This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

Digitized by Google

R. BIBLIOTECA UNIVERSITARIA ALESSANDRINA
U
q
11
ROMA

Digitized by Google

Digitized by Google

UNIVERSITARIA R

Digitized by Google

V. 9. 11

BIBLIORUM SACRORUM

TOMUS QUINTUS:

SIVE

NOVUM D. N.

JESU CHRISTI TESTAMENTUM.

Digitized by Google

PRÆMONITIO ad LECTOREM.

UT intelligat Lector uſum literarum numeralium, quæ ad marginem textûs Græci apponuntur; ſciendum eſt Græcos, ut ex antiquis Codicibus conſtat, tam Evangelium, quàm reliquos N. T. libros in certa κεφάλαια, quibus Hiſtoriæ atq; aliarum rerum argumenta alia ab aliis dividuntur, diſtinxiſſe; quorum Capitum numerum literis Græcis margini adſcripſerunt: ipſa verò Capita in τίτλους ſeu minora ſegmenta quaſi in plures particulas ſubdiviſa, continuâ ſerie per ſingulos libros literis itidèm numeralibus expreſsiſſe. Κεφάλαια verò ſeu Capita ejuſmodi majora in S. Matthæo numerârunt ξη′· in S. Marco μη′· in S. Luca πγ′· in S. Johanne ιη′· minores verò ſectiones fecerunt, in S. Matt. τνϛ′· in S. Marc. σλϛ′· in S. Luc. τμβ′· in S. Johanne σλβ′. Euſebius verò Cæſarienſis Epiſcopus, ut ex Epiſtola ejus ad Carpianum conſtat, juxta ſectiones iſtas minores, Canones decem ad Concordantias Evangeliorum faciliùs inveniendas confecit: quorum ope loca, in quibus duo, tres vel quatuor Evangeliſtarum rem eandem tractantes inter ſe concordant, vel ubi aliquis ipſorum quædam habet quæ non ſunt in reliquis, nullo negotio inveniantur. Segmenta enim iſta minora literis numeralibus ad marginem appoſitis unà cum lineola ſupernè ducta (ut ab aliis diſtinguerentur,) aliâque literâ numerali priori ſuppoſitâ, Canonem ſeu Tabulam indicante, ſignavit. Verbi gratia, Matth. cap. 3. verſ. 11. ad hæc verba, Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι· apponitur in margine hæc nota, ι̅α̅ unà cum α ſubſcripto, quod ad Canonem primum lectorem remittit. In quo Canone literis iſtis numeralibus ι̅α̅ inventis, ſtatim ex diametro in eadem Tabula exhibentur loca in reliquis Evangeliſtis quæ cum hoc concordant, ſcil. ſub Marco δ̅′, ſub Luca ι̅, ſub Johanne ι̅β̅′. Haſce itaque Tabulas, cùm paſsim in antiquis MSS. extent, nec tantùm apud Græcos, ſed & apud Latinos in uſu fuiſſe conſtet, ut ex Hieronymi in Evangeliſtas ad Damaſum præfatione liquet, & in exemplaribus Arabicis & Æthiopicis, quæ jam ſub prelo ſunt, eaſdem cum Græcis conſentientes cernimus; meritò in hac editione noſtra retinendas cenſuimus: Capitula ſcil. majora, majoribus; minores verò ſectiones minoribus characteribus exprimendo. Græco verò tantùm textui appoſuimus, licèt, uti diximus, etiam in Verſionibus Arab. & Æthiop. extent, ne actum agere videremur. Denique τῶν στίχων numerum, cùm in pleriſque antiquis Codicibus habeantur, ad calcem cujuſque libri adjici curavimus.

A Κανὼν πρῶτος ἐν ᾧ οἱ τέσσαρες.

M T.	M P.	Λ.	Ἰ Ω.
η	β	ζ	ι
ια	δ	ι	ς
ια	δ	ι	ιβ
ια	δ	ι	ιδ
ια	δ	ι	κη
ιδ	ε	ιγ	ιε
κγ	κζ	ιζ	μς
κγ	κζ	λδ	μς
κγ	κζ	με	μς
ο	κ	λζ	λη
πζ	ρλθ	σν	ρμα
ϛη	ϛς	ρις	ρκ
ϛη	ϛς	ρις	ρια
ϛη	ϛς	ρις	μ
ϛη	ϛς	ρις	ρκθ
ϛη	ϛς	ρις	ρλα
ρλγ	λζ	οζ	ρθ
ρμα	ν	ιθ	νθ
ρμβ	να	κα	λε
ρμζ	ξδ	ϛγ	μθ
ρξς	πβ	ϛδ	ιζ
ρξς	πβ	ϛδ	οδ
σθ	ριθ	σλδ	ρ
σια	ρκα	σλη	κα
σκ	ρκβ	σλθ	οζ
σκ	ρκθ	σμζ	πε
σκ	ρκβ	σξα	πη
σμδ	ρλθ	σν	ρμα
σμδ	ρλθ	σν	ρμς
σοδ	ρνς	σξ	κ
σοδ	ρνς	σξ	μη
σοδ	ρνς	σξ	ϛη
σος	ρνη	οδ	ϛη
σπ	ρξβ	σξθ	ρκβ
σπδ	ρξε	σξς	νε
σπδ	ρξε	σξς	ξγ
σπδ	ρξε	σξς	ξε
σπδ	ρξε	σξς	ξζ
σπθ	ρο	σος	ρκς
στα	ροβ	σοθ	ρνς
στδ	ροε	σπα	ρξα
στε	ροϛ	σπβ	μβ
στε	ροϛ	σπβ	νζ
τ	ρπα	σπε	οθ
τ	ρπα	σπε	ρνη
τβ	ρπγ	σπζ	ρξ
τδ	ρπδ	σπθ	ρο
τϛ	ρπϛ	στ	ρξβ
τϛ	ρπϛ	στ	ροδ
τι	ρτα	στζ	ξθ
τιγ	ρτδ	στδ	ροβ

M T.	M P.	Λ.	Ἰ Ω.
τιδ	ρϛε	σϛα	ρξϛ
τιδ	ρϛε	σϛα	ρξη
τιε	ρϛϛ	σϛβ	ροε
τιη	ρϛθ	στ	ροϛ
τκ	σ	τβ	ρον
τκε	σδ	τι	ρπδ
τκϛ	σε	τια	ρπη
τκϛ	σε	τιγ	ρϛδ
τκη	σϛ	τιδ	ρϛϛ
τλα	σθ	τιε	ρϛζ
τλβ	σι	τιη	ρϛζ
τλδ	σιβ	τκφ	σα
τλε	σιδ	τκδ	ρϛθ
τλϛ	σιε	τιζ	ρϛη
τλϛ	σιε	τιθ	ρϛη
τμγ	σκγ	τκθ	σδ
τμη	σκζ	τλβ	σϛ
τμθ	σκη	τλγ	ση
τνβ	σλα	τλϛ	σθ
τνβ	σλα	τλϛ	σια

B Κανὼν δεύτερος ἐν ᾧ οἱ τρεῖς.

M T.	M P.	Λ.
ιε	ϛ	ιε
κα	ι	λβ
λα	ϛβ	ρπε
λϛ	λθ	ρλγ
λϛ	λθ	οθ
ν	μα	νϛ
ξϛ	ιγ	δ
ξϛ	ιγ	κδ
ξγ	ιη	λγ
ξζ	ιε	κϛ
ξθ	μζ	ϖγ
οα	κα	λη
οβ	κβ	λθ
οβ	κβ	ρπϛ
ογ	κγ	μ
οδ	μθ	πε
οϛ	νβ	ρξθ
οθ	κθ	ϖϛ
π	λ	μδ
πβ	νγ	ϖζ
πβ	νγ	ρι
πγ	νδ	ϖζ
πγ	νδ	ριβ
πε	νε	πη
πε	νε	ριδ

M T.	M P.	Λ.
πη	ρμα	ρμη
πη	ρμα	σνα
ϛβ	μ	π
ϛδ	πϛ	ϛξ
ϛδ	πϛ	ρμϛ
ϛγ	α	ο
ριδ	κδ	μα
ρις	κε	μβ
ρις	κε	ρξε
ρις	κε	ροζ
ρκα	λβ	ρκζ
ρκϹ	λγ	ρκθ
ρκγ	λδ	ρμζ
ρλ	λε	πβ
ρλα	λϛ	οϛ
ρλε	λη	οη
ρλζ	μδ	ρξζ
ρμγ	νζ	ϛ
ρμδ	νθ	ιβ
ρμθ	ξϛ	λε
ρμθ	ξϛ	μγ
ρνγ	ξθ	λϛ
ρξδ	οθ	ρμδ
ρξη	πγ	ϛε
ρξη	πγ	σϛ
ρο	πε	ϛϛ
ροβ	πζ	ϛη
ροδ	ϛα	ϛθ
ροϛ	ϛγ	ρα
ρον	ϛε	ρβ
ρϙ	ϛε	σιζ
ροθ	ϛθ	ρϛζ
ρϛ	ρε	ρϛε
ρϛβ	ρϛ	σιϛ
ρϛγ	ρζ	ρκα
ρϛγ	ρζ	σιη
ρϛδ	ρη	ρνβ
ρϛδ	ρη	σιθ
ρϛε	ρθ	σκ
ρϛη	ρι	σκα
ρϛθ	ρια	ρογ
σα	ριβ	σκβ
σγ	ριδ	σο

M T.	M P.	Λ.
σε	ρις	σκδ
σϛ	ριζ	σλβ
ση	ριη	σλγ
σιζ	ρκζ	σμ
σιθ	ρκη	σμα
σκγ	ρλ	σμγ
σκε	ρλδ	σμε
σκϛ	ρλγ	σμδ
σκθ	ρλε	ρλζ
σκθ	ρλε	σμϛ
σμβ	ρλζ	σλζ
σμβ	ρλζ	σμη
σμγ	ρλη	σμθ
σμη	ρμγ	σθ
σμη	ρμγ	σνγ
σμθ	ρμδ	σνδ
σνα	ρμϛ	σνε
σνγ	ρμη	σδ
σνη	ρν	σνζ
σνθ	ρνα	σνη
σξδ	ρνε	ρνϛ
σξθ	ρνδ	σκη
σοα	μβ	σλ
σοη	ρξ	σξγ
σπα	ρξγ	σξη
σπε	ρξϛ	σξε
σπε	ρξϛ	σξζ
στϛ	ροζ	σπ
στϛ	ροζ	σπδ
τα	ρπβ	σπϛ
τη	ρπθ	τε
τιβ	ρϛγ	στθ
τιϛ	ρϛζ	στγ
τιζ	ρϛη	στε
τκβ	σβ	τθ
τλη	σιη	τκβ
τλθ	σιθ	τκε
τμ	σκ	τκζ
τμϹ	σκϹ	τκγ
τμδ	σκδ	τκη
τμϛ	σκε	τλ
τνγ	σλβ	τλζ
τιδ	σλγ	τλη

Digitized by Google

Γ Κανὼν τρίτος ⊖ ἐν ᾧ οἱ τρεῖς.

Μ Τ.	Λ.	Ἰ Ω.
α	ιδ	α
α	ιδ	γ
α	ιδ	ε
ζ	ς	β
ζ	ς	κβ
ιθ	ξγ	ριϛ
ξδ	ξε	λζ
ζ	νη	ριη
ζ	νη	ρλϑ
ζζ	σια	ρε
ρια	ριϑ	λ
ρια	ριϑ	ριδ
ρια	ριϑ	ρμη
ριϛ	ριϑ	η
ριϛ	ριϑ	μδ
ριϛ	ριϑ	ξα
ριϛ	ριϑ	ος
ριϛ	ριϑ	ϖζ
ριϛ	ριϑ	ζ
ριϛ	ριϑ	ρμβ
ριϛ	ριϑ	ρνδ
ρμς	ζβ	μζ

Μ Τ.	Λ.
να	νθ
νγ	ϙκε
ρδ	ρδ
νε	ϙο
νζ	ξα
νη	ξ
ξ	ϙοα
ξα	ξδ
ξε	ϙοβ
ξς	ξς
ξη	ϙε
οη	ρη
ϖδ	ϙια
ϖς	ϙθ
ζγ	ρμε
ζε	ρξ
ζς	ϙϖβ
ζς	ϙϖδ
ρβ	ξθ
ρδ	οα
ρε	ϙζγ
ρζ	ογ
ρη	ϙιε
ρι	ριη
ριϑ	ϙκς
ρκα	ξϛ
ρκζ	ρκη
ρκη	ϙλβ
ρκϑ	ϙλ
ρλϛ	ϖα
ρλδ	ϙκ
ρλη	ϙξη
ρνς	νζ
ρνη	σκς
ρξβ	ρξα
ροα	σ
ρϖϛ	ρπζ
ρπϛ	ρπθ
ρπγ	ρζη
ρπζ	ρζθ
ρζζ	οϛ
σιγ	σλε
σκα	ρπα
σκη	ρλθ
σλα	ροθ
σλα	σιε
σλβ	ϙμβ
σλδ	ϙλς
σλς	ρλε
σλζ	ϙλη
σλη	ρμ
σμ	ρμα
σμα	ροε
σνε	σβ
σνς	σε
σνζ	σγ
σξα	σζ
σξϛ	σιβ
σξε	ρνζ
σξς	ρνε
σξζ	ρνη
σο	σκθ
σοβ	σλα

Δ Κανὼν τέταρτος ⊖ ἐν ᾧ οἱ τρεῖς.

Μ Τ.	Μ Ρ.	Ἰ Ω.
ιη	η	κς
ριζ	κς	ζγ
ριζ	κς	ζε
ρν	ξζ	να
ρξα	οζ	κγ
ϙξα	οζ	νγ
σδ	ριε	ζα
σδ	ριϛ	ϙλε
σις	ρκε	ρκη
σις	ρκε	ϙλγ
σις	ϙκε	ϙλζ
σις	ρκε	ρν
σνζ	ρνϑ	ζη
σϙθ	ϙξα	οβ
σϙθ	ρξα	ϙκα
σπζ	ϙξη	ϙνβ
σζγ	ϙοδ	ϙζ
σζζ	ϙοη	ο
σζθ	ϙπ	ργ
τζ	ρϖη	ρξδ
τκα	σα	ϙϖ
τκα	σα	ϙζβ
τκγ	σγ	ρϖγ
τκϑ	σζ	ρπε
τκϑ	σζ	ϙπζ
τλγ	σια	σγ

Ε Κανὼν πέμπτος ἐν ᾧ οἱ δύο.

Μ Τ.	Λ.
γ	β
ι	η
ιϛ	ια
ις	ις
κε	μς
κς	μζ
κη	μη
λ	μθ
λδ	ρζδ

Μ Τ.	Λ.
λς	ρξβ
λη	νγ
μ	νβ
μα	νε
μγ	ϙκγ
μς	ϙιγ
μζ	ϙλδ
μη	ϙζα
μθ	ϙν

ς' Κανὼν ἕκτος ⊖ ἐν ᾧ οἱ δύο.

Μ Τ.	Μ Ρ.
θ	γ
ιζ	ζ
κ	θ
κβ	ια
μδ	ρκς
οζ	ξγ
ϙ	ζη
ϙλθ	με
ϙμε	ξ
ρμη	ξε
ρνβ	ξη
ρνδ	οα
ρνζ	οβ
ρνθ	ογ
ϙξ	ος
ϙξγ	οη
ϙξε	π
ϙξθ	πδ
ϙογ	πθ
ϙπ	ϙ
ϙπθ	ργ
σβ	ϙιγ
σιδ	ρκ
σιε	ρκδ
σκδ	ϙλα
σμς	ϙμ
σμζ	ϙμϛ
σν	ϙμε
σνβ	ϙμζ
σνδ	ϙμθ
σξ	ϙνϛ
σξγ	ϙνγ
σος	ϙνζ
σπβ	ρξδ
σπς	ρξζ
σπη	ρξθ
σζ	ροα
σζβ	ϙογ
σζη	ροθ
τε	ρπε
τθ	ρζ
τια	ρζϛ
τλ	ση
τλζ	σιζ
τμα	σκϙ
τμζ	σκς
τη	σκθ

Ζ Κανὼν ἕβδομος ⊖ ἐν ᾧ οἱ δύο.

Μ Τ.	Ἰ Ω.
ε	ϖγ
ιθ	ιθ
ιθ	λβ
ιθ	λδ
ρκ	πβ
ρπϛ	σιε
σζ	ρα

Η Κανὼν ὄγδοος ⊖ ἐν ᾧ οἱ δύο.

Λ.	Μ Ρ.
κγ	ιβ
κϛ	ιδ
κζ	ις
κζ	κη
κη	ιζ
πδ	μη
πθ	νς
ζα	ξα
ρ	οε
ργ	ζζ
σμζ	ρλς
σοζ	σις
τλε	σλ
τλθ	σλε

⊖ Κανὼν ἔνατος ⊖ ἐν ᾧ οἱ δύο.

Λ.	Ἰ Ω.
λ	σιθ
λ	σκϛ
σξϛ	ϙιγ
σξϛ	ϙκδ
σοδ	σκζ
σοδ	σκθ
σοδ	σλα
τγ	ρπϛ
τγ	ρπς
τγ	ρζ
τζ	ϙπϛ
τζ	ϙπς
τζ	ϙζ
τιϛ	ρπϛ
τιϛ	ϙπς
τιϛ	ϙζ
τμ	σιγ
τμ	σιζ
τμα	σκα
τμα	σκγ
τμε	σκε

Ι Κανὼν δέκατος ἐν ᾧ ἰδίως ἔστιν περὶ τίνων εἰρήϰασιν.

Μ Τ.	Μ Ρ.
β	ιϑ
δ	λα
ς	μγ
ιγ	μς
κδ	νη
κϛ	ξβ
κθ	ο
λγ	οδ
λε	ϖα
λϛ	ϖη
λθ	ζ
μβ	ζβ
με	ζδ
νβ	ρα
νς	ρδ
ος	ϙκγ
πα	ρλβ
πθ	ρπς
ζα	σιγ
ζθ	σλδ
ρα	
ρς	
ρϑ	
ριγ	α
ριε	γ
ριη	ε
ρκδ	ϑ
ρκς	ιη
ρλς	κ
ρμ	κβ
ρνα	κϑ
ρνε	λα
ρξζ	ν
ροα	να
ροζ	ξζ
ρπα	ξη
ρπδ	οβ
ρπς	οε
ρπη	ρδ
ρζα	ρς
ρζς	ρϛ
σ	ριγ
σι	ριϛ
σιβ	ρκβ
σιη	ρκδ
σκβ	ρλα
σκϛ	ρμγ
σλ	ρμϑ
σλγ	ρνα
σλε	ρνδ
σλϑ	ρνϑ
σμε	ρξγ
σξη	ρξδ
σογ	ρξς
σπγ	ροδ
τγ	ροε
τιϑ	ροη
τκδ	ρϖ
τκζ	ρπγ
τμε	ρπη
τνα	ρζ
τνε	ρζβ
	ρζς
	σα
	σγ

Λ.
α
γ
ε
ϛ
ιβ
ιδ
ις
κη
λβ
λδ
λϛ
μα
μδ
μϛ
μη
νβ
νδ
νς
νη
ξ
ξβ
ξδ
ξς
ξη
οα
ογ
ος
οη

Μ Τ.	Λ.
π	
πα	
πδ	
πς	
πϑ	
ϙβ	
ϙδ	
ϙζ	
ϙϑ	
ρβ	
ρδ	
ρς	
ρζ	
ρη	
ριϛ	
ρια	
ριζ	
ριϑ	
ρκγ	
ρκϛ	
ρκζ	
ρλ	
ρλβ	
ρλδ	
ρλς	
ρλη	
ρμ	
ρμγ	
ρμδ	
ρμϛ	
ρμζ	
ρμϑ	
ρνα	
ρνγ	
ρνε	
ρξ	
ρξγ	
ρξε	
ρξζ	
ρξϑ	
ροα	
ρογ	
ροζ	
ροϑ	
ρπα	
ρτϑ	
ρϛα	
ρϛγ	
ρϛε	
σ	
σβ	
σε	
σϛ	
σι	
σιβ	
σιδ	
σις	
σιη	
σκ	
σκδ	
σκς	
σκη	
σλ	
σλβ	

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Α' Περὶ τῶν μάγων.
Β' περὶ τῶν ἀναιρεθέντων παιδίων.
Γ' περὶ τοῦ Ἰωάννης ϰηρύξαι βασιλείαν οὐρανῶν.
Δ' περὶ τοῦ διδασϰαλίας τοῦ Χριστοῦ.
Ε' περὶ τῶν μαϰαρισμῶν.
ς' περὶ τοῦ ἁλατος τῆς γῆς.
Ζ' περὶ τοῦ ἐπὶ παντὸς ἄρχει.
Η' περὶ τοῦ ἑϰατοντάρχου Πέτρου.
Θ' περὶ τῶν ἰαθέντων ἀπὸ ποιϰίλων νόσων.
Ι' περὶ τοῦ μὴ ὑπαγομένου ἀϰολουθεῖν.
ΙΑ' περὶ τοῦ ἀποστολῶν τῶν ἱδίων.
ΙΒ' περὶ τῶν δύο δαιμονιζομένων.
ΙΓ' περὶ τοῦ παραλυτιϰοῦ.
ΙΔ' περὶ τοῦ Ματθαίου.
ΙΕ' περὶ τῆς συναγωγῆς τοῦ ἀρχισυναγώγου.
Ις' περὶ τοῦ αἱμορροούσης.
ΙΖ' περὶ τῶν δύο τυφλῶν.
ΙΗ' περὶ τοῦ δαιμονιζομένου ϰωφοῦ.
ΙΘ' περὶ τῶν ὑποδολῶν διαταγῆς.
Κ' περὶ τῶν ὑποδαλέντων παρὰ Ἰωάννου.
ΚΑ' περὶ τῶν ξηρὰν ἐχόντων τὴν χεῖρα.
ΚΒ' περὶ τῶν δαιμονιζομένου τυφλοῦ ϰαὶ ϰωφοῦ.
ΚΓ' περὶ τῶν αἰτούντων σημεῖον.
ΚΔ' περὶ τῶν πειρασμῶν.
ΚΕ' περὶ Ἰωάννου ϰαὶ Ἡρῴδου.
Ϛ' περὶ τῶν πέντε ἄρτων ϰαὶ τῶν δύο ἰχθύων.
ΚΖ' περὶ τῶν ἐν θαλάσσῃ περιπάτου.
ΚΗ' περὶ τῆς Γεννησάρεσως ἐν ὑποπλῆς τοῦ Θεοῦ.
ΚΘ' περὶ τῆς Χαναναίας.
Λ' περὶ τῶν τετραποδόντων ὄχλων.
ΛΑ' περὶ τῶν ἐπὶ τὰ ἄρτων.
ΛΒ' περὶ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων.
ΛΓ' περὶ τῆς ἐν Καισαρείᾳ ἐρωτήσεως.
ΛΔ' περὶ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ.
ΛΕ' περὶ τοῦ σεληνιαζομένου.
Λϛ' περὶ τῶν αἰτούντων τὰ δίδραχμα.
ΛΖ' περὶ τῶν λεγόντων, Τίς μείζων.
ΛΗ' περὶ τῆς ἑϰατὸν προβάτων παραβολῆς.
ΛΘ' περὶ τοῦ ὀφείλοντος μύρια τάλαντα.
Μ' περὶ τῶν ἐρωτησάντων, εἰ ἔξεστιν ἀπολῦσαι τὴν γυναῖϰα.
ΜΑ' περὶ τοῦ ἐρωτήσαντος πλησίον τὸν Ἰησοῦν.
ΜΒ' περὶ τῶν μισθωμένων ἐργατῶν.
ΜΓ' περὶ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.
ΜΔ' περὶ τῶν δύο τυφλῶν.
ΜΕ' περὶ τοῦ ὄνου ϰαὶ τῆς πώλου.
Μϛ' περὶ τῶν τυφλῶν ϰαὶ χωλῶν.
ΜΖ' περὶ τῆς ξηρανθείσης συϰῆς.
ΜΗ' περὶ τῶν ἐρωτησάντων τὸν Κύριον ἀρχιερέων ϰαὶ πρεσβυτέρων.
ΜΘ' περὶ τῶν δύο υἱῶν παραβολή.
Ν' περὶ τοῦ ἀμπελῶνος.
ΝΑ' περὶ τῶν ϰεϰλημένων εἰς τὸν γάμον.
ΝΒ' περὶ τῶν ἐρωτησάντων διὰ τὸν ϰῆνσον.
ΝΓ' περὶ τῶν Σαδδουϰαίων.
ΝΔ' περὶ τοῦ ἐρωτήσαντος νομιϰοῦ.
ΝΕ' περὶ τοῦ Κυρίου ἐρωτήσεως.
Νϛ' περὶ τοῦ τελωνισμοῦ γραμματέων ϰαὶ Φαρισαίων.
ΝΖ' περὶ τῆς Χριστοῦ γενεᾶς.
ΝΗ' περὶ τῆς ἡμέρας ϰαὶ ὥρας.
ΝΘ' περὶ τῶν δέϰα παρθένων.
Ξ' περὶ τῶν τάλαντα λαβόντων.
ΞΑ' περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ.
ΞΒ' περὶ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου μύρῳ.
ΞΓ' περὶ τοῦ πάθους.
ΞΔ' περὶ τοῦ μυστιϰοῦ δείπνου.
ΞΕ' περὶ τῆς προδόσεως τοῦ Ἰησοῦ.
Ξϛ' περὶ τῆς ἀρνήσεως τοῦ Πέτρου.
ΞΖ' περὶ τῆς Ἰούδα μεταμελείας.
ΞΗ' περὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου.

Pag. 6. in margine pro γ leg. γ

Digitized by Google

NOVI TESTAMENTI,

Ex Editione *ROBERTI STEPHANI*, Textus Græcus,
Cum Verſione INTERLINEARI, quam ad Græci Idiomatis rationem expendit Bened.
ARIAS MONTANUS Hiſpalenſis.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

1 ΒΙΒΛΟΣ γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαυὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. Ἀβραὰμ ἐγέννησε
2 τὸν Ἰσαάκ. Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ. Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς
3 ἀδελφοὺς αὐτοῦ. Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θαμάρ. Φαρὲς δὲ
4 ἐγέννησε τὸν Ἑσρώμ. Ἑσρὼμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράμ. Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησε
5 τὸν Ἀμιναδάβ. Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασσών. Ναασσὼν δὲ ἐγέννησε τὸν
6 Σαλμών. Σαλμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Βοὸζ ἐκ τῆς Ῥαχάβ. Βοὸζ δὲ ἐγέννησε τὸν
7 Ὠβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ. Ὠβὴδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί. Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν Δαυὶδ
8 τὸν βασιλέα. Δαυὶδ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου. Σολομὼν
9 δὲ ἐγέννησε τὸν Ῥοβοάμ. Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά. Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησε
10 τὸν Ἀσά. Ἀσὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφάτ. Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ.
Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὀζίαν. Ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωάθαμ. Ἰωάθαμ δὲ
ἐγέννησε τὸν Ἄχαζ. Ἄχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐζεκίαν. Ἐζεκίας δὲ
ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ. Μανασσῆς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμών. Ἀμὼν δὲ
ἐγέννησε τὸν Ἰωσίαν. Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ,
ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος,
Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ. Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβάβελ.
Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ. Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιακείμ.
Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀζώρ. Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησε τὸν Σαδώκ. Σαδὼκ
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχείμ. Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιούδ.

Deſiderantur in MS. A. 24. priora capita S. Matthæi, & initium cap. 25. uſque ad illa verba verſ. 6. ἐξέχεεν εἰς ἀπόπτησιν αὐτοῦ.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

FRETI POTENTIA DOMINI Deíque noſtri Jeſu Chriſti, aggredimur ſcribere Librum ſacroſancti Evangelii. Ac primò quidem Evangelium, Matthæi præconium.

Dominica ante Nativitatem. 1.

CAPUT PRIMUM.

1 Liber generationis Jeſu Chriſti filii Da-
2 vid, filii Abraham. Abraham genuit Iſaac.
Iſaac genuit Jacob. Jacob genuit Judam,
3 & fratres ejus. Judas genuit Phares, & Za-
rah de Thamar. Phares genuit Heſ-
4 ron genuit Aram. Aram genuit Aminadab.
Aminadab genuit Nahſon. Nahſon genuit
5 Salmon. Salmon genuit Booz de Rahab.
Booz genuit Obed de Ruth. Obed genuit Iſai.
6 Iſai genuit David regem. David genuit Sa-
lomon ex uxore Uriæ. Salomon genuit Robo-
7 am. Roboam genuit Abia. Abia genuit Aſa.
8 Aſa genuit Joſaphat. Joſaphat genuit Joram.
Joram genuit Ozia. Ozia genuit Joatham.
9 Joatham genuit Achaz. Achaz genuit Eze-
10 chiam. Ezechias genuit Manaſſen. Manaſſes
genuit Amon. Amon genuit Joſiam. Jo-
11 ſias genuit Jechoniam & fratres ejus, in
captivitate Babylonica. Poſt captivitatem
12 autem Babylonicam Jechonias genuit Sala-
thiel. Salathiel genuit Zorobabel. Zoro-
13 babel genuit Abiud. Abiud genuit Elia-
cim. Eliacim genuit Azor. Azor genuit
14 Sadoc. Sadoc genuit Achim. Achim genuit
Eliud.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ወ ኝ ገ ል: ዘ ማ ቴ ዎ ስ:

EVANGELIVM MATHÆI.

CAPUT I.

1 መጽሐፈ : ልደቱ : ለኢየሱስ : ወልደ:ደዊት : ወልደ: ለብርሃም::=ፁ ለብርሃም : ወለደ :
2 ለይስሐቅ : ወይስሐቅኒ : ወለደ : ለያዕቆብ:: ወያዕቆብኒ : ወለደ : ይሁደሃ : ወለአኀዊሁ::=ፁ
3 ወይሁደ : ወለደ : ፋሬስሃ : ወዛራ:: እምትዕማር : ወፋሬስ : ወለደ : ሊሰሮምሃ:: ወሊስሮ
4 ምኒ : ወለደ : ለራምሃ::=ፁ ወለራምኒ : ወለደ : ለሚናደብሃ:: ወለሚናደብ : ወለደ : ናለ
5 ሶንሃ:: ወናለሶን : ወለደ : ሰልመንሃ::=ፁ ወሰልሞንኒ : ወሊደ : ቦዔዝሃ : እመራኬብ:: ወቦ
6 ዔዝኒ : ወለደ : ሊዮቤድሃ : እምኒ : ሩት:: ወሊዮቤድኒ : ወለደ : እሴይሃ::=ፁ ወእሴኒ:
7 ወለደ : ደዊትሃ : ንጉሠ:: ወደዊትኒ : ንጉሥ : ወለደ : ሰሎሞንሃ : እምኒ : እንተ : ለርዮ::=ፁ
8 ወሰሉሞንኒ : ወለደ : ሮበአምሃ:: ወሮቦዓምኒ : ወለደ : ለቢያሃ::=ፁ ወለቢያኒ : ወለደ :
አሰፋሃ : ወአሰፍኒ : ወለደ : ሊዮሳፍጥሃ:: ወሊዮሳፍጥኒ : ወለደ : ሊዮራአምሃ : ወሊዮርም
9 ኒ : ወለደ : ዖዝያሃ::=ፁ ወዖዝያኒ : ወለደ : ሊዮለታምሃ : ወሊዮአታምኒ : ወለደ : ለካ
10 ዝሃ : ወለካዝኒ : ወለደ : ሕዝቅያስሃ::=ፁ ወሕዝቅያስኒ : ወለደ : ምናሴሃ:: ወምናሴኒ :
11 ወለደ : ለሞጽሃ : ወእሞጽኒ : ወለደ : ሊዮስያኒሃ::=ፁ ወሊዮስያኒኒ : ወለደ : ሊኮንያንሃ :
12 ወለኮንዊሁ : እምፍልሰተ : ባቢሎን::=ፁ ወእመድኅረ : ፍልሰተ : ባቢሎን : ወሊኮንያን : ወለ
13 ደ:ሰላትያልሃ:: ወሰለቲያልኒ: ወለደ : ዘሮባቤልሃ::=ፁ ወዘሮባቤልኒ : ወለደ : ለቢዶድሃ : ወ
14 ለብዩድኒ : ወለደ : ሌቢያቄምሃ : ወሌቢያቄምኒ : ወለደ : ለዛርሃ::=ፁ ወለዛርኒ : ወለደ:
ሴደቅሃ : ወሰደቅኒ : ወለደ: ለኪምሃ : ወለኪምኒ: ወለደ:ሌቢዶድሃ::=ፁ

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

SANCTUM JESU CHRISTI
EVANGELIUM secundùm MATTHÆUM.

CAPUT I.

1 Liber generationis Jesu Christi filii David, filii Abraham. Abraham genuit
2 Isaac. Isaac autem genuit Jacob. Jacob autem genuit Judam, & fratres ejus.
3 Judas autem genuit Phares, & Zaram de Thamar. Phares autem genuit Esron.
4 Esron autem genuit Aram. Aram autem genuit Aminadab. Aminadab autem
5 genuit Naasson. Naasson autem genuit Salmon. Salmon autem genuit Booz de
Rahab. Booz autem genuit Obed ex Ruth. Obed autem genuit Jesse. Jesse au-
6 tem genuit David regem. David autem rex genuit Salomonem ex ea quæ fuit
7 Uriæ. Salomon autem genuit Roboam. Roboam autem genuit Abiam. Abias
autem genuit Asa. Asa autem genuit Josaphat. Josaphat autem genuit Joram. 8
Joram autem genuit Oziam. Ozias autem genuit Joatham. Joatham autem 9
genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezechiam. Ezechias autem genuit Manas- 10
sen. Manasses autem genuit Amon. Amon autem genuit Josiam. Josias autem 11
genuit Jechoniam, & fratres ejus in transmigratione Babylonis. Et post trans- 12
migrationem Babylonis: Jechonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zo-
robabel. Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit Eliacim. Elia- 13
cim autem genuit Azor. Azor autem genuit Sadoc. Sadoc autem genuit 14
Achim. Achim autem genuit Eliud.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* بِسْمِ ٱلْإِلٰهِ ٱلْوَاحِدِ ٱلْآبِ وَٱلِٱبْنِ وَرُوحِ ٱلْقُدْسِ * إِنْجِيلُ ٱلْقِدِّيسِ مَتِّي ٱلرَّسُولِ أَحَدِ ٱلْإِثْنَيْ
عَشَرَ رَسُولًا كَتَبَهُ عِبْرَانِيًّا بِٱلْإِلْهَامِ رُوحِ ٱلْقُدْسِ بَرَكَاتُهُ تَشْمَلُنَا آمِينَ *
* فَاتِحَةُ ٱلْإِنْجِيلِ ٱلْمَجِيدِ *

IN NOMINE DEI unius, Patris, & Filii, & Spiritûs sancti. Evangelium sancti Matthæi Apostoli, unius ex duodecim Apostolis: quod scripsit Hebraicè ex inspiratione Spiritûs sancti. Benedictiones ejus circundent nos. Amen.

Initium Evangelii glorioſi.

1 * كِتَابُ مِيلَادِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ ٱبْنِ دَاوُدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ * فَإِبْرَاهِيمُ وَلَدَ إِسْحٰقَ * وَإِسْحٰقُ وَلَدَ
2 يَعْقُوبَ * وَيَعْقُوبُ وَلَدَ يَهُودَا وَإِخْوَتَهُ * يَهُودَا وَلَدَ فَارِصَ وَزَارَحَ مِنْ تَامَارَ * فَارِصُ وَلَدَ حَصْرُونَ
3 * وَحَصْرُونُ وَلَدَ أَرَامَ * أَرَامُ وَلَدَ عَمِّينَادَابَ * عَمِّينَادَابُ وَلَدَ نَحْشُونَ * نَحْشُونُ وَلَدَ سَلْمُونَ
4 * سَلْمُونُ وَلَدَ بَاعَزَ مِنْ رَاحَابَ * بَاعَزُ وَلَدَ عُوبِيدَ مِنْ رَاعُوثَ * عُوبِيدُ وَلَدَ إِيَسَّي * إِيَسَّي وَلَدَ دَاوُدَ
5 6 ٱلْمَلِكَ * دَاوُدُ وَلَدَ سُلَيْمَنَ مِنْ مَرْأَةِ أُورِيَّا * سُلَيْمَنُ وَلَدَ رَحَبْعَامَ * رَحَبْعَامُ وَلَدَ أَبِيَّا * أَبِيَّا وَلَدَ
7 8 أَصَافَ * أَصَافُ وَلَدَ يُوسَافَاطَ * يُوسَافَاطُ وَلَدَ يُورَامَ * يُورَامُ وَلَدَ عُوزِيَّا * عُوزِيَّا وَلَدَ يُوثَامَ * يُوثَامُ
9 وَلَدَ آحَازَ * آحَازُ وَلَدَ حَزَقِيَّا * حَزَقِيَّا وَلَدَ مَنَسِّي * مَنَسِّي وَلَدَ عَامُوصَ * عَامُوصُ وَلَدَ يُوسِيَّا *
10 11 * يُوسِيَّا وَلَدَ يُوخَانِيَّا وَإِخْوَتَهُ فِي سَبْيِ بَابِلَ * وَمِنْ بَعْدِ سَبْيِ بَابِلَ يُوخَانِيَّا وَلَدَ سَلَتَايِيلَ *
12 13 سَلَتَايِيلُ وَلَدَ زُورَبَابِلَ * زُورَبَابِلُ وَلَدَ أَبِيُودَ * أَبِيُودُ وَلَدَ إِلْيَاقِيمَ * إِلْيَاقِيمُ وَلَدَ عَازُورَ * عَازُورُ
14 وَلَدَ صَادُوقَ * صَادُوقُ وَلَدَ أَخِينَ * أَخِينُ وَلَدَ إِلْيُودَ *

1 *Liber generationis Jeſu Chriſti fi-*
lii David filii Abraham. Abraham 2
ergò genuit Iſaac. Iſaac autem genu-
it Jacob. Jacob autem genuit Judam
& fratres ejus. Judas genuit Pha- 3
res & Zarah de Thamar. Phares genu-
it Eſron. Eſron genit Aram. Aram 4
genuit Aminadab. Aminadab genuit
Naſſon. Naſſon genuit Salmon. Sal- 5
mon genuit Booz de Rahab. Booz genuit
Obed ex Ruth. Obed genuit Jeſſe.
Jeſſe genuit David Regem. Da- 6
vid genuit Salomonem ex uxore u-
riæ. Salomon genuit Roboam. Ro- 7
boam genuit Abiam. Abia genuit
Aſa. Aſa genuit Joſaphat. Joſaphat 8
genuit Joram. Joram genuit Oziam.
Ozias genuit Joatham. Joatham ge- 9
nuit Achaz. Achaz genuit Ezechi-
am. Ezechias genuit Manaſſen. Ma- 10
naſſes genuit Amos. Amos genuit
Joſiam. Joſias genuit Jeconiam & 11
fratres ejus in captivitate Babylo-
nis. Et poſt captivitatem Babylo- 12
nis Jeconias genuit Salathiel. Sala-
thiel genuit Zorobabel. Zorobabel 13
genuit Abiud. Abiud genuit Elia-
chim. Eliachim genuit Azor. Azor 14
genuit Sadoch. Sadoch genuit Achim.
Achim genuit Eliud.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

انجيل متي كه در شهر فلسطين بزبان عبري گفته شد ودر انطاكيه
بسرياني نبشتند *

EVANGELIUM MATTHÆI, Quod in urbe Palæſtinæ linguâ Hebraicâ dictum eſt, Antiochiæ verò Syriacè conſcriptum.

1 * كتاب زاييدن يوشع مسيح پسر داود * وداود پسر ابرهيم * وابرهيم اسحق را زاييد
2 اسحق يعقوبرا زاييد يعقوب يهودا وبرادرانش را زاييد * * يهودا بارص وزارخ را از
3 تامار زاييد * بارص حصرونرا زاييد * حصرون ارام را زاييد * * ارام عمينادابرا زاييد *
4 عمينداب نصونرا زاييد * نصون سلمونرا زاييد * * سلمون باعازرا زاييد [از راحاب] * باعاز
5 عوبيد را زاييد از راعوث * عوبيد ايشاي را زاييد * * ايشاي داود ملك را زاييد * داود
6 سليمانرا زاييد از زن اوريا * سليمان راجبعم را زاييد * راجبعم ابيارا زاييد * ابيا اصاف را زاييد *
7 8 * اصاف يهوشافاط را زاييد * يهوشافاط يورام را زاييد * يورام عوزيارا زاييد * * عوزيا يوثام را زاييد *
9 يوثام اخاز را زاييد * اخاز حزقيا را زاييد * * حزقيا منشي را زاييد * منشي آمونرا زاييد *
10 11 آمون يوشيا را زاييد * * يوشيا يوخنيا را زاييد وبرادرانش را در غارت بابل * * واز پس غارت
12 13 بابل * يوخنيا شالتاييل را زاييد * شالتاييل زوربابيل را زاييد * * زوربابيل ابيود
14 را زاييد * ابيود اليقيم را زاييد * اليقيم عازور را زاييد * * عازور صادوق را زاييد *
صادوق اخين را زاييد * اخين اليود را زاييد *

CAPUT I.

1 *Liber generationis Jeſu Chriſti,*
filii David, David autem filius
erat Abraham. Et Abraham genuit 2
Iſaak, Iſaak Jaakob genuit, Jaakob
Jehudam & fratres ipſius genuit.
Jehuda Pares & Zarach è Tamar 3
genuit, Pares Heſron genuit, Heſ-
ron Aram genuit. Aram Amina- 4
dab genuit, Aminadab Naſon ge-
nuit, Naſon Salmon genuit. Sal- 5
mon Boaz genuit ex Rahab, Boaz
Obed genuit è Raguth, Obed Iſai 6
genuit. Iſai David regem genuit,
David Salomonem genuit ex uxore,
Uria. Salomon genuit Rahebam, Ra- 7
hebam Abia genuit, Abia Aſaph
genuit. Aſaph Jehoſaphat genu- 8
it, Jehoſaphat Joram genuit, Jo-
ram Oziam genuit. Ozias Jotham 9
genuit, Jotham Achaz genuit, Achaz
Hezekiam genuit. Hezekias Manaſſen 10
genuit, Manaſſes Amon genuit, Amon
Joſiam genuit. Joſias Jechoniam ge- 11
nuit, & fratres ejus, in transmigrati-
one Babel. Poſt transmigrationem 12
autem Babel Jechonias Salathael
genuit, Salathael Zorobabel ge-
nuit. Zorobabel Abiud genuit, A- 13
biud Eliakim genuit, Eliakim Azor
genuit. Azor Sadok genuit, Sa- 14
dok Achin genuit, Achin genuit Eliud.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Α'.

Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Matthan. Matthan
15 Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ. Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν Ματθάν. Ματθὰν
autem genuit Jacob. Jacob autem genuit Joſeph virum Mariæ, de
16 δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ. Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ
qua natus eſt Jeſus, *dictus* Chriſtus. Omnes itaque generationes ab Abraham uſq; ad
17 ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς, ὁ λεγόμενος Χριστός. Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως
David, generationes quatuordecim: & à David uſque ad tranſmigrationem Baby-
Δαβὶδ, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυ-
lonis, generationes quatuordecim: & à tranſmigratione Babylonis uſque ad
λῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως
Chriſtum, generationes quatuordecim. *At Jeſu Chriſti* generatio ſic erat:
18 τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες. Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν·
Deſponſatâ enim matre ejus Mariâ Joſeph, *antè convenire ipſos*,
μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσὴφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς,
inventa eſt in utero habens de Spiritu ſancto. Joſeph autem vir ejus, *juſtus*
19 εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος ἁγίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος
exiſtens, & *non volens eam exemplum facere*, voluit occultè *repudiare* eam.
ὢν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν.
Hæc autem eo cogitante, ecce angelus Domini *per ſomnium* apparuit ei,
20 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ,
dicens, Joſeph fili David, *ne timeas* accipere Mariam conjugem tuam: *nam*
λέγων, Ἰωσὴφ υἱὸς Δαβὶδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου. τὸ γὰρ
in ea *genitum*, de Spiritu eſt ſancto. Pariet autem filium, & vocabis nomen
21 ἐν αὐτῇ γεννηθὲν, ἐκ Πνεύματός ἐστιν ἁγίου. Τέξεται δὲ υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα
ejus, Jeſum: Ipſe enim *ſalvabit* populum ſuum à peccatis eorum. (Hoc
αὐτοῦ, Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο 22
autem totum factum eſt ut adimpleretur dictum à Domino per Prophetam, dicentem,
ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος,
Ecce virgo in utero habebit, & pariet filium, & vocabunt nomen ejus, Emmanuel:
Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ἐμμανουὴλ, 23
quod eſt interpretatum, Nobiſcum Deus.) *Excitatus* autem Joſeph
ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ 24
à ſomno, fecit ſicut præcepit ei angelus Domini: & acce-
ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου· καὶ παρέ-
pit conjugem ſuam. Et non cognoſcebat eam, donec peperit filium ſuum
λαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν 25
primogenitum, & vocavit nomen ejus, JESUM.
πρωτότοκον, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ΙΗΣΟΥΝ.

CAP. II. β'.

At Jeſu nato in Bethlehem Judæ, in diebus Herodis regis,
Α' Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, 1
ecce Magi ab *Orientibus acceſſerunt in* Hieroſolymam, Dicentes, Ubi eſt
ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, λέγοντες, Ποῦ ἔστιν 2
natus rex Judæorum? vidimus enim ejus ſtellam in Oriente, &
ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ
venimus adorare eum.
ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

15 Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Mathan. Mathan autem genuit
16 Jacob. Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ, de qua natus est Jesus, qui
17 vocatur Christus. Omnes itaque generationes ab Abraham usque ad David, generationes quatuordecim: & à David usque ad transmigrationem Babylonis, generationes quatuordecim: & à transmigratione Babylonis usque ad Christum, generationes quatuordecim.
18 Christi autem generatio sic erat: Cùm esset desponsata mater ejus Maria Joseph, antequàm convenirent, inventa est in utero
19 habens de Spiritu sancto. Joseph autem vir ejus, cùm esset justus, & nollet eam
20 traducere, voluit occultè dimittere eam. Hæc autem eo cogitante, ecce Angelus Domini apparuit in somnis ei, dicens; Joseph fili David, noli timere accipere
21 Mariam conjugem tuam; quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est. Pariet autem filium: & vocabis nomen ejus, JESUM: ipse enim salvum faciet populum suum à peccatis eorum. Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur 22
quod dictum est à Domino per Prophetam dicentem; Ecce virgo in utero habe- 23
bit, & pariet filium: & vocabunt nomen ejus, Emmanuel: quod est interpretatum, Nobiscum Deus. Exurgens autem Joseph à somno, fecit sicut præcepit ei 24
angelus Domini, & accepit conjugem suam. Et non cognoscebat eam donec pe- 25
perit filium suum primogenitum: & vocavit nomen ejus, Jesum.

CAP. II.

Cum ergò natus esset Jesus in Bethlehem Juda in diebus Herodis regis, ecce 1
Magi ab Oriente venerunt Jerosolymam, Dicentes; Ubi est qui natus est rex Ju- 2
dæorum? vidimus enim stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 16 اليهود ولد اليعازار * اليعازار ولد متثان * متثان ولد يعقوب * يعقوب ولد يوسف خطيب

Eliud genuit Eleazar. Eleazar genuit Mathan. Mathan genuit Jacob. Jacob genuit Joseph sponsũ Mariæ: de qua nat' est Jesus, qui vocatur Christus. Omnes itaq; generationes ab Abrahã usq; ad David, quatuordecim generationes: & à David usq; ad captivitatem Babylonicam, quatuordecim generationes: et à captivitate Babylonica usque ad Christum, quatuordecim generationes.

15 16

17 مريم المولود منها يسوع الذي يدعي المسيح * فكل الاجيال من ابرهيم الي داود اربعه

18 عسر جيلا * ومن داود الي سبي بابل اربعه عسر جيلا * ومن سبي بابل الي المسيح اربعه عسر جيلا * الفصل الثاني * * وولد يسوع المسيح هكذي كان

Sectio secunda.

Nativitas autem Jesu Christi sic fuit: Cùm desponsata fuisset Maria mater ejus Josepho, antequã sese cognoscerent, inventa est gravida de Spiritu sancto. Erat autem Joseph sponsus ejus justus, nec voluit eam divulgare: & cogitavit de dimittenda ea occultè. Dumque ipse meditaretur hoc, ecce apparuit ei Angelus Domini in somnio, dicens: O Joseph fili David, ne timeas accipere Mariam conjugem tuam, quoniam is quem pariet, est ex Spiritu sancto. Pariet autem filiũ, & vocabis nomen ejus, Jesum: quia ipse est qui liberabit populũ suum à peccatis eorum. Hoc totum actum est, ut adimpleretur quod dictũ est à Domino per Prophetam; Ecce Virgo concipiet, & pariet filiũ, & vocabitur nomen ejus Emmanuel. Surrexit autem Joseph à somno, & fecit sicut præcepit ei Angelus: et accepit Mariam conjugem suã. Et non cognovit eam, quousq; peperisset filium suum primogenitum: & vocavit nomen ejus, Jesum.

18 لما خطبت مريم امه ليوسف * قبل ان يعرفا وجدت حبلي من روح القدس * وكان يوسف

19 خطيبها صديقا لم يرد ان يسهرها * وهم بخليتها سرا * وفيما هو مفكر في هذا اذ ظهر له

20 ملك الرب في الحلم قايلا يا يوسف بن داود لا تخف ان تاخذ مريم مرانتك فان الذي تلده هو

21 من روح القدس * وستلد ابنا وتدعوا اسمه يسوع لانه الذي يخلص شعبه من خطاياهم *

22 23 * هذا كله كان ليتم ما قيل من قبل الرب بالنبي * ان هي ده العذرا تحبل وتلد ابنا

24 ويدعي اسمه عمانويل [ ] * فقام يوسف من النوم * وصنع كما امره ملك الرب * واخذ مريم

25 مرانته * ولم يعرفها حتي ولدت ابنها البكر ودعا اسمه يسوع * * الفصل الثالث *

Sectio tertia. CAP. II.

Cum ergò natus esset Jesus in Bethlehem Judæ in diebus Herodis regis, ecce Magi venerunt ab Oriente Hierosolymam, Dicentes: ubi est qui natus est Rex Judæorum? Vidimus enim stellam ejus in Oriente, et venimus adorare eum.

1 * فلما ولد يسوع في بيت لحم يهودا في ايام هيرودس الملك اذ مجوس قوا من المشرق الي

2 يارسليم * قايلين اين هو المولود ملك اليهود * لانا قد راينا نجمه في المشرق وواتينا لنسجد له *

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 16 * اليود اليعازاررا زاييد * اليعازار ماثانرا زاييد * ماثان يعقوبرا زاييد * يعقوب يوسف را

Eliud genuit Eliazar; Eliazar genuit Mathan, Mathan genuit Jaakob. Jaakob genuit Joseph virum Mariæ, ex qua natus est Jesus, qui vocatur Christus. Hæ igitur generationes ab Abraham ad David, quatuordecim generationes; & à David ad transmigrationem Babel, quatuordecim generationes: & à transmigratione Babel ad Christum, quatuordecim generationes.

15 16

17 زاييد * شوهر مريم * انك ازو زاييده شد بيشوع كه مسيح خوانده مي شود * اكنون اين قبيلتها *

18 از ابرهيم تا داود چهارده قبيلت * واز داود تا غارت بابل چهارده قبيل * واز غارت بابل تا مسيح چهارده قبيلت دوم آبستن مريم * اكون زاييدن بيشوع

17 18

[چنين بود] چون مادرش را مريم را بيوسف بحلالي دادند * زودتر ازانكه بهمديگر برسند *

19 يافته شد كه آبستن است * از روح القدس * اما يوسف شوهرش مرد نيكي وبسامان بود *

20 ونخواست كه اين حال را آشكارا كند ودر درون خود انديشيد * كه بيني اورا طلاق دهد *

21 * چون اين چيزها انديشيد * فرشته خدا بخواب بدو نمود وگفت اي يوسف فرزند داود * از

22 ستدن زن تو مريم مترس براي انك در و زاييده شد از روح القدس است * * اينك ازوي پسر

23 زاييده مي شود ونامش بيشوع بخواني * واوست كه رعيت خودرا از گناه ايشان پاك كند *

22 23 * اين همه شد تا تمام شود * انچ خداي در كتاب اشعياء پيغامبر فرمودست * اينك دختر دوشيزه

24 آبستن مي شود * وبزايد پسر ونام او عمانويل بخوانند * انك تفسيرش خداي ما با ما * * چون

25 يوسف از خواب بيدار شد وبرخواست انچنانك فرشته خدا بدو نموده بود كرد * وزن خودرا با خود برد * وبدو نرسيد تا فرزند بكر خودرا زاييد ونارا بيشوع خواند

1 سيوم زاييدن مسيح * چون بيشوع در بيتلحم يهودا زاييده شد

2 در روزگار هيرودس ملك چهارم آمدن ملكان پارس مجوسيان آمدند از مشرق تا اورشليم * ومي گفتند كجاست ملك يهوديان كه زاييده شد * زيرا كه ستاره اورا در مشرق ديديم وآمديم تا براي او سجود كنيم

Eliud genuit Eliazar; Eliazar genuit Mathan, Mathan genuit Jaakob. Jaakob genuit Joseph virum Mariæ, 16 ex qua natus est Jesus, qui vocatur Christus. Hæ igitur generationes ab 17 Abraham ad David, quatuordecim generationes; & à David ad transmigrationem Babel, quatuordecim generationes: & à transmigratione Babel ad Christum, quatuordecim generationes.

II. Imprægnatio Mariæ.

Nativitas autem Christi sic fuit; cùm 18 matrem ejus Mariam Josepho nuptum dedissent, antequam convenirent, compertum est eam esse prægnantem de Spiritu sancto. At verò Joseph maritus 19 ejus vir justus & mitis erat, neque voluit hanc rem propalare: sed intra se cogitabat clam ei repudium dare. Hæc autem cogitanti Angelus Dei in 20 somno apparuit, dixitque; O Joseph fili David, accipere uxorem tuam Mariam ne metuas, id enim quod in ea genitum est, de Spiritu sancto est. En ex ipsa filius nasciturus est, & 21 nomen ejus Jesum vocabis, ipsique est qui populum suum à peccatis eorum purificabit. Hoc totum fuit ut 22 compleretur, quod Deus in libro Esaiæ prophetæ pronuntiavit. Ecce puella virgo imprægnabitur, & 23 pariet filium, & nomen ejus Emmanuel vocabunt, cujus interpretatio, Deus noster nobiscum. Quum Jo- 24 seph ex somno expergefactus surrexisset, quemadmodum Angelus Domini ei jusserat, fecit, & uxorem suam ad se recepit. Sed ad eam non ac- 25 cessit, donec filium primogenitum suum peperisset; & nomen ejus Jesum vocavit.

CAP. II.

III. Nativitas Christi.

Cum Jesus in Bethlehem Jehuda 1 natus esset, in diebus Herodis regis,

IV. Adventus regum Persiæ.

Magi venerunt ab Oriente ad Hie- 2 rosolymam. Et dixerunt, ubi est rex Jehudæorum, qui natus est? Nam stellam ejus in Oriente vidimus, & venimus ejus adorandi causa.

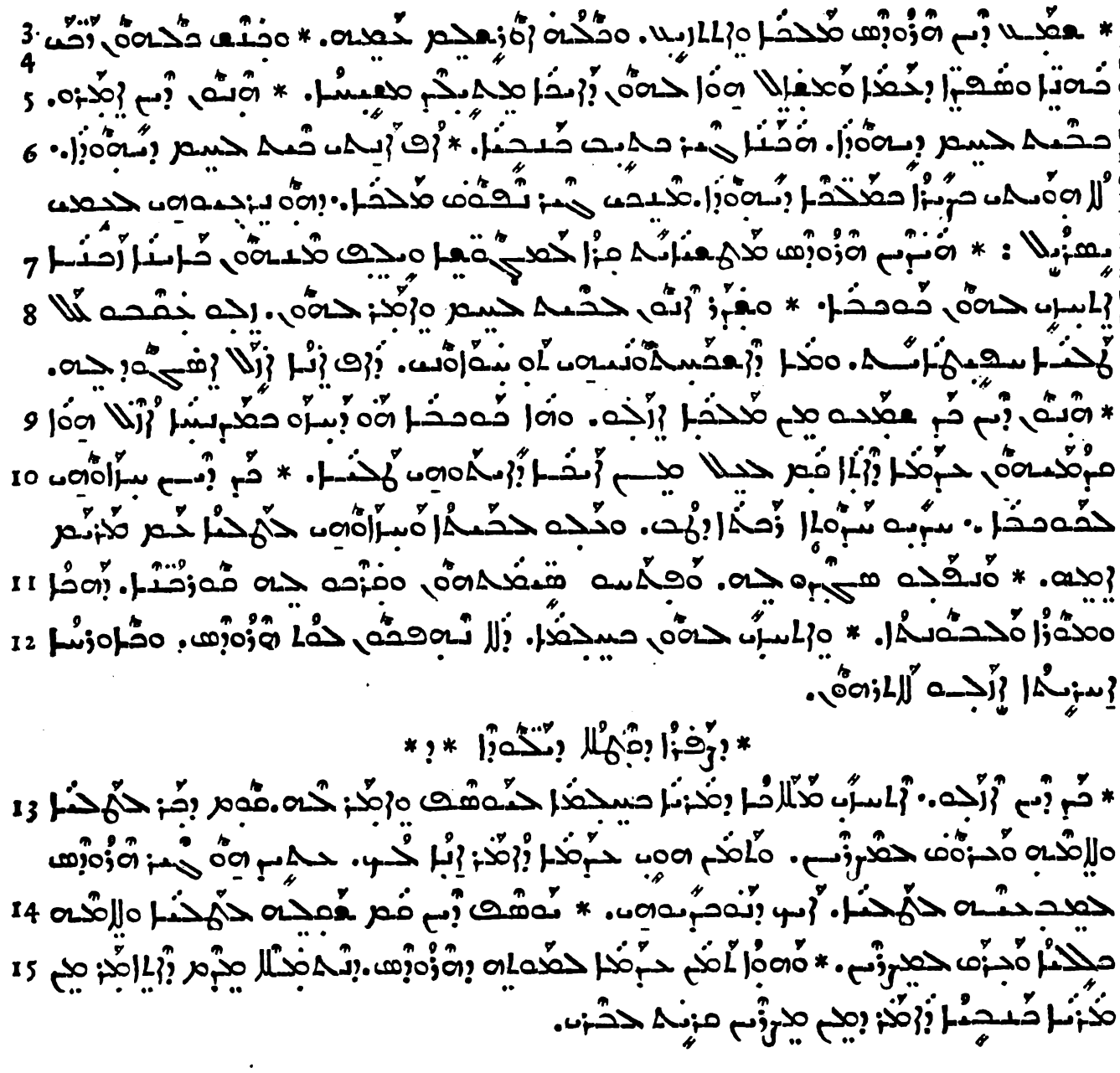
Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Α'.

3 Ἀκούσας δὲ Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς, ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ. 4 Καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. 5 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου, 6 Καὶ σὺ Βηθλεὲμ γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. 7 Τότε Ἡρῴδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος. 8 Καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ, εἶπε, Πορευθέντες, ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. 9 Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως, ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. 10 Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. 11 Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εὗρον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ· καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ. καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν, καὶ λίβανον, καὶ σμύρναν. 12 Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρῴδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. 13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ, λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοί· μέλλει γὰρ Ἡρῴδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. 14 Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον. 15 Καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρῴδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος, Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

puer. Videntes autem ſtellam, gaviſi ſunt *gaudium magnum* valdé. Et venientes in domum, invenerunt puerum cum Maria matre ejus. Et procidentes adoraverunt eum: & *aperientes thesauros ſuos*, obtulerunt ei munera, aurum, & thus, & myrrham. Et *reſponſi ſecundùm ſomnium, non reflectere* ad Herodem, per aliam viam *receſſerunt* in regionem ſuam. *Receſſis autem ipſis*, ecce angelus Domini *apparet per ſomnium* Joſeph, dicens; *Excitatus* accipe puerum & matrem ejus, & fuge in Ægyptum: & eſto ibi uſquedum dicam tibi: *Futurum* eſt enim Herodes *quærere* puerum ad perdendum eum. *Is autem excitatus* accepit puerum & matrem ejus nocte, & *receſſit* in Ægyptum. Et erat ibi uſque ad obitum Herodis: ut adimpleretur dictum à Domino per Prophetam dicentem; Ex Ægypto vocavi filium meum.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

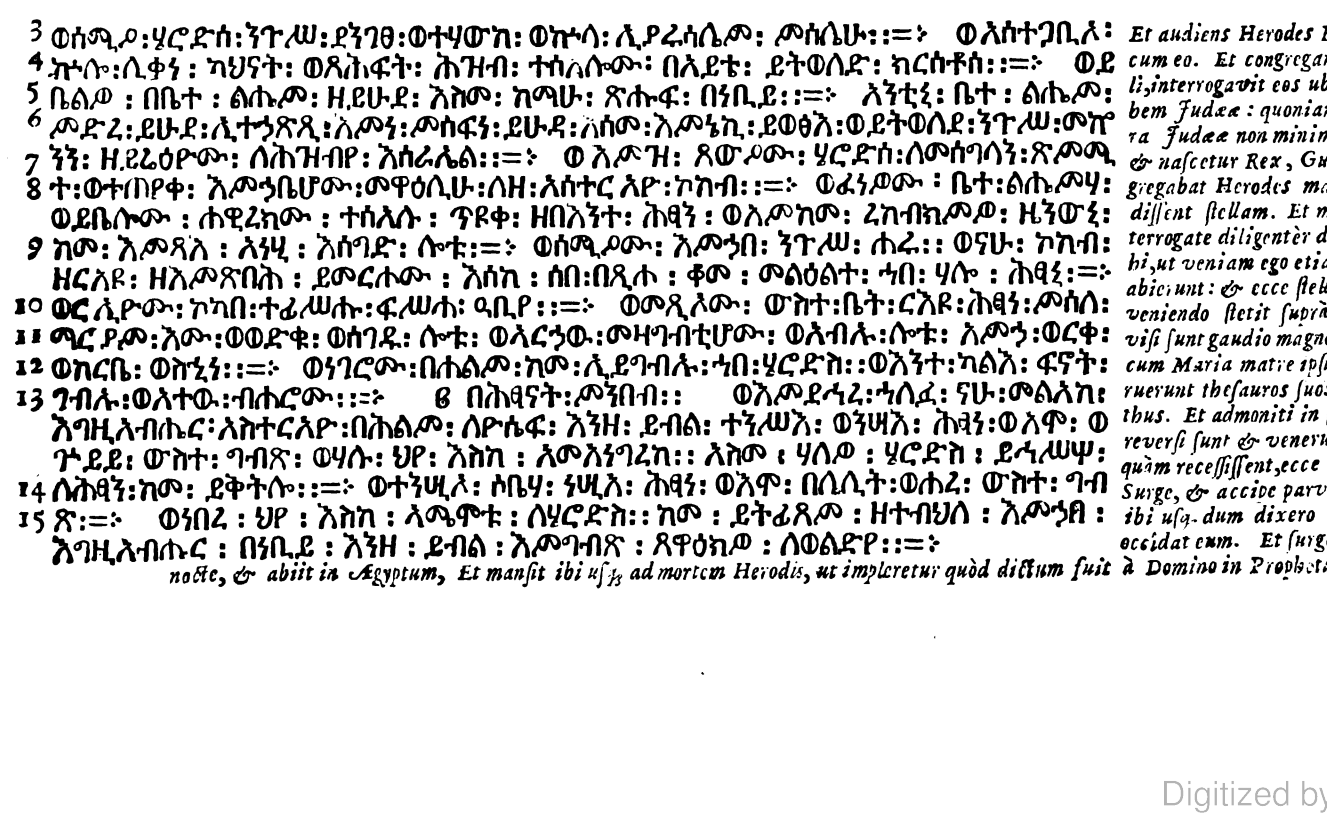

Audivit autem Herodes rex, & perterritus eſt, totáque Jeroſolyma cum eo. Et congregavit omnes principes ſacerdotum, & ſcribas populi, & percontabatur ab eis, ubi Meſſias naſceretur. Illi autem dixerunt, In Bethlehem Judæ: ſic enim ſcriptum eſt per prophetam; Tu quoque Bethlehem Judæ, nequaquam minima es inter reges Judæ: ex te enim prodibit rex qui paſcet populum meum Iſrael. Tum Herodes clàm accerſivit Magos & didicit ab eis, quonam tempore ſtella ei apparuiſſet. Eósq; dimittens Bethlehem, ait illis; Ite, exquirite diligenter de puerulo: & poſtquàm inveneritis eum, venite, renuntiate mihi, ut & ego proficiſcar illum adoraturus. Illi autem quum audiſſent regem, biêre: & ecce ſtella, quam viderant in Oriente, præcedebat eos, donec venit, ſtetítque ſuper *locum*, ubi erat puer. Quum autem vidiſſent ſtellam, gaviſi ſunt gaudio perquàm magno, domúmq; ingreſſi viderunt puerulum cum Maria matre ejus. Et procidentes adorârunt eum, ſuósq; theſauros aperuêre, ac obtulerunt ei oblationes, aurum, myrrham, & thus. Et viſum eſt eis in ſomnio, ne reverterentur ad Herodem: itaque per aliam viam profecti ſunt in regionem ſuam.

Ad matutinam cædis Infantium. 4.

Quum autem abiiſſent, apparuit angelus Domini in ſomnio Joſeph, & ait illi; Surge, accipe puerulum & matrem ejus, & fuge in Ægyptum, & illîc eſto uſquedum dixero tibi: futurum eſt enim, ut Herodes quærat puerum, ut illum perdat. Joſeph itaque ſurgens accepit puerum & matrem ejus noctu, fugítque in Ægyptum. Et fuit illîc uſque ad obitum Herodis: ut adimpleretur quod dictum eſt à Domino per prophetam, dicentem; Ex Ægypto vocavi filium meum.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et audiens Herodes Rex obſtupuit, & turbatus fuit, & tota Hieroſolyma cum eo. Et congregans ipſe omnes principes ſacerdotum & ſcribas populi, interrogavit eos ubi Chriſtus naſceretur. Et dixerunt ei, In Bethlehem Judææ: quoniam ſic ſcriptum eſt in Prophetâ; Tu Bethlehem terra Judææ non minima es è principibus Judææ: quoniam ex te exibit & naſcetur Rex, Gubernator qui paſcet populum meum Iſrael. Et congregabat Herodes magos privatim, & exquiſivit ab iis diem quo viciſſent ſtellam. Et miſit eos Bethlehem, & dicebat iis; Vos eundo interrogate diligentèr de puerulo: & quum inveneritis eum, annuntiate mihi, ut veniam ego etiam adorare eum. Et quum ipſi audiviſſent à rege, abiérunt: & ecce ſtella quam viderant, quæ ab Oriente ducebat eos donec veniendo ſtetit ſuprà ubi erat parvulus. Et illi videntes ſtellam gaviſi ſunt gaudio magno. Et illi ingredientes domum viderunt parvulum cum Maria matre ipſius, & procidérunt & adoravérunt eum; & aperuerunt theſauros ſuos, & obtulerunt ei oblationes, aurum, myrrham, & thus. Et admoniti in ſomnio ne reverterentur ad Herodem, per aliam viâ reverſi ſunt & venerunt in regionem ſuam. De Infantibus ſermo. Et poſtquàm receſſiſſent, ecce Angelus Domini apparuit in ſomnio Joſepho, dicens; Surge, & accipe parvulum & matrem eius, & fuge in Ægyptum; & eſtote ibi uſquedum dixero tibi: quoniam Herodes quæſiturus eſt parvulum ut occidat eum. Et ſurgens ille tulit accepit parvulum & matrem ejus à Domino in Prophetâ dicente; ab Ægypto vocavi filium meum.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

3 Audiens autem Herodes rex, turbatus est, & omnis Jerosolyma cum illo. Et con-
4 gregans omnes principes sacerdotum, & Scribas populi, sciscitabatur ab eis ubi
5 Christus nasceretur. At illi dixerunt ei ; In Bethlehem Judæ : Sic enim scriptum
6 est per Prophetam ; Et tu Bethlehem terra Juda, nequaquàm minima es in prin-
7 cipibus Juda : ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Israël. Tunc He-
rodes clàm vocatis Magis diligenter didicit ab eis tempus stellæ, quæ apparuit eis:
8 Et mittens illos in Bethlehem, dixit ; Ite & interrogate diligenter de puero : &
9 cùm inveneritis, renuntiate mihi, ut & ego veniens adorem eum. Qui cùm au-
dissent regem, abierunt : & ecce stella, quam viderant in Oriente, antecedebat
10 eos, usque dum veniens staret supra, ubi erat puer. Videntes autem stellam ga-
visi sunt gaudio magno valdé. Et intrantes domum, invenerunt puerum cum 11
Maria matre ejus, & procidentes adoraverunt eum : & apertis thesauris suis ob-
tulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. Et responso accepto in somnis 12
ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam. Qui 13
cùm recessissent, ecce angelus Domini apparuit in somnis Joseph, dicens ; Surge,
& accipe puerum, & matrem ejus, & fuge in Ægyptum, & esto ibi usque dum
dicam tibi. Futurum est enim ut Herodes quærat puerum ad perdendum eum.
Qui consurgens, accepit puerum & matrem ejus nocte, & secessit in Ægyptum : 14
Et erat ibi usque ad obitum Herodis : ut adimpleretur quod dictum est à Domino 15
per Prophetam dicentem ; Ex Ægypto vocavi filium meum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * فَلَمَّا سَمِعَ هِيرُودُسُ ٱلْمَلِكُ ٱضْطَرَبَ وَجَمِيعُ يَارُوشَلِيمَ مَعَهُ * وَجَمَعَ كُلَّ رُؤَسَاءِ ٱلْكَهَنَةِ وَكَتَبَةِ
4 ٱلشَّعْبِ وَٱسْتَخْبَرَهُمْ * أَيْنَ يُولَدُ ٱلْمَسِيحُ * فَقَالُوا لَهُ فِي بَيْتِ لَحْمِ يَهُودَا * لِأَنَّهُ مَكْتُوبٌ فِي ٱلنَّبِيِّ * وَأَنْتِ
5 6 يَا بَيْتَ لَحْمِ أَرْضَ يَهُودَا لَسْتِ بِصَغِيرَةٍ فِي وِلَايَاتِ يَهُودَا * لِأَنَّ مِنْكِ يَخْرُجُ ٱلْمُدَبِّرُ ٱلَّذِي يَرْعَى
7 شَعْبِي إِسْرَائِيلَ * حِينَئِذٍ دَعَا هِيرُودُسُ ٱلْمَجُوسَ سِرًّا وَكَشَفَ مِنْهُمُ ٱلزَّمَانَ ٱلَّذِي ظَهَرَ لَهُمْ فِيهِ
8 ٱلنَّجْمُ * وَأَرْسَلَهُمْ إِلَى بَيْتِ لَحْمِ قَائِلًا * ٱمْضُوا فَٱبْحَثُوا عَنِ ٱلطِّفْلِ بِٱجْتِهَادٍ فَإِذَا وَجَدْتُمُوهُ أَخْبِرُونِي
9 لِآتِيَ أَنَا وَأَسْجُدَ لَهُ * فَلَمَّا سَمِعُوا مِنَ ٱلْمَلِكِ ذَهَبُوا فَإِذَا ٱلنَّجْمُ ٱلَّذِي رَأَوْهُ فِي ٱلْمَشْرِقِ يَقْدُمُهُمْ
10 حَتَّى جَاءَ وَوَقَفَ فَوْقَ حَيْثُ كَانَ ٱلطِّفْلُ * فَلَمَّا رَأَوُا ٱلنَّجْمَ فَرِحُوا فَرَحًا عَظِيمًا جِدًّا * وَأَتَوْا إِلَى
11 ٱلْبَيْتِ فَرَأَوُا ٱلطِّفْلَ مَعَ مَرْيَمَ أُمِّهِ فَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا * وَفَتَحُوا أَوْعِيَتَهُمْ وَقَدَّمُوا لَهُ قَرَابِينَ ذَهَبًا وَلُبَانًا
وَمُرًّا * وَأُوحِيَ لَهُمْ فِي ٱلْحُلْمِ أَلَّا يَرْجِعُوا إِلَى هِيرُودُسَ فَذَهَبُوا فِي طَرِيقٍ أُخْرَى إِلَى كُورَتِهِمْ *
12 * ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ * * فَلَمَّا ذَهَبُوا * وَإِذَا مَلَاكُ ٱلرَّبِّ تَرَاءَى لِيُوسُفَ فِي ٱلْحُلْمِ قَائِلًا * قُمْ
13 خُذِ ٱلطِّفْلَ وَأُمَّهُ وَاهْرُبْ إِلَى مِصْرَ وَكُنْ هُنَاكَ حَتَّى أَقُولَ لَكَ فَإِنَّ هِيرُودُسَ مُزْمِعٌ أَنْ يَطْلُبَ
14 ٱلطِّفْلَ لِيُهْلِكَهُ * فَقَامَ وَأَخَذَ ٱلطِّفْلَ وَأُمَّهُ لَيْلًا وَمَضَى إِلَى مِصْرَ * وَكَانَ هُنَاكَ إِلَى وَفَاةِ هِيرُودُسَ *
15 لِيَتِمَّ مَا قَالَهُ ٱلرَّبُّ بِٱلنَّبِيِّ ٱلْقَائِلِ مِنْ مِصْرَ دَعَوْتُ ٱبْنِي *

Cùm autem audisset Herodes rex, turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo. Et congregavit omnes principes sacerdotum & Scribas populi, & sciscitatus est ab eis ubi nasceretur Christus. Et dixerunt ei ; In Bethlehem Judæ : quoniam scriptum est in propheta ; Et tu Bethlehem terra Judæ, nequaquam minima es inter principatus Judæ : ex te enim exibit Gubernator qui pascet populum meum Israel. Tunc vocavit Herodes Magos secretò, & certior factus est ab illis de tempore in quo apparuit eis stella. Et misit illos in Bethlehem, dicens ; Ite & iniquirite de infante cum solicitudine : cumque inveneritis eum, nuntiate mihi : ut veniam ego & adorem eum. Cùm autem audissent regem, abierunt : & ecce stella quam viderant in Oriente, præcedebat eos, usquedum veniret et staret supra ubi erat infans. Quumque vidissent stellam gavisi sunt gaudio magno valdé. Et venerunt in domum, & viderunt infantem cum Maria matre ejus, et procubuerunt ei adorantes, & aperuerunt vasa sua, et obtulerunt ei munera, aurum, et thus, & myrrham. Et indicatum fuit eis in somnio ne redirent ad Herodem. Quapropter abierunt per viam aliam in regionem suam. Sectio quarta. *Cumq; discessissent, ecce angelus Domini apparuit Josepho in somnio, dicens ; Surge & accipe infantē & matrē ejus, & fuge in Ægyptum : & esto ibi usquedum dicā tibi. Etenim Herodes futurus est ut quærat infantē ad perdendū eum. Et surrexit, et accepit infante et matrē ejus noctu, & abiit in Ægyptum. Et mansit ibi usque ad obitum Herodis : ut adimpleretur quod dixit Dominus per prophetam ; Ex Ægypto vocavi filium meum.*

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 4 * هيروديس ملك چون شنيد ترسيد او وجملهء اورشليم با وي * وفراهم اورد كشيشان
ومهتران ونويسندكان خلق واز ايشان ميپرسيد * كه مسيح در كدامين خانكه
5 زاييده شود * ايشان كفتند در بيت اللحم يهودا * زيرا اينچنين در بيغمبر نبشته شد
6 نبوت * تو نيز اي بيت اللحم يهودا نيستي كم در ملكان يهودا براي انك از تو
7 بدرايد ملك اوست كه بچراند رعيت من اسرائيل را * * انكه هيروديس بپنهاني مجوس را
8 خواند وازيشان دريافت كه كدامين وقت ستاره بديشان نموده شد * * وايشانرا در بيت
اللحم فرستاد * وبديشان كفت برويد وبر كودك تفحص كنيد * چون اورا بيابيد *
9 باز پيش من آييد وروي بمن بنماييد * كه من نيز بروم واورا سجود كنم * چون از ملك
10 اين سخن شنيدند رفتند * وآن ستاره * كه در مشرق ديده بودند پيشاپيش ايشان ميرفت * تا بدان مقام رسيد كه كودك انجا بود * وستاره بر سر ان مقام ايستاد * [* چون ديدند
11 ستاره را] مجوسيا عظيم شادمان شدند * * ودر خانه اندر رفتند * وكودك را با مريم مادرش
ديدند * سر بزمين نهادند وبراي [او] سجود كردند وخزينهاء خود را كشادند قربان
12 پيش او كشيدند زر ومر وكندرو * ودر خواب بديشان نموده شد كه پيش هيروديس
باز نكردند براه ديكر بولايت خود رفتند
13 * چون ايشان رفتند فرشتهء خدا بيوسف در خواب نمود * وبدو كفت برخيز بستان كودك را
ومادرش را * وبسوي مصر بكريز وانجا باش * تا انكه كه بتو بكويم * براي انك هيروديس كودك
14 را ميطلبد تا كم كند * * انكه يوسف برخيزيد كودك را ومادرش را ستد وقت شب در
15 مصر كريخت * وانجا ماند تا وقتي كه هيروديس مرد تا تمام شود انچ از خداوند كفته شد
بزبان پيغامبر نبوت از مصر پسر خودرا خواندم *

Herodes rex cùm audisset, timuit ipse, & tota Hierosolyma cum eo. Et congregavit sacerdotes, & magnates, & scribas populi, & ex eis percontatus est, ubinam loci Christus nasciturus esset. Illi dixerunt in Bethlehem Jehuda ; quia sic in Propheta scriptum est :

Prophetia.

Tu etiam, ô Bethlehem Jehuda, non es minima inter reges Jehuda ; propterea quòd ex te prodibit rex, ille est qui pascet populum meum Israel. Tunc Herodes clam vocavit Magos, & ab illis compertum habuit quonam tempore stella eis apparuisset. Et eos in Bethlehem misit, eisque dixit, Ite, & de puerulo inquirite, & cùm inveneritis eum, redite ad me, vultumque mihi conspiciendum præbete, ut ego etiam profectus adorem eum. Cùm à rege hunc sermonem audissent, profecti sunt, & ipsa stella, quam in Oriente viderant, rectà ante eos proficiscebatur, usque dum ad illum locum perveniret ubi erat puerulus ; & stella in vertice ejus loci stetit. Cùm vidissent stellam Magi valde lætati sunt. Et domum ingressi puerulum cum Maria matre sua viderunt, cui capite humi inclinato adorationem præstiterunt : & apertis manticis suis munus ei obtulerunt ; aurum, & myrrham, & thus. Et per somnium eis ostensum est ne ad Herodem reverterentur, per viam igitur aliam in regionem suam abierunt.

V. Profectio Christi in Ægyptum.

Cùm illi abiissent, Angelus Domini Josepho per somnium apparuit, dixitque ei ; Surge, accipe puerulum & matrem ejus, & in Ægyptum fuge, & illic esto usquedum dicam tibi : Quia Herodes puerulum quærit, ut perdat. Tunc Joseph surgens puerulum & matrem ejus accepit tempore nocturno, & in Ægyptum fugit : Et illic mansit usque ad tempus quo Herodes mortuus est ; ut impleretur quod à Domino dictum est per linguam Prophetæ

Prophetia.

Ex Ægypto filium meum vocavi.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Β'. Γ'.

Tunc Herodes videns quoniam illusus esset à Magis, iratus est valdè, & mittens
16 Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας Β'.
occidit omnes pueros qui in Bethlehem, & in omnibus finibus ejus,
ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς,
à bimatu, & infra, secundùm tempus quod perquisivit à Magis.
ἀπὸ διετοῦς, καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων.
Tunc adimpletum est dictum per Jeremiam Prophetam, dicentem; Vox in
17 18 Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ ἐν
Rama audita est, ploratus, & ululatus & ejulatus multus, Rachel plorans
Ῥαμᾶ ἠκούσθη, θρῆνος, καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς, Ῥαχὴλ κλαίουσα
natos suos, & noluit consolari, quia non sunt. Desinente
19 τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί. Τελευτήσαντος
autem Herode, ecce angelus Domini secundùm somnium apparet Joseph in
τοῦ Ἡρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσὴφ ἐν
Ægypto, Dicens; Excitatus accipe puerum & matrem ejus, & vade
20 Αἰγύπτῳ, λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου
in terram Israel: mortui sunt enim quærentes animam pueri.
εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.
Ille autem excitatus accepit puerum & matrem ejus, & venit in terram
21 Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν
Israel. Audiens autem quòd Archelaus regnaret in Judæa pro Herode
22 Ἰσραήλ. Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρῴδου
patre suo, timuit illò ire. Responsus autem secundùm somnium,
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν. χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ,
secessit in partes Galilææ. Et veniens commigravit in civitatem dictam
ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας. Καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην 23
Nazareth: ut impleretur dictum per Prophetas, Quòd Nazæus
Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, Ὅτι Ναζωραῖος
vocabitur.
κληθήσεται.

CAP. III. γ'.

Γ'. In autem diebus illis accedit Joannes Baptista, prædicans in deserto
Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ 1
Judææ, Et dicens, Pœnitemini: appropinquavit enim regnum cœlorum. Hic enim est
γ τῆς Ἰουδαίας, Καὶ λέγων, Μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Οὗτος γάρ ἐστιν 2
ῆ pronuntiatus ab Esaia Propheta, dicente; Vox clamantis in deserto; 3
α ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ,
Expedite viam Domini, rectas facite semitas ejus. Ipse autem Joannes
θ Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης 4
habebat indumentum suum è pilis cameli, & zonam pelliceam circa lumbum suum:
ε ἔιχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ·
esca autem ejus erat locusta & mel sylvestre. Tunc exibat ad eum Hierosolyma
ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα, 5
& omnis Judæa, & omnis circumvicinia Jordanis. Et baptizabantur in Jor-
καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία, καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορ- 6
dane ab eo, confitentes peccata sua.
δάνῃ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * ܗܘ ܕܚܙܐ ܗܪܘܕܝܣ ܕܫܚܩ ܠܗ ܡܢ ܓܒܪܐ ܡܓܘܣܐ ܘܬܪܥܝ ܫܓܝ ܠܗ ܘܫܕܪ ܠܩܛܠܘ ܠܟܠ ܛܠܝܐ ܕܒܝܬ ܠܚܡ ܘܒܟܠ ܬܚܘܡܗ ܡܢ ܒܪ ܬܪܝܢ ܫܢܝܢ ܘܠܬܚܬ ܟܕ ܫܐܠ ܥܡ ܓܒܪܐ ܡܓܘܣܐ ܗܠܝܢ ܕܐܬܐ ܠܘܬܗ ܒܟܘܪܝܐ ܘܒܬܘܠܬܐ ܘܒܥܠܡܐ ܕܐܬܝ ܠܗ ܡܢ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܐܬܐ ܘܫܪܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܕܢܨܪܬ ܘܐܬܝܬܒ ܒܗ ܕܬܬܩܝܡ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ ܩܠ ܩܪܐ ܒܡܕܒܪܐ ܬܟܢܘ ܐܘܪܚܬܐ ܕܡܪܝܐ ܐܬܬܪܥܝ ܒܡܕܒܪܐ ܐܪܚܐ ܕܐܠܗܢ ܘܟܠ ܛܪܢܐ ܘܬܠܐ ܬܬܡܠܝ ܘܟܠ ܡܫܬܐ ܘܬܗܘܐ ܫܘܝܐ ܘܡܫܬܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܡܝ ܠܡܫܬܐ ܘܬܗܘܐ ܠܡܝܬܪ ܘܬܬܓܠܐ ܐܘܪܚܬܐ ܕܡܪܝܐ ܘܬܚܙܘܢ ܟܠ ܒܢܝ ܒܣܪ ܐܬܬܐ ܕܐܠܗܢ ܘܐܦ ܐܢܐ ܐܬܝ ܠܟܘܢ ܒܡܝ ܕܝܪܕܢܐ ܘܐܬܡܠܝ ܐܢܐ

Versio VULGATA LATINA.

16 Tunc Herodes videns quoniam illusus esset à Magis, iratus est valdè, & mittens occidit omnes pueros, qui erant in Bethlehem, & in omnibus finibus ejus, à bimatu
17 & infra, secundùm tempus quod exquisierat à Magis. Tunc adimpletum est quod
18 dictum est per Jeremiam prophetam, dicentem; Vox in Rhama audita est, ploratus & ululatus multus: Rachel plorans filios suos, & noluit consolari, quia non
19 sunt. Defuncto autem Herode, ecce angelus Domini apparuit in somnis Joseph
20 in Ægypto, Dicens; Surge, & accipe puerum, & matrem ejus, & vade in ter-
21 ram Israel: defuncti sunt enim, qui quærebant animam pueri. Qui consurgens,
22 accepit puerum, & matrem ejus, & venit in terram Israël. Audiens autem quòd Archelaus regnaret in Judæa pro Herode patre suo, timuit illò ire: & admonitus in somnis, secessit in partes Galilææ. Et veniens habitavit in civitate quæ vocatur 23
Nazareth: ut adimpleretur quod dictum est per Prophetas; Quoniam Nazaræus vocabitur.

CAP. III.

IN diebus autem illis venit Joannes Baptista prædicans in deserto Judææ, Et di- 1
cens; Pœnitentiam agite: appropinquavit enim regnum cœlorum. Hic est 2
enim, qui dictus est per Isaiam Prophetam dicentem; Vox clamantis in deserto: 3
Parate viam Dñi: rectas facite semitas ejus. Ipse autē Joannes habebat vestimentū 4
de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos suos: esca autem ejus erat lo-
custæ, & mel sylvestre. Tunc exibat ad eum Jerosolyma, & omnis Judæa, & omnis 5
regio circa Jordanem: Et baptizabantur ab eo in Jordane, confitentes peccata sua. 6

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 حينيذ لما راى هيرودس سخرية المجوس به غضب جدا * وارسل فقتل كل الاطفال ببيت
17 لحم وكل تخومها من ابن سنتين فما دون كنحو الزمان الذي تحققه من المجوس * حينيذ
18 تم ما قيل من ارميا النبي [] * صوت سمع في الرامة بكاء ونوح [] كثير * راحيل تبكي على
19 بنيها ولا تريد ان تتعزى لفقدهم * فلما مات هيرودس ظهر ملك الرب ليوسف في الحلم بمصر *
20 قايلا قم خذ الطفل وامه واذهب الي ارض اسرائيل فقد مات الذين يطلبون نفس الطفل *
21 22 فقام واخذ الطفل وامه وجاء الي ارض اسرائيل * فلما سمع ان ارخلاوس قد ملك على
اليهودية عوض هيرودس ابيه خاف ان يذهب الي هناك * فاخبر في الحلم وذهب الي نحوم []
23 الجليل * فاتي فسكن في مدينة تدعي ناصرة ليتم ما قيل من الانبياء انه يدعي ناصريا *

* الفصل الخامس * وفي تلك الايام جاء يوحنا المعمداني يكرز في برية يهودا * قايلا
2 توبوا فقد اقترب ملكوت السموات * لان هذا هو الذي قيل من اشعيا النبي اذ يقول صوت
3 صارخ في البرية اعدوا طريق الرب وسهلوا سبله * وكان لباس يوحنا من وبر الابل ومنطقة
4 جلد على حقويه * وكان طعامه الجراد وعسل البر * حينيذ خرجوا اليه من يروسليم وكل
5 اليهودية * وجميع كور الاردن * وكانوا يعمدهم في نهر الاردن معترفين بخطاياهم *
6

Tunc cùm vidisset Herodes illusionem 16
Magorum sibi, iratus est valdè: & misit & occidit omnes infantes in Bethlehem, & omnibus finibus ejus, a filio duorum annorū & infra: secundùm tempus quod certò sciverat à Magis. Tunc adim- 17
pletum est quod dictum est ab Ieremia prophetâ; Vox audita est in Rama, plo- 18
ratus & gemitus multus: Rachel plorans super filios suos, & noluit consolari ob eorum absentiam. Cùm autem mortuus 19
esset Herodes, apparuit angelus Domini Josepho in somnio in Ægypto, Dicens; 20
Surge, & accipe infantem & matrem ejus, & vade in terram Israel: jam enim defuncti sunt qui quærebant animam infantis. Itaque surrexit & accepit infan- 21
tem & matrem ejus, & venit in terram Israel. Cùm verò audisset quòd Archelaus regnaret in Judæa pro Herode patre suo, timuit ire illuc: verùm admonitus fuit in somnio, & abiit in fines Galilææ. Et venit; & habitavit in ci- 22 23
vitate quæ vocatur Nazareth; ut adimpleretur quod dictum est à prophetis; Quoniam vocabitur Nazaræus.

Sectio quinta. CAP. III.

IN diebus autem illis venit Johannes 1
Baptista prædicare in deserto Judææ, 2
Dicens; Pœnitentiam agite; jam enim ap- 3
propinquavit regnum cœlorum. Quoniam hoc est quod dictū est ab Esaia propheta, quando dicit; Vox clamans in deserto, Parate viam Domini, & explanate se- 4
mitas ejus. Erat autem vestimentum Johannis de pilis camelorum, & zona pellis circa lumbos ejus: & erat cibꝰ ejus 5
locustæ & mel deserti. Tunc exierunt ad eū ex Jerusalem, et omni Judæa, et omni regione Jordanis: Et baptizabat eos in 6
flumine Jordanis, cōfitentes peccata sua.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

16 ششم كشتن هيروديس كودكان بيت اللحم را * چون هيروديس ديد
كه مجوسيان بروي افسوس كردند بغايت خشمناك كشت وفرستاد كه هر كودكي كه
در بيت اللحم وپيرامون هست از دو ساله پسر وزيرتر بقدران روزكار كه از مجوس پرسيده
17 بود وهمه را كشتند * انكه تمام شد انچ از ارمياء پيغامبر گفته شد نبوت * اواز
18 شنوده شد در رامه گريستني وزاري بس بسيار راحيل بر فرزندان خود وتعزيت را نمي پذيرد
براي انك نيستند * هفتم باز آمدن مسيح از مصر * چون هيروديس ملك مرد
19 فرسته خداوند در زمين مصر بيوسف در خواب نمود * كه كودك را ومادرش را بر گير
20 وبزمين اسرائيل برو [كه مرده اند انانكه هلاك كودك ميخواستند * انكه برخاست
21 كودك را برداشت ومادرش وآمد سوي زمين اسرايل] * چون شنيد كه ارگلاوس در يهودا
22 ملك شد عوض هيروديس پدر خود ترسيد كه انجا برود وباز در خواب نموده شد كه
بولايت جليل برود * وآمد مقام گرفت در شهري كه نامش ناصره است تا تمام شود انچ در
23 پيغمبر گفته شد كه ناصري خوانده شود هشتم آمدن يحيي * ودران روزكار
1 آمد يحيي شوينده كه اورا يوحنا گويند منادي ميزد در ويرانهء يهود * وگفت توبه
2 كنيد زيرا ملكوت آسمان نزديك شد * براي انك اينست انك در ايشعيا پيغامبر گفته شد
3 اواز منادي ميزند در خرابي اماده بداريد راههاء خداوند را وكدركاه او هموار بداريد *

نهم شستن يحيي خلق را * اين يحيي را پوشش از پشم شتر بود * وزنار ادیم در
4 ميانش بسته * وخوردن او ملخ * وانگبين بياباني * انكه مردم از اورشليم واز همهء يهود * واز همه
5 ولايتها كه پيرامون اردنست بدر يي آمدند * ودر دست او شسته يي شدند * برودخانهء
6 اردن اندر وبگناههاء خود مقر يي شدند *

Digitized by Google

VI. Cædes parvulorum Bethlehem ab Herode.

Cùm Herodes vidisset quòd Magi ipsū 16
ludos fecissent, valdè iratus est: & misit ut omnem puerulum interficerent *qui in Bethlehem & circumjacentibus erat à bimulis & inferiùs, juxta tempus quod à Magis inquisiverat; & omnes interfecerunt. Tunc impletum est quod* 17
à Jeremia propheta dictum est:

Prophetia.

Vox audita est in Rama, fletus et plan- 18
ctus valde magnus, Rachel flens pro filiis suis, & consolationem non admittit, eò quòd non sunt.

VII. Reditus Christi ex Ægypto.

Quum Herodes rex mortuus esset, An- 19
gelus Domini in terra Ægypti Josepho in somnio apparuit. Dixitque, Quin puerulum & matrem ejus tolle, & proficiscere in terram Israelis: quia mortui 20
sunt illi qui interitum puerulo cupiebant. Tunc surgens puerulum sustulit & matrem ejus, & venit in terram 21
Israelis. Audito autem quòd Archelaus in Judæa rex esset pro Herode 22
patre suo, timuit illuc ire: & rursùs in somnio admonitus est ut in regionem Galilææ iret. Et veniens locum ce- 23
pit in civitate cujus nomen est Nazreh: ut impleretur quod in Propheta dictum est, quòd Nazaræus vocaretur.

CAP. III.

VIII. Adventus Johannis.

ET eo tempore venit Jahja Baptista 1
(quem Johannem vocant) & prædicavit in deserto Judææ. Et dixit, Pœni- 2
tentiam agite, quia regnum cœlorum prope fit. Eò quòd hic est ille qui dictus 3
est in Esaia propheta, Vox clamantis resonat in deserto, Parate vias Domini, & semitam ejus complanate.

IX. Baptizat Johannes populum.

Ipsius Johannis vestimentum ex lana 4
camelina erat, zona pellicea lumbos ejus cingente: cibus autem ejus locusta, & mel sylvestre. Tunc viri ex Hiero- 5
solyma, & ex universa Judæa, & ex omnibus regionibus quæ Jordani circumjacebant, egressi sunt. Et per manum ejus baptizati sunt in fluvio Jor- 6
dane, & peccata sua confessi sunt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Γ'.

Videns autem multos Phariſæorum & Sadducæorum venientes ad baptiſmum
7 Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα
ſuum, dixit eis; *Geminina* viperarum, quis demonſtravit vobis fugere à *fu-*
αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελ-
8 *tura* ira? Facite ergò *fructus dignos* pœnitentiæ. Et ne *arbitremini* dicere
9 λούσης ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας. Καὶ μὴ δόξητε λέγειν
in vobiſipſis, Patrem habemus Abraham: dico enim vobis, quoniam *poteſt* Deus de
ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ
lapidibus iſtis ſuſcitare *natos* Abrahæ. Jam verò & ſecuris ad ra-
10 τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. Ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥί-
dicem arborum *adjacet*. Omnis ergò arbor *non faciens* fructum bonum, *exciditur*, & in
ζαν τῶν δένδρων κεῖται. πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται, καὶ εἰς
ignem *jacitur*. Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam: qui autem poſt me
πῦρ βάλλεται. Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου
veniens, fortior me eſt: cujus non ſum *idoneus* calceamenta portare,
ἐρχόμενος, ἰσχυρότερός μού ἐστιν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι,
ipſe vos baptizabit in Spiritu ſancto & igni. Cujus ventilabrum in manu ſua,
12 αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ,
& permundabit aream ſuam, & congregabit triticum ſuum in horreum:
καὶ διακαθᾶραι τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην·
at paleam comburet igni inextinguibili. Tunc *accedit* Jeſus à Ga-
13 τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γα-
lilæa in Jordanem ad Joannem, *baptizari* ab eo. *At* Jo-
14 λιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰω-
annes prohibebat eum, dicens; *Ego uſum habeo* à *te* baptizari, & tu
ἄννης διεκώλυεν αὐτὸν, λέγων, Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ
venis ad me? Reſpondens autem Jeſus dixit *ad eum*, Sine *interim*: ſic enim de-
ἔρχῃ πρός με; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν, Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέ-
15 *cens eſt nobis* implere omnem *juſtificationem*. Tunc *dimittit* eum. Et baptizatus
πον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. Καὶ βαπτισθεὶς
Jeſus, aſcendit *ſtatim* de aqua: Et ecce aperti ſunt ei cœli, & vidit
ὁ Ἰησοῦς, ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἀνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδε
ſpiritum Dei deſcendentem ſicut columbam, & venientem ſuper *eum*. Et
τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. Καὶ
ecce vox de cœlis, dicens; Hic eſt filius meus dilectus, in quo
ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ
complacui.
εὐδόκησα.

CAP. IV.

Tunc Jeſus *actus* eſt in deſertum à Spiritu, *tentari* à dia-
Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διά-
bolo. Et *jejunans dies quadraginta* & *noctes quadraginta*, *poſtremùm* eſuriit.
βολου. Καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσεράκοντα καὶ νύκτας τεσσαρακοντα, ὕστερον ἐπείνασε.
Et accedens ei tentator, dixit; Si filius es Dei, dic ut lapides iſti
Καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων, εἶπεν, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι
panes fiant.
ἄρτοι γένωνται.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quum autem videret multos è Phariſæis & Saducæis venientes ut baptizarentur, ait illis; Generatio viperarum, quis vobis indicavit, ut fugeretis ab ira ventura? Facite igitur fructus dignos pœnitentiâ. Neque cogitetis & dicatis in animabus veſtris, Pater eſt nobis Abraham: etenim dico vobis, Deum poſſe ex lapidibus iſtis ſuſcitare filios Abrahamo. Ecce autem ſecuris poſita eſt ad radicem arborum: omnis igitur arbor quæ bonos fructus non facit, exciditur & in ignem cadit. Ego baptizo vos aquâ ad pœnitentiam: ille verò qui poſt me veniet, fortior me eſt, cujus non ſum dignus calceamenta ſublevare; ipſe baptizaturus eſt vos in Spiritu ſanctitatis & igne: Is in cujus manu ventilabrum eſt, & expurgat areas ſuas, & ſriticum cogit in horrea ſua, paleámque comburit igni inextinguibili. Tunc venit Jeſus à Galiæa in Jordanem ad Johannem ut baptizaretur ab eo. Ipſe autem Johannes prohibebat eum, & dicebat; Ego neceſſe habeo baptizari à te, & tu ad me veniſti? Ipſe verò Jeſus reſpondens, ait illi; Permitte nunc; ſic enim decet nos adimplere omnem rectitudinem; & tunc permiſit illi. Quum autè baptizatus fuiſſet Jeſus, ſtatim aſcendit ex aqua, & apertum eſt ei cœlum, & ſuſpexit ſpiritum Dei deſcendere ſicut columbam, & veniſſe ſuper ipſum. Et ecce vox è cœlo, dicens; Hic eſt filius meus dilectiſſimus in quo mihi complacui.

Dominica introitûs jejunii, & ad oblationem Quadrageſimæ. 7.

CAP. IV.

Tunc Jeſus ductus eſt à Spiritu ſanctitatis in deſertum, ut tentaretur ab accuſatore. *i. diabolo.* Et jejunavit quadraginta diebꝰ & quadraginta noctibꝰ: poſtremò verò eſuriit. Et accedens ille qui tentat, dixit ei; Si filius Dei es, dic ut iſti lapides panis fiant.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*

7 ወርእየ : ብዙኀን፡ ፈሪሳዊያን : ወሰዱቃዊያን : እንዘ: ይመጽሉ: ውስተ : ጥምቀቱ:: ጽሙኒተ::
8 ወይቤሎሙ : ትውልደ : እፍዊተ : ሖድር: መኑ: ለመረክሙ: ትጕየዩ: እመእንተ: ትመጽእ: መ
9 ዐት::=ፁ ግበሩ : እንከ : ሠናየ : ፍሬ :ዘይደልወክሙ : ለንሰሐ::=ፁ ወኢይመሰልክሙ : በብ
ሂለ : ለበ : ብነ : ለብርሃምሂ :: እብለክሙ : ከመ : ይክል : እግዚአብሔር : እመእሊ : ለዕ
10 ባኔ : ለንሠእ : ውሉደ : ለአብርሃም:=ፁ ወድኅ : ናሁ : መሕጸ : ውስተ : ጕንደ :ዕፀው : ይ
ንብር:: ኵሉኬ : ዕፀ : ዘኢይፈሪ : ፍሬ : ሠናየ : ይትገዘም : ወውስተ : እስተ : ይትወደይ::=ፁ
11 ለእሰኬ : በማይ : ለጠመቀክሙ : ለንስሐ : ወዘእመድኅሪኔሰ : ይመጽእ : ይጸንዕ : እመኔየ :
ዘኢይደልወኒ : ለዛእኖ : እጸር : ወውእቱሰ : ያጠመቀክሙ : በመንፈሰ : ቅዱስ : ወበእሰት::=ፁ
12 ዘመፈሌ : ውስተ : እዴሁ : ወያነጽሕ : ዐወደ : ወያስተጋብእ : ስርናዮ : ውስተ : መዝገቡ : ወ
13 ሐሠሮሰ : ያውዒ : በእሰት : ዛኢይጠፍእ:=ፁ ለጴሃ : መጽአ: ሊየሱስ: እመገሊላ: ውስተ: ዮ
14 ርደኖስ : ኀበ : ዮሐንሰ : ኀመ : ይጠመቅ : እመኀቤሁ:=ፁ ወዮሐንስሰ : ደከለ : እንዘ : ይብ
15 ል : እነ : እፈቅድ : እመኀቤከ : እጠመቅ : ወለትተ : ትመጽእ : ኀቤየ::=ፁ ወለመለ : ሊየሱ
ስ : ወይቤሎ : ኀድግ : ደእዜሰ : ከመዝ : ተድላ: ውእቱ: ለነ:ንፈጽመ : ኵሎ : ጽድቀ: ወእመ
16 ዝ : ኀደጎ::=ፁ ወተጠሚቆ : ሊየሱስ: ሶቤሃ: ወፅአ: እማይ : ወናሁ : ተርኅወ : ሰማይ : ሎቱ :
17 ወርእየ : መንፈሰ : እግዚአብሔር : እንዘ : ይወርደ : ከመ : ርግብ : ወነበረ : ላዕሌሁ:=ፁ ወና
ሁ : መጽአ : ቃል : እመሰማይ : ዘይብል : ዝውእቱ : ወልድየ : ዘለፈቅር : ዘበቱ : ሠመር
ኩ::=ፁ

1 ፡ በቀደሚ : ሰንበተ : ለይሁድ : ዘጸመ: ወእመዝ : ሊየሱስ: ለዕረኅ:መንፈስ : ገደመ : ይ
2 ትጫነር: እመኀበ: ዲያብሎስ:=ፁ ወጸዊሞ:መዋዕለ: ሠ ወእርብዓ:ለያልየ:ወእመድኅረዝ:
3 ርኅበ::=ፁ ወቀርበ : ዘያጫክሮ : ወይቤሎ : እመ : ወልዱሰ : ለኔተ : ለእግዚአብሔር : በል :
ኀመ : እሉ : ለእበነ : ሓብስተ : ይኩኑ:=ፁ

Et vidit multos Phariſæos & Sadducæos venientes in Baptiſmum ejus eâm, & dixit iis; Generatio viperarum, quis dixit vobis fugere ab hâc venturâ irâ. Facite igitur bonum fructum qui diſponat vos ad pœnitentiam. Et ne exiſtimetis vobiſcum in dicendo, Pater eſt nobis Abraham: dico vobis quòd poteſt Deus ex hiſce lapidibus ſuſcitare filios Abrahamo. Jam ecce ſecuris ad radicem arborum poſita eſt: omnis igitur arbor quæ non fert fructum bonum excidetur & in ignem projicietur. Ego igitur in aqua baptizabo vos ad reſipiſcentiam, & qui poſt me veniet, me fortior eſt; cujus ſoleas mihi non convenit portare: ipſe baptizabit vos in ſpiritu Sancto & in igne. Cujus ventilabrum in manu ejus, & purgabit aream ſuam, & colliget triticum ſuum in horreum ſuum: & paleam exuret in igne qui non extinguetur. Tunc venit Jeſus à Galiæa in Jordanem ad Johannem, ut baptizaretur ab eo. Et Johannes prohibebat eum, dicens; Ego vellem à te baptizari, & tu venies ad me? Et reſpondit Jeſus, & dicit ei; Permitte nunc: ſic enim nos oportet implere omnem juſtitiam: & tunc permiſit eum. Et baptizatus Jeſus ſtatim exivit ex aqua: & ecce aperti ſunt cœli ei, & vidit ſpiritum Dei deſcendentem tanquam columbam, & ſedit ſuper eum. Et ecce venit vox è cœlis, dicens; Hic eſt filius meus quem amo, in quo complacui.

CAP. IV. In introitu Sabbati Judaici Jejunii.

Et tunc Jeſum aſcendere fecit Spiritus in deſertum tentari à diabolo. Et cùm jejunâſſet dies quadraginta, & quadraginta noctes, tum poſteà eſuriit. Et appropinquavit tentator ejus, & dixit ei; Si filius tu Dei, dic ut hi lapides panes fiant.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

7 Videns autem multos Pharisæorum, & Sadducæorum, venientes ad baptismum
8 suum, dixit eis; Progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere à ventura
9 ira? Facite ergò fructum dignum pœnitentiæ. Et ne velitis dicere intra vos;
Patrem habemus Abraham: dico enim vobis, quoniam potens est Deus de lapi-
10 dibus istis suscitare filios Abrahæ. Jam enim securis ad radicem arborum posita
est. Omnis ergò arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem
11 mittetur. Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam: qui autem post
me venturus est, fortior me est, cujus non sum dignus calceamenta portare: ipse
12 vos baptizabit in Spiritu sancto, & igni. Cujus ventilabrum in manu sua: &
permundabit aream suam: & congregabit triticum suum in horreum, paleas au-
13 tem comburet igni inextinguibili. Tunc venit Jesus à Galilæa in Jordanem ad
Joannem, ut baptizaretur ab eo. Joannes autem prohibebat eum, dicens; Ego 14
à te debeo baptizari, & tu venis ad me? Respondens autem Jesus, dixit ei; 15
Sine modò: sic enim decet nos implere omnem justitiam. Tunc dimisit eum.
Baptizatus autem Jesus, confestim ascendit de aqua, & ecce aperti sunt ei cœli: 16
& vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super se. Et 17
ecce vox de cœlis, dicens; Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

CAP. IV.

Tunc Jesus ductus est in desertum à Spiritu, ut tentaretur à diabolo. Et cùm 1
jejunâsset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esurit. Et acce- 2
dens tentator dixit ei; Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant. 3

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * فَلَمَّا رَاَى كَثِيرِينَ مِنَ ٱلْفَرِيسِيِّينَ وَٱلصَّدُّوقِيِّينَ يَاْتُونَ اِلَى مَعْمُودِيَّتِهِ قَالَ لَهُمْ يَا اَوْلَادَ ٱلْاَفَاعِي *
8 مَنْ دَلَّكُمْ عَلَى ٱلْهَرَبِ مِنَ ٱلْغَضَبِ ٱلْاٰتِي * اِعْمَلُوا ٱلْاٰنَ ثَمَرَةً تَلِيقُ بِٱلتَّوْبَةِ * وَلَا تَقُولُوا اَنَّ
9 اَبَانَا اِبْرَاهِيمُ * اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ ٱللّٰهَ لَقَادِرٌ اَنْ يُقِيمَ مِنْ هٰذِهِ ٱلْحِجَارَةِ بَنِينَ لِاِبْرَاهِيمَ * هَا ٱلْفَاسُ
10 مَوْضُوعٌ عَلَى اُصُولِ ٱلشَّجَرِ * فَاَيَّةُ شَجَرَةٍ لَا تُصْنِعُ ثَمَرًا صَالِحًا تُقْطَعُ وَتُلْقَى فِي ٱلنَّارِ * اَنَا اُعَمِّدُكُمْ
11 بِٱلْمَاءِ لِلتَّوْبَةِ * وَٱلَّذِي يَاْتِي بَعْدِي هُوَ اَقْوَى مِنِّي * وَلَا اَسْتَحِقُّ اَنْ اَحْمِلَ سُيُورَ حِذَائِهِ * وَهُوَ يُعَمِّدُكُمْ
12 بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ وَٱلنَّارِ * ٱلَّذِي بِيَدِهِ ٱلرَّوْسُ يُنَقِّي بَيْدَرَهُ * وَيَجْمَعُ قَمْحَهُ فِي ٱلْاَهْرَاءِ وَيَحْرِقُ
13 ٱلتِّبْنَ بِنَارٍ لَا تُطْفَاُ * حِينَئِذٍ اَتَى يَسُوعُ مِنَ ٱلْجَلِيلِ اِلَى ٱلْاُرْدُنِّ لِيَعْتَمِدَ مِنْ يُوحَنَّا * فَٱمْتَنَعَ
14 يُوحَنَّا مِنْهُ وَقَالَ اَنَا ٱلْمُحْتَاجُ اَنْ اَعْتَمِدَ مِنْكَ اَفَاَنْتَ تَاْتِي اِلَيَّ * اَجَابَ يَسُوعُ دَعِ ٱلْاٰنَ فَهٰكَذَا يَجِبُ
15 لَنَا اَنْ نُكَمِّلَ كُلَّ بِرٍّ حِينَئِذٍ تَرَكَهُ * فَلَمَّا اعْتَمَدَ يَسُوعُ لِلْوَقْتِ صَعِدَ مِنَ ٱلْمَاءِ * فَٱنْفَتَحَتْ لَهُ
16 ٱلسَّمٰوَاتُ وَرَاَى رُوحَ ٱللّٰهِ نَازِلًا كَمِثْلِ حَمَامَةٍ جَايِيًا اِلَيْهِ * وَاِذَا صَوْتٌ مِنَ ٱلسَّمٰوَاتِ قَائِلًا هٰذَا
17 هُوَ اِبْنِي ٱلْحَبِيبُ ٱلَّذِي بِهِ سُرِرْتُ *

* اَلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ *

1 * وَلِلْوَقْتِ اَخْرَجَ ٱلرُّوحُ يَسُوعَ اِلَى ٱلْبَرِّيَّةِ * لِيُجَرَّبَ مِنْ اِبْلِيسَ * فَصَامَ اَرْبَعِينَ نَهَارًا وَاَرْبَعِينَ لَيْلَةً *
2 وَجَاعَ اَخِيرًا * فَجَاءَ ٱلْمُجَرِّبُ قَائِلًا لَهُ اِنْ كُنْتَ اَنْتَ اِبْنَ ٱللّٰهِ فَقُلْ اَنْ تَصِيرَ هٰذِهِ ٱلْحِجَارَةُ خُبْزًا *
3

Cùm autè vidisset multos ex Pharisæis & Saducæis venientes ad baptismũ suũ, dixit eis; Nati viperarũ, quis demonstravit vobis fugere ab ira ventura? Facite ergò fructum congruum pœnitentiæ. Et ne dicatis, quòd pater noster est Abrahã. Dico vobis quòd Deus potens est suscitare ex istis lapidibus filios Abrahæ. Ecce securis posita est ad radices arborum. Quæcunq; igitur arbor quæ non fructificat fructum bonũ, excidetur, & proficietur in ignem. Ego baptizo vos aquâ ad pœnitentiam: qui autè venit post me, est fortior me, & non sum dignus solvere corrigias calceorum ejus, ipse vos baptizabit in Spiritu sancto & igne. Cujus in manu ventilabrum, quo mundat aream suam: & congregabit triticum suum in horreo, comburetque paleam igne inextinguibili. Tunc venit Jesus à Galilæa in Jordanem, ut baptizaretur à Johanne. Retraxit autem sese Johannes ab eo, & ait; Ego sum qui egeo baptizari à te, & tu venis ad me? Respondit Jesus; Permitte modò; sic enim decet nos perficere omnem justitiam. Tunc permisit illi. Cùm autem baptizatus esset Jesus; protinus ascendit ab aqua, & aperti sunt ei cœli: & vidit spiritũ Dei descendentem sicut columbam, & venientẽ ad ipsum. Et ecce vox de cœlis, dicens; Hic est filius meus dilectus, in quo delector.

Sectio sexta. CAP. IV.

ET illicò eduxit Spiritus Jesum in desertum, ut tentaretur à diabolo. Et jejunavit quadraginta diebus & quadraginta noctibus, & esurivit tandem. Et accessit tentator, dicens ei; Si tu es filius Dei, dic ut fiant isti lapides panis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 * چون دید که از زادقه ومعتزلان بسیاران مي آیند که شسته شوند بدیشان گفت *
اي فرزندان مارهاء افعي * کیست اینك شمارا اگاه کرد که بگریزید ازخشم که مي آید *
8 * اکنون میوهٔ بسازید که توبه را شاید وبرارد * ومپندارید وبگویید در نفس خود * که ابرهیم
9 پدر داریم * اکنون بشما مي گویم * که خدا تواناست که ازین سنگها از براي ابرهیم فرزندان
10 برخیزانند * * اینك تبر بریخ درختان نهاده شد وهر درخت که میوهٔ نیك ندهد * بریده
11 سود وآتش بیوفتد * من براي توبت شما را در آب مي شویم * انك از پس من مي آید ازمن
زورمند ترست انك نمي برازم که بند کوش اورا * ازپاي او بگشایم * آنك او شما را در
12 آتش ودر روح القدس بشوید * * انك در دست خود پاروداره * خرمنهاء خود را پاك کند *
کندم در انبارهاء خود بنهد * وکاه را باتشي بسوزاند که هر گز ان آتش نخسبد
13 دهم * انك مسیح در اردن شسته شد * انکه عیسي ازجلیل باردن آمد
14 پیش یحیي تا بردست او شسته شود * یوحنا عیسي را منع کرد وگفت من محتاجم که بر
15 دست تو شسته شوم وتو پیش من آمدي * اما عیسي بدو جواب داد وگفت اکنون بگذار
این چنین بر ما واجب است که همه عدل را تمام کنیم انکه اورا رها کرد * چون عیسي شسته
16 شد واز اب بدر آمد اسمان براي او گشاده شد ودید که جان پاك فرود مي آمد مانند
17 کبوتر وبرو حلول مي شد * واینك اوازاز آسمان مي گفت اینست فرزند عزیز من که بدو
خرم شدم * * یازدهم * انودن ابلیس مسیح را * انکه عیسي از روح القدس برده شد
1 در بیاباني که از ابلیس معتاب ازموده شود * جهل شب وجهل روز روزه گرفت در آخر گرسنه شد
2 ابلیس نزدیك او شد بهر آزمودن وبدو گفت اگر تو پسر خدا هستي بگو بدین سنگها تا نان شوند
3

Cùm autem videret ex Saducæis & Pharisæis multos venire ut baptizarentur, eis dixit; O filii viperarum, quis est qui vobis indicium fecit, ut fugeretis ab ira adveniente? Nunc fructum facite qui conversioni conveniat, & dignus sit. Neque cogitetis ac dicatis in animo vestro, Quòd Abrahamum patrem habemus. Nunc vobis dico, Deum posse ex istis lapidibus Abrahamo filios suscitare. Ecce securis ad radicem arborum posita est: & omnis arbor, quæ fructum bonum non dat, excinditur & in ignem cadit. Ego propter resipiscentiam vos aquâ baptizo: qui ponè me venit, me validior est, cujus non sum dignus ut corrigiã calceamenti ejus de pede ejus solvã, ipse est qui vos igni & spiritu sancto baptizabit. Qui manu suâ palam habens areas suas mundas facit, triticum in horreis suis reponit, & paleam igne comburit, qui quidem ignis nunquam sopietur.

X. Quomodo Christus in Jordane baptizatus est.

Tunc Jesus ex Galilæa venit ad Jordanem ad Johannem, ut per manum ejus baptizaretur. Johannes autem Jesum prohibebat, & dixit, Ego opus habeo ut per manum tuam baptizer, & tu ad me venis? Jesus autem respondit ei, & dixit, Nunc sine; ad hunc modum nobis incumbit, ut omnem justitiam verificiamus: tunc ei permisit. Cùm Jesus baptizatus esset, & ex aqua egrederetur, cœli aperti sunt propter eum; viditque Spiritum sanctum descendere instar columbæ, qui super eum quievit. Et ecce vox de cœlis dixit, Hic est filius dilectus meus, in quo oblector.

CAP. IV.

XI. Tentat Diabolus Christum.

TUnc Jesus à Spiritu sancto deportatus est in desertum, ut à diabolo calumniatore tentaretur. Cum, quadraginta noctium et quadraginta dierum jejunio suscepto, in fine esuriret: Diabolus adfuit ei tentandi gratiâ, eique dixit; Si tu filius Dei es, dic hisce lapidibus ut panis fiant.

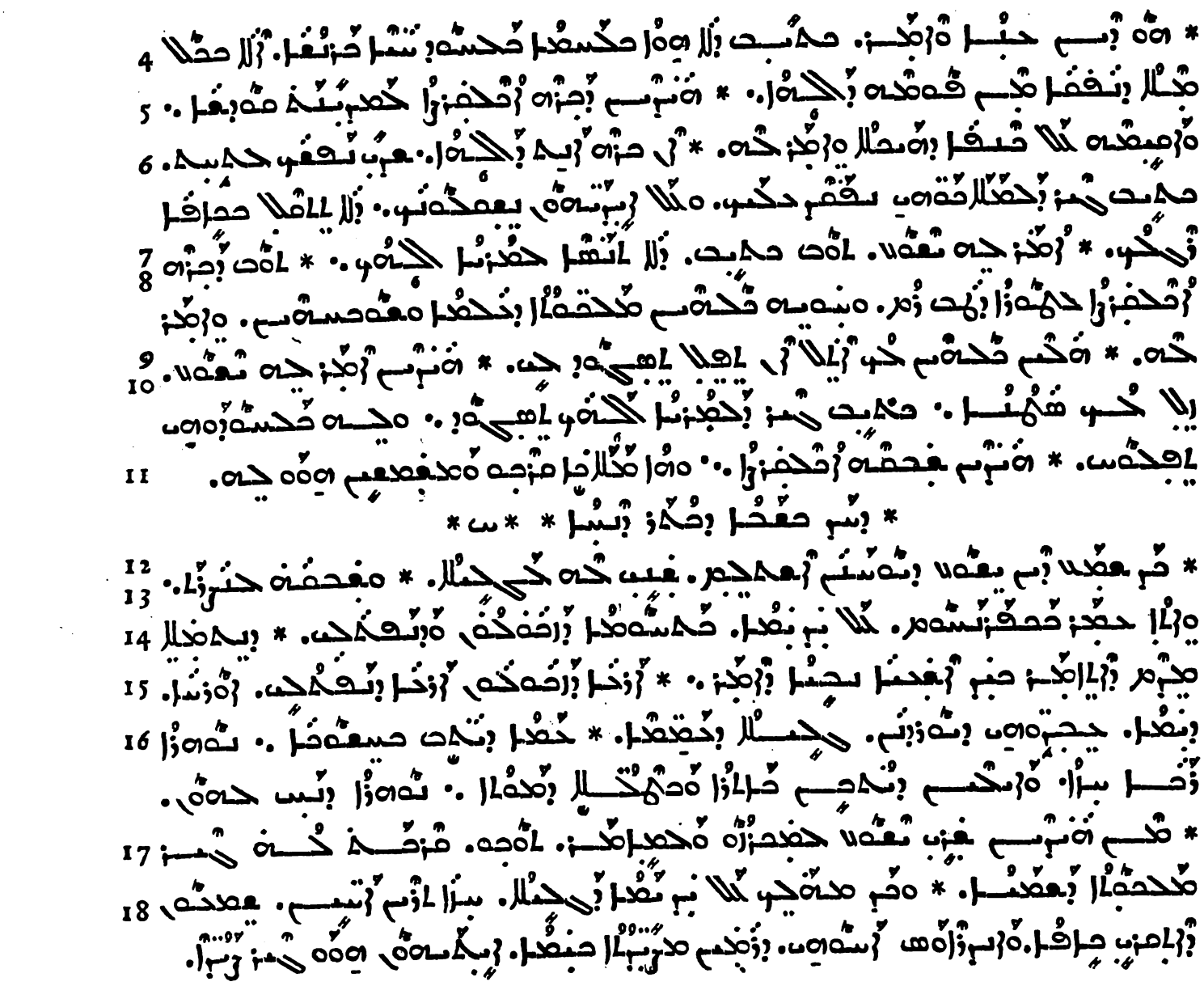
Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΩΝ. ΚΕΦ. Δ'.

Ille autem respondens, dixit; Scriptum est, Non in pane solo vivet homo,
4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε, Γέγραπται, Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος,
sed in omni verbo exeunte per os Dei. Tunc as-
ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. Τότε παρα-
sumsit eum diabolus in sanctam civitatem, & statuit eum super
λαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ
pinnaculum templi. Et dicit ei; Si filius es Dei, dejice teipsum
6 τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ. Καὶ λέγει αὐτῷ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν
deorsum. Scriptum est enim, Quia angelis suis mandabit de te, & in
κάτω. Γέγραπται γάρ, Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ
manibus tollent te, ne fortè impingas ad lapidem pedem tuum. Ait illi
7 χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Ἔφη αὐτῷ
Jesus, Rursum scriptum est; Non tentabis Dominum Deum tuum. Iterum
8 ὁ Ἰησοῦς, Πάλιν γέγραπται, Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου. Πάλιν
assumsit eum diabolus in montem excelsum valdè, & ostendit ei
παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ
omnia regna mundi, & gloriam eorum: Et dicit ei,
9 πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· Καὶ λέγει αὐτῷ,
Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me. Tunc dicit ei
10 Ταῦτα πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. Τότε λέγει αὐτῷ
Jesus, Abi Satana. Scriptum est enim, Dominum Deum tuum
ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε Σατανᾶ. Γέγραπται γάρ, Κύριον τὸν Θεόν σου
adorabis, & illi soli servies. Tunc dimittit eum diabolus:
11 προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος·

& ecce angeli accesserunt, & administrabant ei. Audiens autem Jesus quòd
καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον, καὶ διηκόνουν αὐτῷ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι 12
Joannes traditus esset, secessit in Galilæam: Et relinquens
Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· Καὶ καταλιπὼν τὴν 13
Nazaret, veniens commigravit in Capharnaum maritimam, in finibus
Ναζαρὲτ, ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν ὁρίοις
Zabulon, & Nephthalim: Ut adimpleretur pronuntiatum per Esaiam Prophetam,
Ζαβουλὼν, καὶ Νεφθαλείμ· Ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, 14
dicentem; Terra Zabulon & terra Nephthali, viam maris, ultra
λέγοντος, Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ 15
Jordanem, Galilæa gentium, Populus sedens in tenebris, vidit lucem
Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει, εἶδε φῶς 16
magnam: & sedentibus in regione & umbra mortis, lux orta est
μέγα· καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν
eis. Ex tunc cœpit Jesus prædicare, & dicere, Pœnitemini:
Δ'. αὐτοῖς. Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν, καὶ λέγειν, Μετανοεῖτε· 17
appropinquavit enim regnum cœlorum. Circumambulans autem Jesus juxta
ἤγγικε γὰρ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Περιπατῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς παρὰ 18
mare Galilææ, vidit duos fratres, Simonem dictum Petrum,
θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε δύο ἀδελφοὺς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον,
& Andream fratrem ejus, mittentes verriculum in mare.
καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν·
(erant enim piscatores.)
ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ... At ille respondit, & ait; Scriptum est, Non
tantùmodo pane vivit homo, sed omni verbo
5 ... quod procedit ex ore Dei. Tunc duxit eum
accusator ad sacrosanctam civitatem, & sta-
6 ... tuit eum super pinnaculum templi, & ait
illi; Si filius Dei es, præcipita te deorsum;
Scriptum est enim, Angelos suos monebit de
te, & manibus suis te portabunt, ne allida-
7 ... tur ad lapidem pes tuus. Ait illi Jesus, Rur-
8 ... sus scriptum est; Non tentabis Dominum
Deum tuum. Iterum duxit eum accusator in
montem admodùm sublimem, eique ostendit
omnia regna mundi, & eorum gloriam, &
9 ... ait illi; Hæc omnia tibi dabo, si cadens ado-
10 ... raveris me. Tum dixit ei Jesus; Abi tibi,
sasana; Scriptum est enim, Dominum Deum
tuum adorabis, illúmque solum coles. Tunc
11 ... omisit eum accusator: & ecce angeli acces-
serunt, & ministrabant ei.

Dominica post Epiphaniam. 8.

12 ... Quum autem audivisset Jesus Johannem
proditum fuisse, profectus est in Galilæam.
13 ... Relictâque Nazareth, venit, & habitavit in
Capharnaum juxta mare in finibus Zabulon
14 ... & Nephthali; ut impleretur quod dictum
est per Isaiam propheram, dicentem; Ter-
15 ... ra Zabulon, terra Nephthali, via maris trans
Jordanem, Galilæa gentium: Populus qui
16 ... sedebat in tenebris, lucem magnam conspi-
catus est: & iis qui habitabant in regione
& umbris mortis, lux est exorta. Exinde
17 ... cœpit Jesus prædicare, & dicere; Pœni-
tentiam agite, appropinquavit enim regnum
cœlorum. Quumque iter faceret juxta mare
18 ... Galilææ, vidit duos fratres, Simonem qui
vocatur Petra, & Andream fratrem ejus,
projicientes retia in mare; (erant enim
piscatores.)

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወለወ፡ለ፡ ወይቤ ፡ ጽሑፍ ፡ ከመ ፡ ለኮ ፡ በኃብሰትክመ ፡ ዘየሐዩ ፡ ሰብእ ፡ ለላ ፡
5 በአሉ ፡ ቃል ፡ ዘይወፅእ ፡ እመለፈ ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡ ወእመዝ ፡ ነሥአ ፡ ደ
ዮብሎስ ፡ ወስተ ፡ ቅድስት ፡ ሃገር ፡ ወለቀሞ ፡ ወስተ ፡ ተድባበ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ፡፡=፡
6 ወይቤሎ ፡ እመሰ ፡ ለሚ ፡ ወልዱ ፡ እንተ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወተወረወ ፡ ታሕተ ፡ እስመ ፡
ጽሑፍ ፡ ከመ ፡ ለመላእክቲሁ ፡ ይሌዝዘው ፡ በእንቲአከ ፡ ከመ፡ ይዕቀቡከ ፡ በኵሉ ፡ ፍናትከ፡
7 ወበለደው ፡ ያነሥኡከ ፡ ከመ ፡ ሊትትዐቀፍ ፡ በእብኑ ፡ እግረከ፡፡=፡ ወለወ፡ለ ፡ ሊያ
8 ሱስ ፡ ካዕበ ፡ ጽሑፍ ፡ ሊታመክሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ለመላክከ፡፡=፡ ወዲያ ፡ እመዝ ፡
ነሥአ ፡ ደያብሎስ ፡ ወስተ ፡ ነዋሳ ፡ ደብር ፡ ጥቁ ፡ ወአርአዮ ፡ ኩሉ ፡ መንግሥትተ ፡ ለለ
9 መ፡ወክብርሂ፡፡=፡ ወይቤሎ፡ዘንተ፡ ኩሉ፡ እሁበከ፡ ለለመ፡ ሰገድከ፡ ወለመሓከረ፡፡=፡ ወእ
10 መዝ፡ይቤሎ፡ሊያሱስ፡ሖር፡ለመድኅሪየ፡ሰይጣን፡ጽሑፍ፡ወእቱ፡ ለእግዚአለ፡ ብሔር፡ ለመለክ
11 ከ፡ትሰገድ፡ ወኪያሁ፡ ባሕቲቶ፡ታመልክ፡፡=፡ ወእመዝ፡ኀደጎ፡ደያብሎስ፡፡ ወናሁ፡መላእክት፡
12 መጽሉ ፡ ይትለአክዎ፡፡=፡ ወሰሚዖ ፡ከመ፡ ዮሐንስ ፡ ተእሥዘ ፡ ተግሕሠ፡ ወስተ፡ ገሊላ፡፡=፡
13 ወኀደጋ፡ለናዝሬት ፡ ወመጺለ ፡ ሓደረ፡ ቀፍርናሖም፡ እንተ፡ መንገለ፡ባሕር፡፡ ወስተ፡ ደብረ፡ ዛ
14 ቡሎን፡ ወንፍታሌም፡፡=፡ ከመ ፡ይብጸሕ፡ ወይትፈጸመ፡ ዘተብህለ፡ በሊሳይያስ ፡ ነቢይ፡እንዘ፡
15 ይብል፡፡=፡ መድረ፡ ዘቡሎን፡ ወመድረ፡ ንፍታሌም፡ ፍናተ፡ ባሕር ፡ማዕደተ፡ ዮርደኖስ፡ ገሊ
16 ላ፡እንተ፡እሕዛብ፡፡=፡ ሕዝብ፡ ዘይነብር ፡ ወስተ፡ ጽልመት፡ ርእየ፡ ብርሃነ፡ ዐቢይ፡ ወእለሂ፡
ይነብሩ፡ ወስተ ፡ ጽልመት ፡ ወጽላሎተ ፡ ሞት፡ ብርሃነ፡ ሠረቀ፡ ሎሙ፡፡ በእንተ ፡ ትምህርት ፡
17 ቀደሚ፡ ዘመሀረ ፡ እግዚአነ፡ክርስቶስ፡፡=፡ እመ፡ለጫሄ ፡ ሶንዘ ፡ ሊያሱስ ፡ ይሰብክ ፡ ወይብል፡
18 ነሰሑ ፡ እስመ ፡ቀርበት ፡ መንግሠተ ፡ ሰማያት፡፡=፡ ወእንዘ ፡ ያንሶሱ ፡ መንገለ ፡ ባሕረ ፡ ገሊ
ላ ፡ ርእየ ፡ ክፍሌተ ፡ ሶንዎ ፡ ሰመዖንሃ ፡ ዘተሰመየ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወእንድርያስሃ ፡ እኁሃሁ ፡
እንዘ ፡ ደወድዩ ፡ መረበብተ ፡ ወስተ ፡ በሕር ፡ እስመ ፡ መዓግራን ፡ እሙንቱ፡፡=፡

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

4 Qui respondens dixit; Scriptum est, Non in solo pane vivit homo, sed in omni
5 verbo, quod procedit de ore Dei. Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam ci-
6 vitatem, & statuit eum super pinnaculum templi, Et dixit ei; Si filius Dei es,
mitte te deorsum. Scriptum est enim, Quia angelis suis mandavit de te, & in
7 manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. Ait illi Jesus;
8 Rursum scriptum est, Non tentabis Dominum Deum tuum. Iterùm assumpsit
eum diabolus in montem excelsum valdé: & ostendit ei omnia regna mundi, &
9 gloriam eorum, Et dixit ei; Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me.
10 Tunc dicit ei Jesus; Vade, Satana: Scriptum est enim; Dominum Deum tuum
11 adorabis, & illi soli servies. Tunc reliquit eum diabolus: & ecce angeli ac-
cesserunt, & ministrabant ei. Cùm autem audîsset Jesus quòd Joannes traditus 12
esset, secessit in Galilæam: Et, relictâ civitate Nazareth, venit, & habitavit in 13
Capharnaum maritima, in finibus Zabulon & Nephthalim: Ut adimpleretur 14
quod dictum est per Isaiam prophetam; Terra Zabulon, & terra Nephthalim, 15
via maris trans Jordanem, Galilæa gentium, Populus qui sedebat in tenebris, vi- 16
dit lucem magnam: & sedentibus in regione umbræ mortis, lux orta est eis.
Exindè cœpit Jesus prædicare, & dicere; Pœnitentiam agite: appropinquavit 17
enim regnum cœlorum. Ambulans autem Jesus juxta mare Galilææ, vidit duos 18
fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, & Andream fratrem ejus, mittentes rete
in mare, (erant enim piscatores,)

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * فَاجَابَ وَقَالَ مَكْتُوبٌ لَيْسَ بِٱلْخُبْزِ وَحْدَهُ يَحْيَى ٱلْاِنْسَانُ بَلْ وَبِكُلِّ كَلِمَةٍ تَخْرُجُ مِنْ فَمِ ٱللّٰهِ *
5 * حِينَئِذٍ مَضَى بِهِ اِبْلِيسُ اِلَى ٱلْمَدِينَةِ ٱلْمُقَدَّسَةِ وَاَقَامَهُ عَلَى جَنَاحِ ٱلْهَيْكَلِ * وَقَالَ لَهُ اِنْ
6 كُنْتَ اَنْتَ اِبْنَ ٱللّٰهِ فَاطْرَحْ مِنْ هٰهُنَا اِلَى اَسْفَلُ * فَاِنَّهُ مَكْتُوبٌ اَنَّهُ يُوصِي مَلَائِكَتَهُ مِنْ
اَجْلِكَ لِتَحْمِلَكَ عَلَى اَيْدِيهَا لِئَلَّا تَعْثُرَ رِجْلُكَ بِحَجَرٍ * اَجَابَ يَسُوعُ مَكْتُوبٌ اَيْضًا لَا تُجَرِّبِ
7 ٱلرَّبَّ اِلٰهَكَ * فَاَصْعَدَهُ اَيْضًا اِبْلِيسُ عَلَى جَبَلٍ عَالٍ جِدًّا وَاَرَاهُ كُلَّ مَمَالِكِ ٱلْعَالَمِ وَمَجْدَهُنَّ *
8 * وَقَالَ لَهُ اُعْطِيكَ هٰذِهِ كُلَّهَا اِنْ خَرَرْتَ لِي سَاجِدًا * حِينَئِذٍ قَالَ لَهُ يَسُوعُ اِذْهَبْ يَا شَيْطَانُ *
9 10 لِاَنَّهُ مَكْتُوبٌ لِلرَّبِّ اِلٰهِكَ ٱسْجُدْ وَلَهُ وَحْدَهُ اُعْبُدْ * حِينَئِذٍ تَرَكَهُ اِبْلِيسُ وَجَاءَتْ مَلَائِكَةٌ
11 تَخْدِمُهُ * اَلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ * * فَلَمَّا سَمِعَ يَسُوعُ اَنَّ يُوحَنَّا قَدْ اُسْلِمَ مَضَى اِلَى ٱلْجَلِيلِ *
12 * وَتَرَكَ ٱلنَّاصِرَةَ وَجَاءَ وَسَكَنَ كَفَرْنَاحُومَ ٱلَّتِي عَلَى سَاحِلِ ٱلْبَحْرِ فِي تُخُومِ زَابُلُونَ وَنَفْتَالِيمَ *
13 14 * لِيَكْمُلَ مَا قِيلَ فِي اِشَعْيَاءَ ٱلنَّبِيِّ اِذْ يَقُولُ * اَرْضُ زَابُلُونَ اَرْضُ نَفْتَالِيمَ طَرِيقُ ٱلْبَحْرِ عَبْرُ ٱلْاُرْدُنِ
15 16 جَلِيلُ ٱلْاُمَمِ * اَلشَّعْبُ ٱلْجَالِسُ فِي ٱلظُّلْمَةِ اَبْصَرَ نُورًا عَظِيمًا * اَلْجُلُوسُ فِي ٱلْكُورَةِ وَظِلَالِ ٱلْمَوْتِ
نُورٌ اَشْرَقَ لَهُمْ * وَمِنْ ذٰلِكَ ٱلزَّمَانِ بَدَاَ يَسُوعُ يَكْرِزُ قَائِلًا تُوبُوا فَقَدِ اقْتَرَبَ مَلَكُوتُ ٱلسَّمَوَاتِ *
17 18 * اَلْفَصْلُ ٱلثَّامِنُ * * وَفِيمَا هُوَ يَمْشِي عَلَى سَاحِلِ بَحْرِ ٱلْجَلِيلِ اَبْصَرَ اَخَوَيْنِ سِمْعَانَ
ٱلَّذِي دُعِيَ بُطْرُسَ وَاَنْدَرَاوُسَ اَخَاهُ يُلْقِيَانِ شِبَاكَهُمَا فِي ٱلْبَحْرِ لِاَنَّهُمَا كَانَا صَيَّادَيْنِ *

Respondit at dixit; Scriptum est, Non in pane solo vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. Tunc duxit eum diabolus in civitatem sanctam, & statuit eum super pinnaculū templi. Et dixit ei, Si tu es filius Dei, dejice te hinc deorsum: Etenim scriptum est, quòd ipse mandabit angelis suis de te, ut te portent super manus suas, ne impingat pes tuus ad lapidem. Respondit illi Jesus, Scriptum est etiam, Non tentabis Dominum Deum tuum. Et assumpsit eum iterum diabolus super montem excelsum valdè; et ostendit ei omnia regna mundi, et gloriam eorum, Et dixit ei, Dabo tibi hæc omnia, si prosternaris mihi adorans me. Tunc dixit ei Jesus; Abscede, O Satana, quia scriptum est, Dominum Deum tuum adora, & illi soli servi. Tunc reliquit eum diabolus: & venerunt angeli ministrare ei.

Sectio septima.

Cùm autem audisset Jesus quòd Johannes traditus esset, migravit in Galilæam, Et reliquit Nazaret, & venit; & inhabitavit Capharnahum, quæ est secus littus maris, in finibus Zabulon et Nephthalim; ut adimpleretur quod dictum est in Isaia propheta, quando dicit; Terra Zabulon, terra Nephtalim, via maris, transitus Jordanis, Galilæa gentium, Populus sedens in tenebris, vidit lucem magnam: & sedentibus in regione et umbra mortis, lux affulsit eis. Et ex eo tempore cœpit Jesus prædicare, dicens; Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cœlorum.

Sectio octava.

Dúmque ipse ambularet juxta littus maris Galilææ, vidit duos fratres, Simonem qui vocatus fuit Petrus, & Andream fratrem ejus, facientes retia sua in mare; erant enim piscatores.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * او بابليس جواب داد وكفت كه نبشته است كه بنان تنها ادمي زند كاني [نيست]
5 الا بهر سخني كه از دهن خدا بدر آيد * * انكه ابليس اورا در شهر اورشليم برد *
6 واورا بر سر كنكره كنشت برخيزانيد * * وبدو كفت اكر تو پسر خدا هستي خودرا
اينجن كنكره بزير انداز زيرا كه نبشته است * كه فرشتكان خودرا بر تو سپارش كنند
7 كه بدستهاء خود ترا بردارند * كه پاي تو بر سنك زده نشود * * عيسي بدو كفت
8 كه نيز نبشته است كه خداوند [خداي] خود را آزمايش مكن * * باز ابليس اورا برد بر سر
9 كوهي بس بلند * وتمامت عالم وزيبايي اورا بدو نمود * * وكفت اين همه بتو مي دهم * اكر
10 بيفتي وبراي من سجود كني * * عيسي بدو كفت برو اي ابليس از پيش من * زيرا كه نبشته شد
11 كه براي خداي خود تنها سجود كن * واورا تنها بندكي كن * * انكه ابليس اورا
رها كرد * وفرشتكان بدو نزديك شدند واورا خدمت مي كردند

Ipse Diabolo responsum dedit, & dixit; Scriptum est, quòd pane solo homo nequaquam vivit, sed omni verbo quod ex ore Dei procedit. Tunc Diabolus eum in urbem Hierosolymam deportavit, eumque in apice pinnæ templi constituit. Et illi dixit; Si tu filius Dei es, teipsū ab hac pinna deorsum præcipitato: Quia scriptum est, quòd angelis suis de te mandavit, ut manibus suis te sustineant, ut pes tuus in lapidem impactus non sit. Jesus ei dixit; Rursum scriptum est, Dominum Deum tuum ne tentato. Rursus tulit eum Diabolus in verticem montis valdè sublimis, totumque mundum & splendorem ejus ei ostendit. Et dixit; Hæc omnia tibi dabo, si prociderit ut mihi cultum exhibeas. Jesus dixit ei; Apage, O Diabole, à conspectu meo; quia scriptum est, quod Deum tuum solum adorabis, et ei soli servies. Tunc Diabolus eum dimisit, & angeli ad eum accesserunt, & ei ministrabant.

XII. Incarceratio Johannis.

12 * چون عيسي شنيد كه يوحنا را بزندان سپاردند * سوي جليل رفت * * وناصره را
13 رها كرد * واز انجا آمد در كفر ناحوم مقام كرد بر كنار دريا * در بيرامون زابولون ونفتاليم * * كه تمام شد
14 انچ در اشعيا پيغامبر كفته شد نبوت * زمين زابولون زمين نفتاليم راه دريا ازان سوي اردن
15 وجليل خلقها * كساني كه در تاريكي نشسته اند عظيم نور ديدند وايشان كه در ولايت ستمكاه
16 مرك هستند روشنايي براي ايشان افروخته شد * ازانكه عيسي اغاز كرد بمژده دادن وبكفتن
17 توبه كنيد كه ملكوت آسمان نزديك شده است * * ذكر انك شمعونرا وبرادرش را
18 وشاكردانرا كنيد * * چو مسيح بر كنار دريا ي جليل مي كرديد * ديد شمعون صفا را وبرادرش را
اندراووس * كه دامهاء خود را در دريا انداختند سبب آنك ماهي كيران بودند *

Cùm Jesus audisset quòd Johannem in carcerem tradidissent, in Galilæam profectus est. Et reliquit Nazreh, & illinc veniens ad Capharnahum habitavit ad littus maris, in confinsiis Zabulun & Naphtalim. ut impleretur, quod in Esaia propheta dictum est.

Prophetia.

Terra Zebulun, terra Naphtalim, via maris ab eo latere Jordanis, & Galilæa gentium. Homines qui in tenebris sederunt, lucem magnam viderunt; quique in regione tyrannidis mortis versantur, lumen eis accensum est. Ex eo tempore cœpit Jesus annuntiare & dicere; Pœnitentiam agite, quia regnum cœlorum prope factum est.

XIII. Narratio quo pacto Simeonem & fratrē ejus & discipulos *alios* elegit.

Cùm Christus in littore maris Galilææ obambularet, vidit Simeonem Petrum & fratrem ejus Andream, qui retia sua in mare jaciebant, eò quòd piscium captores erant.

Digitized by Google

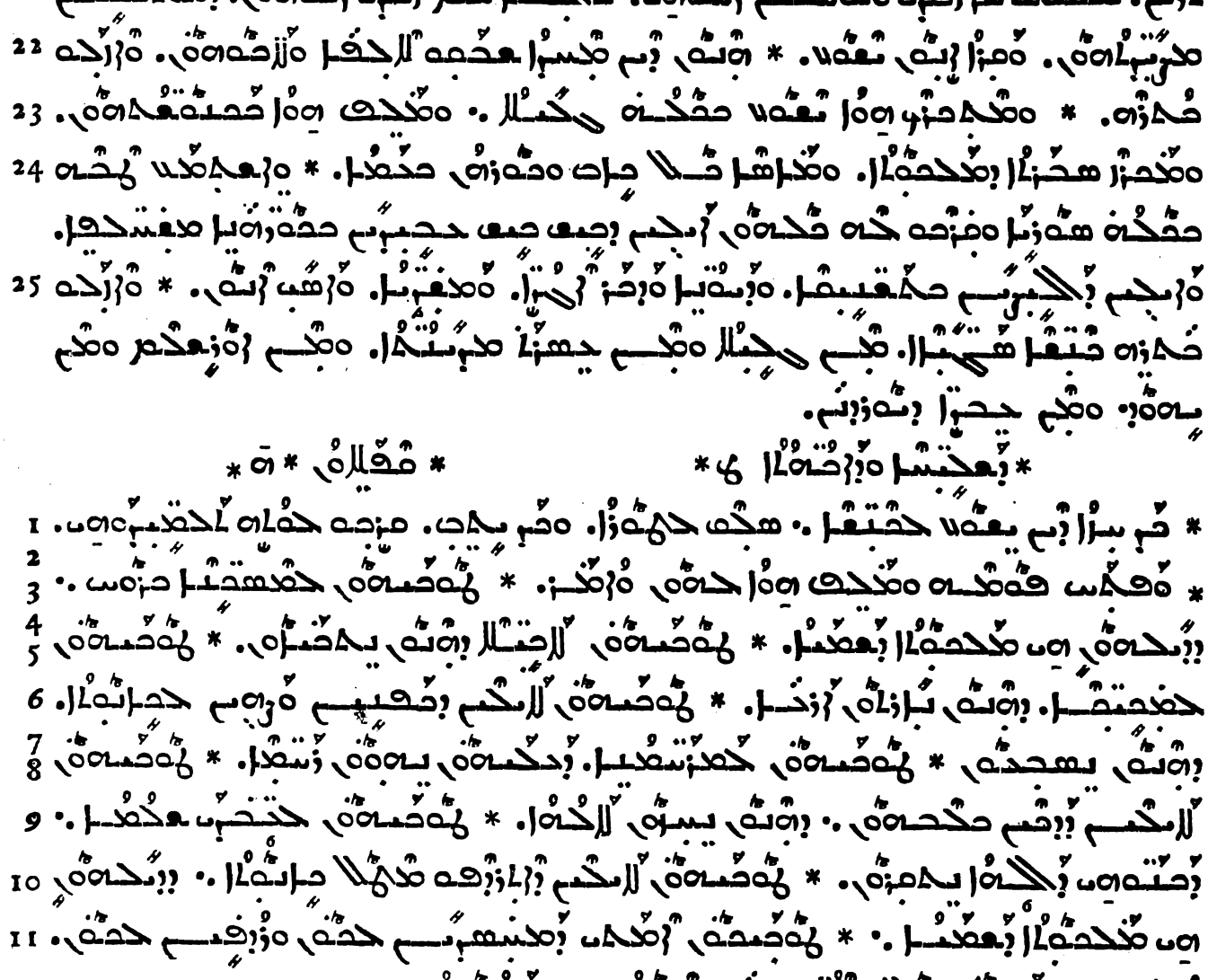
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Et ait illis; Venite post me, & faciam vos piscatores hominum. κα
19 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. β
20 Illi autem continuò dimittentes retia, sequuti sunt eum. Et procedens κβ
21 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβὰς ς
indè, vidit alios duos fratres, Jacobum Zebedæi, & Joannem fra-
ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελ-
trem ejus, in navi cum Zebedæo patre eorum, resarcientes retia
φὸν αὐτοῦ ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα
sua: & vocavit eos. Illi autem statim dimittentes navicularn & patrem
22 αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα
suum, sequuti sunt eum. Et circuibat totam Galilæam Jesus, docens κγ
23 αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων α
in synagogis eorum, & prædicans Euangelium regni: & sanans
ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων
omnem morbum, & omnem infirmitatem in populo. Et abiit auditio ejus in
24 πᾶσαν νόσον, καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. Καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς
totam Syriam. Et obtulerunt ei omnes malè habentes, variis
ὅλην τὴν Συρίαν. καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις
morbis, & tormentis comprehensos, & dæmoniacos, & lunaticos, &
νόσοις, καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ
paralyticos: & curavit eos. Et sequutæ sunt eum turbæ multæ
παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Καὶ ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ
25 de Galilæa, & Decapoli, & Hierosolymis, & Judæa, & trans Jordanem.
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ Δεκαπόλεως, καὶ Ἱεροσολύμων, καὶ Ἰουδαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

Ε' CAP. V. ε'.

κδ' Videns autem turbas, ascendit in montem. & sedente eo, advenerunt
1 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος. καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον 1
κε illi discipuli ejus. Et aperiens os suum, docebat eos, dicens; Bea- 2
6 αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς, λέγων· Μα- 3
ti pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Bea-
κς κάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μα- 4
ε ti lugentes, quia ipsi consolabuntur. Beati mites, quoniam ipsi
κζ κάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ 5
ε hæreditabunt terram. Beati esurientes, & sitientes justitiam,
κη κληρονομήσουσι τὴν γῆν. Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, 6
ς quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiâ afficientur,
ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. 7
κθ Beati mundi corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Beati pa- 8
ι Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται. Μακάριοι οἱ εἰ- 9
cifici, quoniam ipsi filii Dei vocabuntur. Beati persecutione affecti propter
ρηνοποιοὶ, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν 10
— justitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Beati estis, quum
λ δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μακάριοί ἐστε, ὅταν 11
ς maledixerint vos, & persequuti fuerint, & dixerint omne malum verbum adversùm vos
ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς, καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν
mentientes, propter me.
ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et ait illis Jesus; Venite post me & faciam vos esse piscatores hominum. Illi autem confestim dimiserunt retia sua, & ivére post eum. Et cùm illinc præteriisset, vidit duos alios fratres, Jacobum filium Zebedæi, & Johannem fratrem ejus, in navicula cum Zebedæo ipsorum patre, resarcientes retia sua: & vocavit eos Jesus. Illi autem statim reliquerunt naviculam & patrem suum, abierúntque post eum. Et perlustrabat universam Galilæam, docebatque in synagogis eorum, & prædicabat Evangelium regni, atque sanabat omnem dolorem, omnémque languorem in populo. Et audita est fama ejus in tota Syria, & obtulerunt ei omnes qui pessimè affecti erant infirmitatibus variis: quíque cruciatibus constringebantur, nec non dæmoniacos, & lunaticos, & paralyticos: eosq; sanavit. Et sequutæ sunt eum turbæ multæ à Galilæa ac Decapoli, & à Jerusalem, & à Judæa, & ab ultra Jordanem.

Apostolorum & Patriarcharum. 9.

CAP. V.

Quum autem vidisset Jesus turbas, ascendit in montem: quumque sedisset, accesserunt ad eum discipuli ejus. Et aperto ore suo docebat eos, inquiens; Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Beati mœrentes, quippe consolationem accepturi sunt. Beati mites, quippe qui hæreditatis jure possessuri sunt terram. Beati illi qui esuriunt & sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Beati sunt misericordes, quoniam super eos futuræ sunt misericordiæ. Beati illi qui mundi sunt corde, quippe qui visuri sunt Deum. Beati pacifice agentes, quippe qui filii Dei vocabuntur. Beati illi qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Beati vos, quum exprobraverint vobis, vosque persecuti fuerint, & dixerint de vobis omne verbum malum propter me cum mendacio.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወይቤሎሙ : ለይሁስ : ንዑ : ትልውኒ : ድኅሪየ : ወእሬሲየክሙ : ትኩኑ : ም *Et dicit illis Jesus, Venite, sequimini post me, & faciam vos ut sitis piscatores* 19
20 ሠግራነ : ሰብእ::=፨ ወበጊዜሃ : ኅደጥ : መዛግሪሆሙ : ወተለውዎ : ሶቤሃ::=፨ *hominum. Et confestim reliquerunt retia sua, & sequuti sunt eum statim.* 20
21 ወዲያዶ : እምህየ : ርእየ : ካልኦን : ክልኤተ : ለኃወ : ያዕቆብሃ : ወልደ : ዘብዴዎ *Et procedendo illinc, vidit alios duos fratres, Jacobum filium Zabedæi, & Jo-* 21
ስ : ወዮሐንስሃ : እኅዋሁ : ወአስተ : ሐመር : ምስለ : ዘብዴዎስ: ለቡሆሙ : ይሠርዑ: *hannem fratrem ejus in navi cum Zabedæo patre eorum, sarcientes retia sua: &*
22 መዛግሪሆሙ : ወጸውዖሙ::=፨ ወበጊዜሃ : ኀደጎሙ : ሐመረ : ወለባሆሙ : ተለውዎ::=ፀ *vocavit eos. Et statim relinquendo navim & patrem suum sequuti sunt eum.* 22
23 ወእንሶሰው : ለየሱስ : ውስተ : ኵሉ:ገሊላ : እንዘ : ይጫህር : በምኵራብቲሆሙ : ወይሰብክ: *Et circumibat Jesus totam Galilæam docens in synagogis eorum, & prædicans* 23
24 ዐንገለ : መንግሠት:: ወይፈውስ : ኵሎ:ደዌ : ወፈፀንተ : ዘውስተ: ሕዝብ::=ፀ ወወፅአ: *evangelium regni, & sanans omnem morbum, & febrim in populo. Et exivit* 24
ስሙዓቱ : ውስተ : ኵሉ : ሶርያ: ወለመጽሉ : ኀቤሁ: ኵሉ : ድውያነ : ወኵሉ : ሕሙማነ : *fama ejus in totam Syriam, & attulerunt ad eum omnes morbosos, & omnes gra-*
ዘለለ : ዚለሁ : ሕማሞሙ : ወዕውራነ : ወጽውራነ : ወእለሂ : ለጋንነት : ወርኅዊያነ : ወቅጥ *vatos quocunque gravamine, & cæcos, & cruciatibus detentos, & dæmoniacos,*
25 ቁጠነ : ወእለ : ነባርጋር : ወመጸጕዓን : ወያሐይመሙ::=ፀ ወተለውዎ : ብዙኃን : ለሕዛ *& lunaticos, & tormentis agitatos, & paralyticos: & vivificavit eos. Et se-* 25
ብ : እመገሊላ : ወእመዲቀፎ : ለሄጥር : ወእመኢየሩሰሌም : ወእመይሁደ : ወእማዕደተ: *quuti sunt eum multi populi à Galilæa, & è Decem civitatibus, & ab Hierosoly-*
ያርደኖስ::=ፀ ፰: በእንተ : ብፁዓን:: *ma, & à Judæa, & ab ulteriori Jordanis.*

፩ ወርኢዮ : ለሕዛብ : ዐርገ : ውስተ : ደብር : ወነቢሮ : ቀርቡ : ኀቤሁ : ሐርያኒሁ::=ፀ *CAP. V.*
2 3 ወካህሠተ : አፈሁ : ወመሃሮሙ : እንዘ : ይብል::=ፀ ብፁዓን : ነያያነ : በመንፈስ : እስመ : ሎ *Qui Beati.*
4 ሙ : ይእቲ : መንግሠተ : ሰማያት::=ፀ ብፁዓን : እለ : ይላሕው : ይእዜ : እስመ : እሙ *Et videns populũ ascendit in montem, & sedente eo appropinquârunt ad eum* 1
6 ንቱ : ይትፈሠሑ::=ፀ ብፁዓን : የዋሐ ን:እስመ: እሙንቱ : ይወርስዋ : ለምድር::=ፀ ብፁዓን: *discipuli ejus. Et aperuit os suum, & edocuit eos dicens; Beati pauperes in* 2 3
5 7 እለ : ይርኀቡ : ወይጸምሉ : ለጽድቅ : እስመ : እሙንቱ : ይአግቡ::=ፀ ብፁዓን : ሙሐር *spiritu, quoniam illis est regnum cœlorum. Beati lugentes nunc, quoniam ipsi* 4
8 ያን : እስመ:ፆሙንቱ : ይትመሐረ::=ፀ ብፁዓን:ንጹሐነ : ልብ: እስመ : እሙንቱ : ይረእይዎ: *consolabuntur. Beati mites, quoniam ipsi hæreditate capient terram.* 5
9 ለእግዚአ : ብሑር::=ፀ ብፁዓን : ገባሪያን : ሰላመ : እስመ : እሙንቱ : ወሉደ : እግዚአ : *Beati qui esuriunt & sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Beati* 6 7
10 ብሑር : ይሰመዩ::=ፀ ብፁዓን: እለ : ይሰደዱ : በእንተ : ጽድቅ : እሰመ : ሎሙ : ይእቲ : *misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Beati puri in corde,* 8
11 መንግሠተ : ሰማያት::=ፀ ብፁዓን : ለእንትሙ : ሰበ : ይሰድዱክሙ : ወይዘነጕጉክሙ : ወይ *quoniam ipsi videbunt Deum. Beati conficientes pacem, quoniam ipsi filii* 9
ዘነቡ : ኵሎ : እከየ : ላዕለክሙ : እንዘ : ይሐስው : በእንቲአየ::=ፀ *Dei vocabuntur. Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quo-* 10
niam illis est regnum cœlorum. Beati vos quando persequentur vos, et probris 11
vos afficient, et loquentur omne malum contra vos mentientes, propter me.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

19 Et ait illis; Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum. At illi
20 continuò relictis retibus secuti sunt eum. Et procedens indè, vidit alios duos
21 fratres, Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem ejus, in navi cum Zebedæo patre
22 eorum, reficientes retia sua: & vocavit eos. Illi autem statim relictis retibus
23 & patre, secuti sunt eum. Et circuibat Jesus totam Galilæam, docens in syna-
gogis eorum, & prædicans evangelium regni: & sanans omnem languorem, &
24 omnem infirmitatem in populo. Et abiit opinio ejus in totam Syriam, & obtu-
lerunt ei omnes malè habentes, variis languoribus, & tormentis comprehensos,
25 & qui dæmonia habebant, & lunaticos, & paralyticos, & curavit eos: Et se-
cutæ sunt eum turbæ multæ de Galilæa, & Decapoli, & de Jerosolymis, & de
Judæa, & de trans Jordanem.

CAP. V.

1 Videns autem Jesus turbas, ascendit in montem, & cùm sedisset, accesserunt
2 ad eum discipuli ejus: Et aperiens os suum docebat eos, dicens; Beati pauperes
3 spiritu; quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Beati mites: quoniam ipsi
4 possidebunt terram. Beati, qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur. Beati,
5 6 qui esuriunt & sitiunt justitiam: quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericor-
7 des: quoniam ipsi misericordiam consequentur. Beati mundo corde: quo-
8 niam ipsi Deum videbunt. Beati pacifici: quoniam filii Dei vocabuntur.
9 10 Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam: quoniam ipsorum est
11 regnum cœlorum. Beati estis cùm maledixerint vobis, & persecuti vos fue-
rint, & dixerint omne malum adversùm vos mentientes, propter me:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * وقال لهما تعالا وابتعاني لاجعلكما صيادي الناس * وللوقت تركا شباكهما وتبعاه * وجاز من
20 هناك فراي اخوين اخرين يعقوب بن زبدي ويوحنا اخاه في سفينة مع ابيهما زبدي يصلحان
21 شباكهما فدعاهما * وللوقت تركا السفينة وابا هما زبدي وتبعاه * وكان يسوع يطوف في كل
22 23 الجليل ويعلم في جامعهم * ويكرز ببشارة الملكوت ويبري كل مرض وجع في الشعب * فذاع
24 خبره في جميع الشام * فقدموا اليه كل المسقومين بالامراض والاوجاع المختلفة * والذين بهم
25 الشياطين والمعترين في رووس الاهلة والمخلعين فابراهم * وتبعه جموع كثيرة من الجليل
1 وعشر المدن وبروسليم واليهودية وعبر الاردن * فلما ابصر الجموع صعد
2 على الجبل وجلس وجاء اليه تلاميذه * ففتح فاه يعلمهم قايلا * طوبا المساكين بالروح فان
3 لهم ملكوت السموات * طوبا الحزانا فانهم يعزون * طوبي المتواضعين فانهم يرثون الارض * طوبي
4 5 6 الجياع والعطاش من اجل البر فانهم يشبعون * طوبي الرحماء فانهم يرحمون * طوبي النقية
7 8 قلوبهم فانهم يعاينون الله * طوبي فاعلي السلامة فانهم بنوا الله يدعون * طوبي المطرودين من
9 10 اجل البر فان لهم ملكوت السموات * طوبا كم اذا طردوكم وعيروكم وقالوا فيكم كل
11 كلمة سر كذبة من اجلي *

Et ait illis; Venite, sequimini me, ut 19
faciam vos piscatores hominum. Et 20
continuò reliquerunt retia sua, & se-
cuti sunt eum. Et, progressus est indè, 21
& vidit duos alios fratres, Jacobum
filium Zebedæi, & Johannem fratrem
ejus, in navi cum eorum patre Zebedæo,
qui reficiebant retia sua: & vocavit
eos. Et statim reliquerunt navim & 22
patrem eorum Zebedæum, & secuti sunt
eum. Et peragrabat Jesus totam Ga- 23
lilæam, & docebat in Synagogis eorum,
& prædicabat evangelium regni: &
sanabat omnem morbum & omnem dolo-
rem in populo. Et emanavit fama ejus 24
in totam Syriam. Obtulerùntque ei
omnes affectos morbis & doloribus di-
versis, & eos in quibus inerant dæmo-
nia, & qui agitabantur in principiis
plenilunii orum, & paralyticos; & cu-
ravit eos. Et secutæ sunt eum turbæ 25
multæ de Galilæa, & decem urbibus, et
Jerusalé, & Judæa, et transitu Jordanis.

CAP. V.

Cum autem vidisset turbas, ascendit 1
in montem, & sedit, & adierunt eum
discipuli ejus. Et aperuit os suum, ut 2
doceret eos, dicens; Beati pauperes in 3
spiritu: quoniam ipsorum est regnum cæ-
lorum. Beati tristes: quoniam ipsi conso- 4
labuntur. Beati humiles: quoniam ipsi 5
hæreditabunt terrã. Beati esurientes, & 6
sitientes justitiam: quoniam ipsi satura-
buntur. Beati misericordes: quoniam ipsi 7
misericordiam consequentur. Beati quo- 8
rum pura sunt corda: quoniam ipsi vide-
bunt Deum. Beati facientes pacem: quo- 9
niã ipsi filii Dei vocabuntur. Beati ex- 10
pulsi propter justitiam: quoniam ipsorum
est regnum cœlorum. O vos beatos cùm 11
persecuti vos fuerint & vituperaverint
vos, & dixerint in vos omne verbum
nequitiæ, mentientes propter me:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 20 *مسيح كفت بدنبال من بياييد كه شمارا ادمي كيران [بسازم] * ايشان هماندم دامهاء خود
21 را رها كردند وبدنبال او رفتند * چون از انجا در كذشت * او برادر ديكر ديد * يعقوب پسر
زبدي ويوحنا برادرش * در كشتي با زبدي پدر ايشان * دامهاء خود را راست مي كردند *
22 عيسي ايشانرا خواند * ايشان هماندم كشتي وپدر خود را رها كردند * ودر دنبال او رفتند *
23 وعيسي هميشه درهمه جليل مي كرديد ودر انجمنهاء ايشان تعليم مي داد * ودر مژده ء ملكوت
24 منادي مي زد * وهر رنجي ودردي كه در عالم بود شفا مي داد * * وخبر او در تمامت سوريا
فاش شد چهاردهم شفا دادن جماعتها رنجورانرا وهر كرا مي ديدند كه در
رنجهاء دشخوار مي بود * پيش او آوردند * وكساني را كه در دردهاء كوناكون عذاب مي
25 كشيدند * وديوانكان * وصرعيان * واشلان * ومفلوجانرا شفا مي داد * * وخلق بس بسيار از جليل
وشهروده دردنبال او رفتند از اورشليم واز يهود * واز ان سوي اردن پانزدهم تعليم الطوبا
1 * چون مسيح آن جماعت را ديد با ايشان بالاي كوه رفت چون نشست شاكردان او بدو نزديك
2 3 شدند * دهن خود را كشاد وايشانرا مي اموزانيد وكفت * خنك مسكينان بجان زيرا ملكوت اسمان ازان
4 5 ايشانست * خنك اند وهكنان تعزيت را كه كامراني ايشان يابند * * خنك متواضعان * زيرا ايشانند
6 كه زمين را بميراث كيرند * * خنك ايشان كه براي راستي كرسنه وتشنه شدند * زيرا سير
7 8 شوند * * خنك امرزندكان كه برايشان امرزش ورحمت شود * * خنك انان كه دل ايشان پاكست
9 زيرا ايشانند كه خداي رابينند * * خنك ايشان كه سلامتي وارامي كنند * زيرا فرزندان خدا خوانده
10 شوند * * خنك ايشان كه از براي راستي وعدل رانده واوارده شدند * زيرا ملكوت اسمان از
11 براي ايشانست * * خنك شما كه وقتي با شما حسودي كنند * وشما را نكوهيده كنند وبرانند *
وسخنهاء بد بر شما براي من بدروغي اندازند *

Christus dixit, Sequimini me, ut 19
vos hominum captores faciam. Ipsi 20
eodem momento retia sua reliquerunt, & sequuti sunt eum. Inde 21
digressus duos fratres alios vidit,
Jacobum filium Zebedæi, & Johannem fratrem ejus, in nave cum Ze-
bedæo patre suo retia sua reconcinnantes, quos Jesus vocavit. Ipsi 22
illicò navem & patrem suum reliquerunt, & eum sequuti sunt. Je- 23
sus verò jugiter totam Galilæam
obibat, & in synagogis eorum doce-
bat, & evangelium regni prædica-
bat; & omnem morbum ac dolorem,
qui in populo erat, sanabat. Et fama 24
ejus per totam Syriam inclaruit.
XIV. Curatio turbarum ægrotarum.
Et quemcunq; videbant morbis gra-
viter affectum, ad eum attulerunt,
eosque qui doloribus variis cruciatum patiebantur, & dæmoniacos, &
epilepticos, & manu luxatos, para-
lyticósque: quibus sanitatem reddi-
dit. Et populus valdè multus ex, 25
Galilæa, & ex Decapoli sequuti
sunt eum; ex Hierosolyma & ex
Judæa, & ab altera parte Jor-
danis.

CAP. V.

XV. Doctrina beatitudinis.

Cum Christus turbã vidisset, cum 1
eis montem conscendit: & cùm se-
disset, discipuli ejus ad eum acces-
serunt. Et os suum aperuit, eósq; do- 2
cuit, ac dixit: Beati pauperes spi- 3
ritu; quoniam ex eo ipsorum est
regnum cœlorum. Beati ingemiscen- 4
tes ad consolationem; quoniam de-
siderii sui compotes erunt. Beati hu- 5
miles; quoniam ipsi sunt, qui ter-
ram hæreditate capiunt. Beati qui 6
justitiæ esurientes & sitientes sunt 7
quoniam saturi erunt. Beati igno-
scentes; quoniam in ipsos ignoscen- 8
tia & misericordia evit. Beati illi
quorum cor purum est; ipsi enim sunt
qui Deum vident. Beati qui pacem 9
ac tranquillitatem faciunt; quoniam
filii Dei vocati erunt. Beati qui 10
propter justitiam & æquitatem, per-
secutione & injuriâ vexantur; quo-
niam regnum cœlorum propter ipsos
est. Beati vos, si quando vobiscum 11
invidiam exercuerint & in vitupe-
rationem vos adduxerint, & perse-
quuti fuerint; & verba mala vobis
propter me mendaciter objecerint.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Gaudete & exultate, quoniam merces vestra *multa* in cœlis:
12 Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
sic enim persecuti sunt Prophetas *illos* ante vos. Vos estis sal
13 οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν. Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας
terræ: *si autem* sal *infatuatum sit*, in quo salietur? ad nihilum
τῆς γῆς. ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν
valet ultrà, *si non* ejici foràs, & *conculcari* ab
ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν
hominibus. Vos estis lux mundi: non potest civitas abscondi
14 ἀνθρώπων. Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου· οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι
supra montem posita. Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub
15 ἐπάνω ὄρους κειμένη. Οὐδὲ καίουσι λύχνον, καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ
modio, sed super candelabrum, & *lucet* omnibus in domo.
τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.
Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videánt
16 Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν
vestra *pulchra* opera, & glorificent patrem vestrum qui in cœlis.
ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
Ne *putetis* quoniam veni *dissolvere* Legem aut Prophetas: non veni
17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον
dissolvere, sed adimplere. Amen quippè dico vobis, Donec *prætereat*
18 καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, Ἕως ἂν παρέλθῃ
cœlum & terra, iota unum, aut unus apex non præteribit à Lege,
ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν, ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου,
donec omnia fiant. Qui ergò solverit unum *mandatorum istorum*
ἕως ἂν πάντα γένηται. Ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν
minimorum, & docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno
ἐλαχίστων, καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ
cœlorum: qui autem fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in
τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ
regno cœlorum. Dico enim vobis, *Quòd si non* abundaverit justitia
βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη
vestra plùs Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnum
ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν
cœlorum. Audistis quia *pronuntiatum* est antiquis, Non occides: qui autem
τῶν οὐρανῶν. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ φονεύσεις· ὃς δ'
occiderit, *obnoxius* erit judicio. Ego autem dico vobis, Quia
ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ὅτι
omnis *iratus* fratri suo immeritò, *obnoxius* erit judicio:
πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει.
qui autem dixerit fratri suo, Raca, *obnoxius* erit *consessui*: qui autem
ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ. ὃς δ'
dixerit, Fatue, *obnoxius* erit in *gehennam* ignis. Si ergò offers
ἂν εἴπῃ, Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Ἐὰν οὖν προσφέρῃς
munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris quia frater tuus
τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου
habet aliquid adversùm te:
ἔχει τι κατὰ σοῦ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܗܘ ܕܫܠܡ ܘܥܒܕ ܢܬܩܪܐ ܪܒ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܗܢܐ ܕܡܢ

Versio VULGATA LATINA.

12 Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis: sic enim perse-
13 cuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos. Vos estis sal terræ. Quòd si sal eva-
muerit, in quo salietur? ad nihilum valet ultrà, nisi ut mittatur foràs, & conculcetur
14 ab hominibus. Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra
15 montem posita. Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed
16 super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux ve-
stra coram hominibus, ut videant, opera vestra bona, & glorificent patrem ve-
17 strum, qui in cœlis est. Nolite putare quoniam veni solvere legem, aut pro-
18 phetas: non veni solvere, sed adimplere. Amen quippe dico vobis, Donec transeat cœlum & terra, iota unum, aut unus apex non præteribit à lege, donec omnia fiant. Qui ergò solverit unum de mandatis istis minimis, & do- 19
cuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cœlorum: qui autem fecerit
& docuerit, hic magnus vocabitur in regno cœlorum. Dico enim vobis, 20
Quia nisi abundaverit justitia vestra plus quàm Scribarum, & Pharisæorum,
non intrabitis in regnum cœlorum. Audistis quia dictum est antiquis; Non 21
occides: qui autem occiderit, reus erit judicio. Ego autem dico vobis; Quia 22
omnis, qui irascitur fratri suo, reus erit judicio. Qui autem dixerit fratri
suo, Raca; reus erit concilio. Qui autem dixerit, Fatue; reus erit gehennæ ignis.
Si ergò offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris quia frater tuus ha- 23
bet aliquid adversùm te:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * افرحوا وتهللوا فان اجركم عظيم في السموات * لان هكذا طردوا الانبياء الذين قبلكم *
13 انتم ملح الارض * فاذا فسد الملح فبماذا يملح * لا يصلح لشيء الا لان يطرح خارجا
14
15 ويدوسه الناس * انتم نور العالم * لا يمكن ان تخفى مدينة وهي موضوعة على جبل * ولا يوقد
16 سراج فيترك تحت مكيال لكن يوضع على منارة فيضيء لكل من في البيت * هكذا فليضيء
17 نوركم قدام الناس * ليروا اعمالكم الحسنة ويمجدوا اباكم الذي في السموات * لا تظنوا
18 اني جئت لانقض الناموس او الانبياء لم آت لانقض بل لاكمل * امين اقول لكم ان
19 السماء والارض تزولان ويوطة واحدة او حطة واحدة لا تزول من الناموس [] * فمن حل احدى
هذه الوصايا الصغار وعلم الناس هكذا يدعى في ملكوت السموات صغيرا والذي يعمل ويعلم
20 هذا يدعى عظيما في ملكوت السموات * اقول لكم ان لم يزد بركم على الكتبة والفريسيين فلا
21 تدخلون ملكوت السموات * الفصل التاسع * قد سمعتم انه قيل للاولين لا تقتل *
22 فان من قتل وجب عليه الدينونة * واما اقول لكم ان كل من غضب على اخيه [] فقد وجب عليه
الدينونة * ومن قال لاخيه يا جاهل وجب عليه الحكم ومن قال لاخيه احمق فقد وجب عليه
23 نار جهنم * ان انت قدمت قربانك على المذبح وذكرت هناك ان اخاك واجدا عليك *

Gaudete, & exultate, quoniam merces 12
vestra magna est in cœlis. Nam sic per-
secuti sunt prophetas, qui ante vos. 13
estis sal terræ. Cùm autem corruptus
fuerit sal, quânam re salietur? non
valet ad quicquam, nisi ut ejiciatur
foràs, & conculcent eum homines. 14
estis lux mundi. Non potest ab condi ci-
vitas, eaque sita supra montem. Et non 15
accenditur lucerna & ponitur sub mo-
dio, sed collocatur super candelabrum,
ac lucet omnibus qui in domo sunt. Sic 16
luceat lux vestra coram hominibus: ut
videant opera vestra bona, & glorificent
patrem vestrum qui est in cœlis. Ne 17
putetis quòd venerim solvere legem aut
prophetas: non veni solvere, sed im-
plere. Amen dico vobis, quòd cœlum 18
& terra transibunt, & iota unum aut
lineola una non præteribit à lege. Qui 19
ergò solverit unum horum mandatorum
minimorum, & docuerit homines sic;
vocabitur in regno cœlorum minimus:
qui autem fecerit & docuerit; hic vo-
cabitur magnus in regno cœlorum. Dico 20
vobis, Si non abundet justitia vestra
plusquam Scribarum & Pharisæorum,
non intrabitis regnum cœlorum.

Sectio nona.

Audistis quòd dictum est antiquis; Non 21
occides: nam qui occiderit, competit
ei judicium. Ego autem dico vobis, 22
quòd omnis qui irascitur adversùs fra-
trem suum, jam competit ei judicium:
Et qui dixerit fratri suo, O insipiens,
competit ei sententia. Qui autem dixe-
rit fratri suo, Fatue, competit ei ignis
gehennæ. Si tu offers munus tuum su- 23
per altare, & recordatus fueris ibi, quòd
frater tuus est iratus adversùm te,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * انكه شادمان وخرم شويد مزد شما درآسمان بسيارست * براي انك ان پيغامبرانرا كه پيشتر
13 از شما بودند همچنان نكوهيده كردند * شماييد نمك زمين اكر چنانست كه نمك
فاسد شود * اورا بچه نمك كنند * هيچ چيز را نشايد * الا بيرون انداخته شود واز مردمان
14 نكوهيده شود * شماييد روشنايي جهان * نتوان پنهان داشتن شهري را كه بر سر كوه
15 عمارت شده باشد * ونشايد كه چراغ بيفروزند وزير كاسه بنهند * الا بر سر مناره * تا براي
16 هر كه در خانه اند روشنايي بنمايد * اين چنين روشنايي شما پيش خلق بتابد كه
نيكي كردارهاء شما ببينند * ومر پدر شما را كه در اسمانست ستايش دهند

Tunc temporis læti ac hilares estote: 12
merces enim vestra in cœlis ampla
est: quia Prophetas, qui ante vos fu-
erunt, ita vituperaverunt. Vos estis 13
sal terræ: si eò devectum est ut sal
corruptus sit, quâ re eum salient?
ulli rei non convenit nisi ut extra
jaciatur, & ab hominibus spretus
sit. Vos estis lux mundi: non po- 14
test abscondi civitas, quæ in vertice
montis extructa est. Neque conve- 15
nit ut lucernam accendentes tinæ
supponant; sed supra candelabrum, ut
singulis, qui in domo sunt lucem præ-
beat. Ita lux vestra coram homini- 16
bus splendeat, ut bona opera vestra
videant, & Patri vestro, qui in cæ-
lis est, laudem dent.

XVI. Non veni ut Legem irritam faciam.

17 شانزدهم نيامدم كه توريت باطل كنم * نيامدم كه ناموس وشريعت
18 پيغامبرانرا بشكنم * ليكن آمدم تا تمام كنم * راست راست با شما بكويم * تا انكه كه اسمان
19 وزمين بگذرند * يك كلمه يا يك سطر از ناموس نگذرد * تا وقتي كه همه تمام شود * * هر
كه بشكند يكي ازين سپارشهاء كوچك * وجز ازين بخلق بياموزاند * در ملكوت آسمان
20 خوار باشد * وهر كه اين چنين كند وبياموزاند * در ملكوت آسمان بزرگوار خوانده شود *
* اكنون بشما مي كويم * اكر عدل شما بر نويسندكان * ومعتزلان نيفزايد * ملكوت
21 آسمانرا در نيابيد . براي پاداش شنيديد كه با پيشينيان كفته شد * مكش وهر
22 كس كه بكشد پاداش بر وي روا باشد * من بشما مي كويم * كه اكر كسي بر برادر
خود باطل خشم كند * داوري بر وي روا باشد * وهر كه با برادر خود احمق كويد * ملامت
23 خلق بر وي روا باشد * وهر كه با يار خود اي ناكس كويد * آتش دوزخ بر وي روا باشد * اكر تو
خواهي كه قربان خود را بر مذبح بكشي وترا بياد آيد كه برادر تو از تو بيك بهانه رنجيده است

Non veni ut Legem & præscriptum 17
Prophetarum infringam, sed veni ut
perficiam. Verè, verè vobis dico, 18
usque dum cœli et terra transierint,
una vox aut una lineola de Lege non
transibit, usque quò omnia opere com-
pleantur. Quisquis fregerit unum 19
ex hisce mandatis parvis, & aliud
ab eo populum docuerit, in regno cœ-
lorum parvi erit: quisquis autem sic
fecerit ac docuerit, in regno cœlorum
magnus vocabitur. Jam vobis di- 20
co; Si justitia vestra Scribarum &
Pharisæorum justitiam non superа-
verit, regnum cœlorum non ingre-
diemini.

De retaliatione.

Audistis priscis dictum fuisse; Non 21
occides: quisquis autem occiderit,
retaliationem in eum competere. Ego 22
vobis dico; quòd si quis fratri suo
temerè irascitur, judicium in eum
competit: & quisquis fratri suo di-
xerit, Stulte, reprehensionem popu-
li incurrit: quisquis verò socio suo
dixerit, O nequam, igni inferni obno-
xius erit. Si tibi libuerit ut oblati- 23
onem tuam in altare adducas, & ti-
bi in memoriam venerit, quòd frater
tuus à te quovis prætextu offen-
sus fuerit:

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Relinque ibi munus tuum ante altare, & vade, priùs
24 Ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε, πρῶτον
reconciliare fratri tuo, & tunc veniens offer munus tuum. Esto
25 διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. Ἴσθι
benesentiens adversario tuo citò, dum es in via cum eo: ne
ἐυνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἕως ὅτε εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ, μήποτε
fortè te tradat adversarius judici, & judex te tradat ministro,
26 σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ,
& in custodiam conjicieris. Amen dico tibi, Non exies indè, donec
καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. Ἀμὴν λέγω σοι, Οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν
reddas novissimum quadrantem. Audistis quia pronuntiatum est antiquis,
27 ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις,
Non mœchaberis. Ego autem dico vobis, Quia omnis conspiciens mulierem ad
28 Οὐ μοιχεύσεις. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ
concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo. Si autem
29 ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Εἰ δὲ
oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te:
ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ.
Confert enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, & non totum
Συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ
corpus tuum conjiciatur in gehennam. Et si dextera tua manus scandalizat
30 σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. Καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει
te, abscinde eam, & projice abs te: confert enim tibi ut pereat
σε, ἔκκοψον αὐτὴν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· Συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόλη

unum membrorum tuorum, & non totum corpus tuum conjiciatur in gehennam.
ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.
Pronuntiatum est autem, Quod quicunque absolveris uxorem suam, det ei
Ἐρρέθη δέ, Ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ
31 repudium. Ego autem dico vobis, Quia quicunque absolveris uxorem suam,
ἀποστάσιον. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ,
exceptâ ratione fornicationis, facit eam mœchari: & qui absolutam
32 παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην
duxerit, adulterat. Iterum audistis, quia pronuntiatum est antiquis, Non
γαμήσῃ, μοιχᾶται. Πάλιν ἠκούσατε, ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐκ
33 perjurabis: reddes autem Domino juramenta tua. Ego autem dico
ἐπιορκήσεις· ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου. Ἐγὼ δὲ λέγω
34 vobis, Non jurare omnino, neque in cœlo, quia thronus est Dei,
ὑμῖν, Μὴ ὀμόσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνός ἐστι τοῦ Θεοῦ·
Neque in terra, quia scabellum est pedum ejus: neque in Hierosolyma,
μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱερουσα-
35 lyma, quia civitas est magni regis: Neque in capite
λὴμ, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως· Μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ
36 tuo juraveris, quia non potes unum capillum album aut nigrum facere.
σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι.
Sit autem sermo vester, Etiam, etiam; Non, non: quod autem abundans his,
Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, Ναὶ, ναί· Οὒ, οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων,
37 à malo est.
ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Dimitte illìc oblationem tuam super altare, & abi primùm redire in gratiam eum fratre tuo, & tum veni, offer oblationem tuam. Esto reconciliabilis cum adversario tuo citò, dum adhuc cum illo es in via, ne fortè adversarius tuus tradat te judici, & judex tradat te exactori, & incidas in domum vinctorum. Amen enim dico tibi, te illinc non egressurum donec reddideris obolum ultimum. Audistis dictum fuisse; Non mœchaberis. Ego verò dico vobis; Quisquis aspexerit mulierem ut eam concupiscat, illicò adulteravit eam in corde suo. Si autem oculus tuus dexter offendiculo tibi fuerit, erue eum, & projice abs te: præstat enim tibi ut pereat unum membrum tuum, quàm totum corpus tuum conjiciatur in Gahanam. Quòd si manus tua dextera offendiculo tibi fuerit, amputa; & abjice eam abs te: satius enim tibi fuerit ut pereat unum ex membris tuis, quàm totum corpus tuum incidat in gehennam. Dictum est; Quicunque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudii. Ego verò dico vobis; Quisquis dimiserit uxorem suam præterquàm ratione fornicationis, facit eam mœchari; & qui duxerit dimissam, adulterium committit. Rursum audistis dictum fuisse antiquis; Non mentiêris in juramento tuo, sed persolves Domino juramentum tuum. Ego verò dico vobis, Non jurabitis omninò: non per cœlum, quia thronus Dei est; Neque per terram, quia scabellum est subter pedes ejus: nec etiam per Jerusalem, quia civitas est summi regis. Nec etiam per caput tuum jurabis, quia non potes facere in eo vel pilum unum crinis nigrum aut album. Sed erit sermo vester, Ita, ita: &, Non, non: quod hæc excedet, à maligno est.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ሓድግ : ህየ : መባእኪ : ቅድመ : መሠዊዖ : ወሐር : ቅድመ : ተኃኒነ : መስለ : እትኪ : ወእ
25 መዝ : ገቢእኪ : ለቡኢ : ለመኃኪ ::=: ኩን : ጠቢበ: ለዕድወኪ: ፍጡነ : እንዘ : ሀለወኪ :
26 መሰሌሁ:ወስቶ : ፍናት : ካመ : ሊይመጡኪ : ዕድወኪ : ለመሶንነ : ወመሶንነ : ለለእኩ : ወ
27 ወስተ : ሞቅሕ : ትትወደይ:=: እጫነ : እብለክ:ወሊትወፅእ : እመሂየ : እስክ : ሰበ: ትፈደ:
28 ጥዩቀ : ኩሉ::=: ሰጣዕክሙ: ከመ : ተብህለ : ሊትዘመው:=: ለነሰ : እብለክሙ : ኩሉ :
29 ዘይሬሊ : ብእሲተ : ወይፈትዋ :: ወድለ : ዘመወ : ባቲ : በልቡ::=: እመ : ዓይንከ : ዘየሚነ:
ያሰክተከ : መልሩ : ወለወፅዖ : እመላዕሌከ:እስመ:ይቄይሰከ: ከመ: ይትሐጥል : ለሐዱ : እ
30 መኩሉ: ለሠጋከ : ይትወደይ : ወስቶ : ገሃነመ:=: ወእመ : ዘየሚነ : እዴከ : ያሰክተከ : መ
ትሮ : ወለወፅእ : እመላዕሌከ: እሰመ:ይቄይሰከ: ይትሐጥል : ለሐዱ : እመነ : ለበልከ : እመ
31 ኩለንታሁ : ለሠጋከ : ወስቶ : ገለነመ : ይሐር ::=: ወ ተብህለ : ከመ : ዘጎደገ : ብእሲቶ: የ
32 ጎባ: ጎደጋቲሃ:=: ወለነሰ: እብለክሙ : ከመ : ኩሉ : ዘያጎድግ : ብእሲቶ : ዘእንበለ: ትዘ
33 ሙ : ይሬሲያ : ትዘሙ :: ወዘሂ : ጎድግት : ለወሰበ : ዘመወ:=: ወጎዕበ:ሰጣዕክሙ : ከመ :
ተብህለ : ለቀደምት : ሊትመሐሉ : ቩሰት : ለግብሉ : ባሕቱ : ለእግዚአብሔር : መሐላክ
34 ሙ:=: ወለእሰ : እብለክሙ : ሊትመሐሉ : ግሙረ : ወሊሰማየ: እሰመ : መንበሮ : ወእቱ :
35 ለእግዚአብሔር:=: ወሊምድረ : እስመ : መኮየደ : እገሪሁ : ይእቲ : ወሊበሊየ ረሰልሚሃ :
36 ለእመ:ሃገረ : ይእቲ : ለዓቢይ : ንጉሠ:=: ወሊበርእስከ : ትመሐል : እስመ : ሊትክል:
37 ለሐተ : ሠዕርተ : ርእሰከ : ጸዲያ : ረሰድ : ወሊለጽልሞ:=: ደኩን : ባሕቱ : ነገርክ
ሙ : እመሂ : እወ : እወ : ወእመሂ : ለልቦ : ለልቦ : ወፈድፋደውሰ : እመእሱ : እመ
እኩይ : ውእቱ:=:

*Relinque illìc munus tuum coram altari, & abi, priùs judicii periculum facito cum fratre tuo & tunc revertendo, offer munus tuum. Esto intelligens cum adversario tuo statim, te existente cum eo in via, ne tradat te adversarius tuus Judici, & Judex ministro suo, & in carcerem conjiciaris. Amen dico tibi, Et non exibis illinc donec reddideris exactè omnia. Audistis quòd dictum fuit, Non mœchabimini. Ego dico vobis omnis qui viderit mulierem, & concupiverit eam, jam mœchatus est cum ea in corde suo. Si oculus tuus dexter aberrare te fecerit, erue eum, & projice eum abs te: quoniam præstantius tibi erit ut perditum sit unum ejus, quàm ut totum corpus tuum conjiciatur in Gahanam. Et si dextra manus tua seducat te, abscinde eam, & projice abs te: quoniam præstantius erit tibi ut perditum sit unum è membris tuis, quàm ut totum hoc corpus tuum in Gahanam eat. Et dictum fuit, quòd quicunque reliquit uxorem suam det ei scedulam derelictionis. Et ego dico vobis, quòd omnis qui relinquet uxorem suam sine fornicatione, facit eam fornicari: & qui relictam ducit, fornicatus est. Et iterùm audistis quòd dictum fuit antiquis; Non jurabitis falsum: sed reddite Domino juramenta vestra. Et ego dico vobis, Ne juretis omninò: neque per cœlum, quoniam thronus est Dei: Neque per terram, quia scabellum pedem ejus est: neque per Hierosolymam, quia civitas est magni regis. Neque per caput tuum juraveris, quoniam non potes unum capillum capitis tui album facere neque nigrum. Esto solummodò sermo vester aut, Etiam, etiam; aut, Non est, non est: & quod abundantius est his, à malo est.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

24 Relinque ibi munus tuum ante altare, & vade priùs reconciliari fratri tuo : & tunc
25 veniens offeres munus tuum. Esto consentiens adversario tuo citò dum es in via
cum eo : ne fortè tradat te adversarius judici, & judex tradat te ministro : & in
26 carcerem mittaris. Amen dico tibi, Non exies indè, donec reddas novissimum
27 quadrantem. Audistis quia dictum est antiquis ; Non mœchaberis. Ego autem
28 dico vobis; Quia omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam
29 mœchatus est eam in corde suo. Quòd si oculus tuus dexter scandalizat te, erue
eum, & projice abs te : expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum,
30 quàm totum corpus tuum mittatur in gehennam. Et si dextra manus tua scanda-
lizat te, abscide eam, & projice abs te : expedit enim tibi ut pereat unum mem-
brorum tuorum, quàm totum corpus tuum eat in gehennam. Dictum est autem; 31
Quicunque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudii. Ego autem dico vo- 32
bis; Quia omnis, qui dimiserit uxorem suam, exceptâ fornicationis causâ, facit
eam mœchari : & qui dimissam duxerit, adulterat. Iterùm audistis quia dictum 33
est antiquis; Non perjurabis: reddes autem Domino juramenta tua. Ego autem 34
dico vobis, Non jurare omninò, neque per cœlum, quia thronus Dei est : Neque 35
per terram, quia scabellum est pedum ejus : neque per Jerosolymam, quia civitas
est magni regis : Neque per caput tuum juraveris, quia non potes unum capillum 36
album facere, aut nigrum. Sit autem sermo vester, Est, est : Non, non : quod au- 37
tem his abundantius est, à malo est.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * قَدِّمْ قُرْبَانَكَ هُنَاكَ أَمَامَ الْمَذْبَحِ * وَٱمْضِ أَوَّلًا فَصَالِحْ أَخَاكَ وَحِينَئِذٍ فَأْتِ وَقَدِّمْ قُرْبَانَكَ * كُنْ
25 مُتَّفِقًا مَعَ خَصْمِكَ سَرِيعًا مَا دُمْتَ مَعَهُ فِي ٱلطَّرِيقِ * لِئَلَّا يُسَلِّمَكَ ٱلْخَصْمُ إِلَى ٱلْحَاكِمِ *
وَٱلْحَاكِمُ إِلَى ٱلسَّجَّانِ وَيُلْقَى فِي ٱلسِّجْنِ * اَلْحَقَّ أَقُولُ لَكَ أَنَّكَ لَا تَخْرُجُ مِنْ هُنَاكَ حَتَّى تُوَدِّيَ
26 آخِرَ فَلْسٍ عَلَيْكَ * قَدْ سَمِعْتُمْ مَا قِيلَ [] لَا تَزْنِ * وَأَنَا أَقُولُ لَكُمْ أَنَّ كُلَّ مَنْ نَظَرَ إِلَى ٱمْرَأَةٍ لِيَشْتَهِيَهَا
27 28 قَدْ زَنَى بِهَا فِي قَلْبِهِ * إِنْ شَكَّكَتْكَ عَيْنُكَ ٱلْيُمْنَى فَٱقْلَعْهَا وَأَلْقِهَا عَنْكَ * فَإِنَّهُ خَيْرٌ لَكَ أَنْ
29 يَهْلِكَ أَحَدُ أَعْضَائِكَ مِنْ أَنْ يَذْهَبَ جَسَدُكَ كُلُّهُ فِي جَهَنَّمَ * وَإِنْ شَكَّكَتْكَ يَدُكَ ٱلْيُمْنَى
30 فَٱقْطَعْهَا وَأَلْقِهَا عَنْكَ * فَإِنَّهُ خَيْرٌ لَكَ أَنْ يَهْلِكَ أَحَدُ أَعْضَائِكَ مِنْ أَنْ يَذْهَبَ جَسَدُكَ كُلُّهُ فِي
31 32 جَهَنَّمَ * قِيلَ مَنْ طَلَّقَ ٱمْرَأَتَهُ فَلْيُعْطِهَا كِتَابَ ٱلطَّلَاقِ * وَأَنَا أَقُولُ لَكُمْ أَنَّ مَنْ طَلَّقَ
33 ٱمْرَأَتَهُ مِنْ غَيْرِ كَلِمَةِ زِنَاءٍ فَقَدْ أَلْجَأَهَا إِلَى ٱلزِّنَاءِ * وَمَنْ تَزَوَّجَ بِمُطَلَّقَةٍ فَقَدْ زَنَى * وَقَدْ سَمِعْتُمْ
34 أَيْضًا مَا قِيلَ لِلْأَوَّلِينَ لَا تَحْنَثْ فِي يَمِينِكَ وَفِ ٱلرَّبِّ قَسَمَكَ * وَأَنَا أَقُولُ لَكُمْ لَا تَحْلِفُوا ٱلْبَتَّةَ * لَا
35 تَحْلِفُوا بِٱلسَّمَاءِ فَإِنَّهَا كُرْسِيُّ ٱللَّهِ * وَلَا بِٱلْأَرْضِ لِأَنَّهَا مَوْطِئُ قَدَمَيْهِ * وَلَا بِيُرُوشَلِيمَ فَإِنَّهَا مَدِينَةُ
36 ٱلْمَلِكِ ٱلْعَظِيمِ * وَلَا بِرَأْسِكَ تَحْلِفُ فَإِنَّكَ لَا تَقْدِرُ أَنْ تَصْنَعَ شَعْرَةً وَاحِدَةً بَيْضَاءَ أَوْ سَوْدَاءَ *
37 * بَلْ يَكُونُ قَوْلُكَ فِي ٱلنَّعَمِ نَعَمْ وَفِي ٱللَّا لَا * فَمَا زَادَ عَلَى هَذَيْنِ فَهُوَ مِنَ ٱلشِّرِّيرِ *

Relinque munus tuum ibi ante altare: & vade priùs, & reconciliare fratri tuo: & tunc veni, & offer munus tuum. Cave tibi ab adversario tuo maturè, dum es cum eo in via, ne te tradat adversarius judici, & judex quæstori, & projiciaris in carcerem. Amen dico tibi, quòd non exibis inde, donec reddas ultimum quadrantem, quem debes. Audistis quia dictum est; Non fornicaberis. Et ego dico vobis, quòd omnis qui aspicit mulierem ad concupiscendum eam, jam fornicatus est cum ea in corde suo. Si scandalizaverit te oculus tuus dexter, erue eum, & projice abs te : quoniam melius est tibi ut pereat unum membrorū tuorum, quàm ut abeat corpus tuum totum in gehennā. Et si scandalizaverit te manus tua dextera, abscinde eam, & projice eam abs te: quia melius est tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quàm ut abeat corpus tuum totum in gehennam. Dictum est; Quicunque repudiaverit uxorem suam, dabit ei libellum repudii. Ego autem dico vobis, quòd qui repudiat uxorem suam præter causam fornicationis, compellit eam ad fornicandum : & qui ducit repudiatam, jam fornicatus est. Audistis etiam quòd dictum est antiquis; Ne pejeres in juramento tuo, sed persolve Domino juramentum tuum. Ego autem dico vobis ; Ne juretis omninò : Ne juretis per cœlum, quia thronus Dei est: Neque per terram, quia scabellum est pedum ejus : neque per Jerosolymam, quia civitas est regis magni. Neque per caput tuum juraveris, quia non potes facere capillum unum album aut nigrum. Sed erit sermo tuus per Etiam, etiam, & per Non, non ; & quod excedit hæc duo, est à malo.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * قربان خود را بر مذبح رها کن وزودتر برو با برادر خود آشتي کن انگه بیا وقربان خود را بپرداز
25 * از دشمن خود را بپهیز دار چندانك در راه یارانید پیشتر ازانك دعوي کننده با تو دعوي
26 کند وترا پیش قاضي ببرد وقاضي ترا بدست شحنه دهد وشحنه ترا بزندان اندازد * راست بتو مي
گویم که ازانجا بیرون نیایي تا انگه که آخر پول را بدهي * هفدهم اشارت بهر زني
27 28 * شنیدید که اولیان گفتند زني وفسادي مکن * ومن اکنون بشما مي گویم هر که در زن
نگاه کند وارزوي او کند * در دل خود با وي زني کرده باشد هجدهم براي بدي
29 اندیشدن * اگر چشم راست تو با تو خیانت کند اورا بدر کن وبینداز * زیران بهتر
30 که یك اندام تو کم باشد * نه که همه تن تو در دوزخ بیفتد * * واگر دست راست
تو ترا خیانت کند * ببر واز خودش بینداز * ان بهتر که تو بي دست باشي ازانك همکي
31 وجود تو در دوزخ اوفتد نوزدهم اشارت بهر طلاق * ونیز گفته شد * هر که
32 زن خودرا طلاق دهد * کتاب ازادي طلاق را بدو بدهد * اکنون من باشما میگویم * هر
که بي سبب زنا زن خود را طلاق دهد * اورا در زنا انداخته باشد [وهر که طلاق داده راستاند
33 زناکار بود] بیستم جهت سوگند * باز شنیدید که با پیشینیان گفته شد که
34 در سوگند هاء خود دروغ مگو وسوگند هاء خود را بخداي بسپار * اکنون من بشما مي گویم *
35 هرگز سوگند نخورید * نه بآسمان * زیرا تخت است گران خدا * * ونه بزمین که خانگاه نهادن
36 دو پاي اوست * ونه باورشلیم * براي انك شهرست ملك اعظم را * * وبسر خود نیز سوگند نخور
37 زیرا چاره نداري که یکتا موي سیاه را سپید کني * بلي سخن تو داري اري باشد ودرنه نه *
هر چه ازین افزونترست آن شریست *

Oblationem tuam super altare relinque, & abi priùs, cum fratre tuo pacem fac ; Tunc veni, & oblationem tuam comple. Ab inimico tuo caveto dum in via amicabiles estis ; ne litigans adversus te litem instituat, & te ad judicem trahat, judex verò te in manū quæstoris tradat, & quæstor te in carcerem conjiciat. Utique tibi dico, quòd illinc non exibis, donec ultimū quadrantē reddideris.

XVII. Monitum de adulterio.

Audistis priscos dixisse, Adulterium & scortationem ne feceris. Ego autem nunc dico vobis, Quicunque mulierem intuitus eam desideraverit, in corde suo cum ea adulterium commisit.

XVIII. De cogitatione mala.

Si oculus dexter tuus tibi fraudem fecerit, eum erue & abjice : Hoc enim melius ut unum membrorum tuorum pereat, neque ut totum corpus tuum in Gehennam incidat. Et si manus tua dextera in te proditionem fecerit, amputa & abs te projice : nam hoc satius ut manu mutilus sis, quàm ut tota persona tua in Gehennam ruat.

XIX. Monitum de repudio.

Dictum etiam est ; Quicunque uxorem suam repudiaverit, libellum liberæ dimissionis ipsi det. Ego autem dico vobis ; Quicunque extra causam adulterii uxori suæ repudium remiserit, eam in adulterium impulit : & quicunque dimissam duxerit adulter est.

XX. De jurejurando.

Rursus audistis antiquis dictum fuisse, In juramentis tuis falsum ne dicito : sed juramenta tua Deo persolve. Nunc ego vobis dico, Ne unquam juretis ; neque per cœlum, quia thronus est magnificus Dei : Neque per terram, quia scabellum pedum ejus est : neque per Hierosolymam, quia civitas est regis maximi. Et per caput tuum etiam juramentum ne facito ; quia facultatem non habes, ut unicum capillum nigrum album reddas. Sed sermo tuus per ita, ita, sit, & per non, non : quicquid hæc excedit, illud malum est.

Digitized by Google

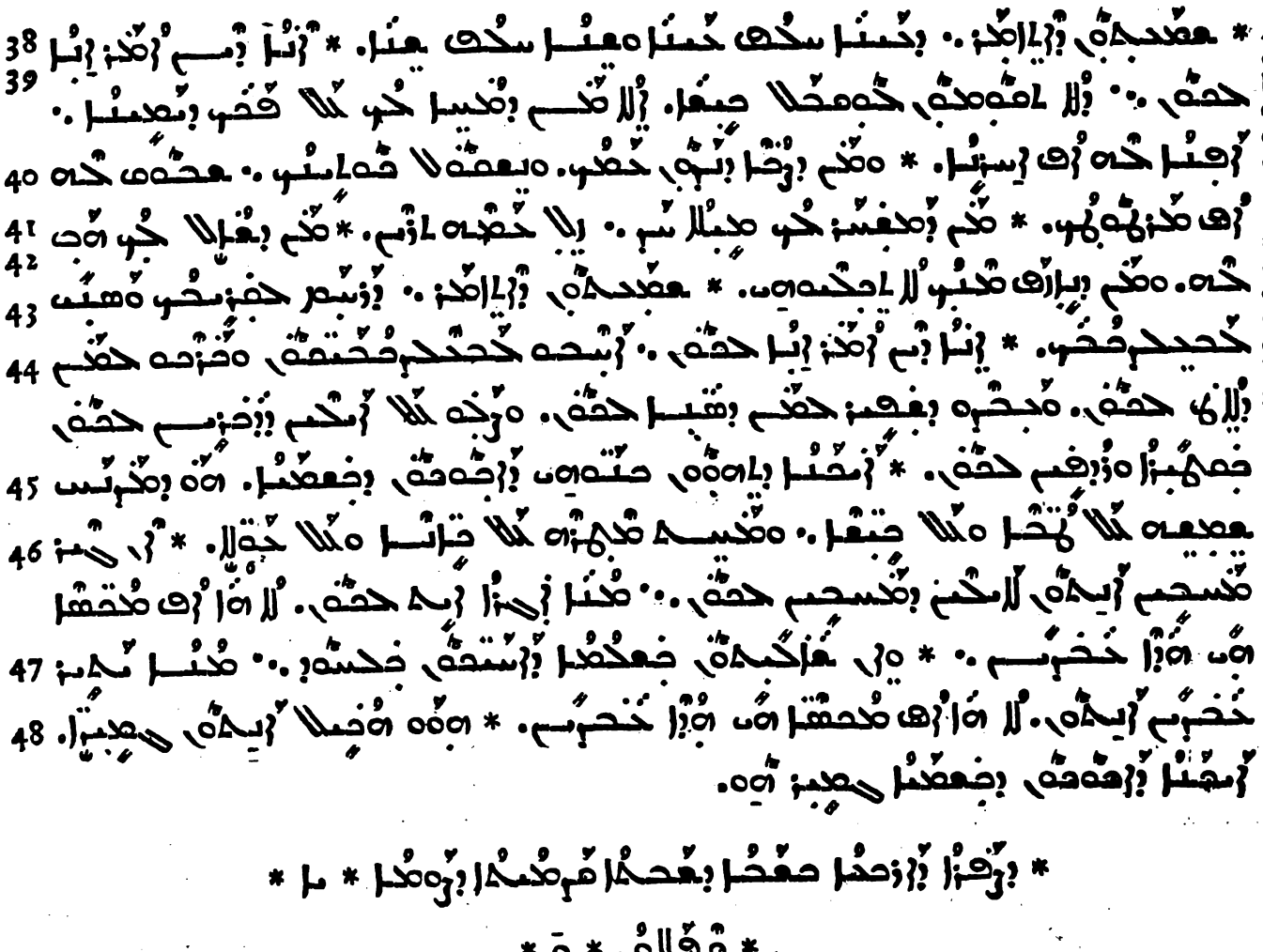
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Audistis quia *pronuntiatum* est, Oculum pro oculo, & dentem pro dente.
38 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος.
Ego autem dico vobis, Non *obsistere* malo: sed *quicunque* te percusserit in dexte-
39 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει εἰς τὴν δεξι-
ram tuam maxillam, *verte* illi & *aliam*. Et *volenti tibi judicium parari*, &
40 ὰν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι, καὶ
tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. Et quicunque te angariaverit
41 τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· Καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει
milliare unum, vade cum illo duo. *Petenti te*, da: & *volentem* à te mu-
42 μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. Τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου· καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δα-
tuari, ne avertaris. Audistis quia *pronuntiatum* est, Diliges proximum
43 νείσασθαι, μὴ ἀποστραφῇς. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον
tuum, & odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis, Diligite ini-
44 σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐ-
micos vestros, *benedicite maledicentes vos*: benè facite *odientibus* vos,
χθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς,
& orate pro *infestantibus* vos, & *infestantibus* vos: Ut sitis filii
45 καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς· Ὅπως γένησθε υἱοὶ
patris vestri qui in cœlis, *quia* Solem suum *producit* super malos & bo-
τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγα-
nos, & pluit super justos & injustos. Si enim *dilexeritis* diligentes vos,
46 θοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς,
quam mercedem *habebitis*? nónne & publicani *idem* faciunt? Et si *salutave-*
τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; Καὶ ἐὰν ἀσπά-
47 *ritis* fratres vestros tantùm, quid *abundans* facitis? nónne & *publicani sic*
σησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω
faciunt? Estote ergò vos perfecti, sicut pater vester, qui in cœlis,
ποιοῦσιν; Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
48 perfectus est.
τέλειός ἐστι.

CAP. VI. ς'.

μβ ΠΡοσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
1 *ad spectari eis*: *si autem non*, mercedem non *habebitis* apud
πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν
qui in cœlis. Quum ergò facis eleemosynam, *ne tubâ clamaveris* ante
τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν
2 te, sicut hypocritæ faciunt in synagogis & in vicis, ut *glorifi-*
σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξα-
centur ab hominibus. Amen dico vobis, *Excipiunt* mercedem suam.
σθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Audistis dictum fuisse, Oculum pro oculo, 38
& dentem pro dente. Ego verò dico vo- 39
bis, Ne insurgatis contrà malum: sed quis-
quis percusserit te supra maxillam tuam
dexteram, obverte ei & alteram. Et ei 40
qui voluerit litigare tecum, & auferet tu-
nicam tuam, dimitte ei & pallium tuum.
Quisquis angariaverit te ad milliare unum, 41
abi cum eo duo. Petenti abs te, daro: 42
& mutuanti abs te, ne deneges. Audistis 43
dictum fuisse, Dilige proximum tuum, &
odio habeto inimicum tuum. Ego verò 44
dico vobis, Diligite inimicos vestros, &
benedicite ei qui maledicit vobis; ac bene-
facite eis qui oderunt vos; & orate pro
iis qui abigunt vos cum violentia, & per-
sequuntur vos: Ut sitis filii patris vestri 45
qui in cœlis est, qui facit oriri solem suum
super probos & improbos, & facit descen-
dere pluviam suam super æquos & iniquos.
Etenim si dilexeritis eos qui diligunt vos, 46
quamnam mercedem habetis? nónne &
publicani hoc idem faciunt? Et si postula- 47
veritis pacem fratrum vestrorum tantum-
modò, quid præstantius facitis? nónne &
publicani itidem faciunt? Estote ergò vos 48
perfecti, sicut pater vester qui est in cœlis,
perfectus est.

Matutinis IV feria septimanæ primæ Quadragesimæ. 11.

CAP. VI.

ATtendite autem in eleemosyna vestra, 1
ne faciatis eam coram hominibus, ut spe-
ctemini ab eis; alioqui merces nulla erit
vobis apud patrem vestrum qui est in cœlis.
Cùm igitur facturus es eleemosynam, ne 2
proclamaveris cornu coram te, uti faciunt
hypocritæ in synagogis & plateis, ut cele-
brentur ab hominibus. Equidem dico vo-
bis, Receperunt mercedem suam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 ሰማዕክሙ ፡ ከመ ፡ ተብህለ ፡ ዓይነ ፡ ቤዛ ፡ ዓይነ ፡ ወስነ ፡ ቤዛ ፡ ስነ ፡፡=፡ ወአነሰ ፡ እብለ
39 ክሙ ፡ ሊትትቃወሙ ፡ ለእኩይ ፡ ወለዘሂ ፡ ጸፍዓክ ፡ እንተ ፡ የማነ ፡ መልታሕተከ ፡ ጢጥ ፡
40 ሎቱ ፡ ካልእታሂ ፡፡=፡ ወለዘሂ ፡ ይፈቅድ ፡ ይትለገልከ ፡ ወመልበሰከ ፡ ይንሣእ ፡ ሓድግ ፡
41 ሎቱ ፡ ወልብሰከኒ ፡፡=፡ ወለዘሂ ፡ ዐበጠከ ፡ ምዕራፈ ፡ ለሐደ ፡ ሐር ፡ መስዶሁ ፡ ክልኤ
42 ተ ፡=፡ ለዘ ፡ ይስእለከ ፡ ሃብ ፡ ወለዘ ፡ ይፈቅድ ፡ እምኀቤከ ፡ ይትለቃሕ ፡ ሊትክል
43 ለ ፡=፡ ሰማዕክሙ ፡ ከመ ፡ ተብህለ ፡ ለፍቅሮ ፡ ቢጸከ ፡ ወጽላእ ፡ ጸላሊከ ፡፡=፡ ወአነሰ ፡
44 እብለክሙ ፡ ለፍቅሩ ፡ ጸላሌክሙ ፡ ባርክሙው ፡ ለእለ ፡ ይረግውክሙ ፡ ሠናየ ፡ ግበሩ ፡ ለእ
45 ለ ፡ ይጸልሉክሙ ፡ ወጸልዩ ፡ በእንተ ፡ እለ ፡ ይሰድዱክሙ ፡=፡ ከመ ፡ ትኩኑ ፡ ወሉደ ፡ ለ
እቡክሙ ፡ ዘበሰማያት ፡ እሙ ፡ ፀሐየ ፡ ያሠርቅ ፡ ላዕለ ፡ እኩያን ፡ ወሠሪን ፡ ወዮዘን
46 ሙ ፡ ዝናመ ፡ ላዕለ ፡ ጻድቅን ፡ ወዓላዊያን ፡፡=፡ ወእመሰ ፡ ታፈቅሩ ፡ ዘያፈቅሩክሙ ፡ ምን
47 ተ ፡ ዐስበ ፡ ብክሙ ፡ ለኮሁ ፡ መጸብሓያንሂ ፡ ከማሁ ፡ ይገብሩ ፡፡=፡ ወእመ ፡ ተለማሓክሙ ፡
48 ለኃዊክሙ ፡ ምንተ ፡ እንከ ፡ ፈጹሓኒ ፡ ትገብሩ ፡ ላኮኑ ፡ ለሕዛብኒ ፡ ኪያሁሰ ፡ ይገብሩ ፡፡=፡ ኩ
ኑኬ ፡ ለንትሙሰ ፡ ፍጹማን ፡ ከመ ፡ ለቡክሙ ፡ ሰማያዊ ፡ ፍጹሙ ፡ ውእቱ ፡፡=፡
1 በድራረ ፡ ጸሙ ፡ ሎንባብ ፡፡ ወባሓቱ ፡ ዐቂ ፡ መጽዋተኮሙ ፡ ሊትገበሩ ፡ ለለስተርኢ
ዮ ፡ ለሰብእ ፡ ከመ ፡ ታስተርኢዩ ፡ ሎሙ ፡ ወእመእኮሰ ፡ ዓስበ ፡ እልብክሙ ፡ እምኀቡ ፡ ለቡክ
2 ሙ ፡ ዘበሰማያት ፡፡=፡ ሶበኬ ፡ ትገብር ፡ መጽዋተ ፡ ሊትንፋሓ ፡ ቀርነ ፡ ቅድሜከ ፡ ዝሙ ፡
መደልዋን ፡ ይገብሩ ፡ በመኳርብት ፡ ወበአስጋት ፡ ከመ ፡ ይትእሠዮቱ ፡ እሙንቡ ፡ ሰብእ ፡ ለሜን ፡
እብለክሙ ፡ ተቀቢሉ ፡ ዕሴቶሙ ፡፡=፡

Audistis quòd dictum fuit, Oculus redemptio oculi, dens redemptio dentis. 38
Et ego dico vobis, Ne resistatis malo; & ei qui te percusserit in dextram 39
maxillam tuam, obverte ei alteram. Et ei qui vult contendere tecum, 40
& pallium tuum tollere, dimitte ei etiam tunicam tuam. Et si quis 41
te angariaverit milliare unum, abi cum eo duo. Ei qui petit à te, 42
dato; & eum qui vult à te mutuare, ne prohibeas. Audistis quòd dictum 43
fuit, Dilige proximum tuum, & odio habeto inimicum tuum. Et ego dico 44
vobis, Diligite inimicos vestros, benedicite iis qui maledicunt vobis, &
bonum facite iis qui odio vos habent, & orate pro iis qui vos persequuntur:
ut sitis filii patris vestri qui est in cœlis: namque solem exoriri facit super 45
malos, & bonos; & pluere facit pluviam super justos, & iniquos. Et si di- 46
ligitis eum qui diligit vos, quam mercedem habetis? nónne Publicani 47
etiam sic faciunt? Et si salutaveritis fratres vestros, quid igitur amplius
facitis? nónne Gentiles etiam idipsum faciunt. Estote igitur vos perfecti, 48
sicut pater vester cœlestis perfectus est.

CAP. VI.

Pro cœna Jejunii, sermo.

VEruntamen attendite Eleemosynam vestram, ne faciatis ad apparendum 1
hominibus ut illis innotescatis; & si non, mercedem non habetis à patre
vestro qui est in cœlis. Quando igitur facis Eleemosynam ne insuffles 2
buccinæ coram te, sicut hypocritæ faciunt in synagogis, & in plateis ut
honorificentur ab hominibus: Amen dico vobis, Perdiderunt mercedem suam.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

38 Audistis quia dictum est; Oculum pro oculo, & dentem pro dente. Ego au-
39 tem dico vobis, Non resistere malo: sed si quis te percusserit in dexteram maxil-
40 lam tuam, præbe illi & alteram. Et ei, qui vult tecum judicio contendere, &
41 tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. Et quicunque te angariaverit mil-
42 le passus, vade cum illo & alia duo. Qui petit à te, da ei: & volenti mutuari à
43 ne avertaris. Audistis quia dictum est; Diliges proximum tuum, & odio
44 habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis; Diligite inimicos vestros, & benefacite his qui oderunt vos: & orate pro persequentibus & calumniantibus
45 vos: Ut sitis filii patris vestri, qui in cœlis est: qui Solem suum oriri facit su-
46 per bonos & malos: & pluit super justos & injustos. Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nónne & publicani hoc faciunt? Et 47
si salutaveritis fratres vestros tantùm, quid amplius facitis? nónne & Ethnici hoc faciunt? Estote ergò vos perfecti, sicut & pater vester cœlestis perfectus est. 48

CAP. VI.

ATtendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis: 1
alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in cœlis est. Cùm er- 2
gò facis eleëmosynam, noli tubâ canere ante te, sicut hypocritæ faciunt in synagogis, & in vicis, ut honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis, Receperunt mercedem suam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * قد سمعتم ما قيل العين بالعين والسن بالسن * وانا اقول لكم لا تقاوموا الشرير
39 لكن من لطمك على حدك [] حول له الاخر * ومن اراد خصومتك واخذ ثوبك فدع له
40 رداءك ايضا * ومن سخرك ميلا فامض معه اثنين * ومن سالك فاعطه * ومن اراد ان
41 يقترض منك فلا ترده * قد سمعتم ما قيل احب قريبك وابغض عدوك * وانا اقول لكم
42 احبوا اعداءكم * وباركوا على لاعنيكم واحسنوا الى من ابغضكم وصلوا على من
43 يطردكم ويعسفكم * كيما تكونوا بني ابيكم الذي في السموات * لانه المسرف شمسه
44 على الاخيار والاشرار * والممطر على الصديقين والظالمين * واذا احببتم من يحبكم فاي
45 اجر لكم * اليس العشارون يفعلون كذلك * وان سلمتم على اخوتكم فقط فاي فضل
46 لكم اليس كذلك تفعل الوثنيون * كونوا انتم كاملين مثل ابيكم السماني فهو كامل *
1 * انظروا لا تصنعوا مراحمكم قدام الناس كي يروكم * فليس لكم اجر عند
2 ابيكم الذي في السموات * واذا صنعت رحمة فلا تضرب قدامك بالبوق كما تصنع المراؤون
في المجامع وفي الاسواق كي يمجدهم الناس * امين اقول لكم لقد اخذوا اجرهم *

Jam audistis quòd dictum est; Oculum 38
pro oculo, & dentem pro dente. Ego au- 39
tem dico vobis, Nolite resistere maligno:
sed quicunque percusserit te in maxillam
tuam, verte ei alteram: Et qui volverit 40
contendere tecum, tuleritque tunicam tu-
am: dimitte ei pallium tuum etiam. Et 41
quicunque angariaverit te milliarium,
vade cum illo duo. Qui autem petit à 42
te, da ei: & eum qui vult mutuari à te,
ne repellas eum. Audistis quòd dictum 43
est; Dilige proximum tuum, & odio ha-
beto inimicum tuum. Ego autem dico 44
vobis; Diligite inimicos vestros, & be-
nedicite maledicentibus vobis, & bene-
facite ei qui odit vos: & orate pro eo
qui persequitur vos, & opprimit vos:
ut sitis filii patris vestri qui in cœlis est; 45
nam ipse est qui facit oriri solem suum
super bonos & malos, quinque pluit super
justos & injustos. Si enim diligitis eos 46
qui diligunt vos, quam mercedem habe-
bitis? nónne publicani faciunt ita? Et 47
si salutaveritis fratres vestros tantùm,
quid gratiæ vobis est? nónne ita faciunt
idololatræ? Estote vos perfecti sicut pa- 48
ter vester cœlestis, nam ipse perfe-
ctus est.

CAP. VI.

VIdete ne faciatis misericordias ve- 1
stras coram hominibus quatenus spectent
vos: alioquin non erit vobis merces
apud patrem vestrum qui in cœlis est.
Cùm ergò exercueris misericordiam, 2
noli canere ante te tubâ, sicut faciunt
hypocritæ in synagogis & in vicis, ut
glorificent ees homines. Amen dico vo-
bis, Jam receperunt mercedem suam.

Versio *PERSICA* eum Interpretatione *LATINA*.

38 بيست يكم بهر قصاص * شنيديد كفته شد * چشم عوض چشم ودندان عوض
39 دندان * اكنون من باشما مي كويم كه بدي برابر بدي سزاوار مداريد * الاهر كه بر روي
40 راست تو بزند * تو روي ديكر پيش او بكردان * * وهر كه مي خواهد كه بكوشد وپيراهن
41 تو بستاند * قباء ترا نيز بدو ده * وهر كه ترا يك فرسنك سخره برد تو دو فرسنك با او برو
42 براي قرض * هر كه از تو بخواهد بدو بده وهر كه خواهد كه از تو قرض
43 كند اورا منع مكن بيست دوم بهر دوستي * شنيديد كه كفته شد * يار خود را دوست
44 بدار واز دشمن خود كراهيت كن * * اكنون من باشما مي كويم * دشمنان خود را دوست داريد *
45 وافرين كنيد بر انان كه بر شما نفرين كنند * وهر چه خوبتر كنيد با ايشان كه شما را دشمن
داريد * ونماز كنيد براي ايشان كه شمارا بزور بر كشند * وشمارا زحمت دهند * براي انك مانند
پدر شما باشيد كه بر آسمانست * انك آفتاب خود را بر نيكان وبر بدان بتاباند * وباران خود را
بر عادلان وبر ظالمان مي بارد * * كساني را كه شما را دوست دارند * وشما نيز ايشانرا دوست
46 داريد * چه نيكويي كرده باشيد * وكدامين مزد شما را باشد * كه سود خوران نيز اين را ميكنند *
47 * واكر چنانست كه بر برادران خود تنها سلام كنيد * چه چيز افزون كرده باشيد * نه
48 سود خوران نيز اين را مي كنند * اكنون شما تمام باشيد مانند پدر شما كه بر اسمانست
وتمام است بيست سوم بهر صدقه * اكنون نكه كنيد در
1 صدقه شما * واورا برابر خلق اشكارا مكنيد * بدانك خود را بديشان بنماييد * واكر نه
2 شما را مزد نباشد پيش پدر شما * كه بر اسمانست * * واكر صدقه خواهي دادن * برابر
خود ناي وشاخ مزن انجنانك منافقان ميكنند * در انجمنها ودر بازارها * از براي انك خلق ايشانرا
ستايش كنند راست بشما بكويم كه مزد خود ستاده باشند *

XXI. De talione.

Audistis dictum fuisse, Oculum pro 38
oculo, & dentem pro dente. Nunc 39
ego vobis dico, ut malum pro ma o
non rependatis: sed quicunque in ma-
lam dextram te percusserit, tu ma-
lam alteram ei obvertas. Et qui- 40
cunque voluerit contende e & indu-
sium tuum capere, tunicam tuam et-
iam illi des. Et quicunque te unam 41
parasangam angariaverit, tu duas
parasangas cum illo abeas.

De mutuo.

Quicunque petierit abs te, illi da: 42
& quicunque voluerit abs te mutua-
ri, ei ne denegato.

XXII. De amore.

Audistis dictum fuisse, Amicum tu- 43
um charum habeto, & ab inimico
tuo abhorreto. Nunc ego dico vobis; 44
Inimicos vestros amore prosequimi-
ni, & benedicite iis qui maledicunt
vobis, & quidvis melius facite erga
eos qui vos odio habent, & preces
fundite pro iis qui vos per vim tra-
ctant, vobisque molestiam faciunt.
Ut similes Patri vestro sitis qui in 45
cœlis est, qui solem suum bonis juxta
ac malis illucescere facit, & pluviam
suam super justos & super iniquos
depluit. Eos qui vos amore prose- 46
quuntur si vos etiam redamatis, quid
boni facitis? & quid mercedis vo-
bis erit? quia publicani etiam hoc
faciunt. Et si ita sit quod fratres ve- 47
stros solummodò salute impertitis,
quam rem eximiam facitis? nonne
publicani etiam hoc faciunt. Jam 48
vos perfecti estote instar Patris ve-
stri, qui in cœlis est, & perfectus est.

CAP. VI.

XXIII. De eleemosyna.

ATtendite autem eleemosynæ ve- 1
stræ, & eam coram populo palàm ne
faciatis, ut vos ipsis ostentetis, ali-
oqui vobis merces non erit apud Pa-
trem vestrum qui est in cœlis. Quòd 2
si eleemosynam dare volueris, coram
te fistulâ aut cornu ne clangas, quem-
admodũ hypocritæ faciunt in conven-
tibus & in emporiis, eò ut populus
illos laude afficiant: profectò vobis
dico, quòd mercedem suam rece-
perunt.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera
3 Σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά
tua: Ut sit tua eleemosyna in secreto: & pater tuus videns
4 σου· Ὅπως ἦ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων
in secreto ipse reddet tibi in manifesto. Et cùm adores, non eris
5 ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ
sicùt hypocritæ, quia amant in synagogis, & in angulis
ὥσπερ οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ ἐν ταῖς γωνίαις
platearum stantes orare, ut appareant hominibus. Amen
τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις. ἀμὴν
dico vobis, Quòd recipiunt mercedem suam. Tu autem cùm adores, in-
6 λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσ-
tra in cubiculum tuum, & claudens ostium tuum, adora pa-
ελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πα-
trem tuum qui in secreto: & pater tuus conspiciens in secreto,
τρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ,
reddet tibi in apparenti. Orantes autem ne insania loquamini; sicut
7 ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, ὥσπερ
ethnici: arbitrantur enim quòd in multiloquio suo exau-
οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακου-
dientur. Ne igitur assimilemini eis: novit enim pater vester quorum usum
8 σθήσονται. Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν
habetis, ante vos petere eum. Sic ergò adorate vos: Pater
9 ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ

noster qui in cœlis, sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum
ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία 10
tuum: Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, & in terra. Pa-
σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρ- 11
nem nostrum supersubstantialem da nobis hodiè. Et dimitte nobis
τον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον. Καὶ ἄφες ἡμῖν 12
debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus
τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις
nostris. Et ne inferas nos in tentationem, sed libera nos à
ἡμῶν. Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ 13
malo. Quoniam tuum est regnum, & potentia, & gloria, in secula.
τοῦ πονηροῦ. ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας.
Amen. Si enim dimiseritis hominibus lapsus eorum, dimittet
ἀμήν. Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει 14
& vobis pater vester cœlestis. Si autem non dimiseritis hominibus
καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. Ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις 15
lapsus ipsorum, nec pater vester dimittet lapsus
τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα
vestros. Cùm autem jejunatis, ne fiatis sicut hypocritæ, obtristati.
ὑμῶν. Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς οἱ ὑποκριταὶ, σκυθρωποί. 16
obscurant enim facies suas, ut appareant hominibus jeju-
ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύ-
nantes. Amen dico vobis, Quia recipiunt mercedem suam.
οντες. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tu verò cùm facis eleemosynam, nesciat 3
finistra tua quid agat dextera tua: Ut sit 4
eleemosyna tua in abscondito: & pater
tuus qui videt in abscondito, ipse repen-
det tibi in propatulo. Et cùm oras, ne 5
sis sicut hypocritæ qui amant stare in syn-
agogis, & in angulis platearum ad oran-
dum, ut spectentur ab hominibus. Equi-
dem dico vobis, Receperunt mercedem su-
am. Tu verò cùm oras, introito in con- 6
clave tuum, & claude ostium tuum, &
ora patrem tuum qui est in abscondito,
& pater tuus qui videt in abscondito, re-
pendet tibi in propatulo. Cúmque ora- 7
tis, ne sitis garruli sicut ethnici: putant
enim fore ut per sermonem copiosum ex-
audiantur. Ne igitur illis assimilemini: 8
etenim pater vester novit quid requiratur
vobis, antequàm petatis ab eo. Vos ita 9
orate; Pater noster qui es in cœlis, san-
ctificetur nomen tuum: Adveniat regnum 10
tuum; fiat voluntas tua sicut in cœlo &
in terra. Da nobis panem indigentiæ no- 11
stræ hodiè. Et remitte nobis debita no- 12
stra, sicut nos etiam remittimus debitori-
bus nostris: Et ne nos inducas in tentatio- 13
nem; sed libera nos à malo. Quia tuum
est regnum, & potentia, & gloria, in se-
cula seculorum. Si enim remiseritis ho- 14
minibus stultitias ipsorum, remittet etiam
vobis pater vester, qui est in cœlis. Sin 15
autem non remiseritis hominibus, nec
etiam pater vester remittet vobis stultitias
vestras.

Secunda feria septimanæ secundæ Je-junii.

Cùm autem jejunatis, ne sitis tetrici sicut 16
hypocritæ, deturpant enim vultus suos,
ut appareant hominibus jejunantes: equi-
dem dico vobis, Receperunt mercedem
suam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወእንተሰ ፡ ሶበ ፡ ትገብር ፡ መጽዋተ ፡ ኢታእምር ፡ ፀጋምከ ፡ ዘትገብር ፡ የማንከ ፡=፡
4 ከመ ፡ በክዱን ፡ ይኩን ፡ መጽዋትከ ፡ ወአቡከ ፡ ዘይሬኢ ፡ ዘበ ፡ ሓቡእ ፡ ይፈድየከ ፡ ክ
5 ሠተ ፡=፡ ወሶበሂ ፡ ትጼልዩ ፡ ኢትኩኑ ፡ ከመ ፡ መድልዋን ፡ እሙ ፡ ያፈቅሩ ፡ በመኳርብ
ት ፡ ወውስተ ፡ መላዝነ ፡ መራሕብተ ፡ ለኔቀጽ ፡ ቁመ ፡ ወጸልዮ ፡ ከመ ፡ ያስተርእዩ ፡ ለሰብእ ፡
6 ለሚን ፡ እብለክሙ ፡ ሐጕሉ ፡ ዕሴቶሙ ፡=፡ ወእንተሰ ፡ ሶበ ፡ ትጸሊ ፡ ባእ ፡ ቤተከ ፡ ወዕጹ ፡
ኖኅተከ ፡ ወጸሊ ፡ ለአቡከ ፡ ለዘ ፡ በኅቡእ ፡ ወአቡከ ፡ ዘይሬኢ ፡ በኅቡእ ፡ ይዐሲየከ ፡
7 ክሠተ ፡=፡ ወእንዘ ፡ ትጼልዩ ፡ ኢትዘንግዑ ፡ ከመ ፡ አሕዛብ ፡ እሙ ፡ ይመስሉ ፡ በእ
8 ብዝኖ ፡ ነባቡሙ ፡ ዘይሰመዖሙ ፡=፡ ኢትትመሰልዎሙ ፡ እሙ ፡ ያአምር ፡ አቡክሙ ፡ ሰ
9 ሚያዊ ፡ ዘትፈቅዱ ፡ ዘእነበለ ፡ ትስእልዎ ፡=፡ ከመዝኬ ፡ ጸልዩ ፡ ለእትሙሰ ፡፡ አቡነ ፡
10 ዘበሰማያት ፡ ይትቀደስ ፡ ስምከ ፡=፡ ትመጽእ ፡ መንግሠትከ ፡ ይኩን ፡ ፈቃደከ ፡ በከ
11 ሙ ፡ በሰማይ ፡ ወበምድርኒ ፡=፡ ሲሳየነ ፡ ዘለለ ፡ ዕለተነ ፡ ሀበነ ፡ ዮም ፡፡=፡
12 ሓድግ ፡ ለነ ፡ አበሰነ ፡ ከመ ፡ ንሓንኒ ፡ ንሓድግ ፡ ለዘ ፡ አበሰ ፡ ለነ ፡=፡ ወኢታብአነ ፡ ወስተ ፡
13 ምንሱት ፡ እሳ ፡ አድኅነነ ፡ ወባልሐነ ፡ እመኩሉ ፡ እኩይ ፡፡ እሰመ ፡ ዚላከ ፡ ይእቲ ፡ መን
14 ግሠት ፡ ኀይል ፡ ወስብሐት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ ለሚን ፡፡=፡ እስመ ፡ እመ ፡ ሓደግሙ ፡ ለ
15 ሰብእ ፡ አበሳሆሙ ፡ ይሓድግ ፡ ለክሙኒ ፡ አቡክሙ ፡ ሰማያዊ ፡ አበሰክሙ ፡=፡ ወእመሰ ፡ ኢ
16 ኀደግሙ ፡ ለሰብእ ፡ አበሰሆሙ ፡ አቡክሙኒ ፡ ኢያሓድግ ፡ አበሰክሙ ፡፡=፡ ወሶበ ፡ ትጸወሙ ፡
ኢትኩኑ ፡ ከመ ፡ መድልዋን ፡ ኢትጸመሀዩ ፡ እሙ ፡ ያማስኑ ፡ ገጸሙ ፡ ከመ ፡ ያስተርእዩ ፡
ለሰብእ ፡ ከመ ፡ ጾሙ ፡ አሚን ፡ እብለክሙ ፡ ሰለጡ ፡ ዐስቡ ፡=፡

Sed quum tu facies eleemosynam, ne cognoscat sinistra tua quid faciat dex- 3
tera tua: ut in occulto sit eleemosyna tua: & pater tuus qui videt quod 4
in occulto est, reddet tibi manifestè. Et quando oratis, ne sitis sicut hypocri- 5
tæ, quoniam amant in synagogis, & in angulis platearum portæ stare, & ora-
re ut appareant hominibus: Amen dico vobis, Perdiderunt mercedem suam.
Sed tu quum oraveris, ito in domum tuam, & claude ostium tuum, & ora pa- 6
trem tuum qui est in occulto: & pater tuus qui videt in occulto, retribuet
tibi manifestè. Et orantes, ne loquamini incompositè sicut populi: quoniam 7
illi existimant, quòd in multiloquio suo exaudiantur. Ne igitur ipsis assi- 8
milemini: quoniam cognoscit pater vester cœlestis quibus indigeatis, ante-
quam petatis eum. Vos igitur ita precemini; Pater noster qui es in cœlis, san- 9
ctificetur nomen tuum: Veniat regnum tuum; fiat voluntas tua, sicut in cœ- 10
lo, & in terra etiam. Cibum nostrum cujusque diei nostri da nobis hodiè. 11
Remitte nobis peccata nostra, sicut nos remittimus ei qui deliquit contra nos. 12
Et ne inducas nos in tentationem: sed redime nos, & extrahe nos ab omni 13
malo: quoniam tuum est regnum, potentia, & gloria in seculum seculi, Amen.
Quoniam si remiseritis hominibus peccata sua, remittet vobis etiam pater 14
vester cœlestis peccata vestra. Et si non remiseritis hominibus peccata sua; 15
pater vester etiam non remittet peccata vestra. Et quando jejunatis, ne si- 16
tis sicut hypocritæ, ne sitis tristes: quoniam corrumpunt facies suas, ut conset
hominibus quòd jejunaverint. Amen dico vobis, Compleverunt mercedem suam.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

3 4 Te autem faciente elecmosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: Ut
5 sit eleemosyna tua in abscondito, & pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.
Et cùm oratis, non eritis sicut hypocritæ, qui amant in synagogis & in angulis pla-
6 tearum stantes orare, ut videantur ab hominibus. Amen dico vobis, Receperunt
mercedem suam. Tu autem cùm oraveris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio
ora patrem tuum in abscondito: & pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi.
7 Orantes autem, nolite multùm loqui, sicut Ethnici: putant enim quòd in multilo-
8 quio suo exaudiantur. Nolite ergò assimilari eis: scit enim pater vester, quid
9 opus sit vobis, antequàm petatis eum. Sic ergò vos orabitis; Pater noster, qui
es in cœlis: sanctificetur nomen tuum. Adveniat, regnum tuum. Fiat voluntas 10
tua, sicut in cœlo, & in terra. Panem nostrum supersubstantialem da nobis ho- 11
die. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. 12
Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos à malo. Amen. Si enim dimi- 13
seritis hominibus peccata eorum: dimittet & vobis pater vester cœlestis delicta 14
vestra. Si autem non dimiseritis hominibus: nec pater vester dimittet vobis 15
peccata vestra. Cùm autem jejunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes: exter- 16
minant enim facies suas, ut appareant hominibus jejunantes. Amen dico vobis,
Quia receperunt mercedem suam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 4 *وانت اذا صنعت رحمة فلا تعلم شمالك بما صنعت يمينك *ليكون صدقتك في خفية * وابوك*
Tu autem cùm feceris misericordiam, 3
neſciat ſiniſtra tua quid egerit dextera 4
tua: ut ſit eleemoſyna tua in abſcondi-
to: & pater tuus qui aſpicit ſecretum,
reddet tibi palàm.

5 *الذي يرى الخفية يجزيك علانية * الفصل العاشر * واذا صليتم فلا تكونوا*
Sectio decima.
Et cùm oratis, ne ſitis ſicut hypocritæ, 5
qui amant ſtare in ſynagogis, & in an-
gulis platearum orant, ut appareant ho-
minibus: Amen dico vobis, quod jam
receperunt mercedem ſuam. Tu autem 6
cùm oraveris, ingredere penetrale tuum,
& claude oſtium tuum ſuper tè, & ora
patrem tuum ſecretò: & pater tuus vi-
det occultum, dabitque tibi manifeſtè.
Cúmque oraveritis, ne multiplicetis 7
verba ſicut ethnici: hi enim putant ſe
exaudiendos ob multitudinem verbo-
rum. Ne ergò imitemini eos: quoniam 8
pater veſter novit id cujus indigetis,
antequàm petatis illud ab eo. Sic au- 9
tem orabitis vos; O Pater noſter qui es
in cœlis, ſanctificetur nomen tuum. Ad- 10
veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua,
ſicut in cœlo, & ſuper terram. Panem 11
noſtrum craſtinum da nobis hodiè. Et 12
dimitte nobis quod debemus, ſicut dimit-
timus nos ei qui nobis debet. Et ne nos 13
inducas in tentationem: ſed libera nos
à maligno. Si enim dimiſeritis homini- 14
bus peccata eorum, dimittet vobis pater
veſter cœleſtis peccata veſtra. Si autem 15
non dimiſeritis hominibus; neque pater
veſter cœleſtis dimittet vobis peccata
veſtra. Cùm autem jejunatis, ne ſitis ſi- 16
cut hypocritæ: hi enim atras præbent fa-
cies ſuas, immutant eas, ut oſtentent ho-
minibus jejunium ſuum. Amen dico vo-
bis, Jam receperunt mercedem ſuam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 *اكر وقتي تو صدقه دهي بايد كه دست راست تو ندانند * انچ دست چپ تو ميكند *
**Si quando tu eleemoſymam dederis, 3*
oportet ut manus dextra tua non ſciat
id quod manus ſiniſtra tua facit.
4 *چنانك صدقهء تو بنهان باشد * وپدر تو به بنهاني مي بيند عوضش اشكارا بدهد *
**Ut eleemoſyna tua in occulto ſit: & 4*
Pater tuus qui in occulto videt,
præmium ejus palam det.

5 *بيست چهارم اشارت بهر نماز * وچون نماز كني مباش همچون منافقان كه *
XXIV. Conſilium de oratione.
Et cùm orationem feceris, ne ſis ut 5
hypocritæ, qui amant ut in ſynagogis
& in ora platearum & emporiorum
precentur, eò ut homines eos videant:
profectò vobis dico, quòd mercedem
ſuam receperunt. Cùm tu precari vo- 6
lueris, in conclave tuum ito, & oſti-
um tuum claude, & patri tuo occul-
to preces facito; nam pater tuus in
occulto videt, & palam tibi præmi-
um referet. Quo tempore oratis, 7
multa vana ne proloquimini ſicut
ethnici; putant enim multiloquium
ſuum exauditum iri. Ne ad hunc 8
modum eorum æmuli eſtote; quia
Pater veſter novit quid vobis opus
eſt, priuſquam ab eo petatis. Vos 9
autem ſic orate,

XXV. Formula orandi.
Pater noſter qui in cœlis es, ſanctum
eſt nomen tuum. Adveniat regnum 10
tuum. Fiat, Domine, voluntas tua,
ſicut in cœlis & in terra. Panem 11
nobis da què diei neceſſarius eſt. Et 12
peccata noſtra remitte, ſicut nos etiam
iis qui in nos peccaverunt remittimus. Et nos in tentationes afflictionis ne injicias, ſed à malitia mali nos ſerva & libera; quia tuum eſt regnum, & potentia, & majeſtas, nunc, & in ſeculum ſeculi. Amen. 13

XXVI. De tolerantia.
Si delicta hominibus remittatis, 14
Pater veſter, qui in cœlis eſt, peccata
veſtra etiam remittet. Sin delicta 15
hominibus non remiſeritis, Pater
veſter etiam peccata veſtra non re-
mittet.

XXVII. De jejunio.
Quando jejunium habetis, faciem 16
veſtram triſtem & tetricam ne red-
datis, ſicut hypocritæ; nam faciem
ſuam triſtem & tetricam oſtendunt,
& ſeſe populo manifeſtant, quòd je-
junent: utique vobis dico, quòd
mercedem ſuam acceperunt.

Digitized by Google

Tu autem *jejunans*, unge tuum caput, & faciem tuam
17 Σὺ δὲ νηστεύων, ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου
lava: *Ut* ne *appareas* hominibus jejunans, sed patri
18 νίψαι· ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί
tuo qui in *secreto*: & pater tuus *videns* in *secreto*, reddet
σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει
tibi *in manifesto*. Ne *thesaurizate* vobis thesauros in terra,
19 σοι ἐν τῷ φανερῷ. Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς,
ubi ærugo & tinea *exterminat*, & ubi fures *perfodiunt*, & furantur.
ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι, καὶ κλέπτουσι.
Thesaurizate autem vobis thesauros in cœlo, ubi neque ærugo, neque tinea
20 Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς, οὔτε βρῶσις
exterminat, & ubi fures non effodiunt, nec furantur. Ubi enim est
21 ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν, οὐδὲ κλέπτουσιν. Ὅπου γάρ ἐστιν
thesaurus *vester*, ibi *erit* & cor *vestrum*. Lucerna corporis
22 ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν. Ὁ λύχνος τοῦ σώματός
est oculus: si *igitur* oculus tuus simplex fuerit, totum corpus
ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά
tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus *malus* fuerit, totum
23 σου φωτεινὸν ἔσται. Ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον
corpus tuum tenebrosum erit. Si ergò lumen quòd in te,
τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ,
tenebræ sunt, tenebræ quantæ? Nemo potest duobus dominis
μη 6 σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον; Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις 24
servire: aut enim unum *oderit*, & alterum diliget: aut unum
δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς
amplexabitur, & alterum *despiciet*. Non potestis Deo servire &
ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ
μθ mammonæ. *Propter hoc* dico vobis, Ne *anxiemini* animæ vestræ,
6 μαμωνᾷ. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, 25
quid manducetis, & *quid bibatis*: neque corpori vestro, quid induamini:
τί φάγητε, καὶ τί πίητε· μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε.
nónne anima plus est *escâ*, & corpus *indumento*?
οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;
Inspicite in volatilia cœli, quoniam non *seminant*, neque
Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ 26
metunt, neque congregant in horrea, & pater vester
θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν
cœlestis pascit illa. Nónne vos magis *excellitis* illis: Quis autem
ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά. Οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; Τίς δὲ 27
ex vobis *anxius* potest adjicere ad staturam suam cubitum
ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν
unum?
ἕνα;

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * ܐܢܬ ܕܨܐܡ ܫܘܚ ܪܫܟ ܘܣܝܡ ܦܢܝܟ ܀ ܕܠܐ ܢܬܚܙܐ ܠܒܢܝ ܐܢܫܐ ܨܐܡ ܐܠܐ ܠܐܒܘܟ ܕܒܣܬܪܐ ܀ ܘܐܒܘܟ ܕܚܙܐ ܒܣܬܪܐ ܢܦܪܥ ܠܟ ܀
18 ܒܓܠܝܐ ܀ ܐܠܐ ܠܐܒܘܟ ܕܒܣܬܪܐ ܘܐܒܘܟ ܕܚܙܐ ܒܣܬܪܐ ܢܦܪܥ ܠܟ ܀
19 * ܠܐ ܬܓܡܥܘ ܠܟܘܢ ܓܢܙܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܀ ܐܝܟ ܕܥܬ ܒܗ ܣܝܪܐ ܘܐܟܠܐ ܘܓܢܒܐ ܢܚܒܠܘܢ ܀
20 ܘܓܢܒܐ ܢܚܬܪܘܢ ܘܢܓܢܒܘܢ ܀ * ܐܠܐ ܓܡܥܘ ܠܟܘܢ ܓܢܙܐ ܒܫܡܝܐ ܀ ܐܝܟ ܕܠܐ ܥܬ ܒܗ ܣܝܪܐ ܘܐܟܠܐ ܘܓܢܒܐ ܢܚܒܠܘܢ ܀
21 ܘܓܢܒܐ ܢܚܬܪܘܢ ܘܢܓܢܒܘܢ ܀ ܐܝܟ ܕܐܝܟ ܕܐܬ ܒܗ ܣܝܪܐ ܘܐܟܠܐ ܘܓܢܒܐ ܢܚܒܠܘܢ ܀ ܐܝܟ ܕܐܝܟ ܕܐܬ ܒܗ ܣܝܪܐ ܘܐܟܠܐ ܘܓܢܒܐ ܢܚܒܠܘܢ ܀
22 ܐܝܟ ܕܐܝܟ ܕܐܬ ܒܗ ܣܝܪܐ ܘܐܟܠܐ ܘܓܢܒܐ ܢܚܒܠܘܢ ܀ ܐܝܟ ܕܐܝܟ ܕܐܬ ܒܗ ܣܝܪܐ ܘܐܟܠܐ ܘܓܢܒܐ ܢܚܒܠܘܢ ܀
23 ܐܝܟ ܕܐܝܟ ܕܐܬ ܒܗ ܣܝܪܐ ܘܐܟܠܐ ܘܓܢܒܐ ܢܚܒܠܘܢ ܀ ܐܝܟ ܕܐܝܟ ܕܐܬ ܒܗ ܣܝܪܐ ܘܐܟܠܐ ܘܓܢܒܐ ܢܚܒܠܘܢ ܀
24 ܐܝܟ ܕܐܝܟ ܕܐܬ ܒܗ ܣܝܪܐ ܘܐܟܠܐ ܘܓܢܒܐ ܢܚܒܠܘܢ ܀ ܐܝܟ ܕܐܝܟ ܕܐܬ ܒܗ ܣܝܪܐ ܘܐܟܠܐ ܘܓܢܒܐ ܢܚܒܠܘܢ ܀

Tu verò cùm jejunas, ablue vultum tuum, 17
& unge caput tuum. Ut ne appareas ho- 18
minibus jejunans, sed patri tuo qui est in
abscondito: & pater tuus qui videt in
abscondito, ipse rependet tibi. Ne repo- 19
natis vobis thesauros in terra, loco ubi ti-
nea & ærugo corrumpunt, & ubi fures
perfodiunt & furantur. Sed reponite vo- 20
bis thesauros in cœlo, ubi nec tinea nec
ærugo corrumpunt; & ubi fures non per-
fodiunt, neque furantur. Ubi enim est the- 21
saurus vester, illic est etiam cor vestrum.
Lucerna corporis est oculus: si oculus tu- 22
us igitur fuerit simplex, etiam totum cor-
pus tuum lucidum erit. Sin autem ocu- 23
lus tuus fuerit malus, totum corpus tuum
tenebricosum erit: si ergò lumen quod est
in te, tenebræ sunt, tenebræ tuæ quantæ
futuræ sunt? Nemo potest duobus domi- 24
nis servire: aut enim unum odio prose-
quetur, & alterum diliget; aut unum ho-
norabit, & alterum contemnet: non po-
testis Deo servire & divitiis.

Feria tertia Septimanæ primæ Quadragesimæ. 13.

25 * ܠܗܕܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܠܐ ܬܗܘܘ ܒܥܝ ܢܦܫܟܘܢ ܡܢܐ ܬܐܟܠܘܢ ܘܡܢܐ ܬܫܬܘܢ ܘܠܦܓܪܟܘܢ ܡܢܐ ܬܠܒܫܘܢ ܀
ܠܝܬ ܗܕܐ ܢܦܫܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܙܢܐ ܘܦܓܪܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܠܒܘܫܐ ܀ ܐܣܬܟܠܘ ܠܛܝܪܐ ܕܫܡܝܐ ܕܠܐ ܙܪܥܝܢ ܘܠܐ ܚܨܕܝܢ ܀
26 ܘܠܐ ܟܢܫܝܢ ܠܒܝܬܢܐ ܘܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܡܙܢ ܠܗܘܢ ܀ ܠܐ ܐܢܬܘܢ ܝܬܝܪ ܡܢܗܘܢ ܐܢܬܘܢ ܀ ܘܡܢ ܡܢܟܘܢ ܕܡܗܬܪ
27 ܠܡܫܕܐ ܥܠ ܩܛܪܗ ܚܕ ܐܡܬܐ ܀ ܘܥܠ ܠܒܘܫܐ ܡܢܐ ܗܘ ܕܬܗܘܐ ܗܓܝܢ ܀

Propterea dico vobis, Ne soliciti sitis 25
animæ vestræ quid esuri sitis, & quid bi-
bituri: nec corpori vestro quâ re sitis in-
duendi: nónne anima præstantior est ali-
mento, & corpus indumento? Intue- 26
mini volucres cœli, quæ nec serunt, nec
metunt, neque cogunt in horrea, & pa-
ter vester qui est in cœlis alit eas: non-
ne vos estis eis præstantiores? Quis est 27
autem ex vobis qui solicitus possit addere
ad staturam suam cubitum unum?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወለኀተሰ : ሶበ : ትጸውም : ቅባእ : ርእሰከ : ወገጸከ : ተኃፀብ፡፡ ከመ : ኢተስተ
18 ረኢ : ለሰብእ : ከመ : ጾመከ : ዘእንበለ : ለአቡከ : ዘበ : ኀቡእ : ወለአቡከ : ዘይሬ
ኢ : ዘበ : ኀቡእ : የለሲየከ : ክሠተ፡፡ በቀደሚ ፡ ሰንበተ : ክርስቲያን : በጸ
19 ሙ፡፡ ኢትዝግቡ : ለክሙ : መዛግብተ : ውስተ : ምድር : ኃበ : ፀፄ : ወቍኁቍኄ :
20 ያማስኖ : ወኅበ : ሰረቅት : ይከርዩ :ወይሰርቁ፡፡ ዝግቡ : ለክሙ : መዛግብተ : ው
ስተ : ሰማያት : ኃበ : ፀፄ : ወኢይነቅዝ : ወኢቍኁቍኄ : ያማስኖ : ወኅበ : ሰረቅ
21 ት : ኢይከርዩ : ወኢይሰርቁ፡፡ እስሙ : ኃበ : ሀሎ : መዝገብከ : ሂየ : ይሄሉ : ልብ
22 ከ፡፡ ማኅቶቱ :: ለሥጋከ : ውእቱ : ዐይንከ : እሙ : ዐይንከ : ስፈሐ : ኵሉ :
23 ሠጋከ : ብሩህ : ውእቱ፡፡ ወእመሰ : ዐይንከ : ፀዋግ : ኵሉ : ኀፍስትከ : ጽልም
ት : ይከውን : ወእመሰ : ብርሃን : ዘደቤከ : ጽልምት ፡ ውእቱ : ጽልምትከ : እ
24 ፎ፡፡ ለልቦ : ዘይክል : ለክልእቱ : ለጋእሰት : ተቀንዮ : እማእኮ : ላሐደ : ይጸ
ልእ : ወክልእ : ያፈቅር : ወእማእኮ : ለላሐዱ : ይትሌዘዝ : ወለክልሉ : ሊይትሌ
ዘዝ : ሊትክሡኬ : ለእግዚእብሔር : ተቀንዮ: ወለንዋይ : ዝኒለ፡፡
በቀደሚ : ሰንበት : ዘጽግያት::
25 በእንተዝ : እብለክሙ : ሊትተክዙ : ለነፍስክሙ : ዘትብልዑ : ወለነፍሰትክሙ : ዘት
26 ለብሱ : ላኮሁ : ነፍስ : ተዐቢ : እሙሲሲት : ወነፍስት : እመልብስ፡፡ ነጽሩ : ለዕ
ሬፈ : ሰማይ : ከመ : ሊይዘርኡ : ወሊሂ : የለርሩ : ወሊያስተጋብኡ ፡ ውስተ : ለ
27 ብያት : ወለቡክሙ : ሰማያዊ : ይሴሲዮሙ : ለንትሙሁ : እንከ : ትፈይሰመው፡፡ ሙ
ኑ : እሙንክሙ : በተክዞ : ዘይክል : ወስኮ : እመደበ : ቆሙ : እመተ : ኢሐደ፡፡

Et tu quum jejunaveris, unge caput tuum, & faciem tuam lava: 17
ut non constet hominibus quòd jejunâsti, sed Patri tuo qui est in abscondito: & 18
Pater tuus videns quod in abscondito est, retribuet tibi manifestè.

In prima Dominicæ Jejunii.

Ne thesaurizate vobis thesaurum in terra, ubi tinea et ærugo corrumpunt eum, 19
et ubi fures perfodiunt & furantur. Thesaurizate vobis thesaurum in cœlis: ubi 20
tinea non rodit, neque ærugo corrumpit, & ubi latrones non perfodiunt
neque furantur; Quoniam ubi est thesaurus tuus, ibi erit cor tuum. 21
Lucerna corporis tui est oculus tuus: si oculus tuus apertus sit, totum corpus 22
tuum lucidum erit. Et si oculus tuus malus, totum corpus tuum tenebrosum 23
erit. Et si lux quæ supra te est tenebræ sint, tenebræ tuæ quantò magis?
Non est qui potest duobus dominis servire; nisi unum odio habeat, & alte- 24
rum diligat: & nisi uni pareat, & alteri non pareat. Non potestis Domino
servire & divitiis hujus mundi.

In prima Dominicæ florum.

Propterea dico vobis; Ne estote soliciti de anima vestra quid manduce- 25
tis: & de corpore vestro quo induamini. Nónne anima major est
cibo? & corpus quàm vestimentum. Respicite volucres cœli; quòd non 26
serunt, neque metunt, neque cogunt in domos, & pater vester cœlestis pascit
eos: vos quidem igitur præstatis iis. Quis è vobis, solicitè cogitando, qui 27
potest apponere super staturam suam cubitum unum?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

17 Tu autem, cùm jejunas, unge caput tuum, & faciem tuam lava, Ne videaris homi-
18 nibus jejunans, sed patri tuo, qui est in abscondito: & pater tuus, qui videt in
19 abscondito, reddet tibi. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: ubi ærugo, & tinea demolitur: & ubi fures effodiunt & furantur. Thesaurizate autem
20 vobis thesauros in cœlo: ubi neque ærugo, neque tinea demolitur; & ubi fures
21 non effodiunt, nec furantur. Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.
22 Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex: totum corpus
23 tuum lucidum erit, Si autem oculus tuus fuerit nequam: totum corpus tuum tenebrosum erit. Si ergò lumen, quod in te est, tenebræ sunt: ipsæ tenebræ quantæ erunt? Nemo potest duobus dominis servire: aut enim unum odio habebit, 24
& alterum diliget; aut unum sustinebit, & alterum contemnet. Non potestis Deo servire & mammonæ. Ideò dico vobis; Ne soliciti sitis animæ vestræ quid mandu- 25
cetis, neque corpori vestro quid induamini. Nónne anima plus est quàm esca: & corpus plus quàm vestimentum? Respicite volatilia cœli, quoniam non serunt, ne- 26
que metunt, neque congregant in horrea: & pater vester cœlestis pascit illa. Nónne vos magis pluris estis illis? Quis autem vestrûm cogitans potest adjicere ad 27
staturam suam cubitum unum?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 18 وَأَنْتَ إِذَا صُمْتَ فَادْهَنْ رَأْسَكَ وَاغْسِلْ وَجْهَكَ * لِئَلَّا يَظْهَرَ لِلنَّاسِ صِيَامُكَ * لَكِنْ لِأَبِيكَ
عَالِمِ السِّرِّ * وَأَبُوكَ الَّذِي يَرَى السِّرَّ يُجَازِيكَ [] * * الفَصْلُ الحَادِي عَشَرَ * * لَا تَكْنِزُوا 19
لَكُمْ كُنُوزاً فِي الأَرْضِ حَيْثُ الآكَلَةُ وَالسُّوسُ يُفْسِدُونَ وَالسَّارِقُونَ يَنْقُبُونَ وَيَسْرِقُونَ * لَكِنِ 20
اكْنِزُوا لَكُمْ كُنُوزاً فِي السَّمَاءِ حَيْثُ لَا آكَلَةَ وَلَا سُوسَ يُفْسِدُونَ * وَلَا يَنْقُبُ السَّارِقُونَ
وَيَسْرِقُونَ * لِأَنَّهُ حَيْثُ تَكُونُ كُنُوزُكَ فَهُنَاكَ تَكُونُ قُلُوبُكُمْ * سِرَاجُ الجَسَدِ العَيْنُ * 21 22
فَإِنْ كَانَتْ عَيْنُكَ بَسِيطَةً جَسَدُكَ كُلُّهُ يَكُونُ نَيِّراً * وَإِنْ كَانَتْ [] سَرِيرَةٌ جَسَدُكَ كُلُّهُ 23
يَكُونُ مُظْلِماً * فَإِذَا كَانَ النُّورُ الَّذِي فِيكَ ظَلَاماً فَالظَّلَامُ مَا هُوَ * لَا يَسْتَطِيعُ أَحَدٌ أَنْ 24
يَعْبُدَ رَبَّيْنِ إِلَّا أَنْ يُبْغِضَ الوَاحِدَ وَيُحِبَّ الآخَرَ * أَوْ يُجِلَّ الوَاحِدَ وَيَحْتَقِرَ الآخَرَ * لَا تَقْدِرُونَ أَنْ
تَعْبُدُوا اللهَ وَالمَالَ * * الفَصْلُ الثَّانِي عَشَرَ * * فَلِهَذَا أَقُولُ لَكُمْ لَا تَهْتَمُّوا 25
لِنُفُوسِكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَبِمَا تَشْرَبُونَ * وَلَا لِأَجْسَادِكُمْ بِمَا تَلْبَسُ * أَلَيْسَتِ النَّفْسُ أَفْضَلَ مِنَ
الطَّعَامِ وَالجَسَدُ مِنَ اللِّبَاسِ * تَأَمَّلُوا طُيُورَ السَّمَاءِ فَإِنَّهَا لَا تَزْرَعُ وَلَا تَحْصُدُ وَلَا تَخْزُنُ فِي 26
الأَهْرَاءِ وَأَبُوكُمُ السَّمَاوِيُّ يَقُوتُهَا * أَفَلَا أَنْتُمْ بِالحَرِيِّ أَفْضَلُ مِنْهَا * مَنْ مِنْكُمْ إِذَا اهْتَمَّ 27
يَقْدِرُ أَنْ يَزِيدَ عَلَى قَامَتِهِ ذِرَاعاً وَاحِداً *

Tu autem cùm jejunas, unge caput tuum, & lava faciem tuam: Ut non appareat hominibus jejunium tuum, sed patri tuo conscio secreti: & pater tuus qui videt occultum, rependet tibi. 17 18

Sectio undecima.

Ne thesaurizetis vobis thesauros in terra, ubi ærugo & tinea depravant, & fures industriosè laborant ac furantur. Sed thesaurizate vobis thesauros in cœlo, ubi neque ærugo neque tinea depravant, neque effodiunt fures, atque furantur. Quoniam ubi sunt thesauri vestri, ibi sunt corda vestra. Lucerna corporis est oculus: itaque si fuerit oculus tuus simplex, corpus tuum totum erit lucidum. Si autem fuerit oculus tuus nequam, corpus tuum totum erit tenebrosum. Quòd si fuerit lumen quod in te est tenebræ, tenebræ ergò quantæ erunt? Non potest quisquam servire duobus dominis; sed vel odio habebit unum, & diliget alterum: vel honorabit unum, & contemnet alterum. Non potestis servire Deo & divitiis. 19 20 21 22 23 24

Sectio duodecima.

Ideò dico vobis; Ne soliciti sitis animabus vestris quid esuri sitis; quidve bibituri, neque corporibus vestris quâ re induantur. Nónne anima præstantior est quàm esca? & corpus præstantius quàm vestimentum? Considerate volatilia cœli: non enim serunt, neque metunt, neque congregant in horrea; & pater vester cœlestis pascit illa. Nónne vos potiùs præstantiores estis quàm illa? Quis vestrûm, licèt curam adhibeat, potest adjicere ad staturam suam cubitum unum? 25 26 27

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 † واكر تو وقتي روزه داري روي خود را بشوي * وسر خود را بروغن بينداي * وتازه روي
18 باش * چنانك خلق ندانند كه تو بروزه * الا پدر تو كه نهان تو مي بيند * وعوض
19 ان بتو مي رسايد بيست هشتم جهت ذخيره * ذخيره وكنج براي خود
در زمين مسازيد جايي كه كرم وخورنده آنرا فساد كند وجايي كه دزدان بدزدند
20 وبيراكنند * ليكن براي خود كنجها در آسمان بسازيد جايي كه كرم وخورنده انرا
21 فساد نتواند كرد وجايي كه دزدان ندزدند وبيراكنند * براي انك هرجا كه كنج شما
22 باشد دل شما نيز انجا باشد بيست نهم جهت روشنايي * چراغ تن چشم است *
23 اكر چشم تو راست † ودرست باشد * همه تن تو روشن باشد * واكر چنانست * كه چشم
تو شوم باشد * همه تن تو تاريك باشد * چون روشنايي كه در توست تاريك شود * تاريكي
24 تو چگونه باشد سي جهت توانكري * نتواند كسي دو خداوند را بندكي
بجاء اوردن * مكر يكي را دشمن دارد * ويكي را دوست دارد * يا يكي را حرمت دارد * ويكي را
خوار كند * نتواند خداي را بندكي كند ومال را نيز سي يك بهر پوشيدن
25 وخوردن * بشما مي كويم مينديشيد در نفس خود * كه چه خوريد يا چه آشاميد *
26 وبه براي تن شما كه چه پوشيد * نه جان از خوردن بيشترست * وتن از پوشش * بنكريد
بمرغان آسمان * كه نه كارند * ودرونند * ودر انبارها ننهند * وپدر شما كه در آسمانست *
27 ايشانرا سير مي دارد * نه شما از ايشان بهتر هستيد * كيست از شما كه همت بندد *
كه قامت خود را يك كز بيفزايد *

Et si tu aliquando jejunaveris, faciem tuam lava, & caput tuum oleo inunge, & vegetus aspectu esto. Ut homines non cognoscant te jejunare, sed Pater tuus, qui in occulto te videt, & mercedem ejus tibi rependit. 17 18

XXVIII. De thesauro.

Thesaurum & gazam vobismet in terra ne instruite, quo loco tinea & erosio illud corrumpit, & quo loco fures furantur & disperdunt. Sed vobis thesauros in cœlis parate, ubi tinea & erosio illos corrumpere non potest, atque ubi fures non furantur ac diripiunt. Eò quòd ubicunque thesaurus vester fuerit, animus vester etiam illic erit. 19 20 21

XXIX. De lumine.

Lucerna corporis oculus est: Si oculus tuus rectus & integer fuerit, totum corpus tuum lucidum erit. Sin verò ita fuerit, quòd oculus tuus pravus sit, totum corpus tuum tenebrosum erit: Quando lumen quod in te est, tenebrosum fuerit, caligo tua qualis erit? 22 23

XXX. De opibus.

Non potest quispiam duobus dominis servitium præstare, quin unum odio habeat, alterum diligat; aut uni reverentiam exhibeat, alterum vilipendat: non potes Deo servire & divitiis simul. 24

XXXI. De vestitu & victu.

Vobis dico, ne cogitetis de vita vestra, quid comedetis aut quid bibetis; neque pro corpore vestro, quid induetis: nónne anima escæ præstat & corpus amictui. Contemplamini volucres cœli, quòd non serant neque metant & in horreis non reponunt, & Pater vester qui in cœlis est eas explet: nónne vos illis præstantiores estis. Quis è vobis est, qui solicitè cogitando staturam suam uno cubito augeat. 25 26 27

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΩΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Et circa vestimentum quid anxiamini? Observate lilia agri quomodò
28 Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς
augentur: non laborant, neque nent. Dico autem vobis, Quoniam nec Salomon
29 αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ ὁ Σολομὼν
in omni gloria sua amictus est sicut unum istorum. Si autem fœnum
30 ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ
agri hodiè existens, & cras in clibanum injectum, Deus sic circum-
ἀγροῦ σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέν-
ornat, non multò magis vos, exiguæ fidei? Ne igitur anxiemini,
31 νυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Μὴ οὖν μεριμνήσητε,
dicentes, Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quid circumamicientur? Omnia
32 λέγοντες, Τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα; Πάντα
enim hæc gentes inquirunt. Novit enim pater vester cælestis
γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· Οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος
quòd opus habetis horum omnium. Quærite autem primùm regnum Dei
33 ὅτι χρήζετε τούτων ἁπάντων. Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ,
& justificationem ejus, & hæc omnia adponentur vobis. Ne igitur
34 καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. Μὴ οὖν
anxiemini in crastinum: nam crastinus curabit sua-ipsius: sufficiens
μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς· ἀρκετὸν
diei malitia sua.
τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

CAP. VII. ζ'.

Ne judicate ut non judicemini. In quo enim judicio judicaveritis,
1 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. Ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε,
judicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Quid
2 κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν· Τί
autem intueris festucam quæ in oculo fratris tui, at in
3 δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν
tuo oculo trabem non animadvertis? Aut quomodò dices fratri tuo,
τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; Ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου,
4 Sine ejiciam festucam de oculo tuo, & ecce trabs in
Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν
oculo tuo? Hypocrita, ejice primùm trabem de oculo
τῷ ὀφθαλμῷ σου; Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ
5 tuo, & tunc intueberis ejicere festucam de oculo fratris
σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ
tui, Ne detis sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras
σου. Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν
6 ante porcos, ne fortè conculcent eas in pedibus suis,
ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν,
& conversi dirumpant vos. Petite, & dabitur vobis: quærite, &
7 καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ
invenietis: pulsate, & aperietur vobis.
εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ܘܥܠ ܠܒܘܫܐ ܡܢܐ ܐܢܬܘܢ ܡܗܬܡܪܝܢ ܬܫܟܚܘ ܠܫܘܓܢܐ ܕܚܩܠܐ ܐܝܟ ܡܢ ܐܝܢ ܓܕܠ ܠܐ ܥܒܕ ܘܠܐ ܡܓܠ ܀
29 ܘܐܦ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܦ ܫܠܡܘܢ ܒܟܠ ܫܘܒܚܗ ܠܐ ܐܬܟܣܝ ܐܝܟ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܀
30 ܐܢ ܗܟܝܠ ܕܥܣܒܐ ܕܚܩܠܐ ܕܝܘܡ ܐܬܝ ܘܠܡܚܪ ܐܬܪܡܐ ܐܠܗܐ ܗܟܢܐ ܡܠܒܫ ܠܥܣܒܐ ܀
ܠܐ ܣܓܝ ܐܦ ܠܟܘܢ ܙܥܘܪܝ ܗܝܡܢܘܬܐ ܀
31 ܗܟܝܠ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܐܠܝܢ ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܕܚܫܝܢ ܠܡܐ ܢܐܟܠ ܐܘ ܡܐ ܢܫܬܐ ܐܘ ܡܐ ܢܬܟܣܐ ܀
32 ܐܝܠܝܢ ܗܠܝܢ ܟܠ ܐܡܡܐ ܕܥܠ ܐܪܥܐ ܡܒܥܝܢ ܐܠܗܟܘܢ ܐܒܐ ܕܒܫܡܝܐ ܝܕܥ ܕܟܠ ܗܠܝܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܀
33 ܐܠܐ ܒܥܘ ܩܕܡ ܡܠܟܘܬܗ ܘܙܕܩܬܗ ܘܟܠ ܗܠܝܢ ܢܬܘܣܦܘ ܠܟܘܢ ܀
34 ܘܠܗܟܝܠ ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܕܚܫܝܢ ܠܡܫܒܩܐ ܕܡܫܒܩܐ ܢܚܫ ܠܗ ܒܪܢܫܐ ܕܝܘܡܗ ܀

Ac de vestimento quid anxii estis? considerate lilia agri quomodo crescant, quæ neque laborant neque nent. Ego verò dico vobis, ne Salomonem quidem in tota gloria sua sic amictum fuisse ut unum ex eis. Quòd si gramen agri, quod hodiè extat, & cras cadit in clibanum, Deus ita vestit; nónne vos multò magis, modicâ fide præditi? Ne igitur anxii sitis, néve dicatis, Quid edemus? quídve bibemus? quóve operiemur? Hæc enim omnia gentes mundi quærunt. Pater autem vester qui in cœlis est, novit quòd & vobis requiruntur hæc omnia. Sed quærite primò regnum Dei, & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis. Ne sitis igitur anxii de crastino, ipse enim crastinus dies curam habebit sui ipsius: sufficit diei malum suum.

ܦܨ ܀ ܀ ܀

Versio VULGATA LATINA.

28 Et de vestimento quid soliciti estis? Considerate lilia agri quomodò crescunt:
29 non laborant neque nent. Dico autem vobis, Quoniam nec Salomon in omni
30 gloria sua coopertus est sicut unum ex istis. Si autem fœnum agri, quod hodiè est,
& cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quantò magis vos, modicæ fidei?
31 Nolite ergò soliciti esse, dicentes; Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut
32 quo operiemur? Hæc enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester, quia
33 his omnibus indigetis. Quærite ergò primùm regnum Dei, & justitiam ejus: &
34 hæc omnia adjicientur vobis. Nolite ergò soliciti esse in crastinum. Crastinus
enim dies solitus erit sibi ipsi: sufficit diei malitia sua.

CAP. VII.

1 NOlite judicare, ut non judicemini. In quo enim judicio judicaveritis, judica-
2 bimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Quid autem vides
3 festucam in oculo fratris tui; & trabem in oculo tuo non vides? Aut quomodò
4 dicis fratri tuo; Sine ejiciam festucam de oculo tuo: & ecce trabs est in oculo
5 tuo? Hypocrita, ejice primùm trabem de oculo tuo, & tunc videbis ejicere fe-
6 stucam de oculo fratris tui. Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis marga-
ritas vestras ante porcos: ne fortè conculcent eas pedibus suis, & conversi dirum-
pant vos. Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis.
7

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 29 * فلماذا تهمون باللباس * اعتبروا بزهر الحقل كيف ينمو ولا يتعب ولا يعمل * اقول لكم ان
30 سليمان في كل مجده لم يلبس كواحدة منها * فاذا كان زهر الحقل الذي يكون اليوم
31 وفي غد يطرح في التنور يلبسه الله هكذا كم انتم احري يا قليلي الايمان * فلا تهموا
32 وتقولوا ماذا ناكل وماذا نشرب وماذا نلبس * هذا كله تطلبه الامم البرانيه * وابوكم السماوي
33 يعلم انكم تحتاجون الى هذا باجمعه * اطلبوا اولا ملكوت الله وبره وهذا كله ترادونه * لا
34 تهموا للغد فالغد يهتم بذاته ويكفي كل يوم سره *

الفصل الثالث عشر *

1 2 * لا تدينوا لئلا تدانوا * لانه كما تدينون تدانون وبالكيل الذي تكيلون يكال لكم *
3 لماذا تنظر القذى الذي في عين اخيك ولا تفطن بالخشبة التي في عينك * وكيف
4 تقول لاخيك دعني اخرج القذى من عينك وفي عينك خشبة * يا مرائي اخرج اولا الخشبة
5 من عينك وحينئذ تنظر ان تخرج القذا من عين اخيك * لا تعطوا القدس للكلاب ولا
6 7 تلقوا جواهركم قدام الخنازير لئلا تدوسها بارجلها ويرجع فيخرمكم * سلوا فتعطوا *
اطلبوا فتجدوا * اقرعوا فيفتح لكم *

Quare autem soliciti estis de vestimento? Exemplum sumite florum agri quomodo crescunt, & tamen non laborant, neque operantur. Dico vobis quòd Salomon in cuncta gloria sua non vestitus est sicut unus ex ipsis. Si ergò flores agri qui hodie extant, & cras abjiciuntur in clibanum, vestit illos Deus sic, quantò vos magis, O modici fidei? Ne igitur soliciti sitis, ac dicatis, Quid manducabimus, & quid bibemus, & quo operiemur? Hæc enim omnia requirunt gentes extraneæ. At pater vester cœlestis novit vos indigere his omnib. Quærite primùm regnum Dei & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis. Ne soliciti sitis in crastinum: nam crastinus dies solicitus erit de se ipso, & sufficit cuique diei malitia sua.

Sectio tertiadecima. CAP. VII.

NE judicetis, ut non judicemini. Quoniam quemadmodum judicabitis, judicabimini: & mensurâ quâ metiemini, metietur vobis. Cur vides festucam quæ est in oculo fratris tui; & non animadvertis trabem quæ est in oculo tuo? Et quomodo dicis fratri tuo; Permitte mihi ut extrahamus festucam ex oculo tuo, dum in oculo tuo est trabs? O hypocrita, educ primùm trabem ex oculo tuo, & tunc perspicies ut eximas festucam ex oculo fratris tui. Ne detis sanctum canibus: néve projiciatis gemmas vestras ante porcos: ne fortè conculcent eas pedibus suis, & convertantur atque dirumpant vos. Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

28 * چرا حريص مي باشيد * بر كرد كردن پوشش * در كل وسوسن صحرايي بنگريد * كه
29 چگونه پرورده مي شوند * نه خستكي مي كشند ونمي ريسند * اكنون بشما مي
30 گويم * كه سليمان * نيز در همه فخر خود * نپوشيد همچون يكي ازايشان * چون كياي
كشتزار را كه امروز تر وتازه است وفردا در تنور افتد * خدا اورا اين چنين مي پوشاند * نه شما ازان
31 بيشتريد اي كم ايمانان * اكنون نه اين چنين بينديشيد چه بخوريم يا چه اشاميم يا چه
32 بپوشيم * خلق همه اينها را مي خواهند * وپدر شما كه در آسمانست مي داند كه شما را نيز
33 اينها دربايست است * هرچه زود تر ملكوت خدا وعدل او بخواهيد * واو اينها همه را براي شما
34 بيفزايد * ازان فردا غم مخوريد براي انكه فردا غم خود را مي خورد * وروز بشر خود برازد *

Quare soliciti estis de induendo amictu? in rosam & lilium agri intuemini, quomodo alantur; non laborant neque nent. Dico autem vobis, quòd Salomon in omni gloria sua haud amiciebatur sicut unum ex illis. Quum herbam agri, quæ hodiè recens & vividis est, cras verò in clibanum cadit, Deus ipsam sic vestiat, nónne vos illi præstatis, O pusilli fide? Itaque ne sic reputetis; Quid edemus, aut quid bibemus, aut quid induemus? Populi hæc omnia quærunt; at Pater vester, qui in cœlis est, novit quòd vobis etiam hæc necessaria sunt. Omnino primùm regnum Dei & justitiam ejus petite, & ipse hæc omnia adjiciet vobis. De crastino igitur ne anxii estote; nam crastinum molestiam sui ipsius devorabit: atque dies malo suo competit.

CAP. VII.

سي دو اشارت براي داوري

1 2 * داوري مكنيد تا درداوري نيفتيد * آنچنانك شما حكم كنيد برشما حكم كنند *
وبدان بيمانه كه شما بپيمايند * براي شما بپيمايند سي سوم اشارت براي
3 اعتراض * چرا بخاشاكي كه درچشم برادرتست نگاه ميكني * وان ستونرا كه در
4 چشم تست نمي نگري * يا چگونه ببرادر خود بگويي بگذار مرا تا آن خاشاك ازچشم
5 تو بدرآرم * وستون را كه درچشم تست مي گذاري * اي منافق اول آن ستون * كه در
چشم تست بدرآور * انگه بتو نموده شود كه خاشاك * را ازچشم برادرت چون بدر آري
6 سي چهارم جهت علم وراز * پاكي را بسكان مدهيد * ومرواريدهاء خود
را پيش خوكان ميندازيد * نبادا بپاي ايشان مرواريدها را بخوابانند * وباز پيش شما
7 كردند * وشما را بدرند سي پنجم اشارت جهت مقصود * بخواهيد تا داده
شود بجوييد تا بيابيد در را بزنيد * براي شما كشاده شود *

XXXII. Consilium de judicio.

JUdicium ne facite, ne in judicium incidatis. Quemadmodum vos judicium facitis, sic de vobis judicium ferent: & eâdem mensurâ quâ vos metimini, vobis metientur.

XXXIII. Consilium de objiciendo.

Quare festucam quæ in oculo fratris tui est, animadvertis; & columnam illam quæ in oculo tuo est non perspicis? Aut quomodo fratri tuo dicis, Sine me ut festucam ex oculo tuo eximam; & columnam quæ in oculo tuo est præteris? O hypocrita, priùs istam columnam, quæ in oculo tuo est, exime; tunc ostendetur tibi quo pacto festucam ex oculo fratris tui eximas.

XXXIV. De scientia & arcano.

Sanctum canibus ne detis, & margaritas vestras ante porcos ne projiciatis: ne pedibus suis margaritas conculcent, & retro in vos conversi vos dilacerent.

XXXV. Consilium de petitione.

Petite, ut detur vobis, quærite, ut inveniatis: ostium pulsate, ut vobis aperiatur.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ζ'.

Omnis enim *petens*, accipit: & *quærens*, invenit: & pulsanti aperie-
8 Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν, λαμβάνει. καὶ ὁ ζητῶν, εὑρίσκει· καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσε-
tur. Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panẽ, nunquid lapidem
9 ται. Ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον
indet ei? Et si piscem petierit, nunquid serpentem *indet* ei? Si
10 ἐπιδώσει αὐτῷ; Καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; Εἰ
11 ergò vos *mali existentes*, nôstis data bona dare filiis vestris, quantò
οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ δίδοναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ
magis pater vester qui in cœlis, dabit bona petentibus se? Omnia
12 μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; Πάντα
ergò quæcunque vultis ut faciant vobis homines, *ita* & vos facite illis.
οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς·
Sic enim est Lex & Prophetæ. Intrate per angustam portam, quia
13 οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται. Εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης, ὅτι
lata porta & spatiosa via *ducens* ad perditionem, & multi
πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί
sunt *ingredientes* per eam. Quia angusta porta & *striĉta* via
14 εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς. Ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς
ducens ad vitam, & pauci sunt qui *invenientes* eam. Attenditе
15 ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν. Προσέ-
dite *verò* à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in *indumentis*
χετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι
ovium, intrinsecùs autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum
προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν
agnoscetis eos. Nunquid colligunt à spinis *uvam*, aut de tri-
ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν, ἢ ἀπὸ τριβό-
bulis ficus? Sic omnis arbor bona, fructus bonos facit: *ar-*
λων σῦκα; Οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν, καρποὺς καλοὺς ποιεῖ. τὸ δὲ
cariosa arbor, fructus malos facit. Non potest arbor bona fru-
σαπρὸν δένδρον, καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. Οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρ-
ctus malos facere, neque arbor *cariosa* fructus *pulchros* facere. Omnis
πὸς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. Πᾶν
arbor *non faciens* fructum [*pulchrum, excinditur*, & in ignem *injicitur*. Itaque
δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Ἄρα γε
ex fructibus eorum *agnoscetis* eos. Non omnis *dicens* mihi, Domine,
ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε,
Domine, intrabit in regnum cœlorum: sed *faciens* voluntatem pa-
Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πα-
tris mei qui in cœlis.
τρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܟܠ ܡܢ ܕܒܥܐ ܢܣܒ. ܘܕܫܚ ܐܫܟܚ. ܘܠܡܢ ܕܩܪܐ ܢܬܦܬܚ ܠܗ. 8
ܐܘ ܡܢ ܒܪܢܫ ܐܝܬ ܒܟܘܢ ܕܐܢ ܒܥܐ ܒܪܗ ܠܗ ܠܐܒܐ ܠܚܡܐ ܗܠ ܢܬܠ ܠܗ ܐܒܢܐ. 9
ܐܘ ܕܓܘܠܐ ܢܒܥ ܠܗ ܘܗܠ ܢܬܠ ܠܗ ܚܘܝܐ. ܐܢ ܗܟܝܠ ܐܢܬܘܢ ܒܝܫܐ ܕܝܗܒ ܠܒܢܝܟܘܢ 10
* ܘܐܢ ܢܣܒ ܓܘܠܐ ܡܢ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܠܐ ܢܬܠ ܠܗ ܚܘܝܐ. ܐܘ ܗܠ ܢܬܠ ܠܗ ܐܦܥܐ. 11
ܐܢ ܗܟܝܠ ܐܢܬܘܢ ܒܝܫܐ ܕܝܗܒ ܡܘܗܒܬܐ ܛܒܬܐ ܠܒܢܝܟܘܢ ܐܦ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ
ܢܬܠ ܛܒܬܐ ܠܡܢ ܕܫܐܠܝܢ ܡܢܗ. ܟܠ ܡܐ ܕܨܒܝܬܘܢ ܕܢܥܒܕܘܢ ܠܟܘܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܗܟܢܐ 12
ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܥܒܕܘ ܠܗܘܢ. ܗܕܐ ܗܘ ܢܡܘܣܐ ܘܢܒܝܐ. * ܥܠ ܗܕܐ ܙܒܢܐ ܩܪܝܢ ܠܗ ܠܨܘܡܐ ܪܒܐ ܕܚܡܫܝܢ.

Matutinis diei Veneris hebdomadæ primæ Quadragesimæ. 15.

* ܥܠ ܗܕܐ ܙܒܢܐ ܩܪܝܢ ܠܗ ܠܨܘܡܐ ܪܒܐ ܕܚܡܫܝܢ * ܥܠ * ܗܕܐ ܙܒܢܐ ܩܪܝܢ ܠܗ ܠܨܘܡܐ ܪܒܐ ܕܚܡܫܝܢ * ܥܠ *
* ܥܠܘ ܒܬܪܥܐ ܕܫܘܩܐ ܕܡܛܠ ܕܦܬܝܐ ܗܝ ܕܡܐܕܐ ܘܪܚܒܐ ܗܝ ܐܘܪܚܐ ܕܡܐܕܐ 13
ܕܡܛܠ ܠܐܒܕܢܐ. ܘܣܓܝܐܝܢ ܐܢܘܢ ܕܥܠܝܢ ܒܗ. ܡܐ ܕܥܩܬܐ ܗܝ ܬܪܥܐ ܘܩܛܝܢܐ ܗܝ ܐܘܪܚܐ 14
ܕܡܛܠ ܚܝܐ. ܘܙܥܘܪܝܢ ܐܢܘܢ ܕܫܟܚܝܢ ܒܗ. * ܙܕ ܢܒܝܐ ܕܫܩܪܐ ܕܡܬܚܙܝ ܠܟܘܢ 15
ܒܠܒܘܫܐ ܕܥܢܐ. ܘܒܓܘ ܐܢܘܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܬܝܕܥܝܢ ܐܢܘܢ. * ܗܠ ܡܢ ܟܪܟܐ ܢܓܒܝܢ ܥܢܒܐ 16
ܡܢ ܣܘܟܐ ܐܘ ܬܐܢܐ ܡܢ ܩܘܣܡ. ܗܟܢܐ ܟܠ ܐܝܠܢܐ ܛܒܐ ܥܒܕ ܦܝܪܐ ܛܒܐ. ܘ ܟܠ 17
ܐܝܠܢܐ ܒܝܫܐ ܥܒܕ ܦܝܪܐ ܒܝܫܐ. * ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܝܠܢܐ ܛܒܐ ܕܢܥܒܕ ܦܝܪܐ ܒܝܫܐ 18
ܘܠܐ ܐܝܠܢܐ ܒܝܫܐ ܕܢܥܒܕ ܦܝܪܐ ܛܒܐ. ܟܠ ܐܝܠܢܐ ܕܠܐ ܥܒܕ ܦܝܪܐ ܛܒܐ 19
ܡܬܩܛܥ ܘܠܢܘܪܐ ܡܬܪܡܐ. * ܗܟܢ ܡܢ ܦܝܪܝܗܘܢ ܬܕܥܘܢ ܐܢܘܢ. ܠܐ ܟܠ ܡܢ ܕܐܡܪ ܠܝ 20
* ܡܪܝ ܡܪܝ ܢܥܠ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ * ܐܠܐ ܗܘ ܕܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ 21
ܗܘ ܢܥܠ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܕܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ.

Introite per angustam portam, quoniam 13
lata est porta, & spatiosa via quæ ducit ad perditionem, & multi sunt illi qui abeunt per eam. Quàm parva est porta & 14
stricta via, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt illi, qui inveniunt eam! Cavete à pro- 15
phetis mendacibus, qui veniunt ad vos cum vestimentis ovium, intus autem sunt lupi rapaces. Sed à fructibus eorum cog- 16
noscetis eos. Num colligunt ex spinis uvas, aut ex tribulis ficus? Ita omnis arbor 17
bona, fructus bonos facit: arbor autem mala, fructus malos facit. Impossibile est 18
arborem bonam fructus malos facere, aut arborem malam fructus bonos facere. Omnis arbor quæ non facit fructus bonos, 19
exciditur, & in ignem cadit. Itaque à 20
fructibus eorum cognoscetis eos. Non 21
quisquis dicit mihi, Domine mi, Domine mi, intraturus est in regnum cœlorum; sed is qui facit voluntatem patris mei qui in cœlis est.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 እስመ : ኵሉ ፡ ዘይስእል ፡ ይነሥእ ፡ ወዘ ፡ የኀሥሥ ፡ ይረክብ ፡ ወለ
9 ዘ ፡ ይጕድጕድ ፡ ይትረኀው።።=። ምኑ ፡ ውእቱ ፡ እመኔክሙ ፡ ብእሲ ፡ ዘ
10 ይስእሉ ፡ ወልዱ ፡ ኅብስተ ፡ ቦኑ ፡ እብነ ፡ ይሁቦ።።=። ወእመሂ ፡ ዓሣ ፡
11 ሰአሉ ፡ ለርዌ ፡ ሎድርኑ ፡ ይሁቦ።።=። ዘለኔትሙ ፡ እንከ ፡ እኩያን ፡ ታአመሩ ፡
ሠናየ ፡ ሁቡተ ፡ ውሂበ ፡ ለውሉድክሙ ፡ እሮ ፡ ፈድፋደ ፡ ለቡክሙ ፡ ዘበ ፡ ሰማያት ፡
12 ይሁብ ፡ ሠናየ ፡ ለእለ ፡ ይስእልዎ።።=። ኵሉኬ ፡ ዘትፈቅዱ ፡ ይግበሩ ፡ ለክሙ ፡ ሰብ
እ ፡ ክሣሁ ፡ እንትሙሂ ፡ ግበሩ ፡ ሎሙ ፡ እስመ ፡ ዝውእቱ ፡ ሖሪትሂ ፡ ወነብእያት
13 ሂ።።=። በሉ ፡ እንተ ፡ ጸቡብ ፡ ለእቀጽ ፡ እስመ ፡ ረሐብ ፡ ላእቀጽ ፡ ወሰፍሕት ፡ ፍኖ
ታ ፡ እንተ ፡ ትወስደ ፡ ውስተ ፡ ሐጕል ፡ ውብዙኃን ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ይበሉ ፡ እንተ፡
14 ውስቴታ።።=። ጥቀ ፡ ጸቢብ ፡ ለእቀጽ ፡ ወጽዕቅት ፡ ፍናት ፡ እንተ ፡ ትወስድ ፡ ውስተ ፡
15 ሕይወት ፡ ወውሉደኒ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ይረክብዋ።።=። ተዓቀቡ ፡ እመሐሰዊያኒ ፡ ኀቢኦ
ት ፡ እለ ፡ ይመጽሉ ፡ ኀቤክሙ ፡ በለልባሰ ፡ ለቦግዕ ፡ ወእንተ ፡ ውስጦሙሰ ፡ እሙን
16 ቱ ፡ ተኵለት ፡ መሠጥ።።=። ወእመ፡ ፍሬሆሙ ፡ ታአመርዎሙ። ይቀለውሁ ፡ እመእለ
17 ዋክ ፡ ላስካል ፡ ወእመለጫስ፡ በለሰ።።=። ክሣሁኬ ፡ ኵሉ ፡ ዕፅ ፡ ሠናይ ፡ ፍሬ ፡
18 ሠናየ ፡ ይፈሪ ፡ ወእኩይሰ፡ ዕፅ ፡ ፍሬ ፡ እኩየ ፡ ይፈሪ።።=። ሊይክል ፡ ዕፅ ፡ ሠናይ ፡ ፍ
19 ሬ ፡ እኩየ፡ፈሪየ፡ ወዕፅኒ ፡ እኩይ ፡ ፍሬ ፡ ሠናየ ፡ ፈሪየ።።=። ኵሉ ፡ ዕፅ ፡ ዘኢይፈሪ ፡ ፍሬ፡
20 ሠናየ ፡ ይትገዘም ፡ ወውስተ ፡ እሳት ፡ ይትወደይ።።=። እንጋ ፡ እመ፡ ፍሬሆሙ፡ታአመርዎ
21 ሙ።።=። ላኮ ፡ ኵሉ ፡ ዘይብለ ፡ እግዚኦ ፡ እግዚኦ ፡ ዘይበውእ ፡ ውስተ ፡ መንግሠ
ተ ፡ ሰማያት ፡ ዘእንበለ ፡ ደአሙ ፡ ዘይገብር ፡ ፈቀደ ፡ ለአቡየ ፡ ዘበ ፡ ሰማያት።።=።

Quia omnis qui petit, accipiet: & qui quærit, inveniet: & ei qui 8
pulsat, aperietur ei. Et quis est ille è vobis homo, qui petenti filio suo panem, 9
num lapidem dabit ei? Et si piscem petierit, num serpentem dabit ei? 10
Si vos igitur mali nôstis bonum donum dare filiis vestris, quantò magis pa- 11
ter vester qui est in cœlis dabit bonum petentibus se. Omnia igitur quæ 12
vultis ut faciant vobis homines, ita & vos quidem facite illis; quoniam hoc
est lex & prophetæ. Introite per angustam portam: quoniam lata est porta, & 13
spatiosa via quæ ducit in perditionem, & multi sunt illi qui introeunt per
eam. Valdè angusta est porta, & arcta via quæ ducit in vitam, & pauci 14
sunt qui inveniunt eam. Cavete à pseudoprophetis, qui veniunt ad vos in 15
vestimentis ovium, & secundùm quod intus est iis, sunt lupi rapaces. Et ex 16
fructu eorum agnoscetis eos: colliguntne è spinis uvam, & è rubis ficos?
Ita igitur omnis arbor bona fructum bonum fert, & mala arbor fructum 17
malum fert. Non potest arbor bona fructum malum ferre, & arbor mala 18
fructum bonum ferre. Omnis arbor quæ non fert fructum bonum, excide- 19
tur, & in ignem projicietur. Igitur ex fructu suo agnoscetis eos. 20
Non omnis qui dicit mihi Domine, Domine, introiturus est regnum 21
cælorum: sed ipse solummodò qui faciet voluntatem patris mei qui in cœlis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

8 Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, invenit: & pulsanti aperietur.
9 Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem
10 porriget ei? Aut si piscem petierit, numquid serpentem porriget ei? Si ergò
11 vos, cùm sitis mali, nôstis bona data dare filiis vestris: quantò magis pater ve-
12 ster, qui in cœlis est, dabit bona petentibus se? Omnia ergò quæcunque vul-
tis ut faciant vobis homines, & vos facite illis. Hæc est enim lex, & Prophetæ.
13 Intrate per angustam portam: quia lata porta, & spatiosa via est, quæ ducit
14 ad perditionem, & multi sunt quæ intrant per eam. Quàm angusta porta, &
15 arcta via est, quæ ducit ad vitam: & pauci sunt, qui inveniunt eam! At-
tendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecùs
autem sunt lupi rapaces: A fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colli- 16
gunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona fructus bonos 17
facit: mala autem arbor malos fructus facit. Non potest arbor bona malos fru- 18
ctus facere: neque arbor mala bonos fructus facere: Omnis arbor, quæ non 19
facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eo- 20
rum cognoscetis eos. Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit 21
in regnum cœlorum: sed qui facit voluntatem patris mei, qui in cœlis est, ipse
intrabit in regnum cœlorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 *لان كل من يسال يعط * ومن يطلب يجد * ومن يقرع يفتح له * اي انسان منكم يسالهُ ابنه
9 *Omnis enim qui petit, accipit: & qui* 8
10 *quærit, invenit: & ei qui pulsat, aperie-*
11 *tur. Quis homo ex vobis, à quo si petat* 9
filius ejus panem, det ei lapidem? Aut si 10
petat ab eo piscem, detque ei serpentem?
Cùm ergò vos mali, sciatis concedere do- 11
na optima filiis vestris: quantò magis
pater vester qui est in cœlis, dabit bona
roganti eum? Quicquid autem vultis ut 12
faciant vobis homines, facite idem vos
illis. Quoniam hæc est Lex et Prophetæ.

حجرا فيعطيه حجرا * او يسالهُ سمكة افيعطيه حية * فاذا كنتم انتم الاشرار تعرفون ان تعطوا العطايا الصالحة لابنائكم * فكم بالحري ابوكم الذي في السموات يعطي الخيرات لمن يسالهُ *
12 * وكلما تريدون ان يفعلهُ الناس بكم افعلوهُ انتم بهم * فهذا هو الناموس والانبياء *

Sectio quartadecima.

13 * ادخلوا الباب الضيق فان المسلك واسع والطريق
14 *Intrate per portam angustam: quia se-* 13
mita lata, & via perducens ad perditi-
onem spatiosa est, & intrantes per eam,
multi sunt. Quàm angusta porta, & mæ- 14
sta est via quæ ducit ad vitam: & pau-
ci sunt qui inveniunt eam! Cavete pro- 15
phetas falsos, qui veniunt ad vos in ve-
stimentis agnorum, & intrinsecùs sunt
lupi rapaces. A fructibus eorum cogno- 16
scetis eos. Nunquid leges è spinis uvas,
aut è rhamnis ficus? Sic omnis arbor 17
bona, producit fructum bonum: & ar-
bor mala, producit fructum malum. Non 18
potest arbor bona producere fructum ma-
lum: neque arbor mala producit fru-
ctum bonum. Et omnis arbor, quæ non 19
fructificat fructum bonum, excidetur,
& conjicietur in ignem. Igitur ex fru- 20
ctibus eorum cognoscetis eos. Non o- 21
mnis qui dicit mihi, O Domine, O Do-
mine, intrabit regnum cœlorum: sed qui
facit voluntatem patris mei qui in cœ-
lis est.

المودية الى الهلاك رحبة والداخلون فيها كثيرهم * ما اضيق الباب واكرب الطريق التي
15 تودي الى الحياة وقليل هم الذين يجدونها * احذروا الانبياء الكذبة الذين ياتونكم بلباس
16 الحملان وداخلهم ذياب خاطفة * فمن ثمارهم تعرفونهم * هل تجمع من الشوك عنبا او من
17 العوسج تينا * هكذا كل شجرة صالحة تخرج ثمرة جيدة * والشجرة الردية تخرج ثمرة
18 سريرة * لا تقدر شجرة صالحة ان تخرج ثمرة سريرة * ولا شجرة رديه تخرج ثمرة جيدة * وكل
19 شجرة لا تثمر ثمرة جيدة تقطع وتلقى في النار * فمن ثمارهم تعرفونهم * ليس كل من يقول
20 لي يا رب يا رب يدخل ملكوت السموات لكن الذي يعمل ارادة ابي الذي في
السموات *

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 *هركه بخواهد بستاند * وهر كه بجويد بيابد * وهر كه درى را بزند براى او كشاده
9 *Quisquis petit, accipit; & quicunq;* 8
quærit, invenit: & quicunque ostiu-
um pulsat, ei apertum erit. Quisnam 9
homo est inter vos, quum filius ejus
ab eo panem petierit, & pater loco
panis lapidem filio dabit? Sive ab 10
eo piscem petierit, ei serpentem da-
bit. Cùm vos qui mali & pravi estis, 11
dona bona vultis filiis vestris, nónne pater vester qui in cœlis est vo-
bis melior est; & iis hominibus qui
ab eo aliquid petunt, præstantius &
perfectius dabit?

سود * * كدامين مردست درميان شما * كه فرزند او ازو نان خواهد * وپدر بجاى نان بفرزند
10 سنك دهد * * يا ازو ماهي خواهد * بدو مار دهد * * چون شما كه بد وشوميد * بخشايشهاى
11 نيك خواهيد * كه بفرزندان خود دهيد * آخر نه پدر شما كه بر آسمانست * از شما بهترست *

XXXVI. Monitum, quòd quemadmodum agis tecum agetur.

12 وبدان كسان كه ازو چيزى خواهند بيشتر وتمام تر دهد سى ششم اشارت بدانك
هر چه كني با خود كرده باشي * هر چه روا داريد كه مردم با شما كنند شما نيز با

Quodcunque æquum ducitis ut ho- 12
mines vobiscum agant, cum eis hoc
modo agite: hoc est Lex & Pro-
phetæ.

XXXVII. Prohibitio concupiscentiæ.

13 * از در تنك درآييد * كه سخت فراخ وپهن است راهي كه در هلاكت مي برد وآنان كه
14 دران راه فراخ مي روند بسيارانند * وراهي كه در زند كاني برد دران تنكست وراه آن دشخوار
15 وآنان كه اين راه را بيابند كمند سي هشتم نشان پيغمبران دروغ * پرهيز
داييد از پيغمبران دروغ * كه پيش شما بيايند بصورت بره از بيرون * وباندرون مانند
16 كركان ربايندهٔ هستند * * از ميوهٔ ايشان * ايشانرا بشناسيد * مگر بتوان از تلو انكور چيدند *
17 يا از تيغ خارها انجير * * اين چنين هر درختي كه نيك باشد * ميوهٔ نيك دهد * وهر درختي كه
18 بد باشد ميوهٔ بد دهد * * درختي كه نيك باشد * نتواند كه ميوهٔ بد دهد * ودرخت
19 بد نيز ميوهٔ نيك ندهد * * وهر درختي كه ميوهٔ نيك ندهد * بريده شود *
20 ودر آتش سوخته شود * * اكنون از ميوهٔ ايشان ايشانرا بشناسيد * * نه هر كه بمن
21 كويد * اي خداوند * اي خداوند * در ملكوت آسمان اندر رود * الا آنك ارادت پدر من
كند كه در آسمانست *

Per portam angustam introite: nam 13
valde lata & spatiosa est via, quæ
ad interitum fert; & ii, qui in illa
via lata incedunt, multi sunt. Sed 14
via quæ ad vitam fert, porta ejus
angusta est, & semita ejus ardua,
& ii qui hanc viam inveniunt pau-
ci sunt.

XXXVIII. Signum prophetarum falsorum.

Cavete à prophetis falsis, qui ad vos 15
accedunt specie agni externâ, intus
verò similes lupis rapacibus sunt.
Ex fructu eorum cognoscetis eos: an 16
Fierine potest ut ex rhamno uvã col-
ligant? aut ex acutis spinis ficum?
Ita omnis arbor quæ bona est, fru- 17
ctum bonum dat, & omnis arbor quæ
mala est, fructum malum dat. Arbor 18
quæ bona sit, non potest fructum ma-
lum dare; & arbor mala etiam,
fructum bonum non dat. Et omnis 19
arbor quæ fructum bonum non dat,
succidetur & in ignem combusta erit.
Itaque ex fructu ipsorum dignoscetis 20
eos. Haud quisquis mihi dixerit, 21
O Domine, O Domine, in regnum
cœlorum introibit; sed is qui volun-
tatem Patris mei facit, qui in cœ-
lis est.

Digitized by Google

Multi dicent mihi in illa die; Domine, Domine, nónne tuo nomine ξ
22 Πολλοί μοι ἐροῦσί ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι ε
prophetavimus, & tuo nomine dæmonia ejecimus, & tuo no-
προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνό-
mine efficientias multas fecimus? Et tunc confitebor illis, Quòd
23 ματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, Ὅτι
nunquam novi vos: abscedite à me operantes ini-
οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀναχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνο-
quitatem. Omnis ergò quicunque audit mea verba hæc, & facit ea,
24 μίαν. Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ ποιεῖ αὐτούς, ξα
assimilabo illum viro prudenti, qui ædificavit domum suam super
ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ
petram. Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt
25 τὴν πέτραν. Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευσαν
venti, & procubuerunt domui illi, & non cecidit. Fundata erat
οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελίωτο
enim super petram. Et omnis audiens mea verba hæc, & non
26 γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ μὴ
faciens ea, assimilabitur viro stulto, qui ædificavit domum suam
ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
super arenam: Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flave-
27 ἐπὶ τὴν ἄμμον· Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευ-
runt venti, & prorurrerunt domui illi, & cecidit: & fuit
σαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε· καὶ ἦν
casus illius magnus. Et factum est, cùm consummâsset Jesus ser-
ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη. Καὶ ἐγένετο, ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λό- κβ
mones hos, stupebant turbæ super doctrina ejus. Erat enim do-
βξ γους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Ἦν γὰρ διδά- κθ
β cens eos ut auctoritatem habens, & non sicut Scribæ.
σκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

ε' CAP. VIII. α'.

Descendente autem eo de monte, secutæ sunt eum turbæ multæ. Et
ξγ Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. Καὶ α
ecce leprosus veniens adorabat eum, dicens; Domine, si velis, efficax es me
ἰδοὺ λεπρὸς ἐλθὼν, προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με
mundare. Et extendens manum, tetigit eum Jesus, dicens, Volo:
καθαρίσαι. Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Θέλω· γ
mundare. Et confestim mundata est ejus lepra. Et ait illi Je-
καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰη- δ
sus, Vide, nemini dixeris; sed abi, ostende te ipsum Sacerdoti, & of-
σοῦς, Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλὰ ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσε-
fer munus, quod constituit Moyses, in testimonium illis. Intro-
ἐνεγκε τὸ δῶρον, ὃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Εἰσελ- ε
euntem autem Jesu Capernaum, accessit ad eum Centurio, appellans
Ζ' θόντι δὲ τῷ Ἰησοῦ εἰς Καπερναούμ, προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος, παρακαλῶν
γ eum,
αὐτὸν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 ܗܟܝܠ ܒܗܕܐ ܝܘܡܐ ܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝ ܡܪܝ ܠܐ ܒܫܡܟ ܐܬܢܒܐ ܘܫܡܟ ܫܕܝܢ ܣܓܝ ܢܣܒ ܐܬ ܓܒܝ

Versio VULGATA LATINA.

22 Multi dicent mihi in illa die; Domine, Domine, nónne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo dæmonia ejecimus, & in nomine tuo virtutes multas fe-
23 cimus? Et tunc confitebor illis; Quia nunquam novi vos: discedite à me, qui
24 operamini iniquitatem. Omnis ergò qui audit verba mea hæc, & facit ea, as-
25 similabitur viro sapienti, qui ædificavit domum suam supra petram, Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & irruérunt in domum illam,
26 & non cecidit: fundata enim erat supra petram. Et omnis, qui audit verba mea hæc, & non facit ea, similis erit viro stulto, qui ædificavit domum suam super
27 arenam: Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & irrue-
28 runt in domum illam, & cecidit, & fuit ruina illius magna. Et factum est; cùm consummâsset Jesus verba hæc, admirabantur turbæ super doctrina ejus. Erat 29
enim docens eos sicut potestatem habens, & non sicut Scribæ eorum, & Pharisæi.

CAP. VIII.

Cùm autem descendisset de monte, secutæ sunt eum turbæ multæ: Et ecce 1
leprosus veniens, adorabat eum, dicens; Domine, si vis, potes me mundare. 2
Et extendens Jesus manum, tetigit eum, dicens; Volo: Mundare. Et con- 3
festim mundata est lepra ejus. Et ait illi Jesus; Vide, nemini dixeris: sed va- 4
de, ostende te sacerdoti, & offer munus, quod præcepit Moyses, in testimonium illis. Cùm autem introîsset Capharnaum, accessit ad eum Centurio, rogans eum, 5

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 *لِأَنَّ كَثِيرِينَ يَقُولُونَ لِي فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ يَا رَبُّ يَا رَبُّ أَلَيْسَ بِٱسْمِكَ تَنَبَّأْنَا * وَبِٱسْمِكَ أَخْرَجْنَا
23 ٱلشَّيَاطِينَ * وَبِٱسْمِكَ صَنَعْنَا قُوَّاتٍ كَثِيرَةً * فَحِينَئِذٍ أُصَرِّحُ لَهُمْ قَائِلًا إِنِّي مَا عَرَفْتُكُمْ قَطُّ ٱذْهَبُوا
24 عَنِّي يَا فَاعِلِي ٱلْإِثْمِ * فَكُلُّ مَنْ يَسْمَعُ كَلَامِي هٰذَا وَيَعْمَلُ بِهِ يُشْبِهُ رَجُلًا حَكِيمًا بَنَى بَيْتَهُ عَلَى
25 ٱلصَّخْرَةِ * فَنَزَلَتِ ٱلْأَمْطَارُ وَجَرَتِ ٱلْأَنْهَارُ * وَهَبَّتِ ٱلرِّيَاحُ وَضَرَبَتْ ذٰلِكَ ٱلْبَيْتَ فَلَمْ يَسْقُطْ * لِأَنَّ
26 أَسَاسَهُ بُنِيَ عَلَى ٱلصَّخْرَةِ * وَكُلُّ مَنْ يَسْمَعُ كَلَامِي هٰذَا وَلَا يَعْمَلُ بِهِ يُشْبِهُ رَجُلًا جَاهِلًا بَنَى
27 بَيْتَهُ عَلَى ٱلرَّمْلِ * فَنَزَلَتِ ٱلْأَمْطَارُ وَجَرَتِ ٱلْأَنْهَارُ * وَهَبَّتِ ٱلرِّيَاحُ وَضَرَبَتْ ذٰلِكَ ٱلْبَيْتَ فَسَقَطَ وَكَانَ
28 سُقُوطُهُ عَظِيمًا * وَلَمَّا أَكْمَلَ يَسُوعُ كُلَّ هٰذَا ٱلْكَلَامِ بُهِتَ ٱلْجُمُوعُ مِنْ تَعْلِيمِهِ * لِأَنَّهُ كَانَ يُعَلِّمُهُمْ
29 كَمَنْ لَهُ سُلْطَانٌ وَلَيْسَ مِثْلَ كَتَبَتِهِمْ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْحَادِي عَشَرَ *

1 * وَلَمَّا نَزَلَ مِنَ ٱلْجَبَلِ تَبِعَهُ جُمُوعٌ كَثِيرَةٌ * وَإِذَا أَبْرَصُ قَدْ جَاءَ فَسَجَدَ لَهُ * وَقَالَ يَا رَبُّ إِنْ شِئْتَ فَأَنْتَ قَادِرٌ
2 3 4 أَنْ تُطَهِّرَنِي * فَمَدَّ يَدَهُ وَلَمَسَهُ وَقَالَ لَهُ قَدْ شِئْتُ فَاطْهُرْ وَلِلْوَقْتِ طَهُرَ بَرَصُهُ * وَقَالَ لَهُ يَسُوعُ
ٱنْظُرْ لَا تَقُلْ لِأَحَدٍ * لٰكِنِ ٱمْضِ فَأَرِ نَفْسَكَ لِلْكَاهِنِ وَقَدِّمْ قُرْبَانًا كَمَا أَمَرَ مُوسَى شَهَادَةً لَهُمْ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ عَشَرَ *

5 * وَلَمَّا دَخَلَ كَفَرْنَاحُومَ جَاءَ إِلَيْهِ قَائِدُ مِائَةٍ وَسَأَلَهُ *

Nam multi dicent mihi in illa die; O 22
Domine, ô Domine, nónne in nomine tuo prophetavimus & in nomine tuo ejecimus dæmonia, & in nomine tuo fecimus virtutes multas? Tunc confitebor eis, 23
dicens; Equidem non novi vos unquam: discedite à me qui operamini iniquitatem. Quicunque audit sermonem meum 24
istum & exequitur eum, similis est viro sapienti qui ædificavit domum suam super petram: Et descendit pluvia, & de- 25
currerunt flumina, & flaverunt venti, & percusserunt illam domum, & non cecidit; quoniam fundamentum ejus firmatum est super petram. Et quicunque 26
audit sermonem meum hunc, & non exequitur illum, similis est viro stulto, qui ædificavit domum suam super arenam: Et descendit pluvia, & decurrerunt 27
flumina, & flaverunt venti, & percusserunt illam domum, & corruit; fuitque ruina ejus magna. Quumque complésset 28
Jesus omnem hunc sermonem, admirata est turba ob doctrinam ejus. Erat enim 29
docens eos ut habens potestatem, non autem ut Scribæ eorum.

Sectio quintadecima.

CAP. VIII.

Cum autem descendisset de monte, 1
secuta est eum turba multa: Et ecce le-
prosus veniit, & adoravit eum, ac dixit; 2
Domine, si vis, tu potes mundare me. Et 3
extendit manum suam, tetigitque eum, & dixit ei; Volo, mundare. Et con- 4
festim mundata est lepra ejus. Et dixit ei Jesus; Vide, ne dicas cuipiam: sed vade, & ostende teipsum sacerdoti; & offer munus, ut præcepit Moses, in testi-
monium illis. Sectio sextadecima.
Cùmq; introiisset Capharnahũ, venit ad 5
eum Dux centũ virorum et rogavit eum,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 *بسیاران دران روز بمن بگویند *اي خداوند *اي خداوند *نه بنام تو پیغمبري کردیم *وبنام تو
23 دیوانرا از مردم بدر آوردیم *وبنام تو بسیار زورمندي کردیم *انکه پیش ایشان اقرار بیاورم که از
قدیم شما را نشناختم اي بندکان ظالم *از من دور باشید سي نهم براي بنیاد دین
24 *هر که سخنهاء مین بشنود وبدان کار کند * مانند است بمردي دانا *که بنیاد خانهء
25 خود را بر سنك رسته بنهد *چون باران آید وسیلابها بر خیزد * وآب رود خانها زیادت شود *
وبادهاء سخت دمد * این همه بدان خانه در بنجند *وان خانه نیفتد *سبب انك اساس او بر سنك
26 محکم نهاده شد * *وکساني سخنهاء مرا شنیده باشند * وبدان کار نکنند * مانند مردي
27 باشند نادان *که بنیاد خانهء خود بر ریك نهد *باران بارید وسیلاب در رود خانها در بنجید *
وبادهاء سخت دمید خانه بیفتاد افتادني اوبزرك ودشخوار شد جهل مرد پیس را
28 که مسیح پاك کرد * *چون عیسي این سخنها را تمام کرد * جماعتي که انجا بودند
29 وشنیدند از تعلیم او در عجب ماندند *زیرا همچون مسلط † ایشانرا تعلیم مي داد *
1 وبه همچون نویسندکان *ومعتزلان * * وچون از کوه بزیر آمد بسیار مردم † از پي او رفتند *
2 واینك یك مرد پیس آمد * وبراي او سجود کرد * وکفت اي خداوند *اکر خواهي بتواني
3 مرا پاك کردن * *مسیح دست خودرا نزدیك او † دراز کرد وکفت * خواستم پاك باش *هماندم پیسي
4 از تن او پاك شد *عیسي بدو کفت ببین نباید بکسي بکویي *الا برو خودرا بکوهنان بنماي *
وبعي کشیشان * وقربان پیش کش * انچنانك موسي سپارش داد از براي کواهي ایشان
5 چهل یکم خوش کردن پسر امیر صده * *چون عیسي در کفرناحوم † اندر رفت *
نزدیك او آمد † یکي امیر وازو خواست

Multi in illo die mihi dicent, O Do- 22
mine, ô Domine, nónne in nomine tuo prophetiam egimus, & in nomine tuo dæmonia ex hominibus eduximus, & in nomine tuo plurimam virtutem edidimus. Eo tempore coram illis 23
profitebor, quòd ab antiquo vos non noverim; ô servi iniqui, à me procul abeste.

XXXIX. De fundamento religionis

Quicunque verba mea audit, & ea 24
opere præstat, similis est viro prudenti, qui fundamentum domús suæ super petram tutam posuit: Quum pluvia 25
ingrueret, & torrentes excrescerent, & aqua fluviorum exundaret, & venti vehementer flarent; hæc omnia in domum illam impacta sunt, & domus illa non cecidit, propterea quòd fundamentum ejus petræ firmæ impo-
situm esset. Qui verò sermones meos 26
audiverunt, & eos operi non mandant, similes sunt homini insipienti, qui fundamentum domús suæ in are-
na posuit: Pluvia pluebat, & 27
torrens cum fluminibus pulsabat, & venti fortiter spirabant, ita ut domus caderet, & casus ejus valdè gravis esset.

XL. De homine leproso, quem Christus mundavit.

Cùm Jesus hos sermones finivisset, 28
catus qui illic aderant & audiverant doctrinam ejus, in admiratione manserunt. Quoniam quasi domini- 29
um habens illis doctrinam impertivit, & non ut Scribæ & Pharisæi.

CAP. VIII.

Et cùm ex monte descendisset 1
multi homines eum sequuti sunt. Et 2
ecce vir unus leprosus venit, & ipsum adoravit dixitque, O Domine, si velis, potes me mundum facere. Je- 3
sus manum suam ad eum extendit, & dixit, Volo, mundus esto: eodem momento lepra à corpore ejus mun-
data fuit. Jesus ei dixit, Vide 4
ne cui dicas: sed abi, teipsum Cohnân (i. e. sacerdotibus) ostende, & oblationem offer, quemadmodum Mo-
ses mandatum dedit, in testimonium ipsorum.

XLI. Sanatio filii Centurionis.

Cùm Jesus in Caphar-nahum in- 5
gressus esset, ad eum accessit quidam præfectus, & ab eo postulavit:

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ζ'. Η'. Θ'.

Et dicens; Domine, puer meus jacet in domo, paralyticus,
6 Καὶ λέγων, Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικὸς,
vehementer discruciatus. Et ait illi Jesus, Ego veniens curabo
7 δεινῶς βασανιζόμενος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω
eum. Et respondens Centurio, ait; Domine, non sum
8 αὐτόν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος, ἔφη, Κύριε, οὐκ εἰμὶ
idoneus ut meum sub tectum intres: sed tantùm dic verbum, & sa-
ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγον, καὶ ἰα-
nabitur puer meus. Etenim ego homo sum sub auctoritatem,
9 θήσεται ὁ παῖς μου. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν
habens sub meipsum milites: & dico huic, Vade, & vadit:
ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται·
& alii, Veni, & venit: & servo meo, Fac hoc, & facit.
καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.
Audiens autem Jesus, miratus est: & ait sequentibus;
10 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασε· καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν, Ἀμὴν λέγω
vobis, Neque in Israel tantam fidem inveni. Dico autem vobis, Quòd
11 ὑμῖν, Οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι
multi ab Orientibus & Occidentibus venient, & recumbent cum A-
πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσι, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀ-
braham, & Isaac, & Jacob in regno cœlorum. Filii autem
12 βραὰμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Οἱ δὲ υἱοὶ
regni ejicientur in tenebras exteriores: ibi erit
τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται
fletus, & fremitus dentium. Et dixit Jesus Centu-
ὁ κλαυθμὸς, καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατον- 13
rioni; Abi: & sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est
τάρχῳ, Ὕπαγε· καὶ ὡς ἐπίστευσας, γενηθήτω σοι· Καὶ ἰάθη
H' puer ejus in hora illa. Et veniens Jesus in domum Pe-
ξζ ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ. Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέ- 14
β tri, vidit socrum ejus jacentem & febricitantem. Et tetigit
τρου, εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν. Καὶ ἥψατο 15
manum ejus, & dimisit eam febris: & surrexit, & ministrabat
τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει
eis. Vespere autem facto, obtulerunt ei dæmoniacos multos, &
Θ' αὐτοῖς. Ὀψίας δὲ γενομένης, προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς, καὶ 16
ejiciebat spiritus verbo: & omnes malè habentes sanabat:
ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν·
Ut adimpleretur dictum per Isaiam prophetam, dicentem; Ipse
Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Αὐτὸς 17
infirmitates nostras cepit & ægrotationes portavit. Videns autem Je-
τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰη- 18
sus multas turbas circum se, jussit abire in ul-
σοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέ-
teriorem ripam.
ραν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Domine mi, puer meus jacet domi, & pa- 6
ralyticus est, & malè cruciatur. Ait illi 7
Jesus, Ego veniam, & sanabo eum. Re- 8
spondit ille Centurio, & ait; Domine
mi, non sum dignus, ut ingrediaris sub
tectum meum; sed tantùm dic verbo te-
nus, & sanabitur puer meus. Nam & 9
ego sum homo sub potestate, & habeo
sub manu mea milites, dico huic, Ito,
itque: & alteri, Veni, venitque: & ser-
vo meo, Hoc age, & agit. Quum au- 10
disset autem Jesus, miratus est, & ait se-
cum euntibus; Amen dico vobis, Ne in
Israel quidem inveni talem fidem. Dico 11
vobis autem, Multi venturi sunt ab Orien-
te, & ab Occidente, & accubituri cum
Abraham, & Isaac, & Jacob in regno
cœlorum; Filii verò regni egredientur 12
in tenebras exteriores, illic erit fletus &
stridor dentium. Tum ait Jesus Centuri- 13
oni illi, Abi; ut credidisti, fiat tibi: & sa-
natus est puer ejus in illa ipsa hora.

Lectio ad Oblationem Sabbathi primi Quadragesimæ. 17.

Et venit Jesus in domum Simonis, viditque 14
socrum ejus prostratam & correptam febri.
Et tetigit manum ejus, & reliquit eam 15
febris: surrexitque ac ministravit eis.
Quum autem esset vespera, obtulerunt 16
coram eo dæmoniacos multos, & fecit ex-
ire dæmonia eorum, verbo: eosque omnes
qui malè affecti erant, sanavit. Ut imple- 17
retur id quod dictum est per Esaiam pro-
phetam, dicentem; Ipse accipiet dolores
nostros, & infirmitates nostras portabit.
Quum autem vidisset Jesus turbas multas 18
circum sese, jussit eas abire in ulteriorem
ripam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ወይብል : ለግዚአ : ወልድየ : ደዌይ : ሃሉ : በቤትየ : መፃጕዕ : ጥቀ : ጽዑር ::=
7 ወይቤሎ: ሊያሱስ : ነየ : እምጽእ : ለነ : ወእሑይወ::= ወለወርሠለ : ሓቤ : መእት :
8 ወይቤ : እግዚአ : ለኦ : ድልወትየ : ከመ : ታሕተ:ጠፈርየ : ትባእ : ደእሙ : በል : ቃ
9 ለ : ወየሐዩ : ወልድየ::= እስመ : ለነሂ : ብእሲ : እነ : መኮንን : ወቢየ : ዘእኳን
ን : ሐሬ : ወእብሎ : ለዝ : ሖር : ወይሐወር : ወለካልሉሂ : ነዓ : ወይመጽእ : ወለ
10 ገብርየኒ : ግበር : ዘንተ : ወይገብር::= ወሰሚዖ : ሊየሱስ : ለንከረ : ወይቤሎሙ :
ለእሊ : ይተልወዎ:ለጫን : እብለክሙ : ወሊ : በኀበ : መኑሂ : መጠነዝ : ሃይማኖት :
11 በደይ : ኵሉ : እስራኤል : ዘረከብኩ::=: እብለክሙ : ከመ : ብዙኀን : እመሠራቅ:
ወእመዕራብ : ይመጽሉ : ወይረፍቁ : ምስለ : አብርሃም : ወይስሐቅ : ወያዕቆብ : በመ
12 ንግሠት : ሰማያት::= ወውሉደ : መንግሠትሰ : ይሰደዱ : ውስተ : ጽልመት : ጸናፊ :
13 ህየ : ሃሉ : ብካይ : ወሐቂየ : ሰነን::=: ወይቤሎ : ሊየሱስ : ለሰቡ : ምእት : ሐ
ረኬ : ወበከመ:ተአመንከ : ይኩንከ : ወሐይወ : ወልዱ : በይእቲ : ሰዓት :: ወገቢለ : መ
ስፍን ውስተ : ቤቱ : ረከበ : ቀኑሌዓሁ : ሕይወ::=:
በእንተ : ሐማት : ጴጥሮስ::
14 ወመጺለ : ሊየሱስ : ቤቶ : ለጴጥሮስ : ርእያ : ለሐማቱ : እንዘ : ትሰክብ:ወትፈፅን::=:
15 ወለአፋ : እዴሃ : ወኀደጋ:ፈፀንታ : ወተንሥአት : ወተልእከቶሙ::=:
በእንተ : እለ : ሐይወ : እመብዙኅ : ደዌ:
16 ወመሴተ : ኀዊኖ : ሊመጽሉ : ሎቱ : እሳ : ላጋንንት : ብዙኀን : ወለወፀለሙ : ለመ
17 ናፍስት : በቃሉ : ወኵሎ : ጽዑራን : ለሕያወ::= ከመ : ይብጻሕ : ወይትፈጸመ :
18 ዘተብህለ : በሊሲይያስ : ነቢይ : ወእቱ : ነሥአ : ደዌነ : ወጸረ : ሕማመነ::=: ወር
እዮ : ሊያሱስ : ብዙኀን : ለሕዛበ : ኀቢሁ : ለዘዘ : ይጥራ : ጣዕደተ::=:

Et dicebat; Domine, filius meus infirmus est in domo mea, paralyticus valdè afflictus. Et dixit ei Jesus; Age, veniam ego, & vivificabo eum. Et respondebat ei Centurio, & dixit; Domine, non est ea dignitas mea, ut sub tectum meum ingrediaris: veruntamen dic verbum, et vivet filius meus. Quoniam ego quidam vir sum præfectus habens quibus præsũ milites, et dico huic; Vade, & vadit: & alteri etiam, Veni, & venit; & servo meo, fac hoc, & facit. Et audiens Jesus, miratus est, & dixit sequentibus eam; Amen dico vobis, Non fuit apud aliquem tanta fides in toto Israel, quam inveni. Dico vobis; quòd multi ab Oriente & ab Occidente venient, & recumbent cum Abraham, & Isaac, & Jacob, in regno cœlorum. Et filii regni ejicientur in tenebras ultimas, ibi erit fletus & stridor dentium. Et dixit Jesus Centurioni; Vade, igitur, & sicut credidisti fiat tibi: & sanus fuit filius ejus in ipsa hora. Et reverso Centurione in domum suam invenit puerum ejus sanatum.

De socru petri

Et quum advenisset Jesus domum Petri, vidit socrum ejus jacentem & febricitantem: Et tetigit manum ejus, & reliquit eam febris ejus; & surrexit & ministravit iis.

De iis qui sanati fuerunt à variis morbis.

Et vespere facto, adduxerunt ad eum dæmoniacos multos, & exire fecit spiritus per verbum ejus: & omnes male laborantes vivificabat. Ut perveniret & impleretur quod dictum est per Esaiam prophetam; Ipse accepit infirmitatem nostram. Et quum vidisset Jesus multum populum apud se, jussit abire in ulteriùs.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

6 Et dicens; Domine, puer meus jacet in domo paralyticus, & malè torquetur. Et
7 ait illi Jesus; Ego veniam, & curabo eum. Et respondens Centurio, ait;
8 Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum: sed tantùm dic verbo,
9 & sanabitur puer meus. Nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, & dico huic; Vade, & vadit: & alii; Veni, & venit:
10 & servo meo; Fac hoc, & facit. Audiens autem Jesus miratus est, & sequenti-
11 bus se dixit; Amen dico vobis; Non inveni tantam fidem in Israel. Dico autem vobis, quòd multi ab Oriente, & Occidente venient, & recumbent cum
12 Abraham, & Isaac, & Jacob in regno cœlorum: Filii autem regni ejicien-
tur in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & stridor dentium. Et dixit Jesus 13
Centurioni; Vade, & sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora. Et cùm venisset Jesus in domum Petri, vidit socrum ejus jacentem, & fe- 14
bricitantem: Et tetigit manum ejus, & dimisit eam febris, & surrexit, & 15
ministrabat eis. Vespere autem facto, obtulerunt ei multos dæmonia habentes: 16
& ejiciebat spiritus verbo: & omnes malè habentes curavit: Ut adimpleretur 17
quod dictum est per Isaiam prophetam, dicentem; Ipse infirmitates nostras accepit: & ægrotationes nostras portavit. Videns autem Jesus turbas multas circum 18
se, jussit ire trans fretum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * وقايلا يا رب فتاي مُلقي في البيت مخلع وسقيم جدًّا * فقال له[ا] انا آتي وابريه * فاجاب قايد
7
8 المايه وقايلا يا رب لست بمستحق ان تدخل تحت سقف بيتي * لكن قل كلمه فقط فيبراء فتاي *
9 وانا رجل من قبل سلطان * وتحت يدي جند * ان قلت لهذا اذهب ذهب * ولآخر ات فيات * وقل
10 لعبدي اعمل هذا عمل * فلما سمع يسوع تعجب * وقال للذين يتبعونه امين اقول لكم
11 اني لم اجد مثل هذه الامانه في احد من اسرائيل * واقول لكم ان كثيرين سيأتون من
12 المشرق والمغرب ويكونون مع ابراهيم واسحق ويعقوب في ملكوت السموات * وبنو الملكوت
13 يلقون في الظلمه البرانيه حيث البكاء وصرير الاسنان * ثم قال يسوع لقايد المايه اذهب
14 كامانتك يكون لك فبراء الفتي في تلك الساعه * الفصل السابع عشر * ثم
15 جاء يسوع الي بيت بطرس فنظر حماته ملقاه يحمي * فمس يدها فتركتها الحمي وقامت
16 تخدمهم * فلما كان المساء قدموا اليه مجانين كثيرين * وكان يخرج الارواح بكلمه ويبراء
17 كل سقيم * ليتم ما قيل من اشعياء النبي انه اخذ امراضنا وحمل اوجاعنا * فلما نظر يسوع
18 الي الجمع الذين حوله امر ان يذهبوا الي العبر *

Dicens; O Domine, puer meus jacet in 6
domo paralyticus & æger valde. Ait illi 7
Jesus; Ego veniam, & curabo eum.
Respondit Dux centum dicens; Domine, 8
non sum dignus ut intres sub tectum domûs meæ: sed dicas verbum tantum, & 9
sanabitur puer meus. Nam homo sum à potestate pendens, & sub manu mea sunt milites. Si dixero huic, Vade, vadit: & alii, Veni, venit: & servo meo, Fac hoc, 10
facit. Cùm autem audisset Jesus, miratus est; & dixit his qui sequebantur eum, Amen dico vobis, quòd non inveni similem huic fidei in ullo ex Israel. Imò 11
dico vobis, quòd multi venient ab Oriente & Occidente, & recumbent cum Abraham, & Isaac, & Jacob, in regno cœlorum. Filii autem regni projicientur in 12
tenebras exteriores, ubi fletus & stridor dentium. Deindè dixit Jesus Duci 13
centum, Vade, secundùm fidem tuam fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora.

Sectio decima septima.

Deinde venit Jesus in domum Petri, 14
viditque socrum ejus prostratam cum febri: Tetigitque manum ejus, & dimisit 15
eam febris, & surrexit ministrare eis. Cùm autem esset vespera, obtulerunt 16
ei dæmoniacos multos, & ejiciebat spiritus verbo: & curavit omnem ægrotum. ut adimpleretur quod dictum est 17
ab Isaia Propheta; Ipse accepit morbos nostros, & tulit dolores nostros. Cùm 18
autem vidisset Jesus turbas quæ erant cum se erant, imperavit ut irent trans fretum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * وكفت اي خداوند جوان من در خانه افتادست † سست وعظيم دشخوار † عذاب مي خورد
7 8 * عيسي بدو كفت * من بيايم واورا خوش كنم * جواب داد آن امير وبدو كفت اي خداوند *
9 مستحق نيستم † كه زير سقف من اندر ايي * الا سخن بس بكو * اينك جوان من خوش
بشود * براي انك من مردي هستم كه فرمان دارم * وزير دست من سرهنگانند * بهر كه بگويم
10 برو برود * وبهر كه گويم بيا بيايد * وبنده من بگويم اين كار بكن بكند * چون
عيسي اين را شنيد تعجب ماند * وبديشان † كه با وي امده بودند گفت * راست بشما مي
11 گويم * كه در ميان بني اسرائيل * اين چنين ايمان يافت نشد * اكنون بشما مي گويم
كه بسياران از مغرب * ومشرق بيايند * وبا ابرهيم واسحق ويعقوب بنشينند † در ملكوت آسمان *
12 وفرزندان ملكوت † در تاريكي بيروني بدر روند * انجا شود گريستني * ودندانها برهم
13 ساويدن * وگفت عيسي بدان امير * برو انچنانك ايمان اوردي بشود مر ترا * همانديم جوان او
14 خوش شد چهل دوم خوش كردن مادر زن شمعون * وآمد عيسي در خانه
15 شمعون ومادر زن شمعون را ديد تب كرفته وافتاده * * دست در دستش نهاد تب اورا رها كرد *
وشفا يافت * بر خواست وايشانرا خدمت كرد * چهل سوم خوش كردن ديوانكان
16 ورنجوران را * چون شبهنكام شد * پيش او نزديك آوردند † بسياري از ديوانكان * وبسخن ديوها
17 ايشانرا بدر كرد * وكساني كه در رنجهاء بد كرفتار بودند * همكنان را خوش كرد
18 چهل چهارم نبوت اشعيا * تا تمام شود انچ در كتاب اشعيا كفته شد نبوت اوست
كه دردهاء ما بستاند ورنجهاء ما را بر گيرد * عيسي چون ديد كه خلق بسيار كرد اكرد لو
جمع شدند فرمود كه ازان سوي بروند

Et dixit; O Domine, Puer meus domi 6
jacet paralyticus, & gravissimũ cruciatũ sustinet. Jesus ei dixit, Ego ve- 7
niam & sanabo eum. Responsum dedit 8
ille præfectus, & ei dixit: O Domine, dignus non sum ut sub tectum meum ingrediaris: sed verbum tantùm dic, 9
ecce puer meus benè habebit. Quoniam ego vir sum qui imperium sustineo, & sub manu mea satellites sunt: cuicunque dico, Vade, vadit; & cui-
cunque dico, veni, venit; & si ser-
vo meo dixero, Hoc opus fac, facit.
Cùm Jesus hoc audisset, admiratio- 10
ne captus est, & iis qui cum eo venerant dixit; Verè vobis dico, quòd in- 11
ter filios Israel talis fides inventa non est. Vobis autem dico, quòd multi venient ab Oriente & Occidente,
& cum Abraham, & Isaac, & Jaacob sedebunt in regno cœlorum. Et fi- 12
lii regni in tenebras externas exibunt: illic erit fletus & dentium collisio. Et dixit Jesus illi præfecto; 13
Abi, quemadmodum fidem attulisti erit tibi: ipso momento puer ejus convaluit.

XLII. Sanatio socrûs Simeonis.

Et venit Jesus in domum Simeonis, 14
& socrum illius vidit correptam febri & decumbentem. Manum itaque 15
manui ejus imposuit, et febris illam reliquit; & salutem experta surrexit, & illis ministravit.

XLIII. Sanatio dæmoniacorum & ægrotorum.

Cùm vespertinum tempus esset, in 16
conspectum ejus adduxerunt multos dæmoniacos, & verbo dæmonia eorum expulit, & eos qui ægritudinibus malis correpti erant, omnes sanos reddidit.

XLIV. Prophetia Esaiæ.

ut compleretur quod in libro Esaiæ 17
dictum est; Prophetia. Ille est qui dolores nostros susceptt, & ægritudines nostras sustulit. Cùm vidisset Je- 18
sus, quod populus multus circumcirca ipsum congregarentur, jussit ut ab altera parte abirent.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ι'. ΙΑ'. ΙΒ'.

Et accedens unus Scriba, ait illi; Magister, sequar te
19 Καὶ προσελθὼν εἷς γραμματεὺς, εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι Ι' ξη
quocunque ieris. Et dicit ei Jesus; Vulpes foveas habent,
20 ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι,
& volucres cœli, umbracula: Filius autem hominis non habet ubi
καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ
caput reclinet. Alius autem discipulorum ejus ait illi; Domine,
21 τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. Ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε,
permitte mihi primùm abire, & sepelire patrem meum. At Jesus
22 ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν, καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς
ait illi; Sequere me, & dimitte mortuos sepelire suos mortuos.
εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. ΙΑ'
Et ascendente eo in naviculam, secuti sunt eum discipuli ejus. Et
23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ξθ β
24 ecce motus magnus factus est in mari, ita ut naviculam operiri sub
ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ
fluctibus: ipse verò dormiebat. Et accedentes discipuli ejus,
25 τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
suscitaverunt eum, dicentes; Domine, salva nos, perimus. Et dicit
26 ἤγειραν αὐτὸν, λέγοντες, Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα. Καὶ λέγει
eis; Quid timidi estis, exigua fidei? Tunc surgens imperavit ventis &
αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ
mari, & facta est tranquillitas magna. At homines mirati sunt,
τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, 27
dicentes; Qualis est hic, quia & venti & mare obediunt
λέγοντες, Ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν
ei? Et venienti ipsi in alterum in regionem Ger-
ΙΒ' αὐτῷ; Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γερ- 28
gesenorum, occurrerunt ei duo dæmoniaci de monumentis exeun-
γεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερ-
tes, sævi nimis, ita ut non valere quenquam transire per viam
χόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ
illam. Et ecce clamaverunt, dicentes; Quid nobis & tibi, Jesu fili
ἐκείνης. Καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν, λέγοντες, Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ 29
Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? Erat autem longè
τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; Ἦν δὲ μακρὰν 30
ab illis grex porcorum multorum pascens. Verùm dæmones appel-
ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. Οἱ δὲ δαίμονες παρε- 31
labant eum, dicentes; Si ejicis nos, permitte nobis abire
κάλουν αὐτὸν, λέγοντες, Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν
in gregem porcorum.
εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 ܘܩܪܒ ܚܕ ܣܦܪܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܪܒܝ ܐܙܠ ܐܬܒܥܟ ܐܝܟ ܕܡܐ ܕܬܙܠ ∗ ∴ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ∴ ܬܥܠܐ ܐܝܬ ∴ 19
20 ∗ ܠܗ ܠܒܪ ܐܢܫܐ ∴ ܕܢܝܚ ܪܫܗ ∴ ܠܝܬ ∴ ܠܗ ∴ ܘܥܘܦܐ ∴ ܕܫܡܝܐ ∴ ܫܟܢ ∴ ܠܗ ∴ ܘܫܥܠܐ ∴ ∴ ∴ ∴ 20
21 ∴ ∴ ∴ ∴

Versio VULGATA LATINA.

19 Et accedens unus scriba, ait illi; Magister, sequar te, quocunque ieris. Et dicit
20 ei Jesus; Vulpes foveas habent, & volucres cœli nidos: filius autem hominis
21 non habet ubi caput reclinet. Alius autem de discipulis ejus ait illi; Domine,
22 permitte me primùm ire, & sepelire patrem meum. Jesus autem ait illi; Se-
23 quere me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Et ascendente eo in na-
24 viculam, secuti sunt eum discipuli ejus: Et ecce motus magnus factus est in
25 mari, ita ut navicula operiretur fluctibus: ipse verò dormiebat. Et accesserunt
ad eum discipuli ejus, & suscitaverunt eum, dicentes; Domine, salva nos,
26 perimus. Et dicit eis Jesus; Quid timidi estis, modicæ fidei? Tunc surgens,
imperavit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna. Porrò homines 27
mirati sunt, dicentes; Qualis est hic, quia venti & mare obediunt ei? Et 28
cùm venisset trans fretum in regionem Gerasenorum, occurrerunt ei duo ha-
bentes dæmonia, de monumentis exeuntes, sævi nimis, ita ut nemo posset
transire per viam illam. Et ecce clamaverunt, dicentes; Quid nobis, & tibi, 29
Jesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? Erat autem non longè 30
ab illis grex multorum porcorum pascens. Dæmones autem rogabant eum, 31
dicentes; Si ejicis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

الفصل الثامن عشر

19 * فجاء اليه كاتب وقال له يا معلم اتبعك الي حيث تمضي *
20 * فقال له يسوع ان للثعالب اجحارا ولطيور السماء اوكارا * فاما ابن الانسان فليس له موضع يسند
21 راسه اليه * وقال له آخر من تلاميذه يا رب ائذن لي ان امضي اولا ادفن ابي * فقال له يسوع
22 اتبعني ودع الموتي يدفنون موتاهم *

الفصل التاسع عشر

23 * فلما ضعد السفينة
24 تبعه تلاميذه * واذا اضطراب عظيم في البحر حتي كادت الامواج تغطي السفينة وهو نائم * فقدم
25 اليه تلاميذه وايقظوه وقالوا يا رب نجنا ليلا نهلك * فقال لهم ما اخافكم يا قليلي الايمان *
26 حينيذ قام فانتهر الرياح والبحر * فصار هدوء عظيما * فتعجب الناس قائلين كيف هذا ان
27 الريح والبحر يسمعان له *

الفصل العشرون

28 * وجاء الي عبر كورة الجرجسيين
فاستقبله مجنونان جاءيان من المقابر رديان جدا * حتي انه لم يقدر احد ان يجتاز من تلك
29 الطريق * فصاحا قائلين ما لك معنا يا يسوع بن الله * اجئت لتعذبنا قبل الزمان * وكان هناك
30 قطيع خنازير كثير ترعي بعيدا منهم * فطلب اليه الشياطين قائلين ان كنت تخرجنا
31 فارسلنا الي قطيع الخنازير *

Sectio decima octava.

Et adivit eum Scriba quidam, & dixit 19
ei; O Magister, sequárne te quò pergis? Ait 20
illi Jesus; Sanè vulpes lustra habent, &
volucres cœli nidos: filius autem ho-
minis non habet locum quo reclinet ca-
put suum. Et dixit ei alius de discipu- 21
lis ejus; O Domine, permittisne mihi ut
abeam primùm, & sepeliam patrem me-
um? Ait illi Jesus; Sequere me, & sine 22
mortuos sepelire mortuos suos.

Sectio decima nona.

Et cùm ascendisset in naviculam, secuti 23
sunt eum discipuli ejus. Et ecce motus 24
magnus accidit in mari, ita ut penè fluctus
operirent naviculam, dum ipse dormiret.
Quare accesserunt ad eum discipuli 25
ejus, & excitaverunt eum, & dixerunt;
O Domine, libera nos, quia pereamus.
Dixit eis; Quid vos territavit, ô mo- 26
dici fidei? Tunc surrexit, & increpavit
ventis, & mari: factaque est tranquil-
litas magna. Et admirati sunt homines, 27
dicentes; Quomodo hoc, ut ventus &
mare obediunt ei?

Sectio vigesima.

Et venit ad alterum latus regionis Ger- 28
gesæorum, & occurrerunt ei duo dæmo-
niaci, venientes è monumentis, pessimi
admodùm, ita ut non posset quisquam
transire per illam viam. Et exclama- 29
verunt, dicentes; Quid tibi nobiscum,
ô Jesu fili Dei? Num venisti ad tor-
quendum nos ante tempus? Erat autem 30
ibi grex porcorum numerosus pascentium
procul ab eis. Itaque rogaverunt eum 31
dæmones, dicentes; Si ejicis nos, mitte
nos in gregem porcorum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

XLV. Petitio Pharisæi ut Christum sequeretur.

چهل پنج خواستن معترلي كه در پي مسيح رود

19 * نزديك شد يكي نويسنده * بدو
كفت * اي بزرك من مي خواهم † كه در دنبال تو بيايم * هر كجا كه تو بروي *
20 * عيسي بدو كفت * روباهان غارها دارند * ومرغان هوا لانها دارند * فرزند بشر جايي † ندارد كه سر خود بنهد

XLVI. Sine ut mortui mortuos suos sepeliant.

چهل شش بكذار كه مردكان مرده خود را بياكنند

21 * يكي ديكر از شاكردان او كه ايشانرا حواريون خوانند * بدو كفت اي خداوند * مرا
22 دستوري ده تا بروم وپدر خود را بياكنم * * عيسي بدو كفت * در دنبال من بيا * وبكذار †
تا مردكان † مرده خودرا بياكنند *

XLVII. Historia de sedatione maris.

چهل هفت آشارت كه دريا ساكن شد

23 * وچون عيسي
24 بالاء كشتي رفت * شاكردان او نيزبا او بالا رفتند * واينك دريا سخت آشفته شد * وموج برخاست
25 چنانك كشتي ازاب دريا پوشيده مي شد * وعيسي خفته بود * * شاكردان پيش او نزديك
26 شدند * واورا بيدار كردند * بدو كفتند * خداوند * مارا برهان * واكرنه هلاك شديم * عيسي
بديشان كفت * اي كم ايمانان * چرا ترسيديد * انكه برخيزيد وبانك بردريا زد وبرباد * در
27 حال ارام كرفت وساكن شد * كسان متعجب شدند * وكفتند * كيست اين كه دريا وباد *
بامر وفرمان اويند

XLVIII. Sanatio duorum dæmoniacorum qui in sepulchreto erant.

چهل هشت خوش كردن دو ديوانه كه در كورستان بودند

28 * وچون عيسي دران سوي آمد در ولايت عدرانيين * دو ديوانه برابر او افتادند * وازميان
كورستان بدر مي آمدند * بغايت شوم وشر * چنانك كسي نمي توانست * ازان راه كذشتن
29 * بانك زدند وكفتند * ما اركجا وتو اركجا * اي عيسي فرزند خدا * اينجا آمدي زود تر ازهنكام
30 كه مارا عذاب دهي * * وبود نزديك ايشان كله خوكان بسيار كه مي چريدند * * ابليسيان *
31 ديوان * ازو خواستند * وكفتند چون † ازمقام ما مارا بدر † كردي * دستوري بده † كه درين
كله † خوكان اندر رويم *

Digitized by Google

Et ait illis, *Abite.* Illi *autem* exeuntes, abierunt in *gregem*
32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην
porcorum: & ecce *irruit* totus grex *porcorum* per præceps
τῶν χοίρων· καὶ ἰδοὺ ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ
in mare, & mortui sunt in aquis. Pastores autem
33 εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. Οἱ δὲ βόσκοντες
fugerunt, & venientes in civitatem, nuntiaverunt omnia, &
ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ
illa quæ demoniacorum. Et ecce tota civitas exiit *in occur-*
34 τὰ τῶν δαιμονιζομένων. Καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάν-
sum Jesu: Et *videntes eum*, *appellabant* ut transiret à
τησιν τῷ Ἰησοῦ· Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ
finibus eorum.
τῶν ὁρίων αὐτῶν.

CAP. IX. Θ'.

Et ascendens in naviculam, *trajecit*, & venit in *propriam* civitatem.
1 ΚΑὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, διεπέρασε, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.
Et ecce offerebant ei paralyticum in lecto jacentem. Et videns
2 Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν
Jesus fidem illorum, dixit paralytico; Confide fili, remittuntur
ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπε τῷ παραλυτικῷ, Θάρσει τέκνον, ἀφίενταί

tibi peccata tua. Et eccè quidam *Scribarum* dixerunt *in semetipsis*,
σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Καὶ ἰδού τινες τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, 3
Hic blasphemat. Et *videns* Jesus cogitationes eorum, dixit,
Οὗτος βλασφημεῖ. Καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν, 4
Ut quid *vos* cogitatis mala in cordibus vestris? Quid *enim* est
Ἵνατί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί γάρ ἐστιν 5
facilius, dicere; Dimittuntur tibi peccata: an dicere; *Erigere*, &
εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι, καὶ
ambula? Ut autem sciatis *quod auctoritatem* habet Filius hominis in terra
περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς 6
remittere peccata: tunc ait paralytico; *Erectus* tolle tuum lectum,
ἀφιέναι ἁμαρτίας· τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ, Ἐγερθεὶς ἆρόν σου τὴν κλίνην,
& *abi* in domum tuam. Et *erectus* abiit in domum suam.
καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 7
Videntes autem turbæ, timuerunt, & glorificaverunt Deum, *dantem*
Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι, ἐφοβήθησαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν, τὸν δόντα 8
auctoritatem talem hominibus. Et *præteriens* Jesus indè, vidit
ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν, εἶδεν 9
hominem sedentem in telonio, Matthæum *dictum*: & ait
ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει
illi, Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est eo
αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι· καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ 10
discumbente in domo, & ecce multi publicani & peccatores venientes,
ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες,
discumbebant cum Jesu, & discipulis ejus.
συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ, καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ... * ... Dixit eis Jesus, Abite: & statim exierunt, 32
33 ... ... & ingressi sunt porcos: & totus ille grex 33
34 ... ... rectà contendit in rupem, & corruerunt in mare, ac mortui sunt in aquis. Illi autem qui pascebant, fugerunt, seseque receperunt in urbem, ac renuntiârunt quicquid acciderat, deque ipsis dæmoniacis. Exiitque tota civitas in occursum Jesu: 34
quumque aspexissent eum, petierunt ab eo, ut excederet ex finibus ipsorum.

* ... *

1 ... CAP. IX.
2 ... ET conscendit navem, trajecitque, & venit in civitatem suam. Et obtulerunt ei 1 2
paralyticum decumbentem in lecto: viditque Jesus fidem eorum, & ait paralytico illi; Bono sis animo, fili mi, remittuntur tibi peccata tua. Quidam verò è 3
3 ... Scribis dixerunt in anima sua, Iste blasphe- 4
4 ... mat. Jesus autem cognovit cogitationes eorum, & dixit eis; Quid cogitatis mala in corde vestro? Utrum enim facilius 5
5 ... est dicere, Remittuntur tibi peccata tua; an dicere, Surge & ambula? Ut autem 6
6 ... sciatis potestatem habere filium hominis in terra remittendi peccata, dixit paralytico illi, Surge, tolle lectum tuum, & abi domum tuam. Et surrexit, abiitque domum 7
7 ... suam. Quæ quum vidissent turbæ illæ, ti- 8
8 ... muerunt, et laudaverunt Deum, qui dedisset potestatem hominibus talem.

* ... * *Feria quinta Septimanæ Apostolorum.* 19.

9 ... Quumque Jesus prætergressus esset illinc, 9
10 ... vidit virum sedentem in telonio, nomine Matthæum, & ait illi; Veni post me. Surgensque ivit post eum. Et quum accumberent domi, venerunt publicani & peccatores multi, & accubuerunt cum Jesu, & cum discipulis ejus. 10

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ወይቤሎሙ : ሑሩ : ወወፂአሙ : ሑሩ : ውስተ : እሕርው : ወናሁ : ርጹ : ኵሉ : መር
33 ዔት : እመድንጋፄ : ውስተ : ባሕር : ቦሉ : ወሞቱ : ውስተ : ማይ:።ፁ ወ እለሂ : ይርዕዩ : ጉዩ : ወሑሩ : ውስተ : ሃገር : ወዜነዉ : ኵሉ : ወዘሂ : በእንተ : አለ : አጋንንት:።ፁ
34 ወናሁ : ኵሉ : ሃገር : ወፅሉ : ይትቀበልዎ : ለእግዚእ : ሊየሱስ : ወሶበ : ርእይዎ : ይፍልሰ : ለስተብቍዕዎ : እመደወሎሙ::።ፁ

በእንተ : መፃጕዕ::

1 ወዓረገ : እግዚእ : ሊየሱሰ : ውስተ : ሐመር : ዐደወ : ወበጽሐ : ሐገረ:።ፁ ወእመጽሉ : ሎቱ:
2 ሓቤሁ : ድውየ : ወመፃጕዐ : በዓራት : እንዘ : ይጸውሩ : ወርሊዮ : እግዚእ : ሊየሱሰ :
3 ሃማኖቶ : ይቤሎ : ለመፃጕዕ : ተለመን : ወልድየ : ይትኃደግ : ሓጠውሊከ:።ፁ : ወናሁ :
4 እለ : እመውስተ : ጸሐፍት : ይቤሉ : በበይናቲሆሙ : ዝሰ : ይፀርፍ:።ፁ ወርሊዮ :
እግዚእ : ሊየሱስ : ሕሊናሆሙ : ይቤ : ለመንት : ትሐልዩ : እኩየ : በልብኪክሙ:።ፁ
5 መንት : ይቀልል : እመብሂለ : ይትኃደግ : ለከ : ኃጠውሊከ:።ፁ ወከመ : ትረእዩ : ከመ :
6 ስሉጥ : ውእቱ : ወልደ : እጋለ : እመሕያው : በምድር : ይሓድግ : ሓጢኣተ : ይእተ : ሶ
7 ቤ : ይቤሎ : ለመፃጕዕ : ተንሥእ : ወንሣእ : ዓራተከ : ወሖር : ቤተከ:።ፁ ወተንሢአ : ወ
8 ሖረ : ቤቶ:።ፁ ወርእዮ : ለሕዛብ : ፈርሁ : ወስብሕዎ : ወለእሉተዎ : ለእግ
9 ዚአብሔር : ዘወሀቦ : ስልጣን : ዘከመ ዝ : ለሰብእ:።ፁ በእንተ : ማቴዎስ:። ወሓሊፎ :
እግዚእ : ሊየሱስ : እመሂየ : ርኢየ : ብእሴ : እንዘ : ይነብር : ውስተ : ምጽባሕ : ዘስሙ :
10 ማቴዎስ : ወይቤሎ : ትለወኒ : ወተንሢአ : ተለወ::።ፁ ወእንዘ : ይረፍቁ : ውስተ : ቤት :
ናሁ : ብዙኃን : ኃጥኣን : ወመጸብሐን : መጽሉ : ወረፉቁ : መስዬሁ : ለእግዚእ : ሊየሱስ :
ወለአርደሊሁ::።ፁ

Et dicit illis, Ite; & illi excuntes abierunt in porcos, & ecce currens totus grex præ timore, in mare venerunt, & mortui sunt in aqua. Et pastores 32
fugerunt, & ibant in civitatem, & nuntiabant omnia, & illud etiam de 33
dæmoniacis. Et ecce omnes cives exibant in occursum Domini Jesu, & quando 34
vidissent eum, migrare rogârunt eum è regione eorum.

CAP. IX.

De paralytico.

ET ascendens Dominus Jesus in navem processit, & venit ad urbem. 1
Et adduxerunt ei infirmum, & paralyticum in lecto portantes eum: & videns Dominus Jesus fidem ejus, dicebat paralytico, Confide fili mi remittitur peccatum tuum. Et ecce qui 2
erant è scribis dicebant inter se, Iste blasphemat. Et videns Dominus Jesus cogitationes eorum, dixit; Quare cogitatis malum in cordibus vestris? Quid facilius est quàm dicere, Remittitur 3 4 5
tibi peccatum tuum? Et ut videatis quòd potis est filius hominis in terra 6
remittere peccata, tunc dicit paralytico; Surge, tolle lectum tuum, & abi domum tuam. Et surrexit, & abiit domum suam. Et videntes populi timuerunt, 7 8
& glorificaverunt, & gratias egerunt Deo; qui dedisset potestatem talem hominibus.

De Matthæo.

Et transiens Dominus Jesus inde, vidit hominem sedentem in telonio, cujus 9
nomen Matthæus; & dicit ei, Sequere me, & surgens sequutus est eum.
Et discumbentibus eis in domo, ecce multi peccatores, & publicani venerunt, & accubuerunt cum eo, Domino Jesu, & discipulis ejus. 10

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

32 Et ait illis; Ite. At illi exeuntes abierunt in porcos, & ecce impetu abiit totus
33 grex per præceps in mare: & mortui sunt in aquis. Pastores autem fugerunt: &
34 venientes in civitatem, nuntiaverunt omnia, & de eis, qui dæmonia habuerant. Et
ecce tota civitas exiit obviàm Jesu: & viso eo rogabant, ut transiret à finibus eorum.

CAP. IX.

1 ET ascendens in naviculam, transfretavit, & venit in civitatem suam. Et ecce
2 offerebant ei paralyticum jacentem in lecto. Et videns Jesus fidem illorum, dixit
3 paralytico; Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam de Scribis
4 dixerunt intra se; Hic blasphemat. Et cùm vidisset Jesus cogitationes eorum, dixit;
Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere; Dimittuntur 5
tibi peccata tua: an dicere; Surge, & ambula? Ut autem sciatis, quia filius ho- 6
minis habet potestatem in terra dimittendi peccata, tunc ait paralytico; Surge,
tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. Et surrexit, & abiit in domum suam. 7
Videntes autem turbæ timuerunt, & glorificaverunt Deum, qui dedit potestatem ta- 8
lem hominibus. Et, cùm transiret indè Jesus, vidit hominem sedentem in telonio, 9
Matthæum nomine. Et ait illi; Sequere me. Et surgens, secutus est eum. Et 10
factum est, discumbente eo in domo, ecce multi publicani & peccatores venientes,
discumbebant cum Jesu, & discipulis ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * فقال لهم اذهبوا * فخرجوا ومضوا ودخلوا في الخنازير * واذا بقطيع الخنازير جميعه قد وثب على
33 جرف وتواقع في البحر ومات في المياه * فهربوا الرعاة ومضوا الى المدينة فاخبروهم بكل شي
34 وبالمجنونين * فخرج كل من في المدينة للقاء يسوع * فلما ابصروه طلبوا اليه ان يتحول عن
1 تخومهم * * فصعد السفينة وجاء الى العبر ودخل
2 مدينته * فقدم اليه مخلع ملقى على سرير * فلما نظر يسوع امانهم قال للذلك المخلع
3 ثق يا بني مغفور لك خطاياك * فقال قوم من الكتاب في انفسهم هذا يجدف * فعلم يسوع
4 فكرهم فقال لماذا تفكرون بالشر في قلوبكم * ايما ايسر ان اقول مغفور لك خطاياك او ان
5 اقول قم فامش * لتعلموا ان السلطان لابن البشر ان يغفر الخطايا على الارض * حينيذ قال
6 للمخلع قم فاحمل سريرك واذهب الى بيتك * فقام ومضى الى بيته * فلما نظر الجمع
7 8 تعجبوا ومجدوا الله الذي اعطى هذا السلطان هكذي للناس *
9 * الفصل الثاني والعشرون * * واجتاز يسوع من هناك فراى انسانا جالسا على
10 الدعسير اسمه متي فقال له اتبعني فقام وتبعه * وفيما هو متكي في بيت متي جاء عشارون
وخطاة كثيرون فاتكاوا مع يسوع وتلاميذه *

32 * Ait illis; Ite. Exierunt ergò atque abierunt & ingressi sunt in porcos. Et ecce grex porcorum totus prosiluit ad promontorium, corruitque in mare, & mortui sunt in aquis. Quapropter fugerunt pastores, & abierunt in civitatem, & retulerunt eis omnia, deque duobus dæmoniacis. Et egressus est quicunque erat in civitate in occursum Jesu. Cùmque vidissent eum, rogaverunt eum ut digrederetur à finibus eorum.

Sectio vigesima prima.

CAP. IX.

1 Quare conscendit navim, & venit ad alterum litus, & ingressus est civitatem suam. Oblatúsque est ei paralyticus prostratus super lecto. Et cùm vidisset Jesus fidem illorum, dixit illi
2 paralytico; Confide fili mi, remissa tibi sunt peccata tua. Dixerunt autem quidam ex Scribis intra semetipsos, Hic
3 blasphemat. Cognovit autem Jesus cogitationem eorum, ac dixit; Ad quid
4 cogitatis malum in cordibus vestris? Utrum facilius est, ut dicam; Dimissa
5 tibi sunt peccata tua; an ut dicam, Surge & ambula? Ut sciatis quòd
6 auctoritas est filii hominis dimittendi peccata super terram, tunc ait paralytico, Surge, ferto lectum tuum, & vade in domum tuam. Et surrexit, & abiit
7 8 in domum suam. Quod cùm vidissent turba, admirati sunt, & glorificaverunt Deum, qui dedit hanc potestatem talem hominibus.

Sectio vigesima secunda.

9 Et processit Jesus inde, viditque hominem sedentem ad exactionem decimarum, cujus nomen erat Matthæus; & ait illi, Sequere me. Et surrexit, secu-
10 túsque est eum. Et dum esset discumbens in domo Matthæi, venerunt exactores decimarum & peccatores multi, & discubuerunt cum Jesu & discipulis ejus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 * عيسي بديشان كفت برويد * انكه از مردم بيرون آمدند ودر خوكان اندر رفتند * خوكان †
33 رميدند * وبر سر دهار رفتند بلند * وخود را در دريا انداختند * آن چوپانان كه خوكانرا مي
34 چرانيدند كريختند ودر شهر رفتند * وهر چه رفته وشده بود نمودند * وحكايت ديوانكانرا
نيز كفتند * * تمامت مردم شهر پيش عيسي بدر امدند * چون اورا ديدند * درخواست
1 كردند كه از حدود وتبع † ايشان برود * * مسيح در بالاء كشتي رفت
2 وكذشت وبشهر خود در آمد * چهل نفر برخيزانيدن شل * اوردند پيش او
يكي شل سست اندام * برتخته افتاده * عيسي ايمان ايشان ديد * بدان شل كفت دل † خوش
3 دار كه كناهان † تو عفو شد * كساني † از نويسندكان † انجا حاضر بودند در درون
4 خود كفتند * اين كفر وافتري ميكند * * عيسي انديشه † ايشانرا دريافت * وبديشان
5 كفت * در دل شما چه مي انديشيد * كداميين آسانترست * كفتن كناهان † تو عفو
6 شدند * يا بكويم بر پاي خيز وبرو * تا بدانيد كه فرزند ادمي † بر زمين سلطنت دارد *
كه كناهان مردم عفو كند * وبدان شل كفت * برخيز وتخته خود بر كير وبخانه خود
7 8 رو * بر خاست ورفت [بخانه خود] * چون جماعت ديدند ترسيدند * ومر خداي را ستايش
دادند كه اين چنين سلطنت بخلق داد * بانجاهم * كزيدن مسيح متي را
9 * چون عيسي از انجا كذشت ديد مردي نشسته † ميان سود خوران * ونامش متي * بدو
10 كفت * بر خيز وبند بال من بيا او فرمان † برد ورفت * * چون درخانه نشستند آمدند سود خوران *
وكناه كاران † بسيار * وبا عيسي وبا حواريون † نشستند *

32 * Jesus illis dixit, Ite: eodem tempore ex homine egressi sunt, & in porcos intrárunt; porci autem horrore correpti in præcipitium abierunt altum, & in mare se dejecerunt. Subulci vero qui porcos pascebant, fugerunt: & in urbem iverunt, & omnia, quæ præterita & facta erant, indicárunt, & historiam etiam dæmoniacorum enarrárunt. Universi itaque homines civi- 34
tatis ad Jesum egressi sunt, cumque eum vidissent, obtestati sunt ut à finibus & ditione eorum recederet.

CAP. IX.

1 Christus igitur in navim ascendit, & trajecit, & in civitatem suam venit.

XLIX. Excitatio paralytici.

2 Et obtulerunt ei quendam paralyticum, membra solutum, in lectulo jacentem: Jesus fide eorum animadversa paralytico illi dixit; Animum bonum habe, quia peccata tua remittuntur. Quidam ex scribis illic ade- 3
rant, & intra se dixerunt; Hic impiè blasphemat. Jesus cogitationem 4
ipsorum intellexit, & illis dixit; In animo vestro quid cogitatis? utrum facilius est, dicere, Peccata 5
tibi remissa sunt? aut ut dicam, In pedem surge, & abi? ut cognoscatis 6
quòd Filius hominis in terra potestatem habet, ut peccata hominum remittat: Et ipsi paralytico dixit, Surge & lectulum tuum tolle, & in domum tuam abi. Et surrexit, 7
& abiit in domum suam. Cùm turba vidissent, timuerunt, & Deo laudem tribuerunt, quòd hujusmodi potestatem hominibus dedisset.

L. Eligit Christus Matthæum.

9 Cùm Jesus illinc transiret, vidit hominem sedentem inter publicanos & mancipes, cui nomen Matthæus; dixit ei, Surge & post me veni. Ille morem gessit, & abiit. Cùm in 10
domo sederent, venerunt publicani & mancipes, & peccatores multi, & cum Jesu & cum Apostolis sederunt.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'. ΙΕ'. Ις'.

Et videntes Phariſæi, dicebant diſcipulis ejus, Quarè cum pub-
11 Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Διατί μετὰ τε-
licanis & peccatoribus manducat Magiſter veſter? At Jeſus audiens, —
12 λωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας, ογ
ait illis; Non *uſum habent valentes medico*, ſed malè *habentes*.
εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.
Euntes autem diſcite quid eſt; Miſericordiam volo, & non ſacrificium. Non enim
13 Πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν, Ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν. οὐ γὰρ
veni vocare juſtos, ſed peccatores *ad pœnitentiam*. Tunc
14 ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. Τότε
adierunt eum diſcipuli Joannis, dicentes; Quarè nos & Pha-
προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες, Διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φα-
riſæi jejunamus frequenter, diſcipuli autem tui non jejunant? Et ait
15 ρισαῖοι νηστεύομεν πολλά, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι; Καὶ εἶπεν
illis Jeſus; Numquid poſſunt filii ſponſi lugere quamdiu
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον
cum illis eſt ſponſus? Venient autem dies, quum auferetur ab
μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ'
eis ſponſus, & tunc jejunabunt. Nemo autem *injicit injectionem*
16 αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα
panni radio in veſtimentum vetus: *aufert* enim plenitudinem ejus à
ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ
veſtimento, & pejor ſciſſura fit. Neque mittunt vinum novum in
τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς 17
utres veteres: *ſi autem minùs*, rumpuntur utres, & vinum *effluit*,
ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται,
& utres pereunt: ſed mittunt vinum novum in utres novos,
καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολλύνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς,
IE' & ambo conſervantur. Hæc illo loquente *eis*, Ecce princeps
οὗ καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, Ἰδοὺ ἄρχων 18
β *veniens*, adorabat eum, dicens; *Quid* filia mea modò defuncta
ἐλθὼν, προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτη-
eſt: ſed *veniens* impone manum tuam ſuper eam, & vivet. Et
σεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτὴν, καὶ ζήσεται. Καὶ 19
ſurgens Jeſus, ſequebatur eum, & diſcipuli ejus. Et ecce
Ις' ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ἠκολούθησεν αὐτῷ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ 20
mulier *ſanguis-fluus* duodecim annis, *accedens* retrò, tetigit fimbriam
γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελθοῦσα ὀπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου
veſtimenti ejus.
τοῦ ἱματίου αὐτοῦ.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 ܘܟܕ ܚܙܘ ܦܪܝܫܐ ܐܡܪܘ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܡܐ ܥܡ ܓܒܝܐ ܘܚܛܝܐ ܡܣܟ ܡܠܦܢ ܝܘܡ ܐ
12 ܘܫܡܥ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܨܒܝܢ ܐܝܟ ܚܝܠܐ ܐܠܐ ܚܠܝܢ ܐ
13 ܐܙܠܘ ܘܬܘ ܠܡܕܘ ܡܐ ܗܝ ܕܐܡܪ ܚܣܕ ܘܠܐ ܕܒܚܐ ܐܬܐ ܓ
14 ܠܡ ܐܬܝܬ ܠܡܩܪܝ ܠܙܕܝܩܐ ܐܠܐ ܠܚܛܝܐ ܠܡܢܝܚܘܬܐ ܗ ܒܗܝܪ
15 ܐ ܠܗ ܠܒܪ ܚܬܢܐ ܕܥܡܗ ܐܝܬ ܠܗ ܡܨܝܡ ܐ ܐܝܬ ܝܘܡ ܐ
ܘ ܢܣܒ ܡܢܗܘܢ ܚܬܢܐ ܠܒܪ ܐ ܘܗܝ ܥܕܡܐ ܢܬܪ ܠܗ ܠܚܡ ܐ
16 ܠ ܠܐ ܡܢ ܕܡ ܠܚܠܦ ܠܒܘܫ ܥܬܝܩ ܐ ܐ ܡܛܠ ܕ ܢܣܒ ܡ
ܢ ܠܒܘܫ ܥܬܝܩ ܐ ܘ ܠܐ ܡ ܢ ܐ ܘ ܢ ܐ ܘ ܢ ܐ ܘ ܢ ܐ
17 ܘ ܠܐ ܡ ܐ ܘ ܢ ܐ ܘ ܢ ܐ ܘ ܢ

Versio VULGATA LATINA.

11 Et videntes Pharisæi, dicebant discipulis ejus; Quarè cum publicanis &
12 peccatoribus manducat Magister vester? At Jesus audiens, ait; Non est
13 opus valentibus medicus, sed malè habentibus. Euntes autem discite quid est; Misericordiam volo, & non sacrificium. Non enim veni vocare justos,
14 sed peccatores. Tunc accesserunt ad eum discipuli Joannis, dicentes; Quarè nos, & Pharisæi, jejunamus frequenter: discipuli autem tui non jeju-
15 nant? Et ait illis Jesus; Numquid possunt filii sponsi lugere quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies cùm auferetur ab eis sponsus: &
16 tunc jejunabunt. Nemo autem immittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus: tollit enim plenitudinem ejus à vestimento, & pejor scissura fit. Neque mittunt vinum novum in utres veteres. Alioquin rumpuntur utres, & vinum effunditur, & utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mittunt: & ambo conservantur. Hæc illo loquente ad eos, ecce princeps unus accessit, & adorabat eum, dicens; Domine, filia mea modò defuncta est: sed veni, impone manum tuam super eam, & vivet. Et surgens Jesus, sequebatur eum, & discipuli ejus. Et ecce mulier, quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retrò, & tetigit fimbriam vestimenti ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * فَلَمَّا نَظَرَ ٱلْفَرِيسِيُّونَ ذٰلِكَ قَالُوا لِتَلَامِيذِهِ لِمَاذَا مُعَلِّمُكُمْ يَأْكُلُ مَعَ ٱلْعَشَّارِينَ وَٱلْخُطَاةِ *

Cùm autem vidissent Pharisæi hæc, dixerunt discipulis ejus; Quare magister vester manducat cum publicanis & peccatoribus? 11

12 * فَلَمَّا سَمِعَ يَسُوعُ قَالَ لَهُمْ ٱلْأَصِحَّاءُ لَا يَحْتَاجُونَ إِلَى طَبِيبٍ لٰكِنْ دَوُو ٱلْأَسْقَامِ * ٱذْهَبُوا فَٱعْلَمُوا

Et cùm audisset Jesus, dixit eis; Sani non egent medico, sed affecti malis. 12

13 مَا هُوَ إِنِّي أُرِيدُ رَحْمَةً لَا ذَبِيحَةً * لَمْ أَتِ لِأَدْعُوَ ٱلصِّدِّيقِينَ لٰكِنِ ٱلْخُطَاةَ إِلَى ٱلتَّوْبَةِ *

Ite, discite quid est, Volo misericordiam, non sacrificium. Non veni vocare justos, sed peccatores ad pœnitentiam. 13

Sectio vigesima tertia.

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ وَٱلْعِشْرُونَ *

14 * حِينَئِذٍ جَاءَ إِلَيْهِ تَلَامِيذُ يُوحَنَّا قَائِلِينَ * لِمَاذَا

Tunc venerunt ad eum discipuli Johannis, dicentes; Quare nos & Pharisæi 14

15 نَحْنُ وَٱلْفَرِيسِيُّونَ نَصُومُ كَثِيرًا وَتَلَامِيذُكَ لَا يَصُومُونَ * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ * هَلْ يَسْتَطِيعُ بَنُو

jejunamus frequenter, et discipuli tui non jejunant? Et ait illis Jesus, Nunquid possunt filii sponsaliorum lugere, quamdiu sponsus cum eis est? 15

ٱلْعُرْسِ أَنْ يَنُوحُوا مَا دَامَ ٱلْعَرُوسُ مَعَهُمْ * سَتَأْتِي أَيَّامٌ إِذَا رُفِعَ ٱلْعَرُوسُ عَنْهُمْ حِينَئِذٍ يَصُومُونَ *

venient dies, quando tolletur sponsus ab eis, et tunc jejunabunt. 16

16 * لَيْسَ أَحَدٌ يَأْخُذُ خِرْقَةً جَدِيدَةً وَيَجْعَلُهَا فِي ثَوْبٍ بَالٍ لِأَنَّهَا تَأْخُذُ مِلْأَهَا مِنَ ٱلثَّوْبِ فَيَصِيرُ

Nemo accipit panniculum novum, et applicat eum vestimento veteri, nam ipse eximeret plenitudinem suam de vestimento, et fieret 16

17 ٱلْخَرْقُ أَكْبَرَ * وَلَا يَجْعَلُ خَمْرٌ جَدِيدَةٌ فِي رِقَاقٍ عَتِيقَةٍ فَتَسْقُفُ ٱلرِّقَاقُ وَتَهْلَكُ وَتُهْرَاقُ ٱلْخَمْرُ *

scissura major. Neque immittitur vinum novum in utres veteres; nam rumperentur utres, atque perirent, et effunderetur vinum. 17

لٰكِنْ يَجْعَلُ خَمْرٌ جَدِيدَةٌ فِي رِقَاقٍ جُدُدٍ فَتَحْفَظَانِ جَمِيعًا *

Sed immittitur vinum novum in utres novos; et conservantur ambo simul.

Sectio vigesima quarta.

* ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ وَٱلْعِشْرُونَ *

18 * وَبَيْنَمَا هُوَ يُكَلِّمُهُمْ بِهٰذَا وَإِذَا رَئِيسٌ قَدْ جَاءَ إِلَيْهِ وَسَجَدَ لَهُ قَائِلًا إِنَّ ٱبْنَتِي مَاتَتِ ٱلْآنَ. لٰكِنْ

Dumque ipse alloqueretur eos de his, ecce princeps quidam venit ad illum, adorans eum, dicens; Filia mea mortua est nuper: sed veniàs, imponàsque manum tuam super eam, et vivet. 18

19 تَعَالَ وَضَعْ يَدَكَ عَلَيْهَا فَتَحْيَا * فَقَامَ يَسُوعُ وَتَبِعَهُ تَلَامِيذُهُ * وَإِذَا ٱمْرَأَةٌ كَانَ دَمٌ

Surrexit ergò Jesus, et secuti sunt eum discipuli ejus. 19

20 ٱبْنِي عَشْرَ سِنِينَ جَاءَتْ مِنْ خَلْفِهِ وَمَسَّتْ طَرَفَ ثَوْبِهِ *

Et ecce mulier in qua erat fluxus sanguinis à duodecim annis, venit à tergo illius, et tetigit fimbriam vestimenti ejus. 20

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

11 * چون معتزلان † احوال دیدند * بشاگردان او گفتند * چرا بزرك شما † با گنه گاران

Cùm Pharisæi hæc fieri viderent, discipulis ejus dixerunt; Quare magister vester cum peccatoribus & publicanis sedet & comedit? 11

12 وسود خوران † می نشیند ومی خورد * * عیسی * چون شنید * بدیشان گفت * تن درستان † 12

Jesus, cùm audisset, illis dixit; Corpore sani non indigent medico,

محتاج طبیب نیستند * الا ایشان گه رنجورانند پنجاه یکم اشارت در انك

sed ii qui ægroti sunt.

LI. Mentum de sacrificio non faciendo.

13 قربان نکنند * گفت بروید بیاموزید † چیست شفقت می خواهم * نه قربان گشته * نیامدم

Addidit, Ite, discite quid sit, Misericordiam volo, non victimam occisam: non veni ut puros vocarem sed peccatores. 13

گه پاکانرا بخوانم الا گنه گارانرا پنجاه دوم اعتراض گردن براي روزه

LII. Objectio de jejunio.

14 * انگه شاگردان یحیي پیش عیسی † نزدیك شدند * وبدو گفتند * چرا ما ومعتزلان * 14

Tunc discipuli Johannis ad Jesum accesserunt, & illi dixerunt; Quare nos & Pharisæi multùm jejunamus, & discipuli tui jejunium non observant. 14

بسیار روزه می داریم * وشاگردان تو † روزه نمی گیرند * * عیسی بدیشان گفت * هر 15

گه فرزندان هروسی † روزه نتوانند † گرفتن * چندانك داماد با ایشان باشد * بیاید

Jesus eis dixit; Non unquam filii thalami jejunare possunt, quamdiu sponsus cum eis fuerit: venient dies quum sponsus ab illis tolletur, tunc jejunabunt. 15

روزها گه داماد ازیشان † برداشته شود * انگه روزه دارند پنجاه سوم

LIII. De miscenda religione nova cum veteri.

دین نو با گهن * کسی نیندازد تکه نو برجامه ریمیده * تا بقوة خود نکشد آن 16

Nemo immittit panniculum novum in vestem detritam, ne robore suo trahat illam vestem infirmam, & eo ulteriùs laceretur. 16

جامه پوسیده * وازان پیشتر † دریده شود * * ونهند می نو را در خیگهاء گهن * نبادا 17

Neque reponunt vinum novum in utribus veteribus; ne utres dirumpantur, & vinum effundatur, & utres pereant: sed condunt vinum novum in utres novos, ut utraque conserventur. 17

ان خیگها دریده شوند * ومی ریخته گردد * وخیگها گم شود الا بنهند می نو در

LIV. Sanatio mulieris sanguinis fluxu laborantis.

خیگهاء نو * تا همدیگرا نگاه دارند * پنجاه چهارم خوش گردن زنی را گه خون

Cùm hos sermones absolvisset, quidam primorum ad Jesum appropinquans adoravit, & dixit; Filia mea hac horâ mortua est: sed veni, manum tuam ei impone, viva erit. 18

می ریخت * چون این سخنها را تمام † گرد یگي از سروران پیش عیسی نزدیك 18

Jesu itaque è loco suo surgente cum discipulis suis, post eum iverunt. 19

شد * سجود گرد وگفت * دختر من این ساعت بمرد * الا بیا دست خود بر وي بنه *

Et mulier altera, cui duodecim jam annos sanguis profluxerat, à tergo Jesu venit, & manum in laciniam ejus posuit. 20

زنده شود * * عیسی از جاء خود بر خاست با شاگردان بدنبال او رفتند * زني دیگر 19 20

دوازده سال بود گه خون می ریخت * از پس عیسی آمد ودست † بر دامن او نهاد

Digitized by Google

Dicebat enim *in ſeipſa*; Si tantùm tetigero veſtimentum ejus, *ſervabor.*
21 Ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ, Ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι.
At Jeſus converſus, & videns eam, dixit; Confide filia, fides
22 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν αὐτὴν, εἶπε, Θάρσει θύγατερ, ἡ πίστις
tua *ſervavit* te. Et *ſervata* eſt mulier *ab* hora illa. Et *veniens*
23 σου σέσωκέ σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ ἐλθὼν
Jeſus in domum principis, & *videns* tibicines, & turbam
ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς, καὶ τὸν ὄχλον
tumultuantem, *dicit illis*; Recedite: non enim mortua eſt puella,
24 θορυβούμενον, λέγει αὐλοῖς, Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον,
ſed dormit. Et deridebant eum. Cùm *verò* ejecta eſſet turba, *ingreſſus*
25 ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν
apprehendit manum ejus: & ſurrexit puella. Et exiit fama
26 ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη
hæc in univerſam terram illam. Et tranſeunte indè Jeſu, ΙΖ' 08
27 αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην. Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, β
ſecuti ſunt eum duo cæci, clamantes, & dicentes; Miſerere noſtri,
ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ, κράζοντες, καὶ λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς,
fili David. *Venienti autem in* domum, acceſſerunt ad eum cæci.
28 υἱὲ Δαβίδ. Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί.
Et dicit eis Jeſus; Creditis *quòd* poſſum hoc facere? Dicunt
καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν
ei; Utique, Domine. Tunc tetigit oculos eorum, dicens; Secundùm
29 αὐτῷ, Ναὶ Κύριε. Τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, Κατὰ

fidem veſtram fiat vobis. Et aperti ſunt eorum oculi: &
τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. Καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ 30
comminatus eſt illis Jeſus, dicens; Videte nequis ſciat. Illi autem
ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω. Οἱ δὲ 31
exeuntes, diffamaverunt eum in tota terra illa. Illis autem egreſſis,
ΙΗ' ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ. Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, 32
ecce obtulerunt ei hominem mutum, *demoniacum*. Et ejecto
ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. Καὶ ἐκβληθέντος 33
dæmonio, locutus eſt mutus: & miratæ ſunt turbæ, dicentes; *Quòd*
τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, Ὅτι
nunquam apparuit ſic in Iſrael. Phariſæi autem dicebant; In principe
οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, Ἐν τῷ ἄρχοντι 34
dæmoniorum ejicit dæmones. Et circumibat Jeſus civitates
τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις 35
05 β omnes & caſtella, docens in ſynagogis eorum, & prædicans
πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων
Evangelium regni, & curans omnem languorum, et omnem
τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον, καὶ πᾶσαν
infirmitatem *in populo*. Videns autem turbas, miſertus eſt *de*
μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ 36
eis, quia erant *defatigati*, & *diſperſi* ſicut oves non habentes
αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐκλελυμένοι, καὶ ἐρριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα
paſtorem.
ποιμένα.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 ܐܡܪ ܗܘܐ * ܕܐܦ ܕܐܢ ܒܠܚܘܕ ܠܒܘܫܬܗ ܕܠܒܫ ܐܢܐ ܐܬܐ ܒܗ ܐܢ ܡܕܡ ܙܥܘܪ ܐܢܐ ܐܬܐ ܒܗ ܐܢ ܡܕܡ ܙܥܘܪ
22 ܐܫܬܠܡ ܠܗ ܘܐܦ ܐܬܦܢܝ ܥܠ ܗܝ ܐܬܬܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܒܪ ܗܘ ܠܒܟ ܒܪ ܗܘ ܠܒܟ ܐܡܪ ܠܗ ܒܪ ܗܘ ܠܒܟ ܒܪ ܗܘ ܠܒܟ
23 ܕܐܡܢܬ ܐܡܢ ܐܬ ܐܡܢ ܐܬ ܐܡܢ ܐ

Versio VULGATA LATINA.

21 Dicebat enim intra se; Si tetigero tantùm vestimentum ejus, salva ero. At Jesus
22 conversus, & videns eam, dixit; Confide filia, fides tua te salvam fecit. Et salva
23 facta est mulier ex illa hora. Et cùm venisset Jesus in domum principis, & vidis-
24 set tibicines & turbam tumultuantem, dicebat; Recedite: non est enim mortua
25 puella, sed dormit. Et deridebant eum. Et cùm ejecta esset turba, intravit: &
26 tenuit manum ejus. Et surrexit puella. Et exiit fama hæc in universam terram il-
27 lam. Et transeunte indè Jesu, secuti sunt eum duo cæci, clamantes, & dicentes;
28 Miserere nostri, fili David. Cùm autem venisset domum, accesserunt ad eum cæci.
Et dicit eis Jesus; Creditis quia hoc possum facere vobis? Dicunt ei; Utique,
29 Domine. Tunc tetigit oculos eorum, dicens; Secundùm fidem vestram fiat vo-
30 bis. Et aperti sunt oculi eorum: & comminatus est illis Jesus, dicens; Videte
31 ne quis sciat. Illi autem exeuntes, diffamaverunt eum in tota terra illa. Egres-
32 sis autem illis, ecce obtulerunt ei hominem mutum, dæmonium habentem. Et
33 ejecto dæmonio, locutus est mutus, & miratæ sunt turbæ, dicentes; Nunquam ap-
34 paruit sic in Israël. Pharisæi autem dicebant; In principe dæmoniorum ejicit
35 dæmones. Et circuibat Jesus omnes civitates, & castella, docens in synagogis eo-
rum, et prædicans evangelium regni, & curans omnem languorem, & omnem in-
36 firmitatem. Videns autem turbas, misertus est eis: quia erant vexati, & jacentes
sicut oves non habentes pastorem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 لانها قالت في نفسها ايني اذا مسست طرف ثوبه فقط خلصت * فالتفت يسوع فراها فقال لها
22 بثقي يا بنت ايمانك خلصك فبرات المراة في تلك الساعة * وجاء يسوع الى بيت الرييس
23 فنظر الى الزمر والجمع مصطربين * فقال لهم انصرفوا لم تمت الجارية لكنها نايمة
24 فضحكوا منه * فلما خرج الجمع دخل وامسك بيدها فقامت الجارية * وخرج خبرها في
25 جميع تلك الارض * الفصل الخامس والعشرون * ولما خرج يسوع من هناك
27 تبعه اعميان يصيحان قايلين ارحمنا يا بن داود * فلما دخل البيت جاء اليه الاعميان
28 فقال لهما يسوع اتومنان اني اقدر ان افعل هذا فقالا له نعم يا رب * حينيذ لمس اعينهما
29 وقال كايمانكما يكون لكما * فانفتحت اعينهما * وامرهما يسوع قايلا انظرا لا تعلما احدا
30 * فلما خرجا اشاعا ذلك في جميع تلك الارض * ولما خرج من هناك قدموا اليه انسان به
32 شيطان * فلما اخرج الشيطان تكلم الاخرس * فتعجب الجمع قايلين لم يظهر قط هكذي
33 في اسرائيل * فقال الفريسيون انه برييس الشياطين يخرج الشياطين * وكان يسوع يطوف
34 المدن والقرى ويعلم في مجامعهم * ويكرز ببشارة الملكوت ويشفي كل الامراض والاوجاع *
35 الفصل السادس والعشرون * فلما راى الجمع تحنن عليهم لانهم كانوا
36 صالين ومطرحين كالخراف التي لا راعي لها *

21 *Dixerat enim intra se, Equidem quum tetigero fimbriam vestis ejus tantùm, salva ero.* 21
22 *Et conversus est Jesus, viditq; eam, ac dixit illi; Confide filia, fides tua te salvavit. Et sanata est mulier* 22
in illa hora. Venit autem Jesus in do- 23
23 *mum principis, & vidit tibicines & tur-*
bam tumultuantem, Dixitque eis; E- 24
24 *gredimini, non est mortua puella, sed dor-*
miens est. Et deriserunt eum. Et cum 25
25 *exisset turba, intravit, & tenuit manum*
ejus, & surrexit puella. Et exiit fama 26
26 *ejus in universam illam terram.*

Sectio vigesima quinta.

Et cùm exisset Jesus indè, secuti sunt 27
eum duo cæci qui clamabant, dicentes;
Miserere nostri, fili David. Cumque in- 28
trasset domum, venerunt ad eum cæci,
et dixit eis Jesus; Creditis quòd ego
possim præstare hoc? Dixerunt ei; Et-
29 *iam Domine. Tunc tetigit oculos eorum,*
et ait; Secundùm fidem vestram fiat
vobis. Et aperti sunt oculi eorum: Præ- 30
cepitque illis Jesus, dicens; Videte ne
notificetis cuiquam. At illi egressi, divul- 31
gaverunt hoc in totam illam terram. Et 32
cum egressus esset indè, obtulerunt ei
mutum, in quo erat dæmonium. Et cùm 33
ejecisset dæmonium, locutus est mutus:
et miratæ sunt turbæ, dicentes; Non ap-
paruit unquam tale quid in Israel. Di- 34
xerunt Pharisæi; Per principem dæmo-
niorum ejicit dæmonia. Et perlustrabat 35
Jesus civitates et castella, et docebat in
synagogis eorum, et prædicabat evange-
lium regni, et curabat omnes infirmitates
et dolores.

Sectio vigesima sexta.

Cùm autem vidisset turbam, misertus 36
est super eos: quia erant errantes, et dis-
jecti, sicut oves quæ non habent pasto-
rem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 እንዘ : ትብል ፡ በልባ : እመክሙ : ለከፍኩ : ልብሶ : አሐዩ፡=ፁ ወእግዚእኪየሱስ : ተመይ
22 ጦ : ርእዮ ፡ ወይቤ ፡ ተላመነ : ወለቲየ : ሃይማኖትኪ : አድኅነትኪ : ወአሐየወተቲ : ወሐይ
23 ወት ፡ ይእቲ ፡ ብእሲት ፡ ሶቤሃ ፡ ወእመወእቱ ፡ ሰዓት፡=ፁ መጺኦ ፡ እግዚእኪየሱስ ፡ ቤቶ ፡
24 ለመሰንኑ ፡ ወርእየ ፡ መብኪያን ፡ ወብዙኃን ፡ እንዘ ፡ ይትሃወኩ ፡ ይቤ፡=ፁ ሰአሉ ፡ ለኮ ፡ ዘሞ
25 ተት ፡ ሕፃን፡ ለለ፡ ትነውም፡ ወሠሐቅዎ፡=ፁ ወሶቤ ፡ ወፀፉ ፡ ኵሎሙ ፡ በዊለ ፡ ለኃዛ ፡ እደ
ሃ ፡ ወተንሥአት ፡ ሕፃን ፡ ሶቤሃ፡፡=ፁ
26 በእንተ ፡ ክልሌ ፡ ዕውራን፡
27 ወወፅአ ፡ ስሙዓቱ ፡ ውስተ ፡ ኵላ ፡ ይእቲ ፡ መድር፡=ፁ ወኀሊፍ ፡ እመሀየ ፡ እግዚእኪየሱ
ስ ፡ ተለውዎ ፡ ክልሌቱ ፡ ዕውራን ፡ እንዘ ፡ ይጸርኑ ፡ ወይብሉ ፡ ተሣህለ ፡ ወልደ ፡ ደዊት፡=ፁ
28 ወበጺሖ ፡ ቤተ፡ ቀርቡ ፡ ኀቤሁ፡ ዕውራን፡ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእኪየሱስ፡ተለመኑሁ፡ ኵሙ ፡ እንበለ፡
29 ዘንተ ፡ ገቢረ፡ ወይቤልዎ ፡ እወ፡ እግዚኦ፡=ፁ ወእመዝ ፡ ለከፎሙ ፡ ላዕይንቲሆሙ ፡ እንዘ ፡ ይብ
30 ል፡ በኀሙ ፡ ሃይማኖትክሙ ፡ ወለሚናትክሙ ፡ ይኩንክሙ፡፡=ፁ ወተኀሰተ ፡ ለዕይንቲሆሙ ፡ ሶቤሃ ፡
31 ወገሠጾሙ ፡ እግዚእኪየዙስ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ዑቁ፡ ለልቦ ፡ ዘያእመር፡=ፁ ወወፂኦሙ ፡ ነገረ፡ወት
ተ፡ኵላ ፡ይእቲ ፡መድር፡፡=ፁ በእንተ ፡ጽሙዐ፡ዘጋኔን፡
32 ወእመዝ ፡ ወፅኡ ፡ እሙንቱ ፡ ናሁ ፡ ለመጽሉ ፡ ሎቱ፡ ጽሙዐ ፡ ዘጋኔን፡=ፁ ወወፂኦ ፡ ጋኔኑ ፡
33 ሰመዐ ፡ ጽሙዐ፡ ወለንሐሩ፡ ኵሎሙ፡ ሕዝብ፡ እንዘ፡ ይብሉ፡ ላልቦ፡ ለመ ፡ ለስተርኣየ፡ ኵመ
34 ዝ፡ በውስተ፡ እስራኤል፡=ፁ ወፈርሳዊያንሰ፡ ይብሉ፡ በመኮንናሙ፡ ለአጋንንት ፡ ያወፅእ ፡ እጋንን
35 ተ፡፡=ፁ ወለእስሰወ፡ እግዚእኪየሱስ፡ ለሀገረ፡ ኵሎ፡ ወለድ፡ያመ፡ እንዘ፡ ይጼህር ፡ በመኳርብ
ቲሆሙ፡ ወእንዘ፡ ይሰብክ፡ ወንጌለ፡ መንግሥት፡ ወእንዘ፡ ይፈውስ ፡ ኵሎ፡ ደዌ፡ ወኵሉ ፡ ሕማ
36 ሙ፡፡=ፁ ወርእዮ ፡ ብዙኅ ፡ ሊሕዛበ ፡ ኀመሐርዎ፡ ለእሙ፡ ጸውዉ፡ ወግዱፋን፡ እሙንቱ፡ ኵሙ፡
ላባግዕ ፡ ዘለልቦ ፡ ናሳዊ፡፡=ፁ

21 *Dicens in corde suo; Si tetigero vestimentũ ejus, salva ero. Et Dominus Jesus con-* 21
22 *vertens se, vidit eam, & dicit; Confide filia mea, fides tua te servavit, & vivere* 22
23 *te fecit: & viva facta est ista mulier tunc, & jam ab ista hora. Dominus Je-* 23
sus quum venisset in domum judicis, & vidisset lamentatrices, & multos tu-
24 *multuantes, dixit; Recedite, non mortua est hæc puella, sed dormit: & deride-* 24
bant eum. Et exeuntibus omnibus iis, ingressus est ille, prehenditque manum ejus, 25
25 *& surrexit puella illicò.*

De duobus cæcis.

Et exivit fama ejus in totam hanc terram. Et transeunte inde Domino Jesu, 26 27
sequuti sunt eum duo cæci, clamantes; & dicentes; Miserere fili David. Quum 28
autem venisset domum accesserunt ad eum cæci, & dicebat iis Dominus Jesus;
29 *Creditisne quòd possim hoc facere? & dixerunt ei; Utique Domine. Et tunc*
30 *tetigit oculos eorum, dicens; Secundùm fidem vestram & suasionem vestram*
fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum immediatè: & comminabatur iis Domi- 31
nus Jesus, dicens; Videte nemo sciat. Et exeuntes enuntiaverunt eum in tota
terra illa.

De muto dæmoniaco.

Et egressis illis, ecce adduxerunt ei mutum dæmoniacum. Et egresso dæmone e- 32 33
jus, audivit mutus: et mirati sunt omnes populi, dicentes; Nequandò visa fuit hu- 34
jusmodi res in Israel. Et Pharisæi dicebant, Per principem dæmonum exire facit
dæmones. Et pertransivit Dominus Jesus omnes civitates & vicos, docens 35
in synagogis eorum, & prædicans evangelium regni, & sanans, omnem morbem,
& omnem languorem. Et videns multum populum, misertus est eorum: quoniam 36
afflicti erant, & rejecti erant, sicut oves non habentes pastorem.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 [وچون ايشان بيرون رفتند اينك] * زبان دادن وخوش كردن لال را پنجاه هفتم
33 نزديك آوردند يكي لال كه دراندرون او ديو بود * همانكه مسيح اورا بديد * ديو بدر
رفت ولال بگويا شد * وبكس مي گفت * جماعتي كه انجا بودند متعجب † شدند ومي گفتند *
34 كه از قديم باز † در ميان اسرييل اين چنين كس پيدا نشد * معتزلان گفتند * بسرور ديوان
35 ابليسيانرا بدر ميكند * عيسي در شهر ودييهاء ايشان مي گرديد * وجماعتهاء ايشانرا تعليم
مي داد * وبشارت ملكوت وعده مي كرد * وهر دردي * ورنجي * كه مي ديد * شفا مي بخشيد *
36 * وچون عيسي آن گروههاي خلق را چنان ديد برايشان رحمت كرد كه خسته بودند
وافتاده همچون گوسفندان كه شبان نداريد *

32 *Et cùm illi egressi essent, ecce addu-* 32
xerunt quendam mutum, intra quem
dæmonium erat. Quem simul ac 33
Christus vidisset, dæmonium exivit
& mutus loquebatur, & sermonem
proferebat: turbæ autem quæ illic
erant admiratæ sunt, ac dixerunt;
Quòd ab antiquo tempore hujusmo-
di quispiam in Israele non ortus est.
Pharisæi verò dicebant, Per princi- 34
pem dæmoniorum diabolos ejicit. Je- 35
sus autem per urbes & villas eorum
obibat, & cœtus eorum doctrinâ in-
struxit, & de evangelio regni pollici-
tationes fecit, & omnem morbum et
dolorem quem vidit salute donavit.
Cùm Jesus autem cœtus populi tan- 36
tos videret, ejus misertus est, quòd
lassi essent et collapsi instar ovium
quæ non habent pastorem.

LVII. Linguæ restitutio & na-
tio muti.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ι'.

Tunc dicit discipulis suis; Messis quidem multa, operarii autem pauci.
37 Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι.
Supplicate ergò domino messis, ut emittat operarios in messem suam.
38 Δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

CAP. X. ι'. ΙΘ'

Et advocans duodecim discipulos suos, dedit illis potestatem
1 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν
spirituum immundorum, ut ejicere eos, & curare omnem languorem,
πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον,
& omnem infirmitatem. Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc:
2 καὶ πᾶσαν μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα Ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα·
Primus, Simon dictus Petrus, & Andreas frater ejus: Jacobus
3 πρῶτος, Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰάκωβος
Zebedæi, & Joannes frater ejus, Philippus & Bartholomæus,
ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος·
Thomas & Matthæus publicanus, Jacobus Alphæi, & Lebbæus
Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἁλφαίου, καὶ Λεββαῖος
supervocatus Thaddæus, Simon Cananites, & Judas Iscariotes, qui & tradens
4 ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος· Σίμων ὁ Καναναῖτης, καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώτης, ὁ καὶ παραδοὺς
eum. Hos duodecim legavit Jesus denuntians eis, dicens;
5 αὐτόν. Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων,
In viam gentium ne abieritis, & in civitatem Samaritanorum ne intraveritis.
Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε·
Ite autem magis ad oves perditas domûs Israel. Eun-
Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. Πορευόμε-
tes autem prædicate, dicentes; Quia appropinquavit regnum cœlorum. Infirmos
μενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες, Ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἀσθενοῦντας
curate, leprosos mundate, mortuos suscitate, dæmones ejicite: gratis
θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν
accepistis, gratis date. Ne possideatis aurum, neque argentum, neque æs
ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. Μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν
in zonis vestris: Non peram in viam, neque duas tunicas, neque calceamenta,
εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν. Μὴ πήραν εἰς ὁδὸν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα,
neque virgam: dignus enim operarius alimento suo est. In quamcunqs autem civitatem
μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν
aut castellum intraveritis, interrogate quis in ea dignus sit: & ibi manete donec
ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι· κἀκεῖ μείνατε ἕως
exeatis. Intrantes autem in domum, salutate eam: Et si
ἂν ἐξέλθητε. Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν· Καὶ ἐὰν
quidem fuerit domus digna, veniat pax vestra super eam: si autem non fuerit
μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ
digna, pax vestra ad vos convertatur. Et qui non recepit vos,
ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. Καὶ ὃς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς,
neque audierit sermones vestros, exeuntes domo vel civitate illa,
μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης,
excutite pulverem pedum vestrorum.
ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 ... * ... ...
38 ... * ...

Et ait discipulis suis, Messis multa, & operarii pauci. Petite igitur à domino messis, ut emittat operarios in messem suam. 37 38

CAP. X.

1 ... * ...
2 ...
3 ... * ...
4 ...
5 ...
6 ... * ...
7 ...
8 ... * ...
9 ...
10 ... * ...
11 ... * ...
12 ... * ...
13 ... * ...
14 ...

ET vocavit duodecim discipulos suos, ac dedit eis potestatem adversus spiritus immundos, ut ejicerent eos, sanarentque quemlibet dolorem & infirmitatem. Ipsorum autem duodecim Apostolorum nomina sunt hæc: Primus eorum Simon qui vocatur Petra, & Andreas frater ejus: & Jacobus filius Zebedæi, & Johannes frater ejus: Nec non Philippus, & Bartholomæus, & Thoma, & Matthæus publicanus, & Jacobus filius Halphæi, & Labi qui cognominatus est Thadæus, Et Simon Cananæus, & Judas Iscariotes, is qui prodidit eum. Hos duodecim misit Jesus, monuitque eos, dicens; In viam ethnicorum ne abieritis, & in urbem Samaritanorum ne introieritis. Ite potiùs ad oves quæ perierunt ex domo Israël. Et euntes prædicate ac dicite; Appropinquavit regnum cœlorum. Infirmos sanate, & leprosos mundate, mortuos suscitate, dæmoniaque ejicite: gratis accepistis, gratis date. Ne possederitis aurum, nec argentum, neque æs in marsupiis vestris: Neque peram ad iter, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam: dignus enim est operarius cibo suo. In quamcumque verò urbem aut civitatem introieritis, petite quisnam in ea dignus sit, & illic estote usquedum exeatis. Et quum ingrediemini domum, postulate pacem domûs. Quòd si domus digna fuerit, pax vestra adveniet ei: sin autem indigna fuerit, pax vestra super vos revertetur. Quisquis autem non receperit vos, neque audierit sermones vestros, quum exieritis ex domo aut ex civitate illa, excutite pulverem ex pedibus vestris.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 ... * ...
38 ... * ...
1 ...
2 ...
3 ...
4 5 ...
6 7 ... * ...
8 ...
9 ... * ...

LVIII. Nomina Apostolorum, & missio eorum ad prædicandum.

Præcepit itaq; discipulis suis, Quia seges multa est, & operarii pauci sunt; Dominum igitur segetis rogate ut operarios propter segetem suam educat. 37 38

CAP. X.

POst hæc duodecim discipulos suos vocavit, & eis potestatem dedit ut spiritus impuros ejicerent, & omnem morbum & ægritudinem quam viderent sanarent. Nomina autem horum duodecim Apostolorum hæc sunt: maximus eorum Simeon qui Cephas vocatus est, & Andreas frater ejus; & Jaakob filius Zebedæi, & Johannes frater ejus: Et Philippus, & Bartholomæus, & Thomas, & Matthæus manceps; & Jaakob filius Halphæi, & Lebi qui Tadæus cognominatus est: Et Simeon Cananæus, & Judas Iscariotes, qui Christum tradidit. Jesus hos duodecim misit, iisque præcepit ac dixit; In viam ethnicorum ne eatis, & in urbe Samaritanorum ne sitis. Quin potiùs ite ad oves quæ de filiis Israelis perierunt. Et cùm proficiscimini annuntiate ac dicite, Regnum cœlorum appropinquat. Ægrotos sanate, leprosos & elephantiacos mundate, dæmonia ejicite & fugate: gratis accepistis, gratis date. Ne servetis 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Digitized by Google

Versio VULGTA LATINA.

37 Tunc dicit discipulis suis; Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate
38 ergò Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.

CAP. X.

1 ET convocatis duodecim discipulis suis, dedit illis potestatem spirituum immun-
& orum, ut ejicerent eos, & curarent omnem languorem, & omnem infirmitatem.
2 Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc. Primus Simon, qui dicitur Pe-
3 trus, & Andreas frater ejus; Jacobus Zebedæi, & Joannes frater ejus, Philippus,
& Bartholomæus, Thomas, & Matthæus publicanus, Jacobus Alphæi, & Thadda-
4 us; Simon Chananæus, & Judas Iscariotes, qui & tradidit eum. Hos duodecim
5 misit Jesus; præcipiens eis, dicens; In viam gentium ne abieritis, & in civitates
6 Samaritanorum ne intraveritis: Sed potiùs ite ad oves, quæ perierunt domûs Isra-
el. Euntes autem prædicate, dicentes; Quia appropinquavit regnum cœlorum. 7
Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, dæmones ejicite: gratis ac- 8
cepistis, gratis date. Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam 9
in zonis vestris: Non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque 10
virgam: dignus enim est operarius cibo suo. In quamcumque autem civitatem 11
aut castellum intraveritis, interrogate, quis in ea dignus sit: & ibi manete donec
exeatis. Intrantes autem in domum, salutate eam, dicentes; Pax huic domui. 12
Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam: si autem non 13
fuerit digna, pax vestra revertetur ad vos. Et quicunque non receperit vos, ne- 14
que audierit sermones vestros: exeuntes foràs de domo, vel civitate, excutite pul-
verem de pedibus vestris.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

37 * حينيذ قال لتلاميذه ان الحصاد لكثير والفعلة قليل * 38 اطلبوا الي رب الحصاد ان يخرج
1 فعلة لحصاده * ثم دعا تلاميذه الاثني عشر واعطاهم سلطانا على جميع الارواح النجسة
2 ليخرجوها ويسقوا كل الامراض والاسترخاء * وهذه اسماء الاثني عشر الرسل * الاول سمعان المسمي
3 الصفا واندراوس اخوه * ويعقوب بن زبدي * ويوحنا اخوه * وفيلبس * وبرثولوماوس * وتوما * ومي
4 العشار * ويعقوب بن حلفي * ولبا الذي يدعي تداوس * وسمعان القناني * ويهودا الاسخريوطي
5 الذي اسلمه * هؤلاء الاثني عشر ارسلهم يسوع وامرهم قايلا * لا تسلكوا طريق الامم ولا
6 تدخلوا مدينة السامرة * انطلقوا خاصة الي اخراف الضالة من بيت اسرايل * واذا ذهبتم
7 فاكرزوا قايلين قد اقترب ملكوت السموات * اسقموا المرضي * اقيموا الموتي * طهروا البرص *
8 اخرجوا الشياطين * مجانا اخذتم مجانا اعطوا * لا تكتنزوا ذهبا ولا فضة ولا نحاسا في مناطقكم *
9 * ولا هميانا في الطريق * ولا ثوبين * ولا حذا * ولا عصا * والفاعل مستحق طعامه *
10
11 الفصل السابع والعشرون * واية مدينة او قرية دخلتموها افحصوا فيها عمن
12 يستحقكم * وكونوا هناك حتي تخرجوا * واذا دخلتم بيتا فسلموا عليه * فان كان البيت مستحقا
13 سلامكم فهو يحل عليه * والا فسلامكم راجع اليكم * ومن لا يقبلكم ولا يسمع كلامكم
14 فاذا خرجتم من ذلك البيت او تلك القرية او تلك المدينة فانفضوا غبار ارجلكم *

Tunc dixit discipulis suis, Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergò dominum messis, ut emittat operarios ad messem suam. 37 38

CAP. X.

DEinde vocavit discipulos suos duodecim, et dedit eis potestatem in omnes spiritus immundos, ut ejicerent eos, et curarent omnes infirmitates et languores. Et hæc sunt nomina duodecim Apostolorum: Primus, Simon vocatus Petra, et Andreas frater ejus, et Jacobus filius Zebedæi, et Johannes frater ejus, Et Philippus et Bartholomæus, et Thomas, et Matthæus exactor decimarum, et Jacobus filius Alphæi, et Lebi qui vocatur Thadæus, Et Simon Cananæus, et Judas Iscariotes, qui prodidit eum. Hos duodecim misit Jesus, et præcepit eis, dicens; Ne abieritis in viam gentium, neque intraveritis urbem Samariæ: Ite peculiariter ad oves errantes è domo Israel. Et cùm iveritis, prædicate, dicentes; Jam advenit regnum cœlorum. Curate infirmos, suscitate mortuos, mundate leprosos, ejicite dæmonia: gratis accepistis, gratis date. Ne reconditis aurum, neque argentum, neque æs in zonis vestris: Neque peram in itinere, neque duas tunicas, neque calceos, neque virgam: quoniam operarius dignus est cibo suo. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Sectio vigesima septima.

Quamcunque autem civitatem aut castellum intraveritis, inquirite quisnam dignus sit vobis, & manete ibi usquedum exeatis. Et cùm intraveritis domum aliquam, salutate eam: Et si fuerit domus digna salutatione vestrâ, manebit super eam: sin minùs, salutatio vestra reditura est ad vos. Et quicunq; non receperit vos, neque audierit sermones vestros, quando egrediemini ex illa domo, vel ex eo castello, aut ex illa civitate, excutite pulverem pedum vestrorum. 11 12 13 14

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

37 ወእመዝ:ይቤ:ለአርደኢሁ:መአረሪሰ:ብዙኅ:ወገባሪ:ሕደጥ:=> ለስተብቍዕወኪ:ለእግዚ
38 አ: ሚእረር :ከመ: ይፈኑ: ዘይትቀነይ: ለዐፂዱ::=> በእንተ:ዘለዘዘሙ:ለሐዋርያት:
1 1 ወጸዊዖ: 1 ወ ፪: ላርደኢሁ:ወሀበሙ:ስልጣኒ: ደበ: መናፍስተ: ርኩሳን: ከመ: ያውፅእዎሙ :
2 ወያሕይው: ኵሉ: ደዌ:ወሕማመ::=> ለ 1 ወ ፪:ሐዋርያት:ወለስመቲሆሙ: ከመዝ: ቀደሚ:
ስመዖን: ዘተሰመየ: ጰጥሮስ: ወእኁድርያሰ: እኁሁ: ያዕቆብ: ወልደ: ዘብዴዎስ: ወዮሐንስ: እ
3 ኁሁ:=> ፊልጶስ : ወበርተሎሜዮስ : ቶማስ: ወማቴዎስ: መፀብሐዊ : ያዕቆብ: ዘእልፊዮሳ: ል
4 ብዴዎስ:ዘስሙ: ታዴዎስ:=> ስመዖን: ቀነናዊ: ይሁደ : ለስቆሮታዊ : ዘውእቱ: አግብለ::=>
5 እሉንተ:ዐሠርተ: ወክልኤተ: ፈነወ: እግዚእኪየሱስ: ወለዘዘሙ: እንዘ: ይብል: ውስተ: ፍናተ:
6 ኣረሚ: ኢትሑሩ: ወውስተ: ሀገረ: ሰምር : ኢትባኡ:=> ወሐረ: ባሕቲቱ: ኅበ: ኣባግዕ: ዘተገድ
7 ፈ: ወዘተሐጕለ: ዘቤተ:እስራኤል:=> እንዘ: ተሐውሩ: ስብኩ: እንዘ: ትብሉ: ከመ: ቀርበት:
8 መንግሥተ: ሰማያት::=> ድዉያነ:ፈውሱ:ምውታነ: ለንሠኡ:ለለ: ለምጽ : እንጽሑ: ለጋ
9 ንንተ: ላውፅኡ: ለጋ:ዘነሣእክሙ:በለጋ : ሀቡ:=> ኢታጥርዩ: ወርቀ: ውብረረ: ወኢጻሪቀ : ው
10 ስተ: ቍንጣቲክሙ::=> ወኢጽፍንተ: ለፍኖት: ወኢክልኤሁ: ኢልባሰ : ወኢኢሠእነ : ወኢቡትረ:
11 እስመ: ይደልው: ለገባኢ: ሲሰዩ: ለዘ: ይትቀነይ::=> ወውስተ : እንተ : ቦእክሙ: ሂገር: ወእ
12 ሚኒ: ኢዕጹይተ: ተሳለሉ: በውስቴታ: ለምኑ:ይደልው:ወሀየ :ኀድሩ:እስከ:ኣሙ:ትወፅኡ::=> ወ
13 ሶበ:ትበውኡ:ውስተ:ቤት:ተለመሳዋ::=> ወእመ: ይደልዋ: ለይእቲ: ቤት ይመጻእ: ሰላምክ
14 ሙ: ላዕሌሃ: ወእመሰ: ኢይደልዋ: ሰላምክሙ: ላዕሌክሙ : ይግባእ::=> ወዘኢተወክፈክሙ:
ወኢሰምዑ: ንቡብክሙ: እንዘ: ትወፅኡ: ለቍለ: እምቤት: ወእመሂ : እመብሔር : ወእምኒ : እ
መሃገር : ንግፈ : ጸበለ : ለገሪክሙ::=>

Tunc dicit discipulis ejus, Messis multa, & opus ejus modicum. Rogate igitur dominum messis, ut mittat qui inserviat prædio ejus. 37 38

De præcipiendo Apostolos.

CAP. X.

ET vocans duodecim discipulos ejus, dedit iis potestatem super spiritus impuros, ut exire eos facerent, & sanarent omnem morbum & languorem. Duodecim Apostoli & nomina eorum hujusmodi sunt: primò, Simon qui nominatur Petrus, & Andreas frater ejus: Jacobus filius Zebedæi, & Johannes frater ejus. Philippus & Bartholomeus: Thomas, & Matheus Publicanus, Jacobus Alphæi, Lebdæus cujus nomen Thadæas: Simeon Cananæus, Judas Iscariotes, qui tradidit eum. Hos duodecim misit Dominus Jesus, & præcepit iis, dicens; In viam gentilium ne abieritis, & in urbem Samaritanorum ne ingrediamini. Sed ite solummodò ad oves, quæ perierunt & quæ deperditæ sunt domûs Israel. Euntes prædicate, dicentes, quòd appropinquavit regnum cœlorum. Ægrotos sanate, mortuos suscitate, leprâ laborantes purgate, dæmones exite facite: donum quod accepistis, dono date. Ne possideatis aurum, & argentum, neque minutum in marsupiis vestris: Neque peram ad viam, neque duo vestimenta, neque calceamenta, neque virgam: quoniam oportet retribuere cibum suum inservienti. Et in quacunque introieritis urbem aut villam, interrogate in ea quis sit dignus, & ibi manete usque dum exeatis. Et ingredientes in domum salutate eam. Et si conveniat ei domui, veniat pax vestra super eam: & si non conveniat ei, pax vestra super vos revertetur. Et qui non recipiunt vos, & non audiunt sermones vestros, exeuntes è domo sive è regione sive è civitate, excutite pulverem pedum vestrorum. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

10 نه زر * نه سيم † در كيسهء شما نباشد * نه توشه دان براي راه * [نه دو پيرهن] نه
11 كفش نه عصا ودست چوب * ارزاني است مزدور بروزي خود * درهر شهر وده كه درو رويد *
12 بپرسيد كيست انجا مستحق * انجا باشيد * تا انكه كه بدر آييد * ودر خانهء كه در رويد * بر
13 اهل خانه سلام دهيد * اگر خانهء بسلام شما ارزانيست * سلام شما بر انجا آيد * واگر ارزاني
14 نباشد * سلام شما بر شما واپس آيد * هر كسي كه سخنهاء شما را نشنود وقبول نكند *
چون از ان خانه بدر ايد * يا از ان ده * گردي كه بر پاي شما نشسته باشد
بيفشانيد *

aurum neque argentum, neque æs in crumena vestra sit. Nec sit vobis viatici pera ad iter, nec duæ tunicæ, neque calceamenta, neque virga & baculum: dignus est operarius cibo suo. In quamcunque autem urbem aut pagum intraveritis, interrogate quis sit illic dignus illic estote donec exeatis. Et in domum quamcunque intraveritis, domesticis salutem dicite. Si domus sa-lute vestrâ digna sit, salus vestra illuc supervenial; & si digna non sit, salus vestra ad vos revertatur. Quicunque sermones vestros non audiverit neque susceperit, cùm ex illa domo exiveritis, aut ex illo pago, pulverem qui pedibus vestris insederit excutite. 10 11 12 13 14

Digitized by Google

Amen dico vobis; Tolerabilius erit terræ Sodomorum & Gomorrhæorum in die
15 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ
judicii, quàm civitati illi. Ecce ego mitto vos sicut oves
16 κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα
in medio luporum. Estote ergò prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.
ἐν μέσῳ λύκων. γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.
Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in *consessus*, & in
17 Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν
synagogis suis flagellabunt vos. Et ad præsides *autem* &
18 ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς. Καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ
reges *agemini* propter me, in testimonium illis & gentibus. Cùm
βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. Ὅταν
autem tradent vos, *ne anxiemini* quomodò aut quid loquamini: dabitur
δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται
enim vobis in illa hora quid *loquemini*. Non enim vos estis *loquentes*,
20 γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε. Οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες,
sed spiritus Patris vestri *loquens* in vobis. Tradet autem
21 ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. Παραδώσει δὲ
frater fratrem in mortem, & pater filium: & insurgent *nati*
ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα
in parentes, & morte afficient eos. Et eritis *invisi ab* omnibus
22 ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων
propter nomen meum. *Verùm permanens* in finem, hic *servabitur*. Cùm
διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. Ὅταν δὲ
23 autem *insequentur* vos in civitate ista; fugite in aliam. Amen *enim*
διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην. Ἀμὴν γὰρ
dico vobis; Non *finietis* civitates Israel, donec veniat filius
λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς
hominis. Non est discipulus super magistrum, nec servus super
24 τοῦ ἀνθρώπου. Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ
dominum suum. Sufficit discipulo ut sit sicut magister ejus,
τὸν κύριον αὐτοῦ. Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ,
25 & *servus* sicut dominus ejus. Si patremfamilias *Beelzebul* vocaverunt,
καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐκάλεσαν,
quantò magis domesticos ejus? Ne ergò timueritis eos. Nihil enim
πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ; Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς. οὐδὲν γὰρ
26 est *occultum*, quod non revelabitur: & *abditum*, quod non scietur.
ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται.
Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine: & quod in *aurem* auditis,
27 Ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε,
prædicate super *domos*.
κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Equidem dico vobis, Terræ Sodomæ & Gomorræ fore mitiùs in die judicii, quàm urbi illi. 15

Commemoratione Martyrum Sanctorum. 23.

En ego mitto vos tanquam oves inter lupos: estote igitur prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Cavete 16 17
autem ab hominibus: tradent enim vos in prætoria, & in synagogis suis flagellabunt vos. Et coram præsidibus ac regibus 18
sistent vos propter me, in testimonium tum ipsorum, tum gentium. Quum autem tradiderint vos, ne soliciti fueritis, quo- 19
modo, quidve loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non 20
enim vos loquemini sed Spiritus patris vestri loquetur in vobis. Tradet autem fra- 21
ter fratrem proprium ad mortem; & pater filium suum: & insurgent liberi in parentes suos, eosque ad mortem adigent. Et eri- 22
tis exosi cuilibet homini propter nomen meum: ille verò qui perseveraverit usque ad finem, ipse servabitur. Quum perse- 23
quentur vos in hac urbe, fugite in aliam. Amen enim dico vobis, Nequaquam ab-
solveritis universas civitates domûs Israel, usquedum venerit filius hominis. Non est 24
discipulus præstantior magistro suo, neque servus domino suo. Sufficit discipulo ut sit 25
sicut magister ipsius, & servo sicut dominus suus. Si dominum domûs vocaverunt Beelzebub, quantò magis filios domûs i- 26
psius? Ne igitur expaveſcatis ab eis; nihil est enim opertum quod non reveletur, & absconditum quod non cognoscatur. Quod 27
dico vobis in tenebris, dicite illud in luminibus; & quod in aures vestras auditis, prædicate super tecta.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

utique vobis dico, quòd in die judicii super terram Sodomæ & Gomorrhæ levamen erit, & super illum locum non erit. Ecce ego vos mitto velut agnos inter lupos: subtiles igitur estote instar serpentum, & simplices corde sicut columbæ. Ab hominibus cavete: eò quòd vos in judicium rapient, & in conventibus suis virgas vobis infligent. Et ante judices & reges vos trahent propter me in testimonium ipsis populis. Quum autem vos tradiderint ne sic cogitetis, Quid faciemus? aut quid loquemur? quia in illa hora quod petieritis vobis dabitur. Quia tempore loquendi vos non estis qui loquimini; sed Mens pura & Spiritus sanctus de lingua vestra loquitur. Frater autem fratrem ad mortem tradet, & pater filium; & filii in patres insurgent, & eos morte afficient. Et ab omni homine propter nomen meum odio habiti eritis: quicunque vero sustinuerit usque ad finem, is vivet.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

15 Amen dico vobis; Tolerabilius erit terræ Sodomorum & Gomorrhæorum in
16 die judicii, quàm illi civitati. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio lu-
porum. Estote ergò prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.
17 Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in consiliis, & in synago-
18 gis suis flagellabunt vos: Et ad præsides & ad reges ducemini propter me,
19 in testimonium illis, & gentibus. Cùm autem tradent vos, nolite cogita-
re quomodò aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora, quid
20 loquamini. Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui
21 loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater fili-
22 um: & insurgent filii in parentes, & morte eos afficient: Et eritis odio
omnibus propter nomen meum: qui autem perseveraverit usque in finem, hic
salvus erit. Cùm autem persequentur vos in civitate ista, fugite in aliam. 23
Amen dico vobis; Non consummabitis civitates Israël, donec veniat filius
hominis. Non est discipulus super magistrum, nec servus super dominum 24
suum. Sufficit discipulo, ut sit sicut magister ejus; & servo, sicut dominus 25
ejus. Si patrem familias Beelzebub vocaverunt: quantò magis domesticos
ejus? Ne ergò timueritis eos. Nihil enim est opertum, quod non revela- 26
bitur; & occultum, quod non scietur. Quod dico vobis in tenebris, dici- 27
te in lumine: & quod in aure auditis, prædicate super tecta.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * اَمِيْنَ اَقُوْلُ لَكُمْ اَنَّ لِاَرْضِ سَدُوْمَ وَعَامُوْرَا رَاحَةً فِي يَوْمِ الدِّيْنِ اَكْثَرَ مِنْ تِلْكَ الْمَدِيْنَةِ *
16 * هَاَنَذَا مُرْسِلُكُمْ كَالْخِرَافِ بَيْنَ الذِّئَابِ * كُوْنُوْا حُكَمَاءَ كَالْحَيَّاتِ وَوُدَعَاءَ كَالْحَمَامِ *
17 18 * اِحْذَرُوْا مِنَ النَّاسِ فَاِنَّهُمْ يُسْلِمُوْنَكُمْ اِلَى الْمَحَافِلِ * وَفِي مَجَامِعِهِمْ يَضْرِبُوْنَكُمْ * وَيُقَدِّمُوْنَكُمْ
19 اِلَى الْوُلَاةِ وَالْمُلُوْكِ مِنْ اَجْلِيْ شَهَادَةً لَهُمْ وَلِلْاُمَمِ * وَاِذَا اَسْلَمُوْكُمْ فَلَا تَهْتَمُّوْا بِمَاذَا تَقُوْلُوْنَ *
20 فَاِنَّكُمْ تُعْطَوْنَ فِي تِلْكَ السَّاعَةِ مَا تَتَكَلَّمُوْنَ بِهِ * وَلَسْتُمْ اَنْتُمُ الْمُتَكَلِّمُوْنَ * لَكِنْ رُوْحُ
21 اَبِيْكُمْ يَتَكَلَّمُ فِيْكُمْ * وَيُسْلِمُ الْاَخُ اَخَاهُ اِلَى الْمَوْتِ وَالْاَبُ اِبْنَهُ * وَيَقُوْمُ الْاَبْنَاءُ عَلَى اٰبَائِهِمْ
22 فَيَقْتُلُوْنَهُمْ * وَتَكُوْنُوْنَ مُبْغَضِيْنَ مِنَ الْكُلِّ مِنْ اَجْلِ اسْمِيْ * وَالَّذِيْ يَصْبِرُ اِلَى الْمُنْتَهَى
23 يَخْلُصُ * فَاِذَا طَرَدُوْكُمْ مِنْ مَدِيْنَةٍ فَاهْرُبُوْا اِلَى اُخْرَى * اَمِيْنَ اَقُوْلُ لَكُمْ اَنَّكُمْ لَا تُكْمِلُوْنَ
يَطُوْفَ مُدُنِ اِسْرَائِيْلَ حَتَّى يَاْتِيَ ابْنُ الْاِنْسَانِ *

اَلْفَصْلُ الثَّامِنُ وَالْعِشْرُوْنَ *

24 * لَيْسَ تِلْمِيْذٌ اَفْضَلَ مِنْ مُعَلِّمِهِ وَلَا عَبْدٌ اَفْضَلَ مِنْ سَيِّدِهِ * حَسْبُ التِّلْمِيْذِ اَنْ يَكُوْنَ
25 مِثْلَ مُعَلِّمِهِ وَالْعَبْدِ اَنْ يَكُوْنَ مِثْلَ سَيِّدِهِ * اِنْ كَانُوْا سَمَّوْا رَبَّ الْبَيْتِ بَاعَلْ زِبُوْلَ فَكَمْ
26 بِالْحَرِيِّ اَهْلَ بَيْتِهِ * فَلَا تَخَافُوْهُمْ * فَلَيْسَ خَفِيٌّ لَا يَظْهَرُ وَلَا مَكْتُوْمٌ لَا يُعْلَمُ * اَلَّذِيْ اَقُوْلُهُ
27 لَكُمْ فِي الظُّلْمَةِ قُوْلُوْهُ فِي النُّوْرِ * وَمَا سَمِعْتُمُوْهُ بِاُذُنِكُمْ فَاكْرِزُوْا بِهِ عَلَى السُّطُوْحِ *

Amen dico vobis, quòd terræ Sodomæ & Gomorræ requies erit in die judicii major quàm illi civitati. Ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Cavete ab hominibus: ipsi enim tradent vos ad concilia, & in synagogis suis flagellabunt vos: Et sistent vos ante duces & reges propter me, in testimonium illis & gentibus. Cùm autem tradiderint vos, ne soliciti fitis quid dicatis: quoniam vobis dabitur in illa hora quid loquamini: Non enim vos eritis loquentes, sed spiritus patris vestri loquetur in vobis. Et tradet frater fratrem suum ad mortem, & pater filium suum: & surgent filii adversùs patres suos, & occident eos. Et eritis odiosi omnibus propter nomen meum: & qui toleraverit usque in finem, salvabitur. Cùm autem expulerint vos ex civitate aliqua, fugite in aliam. Amen dico vobis, Vos non absoluturos lustrationem urbium Israel, quin veniat filius hominis.

Sectio vigesima octava.

Non est discipulus excellentior magistro suo, neque servus nobilior domino suo. Sufficit discipulo, ut sit sicut magister suus: & servo, ut sit sicut dominus suus. Si vocaverunt patrem familiæ Beelzebul, quantò magis domesticos ejus? Ne timeatis eos: non est enim arcanum quod non reveletur; neque occultum quod non sciatur. Quod dico vobis in tenebris, dicite illud in lumine: & quod auditis in auribus vestris, prædicate illud super tecta.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ለዉኔ: እብለክሙ: ይረሠሓታ: መድረ: ሰደመ: ወገሞራ: አመ: ዕለተ: ደይን: አመይእቲ: ሃገር::=

በሰማዕት::=

16 ወናሁ: አነ: እፈንወክሙ: ከመ: ላባግዕ: መለከለ: ተኵለት: ኩኑ:: ጦቢባን:
17 ከመ: አርዌ: መድር: ወየዋሃን: ከመ: ርግብ::= ወተሓቀቡ: ሊመሰብእ: እኩያን: እስመ:
18 ያግብሉክሙ: ውስተ: ማኅበር: ወበመኳርብቲሆሙ: ይቀሥፈክሙ::= ወኅበ: መሰፍንት: ወነገ
19 ሠት: ይወስዱክሙ: በእንቲኣየ: ለስመዕ: ሎሙ: ወለአሕዛብ::= ወሶበ: ያግብሉክሙ: ሊተሰ
20 ልዩ: አፎ: መንተ: ትትናገሩ: እስመ: ይትወሀበክሙ: በይእቲ: ስዓት: ዘትትናገሩ::= እስመ: አ
21 ኮ: ላንተሙ: አለ: ትትናገሩ: ደሙ: መንፈስ: በለዕሌክሙ::= ወያግብእ: አኀዋሁ: ለሞት: ወአ
22 ብ: ወሉደ: ወይትነሥኡ: ውሉድ: ላዕለ: ዘመደሙ: ወይቀትልዎሙ::= ወትከውኑ: ጽሉኣነ:
በኀበ: ኵሉ: ሰብእ: በእንተ: ስሞየ: ወዘሰ: አዝለፈ: ትዕግሰቶ: ውእቱ: ይድኅን::=
23 ወሶቤ: ይስድዱክሙ: በውስተዛ: ሃገር: ጕዩ: ውስተ: ካልእታ: ለዉኔ: እብለክሙ: ሊይትፈ
24 ጸዋ: አህጉራተ: እስራኤል: እስከ: ሶበ: ይመጽእ: ወልደ: እጋለ: አመሕያው::= ኢልቦ: ረድ
25 እ: ዘየዐቢ: ለመሊቁ: ወገብርኂ: ዘይቴይስ: አመእግዚኡ::= ወጠኑ: ለረድእ: ይኩን: ከመ: ሊቁ:
ወገብርኂ: ከመ: እግዚኡ::ዘለባዕለ: ቤት: በብዔል: ዜቡል: ይቤልዎ: እፎ: ፈድፋደ: ለሰብእ:
26 ቤቱ::= ሊትፍርህዎሙ: እስመ: ኢልቦ: ክደን: ዘሊይትከሠት: ወኅቡእ: ዘሊይትዐወቅ::=
27 ዘነገርኩክሙ: በጽልመት: ንግሩ: በብረሃን: ውስተ: እዝንክሙ: ነገርኩክሙ: ስብኩ: ውስተ: አ
ንኅስት::=

Amen dico vobis, quòd remissius erit terræ Sodomæ & Gomorræ, in die judicii quàm huic urbi.

In Martyribus.

Et ecce ego mittam vos ut oves in medio luporum: estote igitur prudentes ut serpens, & innocentes sicut columba. Et cavete ab hominibus malis, quoniam tradent vos in confessum, & in synagogis suis flagellabunt vos. Et ad principes, & reges adducent vos propter me in testimonium iis, & gentibus. Et quum tradent vos, ne estote soliciti quomodo quid loquamini, quia dabitur vobis in illa hora quid loquamini. Quoniam non vos estis qui loquemini, sed spiritus super vos. Et tradet fratrem ejus ad mortem, & pater filium suum, & surgent filii contra parentes suos, & morte eos affici facient. Et eritis exosi omnibus hominibus propter nomen meum, & qui continuaverit tolerantiam ipse servabitur. Et quando persequentur vos in hac urbe, fugite in aliam: amen dico vobis, Non consummatæ erunt civitates Israel, donec veniat filius hominis. Non est discipulus qui major est magistro suo, nec servus qui præstat domino suo. Sufficitne discipulo fieri sicut magister ejus, & servo sicut dominus ejus? qui dominâ domûs Beelzebub vocabit, quantò magis homines domûs ejus? Ne igitur timueritis eos: quoniam non est opertum quod non revelabitur, & absconditum quod non manifestabitur. Quod dixi vobis in tenebris, dicite in luce: quod auribus vestris locutus sum vobis, prædicate in tectis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * چون ازين شهر شمارا برانند بشهر ديكر بكريزيد * راست بشما بكويم * همه شهرهاء بني
24 اسرائيل تمام نكنيد * تا انكه كه فرزند ادمي بيايد * نباشد شاكرد هنرمندتر از استادش *
25 ونه بنده ازخداوند خود * * بس است شاكردرا كه مانند استاد خود باشد * وبنده همچون
خداوند خود * چون خداوند خانه را نامش †بعلزبوب خوانند يكي درچند خواهند كفتن
26 براي خانكيان لو * * اكنون از ايشان مترسيد * نيست چيزي پوشيده الا اشكارا شود * وكشاده
27 كرده * ونه پنهان داشته الا هويدا ومعلوم كردد * * هر چه من بتاريكي بشما كفته
بكوش شما انرا بروشنايي بكوييد * وهر چه بكوش شما پنهان †شنيده باشيد بر بامها
منادي بزنيد *

Cùm ex hac urbe abegerint vos, in urbem aliam fugite. Certè vobis dico, Omnes urbes filiorum Israelis non absolvetis, donec Filius hominis veniat. Ne fit discipulus præstantior magistro suo, neque servus domino suo. Satis est discipulo, ut sicut magister suus fit, & servo, sicut dominus suus: cùm dominum domûs nomine Beelzebub vocaverint, quotappliciter dicent de domesticis eius? Ne igitur ab iis metuatis: non est res operta, quin manifesta fiat & retegetur; neque occultata quin pateſcet & innotescet. Quicquid ego in tenebris vobis dixi, vos illud in luce dicite: & quicquid in aurem vestram secretè auditis, in tectis prædicate.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΙΘ'.

28 Καὶ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ Σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ
Et ne timeatis ab occidentibus corpus: at animam non
δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν
valentium occidere: timete autem magis potentem & animam
καὶ Σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται;
& corpus perdere in gehenna. Nónne duo passeres asse veneunt?
29 καὶ Σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται;
& corpus perdere in gehenna. Nónne duo passeres asse veneunt?
καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσῆται ἐπὶ τὴν γῆν, ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν.
Et unus ex illis non cadet super terram, sine Patre vestro.
30 Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί. Μὴ οὖν
Vestri autem & capilli capitis omnes numerati sunt. Ne ergò
31 φοβηθῆτε, πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ζ
timueritis: multis passeribus præstatis vos. Omnis ergò qui confitebitur β
32 ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν
in me coram hominibus, confitebor & ego in eo coram
τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
Patre meo qui in cœlis. Qui autem negaverit me coram hominibus,
33 ἀρνήσομαι κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Μὴ νομίσητε ζ
negabo eum & ego coram Patre meo qui in cœlis. Ne arbitremini ε
34 ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ
quòd veni jacere pacem in terram: non veni jacere pacem, sed
μάχαιραν. Ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ
gladium. Veni enim dividere hominem adversùs patrem suum, &
35 θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς.
filiam adversùs matrem suam, & nurum adversùs socrum suam.
Καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου, οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ η 36
Et inimici hominis, domestici ejus. Diligens patrem aut
μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ 37
matrem super me, non est me dignus: & amens filium aut filiam super
ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. Καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ 38
me, non est me dignus. Et qui non capit crucem suam, &
ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. Ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ζ 39
sequitur post me, non est me dignus. Inveniens animam suam,
γ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. ζ
perdet illam: & perdens animam suam propter me, inveniet eam.
Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται 40
Suscipiens vos, me suscipit: & qui me suscipiens, suscipit
α τὸν ἀποστείλαντά με. Ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, 41
mittentem me. Recipiens Prophetam in nomen Prophetæ,
θ μισθὸν προφήτου λήψεται. καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου, ζ
mercedem Prophetæ capiet: & recipiens justum in nomen justi,
ι μισθὸν δικαίου λήψεται. Καὶ ὃς ἂν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ζ 42
mercedem justi capiet. Et quicunque potaverit unum minimorum illorum
ς ποτήριον ψυχροῦ μόνον, εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ
poculum frigidæ tantùm, in nomen discipuli, Amen dico vobis, Non
ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.
perdet mercedem suam.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 ܘܠܐ ܬܕܚܠܘܢ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܩܛܠܝܢ ܦܓܪܐ ܘܢܦܫܐ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܠܡܩܛܠ ܐܠܐ ܕܚܠܘ ܠܗ ܕܝܬ ܢܦܫܐ ܘܦܓܪܐ ܠܡܐܒܕ ܒܓܗܢܡ ׃
* Nec expaveſcatis ab iis qui interim unt cor- 28
29 ܗܠܐ ܬܪܬܝܢ ܨܦܪܝܢ ܙܘܥܝܢ ܒܫܘܩܐ ܡܬܙܒܢܝܢ ܠܟܘ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܠܐ ܢܦܠ ܥܠ ܐܪܥܐ ׃ ܒܠܥܕܝ ܐܒܘܟܘܢ ׃ ܘܐܦ ܫܥܪ ܪܝܫܟܘܢ ׃ ܟܠܗ ܡܢܝܢ ܐܫܬܟܚ ׃ ܠܐ ܬܕܚܠܘ ܗܘ ׃ ܠܐ ܬܦܠ ܗܘ ׃ ܐܦ ܠܐ ܐܢ ׃
29 ܗܠܐ ܬܪܬܝܢ ܨܦܪܝܢ ܙܘܥܝܢ ܒܫܘܩܐ ܡܬܙܒܢܝܢ ܠܟܘ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܠܐ ܢܦܠ ܥܠ ܐܪܥܐ ׃ ܒܠܥܕܝ ܐܒܘܟܘܢ ׃ ܘܐܦ ܫܥܪ ܪܝܫܟܘܢ ׃ ܟܠܗ ܡܢܝܢ ܐܫܬܟܚ ׃ ܠܐ ܬܕܚܠܘ ܗܘ ׃ ܠܐ ܬܦܠ ܗܘ ׃ ܐܦ ܠܐ ܐܢ ׃
ex eis ſine patre veſtro non cadit ſu per ter-
30 ܘܐܝܟ ܕܫܥܪ ܪܝܫܟܘܢ ܟܠܗ ܡܢܝܢ ܐܫܬܟܚ ׃ ܠܐ ܬܕܚܠܘ ܗܘ ׃ ܠܐ ܬܦܠ ܗܘ ׃ ܐܦ ܠܐ ܐܢ ׃
ram? Veſtri autem etiam pili capitis ve- 30
31 ܒܗܕܐ ܕܟܝ ܡܢ ܣܦܪܝܢ ܣܓܝܐܝܢ ܐܬܝܬ ܒܟܘܢ ׃ ׃ ܠܐ ܗܘ ܐܝܠܝ ܠܐ ܬܕܚܠܘ ׃ ܟܠ
ſtri omnes numerati ſunt. Ne igitur timu- 31
32 ܕܝܢ ܕܟܝ ܡܢ ܣܦܪܝܢ ܣܓܝܐܝܢ ܐܬܝܬ ܒܟܘܢ ׃ ׃ ܠܐ ܗܘ ܐܝܠܝ ܠܐ ܬܕܚܠܘ ׃ ܟܠ
eritis: paſſerculis multis præſtantiores eſtis. 32
Quiſquis ergò confitebitur me coram ho-
33 ܕܝܢ ܕܟܝ ܡܢ ܣܦܪܝܢ ܣܓܝܐܝܢ ܐܬܝܬ ܒܟܘܢ ׃ ׃ ܠܐ ܗܘ ܐܝܠܝ ܠܐ ܬܕܚܠܘ ׃ ܟܠ
minibus, confitebor eum ego quoque co- 33
ram patre meo qui in cœlis eſt. Qui verò
abnegaverit me coram hominibus, abne-
gabo eum ego quoque coram patre meo qui
eſt in cœlis.

Lectio pro defunctis. 24.

34 ܠܐ ܬܣܒܪܘ ܕܐܬܝܬ ܠܫܕܝܐ ܫܠܡܐ ܒܐܪܥܐ ׃ ׃ ܠܐ ܐܬܝܬ ܠܫܕܝܐ ܫܠܡܐ ܐܠܐ ܩܪܒܐ ׃ ׃ ܐܬܝܬ ܗܢ ܐܝܟ ܕܐܦܠܓ ܒܪܐ ܡܢ ܐܒܘܗܝ ׃ ׃ ܘܒܪܬܐ ܡܢ ܐܡܗ ׃ ׃ ܘܟܠܬܐ ܡܢ ܚܡܬܗ ׃ ׃ ׃

Versio VULGATA LATINA.

28 Et nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occide-
re: sed potiùs timete eum, qui potest & animam & corpus perdere in ge-
29 hennam. Nónne duo passeres asse væneunt: & unus ex illis non cadet super
30 terram sine patre vestro? Vestri autem capilli capitis omnes numerati sunt.
31 Nolite ergò timere: multis passeribus meliores estis vos. Omnis ergò qui
32 confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo,
33 qui in cœlis est. Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo & ego
34 eum coram Patre meo, qui in cœlis est. Nolite arbitrari quia pacem venerim
35 mittere in terram: non veni pacem mittere, sed gladium. Veni enim separare
hominem adversùs patrem suum, & filiam adversùs matrem suam, & nurum ad-
versùs socrum suam: Et inimici hominis, domestici ejus. Qui amat patrem 36
aut matrem plus quàm me, non est me dignus: & qui amat filium aut filiam 37
super me, non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam, & sequitur me, 38
non est me dignus. Qui invenit animam suam, perdet illam: & qui perdi- 39
derit animam suam propter me, inveniet eam. Qui recipit vos, me recipit: & 40
qui me recipit, recipit eum qui me misit. Qui recipit prophetam in nomine 41
prophetæ, mercedem prophetæ accipiet: & qui recipit justum in nomine justi,
mercedem justi accipiet. Et quicunque potum dederit uni ex minimis istis 42
calicem aquæ frigidæ tantùm in nomine discipuli: amen dico vobis, Non
perdet mercedem suam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 *لَا تَخَافُوا مِمَّنْ يَقْتُلُ ٱلْجَسَدَ وَلَا يَسْتَطِيعُ اَنْ يَقْتُلَ ٱلنَّفْسَ * خَافُوا مِمَّنْ يَقْدِرُ اَنْ يُهْلِكَ
29 النَّفْسَ وَٱلْجَسَدَ جَمِيعًا فِي جَهَنَّمَ * اَلَيْسَ عُصْفُورَانِ يُبَاعَانِ بِفَلْسٍ * وَوَاحِدٌ مِنْهُمَا لَا يَسْقُطُ
30 عَلَى ٱلْاَرْضِ دُونَ اِرَادَةِ اَبِيكُمْ * وَاَنْتُمْ فَشُعُورُ رُوسِكُمْ كُلُّهَا مُحْصَاةٌ * فَلَا تَخَافُوا فَاَنْتُمْ
31 اَفْضَلُ مِنْ عَصَافِيرَ كَثِيرَةٍ * كُلُّ مَنْ يَعْتَرِفُ بِي قُدَّامَ ٱلنَّاسِ اَعْتَرِفُ اَنَا بِهِ قُدَّامَ اَبِي ٱلَّذِي
32 فِي ٱلسَّمٰوَاتِ * وَمَنْ يُنْكِرُنِي قُدَّامَ ٱلنَّاسِ اُنْكِرُهُ اَنَا قُدَّامَ اَبِي ٱلَّذِي فِي ٱلسَّمٰوَاتِ *
33

* اَلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ وَٱلْعِشْرُونَ *

34 *لَا تَظُنُّوا اَنِّي جِئْتُ لِاُلْقِيَ عَلَى ٱلْاَرْضِ سَلَامَةً * مَا جِئْتُ لِاُلْقِيَ سَلَامَةً لٰكِنْ سَيْفًا * اَتَيْتُ
35 لِاُفَرِّقَ ٱلْاِنْسَانَ مِنْ اَبِيهِ * وَٱلْاِبْنَةَ مِنْ اُمِّهَا * وَٱلْعَرُوسَ مِنْ حَمَاتِهَا * وَاَعْدَاءُ ٱلْاِنْسَانِ اَهْلُ
36 بَيْتِهِ * فَمَنْ اَحَبَّ اَبًا اَوْ اُمًّا اَكْثَرَ مِنِّي فَمَا يَسْتَحِقُّنِي * وَمَنْ اَحَبَّ اَبْنًا اَوِ ٱبْنَةً اَكْثَرَ
37 مِنِّي فَمَا يَسْتَحِقُّنِي * وَمَنْ لَا يَحْمِلُ صَلِيبَهُ وَيَتْبَعُنِي فَمَا يَسْتَحِقُّنِي * وَمَنْ وَجَدَ نَفْسَهُ
38 فَلْيُهْلِكْهَا وَمَنْ اَهْلَكَ نَفْسَهُ مِنْ اَجْلِي وَجَدَهَا * وَمَنْ قَبِلَكُمْ فَقَدْ قَبِلَنِي وَمَنْ قَبِلَنِي
39 فَقَدْ قَبِلَ ٱلَّذِي اَرْسَلَنِي * وَمَنْ يَقْبَلْ نَبِيًّا بِٱسْمِ نَبِيٍّ فَاَجْرَ نَبِيٍّ يَاْخُذُ * وَمَنْ يَقْبَلْ صِدِّيقًا
40 بِٱسْمِ صِدِّيقٍ فَاَجْرَ صِدِّيقٍ يَاْخُذُ * وَمَنْ يَسْقِي اَحَدَ هَؤُلَاءِ ٱلصِّغَارِ كَاسَ مَاءٍ بَارِدٍ فَقَطْ
41 بِٱسْمِ تِلْمِيذٍ اَمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ اَجْرَهُ لَا يَضِيعُ *

Ne timeatis eum qui occidit corpus, & 28
non potest occidere animam: Timete eum
qui potest perdere animam & corpus si-
mul in gehennam. Nonne duo passeres ve- 29
neunt quadrante? & tamen unus ex illis
non cadit super terram præter voluntа-
tem patris vestri. Vos autem, etiam 30
capilli capitum vestrorum omnes nume-
rati sunt. Ne ergò metuatis: nam præ- 31
stantiores estis passeribus multis. Omnis 32
qui confitebitur me coram hominibus,
confitebor ego eum coram patre meo qui
in cœlis est. Et qui negaverit me coram 33
hominibus, negabo illum ego coram pa-
tre meo qui in cœlis est.

Sectio vigesima nona.

Ne arbitremini me venisse ut injicerem 34
super terram pacem: non veni ut mitte-
rem pacem, sed gladium. Veni ad sepa- 35
randum hominem à patre suo, & filiam
à matre sua, & nurum à socru sua:
Et inimici hominis, domestici ejus. Qui 36
enim dilexerit patrem aut matrem plus- 37
quàm me, non est dignus me: & qui a-
maverit filium aut filiam plusquàm me,
non est dignus me. Et qui non portat 38
crucem suam & sequitur me, non est di-
gnus me. Qui autem invenerit animam 39
suam, perdat eam: & qui perdiderit
animam suam propter me, inveniet eam.
Et qui recipit vos, recipit me: & qui 40
recipit me, jam recepit eum qui misit
me. Et qui recipit prophetam in nomine 41
prophetæ; mercedem prophetæ accipiet.
Et qui recipit justum in nomine justi; 42
mercedem justi accipiet. Et quicunque
propinaverit uni horum minimorum ca-
licem aquæ frigidæ tantùm in nomine
discipuli, Amen dico vobis, Mercedem
ejus non perituram.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ወሊትፍርሁ : እመእለ : ይቀትሉ : ለሠጋ : ወነፍሰክሙሰ : ሊይክሉ : ቀቲለ : ፍርሁሰ :
29 ዘይክል : ነፍስ : ወለሠጋ : እስጥሉ : በወስተ : ገሀነም ::=: ለኮሁ : ክልሌ : ለዕዋፍ :
ለሶርዮን : ይሠየጠ : ወለሐቲ : እመኔሆን : ሊትወድቅ : መድረ : ዘእንበለ : ያእምር : እ
30 ቡክሙ ::=: ለክሙኒ : ጸጉረ : ርእስክሙ : ኵሉን : ኍሉቃት ::=: እማንቱ :
31 ሊትፍርሁኬ : እመብዙኅ : ለዕዋፍ : ትሊይሉ : እኔትሙ ::=: ኵሉኬ : ዘየእመነ :
32 ቢየ : በቅድመ : እጋለ : እመኪያው : ለእመና : ለነሂ : ቦቱ : በቅድሜሁ : ለአቡየ : ዘ
33 በ : ሰሚያት ::=: ወለዘሰ : ክሕደኒ : በቅድመ : ሰብእ : እስክደ : ለነኒ : በቅድመ : እ
34 ቡየ : ዘበ : ሰሚያት ::=: ሊይመሰልክሙ ፡ ዘመጸእኩ :: ሰላመ : እደይ : ውስተ : ም
35 ድር : ሊመጸእኩ : እደይ : ሰለመ : ላለ : ሞጥበሓት ::=: ለመጸእኩ : እፍልጥ : ብ
36 እሴ : እመለቡሁ : ወወለት : እመእማ : ወመርዓት : እመሐማት ::=: ፀረ : ለሰብእ :
37 ሰብእ : ቤቱ ::=: ዘያፈቅር : ወዘያበድር : ለበ : ወእመ : እመነየ : ሊይደሉ : ሊተ :
38 ወዘያፈቅር : ወለደ : ወወለቶ : እመነየ : ሊይደሉ : ሊተ ::=: ወዘሊነሠአ : ሞስ
39 ቀሉ : ወዘሊተለወ : ድኅረየ : ሊይደሉ : ሊተ ::=: ዘረከባ : ለነፍሱ : ይግድፋ :
40 ወዘሰ : ገደፋ : ለነፍሱ : በእንቲኣየ : ይረክባ ::=: ዘተወክፈ : ኪያክሙ : ወኪያየ :
41 ተወክፈ : ወዘኪያየ : ተወክፈ : ተወክፈ ዘፈነወኒ ::=: ዘተወክፈ : ነቢየ : በስመ : ነ
ቢይ : ዐስበ : ነቢይ : ይነሥእ : ወዘተወክፈ : ጸድቀ : በስመ : ጸድቅ : ዐስበ : ጸድቅ :
42 ይነሥእ ::=: ወዘለስተየ : ለሐይ : እመእሉ : ንሉሰን : ጽዋዐ : ማየ : ቋሪና : ከመ : በ
ስመ : ረድእየ : ለሜን : እብለክሙ : ሊይሰዮል : ዐስቦ ::=:

Et ne timete ab iis, qui trucidant corpus, & animam vestram non possunt 28
trucidare: timete eum qui potest animam, & corpus perdere in Gehennam.
Nónne duo passeres asarion veneunt, & una ex iis non cadet humi nisi cog- 29
noscat pater vester. Vobis igitur capilli capitis vestri omnes numerantur. 30
Ne timete igitur, multis passeribus præstatis vos. Omnis igitur qui con- 31
fitebitur me coram hominibus, confitebor ego ipse eum, coram patre meo, 32
qui est in cœlis. Et qui negaverit me coram hominibus, ego etiam negabo 33
eum coram patre meo qui est in cœlis. Ne videatur vobis quòd vene- 34
rim pacem mittere in terram: non veni missurus pacem, sed gladium.
Veni separare hominem à patre suo, & filiam à matre sua: & nurum à 35
socru sua. Inimici hominis, homines domûs ejus. Qui amat & diligit 36
patrem aut matrem plus quàm me, non est me dignus: & qui amat fi- 37
lium suum, & filiam suam plus quàm me, me non est dignus. Et qui non 38
accipit crucem suam, & qui non sequitur post me, non est dignus me. Qui 39
invenit animam suam perdit eam: & qui perdidit animam suam propter
me inveniet eam. Qui recepit vos, & me recepit: & qui me re- 40
cepit, recepit eum qui misit me. Qui recepit prophetam in nomine pro- 41
phetæ, mercedem prophetæ accipiet: & qui recepit justum in nomine justi,
mercedem justi accipiet. Et qui potum dederit unì ex his pusillis cali- 42
cem aquæ frigidæ sicut in nomine discipuli mei; Amen dico vobis, Non
perdet mercedem suam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

39 *هركه جان خود را براي من كم كند * خود را بيابد * وهركه جان خود را يافت
40 اورا كم كند * هركه شما را قبول كند * مرا قبول كرده باشد * وهركه مرا قبول كند
41 فرستاننده مرا نيز قبول كرده باشد * هركه پيغامبررا † بنام من پيغامبري قبول
كند * مزد پيغامبر † بستاند * وهركه صديق را بنام من بصديق قبول كند مزد
42 صديق بستاند * * وهركه [نيكي] ازين كودكانرا آب خنك تنها بخوراند بنام
شاكردي * راست بشما بگويم كه مزد اوكم نشود *

Quicunque animam suam propter 39
me perdiderit, illam inveniet; &
quicunque animam suam invenit, il-
lam perdet. Quicunque vos rece- 40
perit, me recepit; & qui me reci-
pit, eum qui misit me etiam rece-
pit. Quicunque Prophetam in no- 41
mine meo cum prophetia receperit,
mercedem Prophetæ accipiet; &
quicunque justum in nomine meo
cum justitia receperit, mercedem
justi accipiet. Et quicunque uni ex 42
his parvulis aquam frigidam tan-
tùm propinaverit in nomine disci-
puli, certè vobis dico, quòd merces
ejus non peribit.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Κ'.

CAP. XI. ια'.

1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐ-
τοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.
2 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας δύο Κ'
3 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; 8
4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ
5 ἀκούετε καὶ βλέπετε· Τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθα-
ρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζον-
6 ται. Καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Τούτων δὲ
7 πορευομένων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί ἐξήλθατε εἰς
τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; Ἀλλὰ τί ἐξ-
8 ήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; Ἰδοὺ οἱ
τὰ μαλακὰ φοροῦντες, ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. Ἀλλὰ τί ἐξήλθατε 9
ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. Οὗτός γάρ 10
ἐστι περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
ώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου. Ἀμὴν λέγω ὑ- 11
μῖν, Οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν, μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Ὁ δὲ
μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, μείζων αὐτοῦ ἐστιν. Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰω- 12
άννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασ-
ταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. Πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου 13
ἐπροφήτευσαν. Καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἠλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. Ὁ ἔ- 14
χων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. 15

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ad oblationem amputationis capitis Johannis. 25.

CAP. XI.

1 ET factum est, quum finem fecisset Jesus monendi duodecim discipulos suos, discessit illinc ad docendum & prædicandum in
2 urbibus eorum. Johannes autem quum audisset in carcere opera Messiæ, misit per dis-
3 cipulos suos, & dixit ei; Túne is es qui venturus est, an alium expectamus? Respon-
4 dit Jesus, & ait illis; Ite, narrate Johanni ea quæ auditis & videtis. Cæci vident, & claudi ambulant, leprosique mundantur, &
5 surdi audiunt, & mortui resurgunt, & pauperibus evangelizatur. Et felix ille qui non
6 scandalizabitur in me. Quum autem abiis-
7 sent, cœpit Jesus verba facere ad turbas de Johanne; Quid exîstis in desertum visuri? arundinem à vento agitatam? Sin minùs,
8 quid exîstis visuri? virum vestimentis mollibus indutum? ecce ii qui mollibus vestiuntur, in aulis regum degunt. Sin minùs, quid
9 exîstis visuri? Prophetam? Ita, dico vobis, imò prophetâ præstantiorem. Ipse enim
10 est de quo scriptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, ut paret viam coram te. Verè dico vobis; Non sur-
11 rexit inter natos mulierum major Johanne Baptistâ, minimus autem in regno cœlorum major est eo. A diebus porrò Johannis Ba-
12 ptistæ nunc usque, regnum cœlorum cum violentia accipitur, & violenti rapiunt illud.
13 Nam cuncti prophetæ Lexque usque ad Johannem vaticinati sunt. Et si vultis, recipi-
14 te: quia is est Elia qui venturus erat. Qui
15 habet aures ad audiendum, audiat.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XI.

1 Cum Jesus mandata sua consummásset, illinc egressus est; & abiit ut doceret, & in civitatibus illorum prædicaret.

LIX. Missio Johannis ad Jesum interrogandum.

2 Cumque Johannes in carcere facta Christi audisset, discipulos suos misit: Et illi dixit, Túne es ille qui
3 venturus est, aut quempiam alium expectaturi sumus? Jesus respon-
4 sum dedit, & iis dixit; Ite, Johanni renuntiate quicquid videtis & auditis. Cæci vident, & luxati
5 pedibus incedunt, leprosi mundantur, muti loquuntur, mortui revivíscunt, pauperes beantur. Et beatus il-
6 le qui de me in dubitationem adductus non fuerit.

LX. Laudat Jesus Johannem.

7 Cùm abiissent, Jesus exorsus est de Johanne, & turbæ dixit; quare in desertum exîstis? ut videretis arun-
8 dinem quæ à vento agitatur. Sin minùs, quare exîstis? ut videretis homi-
nem splendido vestitu amictum? illi qui vestimentis splendidis amiciuntur, in aulis regum sunt.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XI.

1 ET factum est, cùm consummâsset Jesus, præcipiens duodecim discipulis suis,
2 transiit indè ut doceret & prædicaret in civitatibus eorum. Joannes autem cùm
3 audîsset in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis suis, Ait illi; Tu
4 es, qui venturus es, an alium expectamus? Et respondens Jesus ait illis; Eun-
5 tes renuntiate Joanni quæ audîstis, & vidistis. Cæci vident, claudi ambulant, le-
6 prosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: Et
7 beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me. Illis autem abeuntibus, cœpit Jesus dicere ad turbas de Joanne; Quid exîstis in desertum videre? arundinem vento agitatam? Sed quid exîstis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce 8
qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. Sed quid exîstis videre? pro- 9
phetam? Etiam dico vobis, & plus quàm prophetam. Hic est enim de quo scri- 10
ptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam
tuam ante te. Amen dico vobis; Non surrexit inter natos mulierum major Joanne 11
Baptistâ: qui autem minor est in regno cœlorum, major est illo. A diebus autem 12
Joannis Baptistæ usque nunc, regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt
illud. Omnes enim prophetæ & lex, usque ad Joannem, prophetaverunt: Et si vul- 13 14
tis recipere, ipse est Elias, qui venturus est. Qui habet aures audiendi, audiat. 15

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ اَلثَّلٰثُوْنَ *

Sectio trigesima.

CAP. XI.

1 * وَلَمَّا اَكْمَلَ يَسُوعُ اَمْرَهُ لِتَلَامِيذِهِ الْاِثْنَيْ عَشَرَ اِنْتَقَلَ مِنْ هُنَاكَ لِيُعَلِّمَ وَيَكْرِزَ فِي مُدُنِهِمْ *
2 * فَلَمَّا سَمِعَ يُوحَنَّا فِي السِّجْنِ بِاَعْمَالِ الْمَسِيحِ اَرْسَلَ اِلَيْهِ اِثْنَيْنِ مِنْ تَلَامِيذِهِ قَائِلًا * اَنْتَ هُوَ
3 4 5 الْآتِي اَمْ نَتَرَجَّى اٰخَرَ * اَجَابَهُمَا يَسُوعُ قَائِلًا اِذْهَبَا وَاَعْلِمَا يُوحَنَّا بِمَا رَاَيْتُمَا وَسَمِعْتُمَا * اَلْعُمْيَانُ
يُبْصِرُونَ * وَالْعُرْجُ يَمْشُونَ * وَالْبُرْصُ يَطْهُرُونَ * وَالصُّمُّ يَسْمَعُونَ * وَالْمَوْتَى يَقُومُونَ * وَالْمَسَاكِينُ
6 7 يُبَشَّرُونَ * فَطُوبَى لِمَنْ لَا يَشُكُّ فِيَّ * فَلَمَّا ذَهَبَ هٰذَانِ بَدَاَ يَسُوعُ اَنْ يَقُولَ لِلْجَمْعِ مِنْ
8 اَجْلِ يُوحَنَّا مَاذَا خَرَجْتُمْ اِلَى الْبَرِّيَّةِ تَنْظُرُونَ * اَقَصَبَةً تُحَرِّكُهَا الرِّيحُ * اَوْ مَاذَا خَرَجْتُمْ
9 تَنْظُرُونَ * اَاِنْسَانًا لَابِسًا لِبَاسًا نَاعِمًا * هَا اَهْلُ اللِّبَاسِ النَّاعِمِ * فِي بُيُوتِ الْمُلُوكِ * اَوْ مَاذَا
10 خَرَجْتُمْ تَنْظُرُونَ اَنَبِيًّا * نَعَمْ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّهُ اَفْضَلُ مِنْ نَبِيٍّ * هٰذَا الَّذِي كُتِبَ مِنْ
11 اَجْلِهِ هَاَنَذَا مُرْسِلٌ مَلَاكِي اَمَامَ وَجْهِكَ لِيُسَهِّلَ طَرِيقَكَ اَمَامَكَ * اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّهُ لَمْ
12 يَقُمْ فِي مَوَالِيدِ النِّسَاءِ اَعْظَمُ مِنْ يُوحَنَّا الْمَعْمَدَانِيِّ وَالصَّغِيرُ فِي مَلَكُوتِ السَّمَاءِ اَعْظَمُ مِنْهُ * وَمِنْ
13 اَيَّامِ يُوحَنَّا الْمَعْمَدَانِيِّ اِلَى الْاٰنَ مَلَكُوتُ السَّمٰوَاتِ يُغْصَبُ وَغَاصِبُونَ يَخْتَطِفُونَهَا * فَاِنَّ النَّامُوسَ
14 وَالْاَنْبِيَاءَ اِلَى يُوحَنَّا * فَاِنْ اَرَدْتُمْ اَنْ تَقْبَلُوهُ فَهُوَ اِيلِيَّا الْمُزْمِعُ اَنْ يَاْتِيَ * مَنْ لَهُ اُذُنَانِ
15 سَامِعَتَانِ فَلْيَسْمَعْ *

1 E T cùm finem fecisset Jesus præcipiendi discipulis suis duodecim, discessit indè, ut doceret & prædicaret in civitatibus eorum. Cùm autem audisset Jo- 2
hannes in carcere opera Christi, misit ad eum duos ex discipulis suis, dicens; Tu 3
es ille venturus, an sperabimus alium? Respondit Jesus, & dixit eis; Ite & 4
referte Johanni quæ vidistis & audistis. Cæci vident, & claudi ambulant, 5
& leprosi mundantur, & surdi audiunt, & mortui resurgunt, & pauperes
evangelizantur. Et beatus qui non hæsitaverit in me. Cùm autem abiissent hi 6 7
duo, cœpit Jesus dicere ad turbas de Johanne; Quid existis in desertum videre? num arundinem, quam agitat ventus? Aut quid existis videre? num 8
hominem indutum vestimento molli? Ecce homines vestimenti mollis, in do- 9
mibus regum sunt. Aut quid existis videre? Num prophetam? Etiam dico vobis, quod ipse est præstantior quàm propheta. Iste est de quo scriptum est, Ecce 10
ego mitto angelum meum ante faciem meam, ad præparandam viam tuam ante te.
Amen dico vobis, quòd non surrexit inter natos mulierum major Johanne Bap- 11
tista. Attamen minimus in regno cœlorum, major est illo. A diebus autem Jo- 12
hannis Baptistæ usque nunc, regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt
illud. Nam Lex & Prophetæ usque ad 13
Johannem sunt. Quòd si velitis reci- 14
pere eum, ipse est Elias qui venturus
erat. Qui habet aures audientes, au- 15
diat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 1a ወኮነ: እመዘ:ሰለጠ: እግዚእሊየሱስ: እናዘ:ይሌጝዞ : ለዐሠርቱ:ወክልሌቱ;ላርደሊ
ሁ:ፈለሰ: እመህየ: ከመ : ይመህር : ወይስብክ : ውስተ : ላህጉሪሆሙ::=፨ በእንተ:
2 እለ : ተፈነዉ : እመኃበ : ዮሐንስ::=፨ ወዮሐንስ : ሰሚዖ : በቤተ : ሞቅ
3 ሕ : መግባሪሁ : ለእግዚእሊየሱስ:: ፈነወ : ክልሌተ : እመላርደሊሁ : ኀቤሁ::=፨ ይቤ
4 ሎ:ለንተሁላ: ዘይመጽእ: ወሚሙ: ካልእ: ዘንሴፎ::=፨ ወለወሢለ: እግዚእሊየሱስ:ይቤሎ
5 ሙ: ሖዊረክሙ:ዚንወሙ: ለዮሐንስ:ዘትሰሙዑ:ወዘትሬእዩ::=፨ ዕዉራን:ይሬእዩ:ሐንካሳን:ይ
6 ሖወረ: እለ:ለመጽ:ይነጽሑ:ጽውሙን: ይሰመዑ:መዉታን:ይትነሠኡ:ወነዳያን:ይዜንዉ::=፨
ወብፁዕ: ውእቱ: ዘለ,ዐለወኒ:ወሊይስሕት: ብየ::=፨ ወእመዝ: ኀለፉ: እሉ: ለኀዝ: እግዚእ
7 ሊየሱስ:ወይቤሎሙ: ለላሕዞብ: በእንተ:ዮሐንስ:መንተ: ወፂእክሙ: ገደመ: ትርእዩ: ብርዐኑ:
8 ዘበነፋስ: ይትኀወሥ::=፨ መንተኑሙ: ወፂእክሙ: ትርዩ: ብእሴኑ: ዘቀጠንተ: ይለብስ:ናሁ:እ
9 ለሰ:ቀጠንተ:ይለብሱ:ውሰተ:ቤተ:ነገሠት:ሀለዉ::=፨ መንተኑሙ:መጸእክሙ:ንቢዮኑ:ትርእዩ:
10 እወ:እብለክሙ: ወፌድፋደ:እመነቢየ::=፨ ዝንቱ: በእንተ: ዝጽሑፍ:ናሁ:ለነ:እሬኑ:መልእክ
11 የ:እመቀድሙ:ገጽከ:ዘይጸደሕ:ወያሰተደሉ:ፍኖተከ:ቅድሜከ::=፨ ለሜን:እብለክሙ:ሊተ
ንሠአ:እመትውልደ:ለንስት:ዘየዓቢ:እመዮሐንስ: መጥመቅ: ወዘይንእሶ: በመንግሠተ:ሰማያ
12 ት:የዐቢዮ:እመኔሁ::=፨ ወእመዋዕለ:ዮሐንስ:መጥመቅ:እሰከ:ይእዜ:ትትገፋዕ: መንግሠተ:
13 ሰማያት: ወግፈዓን:ብዙኀን: ይትሣየድዋ::=ፂ እስመ: ኵሎሙ: ነቢያት:ወሕሬት: እስከ:ዮሐ
14 ንስ: ተነበዩ::=፨ ወለመሰ:ትፈቅዱ:ትትወከፍዎ:ውእቱዘ:ሌልያስ:ዘሃለወ:ይመጸእ::=፨ ዘቦ:
15 እዝነ : ሰሚዐ : ይስማዕ::=ፂ

1 ET factum fuit quum consummâsset Dominus Jesus præcipiens duodecim 1
discipulis suis, transivit inde ut doceret, & prædicaret in civitatibus eorum.

De iis qui missi sunt a Johanne.

Et Johannes audiens in domo vinculi opera Domini Jesu, misit duos è di- 2
scipulis ejus ad eum, Dicere ei, Tune es qui veniet; vel alius est quem expecta- 3
bimus? Et respondens Dominus Jesus, dicebat iis; Euntes vos renuntiate Jo- 4
hanni quæ auditis, & quæ videtis. Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mun- 5
dantur, & surdi audiunt, mortui suscitantur, et pauperes evangelizantur. Et bea- 6
tus est ille qui non spyevit me neque peccavit contra me. Et quando recessissent 7
ii, cœpit Dominus Jesus, & dicit populo, de Johanne; Quid existis in desertum
videre, arundinémne quæ cum vento agitatur? Quid exiistis videre, hominem- 8
ne qui gossipio vestitus est? ecce qui gossipio vestiuntur, in domo regum sunt. Quid 9
exiistis, prophetámne videre? Etiam, dico vobis, Et amplius quàm propheta.
Hic est de quo scriptum est, Ecce ego manifesto angelum meum ante faciem tuam, 10
qui planâ reddet, & præparabit viam tuam ante te. Amen dico vobis, Non sur- 11
rexit è progenie mulierum quisquam major Johanne Baptistâ: & qui junior est
eo, in regno cœlorũ major est eo. Et à diebus Johannis Baptistæ usque nunc vio- 12
lentiam passum est regnum cœlorum, & violenti multi rapiunt illud. Quoniam 13
omnes prophetæ, & lex usq; Johannem prophetârunt. Et si vultis accipere eum, 14
ipse est ille Elias, qui venturus erat. Qui habet aurem, audiendo audiat. 15

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

9 * واگر نه چرا بدر آمديد كه پيغمبر ببينيد * آري بشما ميگويم * از پيغمبر بهتر اينست *
10 * انك براي او نبشته است اينك فرشته خود پيش روي تو مي فرستم *
11 كه راه را برابر تو استوار بدارد * * راست بشما بگويم * برنخاست در فرزندان زنان † بزرگتر از
12 يحيي شوينده * وانك كوچكترست در ملكوت آسمان * ازو بزرگترست * * از روزهاء يحيي
13 † سورنده * تا اين ساعت ملكوت آسمان † بزور كشيده مي شود * وكشندگان بروي برمي
14 † 15 گردند * پيغامبران وتوريت تا يحيي پيغمبري كردند * واگر بخواهيد قبول كنيد كه اوست
ايليا كه خواهد آمدن * * هركه دو گوش شنونده دارد بشنود *

9 Quòd si non, quare exiistis? ut Pro- 9
phetam videretis? Imò dico vobis
Prophetâ præstantior hic est. Illud 10
est quod de eo scriptum est,

Prophetia.

Ecce angelum meum ante faciem tu-
am mitto, qui viam coram te mu-
niebam reddat. Næ dico vobis, Non 11
surrexit inter filios mulierum major
quàm Johannes Baptista: qui autem
minor est in regno cœlorum, eo major
est. A diebus vero Johannis Bapti- 12
stæ, ad hoc tempus, regnum cœlorum
cum violentia rapitur, & raptores
illud fortiter impetunt. Prophetæ 13
enim & lex usque ad Johannem
prophetiam fecerunt. Et, si vultis, 14
recipite, quòd is est Elias qui ventu-
rus erat. Quicunque aures audien- 15
tes habet, audiat.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Κ'.

Cui autem *assimilabo* generationem istam? Similis est *pueruli* in *foris* se-
16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; Ὁμοία ἐστὶ παιδαρίοις ἐν ἀγορᾷ καθη-
dentibus, & *acclamantibus* *sociis suis*, *Et dicentibus*; *Tibia sonuimus*
17 μένοις, καὶ προσφωνοῦσι τοῖς ἑταίροις αὐτῶν, Καὶ λέγουσιν, Ηὐλήσαμεν
vobis, & non saltâstis: lamentavimus *vobis*, & non planxistis. Venit enim
18 ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠκόψασθε. Ἦλθε γὰρ
Joannes neque manducans, neque bibens: & dicunt; Dæmonium habet. Venit
19 Ἰωάννης μήτε ἐσθίων, μήτε πίνων· καὶ λέγουσι, Δαιμόνιον ἔχει. Ἦλθεν
filius hominis manducans & bibens: & dicunt; Ecce homo *edax* &
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων· καὶ λέγουσιν, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ
vinipotator, publicanorum amicus & peccatorum. Et justificata est sapientia à
οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ Σοφία ἀπὸ
filiis *ipsius*. Tunc cœpit exprobrare *civitates*, in quibus factæ sunt
20 τῶν τέκνων αὐτῆς. Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο
plurimæ *efficacitates* ejus, quia non *pœnituissent*. Væ tibi *Chorazin*, væ tibi
21 αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. Οὐαί σοι Χοραζίν, οὐαί σοι
Bethsaida, quia si in Tyro & Sidone factæ essent *efficacitates* factæ in vobis,
Βηθσαϊδάν, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν,
olim in *sacco* & cinere *pœnituissent*. *Cæterùm* dico vobis; Tyro
22 πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. Πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ
& Sidoni remissiùs erit in die judicii, quàm vobis. Et tu Capharna-
καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. Καὶ σὺ Καπερνα-
um *quæ* usque cœlum *altepositа*, usque infernum *demitteris*: quia si in
ούμ μὴ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν
Sodomis factæ fuissent *efficacitates* factæ in te, mansissent usque *ho-*
Σοδόμοις ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σή-
die. *Cæterùm* dico vobis, *quòd* terræ Sodomorum remissiùs erit in die ju-
μερον. Πλὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρί-
dicii, quàm tibi. In illo tempore respondens Jesus, dixit; Confite-
σεως, ἢ σοί. Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ἐξομολο-
or tibi, Pater, Domine cœli & terræ, quia abstondisti hæc à sapi-
γοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σο-
entibus & *intelligentibus*, & revelâsti ea *imbecillis*. Ita Pater, quoniam sic
φῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. Ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως
fuit placitum ante te. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo.
εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου. Καὶ
Et nemo *agnoscit* Filium, nisi Pater: neque Patrem quis *agnoscit*, nisi
οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τίς ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ
Filius, & cui voluerit Filius revelare.
ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Secunda feria Septimanæ tertiæ Jejunii. 26.

Sed cuinam assimilabo generationem hanc? 16
Similis est pueris qui sedent in platea, & cla-
mant ad socios suos, Et inquiunt; Ceci- 17
nimus vobis, nec saltavistis; & lamentati
sumus vobis, nec planxistis. Venit enim Jo- 18
hannes nec edens, nec bibens, & aiunt,
Dæmonium habet. Venit filius hominis e- 19
dens & bibens, & aiunt, Ecce homo edax,
& bibax vini, amicusque publicanorum ac
flagitiosorum; & justificata est sapientia ab
operibus suis. Tunc cœpit Jesus exprobra- 20
re urbibus illis in quibus editæ fuerant vir-
tutes ipsius quamplurimæ, neque pœniten-
tiam egerant: Et dicebat, Væ tibi Co- 21
razin, væ tibi Bethsaida, quoniam si in Ty-
ro & in Sidone editæ fuissent virtutes illæ,
quæ in vobis editæ fuerunt, fortasse quidem
in ciliciis & cinere pœnitentiam egissent.
Verùm dico vobis cum Tyro & Sidone a- 22
ctum iri mitiùs in die judicii, quàm vobis-
cum. Tuque Capharnahum, quæ ad cœlos 23
usque es evecta, usque ad inferos deprimêris:
quoniam si in Sodomis editæ fuissent vir-
tutes illæ, quæ in te editæ sunt, extarent us-
que ad hodiernum diem. Verùm ego di- 24
co tibi cum terra Sodomorum fore mitiùs in
die judicii, quàm tecum.

Ad vesperam Dominicâ secundâ post Epiphaniam. 27.

In illo tempore respondit Jesus, & ait; Con- 25
fiteor tibi pater mi, dominator cœli & terræ,
quòd absconderis hæc à sapientibus et pru-
dentibus, & revelaveris ea puerulis. Etiam 26
pater mi, quoniam talis fuit voluntas coram
te. Omnia tradita sunt mihi à patre meo, & 27
nemo novit filium nisi pater; neque patrem
quis novit, nisi filius, et cui voluerit filius re-
velare.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Iterum dixit, Quin hanc generati- 16
onem cui assimilabo? pueris, qui juxta
viam considentes sodalibus suis ac-
clamant: Ac dicunt, Cecinimus vo- 17
bis, non saltâstis; & planctum
fecimus, fletum non edidistis. Johan- 18
nes venit, & non comedit, neq; bibit;
dixistis, Dæmonium est in eo: Venit 19
filius hominis, & comedit & bibit;
dixistis, Hic vir edax & bibax est,
& publicanos & peccatores gratos
habet: sapientia vero ab operibus
suis perfecta est.*

LXI. Maledictio civitatum qui in Christo fidem non habuerunt.

*Tunc cœpit Jesus vituperare eas ci- 20
vitates in quibus multa miracula
fecisset, neque pœnitentiam egerant.
Et dixit, Væ tibi Corazin, væ tibi 21
Bethsaida: quòd si in Tyro & Sido-
done fuissent facta ea miracula, quæ
in vobis facta sunt, in ciliciis & in
cinere pœnitentiam egissent. Nunc 22
vobis, ô civitates, dico, quòd in die
judicii Tyro & Sidoni levamen erit,
quod vobis non erit. Et tu ô Caphar- 23
nahum, quæ usque ad cœlum exalta-
ta es, ad imum foveæ inferni corru-
es: ea miracula quæ in te facta fue-
runt si in Sodoma facta fuissent, us-
que in hanc diem stetissent.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

16 Cui autem similem æstimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in
17 foro, qui clamantes coæqualibus Dicunt; Cecinimus vobis, & non saltâstis:
18 lamentavimus, & non planxistis. Venit enim Joannes neque manducans neque
19 bibens, & dicunt; Dæmonium habet. Venit filius hominis manducans & bi-
bens, & dicunt; Ecce homo vorax, & potator vini, publicanorum & peccatorum
20 amicus. Et justificata est sapientia à filiis suis. Tunc cœpit exprobrare civitati-
bus, in quibus factæ sunt plurimæ virtutes ejus, quia non egissent pœnitentiam.
21 Væ tibi Corozain, væ tibi Bethsaida: quia, si in Tyro & Sidone factæ essent vir-
tutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere pœnitentiam egissent.
Veruntamen dico vobis; Tyro & Sidoni remissiùs erit in die judicii, quàm vobis. 22
Et tu Capharnaum, numquid usque in cœlum exaltaberis? usque in infernum de- 23
scendes: quia si in Sodomis factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in te, fortè man-
sissent usque in hanc diem. Veruntamen dico vobis; Quia terræ Sodomorum re- 24
missiùs erit in die judicii, quàm tibi. In illo tempore respondens Jesus dixit; 25
Confiteor tibi Pater, Domine cœli & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus,
& prudentibus, & revelâsti ea parvulis. Ita Pater: quoniam sic fuit placitum an- 26
te te. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo. Et nemo novit Filium, nisi Pater: 27
neque Patrem quis novit, nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * بِمَاذَا أُشَبِّهُ هَذَا ٱلْجِيلَ * يُشْبِهُ صِبْيَانًا جُلُوسًا فِي ٱلْأَسْوَاقِ بَعْضُهُمْ يُنَادُونَ بَعْضًا * فَيَقُولُونَ زَمَّرْنَا 17
لَكُمْ فَلَمْ تَرْقُصُوا وَكَذَا لَكُمْ فَلَمْ تَبْكُوا * جَاءَ يُوحَنَّا لَا يَأْكُلُ وَلَا يَشْرَبُ فَقَالُوا إِنَّ بِهِ جِنُونٌ * 18
جَاءَ ٱبْنُ ٱلْإِنْسَانِ يَأْكُلُ وَيَشْرَبُ فَقَالُوا هَذَا إِنْسَانٌ أَكُولٌ سَرِيبُ ٱلْخَمْرِ خَلِيلُ ٱلْعَشَّارِينَ 19
وَٱلْخَطَاةِ * فَبُرِّرَتِ ٱلْحِكْمَةُ مِنْ بَنِيهَا *

16 *Cui comparabo hanc generationem? Si-* 16
milis est pueris sedentibus in foris, quo-
rum alii acclamant aliis, Dicentes; Ce- 17
cinimus vobis, & non saltâstis: lamen-
tati jumus vobis, & non planxistis. Ve- 18
nit Johannes non manducans neque bi-
bens, & dixerunt; Est in eo dæmonium.
Venit filius hominis manducans & bi- 19
bens, & dixerunt; Hic homo est vorax,
& potator vini, amicus publicanorum &
peccatorum. Quare justificata est sapi-
entia à filiis suis.

* اَلْفَصْلُ ٱلْحَادِي وَٱلثَّلَاثُونَ *

Sectio trigesima prima.

20 * حِينَئِذٍ بَدَأَ يُعَيِّرُ ٱلْمُدُنَ ٱلَّتِي كُثُرَ فِيهِنَّ أَكْثَرُ قُوَاتِهِ لِأَنَّهُمْ لَمْ يَتُوبُوا * وَيَقُولُ ٱلْوَيْلُ لَكِ يَا 21
كُورَزِينَ وَٱلْوَيْلُ لَكِ يَا بَيْتَ صَيْدَا * لِأَنَّ ٱلْقُوَاتِ ٱلَّتِي كُنَّ فِيكُمَا قَدِيمًا لَوْ كُنَّ فِي صُورٍ وَصَيْدَا
لَتَابُوا بِٱلْمُسُوحِ وَٱلرَّمَادِ * لَكِنِّي أَقُولُ لَكُمَا إِنَّ لِصُورٍ وَصَيْدَا رَاحَةً يَوْمَ ٱلدِّينِ أَكْثَرَ مِنْكُمَا * وَأَنْتِ 22 23
يَا كَفَرْنَاحُومُ ٱلَّذِي ٱرْتَفَعْتِ إِلَى ٱلسَّمَاءِ سَتَهْبِطُ إِلَى ٱلْجَحِيمِ * لِأَنَّهُ لَوْ كُنَّ فِي سَدُومَ ٱلْقُوَاتُ
ٱلَّتِي كَانَتْ فِيكِ إِذَنْ لَثَبَتَتْ إِلَى ٱلْيَوْمِ * وَأَقُولُ لَكُمْ أَيْضًا أَنَّ أَرْضَ سَدُومَ تَجِدُ رَاحَةً يَوْمَ ٱلدِّينِ 24
أَكْثَرَ مِنْكِ *

20 *Tunc cœpit exprobrare civitatibus, in* 20
quibus factæ fuerunt plerœque virtutes
ejus, quòd non egissent pœnitentiam, Ac 21
dicere; Væ tibi Corozain, væ tibi Beth-
saida: quoniam virtutes quæ factæ sunt
in vobis, olim si factæ fuissent in Tyro &
Sidone, certè pœnitentiam egissent in cili-
ciis & cinere. Veruntamen dico vobis, 22
quòd Tyro & Sidoni requies erit in die
judicii major quàm vobis. Et tu Ca- 23
pharnaum, quæ te extulisti usque ad cœ-
lum, descendes usque ad infernum. Quia
si factæ fuissent in Sodoma virtutes quæ
factæ sunt in te, profectò mansissent usq;
ad hanc diem. Et dico vobis iterum quòd 24
terra Sodomæ inveniet requiem in die
judicii majorem quàm tu.

* اَلْفَصْلُ ٱلثَّانِي وَٱلثَّلَاثُونَ *

Sectio trigesima secunda.

25 * وَفِي ذَلِكَ ٱلزَّمَانِ أَجَابَ يَسُوعُ قَائِلًا أَعْتَرِفُ لَكَ أَيُّهَا ٱلْآبُ رَبَّ ٱلسَّمَوَاتِ وَٱلْأَرْضِ لِأَنَّكَ أَخْفَيْتَ
هَذِهِ عَنِ ٱلْحُكَمَاءِ وَٱلْفُهَمَاءِ وَأَظْهَرْتَهَا لِلْأَطْفَالِ * نَعَمْ يَا أَبَةِ إِنَّ هَذِهِ ٱلْمَسَرَّةَ ٱلَّتِي كَانَتْ أَمَامَكَ * 26
كُلُّ قَدْ دُفِعَ إِلَيَّ مِنَ ٱلْآبِ * وَلَيْسَ أَحَدٌ يَعْرِفُ ٱلِٱبْنَ إِلَّا ٱلْآبُ وَلَا ٱلْآبَ إِلَّا ٱلِٱبْنُ * 27
وَلِمَنْ يَشَاءُ ٱلِٱبْنُ يَكْشِفُ *

25 *Et in illo tempore respondit Jesus, & di-* 25
xit; Confiteor tibi O Pater, Domine cœ-
lorum & terræ, quia abscondisti hæc à
sapientibus & prudentibus, & revelâsti
ea infantibus. Benè Pater mi, nam hæc 26
est voluntas quæ erat coram te. Omnia 27
tradita sunt mihi à Patre. Et nemo no-
vit filium, nisi Pater: neque Patrem,
nisi filius; & cui vult filius, revelat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ምኑ: እስተማስላ: ለዘ: ትውልድ: ትመሰል: ደቂቀ: እለ: ይነብሩ: ውስተ : ጽጉ : እለ : ይጸው
17 ዑ: ቢጸው:=: እንዘ: ይብሉ: ዐንዘርነ: ለክሙ: ወሊዘፈንክሙ: እስቀቀውነ: ለክሙ : ወሊበ
18 ኪይክሙ:=: እስሙ: መጽለ: ዮሐንስ: እንዘ: ሊይበልዕ: ወሊይሰቲ: ወይቤልው: ጋኔን: ቦቱ:=:
19 ወመጽለ: ወልደ: እጓለ: እሙ: ሕያው: እንዘ: ይሰቲ: ወይበልዕ: ወይቤሉ: ናሁ: ብእሲ : ለሳዒ:
20 ወሰተየ: ወይን: ዐርክ: መጸብሕያን: ወኀጥኣን: ወጸድቅት: ጥቡብ: እመግባሪ::=: ለጌሄ: ለ
ኀዘ: እግዚኢየሱስ: ይሐሰን: ለላህጉር: እለ: በውስቴቶን: ገብረ: ኀይለ: ብዙኅ: እስሙ : ሊን
21 ስሑ: ወይቤሎን:=: ወይለኪ: ኩራዚ: ወይለኪ: ቤተ: ሰይደ : እሰመ : በጢሮስ : ወበሲድና :
ተገብረ: ኀይል: እለ: ተገብረ: በላዕሌክን: እመወድኣ:ካዕበ:በሠቅ: ወበሐመድ: እመነስሐ:=:
22 ባሕቱ: ለክን: እብለክን : ጢሮስ: ወሲደና: ለሱቡተ: ደኀውና : ለጌ: ዕለተ: ደይን : እመኔክ
23 ን:=: ወለንቲኒ : ቅፍርነሖም : ቦኑ : እሰኩ: ሰማይኑ : ትትሌዐሊ : እሰኪ : ገሀነም : ትወር
ዲ::እሰመ : ሶቤ : በሰደመሁ : ተገብረ : ኀይል : እለ : ተገብረ ፡ በውስቴትኪ: እመሀለዋ: እስ
24 ኪ: ዮመ:=: ባሕቱ: እብለክሙ: ክመ: መድረ: ሰደመ : ሠሩተ : ትክውን : በዕለተ : ደይን:
እመኔኪ::=:

16 *Quid assimilabo huic generationi? similis est parvulis sedentibus in foris, qui* 16
acclamant sociis suis, Dicentes; Cantavimus vobis tibiis, & non saltâstis: ulu- 17
lavimus vobis, & non flevistis. Venit enim Johannes, nec edens, nec bibens: & 18
dicunt, Diabolus est in eo. Et venit filius hominis bibens, et edens: & dicunt, Ecce 19
homo edax, & potor vini, amicus publicanorum & peccatorum: & justificata est
sapientia ex operibus suis. Tunc cœpit Dominus Jesus deplorare civitates, in 20
quibus ediderat virtutem multam, quoniam non egissent pœnitentiam: & dicebat
iis, Væ tibi Chorasin, væ tibi Bethsaida, quoniâ si in Tyro et Sidone edita fuissent 21
hæc virtus quæ edita fuit supra vos; olim, iterum in sacco & cinere respuis-
sent. Quod ad vos autem, dico vobis; Tyrus & Sidon tolerabiliores erunt à die 22
Judicii, vobis. Et tu Capernaum, nónne usque ad cœlum exaltata es? usque ad 23
gehennam descendes: etenim si in Sodoma editæ fuissent virtutes quæ editæ fue-
runt in te, mansissent usque hodié. Veruntamen dico vobis, quòd terra Sodomæ 24
tolerabilior erit in die judicii, quàm tu.

በሰድስ: ሰንበተ: ሊይሁድ:

In sexto sabbato Judæorum.

25 በውእቱ: መዋዕል: አውሥአ: እግዚእኢየሱስ: ወይቤ: ለኤምነክ: ለባ:ወእሴብሐክ: እግዚኦ:
ሰማይ: ወምድር: እስሙ: ኀበእክ: ዘንተ: እምጠቢባን : ወእሜእመሪን : ወከሠትኮን : ለሕፃናት
26 ት:=: እወ: ለባ: እስሙ: ከመዝ: ኮነ: ፈቃድክ: በቅድሜክ::=: ኵሉ: ተውህበኒ: በኅበ:
27 ለቡየ: ወለልቦ: ዘያለመር: ለወልድ: ዘእንበለ : ለብ:: ወለአብኒ : ላልቦ : ዘያለመር : ዘእንበ
ለ: ወልድ: ወለዘ: ፈቀደ: ወልድ: ይክሠት: ሎቱ::=:

25 *In illo tempore respondit Dominus Jesus, & dicit; Confiteor tibi pater, & glori-* 25
ficabo te Domine cœli & terræ, quia abscondisti hoc à sapientibus & doctis, & 26
revelâsti parvulis. Etiam pater, quia sic fuit voluntas tua coram te. Omnia 27
data sunt mihi apud patrem meum, & nemo noscit filium, nisi pater: & patrem
meum nemo est qui noscit eum, nisi filius, et cui voluit filius revelare eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 25 * الا بتو مي كويم * در روز داوري † بزمين سدوم † آسايش شود ودر تو نشود * * در
ان وقت اغاز كرد عيسي وگفت * اعتراف مي كنم ترا اي پدر خداوند آسمان وزمين *
كه از حكيمان ودانايان اين راز پوشيده داشتي * وبراي بچگان وكودكان †
26 27 اشكارا كردي * * اري پدر ارادت پيش تو اين چنين شد * * هر چيزي از پدر من
بمن سپارده شد * وكسي پسر را نمي شناسد * مگر پدر * ونه كسي پدر را نيز شناسد *
مگر پسر * وبراي هر كه خواهد * پسر آشكارا كند *

24 *Tibi verò dico, In die judicii terræ* 24
Sodomæ levamen erit, quod tibi non
erit. Eo tempore exorsus est Jesus 25
& dixit; Confiteor tibi ô Pater,
Domine cœli ac terræ, quòd à sapien-
tibus & intelligentibus hoc secretum
tectum habueris, & infantibus & 26
parvulis manifestum feceris. Etiam
Pater, voluntas coram te ita fuit.
Omnis res à Patre meo mihi tradita 27
est: & nemo filium novit, nisi Pa-
ter; & nemo Patrem itidem novit
nisi Filius, & cuicunque voluerit
Filius ipsum *notum facit.*

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΑ'.

Venite ad me omnes *laborantes*, & onerati, & ego *recreabo* vos.
28 Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες, καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς.
Tollite jugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, &
29 Ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι, καὶ
humilis corde: & invenietis requiem animabus vestris. *Nam* jugum
30 ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Ὁ γὰρ ζυγός
meum *blandum*, & onus meum leve *est*.
μου χρηστός, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

CAP. XII. ιβ'.

In illo tempore abiit Jesus *Sabbatis* per sata:
1 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων·
et discipuli ejus *esurierunt*, & cœperunt vellere spicas, & manducare. *Verùm*
2 οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας, καὶ ἐσθίειν. Οἱ δὲ
Pharisæi videntes, dixerunt ei; Ecce discipuli tui faciunt quod non li-
Φαρισαῖοι ἰδόντες, εἶπον αὐτῷ, Ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξε-
cet facere *in Sabbato*. Ille *verò* dixit eis; Non legistis quid fecerit David,
3 στι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ,
quando esuriit *ipse*, & qui cum eo? Quomodò intravit in domum
4 ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ
Dei, & panes propositionis comèdit, quos non *licitum* erat ei edere,
Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγε, οὓς οὐκ ἔξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν,
neque his qui cum eo, nisi Sacerdotibus solis? Aut non legistis in Le-
οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις; Ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νό-
5 γῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναί-
pati sunt? Dico autem vobis, *Quòd Sacro* major est hic. Si autem sciretis
τιοί εἰσι; Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ὧδέ ἐστιν. Εἰ δὲ ἐγνώκειτε
6 7 quid est, Misericordiam volo, & non sacrificium, nunquam condemnâssetis *inculpa-*
τί ἐστιν, Ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναι-
tos. Dominus enim est & Sabbati filius hominis. Et *transiens* indè,
8 τίους. Κύριος γάρ ἐστι καὶ τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν,
9 venit in synagogam eorum. Et ecce homo *erat* manum habens
ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ᾗ τὴν χεῖρα ἔχων
10 aridam: & interrogabant eum, dicentes; Si licet Sabbatis curare?
ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν;
ut accusarent eum. Ipse autem dixit illis; Quis erit ex vobis ho-
ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄν-
11 mo, qui *habebit* ovem unam: & si ceciderit hæc Sabbatis in fove-
θρωπος ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βό-
am, nónne *apprehendet* eam & *eriget*? Quantò *igitur præstat* homo ove?
θυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; Πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου;
12 Itaq; licet Sabbatis benè facere.
ὥστε ἔξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ܐܬܘ ܠܘܬܝ ܟܠܗܘܢ ܕܥܡܠܝܢ ܘܛܥܢܝܢ ܘܐܢܐ ܐܢܝܚ ܠܟܘܢ ܘܣܒܠܘ ܥܠܝܟܘܢ ܢܝܪܐ ܘܬܫܟܚܘ ܢܘܚܐ ܠܢܦܫܬܟܘܢ
29 ܡܛܠ ܕܥܠܝ ܐܢܐ ܡܪܟ ܠܒܐ ܘܡܬܟܢܝܢ ܠܒܐ ܘܬܠܦܘܢ ܡܢܝ ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܡܪܝܡ ܘܡܬܟܢܝܢ ܠܒܝ ܘܬܫܟܚܘ ܢܘܚܐ ܠܢܦܫܬܟܘܢ
30 ܡܛܠ ܕܥܠܝ ܢܝܪܐ ܡܛܠ ܕܡܫܝܚܐ ܗܘ ܘܡܥܠܬܐ ܕܝܠܝ ܩܠܝܠ ܗܝ ܘܡܥܠܬܐ ܕܝܠܝ ܩܠܝܠ ܗܝ ܘܡܥܠܬܐ ܕܝܠܝ ܩܠܝܠ ܗܝ
1 ܒܗܝ ܙܒܢܐ ܐܙܠ ܝܫܘܥ ܒܫܒܬܐ ܒܝܢ ܙܪܥܐ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܬܟܦܘ ܘܫܪܝܘ ܠܡܐܟܠ ܫܒܠܐ ܘܡܦܪܟܝܢ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܘܐܟܠܝܢ
2 ܦܪܝܫܝܐ ܕܚܙܘ ܐܡܪܘ ܠܗ ܗܐ ܬܠܡܝܕܟ ܥܒܕܝܢ ܕܠܐ ܫܪܝ ܠܡܥܒܕ ܒܫܒܬܐ ܗܘ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܡܐ ܕܥܒܕ
3 ܕܘܝܕ ܟܕ ܐܬܟܦ ܗܘ ܘܐܝܢܘܢ ܕܥܡܗ ܐܝܟ ܥܠ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܒܙܒܢ ܪܒ ܟܗܢܐ ܐܚܝܡܠܟ ܘܠܚܡ ܬܪܥܝܬܐ ܐܟܠ ܘܝܗܒ
4 ܠܗܘ ܠܐ ܫܪܝ ܠܡܐܟܠ ܐܠܐ ܠܟܗܢܐ ܒܠܚܘܕ ܘܐܦ ܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܥܡ ܗܘ ܐܘ ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܒܢܡܘܣܐ ܕܒܫܒܬܐ ܟܗܢܐ
5 ܒܫܒܬܐ ܘܠܐ ܐܫܬܟܚ ܒܗ ܥܠ ܕܐܢ ܚܛܝܢ ܐܘ ܐܬܚܝܒ ܠܐ ܐܫܬܟܚ ܒܗ ܐܠܐ ܒܫܒܬܐ ܘܠܐ ܐܫܬܟܚ ܒܗ ܐܠܐ ܒܫܒܬܐ
6 ܐܘ ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܒܢܡܘܣܐ ܕܒܫܒܬܐ ܟܗܢܐ ܒܗܝܟܠܐ ܫܒܬܐ ܚܠܝ ܘܠܐ ܐܫܬܟܚ ܒܗ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܗܐ ܗܢܐ ܕܪܒ ܡܢ ܗܝܟܠܐ
7 ܗܘ ܐܠܐ ܕܐܠܘ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܐܢ ܝܕܥܬܘܢ ܡܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܐܢ ܝܕܥܬܘܢ ܡܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܐܢ ܝܕܥܬܘܢ ܡܐ ܗܘ
8 ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܐܢ ܝܕܥܬܘܢ ܡܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܐܢ ܝܕܥܬܘܢ ܡܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܐܢ ܝܕܥܬܘܢ ܡܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܐܢ ܝܕܥܬܘܢ
9 ܘܡܢ ܬܡܢ ܐܙܠ ܝܫܘܥ ܘܐܬܐ ܠܒܝܬ ܟܢܫܬܗܘܢ ܘܗܐ ܒܪܢܫܐ ܐܚܕ ܕܝܕܗ ܝܒܫܐ ܗܘ ܘܫܐܠܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܗܠ ܫܪܝ
10 ܠܡܐܣܘܬ ܒܫܒܬܐ ܕܝ ܐܫܟܚ ܠܗ ܒܗ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܐܢܫ ܐܝܬ ܒܟܘܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܪܒܥ ܐܢ ܢܦܠ ܗܢܐ ܒܫܒܬܐ ܒܪ
11 ܒܒܝܪܐ ܠܐ ܢܐܚܕ ܘܢܩܝܡ ܠܗ ܘܐܦ ܠܐ ܢܐܚܕ ܘܢܩܝܡ ܠܗ ܘܐܦ ܠܐ ܢܐܚܕ ܘܢܩܝܡ ܠܗ ܘܐܦ ܠܐ ܢܐܚܕ ܘܢܩܝܡ ܠܗ
12 ܘܐܦ ܠܐ ܢܐܚܕ ܘܢܩܝܡ ܠܗ ܘܐܦ ܠܐ ܢܐܚܕ ܘܢܩܝܡ ܠܗ ܘܐܦ ܠܐ ܢܐܚܕ ܘܢܩܝܡ ܠܗ ܘܐܦ ܠܐ ܢܐܚܕ ܘܢܩܝܡ ܠܗ

Venite ad me omnes fatigati, & bajulantes onera, & ego præbebo vobis requiem. Bajulate jugum meum super vos, & discite à me, quòd mitis sim, & humilis in corde meo: & invenietis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suave est, & onus meum leve est. 28 29 30

CAP. XII.

IN illo tempore iter faciebat Jesus in Sabbatho per sata, & discipuli ejus esuriebant, cœperuntque defricare spicas & edere. Pharisæi verò cùm aspexissent eos, dicunt ei; Ecce discipuli tui id faciunt quod illicitum est factu in sabbatho. Ipse verò dixit eis; Nonne legistis quid fecit David, quum esuriit, & ii qui cum eo erant? Quomodo sit ingressus ædem Dei, & panem mensæ Domini comederit, quem non licitum erat ei comedere, nec iis qui cum eo erant, nisi sacerdotibus tantùm? Aut non legistis in Lege, sacerdotes in templo dispensare ipsum sabbathum, & sine reprehensione esse? Ego verò dico vobis majorem templo hîc esse. Quòd si nôsetis quid est, Misericordiam volo, & non sacrificium, non condemnaretis eos qui sine culpa sunt. Dominus enim sabbathi est filius hominis. 1 2 3 4 5 6 7 8

Die sabbatho Septimanæ tertiæ Jejunii. 28.

Et discessit illinc Jesus, venitque in synagogam eorum. Et homo quidam erat illîc, cujus arida erat manus, & interrogaverunt eum, dicentes; Licétne in sabbatho sanare? ut accusarent eum. Ipse verò dixit eis, Quis est ex vobis homo qui habeat ovem unam; &, si cadat in foveam die sabbathi, non prehendat & erigat eam? Quanto autem præstantior est homo quàm ovis? Quare licet in sabbatho agere quod bonum est. 9 10 11 12

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ششت دوم خواندن مسیح خلق را براي راحت * بیایید پیش من اي خستکي
29 کشیدگان† بارهاء سنگي * من شما را آسایش دهم * یوغ من برشما بنهید * واز من
بیاموزید * زیرا سبك جان هستم * وفروتن متواضع در دل خود * وبراي جان خود
آسایش بیابید * زیرا یوغ من خوش است وبار من اندك است
1 ششت سوم اشارت براي خوشهٔ کندم * دران روزکار مسیح میان کشتزارها
[در روز شنبه] مي کردید * شاگردان او گرسنه شدند * اغاز کردند * خوشهاء کندم
2 را بدست مي مالیدند * پاك مي کردند * ومي خوردند * چون معترلان دیدند بعیسي
گفتند * اینك شاگردان تو در روز شنبه چیزي مي کنند * که نشاید * مسیح بدیشان
3 گفت * نخواندید که داود چه کرد * وقتي که گرسنه شد * وایشان نیز که با داود بودند
4 * چگونه در خانهٔ خدا اندر رفت * ونان خوان خداي را خورد * روا نبود وبخورد * ونه ایشان که
5 با وي بودند * الا مگر کوهنان * ودر توریت نخوانده باشید * که کوهنان در هیکل شنبه
6 را بکشایند * وبر ایشان گرفت نباشد * * اکنون بشما مي گویم * اینجا هست انك از هیکل
7 بزرگ تریست * * اگر مي دانستید کیست * شفقت مي خواهم نه قربان کشته *

LXII. Invitat Christus homines ad quietem.

Venite ad me ô fatigationem perpessi 28
oneribus gravibus, ego vobis quietem dabo. Jugum meum vobismet 29
imponite, & à me discite, quia facilis animo sum, & humiliter demissus corde meo: & animæ vestræ requiem invenietis. Quia jugum meum jucundum est, & onus meum modicum est. 30

LXIII. Narratio de spicis tritici.

CAP. XII.

IN illo tempore, Jesu inter segetes in 1
die Sabbathi obambulante, discipuli ejus esuriebant, & cœperunt spicas tritici manibus fricare purgatásque comedebant. Cùm Pharisæi hoc vi- 2
dissent, Jesu dixerunt; Ecce discipuli tui in die Sabbathi rem faciunt, quæ non licita est. Christus illis dixit, 3
An non legistis quid David fecerit, quo tempore esuriret, & illi etiam qui cum Davide erant? Quomodo 4
in domum Dei intravit, & panem mensæ Domini comedit, quem non licuit illi ut comederet, neque iis qui cum illo erant, nisi tantùm sacerdotibus. Et in Lege nónne legistis, quòd 5
sacerdotes in templo sabbathum violant, & crimen eis non est? Nunc 6
vobis dico, Hic est qui templo major est. Si nôssetis quid illud sit, 7
Misericordiam volo non victimam,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

28 Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite
29 jugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde: &
30 invenietis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suave est, & onus meum leve.

CAP. XII.

1 IN illo tempore abiit Jesus per sata sabbato: discipuli autem ejus esurientes coe-
2 perunt vellere spicas, & manducare. Pharisæi autem videntes, dixerunt ei; Ec-
3 ce discipuli tui faciunt quod non licet facere sabbatis. At ille dixit eis; Non
4 legistis quid fecerit David, quando esuriit, & qui cum eo erant? Quomodò in-
travit in domum Dei, & panes propositionis comêdit, quos non licebat ei ede-
re, neque his qui cum eo erant, nisi solis sacerdotibus? Aut non legistis in lege, 5
quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant, & sine crimine sunt? Di- 6
co autem vobis, quia templo major est hic. Si autem sciretis quid est; Misericor- 7
diam volo, & non sacrificium: nunquam condemnâssetis innocentes. Domi- 8
nus enim est filius hominis etiam sabbati. Et cùm indè transísset, venit in syn- 9
agogam eorum. Et ecce homo manum habens aridam, & interrogabant eum, 10
dicentes; Si licet sabbatis curare? ut accusarent eum. Ipse autem dixit illis; 11
Quis erit ex vobis homo, qui habeat ovem unam, & si ceciderit hæc sabbatis in
foveam, nónne tenebit & levabit eam? Quantò magis melior est homo ove? 12a
Itaque licet sabbatis benefacere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 *تعالوا الي يا جميع المتعبين الثقيلي الحمل وانا اريحكم *احملوا نيري عليكم وتعلموا
29 مني فاني وديع ومتواضع القلب * وتجدون راحة لنفوسكم *لان نيري طيب وحملي خفيف * 30
* الفصل الثالث والثلثون *

1 *وفي ذلك الزمان مر يسوع في سبت بالزروع وجاع تلاميذه فبدوا يقركون سنبلا ويأكلون* 1
2 *فلما ابصرهم الفريسيون قالوا له ها تلاميذك يعملون ما لا يحل عمله في السبت *فقال لهم 2
3 اما قرأتم ما صنع داود لما جاع والذين معه *كيف دخل بيت الله واكل خبز التقدمة * 3
4 الذي لا يحل له اكله ولا للذين معه الا الكهنة فقط * او ما قرأتم في الناموس ان 4
الكهنة في السبت في الهيكل يخسون السبت وليس عليهم دنب *اقول لكم ان ها هنا 5
6 اعظم من الهيكل *لو كنتم تعلمون ما هو مكتوب اني اريد الرحمة لا الذبيحة لما 6
7 حكمتم على من لا ذنب له *ورب السبت هو ابن الانسان * 7
* الفصل الرابع والثلثون *
8
9 *وانتقل من هناك ودخل مجمعهم * واذا رجل هناك يده يابسة *فسألوه قائلين *هل يحل 9
10 ان يسقي في السبت ليشتكوه *فقال لهم اي انسان منكم يكون له خروف واحد يسقط في 10
11 حفرة في السبت افلا يمسكه ويقيمه *فكم افضل الانسان افضل من الخروف * فاذن 11
12 يحل في السبت فعل الخير في السبوت *

Venite ad me omnes fessi & gravati onere, & ego reficiam vos. Portate jugum meum super vos, & discite à me, quia sum mitis, & humilis corde: & invenietis requiem animabus vestris. Quoniam jugum meum jucundum est, & onus meum leve. 28 29 30

Sectio trigesima tertia.

CAP. XII.

IN illo tempore transivit Jesus in sabbatho per sata; & esurierunt discipuli ejus, & cæperunt defricare spicas & manducare. Cùm autem vidissent eos Pharisæi, dixerunt ei; Ecce discipuli tui faciunt quod non licet facere in sabbatho. Ait illis, Nonne legistis quid fecerit David quando esuriit, & qui cum eo erant? Quomodo intravit in domum Dei, & comêdit panem propositionis, quem non licebat ei comedere, neque his qui cum eo erant, nisi sacerdotibus tantùm? Aut non legistis in Lege, quòd sacerdotes sabbatho in templo violant sabbathum, & non est eis peccatum? Dico vobis, Quia hîc major est templo. Si scitis quod est scriptum; Ego volo misericordiam, non sacrificium: certè non judicaretis eum, cui non est peccatum, Quum Dominus sabbathi sit filius hominis. 1 2 3 4 5 6 7 8

Sectio trigesima quarta.

Et discessit Jesus indè, & intravit synagogam eorum. Et ecce hominem ibi, cujus manus arida erat. Et interrogaverunt eum, dicentes; Num licet curare in sabbatho? ut accusarent eum. Dixit autem illis, Quis homo ex vobis est, qui habeat agnum unum: & si ceciderit in foveam in sabbatho, nonne prehendet eum, & levabit eum? Quantò magis homo præstantior est agno? itaque optimum est operari bonum in sabbathis. 9 10 11 12

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 እው : ኀቤየ : ኵልክሙ : ለሠረሐኑ : ወጽዑረኒ : ወአነ : ኣዐርፈክሙ:። ነሥኡ : ላርኦ
29 ቲየ : ደቤክሙ : ወለዕምሬ : እምኔየ : ኵሙ : የዋህ : ኦነ : ወትቀሥት : ልቢየ : ወትረክ
30 ፁ : ዕረፍተ : ለነፍስክሙ:። እስሙ : ሊርኦትየኒ : ሠናይ : ወጸርየኒ ፡ ቀሊል : ውእ
ቱ::።

ሰንበት:ወትረ :

1 በውእቱ ፡ መዋዕል ፡ ኀለፈ ፡ እግዚእኪየሱስ ፡ በሰንበቲ ፡ እንተ ፡ መንገለ ፡ ገራህት ፡ ወአርደ
2 ሊሁሰ ፡ ርኅቡ ፡ ወለኀዙ: ይመሐው ፡ ሠዊተ ፡ ወይብልዑ:።ፁ ወፈረሰውያን ፡ ርእዩ ፡ ወይ
3 ቤልዎ ፡ ናሁ ፡ ላርደሊ ክ ፡ ደገብረ ፡ ዘሊይከውን ፡ ገቢረ ፡ በሰንበት::።ፁ ወ ይቤሎ
4 ው ፡ ሊየንቡብክሙኑ ፡ ዘገብረ ፡ ደሞት ፡ ኦመረ ካብ ፡ ወእሉ ፡ መከለሁ:።ፁ ዘከመ ፡ ባእ:
ቤቶ ፡ ለእግዚኣብሔር ፡ ወኀበወዘ ፡ ቀሩርባን ፡ በልዐ ፡ እንዘ ፡ ሊይከውኖ ፡ ለበቢዕ ፡ ወሊእ
5 ሰ ፡ መክለሁ ፡ ዘእንበለ ፡ ለካህናት ፡ ለክሊትያ::።ፁ ሊየንቡብክሙኑ ፡ ዘይቤ ፡ ወ ኦስተ ፡
6 ለሪት ፡ ኵሙ ፡ በሰንበታት ፡ ኦህናት ፡ በቤተ ፡ መቅደስ ፡ ሰንበተ ፡ ያረኩሱ ፡ ወሊይከውኖሙ ፡
ጌጋየ::።ፁ እብለክሙ ፡ ኵሙ ፡ ዘየዐቢ ፡ እምቤተ ፡ መቅደስ ፡ ሃሎ ፡ ዝየ:።ፁ ሶበ ፡
7 ታሊመረ ፡ ምኔተ ፡ ወእቱ ፡ ዘይቤ ፡ ሥዒአተ ፡ እፈቅድ ፡ ወሊኣ ፡ መሊዋእተ ፡ እሙ ፡
8 ሊኦሃንክሙዎሙ ፡ ለነኒያን:።ፁ እስሙ ፡ እግዚእ ፡ ወእቱ ፡ ለሰንበት ፡ ወፅደ ፡ እጋለ ፡እ
9 ው:። በእንተ ፡ ዘዮብዕተ ፡ እይሁ:; ወፈኢሱ ፡ እግዚእኪየሱስ ፡ እመህየ ፡ ሖ
10 ረ ፡ ወሰተ ፡ መኩራቦው:።ፁ ወናሁ ፡ ብእሲ ፡ ዘእዴሁ ፡ የብሰት ፡ ወተስእልዎ ፡ እንዘ ፡ ይ
11 ብሉ ፡ እሙ ፡ ይከውን ፡ በሰንበት ፡ ፈወሶ ፡ ኵሙ ፡ ያስተዋደይዎ::።ፁ ወይቤሎሙ ፡ መኑ ፡
እመወስቱትክሙ ፡ ለሱብእ ፡ ዘቢ ፡ ኣሐተ ፡ በግዐ ፡ ወሕሙ ፡ ወድቀት በሰንበት ፡ ወሰተ ፡
12 ግብ ፡ እኮሁ ፡ ይእሳዛ ፡ ወያንለጠኦ:።ፁ እፎ ፡ ፈድፋደ ፡ ይሌይኮ ፡ ሰብእ ፡ እሙበግዕ ፡
ይከውንኬ ፡ በሰንበተት ፡ ገቢረ ፡ ሠናይ::።ፁ

Venite ad me omnes vos laborantes, & dolentes, & ego requiescere vos faciam. Accipite jugum meum super vos, & discite à me; quòd mitis sum, & humile est cor meum: & invenietis requiem animabus vestris. Quoniam jugum meum bonum, & onus meum leve est. 28 29 30

CAP. XII.

Vespere Sabbati.

IN illo tempore transivit Dominus Jesus, in Sabbatho prope sata, & discipuli ejus esurierunt: & cæperunt evellere spicas & edere. Et Pharisæi viderunt, & dixerunt ei; Ecce discipuli tui faciunt quod non licet facere in sabbatho. Et dixit iis, Nonne legistis quid fecit David quando esuriit, & illi cum eo: Quomodo introierit domum Dei, & panes oblationis comedit, quod non erat licitum edere sibi, neque iis qui cum illo erant, sed sacerdotibus solis? Nónne legistis quod dictum est in lege, Quòd in sabbathis sacerdotes in templo sabbatum polluunt, & non est iis culpa. Dico vobis, Quòd qui major est templo est hic. Si scitis quid est hoc quod dicitur, Misericordiam volo, & non sacrificium, tunc non condemnâssetis inopes. Quia Dominus est sabbathi filius hominis. 1 2 3 4 5 6 7 8

De habente aridam manum.

Et digressus indè Jesus venit in synagogam eorum. Et ecce homo cujus manus arida fuit: & rogabant eum dicentes, Licétne in Sabbatho sanare eum? ut accusarent eum. Et dicit iis, Quis è vobis homo qui habet unam ovem, & si ceciderit in Sabbatho in foveam, nónne apprehendet eam, & levabit eam? Quantò magis præstat homo ove? licebit igitur in Sabbathis bonum facere. 9 10 11 12

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 ملامت مكنيد با ايشان كه بي ملامت اند * زيرا خداوند شنبه فرزند آدميست
9 شست چهارم دست خشك را درست كردن * عيسي ازانجا كذشت وبعد ازان
10 در انجمنها ايشان مي كرديد * وديد انجا مردي كه دست او خشك بود * ازو مي
پرسيدند * وي كفتند واجب است كه در شنبه † شفا دهند * تعني انك † بروي نكته
11 كيرند * * او بديشان كفت كيست ازشما كه يك كوسفند اورا باشد * وبروز شنبه ان
12 كوسفند در چاه افتد * دست ننهد واورا بدر نيارد * * اكنون تا چند مرد از كوسفند
بهتوست * پس واجب شد كه در روز شنبه † نيكي كنند *

non culpassetis eos qui culpâ carent. Nam Dominus sabbathi Filius hominis est. 8

LXIV. Manûs aridæ sanatio.

Jesus illinc perrexit, & post hæc in synagogis eorum obibat. Et vidit illic hominem, cujus manus arida erat: eum interrogabant, ac dicebant; Oportétne in sabbatho sanare? eo animo ut in eum dictum arriperent. Ipse illis dixit; Quis est ex vobis, cui ovis una sit, & in die sabbathi illa ovis in puteum incidat, & manu admotâ eam non eruat? Quanto autem homo ovi præstat? proinde oportet in die sabbathi bonum facere. 9 10 11 12

Digitized by Google

Tunc ait homini; Extende manum tuam. Et exten-
13 Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. καὶ ἐξέτει-
dit: & restituta est sana, sicut altera. At Pharisæi con-
14 νε· καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιὴς, ὡς ἡ ἄλλη. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι συμ-
silium capiebant adversùs eum ut eum perderent. At
15 βούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Ὁ δὲ
Jesus cognoscens, recessit indè: & sequuta sunt eum turbæ multæ, &
Ἰησοῦς γνοὺς, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ
curavit eos omnes. Et increpavit eos ut ne manifestum eum
16 ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας· Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν
facerent. Ut adimpleretur prænuntiatum per Esaiam prophetam,
17 ποιήσωσιν. Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου,
dicentem; Ecce puer meus, quem elegi: dilectus meus, in quo de-
18 λέγοντος, Ἰδοὺ ὁ παῖς μου, ὃν ᾑρέτισα· ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν εὐ-
lectata est anima mea. Ponam Spiritum meum super eum, & judicium gen-
δόκησεν ἡ ψυχή μου. Θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτὸν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνε-
bus annunciabit. Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in pla-
19 σιν ἀπαγγελεῖ. Οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλα-
teis vocem ejus. Calamum contritum non confringet, & linum fumigans
20 τείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. Κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ λίνον τυφόμενον
non extinguet, donec ejiciat in victoriam judicium: Et in nomine ejus
21 οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν· Καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ
KB' gentes sperabunt. Tunc allatus est ei dæmoniacus,
ἔθνη ἐλπιοῦσι. Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς, καὶ κωφός· καὶ 22
curavit eum, ita ut cæcum & mutum & loqui & videre. Et stupebant
ἐθεράπευσεν αὐτὸν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν. Καὶ ἐξίσταντο 23
omnes turbæ, & dicebant; Numquid hic est filius David? At
πάντες οἱ ὄχλοι, καὶ ἔλεγον, Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαβίδ; Οἱ δὲ 24
Pharisæi audientes, dixerunt; Hic non ejicit dæmones, si non in
Φαρισαῖοι ἀκούσαντες, εἶπον, Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν
Beelzebul principe dæmoniorum. Sciens autem Jesus cogitatio-
τῷ Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμή- 25
nes eorum, dixit eis; Omne regnum divisum contra se, desolabitur:
σεις αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, ἐρημοῦται·
& omnis civitas vel domus divisa contra se, non stabit. Et si sata-
καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, οὐ σταθήσεται. Καὶ εἰ ὁ Σατα- 26
nas Satanam ejicit, in seipsum divisus est: quomodò ergo stabit re-
νᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βα-
gnum ejus? Et si ego in Beelzebul ejicio dæmones, filii vestri in
σιλεία αὐτοῦ; Καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν 27
quo ejiciunt? propter hoc ipsi vestri erunt judices. Si autem ego in spiritu
τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ ἔσονται κείται. Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι 28
Dei ejicio dæmones, igitur pervenit in vos regnum Dei.
Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ܐܡܪ ܠܗܘ ܠܒܪ ܐܢܫܐ ܐܫܪܛ ܐܝܕܟ ܘܐܫܪܛ ܘܗܘܬ ܐܝܕܗ ܫܠܡܬ ܐܝܟ ܐܚܬܗ ׃ *

14 ܘܢܦܩܘ ܦܪܝܫܐ ܘܐܬܝܥܨܘ ܥܠܘܗܝ ܕܢܒܕܘܗܝ ׃ *

15 ܝܫܘܥ ܕܝܕܥ ܡܕܥ ܐܬܟܢܫ ܡܢ ܬܡܢ ܘܣܓܝ ܠܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐ ׃ *

16 ܘܦܩܕ ܠܗܘܢ ܕܠܐ ܢܓܠܘܢܝܗ ׃

17 ܕܬܫܠܡ ܡܐ ܕܐܡܪ ܒܝܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ ׃

18 ܗܐ ܥܒܕܝ ܕܒܚܝܬ ܒܗ ܚܒܝܒܝ ܕܪܥܝܬ ܒܗ ܢܦܫܝ ׃ *

19 ܐܣܝܡ ܪܘܚܝ ܥܠܘܗܝ ܘܕܝܢܐ ܠܥܡܡܐ ܢܚܘܐ ׃ *

20 ܠܐ ܢܬܟܪܟ ܘܠܐ ܢܙܥܩ ܘܠܐ ܢܫܡܥ ܐܢܫ ܒܫܘܩܐ ܩܠܗ ׃ *

21 ܩܢܐ ܕܪܝܝܢ ܠܐ ܢܬܒܪ ܘܦܬܝܠܬܐ ܕܥܫܢܐ ܠܐ ܢܕܟܐ ׃ *

ܥܕ ܕܢܦܩ ܠܡܫܪܬܐ ׃ *

22 ܗܝܕܝܢ ܐܬܝܘ ܠܘܬܗ ܓܒܪܐ ܕܫܝܛܐ ܥܡܐ ܘܐܟܝܡ ܘܐܣܝܗ ׃ *

23 ܘܬܡܗܘ ܟܠ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪܝܢ ܗܠܝܢ ܐܝܬܝ ܗܘ ܒܪ ܕܘܝܕ ׃ *

24 ܟܕ ܫܡܥܘ ܦܪܝܫܐ ܐܡܪܝܢ ܗܢܐ ܠܐ ܦܩ ܫܐܕܐ ܐܠܐ ܒܒܥܠ ׃

25 ܙܒܘܠ ܪܫ ܫܕܐ ܐܝܬ ׃ ܘܝܕܥ ܝܫܘܥ ܕܪܥܝܢ ܗܘ ܐܡܪ ׃ ܟܠ ׃

ܡܠܟܘܬܐ ܕܬܬܦܠܓ ܥܠ ܢܦܫܗ ܬܬܚܪܒ ׃ ܘܟܠ ܩܪܝܬܐ ׃

26 ܐܘ ܒܝܬܐ ܕܬܬܦܠܓ ܥܠ ܢܦܫܗ ܠܐ ܢܩܘܡ ׃ ܘܐܢ ׃

27 ܣܛܢ ܣܛܢ ܓܪܫ ܢܦܫܗ ܥܠ ܢܦܫܗ ܐܝܟ ܢܩܘܡ ׃ ܐܠܐ ׃

ܓܡܪ ܠܐ ׃ ܘܐܢ ׃ ܐܢܐ ׃ ܒܒܥܠ ׃ ܓܪܫ ׃ ܐܢܐ ׃

28 ܒܪ ܐܢܫܐ ׃ ׃ ܘܐܢ ׃ ܐܢܐ ׃ ܒܪܘܚ ׃ ׃ ׃ ׃

ܐܠܗܐ ׃ ׃ ׃ ׃

Versio VULGATA LATINA.

13 Tunc ait homini; Extende manum tuam: Et extendit, & restituta est sanitati
14 sicut altera. Exeuntes autem Pharisæi, consilium faciebant adversùs eum, quo-
15 modò perderent eum. Jesus autem sciens recessit indè: & secuti sunt eum
16 multi, & curavit eos omnes: Et præcepit eis ne manifestum se facerent.
17 Ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam, dicentem; Ecce puer
18 meus, quem elegi; dilectus meus, in quo benè complacuit animæ meæ. Ponam
19 spiritum meum super eum, & judicium gentibus nuntiabit. Non contendet, ne-
20 que clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem ejus: Arundinem quassa-
21 tam non confringet, & linum fumigans non extinguet, donec ejiciat ad victori-
22 am judicium: Et in nomine ejus gentes sperabunt. Tunc oblatus est ei dæmonium
habens, cæcus, & mutus: & curavit eum, ita ut loqueretur & videret. Et 23
stupebant omnes turbæ, & dicebant; Numquid hic est filius David? Pharisæi 24
autem audientes, dixerunt; Hic non ejicit dæmones nisi in Beelzebub prin-
cipe dæmoniorum. Jesus autem sciens cogitationes eorum, dixit eis; Omne 25
regnum divisum contra se, desolabitur: & omnis civitas, vel domus divisa con-
tra se, non stabit. Et si satanas satanam ejicit, adversùs se divisus est: quo- 26
modò ergò stabit regnum ejus? Et si ego in Beelzebub ejicio dæmones, filii 27
vestri in quo ejiciunt? Ideò ipsi judices vestri erunt. Si autem ego in spiritu 28
Dei ejicio dæmones, igitur pervénit in vos regnum Dei.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 حِينَئِذٍ قَالَ لِلإِنْسَانِ اُمْدُدْ يَدَكَ فَمَدَّهَا وَصَحَّتْ مِثْلَ الأُخْرَى * 14 فَخَرَجَ الفَرِّيسِيُّونَ مُتَوَامِرِينَ
15 فِي إِهْلاَكِهِ * فَعَلِمَ يَسُوعُ وَانْتَقَلَ مِنْ هُنَاكَ * وَتَبِعَهُ جَمْعٌ كَثِيرٌ وَشَفَى جَمِيعَهُمْ * 16 وَنَهَاهُمْ عَنْ
17 إِظْهَارِ ذٰلِكَ * لِيَتِمَّ مَا قِيلَ مِنْ إِشَعْيَاءَ النَّبِيِّ * 18 هَا فَتَايَ الَّذِي هَوِيتُ وَحَبِيبِي الَّذِي سُرَّ
بِهِ نَفْسِي أَضَعُ رُوحِي عَلَيْهِ * يُخْبِرُ الأُمَمَ بِالْحُكْمِ * 19 لاَ يُمَارِي وَلاَ يَصِيحُ وَلاَ يَسْمَعُ أَحَدٌ صَوْتَهُ
20 فِي الشَّوَارِعِ * قَصَبَةٌ مَرْضُوضَةٌ لاَ يَكْسِرُ وَسِرَاجٌ يُطْفِئُ لاَ يُطْفِي * حَتَّى يُخْرِجَ الْحُكْمَ
21 بِالْغَلَبَةِ * وَعَلَى اسْمِهِ تَتَّكِلُ الأُمَمُ *

* الْفَصْلُ الْخَامِسُ وَالثَّلاَثُونَ *

22 حِينَئِذٍ أُتِيَ إِلَيْهِ بِأَعْمَى أَخْرَسَ بِهِ شَيْطَانٌ فَأَبْرَأَهُ حَتَّى أَنَّهُ تَكَلَّمَ وَأَبْصَرَ * 23 فَبُهِتَ الْجَمْعُ
كُلُّهُ وَقَالُوا هٰذَا ابْنُ دَاوُدَ * 24 فَسَمِعَ الفَرِّيسِيُّونَ وَقَالُوا هٰذَا لاَ يُخْرِجُ الشَّيَاطِينَ إِلاَّ بِبَاعَلِ زِبُولَ
رَئِيسِ الشَّيَاطِينِ * 25 فَلَمَّا عَلِمَ فِكْرَهُمْ قَالَ لَهُمْ كُلُّ مَمْلَكَةٍ تَنْقَسِمُ عَلَى ذَاتِهَا تَخْرَبُ وَكُلُّ
مَدِينَةٍ أَوْ بَيْتٍ يَنْقَسِمُ لاَ يَثْبُتُ * 26 فَإِنْ كَانَ الشَّيْطَانُ يُخْرِجُ الشَّيْطَانَ فَقَدِ انْقَسَمَ فَكَيْفَ يَثْبُتُ
مُلْكُهُ * 27 فَإِنْ كُنْتُ أَنَا أُخْرِجُ الشَّيَاطِينَ بِبَاعَلِ زِبُولَ فَأَبْنَاؤُكُمْ بِمَنْ يُخْرِجُونَهُمْ * مِنْ أَجْلِ
28 هٰذَا هُمْ يَكُونُونَ عَلَيْكُمْ * وَإِنْ كُنْتُ أَنَا بِرُوحِ اللَّهِ أُخْرِجُ الشَّيَاطِينَ فَقَدْ قَرُبَ مِنْكُمْ
مَلَكُوتُ اللَّهِ *

Tunc ait homini; Extende manum tuam. Et extendit eam, & redintegrata 13
est velut altera. Exeuntes autem Pha- 14
risæi consilium capientes de perdendo
illo. Cognovit autem Jesus, & discef- 15
sit indè. Et secuta est eum turba multa,
& curavit omnes. Et interdixit illis 16
publicationem ejus rei; ut perficeretur 17
quod dictum fuerat ab Esaia propheta;
Ecce puer meus quem cupivi, & di- 18
lectus meus in quo oblectata est anima
mea. Ponam spiritum meum super eum:
annuntiabit gentibus judicium: Non 19
contendet, neque clamabit, neque au-
diet quis vocem ejus in plateis. Arun- 20
dinem quassatam non confringet, &
lucernam crepitantem non extinguet;
donec producat judicium cum victoria.
Et in nomine ejus confident gentes. 21

Sectio trigesima quinta.

Tunc ductus est ad eum cæcus mutus 22
in quo erat dæmonium, & curavit eum,
ita ut loqueretur & videret. Et ob- 23
stupuit populus universus, & dixerunt;
Hic est filius David. Audierunt au- 24
tem Pharisæi, & dixerunt; Hic non
ejicit dæmonia, nisi per Beelzebul prin-
cipem dæmoniorum. Cùm verò cogno- 25
visset cogitationem eorum, dixit eis;
Omne regnum quod dividitur in se-
ipsum, desolabitur: & omnis civitas
aut domus quæ dividitur, non persistet.
Quòd si Satanas ejiciat Satanam, igi- 26
tur jam divisus est: quomodò ergò sta-
bit regnum ipsius? Verùm si ego ejicio 27
dæmones per Beelzebul, filii vestri per
quem ejiciunt eos? Ideò ipsi judicabunt
vos. Si autem ego per spiritum Dei 28
ejicio dæmones, profectò jam appropin-
quavit ad vos regnum Dei.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወእሙዝ : ይቤሎ : ለውእቱ : ብእሲ : እፋሕ : እዴከ : ወሰፈሐ : ወሐይወት : ሶቤ
14 ሃ : ወገብኡት : ከመ:ካልእታ:::: ወወፂኦሙ : ፈርሳዊያን : ተማክሩ : በእንቲኣሁ : ከ
15 መ : ይቅትልዎ:::: ወእግዚእኒየሱስ : ኣእሚሮ : ተግሕሠ : ኣመህየ : ወተለውዎ :
16 ብዙኃን : ወኣክየዎሙ : ለኵሎሙ:::: ወገሠጸሙ : ከመ : ኢየግህድዎ:::: 17 ከመ : ይብጸሕ : ወይትፈጸመ : ዘተብህለ : በኢሳይያስ : ነቢይ : እንዘ : ይብል:::: ናሁ :
18 ወልድየ : ዘኅረይኩ : ፍቁርየ : ዘሠመረት : ነፍስየ:: ወእሠይሞ : ላኅብር : መንፈስየ : ለዕ
19 ሌሁ : ወኵነኔ : ለሕዝብ : ይነግር:::: ኢይደመፅ : ወኢይጸርኅ : ወኢልቦ : ዘይሰመዖ :
20 በመኳርብት : ቃሉ:::: ብርዐ : ዘቅጥቁጠ : ኢይስብር : ወሱዐ : ዘይነድድ : ኢይጠፍኦ :
21 እስከ : ይጌብእ : ፍትሕ : ለመዋኢ:::: ወበስሞ : ዘሕዝሁ : ለሕዛብ:ይትለመኑ:::::
በእንተ : ዘገኔን : ዕውር : ወጽሙም::
22 ወእሙዝ : ለማጽሉ : ሎቱ : እለ : ለጋንንት : ዕውራነ : ወለሕየዎሙ : እስከ : ጽሙማን : ይ
23 ትናገሩ : ወይርኦዩ:::: ወይጸመው : ኵሎሙ : ለሕዛብ : ወይቤሉ : ለኵሁ : ዘውእቱ :
24 ወልደ : ደዊት:::: ወፈሪሳዊያንሰ : ሰሚዖሙ : ይቤሉ : ዝኢያወፅእ : ለጋንንተ : ዘእንበለ :
25 በብዔል : ዜቡል : መኰንኖሙ : ለለጋንን:::: ወለእሚሮ: እግዚእኒየሱስ : ሕሊናሆሙ :
ይቤሎሙ : ኵሉ : መንግሠት : እንተ : ትትናፈቅ : በቤናቲሃ : ትማስን : ወኵሉ : ሃገር : ወእ
26 መኒ : ቤት : እንተ : ትትናፈቅ : በቤናቲሃ : ኢትቀውም:::: ወእመሰ : ሰይጣን : ሰይጠን:
27 ያወፅእ : በቤናቲሁ : ተናፈቀ : እንከ : እፎ : ይቀውም : መንግሠቱ:::: ወእመሰ : እነ : በብ
ዔልዜቡል : ላወፅእ : ለጋንንተ : ውሉድክሙ : በመንተ : ያወፅሉ : በእንተዝ : እሙንቱ : ፈ
28 ታሕተ : ይከውኑክሙ : ወ ይዛለፈክሙ:::: እመሰ : በመንፈሰ : እግዚኣብሔር : ላወፅእ :
ለጋንንተ : እነጋ : በጽሐት : ላዕሌክሙ : መንግሠተ : እግዚኣብሔር ::::

Et tunc dicebant isti homini, Extende manum tuam: Et extendit manum suam, 13
& sana fuit illico: & reversa est sicut altera. Et exeuntes Pharisæi in 14
concilium coacti fuerunt adversùs eum, ut trucidarent eum. Et Dominus Je- 15
sus id sciens, recessit indè: & sequuti sunt eum multi; & sanavit eos o-
mnes. Et interminatus est iis ut non manifestarent eum. Ut veniret & im- 16
pleretur quod dictum fuit per Esaiam Prophetam, dicentem; Ecce filius 17
meus, quem elegi: dilectus meus, in quo delectationem habuit anima mea. Po- 18
nam & habitare faciam spiritum meum super eum, & judicium gentibus
nuntiabit. Non strepitabit, neque clamabit, nemo audiet in synagogis vocem 19
ejus. Arundinem quassatam non confringet, & stupam exardentem non extin- 20
guet, usque dum restituat judicium ad victoriam: Et in nomine tuo gentes
sperabunt. 21

De dæmoniaco cæco & muto.

Et tunc adduxerunt ei dæmoniacos cæcos & sanavit eos; ita ut muti loque- 22
rentur, & viderent: Et admirati sunt omnes populi, & dicebant; Nonne hic 23
est filius David? Et Pharisæi audientes, dicebant; Hic non exire fecit dæ- 24
mones, nisi per Belzebul principem dæmonum. Et noscens Dominus Jesus 25
cogitationes eorum, dicit iis; Omne regnum quod dividitur intra se corrumpe-
tur: & omnis civitas imò & domus quæ dividitur intra se, non stabit. Et 26
si Satanas exire facit Satanam, intra se dividitur: igitur quomodò stabit
regnum ejus? Et si ego in Belzebul exire facio dæmones, filii vestri in quo 27
exire faciunt? propter hoc ipsi judices erunt vestri, & vos redarguent. Si 28
per spiritum Dei exire facio dæmones, igitur pervenit super vos regnum
Dei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 24 ان جماعت تمام † در تعجب ماندند وگفتند مگر اینست پسر داود * معتزلان چون
سنیدند * گفتند این ابلیسانرا بدر نمي کند الا به بعلزبوب * که سرور دیوانست *
25 عیسي فکر ایشانرا دریافت وبدیشان گفت * هر مملکتي که بر خود † پریشان باشد
26 خراب شود * وهمه خانه وشهري * که بر خود پریشان شود پایدار نماند * * چون ابلیس
ابلیس را بدر کند بر نفس خود پریشاني اورده باشد * مملکت او چگونه پایدار شود *
27 * وچون من به بعلزبوب دیوانرا † بدر میکنم * فرزندان شما چه بدر میکنند * بدین سبب
28 ایشانند که شما را داوري کنند * * واگر من بجان خدا † دیوانرا بدر میکنم * ملکوت
خدا بر شما نزدیك شده باشد *

Et universa illa turba, admira- 23
bundi referunt, dixeruntque; Nun-
quid hic est filius David? Pharisæi 24
vero, cùm audirent, dixerunt;
Hic diabolos non ejicit nisi per Beel-
zebub, qui princeps est dæmonio-
rum. Jesus cogitationem eorum in- 25
tellexit, & dixit; Omne regnum,
quod in se divisum est, vastabitur:
& omnis domus & civitas, quæ
in se dissidet, stabilis non per ma-
net. Si Diabolus Diabolum ejicit, 26
in se dissidium admisit; regnum igi-
tur illius quomodo stare possit? Et 27
si ego per Beelzebub dæmonia ejí-
cio, filii vestri per quem ejiciunt?
hujus rei causâ ipsi sunt qui vos
judicabunt. Et si ego per spiritum 28
Dei dæmonia ejicio, regnum Dei
vobis propinquum factum est.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΒ'. ΚΓ'.

Aut quomodò poteſt quiſquam intrare in domum fortis, & vaſa ejus
29 Ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ
diripere, ſi non primùm alligaverit fortem, & tunc domum illius
διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
diripiet? Non exiſtens mecum, contra me eſt: & qui non congregat mecum,
30 διαρπάσει; Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ,
ſpargit. Propter hoc dico vobis; Omne peccatum & blaſphemia remittetur
31 σκορπίζει. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται
hominibus: Verùm Spiritûs blaſphemia non remittetur hominibus.
τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις.
Et quicunq; dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei:
32 καὶ ὃς ἂν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ·
qui autem dixerit contra Spiritum ſanctum, non remittetur ei neque in
ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν
hoc ſeculo, neque in futuro. Aut facite arborem pulchram, &
33 τούτῳ τῷ αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν, καὶ
fructum ejus pulchrum: aut facite arborem cariosam, & fructum
τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν· ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν
ejus cariosum: ex enim fructu arbor agnoſcitur. Progenies viperarum,
34 αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. Γεννήματα ἐχιδνῶν,
quomodò poteſtis bona loqui mali exiſtentes? ex enim abundantia cor-
πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρ-
dis os loquitur. Bonus homo de bono theſauro cordis
35 δίας τὸ στόμα λαλεῖ. Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας
ejicit bona: & malus homo de malo theſauro ejicit
ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει
mala. Dico autem vobis, Quòd omne verbum otioſum, quod loquuti fuerint ho-
36 πονηρά. Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄν-
mines, reddent de eo rationem in die judicii: Ex enim ver-
θρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ἐκ γὰρ τῶν λό-
37 bis tuis juſtificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis. Tunc reſpon-
γων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ. Τότε ἀπεκρί-
derunt quidam Scribarum & Phariſæorum, dicentes; Magiſter, volumus
θησάν τινες τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν
à te ſignum videre. Ille autem reſpondens ait illis; Generatio mala &
38 ἀπό σου σημεῖον ἰδεῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Γενεὰ πονηρὰ καὶ
adultera ſignum appetit: & ſignum non dabitur ei, ſi non ſignum
μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον
Jonæ Prophetæ. Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tres dies
39 Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας
& tres noctes: ſic erit filius hominis in corde terræ tres
καὶ τρεῖς νύκτας· οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς
dies & tres noctes.
40 ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 * ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܐܢܫ ܥܠܝܨ ܥܠ ܒܝܬ ܚܣܝܢܐ ܘܢܣܒ ܡܢܝܢܗ ܐܠܐ ܐܢ ܩܕܡ ܕܐܣܪ ܠܚܣܝܢܐ ܘܗܝܟܝ ܕܒܬ ܡܢܝܢܗ ܢܣܒ ܀

30 ܡܢ ܠܝ ܠܐ ܥܡܝ ܗܘ ܠܝ ܘܡܢ ܠܐ ܟܢܫ ܥܡܝ ܡܒܕܪ ܗܘ ܀ * ܥܠ ܗܕܐ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܟܠ ܚܛܗܐ ܘܟܠ ܓܕܦܐ

31 ܢܫܬܒܩ ܠܒܢܝ ܐܢܫܐ ܘܓܕܦ ܕܪܘܚܐ ܠܐ ܢܫܬܒܩ ܠܒܢܝ ܐܢܫܐ ܀ ܘܐܢ ܡܢ ܐܡܪ ܡܠܬܐ ܒܣܗܕ

ܒܪ ܐܢܫܐ ܢܫܬܒܩ ܠܗ ܐܠܐ ܡܢ ܐܡܪ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܠܐ ܢܫܬܒܩ ܠܗ ܠܐ ܒܗܕܐ ܥܠܡܐ ܘܠܐ ܒܥܬܝܕ ܠܡܐܬܐ ܀

32 * ܘܐܢ ܡܢ ܐܡܪ ܡܠܬܐ ܒܣܗܕ ܒܪ ܐܢܫܐ ܢܫܬܒܩ ܠܗ ܐܠܐ ܡܢ ܐܡܪ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܠܐ ܢܫܬܒܩ ܠܗ ܠܐ ܒܗܕܐ ܥܠܡܐ ܘܠܐ ܒܥܬܝܕ ܠܡܐܬܐ ܀

33 ܐܘ ܥܒܕܘ ܐܝܠܢܐ ܛܒ ܘܦܪܝܗ ܛܒ ܘܐܘ ܥܒܕܘ ܐܝܠܢܐ ܒܝܫ ܘܦܪܝܗ ܒܝܫ ܡܢ ܦܪܝܐ ܐܝܠܢܐ ܡܬܝܕܥ ܐܝܟ ܗܘ ܐܝܠܢܐ ܀

34 ܕܒܢܝ ܐܦܥܐ ܐܝܟ ܐܢܬܘܢ ܡܠܝܠܝܢ ܒܝܫܐ ܕܐܢܬܘܢ ܒܝܫܝܢ ܡܠܠܬܐ ܛܒܬܐ ܡܢ ܠܒܐ ܛܒܐ ܡܬܐ ܡܠܬܐ ܛܒܬܐ ܀

35 ܘܓܒܪܐ ܛܒܐ ܡܢ ܓܢܙܐ ܛܒܐ ܡܦܩ ܛܒ ܘܓܒܪܐ ܒܝܫܐ ܡܢ ܓܢܙܐ ܒܝܫܐ ܡܦܩ ܒܝܫ ܀ * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܟܠ ܡܠܬܐ

36 ܒܛܠܬܐ ܕܢܡܠܠܘܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܢܬܠܘܢ ܥܠܝܗ ܚܫܒܢܐ ܒܝܘܡ ܕܕܝܢܐ ܀ * ܡܢ ܡܠܝܟ ܐܢ ܡܢ ܡܠܝܟ ܠܐ ܢܙܕܕܩ

37 ܐܠܐ ܡܢ ܡܠܝܟ ܐܢ ܡܢ ܡܠܝܟ ܐܢ ܡܬܕܢ ܀ * ܡܢ ܡܠܝܟ ܐܢ ܡܢ ܡܠܝܟ ܐܢ ܡܬܕܢ ܀

Aut quomodò quis poteſt ingredi domum 29
ſtrenui, & vaſa ejus deprædari, niſi priùs
ligavit ſtrenuum illum, & tunc domum ejus
deprædabitur? Qui non eſt mecum, contra 30
me eſt; & qui non colligit mecum, omni-
nò diſpergit. Propter hoc dico vobis, 31
Omnia ſcelera & blaſphemiæ remittentur
hominibus: blaſphemia verò in Spiritum,
non remittetur hominibus. Et quiſquis 32
loquutus fuerit ſermonem adverſùs filium
hominis, remittetur ei: quiſquis autem in
Spiritum ſanctitatis obloquetur, non re-
mittetur ei, nec in hoc ſeculo, nec in ſe-
culo futuro. Aut facite arborem bonam, 33
& fructus ejus bonos: aut facite arborem
malam, & fructus ejus malos. Nam à
fructibus ſuis dignoſcitur arbor. Proge- 34
nies viperarum, quomodò poteſtis benè
loqui, quum mali ſitis? quandoquidem
è ſuperfluitatibus cordis os loquitur. Vir 35
bonus è theſauris bonis depromit bona:
& homo malus è theſauris malis depromit
mala. Dico enim vobis, De quocunque 36
verbo otioſo, quod loquuti fuerint homi-
nes, reddituri ſunt rationem in die judicii.
Nam ex ſermonibus tuis juſtificaberis, & 37
ex ſermonibus tuis condemnaberis.

Ad veſperam commemoratione Deiparæ. 30.

* ܗܠܝܢ ܕܡܢ ܟܬܒܝܐ ܘܦܪܝܫܐ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܠܦܢ ܚܙܝ ܡܢܟ ܐܬܘܬܐ ܀ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ ܓܢܝܐ ܒܝܫܐ ܘܣܪܝܐ ܐܬܘܬܐ ܠܐ ܢܬܝܗܒ ܠܗ ܐܠܐ ܐܬܘܬ ܝܘܢܐ ܢܒܝܐ ܀ ܐܝܟ ܕܗܘܐ ܝܘܢܐ ܒܟܪܣ ܘܬܐ ܒܠܝܐ ܬܠܬ ܝܘܡܝܢ ܘܬܠܬ ܠܝܠܝܐ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܪ ܐܢܫܐ ܒܠܒ ܐܪܥܐ ܬܠܬ ܝܘܡܝܢ ܘܬܠܬ ܠܝܠܝܐ ܀

Tunc reſponderunt aliqui ex Scribis & 38
Phariſæis, & dicunt ei; Doctor, cupimus
videre ex te ſignum. Ipſe autem reſpon- 39
dens, ait illis; Generatio mala & adultera
ſignum poſtulat: nec ſignum dabitur ei,
niſi ſignum Jonæ prophetæ. Sicut enim 40
fuit Jona in ventre piſcis tribus diebus,
tribúſque noctibus; ita erit filius hominis
in corde terræ tribus diebus, tribúſque
noctibus.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 * يا چگونه مردي تواند كه در خانهء زورمندي در ايد * وخت اورا براكند

30 مگر ان پهلوان را اول ببندد * وبعد از ان در خانهء او تاختن كند * هر كه با من

نباشد با من برابري مي كند * وهر كه با من فراهم نياورد پراكنده كن است *

31 ششت هفت ازبراي امرزش * براي اين با شما

مي گويم * كه هر گناهي وهر افتري † براي ادميان عفو كرده شود * الا افتري

32 كه بر جان پاك باشد * براي ادميان عفو كرده نمي شود * هر كه بر فرزند بشر

سخن گويد برو عفو كرده شود * وهر كه بروح القدس بگويد * برو عفو كرده

33 نشود * نه در اين جهان ونه در آن جهان آينده * درختي كه خوبترست بسازيد

وميوهء او خوب باشد * درختي شوم † نشانيد وميوهء او شوم باشد * براي انك هر درختي

34 از ميوهء خود شناخته شود * اي فرزندان ماران افاعي چگونه توانيد † نيكويي

35 گفتن چون بنياد واصل شما بدست * از افزوني درون دل دهن سخن بگويد * مرد

نيك از گنجهاء [نيك] نيكيها را بدر آورد * ومرد بد از گنجهاء بد بدي را بيرون كند *

Aut quomodò fieri poſſit, ut ali- 29
quis in domum robuſti ingrediatur
& ſupellectilem ejus diripiat, niſi
illum athletam priùs vinciat, & 30
poſteà domum ejus ſpoliet? Qui-
cunque mecum non eſt, mihi adver-
ſatur; & quicunque mecum non
congregat, diſſipans eſt.

LXVII. De remiſſione.

Propterea vobis dico, quòd omne 31
peccatum & omnis blaſphemia ho-
minibus condonabitur; ſed blaſ-
phemia quæ in Spiritum ſanctum
eſt, hominibus nequaquam condona- 32
bitur. Quicunque in filium homi-
nis verbum dixerit, ipſi condona-
bitur: quicunque autem in Spi-
ritum ſanctum dixerit, non con-
donabitur ei neque in hoc ſeculo,
neque in illo ſeculo venturo. Ar- 33
borem meliorem colite, & fructus
ejus bonus erit; arborem malam
plantate, & fructus ejus malus
erit: eò quòd omnis arbor à fructu
ſuo cognoſcitur. O filii viperarum, 34
quomodò poteſtis bonum loqui, cùm
fundamentum & principium veſtrum
malum ſit? ex abundantia enim
interna cordis os ſermonem effun-
dit. Homo bonus ex theſauris bo- 35
nis bona profert; & homo malus
ex theſauris malis malum promit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

29 Aut quomodò potest quisquam intrare in domum fortis, & vasa ejus diripere, nisi
30 priùs alligaverit fortem? & tunc domum illius diripiet. Qui non est mecum, contra
31 me est: & qui non congregat mecum, spargit. Ideò dico vobis; Omne peccatum
32 & blasphemia remittetur hominibus, spiritùs autem blasphemia non remittetur. Et
quicunque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei: qui autem dixe-
rit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neque in hoc seculo, neque in
33 futuro. Aut facite arborem bonam, & fructum ejus bonum: aut facite arbo-
34 rem malam, & fructum ejus malum: siquidem ex fructu arbor agnoscitur. Pro-
genies viperarum, quomodò potestis bona loqui, cùm sitis mali? ex abundantia
enim cordis os loquitur. Bonus homo de bono thesauro profert bona: & ma- 35
lus homo de malo thesauro profert mala. Dico autem vobis; Quoniam omne ver- 36
bum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die ju-
dicii. Ex verbis enim tuis justificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis. 37
Tunc responderunt ei quidam de Scribis & Pharisæis, dicentes; Magister, volu- 38
mus à te signum videre. Qui respondens ait illis; Generatio mala & adultera 39
signum quærit: & signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ Prophetæ. Sicut 40
enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus; sic erit Filius ho-
minis in corde terræ tribus diebus, & tribus noctibus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 * كَيْفَ يَسْتَطِيعُ اَحَدٌ اَنْ يَدْخُلَ بَيْتَ ٱلْقَوِيِّ وَيَخْطِفَ مَتَاعَهُ اِلَّا اَنْ يَرْبِطَ ٱلْقَوِيَّ اَوَّلًا
30
31 وَحِينَئِذٍ يَنْهَبُ بَيْتَهُ * مَنْ لَيْسَ هُوَ مَعِي فَهُوَ عَلَيَّ وَمَنْ لَا يَجْمَعُ مَعِي فَهُوَ يُفَرِّقُ * مِنْ اَجْلِ
32 هٰذَا اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ كُلَّ خَطِيَّةٍ وَتَجْدِيفٍ يُغْفَرُ لِلنَّاسِ وَٱلتَّجْدِيفُ عَلَى رُوحِ ٱلْقُدُسِ لَا يُغْفَرُ * وَمَنْ
يَقُولُ كَلِمَةً عَلَى ٱبْنِ ٱلْاِنْسَانِ يُغْفَرُ لَهُ وَمَنْ يَقُولُ عَلَى رُوحِ ٱلْقُدُسِ لَا يُغْفَرُ لَهُ لَا فِي هٰذَا ٱلدَّهْرِ وَلَا
33 فِي ٱلْآتِي * اَمَّا اَنْ تَصَيِّرُوا ٱلشَّجَرَ جَيِّدَهُ وَثَمَرَهَا جَيِّدَهُ وَاِمَّا اَنْ تَصَيِّرُوا ٱلشَّجَرَ رَدِيَّهُ وَثَمَرَهَا
34 رَدِيَّهُ * لِاَنَّ مِنَ ٱلثَّمَرِ تُعْرَفُ ٱلشَّجَرُ * يَا اَوْلَادَ ٱلْاَفَاعِي كَيْفَ تَقْدِرُونَ اَنْ تَتَكَلَّمُوا بِٱلصَّالِحَاتِ
35 وَاَنْتُمْ اَشْرَارٌ * وَاِنَّمَا يَتَكَلَّمُ ٱلْفَمُ مِنْ فَضْلِ مَا فِي ٱلْقَلْبِ * اَلرَّجُلُ ٱلصَّالِحُ مِنْ كَنْزِ ٱلصَّالِحِ
يُخْرِجُ ٱلصَّالِحَاتِ * وَٱلرَّجُلُ ٱلشِّرِّيرُ مِنْ كَنْزِ ٱلشِّرِّيرِ يُخْرِجُ ٱلشَّرَّ * اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ كُلَّ كَلِمَةٍ بَطَّالَةٍ
36 يَتَكَلَّمُ بِهَا ٱلنَّاسُ يُعْطُونَ عَنْهَا جَوَابًا فِي يَوْمِ ٱلدِّينِ * لِاَنَّكَ مِنْ كَلَامِكَ تَتَبَرَّرُ وَمِنْ كَلَامِكَ
37 يُحْكَمُ عَلَيْكَ *

* اَلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ وَٱلثَّلَاثُونَ *

38 * حِينَئِذٍ اَجَابَهُ قَوْمٌ مِنَ ٱلْكَتَبَةِ وَٱلْفَرِّيسِيِّينَ قَائِلِينَ يَا مُعَلِّمُ نُرِيدُ اَنْ نَرَى مِنْكَ اٰيَةً * اَجَابَهُمْ
39 وَقَالَ اَلْجِيلٌ شِرِّيرٌ فَاسِقٌ يَطْلُبُ اٰيَةً فَلَا يُعْطَى اٰيَةً اِلَّا اٰيَةَ يُونَانَ ٱلنَّبِيِّ * لِاَنَّهُ كَمَا كَانَ يُونَانُ
40 فِي بَطْنِ ٱلْحُوتِ ثَلَاثَةَ اَيَّامٍ وَثَلَاثَ لَيَالٍ كَذٰلِكَ يَكُونُ ٱبْنُ ٱلْاِنْسَانِ فِي قَلْبِ ٱلْاَرْضِ ثَلَاثَةَ
اَيَّامٍ وَثَلَاثَ لَيَالٍ *

Quomodo potest quis intrare domum for- 29
tis, & diripere supellectilem ejus, nisi
ligaverit fortem priùs, & tunc diripiat
domum ejus? Qui non est mecum, ipse 30
est contra me: & qui non congregat me-
cum, ipse dissipat. Ideò dico vobis, quòd 31
omne peccatum & blasphemia condona-
bitur hominibus: blasphemia autem in
Spiritum sanctum, non condonabitur.
Et quicunque obloquetur verbum contra 32
filium hominis, remittetur ei: at qui
obloquetur contra Spiritũ sanctũ, non re-
mittetur ei, neque in hoc seculo, neque in
venturo. Aut constituite arborem bo- 33
nam, & fructum ejus bonum: aut con-
stituite arborem malam, & fructum
ejus malum; quoniam ex fructu cog-
noscitur arbor. O progenies viperarum, 34
quomodo potestis loqui benè, quum sitis
mali? siquidem loquitur os ex abun-
dantia ejus quod est in corde. Vir bonus, 35
ex thesauro suo bono profert bonum: &
vir malus, de thesauro suo malo profert
malum. Dico vobis, quòd omne verbum 36
otiosum quod locuti fuerint homines,
reddituri sunt de eo responsum in die
judicii. Quoniam ex verbis tuis justi- 37
ficaberis, & ex verbis tuis judicabitur
contra te.

Sectio trigesima sexta.

Tunc responderunt ei quidam ex Scribis 38
& Pharisæis, dicentes; O Magister,
volumus ut ostendas nobis signum. Re- 39
spondit eis, dicens; Generatio mala,
adultera, quærit signum; & non dabi-
tur ei signum, nisi signum Jonæ pro-
phetæ. Quoniam quemadmodum fuit 40
Jonas in ventre piscis tribus diebus &
tribus noctibus; sic erit filius homi-
nis in corde terræ tribus diebus & tribus
noctibus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ወእሮ: ይክል: ሞኑሂ: በዊለ: ቤተ: ዘይኄይሎ: ወንዋዮ: ሀይደ: ዘእንበለ: እመ: ሊቀደመ: ለሲ
30 ረ: ዘይኄይሎ: ወእመ: ዝ: ቤቶ: ይበረብር:=ፁ ዘሊኮነ: መስሌየ: ዕድዋየ: ወ'እቴ: ወዘሊይ
31 ትጋበእ: መስሌየ: ይዘርወኒ::=ፁ በእንተዝ: እብለክሙ: ኵሉ: ኃጢአት: ወፅርፈት: ይትኀደ
32 ግ: ሎቱ: ለሰብእ: ወዘሰ: ለመንፈስ: ቅዱስ: ፀርፈ: ሊይትኀደግ:=ፁ ወዘይቤ: ቃለ: ዲበ: ወል
ደ: እጋለ: እመ: ሕያው: ይትኀደግ: ሎቱ: ወዘሰ: ይቤ: ዲበ: መንፈስ: ቅዱስ: ሊይትኀደግ: ሎ
33 ቱ: ለበእሁ: ወሊበዝ: ዓለመ: ወሊበዘ: ይመጽእ::=ፁ እመእከ: ገበሩ: ዕፀ: ሠናይ: ወፍረ
ሁኒ: ሠናየ: ወእማእኮ: ግበሩ: ዕፀ: እኩይ: ወፍረሁኒ: እኩይ: እስመ: እመፍረሁ: ዕፀ: ይትዐ
34 ወቅ:=ፁ ትወልደ: ለረዊተ: መድር: በሊይቴ: ትክሉ: ሠናየ: ተናግሮ: እንዘ: ዐጣፂያን: ለእ
35 ትሙ: እስመ: እመተረፈ: ልብ: ይነብብ: ለፍ::=ፁ ኵሉ: ኄር: ብእሲ: እመሠናይ: መዝገ
በ: ልቡ: ያወፅእ: ሠናየ: ወመዐመፅ: ብእሲ: እመዝገበ: ዐመፃ: ያወፅእ: ዐመፃ::=ፁ እብለክ
36 ሙ: ኵሉ: ንባበ: ፀረዐ: ዘነበቡ: ሰብእ: ያገብሉ: በእንቲኣሁ: ቃለ: በዕለተ: ደይን:=ፁ እስ
37 መ: በቃሳቲክ: ትጸድቅ: ወእመቃሳቲክ: ትትኒን::=ፁ

በእንተ: ለለሰለለ: ትእመርተ:

38 ወእመዝ: ሃለው: ለለ: እወ'ለእመ: እመጸሐፍት: ወመፈርሳዊያን: እንዘ: ይብሉ: ሊቅ: ንፈቅ
39 ድ: እመኀቤክ: ትእመርተ: ንርአይ::=ፁ ወለወሢአ: ይቤሎሙ:: ትወልድ: ዐጣፂት: ትእመር
40 ተ: ተኀለሠ: ወትእመርት: ሊይትወሀባ: ዘእንበለ: ትእመርተ: ዮናስ: ነቢይ::=ፁ እስመ: ከ
መ: ዮናስ: ኀበረ: ውስተ: ከርሠ: ዐንበሪ: ሠሉሰ: ዕለተ: ወሠሉሰ: ሌሊተ: ክሣሁ: ይሄሉ: ወል
ደ: እጋለ: እመ: ሕያው: ውስተ: ልባ: መድር: ሠሉሰ: ዕለተ: ወሠሉሰ: ሌሊተ:=ፁ

Et quomodò potest aliquis ingredi domum ejus qui se viribus præstat, & bona e- 29
jus rapere, si non prius ligaverit illum qui se viribus præstat, & tunc domum e-
jus diripiet? Qui non est mecum, contra me est: & qui non congregat mecum, 30
spargit. Propter hoc dico vobis; Omne peccatum & blasphemia remittetur homi- 31
ni: & qui spiritum sanctum blasphemavit, non remittetur ei. Et qui dicit ver- 32
bum supra filium hominis, remittetur ei; & qui dicit super spiritum sanctum,
non remittetur ei peccatum suum, neque in hoc seculo, neque in eo quod veniet.
Aut facite arborem bonam, & fructum ejus bonum: aut facite arborem malam, 33
& fructum ejus malum: quoniam è fructu ejus arbor cognoscetur. Progenies vipe- 34
rarum, quomodò potestis bonũ loqui quum iniqui estis? quoniam ex reliquiis cor-
dis loquitur os. Omnis bonus homo ex bono thesauro cordis ejus producet bonum: 35
& iniquus homo ex thesauro iniquitatis producet iniquitatem. Dico vobis, Omne 36
verbũ otiosum quod loquuti sunt homines, reddent propter id rationem in die ju-
dicii. Quoniam in verbis tuis justificaberis, & à verbis tuis condemnaberis. 37

De petentibus signum.

Et tunc fuerunt præsentes qui responderunt ei è Scribis & è Pharisæis, dicen- 38
tes; Magister, volumus à te signum videre. Et respondens ille, dicebat iis; Ge- 39
neratio mala signum quærit: & signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ pro-
phetæ. Quoniam sicut Jonas mansit in ventre ceti tres dies & tres noctes: ita 40
erit filius hominis in corde terræ tres dies & tres noctes.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اكنون بشما مي كويم * هر سخن بيهوده كه مردم كويند * در روز داوري جواب 36
ان بدهند * * از سخن خود راست باشي واز سخن خود در كناه بيفتي * 37

شست هشت ايت خواستن از مسيح

* جماعتي از نويسندكان * ومعتزلان بدو جواب دادند * وكفتند اي † معلم مي خواهيم 38
كه از تو ايت ببينيم * * او بديشان جواب داد وكفت * دودة شوم وكنه كار ايت 39
مي خواهد * وايت بديشان داده نشود * مكر ايت يونس پيغمبر * انچنانك يونس 40
سه شب وسه روز در شكم ماهي ماند * اين چنين فرزند بشر † سه روز وسه شب در
دل زمين بماند *

Jam vobis dico; Omne verbum 36
inane quod homines loquentur, in
die judicii rationem ejus reddent.
Ex sermone tuo rectus eris, & 37
ex sermone tuo in crimen inci-
des.

LXVIII. Petitio signi à Christo.

Quidam ex Scribis & Pharisæis 38
ei responderunt, dicentes; O præ-
ceptor, petimus ut à te signum vi-
deamus. Ille respondit eis, & 39
dixit; Generatio prava & pec-
catrix signum postulat, & signum
illis non dabitur, nisi signum Jo- 40
næ prophetæ. Quemadmodum Jo-
nas tres noctes & tres dies in
ventre piscis mansit: ita filius ho-
minis tres dies & tres noctes in
corde terræ manebit.

Digitized by Google

Viri Ninivitæ resurgent in judicio cum generatione ista, & condemnabunt
41 Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν
eam: quia pœnituerunt in prædicatione Jonæ: & ecce plus Jona hic. Regina
42 αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Βασίλισσα
Austri excitabitur in judicio cum generatione ista, & condemnabit eam: quia
Νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι
venit à finibus terræ audire sapientiam Salomonis: & ecce plus Salo-
ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος· καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολο-
mon hic. Cùm autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat
43 μῶντος ὧδε. Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται
per inaquosa loca, quærens requiem: & non invenit. Tunc dicit; Revertar in
44 δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ οὐχ εὑρίσκει. Τότε λέγει, Ἐπιστρέψω εἰς
domum meam, undè exivi. Et veniens invenit vacantem, scopis purgatam, & or-
τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον. καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον, καὶ κεκοσ-
natam. Tunc vadit, & assumit cum se septem alios spiritus
45 μημένον. Τότε πορεύεται, καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα
sequiores seipso, & intrantes habitant ibi: & fiunt novissima hominis
πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου
illius pejora prioribus. Sic erit & generationi huic nequam. Adhuc
46 ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. Οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ. Ἔτι
autem eo loquente turbis, ecce mater & fratres ejus stabant foris,
αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω,
quærentes ei loqui. Dixit autem quidam ei; Ecce mater tua & fra-
ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. Εἶπε δέ τις αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελ- 47
tres tui foris stant, quærentes tibi loqui. At ipse respondens ait dicenti
φοί σου ἔξω ἑστήκασι, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι 48
sibi; Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? Et extendens
αὐτῷ, Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; Καὶ ἐκτείνας 49
manum suam in discipulos suos, dixit; Ecce mater mea & fratres
τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπεν, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί
mei. Quicunque enim fecerit voluntatem Patris mei qui in cœlis, ipse
μου. Ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός 50
meus frater, & soror, & mater est.
μου ἀδελφός, καὶ ἀδελφή, καὶ μήτηρ ἐστίν.

CAP. XIII. ιγ'.

In verò die illo exiens Jesus de domo, sedebat secundùm
1 Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐκάθητο παρὰ
mare. Et congregatæ sunt ad eum turbæ multæ, ita ut ipsum in naviculam
τὴν θάλασσαν. Καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον 2
ascendentem sedere: & omnis turba in littore stabat. Et locutus est
ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει. Καὶ ἐλάλησεν 3
eis multa in parabolis, dicens; Ecce exiit seminator seminare.
αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς, λέγων· Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

41 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

41 Viri Ninivitæ surgent in judicio cum generatione ista, & condemnabunt eam: quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Jonæ. Et ecce plus quàm Jonas hîc.
42 Regina Austri surget in judicio cum generatione ista, & condemnabit eam: quia venit à finibus terræ audire sapientiam Salomonis, & ecce plus quàm Salomon
43 hîc. Cùm autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida,
44 quærens requiem, & non invenit. Tunc dicit; Revertar in domum meam, undè
45 exivi. Et veniens inveniet eam vacantem, scopis mundatam, & ornatam. Tunc vadit, & assumit septem alios spiritus secum nequiores se, & intrantes habitant ibi: & fiunt novissima hominis illius pejora prioribus. Sic erit & generationi
46 huic pessimæ. Adhuc eo loquente ad turbas, Ecce mater ejus & fratres stabant
47 foris, quærentes loqui ei. Dixit autem ei quidam; Ecce mater tua, & fratres tui foris stant quærentes te. At ipse respondens dicenti sibi, ait; Quæ est mater 48
mea, & qui sunt fratres mei? Et extendens manum in discipulos suos, dixit; 49
Ecce mater mea, & fratres mei. Quicunque enim fecerit voluntatem Patris mei, 50
qui in cœlis est, ipse meus frater, & soror, & mater est.

CAP. XIII.

1 IN illo die exiens Jesus de domo, sedebat secus mare. Et congregatæ sunt ad
2 eum turbæ multæ, ita ut in naviculam ascendens sederet: & omnes turba sta-
3 bat in littore: Et locutus est eis multa in parabolis, dicens; Ecce exiit qui seminat, seminare.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

41 رِجَالُ نِينَوِي يَقُومُونَ فِي ٱلْحُكْمِ مَعَ هٰذَا ٱلْجِيلِ وَيَحْكُمُونَ لِأَنَّهُمْ تَابُوا بِٱنْذَارِ يُونَانَ وَهَاهُنَا
42 أَفْضَلُ مِنْ يُونَانَ * مَلِكَةُ ٱلْيَمَنِ تَقُومُ فِي ٱلْحُكْمِ مَعَ هٰذَا ٱلْجِيلِ وَتَحْكُمُ لِأَنَّهَا أَتَتْ
43 مِنْ أَقَاصِي ٱلْأَرْضِ لِتَسْمَعَ مِنْ حِكْمَةِ سُلَيْمَانَ وَهَاهُنَا أَفْضَلُ مِنْ سُلَيْمَانَ * إِنَّ ٱلرُّوحَ ٱلنَّجِسَ
44 إِذَا خَرَجَ مِنَ ٱلْإِنْسَانِ يَأْتِي أَمْكِنَةً لَا مَاءَ فِيهَا • يَطْلُبُ رَاحَةً فَلَا يَجِدُ * حِينَئِذٍ يَقُولُ أَرْجِعُ
45 إِلَى بَيْتِي ٱلَّذِي خَرَجْتُ مِنْهُ • فَإِنْ جَاءَ وَوَجَدَهُ فَارِغًا مَكْنُوسًا مُزَيَّنًا * فَيَذْهَبُ حِينَئِذٍ
وَيَأْخُذُ مَعَهُ سَبْعَةَ أَرْوَاحٍ أُخَرَ شَرًّا مِنْهُ وَيَأْتِي فَيَسْكُنَ هُنَاكَ • فَتَصِيرُ أَوَاخِرُ ذٰلِكَ ٱلْإِنْسَانِ شَرًّا
46 مِنْ أَوَائِلِهِ • وَهٰكَذَا يَكُونُ لِهٰذَا ٱلْجِيلِ ٱلشِّرِّيرِ * وَبَيْنَمَا هُوَ يُكَلِّمُ ٱلْجُمُوعَ وَإِذَا أُمُّهُ وَإِخْوَتُهُ
47 قِيَامٌ خَارِجًا يَطْلُبُونَ أَنْ يُكَلِّمُوهُ * فَقَالَ لَهُ وَاحِدٌ أُمُّكَ وَإِخْوَتُكَ بَرًّا يَطْلُبُونَكَ * فَأَجَابَ قَائِلًا
48 لِلَّذِي قَالَ لَهُ مَنْ هِيَ أُمِّي وَمَنْ هُمْ إِخْوَتِي * وَوَمَى بِيَدِهِ إِلَى تَلَامِيذِهِ وَقَالَ هَا أُمِّي وَإِخْوَتِي •
49 * وَكُلُّ مَنْ يَصْنَعُ مَشِيئَةَ أَبِي ٱلَّذِي فِي ٱلسَّمَاوَاتِ فَهُوَ أَخِي وَأُخْتِي وَأُمِّي *
50

1 * ٱلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ وَٱلثَّلَاثُونَ • * وَفِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ خَرَجَ يَسُوعُ مِنَ ٱلْبَيْتِ وَجَلَسَ
2 جَانِبَ ٱلْبَحْرِ * وَٱجْتَمَعَ إِلَيْهِ جَمْعٌ كَثِيرٌ حَتَّى إِنَّهُ صَعِدَ إِلَى ٱلسَّفِينَةِ وَجَلَسَ * وَكَانَ ٱلْجَمْعُ
3 كُلُّهُ قِيَامًا عَلَى ٱلسَّاطِ * وَكَلَّمَهُمْ بِأَمْثَالٍ كَثِيرَةٍ قَائِلًا هَا ٱلزَّارِعُ خَرَجَ لِيَزْرَعَ •

Viri Ninivitæ stabunt in judicio cum hac generatione, & litigabunt cum ea: quoniam ipsi pœnitentiam egerunt hortatu Jonæ, & istic præstantior adest quàm Jonas. 41
Regina Austri surget in judicio cum ista generatione, & judicio contendet cum ea; quia ipsa venit à finibus terræ, ut audiret è sapientia Salomonis, & istic præstantior adest quàm Salomon. 42
Certè spiritus immundus quum exit ab homine, peragit in loca in quibus non est aqua, quærens requiem, & non invenit. Tunc ait; Revertar in domum meam, ex qua exivi. Et si veniat reperiatque locum vacantem, scopis mundatum, ornatum: Vadit tunc & assumit secum septem spiritus alios nequiores se, & venit habitatque ibi: & fiet finis illius hominis pejor principiis ejus. Et sic erit huic generationi malæ. Et dum ipse alloqueretur turbam, ecce mater ejus, & fratres ejus stantes foris, petunt alloqui eum. Quare dixit ei quidam; Mater tua & fratres tui foris petunt te. Respondit dicens illi qui retulerat ei; Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? Et innuit manu suâ versùs discipulos suos, & dixit; En mater mea, & fratres mei. Et quisquis fecerit voluntatem Patris mei qui in cœlis est, ipse est frater meus, & soror mea, & mater mea. 43 44 45 46 47 48 49 50

Sectio trigesima septima.

CAP. XIII.

ET in illo die exiit Jesus de domo, & sedit secus mare. Et convenit ad eum turba magna, adeò ut ascenderet in naviculam, et sederet: erátque turba omnis stantes supra litus. Et allocutus est eos per parabolas multas, dicens; Ecce seminans exiit ad seminandum: 1 2 3

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

41 ሰብእ:ነነዌ:ይትነሥኡ:ለመ:ትውልድ:ዝንቱ:መስለዝ:ትውልድ:ወይትፋትሕዋ:እስመ:ንስሐ:በስብከተ:
42 ዮናስ:ወናሁ:ዘየዐቢ:እምዮናስ: ዝየ:: ንግሠተ: ለዜብ:ትትነሣእ:ለመ:ዕለተ:ደይን:መስ
ለዝ:ትውልድ:ወትትፋታሕ:እስመ:መጽአት: እመአጽናፈ: መድር:ከመ: ትስማዕ: ጥበቦ:ለሰሎ
43 ሞን:ወናሁ:ዘየዐቢ:እመሶሎሞን: ዝየ::=: ወእመከመ:ርኩስ:መንፈስ:ወፀአ:እመሰብእ:የአ
44 ወድ: እንተ:በድወ:እንዘ: ይፈቅድ:ዕረፍተ: ወያኀጥእ:=: ወእመዝ: ይብል: ወስተ:ቤት
45 የ:እገብእ:እመነ:ወጳእኩ:ወመጺሖ:ደረክብ: እንዘ:የስተረክብ:እድወ:ወመረገ:=: ወእመ
ዝ:የሖወር:ወያመጽእ:መስለሠ[illegible]በዐተ: ካልእኒ:መናፍስተ:እለ:ይፀውኋ: እመኔሁ:ወበዊሖ:
የኀድር:ህየ:ወይከውን:ደኃሪቱ:ለውእቱ: ብእሲ:ዘየለኪ: እመቀደሚቱ: ከማሁ:ይከውና:ለዘ:
46 ትውልድ:እኪት::=: ወእንዘ: ይነግሮሙ: ለሊሕዛብ:ናሁ:እሙ:ወእኀዊሁ:ይቀውሙ:ለፍለ:
47 እንዘ:ይፈቅዱ: ይትናገርወ::=: ወቦ: እመለር ደሊሁ: ዘይቤሎ: ናሁ: እሞከ: ወእኀዊከ: ለፍ
48 ለ: የኀሠሡከ::=: ወለውለእ: ወይቤ:ሊዘ:ይነግር:ሎኑ:ይእቲ:እሞየ:ወእለ:ሎኑ: እሙን
49 ቱ: ለኀዊየ::=: ወሰፍሐ: እደሁ: ኀበ: ለርደሊሁ: ወይቤ: ናሁ: እሞየ: ወናሁ: ለኀ
50 ዊየ::=: እስመ: ዘገብረ:ፈቃደ:ለአቡየ:ለዘ:በሰማያት:ውእቱ:ለኀዊየ:ወእኅቲየ:ወእሞየኒ:
ውእቱ::=:

Viri Ninivitæ surgent in judicio cum hac generatione, & judicabit eam, quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Jonæ, & ecce qui major est Jonâ hic est. 41
Regina Austri surget in die judicii cum hac generatione, & condemnabit eam, quoniam venit à finibus terræ ut audiret sapientiam Salomonis, & ecce qui major est Salomone hic est. Et quando immundus spiritus exit ab homine circumit per desertũ cupiens obtinere *pacem, & non potest. Et tunc dicit, In domũ meam revertar unde exivi: & veniens invenit* eam *vacantem, derelictam, & ornatam. Et tunc proficiscitur, & adducit secum septem alios spiritus qui pejores sunt ipso; & introiens habitat ibi: & erit finis hujus hominis qui pejor erit quàm principium ejus: Ita etiam erit huic generationi malæ. Et eo alloquente populos, ecce mater ejus, & fratres ejus stabant foris quærentes eum alloqui. Et fuit è discipulis ejus qui dicebat ei, Ecce mater tua, & fratres tui foris quærunt te. Et respondit, & dicit illi qui eum alloquutus fuisset, Quæ est mater mea, & quinam sunt fratres mei? Et extendebat manum suam ad discipulos suos, & dixit, Ecce mater mea, & ecce fratres mei. Quoniam qui facit voluntatẽ patris mei qui in cœlis est, frater meus, & soror mea, et mater mea est.* 42 43 44 45 46 47 48 49 50

1ር በእንተ : መሰሌ :

CAP. XIII.

2 በይእቲ:ዕለት:ወጳዶ:እግዚእነሂየሱስ:እመቤት:ነበረ:መንግለ:ባሕር :=: ወተጋብኡ: ኀቡዑ:
ብዙኀ:ሳብእ : እስከ : ሶበ : ወስተ : ሐመር : ይነብር : ወሰገዱ : ወኵሉ : ሰብእ : ወስተ : ሐይ
3 ቅ : ይቀውሙ::=: ወነገሮሙ : ብዙኀ : በመሰሌ : እንዘ : ይብል : ናሁ : ወፀአ : ዘይዘርእ :
ይዝራእ::=:

De parabolis.

IN ipsa hora egressus Dominus Jesus è domo, sedit juxta mare. Et coacti sunt ad eum multi populi usq; dum in navem sederet, & adorârunt: & omnes populi in littore stabant. Et loquutus est iis multa in parabolis, dicens; Ecce exivit seminans seminare. 1 2 3

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

47 * كسي بدو گفت • مادر وبرادرانت • بيرون ايستاده اند • [ومي خواهند با تو سخن
48
49 گفتن] • * او بديشان جواب داد وگفت • كيست مادرم • وكيست برادرانم • * دست
50 خود سوي شاگردان خود دراز كرد وگفت اينك • مادرم وبرادرانم • * هر كسي كه ارادت
پدر من كه در اسمان است بكند اوست برادر وخواهر ومادرم هفتاد يك

1 مثل تخم انداختن در زمين * دران روز عيسي از خانه بدر
2 آمد وبر لب دريا نشست • * وخلايق انبوه پيش او فراهم شدند • چنانك بالاي
3 كسي رفت • [ونشست] وهمه خلق بر لب دريا ايستاده بودند • * وبسيار سخن † با
ايشان † مي گفت بمثل وگفت كشاورز [بدر رفت] تخم مي كاشت •

Quidam ei dixit, Mater & fratres tui foris stant, & cupiunt te alloqui. Ipse illis responsũ dedit, et dixit; Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? Manum suam in discipulos suos protendit, & dixit; Ecce mater mea, & fratres mei. Quicunque voluntatem Patris mei, qui in cœlis est, facit, ipse est frater, & soror, & mater mea. 47 48 49 50

CAP. XIII.

LXXI. Parabola seminis conjecti in terram.

IN illo die Jesus è domo egressus 1
est, & in littore maris sedit. Et 2
turbæ multæ ad illum congregatæ sunt, adeò ut in navem iret & sederet: totus autem populus in littore maris stantes erant. Et multa verba locutus est cum eis per parabolas, & dixit; Sator egressus est, & semen seminavit. 3

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'.

Et in seminare ipsum, hæc quidem ceciderũt secus viam, & venerunt volucres,
4 Καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ,
& comederunt ea. Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant
5 καὶ κατέφαγε αὐτά. Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε
terram multam; & continuò exorta sunt, propter non habere altitudinem terræ. Sole
6 γῆν πολλὴν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς. Ἡλίου
autem orto æstuaverunt: & propter non habere radicem, exaruerunt. Alia
7 δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. Ἄλλα
autem ceciderunt in spinas, & insurrexerunt spinæ, & suffocaverunt ea.
δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά.
Alia autem ceciderunt in terram bonam, & dabant fructum, hoc centum,
8 Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν,
hoc autem sexaginta, hoc autem triginta. Habens aures audire, audiat. Et
9 ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ
10 accedentes discipuli, dixerunt ei; Quarè in parabolis loqueris eis?
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ, εἶπον αὐτῷ, Διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;
Ille autem respondens ait illis; Quia vobis datum est nôsse mysteria
11 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια
regni cœlorum: illis autem non est datum. Quisquis enim habet, dabi-
12 τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. Ὅστις γὰρ ἔχει, δοθή-
tur ei, & abundabit: Qui autem non habet, & quod habet auferetur
σεται αὐτῷ, καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται
ab eo. Propter hoc in parabolis eis loquor, quòd videntes non vident,
13 ἀπ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι,
& audientes non audiunt, neque intelligunt: Et readimpletur in eis prophetia
καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσι· Καὶ ἀναπληροῦται ἐπ' αὐτοῖς ἡ προφητεία
14 Esaiæ, dicens; Auditu audietis, & non intelligetis: & intuentes intuebimini,
Ἡσαΐου, ἡ λέγουσα, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε,
& non videbitis. Incrassatum est enim cor populi hujus, & auribus gra-
καὶ οὐ μὴ ἴδητε. Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βα-
15 viter audierunt, & oculos suos clauserunt: nequando videant ocu-
ρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλ-
lis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, &
μοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ
sanem eos. Vestri autem beati oculi, quia intuentur, & aures
ἰάσωμαι αὐτούς. Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, ὅτι βλέπουσι, καὶ τὰ ὦτα
16 vestræ, quia audiunt. Amen quippe dico vobis, Quia multi Prophetæ & justi
ὑμῶν, ὅτι ἀκούει. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, Ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι
17 cupierunt intueri quæ intuemini, & non viderunt: & audire quæ auditis, & non audierunt.
ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.
Vos ergò audite parabolam seminantis.
Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος.
18

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ﻫﻮ ﺩﺰﺭﻉ ﺍﻫﻮ ﺩﻨﻔﻞ ﻟﻌﻠ ﺍﻫﻮ ﺩﻨﻔﻞ ﻟﻌﻠ ﺍﻫﻮ ﺩﺰﺭﻉ

Versio VULGATA LATINA.

4 Et dum seminat, quædam ceciderunt secus viam, & venerunt volucres cœli, & 5 comederunt ea. Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant terram 6 multam: & continuò exorta sunt, quia non habebant altitudinem terræ: Sole 7 autem orto æstuaverunt: & quia non habebant radicem, aruerunt. Alia autem 8 ceciderunt in spinas: & creverunt spinæ, & suffocaverunt ea. Alia autem ceciderunt in terram bonam: & dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexa- 9 gesimum, aliud trigesimum. Qui habet aures audiendi, audiat. Et accedentes 10 discipuli dixerunt ei; Quarè in parabolis loqueris eis? Qui respondens, ait 11 illis; Quia vobis datum est nôsse mysteria regni cœlorum: illis autem non est 12 datum. Qui enim habet, dabitur ei, & abundabit: qui autem non habet, & quod habet auferetur ab eo. Ideò in parabolis loquor eis: quia videntes non 13 vident, & audientes non audiunt, neque intelligunt. Et adimpletur in eis pro- 14 phetia Isaiæ dicentis; Auditu audietis, & non intelligetis: & videntes videbitis, & non videbitis. Incrassatum est enim cor populi hujus, & auribus graviter 15 audierunt, & oculos suos clauserunt: ne quando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, & sanem eos. Vestri autem beati 16 oculi quia vident, & aures vestræ quia audiunt. Amen quippe dico vobis; 17 Quia multi prophetæ & justi cupierunt videre quæ videtis, & non viderunt; & audire quæ auditis, & non audierunt. Vos ergò audite parabolam semi- 18 nantis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 وبينما هو يزرع سقط البعض على الطريق فاتى الطير واكله * وبعض سقط على الصخر
5 حيث لا عمق لارضه وللوقت نبت اذ ليس له عمق ارض * ولما اشرقت الشمس احترق * وحيث لم
6 يكن له اصل يبس * وبعض سقط في الشوك فطلع الشوك وخنقه * وبعض سقط في الارض
7 8 الجيدة فاعطى ثمرا * للواحد مايةً * وللاخر ستين * وللاخر ثلثين * من له اذنان سامعتان
9 فليسمع * فتقدم اليه تلاميذه وقالوا له لماذا تكلمهم بامثال * فاجابهم قائلا انتم اعطيتم
10 11 معرفة سرايرِ ملكوت السموات واوليك لم يعطوا * لان من كان له يعط ويزد ومن ليس له
12 فالذي له يوخذ منه * فلهذا اكلمهم بالامثال * لانهم ينظرون ولا يبصرون * ويسمعون
13 ولا يسمعون ولا يفهمون * لتتم عليهم نبوة اشعيا القايل سماعا تسمعون ولا تفهمون * ونظرا
14 15 تنظرون * ولا تبصرون * لقد غلظ قلب هذا الشعب * وبثقل اذانهم عن السماع * وغمضوا
عيونهم * لئلا يبصروا بعيونهم * ويسمعوا باذانهم * ويفهموا بقلوبهم * ويرجعوا الي فاشفيهم *
16 17 * فاما انتم فطوبى لعيونكم لانها تنظر ولاذانكم لانها تسمع * امين اقول لكم ان كثيرين من
الانبياء والصديقين اشتهوا ان يروا ما رايتم فلم يروا وان يسمعوا ما سمعتم فلم يسمعوا *
18 * اسمعوا انتم مثل الزارع *

4 *Et dum ipse seminaret, cecidit aliquid* 4
super viam, & venerunt volucres &
comederunt illud. Et aliquid cecidit 5
super petram, ubi non erat profunditas
telluri ejus; & continuò germinavit,
cùm non esset ei profunditas terræ. Sed 6
cùm ortus esset sol, æstuavit; cùmque
non esset ei radix, aruit. Et aliquid ce- 7
cidit in spinas: & emerserunt spinæ, &
suffocaverunt illud. Et aliquid cecidit 8
in terram bonam; & reddidit fructum,
uni centum, & alteri sexaginta, & alii
triginta. Qui habet aures audientes, 9
audiat. Et accesserunt ad eum discipuli 10
ejus, & dixerunt ei; Quare loqueris
eis per parabolas? Respondit eis, di- 11
cens; Vos donati estis cognitione my-
steriorum regni cœlorum; at illi minimè
donati sunt. Nam habenti dabitur & 12
addetur; & qui non habet, etiam quod
habet auferetur ab eo. Et ideò loquor 13
eis per parabolas; quoniam ipsi vident
& non vident, & audiunt & non audi-
unt, neque intelligunt. Ut adimpleatur 14
de illis prophetia Isaiæ dicentis; Au-
diendo audient, et non intelligent, et
perspiciendo perspicient, et non vide-
bunt. Jam incrassatum est cor hujus 15
populi, et gravatæ sunt aures eorum ne
audiant, et clausérunt oculos suos, ne
videant oculis suis, et audiant auri-
bus suis, et intelligant cordibus suis, et
revertantur ad me, et sanem eos. At vos, 16
beati quidem oculi vestri, quia perspici-
unt, & aures vestræ, quia audiunt. A- 17
men dico vobis, Quòd multi ex prophe-
tis & justis cupierunt videre quod vi-
distis, & non viderunt: et audire quod
audistis, et non audierunt. Audite vos 18
parabolam seminantis:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወእንዘ ፡ ይዘርእ ፡ ቦዘወድቀ ፡ ውስተ ፡ ፍናት ፡ ወመጽሉ ፡ አዕዋፈ ፡ ሰጊደ ፡ ወበልዕዎ ።።=።
5 ወቦ ፡ ዘወድቀ ፡ ደቡ ፡ ኵሕኵሕ ፡ ኀበ ፡ ላልቦ ፡ መሬተ ፡ ብዙኀ ፡ ወውስተ ፡ ጊዜ ፡ ሠረጸ ፡ እ
6 ስመ ፡ ለልቦ ፡ ዕመቀ ፡ መድሩ ፡ ወፀሐይ ፡ ሀረቀ ፡ መጽለ ፡ ወእስመ ፡ ለልቦ ፡ ለሥርወ ፡ የብ
7 ሰ ።።=። ወቦ ፡ ዘወድቀ ፡ ውስተ ፡ ሦኅ ፡ ወበቀሉ ፡ ጠበቀ ፡ ሦኅ ፡ ወኀነቀ ።።=። ወ
8 ቦ ፡ ዘወድቀ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ሠናይ ፡ ወወሀበ ፡ ፍረ ፡ ወቦ ፡ ዘለመስት ፡ ወቦ ፡ ዘ
9 ሰዕ ፡ ወቦ ፡ ዘሠለሰ ።።=። ዘቦ ፡ እዝነ ፡ ስሚዐ ፡ ይስማዕ ።።=። ወቀረቡ ፡ ኀርደኒ
10 ሁ ፡ ይቤልሙ ፡ በእንተ ፡ ምንተ ፡ ቢመስሌ ፡ ትትናገሮሙ ።።=። ወለወጠሉ ፡ ወይቤ ፡
11 እስመ ፡ ለክሙ ፡ ተውህበ ፡ ለአምሮ ፡ ስውራቲሁ ፡ ለምንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ወለሙ
12 ሰ ፡ ሊተውህበ ።።=። እስመ ፡ ለዘቦ ፡ ይትወሀቦ ፡ ወይፈድፍደ ፡ ወለዘሰ ፡ ኢልቦ ፡ እሙ
13 ሂበ ፡ የሂይድዎ ።።=። ወበእንተዝ ፡ በመሰሌ ፡ እትናገሮሙ ፡ እስመ ፡ እንዘ ፡ ይሬኢ
14 ዩ ፡ ሊይሬኢዩ ፡ ወእንዘ ፡ ይሰመዑ ፡ ሊይስመዑ ፡ ወሊይቤብዑ ።።=። ኀመ ፡ ይብጽ
ሕ ፡ ወይትፈጸመ ፡ ላዕለሆሙ ፡ ትንቢተ ፡ ሊሳይያስ ፡ ዘይቤ ፡ ሰሚዐ ፡ ትሰመዑ ፡ ወ
15 ሊትሌብው ፡ ወኀጽሮ ፡ ትኀጽሩ ፡ ወሊትርእዩ ።።=። እስመ ፡ ግዝፈ ፡ ልቡ ፡ ለዝ ፡ ሕ
ዝብ ፡ ወበእዘኒሆሙ ፡ ድንቁወ ፡ ሰምዑ ፡ ወለዕይንቲሆሙ ፡ ዖዉሩ ፡ ኀመ ፡ ሊይርኢ
ዩ ፡ በለዕይንቲሆሙ ፡ ወበእዝኖሙ ፡ ሊይስመዑ ፡ ወበልቡ ፡ ሊይለብው ወሊይትመየ
16 ጡ ፡ ወሊይዛህሉሙ ።።=። ወለአልሶሰ ፡ ብፁዓት ፡ አዕይንቲክሙ ፡ እስመ ፡ ይርኢዩ ፡
17 ወእዘኒክሙ ፡ እስመ ፡ ይስመዓ ።።=። ኦሜን ፡ እብለክሙ ፡ ኀመ ፡ ብዙኃን ፡ ነቢያት ፡
ወጻድቃን ፡ ፈተዉ ፡ ይርእዩ ፡ ዘትሬኢዩ ፡ ወሊርእዩ ፡ ወይስመዑ ፡ ዘትሰመዑ ፡ ወሊሰ
18 መዑ ።።=። ላንትሙኬ ፡ ሰመዑ ፡ ምስሌ ፡ ለዘ ፡ ይዘርእ ።።=።

Et dum seminaret, fuit, quod cecidit in via, & venerunt volucres cœli, 4
& comederunt illud. Et fuit quod cecidit super petram, ubi non habebat 5
terram multam: et continuò floruit, quoniam non habebat profundam terram.
Et sole orto emarcuit: et quoniam non habebat radicem aridum factum est. 6
Et fuit quod cecidit in spinam, & germinando eo, id suffocavit spina, 7
idque strangulavit. Et fuit quod cecidit in terram bonam, & dedit 8
fructum, & fuit quod centum, & fuit quod sexaginta, et fuit quod tri- 9
ginta. Qui habet aures audive, audiat. Et appropinquantes discipuli 10
ejus dicunt ei, Propter quid in parabolis alloqueris eos? Et respondit, & 11
dixit, Quoniam vobis datum est cognoscere mysteria regni cœlorum, et illis
non datum est. Quoniam ei qui habet dabitur ei, et abundabit ei: et 12
ei qui non habet, quod datum fuit ei, ei auferetur. Et propter hoc in 13
parabolis alloquor eos, quia videntes non vident, et audientes non audi-
unt, nec intelligunt. Ut veniret et impleretur super eos prophetia Esaiæ 14
qui dicit, Audiendo audietis, et non intelligetis; et aspiciendo aspicie-
tis, et non videbitis. Quonium incrassatum est cor hujus populi, et in 15
auribus eorum surdis graviter audiunt, et oculi eorum cæcutiunt, ut non
videant cum oculis eorum, et in auribus eorum non audiant, & in corde
non intelligant, et non convertantur, et non misereat eorum. Et ve- 16
stri beati sunt oculi quoniam vident, et aures vestræ quoniam audiunt.
Amen dico vobis, Quod multi prophetæ, et justi desiderárunt videre quæ 17
videtis, et non viderunt, et audire quæ auditis, et non audierunt. Vos 18
igitur audite parabolam seminantis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

تمام شد † پيغمبر اشعيا كه گفت نبوت شنيدني بشنوند * ودرنيابند * وعيان
ببينند * ونداننند * دل اين قوم تاريك شد * وبگوش خود گران شنيدند *
وچشم خود را بستند تا [بچشم] نبينند * وبگوش نشنوند وبدل خود درنيابند *
پيش من بگردند * وايشانرا شفا دهم * اما خنك چشم شما كه مي بيند * وگوش
شما كه مي شنود * راست بشما بگويم * پسياران از صديقان وپيغمبران † ارزو
داشتند * كه ببينند انچ شما ديديد * وبشنوند † انچ شما شنيديد * ندينند ونشنيدند *
* اما شما بشنويد † مثل كشتزار وتخم *

impletum est vaticinium Esaiæ,
qui dixit;

Prophetia.

Auditione audiunt & non intelligunt,
& clarè vident & non cognoscunt.
Cor hujus populi obtenebratum est, & 15
auribus suis graviter audiunt, &
oculos suos occluserunt: ne oculis
videant, & auribus audiant, &
corde suo intelligant, & ad me
convertantur, & illis salutem da-
rem. Veruntamen beatus est ocu- 16
lus vester qui vidit, & auris ve-
stra quæ audit. Verum vobis dico, 17
Plurimi justorum & Prophetarum
desiderium habuerunt, ut viderent
quæ vos videtis, & audirent quæ
vos auditis: sed non viderunt, nec
audierunt. Vos autem audite pa- 18
rabolam agri & seminis.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'.

Omnis *audientis* verbum regni, & non *intelligentis*, venit malus,
19 Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας, καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς,
& rapit seminatum in corde ejus: hic est qui secus viam
καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν
seminatus. Qui autem super petrosa seminatus, hic est qui verbum *audiens*, &
20 σπαρείς. Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων,
continuò cum gaudio *susceptit* illud: Non habet autem radicem in *seipso*, sed
21 εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ
temporalis est: facta autem tribulatione *aut* persequutione propter verbum, *statim*
πρόσκαιρός ἐστι· γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς
scandalizatur. Qui autem in *spinas* seminatus, hic est qui verbum
22 σκανδαλίζεται. Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον
audiens, & *anxietas* seculi istius, & *deceptio* divitiarum suffocat
ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει
verbum, & *infructuosus fit*. Qui verò in terram *pulchram* seminatus,
23 τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρείς,
hic est qui verbum *audiens* & *intelligens*: *quique* fructum *fert*, & facit *hoc* quidem
οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιών· ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ, ὁ μὲν
centum, *hoc* autem *sexaginta*, *hoc* verò *triginta*. Aliam parabolam proposuit
24 ἑκατὸν, ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα. Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν
illis, dicens; *Assimilatum* est regnum cœlorum homini *seminanti pulchrum*
αὐτοῖς, λέγων· Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν

semen in agro suo. *In verò dormire* homines, venit ejus
σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. Ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ
inimicus, & seminavit zizania in medio tritici, & abiit. Cùm autem
ὁ ἐχθρὸς, καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. Ὅτε δὲ
crevit herba, & fructum *fecit*, tunc apparuerunt & zizania. Acce-
ἐβλάστησεν ὁ χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. Προσ-
dentes autem servi patrisfamiliâs, dixerunt ei; Domine, nónne *pulchrum* semen
ελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου, εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα
seminâsti in tuo agro? Undè ergò habet zizania? *Ille verò* ait illis; Inimicus
ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει τὰ ζιζάνια; Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς
homo hoc fecit. *At* servi dixerunt ei; Vis *igitur abeuntes*
ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ, Θέλεις οὖν ἀπελθόντες
colligamus ea? *Ille verò* ait; Non: ne fortè colligentes zizania,
συλλέξωμεν αὐτά; Ὁ δὲ ἔφη, Οὔ· μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια,
eradicetis simul eis triticum. Sinite crescere utraque usque ad
ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. Ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχει
messem: & in tempore messis dicam messoribus; Colligite primùm
τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον
zizania, & alligate ea in fasciculos, ad comburendum *ea*: *At*
τὰ ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δεσμὰς, πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ
triticum congregate in horreum meum.
σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

ܟܠ ܡܢ ܕܫܡܥ ܡܠܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܘܠܐ ܡܨܝܬ ܐܬܐ ܒܝܫܐ ܘܚܛܦ ܕܙܪܝܥ ܒܠܒܗ ܗܘ ܗܢܐ ܕܥܠ ܐܘܪܚܐ ܙܪܝܥ׃ 19
ܘܗܢܐ ܕܥܠ ܟܐܦܐ ܗܘ ܗܢܐ ܕܡܫܡܥ ܘܒܗܝܡܢܘܬܐ ܩܒܠ ܠܗ׃ ܠܝܬ ܠܗ ܫܪܫܐ ܒܠܚܘܕ ܐܢܫ ܐܠܐ ܠܫܥܬܐ׃ 20
ܘܗܢܐ ܕܒܝܢ ܟܢܫܐ ܙܪܝܥ ܗܘ ܗܢܐ ܕܡܫܡܥ ܘܗܝ ܥܠܡܐ ܕܗܢܐ ܘܓܪܝܪܘܬ ܥܬܪܐ ܕܡܡܘܢܐ ܚܢܩܝܢ ܠܗ׃ 21
ܘܗܢܐ ܕܒܝܢ ܩܘܣܡܐ ܙܪܝܥ ܗܘ ܗܢܐ ܕܡܫܡܥ ܘܗܘ ܗܢܐ ܕܥܠ ܗܕܐ ܥܠܡܐ ܐܬܟܫܝ ܘܡܛܥܝܢ ܒܗ׃ 22
ܘܗܢܐ ܕܒܐܪܥܐ ܛܒܬܐ ܙܪܝܥ ܗܘ ܗܢܐ ܕܡܫܡܥ ܘܡܨܝܬ ܐܬܐ ܒܝܫܐ ܘܚܛܦ ܕܙܪܝܥ ܒܠܒܗ ܗܘ ܗܢܐ ܕܥܠ ܐܘܪܚܐ ܙܪܝܥ׃ 23
ܟܠ ܡܢ ܕܫܡܥ ܡܠܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܘܠܐ ܡܨܝܬ ܐܬܐ ܒܝܫܐ ܘܚܛܦ ܕܙܪܝܥ ܒܠܒܗ ܗܘ ܗܢܐ ܕܥܠ ܐܘܪܚܐ ܙܪܝܥ׃
ܗܘ ܗܢܐ ܕܒܝܢ ܟܢܫܐ ܙܪܝܥ ܗܘ ܗܢܐ ܕܡܫܡܥ ܘܗܝ ܥܠܡܐ ܕܗܢܐ ܘܓܪܝܪܘܬ ܥܬܪܐ ܕܡܡܘܢܐ ܚܢܩܝܢ ܠܗ׃
ܘܗܢܐ ܕܒܝܢ ܩܘܣܡܐ ܙܪܝܥ ܗܘ ܗܢܐ ܕܡܫܡܥ ܘܗܘ ܗܢܐ ܕܥܠ ܗܕܐ ܥܠܡܐ ܐܬܟܫܝ ܘܡܛܥܝܢ ܒܗ׃
ܘܗܢܐ ܕܒܐܪܥܐ ܛܒܬܐ ܙܪܝܥ ܗܘ ܗܢܐ ܕܡܫܡܥ ܘܡܨܝܬ ܐܬܐ ܒܝܫܐ ܘܚܛܦ ܕܙܪܝܥ ܒܠܒܗ ܗܘ ܗܢܐ ܕܥܠ ܐܘܪܚܐ ܙܪܝܥ׃

Versio VULGATA LATINA.

19 Omnis qui audit verbum regni, & non intelligit, venit malus, & rapit quod seminatum est in corde ejus: hic est qui secus viam seminatus est.
20 Qui autem super petrosa seminatus est, hic est, qui verbum audit, &
21 continuò cum gaudio accipit illud: Non habet autem in se radicem, sed est temporalis: factâ autem tribulatione & persecutione propter verbum, con-
22 continuò scandalizatur. Qui autem seminatus est in spinis, hic est, qui verbum audit, & solicitudo seculi istius, & fallacia divitiarum, suffocat verbum,
23 & sine fructu efficitur. Qui verò in terram bonam seminatus est, hic est, qui audit verbum, & intelligit, & fructum affert, & facit aliud quidem
24 centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud verò trigesimum. Aliam parabolam proposuit illis, dicens; Simile factum est regnum cœlorum homini,
qui seminavit bonum semen in agro suo. Cùm autem dormirent homines, 25
venit inimicus ejus, & superseminavit zizania in medio tritici, & abiit.
Cùm autem crevisset herba, & fructum fecisset, tunc apparuerunt & ziza- 26
nia. Accedentes autem servi patris familiâs, dixerunt ei; Domine, nónne 27
bonum semen seminâsti in agro tuo? Undè ergò habet zizania? Et ait il- 28
lis; Inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei; Vis, imus, &
colligimus ea? Et ait; Non: ne fortè colligentes zizania, eradicetis si 29
mul cum eis & triticum. Sinite utraque crescere usque ad messem, & in 30
tempore messis dicam messoribus; Colligite primùm zizania, & alligate ea in fasciculos ad comburendum: triticum autem congregate in horreum meum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * كُلُّ مَنْ يَسْمَعُ كَلَامَ ٱلْمَلَكُوتِ وَلَا يَفْهَمُهُ يَأْتِي ٱلشِّرِّيرُ فَيَخْطَفُ مَا قَدْ زُرِعَ فِي قَلْبِهِ. هٰذَا هُوَ
20 ٱلْمَزْرُوعُ عَلَى ٱلطَّرِيقِ * وَٱلَّذِي زُرِعَ عَلَى ٱلضَّحْضَاحِ هُوَ ٱلَّذِي يَسْمَعُ ٱلْكَلَامَ وَلِلْوَقْتِ يَقْبَلُهُ
21 بِفَرَحٍ * وَلَيْسَ لَهُ فِيهِ أَصْلٌ. لٰكِنْ إِلَى زَمَنٍ يَسِيرٍ إِذَا حَدَثَ ضِيقٌ أَوْ طَرْدٌ مِنْ أَجْلِ ٱلْكَلَامِ
22 فَلِلْوَقْتِ يَشُكُّ * وَٱلَّذِي زُرِعَ فِي ٱلشَّوْكِ فَهُوَ ٱلَّذِي يَسْمَعُ ٱلْكَلَامَ فَيَخْنُقُ ٱلْكَلَامَ فِيهِ ٱهْتِمَامُ
23 هٰذَا ٱلدَّهْرِ وَخِدَاعُ ٱلْغِنَى فَيَكُونُ بِغَيْرِ ثَمَرٍ * وَٱلَّذِي زُرِعَ فِي ٱلْأَرْضِ ٱلْجَيِّدَةِ هُوَ ٱلَّذِي يَسْمَعُ
ٱلْكَلَامَ وَيَفْهَمُهُ فَيُعْطِي ثَمَرًا * لِلْوَاحِدِ مِئَةً * وَلِآخَرَ سِتِّينَ * وَلِآخَرَ ثَلَاثِينَ *

19 *Omnis qui audit verba regni, & non intelligit ea, venit Malus, & rapit quod seminatum fuit in corde ejus: hoc est seminatum super viam. Et quod seminatum est super petram; est is qui audit verba, & continuò recipit ea cum gaudio. Et non habet in eo radicem; sed ad tempus modicum, cùm acciderit tribulatio aut persecutio propter verba, continuò scandalizatur. Et quod seminatum est in spinis, est is qui audit verba, & suffocat verba in eo solicitudo hujus seculi & fallacia divitiarum, & efficitur sine fructu. Et quod seminatum est in terram bonam: est qui audit verba & intelligit ea; Nam reddit fructum unî centum, & alteri sexaginta, & alii triginta.*

Sectio trigesima octava.

24 * وَضَرَبَ لَهُمْ مَثَلًا آخَرَ قَائِلًا تُشْبِهُ مَلَكُوتُ ٱلسَّمَاوَاتِ إِنْسَانًا زَرَعَ زَرْعًا جَيِّدًا فِي حَقْلِهِ * فَلَمَّا نَامَ
25 ٱلنَّاسُ جَاءَ عَدُوُّهُ فَزَرَعَ زِوَانًا وَسْطَ ٱلْقَمْحِ وَمَضَى * فَلَمَّا نَبَتَ ٱلْقَمْحُ وَأَخْرَجَ حِينَئِذٍ ظَهَرَ ٱلزِّوَانُ
26 أَيْضًا * فَجَاءَ عَبِيدُ رَبِّ ٱلْبَيْتِ فَقَالُوا لَهُ يَا سَيِّدُ أَلَيْسَ زَرْعًا جَيِّدًا زَرَعْتَ فِي حَقْلِكَ فَمِنْ
27 أَيْنَ صَارَ فِيهِ زِوَانٌ * فَقَالَ لَهُمْ رَجُلٌ عَدُوٌّ فَعَلَ هٰذَا. فَقَالَ لَهُ عَبِيدُهُ أَتُرِيدُ أَنْ نَذْهَبَ
28 فَنَجْمَعَهُ * فَقَالَ لَهُمْ لَا لِئَلَّا تَجْمَعُوا ٱلزِّوَانَ فَتَقْلَعُوا مَعَهُ ٱلْحِنْطَةَ * دَعُوهُمَا يَنْبُتَانِ جَمِيعًا إِلَى
29 30 زَمَنِ ٱلْحَصَادِ. وَفِي زَمَانِ ٱلْحَصَادِ أَقُولُ لِلْحَصَّادِينَ ٱجْمَعُوا أَوَّلًا ٱلزِّوَانَ وَٱرْبُطُوهُ حُزَمًا لِيُحْرَقَ وَأَمَّا
ٱلْقَمْحُ فَٱجْمَعُوهُ إِلَى أَهْرَائِي *

24 *Et proposuit eis parabolam aliam, dicens; Assimilatur regnum cœlorum homini qui seminavit semen bonum in agro suo. Cùm autem dormirent homines, 25 venit inimicus eius, & seminavit zizania inter triticum, & abiit. Cùmque crevisset triticum, & fructificâsset, tunc apparuerunt zizania quoque. 26 Venerunt autem servi domini herbæ, & dixerunt ei; Domine, nonne semen bonum seminâsti in agro tuo? unde ergò facta sunt in eo zizania? Et ait illis; 27 Homo inimicus fecit hoc. Dixerunt servi ejus, Vis ne eamus & colligamus ea? Dixit eis, Non; ne fortè colligatis zizania, & eradicetur cum eis triticum. 28 Sinite ambo crescere simul usque ad tempus messis: & in tempore messis dicam messoribus; Colligite zizania prius, & alligate ea in fasciculos ut comburantur, triticum autem congregate in horrea mea.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ኵሉ: ዘይሰምዕ : ነገረ : መንግሠተ : ሰማያት : ሃሎ : ዘኢይሌቡ : ይመጽእ : እኩይ : ወ
20 ይመሠጥ : ዝተዘርአ : ውስተ : ልቡ : ውእቱኬ : ዘተዘርአ : ውስተ : ፍናት:=: ወ
ዘውስተ : ጽኑሖስ : ተዘርአ : ውእቱዝ : ዘነገረ : ይሰምዕ : ወፍጡነ : ዘበፍለሀሱ :
21 ይትወሰፍ:=: ወለልቦ : ሠርወ : ለዕሌሁ : ለጊዜሃ : ክመ : ውእቱ : ወስዋዮሰ : መ
22 ኂደቤ : ወስደተ : በእንተዝ : ነገር : በጊዜሃ : የዓሉ:=: ወዘሰ : ውስተ : ሣክ : ተዘ
ርአ : ዝውእቱ : ዘነገረ : ይሰምዓ : ወትካዘ : ዝዓለመ : ወስጠፍተ : ብዕል : ተኃኘ
23 ቀ : ለነገር : ወዘእንበለ : ፍሬ : ይከውን:=: ወዘውስተ : ሢናይሰ : መድሬ : ተዘ
ርአ : ዝውእቱ : ዘነገረ : ይሰምዕ : ወይሌቡ : ወይፈሪ : ወይገብር : የ: ወሰዘ :
24 ፫: ወቦ : ዘሠላሰ:=: ከልእተ : መሰሌ : ለመጸለ : ሎሙ : እንዘ : ይብል : ተ
መስል : መንግሠተ : ሰማያት : ብእሴ : ዘዘርአ : ሠናየ : ዘርአ : ውስተ : ገራህቱ:=:
25 ወእንዘ : ይነውሙ : ሰብሁ : መጽአ : ጸለኢሁ : ወዘርአ : ሎቱ : ክርደደ : ማእከ
26 ለ : ስርናይ : ወሓለፈ:=: ወእምዝ : በቀሉ : ዛዕረ : ወፈረየ : ፍሬ : እሜሃ : ኦ
27 ስተርአየ : ክርደዱኒ:=: ወቀሪቦሙ : ለርድእቲሁ : ሳባዕለ : ገራህት : ይቤልዎ : እ
ግዚኦ : እኮሁ : ሠናየ : ዘርአ : ዘራእከ : ውስተ : ገራህትከ : እመአይቴ ነ እንከ :
28 ሎቱ : ክርደድ:=: ወይቤሎሙ : ፀራዊ : ብእሲ : ዝንተ : ገብረ : ወለግብርቲሁ : ይ
29 ቤልዎ : ትፈቅደኑ : እንከ : ንሑር : ወንእርዮን:=: ወይቤሎሙ: ለልቦ : እመ፡ ክመ:
30 እንዘ : ተለርዩ : ክርደደ : ሊትመሐው : መሰሌሆሙ : ስርንየኒ:=: ሳድጉ : ይልህ
ቁ : ሳቡረ : እስከ : ማእረር : ወበጊዜ : ማእረር : እብሎሙ : ለዐፀድ : እርዩ : ቅ
ድመ : ክርደደ : ወእሰርወሙ : ክሳስትቲሆሙ : ለለእንድዶቶሙ : ወስርናዮሰ : ለስተግብ
ሉ : ውስተ : ቤትየ::=:

Omnis qui audit verbum regni cœlorum, existens talis qui non intelligit illud, 19
venit Malus, & rapit quod seminatum fuit in corde ejus: is igitur est qui seminatus fuit in via. Et qui in petra seminatus fuit, hic est qui verbum audit, & statim hoc cum gaudio accipit: Et non habens radicem super eum, 20 21
tempora ejus idem est: & factâ tribulatione & persecutione propter hoc verbum, confestim subvertit illud. Et qui in spina seminatus fuit, hic est qui 22
verbum audit, & solicitudo hujus mundi, & rapiditas divitiarum suffocat verbum, & sine fructu efficitur. Et qui in bona terra seminatus fuit, hic est 23
qui verbum audit & intelligit illud: & fructum fert, & facit centum, & est qui sexaginta, & est qui triginta. Aliam parabolam produxit iis, dicens; 24
Simile est regnum cœlorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo. Et 25
dormiente illo, tunc venit inimicus ejus, & seminavit ei carduos in medio tritici, & pertransivit. Quum autem germinâsset herba ejus, & produxisset 26
fructum suum, tunc apparuit carduus etiam. Et accedentes adjutores domini 27
agri, dicunt ei; Domine, nónne bonum semen seminâsti in agro tuo? unde igitur ei insunt cardui? Et dicit illis, inimicus homo hoc fecit. Et servi ejus 28
dicunt ei; Visne igitur ut eamus, et colligamus? Et dicit iis, Non ita fiat, 29
quòd colligentes carduos, evellatis cum iis triticum. Sinite ut crescant simul 30
usque messem: et in tempore messis dicam messoribus, Colligite prius cardos, et colligate manipulos eorum, ut accendantur: et triticum colligite in domum meam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 27 * چون کشت بکمال رشید ومیوه داد تلخ دانه نیز پیدا شد. * آمدند بندگان وخداوند
کشت گفتند. که ای خداوند. تو تخم نیك در ده خود کاشته بودی. تلخ دانه در
28 میانش از کجا بدر آمد. * او جواب داد که کسی بدشمنی انداخته باشد بندگان
29 گفتند. که دستوری ده تا تلخ دانه را از ش جدا کنیم. * گفت نباد که تلخ
30 دانه را بکنید. کندم نیز با ان † ضایع شود. * وها کنید. تا بهمدیگر پرورده شوند. *
وچون هنگام درویدن باشد. بمزدوران درو بگویم که تلخ دانه را اول بکزینند.
وبسته بندند وبا تش بسوزند. وکندم را در انبار ذخیره نهند

26 *Segete autem maturescente, et fructum edente, lolium etiam apparuit. Venerunt servi, et agricolæ dixerunt; Quin tu, ô domine, semen bonum in agro tuo seminâsti; lolium igitur inter illud undè provenit? Ille respondit; Quispiam per inimicitium injecit. Servi dixerunt, Permitte itaque nobis ut lolium exinde fecerimus. Dixit, Nequaquam; ne vobis lolium erumentibus triticum etiam cùm eo pereat. Sinite ut una crescant, et cum tempus metendi fuerit, messoribus dicam, ut lolium prius legant, et in fasciculos ligent, et igni comburant; triticum verò in horreum recondant.*

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'.

Aliam parabolam propoſuit eis, dicens; Simile eſt regnum cœlorum ριζ
31 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν β
grano ſinapis, quod accipiens homo ſeminavit in agro ſuo. Quod
32 κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. Ὃ
minus quidem eſt omnium ſeminum: cùm autem creverit, majus
μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον
oleribus eſt, & fit arbor, ita ut venire volucres cœli,
τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ,
& umbracula facere in ramis ejus. Aliam parabolam locutus eſt eis; ρλη
33 καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, 6
Simile eſt regnum cœlorum fermento, quod accipiens mulier abſcondit in
Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς
farinæ ſatis tribus, uſque quò fermentatum eſt totum. Hæc omnia locutus eſt —
34 ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον. Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ρλθ
Jeſus in parabolis turbis, & ſine parabola non loquebatur ζ
ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει
eis: Ut impleretur pronuntiatum per Prophetam, dicentem; —
35 αὐτοῖς· Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, ρμ
Aperiam in parabolis os meum, eructabo abſcondita à ι
Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ
conſtitutione mundi. Tunc dimittens turbas, venit in domum Jeſus:
36 καταβολῆς κόσμου. Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἰησοῦς·
Et acceſſerunt ad eum diſcipuli ejus, dicentes; Explica nobis
καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Φράσον ἡμῖν
parabolam zizaniorum agri. Ille verò reſpondens ait illis; —
τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, 37
Seminans pulchrum ſemen, eſt Filius hominis. At ager eſt
Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα, ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· Ὁ δὲ ἀγρός, ἐστὶν 38
mundus. Verùm pulchrum ſemen, hi ſunt filii regni.
ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας·
At zizania ſunt filii mali. At inimicus ſeminans ea, eſt
τὰ δὲ ζιζάνιά, εἰσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ. Ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτὰ, ἐστὶν 39
diabolus: At meſſis, conſummatio ſeculi eſt: At meſſores,
ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς, συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ θερισταὶ,
angeli ſunt. Sicut ergò colliguntur zizania, & igni comburuntur:
ἄγγελοί εἰσιν. Ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται· 40
ſic erit in conſummatione ſeculi hujus. Mittet Filius hominis
οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 41
angelos ſuos: & colligent de regno ejus omnia
τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα
ſcandala, & facientes iniquitatem: Et mittent eos in
τὰ σκάνδαλα, καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν· Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς 42
caminum ignis. Ibi erit fletus & fremitus dentium.
τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
Tunc juſti fulgebunt ſicut Sol, in regno Patris eorum.
Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. 43
Habens aures audire, audiat.
Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 ܐܚܪܢܐ ܡܬܠܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܡܬܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܚܕܐ ܟܚܕܐ ܕܙܪܥ ܒܪܢܫܐ ܒܙܪܥܗ ܒܚܩܠܗ. *

32 ܗܘ ܙܥܘܪ ܡܢ ܟܠ ܙܪܥܝܢ. ܘܟܕ ܐܬܪܒܐ ܗܘ ܡܢ ܟܠ ܝܪܩܐ ܘܗܘ ܐܝܠܢܐ. ܘܥܒܕ ܠܗ ܐܝܟ ܕܢܬܐ ܕܫܡܝܐ ܢܬܐ ܘܢܫܪܐ ܒܐܝܠܢܗ. *

33 ܐܚܪܢܐ ܡܬܠܐ ܡܡܠܠ ܠܗܘܢ. ܕܡܬܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܫܡܪܐ ܕܣܒ ܒܗ ܐܢܬܬܐ ܘܛܡܪ ܒܬܠܬ ܣܐܬ ܩܡܚ. ܥܕ ܕܚܡܝܥ ܟܠܗ.

34 ܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܡܠܠ ܝܫܘܥ ܒܡܬܠܐ ܠܟܢܫܐ. ܘܠܐ ܗܘܐ ܡܠܠ ܠܗܘܢ ܒܠܚܘܕ ܡܬܠܐ. *

35 ܕܬܫܠܡ ܡܐ ܕܐܬܡܪ ܒܝܕ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. ܐܦܬܚ ܒܡܬܠܐ ܦܘܡܝ ܐܫܪܝ ܟܣܝܬܐ ܡܢ ܫܪܝܬܐ ܕܥܠܡܐ. *

36 ܗܕܝܢ ܫܕܪ ܝܫܘܥ ܠܟܢܫܐ ܘܐܬܐ ܠܒܝܬܐ. ܘܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝ ܠܗ ܦܫܪ ܠܢ ܠܐܣܟܬܐ

37 ܕܙܝܙܢܐ ܕܚܩܠܐ. ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܘ ܕܙܪܥ ܫܦܝܪܐ ܙܪܥ ܒܪܢܫܐ ܗܘ. *

38 ܘܚܩܠܐ ܗܘ ܥܠܡܐ. ܘܙܪܥܐ ܫܦܝܪܐ ܗܠܝܢ ܒܢܝ ܡܠܟܘܬܐ. ܘܙܝܙܢܐ ܒܝܫܐ ܗܠܝܢ ܒܢܝ ܒܝܫܐ.

39 ܘܒܥܕܐ ܕܙܪܥ ܙܝܙܢܐ ܗܘ ܒܥܠ ܒܝܫܐ ܕܙܪܥܗܝܢ. ܘܚܨܕܐ ܗܘ ܣܘܦ ܥܠܡܐ. ܘܚܨܕܝܐ ܗܢܘܢ ܡܠܐܟܐ. *

40 ܘܐܝܟ ܕܟܢܫ ܙܝܙܢܐ ܘܒܢܘܢ ܒܢܘܪܐ. ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܣܘܦ ܥܠܡܐ ܗܢܐ. ܒܥܝܬ ܠܡܠܐܟܐ ܘܢܟܢܫܘܢ

41 ܡܢ ܡܠܟܘܬܗ ܟܠ ܣܟܘܠܬܐ. ܘܥܒܕܝ ܥܘܠܐ. ܘܢܪܡܘܢ ܐܢܘܢ ܠܐܬܘܢܐ ܕܢܘܪܐ. ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ *

42 ܘܚܪܝܩܐ ܕܫܢܝܢ. ܗܝܟܢܐ ܢܙܗܪܘܢ ܙܕܝܩܐ ܐܝܟ ܫܡܫܐ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܐܒܗܘܢ. ܡܢ ܕܠܗ ܐܕܢܝܢ ܢܫܡܥ

43 ܢܫܡܥ.

Aliam parabolam figuravit eis, dicens; 31
Simile eſt regnum cœlorum grano ſinapis, quod acceptum homo ſeminavit in
agro ſuo. Et ipſum quidem minimum eſt 32
omnium ſeminum: quum autem excreverit, maximum eſt omnium olerum, & fit
arbor: ita ut veniat volatile cœli, & nidificet in ramis ejus. Aliam parabolam 33
dixit eis; Simile eſt regnum cœlorum
fermento illi, quod acceptum mulier abdidit in tribus ſatis farinæ, uſquedum
totum fermentaretur. Hæc omnia locu- 34
tus eſt Jeſus per parabolas ad turbas,
nec abſque parabolis colloquebatur eis:
Ut adimpleretur id quod dictum eſt per 35
prophetam, dicentem; Aperiam os meum in parabolis, & proferam abſcondita quæ fuerunt ante jacta mundi fundamenta. Tunc dimiſit Jeſus turbas, ve- 36
nitque domum: & adierunt eum diſcipuli ejus, & dicunt ei; Explica nobis parabolam illam zizaniorum & agri. Ipſe 37
verò reſpondit, & ait illis; Is qui ſeminavit ſemen bonum eſt filius hominis: Et ager eſt mundus: ſemen ve- 38
rò bonum, ſunt filii regni: zizania verò, ſunt filii Mali. Inimicus autem qui 39
ſeminavit ea, eſt Satanas: Meſſis verò, eſt conſummatio mundi: meſſores autem, angeli. Sicut itaque ſeliguntur zizania, 40
& comburuntur igni; ſic erit in conſummatione mundi hujus. Mittet filius ho- 41
minis angelos ſuos, & ſeligent ex ipſius regno omnia ſcandala, omneſque agentes iniquitatem. Et projicient eos in forna- 42
cem ignis: illic erit fletus & ſtridor dentium. Tunc juſti ſpendeſcent ut ſol in 43
regno patris ſui. Qui habet aures ad audiendum, audiat.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 هفتاد چهار مثل دانه خردل *مثل ديكر براي ايشان زد وكفت ملكوت

32 آسمان مانندست بدانهٔ خردل كه كسي اورا در ده خود كاشت * كه ازهمه تخمها

كوچكترست وچون برويد ازهمه كشتها بلندتر وبزرگتر باشد چنانك مرغ آسمان

33 بيايد وزير شاخ [او] آشيان سازند هفتاد پنج مثل خمير مايه * مثلي

ديكر اغاز كرد كه ملكوت آسمان مانند استبخمير مايه كه زن آنرا بستاند * ودر سه

34 پيمانه آرد نهد * تا انكه كه همه خمير شود * * عيسي همه سخن بمثل كفت با جماعت *

35 وبي مثل سخن بديشان نمي كفت * تا تمام شود هر چه در پيغامبر كفته شد

نبوت دهن خود بمثلها بكشايم * وبجويم نهانيهايي * كه زودتر از اغاز جهان

36 پوشيده بودند هفتاد شش تفسير مثل تلخ دانه * انكه عيسي جماعت را

رها كرد * ودر خانه در آمد * شاكردان نزديك او شدند وكفتند * مثل تلخ دانه وده را براي

37 ما تفسير كن * او بديشان جواب داد وكفت * انك تخم نيك كاشت فرزند ادمي است *

LXXIV. Parabola grani ſinapis.
Parabolam aliam illis propoſuit, 31
et dixit; Regnum cœlorum ſimile eſt grano ſinapis, quod homo in agro ſuo ſeminavit. Quod omnium ſe- 32
minum minimum eſt; cùm verò excreverit, omnium ſatorum altiſſimum et maximum evadit: adeò ut aves cœli veniant, et ſub ramis ejus nidificent.

LXXV. Parabola fermenti.
Parabolam aliam exorſus eſt, 33
regnum cœlorum ſimile eſſe fermento, quod accepit mulier et tribus menſuris farinæ indidit, donec totum fermentaretur. Jeſus omne 34
verbum in parabola locutus eſt ad turbam, et ſine parabola verbum eis non dixit. Ut compleretur omne 35
quod per Prophetam dictum fuerat.

Prophetia.
Os meum in parabolis aperiam, et queram abſcondita, quæ priuſquam initium ccpit mundus tecta fuerunt.

LXXVI. Expoſitio parabolæ lolii.
Tunc Jeſus turbam dimiſit, et in 36
domum ingreſſus eſt: & acceſſerunt ad eum diſcipuli, et dixerunt; Parabolam lolii et agri nobis expone. Ipſe illis reſponſum dedit, et 37
dixit; Ille qui ſemen bonum ſeminavit, Filius hominis eſt.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

31 Aliam parabolam proposuit eis dicens; Simile est regnum cœlorum grano sina-
32 pis, quod accipiens homo seminavit in agro suo: Quod minimum quidem est
omnibus seminibus: cùm autem creverit, majus est omnibus oleribus, & fit ar-
33 bor, ita ut volucres cœli veniant, & habitent in ramis ejus. Aliam parabolam lo-
cutus est eis. Simile est regnum cœlorum fermento, quod acceptum mulier abs-
34 condit in farinæ satis tribus, donec fermentatum est totum. Hæc omnia locutus
35 est Jesus in parabolis ad turbas: & sine parabolis non loquebatur eis: Ut imple-
retur quod dictum erat per Prophetam, dicentem; Aperiam in parabolis os me-
36 um, eructabo abscondita à constitutione mundi. Tunc, dimissis turbis, venit in
domum: & accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes; Edissere nobis parabo-
lam zizaniorum agri. Qui respondens, ait illis; Qui seminat bonum semen, 37
est Filius hominis. Ager autem, est mundus. Bonum verò semen, hi sunt 38
filii regni. Zizania autem, filii sunt nequam. Inimicus autem, qui semina- 39
vit ea, est diabolus. Messis verò, consummatio seculi est. Messores autem,
angeli sunt. Sicut ergò colliguntur zizania, & igni comburuntur: sic erit 40
in consummatione seculi. Mittet filius hominis angelos suos, & colligent de 41
regno ejus omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem: Et mittent eos 42
in caminum ignis. Ibi erit fletus, & stridor dentium. Tunc justi fulgebunt 43
sicut Sol in regno Patris eorum. Qui habet aures audiendi, audiat.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ وَٱلثَّلٰثُونَ *

Sectio trigesima nona.

31 * وَضَرَبَ لَهُمْ مَثَلًا اٰخَرَ قَائِلًا تُشْبِهُ مَلَكُوتُ ٱلسَّمٰوَاتِ حَبَّةَ خَرْدَلٍ اَخَذَهَا اِنْسَانٌ وَزَرَعَهَا فِي حَقْلِهِ *
Et proposuit eis parabolam aliam, dicens; Assimilatur regnum cœlorum grano sinapis, quod accepit homo, & seminavit in agro suo. 31

32 * لَانَّهَا اَصْغَرُ ٱلزَّرَاعِيعِ كُلِّهَا * فَاِذَا نَمَتْ صَارَتْ اَكْبَرَ مِنْ جَمِيعِ ٱلْبُقُولِ * وَتَصِيرُ سَجَرَةً حَتّٰى
Nam ipsum est minimum seminum omnium: Sed quum creverit, fit maximum omnium olerum, & fit arbor, ita ut volucres cœli obumbretur sub ramis ejus. 32

33 اَنَّ طُيُورَ ٱلسَّمَاءِ يَسْتَظِلُّ فِي اَغْصَانِهَا * وَقَالَ لَهُمْ مَثَلًا اٰخَرَ تُشْبِهُ مَلَكُوتُ ٱلسَّمٰوَاتِ خَمِيرًا
Et dixit eis parabolam aliam; Comparatur regnum cœlorum fermento, quod accepit mulier & abscondit illud in tribus mensuris farinæ: ac fermentatum est totum. 33

34 اَخَذَتْهُ ٱمْرَاَةٌ وَخَبَّاَتْهُ فِي ثَلٰثَةِ اَكْيَالِ دَقِيقٍ فَاخْمَرَ ٱلْجَمِيعُ * هٰذَا كُلَّهُ قَالَهُ يَسُوعُ لِلْجُمُوعِ
Hæc omnia dixit Jesus turbis per parabolas: & sine parabola non loquebatur eis: 34

35 بِاَمْثَالٍ وَبِغَيْرِ مَثَلٍ لَمْ يَكُنْ يُكَلِّمُهُمْ * هٰذَا لِيَتِمَّ مَا قِيلَ مِنَ ٱلنَّبِيِّ اِذْ قَالَ فَاْتِي بِالْاَمْثَالِ
Hoc, ut adimpleretur quod dictum est à propheta; Aperiam os meum in parabolis, & loquar abscondita à creatione mundi. 35

36 وَاَنْطِقُ بِالْخَفِيَّاتِ مُنْذُ اِنْشَاءِ ٱلْعَالَمِ * حِينَئِذٍ تَرَكَ ٱلْجُمُوعَ وَجَاءَ اِلَى ٱلْبَيْتِ * فَجَاءَ اِلَيْهِ تَلَامِيذُهُ
Tunc dereliquit turbam, & venit in domum. Venerunt autem ad eum discipuli ejus, & dixerunt; 36

37 وَقَالُوا فَسِّرْ لَنَا مَثَلَ زِوَانِ ٱلْحَقْلِ * فَاَجَابَ قَائِلًا ٱلَّذِي زَرَعَ ٱلزَّرْعَ ٱلْجَيِّدَ هُوَ ٱبْنُ ٱلْاِنْسَانِ *
Edissere nobis parabolam zizaniorum agri. Respondit autem, & dixit; Qui seminavit semen bonum, est 37

38 * وَٱلْحَقْلُ هُوَ ٱلْعَالَمُ * وَٱلزَّرْعُ ٱلْجَيِّدُ هُمْ بَنُو ٱلْمَلَكُوتِ * وَٱلزِّوَانُ هُمْ بَنُو ٱلشِّرِّيرِ * وَٱلْعَدُوُّ ٱلَّذِي
filius hominis. Et ager, est mundus: & semen bonum, sunt filii regni: & zizania, sunt filii maligni. 38

39 زَرَعَهُمْ هُوَ ٱلشَّيْطَانُ * وَٱلْحَصَادُ هُوَ مُنْتَهَى ٱلدَّهْرِ * وَٱلْحَصَّادُونَ هُمُ ٱلْمَلَائِكَةُ * وَكَمَا اَنَّهُمْ
Et inimicus qui seminavit eos, est diabolus. Et messis, est finis seculi: & messores, sunt angeli. 39

40 يَجْمَعُونَ ٱلزِّوَانَ اَوَّلًا وَيَحْرِقُ بِٱلنَّارِ هٰكَذَا يَكُونُ فِي مُنْتَهَى هٰذَا ٱلدَّهْرِ * يُرْسِلُ ٱبْنُ ٱلْاِنْسَانِ
Et quemadmodum congregant zizaniam prius, & comburuni ignis sic erit in fine hujus seculi. 40

41 مَلَائِكَتَهُ فَيَجْمَعُونَ مِنْ مَمْلَكَتِهِ كُلَّ اَهْلِ ٱلشُّكُوكِ وَفَاعِلِي ٱلْاِثْمِ * فَيُلْقُونَهُمْ فِي اَتُونِ
Mittet filius hominis angelos suos, & colligent de regno ejus omnia scandala, & operantes iniquitatem. 41

42 ٱلنَّارِ حَيْثُ ٱلْبُكَاءُ وَصَرِيرُ ٱلْاَسْنَانِ * حِينَئِذٍ تَضِيءُ ٱلصِّدِّيقُونَ كَٱلشَّمْسِ فِي مَلَكُوتِ اَبِيهِمْ *
Et projicient eos in fornacem ignis, ubi fletus & stridor dentium. 42

43 مَنْ لَهُ اُذُنَانِ سَامِعَتَانِ فَلْيَسْمَعْ *
Tunc fulgebunt justi velut sol in regno patris sui. Qui habet aures audientes, audiat. 43

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 ካልእተ : መሰሌ : ለመጽአ : ሱው : እንዘ : ይብል : ትመሰል : መንግሠተ : ሰማያት :
32 ሕጣተ : ስናፕ : ዘነሠአ : ብእሲ : ወዘርአ : ውስተ : ገራህቱ:=: ወትንእስ : እመኵ
ሉ : እዝርእት : ወሶበ : ልህቀት : ተዐቢ : እመኵሉ : ላሓግል : ወትኅውኝ : ዕፀ :
ዓቢየ : እስከ : ሶበ : ለዕዋፈ : ሰማይ : ይመጽሉ : ወይነድሩ : ውስተ : ለዕጹቂሃ::=:
33 ካልእተ : መሰሌ : ነገርዎ : ትመስል : መንግሠተ : ሰማያት : ብሑሊ : ዘነሠአት : ብ
34 እሲት : ወኅብአት : ውስተ : ሖሪጽ : ዘሠለስቱ : መዛልቅ : ውብሕአ : ኵሉ:::=: ዘ
ንተ : ኵሉ : ተናገረ : እግዚአየሱስ : በመሰሌ : ለእሕዛብ :: ወዘለንበለ : መሰሉስ :
35 ሊተናገሮ:=: ከመ : ይብጸሕ : ቃል : ወይትፈጸመ : ዘተብህለ : በነቢይ : እንዘ :
36 ይብል : እኅሠት : በመሰሌ : ሊፈየ : ወእነግር : ኅቡኣተ : ዘእመትኵት:::=: ወእመ
ዝ : ኀደጎ : ለሕዛበ : ውስተ : ቤት : ቦአ : ወቀርቡ : ለርደሊሁ : እንዘ : ይብልዎ :
37 ፈክር : ለነ : መሰሌ : ዘክርደድ : ወዘገራህት:::=: ወለውለኣ : ወይቤ : ዘይዘርእ
38 ሠናየ : ዘርኣ : ውእቱ : ወልደ : እጓለ : እመ : ሕያው:=: ወገራህቱኒ : ዓለመ : ው
እቱ : ወሠናይኒ : ዘርእ : እሱ : እሙንቱ : ውሉደ : መንግሠት : ወክርደድኒ : ውሉ
39 ዱ : ለእኩይ:=: ወፀራዊኒ : ዘዘርኣ : ደያብሎስ : ውእቲ : ወመአረርኒ : ሳልቀተ : ዓ
40 ለመ : ውእቱ : ወዐፀድኒ : መለእክት : እሙንቱ:=: ከመኬ : የአርያዮ : ለክርደድ :
41 ወበእሳት : ያውዕይው : ከማሁ : ይከውን : በሳልቀተ : ዓለመ:=: ይፈኑ : ወልደ : እ
ጓለ : እመ : ሕያው : መላእክቲሁ : ወይለርዩ : እመንግሠቱ : ኵሉ : ዐላዊያን : ወ
42 እለ : ይገብሩ : ለበሰ:=: ወይወደይውሙ : ውስተ : እቶን : እስት : ወበዚያ : ይከው
43 ን : ብካይ : ወሐቂየ : እንን:::=: ወለጻሃ : ይበርሁ : ጻድቃን : ከመ : ፀሐይ : በመን
ግሠት : ለቡሆሙ : ዘበ : ሰማያት : ዘበ : እገዜ : ሰሚዕ : ይስማዕ:=:

Aliam parabolam produxit iis, dicens; Simile est regnum cœlorum grano sinapis, quod accepit homo & seminavit in agro suo. Et minimum est omnium seminum: & quum creverit, majus est omnibus herbis, & fit arbor magna, usque dum volucres cœli veniant, & habitent in palmitibus ejus. Aliam parabolam dixit iis; Simile est regnum cœlorum fermento, quod accepit mulier, & abscondit in artopta trium tertiariorum, & fermentatum est totum. Hoc totum loquutus est Dominus Jesus in parabolis populis, & sine parabola non alloquebatur eos: ut perveniret verbum & impleretur quod dictum fuit in propheta, dicente; Aperiam in parabolis os meum, & loquar abscondita quæ ab initio. Et dimisso populo, in domum ivit; & accesserunt discipuli ejus, dicentes ei; Expone nobis parabolam zizaniorum & agri. Et respondit, & dicit; Qui seminat bonum semen, est filius hominis. Et ager ejus mundus est. Et semen bonum, hi sunt filii regni: et zizani sunt filii nequam. Et inimicus qui seminavit, diabolus est: & messis, consummatio mundi est: & messores, angeli sunt. Sicut igitur colligunt zizanium, & in igne comburunt eum: ita erit in consummatione mundi. Mittet filius hominis angeles suos, & colligent ex regno suo omnes prævaricatores, & eos qui faciunt iniquitatem: Et projicient eos in fornacem ignis. Et ibi erit fletus & stridor dentium. Et tunc fulgebunt justi sicut sol in regno patris eorum, qui est in cœlis. Qui habet aures, audiendo audiat.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 وه اینن جهانست * وکاشتهٔ نیك فرزندان ملکوت اند * وتلخ دانهٔ فرزندان شوم وشرند *
Et ager, hic mundus est; et semen bonum, filii regni sunt: lolium autem, filii improbi et mali sunt. 38

39 * ودشمن کہ ان دانهٔ تلخ را انداخت شیطانست * هنکام درویدن † فرجام خلق است *
Et inimicus, qui lolium hoc injecit, Satanas est: tempus metendi novissimum creaturarum est; messores Angeli sunt. 39

40 اهل درو فرشتکانند * * کہ تلخ دانهارا بگزینند ودراتش بسوزند * درانتهاء عالم اینن
Ut zizania seligunt, et in igne comburunt, in fine mundi hujus sic erit. 40

41 چنین بشود * * فرزند بشر فرشتکان خود را بفرستد * وهمه اشفتکیها را زملکتش بچینند *
Filius hominis Angelos suos mittet, et omnes offensiones ex regno suo colligent, cum malis, et iniquis: 41

42 با بدان وظالمان را * در تون اتش اندازند * انجا پیدا شود کریستن * ودندانها برهم
Quos in fornacem ignis conjicient. Illic orietur fletus et collisio dentium. 42

43 ساویدن * * انکہ صدیقان وراستان درملکوت اپدر ایشان همچو افتاب بتابند * هر کہ
Tum justi ex recti in regno Patris sui sicut sol splendebunt: Quicunque aures audientes habet, audiat. 43

دو گوش شنونده دارد بشنود

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΑ'.

Iterum simile est regnum cœlorum thesauro abscondito in agro: quem
44 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν
inveniens homo abscondit, & præ gaudio illius vadit, & universa quæ habet
εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ πάντα ὅσα ἔχει
vendit, & emit agrum illum. Iterum simile est regnum cœlorum
45 πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
homini negotiatori, quærenti bonas margaritas: *Qui inveniens unam pretiosam marga-*
46 ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· Ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργα-
ritam, abiens vendidit omnia quæ habuit, & emit eam. Iterum simile
47 ρίτην, ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν. Πάλιν ὁμοία
est regnum cœlorum sagenæ *jactæ* in mare, & ex omni
ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς
genere *congregi*. Quam, cùm impleta esset, *producentes* *super* littus,
48 γένους συναγαγούσῃ. Ἣν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν,
& sedentes, collegerunt *pulchros* in *receptacula*, *at vitiosos* foràs *ejecerunt*. Sic
49 καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. Οὕτως
erit in consummatione sæculi: exibunt angeli, & *segregabunt* malos
ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφορίσουσι τοὺς πονηροὺς
de medio justorum: Et *projicient* eos in caminum ignis: ibi erit fletus
50 ἐκ μέσου τῶν δικαίων, καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
& *fremitus* dentium. *Dicit illis* Jesus; Intellexistis hæc omnia?
51 καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Συνήκατε ταῦτα πάντα;
Dicunt ei; *Utique, Domine.* *Is autem dixit* illis; *Propter hoc* omnis Scriba
52 λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ κύριε. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς

doctus in *regnum* cœlorum, similis est homini patrifamiliàs, qui
μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὁμοίος ἐστὶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις
— *ejicit* de thesauro suo nova & vetera. Et factum est, cùm
ρμα ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά. Καὶ ἐγένετο ὅτε 53
a consummâsset Jesus parabolas istas, transiit indè. Et veniens in
ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν. Καὶ ἐλθὼν εἰς 54
patriam suam? docebat eos in *synagoga* eorum, ita ut *obstupefieri*
τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήττεσθαι
ipsos, & dicere; Undè huic sapientia hæc, & *efficacitates*? Nónne
αὐτοὺς, καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη, καὶ αἱ δυνάμεις; Οὐχὶ 55
hic est fabri filius; Nónne mater ejus dicitur Maria, & fratres
οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριὰμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ
ejus, Jacobus, & *Joses*, & Simon, & Judas? Et sorores ejus,
αὐτοῦ, Ἰάκωβος, καὶ Ἰωσῆς, καὶ Σίμων, καὶ Ἰούδας; Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ 56
nónne omnes apud nos sunt; Undè ergò huic ista omnia? Et scanda-
οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; Πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; Καὶ ἐσκανδα- 57
lizabantur in eo. *At* Jesus dixit eis, Non est propheta *inhonoratus*,
λίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος,
ρμβς *non* in patria suâ, & in domo suâ. Et non fecit ibi
a εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ 58
efficacias multas, propter incredulitatem illorum.
δυνάμεις πολλὰς, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

44 ܗܘ ܕܡܬܟܢܫ ܒܚܩܠܐ ܘܒܚܕܘܬܗ ܗܠܟ ܘܙܒܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܙܒܢ ܠܗ ܗܘ ܓܒܪܐ ܗܘ ܕܫܟܚ ܒܗ ܟܢܝܫ ܗܘ ܒܚܩܠܐ ׀ ׀ ׀

Versio VULGTA LATINA.

44 Simile est regnum cœlorum thesauro abscondito in agro: quem qui invénit homo, abscondit, & præ gaudio illius vadit, & vendit universa quæ habet, & emit agrum
45 illum. Iterùm símile est regnum cœlorum homini negotiatori, quærenti bonas
46 margaritas. Inventâ autem unâ pretiosâ margaritâ, abiit, & vendidit omnia quæ
47 habuit, & emit eam. Iterùm símile est regnum cœlorum sagenæ missæ in mare, &
48 ex omni génere piscium congreganti. Quam, cùm impleta esset, educéntes, & se-
49 cus littus sedéntes, elegerunt bonos in vasa, malos autem forás miserunt. Sic erit
50 in consummatione seculi: exibunt angeli, & separabunt malos de medio justórum,
51 Et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus, & stridor dentium. Intellexístis
52 hæc omnia? dicunt ei; Etiam. Ait illis; Ideò omnis scriba doctus in regno cœlorum, símilis est homini patri familiâs, qui profert de thesauro suo nova & vetera. Et factum est, cùm consummâsset Jesus parabolas istas, transiit indé. 53
Et veniens in patriam suam, docebat eos in synagogis eorum, ita ut mirarentur, & 54
dicerent; Undè huic sapientia hæc, & virtutes? Nónne hic est fabri filius? Nón- 55
ne mater ejus dicitur Maria; & fratres ejus, Jacobus, & Joseph, & Simon, & Judas?
Et sorores ejus, nónne omnes apud nos sunt? Undè ergò huic omnia ista? 56
Et scandalizabantur in eo. Jesus autem dixit eis; Non est propheta sine honore, nisi 57
in patria sua, & in domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas, propter incredulitatem illorum. 58

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

44 * الفصل الاربعون * وبسبه ملكوت السموات كنزا مخفيا في حقل وجده انسان
45 مخباه ومن فرحه مضى فباع كل شي له واشتري ذلك الحقل * وايضا تسبه ملكوت السموات
46 انسانا تاجرا يطلب الجوهر الحسن * فوجد درة كثيرة الثمن فمضى وباع كل شي له واشتراها *
47 * وايضا تسبه ملكوت السموات شبكة القيت في البحر فجمعت من كل جنس * فلما امتلات
48 اطلعوها الى الساطي وجلسوا * فجمعوا الخيار في الاوعية والاشرار رموا بهم خارجا * هكذا
49 يكون في انقضاء هذا الزمان تخرج الملايكة ويفرزون الاشرار من وسط الاخيار * ويلقونهم
50 في اتون النار هناك يكون البكاء وصرير الاسنان * ثم قال لهم يسوع افهمتم هذا كله قالوا
51 له نعم يا رب * [] من اجل هذا كل كاتب يتلمذ لملكوت السموات يسبه انسانا رب بيت * يخرج
52 من كنزه جددا وقدما * الفصل الحادي والاربعون * ولما اكمل يسوع
53 هذه الامثال انتقل من هناك * وجاء الى مدينته * وكان يعلم في مجامعهم حتى انهم بهتوا *
54 وقالوا من اين له هذه الحكمة والقوي * اليس هذا هو ابن النجار * او ليس امه مريم * واخوته
55 يعقوب ويوسا وسمعان ويهودا * اليس اخواته كلهن عندنا * فمن اين له هذا كله * وكانوا يشكون
56 57 فيه * فقال لهم يسوع لا يهان نبي الا في مدينته وبيته * ولم يصنع هناك قوات كثيرة من
58 اجل قلة ايمانهم *

Sectio quadragesima.

Et assimilatur regnum cœlorum thesauro abscondito in agro: quem invenit homo, & abscondit ipsum, & præ gaudio suo abiit, vendidit omnia quæ habebat, & emit illum agrum. Et iterum assimilatur regnum cœlorum homini negotiatori, qui quærit gemmam pretiosam. Invenit autem margaritam multi pretii, quare abiit, & vendidit quicquid habebat, & emit eam. Et iterum assimilatur regnum cœlorum reti quod jactum est in mare, & congregavit ex omni genere: Cùmque impletum esset, eduxerunt illud ad littus, & sederunt, & collegerunt bonos in vasis suis, & malos projecerunt foràs. Sic erit in fine hujus temporis; exibunt angeli, & segregabunt malos de medio justorum. Et projicient eos in fornacem ignis: ibi erit fletus; & stridor dentium. Deinde dixit eis, Intellexistis hæc omnia? Dixerunt, Ita domine. Dixitque eis, Ideò omnis scriba qui discipulus fit regno cœlorum, assimilatur homini patri familiàs, qui educit de thesauro suo nova & vetera.

Sectio quadragesima prima.

Et cùm consummâsset Jesus istas parabolas, recessit indè. Et venit in civitatem suam, & docebat in synagogis eorum, ita ut ipsi obstupescerent, & dicerent; Unde ei hæc sapientia & virtutes? Nónne hic est filius fabri? Aut nónne mater ejus est Maria? & fratres ejus Jacob, & Joses, & Simon, & Judas? Nónne sorores ejus omnes sunt apud nos? Unde ergò ei hæc omnia? Et scandalizabantur in eo. Ait illis Jesus; Non despicitur propheta nisi in civitate sua & in domo sua. Et non operatus est ibi virtutes multas propter penuriam fidei eorum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

44 ትመስል : መንግሠት : ሰማያት : ድኅፍነ : ዘጥበ : ዘሳቡአ : ውስተ : ገሪህት : ወረኪቦ :
ብእሲ : ኅብአ : ወእመፍሠሐሁ : ሖደ : ዉስሉ : ዘቦ : ሂጠ : ወተሢየጦ : ውአቱ : ገሪህ
45 ተ::=: ካዕበ : ትመስል : መንግሠት : ሰማያት : ብእሴ : ሠያጤ : ዘይኃሠሠ : ባሕርየ:
46 ሠናየ::=: ወረኪቦ : አሐደ : እንተ : ብዙኅ : ሢጠ : ሖረ : ወሢጦ : ኵሉ : ዘቦ : ወተሢ
47 የጦ::=: ካዕበ : ትመስል : መንግሠት : ሰማያት : ጎሪፊ : እንተ : ተወድየት : ውስተ : ባ
48 ሕር ፡ ወእመኵሉ : ዘመደ : ዓሣ : አሰተጋብአ::=: እንተ : መልአ : አዕረጥ : ውስተ : ሐ
ይቅ : ወነቢሮ : አረዩ : ሠናይቶ :: ውስተ : ዑደይ ፡ ወእኩዮሰ : ገደፍወ : አፍአ::=:
49 ከማሁ : ይከውን : በሓልቍተ : ዓለመ : ይወፅሉ : መላእክት : ወይፈልጡ : ፃዋጋነ : እ
50 መእጽሉ : ለጻድቃን::=: ወይወዲይሙ : ውስተ:እቶን : እሳት : ኃበ : ብካይ : ወሕ
51 ቂየ : ስነኑ::=: ለበውክሙሁ : እንከ : ዘንተ : ኵሉ : ወይቤልሙ : እወ : እግዚአ::=:
52 ወይቤሉሙ : በእንተ : ዝንቱ : ኵሉ : ጽሑፍ : ዘይፀምድ : ለመንግሠተ : ሰማያት : ይመስ
53 ል ፡ ብእሴ : በዓለ : ቤት : ዘያወፅእ : እመዝገቡ : ሐዲሰ : ወብሉየ::=: ወፈጸሞ : እግዚ
54 እሊየሱስ ፡ ዘንተ : ምሳሌ : ተንሥአ : እመኒየ::=: ወሖረ : ሀገሮ : ወሜሃርሙ : በምኵ
ራቦሙ : እስከ : ሶበ : ይደመሙ : ወይብሉ : እመለይቶ : ለዝንቱ : ዝኵሉ : ጥበብ : ወ
55 ኃይል::=: ላኮሁ : ዝንቱ : ውእቱ : ወልዲ : ለጸራቢ : ላኮሁ : እሙ : ስሚ:ማርያ
56 ም ፡ ወለኀዊሁ : ያዕቆብ : ወይሰፎ : ወሰሎዶን : ወይሁደ::=: ወለኀቲሁ : ኵሎን : ኀ
57 ቤነ : ሃለዋ : እመለይቲ : እንከ : ለዝ : ዝኵሉ::=: ወያንጐረጕሩ : በእንቲአሁ ::
ወይቤሎሙ : እግዚእሊየሱስ : ላልቦ : ነቢይ : በኀበ : ሊይኩብር : ዘእንበለ : በሃገ
58 ሩ : ወበቤቱ::=: ወሊገብረ : በዛየ : ኀይለ : ብዙኀ : በእንተ : ሊለሚናቶሙ::=:

Simile est regnum cœlorum occultato thesauro, abscondito in agro: & inveniens eum homo abscondit eum, & è gaudio ejus vadit, & omne quòd habet vendit, & emit istum agrũ. Iterum simile est regnum cœlorum homini mercatori, qui quærit margaritam bonam: Et inveniens unam quæ magni fuit pretii, abiit, & vendidit omne quod habuit, & emit eam. Iterum simile est regnum cœlorum reti quod ejicitur in mare, & ex omni genere, piscem congregavit. Quod cùm impletum esset, eduxerunt in litus, & sedentes illi, collegerunt bonos in vasa, & malos ejiciebant foràs. Sic erit in consummatione mundi: exibunt angeli, & separabunt malos è medio justorum: Et projicient eos in fornacem ignis: ubi fletus & stridor dentium. Intelligitisne igitur hæc omnia? & dicunt ei, Etiam Domine. Et dicit iis; Propter hoc omnis scriba qui operam dat regno cœlorum, similis est homini domino domûs, qui profert è thesauro suo nova & vetera. Et quum consummâsset Jesus hanc parabolam, migravit indè. Et abiit in civitatem suam; & docuit eos in synagogis eorum, usque dum mirarentur, & dicerent; Unde huic hæc omnis scientia & virtus? Nónne hic est filius fabri: nónne matris ejus nomen est Maria, & fratres ejus Jacob, & Jesu, & Simon, & Jehudas? Et sorores ejus omnes, nónne apud nos sunt? Unde igitur huic hæc omnia? Et murmurabant contra eum. Et dicit iis Dominus Jesus; Non est propheta ubi non honoratur, nisi in civitate sua, & in domo sua. Et non fecit ibi virtutem multam, propter infidelitatem eorum. 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

52 * بديشان كفت براي اين مي كويم * كه هر نويسنده كه براي ملكوت آسمان شاكرد
شود * مانندست بمردي كدخداي كه از ذخيره خود بدر اورد † نوها وكهنها *
53 هستاو يك تعليم داذن مسيح در ناصره * چون عيسي اين مثلها را تمام كرد
54 [از انجا رفت] * در شهر خود آمد ودر انجمنهاء ايشان تعليم مي داد انچنانك كه در تعجب
55 مي شدند ومي كفتند اين از كجا دارد حكمت ونيرومندي * نه اينست پسر درودكر نه
56 مادرش مريم خوانده شود وبرادرانش يعقوب ويوشا وشمعون ويهودا * وخواهران همكنان † پيش ما
57 هستند * اين سخن از كجا دارد * ودر عقب او بيهوده مي كفتند * عيسي بديشان كفت پيغمبر
58 بيست نكوهيده الا بشهر خود ودر خانه خود * بسيار معجزات † انجا نكرد براي انك ايمان نداشتند

Illis dixit, Idcirco dico, quod omnis Scriba qui regno cœlorum idoneus discipulus fuerit, similis est viro œconomo, qui ex thesauro suo profert nova et vetera. 52

LXXXI. Docet Christus in Nazreh.

Cùm Jesus has parabolas absolvisset, illinc discessit. Cumque in civitatem suam venisset, in synagogis eorum docuit, adeò ut admiratione caperentur, et dicerent; Unde habet ille sapientiam et virtutem? Nónne hic est filius fabri? nónne mater ejus Maria vocatur, et fratres ejus Jacobus, et Joses, et Simeon, et Jehudas? Et sorores ejus omnes apud nos sunt: hunc sermonem unde habet? Insuper de eo futilia dixerunt. Jesus illis dixit; Propheta non est contemptus nisi in civitate sua et in domo sua. Neque multa miracula illic fecit propterea quòd fidem non haberent. 53 54 55 56 57 58

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΕ'. Κς'.

CAP. XIV. ιδ'.

ΚΕ
ρμγ
β
ρμδ
β
ρμε
ς
Κς
ρμζ
α

1 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρῴδης ὁ τετράρχης τ ἀκοὴν Ἰησοῦ·
2 Καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη
3 ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. Ὁ γὰρ
4 Ἡρῴδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην, ἔδησεν αὐτὸν, καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ
5 Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Ἔλεγε γὰρ αὐτῷ
6 ὁ Ἰωάννης, Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν. Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι,
7 ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. Γενεσίων δὲ
8 ἀγομένων τ Ἡρῴδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τ Ἡρῳδιάδος ἐν τῷ μέσῳ, καὶ
9 ἤρεσε τῷ Ἡρῴδῃ. Ὅθεν μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν
8 αἰτήσηται. Ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τ μητρὸς αὐτῆς, Δός μοι, φησὶν,
hic in disco caput Joannis Baptistæ.
9 ὧδε ἐπὶ πίνακι τ κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεύς·

CAP. XIV.

propter verò juramenta, & simul accumbentes, jussit dari. Et mittens
decapitavit Joannem in custodia. Et allatum est caput ejus in
disco, & datum est puellæ: & attulit matri suæ. Et
accedentes discipuli ejus, tulerunt corpus, & sepelierunt illud: &
venientes nuntiaverunt Jesu. Et audiens Jesus, secessit
indè in navicula in desertum locum privatim. & audientes turbæ,
secutæ sunt eum pedibus de civitatibus. Et exiens Jesus vidit
multam turbam, & visceribus affectus est ergà eos, & curavit ægrotos
eorum. Vespere autem facto, accesserunt ad eum discipuli ejus,
dicentes; Solitarius est locus, & hora jam præteriit: absolve
turbas, ut abeuntes in vicos, mercentur sibi escas. At
Jesus dixit eis; Non usum habent abire: date illis vos manducare.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XIV.

1 ILlo verò tempore audivit Herodes Tetrarcha famam Jesu. Et dixit servis suis, Iste
2 est Johannes Baptista, ipse surrexit è monumento, propterea virtutes operantur per
3 eum. Ipse autem Herodes prehenderat Johannem, vinctumque conjecerat in carcerem, propter Herodiadem uxorem Philippi
4 fratris sui. Dicebat enim ei Johannes; Non licet eam esse tibi uxorem. Et volebat eum
5 interficere, sed timebat à populo, quippe qui ut prophetâ habebant eum. Quum autè age-
6 rentur natalitia Herodis, saltavit filia Herodiadis coram accumbentibus, & placuit Herodi. Propterea jurejurando juravit ei, se
7 daturum ei quicquid petiisset. Ipsa verò pro-
8 pterea quòd edocta fuerat à matre sua, dixit; Da mihi hîc in paropside caput Johannis
9 Baptistæ. Et ægrè tulit rex: sed propter jusjurandum & accumbentes, præcepit ei
10 dari. Misitque qui amputaret caput Johan-
11 nis Baptistæ in carcere. Et allatum est ca-
12 put ejus in paropside, & datum est puellæ, attulitque illud matri suæ. Et accedentes disci-
13 puli ejus, sustulerunt cadaver ejus, ac sepelierunt; & venientes renuntiârunt Jesu. Jesus verò quum hoc audîsset, discessit illinc nâviculâ in locum desertum ipse solus: quod
14 quum audîssent cœtus, abierunt post eum per aridam ab urbibus. Et egressus Jesus vidit turbas multas, & misertus est earum, ac sanavit infirmos earum.

Oblationi quotidianæ.

15 Quum autem esset vespera, accesserunt ad eum discipuli ejus, & dixerunt ei; Locus est desertus, & tempus præteriit: dimitte cœtus hominum, ut adeant villas, emantque sibi
16 cibum. Ipse verò dixit eis, Non opus est illos abire; vos date illis ad comedendum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

LXXXII. Cædes Johannis filii Zachariæ.

CAP. XIV.

1 هشتاد دو کشته شدن يحيي بن زکريا * ودر ان روزکار هيروديس ان باسقاق
2 ربع مملکت خبرهاء عيسي را شنيد * وبندکان خود گفت اينست يحيي شورنده * که از
3 ميان مردکان برخاست براي ان نيرومنديها درو پيدا مي شود * پيش ازين هيروديس يحيي را
4 گرفته بود ودر زندان انداخته * براي هيروديا زن فيلبوس * برادر هيروديس * سبب انک
5 يحيي بدو مي گفت * که روا نيست زن تو باشد * وهيروديس مي خواست که يحيي را بکشد *
6 ليکن از عوام مي ترسيد * براي انک همچو پيغمبر اورا قبول کرده بودند * در روز
7 زاييدن هيروديس هيروديا در مجلس شادي * برابر هيروديس رقص کرد هيروديس را عظيم
8 خوش آمد * با دختر سوگندها خورد که هرچه ازو بخواهد بدهد * دختر سر يحيي را
9 در طبقي نهاده ازو خواست * براي انک مادر بدختر اموزانيده بود * ملک را سخت ناخوش
10 آمد * الا براي سوگند که درمحفل برابر جماعت خورده بود * فرمود که بدو داده شود *
11 وفرستاد سر يحيي را بزندان بريدن داد * ودر طبقي نهاده پيش دختر اورده شد * ودختر سر را

CAP. XIV.

1 ET in illo tempore Herodes præfectus quartæ partis regni rumores
2 de Jesu audivit. Et servis suis dixit, Hic est Johannes Baptista,
3 qui ex mortuis surrexit: ideò virtutes in eo exeruntur. Nam
4 antehac Herodes Johannem prehenderat, & in carcerem conjecerat ob Herodiadem, uxorem Philippi fra-
5 tris Herodis. Causâ eâ quòd Jo-
6 hannes illi dicebat, Minimè licet eam uxorem tibi esse. Herodes itaque voluerat Johannem inter-
7 fecisse, sed à populo metuebat; quia veluti prophetam eum acceperant. Die autem natalitio Herodis, He-
8 rodias in conspectu festivo coram Herode saltavit, & Herodi magnopere placuit. Puellæ igitur jure-
9 jurando se obstrinxit, quicquid ab illo peteret daturum. Puella caput Johannis patinæ impositum ab eo
10 petiit: propterea quòd mater sua puellam docuerat. Regi hoc vehementer displicuit; sed propter jusjurandum, quod in conspectu coram multitudine juraverat, jussit ut ei daretur. Mittens itaque, caput Jo-
11 hannis in carcere præcidere mandatum dedit: Et patinæ impositum ad puellam allatum est, puella autem capiut

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XIV.

1 In illo tempore audivit Herodes tetrarcha famam Jesu: Et ait pueris suis; Hic
2 est Joannes Baptista: ipse surrexit à mortuis, & ideò virtutes operantur in eo.
3 Herodes enim tenuit Joannem, & alligavit eum: & posuit in carcerem propter
4 Herodiadem uxorem fratris sui. Dicebat enim illi Joannes; Non licet tibi habe-
5 re eam. Et volens illum occidere, timuit populum: quia sicut prophetam eum
6 habebant. Die autem natalis Herodis saltavit filia Herodiadis in medio, & placu-
7 it Herodi. Undè cum juramento pollicitus est ei dare quodcunque postulâsset ab
8 eo. At illa præmonita à matre sua, Da mihi, inquit, hic in disco caput Joannis
9 Baptistæ. Et contristatus est rex: propter juramentum autem, & eos qui pariter
10 recumbebant, jussit dari. Misitque & decollavit Joannem in carcere. Et alla-
11 tum est caput ejus in disco, & datum est puellæ, & attulit matri suæ. Et acce-
12 dentes discipuli ejus, tulerunt corpus ejus, & sepelierunt illud: & venientes
13 nuntiaverunt Jesu. Quod cùm audisset Jesus, secessit indè in navicula, in lo-
cum desertum seorsùm: & cùm audissent turbæ, secutæ sunt eum pedestres de
civitatibus. Et exiens vidit turbam multam, & misertus est eis, & curavit lan-
14 guidos eorum. Vespere autem facto, accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes;
15 Desertus est locus, & hora jam præterit: dimitte turbas, ut euntes in castella,
16 emant sibi escas. Jesus autem dixit eis; Non habent necesse ire: date illis vos manducare.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sectio quadragesima secunda.

CAP. XIV.

1 * اَلْفَصْلُ الثَّانِي وَالْاَرْبَعُونَ * وَفِي ذٰلِكَ الزَّمَانِ سَمِعَ هِيرُودُسُ رَئِيسُ الرُّبْعِ خَبَرَ يَسُوعَ *
2 * فَقَالَ لِغِلْمَانِهِ هٰذَا هُوَ يُوحَنَّا الْمَعْمَدَانِي وَهُوَ قَامَ مِنَ الْاَمْوَاتِ فَمِنْ اَجْلِ هٰذَا الْقُوَاتُ تَعْمَلُ بِهِ *
3 * وَكَانَ هِيرُودُسُ قَدْ اَمْسَكَ يُوحَنَّا وَشَدَّهُ وَجَعَلَهُ فِي السِّجْنِ مِنْ اَجْلِ هِيرُودِيَا اِمْرَاَةِ فِيلُبُّسَ
4 5 اَخِيهِ * لِاَنَّ يُوحَنَّا كَانَ يَقُولُ لَهُ مَا يَحِلُّ لَكَ اَنْ تَاْخُذَهَا * وَكَانَ يُرِيدُ قَتْلَهُ فَخَافَ الْجَمْعَ لِاَنَّهُ كَانَ
6 عِنْدَهُمْ مِثْلَ نَبِيٍّ * وَلَمَّا كَانَ يَوْمُ مَوْلِدِ هِيرُودُسَ فَرَقَصَتِ ابْنَةُ هِيرُودِيَا فِي الْوَسَطِ فَاَعْجَبَتْ
7 8 هِيرُودُسَ * فَلِهٰذَا اَقْسَمَ مُقِرًّا اَنْ يُعْطِيَهَا مَا تَطْلُبُهُ * وَهِيَ لِاَنَّ اُمَّهَا كَانَتْ عَلَّمَتْهَا فَقَالَتْ اَعْطِنِي
9 رَاْسَ يُوحَنَّا الْمَعْمَدَانِي فِي طَبَقٍ * فَحَزِنَ الْمَلِكُ * وَمِنْ اَجْلِ الْيَمِينِ وَالْمُتَّكِئِينَ مَعَهُ اَمَرَ اَنْ يُعْطَى *
10 11 * وَاَرْسَلَ وَاَخَذَ رَاْسَ يُوحَنَّا فِي السِّجْنِ * وَجَاؤُا بِالرَّاْسِ فِي طَبَقٍ * وَدَفَعُوهُ اِلَى الصَّبِيَّةِ فَاَعْطَتْهُ لِاُمِّهَا *
12 13 * وَجَاءَ تَلَامِيذُهُ وَاَخَذُوا الْجَسَدَ وَدَفَنُوهُ ثُمَّ اَتَوْا وَاَخْبَرُوا يَسُوعَ * فَلَمَّا سَمِعَ يَسُوعُ مَضَى مِنْ
14 هُنَاكَ فِي سَفِينَةٍ اِلَى الْبَرِّيَّةِ مُنْفَرِدًا * وَسَمِعَ الْجَمْعُ وَتَبِعَهُ مَاشِينَ مِنَ الْمُدُنِ * فَلَمَّا خَرَجَ اَبْصَرَ جَمْعًا
15 كَثِيرًا فَتَحَنَّنَ عَلَيْهِمْ وَاَبْرَاَ اَعْلَاهُمْ * * اَلْفَصْلُ الثَّالِثُ وَالْاَرْبَعُونَ * * وَلَمَّا كَانَ الْمَسَاءُ *
جَاءَ تَلَامِيذُهُ وَقَالُوا اِنَّ الْمَكَانَ قَفْرٌ وَالسَّاعَةُ قَدْ جَازَتْ * اَطْلِقِ الْجَمْعَ لِيَذْهَبُوا اِلَى الْقُرَى فَيَبْتَاعُوا
16 لَهُمْ طَعَامًا * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ لَا حَاجَةَ لِذَهَابِهِمْ اَعْطُوهُمْ اَنْتُمْ مَا يَاْكُلُونَ *

CAP. XIV.

1 *ET in illo tempore audivit Herodes princeps quartæ partis, famam Jesu:*
2 *Et dixit pueris suis, Hic est Johannes Baptista: & ipse surrexit à mortuis, &*
3 *propterea virtutes operantur in eo. Herodes autem jam comprehenderat Johan-*
4 *nem, & ligaverat eum: Et posuerat in carcerem propter Herodiadem uxorem*
Philippi fratris sui. Quoniam Johannes dicebat ei; Non licet tibi ducere e-
5 *am. Et intendebat necem illius, sed ti-*
muit turbam: quia erat apud eos veluti propheta. Quum autem fuisset dies
6 *natalis Herodis, saltavit filia Herodia-*
dis in medio; & placuit Herodi. Et
7 *propterea juravit affirmans se daturum*
ei quidquid peteret. Ipsa ergò, quia ma-
8 *ter ejus edocuerat eam, dixit; Da mihi*
caput Johannis Baptistæ in disco. Et
9 *contristatus est rex. At propter juramen-*
tum & accumbentes cùm eo, præcepit da-
10 *ri illi. Et misit, & amputavit caput Jo-*
hannis in carcere. Et attulerunt caput
11 *in disco, & porrexerunt illud puellæ, quæ*
12 *dedit illud matri suæ. Et venerunt di-*
scipuli ejus & acceperunt cadaver, &
sepelierunt illud: Deinde venerunt &
13 *nuntiaverunt Jesu. Cùm autem audis-*
set Jesus, secessit indè in naviculam in
desertum seorsùm. Et audivit turba, &
14 *secuti sunt eum gradientes pedestri itì-*
nere de civitatibus. Cùm autem exisset,
vidit turbam magnam, et misertus est su-
per eos, et sanavit infirmos eorum.

Sectio quadragesima tertia.

15 *Et cùm serò factum esset, venerunt di-*
scipuli ejus, et dixerunt; Sanè locus est
desertus, et hora jam pertransiit: di-
mitte turbam ut eant in castella, et e-
mant sibi cibum. Dixit eis Jesus; Non
16 *est necessitas discessûs eorum: date eis vos quod manducent.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ : ዮሐንስ : ወሄሮድስ :

1 10 በውእቱ : መዋዕል : ሰምዐ : ሄሮድሰ : ንጥሠ : ድምፀ : ነገር : ለእግዚእነ፡ኢየሱስ:=
2 ወይቤ : ለእግብርቲሁ : ዝውእቱ : ዮሐንስ : ሞጥሞቅ : ውእቱ : ዝንቱ : ውእቱ: ተንሥአ :
3 እሙዋታን : ወበእንተ : ዝንቱ : ኃይል : ይትገበር : ቦቱ::=: እሰሮ : ውእቱ : ሄሮድስ : ለ
4 ኃዘ : ለዮሐንስ : ወሞቅሖ : በቤተ : ሞቅሕ : በእንተ : ሄሮድያደ : በእሲተ : ፊልጶስ : እኁ
5 ሁ:=: እስሮ : ይቤሎ : ዮሐንስ : ሎቱ :: ሊይከውነከ : ታውስቦ : ለከ:=: ወእንዘ : ይ
6 ፈቅድ : ይቅትሎ : ይፈርህ : ለሕዝበ : እስሮ : ከመ : ነቢይ : ይረእይዎ : ለዮሐንሰ::=:
7 ወዕለተ : ልደቱ : ከዊኖ : ለሄሮድስ : ዘፈነት : ወለታ : ለሄሮድያደ : በማእከሎ : ወለደመ
8 ቶ : ለሄሮድሰ:=: ወመሐለ : ላቲ : ከመ : የሃባ : ዘሰአለቶ:=: ወለቅደመት : ለእሰሮ :
9 በጎበ : እማ : ወትቤሎ : ሃበኒኬ : ይእዜ : በዝየ : በጸሕል : ርእሶ : ለዮሐንስ : ሞጥሞቅ:=:
10 ወተሰሐ : ንጥሠ : በእንቲኦ : መሐላሁ : ወበእንተ : እለ : ይረፍቁ : ለዘዘ : ይሄብዎ:=: ወፈነ
11 ወ : ይመትረ : ርእሶ : ለዮሐንስ: ሞጥሞቅ: በውስተ: ሞቅሕ:=: [ወሊመጸሉ]: ርእሶ: በጸ
12 ሕል : ወወሃብዎ : ወወሰደት : ለእማ:=: ወመጽሉ : ለርደሊሁ : ወነሥሉ : በድኖ : ወቀበር
ዎ : ወመጺሉ : ዜነውዎ : ለእግዚእነ፡ኢየሱስ::=:

በእንተ : ኃምሳ : ሓብስት:

13 ወሰሚዖ : እግዚኢየሱስ : ተግሕሠ : እምህየ : በሐመር : ውስተ : ገደመ : እንተ : ባሕቲ
14 ቲ : ወሰሚዖሙ : ለሕዝብ : ተለውዎ: በእግር: እመቢሐውርት:=: ወወፂለ:ርእየ : ብዙኅ :
15 ለሕዝብ:: ወመሕሮሙ : ወለሕየወ : ድወያኒሆሙ:=: ወመሴተ : ከዊኖ : ቀርቡ : እርደሊ
ሁ : እንዘ : ይብሉ : ገደመ : ውእቱ : ብሒሮ : ወሰዓተኒ : ኃለፈ:ጊዜሁ : ናሁ : ፍተሖሙ : ሰ
16 ለሕዝብ : ከመ : ይሖሩ: ውስተ: ለህዋር:ወይሰየጡ : ለርእሶሙ : መብልዐ:=: ወይቤሎሙ:
ለኮ : መፍትው : ይሖሩ : ሀብዎሙ : ለእንትሙ : ዘይበልዑ:=:

De Johanne & Herode.

CAP. XIV.

1 *IN illo tempore audivit rex Herodes sonitum sermonis Domini Jesu: Et*
2 *dicit servis suis; Est Johannes Baptista: ille hic est, excitatus fuit è mor-*
3 *tuis, & propter hunc virtus operatur in eo. Quia iste Herodes prehenderat Jo-*
hannem, & vinxerat eum in domo vinculi, propter Herodiadem uxorem Phi-
4 *lippi fratris sui. Quoniam dicebat ei Johannes; Non licet copulare eam tibi:*
5 *Et volens illum occidere, timebat populum: quia sicut prophetam reſpiciebant*
6 *Johannem. Et cum dies nativitatis erat Herodis, saltavit filia Herodiadis*
in medio eorum, & placuit Herodi. Et juravit ei, quòd daret ei quod peteret
7 8 *ab illo. Et præscivit à matre sua, & dicit ei; Da mihi igitur nunc, hic in*
patina caput Johannis Baptistæ. Et contristatus fuit rex propter juramen-
9 10 *tum suum, & propter eos qui accumbebant jussit dare illud. Et misit decol-*
11 *lare caput Johannis Baptistæ in carcere: Et attulerunt caput ejus in pa-*
12 *tina: & datum est ei, & attulit matri suæ. Et venerunt discipuli ejus, &*
sustulerunt corpus ejus, & sepelierunt illud: & venientes nuntiaverunt Do-
mino Jesu.

De quinque panibus.

13 *Et audiens illud Dominus Jesus secessit indè in navem in desertum seorsùm:*
14 *& audientes populi sequuti sunt eum pedibus ab urbibus. Et exiens, vidit*
15 *multos populos, & misertus est eorum, & sanavit infirmos illorum. Et vesperе facto, accesserunt discipuli ejus, dicentes; Desertus est locus, & hora nunc*
præterivit: ecce solve populos, ut abeant in civitates, & emant sibi cibum.
16 *Et dicit iis, Minime oportet eos ire: date illis vos quo vescantur.*

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

پیش مادر برد * شاگردان یحیی آمدند وتن اورا ستدند*[ودفن کردند] وآمدند عیسی 12
را خبر کردند * چون عیسی شنید از انجا نقل کرد † در کشتی وآمد در ولایت ویران 13
تنها * چون جماعت انجا شنیدند * از شهر بیرون آمدند * وبدنبال او بخشکی رفتند * عیسی 14
بدر آمد ودید * که جماعت بس بسیارند * برایشان رحمت کرد ورنجوران ایشانرا شفا
داد هشتاد سه انجا که از پنج نان ودو ماهی پنج هزار مردرا سیر کرد
* چون شب هنگام شد * شاگردان مسیح پیش او آمدند وبدو گفتند * این ولایت 15
ویرانست * ووقت گذشت جماعت خلایق را ازاد کن تا بروند † در دیها * وبرای خود
توشه بخرند * * او بدیشان گفت محتاج نیست که بروند * شما بدیشان چیزی 16
دهید تا بخورند *

ad matrem tulit. Tunc discipuli 12
Johannis venerunt & corpus ejus
sustulerunt & sepelierunt: & ve-
nientes Jesum certiorem fecerunt.
Cùm Jesus audiret, illinc migravit 13
in navem, & venit in regionem de-
sertam solus: quod cùm multitu-
do illic audisset ex civitate egressi
sunt, & eum per aridam sequuti
sunt. Jesus egressus est ac videns 14
turbas valdè ingentes adesse, eorum
misertus est, et ægrotis eorum sa-
lutem dedit.

LXXXIII. Ubi quinque pani-bus & duobus piscibus quin-quies mille viros saturavit.

Cùm jam nox esset, discipuli Christi 15
ad eum venerunt, et illi dixerunt;
Hæc regio deserta est, et tempus præ-
teriit, turbas hominum dimitte, ut
eant in pagos, et sibi commeatum
comparent. Ipse illis dixit, non 16
opus est ut eant: vos ipsis aliquid
date quo vescantur.

Digitized by Google

Illi autem dicunt ei; Non habemus hic *si non* quinque panes, & duos
17 Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους, καὶ δύο
18 pisces. *Ille autem* ait; Afferte mihi illos huc. Et *jubens*
19 ἰχθύας. Ὁ δὲ εἶπε, Φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε. Καὶ κελεύσας
turbas discumbere super *fenum*, & *accipiens* quinque *panes* &
τοὺς ὄχλους ἀναπεσεῖν ἐπὶ τοῦ χόρτου, καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ
duos pisces, *suspiciens* in coelum, benedixit: & *frangens* dedit
τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε· καὶ κλάσας ἔδωκε
discipulis panes: *ac* discipuli turbis. Et manducaverunt
20 τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. Καὶ ἔφαγον
omnes, & saturati sunt, & tulerunt *reliquias* fragmentorum duodecim
πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα
cophinos plenos. *At* edentes fuerunt viri fere quinque millia, *praeter*
21 κοφίνους πλήρεις. Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς
mulieres & pueros. Et statim compulit Jesus discipulos KZ'
22 γυναικῶν καὶ παιδίων. Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς ρμα
suos ascendere in naviculam, & praecedere eum *in ulteriora*, usquequo ς
αὐτὸν ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ρμθ
absolveret turbas. Et *absolvens turbas*, ascendit in montem β
23 ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος ρν
privatim orare. Vespere autem facto, solus erat ibi. ᾱ
κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. Ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ·
Verùm navicula *jam medium maris* erat, *vexata* à fluctibus:
24 Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων·
erat enim contrarius ventus. Quartâ autem vigiliâ noctis, abiit
ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς, ἀπῆλθε 25
ad eos *Jesus*, *circumambulans* super mare. Et videntes eum
πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν 26
discipuli super mare *circumambulantem* turbati sunt, dicentes; Quid
οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα, ἐταράχθησαν, λέγοντες, Ὅτι
phantasma est: & prae timore clamaverunt. Statim *autem* locutus est
φάντασμά ἐστι· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν 27
— eis Jesus; dicens; *Confidite*: ego sum; *ne metuatis*. Respondens autem ei
ρκα αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ 28
ι Petrus, dixit, Domine, si tu es, *jube* me ad te venire super aquas.
ὁ Πέτρος, εἶπε, Κύριε, εἰ σύ εἶ, κέλευσόν με πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα.
Ipse verò ait; Veni. Et descendens de navicula Petrus, ambulabat super
Ὁ δὲ εἶπεν, Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος, περιεπάτησεν ἐπὶ 29
aquas, venire ad Jesum. *Intuitus* verò ventum validum, timuit:
τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφοβήθη· 30
& *incipiens* demergi, clamavit, dicens; Domine, *serva* me. Con- 31
καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε, λέγων, Κύριε, σῶσόν με. Εὐ- tinuò autem Jesus extendens manum, *excepit* eum, & ait illi;
θέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ,
— *Exigua* fidei, *ad quid* dubitâsti? Et *ascendentibus illis* in *navigium*, 32
ρκβ Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, 33
ς *quievit* ventus.
ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 ... * ...
18 ... * ...
19 ... * ...
20 ... * ...
21 ... * ...
22 ... * ...
23 ... * ...
... * ...
24 ... * ...
25 ... * ...
26 ... * ...
27 ... * ...
28 ... * ...
29 ... * ...
30 ... * ...
31 ... * ...
32 ... * ...

Ipsi verò dicunt ei, Non habemus 17
hic nisi quinque panes, & duos pisces. Dixit eis Jesus, Afferte mihi 18
ea huc. Et praecepit turbis ut discumbe- 19
rent humi, accepitque illos quinque panes & duos pisces, & suspexit in coelum, benedixitque & fregit, ac dedit discipulis suis; ipsi verò discipuli apposuerunt tur- 20
bis. Et comederunt omnes & expleti sunt; & sustulerunt reliquias fragmentorum duodecim cophinos plenos. Illi verò homines 21
qui comederant, erant quinquies mille, exceptis mulieribus, & pueris. Et statim 22
coëgit discipulos suos conscendere navim, & praire sibi in ulteriorem ripam, dum ipse dimitteret turbas. Quumque dimisisset 23
turbas, ascendit in montem solus, ut oraret.
Ad vesperam dominicae secundae post resurrectionem. 35.

Quum autem ingruissent tenebrae, solus erat illic. Caeterùm navis recesserat à terra sta- 24
diis multis, agitata plurimùm à fluctibus; ventus enim erat ei adversus. Vigiliâ verò 25
quartâ noctis venit ad eos Jesus ambulans super aquas. Et viderunt eum discipuli 26
ejus ambulantem super aquas, atque con-
turbati sunt, & dicebant; Spectrum est mentitum: ac prae timore suo clamârunt. 27
Ipse verò Jesus eodem momento collocutus 28
est eis, inquiens; Bono estote animo: Ego sum, ne timeatis. Et respondens Ce- 29
phas, dixit ei; Domine mi, si tu es, jube me venire ad te super aquas. Jesus verò 30
dixit ei; Veni: & descendit Cephas è navicula, & ambulavit super aquas ut adiret Jesum. Sed quum vidisset ventum vehe- 31
mentem, timuit, coepitque demergi: & attollens vocem suam, dixit; Domine mi, libera me. Et in ipsius horae puncto porrexit ma- 32
num suam Dns noster, & prehendens eum, dixit ei; Pusille fide, quare dubitâsti? Quumq; conscendissent navim, conquievit ventus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * ایشان بدو گفتند * اینجا نداریم بجز پنج نان و دو ماهي * عیسي گفت آنرا پیش
18 من بیارید * اوردند * وجماعت فرمود تا از پاي بنشینند آن پنج نان وماهي را بستد * ودر 19
آسمان نگه کرد * وانها را شکست وبرکت کرد * [وبشاگردان داد] وشاگردان او بخلق
20 ... دادند * همگنان خوردند وسیر شدند وفضیلت پارها که مانده بود دوازده سبد 20
پر بر داشتند * وکساني که خوردند پنج هزار مرد بودند بغیر از زنان وکودکان * 21
22 23 * انگه بشاگردان فرمود که در کشتي نشینند وپیشتر از و در ان سوي روند * انگه
خلق را دستوري داد * وخود تنها بالاي کوه رفت تا نماز بگزارد * هشتاد چهار
رفتن مسیح بپاي بر روي دریا چون تاریک شد عیسي تنها انجا بود
24 25 * وکشتي فرسنگهاء بسیار از زمین دور شده بود براي انک باد نا راست داشت * ودر
چهارم نوبت پاس شب * عیسي بروي دریا پیش ایشان آمد * شاگردان دیدند که 26
مسیح بر روي دریا مي گردید ترسیدند پنداشتند که خیالست * وفروغ * وشکوهیدند

Illi dixerunt ei, Hic nihil habe- 17
mus praeter quinque panes & duos pisces. Jesus dixit, Illos ad me af- 18
ferte; & attulerunt. Et jussâ mul- 19
titudine humi sedere, illos quinque panes & pisces accepit; tum cae-los intuitus est, & panibus fractis benedixit, deditque discipulis, discipuli verò ejus populo dederunt. Et omnes comederunt & saturati 20
sunt: & reliquum fragmentorum, quod remansit, duodecim corbes plenos sustulerunt. Homines autem qui 21
comederant quinquies mille viri fuerunt, praeter mulieres et parvulos. Tunc discipulis jussit, ut navim 22
conscenderent et ante eum in ulteriorem ripam irent. Tunc populo 23
abeundi potestatem dedit, et ipse solus in montem ascendit, ut oraret.

LXXXIV. Incessus Christi pedestris super faciem maris.

Et cùm tenebrosum esset, Jesus solus illic erat. Navis autem para- 24
sangis multis à terra provecta est, eò quòd ventum parùm secundum haberet. Et in quarta vice custo- 25
diae nocturnae Jesus in superficie maris ad eos venit. Discipuli vi- 26
dentes Christum in superficie maris obambulantem timuerunt, existi-
marunt enim spectrum esse et apparitionem falsam: et perterriti

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

17 Responderunt ei; Non habemus hîc nisi quinque panes, & duos pisces. Qui ait
18 eis; Afferte mihi illos huc. * Et cùm jussisset turbam discumbere super fœnum;
19 acceptis quinque panibus, & duobus piscibus, aspiciens in cœlum benedixit, &
20 fregit, & dedit discipulis panes, discipuli autem turbis. Et manducaverunt
omnes, & saturati sunt. Et tulerunt reliquias, duodecim cophinos fragmentorum
21 plenos. Manducantium autem fuit numerus, quinque millia virorum, exceptis
22 mulieribus, & parvulis. Et statim compulit Jesus discipulos ascendere in navicu-
23 lam, & præcedere eum trans fretum, donec dimitteret turbas. Et dimissâ turbâ,
24 ascendit in montem solus orare. Vespere autem facto solus erat ibi. Navicu-
la autem in medio mari jactabatur fluctibus: erat enim contrarius ventus.
Quartâ autem vigiliâ noctis, venit ad eos ambulans super mare. Et videntes 25
eum super mare ambulantem, turbati sunt, dicentes; Quia phantasma est. 26
Et præ timore clamaverunt. Statimque Jesus locutus est eis, dicens; Habete 27
fiduciam: ego sum, nolite timere. Respondens autem Petrus, dixit; Do- 28
mine, si tu es, jube me ad te venire super aquas. At ipse ait; Veni. Et de- 29
scendens Petrus de navicula, ambulabat super aquam, ut veniret ad Jesum. Vi- 30
dens verò ventum validum, timuit: & cùm cœpisset mergi, clamavit dicens; 31
Domine, salvum me fac. Et continuò Jesus extendens manum, apprehendit
eum: & ait illi; Modicæ fidei, quarè dubitâsti? Et cùm ascendissent in navi- 32
culam, cessavit ventus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * وقالوا له ليس لنا ههنا الا خمس خبزات وحوتان * فقال قدموهم الي ههنا * وامر ان يتكيء
18 الجموع على العشب * واخذ خمس الخبزات والحوتين ونظر الي السماء وباركهم وقسمهم * واعطي
19 التلاميذ الخبز وناول التلاميذ الجمع * فاكل جميعهم وشبعوا * ورفعوا فضلات الكسر التي
20 عشر سلا مملوة * وكان عدد الاكلين خمسة الف رجل سوي النساء والصبيان *
21 * الفصل الرابع والاربعون *
22 * وللوقت امر تلاميذه ان يركبوا السفينة ويسبقوه الي العبر ليطلق الجموع * فاطلق الجمع
23 وصعد الي الجبل منفردا ليصلي * فلما كان المساء وكان وحده هناك * وكانت السفينة بعيدة
24 من البر نحو خمس وعشرين علوة * فضربتها الامواج لمعاندة الريح اياها * وفي الهجعة
25 الرابعة من الليل جاءهم ماشيا على البحر * فلما راءه تلاميذه ماشيا علي البحر اضطربوا وقالوا
26 انه خيال ومن الخافة صرخوا * فكلمهم قايلا تقووا انا هو لا تخافوا * اجابه بطرس قايلا يا رب
27 ان كنت انت هو فمرني ان آتي اليك على الماء * فقال له تعال * فنزل بطرس من السفينة ومشي
28 على الماء جايتيا الي يسوع * فراي هوة الريح فخاف وكاد يغرق * فصاح قايلا يا رب نجني *
29 وللوقت مد يسوع يده واخذه * وقال له يا قليل الامانة لم شككت * فلما صعدا
السفينة سكنت الريح *

Dixerunt ei, Non sunt hic nobis nisi 17
quinque panes & duo pisces. Et dixit 18
eis, Afferte eos ad me huc: Et jussit ut 19
discumberent turbæ super herbam. Et ac-
cepit quinque panes & duos pisces, &
aspexit in cœlum, & benedixit eis, &
divisit illos, deditque discipulis panem,
et porrexerunt discipuli turbæ. Et come- 20
derunt omnes, et saturati sunt: et sus-
tulerunt residua fragmentorum, duode-
cim cistas plenas. Et erat numerus man- 21
ducantium, quinque millia virorum præ-
ter mulieres et pueros.

Sectio quadragesima quarta.

Et statim jussit discipulis suis ut con- 22
scenderent naviculam, et præcederent
eum trans fretum, ut dimitteret turbas.
Dimisit ergò turbam, et ascendit in mon- 23
tem solus ut oraret. Et cùm factum es-
set serò, et esset solus ibi, Esseque na- 24
vicula remota à terra circiter quinque
et viginti leucas, agitaverunt eam flu-
ctus, ob contrarietatem venti in eam.
Et in vigilia quarta noctis, venit ad 25
eos ambulans super mare. Cùm autem 26
vidissent eum discipuli ejus ambulantem
super mare, turbati sunt, et dixerunt;
Quia phantasma est. Et præ timore ex-
clamaverunt. Et allocutus est eos, di- 27
cens; Confortamini, ego sum, nolite ti-
mere. Respondit ei Petrus, dicens; Do- 28
mine, si tu es, præcipe mihi ut veniam
ad te super aquam. Ait illi, Veni. Igi- 29
tur descendit Petrus de navicula, et am-
bulavit super aquam veniens ad Jesum.
Vidit autem vim venti, et timuit; ac 30
propè submersus est: quare exclamavit,
dicens; Domine, salvum me fac. Et con- 31
tinuò extendit Jesus manum suam, et
apprehendit eum, et dixit ei; Modice
fide, quare dubitâsti? Et cùm ascendis- 32
set in naviculam, quievit ventus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወይቤልዎ : ለልብነ : ዝየሰ : ዘእንበለ : ኀምስ : ሓብስት : ወክልኤ : ዓሣ:=፦ ወይቤ : ለ
18 መጽእዎን:ሊተ:ዝየ:=፦ ወለዘዞ: ስብለ : ደርፍቁ : ውስተ : ሣዕር : ወነሠአ : ኀምስ:ሓ
19 ብስተ : ወክልኤ : ዓሣ : ወነጸረ : ውስተ : ስመይ : ወበረከ : ወፈቲቶ : ወሀበ : ለአርደኢሁ :
20 ኀባወዘ : ወለአርደኢሁ : ለለሕዝብ:=፦ ወበልዑ : ኵሎሙ:ወጸገቡ : ወለግሐሡ : ዘተርፈ:
21 ፍተታተ : ዓሠርተ : ወክልኤተ : ምዛርእ : ምሉአ:=፦ ወእለሰ : በልዑ : እሙንቱ : ስብእ:
22 ኽሙ : ኀምሰ : መእተ : ዘእንበለ : ለእስት : ወደቅ::=፦
በእንተ: ዘከሙ: ሖረ፡ደቤ:በሐረ:=፦
ወእገበሮሙ : ሶቤሃ: ለአርደኢሁ : ኽሙ : ይዕር ጉ : ውስተ : ሐመር : ይሖሩ : ወይፀንሕሙ :
23 ሜዕደተ : እስከ : ሶቤ : ይፈንዎሙ : ለሕዝብ:=፦ ወእሙዝ : ፈትሖሙ : ለለሕዛብ : ወዒ
ርገ : ውስተ : ደብር : እንተ : በሕቲቱ : ይጸሊ : ወመሴተ : ሸዊኖ : ባሕቲቲ : ሀሎ : ሃየ:=፦
24 ወሓመርስ : ናሁ : ሜእከለ : ባሕር : ሃሎ:: ይትሃወክ:እመገድ : እስመ : እመቅድሜሁ:
25 ውእቱ : ነፋስ:=፦ ወለፌብዕ ፡ ሊት : መጽአ : ኀቤሆሙ : እንዘ : ይሐውር : ደቡ : ባሕ
26 ር:=፦ ወሶቡ : ርእይሆ : አርደኢሁ : እንዘ : ደቤ : ባሕር : ይሖውር : ተሃውኩ : እንዘ :
27 ይብሉ : ሎትሃት : ውእቱ: ወእመግርማሁ : ለወየዉ:=፦ ወበጊዜሃ : ተናገሮሙ : እግዚእ
28 ሊየሱስ : እንዘ : ይብል : ተላመኑ : እነ ፡ ውእቱ : ሊትፍርሁ::=፦ ወለወለአ : ጴጥሮስ :
ወይቤ : እመሰ : ለማነ : ለንተሁ : እግዚኦ : ለዝዘኒ ፡ እመጸእ ፡ ኀቤከ : እንተ : ደቤ : ማ
29 ይ:=፦ ወይቤሎ : ነዓ : ወወሪደ : እመደበ : ሐመር : ጴጥሮስ : ሖረ : ደበ : ማይ : ወበጺ
30 ሖ : ኀበ : እግዚእሊየሱስ:=፦ ርእየ : ነፋስ : ኀያለ : ፈርሀ : ወለጎዘ : ይሰጠሙ : ወለወ
31 የወ : ሶቤሃ : እንዘ ፡ ይብል : እግዚኦ : ለድኅነኒ:=፦ ወይእተ : ሶቤ:እግዚእሊየሱስ : ሰፍ
32 ሐ : እዴሁ : ወለጎዞ ፡ ወይቤሎ : ውሉደ : ሃይማኖት: በመንት ፡ ናፈቀ::=፦ ወዓረጎሙ ፡
ውስተ : ሐመር : ይእተ : ጊዜ : ጎደገ : ነፋስ:=፦

Et dicunt ei, Non habemus hîc nisi quinque panes, & duos pisces. Et dicit, 17
Afferte eos mihi huc. Et jussit populum sedere super herbam, & accepit 18
quinque panes, & duos pisces, & aspexit in cœlum & benedixit: & frangens 19
dedit discipulis panem, & discipuli populis. Et comederunt omnes illi, & satiati 20
sunt: & sustulerunt quod superfuerat fragmentorum duodecim modios plenos.
Et qui comederant fuerunt homines quasi quinquagesies centum absque muli- 21
eribus & parvulis.

Quòd super mare ambulat.

Et coëgit tunc discipulos suos ut ascenderent in navem, & abirent, & ex- 22
pectarent eum ultrà, usque dum dimitteret populum. Et quando solvisset popu- 23
los, & ascendisset in montem solitarius orare, & vespere facto, solus ibi
fuisset, Et navis ecce in medio maris fuisset, commota fuit à fluctibus, 24
quoniam ex adverso ejus erat ventus. Et circa quadrantem noctis venit ad 25
eos ambulans super mare. Et quando viderunt eum discipuli ejus super 26
mare ambulantem, turbati erant dicentes, Phantasma est: & præ metu ejus
clamaverunt. Et statim loquutus est iis Dominus Jesus, dicens; Confidite, 27
ego sum, ne timeatis. Et respondit Petrus & dixit, Si verè es Dominus, 28
jube me venire ad te super aquam. Et dicit ei, Venito: et descendens de super 29
navi Petrus ambulavit super aquam: et veniens ad Dominum Jesum, Vidit 30
ventum validum, & timuit, et cœpit demergi: et clamavit tunc dicens; Domine,
serva me. Et continuò Dominus Jesus extendit manum suam, et apprehen- 31
dit eum, et dicit ei, Modice fidei, quare dubitâsti? Et ascendentibus illis in 32
navem, statim cessavit ventus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

27 بانك † زدند * * عيسي همانديم † ايشان درسخن آمد * وكفت دل استوار داريد * منم
28 منم مترسيد * صفا بدوكفت خداوندا اكر توي * مرا فرمان ده تا پيش تو آيم † بروي
29 آب * * مسيح كفت بيا * صفا از كشتي † فرود آمد وبر روي دريا روان شد * كه پيش
30 عيسي آيد * * چون ديد كه باد سخت است * ترسيد ودر اب فرو مي رفت بانك بر آورد
31 وكفت * خداوندا مرا برهان * * همانكه † خداوند دست † دراز كرد * واورا برگرفت *
32 وبدو كفت اي كم ايمان چرا † درگمان وپريشان شدي * * وچون بالاي كشتي رفت
باد ساكن شد *

clamorem ediderunt. Jesus continuò 27
ad sermonem devenit cum illis, &
dixit; Animum firmum habeatis: ego
sum, ego sum, ne timeatis. Cephas 28
illi dixit, O Domine, si tu es, jube
mihi ut veniam ad te super faciem
aquæ. Christus dixit, Veni: Cephas 29
descendit è navi & super faciem
maris ambulavit, ut ad Jesum ve-
niret. Cùm videret autem ventum 30
asperum esse, timuit, & in aquam
subsidens clamorem sustulit, & dixit;
O Domine, me libera. Protinus Do- 31
minus noster manum extendit & eum
prehendit, dixitque illi; O inops fi-
de quare dubius & anxius fuisti?
Et quum navim conscendisset, ventus 32
sedatus est.

Digitized by Google

Qui autem in *navigio, venientes* adoraverunt eum, dicentes; Verè Dei
33 Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ, ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀληθῶς Θεοῦ
Filius es. Et *transfretantes* venerunt in terram *Genesareth*. Et cogno-
34 υἱὸς εἶ. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ. Καὶ ἐπι- γνγ
scentes eum viri loci illius, miserunt in universam *circumviciniam* il-
35 γνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκεί-
lam: & attulerunt ei omnes malè habentes. Et *adpellabam* eum
36 νην· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας. Καὶ παρεκάλουν αὐτὸν
ut *solum* tangerent fimbriam vestimenti ejus. Et quicunq; tetigerũt, *perfervati* sunt.
ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν.

CAP. XV. ιε'. ΚΗ' ρνδ ς

Tunc *accedunt* Jesu ab Hierosolymis Scribæ & Pharisæi,
1 Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι,
dicentes; Quarè discipuli tui transgrediuntur traditionem se-
2 λέγοντες, Διατί οἱ μαθηταί Σου παραβαίνουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρε-
niorum? non enim lavant manus suas, cùm panem manducant. Ipse autẽ
3 σβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. Ὁ δὲ
respondens ait illis; Quarè & vos transgredimini mandatum Dei,
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Διατὶ καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ,
propter traditionem vestram? Nam Deus *mandavit, dicens*; Honora pa-
4 διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ὁ γὰρ Θεὸς ἐνετείλατο, λέγων, Τίμα τὸν πα-
trem tuũ & matrem: & *Maledicens* patri vel matri, morte *finiatur*.
τέρα σου καὶ τὴν μητέρα· καί, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω.

Vos autem dicitis; Quicunq; dixerit patri vel matri; Munus, *quod ex*
5 Ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ
me, *juvetis*. Et non honorificabit patrem suum aut matrem suam:
ἐμοῦ, ὠφεληθῇς· Καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ·
6 & irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram. Hypocri-
καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. Ὑποκρι-
7 tæ, *pulchrè* prophetavit de vobis Esaias, dicens; *Appropinquat mihi po-*
ταί, καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας, λέγων, Ἐγγίζει μοι ὁ λα-
8 pulus hic *ore suo, &* labiis me honorat: *at* cor eorum longè ab-
ὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπ-
est à me. *Frustrà* autem colunt me, docentes doctrinas, mandata
έχει ἀπ' ἐμοῦ. Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα
9 hominum. Et *advocans* turbam, dixit eis; Audite & intel-
ἀνθρώπων. Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούετε καὶ συνίε-
10 ligite. Non *intrans* in os *communem facit* hominem: sed *egressus*
τε. Οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευό-
11 ex ore, hoc *communem facit* hominem. Tunc accedentes *discipu-*
μενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Τότε προσελθόντες οἱ μα- ρνε ι
li ejus, dixerunt ei; Scis *quòd* Pharisæi *audientes sermonem*, scanda-
12 θηταὶ αὐτοῦ, εἶπον αὐτῷ, Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἐσκανδα-
lizati sunt? Ille *autem* respondens, ait; Omnis plantatio, quam non plantavit Pa-
13 λίσθησαν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε, Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πα-
ter meus cœlestis, eradicabitur.
τήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ܘܐܬܘ ܐܢܫܐ ܕܒܐܝܪܐ ܣܓܕܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܕܫܪܪܐ ܒܪ ܐܠܗܐ ܐܢܬ ܀
34
35 ܘܟܕ ܐܬܝܕܥ ܠܗ ܐܢܫܐ ܕܐܬܪܐ ܗܘ ܫܕܪܘ ܒܟܠ ܓܘ̈ܠܐ ܘܐܝܬܘ ܠܗ ܟܠ ܟܪ̈ܝܗܐ ܘܟܠ ܚܠ̈ܝܢ ܒ̈ܝܫܐ ܀
36 ܘܒܥܝܢ ܕܢܫܡܫܘܢ ܐܦ ܗܢ ܗܕܒ ܫܘܠܝܗ ܘܟܠ ܗܢ ܕܢܫܡܫ ܐܬܐܣܝ ܀
ܘܟܠ ܗܢ ܕܐܬܢܓܥ ܒܗ ܐܬܚܝ ܀
1 ܘܩܪ̈ܒܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܀ ܦ̈ܪ̈ܝܫ̈ܐ ܘܣ̈ܦ̈ܪ̈ܐ ܀ ܡ̈ܢ ܝܪ̈ܘܫ̈ܠܡ ܀
2 ܠܡܐ ܬ̈ܠ̈ܡ̈ܝܕ̈ܝܟ ܥ̈ܒ̈ܪ̈ܝܢ ܠܘܬ ܣ̈ܒ̈ܪ̈ܐ ܕ̈ܩ̈ܕ̈ܡ̈ܝܐ ܀ ܕ̈ܠܐ ܡ̈ܥ̈ܒ̈ܕ̈ܝܢ ܐ̈ܝ̈ܕ̈ܝܗ̈ܘܢ ܟ̈ܕ ܡ̈ܣ̈ܥ̈ܝܢ ܠ̈ܚ̈ܡ̈ܐ ܀
3 ܗ̈ܘ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܗ̈ܘܢ ܠ̈ܡ̈ܢ ܐ̈ܦ ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܥ̈ܒ̈ܪ̈ܝܢ ܠ̈ܦ̈ܘܩ̈ܕ̈ܢ̈ܐ ܕ̈ܐ̈ܠ̈ܗ̈ܐ ܒ̈ܓ̈ܠ̈ܠ̈ ܣ̈ܒ̈ܪ̈ܬ̈ܟ̈ܘܢ ܀
ܐ̈ܠ̈ܗ̈ܐ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܟ̈ܒ̈ܕ ܐ̈ܒ̈ܐ ܘܐ̈ܡ̈ܐ ܀ ܘ̈ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܐ̈ܢ̈ܫ̈ ܕ̈ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀
4 ܩ̈ܘ̈ܪ̈ܒ̈ܢ̈ܐ ܗ̈ܝ ܕ̈ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀ ܩ̈ܛ̈ܠ̈ ܢ̈ܬ̈ܩ̈ܛ̈ܠ̈ ܀
5 ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀ ܩ̈ܘ̈ܪ̈ܒ̈ܢ̈ܐ ܗ̈ܝ ܕ̈ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀
6 ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀ ܩ̈ܘ̈ܪ̈ܒ̈ܢ̈ܐ ܗ̈ܝ ܕ̈ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀
7 ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀ ܩ̈ܘ̈ܪ̈ܒ̈ܢ̈ܐ ܗ̈ܝ ܕ̈ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀
8 ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀ ܩ̈ܘ̈ܪ̈ܒ̈ܢ̈ܐ ܗ̈ܝ ܕ̈ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀
9 ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀ ܩ̈ܘ̈ܪ̈ܒ̈ܢ̈ܐ ܗ̈ܝ ܕ̈ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀
10 ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀ ܩ̈ܘ̈ܪ̈ܒ̈ܢ̈ܐ ܗ̈ܝ ܕ̈ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀
11 ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀ ܩ̈ܘ̈ܪ̈ܒ̈ܢ̈ܐ ܗ̈ܝ ܕ̈ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀
12 ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀ ܩ̈ܘ̈ܪ̈ܒ̈ܢ̈ܐ ܗ̈ܝ ܕ̈ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀
13 ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀ ܩ̈ܘ̈ܪ̈ܒ̈ܢ̈ܐ ܗ̈ܝ ܕ̈ܐ̈ܢ̈ܬ̈ ܐ̈ܡ̈ܪ̈ ܠ̈ܐ̈ܒ̈ܐ ܐ̈ܘ ܠ̈ܐ̈ܡ̈ܐ ܀

Et venerunt ii qui in navi erant, eumque ad- 33
orantes, dixerunt; Verè filius Dei es. Et 34
navigârunt, veneruntq; in terram Genesar.
Et quum agnovissent eum homines regionis 35
illius, miserunt in omnes vicos circumjacen-
tes, & obtulerunt ei eos omnes qui variis
morbis affecti erant. Et rogabant eum ut 36
tangerent vel fimbriam tantùm vestimenti
ejus: & ii qui tetigerunt, sanati sunt.

Dominicâ post Pentecosten. 36.

CAP. XV.

Tunc accesserunt ad Jesum Pharisæi, & 1
Scribæ ab Hierusalem, & inquiunt; Quæ- 2
re discipuli tui transgrediuntur traditionem
seniorum, nec abluunt manus suas quum e-
dunt panem? Respondit Jesus, & ait illis; 3
Quare & vos trangredimini mandatum Dei
propter traditionem vestram? Deus enim
ait, Honora patrem tuum & matrem tu- 4
am: &, Qui maledixerit patri suo, aut ma-
tri suæ, morte moriatur. Vos autem dici- 5
tis, Quisquis dixerit patri aut matri, Ob-
latio mea tale quid est, ut utilitatem per-
cipias à me: Et non honorabit patrem 6
suum aut matrem suam. Et abrogâstis ser-
monem Dei propter traditionem vestram.
Hypocritæ, benè vaticinatus est de vobis 7
Esaia propheta, inquiens; Populus hic la- 8
biis suis honorat me, cor autem eorum val-
dè remotum est à me. Et frustrà me reve- 9
rentur, docentes doctrinas mandatorum ho-
minum. Porrò convocavit turbas, & dixit 10
eis; Audite & intelligite. Nequaquam id 11
quod ingreditur in os, polluit hominem:
sed quod prodit ab ore, illud inquinat homi-
nem. Tunc accesserunt discipuli ejus, & di- 12
cunt ei; Nôsti Pharisæos, qui audierunt hunc
sermonem, offensos fuisse? Ipse verò respon- 13
dit, & ait illis; Omnis planta quam non plan-
taverit Pater meus qui in cœlis est, evelletur.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * كساني كه در كشتي بودند آمدند واورا سجود كردند * وكفتند بحقيقت
توي فرزند خدا هشتاد پنج انجا كه رنجورانرا بركنار راه مي
34
35 انداختند * واز انجا بزمين قنسرين آمدند * * كسان آن ولايت شنيدند *
وفرستادند † درهمه دهها وولايات * كه كرداكرد ايشانست واوردند پيش او † رنجوراني
36 كه از دست رفته بودند * ونزديك لوشدند تا بكنار جامهء او برسند * هركه
رسيد خوش شد وشفا يافت هشتاد شش
1 اعتراض معتزلان براي دست شستن * انكه معتزلان ونويسندكان *
2 كه از اورشليم بودند * پيش عيسي نزديك شدند * وكفتند * چرا شاكردان تو برر
3 سپارش پيران مي كدرند * وقتي كه نان مي خورند دست خود نمي شويند * عيسي بديشان
4 پاسخ داد * وكفت چرا شما نيز * برسپارش خدا مي كدريد * براي سپارشهاء شما * براي انك
خدا كفت پدرت را ومادرت راحرمت بدار * وهركه پدر ومادر خود را دشنام دهد * بمردن بميرد *

Homines autem *qui in navi erant* 33
venerunt, & eum adorârunt; dixe-
runtque, In veritate tu es Filius
Dei.

LXXXV. Ubi ægrotos juxta viam projecerunt.

Et illinc in terram Kennasrin vene- 34
runt. Quo audito homines illius re- 35
gionis miserunt in omnes pagos &
præfecturas quæ circum circa illos
erant; & adduxerunt ad eum ægro-
tos opem prætergressos. Qui ad il- 36
lum accesserunt, ut oram vestimenti
illius attingerent: quicunque vero te-
tigit sospes evasit & valetudinem
reperit.

LXXXVI. Altercatio Pharisæorum de manuum lotione.

CAP. XV.

Tunc Pharisæi & scribæ, qui ex 1
Hierosolyma erant, ad Jesum acces-
serunt, & dixerunt; Quare disci- 2
puli tui traditionem seniorum trans-
grediuntur, nec quando panem com-
edunt manus suas lavant? Jesus il- 3
lis responsum dedit, & dixit; Qua-
re vos etiam mandatum Dei trans-
gredimini propter traditiones vestras?
Eò quòd Deus dixit, Patrem tuum 4
& matrem tuam in honore habe: &
qui patrem aut matrem suam con-
tumeliâ affecerit, moriendo moriatur.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

33 Qui autem in navicula erant, venerunt & adoraverunt eum, dicentes; Verè Fi-
34 lius Dei es. Et cùm transfretâſſet, venerunt in terram Geneſar. Et cùm cog-
35 noviſſent eum viri loci illius, miſerunt in univerſam regionem illam, & obtu-
36 lerunt ei omnes malè habentes: Et rogabant eum ut vel fimbriam veſtimenti ejus tangerent. Et quicunque tetigerunt, ſalvi facti ſunt.

1 CAP. XV.
2 Tunc acceſſerunt ad eum ab Jeroſolymis Scribæ, & Phariſæi, dicentes; Quarè diſcipuli tui tranſgrediuntur traditionem ſeniorum? non enim lavant manus
3 ſuas cùm panem manducant. Ipſe autem reſpondens ait illis; Quarè & vos tranſgredimini mandatum Dei propter traditionem veſtram? Nam Deus dixit; Honora patrem & matrem: &; Qui maledixerit patri, vel matri, morte mo- 4
riatur. Vos autem dicitis; Quicunque dixerit patri, vel matri, Munus quod- 5
cunque eſt ex me, tibi proderit: Et non honorificabit patrem ſuum, aut ma- 6
trem ſuam: & irritum feciſtis mandatum Dei propter traditionem veſtram. Hy- 7
pocritæ, benè prophetavit de vobis Iſaias, dicens; Populus hic labiis me hono- 8
rat: cor autem eorum longè eſt à me. Sine cauſa autem colunt me, docentes do- 9
ctrinas & mandata hominum. Et convocatis ad ſe turbis, dixit eis; Audite & 10
intelligite. Non quod intrat in os, coinquinat hominem: ſed quod procedit 11
ex ore, hoc coinquinat hominem. Tunc accedentes diſcipuli ejus, dixerunt ei; 12
Scis quia Phariſæi audito verbo hoc, ſcandalizati ſunt? At ille reſpondens 13
ait; Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus cœleſtis, eradicabitur.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 34 * وَلَمَّا عَبَرُوا جَاءَ ٱلَّذِينَ كَانُوا فِي ٱلسَّفِينَةِ وَسَجَدُوا لَهُ قَائِلِينَ أَنْتَ هُوَ بِٱلْحَقِيقَةِ ٱبْنُ ٱللَّهِ
35 جَاءُوا إِلَى أَرْضِ جَانَاسَرَ * فَعَرَفَهُ أَهْلُ ذٰلِكَ ٱلْمَكَانِ وَأَرْسَلُوا إِلَى جَمِيعِ أَهْلِ تِلْكَ ٱلْكُورِ وَقَدَّمُوا
36 إِلَيْهِ كُلَّ ٱلْمَسْقُومِينَ * وَطَلَبُوا إِلَيْهِ لِكَيْمَا يَلْمِسُوا طَرَفَ ثَوْبِهِ فَقَطْ * وَكُلُّ مَنْ لَمَسَهُ خَلَصَ *

* Et venerunt qui erant in navicula, & adoraverunt eum, dicentes; Tu es in veritate filius Dei. Et cùm tranſfretâſſent, venerunt in terram Genaſar. Et cognoverunt illum viri ejus loci, & miſerunt ad omnes incolas earum regionum: et obtulerunt ei omnes ægrotos, Et rogaverunt eum ut tangerent extremitatem veſtimenti ejus tantùm. Et quicunque tetigit eam, ſalvus factus eſt.

* ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ وَٱلْأَرْبَعُونَ *

Sectio quadrageſima quinta.

1 2 * حِينَئِذٍ جَاءَ إِلَيْهِ مِنْ يَرُوشَلِيمَ كَتَبَةٌ وَفَرِّيسِيُّونَ قَائِلِينَ * لِمَاذَا تَلَامِيذُكَ يَتَعَدَّوْنَ وَصِيَّةَ
3 ٱلْمَسِيحِ إِذْ لَا يَغْسِلُونَ أَيْدِيَهُمْ عِنْدَ أَكْلِهِمُ ٱلْخُبْزَ * أَجَابَهُمْ قَائِلًا فَلِمَاذَا أَنْتُمْ تَتَعَدَّوْنَ
4 وَصِيَّةَ ٱللَّهِ مِنْ أَجْلِ سُنَّتِكُمْ * أَلَمْ يَقُلِ ٱللَّهُ * أَكْرِمْ أَبَاكَ وَأُمَّكَ وَٱلَّذِي يَقُولُ كَلَامًا رَدِيًّا فِي
5 أَبِيهِ أَوْ أُمِّهِ يَمُوتُ مَوْتًا * وَأَنْتُمْ تَقُولُونَ أَنَّ مَنْ لَا يَرْفَعُ عَنْ أَبِيهِ وَأُمِّهِ قُرْبَانًا * فَلَيْسَ يُكْرِمُ
6 أَبَاهُ وَأُمَّهُ * وَأَبْطَلْتُمْ كَلَامَ ٱللَّهِ مِنْ أَجْلِ سُنَّتِكُمْ * أَيُّهَا ٱلْمُرَاؤُونَ حَسَنًا تَنَبَّأَ عَلَيْكُمْ إِشَعْيَاءُ
7 8 ٱلنَّبِيُّ قَائِلًا * أَنَّ هٰذَا ٱلشَّعْبَ قَرِيبٌ مِنِّي بِفِيهِ وَيُكْرِمُنِي بِشَفَتَيْهِ وَقَلْبُهُ بَعِيدٌ عَنِّي * يَعْبُدُونَنِي
9 10 بَاطِلًا * وَيُعَلِّمُونَ تَعْلِيمَ وَصَايَا ٱلنَّاسِ * وَدَعَا ٱلْجَمْعَ وَقَالَ لَهُمُ ٱسْمَعُوا وَٱفْهَمُوا * لَيْسَ مَا يَدْخُلُ فَمَ
11 12 ٱلْإِنْسَانِ يُنَجِّسُهُ * لٰكِنِ ٱلَّذِي يَخْرُجُ مِنْ فِيهِ هٰذَا هُوَ ٱلَّذِي يُنَجِّسُهُ * حِينَئِذٍ جَاءَ إِلَيْهِ تَلَامِيذُهُ
13 وَقَالُوا لَهُ أَتَعْلَمُ أَنَّ ٱلْفَرِّيسِيِّينَ لَمَّا سَمِعُوا ٱلْكَلَامَ شَكُّوا * فَأَجَابَهُمْ قَائِلًا كُلُّ غَرْسٍ لَا يَغْرِسُهُ
أَبِي ٱلسَّمَاوِيُّ يَقْلَعُ *

1 CAP. XV.
2 Tunc venerunt ad eum ab Jeroſolymis Scribæ & Phariſæi, dicentes; Quare diſcipuli tui tranſgrediuntur mandatum ſeniorum, quandoquidem non lavant manus ſuas, quando manducant panem?
3 Reſpondit eis, dicens; Quare vos tranſgredimini mandatum Dei propter ſtatuta veſtra? Nonne dixit Deus, Honora 4
patrem tuum & matrem tuam? & qui proferit ſermonem turpem in patrem ſu- 5
um, morietur morte? Vos autem dicitis, Quòd qui non attollit pro patre ſuo
& matre ſuâ oblationem, Non honorat 6
patrem ſuum & matrem ſuam. Et abrogaſtis verba Dei propter ſtatuta veſtra.
O hypocritæ, benè prophetavit de vobis 7
Iſaias Propheta, dicens; Quòd hic 8
populus propinquus eſt mihi ore ſuo, & honorat me labiis ſuis, & cor ejus eſt
diſtans à me. Colunt me fruſtrà, & do- 9
cent doctrinam mandatorum hominum.
Et vocavit turbam, & dixit eis; Au- 10
dite & intelligite. Non quod intrat in 11
os hominis, coinquinat illum: ſed quod exit ab ore ejus, hoc eſt quod coinquinat eum. Tunc venerunt ad eum diſci- 12
puli ejus, & dixerunt ei; Scias quòd Phariſæi, quando audierunt ſermonem, ſcandalizati ſunt. Reſpondit eis, di- 13
cens; Omnis planta, quam non plantat pater meus cœleſtis, eradicabitur.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ወእለ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ ሰገዱ፡ ሎቱ፡ እንዘ፡ ይብሉ፡ ለማኑ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወልዱ፡
34 ለኔ፡፡=፨ ወዲያውሮ፡ በጽሐ፡ ውስተ፡ መድረ፡ ገንሳሬጥ፡=፨ ወለእመርሆ፡ ሰብእ፡
35 ባህየ፡ ወፈነዉ፡ ኵሉ፡ ለድያመ፡ ወለመጽሉ፡ ሎቱ፡ ኵሉ፡ ሕሙማነ፡=፨ ወለስተኀ
36 ቍዕዎ፡ ኀመ፡ ይፀክፈ፡ ወኵሎሙ፡ ዘፈረ፡ ፅብሱ፡ እለ፡ ለኀፍዎ፡ ሐይዉ፡፡=፨
በእንተ፡ እለ፡ ይሳድጥ፡ ትእዛዘ፡ እግዚአብሔር፡፡
1 ወእመዝ፡ ቀርቡ፡ እለ፡ መጽሉ፡ ኀቤሁ፡ እመሊያሩሰሌም፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪሳዊያን፡ እነ
2 ዘ፡ ይብሉ፡=፨ ለምንት፡ ላርደሊከ፡ ይትዒዉ፡ ትእዛዘ፡ ሊቃናት፡ እስመ፡ ሊይትኀፀቡ፡ እ
3 ደዊሆሙ፡ ሶቤ፡ ኅብስተ፡ ይበልዑ፡=፨ ወለውሠለ፡ ወይቤሎሙ፡ ለምንት፡ ለእንትዉ፡
4 ትትዒዉ፡ ትእዛዘ፡ ለእግዚአብሔር፡ በእንተ፡ ሠርዓተ፡ ለበዊክሙ፡=፨ ወእግዚአ
5 ሔር፡ ይቤ፡ ለክብር፡ ለበ፡ ወእመ፡ ወዘየሐሚ፡ እበ፡ ወእመ፡ ሞተ፡ ለይሙት፡=፨ ወእን
ትሙሰ፡ ትብሉ፡ ዘይቤ፡ ለለብ፡ ወእመ፡ ሀብተ፡ ዘእመኀቤየ፡ ዘበቁዕኩክ፡ ሊየክብር፡
6 እባሁ፡ ወሊእሞ፡=፨ ወሰዐርክሙ፡ ቃሎ፡ ለእገዚአብሔር፡ በእንተ፡ ሠርዓትክሙ፡=፨
7 8 መድልዋን፡ ሠናየ፡ ተነገበየ፡ ሊሰይያስ፡ ላዕሌክሙ፡ እንዘ፡ ይብል፡=፨ ዝሕዝብ፡ በከና
9 ፍና፡ ዒክብሩኒ፡ ወበልቦሙሰ፡ ነኖኅ፡ ሀለው፡ ደርሐቁ፡ እመኔየ፡=፨ ወከንቶ፡ ያመልኩ
10 ኒ፡ እንዘ፡ ይሜህሩ፡ ሠርዓታተ፡ ሰብእ፡፡=፨ ወለቅሪበ፡ ኤሕዛበ፡ ይቤሎሙ፡ ስሙ፡
11 ወለብዉ፡=፨ ኵሙ፡ ላኮ፡ ዘይበውእ፡ ውስተ፡ ለፍ፡ ሊየረኵሶ፡ ለሰብእ፡ ባሕቱ፡
12 ዘይወፅእ፡ እሙውስተ፡ ለፍ፡ ውእተ፡ ዘየረኵሶ፡ ለሰብእ፡፡=፨ ወእመዝ፡ ቀረቡ፡
ለርደሊሁ፡ ይብልዎ፡ ታእመርሁ፡ ኵሙ፡ ፈረሳዊያን፡ ሰሚዖሙ፡ ለንጉርጉረ፡=፨
13 ወለውሠለሙ፡ ወይቤ፡ ኵሉ፡ ተክል፡ እንተ፡ ሊተከለ፡ እቡየ፡ ሰሚየዊ፡ ትሠረ
ው፡፡=፨

Et qui in nave erant adoraverunt eum dicentes, Verè Dei filius es. 33
Et pro- 34
cedentibus illis venit in terram Geneſarat. Et cognoverunt eum homines 35
iſtius loci, & miſerunt in omnem regionem, & attulerunt ei omnes malè affectos. Et rogabant eum ut tangerent fimbriam veſtimenti ejus, & omnes 36
qui tetigerunt eam ſani facti ſunt.

CAP. XV.

De iis qui rejiciunt præcepta Domini.

1 Et tunc acceſſerunt ad eum venerunt ad eum è Hieruſalem Scribæ, & Phari-
2 ſæi dicentes; Quare diſcipuli tui tranſgrediuntur mandata ſeniorum,
3 quoniam non abluntur manus eorum, quando panem edunt. Et reſpondit, & dicit iis; Quare vos tranſgredimini mandata Dei per conſtitutionem patrum veſtrorum? Et Deus dicit, Honora patrem, & matrem: &, Qui vexabit 4
patrem & matrem, morte moriatur. Et vos dicitis, Qui dicit patri & ma- 5
tri; Donum illud quod ex me fuit quo tibi proficerem, non honorabit
patrem ejus neque matrem ejus. Et evacuaviſtis verbum Dei per conſtitu- 6
tiones veſtras. Hypocritæ, bene prophetavit Eſaias ſuper vos, dicens; Iſte 7 8
populus in labiis ſuis honoraverunt me, & in cordibus ſuis longè fuerunt à 9
me recedentes. Et fruſtrà colunt me docentes conſtitutiones hominum. Et 10
accedentibus eum populis, dicit iis, Audite & intelligite; Quòd non quod 11
intrat in os, polluit hominem: ſed quod egreditur ex ore, hoc eſt quod polluit
hominem. Et accedentes diſcipuli ejus dicunt ei, Sciſne quòd Phariſæi au- 12
dientes oblatraverunt. Et reſpondit iis, & dicit, Omnis plantatio, quam non 13
plantavit pater meus cœleſtis, peribit.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * وشما مي كوييد * هركه بپدر ومادر خود بكويد * اين چيزكه بشما مي دهم ازمن منت
6 است ونمي گذاريد كه آدمي †پدر ومادر† خود را حرمت دارد * * كلمهء خدا باطل كرديد براي
7 سپارشهاء شما * * اي منافقان خوش پيغبري كرد بر شما اشعياء پيغمبر وگفت نبوت
8 9 * اين خلق بلب خود مرا حرمت †مي دارند * ودل ايشان از من عظيم دورست * * وفاسد مرا مي
10 پرستند * بدانك تعليم وسپارشهاء خلق مي امورند * * جماعت را پيش خود خواند وگفت
11 بشنويد ودريابيد * * نه هرچه در دهن اندر آيد ادمي را پليد كند الا هرچه از دهن بدر
12 آيد ان ادمي را پليد كند * * انگه شاگردان او پيش او آمدند وگفتند نوميدند كان چون اين
13 سخن را شنيدند * پريشان شدند * * مسيح بديشان جواب داد وگفت هر درختي كه پدر من
كه بر آسمانست او را ننشاند برگنده شود *

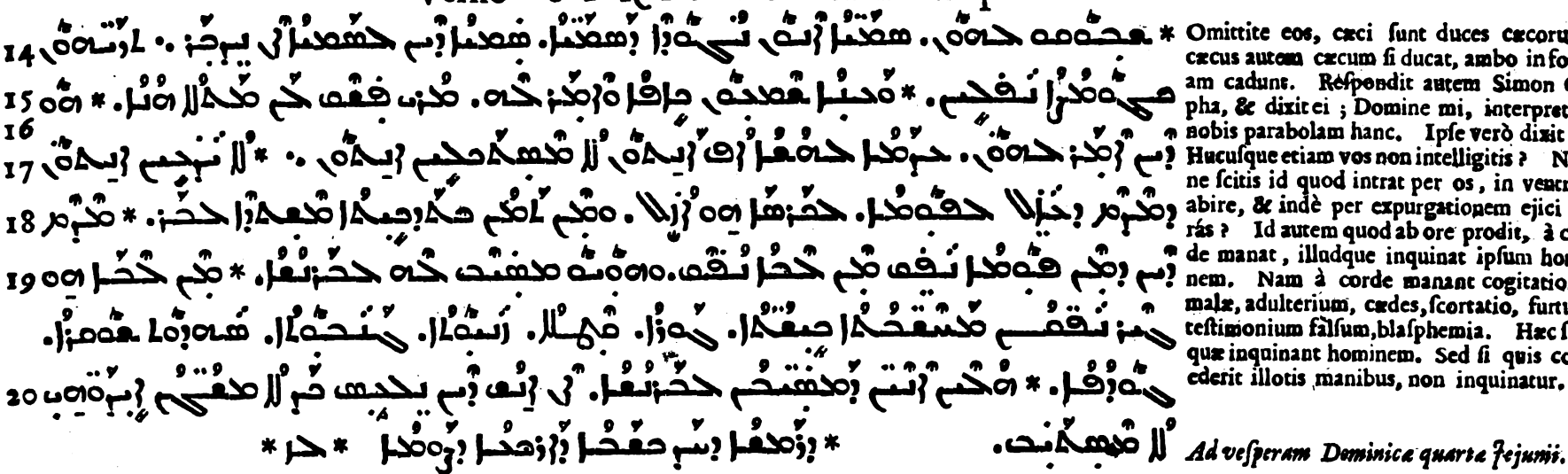
Vos autem dicitis; Quicunque pa- 5
tri aut matri ſuæ dicit, Hæc res quam vobis do, à me munus eſt: & non permittitis homini ut parentibus ſuis honorem exhibeat. Sic verbum 6
Dei irritum feciſtis propter traditiones veſtras. O hypocritæ, bene vaticinatus eſt de vobis Eſaias Propheta, 7
& dixit: Prophetia.
Hic populus labiis ſuis mihi honorem 8
exhibent, at cor ipſorum à me longiſſimè abeſt. Et corruptè me colunt, 9
eò quòd doctrinam & traditiones hominum docent. Deinde turbam ad ſe 10
vocavit, & dixit; Audite & intelligite. Haud quicquid per os ingre- 11
ditur, hominem contaminat: ſed quod ex ore egreditur illud hominem inquinat. Tunc diſcipuli ejus ad eum 12
venerunt, & dixerunt; Scribæ, cum hunc ſermonem audirent, ægrè tulerunt. Chriſtus illis reſponſum de- 13
dit, & dixit; Omnis arbor, quam Pater meus, qui in cœlis eſt, non plantavit, effodietur.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΗ'. ΚΘ'. Λ'.

Sinite illos: duces sunt cæci cæcorum. cæcus autem cæcum si per vi-
14 Ἄφετε αὐτούς. ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν. τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδη- ρνς ε
am ducat, ambo in foveam cadent. Respondens autem Petrus, dixit ei;
15 γῶ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπεν αὐτῷ, ρνζ
Explica nobis parabolam istam. At Jesus dixit; Adhuc & vos in- ς
16 Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀ-
intelligentes estis? Nondum consideratis quòd omne ingredions in os, in
17 συνετοί ἐστε; Οὔπω νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς
ventrem cadit, & in secessum ejicitur? At exeuntia de ore,
18 τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; Τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόμα-
de corde prodeunt, & illa communem faciunt hominem. De enim
19 τος, ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχονται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Ἐκ γὰρ
corde exeunt ratiocinationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes,
τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι,
furta, falsa testimonia, blasphemiæ. Hæc sunt communem facientia
20 κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. Ταῦτά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν
hominem. Verùm illotis manibus manducare, non communem facit hominem. Et
21 ἄνθρωπον. τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν, οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ΚΘ'
egressus indè Jesus, secessit in partes Tyri & Sidonis. Et ecce
22 ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. Καὶ ἰδοὺ
mulier Chananæa à finibus illis egressa, clamavit ei, di-
γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα, ἐκραύγασεν αὐτῷ, λέγου-
cens; Miserere mei, Domine, fili David: filia mea malè *dæmonizatur*. Ille
σα, Ἐλέησόν με, Κύριε υἱὲ Δαβίδ, ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. Ὁ 23
autem non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli ejus roga-
δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἠρώ-
bant eum, dicentes; *Absolve* eam, quia clamat post nos. Ipse autem
των αὐτὸν, λέγοντες, Ἀπόλυσον αὐτὴν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. Ὁ δὲ 24
ρνη respondens, ait; Non *legatus* sum *si non* ad oves *perditas* domûs
ε ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου
ρνθ Israel. Illa autem veniens adorabat eum, dicens; Domine, *succurre* mihi. Qui
ς Ἰσραήλ. Ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ, λέγουσα, Κύριε, βοήθει μοι. Ὁ 25
verò respondens, ait; Non est *pulchrum* sumere panem filiorum, & *jacere* ca- 26
δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν, Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυ-
tulis. Illa *autè* ait; *Utique*, Domine: *etenim* catelli edunt de micis ca-
ναρίοις. Ἡ δὲ εἶπε, Ναὶ Κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πι- 27
dentibus de mensâ dominorum suorum. Tunc respondens Jesus, ait
πτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 28
illi; O mulier, magna tua fides: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia
αὐτῇ, Ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ
ejus *ab* hora illa. Et *transiens* indè Jesus, venit *juxta*
Λ' αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἦλθε παρὰ τὴν 29
mare Galilææ. Et ascendens in montem, sedebat ibi.
θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας. καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκάθητο ἐκεῖ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * Omittite eos, cæci sunt duces cæcorum: cæcus autem cæcum si ducat, ambo in foveam cadunt. Respondit autem Simon Cepha, & dixit ei; Domine mi, interpretare nobis parabolam hanc. Ipse verò dixit eis, Hucusque etiam vos non intelligitis? Nónne scitis id quod intrat per os, in ventrem abire, & indè per expurgationem ejici foràs? Id autem quod ab ore prodit, à corde manat, illudque inquinat ipsum hominem. Nam à corde manant cogitationes malæ, adulterium, cædes, scortatio, furtum, testimonium falsum, blasphemia. Hæc sunt quæ inquinant hominem. Sed si quis comederit illotis manibus, non inquinatur.

Ad vesperam Dominicæ quartæ Jejunii. 37.

21 * Et egressus est illinc Jesus, venitque in fines Tyri & Sidonis. Et ecce mulier Cananites de finibus illis exiit, clamans ac dicens; Miserere mei, Domine mi, fili David; filia mea malè rapitur à dæmonio. Ipse verò nullum dedit ei responsum. Et accesserunt discipuli ejus rogantes eum, & dicentes; Dimitte eam, quia clamat post nos. Ipse verò respondit, & ait illis; Non sum missus nisi ad oves quæ aberrârunt à domo Israel. Illa autem veniens adoravit eum, & dixit; Domine mi, adjuva me. Dixit ei Jesus, Non est decorum accipere panem liberorum, & objicere canibus. Ipsa verò dixit, Etiam, Domine mi, etiam canes edunt de micis quæ cadunt è mensis dominorum suorum, & vivunt. Tunc dixit ei Jesus, O mulier, magna est fides tua, fiat tibi ut vis: & sanata est filia ejus ex illa hora. Et discessit illinc Jesus, venitque juxta crepidinem maris Galilææ? Et conscendit montem, sedítque illìc.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * ایشانرا رها کنید زیرا نا بینا آنند * که دلیل کوران شده اند * [چونا بینا راهبرنا
15 بینا شود] زود باشد که هردو درچاه افتند * جواب داد شمعون صفا وبدو گفت
16 اي خداوند اين مثل را برای ما تفسیر کن * او بدیشان گفت تا این ساعت شما نیز
17 هنوز درنمي یابید * ونمي دانید که هرچه در دهن اندرآید از نشیب بیرون رود وبر
18 زمین افتد * از انجا ادمي پلید نمي شود * ولیکن هر سخني بد که از دهن ادمي
19 بیرون آید * وفکرهاء بد از دل اید آن ادمي را پلید کند * وان † زناست * وکشتن * [وزدي]
20 وگواهي † دروغ * وغیبت مردم * وافتري * اینها اند که ادمي را پلید مي کنند اکر ادمي بي
دست شستن نان خورد پلید نمي شود هشتاد هفت انجا که دختر کنعاني را شفا داد
21 * عیسي از انجا بدرآمد * ودر حدود صور وصیدا † طواف مي کرد * ناکاه زن کنعاني از کوشه
22 بدرآمد * بانك مي زد وبي کفت رحمت کن بر من اي † خداوند من فرزند † داود * که دخترم
23 عظیم دشخواریها از ابلیسیان مي کشد * عیسي بدو جواب نداد * شاکردان پیش او آمدند
24 وکفتند اورا ازما دورکن * که از پس ما بانك مي زند * عیسي بدیشان جواب داد که فرستاده
نشدم الا پیش آن کوسفندان که از بني اسراییل کمراه شدند *

Illos missos facite; quia cæci illi sunt, qui duces cæcorum facti sunt: cùm cæcus dux viæ cæco fuerit, brevi fiet ut ambo in puteum cadant. Respondit Simeon Cephas, & ei dixit; O Domine, hanc parabolam nobis explica. Ille dixit eis; usque ad hanc horam vos etiam nondum intelligitis? Neque cognoscitis, quod quicquid in os ingreditur, per inferiora exit & in terram cadit; unde homo non contaminatur. Verùntamen omne verbum malum quod ex ore hominis prodit & cogitationes malæ, ex corde proveniunt: hæc hominem contaminatum reddunt. Hujusmodi est fornicatio, & cædes, & furtum, & testimonium falsum, & calumnia hominum, & blasphemia. Hæc sunt quæ hominem contaminant: si quis autem sine manuum lotione panem comedat, contaminatus non est.

LXXXVII. ubi filiæ Chananææ sanitatem restituit.

Jesus illinc egressus est & terminas Tyri & Sidonis peragravit. Derepentè mulier Chananæa ex angulo prodiit, & clamore sublato dixit; Miserere mei ô Domine mi, filî David: filia enim mea valdè gravia à diabolis patitur. Jesus ei responsum non dedit: discipuli igitur ad eum venerunt, & dixerunt; Eam à nobis amanda, quia post nos vociferatur. Jesus illis hoc responsum dedit, Quin missus non sum nisi ad oves, quæ de filiis Israelis aberrârunt.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

14 Sinite illos: cæci sunt, & duces cæcorum: cæcus autem si cæco ducatum præ-
15 stet, ambo in foveam cadunt. Respondens autem Petrus dixit ei; Edissere
16 nobis parabolam istam. At ille dixit; Adhuc & vos sine intellectu estis? Non
17 intelligitis, quia omne quod in os intrat, in ventrem vadit, & in secessum emit-
18 titur? Quæ autem procedunt de ore, de corde exeunt, & ea coinquinant ho-
19 minem: De corde enim exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicati-
20 ones, furta, falsa testimonia, blasphemiæ. Hæc sunt quæ coinquinant homi-
21 nem. Non lotis autem manibus manducare, non coinquinat hominem. Et e-
22 gressus indè Jesus, secessit in partes Tyri & Sidonis. Et ecce mulier Chana-
næa à finibus illis egressa clamavit, dicens ei; Miserere meî, Domine fili David:
filia mea malè à dæmonio vexatur. Qui non respondit ei verbum. Et acce-23
dentes discipuli ejus rogabant eum, dicentes; Dimitte eam: quia clamat post nos.
Ipse autem respondens ait; Non sum missus nisi ad oves, quæ perierunt domûs 24
Israel. At illa venit, & adoravit eum, dicens; Domine, adjuva me. Qui 25
respondens ait; Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus. 26
At illa dixit; Etiam, Domine: nam & catelli edunt de micis, quæ cadunt de 27
mensa dominorum suorum. Tunc respondens Jesus, ait illi; O mu- 28
lier, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia ejus ex illa
hora. Et cùm transîsset indè Jesus, venit secus mare Galilææ: & ascendens 29
in montem, sedebat ibi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 دعوهم فانهم عميان * قادة عميان واعمي يقود اعمي يقعان كلاهما في حفرة * اجابة بطرس
15 وقال فسر لنا المثل * قال لهم احي وانتم لا تفهمون هذا * اما تعلمون ان كلما يدخل فم الانسان
16 يصل الي البطن ويطرد الي المخرج * واما الذي يخرج من الفم فهو يخرج من القلب * هذا
17 الذي ينجس الانسان * لانه يخرج من القلب * الفكر السوء * القتل * الزنا * الفسق * السرقه * شهادة
18 الزور * التجديف * هذا هو الذي ينجس الانسان * واما الاكل بغير غسل ايدي فليس
ينجس الانسان *

Sinite eos quoniam ipsi cæci sunt, duces 14
cæcorum: & cæcus si ducat cæcum,
cadunt ambo in foveam. Respondit ei 15
Petrus, dicens; Expone nobis paraboláam. Ait illis; Etiamne & vos non in- 16
telligitis hoc? Nónne scitis quòd quic- 17
quid intrat os. hominis, pervenit ad
ventrem, & expellitur in secessum? Sed 18
quod exit ab ore, ipsum exit è corde; hoc
est quod coinquinat hominem. Nam exit 19
è corde cogitatio mala, occisio, fornica-
tio, adulterium, furtum, testimonium
falsum, blasphemia. Hoc est quod coin- 20
quinat hominem: sed manducare absque
lotione manuum, non coinquinat homi-
nem.

Sectio quadragesima sexta.

21 ولما خرج يسوع من هناك جاء الي نواحي صور وصيدا * واذا امراة كنعانية خرجت من
22 تلك التخوم تصيح قائلة ارحمني يا رب يا بن داود ابنتي بها شيطان يعذبها * فلم يجبها
23 بكلمة * فجاء تلاميذه وسالوه قائلين اطلق هذه المراة فانها تصيح في اثرنا * فاجابهم قائلا لم
24 ارسل الا الي الخراف الضالة من بيت اسرائيل * فاتت وسجدت له قائلة يا رب اعني * فاجابها
25 قائلا ليس يحسن ان يوخذ خبز البنين فيعطي للكلاب * فقالت نعم يا رب وقد تاكل الكلاب
26 من الفتات الذي يسقط من موائد البنين * فاجابها يسوع قائلا يا مراة عظيم ايمانك
27 يكون لك كما اردت * فبرات ابنتها من تلك الساعة *

Et cùm exíssset Jesus indè, venit in 21
partes Tyri & Sidonis. Et ecce mulier 22
Chananæa egressa est ex illis finibus, cla-
mans & dicens; Miserere mei, fili Da-
vid: in filia mea incst dæmonium cru-
cians eam. Et non respondit ei verbum. 23
Venerunt autem discipuli ejus, & roga-
verunt eum, dicentes; Dimitte hanc
mulierem, quia clamat in vestigiis no-
stris. Respondit eis, dicens; Non sum 24
missus nisi ad oves errantes de domo Is-
rael. Venit autem illa, & adoravit 25
eum, dicens; Domine, adjuva me. Re- 26
spondit ei, dicens; Non est bonum su-
mi panem filiorum, & dari canibus.
Dixit autem illa; Vtique, Domine, & 27
quandoque comedunt canes de micis quæ
cadunt de mensis filiorum. Tunc respon- 28
dit ei Jesus, dicens; O mulier, magna
est fides tua: fiat tibi sicut voluisti: &
sanata est filia ejus ex illa hora.

Sectio quadragesima septima.

29 واننقل يسوع من هناك وجاء الي عبر بحر الجليل وصعد الجبل وجلس هناك *

Et discessit Jesus indè, & venit trans 29
fretum maris Galilææ: conscenditque
montem, ac sedit ibi.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ሓድግዎሙ : ዕዉራን : እሙነቱ : መርሐ : ዐዋዉርት : ዕዉር : ለዕዉር : እመ : መር
15 ሐ : ሓቡረ : ይወድቁ : ውስተ : ግብ::=ፅ ወለውለአ : ጰጥሮስ : ወይቤሎ : ንግ
16 ረነ : ዘንተ : ምሳሌ:=ፅ ወይቤ : ኣዲሁ : ለንትሙኒ : ሊለባዊያን:=ፅ ለንትሙ :
17 ሊታእመረኑ : ከመ : ኵሉ : ዘይበውኣ : ውስተ : ላፍ : ውስተ : ካርሠ : ይትገመር :
18 ወጽመ : ይትገደፍ:=ፅ ወዘክ : ይወፅእ : እመውስተ : ላፍ : እመልብ : ይወፅእ : ወ
19 እሙንቱ : ያረኵስዎ : ለሰብእ:=ፅ እክመ : እመውስተ : ልብ : ይወፅእ : እኩይ: ቀ
20 ቲል : ወመሕዘን : ዝሙት : ወስርቅ : ስመዐ : በሐስት : ወፅርፈት:=ፅ እሉኬ : ዘያረ
21 ኵስዎ : ለሰብእ : ወዘእንበለ : ተኀፅቦ : እደውስ : በሊዕ : ሊያረኵሶ : ለሰብእ::
ወወፂአ : እሞሂያ : እግዚእሊየሱስ : ተግሕሠ : ውስተ : ደወለ : ጢሮስ : ወሲዶና:=ፅ
በእንተ : ከናናዊት : እንተ : ወለታ : ተዓብድ::
22 ወናሁ : ብእሲት : ከናናዊት : እመውስቴ : ለድባር : ወፀአት : እንዘ : ትጸርኅ : ወትብ
ል : ሞሐረኒ : እግዚኦ : ወልደ : ዳዊት : ሞሐረኒ :ወለቲየ : እኩይ : ጋኔን : ኣኀዞ:=ፅ
23 ወሊያውሠአ : እግዚእሊየሱስ : ቃለ : ወቂረቦ : ላሪደሊሁ : ለስተብቍዕዎ : እንዘ : ይ
24 ብሉ : ፈንዎ : ለዛ : እክመ : ትጸርኅ : በድኅሬነ:::=ፅ ወለውለአ : ወይቤ : ሊተፈነ
25 ውኩ : ዘእንበለ : ውስጥ: ለባግዕ : ዘተገድፈ : ዘቤት : እሴራሌል::=ፅ ወቅረበ ስገደት :
26 ሎቱ : እንዘ : ትብል : እግዚኦ : ናድአኒ:=ፅ ወለውሢአ : ይቤላ : ሊኮነ : ሠናያ : ንሢ
27 ኣ : ኅብስተ :ውሉድ : ወወሢበ : ለኪሰቦት:=ፅ ወትቤ : እወ : እግዚኦ : እክመ : ኀሰ
28 ባትነ : ይበልዑ : እመፍርፋሬት : ዘይወድቅ : እመነ : ማእደተ : ለጋእስቲሆሙ:=ፅ ወ
እመዝ : ለውሠአ : እግዚእሊየሱስ : ወይቤላ: ለብእሲት : ዐቢይ : ሀይማኖትኪ : ይኩንኪ:
ዘከመ : ትፈቅዲ : ወሐይወት : ወለታ :ሶቤሃ : እመይእቲ: ሰዓት::
በእንተ : ለሕዛብ : እለ : ተፈወሱ : እብዙኅ : ደዌሆሙ::
29 ወኀሊፎ : እመህየ : እግዚእሊየሱስ : በጽሑ : ኀበ : ሐይቀ : ባሕር : ዘገሊላ : ወዓረገ : ደብር : ነበረ : ህየ:=ፅ

Sinite eos,cæci sunt duces cæcorum: cæcus cæcum si ducat, simul cadent in 14
foveam. Et respondit Petrus, & dicit ei, Enuntiato nobis hanc parabolam. 15
Et dicit, Adhúcne vos non intelligentes estis. Vos nónne scitis quòd omne 16
quod intrat in os, in ventre tenetur, & privatim abjicitur? Et quod proce- 17
dit ex ore, etiam ex corde procedit: & quæ sunt hujusmodi polluunt homi- 18
nem. Quoniam ex corde egreditur nequitia, cædes & adulterium, fornica- 19
tio & furtum, testimonium in falso & blasphemia. Hæc igitur sunt quæ 20
polluunt hominem: sed sine lotis manibus vesci, non polluit hominem. Et egre- 21
diens illinc Dominus Jesus secessit in regionem Tyri & Sidonis.

De Chananæa cujus filia insaniit.

Et ecce mulier Chananæa ex illius montibus venit clamans, & dicens, Mise- 22
rere mei Domine, fili David miserere mei: filiam meam cacodæmon occupavit
eam. Et non respondit Dominus Jesus verbum; & accedentes discipuli ejus 23
rogárant eum, dicentes; Dimitte eam, quoniam clamat post nos. Et respondit 24
& dicit, Non missus fui nisi intra oves deperditas domûs Israel. Et accedens 25
illa adoravit eum, dicens; Domine, adjuva me. Et respondens ille dicit, Non est 26
bonum accipere panem filiorum, & dare canibus. Et dicit illa, Etiam Domi- 27
ne, quia canes quidem edunt de micis quæ cadunt è mensa dominorum sua-
rum. Et tunc respondit Dominus Jesus, & dicit ei, O mulier magna fides 28
tua, erit sicut vis: & sanata est filia ejus continuò ab illa hora.

De turba quam de multis sanavit morbis.

Et transiens illinc Dominus Jesus venit ad litus maris Galilææ, & ascen- 29
dens montem sedit ibi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 آن زن نزديك آمد * وبرو سجود كرد وكفت اي خداوند مرا † ياري بده * * عيسي بدان زن كفت *
26 روا نيست كه نان فرزندان بستانند وبيش سكان اندازند * آن زن كفت اري اي خداوند *
27 سكان نيز بخورند خرده ريزهاي † را كه از خوان خداوند ايشان † بيفتد وزنده شوند * عيسي
28 بدو كفت * اي زن ايمان تو بزرك است * بشود مر ترا انچنانك خواهي وهمان دم دختر آن زن خوش
شد هشتاد هشت شفا دادن بجماعت رنجوران * عيسي از انجا نقل كرد وبكنار
29 درياي جليل آمد * برکوه بالا رفت وانجا نشست *

Ipsa mulier propiùs accessit, & eum 25
adoravit, dicens; O Domine mihi
opem dato. Jesus illi mulieri dixit, 26
Non licet panem liberorum capere &
canibus projicere. Illa mulier dixit, 27
Maximè O Domine: canes etiam
comedunt parvulas micas quæ de
mensa domini sui cadunt, & vi-
vunt. Jesus illi dixit, O mulier, fi- 28
des tua magna est, fiat tibi quemad-
modum vis: & eodem momento fi-
lia illius mulieris sanata est.

LXXXVIII. Sanatio multitudi-nis morbidorum.

Jesus illinc demigravit, & venit 29
juxta mare Galilææ, ubi in montem
ascendit, & illic sedit.

Digitized by Google

Et *adierunt* eum turbæ multæ, habentes *cum ſeipſis* claudos, cæcos, mu-
30 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺς, τυφλὺς, κω-
tos, *mancos*, & alios multos: & projecerunt eos ad pedes Je-
φοὺς, κυλλοὺς, καὶ ἑτέρους πολλούς· καὶ ἔῤῥιψαν αὐτοὺς πρὸς τοὺς πόδας τοῦ Ἰη-
ſu, & curavit eos. Ita ut *turbæ mirari, aſpicientes* mutos
31 σοῦ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Ὥστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι, βλέποντας κωφοὺς
loquentes, *debiles ſanos*, claudos ambulantes, & cæcos *aſpicientes*:
λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· ΛΑ'
& *glorificabant* Deum Iſrael. *At* Jeſus *advocans diſcipulos ſu-* ρξε
32 καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν Ἰσραήλ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐ-
os, *ait*; *Viſceribus commoveor ſuper turbam*: quia jam *dies tres* adnanent *mihi*,
τοῦ, εἶπε, Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι,
& non habent *quid* manducent: & *abſolvere* eos jejunos *non volo*, nequando de-
καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκ-
ficiant in via. Et dicunt ei diſcipuli *ejus*; Undè nobis in de-
33 λυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρη-
ſerto panes *tot*, ut *ſaturare* turbam tantam? Et ait illis Jeſus;
34 μίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
Quot panes habetis? Illi *autem* dixerunt; Septem, & paucos piſciculos. Et præcepit
35 Πόσους ἄρτους ἔχετε; Οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. Καὶ ἐκέλευσε
turbis recumbere ſuper terram. Et accipiens ſeptem panes, &
36 τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, καὶ
piſces, gratias agens fregit, & dedit diſcipulis ſuis. *at* diſcipuli
τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· οἱ δὲ μαθηταὶ
turbæ: Et comederunt omnes, & ſaturati ſunt. Et tulerunt *reliquiarum*
τῷ ὄχλῳ· Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν. καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον 37
fragmentorum, ſeptem ſportas plenas. *At vescentes* erant quatuor *mille homines*,
τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις. Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, 38
præter mulieres & pueros. Et *abſolvens turbas*, aſcendit in *navigium*, & ve-
χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλ- 39
nit in fines *Magdala*.
θεν εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά.

CAP. XVI. ις'.

ρξα Καὶ *accedentes* Phariſæi & Sadducæi tentantes, rogaverunt eum
ρξβ Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες, ἐπηρώτησαν αὐτὸν ἵ
ſignum de cœlo *oſtendere* eis. *Is autem* reſpondens ait illis; Ve-
σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὀψὲ 2
ſpere facto, dicitis; *Serenitas*: *rubet* enim cœlum. Et manè; Hodiè
γενομένης, λέγετε, Εὐδία· πυῤῥάζει γὰρ ὁ οὐρανός. Καὶ πρωΐ, Σήμερον 3
tempeſtas: *rubet* enim triſte cœlum. *Hypocritæ*, *illam quidem* faciem cœ-
χειμών· πυῤῥάζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. Ὑποκριταὶ, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐ-
li nôſtis dijudicare: *at* ſigna temporum non poteſtis?
ρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν· τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε;

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

30 Et accesserunt ad eum turbæ multæ, habentes secum mutos, cæcos, claudos, debi-
31 les, & alios multos: & projecerunt eos ad pedes ejus, & curavit eos: Ita ut tur-
bæ mirarentur, videntes mutos loquentes, claudos ambulantes, cæcos videntes:
32 & magnificabant Deum Israel. Jesus autem, convocatis discipulis suis, dixit;
Misereor turbæ, quia triduo jam perseverant mecum, & non habent quod man-
33 ducent: & dimittere eos jejunos nolo, ne deficiant in via. Et dicunt ei discipuli;
34 Undè ergò nobis in deserto panes tantos, ut saturemus turbam tantam? Et ait
illis Jesus; Quot habetis panes? At illi dixerunt; Septem, & paucos pisciculos.
35 Et præcepit turbæ, ut discumberent super terram. Et accipiens septem panes, &
36 pisces, & gratias agens, fregit, & dedit discipulis suis, & discipuli dederunt po-
pulo. Et comederunt omnes, & saturati sunt. Et quod superfuit de fragmentis, 37
tulerunt septem sportas plenas. Erant autem qui manducaverunt quatuor millia 38
hominum, extra parvulos & mulieres. Et, dimissâ turbâ, ascendit in naviculam: 39
& venit in fines Magedan.

CAP. XVI.

ET accesserunt ad eum Pharisæi & Sadducæi tentantes: & rogaverunt eum ut 1
signum de cœlo ostenderet eis. At ille respondens, ait illis; Facto vespere 2
dicitis; Serenum erit: rubicundum est enim cœlum. Et manè; Hodiè tempe- 3
stas: rutilat enim triste cœlum. Faciem ergò cœli dijudicare nôstis: signa au- 4
tem temporum non potestis scire?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 *وجاء اليه جمع كثير * وكان معهم خرس وعمي وعرج وعسم واحرون كثيرون فحروا عند
31 رجليه فابراهم * وتعجب الجمع لانهم نظروا الخرس يتكلمون * والعرج يمشون * والعميان
32 يبصرون * والصم يسمعون * ومجدوا اله اسرائيل * * الفصل الثامن والاربعون * * وان
يسوع دعا تلاميذه وقال لهم اني اتحنن على هذا الجمع لان له معي ثلثة ايام ههنا وليس
33 عندهم ما ياكلون * ولا اريد ان اطلقهم صياما لئلا يصعقوا في الطريق * فقال له تلاميذه
من اين نجد خبزا في البرية يشبع هذا الجمع * فقال لهم يسوع كم عندكم من الخبز
34 35 36 فقالوا سبعة ويسير من سمك * فامر ان تتكي الجموع على الارض * واخذ سبع الخبزات
37 والسمك وباركهم وكسرهم واعطى تلاميذه وناول التلاميذ الجموع * فاكل جميعهم وشبعوا *
38 ورفعوا فضلات الكسر سبع قفف مملوة * وكان الذين اكلوا اربعة الف رجل سوى
39 النساء والصبيان * * الفصل التاسع والاربعون * * واطلق الجمع

1 وصعد السفينة وجاء الى تخوم مجدل * * فجاء الفريسيون والزنادقة ليجربوه * فسالوه
2 ان يريهم اية من السماء * فاجابهم قايلا اذا كان المساء فلتم ان السماء مصحية لاحمرارها
3 * وبالغداة تقولون اليوم شتاء لاحمرار جو السماء بعبوس * ايها المراؤون تعلمون تميزوجه
السماء * واية هذا الزمان كيف لا تعلمون *

Et venit ad eum turba magna: erantque 30
cum eis muti, cæci, claudi, & manci,
& alii multi, & ceciderunt ad pedes
ejus, & sanavit eos. Et mirata est tur- 31
ba, quoniam ipsi viderunt mutos loqui,
& claudos ambulare, & cæcos videre,
& surdos audire, & glorificaverunt
Deum Israel.

Sectio quadragesima octava.

Jesus autem vocavit discipulos suos,& 32
dixit eis; Equidem misereor super hanc
turbam: quoniam est mecum à tribus
diebus hic,&non est apud eos quod com-
edant: neque volo dimittere eos je-
junos, ne infirmentur in via. Dixerunt 33
illi discipuli ejus, unde inveniemus
panem in deserto, ut satiet hanc tur-
bam? Dixit autem eis Jesus, Quot 34
sunt apud vos panes? Et dixerunt ei,
Septem, & aliquot pisces. Et præcepit 35
ut discumberent turbæ super terram.
Et accepit septem panes & pisces,& be- 36
nedixit eis, fregitque eos, & dedit di-
scipulis suis; & porrexerunt discipuli
turbis. Et comederunt omnes, et satura- 37
ti sunt: et sustulerunt residua fragmen-
torum, septem cophinos plenos. Et fue- 38
runt qui comederunt, quatuor millia vi-
rorum, præter mulieres et parvulos.

Sectio quadragesima nona.

Et dimisit turbam et conscendit navicu- 39
lam: et venit in fines Magedal.

CAP. XVI.

VEnerunt autem Pharisæi et Sadu- 1
cæi ad tentandum eum: et rogaverunt
eum, ut ostenderet eis signum de cœlo. Re- 2
spondit illis, dicens; Quando fuerit
vespera, dicitis, quòd cœlum erit sere-
num, ob rubedinem suam. Et manè di- 3
citis, Hodiè erit tempestas, ob rubedi-
nem aëris cœli cum atritate. O hypocri-
tæ, nôstis discretionem faciei cœli: et
signum hujus temporis quomodo non cog-
noscitis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ወቀርቡ : ኅቤሁ : ለሕዛብ: ብዙኃን : እንዘ:ቦሙ : መክሌሆሙ : ጽውማን: ዕዉራን: ሐንካሳን:
ፀውሰን: ወበዕደንሂ: ብዙኃን : ወገደፍዎሙ: ኅቤ : እገሪሁ : ለእግዚኢየሱስ : ወፈወሶሙ::=:
31 ለሕዝቤ : ሶቤ : ለሕዛብ : ያነክረ : እንዘ : ይሬእዩ : ከሙ : ጽውማን : ይሰማዑ : ወሐ ኀካሰን :
ይሐውሩ : ወዕዉራን : ይሬእዩ : ወለእሙሮትዎ : ለእግዚኣብሔር : ወሰብሕዎ : ለአምላክ :
እስራኤል : ዘለብሉ: ከሙዝ : ለወልደ : አጋለ : እሙ : ሕያው::=:
በእንተ : ሰብዑ : ኀብስት::
32 ወእግዚእኢየሱስ:ጸውዐ: ለርደኢሁ:ወይቤሎሙ:ያሙሕሩኒ:እሉ:ለሕዛብ:እስሙ: ናሁ: መዋዕ
ል:ሠሉሱት: ዮሙ:ይፀንሑ:ኅቤየ:ወለልቦ:ዘይበልዑ:ወፈንዎቶሙ:ጽውማን:እጸልእ:ከሙ:ሊደ
33 መጽልው : በፍናት::=: ወይቤሉ: እርደኢሁ : እሙለይቴ: እንክ: ለነ: በገደሙ : ኅብስት :
34 ለዝ : መጠነ : ዘያጸግብ: እሕዛበ: መጠኔዝ::=: ወይቤሎሙ:እግዚእኢየሱስ : ሚመጠነ :
35 ብኽሙ : ኅባውዘ : ወይቤሉ : ሰብዑ : ወሕደጠ : ዒሣ::=: ወለዘዘ : ለሕዝብ : ይርፍቁ : ደቡ:
36 ሙድር::=: ወነሢአ : ሰብዑ : ኅብስተ : ወዒሰሁኒ : ወይእተ:ጊዜ : ለእዙቶ : ፈተተ : ወወ
37 ሃበ : ለእርደኢሁ : ወለርደኢሁኒ : ለሕዝብ::=: ወበልዑ : ኵሎሙ : ወጸገቡ:ወዘተርፈ :
38 ቍተታተ : ለግሐሠ : ሰብዓተ : ለስፋፊደት : ሞሉአ::=: ወእለሰ : በልዑ : ዕደው : ኮኑ: ከሙ:
39 ለርብዓ : ምእተ : ዘእንበሌ : ደቅ : ወለንስተ::=: ወፈቲሖ : ለሕዘበ : ዒሮጥ : ወሰተ: ሐመ
ሬ : ወሖረ : ውስተ : ለድባረ : መጊደላ::=:

30 *Et accesserunt ad eum populi multi habentes secum mutos, cæcos, claudos*
mutilos,& alios multos,et projecerũt eos ad pedes Domini Jesu,& sanavit eos:
31 *usque dum populi admirarentur, videntes quòd muti loquuntur,& claudi am-*
bulant, & cæci vident: & glorificaverunt Dominum, & celebraverunt Deum
Israelis, qui permisisset facultatem talem filio hominis.

De septem panibus.

32 *Et Dominus Jesus vocavit discipulos suos,& dicit iis, Misereor diû commovẽt*
me hi populi, quoniã ecce tres dies hodiè permanent apud me,& non habent quo
33 *vescantur:& dimittere eos jejunos in odio habeo,ne deficiant in via. Et dicunt*
discipuli ejus, Unde igitur nobis in deserto tot panes, quibus saturemus popu-
34 *lum tantum? Et dicit iis Dominus Jesus, Quot habetis panes? & dicunt*
septem, & paucos pisces. Et præcepit populo decumbere super terram. Et
35 *accipiens septem panes, & pisces, & tunc temporis gratias agendo fregit, &*
36 *dedit discipulis suis, & discipuli sui populo. Et comederunt omnes, & sa-*
37 *turati sunt, & quæ superfuerunt fragmenta sustulerunt septem aspuridas*
plenas. Et qui comederunt homines, fuerunt sicut quadragies centum, absque
38 *parvulis & mulieribus. Et dimittens populos, ascenderunt in navem, &*
39 *abierunt in montes Magdala.*

CAP. XVI.

ET venerunt Pharisæi & Saducæi, & tentantes rogârunt eum signum è 1
cœlo ostendere ipsis. Et dicit iis, Quando vesper est, & fuit rufus, dicitis; 2
Lucida regio erit quia rubescit cœlum. Et quando diluculum fuit, dicitis; 3
Hodiè ideò pluet,quia rubet cœlum obnubilatum: faciémne cœli nôstis dijudi-
care, & signum temporum nescitis?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 پر کردند * وبر داشتند * * وان انبوه چهار هزار مرد بودند بجز زنان وکودکان * * وچون
39 خلق را دستوري داد بر کشتي بالا رفت ودر کنار مغد آمد
نود انجا که ازو ایت خواستند
1 * معتزلان وزنادقه پیش او آمدند واورا مي آزمودند واز او در خواست کردند که از
2 آسمان † ایت بدیشان بنماید * * مسیح بدیشان جواب داد وگفت * وقتي که شبهنگام شود
3 بگویید که ممحوست یعني که روزي بلرانست * براي انك آسمان سرخست * * ودر وقت
صباح بگویید که امروز زمستاني است * زیرا تمامت آسمان سرخ شد * اي منافقان روي
آسمان † مي دانید تمکه کردن * وایت این روزکاررا نمي دانید † جدا کردن *

implerunt, & sustulerunt. Turba au- 38
tem illa quater mille viri fuerunt,
præter mulieres & parvulos. Et cùm 39
populo abeundi veniam dedisset,
navem conscendit, & in terminum
Magedæ venit.

XC. Ubi ab eo signum petierunt.

CAP. XVI.

ET Pharisæi & Saducæi ad eum 1
venerunt. & eum tentârunt; & ab
eo petierunt ut è cœlo signum illis
ostenderet. Christus illis responsum de- 2
dit, & dixit; Quum tempus ve-
speræ fuerit, dicitis, Serenitatem, i.e.
sine pluvia diem fore, quia cœlum
rubicundum est. Tempore verò ma- 3
tutino dicitis, Hodie tempestas erit,
quia totum cœlum rubet. O hypocri-
tæ, faciem cœli nôstis contemplari,
signa autem hujus temporis non nô-
stis discernere?

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΛΒ'. ΛΓ'.

Generatio mala & adultera signum *inquirit*: & signum non dabitur ei, 4 Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, ρξγ ς
si non signum Jonæ Prophetæ. Et *relinquens eos*, abiit. Et 5 εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς, ἀπῆλθε. Καὶ ΑΒ'
venientes discipuli ejus *in ulteriora littus*, obliti sunt panes *sumere*. At 6 ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν, ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. Ὁ ὃ ρξδ
Jesus dixit illis; Intuemini & *attendite* à fermento Pharisæorum 'Ιησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων β
& Sadducæorum. Illi *verò reticinabantur in seipsis*, dicentes; Quia panes non acce- 7 καὶ Σαδδουκαίων. Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες, Ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλά- ρξε ς
pimus. Sciens autem Jesus, dixit *illis*; Quid *reticinemini in vobisipsis*, exigua 8 βομεν. Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγό-
fidei, quia panes non *sumpsistis*? Nondùm intelligitis, neque recordamini 9 πιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; Οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τὸς
quinque *panes* quinque *millium*, & quot cophinos sumpsistis? Neque se- 10 πέντε ἄρτους τῶν πενταχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; Οὐδὲ τὸς ἑ-
ptem *panes* quatuor *millium*, & quot sportas sumpsistis? *Quomodò* non 11 πτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; Πῶς οὐ
intelligitis, quia non de pane dixi vobis, *attendere* à fermento Phari- νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν, προσέχειν ἀπὸ τ ζύμης τῶν Φαρι-
sæorum & Sadducæorum? Tunc intellexerunt, quia non dixerit *attendere* à fer- 12 σαίων καὶ Σαδδουκαίων; Τότε συνῆκαν, ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τ ζύ-

ΛΓ' mento *panis*, sed à doctrina Pharisæorum & Sadducæorum. *Veniens* μης τοῦ ἄρτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. Ἐλθὼν 13
autem Jesus *in partes* Cæsareæ Philippi, interrogabat discipulos su- ρξς
os, dicens; Quem *me* dicunt homines esse, filium hominis? Illi α τοὺς, λέγων, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; Οἱ 14
verò dixerunt; *Hi quidem* Joannem Baptistam, alii autem Eliam, alii verò εἶπον, Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν· ἕτεροι δὲ
Hieremiam, aut unum *Prophetarum*. Dicit illis; Vos autem quem me dici- Ἰερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. Λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγε- 15
tis esse? Respondens *autem* Simon Petrus, dixit; Tu es Christus filius Dei τε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπε, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ 16
vivi. Et respondens Jesus, dixit ei; Beatus es Si- ρξζ τοῦ ζῶντος. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος εἶ Σί- 17
mon Bar-Jona, quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed pa- β μων βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πα-
ter meus qui in cœlis. Et ego *autem* tibi dico, Quia tu es Petrus, τήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Κἀγὼ δέ σοι λέγω, Ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, 18
& super hanc petram ædificabo meam ecclesiam: & portæ inferi non καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ
prævalebunt *ei*. κατισχύσουσιν αὐτῆς.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Generatio mala & adultera signum quærit, 4
nec signum dabitur ei, nisi signum Jonæ pro-
phetæ. Et reliquit eos, & abiit. Quum au- 5
tem veniissent discipuli ejus in ulteriorem ri-
pam, obliti fuerant sumere secum panem.
Ipse verò dixit eis; Videte, cavete à fermen- 6
to Pharisæorum & Saducæorum. Illi autem 7
cogitabant apud se, & dicebant se panem
non sumpsisse. Jesus verò cognovit, ac dixit 8
eis; Quid cogitatis apud vos, ô modicâ fide
præditi, quòd panem non sumpsistis? Non- 9
dum intelligitis? Nónne meministis illos
quinque panes, *hominum* quinque millium,
& quot cophinos sustuleritis? Neque illos 10
septem panes, *hominum* quatuor millium, & 11
quot sportas sustulistis? Quomodo non in-
tellexistis, me non de pane dixisse vobis, sed
ut caveretis à fermento Pharisæorum & Sa- 12
ducæorum? Tunc intellexerunt eum non di-
xisse ut caverent à fermento panis, sed à do-
ctrina Pharisæorum & Saducæorum.

Commemoratione Apostolorum sanctorum. 39.
Quum autem veniisset Jesus in regionem Cæ- 13
sareæ Philippi, interrogavit discipulos suos,
inquiens; Quemnam dicunt de me homines,
esse me filium hominis? Ipsi verò dixerunt, 14
Sunt qui dicunt esse Johannem Baptistam,
alii verò Eliam, alii Jeremiam, aut unum ex 15
prophetis. Dixit eis, Vos autem, quem me
dicitis esse? Respondit Simon Cepha, & 16
ait; Tu es Messia, filius Dei vivi. Re-
spondit Jesus, & dixit ei; Beatus es, Si- 17
mon Bar-Jona, *fili columbæ*, siquidem caro
& sanguis non revelavit tibi, sed pater meus
qui in cœlis est. Quinetiam ego dico tibi, 18
Tu es Petra, & super hanc petram ædificabo
Ecclesiam meam, & portæ inferorum non
prævalebunt ei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Generatio mala & peccatrix signum 4
petit, at signum non dabitur illi, præ-
ter signum Jonæ prophetæ. Et illos re-
liquit & abiit.

XCI. Ubi jussit ut caverent à fer-
mento Pharisæorum.

Et cùm discipuli ejus venissent in 5
trajectum, obliti erant ut secum pa-
nem sumerent. Christus illis dixit, 6
Videte, & à fermento Pharisæorum
& Saducæorum abstinete. Illi in a- 7
nimo suo cogitabant, & dicebant,
quòd panem non sumpsissent. Jesus 8
scivit, & illis dixit; In animo ve-
stro quid cogitatis, ô pusilli fide, eò
quòd panem non sumpsistis? Etiam 9
ad hanc usque horam non intelligi-
tis? memoriâ non habetis quinque
panes & quinquies mille viros, &
quot corbes insuper plenos sustule-
rint? Neque illos septem panes & 10
quater mille viros, & quot præter-
ea corbes sustulerint? Quomodo non 11
intellexistis quòd de pane vobis non
dixerim? sed abstinete à fermento
Pharisæorum & Saducæorum. Tunc 12
intellexerunt quòd de fermento pa-
nis non locutus est, sed de doctrina
Pharisæorum & Sadducæorum.

XCII. Confessionem facit Si-
meon de Christo, & dicit, Tu
es Filius Dei.

Quum Jesus in regionem Cæsariæ 13

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

Generatio mala & adultera signum quærit: & signum non dabitur ei, nisi signum
4 Jonæ prophetæ. Et relictis illis, abiit. Et cùm venissent discipuli ejus trans
5 fretum, obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis; Intuemini, & cavete à fer-
6 mento Pharisæorum, & Sadducæorum. At illi cogitabant intra se, dicentes;
7 Quia panes non accepimus. Sciens autem Jesus, dixit; Quid cogitatis inter vos,
8 modicæ fidei, quia panes non habetis? Nondum intelligitis, neque recorda-
9 mini quinque panum in quinque millia hominum, & quot cophinos sumpsistis?
10 Neque septem panum in quatuor millia hominum, & quot sportas sumpsistis?
11 Quarè non intelligitis, quia non de pane dixi vobis; Cavete à fermento
12 Pharisæorum, & Sadducæorum? Tunc intellexerunt, quia non dixerit cavendum à fermento panum, sed à doctrina Pharisæorum, & Sadducæorum. Venit autem
13 Jesus in partes Cæsareæ Philippi: & interrogabat discipulos suos, dicens;
14 Quem dicunt homines esse Filium hominis? At illi dixerunt; Alii Joannem
15 Baptistam, alii autem Eliam, alii verò Jeremiam, aut unum ex prophetis. Di-
16 cit illis Jesus; Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus
17 dixit; Tu es Christus, filius Dei vivi. Respondens autem Jesus, dixit ei; Bea-
tus es, Simon Bar-Jona: quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus,
qui in cœlis est. Et ego dico tibi; Quia tu es Petrus, & super hanc petram
18 ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * اَلْجِيْلُ اَلسِّرِيْرُ اَلْفَاسِقُ يَطْلُبُ اٰيَةً وَلَا يُعْطٰى اٰيَةً اِلَّا اٰيَةَ يُونَانَ اَلنَّبِيِّ * ثُمَّ تَرَكَهُمْ وَمَضٰى
5 وَجَاءَ تَلَامِيذُهُ اِلَى اَلْعَبْرِ وَنَسُوا اَنْ يَاخُذُوا خُبْزًا * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ اَنْظُرُوا وَحْذَرُوا مِنْ خَمِيرِ
6 اَلْفَرِيسِيِّينَ وَالصَّدُّوقِيِّ * فَفَكَّرُوا قَائِلِينَ اِنَّا لَمْ نَاْخُذْ خُبْزًا فَعَلِمَ يَسُوعُ وَقَالَ لَهُمْ * لِمَاذَا
7 تَفْكَرُونَ فِي نُفُوسِكُمْ يَا قَلِيلِي اَلْاِيمَانِ اَنَّكُمْ لَيْسَ مَعَكُمْ خُبْزًا * اَمَا تَعْلَمُونَ وَلَا تَذْكُرُونَ
8 خَمْسَ اَلْخُبْزَاتِ لِخَمْسَةِ اَلْفٍ وَكَمْ سَلٍّ اَخَذْتُمْ * وَسَبْعَ اَلْخُبْزَاتِ لِاَرْبَعَةِ اَلْفٍ وَكَمْ فَقَةً اَخَذْتُمْ
9 * لِمَاذَا لَمْ تَفْهَمُوا * لَاٰنِّي لَمْ اَقُلْ لَكُمْ مِنْ اَجْلِ اَلْخُبْزِ تَحْذَرُوا مِنْ خَمِيرِ اَلْفَرِيسِيِّينَ وَالصَّدُّوقِيِّ *
10 حِينَئِذٍ فَهِمُوا اَنَّهُ لَمْ يَقُلْ لَهُمْ اَنْ يَحْذَرُوا مِنْ خَمِيرِ اَلْخُبْزِ لٰكِنْ مِنْ تَعْلِيمِ اَلْفَرِيسِيِّينَ
11 وَالصَّدُّوقِيِّ * اَلْفَصْلُ اَلْخَمْسُونَ * وَلَمَّا جَاءَ يَسُوعُ اِلَى نَوَاحِي قَيْسَارِيَةَ فِيلُبُّسَ

Generatio mala & adultera petit signum: at non dabitur ei signum, nisi signum Jonæ prophetæ. Tum reliquit eos & abiit. Et venerunt discipuli ejus trans fretum, & obliti sunt accipere secum panem. Dixit verò eis Jesus; Advertite, & cavete à fermento Pharisæorum & Saducæorum. Itaque cogitaverunt, dicentes; Non accepimus panem. Novit autem Jesus, & ait illis; Quarè cogitatis intra vos, modici fide, quòd non sit vobiscum panis? Nonne scitis, neque recordamini quinque panum in quinque millia, & quot canistros acceperitis? Et septem panum in quatuor millia; & quot cophinos sumpseritis? Quarè non intelligitis? Nam ego non dixi vobis de pane, cum dixi, Cavete à fermento Pharisæorum & Saducæorum. Tunc intellexerunt quòd ipse non dixerit eis ut caverent à fermento panis, sed à doctrina Pharisæorum & Saducæorum.

Sectio quinquagesima.

Cùm autem venisset Jesus in partes Cæsareæ Philippi, interrogavit discipulos suos; Quid dicunt homines de filio hominis? Et dixerunt; Quidam dicunt Johannem Baptistam, & alii Eliam, & alii Jeremiam, aut unum ex prophetis. Dixit eis; Vos autem quid dicitis? quis ego sum? Respondit Simon Petrus, et dixit; Tu es Christus filius Dei vivi. Respondit ei Jesus, dicens; Beatus es Simon fili Jonæ. Non enim caro neque sanguis revelavit tibi hoc, sed Pater meus qui est in cœlis. Et ego dico tibi, Quia tu es Petra, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non valebunt adversùs eam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወእዋሢእ፡ይቤሎሙ፡ትውልድ፡ዕሉት፡ ወዘጣ ፡ትእምርተ፡ ተኀሠሰ፡ ወትእምርትስ፡ ኢይተ
5 ፍህ፡ ዘእንበለ፡ ትእምርተ ፡ዮናስ፡ነቢይ:: ወኀደጎሙ ፡ ወሖረ፡=ፁ ወበጺሖሙ፡ ጣዕደተ፡
ለርኢሊሁ ፡ ረሰዑ ፡ ኅብስተ ፡ ኀዚለ፡::=ፁ
በእንተ ፡ ብሉኤ ፡ ፈሪስዊያን፡::=ፁ
6 ወይቤሎሙ ፡እግዚእኢየሱስ ፡ተዓቀቡ፡ ወጥይቁ ፡ እምብሉኤቶሙ ፡ ለፈሪሳዊያን፡ ወሰዱቃዊ
7 ያን፡::=ፁ ወሐለዩ ፡ በቤናቲሆሙ ፡እንዘ ፡ይብሉ ፡ኅብስተ ፡ኢንዘአነ፡::=ፁ ወእምሮሙ፡
o እግዚእኢየሱስ ፡ወይቤ ፡ ምንተ ፡ትሐልዩ ፡በቤናቲክሙ ፡ ኅጹጸነ ፡ሃይማኖት፡ እስመ ፡ኅብስ
9 ት ፡ ለልብክሙ፡=ፁ ዲያሁ፡ኢትሌብው ፡ወኢሂ ፡ትዜከሩ ፡ ዘለጌ ፡ ኀምሳ ፡ኅብስት ፡ እ
10 ሊ ፡ ለኀምስ ፡ ምእት ፡ ወጚምጠነ ፡ምዘርእ ፡ እግሐሠክሙ፡=ፁ ወኢሰብዑ ፡ ኅብስት ፡
11 እለ ፡ ለአርብዓ ፡ ምእት ፡ ወጚምጠነ ፡ለስፍሪደት፡ እግሐሠክሙ፡=ፁ እኖ ፡ ዘኢትሌብው፡
ክሙ ፡ ላኮ ፡ በእንተ ፡ ኅብስት ፡ ዘእቤለክሙ ፡ ዑቁ ፡ ባሕቱ ፡ እምኅ ፡ ብሕሉቶሙ ፡ ለፈሪሳዊ
12 ያን ፡ ወሰዱቃዊያን፡::=ፁ ወእመዝ ፡ ለበው ፡ ሶቤሃ ፡ ክሙ ፡ ላኮ ፡ ዘይቤ ፡ዑቁ ፡ እምኅ ፡ ብሕ
ለተ ፡ ኅብስት ፡ ባሕቱ ፡ እምኅ ፡ ትምህርተ ፡ ፈሪሳዊያን፡::=ፁ
በእንተ ፡ ዘተሳእሉሙ ፡ በቂሰሪያ፡::=ፁ
13 ወበጺሖ፡እግዚእኢየሱስ፡ብሔር፡ቂሰሪያ፡ዘፊልጶስ፡ ተስእሎሙ፡ ለእርደኢሁ ፡ እንዘ፡ ይብል፡መ
14 ኑኂ ፡ይብልው፡ይኩን፡ሰብእ፡ለወልደ፡እጋለ፡እመ፡ሕያው፡=ፁ ወይቤልው፡በእለ፡ይብሉ፡ኮ፡ሐ
ንሰሃ ፡ መጠመቅ ፡ ወከልእን ፡ ሌልያስ ፡ ወመንፈቆሙ ፡ ሌርሚያስ፡ ወእመአኮ ፡ ኣሐዱ ፡ እመኅቢያ
15 ት፡=ፁ ወይቤሎሙ፡ለንትሙኬ፡መን፡ተብሉኑ፡ከዊነ፡=ፁ ወእዎ፡ሠለ ፡ ሰምዖን ፡ ጴጥሮስ፡
16 ለንተ፡ወእቱ ፡ መሲሕ ፡ ወልዱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ሕያው፡::=ፁ ወእዎ፡ሠለ ፡ እግዚእኢየሱስ፡
17 ወይብሎ፡ብፁዕ፡አንተ፡ስምዖን፡ወልደ፡ዮንስ፡ እስመ ፡ ሥጋ፡ወደሙ ፡ ኢገሀሠተ ፡ ለነ፡ አላ፡አቡየ፡
18 ዘበ፡ሰማያት፡=ፁ ወእነኒ፡ እብለከ፡ ክሙ፡ አንተ፡ሾኩሕ፡ወደቤዛ፡ሾኩሕ፡ለሕንጸ፡ለቤተ፡
ክርሰቲያንየ ፡ ወእናቅጸ ፡ ሲኦል ፡ ኢይሔይልዋ፡=ፁ

Et respondens dicit illis; Generatio mala & adultera signum quærit: & signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ: & reliquit eos, & abiit. Et transeuntes discipuli ejus, obliti fuerant panem accipere.

De fermento Pharisæorum.

Et dicit iis Dominus Jesus; observate & cavete à fermento Pharisæorum et Saducæorum. Et considerárunt inter se, dicentes; Panem non accepimus. Et cognovit eos Dominus Jesus, & dicit; Quid considerátis inter vos, modicæ fidei, quia panes non habetis? Adhuc non intelligitis neque recordamini illud de quinque panibus qui hominibus *quinquagesies centum, & quot modios abstulistis? Neque septem panes qui* hominibus *quadragesies centum, & quot sportas abstulistis? Quomodo res se habet quòd non intelligitis, quòd non propter panes fuit quod dixi vobis, Cavete; sed de fermento Pharisæorum & Saducæorum? Et tunc intellexerunt statim, quòd non dixerat, Cavete à fermento panum, sed à doctrina Pharisæorum.*

Suos interrogat *Christus* in Cæsarea.

Et veniens Dominus Jesus in regionem Cæsareæ Philippi, interrogavit discipulos ejus, dicens; Quem dicunt homines esse filium hominis? Et dicunt ei, Sunt qui dicunt te esse Johannem Baptistam, & alii Eliam: & pars media eorum tenet te esse Jeremiam, & si non ille es unum è prophetis. Et dicit iis; Vos igitur quem dicitis me esse? Et respondit Simon Petrus; Tu es Messiah filius Dei viventis. Et respondit Dominus Jesus, & dicit ei; Beatus es Simon filius Jonæ: quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui est in cœlis. Et ego quidem dico tibi, Quòd es Petra, & super hanc petram ædificabo domum meam Christianorum: & portæ inferni non prævalebunt ei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

فيليبوس درآمد* از شاگردان خود پرسيد* وگفت كه جماعت ومردم † براي من چه مي
گويند كه كيستم من[فرزند ادمي] * شاگردان جواب دادند كه قومي مي گويند يحيي 14
شوينده است وبعضي ميگويند ايلياست * وگروهي ديگر ميگويند * ارمياست يا يكي
از پيغمبران * عيسي بديشان گفت اكنون شما چه ميگوييد كه كيستم * شمعون 15 16
صفا جواب داد وگفت * توي مسيح فرزند خداي زنده * عيسي جواب داد وگفت خنك 17
جان تو اي شمعون صفا پسر يونا * كه خون وگوشت تو اين سر را اشكارا نكرد * الا پدر من
كه بر آسمانست * ومن بتو مي گويم * توي صخره دين من يعني سنك وبنياد كليساء 18
من بر تو عمارت كرده شود * ودرهاء دوزخ اورا خراب نكنند *

Philippi ingressus esset, à discipulis suis percontatus est, & dixit; Quin multitudo & homines de me quid dicunt, quemnam esse me Filium hominis? Discipuli respondérunt, Nonnulli quidem dicunt, Johannes Baptista est, & quidam dicunt, Elias est; alii aliquot dicunt, Jeremias est, aut unus ex Prophetis. Jesus illis dixit; Jam vos quem dicitis me esse? Simeon Cephæ responsum dedit, & dixit, Tu es Christus Filius Dei viventis. Jesus respondit, & dixit; Beatus anima tu, ò Simeon Cepha fili Jonæ, quia caro & sanguis hoc secretum tibi notum non fecit; sed Pater meus qui in cœlis est. Et ego tibi dico; Tu es petra religionis meæ, (i. e. lapis) & fundamentum Ecclesiæ meæ super te extructum erit, & portæ inferni illam non destruent.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΛΓ'. ΛΔ'.

Et dabo tibi claves regni cœlorum: Et quodcunque ligaveris super
19 Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· Καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ
terram, erit ligatum in cœlis: & quodcunque solveris super terram, erit
τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται
solutum in cœlis. Tunc præcepit discipulis suis, ut nemini
20 λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα μηδενὶ
dicerent quia ipse esset Jesus Christus. Ex tunc cœpit Jesus ostendere
21 ε�ίπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός. Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν
discipulis suis, quia oporteret eum abire in Hierosolymam, & multa pati
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν
à Senioribus, & principibus Sacerdotũ, & Scribis, & occidi, &
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ
tertiâ die excitari. Et assumens eum Petrus, cœpit increpare
22 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτι-
illum, dicens; Clemens tibi, Domine: non erit tibi hoc. Is verò conversus, dixit
23 μᾶν αὐτῷ, λέγων, Ἱλεώς σοι Κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. Ὁ δὲ στραφεὶς, εἶπε
Petro; Vade post me Satana, scandalum mihi es: quia non sapis ea quæ
τῷ Πέτρῳ, Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ
Dei, sed ea quæ hominum. Tunc Jesus dixit discipulis suis, Si
24 Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Εἴ
quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam,
τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ,
& sequatur me. Qui enim voluerit animam suam servare, perdet eam:
25 καὶ ἀκολουθείτω μοι. Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν·
qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. Quid enim
ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. Τί γὰρ 26
juvatur homo, si mundum universum lucretur, ac animam suam
ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ
mulctetur? Aut quam dabit homo permutationem animæ suæ? Futurum est enim
ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Μέλλει γὰρ 27
Filius hominis venire in gloria Patris sui cum angelis suis:
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ·
& tunc reddet unicuiq; secundùm actionem ejus. Amen dico vobis; Sunt quidam
καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Εἰσί τινες 28
hic stantium, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium
τῶδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν
hominis venientem in regno suo.
τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

CAP. XVII. ιζ'.

Et post dies sex assumit Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem
ΛΔ' Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην 1
fratrem ejus: & ducit illos in montem excelsum privatò. Et transfi-
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. Καὶ μετε- 2
figuratus est ante eos: & resplenduit facies ejus sicut Sol,
μορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν· καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος,
ac vestimenta ejus facta sunt candida ut lux.
τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tibi dabo claves regni cœlorum: & quic- 19
quid ligaveris in terra, erit ligatum in cœlis: & quod solveris in terra, erit solutum in cœlis. Tunc monuit discipulos suos, ut 20
nemini dicerent ipsum esse Messiam.

Dominicâ secundâ post Pentecosten. 40.

Et ex eo tempore cœpit Jesus indicare disci- 21
pulis suis se profecturum Hierusalem, & multa passurum à senioribus, & à principibus Sacerdotum, Scribísque: nec non interfectum iri, atque tertio die surrecturum. Et 22
deducens eum Cepha, cœpit eum objurgare, inquiens; Absit à te, Domine mi, ut hoc tibi contingat. Ipse verò conversus ait Ce- 23
phæ; Abi post me, Satana: offendiculo es mihi, quippè qui non sapias quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominis. Tunc dixit Jesus di- 24
scipulis suis; Quisquis voluerit venire post me, abneget animam suam, & bajulet crucem suam, & veniat post me. Quisquis 25
enim voluerit servare animam suam, perdet eam; & quisquis perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. Quid 26
enim prodest homini, si mundum universum possideat, animam verò suam amittat? aut quam dabit homo permutationem animæ suæ? Futurum est enim ut veniat fili- 27
us hominis in gloria Patris sui cum angelis suis sanctis. Et tunc rependet unicuiq; secundùm ejus opera.

Ad vesperam festo tabernaculorum. 41.

Amen ego dico vobis; Sunt quidam hic 28
astantes, qui non gustabunt mortem, donec viderint Filium hominis venientem in suo regio *apparatu*.

CAP. XVII.

Et post sex dies accepit Jesus Cepham, 1
& Jacobum, & Johannem fratrem ejus, & subduxit eos in montem excelsum solos. Et tranformatus est Jesus coram eis, & splen- 2
duit facies ejus ut sol, vestimenta verò ipsius facta sunt candida ut lux.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*Et claves regni cœlorum tibi dabo: 19
& quicquid tu occluseris in terra, in cœlo occlusum erit; & quicquid tu in terra aperueris, in cœlo apertum erit.*

XCIII. Indicat Apostolis fore ut occideretur.

*Tunc discipulis suis mandatum fecit, 20
ut nemini dicerent quòd ipse esset Christus. Et exindè Jesus exortus 21
est, & discipulis suis indicavit, quòd vellet Hierosolymam ire, & à senioribus, & principibus antistitum, & scribis, multum molestiæ pati; & occideretur, & die tertiâ resurgeret. Tunc Cephas exorsus est, 22
& ei clàm dixit; Absit ô Domine ut hujusmodi casus tibi contingat. Jesus retrò conversus Cephæ dixit; 23
Apage à conspectu meo ô infidelis, mihi pedis laqueus es: quod divinum est non cogitas, sed carnale & verba hominum. Tunc Jesus di- 24
scipulis dixit; Quicunque me sequi voluerit, à seipso procul abest, et crucem suam tollat et post me veniat. Et quicunq; voluerit animam 25
suam vivam facere, corpus suum perdat; quicunq; verò animam suam propter me perdiderit, me inveniet.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

19 Et tibi dabo claves regni cœlorum. Et quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunque solveris super terram, erit solutum & in cœ-
20 lis. Tunc præcepit discipulis suis, ut nemini dicerent quia ipse esset Jesus Chri-
21 stus. Exindè cœpit Jesus ostendere discipulis suis, quia oporteret eum ire Jero-
solymam, & multa pati à senioribus, & Scribis, & principibus sacerdotum, &
22 occidi, & tertiâ die resurgere. Et assumens eum Petrus, cœpit increpare illum,
23 dicens; Absit à te Domine: non erit tibi hoc. Qui conversus dixit Petro; Va-
de post me satana, scandalum es mihi: quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed ea quæ
24 hominum. Tunc Jesus dixit discipulis suis; Si quis vult post me venire, abneget
25 semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ 26
verò suæ detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis: 27
& tunc reddet unicuique secundùm opera ejus. Amen dico vobis; Sunt quidam 28
de hìc stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo.

CAP. XVII.

ET post dies sex assumpsit Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrem ejus, 1
& ducit illos in montem excelsum seorsùm: Et transfiguratus est ante eos. 2
Et resplenduit facies ejus sicut Sol: vestimenta autem ejus facta sunt alba sicut nix.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * وأعطيك مفاتيح ملكوت السموات * فما ربطته على الأرض يكون مربوطاً في السموات * وما حللته
20 على الأرض يكون محلولاً في السموات * حينئذٍ نهى تلاميذه عن القول لأحد أنه هو المسيح *
21 * الفصل الحادي والخمسون * وبداء يسوع من ذلك اليوم يخبر تلاميذه أنه ينبغي
22 أن يمضي إلى يروسليم * ويقبل الآلام كثيرة من المشايخ ورؤساء الكهنة والكتبة * ويقتلوه
23 وبعد ثلثة أيام يقوم * فاشتكاه بطرس وبداء ينهاه قائلاً حاشاك يا رب أن يكون بك هذا *
فالتفت وقال لبطرس اذهب خلفي يا شيطان فقد صرت لي سكاً * لأنك لم تفكر فيما لله
24 لكن فيما للناس * الفصل الثاني والخمسون * حينئذٍ قال يسوع لتلاميذه من
25 اراد أن يتبعني فليكفر بنفسه ويحمل صليبه ويتبعني * لأن من اراد أن يخلص نفسه
26 فليهلكها ومن اهلك نفسه من اجلي وجدها * ماذا ينتفع الانسان لو ربح العالم كله
27 وخسر نفسه * او ماذا يعطي الانسان فداء عن نفسه * إن بن الانسان لمزمع أن يأتي في مجد
28 أبيه مع ملائكته * وحينئذٍ يجازي كل احد كعمله * امين اقول لكم أن قوماً من
القيام هاهنا لا يذوقون الموت حتى يروا ابن الانسان آتياً في ملكوته *
1 * الفصل الثالث والخمسون * وبعد ستة أيام أخذ يسوع بطرس ويعقوب ويوحنا أخاه واتي
2 بهم إلى جبل عالٍ وحدهم * وتجلى قدامهم * واضاء وجهه كالشمس وكانت ثيابه بيضاً كالنور *

Et dabo tibi claves regni cœlorum: Et quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum in cœlis; & quodcunque solveris super terram, erit solutum in cœlis. Tunc 19 20
vetuit discipulis suis dicere cuiquam se esse Christum.

Sectio quinquagesima prima.

Et cœpit Jesus ex illa die annuntiare 21
discipulis suis quòd eum oporteret ire Jerusalem, & recipere passiones multas à senioribus & principibus sacerdotum & Scribis, & occidi ab eis, & post tres dies resurgere. Et avocavit eum Petrus, 22
cœpitque vetare, dicens; Absit à te Domine, ut eveniat tibi hoc. Et conversus est, & dixit Petro; Vade retrò me 23
Satana, jam enim factus es mihi scandalum: quia non cogitas quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominum.

Sectio quinquagesima secunda.

Tunc dixit Jesus discipulis suis; Qui 24
vult sequi me, abneget semetipsum, & portet crucem suam, & sequatur me. Nam qui voluerit salvare animam suam, perdat eam: Et qui perdiderit ani- 25
mam suam propter me, inveniet eam. Quid prodest homini, si lucratus fuerit 26
mundum totum & jacturam faciat animæ suæ? Aut quid dabit homo in commutationem pro anima sua? Filius enim 27
hominis futurus est ut veniat in gloria patris sui cum angelis suis. Et tunc retribuet unicuique secundùm opus suum. Amen dico vobis, quòd aliquot ex 28
stantibus hic, non gustabunt mortem, donec videant filium hominis venientem in regno suo.

Sectio quinquagesima tertia.

CAP. XVII.

ET post sex dies assumpsit Jesus Petrum & Jacobum et Johannem fratrem 1
ejus, & duxit eos in montem excelsum solos. Et manifestavit se coram eis. Et 2
resplenduit facies ejus sicut sol: & facta sunt vestimenta ejus alba sicut lux.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወእሁበከ : መራትተ : መንግሠተ : ሰማያት : ወእኔተ : ለሰርኮ : በምድር: ይከውን : እሱረ :
20 በሰማያት:ወዘፈትሕለ:በሠስተ:ምድር:ይከውን:ፍቱሐ:በሰማያት::=ፁ ወእመዝ:ገሠጾሙ:
21 ለአርደሊሁ : ከመ : ለልቦ : ለዘ:ይነግሩ:ከመ:ውእቱ:እግዚእሊየሱስ:ክርስቶስ:=ፁ ወእመ
ጳጫሃ:ለኃዘ: እግዚእሊየሱስ: ይነግሮሙ: ለአር ደሊሁ : ከመ : ሀለወ:ይሖር : ሊየረሰሌም :
ወብዙኅ : ያሕመመወ : ረባናት : ወሊቃነ : ካህናት : ወጸሐፍት : ወይትቀተል: ወከመ : በሣልስ
22 ት : ዕለት : ይትነሣእ::=ፁ ወተሰጉወ : ጳጥሮስ : ወሎኅዘ : ይገሥጾ : እንዘ : ይብል : ሐሳ:
23 ለከ : እግዚእ : ሊይኩን : ላዕለከ : ከመዝ:=ፁ ወተመይጦ:ይቤሎ: ለጲጥሮስ : ሖር : እመ
ደኅሬየ : ሰይጣን : መዕቀፍየ : ሊተ : ለኔተ : እስመ : ሊትሐሊ : ዘእግዚእብሔር : ዘእንበሌ:
24 ዘሰብእ::=ፁ ወእመዝ : ይቤሎሙ : እግዚእሊየሱስ : ለአርደሊሁ : ዘይፈቅድ : ይትልወኒ :
25 ድኅሬየ : ይጽላእ : ለነፍሱ : ወይጥባዕ : ወይነሣእ : መስቀለ : ሞቱ : ወይትልወኒ:=ፁ ወዘይፈ
26 ቅድ:ያድኅና:ለነፍሱ:ለይኅድፋ : ወዘሰ : ገደፈ:ለነፍሱ:በእንቲኣየ: ይረክባ::=ፁ ወመኑተኑ:
ይበቍዖ : ሰብእ : ለዓለመ : ኵሉ : ዓለመ : ረብሓ : ወነፍሶ:ሐጕለ : መኔተ : እመወሀበ : ሰ
27 ብእ : ቤዛሃ : ለነፍሱ:=ፁ እስመ :ሃለወ: ለወልደ : እጋለ : እመ : ሕያው : ይመጽእ : በሰብሐ
ተ:ለቡሁ:: መስለ : መላእክቲሁ:ለጳሃ:የዓሲዮ:ወይፈድዮ:ለኵሉ:በእመ:መግባሩ::=ፁ
28 በሌልያስ::=ፁ ለጫ:እብለክሙ:ቦእለ: ሃለው:እመእለ:ይቀውሙ:ዘየ: እለ:ሊይዮ
መወ : ለሞት : እስከ : ለጫ : ይሬእይወ : ለወልደ : እጋለ : እመ : ሕያው : ይመጽእ: በመንግ
ሥቱ : በስብሐተ : ኦቡሁ::=ፁ

በእኔተ : ዘእመ : ተወለጠ : በቅድጫሆሙ : እግዚእሊየሱስ::=ፁ

1 ፲፯. ወእመድኅረ:ስሱ:መዋዕል:ነሥአሙ:እግዚእሊየሱስ:ለጲጥሮሰሃ:ወያዕቆብሃ: ወዮሐንሰሃ:
2 እኅዋሁ: ወለዕረጎሙ:ውስተ:ደብረ:ነዋሓ:እንተ:ባሕቲቶሙ:=ፁ ወተወለጠ:ሬእዩ: በቅድጫሆ
ሙ: ወላብርህ: ገጹ : ከመ: ፀሐይ: ወለልባሲሁኒ: ኮነ: ጸዓደ: ከመ: በረድ:=ፁ

Et dabo tibi claves regni cœlorum: & quod ligaveris in terra, erit ligatum 19
in cœlis: & quod solveris in terra, erit solutum in cœlis. Tunc præcepit 20
discipulis suis ut nemini dicerent, quòd ipse esset Dominus Jesus Christus.
Et exinde cœpit Dominus Jesus dicere suis discipulis, oportere eum ire Hiero- 21
solymam, & multum afflictionis pati à principibus, & senioribus sacerdotum, & scribarum, & occidi, & in tertio die suscitaretur. Et respondit ei Pe- 22
trus, & cœpit objurgare eum, dicens; Absit tibi Domine ne fiat supra te hujusmodi res. Et conversus dicit Petro, Abi post me Satana, scandalum 23
mihi es, quoniam non consideras quæ sunt Dei, sed quæ sunt hominum. Et 24
tunc dixit Dominus Jesus discipulis ejus, Qui voluerit sequi post me, odio habebit animam suam, & accelerabit, & tollet crucem mortis suæ, & sequetur me. Et qui vult liberare animam suam, perdat eam: & qui perdidit ani- 25
mam suam propter me, inveniet eam. Et quid prodest homini, si totum mundum lucratus sit, & animam suam perdat? quam daturus est homo redemptionem pro anima sua? Quia oportet filium hominis venire in gloria patris sui, 26 27
cum angelis suis: tunc retribuet & reprendet omni homini secundùm opera ejus.

De Elia.

Amen dico vobis, sunt ex iis qui hic adstant, qui non gustabunt mortem, 28
usque dum viderint filium hominis venientem in regno ejus in gloria patris sui.

CAP. XVII.

De transformatione Domini Iesu in conspectu suorum.

ET post sex dies accepit Dominus Jesus Petrum, et Jacobum, et Johannem 1
fratrem ejus: et ascendere fecit eos in montem excelsum solos. Et mutata fuit 2
species ejus coram iis, et splenduit vultus ejus sicut sol, et vestimentum ejus fuit candidum sicut nix.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*چه فايده باشد ادمي را كه همه دنيا را سود كند * وبا جان سود نكند چه چيز ادمي 26
را عوض جان باشد * براي انك 27
نود چهار اكاه كردن مسيح بآمدن
فرزند ادمي بيايد بعظمت پدرخود با فرشتكان پاكش * وبهر كسي بقدر كردارش جزا
دهد * راست بشما مي كويم اينجا مردمان ايستاده اند كه مرك را نچشند تا انكه كه بينند 28
فرزند ادمي را در ملكوت خود بيايد
نود پنج تجلي مسيح بركوه تابور
*بعد از شش روز * عيسي بر كرفت شمعون صفا را * ويعقوب وبرادرش يوحنا * وبر بالاء 1
كوه بلند رفتند * * وبرابر ايشان در خلوت * عيسي خودرا ديكر كون كرد * نكاه كردند 2
همچو آفتاب رويش مي تابيد * وپوشش او سپيد ونوراني *

Quid proderit homini, quòd totum 26
mundum lucrifecerit, & cum anima lucrum non fecerit? quæ res homini compensatio animæ erit?

XCIV. Declaratio Christi de Adventu.

Eò quòd Filius hominis venict cum 27
magnificentia Patris sui, cum Angelis sanctis suis, & unicuique pro ratione operis sui mercedem dabit.
certò vobis dico, Hoc loco quidam 28
stantes sunt, qui mortem non gustabunt usque dum videant Filium hominis in regno suo venientem.

XCV. Transfiguratio Christi in monte Tabor.

CAP. XVII.

POst sex dies Jesus assumpsit Simo- 1
nem Cephan, et Jacobum, & fratrem ejus Johannem, & in montem sublimem iverunt. Et coram eis secre- 2
sùm Jesus formam sibi mutavit: cumque aspicerent, tanquam sol facies ejus resplenduit; & amictus ejus factus est candidus & lucidus.

Digitized by Google

Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias, cum eo colloquentes.
3 Καὶ ἰδοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἠλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες.
Respondens autem Petrus, dixit Jesu; Domine, pulchrum est nos hic esse:
4 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπε τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι·
si vis, faciamus hic tria umbracula, tibi unum, & Moysi unum, & unum
εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῇ μίαν, καὶ μίαν
Eliæ. Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos:
5 Ἠλίᾳ. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς·
Et ecce vox de nube, dicens; Hic est filius meus dilectus,
καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός,
in quo benè acquievi: ipsum audite. Et audientes discipuli, ceciderunt in
6 ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ, ἔπεσον ἐπὶ
faciem suam, & timuerunt valdé. Et accedens Jesus, tetigit
7 πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς, ἥψατο
eos, & ait; Surgite, & ne metuite. Levantes autem oculos
8 αὐτῶν, καὶ εἶπεν, Ἐγείρεσθε, καὶ μὴ φοβεῖσθε. Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς
suos, neminem viderunt, si non Jesum solum. Et descendentibus illis
9 αὐτῶν, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα —
de monte, præcepit illis Jesus, dicens; Nemini dixeritis visio-
ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα,
nem, donec filius hominis à mortuis resurgat. Et interrogaverunt eum
10 μέχρις οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν

ΛΕ' discipuli ejus, dicentes; Quid ergò Scribæ dicunt, quòd Eliam
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Τί οὖν οἱ Γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἠλίαν
oporteat venire primùm? At Jesu respondens, ait eis; Elias quidem
δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἠλίας μὲν 11
venit primùm, & instaurabit omnia. Dico autem vobis, quia Elias jam
ἔρχεται πρῶτον, καὶ ἀποκαταστήσει πάντα. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Ἠλίας ἤδη 12
venit, & non cognoverunt eum: sed fecerunt in eo quæcunque voluerunt:
ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν·
Sic & filius hominis futurus est pati ab eis. Tunc intellexerunt di-
οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. Τότε συνῆκαν οἱ μα- 13
scipuli, quia de Joanne Baptista dixit eis. Et venientibus eis
θηταὶ, ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς. Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν 14
ad turbam, accessit ad eum homo genuflectens ipsi, Et dicens;
πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτῷ, Καὶ λέγων, 15
Domine, miserere meo filio, quia lunaticus est & malè patitur: sæpè
Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται, καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις
enim cadit in ignem, & crebrò in aquam. Et attuli eum
γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν 16
discipulis tuis, & non potuerunt eum curare.
τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et conspecti sunt eis Moses & Elia cum eo colloquentes. Respondit autem Cepha, & dixit Jesu; Domine mi, bonum est nos hìc esse: & si vis, faciemus hìc tria tabernacula, unum tibi, unumque Mosi, & unum Eliæ. Et dum ipse loqueretur, ecce nubes lucida obumbravit eos: & vox facta est de nube, dicens; Hic est filius meus dilectissimus, in quo acquievi; ipsum audite. Quod quum audissent discipuli, prociderunt in facies suas, & timuerunt valdé. Et accessit ad eos Jesus, & tetigit eos, inquiens; Surgite, ne timeatis. Sustulerúntque oculos suos, & neminem viderunt, nisi Jesum solum. Quumque descenderent de monte, monuit eos Jesus, ac dixit illis; Coram quoquam ne dicatis visionem hanc, donec surrexerit filius hominis à mortuis. Et interrogaverunt eum discipuli sui, & dicunt ei; Quid igitur Scribæ dicunt, quòd Eliam oporteat priùs venire? Respondit Jesus, & dixit eis; Elia venturus est priùs, ut omnia compleat. Ego verò dico vobis, Ecce jam venit Elia, neque noverunt eum, & fecerunt in eum quicquid voluerunt: ita Filius hominis passurus est ab eis. Tunc intellexerunt discipuli, eum de Johanne Baptista ipsis verba fecisse.

Feriâ secundâ hebdomadis tertiæ jejunii. 42.

Quumque venissent ad turbam, accessit ad eum homo, & procidens super genua sua, dixit ei; Domine mi, miserere mei: Filius meus qui lunaticus est, & malè afficitur, quot heu vicibus, in ignem cadit, quotque vicibus in aquam! Eumque obtuli discipulis tuis, nec potuerunt eum sanare.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et visum est quòd Moses & Elias cum eo starent & sermonem conferrent. Cephas Jesu dixit, O Domine, conveniit ut hic simus: & si vis tria tabernacula parabimus, unum tibi, & alia duo pro Mose & Eliâ. Eodem instante dum adhuc verbum loqueretur, vidit quòd nubes lucida illos obumbraret: & ex nube vocem audierunt dicentem; Hic quidem est Filius dilectus meus, in quo mihi complacitum est, ipsum audite. Cùm discipuli audivent, in faciem procideruat, & vehementer timuerunt. Jesus accessit, & illos ad se reduxit, & dixit; Surgite, & ne timeatis. Oculos suos converterunt, & quempiam otium non viderunt, nisi Christum solum. Cùm de monte descendissent, Jesus mandavit illis & dixit; Hanc quidem visionem nemini dicatis, usque ad tempus quo Filius hominis de mortuis surrexerit. Discipuli ejus ab eo quæsierunt, & ei dixerunt; Quare ergò Scribæ dicunt, oportere ut Elias priùs veniat. Jesus illis responsum dedit, & dixit; Elias priùs venit, ut omnia perficiat.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

3 Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias cum eo loquentes. 4 Respondens autem Petrus, dixit ad Jesum; Domine, bonum est nos hic esse: si vis, faciamus hic 5 tria tabernacula, tibi unum, Moysi unum, & Eliæ unum. Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube, dicens; Hic est Filius 6 meus dilectus, in quo mihi benè complacui: ipsum audite. 7 Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valdé. 8 Et accessit Jesus, & tetigit eos: dixitque eis; Surgite, & nolite timere. 9 Levantes autem oculos suos, neminem viderunt, nisi solum Jesum. Et descendentibus illis de monte, præcepit eis Jesus, dicens; Nemini dixeritis visionem, donec Filius hominis à mortuis resurgat. 10 Et interrogaverunt eum discipuli, dicentes; Quid ergò Scribæ dicunt quòd Eliam oporteat primùm venire? 11 At ille respondens, ait eis; Elias quidem venturus est, & restituet omnia. 12 Dico autem vobis, quia Elias jam venit, & non cognoverunt eum, sed fecerunt in eo quæcunque voluerunt. Sic & Filius hominis passurus est ab eis. 13 Tunc intellexerunt discipuli, quia de Joanne Baptista dixisset eis. 14 Et cùm venisset ad turbam, accessit ad eum homo genibus provolutus ante eum, 15 dicens; Domine, miserere filio meo, quia lunaticus est, & malè patitur: nam sæpè cadit in ignem, & crebrò in aquam. 16 Et obtuli eum discipulis tuis, & non potuerunt curare eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 4 * وَاِذَا مُوسَى وَاِيلِيَّا ظَهَرَا لَهُ يُخَاطِبَانِهُ * فَقَالَ بُطْرُس لِيَسُوعَ يَا رَبِّ جَيِّدٌ لَنَا اَنْ نَكُونَ
5 هَاهُنَا * اِنْ شِئْتَ اَنْ نَصْنَعَ هٰهُنَا ثَلٰثَ مَظَالَّ وَاحِدَةٌ لَكَ وَاحِدَةٌ لِمُوسَى وَاحِدَةٌ لِاِيلِيَّا * وَفِيمَا
هُوَ يَتَكَلَّمُ وَاِذَا سَحَابَةٌ نَيِّرَةٌ قَدْ ظَلَّلَتْهُمْ * وَاِذَا صَوْتٌ مِنَ السَّحَابَةِ قَائِلًا هٰذَا اِبْنِي الْحَبِيبُ
6 7 الَّذِي بِهِ سُرِرْتُ لَهُ فَاسْمَعُوا * فَسَمِعَ تَلَامِيذُهُ وَسَقَطُوا عَلَى وُجُوهِهِمْ وَخَافُوا جِدًّا * وَجَاءَ يَسُوعُ
8 9 اِلَيْهِمْ وَلَمَسَهُمْ وَقَالَ قُومُوا وَلَا تَخَافُوا * فَرَفَعُوا اَعْيُنَهُمْ فَلَمْ يَرَوْا اِلَّا يَسُوعَ وَحْدَهُ * فَلَمَّا نَزَلُوا
مِنَ الْجَبَلِ اَوْصَاهُمْ يَسُوعُ قَائِلًا لَا تُعْلِمُوا اَحَدًا بِالرُّؤْيَا حَتَّى يَقُومَ بْنُ الْاِنْسَانِ مِنَ بَيْنِ
10 11 الْاَمْوَاتِ * وَسَاَلَهُ تَلَامِيذُهُ قَائِلِينَ لِمَاذَا تَقُولُ الْكَتَبَةُ اَنَّ اِيلِيَّا يَاتِي اَوَّلًا * فَاَجَابَهُمْ قَائِلًا
12 اِنَّ اِيلِيَّا يَاتِي فَيُعِدُّ كُلَّ شَيْءٍ * وَاَقُولُ لَكُمْ اَنَّ اِيلِيَّا قَدْ جَاءَ وَلَمْ يَعْرِفُوهُ لٰكِنَّهُمْ عَمِلُوا
13 بِهِ سُرًّا * وَهٰكَذَا اِبْنُ الْاِنْسَانِ يَتَاَلَّمُ مِنْهُمْ * حِينَئِذٍ تَيَقَّنَ التَّلَامِيذُ اَنَّهُ قَالَ لَهُمْ مِنْ اَجْلِ يُوحَنَّا
الْمَعْمَدَانِيِّ *

* اَلْفَصْلُ الرَّابِعُ وَالْخَمْسُونَ *

14 15 * وَلَمَّا جَاءَ اِلَى الْجَمْعِ جَاءَ اِلَيْهِ اِنْسَانٌ سَاجِدًا لَهُ قَائِلًا * يَا رَبُّ ارْحَمِ ابْنِي فَاِنَّهُ يُجَنُّ وَيُعَذَّبُ جِدًّا
فِي رُوسِ الْاَهِلَّةِ * وَمَرَّاتٍ كَثِيرَةٍ يَقَعُ فِي النَّارِ وَمَرَّاتٍ كَثِيرَةٍ فِي الْمَاءِ * وَقَدَّمْتُهُ اِلَى تَلَامِيذِكَ
16 فَلَمْ يَقْدِرُوا اَنْ يَبْرَءُوهُ *

Et ecce apparuerunt ei, alloquentes eum. Dixitque Petrus ad Jesum; Domine, bonum est nobis esse hic: vis ne ut componamus hic tria tabernacula, unum tibi, & unum Mosi, & unum Eliæ? Et dum ipse loqueretur, ecce nubes lucida obumbravit eos; Et ecce vox de nube dicens; Hic est filius meus dilectus, in quo sum oblectatus: ipsum audite. Et audierunt discipuli ejus, & ceciderunt in facies suas, & timuerunt valdé. Et venit Jesus ad eos: & tetigit eos, & dixit; Surgite, & ne timeatis. Et elevaverunt oculos suos, & non viderunt nisi Jesum solum. Et cùm descendissent de monte, præcepit eis Jesus, dicens; Ne notificetis cuiquam visionem, donec resurgat filius hominis à mortuis. Et interrogaverunt eum discipuli ejus, dicentes; Quarè dicunt Scribæ quòd Elias veniet priùs? Respondit autem eis, dicens; Sanè Elias veniet, & docebit vos omnia. Et dico vobis, quia Elias jam venit, & non cognoverunt eum; quin potiùs commiserunt in eum malum. Et sic filius hominis patietur ab eis. Tunc certò sciverunt discipuli, quòd ipse dixisset eis de Johanne Baptista.

Sectio quinquagesima quarta.

Et cùm venisset ad turbam, venit ad eum homo adorans eum, Dicens; Domine, miserere filii mei, quia cum dæmone est, & vexatur valdè in principiis pleniluniorum: & vicibus multis cadit in ignem, & crebrò in aquam. Et obtuli eum discipulis tuis, & non potuerunt curare eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወናሁ ፡ ላስተርኣይዎሙ ፡ ውሴ ፡ ወኤልያስ ፡ እንዘ ፡ ይትናገሩ ፡ ምስሌሁ ።።
4 ወለወልዐ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወይቤሎ ፡ ለእግዚእኢየሱስ ፡ እግዚኦ ፡ ሠናየ ፡ ውእቱ ፡ ለነ ፡ ህልው ፡ ዝየ ፡ ወ
ንሙሰ ፡ ትፈቅድ ፡ ንግበር ፡ በዝየ ፡ ሠለስተ ፡ ሰቃልወ ፡ ለከ ፡ ሐደ ፡ ወለሙሴ ፡ ሐተ ፡
5 ወሐዴልያስ ፡ ሐተ ።። ወእንዘ ፡ ይትናገር ፡ ናሁ ፡ ደመና ፡ ብሩህ ፡ ጸለሎቶሙ ፡ ወናሁ ፡
ቃል ፡ እምውስተ ፡ ደመና ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ዝሠአቱ ፡ ወልድየ ፡ ዘለፈቅር ፡ ዘቦቱ ፡ ሠመር
6 ኩ ፡ ወሎቱ ፡ ሰሙዕዎ ።። ወሰሚዖሙ ፡ ላርደሊሁ ፡ ወድቁ ፡ በገጾሙ ፡ ወፈርሁ ፡ ጥ
7 ቀ ።። ወቀፅቦ ፡ እግዚእኢየሱስ ፡ ወለከፎሙ ፡ ወይቤ ፡ ተነሥኡ ፡ ወኢትፍርሁ ።።
8 ወለንሠኡ ፡ ለዕይንቲሆሙ ፡ ወኢረእዩ ፡ ወኢመንሂ ፡ ዘለንበለ ፡ ኢየሱስሃ ፡ ባሕቲቶ ።።
9 ወእንዘ ፡ ይወርዱ ፡ እምደብር ፡ ለዘዙ ፡ እግዚእኢየሱስ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ለልቦ ፡ ለዘ ፡ ት
ንግሩ ፡ ዘሬለየ ፡ እስከ ፡ ላመ ፡ ወልደ ፡ ሰጊለ ፡ እመሕያው ፡ እመውታን ፡ ይትነሣእ ።።
10 ወተስእልዎ ፡ ላር ደሊሁ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ወእሮ ፡ ይብሉ ፡ ጸሐፍት ፡ ሌልያስ ፡ ሃሌው ፡ ይመ
11 ጽእ ፡ ቅድመ ።። ወለወልዐሎሙ ፡ እግዚእኢየሱስ ፡ ወይቤሎሙ ፡ እወ ፡ ሌልያስ ፡ ይቀድመ ፡
12 ወጺእ ፡ ወያስተራትዕ ፡ ኵሎ ።። ወእብለክሙ ፡ ባሕቱ ፡ ወሌልያስ ፡ ወድሉ ፡ መድሉ ፡ ወሊ
ያሰመረ ፡ ባሕቱ ፡ ወገብሩ ፡ ላዕሌሁ ፡ ኵሎ ፡ ዘከመ ፡ ፈቀዱ ፡ ከማሁ ፡ ለወልደ ፡ እጊለ ፡
13 እመ ፡ ሕያዋኒ ፡ ሀለወ ፡ ያሕመመ ፡ እመኃቤሆሙ ።።። ወእመዝ ፡ ላእመሩ ፡ ሶቤሃ ፡
ላርደለ ፡ ከመ ፡ በእንተ ፡ ዮሐንስ ፡ መጥመቅ ፡ ይቤሎሙ ።።
በእንተ ፡ ዘነገርጋር ።።
14 ወበጺሖሙ ፡ ኀበ ፡ ለሕዛብ ፡ ቀርበ ፡ ኀቢሁ ፡ ብእሲ ፡ እንዘ ፡ ይትመሀለል ፡ ሰገደ ፡ ሎቱ ፡ ወለ
15 ስተብቍዖ ።። ወይቤሎ ፡ እግዚኦ ፡ ተሣሀል ፡ ሊተ ፡ ወልድየ ፡ እስመ ፡ እኩይ ፡ ጋኔን ፡ ላ
16 ኅዘ ፡ ወያንገረገሮ ፡ ወመብዝኅቶ ፡ ያወድቆ ፡ ውስተ ፡ እሰት ፡ ወበውስተ ፡ ሜይ ።። ወአ
መጽአክሙ ፡ ኀበ ፡ ላርደሊከ ፡ ወስእንሙ ፡ ፈውሶ ።።

Et ecce apparuerunt iis Moyses & Elias, loquentes cum illo. Et respondit Petrus, & dicit Domino Jesu; Domine, bonum est nobis esse hic: & si vis, faciemus hic tria tabernacula, tibi unum, & Moysi unum, & Eliæ unum. Et adhuc loquente illo; ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox è nube, dicens; Hic est filius meus quem diligo, in quo mihi complacui; & ipsum audite. Et audientes discipuli ejus, ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valdé. Et accessit Dominus Jesus, & tetigit eos, & dixit; Surgite, & ne timeatis. Et levaverunt oculos suos, & non viderunt aliquem præter Jesum solum. Et descendentibus à monte, præcepit iis Dominus Jesus, dicens; Ne sit aliquis cui narretis hanc visionem, usque quo filius hominis è mortuis resuscitetur. Et interrogaverunt eum discipuli ejus, dicentes; Et quomodò dicunt scribæ, Elias est venturus primùm? Et respondit iis Dominus Jesus, & dixit iis etiam; Elias primò veniet, & emendabit omnia. Et dico vobis, Verùm etiam & Eliam jam venisse; & non cognoverunt eum: sed etiam fecerunt super eum omnia secundùm quod voluerunt. Sic quidem filium hominis oportet pati ab iis. Et tunc intellexerunt continuò discipuli, quòd de Johanne Baptista dicebat iis.

De murmuratore.

Et venientes ad turbam, accessit ad eum homo supplex, qui incurvavit se ei, & obsecrabat eum. Et dicit ei; Domine, miserere mei filiique mei; malus dæmon prehendit eum, & murmurare eum facit: & sæpe cadere facit eum in ignem, & aliquando in aquam. Et adduxi eum ad discipulos tuos, & non potuerunt curare eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * اكنون بشما مي كويم كه ايليا آمد واورا نشناختند * وبا او هر چه خواستند كردند *
13 اين چنين فرزند ادمي از ايشان † زحمت خواهد كشيد * * از انجا شاكردان او دانستند
كه اين سخن براي يحيي شوينده گفت بديشان

نود شش خلاص كردن مسيح كودك را از ديو كه در درون او بود

14 15 * چون دكر بار پيش جماعت آمدند مردي پيش او آمد وزانو زد * وبدو گفت اي
خداوند من بر من رحمت كن * كه فرزندي دارم كه ديو † بر وي مسلط است وكار
16 او سخت دشخوار شده است چند نوبت در آتش افتاد وچند ويكر در آب * او را پيش
شاكردان تو آوردم نتوانستند خوش كردن *

Jam vobis dico Eliam venisse, eum autem non agnoverunt, et cum eo quicquid voluerunt, fecerunt: eodem modo Filius hominis ab eis afflictionem passurus est. Ex eo discipuli ejus cognoverunt, quòd hunc sermonem de Johanne Baptista dixisset illis.

XCVI. Liberat Christus puerum à dæmonio quod illi inerat.

Cùm denuo ad multitudinem venissent, homo ad eum venit & genu flexit. Et illi dixit, O Domine mi, mei miserere, quia filium habeo in quem dæmonium potestatem obtinet, & gravissimè laborat: aliquoties in ignem cadit, & aliquoties in aquam. Et eum ad discipulos tuos adduxi, sed non potuerunt eum sanum reddere.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Λς'. ΛΖ'.

Respondens autem Jesus, ait; O generatio incredula & perversa: usque quando
17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε
ero cum vobis? usque quando tolerabo vos? Ferte mihi illum huc. Et increpavit
18 ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε. Καὶ ἐπετίμησε
illum Jesus, & exiit ab eo dæmonium: & curatus est puer
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον· καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς
ex hora illa. Tunc accedentes discipuli Jesu privatim, dixerunt;
19 ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν, εἶπον,
Propter quid nos non potuimus ejicere illum? At Jesus dixit illis; Propter
20 Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ
incredulitatem vestram: Amen quippè dico vobis; Si habueritis fidem sicut granum sina-
τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν· Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, Ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινά-
pis, dementiabitis monti huic, Transi hinc illuc, & transibit: &
πεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ
nihil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non ejicitur, si non in oratione
21 οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ
& jejunio. Versantibus autem eis in Galilæa, dixit illis Jesus;
22 καὶ νηστείᾳ. Ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
Futurum est Filius hominis tradi in manus hominum. Et occident
23 Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. Καὶ ἀποκτενοῦσιν
eum, & tertiâ die excitabitur. Et contristati sunt vehementer. Venientibus
24 αὐτὸν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται· καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα. Ἐλθόντων

autem illis in Capernaum, accesserunt didrachma sumentes Petro,
ς' οὖν αὐτῶν εἰς Καπερναούμ, προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ,
& dixerunt; Magister vester non solvit didrachma? Ait, Etiam. Et
καὶ εἶπον, Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; Λέγει, Ναί. Καὶ
cùm intrâsset in domum, prævenit eum Jesus, dicens; Quid tibi videtur,
ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Τί σοι δοκεῖ,
Simon? reges terræ à quibus accipiunt tributa vel censum? à filiis
Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη, ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν
suis, an ab alienis? Dicit ei Petrus; Ab alienis. Dixit illi
αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. Ἔφη αὐτῷ
Jesus; Ergò liberi sunt filii. Ut autem non scandalizemus eos,
ὁ Ἰησοῦς, Ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. Ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτοὺς,
vadens ad mare, mitte hamum; & ascendentem primum piscem tolle:
πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον·
& aperiens os ejus, invenies staterem: illum sumens, da eis pro me, & te.
καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν, δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

CAP. XVIII. ιη'.

ΛΖ' In illa hora accesserunt discipuli Jesu, dicentes; Quis nam
ρον EN ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες, Τίς ἄρα
β major est in regno cœlorum?
μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Respondit Jesus, & ait; O generatio infi- 17
delis & perversa, quousque tandem ero vo-
biscum, & quousque tandem tolerabo vos?
adduc eum mihi huc. Et increpavit eum 18
Jesus, & exiit ab illo dæmonium: & sani-
tati restitutus est puer ex illa hora. Tunc 19
adierunt discipuli Jesum privatim, & dixe-
runt ei; Quare nos non potuimus eum sa-
nare? Dixit eis Jesus; Propter incredu- 20
litatem vestram. Verè enim dico vobis, Si
fuisset in vobis fides quantulum est granum
sinapis, diceretis monti huic, Decede hinc,
& decederet; & nihil prævaleret vobis.
Hoc verò genus non egreditur, nisi jejunio 21
& oratione.

Feriâ tertiâ septimanæ tertiæ jejunii. 43.

Quum autem conversarentur in Galilæa, 22
dixit eis Jesus, Futurum est ut filius homi-
nis tradatur in manus hominum. Et inter- 23
ficient eum, die verò tertio resurget. Et
displicuit eis vehementer. Quumque ve- 24
nissent in Capharnahum, accesserunt ad Ce-
pham ii qui accipiunt binas drachmas ar-
genti capitatim, & dixerunt ei, Magister
vester nónne tradet duas drachmas suas?
Dicit eis, Etiam. Et quum ingressus fuisset 25
Cepha domum, præoccupavit eum Jesus,
& ait illi, Quid tibi videtur Simon? Re-
ges terræ à quo accipiunt tributum & pe-
cuniam capitationis? à filiis suis, an ab ex-
traneis? Dicit ei Simon, Ab extraneis: 26
Ait illi Jesus, Ergò liberi sunt filii. Ne 27
autem simus illis scandalo, abi ad mare, &
injice hamum, & ejus piscis qui primus
ascenderit aperi os, & invenies staterem:
ipsum accipe, & offer pro me & pro te.

Dominicâ tertiâ post Pentecosten. 44.

CAP. XVIII.

EA ipsâ horâ accesserunt discipuli ad Je- 1
sum; & inquiunt; Quisnam est fortasse
maximus in regno cœlorum?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Jesus illos indigitavit, & sic affa- 17
tus est; O generatio quæ fidem non
adhibuistis, perversa & distorta,
usque quo vobiscum ero? & usque
quo vos perferam? & jussit inqui-
ens, *Puerum ad me adducite. Cùm* 18
adduxissent, Jesus inclamavit eum,
protinus *diabolus ex eo fugit, &*
juvenis eodem momento sanatus est.
Tunc discipuli seorsum ad eum ve- 19
nerunt, & ei dixerunt; Quare nos
non potuimus eum sanare. Jesus 20
illis dixit, Eò quòd fidem non
habuistis: pro certo enim vobis
dico, quòd si vobis quantitate grani
sinapis fides inesset, huic monti
diceretis, Transportare, & trans-
portaretur, nec quidquam vobis dif-
ficile esset. Sed *hujusmodi generis* 21
quod est *non egreditur nisi jejunio*
& oratione. Quum autem versa- 22
ventur in Galilæa, Jesus illis dixit;
Filius hominis in manus populi
traditus est. Et eum interficient, 23
& tertio die resurget. Discipulis au-
tem valdè displicuit.

XCVII. Ubi Simeon ex ore piscis quatuor drachmas pro vectigali eduxit.

Quum Capharnahum ingressus esset, 24
quidam eorum ad Cepham venit, qui
illic duas drachmas census capitis
accipiunt; & dixerunt, Etiam ma-
gister vester censum duarum drach-
marum non dat? Ille respondit, 25

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

16 Respondens autem Jesus, ait; O generatio incredula, & perversa, quousque ero
17 vobiscum? usquequò patiar vos? Afferte huc illum ad me. Et increpavit illum
18 Jesus, & exiit ab eo dæmonium, & curatus est puer ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli ad Jesum secretò, & dixerunt; Quarè nos non potuimus ejicere
19 illum? Dixit illis Jesus; Propter incredulitatem vestram. Amen quippè dico vobis; Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis monti huic; Transi hinc
20 illuc, & transibit, & nihil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non ejicitur nisi per orationem, & jejunium. Conversantibus autem eis in Galilæa, dixit
22 illis Jesus; Filius hominis tradendus est in manus hominum: Et occident eum, &
23 tertiâ die resurget. Et contristati sunt vehementer. Et cùm venissent Capharnaum, accesserunt qui didrachma accipiebant, ad Petrum, & dixerunt ei; Magister vester non solvit didrachma? Ait; Etiam. Et cùm intrâssent in domum, prævênait 24
eum Jesus, dicens; Quid tibi videtur, Simon? Reges terræ à quibus accipiunt tributum vel censum? à filiis suis, an ab alienis? Et ille dixit; Ab alienis. 25
Dixit illi Jesus; Ergò liberi sunt filii. Ut autem non scandalizemus eos, vade ad 26
mare, & mitte hamum: & eum piscem, qui primus ascenderit, tolle; & aperto ore ejus, invenies staterem: illum sumens, da eis pro me, & te.

CAP. XVIII.

IN illa hora accesserunt discipuli ad Jesum, dicentes; Quis, putas, major est 1
in regno cœlorum?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * فَاَجَابَ يَسُوعُ قَائِلًا اَيُّهَا الْجِيلُ الْاَعْوَجُ غَيْرُ الْمُؤْمِنِ اِلَى مَتَى اَكُونُ مَعَكُمْ وَحَتَّى مَتَى
18 اُحَمِّلُكُمْ قَدِّمُوهُ اِلَيَّ هٰهُنَا * وَانْتَهَرَهُ يَسُوعُ فَخَرَجَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ * وَبَرِئَ الْفَتَى مِنْ تِلْكَ
19 السَّاعَةِ * حِينَئِذٍ اَتَى التَّلَامِيذُ اِلَى يَسُوعَ مُنْفَرِدِينَ وَقَالُوا لَهُ لِمَاذَا لَمْ نَقْدِرْ نَحْنُ اَنْ نُخْرِجَهُ *
20 * فَقَالَ لَهُمْ مِنْ اَجْلِ قِلَّةِ اِيمَانِكُمْ * اَمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّهُ لَوْ كَانَ لَكُمْ اِيمَانٌ مِثْلَ حَبَّةِ
21 خَرْدَلٍ لَقُلْتُمْ لِهٰذَا الْجَبَلِ انْتَقِلْ مِنْ هٰهُنَا فَيَنْتَقِلَ وَلَا يَعْسُرُ عَلَيْكُمْ شَيْءٌ * وَهٰذَا الْجِنْسُ
22 لَا يَخْرُجُ اِلَّا بِالصَّوْمِ وَالصَّلَاةِ * * اَلْفَصْلُ الْخَامِسُ وَالْخَمْسُونَ * * فَلَمَّا رَجَعُوا اِلَى الْجَلِيلِ
23 قَالَ لَهُمْ يَسُوعُ اِنَّ ابْنَ الْاِنْسَانِ سَيُسْلَمُ فِي اَيْدِي النَّاسِ * وَيَقْتُلُونَهُ وَبَعْدَ ثَلَاثَةِ اَيَّامٍ يَقُومُ
24 فَحَزِنُوا جِدًّا * وَجَاءَ اِلَى كَفَرْنَاحُومَ فَجَاءَ الْجُبَاةُ اِلَى بُطْرُسَ فَقَالُوا لَهُ اَمُعَلِّمُكُمْ مَا يُؤَدِّي الْجِزْيَةَ
25 * فَقَالَ نَعَمْ * وَجَاءَ اِلَى الْبَيْتِ فَبَدَّاهُ يَسُوعُ قَائِلًا مَا تَظُنُّ يَا سِمْعَانُ * مُلُوكُ الْاَرْضِ مِمَّنْ يَاْخُذُونَ
26 الْخَرَاجَ وَالْجِزْيَةَ اَمِنَ الْبَنِينَ اَوْ مِنَ الْغُرَبَاءِ * فَقَالَ لَهُ بُطْرُسُ مِنَ الْغُرَبَاءِ * فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ فَاِذَنِ
27 الْبَنُونَ اَحْرَارٌ * لٰكِنْ لِئَلَّا نُشَكِّكَهُمْ اِمْضِ اِلَى الْبَحْرِ وَاَلْقِ الصِّنَّارَ * فَاَوَّلُ حُوتٍ تَرْفَعُهُ اَفْتَحْ
فَاهُ تَجِدْ فِيهِ اَرْبَعَةَ دَرَاهِمَ فَخُذْهَا وَاَعْطِهِمْ عَنِّي وَعَنْكَ *

* اَلْفَصْلُ السَّادِسُ وَالْخَمْسُونَ *

1 * وَفِي تِلْكَ السَّاعَةِ جَاءَ التَّلَامِيذُ اِلَى يَسُوعَ وَقَالُوا مَنْ هُوَ تُرَى اَعْظَمُ فِي مَلَكُوتِ السَّمٰوَاتِ *

17 * *Respondit Jesus, dicens*; O generatio perversa, non credula, quousque ero vobiscum? & usquequo patiar vos? afferte eum ad me hùc. Et increpavit illum Jesus, & exivit ex eo dæmonium, & sanatus est puer ex illâ horâ. Tunc
19 venerunt discipuli ad Jesum seorsum, & dixerunt ei; Quarè non potuimus nos ejicere illum? Et dixit eis; Pro-
20 pter paucitatem fidei vestræ. Amen dico vobis, Quòd si habeatis fidem sicut granum sinapis, dicetis huic monti, Discede hinc, & discedet; & non erit difficile vobis quippiam. Et hoc genus non
21 ejicitur, nisi per jejunium & orationem.

Sectio quinquagesima quinta.

Et cùm rediissent in Galilæam, dixit
22 *eis Jesus, Quia filius hominis tradetur*
in manus hominum: Et occident eum,
23 *& post tres dies resurget. Et contristati*
sunt valdè. Et venit in Capharnahum,
24 *& venerunt exactores ad Petrum, &*
dixerunt ei; An magister vester non
25 *solvit tributum? Ait, Etiam. Et ve-*
nit domum: Et prævenit eum Jesus,
dicens; Quid tibi videtur, Simon?
Reges terræ à quibus accipiunt tribu-
tum & censum? à filiis, an ab alienis?
26 *Ait illi Petrus, Ab alienis. Dixit Je-*
27 *sus, Ergò filii sunt immunes. Sed ne*
scandalizemus eos, vade ad mare, &
injice hamum, & primi piscis, quem
extrahes, aperi os; invenies in eo qua-
tuor drachmas: accipe eas, & da illas
pro me & pro te.

Sectio quinquagesima sexta.

CAP. XVIII.

1 *ET in illa hora venerunt discipuli*
ad Jesum, & dixerunt; Quis est, opi-
nione tuâ, maximus in regno cœlorum?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወእምዝ:ለወ:ሠለ: እግዚእሊ:ይሱስ: ወይቤ: ለትወልደ: ሊለማኒት:ወዕሉት:እስከ:ማእዜኑ:
18 እሃሉ:ምስሌክሙ:እሰክ: ማእዜኑ: እትዴገሰክሙ: ለምጽለ: ሊተ:ዝዞ:ኅቡየ:=: ወገሠጾ:
19 እግዚእሊ:ይሱስ:ወወፅለ:ጋኔኑ:እምሳዕሩሁ: ወሐይወ: ሕፃኒ: በይእቲ: ሳዓት: ሶቤሃ: :=: ወእ
ምዝ:ቀሪቦሙ:ለርደሊሁ:እንተ:ባሕቲቶሙ:ወይቤልዎ:ለእግዚሊየሱስ: በእንተ: ምንት:ንሕነ:
20 ስእናሁ:ለወፅለቶ:=: ወይቤሎሙ: በእንተ: ሓጺጸ: ሃይማኖትክሙ:ለሜን:እብለክሙ:እም:
ብክ:ሃይማኖተ:መጦኔ: ሕጠተ: ስናፕ: ትብልው: ለዝ: ደብር: ፍልስ:እምዝየ:ወይፈልሶ:ወእ
ልበ:ዘይሰለነክሙ:::=: ✣✣✣✣ ወእንዘ:ያንሶስው: ውስተ:ገሊሳ:ይቤሎሙ:እግዚእ:ለለር
22 ደሊሁ:ሀለው:ለወልደ:አጋለ:እም:ሕያው: ያገብእው: ውስተ: እደ: ሰብእ:=: ወይቀትልው::
23 ወለጫ:ሣልስት:ዕለት:ይትነሣእ:ወ ተስዙ : ኀቀ:=:
በእንተ : እለ:ይስእሉ : ለባሕተ::=:
24 ወበጺሖው : ቀፈር ናሖም : መጽሉ : እለ : ለባሕተ : ዲናር : ይነሥሉ : በኅበ : ጴጥሮ
25 ስ : ወይቤሉ : ሊቅክውሰ : ሊይሁብኑ : ለባሕተ:=: ወይቤ : እወ : ወበቂለ : ውስተ : ቤ
ት : ለቅደመ : እግዚእሊየሱስ : ብሂሎቶ : መንተ : ትብል : ስመዖን : ነገሠተ : መደር :
እምኅበ : መኑ : ይነሥሉ : ለባሕተ : ወጋደ : እመኅበ : ውሊደውኑ : ወሚመ : እመኅበ :
26 ነኪር:=: ወይቤ : እመኅበ : ነኪር : ወእመድኅረ : ይቤሎ : እመኅበ : ነኪር : ይቤሎ :
27 እግዚእሊየሱስ : እንጋ : ለጋዓዝዖንኑ : እውንቱ : ውሉደሙ:=: ወበሕቱሰ : ከመ : ሊያ
ንጐናጕሬ : ሖር : ውስተ : ባሕር : ወደይ : ማቃጥን : ዘቀደሜ : ለዝገርከ : ዒዛ : ንዛእ :
ወክሠት:ለፋሁ: ወትረክብ:ደናረ: ሰጥጢራ: ኪያሁ:ንዛእ: ወሀበሙ:ሊተሂ:ወለእዚሂ::=:
በእንተ : እለይብሉ : መኑ : የዐቢ::=:
1 1፲ ወበይእቲ : ሰዓት : ቀርቡ : ለርደሊሁ : ለእግዚእሊየሱስ : እንዘ : ይብሉ : መኑ : እን
ጋ : የዓቢ : በመንግሠተ : ሰሚያት:=:

Et tunc respondit Dominus Jesus, & dicit; O generatio incredula & perversa: 17
usquequò ero vobiscum? usquequò tolerabo vos? afferte eum mihi hic ad me. Et 18
increpavit eum Dominus Jesus: et exivit dæmon ejus è supra eum, & curatus est puer in ista hora continuò. Et tunc accesserunt discipuli ejus soli, & dicunt 19
Domino Jesu; Quare nos non potuimus ejicere illum? Et dicit iis; Propter mini- 20
mam fidem vestram: Amen dico vobis, Si habuissetis fidem sicut granum sinapis, diceretis huic monti; Demigra hinc, & demigraret: & nihil esset quod impossibile esset vobis.

Hic versus deest.

Et proficiscentibus illis in Galilæam, dicit Dominus discipulis suis; Futurum 22
est quod filium hominis tradent in manum hominum: Et occident eum, & ter- 23
tio die suscitabitur. Et contristati sunt valdè.

De iis qui petunt tributum.

Et venientibus Capernaum, accesserunt qui tributum denarii accipiebant, ad 24
Petrum, & dicunt; Magister vester nónne dabit tributum? Et dicit, Etiam. Et 25
intrando domum, prævenit Dominus Jesus, dicendo ei; Quid dicis Simon? Reges terræ à quibus accipiunt tributum et censum? an à filiis suis, vel ab extraneis? Et dicit, Ab extraneis. Et postquam dixisset ei, Ab extraneis, dicit illi 26
Dominus Jesus, Igitur nónne liberi sunt filii eorum. Sed ne murmurent, ito, in 27
mare projice hamum: quem primò piscem expiscatus es, accipe, et aperi os ejus, et invenies denarium staterem: illum accipe, et datò iis pro me et te.

De dicentibus quisnam esset major.

CAP. XVIII.

ET in istâ horâ accesserunt discipuli ejus Domino Jesu, dicentes; Quis igi- 1
tur major est in regno cœlorum?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

كه آري * چون صفا درخانه آمد * عيسي اورا پيش خواند وبدو كفت شمعون چكونه
مي بيني * ملكان زمين بهرهٔ وجزيهٔ سر از فرزندان خود مي ستانند * يا از بيكانه *
26 27 * شمعون بدو كفت از بيكانه * عيسي بدو كفت فرزندان اكنون آزادند * تا ايشانرا
بريشان نكنيم * شصت را بستان يعني قلابرا وبكنار دريا رو * وبيننداز اول ماهي كه
شصت افتد * دهن اورا بكشا چهاردرم دروبيابي * انرا بياور عوض من وعوض تو بده
نمودن عيسي بشاكردان خود كه هركه كوچكتر باشد او
مهتر شود * هماندم شاكردان پيش عيسي آمدند وكفتند اي خداوند
در ملكوت آسمان كيست مهتر

Etiam. Et *cùm Cephas in domum*
venit, Jesus eum prior vocavit,
& illi dixit; *Simeon, quomodò ti-*
bi videtur? reges terræ tributum
& censum capitis à filiis suis acci-
piunt, an ab alienis? Simeon ei 26
dixit, Ab alienis. Jesus ei dixit,
Filii igitur liberi sunt. Sed *ne eos* 27
offendamus, cape hamum (i. e.
uncum) & ad littus maris abi, &
injice: piscis qui primus in hamum
incidetit, os illius aperi, quatuor
drachmas inibi invenies; illas al-
latas pro me & pro te dato.

XCVIII. Ostendit Jesus discipulis suis, quòd qui minimus fuerit ipse maximus erit.

CAP, XVIII.

EODEM instanti discipuli in con- 1
spectum Jesu venerunt, & dixerunt;
O Domine, in regno cœlorum quis est
maximus?

Digitized by Google

Et advocans Jesus *puerulum*, statuit eum in medio eorum. Et dixit; 2
Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν. Καὶ εἶπεν, 2
Amen dico vobis; *Si non* conversi fueritis, & efficiamini sicut *pueruli*, nequaquàm intra- 3
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐὰν μὴ στραφῆτε, καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλ- 3
bitis in regnum cœlorum. Quicunque ergò humiliaverit *seipsum ut puerulus* 4
θητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον 4
iste, hic est major in regno cœlorum. Et qui susceperit *puerulum* 5
τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· Καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον 5
talem unum in nomine meo, me suscipit. Qui autem scandalizaverit ρος β
6 τοιοῦτον ἓν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. Ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ 6
unum *parvorum horum credentium* in me, *confert* ei ut suspendatur
ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ
mola asinaria in collo ejus, & demergatur in *pelago* maris.
μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τοῦ τραχήλου αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης.
Væ mundo à scandalis: Necesse enim est *venire* scandala:
7 Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· Ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα·
veruntamen væ homini illi per quem scandalum venit. Si autem manus ρπ ς
8 πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. Εἰ δὲ ἡ χείρ 8
tua, vel pes tuus scandalizat te, *abscinde ea*, & *jace* abs te: *pulchrum*
σου, ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν
tibi est ingredi ad vitam claudum, vel *mancum*, quàm duas manus vel duos
σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν, ἢ κυλλὸν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο
pedes habentem, *jaci* in ignem æternum. Et si oculus tuus
πόδας ἔχοντα, βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. Καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου 9
scandalizat te, erue eum, & *jace* abs te: *pulchrum* tibi est *unoculum*
σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοί ἐστι μονόφθαλμον
in vitam intrare, quàm duos oculos habentem *jaci* in gehennam ignis.
εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.
— *Attendite* ne *despiciatis* unum *parvulorum horum*: dico enim vobis, Quia ρπα
10 Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι 10
angeli eorum in cœlis *per omne assiduum* faciem Patris mei qui
οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρός μου τοῦ
in cœlis. Venit enim Filius hominis salvare *perditum*. Quid vobis 11
ΛΗ' ἐν οὐρανοῖς. Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. Τί ὑμῖν 11
videtur? Si fuerint alicui *homini* centum oves, & erraverit una ex eis, 12
δοκεῖ; Ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, 12
nónne *relinquens* nonaginta novem, in montibus *vadens quærit* errantem?
οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ἐννενηκονταεννέα, ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; Et si *fiat* *invenire* eam, Amen dico vobis, Quia gaudet super eam 13
μᾶλλον; Καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτὸ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ 13
magis quàm super nonaginta novem non *aberrantibus*. Sic non est vo- 14
μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐννενηκονταεννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. Οὕτως οὐκ ἔστι θέ- 14
luntas ante Patrem vestrum qui in cœlis, ut pereat unus *parvulorum horum*.
λημα ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἷς τῶν μικρῶν τούτων.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

2 3 Et advocans Jesus parvulum, statuit eum in medio eorum, Et dixit ; Amen
dico vobis, Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in
4 regnum cœlorum. Quicunque ergò humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est
5 major in regno cœlorum. Et qui susceperit unum parvulum talem in nomine
6 meo, me suscipit. Qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me
credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, & demergatur
7 in profundum maris. Væ mundo à scandalis. Necesse est enim ut veniant scanda-
8 la : veruntamen væ homini illi, per quem scandalum venit. Si autem manus
tua, vel pes tuus scandalizat te : abscide eum, & projice abs te : bonum tibi
est ad vitam ingredi debilem, vel claudum; quàm duas manus vel duos pedes ha-
bentem mitti in ignem æternum. Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum, & 9
projice abs te: bonum tibi est cum uno oculo in vitam intrare, quàm duos oculos
habentem mitti in gehennam ignis. Videte ne contemnatis unum ex his pusillis: 10
dico enim vobis, Quia angeli eorum in cœlis semper vident faciem Patris mei, qui
in cœlis est. Venit enim Filius hominis salvare quod perierat. Quid vobis vide- 11
tur ? si fuerint alicui centum oves, & erraverit una ex eis : nónne relinquit no- 12
naginta novem in montibus, & vadit quærere eam quæ erravit ? Et si contigerit 13
ut inveniat eam : Amen dico vobis, quia gaudet super eam magis quàm super no- :
nagintanovem, quæ non erraverunt. Sic non est voluntas ante Patrem vestrum, qui 14
in cœlis est, ut pereat unus de pusillis istis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * فَدَعَا طِفْلاً وَأَقَامَهُ فِي وَسْطِهِمْ * وَقَالَ آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ إِنْ لَمْ تَرْجِعُوا وَتَكُونُوا مِثْلَ ٱلصِّبْيَانِ 3
لَا تَدْخُلُونَ مَلَكُوتَ ٱلسَّمَاوَاتِ * وَمَنِ ٱتَّضَعَ مِثْلَ هٰذَا ٱلصَّبِيِّ فَهٰذَا هُوَ ٱلْعَظِيمُ فِي مَلَكُوتِ 4
ٱلسَّمَاوَاتِ * وَمَنْ قَبِلَ صَبِيًّا مِثْلَ هٰذَا بِٱسْمِي فَقَدْ قَبِلَنِي * وَمَنْ سَكَّكَ أَحَدَ هٰؤُلَاءِ ٱلصِّغَارِ 5
ٱلْمُؤْمِنِينَ فِي مُحَيَّرٍ لَهُ أَنْ يُعَلَّقَ فِي عُنُقِهِ حَجَرُ ٱلرَّحَى وَيُغْرَقَ فِي ٱلْبَحْرِ * اَلْوَيْلُ لِلْعَالَمِ مِنْ أَجْلِ 7
ٱلسُّكُوكِ وَلَا بُدَّ أَنْ يَكُونَ ٱلْعِثَارُ * اَلْوَيْلُ لِلْإِنْسَانِ ٱلَّذِي مِنْ جِهَتِهِ تَأْتِي ٱلسُّكُوكُ * إِنْ 8
سَكَّكَتْكَ يَدُكَ أَوْ رِجْلُكَ فَٱقْطَعْهَا وَٱلْقِهَا عَنْكَ * مُحَيَّرٌ لَكَ أَنْ تَدْخُلَ ٱلْحَيَاةَ وَأَنْتَ أَعْرَجُ أَوْ
أَعْسَمُ * أَفْضَلُ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ يَدَانِ أَوْ رِجْلَانِ وَيُلْقَى فِي ٱلنَّارِ ٱلْمُوقِدَةِ * وَإِنْ سَكَّكَتْكَ 9
عَيْنُكَ ٱلْيُمْنَى فَٱقْلَعْهَا وَٱلْقِهَا عَنْكَ * مُحَيَّرٌ لَكَ أَنْ تَدْخُلَ ٱلْحَيَاةَ بِعَيْنٍ وَاحِدَةٍ أَفْضَلُ مِنْ أَنْ
يَكُونَ لَكَ عَيْنَانِ وَيُلْقَى فِي جَهَنَّمَ * * اَلْفَضْلُ ٱلسَّابِعُ وَٱلْخَمْسُونَ * * أُنْظُرُوا لَا تَحْقِرُوا 10
أَحَدَ هٰؤُلَاءِ ٱلصِّغَارِ * أَقُولُ لَكُمْ أَنَّ مَلَائِكَتَهُمْ فِي ٱلسَّمَاوَاتِ كُلَّ حِينٍ يَنْظُرُونَ وَجْهَ أَبِي ٱلَّذِي فِي
ٱلسَّمَاوَاتِ * وَإِنَّمَا جَاءَ ٱبْنُ ٱلْإِنْسَانِ يَطْلُبُ وَيُخَلِّصُ مَنْ كَانَ ضَالًّا * مَاذَا تَظُنُّونَ إِذَا كَانَ لِإِنْسَانٍ 11 12
مِائَةُ خَرُوفٍ وَضَلَّ مِنْهَا وَاحِدٌ أَلَيْسَ يَتْرُكُ ٱلتِّسْعَةَ وَٱلتِّسْعِينَ فِي ٱلْجَبَلِ * وَيَمْضِي فَيَطْلُبُ ٱلضَّالَّ *
* فَيَكُونُ إِذَا وَجَدَهُ آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّهُ يَفْرَحُ بِهِ أَكْثَرَ مِنَ ٱلتِّسْعَةِ وَٱلتِّسْعِينَ ٱلَّتِي لَمْ 13
تَضِلَّ * وَهٰكَذَا لَيْسَتْ مَشِيئَةٌ أَمَامَ أَبِي ٱلَّذِي فِي ٱلسَّمَاوَاتِ أَنْ يَهْلِكَ وَاحِدٌ مِنْ هٰؤُلَاءِ ٱلصِّغَارِ * 14

Vocavit ergò puerum, & statuit eum in 2
medio eorum, Ac dixit ; Amen dico vo- 3
bis, Nisi convertamini, & fitis sicut iste
puer, non intrabitis regnum cœlorum. Et 4
quicunque se humiliabit sicut iste puer,
is est maximus in regno cœlorum. Et 5
quicunque receperit puerum sicut istum
in nomine meo, equidem me recepit. Et 6
quicunque scandalizaverit unum istо-
rum parvulorum credentium in me, me-
lius est ei ut suspendatur in collo ejus la-
pis molæ, & submergatur in mare. Væ 7
mundo propter scandala : non dubium
quin futura sit tentatio. Væ homini cu-
jus ob causam veniunt scandala. Si 8
scandalizaverit te manus tua, vel pes
tuus : abscinde eum & projice illum abs
te: melius enim est tibi ut intres vitam,
cùm sis claudus aut mutilus, melius
inquam quàm ut sint tibi duæ manus aut
duo pedes, & projiciaris in ignem æter-
num. Et si scandalizaverit te oculus 9
tuus dexter, erue eum & projice eum
abs te : melius enim est tibi ut intres
vitam cum oculo uno, melius inquam
quàm ut sint tibi oculi duo, & projici-
aris in gehennam.

Sectio quinquagesima septima.

Videte præterea ne contemnatis unum 10
istorum parvulorum: dico vobis quòd
angeli eorum in cœlis semper vident fa-
ciem patris mei qui in cœlis est. Et qui- 11
dem venit filius hominis quærere & sal-
vare eos qui perditi erant. Quid opi- 12
namini ? Si fuerint alicui centum oves,
& erraverit ex eis una, nónne relinquet
nonaginta novem in monte, & ibit quæ-
rere errantem ? Et continget quum inve- 13
nerit eam, amen dico vobis, ut gaudeat
ob illam magis quàm ob nonaginta no-
vem, quæ non erraverunt. Sic non est 14
voluntas patris mei qui in cœlis est, ut
pereat unus ex istis parvulis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወጸዋዐ : ሕፃን : ወለቀመ : ማእከሎሙ ::= ወይቤ : ለሜን : እብለኬሙ : እመ :
3 ኢተመየጥክሙ : ወኢኮንክሙ : ከመ : ደቂቅ : ኢትበውሉ : ውስተ : መንግሠተ : ሰማ
4 ያት ::= ወዘእትሕተ : ርእሶ : ከመዝ : ሕፃን : ውእቱ : ዘየዓቢ : በመንግሠተ : ሰማያ
5 ት ::= ወዘሂ : ተወክፈ : ለሕደ : ሕፃን : ዘከመዝ : በስምየ : ኪያያ : ተወክፈ ::=
6 ወዘሂ : ለስሐቶሙ : ለለሀዱ : እመእሱ : ንሉሰን : እለ : የኤምኑ : ቢየ : ይኄይሶ :
ኀመ : ይእስሮ : በክሰዱ : ማሕረጸ : እድግ : ወያስጥሞ : ውስተ : ልጦተ : ባሕር ::=
7 ለቤሎ : ለዓለመ : እመንሱት : እስመ : ግብር : ይመጽእ : መንሱት : ወበሕቱ : ለ
8 ቤሎ : ለውእቱ : ብእሲ : ዘቦቱ : ይመጽእ : መንሱት ::= ወእመ : እዴከ : ወ
እመ : እግርከ : ያስሕተከ : ሎትሮ : ወግድፎ : እመሳዕሌከ : ይኄይሰከ : ትባእ :
ውስተ : ሕይወት : ሐንኮሰከ : ወፅዉስከ : እመእንዘ : ብከ : ክልኤ : እደ : ወክል
9 ኤ : እግረ : ትትወደይ : ውስተ : እሰት : ዘለዓለም ::= ወእመሂ : ዒይንከ : ያስ
ሕተከ : ሥልኖ : እመሳዕሌከ : ወግድፎ : ይኄይሰከ : ነቋርከ : ትባእ : ውስተ : ሕይ
10 ወት : እመእንዘ : ክልኤ : ዒይነ : ብከ : ትትወደይ : ውስተ : ገሀነም : እሰት ::=
ቁ : ሊታስተሓቅርዎሙ : ለእሉዳ : እመእሱ : ንሉሰን : እብለክሙ : ኪሙ ; መለእክቲ
11 ሆሙ : ዘልፈ : በሰማያት : ወትረ : ይርእዩ : ገጸ : ለአቡየ : ዘበ ; ሰማያት ::= እ
ስመ : መጽአ : ወልደ : እጋለ : እመሕያው : ይሓሥሠ ; ወያድኅን : ዘተሰጥለ ::=
12 መንተ : ትብሉ : እመቦ : ብእሴ : ዘቦቱ : ፮እተ : ለባግዐ : ወእመ : ተገድፎ :
ለሐዲ : እመወሰቲቶሙ : ለኵሁ : የኅድግ : ተስዓ : ወተስዐተ : ውስተ : ኦድባር : ወይሐው
13 ር : ይሓሥሠ : ዘተገድፎ ::= ወእመከመ : ረከቦ : ለሜን : እብለክሙ : ከመ : ይትፌ
14 ሣሕ : በእንቲአሃ : ፈድፋደ : እመትስዓ : ወትስዐቱ : እለ : ኢተገድፋ ::= ካሚሁኬ : ኢይ
ትፈቀድ : በቅድመ : አቡየ : ሰማያዊ : ከመ : ይትሐጐሉ : ለሓዱ : እመእሉ : ንሉሰን ::=

Et vocavit parvulum, & statuit eum medio eorum. Et dixit, Amen dico 2
vobis, Si non conversi fueritis, & non fueritis sicut infantes, non intrabi- 3
lis in regnum cœlorum. Et qui humiliavit se sicut hic parvulus, ipse est 4
qui major est in regno cœlorum. Et quicunque suscepit unum parvulum 5
hujusmodi, in nomine meo, meipsum suscepit ? Et quicunque aberrare fe- 6
cit unum ex hisce pusillis qui credunt in me, potius esset ei ut alligarent
in collo ejus molam asini, & demergeret eum in profundo maris. Væ 7
mundo è tentatione : quoniam revera veniet tentatio, sed væ isti ho-
mini per quem veniet tentatio. Et si manus tua, & si pes tuus ab- 8
errare te faciet, abscinde eum, & projice à te : potius tibi erit intrare te
in vitam claudum & mancum, quàm habentem duas manus, & duos pe-
des, conjici in ignem æternum. Et si oculus tuus aberrare te faciat, 9
evelle eum à te, & projice : satius erit tibi te excavatum intrare in vitam,
quàm duos habentem oculos conjici in gehennam ignis. Videte ne con- 10
temnatis unum ex his pusillis : dico vobis, quòd angeli eorum perpetuò in
cœlis propè vident faciem patris mei qui est in cœlis. Quia venit filius 11
hominis quærere, & servare quod perditum fuit. Quid dicetis ? si 12
fuit homo cui fuerint centum oves, & si perdat unam ex iis, nónne relinquet
nonaginta novem in montibus, & vadet quærere eam quæ perdita fuit ?
Et si inveniat eam, Amen dico vobis, quòd gaudebit super eam ma- 13
gis, quàm super nonaginta & novem, quæ non perdita erant. Ita 14
igitur non optatum erit coram patre meo cœlesti, ut perdatur unus ex
his pusillis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * حاضر باشيد نبادا برين كودكان افسوس زنيد براي انك بشما ميگويم كه فرشتكان
11 باايشان [همه وقتي] روي پدرمن كه برآسمانست ببينند * سبب انك فرزند ادمي
مي آيد كه هرچه كم شده باشد اورا زنده كند نود نه مثل صد كوسفند
12 * چگونه مي بينيد * اگركسي را صد كوسفند باشد * وازانجا يكي كم شود * ان نود
13 ونه كوسفند را دركوه بگذارد * وبرود ان كم شده را بجويد * چون اورا بيابد * بدان نود
14 نه چنان شاد نباشد كه بدان يكي كه اورا يافت * اين چنين است ارادت پيش
پدرشما كه بر آسمانست كه يكي ازين كوچكان كم نشود *

Cavete ne hisce parvulis contume- 10
liam inferatis : vobis enim dico,
quòd Angeli eum illis omni tem-
pore vultum Patris mei qui in cœlis
est videbunt. Propterea quòd Filius 11
hominis venit ut quicquid perierit
ipsum vivificet.

XCIX. Parabola centum ovium.

Quomodo vobis videtur ? Si cui 12
centum oves fuerint, unde una amis-
sa fuerit ; nonne ipsas nonaginta
& novem in monte relinquet, &
profectus amissam illam quæret ?
Quum autem eam invenerit, de illis 13
nonaginta novem haud tantum læ-
titiæ illi erit, quantum de una
illa quam invenit. Eodem modo vo- 14
luntas est coram Patre vestro, qui est
in cœlis, ut unus horum parvulo-
rum non pereat.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΛΗ'. ΛΘ'.

Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum in-
ιε Ἐὰν δὲ ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε, ἔλεγξον αὐτὸν μετα-
ter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si
ιϛ ξὺ σὲ καὶ αὐτὸν μόνον· ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. Ἐὰν δὲ
autem non audierit, assume cum te adhuc unum vel duos, ut in ore duorum
μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο
testium vel trium stet omne verbum. Si autem neglexerit eos, dic
ιζ μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα. Ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ
ecclesiæ; Si autem & ecclesiam neglexerit, sit tibi sicut ethnicus &
τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ
publicanus. Amen dico vobis, Quæcunque alligaveritis super terram, erunt li-
ιη ὁ τελώνης. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δε-
gata in cœlo: & quæcunque solveritis super terram, erunt soluta in
δεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν
cœlo. Iterum dico vobis, Quia si duo vestrûm consenserint super terrâ
ιθ τῷ οὐρανῷ. Πάλιν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς
de omni re quamcunque petierint, fiet illis à patre
περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός
meo qui in cœlis. Ubi enim sunt duo vel tres congregati in meo nomi-
κ μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνο-
ne, ibi sum in medio eorum. Tunc accedens ad eum Petrus, dixit;
κα μα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν. Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος, εἶπε,

Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? usque septi-
Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτά-
es? Dicit illi Jesus; Non dico tibi, usque septies, sed usque septua-
κις; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Οὐ λέγω σοι, ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομη-
ΛΘ' gies septem. Propter hoc assimilatum est regnum cœlorum homini
κοντάκις ἑπτά. Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
regi, qui voluit conferre rationem cum servis suis. Incipiente verò ipso
βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συμᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ
conferre, oblatus est ei unus debitor decies mille talentorum. Non ha-
συμάραι, προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. Μὴ ἐ-
bente autem illo reddere, jussit eum dominus ejus venundari, &
χοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πραθῆναι, καὶ
uxorem ejus, & filios, & omnia quæ habebat, & reddi. Proci-
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι. Πε-
dens igitur servus, adorabat eum, dicens; Domine, longanimis esto erga me, & omnia
σὼν οὖν ὁ δοῦλος, προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα
tibi reddam. Commotus visceribus autem dominus servi illius, absolvit eum,
σοι ἀποδώσω. Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου, ἀπέλυσεν αὐτὸ,
& mutuum dimisit ei.
καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

*ܘܥܠ ܕܐܬܐ ܕܫܒܬܐ ܩܕܡ ܥܝܕܐ ܕܨܠܝܒܐ ܒܫܒܬܐ ܬܪܝܢ ܒܫܒܬܐ ܒܒܝܬ ܟܢܘܫܬܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܫܠܡܟܘܢ ܠܥܠܡ ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܟܠ ܕܬܐܣܪܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ ܢܗܘܐ ܐܣܝܪ ܒܫܡܝܐ ܘܟܠ ܕܬܫܪܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ ܢܗܘܐ ܫܪܝ ܒܫܡܝܐ ܬܘܒ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܢ ܬܪܝܢ ܡܢܟܘܢ ܢܬܚܒܪܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ ܥܠ ܟܠ ܡܕܡ ܕܢܫܐܠܘܢ ܢܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ ܕܐܝܟ ܕܐܝܬ ܬܪܝܢ ܐܘ ܬܠܬܐ ܟܢܘܫܝܢ ܒܫܡܝ ܬܡܢ ܐܢܐ ܒܝܢܬܗܘܢ ܗܘ ܐܬܐ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ ܟܡ ܙܒܢ ܐܚܝ ܚܛܝ ܠܝ ܘܐܫܒܘܩ ܠܗ ܥܕ ܫܒܥ ܙܒܢ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܥܕ ܫܒܥ ܐܠܐ ܥܕ ܫܒܥ ܫܒܥܝܢ ܙܒܢ ܗܕܐ ܡܬܡܬܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܓܒܪܐ ܡܠܟܐ ܕܨܒܐ ܠܡܚܫܒ ܥܡ ܥܒܕܘܗܝ ܘܟܕ ܫܪܝ ܠܡܚܫܒ ܐܝܬܝܘ ܠܚܕ ܡܢ ܡܪܒܢܐ ܕܚܝܒ ܠܗ ܪܒܘ ܕܟܪ ܐܠܦ ܟܪ ܘܠܡܫܠܡ ܠܗ ܠܡܪܝܗ ܦܩܕ ܡܪܗ ܕܢܙܒܢ ܗܘ ܘܐܢܬܬܗ ܘܒܢܝܗ ܘܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܢܫܠܡ ܢܦܠ ܗܘ ܥܒܕܐ ܘܣܓܕ ܠܗ ܐܡܪ ܡܪܝ ܐܪܟ ܒܝ ܘܟܠܗ ܐܫܠܡ ܠܟ ܘܪܚܡ ܡܪܗ ܥܠ ܥܒܕܐ ܗܘ ܘܫܒܩ ܠܗ ܘܫܒܩ ܠܗ ܘܚܘܒܗ ܫܒܩ ܠܗ ܘܦܩ ܠܗ ܘܟܕ ܢܦܩ ܗܘ ܥܒܕܐ ܫܟܚ ܚܕ ܡܢ ܒܪܝܬܗ ܕܝܢܪ ܡܐܐ ܘܐܚܕ ܒܟܪܟܘܗܝ ܘܥܩ ܠܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܫܠܡ ܠܝ ܟܠ ܡܕܡ ܕܚܝܒ ܐܢܐ ܠܟ ܘܠܐ ܨܒܐ ܘܫܕܪ ܠܗ ܠܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܥܕ ܕܢܫܠܡ ܚܘܒܗ ܟܕ ܚܙܐ ܥܒܕܐ ܐܚܪܢܐ ܕܪܒ ܠܗ ܚܒܪܘܗܝ ܐܬܬ ܘܐܫܬܥܝ ܠܡܪܗ ܟܠ ܕܥܒܕ ܘܐܬܐ ܡܪܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܥܒܕ ܒܝܫܐ ܘܥܠ ܕܠܐ ܪܚܡܬ ܐܦ ܐܢܬ ܠܥܒܕܟ ܐܚܪܢܐ ܐܝܟ ܕܐܢܐ ܪܚܡܬ ܠܟ ܘܟܥܣ ܡܪܗ ܘܡܣܪ ܐܢܘܢ ܠܡܥܢܫܐ ܕܢܫܠܡ ܟܠ ܚܘܒܐ ܕܗܘܐ ܠܗ ܠܗ ܘܟܕ ܚܙܘ ܚܒܪܘܗܝ ܕܥܒܕܐ ܗܢܘ ܫܓܝܫܝܢ ܠܗ ܘܐܬܘ ܘܐܫܬܥܝ ܠܡܪܗ ܕܟܠ ܗܢܐ ܥܒܕ ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ ܐܪܟ ܒܝ ܘܟܠܗ ܐܫܠܡ ܠܟ ܘܠܐ ܨܒܐ ܡܪܗ ܘܫܕܪ ܠܗ ܠܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܥܕ ܕܢܫܠܡ ܚܘܒܗ ܟܕ ܚܙܘ ܚܒܪܘܗܝ ܕܥܒܕܐ ܗܢܘ ܫܓܝܫܝܢ ܠܗ ܘܐܬܘ ܘܐܫܬܥܝ ܠܡܪܗ ܕܟܠ ܗܢܐ ܥܒܕ ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ ܐܪܟ ܒܝ ܘܟܠܗ ܐܫܠܡ ܠܟ ܘܠܐ ܨܒܐ ܡܪܗ ܘܫܕܪ ܠܗ ܠܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܥܕ ܕܢܫܠܡ ܚܘܒܗ ܟܕ ܚܙܐ ܥܒܕܐ ܐܚܪܢܐ ܕܪܒ ܠܗ ܚܒܪܘܗܝ ܐܬܬ ܘܐܫܬܥܝ ܠܡܪܗ ܟܠ ܕܥܒܕ ܘܐܬܐ ܡܪܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܥܒܕ ܒܝܫܐ ܘܥܠ ܕܠܐ ܪܚܡܬ ܐܦ ܐܢܬ ܠܥܒܕܟ ܐܚܪܢܐ ܐܝܟ ܕܐܢܐ ܪܚܡܬ ܠܟ ܘܟܥܣ ܡܪܗ ܘܡܣܪ ܐܢܘܢ ܠܡܥܢܫܐ ܕܢܫܠܡ ܟܠ ܚܘܒܐ ܕܗܘܐ ܠܗ ܠܗ ܘ

Versio VULGATA LATINA.

15 Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te &
16 ipsum solum: si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si autem te non
audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum vel trium
17 testium stet omne verbum. Quòd si non audierit eos, dic ecclesiæ: si autem
18 ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Amen dico vo-
bis; Quæcunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cœlo: & quæ-
19 cunque solveritis super terram, erunt soluta & in cœlo. Iterùm dico vobis;
Quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcunque pe-
20 tierint, fiet illis à Patre meo, qui in cœlis est. Ubi enim sunt duo vel
21 tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Tunc accedens
Petrus ad eum, dixit; Domine, quoties peccabit in me frater meus, & di-
mittam ei? usque septies? Dicit illi Jesus; Non dico tibi usque septies, 22
sed usque septuagies septies. Ideò assimilatum est regnum cœlorum homini 23
regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis. Et cùm cœpisset rationem 24
ponere, oblatus est ei unus, qui debebat ei decem millia talenta. Cùm 25
autem non haberet undè redderet, jussit eum dominus ejus vænumdari, &
uxorem ejus, & filios, & omnia quæ habebat, & reddi. Procidens au- 26
tem servus ille, orabat eum, dicens; Patientiam habe in me, & omnia red-
dam tibi. Misertus autem dominus servi illius, dimisit eum, & debitum 27
dimisit ei.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 16 * اِنْ اَخْطَاءَ اِلَيْكَ اَخُوكَ فَاذْهَبْ وَاَعِتْبْهُ وَحْدَكَا فَاِنْ سَمِعَ مِنْكَ فَقَدْ رَبِحْتَ اَخَاكَ * وَاِنْ لَمْ
17 يَسْمَعْ مِنْكَ فَخُذْ مَعَكَ وَاحِدًا اَوِ اثْنَيْنِ لِاَنَّ مِنْ فَمِ شَاهِدَيْنِ اَوْ ثَلٰثَةٍ تَثْبُتُ كُلُّ كَلِمَةٍ * وَاِنْ لَمْ
18 يَسْمَعْ مِنْهُمْ قُلْ لِلْجَمَاعَةِ * فَاِنْ لَمْ يَسْمَعْ مِنَ الْجَمَاعَةِ فَيَكُونُ عِنْدَكَ كَوَثَنِيٍّ وَعَشَّارٍ * اٰمِينَ
اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ كُلَّمَا رَبَطْتُمُوهُ عَلَى الْاَرْضِ يَكُونُ مَرْبُوطًا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا حَلَلْتُمُوهُ عَلَى الْاَرْضِ يَكُونُ
19 مَحْلُولًا فِي السَّمٰوَاتِ * اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَيْضًا * اَنَّهُ اِذَا اتَّفَقَ اثْنَانِ مِنْكُمْ عَلَى الْاَرْضِ فِي كُلِّ
20 شَيْءٍ يَطْلُبَانِهِ فَيَكُونُ لَهُمَا مِنْ قِبَلِ اَبِي الَّذِي فِي السَّمٰوَاتِ * لِاَنَّهُ حَيْثُمَا اجْتَمَعَ اثْنَانِ اَوْ
ثَلٰثَةٌ بِاسْمِي فَاَنَا اَكُونُ هُنَاكَ فِي وَسَطِهِمْ *

Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum, ambo privatim: quòd si audierit te, jam lucratus es fratrem tuum. Si verò non audierit te, sume tecum unum aut duos, quoniam ex ore duorum testium aut trium stat omne verbum. Et si non audierit eos, dic Ecclesiæ: & si non audierit Ecclesiam, sit apud te sicut ethnicus & publicanus. Amen dico vobis, Quodcunque ligaveritis super terram, erit ligatum in cœlis: & quod solveritis super terram, erit solutum in cœlis. Amen dico vobis etiam, quòd cùm consenserint duo ex vobis super terram in qualibet re quam petierint, fiet eis à patre meo qui in cœlis est. Nam ubicunque congregati fuerint duo aut tres in nomine meo, ego ero ibi in medio eorum.

Sectio quinquagesima octava.

* اَلْفَصْلُ الثَّامِنُ وَالْخَمْسُونَ *

21 * حِينَئِذٍ جَاءَ اِلَيْهِ بُطْرُسُ وَقَالَ يَا رَبُّ اِذَا اَخْطَى اِلَيَّ اَخِي اِلَيَّ كَمْ اَغْفِرُ لَهُ اِلَى سَبْعِ مَرَّاتٍ * قَالَ
22 لَهُ يَسُوعُ لَسْتُ اَقُولُ لَكَ اِلَى سَبْعِ مَرَّاتٍ بَلْ اِلَى سَبْعِينَ مَرَّةً سَبْعَ مَرَّاتٍ * وَلِهٰذَا تَشَبَّهَ مَلَكُوتُ
23 السَّمٰوَاتِ اِنْسَانًا مَلِكًا اَرَادَ اَنْ يُحَاسِبَ عَبِيدَهُ * فَلَمَّا بَدَاَ فِي مُحَاسَبَتِهِمْ قُدِّمَ اِلَيْهِ وَاحِدٌ عَلَيْهِ حُمْلَةُ
24 وَزَنَاتٍ * وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ مَا يُوفِي * فَاَمَرَ سَيِّدُهُ اَنْ يُبَاعَ وَمِرَاتُهُ وَبَنُوهُ وَكُلُّمَا لَهُ حَتَّى يُوفِيَ * فَخَرَّ
25 ذٰلِكَ الْعَبْدُ لَهُ سَاجِدًا قَائِلًا يَا رَبُّ تَمَهَّلْ عَلَيَّ لَاُوَفِّيَكَ كُلَّمَا لَكَ * فَتَحَنَّنَ سَيِّدُ ذٰلِكَ الْعَبْدِ عَلَيْهِ
وَتَرَكَ لَهُ كُلَّمَا عَلَيْهِ *

Tunc venit ad eum Petrus, & dixit ei; Domine, cùm peccaverit in me frater meus, quoties dimittam ei? ad septem vices? Dixit ei Jesus, Non dico tibi ad septem vices: sed ad septuaginta vices septem vicibus. Idcò comparatur regnum cœlorum homini regi, qui voluit supputare cum servis suis. Et cùm cœpisset supputare cum eis, oblatus est ei unus qui debebat summam talentorum, Et non habebat quod solveret. Quare jussit dominus ejus ut venderetur & uxor ejus, & filii ejus, & quidquid habebat, ut solveret. Procidit autem ille servus ante eum adorans, dicens; O domine, proroga mihi, certè reddam tibi omne quod tuum est. Et misertus est dominus illius servi super eum, & dimisit ei quicquid debebat.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወእመ ፡ ለበሰ ፡ ለኪ ፡ እኁኪ ፡ ሖር ፡ ወገሠጾ ፡ በባሕቲትኪ ፡ ለእንተ ፡ ወውእቱ ፡ ወእመሰ ፡ ሰ
16 ሙዐኪ ፡ ረባሕኮ ፡ እሳዊከ ፡ ። ። ። ወእመ ፡ ሊሰመዒከ ፡ ኀሣእ ፡ መስሊከ ፡ በደግመ ፡ ለሐደ፡
17 ወክልኤተ ፡ ከመ ፡ በአፈ ፡ ክልኤ ፡ ወሠለስቱ ፡ ሰማዕት ፡ ይቁም ፡ ኵሉ ፡ ቃል ። ። ። ወእመሰ፡
ሊሰመዖሙ ፡ ሎሙሂ ፡ ንግር ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወለቤተ ፡ ክርስቲያንሂ፡ ሊሰመዒ ፡ ይኩን፡
ከመ ፡ ለረማይዊ ፡ ወመጸብሐዊ ። ። ። ዘቦ ፡ ሰንበተ ፡ ክርስቲያን ፡
18 ለሜን ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ዘለእርክሙ ፡ በምድር ፡ ይከውን ፡ ለኩረ ፡ በሰማያት ፡ ወዘፈታ
19 ሕክሙ ፡ በምድር ፡ ፍቱሐ ፡ ይከውን ፡ በሰማያት ። ። ። ወዲኤ ፡ እብለክሙ ፡ እመ ፡ ክልሌ
ቱ ፡ ኅብሩ ፡ እመኔክሙ ፡ በውስተ ፡ ምድር ፡ በእንተ ፡ ኵሉ ፡ ግብር ፡ ዘስእሉ ፡ ይትገበር ፡
20 ሎሙ ፡ በኀበ ፡ አቡየ ፡ ዘበ ፡ ሰማያት ። ። ። እሰመ ፡ ኀበ ፡ ክልሌቱ ፡ ወሠለስቱ ፡ ሃለው ፡ ጥቡ
21 ላን ፡ በሰመየ ፡ ህየ ፡ ሃለውኩ ፡ እን ፡ መእከሎሙ ። ። ። ወእመዝ ፡ ቀርበ ፡ ኀቤሁ ፡ ጴጥሮስ፡
22 ወይቤሎ ፡ እግዚኦ ፡ ስፍን ፡ እመ ፡ ላበሰ ፡ ሊተ ፡ እኁየ ፡ እሳዶግ ፡ ሎቱ ፡ ስብዕኑ ። ። ። ወይቤ
ሎ ፡ እግዚእኢየሱስ ፡ ሊብለከ ፡ ሰብዕ ፡ ለላ ፡ እሰከ ፡ ሰብዓ ፡ በበ ፡ ሰብዕ ። ። ። ዘቦ ፡ ሰንበተ ፡ ክርስቲያን ፡
23 በእንተዝ ፡ ትመስል ፡ መንግሠተ ፡ ሰማያት ፡ ብእሴ ፡ ንጉሠ ፡ ዘፈቀደ ፡ ይግበር ፡ ሐሰበ ፡ መሰለ ፡
24 እግብርቲሁ ። ። ። እንዘ ፡ ይትሐሰብ ፡ ለመጽሉ ፡ ሎቱ ፡ ለሐደ ፡ ዘይፈደ ፡ እልፊ ፡ መክል
25 የ ። ። ። ወኀጢአ ፡ ዘይፈደ ፡ ለዘ ፡ እግዚኡ ፡ ይሢጥም ፡ መስለ ፡ ብእሲቱ ፡ ወመስለ ፡ ው
26 ሉዱ ፡ ወኵሉ ፡ ዘቦ ፡ ወይፈደ ። ። ። ወወድቀ ፡ እንከ ፡ ወሶቱ ፡ ገብር ፡ ወሰገደ ፡ እንዘ ፡ ይብ
27 ል፡እግዚኦ ፡ ተዓገሰኒ ፡ ወኵሉ ፡ እደ ፡ እፈድየ ከ ። ። ። ወመሕሮ ፡ እግዚኡ ፡ ለወሶቱ ፡ ገ
ብር ፡ ወኀደጎ ። ። ወዕደሁኒ ፡ ኀደገ ፡ ሎቱ ። ። ።

Et si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum solummodò inter te & ipsum: et si audierit te, lucratus es fratrem tuum. Et si non audierit, accipe tecum denuò unum & duos, ut in ore duorum & trium testium stet omne verbum. Et si non audierit eos, nunciato domo Christianorum: & dominum Christianorum non audiens, sit sicut gentilis & publicanus.

Sabbato tertio Christianorum.

Amen dico vobis, quòd illud quod ligaveritis in terra, erit ligatum in cœlis: & quod solveritis in terra, solutum erit in cœlis. Et iterum dico vobis, Si duo convenerint è vobis in terra, de omni re quam petierint, fiet iis apud patrem meum qui est in cœlis. Quia ubi duo & tres congregati sunt in nomine meo, ibi sum ego in medio eorum. Et tunc accessit ad eum Petrus, & dicit ei; Domine, quoties si peccaverit in me frater meus, remittam ei? septies? Et dicit ei Dominus Jesus, Non dico tibi Septies; sed, usque septuagies septies.

De eo qui debuit decem millia talenta.

Et propterea simile est regnum cœlorum viro regi, qui voluit facere rationem cum servis suis. Et quando imputatus erat, attulerunt ei unum qui debebat ei decem millia talenta. Et quum non posset hæc reddere, jussit dominus ejus vendere eum, cum uxore ejus, & cum filiis ejus; & omnia quæ habebat, & reddere. Et procidit igitur ille servus, & adoravit, dicens; Domine, patienter ferto me, & totum debitum reddam tibi. Et misertus est dominus illius servi, & remisit ei; & debitum suum etiam remisit ei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

C. Parabola illius domini qui servum suum debito obstrictum habuit.

صد مثل ان خواجه كه پيش غلام خود قرض داشت

23 * براي اين ملكوت آسمان مانند شد بمردي امير * خواست كه از بندكان خود حساب
24 خواهد * چون اغاز كرد * اوردند پيش اويكي را كه بر وي ده [هزار] تومان قرض
25 بود * * واو نداشت كه بگزارد * امير او فرمود او وزن وفرزندان او [وهر چه دارد] فروختنه
26 شوند وقرض را بگزاردند * آن بنده پيش امير سجود كرد وبروي درافتاد * وگفت اي
خداوند ازبراي جان خود * مرا آرام ده ومهلت * تا بساكي حق خداوند را بگزارم *
27 * امير بر وي رحمت كرد واورا رها كرد وگناه اورا گذاشت *

Ob hoc regnum cœli simile est viro imperatori, volenti à servis suis rationem exigere. Et cùm cœpisset, adduxerunt ad eum quendam, qui decies millę minarum debito obstrictus erat. Et cum ille non haberet quo solveret, dominus ejus jussit ipsum, & uxorem & filios ejus, & omnia quæ habuit vendita esse, ut debitum solverent. Servus ille domino venerationem exhibuit, et in faciem procidit, et dixit; O domine per animam tuam oro, mihi moram concede et spatium, ut satisfactione justa domino persolvam. Dominus in eum misericordia usus est, et eum dimisit, et culpam ejus præteriit.

Digitized by Google

Egressus autem servus ille, invenit unum conservorum suorum, qui debebat
28 Ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν
ei centum denarios, & apprehendens eum suffocabat, dicens; Redde mihi quod debes.
αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε, λέγων, Ἀπόδος μοι εἴ τι ὀφείλεις.
Procidens ergò conservus ejus ad pedes ejus, rogabat eum, dicens;
29 Πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, παρεκάλει αὐτὸν, λέγων,
Longanimis esto in me, & omnia reddam tibi. Ille autem noluit:
30 Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν,
sed abiens conjecit eum in custodiam, donec redderet debitum.
ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον.
Videntes autem conservi ejus facta, contristati sunt valdè: & venientes
31 Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὸ γενόμενον, ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες
declaraverunt domino suo omnia facta. Tunc advocans
32 διεσάφησαν τῷ κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα. Τότε προσκαλεσάμενος
illum dominus suus, dicit illi; Serve nequam, omne debitum illud
αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ, λέγει αὐτῷ, Δοῦλε πονηρὲ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην
dimisi tibi, quoniam advocasti me. Nónne oportuit & te misereri conservi
33 ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με. Οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν
tui, sicut & ego tui misertus sum? Et iratus dominus ejus, tradidit eum
34 σου, ὡς κἀγὼ σέ ἠλέησα; Καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ, παρέδωκεν αὐτὸν
tortoribus, quoad usque redderet universum debitum ei. Sic
35 τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. Οὕτω
& pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque
καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος
fratri suo de cordibus vestris lapsus eorum.
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν.

CAP. XIX. ιθ'.

1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν
Et factum est cùm consummâsset Jesus sermones istos, transtulit se
à Galilæa, & venit in fines Judææ trans Jordanem. Et
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ
2 secutæ sunt eum turbæ multæ: & curavit eos ibi. Et accesserunt ad
Μ' ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ. Καὶ προσῆλθον
3 eum Pharisæi tentantes eum, & dicentes ei; Si licet homini
αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες αὐτῷ, Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ
absolvere uxorem suam, justo omnem causam? Qui verò respondens
ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
4 ait eis; Non legistis, quia faciens ab initio masculum & fœminam fecit eos?
εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ
Et dixit; Propter hoc dimittet homo patrem, & matrem, & adhærebit uxori suæ,
θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς; Καὶ εἶπεν, Ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος
5 τὸν πατέρα, καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ,
& erunt duo in carnem unam. Itaque non amplius sunt duo, sed caro
καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Ὥστε οὐκ ἔτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ
6 una: Quod ergò Deus conjunxit, homo non separet. Dicunt
μία. ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Λέγουσιν
7 illi; Quid ergò Moyses mandavit dare libellum discessionis, & absolvere eam?
αὐτῷ, Τί οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολῦσαι
αὐτήν;

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ... * ... ...
29 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

28 Egressus autem servus ille, invenit unum de conservis suis, qui debebat ei cen-
29 tum denarios: & tenens suffocabat eum, dicens; Redde quod debes. Et procidens conservus ejus, rogabat eum, dicens; Patientiam habe in me, & omnia
30 reddam tibi. Ille autem noluit: sed abiit, & misit eum in carcerem, donec
31 redderet debitum. Videntes autem conservi ejus quæ fiebant, contristati sunt
32 valdè: & venerunt, & narraverunt domino suo omnia quæ facta fuerant. Tunc vocavit illum dominus suus: & ait illi; Serve nequam, omne debitum dimisi
33 tibi quoniam rogásti me: Nónne ergò oportuit & te misereri conservi tui, sicut
34 & ego tui misertus sum? Et iratus dominus ejus tradidit eum tortoribus, quo-
35 adusque redderet universum debitum. Sic & Pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.

CAP. XIX.

Et factum est, cùm consummâsset Jesus sermones istos, migravit à Galilæa, & 1
venit in fines Judææ trans Jordanem, Et secutæ sunt eum turbæ multæ, & cu- 2
ravit eos ibi. Et accesserunt ad eum Pharisæi tentantes eum, & dicentes; 3
Si licet homini dimittere uxorem suam, quacunque ex causa? Qui respon- 4
dens ait eis; Non legistis, quia qui fecit hominem ab initio, masculum & fœminam fecit eos? Et dixit; Propter hoc dimittet homo patrem & matrem, & 5
adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed 6
una caro. Quod ergò Deus conjunxit, homo non separet. Dicunt illi; Quid 7
ergò Moyses mandavit dare libellum repudii, & dimittere?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 * فخرج ذلك العبد فوجد عبدا واحدا من اصدقائه له عليه مايه دينار فامسكه وخنقه وقال
29 له اعطني ما عليك * فخر ذلك العبد على رجليه وطلب اليه قائلا تمهل علي وانا اوفيك * فابي
30 * ومضى فوضعه في السجن حتى يوفي جميع ما عليه * فراى اصحابه العبد ما كان فحزنوا
31 جدا * وجاوا فاعلموا سيدهم بكلما كان * حينيذ دعاه سيده وقال له ايها العبد السرير كلما
32 كان عليك تركته لك لانك سالتني * افما كان يجب عليك ايضا ان ترحم ذلك العبد
33 صاحبك كرحمتي اياك * وغضب سيده ودفعه الى المعذبين حتى يوفي جميع ما عليه
34 * وهكذا ابي السماوي يصنع بكم ان لم تغفروا لاخوتكم من كل قلوبكم *
35

* الفصل التاسع والخمسون *

1 * ولما اكمل يسوع هذا الكلام انتقل من الجليل وجاء الى تخوم اليهودية وعبر الاردن *
2 * فتبعه جمع كثير فابراهم هناك * فجاء اليه الفريسيون ليجربوه قائلين هل يحل للانسان
3 ان يطلق مراته لاجل كل علة * فاجابهم قائلا اما قراتم ان الذي خلق في البدء خلقهما
4 ذكرا وانثى * وقال من اجل ذلك يترك الانسان اباه وامه ويلصق بمراته ويكون كلاهما
5 6 جسدا واحدا * وليس هما اثنين لكن جسدا واحدا * وما جمعه الله لا يفرقه الانسان * قالوا له
7 فلماذا اوصى موسى ان نعطي كتاب طلاق ونخلي *

Egressus autem est ille servus, & invenit servum unum ex sodalibus suis, qui debebat ei centum denarios; & tenuit eum, & suffocavit eum, ac dixit illi; Da mihi quod debes. Et procidit ille servus ad pedes ejus, et deprecatus est eum, dicens; Proroga mihi, et ego solvam tibi. Verùm renuit, et abiit, posuitque eum in carcere, quatenus redderet omne quod debebat. Viderunt autem sodales ejus conservi quod contigerat, et contristati sunt valdè; et venerunt ac nuntiaverunt domino suo quodcunque factum fuerat. Tunc vocavit illum dominus ejus, et dixit ei; O serve nequam, quodcunque debebas, dimisi tibi, quoniam tu rogásti me; Nónne oportebat te quoque misereri illius servi socii tui, juxta misericordiam meam erga te? Et iratus est dominus ejus, et dedit illum tortoribus, quoad redderet omne quod debebat. Et sic pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis fratribus vestris de totis cordibus vestris.

Sectio quinquagesima nona.

CAP. XIX.

Cumque absolvisset Jesus hæc verba, migravit à Galilæa, et venit ad fines Judææ, et trans Jordanem. Et secuta est eum turba magna; et sanavit eos ibi. Et venerunt ad eum Pharisæi ut tentarent eum, dicentes; Num licet homini dimittere uxorem suam propter quamcunque causam? Respondit eis, dicens; Nónne legistis, quòd is qui creavit in principio, creaverit ambos marem et fœminam? Et dixit, Propter hoc dimittet homo patrem & matrem suam, et adhærebit uxori suæ: et erunt ambo corpus unum. Et non sunt duo, sed corpus unum. Itaque quod conjunxit Deus, ne separet illud homo. Dixerunt ei, Quare præcepit Moyses dari ei libellum repudii, atque destitui.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ወወጺአ : ውእቱ : ገብሮ : ረከበ : ላሐደ : እምቢጹ : ዘይፈደዮ : ምእተ : ደናረ : ወአኀዘ :
29 ይሓንቆ : እንዘ : ይብል : ሀብ : ሰልጥ : ዘትፈደ ::= ወወድቀ : ውስቴቱ : ገብረ : እግዚኡ :
30 ወለስተሣህቅኦ : እንዘ : ይብል : ተዓገሰኒ : ወኩሎ : እደ : እፈደየከ ::= ወለዘይዮ : ወሰ
31 ረ : ወለሞቅሖ : እስከ : ይፈደዮ ::= ወእመዝ : ርእዩ : ለብየጺሁ : ዘከመ : ረስዮ : ተከ
32 ዙ : ጥቀ : ወሐዊሮሙ : ነገርዎ : ለእግዚኦሙ : ኩሎ : ዘከመ : ኮነ ::= ወእመዝ : ጸው
33 ዖ : እግዚኡ : ወይብሎ : ገብር : እኩይ : ኩሎ : ዕደ : ኀደጥ : ለከ : እስመ : ለስተሣህኵኸ
34 ኒ ::= ለኮሁ : መፍትው : ለእተዛ : ትመሐር : ቢጸከ : ከመ : እነ : ምሕርኩከ ::= ወተ
35 መዕዖ : እግዚኡ : ወመጠዎ : ለእለ : ይኅንኑ : እስከ : ለጫ : ይሰልጥ : ኩሎ : ዘይፈደ
ዮ ::= ከማሁኬ : ለቡዮኒ : ሰማያዊ : ይገብር : ለክሙ : እመ : ሊኀደግሙ : ለቢጽክሙ :
እመልብክሙ ::=

1 ፲፱ ወኮነ : እመ፡ ፈጸመ : እግዚእየሱስ : ዘነገረ : ተንሥአ : እመገሊላ : በጽሐ : ወስተ :
2 ኢድባረ : ይሁደ : ማዕደተ : ዮርደኖስ ::= ወተለውዎ : ለሕዛብ : ብዙኃን : ወፈወሶሙ :
በዊያ ::=

በእንተ : እለ : ተስእልዎ : እመ : ይከውኖሁ : ድሒረ : ብእሲቶ :
3 ወመጽሉ : ኀቤሁ : ፈሪስዊያን : እንዘ : ያጣክርዎ : ወይብሉ : ይከውንሁ : ኀደገ : ብእሲ
4 ት : በኪኑ : ዘለበሰት ::= ወእውዚለ : ይቤ : ሊያንበብክሙሁ : ብእሴ : ውብእሲተ : ገብ
5 ሮሙ : እግዚእብሔር ::= ወይቤ : በእንተዝ : ይኅድግ : ብእሲ : እባሁ : ወእሞ : ወይተል
6 ዋ : ለብእሲቱ : ወይከውኑ : ክልኤሆሙ : ለሐደ : ሥጋ : ወለሐደ : ደመ ::= እንከሰኬ : ሊ
ኮኑ : ክልኤቱ : ዘእንበለ : ፈጣሪ : ለሠጋ : እውንቱ :: ዘእግዚእብሔር : ለስተፀመረ : ሰብእ : ሊይ
7 ፈልጥ ::= ወይቤልዎ : እሮ : እንከ : ለዘዘ : ውሴ : የሃቡ : መጽሐፈ : ፍልጠት : ወይሓድጥ ::=

Et exiens ille servus invenit unum è sociis suis, qui debebat ei centum denarios: & prehendens eum suffocat eum, dicens; Dato totum quod debes. Et procidit in servum domini ejus, & rogavit eum, dicens; Patientiam habe me, & totum debitum reddam tibi. Et noluit: & abiit & vinxit eum, donec redderet. Et quandò viderunt socii ejus quomodò fecisset ei, contristati sunt valdè: & euntes narraverunt domino suo totum sicut factum fuit. Et tunc vocavit eum dominus ejus, & dixit ei; Serve male, totum debitum remisi tibi, quia rogásti me: Nonne oporteat quòd tu etiam misereris socii tui: sicut ego misertus sum tui? Et iratus fuit dominus ejus, & tradidit eum judicantibus, usquequò solveret totum quod deberet ei. Sic igitur Pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis fratribus vestris è cordibus vestris.

CAP. XIX.

Et factum est quum consummâsset Dominus Jesus hunc sermonem, surgens à Galilæa venit in montes Judææ trans Jordanem. Et sequuti sunt eum populi multi, & sanavit eos ibi.

De iis qui interrogabant an liceret uxorem repudiare.

3 ወቀርቡ : ኀቤሁ : ፈሪስዊያን : እንዘ : ያመክርዎ : ወይብሉ : ይከውኖሁ : ኀደገ : ብእሲ
4 ት : በኪኑ : ዘለበሰት ::= ወእውዚለ : ይቤ : ሊያንበብክሙሁ : ብእሴ : ውብእሲተ : ገብ
5 ሮሙ : እግዚእብሔር ::= ወይቤ : በእንተዝ : ይኅድግ : ብእሲ : እባሁ : ወእሞ : ወይተል
6 ዋ : ለብእሲቱ : ወይከውኑ : ክልኤሆሙ : ለሐደ : ሥጋ : ወለሐደ : ደመ ::= እንከሰኬ : ሊ
ኮኑ : ክልኤቱ : ዘእንበለ : ፈጣሪ : ለሠጋ : እውንቱ :: ዘእግዚእብሔር : ለስተፀመረ : ሰብእ : ሊይ
7 ፈልጥ ::= ወይቤልዎ : እሮ : እንከ : ለዘዘ : ውሴ : የሃቡ : መጽሐፈ : ፍልጠት : ወይሓድጥ ::=

Et veniunt ad eum Pharisæi tentantes eum, & dicentes; Licétne dimittere uxorem, propter omne in quo displicet? Et respondens dicit; Nónne legistis, Masculum & fœminam creavit eos Deus? Et dicit, Propter hoc dimittet homo patrem ejus, & matrem ejus, & adhærebit uxori suæ, & erunt ambo una caro & unus sanguis. Igitur non sunt duo, sed unum corpus sunt: quos Deus conjunxit, homo non separabit. Et dicunt ei, Quomodò igitur præcepit Moyses ut darent scripturam separationis, & dimitterent?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ازان سوء اردن * * جماعتي بسيار ازپس او آمدند از رنجورا ومعلولان ايشانرا انجا خوش 2
كرد * * انكه معتزلان پيش او آمدند واورا مي ازمودند * وكفتند رواست ادمي بهر 3
بهانه زن خود را طلاق دهد * * مسيح بديشان جواب داد وكفت نخوانديد انك از اغاز 4
ايشانرا ساخت * نر ومادة باهم ساخت * * وبراي اين كفت كه مرد مادر وپدر خود را رها 5
كند * وبا زن خود يكي شود وهر دو يك تن باشند * * اكنون دو نيستند الا يك تن * 6
هر چه خدا اورا جفت كرد ادمي طاق نتواند كردن * * بدو كفتند چرا موسي كفت كه 7
طلاق نامه بدهيد وايشانرا جدا كنيد *

ab altera parte Jordanis. Et turba multa sequuta est eum ægrotorum & morbidorum, quos ibi sanavit. Tunc Pharisæi ad eum venerunt, & eum tentárunt, & dixerunt; Licétne homini quovis prætextu uxori suæ repudium remittere. Christus illis respónsum dedit, & dixit; Nónne legistis eum qui ab initio eos fecit, marem & fœminam pariter fecisse? Et propterea dixisse, ut homo patrem & matrem suam relinqueret, & cum uxore sua unus fieret, & ambo unum corpus evaderent. Itaque jam duo non sunt, sed unum corpus: quicquid autem Deus copulavit, homo non potest dissungere. Ei dicunt, Quare Moses sic dixit, Libellum repudii date, & eas sejungite.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Μ'. ΜΑ'.

Ait illis; Quòd Moyses ad duritiam cordis vestri, permisit vobis
8 Λέγει αὐτοῖς, Ὅτι Μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν, ἐπέτρεψεν ὑμῖν
absolvere uxores vestras: ab initio autem non factum est ita. Dico
9 ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτω. Λέγω
autem vobis; Quia quicunque absolverit uxorem suam, si non super fornicatione,
δὲ ὑμῖν, Ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ,
& duxerit aliam, mœchatur: & dimissam ducens, mœchatur.
καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας, μοιχᾶται.
Dicunt ei discipuli ejus; Si ita est causa hominis cum
10 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ
uxore, non confert nubere. Ille verò dixit illis; Non omnes capiunt
11 τῆς γυναικὸς, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ πάντες χωροῦσι
verbum istud, sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi, qui de utero
12 τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται. Εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας
matris nati sunt sic: & sunt eunuchi, qui castrati sunt ab
μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω· καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ
hominibus: & sunt eunuchi, qui castraverunt seipsos propter
τῶν ἀνθρώπων· καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ
regnum cœlorum. Potens capere, capiat. Tunc
13 τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω. Τότε

oblati sunt ei pueruli, ut manus imponeret eis, & oraret.
προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας θέσῃ αὐτοῖς, καὶ προσεύξηται.
At discipuli increpabant eos. At Jesus ait; Sinite pueruli,
οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδία,
14 & ne prohibete eos venire ad me: nam talium est regnum cœlorum.
καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
ΜΑ' Et imponens eis manus, ablit indè. Et ecce unus accedens,
15 Καὶ θεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν,
ait illi; Magister bone, quid boni faciam, ut habeam vitam æternam?
16 εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον;
Ipse verò dixit ei; Quid me dicis bonum? nemo bonus, si non unus,
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς,
17 Deus. Si autem vis ingredi ad vitam, serva mandata. Dicit
ὁ Θεός. εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς. Λέγει
18 illi; Quæ? At Jesus dixit; Hoc, Non occides, Non adulterabis, Non
αὐτῷ, Ποίας; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, Τὸ, Οὐ φονεύσεις, Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ
furaberis, Non falsò testaberis. Honora patrem tuum, & matrem: &,
κλέψεις, Οὐ ψευδομαρτυρήσεις. Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα· καὶ,
19 Diliges proximum tuum sicut teipsum.
Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * Ait illis, Moses *ut iret* obviàm duritiei cordis vestri, concessit vobis dimittere uxores vestras: veruntamen à principio non ita fuit. Dico autem vobis, Quisquis dimiserit uxorem suam præter adulterium, & duxerit aliam, mœchatur: quique dimissam duxerit, mœchatur. Dicunt ei discipuli ejus, Si talis est rigor inter virum & uxorem suam, non expedit ducere uxorem. Ipse verò dixit eis, Non quilibet capax est hujus sermonis, sed is cui datum est. Sunt enim eunuchi qui ab utero matris suæ ita geniti sunt: sunt & eunuchi qui ab hominibus facti sunt spadones: denique sunt eunuchi qui fecêre seipsos eunuchos propter regnum cœlorum. Qui potest capax esse, capiat. Tunc obtulerunt ei pueruli, ut manum suam eis imponeret, & oraret: objurgaverunt autem eos discipuli ejus. Ipse verò Jesus dixit eis, Sinite pueruli venire ad me, neque prohibeatis eos: eorum enim qui sunt sicut isti, est regnum cœlorum. Et imposuit eis manum suam, & abiit illinc.

Commemoratione patris Antonii & Sanctorum sociorum ejus. 48.

Et quidam accessit ac dixit ei, Doctor bone, quid boni faciam ut habeam vitam æternam? Ipse verò dixit ei; Quid vocas me bonum? Non est bonus, nisi unus Deus. Si verò vis ad vitam ingredi, serva mandata. Dicit ei, Quænam? At ipse Jesus dixit ei, Non occîdes, neque mœchaberis, neque furaberis, neque testaberis testimonium falsum; Et, Honora patrem tuum matremque tuam; &, Diliges proximum tuum ut animam tuam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * كفت براي سختي دل شما موسي بشما دستوري داد * كه زنان خود را طلاق دهيد * Ait, Propter duritiem cordis vestri Moses vobis permissionem dedit, ut uxoribus vestris repudium renuntiaretis: quoniam ab initio non fuit sic. Jam autem vobis dico; Quicunque uxorem suam, nisi stupri causâ, dimiserit, & quamlibet aliam duxerit, adulterium commisit: & qui mulierem repudiatam duxerit, in adulterio est. Discipuli ejus illi dixerunt; Quòd si ita se habet causa inter hominem & uxorem, non expedit ut homo uxorem ducat. Jesus illis dixit; Haud quivis homo huic idoneus est, sed is cui datum fuerit. Sunt enim quidam, qui ab utero matris suæ eunuchi nati sunt; & sunt quos homines eunuchos fecerunt: sunt etiam quidam, qui ipsi se eunuchos fecerunt propter regnum cœlorum. Quicunque voluerit præstare, præstet. Tunc pueruli ad eum venerunt, ut manum illis imponeret, & oraret: discipuli autem ejus puerulis reclamârunt. Jesus discipulis suis dixit; Sinite ut pueruli ad me veniant, & eos ne prohibeatis: quia regnum

9 زيرا كه از اول اين چنين نبود * * اكنون بشما مي كويم هر كه زن خود را بي سبب
فسادي †رها كند ويكي ديكر بستاند * زنا كرده باشد * وهر كه زن طلاق
كرده را بستاند در فساد باشد * *شاكردان او بدو كفتند * كه اكر اين چنين
11 ملامتها در ميان مرد وزن است * روا نيست كه كسي زن بستاند * *عيسي بديشان
12 كفت نه هر كسي بدين برازد * الا انك بدو داده شود * *براي انك هستند كساني
كه از شكم مادر خود خصي زاييده شدند * وهستند كه خلق ايشانرا خصي كرده
اند * وهستند كساني كه خود خود را خصي كنند براي ملكوت آسمان هر كه بتواند
13 بورزد بورزد * انكه كودكان پيش او آمدند تا دست بر ايشان نهد * ونماز كند *
14 شاكردان او بر كودكان بانك زدند * *عيسي بشاكردان خود كفت * بكذاريد
تا كودكان پيش من بيايند * وايشانرا منع مكنيد * زيرا كه ملكوت

Versio VULGATA LATINA.

8 Ait illis; Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere
9 uxores vestras: ab initio autem non fuit sic. Dico autem vobis, Quia quicunque
dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur: &
10 qui dimissam duxerit, mœchatur. Dicunt ei discipuli ejus; Si ita est causa ho-
11 minis cum uxore, non expedit nubere. Qui dixit illis; Non omnes capiunt
12 verbum istud, sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi, qui de matris utero sic
nati sunt: & sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus: & sunt eunuchi, qui se-
13 ipsos castraverunt propter regnum cœlorum. Qui potest capere, capiat. Tunc
oblati sunt ei parvuli, ut manus eis imponeret, & oraret. Discipuli au-
tem increpabant eos. Jesus verò ait eis; Sinite parvulos, & nolite eos 14
prohibere ad me venire: talium est enim regnum cœlorum. Et cùm im- 15
posuisset eis manus, abiit indè. Et ecce unus accedens, ait illi; Magister bo- 16
ne, quid boni faciam ut habeam vitam æternam? Qui dixit ei; Quid me 17
interrogas de bono? Unus est bonus, Deus. Si autem vis ad vitam ingre-
di, serva mandata. Dicit illi; Quæ? Jesus autem dixit; Non homicidium 18
facies: Non adulterabis: Non facies furtum: Non falsum testimonium di-
ces: Honora patrem tuum, & matrem tuam: &, Diliges proximum tuum 19
sicut teipsum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * قَالَ لَهُمْ مِنْ أَجْلِ قَسَاوَةِ قُلُوبِكُمْ أَذِنَ لَكُمْ مُوسَى أَنْ تُطَلِّقُوا نِسَاءَكُمْ * وَأَمَّا مِنَ ٱلْبَدْءِ
9 فَلَمْ يَكُنْ هٰكَذَا * وَأَقُولُ لَكُمْ أَنَّ مَنْ طَلَّقَ ٱمْرَأَتَهُ مِنْ غَيْرِ زِنًا وَيَزَوَّجُ بِأُخْرَى فَقَدْ
10 زَنَا * وَمَنْ يَزَوَّجُ بِمُطَلَّقَةٍ فَقَدْ زَنَا * قَالَ لَهُ تَلَامِيذُهُ إِنْ كَانَتْ عِلَّةُ ٱلرَّجُلِ مَعَ ٱمْرَأَتِهِ هٰكَذَا
11 12 فَلَا خَيْرَ فِي ٱلتَّزَوُّجِ * فَقَالَ لَهُمْ مَا كُلُّ أَحَدٍ يَحْتَمِلُ هٰذَا ٱلْكَلَامَ إِلَّا ٱلَّذِينَ قَدْ أُعْطُوا * لِأَنَّ
خِصْيَانًا وُلِدُوا مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِهِمْ * وَخِصْيَانًا خَصَاهُمُ ٱلنَّاسُ * وَخِصْيَانًا خَصَوْا نُفُوسَهُمْ مِنْ
أَجْلِ مَلَكُوتِ ٱلسَّمَوَاتِ * وَمَنِ ٱسْتَطَاعَ أَنْ يَحْتَمِلَ فَلْيَحْتَمِلْ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلسِّتُّونَ *

13 14 * حِينَئِذٍ قُدِّمَ إِلَيْهِ صِبْيَانٌ لِيَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِمْ وَيُصَلِّيَ عَلَيْهِمْ فَٱنْتَهَرَهُمُ ٱلتَّلَامِيذُ * فَقَالَ
15 لَهُمْ يَسُوعُ دَعُوا ٱلصِّبْيَانَ وَلَا تَمْنَعُوهُمْ أَنْ يَأْتُوا إِلَيَّ لِأَنَّ مَلَكُوتَ ٱلسَّمَوَاتِ لِمِثْلِ هٰؤُلَاءِ * ثُمَّ
وَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِمْ وَمَضَى مِنْ هُنَاكَ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْحَادِي وَٱلسِّتُّونَ *

16 17 * وَجَاءَ إِلَيْهِ وَاحِدٌ وَقَالَ لَهُ يَا مُعَلِّمُ صَالِحًا مَاذَا أَعْمَلُ مِنَ ٱلصَّلَاحِ لِأَرِثَ ٱلْحَيَاةَ ٱلدَّائِمَةَ * إِمَّا
هُوَ فَقَالَ لِمَ تَدْعُونِي صَالِحًا وَلَيْسَ صَالِحًا إِلَّا ٱللهُ ٱلْوَاحِدُ * إِنْ كُنْتَ تُرِيدُ أَنْ تَدْخُلَ ٱلْحَيَاةَ
18 أَحْفَظِ ٱلْوَصَايَا * قَالَ لَهُ وَمَا هِيَ * قَالَ لَهُ يَسُوعُ لَا تَقْتُلْ * لَا تَزْنِ * لَا تَسْرِقْ * لَا تَشْهَدْ بِٱلزُّورِ *
19 * أَكْرِمْ أَبَاكَ وَأُمَّكَ أَحِبَّ قَرِيبَكَ مِثْلَكَ *

Ait illi, Profecto *Moyses propter duritiem cordium vestrorum permisit vobis dimittere uxorem: at verò ab initio non fuit sic. Dico autem vobis, quicunque repudiaverit uxorem suam præterquam ob fornicationem, & duxerit aliam, jam scortatus est: & quicunque duxerit repudiatam, jam scortatus est. Dixerunt ei discipuli ejus, Quandoquidem causa viri cum uxore sua est ejusmodi, igitur nil boni in matrimonio. Dixit autem illis, Non quilibet tolerat hæc verba, sed ii qui donati sunt. Quoniam sunt eunuchi qui nati sunt ex uteris matrum suarum: & sunt eunuchi quos castraverunt homines: & sunt eunuchi qui castraverunt seipsos propter regnum cœlorum. Et qui potest tolerare, toleret.*

Sectio sexagesima.

Tunc oblati fuerunt ei pueri ut imponeret manum suam super eos, & oraret super eos, & increpaverunt eos discipuli. Dixit autem eis Jesus, Sinite parvulos, & ne prohibeatis eos, quin veniant ad me: quoniam regnum cœlorum, talium est. Tum posuit manum suam super eos, & abiit inde.

Sectio sexagesima prima.

Et venit ad eum quidam, & dixit illi; Magister bone, quid faciam boni ut hæres fiam vitæ æternæ? At ipse dixit, Cur me vocas bonum, quum nemo sit bonus, nisi Deus unus? Si volueris ingredi ad vitam, serva mandata. Dixit ei; Ecquæ sunt? Ait illi Jesus, Ne occidas, Ne scorteris, Ne fureris, Ne testeris falsum: Honora patrem tuum & matrem tuam, Dilige proximum tuum sicut teipsum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወይቤሎሙ : ውሴሰ : በከመ : እከየ : ልብክሙ : ደኃረክሙ : ትካድጥ : ለንስቲያክሙ :
9 ወእመትካትሰ : ለኦ : ከመዝ : ዘተገብረ ::=: እብለክሙ : ባሕቱ : ከመ : እመ
ቦ : ዘካደገ : ብእሲቶ : ዘእንበለ : በዝሙት : ወለወሰበ : ካልእት : ዘመወ : ወእንተ
10 ሂ : ደሐርዋ : ዘላውስበ : ዘመወ ::=: ወይቤልዎ : ለርደሊሁ : እመ : ከመዝ :
11 ውእቱ : ለርዓተ : ብእሲተ : ወብእሲ : ለኦ : ሠናይ : ለውስቦ ::=: ወይቤሎሙ :
12 ለኦ : ኵሉ : ዘያገመር : ቃለ :: ዘእንበለ : ለዘ : ተውህቦ ::=: እሰመ : ቦ : ሳጽዋን :
እለ : ከማሁ : ተወልዱ : በውስተ : ከርሠ : እሞሙ : ወቦ : ሳጽዋነ : እለ : ኃጸወ
ሙ : ሰብእ : ወቦ : ሳጽዋነ : እለ : ኃጸዉ : ርእሶሙ : በእንተ : መንግሠተ : ሰማያ
13 ት : ወዘኒ : ይክል : ፈጽሞ : ለይፈጽም ::=: ወእመዝ : ለመጽሉ : ሎቱ : ደቂ :
14 ክሙ : የንብር : እይሁ : ለዕቤሆሙ : ወይጸሊ : ወለርደእ : ይክልእዎሙ ::=: ወእግ
ዚእሊየሱስ : ይቤሎሙ : ሳድጥ : ደቂቀ : ወሊትክልእዎሙ : መጺእ : ኃቤየ : እሰመ :
15 ለእለ : ከመዝ : የእቲ : መንግሠተ : ሰማያት ::=: ወለንበረ : እይሁ : ላዕቤሆሙ : ወ
ኃለፈ : እምኀየ ::=:

በእንተ : ባዕል : ዘተስእሎ : ለእግዚእሊየሱስ ::=:

16 ወናሁ : ላሐዱ : መጽአ : ወይቤ : ሊቅ : መንትኑ : ሬሪ : ዘእመገበርኩ : ሕይወተ : ዘለ
17 ዓለመ : በዘ : እወርሰ ::=: ወይቤሎ : እግዚእሊየሱስ : መንተ : ትሔለኒ : በእንተ : ሬር :
ለልቦ : ሬር : ዘእንበለ : ላሐዱ : እግዚአብሔር : ወእመሰ : ትፈቅድ : ውስተ : ሕይወት :
18 ትባእ : ዕቀብ : ትእዛዘ ::=: ወይቤ : ሊያተ : ወይቤ : እግዚእሊየሱስ : ሊቀቲለ : ነፍሰ :
19 ሊዘመወ : ሊሰሪቀ : ሊሐሰወ : ስመዐ ::=: ለክብር : ለቡስ : ወእመክ : ለፍቅር :
ቢጽክ : ከመ : ርእስክ ::=:

Et dicit iis, Moyses secundùm malitiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras: sed à principio non sic erat quod factum fuit. Dico autem vobis, Si quis fuit qui dimisit uxorem suam, nisi propter adulterium, & ducit alteram, mœchatus est: & dimissam qui ducit, adulteravit. Et dicunt ei discipuli ejus; Si hujusmodi est constitutio fœminæ & viri, non bonum erit ut ducat ille. Et dicit iis, Non omnis est qui comprehendit verbum, sed cui datum est ei. Quoniam sunt Eunuchi, qui sic geniti sunt in utero matris eorum: & sunt Eunuchi, quos castraverunt homines: & sunt Eunuchi qui castrârunt seipsos propter regnum cœlorum: & qui potest perficere illud, perficiat. Et tunc adduxerunt ei pueruios ut poneret manus super eos, & oraret, & discipuli prohibebant eos. Et Jesus dicit iis; Sinite puerulos, & ne prohibeatis eos venire ad me: quoniam talium est regnum cœlorum. Et posuit manus suas super eos, & abierunt illinc.

De divite qui interrogavit Dominum Jesum.

Et ecce unus accedens ad eum, & dicit; Magister, quidne bonum est, quod si fecerim, vitam æternam per illud hæreditabo? Et dicit ei Dominus Jesus; Quid me interrogas de bono? non est bonus, nisi unus, Deus: & si vis intrare in vitam, observato mandata. Et dicit qualia? Et dicit Dominus Jesus; Ne occidito animam: ne adulterium perpetrato: ne furator: ne falsum fac testimonium: Honora patrem tuum, & matrem tuam: dilige proximum tuum sicut teipsum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 آسمان ازان ایشانست که مانند † این کودکان فروتن باشند * ودست خود بر ایشان
نهاد واز انجا برفت

CII. Quidam interrogat Christum de bono.

16 * مردي توانگر پیش عیسي آمد * وبدو گفت اي معلم نیك ازنیکویها کدام است که
17 بکنم وتا زندگاني جاوید مرا باشد * * عیسي بدان مرد گفت چرا مرا نیك مي خواني ونیك نیست
18 الا خدا تنها * واگر مي خواهي که بزندگاني درایي سپارشها را نگاه دار * ان مرد گفت
19 کدامین * مسیح بدو گفت * مکش زنا مکن * دزدي مکن * گواهي بدروغ مده * * پدرت را
ومادرت را حرمت بدار * ویار خود را همچو جان خود دوست دار *

cœlorum proprium illorum est qui sicut hi pueruli humiles fuerint. Et manum suam illis imposuit, & illinc discessit.

Vir dives ad Jesum accessit, & illi dixit; O magister bone, bonorum quid est quod faciam, ut in vitam æternam mihi sit? Jesus illi viro dixit, Quare me bonum appellas, cum bonus non sit, nisi Deus solus? Si vis autem in vitam ingredi, mandata serva. Homo ille dixit, Quænam? Christus ei dixit; Ne occidas, adulterium ne commutas, furtum ne perpetres, testimonium falsò ne des: Patri tuo & matri tuæ honorem exhibe, & proximum tuum veluti animam tuam amore complectere.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΜΑ'. ΜΒ'.

Dicit illi adoleſcens; Omnia hæc cuſtodivi à juventute mea:
20 Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος, Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου·
quid adhuc deficio? Ait illi Jeſus; Si vis perfectus eſſe, vade,
21 τί ἔτι ὑστερῶ; Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε,
vende tuam ſubſtantiam, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cœlo:
πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ·
& veni, ſequere me. Audiens autem adoleſcens verbum, abiit
22 καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον, ἀπῆλθε
triſtis: erat enim habens poſſeſſiones multas. At Jeſus dixit diſci-
23 λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μα-
pulis ſuis; Amen dico vobis, Quia difficilè dives intrabit in
θηταῖς αὐτοῦ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν
regnum cœlorum. Iterum autem dico vobis; Facilius eſt camelum
24 βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, Εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον
per foramen acûs tranſire, quàm divitem in regnum Dei in-
διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσ-
trare. Audientes autem diſcipuli ejus, mirabantur valdè, dicentes;
25 ελθεῖν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐξεπλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες,
Quis ergò poteſt ſervari? Aſpiciens autem Jeſus, dixit illis; Apud
26 Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Παρὰ
homines hoc impoſſibile eſt: apud autem Deum omnia poſſibilia ſunt. Tunc
27 ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι· παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατά ἐστι. Τότε
respondens Petrus, dixit ei; Ecce nos reliquimus omnia, & ſecu-
ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολου-
ti ſumus te: quid ergò erit nobis? At Jeſus dixit illis; Amen dico
θήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω 28
vobis, Quòd vos ſecuti me in regeneratione, cùm ſede-
ὑμῖν, Ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθί-
rit Filius hominis in thronо gloriæ ſuæ, ſedebitis & vos ſuper duo-
σῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώ-
decim thronos, judicantes duodecim tribus Iſrael. Et omnis qui reliquе-
δεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ πᾶς ὃς ἀφῆ- 29
rit domum, vel fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut ne-
κεν οἰκίας, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέ-
kos, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam
κνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν
æternam hæreditabit: Multi autem erunt primi, noviſſimi: & noviſſimi, primi.
αἰώνιον κληρονομήσει. Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι, ἔσχατοι· καὶ ἔσχατοι, πρῶτοι. 30

CAP. XX. κ'.

MB' Simile enim eſt regnum cœlorum homini patrifamilias, qui exiit
σ Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν 1
cum diluculo conducere operarios in vineam ſuam.
ἅμα πρωΐ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ܐܡܪ ܠܗ ܟܠ ܗܠܝܢ ܨܛܪܬ ܡܢ ܥܘܪܝܬܝ ܡܢ ܛܠܝܘܬܝ ܡܢܐ ܠܝ ܥܕܡ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܬܗܘܐ ܫܠܡ ܙܠ ܙܒܢ ܘܬܝܗܒ ܠܡܣܟܝܢ ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܓܢܙܐ ܒܫܡܝܐ ܘܬܐ ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܬܗܘܐ ܫܠܡ ܙܠ ܙܒܢ ܘܬܝܗܒ ܠܡܣܟܝܢ ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܓܢܙܐ ܒܫܡܝܐ ܘܬܐ ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܬܗܘܐ ܫܠܡ ܙܠ ܙܒܢ ܘܬܝܗܒ ܠܡܣܟܝܢ ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܓܢܙܐ ܒܫܡܝܐ ܘܬܐ ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܬܗܘܐ ܫܠܡ ܙܠ ܙܒܢ ܘܬܝܗܒ ܠܡܣܟܝܢ ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܓܢܙܐ ܒܫܡܝܐ ܘܬܐ ܒܬܪ ܗܠܝܢ

Dicit ei ille adoleſcens; Hæc omnia ob- 20
ſervavi à pueritia mea, quid mihi reſtat?
Dixit ei Jeſus, Si vis perfectus eſſe; ito, 21
vende poſſeſſionem tuam, & eroga pauperibus, eritque tibi theſaurus in cœlis,
venique poſt me. Audiens autem ille ad- 22
oleſcens hunc ſermonem, abiit ægrè ferens; habebat enim poſſeſſionem multam.
Jeſus verò ait diſcipulis ſuis, Amen dico 23
vobis, Difficile eſt diviti ingredi regnum
cœlorum. Rurſus verò dico vobis, Faci- 24
lius eſt camelo ingredi per foramen acûs,
quàm divitem ingredi regnum Dei. Di- 25
ſcipuli autem quum audiſſent, obſtupue-
runt vehementer, & inquiunt; Quis igi-
tur poteſt ſervari? Intuitus eſt eos Je- 26
ſus, & dixit eis; Apud homines hoc eſt
impoſſibile, apud Deum verò nihil non
poſſibile eſt.

Matutinis feſto Petri Apoſtoli. 49.

Tunc reſpondit Cepha, & dixit ei, Ecce 27
nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te,
quid igitur nobis futurum eſt? Dicit eis 28
Jeſus, Amen dico vobis, Quòd vos qui
veniſtis poſt me, in ſeculo novo quum
ſedebit filius hominis ſuper thronum glo-
riæ ſuæ, ſedebitis vos ſuper duodecim ſe-
des, & judicabitis duodecim tribus Iſrael.
Et quiſquis reliquerit domos, aut fratres, 29
aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut
uxorem, aut liberos, aut rura propter
nomen meum, centuplum accipiet, & vitam
æternam hæreditate poſſidebit. Multi au- 30
tem ſunt primi, qui erunt noviſſimi: & no-
viſſimi, primi.

Lectio Pauli Apoſtoli. 50.

CAP. XX.

Similе enim eſt regnum cœlorum viro do- 1
mino domûs, qui exiit ſummo diluculo ad
conducendos operarios pro vinea ſua.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 *ان مرد بدو گفت این همه از کودکي باز نگاداشتم *مرا چه کم است * عیسي بدو
21 گفت اگر مي خواهي که تمام تر باشي * برو هر چه داري بفروش وبدرویشان †
ومسکینان † بده تا براء تو در آسمان گنج باشد * وانگه در پي من بیا * ان جوان 22
این کلمه را شنید ودلتنگ رفت * براي انک مال ومتاع ملک بسیار داشت * از دل نیامدش
که ترک کند * انگه عیسي بشاگردان خود گفت * دشخوارست بر توانگر که 23
در ملکوت آسمان درآید * باز بشما مي گویم * اسانست شتر را در سوفار سوزن 24
گذشتن * از انک توانگر در ملکوت خداي اندر رود * شاگردان چون شنیدند 25
بغایت درمانده شدند * وگفتند کیست انک تواند که زنده شود * عیسي سوي 26
ایشان نگاهي کرد وبدیشان گفت پیش آدمیان این یافت نمي شود * الا پیش خدا
هر چیزي موجودست * انگه شمعون الصفا جواب داد که ما هر چیزي را رها کردیم 27
ودر دنبال تو آمدیم * احوال ما چه خواهد شد * عیسي بدیشان گفت راست بشما مي گویم * 28
چون در دنبال من آمدید دران جهان نو * وقتي که فرزند ادمي بر تخت عظمت

*Vir ille dixit ei; Hæc omnia à pu- 20
eritiæ tempore obſervavi, mihi quid
deeſt? Jeſus ei dixit; Si cupis ut 21
perfectior ſis, abi, quicquid habes
vende, & pauperibus, & egentibus
dato, ut tibi in cœlis theſaurus
ſit: & tum poſt me veni. Ille ju- 22
venis hoc ſermone audito triſtis
abiit: quia opes & facultates amplas
poſſedit, quas ex animo non evenit
ei relinquere. Tunc Jeſus diſcipulis 23
ſuis dixit, Difficile eſt diviti ut
in regnum cœlorum ingrediatur.
Iterum dico vobis; Facile erit ca- 24
melo tranſire per foramen acûs, præ
eo quòd dives in regnum cœli in-
grediatur. Diſcipuli hoc audito 25
ſummopere dejecti fuerunt, & dixe-
runt; Quiſnam eſt qui poſſit vi-
vere? Jeſus in eos aſpexit, & eis 26
dixit; apud homines hoc reperire
non eſt: ſed apud Deum omnis res
conſtat. Tunc Simeon Cephas re- 27
ſpondit; Nos quidem omnia reli-
quimus, & te ſecuti ſumus: ſtatus
noſter qualis futurus eſt? Jeſus illis 28
dixit; Certè vobis dico, Quum me
ſecuti fueritis in hoc mundo novo, quo
tempore Filius hominis ſolio majeſtatis*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

20 Dicit illi adolescens; Omnia hæc custodivi à juventute mea, quid adhuc mihi de-
21 est? Ait illi Jesus; Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperi-
22 bus, & habebis thesaurum in cœlo: & veni, sequere me. Cùm audîsset autem
23 adolescens verbum, abiit tristis: erat enim habens multas possessiones. Jesus au-
tem dixit discipulis suis; Amen dico vobis, Quia dives difficilè intrabit in regnum
24 cœlorum. Et iterùm dico vobis; Facilius est camelum per foramen acûs transi-
25 re, quàm divitem intrare in regnum cœlorum. Auditis autem his, discipuli mi-
26 rabantur valdè, dicentes; Quis ergò poterit salvus esse? Aspiciens autem Jesus,
dixit illis; Apud homines hoc impossibile est: apud Deum autem omnia possibi-
27 lia sunt. Tunc respondens Petrus, dixit ei; Ecce nos reliquimus omnia, & se-
cuti sumus te: quid ergò erit nobis? Jesus autem dixit illis; Amen dico vobis, Quòd 28
vos qui secuti estis me in regeneratione, cùm sederit Filius hominis in sede majesta-
tis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israel.
Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, 29
aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vi-
tam æternam possidebit. Multi autem erunt primi novissimi, & novissimi primi. 30

CAP. XX.

Simile est regnum cœlorum homini patrifamiliâs, qui exiit primo manè conduce- 1
re operarios in vineam suam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 * قَالَ لَهُ ٱلْفَتَى كُلَّ هَذَا قَدْ حَفِظْتُهُ مِنْ صِغَرِي فَمَاذَا يَنْقُصُنِي * فَأَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلًا إِنْ كُنْتَ
21 تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ كَامِلًا فَاذْهَبْ وَبِعْ كُلَّ شَيْءٍ لَكَ وَأَعْطِهِ لِلْمَسَاكِينِ فَيَكُونَ لَكَ كَنْزٌ فِي ٱلسَّمَاءِ
22 وَتَعَالَ فَٱتْبَعْنِي * فَلَمَّا سَمِعَ ٱلْفَتَى ٱلْكَلَامَ مَضَى حَزِينًا لِأَنَّهُ كَانَ ذَا مَالٍ كَثِيرٍ * فَقَالَ يَسُوعُ
23 لِتَلَامِيذِهِ ٱلْحَقَّ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّهُ يَعْسُرُ عَلَى ٱلْغَنِيِّ ٱلدُّخُولُ إِلَى مَلَكُوتِ ٱلسَّمَاوَاتِ * وَأَيْضًا أَقُولُ
24 لَكُمْ أَنَّ دُخُولَ ٱلْجَمَلِ فِي ثَقْبِ ٱلْإِبْرَةِ لَأَسْهَلُ مِنْ دُخُولِ غَنِيٍّ مَلَكُوتَ ٱلسَّمَاوَاتِ * فَلَمَّا سَمِعَ
25 ٱلتَّلَامِيذُ بُهِتُوا جِدًّا وَقَالُوا فَمَنْ تُرَى يُقْدِرُ أَنْ يَخْلُصَ * فَنَظَرَ إِلَيْهِمْ يَسُوعُ وَقَالَ لَهُمْ أَمَّا عِنْدَ
26 ٱلنَّاسِ فَمَا يُسْتَطَاعُ هَذَا وَأَمَّا عِنْدَ ٱللهِ فَكُلُّ مُسْتَطَاعٍ * حِينَئِذٍ أَجَابَهُ بُطْرُسُ قَائِلًا هَا نَحْنُ
27 قَدْ تَرَكْنَا كُلَّ شَيْءٍ وَتَبِعْنَاكَ فَمَا عَسَى أَنْ يَكُونَ لَنَا * قَالَ لَهُمْ يَسُوعُ أَمِينَ أَقُولُ لَكُمْ
28 أَيُّهَا ٱلَّذِينَ تَبِعْتُمُونِي إِذَا جَلَسَ ٱبْنُ ٱلْإِنْسَانِ عَلَى كُرْسِيِّ مَجْدِهِ فِي ٱلْجِيلِ ٱلْآتِي * تَجْلِسُونَ
أَيْضًا عَلَى ٱثْنَيْ عَشَرَ كُرْسِيًّا وَتَدِينُونَ ٱثْنَيْ عَشَرَ سِبْطَ إِسْرَائِيلَ * وَكُلُّ مَنْ تَرَكَ بُيُوتًا * أَوْ إِخْوَةً
29 * أَوْ أَبًا * أَوْ أُمًّا * أَوِ ٱمْرَأَةً * أَوْ بَنِينَ * أَوْ حُقُولًا مِنْ أَجْلِ ٱسْمِي يَأْخُذُ مِئَةَ ضِعْفٍ وَيَرِثُ
30 حَيَاةً ٱلْأَبَدِ * كَثِيرُونَ أَوَّلُونَ يَصِيرُونَ آخِرِينَ وَآخِرُونَ أَوَّلِينَ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي وَٱلسِّتُّونَ *

1 * تُشْبِهُ مَلَكُوتُ ٱلسَّمَاوَاتِ إِنْسَانًا رَبَّ بَيْتٍ خَرَجَ بِٱلْغَدَاةِ يَسْتَأْجِرُ فَعَلَةً لِكَرْمِهِ *

Dixit ei juvenis, Omnia hæc jam ser- 20
vavi à pueritia mea: Quid ergò deest
mihi? Respondit illi Jesus, dicens; Si 21
volueris esse perfectus, vade, & vende
quodcunque habes, & da illud pauperi-
bus, sietque tibi thesaurus in cœlo: &
veni, (equere me. Cùm autem audisset 22
juvenis verba, abiit tristis: quoniam
erat possidens opes multas. Dixit autem 23
Jesus discipulis suis, Amen dico vobis,
Quòd difficilis est divitis ingressus in re-
gnum cœlorum. Imò etiam dico vobis, 24
Quòd ingressus cameli in foramen acûs
facilior est, quàm ingressus divitis
in regnum cœlorum. Cùm autem audis- 25
sent discipuli, obstupuerunt valdè, &
dixerunt; Equisnam potest salvari?
Respexit autem eos Jesus, & dixit eis; 26
Apud homines quidem non est possibile
hoc: sed apud Deum omnia sunt possi-
bilia. Tunc respondit illi Petrus, dicens; 27
Ecce nos jam reliquimus omnia, & se-
cuti sumus te; quid ergò futurum est
nobis? Dixit eis Jesus, Amen dico vo- 28
bis, Quòd vos qui secuti estis me, cùm
sederit filius hominis super sedem gloriæ
suæ in generatione ventura, sedebitis
vos super duodecim sedes, & judicabitis
duodecim tribus Israel. Et omnis qui 29
reliquerit domum, aut fratrem, aut soro-
res, aut patrem, aut matrem, aut uxo-
rem, aut filios, aut agros propter nomen
meum, accipiet centuplum, & hæres fiet
vitæ æternæ. Multi primi, sient novissi- 30
mi; & novissimi, primi.

Sectio sexagesima secunda.

CAP. XX.

Assimilatur regnum cœlorum homini 1
patrisfamiliâs, qui exiit diluculò conduce-
re operarios vineæ suæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወይቤሎ፡ ውእቱ፡ ውሪዛ፡ ዘንተ፡ ኵሉ፡ ዐቀብኩ፡ እመንእስየ፡ እስከ፡ ይእዜ፡ ምንተ፡
21 እንዘ፡ ዘተርፈኒ፡፡=፡ ወይቤሎ፡ እግዚእየሱስ፡ እመሰ፡ ትፈቅድ፡ ፍጹመ፡ ትኩን፡ ሖ
22 ር፡ ሂጥ፡ ጥሪተከ፡ ወሀብ፡ ለመስኪን፡ ወታሀጕሪ፡ መዝገበ፡ በሰማያት፡ ወነዓ፡ ትልወኒ፡፡=፡
23 ወሰሚዖ፡ ዘንተ፡ ወሪዛ፡ ኀለፈ፡ እንዘ፡ ይቴክዝ፡ እስመቦ፡ ብዙኅ፡ ጥሪተ፡፡=፡ ወይቤ፡
እግዚእየሱስ፡ ለላርያሊሁ፡ ለጌን፡ እብለክሙ፡ ከመ፡ ባዕል፡ እመዕጹብ፡ በለቱ፡ ምን
24 ግሠተ፡ ሰማያት፡=፡ ወኀዕበ፡ እብለክሙ፡ ከመ፡ ይቀልል፡ ብለተ፡ ገመል፡ እንተ፡ ስቍረ
25 ተ፡ መርፍእ፡ እመባዕል፡ በዊለ፡ ምንግሠተ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡ ወሰሚዖሙ፡ እርደኢ
26 ሁ፡ ለኵሉ፡ ጥቀ፡ እንዘ፡ ይብሉ፡ መኑ፡ እንጋ፡ ይክል፡ ድኂነ፡=፡ ወነጸርሙ፡ እግዚእ
ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ በኀበ፡ ሰብእሰ፡ ኢይትኀሀልዝ፡ ወበኀበ፡ እግዚአብሔርሰ፡ ይትኀሀ
27 ል፡ ኵሉ፡፡=፡ ወእምዝ፡ አውሥአ፡ ጴጥሮስ፡ ወይቤሎ፡ ናሁ፡ ንሕነ፡ ኀደግነ፡ ኵሎ፡
28 ወተሰነናከ፡ ምንተ፡ እንጋ፡ ንረክብ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእየሱስ፡ ለእለ፡ ተ
ሰነኳኩኒ፡ አሙ፡ ደግሙ፡ ልደት፡ ለጌ፡ ይነብር፡ ወልደ፡ ሰብእ፡ አሙ፡ ሕያው፡ ወሰተ፡ መ
ንበረ፡ ስብሐቲሁ፡፡፡ ለእትዊሂ፡ ትነብሩ፡ ወሰተ፡ ዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ መናብርት፡ እንዘ፡
29 ትኴንኑ፡ ዐሠርተ፡ ወክልኤተ፡ ሕዝበ፡ እስራኤል፡፡=፡ ወኵሉ፡ ዘኀደገ፡ ለኅቲሁ፡ ወለ
ኃዊሁ፡ ወለባሁ፡ ወእሞ፡ ወእመሂ፡ ብእሲቶ፡ ወእመሂ፡ ውሉደ፡ ወገራውሂሁ፡ ወቤቶ፡ በ
30 እንተ፡ ስማየ፡ መእተ፡ መክዕቢተ፡ ደነ፡ሠእ፡ ወሕይወተ፡ ዘለዓለመ፡ ይወርስ፡፡=፡ ወብ
ዙኃን፡ ይከውኑ፡ ደኀርተ፡ ቅድመ፡ ወቀደምት፡ ድኅረ፡=፡

ፕ በእንተ፡ ዘተዓስበ፡ ገባእተ፡

1 እስመ፡ ትመስል፡ መንግሠተ፡ ሰማያት፡፡፡ ብእሴ፡ ባዕለ፡ ቤት፡ ዘወፅአ፡ በነግህ፡ ይትዓሥብ፡
ገባእተ፡ ለዐጸደ፡ ወይኑ፡=፡

Et dicit ei hic juvenis, Hoc totum observavi à juventute mea usque nunc: 20
quid igitur superest mihi? Et dicit ei Dominus Jesus, Si vis perfectus esse, 21
abi, vende possessionem tuam, & dato pauperibus, & possidebis thesaurum in
cœlis: & veni, sequere me. Et audiens hoc juvenis, abiit contristatus: quo- 22
niam habebat multas possessiones. Et dicit Dominus Jesus discipulis suis; Amen 23
dico vobis, Quòd divites difficilè introeunt regnum cœlorum. Et iterum dico 24
vobis, Quòd facilius est camelum intrare per foramen acûs, quàm divitem
intrare in regnum Domini. Et audientes discipuli ejus, admirati sunt 25
valdè, dicentes, Quis igitur potest salvus esse? Et intuitus est illos Jesus, & di- 26
cit iis; Apud homines non potest hoc fieri, sed apud Deum potest fieri omne. Et 27
tunc respondit Petrus, & dicit ei; Ecce nos reliquimus omnia, & sequuti
fuimus te: quid igitur obtinebimus? Et dicit iis Dominus Jesus, Vos qui 28
sequuti estis me à secunda generatione, quum sedebit filius hominis in throno
gloriæ suæ, vos sedebitis in duodecim thronis, judicantes duodecim tribus Is-
rael. Et omnis qui reliquit sorores suas, & fratres suos, & patrem suum, 29
& matrem suam, aut uxorem suam, aut filios suos, & agros suos, & domum suam,
propter nomen meum, centuplicia accipiet, & vitam æternam hæreditatis jure
possidebit. Et multi erunt postremi primò, & primi ultimò. 30

De conductis operariis.

CAP. XX.

Quia simile est regnum cœlorum homini domino domûs, qui exiit primò ma- 1
nè conducere operarios pro vinea sua.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

خود بنشيند شما نيز بر دوازده كرسي بنشينيد * ودوازده سبط اسراييل را داوري كنيد *
* وهر كسي كه خانمان خود براي من رها كند * يا برادران يا خواهران يا پدر يا مادر يا
زن يا فرزند يا ملك وده يكي را در ده عوض بستانند * وزندگاني ابد ميراث كيرد *
30 * اكنون پيشيان كه پيشتر بودند پستر شوند * وانك پستر بود پيشتر بشوند

صد سه

مثل باغ ومزدوران

* ملكوت آسمان مانند است بمردي كدخداي كه بامداد بدر آمد كه براي باغ 1
خود مزدوران بكيرد *

sue insederit, vos etiam super
thronos duodecim sedebitis, & da-
odecim tribus Israelis judicabitis.
Et omnis homo qui domesticos 29
suos propter me reliquerit, sive
fratres, sive sorores, sive pa-
trem aut matrem, sive uxorem
aut liberos, sive possessiones &
prædia, decuplam mercedem re-
civiet, et vitam æternam hæredi-
tate capiet. Nunc multi qui primi 30
sunt, ultimi fient: qui verò poste-
mi sunt, primi erunt.

CIII. Parabola vineæ & operariorum.

CAP. XX.

Regnum cœlorum simile est ho- 1
mini patri-familiâs, qui manè exi-
vit ut in vineam suam operarios ac-
ciperet.

Digitized by Google

Conveniens autem cum operariis ex denario *diem*, misit
2 Συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν
eos in vineam suam. Et egressus circa tertiam horam,
3 αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. Καὶ ἐξελθὼν περὶ τὴν τρίτην ὥραν,
vidit alios stantes in foro otiosos. Et illis dixit; *Abite* &
4 εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς. Κἀκείνοις εἶπεν, Ὑπάγετε καὶ
vos in vineam: & quod fuerit justum, dabo vobis. Illi
5 ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον, δώσω ὑμῖν. Οἱ
autem abierunt. Iterum *exiens* circa sextam & nonam *horam*, fecit
δὲ ἀπῆλθον. πάλιν ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν, ἐποίησεν
similiter. Circa verò undecimam *horam exiens*; invenit alios stantes
6 ὡσαύτως. Περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἐξελθὼν, εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας
otiosos: & dicit illis; Quid hic statis *totam diem* otiosi?
ἀργούς· καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί;
Dicunt ei; Quia nemo nos *mercede* conduxit. Dicit *eis*; Ite
7 Λέγουσιν αὐτῷ, Ὅτι οὐδείς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε
& vos in vineam, & *quod fueris justum sumetis*. *Vespere*
8 καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε. Ὀψίας
autem *factæ*, dicit dominus vineæ procuratori suo; Voca
δὲ γενομένης, λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, Κάλεσον
operarios, & redde illis mercedem, incipiens à novissimis
τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων
usque ad primos. Et *venientes* qui circa undecimam horam, acceperunt
ἕως τῶν πρώτων. Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν, ἔλαβον ἀνὰ
singuli denarium. Venientes autem primi, arbitrati sunt se plus essent ac-
δηνάριον. Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι, ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λή-
cepturi: & acceperunt & ipsi *singuli denarium*. Accipientes *autem* murmurabant
ψονται· καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον
adversùs patremfamiliâs, Dicentes; *Quid* hi novissimi *unam horam* fecerunt,
κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου, Λέγοντες, Ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν,
& pares nobis illos fecisti, *portantibus* pondus diei,
καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας,
& æstum. Ille verò respondens dixit uni eorum; Amice, non
καὶ τὸν καύσωνα. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἑνὶ αὐτῶν, Ἑταῖρε, οὐκ
facio injuriam tibi: nónne denario convenisti mecum? Tolle quod tuum: &
ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; Ἆρον τὸ σὸν, καὶ
abi: volo autem huic novissimo dare sicut & tibi. Aut non licet mihi
ὕπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί. Ἢ οὐκ ἔξεστί μοι
facere quod volo *in meis*? an oculus tuus *malus* est, quia ego
ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; εἰ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ
bonus sum? Sic erunt novissimi, primi: & primi, novissimi.
ἀγαθός εἰμι; Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι, πρῶτοι· καὶ οἱ πρῶτοι, ἔσχατοι. 16
Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.
πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 3 ضِ ـْـــــمِ خَـــمِ فْـتَـلِ كْـــمِ ؤْسْـنَـا صْـنْـصَـلِ. مْـعِـزْ ؤْـنَـمِ حْـنْـصَـلِ. * ـْـبْـصَـ
3
4 حْـكْـلَـ مْـتَـــمِ ؛ ـْـبِـلَا ؤْسْـتَـا ؤْـمْـعَـــمِ صْـمْـصَـلِ ضْـهْـحَـــمِ. * ـْـؤْـبَـ حْـصَـ
5 ـْـحَـ ؤْـيَـلَـ ضْـهْـحَـلِ. حْـنْـصَـلِ. مْـيْـمِ ـْـؤْـلَا سْـقَـصَ ؤْـلَا حْـصَـ. * ـْـنَـصَ ـْـمِ ـْـؤْـحَـ.
6 ـْـبْـــمِ ـْـحَـ حْـصَـ صْـهْـصَـ مْـتَـــمِ ؛ ـْـحْـبِ ـْـؤْـحَـ ؛ * ـْـؤْـقَـ سْـجْـهَـا مْـتَـــمِ.
ـْـبْـــمِ ـْـؤْـعَـصَـ ـْـسْـتَـا ؤْـمْـعَـــمِ صْـهْـحَـــمِ. ـْـؤْـبَـ حْـصَـ. ـْـنَـا ؤْـمْـعَـــمِ ـْـؤْـلَـ
7 ـْـحَـ ؤْـحَـ. ـْـؤْـبَـ ـْـمِ ـْـؤْـلَا ـْـنَـ ـْـحَـ ـْـؤْـبَـ ـْـمِ ـْـؤْـحَـ ؛ * ـْـؤْـبَـ حْـصَـ صْـهْـصَـ
ـْـؤْـلَـ ـْـحَـ ؛ ـْـؤْـبَـ ـْـمِ ـْـؤْـحَـ. ـْـؤْـبَـ ـْـمِ ـْـؤْـعَـصَـ ـْـؤْـلَـ ـْـؤْـحَـ. ـْـؤْـبَـ ـْـمِ ـْـؤْـحَـ. ـْـؤْـبَـ 8
ـْـنَـا ـْـحَـ ـْـحَـصَـ ؛ ـْـمِ ـْـؤْـحَـ ؛ ـْـؤْـبَـ ـْـؤْـحَـ ـْـؤْـحَـ ـْـؤْـحَـ. ـْـؤْـبَـ ـْـمِ ـْـؤْـحَـ. * ـْـحَـ ـْـؤْـحَـ ـْـؤْـحَـ.
ـْـسْـتَـا ـْـحَـ ـْـحَـصَـ. ـْـمِ ـْـحَـ ـْـؤْـحَـ ـْـحَـ ـْـؤْـحَـ ـْـؤْـحَـ. ـْـؤْـبَـ ـْـحَـ ـْـؤْـحَـ. ـْـؤْـبَـ
ـْـحَـ ـْـؤْـحَـ ؛ ـْـؤْـبَـ ـْـؤ

Versio VULGATA LATINA.

1 Conventione autem factâ cum operariis ex denario diurno, misit eos in vi-
3 neam suam. Et egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro
4 otiosos. Et dixit illis; Ite & vos in vineam meam, & quod justum fuerit
5 dabo vobis. Illi autem abierunt. Iterùm autem exiit circa sextam & no-
6 nam horam: & fecit similiter. Circa undecimam verò exiit; & invenit
7 alios stantes, & dicit illis; Quid hîc statis totâ die otiosi? Di-
cunt ei; Quia nemo nos conduxit. Dicit illis; Ite & vos in vineam me-
8 am. Cùm serò autem factum esset, dicit dominus vineæ procuratori suo;
Voca operarios, & redde illis mercedem, incipiens à novissimis usque ad
9 primos. Cùm venissent ergò qui circa undecimam horam venerant, acce-
perunt singulos denarios. Venientes autem & primi, arbitrati sunt quòd plus 10
essent accepturi: acceperunt autem & ipsi singulos denarios. Et accipientes 11
murmurabant adversùs patrem familiâs, Dicentes; Hi novissimi unâ horâ fe- 12
cerunt, & pares illos nobis fecisti, qui portavimus pondus diei, & æstûs.
At ille respondens uni eorum, dixit; Amice, non facio tibi injuriam: nón- 13
ne ex denario conveniſti mecum? Tolle quod tuum est, & vade: volo au- 14
tem & huic novissimo dare sicut & tibi. Aut non licet mihi quod volo fa- 15
cere? An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? Sic erunt no- 16
vissimi primi, & primi novissimi: multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * وَسَارَطَ ٱلْفَعَلَةَ عَلَي دِينَارٍ فِي ٱلنَّهَارِ لِكُلِّ وَاحِدٍ وَأَرْسَلَهُمْ إِلَي كَرْمِهِ * 3 ثُمَّ خَرَجَ فِي ٱلثَّالِثَ
4 سَاعَةٍ أَبْصَرَ أُخَرَ فِي ٱلسُّوقِ قِيَامًا بَطَّالِينَ * قَالَ لَهُمْ ٱمْضُوا أَنْتُمْ إِلَي كَرْمِي وَأَنَا
5 أُعْطِيكُمْ مَا تَسْتَحِقُّونَ * فَمَضَوْا * وَخَرَجَ أَيْضًا فِي ٱلسَّاعَةِ ٱلسَّادِسَةِ وَفِي ٱلتَّاسِعَةِ فَصَنَعَ
6 كَذَلِكَ * وَخَرَجَ فِي ٱلْحَادِيَةِ عَشْرَةَ سَاعَةٍ فَوَجَدَ أُخَرَ قِيَامًا * فَقَالَ لَهُمْ مَا قِيَامُكُمْ كُلَّ ٱلنَّهَارِ
7 بَطَّالِينَ * فَقَالُوا لَهُ لَمْ يَسْتَأْجِرْنَا أَحَدٌ * فَقَالَ لَهُمْ ٱمْضُوا أَنْتُمْ أَيْضًا إِلَي ٱلْكَرْمِ وَأَنَا
8 أُعْطِيكُمْ مَا تَسْتَحِقُّونَهُ * فَلَمَّا كَانَ ٱلْمَسَاءُ قَالَ رَبُّ ٱلْكَرْمِ لِوَكِيلِهِ ٱدْعُ ٱلْفَعَلَةَ وَأَعْطِهِمُ
9 ٱلْأَجْرَ وَٱبْدَأْ بِهِمْ مِنَ ٱلْآخِرِينَ إِلَي ٱلْأَوَّلِينَ * فَجَاءَ أَصْحَابُ ٱلْحَادِيَةِ عَشْرَ سَاعَةً أَخَذُوا دِينَارًا
10 دِينَارًا كُلُّ وَاحِدٍ * فَلَمَّا جَاءَ ٱلْأَوَّلُونَ ظَنُّوا أَنَّهُمْ يَأْخُذُونَ أَكْثَرَ فَأَخَذُوا دِينَارًا دِينَارًا كُلُّ وَاحِدٍ * فَلَمَّا
11 أَخَذُوا تَذَمَّرُوا عَلَي رَبِّ ٱلْبَيْتِ * قَائِلِينَ إِنَّ هَؤُلَاءِ ٱلْآخِرِينَ عَمِلُوا سَاعَةً وَاحِدَةً * وَجَعَلْتَهُمْ
12 سَوِيَّتَنَا نَحْنُ ٱلَّذِينَ ٱحْتَمَلْنَا ثِقَلَ ٱلنَّهَارِ وَحَرَّهُ * فَأَجَابَ قَائِلًا لِوَاحِدٍ مِنْهُمْ يَا صَاحِبُ مَا
13 ظَلَمْتُكَ أَلَيْسَ بِدِينَارٍ سَارَطْتَنِي * خُذْ سَيِّكَ وَٱمْضِ * أُرِيدُ أَنْ أُعْطِيَ هَذَا ٱلْآخِرَ مِثْلَكَ *
14 * أَوَلَيْسَ لِي أَنْ أَفْعَلَ مَا أُرِيدُ بِمَالِي * وَأَبَتْ عَيْنُكَ سَرِيرَةً وَأَنَا صَالِحٌ * كَذَلِكَ يَكُونُ ٱلْآخِرُونَ
16 أَوَّلِينَ وَٱلْأَوَّلُونَ آخِرِينَ * مَا أَكْثَرَ ٱلْمَدْعُوِّينَ وَأَقَلَّ ٱلْمُنْتَخَبِينَ *

Et convênit cum operariis de denario in diem unicuique: & misit eos in vineam suam. Deindè exiit tertiâ horâ, vidit alios in foro stantes otiosos, Quibus dixit; Ite vos in vineam meam: & ego dabo vobis quod merebiminî: Et abierunt. Et exiit etiam horâ sextâ, & nonâ: & fecit similiter. Et exiit undecimâ horâ, & invênit alios stantes, & dixit eis; Quid statis totâ die desides? Dixerunt autem ei, Non conduxit nos quisquam. Dixit illis, Ite vos quoque in vineam, & ego dabo vobis quod merebimini. Cùm autem factum esset serò, dixit Dominus vineæ procuratori suo, Voca operarios, & da eis mercedem, & incipe à novissimis usque ad primos. Et accedentes homines undecimæ horæ, acceperunt denarium singuli. Quumque venissent primi, & arbitrati essent se plus accepturos, acceperunt denarium singuli. Et cùm accepissent, murmuraverunt adversùs patrem familiâs, Dicentes; Isti novissimi operati sunt horâ unâ: fecisti eos pares nobis qui sustinuimus pondus diei & æstum illius. Respondit dicens uni ex illis; Amice, non te opprimo: nónne de denario conveni tecum? Accipe quod tuum est, & vade: Volo dare huic novissimo sicut & tibi. An non datur mihi ut faciam quod volo de bonis meis? Et tui quidem oculus nequam est, at ego bonus. Sic erunt novissimi primi: & primi novissimi. Quàm multi sunt vocati, & pauci electi?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወተካሀለ : ምስለ : ገባእት : በበ : ዲናር : ለዕለት : ወፈነዎሙ : ውስተ : ዐጸደ : ወይ
3 ኑ:=: ወወፅአ : ጊዜ : ሠልስ : ሰዓት : ወርእየ : ካልኣነ : እንዘ : ይቀውሙ : ውስተ :
4 መሠያጥ : ፅሩዓን:=: ወኢውኒ : ይቤ : ሎሙ : ለእትውኒ : ውስተ : ዐጸድየ : ወዘ
5 ፀርትዑ : እሁብክሙ:=: ወእውእቱሂ : ሖሩ : ወካዕበ : ወፅአ : ጊዜ : ስቡ : ወተስዐ :
6 ሰዓት : ወገብረ : ከማሁ : ክሙ:=: ወጊዜ : ዓሠሩ : ወለሐቲ : ወወፂአ : ረከበ : ካልኣነ: እን
7 ዘ : ይቀውሙ : ወይቤሎሙ : ምንተ : ለቀምክሙ : ዝየ : ኵሎ : ዕለተ: ፅሩዓንክሙ:=: ወይ
ቤልዎ : እስመ : ለልቦ : ዘተዓስበነ : ወይቤሎሙ : ሖሩ : ለእትውኒ : ውስተ : ዐጸደ: ወይእየ: ተ
8 ቀነዩ : ወዘረተዓኒ : እሁብክሙ : ዐሰበክሙ:=: ወእመዝ : መሰየ : ይቤ : በዕለ : ዐጸደ : ወይ
ነ : ለመጋቢሁ : ጸውዖሙ : ለገባእት : ወሀበው : ዐስቦሙ : ወለካዘ : ቅድመ : እመደኅሩት :
9 እስከ : ቀደምት:=: ወመጽሉ : እለ : መጽሉ : ጊዜ : ዓሠሩ : ወለሐቲ : ሰዓት : ወነገሡ :
10 በበ : ዲናር:=: ወመጽሉ : ቀደምት : ወመስሎሙ : ዘያበዝኅ : ወያፈደፍድ : ሎሙ : ውሂ
11 በ : ወነገሡ : በበ : ዲናር : እውኔቱሂ:=: ወነሢለሙ : ለእጕርጕሮ : ለዕሌሁ : ለባዕለ ፀ ቤ
12 ት:=: እንዘ : ይብሉ : እሉ : ደኃሮት : ለሐተ : ስዐተ : ተቀንዩ : ወለእተዓረይከሙ : መስለ
13 ነ : ለእለ : ጾርነ : ክበደ : ወነህባ : ለዕለት:=: ወለውሂለ: ይቤሎ : ለኢሐዱ: እመኒሆሙ:
14 ካልእየ : ሊገፍዕኩከ : ላኮሁ : በደናር : ተስሀልኩከ:=: ንሣለ : ዘይረክበኪ : ወሖር : ፈቅ
15 ድኩ : ለነ : ለዝ : ደኃሪ : ለሀቦ : ከመ : ለከ : ወሀብኩ:=: ሊይክውነኒሁ : ዘፈቀድኩ : እግ
16 በር : በእዋይየ : ዒይእከኑ : ሐማሚ : ውእቱ : እስመ : ለነ : ሠር : ለነ:=: ከማሁኬ : ይክ
ውኑ : ደኃርት : ቅድመ : ወቀደምት : ድኅረ : እስመ : ብዙኃን : እውነቱ : ጽውዓን : ወሕደ
ጣነ : ሳሬዮን::=:

Et pepigit cum operariis singulis denario in diem, & misit eos in vineam. Et exivit tempore tertiæ horæ, & vidit alios stantes in foro otiosos. Et illis dixit; Ite vôs etiam in prædium meum, & quod erit æquum dabo vobis. Et illi abierunt. Et iterum exiit tempore sextæ & nonæ horæ, & fecit itidem. Et tempore undecimæ horæ etiam exiens invênit alios stantes, & dicit illis; Quarè stetistis hîc totum diem otiosi vos? Et dicunt ei; Quoniam nemo est qui mercede conduxit nos. Et dicit iis; Ite vos etiam in vineam meam, servite, & quod æquum est dabo præmio vobis. Et quando serò fuit, dicit dominus vineæ dispensatori suo, Voca operarios & date illis mercedem suam, & incipe primò ab ultimis usque ad primos. Et venerunt qui venissent tempore undecimæ horæ, & acceperunt singuli denarium. Et venerunt primi, & cogitabant plus & abundantius sibi dandum: & receperunt singuli denarium etiam illi. Et recipientes murmurabant contra dominum domûs. Et dicentes, Hi ultimi unam horam serviverunt, & æquales fecisti eos nobiscum, qui portavimus pondus & æstum diei. Et respondendo dicit uni ex illis; Amice mi, non feci injuriam tibi, nónne denario conduxi te? Accipe quod labore comparâsti, & abi: volui ego huic ultimo dare sicut tibi dedi. Annon licet mihi quod volui facere cum substantia mea? aut oculus tuus malus est, quoniam ego bonus sum? Sic igitur erunt ultimi, primò: & primi, ultimò. Quoniam multi sunt vocati, & pauci electi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * وكفتند * ايشان كه پستر آمدند ساعتي كار كردند وما كه كراني روز وگرمي او
13 بر نافتيم * ايشان را با ما يكسان كردي * او جواب داد وبديشان كفت * كه اي
14 مردم من شما را نمي فريبانم * نه يك دينار با شما هريكي شرط كردم * بستانيد وبكار
15 خود برويد * براي انك مي خواهم كه باين اخيان نيز همچون شما بدهم * بر تصرف
مال خود من حاكمم هر چه خواهم بكنم * شما را باكار من هيچ سخن نيست * ولي چشم تو
16 سر است انّا من صالحم * واين چنين بشود اخيان * اوليان * واوليان * اخيان * خواندكان
بسيارند ولي كريدكان كمند *

Et dicebant; Isti qui seriùs venerunt, horam unam operati sunt, nos verò sumus qui pondus diei & æstum ejus sustinuimus, & illos nobis æquales fecisti. Ille respondit dicit, & illis dixit; O viri, ego vos minimè fraudo, nónne denario uno cum unoquoque vestrûm pactus sum? Accipite, et ad negotium vestrum abite: etenim volo his postremis etiam sicut vobis dare. In administratione opum meârum ipse arbiter sum, ut quicquid volo faciam; vobis verò de negotio meo arbitrium nullum est: sed et oculus tuus malus est, ego verò bonus sum. Atque ita erunt postremi primi, et primi postremi, vocati multi sunt, electi verò pauci.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΜΓ'. ΜΔ'.

σα β
17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς
Et ascendens Jesus in Hierosolymam, assumpsit duodecim discipulos
privatim in via, & ait illis;
18 κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα,
Ecce ascendimus in Hierosolymam,
& Filius hominis tradetur principibus Sacerdotum & Scribis: &
καὶ ὁ υἱὸς τ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι καὶ
condemnabunt eum morte: Et tradent eum Gentibus ad
19 κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ· Καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς
illudendum, & flagellandum, & crucifigendum: & tertiâ die resurget.
τὸ ἐμπαῖξαι, καὶ μαστιῶσαι, καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσῃ.
ΜΓ' σβ ς
Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi, cum filiis suis,
20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς,
adorans & petens aliquid ab eo. Ille verò dixit ei; Quid vis?
21 προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Τί θέλεις;
Ait illi; Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus à dextris tuis,
λέγει αὐτῷ, Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου,
& unus à sinistris, in regno tuo. Respondens autem Jesus, dixit;
22 καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν,
Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem, quem ego *futurus* sum *bibere*:
Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν,
& *baptismo, quo ego baptizor, baptizari?* Dicunt ei; Possumus.
καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; Λέγουσιν αὐτῷ, Δυνάμεθα.

Et ait illis; Quidem calicem meum bibetis, & *baptismo quo ego*
Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ 23
baptizor, *baptizabimini*: at sedere à dextris meis & à sinistris
βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων
σγ β *meis*, non est meum dare, sed quibus paratum est à Patre meo. Et
μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. Καὶ 24
audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus. *Verùm* Jesus
ἀκούσαντες οἱ δέκα, ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς 25
advocans eos, ait, Scitis quia principes Gentium domi-
προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, εἶπεν, Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυ-
nantur eorum, & *magni* potestatem exercent *eorum*. Non ita verò
ριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. Οὐχ οὕτως ἔσται 26
erit *in vobis*: sed quicunque voluerit *in vobis magnus* fieri; sit vester
ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔστω ὑμῶν
minister: Et qui voluerit *in vobis* esse primus; *sit* vester *servus*.
διάκονος· Καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν δοῦλος· 27
σδ α Sicut Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare
Ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι 28
ΜΔ' animam suam *pretium redemptionis* pro multis. Et egredientibus illis ab
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ 29
σε Jericho, secuta est eum turba multa.
β Ἰεριχὼ, ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Dominicâ 5 post Pentecosten. 51.

17 * ܘܟܕ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܣܠܩ ܠܐܘܪܫܠܡ ܩܪܒ ܠܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܒܐܪܚܐ
Ascensurus autem erat Jesus ad Hierusalem, & duxit duodecim discipulos suos privatim in via, & dixit eis,
18 ܗܐ ܣܠܩܝܢ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܒܪ ܐܢܫܐ ܢܬܡܣܪ ܠܪܫܝ ܟܗܢܐ ܘܠܣܦܪܐ ܘܢܕܝܢܘܢܝܗ ܠܡܘܬܐ
Ecce ascendimus ad Hierusalem, & filius hominis tradendus est principibus Sacerdotum, & Scribarum; & addicent eum morti.
19 ܘܢܣܒܘܢ ܠܗ ܠܥܡܡܐ ܕܢܗܬܘ ܒܗ ܘܠܡܨܠܒܘܗܝ ܘܒܬܠܬܐ ܝܘܡܐ ܢܩܘܡ *
Tradentque eum gentibus, & illudent ei, & flagellabunt eum, & crucifigent eum: tertiâ verò die resurget.
20 ܘܐܬܬ ܠܘܬܗ ܐܡܗ ܕܒܢܝ ܙܒܕܝ ܥܡ ܒܢܝܗܝ ܘܣܓܕܬ ܠܗ ܘܒܥܬ ܡܢܗ ܡܕܡ *
Tunc adiit eum mater filiorum Zebedæi ipsa & filii ejus, & adoravit eum, & petebat ab
21 ܐܡܪ ܠܗ ܡܢܘ ܐܡܪ ܠܗ ܐܡܪ ܕܬܘܬܒ ܗܠܝܢ ܬܪܝܢ ܒܢܝ ܐܢܬ ܚܕ ܡܢ ܝܡܝܢܟ ܘܚܕ ܡܢ ܣܡܐܠܟ
eo aliquid. Ipse verò dixit ei, Quid vis? Ait ei, Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus
22 ܒܡܠܟܘܬܟ ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܡܐ ܫܐܠܝܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܟܣܐ
à dextera tua, & alter à sinistra tua in regno tuo. Respondit Jesus, & ait ei; Nescitis
ܕܐܢܐ ܡܫܬܐ ܐܢܐ ܡܢ ܩܕܡ ܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ ܐܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܟܣܐ ܕܐܢܐ ܡܫܬܐ ܐܢܐ
quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum? aut baptismate quo ego
23 ܡܬܡܫܚ ܐܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܟܣܐ ܕܐܢܐ ܡܫܬܐ ܐܢܐ ܘܒܡܫܝܚܘܬܐ ܕܐܢܐ ܡܬܡܫܚ
baptizor, baptizabimini? Dicunt ei, Possumus. Quibus subdit, Calicem meum
ܐܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ ܐܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ
bibetis, & baptismate quo ego baptizor, baptizabimini: ut sedeatis autem à dextera
ܐܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ ܐܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ
mea, aut à sinistra mea, non meum est ut
24 ܐܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ ܐܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ
dem, nisi iis quibus paratum est à patre meo.
25 ܐܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ ܐܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ *
Quæ quum audîssent decem, indignati sunt adversùs illos duos fratres. Et advocavit
26 ܐܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ ܐܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ *
eos Jesus, & dixit eis; Scitis principes gentium dominos earum esse, ac magnates earum
27 ܐܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ ܐܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ *
potestatem exercere in eas? Verùm non ita erit inter vos: sed qui voluerit inter vos
28 ܐܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ ܐܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ
maximus fieri, sit vobis minister: Et qui voluerit inter vos esse primus, fiat vobis servus: Sicut filius hominis non venit ut sibi ministraretur, sed ut ministraret, daretque animam suam redemptionem pro multis.

Ad Oblationem sabbathi quinti jejunii. 52.

ܐܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ * ܐܢ ܬܘܟܠܝܢ ܠܡܫܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ *

Quumque exiret Jesus ex Jericho, veniebat
29 * ܘܟܕ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܐܝܪܝܚܘ ܐܙܠ ܐܢ ܣܓܝ ܥܡܐ ܒܬܪܗ ܐܙܠ ܐܢ ܣܓܝ ܥܡܐ ܒܬܪܗ
post eum turba multa.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * وچي خواست كه عيسي در اورشليم بالا رود * دوازده شاگرد خود را حاضر كرد * وبا خود
Et futurum erat ut Jesus Hierosolymam ascenderet, & accitos duodecim discipulos suos secum assumpsit, & in via illis dixit; Ecce
18 برد * در راه بديشان چي كفت * اينك ما در اورشليم بالا مي رويم * وفرزند بشر در دست
nos Hierosolymam ascendimus, et Filius hominis in manus sacerdotum et scribarum tradetur, et mortem ei adjudicabunt. Et eum in manus plebis tradent, et flagellabunt,
19 امامان ونويسندكان سپارده شود * ومرك بر وي الزام كنند * واورا در دست عوام دهند * وچوب
et illum illudent, et in crucem agent, et in sepulchrum ponent: tertiâ verò die de mortuis resurget.
زنند * وبر وي تسخر كنند وبر دار كشند ودر كور نهند سيوم روز از ميان مردكان بر خيزد

صد چهار خواستن يعقوب ويوحنا كه بر دست راست [وچپ] او بنشينند

CIV. Petitio Jacobi & Johannis ut ad manum dextram & sinistram ejus sederent.

20 * انكه مادر فرزندان زبدي پيش مسيح آمد * با فرزندان خود * وسجود كرد * واز و چيزي خواست
Tunc mater filiorum Zebedæi ad Christum venit cum filiis suis, et adoratione factâ ab eo aliquid petiit. Jesus ei dixit; Quid petis?
21 * عيسي بدو كفت چه مي خواهي * كفت بفرما كه اين دو فرزند من * يكي بر دست راست
dixit illa; Jube ut hi duo filii mei, unus ad manum dexteram tuam,
22 تو ويكي †بر دست چپ بنشينند در ملكوت تو * عيسي جواب داد وكفت * نمي دانيد چه
et alter ad manum sinistram sedeant in regno tuo. Jesus respondit, et dixit; Nescitis quid
مي خواهيد * توانيد آن ساغر را كه من مي اشامم شما بياشاميد * يا بدان اب كه من شسته
petatis: potestis ut poculum illud, quod ego bibo, vos bibatis? aut eâdem aquâ, quâ ego lavor, vos lavemini? dicunt ei, Possumus. Jesus
سوم شما شسته شويد * [ايشان كفتند مي توانيم * عيسي بديشان كفت پياله من بياشاميد
23 وشستن من شسته بشويد *] الا بر دست راست وچپ من كه نشينيد * وآن ازان
illis dixit; Poculum meum bibetis, et lavacro meo loti eritis: attamen ut sedatis ad manum dexteram et sinistram meam, illud quidem meum non est ut dem, nisi illis propter quos à Patre meo paratum est.
من نيست كه بدهم الا براي انان كه از پدر من براي ايشان معد شد *

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

17 Et ascendens Jesus Jerosolymam, assumpsit duodecim discipulos secretò, &
18 ait illis; Ecce ascendimus Jerosolymam, & Filius hominis tradetur princi-
19 pibus sacerdotum, & Scribis, & condemnabunt eum morte, Et tradent
eum gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum, & tertiâ
20 die resurget. Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi cum filiis suis,
21 adorans & petens aliquid ab eo. Qui dixit ei; Quid vis? Ait illi; Dic ut
sedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, & unus ad sinistram,
22 in regno tuo. Respondens autem Jesus, dixit; Nescitis quid petatis. Po-
23 testis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Dicunt ei; Possumus. Ait
illis; Calicem quidem meum bibetis: sedere autem ad dexteram meam vel
sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo.
24 Et audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus. Jesus autem voca-
25 vit eos ad se, & ait; Scitis quia principes gentium dominantur eorum: &
qui majores sunt, potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos: sed
26 quicunque voluerit inter vos major fieri, sit vester minister: Et qui volue-
27 rit inter vos primus esse, erit vester servus: Sicut filius hominis non ve-
28 nit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam, redemptionem pro
multis. Et egredientibus illis ab Jericho, secuta est eum turba multa.
29

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلْفَصْلُ اَلثَّالِثُ وَالسِّتُّونَ *

Sectio sexagesima tertia.

17 * وَفِيمَا يَسُوعُ صَاعِدًا اِلَى يُرُوشَلِيمَ اَخَذَ الاِثْنَيْ عَشَرَ تِلْمِيذًا فِي خَلْوَةٍ فِي الطَّرِيقِ وَقَالَ لَهُمْ *
18 هَا نَحْنُ صَاعِدُونَ اِلَى يُرُوشَلِيمَ * وَابْنُ الاِنْسَانِ سَيُسْلَمُ اِلَى رُؤَسَاءِ الْكَهَنَةِ وَالْكَتَبَةِ وَيَحْكُمُونَ عَلَيْهِ
19 بِالْمَوْتِ * وَيُسْلِمُونَهُ اِلَى الاُمَمِ * لِيَهْزَأُوا بِهِ * وَيَجْلِدُوهُ * وَيَصْلِبُوهُ * وَيَقُومُ فِي الْيَوْمِ الثَّالِثِ *

Et dum Jesus ascenderet Jerosolymam, duxit duodecim discipulos in secessum in itinere, & dixit eis; Ecce nos ascendimus Jerosolymam, & filius hominis tradetur principibus sacerdotum & scribarum, & adjudicabunt illum morti, Et tradent illum gentibus, & illudent ei, & flagellabunt eum, & crucifigent eum: & resurget in die tertia. 17 18 19

* اَلْفَصْلُ الرَّابِعُ وَالسِّتُّونَ *

Sectio sexagesima quarta.

20 * حِينَئِذٍ جَاءَتْ اِلَيْهِ اُمُّ اَبْنَيْ زَبَدِي مَعَ اَبْنَيْهَا * وَسَجَدَتْ
21 لَهُ طَالِبَةً مِنْهُ شَيْئًا * فَقَالَ لَهَا مَاذَا تُرِيدِينَ قَالَتْ لَهُ قُلْ اَنْ يَجْلِسَ اَبْنَايَ هَذَانِ اَحَدُهُمَا عَنْ
22 يَمِينِكَ وَالآخَرُ عَنْ شِمَالِكَ فِي مَلَكُوتِكَ * اَجَابَ يَسُوعُ قَائِلًا لَسْتُمْ تَدْرُونَ مَا تَطْلُبُونَ * اَتَقْدِرَانِ
23 اَنْ تَشْرَبَا الْكَاسَ الَّتِي اَنَا مُزْمِعٌ اَنْ اَشْرَبَهَا وَاَنْ تَصْطَبِغَا بِالصِّبْغَةِ الَّتِي اَصْطَبِغُهَا قَالاَ لَهُ نَسْتَطِيعُ *
* فَقَالَ لَهُمَا اَمَّا كَاسِي فَتَشْرَبَانِ وَصِبْغِي تَصْطَبِغَانِ * وَاَمَّا جُلُوسُكُمَا عَنْ يَمِينِي وَعَنْ يَسَارِي

Et cum ecce mater duorum filiorum Zebedæi cum ambobus filiis suis, & adoravit eum petens ab eo aliquid. Et dixit ei, Quid vis? Ait illi, Dic ut sedeant filii mei isti duo, unus eorum ad dexteram tuam, & alter ad sinistram tuam in regno tuo. Respondit Jesus, dicens; Non nostis quid petatis. Potestis bibere calicem, quem ego futurus sum ut bibam? & tingi tinctura, quâ tingar? Dixerunt ei, Possumus. Ait illis, Calicem quidem meum bibetis, & tinctura meâ tingemini: sedere autem vos ad dexteram meam, & ad sinistram meam, non est meum dare, nisi iis quibus præparavit eis pater meus. 20 21 22 23

24 لَيْسَ لِي اَنْ اُعْطِيَهُ اِلاَّ لِلَّذِينَ اُعِدَّ لَهُمْ اَبِي * فَلَمَّا سَمِعَ الْعَشَرَةُ تَغَمْغَمُوا عَلَى الاَخَوَيْنِ * فَدَعَاهُمْ
25 يَسُوعُ وَقَالَ لَهُمْ اَمَا عَلِمْتُمْ اَنَّ رُؤَسَاءَ الاُمَمِ يَسُودُونَهُمْ وَعُظَمَاءَهُمْ مُتَسَلِّطُونَ عَلَيْهِمْ * فَلاَ يَكُونُ
26 هَكَذَا فِيكُمْ * لَكِنْ مَنْ اَرَادَ اَنْ يَكُونَ فِيكُمْ كَبِيرًا فَلْيَكُنْ لَكُمْ خَادِمًا * وَمَنْ اَرَادَ اَنْ يَكُونَ
27 فِيكُمْ اَوَّلاً فَلْيَكُنْ لَكُمْ عَبْدًا * كَمَا اَنَّ اَبْنَ الاِنْسَانِ لَمْ يَاْتِ لِيُخْدَمَ * بَلْ لِيَخْدِمَ وَيَبْذِلَ نَفْسَهُ

Et cum decem reliqui audissent irati sunt hisce duobus fratribus. Jesus autem illos ad se vocavit, et illis dixit; Vos scitis gentibus et hominibus imperatores et principes præesse, qui in illos potestatem exercent. Inter vos ita non erit: sed quicunque voluerit ut inter vos magnus sit, sit vobis minister: Et quicunque voluerit esse inter vos primus, sit vobis servus: Quemadmodum filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & commutare animam suam in redemptionem pro multis. 24 25 26 27 28

Sectio sexagesima quinta.

29 حَلاَصًا لِكَثِيرِينَ * * اَلْفَصْلُ الْخَامِسُ وَالسِّتُّونَ * * فَلَمَّا خَرَجَ مِنْ اَرِيحَا تَبِعَهُ جَمْعٌ كَبِيرٌ *

Et cum exisset ab Jericho, secuta est eum turba magna. 29

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወእንዘ : የዓርግ : እግዚእኪየሱስ : ኪየሩሳሌም : ነሥአው : ለዐሠርቱ : ወክልኤቱ : እን
18 ተ : ባሕቲቶሙ : ወለግሐሦሙ : እመፍናት : ወይቤሎሙ:=ፁ ነሁኬ : ናዐርግ : ኪየሩሳሌ
ም : ወይእኅዝዎ : ለወልደ : እጓለ : እመሕያው : ወያግብእዎ : ለኪቃን : ከህናት : ወጸሐፍ
19 ት : ወይኴንንዎ:=ፁ ወይጫጥዎ : ለሕዝብ : ወይሰቅልዎ : ወይሰለቁ : ሳዕሌሁ : ወይቀትል
ዎ : ወይትነሣእ፣ ብዛልስት : ዕለት::=ፁ

በእንተ : ደቂቀ : ዘብዴዎስ:

20 ወእሙዝ : መጽአት : ኀቤሁ : እሞሙ : ለደቂቀ : ዘብዴዎስ : ሶስለ : ደቂቃ : ወሰገደት : ሎ
21 ቱ : እንዘ : ትብል : ወትስእል : እመኀቤሁ:=ፁ ወይቤለ : ምንተ : ትፈቅዲ : ወትቤሎ : ረ
ሲ : ሊተ : ከሙ : ይንበሩ : እሉ : ደቂቃየ : ክልኤሆሙ : ሶስሌከ : በሞንተ : መንግሥትከ :
22 ላሐዱ : በየማንከ : ወላሐዱ : በፀጋሶከ:=ፁ ወላዎሥአ ፣ እግዚእኪየሱስ : ወይቤ ፣ ኢታ
ላመረ : ዘትስእሉ : ትክሡኑ : ሰቲየ : ዘለኒ : ሀለዎኩ : ጽዋዐ : እሰትይ : ወይቤሉ : ንክ
23 ል:=ፁ ወይቤሎሙ : ጽዋዕየስ : ትሰትዩ : ወንቢረ : በየሚንየሰ : ወበደጋሶየ : ላኮ : ላነ : ዘ
24 እሁብ : ዘእንበለ፡ ለእለ፡ ኣስተደለወ፡ሎሙ : እቡየ:::=ፁ ወሰሚዖሙ : ዐሠርቱ : ሐዝኑ :
25 በእንተ : ክልኤሆሙ : ለኀዉ:=ፁ ወጸውዖሙ : እግዚእኪየሱስ : ወይቤሎሙ : ታእምኑ :
ጸሎ : መኳንንቲሆሙ : ለለሕዛብ : ይሌዝዝዎሙ : ወዓቢይቶሙ : ይሴለጡ : ሳዕሌሆሙ:=ፁ
26 ለኮኬ : ከሞዝ : ዘይኩን : በኀቤክሙሰ : ባሕቱ : ዘይፈቅድ : እሞዋስቴትክሙ : ዐቢየ : ይኩ
27 ን : ይኩንክሙ : ለእስ:=ፁ ወዘሂ : ይፈቅድ : እሙኔክሙ : ይኩን : ኢቀ : ይኩንክሙ : ገብ
28 ረ:=ፁ በከሞ : ኢሞጽአ : ወልደ : እጓለ : እሞ፡ ሕያው፡ ይትለእኪ፡ ዘእንበለ : ይትለአክ :
ወየሃብ : ነፍሶ : ቤዛ : ብዙኃን::=ፁ

በለእንተ : ፪ : ዕዉራን :

29 ወእንዘ : ይወፅኡ : እሞኢያሪሐሴሞ : ተለውዎ : ብዙኀ : ለሕዛብ::=ፁ

De filiis Zebedæi.

Et tunc venit ad eum mater filiorum Zebedæi, cum filiis suis, & adoravit eum dicens, & rogans ab eo. Et dicit ei, Quid vis? & dicit illi, Fac mihi ut sedeant hi filii mei, ambo tecum in regno tuo, unus ad dextram tuam, & unus ad sinistram tuam. Et respondit Dominus Jesus, & dicit; Nescitis quid rogatis: potestisne bibere quem ego bibiturus sum calicem? & dicunt, Possumus. Et dicit iis, Calicem meum bibetis: sed sedere ad dextram meam, & ad sinistram meam, non ego hoc sum daturus, nisi illis quos præparavit Pater meus. Et audientes decem contristati fuerunt propter duos illos fratres. Et vocavit eos Dominus Jesus, & dicit iis; Creditis quòd principes gentium dominantur in eas, & magnates eorum potestatem exercent super eas? Non sic erit quod factum erit apud vos: sed qui vult è vobis magnus fieri, erit vobis ministrer: Et qui vult è vobis esse magister, erit vobis servus. Sicut non venit filius hominis ut ministraretur sibi, sed ministrare, & dare animam suam redemptionem multorum. 20 21 22 23 24 25 26 27 28

De duobus cæcis.

Et exeuntes ab Hierosolyma secuti sunt eum multi populi. 29

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * وچون آن ده دیگر شنیدند * بخشم شدند برین دو برادر * * عیسي ایشانرا
25 پیش خود خواند وبدیشان گفت * شما ے دانید که بر خلایق ومردم امیران
26 وسروزانند که بریشان مسلط اند * * میان شما این چنین نباشد * لیکن
هر کس که خواهد که در میان شما بزرك باشد خود را از همه کوچکتر وفروتر
27 28 † بیند * * وهر که خواهد که پیش رو شما باشد * پیش شما بندکي نماید * فرزند
بشر نیامد که خدوم شود الا خادم * ونفس خودرا بدهد عوض خلاص بسیاران

Et cum decem reliqui audissent irati sunt hisce duobus fratribus. Jesus autem illos ad se vocavit, et illis dixit; Vos scitis gentibus et hominibus imperatores et principes præesse, qui in illos potestatem exercent. Inter vos ita non erit: sed quicunque voluerit ut inter vos magnus sit, sit vobis minister: Et quicunque voluerit esse inter vos primus, sit vobis servus: Quemadmodum filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam redemptionem pro multis. 24 25 26 27 28

CV. tibi duobus cæcis lumen reddidit.

29 صد پنج انجا که دو نابینارا روشنائي داد * عیسي از ایریحو بدر
آمد * جماعت بسیار از پس او بودند *

Tunc Jesu egrediente ex Jericho, 29
turbæ multæ eum secutæ sunt.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΜΕ'.

Et ecce duo cæci ſedentes ſecus viam, *audientes quòd* Jeſus *præteriret*,
30 Καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει,
clamaverunt, dicentes; Miſerere noſtri, Domine, fili David. *At* turba
31 ἔκραξαν, λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε, υἱὸς Δαβίδ. Ὁ δὲ ὄχλος
increpabat eos, ut tacerent. Illi *verò* magis clamabant, dicentes;
ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα σιωπήσωσιν. οἱ δὲ μεῖζον ἔκραζον, λέγοντες,
Miſerere noſtri, Domine, fili David. Et *ſtans* Jeſus vocavit eos: &
32 Ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε, υἱὸς Δαβίδ. Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς, καὶ
ait; Quid vultis faciam vobis? Dicunt illi; Domine, ut aperiantur
33 εἶπε, Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν
noſtri oculi. *Viſceribus commotus* autem Jeſus, tetigit oculos eorum.
34 ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί. Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν·
Et confeſtim *reſpexerunt eorum oculi*, & ſecuti ſunt eum.
καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

CAP. XXI. κα'. ΜΕ'

Et cùm appropinquâſſent *in Hieroſolymam*, & veniſſent *in* Bethphage ad montem
1 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ ἦλθον εἰς Βηθφαγὴ πρὸς τὸ ὄρος
Olivarum, tunc Jeſus miſit duos diſcipulos, Dicens eis; Ite
2 τῶν ἐλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητὰς, Λέγων αὐτοῖς, Πορεύθητε
in *vicum qui coram vobis*: & ſtatim invenietis aſinam alligatam, &
εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην, καὶ
pullum cum ea: *ſolventes* adducite mihi. Et ſi quis vobis dixerit aliquid,
3 πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι. Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τί,

σζ ζ dicite, Quia Dominus *eorum uſum* habet: *ſtatim autem* dimittet eos. Hoc
ἐρεῖτε, Ὅτι ὁ Κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. Τοῦτο 4
autem totum factum eſt, ut adimpleretur *effatum* per Prophetam, dicentem;
δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος,
Dicite filiæ Sion; Ecce rex tuus venit tibi manſuetus, & in-
Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών, Ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραΰς, καὶ ἐπι- 5
— *ſidens* ſuper aſinam, & pullum filium ſubjugalis. Euntes autem diſcipuli,
ση βεβηκὼς ἐπὶ ὄνον, καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ, 6
β & *facientes* ſicut *præordinavit* illis Jeſus, Adduxerunt aſinam,
καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἤγαγον τὴν ὄνον, 7
& pullum, & impoſuerunt ſuper eos veſtimenta ſua, & *inſedit*
καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐπεκάθισεν
deſuper eos. *At* plurima turba ſtraverunt ſua veſtimenta in
ἐπάνω αὐτῶν. Ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν 8
via: alii autem cædebant ramos de arboribus, & ſternebant in
τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον ἐν
— via. *At* turba *præcedentes* & *ſequentes* clamabant,
σθ τῇ ὁδῷ. Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, 9
α dicentes; Oſanna filio David: benedictus *veniens* in nomine
λέγοντες, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι
— Domini, Oſanna in altiſſimis. Et *intrante eo in* Hieroſolymam,
σι Κυρίου, Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱερουσόλυμα, 10
ι commota eſt univerſa civitas, dicens; Quis eſt hic?
ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα, Τίς ἐστιν οὗτος;

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

30 Et ecce duo cæci sedentes secus viam, audierunt quia Jesus transiret: & clamave-
31 runt, dicentes; Domine, miserere nostri, fili David. Turba autem increpabat eos
ut tacerent. At illi magis clamabant, dicentes; Domine, miserere nostri, fili Da-
32 vid. Et stetit Jesus, & vocavit eos, & ait; Quid vultis ut faciam vobis?
33 Dicunt illi; Domine, ut aperiantur oculi nostri. Misertus autem eorum Jesus, te-
34 tigit oculos eorum. Et confestim viderunt, & secuti sunt eum.

CAP. XXI.

1 ET cùm appropinquâssent Jerosolymis, & venissent Bethphage ad Montem oli-
2 veti: tunc Jesus misit duos discipulos, Dicens eis; Ite in castellum, quod con-
tra vos est, & statim invenietis asinam alligatam, & pullum cum ea: solvite, &
adducite mihi: Et si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia Dominus his opus
3 habet: & confestim dimittet eos. Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur
4 quod dictum est per prophetam, dicentem; Dicite filiæ Sion; Ecce rex tuus venit
5 tibi mansuetus, sedens super asinam, & pullum filium subjugalis. Euntes autem
6 discipuli fecerunt sicut præcepit illis Jesus. Et adduxerunt asinam, & pullum:
7 & imposuerunt super eos vestimenta sua: & eum desuper sedere fecerunt. Plurima autem
8 turba straverunt vestimenta sua in via: alii autem cædebant ramos de arboribus,
& sternebant in via: Turbæ autem, quæ præcedebant, & quæ sequebantur, cla-
9 mabant, dicentes; Hosanna filio David: Benedictus qui venit in nomine Domi-
ni: hosanna in altissimis. Et cùm intrâsset Jerosolymam, commota est universa
10 civitas, dicens; Quis est hic?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 * وَاِذَا اَعْمَيَانِ كَانَا جَالِسَانِ عَلَى الطَّرِيقِ فَسَمِعَا اَنَّ يَسُوعَ مُجْتَازٌ * فَصَرَخَا قَائِلَيْنِ اِرْحَمْنَا يَا رَبُّ يَا
31 32 بْنَ دَاوُدَ * فَانْتَهَرَهُمَا الْجَمْعُ لِيَسْكُتَا فَازْدَادَا صِيَاحًا قَائِلَيْنِ اِرْحَمْنَا يَا رَبُّ يَا بْنَ دَاوُدَ * فَوَقَفَ
33 34 يَسُوعُ وَدَعَاهُمَا وَقَالَ لَهُمَا مَاذَا تُرِيدَانِ اَنْ اَفْعَلَ بِكُمَا * قَالَا لَهُ يَا رَبُّ اَنْ تَنْفَتِحَ اَعْيُنُنَا * فَحَنَّ
يَسُوعُ وَلَمَسَ اَعْيُنَهُمَا وَلِلْوَقْتِ اَبْصَرَا وَتَبِعَاهُ *

1 * اَلْفَصْلُ السَّادِسُ وَالسِّتُّونَ * * وَلَمَّا قَرِبُوا مِنْ يَرُوشَلِيمَ وَجَاؤُا اِلَى بَيْتِ فَاجِي عِنْدَ جَبَلِ
2 الزَّيْتُونِ * حِينَئِذٍ اَرْسَلَ يَسُوعُ اِثْنَيْنِ مِنْ تَلَامِيذِهِ * وَقَالَ لَهُمَا * اِذْهَبَا اِلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي اَمَامَكُمَا
3 فَحَالَانِ اَتَانًا مَرْبُوطَةٌ وَجَحْشًا مَعَهَا فَحُلَّاهُمَا وَاْتِيَانِي بِهِمَا * وَاِنْ قَالَ لَكُمَا اَحَدٌ شَيْئًا فَقُولَا اَنَّ الرَّبَّ
4 مَلِكُكَ يَأْتِيكَ مُتَوَاضِعًا رَاكِبًا عَلَى اَتَانٍ وَجَحْشِ اِبْنِ اَتَانٍ * فَذَهَبَ التَّلْمِيذَانِ وَصَنَعَا كَمَا
7 8 اَمَرَهُمَا يَسُوعُ * وَاَتَيَا بِالْاَتَانِ وَالْجَحْشِ وَبَرَكَا ثِيَابَهُمَا عَلَيْهِمَا وَجَلَسَ فَوْقَهُمَا * وَجَمْعٌ كَثِيرٌ فَرَشُوا
9 ثِيَابَهُمْ فِي الطَّرِيقِ * وَاٰخَرُونَ قَطَعُوا اَغْصَانًا مِنَ الشَّجَرِ وَفَرَشُوهَا فِي الطَّرِيقِ * وَالْجَمْعُ الَّذِي
يَتْقَدُمُهُ وَالَّذِي يَتْبَعُهُ صَرَخُوا قَائِلِينَ هُوشَعْنَا لِاِبْنِ دَاوُدَ مُبَارَكٌ الْاٰتِي بِاسْمِ الرَّبِّ هُوشَعْنَا فِي
10 الْعُلَاءِ * فَلَمَّا دَخَلَ يَرُوشَلِيمَ اِرْتَجَّتِ الْمَدِينَةُ كُلُّهَا قَائِلِينَ مَنْ هُوَ هٰذَا *

Et ecce duo cæci qui erant sedentes se- 30
cus viam, audierunt quia Jesus transi-
ret: & exclamaverunt, dicentes; Mi-
serere nostri Domine, fil. David. Increpavit autem eos turba ut tacerent. At 31
auxerunt clamorem, dicentes; Misere-
re nostri Domine, fili David. Substi- 32
tit Jesus, & advocavit eos, & dixit eis;
Quid vultis ut faciam vobis? Dixe- 33
runt ei; Domine, ut aperias oculos no-
stros. Misertus ergò est Jesus, & tetigit 34
oculos eorum. Et confestim viderunt, &
secuti sunt eum.

Sectio sexagesima sexta.

CAP. XXI.

ET cùm appropinquâssent Jerosolymis, 1
& venissent in Beth-phage prope montem
Olivarum, tunc misit Jesus duos ex di-
scipulis suis, Et dixit eis; Ite in hoc 2
castellum quod contra vos est, & inve-
nietis asinam alligatam & pullum cum
ea: solvite ambos, & ducite mihi utrùm-
que. Et si quis dixerit vobis aliquid, 3
dicite quia Dominus indigens est eorum:
& ipse mittet eos confestim. Hoc fuit ut 4
compleretur quod dictum est à Prophetâ;
Dicite filiæ Sion, ecce rex tuus venit ti- 5
bi humilis, sedens super asinam et pul-
lum filium asinæ. Et abierunt discipuli 6
duo, et fecerunt sicut præcepit illis Je-
sus. Et adduxerunt asinam et pullum, et 7
posuerunt vestimenta sua super eos, et se-
dit super eos. Et turba magna straverunt 8
vestimenta sua in via, et alii ceciderunt
ramos de arboribus, & straverunt eos in 9
via; Et turba quæ præcedebat eum, et
quæ sequebatur eum, clamaverunt dicen-
tes; Hosanna filio David: benedictus
qui venit in nomine Domini, Hosanna
in excelsis. Et cùm intrâsset Jerosoly- 10
mam, commota est civitas universa, di-
centes; Quis est hic?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

30 ወናሁ : ክልኤቱ : ዕዉራን : ይነብሩ : ጥቃ : መንገድ: ወሰምዑ : ከመ : እግዚእሊየሱስ : ይኅ
31 ልፍ : ወጸርኑ : እንዘ : ይብሉ : እግዚኦ : ተሣህለነ: ወልደ: ዳዊት:=: ወአንሕዝብሰ : ይጌሥ
ጽዎሙ : ከመ : ያርምሙ : ወአዕበዩ : ጸሪኅ : እንዘ : ይብሉ : እግዚኦ: ተሰነሀለነ : ወልደ:ዳዊ
32 ት:=: ወቆመ : እግዚእሊየሱስ: ወጸውዖሙ: ወይቤ: መንተ: ትፈቅዱ : እግበር: ላከሙ:=:
33 ወይቤልዎ : እግዚኦ : ከመ : ይትካሠት : ለዕይንቲነ:=: ወአመሐርዎ : ለእግዚእሊየሱስ :
34 ወለካሮሙ : ለዕይንቲሆሙ : ወይቤሎሙ : በከመ : ሃይማኖትክሙ : ይኩንክሙ : ወበጊዜሃ : ነ
ጸሩ : ወተለውዎ::=:

በእንተ : አድግተ : ወዕዋለ: :=:

1 ፲፩ ወቀሪበ: ሊየሩሰሌም: መንገለ: ቤተ: ፈጌ: ቦሉ: ኀበ: ደብረ: ዘይት: ወአመዝ: ፈነወ: እ
2 ግዚእሊየሱስ : ክልኤተ : ለርደሊሁ:=: ወይቤሎሙ : ሑሩ : ሀገረ : ዘቅድሜክሙ : ወትረክ
3 ቡ : ደአተ : ጊዜ : እድግተ : እስርተ : ወዕዋለ : መአሊሃ : ፍትሑ : ወአምጽሉ : ሊተ:=: ወ
አመቦ : ዘይቤሉክሙ : መንተ : ትገብሩ : በሉ : እግዚአሙ : ይፈቅደሙ : ወበጊዜሃ : ይፈንው
4 ሙ::=: ወዝንጎ : ከመ : ይብጻሕ : ወይትፈጸመ : ቃለ : ሊሳይያስ : ነቢይ : ዘተብህለ:=:
5 በልዋ : ለወለተ : ጽዮን : ናሁ : ንጉሠኪ : ይመጽአኪ : የዋሕ : ወርቱዕ: እንዘ : ይዜዐን: ደበ: እ
6 ድግት : ወደበ : ዕዋል : እጋለ : እድግት:=: ወሖሩሮሙ : ለርደሊሁ : ወገብሩ : በከመ : አዘ
7 ዘሙ : እግዚእሊየሱስ::=: ወረከቡ: ወአመጽሉ: እድግተ: ወዕዋለ: ወረሐኑ: አልባሲሆሙ:
8 ላዕሌሆን: ወተጽዕነ: እግዚእሊየሱስ:=: ወዘይበዝኁ: ሕዝብ: ነአፈ: አልባሲሆሙ: ወሰተ:
9 ፍኖት:ወካልእንሂ:ይመትሩ:ለዕጹቀ: እመ: ወሰተ: ዕፀዉ: ወይነፅፈ: ወሰተ: ፍኖት::=: ወሕ
ዝብ: እለ: የሐውሩ: ቅድሜሁ: ወእለሂ: ይትልዉ: ጸርኑ: እንዘ: ይብሉ: ሆሳዕና: ለወልደ:ዳ
10 ዊት: ቡሩክ:ዘይመጽእ: በስመ: እግዚኦ:ወሊቀ: ሆሳዕና: በእርያመ::=: ወበዊዶ: እግዚእሊ
የሱስ: ሊየሩሰሌም: ተሣሠተት: ኵላ: ሃገር: እንዘ: ትብል:መኑ: ውእቱ: ዝንቱ:=:

Et ecce duo cæci sedebant juxta viam, & audierunt quòd Dominus Jesus 30
transibat: & clamabant, dicentes; Domine, miserere nostri fili David. Et po- 31
puli objurgabant eos, ut silerent: & magis elevârunt clamorem, dicentes; Domi-
ne, miserere nostri fili David. Et stetit Dominus Jesus & vocavit eos, & di- 32
cit; Quid vultis facerem vobis? Et dicunt ei; Domine, ut aperiantur oculi 33
nostri. Et misericordiâ commovebatur Dominum Jesum, & tetigit oculos eorum, 34
et dicit iis; Secundùm fidem vestram erit vobis: & continuò viderunt, & se-
quuti sunt eum.

De asino & pullo.

CAP. XXI.

ET appropinquante illo Hierusalem, per Bethphage, venerunt ad Montem olei, 1
& tunc misit Dominus Jesus duos discipulos ejus, Et dicit iis; Ite ad civita- 2
tem quæ ex adverso vobis est, & invenietis statim asinam ligatam, & pullum
cum ea: solvite & adducite mihi. Et si qui erunt qui dixerint vobis, Quid 3
facitis? dicite, Dominus eorum opus habet iis: & statim mittent eos. Et 4
hoc factum fuit, ut perveniret & impleretur verbum Esaiæ prophetæ, quod di- 5
ctum fuit; Dicite filiæ Sion, Ecce rex tuus venit mansuetus & rectus, insi-
dens asinæ, & super pullum filium asinæ. Et profecti sunt discipuli ejus, & 6
fecerunt sicut præcepit iis Dominus Jesus. Et invenerunt, & adduxerunt asi- 7
nam, & pullum, & imposuerunt vestimenta sua super iis, & supervectus fuit
Dominus Jesus. Et qui abundabat populus, straverunt vestimenta sua in via, 8
& alii abscidebant ramos ex arboribus, & straverunt in via. Et populi qui 9
ibant ante eum, et qui sequuti sunt, clamaverunt, dicentes; Hosanna filio David:
beatus qui venit in nomine Dei, Hosanna in excelsis. Et adveniente Domino 10
Jesu Hierosolyma, commota est tota civitas dicens; Quis est hic?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

تو مي آيد * متواضع وفروتن بر نشسته بر خر ماده وكرهٔ او * شاكردان رفتند وانچنانك 6
عيسي فرموده بود كردند * خر ماده را با كره بياوردند * جامه خود را عيسي بر كره 7
نهاد وبر نشست * از ان جماعت مردم بسيار جامهٔ خود را در راه مي كستردند * تا او بر 8
سر آن بكذرد * وديكران شاخها از درخت زيتون مي بريدند وبر راه مي انداختند

ضد هفت رفتن مسيح در اورشليم واورا بملكي قبول كردند

* وآن جماعت كه در پيش او مي رفتند * ودر پس او مي آمدند بانك مي زدند ومي 9
كفتند اوشعنا بر فرزند داود يعني الحمد وبجسته است انك بنام خدا مي ايد الحمد در
بلندي * چون باورشليم اندر آمد همهٔ شهر لرزيد * وكفتند كيست اين 10

te venit demissus & humilis, in- 6
fidens asinæ & pullo ejus. Et
profecti discipuli, quemadmodum
jusserat Jesus, fecerunt. Et asi- 7
nam cum pullo adduxerunt: ve-
stimentum autem suum Jesus
pullo imposuit & insedit. Dein- 8
dè turba hominum plurima ve-
stimenta sua in via straverunt,
ut ille super ea transiret: alii
verò ramos ex arbore olivæ suc-
cidebant, & in via projiciebant.

CVII. Ingreditur Christus Hierosolymam, & illum ut regem recipiunt.

Turba autem illæ quæ ante eum 9
ibant, et subsequebantur, clama-
bant, et dicebant; Hosanna filio
David; i. e. Laus, et beatus est
qui in nomine Dei venit: Laus in
excelso. Cùm Hierosolymam in- 10
gressus esset, tota urbs commota est,
et dicebant, Quis est hic?

Digitized by Google

At turbæ dicebant; Hic eſt Jeſus Propheta, *qui* à Nazareth Ga-
11 Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γα- σια
lilææ. Et intravit Jeſus in templum Dei, & ejiciebat omnes
12 λιλαίας. Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐξέβαλε πάντας α
vendentes & *mercantes* in templo: & menſas numulariorum
τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν
evertit, & cathedras vendentium columbas. Et dicit
13 κατέστρεψε, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς. Καὶ λέγει
eis, Scriptum eſt; Domus mea, domus orationis vocabitur: vos autem
αὐτοῖς, Γέγραπται, Ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ Μς'
illam feciſtis ſpeluncam latronum. Et acceſſerunt ad eum cæci & claudi
14 αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ σιβ
in templo, & ſanavit eos. Videntes autem principes Sacerdotum
15 ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ι
& Scribæ mirabilia quæ fecit, & pueros clamantes in σιγ
καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς παῖδας κράζοντας ἐν ὁ
templo, & dicentes; Hoſanna filio David: indignati ſunt. Et dixerunt
16 τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ, ἠγανάκτησαν. Καὶ εἶπον
ei; Audis quid iſti dicunt? At Jeſus *dixit* eis; Utique.
αὐτῷ, Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ναί.
Nunquam legiſtis; Quia ex ore infantium, & lactentium perfeciſti
Οὐδέποτε ἀνέγνωτε, Ὅτι ἐκ στόματος νηπίων, καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω
laudem? Et *relinquens ipſos*, abiit extra civitatem in Bethaniam,
17 αἶνον; Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς, ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, σιδ ς
& diverſatus eſt ibi. Manè autem revertens in civitatem, eſuriit.
ΜΖ' καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ. Πρωΐας δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασε. 18
Et videns *ficum* unam ſecus viam, venit ad eam: & nihil invenit
Καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ οὐδὲν εὗρεν 19
in ea, *ſi non* folia tantùm: & ait illi; Nunquam ex te fructus *ſint*
ἐν αὐτῇ, εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ, Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται
in *ſeculum*: & arefacta eſt continuò ficulnea. Et videntes diſci-
εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ. Καὶ ἰδόντες οἱ μα- 20
puli, mirati ſunt, dicentes; Quomodò continuò aruit *ficus*?
θηταὶ, ἐθαύμασαν, λέγοντες, Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ;
— Reſpondens autem Jeſus, ait eis; Amen dico vobis; ſi
σιε Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐὰν 21
ς habueritis fidem, & non hæſitaveritis, non ſolùm *quod* ficûs facietis, ſed
ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ
& ſi monti huic dixeritis; *Tollere*, & *jactare* in mare, fiet.
κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε, Ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται.
— Et omnia quæcunque petieritis in oratione credentes, accipietis.
σις Καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες, λήψεσθε. 22
Α Et *venienti ipſi* in templum, acceſſerunt *ei docenti* principes Sacerdotum,
ΜΗ' καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερὸν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς, 23
σιζ & ſenióres populi, dicentes; In qua *auctoritate* hæc facis? Et
β καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ
quis tibi dedit *auctoritatem* hanc?
τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην;

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ܘܐܡܪܝܢ ܗܢܘܢ ܕܗܢܐ ܗܘ ܝܫܘܥ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܢܨܪܬ ܕܓܠܝܠ. * ܘܥܠ ܒܝܬ ܩܕܫܐ ܕܐܠܗܐ
12 ܘܥܠ ܟܠ ܗܢܘܢ ܕܙܒܢܝܢ ܘܙܒܢܝܢ ܒܗ. ܘܩܠܒ ܫܘܠܚܢܐ ܕܨܪܪܐ ܕܟܣܦܐ ܘܟܘܪܣܝ ܕܝܘܟܪ
13 ܕܙܒܢܝܢ ܝܘܢܐ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܬܝܒ ܗܘ ܒܝܬܝ ܒܝܬ ܨܠܘܬܐ ܢܬܩܪܐ. ܐܢܬܘܢ ܕܥܒܕܬܘܢ
14 ܠܗ ܠܡܥܪܬ ܓܢܒܐ. ܘܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܥܘܪܐ ܘܦܣܚܐ ܒܗܝܟܠܐ ܘܐܣܝ ܠܗܘܢ. ܘܟܕ ܚܙܘ
15 ܪܒܢܐ ܘܟܗܢܐ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܢܣܝܐ ܕܥܒܕ ܘܛܠܝܐ ܕܩܪܝܢ ܒܗܝܟܠܐ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܣܥܢܐ
16 ܠܒܪ ܕܘܝܕ ܐܬܪܓܙܘ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܫܡܥ ܐܢܬ ܡܐ ܗܠܝܢ ܐܡܪܝܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ
ܐܝܢ ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܕܡܢ ܦܘܡ ܛܠܝܐ ܘܝܢܩܐ ܫܒܚܬ ܓܡܝܪܬ. ܘܫܒܩ ܡܢܗܘܢ ܘܢܦܩ
17 ܠܐ ܠܩܪܝܬܐ. * ܘܐܬܐ ܠܟܦܪ ܢܚܘܡ ܘܒܝܬ ܬܡ. ܘܒܬ ܬܡ ܠܠܝܐ. * ܘܒܪ ܡܢ
18 ܕܐܬܐ ܠܩܪܝܬܐ ܘܠܐ ܐܟܠ ܐܦ ܠܐ ܚܕܐ. ܘܟܕ ܐܬܐ ܠܘܬ ܝܡܐ ܗܘ ܐܬܝܒܫ.
19 ܘܚܙܐ ܬܐܢܬܐ ܚܕܐ ܒܐܦ ܐܪܚܐ ܘܐܬܐ ܠܘܬܗ ܘܠܐ ܐܫܟܚ ܒܗ ܐܠܐ ܥܠܘܗܝ ܒܠܚܘ
ܒܠܚܘ ܐܦ ܠܐ ܦܪܝ ܠܥܠܡ. ܘܝܒܫܬ ܬܐܢܬܐ ܡܝܕ. ܘܚܙܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܬܡܗܘ
20 ܘܐܡܪܝܢ ܐܝܟܢܐ ܝܒܫܬ ܬܐܢܬܐ ܡܝܕ. * ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ
21 ܐܢܐ ܠܟܘܢ. * ܐܢ ܗܘܝܬ ܠܟܘܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܘܠܐ ܬܬܪܝܒܘܢ. ܠܐ ܒܠܚܘ ܐܦ ܥܒܕܬ
ܬܐܢܬܐ ܗܕܐ ܬܥܒܕܘܢ. ܐܠܐ ܐܦ ܐܢ ܠܛܘܪܐ ܗܢܐ ܬܐܡܪܘܢ ܬܬܩܠܥ ܘܬܬܪܡܐ
22 ܒܝܡܐ ܬܗܘܐ. ܘܟܠ ܡܐ ܕܬܫܐܠܘܢ ܒܨܠܘܬܟܘܢ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܬܩܒܠܘܢ.
23 * ܘܟܕ ܐܬܐ ܠܗܝܟܠܐ ܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܟܗܢܐ ܪܒܢܐ ܘܣܒܝ ܥܡܐ ܟܕ ܡܠܦ. ܘܐܡܪܝܢ
ܠܗ ܒܐܝܟ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܬ. ܘܡܢ ܝܗܒ ܠܟ ܫܘܠܛܢܐ ܗܕܐ ܕܬܥܒܕ.

Turbæ verò dicebant, Hic eſt Jeſus pro- 11
pheta, qui eſt ex Nazareth Galilææ. Et in- 12
troivit Jeſus in templum Dei, ejecítque eos
omnes qui emebant & vendebant in tem-
plo, & ſubvertit menſas trapezitarum, ſe-
deſque eorum qui venundabant columbas.
Et ait illis; Scriptum eſt, Domus mea, Do- 13
mus orationis vocabitur: vos autem feci-
ſtis eam ſpeluncam latronum. Et obtule- 14
runt ei in templo cæcos & claudos, & ſa-
navit eos. Quum autem vidiſſent princi- 15
pes ſacerdotum & Phariſæi miranda quæ fa-
ciebat, & puerulos qui clamabant in templo,
& dicebant, Hoſanna filio David; indigna-
ti ſunt. Et dicunt ei, Audis quid dicant 16
iſti? dixit eis Jeſus, Etiam: nunquam legi-
ſtis, Ex ore puerulorum & infantium confir-
mata eſt laus?

Lectio feriæ quintæ hebdomadis quartæ jejunii. 54.

Pòrrò dereliquit eos, exiitque extra civita- 17
tem in Beth-Aniam, & pernoctavit illìc.
Manè verò quum reverſus fuiſſet in civita- 18
tem, eſuriit. Videnſque ficum unam in via, 19
venit ad eam, nihilque in ea reperit niſi fo-
lia tantúm: & dixit ei, Non erunt in te am-
pliùs fructus in æternum. Et ſtatim aruit fi- 20
cus illa. Quod cùm vidiſſent diſcipuli, mi-
rati ſunt, dicentes; Quomodo in momento
exaruit ficus? Reſpondit Jeſus, & ait illis; 21
Amen dico vobis, Si fuerit in vobis fides,
neque dubitáveritis, non ſolùm hanc fici
rem facietis, verùm etiam ſi monti huic dixe-
ritis, Tollitor, & cade in mare, fiet. Et 22
quicquid petieritis oratione, & credideritis,
accipietis. Et quum veniſſet Jeſus in tem- 23
plum, adierunt eum principes ſacerdotum,
& ſeniores populi quum doceret, & dicunt
ei; Quânam auctoritate iſta facis? & quis
dedit tibi poteſtatem hanc?

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * جماعت مي كفتند اينست ييشوع پيغمبر * ازناصرهٔ جليل * وعيسي در هيكل
12 كشت خدا در رفت وهركرا ديد كه در هيكل ميخريدند ومي فروختند *
بدركرد وبرانداخت طبقهاء صرافان * وتختهاء ايشان كه كبوتر مي فروختند *
13 وبديشان كفت كه نبشته است * كه خانهٔ من خانهٔ نمازخوانده شود * وشما اورا مغارهٔ
14 دزدان ساخته ايد * * نزديك او شدند در هيكل نابينايان * ولنكان * ايشانرا خوش كرد *
15 * چون بزركان امامان ومعتزلان اين شكفتيها را كه در هيكل كرد ديدند وكودكان
در هيكل بانك ميزدند * ومي كفتند * الحمد مر فرزند داود را امامانرا ناخوش آمد *
16 بعيسي كفتند مي شنوي ايشان چه مي كويند عيسي جواب داد وبديشان كفت
[آري] از اول نخوانديد كه از دهن كودكان وبچكان ستايش استوار شد * واكر ايشان
17 خاموش باشند * كوه وسنك باواز ايند * * انكه مسيح ايشانرا رها كرد وبيرون شهر رفت *
18 در بيت عينا وانجا خفت * * وچون در صبلح در شهر را باز كردند كرسنه شد *

Turbæ autem *dicebant*; *Hic* 11
eſt Jeſus prophetа de Naſreth
Galilææ. Et Jeſus in templum 12
Eccleſiæ Dei ingreſſus eſt, &
quoſcunque vidit, qui in tem-
plo emebant aut vendebant, eje-
cit: & proſtravit menſas num-
mulariorum, & cathedras eorum
qui columbas vendebant. Et il- 13
lis dixit; Scriptum quidem eſt,
Domus mea, domus orationis
vocabitur: vos autem eam ſpe-
luncam latronum feciſtis. Et ac- 14
ceſſerunt ad eum in templo cæci,
& claudi: & eos ſanavit.
Cùm vidiſſent magni ſacerdotes 15
& Phariſæi hæc mira quæ in
templo fecit, & quod pueri
in templo clamarent & dicerent;
Laus Filio David: ſacerdotibus
diſplicuit. Et Jeſu dixerunt; 16
Audin' illos, quid dicant? Je-
ſus reſponſum dedit, & illis
dixit; Etiam: olim non le-
giſtis, quod ſcriptum eſt; Ex ore
parvulorum & infantium laus
confirmata eſt? & ſi iſti ſilerent,
mons et ſaxum vocem proferrent.
Tunc Chriſtus illos miſſos fecit, et 17
extra civitatem ivit, in Bethani-
am, et illic cubuit. Cùm autem ma- 18
ne in urbem reverterentur, eſuriit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

11 Populi autem dicebant; Hic est Jesus propheta à Nazareth Galilææ. 12 Et intravit Jesus in templum Dei, & ejiciebat omnes vendentes & ementes in templo: & mensas numulariorum, & cathedras vendentium columbas evertit: 13 Et dicit eis, Scriptum est; Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam spelunam latronum. 14 Et accesserunt ad eum cæci, & claudi in templo: & sanavit eos. 15 Videntes autem principes sacerdotum, & Scribæ, mirabilia quæ fecit, & pueros 16 clamantes in templo, & dicentes; Hosanna filio David: indignati sunt, Et dixerunt ei; Audis quid isti dicunt? Jesus autem dixit eis; Utique. Nunquam legistis; 17 Quia ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem? Et relictis illis, abiit foras extra Civitatem in Bethaniam: ibique mansit. 18 Manè autem revertens in Civitatem, esuriit. 19 Et videns fici arborem unam secus viam, venit ad eam: & nihil invenit in ea nisi folia tantùm, & ait illi; Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum. Et arefacta est continuò ficulnea. 20 Et videntes discipuli, mirati sunt, dicentes; Quomodò continuò aruit? 21 Respondens autem Jesus, ait eis; Amen dico vobis; Si habueritis fidem, & non hæsitaveritis, non solùm de ficulnea facietis, sed & si monti huic dixeritis, Tolle, & jacta te in mare, fiet. 22 Et omnia quæcunque petieritis in oratione credentes, accipietis. 23 Et cùm venisset in templum, accesserunt ad eum docentem, principes sacerdotum, & seniores populi, dicentes; In qua potestate hæc facis? Et quis tibi dedit hanc potestatem?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * وقال الجمع هذا يسوع النبي الذي من ناصرة الجليل * فدخل يسوع هيكل الله واخرج كل
12 الذين يبيعون ويشترون في الهيكل * وقلب موائد الصيارف وكراسي باعة الحمام * وقال لهم
13 مكتوب ان بيتي يدعى بيت الصلاة وانتم جعلتموه مغارة للصوص * وقدم اليه عميان وعرج
14 في الهيكل فشفاهم * فراي رؤساء الكهنة والكتبة العجايب التي صنع * والصبيان يصيحون
15 في الهيكل قايلين هوسعنا لابن داود * فتمعموا * وقالوا له اما تسمع ما يقوله هولاء * فقال لهم
16 يسوع نعم * اما قراتم قط ان من افواه الاطفال والرضعان اعددت سبحا * ثم تركهم وخرج خارج
17 المدينة الى بيت عنيا فبات هناك * * الفصل السابع والسبون * * وفي غد رجع الى
18 المدينة جاع * ونظر شجرتين على الطريق فجاء اليها فلم يجد فيها شيا الا ورقا فقط * فقال
19 لها لا تخرج منك ثمر الى الابد فيبست تلك الشجرة للوقت * فنظر التلاميذ وتعجبوا وقالوا
20 كيف يبست التينة للوقت * فاجابهم يسوع قايلا امين اقول لكم ان كان لكم ايمان ولا تشكون
21 ليس كخلف هذه الشجرة التين فقط تصنعون * لكن اذا قلتم لهذا الجبل انتقل واسقط في
22 البحر فيكون * وكلما تسالونه في الصلاة بايمان تنالونه * * الفصل الثامن والسبون *
23 ولما دخل الهيكل وطفق يعلم جاء اليه رؤساء الكهنة وشيوخ الشعب وقالوا له باي
سلطان تفعل هذا ومن اعطاك هذا السلطان *

Dixit turba, Hic est Jesus propheta, qui est à Nazareth Galilææ. Et ingressus est Jesus templum Dei, & ejecit omnes qui vendebant et emebant in templo: & evertit mensas numulariorum, & cathedras vendentium columbas; Et dixit eis, Scriptum est, Qui domus mea vocabitur Domus orationis: vos autem fecistis eam spelunca latronum. Et oblati sunt ei cæci & claudi in templo, & curavit eos. Videntes autem principes sacerdotum & scribæ mirabilia quæ fecit, & pueros clamantes in templo, & dicentes, Hosanna filio David: & murmuraverunt, Ac dixerunt ei, Nonne audis quid dicunt isti? Dixit eis Jesus, Etiam. Anhon legistis unquã, Quia ex ore infantium, & lactentium paráſti laudem? Deindè reliquit eos, & exiit extra civitatem ad Beth-aniam, & pernoctavit ibi.

Sectio sexagesima septima.

Et manè rediit in civitatem, & esuriit. Et vidit arborem fici secus viam, & venit ad eam: et non invenit in ea quicquã, nisi folia tantùm, & ait illi; Non prodeat ex te fructus in æternum. Exsiccata est illa arbor continuò. Et viderunt discipuli, & mirati sunt, & dixerunt; Quomodo exsiccata est ficus continuò? Respondit eis Jesus, dicens; Amen dico vobis, si habueritis fidem, et non hæsitaveritis, non ut ficcitatem hujus arboris fici tantùm facietis, verùm quũ dixeritis huic monti, Discede, & jacta te in mare, fiet. Et quidquid petetis in oratione cum fide, accipietis.

Sectio sexagesima octava.

Et cùm intrâsset templum, cæpissitq; docere, venerunt ad eum principes sacerdotum et seniores populi, et dixerunt ei; Quâ potestate facis hoc? Et quis dedit tibi hanc potestatem?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወእሕዛብ : ይቤሉ : ዘውእቱ : እግዚእልየሱስ: ነቢይ : ዘእምናዝሬት : ዘገሊላ:።። ወቦ
12 ኤ : እግዚእልየሱስ : ቤተ : መቅደስ::ወሰደደ : ኵሎሙ : እለ : ይሠይጡ : ወይሀየጡ : በቤ
ተ : መቅደስ : ወገፍተለ : ማኅደቲሆሙ : ለመወልጠን : ወመናብርቲሆሙ : ለእለ : ይሠይጡ :
13 ለርግብ:።። ወይቤሎሙ : ጽሑፍ : ቤትየሰ : ቤተ : ጸሎት : ይሰመይ : ወለእንትሙሰ : ትረ
ሲዩ : ቤተ : ሰረቅት::።። በእንተ : ዕውራን : ወሶቡራን::።።
14 ወለቅረቡ : ኀቤሁ : ዕውራን : ወሐንከሰን : በቤተ : መቅደስ : ወለአሀየዎሙ::።። ወእመዝ :
15 ርእዩ : ሊቃን : ካህናት : ወጸሐፍት : መንክረ : ዘከመ : ይገብር : መድመሙ : ወደቂቅኒ : እለ :
16 ይጸርኁ : በቤተ : መቅደስ : ወይቤሉ : ሆሰዕና : ለወልደ : ዳዊት : ሊሐወዘሙ::።። ወይቤልዎ :
ትሰመዕኑ : ወይብሉ : እሉ : ወይቤሎሙ : እግዚእልየሱስ : እወ : ለፅቡሁ : አሙ : ላንበብክ
17 ሙ : ኍሙ : እመአፈ : ደቂቅ : ወሕፃናት : ለአተደሉ : ስብሐተ::።። ወኀደጎሙ : ወወፅአ :
ላፋለ: እመሃገር: ወቤተ : ቢታንያ: ወለጽለለ : ህየ::።።
በእንተ : በለስ : እንተ : የብሰት::።።
18 ወጸቢሖ : እንዘ : የዓርግ : እግዚእልየሱስ : ሃገረ : ርሳቤ::።። ወርእየ : በለሰ : ላሐተ : ወ
19 ሰተ:መንገድ:ወሐረ:ኀቤሃ:ወለልዎ: ዘረከበ: ወጽቲታ: ዘእንበለ: ቀጽል :ባሕቲቱ:ወይቤላ:ሊይ
20 ኵን:እንከ:ፍሬ:እመዋጽቲትኪ:ለዓለም:ወየብሰት:በጊዘሃ:ደረቲ:በለስ::።። ወርእዮሙ:እ
21 ርደሊሁ:ላንከረ:ወይቤልዎ:እፎ:በጊዘሃ:የብሰት:ዛቲ:በለስ::።። ወለወርሠለ:እግዚእልየ
ሱስ:ወይቤሎሙ:ለሚን:እብለክሙ:እመ:ብክሙ:ሃይማኖት:ወሊትናፍቁ:ለኦ: ኍሙ:ዘበለስ: ዘ
ትገብሩ:ዲኒ:ለዝንቱኒ:ደብር:እመ:ትቤልዎ:ተንሠእ:ወተወረወ :ወኀተ:ባሕር:ይትገበር::።።
22 ወኵሉ : ዘስእልክሙ : በጸሎት : እንዘ : ትተአመኑ : ትነሥኡ::።።
23 ወበዊዶ:ቤተ:መቅደስ:ቀርቡ:ኀቤሁ:እንዘ:ይሜህር :ሊቃን: ካህናት: ወመልህቅ: ሕዝብ: እንዘ:
ይብሉ:በመባሕተ:ምኑ:ዘንተ:ትገብር:ወመኑ: ወህበከ: ዘንተ: ስልጣነ::።።

Et populi dicunt, Hic est Dominus Jesus, propheta qui ex Nazareth Galilææ. Et intravit Dominus Jesus Domum sanctam, & ejecit omnes vendentes & ementes in Domo sancta; & subvertit tabulas commutantium, & cathedras vendentium columbas. Et dicit iis, Scriptum est, Domus mea Domus orationis nominabitur, & vos facitis eam domum latronum.

De cæcis, & claudis.

Et adduxerunt ad illum cæcos & claudos in templum: & vivere fecit eos. Et videntes principes sacerdotum & scribæ, miraculum quale fecerat stupendum, & pueros clamantes in Domo sancta, & dicentes; Hosanna filio David, non jucundum fuit iis. Et dicunt ei, Audisne quod dicunt isti? & dicit iis Dominus Jesus, Etiam, nunquã aliquando legistis; Quòd ex ore parvulorum et lactentium præparavit ei laudem. Et dimisit eos, & abiit foràs è civitate, & pernoctavit in Bethania, et requievit ibi.

De ficu arefacta.

Et manè ascendens Dominus Jesus civitatem, esuriit. Et vidit ficum quandam in via, & venit ad eam: & nihil fuit quod invenit super eam nisi folia tantùm: & dicit ei, Ne sit igitur fructus ex te in æternum, & exaruit continuò hæc ficus. Et videntes Discipuli ejus mirati sunt, & dicunt ei; Quàm subitò exarvit hæc ficus. Et respondit Dominus Jesus, & dicit iis; Amen dico vobis, Si habetis fidem, & non dubitatis, non solum sicut hoc de ficu erit *quod facietis; sed etiam huic monti si dixeritis, Tollitor, & projicitor in mare, fiet. Et quæcunque petieritis in oratione credentes, accipietis.*

Dominum Jesum interrogant sacerdotes & magistri, Qua authoritate facis ista.

Et illo intrante Domum sanctam accesserunt ad eum docentem principes sacerdotum, & seniores populi, dicentes; In qua potestate hoc facis? & quis dedit tibi hanc authoritatem?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * درخت انجيري درراه ديد پيش آن درخت آمد درو چيزي نيافت مكر برك تنها * وبدرخت
20 گفت ديگر در تو ميوه نباشد تا ابد * ان درخت انجير خشك شد * * شاگردان ديدند
21 درعجب ماندند وگفتند * چگونه همين ساعت اين درخت انجير خشك شد * * جواب داد
عيسي وبديشان گفت راست بشما بگويم اگر در شما ايمان باشد * وشك نباشيد * نه اين
22 درخت انجير تنها * الا بدين كوه نيز بگوييد * برداشته شو ودر دريا بيوفت بشود * * وهرچه
23 در نماز بخواهيد وايمان بياوريد بستانيد * * واز انجا چون در گشت درآمد * بزركان
اماميان وپيران * دروقتي كه تعليم مي داد ازو پرسيدند كه بكدامين سلطنت اينها
مي كني * واين حكم زا بتو كه داد *

Et arbore fici in via conspectâ, ad ipsam arborem veniens, in ea quicquam non invenit nisi folia sola: & arbori dixit; Amplius in te fructus non sit in æternum. Et illa arbor fici exaruit. Discipuli videntes admirabundi manserunt, & dixerunt; Quomodo eodem momento, hæc arbor ficus arefacta est? Responsum dedit Jesus, & illis dixit; Certè vobis dico, Si in vobis fides fuerit, & animo distracti non fueritis, non huic ficui tantùm, sed huic monti etiam dicetis, Sustollere, & in mare projicere: & fiet. Et quicquid precando petieritis, & fidem adhibueritis, accipietis. Et illinc cùm in templum venissent, magni sacerdotes & seniores, tempore quo docuit, ab eo interrogárunt; Quâ verò authoritate hæc facis? et hanc potestatem quis tibi dedit?

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΜΗ'. ΜΘ'. Ν'.

Respondens autem Jesus, dixit eis; Interrogabo vos & ego sermonem
24 Ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον
unum: quem si dixeritis mihi, & ego vobis dicam, in qua auctoritate hæc facio.
ἕνα· ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
Baptismus Joannis undè erat? è cœlo, an ex hominibus? Illi autem
25 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ
ratiocinabantur apud seipsos, dicentes; Si dixerimus, E cœlo: dicet nobis, Quarè
διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ· ἐρεῖ ἡμῖν, Διατί
ergò non credidistis illi? Si autem dixerimus, Ex hominibus: timemus
26 οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων· φοβούμεθα
turbam: omnes enim habent Joannem sicut Prophetam. Et respon-
27 τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην. Καὶ ἀποκρι-
dentes Jesu, dixerunt, Nescimus. Ait illis & ipse; Nec ego dico
θέντες τῷ Ἰησοῦ, εἶπον, Οὐκ οἴδαμεν. Ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω
vobis, in qua auctoritate hæc facio. Quid autem vobis videtur? Homo
28 ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; Ἄνθρωπος
habebat natos duos: & accedens primo, dixit; Fili, vade, hodiè operare
εἶχε τέκνα δύο· καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ, εἶπε, Τέκνον, ὕπαγε, σήμερον ἐργάζου
in vinea mea. Ille autem respondens, ait; Nolo. Postea autem
29 ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν, Οὐ θέλω. ὕστερον δὲ
pœnitentiâ affectus, abiit. Et accedens alteri, dixit similiter. Ille verò
30 μεταμεληθεὶς, ἀπῆλθε. Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ, εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ

Ν' — σιθ β

respondens ait; Ego domine: & non abiit. Quis ex duobus fecit vo-
ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγὼ κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε. Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέ- 31
luntatem patris? dicunt ei; Primus. Dicit illis Jesus; Amen
λημα τοῦ πατρός; λέγουσιν αὐτῷ, Ὁ πρῶτος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν
dico vobis, Quòd publicani & meretrices præcunt vos in regnum
λέγω ὑμῖν, Ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν
Dei. Venit enim ad vos Joannes in via justitiæ, & non credi-
τοῦ Θεοῦ. Ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύ- 32
distis ei. At publicani & meretrices crediderunt ei: Vos autem viden-
σατε αὐτῷ. οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόν-
tes non pœnituistis postea, ad credendum ei. Aliam parabolam audite:
τες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον, τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε· 33
Homo quidam erat paterfamilias, qui plantavit vineam, & sepem
Ἄνθρωπός τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν
ei circumposuit, & fodit in ea torcular, & ædificavit turrim: &
αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον· καὶ
locavit eam agricolis, & peregrè profectus est. Cùm autem appropinquâsset
ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. Ὅτε δὲ ἤγγισεν 34
tempus fructuum, legavit servos suos ad agricolas, accipere
ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς, λαβεῖν
fructus ejus.
τοὺς καρποὺς αὐτοῦ.

MΘ' — σιν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * حبا نعمه ولحنه حصه. ونعاحصه ولحنا سبا. ولحنه حبا ولحنه حبا ولحنه حبا

25 ونحا حصه حاسا هصحنا ولحم خصه ونحا. * حصحه ونعسم لحم نعصحا

26 ونحا حصه. حم هصحا ولحنه ولحنه. * حنه ونم حصحنه حنعنا. ولحنه حنحصحه

ولحنه. ونحا نحا حم هصحا. ولحنه حم نحا لا حنا لا حصحنعسه. ونحا نحا حم

حنعنا. ونحنعسم حم حنعا. حصحه ولحنه ونم نحنا ونحنعسم ولحنه حنه حنعسم.

27 * حنحه ولحنه حبه لا نحبسم. ولحنه حنه نعمه. ولحنا ولحنه حبا ونحا ونحا حاسا

ونحا حصه خصه ونحا ونحا.

* حم * حا * نعمه ونحا. حلحا ونحا ونحا * نعا

28 * حنا ونم حصحبزا حصه. ونحنا نم حنا حنه حنا ونحا. حنحه حصا ونحنه حصه.

29 ونحا حنه. حنه. ونا نحصا هصحنا حنحصا. * حنه ونم حنا ولحنه. لا ونحا ونحا.

30 حسنا ونم ونحا حنه. * حنحه حصا ونسنا. ولحنه حنه حنحصا. ونحا ونحا حنحنه.

31 ونا حنه. ونا * حنحه حم ولحنه لاسحه. حصه ونحنا ونحا حصه. ولحنه حبه حنه.

ونحنه. ولحنه حنه نعمه. ونحم ولحنه ونحا ونحا. ولحنه حصحا ونسنا ونحنه حم ونحا

32 حصحصحا ونحه. * ونا حنه حصا حنه. حنحسم حاوسا ونحنا. ونا ونحنه حنحه.

حنحصا ونم ونسحا ونحنحه. ونحه ونم ونحا حم سنحه. ونا ونحه حنحنا

33 ونا ونحنه حنه. * حصحه ونسنا حنا. ونحا نم ونحه ونم ونحا حنحا ونحه حنحا.

ونحنه ونحه. ونحنه حنه حنحونا. ونحنا حنه حنحا. ونحنه حنحسا ونسنه.

34 * حنه ونم حنحا ونحا. ونحونه حصحنه حصا حنحسا. ونحنه حبه حم ونحا ونحنحه.

Respondit Jesus, & dixit eis; Interrogabo 24
vos & ego verbum unum; & si dixeritis mihi, ego quoque dicam vobis quânam potestate ista faciam. Baptisma Johannis unde 25
est? è cœlo est, an ex hominibus? Illi verò 26
cogitabant in animabus suis, dicentes; Si dixerimus, E cœlo, dicet nobis, Quare fidem ei non adhibuistis? Dicere autem, Ab hominibus, timemus à turbis. Omnes enim ut prophetam habebant ipsum Johannem. Et responderunt ei, dicentes, Nescimus. Ait 27
illis Jesus, Nec ego dicam vobis quânam potestate ista faciam.

Nocturno secundo secundæ noctis Passionis. 55

Quid autem vobis videtur? Vir quidam ha- 28
bebat filios duos, & accedens ad priorem dixit ei; Fili mi, abi hodiè, cole vineam. Is 29
autem respondit, & ait; Nolo. Postea verò pœnitentiâ ductus est, & abiit. Et acce- 30
dens ad alterum, dixit ei itidem. Is verò respondit & ait; Ego domine mi, nec abiit. Uter ex istis duobus executus est voluntatem 31
patris sui? Dicunt ei, Prior ille. Ait illis Jesus, Amen dico vobis, Publicanos & meretrices præituros vobis in regnum Dei. Ve- 32
nit enim ad vos Johannes viâ justitiæ, neque credidistis ei. Publicani verò & meretrices crediderunt ei. Vos autem ne quidem quum hæc videritis, pœnituit vos posteà, ut crederetis ei. Audite aliam parabolam; Erat 33
vir quidam dominus domûs, qui plantavit vineam, & undequaque obvallavit eam maceriâ, foditque in ea torcular, & extruxit in ea turrim, & elocavit eam agricolis, ac peregrè profectus est. Quum autem appro- 34
pinquâsset tempus fructuum, misit servos suos ad agricolas ut ad se mitterent de fructibus vineæ suæ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * عيسي جواب داد وبديشان كفت * من نيز از شما سخني پرسم اكر بمن بكوييد من

نيز بشما بكويم * كه بكدامين سلطنت اينها را ميكنم * وكفت معموديت يحيي يعني شستكاه او 25

ازكجاست از آسمان * يا ازادميان ايشان در نفس خود مي انديشيدند ومي كفتند * اكر

بكوييم از آسمان * بكويد پس چرا بدو ايمان نياورديد * واكر بكوييم از زمين وادميان 26

ازمردم مي ترسيم * براي انك همكنان يحيي را همچو پيغامبر قبول كرده بودند * كفتند نمي 27

دانيم * عيسي بديشان كفت من نيز بشما نمي كويم كه بكدامين حكم اينها مي كنم * چه مي 28

بينيد صد هشت مثل آن دو برادر كه پدر بديشان كفت برويد ودر باغ كار كنيد *

شخصي دو پسر داشت آمد پيش بزركتر وبدو كفت * برو اي فرزند من امروز ودر 29

باغ كار كن * او جواب داد كه نخواهم رفتن * ودر آخر پشيمان شد ورفت * آمد پيش 30

پسر ديكر وهمچنين كفت * كفت اري خداوند من بروم ونرفت * اكنون ازين هر دو 31

كدام است كه فرمان پدر كرده باشد * بدو كفتند اولين * عيسي بديشان كفت راست

بشما بكويم سود خوران وزناكاران زودتر از شما در ملكوت خداي اندر روند *

Jesus responsum dedit, et illis dixit; 24
Ego etiam à vobis verbum unum rogabo: si mihi dixeritis, ego etiam vobis dicam quâ authoritate hæc faciam. Dixit itaque; Baptismus Jo- 25
hannis (i.e. lavacrum ejus) unde est, è cœlo, an ex hominibus? illi apud se cogitabant, & dicebant; Si dixerimus, E cœlo: dicet; Quare igitur ei fidem non habuistis? Sin autem 26
dixerimus, E terra & hominibus; à populo timemus: eò quòd omnes Johannem velut Prophetam receperant. Dixerunt, Nescimus: Jesus illis di- 27
xit; Nec ego etiam vobis dico quâ potestate hæc faciam. Quid vobis 28
videtur?

CVIII. Parabola duorum fratrum quibus pater dixit; Ite, & in vinea operamini.

Quidam duos filios habuit, & accessit ad majorem, & ei dixit; Vade, ô fili mi hodiè, & in vinea operare. Ille respondit, Nolo quidem ire: poste- 29
à verò pœnitentiâ ductus est, & abiit. Accessit etiam ad filium alterum, 30
& similiter dixit: ille dixit, Etiam Domine mi, ego eo; & non ivit. Jam 31
ex his duobus uter erat, qui mandatum patris executus est? dicunt ei, Prior: Jesus illis dixit; Utique vobis dico, Publicani & scortatores ante vos in regnum Dei ingredientur.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

24 Respondens Jesus dixit eis; Interrogabo vos & ego unum sermonem: quem si
25 dixeritis mihi, & ego vobis dicam in qua potestate hæc facio. Baptismus Joannis unde erat? è cœlo, an ex hominibus? At illi cogitabant inter se, di-
26 centes; Si dixerimus, E cœlo, dicet nobis; Quarè ergò non credidistis illi? Si autem dixerimus, Ex hominibus, timemus turbam: omnes enim habebant
27 Joannem sicut prophetam. Et respondentes Jesu, dixerunt; Nescimus. Ait
28 illis & ipse; Nec ego dico vobis in qua potestate hæc facio. Quid autem vobis videtur? Homo quidam habebat duos filios, & accedens ad primum, dixit; Fi-
29 li, vade hodiè, operare in vinea mea. Ille autem respondens, ait; Nolo.
30 Posteà autem, pœnitentiâ motus, abiit. Accedens autem ad alterum, dixit similiter. At ille respondens, ait; Eo, domine, & non ivit. Quis ex duo- 31
bus fecit voluntatem patris? Dicunt ei; Primus. Dicit illis Jesus; Amen dico vobis; Quia publicani & meretrices præcedent vos in regnum Dei. Venit 32
enim ad vos Joannes in via justitiæ, & non credidistis ei: publicani autem & meretrices crediderunt ei: vos autem videntes nec pœnitentiam habuistis postea, ut crederetis ei. Aliam parabolam audite: Homo erat pater famili- 33
âs qui plantavit vineam, & sepem circumdedit ei, & fodit in ea torcular, & ædificavit turrim, & locavit eam agricolis, & peregrè profectus est. Cùm autem tempus fructuum appropinquâsset, misit servos suos ad agricolas, 34
ut acciperent fructus ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * فَاَجَابَهُمْ يَسُوعُ قَائِلًا اَنَا اَيْضًا اَسْاَلُكُمْ عَنْ كَلِمَةٍ فَاِنْ اَنْتُمْ قُلْتُمْ لِي قُلْتُ لَكُمْ بِاَيِّ سُلْطَانٍ
25 اَفْعَلُ هٰذَا * مَعْمُودِيَّةُ يُوحَنَّا مِنْ اَيْنَ هِيَ اَمِنَ السَّمَآءِ اَمْ مِنَ النَّاسِ * فَفَكَّرُوا فِي نُفُوسِهِمْ
26 قَائِلِينَ * اِنْ قُلْنَا مِنَ السَّمَآءِ قَالَ لَنَا فَلِمَ لَمْ تُؤْمِنُوا بِهِ * وَاِنْ قُلْنَا مِنَ النَّاسِ نَخَافُ الْجَمْعَ *
27 لِاَنَّ يُوحَنَّا كَانَ عِنْدَهُمْ مِثْلَ نَبِيٍّ * فَاَجَابُوا يَسُوعَ قَائِلِينَ لَا نَعْلَمُ * فَقَالَ لَهُمْ وَلَا اَنَا اَيْضًا
اُعْلِمُكُمْ بِاَيِّ سُلْطَانٍ اَفْعَلُ هٰذَا * اَلْفَصْلُ التَّاسِعُ وَالسِّتُّونَ *

28 * مَاذَا تَظُنُّونَ فِي اِنْسَانٍ كَانَ لَهُ اِبْنَانِ فَجَآءَ اِلَى الْاَوَّلِ وَقَالَ لَهُ يَا بُنَيَّ اِذْهَبِ الْيَوْمَ وَاعْمَلْ فِي
29 30 اَلْكَرْمِ * فَاَجَابَ قَائِلًا اَنَا اَمْضِي يَا رَبُّ وَلَمْ يَمْضِ * وَجَآءَ اِلَى الثَّانِي وَقَالَ لَهُ كَذٰلِكَ
31 اَيْضًا * فَاَجَابَ قَائِلًا مَا اُرِيدُ * وَاَخِيرًا نَدِمَ وَمَضَى * فَاَيُّهُمَا فَعَلَ اِرَادَةَ الْاَبِ * فَقَالُوا لَهُ
الْاَخِيرُ * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ الْعَشَّارِينَ وَالزُّنَاةَ يَسْبِقُونَكُمْ اِلَى مَلَكُوتِ
32 اللّٰهِ * لِاَنَّ يُوحَنَّا جَآءَكُمْ بِطَرِيقِ الْعَدْلِ وَلَمْ تُصَدِّقُوهُ وَالْعَشَّارُونَ وَالزُّنَاةُ صَدَّقُوهُ * وَاَمَّا
اَنْتُمْ فَرَاَيْتُمْ ذٰلِكَ وَلَمْ تَنْدَمُوا اَخِيرًا لِتُصَدِّقُوهُ *
* اَلْفَصْلُ السَّبْعُونَ *

33 * اِسْمَعُوا مَثَلًا اٰخَرَ * اِنْسَانٌ رَبُّ بَيْتٍ غَرَسَ كَرْمًا وَاَحَاطَ بِهِ سِيَاجًا * وَحَفَرَ فِيهِ مَعْصَرَةً * وَبَنَى فِيهِ
34 بُرْجًا * وَدَفَعَهُ اِلَى فَعَلَةٍ وَسَافَرَ * فَلَمَّا قَرُبَ زَمَنُ الْاَثْمَارِ اَرْسَلَ عَبِيدَهُ اِلَى الْفَعَلَةِ لِيَاْخُذُوا ثَمَرَهُ *

Respondit eis Jesus, dicens; Ego etiam 24
interrogabo vos de verbo, & si vos dixeritis mihi, dicam vobis quâ potestate facio hoc. Baptismus Johannis unde est? è 25
cœlo an ex hominibus? Cogitaverunt autem intra se, dicentes; Si dixerimus, E 26
cœlo, dicet nobis, Quare ergò non credidistis illi? Et si dixerimus, Ex hominibus, timemus turbam, quoniam Johannes erat apud eos veluti propheta. Quare re- 27
sponderunt Jesu, dicentes; Nescimus. Dixit autem eis, Neque ego etiam notificabo vobis, quâ potestate facio hoc.

Sectio sexagesima nona.

Quid censetis de homine quodam cui 28
erunt filii duo? et venit ad primum, & dixit ei; Fili mi, vade hodiè & operare in vinea. Respondit dicens, Ego vadam 29
domine, & non abiit. Et venit ad secun- 30
dum, & dixit ei similiter etiam. Qui respondit, dicens; Nolo. At postea pœnitentiâ motus est, & abiit. Quis ex du- 31
obus fecit voluntatem patris? Dixerunt ei, Postremus. Inquit eis Jesus, Amen dico vobis, Quòd publicani & meretrices præcedent vos in regnum Dei: Nam Jo- 32
hannes venit ad vos in via justitiæ, & non credidistis ei: publicani verò & meretrices crediderunt ei: Vos autem vidistis hoc, & non doluistis postea, ut crederetis ei.

Sectio septuagesima.

Audite parabolam aliam; Homo quidam 33
pater familiâs plantavit vineam, & cinxit eam sepe, & fodit in ea torcular, & edificavit in ea turrim, & tradidit eam operariis: & peregrè profectus est. Cùm 34
autem appropinquâsset tempus fructuum, misit servos suos ad operarios, ut percipérent fructum ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወለዎሠለ:እግዚእሊየሱስ:ወይቤሎሙ:እሴለክሙ:ላኀሂ:ሊሐተ: ቃለ:ዘእመክሙ:ነገርክሙ
25 ኂ:ለነሂ:ለየድዐክሙ:በሊይ:ስልጠን:እገብር: ዘንተ:::= ጥመቀቱ:ለዮሐንስ: ዘእመሊይቴ:
ወጎለቱ: እመሰማይኑ:ወሚመ: እመሰብእኑ:: ወሐለዩ: በቤናቲሆሙ:ወይቤሉ:እመንቤ:ዘእመሰ
26 ማይ: ይብለነ:በእሮኬ: ዘሊእመንክመ:=ኑ ወእመሂ: ንቤ: ዘእመሰብእ: ንፈርሆሙ: ለሕዝ
27 ብ:እስመ:ኩሎ:ነቢይ:በኀቤሆሙ:ዮሐንስ:=ኑ ወለዎሠእመ: ለእግዚእሊየሱስ: ወይቤሉ:ሊ
ናለመር:ወይቤሎሙ:ውእቱኒ:ሊያየድዐክሙ:በሊይ:ስልጠን: ዘንተ:ዘእገብር:::=ኑ

በእንተ : ክልሌ : አኀው : ሥሉስ:::=ኑ

28 ምንተ:ትብሉ:ብእሲ:ለ:ቦቱ:ክልኤተ: ወሖደ:አኀወ: ወይቤሎ: ለቀደማዊ: ወልድየ: ሖር:ተቀነ
ይ:ዮም:ወስተ:ዐጸደ:ወይን:ወለወለአ: ወይቤ:እብየኩ: ወእመድኅረዝ: ተንሰሐ:ወሖረ:::=ኑ
29 ወለካልኡኒ:ይቤሎ:ከማሁ: ወለወለአ:ወይቤ:ሶሆ:እግዚአየ:ወሊሖረ:::= ሥኑ: እንከ:እ
30 መክልኤሆሙ:ዘገብረ:ፈቃደ:አቡሁ:: ወይቤሉ:ቀደማዊ:: ወይብሎሙ:እግዚእሊየሱስ:ለሜ
31 ኑ:እብለክሙ: ከመ :መጸብሐዊያን: ወዘማዊያት: ይቀድሙክሙ: ወሰተ: መንገለተ: እግዚአብ
32 ሔር:::= እስመ:መጽላ: ዮሐ ንስ:ኀቤክሙ:በፍናተ:ጽድቅ:ወሊለመንክመ: ወመጸብሐዊያ
ንሰ:ወዘማዊያት: ለመንሆ: ወለንትሙስ: ርኢክሙኒ: ሊንስሕክሙ:ጥቀ: እመድኅሬሁ: ለለሚ
ን: ቦቱ:::=ኑ

ባእንተ : ዐጸደ : ወይን:::=ኑ

33 መሰሌ: ሰሙዑ: ብእሲ:ለ: በዕለ:ቤት:ወተከለ: ዐጸደ: ወይን:ወገብረ:ሎቱ:ፀቀኖ:ወከረየ:ወስተ
34 ቱ:መክዮደ: ወሐነጸ: ማኅፈደ:ወወሀቦሙ: ለሐረስት: ወነገደ:=ኑ ወሶበ:በጽሐ: ጊዜ:ፍሬሁ: ፈነወ:ለግብርቲሁ:ኀበ:ሐረስት:ከመ:ይነሥኡ:ፍሬሁ:=ኑ

Et respondit Dominus Jesus, & dicit iis, Interrogabo vos ego etiam sermonem 24
unum, quem si dixeritis mihi, ego notum faciam vobis per quam authoritatem facio hoc. Baptismus Johannis, unde fuit? an à cœlo, an ab hominibus? & cogita- 25
verunt inter se, & dixerunt; Si dixerimus quòd è cœlo, dicet nobis; Quare igitur est quòd non credidistis ei? Et si dixerimus, quòd ab hominibus, timemus 26
populos: quia sicut propheta apud eos est Johannes. Et respondérunt Domino 27
Jesu, & dixerunt; Nescimus. Et dicit iis ille, Etiam non faciam notum vobis per quam authoritatem hoc facio.

Parabola de duobus fratribus.

Quid dicetis? quidam homo habuit duos filios fratres, & dicit primo; Fili mi, 28
ito servire hodiè in vinea. Et respondit et dicit, Nolo: at postea pœnitentiâ 29
motus fuit, & abiit. Et alteri etiam dicit similiter, & respondit & dicit; Et- 30
iam Domine mi, & non abiit. Quis igitur è duobus fuit qui fecit voluntatem 31
patris ejus? & dicunt, Primus. Et dicit iis Dominus Jesus, Amen dico vobis, 32
Quòd publicani et meretrices præcedent vos in regno Dei. Quoniam venit Jo-
hannes ad vos in via justitiæ, et non credidistis ei: et publicani, et meretrices crediderunt ei. Et vos etiam videndo non egistis pœnitentiam omninò, postèà ad credendum ei,

Parabola de vinea.

Parabolam audite; Fuit *homo quidam dominus domûs, et plantavit vineam, et* 33
fecit ei sepem, et fodit in ea torcular, et ædificavit turrim, et dedit eam agricolis: et peregrinatus fuit. Et quando approvinquâsset tempus fructûs ejus, misit 34
servos suos ad agricolas ut acciperent fructum ejus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 * براي انك يحيي از راه عادلي پيش شما آمد • اورا باور نداشتيد • سود خواران وزناكاران
بدو ايمان اوردند • وشما انرا ديديد • ودر آخر پشيمان نشديد وايمان نياورديد

صد نه مثل انك باغ ساخت وفرستاد فرزند خود را براي ميوه اورا كشتند

33 * ديگر مثل بشنويد • مردي كدخدا بود باغ نشاند • وكرد او بارو كشيد •
ومعصره بدو بر كند • وبرو برجي عمارت كرد • وان باغ را بباغبانان سپرد • واختيار
34 كرد • * چون هنكام ميوه رسيد • بندكان خود را پيش باغبانان فرستاد • كه از ميوه
باغ خودش پيش او بفرستند •

Eò quòd Johannes per viam justitiæ 32
ad vos venit, sed ei fidem non habuistis; publicani autem & scortatores ei fidem habuerunt: & vos illud vidistis, postea verò pœnitentes non fuistis, nec fidem habuistis.

CIX. Parabola de eo qui vineâ consitâ, misit filium suum pro fructu, quem interfeceruat.

Aliam parabolam audite. Vir quidam 33
pater familias erat, qui vineam plantavit, & murum ei circundedit, & torcular in ea effodit, & in ea turrim ædificavit, & ipsam vineam vinitoribus tradidit, & iter fecit. Cùm au- 34
tem tempus fructûs advenisset, servos suos ad vinitores misit, ut ex fructu vineæ suæ ad eum mitterent.

Digitized by Google

Et *accipientes* agricolæ *servos* ejus, *hunc quidem* ceciderunt, *hunc verò* occiderunt,
35 Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν,
illum verò lapidaverunt. *Rursum legatos* alios servos plures prio-
36 πάλιν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων·
ribus: & fecerunt illis similiter. *Postremò* autem misit ad eos filium su-
37 καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. Ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ,
um, dicens; Verebuntur filium meum. *At* agricolæ videntes filium,
38 λέγων, Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν,
dixerunt *inter* seipsos; Hic est hæres: venite, occidamus eum, & ob-
εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ κατα-
tineamus hæreditatem ejus. Et *famentes* eum, ejecerunt extra vine-
39 σχῶμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. Καὶ λαβόντες αὐτὸν, ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶ-
am, & occiderunt. Cùm ergò venerit dominus vineæ, quid faciet
40 νος, καὶ ἀπέκτειναν. Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς
agricolis illis? Aiunt illi; Malos malè perdet *ipsos*, & vi-
41 γεωργοῖς ἐκείνοις; Λέγουσιν αὐτῷ, Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτοὺς, καὶ τὸν ἀμ-
neam locabit aliis agricolis, qui reddent ei *fructum in*
πελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν
*tempori*bus suis. Dicit illis Jesus; Nunquam legistis in Scri-
42 τοῖς καιροῖς αὐτῶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γρα-
pturis; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput
φαῖς, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν
anguli? A Domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris.
γωνίας; παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη· καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.
Propter hoc dico vobis; *Quòd tolletur* à vobis regnum Dei, & dabitur
43 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ δοθήσεται
genti facienti fructus ejus. Et *cadens* super lapidem istum, con-
ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον, *Com-* 44
quassabitur: super quem verò ceciderit, *comminuet* eum. Et *audientes* prin-
συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λεπτυνεῖ αὐτόν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρ- 45
cipes Sacerdotum & Pharisæi parabolas ejus, cognoverunt quòd de ipsis
χιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ, ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν
dicerent. Et quærentes eum *prehendere*, timuerunt turbas: quoniam sicut
λέγει. Καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους· ἐπειδὴ ὡς 46
prophetam eum habebant.
προφήτην αὐτὸν εἶχον.

CAP. XXII. κβ'.

ΝΑ' ΚΑΙ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς, λέγων, Ὡ- 1
α Et respondens Jesus, iterum dixit eis in parabolis, dicens; Si- 2
mile factum est regnum cœlorum homini regi, qui fecit nuptias
μοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους
filio suo: Et misit servos suos vocare *vocatos* ad
τῷ υἱῷ αὐτοῦ· Καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς 3
nuptias: & nolebant venire. Iterùm misit alios servos, dicens; Di-
τοὺς γάμους· καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων, Εἰ- 4
cite *vocatis*; Ecce prandium meum paravi, tauri mei & altilia
πατε τοῖς κεκλημένοις, Ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμασα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ
occisa, & omnia *expedita*: venite ad nuptias.
πεφυμένα, καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 ... * ... ...
36 ... * ...
37
38 ... * ... ...
39 ... * ...
40 ... * ...
41 ... * ...
42 ... * ...
43 ... * ...
44 ... * ...
45 ... * ...
46 ... * ... * ... * ...

Et prehenderunt agricolæ servos ejus, & ali- 35
um quidem percusserunt, alium lapidibus
obruerunt, alium denique trucidârunt. Et 36
rursum misit servos alios plures prioribus, & itidem fecerunt eis. Novissimè autem misit 37
ad eos filium suum, dicens; Fortè erubescent
propter filium meum. Agricolæ verò cùm 38
vidissent filium, dixerunt inter se; Hic est
hæres, venite, trucidemus eum, & obtinebimus hæreditatem ejus. Comprehensum ita- 39
que eduxerunt eum extra vineam, & interfecerunt. Quum venerit igitur dominus vi- 40
neæ, quid facturus est agricolis istis? Dicunt 41
ei, Diversis cruciatibus perdet eos, vineamque elocabit aliis agricolis, qui reddant
fructus temporibus eorum. Dixit illis Je- 42
sus, Nunquam legistis in Scriptura, Quem
lapidem reprobaverunt ædificantes, is factus
est in caput anguli? A Domino factum est
istud, & est miraculum in oculis nostris?
Propterea dico vobis, ablatum iri à vobis re- 43
gnum Dei, & datum iri Genti edituræ fru-
ctus. Et quisquis ceciderit super hunc lapi- 44
dem, confringetur: super quemcunque ve-
rò ille ceciderit, dissipabit eum. Et quum au- 45
dissent principes Sacerdotũ & Pharisæi para-
bolas ejus, cognoverunt eum de seipsis loqui.
Et voluerunt eum prehendere, sed timuerunt 46
à turba, quia tanquã prophetã habebat eum.
Officium primum noctis secundæ Passionis. 56.

CAP. XXII.

ET respondit iterum Jesus in parabolis, 1
inquiens; Assimilatur regnum cœlorum vi- 2
ro regi, qui fecit convivium filio suo: Et 3
misit servos suos ut convocarent invitatos
ad convivium: nec voluerunt venire. Et rur- 4
sum misit servos alios, inquiens; Dicite invitatis, Ecce convivium meum paratum est:
tauri mei & altilia mea mactata sunt, cun-
ctaque parata: venite ad convivium.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * باغ بانان †بندکان اورا گرفتند * چندي را بزدند * وچندي را سنگسار کردند * وچندي را
36 کشتند * * دیگر بار از اولیان بیشتر بندکان فرستاد * با ایشان نیز همین قسم کردند * * در
37
38 اخر فرزند خود را پیش ایشان فرستاد * بدانک کفت مکر از فرزند من ننك دارند * * باغبانان
39 چون پسر را دیدند کفتند * میراث کیر اینست * بیایید اورا بکشیم ومیراث او بستانیم *
40 * اورا ستدند * واز باغ بیرون بردند وکشتند * * اکنون اکر خداوند باغ بیاید بدان
41 باغبانان چه کند * * بدو کفتند * بهر چه دشخوارترست ایشانرا هلاك کند * وباغ را
42 بدیکر باغبانان دهد * بکساني که میوه را بهنکام خود بدو دهند * * عیسي بدیشان
کفت نه از قدیم خوانده اید در کتاب نبوت سنکي که بنایان اورا خوار
43 انداختند * او شد سر ارکن † وکوشه واین از پیش خدا بود * وعجب است پیش چشم
ما * * براي این بشما مي کویم * که ملکوت خدا از شما ستده شود * وبخلق دیکر داده
44 شود * که میوه سازند * * وهر که برین سنك بیفتد کوفته شود * وهر که این سنك
45 بر وي افتد * اورا خرد کند * * چون بزرکان واماماں ومعتزلان این مثل را شنیدند *

Vinitores servos ejus prehende- 35
runt, & alios ceciderunt, & alios
lapidârunt, & alios occiderunt. De- 36
nuò prioribus plures servos misit,
quos ejusdem sortis participes fece-
runt. Postremò filium suum ad eos 37
misit, eò quòd diceret; Forsan à fi-
lio meo pudorem habebunt. *Vinitores* 38
cùm filium viderent, dicebant; Ha-
res hic est: venite, eum occidamus,
& hæreditatem ejus capiamus. Eum 39
itaque ceperunt, & è vinea extule-
runt, & occiderunt. Si ergò dominus 40
vineæ venerit, eis vinitoribus quid
faciet? Aiunt illi, Durissimo quoque 41
supplicio illos perdet, & vineam a-
liis vinitoribus dabit, hominibus qui
fructum in tempore suo ei reddant. 42
Jesus illis dixit; Nonne jamdudum
legistis in scriptura;

Prophetia.

Lapidem quem structores ut *vilem*
abjecerunt, hic factus est caput co-
lumnis & anguli? & hoc à conspe-
ctu Dei fuit, & mirum est coram
oculis nostris. Propterea hoc vobis
dico; quòd regnum Dei à vobis au- 43
feretur, & populo alio dabitur qui
fructum facient. Et quicunque super 44
hunc lapidem ceciderit, conteretur:
in quemcunque verò hic lapis inci-
derit, illum comminuet. Et cum ma- 45
gnates, & sacerdotes, & Pha-
risæi hanc parabolam audissent,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

35 Et agricolæ, apprehensis servis ejus, alium ceciderunt, alium occiderunt, alium
36 verò lapidaverunt. Iterùm misit alios servos plures prioribus, & fecerunt illis
37 similiter. Novissimè autem misit ad eos filium suum, dicens; Verebuntur filium
38 meum. Agricolæ autem videntes filium, dixerunt intra se; Hic est hæres, venite,
39 occidamus eum, & habebimus hæreditatem ejus. Et apprehensum eum ejecerunt
40 extra vineam, & occiderunt. Cùm ergò venerit dominus vineæ, quid faciet agri-
41 colis suis? Aiunt illi; Malos malè perdet, & vineam suam locabit aliis agricolis, qui reddant ei fructum temporibus suis. Dicit illis Jesus; Nunquam legistis
42 in scripturis; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput
43 anguli? A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris? Ideò dico vobis; Quia auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus ejus.
44 Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: super quem verò ceciderit, conteret eum.
45 Et cùm audissent principes sacerdotum & Pharisæi parabolas ejus, cognoverunt quòd de ipsis diceret.
46 Et quærentes eum tenere, timuerunt turbas: quoniam sicut prophetam eum habebant.

CAP. XXII.

1 ET respondens Jesus, dixit iterùm in parabolis eis, dicens;
2 Simile factum est regnum cœlorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo.
3 Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias, & nolebant venire.
4 Iterùm misit alios servos, dicens; Dicite invitatis; Ecce prandium meum paravi, tauri mei & altilia occisa sunt, & omnia parata: venite ad nuptias.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

35 فاخذوا عبيده فضربوا بعضا وقتلوا بعضا * ورجموا بعضا * وارسل ايضا عبيدا اخرين
36 اكثر من الاولين فصنعوا بهم كذلك ايضا * وفي الاخر ارسل اليهم ابنه وقال لعلهم يستحيون
37 من ابني * فلما راي الفعلة الابن قالوا فيما بينهم * هذا هو الوارث تعالوا نقتله وناخذ ميراثه *
38 فاخذوه واخرجوه خارج الكرم وقتلوه * فاذا جاء رب الكرم ماذا يفعل باولئك الفعلة * قالوا
39 له بالردي يهلك الاردياء * ويدفع الكرم الى فعلة اخرين ليعطوه ثمرته في حينها * قال لهم
40 يسوع اما قراتم قط في الكتب ان الحجر الذي رذله البانون هذا صار راس الزاوية * هذا
41 كان من قبل الرب وهو عجيب في اعيننا * من اجل هذا اقول لكم ان ملكوت الله ينزع منكم
42 ويعطى لامم يصنعون ثمرها * ومن سقط على هذا الحجر يترضض ومن سقط عليه
43 يسحقه * فلما سمع رؤساء الكهنة والفريسيون امثاله علموا انه يقول من اجلهم * فهموا ان
44 يمسكوه * وخافوا من الجموع لانه كان عندهم مثل نبي * الفصل الحادي والسبعون *
1 ثم اجابهم يسوع ايضا بامثال قايلا * 2 تشبه ملكوت السموات رجلا ملكا صنع عرسا
3 لابنه * فارسل عبيده ليطلبوا المدعوين الى العرس فلم يريدوا ان ياتوا * 4 ثم ارسل
ايضا عبيدا اخرين قايلا قولوا للمدعوين ان طعامي معد وعجولي المعلوفة قد ذبحت
وكل سي معد فتعالوا الى العرس *

35 *Et apprehenderunt servos ejus, & percusserunt quosdam, & occiderunt quosdam,*
36 *& lapidaverunt quosdam. Et misit rursus servos alios plures prioribus: & fecerunt illis similiter etiam. Postremò autem misit ad eos filium suum, & dixit,*
37 *Forsitan verebuntur filium meum. Sed*
38 *cùm vidissent operarii filium, dixerunt intra se: Hic est hæres, venite, occidamus eum, & accipiamus hæreditatem*
39 *ejus. Et apprehenderunt eum, & eduxerunt eum extra vineam, & occiderunt*
40 *eum. Cùm ergò venerit dominus vineæ,*
41 *quid faciet illis operariis? Dixerunt ei, In malo perdet malos, & tradet vineam operariis aliis, ut deni ei fructum ejus*
42 *in tempore suo. Dixit eis Jesus, Nonne legistis unquam in scripturis, Quòd lapis, quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est caput anguli: Hoc factum est*
43 *à Domino: & est mirabile in oculis nostris? Ideò dico vobis, quia regnum Dei*
44 *auferetur à vobis, & dabitur Gentibus quæ facient fructum illius. Et quicunque cecideris super hunc lapidem, confringe-*
45 *tur: & super quem ceciderit, molet eum. Cùm autem audissent principes Sacer-*
46 *dotum, & Pharisæi parabolas ejus, cognoverunt quòd ipse diceret de ipsis. Et expetiverunt tenere eum, sed timuerunt turbas: quia erat apud illos sicut propheta.*

Sectio septuagesima prima.

CAP. XXII.

1 DEinde respondit eis Jesus iterum in
2 parabolis, dicens; Assimilatur regnum
cœlorum homini regi qui fecit nuptias fi-
3 lio suo. Et misit servos suos ut rogarent
invitatos ad nuptias: & noluerunt ve-
4 nire. Deinde misit etiam servos alios, dicens; Dicite invitatis, quòd cibus meus paratus est, & vituli mei saginati
jam occisi sunt, & omnia parata sunt, venite igitur ad nuptias.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

35 ወነፈኣውሎ፡ ሐረስት፡ ለአግብርቲሁ፡ ወቦ፡ ዘዘበጡ፡ ወቦ፡ ዘወገሩ፡ወቦ፡ዘቀተሉ።።ፃ ወእመ
36 ዝ፡ፈነወ ፡ካልአነ፡ላግብርተ፡እለ፡ይበዝኑ፡ እሙቀደሙት፡ ወኢያቲኮሂ፡ ከማሁ፡ ክሙ፡ ረሰይመ
37 ሙ።።ፃ ወድኅረ፡ፈነወ፡ኀቤሆሙ፡ ወልዶ፡ለእዝ፡ይብል፡የኀፍሮ፡ለወልድየ።።ፃ ወሶበ፡ርእ
38 ይሙ፡ሐረስተ፡ለወልዱ፡ይቤሉ፡በበናቲሆሙ፡ነዋ፡ዝንቱ፡ ዋራሲ፡ ንዑ፡ንቅትሎ፡ ወይኩኅነ፡ ለነ፡ርስ
39 ቱ ።ፃ ወነሥኡሙ፡ወለወፅእሙ፡ለፍለ፡እመኀጸደ፡ወይን፡ወቀተልሙ።።ፃ እመኒሙ፡እንከ፡መጽአ፡
40 እግዚእ፡ዐጸደ፡ወይን፡ምንተ፡ይገሲዮሙ፡ለእልክቲ፡ሐረስት።።ፃ ወይቤልሙ፡በሕሡሙ፡ወእኩ
41 ይ፡ይቀትሎሙ፡ወወይናሂ፡ ይሁብ፡ ለካልእነ፡ ዐቍበት፡ ለእለ ፡ይሁቡ፡ ፍሬሁ፡ በበ፡ ጊዜሁ።።ፃ
42 ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ላልፀቡ፡ እመ፯ንበክሙ፡ ሠሓት፡መጻሕፍት፡ዘይብል፡እብን፡ ዘመ
43 ኑእ፡ ነደቅት፡ወእቱ፡ኮነ፡ወስተ፡ርእስ፡ማእዝንት፡ ወእሙኅበ፡ እግዚእዘ፡ብሒር፡ ኮነት፡ ዛቲ፡ ወ
44 ነሐር፡ይእቲ፡ለእዕይንቲነ።።ፃ በእንተ፡ዝንቱ፡እብለክሙ፡ከመ፡ይትሀደድ፡እመኔክሙ፡መንግሠ
45 ተ፡ሰማያት፡ወይትወሀብ፡ለሕዝብ፡ዘይገብር፡ፍሬሃ።።ፃ ወዘሰ፡ወደቀ፡ደበዝ፡እብን፡ይትቀጠቀ
46 ጥ፡ወለእመ፡ወደቀ፡ዝእብን፡ደቤሁ፡ ይደመቆ።።ፃ ወሶበ፡ ሰምዑ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወፈሪሳዊያ
ነ፡መሰልያቲሁ፡ለእመረ፡ ክሙ፡ በእንቲለሆሙ፡ ይብል።።ፃ ወእንዘ፡ ይፈቅዱ ፡ ይእኅዝሙ፡ ፈር
ሁ ፡ ለሕዝብ ፡ እስመ፡ ነቢይ ፡ ውእቱ ፡ በኅብሆሙ።።ፃ

በእንተ ፡ እለ ፡ ተጸውዑ ፡ ውሰተ ፡ ክብክብ።።ፃ

1 ፹፪ ካዕበ፡እግዚእለኢየሱስ፡ደግሙ፡ወነገረ፡በምሰሌ፡እንዘ፡ይብል።።ፃ ትመስል፡ መንግሠተ፡ሰማያ
2 ት፡ብእሴ፡ንጉሠ፡ዘገብረ፡ክብክበ፡ለወልዱ።።ፃ ወፈነወ፡ለግብርቲሁ፡ይጸውዕዎሙ፡ለእለ፡ተጸዊ
3 ሮ፡ውስተ፡ክብክብ፡ ወሊፈቅዱ፡ይምጽኡ።።ፃ ወደግሙ፡ ፈነወ፡ክልኣነ፡ ለግብርተ፡ እንዘ፡ ይብ
4 ል፡ሑዱ፡በልዎሙ፡ለእለ፡ዐሠር ናሆሙ፡ናሁላ፡ ሶሰሕየለ፡ እስተደለውኩ፡ ወጠበሳኩ፡ መጋዝእ
ቲየ ፡ ወእሰዋርየ ፡ ወኵሉእ ፡ ድልውእ ፡ ነዑስ ፡ ውስተ ፡ ክብክብ።።ፃ

Et apprehendebant agricolæ servos ejus, & fuit quem percusserunt, & fuit quem 35
lapidarunt, & fuit quem trucidârunt. Et tunc misit alios servos plures pri- 36
oribus, & iis similiter fecerunt. Et postremò misit ad eos filium suum, dicens; 37
Reverebuntur filium meum. Et quando vidissent agricolæ filium, dicebant inter 38
se, Hic est hæres, agite, trucidemus eum, & erit nobis hæreditas ejus. Et acce- 39
perunt eum, & ejecerunt eum extra vineam, & trucidârunt eum. Quum 40
igitur venerit dominus vineæ, quid faciet istis agricolis? Et dicunt ei, Iracun- 41
dè & malè occidet eos, & vineam suam dabit aliis custodibus, qui dabunt ei
fructum ejus singulis suis temporibus. Et dicit iis Dominus Jesus, Nunquámne 42
legistis in scriptura quæ dicit, Lapis quem reprobaverunt ædificatores, iste fuit
in caput anguli? & à Deo factum fuit hoc; & est mirabile oculis nostris. Pro- 43
pter hoc dico vobis, Rapietur à vobis regnũ cœlorum, & dabitur populo qui feret
fructum ejus. Et qui cecidit super hunc lapidem confringetur: & si ceciderit 44
hic lapis super eum, confringet eum. Et quum audivissent principes sacerdo- 45
tum, & Pharisæi parabolas ejus, cognoverunt quòd de illis dixisset. Et volen- 46
tes prehendere eum timuerunt populos: quoniam propheta fuit apud eos.

CAP. XXII.

De iis qui vocati sunt ad nuptias.

1 ITerum Dominus Jesus addidit, & loquutus est in parabolis, dicens; Simile est
2 regnum cœlorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. Et misit servos suos
3 vocare eos qui invitati fuerunt ad nuptias, & noluerunt venire. Et iterum
4 misit alios servos, dicens; Ite, dicite illis quos invitavimus, Ecce prandium meum paravi, & mactavi saginata mea, & tauros meos, & totum idoneum est: venite ad nuptias.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

46 دانستند † كه بايشان گفت * خواستند كه اورا بگيرند * واز جماعت ترسيدند * براي
انك همچون بيغمبر اورا قبول كرده بودند

صد ده — مثل ملك كه عروسي كرد

1 * بازعيسي اغاز كرد وبمثل با ايشان گفت * * ملكوت آسمان مانند شد † بملكي كه ازبهر
2 پسر خود عروسي كرد * وبندگان خود را فرستاد [تا خوانندگان را بخوانند بمهماني وبخواستند
3 امدن * بازفرستاد بندگان ديگر] وگفت بمهمانان بگوييد اينك مجلس من اماده شده است
4 وجاشير * وگاوان فربه وگوسفندان كشته * وهرچه در بايست است اماده * بياييد در
عروسي من *

46 *cognoverunt quòd de illis diceret. Et* 46
volverunt eum capere, à turba autem metuerunt, eò quòd tanquam prophe-
tam illum acceperant.

CX. Parabola regis qui nuptias fecit.

CAP. XXII.

1 RUrsus Jesus exordium fecit, & per parabolas illis dixit; Regnum
2 cœlorum simile est regi, qui filio suo
nuptias fecit. Et servos suos misit,
3 ut invitatos vocarent ad convivi-
um: & nolverunt venire. Rursus
4 misit alios servos, & dixit; Convivis dicite, Triclinium meum paratum est & instructum, tauri sa-
ginati & oves occisi sunt, & quic-
quid opus est paratum: venite ad
nuptias meas.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΑ'. ΝΒ'.

Illi autem *negligentes* abierunt, *ille quidem* in *proprium agrum*, *ille* verò ad *mer-*
5 Οἱ ϑ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲ εἰς τὸν ἴδιον ἀγρὸν, ὁ ϑ εἰς τὴν ἐμ-
caturam suam: *At* reliqui *prehendentes* servos ejus, contumeliis *affecerunt*,
6 πορίαν αὐτῦ· Οἱ ϑ λοιποὶ κρατήσαντες τὰ δῦλα αὐτῦ, ὕβρισαν,
& occiderunt. *Audiens* autem rex iratus est: & *mittens* exer-
7 καὶ ἀπέκτειναν. Ἀκύσας ϑ ὁ βασιλεὺς ὠργίσϑη· καὶ πέμψας τὰ στρα-
citum suos, perdidit homicidas illos, & civitatem illorum incendit.
τεύματα αὐτῦ, ἀπόλεσε τὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε.
Tunc ait servis suis; Quidem nuptiæ *expeditæ* sunt: qui *autem* vocati, non
8 Τότε λέγει τοῖς δύλοις αὐτῦ, Ὁ μὲ γάμος ἕτοιμός ἐςιν· οἱ ϑ κεκλημένοι ὐκ
fuerunt digni. Ite ergò ad *compita* viarum, & quoscunque inveneritis, vocate
9 ἦσαν ἄξιοι. Πορεύεσϑε ἐν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἂν εὕρη-
ad nuptias. Et egressi servi illi in vias,
10 τε, καλέσατε εἰς τὺς γάμους. Καὶ ἐξελθόντες οἱ δῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδὺς,
congregaverunt omnes quos invenerunt, malósque & bonos: & impleta sunt
συνήγαγον πάντας ὅσους εὗρον, πονηρύς τε καὶ ἀγαθύς· καὶ ἐπλήσϑη
nuptiæ discumbentium. *Ingressus* autem rex *spectare* discumbentes,
11 ὁ γάμος ἀνακειμένων. Εἰσελθὼν ϑ ὁ βασιλεὺς διάσασθαι τὺς ἀνακειμένους, σκβ
vidit ibi hominem non vestitum *indumento nuptiarum*. Et ait illi; A-
12 εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον ὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου. Καὶ λέγει αὐτῷ, Ἑ-
mice, Quomodò intrâsti huc, non habens vestem nuptialem? Ille *verò ore occlusum est*-
ταῖρε, Πῶς εἰσῆλθες ὧδε, μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ ϑ ἐφιμώθη.

Tunc dixit rex ministris; *Ligantes* ejus *pedes* & *manus*, *tollite*
Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις, Δήσαντες αὐτῦ πόδας καὶ χεῖρας, ἄρατε 13
eum, & *ejicite* in tenebras exteriores: ibi erit fletus & *frenimi-*
αὐτὸν, καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγ-
NB *tus* dentium. Multi enim sunt vocati, pauci verò electi. Tunc ab- 14
μὸς τῶν ὀδόντων. Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι ϑ ἐκλεκτοί. Τότε πορευ- 15
β euntes Pharisæi, *consilium sumpserunt*, ut eum *illaquearent* in sermone.
θέντες οἱ Φαρισαῖοι, συμβύλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ.
Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis, dicentes; Ma-
Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν, λέγοντες, Δι- 16
gister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces: & *non*
δάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τῦ Θεῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ
est cura tibi de aliquo: Non enim respicis *in faciem* hominum.
ὐ μέλει σοι περὶ ὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων.
Dic ergò nobis, quid tibi videtur? Licet dare censum Cæsari, an non?
Εἰπὲ ϑν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; Ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὔ; 17
Cognoscens autem Jesus *nequitiam* eorum, ait; Quid me tentatis, hypocri-
Γνὺς ϑ ὁ Ἰησῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν, εἶπε, Τί με πειράζετε ὑποκρι- 18
tæ? Ostendite mihi numisma censûs. Illi verò obtulerunt ei
ταί; Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τῦ κήνσου. οἱ ϑ προσήνεγκαν αὐτῷ 19
denarium.
δηνάριον.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ... * ... ...
6 ... ...
7 ... ... * ... ...
8 ... ... * ... ...
9 ... ... * ... ...
10 ... ... * ... ...
11 ... ... * ... ...
12 ... ... * ... ...
13 ... ... * ... ...
14 ... ...
... * ... ...

Illi autem spreverunt, & abiêre, alius quidem in villam suam, alius verò ad mercaturâ suam. Reliqui autem comprehenderunt servos ejus, & opprobrio affecerunt, ac trucidârunt. Quod cùm audisset rex, excanduit: misitque exercitibus suis, perdidit homicîdas illos, & civitatem eorum concremavit. Tunc dixit servis suis; Convivium parâtum est: at illi qui invitati fuerant, non erant digni. Ite ergò ad exitus viarum, & quemcunq; inveneritis, vocate ad convivium. Et egressi servi illi in vias, congregârunt quoscunque repererunt, malos & bonos. Et impleta est domus convivii discumbentibus. Ingressus autem rex ut spectaret discumbentes, intuitus est illîc hominem non indutum vestimentis convivalibus. Et dixit ei, Socie mi, quomodo huc ingressus es, cùm non habeas vestimenta convivalia? Ille verò obmutuit. Tunc ait rex ministris, Ligate manus ac pedes ejus, eumque ejicite in tenebras exteriores; illîc erit fletus & stridor dentium. Multi fiquidem vocati sunt, pauci verò electi.

Ad vesperam feriâ IVI septimanæ Passionis. 57.

15 ... * ... ...
16 ... ...
17 ... ... * ... ...
18 ... ... * ... ...
19 ... * ... ...

Tunc abeuntes Pharisæi, consilium inierunt quomodo aucuparentur eum in sermone. Miseruntque ad eum discipulos suos cum domesticis Herodis, & dicunt ei; Doctor, novimus te esse veracem, viamque Dei in veritate docere, neque sustinere curam ullius: nec enim es acceptor facierum hominum. Dic nobis igitur, ut tibi videtur, Licet dare pecuniam capitationis Cæsari, necne? Jesus verò cognovit malitiam eorum, & ait; Quid me tentatis, hypocritæ? Ostendite mihi denarium argenti capitis. Illi autem obtulerunt ei denarium.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 *ایشان تسخر کردند واورا بچیزي نگرفتند * خبري بده خود رفتند * وخبري بکار وبازرکاني
6 مشغول شدند * * وبندکانرا که طلب ایشان مي کردند * دشنام دادند * وکشتند * 6
7 * چون ملك شنید خشمناك شد * لشکر فرستاد مقام وشهران مردم را خراب کرد وسوزانید * 7
8 وایشانرا هلاك کرد * * انکه به بندکان خود کفت * مهماني وعروسي همچنان معدست 8
9 ایشانرا که خواندیم ارزاني نبوده اند * * اکنون بر سر راهها بروید * واز اینده وروند ه 9
10 هر کرا بیابید بعروسي خوانید * * آن بندکان فرمان اورا بجاي آوردند * وهر کرا 10
11 یافتند از اشنا وبیکانه * خواندند * مهمان خانهٔ عروسي از ایشان پر شد بملك خبر
کردند * * ملك آمد * ودید یکي را که جامها وپیرایهاء عروسي نپوشیده بود * 11
12 * بدو کفت اي یارچکونه اینجا در آمدي وترا جامهٔ که عروسي را برازد نیست * انکه 12
13 اوخاموش شد وجواب نداشت * ملك بخدمت کاران خود فرمود تا هو دست † وودو پایش ببندند 13
وبیرون برند ودر تاریکي اندازند * انجا شود کریستن ودندانها ساویدن برهم
14 * ازین سبب خواندکان بسیارند * وکزیدکان کمند * 14

Illi ludificârunt & ipsum nihili fecerunt: alii in villam suam abierunt, alii verò opere & mercaturâ occupati fuerunt. Servos autem, qui illos invitabant, contumeliâ affecerunt & occiderunt. Cùm audisset autem rex, iratus est, & exercitu misso locum & urbem illorum hominum devastavit, & succendit, ipsos verò perdidit. Tunc servis suis dixit; Convivium & nuptiæ pariter parata sunt, sed illi quos invitavimus digni non fuerunt. Nunc ergo *in compita ite, & venientes & euntes quoscunque inveneritis ad nuptias vocate. Illi servi mandatum ejus executi sunt, & quoscunque invenerunt, notos juxta ac ignotos, invitârunt:* cumque *convivii domus nuptialis illis impleta esset, regem certiorem fecerunt. Venienſque rex vidit quendam, qui vestibus & ornamentis nuptialibus non indutus erat. Illi dixit, O amice, quomodo huc introisti, cùm tibi vestis quæ nuptias deceat non sit? Tunc ille conticuit, & quod responderet non habuit. Rex itaque ministris suis jussit, ut manibus pedibusque ligatum efferrent, & in tenebras conjicerent: ibi erit fletus & dentium collisio. Hac de causa vocati multi sunt, electi verò pauci sunt.*

Digitized by Google

Verſio VULGATA LATINA.

5 Illi autem neglexerunt: & abierunt, alius in villam ſuam, alius verò ad negotiati-
6 onem ſuam. Reliqui verò tenuerunt ſervos ejus, & contumeliis affectos occide-
7 runt. Rex autem cùm audiſſet, iratus eſt: & miſſis exercitibus ſuis, perdidit ho-
8 micidas illos, & civitatem illorum ſuccendit. Tunc ait ſervis ſuis; Nuptiæ qui-
9 dem paratæ ſunt: ſed qui invitati erant, non fuerunt digni. Ite ergò ad exitus vi-
10 arum, & quoſcunque inveneritis, vocate ad nuptias. Et egreſſi ſervi ejus in vias, congregaverunt omnes quos invenerunt, malos & bonos: & impletæ ſunt nuptiæ diſcumbentium. Intravit autem rex ut videret diſcumbentes, & vidit ibi homi-
11 nem non veſtitum veſte nuptiali. Et ait illi; Amice, quomodò huc intrâſti non
12 habens veſtem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex miniſtris; Ligatis ma-
13 nibus & pedibus ejus, mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & ſtridor
14 dentium. Multi enim ſunt vocati, pauci verò electi. Tunc abeuntes Phariſæi, con-
15 ſilium inierunt ut caperent eum in ſermone. Et mittunt ei diſcipulos ſuos cum He-
16 rodianis, dicentes; Magiſter, ſcimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces, & non eſt tibi cura de aliquo: non enim reſpicis perſonam hominum: Dic ergò no-
17 bis quid tibi videtur, licet cenſum dare Cæſari, an non? Cognitâ autem Jeſus
18 nequitiâ eorum, ait; Quid me tentatis, hypocritæ? Oſtendite mihi numiſma cen-
19 ſûs. At illi obtulerunt ei denarium.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * فتكاسلوا * وذهب بعضهم الي حقله * وبعضهم الي تجارته * والباقون امسكوا عبيده وسمعوهم
6 وقتلوهم * فلما سمع الملك غضب وارسل جنده فاهلك اوليك القتلة واحرق مدينتهم *
7 * حينيذ قال لعبيده اما العرس فمستعد والمدعوين غير مستحقين * اذهبوا الي مسالك
8 الطرق وكل من وجدتموه ادعوه الي العرس * فخرج اوليك العبيد الي الطرق فجمعوا كل من
9 وجدوا اشرارا وصالحين * فامتلاء العرس من المتكيين * فلما دخل الملك لينظر
10 المتكيين راي هناك رجلا ليس عليه لباس العرس * فقال له يا صاحب كيف دخلت
11 الي هاهنا وليس عليك ثياب العرس فسكت * حينيذ قال الملك للخدام شدوا يديه
12 ورجليه والقوه في الظلمة البرانية حيث البكاء وصرير الاسنان * ما اكثر المدعوين
13 واقل المتكيين *

Sectio ſeptuageſima ſecunda.

* الفصل الثاني والسبعون *

15 * حينيذ ذهب الفريسيون وتشاوروا ليتصطادوه بكلمة * فارسلوا اليه تلاميذهم مع
16 الهيروديسيين قايلين يا معلم قد علمنا انك محق * وطريق الله بالحق تعلم * ولا تبالي باحد
17 ولا تاخذ بوجه انسان * فقل لنا ماذا ترى * ايجوز اعطاء الجزية لقيصر ام لا * فعلم يسوع
18 سرهم فقال لهم لماذا تجربونني يا مرائيين * اروني صورة الدينار فناوه بدينار *
19

Et neglexerunt: & abierunt quidam eorum ad agrum ſuum, et quidam eorum ad merces ſuas. Reliqui verò tenuerunt ſervos ejus, & contumeliis affecerunt eos, & occiderunt eos. Cùm autem audiſſet rex, iratus eſt: & miſit exercitum ſuum, & perdidit illos occiſores, & ſuccendit civitatem eorum. Tunc dixit ſervis ſuis. Nuptiæ quidem paratæ ſunt, at invitati indigni ſunt. Ite ad compita viarum: & quemcunque inveneritis, vocate eum ad nuptias. Exierunt ergò illi ſervi ad vias, & congregaverunt quoſcunque invenerunt, malos & bonos: & impletæ ſunt nuptiæ diſcumbentibus. Cùm autem introiſſet rex ut videret diſcumbentes, vidit ibi hominem cui non erat veſtimentum nuptiarum: Et dixit ei, Amice, quomodo intrâſti huc, & non eſt tibi veſtimentum nuptiarum? Et tacuit. Tunc dixit rex miniſtris, Ligate manus ejus, & pedes ejus, & projicite eum in tenebras exteriores: ubi erit fletus & ſtridor dentium. Quàm multi ſunt vocati, & pauci electi!

Tunc abierunt Phariſæi, & conſilium inierunt, ut caperent eum in verbo. Et miſerunt ad illum diſcipulos ſuos cum Herodianis, dicentes; Magiſter, jam novimus quòd tu verax es, & viam Dei in veritate doces, et non attendis quenquam, nec reſpicis in faciem cujuſquam? Dic ergò nobis quid exiſtimes: licétne nobis dare cenſum Cæſari, an non? Et cognovit Jeſus nequitiam eorum, dixitque eis, Quid tentatis me hypocritæ? Oſtendite mihi figuram denarii. Et obtulerunt ei denarium.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወተሣየዩ : ወኣለፈ : ቦዘሐረ : ወስተ : ገረህቱ : ወቦዘሐረ : ወስተ : ተግባሩ:=: ወእለ
6 ሰ : ተረፈ : ለኃዝወው : ለእግብርቲሁ : ወቀተልዎ:=: ወኪያሁኒ : ለልዑዎ : ወተመ
7 ዓ : ንጉሥ : ወፈነወ : ሖረሁ : ይቅትልዎው : እልክቱ : ቀተለት : ወቀተልኦ : ወዛገርውኒ :
8 ለወዓዩ : በለሰት:=: ወእመዝ : ይቤሎው : ለእግብርቲሁ : በዓልየሰ : ድልው : ሠእቱ :
9 ወባሕቱ : ለለለ : ዐሠርናሆሙሰ : ሊክፈሎው:=: ሖሩኬ : እንከ : ሠስተ : መራሕብት :
10 ወእናቅጽ : ወኵሉ : ጸውዑ : ሠስተ : ኵብካብ:=: ወወፂለው : እውንቱ : እግብርት :
ሠስተ : ፋናው : ወእስተጋብሉ : ኵሉ : ዘረከቡ : እኵያን : ወኄራን : ወመልሉ : ቤተ : በዓል :
11 እለ : ይረፍቁ::=: በተዝካረ : ነገሠት: ወበዊለ : ንጉሠ:ይርለዮው : እለ : ይረፍቁ :
12 ወረከበ : በሂየ : ብእሴ : ዘኢለብሰ : ልብሰ : መርዓ:=: ወይቤሎ : ካልእየ : እሮ : ቦእከ :
13 ዝየ : እንበለ : ትልበስ : ልብሰ:መርዓ : ወተፈፀመ : ሠእቱ:=: ወእመዝ : አዘዘ : ንጉሠ:
ለገዛእት : ይእስሮ : እደዊሁ : ወእገሪሁ : ወያዋፅእዎ : ሠስተ : ጽናፊ : ጽልሞት : ሠስተ :
14 ብካይ: ወሐቂየ: እነኑ:=: እስመ: ብዙኃን: እውንቱ: ጽዉዓን: ወሕደጣን:ሓረያኒ::=:

ወእመዝ : ሖረ : ፈረሳዊያን : ወተሣነረ : ኀመ : ያስክትዎ : ብቃሉ:=: ወፈነው : ሎ
ቤሁ : እርደኢሆው : መስለ : ሐብለ : ሃርድክ : ወይበልዎ : ሊቅ : ናአመር : ኀመ : ሬትዕ :
ለእት : ወወጽድቅ : ትጫህር : ፍናተ : እግዚአብሔር : ወኢትሐስብ : መንሂ : ወኢታደሉ :
17 ለገጸ : ሰብእ:=: እግረነኬ : እንከ : ዘይሬትዓከ : ይከውነሁ : ወሂበ : ጸባሕተ : ደናር :
18 ለእንተሠ : ወጫው : ኢይከውነኒ::=: ወእእመሮው : እግዚእኢየሱስ : እከዮው : ወይቤ
19 ሎው : መንተ : ታጫክሬኒ : መድልዋን:=: ሖርእዩ : ለሳደ : ደናር : ወለመጽሉ :
ሎቱ : ደናረ:=:

Et neglexerunt,& abierunt: ſuit qui abiit in agrum ſuum, & fuit qui abiit ad opus ſuum. Et qui ſuperfuerunt prehenderunt ſervos ſuos, & occiderunt eos. Et ipſum etiam ſpreverunt, & iratus eſt rex: & miſit milites ejus trucidare iſtos trucidatores, & trucidârunt eos; & urbem eorum etiam incenderunt igne. Et tunc dicit ſervis ſuis, Feſtum meum paratum eſt; ſed iis quos invitavimus non diſtributum fuit. Ite igitur in platcas, & portas, & omnes vocate ad nuptias. Et egreſſi ſunt iſti ſervi in vias, & congregaverunt omnes quos invenerunt, malos & bonos: & impleverunt domum convivii diſcumbentes. Et quum principibus annuntiatum eſt, intravit rex videre diſcumbentes: & invenit ibi hominem, qui non indutus fuit veſte nuptiali. Et dicit ei, Amice mi, quomodo intrâſti hic, abſque eo quod induaris veſte nuptiali? et obturatus fuit. Et tunc præcepit rex ſervis ligare eum manibus et pedibus, et conjicere eum in exteriores tenebras, in fletum et ſtridorem dentium. Quoniam multi ſunt vocati, et pauci electi.

De iis qui interrogabant eum de denario.

Et tunc abierunt Phariſæi, et conſilium ceperunt ut in errorem inducerent eum per ſermonem ejus. Et miſerunt ad eum diſcipulos ſuos cum hominibus Herodis, et dicunt ei; Magiſter, ſcimus quòd æquus es, et in juſtitia doces viam Dei, et non curas quemcunque, neque reſpicis perſonam hominis. Dic nobis igitur quid tibi æquum videtur, licétne dare tributum denarii regi, vel non licet? Et cognoſcit Dominus Jeſus malitiam eorum, et dicit iis; Quid tentatis me hypocritæ. Oſtendite mihi figuram denarii ejus: et attulerunt ei denarium.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

صد يازده امتحان كردن مسيح را بهر جزيه *

CXI. Tentatio Chriſti de tributo.

*بعد ازان معتزلان رفتند * وبا همديكر مشورت كردند * كه بنكته سخن چكونه
15 اورا بكيرند * * شاكردان خود را با مردم هيروديس * پيش عيسي فرستادند * وكفتند
16 اي معلم مي دانيم كه تو راستي * وبراستي وانصاف راه خدايرا مي اموزاني * واز كسي
17 غم نمي خوري وروي دل كسي نمي بيني * * اكنون بما بكو چكونه است واجب است كه
18 جزيه سر بقيصر بدهيم يا نه * * عيسي انديشه ايشان دريافت وكفت * اي منافقان چرا مرا مي
19 آزمايند * دينار جزيه سررا بمن بنمايند ايشان يكدينار پيش او آوردند

Poſt hæc Phariſæi iverunt, & inter ſe conſilium ceperunt, quomodo in puncto ſermonis illum caperent. Diſcipulos itaque ſuos cum aſſeclis Herodis ad Jeſum miſerunt, & dixerunt; O magiſter, ſcimus te rectum eſſe, & in rectitudine & æquitate viam Dei docere, nec quenquam curas, & perſonam cujuſquam non reſpicis. Nobis igitur dic, quomodo eſt? Fas eſt ut cenſum capitis Cæſari demus, an non? Jeſus cogitationem eorum intellexit, & dixit; O hypocritæ, quid me tentatis? Denarium cenſûs capitis mihi oſtendite: illi unum denarium ei attulerunt.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΓ'. ΝΔ'.

20 Et ait illis; Cujus imago hæc, & superscriptio? Dicunt ei; Ex-
21 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη, καὶ ἡ ἐπιγραφή; Λέγουσιν αὐτῷ, Καί-
saris. Tunc ait illis; Reddite ergò quæ Cæsaris, Cæsari: & quæ
σαρος. τότε λέγει αὐτοῖς, Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος, Καίσαρι· καὶ τὰ
Dei, Deo. Et audientes mirati sunt: & *relinquentes eum* abierunt.
22 τοῦ Θεοῦ, τῷ Θεῷ. Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.
In illo die accesserunt ad eum Sadducæi, *dicentes* non esse re-
23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνά- ΝΓ'
surrectionem: & interrogaverunt eum, Dicentes; Magister, Moyses dixit; Si
24 στασιν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, Λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς εἶπεν, Ἐάν
quis mortuus fuerit non habens *genitum*, ob *affinitatem ducet* frater ejus uxorem
τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα
illius, & *suscitabit* semen fratri suo. Erant autem apud nos septem fra-
25 αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀ-
tres: Et primus uxore ducta *obiit*: & non habens semen, reliquit
δελφοί· καὶ ὁ πρῶτος, γαμήσας ἐτελεύτησε· καὶ μὴ ἔχων σπέρμα, ἀφῆκε
uxorem suam fratri suo. Similiter & secundus, & tertius,
26 τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος,
usque ad *septem*. *Postremum* autem omnium defuncta est & mulier. In ergò
27 ἕως τῶν ἑπτά. Ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν
28 resurrectione, cujus septem erit uxor? omnes enim habuerunt eam. Re-
29 ἀναστάσει, τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. Ἀπο-

spondens autem Jesus, ait illis; Erratis, nescientes Scripturas, neque
κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ
efficatiam Dei. In enim resurgentione neque nubent, neque *dantur ma-*
τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. Ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμί- 30
ptui: sed sicut angeli Dei in cœlo *sunt*. De autem resurrectione
ζονται· ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσι. Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως 31
mortuorum, non legistis *effatum vobis* à Deo, dicente; Ego sum
τῶν νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, λέγοντος, Ἐγώ εἰμι 32
Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? Non est Deus, *Deus*
ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς, Θεὸς
mortuorum, sed viventium. Et audientes turbæ, *percellebantur* in do- ΝΔ'
νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ δι- 33
σαφ ε ctrina ejus. At Pharisæi audientes quòd *occlusset os* Sadducæis,
δαχῇ αὐτοῦ. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς Σαδδουκαίους, 34
coacti sunt in *idipsum*. Et interrogavit unus ex eis Legis doctor,
συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. Καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς, 35
tentans eum, & dicens; Magister, quod mandatum magnum in Lege?
πειράζων αὐτὸν, καὶ λέγων, Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; 36
At Jesus ait illi; Diliges Dominum Deum tuum *in toto* corde
Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ 37
tuo, & in tota anima tua, & in tota *cogitatione* tua.
σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

20 Et ait illis Jesus; Cujus est imago hæc, & superscriptio? 21 Dicunt ei; Cæsaris. Tunc ait illis; Reddite ergò quæ sunt Cæsaris, Cæsari; & quæ sunt 22 Dei, Deo. Et audientes mirati sunt, & relicto eo abierunt. In illo die 23 accesserunt ad eum Sadducæi, qui dicunt non esse resurrectionem: & interrogaverunt eum, Dicentes; Magister, Moyses dixit; Si quis mortuus fuerit non habens filium, ut ducat frater ejus uxorem illius, & suscitet semen 25 fratri suo. Erant autem apud nos septem fratres: & primus, uxore ductâ, 26 defunctus est: & non habens semen, reliquit uxorem suam fratri suo. Si- 27 militer secundus, & tertius, usque ad septimum. Novissimè autem omnium 28 & mulier defuncta est. In resurrectione ergò cujus erit de septem uxor? omnes enim habuerunt eam. Respondens autem Jesus, ait illis; Erratis, nescientes 29 Scripturas, neq; virtutem Dei. In resurrectione enim, neq; nubent, neq; nubentur: 30 sed erunt sicut angeli Dei in cœlo. De resurrectione autem mortuorum non le- 31 gistis quod dictum est à Deo dicente vobis; Ego sum Deus Abraham, & Deus 32 Isaac, & Deus Jacob? Non est Deus mortuorum, sed viventium. Et audientes 33 turbæ, mirabantur in doctrina ejus. Pharisæi autem audientes quòd silentium 34 imposuisset Sadducæis, convenerunt in unum: Et interrogavit eum unus ex eis 35 legis doctor, tentans eum; Magister, quod est mandatum magnum in Lege? 36 Ait illi Jesus; Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima 37 tua, & in tota mente tua.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 * فقال لهم يسوع لمن هذه الصورة والكتابة * قالوا هذه لقيصر * حينيذ قال لهم اعطوا ما
21 للملك للملك وما لله لله * فلما سمعوا تعجبوا وتركوه ومضوا *

الفصل الثالث والسبعون

23 * وفي ذلك اليوم جاء اليه الرياديه الذين يقولون ليس قيامة * وسالوه قايلين * يا معلم موسي
24 قال اذ مات انسان وليس له ولد فليتزوج اخوه مرايته وليقم زرعا لاخيه * وكان عندنا سبعة
25 اخوة تزوج اولهم بمراءة ومات ولم يكن له زرع وترك مرايته لاخيه * وكذلك الثاني * والثالث الي
26 27 السابع * وفي اخر الكل ماتت المراة ايضا * ففي القيامة لمن من السبعة تكون المراة لانهم
28 29 تزوجوها باجمعهم * فاجابهم يسوع قايلا لقد ضللتم * لانكم لم تعرفوا الكتب ولا قوة الله
30 * لانهم في القيامة لا يتزوجون ولا يزوجون * لكن يكونون كملايكة الله في السماء * واما من
31 32 اهل قيامة الاموات اما قرأتم ما قيل لكم من قبل الله * اذ قال * انا هو اله ابراهيم واله اسحق
33 واله يعقوب * والله ليس هو للموتي لكن للاحياء * فلما سمع الجمع بهتوا من تعليمه *

الفصل الرابع والسبعون

34 * فلما سمع الفريسيون انه قد ابكم الرياديه اجتمعوا
35 عليه جميعا * وساله كاتب منهم ليجربه * قايلا * يا معلم ايما اعظم الوصايا في الناموس * قال
37 له يسوع تحب الرب الهك من كل قلبك * ومن كل نفسك * ومن كل فكرك *

Sectio septuagesima tertia.

Dixitque eis Jesus, Cujus est hæc figura et inscriptio? Dixerunt, Hæc est Cæsaris. Tunc dixit eis; Date quod est regis, regi; et quod est Dei, Deo. Et cùm audissent, admirati sunt: et reliquerunt eum, et abierunt.

Sectio septuagesima tertia.

Et in illo die venerunt ad eum Sadducæi qui dicunt, Non est resurrectio; et interrogaverunt eum, Dicentes; Magister, Moses dixit, Quum mortuus fuerit aliquis, et non habuerit filium, ducat frater ejus uxorem ipsius, ut suscitet semen fratri suo. Erant autem apud nos septem fratres: duxit primus illorum uxorem, et mortuus est, et non fuit ei semen: et reliquit uxorem suam fratri suo. Similiter secundus, & tertius, usque ad septimum: Tandem post omnes mortua est mulier quoque. Igitur in resurrectione, cujus è septem erit uxor? quandoquidem duxerunt eam omnes. Respondit eis Jesus, dicens; Sanè erràstis, quia non novistis scripturas, neque virtutem Dei: Nam in resurrectione, neque nubent, neque nuptum dabunt: sed erunt sicut angeli Dei in cœlo. Verùm quod ad resurrectionem mortuorum, nónne legistis quod dictum est vobis à Deo, quando dixit; Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob et quidem Deus, non est mortuorum, sed vivorum. Et cùm audisset turba, stupuerunt de doctrina ejus.

Sectio septuagesima quarta.

Et cùm audissent Pharisæi, quia ipse obmutescere fecisset Saducæos, convenerunt ad eum simul: Et interrogavit eum Scriba quidam ex ipsis ad tentandum eum, dicens; Magister, quod est maximum mandatorum in lege? Dixit ei Jesus, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex omni mente tua.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወይቤሎሙ: እግዚእኪየሱስ: ዘመኑ: መልክዑ: ወመጽሐፈ:።: ወይቤልዎ: ዘነጊሢ: ወ
21 ይቤሎሙ: ሀቡ: ዘነጋሢ: ለነጋሢ: ወዘእግዚአብሔር: ለእግዚአብሔር:።:።: ወሰሚዖሙ:
22 ለንጽሩ: ወኀደግዎ: ወኀለፉ:።:።:

በእንተ: ሰደቃዊያን: እለ: ይብሉ: ፅልኦ: ትንሣኤ: ሙዉታን:

23 ወይእተ: ዕለተ: መጽሉ: ሰዱቃዊያን: እንዘ: ይብሉ: ለልቦ: ትንሣኤ: ሙዉታን: ወተስእልዎ
24 ዎ:።: እንዘ: ይብሉ: ሊቅ: ሙሴ: ይቤ: እመቦ: ዘሞተ: እንዘ: ለልቦ: ወሉደ: ያወስ
25 ብ: ብእሲተ: እኁሁ: ወያቅሙ: ወሉደ: ለእኁሁ:።: ሀለው: እንከ: ኀቤነ: ሰብዓቲ:
26 ላኃዉ: ወዘይቀድሞ: ላወሰበ: ወሞተ: ወእሰመ: ለልቦ: ወሉደ: ኀደገ: ብእሲቶ: ለእኁ
27 ሁ:።: ወከማሁ: ካልኡኒ: ወዛልሱሁ: ወእስከ: ተፈጸሙ:።: ወእምድኅረ: ኵሉሙ:
28 ሞተት: ይእቲ: በእሲት:።: ላጴ: ይትነሠሉ: እንኩ: መዉታን: ለመኑ: እመሰብዓቲሆ
29 ሙ: ትካውን: ብእሲቶ: እስመ: ኵሉሙ: ላወሰብዋ:።: ወለወረሊ: እግዚእኪየሱስ:
30 ወይቤሎሙ: ትሰሕቱ: በሊያእመሮ: መጻሕፍት: ወሊኀይለ: እግዚአብሔር:።: ለመሰ:ይ
ሓይዉ: መዉታን: ሊያወስቡ: ወሊይትዋሰቡ: ከመ: መለእኪተ: እግዚአብሔር: በሰማያት:
31 እሙንቱ:።: ወበእንተ: ትንሣኤ: መዉታንሰ: ሊያንብብክሙሁ: ዘተብህለ: ለኵሙ: እመኃበ:
32 እግዚአብሔር: ዘይቤ:።: አነ: እግዚአብሔር: ለመለከ: ለብርሃም: ወለመለከ: ይሥሐቅ: ወ
33 ለመለከ: ያዕቆብ: ለመለከ: ሕያዋንኬ: ውእቱ:ወለኵ:ለመለከ:መዉታን:።:። ሰሚዖሙ:ሕ
34 ዝብ: ለንጽሩ: መሂሮቶ:።: ወሰሚዖሙ:ፈሪሳዊያን: ከመ:ፈጸሞሙ: ለሰዱቃዊያን:ተጋብኡ:ኀ
35 ቤሁ:።: በእንተ: ጸሓፊ: ዘተስእሉ: ላይ: ትእዘዝ: ይዌቢ:
36 ወተስእሉ: ኢሐዲ: እመውስቴቶሙ: ጸሓፈ:ሃገር:እንዘ:ያጣክሮ:።: ሊቅ: ለይኑ:ትእዘዝ:የ
37 ዓቢ: በወስተ: ሶሪት:።: ወለወረሊ:እግዚእኪየሱስ:ወይቤሎ: ለቈቅሮ: ለእግዚአብሔር:ለ
መጽክ: በኵሉ: ልብከ: ወበኵሉ: ነፍስከ: ወበኵሉ: ኀይልከ: ወበኵሉ: ሓይልከ: ወበኵሉ: ሕሊናከ:።:

Et dicit iis Dominus Jesus; Cujus est imago & inscriptio ista? Et dicunt ei, Regis. Et dixit iis; Date quæ sunt regis, regi; & quæ sunt Dei, Deo. Et audientes mirati sunt: & reliquerunt eum, & abierunt.

De Saducæis qui asserunt nullam fore resurrectionem mortuorum.

Et illo die venerunt Saducæi, dicentes non esse resurrectionem mortuorum; & interrogaverunt eum, Dicentes; Magister, Moyses dixit; Si quis mortuus fuerit non habens filios, ducet uxorem frater ejus, & suscitabit filios fratri suo. Fuerunt igitur apud nos septem fratres: & senior uxorem duxit, & obiit: & quoniam non habuit filios, reliquit uxorem suam fratri suo. Et similiter secundus, & tertius, & usquedum completi fuerunt. Et post omnes illos mortua est ista mulier. Si igitur suscitabuntur mortui, cujus è septem illis erit uxor? quoniam omnes illi uxorem duxerunt eam. Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Erratis, non cognoscentes scripturas, neque potestatem Dei? Quando revivíscent mortui, non uxores ducent, neque dabuntur nuptui: sicut angeli Dei in cœlis sunt. Et de resurrectione mortuorum, nónne legistis quod dictum fuit vobis à Domino, qui dixit; Ego Dominus Deus sum Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? Deus viventium igitur est, & non Deus mortuorum. Audientes populi, admirabantur doctrinam ejus. Et audientes Pharisæi quòd silentium imposuisset Saducæis, congregati fuerunt ad eum:

De scriba qui interrogavit eam, Quod est præceptum maximum?

Et interrogavit eum, unus ex ipsis scriba civitatis, tentans eum; Magister, quod est mandatum magnum in lege? Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Dilige Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima tua, et in tota virtute tua, et in tota meditatione tua.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * منم منم خداي ابراهيم * خداي اسحق خداي يعقوب * وخدا نه ازان مردكانست * الا ازان
33 34 زندكانست * چون جماعت تعليم اوراشنيدند * درعجب ماندند * معتزلان چون ديدند
كه زادقه را خاموش كرد صد سيزده پرسيدن معتزلي براي
سپارسهاء توريت همكنان كوشيدند * ويكي ازايشان پرسيد * كه
35 36 شريعت را نيك مي دانست * براي آزمايش اورو پرسيد * وكفت * اي معلم ازسپارسها
37 در ناموس كدام بزركترست * عيسي بدو كفت * انك خداي خود را ازهمه دل
وزدرون خود * وازهمه جان خود وبيروي خود † دوست داري *

Ego sum, ego sum Deus Abrahám, Deus Isaak, Deus Jaakob: Deus autem mortuorum non est, sed vivorum est. Cùm turba doctrinam ejus audissent, in admirationem rapti sunt. Pharisæi autem cùm vidissent, quòd Sadducæis silentium fecisset,

CXIII. Quæstio Pharisæi de mandatis legis.

Omnes coacti sunt. Et unus ex illis interrogavit, (qui Legem probè calluit, sed tentandi gratiâ eum interrogavit) & dixit; O Præceptor, ex mandatis in lege quodnam maximum est? Jesus illi dixit; Quòd Deum tuum ex tota corde & interiore tuo, & ex tota anima tua & viribus tuis diligas.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΕ'. Νς'.

38 Hoc est primum & *magnum* mandatum. Secundum autem simile huic; Diliges
39 Αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ, Ἀγαπήσεις
proximum tuum sicut teipsum. In his duobus mandatis universa
40 τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος
Lex & Prophetæ *pendent*. Coactis autem Pharisæis, NE'
41 ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται. Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, σκε
interrogavit eos Jesus, Dicens; Quid vobis videtur de Christo? β
42 ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, Λέγων, Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ;
cujus filius est? dicunt ei; David. Ait illis; Quomodò ergò David
43 τίνος υἱός ἐστι; λέγουσιν αὐτῷ, Τοῦ Δαυίδ. Λέγει αὐτοῖς, Πῶς οὖν Δαυὶδ
in spiritu Dominum eum vocat, dicens;
44 ἐν πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ, λέγων, Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου,
Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?
Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;
Si ergò David vocat eum Dominum, quomodò filius ejus est? Et nemo poterat —
45 Εἰ οὖν Δαβὶδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο σκς
46 ei respondere verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die β
ἀποκριθῆναι λόγον· οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας
interrogare eum ampliùs.
ἐπερωτῆσαι αὐτὸν ἐκέτι.

CAP. XXIII. κγ'. Νς'

1 Tunc Jesus locutus est *turbis*, & *discipulis suis*, Dicens; σκζ
2 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Λέγων, ι

Super Moysi cathedram sederunt Scribæ & Pharisæi. Omnia
3 Ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. Πάντα
ergò quæcunque dixerint vobis *servare*, servate & facite: secundùm verò
οὖν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε· κατὰ δὲ
— opera eorum *ne facite*: dicunt enim, & non faciunt. Alligant enim
σκη τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γάρ, καὶ οὐ ποιοῦσι. Δεσμεύουσι γὰρ 4
ι onera *gravia* & importabilia, & imponunt in humeros hominum:
φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων·
— at digito *ipsorum non volunt* movere ea. Omnia verò opera
σκθ τῷ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά. Πάντα δὲ τὰ ἔργα 5
ια suæ faciunt *ad spectari* hominibus: dilatant verò phylacte-
αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύνουσι δὲ τὰ φυλακτή-
ria sua, & magnificant fimbrias *vestimentorum* suorum.
ρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν. Φιλοῦσι τε 6
primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in
τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν
synagogis, Et salutationes in *foris*, & vocari
ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγορᾶις, καὶ καλεῖσθαι 7
— ab hominibus, Rabbi, *Rabbi*. Vos autem *ne vocemini* Rabbi:
σλ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, Ῥαββί, ῥαββί. Ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· 8
ι unus enim est vester *doctor*, *Christus*: omnes autem vos fra-
εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητής, ὁ Χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελ-
tres estis.
φοί ἐστε.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * Istud est præceptum maximum & primum. 38
39 Et secundùm, quod simile est ei; Diliges 39
40 proximum tuum sicut teipsum. Ab istis 40
duobus præceptis pendet Lex & Prophetæ.
41 Quum autem congregati essent Pharisæi, 41
interrogavit eos Jesus, inquiens; Quid 42
42 dicitis de Messia? cujus est filius? Dicunt
ei; Filius Davidis. Dicit eis, Quomodo 43
43 ergò David per spiritum vocat eum Domi-
44 num? Ait enim, Dixit Dominus Domi- 44
no meo, Sede à dextra mea, usque dum
ponam hostes tuos subter pedes tuos. Si 45
45 ergò David vocat eum Dominum, quomodo
filius ejus est? Et nemo potuit ei reddere 46
46 rationem: nemoque ausus est ampliùs ab
illo die interrogare eum.

* * *

CAP. XXIII.

1 Tunc Jesus collocutus est turbis & disci- 1
2 pulis suis, & dixit eis; Super cathedram 2
3 Mosis sederunt Scribæ & Pharisæi. Quic- 3
quid igitur dicent vobis ut servetis, serva-
te, ac peragite; sed juxta opera eorum ne
4 feceritis, dicunt enim & non faciunt. Li- 4
gantque onera gravia, & imponunt hu-
meris hominum: ipsi verò ne suo *quidem*
digito volunt ea tangere. Et omnia opera 5
5 sua faciunt ut spectentur ab hominibus:
dilatant enim phylacteria sua, & producunt
fimbrias palliorum suorum: Et amant pri- 6
6 mos accubitus in cœnis, & primos con-
sessus in synagogis, Et salutationem in pla- 7
7 teis, & vocari ab hominibus, Rabi. Vos 8
8 autem ne vocemini Rabi; unus est enim
magister vester, vos autem omnes fratres
estis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*

Primum & maximum mandatum 38
39 *hoc est. Alterum autem mandatum,* 39
quod huic est simile, est ut proxi-
mum tuum veluti oculum tuum
charum habeas. In his duobus 40
mandatis Lex & Prophetæ compre-
hensi sunt. Cùm Antistites autem 41
convenissent, Jesus ex eis percon-
tatus est, & dixit; De Christo quid 42
dicitis? Filius cujus est? Ei di-
xerunt, Filius David. Illis dixit; 43
Quomodo ergo *David in spiritu*
illum Dominum vocat? Nam dicit:
Prophetia.
Deus Domino meo dixit; Ad ma- 44
num dexteram meam sede, donec in-
imicos tuos, tibi sub pedibus con-
culcandos subjiciam. Cùm David 45
eum Dominum suum vocet, quomo-
do ille filius David sit? Et nemo 46
responsum illi reddere potuit: &
ab eo die deinceps nemo eum provo-
citer adortus est, aut aliquid inter-
rogavit.
CXIV. Dicta quædam & ver-
ba in vituperationem Anti-
stitum.

CAP. XXIII.

1 *Tunc Jesus exorsus est, & disci-* 1
pulis suis & turbæ reliquæ qui illic
aderant sermonem fecit: Et dixit 2
2 illis; *In cathedra & loco Mosis sa-*
cerdotes, & Pharisæi, & Scribæ
sedent. Quicquid vobis dicunt, 3
3 *Observate, vos observate & fa-*
cite: opus autem & facta eorum

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

38 39 Hoc est maximum, & primum mandatum. Secundum autem simile est
40 huic; Diliges proximum tuum, sicut teipsum. In his duobus mandatis
41 universa lex pendet, & Prophetæ. Congregatis autem Pharisæis, inter-
42 rogavit eos Jesus, Dicens; Quid vobis videtur de Christo? cujus filius
43 est? Dicunt ei; David. Ait illis; Quomodò ergò David in spiritu vo-
44 cat eum Dominum, dicens; Dixit Dominus Domino meo; Sede à dextris
45 meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? Si ergò Da-
46 vid vocat eum Dominum, quomodò filius ejus est? Et nemo poterat ei
respondere verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die eum ampliùs
interrogare.

CAP. XXIII.

1 Tunc Jesus locutus est ad turbas, & ad discipulos suos, 2 Dicens; Super cathe-
dram Moysi sederunt Scribæ, & Pharisæi. 3 Omnia ergò quæcunque dixerint vobis,
servate, & facite: secundùm opera verò eorum nolite facere: dicunt enim, &
4 non faciunt. Alligant enim onera gravia, & importabilia, & imponunt in hume-
5 ros hominum: digito autem suo nolunt ea movere. Omnia verò opera sua faci-
unt ut videantur ab hominibus: dilatant enim phylacteria sua, & magnificant
6 fimbrias. Amant autem primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in syna-
7 gogis, Et salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi. 8 Vos autem noli-
te vocari Rabbi: unus est enim Magister vester, omnes autem vos fratres estis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

38 39 * هٰذِهِ هِيَ ٱلْوَصِيَّةُ ٱلْأُولَى ٱلْعُظْمَى * وَٱلثَّانِيَةُ ٱلَّتِي تُشْبِهُهَا أَنْ تُحِبَّ قَرِيبَكَ مِثْلَ نَفْسِكَ *
40 هٰذَيْنِ ٱلْوَصِيَّتَيْنِ ٱلنَّامُوسُ وَٱلْأَنْبِيَاءُ مُعَلَّقُونَ * ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ وَٱلسَّبْعُونَ *
41 ثُمَّ ٱجْتَمَعَ ٱلْفَرِّيسِيُّونَ * فَسَأَلَهُمْ يَسُوعُ قَائِلًا * 42 مَاذَا تَظُنُّونَ فِي ٱلْمَسِيحِ ٱبْنُ مَنْ هُوَ * قَالُوا لَهُ
43 هُوَ ٱبْنُ دَاوُدَ * قَالَ لَهُمْ كَيْفَ دَاوُدُ بِٱلرُّوحِ يَدْعُوهُ رَبًّا * إِذْ قَالَ * 44 قَالَ ٱلرَّبُّ لِرَبِّي ٱجْلِسْ عَنْ
يَمِينِي * حَتَّى أَضَعَ أَعْدَاءَكَ تَحْتَ قَدَمَيْكَ * 45 فَإِنْ كَانَ دَاوُدُ بِٱلرُّوحِ يَدْعُوهُ رَبًّا * فَكَيْفَ هُوَ ٱبْنُهُ *
46 فَلَمْ يَسْتَطِعْ أَحَدٌ أَنْ يُجِيبَهُ بِكَلِمَةٍ * وَلَمْ يَجْسُرْ أَحَدٌ مِنْ ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ أَنْ يَسْأَلَهُ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ وَٱلسَّبْعُونَ *

1 2 * حِينَئِذٍ كَلَّمَ يَسُوعُ ٱلْجُمُوعَ وَتَلَامِيذَهُ قَائِلًا * عَلَى كُرْسِيِّ مُوسَى جَلَسَ ٱلْكَتَبَةُ وَٱلْفَرِّيسِيُّونَ *
3 * فَكُلَّمَا قَالُوا لَكُمْ فَٱحْفَظُوهُ وَٱعْمَلُوهُ وَمِثْلَ أَعْمَالِهِمْ لَا تَصْنَعُوا * لِأَنَّهُمْ يَقُولُونَ وَلَا يَفْعَلُونَ *
4 5 * يَرْبِطُونَ أَحْمَالًا ثَقِيلَةً وَيَجْعَلُونَهَا عَلَى أَعْنَاقِ ٱلنَّاسِ * وَلَا يُرِيدُونَ أَنْ يُحَرِّكُوهَا بِأَصَابِعِهِمْ * وَكُلَّ
6 أَعْمَالِهِمْ يَصْنَعُونَهَا لِيَرَاهُمُ ٱلنَّاسُ يُعَرِّضُونَ أَرْدِيَتَهُمْ وَيُطَوِّلُونَ أَطْرَافَ ثِيَابِهِمْ * وَيُحِبُّونَ ٱلْأَوَّلَ
7 ٱلْمُتَّكَآتِ فِي ٱلْوَلَائِمِ * وَصُدُورَ ٱلْمَجَالِسِ عَلَى ٱلْكَرَاسِيِّ فِي ٱلْجَامِعِ * وَٱلسَّلَامَ فِي ٱلْأَسْوَاقِ * وَأَنْ
8 يَدْعُوَهُمُ ٱلنَّاسُ مُعَلِّمِينَ * فَأَمَّا أَنْتُمْ فَلَا تَدْعُوا لَكُمْ مُعَلِّمًا عَلَى ٱلْأَرْضِ فَإِنَّ مُعَلِّمَكُمْ وَاحِدٌ
هُوَ ٱلْمَسِيحُ وَأَنْتُمْ جَمِيعًا إِخْوَةٌ *

* Hoc est mandatum primum maximum. 38
Secundùm autem, quod assimilatur ei, est, 39
ut diligas proximum tuum sicut teipsum. Ab his duobus mandatis lex & 40
prophetæ pendentes sunt.

Sectio septuagesima quinta.

Iterùm congregati sunt Pharisæi, & in- 41
terrogavit eos Jesus, & dixit; Quid 42
censetis de Christo? cujus est filius? Dixerunt ei, Est filius David. Ait illis, 43
Quomodo David in spiritu vocat eum Dominum suum, quando ait; Dixit Do- 44
minus Domino meo, Sede à dextera mea, donec ponam inimicos tuos sub pedibus
tuis? Si ergò David in spiritu vocat 45
eum Dominum suum, quomodo est filius ejus? Et nemo potuit respondere ei ver- 46
bum, neque ausus est quisquam ab illa die interrogare eum.

Sectio septuagesima sexta.

CAP. XXIII.

Tunc allocutus est Jesus turbam & 1
discipulos suos, dicens; Super cathe- 2
dram Moysi sederunt Scribæ & Pharisæi. Quicquid ergò dixerint vobis, 3
servate, & facite: secundùm opera verò eorum ne faciatis. Nam ipsi dicunt,
& non faciunt: Alligant onera gravia, 4
& imponunt ea super colla hominum, & nolunt movere ea digito suo. Et o- 5
mnia opera sua faciunt ut præbeant se hominibus: dilatant pallia sua, & pro-
ducunt fimbrias vestimentorum suorum. Et amant primatum accubitûs in convi- 6
viis, & primos consessus super sedes in
synagogis, Et salutationem in foris, & 7
ut vocent eos homines magistros. Vos 8
autem ne vocetis vobis magistrum super terram: quoniam magister vester unus est, Christus; vos autem omnes fratres estis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 ዛቲ : ትእዛዝ : ዓቢይ : ወቀደሚት ::= ወካልእታሂ : ትመስላ : ለፍቅር : ቢጸከ : ከመ : ነፍ
39 ስከ ::= ከልለ : ክልሌ : ትእዛዝ : ተሰቅሉ : ኵሉ : ለሪት : ወነቢያት ::=
40 በእንተ : ፈረሳዊያን : ዘጎመ : ተስእሎሙ : ክርስቶስ : ወልደ : ሎኑ : ውእቱ : ክርስቶስ ::
41 ወለእዝ : ጉብለን : እውንቱ : ፈረሳዊያን : ተስእሎሙ : እግዚእሊየሱስ ::= እንዘ : ይብል :
42 ምንተ : ትብሉ : በእንተ : ክርስቶስ : ወልደ : ሎኑ : ውእቱ : ክርስቶስ : ወይቤልዎ : ዘደዊ
43 ት ::= ወይቤሎሙ : እግዚእሊየሱስ : እሮ : እንከ : ለዚሁ : ደዊት : በምንፈስ : ቅዱስ : ይዩ
44 ቤ]::= ይቤሎ : እግዚእ : ለእግዚእየ : ንበር : በየማንየ : እስከ : ላገብሶሙ : ለጸላእትከ :
45 ተሕተ : መከየደ : ለገሪከ ::= ዘለኪሁ : ለንከ : ደዊት : እግዚእየ : ይቤሎ : እሮ : እንከ :
46 ይከውኖ : ወልደ ::= ወለልቦ : ዘክህለ : ላውሠሉቶ : ቃለ :: ወለልቦ : ዘላጥብዐ : እመይእ
ቲ : ዕለት : ተስእሎቶ : ምንተኒ ::=

በለእንተ : ለቤሉሙ : ለጸሐፍተ : ወለፈረሳዊይን :: በዘከርያስ ፡ ወልደ : ብራክያ ፡
1 ፹ር ወእመዝ : ነገሮሙ : እግዚእሊየሱስ : ለስዝብ : ወለእርደሌሁ ::= እንዘ : ይብል :
2 ደቡ : ምንበረ : ሙሴ : ነበሩ : ጸሐፍት : ወፈረሳዊያን ::= ኵሉ : ዘመሃሩክሙ : ግበሩ : ወዕ
3 ቁቡ : ወበእመ : ይገብሩሰ : ሊትግበሩ :: እስመ : ዘይጼህዱ : ለፃእድ : ወለኪሆሙሰ : ሊይ
4 ገብሩ ::= የለስሩ : ጾረ : ዓቢየ : ወክቡደ : ወይሰኪመው : ለሰብእ : ደቡ : መታክፍቱ : ወለ
5 ሊሆሙሰ : ሉይለክፍው : በለጽበዕቶሙ ::= ወኵሉ : መግባርሙ : ዘይገብሩ : ለዓይነ : ሰ
6 ብእ : ይገብሩ :: ወይሰፍሑ : ኵርበጥሂሙ : ወያዓቢዩ : ለዝፋሪሆሙ ::= ወያፈቅሩ : ር
7 እሰ : መርፋቃት : በውስተ : መሶሐት : ወነቢረ : ፍጽመ : በውስተ : ለዕዋደት ::= ወተለመ
8 ኖ : በውስተ : ሎለሠያጥት : ወይቤሉሙ : ሰብእ : ረቢ ::= ለንትሙስኬ ፡ ሊትከመዩ : ረ
ቢ :: እከመ : ላሐዱ : ውእቱ : መመህርክሙ :: ለንትሙሰ : ለሓው : ለንትሙ : ኵሉክሙ ::=

Hoc est mandatum maximum & primum. Et secundum simile est ei; Dilige 38
proximum tuum sicut animam tuam. In hisce duobus mandatis pendent tota 39
Lex & prophetæ. 40

De Pharisæis qui interrogabant Christum, Cujus filius est Christus?

Et congregatis ipsis Pharisæis, interrogavit eos Jesus, Dicens; Quid dicitis 41
de Christo? filius cujus est Christus? & dicunt ei; Davidis. Et dicit iis Do- 42
minus Jesus, Quomodo igitur ipse David in spiritu sancto ait; Dicit Dominus 43
Domino meo; Sede ad dextram meam, usque dum referam inimicos tuos sub 44
scabello pedum tuorum. Si igitur David, Domine mi, dicit; quomodò igitur 45
est ei filius? Et nullus fuit qui potuerat respondere ei verbum: neque fuit 46
quisquam qui ausus fuit ab ista hora interrogare eum aliquid.

De comminando Scribas & Pharisæos.
Et de Zacharia filio Barachiæ.

CAP. XXIII.

Et tunc loquutus est Dominus Jesus populo, & discipulis suis, Dicens; 1
Super cathedram Moysis sederunt Scribæ & Pharisæi. Omnia quæ vos do- 2
cuerunt facite, & servate; & sicut faciunt, ne facite: quoniam quæ docent 3
alios, ipsi non faciunt. Ligant onus magnum grave, & imponunt id homini 4
super humeros ejus: & ipsi nec tangunt illud cum digitis suis. Et omnia 5
opera sua quæ faciunt, præ oculo hominis faciunt; & dilatant phylacteria sua,
& magnificant fimbrias suas. Et amant primos recubitus in conviviis, & 6
sedere ultimò in conventibus, Et salutationem in foris, & ut dicant iis homi- 7
nes, Rabi. Vos igitur ne vocemini Rabi: quoniam unus est doctor vester, vos 8
fratres estis omnes vos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 كار مكنيد * براي انك ميكويند وبمردم مي امورند * خود عمل نمي كنند * بارهاء
5 كران بر دوش مردم مي بندند * وانكشت خود را دران زحمة نمي دارند * همه كردارهاء
ايشان بروي وريات * تا در چشم خلايق نيك نمايند * دامن فرجي واستين درازكنند *
6 ودر مهماني شب صدر مجلسها را دوست دارند * وميان انجمنها بالاتر از همه نشينند
7 * ودوست دارند كه مردم در بازارها ايشانرا سلام دهد * وايشانرا معلم خوانند *
8 * اكنون شما بزركوار مشويد * براي انك بزركوار شما يكيست براي انك شما برادران
تكديكريد *

ne operemini; dicunt enim et homines docent, ipsi verò opus non faciunt. Onera gravia humeris hominum imponenda ligant, digito verò suo in eis ferendis laborem non suscipiunt. Omnia opera eorum ad aspectum et ostentationem fiunt, ut oculis hominum boni appareant. Laciniam vestimenti et oram producunt. Et in conviviis nocturnis primos accubitus amant, et in synagogis super omnes sedere. Amant etiam ut homines eos in foris salutent, eosque præceptores vocent. Vos autem magistri 8
ne estote: eò quòd magister vester unus sit, siquidem vos fratres alter alterius estis.

Digitized by Google

Et patrem ne vocetis vestrum super terram: unus enim est Pater
9 Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὁ πατὴρ
vester qui in cœlis. Nec vocemini doctores: unus enim vester
10 ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν
est doctor, Christus. Qui verò major vestrûm, erit vester
11 ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός. Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν, ἔσται ὑμῶν
minister. Qui autem exaltabit seipsum, humiliabitur: & qui
12 διάκονος. Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις
humiliabit seipsum, exaltabitur. Væ autem vobis Scribæ & Phari-
13 ταπεινώσει ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται. Οὐαὶ δὲ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρι-
sæi hypocritæ, quia comeditis domos viduarum, & pretextu
σαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει
prolixæ orantes: propter hoc accipietis abundantius judicium. Væ
14 μακρὰ προσεύχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα. Οὐαὶ
vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia clauditis regnum cœlorum
ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν
ante homines: vos enim non intratis: nec introëuntes
ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους
sinitis intrare. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ:
15 ἀφίετε εἰσελθεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ,
quia circuitis mare & aridam, facere unum proselytum: &
ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν, ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον· καὶ
cùm fuerit factus, facitis eum filium gehennæ, duplicitèrem vobis. Væ
ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης, διπλότερον ὑμῶν. Οὐαὶ 16
vobis duces cæci, dicentes; Quicunque juraverit in templo, nihil
ὑμῖν ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ λέγοντες, Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν
est: qui autem juraverit in auro templi, debet. Stulti &
ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. Μωροὶ καὶ 17
cæci: quid enim majus est, aurum, an templum sanctificans au-
τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἐστὶν, ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυ-
rum? Et, Quicunque juraverit in altari, nihil est: quicunque 18
σόν; Καὶ, Ὃς ἐὰν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς
autem juraverit in dono quod super illud, debet. Stulti & cæci:
δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. Μωροὶ καὶ τυφλοί· 19
quid enim majus, donum, an altare sanctificans donum?
τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον;
Ergò juravit in altari, jurat in eo, & in omnibus quæ super
Ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω 20
illud. Et juravit in templo, jurat in illo, & in habitante
αὐτοῦ. Καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι 21
illud. Et juravit in cœlo, jurat in throno Dei, & in
αὐτόν. Καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐν 22
sedente super eum.
τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܘܐܒܐ ܕܠܟ ܠܐ ܬܩܪܘ ܠܟܘܢ ܒܐܪܥܐ. ܐܝܟ ܓܝܪ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܐܒܐ ܕܒܫܡܝܐ. * ܘܠܐ ܬܬܩܪܘ ܠܟܘܢ ܡܪܒܝ. 9
10
ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܓܝܪ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܡܪܒܝ. ܕܥܒܕ. * ܘܐܢ ܡܢ ܕܐܝܬ ܒܟܘܢ ܪܒ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܫܡܫܐ. 11
* ܟܠ ܕܢܪܝܡ ܢܦܫܗ ܢܫܦܠ. ܘܟܠ ܕܢܫܦܠ ܢܦܫܗ ܢܬܪܝܡ. 12

* ܘ * ܘܝܐ ܠܟ ܣܦܪ̈ܐ ܘܦܪ̈ܝܫ̈ܐ ܟܕܒ̈ܐ. 13
* ܕܐܟܠ̈ܝܢ ܒ̈ܝܬ ܐܪ̈ܡܠܬܐ ܘܥܠܬܐ ܬܩܦ ܨܠ̈ܘܬܟܘܢ. ܥܠ ܗܕܐ ܢܣܒ̈ܘ ܕܝܢܐ ܝܬ̈ܪ. 14
* ܘ ܐܝܟ ܣܦܪ̈ܐ ܘܦܪ̈ܝܫ̈ܐ ܟܕܒ̈ܐ. ܕܣܓܪ̈ܝܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܩܕܡ ܒ̈ܢܝ ܐܢܫܐ. ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܥܠ̈ܝܢ ܘܠܐ ܡܫܒ̈ܩܝܢ ܠܡܥܠ. 15
* ܘ ܐܝܟ ܣܦܪ̈ܐ ܘܦܪ̈ܝܫ̈ܐ ܟܕܒ̈ܐ. ܕܡܛܝܬ ܝܡܐ ܘܝܒܫܬܐ ܕܚܕ ܓܝܪ ܡܗܦܟ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. ܘܟܕ ܐܬܐ ܥܒܕܬܘܢ ܒܪ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܘܚܐ ܕܫܪܪ ܐܝܬ ܠܗ ܒ̈ܪ ܡܢ ܕܐܢܬܘܢ ܒ̈ܢ ܓܗ̈ܢܡ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܒ̈ܢ ܓܗ̈ܢܡ ܡ̈ܛܠ ܕܐܢܬܘܢ ܐ̈ܡܪ̈ܝܢ. 16
ܕܟܠ ܕܢܚܠܦ ܒܗܝܟܠܐ ܠܝܬ ܗܘ ܡܕܡ. ܐܠܐ ܕܢܚܠܦ ܒܕܗܒܐ ܕܒܗܝܟܠܐ ܚܝܒ ܗܘ. ܘܛܦܫ̈ܐ ܘܥ̈ܘܪ̈ܐ. ܡܢܘ ܓܝܪ ܐܝܬ ܪܒ ܐܢ ܕܗܒܐ ܐܘ ܗܝܟܠܐ ܕܡܩܕܫ ܠܕܗܒܐ. 17
ܘܕܢܚܠܦ ܒܡܕܒܚܐ ܠܝܬ ܗܘ ܡܕܡ. ܐܠܐ ܕܢܚܠܦ ܒܩܘܪܒܢܐ ܕܥܠܘܗܝ. ܛܦܫ̈ܐ ܘܥ̈ܘܪ̈ܐ. ܡܢܘ ܓܝܪ ܐܝܬ ܪܒ ܐܢ ܩܘܪܒܢܐ ܐܘ ܡܕܒܚܐ ܕܡܩܕܫ ܠܩܘܪܒܢܐ. 18
ܘܕܢܚܠܦ ܒܗܝ ܕܥܠ ܗܝ ܚܝܒ ܗܘ. ܐܠܐ ܕܢܚܠܦ ܒܗܝ ܕܥܠ ܗܝ ܘܒܟܠ ܡ̈ܕܡ ܕܥܠ ܗܝ. ܘܕܢܚܠܦ ܒܗܝܟܠܐ ܒܗ ܘܒܫܪܝܪܐ ܕܫܟܢ ܒܗ. 19
ܘܕܢܚܠܦ ܒܫܡܝܐ ܒܟܘܪܣܝ ܐܠܗܐ ܘܒܗ ܕܝܬܒ ܥܠܘܗܝ. ܛܦܫ̈ܐ ܘܥ̈ܘܪ̈ܐ. ܡܢܘ ܓܝܪ ܐܝܬ ܪܒ ܐܢ ܗܝܟܠܐ ܐܘ ܟܘܪܣܝ ܐܠܗܐ. 20
ܕܩܕܫ ܠܗܝ. ܘܟܠ ܕܢܚܠܦ ܒܗ ܘܒܟܠ ܡ̈ܕܡ ܕܥܠ ܗܝ ܚܝܒ ܗܘ. ܘܕܢܚܠܦ ܒܫܡܝܐ ܒܟܘܪܣܝ ܐܠܗܐ ܘܒܗ ܕܝܬܒ ܥܠܘܗܝ. 21
* ܘܐܒܐ ܕܠܟ ܠܐ ܬܩܪܘ ܠܟܘܢ ܒܐܪܥܐ. ܐܝܟ ܓܝܪ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܐܒܐ ܕܒܫܡܝܐ. * ܘܠܐ ܬܬܩܪܘ ܠܟܘܢ ܡܪܒܝ. 22
ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܓܝܪ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܡܪܒܝ. ܕܥܒܕ. * ܘܐܢ ܡܢ ܕܐܝܬ ܒܟܘܢ ܪܒ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܫܡܫܐ.
ܟܠ ܕܢܪܝܡ ܢܦܫܗ ܢܫܦܠ. ܘܟܠ ܕܢܫܦܠ ܢܦܫܗ ܢܬܪܝܡ.

Et patrem ne vocetis vobis in terra, unus enim est pater vester qui est in cœlis. Neque vocemini rectores, quoniam unus est rector vester, Christus. Qui autem maximus est inter vos, fiat vobis minister. Quicunque enim efferet seipsum, deprimetur; & qui seipsum deprefferit, efferetur.

Ad nocturnum primum noctis tertiæ passionis.

Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, qui devoratis domos viduarum, eâ occasione quòd producitis orationes vestras; propterea subituri estis judicium majus. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quippe qui claudatis regnum cœlorum coram hominibus. Vos enim non introitis, nec eos qui introeunt, finitis introire. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quippe qui perluſtretis mare & aridam, ut faciatis unum proselytum: & quum factus est, facitis eum filium gehennæ duplo magis quàm vos. Væ vobis duces cæci, qui dicitis; Quisquis jurat per templum, nihil est: quisquis autem jurat per aurum templi, reus est. Stulti & cæci, utrum enim majus est? aurum, an templum, quod consecrat ipsum aurum? Et, Quisquis jurat per altare, nihil est: quicunque verò jurat per oblationem quæ est super ipsum, reus est. Stolidi & obcæcati, utrum enim majus est? oblatio, an altare quod consecrat oblationem? Qui ergò jurat per altare, jurat per ipsum, ac per omnia quæ super eo sunt. Et qui jurat per templum, jurat per ipsum, & per eum qui habitat in eo. Quique jurat per cœlos, jurat per thronum Dei, & per eum qui sedet super ipsum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وكسي را بر زمين پدر نخوانيد * براء انك پدر شما يكيست * كه بر آسمانست * 9
10
* وكدخدا نخوانيد سبب انك كدخداي شما مسيح است * * انك در ميان شما 11
بزرگترست خدمت كار همه او باشد * براي انك هر كه خودرا خار كند * بلند 12
شود * وانج خودرا بلند بيند خوار شود * * واي بر شما نويسندكان ومعتزلان منافقان * بواسطهء 13
ان كه نماز خودرا دراز مي كشيد * كه مال وخانهء بيوه زنانرا بخوريد * براي اين افزون
داوري بپذيريد * * واي بر شما نويسندكان * معتزلان ومنافقان * كه ملكوت آسمانرا 14
برابر خلق دربستيد * شما در نمي رويد ونمي گذاريد كسي ديگر در رود * * واي 15
بر شما نويسندكان معتزلان منافقان * كه دريا وخشكي را مي جوييد * كه يكي را با خود
گشيد چون بشما پيوست * اورا دوزخي سازيد * از شما بيشتر * * واي بر شما اي پيش 16
روان كوران * كه مي گوييد هر كه بهيكل سوگند خورد چيزي نيست * الا انك
سوگند خورد بزري كه درهيكل است گناه است * * اي جاهلان نا بينايان كدامين 17

Nec quempiam in terra patrem vocetis: quoniam Pater vester unus est, qui est in cœlis. Neque gubernatorem vocetis, ea de causa quòd gubernator vester Christus est. Qui in medio vestrûm maximus est, minister omnium is sit. Etenim quicunque seipsum vili fecerit, excelsius erit: qui verò seipsum suspexerit, vilis erit. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, hac de causa quòd preces vestras in longum protrahitis, ut fasultates & domos viduarum comedatis: propter hoc adauctum judicium accipietis. Væ vobis Scribæ, Pharisæi, & hypocritæ, quia regnum cœlorum hominibus præcluditis: nec vos intratis, nec sinitis quenquam alium intrare. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia mare & aridam pervestigatis ut unum proselytum ad vos trahatis; & cum vobis adjungatur, eum dignum gehennæ efficitis vobismet magis. Væ vobis ô duces cæci, qui dicitis; Quicunque per templum juraverit, nihil est: sed qui juraverit per aurum, quod in templo est, peccati reus est. O stulti cæci, utrum

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

9 Et patrem nolite vocare vobis super terram : unus est enim pater vester, 10 qui in cœlis est. Nec vocemini magistri ; quia Magister vester unus est, 11 Christus. Qui major est vestrûm, erit minister vester. Qui autem se ex- 12 altaverit, humiliabitur : & qui se humiliaverit, exaltabitur. Væ autem vo- 13 bis, Scribæ & Pharisæi hypocritæ : quia clauditis regnum cœlorum ante 14 homines : vos enim non intratis, nec introëuntes sinitis intrare. Væ vobis, Scribæ & Pharisæi hypocritæ : quia comeditis domos viduarum, orati- 15 ones longas orantes : propter hoc amplius accipietis judicium. Væ vobis, Scribæ & Pharisæi hypocritæ : quia circuitis mare & aridam, ut faciatis unum proselytum ; & cùm fuerit factus, facitis eum filium gehennæ duplo quàm vos. Væ vobis, duces cæci, qui dicitis ; Quicunque juraverit per tem- 16 plum, nihil est : qui autem juraverit in auro templi, debet. Stulti, & cæ- 17 ci : Quid enim majus est, aurum, an templum, quod sanctificat aurum ? Et, Quicunque juraverit in altari, nihil est : quicunque autem juraverit in do- 18 no, quod est super illud, debet. Cæci : Quid enim majus est, donum, 19 an altare, quod sanctificat donum ? Qui ergò jurat in altari, jurat in eo, 20 & in omnibus quæ super illud sunt. Et quicunque juraverit in templo, ju- 21 rat in illo, & in eo qui habitat in ipso : Et qui jurat in cœlo, jurat in 22 throno Dei, & in eo qui sedet super eum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * وَلَا تَدْعُوا لَكُمْ اَبًا عَلَي اَلْاَرْضِ فَاِنَّ اَبَاكُمْ وَاحِدٌ هُوَ اَلَّذِي فِي اَلسَّمٰوَاتِ * وَلَا تَدْعُوا
10 لَكُمْ مُدَبِّرًا عَلَي اَلْاَرْضِ فَاِنَّ وَاحِدًا هُوَ مُدَبِّرُكُمُ اَلْمَسِيحُ * وَاَلْكَبِيرُ اَلَّذِي فِيكُمْ
11 فَلْيَكُنْ لَكُمْ خَادِمًا * وَمَنْ رَفَعَ نَفْسَهُ اَتَّضَعَ وَمَنْ وَضَعَ نَفْسَهُ اَرْتَفَعَ * اَلْوَيْلُ لَكُمْ
12 اَيُّهَا اَلْكَتَبَةُ وَالْفَرِيسِيُّونَ اَلْمُرَاؤُونَ لِاَكْلِكُمْ بُيُوتَ اَلْاَرَامِلِ بِعِلَّةِ تَطْوِيلِ صَلَوٰتِكُمْ *
13 وَمِنْ اَجْلِ هٰذَا تَاْخُذُونَ اَعْظَمَ دَيْنُونَةٍ * اَلْوَيْلُ لَكُمْ يَا كَتَبَةُ وَيَا فَرِيسِيُّونَ يَا مُرَائِيُّونَ
14 لِاَنَّكُمْ تَغْلِقُونَ مَلَكُوتَ اَلسَّمٰوَاتِ قُدَّامَ اَلنَّاسِ * فَلَا اَنْتُمْ تَدْخُلُونَ وَلَا تَتْرُكُونَ اَلْاٰتِيَيْنِ
15 يَدْخُلُونَ * اَلْوَيْلُ لَكُمْ اَيُّهَا اَلْكَتَبَةُ وَالْفَرِيسِيُّونَ اَلْمُرَاؤُونَ لِاَنَّكُمْ تَطُوفُونَ اَلْبَرَّ وَالْبَحْرَ
16 لِتُصْطَنِعُوا غَرِيبًا وَاحِدًا * فَاِذَا صَارَ صَيَّرْتُمُوهُ بِجَهَنَّمَ اَبْنًا مُضَاعَفًا اَلَيْكُمْ * اَلْوَيْلُ لَكُمْ يَا
17 قَائِدِي اَلْعُمْيَانِ اَلَّذِينَ يَقُولُونَ مَنْ حَلَفَ بِاَلْهَيْكَلِ فَلَيْسَ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ حَلَفَ بِذَهَبِ
18 اَلْهَيْكَلِ يُخْطِي * اَيُّهَا اَلْجُهَّالُ اَلْعُمْيُ اَيُّمَا اَعْظَمُ اَلذَّهَبُ اَمِ اَلْهَيْكَلُ اَلَّذِي يُقَدِّسُ اَلذَّهَبَ * وَمَنْ
19 حَلَفَ بِاَلْمَذْبَحِ فَلَيْسَ عَلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ حَلَفَ بِاَلْقُرْبَانِ اَلَّذِي فَوْقَهُ فَهُوَ مُخْطِي * يَا جُهَّالُ وَعُمْيَانُ
20 اَيُّمَا اَعْظَمُ اَلْقُرْبَانُ اَوِ اَلْمَذْبَحُ اَلَّذِي يُقَدِّسُ اَلْقُرْبَانَ * فَمَنْ حَلَفَ بِاَلْمَذْبَحِ فَقَدْ حَلَفَ بِهِ وَبِكُلِّ مَا
21 فَوْقَهُ * وَمَنْ حَلَفَ بِاَلْهَيْكَلِ فَهُوَ يَحْلِفُ بِهِ وَبِاَلسَّاكِنِ فِيهِ * وَمَنْ حَلَفَ بِاَلسَّمَاءِ فَهُوَ يَحْلِفُ
22 بِكُرْسِيِّ اَللّٰهِ وَبِاَلْجَالِسِ عَلَيْهِ *

Neque vocetis vobis patrem super terram : quoniam pater vester, unus est 9
qui est in cœlis. Neque vocemini vobis 10
gubernatorem super terram : quoniam
unus est gubernator vester, Christus.
Et magnus qui est inter vos, sit vo- 11
bis minister. Nam qui exaltaverit se- 12
ipsum, humiliabitur ; & qui humi-
liaverit seipsum, exaltabitur. Væ 13
vobis, ô Scribæ & ô Pharisæi ô hy-
pocritæ ; quia comeditis domos vidu-
arum, prætextu protractionis oratio-
num vestrarum ; & propter hoc acci-
pietis summum judicium. Væ vobis, 14
ô Scribæ & Pharisæi hypocritæ ;
quia clauditis regnum cœlorum coram
hominibus, & vos non ingredimini,
neque permittitis venientibus, ut in-
grediantur. Væ vobis, ô Scribæ & 15
Pharisæi hypocritæ ; quia vos circum-
itis aridam & mare, u faciatis
proselytum unum : & cùm factus fu-
erit, redditis eum gehennæ filium
adjunctum vobis. Væ vobis duces 16
cæcorum, qui dicunt ; Quicunque ju-
raverit per templum, non est obnoxi-
us rei cujusquam : at quicunque ju-
raverit per aurum templi, peccat. O 17
stulti cæci, quid est majus ? aurum,
an templum quod sanctificat aurum ?
Et, Quicunque juraverit per altare, 18
non est obnoxius ullius rei : & qui-
cunque juraverit per oblationem quæ
est super ipsum, ille peccans est.
Stulti ac cæci, quid est majus ? ob- 19
latio an altare quod sanctificat obla-
tionem ? Et quicunque juraverit per 20
altare, juravit per ipsum & per
omne quod est super ipsum. Et qui- 21
cunque juraverit per templum, ipse
jurat per ipsum & per habitantem in
eo. Et quicunque juraverit per cœlum, 22
ipse jurat per thronum Dei, & per sede-
tem super eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወሊትረሲዩ : ለበ : በደቤ : መድር : እስመ : ለሐዱ: ውእቱ: ለቡኩሙ: ሰማያዊ=: ወሊት
10 ሰመዩ: መምህራን: እስመ : ለሐዱ : መምህርክሙ : ውእቱ : ክርስቶስ:=: ወበሕቱ : ዘይፅ
11 ህቀክሙ : ይኩንክሙ: ባለኪ:=: እስመ: ዘለዕበየ: ርለሱ: የኀስር: ወዘለትሐተ: ርለሱ: ይከብ
12 ር:: በለእንተ: ለቤሉሙ: ለጸሐፍት: ወለፈሪሳዊያን:=: ለቤለክሙ: ጸሐፍት : ወፈረ
13 ሳዊያን : መድልዋን :: እስመ : ትበልዑ : ለብየተ : መበለታት : ወታመክንዩ : ወታበዝኁ : ጸ
14 ሎተ : በለእንተ : ዝንቱ : ትረክቡ : ፍድፈደ : ኵነኔ::=: ለቤለክሙ : ጸሐፍት : ወፍረሳዊያ
ን : መድልዋን : እስመ : ተዐጽው : ውስተ : ገጹ : ለሰብእ : መንግሠተ : ሰማያት : ወለቢክ
15 ሙ : ሊትበውሉ : ወለእለሂ : ደበውሉ፡ : ትከልእለሙ : በዊላ::=: ለቤለክሙ : ጸሐፍት:
ወፈረሳዊያኒ : መድልዋን : እስመ : ተለውዱ : ባሕረ ፡ ወየብሰ : ከመ : ታጥምቁ : ለሐደ : ፌ
16 ሳሌ : ወተጠሚቆ : ትርሲይሙ : ካዕበተክሙ : ለገሀነም::=: ላቤለክሙ : ጸሐፍት : ወፌ
ረሳዊያን : ለመሕርተ : ዕውራን : እለ : ትብሉ : ዘመሐለ : በቤተ : መቅደስ : ደኅን : ውእ
17 ቱ : ወዘሰ : መሐለ : በወርቀ : ቤተ : መቅደሰ : ይበቍዕ:=: ለብደን : ወዕዉራን : ላይ : የዒ
18 ቢ ፡ ወርቅኑ : ወሚመ : ቤተ : መቅደስኑ : ዘይቄድሶ : ለወርቅ:=: ወዘመሐለ : በመለሀ
19 ዋዕት : ደኅን : ትብሉ : ወዘሰ : መሐለ : በጽኑሓሕ : ይገጊ : ትብሉ:=: ለብደን : ወዕው
ራን : ላይ : የዒቢ : ጽኑሓሕኑ : ወሚመ : መለዋዕ : ዘይቄድሶ : ለወእቱ : ጽኑሐ
20 ሕ:=: ዘኬ : መሐለ : ለመለዋዕ : መሐለ : ቦቱ : ወመሐለ : በኵሉ : ዘደቤ
21 ሁ:=: ወዘሂ : መሐለ : በቤተ : መቅደስ : መሐለ : ቦቱ : ወበዘ : ይነብር : ወስቱ
22 ቱ:=: ወዘሂ : መሐለ : ሰማየ : መሐለ : መንበር : ለእግዚአብሔር : ወበዘ : ይነብ
ር ፡ ደቤሁ::=:

Et ne constituatis patrem super terram : quia unus est pater vester cœlestis. 9
Et ne vocemini doctores : quia unus doctor vester est, Christus. Sed qui 10
summus erit è vobis, sit vobis minister. Quoniam qui magnificavit seipsum 11
despicietur, & qui sese humiliaverit, honorem sibi attrahet. 12

De denuntiando væ Scribis & Pharisæis.

Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ : quoniam exeditis domus viduarum, & 13
ar tificiis utimini, et multiplicatis orationem : propterea invenietis majus judi-
cium. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ : quia clauditis præfacicm 14
hominis regnum cœlorum : & vosipsi non introitis, & introëuntes etiam
prohibetis intrare illud. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ : quoniam 15
circumitis mare & aridam, ut baptizetis unum proselytum ; & quum fuerit
baptizatus, disponitis eum duplo magis quàm vos ad gehennam. Væ vobis 16
Scribæ & Pharisæi duces cæci, qui dicitis ; Qui juraverit per Domum
sanctam, liber est : sed qui juraverit per aurum Domûs sanctæ, proficit.
Stulti & cæci : utrum majus est, aurumne, vel Domus sancta quæ sanctificat 17
aurum ? Et, Qui juraverit per altare, liber est dicitus ; & qui juraverit 18
per holocaustum, reus est dicitis. Stulti & cæci : utrum majus est, holocau- 19
stum, vel altare quod sanctificat illud holocaustum ? Qui igitur juraverit per 20
altare, juravit per ipsum, & juravit per totum quod super ipsum est. Et 21
qui juravit per Domum sanctam, juravit per ipsam, & per eum qui habitat
in ea. Et qui juravit per cœlum, juravit per thronum Dei, & per eum 22
qui sedet super ipsum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 نيزكترست * زر يا هيكل كه زررا مقدس دارد * وهر كه بمذبح سوكند خورد چيزي
19 نيست * الا هر كه بقربان كه بروست سوكند خورد كناه است * اي جاهلان كوران
20 كدامين بزركترست * قربان يا مذبح كه قربانرا پاك مي دارد * هر كه بمذبح سوكند
21 خورد بقربان بهر چه درو سوكند خورده باشد * وهر كه بهيكل سوكند خورد بهر
22 چه در هيكل وبالاي او سوكند خورده باشد * وبدانك درو ساكنست * وهر كه باسمان
سوكند بخورد بتخت † خدا سوكند خورده باشد * وبدانك بالاء او ساكن است *

majus est, aurum, an templum
quod aurum sanctificat ? Et 18
quicunque per altare juraverit,
nihil est : sed si quis per oblati-
onem quæ super illud est jura-
verit, peccatum est. O stulti 19
cæci, utrum majus est, oblatio
an altare quod oblationem purifi-
cat ? Quicunque per altare jura- 20
verit, per oblationem & per omnia
quæ super illud sunt juravit. Et 21
quicunque per templum juraverit,
per omne quod est in templo & su-
per illud juravit, et per eum qui
in ipso habitat. Et quicunque per 22
cœlum juraverit, per solium Dei ju-
ravit, et per eum qui super illud
sedet.

Digitized by Google

Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ: quia decimatis mentham,
23 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατεῖτε τὸ ἡδύοσμον,
& anethum, & cyminum, & reliquiſtis graviora Legis, judicium,
καὶ τὸ ἄνηθον, καὶ τὸ κύμινον· καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν,
& miſericordiam, & fidem. Hæc oportuit facere, & illa non omittere.
καὶ τὸ ἔλεον, καὶ τὴν πίστιν. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.
Duces cæci, excolantes culicem, & camelum glutientes.
24 Ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ διυλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.
Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ: quia mundatis quod deforis
25 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν
poculi & patinæ, intùs autem plena ſunt ex rapina & intemperantia.
τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀκρασίας.
Phariſæe cæce, munda priùs quod intus poculi, & patinæ,
26 Φαρισαῖε τυφλὲ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου, καὶ τοῦ παροψίδος,
ut fiat & quod deforis ipſorum mundum. Væ vobis Scribæ & Pha-
27 ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν. Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φα-
riſæi hypocritæ: quia adſimilamini ſepulchris dealbatis, quæ aforis
ρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν
quidem apparent ſpeciosa: intùs verò plena ſunt oſſibus mortuorum, & omni
μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν, καὶ πάσης
immunditiâ. Sic & vos aforis quidem paretis hominibus juſti:
28 ἀκαθαρσίας· Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι,
intùs autem pleni eſtis hypocriſi & iniquitate. Væ vobis Scribæ
ἔσωθεν δὲ μεστοί ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς
& Phariſæi hypocritæ: quia ædificatis ſepulchra Prophetarum
καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν,
& ornatis monumenta juſtorum: Et dicitis; Si fuiſſemus in
καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων· Καὶ λέγετε, Εἰ ἤμεθα ἐν
diebus patrum noſtrorum, non eſſemus communicantes eorum in
ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἤμεθα κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν
ſanguine Prophetarum. Itaque teſtamini vobiſmetipſis, quia filii eſtis
τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. Ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοί ἐστε
occidentium Prophetas. Et vos implete menſuram
τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. Καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον
patrum veſtrorum. Serpentes, genimina viperarum, quomodò fugietis à
τῶν πατέρων ὑμῶν. Ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ
judicio gehennæ? Propter hoc ecce ego mitto ad vos Prophetas,
τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας,
& ſapientes, & Scribas: & ex illis occidetis, & crucifigetis, &
καὶ σοφοὺς, καὶ γραμματεῖς· καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε, καὶ σταυρώσετε, καὶ
ex illis flagellabitis in ſynagogis veſtris, & perſequemini de civitate
ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν, καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως
in civitatem.
εἰς πόλιν.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, 23
quippe qui decimetis mentham, & anethum,
atque cuminum; & omiſeratis graviora Le-
gis, judicium, & miſericordiam, atque fi-
dem: hæc autem oportebat ut faceretis, &
illa non omitteretis. Duces cæci: qui ex- 24
colatis culices, & deglutitis camelos. Væ 25
vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, quippe
qui emundetis exteriorem partem calicis &
ſcutellæ, intùs autem plena ſunt rapinâ & in-
iquitate. Phariſæi obcæcati, emundate pri- 26
mùm interius calicis & ſcutellæ, ut fiat et-
iam exterius illorum mundum. Væ vobis 27
Scribæ & Phariſæi hypocritæ, qui ſimiles
eſtis ſepulchris calce obductis, quæ extra
quidem videntur pulcherrima, intus verò
plena ſunt oſſibus mortuorum, omnique im-
munditiâ. Sic & vos extra quidem videmi- 28
ni hominibus tanquam juſti, intùs autem ple-
ni eſtis iniquitate, & hypocriſi.

Officio ſecundo noctis tertiæ Paſſionis, dominique Stephani. 61.

Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, qui 29
extruitis ſepulchra Prophetarum, & concin-
natis monumenta juſtorum, Et dicitis; Si 30
fuiſſemus in diebus patrum noſtrorum,
nequaquam fuiſſemus eis ſocii in ſangui-
ne Prophetarum. Itaque teſtimonium 31
perhibetis contra voſmetipſos, filios vos
eſſe eorum qui interfecerunt Prophetas.
Vos quoque complete menſuram patrum 32
veſtrorum. Serpentes, progenies vipera- 33
rum, quomodo effugietis à judicio gehennæ?
Propterea ecce ego mitto ad vos prophetas, 34
& ſapientes, & ſcribas; & ex iis interfectu-
ri eſtis, & in crucem acturi, & ex iis flagel-
lis cæſuri eſtis in ſynagogis veſtris, & perſe-
quemini eos à civitate in civitatem.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Va vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, quia mentham, & ane- 23
thum, & cuminum decimatis; & gravia Legis omiſiſtis, judicium,
& æquitatem, & fidem, & miſericordiam: hæc oportet vos
facere, non autem illa. O duces cæci qui culices excolatis, 24
camelos autem deglutitis. Va 25
vobis Scribæ & Phariſæi hypo-
critæ, quia exterius calicis aut
paropſidis mundatis; interius au-
tem ejus plenum eſt ſordibus &
obſcuritate. Phariſæi cæci, pri- 26
mùm interius calicis aut paro-
pſidis mundum ſervate, ecce ex-
terius eorum etiam mundum eſt.
Va vobis Scribæ & Phariſæi 27
hypocritæ, quia ſepulchris calce
obductis ſimiles eſtis, quæ foris
pulchra apparent, intus verò ple-
na ſunt fœtore, & vermibus et
oſſibus putridis. Vos etiam 28
externè coram hominibus juſtis
aſſimilamini, intus verò pleni
eſtis iniquitate et hypocriſi. Va 29
vobis Scribæ & Phariſæi hypo-
critæ, quia ſepulchra prophetа-
rum ædificatis, et ſepulchreta
juſtorum adornatis. Et dicitis, 30
Si in diebus patrum noſtrorum
fuiſſemus, in ſanguine Prophetа-
rum cum eis ſocii non fuiſſemus.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

23 Væ vobis, Scribæ & Phariſæi hypocritæ: qui decimatis mentham, & anethum, & cyminum, & reliquiſtis quæ graviora ſunt legis, judicium, & 24 miſericordiam, & fidem: hæc oportuit facere, & illa non omittere. Duces 25 cæci, excolantes culicem, camelum autem glutientes. Væ vobis, Scribæ & Phariſæi hypocritæ, quia mundatis quod deforis eſt calicis & paropſidis: in- 26 tùs autem pleni eſtis rapinâ & immunditiâ. Phariſæe cæce, munda priùs quod intùs eſt calicis & paropſidis, ut fiat id, quod deforis eſt, mundum. 27 Væ vobis, Scribæ & Phariſæi hypocritæ: quia ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis, quæ aforis parent hominibus ſpecioſa, intùs verò plena ſunt oſſibus 28 mortuorum, & omni ſpurcitiâ. Sic & vos aforis quidem paretis hominibus juſti: intùs autem pleni eſtis hypocriſi, & iniquitate. Væ vobis, Scribæ & 29 Phariſæi hypocritæ, qui ædificatis ſepulchra prophetarum, & ornatis monumenta juſtorum, Et dicitis; Si fuiſſemus in diebus patrum noſtrorum, non 30 eſſemus ſocii eorum in ſanguine prophetarum. Itaque teſtimonio eſtis vobiſ- 31 metipſis, quia filii eſtis eorum, qui prophetas occiderunt. Et vos implete 32 menſuram patrum veſtrorum. Serpentes, genimina viperarum, quomodò fu- 33 gietis à judicio gehennæ? Ideò ecce ego mitto ad vos prophetas, & ſa- 34 pientes, & ſcribas, & ex illis occidetis, & crucifigetis, & ex eis flagellabitis in ſynagogis veſtris, & perſequemini de civitate in civitatem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلْفَصْلُ اَلسَّابِعُ وَالسَّبْعُونَ *

Sectio ſeptuageſima ſeptima.

23 * اَلْوَيْلُ لَكُمْ اَيُّهَا اَلْكَتَبَةُ وَالْفَرِيسِيُّونَ اَلْمُرَاؤُونَ لِاَنَّكُمْ تُعَشِّرُونَ اَلنَّعْنَاعَ وَالسِّبَتَ وَالْكَمُّونَ
وَتَتْرُكُونَ ثِقَلَ اَلنَّامُوسِ اَلْحُكْمَ وَالرَّحْمَةَ وَالْاِيمَانَ * وَكَانَ يَنْبَغِي اَنْ تَعْمَلُوا هٰذِهِ وَلَا تُرْفِضُوا
24 تِلْكَ * يَا هُدَاةَ اَلْعُمْيَانِ اَلَّذِينَ يُنَقُّونَ اَلْبَعُوضَةَ وَيَبْتَلِعُونَ اَلْجَمَلَ * اَلْوَيْلُ لَكُمْ اَيُّهَا اَلْكَتَبَةُ
25 وَالْفَرِيسِيُّونَ اَلْمُرَاؤُونَ لِاَنَّكُمْ تُنَقُّونَ خَارِجَ اَلْكَاسِ وَالْقَصْرِيَّةِ وَدَاخِلُهُمَا مَمْلُوءَيْنِ اِخْتِطَافًا
وَظُلْمًا * اَيُّهَا اَلْفَرِيسِيُّ اَلْاَعْمَى نَقِّ اَوَّلًا دَاخِلَ اَلْكَاسِ وَالْقَصْرِيَّةِ لِكَيْمَا يَتَطَهَّرَا خَارِجًا مَعًا *
26 * اَلْوَيْلُ لَكُمْ اَيُّهَا اَلْكَتَبَةُ وَالْفَرِيسِيُّونَ اَلْمُرَاؤُونَ لِاَنَّكُمْ تُشْبِهُونَ اَلْقُبُورَ اَلْمُكَلَّسَةَ * اَلَّتِي تُرَى مِنْ
27 خَارِجُهَا حَسَنَةً وَمِنْ دَاخِلُهَا مَمْلُوءَةٌ عِظَامَ اَلْاَمْوَاتِ وَكُلَّ نَجَسٍ * وَكَذٰلِكَ اَنْتُمْ اَيْضًا تَرَوْنَ اَلنَّاسَ
28 ظَاهِرِكُمْ مِثْلَ اَلصِّدِّيقِينَ وَمِنْ دَاخِلٍ مُمْتَلِئُونَ اِثْمًا وَرِيَا * اَلْوَيْلُ لَكُمْ اَيُّهَا اَلْكَتَبَةُ وَالْفَرِيسِيُّونَ
29 اَلْمُرَاؤُونَ لِاَنَّكُمْ تَبْنُونَ قُبُورَ اَلْاَنْبِيَاءِ وَتُزَيِّنُونَ مَدَافِنَ اَلصِّدِّيقِينَ * وَتَقُولُونَ لَوْ كُنَّا فِي اَيَّامِ
30 اٰبَائِنَا لَمْ نَكُنْ نَشْرَكُهُمْ فِي دَمِ اَلْاَنْبِيَاءِ * فَاِنَّكُمْ تَشْهَدُونَ مِنْ نُفُوسِكُمْ اَنَّكُمْ بَنُو قَتَلَةِ اَلْاَنْبِيَاءِ *
31 * وَاَنْتُمْ تَمْلَؤُونَ مَكَايِيلَ اٰبَائِكُمْ * اَيُّهَا اَلْحَيَّاتُ اَوْلَادَ اَلْاَفَاعِي كَيْفَ تَهْرُبُونَ مِنْ دَيْنُونَةِ
32 جَهَنَّمَ * مِنْ اَجْلِ هٰذَا هَاَنَذَا اُرْسِلُ اِلَيْكُمْ اَنْبِيَاءَ وَحُكَمَاءَ وَكَتَبَةً * فَتَقْتُلُونَ مِنْهُمْ
وَتَصْلِبُونَ مِنْهُمْ * وَتَجْلِدُونَ مِنْهُمْ فِي مَجَامِعِكُمْ * وَتَطْرُدُونَهُمْ مِنْ مَدِينَةٍ اِلَى مَدِينَةٍ *

23 *Væ vobis, ô Scribæ & Phariſæi hypocritæ: quia vos decimatis mentham, & anethum, & cyminum, & relinquitis gravia legis, judicium, & miſericordiam, & fidem. Oportuerat enim facere hæc, & non rejicere illa.* 24 *O duces cæcorum, qui omittunt culicem, & deglutiunt camelum. Væ vobis,* 25 *ô Scribæ & Phariſæi hypocritæ; quia vos mundatis extrinſecum calicis & ſcutellæ: intrinſecum autem utriuſque plenum eſt rapinâ & iniquitate. O Phari-* 26 *ſæe cæce, munda prius intima calicis et ſcutellæ, ut purificentur extima eorum. Væ vobis, ô Scribæ et Phariſæi* 27 *hypocritæ: quia vos ſimiles eſtis ſepulchris calce inductis, quæ videntur exteriùs ſpecioſa, interiùs autem plena ſunt oſſibus mortuorum, et omni ſpurcitiâ.* 28 *Sic et vos etiam præbetis hominibus exteriora veſtra, ac ſi eſſetis juſti; intùs autem pleni eſtis iniquitate et hypocriſi. Væ vobis, ô Scribæ et Phariſæi* 29 *hypocritæ: quia vos ædificatis ſepulchra prophetarum, et ornatis monumenta juſtorum, Et dicitis; Si fuiſſemus* 30 *in diebus patrum noſtrorum, non communicâſſemus cum eis in ſanguine prophetarum. Vos igitur teſtificamini per vos* 31 *ipſos, quia vos eſtis filii trucidantium prophetas. Et vos impletis menſu-* 32 *ras patrum veſtrorum. O ſerpentes, ſo-* 33 *boles viperarum, quomodo fugietis à judicio gehennæ? Propterea ecce mit-* 34 *to ad vos prophetas, et ſapientes, et Scribas, et occidetis ex illis, et crucifigetis ex illis, et flagellabitis ex illis in ſynagogis veſtris, et expellетis eos de civitate in civitatem:*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ኦቤልክሙ : ጸሐፍት : ወፈሪሳዊያን : መድልዋን : እለ : ታበውሉ : ዓሠሪተ : እዴሁ : ለአዘ
ብ : ወለስሊን : ወለክሚን : ወኅደግሙ : ዘይዳቢ : ትእዘዞተ : ለሪት : ጽድቀ : ወመጽዋተ :
24 ወሂይማኖተ : ኪያሁኒ : መፍትው : ትግበሩ : ወዘሂ : ሊትኅድጥ ::=: ለመርሕተ : ዕውራ
25 ን : እለ : ጸፁተ : ትነጥፈ : ወገመለተ : ትውኅጡ ::=: ኦቤልክሙ : ጻሐፍት : ወፈረሳ
ዊያን : መድልዋን : እለ : ተኅፀቡ : ጽዋዐ : ወጻሕለ : እንተ : ለፍላሁ : ወእንተ : ውስጡ
26 ስ : መሉእ : ሀይድ : ወዓመፃ : ወትእግልት ::=: ፈረሳዊ : ዕውር : ቅድመ : ኅፀቦ : ለጽዋ
27 ዕ : ወጸሕለ : እንተ : ውስጡ : ከመ : ይኩን : ንጹሐ : እንተ : ለፍለሁኒ ::=: ኦቤለክ
ሙ : ጸሐፍት : ወፈረሳዊያን : መድልዋን : እለ : ትመስሉ : መቃብረ : ግብሴሰን : እለ : እኝ
ተ : ለፍላሆሙ : ያስተረኢዩ : ሠናያን : ወእንተ : ውስጦሙሰ : መሉእን : ለዕጽመተ : ወለ
28 ብድንተ : ውስጦ : ርኩሰ ::=: ከማሁኬ : እንትውሂ : እንተ : ለፍለክሙ : ትጼደቁ : ለ
29 ዓይን : ሰብእ :: ወእንተ : ውስጥክሙሰ : መሉእን : ዓመፃ : ወሀይደ : ወለድልው ::=: ኦ
ቤልክሙ : ጸሐፍት : ወፈረሳዊያን : መድልዋን : እለ : ትመስሉ : መቃብረ : ግብሴሰን : እለ : እኝ
30 ት : ወታስተሠሂኦዩ : ዝሩፎሙ : ለጻድቃን ::=: ወትብሉ : ሶበሰ : ሀለወን : በመዋዕለ : ለ
31 በዊን : እመ : ሊኅበርን : መስሌሆሙ : ንቅትል : ነቢያተ ::=: ናሁኬ : ለቢክሙ : ተላመ
32 ኑ : ከመ : ደቂቆሙ : ለንትሙ : ለቀተልተ : ነቢያት ::=: ለንትውሂ : ፈጽሙ : መስፈር
33 ተ : ለበዊክሙ ::=: ለፍዖተ : ትወልደ : ለረዊተ : ሎድር : እፎ : ትክሉ : ላመሰጠ : እ
34 መኵነኔ : ገሀነመ ::=: በእንተዝ : ናሁ : ለነ : እፎኑ : ኅቤክሙ : ነቢያተ : ወሐዋርያ
ተ : ወጠበብተ : ወጸሐፍተ : ወትቀትሉ : በውስቴቶሙ : ወትሰቅሉ : ወትቀሠፉ : እመውሰቴ
ቶሙ : በመኵርብቲክሙ ::: ወትሰዱ : እመሀገር : ውስተ : ሀገር ::=:

Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ: qui offertis decimam partem hyſſopi, 23 *& anethi, & cumini, & omiſiſtis quæ ſunt majora, obſervantiâ legis, æquitatem, & miſericordiam, ac fidem: illa oportet facere, & hæc non omittere.* 24 *Duces cæci, qui culicem excutitis, & camelum deglutitis. Væ vobis Scribæ* 25 *& Phariſæi hypocritæ, qui abluitis calicem & patinam externè; & quod intùs eſt plenum rapinâ iniquitate & avaritiâ. Phariſæe cæce, primò lavato* 26 *calicem, & patinam intrinſecùs, ut fiat mundum quod extrà eſt. Væ vobis* 27 *Scribæ & Phariſæi hypocritæ, qui ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis, quorum exteriora apparent pulchra: ſed interiora eorum plena oſſibus & cadaveribus,* 28 *& omni immunditiâ. Sic etiam vos, quod eſt vobis è foris, juſtum videtur oculis hominum: ſed quod intùs eſt vobis, plenum iniquitatis, rapinæ, & ſimu-* 29 *lationis. Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ: qui ædificatis ſepulchra* 30 *prophetarum, & ornatis monumenta juſtorum: Et dicitis; Si fuiſſemus in diebus patrum noſtrorum, non præbuiſſemus conſenſum illis, trucidare prophe-* 31 *tas. Ecce igitur voſmetipſi confitemini, quòd eſtis filii eorum qui occiderunt prophetas. Vos complete menſuram patrum veſtrorum.* 32 *Serpentes, generatio viperarum, quomodò poſſitis fugere à judicio gehennæ?* 33 *Propterea ecce ego mitto ad vos prophetas, & apoſtolos, & ſapientes, &* 34 *Scribas: & occidetis inter eos* nonnullos, *& ſuſpendetis & flagellabitis* nonnullos *ex illis in ſynagogis veſtris, & perſequemini* ex illis *à civitate in civitatem.*

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 * اكنون شما بر نفس خود گواهيد كه فرزندان ان پدرانيد كه پيغمبرانرا كشتند *
32 * هرچه ازپيمانهاء پدران شما مانده است * مالامال خواهيد كردن * * اي فرزندان
33 ماران افاعي ازاتش دوزخ كجا توانيد گريختن

صد پانزده — ملامت يهوديان به پاداس

34 * براي اين من پيش شما مي فرستم پيغمبران * وحكيمان * ونويسندكان * تا ازيشان بعضي
را بكشيد * وچندي را بر دار كنيد * وچندي را در انجمنهاء خود شكنجه دهيد * واز
شهري تا شهر ديكر ايشانرا برانيد *

Vos itaque in voſmetipſos teſtamini, quòd filii illorum patrum 31
ſitis qui Prophetas occiderunt.
Quodcunque de menſuris patrum 32
veſtrorum relictum eſt ad ſummum impleturi eſtis. 33
O filii viperarum ab igne gehennæ quò poteſtis fugere.

CXV. Increpatio Judæorum cum vindicta.

Propterea ego ad vos mitto pro- 34
phetas, & ſapientes, & ſcribas: quoad aliquos eorum occidatis, & quoſdam in crucem agatis, alios verò in ſynagogis veſtris pœnâ afficiatis, & ab urbe in urbem aliam perſequamini.

Digitized by Google

Ut veniat super vos omnis sanguis justus, effusus super terram, à
35 Ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον, ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ
sanguine Abel justi, usque ad sanguinem Zachariæ filii Barachiæ,
τ αἵματος Ἅβελ τ δικαίου, ἕως τ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου,
quem occidistis inter templum, & altare. Amen dico vobis;
36 ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τ ναοῦ, καὶ τ θυσιαστηρίου. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
Venient hæc omnia super generationem istam. Hierusalem, Hierusalem,
37 Ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τ γενεὰν ταύτην. Ἰερουσαλὴμ, Ἰερουσαλὴμ,
occidens Prophetas, & lapidans legatos ad ipsam,
ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν,
quoties volui supercongregare filios tuos, quemadmodùm congregat gallina
ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις
pullos suos sub alas, & non voluisti? Ecce relinquetur
38 τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; Ἰδοὺ ἀφίεται
vobis domus vestra deserta. Dico enim vobis; Non me videbitis amodò,
39 ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι,
donec dicatis; Benedictus veniens in nomine Domini.
ἕως ἂν εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

CAP. XXIV. κδ'.

Et egressus Jesus ibat de templo: & accesserunt disci-
1 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τ ἱεροῦ· καὶ προσῆλθον οἱ μαθη-
puli ejus ostendere ei ædificationes templi. At Jesus dixit
τα αὐτῷ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
illis; Non intuemini omnia hæc? Amen dico vobis; Non relinquetur hic lapis
αὐτοῖς, Οὐ βλέπετε πάντα ταῦτα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος
NZ super lapidem, qui non dissolvetur. Sedente autem eo super montem Olivarum,
σμγ ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ μὴ καταλυθήσ. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τ ὄρους τ ἐλαιῶν,
β accesserunt ad eum discipuli privatim, dicentes; Dic nobis, quando hæc
προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα
erunt? & quod signum tuæ præsentiæ, & consummationis seculi; Et
ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον τ σῆς παρουσίας, καὶ τ συντελείας τ αἰῶνος; Καὶ 4
respondens Jesus, dixit eis; Videte ne quis vos seducat: Multi
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ· Πολλοὶ 5
enim venient in nomine meo, dicentes; Ego sum Christus: &
γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός· καὶ
multos seducent. Futuri estis autem audire bella, & auditiones bellorum:
πολλοὺς πλανήσουσι. Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους, καὶ ἀκοὰς πολέμων· 6
Videte ne turbemini: oportet enim omnia fieri: sed nondum est finis.
Ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι. ἀλλ' οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος.
Excitabitur enim gens in gentem, & regnum in regnum: & erunt
Ἐγερθήσ γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται
fames, & pestilentiæ, & terræmotus secundùm loca.
λιμοὶ, καὶ λοιμοὶ, καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

35 ... * ... ...
36 ... * ... ...
37 ... ...
38 ... * ... ...
39 ... ...

Ut veniat super vos omnis sanguis justorum, 35
qui effusus est super terram, à sanguine Ha-
bel justi, usque ad sanguinem Zachariæ filii
Barachiæ, quem trucidâstis inter templum &
altare. Amen dico vobis, Venient hæc 36
omnia super generationem istam. Jerusa- 37
lem, Jerusalem, trucidans Prophetas, & la-
pidibus obruens eos qui ad eam mittuntur:
quoties volui congregare filios tuos, ficut
congregat gallina pullos suos sub alas suas;
nec voluistis? Ecce, relinquitur vobis do- 38
mus vestra deserta. Dico enim vobis, Non 39
videbitis me ab hoc tempore, usque dum di-
catis, Benedictus qui venit in nomine Do-
mini.

Ad vesperam festo crucis. 62.

CAP. XXIV.

... * ... * ... * ...
1 ... * ...
2 ... * ...
3 ... * ...
4 ... * ...
5 ... * ...
6 ... * ...
7 ...

Et exiit Jesus è templo ut abiret, & acces- 1
sêre discipuli ejus, ostendentes ei ædificium
templi. Ipse verò dixit eis, Nonne ecce vi- 2
detis hæc omnia? Amen dico vobis, Non
relinquetur hîc lapis super lapidem, quin de- 3
struatur. Et quum sederet Jesus super mon-
tem Olivarum, accesserunt discipuli ejus, &
aiunt inter se & eum, Dic nobis quando hæc
fient: & quod erit signum adventûs tui, & 4
consummationis mundi? Respondit Jesus,
& dixit eis; Cavete, nemo vos inducat in
errorem: Multi siquidem venturi sunt in no- 5
mine meo, dicturíque, Ego sum Messia:
multosque in errorem inducent. Futurum 6
est autem ut audiatis prælia, & rumorem bel-
lorum: videte ne turbemini: oportet enim
ut hæc omnia fiant; sed necdum finis. In- 7
surget enim gens contra gentem, & regnum
contra regnum: eruntque fames, & pestilen-
tiæ, & terræmotus variis in locis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* انچنانك بر شما بيايد خون همه صديقان * كه بر زمين ريخته شد از خون هابيل 35
صديق تا خون † زكريا ابن برخيا كه در ميان هيكل وبذبح اورا كشتيد * راست 36
بشما مي كويم * اين همه برين دوده بيايد * اورشليم اورشليم كشندهٔ پيغمبران * 37
وسنكسار كنندهٔ ايشان † كه پيش تو فرستاده شدند * چند بار خواستم كه فرزندان
ترا فراهم اورم مانند ماكيان * كه بچكان خود را زير بال خود فراهم آورند * نخواستيد * اينك 38
خانهاء شما براي شما ويران * وفرو هشته شوند * * اكنون بشما مي كويم ازين ساعت 39
مرا نخواهيد † ديدن * تا انكه كه بكوييد خجسته است كه بنام خدا مي آيد *

Adeò ut super vos venturus sit 35
sanguis omnium justorum, qui super
terram effusus est, à sanguine Habel
justi, usque ad sanguinem Zachariæ
filii Barachiæ, quem inter templum
& altare occidistis. Verum vobis 36
dico, Hæc omnia in hanc generationē
venient. Hierusalem, Hierusalem, 37
occidens Prophetas, & lapidans
eos qui ad te mittuntur: quoties
volui ut filios tuos in unum con-
gregarem, quemadmodum gallinæ
congregant pullos suos sub alas su-
as, & noluistis? Ecce domus ve- 38
stræ propter vos desolatæ ac dirutæ
erunt. Jam vobis dico; Ab hoc 39
tempore me non videbitis, donec di-
catis, Benedictus est qui in nomine
Dei venit.

CAP. XXIV.

وعيسي از هيكل بدر آمد كه برود شاكردان او پيش او نزويك شدند * وعمارت هيكل را 1
بدو نمودند * او بديشان كفت اين عمارت همه نمي بينيد راست بكويم نماند 2
اينجا سنك بر سنك كه شكسته نشود

بر احوالهاي كه در دنيا خواهد شدن

ET Jesus è templo egressus est; ut 1
abiret: ac discipuli ejus accesse-
runt ad eum, & structuram templi
illi ostenderunt. Ipse illis dixit; 2
Ædificia hæc omnia nonne vide-
tis? Certò vobis dico, Non mane-
bit hic lapis super lapidem qui non
excisus erit.

CXVI. Pergit ostendere Chri-
stus quæ in mundo futura sunt.
Cùm autem Jesus super montē Olivarū 3

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

35 Ut veniat super vos omnis sanguis justus, qui effusus est super terram, à sanguine
Abel justi usque ad sanguinem Zachariæ, filii Barachiæ, quem occidistis inter tem-
36 plum & altare. Amen dico vobis; Venient hæc omnia super generationem istam.
37 Jerusalem, Jerusalem, quæ occidis prophetas, & lapidas eos qui ad te missi sunt,
quoties volui congregare filios tuos, quemadmodùm gallina congregat pullos suos
38 sub alas, & noluisti? Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico enim
39 vobis; Non me videbitis amodò, donec dicatis; Benedictus, qui venit in nomine
Domini.

CAP. XXIV.

1 ET egressus Jesus de templo, ibat. Et accesserunt discipuli ejus, ut ostenderent
ei ædificationes templi. Ipse autem respondens dixit illis; Videtis hæc omnia? 2
Amen dico vobis; Non relinquetur hîc lapis super lapidem, qui non destruatur.
Sedente autem eo super Montem oliveti, accesserunt ad eum discipuli secretò, di- 3
centes; Dic nobis, quando hæc erunt? & quod signum adventûs tui, & consum-
mationis seculi? Et respondens Jesus, dixit eis; Videte ne quis vos seducat. 4
Multi enim venient in nomine meo, dicentes; Ego sum Christus: & multos
seducent. Audituri enim estis prælia, & opiniones præliorum. Videte ne tur- 5
bemini: oportet enim hæc fieri, sed nondum est finis. Consurget enim gens 6
in gentem, & regnum in regnum, & erunt pestilentiæ, & fames, & terræ mo- 7
tus per loca.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

35 لِذٰلِكَ عَلَيْكُمْ كُلُّ دِمَآءِ ٱلصِّدِّيقِيْنَ ٱلْمَسْفُوكَ عَلَى ٱلْاَرْضِ * مِنْ دَمِ هَابِيْلَ
36 ٱلصِّدِّيقِ اِلَى دَمِ زَكَرِيَّا بْنِ بَرَاشِيَّا ٱلَّذِي قَتَلْتُمُوهُ بَيْنَ ٱلْهَيْكَلِ وَٱلْمَذْبَحِ * اَمِيْنَ
37 اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ هٰذَا كُلَّهُ يَاْتِي عَلَى هٰذَا ٱلْجِيْلِ * يَرُوشَلِيْمَ يَرُوشَلِيْمَ يَا قَاتِلَةَ ٱلْاَنْبِيَآءِ وَرَاجِمَةَ
ٱلْمُرْسَلِيْنَ اِلَيْهَا كَمْ مِنْ مَرَّةٍ اَرَدْتُ اَنْ اَجْمَعَ بَنِيْكِ كَمَا يَجْمَعُ ٱلطَّائِرُ فِرَاخَهُ تَحْتَ جَنَاحَيْهِ
38 فَلَمْ تُرِيْدُوا * هَا اَنَا اَتْرُكُ لَكُمْ بَيْتَكُمْ خَرَابًا * وَاَنَا اَقُولُ لَكُمْ اَنَّكُمْ لَا تَرَوْنِي
39 مِنَ ٱلْاٰنَ حَتَّى تَقُولُوا مُبَارَكٌ ٱلَّاتِي بِاسْمِ ٱلرَّبِّ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّامِنُ وَٱلسَّبْعُونَ *

1 2 * ثُمَّ خَرَجَ يَسُوعُ مِنَ ٱلْهَيْكَلِ فَجَآءَ اِلَيْهِ تَلَامِيْذُهُ لِيُرُوهُ بِنَآءَ ٱلْهَيْكَلِ * فَاَجَابَهُمْ قَائِلًا اَتَرَوْنَ
3 هٰذَا كُلَّهُ * اَمِيْنَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّهُ لَا يُتْرَكُ هٰهُنَا حَجَرٌ عَلَى حَجَرٍ اِلَّا وَيُنْقَضُ * ثُمَّ جَلَسَ عَلَى جَبَلِ
ٱلزَّيْتُونِ فَجَآءَ اِلَيْهِ تَلَامِيْذُهُ فِي خَلْوَةٍ قَائِلِيْنَ قُلْ لَنَا مَتَى يَكُونُ هٰذَا * وَمَا عَلَامَةُ مَجِيْئِكَ وَٱنْقِضَآءِ
4 5 هٰذَا ٱلزَّمَانِ * فَاَجَابَهُمْ يَسُوعُ قَائِلًا اُنْظُرُوا لَا يُضِلَّكُمْ اَحَدٌ * فَاِنَّ كَثِيْرِيْنَ يَاْتُونَ بِاسْمِي
6 قَائِلِيْنَ اَنَا هُوَ ٱلْمَسِيحُ وَيُضِلُّونَ كَثِيْرِيْنَ * فَاِذَا سَمِعْتُمْ بِٱلْحُرُوبِ وَاَخْبَارِ ٱلْحُرُوبِ فَاُنْظُرُوا
7 لَا تُضْطَرِبُوا فَلَا بُدَّ اَنْ يَكُونَ هٰذَا كُلُّهُ لٰكِنْ لَمْ يَاْتِ ٱلْاِنْقِضَآءُ * وَلِنُهُوضِ اُمَّةٍ عَلَى اُمَّةٍ
وَمَمْلَكَةٍ عَلَى مَمْلَكَةٍ * وَيَكُونُ خَوْفٌ وَجُوعٌ وَاضْطِرَابٌ فِي اَمَاكِنَ *

*ut veniat super vos omnis sanguis justo- 35
rum effusus super terram, à sanguine
Habel justi usque ad sanguinem Zacha-
riæ filii Barachiæ, quem occidistis inter
templum & altare. Amen dico vobis, 36
quia hæc omnia veniant super hanc ge-
nerationem. Jerusalem, Jerusalem, ô tru- 37
cidatrix prophetarum, & lapidatrix
missorum ad eam: quoties volui congre-
gare filios tuos, quemadmodum congre-
gat volucre pullos suos sub alas suas, & 38
non acquievistis? Ecce relinquam vo-
bis domum vestram desertam. Et ego 39
dico vobis, quòd non videbitis me à mo-
dò, donec dicatis, Benedictus qui venit
in nomine Domini.*

Sectio septuagesima octava.

CAP. XXIV.

DEindè exiit Jesus è templo, & ve- 1
nerunt ad eum discipuli ejus, ut osten-
derent ei ædificium templi. Et respondit 2
eis, dicens; Videtis hæc omnia? Amen
dico vobis, Quia non relinquetur hic la-
pis super lapidem quin destruatur. Dein- 3
de sedit super montem olearum, & vene-
runt ad eum discipuli ejus in secessum,
dicentes; Dic nobis, quando erit hoc?
& quod signum adventûs tui, & con- 4
summationis hujus temporis? Respon-
dit eis Jesus, dicens; Videte ne seducat
vos aliquis: Nam multi venient in no- 5
mine meo, dicentes; Ego sum Christus,
& seducent multos. Quando igitur au- 6
dietis prælia & famas præliorum, vide-
te ne turbemini: non enim dubium quin
futura sint hæc omnia, sed non advenit
finis. Consurget quidem gens contra gen- 7
tem, & regnum contra regnum: & erit
timor, & fames, & motus certis in locis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

35 ከመ : ይብጻሕ : ላዕሌክሙ : ደመ : ኵሉ : ጻድቃን : ዘተክዕወ : ደበ : ምድር : እመደ
ም : ለቤል : ጻድቅ : እስከ : ደመ : ዘካርያስ : ወልደ : በራኪዩ : ዘቀተልክሙ : በማእ
36 ከለ : ቤተ : መቅደስ::=: አሜን : እብሎክሙ : ይበጽሐ : ለዝቲ : ትውልድ : ዘኵ
37 ሉ::=: ወይቤ:ኢየሩሰላም : ኢየሩሰሌም : እንተ : ትቀትሎሙ : ለነቢያት : ወእንተ :
ትወግሮሙ : ለሐዋርያት : ለእለ : ተፈነዉ : ኀቤሃ : ሚመጠነ : ፈቀድኩ : ላስተጋብእ
38 ሙ : ለወሉድኪ:ከመ : እንተ : ታስተጋብእ: ደርሆ : እፍርሓቲሃ : ታሕተ : ክነፊሃ : ወ
39 እበይክሙ::=: ናሁ : ይትሓደግ : ለክሙ : ቤትክሙ : በድወ::=: እብሎክሙ :
ኢትሬኢዩኒ : እመይእዜ : እስከ : ሶበ : ትብሉ : ቡሩክ : ዘይመጽእ : በሰመ : እግዚእ
ብሔር::=:

1 ወወፂእ : እግዚእኢየሱስ : እመቤተ : መቅደስ : ሖረ:: ወቀርቡ : ኀቤሁ : አርደኢሁ :
2 ወአርአይዎ : ሕንጸሁ : ለመቅደስ::=: ወአውሥአ : ወይቤሎሙ : ትሬኢዩ : ዘኀ
ተ:ኵሉ:ለዓኔ: እብለክሙ: ኢይትሓደግ:ዝየ:እብኀ:ደቤ:እብኀ: ዘኢይትነሠት::=:
በለእንተ : ኀልቀተ : ዓለመ::=:

3 ወእንዘ : ይነብር : ውስተ : ደብረ : ዘይት : ቀርበ : አርደኢሁ : ኀቤሁ : ለእዝ : ይብሉ :
እንተ : ባሕቲቶሙ : ነግረነ : ማእዜ : ይከውንዝ : ወመንተ : ትእመርቱ : ለመጽአ
4 ትኪ : ወለኀልቀተ : ዓለመ::=: ወአውሥአ : እግዚእ : ኢየሱስ : ወይቤሎሙ : ዑቁ:
5 ለልቦ : ዘያስሕተክሙ::=: እስመ : ብዙኃን : ይመጽሉ : በሰመ : ዚአየ : እንዘ : ይብ
6 ሉ : ለነ : ውእቱ : መሲሕ : ወብዙኃን : ያሰሕቱ::=: ወሀለወክሙ : ትሰመዑ : ቀት
ለ: ወድመፀ : ፀባኢት : ዑቁ : ኢትደንግፁ : እስመ : ግብር : ይከውን : ኵሳሁ : ወላኮ :
7 በጊዜሃ : ዘያኀልቅ::=: ወይትነሣእ : ሕዝብ : ደበ : ሕዝብ : ወነገሠት : ላዕለ : ነገ
ሥት : ወይመጽእ : ረኃብ : ወብድብድ : ወሀከክ : በበ : ባሕውርቲሁ::=:

*ut veniat super vos sanguis omnium justorum, qui effusus est super terram 35
à sanguine Abel Justi usque, ad sanguinem Zachariæ filii Barachiæ quem
occidistis in medio Domûs sanctæ. Amen dico vobis, Veniet huic generationi 36
hoc omne. Et dicit, Jerusalem Jerusalem, quæ occidis prophetas, & 37
quæ lapidas apostolos qui missi sunt ad eam, quoties volui congregare filios
tuos; quemadmodum congregat gallina pullos suos sub alis suas & noluistis?
Ecce relinquetur vobis domus vestra solitaria. Dico vobis, Non videbitis 38
me ab hac hora, donec dicatis; Benedictus qui venit in nomine Do- 39
mini.*

CAP. XXIV.

ET exeundo Dominus Jesus à domo sancta abiit: & accesserunt ad eum 1
discipuli ejus, & commonstrabant ei ædificium templi. Et respondit, & 2
dixit iis; Videtisne hoc totum? Amen dico vobis, Non relinquetur hic lapis super
lapidem qui non destruetur.

De consummatione seculi.

Et sedens super montem olearum accesserunt discipuli ejus ad eum, dicentes 3
privatim; Dic nobis, quando erit hoc? & quid erit signum adventûs tui, &
finis mundi? Et respondit Dominus Jesus, & dicit iis; Videte ne quis vos 4
seducat. Quoniam multi venient in nomine meo dicentes, Ego sum Messiah, & 5
multos decipient. Et audituri estis bellum, & rumorem præliorum: videte ne tur- 6
bemini; quoniam revera sic fiet, sed non statim consummatio erit. Et consurget 7
gens supra gentem, & reges contra reges; & veniet fames, & pestilentia,
& commotio in singulis regionibus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

نشست شاگردان او نزد او شدند وبدو گفتند * كه اينها كي شود ونشان آمدني
4 تو چيست وانتهاء عالم كي باشد * * عيسي بديشان جواب داد وگفت برهيز باشيد
5 نبادا كسي شما را بفريبانند * زيرا كه بسياران بنام من بيايند * وبگويند منم منم
6 مسيح * وبسياران بديشان گمراه شوند * آماده وحاضر باشيد تا اراجيف را بشنويد * اوازه
جنگها بينيد * پريشان مشويد واجب است كه اينها همه بشود * الا نه بيكبار فرجام
7 بشود * * براي انكه قبيله بر قبيله برخيزند * وپادشاه بر پادشاه گرسنگيها وقحط
پيدا گردد ومردن بجاء جاء بسيار باشد *

*sederet, discipuli ejus accesserunt
ad eum, & ei dixerunt; Hæc
autem quando fient? & signum
adventûs tui quodnam est? & fi-
nis mundi quando erit? Jesus 4
illis responsum dedit, & dixit;
Cavete ne quis vos fallat. Quia 5
multi in nomine meo venient, &
dicent; Ego sum, ego sum Christus,
& multi per eos seducentur. Pa- 6
rati & præsentes animo estote, ut
cum rumores audiveritis, & com-
motiones bellorum videritis, ne tur-
bati sitis: oportet ut hæc omnia fi-
ant, sed unicâ vice finis non erit.
Quoniam tribus in tribum insur- 7
gent, & rex in regem: fames &
penuria exorientur, & mors ubi-
que locorum plurima erit.*

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΖ'.

8 Omnia autem hæc *initium* dolorum. Tunc tradent vos in tribulationē,
8 Πάντα ϑ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν,
9 & occident vos: & eritis odio *habiti* ab omnibus gen-
καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐ-
tibus, propter nomen meum. Et tunc *offendentur* multi: &
10 θνῶν, διὰ τὸ ὄνομά μου. Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ, καὶ
invicem tradent, & odio habebunt invicem. Et multi pseudoprophe-
11 ἀλλήλους παραδώσουσι, καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους. Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆ-
tæ *excitabuntur*, & seducent multos. Et *propter multiplica-*
12 ται ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσι πολλούς. Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆ-
ri iniquitatem, refrigescet charitas multorum. Qui autem *permanens* in
13 ναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. Ὁ ϑ ὑπομείνας εἰς
finem, hic *servabitur*. Et prædicabitur hoc Evangelium
14 τέλος, οὗτος σωθήσεται. Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς
regni in *universa habitata*, in testimonium omnibus gentibus: &
βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ
tunc veniet *finis*. Cùm ergò videritis abominationem desolatio-
15 τότε ἥξει τὸ τέλος. Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσε-
nis, *effatam* à Daniele propheta, stantem in loco sancto:
ως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ· ὁ
(*legens* intelligat:) Tunc qui in Judæa, fugiant ad mon-
16 ἀναγινώσκων νοείτω· Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄ-

σμδ α
σμε ι
σμς σνβ ς
σνγ β
σνδ ς
σμζ ς
σμη β

tes. Qui *super domum*, non descendat tollere aliquid de *ade*
17 ρη. Ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος, μὴ καταβαινέτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας 17
sua: Et qui in agro, non revertatur *retrò* tollere *vestes*
αὐτοῦ· Καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὰ ἱμάτια 18
suas. Væ autem *in utero habentibus*, & *lactantibus* in il-
σμθ αὐτῶν. Οὐαὶ ϑ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκεί- 19
β lis diebus. Orate autem ut non fiat fuga vestra hye-
σν ναις ταῖς ἡμέραις. Προσεύχεσθε ϑ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χει- 20
ς me, *neque in* Sabbato: Erit enim tunc tribulatio magna, qualis
σνα μῶνος, μηδὲ ἐν Σαββάτῳ· Ἔσται γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη, οἵα 21
β non fuit ab initio mundi, usque modò, neque non fiet.
οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου, ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται.
Et *si non contracti* fuissent dies illi, non fuisset *servata* omnis caro:
σμς σνβ Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· 22
ς propter *autem* electos *contrahentur* dies illi. Tunc si
σνγ διὰ ϑ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. Τότε ἐάν 23
β quis vobis dixerit; Ecce hic Christus, aut illic: *ne credatis*. *Excita-*
σνδ τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστὸς, ἢ ὧδε· μὴ πιστεύσητε. Ἐγερθή- 24
ς *buntur* enim pseudochristi & pseudoprophetæ: & dabunt signa magna & pro-
σονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται· καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέ-
digia, ita ut *seducere*, si *possibile*, & *electos*.
ρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Hæc autem omnia principium sunt dolo- 8
rum. Tunc tradent vos oppressioni, & in- 9
terficient vos: eritisque exosi omnibus gen-
tibus propter nomen meum. Tunc impin- 10
gent multi, & odio prosequetur alius alium;
& alius alium prodet. Et multi pseudopro- 11
phetæ surgent, multosque inducent in erro-
rem. Et propter multitudinem iniquitatis, 12
tepescet charitas multorum. Qui autem sus- 13
tinuerit ad finem usque, is salvus erit. Et 14
prædicabitur hoc Evangelium regni in uni-
verso mundo, in testimonium omnium gen-
tium: & tunc veniet consummatio. Quum 15
autem videritis portentum immundum vasta-
tionis, quod dictum est per Danielem pro-
phetam, stare in loco sancto; (is qui legit, in-
telligat;) Tunc illi qui in Judæa fuerint, 16
fugiant in montem: Et is qui fuerit in te- 17
cto, non descendat ut sumat quæ sunt in æ-
dibus suis. Et qui in agro fuerit, non rever- 18
tatur retrò, ut accipiat vestimentum suum.
Væ autem prægnantibus, & iis quæ nutrices 19
futuræ sunt in illis diebus. Orate verò ne 20
fiat fuga vestra hyeme, neque sabbatho. E- 21
rit enim tunc afflictio magna, qualis non fu-
it ab initio mundi, nunc usque, nec erit. Et 22
nisi decurtati fuissent dies illi, non viveret
omnis caro: verùm propter electos decur-
tabuntur dies illi. Tunc si quispiam dixerit 23
vobis, Ecce hic est Messia, aut hic: ne credi-
te. Surgent enim pseudochristi, & pseudo- 24
prophetæ, edentque signa magnifica, adeò
ut inducant in errorem (si fieri possit) et-
iam electos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Hæc omnia antecedentia sunt ter- 8
roris (i.e. perturbationis). Tunc 9
vos in angustiam tradent, & vos
interficient, & omnibus populis
odio habiti eritis propter nomen
meum. Et multi offensi erunt, 10
& se mutuò odio habebunt. Et 11
pseudoprophetæ multi prodibunt, &
populum multum seducent. Et 12
præ multitudine peccatorum cha-
ritas multorum minima erit. Qui- 13
cunque autem ad extremum pati-
entiam egerit, vivens æternùm e-
rit. Et hoc Evangelium regni in 14
universo mundi annuntiabitur, in
testimonium omnibus populis: tunc
finis veniet. Cùm signum immun- 15
di ex desolatione, quod dictum est
in Daniele propheta, videritis in
loco sancto stans, quicunque legit
intelligat. Tunc illi qui in Judæa 16
sunt, in montem fugiant. Et qui 17
super tectum fuerit; non poterit
descendere, ne quidem ut aliquid
ex domo sua accipiat. Et qui in 18
agro fuerit, retrò non poterit re-
verti, ut vestem suam sumat. Eo 19
tempore væ mulieribus prægnanti-
bus, & illis quæ infantes lactave-
rint in illis diebus.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

8 9 Hæc autem omnia initia sunt dolorum. Tunc tradent vos in tribulationem, &
10 occident vos: & eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. Et tunc
11 scandalizabuntur multi, & invicèm tradent, & odio habebunt invicém. Et mul-
12 ti pseudoprophetæ surgent, & seducent multos. Et quoniam abundavit iniqui-
13 tas, refrigescet charitas multorum. Qui autem perseveraverit usque in finem,
14 hic salvus erit. Et prædicabitur hoc Evangelium regni in universo orbe, in te-
15 stimonium omnibus gentibus: & tunc veniet consummatio. Cùm ergò videri-
tis abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele propheta, stantem in loco
16 sancto: qui legit, intelligat: Tunc qui in Judæa sunt, fugiant ad montes:
Et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua: Et qui in agro, non 17
17 18 revertatur tollere tunicam suam. Væ autem prægnantibus & nutrientibus in illis 18
19 diebus. Orate autem ut non fiat fuga vestra in hyeme, vel sabbato. Erit enim 19
20 tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modò, neque fiet. 20
21 Et nisi breviati fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro: sed propter ele- 21
22 ctos breviabuntur dies illi. Tunc si quis vobis dixerit; Ecce hìc est Christus, aut 22
23 illìc: nolite credere. Surgent enim pseudochristi, & pseudoprophetæ: & da- 23
24 bunt signa magna, & prodigia, ita ut in errorem inducantur (si fieri potest) etiam 24
electi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * وَكُلُّ هٰذَا اَوَّلُ ٱلْمَخَاضِ * حِينَيْذٍ يُسْلِمُونَكُمْ اِلَى الضِّيقِ وَيَقْتُلُونَكُمْ * وَتَكُونُونَ
9 مَبْغُوضِينَ مِنْ كُلِّ ٱلْاُمَمِ مِنْ اَجْلِ اسْمِي * وَحِينَيْذٍ يَشُكُّ كَثِيرُونَ * وَيُسْلِمُ بَعْضُكُمْ
10 بَعْضًا وَيُبْغِضُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا * وَيَقُومُ كَثِيرُونَ مِنَ ٱلْاَنْبِيَاءِ ٱلْكَذَبَةِ وَيُضِلُّونَ
11 كَثِيرِينَ * وَلِكَثْرَةِ ٱلْاِثْمِ تَقِلُّ ٱلْمَحَبَّةُ مِنْ كَثِيرِينَ * وَٱلَّذِي يَصْبِرُ اِلَى ٱلْمُنْتَهَى
12 يَخْلُصُ * وَيُكْرَزُ بِبِشَارَةِ ٱلْمَلَكُوتِ فِي جَمِيعِ ٱلْمَسْكُونَةِ شَهَادَةً لِكُلِّ ٱلْاُمَمِ * وَحِينَيْذٍ
13 يَاْتِي ٱلْاِنْقِضَاءُ * فَاِذَا رَاَيْتُمْ رِجْسَةَ ٱلْخَرَابِ ٱلَّتِي قِيلَتْ فِي دَانِيَالَ ٱلنَّبِيِّ قَائِمَةً فِي ٱلْمَكَانِ
14 ٱلْمُقَدَّسِ فَلْيَفْهَمِ ٱلْقَارِئُ * حِينَيْذٍ ٱلَّذِينَ فِي يَهُودَا يَهْرُبُونَ اِلَى ٱلْجِبَالِ * وَٱلَّذِي عَلَى
15 ٱلسَّطْحِ لَا يَنْزِلُ لِيَاْخُذَ مَا فِي بَيْتِهِ * وَٱلَّذِي فِي ٱلْحَقْلِ لَا يَرْجِعُ اِلَى وَرَائِهِ لِيَاْخُذَ
16 ثِيَابَهُ * اَلْوَيْلُ لِلْحُبَالَى وَٱلْمُرْضِعَاتِ فِي تِلْكَ ٱلْاَيَّامِ * صَلُّوا لِئَلَّا يَكُونَ هَرَبُكُمْ فِي
17 شِتَاءٍ وَلَا فِي سَبْتٍ * وَسَيَكُونُ ضِيقٌ عَظِيمٌ فِي ذٰلِكَ ٱلزَّمَانِ لَمْ يَكُنْ مِثْلُهُ مِنْ
18 اَوَّلِ ٱلْعَالَمِ حَتَّى ٱلْاٰنَ وَلَا يَكُونُ * وَلَوْلَا اَنَّ تِلْكَ ٱلْاَيَّامَ قُصِّرَتْ لَمْ يَخْلُصْ ذُو جَسَدٍ
19 لٰكِنْ لِاَجْلِ ٱلْمُخْتَارِينَ قُصِّرَتْ تِلْكَ ٱلْاَيَّامُ * حِينَيْذٍ اِنْ قَالَ لَكُمْ اَحَدٌ اَنَّ ٱلْمَسِيحَ
20 هٰهُنَا اَوْ هُنَاكَ فَلَا تُصَدِّقُوا * فَسَيَقُومُ مُسَحَاءُ كَذَبَةٌ وَاَنْبِيَاءُ كَذَبَةٌ وَيُعْطُونَ عَلَامَاتٍ
عَظِيمَةً وَاٰيَاتٍ حَتَّى يُضِلُّونَ اَصْفِيَاءَ اِنْ قَدَرُوا *

Et omnia hæc erunt principium dolo- 8
rum partûs. Tunc tradent vos an- 9
gustiæ, & occident vos: & eritis o-
diosi omnibus populis propter nomen me-
um. Et tunc hæsitabunt multi: & 10
tradet alter ex vobis alterum: &
odio prosequetur alter alterum. Et 11
surgent multi ex prophetis mendaci-
bus, & seducent multos. Et ob mul- 12
titudinem iniquitatis diminuetur cha-
ritas multorum. Et qui expectave- 13
rit usque in finem, salvabitur. Et 14
prædicabitur Evangelium regni in to-
ta habitata, in testimonium omni-
bus gentibus, ac tunc veniet con-
summatio. Quando igitur videbitis 15
abominationem destructionis, quæ di-
cta est in Daniele propheta, stantem
in loco sancto; (intelligat legens,)
Tunc qui sunt in Juda, fugient in 16
montes: Et qui super tectum, non 17
descendet tollere quod est in domo sua.
Et qui in agro, non revertetur retrò, 18
ut accipiat vestimenta sua. Væ præ- 19
gnantibus, & lactantibus in illis die-
bus. Orate, ne sit fuga vestra in hy- 20
eme, neque in sabbatho. Futura est 21
enim angustia maxima in eo tempo-
re, cui non fuit similis ab initio mun-
di usque modò, neque erit. Et nisi il- 22
li dies abbreviati essent, non salva-
retur præditus corpore: Sed propter
electos abbreviati sunt illi dies. Tunc 23
si dixerit vobis aliquis, Quòd Chri-
stus est hìc, vel illic, ne credatis.
Surgent enim Christi falsitatis, & 24
prophetæ mendaces, & dabunt signa ma-
gna & prodigia, ut seducant electos me-
os, si possint.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 9 ወዝኵሉ : ቀደሚ : ሕመም::=፦ ለጫሃ : ይጫጥዉክሙ : ለመንደቤ : ወይቀትሉ
10 ሉክሙ : ወይቀሠፈክሙ : ወይጸልእክሙ : ኵሉ : ሕዝብ : በእንተ : ስምየ::=፦ ወ
11 ለጫሃ : ይዐልዉ : ብዙኀን : ወይጸልሉ : በቤናቲሆሙ : ወይትቃተሉ::=፦ ወብዙኀን :
12 ሐሰዊያን : ነቢያት : ይመጽሉ : ወብዙኀን : ያስሕቱ::=፦ ወእመብዝኀ : ለእኪይ :
13 ተሰኵስ : ፍቅር : ብዙኀት::=፦ ወዘስ : ለዝለፈ : ትዕግሰቶ : ውእቱ : ዘይድኅን::=፦
14 ወይሰበክ : ዝወንጌለ : መንግሠት : ውስተ : ኵሉ : ዓለመ : ከመ : ይኩን : ሰመዐ :
15 ላዕለ : ኵሉ : ለሕዝብ : ወይእተ : ለጫረ : ይበጽሕ : ሣልቀተ : ለለመ::=፦ ለ
መርሊክሙ : ሣሰር : ለሙስና:: ዘተብህለ : በደኒኤል : ነቢይ : እንዘ:ይቀውመ : ውስተ :
16 መስክ : ቅዱስ : ዘያነብብ : ይለቡ::=ፀ ለጫሃ : እለ : ውስተ : ይሁደ : ይጕዩ : ው
17 ስተ : ለድባር::=፦ ወዘውስተ : ናሕስ : ሊይጎድ : ይኑሣእ : ዘውሰተ:ቤት::=፦ ወዘውስ
18 ተ : ገረህት : ሊይትመየጥ : ድኅሪሁ : ይኑሣእ : ልበሱ::=፦ ለቤሉን : ባሕቱ : ለፅኑ
19 ሳት : ወለእለ : ይሐፅና : በውእቱ : መዋዕል::=፦ ወጸልዩ : ሊይኩን : ጕዮክሙ :
20 በክረምት : ወበሰንበት::=፦ እስመ : ይከውን : ውእተ : ለጫረ : ዒቢይ : ሕማመ :
21 ወመንድቤ : ዘሊከነ : እመቅድመ : ዓለመ : ወእስከ : ዮመ : ወሊይኩንሂ::=፦ ወሰ
22 በ : ለኮሁ : ዘኅጸሬ : እማንቱ : መዋዕል : ለልቦ : ዘእመድኅነ : መኑሂ : ዘለጋ::
23 ወበሕቱ : በእንተ : ኅሩያን : ይኅጽሬ : እማንቱ : መዋዕል::=፦ ለጫሃ : ለእመ :
24 ዘይቤሉክሙ : ነዋ : ዘየ : ሃሎ : ክርስቶስ : ወነዋ : ክሕስ : ሊትእመኑ::=፦ እስመ :
ይመጽሉ : ሐሰዊያን : ሞሲሕ : ወሐሰዊያን : ነቢያት : ወይገብሩ ; ተአመረ : ዐበይ
ተ : ወመንክረ : ለለሰሕቶ : ሰበ ሰ : ይትሀሉሙሁ : ለኅሩያን::=፦

Et hæc omnia sunt principium doloris. Tunc tradent vos tribulationi, 8
& occident vos, & flagellabunt vos: & odio habebunt vos omnes 9
gentes propter nomen meum. Et tunc prævaricabuntur multi, & odio 10
habebunt invicém: & trucidabuntur. Et multi pseudoprophetæ veni- 11
ent, & multos seducent. Et præ abundantia iniquitatis claudicabit di- 12
lectio multorum. Et qui continuaverit tolerantiam suam, is salvus 13
erit. Et prædicabitur hoc Evangelium regni in universo mundo, ut sit 14
testimonio super omnes gentes, & illá die veniet finis mundi. Quum 15
videritis turpitudinem desolationis, quæ dicta est in Daniele propheta
stantem super loco sancto: qui legunt intelligant. Tunc qui in Judæa 16
fuerunt, fugient in montes: Et qui in tecto, non descendet sumere quod 17
fuit in domo: Et qui in agro non revertetur retrò sumere vestimentum 18
suum. Væ præcipuè prægnantibus, & sinu portantibus in illo die. Et 19
orate ne fiat fuga vestra in hyeme, vel in Sabbatho. Et quoniam erit 20
isto die afflictio magna, & tribulatio, quæ non fuit à principio mundi 21
usque hodiè, neque erit. Et nisi abbreviati fuissent isti dies nullus sal- 22
vus esset qui ex carne constat: sed propter electos abbreviati erunt 23
isti dies. Tunc si quis dicet vobis, Ecce hic est Christus, aut ecce 24
illic: ne credite. Quoniam venient pseudochristi, & pseudoprophetæ:
& facient signa magna & miracula, seducere si possent vel e-
lectos.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 *اکنون نماز کنید تا کریختني شما بزمستان † نباشد * ونه در روز شنبه * وبشود † عظیم
21 تنکي ودشخواري که از ابتداي عالم تا این ساعت مانند او نشد * وبشود * * اگر ان
22 روزها کوتاه نمي شدند * هر کوشتمندي زنده نمي ماند الا براي پاکان † ان روزها
23 کوتاه شوند * * واگر بدان روزها کسي بشما بگوید که مسیح اینجاست * یا انجا باور
24 مدارید * * زیرا بسیار مسیحان وپیغمبران دروغي ظاهر شوند * وایتها سهمناك پیدا
کنند ومردم بسیار گمراه کنند * وبفریبانند تا گزیدگان نیز *

Orate jam ut fuga vestra in hyeme 20
non sit, neque in die sabbathi. Erit 21
autem angustia summa et calamitas,
ut ab initio mundi usque ad hanc ho-
ram similis ei non fuerit, nec erit.
Et nisi illis dies abbreviati essent, 22
nullum carne constans vivum mane-
ret: sed propter sanctos dies illi
abbreviati erunt. Et si in illis die- 23
bus quisquam vobis dixerit, quòd
Christus hic est, aut illic: fidem ne
habeatis. Quia multi Christi & 24
prophetæ falsi apparebunt, & signa
terribilia edent, & homines plurimos in errorem inducent & decipient, usque electos etiam.

Digitized by Google

25 Ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν. 26 Ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ
Ecce prædixi vobis. Si ergò dixerint vobis; Ecce in deserto est, ne
exeatis: Ecce in conclavibus, ne credatis. Sicut enim fulgur exit
27 ἐξέλθητε· ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται
ab Orientibus, & apparet usque Occidentes: ita erit & præsentia filii ho-
ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν· οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀν-
28 minis. Ubicunque enim fuerit cadaver, illuc congregabuntur aquilæ. Sta-
29 θρώπου. Ὅπου γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί. Εὐ-
tim autem post tribulationem dierum illorum, Sol obscurabitur, &
θέως δὲ μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ
Luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cœlo, & &
ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
efficaciæ cœlorum concutientur. Et tunc parebit signum filii
30 αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ
hominis in cœlo: & tunc plangent omnes tribus terræ, & videbunt
τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται
filium hominis venientem in nubibus cœli, cum efficacia & gloria
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης
multa. Et legabit angelos suos cum tuba voce magna:
31 πολλῆς. Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης,
& congregabunt electos ejus à quatuor ventis, à summis
καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων
cœlorum usque extrema eorum. A verò ficu discite parabolam: Cùm
οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν 32
jam ramus ejus fuerit tener, & folia germinaverint, scitis quia
ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι
propè æstas. Ita & vos, cùm videritis omnia hæc, scitote quia
ἐγγὺς τὸ θέρος. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι 33
propè est in januis. Amen dico vobis; Non præteribit generatio
ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ 34
hæc, donec omnia ista fiant. Cœlum & terra præteribunt:
αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται· 35
verùm verba mea non præteribunt. De autem die illa, &
οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καὶ 36
hora nemo scit, neque angeli cœlorum, si non Pater meus so-
τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μό-
lus. Sicut autem diebus Noe, ita erit & adventus Filii
νος. Ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ 37
hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluvium, com-
τοῦ ἀνθρώπου. Ὥσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, τρώ- 38
edentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes, usque quo die intravit
γοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε
Noe in arcam:
Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν·

ΝΗ' σξ ς σξα ε

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ܗܐ ܡܐ ܕܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܀ ܐܢ ܗܢ ܐܡܪܝܢ ܠܟܘܢ ܕܗܐ ܒܡܕܒܪܐ ܗܘ ܠܐ ܬܦܩܘܢ ܀ ܐܢ ܗܢ ܐܡܪܝܢ ܠܟܘܢ
26
27 ܕܗܐ ܒܓܘ ܒܝܬܐ ܠܐ ܬܗܝܡܢܘܢ ܀ ܐܝܟ ܕܒܪܩܐ ܢܦܩ ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܘܡܬܚܙܐ ܥܕ ܡܥܪܒܐ ܗܟܢܐ
28 ܢܗܘܐ ܡܬܬܗ ܕܒܪ ܐܢܫܐ ܀ ܐܝܟ ܕܐܝܟܐ ܕܐܝܬ ܦܓܪܐ ܬܡ ܢܬܟܢܫܘܢ ܢܫܪܐ ܀ ܘܒܣܪ
29 ܗܐ ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ ܕܒܬܪ ܥܩܬܐ ܕܝܘܡܐ ܗܢܘܢ ܢܚܫܟ ܫܡܫܐ ܘܣܗܪܐ ܠܐ ܢܬܠ ܢܘܗܪܗ ܘܟܘܟܒܐ
ܢܦܠܘܢ ܡܢ ܫܡܝܐ ܘܚܝܠܬܐ ܕܫܡܝܐ ܢܬܙܥܙܥܘܢ ܀ ܘܗܝܕܝܢ ܢܬܚܙܐ ܐܬ ܣܝܡܐ ܕܒܪ ܐܢܫܐ ܒܫܡܝܐ
30 ܘܗܝܕܝܢ ܢܣܦܕܘܢ ܟܠ ܫܒܛܐ ܕܐܪܥܐ ܘܢܚܙܘܢ ܐܬ ܒܪ ܐܢܫܐ ܕܐܬܐ ܥܠ ܥܢܢܐ ܕܫܡܝܐ
ܒܚܝܠܐ ܘܫܘܒܚܐ ܣܓܝܐܐ ܀ ܘܫܕܪ ܠܐܟܣܢܝܘܗܝ ܥܡ ܩܠܐ ܪܡܐ ܘܟܢܫ ܒܚܪ ܒܪܝܪܝ ܐܪܒܥ
31 ܪܘܚܬܐ ܡܫܦܪ ܡܢ ܣܦ ܫܡܝܐ ܥܕ ܣܦ ܟܠ ܬܚܘܡܗ ܀ ܘܡܢ ܬܐܢܬܐ ܕܬܐܬܐ ܢܣܒ ܡܬܠܗ ܕܬܐܬܐ
ܕܢܢ ܐܦ ܟܕ ܢܦܪܚ ܥܠܒܗ ܢܝܕܥ ܕܩܪܝܒ ܗܘ ܩܝܛܐ ܀ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܟܕ ܬܚܙܘܢ ܟܠ ܗܠܝܢ
32 ܬܕܥܘܢ ܕܩܪܝܒ ܗܘ ܥܠ ܬܪܥܐ ܀ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܥܕܝ ܗܕܐ ܕܪܐ ܕܐܢܫܬ ܠܐ
33 ܢܥܒܪ ܥܕ ܕܟܠ ܗܠܝܢ ܢܗܘܘܢ ܀ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܢܥܒܪܘܢ ܘܡܠܝ ܠܐ ܢܥܒܪܘܢ ܀ ܘܥܠ ܝܘܡܐ
34 ܗܘ ܘܥܠ ܫܥܬܐ ܗܘ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܫ ܘܠܐ ܡܠܐܟܐ ܕܫܡܝܐ ܐܦ ܠܐ ܒܪܐ ܐܠܐ ܐܒܐ ܠܒܕܗ ܀
35 ܘܐܝܟ ܕܝܘܡܝ ܢܘܚ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܡܬܬܗ ܕܒܪ ܐܢܫܐ ܀ ܐܝܟ ܕܒܝܘܡܝܢ ܗܢܘܢ ܕܩܕܡ ܛܘܦܢܐ
ܗܘܘ ܐܟܠܝܢ ܘܫܬܝܢ ܓܒܪܐ ܘܢܫܐ ܡܬܚܬܢܝܢ ܥܕ ܝܘܡܐ ܕܥܠ ܢܘܚ ܠܬܝܬܐ ܀ ܘܠܐ ܝܕܥܘ
ܥܕ ܕܐܬܐ ܛܘܦܢܐ ܘܣܚܪ ܟܠܗܘܢ ܀ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܡܬܬܗ ܕܒܪ ܐܢܫܐ ܀ ܬܪܝܢ ܢܫܐ ܢܗܘܘܢ
37 ܒܚܩܠܐ ܚܕ ܢܬܩܒܠ ܘܚܕ ܢܫܒܩ ܀ ܬܪܝܢ ܢܫܐ ܢܗܘܘܢ ܒܛܚܢܐ ܚܕ ܢܬܩܒܠ ܘܚܕ ܢܫܒܩ ܀
38 ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܡܬܬܗ ܕܒܪ ܐܢܫܐ ܀ ܐܝܟ ܕܒܝܘܡܝ ܢܘܚ ܗܟܢ ܗܘܘ ܐܟܠܝܢ ܘܫܬܝܢ ܓܒܪܐ
ܘܢܫܐ ܡܬܚܬܢܝܢ ܥܕ ܝܘܡܐ ܕܥܠ ܢܘܚ ܠܬܝܬܐ ܀

Ecce prædixi vobis. Si ergò dixerint vobis, Ecce in deserto est, ne exieritis: aut, Ecce in cubiculo est, ne fidem adhibueritis. Quemadmodum fulgur exit ab Oriente, & videtur in Occidentem usque: ita futurus est adventus filii hominis. Ubicunque verò erit cadaver, ibi congregabuntur aquilæ. Statim autem post angustiam dierum illorum Sol obtenebrescet, & Luna non ostender splendorem suum, & stellæ cadent è cœlis, & virtutes cœlorum commovebuntur. Tunc-que apparebit signum Filii hominis in cœlis: & tunc plangent omnes generationes terræ, & conspicient Filium hominis venientem super nubes cœli cum virtute & gloriâ multâ. Et mittet angelos suos cum tubicine magno, & congregabunt electos ejus à quatuor ventis, ab extremo cœlorum usque ad extremum eorum. A ficu autem discite parabolam: nam statim atque rami ejus tenerescunt, & enascuntur folia ejus, scitis adventare æstatem. Sic & vos quum videritis hæc omnia, scitote rem perveniſſe ad portam. Amen dico vobis, Nequaquam præterituram generationem istam, usquedum hæc omnia fiant. Cœlum & terra præteribunt, at sermones mei nequaquam præteribunt.

Lectio Defunctorum. 63.

De die autem illo, & de hora illa nemo novit, ne angeli quidem cœlorum, sed Pater tantùm. Sicut autem diebus Noe, ita futura est adventus filii hominis. Sicut enim qui erant ante diluvium, edebant & bibebant, & ducebant uxores, dabantque viris, ad eum usque diem quo ingressus est Noe in arcam:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * اينك پيشتر بشما گفتم * * اگر بشما بگويند * كه در ويرانيست * بدر
26
27 ميائيد * واگر بگويند در خلوت است باور مداريد * * براي انك همچون برق از مشرق
28 بتابد وتا مغرب نموده شود * امدني فرزند ادمي اينچنين بشود * * براي انك هر
29 كجا كه تن باشد كركسان انجا گرد شوند * * پستر ازين دشخواريها آفتاب
تاريك شود * وماه روشنايي خود ننمايد * ستاركان از اسمان فرو ريزند * نيرومندان
آسماني وپاكان بلرزند * * انكه نشان فرزند ادمي در آسمان نموده شود * واز انجا
30 تمامت دودمان زاري كنند * وفرزند بشر را ببينند * كه بر ابر آسمان بيايد * با
نيرومندي وعظمت بسيار * * وفرشتكان خود را بفرستد * با صور بزرك * تا گزيدكان اورا
31 فراهم آورند از چهار جان * از سر آسمان * تا سر ايشان * * مثلها از درخت انجير بياموزيد *
32 وقتي كه بينيد شاخهاء او تازه كردند * وبركهاء او برويند بدانيد كه تابستان رسيد

Ecce antea dixi vobis. Si vobis dixerint quòd in deserto est; ne exeatis: & si dixerint, In penetrali est, ne credatis. Quemadmodum enim fulgur ex Oriente effulget, & usque ad Occidentem cernitur: adventus Filius hominis ejusmodi erit. Nam ubicunque corpus fuerit, vultures illic congregabuntur. Post has calamitates Sol tenebrosus erit, & Luna lumen suam non ostendet, & stellæ de cælo defluent, potentia etiam cœli & pura contremiscent. Tunc signum Filii hominis in cœlis ostendetur: & exindè universa tribus planctum facient, & Filium hominis videbunt, qui super nubes cœli veniet, cum potentia & magnificentia multa. Et Angelos suos mittet cum buccina magna, ut electos ejus congregent à quatuor ventis, à summitate cœlorum usque ad summitatem eorum. Parabolas ab arbore ficûs discite: Quo tempore videtis ramos ejus teneros esse factos, & folia ejus crescere, scitis æstatem adesse.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

25 Ecce prædixi vobis. Si ergò dixerint vobis; Ecce in deserto est, nolite exire; ecce
26 in penetralibus, nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab Oriente,& paret usque
27 in Occidentem : ita erit et adventus Filii hominis. Ubicunque fuerit corpus,illic
28 congregabuntur & aquilæ. Statim autem post tribulationem dierum illorum,Sol
29 obscurabitur,& Luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cœlo, & virtu-
30 tes cœlorum commovebuntur: Et tunc parebit signum Filii hominis in cœlo :
& tunc plangent omnes tribus terræ : & videbunt Filium hominis venientem in
31 nubibus cœli cum virtute multa, & majestate. Et mittet angelos suos cum tuba ;
& voce magna : & congregabunt electos ejus à quatuor ventis, à summis cœlo-
rum usque ad terminos eorum. Ab arbore autem fici discite parabolam : Cùm 32
jam ramus ejus. tener fuerit, & folia nata, scitis quia propè est æstas : Ita, & vos 33
cùm videritis hæc omnia, scitote quia propè est in januis. Amen dico vobis; Quia 34
non præteribit generatio hæc, donec omnia hæc fiant. Cœlum & terra transi- 35
bunt, verba autem mea non præteribunt. De die autem illa & hora nemo scit, 36
neque angeli cœlorum, nisi solus Pater. Sicut autem in diebus Noë, ita erit 37
& adventus Filii hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluvium comeden- 38
tes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes, usque ad eum diem, quo intravit
Noë in arcam,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 26 * هُوذَا قَدْ نَقَدَّمْتُ فَأَخْبَرْتُكُمْ * فَإِنْ قَالُوا لَكُمْ إِنَّهُ فِي ٱلْبَرِّيَّةِ فَلَا تَخْرُجُوا أَوْ فِي ٱلْمَخَادِعِ فَلَا
27 تُصَدِّقُوا * لِأَنَّهُ كَمَا أَنَّ ٱلْبَرْقَ يَخْرُجُ مِنَ ٱلْمَشْرِقِ وَيَظْهَرُ فِي ٱلْمَغْرِبِ كَذٰلِكَ يَكُونُ مَجِيءُ ٱبْنِ ٱلْإِنْسَانِ *
28 29 لِأَنَّهُ حَيْثُ تَكُونُ ٱلْجُثَّةُ فَهُنَاكَ تَجْتَمِعُ ٱلنُّسُورُ * وَلِلْوَقْتِ بَعْدَ ضِيقِ تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ تُظْلِمُ
30 ٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ لَا يُعْطِي ضَوْءَهُ * وَٱلْكَوَاكِبُ تَتَسَاقَطُ مِنَ ٱلسَّمَاءِ * وَقُوَّاتُ ٱلسَّمَاءِ تَتَزَعْزَعُ * وَحِينَئِذٍ
تَظْهَرُ عَلَامَةُ ٱبْنِ ٱلْإِنْسَانِ فِي ٱلسَّمَاءِ * وَحِينَئِذٍ كُلُّ قَبَائِلِ ٱلْأَرْضِ * وَيَرَوْنَ ٱبْنَ ٱلْإِنْسَانِ
31 آتِيًا عَلَى سَحَابِ ٱلسَّمَاءِ مَعَ قُوَّةٍ وَمَجْدٍ كَثِيرٍ * وَيُرْسِلُ مَلَائِكَتَهُ مَعَ صَوْتِ ٱلسَّافُورِ ٱلْعَظِيمِ
32 وَيَجْمَعُونَ مُخْتَارِيهِ مِنْ أَرْبَعِ ٱلرِّيَاحِ مِنْ أَقْصَى ٱلسَّمَاوَاتِ إِلَى أَقْصَائِهَا * فَمِنَ ٱلتِّينَةِ تَعَلَّمُوا
33 ٱلْمَثَلَ * فَإِنَّهُ إِذَا لَانَتْ أَغْصَانُهَا وَخَرَجَتْ أَوْرَاقُهَا عَلِمْتُمْ أَنَّ ٱلصَّيْفَ قَدْ دَنَا * كَذٰلِكَ أَنْتُمْ أَيْضًا
34 إِذَا رَأَيْتُمْ هٰذَا كُلَّهُ فَٱعْلَمُوا أَنَّهُ قَدْ قَرُبَ عَلَى ٱلْأَبْوَابِ * آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ أَنْ هٰذَا ٱلْجِيلَ لَا
35 يَزُولُ حَتَّى يَكُونَ هٰذَا كُلُّهُ * وَٱلسَّمَاءُ وَٱلْأَرْضُ يَزُولَانِ وَكَلَامِي لَا يَزُولُ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلتِّسْعُ وَٱلسَّبْعُونَ *

36 37 * وَأَمَّا ذٰلِكَ ٱلْيَوْمُ وَتِلْكَ ٱلسَّاعَةُ لَا يَعْرِفُهَا أَحَدٌ وَلَا مَلَائِكَةُ ٱلسَّمَاءِ إِلَّا ٱلْآبُ وَحْدَهُ * وَكَمَا كَانَ
38 فِي أَيَّامِ نُوحٍ كَذٰلِكَ يَكُونُ ٱسْتِعْلَانُ ٱبْنِ ٱلْإِنْسَانِ * لِأَنَّهُمْ كَمَا كَانُوا قَبْلَ أَيَّامِ ٱلطُّوفَانِ يَأْكُلُونَ
وَيَشْرَبُونَ وَيَزَوَّجُونَ * وَيُزَوِّجُونَ * إِلَى ٱلْيَوْمِ ٱلَّذِي دَخَلَ فِيهِ نُوحٌ ٱلسَّفِينَةَ *

Ecce præveni, & nuntiavi vobis. Si 25
igitur dixerint vobis, Quòd ipse est in de- 26
serto, ne exeatis : aut, In penetralibus,
ne credatis. Nam quemadmodum fulgur 27
exit ab Oriente, & conspicitur in Occi-
dente : ita erit adventus Filii hominis.
Quoniam ubi erit cadaver, illic con- 28
gregabuntur aquilæ. Et statim post an- 29
gustiam illorum dierum obscurabitur Sol,
& Luna non dabit lumen suum, & stel-
læ dilabentur de cœlo, & virtutes cœli
commovebuntur. Et tunc apparebit si- 30
gnum filii hominis in cœlo : & plangent
tunc omnes tribus terræ : Et videbi-
tis filium hominis venientem super nu-
bes cœli cum virtutibus et gloriâ magnâ.
Et mittet angelos suos cum voce tubæ 31
magnæ : & congregabunt electos ejus à
quatuor ventis, à remotissimis cœlorum us-
que ad remotissima eorum. A fico autem 32
percipietis parabolam : Nam cùm molle-
scunt rami ejus, & emergunt folia ejus,
scitis quia æstas proxima est. Ita vos 33
etiam, quando videbitis hæc omnia, sci-
tote jam adstare ad januas. Amen dico 34
vobis, Quia hæc generatio non præteribit
donec fiant hæc omnia. Imò cœlum & 35
terra transibunt, verba autem mea non
transibunt.

Sectio septuagesima nona.

At verò diem illam & horam nemo scit, 36
neque angeli cœli, nisi Pater solus. Et 37
quemadmodum fuit in diebus Noe, ita
erit apparitio Filii hominis : Nam sicut 38
erant ante dies diluvii comedentes &
bibentes, & nubentes, & maritos du-
centes usque ad diem quo intravit Noe
in navim,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ናሁ : ቀደምኩ : ነገርኮትክሙ::=፨ እምኬ ፡ ይቤሉክሙ : ኀዋ : ገደመ : ሃሎ : ሊት
26 ፀሓይ : ወነፍዉ : ውስተ : ኦብያት:: ሊትእመኑ::=፨ እሙ : ከመ : እንተ : መብረ
27 ቅ : ይወፅእ : እመጽባሕ : ወያበርቅ : እስካ : ዔርባ : ከማሁ : መጽአቱ : ለወልደ :
28 እጓለ : እመ : ሕያው::=፨ ኍበ : ሀለዉ : ጊደለ : ህየ : ይትጋብኡ : ለነስሮት::=፨
29 ወበጊዜሃ : እመድኅረ : ሕማሞን ፡ ለእማንቱ : መዋዕል : ፀሓይኒ : ይጸልም : ወወር
ኀኒ : ሊይሁብ : ብርሃኖ : ወከዋክብትኒ ፡ ይወድቁ ፡ እሙሰጣይ : ወያንቀለቅል : ኀይ
30 ለ : ሰማያት::=፨ ወይእተ : ለሚረ : ያስተርኢ : ታእመሪሁ : ለወልደ : እጓለ : እ
መ : ሕያው : በሰማይ:: ለሚሃ : ይበኪዩ : ኵሉ : እስክዘበ : መድር:ፁ ወይሬኢይዎ :
ለወልደ : እጓለ : እመ : ሕያው : በይመናተ : ሰማይ ፡ እንዘ : ይመጽእ : መስለ : ኀ
31 ይል : ወእክሊት : ብዙኀ::=፨ ወይፈንዎ : ለመላእክቲሁ : መስለ : ቃለ : ቃርን : ዐቢይ : ወያስተጋብኡ : ለኅሩያቲሁ : እመለሮባዕቱ ፡ መክን : እመአጽናፉ ፡ ሰማይ:
32 እስከ ፡ ለጽናፉ : መድር:=፨ ወእመበለስ : ለእመረ ፡ ለመሳሊሁ : እመከመ : ኵነ :
33 ዐጽቃ : ድኩመ : ወቀጸነ : ልምልሙ : ተአምሩ ፡ ከመ : ቀርቡ : ማእረጉ::=ፁ ከ
ማሁኬ : ለእትመሂ: እመከመ : ሮሊክሙ : ዘእተ : ኵሉ : ለእመረ : ከመ : ቀርበ :
34 ወሃሎ : ኅቡ : ኍሳት::=፨ ለሚን : እብለክሙ : ከመ : ሊተኅልፍ : ዛትወልድ : እ
35 ስከ : ዝኵሉ : ይትገበር:=፨ ሰማይ፡ ወመድር ፡ የሓልፉ : ወቃልየሰ፡ ኢሕጎልፍ::=ፁ
በእንተ : ሰዐት: ወዕለት::=፨
36 ወኢኪያሃ : ፅቡት : ወሰዓት : ለዕቡ : ዘያእመረ : ሊመላእክተ : ሰማይ : ወለ : ወልደ :
37 ዘእንበለ : አብ : ባሕቲቱ::=፨ ወኪከሙ : ኮን : በመዋዕሊሁ : ለኖሕ ፡ ከማሁ : ውእቱ :
38 መጽላቱ: ለወልደ : እጓለ: እመ : ሕያው:=፨ ከመ : ይእተ : ለሚረ : እመቅድመ : ኢይጎ :
ይበልዑ : ወይሰትዩ : ያወስቡ ፡ ወይትዋሰቡ ፡ እስከ ፡ ለዕ : ቦጹ : ኖኅ : ውስተ : ንፍቀ : ታቦት:=፨

Ecce prædixi vobis. Si igitur dicent vobis, Ecce in deserto est, ne egre- 25
dimini : & Ecce in ædibus, ne credite. Quia sicut fulgur exit ab Oriente, 26
& coruscat usque ad Occidentem, ita adventus filius hominis. Ubi 27
fuit certamen, ibi congregabuntur aquilæ. Et statim post tribulationem il- 28
lorum dierum, sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum; & stellæ 29
cadent è cœlo, & commovebitur potestas cœli. Et istâ die apparebit si- 30
gnum filii hominis in cœlo : tunc flebunt omnes gentes terræ : & videbunt
filium hominis in nubibus cœli venientem cum potestate, & gloriâ multâ.
Et mittet angelos suos, cum voce cornu magni : & congregabunt electos 31
ejus è quatuor locis, à terminis cœli ad terminos terræ. Et à ficu discite 32
parabolam ejus diei, Quando fuit ramus ejus infirmus, & folia ejus te-
nera sunt, noscitis quòd appropinquat messis. Sic igitur vos, quando vi- 33
debitis hæc totum, scitote quòd appropinquat, & est ad fores. Amen 34
dico vobis, Quòd non præteribit hæc generatio donec hoc totum perficia-
tur. Cœlum & terra transibit, sed verbum meum non transibit. 35

De die & hora.

Et istam diem, & horam nemo est qui scit eam, non angeli cœli, neque 36
filius, sed pater solus. Et sicut fuit in diebus Noah, sic est adventus 37
filii hominis. Sicut in tempore ante diluvium edebant, bibebant, 38
cebant uxores, & nuptum dabantur, usque dum intrâsset Noah in medi-
um arcæ:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

33 34 * چون اینها همه ببینید بدانید که نزدیك آمده باشد * راست بشما بگویم
35 * این دوده نگذرد تا این همه بیایند * اسمان وزمین بگذرند وسخنهاء من نگذرند *
36 37 * آن روز وآن ساعت را کسي نداند * ازفرشتکان وادمي الا پدر تنها * چنانك در
روزگار نوح ازطوفان مردم وقوف نداشتند وبیامد * آمدن خویش ادمي چنان باشد *
38 * وپیشتر از آمدن طوفان مردم غافل بودند * مي خوردند * ومي اشامیدند * وعروسي
ونکاح مي کردند * تا وقتي که نوح در کشتي رفت

Ita cùm hæc omnia videritis, sci- 33
tote cum propè advenisse. Utique 34
vobis dico, Hæc generatio non tran-
sibit donec hæc omnia veniant. Cæ- 35
lum & terra præteribunt, at ver-
ba mea non præteribunt. Illum au- 36
tem diem & illam horam nemo scit
ex Angelis & hominibus, sed Pa-
ter solus. Quemadmodum in die- 37
bus Noah, de diluvio homines noti-
tiam non habuerunt, & illud ve-
nit : adventus Filii hominis talis
erit. Nam antequàm veniret di- 38
luvium, homines socordes erant,
comedebant, & bibebant, et nuptias
& conjugium faciebant, usque ad
tempus quo Noah arcam ingres-
sus est,

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΗ'. ΝΘ'.

Et non cognoverunt, donec venit diluvium, & tulit omnes: ita erit &
39 Καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἦρεν ἅπαντας· οὕτως ἔσται καὶ
præsentia filii hominis. Tunc duo erunt in agro: unus
40 ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς
assumitur, & unus relinquitur. Duæ molentes in mola: una
41 παραλαμβάνεται, καὶ ὁ εἷς ἀφίεται. Δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλωνι· μία
assumitur, & una relinquitur. Vigilate ergò: quia nescitis quâ
42 παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται. Γρηγορεῖτε οὖν· ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ
horâ Dominus vester venit. Illud autem scitote, quoniam si sciret pa-
43 ὥρᾳ ὁ Κύριος ὑμῶν ἔρχεται. Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰ-
terfamilias quâ custodiâ fur venit, vigilaret utique, & non fi-
κοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν εἴ-
neret perfodi domum suam. Propter hoc & vos estote parati, quia
44 ασε διορυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι
quâ horâ non putatis, Filius hominis venturus est. Quis, putas, est fidelis ser-
45 ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦ-
vus & prudens, quem constituit dominus suus super familiam suam, ad dan-
λος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ δι-
dum illis cibum in tempore; Beatus servus ille, quem veniens
46 δόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν
dominus ejus, invenerit facientem sic. Amen dico vobis, Quoniam super
47 ὁ κύριος αὐτοῦ, εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ
omnibus substantiis suis constituet eum. Si autem dixerit malus
πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς 48
servus ille in corde suo; Tardat dominus meus venire: Et cœ-
δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν· Καὶ ἄρ- 49
perit percutere conservos, edere autem & bibere cum ebriosis: Veniet
ξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους, ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν μετὰ τῶν μεθυόντων· Ἥξει 50
dominus servi illius in die qui non expectat, & in hora quâ non scit:
ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει·
Et dividet eum, & partem ejus cum hypocritis ponet: illic
Καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ 51
erit fletus, & stridor dentium.
ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'. ΝΘ'.

CAP. XXV.

Tunc similabitur regnum cœlorum decem virginibus: quæ ac-
Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις· αἵτινες λα- 1
cipientes lampades suas, exierunt in occursum Sponsi. Quinque autem
βοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. Πέντε δὲ 2
erant ex eis prudentes, & quinque fatuæ. Quæ fatuæ sumentes lam-
ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι, καὶ αἱ πέντε μωραί. Αἵτινες μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμ- 3
padas suas, non sumpserunt secum oleum:
πάδας ἑαυτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 ... * ... Neque cognoverunt donec venisset diluvium, & abstulisset omnes: sic futurus est ad- 39
40 ... * ... ventus filii hominis. Tunc duo erunt in vil- 40
41 ... la, unus assumetur, & alter relinquetur. Et 41
42 ... duæ erunt molentes in pistrino, una assume- 42
43 ... tur, & altera relinquetur. Vigilate ergò, 43
44 ... quia nescitis quâ horâ venturus est dominus vester. Hoc autem scitote, si sciret domi- 44
nus domûs quânam vigiliâ fur venturus sit, vigilaret, nec sineret perfodi domum suam. Propterea & vos estote parati: nam quâ horâ non putatis, venturus est filius ho-
minis.

Oblatio dominicæ Sacerdotum. 64.

45 ... * ... Quis igitur est servus fidelis & sapiens, 45
46 ... quem constituit dominus suus super filios 46
47 ... domûs suæ, ut det eis cibum in tempore 47
48 ... suo? Felix ille servus, quem quum veniet 48
49 ... dominus ejus, invenerit ita facientem. A- 49
50 ... men dico vobis, Constituet eum super omnia 50
51 ... quæ habet. Sin autem dixerit servus ille 51
nequam in corde suo, Dominus meus tardat adventum: Cœperitque percutere con-
servos suos, & fuerit edens ac potans cum ebriosis: Veniet dominus servi illius, quo die non putat, & quâ horâ non novit. Et dissecabit eum, ponetque partem ejus cum hypocritis: illic erit fletus & stridor dentium.

Nocturno tertio noctis secundæ Passionis. Et pro mulieribus sanctis. 65.

CAP. XXV.

1 ... * ... Tunc assimilabitur regnum cœlorum de- 1
2 ... cem virginibus illis, quæ sumpserunt lam- 2
3 ... pades suas, & exierunt in occursum Sponsi & Sponsæ. Quinque autem ex eis sapientes 3
erant, & quinque fatuæ. Et hæ fatuæ sumpserant quidem lampades suas, sed non assumpserant secum oleum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 * وطوفان بيامد وهمه راخفه كرد وببرد * اين چنين شود آمدن فرزند ادمي * اكر 39
40 دو كس درده باشند يكي سنده شود * ويكي بماند * ودو زن باشند كه در 40
41 اسياب ارد خرد كنند يكي بماند * ويكي سنده شود * * اكنون بيدار باشيد 41
42 براي انك نمي دانيد كه كدامين ساعت خداوند شما بيايد * * اين نيز بدانيد 42
43 اكر خداوند خانه مي دانست در كدامين بخش ازشب دزد بيايد * بيدار مي بود 43
ونمي كداشت كه خانه او بتاراج رود * براي اين نيز شما معد واستوار باشيد * 44
كه دران ساعت كه نمي انديشيد فرزند ادمي بيايد

CXVII. Parabola servi fidelis & prudentis.

بنده امين ودانا * كدامين است بنده امين ودانا * كه خداوند اورا 45
برخانه خود كماشته كرد * كه بهنكام در بايست ايشان بدهد * * خنك آن بنده كه 46
خداوند او بيايد * اورا بيابد كه اين چنين كرده باشد * * راست بشما بكويم * كه اورا 47
برهرچه دارد بكمارد * واكر اين بنده در نفس خود بكويد * كه خداوند من در آمدن 48
دير خواهد كشيد * * اغاز كند وخواجه طاشان خود را بزند وبرنجاند * وبا مستان بخورد وبياشامد * 49

Et diluvium venit, & omnes suffo- 39
cavit & sustulit: ad eundem mo- 40
dum erit adventus Filii hominis. Si 41
duo homines in agro fuerint, unus accipietur & alter manebit. Et duæ 42
mulieres fucrint, quæ in mola fari-
nam molant, una manebit & alte-
ra accipietur. Vigiles ergò estote, eò 43
quòd nescitis quânam horâ Dominus vester veniet. Hoc etiam scitote, si 44
dominus domûs sciret quâ parte noctis fur venturus esset, vigilaret, & non sineret ut domus sua in prædam cederet. Propterea vos quoque parati & confirmati estote: quia in ea hora quâ non putatis, Filius hominis veniet.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

39 Et non cognoverunt donec venit diluvium, & tulit omnes: ita erit & adventus
40 Filii hominis. Tunc duo erunt in agro: unus assumetur, & unus relinquetur.
41 Duæ molentes in mola: una assumetur, & una relinquetur. Vigilate ergò, quia
42 nescitis quâ horâ Dominus vester venturus sit. Illud autem scitote, quoniam si
43 sciret pater familiâs quâ horâ fur venturus esset, vigilaret utique, & non sineret
44 perfodi domum suam. Ideò & vos estote parati: quia quâ nescitis horâ Filius ho-
45 minis venturus est. Quis, putas, est fidelis servus, & prudens, quem constituit
46 dominus suus super familiam suam, ut det illis cibum in tempore? Beatus ille
47 servus, quem cùm venerit dominus ejus, invenerit sic facientem. Amen dico vo-
48 vis; Quoniam super omnia bona sua constituet eum. Si autem dixerit malus ser-
vus ille in corde suo; Moram facit dominus meus venire: Et cœperit percutere 49
conservos suos, manducet autem & bibat cum ebriosis: Veniet dominus servi il- 50
lius in die quâ non sperat, & horâ quâ ignorat: Et dividet eum, partémque 51
ejus ponet cum hypocritis: illic erit fletus, & stridor dentium.

CAP. XXV.

Tunc simile erit regnum cœlorum decem virginibus: quæ accipientes lampa- 1
des suas, exierunt obviàm sponso & sponsæ. Quinque autem ex eis erant fatuæ, 2
& quinque prudentes: Sed quinque fatuæ, acceptis lampadibus, non sumpse- 3
runt oleum secum:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

39 * ولَمْ يَعْلَمُوا حَتّى جَاءَ الطُّوفَانُ وَعَرَفَ جَمِيعَهُمْ كَذَلِكَ يَكُونُ فِي مَجِيءِ ابْنِ الإِنْسَانِ * حِينَئِذٍ
40 يَكُونُ اثْنَانِ فِي الْحَقْلِ يُوخَذُ الْوَاحِدُ وَيُتْرَكُ الآخَرُ * وَاثْنَتَانِ تَطْحَنَانِ عَلَى رَحًى يُوخَذُ
41 الْوَاحِدَةُ وَتُتْرَكُ الأُخْرَى * فَاسْهَرُوا فَإِنَّكُمْ لا تَعْلَمُونَ فِي أَيَّةِ سَاعَةٍ يَأْتِي رَبُّكُمْ * وَهَذَا اعْلَمُوا
42 أَنَّهُ لَوْ عَلِمَ رَبُّ الْبَيْتِ فِي أَيَّةِ سَاعَةٍ يَأْتِي السَّارِقُ لَسَهِرَ وَلَمْ يَدَعْ بَيْتَهُ يُوخَذُ * كَذَلِكَ
43 أَيْضًا كُونُوا مُسْتَعِدِّينَ فَإِنَّ ابْنَ الإِنْسَانِ يَأْتِي فِي سَاعَةٍ لا تَعْرِفُونَهَا * * الْفَصْلُ الْعَشْرُونَ *
44 * مَنْ تُرَى هُوَ الْعَبْدُ الأَمِينُ الْحَكِيمُ الَّذِي يُقِيمُهُ سَيِّدُهُ عَلَى عَبِيدِهِ لِيُعْطِيَهُمْ طَعَامَهُمْ فِي
45 حِينِهِ * طُوبَى لِذَلِكَ الْعَبْدِ الَّذِي يَأْتِي سَيِّدُهُ فَيَجِدُهُ يَعْمَلُ هَكَذَا * آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّهُ
46 يُقِيمُهُ عَلَى جَمِيعِ مَالِهِ * فَإِنْ قَالَ ذَلِكَ الْعَبْدُ السُّوءُ فِي قَلْبِهِ أَنَّ سَيِّدِي يُبْطِئُ * فَيَبْدَأُ بِضَرْبِ
47 أَصْحَابِهِ الْعَبِيدِ وَيَأْكُلُ وَيَشْرَبُ مَعَ السِّكِّيرِينَ * فَيَأْتِي سَيِّدُ ذَلِكَ الْعَبْدِ فِي يَوْمٍ لا يَنْتَظِرُهُ وَسَاعَةٍ
48 لا يَعْرِفُهَا * فَيَقْسِمُهُ مِنْ وَسَطِهِ وَيَجْعَلُ نَصِيبَهُ مَعَ الْمُرَائِينَ هُنَيْكَ الْبُكَاءُ وَصَرِيرُ الأَسْنَانِ *
* الْفَصْلُ الْحَادِي وَالْعِشْرُونَ *
1 * حِينَئِذٍ تَشْبَهُ مَلَكُوتُ السَّمَوَاتِ عَشْرَ الْعَذَارَى اللَّوَاتِي أَخَذْنَ مَصَابِيحَهُنَّ وَخَرَجْنَ لِلِقَاءِ
2 الْعَرُوسِ * خَمْسٌ مِنْهُنَّ كُنَّ جَاهِلاتٍ وَخَمْسٌ حَكِيمَاتٍ * أَمَّا الْجَاهِلاتُ فَأَخَذْنَ مَصَابِيحَهُنَّ
3 وَلَمْ يَأْخُذْنَ مَعَهُنَّ زَيْتًا *

Neque cognoverunt donec veniſſet diluvium, & ſubmerſiſſet omnes: ita erit in adventu filii hominis. Tunc erunt duo in agro: aſſumetur unus, & relinquetur alter. Et duæ molent ad molam eandem: aſſumetur una & relinquetur altera: Vigilate ergò, quia non ſcitis quâ horâ veniet Dominus veſter. Hoc autem ſcitote, quòd ſi ſciret paterfamiliâs quâ horâ venturus eſt fur, vigilaret, & non ſineret domum ſuam rapi. Sic vos eſtote etiam parati: quia filius hominis veniet horâ, quam ignoratis. 39 40 41 42 43 44

Sectio octuageſima.

Quis fortaſſis eſt ſervus fidelis prudens, quem conſtituit dominus ejus ſuper ſervos ſuos, ut det illis cibum eorum in tempore ſuo? Beatus ille ſervus, quem veniens dominus ejus inveniet facientem ſic. Amen dico vobis, Quia conſtituet eum ſuper omnia bona ſua. Verùm ſi dixerit ille ſervus malus in corde ſuo, Dominus meus morabitur: Cœperitque percutere ſodales ſuos conſervos, & manducare ac bibere cum ebriosis: Veniet dominus illius ſervi in die quâ non putat, & horâ quam ignorat: Et ſecabit eum medium, & aſſignabit ſortem ejus cum hypocritis, ubi erit fletus & ſtridor dentium. 45 46 47 48 49 50 51

Sectio octuageſima prima.

CAP. XXV.

Tunc ſimile erit regnum cœlorum decem virginibus, quæ acceperunt lampades ſuas, & exierunt in occurſum ſponſo. Quinque ex eis erant inſipientes, & quinque prudentes. Et verò inſipientes acceperunt lampades ſuas, & non acceperunt ſecum oleum: 1 2 3

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

39 ወኢያእመሩ : እስከ : ሶበ : መጽአ : ማየ : አይሖ : ወአጥፍአ : ኵሎ : ከማሁኬ : ይከውን :
40 መጽአቱ : ለወልደ : እጓለ : እመሕያው ::=: እሜሃ : ክልኤቱ : ይሄልው : ውስተ : ገረ
41 ሃት : አሐደ : ይነሥኡ : ወካልዕ : ይኅድጉ ::=: ወክልኤቲ : ይሐርጻ : በአሐዱ : ማኅረጽ :
42 አሐተ : ይነሥኡ : ወካልእታ : ይኅድጉ ::=: ወክልኤ : ይሰክቡ : ውስተ : አሐዱ : ዓራት : አ
43 ሐደ : ይነሥኡ : ወአሐደ : ዮኅድጉ ::=: ትግሁ : እንከ : እስመ : ኢትእመሩ : ዕለ
44 ት : ዐጊዜሁ : አመ : ይመጽእ : እግዚእክሙ ::=: ወዘንተ : ባሕቱ : ለእመሩ : ሶበ :
ያለመርሁ : በዕለ : ቤት : ጊዜ : ይመጽእ : ሰራቂ : እመታግሀ : ወእመ : ኢኀደገ : ይክር :
45 ቤቱ ::=: ወበእንተዝ : ለንትውሂ : ድልዋነክሙ : ሀልዉ : እስመ : በጊዜ : ኢትእመሩ :
ሰዐት : ይመጽእ : ወልደ : እጓለ : እመ : ሕያው ::=:
በኀምስ : ሰንበተ ::=:
46 ሎኑ : እንጋ : ውእቱ : ገብር : ጣእመን : ወጠቢብ : ዘይሠይሞ : እግዚሉ : ውስተ : ቤቱ : ከሙ :
47 የሀቦሙ : ሲስዮሙ : በጊዜሁ ::=: ብፁዕ : ውእቱ : ገብር : ዘመጺሉ : እግዚሉ : ይረክቦ :
48 እንዘ : ዘንተ : ይገብር ::=: ለጌኑ : እብለክሙ : ከመ : ደቦ : ኵሉ : ንዋዩ : ይሠይሞ :
49 እግዚሉ ::=: ወእመሰ : ይቤ : ውእቱ : ገብር : እኩይ : በልቡ : ይጐነደ : ለቲወ : እግ
50 ዚአየ ::=: ወይዘብጥ : ቢጾ : ደቀ : ወለዋለደ : ወለእግብርተ : እግዚሉ : ወይበልዕ : ወይ
51 ሰቲ : ሖሰለ : ሰካርያኒ ::=: ወይመጽእ : እግዚሉ : ለውእቱ : ገብር : በጊዜ : ሊያእመረ :
52 ወዕለተ : ሊተሐዝበ ::=: ወይኌንኖ : ወደገብአ : ምክፈልቶ : ወይሞትሮ : ወይሠይሞ : መ
ስለ : መድልዋን : ውስተ : በካይ : ወሐቂየ : ሰንን ::=:
በእንተ : ዓለሠረ : ደናግል ::=:
1 እሜሃ : ይእተ : እሚረ : ትመስል : መንግሠተ : ሰማያት : ዓለሠሩ : ደናግል : እለ : ነሥላ : መ
2 ኃትዊሆን : ወወፅላ : ወሖሩ : ይትቀበላሁ : ለመርዓዊ ::=: ወኀምስሰ : እመኔሆን : እብደት : እማንቱ :
3 ወኀምሰ : ጠበበት ::=: ወእብደትሰ : ነሢእን : መኃትዊሆን : ሊነሥኡ : ቅብእ : መስልሆን ::=:

Et non cognoſcebant uſque dum veniſſet aqua diluvii, & deleviſſet omnes: ſic igitur erit adventus filii hominis. Tunc duo erunt in agro; unum accipient, & alterum relinquent. Et duæ molent in uno piſtrino; unam accipient, & alteram relinquent. Duo decumbent in uno lecto; unum accipient, & alterum relinquent. Vigilate igitur, quia neſcitis diem & tempus quando veniet dominus veſter. Et hoc tantùm ſcitote, ſi ſciret dominus domûs tempus adventuri furis, tunc vigilaret; & non ſineret perfodi domum ejus. Et propterea vos parantes vos eſtote, quia in tempore cujus *horam neſcitis veniet Filius hominis.* 39 40 41 42 43 44 45

Sabbato quinto.

Quis igitur eſt ſervus fidelis, & prudens, quem poſuit dominus ejus in domo ejus, ut daret iis alimentum in tempore? Beatus eſt ſervus quem quum venerit Dominus ejus invenerit eum hoc facientem. Amen dico vobis, quòd ſuper omnes ſuas facultates ponet eum dominus ejus. Et ſi dixerit iſte ſervus malus in corde ſuo, Moram facit venire dominus meus: Et verberaverit ſocios ejus, filios & filias & ſervos domini ejus; & ederit & biberit cum ebriis: Et veniet Dominus illius ſervi in tempore quod non cognovit, & die non cogitatâ, Et condemnabit eum, & tradet portionem ſuam: & ſcindet eum, & collocabit eum cum hypocritis in fletu, & ſtridore dentium. 46 47 48 49 50 51 52

CAP. XXV.

De decem virginibus.

Tunc iſtâ horâ ſimile erit regnum cœlorum decem virginibus, quæ acceperunt lampades ſuas; & exierunt, & abierunt in occurſum ſponſi. Et quinque ex iſtis fatuæ erant, & quinque prudentes. Et fatuæ accipientes lampades ſuas, non ceperunt oleum ſecum. 1 2 3

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

50 * خداوند ان بنده بيايد† بروزي كه نه انديشيده باشد * ودر ساعتي كه نداسته
51 بود * * اورا از خود جدا كند * وبهره او با منافقان بسازد * * آنجا باشد گريستني
ودندانها برهم ساويدني

Dominus illius ſervi veniet in die quâ non putavit, & in hora quâ neſcivit. Et eum à ſe ſeparabit, ac partem ei aſſignabit cum hypocritis: illic erit fletus & dentium colliſio. 50 51

CXVIII. Parabola decem virginum.

صد هجده مثل ده دختر بكر

CAP. XXV.

Tunc regnum cœlorum ſimile fiet decem puellis virginibus, quæ lampades ſuas ſumpſerunt & in occurſum ſponſi & ſponſæ exierunt. Quinque ex illis ſapientes & prudentes erant, & quinque reliquæ fatuæ & inſipientes erant. Illæ fatuæ lampades ſecum acceperunt, & oleum ſecum non tulerunt. 1 2 3

Digitized by Google

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΘ'. Ξ'.

Verùm prudentes acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus
4 Αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων
suis. Tardante autem sponso, dormitaverunt omnes, & dormierunt.
5 αὐτῶν. Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι, καὶ ἐκάθευδον.
Mediâ autem nocte, clamor factus est; Ecce sponsus venit: exite
6 Μέσης δὲ νυκτὸς, κραυγὴ γέγονεν, Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται· † ἐξέρχεσθε
in occursum ejus. Tunc surrexerunt omnes virgines illæ, & orna-
7 εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσ-
verunt lampades suas. At fatuæ sapientibus dixerunt; Date
8 μησαν τὰς λαμπάδας (α) αὐτῶν. Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον, Δότε
nobis de oleo vestro, quia lampades nostræ extinguuntur. Respon-
9 (β) ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. Ἀπεκρί-
derunt autem prudentes, dicentes; Ne fortè non sufficiat nobis, & vobis: i-
θησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι, Μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ ἡμῖν, καὶ ὑμῖν· (γ) πο-
te autem potiùs ad vendentes, & emite vobis ipsis. Abeun-
10 ρεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. Ἀπερχο-
tibus autem illis mercari, venit sponsus, & expeditæ intraverunt cum
μένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ (δ) αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ'
eo ad nuptias, & clausa est janua. Posteriùs verò veniunt & reliquæ
11 αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. Ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ
virgines, dicentes; Domine, Domine, aperi nobis. Ille verò respondens, ait;
12 παρθένοι, λέγουσαι, Κύριε, Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν,
Amen dico vobis, Non novi vos. Vigilate itaque: quia nescitis
13 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε
Ξ' diem neque horam, in qua Filius hominis venit. Sic- 14
σξθ τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν (ε) ὥραν, ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Ὡσ-
β ut enim homo peregrè proficiscens, vocavit proprios servos, & tradidit
σο illis substantias suas: Et huic quidem dedit quinque talenta, illi
5 αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα (ζ) αὐτοῦ· Καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ 15
autem duo, illi verò unum: unicuique secundùm propriam facultatem: & peregrè pro-
δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν· ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδή-
fectus est statim. Profectus autem quinque talenta accipiens, opera-
μησεν εὐθέως. Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, ἠργά- 16
tus est in eis, & fecit alia quinque talenta. Similiter
σατο ἐν αὐτοῖς, (η) καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα. (θ) Ὡσαύτως 17
& qui duo, lucratus est & ipse alia duo. Verùm unum accipiens
καὶ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο. Ὁ δὲ τὸ (ι) ἓν λαβὼν, 18
abiens fodit in terra, & abscondit pecuniam domini sui. Post
ἀπελθὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ (κ) ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Μετὰ 19
verò tempus multum venit dominus servorum illorum, & confert cum eis
δὲ χρόνον πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει μετ' αὐτῶν
rationem. Et accedens quinque talenta accipiens, attulit
λόγον. (λ) Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, προσήνεγκε 20
alia quinque talenta, dicens; Domine, quinque talenta mihi tradidisti: ecce
ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων, Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε
alia quinque talenta lucratus sum super illis.
ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.

† Hic incipit MS. A. . ξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. (α) ἑαυτῶν. (β) ἡμῖν ἔλαιον ὀλίγον τοῖς (γ) πωλοῦσι μᾶλλον (δ) αἱ ἕτοιμαι (ε) ὥραν. Ὡσπερ γὰρ (ζ) αὐτῶν· (η) καὶ ἐκέρδησεν ἄλλα (θ) Ὡσαύτως ὁ καὶ (ι) ἓν τάλαντον λαβὼν, (κ) ἔκρυψεν (λ) Προσελθὼν ὁ ὁ τὰ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܘܐܢܝܢ ܕܚܟܝܡܐ ܢܣܒܘ ܫܡܢܐ ܕܙܝܬܐ ܒܐܢܝܗܘܢ ܥܡ ܫܪܓܐ ܕܒܐܢܝܗܘܢ ܗܘ. * Illæ verò sapientes sumpserant oleum in va-4
5 ܘܟܕ ܡܒܛܐ ܚܬܢܐ ܢܥܣܘ ܟܠܗܘܢ ܘܢܡܣܘ ܟܠܗܘܢ ܗܘ. ܘܒܦܠܓܘܬܐ ܕܠܠܝܐ ܩܠܐ ܐܬܥܒܝܕ ܗܘ ܕܗܐ ܚܬܢܐ ܐܬܐ ܘܦܘܩܘ ܠܩܒܠܘܬܗ. 5 sis cum lampadibus suis. Quum autem tar-5
daret Sponsus, dormitârunt omnes, atque
6 ܘܒܦܠܓܘܬܐ ܕܠܠܝܐ ܩܠܐ ܐܬܥܒܝܕ ܗܘ ܕܗܐ ܚܬܢܐ ܐܬܐ ܘܦܘܩܘ ܠܩܒܠܘܬܗ. dormierunt. Et mediâ nocte factus est cla- 6
mor, Ecce Sponsus venit, exite in occursum
7 ejus. Tunc surrexerunt omnes illæ virgi- 7
8 nes, & præparârunt lampades suas. Dixe-
runt autem illæ fatuæ sapientibus, Date no- 8
bis ex oleo vestro, ecce enim lampades no-
9 ܘܐܢܝܢ ܕܚܟܝܡܐ ܥܢܝܘ ܘܐܡܪܘ ܕܠܐ ܕܠܡܐ ܠܢ ܘܠܟܘܢ ܐܠܐ ܙܠܘ ܠܘܬ ܐܢܫܐ ܕܙܒܢܝܢ ܘܙܒܢܘ ܠܗܘܢ. * ܘܒܙܒܢܐ ܕܗܘ ܐܙܠܘ ܙܒܢܘ ܠܗܘ ܕܙܒܢܝܢ ܘܥܠܘ ܥܡ ܚܬܢܗ ܠܓܘ ܒܝܬ ܡܫܬܐ ܘܐܬܓܪ ܬܪܥܐ. 10 ܘܒܬܪ ܗܕܐ ܐܬܘ ܐܢܫܐ ܕܫܪ ܐܬܘ ܠܗ ܘܐܬܘ ܠܗ ܒܪ ܡܢ ܕܐܬ

Versio VULGATA LATINA.

4 5 Prudentes verò acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. Moram autem
6 faciente sponso, dormitaverunt omnes & dormierunt. Mediâ autem nocte cla-
7 mor factus est; Ecce sponsus venit, exite obviàm ei. Tunc surrexerunt omnes
8 virgines illæ, & ornaverunt lampades suas. Fatuæ autem sapientibus dixerunt;
9 Date nobis de oleo vestro: quia lampades nostræ extinguuntur. Respondérunt
prudentes, dicentes; Ne fortè non sufficiat nobis & vobis, ite potiùs ad ven-
10 dentes, & emite vobis. Dum autem irent emere, venit sponsus: & quæ pa-
11 ratæ erant, intraverunt cum eo ad nuptias, & clausa est janua. Novissimè ve-
12 rò veniunt & reliquæ virgines, dicentes; Domine, Domine, aperi nobis. At
13 ille respondens ait; Amen dico vobis, Nescio vos. Vigilate itaque, quia nescitis
diem neque horam. Sicut enim homo peregrè proficiscens, vocavit servos suos, 14
& tradidit illis bona sua. Et uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii 15
verò unum, unicuique secundùm propriam virtutem, & profectus est statim. Abiit 16
autem qui quinque talenta acceperat, & operatus est in eis, & lucratus est alia
quinque. Similiter & qui duo acceperat, lucratus est alia duo. Qui autem 17
unum acceperat, abiens fodit in terram, & abscondit pecuniam domini sui. Post 18
multum verò temporis venit dominus servorum illorum, & posuit rationem cum 19
eis. Et accedens qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta, 20
dicens; Domine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucra-
tus sum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * وَاَمَّا ٱلْحَكِيمَاتُ فَاَخَذْنَ زَيْتًا فِي اٰنِيَةٍ مَعَ مَصَابِيحِهِنَّ * فَلَمَّا اَبْطَاَ ٱلْعَرُوسُ نَعَسْنَ كُلُّهُنَّ وَنِمْنَ *
5 وَلَمَّا ٱنْتَصَفَ ٱللَّيْلُ كَانَ صَوْتٌ قَائِلًا هَا ٱلْعَرُوسُ فَمَنْ اَخْرَجْنَ لِلِقَائِهِ * حِينَئِذٍ قَمْنَ جَمِيعُ
6 تِلْكَ ٱلْعَذَارَى وَزَيَّنَّ مَصَابِيحَهُنَّ * فَقَالَتِ ٱلْجَاهِلَاتُ لِلْحَكِيمَاتِ اَعْطِينَا مِنْ زَيْتِكُنَّ لِاَنَّ
7 تَنْطَفِي مَصَابِيحُنَا * فَاَجَبْنَ ٱلْحَكِيمَاتُ قَائِلَاتٍ لَيْسَ مَا يَكْفِينَا وَاِيَّاكُنَّ * لٰكِنِ ٱذْهَبْنَ اَحْرَى
8 اِلَى ٱلْبَاعَةِ وَابْتَعْنَ لَكُنَّ * فَلَمَّا ذَهَبْنَ لِيَبْتَعْنَ جَاءَ ٱلْعَرُوسُ وَدَخَلْنَ مَعَهُ ٱلْمُسْتَعِدَّاتُ اِلَى
9 ٱلْعُرْسِ وَاُغْلِقَ ٱلْبَابُ * وَاٰخِرًا جِئْنَ بَقِيَّةُ ٱلْعَذَارَى قَائِلَاتٍ رَبَّنَا رَبَّنَا اَفْتَحْ لَنَا * فَاَجَابَهُنَّ قَائِلًا
10 اٰمِينَ اَقُولُ لَكُنَّ اِنِّي لَا اَعْرِفُكُنَّ * فَاسْهَرُوا فَاِنَّكُمْ لَا تَعْرِفُونَ ٱلْيَوْمَ وَلَا ٱلسَّاعَةَ *

11 * كَمِثْلِ اِنْسَانٍ اَرَادَ ٱلسَّفَرَ فَدَعَا عَبِيدَهُ * ٱلْفَضْلُ ٱلدَّانِي وَٱلْمَمْنُونُ *
12 فَاَعْطَاهُمْ مَالَهُ * فَوَاحِدٌ اَعْطَاهُ خَمْسَ وَزَنَاتٍ * وَاٰخَرُ وَزْنَيْنِ * وَاٰخَرُ وَزْنًا * كُلٌّ مِنْهُمْ عَلَى قَدْرِ قُوَّتِهِ
13 وَسَافَرَ لِلْوَقْتِ * فَمَضَى ٱلَّذِي اَخَذَ خَمْسَ ٱلْوَزَنَاتِ فَتَجَرَ فِيهَا وَرَبِحَ خَمْسَ وَزَنَاتٍ اُخَرَ * وَهٰكَذَا
14 ٱلَّذِي اَخَذَ ٱلْوَزْنَيْنِ رَبِحَ وَزْنَيْنِ اٰخَرَيْنِ * فَاَمَّا ٱلَّذِي اَخَذَ ٱلْوَزْنَ فَمَضَى وَحَفَرَ فِي ٱلْاَرْضِ
15 وَدَفَنَ فِضَّةَ سَيِّدِهِ * ثُمَّ بَعْدَ زَمَانٍ كَثِيرٍ جَاءَ سَيِّدُ اُولٰئِكَ ٱلْعَبِيدِ فَحَاسَبَهُمْ * فَجَاءَ ٱلَّذِي اَخَذَ
16 خَمْسَ ٱلْوَزَنَاتِ فَاَعْطَى خَمْسَ وَزَنَاتٍ اُخَرَ * قَائِلًا يَا رَبُّ خَمْسَ وَزَنَاتٍ اَعْطَيْتَنِي وَهَا خَمْسُ وَزَنَاتٍ
اُخَرُ رَبِحْتُهَا *

At verò prudentes acceperunt oleum in 4
vase cum lampadibus suis. Cùm autem 5
tardâsset sponsus, dormitaverunt omnes,
& dormierunt. Et dimidiata quum 6
esset nox, facta est vox, dicens; Ecce
sponsus, surgite, exite in occursum
ejus. Tunc surrexerunt omnes illæ vir- 7
gines, & ornaverunt lampades suas.
Dixerunt autem insipientes prudentibus; 8
Date nobis de oleo vestro, ut ne extin-
guantur lampades nostræ. Responderunt 9
prudentes, dicentes; Non est quod suf-
ficiat nobis & vobis: sed ite potiùs ad
vendentes, & emite vobis. Cùm autem 10
issent emere, venit sponsus: & intra-
verunt cum ipso quæ paratæ erant ad
nuptias, & clausa est janua. Et postre- 11
mò venerunt reliquæ virgines, dicentes;
Domine noster, Domine noster, aperi no-
bis. Respondit eis, dicens; Amen dico 12
vobis, Quia nescio vos. Vigilate igitur, 13
quia non scitis diem, neque horam.

Sectio octuagesima secunda.

Sicut homo qui voluit iter facere, voca- 14
vitque servos suos, & dedit eis bona sua.
Et quidem uni dedit quinque talenta, 15
& alii duo talenta, & alii talentum,
unicuique ex eis juxta mensuram viri-
um suarum: & profectus est statim.
Abiit autem qui acceperat quinque ta- 16
lenta, & negotiatus est iis: & lucratus
est quinque talenta alia. Et similiter 17
qui acceperat talenta duo, lucratus est
talenta duo alia. At qui acceperat ta- 18
lentum, abiit & fodit in terram, & se-
pelivit argentum domini sui. Tandem 19
post tempus ingens venit dominus illo-
rum servorum, & posuit rationem cum
eis. Venit ergò qui acceperat quinque 20
talenta, & dedit quinque talenta alia,
dicens; O domine, quinque talenta de-
disti mihi, & ecce quinque talenta alia
quæ lucratus sum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወጠበብትሰ፡ ነሠአ፡ ቅብአ፡ መሰሌሆን፡፡ በገጣዕይሆን፡ መስለ፡ መጎትዊሆን፡፡=ፁ ወጥንዩዮ፡
6 መርዓዊ፡ ደቀሰ፡ ወኖጣ፡ ኵሎን፡፡=ፁ ወመንፈቀ፡ ልሌት፡ ስዊኖ፡ ሠሠዒ፡ ኮነ፡ መጽአ፡ መርዓዊ፡
ወቦአ፡ ወይቤሉ፡ ናሁ፡ መርዓዊ ፡ መጽአ ፡ ፀኡ ፡ ተቀበሉ ፡ ወዒፀኡ ፡ ሠስተ ፡ ቀበ፡ሁ ፡ ወእመ
7 ዝ፡ ነቅሃ፡ እጣንቱ፡ ደናግል፡=ፁ ወተንሥአ፡ኵሎን፡ ፡ልልኩ፡ ደናግል፡ ወለሠነዩ፡ መጎትዊሆን፡
8 ኵሎን፡፡=ፁ ወይቤሃሆን፡ እልኩ፡ ለብደት፡ለጠባባት፡ ሀበነ፡ እ መቅብእክን፡ እስመ፡ ጠፍአ
9 ነ፡ጣጎቶትነ፡፡=ፁ ወለሠ ዒለሆን፡ጣበባት፡ ወይቤሃሆን፡ እመ፡፡ለእመ፡ክመ፡ሊይእክል፡ለነ፡
10 ወለክን፡ ሑራ፡ ተዛየጠ፡ በጎበ፡ እለ፡ ደሠደጠ፡ ወተዛየጠ፡ ለክን፡፡=ፁ ወሐዊሮን፡ ደዛየጠ ፡ በ
11 ጽሐ፡ መርዓዊ፡ ወቦአ፡ መስልሡ፡ እለ፡ ድልዋት፡ ሠስተ፡ ኀብኀብ፡ ወተዐጽወ፡ ሖጎት፡=ፁ ወ
12 እመዝ፡ ድጎረ፡ መጽአ፡ ፡ልልኵቱ፡ ደናግል፡ ወይብሉ፡ ለግዚአ፡ ለግዚአ ፡ ለርጎወን፡=ፁ ወእ
ወ ሠለን ፡ ወይቤ ፡ ለጫን ፡ እብለክን ፡ ክመ ፡ ሊያለመረክን ፡ ሰ፡ለንክን ፡ መሰሌየ ፡ ተጊሀ ፡
13 ወመስሌየ፡ ለመስዮ፡=ፁ ትግሁ፡ሕ፡እንክ፡ ለስመ፡ሊታለመረ፡ዕለቶ፡ወጊዜሁ፡ለስዓት፡፡=ፁ
በእንተ ፡ እለ ፡ ነሠአ ፡ መካልየ ፡ ብረር፡፡=ፁ

14 እስመ፡ ክመ፡ብእሲ፡ዘይናግድ፡ወጸሠዐ፡ለግብርቲሁ፡ ፀፀህ፡ሎ፡ ንዋዮ፡ ይትገበረ፡፡=ፁ ወቦ፡
15 ለዘ፡ ፀህ፡ ኀመስተ፡ መክሊተ፡ ወቦ፡ ለዘ፡ ፀህ ፡ ክልኡ ፡ ወቦ ፡ ለዘ፡ ፀህ፡ አሐደ፡ ለለ፡ እሐ
16 ዱ፡ መክሊተ፡ በክመ፡ ለመጠነ፡ ሓይሎሙ፡ ይክሉ፡ ፀህ፡ ወነገደ፡ በጊዜሃ፡=ፁ ወሖረ፡ሶቤሃ፡
17 ገዝ፡ ዘነሠአ፡ ኀመስተ፡መክሊተ፡ወተገበረ፡ቦቱ፡ፀረብሐ፡ክልኡተ፡ኀመስ፡መክሊተ፡=ፁ ወክ
18 ማሁ፡ ዘሂ፡ ክልኡቲ፡ መክሊተ፡ ነሠአ፡ ረብሐ፡ክልኡተ፡ክልኡተ፡ መኬሊተ፡፡=ፁ ወዘእሐቲሰ፡
19 መክሊተ፡ነሠአ፡ጣለፈ፡ወሖረ፡ወከረየ፡ሥድረ፡ፀደፈነ፡ ወርቀ፡እግዚኡ፡=ፁ ወጥንዩዮ፡እመድ
ጎረ፡ብዙኅ፡መዋዕል፡እተወ፡ለግዚኦሙ፡ለእሙንቱ፡እግብርት፡ወአኅዘ፡ ወተሐስበሙ፡ መስሌሆ
20 ሙ፡=ፁ ወመጽአ፡ ወቀረበ፡ዘኀመስ፡መክልየ፡ነሠአ፡ወእመጽአ፡ ካልእተ፡ ዓሠርተ፡ ወክልኡተ፡
መስለ፡ርባሑ፡፡ ወይቤሎ፡ ለእግዚኡ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ እግዚኦ ፡ ኀመሰ፡ መክልየ፡ ፀሃብከኒ ፡
ወናሁ፡ኀመሰ ፡ ካልእተ ፡ ረበሕኩ፡፡=ፁ

Et prudentes ceperunt oleum secum in vasis cum lampadibus suis. Et moram fa- 4
ciente sponso nictâverunt, & dormierunt omnes. Et quum media nox esset, clamor 5
fuit, Venit sponsus, & intravit, & dicunt; Ecce sponsus venit, exite, occurrite; & 6
exierunt in occursum ejus: & tunc experrectæ sunt istæ virgines. Et surrexe- 7
runt omnes hæ virgines, & exornârunt lampades suas omnes. Et dixerunt istæ 8
virgines fatuæ prudentibus, Date nobis de oleo vestro, quoniã extinximus lam-
pades nostras. Et responderunt iis prudentes, & dicunt iis; Minimè, quia fortè 9
non sufficit nobis & vobis: ite emptum apud venditorem, & emite vobis. Et 10
quum irent emptum, venit sponsus, et intrâverunt cum illo quæ paratæ erant ad
nuptias; & clausa fuit janua. Et tunc postremò venerunt reliquæ virgines, & 11
dicunt; Domine, Domine, aperi nobis. Et respondit iis, & dicit; Amen dico vobis, 12
Non cognosco vos, non potuistis mecum vigilare, & mecum pernoctare? Vigilate 13
igitur, quoniam nescitis diem, & momentum horæ.

De iis qui talenta argenti acceperunt.

Quia sicut homo qui peregrè profectus est, & vocavit servos suos, & dedit iis 14
bona negotiari. Et fuit cui dedit quinq, talenta, & fuit cui dedit duo, & fuit 15
cui dedit unum: unicunque talenta secundùm quod vires suæ poterant, dedit; &
peregrè profectus est statim. Et abiit iste qui acceperat quinq, talenta, & nego- 16
tiatus est eo accepto: & lucratus est alia quinq, talenta. Et similiter qui duo 17
talenta acceperat, lucratus est alia duo talenta. Et qui unum talentum acce- 18
perat, recessit, & abiit, & fodit terram, & occultavit aurum domini ejus.
Et moram faciendo post multos dies venit dominus illorum servorum, & in- 19
cepit conferre rationem cum iis. Et venit, & approbinquavit qui quinque 20
talenta acceperat, & attulit alia duodecim cum lucro suo, & dicit domino
suo, dicens; Domine, quinque talenta dedisti mihi, & ecce quinque alia lucra-
tus sum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

14 * همچو مردي كه اختياط كرد * مثل مايه دار تومانها صد نوزده
15 وبندكان خود را خواند * ومال خود را بديشان سپارد * * بيكي پنج تومان داد وبه يكي دو
تومان * وبيكي يك تومان * هر كسي را بقدر خود * وسپارش قوي كرد در نكاه داشتن مال *
16 * انك پنج تومان ستده بود بازركاني كرد پنج ديكر مكسب بر سر اورد * * وانك دو تومان
17 ستده بود * او نيز ببازركاني چنداني ديكر سود كرد * * ولي انك يك تومان ستده بود *
18 رفت در زمين دفن كرد * * بعد از روزكار بسيار * خداوند بندكان آمد وحساب از ايشان
19 طلبيد * * انك پنج تومان ستده بود در پيش آمد * وپنج ديكر بخداوند سود نمود *
20

CXIX. Parabola de sortitione minarum.

Sicut homo qui iter facturus servos 14
suos vocavit, & substantiam suam
illis tradidit. Uni quinque minas 15
dedit, & alii duas minas, & alii
unam minam; unicuique pro rati-
one sui: & enixè mandavit ut cu-
ram haberent pecuniæ. Ille qui quinq, 16
minas acceperat, mercaturam exer-
cuit, & alias quinque ad sortem al-
lucratus est. Et qui duas minas 17
acceperat, ipse etiam mercaturâ to-
tidem alias lucratus est. Qui au- 18
tem unam minam acceperat, abiens
in terram defodit. Post multum tem- 19
poris dominus servorum horum ve-
nit, & rationem ab illis popposcit.
Ille qui quinque minas acceperat, 20
accessit, & quinque alias domino
lucrifactas exhibuit.

T

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ξ'. ΞΑ'

Ait verò illi dominus ejus; *Bene*, serve bone & fidelis, super pauca fuisti fidelis,
21 Ἔφη ὁ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστὸς,
super multa te constituam: *ingredere* in gaudium domini tui. *Accedens* autem
22 ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ
& qui duo talenta *accipiens, dixit*; Domine, duo talenta mihi tradidisti: ecce
καὶ ὁ τὰ δύο (μ) τάλαντα λαβὼν, εἶπε, Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε
alia duo *talenta* lucratus sum *super illis*. Ait illi dominus ejus; *Bene*, serve
23 ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε
bone & fidelis, super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: *ingredere* in
ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς
gaudium domini tui. Accedens autem & unum talentum *sumens*, ait;
24 τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ καὶ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς, εἶπε,
Domine, scio *te* quia durus es homo, *metens* ubi non seminâsti, & *congregans*
Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων
undè non sparsisti: Et *timore perculsus abiens*, abscondi talentum tuum in
25 ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· Καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν
terra: ecce habes tuum. Respondens autem dominus ejus, dixit ei;
26 τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ,
Male serve & piger, sciebas quia meto ubi non *seminavi*, & congrego *undè* non
(ν) Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ
sparsi. Oportuit ergò te *jacere argentum meum mensariis*, & veni-
27 διεσκόρπισα. Ἔδει σε οὖν βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις, (ξ) καὶ ἐλ-

ens ego recepissem utique meum cum usura. Tollite itaque ab eo talentum,
θὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. Ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον, 28
& date *habenti* decem talenta. *Nam* habenti omni dabitur, & *auge-*
καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσε(ται), καὶ περισσευ- 29
bitur: *à verò* non *habente*, & quod habet, auferetur ab eo. Et
θήσε(ται)· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσε(ται) ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ 30
inutilem servum ejicite in tenebras exteriores: illic erit fletus
τὸν ἀχρεῖον δοῦλον (ο) ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
& *fremitus* dentium. Cùm autem venerit Filius hominis in *gloria* sua, &
καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ 31
omnes *sancti* angeli cum eo, tunc sedebit super *throno gloriæ* suæ: Et
πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ· Καὶ 32
congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab invicèm,
συναχθήσε(ται) ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων,
sicut pastor segregat oves ab hœdis. Et statuet quidem
ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων. Καὶ στήσει τὰ μὲν 33
oves à dextris suis, *at* hœdos à sinistris. Tunc dicet rex
πρόβατα (π) ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἔριφια ἐξ εὐωνύμων. Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς 34
his qui à dextris ejus; Venite benedicti Patris mei, possidete
τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, Δεῦτε οἱ (ρ) εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε
paratum vobis regnum à *fundamento* mundi.
τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

MS. A. (μ) τάλαντα, εἶπεν, (ν) Δοῦλε πονηρὲ καὶ (ξ) καὶ ἐγὼ ἐλθὼν (ο) ἐκβάλετε (π) ἐκ δεξιῶν, τὰ δὲ (ρ) ἠυλογημένοι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܗ ܫܦܪ ܥܒܕ ܛܒ ܘܗܝܡܢ ܥܠ ܙܥܘܪܬܐ ܗܘܝܬ ܗܝܡܢ ܥܠ ܣܓܝܐܬܐ ܐܥܠ ܠܟ ܥܠ ܣܓܝ ܥܠ ܒܝܬ ܡܪܟ ܥܠ ܕܟ ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܒܥܠ ܒܝܬܗ ܘ

Versio VULGATA LATINA.

21 Ait illi dominus ejus; Euge serve bone, & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis,
22 super multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Accessit autem & qui
duo talenta acceperat, & ait; Domine, duo talenta tradidisti mihi, ecce alia duo
23 lucratus sum. Ait illi dominus ejus; Euge serve bone, & fidelis, quia super
24 pauca fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Ac-
cedens autem & qui unum talentum acceperat, ait; Domine, scio quia homo
25 durus es, metis ubi non seminâsti, & congregas ubi non sparsisti: Et timens abii,
26 & abscondi talentum tuum in terra: ecce habes quod tuum est. Respondens
autem dominus ejus, dixit ei; Serve male, & piger, sciebas quia meto ubi non se-
27 mino, & congrego ubi non sparsi: Oportuit ergò te committere pecuniam
meam numulariis, & veniens ego recepissem utique quod meum est cum usura. 28
Tollite itaque ab eo talentum, & date ei qui habet decem talenta. Omni enim 29
habenti dabitur, & abundabit: ei autem qui non habet, & quod videtur ha-
bere, auferetur ab eo. Et inutilem servum ejicite in tenebras exteriores: illic 30
erit fletus, & stridor dentium. Cùm autem venerit Filius hominis in majestate 31
sua, & omnes angeli cum eo, tunc sedebit super sedem majestatis suæ: Et con- 32
gregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab invicèm, sicut pastor
segregat oves ab hœdis: Et statuet oves quidem à dextris suis, hœdos autem 33
à sinistris. Tunc dicet rex his, qui à dextris ejus erunt; Venite benedicti Pa- 34
tris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * فقال له سيده نعما يا عبدا صالحا امينا وجدت في القليل انا اقيمك امينا على الكثير *
ادخل الي فرح سيدك * فجاء الذي اخذ الوزنين فقال يا سيد وزنين دفعت الي وها وزنان 22
اخران ربحتهما * فقال له سيده نعما يا عبدا صالحا * امينا وجدت في القليل انا اقيمك 23
امينا على الكثير * ادخل الي فرح سيدك * فجاء الذي اخذ الوزنة وقال يا سيد علمت انك 24
انسان سديد تحصد ما لم تزرع وتجمع من حيث لم تبذر * فخفت ومضيت فدفنت 25
مالك في الارض * وهودا مالك عندي * فاجابه سيده قائلا ايها العبد السو الكسلان علمت اني 26
احصد ما لم ازرع واجمع من حيث لم ابذر * فكان يلزمك ان تجعل فضتي على المايدة 27
وكنت اني واخذ مالي مع ربحه * خذوا منه الوزنة واعطوها للذي له عشر الوزنات * لان كل من 28
له يعطي ومن ليس له يوخذ منه ما معه * والعبد السو العاجز القوه في الظلمة البرانية 29
حيث البكاء وصرير الاسنان * 30

Dixit autem illi dominus ejus; Bene 21
est, serve bone, fidelis inventus es in
pauco, ego constituam te fidelem super
multum: intra in gaudium domini tui.
Et venit qui acceperat duo talenta, & 22
dixit; Domine, duo talenta tradidisti
mihi, & ecce duo talenta alia quæ lu-
cratus sum. Dixit autem ei dominus; 23
Bene est, serve bone, fidelis inventus es
in exiguo, ego constituam te fidelem su-
per multum: intra in gaudium domini
tui. Venit autem qui acceperat talen- 24
tum, & dixit; Domine, cognovi quòd
homo sis durus, metens quod non semi-
nâsti, & congregans indè, ubi non seru-
isti. Quapropter timui, & abii, ac 25
sepelivi bona tua in terra: & ecce pe-
cunia tua apud me est. Respondit ei 26
dominus ejus, dicens; O serve male, pi-
ger, sciebas quòd ego metam quod non
seminavi, & congregem ubi non
spargo: Igitur oportebat te ponere ar- 27
gentum meum super mensam, & veni-
sem accepissemque pecuniam meam cum
lucro suo. Tollite ab hoc talentum, & 28
date illud ei qui habet decem talenta.
Quia omni habenti dabitur, & ab eo 29
qui non habet, auferetur quod habet. Et 30
servum malum inutilem ejicite eum in
tenebras exteriores, ubi fletus & stridor
dentium.

Sectio octuagesima tertia.

Cùm venerit filius hominis in majestate 31
sua, & omnes angeli ejus pari cum
eo, tunc sedebit super sedem majestatis
suæ. Et congregabuntur ad eum omnes 32
gentes, & separabit eos ab invicem,
quemadmodum segregat pastor agnos ab
hœdis: Et statuet agnos à dextris suis, 33
& hœdos à sinistris suis. Et tunc dicet 34
rex his qui à dextris ejus erunt; Ve-
nite ad me benedicti patris mei, here-
ditate possidete regnum paratum vobis à
creatione mundi:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወይቤሉ : እግዚሉ : ገብር : ሠር : ወሣእመነ : በሓደጥ : ኮንከ : ሥእመነ : ውስተ : ብዙ
22 ሳ : ለሠይመከ : ባእ : ውስተ : ትፍሥሕተ : እግዚእከ::=> ወመጽአ : ዘክልሌተኒ:
መክሊተ : ነሠአ : ወይቤ : እግዚሉ : ለጎሁ:ክልሌኒ : መክልየ : ወሀብከኒ : ናሁ : ካልእተ :
23 ክልሌ : መክልይ : እለ : ረበሕኩ::=> ወይቤሉ : እግዚሉ : ለገብር : ሠር : ወመሥመነ:
በሓደጥ : ኮንከ : ሣእመነ : ውስተ : ብዙሳ : እሠይመከ : ባእ : ውስተ : ፍሥሐሁ : ለእ
24 ግዚእከ::=> ወመጽአ : ዘለሐደኒ : መክሊተ : ነሠአ : ወይቤ : እግዚሉ : ለለመረከ :
ከመ : ድሩክ : ብእሲ : ላንተ : ተላርር : ጎበ : ሊዘራእካ : ወታስተጋብእ : እመጎበ : ሊዘረ
25 ወኪ::=> ፈሪሐየ:ሖርኩ : ወጎበለኩ : መክሊተከ : ውስተ : ሥድር : ናሁ:እንከ : መክ
26 ሊትከ::=> ወለዎ ሠለ : እግዚሉ : ለገብር : ወይቤሉ፡ እኩይ : ገብር : ወሣኪይ : ትለ
27 መረኒ : ከመ : እላርር : ጎበ : ሊዘራእኩ : ወለስተጋብእ : እመጎበ : ሊዘረወኩ::=> እ
መነሣእከ : ወርቂየ : ወእመለግበእከ : ውስተ : ማእድ : ወመጺእየ : እመለሰተገበርክዎ :
28 ለቢየ : በር ዴ::=: እሠሉ : እመጎቤሁ : መክሊተ : ወሀብዎ : ለዘ : ቡቱ : ዐሠርተ :
29 መክሊተ:=> እስሙ : ለእሉ : ለዘቦ : ይሁብዎ : ወይዌክዎ : ወለዘሰ : ለልቦ : እለ
30 ሂቦ : ይሣይድዎ::=> ወለገብር ሰ : እኩይ : ላዎፅእዎ : ውስተ : ጸናፊ : ጽልሞት : ጎቦ :
ብካይ : ወሐቂየ : ሰነን::=>

በእንተ : መጽእቱ : ለክርሰቶስ::=>

31 ወለመ : ይመጽእ : ወልደ : እጓለ : እመ : ሕያው : በክብሐናሁ : ወኵሉሙ : መላእክቲሁ:
32 መኳሌሁ : ላጫሃ : ይነብር : ውስተ : መንበረ : ሰብሐቲሁ::=> ወይትጋብእ : ኵሉሙ:
ላሕዛብ : ቅድጫሁ : ወይፈልጦሙ : ዘዘ : ዚላሆሙ : ከመ : ፕለዊ : ይፈልጥ : ለባግዕ : እ
33 መላጠቢ:=> ወያቀውሙ : ለባግዐ : በየማን : ወለጦሌሰ : በፀጋሙ:=> ለጫሃ : ይብ
34 ል : ንጉሠ : ለእለ : በየማን : ንዑ : ብሩካኒሁ : ለላቡየ : ትረሱ : መንግሠተ : ዘለስተደለ
ወ : ለክሙ : እመቅድመ : ዓለም::=>

Et dicit ei Dominus suus, Serve bone & fidelis, in paucis fuisti fidelis, super 21
multa te constituam: intrato in gaudium Domini tui. Et venit qui duo ta- 22
lenta acceperat, & dicit; Domine, nónne duo talenta dedisti mihi? ecce alia
duo talenta quæ lucratus sum. Et dicit ei Dominus ejus, Serve bone & fi- 23
delis, in modico fuisti fidelis, super multa constituam te: intrato in gaudium
Domini tui. Et venit qui unum talentum acceperat, & dicit; Domine, no- 24
veram te quòd durus homo es tu, metis ubi non seminâsti; & congregas indè
ubi non sparsisti. Metuens ego abii, & occultavi talentum tuum in terra; Ecce 25
igitur talentum tuum. Et respondit ei dominus servi, & dicit ei, Male 26
serve & piger, sciebas me quòd meto ubi non seminavi; & congrego ubi non
sparsi. Utique accepisses aurum meum, & tradidisses mensæ; & veniens 27
ego exegissem meum cum usura. Tollite ab eo talentum, & date illud ei qui 28
habet decem talenta. Quoniam omni habenti dabunt, & apponent ei: & non 29
habenti, quod datum fuit ei, auferent. Et servum malum ejicite in exteri- 30
ores tenebras, ubi fletus et stridor dentium.

De adventu Christi.

Et quum venerit filius hominis in gloria sua, et omnes angeli cum eo, tunc 31
sedebit in throno gloriæ suæ. Et cogentur omnes gentes coram eo, et separa- 32
bit singulas ipsarum, sicut pastor separat oves ab hœdis. Et statuet oves ad 33
dextram, et hœdos ad sinistram. Tunc dicet rex iis qui sunt ad dextram, 34
Venite benedicti patris mei; hæreditatis jure accipite regnum quod paratum
est vobis ante mundum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

30 * واين بنده نابكار را بيرون بريد ودر تاريكي در اندازيد * انجا باشد كريستن ودندانها برهم
31 ساويدن * صد بيست وچهار باشتن مسكينان *

Hunc autem servum otiosum extra 30
ferte, & in tenebras injicite: illic
erit fletus & dentium collisio.

CXX. De cura habenda pauperum.

Tempore quo filius hominis cum ma- 31
jestate sua venerit, & Angeli sancti
ejus cum eo, tunc super thronum
majestatis suæ sedebit. Et omnes 32
populi coram eo congregati erunt,
& eos delectu habito alios ab aliis
separabit, sicut pastor qui oves ab
hœdis segregat. Et oves ad manum 33
dexteram suam statuit, hœdos ve-
rò ad manum sinistram. Tunc rex 34
pronuntiabit illis qui ad manum
dexteram ejus sunt; Venite ô vos
ipsi quibus Pater meus benedixit,
& regnum cœlorum hæreditate asci-
pite, quod ante jactum fundamen-
tum mundi vobis prædestinatum &
paratum fuit.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΧΑ'.

Esurivi enim, & dedistis mihi manducare: sitivi, & potâstis me: hospes eram,
35 Ἐπείνασα γὰρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην,
& collegistis me: Nudus, & amicivistis me: ægrotavi, & visitâstis me: in
36 καὶ συνηγάγετέ με· γυμνὸς, καὶ περιεβάλετέ με· ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν
carcere eram, & veniistis ad me. Tunc respondebunt ei justi, di-
37 φυλακῇ ἤμην, καὶ (σ) ἤλθατε πρός με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέ-
centes; Domine, quando te vidimus esurientem, & aluimus? vel sitientem, & potavi-
γοντες, Κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσα-
mus? Quando autem te vidimus hospitem, & collegimus? aut nudum, & amici-
38 μεν; Πότε δέ σε εἴδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνὸν, καὶ περιεβάλο-
39 μεν; Πότε δέ σε εἴδομεν ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρός σε; Καὶ
40 λομεν; Quando verò te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus ad te? Et
respondens rex dicet illis; Amen dico vobis, Quatenus fecistis uni
ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ
horum fratrum meorum minimorum, mihi fecistis. Tunc dicet & his qui à
41 τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ
sinistris; Ite à me maledicti, in ignem æternum, præparato
εὐωνύμων, Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κεκατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασ-
tum diabolo & angelis ejus. Esurivi enim, & non dedistis mihi
42 μένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἐπείνασα γὰρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι
manducare: sitivi, & non potâstis me: Hospes eram, & non collegistis me:
43 φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· Ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με·
nudus, & non amicivistis me: infirmus, & in carcere, & non visitâstis me.
γυμνὸς, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενὴς, καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με.
Tunc respondebunt ei & ipsi, dicentes; Domine, quando te vidimus
Τότε (τ) ἀποκριθήσονται καὶ αὐτῷ καὶ οἱ, λέγοντες, Κύριε, πότε σε εἴδομεν 44
esurientem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, & non
πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ γυμνὸν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ
ministravimus tibi? Tunc respondebit illis, dicens; Amen dico vobis; Quæ-
διηκονήσαμέν σοι; Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐφ' 45
tenus non fecistis uni horum minimorum, nec mihi fecistis. Et ibunt
ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Καὶ ἀπελεύσονται 46
hi in supplicium æternum: at justi in vitam æternam.
οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

(σ) ἤλθατε (τ) ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ, MS. A.

CAP. XXVI. κς'.

Et factum est: cùm consummâsset Jesus omnes sermones hos, dixit
Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε 1
discipulis suis; Scitis quia post duos dies Pascha fit, & filius homi-
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 2
nis traditur ad crucifigi. Tunc congregati sunt principes Sacerdotũ, & Scri-
που παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι. Τότε συνήχθησαν οἱ (α) ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Γραμ- 3
bæ, & seniores populi, in atrium principis Sacerdotũ, dicti Caiphas:
ματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, τοῦ λεγομένου Καϊάφα.

(α) ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ MS. A. ΚΕΦ. κς'.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * ڂڦڊ ڝڒڡڢڡڝڒ ڡڢڡڝڒ ڡڢڡڝڒ

Versio VULGATA LATINA.

35 Esurivi enim, & dedistis mihi manducare: sitivi, & dedistis mihi bibere: hospes
36 eram, & collegistis me: Nudus, & cooperuistis me: infirmus, & visitâstis me:
37 in carcere eram, & venistis ad me. Tunc respondebunt ei justi, dicentes; Do-
mine, quando te vidimus esurientem, & pavimus te: sitientem, & dedimus tibi
38 potum? Quando autem te vidimus hospitem, & collegimus te: aut nudum, &
39 cooperuimus te? Aut quando te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus
40 ad te? Et respondens rex, dicet illis; Amen dico vobis, Quamdiu fecistis uni
41 ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Tunc dicet & his qui à sinistris
erunt; Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, &
42 angelis ejus. Esurivi enim, & non dedistis mihi manducare: sitivi, & non de-
43 distis mihi potum: Hospes eram, & non collegistis me: nudus, & non cooperu-
istis me: infirmus, & in carcere, & non visitâstis me. Tunc respondebunt ei & 44
ipsi, dicentes; Domine, quando te vidimus esurientem, aut sitientem, aut hospi-
tem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, & non ministravimus tibi? Tunc 45
respondebit illis, dicens; Amen dico vobis; Quamdiu non fecistis uni de mino-
ribus his, nec mihi fecistis. Et ibunt hi in supplicium æternum, justi autem in 46
vitam æternam.

CAP. XXVI.

ET factum est: cùm consummâsset Jesus sermones hos omnes, dixit discipulis 1
suis; Scitis quia post biduum Pascha fiet, & Filius hominis tradetur ut crucifi- 2
gatur. Tunc congregati sunt principes sacerdotum, & seniores populi, in atrium 3
principis sacerdotum, qui dicebatur Caiphas:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

35 *لاني جعت فاطعمتموني * وعطشت فسقيتموني * وغريبا كنت فاويتموني * وعريان فكسوتموني
36 ومريضا فعدتموني * ومحبوسا فاتيتم الي * حينيذ يجيب الصديقون قايلين يا رب متي
37 رايناك جايعا فاطعمناك * او عطشان فسقيناك * او متي رايناك غريبا فاويناك * او عريان فكسوناك
38 39 او متي رايناك مريضا او محبوسا فاتينا اليك * فيجيبهم الملك قايلا امين اقول لكم ان
40 * متي رايناك مريضا او محبوسا فاتينا اليك * فيجيبهم الملك قايلا امين اقول لكم ان
41 الذي فعلتموه باحد اخوتي هولاء الصغار فبي فعلتم * حينيذ يقول للذين عن يساره اذهبوا
42 عني يا ملاعين الي النار الموبدة المعدة لابليس وجنوده * لاني جعت فلم تطعموني وعطشت
43 * فلم تسقوني * وغريبا كنت فلم تاووني * وعريان فلم تكسوني * ومريضا ومحبوسا فلم تزوروني
44 * حينيذ يجيبون قايلين يا رب متي رايناك جايعا * او عطشان * او غريبا * او عريان * او مريضا
45 او محبوسا فلم نخدمك * حينيذ يجيبهم قايلا امين اقول لكم اذ لم تفعلوا باحد هولاء الصغار
46 ولاني فعلتم * فيذهب هولاء الي العذاب الدايم والصديقون الي الحيوة الموبدة *

1 * الفصل الرابع والعشرون * ولما اكمل يسوع هذا الكلام كله قال لتلاميذه
2 اعلمتم ان بعد يومين يكون الفصح * وابن الانسان يسلم ليصلب * حينيذ اجتمع
3 * روساء الكهنة ومشايخ الشعب في دار رييس الكهنة الذي يقال له قيافا *

Quia ego esurivi, & cibâstis me: & sitivi, & potum dedistis mihi: & hospes fui, & excepistis me: Et nudus, et induistis me: & infirmus, & visitâstis me: & in carcere positus, & venistis ad me. Tunc respondebunt justi, dicentes; Domine, quando vidimus te esurientem, & pavimus te? aut sitientem, & potum dedimus tibi? Aut quando vidimus te hospitem, & excepimus te? aut nudum, & vestivimus te? Aut quando vidimus te infirmum, aut in carcere constitutum, venimus ad te? Et respondebit eis rex, dicens; Amen dico vobis, Quia quod fecistis erga unum ex fratribus meis hisce minimis, erga me fecistis. Tunc dicet bis qui à sinistris ejus erunt; Discedite à me maledicti in ignem æternum, paratum diabolo & exercitibus ejus. Quoniam esurivi, & non cibâstis me: & sitivi, & non dedistis mihi potum: Et hospes fui, & non accepistis me: & nudus, & non vestivistis me: & infirmus, & in carcere positus, & non visitâstis me. Tunc respondebunt, dicentes; Domine, quando vidimus te esurientem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere positum, & non ministravimus tibi? Tunc respondebit eis, dicens; Amen dico vobis, Quandoquidem non fecistis uni istorum minimorum, neq; mihi fecistis. Et ibunt isti in supplicium æternum, justi autem in vitam æternam.

Sectio octuagesima quarta.

CAP. XXVI.

ET cùm finisset Jesus hos sermones omnes, dixit discipulis suis; Scitisne quòd post biduum erit Pascha, & filius hominis tradetur ut crucifigatur? Tunc congregati sunt principes sacerdotum, & seniores populi in atrium principis sacerdotum, qui dicebatur Caiphas.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

35 እስመ ፡ ርኀብኩ ፡ ወለብላዕክሙኒ ፡ ጸማእኩ ፡ ወለስተይክሙኒ ፡ ወነገደ ፡ ኮንኩ ፡ ወተ
36 ወስፍክሙኒ ፡:=፡ ዐረቁ ፡ ወለልበሰክሙኒ ፡ ደወይኩ ፡ ወኀመጽክሙኒ ፡ ወተሞቃሕኩ ፡
37 ወመጻእክሙ ፡ ኀቤየ ፡ ወነበብክሙኒ ፡::=፡ ለዝሂ ፡ ያቀሠሉ ፡ ጸድቃን ፡ ወይብሉ ፡
38 እግዚኦ ፡ ማእዜ ፡ ርኢናከ ፡ ርኁበከ ፡ ወለብላዕናከ ፡ ወጽሙእከ ፡ ወለስተይናከ ፡::=፡ ወ
39 ማእዜ ፡ ርኢናከ ፡ ነገደከ ፡ ወተወስፍናከ ፡ ወዕረቆከ ፡ ወለልበስናከ ፡=፡ ወማእዜ ፡ ርኢ
ናከ ፡: ወድውየከኒ ፡ ወኀመጽናከ ፡ ወሙቂሐከኒ ፡ ወመጸእነ ፡ ኀቤከ ፡ ወነበብናከ ፡=፡ ወ
ያቀሠእ ፡ ንጉሠ ፡ ወይብሎሙ ፡ ለዝኁ ፡ እብለክሙ ፡ ኵሉ ፡ ዘገበርክሙ ፡ ለአሓዱ ፡ እመ
1 እሉ ፡ ንኡሰን ፡ ላኀዊየ ፡ እሰ ፡ የለመኑ ፡ ብየ ፡ ሊተ ፡ ገበርክሙ ፡::=፡ ወእመዝ ፡ ይቤ
ሎሙ ፡ ለእሰ ፡ በፀጋመ ፡ ሑሩ ፡ እመኔየ ፡ ርጥማን ፡ ወእተ ፡ እሰት ፡ ዘለዓለም ፡ ዘድል
2 ወ ፡ ለሰይጦን ፡ ወለመላእክቲሁ ፡=፡ እስመ ፡ ርኀብኩ ፡ ወሊየብላዕክሙኒ ፡ ወጸማእ
3 ኩ ፡ ወሊየስተይክሙኒ ፡:=፡ ወነግደ ፡ ኮንኩ ፡ ወሊተወስፍክሙኒ ፡ ዐረቁ ፡ ወሊየልበሰክ
4 ሙኒ ፡ ወደወይኩ ፡ ወሊኀመጽክሙኒ ፡ ተሞቅሕኩ ፡ ወሊነበብክሙኒ ፡::=፡ ለዝኁ ፡ የቀሥ
ሉ ፡ እለ ፡ በፀጋመ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ እግዚኦ ፡ ማእዜ ፡ ርኢናከ ፡ ርኁበከ ፡ ወጽሙእ
5 ከ ፡ ወእነግደከ ፡ እወ ፡ ዕረቆከ ፡ ወድውየከ ፡ ወተሞቂሐከ ፡ ወሊተልእክናከ ፡::=፡ ወእ
መዝ ፡ ያቀሠሉ ፡ ንጉሠ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ለዝኁ ፡ እብለክሙ ፡ ዘሊገበርክሙ ፡ ለዐ ፡
6 እመእሉ ፡ ንኡሰን ፡ ሊተ ፡ ሊገበርክሙ ፡=፡ ወይሐውሩ ፡ እሉሂ ፡ ወእተ ፡ ኵነኔ ፡ ዘለዓ
ለሙ ፡ ወጸድቃንሰ ፡ ወእተ ፡ ሕይወት ፡ ዘለዓለሙ ፡::=፡

ወበደናግልኒ ፡ ወበካህናትኒ ፡::=፡

1 ፲ወ ወኮነ ፡እመዝ ፡ ፈጸመ ፡ እግዚ ፡ ሊየሱስ ፡ ዘንተ ፡ ኵሎ ፡ ነገረ ፡ ይቤሎሙ ፡ ለአርደሊሁ ፡=፡
2 ታእመረሁ ፡ ከመ ፡ እስከ ፡ ክልኤ ፡ መዋዕል ፡ ይከውን ፡ ፋሲሐ ፡ ወይእሕዝው ፡ ለወልደ ፡ እ
3 ጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ወይሰቅልው ፡::=፡ ወእመዝ ፡ ተጋብኡ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወሊቃናተ ፡
ሕዝብ ፡ ውስተ ፡ ዐውደ ፡ ሊቀካህናት ፡ ዘስሙ ፡ ቀያፋ ፡=፡

Quia esurivi, & cibâstis me; sitivi, & potum dedistis mihi; & peregrinus fui, & suscepistis me. Nudus fui, & amicuistis me; ægrotavi, & visitâstis me; incarceratus etiã fui, & venistis ad me, & me alloquuti estis. Tunc respondebunt justi, & dicent; Domine, quando vidimus te esurientem, & cibavimus te; & sitientem, & potum dedimus? Et quando vidimus te peregrinum, & suscepimus te; & nudum, & amicuvimus te? Et quando vidimus te ægrotantem, et visitavimus te; & incarceratum, & venimus ad te, & te alloquuti sumus? Et respondebit rex, & dicet illis, Amen dico vobis, Quodcunque fecistis uni ex his pusillis fratribus meis, qui credunt in me, mihimetipsi fecistis. Et tunc dicet illis qui de sinistra sua erunt, Abite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est Satanæ, & angelis suis. Quia esurivi, & non cibâstis me; sitivi & non potum dedistis mihi. Et peregrinus fui, & non suscepistis me; nudus fui, & non amicuistis me; & ægrotavi, & non visitâstis me; incarceratus fui, & me non alloquuti estis. Tunc respondebunt qui in sinistra ejus erunt, dicentes; Domine, quando vidimus te esurientem, & sitientem, & peregrinum; nudum et ægrotum, et incarceratum, et non ministravimus tibi? Et tunc respondebit iis rex, dicens; Amen dico vobis; Quòd non fecistis uni ex his pusillis, mihi non fecistis. Et abibunt isti in judicium æternum, et justi in vitam æternam.

Et hoc de virginibus, & Sacerdotibus.

CAP. XXVI.

ET factum est, quum consummâsset Dominus, Jesus hunc totum sermonem, dicit discipulis suis; Scitisne quòd usque ad duos dies erit Pascha, et prehendent filium hominis, et suspendent eum. Et tunc congregati sunt principes sacerdotum, et seniores populi in consilium principis sacerdotum, cujus nomen erat Caiphas.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

44 * انكه ايشان نيز جواب دهند وبكويند ما كي ترا كرسنه يا تشنه ديديم * يا غريب
45 يا برهنه * يا رنجور * يا در زندان * وترا بندكي نكرديم * دكر بار بديشان جواب دهد
ويكويد راست بشما بكويم چندانك بايكي ازين كوچكان نكرديد * نه با من نيز
46 كرده باشيد * آنان در عذاب ابد روند وصديقان ونيكان در زندكاني ابد *

Tunc illi etiam respondebunt, et dicent; Nos quando te eiurientem, aut sitientem vidimus, aut peregrinum, aut nudum, aut ægrotum, aut in carcere, et tibi ministerium non præstitimus. Rursus illis responsum dabit, et dicet; Utique vobis dico, Quatenus uni ex his parvulis non fecistis, mihi etiam non fecistis. Isti itaque in supplicium æternum ibunt, justi verò et boni in vitam æternam.

CAP. XXVI.

Cum Jesus hos sermones consummâsset, discipulis dixit; Scitis quòd post biduum festum paschatis est, et filius hominis traditur, ut in crucem agatur. Tunc magnates, et sacerdotes, et Scribæ, et seniores cum turbis multis in aulam Caiphæ, qui maximus sacerdotum erat, congregati sunt malevolo in Jesum animo.

Digitized by Google

4 Et *consultaverunt* ut Jesum *apprehenderent* dolo, & occiderent. Dice-
5 Καὶ ⸂συνεβουλεύσαντο⸃ ἵνα τὸν Ἰησοῦν (˜) κρατήσωσι δόλῳ, καὶ ἀποκτείνωσιν. Ἔλε-
bant autem; Non in festo, *ne* ne tumultus *fiat* in populo. *At* ΚΒ'
6 γον δέ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ. Τοῦ δὲ σος
Jesu *existente* in Bethania, in domo Simonis leprosi, Accessit ad eum α
7 Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ, ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, Προσῆλθεν αὐτῷ
mulier alabastrum unguenti habens pretiosi, & effudit super caput ipsius
γυνὴ ἀλάβαστρον μύρου (β) ἔχουσα βαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ
recumbentis. Videntes autem discipuli *ejus*, indignati sunt, dicentes; *Ad* quid
8 ἀνακειμένου. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν, λέγοντες, Εἰς τί
perditio hæc? Potuit enim istud *unguentum* venundari multò, & dari
9 ἡ ἀπώλεια αὕτη; Ἠδύνατο γὰρ (γ) τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι
pauperibus. Sciens autem Jesus, ait illis; Quid *molestiæ exhibetis* mulieri?
10 (ᵃ) πτωχοῖς. Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; opus
enim bonum operata est in me. Semper *enim* pauperes habetis *cum*
11 ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' — *vobis*, me autem non semper habetis. *Faciens* enim hæc unguentum hoc in σοζ
12 ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ ſ
corpus meum, ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis; Ubicunque
13 τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαί με ἐποίησεν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅπου
prædicatum fuerit evangelium hoc in toto mundo, dicetur & quod
ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο, ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ

fecit hæc in memoriam ejus. Tunc *vadens* unus duodecim, σοη
ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, 14 β
dictus Judas Iscariotes, ad principes Sacerdotum, Ait; Quid
ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, Εἶπε, Τί
vultis mihi dare, & ego vobis tradam eum? Illi verò constituerunt ei 15
θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; Οἱ δὲ ἔστησαν (δ) αὐτῷ
triginta argenteos. Et ex indè quærebat opportunitatem ut eum traderet.
τριάκοντα ἀργύρια. Καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ. 16
At primâ azymorum accesserunt discipuli Jesu, dicentes *ei*; ΚΓ'
Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ, 17
Ubi vis paremus tibi comedere Pascha? *Ille autem* dixit; Ite
Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; Ὁ δὲ εἶπεν, Ὑπάγετε 18
in civitatem ad quendam, & dicite ei; Magister dicit;
εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἴπατε (ε) αὐτῷ, Ὁ διδάσκαλος λέγει,
Tempus meum propè est, apud te facio Pascha cum discipulis meis.
Ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστι, πρός σε ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου.
Et fecerunt discipuli sicut *constituerat* illis Jesus; & paraverunt
Καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν 19
Pascha.
τὸ πάσχα.

MS. A. (˜) δόλῳ κρατήσωσιν, (β) ἔχουσα πολυτίμου, καὶ κατέχεεν (γ) τοῦτο πραθῆναι (ᵃ) τοῖς πτωχοῖς. (δ) * αὐτῶν τριάκοντα ἀργυρᾶ. (ε) αὐτῷ, * Ὁ καιρός μου

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ܘܐܬܝܥܨܘ ܒܗ ܒܫܘܠܛܢܐ ܕܢܐܚܕܘܗܝ ܒܚܝܠܐ ܘܢܩܛܠܘܗܝ ·
5 ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܠܐ ܒܝܘܡ ܒܪܝܫܐ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܫܓܫܘܫܐ ܒܥܡܐ ·
6 ܘܟܕ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܒܝܬ ܥܢܝܐ ܒܒܝܬ ܫܡܥܘܢ ܐܒܪܥܐ ·
7 ܩܪܒܬ ܠܘܬܗ ܐܢܬܬܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܩܘܡܪܐ ܕܡܘܪܐ ܕܢܪܕܝܢ ܣܓܝ ܘܝܩܪ ܫܓܝ ·
8 ܘܐܬܬܟ ܥܠ ܪܫܗ ܕܡܬܟܢܫ ܗܘܐ ·
9 ܘܟܕ ܚܙܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܬܪܓܙܘ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܡܢܐ ܗܕܐ ܐܒܕܢܐ ·
10 ܕܝܟܠ ܗܘܐ ܠܡܙܒܢ ܗܕܐ ܘܠܡܬܠ ܠܡܣܟܝܢܐ ·
11 ܝܕܥ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܡܢܐ ܥܒܕܬܘܢ ܠܗ ܠܐܬܬܐ ·
12 ܐܡܪ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܟܕ ܐܬܬ ܗܕܐ ܕܫܕܬ ܫܘܪܝܐ ·
13 ܗܕܐ ܥܠ ܓܫܡܝ ܠܡܩܒܪܘ ܥܒܕܬ ·
14 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܒܟܠ ܐܬܪ ܕܢܬܟܪܙ ܒܟܠ ܥܠܡܐ ·
15 ܐܦ ܗܕܐ ܕܥܒܕܬ ܐܬܬ ܢܬܡܠܠ ܠܬܕܟܪܢܗ ·
16 ܗܝ ܕܐܙܠ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪ ܠܘܬ ܝܗܘܕܐ ܣܟܪܝܘܛܐ ·
ܗܘ ܕܐܙܠ ܠܘܬ ܪܒ ܟܗܢܐ ·
17 ܘܒܝܘܡ ܩܕܡܝܐ ܕܦܛܝܪ ܥܓܢܐ ܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ·
ܐܝܟܐ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܢܬܟܫ ܠܟ ܕܢܐܟܘܠ ܦܨܚܐ ·
18 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܙܠܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܠܘܬ ܦܠܢܝ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ·
ܐܡܪ ܡܪܢ ܙܒܢܝ ܩܪܝܒ ܠܘܬܟ ܥܒܕ ܦܨܚܐ ·
ܥܡ ܬܠܡܝܕܝ ·
19 ܘܥܒܕܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܝܟ ܕܦܩܕ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܬܟܫܘ ܦܨܚܐ ·

Et consilium inierunt adversùs Jesum ut dolo 4
comprehenderent eum, ac interficerent.
Dicebant autem, Non in festo, ne fiat tu- 5
multus in populo. Quumque esset Jesus in 6
Beth-ania in ædibus Simonis leprosi, Ac- 7
cessit ad eum mulier habens secum alaba-
strum unguenti aromatici, magni pretii; &
effudit super caput ipsius Jesu, cùm discum-
beret. Viderunt autem discipuli ejus, & 8
displicuit eos; & inquiunt, Quorsum per-
ditio hæc? Potuit enim istud venundari, 9
magni, & dari egenis. Jesus verò sciens, 10
dixit eis; Quid fatigatis hanc mulierem?
opus bonum operata est erga me. Nam in 11
omni tempore egenos habebitis vobiscum,
me verò non omni tempore habebitis.
Hæc autem quæ injecit aroma istud super 12
corpus meum, tanquam ad sepeliendum me
fecit. Equidem dico vobis, Ubicunque 13
prædicabitur hoc Evangelium meum in
universo mundo, recitabitur & id quod hæc
fecit in memoriam ipsius. Tunc abiit unus 14
ex duodecim qui vocabatur Judas Iscario-
tes, ad principes Sacerdotum, Et ait illis; 15
Quid vultis mihi dare, & ego tradam eum
vobis? Illi autem constituerunt ei triginta
argenteos. Et ex eo tempore quærebat 16
sibi opportunitatem prodendi eum.

Die quintâ hebdomadis mysteriorum. 69.

Die verò primâ azymorum adierunt disci- 17
puli Jesum, & dixerunt ei; Ubi vis pare-
mus tibi ad manducandum Pascha? Ipse 18
autem dixit eis; Abite in civitatem ad ta-
lem, & dicite ei; Magister noster inquit,
Tempus meum advenit: apud te facio
Pascha cum discipulis meis. Et discipuli 19
ejus egerunt sicuti præceperat eis Jesus, &
paraverunt Pascha.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * راي زدند ومشورت † كردند كه اورا بفريب بگيرند وبكشند * 5 مي گفتند * نه در عيد
نبادا در خلق آشفتكي افتد صد بيست يك انجا كه زن روغن غاليه
6 بر مسيح ريخت * 7 چون عيسي در بيت عينا بود درخانهٔ شمعون [ابرص] * زني پيش
وي آمد وشيشهٔ پر از روغن غاليه خوش بوي * وكران بها داشت * مسيح نشسته بود ان
8 زن روغن را بياورد * وبر سر او ريخت * شاكردان او ديدند وايشانرا نا خوش آمد *
9 گفتند چرا اين زيان مي بايست كرد * مي شايست اين را بيهاء بسيار فروختن
10 وبمسكينان دادن * عيسي دانست وبشاكردان گفت چرا اين † زنرا مي رنجانيد * هر چه
11 كرد خوش كرد واز دل من كرد * براي انك هر وقتي پيش شما مسكينان هست * [اما
من در هر وقتي پيش شما نباشم] * 12 اين كس كه اين بويهاء خوش بر تن من ريخت * بشيودهٔ
13 اكندن من كرد * وراست بشما بگويم وقتي اين مژدهٔ من در همه عالم گفته شود *
14 وانچ اين زن نيز كرده باشد * براي يادكار او گفته شود * وبعد ازان از شاكردان
دوازده كانه يكي كه نامش يهوداي سخريوطا خوانده شود * پيش بزرك امامان رفت

Sententiis itaque collatis consilium 4
ceperunt, ut eum dolo captum in-
terficerent. Dicebant autem, Non 5
in festo, ne forsan in populo tumul-
tus accidat.

CXXI. Ubi mulier unguentum
galiæ in Christum effudit.

Cùm Jesus in Bethania esset, in do- 6
mo Simeonis leprosi. Mulier quæ- 7
dam ad eum accessit & ampullam
plenam unguento galiæ boni odoris &
summi pretii habuit: Christo sedente
mulier illa unguentum attulit, &
in caput ejus effudit. Discipuli au- 8
tem ejus viderunt, & illis displicuit:
dixerunt itaque, Quorsum opus
erat hanc perditionem fieri? De- 9
buisset hoc pretio grandi venundari,
& pauperibus dari. Jesus cogno- 10
vit, & discipulis dixit; Quare huic
mulieri molestiam facessitis? quic-
quid fecit, benè fecit, & ex mente
mea fecit. Eò quòd omni tempore 11
apud vos pauperes sunt, ego verò
omni tempore apud vos non ero.
Hæc autem quæ hos odores suaves 12
in corpus meum effudit, in appa-
ratum funebrem mihi fecit. Et cer- 13
tè vobis dico, Quando hoc Evan-
gelium meum per totum mundum
prædicabitur, et illud etiam quod
hæc mulier fecit, in memoriale
ejus narrabitur. Et post hæc ex 14
duodecim discipulis unus, cui
nomen Judas Iscariotes vocatum
est, ad Sacerdotem maximum ivit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

4 5 Et consilium fecerunt ut Jesum dolo tenerent, & occiderent. Dicebant autem;
6 Non in die festo, ne fortè tumultus fieret in populo. Cùm autem Jesus esset
7 in Bethaniâ in domo Simonis leprosi, Accessit ad eum mulier habens alabastrum
8 unguenti pretiosi, & effudit super caput ipsius recumbentis. Videntes autem
9 discipuli, indignati sunt dicentes; Ut quid perditio hæc? Potuit enim istud
10 vænundari multo, & dari pauperibus. Sciens autem Jesus, ait illis; Quid mo-
11 lesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me. Nam semper pau-
12 peres habetis vobiscum: me autem non semper habetis. Mittens enim hæc
13 unguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis, ubicunque prædicatum fuerit hoc Evangelium in toto mundo, dicetur & quod hæc fecit in memoriam ejus. Tunc abiit unus de duodecim, qui dicebatur Judas 14
Iscariotes, ad principes sacerdotum: Et ait illis; Quid vultis mihi dare, & 15
ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos. Et exindè 16
quærebat opportunitatem ut eum traderet. Primâ autem die azymorum acces- 17
serunt discipuli ad Jesum, dicentes; Ubi vis paremus tibi comedere Pascha?
At Jesus dixit; Ite in civitatem ad quendam, & dicite ei; Magister dicit; Tem- 18
pus meum propè est, apud te facio Pascha cum discipulis meis. Et fecerunt 19
discipuli sicut constituit illis Jesus, & paraverunt Pascha.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * فتشاوروا على يسوع ليمسكوه بمكر ويقتلوه * وقالوا ليس في العيد لئلا يكون شغب في
5 الشعب * * الفصل الخامس والعشرون * وكان يسوع في بيت عنيا في بيت سمعان 6
الابرص * فجاءت مراة معها قارورة طيب كثير الثمن فافاضته على راسه وهو متكي * 7
8 فلما راى التلاميذ ذلك تغمغموا قائلين لماذا هذا التلف * قد كان يتبغي ان يباع هذا 9
بثمن كثير ويعطى للمساكين * فعلم يسوع وقال لهم لماذا تونبون المراة وقد عملت في 10
عملا حسنا * فان المساكين معكم كل حين فاما انا فلست عندكم كل حين * وهذه انما 11 12
افاضت هذا الطيب على جسدي لدفني * امين اقول لكم انه حيث ما كرز بهذه البشارة 13
في كل العالم يذكر ما فعلته هذه المراة تذكارا لها * * الفصل السادس والعشرون *
14 حينيذ مضى احد الاثني عشر الذي يقال له يهوذا الاسخريوطي الى رؤساء الكهنة * وقال 15
لهم ماذا تعطوني وانا اسلمه اليكم * فقرروا معه ثلثين من الفضة * ومن ذلك الوقت 16
كان يطلب حيلة ليسلمه اليهم * * الفصل السابع والعشرون * * وفي اليوم الاول من 17
الفطير جاء التلاميذ الى يسوع وقالوا اين تريد ان نعد لك الفصح لتاكله * فقال لهم 18
اذهبوا الى المدينة الى فلان وقولوا له المعلم يقول لك زماني قد اقرب وعندك اصنع الفصح
19 مع تلاميذي * ففعل التلاميذ كما امرهم يسوع واعدوا الفصح *

Et consultârunt adversus Jesum, ut tenerent eum dolo, & occiderent eum. 4
Et dixerunt; Non in festo, ne fiat tumultus in populo. 5

Sectio octuagesima quinta.

Erat autem Jesus in Beth-ania in domo Simonis leprosi, Et venit mulier, 6 7
cum qua erat vasculum unguenti multi pretii, & fudit illud super caput ipsius, dum esset recumbens. Et cùm vidissent 8
discipuli hoc, murmuraverunt, dicentes; Ad quid talis jactura? Sanè deceb at 9
venundari istud pretio multo, & dari pauperibus. Scivit autem Jesus, & dixit eis; Quid reprehenditis mulie- 10
rem? operata est in me opus bonum. Nam pauperes vobiscum sunt omni 11
tempore: veruntamen ego non sum apud vos omni tempore. Et hæc quidem effu- 12
dit istud unguentum super corpus meum, ad sepeliendum me. Amen dico vobis, 13
Quòd ubicunque prædicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo, memorabitur quod fecit hæc mulier in memoriam ejus.

Sectio octuagesima sexta.

Tunc abiit unus de duodecim, qui dici- 14
tur Judas Iscariotes, ad principes sa- 15
cerdotum, Et dixit eis; Quid dabitis mihi, & ego tradam eum vobis? Et de- 16
liberârunt cum eo triginta argenteos. Et ex illo tempore quærebat aptum ut traderet eum illis.

Sectio octuagesima septima.

In prima autem die azymorum vene- 17
runt discipuli ad Jesum, & dixerunt; Ubi vis paremus tibi Pascha ut comedas illud. Dixit eis, Ite in civitatem ad 18
talem, & dicite ei; Magister dicit tibi, Tempus meum jam advenit, & apud te faciam Pascha cum discipulis meis. Et fecerunt discipuli sicut præcepit eis 19
Jesus: & paraverunt Pascha.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወተማከሩ : ኀመ : እግዚእኪሁሃ : በሐብል : የለሳዝሞ : ወይቅትልዎ፡=ፁ ወይቤሉ : ባ
5 ሕቱ : ላዕሌ : በበዓል : ኀመ : ሃከክ : ሊያኩን : ውስተ : ሕዝብ::=ፁ
በእንተ : እንተ : ቀብእተ : ለእግዚእነ : ዕፍረተ::=ፁ
6 ወበጺሖ : እግዚእ : ሊየሱስ : ቢታኒያ : ቤተ:ስምዖን : ዘለምጽ፡=ፁ መጽላት : ኀቤሁ : ብ
7 እሲተ : እንዘባቲ : ብረሌ : ዘሙሉእ : ዕፍረተ: ውስታ : ዘብዙኅ : ዜጡ : ሶጠት : ደቡ:ርእ
8 ሱ : ለእግዚእሊየኡስ : እንዘ : ይረፍቅ:=ፁ ወር ጎዮው : ለርደሊሁ : ተመዉ : ወይቤሉ : ለ
9 ሙንትኑ : መጠኔዝ : ለሕጕለት:=ፁ ዘእመተሠይጠ : በብዙኅ : ወይሄብዐ : መጹዋተ :
10 ለነደይ::=ፁ ወእእመረ : እግዚእ : ሊየሱስ : ወይብሎሙ : ለመንት : ታሠርሕዋ : ለብእሱ
11 ት:ሠናየ : ግብረ : ገብረት : ለዕቡይ:=ፁ ወነደየነሰ:ዘልፈ: ትረክብዋሙ : ወኪያየሰ:እኮ : ዘ
12 ልፈ : ዘትረክቡኒ::=ፁ ወዘንተሰ : ዕፍረተ : ዘሶጣት : ደቡ:ርእስየ : ለቀበርየ : ገብረት:=ፁ
13 ላጫን : እብለክሙ : በኀበ : ተስብካ : ዝወንገል : በውስተ : ኵሉ : ዓለመ: ያንብቡ : ዘገብረ
14 ት : ዛቲ : ወይዘክርዋ::=ፁ ወእመዝ : ሖረ : አሐዱ : እመዐሠርቱ : ወክልሌቱ : ለርደሊ
15 ሁ : ዘስሙ : ይሁደ : ለስቆሮታዊ:ኀበ:ሊቃነ : ካህናት:=ፁ ወይቤሎሙ : ሚመጠነ : ትሁቡኒ:
16 እለ : ለኪሙ : ለግብለ : ወወሀብዎ : ሠላሰ : ብሩራ : ወእመለጫሃ : ይፈቅድ : ይርክብ :
ዛሓተ : ኀመ : ያግብለ::=ፁ
በእንተ : ዘካመ : ተስእልዎ : በኀቤ : ያስተይልዉ : ሎቱ : ፍስሐ::=ፁ
17 ወበቀደሚት : ዕለት : ፍስሐ : ቀርቡ : ለርደሊሁ : ለሊየሱስ : ወይቤልዎ : በእይ
18 ቴ : ትፈቅድ : ናስተይሉ : ለከ : ትብለዕ : ፍስሐ:=ፁ ወይቤሎሙ : እግዚእ :
ሊየሱስ : ሖሩ : ኀበ : እገሌ : ወበልዎ : ይቤ : ሊቅ : ጊዜየሰላ : ቀርበ : ወበኀቤከ : እገ
19 ብር :ፋሲከ : ሙስለ : ለርደሊየ:=ፁ ወገብሩ: ለር ደሊሁ:በከመ: ለዘዙ: እግዚእ :ሊየሱ
ስ : ወለስተይለዉ : ፍሰሐ::=ፁ

Et consilium inierunt ut Dominum Jesum dolo prehenderent, & occiderent 4
eum. Et dicunt, Sed non adhuc in festo, ut tumultus non sit in populo. 5

De muliere quæ unguento Dominum nostrum unxit.

Et cùm venisset Dominus Jesus in Bethaniam, in domum Simonis leprosi, 6
Venit ad eum mulier habens vas plenum unguenti in eo, cujus magnum erat 7
pretium, & effudit super caput Domini Jesu recumbentis. Et videntes di- 8
scipuli ejus indignati sunt, & dicunt; Quorsum hujusmodi perditio. Hoc ve- 9
naundetur multo, & detur eleemosyna egeno. Et sciebat Dominus Jesus, & 10
dicit illis; Quare molestatis mulierem, bonum opus fecit super me. Et paupe- 11
res semper invenietis, & me non semper inventuri estis. Et hoc unguentum 12
quod effudit super caput meum, ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis, 13
Ubicunque prædicatum fuerit hoc Evangelium in toto mundo, legent quod fecit illa, & in memoria habebunt illam. Et tunc abiit unus è duodecim discipu- 14
lis ejus, cujus nomen erat Judas Iscariotes, ad principes sacerdotum. Et 15
dicit iis; Quantum dabitis mihi, qui vobis tradam eum: & dederunt ei tri-
ginta argenteos numos. Et exinde desiderabat invenire opportunitatem ut 16
proderet eum.

De hoc quod interrogabant eum, ubi parandum esset ei pascha.

Et in primo die Paschæ accesserunt discipuli ejus ad Jesum, & dicunt ei; 17
Ubi vis paremus tibi comedere pascha. Et dicit iis Dominus Jesus, Ite ad 18
quendam hominem, & dicite ei; Dicit magister, Tempus meum appropinquavit, & apud te faciam pascha meum cum discipulis meis. Et fecerunt discipuli 19
ejus sicut præcepit iis Dominus Jesus, & paraverunt pascha.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 * وگفت بمن چه مي دهيد كه عيسي را بدست شما بسپارم ايشان قبول كردند
16 براي او سي نقره از مال بدهند * وپنهانه مي جست كه او را در دست ايشان بسپارد
صد بيست دو نان خوردن عيسي با حواريون روز پنجشنبه فصح
17 * در اول روز ازان فطير خوران شاگردان پيش عيسي آمدند وگفتند كجا مي
18 خواهي براي تو جايكه سازيم تا فصح بخوري * عيسي بديشان گفت در شهر پيش
فلان برويد وبگوييد بزرك ما مي گويد وعده من رسيد پيش تو فصح خواهم كرد با شاگردان
19 من * شاگردان هر چه عيسي بديشان فرمود چنان كردند وفصح را معد ساختند

Et dixit, Mihi quid dabitis, ut Jesum in manum vestram tradam? Illi receperunt se illi daturos tri- 15
ginta argenteos nummos. Et oc- 16
casionem quæsivit, ut illum in manum eorum traderet.

CXXII. Panem comedit Jesus cum Apostolis feriâ quintâ Paschatis.

Primo die azymorum discipuli ad 17
Jesum venerunt, & dixerunt; Ubi vis tibi locum paremus ut Pascha comedas. Jesus illis dixit; In 18
urbem ad quendam ite, & dicite; Magister noster dicit, tempus statutum meum advenit, apud te Pascha volo facere cum discipulis meis. Discipuli, omninò prout Jesus illis 19
jusserat, ita fecerunt, & Pascha paraverunt.

Digitized by Google

20 Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim. Et edentibus illis, dixit;
21 Ὀψίας δὲ γενομένης, ἀνέκειτο μετὰ τῶν (ζ) δώδεκα. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, εἶπεν,
Amen dico vobis, Quia unus ex vobis traditurus est me. Et contristati valdè,
22 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Καὶ λυπούμενοι σφόδρα,
coeperunt dicere ei unusquisque eorum; Nunquid ego sum, Domine?
23 ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκας τος αὐτῶν, Μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
ait; Intinxit cum me in catino manum, hic me tradet.
εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ (η) ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει.
Quidem filius hominis vadit, sicut scriptum est de illo: Væ autem ho-
24 Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ (θ) αὐτοῦ· Οὐαὶ δὲ τῷ ἀν-
mini illi, per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si non
θρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, (ι) εἰ οὐκ
natus fuisset homo ille. Respondens autem Judas qui tradens eum, dixit;
25 ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, εἶπε,
Nunquid ego sum, Rabbi? Ait illi; Tu dixisti. Edentibus autem eis, accipiens
26 Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶπας. Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν
Jesus panem, & benedicens, fregit, & dedit discipulis, & ait;
ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον, (κ) καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπε,
Accipite, comedite: Hoc est corpus meum. Et accipiens calicem, & gratiis
27 Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, καὶ εὐχαρι-
actis, dedit illis, dicens; Bibite ex hoc omnes: Hic enim est sanguis meus
28 στήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου

qui novi testamenti, qui pro multis effusus in remissionem peccatorum.
τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
Dico autem vobis; Quòd non bibam à modò de hoc genimine vitis,
29 Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ (λ) γενήματος τῆς ἀμπέλου,
usque in diem illum, cùm illud bibam cum vobis novum in regno
ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ
Patris mei. Et hymno dicto, exierunt in montem Olivarum. Tunc
τοῦ Πατρός μου. Καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Τότε
30 31
dicit illis Jesus; Omnes vos offendemini in me in nocte
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ
ista. Scriptum est enim; Percutiam pastorem, & dispergentur
ταύτῃ. Γέγραπται γάρ, Παίξω τὸν ποιμένα, καὶ (μ) διασκορπισθήσεται
oves gregis. Post autem excitari me, præcedam vos in
τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς
32
Galilæam. Respondens autem Petrus, ait illi; Si & omnes
τὴν Γαλιλαίαν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπεν αὐτῷ, (ν) Εἰ καὶ πάντες
33
scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Ait illi
σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. Ἔφη αὐτῷ
34
Jesus; Amen dico tibi; Quia in hac nocte, antè gallum voci-
ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, Ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, πρὶν ἀλέκτορα φω-
ferari, ter abnegabis me.
νῆσαι, (ξ) τρίς ἀπαρνήσῃ με.

MS. A. (ζ) δώδεκα μαθητῶν. Καὶ (η) ἡ χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ, οὗτός (θ) ἐμοῦ· (ι) ἦν οὐκ (κ) καὶ εὐχαριστήσας, ἔκλασεν, (λ) γενήματος (μ) διασκορπισθήσονται (ν) Εἰ πάντες (ξ) ἀπαρνήσῃ με τρίς.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quumque esset vespera, discumbebat cum duodecim discipulis suis. Et quum ederent, ait; Amen dico vobis, Unus ex vobis proditurus est me. Et doluerunt vehementer: coeperuntque dicere ei singuli ex eis; Nunquid ego sum, Domine mi? Is autem respondit, & ait; Ille qui intingit manum suam mecum in paropside, me proditurus est. Et Filius hominis abit, ut scriptum est de eo: Væ autem homini illi per quem filius hominis proditur: præstaret homini illi si natus non fuisset. Respondit Judas proditor, & ait; Nunquid ego sum, Rabi? Dicit ei Jesus; Tu dixisti. Quum autem ederent, accepit Jesus panem, & benedixit; fregitque, ac dedit discipulis suis, & ait; Accipite, comedite, HOC EST CORPUS MEUM. Et accepit calicem, atque gratias egit, & dedit eis, dixitque; Accipite, bibite ex eo vos omnes: HIC EST SANGUIS MEUS FOEDERIS NOVI, QUI PRO MULTIS EFFUNDITUR IN REMISSIONEM PECCATORUM. Dico autem vobis, Non bibam ab hoc tempore ex hoc genimine vitis, usque ad diem quo bibam illud vobiscum novum in regno Dei. Et dixerunt hymnodiam: exieruntque in montem Olivarum.

Ad noctem Parascenes crucifixionis.

Tunc ait illis Jesus; Vos omnes offendemini in me hâc nocte: scriptum est enim; Percutiam pastorem, & dispergentur arietes ovium ipsius. Postquàm autem surrexero, præcedam vos in Galilæam. Respondit Cepha, & dixit ei; Etiamsi omnis homo offendatur in te, ego nunquam offendar in te. Dixit ei Jesus; Amen dico tibi, Hâc nocte antequàm vocem mittat gallus, tribus vicibus abnegabis me.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Tempore vespertino cum duodecim discipulis suis sedit. Et comedentibus illis, Jesus sic exorsus est; Certè vobis dico, Unus è vobis me tradet. Hoc illis valdè displicuit, & cœpit quilibet eorum dicere, Nunquid ego sum, ô Domine? Ille responsum dedit, & ei dixit; Quisquis manum suam mecum catino indiderit, ille est qui me tradet. Et Filius hominis vadet, quemadmodum de eo scriptum est: væ autem illi homini, per cujus manum traditus erit; melius fuisset illi homini, quòd non natus esset. Judas Iscariotes dixit, Nunquid ego sum ille, ô Domine? Jesus illi dixit, Tu dixisti. Cùm comederent, Jesus panem accepit, & benedixit; deindè fregit ac discipulis suis dedit, & dixit; Accipite, & comedite: hoc est corpus meum. Et accepit poculum, & gratias egit, & illis dedit, & dixit; Accipite omnes, ac bibite. Hic est sanguis meus fœderis novi, qui pro multis effusus est; pro abolitione peccatorum. Vobis autem dico, Quòd ab hac hora deinceps hunc fœtum arboris uvæ nolo bibere, usque in illum diem quo ipsum vobiscum bibiturus sum novum in regno Dei. Et laudem Deo dedit, & in montem Olivarum exivit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

20 21 Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim discipulis suis. Et edentibus illis, dixit; Amen dico vobis, Quia unus vestrûm me traditurus est. Et
22 23 contristati valdè, cœperunt singuli dicere; Numquid ego sum, Domine? At ipse respondens, ait; Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tra-
24 det. Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo: væ autem homini illi, per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si natus non
25 26 fuisset homo ille. Respondens autem Judas, qui tradidit eum, dixit; Numquid ego sum, Rabbi? Ait illi; Tu dixisti. Cœnantibus autem eis, accepit Jesus panem, & benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, & ait; Ac-
27 cipite, & comedite: hoc est corpus meum. Et accipiens calicem gratias egit: & dedit illis, dicens; Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis me- 28
us novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Dico autem vobis; Non bibam amodò de hoc genimine vitis, usque in diem 29
illum, cùm illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei. Et hymno 30
dicto, exierunt in Montem oliveti. Tunc dixit illis Jesus; Omnes vos scan- 31
dalum patiemini in me, in ista nocte. Scriptum est enim; Percutiam pasto-
rem, & dispergentur oves gregis. Postquàm autem resurrexero, præcedam 32
vos in Galilæam. Respondens autem Petrus, ait illi; Et si omnes scanda- 33
lizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Ait illi Jesus; Amen dico 34
tibi; Quia in hac nocte antequàm gallus cantet, ter me negabis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * الفصل الثامن والعشرون * ولما كان المساء اتكا مع الاثني عشر تلميذا * وفيما
21 هم ياكلون قال لهم امين اقول لكم ان واحدا منكم يسلمني * فحزنوا جدا وبدا كل واحد
22 منهم يقول لعلني انا هو يا رب * فاجاب قايلا الذي يغمس يده معي في الصحفة هو يسلمني *
23 24 وابن الانسان ماض كما كتب من اجله * الويل لذلك الانسان الذي يسلم ابن الانسان *
25 خير له لو لم يولد ذلك الانسان * اجابه يهوذا مسلمه قايلا لعلني انا هو يا معلم قال له انت
26 قلت * الفصل التاسع والعشرون * وفيما هم ياكلون اخذ يسوع خبزا وباركه وكسره
27 واعطى تلاميذه اياه وقال خذوا فكلوا فان هذا هو جسدي * ثم اخذ كاسا وشكر واعطاهم *
28 وقال اشربوا من هذا كلكم * هذا هو دمي العهد الجديد الذي يهراق عن كثيرين
29 لمغفرة خطاياهم * اقول لكم اني لا اشرب من الان من عصير هذه الكرمة الى ذلك اليوم
30 الذي فيه اشربه معكم جديدا في ملكوت ابي * الفصل التسعون * ولما باركوا
31 خرجوا الى جبل الزيتون * حينيذ قال لهم يسوع كلكم تسكون في هذه الليلة * لانه
32 33 مكتوب اضرب الراعي فتعرق الغنم * ومن بعد قيامتي اسبقكم الى الجليل * فاجابه بطرس
34 قايلا ان شك جميعهم فيك لم اشك انا * قال له يسوع امين اقول لك ان في هذه الليلة
قبل ان يصيح الديك تجحدني ثلث دفعات *

Sectio octuagesima octava.

Et cùm factum esset serò, discubuit cum 20
duodecim discipulis. Et dum ipsi come- 21
derent, dixit eis; Amen dico vobis,
Quòd unus ex vobis tradet me. Et con- 22
tristati sunt valdè, & cœpit unusquis-
que ex eis dicere; Nunquid ego sum, ô
Domine? Respondit autem, dicens; 23
Qui intingit manum suam mecum in
patina, ipse tradet me. Et filius hominis 24
vadens est, sicut scriptum est de illo:
Væ illi homini qui tradet filium homi-
nis, bonum illi esset si non fuisset natus
ille homo. Respondit ei Judas traditor 25
ipsius, dicens; Nunquid ego sum, ô Do-
mine? Ait illi, Tu dixisti.

Sectio octuagesima nona.

Et dum ipsi comederent, accepit Jesus 26
panem & benedixit ei, ac divisit illum,
deditque discipulis suis ipsum, & ait;
Accipite, comedite, nam hoc est corpus
meum. Deindè accepit calicem & gratias 27
egit, & dedit eis, ac dixit, Bibite ex
hoc omnes vos: Hic est sanguis meus, 28
testamentum novum, qui effundetur pro
multis in remissionem peccatorum eorum.
Dico vobis, Quòd non bibam amodò de 29
succo hujus vitis usque in illam diem,
quâ bibam illum vobiscum novum in
regno patris mei.

Sectio nonagesima.

Quumque benedixissent, exierunt in 30
montem Olivarum. Tunc dixit illis Je- 31
sus; Omnes vos scandalizabimini in
me hâc in nocte; quoniam scriptum est,
Percutiam pastorem, & dispergentur
oves. At post resurrectionem meam præ- 32
cedam vos in Galilæam. Respondit ei 33
Petrus, dicens; Si scandalizati fuerint
omnes ipsi in te, non scandalizabor ego.
Dixit illi Jesus; Amen dico tibi, Quòd 34
in hac nocte antequam cantet gallus, ne-
gabis me tribus vicibus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወመሴተ : ከዊና: ረፈቀ:መስለ: ዓሠርቱ : ወክልሌቱ : ላርደሊሁ::= ወእዝ : ይበልዑ : ይ
21 ቤ : ላሜን : እብለክሙ : ከመ : አሐዱ : እመኔክሙ : ያገብለኒ::= ወተከዙ : ጥቀ : ወለ
22 ኃዙ : ይቤሉ : በበ : አሐዱ : ለነሁ : እንጋ : እግዚኦ::= ወለወሠአ : ወይቤ : ዘጸብጎ :
23 መስሌየ : እይሁ : ውስተ : መጽብሓ : ውእቱ : ያገብለኒ::= ወወልደ : እጋለ : እመሕየ
24 ውሰ : ይሐውር : በከመ : ጽሑፍ : በእንቲአሁ : ወበሕቱ : ለቢሉቱ : ለውእቱ : ብእሲ : ዘበ
ላዕቤሁ : ይትጫጠውዎ : ለወልደ : እጋለ : እመ : ሕያው : እመኃየሱ : ሰበ : ሊተወልደ : ለ
25 ውእቱ : ብእሲ::= ወእውሠአ : ይሁደ : ዘያገብለ : ወይቤሉ : ለእተ : ትቤ::=
በእንተ : ለውርዐተ : መስጢር:
26 ወእንዘ : ይበልዑ : ኀሠአ : ሳብሎተ : እግዚእ : ሊየሱስ : ወበረከ : ወፈተተ : ወወሀበ : ለእ
27 ርደሊሁ : ወይቤ : እንከሙ : ብልዑ : ዝውእቱ : ሥጋየ::= ወነሠአ : ለዋዐ : ወለለ
28 ኪተ : ወወሀቦሙ : እንዘ : ይብል : ስተዩ : እመውስቴቱ : ኵልክሙ::= ዝውእቱ : ደመ
የ : ዘሐዲስ : ለውርዐት : ዘይትከዐው : በእንተ : ብዙኃን : ከመ : ይትኀደግ : ኃጢአት::=
29 ወእብለክሙ : ሊይሳቲ : እንከ : እመዝ : ፍረ : ወይን : እሰከ : እንታዝቲ : ዕለት : ለመ :
30 እሰቲዮ : ሐዲስ : መስሌክሙ : በመንግሠተ : ለቡየ::= ወእንቢቦሙ : ወፀሉ : ውስ
31 ተ : ደብረ : ዘይት::= ወእመዝ : ይቤሎሙ : እግዚእ : ሊየሱስ : ኵልክሙ : ተዐልዉ
32 ኑ : በዛቲ : ሌሊት :: እሜ : ይቤ : መጽሐፍ : እቀትሉ : ለናሳዊ : ወይዘረው : ለባግዐ :
33 መርዔቱ::= ወእመዝከ : ተንሣእኩ : እቀድመክሙ : ገቢሳ::= ወለውሠአ : ጴጥሮ
34 ስ : ወይቤሉ : እመሰ : ኵሉሙ : ዐለዉከ : እንሰ : ሊየዐልወከ : ግሙራ::= ወይቤሉ :
እግዚእ : ሊየሱስ : ለማን : እብለከ : ከመ : በዘቲ : ሌሊት : ሠልስ : ትካሕደኒ : ዘእንበ
ለ : ይነቁ : ደርሆ::=

De testamento mysterioso.

Et vespere facto, recubuit cum duodecim discipulis ejus. Et edentibus illis, 20
dicit; Amen dico vobis, quòd unus è vobis prodet me. Et contristati sunt 21
valdè, & cœperunt dicere unusquisque, Num ego igitur, Domine? Et re- 22
spondit, & dicit; Qui intinxit mecum manum suam in scutula, ipse prodet 23
me. Et filius hominis vadet, sicut scriptum est de illo: sed væ isti homini, 24
per quem tradendus est filius hominis: utique melius esset isti homini ꝑ non
natus esset. Et respondit Judas qui traditurus erat eum: & dixit ei, Tu 25
dixisti.

Et edentibus illis, accepit panem Dominus Jesus, & benedixit; & fregit, & 26
dedit discipulis suis, & dixit; Vos igitur comedite: Hic panis corpus meum.
Et accepit calicem, & gratias egit, & dedit iis, dicens; Bibite ex eo omnes 27
vos: Hic calix est sanguis meus novi decreti, qui effunditur propter multos 28
ut remittatur peccatum. Et dico vobis, Non bibam amplius de hoc fructu 29
vitis, usque ad illum diem, quando bibam novum vobiscum in regno Patris
mei. Et quum legissent, exierunt in Montem olei. Et tunc dicit iis Dominus 30 31
Jesus, Omnes vos prævaricabimini mecum hac nocte. Quoniam dixit scri-
ptura, Occidam pastorem, & dispergentur oves gregis. Et quum surrexero, 32
præibo vobis Galilæam. Et respondit Petrus, & dixit ei; Si omnes præva- 33
ricati fuerint tecum, ego non prævaricabor tecum unquam. Et dicit ei Do- 34
minus Jesus, Amen dico vobis, Quòd in hac nocte ter me negabis, antequàm
gallus cantet.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد بيست سه — اكاه كردن مسيح بحواريون كه كرفتار

خواهد شدن — * اينكه عيسي بشاكردان كفت كه درين شب شما همكنان
31 با من دو دل شويد * زيرا نبشته شد كه شبانرا بزنيد * كوسفندان كله
32 33 او پراكنده شوند * بعد ازانكه برخيزم ازشما زودتر بجليل روم * شمعون صفا جواب داد وكفت
34 اكر همه كس با تو دو دل شود * من هر كز ترا منكر نشوم * عيسي بدو كفت راست
بكو مي كويم * درين شب زودتر ازانكه خروس بانك زند * سه بار منكر من
نشوي *

CXXIII. Indicat Christus Apostolis se prehensum iri.

Tunc Jesus discipulis dixit; 31
Hâc quidem nocte vos omnes in
me duplici animo eritis: Nam
scriptum est, Pastorem percutite,
oves gregis ejus dispersæ erunt.
Postquam autem surrexero, vos 32
in Galilæam præibo. Simeon Ce- 33
phas respondit, & dixit; Et-
siamsi unusquisque in te duplici
animo fuerit, ego nunquam te
abnegabo. Jesus ei dixit, Certè 34
tibi dico; Hâc nocte antequam
gallus vocem emittat, ter me ab-
negabis.

Digitized by Google

Ait illi Petrus; Etiamsi oportuerit me cum te mori, non te negabo.
35 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι.
Similiter & omnes discipuli dixerunt. Tunc venit cum illis Jesus
36 ὁμοίως δὲ καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον. Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς
in villam dictam Gethsemani: & dicit discipulis; Sedete hic,
εἰς χωρίον λεγόμενον (π) Γεθσημανῆ· καὶ λέγει τοῖς (ρ) μαθηταῖς, Καθίσατε αὐτοῦ,
usque quò vadens orem illic. Et assumens Petrum, & duos
37 ἕως (σ) οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ. Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον, καὶ τοὺς δύο
filios Zebedæi, cœpit contristari & gravissimè angi. Tunc ait illis; Undique tristis
38 υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Τότε λέγει αὐτοῖς, Περίλυπός
est anima mea usque ad mortem. Manete hic, & vigilate cum me.
ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου. μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ.
Et progressus pusillùm, procidit in faciem suam, orans, & dicens;
39 Καὶ (τ) προελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος, καὶ λέγων,
Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste: veruntamen
Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, (υ) παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. πλὴν
non sicut ego volo, sed sicut tu. Et venit ad discipulos, &
40 οὐχ' ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ
invenit eos dormientes: & dicit Petro; Sic non potuistis unâ
εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας· καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Οὕτως (φ) οὐκ ἰσχύσατε μίαν
horâ vigilare cum me? Vigilate, & orate, ut non intretis in
41 ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; Γρηγορεῖτε, καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς
tentationem. Quidem spiritus promptus, verùm caro infirma. Iterum ex
πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. Πάλιν ἐκ 42
secundo abiens, oravit, dicens; Pater mi, si non potest hic
δευτέρου ἀπελθὼν, προσεύξατο, λέγων, Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται (χ) τοῦτο
calix transire à me, si non illum bibam, fiat voluntas tua.
τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου.
Et veniens invenit eos rursùs dormientes: erant enim eorum oculi
Καὶ ἐλθὼν (ψ) εὑρίσκει αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ 43
gravati. Et relinquens illos, abiens iterum, oravit ex tertio,
βεβαρημένοι. Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς, (ω) ἀπελθὼν πάλιν, προσεύξατο ἐκ τρίτου, 44
eundem sermonem dicens. Tunc venit ad discipulos suos, &
τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς (α) μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ 45
dicit illis; Dormite cæterùm, & requiescite: ecce, appropinquavit hora,
λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε τὸ λοιπὸν, καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ, ἤγγικεν ἡ ὥρα,
& Filius hominis tradetur in manus peccatorum. Excitamini, eamus:
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· 46
ecce appropinquavit tradens me. Et adhuc eo loquente, ecce Judas unus
ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με. Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ Ἰούδας εἷς 47
duodecim venit, & cum eo turba multa cum gladiis & lignis, à
τῶν δώδεκα ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ
principibus Sacerdotum & senioribus populi.
τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ.

MS.A. (ο) ἀπαρνήσομαι. (π) Γεθσημανεί· (ρ) μαθηταῖς αὐτοῦ, (σ) ὃ ἂν ἀπελθὼν (τ) προελθὼν (υ) παρελθάτω (φ) οὐκ ἰσχύσατε (χ) τοῦτο παρελθεῖν (ψ) εὗρεν αὐτοὺς (ω) ἀπελθὼν, προσήυξατο πάλιν, τὸν αὐτὸν λόγον (α) μαθητὰς, καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

35 ܐܡܪ ܠܗ ܟܐܦܐ ܐܢ ܐܬܚܝܒ ܠܝ ܠܡܝܬ ܥܡܟ ܠܐ ܐܟܦܪ ܠܟ ܘܟܠܗܝܢ ܬܠܡܝܕܐ ܐܡܪܘ ܗܟܢܐ *
Dixit ei Cepha; Si sit mihi moriendum tecum, non abnegabo te: & itidem etiam omnes discipuli dixerunt. Tunc venit cum eis Jesus in locum qui vocatur Ghedsiman, & ait discipulis suis, Sedete hîc dum abibo oratum. Et duxit Cepham, & duos filios Zebedæi, cœpitque tristari, ac vehementer angi. Et ait illis; Tristis est anima mea usque ad mortem: expectate me hîc, & vigilate mecum. Et receſſit paulùm, & procidit in faciem suam, precesque fudit; & ait, Pater mi, si possibile est, prætereat me calix iste: veruntamen non ut ego volo, sed ut tu. Venitque ad discipulos suos, & reperit eos dormientes, & ait Cephæ; Itáne? non potuistis unâ horâ vigilare mecum? Expergiscimini, & orate, ne intretis in tentationem; spiritus quidem promptus est, corpus verò infirmum. Rursùs abiit secundâ vice, preces fudit, & ait; Pater mi, si non potest iste calix prætereat quin biberim eum, fiat voluntas tua. Veniensque iterùm, reperit eos dormientes: oculi enim eorum gravati erant. Et reliquit eos, & abiit iterùm, oravit tertiâ vice, eundemque sermonem dixit. Tunc venit ad discipulos suos, & ait illis; Dormite modò & requiescite, ecce appropinquat hora, & filius hominis traditur in manus peccatorum. Surgite, eamus, ecce appropinquat ille qui prodit me. Dúmque ipse loqueretur, ecce Judas proditor, unus ex duodecim venit, & turba cum eo multa cum enſibus ac fustibus, à principibus sacerdotum & senioribus populi.
36 ܐܬܐ ܥܡܗܘܢ ܠܐܬܪܐ ܕܡܫܡܝ ܓܕܫܡܢ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܬܒܘ ܗܪ ܐܙܠ ܐܢ ܨܠܝ ܬܡܢ *
37 ܘܐܟܕ ܠܟܐܦܐ ܘܬܪܝܢ ܒܪܝ ܙܒܕܝ ܫܪܝ ܠܡܬܟܪܝܗ ܘܠܡܬܒܗܬ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܐܒܐ ܡܬ ܢܦܫܝ *
38 ܥܕ ܠܡܝܬܐ ܫܒܘ ܗܪ ܘܬܪܝܢ ܥܡܝ ܥܪܘ ܘܨܠܘ ܕܠܐ ܬܥܠܘܢ ܒܢܣܝܢܬܐ ܐܡܪ ܠܗ ܟܐܦܐ *
39 ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܦܘܗܝ ܘܨܠܐ ܘܐܡܪ ܐܒܝ ܐܢ ܐܦܫܪ ܕܢܥܒܪ ܡܢܝ ܟܣܐ ܗܢܐ ܒܪܡ ܠܐ ܐܝܟ ܐܢܐ ܨܒܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܐܢܬ ܨܒ *
40 ܘܐܬܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܫܟܚ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܟܐܦܐ ܗܟܢܐ ܠܐ ܟܕ ܡܫܟܚ ܠܟ ܕܬܬܪ ܥܡܝ ܫܥܬܐ ܚܕܐ *
41 ܥܪܘ ܘܨܠܘ ܕܠܐ ܬܥܠܘܢ ܒܢܣܝܢܬܐ ܪܘܚܐ ܐܢ ܕܡܙܕܗܪ ܒܪ ܒܣܪܐ ܕܝܠܗ ܟܠ ܚܠܫ ܐܦ ܗܠܝܢ ܢܬܟܫܠܘܢ *
42 ܐܙܠ ܬܢܝܢܝܬ ܨܠܐ ܘܐܡܪ ܐܒܝ ܐܢ ܠܐ ܡܫܟܚ ܗܢ ܟܣܐ ܕܐܫܬܐ ܢܥܒܪ ܡܢܝ ܐܠܐ ܢܗܘܐ ܨܒܝܢܟ *
43 ܘܐܬܐ ܬܢܝܢܝܬ ܫܟܚ ܠܗܘܢ ܕܫܢܬܗܘܢ ܟܒܕܝܢ ܗܘ ܒܢܘܡܐ ܘܫܒܩ ܠܗܘܢ ܘܐܙܠ *
44 ܘܐܬܐ ܬܠܬܝܬ ܐܡܪ ܠܗ ܟܐܦܐ ܗܟܢܐ ܠܐ ܟܕ ܡܫܟܚ ܠܟ ܕܬܬܪ ܥܡܝ ܫܥܬܐ ܚܕܐ *
45 ܐܙܠ ܬܢܝܢܝܬ ܨܠܐ ܘܐܡܪ ܐܒܝ ܐܢ ܠܐ ܡܫܟܚ ܗܢ ܟܣܐ ܕܐܫܬܐ ܢܥܒܪ ܡܢܝ ܐܠܐ ܢܗܘܐ ܨܒܝܢܟ *
46 ܘܐܬܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܠܝܢ ܕܢܡ ܫܪܝ ܘܢܢܘܚ ܗܐ ܩܪܒ ܗܐ ܕܡܫܠܡ ܒܪ ܐܢܫܐ ܐܝܕ ܒܝܕܝ ܚܛܝܐ *
47 ܩܘܡܘ ܢܙܠ ܗܐ ܩܪܒ ܗܐ ܕܡܫܠܡ ܒܝ ܘܟܕ ܗܘ ܥܕ ܡܡܠܠ ܗܐ ܝܗܘܕܐ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪ ܐܬܐ ܘܥܡܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܒܣܝܦ ܘܒܩܠ ܡܢ ܩܕܡ ܪܒܢܐ ܕܟܗܢܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܥܡܐ

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* صفا بدو گفت * اگر چنان شود من با تو بميرم * [ومنكر تو نشوم] وهمه شاگردان 35
Cephæ ei dixit; Si ita tulerit ego tecum moriturus sum, at minimè te abnegabo. Et omnes discipuli similiter dixerunt.
اينچنين گفتند صد بيست چهار آمدن مسيح با حواريون در كسماني
CXXIV. Venit Christus cum discipulis in Ghesmani.
* انگه عيسي با ايشان آمد درجاي كه كسماني خوانده شود * وبشاگردان خود گفت 36
Tunc Jesus cum illis venit in locum, qui Ghesmani vocatus est, & discipulis suis dixit; Hic manete, usquequò vadam & orem. Et 37
اينجا بايستيد * تا انگه كه بروم نماز كنم * * وبرد صفا را وپسران زبدي هردورا * وعيسي 37
assumpsit Petrum & filios Zebedæi ambos, & cœpit Jesus tristitiâ ac mœrore affici. Et illis ait; Anima 38
اغار كرد دژمناك مي شد * واندوهناك * * وبديشان گفت جان من غمناك شد تا مرگ * 38
mea dolore affecta est usque ad mortem: me hîc manete, & mecum vigilate: Paululùm progressus est, 39
براي من اينجا بايستيد * وبا من بيدار باشيد * اندكي دورشد * وبروي خود افتاد * 39
& in faciem suam procidens oravit, ac dixit; O Pater, fieri potest ut hic calix à me transeat: attamen non sicut ego volo, sed sicut tu. Et venit ad discipulos suos 40
نماز مي كرد ومي گفت * اي پدر شايد كه اين پياله از من بگذرد * اكنون نه
quos dormientes vidit: & Cephæ dixit; Non potuistis unam horam mecum vigilare? Vigilate & orate 41
انچنانك من مے خواهم الا انچنانك تو * وآمد پيش † شاگردان خود ايشانرا خفته ديد * 40
ut in discrimen tentationum non cadatis: spiritus meus firmus est, sed corpus meum infirmum est. Et 42
وبصفا گفت نمي توانستيد يك ساعت با من بيدار بودن * * بيدار شويد ونماز كنيد تا در 41
secundâ vice abiens oravit, & dixit; Si fieri non potest, ô Pater meus, ut hoc poculum à me transeat, quin bibam ipsum, voluntas tua fiat.
محنت آزمايشها نيفتيد * جانم استواست ليكن تنم رنجورست * * باردوم رفت نماز كرد وگفت 42
شايد † اي پدرم كه اين ساغر از من بگذرد * الا كه بخورمش ارادت تو بشود *

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

35 Ait illi Petrus; Etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo. Similiter & 36 omnes discipuli dixerunt. Tunc venit Jesus cum illis in villam, quæ dicitur Geth, 37 semani, & dixit discipulis suis; Sedete hîc, donec vadam illuc, & orem. Et as- 38 sumpto Petro, & duobus filiis Zebedæi, cœpit contristari & mœstus esse. Tunc ait illis; Tristis est anima mea usque ad mortem: sustinete hic, & vigila- 39 te mecum. Et progressus pusillùm, procidit in faciem suam, orans, & di- cens; Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste: veruntamen non 40 sicut ego volo, sed sicut tu. Et venit ad discipulos suos, & invenit eos 41 dormientes, & dicit Petro; Sic non potuistis unâ horâ vigilare mecum? Vi- gilate, & orate ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Iterùm secundò abiit, & oravit, dicens; Pater 42 mi, si non potest hic calix transire nisi bibam illum, fiat voluntas tua. Et 43 venit iterùm, & invenit eos dormientes; erant enim oculi eorum gravati. Et relictis illis, iterùm abiit, & oravit tertiò, eundem sermonem dicens. 44 Tunc venit ad discipulos suos, & dicit illis; Dormite jam, & requiescite! ec- 45 ce appropinquavit hora, & Filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus; ecce appropinquavit qui me tradet. Adhuc eo loquente, 46 47 ecce Judas unus de duodecim venit, & cum eo turba multa, cum gladiis & fustibus, missi à principibus sacerdotum, & senioribus populi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

35 * قَالَ لَهُ بِطْرُسُ لَوْ أَكْبَتُّ أَنْ أَمُوتَ مَعَكَ مَا أَجْحَدُكَ * وَهٰكَذَا قَالَ جَمِيعُ التَّلَامِيذِ *

* Dixit illi Petrus; Etsi coactus fuero mori tecum, non negabo te. Et similiter dixerunt omnes discipuli. 35

* اَلْفَصْلُ الْحَادِي وَالتِّسْعُونَ *

Sectio nonagesima prima.

36 * حِينَئِذٍ جَاءَ مَعَهُمْ إِلَى قَرْيَةٍ تُدْعَى جَسْمَانِيَةَ * فَقَالَ لِتَلَامِيذِهِ اجْلِسُوا هٰهُنَا لِأَنْضَيِ أُصَلِّي 37 هُنَاكَ * وَأَخَذَ مَعَهُ بِطْرُسَ وَابْنَيْ زَبْدِي وَبَدَأَ يَحْزَنُ وَيَكْتَئِبُ * 38 حِينَئِذٍ قَالَ لَهُمْ إِنَّ نَفْسِي 39 كَرِيهَةٌ حَتَّى الْمَوْتِ امْكُثُوا هٰهُنَا وَاسْهَرُوا مَعِي * ثُمَّ ابْتَعَدَ قَلِيلًا وَخَرَّ بِوَجْهِهِ مُصَلِّيًا، قَائِلًا

Tunc venit cum illis in villam quæ vocatur Gethsemani, & dixit discipulis suis; Sedete hic, ut vadam orare illuc. Et assumpsit secum Petrum & ambos filios Zebedæi, & cœpit contristari & mœstus esse. Tunc dixit illis; Certè anima mea tristis est usque ad mortem: manete hic, & vigilate mecum. Tum 36 37 38 39 recessit paululum, & procidit in faciem suam, orans, ac dicens; Pater mi, si est possibile, prætereat me iste calix. At

40 يَا أَبَتِ إِنْ كَانَ يَسْتَطَاعُ فَلْيَجْزِنِي هٰذِهِ الْكَأْسُ وَلَيْسَ كَإِرَادَتِي لٰكِنْ كَإِرَادَتِكَ * وَجَاءَ إِلَى تَلَامِيذِهِ 41 فَوَجَدَهُمْ نِيَامًا * فَقَالَ لِبِطْرُسَ أَمَا قَدَرْتُمْ أَنْ تَسْهَرُوا مَعِي سَاعَةً وَاحِدَةً * اسْهَرُوا وَصَلُّوا لِئَلَّا 42 تَدْخُلُوا التَّجَارِبَ * أَمَّا الرُّوحُ فَمُسْتَبِسٌ وَأَمَّا الْجَسَدُ فَضَعِيفٌ * وَأَيْضًا ثَانِيَةً صَلَّى وَصَلَّى قَائِلًا 43 يَا أَبَتِ إِنْ كَانَ لَا يَسْتَطَاعُ أَنْ تَعْبُرَ عَنِّي هٰذِهِ الْكَأْسُ حَتَّى أَشْرَبَهَا فَلْتَكُنْ مَشِيئَتُكَ * وَجَاءَ أَيْضًا 44 إِلَى التَّلَامِيذِ فَوَجَدَهُمْ نِيَامًا لِأَنَّ عُيُونَهُمْ كَانَتْ ثَقِيلَةً * فَتَرَكَهُمْ وَمَضَى أَيْضًا * وَصَلَّى ثَالِثَ 45 مَرَّةٍ بِالْقَوْلِ الَّذِي قَالَهُ أَوَّلًا * حِينَئِذٍ جَاءَ إِلَى تَلَامِيذِهِ وَقَالَ لَهُمْ نَامُوا الْآنَ وَاسْتَرِيحُوا فَقَدِ 46 اقْتَرَبَ السَّاعَةُ * وَابْنُ الْإِنْسَانِ يُسْلَمُ فِي أَيْدِي الْخُطَاةِ * قُومُوا نَنْطَلِقْ فَقَدِ اقْتَرَبَ الَّذِي 47 يُسَلِّمُنِي * اَلْفَصْلُ الثَّانِي وَالتِّسْعُونَ * وَفِيمَا هُوَ يَتَكَلَّمُ إِذْ جَاءَ يَهُوذَا أَحَدُ الْاِثْنَيْ عَشَرَ وَمَعَهُ جَمْعٌ كَثِيرٌ بِسُيُوفٍ وَعِصِيٍّ مِنْ عِنْدِ رُؤَسَاءِ الْكَهَنَةِ وَمَشَايِخِ الشَّعْبِ *

Et dixit; Pater mi, si fieri possibile est, transeat à me hic calix: veruntamen voluntas tua, voluntas mea.

Ad tertiam horam noctis.

40 Et venit ad discipulos suos, & invenit eos dormientes: & dicit Petro, Itane, non potuistis vigilare unam horam mecum? Vigilate, & orate, ne intretis in 41 tentationem: spiritus desiderat, & corpus fatigatum est. Et iterum abiit se- 42 cundò, & oravit, & dixit; Pater mi, si non sit possibile quòd transeat, nisi bibam, fiat voluntas tua. Et reversus est denuò ad discipulos suos, & inve- 43 nit eos dormientes: quoniam oculi eorum gravati erant. Et abiit iterum ter- 44 tiò, & oravit, eundem similiter sermonem dicens. Et reversus est iterum ad 45 discipulos suos, & dicit iis; Dormite igitur, requiescite: ecce appropinquavit hora, & tradent filium hominis in manum peccatorum. Surgite, eamus: Ecce 46 appropinquavit qui tradet me.

De traditione Christi.

Et adhuc hoc illo loquente, ecce Judas è duodecim unus, venit, & cum illo 47 multus populus cum gladiis & lignis, à principibus sacerdotum & senioribus populi.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

35 ወይቤሎ : ጴጥሮስ ፡ እመሂ ፡ ሞትኩ ፡ መሰሬከ ፡ ሊይክሕደከ ፡ ወከማሁ ፡ ይቤሉ ፡ ኩሎሙ ፡
36 ላርደኢሁ ።።=፡ ወእምዝ ፡ ሖረ ፡ መስሎሙ ፡ ለግዚአ ፡ ሊየሱስ ፡ ዐዲየ ፡ ወይነ ፡ ዘስሙ ፡
ጌተሴማነ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ነበሩ ፡ ዝየ ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ አሐውር ፡ ኀቶ ፡ ዝየ ፡ ወእጸ
37 ሊ ፡ ።=፡ ወነሥአ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ወለክልሌሆሙ ፡ ደቀቀ ፡ ዘብዴሞስ ፡ ወአኀዘ ፡ ይቴክዝ ፡ ወይሐ
38 ዘነ ።።=፡ ወእምዝ ፡ ይቤሎሙ ፡ ተሰዘት ፡ ነፍስየ ፡ እስከ ፡ ለሞቲት ።።ነበሩ ፡ ዝየ ፡ እስከ ፡ ኦ
39 ጎብኢ ፡ ወትግሁ ፡ መስሬየ ።=፡ ወተለተተ ፡ ሕቀ ፡ ለመህየ ፡ ወሰገደ ፡ በገጹ ፡ ወጸለየ ፡ ወይቤ ፡ አቡ
የ ፡ ወእመሰ ፡ ይትካህል ፡ ይሣልፍ ፡ እመኔየ ፡ ዝጽዋዕ ።።ወባሕቱ ፡ ፈቃደ ፡ ዚለከ ፡ ፈቃደ ፡ ዚለየ ።።=፡
በ ፡ ሶ ፡ ፡ ሰዓተ ፡ ለሊት ።።

Et dicit ei Petrus; Si morerer tecum, non negarem te. Et similiter dicunt 35 omnes discipuli ejus. Tunc venit cum iis Dominus Jesus in prædium vini, 36 cujus nomen Gethsemani, & dicit discipulis suis; Sedete hic, usquedum vadam illuc & orem. Et assumpsit Petrum, & duos filios Zebedæ, & cœpit 37 contristari & pavere. Et tunc dicit iis; Contristata est anima mea usque ad 38 mortem. Sedete hic usquedum revertar, & vigilate mecum. Et profectus est 39 paululum, & inclinavit super faciem ejus, & oravit, & dixit; Pater mi, si possibile est, transeat à me hic calix: veruntamen voluntas tua, voluntas mea.

Ad tertiam horam noctis.

40 ወሖረ ፡ ኀቦ ፡ ለርደኢሁ ፡ ወረከቦሙ ፡ እንዘ ፡ ይነውሙ ፡ ወይቤሎ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ከመዝኑ ፡ ሰ
41 እንክሙ ፡ ተጊሀ ፡ ላሐተ ፡ ሰዐተ ፡ መስሬየ ።።=፡ ትጊሁ ፡ ወጸልዩ ፡ ከሙ ፡ ኢትባእ ፡ ወስተ ፡
42 መንሱት ፡ መንፈስሰ ፡ ይፈቱ ፡ ወሥጋ ፡ ይደክሙ ።።=፡ ወካዕበ ፡ ሖረ ፡ ደግሙ ፡ ወጸለየ ፡ ወይ
43 ቤ ፡ ለቡየ ፡ እመሰ ፡ ኢይትከሀልኑ ፡ ዝኃሊፈ ፡ ዘእንበለ ፡ ለስትዮ ፡ ይኩን ፡ ፈቃደከ ።።=፡ ወ
ገብኢ ፡ ካዕበ ፡ ኀቦ ፡ ለርደኢሁ ፡ ወረከቦሙ ፡ እንዘ ፡ ይነውሙ ፡ እስመ ፡ ለዕይንቲሆሙ ፡ ክቡደ
44 ት ።።=፡ ወሖረ ፡ ካዕበ ፡ በሣልስ ፡ ወጸለየ ፡ ቢያሁ ፡ ክሙ ፡ ቃለ ፡ እንዘ ፡ ይብል ።።=፡ ወግብ
45 ኢ ፡ ካዕበ ፡ ኀቦ ፡ ለርደኢሁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ኑ ፡ እንክሰ ፡ ለዕርፈ ፡ ናሁ ፡ በጽሐ ፡ ገዚአ ፡
46 ወየገብአሙ ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ወስተ ፡ እደ ፡ ኃጥኣን ።።=፡ ተንሥኡ ፡ ነሐ
ር ፡ ናሁ ፡ ቀርበ ፡ ዘያገብአኒ ።።=፡
በእንተ ፡ ገብኢቱ ፡ ለክርስቶስ ፡

Et venit ad discipulos suos, & invenit eos dormientes: & dicit Petro, Itane, 40 non potuistis vigilare unam horam mecum? Vigilate, & orate, ne intretis in 41 tentationem: spiritus desiderat, & corpus fatigatum est. Et iterum abiit se- 42 cundò, & oravit, & dixit; Pater mi, si non sit possibile quòd transeat, nisi bibam, fiat voluntas tua. Et reversus est denuò ad discipulos suos, & inve- 43 nit eos dormientes: quoniam oculi eorum gravati erant. Et abiit iterum ter- 44 tiò, & oravit, eundem similiter sermonem dicens. Et reversus est iterum ad 45 discipulos suos, & dicit iis; Dormite igitur, requiescite: ecce appropinquavit hora, & tradent filium hominis in manum peccatorum. Surgite, eamus: Ecce 46 appropinquavit qui tradet me.

De traditione Christi.

47 ወእንዘ ፡ ዘንተ ፡ ይትናገር ፡ ናሁ ፡ ይሁይ ፡ እመዐሠርቱ ፡ ወክልሌቱ ፡ ሐመደ ፡ መጽአ ፡ ወምስ
ሌሁ ፡ ብዙኅ ፡ ሰብእ ፡ መስለ ፡ መጠብሓ ፡ ወዕፀው ፡ እመኀቤሆሙ ፡ ለቢቃነ ፡ ካህናት ፡ ወሊ
ቃናተ ፡ ሕዝብ ።።=፡

Et adhuc hoc illo loquente, ecce Judas è duodecim unus, venit, & cum illo 47 multus populus cum gladiis & lignis, à principibus sacerdotum & senioribus populi.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

43 * باز آمد دید که ایشان خفته بودند * چشم ایشان درعنودن گران † شده بود *
44 45 * ایشانرا رها کرد ورفت سوم بار نماز کرد وهمان سخن گفت * * انکه پیش شاگردان خود
آمد وگفت * اینین ساعت بخسبید وبیاسایید اینک رسید آن ساعت * که فرزند ادمي در دست
46 گنه کاران سپارده شود * * برخیزید برویم اینک رسید † انک مرا دردست مي دهد

Reversus vidit illos dormientes: oculi enim eorum somno gravati 43 erant. Et eos reliquit, et abiens tertiâ vice oravit, et eundem sermonem 44 dixit. Tunc ad discipulos suos 45 venit, et dixit; Ab hac hora dormite et requiescite: ecce pervenit hora illa, quâ filius hominis tradendus est in manus peccatorum. 46 Surgite, eamus: ecce advenit qui me in manus illorum tradit.

CXXV. Adventus militum ac turbæ Judæorum cum tumultu; & comprehensio Jesu.

Eodem instanti cum adhuc verbum loqueretur, Judas proditor unus ex 47 duodecim in conspectum venit, et turba multa cum eo cum gladiis, et fustibus, et hastis, à principibus sacerdotum et senioribus populi.

صد بیست پنج آمدن سرهنگان وجماعت یهودیان بغوغا وگرفتن عیسي

* همانا که هنوز سخن مي گفت یهوذاي سپارنده یکي از ان دوازده * در پیش آمد
وجماعت بسیاررا او با شمشیرها وچوبها ونیزها از پیش مهتران امامان وپیران خلق *

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΞΕ'.

48 Ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων, Ὃν (β) ἂν φιλήσω,
ipse est: prehendite eum. Et confestim accedens ad Jesum, dixit; Gaude, Rabbi.
49 αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν. Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ, εἶπε, Χαῖρε Ῥαββί.
Et osculatus est eum. At Jesus ait illi; Amice, in quo ades? Tunc
50 καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἑταῖρε, (γ) ἐφ' ᾧ πάρει; τότε
accedentes injecerunt manus in Jesum, & prehenderunt eum. Et
51 προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. Καὶ
ecce unus eorum cum Jesu, extendens manum, exemit gladium suum: &
ἰδοὺ εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ· καὶ
percutiens servum principis Sacerdotum, amputavit ejus auriculam. Tunc ait
52 παταξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. Τότε λέγει
illi Jesus; Converte tuum gladium in locum suum: omnes enim
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀπόστρεψον σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς. πάντες γὰρ
accipientes gladium, in gladio peribunt. An putas quia non
53 οἱ λαβόντες μάχαιραν, (δ) ἐν μαχαίρᾳ ἀπολοῦνται. Ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ
possum nunc advocare Patrem meum, & exhibebit mihi plus quàm duodecim
δύναμαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα
legiones angelorum? Quomodo ergò implebuntur Scripturæ, Quia sic oportet
54 (ε) λεγεῶνας ἀγγέλων; Πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ, Ὅτι (ζ) οὕτω δεῖ
fieri? In illa hora dixit Jesus turbis; Tanquam ad latronem
55 γενέσθαι; Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις, Ὡς ἐπὶ λῃστὴν
exîstis cum gladiis & fustibus, comprehendere me. Quotidiè apud
(η) ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, συλλαβεῖν με. καθ' ἡμέραν (θ) πρὸς
vos sedebam docens in templo: & non prehendistis me. Hoc
ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. Τοῦτο
56 autem totum factum est, ut adimplerentur Scripturæ Prophetarum. Tunc discipuli
δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ μαθηταὶ
omnes relicto eo fugerunt. Illi verò tenentes Jesum, abduxerunt
πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον. Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν, ἀπήγαγον
57 ad Caipham principem Sacerdotum, ubi Scribæ, & seniores
πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ Γραμματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι
convenerant. At Petrus sequebatur eum à longè, usque
συνήχθησαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως
58 aulam principis Sacerdotum: & ingressus intrò, sedebat cum ministris,
τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως. καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν,
videre finem. At principes Sacerdotum & seniores, &
ἰδεῖν τὸ τέλος. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ
59 consessus omnis quærebant falsum testimonium contra Jesum, ut
τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, (ι) ὅπως
eum morte afficerent: Et non invenerunt: & multis falsis testibus
αὐτὸν θανατώσωσι. Καὶ οὐχ εὗρον· καὶ πολλῶν (κ) ψευδομαρτύρων
60 accedentibus, non invenerunt. Postremò autem advenientes duo falsi testes,
προσελθόντων, οὐχ εὗρον. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες,
Dixerunt; Hic effatus est; Possum dissolvere templum Dei, & per tres
61 Εἶπον, Οὗτος ἔφη, Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν
dies reædificare illud.
ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν.

MS.A. (β) ἐὰν (γ) ἐφ' ὃ πάρει; (δ) ἐν μαχαίρῃ (ε) λεγιόνων (ζ) ὅτως (η) ἐξήλθετε (θ) ἐκαθεζόμην πρὸς ὑμᾶς διδάσκων (ι) ὅπως θανατώσουσιν αὐτόν· Καὶ οὐκ (κ) προσελθόντων ψευδομαρτύρων, οὐχ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

48 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

48 Qui autem tradidit eum, dedit illis signum, dicens; Quemcunque osculatus
49 fuero, ipse est, tenete eum. Et confestim accedens ad Jesum, dixit; Ave,
50 Rabbi. Et osculatus est eum. Dixitque illi Jesus; Amice, ad quid venisti?
51 Tunc accesserunt, & manus injecerunt in Jesum, & tenuerunt eum. Et ecce unus ex his qui erant cum Jesu, extendens manum, exemit gladium suum, & percutiens servum principis sacerdotum amputavit auriculam ejus.
52 Tunc ait illi Jesus; Converte gladium tuum in locum suum: omnes enim
53 qui acceperint gladium, gladio peribunt. An putas, quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modò plusquàm duodecim legiones
54 angelorum? Quomodò ergò implebuntur Scripturæ, Quia sic oportet fieri?
55 In illa hora dixit Jesus turbis; Tanquam ad latronem existis cum gladiis & fustibus comprehendere me: quotidiè apud vos sedebam docens in templo, & non me tenuistis. Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur Scriptura prophetarum. Tunc discipuli omnes, relicto eo, fugerunt. At illi te- 56
57 nentes Jesum, duxerunt ad Caipham principem sacerdotum, ubi Scribæ & seniores convenerant. Petrus autem sequebatur eum à longè, usque in atri- 58
um principis sacerdotum. Et ingressus intrò, sedebat cum ministris, ut videret finem. Principes autem sacerdotum, & omne concilium, quærebant 59
falsum testimonium contra Jesum, ut eum morti traderent: Et non invene- 60
runt, cùm multi falsi testes accessissent. Novissimè autem venerunt duo falsi testes, Et dixerunt; Hic dixit; Possum destruere templum Dei, & post tri- 61
duum reædificare illud.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

48 * وَٱلَّذِي كَانَ أَسْلَمَهُ أَعْطَاهُمْ عَلَامَةً قَائِلًا ٱلَّذِي أُقَبِّلُهُ هُوَ هُوَ فَأَمْسِكُوهُ * وَلِلْوَقْتِ جَاءَ إِلَى
49 يَسُوعَ وَقَالَ لَهُ سَلَامٌ يَا مُعَلِّمُ وَقَبَّلَهُ * فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ يَا صَاحِ لِهٰذَا جِئْتَ * حِينَئِذٍ جَاءُوا وَوَضَعُوا
50 أَيْدِيَهُمْ عَلَى يَسُوعَ وَأَمْسَكُوهُ * وَإِذَا وَاحِدٌ مِمَّنْ كَانَ مَعَ يَسُوعَ مَدَّ يَدَهُ وَجَرَّدَ سَيْفَهُ * وَضَرَبَ
51 عَبْدَ رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ فَقَطَعَ أُذُنَهُ ٱلْيُمْنَى * حِينَئِذٍ قَالَ لَهُ يَسُوعُ رُدَّ سَيْفَكَ إِلَى مَكَانِهِ فَإِنَّ كُلَّ
52 مَنْ أَخَذَ بِٱلسَّيْفِ فَبِٱلسَّيْفِ يَهْلِكُ * أَتَظُنُّ أَنِّي لَا أَسْتَطِيعُ أَنْ أَطْلُبَ إِلَى أَبِي فَيُقِيمَ لِي أَكْثَرَ
53 مِنِ ٱثْنَيْ عَشَرَ جُيُوشًا مِنَ ٱلْمَلَائِكَةِ * لَكِنْ كَيْفَ تُكْمَلُ ٱلْكُتُبُ ٱلْمُعَلِّمَةُ أَنَّ هٰكَذَا يَنْبَغِي أَنْ
54 يَكُونَ * وَفِي تِلْكَ ٱلسَّاعَةِ قَالَ يَسُوعُ لِلْجُمُوعِ هَلْ أَنَا مِثْلُ لِصٍّ خَرَجْتُمْ إِلَيَّ بِسُيُوفٍ وَعِصِيٍّ
55 لِتُمْسِكُونِي * وَفِي كُلِّ يَوْمٍ كُنْتُ عِنْدَكُمْ فِي ٱلْهَيْكَلِ جَالِسًا أُعَلِّمُ وَلَمْ تُمْسِكُونِي * لَكِنْ هٰذَا كَانَ
56 لِتُكْمَلَ كُتُبُ ٱلْأَنْبِيَاءِ * حِينَئِذٍ تَرَكَهُ ٱلتَّلَامِيذُ كُلُّهُمْ وَهَرَبُوا * أَمَّا هُمْ فَأَمْسَكُوا يَسُوعَ وَجَاؤُا
57 بِهِ إِلَى قَيَافَا رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ حَيْثُ ٱجْتَمَعَ ٱلْكَتَبَةُ وَٱلشُّيُوخُ * وَتَبِعَهُ بُطْرُسُ مِنْ بَعِيدٍ إِلَى دَارِ
58 رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ * فَدَخَلَ وَجَلَسَ مَعَ ٱلْخُدَّامِ لِيَنْظُرَ ٱلنِّهَايَةَ *
59 * وَإِنَّ رُؤَسَاءَ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلشُّيُوخَ وَٱلْمَجْمَعَ كُلَّهُ كَانُوا يَطْلُبُونَ عَلَى يَسُوعَ شَهَادَةَ زُورٍ لِيَقْتُلُوهُ فَلَمْ يَجِدُوا * فَجَاءَ شُهُودُ زُورٍ كَثِيرُونَ * وَأَخِيرًا جَاءَ ٱثْنَانِ
60 * وَقَالَا هٰذَا قَالَ إِنِّي أَقْدِرُ أَنْ أَنْقُضَ هَيْكَلَ ٱللهِ وَأَبْنِيَهُ فِي ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ *
61

Qui autem tradiderat eum, dederat illis signum, dicens; Quem osculabor, ipse est: tenete eum. Et statim adivit 48
Jesum, & dixit ei; Ave Magister. Et osculatus est eum. Dixit autem illi Je- 49
sus; Heus amice, ad hoc venisti? Tunc accesserunt, & injecerunt manus suas in Jesum, & tenuerunt eum. Et ecce unus 50
ex iis qui erant cum Jesu, extendit manum suam, & exemit gladium suum, & percussit servum principis sacerdotum, & amputavit auriculam ejus dextrâ. Tunc 51
dixit illi Jesus; Repone gladium in vaginam suam: quoniam quicunque acceperit gladium, gladio peribit. Putásne quòd 52
ego non possim rogare patrem meum, & sistat mihi plusquàm duodecim turmas angelorum? Sed quomodo implebuntur 53
scripturæ declarantes, Quòd sic oportet fieri? Et in illa hora dixit Jesus turbæ; Num ego ceu latro sum, ut exieritis ad 54
me cum gladiis & fustibus ad comprehendendum me? & quotidie apud vos in templo sedens docebam, & non tenuistis 55
me. Sed hoc fit, ut impleantur scripta 56
Prophetarum. Tunc deseruerunt eum discipuli omnes, & fugerunt. At verò illi tenuerunt Jesum, & adduxerunt 57
eum ad Caipham principem sacerdotum, quò convenerant scribæ & seniores. Et 58
sequutus est eum Petrus à longè, ad atrium principis sacerdotum: & ingressus est, ac sedit cum militibus ut videret finem.

Sectio nonagesima tertia.

Principes autem sacerdotum, & seniores, & consilium omne, quærebant con- 59
tra Jesum testimonium falsum, ut occiderent eum: & non invenerunt. Et ve- 60
nerunt testes falsi multi. Novissimè autem venerunt duo, Dicentes; Hic dixit, 61
Ego possum destruere templum Dei, & erigere illud in tribus diebus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

48 ወዘያገብለ : ቂሃው : ትእመርተ : እንዘ : ይብል: ዘሰዲሙ : ውእቱ : ኪያሁ : ኣኀዙ::=
49 ወቀርበ : ይሁደ : ኀበ : እግዚእ : ሊየሱስ : ወሰዐሞ : ወይቤሎ : ባሕ : ረቢ::= ወይቤሎ :
50 እግዚእ : ሊየሱስ : ካልእየ : መጻእከኑ : ወእንዘኦ : እዴሆሙ : ወሊኣኀዝዎ : ለእግዚእ :
51 ሊየሱስ::= ወናሁ : ላሕዲ : እመእለ : ምስለሁ : ለእግዚእ : ሊየሱስ : ሰፍሐ : እዴሁ :
52 ወመልኣ : መጥባሓቶ : ወዘበጦ : ለግብረ : ሊቀ : ከህናት : ወሞተሮ : እገዛ::= ወይቤሎ :
እግዚእ : ሊየሱስ : ላግብእ : መጥባሓትከ : ውስተ : ቤቱ : እስሞ : ኵሉሙ : እለ : መጥባ
53 ሓት : ያንሠሉ : በመጥባሓት : ይመውቱ::= ይመስለክሙኑ : ዘሊይክል : ላስተብቍዖቶ :
54 ለእቡየ : ወያቅመ : ሊተ : ፈድፋደ : እምዐሠርቱ ፡ ወክልኤቱ : ሰራዊተ : መለእክት::= እ
55 ሮ : እንከ : ይትፈጸሙ : ቃለ : መጽሐፍ : ዘይቤ : ከመዝ : ሀለወ : ይኩን::= ወይእተ :
ጊዜ : ይቤሎሙ : ለሕዝብ : እግዚእ : ሊየሱስ : ሶቤሃ : ከመዘ : ሰራቂ : ትዴግኑ : መጻእክ
ሙ : በዕፀው : ወበመጥባሓት : ትእኅዝኒ : ወዘዕፈፉ : እነብር : መስሌክሙ : በመኵራብ : ወእ
56 ጣህር : ወሊኣኀዝክሙኒ::= ወዝኵሉ : ዘኮነ : ከመ : ይብጸሕ : ቃለ : ነቢያት :: ወእመ
ዝ : ኵሉሙ : ላርደሊሁ : ኀደግዎ : ወጐዩ::=
በሠ: ሰዓተ : ሌሊት:
57 ወእለ : ኣኀዝዎ ፡ ለእግዚእ : ሊየሱስ :: ወወሰድዎ : ኀበ: ቀያፋ: ሊቀ : ካህናት : ወኀበ : ጸሐ
58 ፍት : ወተጋብኡ : ሊቃናት::= ወተለመ : ጴጥሮስ : ባሕቲቱ: እመርሑቅ : እስከ : ዐጸ
ደ : ሊቀ : ካህናት : ወቦአ : ውስጣ : ወነበረ : ምስለ : ወዓሊ : ይርእይ : ጣሓለቅቶ : ለነገ
59 ፫::= ወይኅሠሡ : ሊቃነ : ካህናት : ወፀሓፍት : ወሊቃናት : ወኵሉ : ዕውድ : ሰጣዕተ :
60 ሓሰት : በዘ : ይቀትልዎ : ለእግዚእ : ሊየሱስ:= ወኢረከቡ : ሎቱ : ወመጽኡ : ብዙኃን :
61 ሰጣዕተ : ሓሰት : ወእለኑ :: ወድኅረ : መጽኡ : ክልኤቱ:= ወይቤሉ : ይቤ : ዝእንክል : ነ
ሢቶቶ : ለቤተ : እግዚእ : ብሑር : ወበሣልስት : ዕለት : ለንሥእ:=

Et proditor ejus dederat illis signum, dicens; Quem osculatus fuerim, ipse 48
est: prehendite eum. Et accessit Judas ad Dominum Jesum, & osculatus est 49
eum, & dixit ei; Ave Rabbi. Et dixit ei Dominus Jesus; Amice mi, venistine? 50
Et levaverunt manus suas, & non prehenderunt Dominum Jesum. Et ecce 51
unus ex illis qui cum Domino Jesu erat extendit manum suam: & evulsit gladium suum: & percussit servum principis sacerdotum, & amputavit aurem ejus. Et dixit ei Dominus Jesus; Converte gladium tuum in domum ejus: quia omnes qui gladium accipient, per gladium morientur. Existimatisne 52
quòd non possim rogare Patrem meum, & sistat mihi plus quàm duodecim legiones angelorum? Quomodo igitur impleretur vox scripturæ, quæ dicit; Sic 53
oportet fieri. Et illâ horâ dixit Dominus Jesus populo; Illicò tanquam latro- 54
nem persequi, venistis cum lignis & cum gladiis, ut prehendatis me: & semper sedebam vobiscum in templo, & docebam, & non me prehendistis. Et hoc to- 55
tum factum est, ut impleretur verbum Prophetarum. Et tunc omnes discipuli ejus reliquerunt eum, & fugerunt. 56

Ad nonam noctis horam.

Et illi prehenderunt Dominum Jesum, & adduxerunt eum ad Caiapham prin- 57
cipem sacerdotum, & ad Scribas, & congregati sunt seniores. Et sequutus 58
est eum Petrus solus è longè, usquè ad atrium principis sacerdotum, & ingressus est intrò, & sedit cum satellitibus, videre finem sermonis. Et quæ- 59
rebant principes sacerdotum, & Scribæ, & seniores, & totum consilium testes falsos, quibus occiderent Dominum Jesum; Et non obviârunt ei: & venerunt 60
multi testes falsi, et non potuerunt: et postea venerunt duo, Et dicunt; Dixit: 61
quòd possum destruere domum Dei, et in tribus diebus erigere eam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

صد بيست شش — بردن مسيح در خانهٔ قيافا

57 * وان كسان كه عيسي را گرفتند بخانهٔ قيافا كه بزرك اماماں † بود آوردند * ونويسندكان *
58 وپيران انجا كرد شده بودند * اما شمعون صفا از دور با عيسي مي رفت تا سراي سرور اماماں * ودر
اندرون رفت وبا سرهنكان نشست تا سر انجام كار ببيند * * بزركان واماماں وپيران وهمه جماعت
59 بر عيسي گواهي مي خواستند * تا اورا بميرانند * ونيافتند ونيز بسيار گواهان تزوير ودروغ
60 آمدند * دراخر دو كس پيش امدند * وگفتند * كه شنيديم كه اين گفته ايد
61 گفت * كه اين خانهٔ خداي را فرو اندازم * وويران كنم * وبعد از سوم روز * باز ابادان كنم

CXXVI. Abducitur Christus in domum Caiaphæ.

Et illi homines qui Jesum ceperunt, 57
domum Caiaphæ, qui maximus sacerdotum erat, adduxerunt; & Scribæ & seniores illic congregati erant. At Simeon Cephas è longinquo cum Jesu ivit usque ad aulam 58
principis sacerdotum: & introivit & cum satellitibus sedit, ut extremum finem negotii videret. Magnates autem & sacerdotes & senio- 59
res & universus cœtus, adversùs Jesum testimonium quærebant, ut illum morte afficerent. Et non in- 60
venerunt, etiamsi multi testes falsi & mendaces venirent: tandem autem duo quidam in medium venerunt, Et dixerunt; Audivimus 61
quidem hunc quem cepistis dicere, Hanc domum Dei demoliar & desolatam reddam, & post tertiam diem reædificabo.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Κς'.

62 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς, εἶπεν αὐτῷ, Οὐδὲν ἀποκρίνῃ; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; 63 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς, εἶπεν αὐτῷ, Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. 64 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Σὺ εἶπας. πλὴν λέγω ὑμῖν, Ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. 65 τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων, Ὅτι ἐβλασφήμησε. τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ. 66 Τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, Ἔνοχος θανάτου ἐστί. 67 Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν. οἱ δὲ (λ) ἐρράπισαν, 68 λέγοντες, Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστὲ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; 69 Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω ἐκαθέζετο ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα, Καὶ σὺ μετὰ Ἰησοῦ ἦσθα τοῦ Γαλιλαίου. 70 Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν (μ) πάντων, λέγων, Οὐκ οἶδα τί λέγεις. 71 Ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν ἄλλη, καὶ λέγει (ν) τοῖς ἐκεῖ, Καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. 72 Καὶ πάλιν ἠρνήσατο μετὰ ὅρκου, Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. 73 Μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες, εἶπον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. Τότε ἤρξατο (ξ) καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν, Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησε. 75 Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος (ο) τοῦ Ἰησοῦ, εἰρηκότος αὐτῷ, Ὅτι (π) πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. Καὶ ἐξελθὼν ἔξω, ἔκλαυσε πικρῶς.

MS. A. (λ) ἐράπισαν, (μ) αὐτῶν πάντων, (ν) αὐτοῖς ἐκεῖ, (ξ) καταθεματίζειν (ο) Ἰησοῦ (π) πρὶν ἢ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

62 * Et surrexit summus Sacerdos, & ait ei; Nullum dás responsum? quid isti testificantur contra te? 63 Jesus verò tacebat, & subdens summus Sacerdos, dixit ei; Adjuro te per Deum vivum, ut dicas nobis si tu es Messia filius Dei. 64 Ait illi Jesus; Tu dixisti. Dico autem vobis, Ab hoc tempore vos visuros filium hominis sedentem à dextera potentiæ, & venientem super nubes cœli. 65 Tunc summus sacerdos scidit vestimenta sua, & ait; En blasphemavit: quid ergò exquiruntur nobis testes? ecce nunc audistis blasphemiam ejus. 66 Quid vultis? Responderunt & aiunt; Reus est mortis. 67 Tunc exspuerunt in faciem ejus, & infligebant ei colaphos: 68 alii verò percutiebant eum, Dicentes; Vaticinare nobis Messia, quis est qui te percussit? 69 Cephas autem sedebat extra in atrio: & accessit ad eum ancilla quædam, & ait illi; Tu quoque cum Jesu eras Nazareno. 70 Ipse autem negavit coram omnibus, & dixit; Nescio quid dicas. 71 Et quum exisset in vestibulum, vidit eum alia, & ait illis; Ibi erat etiam iste cum Jesu Nazareno. 72 Et rursus negavit cum jurejurando, Non novi hominem illum. 73 Paulò post autem accesserunt ii qui adstabant, & dixerunt Cephæ; Sanè & tu ex ipsis es: nam & locutio tua te prodit. 74 Tunc cœpit execrari, ac jurare, Non novi illum hominem. Et in ipsâ hora cantavit gallus. 75 Et recordatus est Cepha sermonis Jesu, qui dixerat ei, Antequàm cantet gallus, tribus vicibus abnegabis me. Et egressus foràs flevit amarè.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

62 * سرور اماسان بدو گفت * چرا جواب نمي دهي * بر آنان گه بر تو گواهي مي دهند * 63 عيسي خاموش شده بود * وهيچ نمي گفت * باز سرور اماسان آغاز کرد وبدو گفت * بخداي زنده ترا سوگند مي دهم با ما راست بگوي توي مسيح فرزند خدا * 64 عيسي بدو گفت تو گفتي * اکنون بشما مي گويم * از اين ساعت ببينيد فرزند آدمي را بر دست راست سهمناک نشسته * وبر ابر آسمان بيايد * * 65 انگه بزرگ اماسان جامهٔ خود را دريد * گه اينک افتري کرد مرا گواهان چه حاجت است * اکنون افتري اورا شنيديد * 66 * ديگر چه مي خواهيد * جواب دادند وگفتند بمرگ ارزانيست * * 67 انگه در روي او خيو کردند * وسيلي مي زدند * ديگران اورا مي زدند * * 68 ومي گفتند اي مسيح * براي ما پيغمبري کن گه ترا زد * صد بيست هفت منکر شدن شمعون صفا از مسيح * صفا بيرونتر در سراي نشسته بود * کنيزکي پيش او آمد وگفت و 69 تو با عيسيٰ ناصري بودي * * او در برابر همگنان کفر کرد * وگفت نمي دانم چه ميگوئي * 70

Summus sacerdotum illi dixit; Quare responsum non reddis ad eos qui contra te testimonium perhibent. Jesus silentium tenuit, nec quidquam dixit. Iterùm summus sacerdotum exorsus est, & ei dixit; Per Deum viventem te adjuro, ut nobis verùm dicas: tùne es Christus Filius Dei? Jesus ei dixit; Tu dixisti. Nunc vobis dico; Ab hoc tempore videbitis Filium hominis ad manum dexteram Terribilis sedentem, & super nubes cœli veniet. Tunc maximus sacerdotum vestimentum suum laceravit, dicens; Ecce quidem blasphemavit, mihi testibus quid opus est, postquam blasphemiam illius audieritis? Quid amplius vultis? Responderunt, & dixerunt; Morte dignus est. Tunc in faciem ejus insputerunt, & colaphos impegerunt: alii cædebant eum, Et dicebant; O Christe nobis vaticinare, quis te percussit.

CXXVII. Abnegat Simeon Cephas Christum.

Cephâ autem exteriùs in aula sedente, puella ad eum accessit, & dixit; Tu cum Jesu Nazræo fuisti. Ille verò coram omnibus negavit, & dixit; Nescio quid dicis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

62 Et surgens princeps sacerdotum, ait illi; Nihil respondes ad ea, quæ isti
63 adversùm te testificantur? Jesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum ait
illi; Adjuro te per Deum vivum, ut dicas nobis si tu es Christus filius Dei.
64 Dicit illi Jesus; Tu dixisti: verumtamen dico vobis; Amodò videbitis filium
hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cœli.
65 Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens; Blasphemavit: quid
66 adhuc egemus testibus? ecce nunc audistis blasphemiam: Quid vobis vide-
67 tur? At illi respondentes dixerunt; Reus est mortis. Tunc exspuerunt in
faciem ejus, & colaphis eum ceciderunt: alii autem palmas in faciem ejus de-
68 derunt, Dicentes; Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit?
Petrus verò sedebat foris in atrio: & accessit ad eum una ancilla, dicens; 69
Et tu cum Jesu Galilæo eras. At ille negavit coram omnibus, dicens; Ne- 70
scio quid dicis. Exeunte autem illo januam, vidit eum alia ancilla, & ait 71
his qui erant ibi; Et hic erat cum Jesu Nazareno. Et iterùm negavit cum 72
juramento; Quia non novi hominem. Et post pusillum accesserunt qui sta- 73
bant, & dixerunt Petro; Verè & tu ex illis es: nam & loquela tua mani-
festum te facit. Tunc cœpit detestari & jurare, Quia non novisset hominem. 74
Et continuò gallus cantavit. Et recordatus est Petrus verbi Jesu, quod dixe- 75
rat; Priùs quàm gallus cantet, ter me negabis. Et egressus foràs, flevit a-
maré.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

62 * فقام رييس الكهنة وقال له اما تجيب بشيء عما شهد به هؤلاء عليك * وان يسوع كان
63 ساكتا * فقال له رييس الكهنة اقسم عليك بالله الحي ان كنت انت المسيح ابن الله الحي
64 فقل لنا * قال له يسوع انت قلت * بل اقول لكم انكم من الآن ترون ابن الانسان جالسا
65 عن يمين القوة * واتيا على سحاب السماء * حينيذ شق رييس الكهنة ثيابه * وقال قد
66 جدف ما حاجتنا الى شهود * ها قد سمعتم التجديف * ماذا ترون * فاجابوا قائلين انه
67 مستوجب الموت * حينيذ بصقوا في وجهه ولطموه * وضربوه * قائلين تنبا لنا ايها
68 المسيح من الذي ضربك * وكان بطرس في قاع الدار جالسا فجاءت اليه جارية وقالت له
69 وانت ايضا كنت مع يسوع الجليلي * فانكر قدام الجمع قائلا لست ادري ما تقولين *
70 وخرج الى الباب فراءته اخرى فقالت للذين كانوا هناك وهذا ايضا كان مع يسوع الناصري *
71 وايضا انكر وحلف اني لست اعرف هذا الانسان * وبعد قليل جاء القيام وقالوا لبطرس
72 حقا انك انت ايضا منهم وكلامك يظهرك * حينيذ بدا يلتعن ويحلف اني ما اعرف هذا
73 الانسان * وللوقت صاح الديك * فذكر بطرس الكلام الذي قاله له يسوع انه قبل ان
74 يصيح الديك تنكرني ثلث مرات * فخرج خارجا وبكى بكاء مرا *

62 Et surrexit princeps sacerdotum, & dixit ei; Non respondes quicquam de iis
quæ testati sunt isti contra te? Et verò 63
Jesus tacebat. Ait illi princeps sacer-
dotum; Adjuro te per Deum vivum, si
tu es Christus filius Dei vivi, dic no-
bis. Ait illi Jesus, Tu dixisti: Immò 64
dico vobis, Quòd vos amodò videbitis
Filium hominis sedentem à dextris vir-
tutis, et venientem super nubes cœli.
Tunc scidit princeps sacerdotum vesti- 65
menta sua, et dixit; Jam blasphemavit.
Quid opus est nobis testium? ecce jam
audistis blasphemiam. Quid vobis vi- 66
detur? Responderunt, dicentes; Pro-
fectò reus est mortis. Tunc exspuerunt 67
in faciem ejus, et colaphis eum ceciderunt, et percusserunt eum, Dicentes; 68
Prophetiza nobis, ô Christe, quis est qui
te percussit? Erat autem Petrus in atrio 69
atrii sedens: et accessit ad eum ancil-
la, et dixit ei; Et tu quoque eras cum
Jesu Galilæo. Negavit autem coram 70
eo tu, dicens; Nescio quid dicas. Et 71
exiit ad januam, vidit eum alia, et
dixit his qui erant ibi; Et hic erat cum
erat cum Jesu Nazareno. Et iterum 72
negavit et juravit, quòd ego non novi
hunc hominem. Et post pusillum acce- 73
runt adstantes, et dixerunt Petro;
Verè tu es etiam ex eis, et loquela tua
te declarat. Tunc cœpit imprecari sibi, 74
et jurare; Ego non cognosco hunc homi-
nem. Et continuò cantavit gallus. Et 75
recordatus est Petrus sermonis quem dixe-
rat ei Jesus, Quòd antequam cantet
gallus, negabis me tribus vicibus. Et
egressus est foràs, et flevit fletu amaro.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

62 ወተንሥአ : ሊቀ : ካህናት : ወይቤሎ : ሊትሰመዕኑ : ዘመጠኔዝ : ያስተዋድዩከ:=> ወሊያ
63 ውሥለ : እግዚእ : ሊየሱስ : ወይቤሎ : ሊቀ : ካህናት : ለመሓልኩከ : በሕግዚአብሔር : ሕ
ያው : ካመ : ትንግረኒ : እመ : አንተሁ : ክርስቶስ : ወልዱ : ለአግዚአብሔር : ሕያው ::=>
64 ወይቤሎ : እግዚእ : ሊየሱስ : ለንተ : ትቤ : ወባሕቱ : እብለከሙ : ለመይለዚሰ : ትረኢይ
ው : ለወልደ : አጋለ : እመ : ሕያው : እንዘ : ይነብር : በየማነ : ኃይል :: ወእንዘ : ይመጽ
65 እ : በደመና : ሰማይ::=> ወሠጠጠ : ላልባሲሁ : ሊቀ : ካህናት : እንዘ : ይብል : ምንተ :
66 እንከ : ትፈቅዱ : ሎቱ : ሰማዕተ::ናሁ : ጸረፈ : ወሰማዕክሙ : ፀርፈቶ:=> ምንተ : እንከ:
67 ትብሉ : ወለሠሥለ : ወይቤሉ :: ይቅትልዎ::=> ወተፍሉ : ሠስተ : ገጹ : ወሸርዕዎ : ወ
68 ጸፍዕዎ:=> እንዘ : ይብሉ ፣ ተነብይ : ለነ : ክርስቶስ : ሎኑ : ሠእቱ : ዘለጸፍዐከ::=>
በእንተ : ዘከሙ : ክሕደ : ጴጥሮስ:
69 ወጴጥሮስ : ይነብር : ለፍለ : ሠስተ : ዐጸድ : ወመጽአት : ወለተ : ወትቤሎ : ለንተሂ : ም
70 ለ : እግዚእ : ሊየሱስ : ገሊላዊ : ሀለውከ::=> ወክሕደ : በገጸ : ኵሉ : እንዘ : ይብል : ሊ
71 ያለመሮ : ዘትብሊ::=> ወወፂለ : ሖሳተ : ርእየቶ : ክልእት : ወትቤሎሙ : ለአለ : ህየ :
72 ይቀውሙ : ዝኒ : ሃሎ : መክለ : እግዚእ:ሊየሱስ : ናዝራዊ:=> ወክሕደ: ካዕበ: ወመሐለ :
73 ከመ : ሊያለመሮ : ለውእቱ : ብእሲ::=> ወሕቀ : ብዂሉ : መጽሉ : አለ : ይቀውሙ : ወይ
74 ቤልዎ : ለጴጥሮስ : አማን : ለንተሂ : እመኔሆሙ : ለንተ : ወነገርከ : ያወውቅ:=> ወእመ
ዝ : ወመሐለ : ወተረገመ : ከመ ፡ ሊያለመሮ : ለውእቱ : ብእሲ :: ወበጊዜሃ ፡ ነቅወ : ያር
75 ሆ::=> ወተዘከረ : ጴጥሮስ : ቃሉ : ለጎዚእ : ሊየሱስ : ዘይቤሎ : ለወልስ ፣ ትክሕደኒ : ዘ
እንበለ : ይነቁ : ደርሆ : ወወፅላ ፡ ለፍለ : ወበከየ : መሪረ::=>

Et surrexit princeps sacerdotum, & dicit ei; Nonne audis quantum te accu- 62
sant? Et non respondebat ei Dominus Jesus: & dicit ei princeps sacerdotum, 63
Adjuravit te per Deum vivum, ut dicas mihi si tu es Christus filius Dei vivi.
Et dicit ei Dominus Jesus, Tu dicis: verumtamen dico vobis, Ab hoc tempore 64
videbitis filium hominis sedentem in dextra virtutis, & venientem in nubibus
cœli. Et laceravit vestimenta sua princeps sacerdotum, dicens; Quid igitur 65
opus habetis contra eum testibus? ecce blasphemavit, & audistis blasphe-
miam ejus. Quid igitur dicitis? Et responderunt, & dicebant; Occi- 66
dant eum. Et inspuerunt in faciem ejus, & colaphos impegerunt ei, & alii 67
palmis percusserunt eum, Dicentes; Vaticinare nobis Christe, quis est 68
qui te percussit?

De abnegatione Petri.

Et Petrus sedebat foris in atrio: & accessit puella, & dicit ei; Et tu cum 69
Domino Jesu Galilæo fuisti. Et negavit in facie omnium, dicens; Nescio 70
quid dicis. Et exeunte illo januam, vidit eum alia puella: & dicit illis 71
qui stabant illic, Hic fuit cum Domino Jesu Nazareno. Et negavit iterum 72
& juravit, quòd nescio hunc hominem. Et paululùm loquente eo venerunt 73
astantes, & dicebant Petro; Verè tu ex illis es: & sermo tuus manifestum fe-
cit. Tunc autem & juravit & maledixit, quòd non novi hunc hominem: & sta- 74
tim resonuit gallus. Et recordatus est Petrus sermonis Domini Jesu, quem 75
dixerat ei; Ter negabis me, priusquàm resonat gallus. Et exivit foràs, &
flevit amarè.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

71 * چون از انجا بيرونتر رفت * كنيزكي ديكر ديد وكفت بديشان اين مرد نيز با عيسي
72 ناصري بود * * باز بسوكندها كفر كرد * كه ان مرد را نمي شناسم * * اندكي بيشتر
73 از انك ايستاده بودند پيش صفا آمدند * وكفتند بحقيقت † تو از ايشان هستي اينك سخنان
74 تو ترا مي نمايد * * انكه صفا اغاز كرد بنفرين وسوكندها كه ان مرد را من نمي
75 شناسم * وهماندم خروس بانك زد * * صفا كلمهٔ مسيح را كه بدو كفته بود ياد اورد *
كه زودتر از انك خروس بانك دارد تو سه بار مرا انكار كني * از انجا بيرون رفت وتلخناك
بكريست * وكناه او عفو شد

71 *Cùm illinc egressus esset, puella* 71
altera cum *vidit, et dixit illis;*
Hic homo etiam cùm Jesu Naza-
reo fuit. Iterùm cum juramen- 72
to negavit, dicens; *Quia ipsum*
hominem non novi. Paulò ulte- 73
riùs quidam ex eis qui astabant
ad Cephan venerunt, et dixe-
runt; In veritate tu ex illis es,
ecce verba tua te declarant.
Tunc Cephas cœpit cum execra- 74
tione et jureiurando asserere,
quòd hunc hominem ego non no-
vi: et continuò gallus vocem
emisit. Cephas verbum Chri- 75
sti, quod ei dixerat; in memoriam
revocavit; quòd priusquàm gal-
lus vocem ediderit; tu tribus vi-
cibus me abnegabis: illinc ex-
que egressus est & amarè flevit, et
peccatum ejus remissum est.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΖ'.

CAP. XXVII. κζ'.

τιζ'
β
τιη
α
κζ'
τιθ
ι

1 Πρωΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ
οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν. Καὶ δήσαντες
2 αὐτὸν, ἀπήγαγον, καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι. Τότε
3 ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψε
τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ πρεσβυτέροις, λέγων,
4 Ἥμαρτον, παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. Οἱ δὲ εἶπον, Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ (α)ὄψει.
5 Καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ ἀνεχώρησε· καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. Οἱ δὲ
6 ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια, εἶπον, Οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς
Κορβανᾶν· ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι. Συμβούλιον δὲ λαβόντες, ἠγόρασαν
7 ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. Διὸ ἐκλήθη

ager ille, Ager sanguinis, usque hodiè. Tunc impletum est quod
8 ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος, Ἀγρὸς αἵματος, ἕως τῆς σήμερον. Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ
9 Jeremiam Prophetam, dicentem; Et acceperunt triginta argenteos, pretium
(β) Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν
appretiati, quem appretiaverunt à filiis Israel: Et dederunt eos in agrum
10 τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ τῶν Ἰσραήλ· Καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν
figuli, sicut constituit mihi Dominus. At Jesus stetit ante præsi-
11 τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Κύριος. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγε-
dem: & interrogavit eum præses, dicens; Tu es rex Judæorum?
μόνος, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
Ait Jesus dixit illi; Tu dicis. Et in accusari ipsum à
12 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ, Σὺ λέγεις. Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ
13 principibus Sacerdotum & senioribus, nihil respondit. Tunc dicit illi
τῶν ἀρχιερέων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Τότε λέγει αὐτῷ
Pilatus; Non audis quanta te contra testantur? Et non respondit ei
14 ὁ Πιλάτος, Οὐκ ἀκούεις πόσα σοῦ καταμαρτυροῦσι; Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ
ad ullum verbum, ita ut mirari præsidem vehementer. Per autem diem
15 πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. Κατὰ δὲ ἑορ-
solennem consueverat præses absolvere unum turbæ vinctum, quem voluissent.
τὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ἤθελον.
τκγ' Habebant autem tunc vinctum insignem, dictum Barabbam.
16 Εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον Βαραββᾶν.

MS. A. (α) ὄψῃ. (β) Ἱερεμίου

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Matutinis feriâ sextâ passionis. 70.

CAP. XXVII.

1 Quum autem esset diluculum, consilium inière adversùs Jesum principes sacerdotum, & seniores populi, ut eum morti addicerent. Et vincierunt eum, eumque adduxêre, ac tradiderunt Pilato præfecto. Tunc 3 Judas proditor, quum vidisset damnatum esse Jesum, pœnituit, & profectus restituit illos triginta argenteos principibus sacerdotum & senioribus. Et ait; Peccavi, quip- 4 pe qui prodiderim sanguinem justum. At illi dixerunt ei; Quid ad nos? tu noveris. Et projecit pecuniam in templum, & discessit; abiensque strangulavit sese. Principes 6 verò sacerdotum tulerunt pecuniam, dicentes; Non licet mittere ipsam in locum oblationis, quoniam pretium sanguinis est. Et 7 inierunt consilium, emeruntque ex eo agrum figuli, ad monumentum peregrinorum. Propterea appellatus fuit ager ille, Ager san- 8 guinis, ad hunc usque diem. Tunc impletum est quod dictum fuerat per prophetam, 9 dicentem; Et accepi triginta argenteos, pretium Pretiosissimi, de quo pacti sunt à filiis Israel. Et dedi eos pro agro figuli, ut præ- 10 cepit mihi Dominus. Ipse verò Jesus stetit 11 coram præfecto: & interrogavit eum præfectus, & dixit ei; Tu es rex Judæorum? ait illi Jesus, Tu dixisti. Quumque accusarent 12 eum principes sacerdotum & seniores, ne verbum quidem ipse respondit. Tunc di- 13 xit Pilatus, Non audis quàm multa testificentur contra te? Neque reddidit ei responsum, 14 ne ullo quidem verbo, & hac de re admiratus est valdè. Porrò in omni festo con- 15 sueverat præfectus dimittere vinctum unum populo, quem ipsi voluissent. Detinebatur 16 autem ab eis vinctus famosus, qui vocabatur Bar-Abba.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد بیست هشت — بردن مسیح را کرفته پیش پیلاطوس

1 * چون صباح شد بزرکان امامان وپیران خلق * براي عیسي مشورت † کردند که اورا
2 بمیرانند * بستند * واورا پیش پیلاطوس زوباشي آوردند — صد بیست نه
3 پشیمان شدن یهودا از کارخود — *واز انجا یهوداي سپارنده * چون دید که عیسي
کرفتار مرك شد * پشیمان شد * وپیش بزرك امامان رفت * سي نقره را بدیشان باز کردانید *
4 وکفت کناه کردم که خون پاك را سپاردم * ایشان کفتند ما کیستیم تو مي داني * مال را
5 در هیکل انداخت * ورفت خود را خبه کرد * انکه بزرکان امامان مال را ستدند وکفتند *
6 واجب نباشد که درخانهٔ قربان اورا بیندازیم * براي انك بهاء خونست * * اتفاق کردند
7 وزمین کوزه کر را بدان مال خریدند * براي کورستان غریبان * وآن زمین * تا این
8 ساعت * ده خون خوانده شود * اینجا تمام شد انچ در پیغمبر کفته شد
9 * نبوت — سي ازمال ستدم خون سنکي * بهاء را که ازبني اسرایيل شرط کردند *

CXXVIII. Adductio Christi capti coram Pilato.

CAP. XXVII.

1 Cùm manè factum esset, summi sacerdotes, & seniores populi, de Jesu consilium inierunt quomodo eum morti traderent. Vinxerunt 2 eum, & coram Pilato præfecto adduxerunt.

CXXIX. Pœnitentia Judæ propter facinus suum.

3 Tum deindè Judas proditor, quum vidisset Jesum morti damnari, pœnitentiam egit: & ad summum sacerdotum abiens, triginta argenteos eis reddidit, Et dixit; Pec- 4 cavi, quia sanguinem innocentem vobis tradidi. Illi respondérunt, Nos quid sumus? tu noveris. Et 5 pecuniam in templo projecit, & abiens seipsum strangulavit. Tunc 6 summi sacerdotes pecuniam acceperunt, & dixerunt; Consentaneum non est ut in domum oblationum eam conjiciamus; propterea quod pretium sanguinis est. Et consensu 7 facto, terram figuli ea pecuniâ emerunt, in sepulchretum peregrinorum. Et illa terra usque ad hanc 8 horam, Ager sanguinis vocatur. Hic impletum est quod in Propheta 9 dictum est: Prophetia.

Triginta argenteos accepi, sanguinem ponderis; pretium quod à filiis Israelis pacti sunt.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XXVII.

1 MAnè autem facto, consilium inierunt omnes principes sacerdotum & seni-
2 res populi adversùs Jesum, ut eum morti traderent. Et vinctum adduxerunt eum,
3 & tradiderunt Pontio Pilato præsidi. Tunc videns Judas, qui eum tradidit, quòd
damnatus esset; pœnitentiâ ductus, retulit triginta argenteos principibus sacerdo-
4 tum, & senioribus, Dicens; Peccavi, tradens sanguinem justum. At illi dixerunt;
5 Quid ad nos? tu videris. Et projectis argenteis in templo, recessit: & abiens la-
6 queo se suspendit. Principes autem sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt; Non
7 licet eos mittere in corbonam: quia pretium sanguinis est. Consilio autem inito,
8 emerunt ex illis agrum figuli, in sepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus
est ager ille, Haceldama, hoc est, Ager sanguinis, usque in hodiernum diem. Tunc 9
impletum est quod dictum est per Jeremiam prophetam, dicentem; Et acceperunt
triginta argenteos pretium appretiati, quem appretiaverunt à filiis Israel: Et 10
dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus. Jesus autem stetit 11
ante præsidem: & interrogavit eum præses, dicens; Tu es Rex Judæorum? Dicit
illi Jesus; Tu dicis. Et cùm accusaretur à principibus sacerdotum, & senioribus, ni- 12
hil respondit. Tunc dicit illi Pilatus; Non audis quanta adversùm te dicunt testi- 13
monia? Et non respondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur præses vehemen- 14
ter. Per diem autem solennem consueverat præses populo dimittere unum vin- 15
ctum, quem voluissent. Habebat autem tunc vinctũ insignem, qui dicebatur Barabbas. 16

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلْفَصْلُ الرَّابِعُ وَالتِّسْعُونَ *

Sectio nonagesima quarta.

CAP. XXVII.

1 * وَلَمَّا كَانَ الْغَدُ تَشَاوَرَ جَمِيعُ رُؤَسَاءِ الْكَهَنَةِ وَشُيُوخُ الشَّعْبِ عَلَى يَسُوعَ لِيَقْتُلُوهُ * 2 فَرَبَطُوهُ
3 وَمَضَوْا بِهِ إِلَى فِيلَاطُسَ الْقَائِدِ * حِينَئِذٍ لَمَّا رَأَى يَهُوذَا الَّذِي أَسْلَمَهُ أَنَّهُ قَدْ دِينَ نَدِمَ *
4 وَأَعَادَ الثَّلَاثِينَ الْفِضَّةَ إِلَى رُؤَسَاءِ الْكَهَنَةِ وَالشُّيُوخِ * وَقَالَ أَخْطَأْتُ فِي تَسْلِيمِي دَمًا زَكِيًّا *
5 6 فَقَالُوا لَهُ بِحَسْبِ مَا عَلَيْنَا أَنْتَ أَعْلَمُ * فَطَرَحَ الْفِضَّةَ فِي الْهَيْكَلِ ثُمَّ مَضَى فَاخْتَنَقَ * فَأَخَذَ
رُؤَسَاءُ الْكَهَنَةِ الْفِضَّةَ وَقَالُوا لَا يَحِلُّ لَنَا أَنْ نَجْعَلَهَا فِي بَيْتِ الْقُرْبَانِ لِأَنَّهَا ثَمَنُ دَمٍ * فَتَشَاوَرُوا 7
8 وَابْتَاعُوا بِهَا حَقْلَ الْفَخَّارِ مَقْبَرَةً لِلْغُرَبَاءِ * وَلِذَلِكَ دُعِيَ ذَلِكَ الْحَقْلُ حَقْلَ الدَّمِ إِلَى الْيَوْمِ *
9 * حِينَئِذٍ تَمَّ مَا قِيلَ مِنْ إِرْمِيَاءَ النَّبِيِّ أَخَذُوا الثَّلَاثِينَ الْفِضَّةَ ثَمَنَ الْمُرْكَبِيِّ الَّذِي سَاوَمُوا عَلَيْهِ
10 بَنُو إِسْرَائِيلَ * وَدَفَعُوهَا فِي حَقْلِ الْفَخَّارِ * كَمَا أَمَرَنِي الرَّبُّ كَذَلِكَ أَقُولُ * فَقَامَ يَسُوعُ قُدَّامَ الْقَائِدِ 11
وَسَأَلَهُ الْقَائِدُ قَائِلًا أَأَنْتَ هُوَ مَلِكُ الْيَهُودِ فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ أَنْتَ قُلْتَ * وَفِيمَا يُعْرِضُ عَلَيْهِ رُؤَسَاءُ 12
الْكَهَنَةِ وَالشُّيُوخُ لَمْ يُجِبْهُمْ بِشَيْءٍ * حِينَئِذٍ قَالَ لَهُ فِيلَاطُسُ أَمَا تَسْمَعُ مَا يَشْهَدُونَ بِهِ عَلَيْكَ * 13
14 * فَلَمْ يُجِبْهُ بِكَلِمَةٍ فَعَجِبَ الْقَائِدُ جِدًّا *

* اَلْفَصْلُ الْخَامِسُ وَالتِّسْعُونَ *

1 Quum autem fuisset manè, consilium inierunt omnes principes sacerdotum, & se-
niores populi adversùs Jesum, ut occiderent eum. Et ligaverunt eum, & ab- 2
duxerunt eum ad Pilatum ducem. Tunc 3
cum vidisset Judas qui tradidit eum, quòd jam damnatus esset, pœnitentiâ du-
ctus est, & retulit triginta argenteos
principibus sacerdotum & senioribus, Et dixit; Peccavi prodendo sanguinem 4
innocentem. Dixerunt ei, Nil ad nos, tu
cis melius. Et projecit argentum in tem- 5
plo; deindè abiit & suspendit se. Acce- 6
perunt autem principes sacerdotum ar-
gentum, & dixerunt; Non licet nobis
ponere illud in domo oblationis, quia est
pretium sanguinis. Et consilium inie- 7
runt, & emerunt eo agrum figuli, in se-
pultu am peregrinorum. Et propter hoc 8
vocatus est ille ager, Ager sanguinis, us-
que in hodiernum diem. Tunc impletum 9
est quod dictum est à Jeremia prophetа;
Acceperunt triginta argenteos pretium
innocentis, de quo pacti sunt filii Israel:
Et dederunt eos in agrum figuli. Sicuti 10
præcepit mihi Dominus, sic dico. Stetit 11
autem Jesus ante ducem: & interroga-
vit eum dux, dicens; An tu es rex Ju-
dæorum? Ait illi Jesus; Tu dixisti.
Et dum accusarent eum principes sacer- 12
dotum & seniores, non respondit iis
quicquam. Tunc dixit ei Pilatus, Non- 13
ne audis quid testificantur adversùm te?
Nec respondit ei verbum. Et miratus est 14
dux vehementer.

Sectio nonagesima quinta.

Erat autem duci consuetudo dimitten- 15
di turbæ quolibet festo vinctum, quem
voluissent. Habebant autem tunc latro- 16
nem, qui vocabatur Baranban.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በጽባሕ : በዓርብ ::=:

1 ወጸቢሖ : ተማክሩ : ኵሎሙ : ሊቃነ : ካህናት : ወሊቃናተ : ሕዝብ: ይቅትልዎ : ለእግዚእ :
2 ጌሢሱስ ::=: ወአሰሮሙ : ወአድዎ: ወመጠውዎ : ላጲላጦስ: ጸንጢናዊ: ለመልእካ: አሕዛብ ::=:
በእንተ : ዘከመ : ነሰሐ : ይሁዳ ::=:
3 ወእመዝ : ሶበ : ርእየ : ይሁዳ : ዘለግብሶ: ከሙ: ለርስሕዎ : ነሰሐ : ወለግብአ : ወንስተ : ሠ
4 ላሰ : ብሩረ : ለሊቃነ : ካህናት : ወለረበናት : ወለሊቃውንት : ሕዝብ::= እንዘ : ይብል :
ኀጢአተ : ዘለግባእኩ : ደመ:ንጽሐ: ወዘለቅተልኩ : ጻድቀ:: ወይቤልዎ : ሚሳዕኩነ : ለንተ :
5 እኩሮ ::=: ወገደፉ : ወንስተ : ብሩረ : ወሰተ: ምኵራብ: ወሖረ : ወተኀንቀ : ወሞተ::=:
6 ወነሥኡሉ : ሊቃነ : ካህናት : ወንስተ : ብሩረ : ወይቤሉ : ሊይካውን : ንደዮ : ወሰተ : ቍርባ
7 ን : እስመ : ዛጠ:ደመ:ወንቱ::=: ወተማኪሮ : ተሠየጡ : ቦቱ : ሥድረ : ዘለብሐዊ :
8 ለሙቃብረ : እንግደ::= ወተሰመየ : ወንቱ : ሥድር : ሥድረ : ደመ : እስከ : ዮም::=: ወ
9 ይእተ : ለሚረ : በጽሐ :ቀለ : እርሚያስ : ነቢይ : ዘይቤ : ወነሥኡ : ሠላሰ:ብሩረ : ዛጠ :
10 ለቁቡር: ዘለክበረ:እሥደቁቀ: እስራኤል:=: ወወሀቡ: ለገራህተ: ለቤሓዊ:በከመ:አዘዘኒ:
እግዚኦስኬር ::=:

በዓርብ : በቦ : ሰዓት::=:

11 ወቀመ : እግዚእ : ለየሱሰ : ቀድሜሁ : ለመልእከ : ለሕዛብ : ወተስእሎ : መልእከ : ሕዛብ :
12 ወይቤሎ : ለንተሁ:ንጉሦ: ለለ ይሁድ: ወይቤ : እ°ዚእ : ለየሱስ : ለንተ : ትቤ::=: ወእ
ንዘ : የስተዋደይወ : ሊቃነ : ካህናት : ወሊቃውንተ : ሕዝብ:ለልቦ:ዘያወሠለው : ወሊመንተ
13 ሂ::=: ወእመዝ : ይቤሎ : ጲላጦሰ : ሊትሰመዕኑ : መጠነ : የስተዋደዩከ : ወሊያወሠሉ :
14 ወሊለለከተ : ቃለ : እሰከ : ያነክር : መልእክ : ጥቀ::=: ወበበ : በሜል : ያለመድ : መልእከ:
15 ሕሕዛብ: ለሕይወ: ለሐደ: ለሕዝብ: እመወሰተ: ውቁሐን: ዘፈቀዱ :ወዘኀረዩ::=: ወቦ:ለ
16 ሜሃ : ውቁሕ : ዘስሙ : በርባን : ስሙዕ : ሊቀ : ፊያት: ወያለመሮ: ኵሉ::=:

CAP. XXVII.

Matutinis parasceues.

ET manè consilium inierunt omnes principes sacerdotum, & seniores populi; 1
ut occiderent Dominum Jesum. Et ligantes eum adduxerunt eum, & tra- 2
diderunt eum Pilato Pontinæo principi populi.

De pœnitentia Judæ.

Et tunc videns Judas qui eum prodiderat, quòd condemnâssent eum? pœniten- 3
tiam egit: & restituit ipse triginta numnios argenteos principibus sacerdo-
tum, & Rabbinis, & senioribus populi, Dicens; Peccavi, quòd tradiderim 4
sanguinem innocentem; & quòd occid' fecerim Justum: & dicunt ei, Quid ad
nos? tu scito. Et projecit hoc argentum in templo; & abiit, & strangulatus 5
fuit, & obiit. Et acceperunt principes sacerdotum hoc argentum, & dicunt; 6
Non licet projicere illud in korban, quia pretium sanguinis est. Et consilium 7
capientes, emerunt pro illo terram figuli in sepulturam peregrinorum. Et nomi- 8
natur hæc terra, Terra sanguinis, usque hodiè. Et hâc die venit verbum Je- 9
remiæ prophetæ, qui dixit; Et acceperunt triginta argenteos, pretium Honorati;
quem honoraverunt ex filiis Israel. Et dederunt eum pro agro figuli, sicut con- 10
stituit mihi Dominus.

Ad tertiam horam paraseeues.

Et stetit Dominus Jesus coram præside populi, & interrogavit eum præses popu- 11
li, & dicit ei, Tune es rex Judæorum? Et dicit Dominus Jesus, Tu dicis. Et 12
quum objicerent ei principes sacerdotum, & seniores populi, nihil respon-
debat iis omninò. Et tunc dicit ei Pilatus; Nónne audis quanta objiciunt ti- 13
bi? Et non respondebat unum verbum, usq. dum miraretur præses valdè. 14
Et singulis festis mos erat præsidi populi vitam concedere unius, populo, è vinctis, 15
quem voluissent, & elegissent. Et fuit tunc vinctus cujus nomen Barban, fa- 16
mosus princeps latronum, & cognoscebant eum omnes.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 11 * وبرمين كورەكر ايشانرا دادم * انچنانك خدا فرمود * چون عيسي برابر پيلاطوس
روباشي ايستاد * روباشي ازو پرسيد * وكفت توي ملك يهوديان * عيسي بدو كفت تو
12 كفتي * وچون سرور امامان وپيران * بروي دروغ مي كفتند * اوچيزي جواب نداد
13 14 * وپيلاطوس † بدو كفت نمي شنوي بر توچه كواهي مي دهند * مسيح هيچ نكفت
15 وجواب نداد * بدين معني † پيلاطوس درتعجب ماند * وروباشيرا عادت بود كه هر
سال روز عيد * اسيري ازبراي عوام آزاد مي كرد * انكس را كه ايشان مي خواستند *
16 * واسيري معروف نامش برابا در زندان بود *

Digitized by Google

Cœtûs ergò illis, dixit illis Pilatus; Quem vultis absolvam vobis? 17 Συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν;
Barabbam, an Jesum dictum Christum? Sciebat enim quòd per invidiam tra- 18 Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; Ἤδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρε-
didissent eum. Sedente autem illo super tribunali, misit ad eum 19 δωκαν αὐτόν. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν
uxor ejus, dicens; Nihil tibi & justo illi: multa enim pas- ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔ-
sa sum hodiè per somnium propter eum. At principes sacerdotum & se- 20 παθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρε-
niores persuaserunt turbis, ut peterent Barabbam, Jesum σβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν
perderent. Respondens autem præses, ait illis; Quem vultis de 21 ἀπολέσωσιν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν, εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν
duobus absolvam vobis? Illi verò dixerunt; Barabbam. Dicit illis Pilatus, Quid 22 δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπον, Βαραββᾶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τί
igitur faciam Jesum dictum Christum? Dicunt ei omnes; Crucifiga- 23 οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; (γ) Λέγουσιν αὐτῷ πάντες, Σταυρωθήτω.
tur. At præses ait; Quid enim mali fecit? Illi autem abundè clamabant, di- τω. ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφη, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέ-
centes; Crucifigatur. Videns autem Pilatus quia nihil proficeret, sed magis 24 γοντες, Σταυρωθήτω. Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον
tumultus fieret, Summens aquam lavit manus coram turbis, dicens; θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων,
Innocens sum à sanguine justi hujus: vos videritis. Et (δ) αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. Καὶ 25
respondens universus populus dixit; Sanguis ejus super nos, & super nostros no- ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπε, Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡ-
stros. Tunc absolvit illis Barabbam: at Jesum flagellans, μῶν. Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας, 26
tradidit ut crucifigeretur. Tunc milites præsidis assumentes παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ. Τότε οἱ στρατῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν 27
Jesum in prætorium, coegerunt ad eum universam cohortem. Et Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. Καὶ 28
exuentes eum, circumdederunt ei chlamydem coccineam. Et plectentes co- ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην. Καὶ πλέξαντες στέ- 29
ronam de spinis, imposuerunt super caput ejus, & arundinem in φανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον (ε) ἐπὶ τὴν
dextera ejus: & genuflectentes ante eum, illudebant ei, dicen- δεξιὰν αὐτοῦ· καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ, λέγον-
tes, Gaude, rex Judæorum. Et insputentes in eum, acceperunt τες, Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν, ἔλαβον 30
arundinem, & percutiebant in caput ejus. Et postquâ illuserunt ei, τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, 31
exuerunt eum chlamydem: & induerunt eum vestimentis ejus: & ab- ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ· καὶ ἀπ-
duxerunt eum ad crucifigendum. ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

MS. A. (γ) Λέγουσιν πάντες, (δ) αἵματος τούτου τοῦ δικαίου· (ε) ἐν τῇ δεξιᾷ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 ܘܟܕ ܐܬܟܢܫܘ ܟܠܗܘܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ ܡܢ ܬܒܥܝܢ ܠܟܘܢ ܐܫܪܝ ܐܢ ܒܪܐܒܐ ܐܘ ܝܫܘܥ ܕܡܬܩܪܐ ܡܫܝܚܐ
18 ܕܝܕܥ ܗܘܐ ܓܪ ܕܒܓܢܝܘܬܐ ܡܣܪܘܗܝ ܠܗ ܐܡܪ ܠܗ ܕܝܢ ܒܗ ܒܗ ܒܗ

Versio VULGATA LATINA.

17 Congregatis ergò illis, dixit Pilatus; Quem vultis dimittam vobis: Barabbam, an
18 Jesum, qui dicitur Christus? Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent eum.
19 Sedente autem illo pro tribunali, misit ad eum uxor ejus, dicens; Nihil tibi & ju-
20 sto illi: multa enim passa sum hodiè per visum propter eum. Principes autem sa-
cerdotum, & seniores, persuaserunt populis ut peterent Barabbam, Jesum verò per-
21 derent. Respondens autem præses, ait illis; Quem vultis vobis de duobus dimit-
22 ti? At illi dixerunt; Barabbam. Dicit illis Pilatus; Quid igitur faciam de Jesu,
23 qui dicitur Christus? Dicunt omnes; Crucifigatur. Ait illis præses; Quid enim
24 mali fecit? At illi magis clamabant dicentes; Crucifigatur. Videns autem Pila-
tus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret: acceptâ aquâ, lavit manus co-
ram populo, dicens; Innocens ego sum à sanguine justi hujus: vos videritis. Et 25
respondens universus populus, dixit; Sanguis ejus super nos, & super filios nostros.
Tunc dimisit illis Barabbam: Jesum autem flagellatum tradidit eis ut crucifigere- 26
tur. Tunc milites præsidis suscipientes Jesum in prætorium, congregaverunt ad 27
eum universam cohortem: Et exuentes eum, chlamydem coccineam circumde- 28
derunt ei, Et plectentes coronam de spinis, posuerunt super caput ejus, & arun- 29
dinem in dextera ejus. Et genu flexo ante eum, illudebant ei, dicentes; Ave rex
Judæorum. Et expuentes in eum, acceperunt arundinem, & percutiebant caput 30
ejus. Et postquàm illuserunt ei, exuerunt eum chlamyde, & induerunt eum vesti- 31
mentis ejus, & duxerunt eum ut crucifigerent.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * وفيما هم مجتمعون قال لهم فيلاطس من تريدون ان اطلق لكم * اباربان ام يسوع الذي
18 يقال له المسيح * لانه كان علم انهم انما اسلموه حسدا * وفيما هو جالس على المنبر ارسلت
19 امرأته اليه قائلة بحسب ذلك الصديق فاني تالمت في هذه الليلة كثيرا في الحلم من اجله *
20 ورؤساء الكهنة طلبوا الى الجمع ان يسألوه في باربان ويهلك يسوع * اجابهم القائد قائلا
21 من تريدون ان اطلق لكم من الاثنين فقالوا باربان * فقال لهم فيلاطس فما اصنع بيسوع
22 الذي يقال له المسيح فقالوا كلهم يصلب * قال لهم اي سر عمل فازدادوا صياحا قائلين
23 اصلبه * فلما راى فيلاطس انه لا ينتفع شيا لكن يزداد سجسا اخذ ماء فغسل يديه
24 قدام الجمع * وقال اني بري من دم هذا الصديق انتم اخبر * فاجاب جميع الشعب
25 قائلين دمه علينا وعلى اولادنا * حينيذ اطلق باربان وجلد يسوع واسلمه ليصلب *
26 * الفصل السادس والتسعون *
27 * حينيذ اخذ جند القائد يسوع الى الايوان وجمعوا عليه الجند * وعروه والبسوه لباسا
28 احمر * وضفروا اكليلا من سوك وبركوه على راسه * وجعلوا قصبة في يمينه * ثم جثوا
29 على ركبهم قدامه * وهزوا به قائلين سلام يا ملك اليهود * وبصقوا في وجهه * واخذوا القصبة
30 وضربوا بها راسه * فلما هزوا به نزعوا عنه اللباس [ ] والبسوه ثيابه وذهبوا به ليصلب *
31

Quare dum ipsi congregati essent, dixit 17
eis Pilatus; Quem vultis ut dimittam
vobis? Baranbanum, an Jesum qui di-
citur Christus? Quoniam is sciebat 18
quòd ipsi quidem tradidissent eum per in-
vidiam. Dumque ipse sederet super tri- 19
bunali, misit uxor ejus ad eum, dicens;
Devita illum justum: nam passa sum
in hac nocte multum in somnio propter
eum. Et principes sacerdotum deprecati 20
sunt turbam, ut peterent ab eo Baranba-
num, & perderent Jesum. Respondit eis 21
Dux, dicens; Utrum vultis dimittam
vobis è duobus? Dixerunt, Baranbanum.
Ait illis Pilatus; Quid igitur faciam 22
de Jesu qui dicitur Christus? Dixerunt
omnes, Crucifigatur. Dixit eis, Quod 23
malum perpetravit? At invaluerunt cla-
mantes, & dicentes; Crucifige eum.
Cùm autem vidisset Pilatus se non profi- 24
cere quicquam, sed augeri tumultum, ac-
cepit aquam, & lavit manus suas coram
turba, & dixit; Equidem innoxius sum
à sanguine hujus justi, vos meliùs sci-
tis. Respondit universus populus, dicen- 25
tes; Sanguis ejus super nos sit & super
filios nostros. Tunc dimisit Baranbanum, 26
& flagellavit Jesum, & tradidit eum
ut crucifigeretur.

Sectio nonagesima sexta.

Tunc duxerunt milites ducis Jesum in 27
prætorium, & congregaverunt adversùs
eum cohortem: Et exuerunt eum, & 28
vestierunt eum veste purpureâ. Et nexu- 29
erunt coronam de spinis, & posuerunt
eam super caput ejus, & posuerunt arun-
dinem in dextera ejus. Deinde procu-
buerunt super genua sua coram eo, & il-
luserunt ei, dicentes; Ave rex Judæo-
rum. Et expuerunt in faciem ejus: & 30
acceperunt arundinem, eáque percusse-
runt caput ejus. Et cùm illusissent ei, 31
exuerunt eum veste purpureâ, & indue-
runt eum vestimentis suis: & duxerunt
eum ut crucifigeretur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወእንዘ : ሃለው : ኵሉሙ : ጉቡእን : እሙንቱ : ይቤሎሙ : ጲላጦስ : ለሕዝብ : ምኑ : ትፈ
18 ቅዱ : ለሐዩ : ለክሙ : በርባንሃኑ : ወሚሞ : ሊየሱስሃኑ : ዘስሙ : ክርስቶስ:=: እስመ :
19 ያለሮር : ክሙ : በቅንለቶሙ : እግብእዎ::=: ወእንዘ: ይነብር:ውስተ: ዐውድ:ለለስት :
ጎቤሁ : ብእሲቱ : እንዘ : ትብል : ዑቅላ : ሊተሐብኅ : ላዕለ : ውእቱ : ጸድቅ : እሰመለ : ብ
ዙኅለ: ሐለሙኩለ : ዮሙለ : በሕልመለ : በእንቲኣሁለ::=:
በደግሙ : መስቀል : ዘጸሙ::=:
20 ወሊቃን : ካህናት : ወሊቃውንት : ለሆ : ለበሉ : ሕዝበ : ክሙ : በርባንሃ : ይስእሉ : ወሊየ
21 ሱስሃ : ይቅትሉ:=: ወለወሥለ : መልእክ: እስዘብ: እንዘ : ይብሎሙ : መንሃ:ትፈቅዱ :
22 እመክልሌሆሙ : ለሐዩ : ለክሙ::=: ወይቤሉ : በርባንሃ : ወይቤሎሙ : ጲላጦስ : ምንት:
23 እንካ : እርሲዮ : ለእግዚእ : ሊየሱስ: ዘስሙ: ክርስቶስ : ወይቤሉ: ኵሉሙ : ስቅሎ:=: ወ
ይቤሎሙ : መልእክ : ምንት : እኵየ : ገብረ : ወለፈድፋዶ : ጸሪካ : እንዘ : ይብሉ:ስቅሎ :
24 ስቅሎ::=: ወእመዝ : ርእየ : ጲላጦስ : ከመ:አልቦ : ዘይበቍዕ : ዘእንበለ : ክሙ : ዒዲ :
ሀከከ : ዘይከውን : ነገሠ: ማየ : ውተሃፀበ: እደሁ : በቅድሜሆሙ : ለሕዝብ:እንዘ : ይብል:
25 ንጹሕ : ለነ : እመደሙ : ለዝ : ጸድቅ : ለንትሙ : ለእመሬ::=: ወይቤሉ : ኵሉሙ : ሕ
26 ዝብ : ደሙ : ለዕቤነ : ወለዕለ : ወሉድነ::=: ወእመዝ : ፈትሐ : ሎሙ:በርባንሃ : ወቀሠ
ፎ : ለእግዚእ : ሊየሱስ : ወመጠመጡ : ይስቅልዎ::=:
በዓርብ : በረ : ሰዓት::=:
27 ወእመዝ:መስተሬትዓተ:ሐሬ: ነሠእዎ:ለእግዚእ: ሊየሱስ: እመኵናኑ: ወለስተጋብሉ : ጭጎበ
28 ሮሙ:=: ወለልበሰዎ: ከለጫደ:=: ወፀፈሬ: ላክሊለ:ዘሦክ:ወለስተቀጸልዎ: ውስተ : ርእ
29 ሱ: ወለእሳዝዎ:ሕለተ:ውስተ: የማኑ : ወለስተብረኩ : ቅድሜሁ:ወይሰለቁ: ለዕቤሁ : ወይብ
30 ልዎ:ባሕ:ንጉሠ:እይሁድ:=: ወይወርቁ:ላዕቤሁ:ወይኩሩዕዎ:በክለት:ርእሶ::=: ወተሰቢ
31 ቍሙ:ለዕቤሁ:ሰለብዎ:ውእቱ:ክሳጫደ: ወለልበሰዎ:ለልባሲሁ: ወወሰድዎ: ደስቅልዎ::=:

Et omnibus iis coactis, dicit Pilatus populo; Quem vultis salvem vobis? 17
Barbánne, aut Jesum cujus nomen est Christus? Quia sciebat quòd propter 18
invidiam eorum tradidissent eum. Et sedente eo in conventu, misit ad eum 19
uxor ejus, dicens; Caveto ne offendas contra hunc justum: quia multa somniavi
hodiè in somno propter eum.

In secunda crucifixionis Quadragesimæ.

Et principes sacerdotum, & seniores etiam allocuti sunt populum, ut Barban 20
peterent, & Jesum occiderent. Et respondit præses populi, dicens iis; Quem 21
vultis è duobus ut salvem vobis? Et dicunt, Barban. Et dicit illis Pilatus; 22
Quid igitur faciam Domino Jesu, cujus nomen est Christus? Dicunt ei omnes;
Crucifige illum. Et dicit iis præses populi; Quid mali fecit? Et ampliârunt 23
clamorem, dicentes; Crucifige eum, crucifige eum. Et videns Pilatus quòd ni- 24
hil proficeret, sed adhuc tumultus fieret, accepit aquam, & lavit manus suas
coram populo dicens; Purus sum à sanguine hujus justi: Vos attendite. Et 25
dicunt omnes populi; Sanguis ejus super nos, & super filios nostros. Et tunc 26
dimisit iis Barban; Et flagellavit Dominum Jesum, & eum tradidit illis ut
crucifigerent eum.

Ad sextam parascecues horam.

Et tunc castrenses milites susceperunt Dominum Jesum à judicatorio, & con- 27
gregati sunt simul. Et induerunt eum chlamyde. Et plexuerunt coronam è 28
spinis, & in modum coronæ eam imposuerunt capiti ejus, & eum tenere fe- 29
cerunt arundinem in dextra sua: & genu flexerunt ante eum, & illudebant
super eum, & dicunt ei, Ave rex Judæorum. Et expuunt in eum, & percuti- 30
unt cum arundine caput ejus. Et quum illusissent super eum, exuerunt eum 31
chlamyde, & induerunt eum vestimentis ejus, & duxerunt eum crucifi-
gere eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * ایشان بانك بر اوردند † بجمع وگفتند * خون او بر ما * وازان فرزندان ما
26 * فیلاطوس چون شنید * برابا را ازاد کرد * وعیسي را بسوط زد وسپارد که بردارشود
27 * صد سي انجا که مسیح را میان داوستان بردند * انگه سرهنگان روپاشي
28 عیسي را در دهلیز بردند * عوامان وزندان بروي گرد شدند * وبرهنه اش کردند
29 وپیراهن سرخ اورا پوشانیدند * * وازخار تاج † بافتند وبر سراو نهادند * وني در دست او
دادند * ودر پیش اوزانو زدند * وبروتسخر مي کردند * ومي گفتند سلام بر تواي ملك
30 یهودیان * * وبر روي او خیو کردند * وني را ستدند وبرسراو کوفتند * وچون تسخر را تمام کردند *
31 سرخ را ازو بر کندند وجامهٔ خودش را پوشانیدند * وازانجا بردند * تا بردار اویخته شود *

Illi vocem simul extulerunt, & di- 25
xerunt, Sanguis ejus super collum
nostrum & filiorum nostrorum sit.
Pilatus cùm audisset, Barabbam 26
dimisit: & Jesum flagellavit, tra-
ditque ut in crucem ageretur.

CXXX Ubi Christum in judica-torium duxerunt.

Tunc milites præfecti, Jesum in 27
atrium duxerunt, turbis nebulonum
in eum coactis. Et nudârunt eum, 28
& tunicâ rubrâ eum induerunt. Et 29
è spinis coronam texentes, capiti ei
imposuerunt: arundinem etiam in
in manum ejus dederunt; & coram
eo genuflectebant, eúmque illude-
bant, dicentes; Pax tibi O rex Ju-
dæorum. Et in faciem ejus con- 30
spuebant, arundinemque accipie-
bant, & super caput eum percusse-
runt. Cúmque illusionem finivissent, 31
tunica rubrâ eum spoliârunt: &
vestibus suis induerunt, indèque tu-
lerunt eum, ut super crucem sus pen-
deretur.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ.

Exeuntes autem invenerunt hominem Cyrenæum, nomine Simonem: hunc angariaverunt, ut tolleret crucem ejus.
32 Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν,
Et venientes in locum dictum Golgotha, quæ est dicitur Calvariæ locus,
33 ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὅς ἐστι λεγόμενος Κρανίου τόπος,
Dederunt ei bibere acetum cum felle mixtum. Et gustans noluit bibere.
34 ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον. καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελε πιεῖν.
Crucifigentes verò eum, diviserunt vestimenta ejus, jacientes sortem: ut impleretur effatum à Prophetis;
35 Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες (ζ) κλῆρον· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου,
Dispertiti sunt vestimenta mea sibi ipsis, & super vestem meam jecerunt sortem. Et sedentes servabant eum illic.
Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Καὶ
36 καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. Καὶ
37 Et imposuerunt super caput ejus causam ejus scriptam; HIC EST JESUS REX JUDÆORUM.
ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην, ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙΝ ΙΗΣΟΥΣ ΟΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.
Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones, unus à dextris, & unus à sinistris.
38 Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λῃσταί, εἷς ἐκ δεξιῶν, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων.
Ai prætereuntes blasphemabant eum, moventes capita sua,
39 Οἱ δὲ βλασφημοῦντες αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν,
Et dicentes; Dissolvens templum, & in tribus diebus ædificans, serva teipsum Si filius
40 καὶ λέγοντες, Ὁ καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν. εἰ υἱὸς
Dei es, descende de cruce. Similiter verò & principes Sacerdotum illudentes, cum Scribis, & senioribus, dicebant;
41 εἶ τοῦ Θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες, μετὰ τῶν Γραμματέων, καὶ πρεσβυτέρων, ἔλεγον;
Alios servavit, seipsum non potest servare. Si rex Israel est, descendat nunc de cruce, & credemus ei.
42 Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. οὐ βασιλεὺς Ἰσραήλ ἐστι, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν αὐτῷ.
Confidit in Deum, liberet nunc eum, si vult eum. Dixit enim; Quia Dei sum filius.
43 Πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν, ῥυσάσθω νῦν αὐτὸν, εἰ θέλει αὐτόν. εἶπε γάρ, Ὅτι Θεοῦ εἰμι
Id verò ipsum & latrones concrucifixi ipsi, exprobrabant ei.
44 υἱός. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συσταυρωθέντες. αὐτῷ, ὠνείδιζον αὐτῷ.
A autem sexta hora tenebræ factæ sunt super universam terram, usque horam nonam.
45 Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἕως ὥρας (λ) ἐνάτης.
Circa verò nonam horam clamavit Jesus voce magnâ, dicens; Eli, Eli,
46 Περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἠλί, Ἠλί,
lama sabachthani? hoc est; Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti?
(μ) λαμὰ σαβαχθανί; τοῦτ' ἔστι, Θεέ μου, Θεέ μου, ἱνατί με ἐγκατέλιπες;
Quidam autem eorum illic stantium audientes, dicebant; Quod Eliam vocat iste.
47 Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστώτων ἀκούσαντες, ἔλεγον, Ὅτι Ἠλίαν φωνεῖ οὗτος.
Et continuò currens unus ex eis, & accipiens spongiam, implensque aceti, & circumponens arundini, potabat eum.
48 Καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε ὄξους, καὶ περιθεὶς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν.

MS. A. (ζ) κλῆρον. * * Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν (π) καὶ κατάβηθι (ϑ) Ὁμοίως οἱ (ι) πεδίσομαι (κ) ῥυσάσθω αὐτὸν, (λ) ἐνάτης. Περὶ δὲ τὴν ἐνάτην (μ) λιμὰ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et quum exirent, invenerunt virum Cyrenæum, nomine Simon: hunc angariârunt ut bajularet crucem ejus. Veneruntque in locum qui vocatur Gogolta, cujus interpretatio est, Cranium. Et dederunt ei acetum bibendum mistum cum felle: & gustavit, noluitque bibere. Quumque crucifixissent eum, partiti sunt vestimenta ejus sorte; Et sedebant ac custodiebant eum illîc. Et imposuerunt super caput ejus occasionem mortis ejus in scripto: HIC EST JESUS REX JUDÆORUM.

Ad sextam horam. 72.

Portò crucifixi sunt cum eo duo latrones, unus à dextera ejus, & alter à sinistra ejus. Illi autem qui transibant, blasphemabant adversùs eum, & movebant capita sua, Dicentes; Destructor templi, & ædificans ipsum triduo, libera animam tuam, si filius Dei es; & descende de cruce. Itidem & principes sacerdotum illudebant cum Scribis, & senioribus ac Pharisæis, & dicebant; Alios servavit, seipsum non potest servare: si rex est Israel, descendat nunc de cruce, ut videamus, & credamus in eum. Confidit in Deo, redimat eum nunc, si vult eum. Ait enim, Filius Dei sum. Itidem & sicarii illi qui erant crucifixi cum eo, exprobrabant ei.

Ad nonam horam. 73.

A sexta autem hora factæ sunt tenebræ super universam terram usque ad horam nonam. Et circiter horam nonam exclamavit Jesus voce altâ, & ait; Deus, Deus, quare dereliquisti me? Quidam autem ex iis qui adstabant illîc quum audîssent, dicebant; Iste Eliam vocavit. Et in illa ipsa hora excurrit unus ex eis, & accepit spongiam, eámque implevit aceto, & posuit in arundine, & propinabat ei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

CXXXI. Adductio Christi ad crucem.

Et *quum exirent, invenerunt virum* Cyrenæum *cujus nomen* Simeon: *hunc angariârunt ut crucem sustolleret. Et tulerunt eum in locum quendam cujus nomen* Gagulta *erat, cujus interpretatio, Cranium capitis est. Et amaritudinem cum aceto miscuerunt, & bibendum ei præbuerunt:* quod *ille gustavit, sed noluit bibere.*

CXXXII. Suspensio Christi super crucem.

Cùm eum super crucem suspendissent, vestes ejus sorte dividebant: Et ibi sedebant, ut eum custodirent. Et prætextum mortis ejus chartulæ inscripserunt, supráq; caput ejus posuerunt; Quia hic est Jesus rex Judæorum. Duóque latrones insuper cum eo suspensi erant; un' ad manum dextram, & alter ad manum sinistram. Omnes autem homines qui illàc transibant, eum blasphemantes capita sua movebant: Ac dicebant; O qui destruis templum et restaurare potes intra tres dies, teipsum libera, si filius Dei es, & à cruce descende. Sic etiam magnates, & sacerdotes, & scribæ, & seniores, ac Pharisæi illudebant, ac dicebant,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

32 Exeuntes autem invenerunt hominem Cyrenæum, nomine Simonem: hunc angariaverunt ut tolleret crucem ejus. Et venerunt in locum, qui dicitur Golgotha, quod est Calvariæ locus. Et dederunt ei vinum bibere cum felle mistum. Et cùm gustâsset, noluit bibere. Postquàm autem crucifixerunt eum, diviserunt vestimenta ejus, sortem mittentes: ut impleretur quod dictum est per prophetam dicentem; Diviserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem. Et sedentes servabant eum. Et imposuerunt super caput ejus causam ipsius scripta; HIC EST JESUS REX JUDÆORUM. Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones: unus à dextris, & unus à sinistris. Prætereuntes autem blasphemabant eum, moventes capita sua, Et dicentes; Vah qui destruis templum Dei, & in triduo illud reædificas: salva temetipsum: si filius Dei es, descende de cruce. Similiter & principes sacerdotum illudentes cum Scribis & senioribus dicebant; Alios salvos fecit, seipsum non potest salvum facere: si rex Israel est, descendat nunc de cruce, & credimus ei: Confidit in Deo: liberet nunc, si vult eum: dixit enim; Quia filius Dei sum. Idipsum autem & latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperabant ei. A sexta autem hora tenebræ factæ sunt super universam terram usque ad horam nonam. Et circa horam nonam clamavit Jesus voce magnâ, dicens; Eli, Eli, lamma sabacthani? hoc est; Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? Quidam autem illic stantes, & audientes, dicebant; Eliam vocat iste. Et continuò currens unus ex eis acceptam spongiam implevit aceto, & imposuit arundini, & dabat ei bibere.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * وفيما هم خارجون وجدوا انسانا قيروانيا اسمه سمعان فسخروه ليحمل صليبه * وأتوا به
33 مكانا يسمى الجلجلة وبفسيره الجمجمة * واعطوه خلا ممزوجا بمر فذاق ولم يرد ان يشرب *
34 35 * ولما صلبوه اقتسموا ثيابه بينهم وألقوا عليها * وجلسوا هناك ليحرسوه * وجعلوا فوق
36 37
38 رأسه لوحا مكتوبا هذا هو ملك اليهود * حينئذ صلبوا معه لصين واحدا عن يمينه
39 واخر عن يساره * وكان المجتازون به يجدفون ويحركون روسهم * ويقولون يا ناقض الهيكل
40 وبانيه في ثلثة ايام خلص نفسك * وان كنت انت ابن الله فانزل عن الصليب *
41 * وهكذي رؤساء الكهنة والكتبة والشيوخ والفريسيون كانوا يهزون به قائلين * خلص
42 اخرين افلم يقدر ان يخلص نفسه * ان كان هو ملك اسرائيل فلينزل الآن عن الصليب
43 ليري ويومن به * ان كان متوكلا على الله فليخلصه الآن ان كان يحبه * لانه قال انا بن الله *
44 45 * وكذلك ايضا اللصان اللذان صلبا معه كانا يعيرانه * ومن ست ساعات كانت ظلمة
على الارض كلها الى الساعة التاسعة * الفصل السابع والتسعون *

Sectio nonagesima septima.

46 * فلما كان وقت الساعة التاسعة صرخ يسوع بصوت عظيم قائلا الهي الهي لماذا تركتني * فوم
47 من القيام هناك لما سمعوا قالوا انه دعا ايليا * وللوقت اسرع واحد منهم واخذ اسفنجة
48 وملاها خلا وجعلها على قصبة وسقاه *

Quumque egrederentur invenerunt hominem Kiruanæum, cujus nomen Simon: & angariârunt eum ut portaret crucem ejus. Et duxerunt eum in locum 32 33
qui vocatur Gagalat, cujus interpretatio est, Calvaria. Et dederunt ei acetum mistum myrrhâ, & gustavit, noluitque bibere. Et cùm crucifixissent eum, 34 35
diviserunt vestimenta ejus inter se, & sortem miserunt super ea: Et sedebant ibi ut custodirent eum. Et posuerunt super caput ejus tabellam scriptam; HIC EST 36 37
REX JUDÆORUM. Tunc crucifixerunt cum eo latrones duos, unum à dextera ejus, & alterum à sinistra ipsius. Et prætereuntes ante eum, blasphemabant, 38 39
& movebant capita sua, Atque dicebant, O destruens templum & ædificans illud in tribus diebus, salva temetipsum: Et si tu es filius Dei, descende de cruce. Et 40
similiter principes sacerdotum, & scribæ, & seniores, & Pharisæi illudebant ei, dicentes; Salvavit alios, an non potest 41 42
salvare seipsum? Si est ipse rex Israel, descendat nunc de cruce, ut videamus, & credamus ei: Si est confidens in 43
Deo, liberet eum nunc, si diligit eum: Nam dixit, Ego sum filius Dei. Et similiter etiam duo latrones qui crucifixi 44
fuerant cum eo, improperabant ei. Et à sextâ horâ factæ sunt tenebræ super terram universam usque ad horam nonam.

Et circa horam nonam clamavit Jesus voce magnâ, dicens; Deus meus, Deus meus, quare dereliquisti me? Quidam autem ex astantibus illic, 46 47
quum audissent, dixerunt quòd vocâsset Eliam. Et continuò cucurrit unus ex illis, & accepit spongiam, & implevit eam aceto, & posuit eam super 48
arundinem, & potavit eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ወእንዘ : ይወፅእ : ረከቡ : ብእሴ : ቀሬናዊ : ዘሰሙ : ስምዖን : ወዐበጥዎ : ይጽር : መስቀ
33 ሎ::=: ወበጺሖሙ: ብሔረ:ዘሰሙ : ጎልጎታ : ዘበትርጓሜሁ : ቀርንዩ::=: ወወሀቦ :
34 ይስተይ:ወይነ: ወሐሞተ : ድጭረ:: ወጥዒሞ : ለበየ : ስቲየ::=: ወእምዝ : ሰቀልዎ:: ወተ
35 ካፈሉ : ላልባሲሁ : እንዘ : ይትዓፀው::=: ወነበረ : የዐቅብዎ : በህየ::=: ወለእበረ : መ
36 ልዕልተ : ርእሱ : ጽሒፎሙ : ዘከነ : እንዘ : ይብሉ : ዝውእቱ : ንጉሦሙ : ለኢይሁድ : እ
37 ግዚእ : ሊየሱስ::=: ወእምዝ : ተሰቅሉ : መስቤሁ : ክልሌቱ : ፈያት : ለሐዱ : በይመ
38 ን : ወለሐዱ : በፅግመ::=: ወእለ : ይትልፈ : ይፀርፈ : ሳዕቤሁ : እንዘ : ይትውሠኩ : ርእሰ
39 ሙ::=: ወይብሉ: ዘይነሥቶ : ለመቅደስ : ወየሐንጾ : በሣልስት : ዕለት : ለድኅን : ርእሰ
40 ከ : እመሰ : ወልደ : እግዚአብሔር : ለንተ : ረድ : እመስቀልከ::=: ወከማሁ : ሊቃነ : ካህ
41 ናትኒ : ይሰለቁ : መስለ : ጸሐፍት : ወሊቃናተ : እንዘ : ይብሉ::=: ባዕደ : ለድኅን : ወርእ
42 ሶ : ሊይክል : ለድኅን : እመ : ንጉሠ : ለእሥራኤል : ውእቱ : ይረድ : ይእዜ : እመስቀል::
43 ወእለመን : ቦቱ::=: ዘተለመነ : በእግዚእ : ብሔር:: ናሁ : ይእዜ : ያድኅኖ : እመ : ይፈ
44 ቅደሁ : እስመ : ይብል: ወልደ:እግዚአብሔር:ሖኑ::=: ወከማሁ:ፈያትኒ : እለ : ተሰቅሉ :
45 ሞስሌሁ : ይዘነጕሥዎ::=: ወእመስሱ : ሰዐት : ጸልመ : ኵሉ : ዓለመ : እስከ : ተስዐ:
ሰዐት::=: በዓርብ : በሠ: ሰዓት::=:
46 ወጊዜ : ሰዐተ : ተሰዓት : ጸርኅ : እግዚእ :ሊየሱስ : በቃል : ዐቢይ:: እንዘ : ይብል :
ሌሙሄ : ሌሙሄ : ለማ : ስበቀተኒ:: ዝውእቱ : ብሂል : አመለኪየ : አመለኪየ : ለምንት :
47 ኀደገኒ::=: ወሰሚዖሙ : እለ : ይቀውሙ : ህየ : ይቤሉ : ሔልያስሃ : ይጸውዕ : ዝሰ::=:
48 ወእቱ : ጊዜ : ርኦ : ላሐዱ : እመኔሆሙ : ወንሠአ : ስፍነገ : ወመሊኦ:ብሕኢ:ወላሰረ: ወስ
ተ : ሕለት : ወለስክዘ::=:

Et exeunte illo invenerunt hominem Cyrenæum, cujus nomen erat Simon: & adegerunt eum portare crucem ejus. Et quum advenissent ad locum cujus nomen erat Golgotha, quod in expositione sua est cranion. Et dederunt ei bibendum vinum & fel mixtum: & quum gustâsset noluit bibere. Et tunc crucifixerunt eum: & diviserunt vestimenta ejus, sortem jacientes. Et sedentes custodientes eum ibi. Et posuerunt super caput ejus inscriptionem, quæ fuit dicentium; HIC EST REX JUDÆORUM DOMINUS JESUS. Et tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones; unus ad dextrâ, alter ad sinistram. Et prætereuntes blasphemabant super eum, moventes capita sua: Et dicunt, Destruens templum, & ædificans illud in tribus diebus, serva teipsum: si filius Dei es, descende è cruce tua. Et similiter principes sacerdotum illudebant eum cum scribis & senioribus, dicentes; Alios servavit, & seipsum non potest servare: si rex Israel est, descendat nunc à cruce; & credemus ei. Qui confidit in Deo, Ecce nunc servet eum si vult eum: quia dicit, Filius Dei sum. Et similiter latrones qui crucifixi erant cum eo exprobrabant ei. Et è sextâ hora tenebrosus fuit totus mundus usque, ad nonam horam.

Ad nonam horam parasceues.

Et tempore nonæ horæ clamavit Dominus Jesus, cum voce magna, dicens; Elohi, Elohi lama sabaktani, hoc est dicere; Deus meus, Deus meus quare reliquit me? Et audientes illi qui stabant illic, dicunt; Eliam vocat iste. Et statim cucurrit unus ex illis, & accepit spongiam; & implevit eam aceto, & ligavit eam super arundinem, & prehendit eam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

42 * كه مردمرا ديگرانرا زنده كرد * جان خودرا نتواند كه زنده كند * اكر ملك اسرائيل
43 است * از صليب فرود ايد * تا خلق ببينند وبدو ايمان اورند * * وبر خدا توكل كرد * اكر
44 پسنده است اين ساعت اورا برهاند * سبب انك كفت من فرزند خدا هستم * * واين چنين ان
45 دزدان * كه با وي بدار اويخته شدند بيهوده مي كفتند * * وچون شش ساعت كذشت * بر
46 همه زمين تاريكي پيدا شد * تا نهم ساعت * * ودر نهم ساعت عيسي باواز بلند نعره بر
47 آورد * وكفت ايلي ايلي چرا مرا فروكذاشتي * * كساني كه انجا ايستاده بودند كفتند *
48 اينك ايليارا مي خواند * * وهماندم يكي از ايشان دويد ابرك سنّد وبر سر ني كرد *
پر سركه * واورا مي خورانيد *

Alios quidem mortuos vivificavit, animam autem suam non potest vivificare. Si rex Israelis sit, à cruce descendat, ut populus videat & in eo credat. In Deo quidem confidit, si gratus sit ei, hâc horâ eum liberet: propterea quòd dixit; Ego filius Dei sum. Ita etiam latrones, qui cum eo super crucem suspensi erant, inania protulerunt. Sextâ autem horâ præteritâ, super totam terram tenebræ exortæ sunt, usque ad nonam horam. Et nonâ horâ Jesus voce altâ clamorem extulit, ac dixit; Eli Eli quare me dereliquisti? Quidam ex astantibus dixerunt, Ecce Eliam vocat. Et eodem momento unus ex illis cucurrit, & spongiam accepit, ac summæ arundini imposuit plenam aceto, & ei bibendum præbebat.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΞΗ'.

49 *Verùm* cæteri dicebant; Sine, videamus an veniat Elias *liberaturus* eum.
50 Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον, Ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχε) Ἠλίας σώσων αὐτόν. Ὁ δὲ
Jesus iterùm clamans voce magnâ, emisit spiritum. Et ecce
51 Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ, ἀφῆκε τὸ πνεῦμα. Καὶ ἰδοὺ τὸ
interexpansum templi *fissum* est in *duo*, à *sursum* usque deorsùm: & terra
καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω· καὶ ἡ γῆ
mota est, & petræ *fissæ* sunt: Et monumenta aperta sunt, & mul-
52 ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν· Καὶ τὰ (ν) μνημεῖα ἀνεῴχθησαν, καὶ πολ-
ta corpora *dormientium* Sanctorum *excitata sunt*. Et exeuntes de
53 λὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη. Καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν
monumentis post *excitationem* ejus, venerunt in sanctam civitatem, & appare-
μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανί-
runt multis. *At* Centurio, & qui cum eo, *servantes* Jesum,
54 σθησαν πολλοῖς. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν,
videntes *terræmotum*, & *facta*, timuerunt valdè, dicentes; Verè
ἰδόντες τὸν σεισμὸν, καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες, Ἀληθῶς
Dei filius erat iste. Erant autem ibi mulieres multæ à longè *spe-*
55 Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες (ξ) πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεω-
ntes, quæ secutæ sunt Jesum à Galilæa, ministrantes ei.
ροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ·
In quibus erat Maria Magdalene, & Maria Jacobi & *Joseph* mater,
56 Ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μήτηρ,
& mater filiorum Zebedæi. Serò autem *factò*, venit homo
καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου. Ὀψίας δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος 57
dives ab Arimathæa, nomine Joseph, qui & ipse discipulus erat Je-
πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσὴφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσε τῷ Ἰη-
sus. Hic *accedens* Pilato, petiit corpus Jesu. Tunc
σοῦ. Οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε 58
Pilatus jussit reddi corpus. Et *accipiens corpus* Jo-
ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα. Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰω- 59
seph involvit illud sindone mundâ. Et posuit illud in novo suo
σὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ. Καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ 60
monumento, quod exciderat in petra: & *advolvens lapidem* magnum *ostio*
μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν (ο)τῇ θύρᾳ
monumenti, abiit. Erat autem ibi Maria Magdalene, & altera Ma-
τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν. Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, (π)καὶ ἡ ἄλλη Μα- 61
ria, sedentes contra sepulchrum. *Verùm posterâ* die, quæ est post Pa-
ρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου. Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν πα- 62
rasceuen, *coacti sunt* principes Sacerdotum & Pharisæi ad Pilatum, Di-
ρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον, Λέ- 63
centes; Domine, *meminimus* quia ille seductor dixit adhuc vivens; Post tres
γοντες, Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, Μετὰ τρεῖς
dies *excitor*.
ἡμέρας ἐγείρομαι.

MS. A. (ν) μνήματα ἀνεῴχθη, καὶ (ξ) πολλαὶ μακρόθεν (ο) ἐπὶ τῇ θύρᾳ (π) καὶ ἄλλη

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 ... * ... ...
50
51 ... * ... ...
52 ... * ... ...
53 ... * ... ...
54 ... * ... ...
... ...
55 ... * ... ...
56 ... * ... ...
... * ... ... * ...
57 ... * ... ...
58 ... * ... ...
59 ... * ... ...
60 ... * ... ...
61 ... * ... ...
... * ... ... * ...
62 ... * ... ...
63 ... * ... ...
... ...

Reliqui verò dicebant, Sinite, videamus an 49
veniat Elia ad salvandum eum. Ipse verò Je- 50
sus rursum exclamavit voce altâ, & dimisit
spiritum suum. Et statim superficies *respon-* 51
dens januæ templi, sciissa est in duas partes à
summo usq; ad imum, terraque commota est,
& petræ sciissæ. Et monumenta aperta sunt, 52
& corpora multa Sanctorum qui obdormie-
rant, surrexerunt. Et exierunt, ac post re- 53
surrectionem ejus ingressi sunt civitatem
sanctam, & apparuerunt multis. Centurio 54
autem, & qui cum eo erant, qui servabant Je-
sum, quum vidissent terræmotum, & ea quæ
facta fuerant, timuerunt vehementer, & di-
xerunt; Verè iste filius erat Dei. Erant au- 55
tem illîc mulieres multæ prospicientes emi-
nùs: quæ venerant post Jesum à Galilæa, &
ministrabant ei. Quarum una erat Maria 56
Magdalena, & Maria mater Jacobi, & Josis,
ac mater filiorum Zebedæi.

Ad vesperam sabbathi Annuntiationis. 74.

Quum autem esset vespera, venit vir dives à 57
Rama, nomine Joseph, qui & ipse discipulus
fuerat Jesu. Is adiit Pilatum, petiitque cor- 58
pus Jesu, & præcepit Pilatus ut daretur ei
corpus. Et accepit Joseph corpus, & invol- 59
vit illud fasciâ lini mundi. Illudque posuit 60
in monumento suo novo quod incisum erat
in petra: & advolverunt saxum ingens, ac
posuerunt super ostium monumenti, & abie-
runt. Erant autem illîc Maria Magdalena, 61
& Maria altera, quæ sedebant è regione se-
pulchri.

Matutinis Sabbathi Annuntiationis. 75.

Die verò crastinâ quæ est post Parasceuen, 62
congregati sunt principes sacerdotum, &
Pharisæi apud Pilatum, Et dicunt ei; Do- 63
mine noster, meminimus seductorem illum
dixisse dum viveret, Post tres dies resurgam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 * ديگران گفتند * اورا بگذار تا ببينيم مگر ايليا بيايد * واورا برهاند * * عيسي ديگر
50 بار نعره زد وجان خود را تسليم كرد * انكه در هيكل از بالا تا بزير بدو نيمه شكافته شد * 51
وزمين لرزيد * * وگورها گشاده شدند * وسنگها از هم بدو نيمه شدند * وتن بسيار 52
پاكان كه شهيد گشته بودند از گور† بر خاستند * * و[بيرون آمدند وبعد از بر 53
خاستن او] در شهر مقدس اندر رفتند * وبپسياران نموده شدند * * سپه سالار وايشان 54
گه با وي بودند * وعيسي را پاسباني مي كردند * چون ان حالتهاء سهمناك ديدند
عظيم ترسيدند وگفتند راستست اين كه فرزند خداست * * وزنان بسيار كه از 55
جليل بدنبال عيسي امده بودند از دور مي ديدند وايمان مي آوردند * * واز ان 56
زنان يكي مريم مجدلاني * ومريم مادر يعقوب * ويوسا * ومادر فرزندان زبدي *

CXXXIII. Sepultura Christi in monumento.

صد سي سه — دفن كردن مسيح در گور

Cùm autem facta esset vespera vir 57
quidam dives venit à Ramah, (& nomen ejus Joseph, qui etiam ipse ex numero discipulorum Christi erat.) Et coram Pilato 58
ipsit, ac corpus Jesu petiit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

49 50 Cæteri verò dicebant; Sine, videamus an veniat Elias liberans eum. Jesus autem
51 iterùm clamans voce magnâ, emisit spiritum. Et ecce velum templi scissum est in
52 duas partes à summo usque deorsum: & terra mota est, & petræ scissæ sunt, Et
monumenta aperta sunt: & multa corpora Sanctorum, qui dormierant, surrexe-
53 runt. Et exeuntes de monumentis post resurrectionem ejus, venerunt in sanctam
54 civitatem, & apparuerunt multis. Centurio autem, & qui cum eo erant, custodi-
entes Jesum, viso terræmotu & his quæ fiebant, timuerunt valdè, dicentes; Verè
55 Filius Dei erat iste. Erant autem ibi mulieres multæ à longè, quæ secutæ erant Je-
56 sum à Galilæa, ministrantes ei; Inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Ja-
cobi & Joseph mater, & mater filiorum Zebedæi. Cùm autem serò factum esset, 57
venit quidam homo dives ab Arimathea, nomine Joseph, qui & ipse discipulus erat
Jesu. Hic accessit ad Pilatum, & petiit corpus Jesu. Tunc Pilatus jussit reddi cor- 58
pus. Et accepto corpore, Joseph involvit illud in sindone munda. Et posuit il- 59
lud in monumento suo novo, quod exciderat in petra. Et advolvit saxum magnum 60
ad ostium monumenti, & abiit. Erat autem ibi Maria Magdalene, & altera Maria, 61
sedentes contra sepulchrum. Alterâ autem die, quæ est post parasceuen, convene- 62
runt principes sacerdotum & Pharisæi ad Pilatum, Dicentes; Domine, recordati 63
sumus, quia seductor ille dixit adhuc vivens; Post tres dies resurgam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 50 * وَٱلْبَاقُونَ قَالُوا دَعُوهُ لِنَنْظُرَ هَلْ إِيلِيَّا يَأْتِي فَيُخَلِّصُهُ * فَصَرَخَ يَسُوعُ بِصَوْتٍ عَظِيمٍ أَيْضًا

وَأَسْلَمَ ٱلرُّوحَ * * ٱلْفَصْلُ ٱلثَّامِنُ وَٱلتِّسْعُونَ *

51 * فَٱنْشَقَّ سِتْرُ حِجَابِ ٱلْهَيْكَلِ بِٱثْنَيْنِ مِنْ فَوْقُ إِلَى أَسْفَلُ * وَٱلْأَرْضُ تَزَلْزَلَتْ * وَٱلصُّخُورُ

52 تَشَقَّقَتْ * وَٱلْقُبُورُ تَفَتَّحَتْ * وَكَثِيرُونَ مِنْ أَجْسَادِ ٱلْقِدِّيسِينَ ٱلرُّقُودِ قَامُوا * وَخَرَجُوا مِنْ قُبُورِهِمْ *

53 وَمِنْ بَعْدِ قِيَامَتِهِمْ دَخَلُوا ٱلْمَدِينَةَ ٱلْمُقَدَّسَةَ وَظَهَرُوا لِكَثِيرِينَ * وَأَمَّا قَائِدُ ٱلْمِئَةِ وَٱلَّذِينَ

54 كَانُوا مَعَهُ يَحْرُسُونَ يَسُوعَ لَمَّا نَظَرُوا ٱلزَّلْزَلَةَ وَمَا كَانَ خَافُوا جِدًّا * وَقَالُوا حَقًّا أَنَّ هٰذَا هُوَ ٱبْنُ

55 ٱللّٰهِ * وَكُنَّ هُنَاكَ نِسْوَةٌ كَثِيرَاتٌ يَنْظُرْنَ مِنْ بَعِيدٍ * وَهُنَّ ٱللَّوَاتِي كُنَّ يَتْبَعْنَ يَسُوعَ مِنَ ٱلْجَلِيلِ

56 وَيَخْدِمْنَهُ * ٱللَّوَاتِي مِنْهُنَّ مَرْيَمُ ٱلْمَجْدَلِيَّةُ * وَمَرْيَمُ أُمُّ يَعْقُوبَ * وَأُمُّ يُوسَا * وَأُمُّ ٱبْنَيْ زَبَدَي *

* ٱلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ وَٱلتِّسْعُونَ *

57 * وَلَمَّا كَانَ ٱلْمَسَاءُ جَاءَ إِنْسَانٌ غَنِيٌّ مِنَ ٱلرَّامَةِ يُسَمَّى يُوسُفَ وَكَانَ هُوَ أَيْضًا قَدْ تَتَلْمَذَ لِيَسُوعَ *

58 تَقَدَّمَ إِلَى فِيلَاطُسَ وَسَأَلَهُ جَسَدَ يَسُوعَ * حِينَئِذٍ أَمَرَ فِيلَاطُسُ أَنْ يُعْطَاهُ * فَأَخَذَ يُوسُفُ ٱلْجَسَدَ

59 وَلَفَّهُ بِلَفَائِفَ نَقِيَّةٍ * وَوَضَعَهُ فِي قَبْرِهِ جَدِيدٍ كَانَ قَدْ نَحَتَهُ لِنَفْسِهِ فِي صَخْرَةٍ * ثُمَّ دَحْرَجَ حَجَرًا

60 عَظِيمًا عَلَى بَابِ ٱلْقَبْرِ وَمَضَى * وَكَانَ هُنَاكَ مَرْيَمُ ٱلْمَجْدَلِيَّةُ وَمَرْيَمُ ٱلْأُخْرَى جَالِسَتَيْنِ قُبَالَةَ

61 ٱلْقَبْرِ * وَفِي ٱلْغَدِ بَعْدَ ٱلْجُمُعَةِ ٱجْتَمَعَ رُؤَسَاءُ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلْفَرِّيسِيُّونَ إِلَى فِيلَاطُسَ * وَقَالُوا يَا

62 سَيِّدُ ذَكَرْنَا أَنَّ ذٰلِكَ ٱلضَّالَّ قَالَ إِذْ كَانَ حَيًّا إِنِّي بَعْدَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ أَقُومُ *

49 *Cæteri verò dixerunt, Sinite eum ut vi-*
deamus, an Elias veniat, liberétque eum.
50 *Clamavit autem Jesus voce magnâ ite-*
rum, & tradidit spiritum.

Sectio nonagesima octava.

51 *Et scissum est velum operculi templi du-*
as in partes, à summo ad imum. Et ter-
52 *ra mota est, & petræ scissæ sunt, Et mo-*
numenta aperta sunt, & multa è corpori-
bus Sanctorum dormientium surrexerunt,
53 *Et exierunt è monumentis suis, & post*
resurrectionem suam ingressi sunt civi-
tatem sanctam, & apparuerunt multis.
54 *At verò dux centum, & qui cum eo cu-*
stodiebant Jesum, quum vidissent terræ-
motum, & quod evenerat, timuerunt val-
dè, & dixerunt; Verum est quòd hic est
55 *filius Dei. Et erant ibi mulieres multæ*
spectantes à longè: sunt autem eæ quæ
sequebantur Jesum à Galilæa & minis-
56 *trabant ei, Inter quas erat Maria*
Magdalene, & Maria mater Jacobi, &
mater Josis, & mater duorum filiorum
Zebedæi.

Sectio nonagesima nona.

57 *Cùm autem factum esset serò, venit ho-*
mo quidam dives à Rama, qui vocaba-
tur Joseph, qui etiam ipse discipulum
58 *se dederat Jesu: Adiit Pilatum, &*
petiit ab eo corpus Jesu. Tunc jussit Pi-
59 *latus ut donaretur illo. Et accepit Jo-*
seph corpus, & involvit illud fasciis
mundis, Et posuit illud in monumento
60 *novo, quod jam exciderat sibiipsi in pe-*
tra. Deindè advolvit saxum magnum ad
61 *ostium monumenti, & abiit. Erat autem*
ibi Maria Magdalene, & Maria altera, sedentes è regione sepulchri. Et cras-
62 *tinâ die post parasceuen, convenerunt*
principes sacerdotum & Pharisæi apud
Pilatum, Et dixerunt; Domine, recor-
63 *dati sumus illum seductorem dixisse, cùm esset vivus; Post tres dies resurgam.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 ወቦ፡እለ፡ይቤሉ፡ኀድግ፤ ንርእይ፡እመ፡ይመጽእ፡ሌልያስ፡ ያድኅኖ ፡ወካልእ ፡ ካዕበ፡ለሐዲ፡
50 ኀሠሊ ፡ ኵናት፡ ወረገዘ፡ገቦሁ፡ወወኅዘ፡ደመ፡ወማይ፡።=፡ ወእምዝ፡ጸርኅ፡ካዕበ፡እግዚእ፡
51 ኢየሱስ፡በዓቢይ፡ቃል፡ወወፀላት፡መንፈሱ።=፡ ወእምዝ፡ተሠጠ፡ መንጦላዕተ፡ቤተ፡ መቅደስ፡
ኦመላዕሉ ፡ እስከ ፡ ታሕቱ ፡ ክልሌተ ፡ ኮነ፡ ወላድለቅለቀ ፡ ምድር ፡ ወኀቀወ ፡ ሰዊሓ።=፡
52 ወተከፈቱ ፡ ጦቃብራት ፡ ወተንሥኡ ፡ ብዙኃን፡አብድንቲሆሙ፡ ለጻድቃን።=፡ ወወፅኡ፡እመ
53 ቃብሪሆሙ፡ ወቦኡ ፡ ውስተ፡ሀገር፡ ቅድስት ፡ እመድኅረ፡ ተንሥኡ፡ ወለስተርኢይሙ፡ለብዙ
54 ኃጌ።=፡ ወመኮንን፡መአት፡ወእለ፡መስሌሁ ፡ያዓቅብዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ርኢዮሙ ፡ ው
እተ ፡ ድልቅልቀ ፡ ወዘከመ ፡ ይከውን፡ ፈርሁ ፡ ጥቀ ፡ ወይቤሉ ፡ ለማን ፡ ወቤደ ፡ እግዚአብሔ
55 ር ፡ ውእቱ ፡ ዝኑቱ።=፡ ወሣለዋ ፡ ብዙኃት ፡ ላንስት ፡ ህየ ፡ እለ ፡ ደረሲያ ፡ እመርሑቅ ፡
56 ኵሉ ፡ ዘኮነ፡እለ፡ ተለዋሁ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡እመገሊላ፡ እለ፡ይትለአካሁ።=፡ ማርያ፡
መግደሊት ፡ ወማርያ፡እንተ፡ የዕቆብ፡ወእሙ፡ ለዮሴፍ፡ ወእሞሙ፡ለደቂቀ ፡ ዘብዴሞስ።=፡
በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ሰእለ ፡ ለወጋሁ ፡ ለእግዚእነ።=፡
57 ወመሲዮ፡ መጽአ፡ ብእሲ፡ ባዕል፡ እመአርማቲያስ ፡ ዘስሙ፡ ዮሴፍ ፡ ወውእቱሂ፡ ተፀመደ፡ ለእ
58 ግዚእ ፡ ኢየሱስ።=፡ ወሖረ፡ ውእቱ፡ ኀበ፡ ጲላጦስ ፡ ወስእለ፡ በድኅ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ።
59 ወለዘዘ፡ ጲላጦስ፡ የሀብ፡በድኅ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ።=፡ ወነሢአ፡ በድኅ፡ ዮሴፍ ፡ ገነዘ፡
60 በሰንዱን ፡ ንፁሕ።=፡ ወቀበሮ ፡ ውስተ፡መቃብር፡ሐዲስ ፡ ዘለውቀረ ፡ ውስተ፡ኰኵስ ፡ ወለ
61 ንሥርሠረ፡ እብነ፡ ዓቢየ፡ ደበ፡ኖኅተ፡ መቃብር፡ ወኀለፈ።=፡ ወሣለዋ፡ ህየ፡ ማርያ ፡ መግደላ
ዊት ፡ ወካልእታዊ ፡ ማርያ ፡ ይነብራ ፡ ቅድመ ፡ መቃብር።=፡
በሰንበተ ፡ እመጽሓረ፡ተቀንዩ ፡ ወዐጠኑ፡ ዖነብቡ ፡ በመኃትወ ፡ ፋሲካ ፡ ነግህ።=፡
62 ወበሳኒታ ፡ እንተ ፡ ይእቲ ፡ እመድኅረ ፡ ዓርብ ፡ ተጋብኡ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወፈሪሳ
63 ዊያን ፡ ኀበ ፡ ጲላጦስ።=፡ ወይቤልዎ ፡ ተዘከር ፡ እግዚኦ ፡ ዘይቤ ፡ ዝኩ ፡ ጊጉይ ፡ እመ ፡
ሕያው ፡ ውእቱ ፡ እመ ፡ ሣልሰት ፡ ዕለት ፡ እትነሣእ ፡ ይቤ።=፡

Et fuerunt dicentes; Sine, videamus an veniat Elias servare ipsum; & iterum 49
unus accepit lanceam, & confodit ei latus suum, & effluxit sanguis & aqua.
Et tunc clamavit rursus Dominus Jesus cum magna voce, & exivit spiri- 50
tus ejus. Et tunc scissum fuit velum Domûs sanctæ, à summo ejus usque ad 51
imum ejus divisio fuit, & mota fuit terra, & scissa est petra. Et aper- 52
ta sunt sepulchra, & suscitata sunt multa corpora Justorum. Et exierunt 53
è sepulchris suis, & introierunt in civitatem sanctam, postquàm suscitati fuis-
sent, & apparuerunt multis. Et centurio, & qui cum eo erant custodientes 54
Dominum Jesum, videntes illum terræmotum, et quo modo factus fuit, timuerunt
valdè, & dicunt; Verè filius Dei est iste. Et fuerunt multæ mulieres illic spe- 55
ctantes è longè totum quod factum fuit, quæ sequutæ sunt Dominum Jesum è
Galilæa inservientes ei, Maria Magdalene, & Maria quæ Jacobi & mater 56
Josephi, & mater filiorum Zebedæi.

De eo qui postulabat corpus Domini nostri.

Et quum vesper esset venit homo dives ab Arimathæa, cujus nomen erat Jo- 57
seph, & ipse sequutus est Dominum Jesum. Et adiit ille Pilatum, & pe- 58
tiit corpus Domini Jesu: & jussit Pilatus, ut darent illi corpus Domini Jesu.
Et accipiens corpus ejus Joseph, involvit illud in sindone pura. Et sepelivit 59
illud in sepulchro novo suo quod effoderat in petra; & advolvit lapidem ma- 60
gnum super ostium sepulchri, & abiit. Et fuerunt illic Maria Magdalene & al- 61
tera Maria sedentes ex adverso sepulchri.

In sabbato posteaquam officium præstiterunt, & incensum obtulerunt,
legent cum lampadibus matutino paschatis.

Et secundâ die quæ fuit post parasceuen, coacti sunt principes sacerdotum, & 62
præpositi; & Pharisæi ad Pilatum. Et dicunt ei, Recordare domine quòd 63
dixit hic nequam quum viveret, A tribus diebus suscitatus ero, dicit.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

59 * فرمود فيلاطوس كه تن را بدو بسپارند * يوسف بستد ودر لفيفهاء كتان باريك پيچيد *

60 * ودر كور نو نهادش كه يوسف از براي خود انرا در سنك كنده بود * وسنكي

61 بزرك بر دهنهٔ كور بينداخت * وخود برفت * * مريم مجدلاني ومريم ديكر انجا برابر كور

62 نشسته بودند * * ودر صباح دوم روز كه از پس ادينه باشد * بزركان امامان ونويسندكان

63 ومعتزلان پيش فيلاطوس رفتند * * وبدو كفتند اي خداوند ما بياد اوريم اين فريبنده

را * وقتي كه زنده بود * كفت بعد از سه روز از كور بر خيزم *

Digitized by Google

Deinde *præcipiente Pilato ut cor-* 59
pus ei traderent, Joseph acce-
pit, & involucris lintei tenu-
is involvit: Et in sepulchrum 60
novum posuit ipsum, quod Joseph
propter se in petra foderat, & sa-
xum ingens super os sepulchri conje-
cit, ipséque abiit. Maria autem 61
Magdalena & Maria altera è regi-
one sepulchri sedebant. Matutino 62
verò secundæ diei, quæ post feriam
sextam erat, summi sacerdotes &
Scribæ ac Pharisæi ad Pilatum ive-
runt: Et ei dixerunt; O domine 63
noster, in memoriam adducimus
istum impostorem tempore quo vive-
ret dixisse, Post tres dies è sepulchro
surgam.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΞΕ'.

Jube ergò *muniri* sepulchrum usque in tertium diem, ne *quando venientes*
64 Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες
discipuli ejus *nocte*, furentur eum, & dicant plebi; *Excitatus est à mor-*
οἱ μαθηταὶ (ρ) αὐτοῦ νυκτὸς, κλέψωσιν αὐτὸν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ, Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν·
tuis: & erit novissimus error pejor priore. Ait verò illis Pilatus;
καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. Ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος,
Habetis custodiam, *abite*, *munite* sicut scitis. Illi autem abeun-
Ἔχετε κουστωδίαν, ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. Οἱ δὲ πορευθέν-
tes munierunt sepulchrum, signantes lapidem cum *custodia*.
τες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

CAP. XXVIII. κη'.

Vespere autem *Sabbatorum* *lucescenti* in *unam Sabbatorum*, venit Maria
1 Ὀψὲ δὲ σαββάτων τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθε Μαρία ἡ
Magdalene, & altera Maria, *spectatum* sepulchrum. Et ecce terræmotus fa-
2 Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, θεωρῆσαι τὸν τάφον. Καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγέ-
ctus est magnus. Angelus enim Domini *descendens* de cœlo, accedens revolvit la-
νετο μέγας. ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λί-
pidem *ab ostio*, & sedebat super eum. Erat autem aspectus ejus sicut ful-
3 θον ἀπὸ τῆς θύρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστρα-
gur, & vestimentum ejus *candidum* sicut nix. Præ autem timore ejus *con-*
4 πὴ, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών. Ἀπὸ δὲ τοῦ (α) φόβου αὐτοῦ ἐσεί-
cussi sunt *servantes*, & facti sunt *sicut* mortui. Respondens autem angelus
5 σθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένοντο (β) ὡσεὶ νεκροί. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος
dixit mulieribus; *Ne metuite* vos: scio enim quòd Jesum *crucifixum* quæ-
εἶπε ταῖς γυναιξὶ, Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζη-
ritis. Non est hic. *Excitatus est enim*, sicut dixit. Venite, videte locum ubi
τεῖτε. Οὐκ ἔστιν ὧδε. ἠγέρθη γάρ, καθὼς εἶπε. Δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον ὅπου
jacebat Dominus. Et citò euntes dicite discipulis ejus, Quia surre-
ἔκειτο ὁ Κύριος. Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὅτι ἠγέρ-
xit à *mortuis*, & ecce præit vos in Galilæam: ibi eum videbitis:
θη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε·
ecce *dixi* vobis. Et *exeuntes* citò de monumento cum timore & gaudio ma-
ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. Καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς με-
gno *cucurrerunt* nuntiare discipulis ejus. *Cùm autem irent* renuntia-
γάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖ-
re *discipulis ejus*, Et ecce Jesus occurrit eis, dicens; *Gaudete*.
λαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Καὶ ἰδοὺ (γ) ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων, Χαίρετε.
Illæ autem *accedentes*, *prehenderunt* ejus pedes, & adoraverunt eum. Tunc
αἱ δὲ προσελθοῦσαι, ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. Τότε
ait illis Jesus, *Ne timete*: Ite, nuntiate fratribus
λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς
meis, ut *abeant* in Galilæam: & ibi me videbunt. *Euntibus*
μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· (δ) κἀκεῖ με ὄψονται. Πορευομένων
autem illis, ecce quidam *custodiæ* *venientes* in *urbem*, nuntiave-
δὲ αὐτῶν, ἰδού τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγει-
runt principibus Sacerdotum omnia facta.
λαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν (ε) ἅπαντα τὰ γεγονότα.

MS. A. (ρ) αὐτοῦ, κλέψωσιν MS. A. Κεφ. κη'. (α) * φόρου ἐσείσθησαν (β) ὡς (γ) Ἰησοῦς (δ) κἀκεῖ (ε) πάντα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

64 ... * ... ...

65 ... * ... ...

66 ... * ... ...

... * ... * ... * ... * ...

1 ... * ... ...

2 ... * ... ...

3 ...

4 ... * ...

5 ... * ...

6 ...

7 ...

8 ... * ...

9 ... * ...

10 ... * ...

11 ... * ...

Jube ergò ut observent sepulchrum ad tres 64
dies, ne fortè veniant discipuli ejus, & fu-
rentur eum noctu: dicantque populo, E
mortuis surrexit: & sit error novissimus pe-
jor priore. Dixit eis Pilatus, Habetis cu- 65
stodes: ite, cavete sicut scitis. Illi autem 66
profecti custodierunt sepulchrum: & obsi-
gnaverunt saxum illud præsentib⁹ custodibus.

Ad vesperam dominicæ resurrectionis. 76.

CAP. XXVIII.

IN vespera autem, in sabbatho, sub aurora 1
primæ diei hebdomadis, venit Maria Magda-
lena, & Maria altera, ut spectarent sepul-
chrum. Et ecce terræmotus magnus factus 2
est: Angelus enim Domini descendit de
cœlo, & accedens revolvit saxum ab ostio:
sedebatque super illud. Erat autem aspe- 3
ctus ejus sicut fulgur, & vestimentum ejus
candidum sicut nix. Et præ timore ipsius 4
contremuerunt ii qui custodiebant, & facti
sunt instar mortuorum. Respondit autem 5
angelus, & ait mulieribus; Vos, ne timea-
tis: scio enim Jesum, qui crucifixus est, vos
quærere. Non est hic: surrexit enim prout 6
dixit: venite, videte locum in quo positus fu-
erat Dominus noster. Et abite citò, dicite 7
discipulis ipsius, Surrexit è mortuis, & ec-
ce præcedit vos in Galilæam: illîc videbi-
tis eum: ecce dixi vobis. Et abiêre citò à 8
sepulchro cum timore & gaudio magno, &
cucurrerunt ut dicerent discipulis ipsius. Et 9
ecce Jesus fit eis obviàm, dixitque eis; Pax
vobis. Illæ autem accedentes prehenderunt
pedes ejus, & adorârunt eum. Tunc dixit 10
eis Jesus, Ne timeatis: sed abeuntes dicite
fratribus meis, ut proficiscantur in Galilæ-
am, & illîc videbunt me. Quum autem 11
profectæ fuissent, venerunt quidam ex custo-
dibus illis in civitatem, & dixerunt princi-
pibus sacerdotum quicquid factum fuerat.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

64 * اکنون بفرماي تا بر کور او احتياط کنند تا سه روز نبادا شاگردان اورا بشب
بدزدند * وبمردم بگويند * که ازميان مردگان برخاست * وگمراهي پسين † از اولين
65 پيشتر شود * پيلاطوس بديشان گفت شما مردم وسرهنگ ان خود داريد * برويد انچنانک مي
66 دانيد احتياط کنيد * انگه ايشان بر سر کور رفتند * وهرچه پيشتر احتياط کردند *
وسنگ را مهر کردند * وسرهنگان وگماشتگان نگاه مي داشتند صد سي چهار

Nunc præcipe ut super sepulchrum 64
ejus custodiam agant usque ad tertium diem: ne fortè discipuli ejus nocte furripiant eum, & hominibus dicant, quòd è mortuis surrexit, & seductio postrema, priori major fiat. Pilatus eis dixit, Vos viros & sa- 65
tellites eorum habetis, ite, sicut nôstis custodiam agite. Tunc ipsi sepul- 66
chrum adierunt, & apprimè custodiam egerunt, deindè lapidem obsignârunt: & satellites atque præpositi custodiam ejus habuerunt.

CXXXIV. Resurrectio Christi è sepulchro.

CAP. XXVIII.

برخاستن مسيح از کور * ودر شب شنبه که روز ديکر يکشنبه باشد * مريم
1 مجدلاني ومريم ديکر * آمدند تا کور را بينند * وانجا عظيم شکوه وسهم بود * براي انک
2 فرشته خدا از اسمان فرود آمده بود * وسنگ از کور بر کرديده * وفرشته بر سنگ نشسته * ديدار
3 او مثال برق * وپوشش او سپيد * همچون برف * ونور او چشم را خيره کردي * از سهم او آنان
4 که پاسباني † مي کردند * لرزيدند * وبي خود بيفتادند * وهمچو مردگان شدند * وفرشته پاک با
5 زبان در سخن آمد * وگفت شما مترسيد ودر پيش آييد * براي انک آشنائيد * مي دانم که عيسي
6 را مي طلبيد * انک بر دار اويخته شد * اينجا نيست بياييد * آنک جاي اورا بينيد * که

Nocte autem sabbathi, cujus di- 1
es craſtina prima feria esset, Maria Magdalena & Maria altera venerunt ut sepulchrum spectarent. Et 2
ibi magna consternatio & timor fuit; siquidem Angelus Dei de cœlo descendisset, ac lapidem à sepulchro devolvisset; & Angelo super lapidem sedente, Aspectus ejus sicut 3
fulgur, & vestimentum ejus album erat sicut nix, & lumen ejus oculos perstringebat. Et præ timo- 4
re ejus ii qui custodiam agebant, contremebant; & in ecstasin collapsi facti sunt sicut mortui. Et angelus 5
sanctus cum mulieribus sermonem iniit, & dixit; Vos ne timeatis, sed coràm accedite, quia familiares ejus estis: scio quòd Jesum quæratis, qui super crucem suspensus fuit: Hic loci non est; venite ut locum ejus videatis, quo 6

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

64 Jube ergò custodiri sepulchrum usque in diem tertium: ne fortè veniant discipuli ejus, & furentur eum, & dicant plebi; Surrexit à mortuis: & erit novissimus error
65 pejor priore. Ait illis Pilatus; Habetis custodiam, ite, custodite sicut scitis. Illi
66 autem abeuntes, munierunt sepulchrum, signantes lapidem, cum custodibus.

CAP. XXVIII.

1 VEspere autem Sabbati, quæ lucescit in prima Sabbati, venit Maria Magdalene, &
2 altera Maria, videre sepulchrum. Et ecce terræmotus factus est magnus. Angelus enim Domini descendit de cœlo: & accedens revolvit lapidem, & sedebat su-
3 per eum: Erat autem aspectus ejus sicut fulgur: & vestimentum ejus sicut nix.
4 Præ timore autem ejus exterriti sunt custodes, & facti sunt velut mortui. Respon-
5 dens autem Angelus dixit mulieribus; Nolite timere vos: scio enim, quòd Jesum qui crucifixus est, quæritis: Non est hîc: surrexit enim, sicut dixit: venite, & 6
videte locum, ubi positus erat Dominus. Et citò euntes dicite discipulis ejus quia 7
surrexit: & ecce præcedet vos in Galilæam: ibi eum videbitis. Ecce prædixi vobis. Et exierunt citò de monumento cum timore & gaudio magno, currentes nun- 8
tiare discipulis ejus. Et ecce Jesus occurrit illis, dicens; Avete. Illæ autem ac- 9
cesserunt, & tenuerunt pedes ejus, & adoraverunt eum. Tunc ait illis Jesus; No- 10
lite timere: ite, nuntiate fratribus meis ut eant in Galilæam, ibi me videbunt.
Quæ cùm abiissent, ecce quidam de custodibus venerunt in civitatem, & nuntia- 11
verunt principibus sacerdotum omnia quæ facta fuerant.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

64 * ومر بحراسة القبر الى اليوم الثالث * لئلا ياتي تلاميذه فيسرقوه ويقولوا في الشعب انه قام من
65 الاموات * فتكون الضلالة الاخيرة سرا من الاولى * فقال لهم فيلاطس عندكم حراس اذهبوا
66 واوثقوا القبر كما تعرفون * فمضوا الى القبر وختموا الحجر مع الحراس *

Jube ergò custodiri sepulchrum usque in 64
diem tertium, ne forte veniant discipuli
ejus, & furentur eum, & dicant inter
plebem quòd surrexerit à mortuis, & fiat
error novissimus pejor priore. Dixit au- 65
tem illis Pilatus; Apud vos sunt custo-
des, ite & munite sepulchrum sicut sci-
tis. Igitur abierunt ad sepulchrum, & 66
signaverunt lapidem una cum custodibus.

Sectio centesimà.

* الفصل المائة *

1 * وفي عشية السبوت صبحة احد السبوت جاءت مريم المجدلية ومريم الاخرى لينظرا القبر
2 * واذا زلزلة عظيمة قد كانت لان ملاك الرب نزل من السماء [] ودحرج الحجر عن باب
3 4 القبر وجلس فوقه * وكان منظره كالبرق ولباسه ابيض كالثلج * فمن خوفه اضطرب
5 الحراس وصاروا كالاموات * فقال للمرءتين لا تخافا انتما قد علمت انكما تطلبان يسوع
6 7 الذي صلب * فليس هو ههنا بل قد قام كما قال * تعاليا فانظرا حيث كان * واسرعا
واذهبا فقولا لتلاميذه انه قد قام من الاموات وهوذا يسبقكم الى الجليل فهناك تنزوره هانذا
8 قد قلت لكما * فلما مضتا من القبر بخوف وفرح عظيم كانتا مسرعتين لتخبرا تلاميذه *
9 10 واذا يسوع قد استقبلهما وقال افرحا * فامسكتا قدميه وسجدتا له * حينئذ قال لهما
يسوع لا تخافا * اذهبا واعلما اخوتي ليذهبوا الى الجليل فهناك يرونني * فلما ذهبتا واذا قوم
11 من الحراس جاؤا الى المدينة واعلموا رؤساء الكهنة بكل ما كان *

Et in vespere sabbathorum, ad aurora- 1
ram unius sabbathorum, venit Maria
Magdalene, & Maria altera ut vide-
rent sepulchrum. Et ecce terræmotus 2
magnus accidit; quoniam angelus Do-
mini descendit de cœlo, & revolvit lapi-
dem ab ostio monumenti, sedítque super
eum. Et erat aspectus illius sicut ful- 3
gur, & vestimentum ejus album sicut
nix. Et præ timore ejus perturbati sunt 4
custodes, & facti sunt velut mortui.
Dixit autem duabus mulieribus; Ne ti- 5
meatis vos: jam novi quòd vos quæri-
tis Jesum qui crucifixus fuit. Non est 6
hic: sed jam surrexit, sicut dixit.
Venite, & videte locum ubi erat. Et 7
properate, & ite, ac dicite discipulis
ejus, ipsum jam surrexisse à mortuis. Et
ecce præcedet vos in Galilæam: ibi
videbitis eum. Ecce jam dixi vobis.
Quumque discessissent è monumento cum 8
timore & gaudio magno, fuerunt cele-
res ut nuntiarent discipulis ejus. Et 9
ecce occurrit eis Jesus, & ait; Lætami-
ni. Et tenuerunt pedes ejus, & adora-
verunt eum. Tunc dixit eis Jesus; Ne 10
timeatis, ite, & significate fratribus me-
is, ut eant in Galilæam; nam ibi vide-
bunt me. Cùm autem abiissent, ecce qui- 11
dam ex custodibus venerunt in civita-
tem, & renuntiaverunt principibus sa-
cerdotum omnia quæ facta fuerant.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

64 ለዝንሂ ፡ እንስ ፡ ይዕቀቡ ፡ መቃብሮሁ ፡ እስከ ፡ ሠሉስ ፡ ዋዕል ፡ ከመ ፡ ሊይመጽሉ ፡ ለርያ
ሊሁ ፡ ወሊይስርቅዎ ፡ ሴቢተ ፡ ወሊይበሉ ፡ ለሕዝብ ፡ ተንሥአ ፡ እሙዋታን ፡ ወትሳዊን ፡ ደኃ
65 ሬ ፡ ጌጋዩ ፡ እንተ ፡ ተለኪ ፡ እሙቀደሚት ፡ ።። ወይቤሎሙ ፡ ጲላጦስ ፡ ንሠሉ ፡ ሰገሬተ ፡ ወ
66 ሖሬ ፡ ላጽንዑ ፡ ከመ ፡ ታለሙ ፡ ሬ ። ። ወሖሩ ፡ ወቀተሩ ፡ መቃብሮ ፡ ሊጽንዑ ፡ ወጎተውዋ ፡ ለ
ይስቲ ፡ እብን ፡ መስለ ፡ ሰገሬተ ። ። ።

በመኃትወ ፡ ፋሲካ ፡ ወበሚካሌል ፡ ዘሰንበተ ፡

1 ጌፕ ፡ ወሰርከ ፡ ሰንበተ ፡ ለጸቢሐ ፡ እሑድ ፡ መጽለት ፡ ማርያ ፡ መግደላዊት ፡ ወካልእታኒ ፡ ማርያ ፡
2 ይርአያ ፡ መቃብረ ። ። ። ወናሁ ፡ ኮነ ፡ ድልቅልቅ ፡ ዐቢይ ፡ ኀሠይ ፡ መልአከ ፡ ሶ ዚአብሔር ፡
3 ወረደ ፡ እመሰማይ ፡ ወቀርበ ፡ ወአንከርከሮ ፡ ለእብነ ፡ ወነበረ ፡ ደቤሃ ። ። ። ወራእዩ ፡ ከመ
4 ዘ ፡ መብረቅ ፡ ወልብሱ ፡ ጸዐደ ፡ ከመዘ ፡ በረድ ። ። ። ወእመ ፡ ፍርሀተ ፡ ተሣውኦ ፡ ወኮኑ ፡ ከ
5 ሙ ፡ ለበድንት ፡ ።ለ ፡ ይዳቅቡ ። ። ። ወለዋዕለ ፡ መልአክ ፡ ወይቤሎን ፡ ለእንስ ኮ ፡ ሊትፍ
6 ርሃ ፡ ለንተንስ ፡ እናመ ፡ ለእመር ፡ ከመ ፡ እግዚአ ፡ ሊያሱስ ፡ ተሳ ሠሣ ፡ ዘተቀተለ ። ። ። ሌ
7 ሃሉ ፡ ዝየ ፡ ተንሥአ ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ ነዓ ፡ ርአያ ፡ መካነ ፡ ኃበ ፡ ተቀብረ ። ። ። ወፍጡነ ፡ ሑ
ሬ ፡ ንግሬሆሙ ፡ ለእርደሊሁ ፡ ከመ ፡ ተንሥአ ፡ እሙታን ፡ ወናሁ ፡ ይቀድመክሙ ፡ ገሊላ ፡ ወ
8 በህየ ፡ ትሬሊይዎ ፡ ናሁ ፡ ለይደዕጉክን ። ። ። ወኀለፉ ፡ ፍጡነ ፡ እመኃበ ፡ መቃብር ፡ በፍ
9 ርሃት ፡ ወበረዓድ ፡ ወበፍሥሓ ፡ ዓቢይ ፡ ወሮጻ ፡ ይን ፡ ሬሆሙ ፡ ለእርዩሊሁ ። ። ። ወእንዘ ፡ ይ
ሐውሬ ፡ ይንግሬ ፡ ለእርደሊሁ ። ። ወናሁ ፡ እግዚእ ፡ ሊያሱስ ፡ ተራከበን ፡ ወይቤ ፡ በሰላክን ። ። ወ
10 ቀርባ ፡ ወለኀዘ ፡ እገሪሁ ፡ ወሰገደ ፡ ሎቱ ። ። ። ወእመዝ ፡ ይቤሎን ፡ እግዚእ ፡ ሊያሱስ ፡ ሊትፍ
11 ርሃ ፡ ሖሬ ፡ ንግሬሆሙ ፡ ለእኀወየ ፡ ከመ ፡ ይሖሩ ፡ ገሊላ ፡ ወበህየ ፡ ይሬሊይኑ ። ። ። ወኀሊፎን ፡ እ
ማንቱ ፡ ለተዉ ፡ ሰንሬት ፡ ሃገረ ፡ ወነገሩ ፡ ለሊቃን ፡ ካህናት ፡ ኩሎ ፡ ዘከመ ፡ ኮነ ። ። ።

Jube igitur ut custodiant sepulchrum ejus usque ad tertium diem, ne veniant 64
discipuli ejus, & ne furentur eum nocte, & ne dicant populo; Suscitatus fuit
è mortuis: & erit ultima nequitia ejus pejor primâ. Et dicit iis Pilatus, Ac- 65
cipite milites; & abite, firmate sicut scitis. Et abierunt & muniverunt se- 66
pulchrum ejus, & firmárunt & obsignárunt hunc lapidem cum militibus.

Pro lampadibus paschatis: & pro Michaëlis sabbatho.

CAP. XXVIII.

ET vespere sabbathi ad exortum primi diei *venit Maria Magdalene &* 1
altera Maria, videre sepulchrum. Et fuit terræmotus magnus. Quoniam 2
angelus Domini descendit à cœlo, & accessit, & devolvit lapidem, & sedit su-
per eum. Et visus ejus sicut fulgur, & vestimentum ejus candidum sicut nix. 3
Et præ timore conturbati fuerunt, & fuerunt sicut corpora exanimata custo- 4
des. Et respondit angelus & dixit mulieribus; Ne timeatis: quia scio quòd 5
Dominum Jesum quæritis qui occisus est. Non est hic, suscitatus fuit, prout 6
dixit: venite, videte locum ubi sepultus fuit. Et statim abite, nuntiate disci- 7
pulis ejus, quòd suscitatus est è mortuis: & ecce præcedet vos in Galilæam,
& ibi videbitis eum: ecce scire feci vos. Et abierunt statim à sepulchro 8
cum timore, & cum tremore, & cum gaudio magno & currebant ut nuntiarent
discipulis ejus. Et quum proficiscerentur nuntiare discipulis ejus, ecce Do- 9
minus Jesus obviam venit iis, & dicit; Avete: & accesserunt, & prehenderunt
pedes ejus, & adoraverunt eum. Et tunc dicit iis Dominus Jesus, Ne timea- 10
tis: abite, nuntiate fratribus meis ut abeant in Galilæam, & illic videbunt
me. Et proficiscentibus ipsis venerunt milites in civitatem, & nuntiáverunt 11
principibus sacerdotum totum quomodo factum fuerat.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 † خداوند ما درو نهاده شد * وبزودي بروید بشاگردان او بگویید * که از میان مردگان
برخاست * واینك پیشتر ازشما در جلیل مي رود * انجا اورا ببینید وپیشتر ازان بشما اگاه
8 کردم * از انجا زنان با ترس عظیم از گورستان † بدر رفتند * ودویدند تا بشاگردان او
9 بگویند * * ناگاه عیسي برابر چشم ایشان † پیدا شد وبدان زنان گفت سلام † بر شما * و
ایشان پیش رفتند وسجود † کردند * * عیسي بدیشان گفت مترسید * لیکن بروید ببرادران
10 من بگویید که در جلیل روند ومرا انجا ببینند * * وازینجا کماشتگان وسرهنگان که
11 باسپاني گورمي کردند * باخود امدند با روي زرد وترسناك بشهر درآمدند * وهرچه
دیده بودند * ببزرگان وامامان گفتند

Dominus noster positus fuit. Et ti- 7
bi abeuntes, discipulis ejus dicite
quòd è mortuis surrexit: & ecce
ante vos in Galilæam vadit,
ibi eum videbitis: antea autem vo-
bis indicavi. Deindè mulieres cum 8
timore magno à sepulchreto abie-
runt, & cucurrerunt ut discipulis
ejus dicerent. Derepentè Jesus co- 9
ram oculis eorum manifestavit se,
ac illis mulieribus dixit; Pax vo-
bis. Tunc illæ coram accesse-
runt, & adorationem præstite- 10
runt. Jesus eis dixit; Ne metu-
atis: sed abite, fratribus meis
dicite, ut Galilæam euntes me
ibi videant. Deindè præpositi & 11
præfecti, qui custodiam sepulchri
agebant, ad se reversi vultu pallido
& timido in urbem regressi sunt, &
quicquid viderant, magnatibus &
sacerdotibus dicebant.

Digitized by Google

Et congregati cum senioribus, consiliumque accipientes, argenteos
12 Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια
sufficientes dederunt militibus, Dicentes; Dicite, Quia discipuli ejus
13 ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, λέγοντες, Εἴπατε, Ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
nocte venientes, furati sunt eum nobis dormientibus. Et si auditum fuerit hoc
14 νυκτὸς ἐλθόντες, ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων. Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο
à præside, nos suadebimus ei, & vos securos faciemus.
ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν.
Illi autem accipientes argenteos, fecerunt sicut erant edocti. Et divulgatum est
15 Οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια, ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη
verbum istud apud Judæos, usque hodie. At undecim discipuli
16 ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις, μέχρι τῆς σήμερον. Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ
profecti sunt in Galilæam, in montem ubi constituerat illis Jesus.
ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς.

Et videntes eum, adoraverunt eum: quidam autem dubitaverunt. Et
Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, προσεκύνησαν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστασαν. Καὶ 17
accedens Jesus locutus est eis, dicens; Data est mihi omnis auctoritas in 18
προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων, Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν
cœlo, & in terra. Euntes ergò docete omnes gentes:
οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ γῆς. (ζ) Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, 19
baptizantes eos in nomen Patris, & Filii, & sancti Spiritûs,
βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος,
Docentes eos servare omnia quæcunque mandavi vobis. Et
διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. καὶ 20
ecce ego cum vobis sum omnes dies, usque ad consummationem seculi.
ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.
Amen.
Ἀμήν.

Τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον ἐχάφη ἐν σίχοις βοιᾶ, κεφαλαίοις τνς.

MS.A. (ζ) Πορευθέντες μαθητεύσατε Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et congregati sunt cum senioribus, & consi- 12
lium inierunt, dederuntque pecuniam non
modicam custodibus, Dicentes eis; Dicite, 13
Discipuli ejus venientes furati sunt eum
noctu quum dormiremus. Quòd si auditum 14
hoc fuerit coram præfecto, nos persuadebi-
mus ei, vosque solicitudine liberabimus.
Illi autem cùm accepissent pecuniam, ege- 15
runt sicut docuerant eos: & exiit sermo iste
inter Judæos usque in hodiernum diem.
Discipuli autem undecim profecti sunt in 16
Galilæam, in montem ubi condixerat eis Je-
sus. Et quum eum aspexissent, adorârunt 17
eum: ex iis enim nonnulli dubitaverant.
Et accedens Jesus allocutus est eos, & dixit 18
eis; Data est mihi omnis potestas in cœlo
& in terra: sicut autem misit me Pater me-
us, & ego mitto vos. Ite ergò, docete 19
omnes gentes, & baptizate eas in nomine
Patris, & Filii, & Spiritûs sanctitatis. Et 20
docete eas ut servent quicquid præcepi vo-
bis; & ecce ego vobiscum sum omnibus die-
bus usq; ad consummationem seculi, Amen.
Sancti Evangelii præconii Matthæi, quod
prædicavit Hebraicè in terra Palæstina,
FINIS.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* پیران وجماعت فراهم امدند * ومشورت کردند وراي زدند وبسرهنگان مال بسیار دادند * 12
* وبدیشان سپارش کردند * وگفتند بگویید که شاگردان او بشب درامدند * واورا 13
دزدیدند * وقتي که ما خفته بودیم * واگر این سخن پیش زوالي گفته شود * ازو 14
وارشما عذر بخواهیم * وبي زحمت گارساخته شود * * ایشان چون مال را ستدند انچنانك † 15
بدیشان گفته بودند کردند * واین کلمه میان یهودیان بدر آمد * وتا امروز چنین مي گویند

هند سي پنج انجا که مسیح خودرا بحواریون نمود

* اما یازده شاگرد او * بالاء کوه جلیل رفته بودند * انجا که عیسي بدیشان امید داده 16
بود * * چون مسیح را دیدند * براي او سجود کردند * وبعضي ازایشان درگمان بودند * 17
* مسیح پیش آمد وبا ایشان سخن گفت * که همه سلطنت آسمان وزمین بمن داده شد 18
اکنون انچنانك پدر مرا فرستاد * من شما را مي فرستم * * بروید وهمه عالم را تعلیم 19
دهید * ودر ایمان باوري من † بیاورید * وایشانرا عماده کنید یعني ترسا کنید * بنام
پدر * وپسر * وجان پاك * * وایشانرا بیاموزانید † هر چه من شما را اموختم * وبسپارید † 20
هر چه من بشما سپردم * ونگه داشتي کنید * واینك من با شما ام تا انتهاء وسرنجام خلق
وتا ابد الابد * امین *

تمام شد انجیل متي یکي ازجمله دوازده حواریون

Et seniores & populi convenientes 12
deliberârunt & consilium inie-
runt, & satellitibus pecuniam
multam dederunt: Eisque mandâ- 13
runt, Dicentes; Dicite, Discipu-
li ejus nocte venerunt eumque sur-
ripuerunt tempore quo dormivimus.
Et si hoc verbum præfecto dictum 14
fuerit, ab eo & vobis excusa-
onem petemus, ac sine moleslia
res effecta erit. Illi cùm pecuni- 15
am accepissent, quemadmodum
eis dixerant, fecerunt: & hoc
verbum inter Judæos exivit, ac
usque hodiè ita dicunt.

CXXXV. Ubi Christus se Apo-
stolis ostendit.

Undecim verò discipuli ejus mon- 16
tem Galilææ conscenderunt ubi
Jesus spem illis dederat. Cùm 17
Christum vidissent, ei adorationem
exhibuerunt: quidam autem ex
illis dubitârunt. Christus acces- 18
sit, & eis dixit, Quòd totum
dominium cœli & terræ mihi da-
tum est. Nunc sicut Pater me
misit, ego vos mitto. Ite, & totum 19
mundum docete, ac ad religionem
et fidem meam reducite; eosque
baptizate, (i. e. Christianos efficite) in nomine Patris et Filii et Spiritûs sancti. Et eos docete 20
quicquid ego vos docui, ac tra-
dite eis quicquid ego vobis tra-
didi, et illud observate. Et ec-
ce vobiscum sum usque ad finem
et consummationem creaturarum,
ac in æternitatem æternitatis,
Amen.

Absolutum est Evangelium
Matthæi, unius ex duodecim
Apostolis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

12 Et congregati cum senioribus, consilio accepto, pecuniam copiosam dederunt
13 militibus, Dicentes; Dicite quia discipuli ejus nocte venerunt, & furati sunt
14 eum, nobis dormientibus. Et si hoc auditum fuerit à præside, nos suade-
15 bimus ei, & securos vos faciemus. At illi, acceptâ pecuniâ, fecerunt sicut
erant edocti. Et divulgatum est verbum istud apud Judæos, usque in hodi-
16 ernum diem. Undecim autem discipuli abierunt in Galilæam, in montem, ubi
constituerat illis Jesus. Et videntes eum adoraverunt: quidam autem dubitave- 17
runt. Et accedens Jesus locutus est eis, dicens; Data est mihi omnis potestas in 18
cœlo, & in terra. Euntes ergò docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine 19
Patris, & Filii, & Spiritûs sancti: Docentes eos servare omnia quæcunque man- 20
davi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummatio-
nem seculi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * وَاجْتَمَعُوا بِالْشُيُوخِ وَتَشَاوَرُوا وَأَعْطُوا الْجُنْدَ فِضَّةً مَقْبُوعَةً * وَقَالُوا قُولُوا أَنَّ تَلَامِيذَهُ أَتَوْا لَيْلاً
13 وَسَرَقُوهُ وَنَحْنُ نِيَامٌ * وَإِذَا سُمِعَ هَذَا عِنْدَ الْقَائِدِ أَقْنَعْنَاهُ وَجَعَلْنَاكُمْ بِغَيْرِ لَوْمٍ * فَأَخَذُوا
14 15 الْفِضَّةَ وَصَنَعُوا كَمَا عَلَّمُوهُمْ وَذَاعَتْ هَذِهِ الْكَلِمَةُ فِي الْيَهُودِ إِلَى الْيَوْمِ *

* اَلْفَصْلُ الْمِائَةُ وَوَاحِدٌ *

16 * فَأَمَّا أَحَدَ عَشَرَ التَّلْمِيذُ فَمَضَوْا إِلَى الْجَلِيلِ إِلَى الْجَبَلِ الَّذِي أَمَرَهُمْ يَسُوعُ * فَلَمَّا رَأَوْهُ
17 سَجَدُوا لَهُ وَبَعْضُهُمْ شَكَّ * وَجَاءَ يَسُوعُ وَكَلَّمَهُمْ قَائِلاً أُعْطِيتُ كُلَّ سُلْطَانٍ فِي السَّمَاءِ وَعَلَى الأَرْضِ *
18 19 * اذْهَبُوا وَتَلْمِذُوا كُلَّ الأُمَمِ وَعَمِّدُوهُمْ بِاسْمِ الآبِ وَالابْنِ وَرُوحِ الْقُدُسِ * وَعَلِّمُوهُمْ حِفْظَ جَمِيعِ
20 مَا أَوْصَيْتُكُمْ بِهِ * وَهَا أَنَا مَعَكُمْ كُلَّ الأَيَّامِ وَإِلَى كَمَالِ الدُّهُورِ آمِينَ *

Et congregati sunt cum senioribus, & 12
consilium ceperunt, dederuntque militi-
bus argentum sufficiens, Et dixerunt; 13
Dicite quòd discipuli ejus venerunt
nocte, & furati sunt eum, nobis dormi-
entibus: Et si auditum fuerit hoc apud 14
ducem, satisfaciemus ei, & reddemus
vos absque culpa. Igitur acceperunt ar- 15
gentum, & fecerunt sicut docuerant eos.
Et divulgatum est hoc verbum inter Ju-
dæos usque hodie.

Sectio centesima prima.

At verò undecim discipuli abierunt in 16
Galilæam, ad montem quem præceperat
illis Jesus. Cumque vidissent eum, ado- 17
raverunt eum: quidam autem eorum
dubitaverant. Et venit Jesus, & locu- 18
tus est eis, dicens; Donatus sum omni
potestate in cœlo & super terram. Ite, 19
& docete omnes gentes, & baptizate eas
in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs
sanctitatis. Et docete eas observantiam 20
omnium eorum quæ præcepi vobis. Et
ecce ego vobiscum sum cunctis diebus, &
ad finem seculorum. Amen.

كَمَّلَ بِعَوْنِ اللهِ تَعَالَى الْجُزْءَ الْمُقَدَّسَ مِنَ الْكَارُوزِ بِحَيَاةِ الأَبَدِ *
بَرَكَاتُهُ تَسْلَمُنَا آمِينَ *

Absolutum est opitulante Deo ex-
celso Evangelium sancti Matthæi
prædicatoris vitæ æternæ. Bene-
dictiones ejus circundent nos.
Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወተጋብሉ : ወመከሩ : መክለ: ሊቃውንት: ወወሀብሙ : ብዙኀ : ወርቀ:ለሰገራት:=፨ ወይ
13 ቤልሙ : በሉ : ለርደሊሁ : ሌሊተ : መጽሉ : ወስረቅዎ : እንዘ : ንነውም : ንሕነ:=፨ ወ
14 እመከሙ : ቱሰመዐ : ዝበኀበ : መልእከ : ለሕዘብ : ንሕነ : ናለመን : ወኢያክሙኒ : ለለ : ዘ
15 እንበለ : ሐዘን: ንረሲየክሙ::=፨ ወነሢሉ : ብሩረ : ኀለፈ : ወገብሩ : በከመ : ጣህርዎ
16 ው : ወወፅላ : ዝነገር : እመኀበ : ሊይሁድ : እስከ : ዮም:=፨ ወሖሩ : ገሊላ : ዐሠርቱ :
17 ወሊሐዱ : ለርደሊሁ : ደብረ : ኀበ : ለዘዘሙ : እግዚእ : ሊየሱስ:=፨ ወርእይዎ : ወሰገ
18 ዱ : ሎቱ : ወናፈቁ:=፨ ወቀርበ : እግዚእ : ሊየሱስ : ወተናገሮሙ : እንዘ : ይብል : ተውህ
19 በ : ሊተ : ኵሉ : ኵነኔ : ሰመይ : ወመድር:=፨ ሑሩ : እንከ : ወመህሩ : ኵሎ : ለሕዛ
20 በ : እንዘ : ታጠመቅዎሙ : በሉ : በስመ: አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ:=ፁ ወመህርዎ
ሙ : ኵሉ : ይዕቀቡ : ዘለዘገዝኩክሙ : ወናሁ : አነ : መሰሌክሙ : ሀሎኩ : በኵሉ : መዋዕ
ል : እስከ : ሳልቀተ : ዓለመ : ለዓኔ:::=ፁ

Et coacti sunt, & consilium inierunt cum senioribus, & dederunt multum auri 12
militibus. Et dicunt iis; Dicite, Discipuli ejus nocte venerunt, & furati sunt 13
eum nobis dormientibus. Et si auditum erit hoc apud præsidem populi, nos 14
fidem faciemus, & vos à tristitia immunes constituemus. Et accipientes ar- 15
gentum, profecti sunt & fecerunt sicut edocti erant. Et exivit hic sermo è Ju-
dæa usque hodie. Et profecti sunt in Galilæam, undecim discipuli ejus, in mon- 16
tem ubi constituerat iis Dominus Jesus. Et viderunt eum, & adorârunt eum, 17
& dubitaverunt. Et accessit Dominus Jesus, & loquutus est iis, dicens; Da- 18
tum est mihi omne judicium cœli & terræ. Itote igitur, & docete omnes ge- 19
nerationes: baptizando eas dicite, IN NOMINE PATRIS, ET FILII, ET SPI-
RITUS SANCTI. Et docendo, Omnia servate quæ mandavi vobis. Et ecce ego vo- 20
biscum sum in omnibus diebus, usque ad finem mundi, Amen.

ተፈጸመ: ወንግል : ዘማቴዎስ : ቃሉ : ፹የ፭ Finitum est Evangelium Matthæi. Voces ejus sunt 2086.

(α) ΤΑ' ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑ' ΜΑ'ΡΚΟΝ 'ΕΥΑΓΓΕΛΙ'ΟΥ.

Α' περὶ τ δαιμονιζομένου.
Β' περὶ τ παραλυτικοῦ (β) τ Λεβὶ τ τελώνου.
Γ' περὶ τ ἐκλεκτῶν ἀπὸ ποικίλων νόσων.
Δ' περὶ τ σπείροντος.
Ε' περὶ τ παραλυτικοῦ.
ς' (γ) περὶ τ Λευὶ τ τελώνου.
Ζ' περὶ τ ξηρὰν ἐχούσ (δ) τ χεῖρα.
Η' περὶ τ τ ἀποστόλων ἐκλογῆς.
Θ' (ε) περὶ τ πενθερᾶς Σολομ.
Ι' περὶ τ βαπτίσεως (ζ) τ ὑδάτων.
ΙΑ' περὶ τ λεγεῶνος.
ΙΒ' περὶ τ Ἰαχαβὲ τ ἀρχισυναγώγου.
ΙΓ' περὶ τ αἱμορρούσης.
ΙΔ' περὶ τ (η) τ ἀποστόλων διαταγῆς.
ΙΕ' περὶ Ἰωάννου κ Ἡρώδου.
Ις' περὶ τ πέντε (θ) ἄρτων κ τ δύο ἰχθύων.
ΙΖ' περὶ τ ἐν θαλάσσῃ περιπάτου.
ΙΗ' περὶ τ παραδόσεως τ ἐντολῆς τ Θεοῦ.
ΙΘ' περὶ τ (ι) Συροφοινίσσης.
Κ' περὶ τ μογιλάλου.
ΚΑ' περὶ τ ἑπτὰ ἄρτων.
ΚΒ' περὶ τ ζύμης τ Φαρισαίων.
ΚΓ' περὶ τ τυφλοῦ.
ΚΔ' περὶ τ ἐν Καισαρίᾳ ἐπιφωλήσεως.
ΚΕ' περὶ τ μεταμορφώσεως τ Ἰησοῦ.
Κς' περὶ τ ζηλωτιαζομένου.
ΚΖ' περὶ τ διαλογιζομένων τὶς μείζων.
(κ) ΚΗ' περὶ τ ἐπερωτησάντων τ Κύριον εἰ ἔξεστιν ἀπολῦσαι τ γυναῖκα.
ΚΘ' περὶ τ ἐπερωτήσαντος πλουσίου τ Ἰησοῦν.
Λ' περὶ τ υἱῶν Ζεβεδαίου.
ΛΑ' (λ) περὶ τ Βαρτιμαίου.
ΛΒ' περὶ τ πώλου.
ΛΓ' περὶ τ ξηρανθείσης συκῆς.
ΛΔ' περὶ ἀμπελικακίας.
ΛΕ' περὶ τ ἐπερωτησάντων τ Κύριον ἀρχιερέων (μ) κ πρεσβυτέρων.
Λς' περὶ τ ἀμπελῶνος.
ΛΖ' περὶ (ν) τ ἐπερωτησάντων τ Κύριον διὰ τ κῆνσον.
ΛΗ' περὶ τ Σαδδουκαίων.
ΛΘ' περὶ (ξ) τ γραμματέως.
Μ' περὶ τ τ Κυρίου ἐπερωτήσεως.
ΜΑ' περὶ τ τὰ δύο (ο) λεπτὰ βαλόντος.
ΜΒ' περὶ Συντελείας.
ΜΓ' περὶ τ ἡμέρας κ ὥρας.
ΜΔ' περὶ τ ἀλειψάσης τ Κύριον μύρῳ.
ΜΕ' περὶ τοῦ πάχα.
Μς' (π) περὶ τ παραδόσεως προφητείας.
ΜΖ' (ρ) περὶ ἀρνήσεως τ Πέτρου.
ΜΗ' περὶ τ αἰτήσεως (σ) τ σώματος τ Κυρίου.

MS. A. (α) ΤΟΥ ΚΑΤΑ' ΜΑ'ΡΚΟΝ 'ΕΥΑΓΓΕΛΙ'ΟΥ Α'Ι ΠΕΡΙΟΧΑ'Ι.

(β) Πέτρου. (γ) περὶ Λευὶ (δ) χεῖρα. (ε) περὶ τ παραλυτικοῦ τοῦ κυρίου. (ζ) τοῦ ἀνόμα κ τ θαλάσσης. (η) διαταγῆς τ ἀποστόλων. (θ) ἄρτων. ΙΖ' περὶ (ι) Φοινικίσσης. (κ) ΚΗ' περὶ τ ἐπερωτησάντων Φαρισαίων. ΚΘ' περὶ τ ἐπερωτήσαντος αὐτὸν πλούσιον. (λ) περὶ Βαρτιμαίου. (μ) κ γραμματέων, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; (ν) τ ἐγκαθέντων διὰ τ (ξ) τ γραμματέων. (ο) λεπτά. (π) περὶ παραδόσεως (ρ) Ἀρνήσεως Πέτρου. (σ) τ κυριακοῦ σώματος.

Digitized by Google

SECUNDUM MARCVM SANCTUM EVANGELIUM.
ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

1 ΑΡΧΗ τῦ εὐαγγελίυ Ἰησῦ Χριςῦ ὑῦ τῦ Θεῦ. Ὡς γέγραπται ἐν
2 Prophetis; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui pra-
τοῖς προφήταις, Ἰδὺ ἐγὼ ἀποςέλλω τ ἄγγελόν μυ πρὸ προσώπυ Cυ, ὃς κα-
parabit viam tuam ante te. Vox clamantis in deserto; Parate
3 τασκευάσει τ ὁδόν Cυ ἔμπροσθέν Cυ. Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοιμάσατε
viam Domini, rectas facite semitas ejus. Fuit Joannes baptizans
4 τ ὁδὸν Κυρίυ, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβυς αὐτῦ. Ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων
in deserto, & prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Et egre-
5 ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Καὶ ἐξε-
debatur ad eum omnis Judea regio, & Hierosolymitæ: & baptizabantur
πορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ Ἱεροσολυμῖται, καὶ ἐβαπτίζοντο
omnes in Jordane flumine ab illo, confitentes peccata sua.
πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
Erat autem Joannes vestitus pilis cameli, & zonam coriaceam circa
6 Ἦν δὲ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλυ, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ
lumbos ejus: & edens locustas & mel sylvestre. Et prædicabat, dicens; Venit
7 τ ὀσφῦν αὐτῦ· καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. Καὶ ἐκήρυσσε λέγων, Ἔρχε-

a β β α γ ς ζ η α

MS.A. ·:·····ιον χυ Μάρκον. Κεφ. α'. (α) * ἐμπρός (β) Ναζαρὲτ (γ) ὡς (δ) εὐθέως (ε) ἦν ἐν (ζ) τεσσεράκοντα, (η) καὶ ἄγγελοι

fortior me post me, cujus non sum dignus curvatus solvere corrigiam
ὁ (α) ἰσχυρότερός μυ ὀπίσω μυ, ὃ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα
calceamentorum ejus. Ego quidem baptizavi vos in aqua: ille
τῶν ὑποδημάτων αὐτῦ. Ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι· αὐτὸς 8
verò baptizabit vos in Spiritu sancto. Et factum est in illis diebus,
ὃ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, 9
venit Jesus à Nazareth Galilææ, & baptizatus est à Joanne in
ἦλθεν Ἰησῦς ἀπὸ (β) Ναζαρὲτ τ Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννυ εἰς
Jordanem. Et statim ascendens de aqua, vidit scissos cœlos, &
τ Ἰορδάνην. Καὶ εὐθὺς ἀναβαίνων ἀπὸ τ ὕδατος, εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς, καὶ 10
Spiritum tanquam columbam descendentem super eum. Et vox facta est de cœlis;
τὸ Πνεῦμα(γ)ὡσεὶ περιστερὰν καταβαῖνον ἐπ' αὐτόν. Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τ οὐρανῶν, 11
Tu es filius meus dilectus, in quo complacui. Et statim Spiritus eum ejicit
Σὺ εἶ ὁ υἱός μυ ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα. Καὶ(δ)εὐθὺς τὸ Πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλ 12
in desertum. Et erat illic in deserto dies quadraginta, tentatus
εἰς τ ἔρημον. Καὶ (ε) ἦν ἐκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας (ζ) τεσσεράκοντα, πειραζόμενος 13
à Satana. Et erat cum feris: & angeli ministrabant illi.
ὑπὸ τ Σατανᾶ· καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων· (η) καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

IN VIRTUTE DOMINI DEIQUE nostri Jesu Christi, incipimus scribere librum Evangelii sacrosancti. Evangelium Marci Evangelistæ.

Lectio Festi Epiphaniæ. 1.

CAPUT PRIMUM.

1 Principium Evangelii Jesu Messiæ filii
2 Dei. Sicut scriptum est in Esaia pro-
pheta, Ecce mitto Angelum meum ante fa-
3 ciem tuam, ut dirigat viam tuam. Vox
clamantis in deserto, Parate viam Domi-
4 ni, & adæquate semitas ejus. Erat Jo-
hannes in deserto baptizans, & prædi-
cans baptismum pœnitentiæ in remissio-
5 nem peccatorum. Et exibat ad eum uni-
versa regio Judææ, omnesque filii Jerusa-
lem: & baptizabat eos in Jordane flumi-
ne, confitentes peccata sua. Ipse autem
6 Johannes indutus erat vestimento ex pilis
camelorum, & erat præcinctus corrigiâ
pelliceâ lumbos suos: & cibus ejus erant
locustæ, & mel agreste. Et prædicabat
7 ac dicebat; Ecce venit post me qui
fortior me est, cujus non sum dignus in-
curvari & solvere corrigias calceamento-
8 rum. Ego baptizavi vos aquâ, ille ve-
rò baptizabit vos in Spiritu sanctitatis.
9 Et factum est in diebus illis ut venerit
Jesus à Nazaret Galilææ, & baptizatus
10 sit in Jordane à Johanne. Statimque ut
ascendit ex aqua, vidit findi cœlos, & Spiri-
tum tanquam columbam descendisse super
11 eum. Et vox extitit de cœlis, Tu es filius
12 meus dilectus: in te complacui mihi. Et
confestim eduxit eum Spiritus in desertum.
13 Fuitque illic in deserto diebus quadraginta,
dum tentaretur à Satana: eratque cum fe-
ris, atque ministrabant ei Angeli.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

INITIUM EVANGELII MARCI, quod in urbe Româ linguâ Latinâ scriptum est.

فصل اول — آغاز انجيل مرقس كه درشهر روميه بزبان فرنكي نبشته است

نبوت — * سر انجيل يسوع مسيح فرزند خدا * انچنانك در اشعياء پيغمبر نبشته شد
1 2 اينك فرشتهٔ خود را پيش روي تو مي فرستم * تا راه تو استوار بدارد * آواز بانك كه
3 از خرابي مي آيد * راه خدايرا خوش داريد * وهمه كدركاه او هموار بسازيد * وآن كس
4 يوحنا بود * يعني يحيي در بيابان مي شست * وبه شستكاه براي توبت منادي مي زد *
5 براي ستردن كناهها * وهمهٔ اتباع ولايتهاء يهودا * وفرزندان اورشليم † همكنان
پيش او بدر مي آمدند * ودر رود خانهٔ اردن ايشانرا مي شست چون بكناه وكذشته
6 خود اعتراف مي آوردند * اما يحيي را پوشش از پشم شتر بود * وزناري از ادیم درميان
خود بسته * وخوردن او ملخ وانكبين بيابانی * منادي مي زد ومي كفت * اين كه
7 از پس من مي آيد * از من نيرومندتر ست * انك نمي برازم كه سر خود را فرو ارم
8 وبند كفش او بكشايم * من شما را بآب مي شويم * او بروح القدس بشويد *

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

SANCTUM JESU CHRISTI
EVANGELIUM secundùm MARCUM.

CAPUT. I.

1 INitium Evangelii Jesu Christi, Filii Dei. Sicut scriptum est in Isaia
2 propheta; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præpa-
3 rabit viam tuam ante te. Vox clamantis in deserto; Parate viam Do-
4 mini, rectas facite semitas ejus. Fuit Joannes in deserto baptizans, &
5 prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Et egrediebatur ad eum omnis Judææ regio, & Jerosolymitæ universi, & baptizabantur ab
6 illo in Jordanis flumine, confitentes peccata sua. Et erat Joannes vestitus pilis ca-
7 meli, & zona pellicea circa lumbos ejus, & locustas, & mel sylvestre edebat. Et prædicabat, dicens; Venit fortior me post me: cujus non sum dignus procumbens solvere corrigiam calceamentorum ejus. Ego baptizavi vos aquâ, ille verò 8
baptizabit vos Spiritu sancto. Et factum est: in diebus illis venit Jesus à Naza- 9
reth Galilææ: & baptizatus est à Joanne in Jordane. Et statim ascendens de aqua, 10
vidit cœlos apertos, et Spiritum tanquam columbam descendentem, & manentem in ipso. Et vox facta est de cœlis; Tu es filius meus dilectus, in te complacui. 11
Et statim Spiritus expulit eum in desertum. Et erat in deserto quadraginta diebus, 12
& quadraginta noctibus: & tentabatur à Satana: erátque cum bestiis, & angeli 13
ministrabant illi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

بِسْمِ ٱلْإِلٰهِ ٱلْوَاحِدِ ٱلْآبِ وَٱلِٱبْنِ وَرُوحِ ٱلْقُدُسِ * إِنْجِيلُ ٱلْقِدِّيسِ مَرْقُسَ ٱلرَّسُولِ كَتَبَهُ رُومِيًّا
بِإِلْهَامِ رُوحِ ٱلْقُدُسِ بَرَكَاتُهُ تَسْلُنَا آمِين * فَلِكَهُ ٱلْإِنْجِيلِ ٱلْمَجِيدِ *

1 2 * بَدْءُ إِنْجِيلِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ ٱبْنِ ٱللّٰهِ * كَمَا هُوَ مَكْتُوبٌ فِي ٱلْأَنْبِيَاءِ * هَا أَنَذَا مُرْسِلٌ مَلَاكِي أَمَامَ
3 وَجْهِكَ لِيُسَهِّلَ طَرِيقَكَ قُدَّامَكَ * اَلصَّوْتُ ٱلصَّارِخِ فِي ٱلْبَرِّيَّةِ أَعِدُّوا طَرِيقَ ٱلرَّبِّ وَسَهِّلُوا سُبُلَهُ *
4 5 * كَانَ يُوحَنَّا يُعَمِّدُ فِي ٱلْقَفْرِ وَيَكْرِزُ بِمَعْمُودِيَّةِ ٱلتَّوْبَةِ لِغُفْرَانِ ٱلْخَطَايَا * وَكَانَ يَخْرُجُ إِلَيْهِ جَمِيعُ
6 أَهْلِ كُورَةِ يَهُودَا وَكُلُّ أَهْلِ يُرُوشَلِيمَ وَيَعْتَمِدُونَ مِنْهُ فِي نَهْرِ ٱلْأُرْدُنِ مُعْتَرِفِينَ بِخَطَايَاهُمْ * وَكَانَ
7 لِبَاسُ يُوحَنَّا مِنْ وَبَرِ ٱلْإِبِلِ وَمِمْنَطِقًا بِأَدَمٍ عَلَى حَقْوَيْهِ * وَكَانَ طَعَامُهُ ٱلْجَرَادَ وَعَسَلَ ٱلْبَرِّ * وَكَانَ
8 يَبْشِرُ قَائِلًا * اَلَّذِي يَأْتِي بَعْدِي أَقْوَى مِنِّي * وَلَسْتُ أَهْلًا أَنْ أَنْحَنِيَ لِأَحُلَّ سُيُورَ حِذَائِهِ * أَنَا
9 أُعَمِّدُكُمْ بِٱلْمَاءِ وَهُوَ يُعَمِّدُكُمْ بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ * وَكَانَ فِي تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ جَاءَ يَسُوعُ مِنْ نَاصِرَةِ
10 ٱلْجَلِيلِ وَٱصْطَبَغَ فِي ٱلْأُرْدُنِ مِنْ يُوحَنَّا * فَسَاعَةً صَعِدَ مِنَ ٱلْمَاءِ رَأَى ٱلسَّمَوَاتِ قَدِ ٱنْشَقَّتْ
11 وَٱلرُّوحَ كَٱلْحَمَامَةِ قَدْ نَزَلَ عَلَيْهِ * مَعَ صَوْتٍ مِنَ ٱلسَّمَوَاتِ قَائِلًا أَنْتَ ٱبْنِي ٱلْحَبِيبُ ٱلَّذِي بِكَ
12 سُرِرْتُ * اَلْفَصْلُ ٱلثَّانِي * * وَلِلْوَقْتِ أَخْرَجَهُ ٱلرُّوحُ إِلَى ٱلْبَرِّيَّةِ * وَأَقَامَ فِي ٱلْبَرِّيَّةِ أَرْبَعِينَ
13 نَهَارًا وَأَرْبَعِينَ لَيْلَةً يُجَرَّبُ مِنَ ٱلشَّيْطَانِ * وَهُوَ مَعَ ٱلْوُحُوشِ وَٱلْمَلَائِكَةُ تَخْدِمُهُ *

In nomine Dei unius, Patris, & Filii, & Spiritûs sanctitatis. Evangelium sancti Marci Apostoli, quod scripsit *linguâ* Romanâ per inspirationem Spiritûs sanctitatis. Benedictiones ejus ambiant nos. Amen.

Initium Evangelii glorios.

CAPUT. I.

1 *INitium Evangelii Jesu Christi filii* 1
Dei. Prout est scriptum in prophetis; 2
Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam, ut explanet viam tuam ante te.
Vox clamans in deserto, Parate viam 3
Domini, & complanate semitas ejus.
Erat Johannes baptizans in deserto, & 4
prædicabat baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Et egrediebantur 5
ad eum omnes incolæ regionis Judææ, & omnes incolæ Jerosolymæ, & baptizabantur ab illo in flumine Jordane, confitentes peccata sua. Et erat vestimen- 6
tum Johannis ex pilis camelorum, & erat cinctus zona super lumbos suos: eratque cibus ejus locustæ, & mel sylvestre. Et 7
evangelizabat, dicens; Qui venit post me, fortior est me: & non sum dignus qui incurvet ad solvendas corrigias calceamentorum ejus. Ego baptizo vos aquâ, 8
ille verò baptizabit vos Spiritu sancto.
Et factum est in illis diebus, venit Je- 9
sus à Nazaret Galilææ, & baptizatus est in Jordane à Johanne. Et quâ horâ ascen- 10
dit ex aqua, vidit cœlos scissos esse, & Spiritum tanquam columbam descendisse super eum, Cum voce de cœlis dicente; Tu 11
es filius meus dilectus in quo acquievi.

Sectio secunda.

Et statim eduxit eum Spiritus in de- 12
sertum. Et mansit in deserto quadraginta 13
diebus, & quadraginta noctibus, tenta-tus à Satana. Et ipse erat cum bestiis, & angeli ministrabant ei.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ወንጌል: ዘማርቆስ:

1 2 ቀደሚሁ: ለወንጌል: ሊየሱስ: ክርስቶስ: ወልደ: እግዚአብሔር:=: በከመ: ጽሑ
ፍ: ውስተ: ነቢያት: ናሁ: እነ: እፈኑ: መልአክየ: ቅድመ; ገጽከ: ዘይጸይሕ: ፍ
3 ኖትከ::=: ቃለ: አዋይ: ዘይሰብክ: በገደመ: ጸሑኡ: ፍናተ: እግዚአብሔር: ወዐ
4 ርዩ:ፍናቶ::=: ወሃለወ: ዮሐንስ: ዶጣሶቅ: በገደመ: ወይሰብክ:ጥምቀተ: ንሙ: ይ
5 ነስሑ: ወይትሓደግ: ሎሙ: ኃጢኣቶሙ::=: ወይሖውሩ: ኃቤሁ:ኵሎ:ሰብኡ: ይ
ሁይ: ወሊየሩሰሌም: ወያጠመቆሙ: ለኵሎሙ: በፈለገ: ዮርደኖስ: ወይትአም
6 ኑ: ኃጢኣቶሙ::=: ወልብሱ: ለዮሐንስ: ዘጸጕረ: ገመል: ወቅናቱ: ዘአይሙ:
7 ውስተ: ሐቋሁ: ወሲሳዩ: እንበጣ: ወመዐረ: ጸደና::=: ወሰበከ: ወይቤ: ይመጽ
እ: ዘይጸንዐኒ: እመድኅረይ: ዘኢይደልወኒ: እድንን: ወእፍታሕ: ቶታን: እዛእ
8 ኒሁ::=: ወእንሰ: ለጠመቀክሙ: በማይ: ወውእቱሰ: ያጥመቀክሙ: በመንፈስ:ቅ
9 ዱስ::=: ወይእተ: ለሚረ: መጽአ: እግዚእ: ሊየሱስ: እመናዝሬት: ዘገሊላ: ወ
10 ኣጥመቆ: ዮሐንስ: በፈለገ: ዮርደኖስ::=: ወወፂዖ: እማይ: ርእየ: ተሠጠ: ስ
11 ማይ: ወወረደ: መንፈስ: ቅዱስ: ከመ: ርግብ: ወነበረ:: ደቤሁ:=: ወመጽአ: ቃ
12 ል: እመሰማይ: ዘይብል: ለኔተ: ውእቱ: ወልድየ: ዘእፈቅር: ወኪያከ: ሠምር
13 ኩ::=: ወእውፅኦ: መንፈስ: ሶቤሃ: ገደመ::=: ወነበረ: ሐቅለ: አርብዓ: ዕዳ
ልተ: ወላርብዓ: ሌሊተ: ወያጫክሮ: ሰይጣን:: ወነበረ: መስለ: አራዊት: ወይተ
ሰአኽዎ: መላእክት::=:

EVANGELIUM. MARCI.

CAP. I.

PRincipium Evangelii Jesu Christi filii Dei. Sicut scriptum *est* in prophetis, 1
Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam. 2
Vox circumeuntis qui prædicat in deserto; Præparate viam Dei, & æqualem facite viam ejus. Et fuit Johannes baptizans in deserto, & prædicans baptismũ 3
ut pœnitentiam agerent, & remitterentur illis peccata sua. Et egrediebantur 4
ad eum omnes homines Judææ, & Hierosolymæ: & baptizabat illos omnes in 5
flumine Jordanis, & confitebantur peccata sua. Et vestimentum Johannis è pi- 6
lis *erat* camelorum, & zona pellicea in lumbis suis: & cibus ejus locustæ & mel sylvestre. Et prædicabat, & dicebat; Veniet fortior me post me, cujus non 7
sum dignus procumbens solvere corrigiam calceamentorum ejus. Et ego ba- 8
ptizo vos in aqua: & ipse baptizabit vos in Spiritu sancto. Et illo tempore, 9
venit Dominus Jesus è Nazareth Galilææ: & baptizavit eum Johannes in fluvio Jordanis. Et exiens ex aqua, vidit scissum cœlum, & descendit Spiritus sanctus 10
sicut columba & sedit super eum. Et venit vox è cœlo, dicens; Tu es filius 11
meus quem diligo, & te acceptum habui. Et eduxit eum Spiritus statim *in* de- 12
sertum. Et mansit *in* deserto quadraginta dies & quadraginta noctes, & ten- 13
tabat eum satanas. Et mansit cum bestiis, & ministrabant ei angeli.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

دوم — شستة شدن مسيح بر دست يوحنا در اردن

II. Baptizatur Christus per manum Johannis in Jordane.

9 10 * ودران روزگار عيسي از ناصرهٔ جليل بيامد وبدست يحيي در اردن شستة شد * وچون
از آب بدر آمد يحيي ديد كه اسمان † شكافته شد * وروح القدس يعني جان پاك * همچو
11 كبوتر بر وي فرود آمد * واز اسمان اواز شد * كه توي فرزند دوست داشتهٔ من وترا

Et in illis diebus Jesus à Nazreb 9
Galilææ venit, & per manum Johannis in Jordane baptizatus est.
Et cum ex aqua egressus est, Johan- 10
nes vidit quòd cœlum finderetur & spiritus sanctus (i. e. Mens pura) veluti columba super eum descende-ret. Et de cœlo vox facta est di- 11
cens; Tu es quidem Filius dilectus mens, & te acceptum habeo.

دسنديدم

سوم — آزمايش دادن ابليس مسيح را

III. Tentat Diabolus Christum.

12 13 * انكه جان اورا در بيابان برد * وانجا مي بود چهل روز از شيطان آزموده مي شد واز
جانهاء پليد وفرشتكان † خدمتش مي كردند

Tunc spiritus eum in desertum tu- 12
lit. Et ille erat quadraginta dies, 13
& à Satana tentabatur & à spiritibus immundis: & Angeli ministrabant illi.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Α'.

Poſt autem *traditum eſſe* Joannem, venit Jeſus in Galilæam, pra-
14 Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι (ϑ) τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κη-
dicans Evangelium regni Dei: Et dicens; Quoniam impletum eſt
15 ρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ (ι) Θεοῦ· καὶ λέγων, Ὅτι πεπλήρωται
tempus, & appropinquavit regnum Dei: pœnitemini, & credite *in*
ὁ καιρὸς, καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε, καὶ πιστεύετε ἐν
Evangelio. *Deambulans autem juxta* mare Galilææ, vidit Simonem
16 τῷ εὐαγγελίῳ. Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε Σίμωνα
& Andream fratrem ejus mittentes *verriculum in mari*: (erant
καὶ Ἀνδρέαν τὸν (κ) ἀδελφὸν αὐτοῦ βάλλοντας ἀμφίβληστρον ἐν τῇ θαλάσσῃ· (ἦσαν
enim piſcatores.) Et dixit eis Jeſus; Venite poſt me, & faciam vos
17 γὰρ ἁλιεῖς.) Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς
fieri piſcatores hominum. Et protinùs *relinquentes retia* ſua, ſecuti ſunt
18 γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων. Καὶ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν, ἠκολούθησαν
eum. Et progreſſus indè puſillùm, vidit Jacobum Zebedæi, & Joannem
19 αὐτῷ. Καὶ προβὰς ὀλίγον, εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην
fratrem ejus, & ipſos in *navigio* componentes retia. Et ſta-
20 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα. Καὶ εὐ-
tim vocavit illos: & *relinquentes patrem ſuum Zebedæum* in *navigio*
θέως ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ
, cum mercenariis, *abierunt poſt* eum. Et ingrediuntur in Capharnaum:
21 μετὰ τῶν μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ. Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ·
& ſtatim Sabbatis ingreſſus in ſynagogam, docebat. Et *per-*
22 καὶ εὐθέως τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκε. Καὶ ἐξ-
cellebantur ſuper doctrina ejus. Erat enim docens eos quaſi *auctoritatem* habens,
επλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων,
& non ſicut Scribæ: Et erat in ſynagoga eorum homo in
23 καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν
ſpiritu immundo, & exclamavit, Dicens: *Ah*, Quid nobis & tibi, Jeſu
24 πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξε, Λέγων, (λ) Ἔα, Τί ἡμῖν καὶ σοὶ Ἰησοῦ
Nazarene? venisti perdere nos? *novi* te quis es, Sanctus Dei.
Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ.
Et comminatus eſt ei Jeſus, dicens; Obmutesce, & exi ex eo. Et
25 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. Καὶ
26 diſcerpens eum ſpiritus immundus, & exclamans voce magnâ, exiit
σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, καὶ κράξαν φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν
ab eo. Et *expaverunt* omnes: ita ut *conquirere ad ipſos*, dicentes;
27 ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥστε συζητεῖν πρὸς (μ) αὐτοὺς, λέγοντας,
Quid eſt hoc? quæ doctrina nova hæc, quia *per auctoritatem* & ſpiri-
Τί ὅτι τοῦτο; (ν) τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι καθ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύ-
tibus immundis imperat, & obediunt ei? *Exiit autem fama*
28 μασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ; Ἐξῆλθε δὲ ἡ ἀκοὴ
ejus ſtatim in omnem regionem Galilææ.
αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

MS. A. (ϑ) Ἰωάννου, ἦλθεν Ἰησοῦς (ι) Θεοῦ, Λέγων, (κ) ἀδελφὸν τοῦ Σίμωνος ἀμφιβάλλοντας (λ) Αἶα, Τί ἡμῖν καὶ (μ) ἐαυτοῖς, λέγοντες, (ν) τίς ἡ καινὴ αὕτη διδαχὴ, ὅτε

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ad veſperam dominicæ poſt Epiphaniam. 2.

14 * ܗܘ ܕܐܬܡܣܪ ܝܘܚܢܢ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܓܠܝܠܐ ܘܟܪܙ ܒܣܒܪܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ·

Poſtquàm autem traditus fuit in cuſtodiam 14
Johannes, contulit ſe Jeſus in Galilæam, &
15 ܘܐܡܪ ܕܫܠܡ ܙܒܢܐ ܘܩܪܒ ܗܘ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ · ܬܒܘ ܘܗܝܡܢܘ ܒܣܒܪܬܐ ·

prædicabat Evangelium regni Dei. Ac di- 15
cebat, Completum eſt tempus, & appropin-
quavit regnum Dei: pœnitentiam agite, &
16 ܗܘ ܕܗܘܐ ܡܗܠܟ ܥܠ ܝܡܐ ܕܓܠܝܠܐ ܚܙܐ ܠܫܡܥܘܢ ܘܠܐܢܕܪܝ ܐܚܘܗܝ ·

credite Evangelio. Quumque iter faceret 16
circa mare Galilææ, conſpexit Simonem &
17 ܕܡܫܕܝܢ ܫܒܟܐ ܒܝܡܐ ܗܘܘ ܓܝܪ ܨܝܕܐ · ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܬܘ ܒܬܪܝ

Andream fratrem ejus jacientes retia in ma- 17
re: erant enim piſcatores. Et dixit eis Je-
ſus, Venite poſt me, & efficiam vos piſcato-
18 ܘܐܥܒܕ ܐܢܐ ܐܢܬܘܢ ܕܗܘܐ ܨܝܕܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ · ܘܡܝܕ ܫܒܩܘ ܬܪܬܝܗܘܢ

res hominum. Et ſtatim reliquerunt retia 18
ſua, & abiére poſt eum. Quumque præ-
19 ܘܟܕ ܥܒܪ ܙܥܘܪ ܚܙܐ ܠܝܥܩܘܒ ܒܪ ܙܒܕܝ ܘܠܝܘܚܢܢ ܐܚܘܗܝ ·

tergreſſus fuiſſet paululum, vidit Jacobum 19
filium Zebedæi, & Johannem, ipſos quo-
20 ܘܗܢܘܢ ܒܐܢܐ ܒܣܦܝܢܐ ܥܡ ܐܒܗܘܢ ܙܒܕܝ ܒܗܪ ܒܣܦܝܢܐ · ܘܩܪܐ ܠܗܘܢ ·

que in navicula reſarcientes retia ſua: Et 20
vocavit eos: ſtatimque reliquerunt Zebedæ-
um patrem ſuum cum mercenariis, ac poſt
21 ܘܐܙܠܘ ܒܬܪ ܝܫܘܥ · ܘܐܬܘ ܠܟܦܪܢܚܘܡ · ܘܒܝܘܡ ܫܒܬܐ ܥܠ ܒܝܬ

eum abiére. Et quum ingreſſi fuiſſent Ca- 21
pharnahum, ſtatim docebat in ſabbathis in
22 ܟܢܘܫܬܗܘܢ · ܘܬܡܗܘ ܥܠ ܬܘܟܣܗ ܕܝܠܗ · ܓܝܪ ܗܘܐ ܡܠܦ ܠܗܘܢ

Synagogis eorum. Et mirabantur doctri- 22
nam ejus: etenim docebat eos ut poteſtate
valens, non ut Scribæ ipſorum. Erat porrò
23 ܘܗܘ ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ ܐܢܫ ܕܗܘܐ ܒܗ ܪܘܚܐ ܕܣܝܐ · ܘܩܥܐ ·

in ſynagoga eorum homo in quo ſpiritus im- 23
mundus: & vociferatus eſt, & ait; Quid
24 ܘܐܡܪ ܡܐ ܠܢ ܘܠܟ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܐܬܝܬ ܠܐܒܕܢ ܐܢ ܝܕܥܬ ܡܢ ܐܢܬ

nobis & tibi, Jeſu Nazarene? venisti ad per- 24
dendos nos? Novi te quisnàm sis, Sancte
25 ܐܢܬ ܩܕܝܫܐ ܕܐܠܗܐ · ܘܙܥܪ ܒܗ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܟܡܐ ܘܦܩ ܡܢܗ ·

Dei. Et objurgavit eum Jeſus, & ait; Oc- 25
clude os tuum, & egredere ex eo. Et pro-
26 ܘܦܪܩ ܐܢܘܢ ܪܘܚܐ ܣܝܐ ܘܩܥ ܒܩܠ ܪܡ ܘܢܦܩ ܡܢܗ ·

ſtravit eum ſpiritus immundus, & exclama- 26
vit voce magnâ, atque exiit ab eo. Et obſtu-
27 ܘܬܡܗܘ ܟܠܗܘܢ · ܘܗܘܘ ܡܬܒܥܝܢ ܐܢܫ ܥܡ ܚܒܪܗ ܘܐܡܪܝܢ ·

puerunt omnes: & diſceptabant alius cum 27
alio, & dicebant; Quid hoc eſt? & quæ-
nam eſt hæc doctrina nova, ut cum imperio
& ipſiſmet ſpiritibus immundis præcipiat, &
pareant ei? Et ſtatim exiit fama ejus in uni-
28 ܘܦܩ ܫܡܥܗ ܒܟܠ ܐܬܪ ܓܠܝܠܐ ܒܟܠ ܓܘ ܦܠܚܐ ·

verſam regionem Galilææ.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

چهارم کریدن مسیح شمعون را وشاگردان دیگر

IV. Eligit Chriſtus Simeonem, & diſcipulos alios.

14 * بعد ازانك یحیي گرفتارشد * عیسي درجلیل آمد * ومژدهٔ ملکوت خدا را منادي

Poſtquàm Johannes captus eſſet, 14
Jeſus in Galilæam venit, & Evan-
gelium regni Dei prædicavit. Et 15
dixit; Tempus exactum eſt, &
regnum Dei advenit: pœnitentiam
agite, & huic Evangelio fidem ad-
hibete. Cùm ambularet autem in 16
littore maris Galilææ, vidit Sime-
onem & Andream fratrem ejus re-
tia in mare conjicientes, cò
quòd piſcium capteres eſſent. Jeſus 17
illis dixit; Poſt me venite, ut vos
hominum captores faciam. Cùm 18
hoc audiſſent, retia ſua reliquerunt,
& poſt eum iverunt. Cùm paulu- 19
lum proceſſiſſet, vidit Jacobum fili-
um Zebedæi & Johannem fratrem
ejus; ipſi quoque in navi erant retia
ſua reconcinnantes. Chriſtus illos 20
vocavit: illi autem retia ſua cum
mercenariis reliquerunt, & patrem
ſuum Zebedæum miſſum facientes,
eum ſecuti ſunt.

15 ميزد * *ومي گفت روزگار تمام شد * وملکوت خدا رسید توبه کنید * وبدین مژده

16 ایمان بیاورید * چون برکنار دریاي جلیل مي گردید دید شمعون را واندراوس برادرش

17 را * دامها را در دریا مي انداختند براي انك ماهي گیران بودند * عیسي بدیشان

18 گفت ازپس من بیایید * تا شما را ادمي گیران بسازم * چون شنیدند دامهاء خود را

19 رها کردند ودردنبال او رفتند * چون اندکي دیگر گذشت * دید یعقوب پسر زبدي را

20 ویوحنا برادرش را * ایشان نیز درکشتي بودند * دامهاء خودرا راست مي کردند * مسیح

ایشانرا خواند * ایشان دام خود را با مزدوران گذاشتند * وپدر خود را زبدي را رها کردند *

ودر دنبال او رفتند پنجم خوش کردن مرد دیوانه را

V. Sanatio hominis dæmoniaci.

21 * وازانجا چون بکفر ناحوم در آمد بروز شنبه * درانجمنهاء ایشان تعلیم مي داد * ومردم

22 از تعلیم او حیران مي ماندند * زیرا همچون مسلط وحاکم بایشان تعلیم مي داد نه

Et illinc profectus cùm Caphar-na- 21
hum ingreſſus eſſet, die ſabba-
thi in ſynagogis eorum docuit.
Et homines à doctrina eius percel- 22
lebantur; quia tanquam princeps &
judex doctrinam illis tradidit, non

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

14 Postquàm autem traditus est Joannes, venit Jesus in Galilæam, prædicans
15 Evangelium regni Dei, Et dicens; Quoniam impletum est tempus, & ap-
16 propinquavit regnum Dei: pœnitemini, & credite Evangelio. Et præteri-
ens secus mare Galilææ, vidit Simonem, & Andream fratrem ejus, mitten-
17 tes retia in mare: (erant enim piscatores:) Et dixit eis Jesus; Venite post
18 me, & faciam vos fieri piscatores hominum. Et protinùs relictis retibus,
19 secuti sunt eum. Et progressus indè pusillùm, vidit Jacobum Zebedæi, &
20 Joannem fratrem ejus, & ipsos componentes retia in navi: Et statim vo-
cavit illos. Et relicto patre suo Zebedæo in navi cum mercenariis, secuti
21 sunt eum. Et ingrediuntur Capharnaum: & statim Sabbatis ingressus in syn-
agogam, docebat eos. Et stupebant super doctrina ejus: erat enim docens 22
eos, quasi potestatem habens, & non sicut Scribæ. Et erat in synagoga 23
eorum homo in spiritu immundo: & exclamavit, Dicens; Quid nobis, & 24
tibi, Jesu Nazarene: venisti perdere nos? scio qui sis, Sanctus Dei. Et 25
comminatus est ei Jesus, dicens; Obmutesce, & exi de homine. Et discer- 26
pens eum spiritus immundus, & exclamans voce magnâ exiit ab eo. Et mi- 27
rati sunt omnes, ita ut conquirerent inter se dicentes; Quidnam est hoc?
quænam doctrina hæc nova? quia in potestate etiam spiritibus immundis im-
perat, & obediunt ei. Et processit rumor ejus statim in omnem regionem 28
Galilææ.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * وَبَعْدَ اَنْ حُبِسَ يُوحَنَّا وَاَتَى يَسُوعُ اِلَى الْجَلِيلِ * يَكْرِزُ بِاِنْجِيلِ مَلَكُوتِ اللّٰهِ * وَقَائِلًا قَدْ كَمَلَ
15 الزَّمَانُ وَقَرُبَ مَلَكُوتُ اللّٰهِ * فَتُوبُوا وَآمِنُوا بِالْاِنْجِيلِ * فَلَمَّا عَبَرَ عَلَى بَحْرِ الْجَلِيلِ نَظَرَ سِمْعَانَ
16 وَاَنْدَرَاوُسَ اَخَاهُ يُلْقِيَانِ شِبَاكَهُمَا فِي الْبَحْرِ لِاَنَّهُمَا كَانَا صَيَّادِينَ * فَقَالَ لَهُمَا يَسُوعُ اِتْبَعَانِي
17 لَاَصَيِّرَكُمَا تَصِيدَانِ النَّاسَ * فَتَرَكَا شِبَاكَهُمَا لِلْوَقْتِ وَتَبِعَاهُ * فَلَمَّا سَارَ قَلِيلًا رَاَى يَعْقُوبَ بْنَ
18 زَبَدَايَ وَيُوحَنَّا اَخَاهُ فِي سَفِينَةٍ اَيْضًا يُصْلِحَانِ شِبَاكَهُمَا * فَدَعَاهُمَا * فَلِلْوَقْتِ تَرَكَا اَبَاهُمَا
19 زَبَدَايَ فِي السَّفِينَةِ مَعَ الْاُجَرَاءِ وَتَبِعَاهُ * فَلَمَّا اَقْبَلَ اِلَى كَفَرْنَاحُومَ كَانَ يُعَلِّمُ فِي مَجَامِعِهِمْ فِي
20 السَّبْتِ * فَبُهِتُوا مِنْ تَعْلِيمِهِ لِاَنَّهُ كَانَ يُعَلِّمُهُمْ كَمَنْ لَهُ سُلْطَانٌ لَا كَمِثْلِ الْكَتَبَةِ *
21 * اَلْفَصْلُ الثَّالِثُ *
22 * وَكَانَ فِي مَجْمَعِهِمْ حِينَئِذٍ رَجُلٌ فِيهِ رُوحٌ نَجِسٌ * فَصَاحَ * قَائِلًا مَا بَالُكَ مَعَنَا يَا يَسُوعَ النَّاصِرِيُّ
23 اَاَتَيْتَ هُنَا لِتُهْلِكَنَا * قَدْ عَرَفْتُ مَنْ اَنْتَ يَا قُدُّوسَ اللّٰهِ * فَاَنْتَهَرَهُ يَسُوعُ قَائِلًا اُسْكُتْ وَاخْرُجْ
24 مِنْهُ * فَصَرَعَهُ الرُّوحُ النَّجِسُ وَصَاحَ بِصَوْتٍ عَظِيمٍ وَخَرَجَ مِنْهُ * فَبُهِتَ الْجَمْعُ مُخَاطِبًا
25 بَعْضُهُمْ بَعْضًا قَائِلِينَ مَا هُوَ هٰذَا التَّعْلِيمُ الْجَدِيدُ * لِاَنَّهُ بِسُلْطَانٍ يَاْمُرُ الْاَرْوَاحَ النَّجِسَةَ
26 فَتُطِيعُهُ * وَحِينَئِذٍ ذَاعَ خَبَرُهُ فِي كُلِّ مَكَانٍ مِنْ كُورَةِ الْجَلِيلِ *

Et postquam inclusus fuit Johannes, venit Jesus in Galilæam prædicare evangelium regni Dei, Dicens; Jam expletum est tempus, & appropinquavit regnum Dei: convertimini igitur & credite evangelio. Et cùm transisset secus mare Galilææ, vidit Simonem & Andream fratrem ejus, jactentes retia sua in mare, quippe qui essent piscatores. Et dixit eis Jesus; Sequimini me, ut faciam vos piscari homines. Et reliquerunt retia sua statim, & secuti sunt eum. Et cùm progressus esset pusillum, vidit Jacobum filium Zebedæi, & Johannem fratrem ejus in navi etiam, aptantes retia sua. Vocavitque eos & statim reliquerunt patrem suum Zebedæum in navi cum mercenariis, & secuti sunt eum. Et cùm pervenisset in Capharnahum, docebat in synagogis eorum, in sabbathis. Et admirati sunt ob doctrinam ejus; quia ipse docebat eos tanquam potestatem habens, non primo e Scribarum.

Sect o tertia.

Et erat in synagoga eorum tunc homo, in quo erat spiritus immundus, qui clamavit, Dicens; Quæ mens tua nobiscum, Jesu Nazarene? Num venisti huc ad perdendum nos? Jam novi quis sis, ô Sancte Dei. Comminatus autem est ei Jesus, dicens; Claude os tuum, & exi ab eo. Ergò prostravit eum spiritus immundus, & exclamavit voce magnâ, & exiit ab eo. Et obstupuit populus colloquens alter cum altero, dicentes; Quæ est hæc doctrina nova: quòd cum authoritate imperat spiritibus immundis, & obediunt ei? Et tunc emanavit fama ejus in omnem locum regionis Galilææ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወእመ፡ድኅረ፡እሐዝቦ፡ ለዮሐንስ፡ መጽአ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ገሊላ፡፡ ወሰበ
15 ሃ፡ ወንጌለ፡ መንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወይቤ፡ በጽሐ፡ ጊዜሁ፡ ወቀርበት፡
16 መንግስተ፡ ስማያት፡ ንስሑ፡ ወአምኑ፡ በወንጌል፡፡ ወአንዘ፡ ይኅልፍ፡ መንገ
ለ፡ ባሕረ፡ ገሊላ፡ ረከቦሙ፡ ለስምዖን፡ ወለእንድርያስ፡ እኁሁ፡ ያሠሩ፡ ውስ
17 ተ፡ ባሕር፡ ለሰሙ፡ መሠግራኑ፡ ለውንቱ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡
18 ንዑ፡ ተከውኑ፡ ወለሬሲየክሙ፡ መሠ ራኒ፡ ሰብእ፡፡ ወኀደጉ፡ መዛግሪሆሙ፡ ወ
19 ተለውዎ፡ ሶቤሃ፡፡ ወኀለፎ፡ እመህየ፡ ሐቀ፡ ረከቦሙ፡ ለያዕቆብ፡ ወለዮሐ
ንስ፡ ለኁሁ፡ ደቂቀ፡ ዘ ዘቤዳስ፡ ወለኢሁኒ፡ መስሌሆሙ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ ያስተ
20 ሠሩ፡ መዛግሪሆሙ፡፡ ወጸውዖሙ፡ ወኀደጉ፡ ዘብዴዎስሃ፡ አባሆሙ፡ ውስለ፡ ዓሰ
21 ቡ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ ወሐረ፡ ወተለውዎ፡፡ ወሐረ፡ ቅፍርናሖም፡ ወበለ፡ በሰ
22 ንበተ፡ መኩራበ፡ ወለጎዘ፡ ይመህሮሙ፡፡ ወእንዘሪዎ፡ መህሮቶ፡ እስመ፡ ከ
መ፡ ሙኩንን፡ ይጫህሮሙ፡ ሬለኮ፡ ከመ፡ ፀሐፍቶሙ፡፡
በለንተ፡ ዘጋኔን፡፡
23 ወሃሉ፡ ብእሲ፡ ዘጋኔን፡ ውስተ፡ ሥኩራበ፡ ወለወዮወ፡ ወይቤ፡ ሥንተ፡ ቢ
24 የ፡ መስሌከ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ናዝራዊ፡ መጻለከኑ፡ ታጥፍአነ፡ ነአምር፡ ለከ
25 መ፡ ላንተ፡ ቅዱሱ፡ ለእግዚአብሔር፡ ላንተ፡፡ ወገሠጾ፡ ለግዚእ፡ ሊየሱስ፡
26 ወይቤሎ፡ ተፈጸመ፡ ወፃእ፡ እመኔሁ፡ መንፈስ፡ ርኩስ፡፡ ወእስተረገፆ፡ ውእቱ፡
27 ጋኔን፡ እኩይ፡ ወለወዮወ፡ በዓቢይ፡ ቃል፡ ወወፅእ፡ እመኔሁ፡፡ ወደንገፁ፡ ኩ
ሎሙ፡ ወይቤሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ መንትኑ፡ ዝንቱ፡ ትመህርተ፡ ሐዲስ፡ ዘበትለዛ
28 ዝ፡ ይሌገዘሙ፡ ለለጋንንት፡ ርኩሰን፡ ወያወፅለሙ፡ በቃሉ፡፡ ወተስምዐ፡ ነገ
ሩ፡ በኩሉ፡ በሐውርተ፡ ገሊላ፡፡

Et postquam prehendissent Johannem, venit Dominus Jesus in Galilæam, & prædicavit Evangelium regni Dei. Et dixit; Advenit tempus ejus, & appropinquavit regnum cœlorum: pœnitentiam agite, & credite in Evangelio. Et præteriens juxta mare Galilææ, invenit Simonem & Andream fratrem ejus piscantes in mare: quia piscatores erant: Et dixit iis Dominus Jesus, Venite, sequimini me, & faciam vos piscatores hominum. Et reliquerunt retia sua, & sequuti sunt eum statim. Et recedens indè paululùm, invenit Jacobum & Johannem fratrem ejus, filium Zebedæi, & ipsum etiam cum iis in nave reficientes retia sua. Et vocavit illos: & reliquerunt Zebedæum patrem eorum cum mercenariis ejus in navi, & abeuntes sequuti sunt eum. Et quum pervenissent Capernaum, ingressus est in sabbatho synagogam, & incepit docere illos. Et admirati sunt doctrinam ejus. Quia sicut præpolitus docebat illos, & non sicut Scribæ illorum.

De dæmoniaco.

Et fuit homo dæmoniacus in synagoga, & exclamavit, Et dixit; Quid mihi tecum, Domine Jesu Nazarene? venistine perdere nos? scimus quia tu Sanctus Dei es. Et objurgavit eum Dominus Jesus, & dicit ei; Obmutesce, & exito ab illo spiritus immunde. Et discerpsit eum iste dæmon malus, & clamavit cum magnâ voce, & exivit ab illo. Et mirati sunt omnes: & dixerunt inter se, Quænam est hæc doctrina nova, ut per mandatum imperet dæmonibus immundis, & expellat eos voce suâ? Et audita est fama ejus in tota regione Galilææ,

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 همچون نويسندكان ايشان * *ودرميان ان جماعت * مردي بود كه جان پليد اورا
24 زجه مي داشت * بانك زد * وكفت چه كار داري اي عيسي ناصري براي آن امدي
25 كه مارا كم كني * ترا مي شناسم كيستي پاك خدا * عيسي برو بانك زد * وكفت
26 دهن خويشتن را ببند * وازو بدراي * * جان پليد ان مرد را انداخت * وباواز بلند بانك
27 زد وازش بدر آمد * *همكنان در تعجب ماندند وبكي بيكي مي كفت اين چيست
وچه باشد اين تعليم نو بسلطنت مي ماند * وبجانهاء پليد نيز مي فرمايد وازو مي شنوند
خوش كردن مادرزن شمعونرا
28 * واز انجا خبر او درهمه ولايتها فاش شد *

sicut Scribæ illorum. Et in medio cœtûs illius homo erat, quem spiritus impurus vexabat: & vociferatus est, Et dixit; Quid opus est tibi O Jesu Nazarene? Propter hoc venisti, ut nos perdas? Te novi qui sis, Sanctus Dei. Jesus eum increpavit, & dixit; Os tuum occlude, & ex eo egredere. Spiritus impurus hominem illum projecit, & voce altâ exclamavit, & ex illo egressus est. Omnes admirabundi manserunt, & alter alteri dixit; Hic quisnam est, & quænam est hæc doctrina nova? authoritatis enim similis est: & spiritibus impuris etiam imperat, & ei obediunt.

VI. Sanatio socrûs Simeonis,

Et illinc fama ejus per omnes provincias sparsa est.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Β'. Γ'. Δ'.

Et protinùs ex synagoga egredientes, venerunt in domum Simonis & An-
29 Καὶ εὐθέως ἐκ τῆς Συναγωγῆς ἐξελθόντες, ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀν- Β' 18 β
drex, cum Jacobo & Joanne. At socrus Simonis decumbebat febricitans:
30 δρέου, μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. Ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα·
& statim dicunt ei de illa. Et accedens excitavit eam, apprehendens
31 καὶ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. Καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν, κρατήσας manum ejus: & dimisit eam febris continuò, & ministrabat eis.
τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.
Vespere autem facto, cùm occidisset Sol, afferebant ad eum omnes
32 Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας Γ'
malè habentes, & daemoniacos. Et civitas tota coacta
33 τοὺς κακῶς ἔχοντας, καὶ τοὺς δαιμονιζομένους. Καὶ ἦν πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη erat ad januam. Et curavit multos malè habentes variis morbis:
34 ἦν πρὸς τὴν θύραν. Καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις· & daemonia multa ejiciebat: & non sinebat loqui daemonia, quòd nôssent
καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλε· καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν eum. Et manè nocte valdè surgens egressus est, & abiit in
35 αὐτόν. Καὶ πρωῒ ἔννυχον λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ ἀπῆλθεν εἰς desertum locum, ibique orabat. Et prosecuti sunt eum Simon, & qui
36 ἔρημον τόπον, (ξ) κἀκεῖ προσηύχετο. Καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ Σίμων, καὶ οἱ cum illo. Et invenientes eum, dicunt ei; Quia omnes quærunt te.
37 μετ' αὐτοῦ. Καὶ εὑρόντες αὐτὸν, λέγουσιν αὐτῷ, Ὅτι (ο) πάντες ζητοῦσί σε. Et ait illis; Eamus in contigua oppidula, ut & ibi
38 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἄγωμεν εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα (π) κἀκεῖ

prædicem: ad hoc enim egressus sum. Et erat prædicans in synagogis
κηρύσσω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλθον. Καὶ ἦν κηρύσσων (ρ) ἐν ταῖς Συναγωγαῖς 39
Δ' eorum, in omnem Galilæam, & dæmonia ejiciens. Et venit
αὐτῶν, εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων. Καὶ ἔρχεται 40
18 β ad eum leprosus deprecans eum, & genupetens eum, & dicens ei;
πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτὸν, καὶ γονυπετῶν αὐτὸν, καὶ λέγων αὐτῷ,
Quòd si velis, potes me mundare. At Jesus visceribus commotus, extendens
Ὅτι ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. Ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγχνισθείς, ἐκτείνας 41
manum, tetigit eum, & ait illi; Volo: mundare. Et dicente
τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εἰπόντος 42
ei, statim discessit ab eo lepra, & mundatus est. Et comminatus
αὐτῷ, εὐθέως ἀπῆλθεν (σ) ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. Καὶ ἐμβριμησά- 43
μενος ei, statim ejecit illum: Et dicit ei; Vide nemini
μενος αὐτῷ, (τ) εὐθέως ἐξέβαλεν αὐτόν· Καὶ λέγει αὐτῷ, Ὅρα (υ) μηδενὶ 44
quidquam dixeris: sed vade, teipsum ostende Sacerdoti, & offer
μηδὲν εἴπῃς· ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε
pro emundatione tua quæ præcepit Moyses, in testimonium illis. Ille verò
περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Ὁ δὲ 45
ϑ egressus cœpit prædicare multa, & diffamare sermonem, ita ut non amplius
ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ, καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι
ipsum posse manifestè in civitatem introire: sed foris in deserto
αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν· (φ) ἀλλ' ἔξω ἐν ἐρήμοις
locis erat: & conveniebant ad eum undique.
τόποις ἦν, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν (χ) πανταχόθεν.

MS.A. (ξ) καὶ ἐκεῖ (ο) πάντες σε ζητοῦσιν. (π) καὶ ἐκεῖ (ρ) εἰς τὰς Συναγωγὰς (σ) ἡ λέπρα ἀπ' αὐτοῦ, (τ) ἐξέβαλεν αὐτὸν εὐθέως· (υ) μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλὰ (φ) ἀλλὰ (χ) πάντοθεν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 ... * ... ...
30 ...
31 ... * ...
32 ... * ...
33 ... * ...
34 ... * ...
35 ... * ... * ...
36
37 ... * ... ...
38 ... * ...
39 ... * ...
40 ... * ...
41 ... * ...
42 ... * ...
43 ... * ...
44 ...
45 ... * ...

* Et egressi è synagoga venerunt domum Simonis & Andreæ cum Jacobo & Johanne. Socrus autem Simonis dejecta erat in febrim: & dixerunt ei de illa. Accedensque prehendit eam manu ejus, & erexit eam: & illicò dimisit eam febris, & ministrabat eis. Sub vesperè autem in occasu solis, adduxerunt ad eum omnes illos qui erant malè affecti, necnon dæmoniacos. Civitas autem universa coacta erat ad portam. Et sanavit quamplurimos qui malè affecti erant morbis variis; & dæmonia multa ejecit: nec permittebat ipsis dæmoniis ut loquerentur, quòd ipsum noverant.

Matutinis dominica secunda jejunii. Et manè admodum antevertens surrexit, abiitque in locum desertum, & illìc orabat. Quærebant autem eum Simon, quíque cum eo erant. Et quum invenissent eum, dicunt ei; Omnes homines quærunt te. Ait illis, Ite in oppida & urbes proximas, ut & illìc prædicem: ad hoc enim veni. Et prædicabat in cunctis synagogis eorum in universa Galilæa: & ejiciebat dæmonia. Et venit ad eum leprosus, & procidit ad pedes ejus, & precabatur eum, eique dicebat; Si vis, potes me mundare. Ipse verò Jesus misertus est ejus: & extendens manum suam tetigit eum, & ait; Volo, mundus esto. Et in illa ipsa hora discessit ab eo lepra ejus, ac mundus effectus est. Et inhibuit ei, & ejecit eum. Et dixit ei, Vide ne fortè cui quam dicas; sed abi, ostende teipsum sacerdotibus, & offer oblationem pro purgatione tua, sicuti præcepit Moses, ut sit eis testimonio. Is autem quum exiisset, cœpit prædicare vehementer, & divulgavit sermonem: adeò ut nequiret Jesus apertè ingredi civitatem: sed foris degebat in loco deserto, & veniebant ad eum ex omni loco.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

29 * واز انجمن بيرون آمد ودرخانه شمعون واندراوس در رفت • با يعقوب ويوحنا * مادر زن
30 شمعون درتب افتاده بود • احوال اورا بمسيح گفتند * در حال پيش زن آمد • ودست
31 بر وي نهاد • صحت يافت برخاست وتب اورا رها كرد • بعد ازان بندگي وخدمت مي
32 كرد • * در شبهنگام وقت فرو رفتن افتاب • رنجوران ومصروعان پسيار پيش او آوردند •
33 * وتمامت شهر انجا گرد شده بودند • * ورنجوران پسيار كه در دشخوارپها وهلاكت
34 نزديك بودند خوش كرد • ودیوان پسيار از دیوانگان بيرون كرد • ورها نمي كرد كه
35 ديوان سخن گويند • براي انك اورا مي شناختند * وقت صباح بر خاست • وبجاء ويران
36 رفت وانجا نماز مي كرد • * شمعون ودیگران كه با وي بودند اورا مي جستند • *
37
38 يافتند • بدو گفتند كه همه خلق ترا مي جويند * جواب داد كه ديهها وشهرها
39 نزديك اند برويد كه انجا نيز مژده بدهيم • كه براي اين امده ام • * ودرهمه انجمنها وهمه
جليل منادي مي زد ودیوانرا بدر مي كرد

Et è synagoga egressus est, & in domum Simeonis & Andreæ intravit, cum Jacobo & Johanne. Socrus autem Simeonis in febrim 30
incideràt, cujus casum Christo narrant. Illicò ad mulierem accessit, 31
& manum ei imposuit, unde salutem adepta surrexit, et febris illam deseruit; post quod servitium et ministerium illis præstitit. Vespere, tempore occasûs Solis, 32
ægrotantes et epilepticos multos ad eum attulerunt. Et tota civitas ibi congregati erant. Et ægrotos multos, qui graviter laborantes et exitio propinqui erant, 33 34
sanos effecit; et dæmonia multa è dæmoniacis exegit, et non permisit ut dæmonia verbum loquerentur, eò quod ipsum nôssent. Tempore matutino surrexit, et in locum desertum abiit, et illìc oravit. Simeon et alii, qui cum 35 36
illo erant, ipsum quærebant. Cùm invenissent, illi dixerunt; Omnes quidem homines te quærunt. Responsum dedit, Quin pagos et civitates quæ propinquæ sunt adite; nam illìc etiam evangelium prædicabimus: quia propter hoc veni. Et in omnibus synagogis totâ 37 38 39
Galilæâ prædicavit, et dæmonia ejecit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

29 Et protinùs egredientes de synagoga, venerunt in domum Simonis & Andreæ, cum
30 Jacobo & Joanne. Decumbebat autem socrus Simonis febricitans: & statim di-
31 cunt ei de illa. Et accedens elevavit eam, apprehensâ manu ejus: & continuò di-
32 misit eam febris, & ministrabat eis. Vespere autem facto cùm occidisset Sol, af-
33 ferebant ad eum omnes malè habentes, & dæmonia habentes: Et erat omnis ci-
34 vitas congregata ad januam. Et curavit multos qui vexabantur variis languori-
bus, & dæmonia multa ejiciebat, & non sinebat ea loqui, quoniam sciebant eum.
35 Et diluculò valdè surgens, egressus abiit in desertum locum, ibique orabat. Et
36 prosecutus est eum Simon, & qui cum illo erant. Et cùm invenissent eum, dixe-
37 runt ei; Quia omnes quærunt te. Et ait illis; Eamus in proximos vicos, & ci-
38 vitates, ut & ibi prædicem: ad hoc enim veni. Et erat prædicans in synagogis
39 eorum, & in omni Galilæa, & dæmonia ejiciens. Et venit ad eum leprosus de-
40 precans eum: & genu flexo dixit ei; Si vis, potes me mundare. Jesus autem
41 misertus ejus, extendit manum suam: & tangens eum, ait illi; Volo: Mundare.
Et cùm dixisset, statim discessit ab eo lepra, & mundatus est. Et comminatus est
42 ei, statímque ejecit illum: Et dixit ei; Vide, nemini dixeris: sed vade, osten-
43 de te principi sacerdotum, & offer pro emundatione tua, quæ præcepit Moyses
44 in testimonium illis. At ille egressus cœpit prædicare, & diffamare sermonem, ita
45 ut jam non posset manifestè introire in civitatem, sed foris in desertis locis esset, &
conveniebant ad eum undique.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 وَلِلْوَقْتِ خَرَجَ مِنَ ٱلْمَحْفَلِ وَدَخَلَ بَيْتَ سِمْعَانَ وَٱنْدَرَاوُسَ * وَمَعَهُ يَعْقُوبَ وَيُوحَنَّا * وَكَانَتْ حَمَاةُ
30 سِمْعَانَ مُلْقَاةً مَحْمُومَةً * فَقَالُوا لَهُ مِنْ أَجْلِهَا * فَتَقَدَّمَ وَأَمْسَكَ بِيَدِهَا وَأَقَامَهَا فَتَرَكَتْهَا ٱلْحُمَّى
31 32 حِينَئِذٍ وَكَانَ يَخْدِمُهُمْ * وَلَمَّا كَانَ ٱلْمَسَاءُ قَدَّمُوا إِلَيْهِ جَمِيعَ ٱلْمَسْقُومِينَ وَٱلْمَجَانِينِ * وَٱلْمَدِينَةُ
33 34 كُلُّهَا ٱجْتَمَعَتْ عَلَى ٱلْبَابِ * فَأَبْرَأَ كَثِيرِينَ مِمَّنْ كَانَ بِأَسْوَإِ حَالٍ بِأَصْنَافِ ٱلْأَمْرَاضِ * وَشَيَاطِينَ
كَثِيرَةً أَخْرَجَ وَلَمْ يَدَعْهَا تَنْطِقُ لِمَعْرِفَتِهَا إِيَّاهُ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ *

35 36 * وَبَكَّرَ جِدًّا بِٱلْغَدَاةِ قَامَ وَخَرَجَ إِلَى ٱلْبَرِّيَّةِ وَكَانَ يُصَلِّي هُنَاكَ * وَكَانَ سِمْعَانُ وَمَنْ مَعَهُ
37 38 يَطْلُبُونَهُ * فَلَمَّا وَجَدُوهُ قَالُوا لَهُ إِنَّ ٱلْكُلَّ يَطْلُبُونَكَ * فَقَالَ لَهُمْ سِيرُوا بِنَا إِلَى ٱلْأَمَاكِنِ ٱلْأُخَرِ
39 مِنَ ٱلْمُدُنِ ٱلْقَرِيبَةِ مِنَّا لِنَكْرِزَ هُنَاكَ أَيْضًا فَإِنِّي لِهَذَا وَافَيْتُ * وَأَقْبَلَ يَبْسِرُ فِي مَجَامِعِهِمْ فِي كُلِّ
40 ٱلْجَلِيلِ وَيُخْرِجُ ٱلشَّيَاطِينَ * فَوَافَاهُ أَبْرَصُ سَاجِدًا لَهُ وَطَالِبًا إِلَيْهِ قَائِلًا يَا سَيِّدُ إِنْ شِئْتَ قَدِرْتَ
41 أَنْ تُطَهِّرَنِي * فَحَنَّ عَلَيْهِ وَمَدَّ يَدَهُ وَلَمَسَهُ * وَقَالَ لَهُ قَدْ شِئْتُ فَٱطْهُرْ * فَبَرِئَ ذَلِكَ ٱلْأَبْرَصُ
42 43 لِلْوَقْتِ وَطَهُرَ * فَنَهَاهُ لِلْوَقْتِ * قَائِلًا لَا تُعَرِّفْ أَحَدًا * بَلِ ٱمْضِ فَأَرِ ٱلْكَاهِنَ نَفْسَكَ وَقَرِّبْ قُرْبَانًا
44 عَنْ تَطْهِيرِكَ كَمَا أَوْصَى مُوسَى لِشَهَادَتِهِمْ * فَلَمَّا خَرَجَ أَذَاعَ أَمْرَهُ حَتَّى أَنَّ يَسُوعَ لَمْ يَقْدِرْ أَنْ
45 يَدْخُلَ ٱلْمَدِينَةَ ظَاهِرًا * فَلَجَأَ إِلَى ٱلْقَفْرِ وَٱجْتَمَعَ إِلَيْهِ ٱلنَّاسُ مِنْ كُلِّ مَوْضِعٍ *

Et protinùs exiit è synagoga, & ingressus est domum Simonis & Andreæ, secum habens *Jacobum & Johannem. Eratq;* 30 *socrus Simonis jactata febricitans, &* 31 *dixerunt ei de illa: Quare accessit & aprehendit manum ejus, erexitque illam, & reliquit eam febris tunc: & ministrabat eis. Cùm autem factum esset verò, obtulerunt ei omnes agros & dæmoniacos: Et civitas omnis convenerat ad januam. Et curavit multos ex* 34 *eis qui erant in misserrimo statu variarum infirmitatum: Item dæmonia multa ejecit: nec permittebat eis loqui, eò quòd agnoscerent ipsum.*

Sectio quarta.

Et summo manè craslino surrexit, exi- 35 *itque in desertum, & orabat illic. Si-* 36 *mon autem & qui cum illo erant, quærebant eum. Cúmque invenissent eum,* 37 *dixerunt ei, Omnes te quærunt. Ait il-* 38 *lis, Ducite nos in loca alia ex civitatibus proximis nobis, ut prædicemus ibi quoque, nam ad hoc veni: Cœpitque prædicare in synagogis eorum in tota Galilæa, & ejicere dæmonia. Venit autem* 40 *ad eum leprosus adorans eum, & deprecans eum, dicens: ô Domine, si vis; potes mundare me. Misertúsque est ejus,* 41 *& extendit manum suam, & tetigit eum, ac dixit ei, Jam volui, mundare. Et sanatus est ille leprosus illicò, &* 42 *mundatus est. Et interdixit ei protinùs,* 43 *Dicens; Ne significâris ulli, sed vade,* 44 *& ostende sacerdoti teipsum, & offer munus pro mundatione tua, sicut præcepit Moyses, in testimonium eorum. At* 45 *quum exisset, promulgavit rem ejus, adeò ut Jesus non posset introire civitatem palam: sed recepit se in desertum, & convenerunt ad eum homines ex omni loco.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ : ሐዋተ : ጴጥሮስ::=

29 ወወፂለ : እመኵራብ : ቦለ: ቤተ: ሰመዖን: ወመሰቤሁ: እንድርያስ: ወያዕቆብ:ወዮ
30 ሐንስ::= ወሐማቱ : ለስመዖን: ትፈፅኑ: ወነገርዎ:በእንቲኣሃ: ወቀርበ: ኀቤሃ: ወ
31 ለኀዝ:እደሃ: ወእንለለ:ወኀደጋ:ፈፀኝታ:ሶቤሃ:ወተንለለት: ወተልእከሙ::=

በእንተ : እለ : ተፈወሱ : እመብዙኅ : ደዌ::=

32 ወመሲዮ : ጊዜ : የዓርብ : ፀሐይ : ለመጽሉ : ኀቤሁ : ኵሉ : ድዉያን : ወእለሂ:
33 ለጋንንት::= ወተጋብኡ :ኀቤሁ : ኵሉ: ሃገር : ኅበ :ለኀቀጽ::= ወፈወሶሙ:
34 ለብዙኃን : ድዉያን : ወሕሙማን:: ወእዋፅለሙ : ለብዙኃን: ለጋንንት: ወሊያበ
35 ወሉሙ: ይኅብኡ : እስመ: ያእመርዎ: ኵሙ: ውእቱ: ክርስቶስ::= ወበጽባሕ:
36 ተንለለ: ወእቤለየ: ኀቂ: ወፂለ : ወሐረ: ሐቅለ: ወጸለየ: በዘይ::= ወይገኝዎ:
37 ኢመዖን : ወእለ:መስቤሁ::= ወረከብዎ: ወይቤልዎ:እንጋ:ኵሉ:የኀሠሡከ::=
38 ይቤሎሙ:ተንለኡ:ንሖር :ካልኣተኒ:ለህገረ:ኵሙ:በዝየኒ:ንስብክ: እስመ: እንብይኒ:
39 ዝንቱ: ተፈነውኩ: ወእሰብክ:በመኵራቦሙ:ወፂእኩ::= ወሖረ:ወሰበከ:በመኵ
ራቦሙ :በኵሉ : ገሊላ : ወያወፅእ : ለጋንንት::=

በእንተ : ዘለመጽ::=

40 ወመጽአ:ዘለመጽ:ኀቤሁ: ወእስተብረከ: ወእስተብቍዖ: ወይቤሎ: እግዚእ: እመሰ:
41 ፈቀድከ:ትክል:እንጽሑትየ::= ወመሐሮ:እግዚእ: ሊያሱስ: ወሰፍሐ: እዴሁ: ወ
42 ገሸሶ: ወይቤሎ: እፈቅድ:ንጸሕ::= ወብሂሎ: ኵሙ: ሐየወ: ለመጹ: ቍቤሃ::=
43 ወገሠጾ:ወፈነወ::= ወይቤሎ:ዑቅ:ሊትንግር :ወሊለመኑሂ:ወሖር: ወእፍትን:ርእ
44 ሰከ:ለካህን:ወእብእ:መባእከ:በእንተ:ዘነጸሕከ:በኵሙ: ለዘዘ: ውሱ: ኵሙ:ይኩን:ስ
45 መዐ:ሳዕሌሆሙ::= ወወፂለ: ለኀዝ: ይሰብክ: ወይነግር: ብዙኀ: እስከ:ያነክሩ:
ኵሉ : ሃገር : ወስእነ : በዊለ : ሃገር: ክሠተ : ላሳ : እፍአ : ገደመ : ይነብር : ወይመጽሉ : ኀቤሁ : እመኵሉሄ::=

De socru Petri.

Et egrediens è synagoga intravit domum Simonis, & cum eo Andreas, & Jacobus, & Johannes. Et socrus Simonis febricitabat: & dicunt ei de illa. Et accessit 30
ad eam, & prehendit manum ejus, & erexit eam; & reliquit eam febris ejus sta- 31
tim, & resurrexit, & ministravit iis.

De iis qui sanati sunt de multis morbis.

Et vespere facto, tempore occidentis solis, attulerunt ad eum omnes morbosos, & 32
dæmoniacos. Et coacta fuit ad eum tota civitas ad ostium. Et sanavit multos 33
morbosos, & malè patientes, & exire fecit multos dæmones, & non sinebat eos 34
loqui, quia sciebant quòd ille *erat* Christus. Et manè surrexit, & multâ nocte 35
exiit, & abiit *in* desertum, & oravit ibi. Et sequuti sunt eum Simon, & qui cum 36
illo *erant*. Et invenerunt eum, & dixerunt ei, Igitur omnes quærunt te. Dicit 37
iis, Surgite eamus *ad* alias civitates, ut illîc prædicemus: quia propter hoc missus 38
fui, & *ut* prædicem, in synagogis eorum exivi. Et ivit, & prædicavit in synago- 39
gis eorum in tota Galilæa: & exire fecit dæmones. *De Leproso.*

Et venit leprosus ad eum, & genuflexit, & oravit eum, & dicit ei; Domine, si vis 40
potes purgare me. Et misertus est ejus Dñs Jesus, & extendit manum suam, & te- 41
tigit eum, & dixit ei; Volo, mundare. Et dum loquens erat hoc modo, sanavit le- 42
pram ejus statim. Et comminatus est ei, & misit eum: Et dixit ei, Vide ne dicas 43
alicui; & abi, & accelerato te ad sacerdotem, & offer munus tuũ propterea quòd 44
purgatus es, sicut præcepit Moyses, ut fiat testimoniũ illis. Et egressus cœpit prædicare, & dicere multa, adèò ut miraretur tota civitas, & non potuit intrare in ci- 45
vitatem manifestè: sed foris in deserto manebat, & venerunt ad eum undique.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 كه آمد پيش مسيح † مردي * هفتم صحت دادن بمرد پيس

رنج پيسي داشت * ودرپاء او افتاد ازو درخواست كرد * وكفت اكر بخواهي توائي
مرا خوش كردن * عيسي بران مرد رحمت كرد * ودست خودرا سوي او كشاد * وبدو
42 43 كفت مي خواهم كه پاك شوي * همانديم پيسي ازو رفت وپاك شد * عيسي برو بانك
44 زد * وكفت * نبادا كه بكسي بكوئي * الا برو خويشتن را بكوهنان † بنماي *
وعوض پاك شدني تو قربان پيش كش * انچنانك موسي فرمود براي كواهي ايشان * آن مرد 45
چون بدر آمد باواز بلند منادي مي زد * وآن خبررا اشكارا كرد * چنانك عيسي نمي توانست
كه بشهر در ايد * بيرون مي بود در ولايات * واز هر جائي مردم پيش او مي آمدند *

VII Curatio hominis leprosi.

Et venit ad Christum vir qui morbũ 40
lepræ habuit, & pedibus ejus ad-
volutus ab eo petiit, & dixit; Si vis,
potes me sanare. Jesus ejus viri 41
misertus est, & manum suam ad eum
porrexit, & illi dixit; Volo ut
mundus sis. Eodem momento lepra ab 42
eo discessit, & mundatus est. Jesus 43
ei intentavit vocem, Et dixit; Vi- 44
de ne cui dicas: sed abi, teipsum
sacerdotibus ostende; & pro purga-
tione tui munus offer, quemadmo-
dum Moses jussit in testimonium il-
lis. Homo ille, quum egressus esset, 45
voce altâ prædicavit, & ejus rei
famam publicavit; ita ut Jesus cum
non posset in urbem intrare, extra
maneret in regionibus: & ex omni
loco homines ad eum veniebant.

Digitized by Google

CAP. II. β'.

Et iterum intravit *in* Capharnaum *per* dies: & auditum est quòd in *domum*
1 (α) Καὶ πάλιν εἰσῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ δι' ἡμερῶν· καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν
esset: Et *confestim coacti sunt* multi, ut non *amplius capere* neque *quæ* ad ja-
2 ἐστι. Καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύ-
nuam: & loquebatur eis verbum. Et *veniunt* ad eum, paralyticum fe-
3 ραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν, φέροντες
rentes, *sublatum* à quatuor. Et non *valentes appropinquare* ei *propter*
4 παραλυτικὸν αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. Καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ διὰ
turbam, *detexerunt* tectum ubi erat, & *perfodientes* submiserunt graba-
τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸ κράβ-
tum, in quo paralyticus jacebat. *Videns* autem Jesus fidem illorum,
5 βατον, ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν,
ait paralytico; Fili, dimittuntur tibi peccata tua. Erant autem
6 λέγει τῷ παραλυτικῷ, Τέκνον, ἀφίενταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Ἦσαν δέ
quidam *Scribarum* illic sedentes, & *ratiocinantes* in cordibus
τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι, καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις
suis; Quid hic sic loquitur *blasphemias*? Quis potest dimittere pecca-
7 αὐτῶν, Τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας; Τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτί-
ta, si *non unus* Deus? Et statim *agnoscens* Jesus spiritu suo,
8 ας, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός; Καὶ εὐθέως ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ,
quia sic *ratiocinantur in* semetipsis, *dixit* illis; Quid ista *ratiocinamini*
ὅτι (β) οὕτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί ταῦτα διαλογίζεσθε
in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere paralytico; Di-
ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, Ἀφί-
9 mittuntur tibi peccata: an dicere; Surge, & tolle tuum graba-
ενταί σοι αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, Ἔγειρε, καὶ (γ) ἆρόν σου τὸν κράβ-
tum, & deambula? Ut autem sciatis quia *auctoritatem* habet filius hominis
10 βατον, καὶ περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
dimittendi in terra peccata, (ait paralytico;) Tibi dico, Surge,
ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας, (λέγει τῷ παραλυτικῷ,) Σοὶ λέγω, Ἔγειραι,
11 & tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam. Et surrexit statim, &
καὶ ἆρον τὸν κράβαττόν σου, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ἠγέρθη εὐθέως, καὶ
12 *tollens* grabatum, *egressus est* coram omnibus: ita ut *obstupescere* omnes, & *glori-*
ἆρας τὸν κράβαττον, ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων· ὥστε ἐξίστασθαι πάντας, καὶ δοξά-
ficare Deum, dicentes; Quia nunquam sic vidimus. Et egressus est rursùs *secus*
ζειν τὸν Θεὸν, λέγοντας, Ὅτι οὐδέποτε οὕτως εἴδομεν. Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ
13 mare: & omnis turba veniebat ad eum, & docebat eos. Et
τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ
14 *prætergrediens* vidit Levi Alphæi, sedentem ad telonium: & ait
παράγων εἶδε Λευὶν τὸν τοῦ Ἁλφαίου, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον· καὶ λέγει
illi; Sequere me. Et surgens secutus est eum.
αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι· καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

CAP. II. β'.

Ε'

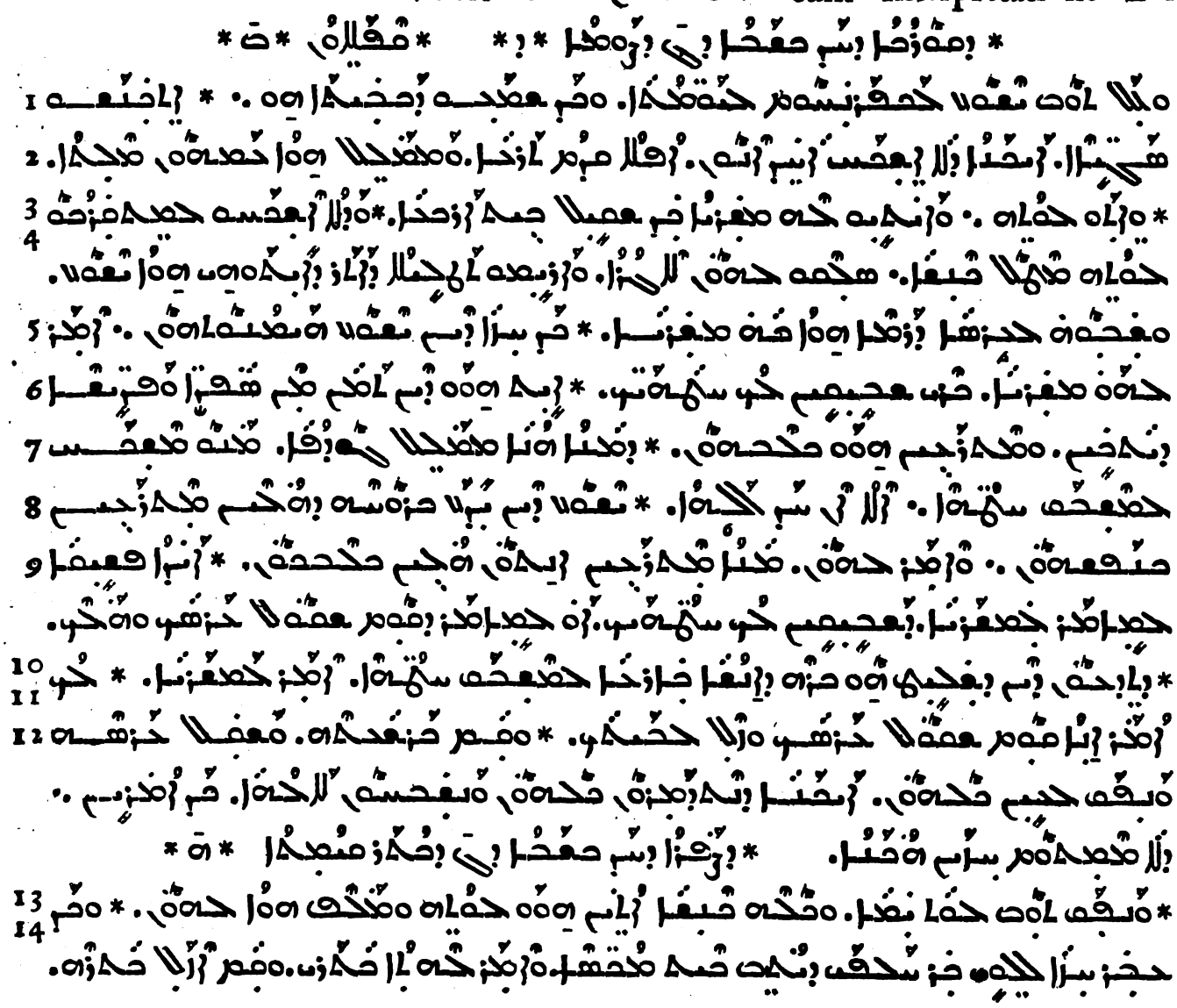
ς'

κα

β

MS. A. (α) Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν (β) ὅτως αὐτοὶ διαλογίζονται (γ) ἆρον τὸν κράβαττόν σου,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ad oblationem dominicæ tertiæ jejunii. 4.

CAP. II.

ET ingressus est rursum Jesus in Caphar- 1
naum ad dies. Et quum audîssent eum domi
esse, Congregati sunt quamplurimi, ita ut 2
non possent eos comprehendere ne vestibulum
quidem januæ, & loquebatur cum eis sermo-
nem. Et venerunt ad eum, & obtulerunt ei 3
paralyticum qui bajulabatur inter quatuor.
Quumque non possent ad eum accedere pro- 4
pter turbam, conscenderunt tectum, & abs-
tulerunt umbraculum loci in quo erat Jesus,
dimiserunt que grabbatum in quo jacebat pa-
ralyticus. Quum autem vidisset Jesus fidem 5
eorum, dixit illi paralytico; Fili mi, remit-
tuntur tibi peccata tua, Erant autem illic 6
ex Scribis & Pharisæis quidam sedentes: &
cogitabant in corde suo; Quid iste loqui- 7
tur blasphemiam? quis potest remittere pec-
cata, nisi unus Deus? Jesus autem cognovit 8
spiritu suo quòd talia cogitarent apud se: &
dixit eis, Quid ista cogitatis in corde vestro?
Utrùm facilius est dicere paralytico, Remit- 9
tuntur tibi peccata tua; an dicere, Surge,
tolle grabbatum tuum, & ambula? Ut au- 10
tem cognoscatis quia potis est Filius hominis
in terra remittere peccata, dixit paralytico;
Tibi dico, Surge, tolle grabbatum tuum, & 11
abi domum tuam. Et surrexit eo ipso mo- 12
mento, tulitque grabbatum suum, & exiit in
conspectu omnium, adeò ut mirarentur
omnes, & glorificarent Deum, dicentes;
Nunquam vidimus quicquam tale.

Matutinis dominicæ tertiæ post Surrectionem. 5.

Et exiit rursum ad mare: & omnes turbæ ve- 13
niebant ad eum, & docebat eos. Quumque 14
prætergressus esset, vidit Levi filium Hal-
phæi sedentem inter exactores: dixitque ei,
Veni post me: & surgens abiit post eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

هشتم خوش کردن مبتلاي که از بام فرود اويختند

VIII. Sanatio ægroti quem de tecto summiserunt.

CAP. II.

ITerum Jesus in Caphar-naum in- 1
travit, & dies aliquot illic erat: cùm
autem audirent eum in domo esse, 2
Multi illuc congregati sunt, usque
adeò ut domo non caperentur, ne qui-
dem præforibus: et Jesus illis ser-
monem locutus est. Et adduxerunt 3
quendam paralyticum, membra so-
lutum, manibus & pedibus mune-
re suo minimè fungentibus: quatuor
viri itaque illum deportabant. Et 4
cum non esset locus propter turbam
populi, quo illum ad Jesum perfer-
rent, tandem super tectum tulerunt;
& paralyticum lectulo impositum,
quatuor angulis lectuli totidem fu-
nibus annexis per fenestram ad Je-
sum demiserunt, in locum ubi ille
sedens erat. Cùm Jesus eum vide- 5
ret, dixit; Fili mi, peccata tua
condonata sunt. Scribæ & Phari-
sæi qui illic erant, in corde suo co-
gitabant: Quisnam hic est qui 7
blasphemat? nemo potest peccatum
condonare, nisi Deus solus. Jesus 8
intimum eorum cognovit, quid co-
gitarent, & illis dixit; In corde
vestro quid cogitatis? utrum facili- 9
us est, paralytico dicere; Lectulum
tuum tolle, & ad negotium tuum
abi; aut dicere, Peccatum tuum
remissum est?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. II.

1 ET iterùm intravit Capharnaum post dies, Et auditum est quòd in domo es-
2 set: & convenerunt multi, ita ut non caperet neque ad januam, & loquebatur
3 eis verbum. Et venerunt ad eum ferentes paralyticum, qui à quatuor portaba-
4 tur. Et cùm non possent offerre eum illi præ turbâ, nudaverunt tectum ubi erat:
5 & patefacientes submiserunt grabatum, in quo paralyticus jacebat. Cùm autem
vidisset Jesus fidem illorum, ait paralytico; Fili, dimittuntur tibi peccata tua.
6 Erant autem illic quidam de Scribis sedentes, & cogitantes in cordibus suis;
7 Quid hic sic loquitur? blasphemat. Quis potest dimittere peccata, nisi solus De-
us? Quo statim cognito Jesus spiritu suo, quia sic cogitarent intra se, dicit illis; 8
Quid ista cogitatis in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere paralytico; Di- 9
mittuntur tibi peccata, an dicere; Surge, tolle grabatum tuum, & ambula? Ut 10
autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, (ait
paralytico) Tibi dico; Surge, tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam. 11
Et statim surrexit ille: &, sublato grabato, abiit coram omnibus, ita ut mirarentur 12
omnes, & honorificarent Deum, dicentes; Quia nunquam sic vidimus. Et 13
egressus est rursùs ad mare: omnisque turba veniebat ad eum, & docebat eos. Et 14
cùm præteriret, vidit Levi Alphæi sedentem ad telonium, & ait illi; Sequere me.
Et surgens secutus est eum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلْفَصْلُ اَلْخَامِسُ *

Sectio quinta.

CAP. II.

1 ثُمَّ بَعْدَ اَيَّامٍ دَخَلَ كَفَرْنَاحُومَ اَيْضًا وَسُمِعَ اَنَّهُ فِي بَيْتٍ * وَلِلْوَقْتِ اِجْتَمَعَ اِلَيْهِ كَثِيرُونَ 1
2 حَتَّى لَمْ يَسَعْهُمُ اَلْبَيْتُ وَلَا قُدَّامَ اَلْبَابِ اَيْضًا وَكَانَ يُكَلِّمُهُمْ * فَجَاؤُا اِلَيْهِ بِوَاحِدٍ مُخَلَّعٍ يَحْمِلُهُ 2
3 اَرْبَعَةٌ * وَلَمَّا لَمْ يَقْدِرُوا اَنْ يَدْخُلُوا بِهِ اِلَيْهِ مِنْ اَجْلِ اَلْجَمْعِ صَعِدُوا عَلَى اَلسَّطْحِ * وَنَقَبُوا 3 4
سَقْفَ اَلْبَيْتِ اَلَّذِي كَانَ فِيهِ وَدَلَّوُا اَلسَّرِيرَ مَعَ اَلْمُخَلَّعِ اَلَّذِي كَانَ رَاقِدًا عَلَيْهِ * فَلَمَّا عَلِمَ 5
يَسُوعُ اِيمَانَهُمْ قَالَ لِذَلِكَ اَلْمُخَلَّعِ يَا بُنَيَّ مَغْفُورٌ لَكَ خَطَايَاكَ * وَكَانَ هُنَاكَ قَوْمٌ مِنَ اَلْكَتَبَةِ 6
جُلُوسًا وَفَكَّرُوا فِي قُلُوبِهِمْ * لِمَاذَا هٰذَا يُجَدِّفُ هٰكَذَا * مَنْ يَقْدِرُ اَنْ يَغْفِرَ اَلْخَطَايَا اِلَّا اَللّٰهُ 7
اَلْوَاحِدُ * فَعَلِمَ يَسُوعُ بِرُوحِهِ فِكْرَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ لِمَ تُفَكِّرُونَ بِهٰذَا فِي قُلُوبِكُمْ * اَيُّمَا اَيْسَرُ اَنْ 8 9
يُقَالَ لِلْمُخَلَّعِ مَغْفُورٌ لَكَ خَطَايَاكَ اَوْ اَنْ اَقُولَ قُمْ وَاحْمِلْ سَرِيرَكَ وَاذْهَبْ * لِتَعْلَمُوا اَنَّ لِاِبْنِ 10
اَلْاِنْسَانِ سُلْطَانًا عَلَى اَلْاَرْضِ اَنْ يَغْفِرَ اَلْخَطَايَا * ثُمَّ قَالَ لِذَلِكَ اَلْمُخَلَّعِ * لَكَ اَقُولُ قُمْ فَاحْمِلْ 11
سَرِيرَكَ وَاذْهَبْ اِلَى بَيْتِكَ * فَقَامَ لِلْوَقْتِ وَحَمَلَ سَرِيرَهُ وَخَرَجَ قُدَّامَ جَمِيعِهِمْ * فَبُهِتُوا جَمِيعُهُمْ 12
وَمَجَّدُوا اَللّٰهَ قَائِلِينَ مَا رَاَيْنَا قَطُّ مِثْلَ هٰذَا *

* اَلْفَصْلُ اَلسَّادِسُ *

Sectio sexta.

13 ثُمَّ خَرَجَ اِلَى شَاطِئِ اَلْبَحْرِ وَاجْتَمَعَ اِلَيْهِ جَمْعٌ كَثِيرٌ وَعَلَّمَهُمْ * وَبَيْنَمَا هُوَ مُجْتَازٌ رَاَى لَاوِيَ 13
14 بْنَ حَلْفَا جَالِسًا عَلَى اَلْمَعْشَرِ فَقَالَ لَهُ اِتْبَعْنِي فَقَامَ وَتَبِعَهُ *

Tum post dies aliquot ingressus est 1
Capharnahum denuò: & auditum est 2
eum esse in domo quadam. Statimque
convenerunt ad eum permulti, ita ut non
caperet eos domus, ne quidè ante januam
etiã. Et alloquebatur eos. Obtulerunt au- 3
tem ei quendam paralyticum, quem por-
tabant quatuor. At quum non potuissent 4
illum introducere ad eum præ turba,
ascenderunt in tecta, & perforaverunt
laqueare domûs in qua erat, & submi-
serunt lectum cum paralytico, super quo
jacebat. Cùmque cognovisset Jesus fi- 5
dem illorum, dixit ill. paralytico; O Fi-
li mi, dimissa tibi sunt peccata tua. E- 6
rant autem ibi nonnulli ex Scribis se-
dentes, qui cogitaverunt in cordibus su-
is; Quorsum iste blasphemat hoc pa- 7
cto? Quis potest dimittere peccata, nisi
Deus solus? Scivit autem Jesus in spi- 8
ritu suo cogitationem eorum, & dixit
eis; Quare cogitatis hoc in cordibus
vestris? Utrùm facilius est dicere para- 9
lytico; Dimissa tibi sunt peccata tua:
an dicere, Surge, & tolle grabbatum
tuum, & abi? Ut sciatis esse filio homi- 10
nis potestatem super terram dimittendi
peccata, tunc ait illi paralytico, Tibi di- 11
co; Surge, tolle grabbatum tuum, & va-
de in domum tuam. Et surrexit illicò, 12
tulitque grabbatum suum, & exiit co-
ram omnibus. Et obstupuerunt omnes,
atque glorificaverunt Deum, dicentes;
Non vidimus unquam tale quid.

Sectio sexta.

Deindè egressus est ad litus maris, & 13
convenit ad eum turba magna, & docu-
it eos. Et dum ipse præteriret, vidit Le- 14
vi filium Halphæi sedentem ad exactio-
nem decimarum: & dixit ei, Sequere
me: & surrexit, ac secutus est eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 ወበዊዶ፡ ካዕበ፡ ሃገረ፡ ቅፍርናሖም፡ ጐንደየ፡ ወጽአ፡ ቤት፡ ወሶበ፡ ሰምዑ፡ ከመ፡ ሀ
2 ሎ፡=፡ ወተጋብኡ፡ ብዙኃን፡ እስከ፡ ሊያገምሮሙ፡ ወሊ፡ ኀበ፡ ሩኅት፡ ወይነግሮ
ሙ፡ ቃሎ፡ ለእለ፡ መጽሉ፡ ኀቤሁ፡፡=፡

በእንተ፡ መፀውዕ፡፡=፡

3 ወአምጽሉ፡ ድውየ፡ መፀውዖ፡ ወይጸውሮ፡ በዓራት፡ ለርባዕቱ፡ እደው፡=፡ ወእ
4 እኒ፡ ለብለቶ፡ ኃበ፡ ሃሎ፡እስሙ፡ ጽፈቅ፡ ሰብእ፡ኀበ፡ ሃሎ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ወነሠቱ፡
5 በሐፈ፡ወለውፈድዎ፡ምስለ፡ዓራቱ፡ዘደቤሁ፡ ይሰክብ፡ ወእቱ፡ መፀውዕ፡=፡ ወርእ
ዮ፡ለግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ሃይማኖቶሙ፡ ወይቤሎ፡ ለውእቱ፡ መፀውዕ፡ ወልድየ፡ ተኃድግ፡
6 ለከ፡ ኃጢአትከ፡፡=፡ ወሃለው፡ጸሐፍት፡ይነብሩ፡ ወሐለዩ፡በልቦሙ፡=፡ ወይቤሉ፡
7 መንትኑ፡ዝ፡ዘከመዝ፡ ይነብብ፡ፀርፈተ፡ ወመኑ፡ይክል፡ ኀደገ፡ ኃጢአት፡ ዘእንበለ፡
8 ሐዱ፡እግዚአብሔር፡፡=፡ ወለአምሮሙ፡ እግዚኤ፡ ሊየሱስ፡ በመንፈሱ፡ ከመ፡ከመ
9 ዝ፡ይሐልዩ፡ ወይቤሎሙ፡ ለመንት፡ ከመዝ፡ ትሐልዩ፡ በልብክሙ፡=፡ መንት፡ይቀል
ል፡እሙ፡ብሂሎቱ፡ለዝ፡መፀውዕ፡ተኃድግ፡ለከ፡ኃጢአትከ፡፡ ለመብሂሎቱ፡ ለድውይ፡
10 ተንሥእ፡ ወንሣእ፡ ዓራተከ፡ ወሖር፡ በለግር ከ፡፡=፡ ከመ፡ ታእምረ፡ከመ፡ ብሂሕ ፡
ሎቱ፡ ለወልደ፡ ለጊለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ከመ፡ ይሥልጥ፡ ኃጢአተ፡በደቡ፡መድር ፡ ወኀ
11 ዕበ ፡ይቤሎ ፡ ለውእቱ ፡ ድውይ፡=፡ ለከ ፡ እብለከ ፡ ተንሥእ ፡ ወንሣእ ፡ ዓረ
12 ትከ ፡ወእቱ ፡ቤተከ፡=፡ ወተንሥአ ፡ ሶቤሃ ፡ ወነሥአ ፡ ዓራቶ ፡ ወወፀአ ፡ በቅድ
መ ፡ኵሉ ፡ ወደነገፀ ፡ ኵሎሙ ፡ ወለእሙቱም ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወይብሉ ፡ ግሙ
13 ሬ ፡ ሊር ሊነ፡ዘከመዝ፡፡=፡ ወእመዝ ፡ ሖረ ፡ ካዕበ ፡ መንገለ ፡ ባሕር ፡ ወሖረ ፡
ኀቤሁ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ ወይጼህሮሙ፡፡=፡

በእንተ ፡ ሌዊ ፡ መጸብሐዊ፡፡=፡

14 ወኀሊፎ ፡ እመሀየ ፡ ርእየ ፡ ላቤዊ ፡ ወልደ ፡ እልፊዮስ ፡ እንዘ ፡ ይነብር ፡ ኃበ ፡ መጽ
ባሕ ፡ ወይቤሉ ፡ ትልወኒ ፡ ወተንሥአ ፡ ወተለወ፡፡=፡

CAP. II.

ET intrans iterum civitatem Capernaum moram fecit in domo, & statim 1
audierunt quòd adfuerat: Et coacti sunt multi, usque adeò ut non caperent 2
eos ne ad januam. Et loquebatur verbum suum venientibus ad eum.

De paralytico.

Et adduxerunt infirmum Paralyticum, & portârunt eum in lecto quatuor homi- 3
nes. Et non potuerunt inducere eum ubi erat, quia multitudo *erat* hominum, 4
ubi erat Dominus Jesus, & perfregerunt tectum, & submiserunt eum cum lecto
suo super quo jacebat ille paralyticus. Et vidit Dominus Jesus fidem eorum, & 5
dixit illi paralytico; Fili mi, remittuntur tibi peccata tua. Et fuerunt scribæ se- 6
dentes, & cogitârunt in cordibus suis, Et dixerunt; Quare ille talem loquitur 7
blasphemiam? & quis potest remittere peccata nisi unus Deus? Et cognovit Do- 8
minus Jesus in spiritu suo quòd hujusmodi cogitabant: & dixit iis, Quare talia
cogitatis in corde vestro? Quid facilius est, utrùm dicere huic paralytico; Re- 9
mittuntur tibi peccata tua? vel dicere infirmo, Surge, & accipe lectum tuum, &
abi in pedibus tuis? Ut notum faceret, quòd permissum est illi filio hominis ut 10
remittat peccata super terram, & iterum dixit illi infirmo; Tibi dico, Surge, & 11
accipe lectum tuum, & ito domum tuam. Et surrexit statim, & accepit 12
lectum suum; & egressus est coram omnibus: & mirati sunt omnes; & honori-
ficârunt Deum, & dixerunt; Nunquam vidimus talia. Et tunc egressus est iterum 13
ad mare, & venerunt ad eum omnes populi; & docebat eos.

De Levi publicano.

Et egrediens illinc vidit Levi filium Alphæi sedentem ad telonium, & dixit 14
illi; Sequere me: & surrexit, & sequutus est eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * تا بدانيد كه فرزند ادمي برزمين حكم دارد * كه كناه مردم راعفو كند * بدان شل كفت
11 * ترا مي كويم برخيز تخت خود بر كير وبخانهٔ خود برو * همانديم ان شل برابر همه
12 خلق برخاست وتختهٔ خود بر كرفت * وبخانه رفت انچنانك همه خلق درتعجب ماندند *
وخدايرا ستايش دادند * ومي كفتند كه از روزكار قديم ما اين چنين نديده ايم

نهم كزيدن مسيح ليوي بن حلفا را كه متي خوانده مي شود

13 * چون بار ديكر عيسي بكنار دريا رفت * وهمه جماعت پيش او مي آمدند * ايشانرا
14 تعليم مي داد * [وچون كذشت] ليوي بن حلفا را ديد درميان سود خوران وضامنان
نشسته * بدو كفت دردنبال من بيا برخاست ودر پي مسيح رفت

ut sciatis, quòd Filius hominis in 10
terra potestatem habet, ut peccata
hominum remittat: paralytico illi
dixit; Tibi dico, Surge, lectum 11
tuum tolle, & in domum tuam abi.
Continuò paralyticus ille coram 12
omni populo surrexit, & lectulum su-
um sustulit, & domum abiit: adeò
ut universus populus in admiratione
manerent, ac Deo laudem tribuerent
& dicerent; A tempore quidem an-
tiquo nos tale quid non vidimus.

IX. Eligit Christus Levi filium Alphæi, qui Matthæus vocatur.

Cùm iterum Jesus ad littus maris 13
proficisceretur, ac tota turba ad illùm
accederet, illos docuit. Et cùm præ- 14
teriret, Levi filium Alphæi vidit
inter publicanos & mancipes sedentem: ipsi dixit, Post me veni. Surrexit & Christum secutus est.

Digitized by Google

Et factum est *in accumbere ipsum* in domo illius, & multi publicani & pecca-
15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ (ℵ) ἁμαρ- xβ β
tores simul discumbebant Jesu, & discipulis ejus: erant enim multi, & sequebantur
τωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ, καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἠκολούθησαν
cum. Et Scribæ & Pharisæi videntes *eum edentem* cum publicanis
16 αὐτῷ. Καὶ οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἰδόντες (ε) ἀὐτὸν ἐσθίοντα μετὰ τῶν τελωνῶν
& peccatoribus, dicebant discipulis ejus; *Quid, quòd* cum publicanis & peccatoribus
καὶ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν xγ β
manducat & bibit? Et *audiens* Jesus, ait illis; Non *usum* habent va-
17 ἐσθίει καὶ πίνει; Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύ-
lentes medico, sed malè *habentes*. Non veni vocare justos, sed peccato-
οντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ (ζ) ἁμαρτω-
res *ad pœnitentiam*. Et erant discipuli Joannis, & *illi Pharisæorum*
18 λοὺς εἰς μετάνοιαν. Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, (η) καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων
jejunantes: & veniunt, & dicunt illi; Quarè discipuli Joannis,
νηστεύοντες· καὶ ἔρχονται, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διατί οἱ μαθηταὶ (θ) Ἰωάννου,
& *illi* Pharisæorum jejunant, *at tibi* discipuli non jejunant?
καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσι;
Et ait illis Jesus; Num possunt filii *thalami, in quo* sponsus
19 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος
cum illis est, jejunare? *Quamdiu tempus* cum *ipsis* habent sponsum, non
μετ' αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν; ὅσον χρόνον μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον, οὐ
possunt jejunare. Venient autem dies, cùm auferetur ab eis
δύνανται νηστεύειν. Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ 20
sponsus, & tunc jejunabunt in illis diebus. Et nemo *addi-*
νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν (ι) ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Καὶ οὐδεὶς ἐπί- 21
mentum panni *impolitii* assuit *in* vestimento veteri: *si verò non*, aufert
βλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιῤῥάπτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· εἰ δὲ μὴ, (κ) αἴρει τὸ
supplementum *ipsum* novum *veteris*, & *pejor* scissura fit. Et ne-
πλήρωμα ἀπ' αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. Καὶ οὐ- 22
mo *injicit* vinum novum in utres veteres: *si verò non*, *dirumpit* vinum novum
δεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μὴ, ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος
utres, & vinum *effunditur*, & utres *pereunt*: sed vinum novum in
τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς
utres novos *injiciendum*. Et factum est *prætervadere eum in* Sabba-
καὶ ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον. Καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς Σάββα- 23
tis per sata, & cœperunt discipuli ejus *iter facere vellentes*
σι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς
spicas. Et Pharisæi dicebant ei; Ecce quid faciunt in Sabba-
στάχυας. Καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, Ἴδε τί (λ) ποιοῦσιν ἐν τοῖς Σάββα- 24
tis, quod non licet? Et *ipse* ait illis; Nunquam legistis quid fece-
σιν, ὃ οὐκ ἔξεστι; Καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποί- 25
rit David, quando *usum* habuit, & esurlit ipse, & qui cum eo?
ησε Δαυὶδ, ὅτε χρείαν ἔσχε, καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;

MS. A. (ℵ) ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο (ε) αὐτῷ μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίοντα, ἔλεγον (ζ) ἁμαρτωλούς. Καὶ ἦσαν (η) καὶ οἱ Φαρισαῖοι (θ) Ἰωάννου νηστεύουσιν, (ι) ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιῤῥάπτει (κ) αἴρει ἀπ' αὐτοῦ τὸ πλήρωμα τὸ (λ) ποιοῦσιν, ὃ οὐκ ἔξεστιν τοῖς Σάββασιν; Καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ܘܗܘܐ ܒܡܟܬܒ ܗܘ ܒܒܝܬܗ ܕܠܘܐ ܒܗܕ ܒܝܬܐ ܗܘ ܒܗ ܟܕ ܣܡܝܟ ܒܝܬ

Versio VULGATA LATINA.

15 Et factum est, cùm accumberet in domo illius, multi publicani & peccatores simul discumbebant cum Jesu, & discipulis ejus: erant enim multi, qui & sequeban-
16 tur eum. Et Scribæ & Pharisæi videntes quia manducaret cum publicanis & peccatoribus, dicebant discipulis ejus; Quarè cum publicanis & peccatoribus
17 manducat & bibit Magister vester? Hoc audito Jesus ait illis; Non necesse habent sani medico, sed qui malè habent: non enim veni vocare justos, sed
18 peccatores. Et erant discipuli Joannis & Pharisæi jejunantes: & veniunt, & dicunt illi; Quarè discipuli Joannis & Pharisæorum jejunant, tui autem di-
19 scipuli non jejunant? Et ait illis Jesus; Numquid possunt filii nuptiarum, quamdiù sponsus cum illis est, jejunare? Quanto tempore habent secum sponsum, non possunt jejunare. Venient autem dies cùm auferetur ab eis sponsus: 20
& tunc jejunabunt in illis diebus. Nemo assumentum panni rudis assuit vesti- 21
mento veteri: alioquin aufert supplementum novum à veteri, & major scissura fit. Et nemo mittit vinum novum in utres veteres: alioquin dirumpet vinum 22
utres, & vinum effundetur, & utres peribunt: sed vinum novum in utres novos mitti debet. Et factum est iterùm cùm Dominus sabbatis ambularet per sata, & 23
discipuli ejus cœperunt progredi, & vellere spicas. Pharisæi autem dicebant 24
ei; Ecce, quid faciunt sabbatis quod non licet? Et ait illis; Numquid le- 25
gistis quid fecerit David, quando necessitatem habuit, & esuriit ipse, & qui cum eo erant?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * وبما هو متكي في بيت لاوي وكان كثيرون من العشارين والخطاة متكيين مع يسوع
ولاميذه * وكان كثير قد تبعوه * 16 كتبه وفريسيون فراوه ياكل مع الخطاة والعشارين *
17 فقالوا لتلاميذه ما بال معلمكم ياكل ويشرب مع العشارين والخطاة * فسمع يسوع ذلك
فقال لهم لا يحتاج الاصحاء الي الاطباء لكن المعذبون بالامراض * لم اات لادعوا الابرار
الي الخطاة الي التوبة * الفصل السابع *
18 * وكان تلاميذ يوحنا والفريسيين يصومون * فجاوا وقالوا له ما بال تلاميذ يوحنا والفريسيين
يصومون وتلاميذك لا يصومون * 19 فاجابهم يسوع قايلا هل يستطيع بنو العرس ان يصوموا
ما دام العروس معهم * بل ستاتي ايام اذا ارتفع العروس من تحتهم يصومون * 20
21 انسان ثوبا باليا بخرقة جديدة الا شحط الجديد الباقي فيخرقه * ولا يصب خمر حديثة في
22 زقاق قديمة الا تخرق الزقاق وينصب الخمر * بل يصب الخمر الحديثة في زقاق جدد *
الفصل الثامن *
23 * وكان بينما هو ماشي في يوم السبت بين الزروع بداء تلاميذه وهم ماشون يقرطون سنبلا
24 ويا كلون * فقال له الفريسيون انظر كيف يفعلون في يوم السبت ما لا يحل * فقال لهم
25 اما قراتم قط ما صنع داود حيث جاع واحتاج ومن معه *

15 *Et dum ipse accumberet in domo Levi,* 15
essentque multi ex publicanis & pecca-
toribus accumbentes cum Jesu & di-
scipulis ejus: multique secuti fuis-
sent eum. Tum Scribæ tum Pharisæi 16
viderunt illum comedentem cum pecca-
toribus & publicanis, dixerunt que
discipulis ejus; Quâ mente magister
vester manducat & bibit cum exacto-
ribus decimarum, & peccatoribus? Au- 17
divit autem Jesus hoc, & dixit eis;
Non egent sani medicis, sed vexati in-
firmitatibus. Non veni vocare justos,
sed peccatores ad pœnitentiam.

Sectio septima.

Discipuli autem Johannis & Pharisæ- 18
orum jejunabant: & venerunt ac di-
xerunt ei, Quare discipuli Johannis
& Pharisæorum jejunant, discipuli ve-
rò tui non jejunant? Respondit eis Je- 19
sus, dicens; Num possunt filii nuptia-
rum jejunare quandiu sponsus adest cum
eis? Sed venient dies, cùm au- 20
feretur sponsus, tunc jejunabunt. Quem- 21
admodum non resarcit quis vestimentum
attritum assumento novo, alioquin at-
trahet recens attritum, & lacerabit il-
lud. Neque infunditur vinum novum in 22
utres veteres: alioquin dirumpentur
utres, & effundetur vinum: verùm infunditur vinum novum in utres
novos.

Sectio octava.

Accidit autem ut dum ipse ambularet in 23
die sabbathi inter semina, cœpissent di-
scipuli ejus iter facientes defricare spi-
cas, & comedere. Quare dixerunt ei 24
Pharisæi, Vide quomodo faciant in die
sabbathi quod non licet. Ait illis, Nón- 25
ne legistis unquam quid fecerit David,
quando esuriit & fuit necessitate com-
pulsus, quique cum eo erant?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወእመጣ፡መሶሐ፡በቤቱ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ወብዙኃን፡ ኃጥኣን፡ ወመጸብሐን፡ ረፈቁ፡
መስሌሁ፡ ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ ወለርደሊሁ፡ ወብዙኃን፡ እሙንቱ ፡ ወተለውዎ፡ጸሐፍ
16 ት ፡ ወፈሪሳዊያን፡፡=፡ ወርእዮሙ፡ ከመ፡ ይበልዕ ፡ መሰለ ፡ ኃጥኣን፡ወመጸብሐን ፡
ይቤልዎሙ ፡ ለእርደሊሁ ፡ ለመንት ፡ ሊቅክሙ ፡ ይበልዕ ፡ መስለ ፡ ኃጥኣን ፡ ወመ
17 ጸብሐን ፡ ወይሰቲ፡፡=፡ ወሰሚዖ ፡ እግዚእ ፡ ሊየሱስ ፡ ይቤሎሙ ፡ ሕሙማን ፡ ይ
ፈቅድዎ ፡ ለጳቆቤ ፡ ሠራይ ፡ ወእኮ ፡ ጥዑያን ፡ ኃጥኣን ፡ መጽእኩ ፡ እጸውዕ ፡ ወ
18 ላኮ ፡ ጸድቃን፡፡=፡ ወለርደሊሁሰ ፡ ለዮሐንሰ ፡ ወለሐዊ ፡ ፈረስዊያን ፡ ይጽውኑ ፡
ይጸውሙ ፡ ወሖሩ ፡ ወይቤልዎ ፡ በእሮ ፡ ለርደሊሁ ፡ ለዮሐንስ፡ ወለርደሊሆሙ ፡
19 ለፈረሰዊያን ፡ ይጸውሙ ፡ ወለርደሊህስ ፡ ሊይጸውሙ፡፡=፡ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ፡
ሊየሱስ፡ ወይክሉኑ ፡ ደቂቁ ፡ ለመርዓዊ ፡ ጸዊመ፡ ለመጠነ ፡ ሃሎ፡መርዓዊ ፡ መስሌሆ
20 ሙ፡፡=፡ ወበሕቱ፡ ይበጽሕ፡መዋዕል፡ለሙ፡ይነሥአሙ፡ ለመርዓዊ፡ እሙኔሆሙ፡ ወ
21 ይእተ፡ ለሚረ፡ ይጸውሙ፡፡=፡ ወለልቦ፡ ዘይጠቅብ፡ ግመደ፡ደርገሐ፡ወስተ፡ ለሠጠ
22 ተ፡ ልብስ፡ ብሉይ፡ ወእጣእኮ ፡ ያነጥፅ፡ ጥቅበቶ ፡ ወያዐቢያ ፡ ለሠጠቱ፡፡=፡ ወ
ለልቦ ፡ ዘይወደ ፡ ወይነ፡ሐዲሰ ፡ወስተ፡ዝቅ ፡ብሉይ፡ እስመ፡ ያነቅዖ፡ ወይነ ፡ሐዲሰ፡
ለዝቅ ፡ ብሉይ ፡ ወወይኑሂ፡ ይትኀሠው ፡ ወዝቁሂ ፡ ይትሐጐል ፡ ወለወይንስ ፡ ሐዲስ፡
23 ወስተ ፡ ዝቅ፡ ሐዲስ ፡ ይወድይው፡፡=፡ ወእመዝ፡ ወፈረ፡ እግዚእ ፡ ሊየሱስ ፡ በሰ
ንበተ፡እንተ፡ ገሪወህ ፡ ወለርደሊሁ፡ኒ ፡ ጦሰቤሁ ፡ ወለጎዙ ፡ ይሎሐው፡ ሠዊተ፡ ወይ
24 ጸሑ ፡ ሎቱ ፡ ፍኖተ፡፡=፡ ወይቤልዎ፡ፈረሰዊያን ፡ ርሊ ፡ ዘይገብሩ ፡ ለርደሊህ ፡
25 ዘሊይከውን ፡ በሰንበት፡፡=፡ ወይቤሎሙ ፡ ግሁራኑ ፡ ሊያንበብክሙ ፡ ዘገብረ ፡
ደዊት ፡ እመ ፡ ርኀበ ፡ ወእቱኒ ፡ ወለሀሊ ፡ መስሌሁ፡፡=፡

Et quum pransus esset in domo ejus Dominus Jesus, multi etiam peccato- 15
res, & publicani accumbebant cum illo (qui *pertinebant* ad Dominum Jesum;)
& cum discipulis ejus, & multi erant, & sequuti sunt eum scribæ, & 16
Pharisæi. Et videntes quòd edebat cum peccatoribus & publicanis, di-
xerunt discipulis ejus, Quare magister vester edit cum peccatoribus & pu-
blicanis, & bibit. Et audiens Dominus Jesus dixit iis, Malè affecti in- 17
digent medico, & non sani: peccatores veni vocare, & non justos. Et 18
discipuli Johannis & Pharisæorum jejunabant: & venerunt & dixerunt
ei; Quare discipuli Johannis, & discipuli Pharisæorum jejunant, & di-
scipuli tui non jejunant? Et dixit iis Dominus Jesus, Possúntne filii sponsi je- 19
junare, quamdiu est sponsus cum illis. Sed veniet tempus quum auferent spon- 20
sum ab illis: & illo die jejunabunt. Et nemo est qui insuit segmentum novum 21
in scissura vestimenti veteris, ne auferat ei insumentum ejus, & ampliet scissuram
ejus. Et nemo est qui injicit vinum novum in utrem veterem quia dirumpit vi- 22
num novum utrem veterem; & vinum effunditur, & uter perit, sed vinum no-
vum in utrem novum injiciunt. Et prætereins erat Dominus Jesus in sabbatho 23
per sata, & discipuli ejus cum illo: & cœperunt vellere spicas, & præparare ei
viam. Et dixerunt ei Pharisæi; Ecce, quid faciunt discipuli tui quod non li- 24
cet in Sabbatho? Et dixit iis Nunquámne legistis quid fecerit David, quando 25
esuriit, ipse & qui cum eo *erant*?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * وزودتر دريده شود * وكسي مي نورا در خيكهاء پوسيده نهد * تا مي ريخته نشود
وخيكها كم كردد * ليكن مي نو را درخيكهاء نو نهند دوازدهم اعتراض
23 معتزلان براي خوشه كندم * عيسي با شاكردان † بروز شنبه در ميان
كشتزار مي كرديدند * شاكردان او خوشه كندم را مي چيدند * وپاك
24 مي كردند * معتزلان بدو كفتند ببين كه شاكردان تو در روز شنبه كار
25 نا شايست مي كنند * * عيسي بديشان جواب داد وكفت * نه از قديم
خوانديد * كه داود وقتي كه بي نوا وكرسنه شد چه كرد * وايشان نيز كه با
وي بودند *

& citiùs laceretur. Nec quisquam 22
vinum novum utribus corruptis in-
dit, ne vinum effundatur, & utres
pereant: sed vinum novum utribus
novis indunt.

XII. Objectio Pharisæorum de spicis tritici.

Cumque *Jesus ac discipuli in die* 23
sabbathi inter segetes ambularent;
discipuli ejus spicas tritici carpe-
bant & purgabant. Pharisæi dice- 24
bant ei; Vide quomodo discipuli tui
in die sabbathi opus non licitum
agunt. Jesus illis responsum dedit, & 25
dixit; Nónne jamdudum legistis de
Davide, quo tempore inediam ac je-
junium pateretur, quid fecit, ac illi
etiam qui cum eo erant?

Digitized by Google

Quomodò introivit in domum Dei ſub Abiathar principe Sacerdotum, & panes
26 Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τ̀ οἶκον τ̃ Θεῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ τ̃ ἀρχιερέως, κ̀ τοὺς ἄρτους propoſitionis manducavit, quos non licet manducare ſi non Sacerdotibus, & dedit τ̃ς προθέσεως ἔφαγε, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι, κ̀ ἔδωκε
ὅ ἦν cum eo exiſtentibus? Et dicebat eis; Sabbatum propter hominem κς
27 κ̀ τοῖς Οὖσιν αὐτῷ ἦσι; Καὶ ἔλεγε αὐτοῖς, Τὸ Σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον β
factum eſt, non homo propter Sabbatum. Itaque dominus eſt filius homi-
28 ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπ̀ διὰ τὸ Σάββατον. Ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τ̃ ἀνθρώ-
nis & Sabbati.
που κ̀ τ̃ Σαββάτου.

CAP. III. γ'.

Et introivit iterum in ſynagogam, & erat ibi homo aresa-
1 Καὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν Συναγωγὴν, (α) κ̀ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπ̀ ξηραμ- Ζ'
Eam habens manum. Et obſervabant eum, ſi Sabbatis curaret
2 μένην ἔχων τὴν χεῖρα. Καὶ (β) παρετήρουν αὐτὸν, εἰ τοῖς Σάββασι θεραπεύσει
eum: ut accuſarent illum. Et ait homini aresa&am
3 αὐτὸν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτ̃. Καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην
habenti manum; Surge in medium. Et dicit eis; Licet
4 ἔχοντι τὴν χεῖρα, Ἔγειραι εἰς τὸ μέσον. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἔξεστι (γ) τοῖς
Sabbatis benefacere, an malefacere? animam ſervare, an perdere? Illi verò
Σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δ
tacebant. Et circumſpiciens eos cum ira, contriſtatus ſuper callo
5 ἐσιώπων. Καὶ περιβλεψάμ̀ αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμ̀ ἐπὶ τ̃ πωρώσει

cordis eorum, dicit homini; Extende manum tuam: & extendit, & re-
τ̃ καρδίας αὐτ̃, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τ̀ χεῖρα σου· κ̀ ἐξέτεινε, κ̀ (δ) ἀπο-
κς stituta eſt manus illius ſana ut altera. Et exeuntes Phariſæi, ſtatim
δ κατέστη ἡ χεὶρ αὐτ̃ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι, εὐθέως
cum Herodianis conſilium faciebant adversùs eum, ut eum perde-
μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν Συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτ̃, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσω-
rent. Et Jeſus ſeceſſit cum diſcipulis ſuis ad ma-
σι. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτ̃ πρὸς τὴν θάλασ- 7
re: & multa turba à Galilæa, ſecuta eſt eum, & à
κζ σαν· κ̀ πολὺ πλῆθ̀ ἀπὸ τ̃ Γαλιλαίας, (ε) ἠκολούθησαν αὐτῷ, κ̀ ἀπὸ τ̃ς
α Judæa, Et ab Hieroſolymis, & ab Idumæa, & trans Jor-
Ἰουδαίας, Καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, κ̀ ἀπὸ τ̃ς Ἰδουμαίας, κ̀ πέραν τ̃ Ἰορ- 8
danem: & qui circa Tyrum & Sidonem, multitudo magna, audientes quæ faciebat,
δάνου· κ̀ οἱ περὶ Τύρον κ̀ Σιδῶνα, πλῆθ̀ πολὺ, ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει,
venerunt ad eum. Et dixit diſcipulis ſuis, ut navicula adſisteret ſibi,
ἦλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτ̃, ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ, 9
propter turbam, ut ne cõprimerent eum. Multos enim ſanaverat, ita ut irruere ei,
διὰ τ̀ ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. Πολλοὺς γὰ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, 10
ut illum tangerent, quotquot habebãt flagella. Et ſpiritus immundi cùm il-
κθ ἵνα αὐτ̃ ἅψωνται, (ζ) ὅσοι εἶχον μάστιγας. Καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα ὅταν αὐ- 11
lum ſpectabant, accidebant ei, & clamabant, dicentes; Quòd tu es filius Dei.
τὸν ἐθεώρουν, (η) προσέπιπτεν αὐτῷ, κ̀ ἔκραζε, λέγοντα, Ὅτι Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τ̃ Θεῦ. 12
Et multa comminabatur eis, ut ne illum manifeſtum facerent.
Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς, ἵνα μὴ (θ) αὐτὸν φανερὸν ποιήσωσι.

MS. A. (α) κ̀ ὁπ̃ ἦν (β) ἐθεραπεύσει (γ) ὁ τοῖς (δ) ἀποκαλεσάμ̀ ἡ χεὶρ αὐτ̃. Καὶ ἐξελθόντες (ε) ἠκολούθησαν (ζ) κ̀ ὅσοι (η) προσέπιπτον αὐτῷ, κ̀ ἔκραζον (θ) φανερὸν αὐτὸν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ... Quomodo ingreſſus ſit ædem Dei, quum
Abiathar eſſet ſummus ſacerdos, & panem
menſæ Domini comederit, quem non licet
comedere niſi ſacerdotibus; & dederit iis
etiam qui ſecum erant? Et ſubdit eis, Sab-
27 ... bathum propter hominem creatum eſſe, non
hominem propter ſabbathum. Dominus eſt
28 ... ergò & ſabbathi quoque Filius hominis.

CAP. III.

1 ... Et ingreſſus eſt iterum Jeſus in Synago-
gam: eratque illîc vir quidam, cujus erat
2 ... arida manus. Obſervabant autem eum ut ſi
3 ... ſanaret illum ſabbatho, deferrent eum. Et
ait illi viro, cujus erat arida manus; Surge
4 ... in medium. Dixit autem iis quoque, Licet
Sabbatho facere benè, vel malè? animam
ſervare, an perdere? ipſi verò tacebant.
5 ... Et intuitus eſt eos cum indignatione, ægrè
ferens propter duritiem cordis eorum: dixit-
que illi homini, Extende manum tuam: &
extendit; & reſtituta eſt manus ejus. Et e-
6 ... greſſi ſunt Phariſæi eo ipſo momento cum
domeſticis Herodis, & conſilium inierunt
adverſùs eum, ut perderent eum. Jeſus ve-
7 ... rò cum diſcipulis ſuis profectus eſt ad mare,
& plebs multa à Galilæa ſequuta eſt eum, &
8 ... à Judæa: Et ab Jeruſalem, & ab Edom, &
à *regione quæ eſt* trans Jordanem, & à Tyro
& à Sidone cœtus multi, qui audierant
9 ... quæcunque faciebat, venerunt ad eum. Et
ait diſcipulis ſuis, ut admoverent ad ſe na-
viculam propter turbas, ne ipſum opprime-
10 ... rent. Multos enim ſanabat, adeò ut irrue-
rent in eum quatenus ipſum tangerent. Il-
11 ... líque qui habebant plagas ſpirituum immun-
dorum, quum viderent eum, procidebant, &
12 ... clamabant, dicentes; Tu es filius Dei. Et
vehementer increpabat eos, ne ipſum reve-
larent.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*چگونه در خانهٔ خدا رفتند * در جاء ابي‌مالخ بزرك امامان * وان خوان خدارا خوردند * 26
واجب نمي شود * كه ان نانرا كسي بخورد بغير امامان * * وبديشان گفت شنبه ازبراي 27
ادميان آفريده شد * نه ادمي براي شنبه * *وخداوند شنبه فرزند ادمي است 28

سيزدهم خوش كردن مسيح دست خشك را *عيسي ديگر بار ميان انجمن 1
در آمد * ومردي بود انجا كه يك دست او خشك بود * * واورا نگه مي داشتند * تا روز 2
شنبه عيسي † را بيازمايند * وملامت كنند * *عيسي اتفاق ايشانرا دانسته بود * اشارت 3
بدان دست خشك كرد وگفت برخيز * دگر بار بجماعت گفت * در روز شنبه واجبست كه 4
نيكي كنند يا بدي * جانرا زنده كنند * يا كم كنند * ايشان خاموش شدند وهيچ نمي گفتند 5
* بخشم سوي ايشان نگه كرد * واز سختيء دل ايشان دلتنك شد * وبدان مرد گفت دست
خودرا دراز كن * دراز كرد ودرست شد * همانديم معتزلان از انجا بدر آمدند * وبا كسان 6
هيروديس مشورت كردند * كه چگونه اورا هلاك كنند

Quomodo ingreſſi ſint in domum Dei ſub Abimelech maximo ſacerdo- 26
tum, et panem menſæ Dei comede-
rint, cum licitum non eſſet ut illum
panem quiſquam comederet præter
ſacerdotes. Et illis dixit; Sabba- 27
thum propter homines creatum eſt,
non homines propter Sabbathum.
Et dominus ſabbathi filius homi- 28
nis eſt.

XIII. Sanat Chriſtus manum aridam.

CAP. III.

Jeſus rurſus in medium ſynagogæ 1
ingreſſus eſt: & homo ibi erat cui
una manus arida fuit. Et illum ob- 2
ſervabant, ut die ſabbatho Jeſum
tentarent & accuſarent. Jeſus con- 3
ſpiratione illorum intellectâ, ſignum
illi manum aridam habenti fecit,
& dixit, Aſſurge. Iterùm turbæ di- 4
xit; Die ſabbathi oportétne bonum
facere an malum? animam vivifi-
care an perdere? Ipſi autem ſilentes
erant, nec quidquam dixerunt. Cum 5
iracundia illos aſpexit, & à duritie
cordis eorum dolore affectus eſt,
& homini illi dixit, Manum tuam
extende: extendit, & ſanata eſt.
Eodem inſtanti Phariſæi illinc egreſ- 6
ſi ſunt & cum quibuſdam Herodis
aſſeclis conſilium inierunt, quomodo
illum perderent.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

6 Quomodò introivit in domum Dei sub Abiathar principe sacerdotum, & panes propositionis manducavit, quos non licebat manducare, nisi sacerdotibus, & dedit
27 eis qui cum eo erant? Et dicebat eis; Sabbatum propter hominem factum est, &
28 non homo propter Sabbatum. Itaque Dominus est filius hominis, etiam Sabbati.

CAP. III.

1 Et introivit iterùm in synagogam: & erat ibi homo habens manum aridam.
2 Et observabant eum, si sabbatis curaret, ut accusarent illum. Et ait homini ha-
4 benti manum aridam; Surge in medium. Et dicit eis; Licet sabbatis benè face-
5 re, an malé? animam salvam facere, an perdere? At illi tacebant. Et circumspiciens eos cum ira, contristatus super cæcitate cordis eorum, dicit homini; Exten-
6 de manum tuam. Et extendit, & restituta est manus illi. Exeuntes autem Pharisæi, statim cum Herodianis consilium faciebant adversùs eum, quomodò eum perderent. Jesus autem cum discipulis suis secessit ad mare: & multa turba à Galilæa & Judæa secuta est eum, Et ab Jerosolymis, & ab Idumæa, & trans Jordanem: & qui circa Tyrum & Sidonem, multitudo magna, audientes quæ faciebat, venerunt ad eum. Et dixit discipulis suis ut navicula sibi deserviret propter turbam, ne comprimerent eum. Multos enim sanabat, ita ut irruerent in eum ut illum tangerent quotquot habebant plagas. Et spiritus immundi, cùm illum videbant, procidebant ei: & clamabant, dicentes; Tu es Filius Dei. Et vehementer comminabatur eis ne manifestarent illum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 * كَيْفَ دَخَلَ بَيْتَ ٱللَّهِ إِذْ كَانَ أَبِيَاثَارُ عَظِيمَ ٱلْكَهَنَةِ فَأَكَلَ خُبْزَ ٱلتَّقْدِمَةِ ٱلَّذِي لَا يَحِلُّ
27 أَكْلُهُ إِلَّا لِلْكَهَنَةِ فَقَطْ * وَأَعْطَى ٱلَّذِينَ كَانُوا مَعَهُ * ثُمَّ قَالَ لَهُمُ ٱلسَّبْتُ مِنْ أَجْلِ ٱلْإِنْسَانِ
28 كَانَ لَا ٱلْإِنْسَانُ لِأَجْلِ ٱلسَّبْتِ * فَإِذَنِ ٱبْنُ ٱلْإِنْسَانِ هُوَ رَبُّ ٱلسَّبْتِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ *

1 * وَدَخَلَ أَيْضًا مَجْمَعَهُمْ وَكَانَ هُنَاكَ رَجُلٌ يَدُهُ يَابِسَةٌ * فَجَعَلُوا يَرْصُدُونَهُ هَلْ يُبْرِئُهُ فِي يَوْمِ ٱلسَّبْتِ
2 3 لِيَقْرَءُوهُ * فَقَالَ لِلرَّجُلِ ٱلْيَابِسِ ٱلْيَدِ قُمْ فِي ٱلْوَسَطِ * وَقَالَ لَهُمْ أَيَجُوزُ فِي ٱلسَّبْتِ فِعْلُ ٱلصَّلَاحِ أَمِ
4 ٱلشَّرِّ * أَنَفْسٌ تُخَلِّصُ أَمْ تُهْلِكُ * فَلَمْ يُجِيبُوهُ * فَنَظَرَ إِلَيْهِمْ مُغْضِبًا حَزِينًا لِغَمَا قُلُوبِهِمْ * ثُمَّ قَالَ
5 لِلرَّجُلِ ٱمْدُدْ يَدَكَ فَمَدَّهَا فَٱسْتَوَتْ يَدُهُ * فَخَرَجَ ٱلْفَرِيسِيُّونَ لِلْوَقْتِ مَعَ أَصْحَابِ ٱلْهِيرُودِسِيِّينَ
6 مُدَاوِمِينَ فِي أَنْ يُهْلِكُوهُ * * ٱلْفَصْلُ ٱلْعَاشِرُ * * فَأَمَّا يَسُوعُ وَتَلَامِيذُهُ

7 فَٱنْطَلَقَ إِلَى ٱلْبَحْرِ وَتَبِعَهُ جَمْعٌ كَثِيرٌ مِنَ ٱلْجَلِيلِ * وَمِنَ ٱلْيَهُودِيَّةِ * وَمِنْ يَرُوسَلِيمَ * وَمِنْ أَدُومَ *
8 وَمِنْ عَبْرِ ٱلْأُرْدُنِ * وَجَمْعٌ كَثِيرٌ مِنْ صُورٍ وَصَيْدَا لَمَّا سَمِعُوا بِمَا صَنَعَ أَقْبَلُوا إِلَيْهِ * فَأَمَرَ تَلَامِيذَهُ
9 أَنْ يُقَدِّمُوا إِلَيْهِ سَفِينَةً مِنْ أَجْلِ ٱلْجُمُوعِ لِئَلَّا يَرْحَمُوهُ * فَإِنَّهُ كَانَ قَدْ أَبْرَأَ كَثِيرِينَ كَانُوا يَرْدَحِمُونَ
10 عَلَيْهِ حَتَّى يَلْمِسُوهُ * وَكَذَلِكَ ٱلَّذِينَ كَانَتْ بِهِمْ أَمْرَاضٌ * وَأَرْوَاحٌ نَجِسَةٌ كَانُوا إِذَا رَأَوْهُ
11 سَقَطُوا قُدَّامَهُ قَائِلِينَ * أَنْتَ هُوَ ٱبْنُ ٱللَّهِ * وَكَانَ يَنْتَهِرُهُمْ كَثِيرًا لِئَلَّا يُظْهِرُوا فِعْلَهُ *
12

Quomodo introierit in domum Dei, cùm 26
esset Abiathar summus sacerdotum, & manducavit panem propositionis, cujus non licebat comestio, nisi sacerdotibus tantùm, dederitque iis qui secum erant? 27
Deinde dixit eis, Sabbathum propter hominem factum est, non homo propter sabbathum. Igitur Filius hominis est Dominus sabbathi. 28

Sectio nona.

CAP. III.

Et introivit iterum synagogam eorum: Et erat ibi homo cujus manus erat arida. Et cœperunt observare illum, an curaret eum in die sabbathi, ut accusarent eum. Ait ergò homini arido manu, 3
Sta in medio. Tum dixit illis, Licetne 4
in sabbatho operatio boni, an mali? animam salvam fieri, an perdi? Et non respondebant ei. Inspexitque eos iratus, 5
tristis de cæcitate cordium eorum: deinde dixit homini, Extende manum tuam. Et extendit eam, & restituta est manus ejus. Et exierunt Pharisæi statim cum 6
Herodianis, consilium capientes de perdendo illo.

Sectio decima.

At Jesus cum discipulis suis secessit ad 7
mare: & secuta est eum turba magna à Galilæa, & à Judæa, Et ab Jerosolymis, 8
& ab Idumæa, & à trans Jordanem: & cœtus magnus à Tyro, & Sidone, quum audivissent quod fecerat, venerunt ad eum. Et præcepit discipulis 9
suis ut admoverent ad eum navim aliquam propter turbas, ne comprimerent eum. Quia enim curaverat multos, irruebant in eum, ita ut caderent, quatenus tangerent eum. Similiter ii quibus 10
inerant morbi, & spiritus immundi, quando videbant eum, cadebant ante 11
eum, dicentes; Tu es filius Dei. Et increpabat eos multùm, ne manifestarent opus ejus. 12

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ዘከመ : ቦአ : ቤተ : እግዚአብሔር : በአብያታር : ሊቀ : ካህናት : ወበልዐ : ሖብ
ስተ : መሠዋዕት : ዘሊይካውኖ : ለበሊዕ : ዘእንበለ : ለካህናት : ለፍሕቲቶሙ :
27 ወወህቦሙ : ለአለ : ምስለሁ :=: ወይቤሉሙ : ሰንበት : በእንተ : ሰብእ : ተፈ
28 ጥረት : ወለኮ : ሰብእ : በእንተ : ሰንበት :=: ወእግዚኣ : ወእቱ : ወልደ : እጓ
ለ : እመ : ሕያው : ለሰንበት ::=:

በእንተ : ዘየብሰት : እዴሁ ::=:

1 ር ወቦአ : ካዕበ : ምኵራቦ : ወሀሎ : ሀየ : ብእሲ : ዘየብሰት : እዴሁ ::=: ወይትዓቀቡዎ :
2 ለእመ : ይፈውሰ : በሰንበት : ከመ : ያስትዋደይዎ ::=: ወይቤሎ : ለወእቱ : ብእሲ : ዘዕፀ
3 ው-ስት : እዴሁ : ተንሥእ : ወቁመ : ማእከለ ::=: ወይቤሉ-ሙ : ይከውንሁ : በሰንበትሰ :
4 ገቢረ : ሠናይ : ለው : ገቢረ : እኩይ : ለሕይወ : ነፍሰ : ወሚመ : ቀቲል : ወለርመ-ሙ ::=:
5 ወነጸሮሙ : እንዘ : ይትሜዓዕ : ወይተክዝ : በእንተ : ዑረተ : ልቦሙ : ወይቤሎ : ለ
6 ው-እቱ : ብእሲ : ስፋሕ : እዴከ : ወሰፍሐ : እዴሁ : ወሐይወት ::=: ወወፂኦሙ :
7 ፈሪሳዊያን : ምስለ : ሰብእ : ሄሮድስ : ተማክሩ : ከመ : ይቅትልዎ ::=: ወተግ
ሕሠ : እግዚእ : ሊየሱስ : ምስለ : አርደሊሁ : መንገለ : ባሕር : ወተለውዎ : ብ
8 ዙኃን : ፍቁ : እመገቢሳ : ወእመይሁደ ::=: ወእመሊየሩሰሌም : ወእመሊደሚ
ያስ : ወእማዕደተ : ዮር ደኖስ : ወእመጢሮስ : ወእመሲደና : ወብዙኃን : ፍቁ : መ
9 ጽሉ : ኀቤሁ : ሰሚዖሙ : ኵሎ : ዘገብረ ::=: ወይቤሎሙ : ለአርደሊሁ : ያዕ
10 ንሱ : ሎቱ : ሐመረ : ከመ : ሊይትጋፍዕዎ : ሰብእ ::=: እስመ : ለብዙኃን : ላ
11 ሕየሙ : ወያስተበቍዕዎ : ከመ : ይግስስዎ : ኵሎሙ : ሕሙማን ::=: ወእለ
ሂ : እኁዛን : እጋንንት : ርኩሳን : እመከመ : ርእይዎ : ይሰግዱ : ሎቱ : ወይጸር
12 ኁ : ወይብሉ : ለእተ : ወእቱ : ወልደ : እግዚአብሔር ::=: ወብዙኃ : ይግሠጾ
ሙ : ከመ : ገሃደ : ሊይረስይዎ ::=:

Quando introivit domum Dei sub Abiathar principe sacerdotum, & manducavit panem sacrificii, quem non licet manducare, nisi sacerdotibus solis, & dedit iis qui cum eo *erant*. Et dicebat iis, Sabbathum propter hominem creatum 27
fuit, & non homo propter sabbathum. Et Dominus est, filius hominis, 28
sabbathi.

CAP. III.

De eo cui arida manus.

Et intravit iterum synagogam, & fuit ibi homo cujus manus arida fuit. 1
Et observabant eum si curaret in sabbathis, ut accusarent illum. Et dixit ifti 2
homini cujus manus clauda erat; Surge, & sta *in* medio. Et dicit iis, Licétne in 3
sabbathis facere bonum, vel facere malum; servare animam, aut occidere? & ta- 4
cuerunt. Et prospiciens eos, indignatus & contristatus fuit propter cæcitatem 5
cordis eorum: & dixit ifti homini, Extende manum tuam, & extendit manum
ejus: & sana fuit. Et exeuntes Pharisæi cum hominibus Herodis, consilium 6
inierunt ut occiderent eum. Et secessit Dominus Jesus cum discipulis suis ad 7
mare, & sequuti sunt eum quam plurimi è Galilæa & à Judæa. Et ab Hie- 8
rosolymis, & ab Idumæa, & ab ulteriori Jordanis, & à Tyro, & à Sidone,
& quam plurimi venerunt ad eum audientes omnia quæ fecisset. Et dixit 9
discipulis suis, ut astare illi facerent navim, ut non comprimerent eum popu-
li. Quia multos sanaverat, & orabant eum ut tangerent eum omnes *inter eos* 10
graviter afflicti. Et prehensi dæmonibus immundis, quando videbant eum ado- 11
rabant eum, & clamabant, & dicebant; Tu es filius Dei. Et multùm commi- 12
nabatur iis ut manifestum non facerent eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهار دهم انجا كه رنجوران وديوانكان بسيار را شفا داد

7 * عيسي با شاگردان خود * بكنار دريا رفت * وخلق بسيار از جليل با وي
8 كرويدند * واز يهودا * واز اورشليم * واز ادوم * وازان سوي اردن * وازصور * واز صيدا *
9 هرجه عيسي كرده بود * شنيدند وپيش او آمدند * * بشاگردان خود كفت * تا كشتي
10 پيش اويارند * كه انبوهي جماعت اورا نخوانيد * براي انك بسيارانرا شفا مي داد * كه
11 خودرا برو مي انداختند * سبب آنك بوي برسند * * وديوانكان * ومصروعان * از جانهاء
بليد زخمها داشتند * وقتي كه اورا مي ديدند * مي افتادند * وبانك مي زدند * ومي كفتند *
12 توي فرزند خدا * وبر بسياران بانك زد تا اورا آشكارا نكنند

XIV. Ubi ægrotis ac dæmoniacis plurimis sanitatem reddidit.

Jesus autem cum discipulis suis ad 7
littus maris profectus est: & populus multus è Galilæo in eum crediderunt, & ex Judæa, Et ex Hiero- 8
solyma & ex Idumæa, & ab altera parte Jordanis, & ex Tyro, & ex Sidone: quæcunque Jesus fecerat audiverant, & ad illum venerunt. Et discipulis suis dixit, ut navigi- 9
um ad eum admoverent, ne conferta turba illum opprimeret. Ed 1
quòd plurimis sanitatem restituerat, qui se in illum conjecerant, ejus tangendi gratiâ. Et dæmoniaci, & 11
epileptici, à spiritibus impuris plagas habentes, quo tempore viderent cum, procidebant, & vociferantes dixerunt; Tu es Filius Dei. Et 12
multis interminatus est, ne illum manifestum facerent.

Digitized by Google

Et ascendit in montem, & advocat quos voluit ipse: & venerunt
13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτὸς· καὶ ἀπῆλθον
ad eum. Et fecit duodecim, ut essent cum illo: & ut mitteret e-
14 πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐποίησε δώδεκα, ἵνα ὦσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐ-
os prædicare: Et habere auctoritatem curare infirmitates, & ejicere
15 τοὺς κηρύσσειν· Καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν
dæmonia. Et imposuit Simoni nomen Petrum: Et Jacobum
16 τὰ δαιμόνια. Καὶ ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι ὄνομα Πέτρον· Καὶ Ἰάκωβον
17 Zebedæi, & Joannem fratrem Jacobi: (& imposuit
τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν (ι) ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου· (καὶ ἐπέθηκεν
eis nomina Boanerges, quod est, Filii tonitrui:) Et Andream, &
18 αὐτοῖς ὀνόματα (κ) Βοανηργές, ὅ ἐστιν, Υἱοὶ βροντῆς·) Καὶ Ἀνδρέαν, καὶ
Philippum, & Bartholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum Al-
Φίλιππον, καὶ Βαρθολομαῖον, καὶ Ματθαῖον, καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλ-
phæi, & Thaddæum, & Simonem Cananitem: Et Judam Iscariotem,
19 φαίου, καὶ Θαδδαῖον, καὶ Σίμωνα τὸν Καναίτην· Καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην,
qui & tradidit illum. Et veniunt ad domum: & convenit iterum tur-
20 ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν. Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν (λ) ὄ-
ba, ita ut non posse ipsos neque panem manducare. Et audientes qui
21 χλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς (μ) μήτε ἄρτον φαγεῖν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ
ad ipsum, exierunt prehendere eum: dicebant enim; Quòd extra se esset. Et Scri-
22 παρ' αὐτοῦ, ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γάρ, Ὅτι ἐξέστη. Καὶ οἱ Γραμ-
bæ qui ab Hierosolymis descendentes, dicebant, Quoniam Beelzebul habet, &, Quia
ματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες, ἔλεγον, Ὅτι Βεελζεβοὺλ ἔχει, καὶ, Ὅτι
in principe dæmoniorum ejicit dæmonia. Et adve-
λγ ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Καὶ προσκαλεσάμε-
β nens eos, in parabolis dicebat illis; Quomodò potest Satanas Sata-
νος αὐτοὺς, ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς, Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατα-
nam ejicere? Et si regnum in seipsum dividatur, non potest stare
νᾶν ἐκβάλλειν; Καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται στα-
regnum illud. Et si domus super semetipsam dispertiatur, non potest sta-
θῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη. Καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται στα-
re domus illa. Et si Satanas consurrexerit in semetipsum, & dispertie-
θῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη. Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν, καὶ μεμέρι-
tur, non potest stare, sed finem habet. Non potest aliquis
σται, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει. (ν) Οὐ δύναται οὐδεὶς τὰ
vasa fortis, ingressus in domum ejus, diripere, si non prius
σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον
fortem alliget: & tunc domum ejus diripiet. Amen dico
λδ τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ· καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ (ξ) διαρπάσει. Ἀμὴν λέγω
β vobis; Quoniam omnia dimittentur peccata filiis hominum, &
ὑμῖν, Ὅτι πάντα (ο) ἀφεθήσεται τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, καὶ
blasphemiæ quascunque blasphemaverint. Qui autem blasphemaverit in Spiri-
βλασφημίαι ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν. Ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ Πνεῦ-
tum sanctum, non habet remissionem in æternum, sed obnoxius est æterni
μα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, (π) ἀλλ' ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου
judicii. Quoniam dicebant; Spiritum immundum habet.
κρίσεως. Ὅτι ἔλεγον, Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

MS.A. (ι) ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰακώβου· (κ) Βοανηργὲς, (λ) ὁ ὄχλος, (μ) μηδὲ (ν) Οὐδεὶς δύναται τὰ (ξ) διαρπάσῃ. (ο) ἀφεθήσονται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα, καὶ αἱ βλασφημίαι (π) ἀγὰ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Dominicâ sextâ post Pentecosten. 7.

13 Et conscendit montem, & advocavit quos voluit: ad eumque venerunt. Et
14 delegit duodecim qui secum essent, & quos mitteret
15 ut prædicarent, Haberentque potestatem curandi morbos, & ejiciendi dæmonia. Et
16 nominavit Simoni nomen Cephæ. Et Jaco-
17 bo filio Zebedæi & Johanni fratri Jacobi, impositis eis nomen Benai-regheſe, quod est,
18 Filii tonitrui. Et Andream, & Philippum, & Bartholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum filium Halphæi, & Thaddæum, & Simonem Zelotem, Et Judam Is-
19 carioten, qui ipsum prodidit. Venerunt-
20 que in domum. Et congregatæ sunt turbæ iterum, adeò ut ne possent quidem panem edere. Et audierunt consanguinei ejus, &
21 exierunt ut prehenderent eum: dicebant enim eum extra mentem suam exiisse. Scri-
22 bæ autem illi qui ab Ierusalem descenderant, dicebant; Beelzebub in eo est, ac per principem dæmoniorum ejicit dæmonia. Et ad-
23 vocavit eos Jesus, & in parábolis dixit eis; Quomodo potest satanas satanam ejicere? Nam si regnum contra sese divisum fuerit,
24 non poterit stare regnum illud. Et si domus
25 contra se divisa fuerit, non poterit domus illa subsistere. Et si satanas insurgit in se-
26 ipsum, & divisus est, non potest stare; sed finis ejus adest. Nemo potest ingredi ædes
27 strenui, & diripere vasa illius, nisi priùs strenuum illum vinxerit, & tunc ædes ejus diripiet. Amen dico vobis, Omnia quidem
28 peccata & blasphemiæ, quibus blasphemaverint homines, remittentur eis. At quis-
29 quis blasphemaverit in Spiritum sanctitatis, non habebit remissionem in æternum, sed reus est judicii æterni. Propterea quòd dice-
30 bant spiritum immundum in eo esse.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

XV. Mandata Jesu discipulis data, & nomina ipsorum.

13 *Et illinc Christus montẽ conscendit,* پانزدهم فرمان دادن عیسي بشاگردان ونام ایشان * واز انجا مسیح بالاء کوه
14 *& quoscunque voluit ad se vocavit, & venerunt ad eum. E quorum nu-* رفت * وان کسانرا که مي خواست پیش خود خواند *[وپیش او آمدند] * ازمیان ان جمع
15 *mero duodecim homines elegit, qui eum comitarentur, & eos mitteret* دوازده کس را برگزید * که ملازم وي باشند * وایشانرا بفرستد * که درعالم مژده دهند *
16 *ut in mundo Evangelium prædica-* * ومسلط باشند * که رنجورانرا شفا دهند ودیوانرا بدر کنند * * وشمعون را صفا نام
15 *rent. Et poteſtate præditi essent æ-*
16 *grotos sanandi, ac dæmonia ejicien-*
17 *di. Et Simeoni Cephæ nomen indi-* کرد یعني سنك * * یعقوب پسر زبدي * ویوحنا برادر یعقوب * نام ایشانرا بني رعش نهاد *
18 *dit, quod significat petram.* Reliqui که فرزندان رعما بودند * واندراوس * وفیلیبوس * وبرتلمي ومتي * وتوما * ویعقوب پسر
19 *erant Jacobus filius Zebedæi, & Johannes frater Jacobi, ipsis no-* حلفا * وتدي * وشمعون قاناني * ویهوداي سخریوطا انك اورا سپارد شانزدهم جهودان
20 *men Beni Reg'sch impoſuit, quòd fi-* کفتند که ببعلزبوب سرور دیوان دیوانرا بدر مي آورد * واز انجا عیسي باز بخانه آمد *
21 *lii tonitrui essent. Et Andreas, &* * وجماعت بسیار گرد شدند * چنانك نان نمي یافتند که بخورند * * دوستانش شنیدند وبدر
22 *Philippus, & Bartholomæus, et Mat-* آمدند تا اورا بگیرند * سبب انك گفته بودند * که این ازعقل خود بدر آمد * * ونویسندگان
23 *thæus, & Thomas, & Jacobus fi-* وکساني که از اورشلیم بزیر آمده بودند * گفتند بعلزبوب در وست * بقوت سرور دیوان دیوانرا بدر
24 *lius Alphæi, & Thaddæus, & Si-* مي کند * * عیسي ایشانرا خواند * ومثلها با ایشان گفت * چگونه تواند ابلیس ابلیس را بیرون کردن *
25 *meon Cananæus. Et Judas Iscari-*
26 *otes, qui illum tradidit.*

XVI. Judæi dixerunt, Per Beelzebub principem dæmoniorum dæmonia ejicit.

20 *Et illinc Jesus domum reversus est.* 21 *Et turbæ multæ congregatæ sunt, ut ne panem quidem reperirent ut comederent. Et amici ejus audientes* 22 *egressi sunt ut eum prehenderent: eò quòd dixerunt, Hic quidem ex intellectu suo excessit. Scribæ autem, & quidam qui ab Hierosolyma descenderant, dicebant; Beelzebub in eo est, virtute principis dæmoniorum dæmonia ejicit. Tunc Jesus illos* 23 *vocavit & in parabolis illis dixit; Quomodo potest Diabolus Diabolum ejicere?*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

13 Et ascendens in montem vocavit ad se quos voluit ipse: & venerunt ad eum.
14 Et fecit ut essent duodecim cum illo: & ut mitteret eos prædicare. Et dedit
15 illis potestatem curandi infirmitates, & ejiciendi dæmonia. Et imposuit Simoni
16 nomen Petrus: Et Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem Jacobi, & imposuit eis
17 nomina Boanerges, quod est, Filii tonitrui: Et Andream, & Philippum, & Bar-
18 tholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum Alphæi, & Thaddæum, & Si-
19 monem Chananæum, Et Judam Iscariotem, qui & tradidit illum. Et veniunt
20 ad domum: & convenit iterùm turba, ita ut non possent neque panem manducare.
21 Et cùm audissent sui, exierunt tenere eum: dicebant enim; Quoniam in furorem
22 versus est. Et Scribæ, qui ab Jerosolymis descenderant, dicebant; Quoniam Beelzebub habet, &, Quia in principe dæmoniorum ejicit dæmonia. Et
23 convocatis eis, in parabolis dicebat illis; Quomodò potest Satanas Satanam ejicere?
24 Et si regnum in se dividatur, non potest regnum illud stare. Et si domus
25 super semetipsam dispertiatur, non potest domus illa stare. Et si Satanas consur-
26 rexerit in semetipsum, dispertitus est, & non poterit stare, sed finem habet. Ne-
27 mo potest vasa fortis ingressus in domum diripere, nisi priùs fortem alliget, & tunc domum ejus diripiet. Amen dico vobis; Quoniam omnia dimittentur filiis
28 hominum peccata, & blasphemiæ quibus blasphemaverint: Qui autem blasphema-
29 verit in Spiritum sanctum, non habebit remissionem in æternum, sed reus erit æterni delicti. Quoniam dicebant; Spiritum immundum habet.
30

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * الفصل الحادي عسر * ثم صعد الجبل ودعا الذين احبهم فاتوا اليه *
14 * وانتخب اثني عسر وسماهم رسلا ليكونوا معه * ولكي يرسلهم ليكرزوا *
15 واعطاهم سلطانا
16 على شفاء المرضى واخراج الشياطين * وسمي سمعان الصخرا *
17 ويعقوب بن زبدي ويوحنا
18 اخاه سماهما بوانرجس الذي هو ابناء الرعد * واندراوس * وفيلبس * وبرثلومي * ومي * وتوما *
19 ويعقوب بن حلفاء * وتداء * وسمعان القاناني * ويهودا الاسخريوطي الذي اسلمه * ودخل الي
20 بيت فاجمع ايضا جمع حتي لم يقدروا على اكل الخبز * وسمع اصحابه فخرجوا ليمسكوه فاتلين
21 انه ساهي القلب * فاما الكتبة الذين اتوا من يروسليم فقالوا ان باعل زبول معه *
22 وبرئيس الشياطين يخرج الشياطين * فدعاهم وقال لهم بامثال كيف يقدر شيطان ان يخرج
23 شيطانا * وكل مملكة تنقسم لا تثبت تلك المملكة * واذا اختلف اهل البيت لا يثبت ذلك
24 البيت * وان كان الشيطان قد قام نفسه وانقسم فلن يقدر ان يثبت لكن تلك تكون
25 له انقضاء * لا يقدر احد يدخل بيت القوي وينهب متاعه الا ان يربط القوي اولا وحينيذ
26 ينهب بيته *
27 * الفصل الثاني عسر * امين اقول لكم ان كل سي يغفر
28 لبني البشر من الخطايا والتجديف الذي يجدفونه * والمجدفون على روح القدس لا يغفر لهم
29 الي الابد بل يحل بهم العقاب الدايم * لانهم يقولون ان معه روحا نجسا *
30

Sectio undecima.

Deindè conscendit montem, & advocavit quos dilexit: & venerunt ad eum. 13
Elegitque duodecim, & vocavit eos 14
Apostolos: ut essent cum eo, & ut mitteret eos ad prædicandum. Et dedit eis 15
potestatem curandi infirmos, & ejiciendi dæmonia: Et nominavit Simonem 16
Petram: Et Jacobum filium Zebedæi, 17
& Johannem fratrem ejus, appellavit Boanerges, hoc est, Filios tonitrui. Et 18
Andream, & Philippum, & Bartholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum filium Halphæi, et Thaddæum, 19
& Simonem Cananæum, Et Judam Iscariotem qui tradidit ipsum. Et intravit in domum quandam; & convenit iterùm turba, ita ut non possent manducare panem. Et audierunt sui, 20 21
egressique sunt ut tenerent ipsum, dicentes eum in deliquium cordis incidisse. 22
At scribæ qui venerant ab Ierosolymis, dixerunt; Sanè Beel-zebul est cum eo: & per principem dæmoniorum ejicit dæmonia. Et vocavit eos, dixitque in parabolis; Quomodò potest dæmonium ejicere dæmonium? Quandoquidem 23 24
omne regnum quod dividitur, non erit stabile illud regnum? Et quando discordant habitatores domûs, non erit stabilis illa domus? Quare si Satanas adversatur sibi ipsi, & dissidet, profectò non 25 26
poterit subsistere: sed id erit illi in exterminium. Non potest quis intrare domum fortis, & diripere supellectilem ejus, nisi vinciat fortem priùs: ac tum diripiet domum ejus. 27

Sectio duodecima.

Amen dico vobis, Quòd quælibet res dimittetur filiis hominis quoad peccata, 28
& blasphemiam quam blasphemaverint: Blasphemantibus verò in Spiritum sanctum, non remittetur eis in æternum: 29
sed convenit eis supplicium æternum. Quoniam dicebant, quòd haberet spiritum immundum. 30

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 በእንተ : ሓርየቶሙ : ለሐዋርያት: ።=፦
14 ወዓርገ : ደብረ : ወጸውዖ : እለ : ፈቀደ : ወሖሩ : ኀቤሁ:።=፦ ወሐረዩ : ዒሠ
ርተ : ወክልኤቶ : ሐዋርያት : ወሰመዮሙ : ወከመ : የሀልዉ : መስሌሁ : ወይፈን
15 ዎሙ : ይሰብኩ:።=፦ ወለብሖሙ : ያውፅኡ : እጋንንተ : ርኩሳነ : ወይፈ
16 ውሱ : ድዉያነ:።=፦ ወሰመዮሙ : በበ : እስጣቲሆሙ:። ወሰመዮ : ለስሙ
17 ዖን : ጴጥሮስ:።=፦ ወያዕቆብ : ወልደ : ዘቤዴዎስ : ወዮሐንስ : እኁሁ : ለያ
18 ዕቆብ : ወሰመዮሙ : በለኔርጌስ :ደቂቀ: ነጐድጓድ:ብሂል:።=፦ ወእንድርያስ: ወፊ
ልጶስ:ወበርተሎሜዎስ:ወማቴዎስ: ወቶማስ: ወያዕቆብ: ወልደ:ለልፌዮስ:ወታዴዎስ:
19 ወስምዖን:ቀንናዊ:።=፦ ወይሁደ: ለስቆሮታዊ: ዘለግብሶ:።=፦ ወበዊለሙ:ቤተ: መ
20 ጽሉ: ካዕቦ: ላሕዛብ:ብዙኃን: እስከ: ሊያበውሕሙ: ይብላዕ: እክለ:።=፦ ወሰሚዖ
21 ሙ: ለዝሚዲሁ: መጽሉ: ይእኅዝሙ: እስመ:ዓብደ: ይብልሙ:።=፦ ወጸሐፍትኒ:እ
22 ለ:ወረዱ:እመሊየረሰልም: ይቤሉ: በብዔል: ዜቤል:ለኃዘ: ወበመልእኮሙ: ለላጋንን
23 ት: ያወፅእሙ : ለላጋንንት:።=፦ ወጸውዖሙ : እግዚእ : ሊየሱስ: ወመሰለ: ሎሙ:
24 እፎ:ይክል: ሴይጣን: ለሰይጣን: እውጽቶ:።=፦ እመንግሠትኒ: ዘበበይናቲሁ:ይትና
25 ፈቅ:ኢይቀውም:ውእቱ:መንግሠት:=፦ ወእመኒ: ቤት:ተናፈቀት:በበይናቲሃ:ኢት
26 ቀውም:ይእቲ: ቤት:።=፦ ወሰይጠንሂ :ለእሙ: ተንሥአ:በበይናቲሁ: ወተናፈቀ: ኢ
27 ይቀውም: ጣሓለቅተ: ይረክብ:።=፦ ወእልበ: ዘይክል: ቤተ: ኃያል: በዊእ : ወበር
ብሮተ: ንዋዮ: ለእሙ: ኢቀደመ: እሲሮቶ: ለኃያል: ወእመዝ: በር ብሮተ: ቤቶ:።=፦
28 ለጫን : እብለክሙ : ኵሉ : ኀጢአት : ወፅርፈት : ይትሓደግ : ለኵሉ : ሰብእ:=፦
29 ወዘሰ: ጸረፈ:ደበ: መንፈስ:ቅዱስ: ኢይትኀደግ: ሎቱ: ለዓለም: ፀይትኃሰን: በደይነ:
30 ለዘሓሳፈ:=፦ እስመ : ይቤሉ : ጋኔን : ርኩስ : አኀዘ:።=፦

De electione Apostolorum.

Et ascendit *in* montem, & vocavit, quos voluit & venerunt ad eum. Et elegit 13
duodecim Apostolos & nominavit eos ut essent cum illo, & ut mitteret eos præ- 14
dicare. Et dedit potestatem illis ut ejicerent dæmones immundos, & ut cura- 15
rent infirmos. Et vocavit eos singulos nominibus suis, & vocavit Simonem 16
Petrum. Et Jacobum filium Zebedæi & Johannem fratrem Jacobi, nominavit 17
Boanerges, (quod est dicere) Filii tonitrui. Et Andream, & Philippum, & 18
Bartholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum filium Alphæi, & Tha-
dæum & Simonem Cananæum, Et Judam Iscariotem qui tradidit illum. Et 19
intrantes domum venerunt iterùm populi multi, ita ut non permitterent ei man- 20
ducare panem. Et audientes cognati ejus venerunt prehendere eum, quia de- 21
mentem dicebant eum *fuisse*. Et scribæ qui descenderunt ab Hierosolyma 22
dixerunt, Per Beelzebub prehensus est, & per principem dæmonum ejicit
dæmones. Et vocavit illos Dominus Jesus, & parabolicè loquutus est iis; Quo- 23
modò potest satanas satanam ejicere? Si regnum inter se dividatur, non stabit 24
illud regnum. Et si domus dividatur inter se, non stabit ista domus. Et sata- 25
nas si insurrexerit contra se & divisus sit, non stabit, finem habebit. Et nemo 26
potest intrare domum fortis, & diripere vasa ejus, si non priùs alliget fortem, & 27
tunc diripiet domum ejus. Amen dico vobis, Omne peccatum & blas- 28
phemia remittetur omni homini: Sed qui blaspemaverit in Spiritum sanctum, 29
non remittetur ei in æternum, & condemnabitur in judicio perpetuo. Quia 30
dicebant, Dæmon immundus prehendit eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * چون مملکت بر نفس خودش پریشان شود * مملکت او ایستادکي نکند * واکر
25 خانهء نفس او پریشاني کند * نتواند که خانه ایستادکي کند * واکر چنانك ابلیس
26 بر نفس خود پریشان شود وبر خیزد * نتواند که ایستادکي کند * الا سرانجام او باشد *
27 * وکسي نتواند در خانهء مردي پهلوان رفتن * تا رخت او ببرید * مکر اول پهلوانرا ببندد *
28 انکه در خانهء او تاختن کند * راست بشما بکویم که همه کناهها [وافتریها] هکه مردم
29 افتري کنند * عفو کرده شود * الا آنك با جان پاك افتري دارند * تا ابد عفو ندارد *
30 وداوري ابدي بر وي روا باشد * براي انك مي کفتند جان پلید در وي هست

Cùm regnum in semetipsum divisum 24
fuerit, regnum illud stabilitatem non obtinet. Et si domus semetipsam 25
laceſſat, fieri non potest ut domus illa stabilis sit. Similiter etiam si 26
Diabolus in semetipsum divisus sit, & insurgat, fieri non potest ut stabiliatur, sed finis illius sit. Nec 27
quisquam potest domum viri robusti ingredi ut supellectilem ejus diripiat, nisi priùs robustum illum liget, deindè domum illius spoliet.
Verum vobis dico, Quòd omnia 28
peccata et blasphemiæ, quibus homines blasphemaverint, remittentur.
Qui autem in Spiritum sanctum 29
blasphemaverit, in æternum non remittetur ei, sed judicium æternum in eum competet. Eò quòd dicerent, 30
Spiritus impurus in eo est.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Δ'.

Veniunt itur fratres & mater ejus: & foris stantes, miserunt ad eum λε
31 Ἔρχ. ϑ ὖν οἱ ἀδελφοὶ κ) ἡ μήτηρ αὐτ· κ) ἔξω ἑστῶτες, ἀπέστειλαν πρὸς (ρ) αὐτὸν β
vocantes eum. Et sedebat turba circa eum: dicebant verò ei; Ecce ma-
32 καλοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐκάθητο (σ) ὄχλ. περὶ αὐτόν· εἶπον ϑ αὐτῷ, Ἰδὲ ἡ μή-
ter tua, & fratres tui, foris quærunt te. Et respondit eis, dicens; Quæ
33 τηρ σ, κ) οἱ ἀδελφοί σ, (τ) ἔξω ζητοῦσί σε. Καὶ ἀποκριθὶς αὐτοῖς, λέγων, Τίς
est mater mea, aut fratres mei? Et circumspiciens circulo circa se
34 ἐστν ἡ μήτηρ μ, ἢ οἱ ἀδελφοί μ; Καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν
sedentes, ait; Ecce mater mea, & fratres mei. Qui enim fecerit vo-
35 καθημένους, λέγει, (υ) Ἰδὲ ἡ μήτηρ μ, κ) οἱ ἀδελφοί μ. Ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέ-
luntatem Dei, hic frater meus, & soror mea, & mater est.
λημα τοῦ Θεοῦ, οὗτ ἀδελφός μ, κ) (φ) ἀδελφή μ, κ) μήτηρ ἐστί.

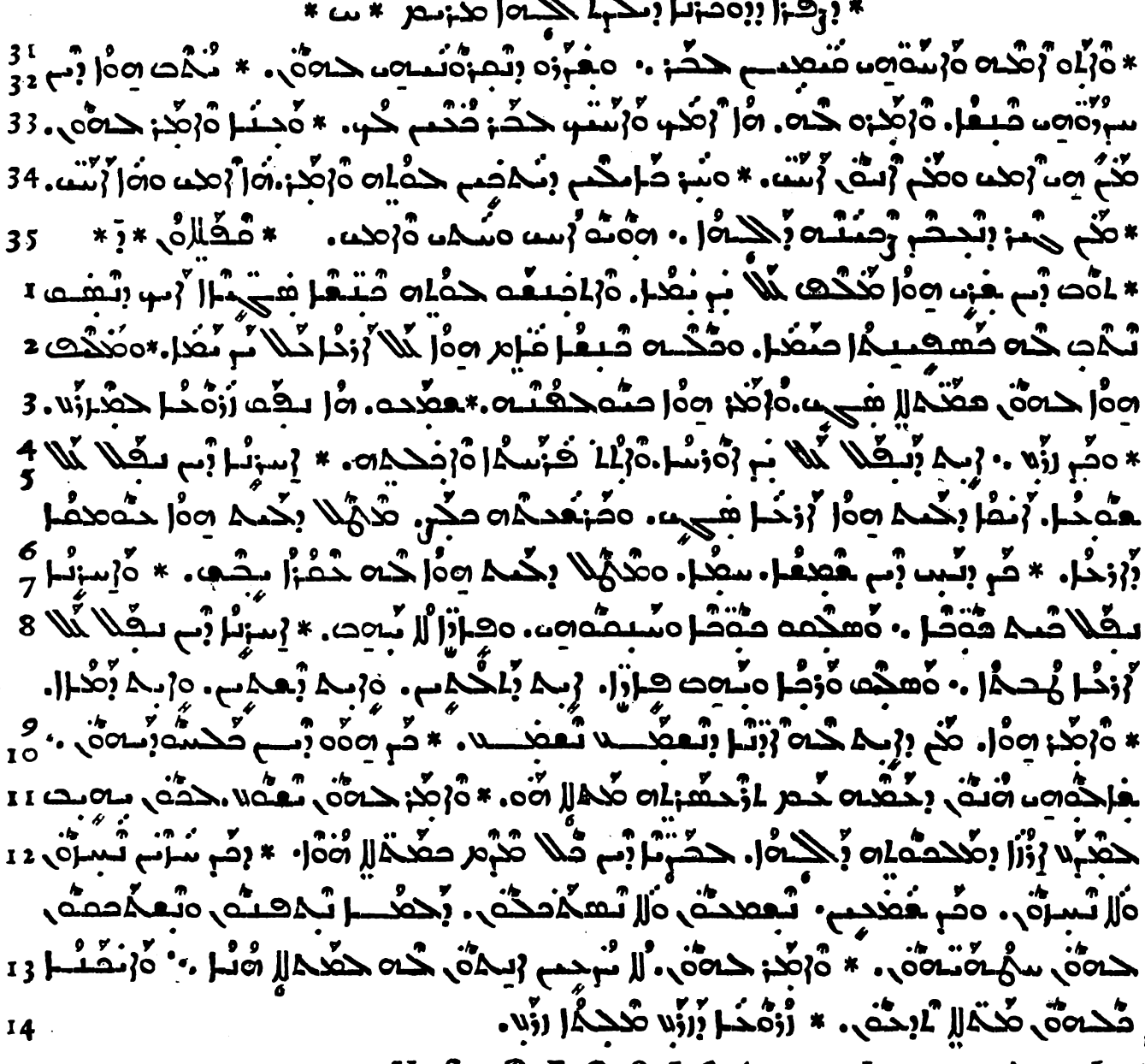
CAP. IV. Δ'.

Et iterùm cœpit docere juxta mare, & cœtus est ad eum —
1 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τ θάλασσαν, κ) (α) συνήχθη πρὸς αὐτὸν λϛ
turba multa, ita ut ipsum ascendentem in navigium, sedere in mari: & omnis β
ὄχλ. πολὺς, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον, καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ· κ) πᾶς
turba ad mare super terram erat. Et docebat eos in parabolis
2 ὁ ὄχλ. πρὸς τ θάλασσαν ἐπὶ τ γῆς ἦν. Καὶ ἐδίδασκεν αὐτὸς ἐν παραβολαῖς Θ
multa, & dicebat illis in doctrina sua; Audite: Ecce exiit seminans
3 πολλὰ, κ) ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτ, Ἀκούετε· Ἰδὲ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων
seminare. Et factum est in seminando, hoc quidem cecidit circa viam; & venerunt
4 τοῦ σπείρ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τ ὁδὸν, κ) ἦλθε

volucres cœli, & devoraverunt illud. Aliud verò cecidit super petrosa, ubi
τὰ (β) πετρώδη τοῦ ἐφεγοῦ, κ) καλέφαγεν αὐτό. Ἄλλο ϑ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδες, ὅπου 5
non habuit terram multam, & statim exortum est, propter non habere profunditatem terræ: Sole
οὐκ εἶχε γῆν πολλὴν, κ) εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθ. γῆς· Ἡλίου 6
autem exoriente, æstuavit; & ob non habere radicem, exaruit. Et aliud ceci-
ϑ ἀνατείλαντ., ἐκαυματίσθη, κ) διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. Καὶ ἄλλο ἔπε- 7
dit in spinas, & ascenderunt spinæ, & suffocaverunt illud, & fructum non dedit.
σεν εἰς τὰς ἀκάνθας, κ) ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, κ) συνέπνιξαν αὐτὸ, κ) καρπὸν οὐκ ἔδωκε.
Et aliud cecidit in terram pulchram; & dabat fructum ascendentem & crescentem:
Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τ γῆν τ καλὴν, κ) ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα (γ) κ) αὐξάνοντα· 8
& afferebat unum triginta, & unum sexaginta, & unum centum. Et dicebat eis; Habens
κ) ἔφερεν ἓν τριάκοντα, κ) ἓν ἑξήκοντα, κ) ἓν ἑκατόν. Καὶ (δ) ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὁ ἔχων 9
aures audire, audiat. Cùm autem factus esset solus, interrogaverùt eum qui circa eum
ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Ὅτε ϑ ἐγένετο κατὰμόνας, (ε) ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν 10
cum duodecim, parabolam. Et dicebat eis; Vobis datum est nôsse mysterium
σὺν τοῖς δώδεκα τ παραβολήν. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, (ζ) Ὑμῖν δέδ. γνῶναι τὸ μυστήριον 11
— regni Dei: illis autem foris, in parabolis omnia fiunt: Ut assici-
λζ βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ἐκείνοις ϑ τοῖς ἔξω, ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνε. Ἵνα βλέ- 12
α entes assiciam, & non videant: & audientes audiant, & non intelligât: nequàdo convertan-
ποντες βλέπωσι, κ) μὴ ἴδωσι· κ) ἀκούοντες ἀκούσωσι, κ) μὴ συνιῶσι· μήποτε ἐπιστρέ-
tur, & dimittantur eis peccata. Et ait illis; Nescitis parabolam
— ψωσι, κ) (η) ἀφεϑῇ αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήματα. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τ παραβολὴν 13
λη hanc? & quomodò omnes parabolas cognoscetis? Seminans, verbum semina.
β ταύτην; κ) πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσϑε; Ὁ σπείρων, τὸν λόγον σπείρ. 14

MS. A. (ρ) αὐτὸν ζητοῦσι αὐτόν. (σ) περὶ αὐτὸν ὄχλ. (τ) κ) αἱ ἀδελφαί σου, ἔξω (υ) Ἰδὲ (φ) ἀδελφή, κ) ΚΕΦ. Δ'. MS. A. (α) συνήχθη (β) πετρὰ, κ) καλέφαγεν
(γ) κ) αὐξανόμενον, (δ) ἔλεγεν, Ὁ (ε) ἠρώτων (ζ) δέδ. * τὸ μυστήριον (η) ἀφεϑήσ. αὐτοῖς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Matutinis commemorationis Deiparæ Mariæ. 8.

Porrò venerunt mater & fratres ejus stantes 31
foris, miseruntque ut evocarent eum ad se-
ipsos. Sedebat autem circa eum turba, & 32
dixerunt ei; En mater tua & fratres tui fo-
ris postulant te. Et respondit, ac dixit eis; 33
Quæ est mater mea; & quinam sunt fratres
mei? Et respexit in eos qui sedebant propè 34
se, & ait; Ecce mater mea, & ecce fratres
mei. Etenim qui executus fuerit voluntа- 35
tem Dei, is est frater meus, & soror mea,
& mater mea. CAP. IV.

RUrsus autem cœpit docere juxta litus 1
maris: & congregati sunt ad eum cœtus
quamplurimi, ita ut ascenderet, sederétque
in navi in mari, & omnis turba stabat humi
juxta mare. Ac docebat eos in parabolis 2
multa, dicebátque in doctrina sua; Audite: 3
Ecce exiit seminator ad seminandum: Et 4
quum seminâsset, aliud quidem cecidit juxta
viam; venítque volucris, & devoravit illud.
Aliud autem cecidit super petram, ubi non 5
erat terra multa, & in momento exortum est,
quoniam non erat profunditas terræ. Quum 6
autem exortus esset sol, incaluit; & quia
non habebat radicem, aruit. Aliud cecidit 7
inter spinas, & ascenderunt spinæ, ac suffo-
caverunt illud, fructúsque non edidit. Aliud 8
autem cecidit in terram bonam; & ascendit
crevitque, ac dedit fructus, aliud quidem
tricenos, & aliud sexagenos, aliud denique
centenos. Et dicebat; Qui habet aures 9
ad audiendum, audiat. Quum autem essent 10
soli, interrogaverunt eum ii qui cum eo
erant unà cum duodecim ipsius de parabola
hac. Et dixit eis Jesus; Vobis datum est 11
nôsse arcanum regni Dei: extraneis verò
omnia in parabolis fiunt. Ut quum vide- 12
rint, videant, & non videant; & cùm audi-
erint, audiant, nec intelligant; nequando con-
vertantur, & remittantur eis peccata ipso-
rum. Et dixit eis, Nescitis parabolam hanc? 13
& quomodò cunctas parabolas scietis? Se- 14
minator qui seminavit, sermonem seminat.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

XVII. Stat Maria & fratres ejus ad ostium.

Et venientes mater ejus & fratres 31
ejus foris steterunt, & miserunt ut
eum accerserent. Et coram Jesu tur- 32
bâ multâ præsente quispiam dixit,
Mater tua & fratres tui ad fores
sunt, & te vocant. Illis responsum 33
dedit, & dixit; Quænam est mater
mea? & quinam sunt fratres mei?
Intuitus est in illos qui coram eo se- 34
debant, & dixit; Ecce mater mea,
& ecce fratres mei. Quicunque vo- 35
luntatem Dei facit, ipse est frater,
& soror, & mater mea.

XVIII. Parabola seminis sparsi in terram.

CAP. IV.

Rursus in littore maris docere in- 1
cepit, & turbæ multæ aderant ei,
usque adeò ut in navim iret, & se-
deret: turbæ autem reliquæ in littore
maris stantes erant. Et parabolas 2
plurimas illos docuit, dixitque in
doctrina sua; Audite: Ecce sator 3
egressus est ut semen seminaret. Et 4
cùm semen projiceret, quoddam juxta
viam cecidit, & aves venientes
comederunt. Aliud in superficiem pe- 5
træ cecidit, ubi terræ multum non
esset: & crevit statim, cùm terræ
ejus profunditas non esset. Et Sol in 6
illud incidens adussit; & cùm ra-
dicem non haberet, statim exaruit.
Aliud semen inter spinas & vepres 7
cecidit: & spinæ altiores factæ il-
lud suffocârunt, nec fructum dedit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

31 Et veniunt mater ejus & fratres: & foris stantes miserunt ad eum vocantes eum.
32 Et sedebat circa eum turba: & dicunt ei; Ecce mater tua & fratres tui foris quæ-
33 runt te. Et respondens eis, ait; Quæ est mater mea, & fratres mei? Et circum-
34 spiciens eos, qui in circuitu ejus sedebant, ait; Ecce mater mea, & fratres mei.
35 Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic frater meus, & soror mea, & mater est.

CAP. IV.

1 Et iterùm cœpit docere ad mare: & congregata est ad eum turba multa, ita ut
2 navim ascendens sederet in mari, & omnis turba circa mare super terram erat: Et
3 docebat eos in parabolis multa, & dicebat illis in doctrina sua; Audite, Ecce
4 exiit seminans ad seminandum. Et dum seminat, aliud cecidit circa viam, & ve-
5 nerunt volucres cœli, & comederunt illud. Aliud verò cecidit super petrosa, ubi
non habuit terram multam: & statim exortum est, quoniam non habebat altitudi-
nem terræ: Et quando exortus est Sol, exæstuavit: & eò quòd non habebat ra- 6
dicem, exaruit. Et aliud cecidit in spinas: & ascenderunt spinæ, & suffocaverunt 7
illud, & fructū non dedit. Et aliud cecidit in terram bonam: & dabat fructum ascen- 8
dentem, & crescentem; & afferebat unum triginta, unum sexaginta, & unum cen- 9
tum. Et dicebat; Qui habet aures audiendi, audiat. Et cùm esset singularis, inter- 10
rogaverunt eum hi qui cum eo erant duodecim, parabolam. Et dicebat eis; Vobis 11
datum est nôsse mysterium regni Dei: illis autem, qui foris sunt in parabolis omnia
fiunt. Ut videntes videant, & non videant: & audientes audiant, & non intelligant: 12
nequando convertantur, & dimittantur eis peccata. Et ait illis; Nescitis parabolam 13
hanc? & quomodò omnes parabolas cognoscetis? Qui seminat, verbum seminat. 14

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

31 ثم واقاه امه واخوته * ووقفوا خارجا وارسلوا اليه يدعونه * وكان الجمع جالسا حوله * فقالوا له
32
33 ها امك واخوتك خارجا يطلبونك * فاجابهم قايلا من امي واخوتي * ونظر الي الجلوس حوله
34
35 وقال ها امي واخوتي * وكل من يعمل ارادة الله هو اخي واختي وامي * وبداء ايضا
1 يعلم عند البحر * فاجتمع اليه جمع كبير حتى ان ركب السفينة في البحر وجلس * وكانت
2 الجموع كلها على ساحل البحر * وكان يعلمهم بامثال كثيرة * قايلا في تعليمه * اسمعوا زارع خرج
3
4 ليزرع * فبينما هو يزرع منه ما سقط على الطريق فاتي الطير فاكله * ومنه ما سقط على
5
6 الصفاحيث لم يكن له عمق ارض فلوقته نبت * واذ ليس له عمق ارض * لما اشرقت الشمس
7 واحترق اذ ليس له اصل * ومنه ما سقط في السوك فخنقه السوك لعدوه عليه فلم ياتي بثمر *
8 ومنه ايضا ما سقط في ارض جيدة فاعطي ثمرة وصعد ونمي * فواحد جاء ثلثين * واحد
9
10 ستين * واخر مايه * ثم قال من له اذان سامعتان فليسمع * فلما انفرد ساله الذين كانوا
11 حوله مع الاثني عشر عن المثل * فقال لهم انتم اعطيتم معرفة سر ملكوت الله * واولئك
12 الخارجون فبالامثال يكون لهم كل شي * لينظر الناظرون ولا يبصرون * ويسمع السامعون
13 ولا يفهمون * لياتي يرجعوا فتغفر لهم الخطايا * وقال لهم اما عرفتم هذا المثل * فكيف
14 تعرفون جميع الامثال * الزارع هو الذي يزرع الكلام *

Deindè venerunt ad eum mater ejus & fratres ejus: & steterunt foris, & miserunt ad eum ut advocarent illum. 31
(Erat autem turba sedens circa eum,) 32
& dixerunt ei; Ecce mater tua & fratres tui foris quærunt te. Respondit eis, 33
dicens; Quæ est mater mea, & fratres mei? Et respexit in sedentes circa se, 34
& ait; Ecce mater mea, & fratres mei. Et quicunque fecerit voluntatem 35
Dei, ipse est frater meus, & soror mea, et mater mea.

CAP. IV.

ET cœpit iterùm docere juxta mare, 1
et coactus est ad eum cœtus magnus, ita ut ipse conscenderet navim in mari, ac sederet, essentque turbæ omnes secus litus maris. Et docebat eos per parabolas 2
multas, dicens in doctrina sua; Audite, 3
Sator quidam exiit ut seminaret: Dum- 4
que ipse seminaret, aliud quidem cecidit super viam, et venerunt volucres, et comederunt illud. Et aliud cecidit su- 5
per petram, ubi non erat ei profunditas terræ, et statim crevit: et quandoquidem non erat ei profunditas terræ, 6
Quum ortus esset sol æstuâsset que, aruit, eò quòd non esset ei radix. Et aliud ce- 7
cidit inter spinas, et suffocaverunt illud spinæ transcendentes ipsum, et non protulit fructum. Aliud denique cecidit in 8
terram bonam, dedit que fructum, ascendens, et crescens: atque unum quidem attulit triginta, et aliud sexaginta, et 9
aliud centum. Denique subjunxit, Cuicunque sunt aures audientes, audiat. 10
Quum autem secessisset, interrogaverunt eum qui erant circa eum cum duodecim, de parabola. Et dixit eis, Vobis donati 11
estis cognitione mysterii regni Dei: et illis extraneis per parabolas fiunt cis omnia: Ut videant videntes, et non cernant: et audiant audientes, et non intelligant, ne convertantur, et remittantur 12
eis peccata. Et dixit eis, Non nôstis hanc parabolam? quomodo igitur intelligetis 13
oēs parabolas? Sator est qui serit verbū. 14

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ወመጽሉ:እሙ:ወእኃዊሁ:ወቆሙ:ወሳእኩ:ኀቤሁ:ይጸውዕዎ:።፦ ወይነብረ:ሰብእ:
32 ብዙኅ:ምስሌሁ: ወይቤልዎ:ነዮ:እሙከ:ወእኃዊከ: ለፍለ:ይቀውሙ:ወይኀሥ
33 ሡከ:።፦ ወእውሥእ: ወይቤሎሙ: ሞኑ: ውእቱ: እሙየ: ወእኃዊየ:።፦ ወነጸ
34 ሮሙ:ለእለ:ይነብሩ:እውደ:ወይቤ:ነዮ:እሙየኒ: ወእኃዊየኒ:።ፍ እሰመ:ኵሉ:ዘ
35 ይገብር:ፈቀደ:ለእግዚአብሔር:ውእቱ:እኃዊየኒ:ወእኅቲየኒ:ወእሙየኒ:።:።ፍ
1 ዐ ወእኃዘ:ካዕበ: ይመህሮሙ: በመንገለ: በሕር: ወተጋብኡ: ብዙኅ: ሰብእ: ኀቤሁ: እስከ: የዓርግ: ውስተ: ሐመር: ወነበረ: ውስተ: ሐመር: ወኵሉ: ሰብእ:
ውስተ:ምድር:ይቀውሙ:።:።ፍ

በእንተ: ምሰሌ: ዘይዘርእ:።:።ፍ

2 ወመሀሮሙ: ወመሰለ: ሎሙ: ብዙኅ:። ወይቤሎሙ: እንዘ: ይጫህሮሙ:።ፍ
3 4 ሰሙዑ: ወፈደአ: ዘይዘርእ: ይዝራእ:።ፍ ወእንዘ: ይዘርእ: ቦዘወድቀ: ውስ
5 ተ: ፍናት: ወመጽሉ: ለዕዋፍ: ወበልዕዎ:።ፍ ወቦዘወድቀ: ውስተ: ኀጕለ
ኀበ: ለልበ: መሬተ: ብዙኅ: ወፍጡነ: በቀለ: እሰመ: ለልበ: ዕመቀ: መሬቱ:።ፍ
6 ወሠሪቀ: ጸሐይ: ለወዳዮ: ወእሰመ: ሊኆኅ: ዕሙቀ: መሬቱ: ወለልበ: ለሠርወ:
7 8 የብሰ:።ፍ ወቦ: ዘወድቀ: ውስተ: ሣህ:። ወደፈኖ: ሣህ: ወሊፈርየ:።ፍ ወቦዘ
ወድቀ: ውስተ: ምድር: ሠናይ: ወበቀለ: ወልህቀ: ወፈርየ: ወወሀበ: ፍሬ:ሠለ
9 ሰ: ወቦ: ኀበ: ክሰ: ወቦ: ኀበ: መለት:።ፍ ወይቤ: ዘቦ: እዝነ: ስሚዕ: ለይስ
10 ማዕ:።ፍ ወእመዝ: በባሕቲቶሙ: ተስእልዎ: እሊሉሁ: ምሰለ: ዓሠርቱ: ወ
11 ክፍላቱ:እር ደሊሁ:ምስሌሁ:።ፍ ወይቤሎሙ:ለክሙ:ተውህበ:ታእምረ: መንጊ
12 ረ:ለመንግሠተ:እግዚአብሔር:።ወለእለስ:ለ ቍላ:በምሰሌ:ኵሉ:ይከውን:።ፍ ከመ:
ይርእዩ:ወሊያእምረ: ወሰሚዐ:ይሰምዑ:ወሊይሰብዑ:ከመ:ሊይነስሑ:ወሊይሀሀሉ
13 ሙ:ወሊይትኃደግ:ሎሙ:ኀጢአቶሙ:።:።ፍ ወይቤሎሙ:ሊተአመረኑ: ዛተመሰቤ:
14 እኖ:እንበ:ታአመረ:ኵሉ:መሰቤ:።ፍ ዘይዘርእስ:ቃለ:እግዚአብሔር:ይዘርእ:።:።ፍ

Et venerunt mater ejus & frater ejus, & steterunt & miserunt ad eum vocare 31
eum. Et sedebant homines multi cum eo, & dicebant ei; Ecce mater tua, 32
& fratres tui foris stant, & quærunt te. Et respondit & dicit iis, Quæ est 33
mater mea & fratres mei. Et circumspexit sedentes in circuitu ejus, & dixit; 34
Ecce mater mea, & fratres mei. Quia quicunque fecerit voluntatem Dei, hic 35
frater meus, & soror mea, & mater mea est.

CAP. IV.

ET cœpit iterum docere eos juxta mare & coacti sunt multi homines ad 1
eum usque dum ascenderet in navem, & sedit in navi, & omnes populi in
terra stabant.

De parabola seminantis.

Et docuit eos, & parabolicè loquutus est iis multa: & dixit iis docens eos, 2
Audite, exivit seminans seminare. Et *dum* seminans *erat*, fuit quod cecidit in 3 4
via, & venerunt volucres & comederunt illud. Et fuit quod cecidit super 5
petram ubi non habuit terram multam; & citò germinavit, quia non habuit
profunditatem terra ejus. Et exoriens sol exæstuavit: & quoniam non fuit 6
profunda terra ejus, & non habuit radicem, exaruit. Et fuit quod cecidit 7
super spinam & cooperuit illud spina, & non floruit. Et fuit quod cecidit in 8
terra bona, & germinavit, & crevit, & floruit, & dedit fructum triginta, & fu-
it ad sexaginta, & fuit ad centum. Et dixit; Qui habet aures, audiendo audi- 9
at. Et quando soli erant interrogârunt eum qui *erant* cum duodecim disci- 10
pulis ejus *de* parabola ejus. Et dixit iis, Vobis datum est nôsse mysterium re- 11
gni Dei: & illis qui foris sunt, in parabolis totum erit. Ut videant, & non cog-
noscant; & audiendo audiant, & non intelligant, ne pœnitentiam agant, & ne 12
misericordia applicetur iis, & ne remittantur iis peccata sua. Et dixit illis, 13
Nescitísne hanc parabolam? quomodo igitur cognoscetis omnem parabolam? 14
Seminans, verbum Dei seminat.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 * ديكر بر زمين نيك افتاد برآمد * وبرورده شد * وبهره داد * هشت كه سي داد * وهشت كه
9
10 سصت داد * وبود كه صد داد * هركه دوكوش شنوا دارد بشنود * * چون خلوت شدند از
11 ايشان كه با وي بودند * شاكردان معني اين مثل را ازو پرسيدند * * عيسي بديشان كفت *
لسما داده شد كه راز ملكوت خدارا بدانيد * اما براي بيرونيان هرچيزي بمثل باشد *
12 براي انك نظر مي كنند ونمي بينند * بكوش مي شنوند * ودر نمي يابند * اكر از فعل
13 بد خود باز كردند * كناههاء ايشان سترده شود * * وبشاكردان كفت اين مثل را نمي
14 دانيد * مثلهاء ديكر چكونه دريابيد * * بدانك كشاورز كلمه است * كه مي كارد *

Aliud in terram bonam incidit, et 8
exortum crevit, et fructum dedit: est quod triginta dedit, et est quod sexaginta dedit, erat etiam quod centum dedit. Quicunque duas au- 9
res audientes habet, audiat. Cùm 10
privatim essent ab eis qui cum eo erant, discipuli mentem illius parabolæ ab eo quæsiverunt. Jesus 11
illis dixit; Vobis datum est ut secretum regni Dei sciatis, exteris verò omnis res in parabolis erit. Eò ut intueantur et non videant, 12
auribus audiant et non intelligant: sin autem ab opere suo malo convertantur, peccata eorum deleta erunt. Discipulis verò dixit; Hanc 13
parabolam ignoratis? parabolas alias quomodo intelligetis? Quoniam se- 14
minator verbi est qui seminat.

Digitized by Google

Hi autem sunt qui circa viam, ubi seminatur verbum, & cùm audierint,
15 Οὗτοί δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδόν, ὅπου σπείρε) ὁ λόγ⊖, κ) ὅταν ἀκούσωσιν,
confestim venit Satanas, & aufert verbum seminatum in cordibus
εὐθέως ἔρχεται ὁ Σατανᾶς, κ) αἴρει τ̈ λόγον τ̈ ἐσπαρμένον (ϑ) ἐν τ̈ καρδίαις
eorum. Et hi sunt similiter in petrosa seminati, qui cùm audierint
16 αὐτῶν. Καὶ ἅτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἵτινες ὅταν ἀκούσωσι
verbum, statim cum gaudio accipiunt illud: Et non habent radicem in seipsis,
17 τ̈ λόγον, εὐθέως μ̄ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν. Καὶ οὐκ ἔχουσι ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς,
sed temporales sunt: deindè ortâ tribulatione, aut persecutione propter verbum,
ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἶτα γενομένης θλίψεως, ἢ διωγμ̄ διὰ τ̈ λόγον,
confestim scandalizantur. Et hi sunt qui in spinas seminati, hi
18 εὐθέως σκανδαλίζονται. Καὶ ἕτοί εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας (ι) σπειρόμενοι, ἕτοί
sunt, qui verbum audientes, Et cura seculi hujus, & deceptio
19 εἰσιν, οἱ τ̈ λόγον ἀκούοντες, Καὶ αἱ μέριμναι τ̄ αἰῶν⊖ τούτου, κ) ἡ ἀπάτη
divitiarum, & circa reliqua cupiditates introëuntes suffocant verbum,
τ̄ πλούτου, κ) αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμενοι συμπνίγουσι τ̈ λόγον,
& infructuosum efficitur. Et hi sunt in terram pulchram seminati,
20 κ) ἄκαρπ⊖ γίνε). Καὶ ἕτοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες,
qui audiunt verbum, & suscipiunt, & fructum ferunt, unum triginta, &
οἵτινες ἀκούουσι τ̈ λόγον, κ) παραδέχον), κ) καρποφορ̈σιν, ἓν τριάκοντα, κ)
unum sexaginta, & unum centum. Et dicebat illis; Nunquid lucerna venit,
21 ἓν ἑξήκοντα, κ) ἓν ἑκατόν. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Μήτι ὁ λύχν⊖ ἔρχεται,
ut sub modio ponatur, aut sub lecto? nónne ut super candelabrum imponatur?
ἵνα ὑπὸ τ̈ μόδιον τεθ̄, ἢ ὑπὸ τ̈ κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τ̈ λυχνίαν ἐπιτεθ̄;
Non enim est aliquid absconditum, quod non manifestetur: nec factum est occultum,
μ Οὐ γὰρ ἔστί τι (κ) κρυπτὸν, ὃ ἐὰν μὴ φανερωθ̄· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον,
β sed ut in palàm veniat. Si quis habet aures audire, audiat. Et dicebat
μα (λ) ἀλλ' ἵνα εἰς φανερὸν ἔλθῃ. Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ ἔλεγεν
β illis; Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis, &
αὐτοῖς, Βλέπετε τί ἀκούετε. Ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσε) ὑμῖν, κ)
adjicietur vobis audientibus. Qui enim habet, dabitur illi: & qui
μβ προστεθήσε) ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν. Ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ, δοθήσε) αὐτῷ· κ) ὃς
β non habet, & quod habet auferetur ab eo. Et dicebat; Sic est regnum
μγ οὐκ ἔχῃ, κ) ὃ ἔχει ἀρθήσε) ἀπ' αὐτ̄. Καὶ ἔλεγεν, Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία
ι Dei, quemadmodùm si homo jaciat sementem in terram, Et dormiat,
τ̄ Θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρωπ⊖ βάλῃ τ̈ σπόρον ἐπὶ τ̄ γ̄ς, Καὶ καθεύδῃ,
& excitetur nocte & die; & semen germinet, & augeatur ut nescit
κ) ἐγείρηται νύκτα κ) ἡμέραν, κ) ὁ σπόρ⊖ βλαστάνῃ, κ) μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν
ille. Spontanea enim terra fructum fert, primùm herbam, deindè spicam,
αὐτός. (μ) Αὐτομάτη γὰρ ἡ γ̄ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, 28
deindè plenum frumentum in spica. Cùm verò ediderit fructus, statim
εἶτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ. Ὅταν δὲ παραδῷ ὁ καρπὸς, εὐθέως 29
mittit falcem, quoniam adest messis.
ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.

MS. A. (ϑ) ἀπὸ τ̄ς καρδίας αὐτῶν. (ι) σπειρόμενοι, οἱ τὸν (κ) κρυπτὸν ἐὰν (λ) ἀλλὰ (μ) Αὐτομάτη ἡ γ̄

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 ܗܠܝܢ ܕܥܠ ܦܓܪܐ ܕܐܘܪܚܐ ܙܪܝܥ ܡܠܬܐ ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܡܫܟܚ ܣܛܢܐ ܘܢܣܒ ܡܠܬܐ ܙܪܝܥܬܐ ܒܠܒܗܘܢ *
16 ܘܗܠܝܢ ܕܥܠ ܟܐܦܐ ܙܪܝܥ ܕܟܕ ܫܡܥܘ ܡܠܬܐ ܡܩܒܠܝܢ ܐܝܬ ܒܚܕܘܬܐ ܘܠܝܬ ܠܗܘܢ ܫܪܫܐ ܒܓܘܗܘܢ ܐܠܐ ܠܫܥܐ ܐܚܕܐ ܐܢܘܢ ܡܗܝܡܢܝܢ ܘܒܥܕܢ ܢܣܝܢܐ ܡܫܬܩܠܝܢ ܘܐܙܠܝܢ *
17 ܘܗܠܝܢ ܕܥܠ ܙܪܥܐ ܛܒܬܐ ܙܪܝܥ ܕܐܢܘܢ ܡܫܡܥܝܢ ܠܡܠܬܐ ܘܩܒܠܝܢ ܐܢܘܢ ܘܥܒܕܝܢ ܦܪܝܬ ܫܬ ܡܐܬ ܘܫܬܝܢ ܘܫܬܝܢ ܘܡܐܐ *
18 ܘܗܠܝܢ ܕܥܠ ܩܘܣܡܐ ܙܪܝܥ ܐܢܘܢ ܕܫܡܥܘ ܠܡܠܬܐ ܘܗܕܪ ܥܠ ܠܒܗܘܢ ܕܢܦܠ ܒܝܢ ܩܘܣܡܐ ܘܐܬܟܣܝ ܩܘܣܡܐ ܠܡܠܬܐ ܘܠܐ ܐܬܥܒܕ ܠܗ ܦܪܝ *
19 ܘܗܠܝܢ ܕܥܠ ܐܪܥܐ ܛܒܬܐ ܙܪܝܥ ܐܢܘܢ ܕܫܡܥܘ ܠܡܠܬܐ ܘܩܒܠܝܢ ܐܢܘܢ ܘܥܒܕܝܢ ܦܪܝܬ ܫܬ ܡܐܬ ܘܫܬܝܢ ܘܫܬܝܢ ܘܡܐܐ *
20 ܘܗܠܝܢ ܕܥܠ ܐܪܥܐ ܛܒܬܐ ܙܪܝܥ ܐܢܘܢ ܕܫܡܥܘ ܠܡܠܬܐ ܘܩܒܠܝܢ ܐܢܘܢ ܘܥܒܕܝܢ ܦܪܝܬ ܫܬ ܡܐܬ ܘܫܬܝܢ ܘܫܬܝܢ ܘܡܐܐ *
21 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܠ ܐܬܐ ܢܘܪܐ ܕܢܬܚܬ ܡܟܝܠܐ ܐܘ ܚܬ ܡܛܠܐ ܠܐ ܕܥܠ ܡܢܪܐ ܢܬܚܬ ܐܝܟ ܕܢܬܩܛ ܠܗ ܠܐ ܗܠ ܐܬܐ ܕ

Versio VULGATA LATINA.

15 Hi autem sunt, qui circa viam, ubi seminatur verbum, & cùm audierint, confestim venit Satanas, & aufert verbum, quod seminatum est in cordibus eorum.
16 Et hi sunt similiter, qui super petrosa seminantur: qui cùm audierint verbum,
17 statim cum gaudio accipiunt illud: Et non habent radicem in se, sed temporales sunt: deindè ortâ tribulatione & persecutione propter verbum, confestim
18 scandalizantur. Et alii sunt qui in spinis seminantur: hi sunt, qui verbum au-
19 diunt, Et ærumnæ seculi, & deceptio divitiarum, & circa reliqua concupiscen-
20 tiæ introëuntes suffocant verbum, & sine fructu efficitur. Et hi sunt qui super terram bonam seminati sunt, qui audiunt verbum, & suscipiunt & fructificant,
21 unum triginta, unum sexaginta, & unum centum. Et dicebat illis; Numquid venit lucerna ut sub modio ponatur, aut sub lecto? nónne ut super candelabrum ponatur? Non est enim aliquid absconditum, quod non manifestetur: nec factum
22 est occultum, sed ut in palàm veniat. Si quis habet aures audiendi, audiat.
23 Et dicebat illis; Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis, remetietur
24 vobis, & adjicietur vobis. Qui enim habet, dabitur illi: & qui non habet, etiam
25 quod habet auferetur ab eo. Et dicebat; Sic est regnum Dei, quemadmodùm si
26 homo jaciat sementem in terram, Et dormiat, & exurgat nocte & die, & semen
27 germinet, & increscat dum nescit ille. Ultrò enim terra fructificat, primùm
28 herbam, deindè spicam, deindè plenum frumentum in spica. Et cùm produxe-
29 rit fructus, statim mittit falcem, quoniam adest messis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * فَٱلَّذِي عَلَى ٱلطَّرِيقِ حَيْثُ يُزْرَعُ ٱلْكَلِمَةُ فَفِي حَالِ سَمَاعِهِمْ يَجِيءُ ٱلشَّيْطَانُ يَأْخُذُ ٱلْكَلِمَةَ
16 ٱلْمَزْرُوعَةَ فِي قُلُوبِهِمْ * وَكَذٰلِكَ أَيْضًا ٱلَّذِينَ زُرِعُوا عَلَى ٱلصَّفَا هُمُ ٱلَّذِينَ إِذَا سَمِعُوا ٱلْكَلِمَةَ فَلِلْوَقْتِ
17 يَقْبَلُونَهَا بِفَرَحٍ * وَلَيْسَ لَهَا فِيهِمْ أَصْلٌ * بَلْ إِلَى زَمَنٍ يَسِيرٍ إِذَا عَرَضَ طَرْدٌ أَوْ ضِيقٌ بِسَبَبِ
18 ٱلْكَلِمَةِ فَيَسْكُنُونَ لِلْوَقْتِ * وَٱلَّذِينَ زُرِعُوا فِي ٱلشَّوْكِ هُمُ ٱلَّذِينَ يَسْمَعُونَ ٱلْكَلِمَةَ *
19 فَيَخْنُقُ ٱهْتِمَامُ هٰذَا ٱلدَّهْرِ * وَخَدِيعَةُ ٱلْغِنَى * وَبَقِيَّةُ ٱلشَّهَوَاتِ ٱلَّذِينَ هُمْ سَالِكُوهَا فَيَخْنُقُونَ
20 ٱلْكَلِمَةَ فَلَا تَصِيرُ فِيهِمْ * وَٱلَّذِي زُرِعَ فِي ٱلْأَرْضِ ٱلْجَيِّدَةِ هُمُ ٱلَّذِينَ إِذَا سَمِعُوا ٱلْكَلِمَةَ يَقْبَلُونَهَا
21 وَيُثْمِرُونَ وَاحِدٌ ثَلَاثِينَ * وَآخَرُ سِتِّينَ * وَآخَرُ مِائَةً * وَكَانَ يَقُولُ لَهُمْ لَعَلَّ يُوقَدُ سِرَاجٌ وَيُوضَعُ
22 تَحْتَ مِكْيَالٍ أَوْ تَحْتَ سَرِيرٍ * أَلَيْسَ لِيُوضَعَ عَلَى مَنَارَةٍ * كَذٰلِكَ لَيْسَ خَفِيٌّ لَا يَظْهَرُ وَلَا مَكْتُومٌ
23 لَا يُعْلَنُ * مَنْ لَهُ أُذُنَانِ سَامِعَتَانِ فَلْيَسْمَعْ *

Et qui super viam, ii sunt ubi seminatur verbum: & statim atque audierint, venit Satanas, & tollit verbum 15
satum in cordibus eorum. Et similiter 16
quoque qui seminati sunt super petrosam, sunt qui quum audierint verbum, statim suscipiunt illud cum gaudio, At 17
non habet in eis radicem: sed post tempus exiguum, quando accidit persequutio aut angustia propter verbum, scandalizantur confestim. Et qui seminati sunt 18
inter spinas, sunt qui audiunt verbum.
At suffocat verbum cura hujus seculi, 19
& fallacia divitiarum, & reliquæ cupiditates in quibus sunt ambulantes: & suffocant verbum, neque fructificat
in eis. Et quod seminatum est in terra 20
bona, sunt qui cùm audiunt verbum, suscipiunt illud: & fructificant, unus triginta, & alius sexaginta, & alius
centum. Et dicebat illis, Numquid ac- 21
cenditur lucerna, ponitúrque sub modio, aut sub lecto? nónne ut ponatur super candelabrum? Parvi modo, nil est absconsum, quin sit conspiciendum, & nil se- 22
cretum quin sit revelandum. Cuicunq; 23
sunt aures audientes, audiat.

Sectio decimatertia.

Deindè dixit illis etiam; Considerate 24
quid audiatis. Mensura quâ metimini, metietur vobis, & quidem cum augmento. Quoniam habenti dabitur, & qui 25
non habet, etiam quod penes ipsum est, auferetur ab eo. Et subdidit, Ita re- 26
gnum Dei est, velut homo qui jacit semen suum in terram; Et dormit, & 27
exurgit nocte & die, & semen crescit ac producitur, ipso nesciente: Nam terra 28
ex seipsa affert fructum: primùm herbam, dein spicam, denique impletur spica. Et 29
cùm matuerescit fructus, tunc ponit falcem, quoniam advenit messis.

24 * فَٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ عَشَرَ * ثُمَّ قَالَ لَهُمْ أَيْضًا ٱنْظُرُوا مَاذَا تَسْمَعُونَ * فَبِٱلْكَيْلِ
25 ٱلَّذِي تَكْتَالُونَ بِهِ يُكَالُ لَكُمْ وَتُزَادُونَ * لِأَنَّ مَنْ لَهُ يُعْطَى وَمَنْ لَيْسَ لَهُ فَٱلَّذِي عِنْدَهُ يُؤْخَذُ
26 مِنْهُ * وَقَالَ هٰكَذَا مَلَكُوتُ ٱللهِ مِثْلُ إِنْسَانٍ يُلْقِي زَرْعَهُ عَلَى ٱلْأَرْضِ * وَيَنَامُ وَيَقُومُ لَيْلًا
27 وَنَهَارًا * وَٱلزَّرْعُ يَنْمُو وَيَطُولُ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ * لِأَنَّ ٱلْأَرْضَ وَحْدَهَا تَأْتِي بِٱلثَّمَرِ أَوَّلًا عُشْبًا * ثُمَّ سُنْبُلًا * ثُمَّ
28 مِلْءَ ٱلْقَمْحِ فِي ٱلسُّنْبُلِ * فَإِذَا أَسْهَبَتِ ٱلثَّمَرُ حِينَئِذٍ يُصْعَدُ ٱلْمِنْجَلُ لِأَنَّهُ بَلَغَ ٱلْحَصَادُ *
29

Deinde dixit illis etiam; Considerate 24
quid audiatis. Mensurâ quâ metimini, metietur vobis, & quidem cum augmento. Quoniam habenti dabitur, & qui 25
non habet, etiam quod penes ipsum est, auferetur ab eo. Et subdidit, Ita re- 26
gnum Dei est, velut homo qui jacit semen suum in terram; Et dormit, & 27
exurgit nocte & die, & semen crescit ac producitur, ipso nesciente: Nam terra 28
ex seipsa affert fructum: primùm herbam, dein spicam, denique impletur spica. Et 29
cùm matuerescit fructus, tunc ponit falcem, quoniam adventt messis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወእሉ : እሙንቱ : እለ : ውስተ : ፍኖት : ኀበ : ተዘርአ : ቃል : ወእመጽሙ : ሰመዮ :
16 ቃለ : ይመጽእ : ሰይጣን : ኦቤሃ : ወይነሥእ : እመልቡ : ቃለ : ዘተዘርአ ::=: ወ
እሉ : ካዕበ : እሙንቱ : ዘውስተ : ሾኩሐ : ተዘርአ : እለ : ይሰመዮ : ቃለ : ወይ
17 ትወክፍዎ : ኦቤሃ : በፍሥሐ ::=: ወእልቦሙ : ሠርዋ : ለጊዜሃ : ደኃሮ : እሙ
18 ንቱ : ወእመጽሙ : ኵነ : መንደቤ : ወሰደት : በእንተዝ : ቃል : ይጻልዉ : ኦቤሃ ::=:
19 ወእሉ : ለሙንቱ : እለ : ውስተ : ሣህ : ተዘርኡ : እለ : ሰመዕዎ : ለቃል ::=: ወ
ዕሳና : ዝንቱ : ዓለም : ወፍትወተ : በዕል :: ወባዕድኒ : ኍሉ : ፍትወተ : ይበውእ
20 ዎ : ወይሐንቅዎ : ለቃል : ወኢይፈርይ ::=: ወእሉ : እሙንቱ : እለ : ውስተ :
ምድር : ሠና ይት : ተዘርኡ : እለ : ሰመዑ : ቃለ : ወተወክፉ : ወፈርዩ : ኢሐዱ : በ
21 ሠለስ : ወእሐዱ : በስሳ : ወእሐዱ : በምእት ::=: ወይቤሉሙ : ቦኑ : ዘያጎትው :
ማኅቶተ : ወ ያመጽእዋ : ከመ : ያንብርዋ : ታሕተ : ኀፈር : ወታሕተ : ዓራት : ኦኮ
22 ኑ : ከመ : ያንብርዋ : ደቡ : ተቅዋሚ ::=: ወእልቦ : ኅቡእ : ዘይትከበት : ወእል
23 ቦ : ክዱን : ዘኢተከሠተ ::=: ወዘቦ : እዝነ : ሰሚዕ : ይስማዕ ::=: ወይቤሎ
24 ሙ : ለብዉ : ዘትሰሙዑ : በውእቱ : መስፈርተ : ዘሰፈርክሙ : ይሰፍሩ : ለክሙ :
25 ወይዌስኩክሙ ::=: ወለዘቦ : ይሁብዎ : ወይዌስክዎ : ወለዘስ : ለልቦ : እሊሂቦ :
ይሄይድዎ ::=:

Et hi sunt qui in via, ubi seminatum fuit verbum; & quum audierint ver- 15
bum venit satanas confestim, & aufert è corde ejus verbum quod seminatum fuit. Et hi iterum sunt, quod in petra seminatum fuit, qui audiunt 16
verbum, & accipiunt illud statim cum gaudio: Et non habentes radicem pro 17
tempore solummodò sunt, & quando fuit tribulatio & persequutio propter hoc verbum, prævaricantur statim. Et hi sunt illi qui in spina seminati fu- 18
erunt, qui audiunt verbum: Et cura hujus mundi, & concupiscentia divitiarum, & reliquæ omnes concupiscentiæ introëunt illud, & suffocant verbum, & 19
non profert fructum. Et hi sunt qui in terra bona seminati sunt, qui audiunt 20
verbum & accipiunt illud, & fructum protulerunt, unum tricena, & unum sexagena, & unum centena. Et dixit iis, fuítne *quis* qui accendit lucer- 21
nam, & afferet eam ut ponat eam sub modio & sub lecto? nonne ut ponat eam super candelabrum? Et non est absconditum quod latuit; & non est 22
coopertum quod non manifestatum fuit. Et qui habet aures, audiendo au- 23
diat. Et dixit illis, Intelligite quod auditis, in illa mensura quâ metimini, metientur vobis & adjicient vobis. Et qui habet dabunt ei & adji- 24
cient ei: & qui non habet, quod datum fuit auferent ei. 25

በደግሙ : ሰንበት : ዘጽገደት ::=:

Secundo sabbatho florido.

26 ወይቤሎሙ : ከመዝ : ይእቲ : መንግሠተ : ሰማያት : ላሞ : ብእሲ : ዘዘርአ : ውስተ :
27 ምድሩ ::=: ወነዊሞ : ይትነሣእ : ሞኣልተ : ወሌሊተ : ወይዋሓዮ : ወዘርኡ : ይ
28 ፈሪ : ወይልህቅ ::=: ወትሁብ : ፍሬሃ : ምድር : ቀደሜ : ዛዕር : ወእመዝ : ሰብለ :
29 ወእመዝ : ፍጹመ : ስርናየ : ውስተ : ሰብል ::=: ወእመዝ : ፍጽሞ : ፍረያተ : ሶቤሃ :
ይፈኑ : ማዕፀደ : እስመ : በጽሐ : ማእረር ::=:

Et dicit iis, Sic est regnum cœlorum *quemadmodum* homo qui seminavit 26
in terra. Et dormiens exurgit die & nocte, & expectans & semen floreseebat 27
& crescebat. Et dabat fructum terra, primò herbam, & tunc spicam, & 28
tunc perfectum frumentum in spica. Et quando perfectus est fructus tunc 29
mittunt falcem, quoniam adest messis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * وبديشان كفت ببينيد چه مي شنويد بدان پيمانه † كه شما بپيمانيد * براي شما نيز
25 بدان پيموده شود * وبراي شما فزوده شود * وايشان كه بشنوند * * اكنون هر كه دارد
26 بدو داده شود وانك ندارد * ان نيز كه داشته باشد * ازو * ستده شود * * ومي كفت ملكوت
27 خداي اين چنين است همچون كسي كه در زمين تخم بكارد * * وبخسبد در شب
28 وروز برخيزد * وكشته † پرورده * وداز شود * واو نمي داند * زمين از براي او ميوه دهد *
29 اول كياه شود * پستر خوشه كردد * در اخر كندم تمام در خوشه * * چون ميوه فربه
شود * انكه داس بيايد كه هنكام دروبدن رسيد

Et illis dixit; Videte quid audi- 24
atis: eâdem mensurâ qua vos metimini, vobis etiam vicissim mensurabitur, & vobis adjicietur, & illis qui audierint. Jam qui- 25
cunque habet, illi dabitur; & qui non habet, illud etiam quod habuerit ab eo auferetur. Et 26
dixit; Regnum Dei perinde est ac homo qui in terra semen seminaverit, Ac dormierit noctu, diu 27
verò surrexerit: seges interim crescat & progerminet, ille verò nescierit. Terra ipsi fructum edit; 28
primùm herba fit, deindè spica evadit, postremò triticum perfectum in spica. Fructu autem pinguescente 29
tandem falx venit, quòd tempus metendi adsit.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Et dicebat; Cui assimilabimus regnum Dei, aut *in qua parabola conjicie-*
30 Καὶ ἔλεγε, Τίνι ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβά- μδ
emus illud? Sicut *grano* sinapis, quod cùm seminatũ fuerit in terra, mi- β
31 λωμεν αὐτοῦ; Ὡς (ν) κόκκῳ σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρό-
nus omnibus seminibus est quæ in terra: Et cùm seminatũ fuerit, ascen-
32 τερος πάντων τῶν (ξ) σπερμάτων ὄντων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· Καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀνα-
dit, & fit omnibus oleribus majus: & facit ramos magnos, ita ut
βαίνῃ, καὶ γίνεται πάντων τῶν λαχάνων (ο) μείζων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε —
posse sub umbra ejus *volatilia* cœli *nidulari*. Et talibus pa- με
33 δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. Καὶ τοιαύταις πα- ς
rabolis multis loquebatur eis *sermonem*, prout poterant audire. Sine
34 εἐκολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς (π) ἠδύναντο ἀκούειν. Χωρὶς
autem parabola non loquebatur eis: *privatim* autem discipulis suis *dissolvebat*
δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε —
omnia. Et ait illis in illa die, sero *facto*, Transeamus *in* με
35 πάντα. Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὀψίας γενομένης, Διέλθωμεν εἰς β
ulterius. Et dimittentes turbam, assumunt eum ut erat in *navigio*:
36 τὸ πέραν. Καὶ (ρ) ἀφέντες τὸν ὄχλον, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ·
& *alia* verò *navigiola* erant cum illo. Et facta est procella venti magna: *et*
37 καὶ ἄλλα δὲ (σ) πλοιάρια ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ γίνεται λαῖλαψ ἀνέμου μεγάλη· καὶ τὰ δὲ
fluctus *injiciebat* in *navigium*, ut *ipsum jam impleri*: Et erat ipse in
38 κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι· Καὶ ἦν αὐτὸς (τ) ἐπὶ
puppi, super cervical dormiens: & excitant eum, & dicunt
τῇ πρύμνῃ, ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν, καὶ λέγουσιν
illi; Magister, non *cura* est tibi quia perimus? Et *excitatus objurgavit* ven-
39 αὐτῷ, Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέ-
tum, & dixit mari; *Sile*, obmutesce. Et *quievit* ventus, & facta est
μῳ, καὶ εἶπε τῇ θαλάσσῃ, Σιώπα, πεφίμωσο. Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο
tranquillitas magna. Et ait illis; Quid timidi estis *ita? quomodò non* habetis
40 γαλήνη μεγάλη. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε (υ) οὕτω; πῶς οὐκ ἔχετε
fidem? Et timuerunt *timorem magnum*: & dicebant ad *invicem*; Quisnam iste
πίστιν; Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός
41 ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ.
est, quia & ventus & mare obediunt ei?

CAP. V. ς.

IA' Καὶ Et venerunt *in ulterius* maris, in regionem *Gadarenorum*. Et exce- 1
ΙΑ' Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν. Καὶ ἐξελ- 1
unti ei *ex navigio*, statim occurrit ei *ex* monumentis homo in 2
θόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν
spiritu immundo; Qui domicilium habebat in monumentis, & neque 3
πνεύματι ἀκαθάρτῳ, Ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς (α) μνημείοις, καὶ οὔτε
catenis *nemo* poterat eum ligare: *Propter* eum sæpè compedibus & 4
ἁλύσεσιν οὐδεὶς (β) ἠδύνατο αὐτὸν δῆσαι· Διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ
catenis *ligatum esse*, & *disruptas esse* ab eo catenas, & *pedicas contritas esse*:
ἁλύσεσι δεδέσθαι, καὶ διεσπάσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρίφθαι·
& nemo eum poterat domare.
καὶ οὐδεὶς (γ) αὐτὸν ἴσχυε δαμάσαι.

MS. A. (ν) κόκκον (ξ) σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὄντων· (ο) μεῖζον, (π) ἠδύνατο (ρ) ἀφέντες τὸν ὄχλον, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς (σ) πλοῖα (τ) ἐν τῷ (υ) ἔστε ΚΕΦ. ε. MS. A. (α) μνήμασιν, (β) ἠδύνατο (γ) ἴσχυεν αὐτὸν δῆσαι. Καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ܘܐܡܪ ܠܡܢܐ ܢܕܡܐ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܐܘ ܒܡܢܐ ܢܫܘܐ ܠܗ ܐܘ ܒܡܬܠܐ ܡܢܐ ܢܣܝܡ ܠܗ *

Item dicebat, Cuinam comparabimus re- 30
gnum Dei, aut quânam collatione conferemus illud? Velut granum est sinapis, 31
quod quum seritur in terram, minimum est omnium seminum quæ sunt super terram. Quumque satum est, assurgit, evadítque 32
maximum omnium olerum, edítque ramos magnos, ita ut possit in umbra ejus volucris habitare. In parabolis hisce similibus al- 33
loquebatur eos Jesus: parabolis *inquam* prout poterant audire. Et absque paraboli- 34
lis non colloquebatur eis: suis autem discipulis inter se & eos *(privatim)* interpretabatur omnia.

Feriâ quintâ hebdomadis quintæ jejunii. 10.

Porrò dixit eis in illo die sub vesperam, 35
Transeamus in ulteriorem ripam. Et reli- 36
querunt turbas, & duxerunt eum quum essent in navi: naviculæ autem aliæ cum eis erant. Et factus est turbo magnus, ven- 37
túsque; & fluctus cadebant in navim: ac propè implebatur. Ipse autem Jesus super 38
cervical dormierat in posteriori parte navis: & venerunt ac excitaverunt eum, dicuntque ei; Magister noster, non est tibi curæ quòd perimus? Surrexit itaque & objur- 39
gavit ventum; aítque mari, Sile, repressum tu es. Et conquievit ventus, & facta est tranquillitas magna. Et dixit eis, Quid 40
ita pavidi estis? & quare nulla est in vobis fides? Et timuerunt timore magno, & 41
dicebant unus ad alterum, Quisnam quæso iste est, ut venti & mare obediant ei?

Matutinis feria quinta hebdomadis quintæ jejunii. 11.

CAP. V.

VEnit autem ultra mare in regionem 1
Godarænorum. Quumque exiisset è navi, 2
occurrit ei de monumentis homo habens spiritum immundum. Et degebat in mo- 3
numentis, & catenis nemo poterat eum vincire. Propterea quòd quoties compe- 4
dibus & catenis vinciebatur, catenas frangebat, compedésque abrumpebat; ac nemo poterat eum domare.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 وگفت بچه مانند کنیم ملکوت * مثل دانهٔ خردل نورزهم

XIX. Parabola grani sinapis.

Et dixit, Cui assimilabimus regnum 30
Dei, aut quâ parabolâ exprimemus illud? Sicut granum sinapis, quum 31
in terra seminetur, omnium seminum minimum illud vides. Cùm 32
autem seminatum sit, excrescit & omnium olerum maximum fit, & ramos proceros edit, adeò ut aves sub frondes ejus nidificent, & eas tegat. Hujusmodi parabolis Jesusillos 33
allocutus est, prout poterant audire. Et absque paraboli illis verbum 34
non dixit: discipulis autem suis privatim omnia exposuit.

XX. Ubi mare increpuit, & fluctus ventúsque ejus sedatus est.

35 بیست انجا که بانك بردریا زد موج وباد او ساکن شد * در ان روز با شاگردان

In illo die discipulis dixit, Vesperi 35
ab altera parte maris transeamus. 36
Turbas itaque dimiserunt, & navim conscendentes depulerunt: alia etiam navigia cum illis erant. Ventus au- 37
tem validus exortus est, & fluctus maris excrevit, adeò ut periculum exitii & submersionis esset. Jesus 38
interea in fundo navis in angulo obdormierat: discipuli verò venientes eum excitárunt, & illi dixerunt; O Domine noster, non est tibi cura quòd 39
perimus?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

30 Et dicebat; Cui assimilabimus regnum Dei? aut cui parabolæ comparabimus il-
31 lud? Sicut granum sinapis, quòd cùm seminatum fuerit in terra, minus est omni-
32 bus seminibus, quæ sunt in terra: Et cùm seminatum fuerit, ascendit, & fit majus
omnibus oleribus, & facit ramos magnos, ita ut possint sub umbra ejus aves cœli
33 habitare. Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum, prout poterant au-
34 dire: Sine parabola autem non loquebatur eis: seorsùm autem discipulis suis dis-
35 serebat omnia. Et ait illis in illa die, cùm serò esset factum; Transeamus contrà.
36 Et dimittentes turbam, assumunt eum ita ut erat in navi: & aliæ naves erant cum
37 illo. Et facta est procella magna venti, & fluctus mittebat in navim, ita ut im-
38 pleretur navis. Et erat ipse in puppi super cervical dormiens: & excitant eum,
& dicunt illi; Magister, non ad te pertinet, quia perimus? Et exurgens commina- 39
tus est vento, & dixit mari; Tace, obmutesce. Et cessavit ventus: & facta est tran-
quillitas magna. Et ait illis; Quid timidi estis? necdum habetis fidem? Et ti- 40
muerunt timore magno, & dicebant ad alterutrum; Quis, putas, est iste, quia &
ventus & mare obediunt ei? CAP. V. 1

ET venerunt trans fretum maris in regionem Gerasenorum. Et exeunti ei de 2
navi, statim occurrit de monumentis homo in spiritu immundo, Qui domici- 3
lium habebat in monumentis, & neque catenis jam quisquam poterat eum ligare:
Quoniam sæpè compedibus & catenis vinctus, dirupisset catenas, & compedes 4
comminuisset, & nemo poterat eum domare.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 * ثم قال بماذا اشبه ملكوت الله وباي مثل امثلها * تشبه حبة خردل التي اذا زرعت على الارض
31 وهي اصغر الحبوب كلها التي على الارض * فاذا زرعت * وصعدت * صارت اكبر من جميع
32 البقول * وتصنع عصوبا عظاما حتى يمكن طيور السماء ان تسكن تحت ظلها * وبامثال
33 هكذي كان يكلمهم على حسب ما كانوا يستطيعون سماعه * وبغير مثل لم يكن يكلمهم *
34 وفي الخلوة كان يفسر الجميع لتلاميذه * الفصل الرابع عشر * وقال لهم في
35 ذلك اليوم عند المساء امضوا بنا الى العبر * فتركوا الجموع واخذوه معهم في السفينة وكانت
36 معهم سفن اخر * فكانت رياح عظيمة وكانت الامواج تدخل السفينة حتى كاد يمتلي *
37 وهو نايم في موخرها على وساده * فايقظوه وقالوا له يا معلم اما يعنيك امرنا انا نهلك * فقام
38 ورجر الريح وامر البحر بالسكون فسكن وهدات الريح * وصار هدوا عظيما * ثم قال لهم لماذا
39 تخافون اما لكم امانة * فخافوا خوفا عظيما وقال بعضهم لبعض * من ترى هذا الذي الريح
40 والبحر يطيعانه * الفصل الخامس عشر * وجاء الى عبر البحر الى كورة
41 الجرجسيين * فلما خرج من السفينة للوقت لقيه انسان من المقابر فيه روح نجس * كان
1 مسكنه القبور * ولم يكن احد يقدر ان يشده بالسلاسل * لانه دفعات كثيرة كان يربط
2 بالقيود والسلاسل * وكان يقطع السلاسل ويكسر القيود ولا يقدر احد ان يذلله *

Prætereà dixit eis; Cui comparabo re- 30
gnum Dei? & quâ similitudine referam
illud? Simile est grano sinapis, quod cùm 31
fuerit seminatum in terra, licet sit mi-
nimum seminum omnium, quæ sunt super
terrâ: Tamen seminatum cum ascenderit, 32
fit maximum omnium olerum, editq; ramos
magnos, ita ut possint volucres cœli ha-
bitare sub umbra eorum. Et parabolis 33
hujuscemodi alloquebatur eos, prout po-
terant audire. Et absque parabolis non 34
alloquebatur eos. Seorsùm autem expo-
nebat omnia discipulis suis.

Sectio decima quarta.

Et dixit eis, in illa die prove vesperam, 35
Ducite nos trans fretum. Igitur omise- 36
runt turbas, & vexerunt eum secum na-
vi: & erant cum illis naves aliæ. Et- 37
vant autem venti maximi, & fluctus in-
grediebantur navim, adeò ut prope im-
pleretur. Et ipse erat dormiens in puppi 38
super cervical: & excitaverunt eum,
& dixerunt ei; Magister, nónne te pre-
mit res nostra, quia perimus? Et sur- 39
rexit & comminatus est vento, & im-
peravit mari quietem, & quievit, &
cessavit ventus, & facta est tranquilli-
tas magna. Deindè dixit eis; Quare 40
timetis? non est vobis fides? Et timue- 41
runt timore magno, & dixit aller ad al-
terum; Qui fortè est iste, cui ventus
& mare obediunt?

Sectio decima quinta.

CAP. V.

ET venit trans fretum maris in regi- 1
onem Gergesæorum. Et cùm exisset de 2
navi, statim occurrit ei homo de monu-
mentis, in quo erat spiritus immundus;
cujus habitatio erant sepulchra. Et non 3
erat quisquam qui posset ligare eum ca-
tenis: Quoniam vicibus multis stringe- 4
batur compedibus & catenis, & disrum-
pebat catenas, frangebátque compedes:
& non poterat quisquam subjscere eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ወይቤ: በመንት: ናስተማስላ: ለመንግሥተ : እግዚአብሔር :ወመንት: ትመስል::
31 ኀመ:ሕጣተ:ስናፕ:እንተ:ዘርአ:ብእሲ:ወስተ: ምድር: ወትንእስ: እምኵሉ: አዝ
32 ርእት:በወስተ:ምድር::ወእምዝ: ዘርእዋ:ትበቍል: ወተዓቢ: እምኵሉ: አ
ፋጣላት: ወትገብር:አዕጹቀ:ዓቢይተ:እስከ:አዕዋፈ: ስማይ:ይክሉ:ለጽልሎ:ወስተ:
33 አዕጹቂሃ::: ወበዘከመዝ: ላመሰል: ተናገሮሙ: ቃሉ: በሊመጣኑ: ይክሉ: ሰሚ
34 ዐ::: ወዘእንበለ:መሰሌ:ሊተናገሮሙ::ወበዳሕቲቶሙ:ይፈክር:ለአርደሊሁ:ኵ
35 ሉ::: ወይእተ:ለሚረ:መስዮ:ይቤሎሙ:ለአርደሊሁ:ንዕዱ: ማዕደተ::: ወ
36 ኀደጎሙ:ለሕዝብ: ወነሥእዎ: በሐመር:ወቦ: ካልኣተ: እስሚረ:መስሌሆሙ::
37 ወመጽአ:ዓውሎ:ዓቢይ:ነፋሰ:ወይሰወጥ:ማይ:ወስተ:ሐመር:እሞገት:እስከ:መልእ:
38 ማይ:ውስተ: ሐመር::: ወውእቱሰ : መንገለ: ካዕላ : ሐመር: ተተርእስ: ወኖመ::
ወእንቅሄሎ : ወይቤልዎ : ሊቅ : ሊያሐዝነከሁ : እንዘ : ንመውት::::
በእንተ : ዘከመ : ገሠጸ : ለባሕር::::
39 ወተንሥአ: ወገሠጾሙ : ለነፋስት: ወይቤሳ:ለባሕር :ተፈጸሚ: ወለረመጢ: ወኀደገ:
40 ነፋስ:ወኮነ:ዛሕነ:ዓቢይ::: ወይቤሎሙ: መንተ:ያፈርህክሙ:ለድኩማነ:ከመዝ
41 ኑ: ለልብክሙ: ሀይማኖተ::: ወፈርሁ: ዓቢየ: ፍርሀተ: ወተብህለ: በበይናቲሆሙ:
ሙኑ:እንጋ:ውእቱ:ዝንቱ:ዘይትሌዘዙ:ሎቱ:ባሕርኒ:ወነፋስትኒ:::
በእንተ : ለጌሶን::::
1 ወበጺሖሙ:ማዕደተ:ብሔረ: ገር ገሴኖን:::: ወወፅደ:እሙሐመር : ተቀበልዎ:ሶቤሃ:
2 ወወፂለ:እሙነ: መቃብር: ብእሲ: ዘእኩይ: ገኔነ: ላዕሌሁ::::: ወይነብር: ውስተ:
3 መቃብር : ወስእንዎ : ለወጽዖቶ : መዋቅሕትኒ : ወለልበ : ዘይክል : ለድኅሮቶ::::
4 እስሙ : መዋቅሕተኒ : ይሰብር : ወይቀጥቅጥ::::

Et dixit, Cui assimilabimus regnum Dei, & cui simile est. Sicut granum sinapis 30
quod seminavit homo in terra, & minus erat omnibus seminibus in terra. Et 31
quum seminaverat illud, florescebat, & grandescebat, præ omnibus oleribus; & 32
faciebat ramos magnos, ita ut volucres cœli possent nidificare in ramis ejus. 33
Et hujusmodi parabolis loquutus est iis sermonem, prout poterant audire. Et 34
sine parabola non loquutus est iis: & privatim exposuit discipulis suis omnia. 35
Et illius diei vespere dixit discipulis suis, Transeamus ulteriùs. Et reliquit 36
populũ, & assumpserunt eum in navi, & fuerunt aliæ naves cum iis. Et venit pro- 37
cella magna venti, & effudit se aqua cum fluctibus in navim, adeò ut impleretur
navis aquâ. Et ipse ad malum navis caput inclinabat, & dormivit: & excitárunt 38
eum, & dixerunt ei; Magister, nónne ad te spectat, quòd morituri sumus.

De objurgando mare.

Et surrexit, & objurgavit ventos, & dixit mari; Obmutesce, & tace: & cessavit 39
ventus, & fuit tranquillitas magna. Et dixit iis, Quare timetis ô infirmi? nónne 40
tantam habuistis fidem? Et timuerunt magno timore: & dictum fuit inter eos, 41
Quis igitur est hic, cui auscultant mare & venti?

CAP. V.

De legione.

ET venientibus illis ad regionem Gargasenorum, Et descendente illo è 1
navi, occurrebat ei statim & exivit è sepulchris homo super quo malus dæmon 2
erat. Et habitabat in sepulchris, & non potuerunt educere eum catenis, & 3
nemo potuit infirmum illum reddere: Quia catenas dirumpebat, & commi- 4
nuebat.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* برخاست وبالا آمد * وبر موج وباد دريا بانك زد * وگفت ارام گير كه فرموده شد * در حال باد ساكن و 39
شد ودريا ارام گرفت * * وبديشان گفت * چرا مرا ترسانيديد * وچرا در شما ايمان نيست * * ايشان 40 41
بغايت ترسيدند * ويكي بيكي مي گفت كيست اين اين چنين كه باد وموج دريا † حكم اورا مي
شنوند * بيست يك خوش كردن ديوانه كه لغيونان ازو بدر آورد ودر
چون * * وازان سوي دريا آمدند * در ولايت غدرانيان * * حوكان فرستاد 1 2
از كشتي بيرون آمدند * از ميان گورستان ديوداري برابر او آمد * كه جان پليد در درون
او بود * * ودر ميان گورستان مي نشست * وبزنجيرها كسي اورا نمي توانست بستن * * براي 3 4
انك چند انك اورا در بند وبزنجير مي كشيدند همه را مي گسست * وكسي اورا نمي توانست گرفتن *

Et surgens ascendit & fluctum & 39
ventum maris inclamavit, & dixit;
Quietem capessi, cùm jussus sis:
continuò ventus sedatus est & mare
quievit. Et eis dixit; Quid me 40
terruistis? & quarè vobis fides non
inest? Illi autem vehementer timu- 41
erunt, & alter alteri dixit; Quis-
nam est hic talis, ut ventus & flu-
ctus maris imperio illius obediant?

XXI. Sanatio dæmoniaci, è quo Legiones ejecit, & in porcos misit.

CAP. V.

ET trans mare venerunt in regio- 1
nem Gadarenorum. Cùm autem de 2
navi egressi essent, è medio sepul-
chreti dæmoniacus obviam ei venit,
intra quem spiritus impurus erat.
Et sepulchretum incoluit, neque ca- 3
tenis quisquam eum poterat ligare.
Etenim quotiescunque eum compede 4
& catenâ vinxerant, omnia discer-
psit, neque quisquam potuit eum pre-
hendere.

Digitized by Google

Et per omnem noctem & diem in montibus & in monumentis erat, clamans,
5 Καὶ διὰ παντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς (δ) ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν ἦν, κράζων,
& concidens seipsum lapidibus. Videns autem Jesum à longè, cucurrit,
6 καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. Ἰδὼν δὲ † Ἰησοῦν (ι) ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμε,
& adoravit eum: Et clamans voce magnâ, dixit; Quid mihi & tibi,
7 καὶ προσεκύνησεν (s) αὐτῷ· Καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ, (ζ) εἶπε, Τί ἐμοὶ καὶ σοί,
Jesu fili Dei altissimi? adjuro te Deum, ne me torqueas. (Dicebat
8 Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ (η) τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε † Θεὸν, μή με βασανίσῃς. (Ἔλεγε
enim illi; Exi, spiritus immunde, ab homine.) Et interrogabat
9 γὰρ (θ) αὐτῷ, Ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου.) Καὶ ἐπηρώτα
eum; Quod tibi nomen? Et respondit, dicens; Legio nomen mihi: quia multi
αὐτὸν, Τί σοι ὄνομα; καὶ ἀπεκρίθη, λέγων, Λεγεὼν ὄνομά μοι· ὅτι πολλοί
sumus. Et adpellabat eum multa, ut ne se mittat extra regionem.
10 ἐσμεν. Καὶ (ι) παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ, ἵνα μὴ (κ) αὐτὸς ἀποστείλῃ ἔξω † χώρας.
Erat autem ibi ad montes grex porcorum magnus, pascens. Et adpella-
11 Ἦν δὲ ἐκεῖ (λ) πρὸς τὸ ὄρος ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη. Καὶ παρεκά-
12 bant eum omnes dæmones, dicentes; Mitte nos in porcos, ut in
λεσ αὐτὸν πάντες οἱ δαίμονες, λέγοντες, Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς
eos introëamus. Et concessit eis statim Jesus. Et exeuntes spiri-
13 αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύ-
tus immundi, introierunt in porcos: & irruit grex per præcipitium
ματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ
in mare: (erant autem ut duo millia:) & suffocati sunt in mari. Ut
14 εἰς † θάλασσαν· (ἦσαν δὲ ὡς δισχίλιοι·) καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. (μ) Οἱ δὲ
pascentes porcos fugerunt, & nuntiaverunt in civitatem, & in agros:
βόσκοντες τοὺς χοίρους ἔφυγον, καὶ (ν) ἀνήγγειλαν εἰς † πόλιν, καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς·
& egressi sunt videre quid esset factum. Et veniunt ad Jesum, & spectant
καὶ (ξ) ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐστι τὸ γεγονός. Καὶ ἔρχονται πρὸς † Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσι
15 demoniacum sedentem & vestitum, & sanæ mentis eum qui habuerat legionem:
† δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον, καὶ σωφρονοῦντα † ἐσχηκότα † λεγεῶνα·
& timuerunt. Et narraverunt illis videntes, quomodò factum esset demo-
καὶ ἐφοβήθησαν. Καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμο-
16 niaco, & de porcis. Et cœperunt advocare eum, abire de finibus
νιζομένῳ, καὶ περὶ † χοίρων. Καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ † ὁρίων
17 eorum. Et ascendente ipso in navigium, advocabat illum dæmoniacus,
αὐτῶν. Καὶ (ο) ἐμβαίνοντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονιζόμενος,
18 ut esset cum illo. At Jesus non admisit eum, sed ait illi; Vade
(π) ἵνα ᾖ μετ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ, Ὕπαγε
19 in domum tuam ad tuos, & annuntia illis quanta tibi Dominus fecit,
εἰς † οἶκόν σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ Κύριος (ρ) ἐποίησε,
& misertus est tui. Et abiit, & cœpit prædicare in Decapoli, quanta fecisset
καὶ ἠλέησέ σε. Καὶ ἀπῆλθε, καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν
20 ei Jesus: & omnes mirabantur. Et trajiciente Jesu in
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον. Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν
21 navigio rursum in ulteriùs, coacta est turba multa ad eum: & erat juxta
τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν· καὶ ἦν παρὰ
mare.
τὴν θάλασσαν.

MS. A. (δ) μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν, (ι) μακρόθεν, (s) αὐτὸν· (ζ) λέγει, Τί (η) τοῦ ζῶντος; ὁρκίζω (θ) αὐτῷ, Τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἔξελθε ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου.) Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν, Τί ὄνομά σοι; Καὶ λέγει αὐτῷ, (ι) παρεκάλει (κ) ἀποστείλῃ αὐτὸς (λ) ἀγέλαι χοίρων μεγάλαι βοσκομένων πρὸς τῷ ὄρει. Καὶ παρεκάλει (μ) Καὶ οἱ βόσκοντες (ν) ἀπήγγειλαν (ξ) ἦλθον (ο) ἐμβαίνοντος (π) ἵνα μετ' αὐτοῦ ᾖ. Καὶ ἐκ ἀφῆκεν (ρ) πεποίηκεν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ܘܒܟܠ ܙܒܢ ܒܠܝܠܝܐ ܘܒܝܘܡܐ ܒܛܘܪܐ ܘܒܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܗܘܐ ܩܐܟ ܘܡܓܕܫ ܒܟܐܦܐ ܢܦܫܗ *
6 ܘܟܕ ܚܙܐ ܠܝܫܘܥ ܡܢ ܪܚܩܐ ܪܗܛ ܘܣܓܕ ܠܗ *
7 ܘܩܐܟ ܒܩܠ ܪܡ ܐܡܪ ܡܢܐ ܠܝ ܘܠܟ ܝܫܘܥ ܒܪ ܐܠܗܐ ܥܠܝܐ ܐܫܒܥܟ ܒܐܠܗܐ ܕܠܐ ܬܥܩܢܢܝ *
8 ܐܡܪ ܓܝܪ ܠܗ ܦܘܩ ܪܘܚܐ ܣܝܐ ܡܢ ܒܪܢܫܐ *
9 ܘܫܐܠ ܠܗ ܡܢܘ ܫܡܟ ܐܡܪ ܠܗ ܠܓܝܘܢ ܫܡܝ ܕܣܓܝܐܝܢ ܚܢܢ *
10 ܘܒܥܐ ܠܗ ܣܓܝ ܕܠܐ ܢܫܕܪ ܐܢܘܢ ܒܐܪܥܐ ܗܕܐ *
11 ܗܘܐ ܬܡܢ ܒܛܘܪܐ ܥܕܪ ܚܙܝܪܐ ܪܥܝ ܒܗ ܣܓܝ ܚܙܝܪܐ *
12 ܘܒܥܘ ܠܗ ܟܠ ܫܐܪ ܫܐܕܝܢ ܕܢܥܠ ܒܗܘܢ ܚܙܝܪܐ ܕܢܥܠ ܒܗ *
13 ܘܫܒܩ ܠܗ ܘܦܩܘ ܪܘܚܐ ܣܝܐ ܘܥܠܘ ܒܚܙܝܪܐ ܘܪܗܛ ܚܙܝܪܐ ܥܠ ܟܦܐ ܠܝܡܐ ܘܐܬܚܢܩܘ ܒܝܡܐ *
14 ܘܪܥܝܗ ܕܚܙܝܪܐ ܗܪܘ ܘܐܙܠܘ ܘܐܚܘ ܒܡܕܝܢܬܐ ܘܒܓܘ ܘܐܬܘ ܠܡܚܙܐ ܡܐ ܕܗܘܐ *
15 ܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܚܙܘ ܠܓܝܘܢ ܕܗܘܐ ܒܗ ܫܐܪ ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܫܘܬܐ ܘܕܚܠ *
16 ܘܚܙܘ ܗܢܘܢ ܕܚܙܘ ܐܝܟ ܗܘܐ ܠܗ ܠܓܝܘܢ ܘܠܚܙܝܪܐ *
17 ܘܫܪܝ ܠܡܐܡܪ ܠܗ ܕܢܐܙܠ ܡܢ ܬܚܘܡܗܘܢ *
18 ܘܟܕ ܣܠܩ ܠܐܣܬܐ ܫܪܝ ܠܡܐܡܪ ܠܗ ܓܒܪܐ ܕܗܘܐ ܒܗ ܫܐܪ ܕܢܗܘܐ ܥܡܗ *
19 ܘܠܐ ܫܒܩ ܠܗ ܐܠܐ ܐܡܪ ܠܗ ܙܠ ܠܒܝܬܟ ܠܘܬ ܐܢܫܝܟ ܘܚܘܝ ܠܗܘܢ ܟܡܐ ܕܥܒܕ ܠܟ ܡܪܝܐ ܘܪܚܡ ܥܠܝܟ *
20 ܘܙܥ ܘܟܪܙ ܒܕܟܦܘܠܝܣ ܟܡܐ ܕܥܒܕ ܠܗ ܝܫܘܥ ܘܟܠܗܘܢ ܬܡܗܝܢ *
21 ܘܟܕ ܥܒܪ ܝܫܘܥ ܒܐܣܬܐ ܫܒ ܠܥܒܪ ܝܡܐ ܟܢܫ ܥܠܘܗܝ ܣܓܝ ܘܗܘ ܥܡ ܣܦܪ ܝܡܐ *
22 ܘܗܐ ܚܕ ܡܢ ܪܫܝܟ ܕܟܢܫܬܐ ܐܝܪܘܣ ܫܡܗ ܘܟܕ ܚܙܐ ܠܗ ܢܦܠ ܠܪܓܠܘܗܝ *

Et in omni tempore noctu & interdiu in mo- 5
numentis & in montibus erat, clamabátque,
& lacerabat seipsum lapidibus. Quum au- 6
tem vidisset Jesum procul, accurrit & ado-
ravit eum: Et exclamavit voce magnâ, & 7
ait; Quid mihi & tibi, Jesu fili Dei altissi-
mi? adjuro te per Deum ne me crucies.
Dixerat enim ei, Egredere ex homine, spi- 8
ritus immunde. Et interrogavit eum, Quale 9
est nomen tuum? Inquit ei, Legio est no-
men nostrum, siquidem multi sumus. Et 10
rogabat eum enixè, ne emitteret ipsum ex-
tra illam regionem. Erat autem illîc ad 11
montem grex magnus porcorum pascens.
Et efflagitabant ab eo illi dæmones, dicen- 12
tes; Mitte nos in istos porcos, ut in eos
ingrediamur. Et permisit eis; exierúntque 13
spiritus illi immundi, & ingressi sunt por-
cos: & excurrit ille grex in rupem, & ruit
in mare, circiter bis mille, & suffocati sunt
in aquis. Illi autem qui pascebant eos, 14
fugerunt, & dixerunt in civitate & in pagis:
& exierunt ut viderent id quod factum fu-
erat. Et venerunt ad Jesum, & viderunt 15
eum qui fuerat dæmoniacus, vestitum, &
verecundum atque sedentem, eum *inquam*
in quo fuerat legio: & perterriti sunt. Et 16
qui viderant, renuntiárunt eis quomodò
actum esset cum ipso dæmoniaco, necnon de
illis porcis. Et cœperunt efflagitare ab eo, 17
ut excederet è finibus ipsorum. Quumque 18
conscendisset navim, petebat ab eo is qui
dæmoniacus fuerat, ut cum eo esset. Nec 19
permisit ei, sed dixit ei; Abi domum tuam
ad homines tuos, & renuntia eis quid fe-
cerit tibi Dominus, quódque tui misertus
fuerit. Abiit itaque & cœpit prædicare in 20
Decapoli quid fecisset sibi Jesus: cunctique
mirabantur.

Legio martyrum & defunctorum. 21, 22.

Quumque trajecisset Jesus navi in illam ulte- 21
riorem ripam, rursus congregati sunt juxta
eum cœt⁹ plurimi, dum esset juxta lit⁹ maris.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 وشب وروز در كوهها وكورستان كرديدي * وخودرا بسنگها بزدي * چون مسيح را از
6 دور ديد * دويد پيش او سجود كرد * وباواز بلند بانك زد وكفت چه كار داري با
7 من اي ييشوع * پسر خداي بلند * بخدا ترا سوكند مي دهم كه مرا تباه واواره نكني *
8 عيسي برو بانك زد وكفت اي جان پليد از ادمي بدر اي * وپرسيد كه نام تو چيست *
9 كفت نام من لغيون است * وما بسيارانيم * ودر خواست كرد كه ازين ولايت مارا
10 بيرون مفرست * ودر نزديك ان مقام كوه بود * وكلهاء خوكان مي چريدند * ديوان در
11 خواست كرد كه چون مارا از آدمي مي راني * اجازت ده تا در خوكان رويم * عيسي
12 بديشان † دستوري داد * ان جانها پليد از ادمي بيرون آمدند * ودر اندرون خوكان
13 رفتند * وخوكان ديوانه شدند ومي دويدند بي خود * مقدار دو هزار خوك در دريا
14 افتادند * وغبه شدند * انان كه خوكانرا مي چرانيدند * كريختند * ودر شهر در
آمدند * ومردم را خبر كردند * واز ديهها خلق جمع شدند * تا بينند انچ شده است *

*Et nocte dieque in montibus & se- 5
pulchreto oberrabat, & seipsum la-
pidibus cædebat. Cùm Christum 6
autem procul vidisset, accurreas
eum adoravit. Et voce altâ excla- 7
mavit, & dixit; Quid negotii ha-
bes mecum, ô Jesu Fili Dei ex-
celsi? per Deum te adjuro, ne me
perdas aut exagites. Jesus illum 8
increpavit, & dixit; O spiritus
impure, ex homine egredere. Et 9
interrogavit; Nomen tibi quidem?
Dixit, Nomen mihi Legion est, &
nos multi sumus. Et petitionem 10
fecit, dicens; Quin ex hac regi-
one ne nos emittas. Et prope il- 11
lum locum mons erat, & greges
porcorum pascebant. Dæmones pre- 12
cati sunt, dicentes; Quandoquidem
dem nos ab homine abigis, venia
dato ut in porcos introeamus. Je- 13
sus illis potestatem dedit; iste
itaque spiritus impuri ex homine
egressi sunt, & in porcos intrave-
runt: porci autem dæmone cor-
repti sunt, & cucurrerunt extra
se, & circiter duo millia porco-
in mare corruentes suffocati sunt.
Qui autem porcos pascebant, fu- 14
gerunt, & in urbem ingressi ho-
mines certiores fecerunt: & ex
pagis populus congregati sunt, ut
viderent id quod factum fuerat.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

5 Et semper die ac nocte in monumentis & in montibus erat, clamans, & concidens
6 se lapidibus. Videns autem Jesum à longè, cucurrit, & adoravit eum : Et cla-
7 mans voce magnâ dixit ; Quid mihi, & tibi, Jesu fili Dei altissimi ? Adjuro te per
8 Deum, ne me torqueas. Dicebat enim illi; Exi, spiritus immunde, ab homine.
9 Et interrogabat eum ; Quod tibi nomen est ? Et dicit ei ; Legio mihi nomen est,
10 quia multi sumus. Et deprecabatur eum multùm, ne se expelleret extra regionem.
11 Erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus, pascens. Et deprecabantur
12 eum spiritus, dicentes ; Mitte nos in porcos ut in eos introeamus. Et concessit eis
13 statim Jesus. Et exeuntes spiritus immundi introierunt in porcos : & magno im-
14 petu grex præcipitatus est in mare ad duo millia, & suffocati sunt in mari. Qui autem pascebant eos, fugerunt, & nuntiaverunt in civitatem, & in agros. Et egressi sunt videre quid esset factum : Et veniunt ad Jesum : & vident illum, qui à dæ- 15
monio vexabatur, sedentem, vestitum, & sanæ mentis, & timuerunt. Et narrave- 16
runt illis, qui viderant, qualiter factum esset ei qui dæmonium habuerat, & de por-
cis. Et rogare cœperunt eum ut discederet de finibus eorum. Cúmque ascen- 17
deret navim, cœpit illum deprecari, qui à dæmonio vexatus fuerat, ut esset cum il- 18
lo : Et non admisit eum, sed ait illi ; Vade in domum tuam ad tuos, & annuntia 19
illis quanta tibi Dominus fecerit, & misertus sit tui. Et abiit, & cœpit prædicare 20
in Decapoli, quanta sibi fecisset Jesus : & omnes mirabantur. Et cùm transcendisset 21
Jesus in navi rursum trans fretum, convenit turba multa ad eum, & erat circa mare.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * وَكُلَّ حِينٍ لَيْلاً وَنَهَارًا كَانَ يَصِيحُ فِي ٱلْمَقَابِرِ وَٱلْجِبَالِ وَيَقْطَعُ بِٱلْحَجَارِ *
6 فَلَمَّا رَأَى يَسُوعَ
7 مِنْ بَعِيدٍ بَادَرَ وَسَجَدَ لَهُ * وَصَاحَ بِصَوْتٍ عَظِيمٍ قَائِلاً مَا لَكَ مَعِي يَا يَسُوعَ ٱبْنَ ٱللَّهِ ٱلْعَلِيِّ *
8 أُقْسِمُ عَلَيْكَ بِٱللَّهِ أَلَّا تُعَذِّبَنِي * لِأَنَّهُ كَانَ قَدْ قَالَ لَهُ ٱخْرُجْ أَيُّهَا ٱلرُّوحُ ٱلنَّجِسُ مِنَ ٱلْإِنْسَانِ * ثُمَّ
9 سَأَلَهُ مَا ٱسْمُكَ * فَقَالَ لَجَاوُنُ ٱسْمِي لِأَنَّا كَثِيرٌ * فَطَلَبَ إِلَيْهِ كَثِيرًا أَلَّا يُرْسِلَهُمْ خَارِجَ ٱلْكُورَةِ *
10
11 * وَكَانَ هُنَاكَ نَحْوَ ٱلْجَبَلِ قَطِيعُ خَنَازِيرَ كَثِيرٍ يَرْعَى * فَطَلَبَ إِلَيْهِ كُلُّ ٱلشَّيَاطِينِ قَائِلِينَ
12 أَرْسِلْنَا إِلَى ٱلْخَنَازِيرِ لِنَدْخُلَ فِيهَا * فَأَذِنَ لَهُمْ يَسُوعُ * وَلِلْوَقْتِ خَرَجَتِ ٱلْأَرْوَاحُ ٱلنَّجِسَةُ وَدَخَلَتْ
13 فِي ٱلْخَنَازِيرِ * فَعَالَى ٱلْقَطِيعُ كُلُّهُ عَلَى كَهْفٍ وَوَقَعَ فِي ٱلْبَحْرِ وَكَانُوا نَحْوَ مِنَ ٱلْعَيْنِ وَٱخْتَنَقُوا فِي
14 ٱلْبَحْرِ * فَهَرَبَ رُعَاةُ ٱلْخَنَازِيرِ وَأَخْبَرُوا مَنْ فِي ٱلْمَدِينَةِ وَٱلْحُقُولِ * فَأَسْرَعُوا لِيَرَوْا مَا كَانَ * وَأَقْبَلُوا إِلَى
15 يَسُوعَ فَرَأَوْا ذٰلِكَ ٱلْمَجْنُونَ ٱلَّذِي كَانَ بِهِ لَجَاوُنُ جَالِسًا لَابِسًا عَقْلَهُ فَخَافُوا * ثُمَّ أَخْبَرَهُمُ ٱلَّذِينَ
16 أَبْصَرُوا كَيْفَ كَانَ أَمْرُ ٱلْمَجْنُونِ وَٱلْخَنَازِيرِ * فَبَدَوْا يَسْأَلُونَهُ ٱلِٱنْصِرَافَ مِنْ حُدُودِهِمْ * فَلَمَّا
17 صَعِدَ ٱلسَّفِينَةَ طَلَبَ إِلَيْهِ ٱلْمَجْنُونُ أَنْ يَكُونَ مَعَهُ * فَلَمْ يَدَعْهُ * لٰكِنْ قَالَ لَهُ ٱمْضِ إِلَى بَيْتِكَ
18 وَعَرِّفْ أَهْلَكَ صُنْعَ ٱلرَّبِّ بِكَ وَرَحْمَتَهُ إِيَّاكَ * فَذَهَبَ وَكَرَزَ فِي عَشْرِ ٱلْمُدُنِ بِمَا صَنَعَ بِهِ يَسُوعُ
19 فَتَعَجَّبَ جَمِيعُهُمْ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ عَشَرَ *

21 * وَلَمَّا جَاءَ يَسُوعُ فِي ٱلسَّفِينَةِ إِلَى ٱلْعَبْرِ أَيْضًا ٱجْتَمَعَ إِلَيْهِ جَمْعٌ كَثِيرٌ وَكَانَ عِنْدَ ٱلْبَحْرِ *

Et omni tempore die noctuque clamabat 5
in monumentis & in montibus, & concidebat se lapidibus. Cùm autem vidisset 6
Jesum à longè, cucurrit & adoravit eum : Et clamavit voce magnâ, dicens; 7
Quid tibi mecum, Jesu fili Dei altissimi ? adjuro te per Deum ne torqueas me.
Jam enim dixerat illi ; Exi, ô spiritus 8
immunde, ab homine. Deindè interroga- 9
vit eum ; Quod est nomen tuum ? Inquit, Legio est nomen meum, quia nos 10
plures sumus. Et deprecatus est eum ve-
hementer, ne mitteret eos extra regionem.
Erat autem ibi circa montem grex por- 11
corum copiosus pascentium : Rogave- 12
runt igitur eum omnes dæmones, dicen-
tes ; Mitte nos in porcos, ut introeamus
in eos. Et permisit eis Jesus. Et statim 13
exierunt spiritus immundi, & introie-
runt in porcos ; & conscendit grex uni-
versus promontorium, & cecidit in mare,
(erant autem quasi duo millia) & suf-
focati sunt in mari. Et fugerunt pastores 14
porcorum, & nuntiaverunt eis qui erant
in civitate, & ruribus. Accurrerúntque
ut viderent quod factum erat. Et vene- 15
runt ad Jesum, & viderunt illum dæ-
moniacum in quo erat legio, sed ntem,
vestitum, honestum : & timuerunt. De- 16
indè narraverunt ipsis ii qui viderant,
quomodò acta esset res dæmoniaci, &
porcorum : Quare cœperunt rogare eum de 17
migrando è finibus eorum. Cùm ergò a- 18
scendisset navim, deprecatus est eum dæ-
moniacus, ut esset cum eo. At non per- 19
misit ei : sed dixit illi, Vade in domum
tuam, & notifica domesticis tuis benefi-
cium Domini in te, & misericordiam
ejus erga te. Et abiit, & prædicavit in 20
Decem urbibus quod gesserat in eum Je-
sus : & mirati sunt omnes.

Sectio decima sexta.

Et cùm venisset Jesus in navi trans 21
fretum quoque, convenit ad eum turba
magna, & erat secus mare.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወዘልፈ: ዮእወዩ: መዓልተ: ወሌሊተ: በመዝተ: መቃብር: ወበመዝተ: ላድባር : ወይጌ
6 ሥድ: ለሠጋሁ: በእብን::=᎓ ወሶበ : ናእዮ: ለእግዚእ : ኢየሱሰ : ለሥርሑቅ: ሮ
7 ጸ: ወሰገደ: ሎቱ::=᎓ ወጸርኅ: በዓቢይ: ቃል: ወይቤ: ምንተ: ብየ: ምስሌካ: እግዚ
እ: ኢየሱስ: ወልደ: እግዚአብሔር: ልዑል : ለመሐለከ: በእግዚአብሔር : ሕያው:
8 ከመ: ኢትሣቅየኒ::=᎓ እስመ: ይቤሎ: ለመንፈስ:ርኁስ: እኩይ:ቂአ:ለመሳዕሌሁ::=᎓
9 ወተስእሎ: ወይቤሎ: እግዚእ: ኢየሱስ: መኑ: ስሙከ: ወይቤሎ: ሌግዎን: ሰሙየ: እ
10 ስመ: ብዙኃን: ኒሕነ::=᎓ ወለስተብቍዖ: ብዙኅ: ከመ: ኢይስድዶ: ለቍለ : እመ
11 ብሔር::=᎓ ወቦቱ: ሀየ: መሪዕየ: ለሕርሞ: ብዙኅ: ይትሪዐይ: መንግለ:ደብር::=᎓
12 ወለስተብቍዕዎ: ብዙኅ: ወይቤልው: ፈንወነ: ውስተ:ለሕርሞ: ከመ: ንባእ:ሳዕሌሆ
13 ሙ::=᎓ ወለብሖሙ: እግዚእ: ኢየሱስ: ወወፂዖሙ:እሙንቱ:እጋንንት:በሉ:ሳዕለ:
14 ውእቱ: ለሕርሞ: ወዓብዱ: መሪዕይ: ወጸድፈ: ውስተ: ብሕር::=᎓ ወጕዩ: ኖሎት:
15 ወዜነሙ: ለለህጥር: ወለእዕጸደት: ወወፅሉ: ይርእዩ: ዘኮነ::=᎓ ወመጽሉ: ኀበ:እ
ግዚእ: ኢየሱስ : ወረክብው: ለዘ: ጋኔን: ለኀዘ: እንዘ:ይነብር:ወገብለ: ልቡ: ወልቡ
16 ስ: ልብሰ: ለገዝኩ: ዘለኀዘ: ጋኔን: ወፈርሁ::=᎓ ወዜነሙ ወመ: እለ: ናእዩ : ዘከመ:
17 ኮነ: ዘጋኔን: ወዘበእንተ: [ለሕርሞ]::=᎓ ወለኀዙ:ያስተብቍዕዎ: ከመ:ይፀእ: እመ
18 ደወሎሙ::=᎓ ወዓረገ : ሖመረ : ወለስተብቍዖ: ውእቱ : ዘጋኔን: ይሖር : መስሌ
19 ሁ::=᎓ ወይቤሎ: እግዚእ: ኢየሱስ: ሖር: ቤተከ: ኀበ: እቢለከ:ወንግር: ኵሎ:ዘገ
20 ብረ:ለከ: እግዚአብሔር: ወተሣህለከ::=᎓ ወሖረ: ወለኀዞ: ይስብክ:በዓሠሩ: ለ
21 ሥጥር: ኵሎ: ዘገብረ: ሎቱ: እግዚእ: ኢየሱስ : ወእንክረ : ኵሎሙ::=᎓ ወካዕ
ቢ: ዐደወ: እግዚእ: ኢየሱስ: በሐመር: ጣዕደተ: ወተጋብኡ: ብዙኅ:ስብእ: ኀቤሁ:
ይትኀበ: ሐይቀ: ባሕር: በሐመር::=᎓

Et perpetuò clamabat die & nocte in sepulchris & in montibus, & concidebat 5
corpus suum lapidibus. Et videns Dominum Jesum è longè, cucurrit, & adora- 6
vit eum : Et clamavit voce magnâ, & dixit ; Quid habeo tecum, Domine Jesu 7
fili Dei excelsi ? adjuro te per Deum vivum, ne me torqueas. Quia dicebat isti 8
dæmoni malo, Exi ab illo. Et interrogabat eum, & dixit ei Dominus Jesus ; Quid 9
est nomen tuum ? Et dixit ei ; Legion nomen meum est, quia multi sumus. Et 10
deprecatus est eum multùm, ne se expelleret extra regionem. Et fuit ibi grex 11
porcorum magnus pascens ad montem. Et precati sunt eum multùm, & dice- 12
bant ; Mitte nos in porcos, ut eamus super eos. Et permisit iis Dominus Jesus. 13
Et exeuntes illi dæmones ascenderunt, & intrârunt porcos : & insanivit grex &
præcipitatus fuit in mare. Et fugerunt pastores, & nuntiaverunt civitatibus & 14
villis, & egressi sunt videre quod factum fuit. Et venerunt ad Dominum Jesum, 15
& invenerunt eum quem dæmon prehendisset sedentem, & restitutum menti, &
vestimento indutũ istũ quem prehendisset dæmon : & timuerunt. Et narraverunt 16
illis qui vidissent, quomodò factum fuit illud de dæmoniaco, & de [porcis.] Et 17
cœperunt rogare eum, ut exiret è finibus eorum. Et ascendit in navim, & ro- 18
gavit eum ille dæmoniacus, ut iret cum eo. Et dixit ei Dominus Jesus ; Abi domum 19
tuam ad tuos, & narrato omnia quæ fecit tibi Deus, & quomodò misertus sit tui.
Et abiit, & cœpit prædicare in Decem civitatibus omnia quæ fecerat ei Do- 20
minus Jesus, & mirati sunt omnes. Et iterum transivit Dominus Jesus in navi 21
ulteriùs : & coacti sunt multi homines ad eum, ad litus maris in navi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * پيش † عيسي آمدند * ديوانه را ديدند * جامه پوشيده * شرمناك نشسته ولغيون † ازو بدر
16 رفته * جماعت ترسيدند * * وهمه را خبر شده آنانرا كه شده بود * واحوال خوكان نيز دانستند *
17 * وخواستند كه عيسي از ولايت ايشان برود * * وچون مسيح بالاي كشتي رفت * ديوانه در
18 خواست كرد كه با او باشد * * قبول نكرد * الا بدو گفت درخانهٔ خود برو پيش قوم تو وانچ
19 خدا با تو كرد * بديشان خبر ده كه بر تو رحمت كرد * * ان مرد رفت ودر شهر ده
20 منادي اغاز كرد * مردم عجايبات وحيران مي شدند بيست دوم
21 خوس كردن زني را كه خون مي ريخت * چون عيسي در كشتي نشست
واز ان سوي گذشت * بار جماعت بسيار بر وي گرد شدند * بر كنار دريا *

Et ad Jesum venientes dæmonia- 15
cum viderunt vestè indutum, & mo-
destè sedentem, Legione ex illo egres-
so ; & turba timuerunt. Et omni- 16
bus innotuit quod factum fuerat, &
quæ acciderant porcis etiam resci-
verunt. Et petierunt ut Jesus è re- 17
gione eorum discederet. Et cùm 18
Christus navim conscenderet, Dæmo-
niacus petitionem fecit ut cum eo
esset. Non admisit autem, sed ei 19
dixit ; In domum tuam abi, ad tu-
os, et quòd fecit tibi Dominus, eis
renuntia, quòd in te misericordiam
exercuerit. Ille vir abiit, et in De- 20
capoli prædicare cœpit : & homi-
nes mirati sunt et attoniti.

XXII. Sanatio mulieris quæ sanguinem profudit.

Cùm Jesus in navi sederet, et ab 21
illo latere transiret, rursùs turbæ
multæ ad eum congregatæ sunt
juxta mare.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΙΒ'. ΙΓ'.

Et ecce venit unus Archisynagogorum, nomine Jairus: & videns eum, procidit ad
22 Καὶ ἰδοὺ ἔρχεται εἷς τ ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάϊρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, πίπτει πρὸς ΙΒ'
pedes ejus: Et advocabat eum multùm, dicens; Quoniam filiola mea
23 τὰς πόδας αὐτοῦ· Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ, λέγων, Ὅτι τὸ θυγάτριόν μου
extremè habet: ut veniens imponas ei manus, ut servetur: & vivet.
ἐσχάτως ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς (σ) αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως σωθῇ· καὶ ζήσεται.
Et abiit cum illo: & sequebatur eum turba multa, & comprimebant eum.
24 Καὶ ἀπῆλθε μετ' αὐτοῦ, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.
Et mulier quædam existens in fluxione sanguinis annos duodecim, Et multa perpessa à
25 Καὶ (τ) γυνή τις οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα, Καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ ΙΓ'
26 multis medicis, & insumptis quæ apud se omnibus, & nihil adjuta,
πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ (υ) παρ' ἑαυτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα,
sed magis in deterius veniens: Audiens de Jesu, veniens in turba
27 ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, Ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ
retrò, tetigit vestimentum ejus. Dicebat enim; Quia si vel vestimenta ejus tetigero,
28 ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. Ἔλεγε γάρ, Ὅτι κἂν τ ἱματίων αὐτοῦ ἅψωμαι,
servabor. Et confestim siccatus est fons sanguinis ejus: & sensit cor-
29 σωθήσομαι. Καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς· καὶ ἔγνω τῷ σώ-
pore, quia sanata est à flagello. Et statim Jesus cognoscens in semetipso
30 ματι, ὅτι ἴαται ἀπὸ τ μάστιγος. Καὶ εὐθέως ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ
ex se efficacitatem profectam, conversus in turba, aiebat; Quis mea
τ ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, ἔλεγε, Τίς μου
tetigit vestimenta? Et dicebant ei discipuli sui; Aspicis turbam compri-
31 ἥψατο τ ἱματίων; Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Βλέπεις τ ὄχλον συνθλί-

MS. A. (σ) αὐτῷ (τ) γυνὴ οὖσα (υ) παρ' αὐτῆς (φ) ἀκολουθῆσαι (χ) ἔρχονται (ψ) καὶ κλαίοντας

mentem te, & dicis; Quis me tetigit? Et circumspiciebat videre hoc *facientem*,
βοντά σε, καὶ λέγεις, Τίς μου ἥψατο; Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τ τοῦτο ποιήσασ. 32
At mulier timens & tremens, sciens quod factum esset in se, venit & procidit
Ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ, ἦλθε καὶ προσέπεσεν 33
ei, & dixit ei omnem veritatem. Ille autem dixit ei; Filia, fides
αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τ ἀλήθειαν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Θύγατερ, ἡ πίστις 34
tua servavit te: vade in pace, & esto sana à flagello tuo. Adhuc
σου σέσωκέ σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τ μάστιγός σου. Ἔτι 35
eo loquente, veniunt ab Archisynagogo, dicentes; Quia filia
αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγοντες, Ὅτι ἡ θυγάτηρ
tua mortua est, quid adhuc vexas magistrum? At Jesus statim audiens sermonem
σου ἀπέθανε, τί ἔτι σκύλλεις τ διδάσκαλον; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐθέως ἀκούσας τ λόγον 36
dictum, ait Archisynagogo; Ne metue: solùm crede. Et non
λαλούμενον, λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ, Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. Καὶ οὐκ 37
admisit quenquam se consequi, si non Petrum, & Jacobum, & Joannem
ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ (φ) συνακολουθῆσαι, εἰ μὴ Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην
fratrem Jacobi. Et venit in domum Archisynagogi, & videt
τ ἀδελφὸν Ἰακώβου. Καὶ (χ) ἔρχεται εἰς τ οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ 38
tumultum, flentes & ejulantes multùm. Et ingressus ait illis;
θόρυβον, (ψ) κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά. Καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς, 39
Quid tumultuamini & ploratis? puella non mortua est, sed dormit.
Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 ... * ... ...
23 ... * ... ...
24 ... * ... ...
25 ... * ... ...
26 ...
27 ... * ... ...
28 ... * ... ...
29 ...
30 ... * ... ...
31 ... * ... ...
32 ... * ...
33 ...
34 ... ...
35 ... * ... ...
36 ... * ... ...
37 ... * ... ...
38 ... * ... ...
39 ... * ... ...

Venit autem quidam nomine Jairus ex principibus synagogæ: quumque vidisset eum, procidit ad pedes ejus. Et efflagitabat ab eo multùm, dicens ei, Filia mea malè affecta est: veni, impone ei manum tuam, & sanabitur, ac vivet. Et abiit Jesus cum eo; & sese adjunxit ei turba multa, & comprimebant eum. Mulier autem quædam, quæ erat in profluvio sanguinis à duodecim annis: Quæ quidem multa fuerat perpessa à medicis plurimis, & expenderat quicquid habebat, nihilque adjuta fuerat, quinimò magis angebatur: Quum audisset de Jesu, venit in compressione turbæ à tergo ejus, & tetigit vestimentum ejus. Dicebat enim, Si vel vestimentum ejus tetigero, servabor. Et statim exaruit fons sanguinis ejus, & sensit corpore suo se sanatam esse à plaga sua. Jesus autem statim cognovit apud se virtutem exiisse à semetipso: & conversus ad turbam, ait; Quis tetigit vestimenta mea? Dixerunt ei discipuli ejus, Vides turbas quæ opprimunt te, & ais; Quis tetigit me? Et circunspiciebat ut videret quis hoc fecisset. Tunc mulier illa quum timeret ac tremeret, quippe quæ nôsset quid actûm fuisset cum ea, veniens procidit coràm eo, & dixit ei omnè veritatè. Ipse verò dixit ei; Filia mea, fides tua te servavit: Abi in pace, & esto sana ex plaga tua. Et adhuc eo loquente, venerùt *quidam* è domo principis synagogæ, & inquiunt, Filia tua mortua est, quid ampliùs facessis negotium Doctori? Jesus autem audiit sermonem quem dicebant; & ait illi principi synagogæ, Ne timeas, tantummodò crede. Nec permisit ut quisquam iret secum, nisi Simon Cepha, & Jacobus, & Johannes frater Jacobi. Et venerunt domum illius principis synagogæ, vidítque tumultuantes, & flentes ac ejulantes. Et introivit, dixítque eis; Quid perstrepitis ac fletis? puella non est mortua, sed dormit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 * مردي پيش او آمد نامش يواش ازجمله اميران آن اكروه بود چون عيسي را ديد درپاي او
23 افتاد * وازو درخواست كرد وگفت * اي معلم دختر من دشخوار شده است وبمرك نزديك
24 است * مي خواهم كه دست بروي نهي تا درست وخوش شود * عيسي با ان مرد رفت * وجماعت
25 بسيار بوي گرويده بودند وبا او مي رفتند * تا حدي كه اورا مي خوابانيدند * زني درپيش
26 او آمد كه مدت دوازده سال ازو خون مي رفت * وجمله حكيمان وبزشكان در كار او عاجز
27 بودند وهر چه داشت بر خود صرف كرد وهيچ سود نمي داشت الا بيشتر مي شد * چون اين زن
28 شنيد كه عيسي با انبوه بسيار مي رود زن با سختي بسيار بر خاست * وشنيده بود كه هركه بجامهٔ او
29 بوسد صحت يابد * وآمد وخلايق را دور كرد وخودرا بجامهٔ عيسي رسانيد ان چشمهٔ خون كه ازو
30 روان بود درحال خشك شد واگاه شد كه ازان رنج خلاص يافت * وعيسي در نفس خود اگاه شد
31 كه نيرومندي ازو بدر آمد اشارت بجماعت كرد وگفت كيست انك بجامهٔ من
32 رسيد * [شاگردان او گفتند * بزرك ما جماعت ترا تنگي مي كنند * تو مي
بنداري كسي بتو رسيد * او گفت جز ازان كسي بمن رسيد] بنگريد وبينيد

Vir quidam ad eum accessit, cui nomen Jairus, è numero principum ejus populi erat, & cum Jesum videret, ad pedem illius accidit. Et ab eo petiit, & dixit; O præceptor, Filia mea graviter cruciatur, & morti vicina est: peto ut manum illi imponas, ut integra & sana sit. Jesus cum illo homine ivit: & turbæ multæ in eum credidérant, & cum eo iverunt, usque adeò ut eum premerent. Et mulier quædam ad eum venit, cui spatio duodecim annorum sanguis profluxerat. Plurimi autem sapientes & medici curationi illius impares fuerant, & quæcunq; erant illi sibi impenderat; nil tamen profecit, sed a salute longiùs aberat. Cùm hæc mulier audisset quòd Jesus cum turba frequenti præteriret, mulier cum intentione summa surrexit. Nam audierat, quòd quisquis vestimentum ejus tetigisset, salutem repereret. Venit itaque, & submotis turbis seipsam vesti Jesu applicuit, & fons ille sanguinis qui ab eo fluxerat statim aresactus est: & cognovit se ab illo morbo liberatam esse. Jesus autem intra se rescivit, quòd virtus ex se exiisset, & nutu ad populum facto, dixit; Quisnam est qui vestem meam tetigit? Discipuli ejus dixerunt; Magister noster, turbæ te comprimunt, tu putas aliquem te tetigisse? Ipse dixit; Prætereà aliquis me tetigit; observate & videte.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

22 Et venit quidam de archisynagogis nomine Jairus: & videns eum, procidit ad pe-
23 des ejus, Et deprecabatur eum multùm, dicens; Quoniam filia mea in extremis
24 est. Veni, impone manum super eam, ut salva sit, & vivat. Et abiit cum illo, &
25 sequebatur eum turba multa, & comprimebant eum. Et mulier, quæ erat in pro-
26 fluvio sanguinis annis duodecim, Et fuerat multa perpessa à compluribus medicis:
27 & erogaverat omnia sua, nec quidquam profecerat, sed magis deteriùs habebat,
28 cùm audisset de Jesu, venit in turba retrò, & tetigit vestimentum ejus: Dicebat
29 enim; Quia si vel vestimentum ejus tetigero, salva ero. Et confestim siccatus est
30 fons sanguinis ejus: & sensit corpore quia sanata esset à plaga. Et statim Jesus in
31 semetipso cognoscens virtutem, quæ exierat de illo, conversus ad turbam, aiebat;
Quis tetigit vestimenta mea? Et dicebant ei discipuli sui; Vides turbam comprimen-
32 tem te, & dicis; Quis me tetigit? Et circumspiciebat videre eam, quæ hoc fecerat.
33 Mulier verò timens & tremens, sciens quod factum esset in se, venit & procidit an-
34 te eum, & dixit ei omnem veritatem. Ille autem dixit ei; Filia, fides tua te salvam fe-
35 cit: vade in pace, & esto sana à plaga tua. Adhuc eo loquente, veniunt ab archisyn-
36 agogo, dicentes; Quia filia tua mortua est: quid ultrà vexas Magistrum? Jesus autè
37 audito verbo q̃ dicebatur, ait archisynagogo; Noli timere: tantummodò crede. Et
38 non admisit quenquã se sequi, nisi Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrẽ Jacobi.
39 Et veniũt in domũ archisynagogi, & vidit tumultũ, & flentes, & ejulantes multùm.
Et ingressus, ait illis; Quid turbamini, & ploratis? puella non est mortua, sed dormit.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * وَجَآءَ اِلَيْهِ اَحَدُ رُوَسَاءِ اَلْجَمَاعَةِ اِسْمُهُ يَايُرُسُ فَلَمَّا رَآهُ سَجَدَ عِنْدَ قَدَمَيْهِ *
23 وَكَانَ يَطْلُبُ اِلَيْهِ كَثِيرًا قَائِلًا اِنَّ اِبْنِي قَدْ قَارَبَتِ اَلْمَوْتَ لَكِنْ تَاْتِي فَتَضَعَ يَدَكَ عَلَيْهَا فَتَخْلُصَ وَتَحْيَا *
24 فَذَهَبَ
25 مَعَهُ وَتَبِعَهُ جَمْعٌ كَثِيرٌ وَكَانُوا يَرْحَمُونَهُ * وَاِذَا اِمْرَاَةٌ بِهَا نَزِيفُ دَمٍ مُذْ اِثْنَيْ عَشَرَ سَنَةً *
26 قَدْ
2 6 اُصِيبَتْ مِنْ اَطِبَّاءَ كَثِيرِينَ وَاَنْفَقَتْ كُلَّمَا لَهَا وَلَمْ تَجِدْ رَاحَةً بَلْ تَرَوَّادَ وَجَعًا * فَلَمَّا سَمِعَتْ بِيَسُوعَ
27 جَآءَتْ فِي اَلْجَمْعِ مِنْ خَلْفِهِ فَلَمَسَتْ ثَوْبَهُ * لِاَنَّهَا كَانَتْ تَفْكِرُ اَنَّهَا اِنْ مَسَّتْ ثَوْبَهُ خَلَصَتْ *
28 * فَلِلْوَقْتِ اِنْقَطَعَ جَرَيَانُ دَمِهَا * فَعَلِمَتْ فِي جِسْمِهَا اَنَّهَا بَرِئَتْ مِنْ دَآئِهَا * وَلِلْوَقْتِ عَلِمَ يَسُوعُ
29 30 اَلْقُوَّةَ اَلَّتِي خَرَجَتْ مِنْهُ * فَالْتَفَتَ فِي اَلْجَمْعِ وَقَالَ مَنْ لَمَسَ ثَوْبِي * فَقَالَ لَهُ تَلَامِيذُهُ اَنَا تَرَى اَلْجَمْعَ
31 يَرْحَمُكَ اَفَتَقُولُ مَنْ لَمَسَنِي * فَنَظَرَ لِيَرَى تِلْكَ اَلَّتِي فَعَلَتْ هَذَا * فَخَافَتِ اَلْمَرْاَةُ وَارْتَعَدَتْ
32 33 لِعِلْمِهَا بِمَا صُنِعَ بِهَا * فَجَآءَتْ وَخَرَّتْ عَلَى رِجْلَيْهِ وَقَالَتْ لَهُ اَلْحَقَّ * فَقَالَ لَهَا يَا اِبْنَةُ اِيمَانُكِ
34 خَلَّصَكِ فَاذْهَبِي بِسَلَامٍ وَكُونِي مُعَافَاةً مِنْ دَآئِكِ * وَبَيْنَمَا هُوَ يَتَكَلَّمُ جَآءُوا اِلَى رَئِيسِ
35 اَلْجَمَاعَةِ قَائِلِينَ اِنَّ اِبْنَتَكَ قَدْ مَاتَتْ لِمَ تُتْعِبُ اَلْمُعَلِّمَ * فَلَمَّا سَمِعَ يَسُوعُ اَلْكَلَامَ قَالَ لِرَئِيسِ
36 اَلْجَمَاعَةِ لَا تَخَفْ اٰمِنْ فَقَطْ * وَلَمْ يَدَعْ اَحَدًا يَتْبَعُهُ اِلَّا بُطْرُسَ وَيَعْقُوبَ * وَيُوحَنَّا اَخَا يَعْقُوبَ *
37 38 * وَجَآءَ اِلَى بَيْتِ رَئِيسِ اَلْجَمَاعَةِ وَنَظَرَ اِضْطِرَابَهُمْ وَبُكَآءَهُمْ وَوَلْوَلَتَهُمُ اَلْكَثِيرَةَ * فَدَخَلَ وَقَالَ
39 لَهُمْ لِمَاذَا تَضِجُّونَ وَتَبْكُونَ * اَلصَّبِيَّةُ لَمْ تَمُتْ بَلْ هِيَ نَآئِمَةٌ *

Et venit ad eum unus principum Synagogæ, cujus nomen Jairus: cumque vi-
22 *disset eum, procidit ad pedes ejus, Et*
23 *deprecabatur eum magnoperè, dicens; Filia mea jam vicina est morti, sed ve-*
nias, & ponas manum tuam super eam,
et salva exit, ac vivet. Itaque abiit cum
24 *illo, & secuta est eum turba magna, &*
comprimebant eum. Et ecce mulier in
25 *qua erat profluvium sanguinis à duodec-*
im annis. Quæ jam attenuata fuerat à
26 *medicis pluribus; & impenderat quic-*
quid erat sibi, & non invenerat leva-
men, imò gravata fuerat dolore. Cùm
27 *autem audisset de Jesu, venit inter tur-*
bam à tergo ipsius, & tetigit vestimen-
28 *tum ejus; Nam putabat quod si tange-*
29 *ret vestimentum ejus, liberaretur. Et*
confestim cessavit cursus sanguinis ejus:
& cognovit in corpore suo quòd sanata
esset ab infirmitate sua. Et statim cogno-
30 *vit Jesus virtutem quæ exierat ab eo;*
& convertit se inter turbam, ac dixit;
Quis tetigit vestimentum meum? Et
31 *dixerunt ei discipuli ejus; An non vi-*
des turbam te comprimentem? & ais,
32 *Quis tetigit me? Et circumspexit ut*
33 *videret illam quæ fecerat hoc. Timuit*
ergò mulier, & expavit deprehendens id
quod factum fuerat in se; quapropter
venit, & procidit ante pedes ejus, &
34 *dixit ei veritatem. Ait illi; Filia, fi-*
des tua salvam te fecit: vade in pace,
& sis incolumis à morbo tuo. Et dum
35 *ipse loqueretur, venerunt ad principem*
synagogæ, dicentes; Filia tua jam mor-
tua est: cur vexas magistrum? Cùm
36 *autem audivisset Jesus sermonem, dixit*
principi synagogæ; Ne timeas, crede
37 *tantummodò. Et non permisit quenquam*
sequi eum, nisi Petrum, & Jacobum, &
38 *Johannem fratrem Jacobi. Et venerunt*
in domum principis synagogæ, & vidit
turbationem eorum, & fletum eorum, &
ululatum eorum multum. Et introivit, &
39 *dixit eis; Quid affligimini, & ploratis?*
puella non est mortua, sed est dormiens.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ ፡ ወለተ ፡ መጋቤ ፡ መኵራብ፡

22 ወመጽአ፡ ኀቤሁ፡ አሐዱ፡ ብእሲ፡ መጋቤ፡ መኵራብ፡ ዘስሙ፡ ሊያሊሮስ፡ ወረከቦ፡ ወ
23 ሰገደ፡ ሎቱ፡ ታሕተ፡ እገሪሁ፡=፡ ወብዙኅ፡ ለስተብቊዖ፡ወይቤ፡ ወለትየ፡ለልጸቀት፡
24 ትሙት፡ ወባሕቱ፡ ነዓ፡ ደይ፡ እደዊ፡ ላዕሌሃ፡ ወተሐይ፡=፡ ወሖረ፡ መስሌሁ ፡ ወተለ
ውመ፡ ብዙኅ፡ ሰብእ፡ ወተጋፍዕመ፡=፡ በእንተ፡ እንተ፡ ይወሕዛ፡ ደመ፡
25 ወመጽኦት፡ ብእሲት፡ እንተ፡ ደመ፡ ይወሕዛ፡ ሰመዓሠርቱ፡ ወክፅሌቱ፡ክረምት፡=፡
26 ወብዙኅ፡ ኢሕመምዋ፡ ብዙኃን፡ ዐቀበት፡ ለሠራይ፡ ወአስተዋፅዖት፡ኵሉ፡ ንዋያ፡ ወለ
27 ኅሊቀት፡ ወለልቦ፡ ዘበቊላ፡ ዘእንበለ፡ ዘለልሓሚ ፡ ደለመ፡ ፈድፋደ፡=፡ ወሰሚዓ፡
በእንተ፡ እግዚእ፡ ሊያሱስ፡ መጽአት፡ ወቦላት፡ ማእከለ፡ ሰብእ፡ ወገሰሰት፡ ጽንፈ፡ ል
28 ብሱ፡ በድኅረሁ፡=፡ እንዘ፡ ትብል፡ እመኀለ፡ ገሰሰኩ፡ ጽንፈ፡ ልብሱ፡ ኢሐዩ፡=፡
29 ወሶቤሃ ፡ ነጽፈ ፡ ነቅዐ ፡ ደማ ፡ ወእንከረት ፡ ርእስ ፡ ኀመ ፡ ሐይወት፡ እመ፡ደዌሃ፡=፡
30 ወእስመረ፡ እግዚእ፡ ሊያሱስ፡ ሶቤሃ፡ ኀመ፡ ወፅአ፡ ኀይል፡ እመኔሁ፡ ወተመይጦ፡ኀበ፡
31 ሰብእ፡ ወይቤሎሙ፡ ምኑ፡ ገሰሰኒ፡ ልብስየ፡=፡ ወይቤልዎ፡ ለርደሊሁ፡ ትሬኢ ፡ ሰብ
32 እ፡ ይቶጋፍዓከ፡ ወትብል፡ ምኑ፡ ገሰሰኒ፡=፡ ወተመይጠ፡ ኀመ፡ ይርእይ፡ ዘገሰሰ ፡ ዘገ
33 ብረ፡ ዘእንተ፡=፡ ወፈርሃት፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡ ወፍዕደት፡ ዋቄ፡ እስመ፡ ለእመረት ፡ ዘ
ኮነ፡ ላዕሌሃ፡ ወሖረት፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ ሊያሱስ፡ ወሰገደት፡ ሎቱ፡ ወነገረቶ፡ ኵሉ፡ ጽ
34 ድቀ፡=፡ ወይቤላ፡ ወለትየ፡ ሃይማኖትኪ፡ አሕየወተኪ፡ እተዊ፡ በሰላመ፡ ወሕየዊ ፡ እ
35 መይዌኪ፡=፡ ወእንዘ፡ ይትናገር፡ መጽኡ፡ ኀበ፡ መጋቤ፡ መኵራብ፡ ወይቤ
36 ልዎ፡ ወለትከሰ፡ ሞተት፡ ወሊታጸልዎ፡ እንከ፡ ለሊቅ፡=፡ ወሰሚዖ፡ እግዚእ፡ ሊያሱ
ስ፡ እንዘ፡ ይትናገርዎ፡ይቤሎ፡ለመጋቤ፡መኵራብ ፡ ሊትፈራህ፡ ተአመን፡ ደለመ፡=፡
37 ወከፅሌ፡ ኀልቦ፡ ዘይትልዎ፡ ዘእንበለ፡ ጴጥሮስ ፡ ወያዕቆብ፡ ወዮሐንስ፡ እኁሁ፡ ለያዕ
38 ቆብ፡=፡ ወቦአ፡ ቤቶ፡ለመጋቤ፡መኵራብ፡፡ ወረከቦሙ፡ ይትሃውኩ፡ ወይበኪዶ፡ ወየእወ
39 ይዉ፡ ብዙኅ፡ ወይጸርኁ፡=፡ ወቦአ፡ ወይቤሎሙ፡ ለምንት፡ ትትሀወኩ፡ወትበኪዶ፡ኢ
ሞተት፡ ሕፃንስ፡ ትነውም፡=፡

De filia procuratoris Synagogæ.

Et venit ad eum quidam homo procu-
22 rator synagogæ, cujus nomen *erat* Jairus: & invenit eum, & adoravit eum sub
23 pedibus ejus. Et multum precatus est eum, & dixit; Filia mea vicina est morti:
24 sed veni, impone manum tuam super eam, & vivet. Et abiit cum illo: & sequuti
25 sunt eum multi homines, & comprimebant eum.

De illa quæ fluxione sanguinis laborabat.

Et venit mulier cujꝰ sanguis effluebat à duodecim annis. Et multo dolore affece-
26 rant eam multi medici, & expenderat oẽs facultates suas, & defecerat: & nihil fuit
quo profecerat, absq; eo q̃ vana fuit, tantùmodò abundavit *morbus ejus*. Et audi-
27 ens de Dño Jesu, venit & intravit in mediũ turbæ, & tetigit fimbriam vestimenti
28 ejus retrò: Dicens, Si tetigerim fimbriã vestimenti ejus, vivam. Et statim ficca-
29 tus est fons sanguinis ejus: & mirata est secum, quòd sana fuit à morbo ejus. Et
30 cognovit Dominus Jesus statim quòd exierat virtus ex se, & convertit se ad tur-
bam, & dixit illis; Quis tetigit vestimentum meum? Et dicunt ei discipuli sui,
31 Vides turbam comprimentem te, & dicis; Quis tetigit me? Et conversus fuit ut
32 videret *eum* qui tetigerat eum, qui hoc fecerat. Et timuit ista mulier, & tremuit
33 valdè, quia cognovit quod factum esset super eam: & venit ad Dominum Jesum,
& adoravit eum, & nuntiavit ei totam veritatem. Et dixit ei; Filia mea, fides
34 tua servavit te: vade in pace, & sana esto à morbo tuo. Et loquente *eo* cum illa,
35 venerunt ad procuratorem synagogæ, & dixerunt ei; Filia tua mortua est, & ne
vexes igitur magistrum? Et audiens Dominus Jesus alloquentes eum, dixit
36 procuratori synagogæ; Ne timeas: credas solummodó. Et alius nemo sequutus
37 est eum, præter Petrum & Jacobum, & Johannem fratrem Jacobi. Et venit ad do-
38 mum procuratoris synagogæ, & invenit eos turbatos, & flentes, & clamantes mul-
39 tùm, & vociferantes. Et intravit, & dixit illis; Quare turbati estis & fletis? non
mortua est puella; dormit.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * زن چون شنید ترسید ولرزید آمد به پیش او در افتاد وهرچه راست بود بدو گفت *
34 عیسي بدان زن گفت دختر من ایمان تو ترا زنده کرد بسلامت برو واز رنجهاء خود تن درست باش

بیست سه زنده کردن دختر یوارش

35 * هنوز مسیح درسخن بود که کروهي از خانهٔ امیر آمدند وبامیر گفتند معلم را زحمت مده
36 که دختر تو بمرد * عیسي ان کلمه را که گفتند شنید بدان امیر گفت مترس وتو تنها
37 ایمان بیاور * وهیچ نگذرد که کسي با او مي رفت الا شمعون صفا ویعقوب ویوحنا برادر یعقوب
38 * وآمدند درخانهٔ سرور جماعت در آمدند ودید که مي گریستند ومي ترسیدند ونوحه
39 مي کردند * عیسي بدیشان گفت چرا ترسیدید ومي گریید دختر نمرد است لیکن خفته است

Mulier, cùm hoc *audisset, timuit, ac* 33
tremuit; ac veniens in conspectum
illius procidit, & omnia prout ve-
rum erat illi dixit. Jesus illi mu- 34
lieri dixit; Filia mea, fides tua te
salvam fecit: in pace abi, & à pla-
gis tuis sana esto.

XXIII. Vivificatio filiæ Jairi.

Adhuc Christo loquente nonnulli à 35
domo principis advenerunt, et prin-
cipi dixerunt; Magistro molestiam
ne exhibeas, quia filia tua mortua
est. Jesus audito illo, quem locuti 36
sunt, sermone, principi illi dixit;
Ne timeas, tu solummodo fidem ad-
hibe. Et non permisit quenquam se- 37
cum ire, nisi Simeonem Cephæ, et
Jacobum, et Johannem fratrem Ja-
cobi. Et venientes in domum princi- 38
pis synagogæ ingressi sunt, et vidit
quòd flerent, ac pavorent, et plan-
ctum facerent. Jesus illis dixit; 39
Quare pavetis ac fictis? puella
mortua non est, sed dormit.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Et irridebant eum. Ipse verò ejectis omnibus, assumit patrem
40 Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἐκβαλὼν (ω) πάντας, παραλαμβάνει τὸν πατέρα
puellæ, & matrem, & qui cum se, & ingreditur ubi erat puella ja-
τοῦ παιδίου, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύε-
cens. Et prehendens manum puellæ, ait illi; Talitha cumi, quod est
41 ται ὅπου ἦν τὸ παιδίον κα-
interpretatum, Puella, (tibi dico,) excitare. Et confestim surrexit puella,
42 μισθρμιωδόμενον, Τὸ κοράσιον, (σοὶ λέγω,) ἔγειραι. Καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ κοράσιον,
& deambulabat: erat enim annorum duodecim. Et obstupuerunt stupore magno. Et præ-
43 καὶ περιπάτει. ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλῃ. Καὶ διε-
cepit illis multa, ut nemo sciret id: & dixit dari illi manducare.
στείλατο αὐτοῖς πολλὰ, ἵνα μηδεὶς γνῷ τοῦτο· καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

CAP. VI. ς'.

1 ΚΑὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθη-
puli sui. Et facto Sabbatho, cœpit in synagoga docere: & multi
2 ταὶ αὐτοῦ. Καὶ γενομένου σαββάτου, ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν· καὶ πολλοὶ
audientes, percellebantur, dicentes; Undè huic hæc? & quæ sapientia data
ἀκούοντες, ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Πόθεν τούτῳ ταῦτα; καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα
illi, quia & efficaciates tales per manus ejus efficiuntur? Nónne hic est
3 (α) αὐτῷ, ὅτι καὶ δυνάμεις τοιαῦ) διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται; Οὐχ οὗτός ἐστιν
faber, filius Mariæ, frater verò Jacobi, & Josis, & Judæ, & Simonis? Et non
ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, καὶ Ἰωσῆ, καὶ Ἰούδα, καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ

sunt sorores ejus hic apud nos? & scandalizabantur in illo. Dicebat
ἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ἔλεγε 4
autem illis Jesus; Quia non est Propheta inhonoratus, si non in patria
δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ (β) ἐν τῇ πατρίδι
sua, & in cognatis, & in domo sua. Et non poterat ibi
αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς συγγενέσι, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ (γ) ἠδύνατο ἐκεῖ 5
ullam efficaciatem facere, si non paucis infirmis imponens manus, cu-
δεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀῤῥώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας, ἐθε-
ravit. Et mirabatur propter incredulitatem eorum: & circuibat vicos in orbem
ράπευσε. Καὶ ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν· καὶ περιῆγε τὰς κώμας κύκλῳ 6
docens. Et advocat duodecim: & cœpit eos mittere duos
διδάσκων. Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα· καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο 7
duos, & dabat illis auctoritatem spirituum immundorum. Et præcepit
δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων. Καὶ παρήγγειλεν 8
eis ut nihil tollerent ad viam, si non virgam tantùm: non peram,
αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδόν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· μὴ πήραν,
non panem, non in zona æs: Sed calceatos sandaliis:
μὴ ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν· (δ) Ἀλλὰ ὑποδεδεμένους σανδάλια· 9
& ne induimini duas tunicas. Et dicebat eis; Quocunque introieritis
καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας. Καὶ (ε) ἔλεγεν αὐτοῖς; Ὅπου (ζ) ἐὰν εἰσέλθητε εἰς 10
in domum, illic manete, donec exeatis indè.
οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε, ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν.

MS.A. (ω) πάντας, (α) ἔ ἦν Κεφ. ς'. MS.A. (α) αὐτῷ, καὶ (β) ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι (γ) ἐδύνατο (δ) Ἀλλὰ (ε) λέγει (ζ) ἂν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

40 ܘܐܦܩ ܟܠܗܘܢ ܐܝܬܝ ܒܗ ܝܫܘܥ ܘܩܒܠ ܐܒܐ ܘܐܡܐ ܕܛܠܝܬܐ ܘܐܢܘܢ ܕܥܡܗ ܘܥܠ ܗܘ ܕܗܘ ܛܠܝܬܐ ܡܬܟܒܐ ܗܘ ܒܗ *
41 ܘܐܚܕ ܒܐܝܕܗ ܕܛܠܝܬܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܛܠܝܬܐ ܩܘܡܝ ܠܟ ܐܡܪ ܐܢܐ *
42 ܘܡܝܕ ܩܡܬ ܛܠܝܬܐ ܘܗܠܟܬ ܕܗܘܬ ܒܪܬ ܬܪܥܣܪ ܫܢܝܢ ܘܐܬܬܕܗܪܘ ܬܕܗܪ ܪܒܐ *
43 ܘܦܩܕ ܠܗܘܢ ܣܓܝ ܕܠܐ ܢܕܥ ܗܕܐ ܠܐܝܫ ܘܐܡܪ ܕܢܬܠ ܠܗ ܠܡܐܟܠ *

1 ܘܢܦܩ ܡܢ ܬܡܢ ܘܐܬܐ ܠܬ ܐܪܥܗ ܘܬܒܥܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ *
2 ܘܟܕ ܗܘܐ ܫܒܬܐ ܫܪܝ ܠܡܠܦ ܒܒܝܬ ܟܢܫܬܐ ܘܣܓܝܐܝܢ ܕܫܡܥܝܢ ܬܡܗܝܢ ܘܐܡܪܝܢ
ܡܢ ܐܝܟܐ ܠܗܕܐ ܗܠܝܢ ܘܡܢܘ ܗܘ ܗܢܐ ܚܟܡܬܐ ܕܝܗܒ ܠܗ ܘܗܠܝܢ ܚܝܠܐ ܕܥܒܕܝܢ
3 ܐܝܕܝܗ ܕܗܢܐ ܠܝܬ ܗܢܐ ܢܓܪܐ ܒܪ ܡܪܝܡ ܘܐܚܐ ܕܝܥܩܘܒ ܘܝܘܣܐ ܘܝܗܘܕܐ ܘܫܡܥܘܢ ܘܠܝܬ
4 ܐܚܘܗܝ ܗܟܐ ܠܘܬܢ ܘܐܬܟܫܠܘ ܒܗ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܠܝܬ ܢܒܝܐ ܕܠܐ ܡܬܒܙܐ
ܐܠܐ ܒܐܬܪܗ ܘܒܒܝܬ ܩܪܝܒܘܗܝ ܘܒܒܝܬܗ ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܬܡܢ ܚܝܠܐ ܕܥܒܕ ܐܠܐ
ܐܣܝ ܠܡܢ ܫܠܝܛܐ ܘܐܪܦ ܠܗ ܘܐܣܝ ܠܗ ܘܒܪ ܡܢ ܗܘ ܕܠܐ ܗܝܡܢ ܒܗ ܘܐܬܬܪ
ܡܢ ܗܢܐ ܘܐܙܠ ܠܗ ܒܟܠ ܟܦܪ ܘܟܦܪ ܘܡܠܦ ܒܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܠܐ ܬܣܒܘ
ܠܡܕܒܪ ܐܠܐ ܣܡܟܘ ܒܪܓܠܝܟܘܢ ܘܠܐ ܬܠܒܫܘ ܬܪܬܝ ܟܘܣܝ ܐܠܐ ܣܡܟܘ
ܣܢܕܠܐ ܘܠܐ ܬܣܒܘ ܠܚܡ ܘܠܐ ܟܣܦ ܒܗܝܢ ܒܐܝܢ ܕܐܢ ܥܠ ܒܪ ܡܢ ܕܬܥܠܘܢ
ܠܬ ܒܗ ܘܬܡܢ ܬܦܩܘ ܥܕ ܕܬܦܩܘܢ ܡܢ ܬܡܢ ܘܟܠ ܕܠܐ ܢܩܒܠ ܠܟܘܢ ܘܠܐ
ܢܫܡܥ ܠܟܘܢ ܡܢ ܬܡܢ ܬܦܩܘ ܢܓܘ ܥܦܪܐ ܕܡܢ ܪܓܠܝܟܘܢ ܕܣܗܕܘܬܐ ܠܗܘܢ
ܥܠ ܗܢܘܢ ܐܡܪ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܒܝܬ ܕܝܢ ܕܐܢ ܢܗܘܐ ܠܗ ܒܝܘܡ ܕܝܢ
ܘܒܥܡܘܪܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܒܝܘܡ ܕܝܢ ܘܒܥܡܘܪܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܒܝܘܡ ܕܝܢ
ܘܒܥܡܘܪܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܒܝܘܡ ܕܝܢ ܘܒܥܡܘܪܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܒܝܘܡ ܕܝܢ

Et subsannabant eum. Ipse verò Jesus ejecit 40
omnes; accepitque patrem puellæ & matrem
ejus, & eos qui secum erant, & ingreditur
eò ubi jacebat puella. Et prehendit manum 41
puellæ, ac dixit ei; Puella, surge: Et eo 42
momento surrexit puella, & ambulabat: erat
enim filia annorum duodecim. Et mirati
sunt admiratione magnâ. Præcepit autem 43
eis multùm, ne quis id resciscceret: dixitque
ut darent ei *quid* ad manducandum.

Ad oblationem dominicæ sextæ post Epiphaniam. 13.

CAP. VI.

ET egressus est illinc Jesus, venitque in ci- 1
vitatem suam, & sese adjunxerunt ei discipu-
li ejus. Quúmque esset Sabbathum, cœpit 2
docere in synagoga; multíque qui audie-
runt, admirati sunt, ac dicebant; Undenam
huic ista, & quænam est hæc sapientia quæ
data est ei, ut virtutes tales per manus ejus
fiant? Nónne iste est lignarius, filius Mariæ, 3
& frater Jacobi, & Josis, & Judæ, & Simo-
nis? & nónne sorores ejus hîc apud nos
sunt? & offendebantur in ipso. Et ait il- 4
lis Jesus; Non est Propheta despectus nisi in
urbe sua, & inter cognatos suos, & in domo
sua. Et non poterat edere illîc, ne unam 5
quidem virtutem, nisi quòd ægrotis paucis
imposuit manum, atque sanavit. Et miraba- 6
tur defectum fidei eorum.

Dominicâ VII post Pentecosten. 14.

Et perlustrabat pagos dum doceret. Et ad- 7
vocavit duodecim suos, cœpítque mittere
eos binos: ac dedit eis potestatem in spiri-
tus immundos ejiciendos. Ac præcepit eis ut 8
nihil ferrent ad iter, nisi virgam tantùm:
non peram, nec panem, nec æs in ipsorum
marsupiis: Sed ut calcearentur sandaliis, 9
nec induerent duas tunicas. Et dixit eis, In 10
quamcunque domum introieritis, illîc estote
usquedum exeatis illinc.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

40 * ایشان بروي مي خندیدند * پس ازان عیسي همگنانرا بدرکرد * وپدر ومادر دخترراباخود
41 برد * ورفتند انجاکه دختر افتاده بود * مسیح دست دخترراگرفت * وگفت برخیز * همانذم
42 دختر برخاست * ومي گردید عمر دختر دوازده ساله بود * عظیم در تعجب وحیران مي ماندند *
43 وسپارش بسیار بدیشان کرد * که باکس نگویند * وگفت چیزي † بدختر دهید * تا بخورد *

1 * وعیسي ازانجا درشهر خود در آمد * وشاگردان † او بوي † گرویده بودند * 2
چون شنبه شد اغاز کرد * درانجمنها تعلیم مي † داد بسیاران † شنیدند ودر تعجب ماندند گفتند *
این ایتها ازکجا دارد * وکدامین است آن حکمت که بوي داده شد * که این احوالهاء سهمناك
3 بردست او مي شوند * * نه این درودگرست پسر مریم * وبرادر یعقوب * ویوشا * ویهودا وشمعون * نه
4 خواهران او پیش ما هستند * این مي گفتند * وبروي افتري مي کردند * عیسي بدیشان
گفت * پیغمبر نگوهیده نیست الا درشهر خود * ودرمیان خویشاوندان خود * ودرخانهٔ خود *

Illi ipsum deriserunt: postquàm au- 40
tem Jesus omnes ejecisset, & pa-
trem ac matrem puellæ secum as-
sumpsisset, & ivissent illuc ubi pu-
ella jacebat, Christus manum puel- 41
læ prehendit, & dixit; Surge. Eo- 42
dem instanti puellæ surrexit & am-
bulavit: ætas autem puellæ duo-
decim annorum erat. Et plurimùm
admirantes & attoniti manserunt.
Et multùm mandavit eis ut neminî 43
dicerent: dixit etiam; Aliquid
puellæ date, ut comedat.

CAP. VI.

ET Jesus illinc in civitatem 1
suam ingressus est: & discipuli
ejus in eum crediderunt. Cùm sab- 2
bathum esset, cœpit in synagogis
docere: multi autem audie-
runt, & in admiratione manserunt,
dicentes; Hæc miracula undè ha-
bet? Et quæ est ista sapientia, quæ
ei data est, ut hæc prodigia per ma-
num ejus fiant. Nónne hic fabor 3
est, filius Mariæ, & frater Jacobi
& Joſe, & Judæ, & Simeonis? nón-
ne sorores ejus apud nos sunt? Hæc
dicebant, & eum probris affecerunt.
Jesus illis dixit; Propheta contem- 4
ptus non est nisi in urbe sua, & in-
ter propinquos suos, & in domo sua.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

40 Et irridebant eum. Ipse verò, ejectis omnibus, assumit patrem & matrem puellæ,
41 & qui secum erant, & ingreditur ubi puella erat jacens. Et tenens manum puellæ,
42 ait illi; Talitha cumi, quod est interpretatum; Puella (tibi dico) surge. Et con-
43 festim surrexit puella, & ambulabat: erat autem annorum duodecim: & obstu-
puerunt stupore magno. Et præcepit illis vehementer ut nemo id sciret: & dixit
dari illi manducare.

CAP. VI.

1 ET egressus indè, abiit in patriam suam: & sequebantur eum discipuli sui: Et
2 facto sabbato cœpit in synagoga docere: & multi audientes admirabantur in-
doctrina ejus, dicentes; Unde huic hæc omnia? & quæ est sapientia, quæ data est
illi; & virtutes tales, quæ per manus ejus efficiuntur? Nónne hic est faber, filius 3
Mariæ, frater Jacobi, & Joseph, & Judæ, & Simonis? nónne & sorores ejus hîc
nobiscum sunt? Et scandalizabantur in illo. Et dicebat illis Jesus; Quia non est 4
propheta sine honore nisi in patria sua, & in domo sua, & in cognatione sua. Et 5
non poterat ibi virtutem ullam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus cura-
vit: Et mirabatur propter incredulitatem eorum, & circuibat castella in circui- 6
tu docens. Et vocavit duodecim: & cœpit eos mittere binos, & dabat illis po- 7
testatem spirituum immundorum. Et præcepit eis ne quid tollerent in via, nisi 8
virgam tantùm: non peram, non panem, neque in zona æs, Sed calceatos 9
sandaliis, & ne induerentur duabus tunicis. Et dicebat eis; Quocunque intro- 10
ieritis in domum, illîc manete donec exeatis indè:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

40 * فضحكوا لذلك * فاخرج جميعهم واخذ معهُ ابا الصبيّة وامّها والذين معهُ ثم دخل حيث
41 كانت الصبيّة * واخذ بيدها وقال لها طالیثا قوم * الذي تاويله يا صبيّة لك اقول قومي *
42 والوقت قامت الصبيّة ومشت وكان لها اثني عشرة سنة * فتعجبوا تعجبًا عظيمًا *
43 وامرهم * كثيرًا ان لا يعلموا احدًا بهذا وقال اطعموها *

*Et riserunt ob hoc. Ejecit autem omnes, 40
et assumpsit secum patrem puellæ et matrem ejus, et qui secum erant: Deindè ingressus est ubi erat puella. Et apprehendit manum ejus, et dixit ei; Thalitha cumi, cujus interpretatio est, O Puella, tibi dico, surge. Et confestim surrexit puella, et ambulavit: 42
bibebat enim duodecim annos, et admirati sunt admiratione maximâ. Et præcepit illis 43
vehementer ne significarent cuiquam hoc: dixitque, Cibate eam.*

الفصل السابع عشر

Sectio decima septima.

1 * وخرج من هناك وجاء الى مدينته وتبعه تلاميذه * وكان سبتًا وجعل يعلّم في الجمع * وسمع
2 كثيرون ويعجبوا قايلين من اين له هذا التعليم كلّه * وهذه الحكمة التي اعطيها والقوات
3 الكايئة على يديه * اليس هذا ابن النجّار وابن مريم * اخا يعقوب ويوسا ويهودا وسمعون * او ليس
4 اخواته هاهنا عندنا * وكانوا يسكون فيه * فقال لهم يسوع ليس يهان نبي الّا في مدينته
5 وعند اقربايه وبيته * ولم يصنع هناك قوة واحدة * غير مرضى قليلين وضع يديه
6 عليهم وابراهم * وعجب من عدم ايمانهم * وأقبل يحول القرى المحيطة ويعلّم * ودعا
7 الاثني عشر وجعل يرسلهم اثنين اثنين * واعطاهم السلطان على الارواح النجسة * وامرهم
8 الّا ياخذوا في الطريق غير عصا فقط * لا خبزًا * ولا همیانًا * ولا فضة * ولا نحاسًا في مناطقهم *
9 الّا احذية في ارجلهم * ولا يلبسوا قميصين * وقال لهم اي بيت دخلتموه فاقيموا فيه
10 الى ان تخرجوا منه *

1 Et egressus est indè, et venit in civi-
tatem suam: et secuti sunt eum disci-
puli ejus. Et erat sabbathum, et cœpit 2
docere in synagoga: et audierunt multi, atque admirati sunt, dicentes; Unde ei hæc doctrina nota, et hæc sapientia, quâ donatus est, et virtutes factæ per manus ejus? Nonne hic est filius fabri, et fi- 3
lius Mariæ, frater Jacobi et Josephi et Judæ et Simonis? Et nónne sorores ejus hîc apud nos? et scandaliza-
bantur in eo. Et dixit illi Jesus, Non 4
vilipenditur propheta nisi in urbe sua, et apud cognatos suos, et domum suam. Et non fecit ibi virtutem ullam, nisi 5
quod infirmis paucis impositis manum suam, et curavit eos. Et demiratus est 6
penuriam fidei illorum. Et cœpit circuire castella adjacentia, et docere. Et vo- 7
cavit duodecim, et cœpit mittere eos binos: deditque illis potestatem in spiritus immundos. Et præcepit eis ne tollerent 8
in via nisi virgam tantùm: non panem, neque peram, neque argentum, neque æs in zonis suis; Sed calceos in pedibus su-
is, et ne induerentur duabus tunicis. Et 9 10
dixit eis, Quamcunque domum introieritis, manete in ea, usquedum exeatis ex ea.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

40 ወሠሐቅዎ: ወሰደደ: ኵሎ: ወነሠዶ: ለአቡሃ: ወለእማ: ለእሙ: ወለእሙ: ወለአለ: መጽሀ
41 ው: ወቦአ: ኀበ: ሀለወት: ሕፃን:። ወአኀዛ: እደሃ: ሳሕፃነ: ወይቤላ: ጠቢታ: ቁ
42 ሚ: ተንሥእ: ወለትየ: ብሂል: ዘበትርጓሜሁ::።ወተንሥአት: ሶበሃ: ይእቲ: ወሶ
43 ት:ወእንሶሰወት:ወጓሠርቱ:ወክልሌቱ:ክረምታ:ወይንገፁ:ሶቤሃ:ዐቢየ:ድንጓፄ:።ወ
ገሠጾው: ብዙኀ: ከመ: ለልቦ: ዛየእመር: ወእዘዘው: ይሀብዋ:ዘትበልዕ::።

1 ወወፂኦ: እመሀየ: ቦለ: ሀገሮ: ወተለውዎ: እርደኢሁ::።ወበሰንበት: መሀር
2 ው: በመኵራብ: ወብዙኀን: ያጸምእው: ወያነክሩ: ወይብሉ: እመእይቴ: ሎቱ: ዝ
ንቱ: ኵሉ: ወመንትኑ: ዘቲ: ጥበበ: እንተ:ተውህበት: ሎቱ: ወዘኒ: ኀይል: ዘይገብ
3 ር: በእደዊሁ:።ኦኮኑ: ዝንቱ: ወጌቱ: ወልደ:ጸረቢ:ወወልደ:ማርያመ: ወእኁሁ:
ያዕቆብ: ወዮሴፍ: ወይሁደ: ወስምዖን: ወእኮኑ: ላኀቲሁኒ: ሀለዋ: ዝየ: ኀቤን: ወይ
4 ትዓቀፈ: በእንቲኣሁ::።ወይቤሎሙ: እግዚእ: ሊያሱስ: ሊኮነ: ሙኑነ: ነቢይ: ዘ
5 እንበለ: በሃገሩ: ወበቤቱ: ወፈድፋደስ:በኀበ:ለዝማዲሁ:።ወሊተክህሎ: ገቢረ:
ኀይል: በህየ: ዘእንበለ: ሕደጠነ: ድዉያነ: እለ: ወደየ: እዴሁ: ደቤሆሙ: ወለእሉ
6 የወሙ:።ወእንከሮሙ: ሊለጢናቶሙ::ወለእንሶሰዉ:ወኀተ:ለህጉሬ:ለድያመ::።
በእንተ: ዘለዘዘሙ: ለሐዋርያት:
7 ወጸዉዖሙ: ለዐሠርቱ: ወክልሌቱ: ወፈነዎሙ: በበ: ክልሌቱ: ወለብሐሙ: ሳዕላ:ለ
8 ጋእናት:እኩያን:።ወለዘዘሙ:ከመ:ለልቦ:ዘይሠንቁ:ለፍናት:ወሊይእኒሠሉ: ዘእን
9 በለ: በትረ: ባሕቲታ:ወሊጎብስተ:ወሊጽፍንተ:ወሊጸሪቀ:ወኀተ:ቀኖሙ:።ዘ
10 እንበለ : እሠእነ: ዘወኀተ: እግሮሙ: ወሊይልብሱ: ክልሌ : ለልበስ::።ወይቤሎ
ሙ: ቤተ: ኀበ: ቦእክሙ: ህየ: ነበሩ: እስከ: ለሙ: ትወፅኡ: እሙህየ:።

Et irridebant eum. Et expulit omnes, & assumpsit patrem & matrem puellæ, & 40
eos qui cum illis erant & ingressus est, ubi fuit puella. Et prehendit manû puel- 41
læ, & dicit ei; Tabitha Kumi, surge filia mea, si dixeris hoc per interpretatio-
nem. Et surrexit statim illa filia, & ambulavit, & duodecim annorum erat: et 42
obstupuerunt tunc magno stupore. Et comminatus est iis multùm, ut nemo esset 43
qui sciret; & præcepit iis dare ei quo vesceretur.

CAP. VI.

ET exiens indè, intravit civitatem suam: & sequuti sunt eum discipuli sui. 1
Et in sabbatho, docuit eos in synagoga: & multi audierunt eum, & admirati 2
sunt: & dixerunt; Unde ei hoc totum? & quænam est hæc sapientia quæ data est illi, & hæc virtus quam facit tum manibus suis? Nónne hic est filius fabri, & fi- 3
lius Mariæ, & frater Jacobi & Josephi & Judæ & Simonis? Et nónne sunt so-
rores ejus hîc apud nos? Et offensi erant propter illud. Et dixit illis Dominus Je- 4
sus; Non fuit contemptus propheta, nisi in civitate sua, & in domo sua, & præ-
cipuè apud cognatos suos. Et non poterat facere virtutem ibi, nisi in pau- 5
cis infirmis quibus imposuit manum suam, & sanavit eos. Et miratus est in- 6
credulitatem eorum: & profecti sunt in civitates vicinas.

De præcipiendis Apostolis.

Et vocavit duodecim, & misit eos binos: & dedit potestatem iis super dæmo- 7
nes malos. Et præcepit iis ut nihil sumerent ad viam, & ne acciperent præter 8
virgam tantùm: & non panem, & non peram, & non assem in marsupiis suis: Sed calceos qui in pedibus eorum: & non induerentur duabus tunicis. 9
Et dixit iis; Domum quamcunque introieritis, ibi manete, donec exeatis indè. 10

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

5 * ونمي توانست كه انجا معجزات كند ليكن برانداك رنجوران † دست خود مي نهاد *
6 وخوش مي كرد * وبركماشي ايمان ايشان تعجب مي ماند بيست چهار
فرستادن شاكردانرا در اطراف عالم بهر مژده انكه از شهر بيرون آمد * ودر ديهها
7 مي كرديد * وتعليم مي داد * شاكردان خودرا خواند * وبديشان سپارش بسيار كرد * وهر
8 دو را † درمقامي فرستاد وحكم داد كه جانهاء نليد را بدر كنند * وسپارش كرد كه چيزي
9 براي راه نستانند مكر عصا تنها نه توشه دان ونه نان نه مس در كيسهء ايشان * وكفش را
10 دشمن دارند ودو جبه نپوشند * وبنز بديشان كفت در هر خانه كه درروید انجا باشید
تا انكه كه بدر آيید

*Neque poterat illis miracula face- 5
re, sed paucis ægrotis manum suam imposuit, & sanavit. Et super de- 6
fectum fidei ipsorum admiratus est.*

XXIV. Missio discipulorum in fines mundi propter Evangelium.

*Tunc ex urbe egressus est, & pagos 7
obibat & docebat. Et discipulos suos vocavit, & iis multa mandavit, & binos in loca singula misit: & dedit eis potestatem ut spiritus 8
impuros ejicerent. Et mandatum fecit ut nihil in viam sumerent, nisi baculum tantùm: non viatici peram, neque panem, neque æs in crumena sua. Et calceos odio haberent, 9
nec duas tunicas induerent. Et dixit etiam illis; In quamcunque domum intraveritis, illîc estote usque 10
dùm exeatis.*

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΒ'.

11 Καὶ ὅσοι (n) ἂν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν, ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ 12 τῇ πόλει ἐκείνῃ. Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυσσον ἵνα μετανοήσωσι· Καὶ δαιμόνια 13 πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους, καὶ ἐθεράπευον. Καὶ ἤκουσεν 14 ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης· (φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ) καὶ ἔλεγε, Ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν (ϑ) ἠγέρϑη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις 15 ἐν αὐτῷ. Ἄλλοι (ι) ἔλεγον, Ὅτι Ἠλίας ἐστίν. ἄλλοι δὲ ἔλεγον, Ὅτι προφήτης 16 ἐστὶν, (κ) ἢ ὡς εἷς τῶν προφητῶν. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρῴδης, εἶπεν, Ὅτι ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτός ἐστιν· αὐτὸς ἠγέρϑη ἐκ νεκρῶν. (λ) Αὐτὸς γὰρ 17 ὁ Ἡρῴδης ἀποστείλας, ἐκράτησε (μ) Ἰωάννην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ διὰ Ἡρῳδιάδα γυναῖκα Φιλίππου ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν.

Dicebat enim Joannes Herodi; Quòd non licet tibi habere uxorem fra- 18
tris tui. At Herodias infidiabatur illi: & volebat eum occidere, & non
poterat. Nam Herodes metuebat Joannem, sciens eum virum justum 19
& sanctum: & conservabat eum, & audiens eum, multa faciebat, & suaviter
eum audiebat. Et facta die opportunâ, cùm Herodes natalitiis suis 21
cœnam faceret principibus suis, & tribunis, & primis
Galilææ. Et ingressâ filiâ ipsius Herodiadis, & saltante
& placente Herodi & simul recumbentibus, ait rex puel- 22
læ; Pete à me quod velis, & dabo tibi. Et juravit illi; Quia
quicquid me petieris, dabo tibi, usque dimidium regni mei. Illa verò egressa, 24
dixit matri suæ; Quid petam? Illa verò ait; Caput Joannis Ba-
ptistæ.

MS. A. (n) ἐὰν (ϑ) ἀνέστη, (ι) ἦν ἔλεγον, (κ) ὡς εἷς (λ) Αὐτὸς γὰρ ὁ (μ) Ἰωάννην ἐν φυλακῇ, καὶ ἔδησεν αὐτὸν διὰ (ν) ἐδύνατο. (ξ) εἶπεν γὰρ ὁ (ο) ἐὰν αἰτήσῃς με,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

11 Et quicunque non receperint vos, nec audierint vos, exeuntes indè, excutite pulve-
12 rem de pedibus vestris in testimonium illis. Et exeuntes prædicabant ut pœniten-
13 tiam agerent: Et dæmonia multa ejiciebant, & ungebant oleo multos ægros, &
14 sanabant. Et audivit rex Herodes, (manifestum enim factum est nomen ejus) &
dicebat; Quia Joannes Baptista resurrexit à mortuis: & propterea virtutes ope-
15 rantur in illo. Alii autem dicebant; Quia Elias est. Alii verò dicebant; Quia
16 propheta est, quasi unus ex prophetis. Quo audito Herodes ait; Quem ego de-
17 collavi Joannem, hic à mortuis resurrexit. Ipse enim Herodes misit, ac tenuit Jo-
annem, & vinxit eum in carcere, propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui,
quia duxerat eam. Dicebat enim Joannes Herodi; Non licet tibi habere uxorem 18
fratris tui. Herodias autem insidiabatur illi: & volebat occidere eum, nec pote- 19
rat. Herodes enim metuebat Joannem, sciens eum virum justum & sanctum: & 20
custodiebat eum, & audito eo multa faciebat, & libenter eum audiebat. Et cùm 21
dies opportunus accidisset, Herodes natalis sui cœnam fecit principibus, & tribunis,
& primis Galilææ. Cúmque introîsset filia ipsius Herodiadis, & saltâsset, & placu- 22
isset Herodi, simúlque recumbentibus, rex ait puellæ; Pete à me quod vis, & dabo
tibi: Et juravit illi; Quia quidquid petieris dabo tibi, licèt dimidium regni mei. 23
Quæ cùm exîsset, dixit matri suæ; Quid petam? At illa dixit; Caput Joannis Baptistæ. 24

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * وَاَيُّ مَوْضِعٍ لَمْ يَقْبَلُكُمْ وَلَمْ يَسْمَعْ مِنْكُمْ فَاِذَا خَرَجْتُمْ مِنْ هُنَاكَ اَنْفُضُوا الْغُبَارَ الَّذِي تَحْ
اَرْجُلِكُمْ لِلشَّهَادَةِ عَلَيْهِمْ * اٰمِيْنَ اَقُوْلُ لَكُمْ اَنَّ سَدُوْمَ وَعَامُوْرَا يَكُوْنُ لَهُمَا رَاحَةً يَوْمَ الدِّيْنِ
12 اَكْثَرَ مِنْ تِلْكَ الْمَدِيْنَةِ * فَلَمَّا خَرَجُوْا اَكْرَزُوْا بِالتَّوْبَةِ * وَاَخْرَجُوْا شَيَاطِيْنَ كَثِيْرَةً * وَمَرِضَى
13 14 عِدَّةً كَانُوْا يَدْهَنُوْنَهُمْ بِالزَّيْتِ فَيَسْقُوْنَ * * وَسَمِعَ
هِيْرُوْدُسُ الْمَلِكُ لِاَنَّ اِسْمَهُ كَانَ قَدْ ظَهَرَ وَقَالَ اِنَّ يُوْحَنَّا الْمَعْمَدَ قَامَ مِنَ الْاَمْوَاتِ وَمِنْ اَجْلِ ذٰلِكَ
15 الْقُوَّاتُ تَعْمَلُ بِهِ * وَقَالَ اٰخَرُوْنَ اَنَّهُ اِيْلِيَّا * وَاٰخَرُوْنَ اَنَّهُ نَبِيٌّ كَوَاحِدٍ مِنَ الْاَنْبِيَاءِ * فَلَمَّا سَمِعَ
16 هِيْرُوْدُسُ قَالَ اَنَا قَطَعْتُ رَاْسَ يُوْحَنَّا وَهُوَذَا هُوَ قَامَ مِنَ الْاَمْوَاتِ * لِاَنَّ هِيْرُوْدُسَ كَانَ اَرْسَلَ وَاَخَذَ
17 يُوْحَنَّا * وَحَبَسَهُ مِنْ اَجْلِ هِيْرُوْدِيَّا مَرْاَةِ اَخِيْهِ فِيْلُبُّسَ * لِاَنَّهُ كَانَ قَدْ تَزَوَّجَهَا * وَكَانَ يُوْحَنَّا يَقُوْلُ
18 لَهُ مَا يَحِلُّ لَكَ اَنْ تَاْخُذَ مَرْاَةَ اَخِيْكَ * وَكَانَ هِيْرُوْدِيَّا حَنِقَةً عَلَيْهِ وَكَانَتْ تُرِيْدُ قَتْلَهُ وَلَمْ تَقْدِرْ
19 20 * لِاَنَّ هِيْرُوْدُسَ كَانَ يَخَافُ يُوْحَنَّا لِاَنَّهُ يَعْلَمُ اَنَّهُ رَجُلٌ صِدِّيْقٌ قُدُّوْسٌ * وَكَانَ يَحْفَظُهُ وَيَسْمَعُ مِنْهُ
21 كَثِيْرًا بِسُهُوْلَةٍ * فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ مَوْلِدِ هِيْرُوْدُسَ اِذْ صَنَعَ وَلِيْمَةً لِعُظَمَائِهِ وَرُوَسَائِهِ وَمَقَدَّمِي
22 الْجَلِيْلِ * دَخَلَتِ ابْنَةُ هِيْرُوْدِيَّا فَرَقَصَتْ فَسَرَّ هٰذَا هِيْرُوْدُسَ وَجُلَسَاءَهُ * فَقَالَ الْمَلِكُ لِلصَّبِيَّةِ
23 سَلِيْنِي مَا اَرَدْتِ فَاُعْطِيْكِ * وَحَلَفَ لَهَا اَنِّي اُعْطِيْكِ مَا سَاَلْتِ وَلَوْ كَانَ نِصْفَ مُلْكِي *
24 * فَخَرَجَتْ وَقَالَتْ لِاُمِّهَا مَاذَا اَسْاَلُهُ فَقَالَتْ رَاْسَ يُوْحَنَّا الْمُعَمِّدَانِيِّ *

Et quicunque locus non receperit vos, & non audierit vos, quando egrediemini indè, excutite pulverem qui est sub pedibus vestris in testimonium contra eos. Amen dico vobis, quòd Sodomæ & Gomorræ erit quies die judicii potiùs quàm illi civitati. Cùm ergò exissent, prædicaverunt pœnitentiam, Et ejecerunt dæmonia multa, & infirmos numerosos ungebant oleo, & sanabantur. 11 12 13

Sectio decima octava.

Et audivit Herodes rex, (nam nomen ejus erat jam manifestum,) & dixit; Sanè Johannes Baptista resurrexit à mortuis, & propterea virtutes aguntur per eum. Et dixerunt alii, quòd ipse est Elias. Et alii, quòd est propheta, velut unus ex prophetis. Cùm autem audisset Herodes, ait; Ego truncavi caput Johannis, & ecce ipse surrexit à mortuis. Nam Herodes miserat, & prehenderat Johannem, & carceribus tenuerat eum propter Herodiadem uxorem fratris sui Philippi, quia ipse jam duxerat eam. Johannes autem dicebat ei, Non licet tibi accipere uxorem fratris tui. Et Herodias succensuerat illi, intendebátque necem ejus, & non poterat. Quoniam Herodes timebat Johannem, quia sciebat ipsum esse virum justum, & sanctum: observabat eum, & audiebat ab eo multa cum voluptate. Quùm autem fuisset dies natalium Herodis, dum faceret convivium summatibus suis, & tricipibus suis, & primatibus Galilææ: Ingressa est filia Herodiadis, ac saltavit placuitque Herodi, & confidentibus suis: & ait rex puellæ, Pete à me quidquid volueris, & dabo tibi. Et juravit illi, quòd ego dabo tibi quicquid petieris, etiamsi fuerit dimidium regni mei. Itaque egressa est, et ait matri suæ, Quid petam ab eo? Et dixit, Caput Johannis Baptistæ. 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወበኩረ: ኃበ: ኢተወክፈክሙ: ወኢሰመዑክሙ: ወፂሉክሙ: እመሀየ: ንግፈ:ጸበለ:
እገሪክሙ: ኀመ: ይኩን: ስመዐ: ላዕሌሆሙ: ለሜን: እብለክሙ: ኀመ: ይረክባ: ሀ
12 ሳተ:ሰደመ: ወገሞራ: ለመ: ዕለተ: ደይን: እመይእቲ: ሃገር::=> ወወፂሉ: ሰበ
13 ኵ:ኀመ:ኵሉ:ይነስሑ::=> ወብዙኀ: ለጋንንተ: ያወፅኡ: ወይቀብእመው: ቅብእ:
ለብዙኃን: ደዌያን: ወይሐይዉ::=> በእንተ: ዮሐንስ: ወሄሮድስ:
14 ወሰመዐ: ሄሮድስ:ንጉሠ: እስመ: ክህሡተ: ኮነ: ሰመዐ: ወይቤ: ዮሐንስ: መጥመቅ:
15 ተንሥአ: እመዉታን: ወበእንተዝ: ይረድኦ: ኀይል::=> ወቦ: እለ:ይቤሉ:ሌሊያስ:
16 ውእቱ: ወቦ: እለ: ይቤሉ:ነቢይ: ውእቱ:ከመ: ለሐዱ: እመነቢያት::=> ወሰሚዖ:
ሄሮድስ: ይቤ: ዮሐንስ: ውእቱ: ዘእነ: መተርኩ: ርእሶ: ውእቱ: ተንሥአ: እመኒ:
17 መዉታን::=> እስመ: ውእቱ: ሄሮድስ: ፈነወ:ወእኀዘ:ለዮሐንስ:ወሞቅሖ: በእንተ:
18 ሄሮድያደ: ብእሲተ: ፊልጶስ: እኁሁ: እስመ: ለወሰባ::=> እስመ: ይቤሎ:ዮሐንስ:
19 ለሄሮድሰ: ኢይከውንክ:ተወስብ: ብእሲተ: እኁክ::=> ወተቀየሙቶ: ሄሮድያደ: ወፈ
20 ቀደት: ታቅትሎ: ወስእነት::=> ወይፈርሆ:ሄሮድስ: ለዮሐንስ:እስመ:ያእመር:ከመ:
ብእሲ፣ ጻድቅ: ወቅዱስ: ውእቱ: ወየዓቅቦ: ወብዙኀ: ሰመዐ: በኀቤሁ:ወገብረ:ወየሰ
21 ትሐውዝ: ወኢፈቀደ: ይስመዖ::=> ወኮነት: ዕለት: ለመ: ደገብር: ሄሮድስ: በዒለ:
ዘዕለት: ተወልደ: ወለመስሐ: መኳንንቲሁ: ወመላእክቲሁ : ወመሰፍንቲሁ : ወመገብ
22 ቍ: ወዐበይተ: ሀገረ: ገሊላ::=> ወቦለት: ኀቤሁ: ወሳተ: ሄሮድያደ: ወዘፈነት : ወአ
ረመረቶ: ለሄሮድስ: ወለለ: ደረፍቱ: መስሌሁ:: ወይቤላ: ንጉሠ: ለይእቲ: ወለት:
23 ሰ:ኀልየ: ዘትፈቅደ: ወእሁበኪ::=> ወመሐለ: ሳቲ: ከመ: የሃባ: ዘሰአለቶ : እስከ :
24 ሥ ንፈቀ: መንግሠቱ::=> ወወፅአት: ወትቤላ: ለእማ: መንተ: እስአሎ:: ወትቤላ: ር
እሠ: ለዮሐንስ: መጥመቅ::=>

Et loco ubi non accipiunt vos & non audiunt vos, exeuntes illinc excutite 11
pulverem pedum vestrorum, ut fiat testimonium super eos. Amen dico vobis,
quòd invenient remissionem Sodoma & Gamora in die judicii præ isthac
civitate. Et exeuntes prædicabant ut omnes resipiscerent: Et multos dæ- 12
mones ejiciebant: & ungebant oleo multos ægros, & sanabant. 13

De Johanne & Herode.

Et audivit Herodes rex, (quòd manifestũ factum fuit testimonium ejus) & dixit; 14
Johannes baptista excitatus est è mortuis: & propterea operatur virtus. Et fue- 15
runt qui dixerunt; Elias est. Et fuerunt qui dixerunt; Propheta est, sicut unus è
prophetis. Et audiens Herodes, dixit; Johannes iste cujus ego abscidi caput, iste ex- 16
citatus est è mortuis. Quia ipse Herodes misit, & prehendit Johannem, & vin- 17
xit eum propter Herodiadem uxoré Philippi fratris sui, quia duxerat eam. Quia 18
dicebat Johannes Herodi; Non licet tibi ducere uxorem fratris tui. Et adversa- 19
ta est ei Herodias: & voluit occidere eum, & non poterat. Et metuebat Hero- 20
des Johannem, quia sciebat ꝙ homo justus & sanctus fuit, & custodiebat eum, &
multa audivit apud eum, & fecit: & voluptatibus se dedit, & noluit audire eum.
Et factus est dies quando faciebat Herodes festum diei nativitatis ejus, & ad cœ- 21
nam convocavit gubernatores ejus, & principes ejus, & tribunos ejus, & dispen-
satores ejus, & magnates regionis Galilææ. Et venit ad eum filia Herodiadis, & 22
saltavit, & placuit Herodi, & recumbentibus cum illo: & dixit rex huic filiæ, Pe-
te quod vis, & dabo tibi. Et juravit illi, quòd daret illi ꝙ peteret ab illo, usque 23
ad dimidium regni sui. Et exivit, & dixit matri suæ; Quid petam? Et dixit, Ca- 24
put Johannis Baptistæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 خود را بستاني * وهيروديا بريحي كين كرفته بود وو ركشتن او مي كوشيد * ونمي توانست
20 * سبب انك [هيرو ديس] مي دانست * كه يحيي مرد صديق وپاك است * اورا در زندان † انداخت *
21 وبكه مي داشت وبسيار چيزها ازو مي شنيد ومي كرد وبدو شادمان بود * * تا روز زاييدن
هيرو ديس در رسيد * واوان روز را بزرك داشتي * بزركان وخويشان خود راجمع كرده بود * با مهتران †
22 وسروران † جليل * ومهماني وشادي مي كردند * * دختر هيروديا در آمد وبرابر او رقص كرد *
23 هيرو ديس وجمع را خوش آمد * ملك بدختر كفت كه ازمن چه مي خواهي بخواه كه
24 بتو بدهم * * [وبا وي سوكند خورد كه هر چه ازمن بخواهي ترا بدهم] تا نيم مملكت خود * *
* انكه دختر برفت واز مادر پرسيد * كه چه خواهم * مادر بدو كفت سر يحيي را بخواه شوينده *

tui accipias. Herodias igitur in Johannem iram concepit, et interficere eum studuit, sed non potuit. Eâ de causâ quòd cognosceret Herodes Johannem virum justum et sanctum esse, (quem in carcerem conjecerat) et observaret, et multa ab eo audiret, et faceret, et eo delectaretur. usque quò dies natalis Herodis advenisset quem diem ipse magnum habuit, convocatis magnatibus et propinquis suis, cum proceribus et primoribus Galilææ, qui convivium et festivitatem agitabant. Filia autem Herodiadis ingressa est, et coram illo saltatione factâ Herodi et omnibus placuit: rex igitur puellæ dixit; A me quidem quidvis petito, quod tibi dem. Et illi juravit, Quicquid petieris à me, tibi dabo, usque ad dimidium regni mei. Tunc puella abiit et à matre rogavit, Quid quidem petam? Mater ei dixit; caput pete Johannis Baptistæ. 19 20 21 22 23 24

Digitized by Google

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΕ'. Ις'.

Et ingressa statim cum studio ad regem, petivit, dicens; Volo ut
25 Καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ἠτήσατο, λέγουσα, Θέλω ἵνα
mihi des ex ipsa in disco caput Joannis Baptistæ. Et contristatus fa-
26 μοι δῷς ἐξ αὐτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Καὶ περίλυπος γενό-
cius rex, propter juramenta, & simul discumbentes, non voluit eam
μενος ὁ βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὅρκους, καὶ τοὺς συνανακειμένους, οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν
rejicere. Et statim legans rex speculatorem, injunxit afferri
27 ἀθετῆσαι. Καὶ εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα, ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι
caput ejus, Ille autem abiens decollavit eum in carcere. Et attulit
28 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ. Καὶ ἤνεγκε
caput ejus in disco, & dedit illud puellæ, & puella dedit
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κοράσιῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν
illud matri suæ. Et audientes discipuli ejus venerunt, & tulerunt cadaver
29 αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον, καὶ ἦραν τὸ πτῶμα
ejus, & posuerunt illud in monumento. Et congregati Apostoli ad Je-
30 αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ (π) ἐν τῷ μνημείῳ. Καὶ συνάγουσι οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰη- ξα
sum, & renuntiaverunt ei omnia & quanta egerant, & quanta docuerant. Et ait il-
31 σοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα καὶ ὅσα ἐποίησε, καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. Καὶ εἶπεν αὐ- ξβ
lis; Venite vos ipsi privatim in desertum locum, & requiescite pusillùm.
τοῖς, Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ καθ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ (ρ) ἀναπαύσασθε ὀλίγον.
Erant enim venientes & abeuntes multi: & nec edere opportunitatem habebant.
ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοὶ, καὶ οὐδὲ φαγεῖν (σ) εὐκαίρουν.
Et abierunt in desertum locum navigio seorsùm. Et viderunt eos abe-
32 Καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ κατ' ἰδίαν. Καὶ εἶδον αὐτοὺς (τ) ὑπά-
33

MS.A. (π) ἐν μνημείῳ. (ρ) ἀναπαύσασθε (σ) εὐκαίρουν. (τ) ὑπάγοντας, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτοὺς (υ) καὶ συνέδραμον πρὸς (φ) ὁ Ἰησοῦς εἶδεν (χ) αὐτοὺς διδάσκειν (ψ) προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτῷ, λέγουσιν, (ω) ἔπειν, Δότε (α) διναρίων διακοσίων (β) δώσωμεν

untes turbæ, & cognoverunt eum multi, & pedestres de omnibus civitatibus con-
γοντας οἱ ὄχλοι, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτὸν πολλοὶ, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συν-
Ις' currerunt illuc, & prævenerunt eos, & convenerunt ad eum. Et exiens
ἔδραμον ἐκεῖ, καὶ προῆλθον αὐτοὺς, (υ) καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐξελθὼν 34
ξγ vidit Jesus multam turbam: & visceribus commotus est super eos: quia erant sicut o-
ς (φ) εἶδεν ὁ Ἰησοῦς πολὺν ὄχλον· καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρό-
ves non habentes pastorem: & cœpit docere illos multa. Et jam hora
ξδ βατα μὴ ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξατο (χ) διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. Καὶ ἤδη ὥρας 35
α multâ facta, advenientes ei discipuli ejus, dicunt; Quòd desertus
πολλῆς γενομένης, (ψ) προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγουσιν, Ὅτι ἔρημός
est locus, & jam hora multa: Absolve eos, ut abeuntes in per gyrum
ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή· Ἀπόλυσον αὐτοὺς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ 36
agros & vicos, mercentur sibi panes: quid enim edant non habent. Ille verò re-
ἀγροὺς καὶ κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους· τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν. Ὁ δὲ ἀπο- 37
spondens, ait illis; Date illis vos manducare. Et dicunt ei; Euntes
κριθεὶς (ω) εἶπεν αὐτοῖς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Ἀπελθόντες
mercabimur ducentorum denariorum panes, & dabimus illis manducare. Ille autem dicit
ἀγοράσωμεν (α) διακοσίων δηναρίων ἄρτους, καὶ (β) δώσωμεν αὐτοῖς φαγεῖν. Ὁ δὲ λέγει 38
eis; Quot panes habetis? abite & videte. Et cognoscentes, dicunt; Quinque, & duos pisces.
αὐτοῖς, Πόσους ἄρτους ἔχετε; ὑπάγετε καὶ ἴδετε. καὶ γνόντες, λέγουσι, Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας.
Et adordinavit eis recumbere omnes convivia convivia super viridi
Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ 39
fœno. Et discubuerunt areæ areæ, per centum & per quinquagena.
χόρτῳ. Καὶ ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαί, ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ πεντήκοντα.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 ... * Et statim ingressa est cum anxietate ad re-
26 ... gem, & ait illi; Volo ego ut hâc horâ des
mihi super discum caput Johannis Baptistæ.
Ægrè autem admodum id tulit rex: tamen
propter jusjurandum, ac propter accumben-
tes, noluit ei denegare. Sed confestim misit
rex speculatorem, præcepitque ut afferret ca-
put Johannis. Profectus itaque amputavit
caput Johannis in carcere. Et attulit in di-
sco, deditque puellæ, & ipsa puella dedit ma-
tri suæ. Et audierunt discipuli ejus, & vene-
runt, sustuleruntque truncum ejus, & posue-
runt in sepulchro.

Ad oblationem quotidianam. 16.

Et congregati sunt Apostoli ad Jesum, & di-
xerunt ei quæcunque fecerant, & quæcunq;
docuerant. Et dixit eis; Venite, eamus in
desertum nos soli; & quiescite paululùm.
Erant enim plurimi qui ibant veniebantque;
nec erat eis commoditas ne comedendi qui-
dem. Et abierunt in locum desertum navi-
gio solitarii. Ac viderunt eos plurimi dum
proficiscerentur, & agnoverunt illos: & in
aridam concurrentes ex omnibus civitatibus
anteverterunt eũ illuc. Et egressus Jesus vidit
cœtus multos, & miserꝰ est eorũ, quippe qui
similes essent ovibus non habentibus pasto-
rem: cœpitque docere eos multa. Quumque
fuisset tempus provectum, adierunt eum di-
scipuli ejus, ac dicunt ei; Iste locus desertus
est, & tempus provectum. Dimitte eos ut
eant in agros circumjacentes, vicósque, &
comparent sibi panem, nihil enim habent
ad manducandum. Ipse verò dixit eis, Da-
te vos ipsis ad comedendum. Dicunt ei, Ibi-
mus empturi ducentis denariis panem, & da-
bimus eis comedere? Is autem dixit eis;
Ite, videte quot panes habeatis hìc: quum-
que vidissent, dicunt ei; Quinque panes, &
duos pisces. Et præcepit eis ut facerent omnes
discumbere per accubitus super grãmine.
Discubuerunt itaque per accubitus centeni
& quinquageni.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 ... Illa sedulò & solicitè ad regem
reversa est, et regi dixit; caput
Johannis ero ut patinæ impositum
mihi des. Eâdem horâ regi valdè
26 ... durum obvenit: sed propter jura-
mentum et propter præsentes noluit
promissum suum violare. Rex ita-
27 ... que carnificem misit, et jussit ut
caput Johannis è carcere adferret:
et abiens caput Johannis in carcere
præcidit. Et carnifex attulit, et
28 ... puellæ dedit: puella autem ad ma-
trem tulit. Et discipuli ejus audi-
29 ... entes venerunt, et corpus ejus acce-
perunt, et in monumento sepelie-
runt.

XXVI. Ubi quinque panibus quinquies mille viros saturavit.

30 ... Discipuli rursùs ad Jesum congre-
31 ... gati sunt, et ei retulerunt quæcun-
que fecissent, et docuissent. Christus
illis dixit; Venite, ut in desertum
abeamus, et paululùm quiescamus:
etenim multi erant qui abibant et
veniebant, et non habuerunt quid-
quam quo os suum mundarent aut
humectarent, nec aliquid quo vesce-
rentur. Et in locum desertum seor-
32 ... sum navigio abierunt. Et multi eos
33 ... viderunt tempore quo abirent, et
nuntium audiverunt ex omnibus
civitatibus et pagis, adeò ut ad
navim accurrerent. Ac Jesus
34 ... egressus turbas ingentes vidit,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

25 Cúmque introîsset statim cum festinatione ad regem, petivit, dicens; Volo ut
26 protinùs des mihi in disco caput Joannis Baptistæ. Et contristatus est rex: pro-
pter jusjurandum, & propter simul discumbentes, noluit eam contristare:
27 Sed misso spiculatore præcepit afferri caput ejus in disco. Et decollavit eum
28 in carcere, Et attulit caput ejus in disco: & dedit illud puellæ, & puella de-
29 dit matri suæ. Quo audito, discipuli ejus venerunt, & tulerunt corpus ejus:
30 & posuerunt illud in monumento. Et convenientes Apostoli ad Jesum, renun-
31 tiaverunt ei omnia, quæ egerant, & docuerant. Et ait illis; Venite seorsùm
in desertum locum, & requiescite pusillúm. Erant enim qui veniebant & red-
32 ibant multi: & nec spatium manducandi habebant. Et ascendentes in navim,
33 abierunt in desertum locum seorsùm. Et viderunt eos abeuntes, & cognove-
runt multi: & pedestres de omnibus civitatibus concurrerunt illuc; & prævene-
runt eos. Et exiens vidit turbam multam Jesus: & misertus est super eos, 34
quia erant sicut oves non habentes pastorem, & cœpit illos docere multa. Et 35
cùm jam hora multa fieret, accesserunt discipuli ejus, dicentes; Desertus est lo-
cus hic, & jam hora præteriit: Dimitte illos, ut euntes in proximas villas 36
& vicos, emant sibi cibos, quos manducent. Et respondens ait illis; Date il- 37
lis vos manducare. Et dixerunt ei; Euntes emamus ducentis denariis panes, &
dabimus illis manducare. Et dicit eis; Quot panes habetis? ite, & videte. Et 38
cùm cognovissent, dicunt; Quinque, & duos pisces. Et præcepit illis, ut ac- 39
cumbere facerent omnes secundùm contubernia super viride fœnum. Et discu- 40
buerunt in partes, per centenos & quinquagenos.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * فرجعت للوقت بسرعة الي الملك وسالته قايلة اريد ان تعطيني الآن في طبق راس يوحنا
26 المعمداني * فحزن الملك * ومن اجل اليمين والمتكيين لم يرد منعها * وللوقت انفذ سيافا وامر
27 ان يوتي براسه في طبق * فمضي السياف وقطع راسه في الحبس * وجاء به في طبق * واعطاه
28 للصبية والصبية دفعته لامها * وسمع تلاميذه فجاوا ورفعوا جثته وجعلوها في قبر * واجتمع
29 30 الرسل الي يسوع واخبروه بجميع ما عملوا وعلموا * فقال لهم تعالوا وحدكم الي القفر لتستريحوا
31 قليلا * لان الذين ياتون ويذهبون كثيرون حتي انهم لم يكونوا ينفرغون للاكل *
32 33 * الفصل التاسع عشر * فذهبوا في السفينة مسرعين الي برية منفردين * فلما
34 علمهم كثيرون فاسرعوا الي هناك من كل المدن واقبلوا اليهم * فلما خرج يسوع راي
35 جمعا كثيرا فحنن عليهم لانهم كانوا كخراف لا راع لها فبداء يعلمهم كثيرا * وبعد
36 ساعات كثيرة جاء اليه تلاميذه وقالوا المكان قفر وقد جازت الساعة * اطلقهم ليذهبوا الي
37 القري والمدن التي حولنا ليبتاعوا لهم خبزا لانه ليس لهم ما ياكلون * فقال لهم اعطوهم
38 انتم لياكلوا * فقالوا نمضي ونبتاع خبزا باميتي دينار ونعطيهم لياكلوا * فقال لهم كم
39 عندكم من الخبز اذهبوا وانظروا * فلما علموا قالوا خمس وسمكتان * فامرهم باجلاس
40 الجميع احزابا احزابا علي العشب الاخضر * فجلسوا زمرا زمرا * مايه مايه وخمسين خمسين *

Et reversa est illicò cum celeritate ad 25
regem, & petiit ab eo, dicens; Volo ut
des mihi modò in disco caput Johannis
Baptistæ. Et contristatus est rex. At pro- 26
pter jusjurandum & discumbentes, nolu-
it negare ei. Et protinus delegavit gladi- 27
atorem, præcepitque ut afferretur ca-
put ejus in disco. Abiit ergò gladiator, &
truncavit caput ejus in carcere: Et attu- 28
lit illud in disco, & dedit illud puellæ:
& puella dedit illud matri suæ. Et audi- 29
erunt discipuli ejus, & venerunt, & tu-
lerunt cadaver ejus, & posuerunt illud
in monumento. Et convenerunt Apostoli 30
ad Jesum, & nuntiaverunt ei omnia quæ
fecerant & docuerant. Dixit autem eis, 31
Venite seorsum in desertum, ut quiesca-
tis parumper. Nam qui veniebant &
ibant, erant plurimi, adeò ut non possent
vacare comestioni.

Sectio decima nona.

Igitur abierunt in navi properantes ad 32
desertum semotè: Sed quum scivissent 33
multi, accurrerunt illuc ex omnibus ci-
vitatibus, & venerunt ad eos. Et cùm 34
exisset Jesus, vidit turbam magnam, &
misertus est super eos, quia erant sicut
oves, quibus non est pastor, & cœpit do-
cere eos multa. Et post horas multas ve- 35
nerunt ad eum discipuli ejus, & dixe-
runt; Locus est desertus, & jam præteri-
it hora. Dimitte illos, ut eant ad villas, 36
& urbes quæ circumcas sunt, ut emant
sibi panem: quia non est eis quod man-
ducent. Dixit eis, Date illis vos ad man- 37
ducandum. Et dixerunt, Ibimus & eme-
mus panem ducentis denariis, & dabi-
mus illis ad manducandum. Ait illis, 38
Quot apud vos sunt panes? ite & vi-
dete. Et cùm scivissent, dixerunt; Quin-
que, & duo pisces. Præcepitque eis ut 39
facerent sedere turbam per turmas super
herba virídi. Et sedcrunt per cœtus cen- 40
tenì & quinquageni.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወበለት፡ሶቤሃ፡ኀበ፡ ንጉሥ፡እንዘ፡ ትኌጕኣ፡ ወሰላለቶ፡ወትቤሎ፡እፈቅድ፡ይእዜ፡ተሀ
26 በኒ፡ርእሰ፡ለዮሐንስ፡መጥመቅ፡በጻሕል፡ ::=፡ ወተከዘ፡ንጉሥ፡በእንተ፡ መሐላሁ፡ወ
27 በእንተ፡እለሂ፡ደረፍቁ፡ምስሌሁ፡ ::ሊፈቅደ፡ይእበየ፡ ::=፡ ወፈነወ፡ንጉሥ፡ሶቤሃ፡መስ
28 ተራትዓተ፡ሐሬ፡ወለዘዘ፡ ያመጽሉ፡ ርእሶ፡ ::=፡ ወሖረ፡ወመተሬ፡ርእሶ፡ለዮሐንስ፡
በቤተ፡ሞቅሕ፡ወሊመጽሉ፡በጻሕል፡ ወወሀቦ፡ ለይእቲ፡ ወለት፡ወይእቲኒ፡ ወህበት፡ለ
29 እማ፡ ::=፡ ወሰሚዖሙ፡ለርደሊሁ፡ሖሬ፡ወነሥሉ፡በድኖ፡ለዮሐንስ፡ወቀበርዎ፡ ::=፡
በረክብ፡ ወበብዙኀን፡መንባብ፡ ::=፡
30 ወተጋብሉ፡ሐዋርያት፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ሊያሱስ፡ወነገርዎ፡ ኵሎ፡ዘገብሩ፡ ወዘከመ፡መሀ
31 ሩ፡ ::=፡ ወይቤሎሙ፡ ንዑ፡ንፂእ፡ገደመ፡ባሕቲትነ፡ ወታርፉ፡ሕቀ፡እስመ፡ብዙኀን፡እ
32 ለ፡ይሖውሩ፡ወይገብሉ፡ወሊያበውሕዎሙ፡ይብልዑ፡እክለ፡እስመ፡ሊያስተርክቡ፡ ::=፡
33 ወሖሩ፡ሐቅለ፡በሐመር ፡ባሕቲቶሙ፡ ::=፡ ወርእይዎሙ፡እንዘ፡ይሖውሩ፡ወለእመርዎ
ሙ፡ ብዙኀን ፡ ወሖሩ፡ እንተ ፡ እግር ፡ ኀቤሁ፡ እመኵሉ፡ ለሀገር ፡ ወተቀደመዎሙ፡
ወመጽሉ፡ኀቤሁ፡ ::=፡ በእንተ ፡ ኀምስ፡ሓብስት፡ ::=፡
34 ወዒለ፡እግዚእ ፡ ሊያሱስ፡ ርእየ፡ብዙኀ፡ሰብእ፡ ወመሀሮሙ፡ እስመ፡ከመ፡ ለባግዕ፡ዘለ
35 ልቦ፡ናሳዌ፡እውንቱ፡ ወለኀዘ፡ ይመሀሮሙ፡ብዙኀ፡ ::=፡ ወእመድኅረ፡ብዙኀ፡ስዐት፡
ኮነ፡መጽሉ፡ ለርደሊሁ፡ ወይቤልዖ፡ ሖቅል፡ ውእቱ፡ዝብሑር፡ ወመሰዋኒ፡ወድለ፡ ሰዐ
36 ት፡ ::=፡ ሰዓር፡ስብለ፡ይሖሩ፡ውስተ፡ለሁጥር፡ወለዕጸደት፡ይሣየጡ፡ሎሙ፡ ሲሳየ፡እ
37 ስመ፡ለልቦሙ፡ዘይበልዑ፡ ::=፡ ወእውሥእ፡ ወይቤሎሙ፡ሀብዎሙ፡እንትሙ፡ዘይበል
ዑ፡ ወይቤልዎ፡ ንሖርኑ፡ ንሣየጥ፡ በክለሌ፡ ምእት፡ ደናር፡ ሓብስተ፡ ወንሀቦሙ፡ይብል
38 ዑ፡ ::=፡ ወይቤሎሙ፡ሖሬ፡ርእዩ፡ሚጠን፡ብክሙ፡ ሓብስተ፡ ወይቤልዎ፡ ኀምስ፡ ::
39 ወክልእቲ፡ ዓሣ፡ ::=፡ ወእዘዞሙ፡ ለኵሉሙ ፡ ይርፍቁ፡ በበ፡ መርፋቅቲሆሙ፡ ደበ፡
40 ኀምልሊለ ፡ ሠዕር ፡ ::=፡ ወ ረፈቁ ፡ ኵሉሙ ፡ በበ ፡ መርፋቅቲሆሙ ፡ በበ፡ ምእት፡
ወበበ ፡ ኀምሰ ፡ ::=፡

Et ingressa est statim ad regem festinans, & rogavit eum, & dixit ei; Volo nunc ut 25
des mihi caput Johannis Baptistæ in patina. Et contristatus est rex: propter ju- 26
ramentum ejus, & propter recumbentes noluit recusare eam. Et misit rex sta- 27
tim spiculatores, & præcepit ut afferrent caput ejus. Et abierunt & abscide- 28
runt caput Johannis in domo vinculi, & attulerunt in patina, & dederunt illud
huic filiæ; & illa dedit matri suæ. Et audientes discipuli sui venerunt, & tule- 29
runt cadaver Johannis, & sepeliverunt illud.

De vacatione, & de turba sermo.

Et coacti sunt Apostoli ad Dñm Jesum, & nuntiaverunt ei omnia quæ fecissent, 30
& quomodo docuissent. Et dixit iis; Venite, exeamus *in* desertum nos soli, & re- 31
quiescatis pusillùm: quia multi venientes, & redeuntes *erant*; & non permittebant
iis manducare panem quia non vacabant. Et abierunt *in* desertum navigio, so- 32
li. Et viderunt eos abeuntes, & cognoverunt eos multi, & venerunt pedestres 33
ad eum ab omnibus civitatibus, & prævenerunt eos, & venerunt ad eum.

De quinque panibus.

Exiens Dñs Jesus vidit multos homines, & docuit eos, quia sicut oves quæ non ha- 34
bent pastoré *fuerunt*, & cœpit docere eos multa. Et postquã multa hora facta 35
fuit, venerunt discipuli ej⁹, & dicebant ei; Desertus est hic loc⁹; & ad vesperã jam
vergit hora. Dimitte populos, ut proficiscantur in civitates & vicos, emere sibi 36
cibũ, quoniam non habent quo vescantur. Et respondit, & dixit iis; Date illis vos 37
quo vescantur, & dixerunt ei; Abibimúsne emere cum ducentis denariis panem, &
dabimus eis manducare? Et dixit iis, Abite, videte quot habetis panes: & di- 38
xerunt ei; Quinque, & duos pisces. Et præcepit iis omnibus discumbere singulis 39
suis accubitis super viridi gramine. Et discubuerunt omnes illi singulis accubi- 40
tis suis per centenos, & quinquagenos.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

بر ایشان رحمت کرد * که مانند بودند † گوسفندانی را که شبان نباشد * واغاز کرد بسیار چیزها
35 بدیشان می اموزانید * چون وقت دراز شد * شاگردان او پیش آمدند * وبدو گفتند * این
36 جایگه † ویرانست * ووقت دیر شد * * ایشانرا دستوری بده * که در مزرعها ودیهها که گرداگرد
37 اینجا اند † بروند برای خود نان بخرند * برای انک چیزی خوردنی ندارند * * مسیح بشاگردان
گفت شما چیزی دهید تا بخورند * ایشان جواب دادند * که اگر بدو صد دینار نان بخریم
38 وبدیشان دهیم * بخورند وهنوز بس نکند * * عیسی بدیشان گفت بینید چند نان دارید † اینجا
39 چون بشنیدند گفتند * پنج نان داریم ودو ماهی * * مسیح بدیشان فرمود * که همه مردم را
40 صف * صف بر علف بنشانید * * بنشاندند صد صد * وپنجاه پنجاه *

in quos misericordiâ affectus est, 35
quòd similes essent ovibus quibus
pastor non sit: & initio facto multa
eos docuit. Cùm tempus prolixum
esset, discipuli ejus accesserunt, &
ei dixerunt; Hic locus desertus est, 36
& tempus serum est. Illis veniam
dato, ut in agros & pagos, qui in
circuitu hujus loci sunt, eãt ut panẽ
sibi comparent: eò quòd nihil quo 37
vescantur habent. Christus discipulis
dixit; Vos aliquid date, quo vescan-
tur: illi responderunt; Quòd si du-
centis denariis panem emamus, &
illis demus ut edant, ne fic quidem
satcrit. Jesus illis dixit; Videte 38
quot panes habeatis hîc: quum au-
dissent dixerunt; Quinque panes
habemus, & duos pisces. Christus 39
illis jussit, dicens; Homines per ordi-
nes in herba collocate. Et eos dis- 40
posuerunt per centenos & quinqua-
genos.

Digitized by Google

Et *acceipiens* quinque *panes* & *duos pifces*, *refpiciens* in cœlum, bene-
41 Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλό-
dixit, & fregit panes, & dedit difcipulis fuis, ut *adponerent e-*
γησε, καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρτους, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσιν αὐ-
is: & duos pifces diviſit omnibus. Et manducaverunt omnes & ſaturati
42 τοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισε πᾶσι. Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθη-
ſunt. Et ſuſtulerunt fragmentorum duodecim cophinos plenos, & de piſcibus.
43 σαν. Καὶ ἦραν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων.
44 Et erant *edentes panes, quaſi quinquies mille viri.* Et ſtatim co-
45 Καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς (γ) ἄρτους, ὡσεὶ πεντακισχίλιοι ἄνδρες. Καὶ εὐθέως (δ) ἠ-
egit diſcipulos ſuos aſcendere *in navigium*, & *præcedere in ulterius*
νάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν
ad Bethſaïdam, *donec* ipſe *abſolveret turbam*. Et *dimittens* eos,
46 πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ τὸν ὄχλον. Καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς
abiit in montem orare. Et ſero facto, erat *navigium* in
47 ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Καὶ ὀψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν
medio mari, & ipſe ſolus in terra. Et *vidit* eos la-
48 μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς (ε) μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασα-
borantes in remigando: (erat enim ventus contrarius eis:) & circa quar-
νιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν (ἦν γὰρ (ζ) ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς·) καὶ περὶ τε-
tam *cuſtodiam* noctis venit ad eos, *circumambulans ſuper* mare: & *
τάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ

volebat præterire eos. Illi *verò videntes* eum *circumambulantem* ſuper mare, putaverunt
ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἔδοξαν 49
phantaſma eſſe: & exclamaverunt. Omnes enim eum viderunt, & conturbati ſunt. Et ſtatim
φάντασμα εἶναι· καὶ ἀνέκραξαν. Πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον, καὶ ἐταράχθησαν. καὶ εὐθέως 50
locutus eſt cum eis, & dixit eis; Confidete: ego ſum, *ne metuite*. Et aſcendit ad
ἐλάλησε μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Καὶ ἀνέβη πρὸς 51
illos in *navigium*: & *quievit* ventus. Et *valdè ex abundanti in ſeipſis* ſtupebant,
αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον· καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. καὶ λίαν ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο,
& *mirabantur*. Non enim intellexerũt de panibus: erat enim cor eorum *ob-*
καὶ ἐθαύμαζον. Οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ἦν (η) γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν πε- 52
callitum. Et *pertranſeuntes* venerunt in terram Geneſareth, & applicuerunt.
πωρωμένη. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν (θ) Γεννησαρὲτ, καὶ προσωρμίσθησαν. 53
Et *exeuntibus illis è navigio*, continuò *cognoſcentes* eum, *Circumcurren-* 54
Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἐπιγνόντες (ι) αὐτὸν, Περιδραμόν- 55
tes omnem circumviciniam illam, cœperunt in grabatis malè *habentes* circumferre, ubi audiebãt *quòd illic eſſet*. Et quocunque introibat in vicos,
τες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς (κ) κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχον-
vel urbes, *vel agros*, in plateis ponebant infirmos, & *advocabant* cum ut
τας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ ἐστι. Καὶ ὅπου ἂν (λ) εἰσεπορεύετο εἰς κώμας, 56
vel fimbriam veſtimenti ejus tangerent: & quotquot tangebant eum, *ſervabantur*.
ἢ πόλεις, ἢ ἀγροὺς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα
κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ἥπτοντο αὐτοῦ, ἐσώζοντο.

MS. A. (γ) ἄρτοις, πενταχισχίλιοι (δ) ἠνάγκασεν (ε) μόνος ἦν ἐπὶ (ζ) ἐναντίος ὁ ἄνεμος (η) γὰρ αὐτῶν ἡ καρδία (θ) Γεννησαρὲτ, (ι) αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, Περιδραμόντες (κ) κραβάττοις (λ) εἰσεπορεύοντο

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܘܫܩܠ ܚܡܫ ܟܦ̈ܐ ܘܬܪ̈ܝܢ ܢ̈ܘܢܐ ܘܒܪܟ ܘܦܪܫ ܘܝܗܒ ܠܬܠܡ̈ܝܕ̈ܘܗܝ ܕܢܣܬܘܪ̈ܘܢ ܠܩ̈ܕܡ̈ܝܗܘܢ ܘܬܪ̈ܝܢ ܢ̈ܘܢܐ ܐܦ ܠܬܪ̈ܝܗܘܢ ܦܠܓ ܠܟܠܗܘܢ ܘܐܟܠ ܟܠܗܘܢ ܘܣܒܥ ܘܫܩܠ ܠܫܬܐ ܕܦ̈ܬ̈ܝܬ̈ܐ ܡܠ̈ܝܢ ܕܟ̈ܣ̈ܐ ܘܡܢ ܢ̈ܘܢܐ ܗ̈ܘ ܕܐܟܠ ܗ̈ܘ ܓܒܪ̈ܐ ܐܠܦ ܘܡ̈ܐ ܟܕ ܐܬܩ ܐܠܨ ܠܬܠܡ̈ܝܕ̈ܘܗܝ ܕܢܥܠܘܢ ܒܐܣܬܝܢܐ ܘܢܥܒܪܘܢ ܩܕܡ ܥܠ ܥܒܪ ܥܕ ܕܫܪ ܠܟ̈ܢܫ ܠܗ̈ܘ ܟ̈ܢܫ ܠܗ̈ܘ ܘܟ

Versio VULGATA LATINA.

1 Et acceptis quinque panibus, & duobus piscibus, intuens in cœlum, benedixit, &
2 fregit panes, & dedit discipulis suis, ut ponerent ante eos: & duos pisces divisit
3 omnibus. Et manducaverunt omnes, & saturati sunt. Et sustulerunt reliquias,
4 fragmentorum duodecim cophinos plenos, & de piscibus. Erant autem qui man-
5 ducaverunt quinque millia virorum. Et statim coëgit discipulos suos ascendere
6 navim, ut præcederent eum trans fretum ad Bethsaidam, dum ipse dimitteret popu-
7 lum. Et cùm dimisisset eos, abiit in montem orare. Et cùm serò esset, erat navis
8 in medio mari, & ipse solus in terra. Et videns eos laborantes in remigando (erat
enim ventus contrarius eis) & circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans
9 supra mare: & volebat præterire eos. At illi ut viderunt eum ambulantem supra
mare, putaverunt phantasma esse, & exclamaverunt. Omnes enim viderunt eum, 50
& conturbati sunt. Et statim locutus est cum eis, & dixit eis; Confidite, ego sum,
nolite timere. Et ascendit ad illos in navim, & cessavit ventus. Et plus magis in- 51
tra se stupebant: Non enim intellexerunt de panibus: erat enim cor eorum ob- 52
cæcatum. Et cùm transfretâssent, venerunt in terram Genesareth, & applicue- 53
runt. Cúmque egressi essent de navi, continuò cognoverunt eum: Et percurren- 54
tes universam regionem illam, cœperunt in grabatis eos, qui se malè habebant, cir- 55
cumferre, ubi audiebant eum esse. Et quocunque introibat, in vicos, vel in villas, 56
aut civitates, in plateis ponebant infirmos, & deprecabantur eum, ut vel fimbriam
vestimenti ejus tangerent: & quotquot tangebant eum, salvi fiebant.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 * وَاَخَذَ اَلْخَمْسَ اَلْخُبْزَاتِ وَاَلْحُوتَيْنِ وَنَظَرَ اِلَى اَلسَّمَآءِ وَبَارَكَ وَكَسَرَ اَلْخُبْزَ * وَاَعْطَى تَلَامِيذَهُ
42 لِيَقْدِمُوا اِلَيْهِمْ * وَقَسَمَ اَلْحُوتَيْنِ لِلْجَمْعِ * فَاَكَلُوا جَمِيعًا وَشَبِعُوا * وَرَفَعُوا مِنَ اَلْكِسَرِ وَمِنَ
43 اَلْحُوتَيْنِ اَثْنَيْ عَشَرَ رَبِيلًا مَمْلُوءَةً * وَكَانَ عَدَدُ اَلْآكِلِينَ خَمْسَةَ اَلْفِ رَجُلٍ *
44

Et accepit quinque panes, & duos pisces: & suspexit in cœlum, & benedixit, & fregit panem, & dedit discipulis suis ut porrigerent eis: & divisit duos pisces populo. Et manducaverunt omnes, & saturati sunt. Et sustulerunt ex fragmentis & ex duobus piscibus duodecim cophinos plenos. Erat autem numerus manducantium, quinque millia virorum. 41 42 43 44

* اَلْفَصْلُ اَلْعِشْرُونَ *

Sectio vigesima.

45 * وَلِلْوَقْتِ كَلَّفَ تَلَامِيذَهُ اَنْ يَرْكَبُوا اَلسَّفِينَةَ وَاَنْ يَسْبِقُوهُ اِلَى اَلْعَبْرِ نَحْوَ بَيْتِ صَيْدَا لِيُطْلِقَ
46 هُوَ اَلْجَمَاعَةَ * فَلَمَّا وَدَّعَهُمْ ذَهَبَ اِلَى اَلْجَبَلِ لِيُصَلِّيَ * فَلَمَّا كَانَ اَلْمَسَآءُ كَانَتِ اَلسَّفِينَةُ وَسَطَ
47 اَلْبَحْرِ وَهُوَ وَحْدَهُ قَائِمًا عَلَى اَلْاَرْضِ * فَلَمَّا رَاَهُمْ مُتْعَبِينَ لِاَنَّ اَلرِّيحَ كَانَتْ مِنْ قُدَّامِهِمْ فَوَافَاهُمْ
48 فِي اَلْهَجْعَةِ اَلرَّابِعَةِ مِنَ اَللَّيْلِ مَاشِيًا عَلَى اَلْبَحْرِ وَكَانَ يُرِيدُ يَجُوزُهُمْ * فَلَمَّا رَاَوْهُ يَمْشِي عَلَى اَلْبَحْرِ
49 ظَنُّوهُ خَيَالًا فَصَاحُوا * لِاَنَّهُمْ اَبْصَرُوهُ كُلُّهُمْ وَاضْطَرَبُوا * فَخَاطَبَهُمْ لِلْوَقْتِ قَائِلًا لَهُمْ ثِقُوا اَنَا
50 هُوَ لَا تَخَافُوا * وَصَعِدَ مَعَهُمْ فِي اَلسَّفِينَةِ فَسَكَنَتِ اَلرِّيحُ * فَبُهِتُوا جِدًّا وَتَعَجَّبُوا * لِاَنَّهُمْ لَمْ
51 يَفْهَمُوا اَمْرَ اَلْخُبْزِ لِاَنَّ قُلُوبَهُمْ كَانَتْ مَطْمُوسَةً * فَلَمَّا عَبَرُوا جَاءُوا اِلَى اَرْضِ جَنَّاسَرَ وَاَرْسَوْا *
52 * وَخَرَجُوا مِنَ اَلسَّفِينَةِ وَلِلْوَقْتِ عَرَفُوهُ اَهْلُ تِلْكَ اَلْبِلَادِ كُلِّهَا * وَاَسْرَعُوا بِالْمَرْضَى عَلَى اَلْاَسِرَّةِ
53 مِنْ قُرًى وَمُدُنٍ وَحُقُولٍ اِلَى حَيْثُ كَانَ * وَكَانُوا يَضَعُونَ اَلْمَرْضَى فِي اَلْاَسْوَاقِ وَيَسْاَلُونَهُ اَنْ
54 يَلْمِسُوا طَرَفَ ثَوْبِهِ * وَكَانَ كُلُّ مَنْ لَمَسَهُ خَلَصَ *

Et statim ursit discipulos suos ut conscenderent navim, & præcederent eum trans fretum versùs Bethsaida; ut dimitteret ipse turbam. Et cùm valedixisset eis, recepit se in montem ut oraret. Et cùm esset serò, erat navis in medio maris, & ipse solus stans super terram. Et cùm vidisset eos laborantes, quia ventus erat ex adverso illis, venit ad eos in vigilia quarta noctis ambulans super mare: & volebat præterire eos. Cúmque vidissent eum ambulare super mare, putaverunt eum esse phantasma, & exclamaverunt: Quoniam ipsi viderunt eum omnes, & conturbati fuerunt. Sed statim allocutus est eos, dicens illis; Roboramini, ego sum: ne timeatis. Et ascendit cum eis in navim, & quievit ventus. Et stupuerunt, & mirati sunt vehementer. Quia non intellexerunt rem panis: corda enim eorum erant excæcata. Et cùm transfretâssent, venerunt in terram Genesar. Et anchoras jecerunt, Et exierunt de navi. Et continuò cognoverunt eum incolæ illius regionis totius. Et accurrerunt cum infirmis super lectos de castellis, & civitatibus, & agris eò loci ubi erat. Et ponebant infirmos in plateis, & deprecabantur eum ut tangerent fimbriam vestimenti ejus: & quicunque tetigit eum, salvus factus est. 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 ወነሢእኒ፡ለኀምስ፡ሓብስት፡ወለክልኤቲ፡ ዓሣት፡ወነጸረ፡ ሰማየ፡ ወበረከ፡ወፈተተ፡ሓ
ብስት፡ወወሀቦ፡ለአር ደሊሁ፡ ያቅርቡ፡ሎሙ፡ወከፈሎሙ፡ ለክሎሙ፡እመክልኤቲ፡
42 ዓሣትኒ፡=፡ ወበልዑ፡ኵሎሙ፡ወጸገቡ፡=፡ ወዘለግሐሡ፡ዘተርፈ፡ፍተታተ፡ምል
43 ኣ፡ዓሠርተ፡ ወክልቤተ፡መዛይመተ፡ወእመዓዛሁኒ፡=፡ ወእለሰ፡በልዕዎ፡ለወንደ፡
44 ሓብስት፡ ዕደወ፡ኀምሰ፡ምእት፡=፡ ወለገበርዎ፡ሰቤሃ፡ለአር ደሊሁ፡ ይዕረጉ፡ ሐ
45 ምረ፡ወይቀድሞ፡ሣዕደተ፡ቤተ፡ሰይደ፡እስከ፡ይስእርዎ፡ለለሕዛብ፡=፡ ወፈነወ
46 ሎ፡ ወኀለፈ፡ እመህየ፡ ወዓረገ፡ ደብረ፡ ከመ፡ ይጸሊ፡=፡
በእንተ፡ ዘከመ፡ ሖረ፡ ደበ፡ባሕር፡=፡
47 ወመሸየ፡ሀለወት፡ሐመር፡ማእከለ፡ባሕር፡ወወእቱሰ፡ባሕቲቱ፡ሀሎ፡ወኣተ፡ደብር፡=፡
48 ወርእዮ፡እንዘ፡ ይትመነደቡ፡ ወያሐመሞ፡ ነፋስ፡እስመ፡ ነፋስ፡ እመገጸሙ፡ ወእ
ቱ፡፡ ወበራብዕት፡ሰዓተ፡ሌሊት፡መጽአ፡ኀቤሆሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡እንዘ፡ይሐወር፡
49 ደበ፡ባሕር ፡ወፈቀደ፡ይትረሣቆሙ፡፡=፡ ወሰበ፡ርእይዎ፡ደበ፡ባሕር፡ይሐወር፡መስሎ
50 ሙ፡ጋኔን፡፡=፡ ወለለ፡ኵሎሙ፡ ርእይዎ፡ደንግፁ፡ወለወየዉ፡፡ወእበሎሙ፡ሰቤሃ፡ወይ
51 ቤሎሙ፡ተለዎኑ፡ ከመ፡ እነ፡ወእቱ፡ወሊትፍርሁ፡፡=፡ ወዓረገ፡ ኀቤሆሙ፡ ወእተ፡
52 ሖመር ፡ ወኀደገ፡ነፋስ፡ወፈድፋደ፡ተደሙ፡ ወለእንርዎ፡=፡ ወለመሂ፡ሓብስት፡ሊለበ
53 ወ፡ወ ፡ እስመ ፡ ጽሉል ፡ ልቦሙ፡=፡ ወዓደዉ ፡ ወበጽሑ ፡ ሎድረ፡ ጌንሰረጥ ፡ ወለር
54 ሰዩ ፡ ህየ፡፡=፡ ወወፂለሙ ፡ እመሐመር ፡ ለእመርዎ ፡ ሰቤሃ፡=፡ ወርዱ ፡ ወ፡ከ
55 ተ ፡ ኵሉ ፡ በሐወርት ፡ ወለመጽሉ ፡ ድዉያነ፡ በዓራታት፡ ወይወስዱ፡ ኀበ፡ ሰመዉ፡
56 ሀሉ፡=፡ ወእተ፡ ለሀገር፡ ወለዕለደት፡ ኀበ፡ቦሉ ፡ ወወእተ ፡ መለያጠት ፡ ያነብ
ርዎሙ ፡ ለድዉያን ፡ ወይስተብቊዕዎ ፡ ከመ ፡ ይግሰሱ ፡ ጽንፈ ፡ ልቡሱ፡፡ ወኵሎ
ሙ ፡ እለ ፡ ገሰሰዎ ፡ ይሐይዉ፡፡=፡

Et accepit quinque panes, & duos pisces, & respexit cœlum, & benedixit, & fregit panes; & dedit discipulis suis adponere eis: & divisit omnibus de duobus piscibus. Et manducaverunt omnes, & saturati sunt. Et quod sustulerunt reliquiarum fragmentorum complevit duodecim cophinos, & ex piscibus. Et manducantes hunc panem viri *erant* quinquagesies centum. Et adegit statim discipulos suos ascendere navim, & præcedere eum in ulterius Bethsaidæ, dum *ipse* absolveret populos. Et dimisit eos, & abiit illinc, & ascendit ad montem ut oraret. 41 42 43 44 45 46

De hoc quod super mare ambulavit.

Et quum serò esset, fuit navis *in* medio maris, & ipse solus fuit in monte. Et vidit eos vexatos, & affligebat eos ventus, quoniam ventus è facie illorum erat: & in quarta hora noctis accessit ad eos Dominus Jesus ambulans super mare; & voluit præterire eos. Et quando vidissent eum super mare ambulare, videbatur iis *quasi* dæmon. Et isti omnes videndo eum conturbati fuerunt, & clamaverunt: & loquutus est iis statim, & dixit iis; Confidite, quòd ego sum; & ne timete. Et ascendit ad eos in navim, & cessavit ventus: & magis obstupuerunt, & admirati sunt eum. Et de panibus non intellexerunt eum, quia obumbratum erat cor eorum. Et transiverunt & venerunt *ad* terram Genezerat, & constituerunt ibi. Et exeuntes è navi statim cognoverunt eum. Et cucurrerunt in omnes regiones, & adduxerunt infirmos in lectis, & adducebant ubi audiviſſent eum esse. In civitatibus, et vicis ubi intrâssent, et in plateis ponebant infirmos, et precabantur eum ut tangerent fimbriam vestimenti ejus: et omnes qui tangebant eum servabantur. 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

51 * پیش ایشان در کشتي بالا رفت * وباد ساکن شد * سخت بعجب † درماندند * ودر
52 نفس خود حیران † شدند * * که دل ایشان کند † بود وسیچ را نیک در نیافته بودند *
53 * وچون از دریا گذشتند * در زمین قنسرین آمدند * بیست هشت انجا که رنجورانرا
54 بر تختها بر راه مي نهاد * [چون از کشتي بدر امد] کسان ان ولایت دریافتند که
55 مسیح با شاگردان مي گذرد * * همه پیش باز دویدند * وهر کجا رنجور وبیمار بود * برتختها
56 نهاده * وبسته * بر گذرگاه او مي آوردند * وبهر ده وشهر که در مي رفت * رنجورانرا در پاي
اومي آوردند * وازو مي خواستند * که در دامن پوشش او برسند * وهر که بدو مي رسید
خوش مي شد *

Et ad eos in navem ascendit, et ventus sedatus est: summa in admiratione hæserunt, & in seipsis obstupuerunt. Nam cor illorum hebes erat, & Christum benè non intellexerant. Et cùm mare transissent, in terram Kennasrin venerunt. 51 52 53

XXVIII. Ubi ægrotos in lectis juxta viam ponebant.

Cùm è navi egressus esset, homines illius regionis intellexerunt, quòd Christus cum discipulis suis transiret. Et omnes ultrò citròque cursabant, & ubicunque ægrotus aut infirmus esset, lectis impositos & alligatos quò transiturus erat ferebant. Et quemcunque pagum aut oppidum ingressus est, ægrotos ad pedes ejus attulerunt, & ab eo petebant ut laciniam vestimenti ejus attingerent: & quicunque eum attigit salvus erat. 54 55 56

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΗ'.

CAP. VII. ζ'. ΙΗ'

1 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καί τινες τῶν γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων. 2 Καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κοιναῖς χερσὶ, τοῦτ' ἔστιν, ἀνίπτοις, ἐσθίοντας ἄρτους, ἐμέμψαντο. 3 Οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων· 4 καὶ (β) ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι· καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν, ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων, καὶ ξεστῶν, καὶ χαλκίων, καὶ κλινῶν. 5 Ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς, Διατί οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσι κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον; 6 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι καλῶς προεφήτευσεν (γ) Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται, Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. 7 Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα

IH' 1

IH' 2

IH' 3

IH' 4

IH' 5

IH' 6

IH' 7

hominum. Relinquentes enim mandatum Dei, *prehenditis traditionem* homi- 8
ἀνθρώπων. Ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώ-
num, *lotiones sectatiorum, & poculorum*: & alia similia *ejusmodi* multa faci-
πων, (δ) βαπτισμοὺς ξεστῶν, καὶ ποτηρίων· (ε) καὶ ἄλλα ὅμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖ-
tis. Et dicebat illis; *Pulchrè abrogatis mandatum* Dei, ut traditionem 9
τε. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν
vestram servetis. Moyses enim dixit; Honora patrem tuum, & matrem tuam: &, 10
ὑμῶν τηρήσητε. Μωσῆς γὰρ εἶπε, Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου· καὶ,
Maledicens patri vel matri morte *finiatur*. Vos autem dicitis; *Si di-* 11
Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω. Ὑμεῖς δὲ λέγετε, (ζ) Ἐὰν εἴπῃ
xerit homo patri vel matri; Corban, (quod est, donum) quod *si* ex me, *juva-* 12
ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Κορβᾶν, (ὅ ἐστι, δῶρον) ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ, ὠφεληθῇς·
beris. Et non *amplius sinitis* eum quicquam facere patri *suo*, aut matri *suæ*, 13
οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ,
Irritum facientes verbum Dei *traditione vestrâ* quam tradidistis: & similia
ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ᾗ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια
hujusmodi multa facitis. Et advocans *omnem* turbam, dicebat illis; 14
τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. Καὶ προσκαλεσάμενος πάντα τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς,
Audite me omnes, & intelligite. Nihil est extra *hominem* introiens in 15
Ἀκούετέ μου πάντες, καὶ συνίετε. Οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς
eum, quod *potest* eum *communicare*: sed *exeuntia ab eo*, illa sunt
αὐτὸν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐστι
communicantia hominem.
τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον.

MS. A. (α) ἄρτους * Οἱ γὰρ (β) ἀπ' ἀγορᾶς, (γ) περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας τοῦ (δ) βαπτισμοῦ (ε) καὶ παρόμοια (ζ) Ὃς ἂν εἴπῃ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Medio jejunio. 18.

CAP. VII.

ET congregati ſunt ad eum Phariſæi & 1
ſcribæ qui venerant ab Ieruſalem. Et vide- 2
runt quoſdam ex diſcipulis ejus edentes pa-
nem, illotis ipſorum manibus, & conqueſti
ſunt. Omnes enim Judæi & Phariſæi, niſi cu- 3
rioſè abluerint manᵒ ſuas, non comedunt, prop-
teràq; tenent traditionẽ ſenioru. Et à fo- 4
ro *empta*, niſi lavent, non comedunt: & mul-
ta alia ſunt quæ receperunt obſervanda, *nem-*
pe lotiones calicũ, & œnophororũ, vaſorum-
que æneorũ, atq; lectorum. Et interrogave- 5
runt eum Scribæ et Phariſæi, Quare diſcipuli
tui non ambulant juxta traditionẽ ſeniorũ,
ſed non lotis manibᵒ ſuis comedunt panem?
Ipſe verò dixit eis, Pulchrè vaticinatᵒ eſt cõ- 6
tra vos Eſaias propheta, hypocritæ, ſicut ſcri-
ptum eſt, Populᵒ iſte labiis me honorat, cor
autẽ eorũ admodum elongatũ eſt à me. Fru- 7
ſtráq; reverentur me, quum doceant doctri-
nas mandatorũ filiorũ hominũ. Deſeruiſtis 8
enim mandata Dei, & tenuiſtis traditionem
hominum, lotiones calicũ & lagenarũ, mul-
taque his ſimilia. Dixit eis, Bellè deprimitis 9
mandatum Dei, ut confirmetis traditionem
veſtram. Moſes enim dixit, Honora patrẽ tuũ 10
et matrẽ tuam: &, Qui maledixerit patri aut
matri, morte moriatur. Vos autẽ dicitis, Si 11
dixerit quiſpiam patri ſuo aut matri ſuæ, Ob-
latio mea id rei eſt, ut à me lucreris. Nec per- 12
mittitis ei ut quicquam præſtet patri ſuo aut
matri ſuæ. Et ſpernitis ſermonẽ Dei propter 13
traditionẽ quam tradidiſtis: & ſimilia hujuſ-
cemodi multa facitis. Et advocavit Jeſus tur- 14
bam univerſam, ac dixit eis; Audite me,
vos omnes, & intelligite: Nihil eſt quod 15
extra hominem ſit & ingreſſum in eum, poſſit eũ
contaminare: ſed quod exit ab eo, illud con-
taminat hominem.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

XXIX. De lotione manuum, & quid hominem polluat.

CAP. VII.

DIe quodam Phariſæi & Scri- 1
bæ, qui ex Hieroſolyma venerant,
& coram eo conſidebant, Viderunt 2
quod diſcipuli ſine manuum lotione
panem comederent. Judæi autem, 3
& Phariſæi à ſenioribus ritum ac-
ceptum retinebant, ut priùs manus
lavarent, poſtea cibum caperent. Et à 4
foris empta, quamdiu lota non fue-
rint, non comederent: & multa alia
ſunt quæ acceperant; velut lotio-
nem poculorum, & urceorum, &
utenſilium æneorum, & lectorum.
Scribæ & Phariſæi ab eo perconta- 5
ti ſunt; Quare diſcipuli tui ad pre-
ſcriptum traditionis ſenioru non
incedunt, ſed abſque manuum loti-
one panem comedunt. Ipſe illis di- 6
xit; Benè vaticinium fecit de vobis
Eſaias Propheta, ô hypocritæ, quem-
admodum ſcriptum eſt:

Prophetia.

Hic populus labio me honore affici-
unt, at cor eorum à me longiſſimè
abeſt. Fruſtrà verò me colunt, eò 7
quod inſtituta & traditionem homi-
num doceant. Et mandata Dei de- 8
reliquerunt, & humana acceperunt,
lotionem poculorum & urceorum,
& ſimilia his multa. Dixit eti- 9
am illis; Mandatum Dei miſiſtis, &
traditionem hominum tenuiſtis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. VII.

1 ET conveniunt ad eum Pharisæi,& quidam de Scribis, venientes ab Jerosolymis.
2 Et cùm vidissent quosdam ex discipulis ejus, communibus manibus, id est,non lotis,
3 manducare panes, vituperaverunt. Pharisæi enim,& omnes Judæi, nisi crebrò la-
4 verint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum : Et à foro nisi ba-
ptizentur, non comedunt : & alia multa sunt, quæ tradita sunt illis servare, baptis-
5 mata calicum, & urceorum, & æramentorum, & lectorum : Et interrogabant e-
um Pharisæi,& Scribæ ; Quarè discipuli tui non ambulant juxta traditionem se-
6 niorum, sed communibus manibus manducant panem ? At ille respondens, dixit
eis; Benè prophetavit Isaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est; Populus hic
7 labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me. In vanum autem me colunt,
docentes doctrinas & præcepta hominum. Relinquentes enim mandatum Dei, 8
tenetis traditionem hominum, baptismata urceorum,& calicum:& alia similia his fa-
citis multa. Et dicebat illis ; Benè irritum facitis præceptum Dei, ut traditionem 9
vestram servetis. Moyses enim dixit; Honora patrem tuum, & matrem tuam. Et; 10
Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur. Vos autem dicitis ; Si dixerit 11
homo patri, aut matri; Corban (quod est donum) quodcunque ex me, tibi pro-
fuerit : Et ultrà non dimittitis eum quidquam facere patri suo,aut matri , Rescin- 12
dentes verbum Dei per traditionem vestram, quam tradidistis : & similia hujusmo- 13
di multa facitis. Et advocans iterùm turbam,dicebat illis ; Audite me omnes,& in- 14
telligite. Nihil est extra hominem introrens in eum, quod possit eum coinquina- 15
re, sed quæ de homine procedunt, illa sunt quæ communicant hominem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Sectio vigesima prima.

CAP. VII.

1 * الفصل الحادي والعشرون * * ثم اجتمع اليه الفريسيون وقوم من الكتبة
2 الذين جاؤا من يروسليم * فنظروا الي قوم من تلاميذه ياكلون الطعام بغير غسل ايديهم
3 * لان الفريسيين وكل اليهود لا ياكلون الا بعد غسل ايديهم غسكا بسنة شيوخهم *
4 * والذي يشترونه من الاسواق ان لم يغسلوه لا ياكلونه * واشياء اخر كثيرة مسكوا بها
5 من غسل كوسس والات وقصاع وقدور * وساله الكتبة والفريسيون لم لا يسيرون تلاميذك
6 كسنة المسيحة بل ياكلون بايدي وسخة * فاجابهم [يسوع] قايلا بغما تنبي عليكم اشعيا
7 النبي ايها المراؤون * كما هو مكتوب ان هذا الشعب يكرمني بشفتيه وقلبه بعيد مني * باطلا
8 يعبدوني * اذ يعلمون تعليم وصايا الناس * لانكم تركتم وصايا الله وتمسكتم بوصايا الناس *
9 من غسل اقساط وكوسس واواني واشياء اخر كثيرة نسبه هذه تصنعون * ثم قال لهم احيدا
10 ان تتركوا وصايا الله وتحفظوا سنتكم * فان موسي قال اكرم اباك وامك ومن قال كلمة سر في
11 ابيه وامه يموت موتا * وانتم تقولون ان الكرامة هي قربان * وان من لا يرفع قربانا عن ابيه
12
13 وامه فانه يهينهما * وابطلتم كلام الله من اجل سنتكم وتفعلون كثيرا مثل هذا * ثم دعا
14 الجمع الكثير وقال لهم اسمعوا مني كلكم وافهموا * ليس شي خارج عن الانسان يدخل فيه
يقدر ان ينجسه * لكن الذي يخرج من فم الانسان * [هو الذي ينجس الانسان]

1 Deinde convenerunt ad eum Pharisæi & quidam è Scribis, qui venerunt
ab Jerosolymis: Viderunq; nonnullos ex 2
discipulis ejus comedere cibum absque
lotione manuum suarum, & arguerunt
eos. Nam Pharisæi & omnes Judæi non 3
manducant nisi post lotionem manuum
suarum, adhærentes legi seniorum suo-
rum. Et quod emunt ex plateis, si non 4
laventur illud, non comedunt illud; & res
alias multas observant circa lotionem
calicum, & vasorum. & paropsidum,
& ollarum. Itaque interrogaverunt eum 5
Scribæ & Pharisæi, Quare non ambu-
lant discipuli tui juxta legem seniorum,
sed comedunt manibus immundis ? Re- 6
spondit eis Jesus, dicens ; Benè prophe-
tavit de vobis Isaias propheta, ô hypo-
critæ, sicut est scriptum ; Quòd hic po-
pulus honorat me labiis suis, & cor ejus
remotum est à me : In vanum colunt me, 7
docentes doctrinam præceptorum homi-
num. Nam reliquistis mandata Dei,& 8
tenuistis præcepta hominum,quoad lotio-
nem urceorum,& calicum, & vasorum :
& res alias multas,quæ similes sunt his,
facitis. Tum subdidit eis , Num consen- 9
taneum est omittere vos mandata Dei,&
servare statuta vestra ? Nam Moyses di- 10
xit, Honora patrem tuum & matrem tu-
am: &,Qui dixerit verbum nequitiæ in
patrem suum aut matrem suam, moria-
tur morte. Vos autem dicitis,Quòd ho- 11
nor est oblatio; Et quòd,Is qui non attol-
lit oblationem pro patre suo & matre suâ, 12
despicit illos. Et abolistis verba Dei 13
propter leges vestras : & facitis multa
similia his. Deindè vocavit turbam ma- 14
gnam, & dixit eis ; Audite me omnes
vos, & intelligite. Nulla res extrinseca
homini, intrans in eum, potest illum co- 15
inquinare: sed quod exit ex ore hominis,
hoc est quod coinquinat hominem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ወተጋብሉ፡ኃቤሁ፡ጸሐፍት፡ወፈረሳዊያን፡መጺኦሙ፡እሉ፡ሊያሩሰሌም፡።። ወርእዩ
2 ሙ፡ለአርያሊሁ፡እንዘ፡ይበልዑ፡እክለ፡ዘእንበለ፡ይትሓፀቡ፡እደዊሆሙ።። እስመ፡
3 ፈረሳዊያንሰ፡ወኵሉ፡እይሁድ፡ለእመ፡በሕቁ፡ሊተሓፀቡ፡እደዊሆሙ፡ሊይበልዑ፡እክ
4 ለ፡እስመ፡ይዓቅቡ፡ትሥህርተ፡ሙ፡ለአረበናት።። ወዘሂ፡እሙ፡ሠያጥ፡ሊይበልዑ፡ለእ
ሙ፡ሊያጥመቅዎ፡በማይ፡ወበዕደኒ፡ብዙኅ፡ሕርሙተ፡ዘይትዓቀቡ።። ወይጠመቁ፡ጽዋ
ዓትኒ ፡ ወሠሰኵሳትኒ ፡ ወጸህሪተኒ ፡ ወዓራታት።።
በእንተ ፡ እለ ፡ ኀደጉ ፡ ትእዛዘ፡ እግዚአብሔር።።
5 ወይቤልዎ፡ጸሐፍት፡ ወፈረሳዊያን፡ ለምንት፡ሊይሰመሩ፡ ኦርደሊከ፡በሕሙ፡ሠርዑ፡ጻ
6 ሕፍት፡ወፈረሳዊያን፡ወዘእንበለ፡ይትሓፀቡ፡እዴሆሙ፡ ይበልዑ፡ እክለ።።። ወይቤሎ
ሙ፡መድልዋን፡ሠናየ፡ተነበየ፡ሳዕሌክሙ፡ ሊሕዝቢያስ፡ በሕሙ፡ጸሐፍት፡ ዝንቱ፡ሕዝብ፡በ
7 ከናፍሪሆሙ፡ያክብረኒ፡ወያፈቅረኒ፡ወበልቦሙስ፡ ነዊኅ፡ ይርሕቁ፡እሙኒያ።።። ወከን
8 ቶ፡ያመልኩኒ፡ወይጫህሩ፡ሠርዓታተ፡ ትእዛዛተ፡ሰብእ።።። ወይኅድጉ፡ ትእዛዛተ፡
እግዚአብሔር፡ወይዓቅቡ፡ትእዛዛተ፡ እጋለ፡ እመ፡ሕያው፡ጥራቀታተ፡ ጽሑፍ፡ ዝንቱ፡ሕዝብ፡በ
9 ሃርታተ፡ጽዋዓት፡ወላዕለኒ፡ብዙኅ፡ ዘይመስሉ፡ ለዝንቱ።።። ወይቤሎሙ፡ርቱዕኑ፡
10 ትዕልዉ፡ትእዛዘ፡እግዚአብሔር፡ከመ፡ትዕቀቡ፡ትእዛዛተ፡እስክሙ።።። ወሙሴ፡ይ
ቤለከሙ፡ለአብር፡ለባስ፡ወእመከ፡ወዘለሕሠመ፡ቃለ፡ላዕለ፡ ላቡሁ፡ወእሙ፡ሞተ፡ለይ
11 ሙት።።። ወአንትሙሰ፡ትብሉ፡ዘይቤሉ፡ለአቡሁ፡ ወለእሙ፡ቍርባን፡ ዘረባሕከ፡እ
12 ምኔየ፡ብሂለ።።። ሊታብወሕሙ፡ሙትኒ፡እንዘ፡ይሕር፡ለእቡሁ፡ወለእሙ።።። ወ
13 ትክዕፈ፡ ቃለ፡እግዚአብሔር፡በእንተ፡ትእዛዝክሙ፡ ዘሠረዕክሙ፡ ወዲየ፡ብዙኅ፡ ዘ
14 ለሙስለ፡ገብቱ፡ዘትገብሩ።።። ወጸውዖሙ፡ኵዕቦ፡ ለሕዝብ፡ ወይቤሎሙ፡ሰሙዑ፡
15 ኵልክሙ፡ወለብዉ።።። ለልቦ፡ ዘይበውእ፡እ፡ለላፍላ፡ወስተ፡ለፈሁ፡ለክብእ፡ወይ
ክል፡ ለርክሱቶ፡ ዘእንበለ፡ደኃሙ፡ ዘይወፅእ፡ እሙልቡ፡ ለሰብእ፡ ወእቱ፡ ያረክሱ፡
ለሰብእ።።።

CAP. VII.

1 ET congregati sunt ad eum Scribæ & Pharisæi venientes qui Hierosolymæ
erant. Et viderunt discipulos ejus edentes panem sine ablutione manuum 2
suarum. Quoniam Pharisæi, & omnes Judæi si in ritu ejus non lave-
rint manus suas,non edunt panem: quia observant doctrinam Rabbinorum. Et 3 4
quod è foro *venit* non edunt nisi baptizent illud in aqua,& aliæ multæ *sunt* pro-
hibitiones quas observant: & lavant pocula,& calices,& æramenta, & lectos.

De iis qui præcepta Dei missa faciunt.

Et dixerunt ei Scribæ,& Pharisæi,Quare non ambulant discipuli tui juxta consti- 5
tutiones Scribarum,& Pharisæorũ,sed sine ablutione manuum suarum edunt pa-
nem ? Et dixit iis;Hypocritæ,benè prophetavit de vobis Esaias,sicut scriptũ est; 6
Hi populi cum labiis suis honorant me,& diligunt me, & in cordibus suis longè
remoti sunt sunt à me. Et fruſtrà colunt me,& docent constitutiones, mandata 7
hominũ. Et relinquunt mandata Dei,& observant mandata filiorũ hominũ,lo- 8
tiones calicum,pecuniarum,poculorum: & præterea multa quæ similia sunt huic.
Et dixit iis,Rectè irritũ facitis mandatũ Dei,ut servetis mandatum vestrum?Et 9
Moyses dixit vobis,Honora patrem tuũ,& matrem tuam:&,Qui maledixerit pa- 10
tri suo & matri suæ, moriendo morietur. Et vos dicitis, Qui dixit patri suo 11
vel matri suæ;Donum quod lucratus es, à me dicendum est. Et non permitti- 12
tis eum quicquam igitur præstare patri suo , & matri suæ. Et irritum facitis 13
verbum Dei propter mandatum vestrum quod statuistis : & præterea multa
sunt hujusmodi similia quæ facitis. Et vocavit iterum populos, & dixit iis; 14
Audite omnes vos, & intelligite. Non est quod intrat ab extra in os hominis, 15
quod potest pollutum reddere eum: sed solummodo quod exit è corde hominis,
hoc pollutum reddit hominem.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * موسي كفت پدر ومادرت را حرمت بدار * وهر كه پدر ومادر را دشنام دهد بمرك
11 بميرد * * وشما مي كوييد * اكر كسي بمادر وپدر خود بكويد * بياييد پيش من * كه
12
13 شما را خدمت كنم * * شما نمي كذاريد [تا براي پدر ومادر چيزي كند] * وكلمهٔ خدا را مهمل
14 مي داريد * براي سپارش كه مانند شما بشما سپرد * ومانند اينها بسيار ميكنيد * * عيسي
15 همه جماعت را خوانده بديشان سپرد * شما همكنان ازمن بشنويد ودريابيد * * نيست چيزي
كه بيرونتر از ادمي است * بدو درايد * و اورا پليد كند * الا انچ از درون ادمي بدر
آيد * انست كه اورا پليد كند * وكناه مرك است *

10 *Moses dixit ; Patri & matrì tuæ* 10
honorem exhibeto:&,Quicunq; pa-
tri aut matri contumeliam intulerit,
morte moriatur. Vos autem dicitis; 11
Si quis matri aut patri suo dixerit,
Accedite ad me ut vobis ministeri-
um præstem. Vos non sinitis,ut patri 12
aut matri quicquam præstet. Et ser- 13
monem Dei susque deque habetis pro-
pter traditionem, quam vobis similis
vobis tradidit : & similia his mul-
ta facitis. Jesus autem advocatâ 14
totâ turbâ, eis hoc tradidit; Vos
omnes me audite & intelligite : Ni- 15
hil est extra hominem, quod in eum
ingrediatur & eum polluat : sed il-
lud quod ab interiore hominis gre-
ditur,illud est quod eum pollu it, &
peccatum mortis est.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Ιϑ'. Κ'.

16 Si quis habet aures audiendi, audiat. Et cùm introisset in domũ à turba, inter-
16 Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπη-
17 rogabant eum discipuli ejus de parabola. Et ait illis; Sic & vos imprudentes estis? Non
17 ρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν παραβολήν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, (n) Οὕτω καὶ
18 consideratis, quia omne extrinsecùs introiens in homi-
18 ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρω-
19 nem, non potest eum communicare: Quia non intrat ejus in cor, sed
19 πον, οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· Ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, (ϑ) ἀλλ'
in ventrem, & in secessum exit, purgans omnes escas? Dice-
20 εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα; Ἔλε-
bat autem, quòd ex homine egressum, illud communicat hominem. In-
21 γε δὲ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Ἔσω-
cùs enim, de corde hominum ratiocinationes malæ egrediuntur, adulteria,
21 θεν γὰρ, ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι,
fornicationes, cædes, Furta, avaritiæ, malitiæ, dolus, lascivia, oculus ma-
22 πορνεῖαι, φόνοι, Κλοπαὶ, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πο-
lus, blasphemia, superbia, amentia. Omnia hæc mala abintùs egre-
23 νηρὸς, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη. Πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπο-
diuntur, & communicant hominem. Et indè surgens, abiit in confinia
24 ρεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς, ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια
Tyri & Sidonis: & ingressus in domum, neminẽ voluit scire, & non potuit
Τύρου καὶ Σιδῶνος· καὶ εἰσελθὼν (ι) εἰς οἰκίαν, οὐδένα ἤθελε γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη

οβ ς

Ιϑ' latère. Audiens enim mulier de eo, cujus habebat filiola ejus spiritum immundum,
λαθεῖν. Ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχε τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, 25
intrans procidit ad pedes ejus. (Erat autem mulier Græca, Syro-
ἐλθοῦσα προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ. (Ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνὶς, (κ) Συρο- 26
phœnissa genere.) Et rogabat eum ut dæmonium ejiceret de filia
οη ς φοίνισσα τῷ γένει·) καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον (λ) ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς
ejus. At Jesus ait ei; Sine priùs saturari filios: non enim
αὐτῆς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γὰρ 27
pulchrum est sumere panem filiorum, & mittere catellis. Illa verò respondit, &
καλόν ἐστι λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις· Ἡ δὲ ἀπεκρίθη, καὶ 28
dicit illi; Utique, Dñe: etenim catuli sub mensa comedunt de mi-
λέγει αὐτῷ, Ναὶ Κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχί-
cis puerorum. Et dixit illi; Propter hunc sermonem, vade: exiit
ων τῶν παιδίων. Καὶ εἶπεν αὐτῇ, Διὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὕπαγε· ἐξελήλυθε 29
dæmonium à filia tua. Et abiens in domum suam, invenit
τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός σου. Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὗρε τὸ 30
κ' dæmonium egressum, & filiam conjectam super lectum. Et ite-
οδ δαιμόνιον ἐξεληλυθὸς, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης. Καὶ πά- 31
s rùm exiens de finibus Tyri & Sidonis, venit ad mare Gali-
λαιαν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἦλθε πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλι-
lææ, per medium finium Decapolcos.
λαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως.

MS. A. (n) Οὕτως (ϑ) ἀλλὰ (ι) εἰς οἰκίαν, (κ) Συροφοινίκισσα (λ) ὀνδάλλῃ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ... * ... ...
17 ... ...
18 ... ...
19 ... * ... ...
20 ... * ... ...
21 ... * ... ...
22 ... * ... ...
23 ... * ... ...
24 ... * ... ...
... ...
25 ... ...
26 ... * ... ...
27 ... ...
28 ... * ... ...
29 ... * ...
30 ...
31 ... ...

Cui sunt aures ad audiendum, audiat. Quum autem ingressus esset Jesus domum præ tur- 16 17
ba, interrogaverunt eum discipuli ejus de parabola illa. Dixit eis, Adeóne vos etiam 18
rudes estis? Nonne scitis, quodcunque ex-
trinsecùs ingreditur in hominem, non posse
eum contaminare? Quippe quod non intret 19
in cor ejus, sed in ventrem ejus, & egeratur
per purgationem quæ purgat omnem cibum.
Quod autem egreditur ex homine, illud con-
taminat hominem. Ab interioribus enim, ex 20
corde hominum, exeunt cogitationes malæ, 21
adulterium, scortatio, furtum, cædes, Oppres- 22
sio, scelus, dolus, impudicitia, oculus malus,
blasphemia, superbia, stultitia. Hæc omnia 23
scelera ex interioribus exeunt, & contami-
nant hominem.

Matutinis dominica quarta jejunii. 19.

Illinc surrexit Jesus, venitque in fines Tyri 24
& Sidonis: & introivit in domum quandam,
nolebatque ut quisquam ipsum agnosceret:
at non potuit latêre. Statim enim audiit mu- 25
lier quædam de ipso, in cujus filia erat spiri-
tus immundus, venitque ac procidit ante pe-
des ipsius. Ipsa autem mulier erat Gentilis, 26
ex Phœnicia Syriæ: & efflagitabat ab eo ut
ejiceret dæmonium ex filia sua. Et ait illi 27
Jesus, Permitte priùs ut saturentur filii: non
enim decorum est accipere nos panem filio-
rum, & objicere canibus. Ipsa verò respon- 28
dit & dixit ei, Imò, Domine mi, etiam ca-
nes sub mensis comedunt micas filiorum. Di- 29
xit ei Jesus, Abi: propter hoc verbum exiit
dæmonium ex filia tua. Abiit itaque domum 30
suam, & invenit filiam suam jacentem in le-
cto, & egressum ab ea dæmonium ejus. Rur- 31
sus exiit Jesus è confinio Tyri & Sidonis,
venitque ad mare Galilææ ad confinium De-
capolis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * هر که دو گوش شنونده دارد بشنود * چون عیسي ازمیان جماعت بخانه در آمد
17
18 شاگردان او بهر این کلمه ازوي پرسیدند * بدیشان گفت چرا شما چنین نادان
شدید * نمي دانید که هرچه از بیرون در ادمي † درآید نتواند اورا پلید کردن *
19 * براي انک درون دل او نمي رود * الا در شکم * ودر براز انداخته مي شود * که همه
20 خوردني را پاک مي کند * لیکن هرچه از درون ادمي بدر مي اید ازیدي * آن اورا
21 پلید مي کند * براي انک از درون † دل ادمي اندیشهاء شوم زاینده مي شود * چون زنا *
22 دزدي * کشتن * تعصبي * شر * دغلي * کینه وري * بد نکریدن بچشم * افتري * تکبر *
23 دماغ داري * سوخي * وبي شرمي * از حد کد اشتن * این همه از آدمي بدر اینده واورا پلید
24 کنند * وعیسي از انجا بدر آمد * ودر حدود صور وصیدا در آمد * ودر خانه رفت * ونمي
خواست که کسي بداند ونتوانست پنهان شدن سي خوش کردن دختر حنیفي را
25 * زني خبردار شد که عیسي آنجاست * ودر دختر آن زن جان پلید بود * [وامد درپاي اوامتاد]

Quicunque aures audientes habeat, audiat. Cùm Jesus è turba domum ingressus esset, discipuli ejus de hoc sermone eum interrogârunt. Illis dixit; Quare vos tam insipientes estis? nescitis, quòd quicquid ab extra in hominem ingreditur, non potest eum contaminare? Eò quòd in cor ejus non ingrediatur, sed in ventrem, & in stercus ejicitur, quod omnem escam purgat. Sed quodcunque ex homine prodit mali, illud eum inquinat. Propterea quòd ex interiore cordis hominis cogitationes malæ enascantur, ut adulterium, furtum, cædes, Pertinacia, malitia, fraus, iracundia, malus aspectus oculi, maledicentia, superbia, amentia, petulantia & impudentia, enormitas. Hæc omnia ex homine egrediuntur, & illum polluunt. Ac Jesus illinc egressus est, & in terminos Tyri ac Sidonis intravit, & in domum ivit: neque volebat ut quisquam sciret, sed non potuit clàm esse.

XXX. Sanatio filiæ Ethnicæ.

Et *mulier quædam certior facta est* 25
quòd Jesus illic esset: & filiæ ejus
mulieris spiritus impurus inerat:
veniens itaque ad pedes ejus pro-
cidit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

16 17 Si quis habet aures audiendi, audiat. Et cùm introîsset in domum à turba, inter-
18 rogabant eum discipuli ejus parabolam. Et ait illis; Sic & vos imprudentes estis? Non intelligitis, quia omne extrinsecùs introiens in hominem, non potest eum
19 communicare: Quia non intrat in cor ejus, sed in ventrem vadit, & in secessum exit, purgans omnes escas? Dicebat autem, Quoniam quæ de homine exeunt, illa communicant hominem. Abintùs enim de corde hominum malæ co-
21 gitationes procedunt, adulteria, fornicationes, homicidia, Furta, avaritiæ, ne-
22 quitiæ, dolus, impudicitiæ, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia.
23 Omnia hæc mala abintùs procedunt, & communicant hominem. Et indè sur-
24 gens abiit in fines Tyri & Sidonis: & ingressus domum, neminem voluit scire, & non potuit latére. Mulier enim statim ut audivit de eo, cujus filia habebat
25 spiritum immundum, intravit, & procidit ad pedes ejus. Erat enim mulier Gen-
26 tilis, Syrophœnissa genere. Et rogabat eum ut dæmonium ejiceret de filia
27 ejus. Qui dixit illi; Sine priùs saturari filios: non est enim bonum sumere
28 panem filiorum, & mittere canibus. At illa respondit, & dixit illi; Utique, Domine: nam & catelli comedunt sub mensa de micis puerorum. Et ait illi;
29 Propter hunc sermonem vade, exiit dæmonium à filia tua. Et cùm abiisset do-
30 mum suam, invenit puellam jacentem supra lectum, & dæmonium exiisse. Et
31 iterùm exiens de finibus Tyri, venit per Sidonem ad mare Galilææ inter medios fines Decapoleos.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * مَن لَهُ اُذُنانِ سامِعَتانِ فَلْيَسْمَعْ * فَلَمّا دَخَلَ البَيْتَ عَنِ الجَمْعِ سَأَلَهُ تَلامِيذُهُ عَنِ المَثَلِ * فَقالَ
17 لَهُم أَفَاَنتُم أَيضاً لَم تَفهَمُوا أَنَّ كُلَّ ما كانَ خارِجاً يَدْخُلُ فَمَ الإِنسانِ لا يَقدِرُ أَن يُنَجِّسَهُ * لِأَنَّهُ
19 لا يَصِلُ إِلَى القَلْبِ بَلْ إِلَى الجَوفِ * وَيَذْهَبُ إِلَى خارِجٍ فَيُنَقّي كُلَّ الأَطْعِمَةِ * وَقالَ إِنَّ الَّذي
20 يَخرُجُ مِن فَمِ الإِنسانِ هُوَ الَّذي يُنَجِّسُ الإِنسانَ * لِأَنَّهُ مِن داخِلِ قَلْبِ يَخرُجُ * أَفكارُ سُوءٍ * فُجُورٌ *
22 رِياءٌ * فِسْقٌ * سِرقَةٌ * سَرَدٌ * سُرٌّ * عَيْنٌ * فَسادٌ * عَيْنٌ شِرِّيرَةٌ * تَجْدِيفٌ * تَعاظُمُ القَلْبِ * جَهْلٌ *
23 * هٰذا كُلُّهُ سُرٌّ مِن داخِلٍ يَخرُجُ فَيُنَجِّسُ الإِنسانَ * * الفَصْلُ الثّانِي وَالعِشرُونَ *
24 * ثُمَّ قامَ مِن هُناكَ وَذَهَبَ إِلَى تُخُومِ صُورٍ وَصَيْدا * وَدَخَلَ إِلَى بَيْتٍ وَأَرادَ أَلّا يَعلَمَ بِهِ أَحَدٌ فَلَم
25 يَقدِرْ أَن يَخفَى * فَلَمّا سَمِعَت بِهِ مَرأَةٌ كانَ مَعَ ابنَتِها رُوحٌ نَجِسٌ جاءَت إِلَيهِ وَسَجَدَت عِندَ
26 قَدَمَيهِ * وَكانَت يونانِيَةً سورِيَّةً وَجِنسُها مِنَ الغَورِ * وَسأَلَتهُ أَن يُخرِجَ الشَّيطانَ مِن اَبنَتِها * فَقالَ
27 لَها دَعِي البَنِينَ حَتّى يَشبَعُوا أَوَّلاً * لِأَنَّهُ لا يَحسُنُ أَن يُؤخَذَ خُبزُ البَنِينَ فَيُدفَعَ لِلكِلابِ * فَأَجابَتهُ
28 قائِلَةً نَعَم يا رَبُّ وَالكِلابُ أَيضاً قَد تَأكُلُ مِمّا يَسقُطُ مِن فُتاتِ الأَطفالِ * فَقالَ لَها
29 مِن أَجلِ هٰذِهِ الكَلِمَةِ اِذهَبي فَقَد خَرَجَ الشَّيطانُ مِن اَبنَتِكِ * فَذَهَبَت إِلَى بَيتِها فَوَجَدَت
30 الصَّبِيَّةَ عَلَى السَّرِيرِ وَالشَّيطانَ قَد خَرَجَ مِنها *
* الفَصْلُ الثّالِثُ وَالعِشرُونَ *
31 * وَخَرَجَ أَيضاً مِن أَنحِيَةِ صُورٍ وَعَبَرَ مِن صَيْدا إِلَى بَحرِ الجَلِيلِ * وَإِلَى وَسطِ أَنحِيَةِ عَشرِ المُدُنِ *

16 Qui habet aures audiendi, audiat. Et
17 cùm introîsset domum à turba, interro-
18 gaverunt eum discipuli ejus de parabo-
19 la. Et dixit eis, An vos quoque non in-
20 tellexistis quòd quicquid est extrinse-
21 cum, si intret os hominis, non potest co-
22 inquinare eum? Quandoquidem non
23 pertingit cor, sed ventrem, & vadit fo-
24 ràs, atque purgantur omnes cibi? Et
25 dixit, Sanè quod exit ab ore hominis, est
26 quod coinquinat hominem. Quoniam ab
27 intimo cordis ejus exeunt cogitationes
28 pravitatis, scelus, fornicatio, homici-
29 dium, Furtum, aviditas, nequitia, do-
30 lus, adulterium, oculus malus, blaspheמia, superbia cordis, stultitia. Hoc o-
31 mne flagitium est quod abintùs procedit, & coinquinat hominem.

Sectio vigesima secunda.

Deindè surrexit indè, & abiit in fines Tyri & Sidonis: & ingressus est domum quandam, & voluit ut non agnosceret eum quisquam: sed non potuit latére. Cùm enim audisset de ipso mulier quædam, cujus filiæ inerat spiritus immundus, venit ad eum, & adoravit secus pedes ejus. (Erat autem Græca Syriaca, & genus ejus ex Ghaur.) rogavitque eum ut ejiceret dæmonium è filia sua. Et dixit ei, Sine filios ut saturentur priùs: non enim consentaneum est ut sumatur panis filiorum, & detur canibus. Respondit illa, dicens; utique, Domine, & canes etiam quandoque comedunt ex eo quod cadit è mensa de micis puerorũ. Ait illi, Propter hoc verbum, vade: jam exiit dæmonium ex filia tua. Et abiit in domũ suam, & invenit puellam super lectum, & dæmonium jam egressum ex ea.

Sectio vigesima tertia.

Et exiit iterum de finibus Tyri, transitvitque à Sidone ad mare Galilææ, & ad medium finium decem urbium.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ዘበ፡እዝኑ፡ስሚዕ፡ለይስማዕ፡::። ወበዊዶ፡ቤተ፡ተግሕሠ፡እሙኃበ፡ሕዝብ፡ተስእ
17 ልዎ፡ለደቂቁ፡ዘንተ፡ለመሰሎ፡::። ወይቤሎሙ፡ከመዝኑ፡ለኒትኩሂ፡ ሊተሌብዉ፡
18 ወሊታለመረኑ፡ከመ፡ኵሉ፡ዘእመላፍለ፡ ይበውእ፡ ውስተ፡ ስብእ፡ሊይክል፡ለርኵሰ
19 ቶ፡::። እስመ፡ሊይክል፡በዊዶ፡ ውስተ፡ልቡ፡ ዘእንበለ፡ ውስተ፡ ከርሠ፡ከመ፡ይበው
20 ለ፡ወጽሞ፡ይትከዓው፡እንዘ፡ያንጽሕ፡ኵሉ፡ መባልዕተ፡::። ወይቤሎሙ፡ዘይወፅእ፡
21 እሙኔሁ፡ለሰብእ፡ውስቴ፡ያረኵሶ፡ ለሰብእ፡::። እስመ፡እመውስጡ፡ ለሰብእ፡ ይወ
22 ፅዕ፡ኵሉ፡ሕሊና፡ለኩሠ፡ዝውስቴ፡ ዘሙት፡::። ሰርቅ፡ወቀቲል፡ ወሐዊረ፡ብእሲተ፡
ብእሲ፡ወትእግልት፡ወእክይ፡ ወጕሕሉት፡ወጽልሑት፡ወፀርፈት፡ወትዕቢት፡ወሐማዉ፡
23 ዐይን፡ወእበድ፡ወተሐመሞ፡::። ወዝኒቱ፡ ኵሉ፡እኩይ፡ዘይወፅእ፡ እሙውስጥ፡ ወያ
24 ረኵሶ፡ለሰብእ፡::። ወትንሣእ፡እመህየ፡ ሖረ፡ብሔረ፡ጢሮስ፡ ወሲዶና፡ ወቦአ፡ቤተ፡
ወሊፈቀደ፡ያእምሮ፡መኑሂ፡ ወስእነ፡ተክብቶ፡::።
በእንተ፡ ብእሲት ፡ ሲሮፊኒቃዊት፡::።
25 ወእመዝ፡ሰምዐት፡በእሲት፡በእንቲአሁ፡እንተ፡ጋኔን፡እኩይ፡ለኃዘ፡ላቲ፡ ወለታ፡ ወቦአ
26 ት፡ ወሰገደት፡ሎቱ፡ታሕተ፡እገሪሁ፡::። ወአረማዊት፡ ይእቲ፡ብእሲት፡ ሰብእ፡ሲሮፊ
27 ኒቂስ፡ይእቲ፡:: ወሰአለቶ፡ያወፅእ፡ጋኔን፡እመወለታ፡::። ወለወሠእ፡እግዚእ፡ሊያ
ሱስ፡ ወይቤሳ፡ ሓድጊ፡መዕረ፡ ይጽገቡ፡ ደቂቅ፡እስመ፡ሊኮን፡ ሠናይ፡ነሢለ፡ሓብስተ፡
28 ውሉድ፡ወውሂብ ፡ ለከለባት፡::። ወተሰጥወቶ፡ ወትቤሎ፡ እወ፡ እግዚኦ፡ ከልባትኒ፡
29 ይበልዑ፡ በታሕተ፡ ማእድ፡ፍርፋሬተ፡ዘያወድቁ፡ደቅ፡::። ወይቤሳ፡ በእንተዝ፡ ቃ
30 ልኪ፡ ሖሪ ፡ ወፀአ፡ ውእቱ ፡ ጋኔን፡ እመወለትኪ፡::። ወለተወት ፡ ቤታ ፡ ወረከበታ፡
31 ለወለታ ፡ ልብሰታ ፡ ወትነብር ፡ ውስተ፡ዓራታ ፡ ወኃደገ፡ጋኔን፡::። ወኀሊፎ፡ካዕበ፡
እመጢሮስ፡ሖረ፡እንተ፡ሲዶና፡ ሳዕለ፡ ገሊላ፡ ማእከለ፡ዓሠርቱ፡ለሃጥር ::።

Qui habet aures, audiendo audiat. Et intrante eo in domum, & secessum faciente à populo, interrogârunt eum discipuli, de illa parabola. Et dixit iis, Siccine vos non intelligitis, & nescitis quòd quodcunque *fuit* quod ab extrà intrat in hominem non potest pollutum facere eum: Quia non potest intrare in cor ejus, sed in ventrem, ut abeat, & in latrinam effundatur, purgans omnes escas. Et dixit iis, Quod exit ab homine hoc pollutum reddit hominem. Quia ab intùs hominis exit omnis cogitatio mala: cujusmodi sunt fornicatio, Furtum, & cædes, et adulterium, & avaritiæ, & malitia, & dolus, & fraus, & blasphemia, & superbia, & invidia, & dementia, & afflictio. Et hoc totum malum quod egreditur ab intus, & pollutum reddit hominem. Et surgens indè abiit in regionem Tyri & Sydonis, & intravit domum, & noluit aliquem scire eum: & non potuit latére.

De muliere Syrophœnissâ.

Et tunc audivit mulier de illo, cujus filiam malus dæmon prehendisset, & venit, & adoravit eum sub pedibus ejus. Et Gentilis fuit, uxor hominis Syrophœnissi fuit: & rogavit eum ejicere dæmonem ex filia ejus. Et respondit Dñs Jesus, & dixit ei; Sine priùs saturare parvulos: quia non est bonũ sumere panẽ filiorũ, & dare canibus. Et respondit ei, & dixit ei; Etiam Dñe, canes comedunt sub mensa micas quas projiciunt parvuli. Et dixit ei, Propter hunc sermonem tuum, vade: exivit iste dæmon è filia tua. Et abiit *in* domum suam, & invenit filiam suam vestitam, & sedebat in lecto, & reliquerat eam dæmon. Et exiens iterum à Tyro venit per Sidonem juxta Galilæam, per medium Decem civitatum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * وزن حنيفي بود * از پونيقاء سوريه يعني از حمص * واز مسيح درخواست كرد كه ديو را از
27 دختر او بيرون آرد * عيسي بدان زن گفت * رها كن كه اول فرزندان سير شوند * وخوش
28 نباشد كه نان فرزندان † ستده شود * وپيش سگان انداخته كردد * * زن بدو جواب داد وگفت *
29 اري خداوند سگان نيز † زيرخوان * از خرد پارهاي كه از فرزندان افتد بخورند * * عيسي
30 بدو گفت * برو كه به بركت اين سخن ابليس از دختر تو بدر آمد * * وچون زن بخانه آمد
دختر خود را ديد بر تخت افتاده * وابليس ازو بدر رفته

سي يك خوش كردن عيسي مرد كر ولال را

31 * باز عيسي از تخوم صور وصيدا بدر آمد * ودر درياي جليل رفت * در تخوم ده شهر *

26 Mulier autem Ethnica erat, ex
27 Phœnicia Syriæ; (i.e. ex Emisa)
& à Christo petiit, ut dæmonium è
filia ejus ejiceret. Jesus illi mulie-
ri dixit; Sine ut priùs filiæ satu-
rentur: neque enim bonum est, ut
panis liberorum sumatur, & canibus
28 projiciatur. Mulier illi responsum
dedit, & dixit; Etiam Domine, ca-
nes etiam sub mensa parvis frag-
mentis, quæ à filiis cadunt, vescun-
tur. Jesus illi dixit; Abi, quia cum
29 benedictione hujus sermonis diabo-
lus è filia tua exivit. Et cùm mu-
30 lier domum venisset, filiam suam
vidit in lecto jacentem & diabolum
ex illa egressum.

XXXI. Sanat Jesus hominem surdum ac mutum.

Rursum Jesus è finibus Tyri & Si-
31 donis egressus est, & in mare Gali-
læ iuit, in confinia Decapolis.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΑ'.

Et ferunt ei surdum egreloquentem, & invocant eum ut imponat illi
32 Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν
manum. Et abducens eum de turba privatim, jecit di-
33 χεῖρα. Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δακ-
gitos suos in auriculas ejus, & expuens, tetigit linguam ejus: Et su-
34 τύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας, ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ· Καὶ ἀ-
spiciens in coelum, ingemuit, & ait illi; Ephphatha, quod est, Adaperi-
νακλάσας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐφφαθά, ὅ ἐστι, Διανοίχθη-
re. Et statim adapertæ sunt ejus aures, & solutum est vinculum lin-
35 τι. Καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαὶ, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσ-
guæ ejus, & loquebatur rectè. Et præcepit illis ut nemini dicerent. Quantò
36 σης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν. ὅσον
autem ille eis præcipiebat, magis amplius prædicabant. Et supremo-
37 (μ) δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. Καὶ ὑπερπερισ-
dum percellebantur, dicentes, Pulchrè omnia fecit: & surdos facit audire, &
σῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Καλῶς πάντα πεποίηκε· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ
mutos loqui.
τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

CAP. VIII. κ'. ΚΑ'

In illis diebus cumnimè multâ turbâ existente, & non habentibus quid comede-
1 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις παμπόλλου ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγω-
rent, advocans Jesus discipulos suos, dicit illis; Visceribus com-
2 σι, (α) προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς, Σπλαγχνί-

MS. A. (μ) δὲ αὐτοῖς Kap. κ'. MS. A. (α) προσκαλεσάμενος τοὺς (β) ἐπ' ἐρημίας (γ) καὶ πάντα εὐλογήσας, εἶπεν παρατιθῶσι (δ) Καὶ ἐμβὰς εὐθέως

moveor super turbam, quia jam dies tres manent apud me, & non habent quid mandu-
ζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγω-
cent. Et si absolutum eos jejunos in domum suam, exsolventur in via: quidâ enim
σι. Καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γὰρ
eorum delongè venerunt. Et responderunt ei discipuli sui; Undè illos
αὐτῶν μακόθεν ἥκασι. Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν τούτους
poterit quis hîc saturare panibus in solitudine? Et interrogavit eos;
δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων (β) ἐπ' ἐρημίας; Καὶ ἐπηρώτα αὐτοὺς,
Quot habetis panes? Illi verò dixerunt; Septem. Et præcepit turbæ discumbere
Πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτά. Καὶ παρήγγειλε τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν
super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens, fregit, & dabat discipulis
ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς
suis, ut apponerent: & apposuerunt turbæ. Et habebât piscículos paucos: &
αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσι· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. Καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα, (γ) καὶ
benedicens, ait apponi & ipsos. Comederunt autem, & saturati sunt: & sustu-
εὐλογήσας, εἶπε παραθεῖναι καὶ αὐτά. Ἔφαγον δὲ, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦ-
lerunt reliquias fragmentorum, septem sportas. (Erant autem comedentes quasi quatuor
ραν περισσεύματα κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας. (Ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες ὡς τετρακι-
millia:) & absolvit eos. Et statim ascendens in navigium cum di-
χίλιοι·) καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. (δ) Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μα-
scipulis suis, venit in partes Dalmanutha. Et exierunt Pharisæi, & co-
θητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρ-
perunt conquirere eo, quærentes ab eo signum de cœlo, tentantes eum.
ξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ... * ... ...
33 ...
34 ... * ... ...
35 ... * ... ...
36 ... * ... ...
37 ... * ... ...
... ...

... * ... * ... * ...

1 ... * ... ...
2 ... * ... ...
3 ... * ... ...
4 ... * ... ...
... ...
5 ... * ... ...
6 ... * ... ...
... ...
7 ... * ... ...
8 ... * ... ...
9 ...
10 ... ...
11 ... * ... ... * ... * ...
... ...

Et adduxerunt ei surdum quendam mutum, 32
& efflagitabant ab eo ut imponeret ei ma-
num. Abduxitque eum è turba solum, & im- 33
misit digitos suos in aures illius: exputque,
ac tetigit linguam ejus, Et suspexit in cœ- 34
lum, ac suspiravit: dixitque ei, Adaperitor.
Atque in illa hora adapertæ sunt ejus aures, 35
solutumque vinculum linguæ ipsius, & locu- 36
tus est facillimé. Et admonuit eos ne id cui-
quam dicerent: sed quantò magis ipse inter-
dixerat eis, tantò magis illi prædicabant.
Magisque obstupescebant, dicentes; Omnia 37
benè facit: surdos facit ut audiant, & non
loquentes ut loquantur.

Ad oblationem quotidianam. 20.

CAP. VIII.

IN illis autem diebus, quum turba multa 1
esset, nec esset quicquam quo ederent, advoca-
vit discipulos suos, & ait illis; Misericordiâ
commoveor super turbâ hanc, quia ecce tri-
bus diebus manserunt apud me, nec habent
quod comedant. Quòd si dimisero eos je- 3
junos ad domos suas, deficient in via: quí-
dam enim ex eis è longinquo venerant. Di- 4
cunt ei discipuli ejus, Undenam potest aliquis
hîc in deserto saturare pane hos omnes? Et 5
interrogavit eos ipse; Quot panes habetis?
Dicunt ei, Septem. Et præcepit turbis ut dis- 6
cumberent humi: accepitq; illos septem pa-
nes, & benedixit, fregitque, ac dedit disci-
pulis suis ut apponerent: & apposuerunt tur-
bis. Erant & pisces pauci, super quos etiam
benedixit; dixitque ut eos apponerent. Et
comederunt, & saturati sunt: cæterùm sustu-
lerunt reliquias fragmentorum septem spor-
tas. Erant autem homines qui comederant 9
circiter quater mille. Et dimisit eos. Conscen- 10
ditque statim navem cum discipulis suis, &
venit in regionem Dalmonutha.
Feriâ III hebdomadis Candidatorum. 21.
Et exierunt Pharisæi, cœperuntq; discepta- 11
re cum eo: & petebant ab eo signum è cœ-
lo, cùm tentarent eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * ... ...
33 ... ...
34 ... ...
35 ... ...
36 ... ...
37 ... ...
... ...

1 ... ...
2 ... ...
3 ... ...

Et ad eum adduxerunt virum quen- 32
dam qui mutus & surdus erat, et pe-
tebant ut Christus illi manum im-
poneret. Jesus hominem seorsum è 33
turba eduxit, & digitos suos in au-
res ejus indidit, & salivam suam
linguæ ejus injecit. Et oculis in cœ- 34
lum sublatis quievit, deindè illi di-
xit, apertus esto. Eodem instanti 35
ambæ aures ejus apertæ sunt, & lin-
gua ejus loquelâ prædita est, & ser-
monem aggressa est. Et illis manda- 36
vit ut hoc nemini dicerent: & quo
magis illis jussit ne dicerent, illi
magis prædicabant. Et majore 37
admiratione capti sunt, & dicebant;
Omnia quidem bene facit, surdis au-
res aperit, & mutis linguam reddit.

XXXII. Ubi septem panibus, & paucis piscibus, quater mille viros saturavit.

CAP. VIII.

ET in illis diebus quum turbæ 1
multæ essent, & habitatio longè ab-
esset, nec quidquam esset quod co-
mederent; discipulos suos vocavit, &
illis dixit, In hanc multitudinem 2
misericordiâ afficimur: ecce tridu-
um est, quod apud me manserunt,
nec quidquam habent quod come-
dant. Et si illos ore jejuno dimit- 3
terem ut abirent, in via defeti-
scerentur: quoniam aliqui sunt, qui

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

32 Et adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum, ut imponat illi manum.
33 Et apprehendens eum de turba seorsùm, misit digitos suos in auriculas ejus: & exspuens, tetigit linguam ejus: Et suspiciens in cœlum, ingemuit, & ait illi; Ephphatha, quod est, Adaperire. Et statim apertæ sunt aures ejus, & solutum est vinculum linguæ ejus, & loquebatur rectè. Et præcepit illis ne cui dicerent. Quantò autem eis præcipiebat, tantò magìs plus prædicabant: Et eò ampliùs admirabantur, dicentes; Benè omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui.

CAP. VIII.

1 In diebus illis iterùm cùm turba multa esset, nec haberent quod manducarent,
2 convocatis discipulis, ait illis; Misereor super turbam, quia ecce jam triduo sustinent me, nec habent quod manducent: Et si dimisero eos jejunos in domum suam, deficient in via: quidam enim ex eis de longè venerunt. Et responderunt ei discipuli sui; Undè illos quis poterit hîc saturare panibus in solitudine? Et interrogavit eos; Quot panes habetis? Qui dixerunt; Septem. Et præcepit turbæ discumbere super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens fregit, & dabat discipulis suis ut apponerent, & apposuerunt turbæ. Et habebant piscículos paucos: & ipsos benedixit, & jussit apponi. Et manducaverunt, & saturati sunt, & sustulerunt quod superaverat de fragmentis, septem sportas. Erant autem qui manducaverunt, quasi quatuor millia: & dimisit eos. Et statim ascendens navim cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha. Et exierunt Pharisæi, & cœperunt conquirere cum eo, quærentes ab illo signum de cœlo, tentantes eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * وجاؤا اليه باخرس اصم وسالوه ان يضع يده عليه
33 * فاخرجه وحده من الجمع وزرك اصابعه
34 في اذنيه وبصق ثم مس لسانه * ونظر الي السماء وبهد وقال له افاثا الذي هو انفتح
35 * فللوقت انفتح سمعه وانحل رباط لسانه وتكلم مستويا
36 * واوصاهم الا يقولوا لاحد شيا * فاما هم فكانوا
37 يكررون كثيرا * ويبهتون جدا * قايلين ما احسن كلما يصنع الخرس يتكلمون والصم
1 يسمعون * * الفصل الرابع والعسرون * * وفي تلك الايام ايضا واقده جموع
2 كثيرة ولم يكن لهم ما ياكلون فدعا تلاميذه وقال لهم * انا اترااف على هذا الجمع لان
3 لهم معي ثلثة ايام معيون وليس لهم ما ياكلون * وان انا اطلقتهم الي منازلهم بلا طعام
4 صعفوا في الطريق لان منهم من جاء من بعيد * فاجابه تلاميذه من يقدر هاهنا يسبع
5 هولاء خبزا في البرية * فساءلهم كم عندكم من الخبز فقالوا سبعة * فامر الجموع ان يتكيوا
6 على الارض * واخذ سبع الخبزات فبارك وكسر واعطي تلاميذه كيما يقدموا للجموع * وكان
7 معهم ايضا سمك يسير فباركه وامر ان يقدموا اليهم * فاكلوا وشبعوا * وجمعوا من الكسر
8 سبع قفف * وكان الذين اكلوا اربعة الف واطلقهم *
9 * الفصل الخامس والعسرون * * وللوقت ركب السفينة مع تلاميذه وجاء الي
10 نواحي الجدل * فخرج الفريسيون وبدوا يجادلونه ويطلبون منه اية من السماء ليجربوه *
11

*Et adduxerunt ad eum mutum surdum: 32
& deprecati sunt eum ut imponeret manum suam super eum. Et eduxit eum seorsum ex populo, & injecit digitos suos in auriculas ejus: & exputt, deinde tetigit linguam ejus. Et aspexit in cœlum, & suspiravit ac dixit; Ephphetha, quod est, Aperitor. Et statim apertus est auditus ejus, & solutum est ligamen linguæ ejus, atque locutus est plane. Et præcepit eis ne dicerent ulli quicquam. At illi prædicabant multùm, Et stupebant magnopere, dicentes; Quàm pulchrum est quidquid agit! muti loquuntur, & surdi audiunt.* 33 34 35 36 37

Sectio vigesima quarta.

CAP. VIII.

ET in illis diebus iterùm venerunt ad 1
cum turbæ multæ, & non erat eis quod comederent. Et vocavit discipulos suos, & dixit illis; Ego misereor super hanc 2
turbam: quoniam ipsi sunt mecum tribus diebus perstitentes, & non est eis quod manducent: Et si ego dimisero eos ad 3
habitacula eorum sine cibo, deficient in via, quoniam ex eis sunt qui venerunt è longinquo. Et responderunt ei discipuli 4
ejus; Quis poterit hic saturare istos pane in deserto? Et interrogavit eos; Quot apud vos sunt panes? Dixerunt, 5
Septem. Præcepit ergò turbis ut discumberent super terram. Et accepit septem panes, & benedixit, ac fregit, deditque discipulis, ut offerrent turbis. Et erant 6
cum eis etiam pisces pauci, quos benedixit, & præcepit ut offerrent eis. Et 7
manducaverunt, & saturati sunt, & collegerunt de fragmentis septem cophinos. Et erant qui manducaverant, quatuor millia, & dimisit eos. 8 9

Sectio vigesima quinta.

Et statim conscendit navim cum discipulis suis, & venit in partes Magdal. Et 10
exierunt Pharisæi, & cœperunt disceptare cum eo, & quærere ab illo signum de cœlo, ut tentarent eum. 11

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ወአምጽሉ: ኀቤሁ: ብሂም: ወጽውም: ወለስተብቍዕዎ፡ ከመ : ይደይ : እዴሁ: ለዕ 32
ሌሁ:=: ወእግሐሣ: እመኃበ: ሰብእ: በባሕቲቶሙ: ወወደየ: ለጸብዒሁ: ወሰተ : አ 33
ዘኒሁ: ወተፍለ: ወገሰሰ: ልሰኖ:=: ወነጸረ: ሰማየ: ወለስተመሐረ: ወይቤሎ: ሌፍታ 34
ሕ: ተፈታሕ: ተረኅይ: ብሂል:=: ወሰበቤሃ: ተከለሠታ: እዕዘኒሁ : ወተፈትሐ : ማእሰ 35
ረ: ልሰኑ: ክቡሄ:ወተናገረ: ርቱዐ::=: ወገሠጸው:ሊይንግረ:ወሊለመኑሂ:ወመጠነ: 36
ወእቱ: ይክልሎ: ፈድፋደ : ይነግሩ: ሎቱ:=: ወፈድፋደ: ያንክሩ:: ወይብሉ: ሶ 37
ሉ: ሠናየ: ገብረ: ለጽውሚንሂ: ያሰሙዩ: ወለበሂማንሂ: ያንብቦ::=:
በእንተ : በሂሙ: 1
ወይእተ:ለሚረ:ብዙኃ:ሰብእ:ካዕበ:ሀሎ: ወእ 2
ልቦሙ: ዘይበልዑ: ወጸውዖሙ: ለአርደሊሁ: ወይቤሎሙ:=: ያሙሕረኒ: እሉ:ሰብ 3
እ: ናሁ: ሠልሰሙ: ዮሙ: እንዘ: ይፀንሑኒ: ወእልበሙ: ዘይበልዑ:=: ወእመኒ: ሰዐ
ርክሙ: ርኁበኒሆሙ: ይእትዉ: እብያቲሆሙ: ይደክሙ: በፍናት:ወቦ:እለኒ: እሙ 4
ርሑቅ: መጽሉ::=: ወይቤልዎ: እርደሊሁ: መኑ:ዘይክል: በገዛዮ: በገደሙ: ለጽግቦ 5
ቶሙ: ሳብእተ: ለዝሉ: ገዳኒቱ: ለሕዛብ::=: ወይቤሎሙ: ሚመጠነ: ሳብእተ: ብ 6
ክሙ: ወይቤልዎ: ሰብዐ::=: ወይቤሎሙ:ለሰብእ: ይርቁቱ: ደቡ: መድር: ወነሠእ
ኑ: ለሰቡዑ: ሳብእት: ወለእኩቶ: ፈተተ: ወወሀቦሙ: ለእርደሊሁ: ያቅርቡ: ሎሙ: 7
ወለቅረቡ: ለሰብእ:=: ወቦሙ: ዲሀሂ: ሕደጠ: ወባረከ: ኪያሁኒ: ወይቤሎሙ: ለቅ 8
ርቡ: ሎሙ: ዘኒ:=: ወበልዑ: ወለጸቡ: ወለገሐሡ: ዘተርፈ: ፍተታት: ሞልአ: ሰብ 9
ዓተ: ለክፈሪደት:=: ወእለ: ባልዑ: ይሉክሉ: እርብዓ: ምእተ:ወእመዝ:ፈነዎሙ:ሶ 10
ቤዃ: ወሖረ::=: ወእመዝ: ዓረገ: ሖመረ:ዮሐለ: ላርደሊሁ: ወእመዝ:በጺሖ:ወ 11
ስተ: ደወለ: ደልማት::=: ወወፅሉ: ፈረሳዊያን:ወእንዘ:ይትኃሠሠው: ወይሰላልዎ:
ጥእመረ: እመሰማይ: እንዘ: ያመክሮው:=:

De muto.

Et adduxerunt ad eum mutum & surdum, & orabant eum ut poneret manum suâ 32
super eum. Et seorsum duxit eum à populo privatim, & jecit digitos suos in au- 33
res ejus: & expuit, & tetigit linguam ejus. Et suspexit *in* cœlum, & misericor- 34
diâ commot' fuit, & dixit ei; Ephathah taphathah, Aperire, per interpretationẽ.
Et continuò adapertæ sunt aures ej': & solutum fuit vinculũ linguæ ej' statim: & 35
loquebatur rectè. Et comminatus est iis ne dicerent alicui: & quantò ille pro- 36
hibebat, tantò magis loquuti sunt de illo. Et ampliùs admirabantur, & dixe- 37
runt; Omnia bona fecit, surdos audire, & mutos loqui.

De septem panibus. CAP. VIII.

ET isto die iterũ multi homines fuerunt, & non habuerunt quid comederent, & 1
vocavit discipulos suos, & dixit iis; Misericordiâ commovent me hi populi: ecce 2
tres dies sustinuerunt me, & non habent quid comedant. Et si dimisero eos esu- 3
rientes ire ad domus suas, deficient in via: & sunt qui è longè venerunt. Et dixe- 4
runt ei discipuli sui; Quis potest in hoc deserto satiare panibus totum hunc po- 5
pulum? Et dixit iis, Quot panes habetis? Et dixerunt ei, Septem. Et præ- 6
cepit populis discumbere super terram. Et accepit septem panes, & gratias a-
gendo, fregit: & dedit discipulis suis, offerre iis: & obtulerunt populo. Et ha- 7
buerunt pisciculos paucos: & benedixit ipsis, & præcepit ijs offerre illos. Et cõme- 8
derunt, & saturati sunt: & sustulerunt quod supererat fragmentorum usque ad
plenitudinem septem sportarum. Et edentes panem *erant* quadragies centum: 9
& tunc dimisit eos statim, & abierunt. Et ascendens navim cum discipulis suis, 10
venit in regionem Dalmatha. Et exierunt Pharisæi, & cœperunt altercari 11
cum eo, & rogare ab illo signum è cœlo, tentantes eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 ازدور آمدند * شاگردان بدو گفتند درين ويراني چگونه ايشانرا سير كنيم * عيسي از ايشان
5 پرسيد چند نان داريد * گفتند هفت نان * [مسيح بجماعت فرمود كه برزمين نشينند] ان هفت
6 نان را ستد * وبركت كرد وشكست وبشاگردان مي داد * تا برجماعت بخش كردند * * وداشتند
7 اندكي ماهي نيز بركت كرد * وفرمود كه بريشان قسمت كنند * خوردند وسير شدند *
8 واز نان پارها كه زياده ماند هفت سبد پر داشتند * * وجماعت بشمار چهار هزار مرد بودند * ايشانرا
9 دستوري داد تا بخانهء خود روند * ومسيح با شاگردان خود [در كشتي بالا رفت وادر ولايت
10 دلمانوث آمد * سي سه
11 معتزلان بدرآمدند * ومي خواستند كه با او بكاوند * اعتبار كردند وگفتند * اگر تو مسيحي از اسمان مارا ايت بنماي * واورا
مي آزمودند *

ex longinquo venerunt. Discipuli 4
ei dixerunt; In hoc deserto quomodò eos satiemus? Jesus illos in- 5
terrogavit; Quot panes habetis? Dixerunt, Septem panes. Christus 6
multitudine jussâ ut humi sederent, illos septem panes accepit, et benedictione peractâ fregit, et discipulis dedit, ut multitudini distribuerent. Et habebant paucos pisces; & piscibus etiam benedixit, et jussit ut illis partirentur. Comederunt itaque et saturati sunt: et pane fragmentorum qui superfuerat, septem sportas implerunt. Et 7 8 9
multitudo numero quatuor millium virorum erant: & illis veniam dedit ut domum suam irent. Christus autem cum discipulis suis navim con- 10
scendit, et in regionem Dalmanuth venit.

XXXIII. Ubi Pharisæi à Jesu signum quæsiverunt.

Et Pharisæi egressi sunt, et voluerunt cum illo disputare: et exorsi 11
sunt, dicentes; Si tu es Christus, è cœlo nobis signum ostende; tentabant autem eum. 12

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΒ'. ΚΓ'. ΚΔ'.

Et ingemiscens spiritu suo, ait; Quid generatio ista signum quærit? 12 Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ, λέγει, Τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ; Amen dico vobis, Si dabitur generationi isti signum. Et dimittens eos, ascendens 13 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. Καὶ ἀφεὶς (ε) αὐτοὺς, ἐμβὰς navim iterum in navigium, abiit in ulteriora. Et obliti sunt sumere panes: & præ- 14 πάλιν εἰς τὸ πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν. Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους· καὶ εἰ non unum panem non habebant cum se in navigio. Et præcipiebat eis, dicens; KB' 15 μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. Καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, λέγων, οβ Videte, aspicite à fermento Pharisæorum, & fermento Herodis. Et ratiocinabantur, β 16 Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, καὶ τῆς ζύμης Ἡρῴδου. Καὶ διελογίζοντο, π ad invicem dicentes; Quia panes non habemus. Et cognoscens Jesus, ait illis; ς 17 πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, Ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν. Καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς, Quid cogitatis, quia panes non habetis? Nondum cognoscitis, nec intelligitis? adhuc cal- Τί διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; ἔτι πεπω- losum habetis cor vestrum? Oculos habentes non aspicitis, & aures habentes ρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; 18 Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὦτα ἔχοντες non auditis? Et non recordamini, Quando quinque panes fregi in quinquies mille, 19 οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε, Ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, quot cophinos plenos fragmentorum sustulistis? Dicunt ei; Duodecim. Quando autem 20 πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ, Δώδεκα. Ὅτε δὲ septem in quater mille, quot sportarum complementa fragmentorum tulistis? τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; Illi verò dixerunt; Septem: Et dicebat eis; Quomodò non intelligitis? Et venit in 21 οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτά. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, (ζ) Πῶς οὐ συνίετε; Καὶ ἔρχεται εἰς 22 Bethsaidam, & ferunt ei cæcum, & invocabant eum ut illum tangeret. Et Βηθσαϊδάν, καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλὸν, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται. Καὶ 23 adsumens manum cæci, eduxit eum extra vicum: & expuens in ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ πτύσας εἰς oculos ejus, imponens manus ei, interrogavit eum, siquid videret. Et τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει. Καὶ 24 suspiciens ait; Video homines, quoniam velut arbores cerno, ambulantes. Deindè ἀναβλέψας ἔλεγε, Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ, περιπατοῦντας. Εἶτα 25 iterùm imposuit manus super oculos ejus, & fecit ipsum videre: πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι· & restitutus est, & intuitus est perlucidè omnes. Et misit illum in domum καὶ ἀπεκατεστάθη, καὶ ἐνέβλεψε τηλαυγῶς ἅπαντας. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν (η) εἰς τὸν οἶκον 26 suam, dicens; Neque in vicum ingrediaris, neque dixeris cuipiam in vico. Et ΚΔ' αὐτοῦ, λέγων, Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ. Καὶ β 27 egressus est Jesus & discipuli ejus in vicos Cæsaræ Philippi: & in α ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν via interrogabat discipulos suos, dicens eis; Quem me dicunt ho- τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς (θ) μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄν- mines esse? θρωποι εἶναι;

MS. A. (ε)* αὐτοῦ, ἐμβὰς πάλιν εἰς πλοῖον (ζ) Πῶς οὔπω (η) εἰς οἶκον (θ) μαθητὰς, λέγων

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et ingemuit spiritu suo, & ait; Cur postu- 12
lat signum generatio ista? Amen dico vo-
bis, Non dabitur signum generationi huic.
Et reliquit eos, conscenditque navem, & 13
abierunt in illam ulteriorem ripam. Obliti- 14
que fuerant assumere secum panem, nec nisi
unam placentam habebant secum in navi.
Et monuit eos, dixitque; Videte, cavete 15
à fermento Pharisæorum, & à fermento He-
rodis. Meditabantur itaque unus cum alio, 16
ac dicebant; Panem non habemus. Je- 17
sus autem cognovit, & ait illis; Quid
meditamini quòd panem non habetis?
nondum cognoscitis, nec intelligitis? ad-
huc cor durum est vobis? Et sunt vo- 18
bis oculi, nec videtis; sunt & aures vo-
bis, nec auditis: nec meministis, Quum 19
illos quinque panes fregi pro quinque mil-
libus, quot cophinos fragmentorum ple-
nos sustulistis? dicunt ei, Duodecim. Sub- 20
dit eis, Et quum septem pro quatuor
millibus, quot sportas fragmentorum ple-
nas sustulistis? dicunt, Septem. Ait illis, 21
Quomodò necdum intelligitis? Venit au- 22
tem in Beth-saidam: & adduxerunt ei
cæcum, efflagitabántque ab eo ut tange-
ret illum. Et prehendit manum cæci, & 23
eduxit eum extra pagum, expuítque in
oculos ejus, ac imposuit manum suam;
& interrogavit eum ecquid videret. Su- 24
spexit itaque, & ait; Video homines in-
star arborum ambulantium. Rursùs im- 25
posuit manum suam oculis ipsius & resti-
tutus est, & videbat omnia dilucidè. Et 26
dimisit eum ad domum suam, & ait; Nec
in pagum illum introieris, neque dixeris
cuiquam in pago. Prodiit autem Jesus 27
& discipuli ejus in vicos Cæsaræ Phi-
lippi: & interrogabat discipulos suos
in via, & dicebat eis; Quem me dicunt
homines esse?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Jesus in seipso quietem cepit, & di- 12
xit; Hæc generatio prava à me cur
signum quærunt? Verum vobis dico, quòd huic generationi signum non
dabitur. Et illos reliquit, & con- 13
scensâ navi ipse cum discipulis in
trajectum abierunt. Et oblìti erant 14
secum panem afferre, ne unam qui-
dem placentam: & in navi cum il-
lis panis non erat. Et Christus illis 15
præcepit, dicens; Quin à fermento
Pharisæorum abstinete, & à fermen-
to Herodis. Illi autem alter alteri 16
dixerunt; Panem non habemus.
Jesus intimum illorum cognovit, & 17
illis dixit; Quare alter alteri dici-
tis, Panem non habemus? Verum
dico, Cor durum habetis. Oculos 18
habetis, & non videtis; aures ha-
betis, & non auditis, neque in me-
moriam reducitis: Quum quinque 19
panibus quos fregi, quinquies mille
viri saturati sunt, & quot corbes,
qui supererant, sustulerunt? Ei di-
xerunt, Duodecim. Et illos septem 20
panes, quos quater mille viri come-
derunt, & quot corbes plenos fra-
mentorum sustulerunt? Discipuli
dixerunt, Septem. Illis dixit, Quo- 21
modo usque hanc horam non intel-
lexistis?
XXXIV. Ubi oculis cæci lutum
imposuit, & videns factus est.
Et Bethsaidam venit ubi cæcum ad 22
Christum adduxerunt, & petitio-
nem fecerunt ut illum tangeret.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

11 Et ingemiscens spiritu ait; Quid generatio ista signum quærit? Amen dico vobis,
12 Si dabitur generationi isti signum. Et dimittens eos, ascendit iterùm navim, & ab-
13 iit trans fretum. Et obliti sunt panes sumere: & nisi unum panem non habebant
14 secum in navi. Et præcipiebat eis, dicens; Videte & cavete à fermento Pharisæo-
15 rum, & fermento Herodis. Et cogitabant ad alterutrum, dicentes; Quia panes
16 non habemus. Quo cognito, ait illis Jesus; Quid cogitatis, quia panes non ha-
17 betis? nondùm cognoscitis nec intelligitis? adhuc cæcatum habetis cor vestrum?
18 Oculos habentes non videtis? & aures habentes non auditis? Nec recordamini,
19 Quandò quinque panes fregi in quinque millia: quot cophinos fragmentorum ple-
20 nos sustulistis? Dicunt ei; Duodecim. Quando & septem panes in quatuor millia: quot sportas fragmentorum tulistis? Et dicunt ei; Septem. Et dicebat eis; Quomodò nondum intelligitis? Et veniunt Bethsaidam, & adducunt ei cæcum, & rogabant eum ut illum tangeret. Et apprehensâ manu cæci, eduxit eum extra vicum: & expuens in oculos ejus impositis manibus suis, interrogavit eum, si quid videret. Et aspiciens, ait; Video homines velut arbores ambulantes. Deindè iterùm imposuit manus super oculos ejus: & cœpit videre, & restitutus est ita ut clarè videret omnia. Et misit illum in domum suam, dicens; Vade in domum tuam: & si in vicum introieris, nemini dixeris. Et egressus est Jesus, & discipuli ejus, in castella Cæsareæ Philippi: & in via interrogabat discipulos suos, dicens eis; Quem me dicunt esse homines?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * فنهد بالروح وقال لماذا يلتمس هذا الجيل آية * امين اقول لكم ليس يعطي هذا الجيل آية *
Et ingemuit spiritu, & dixit; Ad quid quærit hæc generatio signum? Amen dico vobis, Non dabitur huic generationi signum. 12

13 * ثم تركهم وركب السفينة ايضا ومضى الى العبر * ونسوا ان ياخذوا معهم خبزا ولم يكن
14 معهم في السفينة سوى رغيف واحد * فوصاهم قايلا انظروا وميزوا خمير الفريسيين وخمير
15 هيرودس * فجعلوا يفكرون ان ليس معهم خبز * فلما علم قال لهم لماذا تفكرون انه ليس
16 معكم خبز * اما تعلمون * ولا تفهمون اقلوبكم مطموسة * وعيونكم لا تبصر * ولكم سمع فلا
17 تسمعون * اما تذكرون * حمس الخبزات التي كسرها لخمسة الاف وكم قفة مملوة كسرا
18 احذتم * فقالوا له اثني عشر * والسبع لاربعة الاف وكم فقة مملوة كسرا احذتم فقالوا
19 له سبعا * فقال لهم لماذا لا تفهمون *
Tum dimisit eos, & conscendit navim denuò, & abiit trans fretum. Et obliti sunt accipere secum panem: & non habebant in navi præter panem unum. Et præcepit eis, dicens; Videte & discernite fermentum Pharisæorum, & fermentum Herodis. Et cœperunt cogitare quòd non haberent panem. Et cùm cognovisset, dixit eis; Quare cogitatis, quòd non sit vobiscum panis? An non scitis, neque intelligitis? an corda vestra cæca sunt? Et oculi vestri non vident? Et habetis auditum, & non auditis? Nónne recordamini Quinque panum quos fregi quinque millibus? Et quot cophinos plenos fragmentorum sumpsistis? Dixerunt ei, Duodecim. Et septem, quatuor millibus? Et quot cophinos plenos fragmentorum sumpsistis? dixerunt ei, Septem. Ait illis, Quare non intelligitis? 13 14 15 16 17 18 19 20 21

Sectio vigesima sexta.

20 الفصل السادس والعشرون *

22 * ثم جاوا الى بيت صيدا فقدموا اليه اعمى وسالوه ان يلمسه * فاخذ بيد الاعمى واخرجه
23 من القرية وبصق في عينيه ووضع يده عليه وساله ماذا تنظر * فقال ابصر الناس مثل الشجر
24 يمشون * فوضع يده ايضا على عينيه فابصر جيدا وبرا ونظر الى كل شي ظاهرا * وارسله الى
25 بيته قايلا لا تدخل القرية ولا تقل لاحد من اهلها شيا *
Deindè venerunt Beth-saidam: & obtulerunt ei cæcum, & rogaverunt eum ut tangeret illum. Et accepit manum cæci, & eduxit eum è civitate, & exspuit in oculos ejus, & posuit manum suam super eum, & interrogavit eum, Quid vides? Et dixit; Cerno homines velut arbores ambulare. Et impositi manum suam iterùm super oculos ejus; & vidit benè, & sanatus est, & perspexit omnes res clarè. Et misit illum in domum suam, dicens; Ne ingrediaris civitatem, neque dicas ulli ex civibus ejus quicquam. 22 23 24 25 26

Sectio vigesima septima.

21 الفصل السابع والعشرون *

27 * ثم خرج يسوع وتلاميذه الى قري
قيسارية فيلبس * وفي الطريق سال تلاميذه قايلا ماذا تقول الناس اني انا *
Postèa egressus est Jesus & discipuli ejus in castella Cæsareæ Philippi; & in via interrogavit discipulos suos, dicens; Quem dicunt homines me esse? 27

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወተኀዘ: በመንፈሱ: ወይቤ: መንተኑ: ተኀሠሠ : ትእምርተ : ዘትውልድ::ለሜኑ :
13 ለብእክሙ: ከሙ: ሊይትወሀበ: ለዛቲ: ትውልድ : ትእምርተ::=> ወኀደጎሙ: ካዕ
14 በ: ወዓርገ: ሐመረ: ወሖረ: ማዕደተ:=> ወረስዑ: ነሢኤ: ኅብስት: ወለልቦሙ: ዘእ
ንበለ: ላሐቲ: ኅብስት: ሥእለሆሙ: ውስተ: ሐመር::=>
በእንቲ: ብሉለ: ፈሪሳዊያን::=>
15 ወለዘዙሙ: ወይቤሎሙ: ዑቁ: ወትዓቀቡ: እመነ: ብሉለሙ: ላፈረሳዊያን: ወእመነ:
16 ብሉለ: ሄሮድስ::=> ወሐለዩ: በቤናቲሆሙ: ወይቤሉ: እስመሁ : እንጋ : ኅብስተ:
17 ሊነሣእነ: ይብለነ::=> ወለእመሮሙ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወይቤሎሙ: መንተኑ: ት
ሐልዩ: በልብክሙ: እስመ: ኅብስተኑ: እልብክሙ:: ዲኑ: ሊታለመረ: ወሊትኤብ
18 ሙ: ልብክሙኒ: ጽቡል:=> ወለዕይንተ: ብክሙ: ወሊተሬእዩ: ወእዝነ : ብክሙ: ወ
19 ሊትስሙ:: ወሊትዜክሩኑ::=> ዘለጫ: ኀምስ: ኅብስተ:ወፈተትኩ : ለኀምሰ:መ
እት: ብሕዝ: ወሚመጣነ : ለግሐሠክሙ: ለክፈረ: ዘመልለ: ፍተታተ: ዘተርፈ: ወይ
20 ቤልሙ:ዓሠርተ:ወክልሌተ::=> ወይቤሉሙ: ለመኬ:ሰብዑ:ኅብስተ: ለእርብዓ: መ
እት: ወሚመጣነ: ለግሐሠክሙ: ለስፈሪደተ: ዘመልለ: ፍተታተ : ዘተርፈ:: ወይቤል
21 ሙ: ሰብዑ::=> ወይቤሉሙ:እኖ:እንበ:ዘሊትሌብዉ::=>
22 በእንተ: ዕውር: ወበጽሑ: ቤተ: ሰይዳ:ወአምጽሉ: ኀቤሁ: ዕውረ:
23 ወለስተብቊዕሙ: ይግሰሰ::=> ወለኀዘ: በእይሁ: ለውእቱ : ዕውር : ወለውፀለ : ለ
24 ፍላ: እመሃገር: ወተፍለ: ውስተ:ለዕይንቲሁ:ወገሰሰ:ወይቤሎ:መንተ:ትሬኢ::=> ዕ
25 ንጸረ: ወይቤ: እርኢ: ሰብለ : ኀሙ: ዕፀ: ያንሶሊ::=> ወገሰሰ: ለዕይንቲሁ: ኀዕሸ : ወ
26 ርእየ: ደኅኒ: ወነጸረ: ኵሎ: ብርሃነ::=> ወፈነዎ : ቤቶ : ወይቤሎ: ሊትባእ፣ ውስተ
ዚ: ለዕጸደት: ወለልቦ: ለዘ: ትንገር: ውስተ: ሀገርኒ::=>
በእንተ: ዘተስእሎሙ : በቂሰርያ:
27 ወሖረ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወለርደሉሁ: ውስተ: ለህጉሪ: ቂሰርያ: ዘፊልጶስ: ወተስእ
ሎሙ: ለለርደሊሁ: በቍናት፣ ወይቤሎሙ: ሞኑ: ይብሉኒ: ሰብእ::=>

Et contristatus fuit in spiritu suo, & dixit; Quodnam quærit signum hæc generatio? Amen dico vobis, quòd non dabitur huic generationi signum. Et reliquit eos iterum, & ascendit navem, & abiit in ulterius. Et obliti fuerant sumere panes: & non habebant nisi unum panem secum in navi. 12 13 14

De fermento Pharisæorum.

Et præcepit iis, & dixit iis; Videte, & cavete à fermento Pharisæorum, & à fermento Herodis. Et ratiocinati sunt ad invicem, & dixerunt; Quia panes non sumpsimus loquutus est nobis. Et cognoscebat eos Dominus Jesus, & dixit iis; Quid ratiocinamini in cordibus vestris? Anne, quoniam panes non habetis? Nondum cognoscitis & non intelligitis? cor vestrum obumbratum est? Et oculos habetis & non videtis, & aures habetis & non auditis? Et nónne recordamini, Quando *erant* quinque panes, & fregi in quinquagies centum hominum, & quot sustulistis sportas, quas impleverunt reliquiæ fragmentorum? Et dixerunt ei; Duodecim. Et dixit iis, Quando septem panes in quadragies centum, & quot sustulistis sportas, quas impleverunt reliquiæ fragmentorum? Et dixerunt ei, Septem. Et dixit, Quomodò igitur *hæc* non intelligitis? 15 16 17 18 19 20 21

De cæco.

Et venerunt Bethsaidam, & adduxerunt ad eum cæcum, & precati sunt eum, ut tangeret eum. Et prehendit in manu sua hunc cæcum, & eduxit eum foris, è civitate: & inspuit oculis suis, & tetigit eum, & dixit ei; Quid vides? Et prospexit, & dixit; Video homines sicut arbores ambulantes. Et tetigit oculos ejus iterû, & visus restitutus est, & prospexit omnia dilucidé. Et misit eum domum suam, & dixit ei; Ne ingreditor in villas, & nemini dicas in civitate. 22 23 24 25 26

De interrogando eos in Cæsarea.

Et abiit Dominus Jesus, & discipuli ejus, in civitates Cæsareæ Philippi: & interrogavit discipulos suos in via, & dixit iis; Quem me *esse* dicunt homines? 27

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * دست ان نابينا را گرفت * واز ده بيرون برد * واز اب دهن خود انكي بر چشم او زد *
24 ودست خود را برو نهاد * وازو پرسيد چه مي بيني * نابينا گفت ادميانرا مي بينم بر
25 مثال درخت * مي گردند * باز دو دست بر چشم او نهاد * نابينا همه چيز را روشن ديد *
26 * اورا بخانه خود فرستاد * وسپارد كه بده در مرو * وبا كسي مگو
Manum cæci illius prehendit, & è pago eduxit, & salivæ suæ parum oculis illius injecit, et manum suam illi imposuit: et eum interrogavit, Quid vides? Cæcus dixit; Homines video ad instar arborum ambulantes. Rursùm ambas manus suas oculis illius imposuit, & cæcus omnia dilucidè vidit. Et eum domum suam misit, et sic jussit; Neque in pagum ingreditor, nec cuiquam dicito. 23 24 25 26

XXXV. Indicat Apostolis quòd occidendus esset.

سي پنج اگاه كردن حواريون را كه كشته مي شود

27 * عيسي با شاگردان خود در ديهها قيساريه فيلبوس بدر آمدند واز شاگردان خود راه
مي پرسيد ويديشان گفت * مردم براي من چه مي گويند كه گيستم *
Jesus autem cum discipulis suis in pagos Cæsareæ Philippi egressi sunt: et à discipulis suis in via quæsivit, et illis dixit; Homines de me quid dicunt? quemnam me esse? 27

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'. ΚΕ'.

Illi verò respondentes; Joannem Baptistam, & alii Eliam, alii verò unum *Prophetarum.*
28 Οἱ δὲ ἀποκριθέντες, Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, καὶ ἄλλοι Ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ἕνα τῶν προφητῶν.
Et ipse dicit illis; Vos verò quem me dicitis esse? Respondens *autem* Petrus, ait
29 Καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; (ι) ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, λέγει
30 ei; Tu es Christus. Et comminatus est eis, *ut* nemini dicerent de *eo.* Et
31 αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ Χριστός. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ. Καὶ πγ β
cœpit docere eos, Quoniã oportet filiũ hominis multa pati, & reprobari
ἤρξατο διδάσκειν αὐτούς, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
à senioribus, & summis Sacerdotibus, & Scribis, & occidi, & post
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ
tres dies resurgere. Et *libertate* verbum loquebatur. Et *assumens* eum
32 τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι. Καὶ παῤῥησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν πδ ς
Petrus, cœpit increpare eum. *Ille verò* conversus, & videns discipulos suos,
33 ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. (κ) Ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,
increpavit Petrum, dicens; Vade *post* me Satana, quoniam non sapis quæ Dei,
ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ, λέγων, Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, πβ β
sed quæ hominum. Et *advocans turbam* cum discipulis suis,
34 ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ προσκαλεσάμενος ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,
dixit eis; *Quicunque* vult *post* me *venire*, *abneget* semetipsum, & tollat
εἶπεν αὐτοῖς, Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω
crucem suam, & sequatur me. Qui enim voluerit animam suam *servare*,
35 τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι,
perdet eam: qui autem perdiderit animam suam *causâ mei* & *Evangelii*,
ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου,
hic servabit eam. Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum, &
σώσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελήσει (λ) ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ 36
multetur animam suam? Aut quid dabit homo *compensationem* animæ *suæ?*
ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; Ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 37
Qui enim *erubuerit* me & meos *sermones* in generatione ista adultera &
πτ β
Ὃς (μ) γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ 38
peccatrice, & filius hominis *erubescet* eum, cùm venerit in gloria Patris
ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς
sui cum angelis sanctis.
αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.

CAP. IX. θ'.

Et dicebat illis; Amen dico vobis, Quia sunt quidam hic *stantium*, qui non gu-
πζ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύ- 1
β
stabunt mortem, donec videant regnum Dei veniens in *efficacia*. Et post dies
κε' σονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει. Καὶ μεθ' ἡμέρας 2
sex, *assumit* Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem, & ducit
ἓξ, (α) παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον, (β) καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει
illos in montem excelsum *privatim* solos: & transfiguratus est coram ipsis.
αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν.

MS.A. (ι) καὶ ἀποκριθεὶς ὁ (κ) Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς, (λ) τὸν ἄνθρωπον, (μ) γὰρ ἐπαισχυνθῇ Κεφ. θ'. MS.A. (α) ὁ Ἰησοῦς παραλαμβάνει τὸν (β) καὶ Ἰωάννην,

Illi verò dixerunt; Johannem Baptistam, & 28
alii Eliam, alii denique unum ex Prophetis.
Dixit eis Jesus; Vos autem quem me dicitis 29
esse? Respondit Simon Petra, & ait illi, Tu
es Messias, filius Dei viventis. Et inhibuit 30
eis, ut nemini id dicerent de se. Cœpitque 31
docere eos, nempe Filium hominis multa
perpessurum, & reprobatum iri à Seniori-
bus, & à principibus Sacerdotum, necnon à
Scribis: interficiendum denique, ac tertio
die surrecturum. Et apertè eum sermonem 32
loquebatur. Et semovit eum Cepha, cœpitq;
eum objurgare. Ipse verò conversus, & con- 33
spicatus discipulos suos, objurgavit Simo-
nem, & ait; Abi retrorsùm à me Satana,
quippe qui non mediteris quæ Dei sunt, sed
quæ sunt hominum.

Lectio Martyrum. 22.

Porrò advocavit Jesus turbas cum discipulis 34
suis, & dixit eis; Quicunque voluerit veni-
re post me, abneget semetipsum; & bajulet
crucem suam, & veniat post me. Etenim quis- 35
quis voluerit servare animam suam, perdet
eam: quisquis autem perdiderit animam suam
propter me, & propter Evangelium meum,
servabit eam. Quid enim utilitatis percipiet 36
homo, si universum orbem lucratus fuerit,
animæ verò suæ detrimentum patiatur? Aut 37
quid dabit homo compensationis pro anima
sua? Nam quemcunque puduerit mei, meo- 38
rumq; sermonum in generatione ista scelera-
ta & adulterâ, Filium hominis etiam pude-
bit ejus, quando veniet in gloria Patris sui
cum angelis suis sacrosanctis.

Ad oblationem festo Tabernaculorum. 23.

CAP. IX.

Porrò dicebat eis; Amen dico vobis, Sunt 1
quidam hîc adstantes, qui non gustabunt
mortem, donec viderint regnum Dei veniss
cum virtute. Post sex autem dies accepit Je- 2
sus Cepham, & Jacobum, & Johannem, & subduxit eos in montem excelsum solos, ac transformatus est ante eos.

Illi responderunt; Nonnulli quidem 28
dicunt, quòd Johannes Baptista est;
alii verò dicunt, Elias est: & quidam alii dicunt, quòd unus de numero Prophetarum est. Jesus illis 29
dixit; Vos quid dicitis, quòd quis
sim? Simeon responsum dedit, &
ei dixit; Tu es Christus Filius Dei
viventis. Jesus illis mandatum 30
imposuit, ne cui hoc dicerent de eo.
Tunc etiam cœpit dicere, quòd Fi- 31
lius hominis tradendus esset, ut à
manibus hominum peccatorum mul-
tum cruciatum pateretur, & seni-
oribus, & magnatibus, & sacerdo-
tibus contemptui esset, & ex sen-
tentia Scribarum occideretur, &
tertio die resurgeret. Apertè sermo- 32
nem hunc loquebatur. Cephas illi
seorsum dixit; Absit à Domine
quòd hoc ita fiat. Jesus conversus 33
est, & in discipulos suos intuitus est,
ac Simeonem increpavit & dixit;
Procul abstis à conspectu meo ô Sa-
tana, divina enim non cogitas sed
humana. Et advocavit Jesus po- 34
pulum cum discipulis suis, & dixit;
Quicunque me sequi voluerit, quic-
quid mundani habet abjiciat, &
crucem suam tollat, & post me ve-
niat. Quicunque volverit ut ani- 35
mam suam vivificet, corpus per-
dat; & quicunque propter me &
propter Evangelium meum animam

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

28 Qui respondérunt illi, dicéntes; Joánnem Baptístam, alii Elíam, alii verò quási unum
29 de prophétis. Tunc dicit illis; Vos verò quem me esse dícitis? Respóndens Pe-
30 trus, ait ei; Tu es Christus. Et comminátus est eis, ne cui dícerent de illo. Et cœ-
31 pit docére eos, Quóniam oportet fílium hóminis pati multa, & reprobári à seniori-
bus, & à summis sacerdótibus, & Scribis, & occídi: & post tres dies resúrgere.
32 Et palàm verbum loquebátur. Et apprehéndens eum Petrus, cœpit increpáre eum.
33 Qui conversus, & vidéns discípulos suos, comminátus est Petro, dicens; Vade re-
34 trò me, Satana, quóniam non sapis quæ Dei sunt, sed quæ sunt hóminum. Et convo-
cátâ turbâ cum discípulis suis, dixit eis; Si quis vult me sequi, deneget semetípsum:
35 & tollat crucem suam, & sequátur me. Qui enim voluérit ánimam suam salvam
facere, perdet eam: qui autem perdíderit ánimam suam propter me & Evangeli-
um, salvam faciet eam. Quid enim prodérit homini, si lucrétur mundum totum, 36
& detrimentum ánimæ suæ faciat? Aut quid dabit homo commutatiónis pro ani- 37
ma sua? Qui enim me confúsus fuerit, & verba mea, in generatione ista adúlte- 38
ra & peccátrice: & fílius hóminis confundétur eum, cùm venerit in glória patris
sui cum angelis sanctis. Et dicebat illis; Amen dico vobis, Quia sunt quidam de 39
hìc stántibus, qui non gustábunt mortem, donec vídeant regnum Dei veniens in virtute.

CAP. IX.

ET post dies sex assúmit Jesus Petrum, & Jacobum, & Joánnem: & ducit illos in 1
montem excélsum seorsùm solos, & transfigurátus est coram ipsis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 * فقالوا قوم يقولون يوحنا المعمذاني * واخرون ايليا * واخرون احد الانبياء * فقال لهم فاتم
29 مادا تقولون اني انا * اجاب بطرس قايلا انت هو المسيح * فمنعهم ان يقولوا لاحد شيا من
30 اجله * وبداء يعلمهم ان ابن الانسان لمرمج ان يولم كثيرا * ويرذل من المشيخة ورووساء
31 الكهنة والكتبة * ويقتلونه وفي اليوم الثالث يقوم * وعلانية كان يقول هذا * فامسكه بطرس
32 وجعل يمنعه * فالتفت ونظر الي تلاميذه وزجر بطرس قايلا له اذهب خلفي يا شيطان * لانك
33 لا تفكر فما لله لكن فما للناس * ودعا الجمع وتلاميذه وقال لهم من اراد ان يتبعني فليكفر
34 بنفسه وليحمل صليبه ويتبعني * ومن اراد ان يخلص نفسه فليهلكها ومن اهلك نفسه
35 من اجلي ومن اجل البشارة فهو يخلصها * مادا ينفع الانسان لو ربح العالم كله وخسر نفسه *
36 او مادا يعطي الانسان فدآء نفسه * كل من استحيا ان يعترف بي وبكلامي في هذا الجيل
37 الفاسق الخاطي فابن الانسان يفضحه اذا جاء بمجد ابيه مع ملايكته القدسين *
38 * وقال امين اقول لكم ان ههنا قوم من القيام لا يذوقون الموت حتي يعاينوا ملكوت
1 الله اتي بقوة *

* الفصل التامن والعشرون * وبعد ستة ايام اخذ يسوع
2 بطرس ويعقوب ويوحنا واصعدهم على جبل عال منفردين وبحدي قدامهم *

Dixerunt, Quidam dicunt Johannem 28
Baptistam, & alii Eliam, & alii unum
prophetarum. Ait illis; Vos autem 29
quem dicitis me esse? Respondit Pe-
trus, dicens; Tu es Christus. Et prohi- 30
buit eos ne dicerent ulli quicquam de
ipso. Et cœpit docere eos, filium hominis 31
passurum multa, & despiciendum à se-
nioribus, & principibus sacerdotum, et
Scribis, et interficiendum ab eis, et in
die tertiâ resurrecturum. Et palàm di- 32
cebat hoc. Et apprehendit eum Petrus,
et cœpit impedire illum. Et conversus 33
est, et respexit in discípulos suos, et inter-
minatus est Petro, dicens ei; Vade re-
trò me Satana, quia non cogitas quæ
Dei sunt, sed quæ hominum. Et advoca- 34
vit turbam et discípulos suos, et dixit
eis; Quicunque voluerit sequi me, ab-
neget semetipsum, et portet crucem suam
et sequatur me. Et quicunque voluerit 35
salvare animam suam, perdat eam: et
quicunque perdiderit animam suam pro-
pter me et propter Evangelium, ipse salva-
bit eam. Quid prodest homini, si lucre- 36
tur mundum totum, et perdat animam
suam? Aut quid dabit homo pro anima 37
sua? Quicunque erubuerit confiteri 38
me, et verba mea inter hanc generatio-
nem adulteram, et peccatricem, filius ho-
minis probro exponet eum, cum venerit
in gloria patris sui, cum angelis suis
sanctis.

CAP. IX.

ET dixit; Amen dico vobis, quòd sunt 1
hic aliquot ex astantibus qui non gusta-
bunt mortem, donec videant regnum Dei
veniens cum virtute.

Sectio vigesima octava.

Et post sex dies assumpsit Jesus Petrum 2
et Jacobum, et Johannem: et evexit
eos supra montem excelsum solos, et ap-
paruit se coram eis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ወይቤልዎ: ዮሐንስሃ: መጥመቅ: ለው: ሌልያሰሃ: ለው: ለሐዴ: እመነቢያት::
29 ወይቤሎሙ: እንትሙኬ: መነ: ትብሉኒ: ቈተሰጥዎ: ጴጥሮስ: ወይቤሎ: እንተ: ውእ
30 ቱ: ክርስቶስ::: ወገሠጾሙ: ከመ: ኢልቦ: ለዘ: ይነግሩ: ለመኑሂ::: ወእኅዘ: ይ
31 መሀርሙ: ከመ: ሀለው: ለወልደ: እጓለ: እመ: ሕዮው: ብዙኀ: ያሕመሙ: ወያመኳ
ርሙ: ረበናት: ወሊቃን: ካህናት: ወጸሐፍት: ወይቀትልዎ: ወይትነሣእ: በሣልስት: ዕ
32 ለት::: ወገሊደ: ነገርሙ: ዘእተ:ነገረ::ወለቅሪቡ: ጴጥሮስ: ወለኀዘ: ይገሥጾ::::
33 ወተመይጠ: ኀቡ: ለርደሊሁ: ወገሠጾ:ለጴጥሮስ: ወይቤሎ:ሖር:እመድኅሪየ:ሰይጣ
34 ን:እስሙ: ሊትሐሊ: ዘለግዚለብሑር: ዘእንበለ: ዘለጋለ: እመ: ሕዮው::::: ወጸው
ዖሙ: ለሕዝብ: ወይቤሎሙ: መኑሰ: ለርደሊሁ: ዘይፈቅድ: ይፀመደኒ: ይጽልላ: ሰ
35 ንፍሱ: ወያጥብዕ: ወይጸር: መስቀለ: ሞቱ: ወይትልወኒ::: ወዘፈቀደ: ያድኅና : ለነ
36 ፍሱ: ለይግድፋ: ለነፍሱ: በእንተ: ወንገል: ይረክብ::::: ወመኑ: ይበቍዖ: ለሰብ
37 እ: ለእመ: ኵሎ: ዓለመ: ረብሑ: ወነፍሶ: ሐጕለ::::: ወመኑ: እመ:ወሀበ:ሰብእ:
38 ቤዘሃ: ለነፍሱ::::: ወለዘእኒ: ኀፈረኒ: ወኀፈረ: ቃልየ: በዛቲ: ትውልድ: ዘጣ: ወኀጥ
እት: ወልደ: እጓለ: እመ: ሕዮው: ይኅፍሮ: ለመ፣ ይመጽእ: በስብሐተ: ለቡሁ: መል
ዖ: መላእክቲሁ: ቅዱሳን::::
1 ሀ ወይቤሎሙ: ለጣን: እብለክሙ: ሀለው: ዝየ: ይቀውሙ : እለ : ሊይጥዕመዉ: ለ
ሞት: እስከ: ይረእይዋ: ለመንግሠተ: እግዚአብሔር : እንዘ:ትመጽእ:በኀይል::::
በእንተ: ዘተወለጠ: ሬእዩ:ለእግዚኦ: ሊያሱስ:
2 ወእመ: ሰሱ: ዕለት:ነሥአሙ:እግዚእ:ሊያሱስ:ለጴጥሮስ:ወለያዕቆብ: ወለዮሐንሰ:
ወእዕረጎሙ: ደብረ: ነዋኅ: በባሕቲቶሙ: ወተወለጠ: ርእየቱ: በቅድሜሆሙ::::

Et dixerunt ei; Johannem Baptistam, aut Eliam, aut unum è prophetis. 28
Et dixit iis; Vos verò, quem dicitis me esse? Et respondebat ei Petrus, & dice- 29
bat; Tu es Christus. Et comminatus est iis ut nemini dicerent quis esset. 30
Et cœpit docere eos, quomodò futurum esset, quòd filio hominis multum inju- 31
riæ inferrent, & quòd tentarent eum Rabbini, & principes sacerdotum, & Scri-
bæ, & quòd trucidarent eum, & quòd resurgeret tertio die. Et apertè loquutus 32
est iis hunc sermonem. Et appropinquavit ei Petrus, & cœpit increpare eum.
Et conversus fuit ad discípulos suos, & increpavit Petrum, & dixit ei; Vade post 33
me satana, quoniam non sapis quæ sunt Dei, sed quæ sunt hominum. Et voca- 34
vit populos & dixit iis, cum discípulis suis; Qui vult adhærere mihi, odio ha-
beat animam suam, & promptus sit, & portet crucem mortis suæ, & sequatur me.
Et qui voluit servare animam suam, perdendo animâ suam, propter Evangelium, 35
inveniet eam. Et quid proderit homini si totum mundum lucratus fuerit, & 36
animam suam perdiderit? Et quam daret homo redemptionem pro anima sua? 37
Et quicunque erubuerit me, & erubuerit sermonem meum in hac generatione 38
adulterâ & peccatrice, filius hominis erubescet eum, quando venerit in gloria
Patris sui cum angelis suis sanctis.

CAP. IX.

ET dixit iis; Amen dico vobis, Sunt hic stantes, qui non gustabunt mortem, 1
usquedùm viderint regnum Dei veniens in virtute.

De transfiguratione faciei Domini Jesu.

Et à sexto die accepit Dñs Jesus Petrum, & Jacobum, & Johannem, & ascendere 2
fecit eos montem excelsum solos: & commutata fuit facies ejus coram ipsis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

36 خودرا هلاك بكند * اورا [زنده بكنند] * چه فايده كرده باشد † ادمي كه همه
37 دنيا را سود كند * وبا جان زيان كرده باشد * بآدمي عوض جان چه چيز داده شود * هر كه
38 برابر اين دوده شوم * وكناه كار فاسد * براي من وبراي سخنهاء من نخالت يابد * فرزند ادمي
نيز بدو نخالت يابد * درآن وقت كه بعظمت پدر خود * وفرشتكان † پاكان خود * بيايد *
1 سي شش انك كفت قومي هستند كه نميرند * وبديشان كفت راست بشما مي كويم *
كه اينجا كساني † ايستاده اند * كه مرك را نچشند تا آن وقت كه ملكوت خداي را ببينند *
2 بعد از شش روز عيسي † بستد * سي هفت تجلي * مسيح بر كوه تابور
صفا را * ويعقوب * ويوحنا را وبالاء كوهي بلند رفتند * ومسيح برابر چشم ايشان ديكر كون شد *

suam perdiderit, eam vivificabit. 36
Quid proficiet homo, qui totum
mundum lucri fecerit, & cum ani-
mâ damnum fecerit. Homini in 37
compensationem animæ quæ res da-
bitur? Quicunque coram hac ge- 38
neratione pravâ & peccatrici, a-
dulterâ, mei & sermonum meorum
pudorem habet, Filius hominis et-
iam ejus pudorem habebit, eo tem-
pore quo in majestate Patris sui &
Angelorum sanctorum ejus venerit.

XXXVI. Ubi dixit, Quidam sunt qui non morientur.

CAP. IX.

ET illis dixit; Verum vobis di- 1
co, quòd hic quidam stantes sunt, qui
mortem non gustabunt usque dum
regnum Dei viderint cum virtute
veniens.

XXXVII. Transfiguratio Christi in monte Tabor.

Post sex dies Jesus assumpsit Sime- 2
onem Cepham, & Jacobum, & Jo-
hannem, & in montem sublimem
ascenderunt: & Christus coram
eis ipsorum formâ mutatus est.

Digitized by Google

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕ'. Κς'.

Et vestimenta ejus facta sunt coruscantia, candida valdè velut nix; qualia fullo super terram
3 Καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῦ (γ)ἐγένετο στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χιών, οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς
non potest dealbare. Et apparuit illis Elias cum Moyse, & erant colloquentes
4 οὐ δύναται) λευκᾶναι. Καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἠλίας σὺν Μωσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες
Jesu. Et respondens Petrus, ait Jesu; Rabbi, pulchrum est nos hic esse:
5 τῷ Ἰησοῦ. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος, λέγει τῷ Ἰησοῦ, Ραββὶ, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι·
& faciamus tabernacula tria, tibi unum, & Moysi unum, & Eliæ unum. Non enim
6 καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ Ἠλίᾳ μίαν. Οὐ γὰρ
sciebat quid diceret: erant enim exterriti. Et facta est nubes obumbrans eos:
7 ᾔδει τί (δ)λαλήσῃ· ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι. Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς·
& venit vox de nube, dicens; Hic est filius meus dilectus: illum audite.
καὶ ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε.
Et statim circumspicientes, amplius neminem viderunt, nisi Jesum tantùm cum se.
8 Καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.
Descendentibus autem illis de monte, cavit illis ne nemini narrarent
9 Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται
quæ viderunt, si non cùm filius hominis ex mortuis resurrexerit. Et verbum continuerunt
10 ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν
apud se, conquirentes, Quid est, ex mortuis resurgere? Et interrogabant
11 πρὸς ἑαυτοὺς, ζητοῦντες, Τί ἐστι τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι; Καὶ (ε) ἐπηρώτων
eum, dicentes; Quòd dicunt Scribæ, Quia Eliam oportet venire primùm?
αὐτὸν, λέγοντες, Ὅτι λέγουσιν οἱ Γραμματεῖς, Ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;

Ille verò respondens, ait illis; Elias quidem veniens primùm, restituet omnia:
12 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἠλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, (ζ) ἀποκαθιστᾷ πάντα·
& quomodò scriptum est in filium hominis, ut multa patiatur, & nihili fiat.
καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ, καὶ ἐξουδενωθῇ.
Sed dico vobis; Quia & Elias venit, & fecerunt illi quæcunque voluerunt, sicut
13 Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, Ὅτι καὶ Ἠλίας ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν, καθὼς
scriptum est de eo. Et veniens ad discipulos, vidit turbam magnam circa
γέγραπται ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ
14 eos, & Scribas conquirentes illis. Et confestim omnis turba videns
αὐτοὺς, καὶ Γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς· Καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν
15 eum, expavit; & accurrentes salutabant eum. Et interrogavit
αὐτὸν, ἐξεθαμβήθη, καὶ (η) προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. Καὶ ἐπηρώτησε
16 Scribas, Quid conquiritis apud vos-ipsos? Et respondens unus de turba,
τοὺς Γραμματεῖς, Τί συζητεῖτε πρὸς (θ)αὐτούς; Καὶ ἀποκριθεὶς εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου,
17 dixit; Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum sine locutione. Et
εἶπε, Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρός σε ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον· Καὶ
18 ubicunque eum apprehenderit, lacerat illum, & spumat, & stridet dentes suos,
ὅπου (ι) ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτὸν, καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτῦ,
& arescit: & dixi discipulis tuis ut illum ejicerent, & non valuerunt.
καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν.

MS.A. (γ) ἐγένοντο (δ) λαλήσῃ· (ε) ἐπηρώτων (ζ) ἀποκαθιστάνει πάντα· καθὼς (η) προστρέχοντες (θ) ἑαυτούς; (ι) ἐὰν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ܘܠܒܘܫܗ ܗܘܐ ܢܨܝܚ ܘܚܘܪ ܐܝܟ ܬܠܓܐ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܓܒܪܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܢܚܘܪ ܠܗ *
4 ܘܐܬܚܙܝ ܠܗܘܢ ܐܝܠܝܐ ܥܡ ܡܘܫܐ ܘܗܘܘ ܡܬܡܠܠܝܢ ܥܡ ܝܫܘܥ. *
5 ܘܥܢܐ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܝܫܘܥ ܪܒܝ ܛܒ ܠܢ ܕܢܗܘܐ ܗܟܐ ܘܢܥܒܕ ܬܠܬ ܡܛܠܢܐ ܠܟ ܚܕ
6 ܘܠܡܘܫܐ ܚܕ ܘܠܐܝܠܝܐ ܚܕ ܠܐ ܝܕܥ ܡܐ ܕܐܡܪ ܐܬܒܗܬ ܗܘ ܓܝܪ ܒܕܚܠܬܐ ܓܕܫ
7 ܘܐܬܬ ܥܢܢܐ ܘܛܠܠܬ ܥܠܝܗܘܢ ܘܩܠܐ ܐܬܐ ܡܢ ܥܢܢܐ ܕܐܡܪ ܗܢܐ ܗܘ ܒܪܝ ܚܒܝܒܝ
ܗܘ ܫܡܥܘܢܝ ܠܗ ܘܒܟܬ ܡܫܬܟܚ ܠܐ ܚܙܘ ܐܢܫ ܐܠܐ ܝܫܘܥ ܠܚܘܕܗ ܒܠܚܘܕܗ.
8 ܘܟܕ ܢܚܬܝܢ ܡܢ ܛܘܪܐ ܦܩܕ ܠܗܘܢ ܕܠܐ ܢܚܘܝܘܢ ܠܐ ܚܕ ܡܕܡ ܕܚܙܘ ܐܠܐ ܒܬܪ
9 ܕܩܡ ܒܪ ܐܢܫ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. * ܘܗܠܝܢ ܛܪܕ ܥܠ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܥܡ ܢܦܫܗܘܢ
ܥܕ ܕܢܬܩܘܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܘܫܐܠܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܢܐ ܗܟܐ ܐܡܪܝܢ ܣܦܪܐ
10 ܕܐܝܠܝܐ ܡܬܝ ܩܕܡ ܠܡܐ ܐܡܪ ܗܘ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܝܠܝܐ ܡܬܝ ܩܕܡ ܘܡܫܟܚ ܠܟܠ
11 ܡܕܡ ܘܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܒܪܐ ܕܐܢܫ ܕܢܬܟܢܫ ܣܓܝ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ
12 ܥܠ ܐܝܠܝܐ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܒܪܐ ܕܐܢܫ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ
13 ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܒܪܐ ܕܐܢܫ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ
ܥܠ ܐܝܠܝܐ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܒܪܐ ܕܐܢܫ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ
ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܐܝܠܝܐ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܒܪܐ
ܕܐܢܫ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܐܝܠܝܐ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ
ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܒܪܐ ܕܐܢܫ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܐܝܠܝܐ
ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܒܪܐ ܕܐܢܫ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ
ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܐܝܠܝܐ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܒܪܐ ܕܐܢܫ
ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܐܝܠܝܐ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ
ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܒܪܐ ܕܐܢܫ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܐܝܠܝܐ
ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܒܪܐ ܕܐܢܫ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ
ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܐܝܠܝܐ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܒܪܐ
ܕܐܢܫ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܐܝܠܝܐ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ
ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܒܪܐ ܕܐܢܫ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܐܝܠܝܐ
ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܒܪܐ ܕܐܢܫ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ
ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܐܝܠܝܐ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܒܪܐ
ܕܐܢܫ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܐܝܠܝܐ ܕܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ

Et vestimentum ejus candidum ac fulgens, ac sum- 3
mè candidum ut nix, quale homines dealba-
re in terra non possunt. Et apparuerunt 4
eis Moses & Elia loquentes cum Jesu. Ac 5
dixit ei Cepha, Rabi, bonum est nobis hìc
esse: & faciemus tria tabernacula, tibi u-
num, & Mosi unum, & Eliæ unum. Nesci- 6
ebat autem quid diceret: erat enim in timo-
re. Et extitit nubes, eosque obumbrabat: 7
& vox edita est è nube, dicens; Hic est Fili-
us meus dilectus, ipsum audite. Et è vesti- 8
gio cùm circumspexissent discipuli, neminem
viderunt, nisi Jesum solum secum. Quum 9
verò descenderent è monte, monebat eos,
ne cui dicerent quod viderant, nisi quum sur-
rexisset Filius hominis à mortuis. Continu- 10
erunt itaque illum sermonem apud se: &
quærebant quid esset hic sermo, Quum sur-
rexisset à mortuis. Et interrogabant eum, 11
dicentes; Quid igitur dicunt Scribæ, Eliam
oportere priùs venire? Dixit eis; Elia 12
venturus est priùs, ut præparet omnia: &,
sicut scriptum est de Filio hominis, ut mul-
ta patiatur, ac reprobetur. Sed dico vobis, 13
Et Elia venit, & egerunt in eum quicquid
voluêre, sicut scriptum est de eo.

Dominicâ hebdomadis quartæ jejunii. 24.

Quumque venisset ad discipulos suos, vidit 14
cum eis turbam multam, & Scribas disce-
ptantes cum eis. Et illicò turba omnis vidit 15
eum, & obstupuit: & accurrentes precati
sunt ei pacem. Et interrogabat Scribas, 16
Quid disceptatis cum eis? Et respondens 17
unus ex turba, ait; Doctor, adduxi filium
meum ad te, in quo est spiritus non loquens:
Et ubicunque arripuerit eum, concutit il- 18
lum, spumátque, ac frendet dentibus suis, &
exarescit: & dixi discipulis tuis ut ejicerent
eum, nec potuerunt.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * پوشش اورا سپید † دیدند * مانند برف * وزور ازو مي تابید چنانك مردم نكاه نمي توانستند
4 كرد * * وبدیدند موسي وایلیا را كه با مسیح سخن مي كفتند * صفا بوي كفت اي خداوند
5 من * اكر فرمان دهي سه سایه بان بسازیم * یكي براي تو ویكي † براي موسي * ویكي براي
6 ایلیا * * وهنوز ازوهم وترس در سخن بود * * كه ابر پیدا شد * وبر ایشان سایه كرد * واوازي
7 از ابر مي آمد * كه اینست فرزند بر كزیدهٔ عزیز من ازو بشنوید * * وبعد ازان شاكردان † نكه
8 كردند * كسي دیكر ندیدند بغیر عیسي تنها با ایشان * چون از كوه فرود آمد * بدیشان و
9 سپارش كرد * كه با كسي نكویند * تا وقتي * كه فرزند † ادمي از میان مردكان بر خیزد *
10 * شاكردان این سخن را در دل خود كرفتند * تا ان ، وزوبا هم مي كفتند * چیست این †
11 سخن وقتي كه از میان مردكان † بر خیزد * * و[ازو پرسیدند وكفتند چرا] نویسندكان مي
12 كویند * اول ایلیا واجب است كه بیاید * * عیسي بدیشان كفت ایلیا آمد پیشتر * تا هر
چیزي را استوار دارد * انچنانك بر فرزند ادمي نبشته شد كه بسیار زحمت بكشد * وخوار شود *

Vestimentum ejus candidum vide- 3
bant instar nivis, & lux ab eo co-
ruscabat, adeò ut homines cum in-
tueri non valerent. Et viderunt 4
Mosem & Eliam qui cum Christo
loquebantur. Cephas ei dixit; 5
Domine mi, si mandatum dederis,
tria tabernacula parabimus; unum
pro te, & unum pro Mose, & unum
pro Elia. Et adhuc præ metu 6
concepto ac terrore in sermone erat,
Cùm nubes appareret, & eos ob- 7
umbraret: & vox è nube venit;
Quia hic est Filius meus delectus
& charus, ipsum audite. Et postea 8
discipuli aspicientes, quenquam ali-
um non viderunt nisi Jesum solum
cum eis. Cùm è monte descenderet 9
illis mandavit, quòd neminì
dicerent, usque ad tempus quo
Filius hominis de mortuis surrexe-
rit. Discipuli hunc sermonem in 10
animo suo retinuerunt usque ad
eum diem: & inter se dicebant,
Quid est hic sermo, Tempus quo
de mortuis surrexerit? Et inter- 11
rogabant eum, & dicebant; Qua-
re Scribæ dicunt, priùs Eliam opor-
tere venire? Jesus illis dixit; 12
Elias venit priùs ut omnia con-
firmet, quemadmodum de Filio ho-
minis scriptum est, fore ut æruinæ
multum patiatur, & despiciatur.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

3 Et vestimenta ejus facta sunt splendentia, & candida nimis velut nix, qualia fullo
4 non potest super terram candida facere. Et apparuit illis Elias cum Moyse: &
5 erant loquentes cum Jesu. Et respondens Petrus, ait Jesu; Rabbi, bonum est
nos hic esse: & faciamus tria tabernacula, Tibi unum, & Moysi unum, & Eliæ
6 unum. Non enim sciebat quid diceret: erant enim timore exterriti. Et facta est
nubes obumbrans eos: & venit vox de nube, dicens; Hic est filius meus charissi-
7 mus: audite illum. Et statim circumspicientes, neminem amplius viderunt, nisi
8 Jesum tantùm secum. Et descendentibus illis de monte, præcepit illis ne cuiquam
9 quæ vidissent, narrarent: nisi cùm Filius hominis à mortuis resurrexerit. Et ver-
bum continuerunt apud se, conquirentes quid esset; Cùm à mortuis resurrexerit.
10 Et interrogabant eum, dicentes; Quid ergò dicunt Pharisæi & Scribæ, Quia Eli-
am oportet venire primùm? Qui respondens, ait illis; Elias, cùm venerit pri- 15
mò, restituet omnia: & quo modo scriptum est in Filium hominis, ut multa patia-
tur & contemnatur. Sed dico vobis; Quia & Elias venit, (& fecerunt illi quæ- 12
cunque voluerunt,) sicut scriptum est de eo. Et veniens ad discipulos suos, vidit 13
turbam magnam circa eos, & Scribas conquirentes cum illis. Et confestim omnis 14
populus videns Jesum, stupefactus est, & expaverunt, & accurrentes salutabant
eum. Et interrogavit eos; Quid inter vos conquiritis? Et respondens unus 15 16
de turba, dixit; Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum mutum:
Qui ubicunque eum apprehenderit, allidit illum, & spumat, & stridet denti- 17
bus, & arescit: & dixi discipulis tuis ut ejicerent illum, & non potuerunt.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * وكانت ثيابه تلمع بيضا جدا مثل الثلج * الذي لا يقدر مبيض على الارض ان يبيض
4 5 كذلك * وظهر لهم موسي وايليا يخاطبان يسوع * فقال بطرس ليسوع يا معلم حسن بنا ان
6 نكون ههنا ونصنع ثلث مظال واحدة لك وواحدة لموسي وواحدة لايليا * ولم يكن يدري
7 ما يقول لانهم كانوا مكومين * وسحابة ظللتهم * وكان صوت من السحابة قائلا هذا ابني
8 الحبيب فاسمعوا له * وبطروا بغتة فلم يروا الا يسوع وحده معهم * وبينما هم نازلون من الجبل
9 10 فاهم قائلا لا تخبروا احدا بما رايتم حتي يقوم ابن الانسان من بين الاموات * فامسكوا
11 الكلمة فيهم قائلين ما هو هذا القيام من بين الاموات * ثم سالوه قائلين لم تقول الكتبة
12 ان ايليا ياتي اولا * فاجابهم ان ايليا ياتي اولا ويعدل كل شي ويعلمن ما هو مكتوب على
13 ابن الانسان انه يتوجع كثيرا ويرذل * لكن اقول لكم ان ايليا قد جاء وصنعوا به ما
احبوا كما هو مكتوب من اجله *

الفصل التاسع والعشرون

14 * وجاء الي التلاميذ فراي جمعا كثيرا حولهم وكتبة يسايلونهم * فلما راه الجموع حافوا
15 واسرعوا فسلموا عليه * فسال الكتبة ماذا تطلبون منهم * اجاب واحد من الجمع وقال يا
16 17 معلم قد اتيتك بابني به روح ابكم * وحيثما ادركه صرعه واريده وصر اسنانه ويبرك
18 يابسا * وقلت لتلاميذك ان يخرجوه فلم يقدروا *

Et vestimenta ejus splendebant alba ad- 3
modum sicut nix, qualia non potest deal-
bator super terram dealbare similiter.
Et apparuit eis Moses & Elias, loquen- 4
tes cum Jesu. Ait autem Petrus ad Je- 5
sum; Magister, bonum est nobis manere
hic; faciemúsque tria tabernacula,
unum tibi, & unum Mosi, & unum Eliæ.
Et nesciebat quid diceret; quoniam 6
erant exteriti. Et nubes obumbraverat 7
eos: & facta est vox de nube; Hic est
filius meus dilectus, audite illum. Et re- 8
spexerunt illicò, & non viderunt nisi
Jesum solum secum. Et dum ipsi descen- 9
derent de monte, prohibuit eos, dicens;
Ne narretis cuiquam quod vidistis, do-
nec resurgat filius hominis de medio
mortuorum. Et retinuerunt verbum 10
apud se, dicentes; Quid est hæc resur-
rectio de medio mortuorum? Deindè in- 11
terrogaverunt eum, dicentes; Quare
dicunt Scribæ quòd Elias veniet prius?
Respondit illis, Certè Elias venturus est 12
prius, & complanaturus omnia, & de-
claraturus quod scriptum est de filio ho-
minis, quòd scilicet doloribus afficictur
multis, & contemnetur. Sed dico vobis, 13
quòd Elias jam venit & exercuerunt in
eum quicquid voluerunt, sicut scriptum
est de ipso.

Sectio vigesima nona.

Et venit ad discipulos viditque turbam 14
magnam circa eos, et Scribas interro-
gantes eos. Cùm autem vidissent eum 15
turbæ, timuerunt, et cucurrerunt ac sa-
lutaverunt eum. Et interrogavit Scri- 16
bas, Quid quæritis ab eis? Respondit 17
unus de turba, et dixit; Magister ad-
duxi ad te filium meum, in quo est spiri-
tus mutus. Et quoties arripit eum, alli- 18
dit eum, et spumare facit eum, atque
stridere dentibus suis, redditque eum ari-
dum. Et dixi discipulis tuis ut ejice-
rent illum, et non potuerunt.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወአልባሲሁኒ: በረቀ: ወጻዕደወ: ዘሊይክል: መሂጊል: ካዓሁ: አጸዕድወቶ: በመድ
4 ር:=: ወለስተርአይወሙ: ሙሴ: ወሌልያስ: እንዘ: ይትናገሩ:ምስለ: እግዚእ:ሊየ
5 ሱስ:=: ወለወሠለ: ጴጥሮስ: ወይቤሎ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: ረቢ: ይኄይሰነ: ንንበ
ር: ዝየ: ወንግበር: ሠለስተ: መኃድገ: አሐደ: ለስ: ወአሐደ: ለሙሴ: ወአሐደ:ለሌ
6 ልያስ:=: ወሊያለሙር: ዘይብል: እስሙ: ድንጥፃን: እሙንቱ:=: ወመጽአ: ደመና:
7 ወጸለሎሙ: ወመጽላ: ቃል: እመደሙ: ዘይብል: ዝንቱ: ውእቱ: ወልድየ: ዘለፈቀ
8 ር: ወሎቱ: ሱመዕወ:=: ወእመዝ: ግብተ: ነጺሮሙ: እልቦ: ዘርእዩ: ዘእንበለ: ሊየ
9 ሱስሃ: ቦሕቲቶ: መስሌሆሙ:=: ወእንዘ: ይወርዱ: እመደብር: ለዘዘሙ:ሊይንግሮ:
ወሊለመኑሂ: ዘርእዩ: ዘእንበለ: እመ: ተንሠአ: ወልደ: እጋለ: እመ: ሕየው: እመ
10 ኑ: ሥውታን:::=: ወዐቀቡ: ቃሎ: ወኀሠሠወ: መንት: ውእቱ: ተንሠአ: ለመን:መ
11 ውታን:::=: ወተስእልዎ: ወይቤልዎ: ይብሉ: ጸሐፍት: ሌልያስ : ይቀድመ : መጺ
12 እ:::=: ወእመ:ሠለ: ወይቤሎሙ: ሌልያስ: ይመጽእ: ወያሰተጋትዕ: ኵሎ: ወእሬ:
ጽሑፍ: በእንተ: ወልደ:እጋለ: እመ: ሕየው: ለመ: ብዙኀ: ይሐመመወ: ወይጼንን
13 መ:::=: ወባሕቱ: እብለክሙ: ሌልያስ: መጽእ: ወገብረ: ለዕቤሁ፡ ኵሎ: ዘፈቀዱ:
14 በእመ: ጽሑፍ: በእንቲኣሁ:::=: ወበጽሐ: ኀበ: አርያሊሁ: ወረከበ: ብዙኀ:ሰብእ:
15 ኀቤሆሙ:::=: ወሳበ: ርእይዎ: ኵሉ: ሰብእ:ደንገፀ:ወሮጹ:ሳቤሄ:ወእሙኣዎ:::=:
16 ወይቤሎሙ:መንተኑ:ትትኃሠሠወሙ:ወተስእሉሙ: መንተ : ይትኃሠሠወሙ:::=:
በእንተ :ዘነገርጋር :::=:
17 ወለወ:ሠለ: ለሐዱ: እመውስተ: ለሕዝብ:ወይቤሎ:ሊቅ: እመለእክሠ:ለወልድየ:
18 ኀቤከ: እስሙ: ጋኔን:በሃሙ; ለኅዘ:=: ወኀበ:ረከቦ; ይነፅሮ: ወያስተሪግፆ: ወያሄመ
ሯ: ወያሐቅዮ: ስነኒሁ: ወየየብሶ: ወእቤሎሙ: ለእር ደሊከ: ወስእነው : ፈውሶቶ:=:

Et vestimentum ejus refulsit, & album fuit ita, ut non potuit fullo similiter deal- 3
bare in terra. Et apparuerunt iis Moyses, & Elias loquentes cum Domino Jesu. 4
Et respondit Petrus, & dixit ei; Rabi, melius erit nobis manere hîc: & faci- 5
emus tria hospitia, unum Tibi, & unum Moysi, & unum Eliæ. Et nesciebat quid 6
loquebatur, quia timore erant perculsi. Et venit nubes & obumbravit eos, & 7
venit vox è nube, dicens; Hic est filius meus quem diligo, & eum audite. Et 8
statim prospicientes, nemo fuit, quem viderunt, nisi Jesus solus secum. Et 9
descendentibus è monte, præcepit iis, ne narrarent cuiquam quod vidissent, ante-
quàm resurgeret filius hominis è mortuis. Et observârunt sermonem ejus, & 10
inquisiverunt, quid esset resurrectio è mortuis. Et interrogârunt eum, & dixe- 11
runt ei; Dicunt scribæ, Eliam priùs venturum. Et respondit, & dixit iis; Elias 12
veniet, & restituet omnia: & etiam scriptum *fuit* de filio hominis, quòd multo
injuriæ afficient eum, & nihili facient eum. Sed dico vobis, Elias venit, & fe- 13
cerunt contra eum quodcunque voluerunt, sicut scriptum fuit de illo. Et ve- 14
nit ad discipulos suos, & invenit multum populum apud eos. Et quando vi- 15
dissent eum, omnes populi admirati sunt: & cucurrerunt statim & salutârunt
eum. Et dixit iis, Quid altercamini cum illis? et quid postulatis ab iis? quid quæ- 16
ritur ab iis?

De obmurmurante.

Et respondit unus è populo, & dixit ei; Magister, adduxi filium meum ad te, 17
quia dæmon mutus prehendit eum. Et ubi invenit eum prosternit eum, & dis- 18
cerpit eum, & spumare facit eum, & stridere facit dentes ejus, & exiccat eum:
& dixi discipulis tuis, & non potuerunt sanare eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * الا بشما مي كويم كه ايليا نيز آمد * وهر چه خواستند بدو كردند انچنانك بروي نبشته شد *

سي هشت

خوش كردن عيسي كودك صرعي را

14 * چون ازانجا مسيح پيش شاكردان آمد * پيش ايشان جماعت بسيار ديد * ونويسندكان †
15 با ايشان بحث مي كردند * چون جماعت مسيح را ديدند شكوفيدند * وپيش بازدويدند *
16 17 وسلام دادند * نويسندكانرا پرسيد چه بحث مي كنيد با ايشان * يكي ازجماعت
18 جواب داد وكفت اي معلم فرزند † خود را پيش تو اوردم كه جان دارد بي سخن * هر كجا
كه برابرش مي افتد * اورا مي اندازد * ومي لرزد * ودندانها برهم مي سايد * وخشك مي
شود * بشاكردان تو كفتم * اورا نتوانستند پاك كردن *

Sed vobis dico, quòd Elias jam ve- 13
nit, & quicquid voluerunt cum
eo fecerunt, quemadmodum de eo
scriptum est.

XXXVIII. Sanat Jesus puerum epilepticum.

Cùm illinc Christus veniisset ad dis- 14
cipulos suos, apud illos turbam
multam vidit, et Scribæ cum
illis disceptabant. Cùm turba 15
Christum vidissent perculsi sunt, et
rursùm prorsùm cucurrabant, et sa-
lutaverunt eum. Et Scribas in- 16
terrogavit, Quid disputatis cum
illis? Unus è turba respon- 17
sum dedit et dixit; O præceptor,
filium meum ad te adduxi,
quia spiritum habet mutum. Ubi- 18
cunque in eum irruerit, eum pro-
sternit; et trepidat, et dentes
concutit, et exarescit: discipu-
lis autem tuis dixi, sed non potue-
runt eum purgare.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΖ'.

Et *accipiens* quinque *panes* & *duos pisces*, *respiciens* in cœlum, bene-
41 Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλό-
dixit, & fregit panes, & dedit discipulis suis, ut *adponerent e-*
γησε, καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρτους, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσιν αὐ-
is: & duos pisces divisit omnibus. Et manducaverunt omnes & saturati
42 τοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισε πᾶσι. Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθη-
sunt. Et sustulerunt fragmentorum duodecim cophinos plenos, & de piscibus.
43 σαν. Καὶ ἦραν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων.
44 Et erant *edentes panes, quasi quinquies mille viri.* Et statim co-
45 Καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς (γ) ἄρτους, ὡσεὶ πεντακισχίλιοι ἄνδρες. Καὶ εὐθέως (δ) ἠ-
egit discipulos suos ascendere *in navigium, & præcedere in ulterius*
νάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν
ad Bethsaïdam, *donec* ipse *absolveret turbam.* Et *dimittens* eos,
46 πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ τὸν ὄχλον. Καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς
abiit in montem orare. Et sero facto, erat *navigium* in
47 ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Καὶ ὀψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν
medio mari, & ipse solus in terra. Et *videns* eos la-
48 μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς (ε) μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἰδὼν αὐτοὺς βασα-
borantes in remigando: (erat enim ventus contrarius eis:) & circa quar-
νιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν· (ἦν γὰρ (ζ) ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς·) καὶ περὶ τε-
tam *custodiam* noctis venit ad eos, *circumambulans super* mare: &
τάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ

volebat præterire eos. Illi verò *videntes* eum *circumambulantem super* mare, putaverunt
ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἔδοξαν 49
phantasma esse: & exclamaverunt. Omnes enim eum viderunt, & conturbati sunt. Et statim
φάντασμα εἶναι· καὶ ἀνέκραξαν. Πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον, καὶ ἐταράχθησαν. καὶ εὐθέως 50
locutus est cum eis, & dixit eis; Confidete: ego sum, *ne metuite.* Et ascendit ad
ἐλάλησε μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Καὶ ἀνέβη πρὸς 51
illos in *navigium*: & *quievit* ventus. Et *valdè ex abundanti in semetipsis* stupebant,
αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον· καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο,
& mirabantur. Non enim intellexerùt de panibus: erat enim cor eorum ob-
καὶ ἐθαύμαζον. Οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ἦν (η) γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν πε- 52
callitum. Et *pertransientes* venerunt in terram Genesareth, & applicuerunt.
πωρωμένη. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν (θ) Γεννησαρὲτ, καὶ προσωρμίσθη-
Et *excuntibus illis* è *navigio*, continuò *cognoscentes* eum, *Circumcurren-* 53
σαν. Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἐπιγνόντες (ι) αὐτὸν, Περιδραμόν- 54
tes omnem circumviciniam illam, coeperunt in grabatis malè *haben-* 55
τες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς (κ) κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχον-
tes circumferre, ubi audiebât *quòd illic esset.* Et quocunque introibat in vicos,
τας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ ἐστι. Καὶ ὅπου ἂν (λ) εἰσεπορεύετο εἰς κώμας, 56
vel urbes, vel agros, in plateis ponebant infirmos, & *advocabant* eum ut
ἢ πόλεις, ἢ ἀγροὺς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα
vel fimbriam vestimenti ejus tangerent: & quotquot tangebant eum, *servabantur.*
κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ἥψαντο αὐτοῦ, ἐσῴζοντο.

MS. A. (γ) ἄρτοις, πενταχισχίλιοι (δ) ἠνάγκασεν (ε) μόνος ἦν ἐπὶ (ζ) ἐναντίος ὁ ἄνεμος (η) γὰρ αὐτῶν ἡ καρδία (θ) Γεννησαρὲτ, (ι) αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, Περιδραμόντες (κ) κραβάττοις (λ) εἰσεπορεύοντο

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

41 ٭ ونفث ثنتي سمكا حسقم ملأوم نقتم ٠ ومن حمعدا ٠ وجزا حسعدا ٠
٭ ومحت حدحقم ومن ونمعقم حدم ٠ ومثنا ملأوم نقتم فكحه حكحدم ٠
42 ٭ وأحكه حكحدم ومحدحه ٠ ٭ ومعكه مرسا ملأحم: مقصم حم محكم ٠ ومح نقتا ٠
43 ٭ ونحكه حكحدم ونمعقم حمعيدا ٠ سمعا الكقم حرتب ٠ ٭ ومحبرا الكم
44 ٭ ونمكم ومن ونم ونحكه حسعدا ٠ مدانحم مومحدم حيجزا حكحه ونبرا ٠ حم
حمحقم ونمعقم حمعيدا ٠ مدانحم مومحدم حيجزا حكحه ونبرا ٠ حم
45 هنا ومن حمتعقا ٠ ٭ ومح هنا ونمعقم ٠ ونلا حمحوزا حمرحكه ٠ ٭ ومنسا ونحكه
46 حمنسم ٭ مز ٭ ٭ حم ومن ونم وحمعا ٠ هعيدا ونمسه ومن مرحكه نمعا ٠ ومن
47 حمسه ومن لا ونحا ٠ ٭ مسرا ونقم ونمعقمنعم حم ونتم ٠ وحسا حمز حمحكحقم
ومن ٠ حمعكمنا وحمحكه ولكنا ٠ ونلا حمحاقم نمعه حم مدحكم لا مقتا ٠ ومحا ومن
49 ونححز ونقم ٠ ٭ ومقم ونم سراومن ونمحكم لا مقتا ٠ ومحزه حمقم ونسرا ومن
50 ونلا ٠ ومحه ٭ حكحقم حمز سراومن ونبكه ٠ ومعكحه مدحا حمحقم ومحزا
51 حمقم ٠ ونحححه ٠ ونا ونا لا ونبكم ٠ ٭ ومحكم حمحاقم حمعيدا ومعكه وحسا
52 ٠ ومح حكه ونمعم ومن مرحكم حنعمقم ٠ ٭ لا حمز ونمحكه ومن حم حسعدا ومن
53 حكمحا ونحكقم حمعدا ٠ ٭ ومح حجزه حجزا ٠ ونه لاوحا ونتمز ٠ ٭ ومح ومحه
54
55 ومح هعيدا ٠ حنعمقم ونمحكه ومن ونقم ونلا ٠ ٭ ومحكه حمحقم ونحا ومن ٠
معزه حنعكم لاكم ونمعم حمع حجبم ٠ ومح همحكم حمقم حمزهدا لاحا
56 ونمحكم ومن ونبكه لاكم ونمعم ٠ ٭ ونحا ونحلا ومن حمحوزا ومحمزنكدا ٠ ومحمعا همعكم
ومن ونم حمزا ٠ ومحكم ومن ونم ٠ ونقم حمنعقم حمسه ونححمحه نمزحقم ٠
ومحكقم ونكم ونمزحم ومن ونم حكه ٠ ومحكاهم ومن ٠

41 Et accepit illos quinque panes & duos pi-
sces, & suspexit in cœlum, ac benedixit, fre-
gitque panem, & dedit discipulis suis ut ap-
ponerent eis: & illos duos pisces partiti sunt
inter omnes. Comederuntque omnes, & 42
saturati sunt. Et sustulerunt fragmentorum 43
duodecim cophinos plenos, & ex piscibus.
Erant autem qui comederant panem, quin- 44
quies mille viri. Et statim coëgit discipu- 45
los suos conscendere navim, & trajicere an-
te ipsum in ulteriorem ripam ad Bethsai-
dam, dum ipse dimitteret turbas. Quumq; 46
dimisisset eos, profectus est in montem ut
oraret.

Lectio quotidiana generalster. 17.

Quum autem esset vespera, navis erat in me- 47
dio maris, & ipse solus in terra. Et vidit 48
eos vexatos dum sulcarent mare: ventus enim
eis adversus erat. vigiliâ verò quartâ noctis
venit ad eos Jesus dum ambularet super a-
quas: volebatque eos præterire. Illi autem 49
viderunt eum ambulantem super aquas, &
reputârunt apud se visionem esse fallacem, &
exclamârunt. Omnes enim viderunt eum, 50
& timuerunt. Et ipso momento collocutus
est eis, & dixit eis; Bono estote animo, ego
sum: ne timeatis. Et ascendit ad eos in 51
navem, & conquievit ventus: & vehemen-
ter admirabantur atque obstupescebant apud
se. Non enim intellexerant ex pane illo, 52
propterea quòd cor eorum crassum erat.
Quumque trajecissent, venerunt in terram
Gheneśar. Et quum exissent è navi, eo mo- 53
mento senserunt eum viri regionis illius. Et 54
percurrerunt universam terram illam, coe- 55
peruntque adducere eos qui variis malis af-
fecti erant, bajulantes eos in grabbatis, quò
loci audiebant eum esse. Et quocunque in- 56
grederetur in pagos & urbes, in plateis po-
nebant infirmos, efflagitabantque ab eo ut
vel fimbriam tantùm vestimenti ejus tange-
rent: & ii omnes qui tangebant eum, sana-
bantur.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

41 ٭ ان پنج نان ودو ماهي را ستد ٭ ودر اسمان نگاه كرد ٭ وبركت نهاد وانرا شكست ٭ وبشاكردان
42 خود داد تا [پيش ايشان نهادند وآن دو ماهي نيز] بريشان بخش كردند ٭ ٭ همكان
43 [خوردند و] سير شدند ٭ ٭ وافزوني نان پارها كه پيش مردم مانده بود جمع كردند ٭
44 وازماهي نيز ٭ دوازده سپد پر شد ٭ وشماران مردم [كه خوردند] پنج هزار بودند
45 بيست هفت رفتن مسيح بر روي آب دريا ٭ وازانجا بشاكردان خود † فرمود ٭
كه در كشتي نشينند ٭ وازو پيشتر بروند در بيت صيدا ٭ وقتي كه خلق را دستوري داد ٭
46 ٭ وخود بر كوه رفت تا نماز كند ٭ ٭ چون شب در آمد كشتي در دريا بود ٭ واو تنها بر زمين
47 ٭ ودید كه در رفتن زحمت مي كشند ٭ سبب انك باد برابر ايشان بود ٭ ودر چهارم بخش از
48 شب عيسي † پيش ايشان آمد ٭ بر روي اب دريا همچو بر خشكي مي رفت ٭ مي خواست كه
49 از ايشان ٭ بگذرد ٭ ٭ ايشان اورا ديدند كه بر روي آب مي رفت ٭ پنداشتند † دروغ
50 وخيالست ٭ بانك زدند ٭ ٭ سبب انك ترسيدند ٭ مسيح با ايشان سخن گفت ٭ وفرمود مترسيد ٭ منم منم

41 Tunc *illos quinq; panes & duos pi-*
sces accepit, & in cœlum intuitus
est, & benedictione adhibitâ panes
fregit; & discipulis suis dedit, ut
illis apponerent: illos quoque duos
pisces partiti sunt illis. Et *omnes* 42
comederunt & saturati sunt. Et re- 43
liquias panis, fragmenta quæ coram
hominibus remanserant, congregâ-
runt, & de piscibus etiam, duode-
cim corbes impleti erant. Numerus 44
autem illorum virorum qui come-
derant, quinque millia erant.

XXVII. Incessus Christi super faciem aquæ maris.

Ac deindè discipulis suis jussit ut 45
navigium inscenderent, & eum præ-
cederent in Bethsaidam, tempore quo
populum dimitteret. Et ipse in mon- 46
tem ascendit ut oraret. Cùm nox in- 47
isset, navigium in mari erat & ipse
solus in terra. Et vidit quòd in pro- 48
grediendo erumnam exantlarent, ea
de causa quòd ventus illis adversus
esset: et in quarta parte noctis Jesus
ad illos accessit, in superficie aquæ
maris tanquam in arida incedens, &
volusit ab eis transire. Illi eum vi- 49
dentes, quòd in superficie aquæ in-
cederet, putaverant quod visio fal-
sa & spectrum esset: & vociferati
sunt; Eò quòd timerent. Jesus eos 50
allocutus est, & dixit; Ne time-
te, ego sum, ego sum.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

41 Et acceptis quinque panibus, & duobus piſcibus, intuens in cœlum, benedixit, &
42 fregit panes, & dedit diſcipulis ſuis, ut ponerent ante eos: & duos piſces diviſit
43 omnibus. Et manducaverunt omnes, & ſaturati ſunt. Et ſuſtulerunt reliquias,
44 fragmentorum duodecim cophinos plenos, & de piſcibus. Erant autem qui man-
45 ducaverunt quinque millia virorum. Et ſtatim coëgit diſcipulos ſuos aſcendere
46 navim, ut præcederent eum trans fretum ad Bethſaidam, dum ipſe dimitteret popu-
47 lum. Et cùm dimiſiſſet eos, abiit in montem orare. Et cùm ſerò eſſet, erat navis
48 in medio mari, & ipſe ſolus in terra. Et videns eos laborantes in remigando (erat
enim ventus contrarius eis) & circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans
49 ſupra mare: & volebat præterire eos. At illi ut viderunt eum ambulantem ſupra
mare, putaverunt phantaſma eſſe, & exclamaverunt. Omnes enim viderunt eum, 50
& conturbati ſunt. Et ſtatim locutus eſt cum eis, & dixit eis; Confidite, ego ſum,
nolite timere. Et aſcendit ad illos in navim, & ceſſavit ventus. Et plus magis in- 51
tra ſe ſtupebant: Non enim intellexerunt de panibus: erat enim cor eorum ob- 52
cæcatum. Et cùm transfretâſſent, venerunt in terram Geneſareth, & applicue- 53
runt. Cúmque egreſſi eſſent de navi, continuò cognoverunt eum: Et percurren- 54
tes univerſam regionem illam, cœperunt in grabatis eos, qui ſe malè habebant, cir- 55
cumferre, ubi audiebant eum eſſe. Et quocunque introibat, in vicos, vel in villas, 56
aut civitates, in plateis ponebant infirmos, & deprecabantur eum, ut vel fimbriam
veſtimenti ejus tangerent: & quotquot tangebant eum, ſalvi fiebant.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 * وَاَخَذَ اَلْخَمْسَ اَلْخُبْزَاتِ وَاَلْحُوتَيْنِ وَنَظَرَ اِلَى اَلسَّمَاءِ وَبَارَكَ وَكَسَرَ اَلْخُبْزَ * وَاَعْطَى تَلَامِيذَهُ

Et accepit quinque panes, & duos piſces: & ſuſpexit in cœlum, & benedixit, & fregit panem, & dedit diſcipulis ſuis ut porrigerent eis: & diviſit duos piſces populo. 41

42 لِيَقْدِمُوا اِلَيْهِمْ * وَقَسَمَ اَلْحُوتَيْنِ لِلْجَمْعِ * فَاَكَلُوا جَمِيعًا وَشَبِعُوا * وَرَفَعُوا مِنَ اَلْكِسَرِ وَمِنَ

Et manducaverunt omnes, & ſaturati ſunt. Et ſuſtulerunt ex fragmentis & ex duobus piſcibus duodecim cophinos plenos. 42

43 اَلْحُوتَيْنِ اَثْنَيْ عَشَرَ زَبِيلًا مَمْلُوءَ * وَكَانَ عَدَدُ اَلْاَكِلِينَ خَمْسَةَ اَلْفِ رَجُلٍ *

Erat autem numerus manducantium, quinque millia virorum. 43 44

* اَلْفَصْلُ اَلْعِشْرُونَ *

Sectio vigeſima.

45 * وَلِلْوَقْتِ كَلَّفَ تَلَامِيذَهُ اَنْ يَرْكَبُوا اَلسَّفِينَةَ وَاَنْ يَسْبِقُوهُ اِلَى اَلْعَبْرِ نَحْوَ بَيْتِ صَيْدَا لِيُطْلِقَ

Et ſtatim urſit diſcipulos ſuos ut conſcenderent navim, & præcederent eum trans fretum verſus Bethſaida; ut dimitteret ipſe turbam. 45

46 هُوَ اَلْجَمَاعَةَ * فَلَمَّا وَدَّعَهُمْ ذَهَبَ اِلَى اَلْجَبَلِ لِيُصَلِّيَ * فَلَمَّا كَانَ اَلْمَسَاءُ كَانَتِ اَلسَّفِينَةُ وَسْطَ

Et cùm valedixiſſet eis, recepit ſe in montem ut oraret. 46

47 اَلْبَحْرِ وَهُوَ وَحْدَهُ قَائِمًا عَلَى اَلْاَرْضِ * فَلَمَّا رَاَاهُمْ مُتْعَبِينَ لِاَنَّ اَلرِّيحَ كَانَتْ مِنْ قُدَّامِهِمْ فَوَافَاهُمْ

Et cùm eſſet ſerò, erat navis in medio maris, & ipſe ſolus ſtans ſuper terram. 47

48 فِي اَلْهَجْعَةِ اَلرَّابِعَةِ مِنَ اَللَّيْلِ مَاشِيًا عَلَى اَلْبَحْرِ وَكَانَ يُرِيدُ يَجُوزُهُمْ * فَلَمَّا رَاَوْهُ يَمْشِي عَلَى اَلْبَحْرِ

Et cùm vidiſſet eos laborantes, quia ventus erat ex adverſo illis, venit ad eos in vigilia quarta noctis ambulans ſuper mare: & volebat præterire eos. 48

49 ظَنُّوهُ خَيَالًا فَصَاحُوا * لِاَنَّهُمْ اَبْصَرُوهُ كُلُّهُمْ وَاضْطَرَبُوا * فَخَاطَبَهُمْ لِلْوَقْتِ قَائِلًا لَهُمْ ثِقُوا اَنَا

Cúmque vidiſſent eum ambulare ſuper mare, putaverunt eum eſſe phantaſma, & exclamaverunt: 49

50 هُوَ لَا تَخَافُوا * وَصَعِدَ مَعَهُمْ فِي اَلسَّفِينَةِ فَسَكَنَتِ اَلرِّيحُ * فَبُهِتُوا جِدًّا وَتَعَجَّبُوا * لِاَنَّهُمْ لَمْ

Quoniam ipſi viderunt eum omnes, & conturbati fuerunt. Sed ſtatim allocutus eſt eos, dicens illis; Roboramini, ego ſum: ne timeatis. 50

51 يَفْهَمُوا اَمْرَ اَلْخُبْزِ لِاَنَّ قُلُوبَهُمْ كَانَتْ مَطْمُوسَةً * فَلَمَّا عَبَرُوا جَاءُوا اِلَى اَرْضِ جَنَّاسَرَ وَاَرْسَوْا *

Et aſcendit cum eis in navim, & quievit ventus. Et ſtupuerunt, & mirati ſunt vehementer. 51

52 وَخَرَجُوا مِنَ اَلسَّفِينَةِ وَلِلْوَقْتِ عَرَفُوهُ اَهْلُ تِلْكَ اَلْبِلَادِ كُلِّهَا * وَاَسْرَعُوا بِالْمَرْضَى عَلَى اَلْاَسِرَّةِ

Quia non intellexerunt rem panis: corda enim eorum erant excæcata. 52

53 مِنْ حَيْثُ سَمِعُوا اَنَّهُ هُنَاكَ يَكُونُ * وَكَانُوا يَضَعُونَ اَلْمَرْضَى فِي اَلْاَسْوَاقِ وَيَسْاَلُونَهُ اَنْ

Et cùm transfretâſſent, venerunt in terram Geneſar. Et anchoras jecerunt, Et exierunt de navi, 53

54 يَلْمِسُوا طَرَفَ ثَوْبِهِ * وَكَانَ كُلُّ مَنْ لَمَسَهُ خَلَصَ *

Et continuò cognoverunt eum incolæ illius regionis totius. 54

55 *Et accurrerunt cum infirmis ſuper lectos de caſtellis, & civitatibus, & agris eò loci ubi erat.* 55

56 *Et ponebant infirmos in plateis, & deprecabantur eum ut tangerent fimbriam veſtimenti ejus: & quicunque tetigit eum, ſalvus factus eſt.* 56

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 ወነሠእኑ፡ለኀምስ፡ሓብስት፡ወለክልኤቲ፡ ዓሣት፡ወነጸረ፡ ስማየ፡ ወባረከ፡ወፈተተ፡ሓ
42 ብስት፡ወወሀቦ፡ለአርያሁ፡ ያቅርቡ፡ሎሙ፡ወከፈሎሙ፡ ለኵሎሙ፡እመክልኤቲ፡
43 ዓሣት፤፡ ወበልዑ፡ኵሎሙ፡ወጸግቡ፡። ወዘለግሐሡ፡ዘተርፈ፡ፍተታተ፡ምል
44 ለ፡ዓሠርተ፡ ወክልቤተ፡መዛይመተ፡ወእመዓዛሁኒ።። ወእለሰ፡በልዕዎ፡ለወንቱ፡
45 ሓብስት፡ ዕደው፡ኀምሰ፡ምእት።። ወአገበሮ፡ሶቤሃ፡ለአርያሁ፡ ይዕረጉ፡ ሐ
46 መረ፡ወይቀድሞ፡ ማዕደተ፡ቤተ፡ሰይዳ፡እስከ፡ይስለሮ፡ለአሕዛብ።። ወፈኖ
ሙ፡ ወኀለፈ፡ እመሀየ፡ ወዓርገ፡ ደብረ፡ ጸሎ፡ ይጸሊ።።
በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ሖረ ፡ ደበ፡ባሕር።።

47 ወመሲዮ፡ሀለወት፡ሐመር፡ማእከለ፡ባሕር፡ወውእቱሰ፡ባሕቲቱ፡ሀሎ፡ ውስተ፡ደብር።
48 ወርእዮሙ፡እንዘ፡ ይትመነደቡ፡ ወያሐመጮሙ፡ ነፋስ፡እስመ፡ ነፋስ፡ እመገጸሙ፡ ውእ
ቱ። ወበራብዕት፡ሰዓተ፡ሌሊት፡መጽአ፡ኀቤሆሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡እንዘ፡ይሐውር፡
49 ደበ፡ባሕር ፡ወፈቀደ፡ይትረሳቐሙ።። ወሶበ፡ርእይዎ፡ደበ፡ባሕር፡ይሐውር፡መስሎ
50 ሙ፡ጋኔን።።። ወአለ፡ኵሎሙ፡ ርእይዎ፡ደንገፀ፡ወአወየዉ።። ወነበሮሙ፡ሶቤሃ፡ወይ
51 ቤሉሙ፡ተአመኑ፡ ኵሙ፡ አነ፡ውእቱ፡ወሊትፍርሁ።።። ወዓርገ ፡ኀቤሆሙ፡ ውስተ፡
52 ሖመር ፡ ወኀደገ፡ነፋስ፡ወፈድፋደ፡ተደሙ፡ ወእንከርዎ።። ወአመኂ፡ሓብስት፡ኢአሰ
53 ሙ ፡ እስመ ፡ ጽሡፍ ፡ ልቦሙ።። ወዓደዉ ፡ ወበጽሑ ፡ መድረ፡ ጌንሰሬጥ ፡ ወአር
54 ሰዩ ፡ ህየ።።። ወወፂአሙ ፡ እመሐመር ፡ አእመርዎ ፡ ሶቤሃ።። ወሮጹ ፡ ውስ
55 ተ ፡ ኵሉ ፡ በሐውርት ፡ ወአመጽሉ ፡ ድውያነ፡ በዓረታት፡ ወይወስዱ፡ ኀበ፡ ሰመዑ፡
56 ሀሎ።። ውስተ፡ አህጉር፡ ወአዕጹደት፡ ኀበ፡ቦሉ ፡ ወወስተ ፡ መሠያጠት ፡ ያንብ
ርሙ ፡ ለድውያን ፡ ወይስተበቍዕዎ ፡ ኵሙ ፡ ይግስሱ ፡ ጽንፈ ፡ ልቡሱ።። ወኵሉ
ሙ ፡ እለ ፡ ገሰሰሙ ፡ ይሐይዉ።።

Et accepit quinque panes, & duos piſces, & reſpexit cœlum, & benedixit, & fregit panes; & dedit diſcipulis ſuis adponere eis: & diviſit omnibus de duobus piſcibus. Et manducaverunt omnes, & ſaturati ſunt. Et quod ſuſtulerunt reliquiarum fragmentorum complevit duodecim cophinos, & ex piſcibus. Et manducantes hunc panem viri *erant* quinquageſies centum. Et adegit ſtatim diſcipulos ſuos aſcendere navim, & præcedere eum in ulterius Bethſaidæ, dum *ipſe* abſolveret populos. Et dimiſit eos, & abiit illinc, & aſcendit ad montem ut oraret. 41 42 43 44 45 46

De hoc quod ſuper mare ambulavit.

Et quum ſerò eſſet, fuit navis *in* medio maris, & ipſe ſolus fuit in monte. Et vidit eos vexatos, & affligebat eos ventus, quoniam ventus è facie illorum erat: & in quarta hora noctis acceſſit ad eos Dominus Jeſus ambulans ſuper mare; & voluit præterire eos. Et quando vidiſſent eum ſuper mare ambulare, videbatur iis *quaſi* dæmon. Et iſti omnes videndo eum conturbati fuerunt, & clamaverunt: & loquutus eſt iis ſtatim, & dixit iis; Confidite, quòd ego ſum; & ne timete. Et aſcendit ad eos in navim, & ceſſavit ventus: & magis obſtupuerunt, & admirati ſunt eum. Et de panibus non intellexerunt eum, quia obumbratum erat cor eorum. Et tranſiverunt & venerunt *ad* terram Genezerat, & conſtituerunt ibi. Et exeuntes è navi ſtatim cognoverunt eum. Et cucurrerunt in omnes regiones, & adduxerunt infirmos in lectis, & adducebant ubi audiviſſent eum eſſe. In civitatibus, et vicis ubi intrâſſent, et in plateis ponebant infirmos, et precabantur eum ut tangerent fimbriam veſtimenti ejus: et omnes qui tangebant eum ſervabantur. 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

51 * پیش ایشان در کشتي بالا رفت * وباد ساکن شد * سخت بعجب † درماندند * ودر

Et ad eos in navem aſcendit, et ventus ſedatus eſt: ſumma in admiratione hæſerunt, & in ſeipſis obſtupuerunt. 51

52 نفس خود حیران † شدند * * که دل ایشان کند † بود وهیچ را نیك در نیافته بودند *

Nam cor illorum hebes erat, & Chriſtum benè non intellexerant. 52

53 * وچون از دریا گذشتند * در زمین قنسرین آمدند * بیست هشت انجا که رنجورانرا

Et cùm mare tranſiſſent, in terram Kennaſrin venerunt. 53

XXVIII. Ubi ægrotos in lectis juxta viam ponebant.

54 بر تختها بر راه مي نهاد * [چون از کشتي بدر امد] کسان ان ولایت در یافتند که

Cùm è navi egreſſus eſſet, homines illius regionis intellexerunt, quòd Chriſtus cum diſcipulis ſuis tranſiret. 54

55 مسیح با شاگردان مي گذرد * * همه پیش باز دویدند * وهر کجا رنجور وبیمار بود * بر تختها

Et omnes ultrò citroque curſabant, & ubicunque ægrotus aut infirmus eſſet, lectis impoſitos & alligatos quò tranſiturus erat ferebant. 55

56 نهاده * وبسته * بر گذرگاه او مي آوردند * وبهر ده وشهر که در مي رفت * رنجورانرا در پاي

Et quemcunque pagum aut oppidum ingreſſus eſt, ægrotos ad pedes ejus attulerunt, & ab eo petebant ut laciniam veſtimenti ejus attingerent: & quicunque eum attigit ſalvus erat. 56

او مي آوردند * وازو مي خواستند * که در دامن پوشش او برسند * وهر که بدو مي رسید

خوش مي شد *

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΗ'.

CAP. VII. ζ'. IH'

1 Et conveniunt ad eum Pharisæi, & quidam *Scribarum* venientes ab Hie-
Καὶ ζωμάγουσ πρὸς αὐτὸ οἱ Φαρισαῖοι, καί τινες τ γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱε-
rosolymis. Et *videntes* quosdam *discipulorum* ejus cōmunib⁹ manib⁹, *hoc* est, *illo-*
2 ροσολύμων. Καὶ ἰδόντες πρὰς τῶν μαθητῶν αὐτῦ κοιναῖς χρσὶ, τῦτ' ἔστιν, ἀνί-
tis, *edentes* panes, *incusārunt*. Nam Pharisæi & omnes Judæi, si
3 πτοις, ἐσθίοντας (α)ἄρτους, ἐμέμψαντο. Οἱ γὰ Φαρισαῖοι ζ πάντες οἱ Ἰυδαῖοι, ἐὰν
non *pugillatim* laverint manus, non manducant, tenentes traditionem senio-
μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χῆρας, ὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τ πρεσβυτέ-
rum: Et à foro, *si non* baptizentur, non comedunt: & alia multa sunt, quæ
4 ρων· Καὶ (β) ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, ὐκ ἐσθίουσι· ζ ἄλλα πολλά ἐστιν, ἃ
assumpserunt prehendere, *lotiones poculorum*, & *sextariorum*, & æramentorū, & lectorum. De-
5 παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων, ζ ξεστῶν, ζ χαλκίων, ζ κλινῶν. Ἐπ-
inde *interrogant* eum Pharisæi & Scribæ; Quarè discipuli tui non ambu-
ειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸ οἱ Φαρισαῖοι ζ οἱ Γραμματεῖς, Διατί οἱ μαθηταί συ ὐ περιπα-
lant juxta traditionem seniorum, sed *illotis* manibus māducant panem? Ille
6 τοῦσι χρσὶ τ παράδοσιν τ πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις χρσὶν ἐσθίουσι τ ἄρτον; Ὁ
verò respondens, dixit eis; *Quid pulchrè* prophetavit *Esaias* de vobis hypo-
δ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι καλῶς προεφήτευσεν (γ) Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν ὑποκρι-
critis, sicut scriptum est; Hic populus labiis me honorat, *at* cor eorum lon-
τῶν, ὡς γέγραπται, Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρ-
gè *abest* à me. *Frustrà* autem colunt me, docentes doctrinas, præcepta
7 ρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα
hominum. Relinquentes enim mandatum Dei, *prehenditis traditionem* homi-
ἀνθρώπων. Ἀφέντες γὰ τὴν ἐντολὴν τῦ Θεῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τ ἀνθρώ- 8
num, *lotiones sextariorum*, & *poculorum*: & alia similia ejusmodi multa faci-
πων, (δ)βαπτισμοὺς ξεστῶν, ζ ποτηρίων· (ε) ζ ἄλλα ὅμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖ-
tis. Et dicebat illis; *Pulchrè abrogatis mandatum* Dei, ut traditionem
τε. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τῦ Θεῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν 9
vestram servetis. Moyses enim dixit; Honora patrem tuum, & matrem tuam: &,
ὑμῶν τηρήσητε. Μωσῆς γὰ εἶπε, Τίμα τὸν πατέρα σου, ζ τὴν μητέρα σου· ζ, ὁ 10
Maledicens patri vel matri morte *finiatur*. Vos autem dicitis; *Si di-*
Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω. Ὑμεῖς δὲ λέγετε, (ζ) Ἐὰν εἴ- 11
xerit homo patri vel matri; Corban, (quod est, donum) quod *si* ex me, *juva-*
πῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Κορβᾶν, (ὅ ἐστι, δῶρον) ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ, ὠφεληθῇς.
beris. Et non *amplius similia* eum quicquam facere patri suo, aut matri *suæ*,
Καὶ ὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν ὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτῦ, ἢ τῇ μητρὶ αὐτῦ, 12
Irritum facientes verbum Dei *traditione vestrâ* quam tradidistis: & similia
ἀκυροῦντες τὸν λόγον τῦ Θεῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ᾗ παρεδώκατε· ζ παρόμοια 13
hujusmodi multa facitis. Et advocans *omnem* turbam, dicebat illis;
τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. Καὶ προσκαλεσάμενος πάντα τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς, 14
Audite me omnes, & intelligite. Nihil est extra *hominem* introiens in
Ἀκούετέ μου πάντες, ζ ξυνίετε. Οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς 15
eum, quod *possit* eum *communicare*: sed *exeuntia ab eo*, illa sunt
αὐτὸν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτῦ, ἐκεῖνά ἐστι
communicantia hominem.
τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον.

MS. A. (α) ἄρτους * Οἱ γὰ (β) ἀπ' ἀγορᾶς, (γ) περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας τ (δ) βαπτισμῶ (ε) ζ παρόμοια (ζ) Ὃς ἂν εἴπῃ

Verlio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Medio jejunio. 18.

CAP. VII.

ET congregati sunt ad eum Pharisæi & 1
scribæ qui venerant ab Ierusalem. Et vide- 2
runt quosdam ex discipulis ejus edentes pa-
nem, illotis ipsorum manibus, & conquesti
sunt. Omnes enim Judæi & Pharisæi, nisi cu- 3
riosè abluerint man⁹ suas, non comedunt, prop-
tereà q; tenent traditionē seniorū. Et à fo- 4
ro *empta*, nisi lavent, non comedunt: & mul-
ta alia sunt quæ receperunt observanda, *nem-*
pe lotiones calicū, & œnophororū, vasorum-
que æneorū, atq; lectorum. Et interroga ve- 5
runt eum Scribæ et Pharisæi, Quare discipuli
tui non ambul⁹ juxta traditionē seniorū,
sed non lotis manib⁹ suis comedunt panem?
Ipse verò dixit eis, Pulchrè vaticinat⁹ est cō- 6
tra vos Esaias propheta, hypocritæ, sicut scri-
ptum est, Popul⁹ iste labiis me honorat, cor
autē eorū admodum elongatū est à me. Fru- 7
strāq; reverentur me, quum doceant doctri-
nas mandatorū filiorū hominū. Deseruistis 8
enim mandata Dei, & tenuistis traditionem
hominum, lotiones calicū & lagenarū, mul-
taque his similia. Dixit eis, Bellè deprimitis 9
mandatum Dei, ut confirmetis traditionem
vestram. Moses enim dixit, Honora patrē tuū 10
et matrē tuam: &, Qui maledixerit patri aut
matri, morte moriatur. Vos autē dicitis, Si 11
dixerit quispiam patri suo aut matri suæ, Ob-
latio mea id rei est, ut à me lucreris. Nec per- 12
mittitis ei ut quicquam præstet patri suo aut
matri suæ. Et spernitis sermonē Dei propter 13
traditionē quam tradidistis: & similia hujus-
cemodi multa facitis. Et advocavit Jesus tur- 14
bam universam, ac dixit eis; Audite me,
vos omnes, & intelligite: Nihil est quod 15
extra hominem sit & iatret in eum, possit eū
contaminare: sed quod exit ab eo, illud coa-
taminat hominem.

Verlio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

XXIX. De lotione manuum, & quid hominem polluat.

CAP. VII.

DIe quodam Pharisæi & Scri- 1
bæ, qui ex Hierosolyma venerant,
& coram eo considebant, Viderunt 2
quòd discipuli sine manuum lotione
panem comederent. Judæi autem, 3
& Pharisæi à senioribus ritum ac-
ceptum retinebant, ut priùs manus
lavarent, postea cibum caperent. Et à 4
foris empta, quamdiu lota non fue-
rint, non comederent: & multa alia
sunt quæ acceperant; velut lotio-
nem poculorum, & urceorum, &
utensilium æneorum, & lectorum.
Scribæ & Pharisæi ab eo percon-a- 5
ti sunt; Quare discipuli tui ad præ-
scriptum traditionis seniorum non
incedunt, sed absque manuum loti-
one panem comedunt. Ipse illis di- 6
xit; Benè vaticinium fecit de vobis
Esaias Propheta, ô hypocritæ, quem-
admodum scriptum est:

Prophetia.

Hic populus labio me honore affici-
unt, at cor eorum à me longissimè
abest. Frustrà verò me colunt, eò 7
quòd instituta & traditionem homi-
num doceant. Et mandata Dei de- 8
reliquerunt, & humana acceperunt,
lotionem poculorum & urceorum,
& similia his multa. Dixit eti- 9
am illis; Mandatum Dei misistis,&
traditionem hominum tenuistis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. VII.

1 Et conveniunt ad eum Pharisæi, & quidam de Scribis, venientes ab Jerosolymis.
2 Et cùm vidissent quosdam ex discipulis ejus, communibus manibus, id est, non lotis,
3 manducare panes, vituperaverunt. Pharisæi enim, & omnes Judæi, nisi crebrò la-
4 verint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum: Et à foro nisi ba-
ptizentur, non comedunt: & alia multa sunt, quæ tradita sunt illis servare, baptis-
5 mata calicum, & urceorum, & æramentorum, & lectorum: Et interrogabant e-
um Pharisæi, & Scribæ; Quarè discipuli tui non ambulant juxta traditionem se-
6 niorum, sed communibus manibus manducant panem? At ille respondens, dixit
eis; Benè prophetavit Isaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est; Populus hic
7 labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me. In vanum autem me colunt,
docentes doctrinas & præcepta hominum. Relinquentes enim mandatum Dei, 8
tenetis traditionem hominum, baptisma urceorum, & calicum: & alia similia his fa-
citis multa. Et dicebat illis; Benè irritum facitis præceptum Dei, ut traditionem 9
vestram servetis. Moyses enim dixit; Honora patrem tuum, & matrem tuam. Et; 10
Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur. Vos autem dicitis; Si dixerit 11
homo patri, aut matri; Corban (quod est donum) quodcunque ex me, tibi pro-
fuerit: Et ultrà non dimittetis eum quidquam facere patri suo, aut matri, Rescin- 12
dentes verbum Dei per traditionem vestram, quam tradidistis: & similia hujusmo- 13
di multa facitis. Et advocans iterùm turbam, dicebat illis; Audite me omnes, & in- 14
telligite. Nihil est extra hominem introrens in eum, quod possit eum coinquina- 15
re, sed quæ de homine procedunt, illa sunt quæ communicant hominem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 * الفصل الحادي والعشرون * ثم اجتمع اليه الفريسيون وقوم من الكتبة
2 الذين جاؤا من يروشليم * فنظروا الي قوم من تلاميذه ياكلون الطعام بغير غسل ايديهم
3 ولاموهم * لان الفريسيين وكل اليهود لا ياكلون الا بعد غسل ايديهم غسكا بسنة شيوخهم * 3
4 والذي يشترونه من الاسواق ان لم يغسلوه لا ياكلونه * واشياء اخر كثيرة تمسكوا بها 4
من غسل كوسٍ والآنية وقصاع وقدورٍ * وساله الكتبة والفريسيون لم لا تسير تلاميذك 5
كسنة المسيحة بل ياكلون بايدي وسخة * فاجابهم [يسوع] قائلا نعما تنبي عليكم اشعيا 6
النبي ايها المراؤون * كما هو مكتوب ان هذا الشعب يكرمني بشفتيه وقلبه بعيد مني * باطلا 7
يعبدونني * اذ يعلمون تعاليم وصايا الناس * لانكم تركتم وصايا الله وتمسكتم بوصايا الناس * 8
من غسل اقساطٍ وكوسٍ واواني واشياء اخر كثيرة نسبة هذه تصنعون * ثم قال لهم احسنا 9
ان تتركوا وصايا الله وتحفظوا سنتكم * فان موسي قال اكرم اباك وامك ومن قال كلمة سر في 10
ابيه وامه فيموت موتا * وانتم تقولون ان الكرامة هي قربان * وان من لا يرفع قربانا عن ابيه 11 12
وامه فانه يحمهما * وابطلتم كلام الله من اجل سنتكم وتفعلون كثيرا مثل هذا * ثم دعا 13 14
الجمع الكثير وقال لهم اسمعوا مني كلكم وافهموا * ليس شي خارج عن الانسان يدخل فيه
يقدر ان ينجسه * لكن الذي يخرج من فم الانسان * [هو الذي ينجس الانسان]

Sectio vigesima prima.

CAP. VII.

1 *Deinde convenerunt ad eum Pharisæi & quidam è Scribis, qui venerunt*
2 *ab Jerosolymis: Viderunt̃q; nonnullos ex discipulis ejus comedere cibum absque*
lotione manuum suarum, & arguerunt eos. Nam Pharisæi & omnes Judæi non 3
manducant nisi post lottionem manuum suarum, adhærentes legi seniorum suo-
rum. Et quod emunt ex plateis, si non 4
lavent illud, non comedunt illud; & res alias multas observant circa lotionem
calicum, & vasorum, & parapsidum, & ollarum. Itaque interrogaverunt eum 5
Scribæ & Pharisæi, Quare non ambu-
lant discipuli tui juxta legem seniorum,
sed comedunt manibus immundis? Re- 6
spondit eis Jesus, dicens; Benè prophe-
tavit de vobis Isaias propheta, ô hypo-
crita, sicut est scriptum; Quòd hic po-
pulus honorat me labiis suis, & cor ejus
remotum est à me: In vanum colunt me, 7
docentes doctrinam præceptorum homi-
num. Nam reliquistis mandata Dei,& 8
tenuistis præcepta hominum, quoad lotio-
nem urceorum, & calicum, & vasorum:
& res alias multas, quæ similes sunt his,
facitis. Tum subdidit eis, Num consen- 9
taneum est omittere vos mandata Dei, &
servare statuta vestra? Nam Moyses di- 10
xit, Honora patrem tuum & matrem tu-
am: &, Qui dixerit verbum nequitiæ in
patrem suum aut matrem suam, moria- 11
tur morte. Vos autem dicitis, Quòd ho-
nor est oblatio; Et quòd, Is qui non attol- 12
lit oblationem pro patre suo & matre suâ,
despicit illos. Et aboluistis verba Dei 13
propter leges vestras: & facitis multa
similia his. Deindè vocavit turbam ma- 14
gnam, & dixit eis; Audite me omnes
vos, & intelligite. Nulla res extrinseca 15
homini, intrans in eum, potest illum co-
inquinare: sed quod exit ex ore hominis,
hoc est quod coinquinat hominem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ወተጋብኡ፡ኀቤሁ፡ጸሐፍት፡ወፈሪሳዊያን፡መጺኦሙ፡እሉ፡ሊያሩሳሌም፡=፡ ወርእዩ፡ዘ
2 ሙ፡ለእርያሊሁ፡እንዘ፡ይበልዑ፡እክለ፡ዘእንበለ፡ይትሓፀቡ፡ እደዊሆሙ፡=፡ እስመ፡
3 ፈሪሳዊያንሰ፡ ወኵሉ፡ አይሁድ፡ለእመ፡በሕቁ፡ ሊተሓፀቡ፡እደዊሆሙ፡ሊይበልዑ፡እክ
4 ለ፡እስመ፡ይዓቅቡ፡ትሥሀርተ፡ሙ፡ለረበናት፡=፡ ወዘሂ፡እሙ፡ሠያጥ፡ሊይበልዑ፡ለእ
ሙ፡ሊያጥመቅዎ፡በማይ፡ወበዕደኒ፡ብዙኅ፡ሕርመት፡ ዘይትዓቀቡ፡፡ ወይጠመቁ፡ጽዋ
ዓትኒ ፡ ወሶሰከኒትኒ ፡ ወጸህፊተኒ ፡ ወዓራትኒ፡፡=፡
በእንተ ፡ እለ ፡ ኀደጉ ፡ ትእዛዘ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡
5 ወይቤልዎ፡ለሐፍት፡ ወፈሪሳዊያን፡ ለምንት፡ሊይሠርሩ፡ ለርደሊከ፡በእሙ፡ሠርዑ፡ጸ
6 ሐፍት፡ወፈሪሳዊያን፡ወዘእንበለ፡ይትሓፀቡ፡እዴሆሙ፡ ይበልዑ፡ እክለ፡፡=፡ ወይቤሎ
ሙ፡መድልዋን፡ሠናየ፡ተነበየ፡ላዕለእሙ፡ ሊሶዓያስ፡ በእሙ፡ጸሐፍ፡ ዝኒኑ፡ሕዝብ፡በ
7 ኀናፍሪሆሙ፡ያኅብሩኒ፡ወያፈቅሩኒ፡ወበልቦሙስ፡ ነዊኅ፡ ይርሕቁ፡እሙኒ፡=፡ ወእን
8 ቶ፡ያመልኩኒ፡ወይጼህሩ፡ለሠርዓተ፡ትእዛዛተ፡ሰብእ፡=፡ ወይትዔጥ፡ ትእዛዛተ፡
እግዚአብሔር፡ወይዓቅቡ፡ትእዛዛተ፡ እጋለ፡ እመ፡ሕዮው፡ጥሶቀታ፡ከመዝኒ፡ጸ
9 ሃናታተ፡ጽዋዓት፡ወለዕለኒ፡ብዙኅ፡ ዘይመስሉ፡ ለገዝኔቱ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ርቱዕኒ፡
10 ትዕልዉ፡ትእዛዘ፡እግዚአብሔር፡ከመ፡ትዕቀቡ፡ትእዛዘ፡እንክሙ፡፡=፡ ወሙሴ፡ይ
ቤለከሙ፡ለአክብር፡ለሣህ፡ወእመከ፡ወዘለሕሠመ፡ቃለ፡ለዕለ፡ ለቡሁ፡ወእሙ፡ሞተ፡ለይ
11 ሙት፡፡=፡ ወለኒትሙሰ፡ትብሉ፡ዘይቤሉ፡ለአቡሁ፡ ወለእሙ፡ቍርባን፡ ዘረበሕከ፡ለ
12 ሚኒየ፡ብዚለ፡=፡ ሊታብዉሕሙ፡ሚትኒ፡እንዘ፡ይከር፡ለእቡሁ፡ ወለእሙ፡=፡ ወ
13 ትሰዕሩ፡ ቃለ፡እግዚአብሔር፡በእንተ፡ትእዛዝክሙ፡ ዘሠረዕክሙ፡ ወኊደ፡ብዙኅ፡ዘ
14 ለመሰለ፡ገብቱ፡ዘትገብሩ፡፡=፡ ወጸውዖሙ፡ኀበ፡ለሕዝብ፡ ወይቤሎሙ፡ሰሙዑ፡
15 ኵልክሙ፡ወለብዉ፡=፡ ለልቦ፡ ዘይበውኧ፡ እመላፍላ፡ወስተ፡ለፈሁ፡ለክሊእ፡ወይ
ክል፡ ለርክሶተ፡ ዘእንበለ፡ደለው፡ ዘይወፀኢ፡ እመልቡ፡ ለሰብእ፡ ወእቲ፡ ያረክሶ፡
ለሰብእ፡=፡

1 *Et congregati sunt ad eum Scribæ & Pharisæi venientes qui Hierosolymæ*
erant. Et viderunt discipulos ejus edentes panem sine ablutione manuum 2
suarum. Quoniam Pharisæi, & omnes Judæi si iri ritu ejus non lave- 3
rint manus suas, non edunt panem: quia observant doctrinam Rabbinorum. Et 4
quod è foro *venit* non edunt nisi baptizent illud in aqua, & aliæ multæ *sunt* pro-
hibitiones quas observant: & lavant pocula, & calices, & æramenta, & lectos.

De iis qui præcepta Dei missa faciunt.

Et dixerunt ei Scribæ, & Pharisæi, Quare non ambulant discipuli tui juxta consti- 5
tutiones Scribarum, & Pharisæorũ, sed sine ablutione manuum suarum edunt pa-
nem? Et dixit iis; Hypocritæ, benè prophetavit de vobis Esaias, sicut scriptũ est; 6
Hi populi cum labiis suis honorant me, & diligunt me, & in cordibus suis longè
remoti sunt sunt à me. Et fruſtrà colunt me, & docent constitutiones, mandata 7
hominũ. Et relinquunt mandata Dei, & observant mandata filiorũ hominũ, lo- 8
tiones calicum, pecuniarum, poculorum: & præterea multa quæ similia sunt huic.
Et dixit iis, Recténe irritũ facitis mandatũ Dei, ut servetis mandatum vestrum? Et 9
Moyses dixit vobis, Honora patrem tuũ, & matrem tuam: &, Qui maledixerit pa- 10
tri suo & matri suæ, moriendo morietur. Et vos dicitis, Qui dixit patri suo
vel matri suæ; Donum quod lucratus es, à me dicendum est. Et non permitti- 11 12
tis eum quicquam igitus præstare patri suo, & matri suæ. Et irritum facitis 13
verbum Dei propter mandatum vestrum quod statuistis: & præterea multa
sunt hujusmodi similia quæ facitis. Et vocavit iterum populos, & dixit iis; 14
Audite omnes vos, & intelligite. Non est quod intret ab extra in os hominis, 15
quod potest pollutum reddere eum: sed solummodo quod exit è corde hominis,
hoc pollutum reddit hominem.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * موسي گفت پدر ومادرت را حرمت بدار * وهر كه پدر ومادر را دشنام دهد بمرك
11 بميرد * * وشما مي گوييد * اگر كسي بمادر وپدر خود بگويد * بيائيد پيش من * كه
12
13 شما را خدمت كنم * * شما نمي گذاريد [تا براي پدر ومادر چيزي كند] * * وكلمهٔ خدا را مهمل
14 مي داريد * براي سپارش كه مانند شما بشما سپرد * ومانند اينها بسيار ميكنيد * * عيسي
15 همه جماعت را خواند وبديشان سپرد * شما همكنان ازمن بشنويد ودريابيد * * نيست چيزي
كه بيرونتر از ادمي است * بدو درايد * واورا پليد كند * الا انچ از درون ادمي بدر
آيد * انست كه اورا پليد كند * وگناه مرك است *

Moses dixit; Patri & matri tuæ 10
honorem exhibeto: &, Quicunq; pa-
tri aut matri contumeliam intulerit,
morte moriatur. Vos autem dicitis; 11
Si quis matri aut patri suo dixerit,
Accedite ad me ut vobis minis̃teri-
um præstem. Vos non sinitis, ut patri 12
aut matri quicquam præstet. Et ser- 13
monem Dei susque deque habetis pro-
pter traditionem, quam vobis similis
vobis tradidit: & similia his mul-
ta facitis. Jesus autem advocatâ 14
totâ turbâ, eis hoc tradidit; Vos
omnes me audite & intelligite: Ni- 15
hil est extra hominem, quod in eum
ingrediatur & eum polluat: sed il-
lud quod ab interiore hominis gre-
ditur, illud est quod eum pollùit, &
peccatum mortis est.

Digitized by Google

16 Si quis habet aures audiendi, audiat. Et cùm introisset in domũ à turba, inter-
17 Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπη-
rogabant eum discipuli ejus de parabola. Et ait illis; Sic &
18 ρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς. Καὶ λέγει αὐτοῖς, (u) Οὕτω καὶ
vos imprudentes estis? Non *consideratis*, quia omne extrinsecùs introiens in homi-
ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρω-
nem, non potest eum communicare: Quia non intrat ejus in cor, sed
19 πον, οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· Ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, (ϑ) ἀλλ'
in ventrem, & in secessum exit, purgans omnes escas? Dice-
20 εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα; Ἔλε-
bat autem, *quòd ex* homine *egressum*, *illud communicat* hominem. In-
21 γε δὲ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Ἔσω-
thùs enim, de corde hominum *retiocinationes* malæ *egrediuntur*, adulteria,
θεν γὰρ, ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι,
fornicationes, *cædes*, Furta, avaritiæ, *malitiæ*, dolus, *lasciviæ*, oculus ma-
22 πορνεῖαι, φόνοι, Κλοπαὶ, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πο-
lus, blasphemia, superbia, *amentia*. Omnia hæc mala abintùs egre-
23 νηρὸς, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη. Πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπο-
diuntur, & communicant hominem. Et indè surgens, abiit in *confinia*
24 ρεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς, ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια
Tyri & Sidonis: & ingressus *in* domum, neminẽ voluit scire, & non potuit
Τύρου καὶ Σιδῶνος· καὶ εἰσελθὼν (ι) εἰς τὴν οἰκίαν, οὐδένα ἤθελε γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη

οβ
ς

Ιϑ' latère. *Audiens* enim mulier de eo, cujus habebat *filiola ejus* spiritum immundum,
λαθεῖν. Ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχε τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, 25
intrans procidit ad pedes ejus. (Erat *autem* mulier *Græca*, Syro-
εἰσελθοῦσα προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ. (Ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνὶς, (κ) Συρο- 26
phœnissa genere.) Et rogabat eum ut dæmonium ejiceret de filia
φοινίσσα τῷ γένει·) καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον (λ) ἐκβάλλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς
ejus. *At* Jesus *ait ei*; Sine priùs saturari filios: non enim
αὐτῆς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γὰρ 27
pulchrum est sumere panem filiorum, & mittere catellis. Illa verò respondit, &
καλόν ἐστι λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. Ἡ δὲ ἀπεκρίθη, καὶ 28
dicit illi; Utique, Dñe: etenim catuli sub mensa comedunt de mi-
λέγει αὐτῷ, Ναὶ Κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχί-
cis puerorum. Et *dixit* illi; Propter hunc sermonem, vade: exiit
ων τῶν παιδίων. Καὶ εἶπεν αὐτῇ, Διὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὕπαγε· ἐξελήλυθε 29
damonium à filia tua. Et *abiens* in domum suam, invenit
τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός σου. Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὗρε τὸ 30
κ' *dæmonium egressum*, & *filiam conjectam super* lectum. Et ite-
δαιμόνιον ἐξεληλυθός, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης. Καὶ πά- 31
rùm exiens de finibus Tyri & *Sidonis*, venit ad mare Gali-
λιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἦλθε πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλι-
lææ, *per medium finium* Decapoleos.
λαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως.

MS. A. (u) Οὕτως (ϑ) ἀλλὰ (ι) εἰς οἰκίαν, (κ) Συροφοινίκισσα (λ) ἐκβάλῃ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ... * ... ...
17
18 ... ... * ... ...

Cui sunt aures ad audiendum, audiat. Quum autem ingressus esset Jesus domum præ turba, interrogaverunt eum discipuli ejus de parabola illa. Dixit eis, Adeóne vos etiam rudes estis? Nonne scitis, quodcunque extrinsecùs ingreditur in hominem, non posse eum contaminare? Quippe quod non intret in cor ejus, sed in ventrem ejus, & egeratur per purgationem quæ purgat omnem cibum. Quod autem egreditur ex homine, illud contaminat hominem. Ab interioribus enim, ex corde hominum, exeunt cogitationes malæ, adulterium, scortatio, furtum, cædes, Oppressio, scelus, dolus, impudicitia, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia. Hæc omnia scelera ex interioribus exeunt, & contaminant hominem.

16 17 18 19 20 21 22 23

Matutinis dominica quarta jejunii. 19.

Illinc surrexit Jesus, venitque in fines Tyri & Sidonis: & introivit in domum quandam, nolebatque ut quisquam ipsum agnosceret: at non potuit latère. Statim enim audiit mulier quædam de ipso, in cujus filia erat spiritus immundus, venitque ac procidit ante pedes ipsius. Ipsa autem mulier erat Gentilis, ex Phœnicia Syriæ: & efflagitabat ab eo ut ejiceret dæmonium ex filia sua. Et ait illi Jesus, Permitte priùs ut saturentur filii: non enim decorum est accipere nos panem filiorum, & objicere canibus. Ipsa verò respondit & dixit ei, Imò, Domine mi, etiam canes sub mensis comedunt micas filiorum. Dixit ei Jesus, Abi: propter hoc verbum exiit dæmonium ex filia tua. Abiit itaque domum suam, & invenit filiam suam jacentem in lecto, & egressum ab ea dæmonium ejus. Rursus exiit Jesus è confinio Tyri & Sidonis, venitque ad mare Galilææ ad confinium Decapolis.

24 25 26 27 28 29 30 31

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * هركه هوكوش شنونده دارد بشنود * چون عيسي ازميان جماعت بخانه در آمد
17
18 شاكردان اوبهراين كلمه ازوي پرسيدند * بديشان كفت چرا شما چنين نادان
19 شديد * نمي دانيد كه هرچه از بيرون در ادمي † درآيد نتواند اورا پليد كردن *
* براي انك درون دل او نمي رود * الا در شكم * ودر براز انداخته مي شود * كه همه
20 خوردني † را پاك مي كند * ليكن هرچه از درون ادمي بدر مي ايد ازبدي * آن اورا
21 پليد مي كند * براي انك از درون † دل ادمي انديشهاء شوم زاينده مي شود * چون زنا *
22 دزدي * كشتن * تعصبي * شر * دغلي * كينه وري * بد نكريدن بچشم * افتري * تكبر *
23 دماغ داري * شوخي * وبي شرمي * از حد كداشتن * اين همه از آدمي بدر ايند واورا پليد
24 كنند * وعيسي از انجا بدر آمد * ودر حدود صور وصيدا در آمد * ودر خانه رفت * ونمي
25 خواست كه كسي بداند ونتوانست پنهان شدن سي خوش كردن دختر حنيفي را
* زني خبردار شد كه عيسي آنجاست * ودر دختر آن زن جان پليد بود * [وامد درپاي اوامتاد]

Quicunque aures audientes habeat, audiat. Cùm Jesus è turba domum ingressus esset, discipuli ejus de hoc sermone eum interrogárunt. Illis dixit; Quare vos tam insipientes estis? nescitis, quòd quicquid ab extra in hominem ingreditur, non potest eum contaminare? Eò quòd in cor ejus non ingrediatur, sed in ventrem, & in stercus ejicitur, quod omnem escam purgat. Sed quodcunque ex homine prodit mali, illud eum inquinat. Propterea quòd ex interiore cordis hominis cogitationes malæ enascantur, ut adulterium, furtum, cædes, Pertinacia, malitia, fraus, iracundia, malus aspectus oculi, maledicentia, superbia, amentia, petulantia & impudentia, enormitas. Hæc omnia ex homine egrediuntur, & illum polluunt. Ac Jesus illinc egressus est, & in terminos Tyri ac Sidonis intravit, & in domum ivit: neque volebat ut quisquam sciret, sed non potuit eâm esse.

16 17 18 19 20 21 22 23 24

XXX. Sanatio filiæ Ethnicæ.

Et *mulier quædam certior facta est* 25
quòd Jesus illic esset: & filiæ ejus
mulieris spiritus impurus inerat:
veniens itaque ad pedes ejus pro-
cidit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

16
17 Si quis habet aures audiendi, audiat. Et cùm introïsset in domum à turba, inter-
18 rogabant eum discipuli ejus parabolam. Et ait illis; Sic & vos imprudentes estis?
Non intelligitis, quia omne extrinsecùs introiens in hominem, non potest eum
19 communicare: Quia non intrat in cor ejus, sed in ventrem vadit, & in secessum exit, purgans omnes escas? Dicebat autem, Quoniam quæ de homine ex-
20 eunt, illa communicant hominem. Abintùs enim de corde hominum malæ co-
22 gitationes procedunt, adulteria, fornicationes, homicidia, Furta, avaritiæ, ne-
quitiæ, dolus, impudicitiæ, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia.
23 Omnia hæc mala abintùs procedunt, & communicant hominem. Et indè sur-
24 gens abiit in fines Tyri & Sidonis: & ingressus domum, neminem voluit scire, & non potuit latére. Mulier enim statim ut audivit de eo, cujus filia habebat 25
spiritum immundum, intravit, & procidit ad pedes ejus. Erat enim mulier Gen- 26
tilis, Syrophœnissa genere. Et rogabat eum ut dæmonium ejiceret de filia
ejus. Qui dixit illi; Sine priùs saturari filios: non est enim bonum sumere 27
panem filiorum, & mittere canibus. At illa respondit, & dixit illi; Utique, 28
Domine: nam & catelli comedunt sub mensa de micis puerorum. Et ait illi; 29
Propter hunc sermonem vade, exiit dæmonium à filia tua. Et cùm abiisset do- 30
mum suam, invenit puellam jacentem supra lectum, & dæmonium exiisse. Et 31
iterùm exiens de finibus Tyri, venit per Sidonem ad mare Galilææ inter medios
fines Decapoleos.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * مَنْ لَهُ اُذُنَانِ سَامِعَتَانِ فَلْيَسْمَعْ * فَلَمَّا دَخَلَ الْبَيْتَ عَنِ الْجَمْعِ سَأَلَهُ تَلَامِيذُهُ عَنِ الْمَثَلِ * فَقَالَ
17 لَهُمْ أَفَأَنْتُمْ أَيْضًا لَمْ تَفْهَمُوا أَنَّ كُلَّ مَا كَانَ خَارِجًا يَدْخُلُ فَمَ الْإِنْسَانِ لَا يَقْدِرُ أَنْ يُنَجِّسَهُ * لِأَنَّهُ
18 لَا يَصِلُ إِلَى الْقَلْبِ بَلْ إِلَى الْجَوْفِ * وَيَذْهَبُ إِلَى خَارِجٍ فَيُنَقِّي كُلَّ الْأَطْعِمَةِ * وَقَالَ إِنَّ الَّذِي
19 يَخْرُجُ مِنْ فَمِ الْإِنْسَانِ هُوَ الَّذِي يُنَجِّسُ الْإِنْسَانَ * لِأَنَّهُ مِنْ دَاخِلِ قَلْبِ يَخْرُجُ * أَفْكَارُ سُوءٍ * فُجُورٌ *
20 زِنًا * قَتْلٌ * سَرِقَةٌ * شَرٌّ * غِشٌّ * فِسْقٌ * عَيْنٌ شِرِّيرَةٌ * تَجْدِيفٌ * تَعَاظُمُ الْقَلْبِ * جَهْلٌ *
21 * هَذَا كُلُّهُ شَرٌّ مِنْ دَاخِلٍ يَخْرُجُ فَيُنَجِّسُ الْإِنْسَانَ * * الْفَصْلُ الثَّانِي وَالْعِشْرُونَ *
22 * ثُمَّ قَامَ مِنْ هُنَاكَ وَذَهَبَ إِلَى تُخُومِ صُورٍ وَصَيْدَا * وَدَخَلَ إِلَى بَيْتٍ وَأَرَادَ أَلَّا يَعْلَمَ بِهِ أَحَدٌ فَلَمْ
23 يَقْدِرْ أَنْ يَخْفَى * فَلَمَّا سَمِعَتْ بِهِ مَرْأَةٌ كَانَ مَعَ ابْنِهَا رُوحٌ نَجِسٌ جَاءَتْ إِلَيْهِ وَسَجَدَتْ عِنْدَ
24 قَدَمَيْهِ * وَكَانَتْ يُونَانِيَّةً سُورِيَّةً وَجِنْسُهَا مِنَ الْعُورِ * وَسَأَلَتْهُ أَنْ يُخْرِجَ الشَّيْطَانَ مِنِ ابْنِهَا * فَقَالَ
25 لَهَا دَعِي الْبَنِينَ حَتَّى يَشْبَعُوا أَوَّلًا * لِأَنَّهُ لَا يَحْسُنُ أَنْ يُؤْخَذَ خُبْزُ الْبَنِينَ فَيُدْفَعَ لِلْكِلَابِ * فَأَجَابَتْهُ
26 وَقَالَتْ نَعَمْ يَا رَبُّ وَالْكِلَابُ أَيْضًا تَأْكُلُ مِمَّا يَسْقُطُ مِنَ الْمَائِدَةِ مِنْ فُتَاتِ الْأَطْفَالِ * فَقَالَ لَهَا
29 مِنْ أَجْلِ هَذِهِ الْكَلِمَةِ اذْهَبِي فَقَدْ خَرَجَ الشَّيْطَانُ مِنِ ابْنَتِكِ * فَذَهَبَتْ إِلَى بَيْتِهَا فَوَجَدَتِ
30 الصَّبِيَّةَ عَلَى السَّرِيرِ وَالشَّيْطَانَ قَدْ خَرَجَ مِنْهَا * * الْفَصْلُ الثَّالِثُ وَالْعِشْرُونَ *
31 * وَخَرَجَ أَيْضًا مِنْ تُخُومِ صُورٍ وَعَبَرَ مِنْ صَيْدَا إِلَى بَحْرِ الْجَلِيلِ * وَإِلَى وَسْطِ تُخُومِ عَشْرِ الْمُدُنِ *

Qui habet aures audientes, audiat. Et 16
cùm introïsset domum à turba, interro- 17
gaverunt eum discipuli ejus de parabola. Et dixit eis, An vos quoque non in- 18
tellexistis quòd quicquid est extrinsecum, si intret os hominis, non potest co-
inquinare eum? Quandoquidem non 19
pertingit cor, sed ventrem, & vadit forâs, atque purgantur omnes cibi? Et 20
dixit, Sanè quod exit ab ore hominis, est
quod coinquinat hominem. Quoniam ab 21
intimo cordis ejus exeunt cogitationes
pravitatis, scelus, fornicatio, homici-
dium, Furtum, aviditas, æquitia, do- 22
lus, adulterium, oculus malus, blasphe-
mia, superbia cordis, stultitia. Hoc o- 23
mne flagitium est quod abintùs procedit,
& coinquinat hominem.

Sectio vigesima secunda.

Deindè surrexit indè, & abiit in fines 24
Tyri & Sidonis: & ingressus est domum
quandam, & voluit ut non agnosceret
eum quisquam: sed non potuit latére.
Cùm enim audisset de ipso mulier quæ- 25
dam, cujus filiæ inerat spiritus immun-
dus, venit ad eum, & adoravit secus pe-
des ejus. (Erat autem Græca Syriaca, 26
& genus ejus ex Ghaur:) rogavitque
eum ut ejiceret dæmonium è filia sua. Et 27
dixit ei, Sine filios ut saturentur priùs:
non enim consentaneum est ut sumatur
panis filiorum, & detur canibus. Re- 28
spondit illa, dicens; utique, Domine, &
canes etiam quandoque comedunt ex eo
quod cadit è mensa de micis puerorũ. Ait 29
illi, Propter hoc verbum, vade: jam exiit
dæmonium ex filia tua. Et abiit in domũ 30
suam, & invenit puellam super lectum,
& dæmonium jam egressum ex ea.

Sectio vigesima tertia.

Et exiit iterum de finibus Tyri, transi- 31
vitque à Sidone ad mare Galilææ, &
ad medium finium decem urbium.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16
17 ዘበ:እዝን:ስሚዕ:ለይስማዕ::=፡ ወበዊዶ: ቤተ:ተግሕሠ: እምኀበ:ሕዝብ:ተስእ
18 ልዎ:ለርደሊሁ:ዘንተ:ኦምሰለ::=፡ ወይቤሎሙ:ከመዝኑ:እንትሙሂ: ሊትሌብዉ:
ርሊታእመረኑ:ከመ: ኵሉ:ዘእመላፍእ: ይበውኢ: ውስተ: ስብእ:ሊይክል:ለርኵሶ
19 ቶ::=፡ እስመ:ሊይክል:በዊዶ: ውስተ:ልቡ: ዘእንበለ: ውስተ: ከርሠ:ክመ:ይበው
20 እ:ወጽመ:ይትከሣው:እንዘ:ያነጽሕ:ኵሉ: መባልዕተ::=፡ ወይቤሎሙ:ዘይወፅእ:
21 እሙኔሁ:ለሰብእ:ውእቱ:ያረኵሶ: ለሰብእ::=፡ እስመ:እመውስጡ: ለሰብእ: ይወ
22 ፅዕ:ኵሉ:ሕሊና:ለኵው:ዝውእቱ: ዘሙት::=፡ ሰርቅ:ወቀቲል: ወሐዊረ:ብእሲተ:
ብእሲ:ዊትለግልት:ወእክይ: ወጕሕሉት:ወጽልሑት:ወፀርፈት:ወትዕቢት:ወሐማዪ:
23 ዐይነ:ወእበድ:ወተሐመሞ::=፡ ወዝንቱ: ኵሉ:እኩይ:ዘይወፅእ: እመውስጥ: ወያ
24 ረኵሶ:ለሰብእ::=፡ ወትንሣእ:እመሀየ: ሖረ:ብሔረ:ጢሮስ: ወሲደና: ወቦአ:ቤተ:
ወሊፈቀደ:ያእምሮ:መኑሂ: ወስእነ:ተክብቶ::=፡

በእንተ : ብእሲት : ሲሮፊኒቃዊት::=፡

25 ወእመዝ:ሰመዐት:በእሲተ:በእንቲአሁ:እንተ:ጋኔን:እኩይ:ለኃዝ:ባቲ: ወለታ: ወበለ
26 ት: ወሰገደት:ሎቱ:ታሕተ:እገሪሁ::=፡ ወለረማዊት: ይእቲ:ብእሲት: ሰብአ:ሲሮፊ
27 ንቂስ:ይእቲ:: ወሰለለቶ:ደወፀእ:ጋኔን:እመወለታ::=፡ ወለወሠላ:እግዚእ:ሊየ
ሱስ: ወይቤሎ: ሓድጊ:መዕረ: ይጽገቡ: ደቂቅ:እመ:ሊኮን: ሠናይ:ነሢለ:ሓብስተ:
28 ወሉድ:ወወሂብ : ለከለባት::=፡ ወተሰጥወቶ: ወትቤሎ: እወ: እግዚኦ: ከልባትኒ:
29 ይበልዑ: በታሕተ: ጣእድ:ፍርፋሪተ:ዘያወድቁ:ደቅ::=፡ ወይቤሎ: በእንተዝ: ቃ
30 ልኪ: ሖሪ : ወፀላ: ውእቱ : ጋኔን: እመወለትኪ::=፡ ወለተወት : ቤታ : ወረከበት:
31 ለወለታ : ልብሰታ : ወትነብር : ውስተ:ዓራታ : ወንደጋ:ጋኔና::=፡ ወንሊፎ:ካዕበ:
እመጢሮስ:ሖረ:እንተ:ሲዶና: ላዕለ: ገቢሳ: ማእከለ:ዓሠርቱ:ለህጥር ::=፡

Qui habet aures, audiendo audiat. Et intrante eo in domum, & secessum facien- 16
te à populo, interrogârunt eum discipuli, de illa parabola. Et dixit iis, Siccine vos 17
non intelligitis, & nescitis quòd quodcunque *fuit* quod ab extrà intrat in homi- 18
nem non potest pollutum facere eum: Quia non potest intrare in cor ejus, sed 19
in ventrem, ut abeat, & in latrinam effundatur, purgans omnes escas. Et dixit 20
iis, Quod exit ab homine hoc pollutum reddit hominem. Quia ab intùs hominis 21
exit omnis cogitatio mala: cujusmodi sunt fornicatio, Furtum, & cædes, et 22
adulterium, & avaritiæ, & malitia, & dolus, & fraus, & blasphemia, & superbia, & invidia, & dementia, & afflictio. Et hoc totum malum quod egreditur 23
ab intus, & pollutum reddit hominem. Et surgens indè abiit in regionem 24
Tyri & Sydonis, & intravit domum, & noluit aliquem scire eum: & non potuit latére.

De muliere Syrophœnissâ.

Et tunc audivit mulier de illo, cujus filiam malus dæmon prehendisset, & venit, & 25
adoravit eum sub pedibus ejus. Et Gentilis fuit, uxor hominis Syrophœnissi fuit: 26
& rogavit eum ejicere dæmonem ex filia ejus. Et respondit Dñs Jesus, & dixit 27
ei; Sine priùs saturare parvulos: quia non est bonũ sumere panẽ filiorũ, & dare ca-
nibus. Et respondit ei, & dixit ei; Etiam Dñe, canes comedunt sub mensa micas 28
quas projiciunt parvuli. Et dixit ei, Propter hunc sermonem tuum, vade: exivit 29
iste dæmon è filia tua. Et abiit *in* domum suam, & invenit filiam suam vestitam, 30
& sedebat in lecto, & reliquerat eam dæmon. Et exiens iterum à Tyro venit 31
per Sidonem juxta Galilæam, per medium Decem civitatum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * وزن حنيفي بود * از پونيقاء سوريه يعني از حمص * واز مسيح درخواست كرد كه ديو را از
27 دختر او بيرون آرد * عيسي بدان زن گفت * رها كن كه اول فرزندان سير شوند * وخوش
28 نباشد كه نان فرزندان † ستده شود * وپيش سگان انداخته كردد * زن بدو جواب داد وگفت
29 اري خداوند سگان نيز † زيرخوان * از خرد پارهاي كه از فرزندان افتد بخورند * عيسي
30 بدو گفت * برو كه به برگت اين سخن ابليس از دختر تو بدر آمد * وچون زن بخانه آمد
دختر خود را ديد بر تخت افتاده * وابليس از و بدر رفته

سي يك خوش كردن عيسي مرد كر ولال را

31 * باز عيسي از تخوم صور وصيدا بدر آمد * ودر درياي جليل رفت * در تخوم ده شهر

Mulier autem Ethnica erat, ex 26
Phœnicia Syriæ; (i. e. ex Emisa)
& à Christo petiit, ut dæmonium è
filia ejus ejiceret. Jesus illi mulie- 27
ri dixit; Sine ut priùs filii satu-
rentur: neque enim bonum est, ut
panis liberorum sumatur, & canibus
projiciatur. Mulier illi responsum 28
dedit, & dixit; Etiam Domine, ca-
nes etiam sub mensa parvis frag-
mentis, quæ à filiis cadunt, vescun-
tur. Jesus illi dixit; Abi, quia cum 29
benedictione hujus sermonis diabo-
lus è filia tua exivit. Et cùm mu- 30
lier domum venisset, filiam suam
vidit in lecto jacentem & diabolum
ex illa egressum.

XXXI. Sanat Jesus hominem surdum ac mutum.

Rursum Jesus è finibus Tyri & Si- 31
donis egressus est, & in mare Gali-
læ iuit, in confinia Decapolis.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΑ'.

Et ferunt ei surdum egreloquentem, & invocant eum ut imponat illi
32 Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν
manum. Et abducens eum de turba privatim, jecit di-
33 χεῖρα. Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δακ-
gitos suos in auriculas ejus, & expuens, tetigit linguam ejus: Et su-
34 τύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας, ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ· Καὶ ἀ-
spiciens in cœlum, ingemuit, & ait illi; Ephphatha, quod est, Adaperi-
ναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐφφαθά, ὅ ἐστι, Διανοίχθη-
re. Et statim adapertæ sunt ejus aures, & solutum est vinculum lin-
35 τι. Καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαὶ, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσ-
gua ejus, & loquebatur rectè. Et præcepit illis ut nemini dicerent. Quantò
36 σης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν. ὅσον
autem ille eis præcipiebat, magis amplius prædicabant. Et supreme-
37 (μ) δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. Καὶ ὑπερπερισσῶς
dum percellebantur, dicentes, Pulchrè omnia fecit: & surdos facit audire, &
σῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Καλῶς πάντα πεποίηκε· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ
mutos loqui.
τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

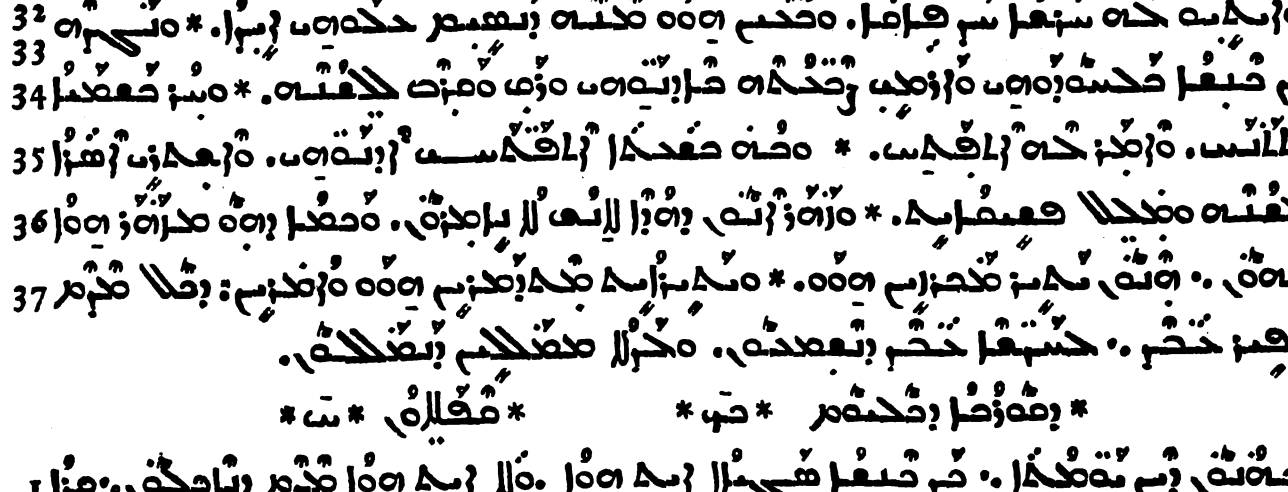
CAP. VIII. κ'. ΚΑ'

In illis diebus cumimò multâ turbâ existente, & non habentibus quid comede-
1 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις παμπόλλου ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγω-
rent, advocans Jesus discipulos suos, dicit illis; Visceribus com-
2 σι, (α) προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς, Σπλαγχνί-
MS. A. (μ) δὲ αὐτοῖς Κεφ. κ'. MS. A. (α) προσκαλεσάμενος τοὺς (β) ἐπ' ἐρημίας (γ) καὶ πάντα εὐλογήσας, ἔπειτα παρεπιδῶσι (δ) Καὶ ἐμβὰς εὐθέως

moveor super turbam, quia jam dies tres manent apud me, & non habent quid mandu-
ζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγω-
cent. Et si absolvam eos jejunos in domum suam, exolventur in via: quidâ enim
σι. Καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γὰρ
eorum delongè venerunt. Et responderunt ei discipuli sui; Undè illos
αὐτῶν μακόθεν ἥκασι. Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν τούτους
poterit quis hîc saturare panibus in solitudine? Et interrogavit eos;
δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων (β) ἐπ' ἐρημίας; Καὶ ἐπηρώτα αὐτούς,
Quot habetis panes? Illi verò dixerunt; Septem. Et præcepit turbæ discumbere
Πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτά. Καὶ παρήγγειλε τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν
super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens, fregit, & dabat discipulis
ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς
suis, ut apponerent: & apposuerunt turbæ. Et habebãt piscículos paucos:
αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσι· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. Καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα, (γ) καὶ
benedicens, ait apponi & ipsos. Comederunt autem, & saturati sunt: & sustu-
εὐλογήσας, εἶπε παραθεῖναι καὶ αὐτά. Ἔφαγον δὲ, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν
lerunt reliquias fragmentorum, septem sportas. (Erant autem comedentes quasi quatuor
περισσεύματα κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας. (Ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες ὡς τετρακι-
millia:) & absolvit eos. Et statim ascendens in navigium cum di-
χίλιοι·) καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. (δ) Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μα-
scipulis suis, venit in partes Dalmanutha. Et exierunt Pharisæi, & co-
θητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρ-
perunt conquirere eo, quærentes ab eo signum de cœlo, tentantes eum.
ξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν.

Et adduxerunt ei surdum quendam mutum, & efflagitabant ab eo ut imponeret ei manum. Abduxitque eum è turbâ solum, & immisit digitos suos in aures illius: expuitque, ac tetigit linguam ejus, Et suspexit in cœlum, ac suspiravit: dixitque ei, Adaperitor. Atque in illa hora adapertæ sunt ejus aures, solutumque vinculum linguæ ipsius, & locutus est facillimé. Et admonuit eos ne id cuiquam dicerent: sed quantò magìs ipse interdixerat eis, tantò magìs illi prædicabant. Magísque obstupescebant, dicentes; Omnia benè facit: surdos facit ut audiant, & non loquentes ut loquantur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

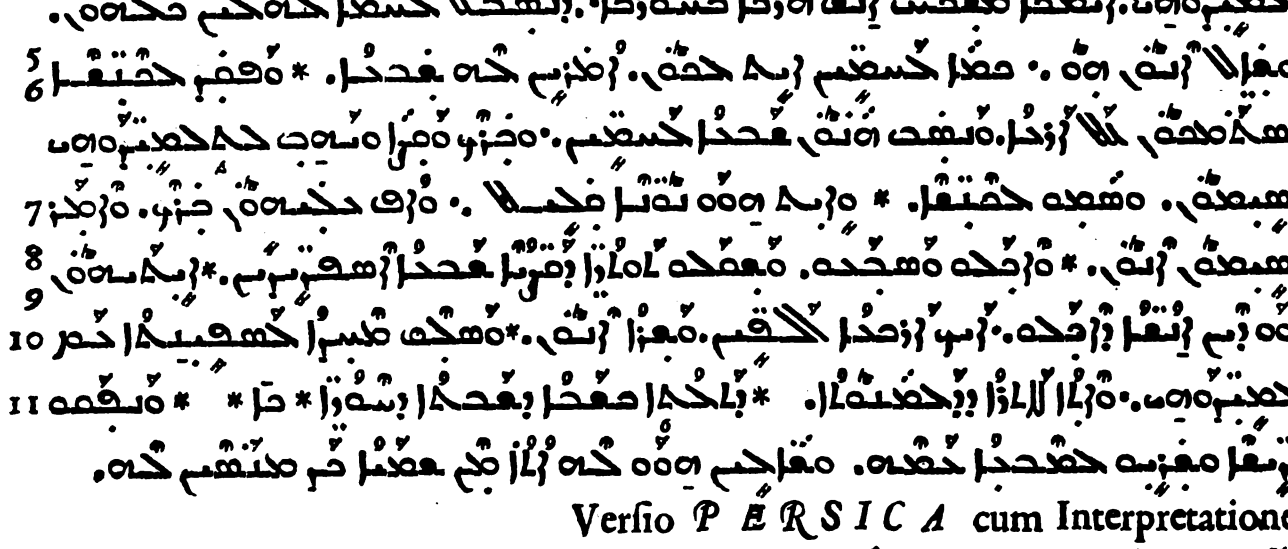

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 *وپيش او آوردند †مردي را كه لال وكر بود * ودر خواست كردند كه مسج دست بروي
33 نهد * *عيسي مرد را تنها * از انبوه بيرون برد * و انگشت خود در دو گوش او نهاد * واب
34 دهن خود را برزبانش انداخت * *وسوي اسمان †چشم برداشت و آسود *وبدو گفت گشاده
35 36 باش * *همانديم دو گوش او گشاده شدند * وزبان او گويا گشت * وبسخن در آمد * *وايشانرا
37 سپارد كه اين را بكسي نگويند * و چندانك ايشانرا مي سپارد كه نگويند * ايشان
بيشتر منادي مي زدند * *وبيشتر در تعجب مي ماندند * ومي گفتند كه هر چيز
نيك ميكند * كرانرا گوش مي گشايد * ولالانرا زبان مي دهد * سي دو انجا

Et ad eum adduxerunt virum quendam qui mutus & surdus erat, et petebant ut Christus illi manum imponeret. Jesus hominem seorsum è turba eduxit, & digitos suos in aures ejus indidit, & salivam suam linguæ ejus injecit. Et oculis in cœlum sublatis quievit, deindè illi dixit, apertus esto. Eodem instanti ambæ aures ejus apertæ sunt, & lingua ejus loquelâ prædita est, & sermonem aggressa est. Et illis mandavit ut hoc nemini dicerent: & quo magis illis jussit ne dicerent, illi magis prædicabant. Et majore admiratione capti sunt, & dicebant; Omnia quidem bene facit, surdis aures aperit, & mutis linguam reddit.

XXXII. Ubi septem panibus, & paucis piscibus, quater mille viros saturavit.

CAP. VIII.

ET in illis diebus quum turba 1
multæ essent, & habitatio longè abesset, nec quidquam esset quod comederent; discipulos suos vocavit, & illis dixit, In hanc multitudinem & misericordiâ afficimur: ecce triduum est, quod apud me manserunt, nec quidquam habent quod comedant. Et si illos ore jejuno dimit- 3
terem ut abirent, in via defetiscerentur: quoniam aliqui sunt, qui

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

32 Et adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum, ut imponat illi manum.
33 Et apprehendens eum de turba seorsùm, misit digitos suos in auriculas ejus: & ex-
34 spuens, tetigit linguam ejus: Et suspiciens in cœlum, ingemuit, & ait illi; Eph-
35 phetha, quod est, Adaperire. Et statim apertæ sunt aures ejus, & solutum est vincu-
36 lum linguæ ejus, & loquebatur rectè. Et præcepit illis ne cui dicerent. Quantò
37 autem eis præcipiebat, tantò magis plus prædicabant: Et eò ampliùs admirabantur, dicentes; Benè omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui.

CAP. VIII.

1 In diebus illis iterùm cùm turba multa esset, nec haberent quod manducarent,
2 convocatis discipulis, ait illis; Misereor super turbam, quia ecce jam triduo susti-
3 nent me, nec habent quod manducent: Et si dimisero eos jejunos in domum su-
4 am, deficient in via: quidam enim ex eis de longè venerunt. Et responderunt ei
5 discipuli sui; Undè illos quis poterit hîc saturare panibus in solitudine? Et inter-
6 rogavit eos; Quot panes habetis? Qui dixerunt; Septem. Et præcepit turbæ
7 discumbere super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens fregit, & dabat
discipulis suis ut apponerent, & apposuerunt turbæ. Et habebant piscículos pau-
8 cos: & ipsos benedixit, & jussit apponi. Et manducaverunt, & saturati sunt, &
sustulerunt quod superaverat de fragmentis, septem sportas. Erant autem qui
9 manducaverunt, quasi quatuor millia: & dimisit eos. Et statim ascendens na-
10 vim cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha. Et exierunt Pharisæi, &
11 cœperunt conquirere cum eo, quærentes ab illo signum de cœlo, tentantes eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * وجاؤا اليه باخرس اصم وسالوه ان يضع يده عليه
33 * فاخرجه وحده من الجمع وزرك اصابعه
34 في اذنيه وبصق ثم مس لسانه * ونظر الي السماء وسهد وقال افاثا الذي هو انفتح
35 * فللوقت انفتح سمعه وانحل رباط لسانه وتكلم مستويا
36 * واوصاهم الا يقولوا لاحد شيا * فاما هم فكانوا
37 يكررون كثيرا * ويبهتون جدا * قايلين ما احسن كلما يصنع الخرس يتكلمون والصم
يسمعون *
1 * الفصل الرابع والعشرون * وفي تلك الايام ايضا واذ جموع
كثيرة ولم يكن لهم ما ياكلون فدعا تلاميذه وقال لهم
2 * انا اترااف على هذا الجمع لان
3 لهم معي ثلثة ايام مقيمون وليس لهم ما ياكلون * وان انا اطلقتهم الي منازلهم بالطعام
4 صعفوا في الطريق لان منهم من جاء من بعيد * فاجابه تلاميذه من يقدر هاهنا يشبع
5 هولاء خبزا في البرية * فساءلهم كم عندكم من الخبز فقالوا سبعة * فامر الجموع ان يتكيوا
6 على الارض * واخذ سبع الخبزات فبارك وكسر واعطي تلاميذه كيما يقدموا للجموع * وكان
7 معهم ايضا سمك يسير فباركه وامر ان يقدموا اليهم * فاكلوا وشبعوا * وجمعوا من الكسر
8 سبع قفف * وكان الذين اكلوا اربعة الف واطلقهم *
9
10 * الفصل الخامس والعشرون * وللوقت ركب السفينة مع تلاميذه وجاء الي
11 نواحي الجدل * فخرج الفريسيون وبدوا يجادلونه ويطلبون منه اية من السماء ليجربوه *

*Et adduxerunt ad eum mutum surdum: 32
& deprecati sunt eum ut imponeret manum suam super eum. Et eduxit eum se- 33
orsum ex populo, & injecit digitos suos in auriculas ejus: & expuit, dein tetigit linguam ejus. Et aspexit in cœlum, 34
& suspiravit ac dixit; Ephphetha, quod est, Aperitor. Et statim apertus est au- 35
ditus ejus, & solutum est ligamen linguæ ejus, atque locutus est plane. Et præce- 36
pit eis ne dicerent ulli quicquam. At illi prædicabant multùm, Et stupebant ma- 37
gnopere, dicentes; Quàm pulchrum est quidquid agit! muti loquuntur, & surdi audiunt.*

Sectio vigesima quarta.

CAP. VIII.

*Et in illis diebus iterùm venerunt ad 1
cum turbæ multæ, & non erat eis quod comederent. Et vocavit discipulos suos, & dixit illis; Ego misereor super hanc 2
turbam: quoniam ipsi sunt mecum tribus diebus perstitentes, & non est eis quod manducent: Et si ego dimisero eos ad 3
habitacula eorum sine cibo, deficient in via, quoniam ex eis sunt qui venerunt è longinquo. Et responderunt ei discipuli 4
ejus; Quis poterit hic saturare istos pane in deserto? Et interrogavit eos; 5
Quot apud vos sunt panes? Dixerunt, Septem. Præcepit ergò turbis ut discum- 6
berent super terram. Et accepit septem panes, & benedixit, ac fregit, deditque discipulis, ut offerrent turbis. Et erant 7
cum eis etiam pisces pauci, quos benedixit, & præcepit ut offerrent eis. Et 8
manducaverunt, & saturati sunt, & collegerunt de fragmentis septem cophinos. Et erant qui manducaverant, quatuor millia, & dimisit eos:* 9

Sectio vigesima quinta.

*Et statim conscendit navim cum discipu- 10
lis suis, & venit in partes Magdal. Et 11
exierunt Pharisæi, & cœperunt disceptare cum eo, & quærere ab illo signum de cœlo, ut tentarent eum.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ : በሃሎ:

32 ወአምጽኡ: ኀቤሁ: በሃሎ: ወጽሙም: ወአስተብቍዕዎ: ከመ : ይደይ : እዴሁ: ለዕ
33 ሌሁ:=: ወአግሐሦ: እሎኅበ: ሰብእ: በባሕቲቶሙ: ወወደየ: አጽብዒሁ: ውስተ : እ
34 ዘኒሁ: ወተፍለ: ወገሰሰ: ልሳኖ:=: ወነጸረ: ሰማየ: ወአስተሰሐረ: ወይቤሎ: ሌፍታ
35 ሕ: ተፈትሕ: ተረኅይ: ብሂል:=: ወሶቤሃ: ተከሠታ: እዕዘኒሁ : ወተፈትሐ : ሣእሰ
36 ረ: ልሰኑ: ጽቡሃ: ወተናገረ: ርቱዐ::=: ወገሠጸሙ:ሊይንገሩ:ወሊሆሙኒ:ወመጠነ:
37 ወአዝዙ: ይብልዖሙ: ፈድፋደ : ይነገሩ: ሎቱ:=: ወፈድፋደ: ያንክሩ:: ወይብሉ: ኵ
ሉ: ሠናየ: ገብረ: ለጽሙኣንኒ: ያሰመዖሙ: ወለበሃኣንኒ: ያነብቦሙ::=:

1 በእንተ: ሱብዑ: ሩብእት: ፲ ወይእተ:ለሚረ:ብዙኀ:ሰብእ:ካዕበ:ሀሎ: ወለ
2 ልቦሙ: ዘይበልዑ: ወጸውዖሙ: ለአርደሊሁ: ወይቤሎሙ:=: ያመሕሩኒ: እሉ:ሰብ
3 እ: ናሁ: ሠልሰ: ዮም: እንዘ: ይፀንሑኒ: ወአልቦሙ: ዘይበልዑ::=: ወእመኒ: ሰዐ
ርክዎሙ: ርኁቦኒሆሙ: ይለትዉ: ለብዖቲሆሙ: ይደክሙ: በፍኖት:ወቦ:አለሂ: እሙ
4 ርሑቅ: መጽሉ::=: ወይቤልዎ: ለርደሊሁ: መኑ:ዘይክል: በዝዮ: በገደመ: ለጽግቦ
5 ቶሙ: ሩብእት: ለእሉ: ዝእቱ: እሕዛብ::=: ወይቤሎሙ: ሚመጠነ: ሩብእት: ብ
6 ክሙ: ወይቤልዎ: ሰብዑ::=: ወይቤሎሙ:ለሰብእ: ይርቁቱ: ደቡ: መድር: ወነሠአ
ኝ: ለሰቡዑ: ሩብእት: ወለእልኩቶ: ፈተተ: ወወህቦሙ: ለአርደሊሁ: ያቅርቡ: ሎሙ:
7 ወለቅረቡ: ለሰብእ:=: ወቦሙ: ጸዚሂ: ሕደጠ: ወባረከ: ኪያሁኒ: ወይቤሎሙ: ለቅ
8 ርቡ: ሎሙ: ዘኒ:=: ወበልዑ: ወለግቡ: ወለገሐሡ: ዘተርፈ: ፍተታት: ሞልዐ: ሰብ
9 ዓተ: ለሰፈሪደት:=: ወእለ: ባልዑ: ይእክሉ: ለርብዓ: ሙእተ:ወእመዝ:ፈነወሙ:ሶ
10 ቤሃ: ወሖረ::=: ወእመዝ: ዓረገ: ሳመረ:ሞስለ: ላርደሊሁ: ወእመዝ:በጺሖ:ው
11 ስተ: ደወለ: ደልማት::=: ወወፅኡ: ፈሪሳዊያኒ:ወለንዙ:ይትንሠሠዎ: ወይሰእልዎ:
ጥእመረ: እመሰማይ: እንዘ: ያጣክርዎ::=:

De muto.

Et adduxerunt ad eum mutum & surdum, & orabant eum ut poneret manum suâ 32
super eum. Et seorsum duxit eum à populo privatim, & jecit digitos suos in au- 33
res ejus: & expuit, & tetigit linguam ejus. Et suspexit *in* cœlum, & misericor- 34
diâ commot' fuit, & dixit ei; Ephathah taphathah, Aperire, per interpretationẽ.
Et continuò adapertæ sunt aures ej': & solutum fuit vinculũ linguæ ej' statim: & 35
loquebatur rectè. Et comminacus est iis ne dicerent alicui: & quantò ille pro- 36
hibebat, tantò magis loquuti sunt de illo. Et ampliùs admirabantur, & dixe- 37
runt; Omnia bona fecit, surdos audire, & mutos loqui.

De septem panibus. CAP. VIII.

Et isto die iterũ multi homines fuerunt, & non habuerunt quid comederent, & 1
vocavit discipulos suos, & dixit iis; Misericordiâ commovent me hi populi: eccè 2
tres dies sustinuerunt me, & non habent quid comedant. Et si dimisero eos esu- 3
rientes ire ad domus suas, deficient in via: & sunt qui è longè venerunt. Et dixe- 4
runt ei discipuli sui; Quis poterit in hoc deserto satiare panibus totum hunc po- 5
pulum? Et dixit iis, Quot panes habetis? Et dixerunt ei, Septem. Et præ- 6
cepit populis discumbere super terram. Et accepit septem panes, & gratias a-
gendo, fregit: & dedit discipulis suis, offerre iis: & obtulerunt populo. Et ha- 7
buerunt piscículos paucos: & benedixit ipsis, & præcepit ijs offerre illos. Et cõme- 8
derunt, & saturati sunt: & sustulerunt quod supererat fragmentorum usque ad
plenitudinem septem sportarum. Et edentes panem *erant* quadragies centum: 9
& tunc dimisit eos statim, & abierunt. Et ascendens navim cum discipulis suis, 10
venit in regionem Dalmatha. Et exierunt Pharisæi, & cœperunt altercari 11
cum eo, & rogare ab illo signum è cœlo, tentantes eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 ازدور آمدند * شاگردان بدو گفتند درين ويراني † چگونه ايشانرا سير كنيم * عيسي ازايشان
5 پرسيد چند نان داريد * گفتند هفت نان * [مسيح بجماعت فرمود كه برزمين نشينند] ان هفت
6 نان را ستد * وبركت كرد وشكست وبشاگردان مي داد * تا برجماعت † بخش كردند * وداشتند
7 انديكي ماهي بر ماهي نيز بركت كرد * وفرمود كه برايشان قسمت كنند * خوردند وسير شدند *
8 واز نان پاره كه زياده ماند هفت † سبد † پر داشتند * وجماعت بشمار چهار هزار مرد † بودند * ايشانرا
9 دستوري داد تا بخانهء خود روند * ومسيح با شاگردان خود [در كشتي بالا رفت وادر ولايت
10 دلمانوث آمد * سي سه
11 * معتزلان بدر آمدند * انجا كه معتزلان ازعيسي ايت خواستند
ومي خواستند كه با او بكاوند * اعتراض كردند وگفتند * اگر تو مسيحي ازاسمان مارا ايت بنماي * واورا
مي آزمودند *

ex longinquo venerunt. Discipuli 4
ei dixerunt; In hoc deserto quomodò eos satiemus? Jesus illos in- 5
terrogavit; Quot panes habetis? Dixerunt, Septem panes. Christus 6
multitudine jussâ ut humi sederent, illos septem panes accepit, et benedictione peractâ fregit, et discipulis dedit, ut multitudini distribuerent. Et habebant paucos pi- 7
sces; & piscibus etiam benedixit, et jussit ut illis partirentur. Come- 8
derunt itaque et saturati sunt: et pane fragmentorum qui superfuerat, septem sportas implêrunt. Et 9
multitudo numero quatuor millium virorum erant: & illis veniam dedit ut domum suam irent. Christus au- 10
tem cum discipulis suis navim conscendit, et in regionem Dalmanuth venit.

XXXIII. Ubi Pharisæi à Jesu signum quæsiverunt.

Et Pharisæi egressi sunt, et voluerunt cum illo disputare: et exorsi 11
sunt, dicentes; Si tu es Christus, è cœlo nobis signum ostende; tentabant autem eum.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΒ'. ΚΓ'. ΚΔ'.

Et ingemiscens spiritu suo, ait; Quid generatio ista signum quærit?
12 Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ, λέγει, Τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ;
Amen dico vobis, Si dabitur generationi isti signum. Et dimittens eos, ascendens
13 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. Καὶ ἀφεὶς (a) αὐτοὺς, ἐμβὰς
rursum in navigium, abiit in superiora. Et obliti sunt sumere panes: & si
14 πάλιν εἰς τὸ πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν. Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους· καὶ εἰ
non unum panem non habebant cum se in navigio. Et præcipiebat eis, dicens;
15 μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. Καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, λέγων,
Videte, aspicite à fermento Pharisæorum, & fermento Herodis. Et ratiocinabantur,
16 Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, καὶ τῆς ζύμης Ἡρῴδου. Καὶ διελογίζοντο,
ad invicem dicentes; Quia panes non habemus. Et cognoscens Jesus, ait illis;
17 πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, Ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν. Καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς,
Quid cogitatis, quia panes non habetis? Nondum cognoscitis, nec intelligitis? adhuc cal-
Τί διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; ἔτι πεπωρωμένην
losum habetis cor vestrum? Oculos habentes non aspicitis, & aures habentes
18 καρδίαν ἔχετε τὴν ὑμῶν; Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὦτα ἔχοντες
non auditis? Et non recordamini, Quando quinque panes fregi in quinquies mille,
19 οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε, Ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους,
quot cophinos plenos fragmentorum sustuliistis? Dicunt ei; Duodecim. Quando autem
20 πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ, Δώδεκα. Ὅτε δὲ
septem in quater mille, quot sportarum complementa fragmentorum tuliistis?
τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε;

ΚΓ' Illi verò dixerunt; Septem: Et dicebat eis; Quomodò non intelligitis? Et venit in
πα ι εἶπον, Ἑπτά. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, (ζ) Πῶς οὐ συνίετε; Καὶ ἔρχεται εἰς 21 22
Bethsaidam, & ferunt ei cæcum, & invocabant eum ut illum tangeret. Et
Βηθσαϊδάν, καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλὸν, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται. Καὶ 23
adsumens manum cæci, eduxit eum extra vicum: & expuens in
ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ πτύσας εἰς
oculos ejus, imponens manus ei, interrogavit eum, siquid videret. Et
τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει. Καὶ 24
suspiciens ait; Video homines, quoniam velut arbores cerno, ambulantes. Deindè
ἀναβλέψας ἔλεγε, Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ, περιπατοῦντας. Εἶτα 25
iterùm imposuit manus super oculos ejus, & fecit ipsum videre:
πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι·
& restitutus est, & inuitus est perlucidè omnes. Et misit illum in domum
καὶ ἀπεκατεστάθη, καὶ ἐνέβλεψε τηλαυγῶς ἅπαντας. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν (η) εἰς τὸν οἶκον 26
KΔ' suam, dicens; Neque in vicum ingrediaris, neque dixeris cuipiam in vico. Et
πβ α αὐτοῦ, λέγων, Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ. Καὶ 27
egressus est Jesus & discipuli ejus in vicos Cæsaræa Philippi: & in
ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν
via interrogabat discipulos suos, dicens eis; Quem me dicunt ho-
τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς (θ) μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄν-
mines esse?
θρωποι εἶναι;

MS. A. (a)* αὐτοῦ, ἐμβὰς πάλιν εἰς πλοῖον (ζ) Πῶς οὔπω (η) εἰς οἶκον (θ) μαθητὰς, λέγων

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܢܬܝܗܒ ܐܬ ܠܗܕܐ ܕܪܗܛܐ ܐܬ ܕܪܗܛܐ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܢܬܝܗܒ ܐܬ ܠܗܕܐ ܕܪܗܛܐ ·
ܘܫܒܩ ܠܗܘܢ ܘܐܬܠ ܠܗܘ ܠܥܒܪ ܝܡܐ ܘܫܟܚܘ ܕܠܐ ܠܚܡ ܥܡܗܘܢ ܐܠܐ ܚܕ ·
ܘܦܩܕ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܚܙܘ ܘܙܗܪܘ ܡܢ ܫܡܪܐ ܕܦܪܝܣܝܐ ܘܡܢ ܫܡܪܐ ܕܗܪܘܕܣ ·
ܘܗܘܘ ܡܬܚܫܒܢ ܓܒܪ ܥܡ ܚܒܪܗ ܘܐܡܪܝܢ ܠܚܡ ܠܝܬ ܠܢ ·
ܘܝܕܥ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܐܢܬܘܢ ܡܚܫܒܝܢ ܕܠܚܡ ܠܝܬ ܠܟܘܢ ·
ܠܐ ܥܕܡ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܠܐ ܡܬܒܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ·
ܠܐ ܥܕܡ ܠܒܐ ܩܫܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ·
ܥܝܢܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܚܙܝܢ ·
ܐܘܕܢܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܫܡܥܝܢ ·
ܘܠܐ ܐܬܕܟܪܬܘܢ ·
ܟܕ ܦܪܝܬ ܚܡܫ ܠܚܡܐ ܠܚܡܫ ܐܠܦܝܢ ܓܒܪܐ ܟܡ ܣܠܬܐ ܡܠܝܢ ܦܬܝܬ ܫܩܠܬܘܢ ·
ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܪܥܣܪ ·
ܘܟܕ ܫܒܥ ܠܐܪܒܥ ܐܠܦܝܢ ܟܡ ܣܠܬܐ ܡܠܝܢ ܦܬܝܬ ܫܩܠܬܘܢ ·
ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܫܒܥ ·
ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܠܐ ܐܢܬܘܢ ܡܬܒܢܝܢ ·
ܘܐܬܐ ܠܒܝܬ ܨܝܕܐ ܘܐܝܬܘ ܠܘܬܗ ܥܘܪܐ ܕܚܙܐ ܘܒܥܘ ܕܢܡܫܝܗ ·
ܘܢܦܩ ܒܪܝܫܗ ܘܫܪܐ ܠܗ ܕܢܚܙܐ ·
ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܢܐ ܐܢܬ ܚܙܐ ·
ܚܙܐ ܐܢܐ ܐܢܫܐ ܕܐܝܟ ܐܝܠܢܐ ܕܡܗܠܟܝܢ ·
ܘܫܒܩ ܠܗ ܬܪܬ ܥܠ ܥܝܢܘܗܝ ܘܫܪܐ ܠܗ ܕܢܚܙܐ ܘܗܦܟ ܘܚܙܐ ܠܟܠ ܫܪܝܪܐ ·
ܘܫܕܪ ܠܗ ܠܒܝܬܗ ܘܐܡܪ ܠܐ ܬܥܘܠ ܠܟܦܪܐ ܘܠܐ ܬܐܡܪ ܠܐܢܫ ܒܟܦܪܐ ·
ܘܢܦܩ ܝܫܘܥ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܟܦܪ ܩܣܪܝܐ ܕܦܝܠܛܘܣ ܘܒܐܪܚܐ ܫܐܠ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܐܡܪܝܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܕܐܢܐ ܐܝܬ ·

Et ingemuit spiritu suo, & ait; Cur postulat signum generatio ista? Amen dico vobis, Non dabitur signum generationi huic. Et reliquit eos, conscenditque navem, & abierunt in illam ulteriorem ripam. Oblitique fuerant assumere secum panem, nec nisi unam placentam habebant secum in navi. Et monuit eos, dixitque; Videte, cavete à fermento Pharisæorum, & à fermento Herodis. Meditabantur itaque unus cum alio, ac dicebant; Panem non habemus. Jesus autem cognovit, & ait illis; Quid meditamini quòd panem non habetis? nondum cognoscitis, nec intelligitis? adhuc cor durum est vobis? Et sunt vobis oculi, nec videtis; sunt & aures vobis, nec auditis: nec meministis, Quum illos quinque panes fregi pro quinque millibus, quot cophinos fragmentorum plenos sustuliistis? dicunt ei, Duodecim. Subdit eis, Et quum septem pro quatuor millibus, quot sportas fragmentorum plenas sustuliistis? dicunt, Septem. Ait illis, Quomodò necdum intelligitis? Venit autem in Beth-saidam: & adduxerunt ei cæcum, efflagitabántque ab eo ut tangeret illum. Et prehendit manum cæci, & eduxit eum extra pagum, expuítque in oculos ejus, ac imposuit manum suam; & interrogavit eum ecquid videret. Suspexit itaque, & ait; Video homines instar arborum ambulantium. Rursùs imposuit manum suam oculis ipsius & restitutus est, & videbat omnia dilucidé. Et dimisit eum ad domum suam, & ait; Nec in pagum illum introieris, neque dixeris cuiquam in pago. Prodiit autem Jesus & discipuli ejus in vicos Cæsaræ Philippi: & interrogabat discipulos suos in via, & dicebat eis; Quem me dicunt homines esse?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* عيسي در نفس خود آسايش كرفت وكفت * اين دوده شوم † ازمن چه ايت مي خواهند *
راست بشما بكويم كه بدين دوده آيت داده نشود * * وايشانرا رها كرد * ودر بالاء [كشتي با]
شاكردان در كدركاه رفتند * * وفراموش كردند * كه با خود نان ببرند * ونه يك قرص * ودر
كشتي بايشان نان نبود * * ومسيح بديشان † سپارش كرد * كه ازخمير مايه معتزلان † پرهيز كنيد *
وازخمير هيرودس * * وايشان يكي بيكي مي كفتند * نان نداريم * * عيسي درون ايشانرا †
دانست وبديشان كفت * چرا با همديكر مي كوييد * نان نداريم * راست كويم دل سخت داريد *
* چشم داريد ونمي بينيد * كوش داريد ونمي شنويد وبياد نمي اريد * كه ازپنج نان كه شكستم پنج
هزار مرد سير شد * وچند سبد * كه افزون ماند * برداشتند * [بدو كفتند دوازده] * وان هفت
نان كه چهار هزار مرد خوردند * وچند سبد پر از پارها برداشتند شاكردان كفتند هفت * بديشان
كفت چكونه تا اين ساعت در نيافتيد مي چهار آنجا كه برچشم نابينا كل نهاد وبينا شد
* [وربيت صيدا امد] نابيناي پيش مسيح آوردند * ودرخواست † كردند كه بدو برسد *

Jesus in seipso quietem cepit, & dixit; Hæc generatio prava à me cur signum quærunt? Verum vobis dico, quòd huic generationi signum non dabitur. Et illos reliquit, & conscensâ navi ipse cum discipulis in trajectum abierunt. Et obliti erant secum panem afferre, ne unam quidem placentam: & in navi cum illis panis non erat. Et Christus illis præcepit, dicens; Quin à fermento Pharisæorum abstinete, & à fermento Herodis. Illi autem alter alteri dixerunt; Panem non habemus. Jesus intimum illorum cognovit, & illis dixit; Quare alter alteri dicitis, Panem non habemus? Verum dico, Cor durum habetis. Oculos habetis, & non videtis; aures habetis, & non auditis, neque in memoriam reducitis: Quum quinque panibus quos fregi, quinquies mille viri saturati sunt, & quot corbes, qui supererant, sustulerunt? Ei dixerunt, Duodecim. Et illos septem panes, quos quater mille viri comederunt, & quot corbes plenos fragmentorum, sustulerunt? Discipuli dixerunt, Septem. Illis dixit, Quomodo usque hanc horam non intellexistis?

XXXIV. Ubi oculis cæci lutum imposuit, & videns factus est.

Et Bethsaidam venit ubi cæcum ad Christum adduxerunt, & petitionem fecerunt ut illum tangeret.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

12 Et ingemiscens spiritu ait; Quid generatio ista signum quærit? Amen dico vobis,
13 Si dabitur generationi isti signum. Et dimittens eos, ascendit iterùm navim, & ab-
14 iit trans fretum. Et obliti sunt panes sumere; & nisi unum panem non habebant
15 secum in navi. Et præcipiebat eis, dicens; Videte & cavete à fermento Pharisæo-
16 rum, & fermento Herodis. Et cogitabant ad alterutrum, dicentes; Quia panes
17 non habemus. Quo cognito, ait illis Jesus; Quid cogitatis, quia panes non habetis? nondùm cognoscitis nec intelligitis? adhuc cæcatum habetis cor vestrum?
18 Oculos habentes non videtis? & aures habentes non auditis? Nec recordamini,
19 Quandò quinque panes fregi in quinque millia? quot cophinos fragmentorum ple-
20 nos sustulistis? Dicunt ei; Duodecim. Quando & septem panes in quatuor millia: quot sportas fragmentorum tulistis? Et dicunt ei; Septem. Et dicebat
21 eis; Quomodò nondum intelligitis? Et veniunt Bethsaidam, & adducunt ei cæ-
22 cum, & rogabant eum ut illum tangeret. Et apprehensâ manu cæci, eduxit eum
23 extra vicum: & expuens in oculos ejus impositis manibus suis, interrogavit eum,
24 si quid videret. Et aspiciens, ait; Video homines velut arbores ambulantes. De-
25 indè iterùm imposuit manus super oculos ejus: & cœpit videre, & restitutus est
ita ut clarè videret omnia. Et misit illum in domum suam, dicens; Vade in do-
26 mum tuam: & si in vicum introieris, nemini dixeris. Et egressus est Jesus, &
27 discipuli ejus, in castella Cæsareæ Philippi: & in via interrogabat discipulos suos, dicens eis; Quem me dicunt esse homines?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * فتنهد بالروح وقال لماذا يلتمس هذا الجيل اية * امين اقول لكم ليس يعطي هذا الجيل اية *
13 * ثم تركهم وركب السفينة ايضا ومضى الي العبر * ونسوا ان ياخذوا معهم خبزا ولم يكن
14 معهم في السفينة سوي رغيف واحد * فوصاهم قايلا انظروا وميزوا خمير الفريسيين وخمير
15 هيرودس * فجعلوا يفكرون ان ليس معهم خبز * فلما علم قال لهم لماذا تفكرون انه ليس
16 معكم خبز * اما تعلمون * ولا تفهمون اقلوبكم مظموسة * وعيونكم لا تبصر * ولكم سمع فلا
17 تسمعون * اما تذكرون * حمس الخبزات التي كسرها لحمسة الف وكم قفة مملوة كسرا
18 احذتم * فقالوا له اثني عسر * والسبع لاربعة الف وكم قفة مملوة كسرا احذتم فقالوا
19 له سبعا * فقال لهم لماذا لا تفهمون *
20 * الفصل السادس والعسرون *
21 * ثم جاوا الي بيت صيدا فقدموا اليه اعمي وسالوه ان يلمسه * فاخذ بيد الاعمي واخرجه
22 من القرية وبصق في عينيه ووضع يده عليه وساله ماذا تنظر * فقال ابصر الناس مثل الشجر
23 يمشون * ووضع يده ايضا علي عينيه فابصر جيدا وبرا ونظر الي كل شي ظاهرا * وارسله الي
24 بيته قايلا لا تدخل القرية ولا تقل لاحد من اهلها شيا *
25 * الفصل السابع والعسرون *
26 * ثم خرج يسوع وتلاميذه الي قري
27 قيسارية فيلبس * وفي الطريق سال تلاميذه قايلا ماذا يقول الناس اني انا *

Et ingemuit spiritu, & dixit; Ad quid 12
quærit hæc generatio signum? Amen di-
co vobis, Non dabitur huic generationi
signum. Tum dimisit eos, & conscendit 13
navim denuò, & abiit trans fretum. Et 14
obliti sunt accipere secum panem: &
non habebant in navi præter panem
unum. Et præcepit eis, dicens; Videte 15
& discernite fermentum Pharisæorum,
& fermentum Herodis. Et cœperunt co- 16
gitare quòd non haberent panem. Et 17
cùm cognovisset, dixit eis; Quare co-
gitatis, quòd non sit vobiscum panis?
An non scitis, neque intelligitis? an cor-
da vestra cæca sunt? Et oculi vestri non 18
vident? Et habetis auditum, & non
auditis? Nonne recordamini Quinque 19
panum quos fregi quinque millibus? Et
quot cophinos plenos fragmentorum sump-
sistis? Dixerunt ei, Duodecim. Et se- 20
ptem, quatuor millibus? Et quot coph-
nos plenos fragmentorum sumpsistis? di-
xerunt ei, Septem. Ait illis, Quare non 21
intelligitis?

Sectio vigesima sexta.

Deindè venerunt Beth-saidam: & ob- 22
tulerunt ei cæcum, & rogaverunt eum
ut tangeret illum. Et accepit manum cæ- 23
ci, & eduxit eum è civitate, & expuit
in oculos ejus, & posuit manum suam su-
per eum, & interrogavit eum, Quid vi-
des? Et dixit; Cerno homines velut 24
arbores ambulare. Et imposuit manum
suam iterùm super oculos ejus; & vi- 25
dit benè, & sanatus est, & perspexit
omnes res clarè. Et misit illum in do- 26
mum suam, dicens; Ne ingrediaris ci-
vitatem, neque dicas ulli ex civibus
ejus quicquam.

Sectio vigesima septima.

Posthæc egressus est Jesus & discipuli 27
ejus in castella Cæsareæ Philippi; &
in via interrogavit discipulos suos, di-
cens; Quem dicunt homines me esse?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወተንሀ: በመንፈሱ: ወይቤ: መንተኑ: ተኃሠሠ: ትእመርተ: ዘትውልድ::ለሜኑ:
13 ለብለክሙ: ከመ: ሊይትወሀበ: ለዛቲ: ትውልድ: ትእመርት::=: ወኀደጎሙ: ካዕ
14 በ: ወሳርገ: ሐመረ: ወሐረ: ማዕደተ::=: ወረስዑ: ነሢአ: ኅብስት: ወለልበሙ: ዘእ
ንበለ: ላሐቲ: ኅብስት: ምስለሆሙ: ውስተ: ሐመር::=:
በእንቲ: ብሉለ: ፈረሳዊያን::=:
15 ወእዘዞሙ: ወይቤሎሙ: ዑቁ: ወተዓቀቡ: እመነ: ብሕለሙ: ላፈረሳዊያን: ወእመነ:
16 ብሉለ: ሄሮድስ::=: ወሐለዩ: በቤናቲሆሙ: ወይቤሉ: እስመሁ: እንጋ: ኅብስተ:
17 ሊነሣእነ: ይብለነ::=: ወእእመሮሙ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወይቤሎሙ: መንተኑ: ት
ሐልዩ: በልብክሙ: እስመ: ኅብስተኑ: ለልብክሙ:: ዲያኑ: ሊታእመሩ: ወሊትሌብ
18 ሙ: ልብክሙኒ: ጽሉል::=: ወለዕይንተ: ብክሙ: ወሊተሬእዩ: ወእዝነ: ብክሙ: ወ
19 ሊትስሙኑ:: ወሊትዜክሩኑ::=: ዘለጫ: ኀምስ: ኅብስተ:ወፈተትኩ: ለኀምሰ:መ
ኦት: ብኦሌ: ወጫመጥነ: ለግሐለኦክሙ: ለኦፈረ: ዘመልእ: ፍተታተ: ዘተርፈ: ወይ
20 ቤልሙ:ዓሠርተ:ወክልሌተ::=: ወይቤሉሙ: ለጫኔ:ሰብዑ:ኅብስት: ለኦርብዓ: መ
እት: ወጫመጥነ: ለግሐለኦክሙ: ለኦፈረደተ: ዘመልእ: ፍተታተ : ዘተርፈ:: ወይቤል
21 ሙ: ሰብዑ::=: ወይቤሉሙ:እሮ:እንበ:ዘሊትሌብዉ::=:
22 በእንተ: ዕውር: ወበጽሑ: ቤተ: ሰይዳ:ወእመጽሉ: ኀቤሁ: ዕውረ:
23 ወለስተብቍዕዎ: ይግሰሶ::=: ወለኀዝ: በእደሁ: ለወእቱ : ዕውር : ወለወፅሎ : ለ
24 ፍለ: እመሳገር: ወተፍለ: ውስተ:ለዕይንቲሁ:ወገሰሶ:ወይቤሉ:መንተ:ትሬሊ::=: ወ
25 ኀደረ: ወይቤ: እሬሊ: ሰብለ : ከመ: ዕፅ: ያንሰሊ::=: ወገሰሶ: ለዕይንቲሁ: ከሰሸ : ወ
26 ርእየ: ደኅኒ: ወነጸረ: ኵሎ: ብርሃነ::=: ወፈነዎ : ቤቶ : ወይቤሎ: ሊትበአ: ውስተ
ዛ: ለዕጸደት: ወእልቦ: ለዘ: ትንግር: ውስተ: ሀገርኒ::=:
በእንተ: ዘተስእሎሙ : በቂሳርያ:
27 ወሖረ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወእርደሊሁ: ውስተ: ለህጉሪ: ቂሳርያ: ዘፊልጶስ: ወተስእ
ሎሙ: ለእርደሊሁ: በፍናት: ወይቤሎሙ: ሞኑ: ይብሉኒ: ሰብእ::=:

Et contristatus fuit in spiritu suo, & dixit; Quodnam quærit signum hæc genera- 12
tio? Amen dico vobis, quòd non dabitur huic generationi signum. Et reliquit 13
eos iterum, & ascendit navem, & abiit in ulterius. Et obliti fuerant sumere pa- 14
nes: & non habebant nisi unum panem secum in navi.

De fermento Pharisæorum.

Et præcepit iis, & dixit iis; Videte, & cavete à fermento Pharisæorum, & à fer- 15
mento Herodis. Et ratiocinati sunt ad invicem, & dixerunt; Quia panes non 16
sumpsimus loquutus est nobis. Et cognoscebat eos Dominus Jesus, & dixit iis; 17
Quid ratiocinamini in cordibus vestris? Anne, quoniam panes non habetis?
Nondum cognoscitis & non intelligitis? cor vestrum obumbratum est? Et o- 18
culos habetis & non videtis, & aures habetis & non auditis? Et nónne recorda-
mini, Quando *erant* quinque panes, & fregi in quinquagies centum hominum, & 19
quot sustulistis sportas, quas impleverunt reliquiæ fragmentorum? Et dixerunt ei;
Duodecim. Et dixit iis, Quando septem panes in quadragies centum, & quot 20
sustulistis sportas, quas impleverunt reliquiæ fragmentorum? Et dixerunt ei, Se- 21
ptem. Et dixit, Quomodò igitur *hæc* non intelligitis?

De cæco.

Et venerunt Bethsaidam, & adduxerunt ad eum cæcum, & precati sunt eum, ut 22
tangeret eum. Et prehendit in manu sua hunc cæcum, & eduxit eum foris, è ci- 23
vitate: & inspuit oculis suis, & tetigit eum, & dixit ei; Quid vides? Et prospexit, 24
& dixit; Video homines sicut arbores ambulantes. Et tetigit oculos ejus iterû, 25
& visus restitutus est, & prospexit omnia dilucidé. Et misit eum domum 26
suam, & dixit ei; Ne ingreditor in villas, & nemini dicas in civitate.

De interrogando eos in Cæsarea.

Et abiit Dominus Jesus, & discipuli ejus, in civitates Cæsareæ Philippi: & inter- 27
rogavit discipulos suos in via, & dixit iis; Quem me *esse* dicunt homines?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * دست ان نابينا را گرفت * واز ده بيرون برد * واز اب دهن خود اندكي بر چشم او زد *
24 ودست خود را بر و نهاد * واز و پرسيد چه مي بيني * * نابينا گفت ادميانرا مي بينم بر
25 مثال درخت * مي گردند * باز دو دست بر چشم او نهاد * نابينا همه چيز را روشن ديد *
26 * اورا بخانه خود فرستاد * وسپارد كه بده در مرو * وبا كسي مگو
سي پنج اكاه كردن حواريون را كه كشته مي شود
27 * عيسي با شاگردان خود در ديهها قيساريه فيلبوس بدر آمدند واز شاگردان خود راه
مي پرسيد وبديشان گفت * مردم براي من چه مي گويند كه كيستم *

Manum cæci illius prehendit, & è 23
pago eduxit, & salivæ suæ parum
oculis illius injecit, et manum su-
am illi imposuit: et eum interroga-
vit, Quid vides? Cæcus dixit; Ho- 24
mines video ad instar arborum am-
bulantes. Rursùm ambas manus su- 25
as oculis illius imposuit, & cæcus
omnia dilucidè vidit. Et eum do- 26
mum suam misit, et sic jussit; Ne-
que in pagum ingreditor, nec cui-
quam dicito.

XXXV. Indicat Apostolis quòd occidendus esset.

Jesus autem cum discipulis suis in 27
pagos Cæsareæ Philippi egressi sunt:
et à discipulis suis in via quæsivit,
et illis dixit; Homines de me quid
dicunt? quemnam me esse?

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'. ΚΕ'.

Illi verò reſponderunt; Joannem Baptiſtam, & alii Eliam, alii verò unum *Prophetarum.*
28 Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν, Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, καὶ ἄλλοι Ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ἕνα τῶν προφητῶν.
Et ipſe dicit illis; Vos verò quem me dicitis eſſe? Reſpondens *autem* Petrus, ait
29 Καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; (ι) ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, λέγει
ei; Tu es Chriſtus. Et comminatus eſt eis, *ut nemini* dicerent de *eo.* Et
30 αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ Χριστός. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ. Καὶ — πγ
31 cœpit docere eos, Quoniã oportet filiũ hominis multa pati, & reprobari — β
ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
à ſenioribus, & ſummis Sacerdotibus, & Scribis, & occidi, & poſt — πδ
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ — ε
tres dies reſurgere. Et *libertate* verbum loquebatur. Et *aſſumens* eum — πδ
32 τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι. Καὶ παῤῥησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν — β
Petrus, cœpit increpare eum. *Ille verò* converſus, & videns diſcipulos ſuos,
33 ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. (κ) Ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,
increpavit Petrum, dicens; Vade *poſt* me Satana, quoniam non ſapis quæ Dei,
ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ, λέγων, Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ,
ſed quæ hominum. Et *advocans turbam* cum diſcipulis ſuis,
34 ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,
dixit eis; *Quicunque* vult *poſt* me *venire*, *abneget* ſemetipſum, & tollat
εἶπεν αὐτοῖς, Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω
crucem ſuam, & ſequatur me. Qui enim voluerit animam ſuam *ſervare,*
35 τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι,
perdet eam: qui autem perdiderit animam ſuam *cauſâ mei & Evangelii,*
ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου,
hic ſervabit eam. Quid enim proderit homini, ſi lucretur mundum totum, &
σώσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελήσει (λ) ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ 36
multetur animam ſuam? Aut quid dabit homo *compenſationem animæ ſuæ?*
ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; Ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 37
Qui enim *erubuerit* me & *meos ſermones* in generatione iſta adultera &
— πε
β
Ὃς (μ) γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ 38
peccatrice, & filius hominis *erubeſcet* eum, cùm venerit in gloria Patris
ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς
ſui cum angelis ſanctis.
αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.

CAP. IX. θ'.

— πζ
β
Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύ- 1
ſtabunt mortem, donec videant regnum Dei veniens in *efficacia.* Et poſt dies
ΚΕ' σονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει. Καὶ μεθ' ἡμέρας 2
ſex, *aſſumit* Jeſus Petrum, & Jacobum, & Joannem, & ducit
ἓξ, (α) παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον, (β) καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει
illos in montem excelſum *privatim* ſolos: & transfiguratus eſt coram ipſis.
αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν.

MS.A. (ι) καὶ ἀποκριθεὶς ὁ (κ) Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς, (λ) τὸν ἄνθρωπον, (μ) γὰρ ἐπαισχυνθῇ Κεφ. θ'. MS.A. (α) ὁ Ἰησοῦς παραλαμβάνει τὸν (β) καὶ Ἰωάννην,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

28 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

28 Qui responderunt illi, dicentes; Joannem Baptistam, alii Eliam, alii verò quasi unum
29 de prophetis. Tunc dicit illis; Vos verò quem me esse dicitis? Respondens Pe-
30 trus, ait ei; Tu es Christus. Et comminatus est eis, ne cui dicerent de illo. Et cœ-
31 pit docere eos, Quoniam oportet filium hominis pati multa, & reprobari à senioribus, & à summis sacerdotibus, & Scribis, & occidi: & post tres dies resurgere.
32 Et palàm verbum loquebatur. Et apprehendens eum Petrus, cœpit increpare eum.
33 Qui conversus, & videns discipulos suos, comminatus est Petro, dicens; Vade re-
34 trò me, Satana, quoniam non sapis quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominum. Et convocatâ turbâ cum discipulis suis, dixit eis; Si quis vult me sequi, deneget semetipsum:
35 & tollat crucem suam, & sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me & Evangelium, salvam faciet eam. Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum, 36
& detrimentum animæ suæ faciat? Aut quid dabit homo commutationis pro ani- 37
ma sua? Qui enim me confusus fuerit, & verba mea, in generatione ista adulte- 38
ra & peccatrice: & filius hominis confundetur eum, cùm venerit in gloria patris sui cum angelis sanctis. Et dicebat illis; Amen dico vobis, Quia sunt quidam de 39
hìc stantibus, qui non gustabunt mortè, donec videant regnũ Dei veniens in virtute.

CAP. IX.

ET post dies sex assumit Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem: & ducit illos in 1
montem excelsum seorsùm solos, & transfiguratus est coram ipsis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 * وقالوا قوم يقولون يوحنا المعمذاني * واخرون ايليا * واخرون احد الانبياء * فقال لهم فانتم 29
30 مادا تقولون اني انا * اجاب بطرس قايلا انت هو المسيح * فمنعهم ان يقولوا لاحد شيا من 30
31 امره * وبداء يعلمهم ان ابن الانسان لمرمح ان يولم كثيرا * ويرذل من المشيخة ورووسا 31
32 الكهنة والكتبة * ويقتلوه وفي اليوم الثالث يقوم * وعلانية كان يقول هذا * فامسكه بطرس 32
33 وجعل يمنعه * فالتفت ونظر الي تلاميذه وجر بطرس قايلا له اذهب خلفي يا شيطان * لانك 33
34 لا تفكر فما لله لكن فما للناس * ودعا الجمع وتلاميذه وقال لهم من اراد ان يتبعني فليكفر 34
35 بنفسه ويحمل صليبه ويتبعني * ومن اراد ان يخلص نفسه فليهلكها ومن اهلك نفسه 35
36 من اجلي ومن اجل البشارة فهو يخلصها * ماذا ينفع الانسان لو ربح العالم كله وخسر نفسه * 36
37 او ماذا يعطي الانسان فداء نفسه * كل من استحيا ان يعترف بي وبكلامي في هذا الجيل 37
38 العاسق الخاطي فابن الانسان يفضحه اذا جاء بمجد ابيه مع ملايكته القديسين * 38
1 * وقال امين اقول لكم ان ههنا قوم من القيام لا يذوقون الموت حتي يعاينوا ملكوت 1
الله تاتي بقوة *

Dixerunt, Quidam dicunt Johannem Baptistam, & alii Eliam, & alii unum prophetarum. Ait illis; Vos autem quem dicitis me esse? Respondit Petrus, dicens; Tu es Christus. Et prohibuit eos ne dicerent ulli quicquam de ipso. Et cœpit docere eos, filium hominis passurum multa, & despiciendum à senioribus, & principibus sacerdotum, et Scribis, et interficiendum ab eis, et in die tertiâ resurrecturum. Et palàm dicebat hoc. Et apprehendit eum Petrus, et cœpit impedire illum. Et conversus est, et respexit in discipulos suos, et interminatus est Petro, dicens ei; Vade retrò me Satana, quia non cogitas quæ Dei sunt, sed quæ hominum. Et advocavit turbam et discipulos suos, et dixit eis; Quicunque voluerit sequi me, abneget semetipsum, et portet crucem suam et sequatur me. Et quicunque voluerit salvare animam suam, perdat eam: et quicunque perdiderit animam suam propter me et propter Evangelium, ipse salvabit eam. Quid prodest homini, si lucretur mundum totum, et perdat animam suam? Aut quid dabit homo pro anima sua? Quicunque erubuerit confiteri me, et verba mea inter hanc generationem adulteram, et peccatricem, filius hominis probro exponet eum, cùm venerit in gloria patris sui, cum angelis suis sanctis.

CAP. IX.

ET dixit; Amen dico vobis, quòd sunt 1
hic aliquot ex astantibus qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei veniens cum virtute.

Sectio vigesima octava.

* القصل التاسع والعشرون *

2 وبعد ستة ايام * اخذ يسوع * بطرس ويعقوب ويوحنا واصعدهم على جبل عال منفردين وحدهم * قدامهم *

Et post sex dies assumpsit Jesus Petrum et Jacobum, et Johannem: et evexit eos supra montem excelsum solos, et apparuit se coram eis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ወይቤልው: ዮሐንስሃ: መጥመቅ: ላው: ሌልያሰሂ: ላው: ላሐዴ: እመንቢያት::=
29 ወይቤሎሙ: እንትሙኬ: መነ: ትብሉኒ: ወተሰጥው: ጴጥሮስ: ወይቤሎ: እንተ: ውእ
30 ቱ: ክርስቶስ::= ወገሠጾሙ: ከመ: ኢልቦ: ለዘ: ይንገሩ: ለመኑሂ::= ወእንዘ: ይ
31 ሜህሮሙ: ከመ: ሀለው: ለወልደ: እጓለ: እመ: ሕያው: ብዙኅ: ያሕመመው: ወያመክ
ሩው: ረበናት: ወሊቃን: ካህናት: ወጸሐፍት: ወይቀትልው: ወይትነሣእ: በሣልስት: ዕ
32 ለት::= ወገሊደ: ነገሮሙ: ዘንተ:ነገረ::ወአቅሪቦ: ጴጥሮስ: ወእንዘ: ይገሥጾ::=
33 ወተመይጠ: ኀቡ: ለርደሊሁ: ወገሠጾ:ለጴጥሮስ: ወይቤሎ:ሖር:እመድኅሪየ:ስይጣ
34 ን:እስመ: ሊትሐሊ: ዘእግዚአብሔር: ዘእንበለ: ዘእጓለ: እመ: ሕያው::= ወጸው
ዖሙ: ለሕዝብ: ወይቤሎሙ: መስለ: ለርደሊሁ: ዘይፈቅድ: ይፀመደኒ: ይጽልላ: ለ
35 ነፍሱ: ወየጥብዕ: ወይጸር: መስቀለ: ሞቱ: ወይትለወኒ::= ወዘፈቀደ: ያድኅና : ለነ
36 ፍሱ: ለይግድፋ: ለነፍሱ፣ በእንተ: ወንግል: ይረክባ::= ወመኑ: ይበቍዖ: ለሰብ
37 እ: ለእመ: ኵሉ: ዓለመ: ረብሐ: ወነፍሶ: ሐጕለ::= ወመኑ: እመ:ወሀበ:ሰብእ:
38 ቤዛሃ: ለነፍሱ::= ወለዘኒ: ኀፍረኒ: ወኀፍረ: ቃልየ: በዛቲ: ትውልድ: ዘሚ: ወኀጥ
እት: ወልደ: እጓለ: እመ: ሕያው: ይኀፍሮ: እመ፣ ይመጽእ: በስብሐተ: ኣቡሁ: መል
ዖ: መላእክቲሁ: ቅዱሰን::=
1 ሀ ወይቤሎሙ: አሜን: እብለክሙ: ሀለዉ: ዝየ: ይቀውሙ : እለ : ሊይጥዕመው: ሰ
ምት: እስከ: ይሬእይዋ: ለመንግሠተ: እግዚአብሔር : እንዘ:ትመጽእ:በኀይል::=
በእንተ: ዘተወለጠ: ሪእዩ:ለእግዚእ: ሊየሱስ:
2 ወእመ: ሰሱ: ዕለት:ነሠአው:እግዚእ:ሊየሱስ:ለጴጥሮስ:ወለያዕቆብ: ወለዮሐንስ:
ወእዕረጎሙ: ደብረ: ነዋኅ: በባሕቲቶሙ: ወተወለጠ: ሪእየቱ: በቅድሜሆሙ::=

Et dixerunt ei; Johannem Baptistam, aut Eliam, aut unum è prophetis. 28
Et dixit iis; Vos verò, quem dicitis me *esse*? Et respondebat ei Petrus, & dice- 29
bat; Tu es Christus. Et comminatus est iis ut nemini dicerent quis esset. 30
Et cœpit docere eos, quomodò futurum esset, quòd filio hominis multum injuriæ inferrent, & quòd tentarent eum Rabbini, & principes sacerdotum, & Scri- 31
bæ, & quòd trucidarent eum, & quòd resurgeret tertio die. Et apertè loquutus 32
est iis hunc sermonem. Et appropinquavit ei Petrus, & cœpit increpare eum.
Et conversus fuit ad discipulos suos, & increpavit Petrum, & dixit ei; Vade post 33
me satana, quoniam non sapis quæ *sunt* Dei, sed quæ sunt hominum. Et voca- 34
vit populos & dixit iis, cum discipulis suis; Qui vult adhærere mihi, odio habeat animam suam, & promptus sit, & portet crucem mortis suæ, & sequatur me.
Et qui voluit servare animam suam, perdendo animã suam, propter Evangelium, 35
inveniet eam. Et quid proderit homini si totum mundum lucratus fuerit, & 36
animam suam perdiderit? Et quam daret homo redemptionem pro anima sua? 37
Et quicunque erubuerit me, & erubuerit sermonem meum in hac generatione 38
adulterâ & peccatrice, filius hominis erubescet eum, quando venerit in gloria Patris sui cum angelis suis sanctis.

CAP. IX.

ET dixit iis; Amen dico vobis, Sunt hic stantes, qui non gustabunt mortem, 1
usquedùm viderint regnum Dei veniens in virtute.

De transfiguratione faciei Domini Jesu.

Et à sexto die accepit Dñs Jesus Petrum, & Jacobum, & Johannem, & ascendere 2
fecit eos montem excelsum solos: & commutata fuit facies ejus coram ipsis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

36 خودرا هلاك بكند * اورا [زنده بكنند] * چه فايده كرده باشد t ادمي كه همه
37 دنيا را سود كند * وبا جان زيان كرده باشد * بآدمي عوض جان چه چيز داده شود * * هر كه
38 برابر اين دوده شوم * وگناه كار فاسد * براي من وبراي سخنهاء من نخجالت يابد * فرزند ادمي
نيز بدو نخجالت يابد * دران وقت كه بعظمت پدر خود * وفرشتكان t پاكان خود * بيايد *

suam perdiderit, eam vivificabit. Quid proficiet homo, qui totum 36
mundum lucri fecerit, & cum animâ damnum fecerit. Homini in 37
compensationem animæ quæ res dabitur? Quicunque coram hac ge- 38
neratione pravâ & peccatrici, adulterâ, mei & sermonum meorum pudorem habet, Filius hominis etiam ejus pudorem habebit, eo tempore quo in majestate Patris sui & Angelorum sanctorum ejus veneris.

XXXVI. Ubi dixit, Quidam sunt qui non morientur.

CAP. IX.

ET illis dixit; Verum vobis di- 1
co, quòd hic quidam stantes sunt, qui mortem non gustabunt usque dum regnum Dei viderint cum virtute veniens.

XXXVII. Transfiguratio Christi in monte Tabor.

Post sex dies Jesus assumpsit Simeo- 2
nem Cepham, & Jacobum, & Johannem, & in montem sublimem ascenderunt: & Christus coram eo-rum ipsorum formâ mutatus est.

1 سي شش انك گفت قومي هستند كه نميرند * وبديشان گفت راست بشما مي گويم *
كه اينجا گساني t ايستاده اند * كه مرك را نچشند تا آن وقت كه ملكوت خداي را ببينند *
2 بنيرومندي بيايد * سي هفت تجلي مسيح بر كوه تابور * بعد از شش روز عيسي t بستد
سمعون صفا را * ويعقوب * ويوحنا را وبالاء كوهي بلند رفتند * ومسيح برابر چشم ايشان ديگر گون t شد *

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕ'. Κς'.

Et vestimenta ejus facta sunt *coruscantia, candida valdè* velut nix; qualia fullo super terram
3 Καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῦ (γ)ἐγένετο στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χιὼν, οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς
non potest *dealbare*. Et apparuit illis Elias cum Moyse, & erant colloquentes
4 οὐ δύναται) λευκᾶναι. Καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἠλίας σὺν Μωσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες
Jesu. Et respondens Petrus, ait Jesu; Rabbi, *pulchrum* est nos hic esse:
5 τῷ Ἰησῦ. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος, λέγει τῷ Ἰησοῦ, Ῥαββὶ, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι·
& faciamus *tabernacula* tria, tibi unum, & Moysi unum, & Eliæ unum. Non enim
6 καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ Ἠλίᾳ μίαν. Οὐ γὰρ
sciebat quid diceret: erant enim exterriti. Et facta est nubes obumbrans eos:
7 ᾔδει τί (δ)λαλήσῃ· ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι. Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς·
& venit vox de nube, dicens; Hic est filius meus *dilectus*: illum audite.
καὶ ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε.
Et statim circumspicientes, amplius neminē viderunt, nisi Jesum tantùm *cum se*.
8 Καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.
Descendentibus *autem* illis de monte, *cavit* illis *ne* nemini narrarent
9 Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται
quæ *viderant*, *si non* cùm filius hominis ex mortuis resurrexerit. Et verbum continuerunt
10 ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν
apud se, conquirentes, Quid *est*, *ex* mortuis *resurgere*? Et interrogabant
11 πρὸς ἑαυτοὺς, Συζητοῦντες, Τί ἐστι τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι; Καὶ (ε) ἐπηρώτων
eum, dicentes; *Quòd dicunt* Scribæ, Quia Eliam oportet venire primùm?
αὐτὸν, λέγοντες, Ὅτι λέγουσιν οἱ Γραμματεῖς, Ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;
Ille verò respondens, ait illis; Elias *quidem veniens primùm*, restituet omnia:
12 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἠλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, (ζ) ἀποκαθιστᾷ πάντα·
& quomodò scriptum est in filium hominis, ut multa patiatur, & *nihili fiat*.
καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ, καὶ ἐξουδενωθῇ.
Sed dico vobis; Quia & Elias venit, & fecerunt illi quæcunque voluerunt, sicut
13 Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, Ὅτι καὶ Ἠλίας ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν, καθὼς
scriptum est de eo. Et veniens ad discipulos, vidit turbam magnam circa
γέγραπται ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ
14 eos, & Scribas conquirentes illis. Et confestim omnis *turba videns*
αὐτοὺς, καὶ Γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς. Καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν
15 *eum*, *expavit*; & accurrentes salutabant eum. Et interrogavit
αὐτὸν, ἐξεθαμβήθη, καὶ (η) προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. Καὶ ἐπηρώτησε
16 *Scribas*, Quid conquiritis *apud* vos-*ipsos*? Et respondens unus de turba,
τοὺς Γραμματεῖς, Τί συζητεῖτε πρὸς (θ) αὐτούς; Καὶ ἀποκριθεὶς εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου,
17 dixit; Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum *sine locutione*. Et
εἶπε, Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρός σε ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον· Καὶ
18 ubicunque eum apprehenderit, *lacerat* illum, & spumat, & stridet *dentes suos*,
ὅπου (ι) ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτὸν, καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτῦ,
& arescit: & dixi discipulis tuis ut illum ejicerent, & non *valuerunt*.
καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν.

MS.A. (γ) ἐγένοντο (δ) λαλήσῃ· (ε) ἐπηρώτησε (ζ) ἀποκαθιστάνει πάντα· καθὼς (η) προσέχοντες (θ) ἑαυτούς; (ι) ἐὰν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * ܘܠܒܘܫܗ ܗܘܐ ܙܗܝܪ ܘܢܨܝܚ ܠܚܕܐ ܐܝܟ ܬܠܓܐ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܟܒܣܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܕܠܒܢ ܟܬܢܐ ܗܘ
4 ܘܐܬܚܙܘ ܠܗܘܢ ܐܠܝܐ ܥܡ ܡܘܫܐ ܘܗܘܘ ܡܬܡܠܠܝܢ ܥܡ ܝܫܘܥ. * ܘܥܢܐ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܪܒܝ ܛܒ ܠܢ ܗܟܐ ܕܢܗܘܐ
5 ܗܪܟܐ. ܘܢܥܒܕ ܬܠܬ ܡܛܠܐ ܚܕ ܠܟ ܘܚܕ ܠܡܘܫܐ ܘܚܕ ܠܐܠܝܐ. ܘܠܐ ܝܕܥ ܡܐ ܕܐܡܪ ܡܛܠ ܕܗܘܘ ܕܚܠܝܢ
6 ܡܢ ܩܠܐ. ܘܗܘ ܥܢܢܐ ܘܡܛܠܬܗܘܢ ܩܠܐ ܐܡܪ ܗܢܐ ܗܘ ܒܪܝ ܚܒܝܒܝ ܐܝܬ ܠܗ ܫܡܥܘ.
7 ܘܦܬܐܡ ܒܥܘ ܡܛܠ ܕܢܚܙܘ ܘܠܐ ܚܙܘ ܐܠܐ ܝܫܘܥ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܥܡܗܘܢ.
8 * ܘܟܕ ܢܚܬܝܢ ܡܢ ܛܘܪܐ ܦܩܕ ܠܗܘܢ ܕܠܐ ܢܚܘܢ ܠܐ ܚܕ ܡܕܡ ܕܚܙܘ ܐܠܐ ܝܫܘܥ ܒܠܚܘܕܘܗܝ.
9 ܘܟܕ ܢܚܬ ܡܢ ܛܘܪܐ ܦܩܕ ܠܗܘܢ ܕܠܐ ܢܚܘܢ ܠܐ ܚܕ ܡܕܡ ܕܚܙܘ ܐܠܐ ܝܫܘܥ ܒܠܚܘܕܘܗܝ.
10 ܘܗܘ ܡܠܬܐ ܢܛܪܘ ܒܠܒܗܘܢ ܘܗܘܘ ܡܬܡܠܠܝܢ ܒܝܢܬܗܘܢ ܡܢܐ ܗܘ ܗܢܐ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪ ܡܛܠ ܕܢܩܘܡ
11 ܡܢ ܡܝܬܐ. ܘܫܐܠܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ ܡܢܐ ܗܟܝ ܐܡܪܝܢ ܣܦܪܐ ܕܐܠܝܐ ܕܡܢ ܩܕܡ ܐܝܬ ܠܗ ܠܡܐܬܐ.
12 ܘܗܘ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܠܝܐ ܡܢ ܩܕܡ ܐܝܬ ܠܗ ܠܡܐܬܐ ܘܡܢܐ ܗܟܝ ܟܬܝܒ ܥܠ ܒܪܐ ܕܐܢܫܐ
13 ܕܢܣܒܠ ܣܓܝ ܘܢܬܪܥܐ ܗܘ. ܐܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܠܝܐ ܐܬܐ ܘܥܒܕܘ ܒܗ ܟܠ ܕܨܒܝܘ ܐܝܟ ܗܟܝ ܕܟܬܝܒ
ܥܠܝܗ. * ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܚܙܐ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐ ܡܚܘܝܢ ܥܠܝܗܘܢ ܘܣܦܪܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ.

Et vestimenta ejus candida, sicut nix, quale homines dealbare in terra non possunt. Et apparuerunt eis Moses & Elia loquentes cum Jesu. Ac dixit ei Cepha, Rabi, bonum est nobis hîc esse: & faciemus tria tabernacula, tibi unum, & Mosi unum, & Eliæ unum. Nesciebat autem quid diceret: erat enim in timore. Et extitit nubes, eosque obumbrabat: & vox edita est è nube, dicens; Hic est Filius meus dilectus, ipsum audite. Et è vestigio cùm circumspexissent discipuli, neminem viderunt, nisi Jesum solum secum. Quum verò descenderent è monte, monebat eos, ne cui dicerent quod viderant, nisi quum surrexisset Filius hominis à mortuis. Continuerunt itaque illum sermonem apud se: & quærebant quid esset hic sermo, Quum surrexisset à mortuis. Et interrogabant eum, dicentes; Quid igitur dicunt Scribæ, Eliam oportere priùs venire? Dixit eis; Elia venturus est priùs, ut præparet omnia: &, sicut scriptum est de Filio hominis, ut multa patiatur, ac reprobetur. Sed dico vobis, Et Elia venit, & egerunt in eum quicquid voluêre, sicut scriptum est de eo.

Dominicâ hebdomadis quartæ jejunii. 24.

Quumque venisset ad discipulos suos, vidit cum eis turbam multam, & Scribas disceptantes cum eis. Et illicò turba omnis vidit eum, & obstupuit: & accurrentes precati sunt ei pacem. Et interrogabat Scribas, Quid disceptatis cum eis? Et respondens unus ex turba, ait; Doctor, adduxi filium meum ad te, in quo est spiritus non loquens: Et ubicunque arripuerit eum, concutit illum, spumátque, ac frendet dentibus suis, & arescit: & dixi discipulis tuis ut ejicerent eum, nec potuerunt.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * پوشش اورا سپید † دیدند * مانند برف * وزور ازو مي تابید چنانك مردم نكاه نمي توانستند
4 كرد * * ودیدند موسي وایلیا را كه با مسیح سخن مي كفتند * صفا بوي كفت اي خداوند
5 من * اكر فرمان دهي سه سایه بان بسازیم * یكي براي تو ویكي † براي موسي * ویكي براي
6 ایلیا * * وهنوز از وهم وترس در سخن بود * * كه ابر پیدا شد * وبر ایشان سایه كرد * واوازي
7 از ابر مي آمد * كه اینست فرزند بر كزیدهٔ عزیز من ازو بشنوید * * وبعد ازان شاكردان † نكه
8 كردند * كسي دیكر ندیدند بغیر عیسي تنها با ایشان * چون از كوه فرود آمد * بدیشان و
9 سپارش كرد * كه با كسي نكویند * تا وقتي * كه فرزند † ادمي از میان مردكان بر خیزد *
10 * شاكردان این سخن را در دل خود كرفتند * تا ان * وزوبا هم مي كفتند * چیست این †
11 سخن وقتي كه از میان مردكان † بر خیزد * * و[ازو پرسیدند وكفتند چرا] نویسندكان مي
12 كویند * اول ایلیا واجب است كه بیاید * * عیسي بدیشان كفت ایلیا آمد پیشتر * تا هر
چیزي را استوار دارد * انچنانك بر فرزند ادمي نبشته شد كه بسیار زحمت بكشد * وخوار شود *

Vestimentum ejus candidum videbant instar nivis, & lux ab eo coruscabat, adeò ut homines cum intueri non valerent. Et viderunt Mosem & Eliam qui cum Christo loquebantur. Cephas ei dixit; O Domine mi, si mandatum dederis, tria tabernacula parabimus; unum pro te, & unum pro Mose, & unum pro Elia. Et adhuc præ metu concepto ac terrore in sermone erat, Cùm nubes appareret, & eos obumbraret: & vox è nube venit; Quia hic est Filius meus delectus & charus, ipsum audite. Et postea discipuli aspicientes, quenquam alium non viderunt nisi Jesum solum cum eis. Cùm è monte descenderet illis mandavit, quòd nemini dicerent, usque ad tempus quo Filius hominis de mortuis surrexerit. Discipuli hunc sermonem in animo suo retinuerunt usque ad eum diem: & inter se dicebant, Quid est hic sermo, Tempus quo de mortuis surrexerit? Et interrogabant eum, & dicebant; Quare Scribæ dicunt, priùs Eliam oportere venire? Jesus illis dixit; Elias venit priùs ut omnia confirmet, quemadmodum de Filio hominis scriptum est, fore ut erumnæ multum patiatur, & despiciatur.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

2 Et vestimenta ejus facta sunt splendentia, & candida nimis velut nix, qualia fullo
3 non potest super terram candida facere. Et apparuit illis Elias cum Moyse: &
4 erant loquentes cum Jesu. Et respondens Petrus, ait Jesu; Rabbi, bonum est
5 nos hic esse: & faciamus tria tabernacula, Tibi unum, & Moysi unum, & Eliæ
6 unum. Non enim sciebat quid diceret: erant enim timore exterriti. Et facta est
7 nubes obumbrans eos: & venit vox de nube, dicens; Hic est filius meus charissi-
8 mus: audite illum. Et statim circumspicientes, neminem ampliùs viderunt, nisi
9 Jesum tantùm secum. Et descendentibus illis de monte, præcepit illis ne cuiquam
quæ vidissent, narrarent: nisi cùm Filius hominis à mortuis resurrexerit. Et ver-
bum continuerunt apud se, conquirentes quid esset; Cùm à mortuis resurrexerit.
10 Et interrogabant eum, dicentes; Quid ergò dicunt Pharisæi & Scribæ, Quia Eli-
am oportet venire primùm? Qui respondens, ait illis; Elias, cùm venerit pri-
11 mò, restituet omnia: & quo modo scriptum est in Filium hominis, ut multa patia-
tur & contemnatur. Sed dico vobis; Quia & Elias venit, (& fecerunt illi quæ-
12 cunque voluerunt,) sicut scriptum est de eo. Et veniens ad discipulos suos, vidit
13 turbam magnam circa eos, & Scribas conquirentes cum illis. Et confestim omnis
14 populus videns Jesum, stupefactus est, & expaverunt, & accurrentes salutabant
15 eum. Et interrogavit eos; Quid inter vos conquiritis? Et respondens unus
16 de turba, dixit; Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum mutum:
Qui ubicunque eum apprehenderit, allidit illum, & spumat, & stridet denti-
17 bus, & arescit: & dixi discipulis tuis ut ejicerent illum, & non potuerunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * وكانت ثيابه تلمع بيضا جدا مثل الثلج * الذي لا يقدر مبيض على الارض ان يبيض
4 كذلك * وظهر لهم موسي وايليا * يخاطبان يسوع * فقال بطرس ليسوع يا معلم حسن بنا ان
5 نكون ههنا ونصنع ثلث مظال واحدة لك وواحدة لموسي وواحدة لايليا * ولم يكن يدري
6 ما يقول لانهم كانوا محوسن * وسحابة ظللتهم * وكان صوت من السحابة قايلا هذا ابني
7 الحبيب فاسمعوا له * وبطروا بغتة فلم يروا الا يسوع وحده معهم * وبينما هم نازلون من الجبل
8 9 10 فهاهم قايلا لا تخبروا احدا بما راييتم حتي يقوم ابن الانسان من بين الاموات * فامسكوا
11 الكلمة فيهم قايلين ما هو هذا القيام من بين الاموات * ثم سالوه قايلين لم يقول الكتبة
12 ان ايليا ياتي اولا * فاجابهم ان ايليا ياتي اولا ويعدل كل شي ويعلن ما هو مكتوب على
13 ابن الانسان انه يتوجع كثيرا ويرذل * لكن اقول لكم ان ايليا قد جاء وصنعوا به ما
احبوا كما هو مكتوب من اجله *

* الفصل التاسع والعسرون *

14 وجاء الي التلاميذ فراي جمعا كثيرا حولهم وكتبة يسايلونهم * فلما راه الجموع حافوا
15 16 17 واسرعوا وسلموا عليه * فسال الكتبة ماذا تطلبون منهم * فاجاب واحد من الجمع وقال يا
18 معلم قد اتيتك بابني وبه روح ابكم * وحيثما ادركه صرعه واربده وصرر اسنانه ويبس
يابسا * وقلت لتلاميذك ان يخرجوه فلم يقدروا *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወለልባሲሁኒ: በረቀ: ወጻዕደወ: ዘሊይክል: መሣፕል: ከማሁ: ለጸዕድውቱ: በመድ
4 ር:=: ወለስተርኢይሙ: ውሴ: ወሌልያስ: እንዘ: ይትናገሩ:መስለ: እግዚእ:ሊየ
5 ሱስ:=: ወለወሠለ: ጴጥሮስ: ወይቤሎ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: ረቢ: ይቴይሰነ: ንነበ
6 ር: ዝየ: ወንግበር: ሠለስተ: መጎድረ: ለሐደ: ለከ: ወለሐደ: ለሙሴ: ወለሐደ:ለሌ
7 ልያስ:=: ወሊየለመር: ዘይብል: እስመ: ድንጉፃን: እሙንቱ:=: ወመጽአ: ደመና:
8 ወጸለሎሙ: ወመጽአ: ቃል: እመደመና: ዘይብል: ዝንቱ: ወሀቱ : ወልድየ: ዘለፈቅ
9 ር: ወሎቱ: ሱመዕሙ:=: ወእመዝ: ግብተ: ነጺሮሙ: ለዕቡ: ዘርእዩ: ዘእንበሳ: ሊየ
ሱስ ብቻቲቶ: መስሊሆሙ:=: ወእንዘ: ይወርዱ: እመደብር: ለዘዘሙ:ሊይንግሩ:
10 ኑ: ሙዉታን:=: ወዐቀቡ: ቃሎ: ወኀሠሠወ: መንት: ውእቱ: ተንሥአ: ለመን:ሙ
11 ዉታን:=: ወተስእልዎ: ወይቤልዎ: ይብሉ: ጸሐፍት: ሌልያስ : ይቀድሞ : መጺ
12 እ:=: ወእወሠለ: ወይቤሎሙ: ሌልያስ: ይመጽእ: ወየሰተርትዕ: ኵሎ: ወእሮ:
ጽሑፍ: በእንተ: ወልደ:እጓለ: እሙ: ሕየው: ለሙ: ብዙኅ: ያሐመመወ: ወይጺንን
13 ወ::=: ወባሕቱ: እብለክሙ: ሌልያስ: መጽአ: ወገብረ: ለዕቤሁ: ኵሎ: ዘፈቀዱ:
14 በከሙ: ጽሑፍ: በእንቲኣሁ::=: ወበጽሐ: ኀበ: ለርያሊሁ: ወረከበ: ብዙኅ:ሰብእ:
15 ኅቤሆሙ::=: ወሳበ: ርእይዎ: ኵሉ: ሰብእ:ደንገፀ:ወሮጹ:ሰቢሄ:ወለመሓላ::=:
16 ወይቤሎሙ:መንተኑ:ትትኃሠሠወሙ:ወተስእሉሙ: መንተ : ይትኃሠሠወሙ::=:
በእንተ :ዘነገርጋር::=:
17 ወለወ:ሠለ: ለሐዱ: እመውስተ: ለሕዘብ: ወይቤሎ:ሊቆ: እመለእክሙ:ለወልድየ:
18 ኅቤከ: እስሙ: ጋኔን:በሄሙ; ለኅዘ:=: ወኀበ:ረከቦ: ይነፀሩ: ወየስተረገፃ: ወየዛወ
ፍ: ወየሐቅዮ: ስነረሁ: ወየየብሶ: ወእቤሎሙ: ለለር ደሊከ: ወስእንሙ : ፈውሶቶ::=:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 * الا بشما مي گويم كه ايليا نيز آمد * وهر چه خواستند† بدو كردند انچنانك بروي نبشته شد *

سي هشت

خوش كردن عيسي گودك صرعي را

14 * چون از انجا مسيح پيش شاگردان آمد * پيش ايشان جماعت بسيار ديد * ونويسندگان †
15 با ايشان بحث مي كردند * چون جماعت مسيح را ديدند شگوهيدند * وپيش باز دويدند *
16 وسلامش دادند * نويسندگانرا پرسيد چه بحث مي كنيد با ايشان * يكي از جماعت
17 18 جواب داد وگفت اي معلم فرزند† خود را پيش تو اوردم كه جان دارد بي سخن * هر كجا
كه برابرش مي افتد * اورا مي اندازد * ومي لرزد * ودندانها برهم مي ساياد * وخشك مي
شود * بشاگردان تو گفتم * اورا نتوانستند پاك كردن *

Digitized by Google

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Κϛ'. ΚΖ'.

Ille autem respondens *ei*, *dicit*; O generatio incredula, *quousque* apud vos ero? 19 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς (κ)αὐτῷ, λέγει, Ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; *quousque tolerabo* vos? ferte *ipsum* ad me. Et attulerunt eum *ad ipsum*. ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρός με. Καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν. 20 Et *videns* eum, statim spiritus convulsit illum: & *cadens* in terram, volutabatur spumans. Et interrogavit patrem ejus; Quantum temporis est, ut hoc *factum est* ei. Ille verò ait; Ab infantia. Et frequenter eum & in ignem *jecit*, & in aquas, ut perderet eum: sed siquid potes, *succurre nobis misereberis* & adjuva nos. Jesus autem *commotus super nos*. Et Jesus ait illi; *Illud*, si potes credere, omnia possibilia credenti. Et continuò exclamans pater pueri, cum lachrymis aiebat; Credo, Domine: *succurre meæ incredulitati*. *Videns autem* Jesus *quòd concurreret turba*, *increpavit* spiritum immundum, dicens illi; Spiritus *sine loquitione* & surde, ego tibi *impero*, Exi *ex* eo, & ne ampliùs introëas in eum. Et exclamans, 21 καὶ ἰδὼν αὐτὸν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο 22 ἀφρίζων. Καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ, Πόσος χρόνος ἐστὶν, ὡς τοῦτο γέγονεν ei. Ille verò ait; Ab infantia. Et frequenter eum & in ignem *jecit*, 22 αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπε, Παιδιόθεν· Καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ (λ) εἰς πῦρ ἔβαλε, & in aquas, ut perderet eum: sed siquid potes, *succurre nobis misereberis* & adjuva nos. ἀλλ' εἴτι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν σπλαγ- *commotus super nos*. Et Jesus ait illi; *Illud*, si potes credere, omnia 23 χνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τὸ, εἰ δύνασαι πιστεῦσαι, πάντα possibilia credenti. Et continuò exclamans pater pueri, cum lachrymis aiebat; 24 δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. Καὶ εὐθέως κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρύων ἔλεγε, Credo, Domine: *succurre meæ incredulitati*. *Videns autem* Jesus *quòd concurreret turba*, 25 (μ) Πιστεύω Κύριε· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, *increpavit* spiritum immundum, dicens illi; Spiritus *sine loquitione* & surde, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ, Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν, ego tibi *impero*, Exi *ex* eo, & ne ampliùs introëas in eum. Et exclamans, 26 ἐγὼ σοι ἐπιτάσσω, Ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. Καὶ κράξαν, & multùm discerpens eum, exiit: & factus est sicut mortuus, ut *multos dicere*; Quia mortuus est. *At* Jesus *prehendens eum manu*, *excitavit* eum, & surrexit. 27 Et *introeuntem eum* in domum, discipuli ejus interrogabant eum *privatim*; Quia nos non potuimus ejicere eum? Et dixit illis; Hoc genus 29 in nullo potest exire, *si non* in oratione & jejunio. Et indè *exeuntes* 30 *prætergrediebantur* per Galilæam: & *non voluit* ut quis *sciret*. Docebat *enim* di- 31 scipulos suos, & dicebat illis; Quoniam filius hominis tradetur in manus ho- minum, & occident eum: & occisus tertiâ die resurget. Illi 32 verò ignorabant verbum, & timebant eum interrogare. Et *venit ad* Capharnaum. 33 Et *in domo factus*, interrogabat eos; Quid in via *ad vosipsos ratiocinabamini*? καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτὸν, ἐξῆλθε· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς, ὥστε (ν)πολλοὺς λέγειν, Ὅτι ἀπέθανεν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτοῦ τὴν χεῖρα, ἤγειρεν αὐτὸν, καὶ ἀνέστη. Καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν (ξ) εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν, Ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο τὸ γένος ὁ δύναται ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνῷ. Ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μα- θητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀν- θρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. Καὶ ἦλθεν εἰς Καπερναούμ. Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος, ἐπηρώτα αὐτοὺς, Τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε; MS. A. (κ) αὐτοῖς, (λ) εἰς τὸ πῦρ (μ) Πιστεύω· βοήθει (ν) τοὺς πολλοὺς (ξ) εἰς τὸν οἶκον, (ο) Διατί ἡμεῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܝܟ ܕܐ ܐܡܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܐ ܐܢܐ ܥܡ ܟܘܢ ܥܕ ܡܬܝ ܐܟܘܢ ܡܣܒܪ ܠܝ ܥܕ ܡܬܝ ܐܣܒܪ ܠܟܘܢ ܐܝܬܘ ܠܝ ܠܘܬܗ ܀

20 ܐܬܘ ܠܘܬܗ ܘܟܕ ܚܙܝܗ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܡܝܕ ܐܬܪܡܝ ܠܐܪܥܐ ܘܗܘ ܡܬܓܠܓܠ ܘܡܐܦ ܐܟܠ ܐܦܘܬ ܀

21 ܘܫܐܠ ܠܐܒܘܗܝ ܟܡ ܙܒܢ ܗܘ ܠܗ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ ܠܗ ܡܢ ܛܠܝܘܬܗ ܀

22 ܘܡܢ ܙܒܢ ܕܐܪܡܝ ܠܗ ܒܢܘܪܐ ܘܒܡܝܐ ܕܢܒܕ ܐܢ ܡܕܡ ܕܡܟ ܐܝܬ ܠܟ ܚܘܣ ܥܠܢ ܘܥܕܪ ܠܢ ܀

23 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܢ ܡܫܟܚ ܠܡܗܝܡܢ ܟܠ ܡܕܡ ܡܫܟܚ ܠܡܗܝܡܢ ܀

24 ܘܩܪܐ ܒܟܝܐ ܐܒܐ ܕܛܠܝܐ ܘܐܡܪ ܗܝܡܢ ܐܢܐ ܥܕܪ ܠܝ ܠܥܕܝܢܘܬܝ ܀

25 ܘܟܕ ܚܙܐ ܝܫܘܥ ܕܟܢܫ ܥܡܐ ܠܘܬܗ ܓܥܪ ܒܪܘܚܐ ܛܢܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܪܘܚܐ ܛܢܦܐ ܘܐܛܘܡܐ ܐܢܐ ܦܩܕ ܠܟ ܘܠܐ ܬܥܘܠ ܒܗ ܬܘܒ ܀

26 ܘܩܪܐ ܘܙܥܩ ܫܓܝ ܒܗ ܘܢܦܩ ܘܗܘܐ ܐܝܟ ܡܝܬܐ ܘܐܡܪܝܢ ܟܠ ܐܢܫܐ ܕܡܝܬ ܗܘ ܀

27 ܘܐܚܕ ܒܝܕܗ ܘܩܝܡܗ ܘܩܐܡ ܀

28 ܘܟܕ ܥܠ ܒܝܬܐ ܫܐܠܘ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܒܣܬܪ ܡܢ ܡܐ ܠܐ ܟܗܠܢ ܐܢܚܢܢ ܠܡܦܩ ܠܗ ܀

29 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܢܐ ܓܢܣܐ ܒܠܝܬ ܒܨܠܘܬܐ ܘܨܘܡܐ ܠܐ ܡܦܩ ܀

30 ܘܢܦܩܘ ܡܢ ܬܡܢ ܘܥܒܪܘ ܒܓܠܝܠ ܘܠܐ ܨܒܐ ܕܢܕܥ ܡܢ ܐܢܫ ܀

31 ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܠܗܘܢ ܒܪ ܐܢܫܐ ܡܫܠܡ ܐܝܬ ܒܝܕ ܐܢܫܐ ܘܢܩܛܠܘܢܝܗ ܘܟܕ ܐܬܩܛܠ ܒܬܠܬ ܝܘܡܝ ܢܩܘܡ ܀

32 ܘܗܢܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܡܠܬܐ ܘܕܚܠܝܢ ܡܢ ܫܐܠܘܬܗ ܀

33 ܘܐܬܘ ܠܟܦܪܢܚܘܡ ܘܟܕ ܗܘܐ ܒܒܝܬܐ ܫܐܠ ܠܗܘܢ ܡܢ ܡܐ ܒܐܘܪܚܐ ܡܬܟܠܡܬܘܢ ܀

19 Respondit Jesus, & dixit ei; Heus generatio incredula, quousq; tandem ero vobiscum, & quousq; tandem sustinebo vos? adducite eum ad me. Adduxerunt itaq; ad eum: quumque 20 vidisset eum spiritus, statim concussit eum, cecidítque in terrâ: & calcitrabat atq; spumabat. Et interrogavit Jesus patrẽ illius, quan- 21 tùm temporis jam esset ex quo ita se haberet. Dixit ei, Jam à pueritia sua. Ac pluries abje- 22 cit eum in ignẽ & in aquas, ut perderet eum. Sed quoad potes, adjuva me, & miserere meî. dixit ei Jesus, Si tu potes credere, omnia pos- 23 sunt fieri credenti. Et confestim clamavit pa- 24 ter pueri flens, & ait; Credo ego, succurre defectui fidei meæ. Quum autem vidisset Jesus 25 accurrere populũ & congregari ad se, objurgavit spiritũ illũ immundũ, & ait illi; Spiritus surde, qui non loqueris, ego præcipio tibi, Exi ab eo, nec ampliùs ingrediaris in eũ. Et clamavit dæmonium illud multùm, atque 26 contudit eum, & exiit: & factus est instar mortui, ita ut multi dicerent eum mortuum esse. Ipse verò Jesus prehendit mànum ejus, & 27 erexit eum. Quum autem Jesus ingressus esset 28 domũ, interrogârunt eum discipuli ejus privatim, Quare nos non potuimus ejicere illud? Dixit eis, Hoc genus nullo modo exire potest, 29 nisi jejunio & oratione. Quumq; exîsset il- 30 linc, transibant in Galilæam, nolebátque cuiquam innotéscere. Docebat enim discipulos 31 suos, & dicebat eis; Filius hominis tradendus est in manus hominum, & interiment eum: quumq; interemptus fuerit, die tertio resurget. Illi verò nesciebant hunc sermonem, 32 timebantque eum interrogare.

Dominicâ quintâ post Pentecosten. 20. Venerunt autem in Capharnahum: quumque 33 domum ingressi fuissent, interrogabat eos, Qua de re ratiocinabamini in via inter vos?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 * عيسي جواب داد * وبديشان گفت * اي دوده كه ايمان نداريد * تا كي پيش شما باشم * 19

20 وتا كي شما را تعليم دهم * كودك را پيش من بياوريد * * چون جان عيسي را ديد * همان 20

ساعت اورا انداخت † بر زمين ونعره مي زد * ودست وپاي او مي لرزيد * * عيسي از پدر او 21

پرسيد كه چند وقت است كه چنين شد * گفت از وقت كوچكي تا اين ساعت * وچند 22

بار اورا در آتش † وآب انداخت * تا كم كند * اكنون هرچه زودتر مرا ياري بده * * عيسي بدو 23

گفت اگر بتواني كه ايمان بياوري * هر چيزي كه خواهي ممكن † شود * * پدر آن 24

كودك ايمان † بياورد وگريست * وگفت ايمان † اوردم بضعيفي ايمان من ياري ده * * وعيسي 25

ديد كه خلق مي گريختند * وباز پيش او گرد مي شدند * مسيح بر جان پليد بانگ زد *

وگفت اي جان لال وكر كننده * من ترا مي فرمايم * ازو بيرون رو * ودیگر پيش او ميا * * آن 26

ديو بسيار بانگ † زد واورا گوفت * وبيرون آمد * وكودك بيفتاد * وبي خود شد * چنانك بسياران

پنداشتند * كه مرد * * انگه عيسي دست كودك را گرفت * وبر خيزانيد * وكودك خوش شد 27

Jesus responsum dedit, & illis dixit; O generatio quæ fidem non habetis, quousque apud vos ero? & quousque vos docebo? puerum ad me adducite. Cùm spiritus Jesum videret, eodem momento illum prostravit in terram, & vociferatus est: & manus & pedes ejus tremebant. Jesus patrem ejus interrogavit, quantum temporis esset, quod sic fuit: dixit, A tempore pueritiæ usque ad hanc horam. Et aliquoties eum in ignem & in aquam conjicit, ut perdat: Nunc quàm primùm mihi opem præbe. Jesus illi dixit; Si possis fidem adhibere, quicquid petieris fieri possit. Pater illius pueri fidem habuit et flevit, et dixit; Fidem habeo, imbecillitati fidei meæ opem da. Et Jesus vidit quòd populus fugerent, & rursùs ad eum congregarentur: & Christus spiritum impurum increpavit, & dixit; O spiritus mute & non loquens, ego tibi jubeo, Ab eo exi, rursus ad eum ne veni. Ille dæmon magnâ voce clamavit, et eum pulsavit, et exivit: et puer cecidit, et extra se factus est, adeò ut multi putarent, quòd mortuus esset. Tunc Jesus manum pueri prehendit, et erexit eum, et puer sanatus est.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

18 Qui respondens eis, dixit; O generatio incredula, quamdiu apud vos ero? quamdiu vos patiar? afferte illum ad me. Et attulerunt eum. Et cùm vidisset eum, statim spiritus conturbavit illum: & elisus in terram, volutabatur spumans. Et interrogavit patrem ejus; Quantum temporis est ex quo ei hoc accidit? At ille ait; Ab infantia: Et frequenter eum in ignem, & in aquas misit, ut eum perderet: sed si quid potes, adjuva nos, misertus nostrî. Jesus autem ait illi; Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti. Et continuò exclamans pater pueri, cum lachrymis aiebat; Credo, Domine: adjuva incredulitatem meam. Et cùm videret Jesus concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo, dicens illi; Surde & mute spiritus, ego præcipio tibi, exi ab eo: & ampliùs ne introëas in eum. Et exclamans, & multùm decerpens eum, exiit ab eo: & factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerent; Quia mortuus est. Jesus autem tenens manum ejus, elevavit eum, & surrexit. Et cùm introîsset in domum, discipuli ejus secretò interrogabant eum; Quarè nos non potuimus ejicere eum? Et dixit illis; Hoc genus in nullo potest exire, nisi in oratione, & jejunio. Et indè profecti prætergrediebantur Galilæam: nec volebat quenquam scire. Docebat autem discipulos suos, & dicebat illis; Quoniam filius hominis tradetur in manus hominum, & occîdent eum, & occîsus tertiâ die resurget. At illi ignorabant verbum: & timebant interrogare eum. Et venerunt Capharnaum. Qui cùm domi essent, interrogabat eos; Quid in via tractabatis?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * فَاجَابَهُم قَائِلًا أَيُّهَا ٱلْجِيلُ غَيْرُ ٱلْمُؤْمِنِ إِلَيَّ مَتَى أَكُونُ مَعَكُم وَحَتَّى مَتَى أَحْمِلُكُم ايتوني بِهِ *

Respondit eis, dicens; O generatio incredula, quamdiu ero vobiscum? & usquequò patiar vos? Adducite eum ad me. 19

20 * فَقَدَّمُوهُ إِلَيْهِ * فَلَمَّا رَآهُ ٱلرُّوحُ فَلِلْوَقْتِ صَرَعَهُ وَسَقَطَ عَلَى ٱلْأَرْضِ مُتَمَرِّغًا مُزْبِدًا *

21 ثُمَّ سَأَلَ أَبَاهُ

Et adduxerunt eum ad illum. Et cùm vidisset eum spiritus, repentè allisit eum, & cecidit in terram agitans se, despumans. Tum interrogavit patrem ejus; 20 21

كَمْ سَنَةٍ مُذْ أَصَابَهُ هَذَا فَقَالَ لَهُ مُذْ صِبَائِهِ * وَمِرَارًا كَثِيرَةً يُلْقِيهِ فِي ٱلنَّارِ وَفِي ٱلْمَاءِ لِيُهْلِكَهُ *

22

Quot anni sunt ex quo accidit ei hoc? Ait illi; Ab infantia ipsius. Et vicibus multis projicit eum in ignem & in aquam, ut perdat eum. 22

لَكِنْ مَا ٱسْتَطَعْتَ أَعِنَّا وَتَحَنَّنْ عَلَيْنَا * فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ مَا هُوَ قَوْلُكَ مَا ٱسْتَطَعْتَ * كُلُّ شَيْءٍ

23

Sed quoad potes, adjuva nos, & miserere nostrî. Dixit ei Jesus, Quaenam est sermo tuus, quoad potes? Omnia possibilia sunt credenti. 23

مُسْتَطَاعٌ لِلْمُؤْمِنِ * فَصَاحَ أَبُو ٱلصَّبِيِّ لِلْوَقْتِ بِدُمُوعٍ قَائِلًا أَنَا أُومِنُ فَأَعِنْ ضُعْفَ إِيمَانِي * فَلَمَّا

24 25

Et exclamavit pater pueri statim cum lachrymis, dicens; Ego credo: adjuva debilitatem fidei meæ. Et cùm vidisset Jesus 24 25

رَأَى يَسُوعُ تَكَاثُرَ ٱلْجَمْعِ أَنْهَرَ ٱلرُّوحَ ٱلنَّجِسَ قَائِلًا أَيُّهَا ٱلرُّوحُ ٱلْأَصَمُّ ٱلْأَبْكَمُ أَنَا آمُرُكَ أَنْ

concursum turbæ, interminatus est spiritui immundo, dicens; O spiritus surde, mute, ego præcipio tibi ut exeas ab eo, & ne intres in eum ulteriùs. Quare ex-

26 تَخْرُجَ مِنْهُ وَلَا تَدْخُلَ فِيهِ أَيْضًا * فَصَرَخَ وَلَبَطَهُ كَثِيرًا وَخَرَجَ مِنْهُ وَصَارَ كَٱلْمَيِّتِ * حَتَّى أَنَّ

clamavit et exagitavit eum multùm, & exiit ab eo: & factus est velut mortuus: Ita ut multi dixerint quòd jam mortuus esset. Tenuit autem Jesus manum 26

كَثِيرِينَ قَالُوا إِنَّهُ قَدْ مَاتَ * فَأَمْسَكَ يَسُوعُ بِيَدِهِ وَأَقَامَهُ * ٱلْفَصْلُ ٱلثَّلَاثُونَ *

27

ejus, & erexit eum. 27

Sectio trigesima.

28 * فَلَمَّا دَخَلَ ٱلْبَيْتَ سَأَلَهُ تَلَامِيذُهُ وَحْدَهُمْ لِمَاذَا لَمْ نَقْدِرْ نَحْنُ أَنْ نُخْرِجَهُ * فَقَالَ لَهُمْ

29

Et cùm ingressus esset domum, interrogaverunt eum discipuli ejus seorsum, Quare non potuimus nos ejicere eum? Ait illis, Hoc genus non potest ejici aliâ 28 29

هَذَا ٱلْجِنْسُ لَا يُسْتَطَاعُ أَنْ يَخْرُجَ بِشَيْءٍ إِلَّا بِٱلصَّلَاةِ وَٱلصَّوْمِ * ثُمَّ خَرَجَ مِنْ هُنَاكَ

re, quàm oratione & jejunio. Post hæc egressus est indè transiens per Galilæam, & nolebat ut sciret de se quispiam. Et 30

مُجْتَازًا بِٱلْجَلِيلِ وَلَمْ يُحِبَّ أَنْ يَعْلَمَ بِهِ أَحَدٌ * وَأَعْلَمَ تَلَامِيذَهُ قَائِلًا لَهُمْ أَنَّ ٱبْنَ ٱلْإِنْسَانِ

31

significavit discipulis suis, dicens eis; Sanè filius hominis tradetur in manus hominum, & occident eum, & in die 31

يُسْلَمُ فِي أَيْدِي ٱلنَّاسِ * وَيَقْتُلُونَهُ وَفِي ٱلْيَوْمِ ٱلثَّالِثِ يَقُومُ * وَكَانُوا غَيْرَ فَاهِمِينَ لِهَذَا

32

tertia resurget. Et erant non intelligentes hoc verbum: sed timuerunt interrogare eum. Venit autem in Capharnahum; & 32

ٱلْكَلَامِ وَخَافُوا أَنْ يَسْأَلُوهُ * وَجَاءَ إِلَى كَفَرْنَاحُومَ فَلَمَّا دَخَلَ ٱلْبَيْتَ سَأَلَهُمْ مَاذَا كُنْتُمْ

33

quum intrâsset domum, interrogavit eos, Quid cogitabatis in via? 33

يَفْكِرُونَ فِي ٱلطَّرِيقِ *

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወለወ'ሠለ: ወይቤሎሙ: ለትውልድ: እንተ: ለልባ: ሀይማኖተ: እስከ: ማእዜኑ: እ
20 ሄሉ:ምሰሌክሙ:እስከ:ማእዜኑ: እትዔገሠክሙ: ለምጽአ:ዝየ:ኅቡየ:=: ወወሰ
ድሞ:ኀቤሁ: ወሶበ:ርእዮ:ወእቱ:ጋኔን: ነፀሖ:ወስተ:ምድር : ሰቤሃ : ወለስተረገፀ:
21 ወለሠውኖ::=: ወተስእሎ:እግዚእ: ሊየሱስ: ለለዜሁ: ወይቤሎ: ማእዜ: እምዘ:
22 ለኅዘ:: ወይቤሎ: እመንእሱ:=: ወዘልፈ: ያወድቆ: በጻድፍ: ወውስተ: እሳት: ወ
23 ማይ:ከሙ:ይቅትሎ: ወበሕቱ:በዘ:ትክል:ርድእኒ:=: ወይቤሎ: እግዚእ: ሊየሱስ:
24 እሙ:ትቤ:እሙ: ትክል: ኵሉ: ይትከሀል:ለዘ: ይለመን:=: ወጸርኅ:ላቤሁ:ለወ
25 እቱ:ወልድ: ወይቤ: ለእመን: ርድኦ: ለሊለሚኖቲየ::=: ወርእዮ:እግዚእ: ሊየሱ
ስ:ከሙ:ይትራወጹ:ሰብእ:ግሠጾ:ላወእቱ:ጋኔን:እኩይ: ወይቤሎ: ጋኔን:በሃሙ: ወጽ
26 ሙ: ለን:እሌዝዘከ:ትፃእ: እመላዕሌሁ: ወሊትግባእ:ደቤሁ:እንከ:=: ወለግዒ
27 ሮ:እንከ: ብዙኅ: ወለስተረገፀ : ወወፅአ: ወከነ:ከሙ:በድን: እስከ: ይብሉ:ብዙኃን:
28 ሞተ:=: ወእኅዝ:እግዚእ: ሊየሱስ: እዴሁ:ወለንሠአ: ወተንሠአ::=: ወበዊዐ
29 ሙ:ቤት:ደቤልዐ:ለርደሊሁ:በባሕቲቶሙ:በእፎ: ንሕነ:ስእነ:ለወፅሖቶ::=: ወይ
30 ቤሎሙ: ዝንቱ:ዘመድ:ሊይክል:ለወፅሖቶ:ዘእንበለ: በጸሎ: ወበጸሎት::=: ወወ
31 ፂዖ:እመሂየ:ሖረ: እንተ: ገሊላ: ወፈቀደ:ሊያእመርዐ:=: ወመሀሮሙ:ለእርደሊ
ሁ: ወይቤሎሙ: ሀለወ: ለወልደ: እጋሰ: እሙ:ሕያው: ይግባእ: ወስተ: እደ: ሰብእ:
32 ወይቀትልዎ : ወቀቲሎሙ : በዛልስት : ዕለት : ይትነሣእ:=: ወሊያእመረ: ዘይቤ
ሎሙ : ወይፈርሂዎ: ተስእሎቶ::=:
በእንተ : እለ : ይቤሉ : ሎኑ : ዓቢ::=:
ወበጺሖ : ቀፈርናሖም : ወበዊዖ : ቤተ : ይቤሎሙ : ምንተኑ : ሖሊይክሙ : በፍናት:
33 በቤናቲክሙ::=:

Et respondit, & dixit iis; O generatio incredula, quousque ero vobiscum? quousque tolerabo vos? adducite eum hîc ad me. Et attulerunt eum ad ipsum, & videns eum ille dæmon projecit eum in terram statim, & discerpsit eum, & spumare fecit eum. Et interrogavit Dominus Jesus patrem ejus, & dixit ei; Quantum *temporis fuit* ex quo prehendit eum? & dixit ei, A juventute ejus. Et sæpe projicit eum in profundum, & in ignem, & in aquam, ut occîdat eum: veruntamen in quo potes adiuva me. Et dixit ei Dñs Jesus, Quia dicis; Si potes, quodcunque fieri potest credenti. Et clamavit pater hujus filii, & dixit; Credo, adjuva incredulitatem meam. Et videns Dñs Jesus quòd concurrebant homines, increpavit hoc dæmonium malum, & dixit ei; Dæmon mute & surde, ego præcipio tibi exire ab illo, & ne revertaris super eum ampliùs. Et ingemiscere fecit eum igitur multùm, & divulsit eum, & exivit, & factus est *filius* sicut cadaver, adeò ut multi dicerent; Mortuus est. Et prehendit Dominus Jesus manum ejus, & erexit eum, & surrexit. Et quum introîssent domum, dixerunt ei discipuli ejus privatim inter se; Quare nos non potuimus ejicere eum? Et dixit iis, Hoc genus non possibile est ejicere, nisi in jejunio, & oratione. Et exiens inde profectus est per Galilæam: & voluit *ut* non cognoscerent eum. Et docuit discipulos suos, & dixit illis; Futurum est, quòd Filius hominis tradetur in manus hominum, & occîdent eum, & occîsus ab iis tertiâ die resurget. Et ignorabant quod dicebat, & timebant interrogare eum. 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33

De dicentibus quis esset major.

Et veniens Capernaum, & introiens domum, dixit iis; Quid disceptavistis in via inter vos? 33

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 * چون عيسي بخانه درآمد * شاگردان ازو پرسيدند كه چرا ما نتوانستيم اورا خوش كردن *

Cùm Jesus domum ingressus esset, discipuli ab eo rogârunt; Quare nos non potuimus eum sanare? Illis dixit; quæ sunt hujusmodi generis non possunt ejici nisi jejunio & oratione. Cùm illinc egressi essent, in Galilæam transierunt: nec volebat ut quisquam eum sciret. Docebat enim discipulos suos, & dicebat; Filius hominis quidem traditur in manus hominum peccatorum & rebellium, & eum occident, & in sepulchrum condent, ac tertiâ die resurget. Illi hunc sermonem ignorabant, & timuerunt ab eo interrogare. 28 29 30 31 32

29 * بديشان گفت * ازين شيوه جنس را نتوان † بدر اوردن * مگر بروزه * ونماز * چون از انجا بدر

30 امدند درجليل مي گذشتند * ونمي خواست كه كسي اورا بداند * شاگردان خودرا مي

31 اموزانيد * ومي گفت * كه فرزند ادمي دردست مردم گناه كار وعاصي * سپارده مي شود * واورا

32 بكشند * ودر گور بياكنند درسوم روز برخيزد * ايشان † اين سخن را ندانستند * وترسيدند

ازوي پرسيدن سي نه انجا كه گفت هر كه بزرگي خواهد همچو كودكان فروتن وساده

33 دل باشد * واز انجا در كفرناحوم درامد چون در خانه در رفت * از شاگردان پرسيد *

كه درراه چه مي انديشيديد † بايكديگر *

Et xxxix. ubi dixit; Quicunque magnus esse vult, veluti pueruli humilis & simplex corde sit.

Et illinc in Capharnahum ingressus est: ubi quum in domum intrâsset à discipulis percontatus est; Quid in via inter vos ratiocinati estis? 33

Digitized by Google

34 Illi autem tacebant: ad invicem enim ratiocinati erant in via, quis major. Et se-
35 Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων. Καὶ καθί-
dens vocavit duodecim, & ait illis; Si quis vult primus esse, erit omnium novis-
σας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχα-
simus, & omnium minister. Et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum, & ubnis
36 τος, καὶ πάντων διάκονος. Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ συνα-
complexus eum, ait illis; Quisquis unum hujusmodi puerulorum exceperit in
37 καλισάμενον αὐτό, εἶπεν αὐτοῖς, Ὃς ἐὰν ἓν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ
nomine meo, me excipit: & quicunque me exceperit, non me excipit, sed le-
τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀ-
gantem me. Respondit verò illi Joannes, dicens; Magister, vidimus quen-
38 ποστείλαντά με. Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, λέγων, Διδάσκαλε, εἴδομέν τι-
dam nomine tuo ejicientem dæmonia, qui non sequitur nos: & prohibuimus
να τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν
eum, quia non sequitur nos. At Jesus ait; Ne prohibete eum. Nemo enim
39 αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, Μὴ κωλύετε αὐτόν. οὐδεὶς γάρ
est qui faciat efficaciam in nomine meo, & possit citò maledicere mihi.
ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαι με.
40 Qui enim non est adversùm vos, pro vobis est. Qui enim potaverit vos poculum a-
41 Ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν. Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕ-
qua in nomine meo, quia Christi estis: Amen dico vobis; Non perdiderit
δατος (τ) ἐν τῷ ὀνόματί μου, ὅτι Χριστοῦ ἐστε· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ ἀπολέσῃ

42 mercedem suam. Et quisquis scandalizaverit unum pusillorum credentium
τὸν μισθὸν αὐτοῦ. Καὶ ὃς (υ) ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν (ρ) μικρῶν τῶν πιστευόντων 42
in me, pulchrum est ei magis, si circumponeretur lapis molaris circa col-
εἰς ἐμέ, (χ) καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον, εἰ περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχη-
lum ejus, & jaceretur in mare. Et si scandalizaverit te manus tua,
λον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε ἡ χείρ σου, 43
abscinde illam: pulchrum tibi est mancum in vitam introire, quàm duas
ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν σοί ἐστι κυλλὸν (ψ) εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο
manus habentem abire in gehennam, in ignem inextinguibilem: Ubi ver-
χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· Ὅπου ὁ σκώ- 44
mis eorū non finitur, & ignis non extinguitur. Et si pes tuus scandalizat te, ampu-
ληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκο- 45
ta illum: pulchrum est tibi introire in vitam claudū, quā duos pedes habentem ja-
ψον αὐτόν· (ω) καλόν ἐστί σοι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βλη-
ci in gehennā, in ignem inextinguibilem: Ubi vermis eorum non finitur, &
θῆναι εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, τὸ 46
ignis non extinguitur. Et si oculus tuus scandalizat te, ejice eum: pulchrum tibi est
πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σοί ἐστι 47
unoculum introire in regnum Dei, quā duos oculos habentem jaci
μονόφθαλμον (α) εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι
in gehennam ignis: Ubi vermis eorum non finitur, & ignis non extinguitur.
εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός· Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. 48

MS. A. (π) διελέχθησαν, τίς μείζων. (ρ) ἂν (σ) Ἰωάννης, (τ) ἐν ὀνόματι, ὅτι Χριστοῦ (υ) ἐὰν (φ) μικρῶν τούτων τῶν (χ) καλὸν αὐτῷ ἐστιν (ψ) εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν, (ω) καλόν γάρ ἐστίν σε (α) εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ipsi verò tacebant: contenderant enim in via 34
unus cum alio, quis esset maximus eorum. Et 35
consedit Jesus, vocavitque duodecim, ac dixit
eis; Qui voluerit esse primus, erit postremus
omnium, & omnium minister. Et accepit 36
puerulum quendam, eumq; statuit in medio;
tulitque eum super brachia sua, & dixit eis;
Quisquis excipit similem huic puerulo in no- 37
mine meo, me excipit: & quisquis me exci-
pit, non me excipit, sed eum qui misit me.
Dixit ei Johannes; Magister mi, vidimus ho- 38
minem ejicientem dæmonia in nomine tuo,
& prohibuimus eum, propterea quòd non
adhæserit nobis. Dixit eis Jesus; Ne prohi- 39
beatis eum, nemo enim est qui edat virtutes
in nomine meo, & possit citò dicere de me
malum. Quicunque ergò non fuerit contra 40
vos, pro vobis est. Quisquis enim propina- 41
verit vobis calicem aquæ tantùm, eo nomine
quòd Christi fitis; Amen dico vobis, Nequa-
quam perierit merces ejus. Et quisquis of- 42
fendiculo fuerit uni ex istis parvulis qui cre-
dunt in me, satius ei foret, si imponeretur
mola asini collo ipsius, & projiceretur in ma-
re. Quòd si offendiculo tibi fuerit manus 43
tua, eam amputato: satius tibi fuerit man-
cum ingredi ad vitam, quàm cum habueris
duas manus, abeas in gehennam: ubi vermis 44
eorum non moritur, nec ignis eorum extin-
guitur. Et si pes tuus offendiculo tibi fuerit, 45
abscinde eum: melius tibi fuerit ingredi ad
vitam claudum, quàm quum habueris duos
pedes, cadas in gehennam: ubi vermis eorum 46
non moritur, nec ignis eorum extinguitur.
Denique si oculus tuus offendiculo tibi fu- 47
erit, eum effodito: satius tibi fuerit cum uno
oculo ingredi ad regnum Dei: quàm, quum
habueris duos oculos, cadas in gehennam
ignis: ubi vermis eorum non moritur, nec 48
ignis eorum extinguitur.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Illi siluerunt; eò quòd in via ratiocinati 34
essent quis inter eas maximus esset. Jesus consedit, & omnes du- 35
odecim ad se vocavit, & dixit; Quicunque voluerit ut omnium pri-
mus sit, postremus esto, & unicuique ministerium præstato. Puerū- 36
lus illic erat, cujus manum prehendit, & in medio statuit, & dixit;
Quicunque hunc puerulum, aut ei 37
similem, in nomine meo recipit, me
recepit: & quicunque me recipit,
ipse non est qui me tantum recipit,
sed eum qui misit me.

XL. Ubi dixit; Melius est ut unum membrum pereat, quàm totum corpus.

Johannes dixit, O præceptor, quen- 38
dam vidimus qui in nomine tuo dia-
bolos ejecit, & eum prohibuimus,
quòd nos non sequatur. Jesus illis 39
dixit; Eum ne prohibeatis: eò quòd
nemo sit qui in nomine meo virtutem
edat, & rursus possit mihi malè di-
cere. Jam quicunque vobis non 40
adversatur, pro vobis est. Qui- 41
cunque vos uno calice tantùm aquæ
potaverit, quòd Christi estis, certum
vobis dico, quòd merces ejus non
peribit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

34 At illi tacebant: siquidem in via inter se disputaverant, quis eorum major esset. Et
35 residens vocavit duodecim, & ait illis; Si quis vult primus esse, erit omnium novis-
simus, & omnium minister. Et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum:
36 quem cùm complexus esset, ait illis; Quisquis unum ex hujusmodi pueris receperit in
nomine meo, me recipit: & quicunque me susceperit, non me suscipit, sed eum, qui
37 misit me. Respondit illi Joannes, dicens; Magister, vidimus quendam in nomine tuo ejici-
38 entem dæmonia, qui non sequitur nos, & prohibuimus eum. Jesus autem ait; Nolite
prohibere eum: nemo est enim qui faciat virtutem in nomine meo, & possit citò male
39 loqui de me. Qui enim non est adversùm vos, pro vobis est. Quisquis enim potum de-
40 derit vobis calicem aquæ in nomine meo, quia Christi estis: amen dico vobis, non
perdet mercedem suam. Et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis credentibus 41
in me: bonum est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo ejus, & in mare mit-
teretur. Et si scandalizaverit te manus tua, abscide illam: bonum est tibi debilem introi- 42
re in vitam, quàm duas manus habentem ire in gehennam, in ignem inextinguibilem: Ubi 43
vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur. Et si pes tuus te scandalizat, amputa 44
illum: bonum est tibi claudum introire in vitam æternam, quàm duos pedes habentem mitti
in gehennam ignis inextinguibilis: Ubi vermis eorum non moritur, & ignis non extingui- 45
tur. Quòd si oculus tuus scandalizat te, ejice eum: bonum est tibi luscum intro- 46
ire in regnum Dei, quàm duos oculos habentem mitti in gehennam ignis: Ubi 47
vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 * فَسَكَتُوا * لِأَنَّهُمْ كَانُوا يَقُولُونَ فِي ٱلطَّرِيقِ مَنْ هُوَ ٱلْعَظِيمُ فِيهِمْ * فَجَلَسَ وَدَعَى ٱلٱثْنَيْ عَشَرَ
35 وَقَالَ لَهُمْ مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ أَوَّلًا فَلْيَكُنْ آخِرَ وَخَادِمًا لِلْجَمِيعِ * وَأَخَذَ صَبِيًّا فَأَقَامَهُ وَسْطَهُمْ
36 وَٱحْتَضَنَهُ * وَقَالَ لَهُمْ * كُلُّ مَنْ يَقْبَلُ وَاحِدًا مِثْلَ هَذَا ٱلصَّبِيِّ بِٱسْمِي فَقَدْ قَبِلَنِي * وَمَنْ يَقْبَلُنِي
37 فَلَيْسَ يَقْبَلُنِي فَقَطْ بَلْ وَٱلَّذِي أَرْسَلَنِي * فَقَالَ لَهُ يُوحَنَّا يَا مُعَلِّمُ رَأَيْنَا وَاحِدًا يُخْرِجُ ٱلشَّيَاطِينَ
38 بِٱسْمِكَ فَمَنَعْنَاهُ لِأَنَّهُ لَمْ يَتْبَعْنَا * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ لَا تَمْنَعُوهُ فَلَيْسَ أَحَدٌ يَصْنَعُ قُوَّةً بِٱسْمِي وَيَقْدِرُ
39 سَرِيعًا أَنْ يَقُولَ عَلَيَّ ٱلشَّرَّ * لِأَنَّهُ كُلُّ مَنْ لَيْسَ هُوَ عَلَيْكُمْ فَهُوَ مَعَكُمْ * وَمَنْ سَقَاكُمْ كَأْسَ مَاءٍ
40 بِٱسْمِي أَيْ أَنَّكُمْ لِلْمَسِيحِ أَمِينٌ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّ أَجْرَهُ لَا يَضِيعُ * وَمَنْ شَكَّكَ أَحَدَ هَؤُلَاءِ ٱلصِّغَارِ
41 ٱلْمُؤْمِنِينَ فِي مَحْبَرٍ لَهُ أَنْ يُعَلَّقَ حَجَرُ ٱلرَّحَى فِي عُنُقِهِ وَيُطْرَحَ فِي ٱلْبَحْرِ * فَإِنْ شَكَّكَتْكَ يَدُكَ
42 فَٱقْطَعْهَا * مَحْبَرٌ لَكَ أَنْ تَدْخُلَ ٱلْحَيَاةَ وَأَنْتَ أَعْسَمُ مِنْ أَنْ تَكُونَ لَكَ يَدَانِ وَتَذْهَبَ إِلَى جَهَنَّمَ
43 فِي ٱلنَّارِ * حَيْثُ دُودُهُمْ لَا يَمُوتُ وَنَارُهُمْ لَا تُطْفَى * وَإِنْ شَكَّكَتْكَ رِجْلُكَ فَٱقْطَعْهَا * مَحْبَرٌ لَكَ
44 أَنْ تَدْخُلَ ٱلْحَيَاةَ أَعْرَجَ مِنْ أَنْ تَكُونَ لَكَ رِجْلَانِ وَتُلْقَى فِي جَهَنَّمَ فِي ٱلنَّارِ * حَيْثُ دُودُهُمْ لَا يَمُوتُ
45 وَنَارُهُمْ لَا تُطْفَأُ * وَإِنْ شَكَّكَتْكَ عَيْنُكَ فَٱقْلَعْهَا * مَحْبَرٌ لَكَ أَنْ تَدْخُلَ مَلَكُوتَ
46 ٱللَّهِ بِعَيْنٍ وَاحِدَةٍ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ عَيْنَانِ وَتُلْقَى فِي جَهَنَّمَ * حَيْثُ دُودُهُمْ لَا يَمُوتُ
وَنَارُهُمْ لَا تُطْفَى *

Et tacuerunt, quoniam dicebant in via, 34
Quis esset major inter eos. Igitur sedit, 35
& advocavit duodecim, & dixit eis;
Qui voluerit esse primus, sit ultimus, &
minister omnibus. Et accepit parvulum, 36
& statuit eum in medio eorum: & tenuit
illum, ac dixit eis; Quicunq; receperit 37
aliquem similem huic parvulo in nomine
meo, me recepit. Et qui suscipit me,
non suscipit me tantùm, sed & eum qui
misit me. Et dixit ei Johannes; Magi- 38
ster, vidimus quendam ejicientem dæmo-
nia in nomine tuo, & prohibuimus eum,
quia non sequebatur nos. Dixit eis Je- 39
sus, Ne prohibeatis eum: nam nemo edit
virtutem in nomine meo, et potest mox di-
cere de me malum. Quicunq; enim non 40
est contra vos, ipse est vobiscum. Et qui 41
potaverit vos calice aquæ in nomine meo,
videlicet quia pertinetis ad Christum,
Amen dico vobis, Quia merces ejus non
peribit. Et qui scandalizaverit unum isto- 42
rum parvulorum credentium in me, con-
sultius esset ei suspendi lapidem molarem
in collo ejus, & projici in mare. Si scan- 43
dalizaverit te manus tua, abscinde illã:
melius enim est tibi introire vitã, quum
fueris manc°, quàm habere te manus du-
as, et abire in gehennã ad ignem: Ubi ver- 44
mis eorum non moritur, & ignis eorũ non
extinguitur. Et si scandalizaverit te pes 45
tuus, abscinde eum: melius enim est tibi
introire vitã claud°, quàm esse tibi duos
pedes, & projici in gehennã in ignẽ: ubi 46
vermis eorum non moritur, & ignis eorũ
non extinguitur. Et si scandalizaverit te 47
oculus tuus, erue eum: melius enim est
tibi introire regnum Dei cum oculo
uno, quàm esse tibi oculos duos, & pro-
jici in gehennam: Ubi vermis eorum 48
non moritur, & ignis eorum non ex-
tinguitur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 ወእርሙ፡እስሙ፡ተባሀሉ፡በቤናቲሆሙ፡ በፋናት፡ ሙኑ፡እነጋ፡ይዓቢ፡እሙሄሆሙ፡።
35 ወነበረ፡ ወጸውዖሙ ፡ ለዐሠርቱ ፡ ወክልሌቱ ፡ ወይቤሎሙ፡ ዘይፈቅድ፡ ልዚቀ፡ ይኩን፡
36 ለያትሐት፡ ናእሶ፡ለኵሉ፡። ወይኩን፡ባእካ፡ለኵሉ፡።። ወነሠአ፡ሕፃን፡ ወለቀሞ፡
37 ጫእከሎሙ ፡ ወለእንበሮ ፡ ወኵተ፡ ሕፅኑ።። ወይቤሎሙ፡።። ዘተወክፈ ፡ መጠነ፡ ዝ
ሕፃን።። በስሞየ ፡ ኪያየ ፡ ተወክፈ።። ወዘኒ፡ ኪያየ፡ ተወክፈ፡ ላኮ፡ኪያየ፡ ዘተወክፈኒ።
38 ዘእንበለ፡ዘፈነወኒ።።። ወለወርሐ፡ ዮሐንስ፡ ወይቤሎ፡ሊቅ፡ በዘርሊነ፡ዘያወፅእ፡
39 ጋኔነ፡በስምከ፡ወከሳእናሁ፡ እስሙ ፡ ሊተለወከ፡ መስለነ።።። ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡
ሊየሱስ፡ ሊትክልእሙ ፡ እስሙ ፡ለልቦ፡ዘይገብር ፡ ኅይለ፡በስሞየ ፡ ወይክል ፡ ፍጡነ፡ለ
40 ሕሠሞ፡ ቃል፡ ላዕሌየ።። እስሙ፡ ለሙከሙ ፡ ሊኮነ፡ ዕድወክሙ፡ ቢጽክሙ፡ ወእ
41 ቱ።። ወዘለስተየክሙ፡ ጽዋዐ፡ሚይ፡በስሞየ፡እስሙ፡እለ፡ክር ስቶስ፡ለእትሙ፡ለሚ
42 ን፡ እብለክሙ፡ሊይሐጕል፡ዕሴቶ።።። ወዘለስኩቶሙ፡ ለለሐዱ፡ እሙእሉ፡ ንሉሰ
ን፡ እለ፡ ይሊሙ፡ ብየ፡ይሄይስ፡ ይእስረ፡ ሚከረጸ፡ ለድግ፡ በክሰዱ፡ ወይሰጥመወ፡
43 ወኵተ፡ባሕር።።። ወእመኒ፡ እዴከ፡ ታስሕተከ።።ሎትራ፡ ይሄይስከ፡ ሎቱረ፡ እድ፡
ትባእ፡ ወኵተ፡ ሕይወት፡ እመትባእ፡ ወኵተ ፡ እሰተ ፡ ገሃነመ፡ መስለ፡ ክልሌሆነ፡ እ
44 ደዊከ።።። ኅበ፡እሰቱ፡ ሊይጠፍእ፡ ወዕጹሁ፡ ሊይነወመ።።። ወእመኒ፡እግርከ፡
45 የስሕተከ፡ሎትራ፡ይሄይስከ፡ ሐነካሰከ፡ ትባእ፡ወኵተ፡ ሕይወት፡ እመትባእ፡ ወኵተ፡
46 ገሃነመ፡መሰለ፡ ክልሌሆነ፡እገሪከ፡ ወኵተ፡ እሰት፡ዘሊይጠፍእ።።። ወኃበ፡ ዕጹሁ፡
47 ሊይነወመ።።። ወእመኒ፡ ዓይንከ፡ ታስሕተከ፡ መሰነ፡ ይሄይስከ፡ ነቋርከ፡ ትባእ፡
ወኵተ፡ መንግሠተ ፡ እግዚአብሔር ፡ እመትባእ ፡ ወኵተ፡ ገሃነመ ፡ ዘእሰት፡መስለ ፡
48 ክልሌሆነ፡ለዕይንቲከ።።። ኅበ፡ዕጹሁ፡ሊይነወመ፡ወእሰቱ፡ሊይጠፍእ።።

Et tacuerunt, quia loquebantur inter se in via quis major esset inter eos. Et 34
sedit & vocavit duodecim, & dixit iis; Qui vult supremus esse, subjiciat se omni- 35
bus, & sit servus omnibus. Et accepit parvulum, & statuit eum medio eorum, 36
& posuit eum in sinu suo, & dixit illis; Qui receperit hujusmodi parvulum in 37
nomine meo, me recepit: & qui me recipit, non me recipit, sed eum qui misit
me. Et respondit Johannes, & dixit ei; Magister, quendam vidimus ejicientem 38
dæmonem in nomine tuo, & prohibuimus eum, quia non sequutus est te nobis-
cum. Et dixit iis Dominus Jesus, Ne prohibite illum: quoniam nemo est qui 39
faciat virtutem in nomine meo, & possit citò maledicere mihi. Quia si 40
non fuit contra vos, amicus vester est. Et qui potum dederit vobis poculum a- 41
quæ in nomine meo, eò quòd Christi sitis, Amen dico vobis; Non perdet mercedẽ
suam. Et qui errare fecit unum ex his parvulis qui credunt in me, melius esset 42
ei, ut ligarent molam asini circa collum ejus, & immergerent eum in mare. Et 43
si manus tua errare te fecerit, abscinde eam: melius erit tibi abscissã manu introire in vitam, quàm ut introeas in ignem gehennæ cum duabus manibus. Ubi 44
ignis ejus est inextinguibilis, & vermis ejus non requiescit. Et si pes tuus errare 45
te fecerit, abscinde eum: melius erit tibi claudum ingredi in vitam, quàm ingredi
in gehennam cum duobus pedibus tuis, in ignem inextinguibilem: Et ubi 46
vermis ejus non requiescit. Et si oculus tuus errare te fecerit, evelle eum: me- 47
lius erit tibi, excavatum te intrare in regnum Dei, quàm intrare in ge-
hennam ignis cum duobus oculis tuis. Ubi vermis ejus non requiescet, & 48
ignis ejus non extinguetur.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

42 * وهر كه يك كودك ازاينان كه بمن ايمان آوردند پريشان كند * لايقست كه
43 خراسياب درگردنش اويخته * واورا در دريا اندازند * اگر دست تو ترا پريشان دارد *
اورا ببر واز خود دور انداز * بهتر باشد ترا كه بيك دست * در زندكاني ابد روي از انك
44 با دو دست دردوزخ * * در جاي كه كرم اونميرد وآتش اونخسپد * * واگر پاي تو
45 ترا پريشان دارد * اورا ببران بهتر كه بپاي لنك درزندكاني † روي * از انك بدو پاي
46 دردوزخ * * كه رستكاري ازانجا ممكن نيست * * واگر چشم تو ترا پريشاني دهد * اورا بكن
47 ان بهتر كه بيك چشم در ملكوت [خدا] روي ازانك بدو چشم درآتش جاويد
48 * كه هركز خلاص نيابي *

Et quicunque unum parvulum, eo- 42
rum qui mihi fidem habuerunt, mar-
tium reddiderit, dignus est, ut molâ
asinariâ collo ejus appensâ eum in
mare projiciant. Si manus tua te 43
offendat, eam abscinde, & à te pro-
cul abjice: melius tibi fuerit ut
cum unâ manu in vitam ingredia-
ris, quàm cum ambabus manibus
in infernum: In locum, cujus ver- 44
mis non moritur, & ignis ejus non
sopitur. Et si pes tuus te offenderit, 45
eum abscinde: hoc melius ut pede
claud° in vitam eas, quàm cum duo-
bus pedibus in infernum: Quòd il- 46
lisit liberatio nulla fieri potest. Et 47
si oculus tuus tibi offensionem de-
derit, eum erue: Hoc melius ut cum
unô oculo in regnum Dei eas, quàm
cum duobus oculis in ignem æter-
num: Unde nunquam redemptionem 48
invenies.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΗ'. ΚΘ'.

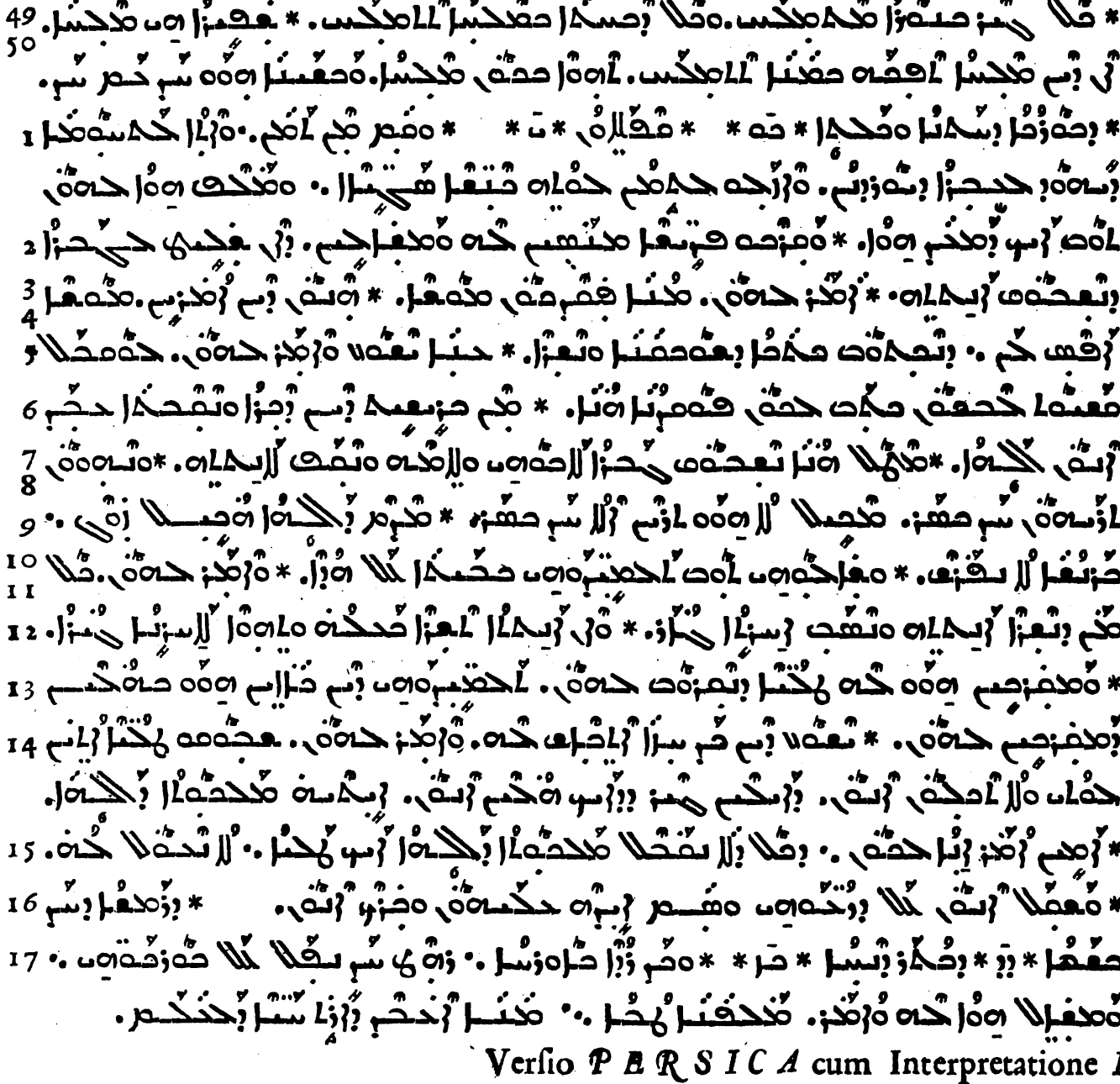
Omnis enim igne ſalietur, & omnis victima ſale ſalietur. Pulchrum ſal: ſi
49 Πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται. Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν
50 verò ſal inſulſum fiat, in quo illud condietis? Habete in vobis ſal, & pa-
τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας, καὶ εἰ-
cem habete in invicem.
ρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

CAP. X. ι'.

Et indè exurgens venit in fines Judææ, per alterum Jordanis: & con-
1 Κἀκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας, διὰ τῆς πέραν τοῦ Ἰορδάνου. καὶ συμ-
veniunt iterum turbæ ad eum: &, ſicut conſueverat, iterùm docebat illos. Et
2 πορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν· καὶ, ὡς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ
accedentes Phariſæi interrogabãt eum; Si licet viro uxorem abſolvere? ten-
προσελθόντες (α)οἱ Φαρισαῖοι ἐπηρώτησαν αὐτόν, Εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι; πει-
tantes eum. Ille autem reſpondens, dixit eis; Quid vobis præcepit Moyſes? Illi verò di-
3 ράζοντες αὐτόν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς; Οἱ δὲ εἶ-
4 xerũt; Moyſes permiſit libellum abſceſſionis ſcribere, & abſolvere. Et reſpondens Je-
5 πον, Μωσῆς ἐπέτρεψε βιβλίον ἀποστασίου γράψαι, καὶ ἀπολῦσαι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰη-
ſus, ait eis; Ad duritiam cordis veſtri ſcripſit vobis præceptum iſtud.
σοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην.
Ab autem initio creationis, maſculũ & fœminam fecit eos Deus. Cauſa
6 Ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός· Ἕνεκεν
7 hujus relinquet homo patrem ſuum, & matrem, & adglutinabitur ad
τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται (β)πρὸς
uxorem ſuam: Et erunt duo in carnem unam. Itaque non amplius ſunt duo,
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· Καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, 8
ſed una caro. Quod ergò Deus conjunxit, homo non ſeparet. Et in
(γ)ἀλλὰ μία σάρξ. Ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Καὶ ἐν τῇ 9
domo iterum diſcipuli ejus de eodem interrogaverũt eum. Et ait illis; 10
οἰκίᾳ πάλιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ (δ)περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν αὐτόν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, 11
Quicunque abſolverit uxorem ſuam, & duxerit aliam, adulterat in eam. Et
Ὅς ἐὰν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν. Καὶ 12
ſi uxor abſolverit virum ſuum, & nupſerit alii, mœchatur. Et offerebant illi
ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ, μοιχᾶται. Καὶ προσέφερον αὐτῷ 13
puerulos, ut tangeret illos. Verùm diſcipuli increpabant offerentes. Videns verò
παιδία, ἵνα ἅψηται αὐτῶν· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν. Ἰδὼν δὲ 14
Jeſus, indignatus eſt, & ait illis; Sinite puerulos venire ad me, &
ὁ Ἰησοῦς, ἠγανάκτησε, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ
ne prohibueritis eos. Nam talium eſt regnum Dei. Amen dico vobis,
μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 15
Quiſquis non receperit regnum Dei velut puerulum, non intrabit in il-
Ὅς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐ-
lud. Et ulnis complexus eos, imponens manus ſuper illos, benedicebat e-
τήν. Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὰ, (ε) ηὐλόγει αὐ- 16
ΚΘ' os. Et egredienti eo in viam, adcurrens unus, & genupetens e-
τά. Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν, (ζ) προσδραμών τις, καὶ γονυπετήσας αὐ- 17
ξ ζ um, rogabat eum; Magiſter bone, quid faciam ut vitam æternam hæreditem?
τὸν, ἐπηρώτα αὐτόν, Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

MS. A. (α) Φαρισαῖοι (β)τῇ γυναικὶ (γ)ἀμφὶ ζεῦξε μία. Ὃ οὖν Θεὸς (δ) περὶ τούτου (ε) εὐλόγει (ζ) ἐδέ τις πλησίον προσδραμών, καὶ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quodlibet enim igne ſalietur, & omne ſacri- 49
ficium ſale ſalietur. Bonus eſt ſal: ſed ſi ſal
inſipidus fuerit, quonam ſalietur? Sit in vo- 50
bis ſal, & in pace eſtote unus cum alio.

Benedictione ſponſi & ſponſæ. 26.

CAP. X.

Et ſurrexit illinc, venitque in fines Judææ 1
ultra Jordanem: & adierunt eum illuc turbæ
multæ; ac docebat eos iterum, uti conſueve-
rat. Acceſſerunt autem Phariſæi tentantes 2
eum, & interrogantes, an liceret viro dimit-
tere uxorem ſuam. Dixit eis, Quid præcepit 3
vobis Moſes? Illi verò dicunt; Moſes per- 4
miſit nobis ſcribere libellum repudii, & *uxo-*
rem dimittere. Reſpondit Jeſus, & dixit eis; 5
Ad obſiſtendum duritiei cordis veſtri, ſcripſit
vobis præceptum iſtud. Ab initio verò ma- 6
ſculum & fœminam condidit eos Deus. Pro- 7
ptereà relinquet vir patrem ſuum & matrem
ſuam, & adhærebit uxori ſuæ. Et erunt am- 8
bo una caro: Itaque nequaquam duo ſunt,
ſed una caro. Quod ergò Deus copulavit, 9
homo ne ſeparet. Et interrogârunt eum 10
rurſus diſcipuli ſui domi hac de re. Et di- 11
xit eis; Quicunque dimiſerit uxorem ſuam,
& duxerit aliam, mœchatur. Quòd ſi muli- 12
er dimiſerit maritum ſuum, fueritque alterius,
mœchatur. Cæterùm offerebant ei pueros, 13
ut tangeret eos: diſcipuli verò ipſius objur-
gabant eos qui ipſos offerebant. Jeſus au- 14
tem quum hoc vidiſſet, diſplicuit ei: & ait
illis, Sinite pueros venire ad me, nec prohi-
beatis eos: talium enim, quales hi ſunt, eſt
regnum Dei. Amen dico vobis, Quicunque 15
non exceperit regnum Dei ſicut puerulus,
non ingredietur illud. Quumq; tuliſſet eos 16
ſuper brachia ſua, impoſuit eis manum ſu-
am, ac benedixit eis.

Ad veſperam dominicæ quartæ poſt Epiphaniam. 27.

Quumque iter faceret, accurrens quidam 17
procidit in genua ſua, & interrogabat eum,
ac dicebat; Doctor bone, quid faciam ut
hæreditate poſſideam vitam æternam?

Verſio PARSICA cum Interpretatione LATINA.

Et omne ſacrificium (i. e. macta- 49
tum) quod in mundo fuerit, ſale il- 50
lud boni ſaporis reddunt. Quòd ſi
accidat ſal corruptum eſſe, eum
quâ re ad integritatem reſtituent?
oportet ut in medio veſtri ſal ſit, &
alter cum altero in pace ſitis.

XLI. De repudio interrogârunt.

CAP. X.

Et illinc ſurrexit, & in termi- 1
nos Judææ venit, in tranſitum Jor-
danis: & ad eum turbæ multæ ive-
runt, & ſicut conſueverat eos docu-
it. Et Phariſæi venerunt eum ten- 2
tantes, & interrogârunt, num con-
veniret ut vir uxorem ſuam repudio
renuntiato dimitteret. Chriſtus il- 3
lis dixit; Quid Moſes vobis præ-
cepit? Illi dicebant; Moſes nobis 4
juſſit, ut repudii libellum ſcriberemus & eam dimitteremus. Illis re- 5
ſponſum dedit, & dixit; Propter
duritiam cordis veſtri Moſes vobis
hoc ſcripſit. Quandoquidem Deus 6
ab initio maſculum & fœminam
creavit. Propterea vir patrẽ & ma- 7
trem & fratres & ſorores ſuas re-
linquit, & cum uxore ſua unus fit.
Et ambo una caro ſunt: Jam duo 8
corpora non ſunt, ſed unum corpus.
Quicquid autem Deus copulavit, 9
homo quomodo illud ſeparet? Rur- 10
ſus diſcipuli ejus in domo de hac re
eum interrogârunt. Et illis dixit; 11
Quicunque uxorem ſuam dimiſerit,
& aliam acceperit, adulter eſt. Et ſi 12
mulierem dimiſſam quiſpiam duxe-
rit, pariter in peccato erit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

49 Omnis enim igne salietur, & omnis victima sale salietur. Bonum est sal: quòd si sal insulsum fuerit: in quo illud condietis? Habete in vobis sal, & pacem habete inter vos.

CAP. X.

1 ET indè exurgens venit in fines Judææ ultra Jordanem: & conveniunt iterùm
2 turbæ ad eum: & sicut consueverat, iterùm docebat illos. Et accedentes Pha-
3 risæi interrogabant eum; Si licet viro uxorem dimittere: tentantes eum. At ille
4 respondens, dixit eis; Quid vobis præcepit Moyses? Qui dixerunt; Moyses per-
5 misit libellum repudii scribere, & dimittere. Quibus respondens Jesus, ait; Ad
6 duritiam cordis vestri scripsit vobis præceptum istud. Ab initio autem creaturæ,
7 masculum & fœminam fecit eos Deus. Propter hoc relinquet homo patrem suum
8 & matrem, & adhærebit ad uxorem suam: Et erunt duo in carne una. Itaque jam
9 non sunt duo, sed una caro. Quod ergò Deus conjunxit, homo non separet. Et
10 in domo iterùm discipuli ejus de eodem interrogaverunt eum. Et ait illis; Qui-
11 cunque dimiserit uxorem suam, & aliam duxerit, adulterium committit super eam.
12 Et si uxor dimiserit virum suum, & alii nupserit, mœchatur. Et offerebant illi par-
13 vulos ut tangeret illos. Discipuli autem comminabantur offerentibus. Quos cùm
14 videret Jesus, indignè tulit, & ait illis; Sinite parvulos venire ad me, & ne prohi-
bueritis eos: talium enim est regnum Dei. Amen dico vobis; Quisquis non re-
15 ceperit regnum Dei velut parvulus, non intrabit in illud. Et complexans eos, &
16 imponens manus super illos, benedicebat eos. Et cùm egressus esset in viam, pro-
17 currens quidam genu flexo ante eum, rogabat eum; Magister bone, quid faciam ut
vitam æternam percipiam?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

49 *كُلُّ سَيٍّ بِٱلنَّارِ يُمْلَحُ وَكُلُّ ذَبِيحَةٍ تُمْلَحُ بِٱلْمِلْحِ *جَيِّدٌ هُوَ ٱلْمِلْحُ فَإِنْ فَسَدَ ٱلْمِلْحُ فَبِمَاذَا يُمْلَحُ*
50 فَلْيَكُنْ فِيكُمْ ٱلْمِلْحُ وَيُسَالِمْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا *
I *ثُمَّ قَامَ مِنْ *ٱلْفَصْلِ ٱلْحَادِي وَٱلْعِشْرُونَ *
هُنَاكَ وَجَاءَ إِلَى تُخُومِ يَهُودَا وَإِلَى عَبْرِ ٱلْأُرْدُنِّ *فَأَتَى إِلَيْهِ أَيْضًا جُمُوعٌ وَكَانَ يُعَلِّمُهُمْ كَعَادَتِهِ أَيْضًا *
2 3 *وَجَاءَ إِلَيْهِ ٱلْفَرِّيسِيُّونَ لِيُجَرِّبُوهُ *وَسَأَلُوهُ هَلْ يَحِلُّ لِلرَّجُلِ أَنْ يُطَلِّقَ ٱمْرَأَتَهُ * أَجَابَهُمْ قَائِلًا بِمَاذَا
4 5 أَوْصَاكُمْ مُوسَى *قَالُوا ٱمْرَ مُوسَى أَنْ يُكْتَبَ كِتَابُ ٱلطَّلَاقِ وَيُخَلَّى *فَأَجَابَهُمْ يَسُوعُ قَائِلًا مِنْ
6 أَجْلِ قَسَاوَةِ قُلُوبِكُمْ كَتَبَ لَكُمْ هٰذِهِ ٱلْوَصِيَّةَ *لِأَنَّهُمَا فِي بَدْءِ ٱلْخَلِيقَةِ خَلَقَهُمَا ٱللهُ ذَكَرًا وَأُنْثَى *
7 8 *وَلِذٰلِكَ يَتْرُكُ ٱلرَّجُلُ أَبَاهُ وَأُمَّهُ وَيَلْصَقُ بِٱمْرَأَتِهِ *وَيَكُونُ كِلَاهُمَا جَسَدًا وَاحِدًا *لِأَنَّهُمَا لَيْسَ أَثْنَيْنِ
9 10 لٰكِنَّهُمَا جَسَدٌ وَاحِدٌ *وَٱلَّذِي ٱلَّفَهُ ٱللهُ فَلَا يُفَرِّقُهُ ٱلْإِنْسَانُ *وَفِي ٱلْبَيْتِ أَيْضًا سَأَلَهُ تَلَامِيذُهُ عَنْ
11 *هٰذَا *فَقَالَ لَهُمْ مَنْ طَلَّقَ ٱمْرَأَتَهُ وَيَزَوَّجُ أُخْرَى فَقَدْ زَنَى بِهَا *وَإِنْ هِيَ خَلَّتْ زَوْجَهَا وَيَزَوَّجَتْ
12 13 آخَرَ فَهِيَ زَانِيَةٌ *وَأَحْضَرُوا إِلَيْهِ صِبْيَانًا لِيَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِمْ فَٱنْتَهَرَ ٱلتَّلَامِيذُ مُحْضِرِيهِمْ *فَلَمَّا
14 رَأَى يَسُوعُ تَأَلَّمَ قَلْبُهُ وَقَالَ لَهُمْ دَعُوا ٱلصِّبْيَانَ يَأْتُوا إِلَيَّ وَلَا تَمْنَعُوهُمْ لِأَنَّ مَلَكُوتَ ٱللهِ لِمِثْلِ هٰؤُلَاءِ
15 *آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّ مَنْ لَا يَقْبَلُ مَلَكُوتَ ٱللهِ مِثْلَ صَبِيٍّ لَا يَدْخُلُهَا *ثُمَّ ٱحْتَضَنَهُمْ وَوَضَعَ
16 يَدَهُ عَلَيْهِمْ وَبَارَكَهُمْ *
17 *ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي وَٱلثَّلَاثُونَ *
*وَبَيْنَمَا هُوَ سَائِرٌ فِي طَرِيقٍ أَسْرَعَ
إِنْسَانٌ وَجَثَى عَلَى رُكْبَتَيْهِ *وَسَأَلَهُ قَائِلًا أَيُّهَا ٱلْمُعَلِّمُ ٱلصَّالِحُ مَاذَا أَصْنَعُ لِأَرِثَ ٱلْحَيَاةَ ٱلدَّائِمَةَ *

Omnis res igne salitur, & omnis victima salitur sale. Bonum est sal: at si depravetur sal, quâ re salitur? Sit igitur in vobis sal, & concordet alter vestrum cum altero. Sectio trigesima prima.

CAP. X.

DEindè surrexit indè, & venit in fines Judæ, & ad ulteriorem ripam Jordanis, & convenerunt ad eum turbæ iterum, docebátque eos pro more suo etiam. Et venerunt ad eum Pharisæi ut tentarent eũ: & interrogaverunt eũ, an liceat viro dimittere uxorem suam. Respondit eis, dicens; Quid præcepit vobis Moses? Dixerunt, Præcepit Moses ut scriberetur libellus repudii, & dessitueretur. Respondit eis Jesus, dicens; Propter crudelitatem cordium vestrorum scripsit vobis hoc præceptum. Quoniam in principio creationis creavit ambos Deus masculum & fœminam. Et propter hoc relinquet vir patrem suum & matrem suam, & adhærebit uxori suæ: Et erunt ambo corpus unum: quoniam ipsi non suat duo, sed ambo corpus unum. Et quod conjunxit Deus, ne separet homo. Et in domo iterum interrogaverunt eum discipuli ejus de hoc. Et dixit eis, Qui repudiaverit uxorem suam, & duxerit aliam, jam fornicatus est in ea. Et si ipsa dimittat conjugem suum, & ducat alium, ipsa est fornicaria. Et obtulerunt ei parvulos ut poneret manum suam super illos: & increpaverunt discipuli offerentes eos. Cúmque vidisset Jesus, doluit cor ejus, & dixit eis; Sinite parvulos venire ad me, & ne prohibeatis eos: quoniam regnum Dei est hisce similibus. Amen dico vobis, Quia qui non recipit regnum Dei velut parvul⁹, non intrabit illud. Deindè amplexatus est eos, & posuit manum suam super eos, et benedixit illis. Sectio trigesima secunda.

Et dũ ipse ambularet in via, accurrit ad eũ homo quidã, & procubuit in genua sua, & rogavit eum dicens; O magister bone, quid faciam ut hæres fiam vitæ æternæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

49 እስመ፡ኵሉ፡በእሳት፡ይጤልሕ፡ወኵሉ፡ዘይጠባሓ፡ይትጤላሕ፡፡::ሠናይ፡ውእ
50 ቱ፡ጸው፡ወእመሰ፡ጸው፡ለስኳ፡በምንት፡እንከ፡ይቄስመው፡ጸው፡ ርኅቡ፡በቤናቲክሙ፡
I ዘተሰናአው፡፡::=፡ 1 ወተንሢአ፡እምህየ፡ሖረ፡ ብጼረ፡ይሁደ፡እንተ፡ጣዕደተ፡ዮ
ርደናስ፡ወሖረ፡ ኀዕበ፡ሕዝቡ፡ ሕዝብ ፡ ወመሀሮሙ ፡ በከመ ፡ ያለመድ፡፡::=፡
በእንተ ፡ እለ ፡ ተስእሉ ፡ ደኅውንኑ፡ ኀደገ ፡ በእሲት፡፡::=፡
2 ወመጽሉ፡ኀዕበ፡ፈረሰዊያን፡ ወተስእልዎ፡እመ፡ይከውናሁ፡ለብእሲ፡ሐዲገ፡ብእሲቶ፡፡
3 4 እንዘ፡ያጣክርዎ፡፡::=፡ ወለወጠእ፡ወይቤሎሙ፡መንተኑ፡ለዘዘኵሙ፡ሙሴ፡፡::=፡ ወ
5 ይቤልዎ፡ለዘዘነ፡ሙሴ፡ነጽሐፈ፡ሳቲ፡ መጽሐፈ፡ኖላይታ፡ወነድሐረ፡፡::=፡ ወለወጠ
እ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎሙ፡በከመ፡እከየ፡ልብክሙ፡ ወሀበክሙ፡ሙሴ፡ዘንተ፡ትእ
6 ዛዘ፡ትድሐረ፡ለንሰቲያክሙ፡፡::=፡ ወእመፍጥረተሰ፡ ተባዕተ፡ ወእንስተ፡ ገብረ፡እግዚ
7 ለብሔር፡፡::=፡ ወበእንተ፡ ዝንቱ፡ይሓድግ፡ ብእሲ፡ ለባሁ፡ ወእሞ፡ወይተልዋ፡ ለብእሲ
ቱ፡፡::=፡ ወይከውኑ፡ክልኤሆሙ፡ለሐደ፡ሠጋ፡ናሁኬ፡ኢኮኑ፡ክልኤተ፡ወለሐዲ፡ሠጋ፡፡::=፡
8 9 እውንቱ፡ዘእግዚእብሔር፡እንከ፡ለስተፀመረ፡ሰብእ፡ኢይፈልዮ፡፡::=፡ ወበቤት፡ኀዕበ፡
10 ተስእልዎ፡ለርደኢሁ፡በእንተ፡ዝንቱ፡፡::=፡ ወይቤሎሙ፡ዘይሐረ፡ብእሲቶ፡ወሐረ፡ ኀለ
11 እተ፡ዘመወ፡ሳዕቤሃ፡፡::=፡ ወእንተኒ፡ደሐረ፡ሶታ፡ወሐረት፡ኀለአ፡ዘመወት፡፡::=፡ ወለ
12 መጽሉ፡ሕፃናተ፡ኀቤሁ፡ይግስሶሙ፡ ወገሠጾሙ፡እርደኢሁ፡ለእለ፡ለቅረቡ፡፡::=፡ ወ
13 ርእዮ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ተምዕዐ፡ወይቤሎሙ፡ኀድጉ፡ሕፃናተ፡ይመጽሉ፡ኀቤየ፡ወለ
14 ትክልእዎሙ፡እስመ፡ለዘ፡ከመ፡እሉ፡ይእቲ፡መንግሠተ፡እግዚአብሔር፡፡::=፡ አሜን፡
15 እብለክሙ፡ዘኢተቀበሳ፡ለመንግሠተ፡እግዚአብሔር፡ከመ፡ሕፃን፡ኢይበውኣ፡፡::=፡ ወ
16 ለኀበሮሙ፡ ወስተ፡ ሕፅኑ ፡ ወባረኮሙ ፡ ወወደየ፡ እዴሁ፡ ደቤሆሙ፡፡::=፡
በእንተ፡ዘከልኦ፡ተኢወ፡፡::=፡ ወእንዘ፡ይሖወር፡ በፍናት፡ መጽአ፡አሐዱ፡ወሰገደ፡
17 ሎቱ፡ ወይቤሉ፡ ኢቅ፡ ኄር፡ መንተ፡እገበር፡ ከመ፡እረስ፡ሕይወተ፡ ዘለዓለመ፡፡::=፡

Quia omnem igne saliet, & omne quod mactatum erit salietur. Bonum est sal, & si sal periit: in quo igitur condient illud. Sal acquirite inter vos quo pacem habeatis.

CAP. X.

ET surgens indè venit in terram Judææ, quæ *est* ultra Jordanem, & venerunt iterum cum illo populi, & docuit eos sicut consueverat.

De interrogantibus num liceat dimittere uxorem.

Et venerunt iterũ Pharisæi, & interrogârunt eum, si licet viro relinquere uxorem suam: tentantes eum. Et respondit, & dixit iis; Quid præcepit vobis Moyses? Et dixerunt illi, Præcepit nobis Moyses scribere ei scripturã absessionis, & dimittere eam. Et respondit Dñs Jesus, & dixit iis; Secundũ malitiã cordis vestri, dedit vobis Moyses hoc mandatum dimittendi uxores vestras. Et è creatione masculum & fœminã fecit De⁹. Et propterea, relinquet vir patrẽ suum & matrem suã & adhærebit uxori suæ, Et erunt duo caro una: ecce igitur, non sunt duo, sed una caro. Quos igitur Deus conjunxit, homo non separet. Et in domo iterũ interrogârunt eum discipuli ejus de hoc. Et dixit iis, Qui dimisit uxorẽ suam, & ivit *ad* alteram, fornicatus est contra eam. Et quæ *mulier* dimisit maritũ suum, & ivit ad alterũ, fornicata est. Et adduxerunt parvulos ad eum, ut tangeret eos: & objurgabant discipuli ejus eos qui obtulissent. Et videns Dñs Jesus, indignatus est, & dixit iis; Sinite parvulos venire ad me, & ne prohibeatis eos: quoniam talium est regnum Dei. Amen dico vobis, Qui non receperit regnũ Dei sicut parvulus, non ingredietur *in* illud. Et collocavit eos in sinu suo, & benedixit iis, & posuit manus super eos.

De eo quem à sequendo repulit.

Et proficiscente *illo* in via venit quidam, & adoravit eum, & dixit ei; Magister bone, quid faciam ut vitam æternam possideam?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل دو انجا که کودکانرا دعا کرد *کودکان پیش او امدند تا بر ایشان دعا 13
کند * شاگردان ایشانرا منع می کردند * * عیسی انرا بدید واورا نا خوش آمد * 14
وبشاگردان گفت کودکانرا رها کنید تا پیش من آیند * وایشانرا منع مکنید * سبب انك
ملکوت خدا براي ایشانست * که مانند † این کودکان باشند * * راست بشما بگویم هر که مانند 15
این کودکان ملکوت †خدارا قبول نکند * بدو انذر نرود * * ایشانرا ببر خود بر گرفت ودست خودرا 16
بر ایشان گذرانید * وبر ایشان دعا کرد چهل سه انك ازمسیح پرسید که چگنم که رستگار باشم
* چون در راه می رفت شخصي دوید پیش او آمد * واورا سجود کرد * وازو پرسید 17
وگفت * اي معلم نیك چگنم که زندگاني جاوید را میراث یابم *

XLII. Ubi pueris benedixit.

Et pueri ad eum venerunt, ut illis benediceret: discipuli autem eos prohibebant. Jesus illud vidit, & ei displicuit, & discipulis dixit; Pueros sinite ut ad me veniant, & eos ne prohibete: eâ de causa quòd regnum Dei propter eos est, qui similes hisce puerulis fuerint. Verum vobis dico; Quicunque sicut hi pueruli regnum Dei non acceperit, in illud non ingredietur. Eos itaque in sinum suum suscepit, & manum suam super illos traduxit, & illis benedixit.

XLIII. Is qui Christum interrogavit, Quid faciam ut salvus sim.

Cùm in via iret, quidam accurrens ad eum venit, & eum adoravit, & ab eo interrogavit, & dixit; O præceptor bone, quid faciam ut vitæ æternæ hæreditatem obtineam.

Digitized by Google

18 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός.
19 Τὰς ἐντολὰς οἶδας, Μὴ μοιχεύσῃς, Μὴ φονεύσῃς, Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, Μὴ ἀποστερήσῃς· Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα.
20 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα (n) ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.
21 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ, ἠγάπησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἓν σοι ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ (ι) δὸς τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ
22 δεῦρο ἀκολούθει μοι, ἄρας τὸν σταυρόν. Ὁ δὲ συγκάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.
23 Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται!
24 Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. (κ) ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας (λ) ἐπὶ
25 χρήμασιν, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. (μ) Εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ
26 εἰσελθεῖν. Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυτοὺς, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι;
27 Ἐμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγει, Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ Θεῷ. πάντα γὰρ δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ. (ν) Καὶ ἤρξατο ὁ Πέτρος λέγειν
28 αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. (ξ) Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς,
29 εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, (ο) Οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ
30 πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου·
Εἰ μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας, καὶ ἀδελφοὺς, καὶ ἀ-
31 δελφὰς, καὶ (π) μητέρας, καὶ τέκνα, καὶ ἀγροὺς, μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, (ρ) καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι.

18 *At* Jesus dixit ei; Quid me dicis bonum? Nemo bonus, *si non* unus, Deus.
19 Præcepta nôsti; Ne adulteres, Ne occidas, Ne fureris, Ne *falsi* testimonium dicas, Ne *damnum* dederis: Honora patrem tuum & matrem.
20 Ille *autem* respondens, ait ei; Magister, hæc omnia observavi à juventute mea.
21 *At* Jesus intuitus eum, dilexit eum, & dixit ei; Unum tibi deest: Vade, quæcunq; habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo: & veni sequere me, *tollens* crucem.
22 Ille *verò* mœstus in verbo, abiit *contristatus*: erat enim habens *facultates* multas.
23 Et circumspiciens Jesus, ait discipulis suis; Quàm difficilè *opes habentes* in regnum Dei introibunt!
24 *At* discipuli *expaverunt* in verbis ejus. At Jesus rursùs respondens, ait illis; *Nati*, quàmodò difficile est, confidentes in
25 *opibus*, in regnum Dei introire. Facilius est, camelum per foramen acûs transire, quàm divitem in regnum Dei intrare.
26 *Illi verò abundanter* percellebantur, dicentes ad semetipsos; Et quis potest *servari*?
27 Intuens *autem* illos Jesus, ait; Apud homines impossibile, sed non apud Deum. Omnia enim possibilia sunt apud Deum.
28 Et cœpit Petrus dicere ei; Ecce nos dimisimus omnia, & secuti sumus te.
29 Respondens *autem* Jesus, ait; Amen dico vobis; Nemo est qui reliquerit domũ, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, *aut* uxorem, aut filios, aut agros, *causâ* mei & *Evangelii*:
30 *Si* non accipiet *centuplicia* nunc in tempore hoc, domos, & fratres, & sorores, & matres, & filios, & agros, cum persecutionibus, & in seculo
31 *venturo* vitam æternam. Multi autem erunt primi novissimi, & novissimi primi.

MS. A. (n) ἐφύλαξα (ϑ) Ὁ δὲ ἐμβλέψας (ι) δὸς πτωχοῖς, (κ) Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Τεκνία, (λ) ἐπὶ χρήμασιν, (μ) Εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος (ν) Ἤρξατο ὁ (ξ) Ἀποκριθεὶς ὁ (ο) Ὅτι οὐδείς (π) μητέρα, (ρ) καὶ ἔσχατοι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܡܢܐ ܐܡܪܬ ܠܝ ܛܒ ܠܝܬ ܛܒ ܐܠܐ ܚܕ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܛܒ ܐܢ ܐܢܬ ܝܕܥ ܠܦܘܩܕܢܐ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܬܣܢܐ ܠܐ ܬܩܛܠ ܠܐ ܬܓܢܒ ܠܐ ܬܣܗܕ ܣܗܕܘܬܐ ܫܩܪܐ ܠܐ ܬܓܙܠ ܐܝܩܪ ܐܒܟ ܘܐܡܟ ܕܬܚܝ ܥܠ ܐܪܥܐ
19 ܗܘ ܐܡܪ ܠܗ ܟܠ ܐܠܝܢ ܨܛܪܬ ܡܢ ܥܘܠܡܝ ܡܢ ܥܘܪܝܬܝ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܚܕ ܠܟ ܚܣܪ ܙܠ ܙܒܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܟ ܘܬܬܠ ܠܡܣܟܝܢܐ ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܓܢܙܐ ܒܫܡܝܐ ܘܬܐ ܒܬܪ
20 ܗܘ ܓܒܪܐ ܫܡܥ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܐܬܟܪܗ ܐܙܠ ܘܐܬܐ ܥܨܝܒ ܠܒܗ ܡܛܠ ܕܗܘ ܐܝܬ ܠܗ ܐܚܣܢܐ ܣܓܝܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܐ ܐܬ ܐܡܪ ܠܝ ܐܠܐ ܐܢ ܐܢܐ ܐܡܪ ܠܟ ܐܬ ܐܡܪ ܠܝ ܐܠܐ ܐܢ ܐܢܐ
21 ܐܡܪ ܠܟ ܐܬ ܐܡܪ ܠܝ ܐܠܐ ܐܢ ܐܢܐ

Versio VULGATA LATINA.

18 Jesus autem dixit ei; Quid me dicis bonum? Nemo bonus, nisi unus Deus. Præ-
19 cepta nôsti: Ne adulteres, Ne occidas, Ne fureris, Ne falsum testimonium dixeris,
20 Ne fraudem feceris, Honora patrem tuum & matrem. At ille respondens, ait illi;
21 Magister, hæc omnia observavi à juventute mea. Jesus autem intuitus eum, dile-
xit eum, & dixit ei; Unum tibi deest: vade, quæcunque habes vende, & da paupe-
22 ribus, & habebis thesaurum in cœlo: & veni, sequere me. Qui contristatus in ver-
23 bo, abiit mœrens: erat enim habens multas possessiones. Et circumspiciens Je-
sus, ait discipulis suis; Quàm difficilè qui pecunias habent, in regnum Dei introi-
24 bunt! Discipuli autem obstupescebant in verbis ejus. At Jesus rursùs respondens
ait illis; Filioli, quàm difficile est, confidentes in pecuniis, in regnum Dei introi-
25 re! Facilius est, camelum per foramen acûs transire, quàm divitem intrare in re-
gnum Dei. Qui magis admirabantur, dicentes ad semetipsos; Et quis potest salvus
26 fieri? Et intuens illos Jesus, ait; Apud homines impossibile est, sed non apud De-
27 um: omnia enim possibilia sunt apud Deum. Et cœpit ei Petrus dicere; Ecce
28 nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Respondens Jesus, ait; Amen dico vo-
29 bis; Nemo est, qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut ma-
trem, aut filios, aut agros, propter me, & propter evangelium, Qui non accipiat
30 centies tantum, nunc in tempore hoc, domos, & fratres, & sorores, & matres, &
filios, & agros, cum persecutionibus, & in sæculo futuro vitam æternam. Mul-
31 ti autem erunt primi novissimi, & novissimi primi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 * فقال له يسوع لم تقول لي صالحا وليس صالحا الا الله الواحد * انت تعرف الوصايا لا تقتل
19 لا تزن * لا تسرق * لا تشهد بالزور * [لا تجر] اكرم اباك وامك * فقال له يا معلم هذا كله قد
20 حفظته من صغري * فنظر اليه يسوع واحبه وقال له واحدة بقيت عليك * امض وبع كلما
21 لك واعطه للمساكين واكنزه في السماء وتعال اتبعني واحمل الصليب * فعبس لاجل
22 الكلام ومضى حزينا لانه كان ذا مال كثير * فنظر يسوع وقال لتلاميذه كيف عسر على
23 الموجودين الدخول الى ملكوت الله * فبهت تلاميذه لكلامه * اجابهم يسوع وقال لهم يا
24 بني هو عسر ان يدخل المتوكلون على الاموال ملكوت الله * ان دخول الجمل في ثقب
25 الابرة لايسر من دخول غني ملكوت الله * فازدادوا تعجبا قائلين له فمن يقدر ان يخلص
26 * فنظر اليهم يسوع وقال اما عند الناس فلا يستطاع لكن ليس عند الله * لان كل
27 الله مستطاع * فبدا بطرس يقول له ها نحن قد تركنا كل شي وتبعناك * فاجابه يسوع قائلا
28 * امين اقول لك انه ليس احد يترك بيتا او اخوة * او اخوات * او ابا * او امّا * او مراة * او
29 بنين * او حقلا لاجلي ولاجل البشري * الا ويأخذ مائة ضعف * في هذا الزمان منازل واخوة
30 واخوات وآباء وامهات وبنين وحقولا في السذايد * وفي الدهر الاتي الحياة الموبدة * اولون
31 كثيرون يكونون اخرين واخرون اولين *

Ait illi Jesus; Quare dicis mihi, Bone, quum non sit bonus nisi Deus unus? Tu nôsti præcepta Ne occidas, Ne fornicaberis, Ne furaberis, Ne testificeris cum falsitate, [Ne fraudem feceris,] Honora patrem tuum & matrem tuam. Dixit ei, Magister, hæc omnia servavi à pueritia mea. Inspexit autem in eum Jesus, dilexitque eum, & dixit ei; Unum restat tibi: Vade & vende quicquid habes, & da illud pauperibus, & thesaurizа illud in cœlo: & veni, sequere me, & porta crucem. Contristatus est autem propter sermonem, & abiit mœstus: quia erat habens opes multas. Videtque Jesus, & ait discipulis suis; Quomodo difficilis est divitibus ingressus in regnum Dei! Et obstupuerunt discipuli ejus ob sermonem ipsius. Respondit eis Jesus, & dixit illis; O filii mei, est difficile introire fidentes divitiis in regnum Dei. Profectò introitus cameli in foramen acûs, facilior est ingressu divitis in regnum Dei. Et creverunt in admiratione, dicentes ei; Quis ergò potest salvari? Respexit eos Jesus, & ait; Apud homines quidem est impossibile, sed non apud Deum, quia omnia apud Deum sunt possibilia. Et cœpit Petrus dicere ei, Ecce nos jam reliquimus omnia, & secuti sumus te. Respondit ei Jesus, dicens; Amen dico tibi, Quòd non est ullus qui relinquat domos, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agrum propter me et propter evangelium; Quin accipiat centuplum: in hoc tempore domos, et fratres, et sorores, et patres, et matres, et filios, et agros inter tribulationes: et in sæculo venturo vitam æternam. Primi multi, erunt novissimi: et novissimi, primi.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 ወይቤሎ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ምንተ፡ትብለኒ፡ ኄር፡ አልቦ፡ ኄረ፡ዘእንበለ፡ አሐዱ፡እግዚ
19 አብሔር።። ታእምር፡ ትእዛዛተ፡ሊትሑር፡ ብእሲተ፡ብእሲ፡ ሊትቅትል፡ ነፍሰ፡ሊት
20 ሰርቅ፡ ወሊትኩን፡ሰምዐ፡በሐሰት፡ ወሊትሚድ፡ ፀእከብር፡አቡከ፡ ወእመከ።። ወአ
21 ውሥአ፡ወይቤሎ፡ሊቅ፡ዘንተ፡ ኵሎ፡ ዐቀብኩ፡ እመንእስየ።። ወነጸሮ፡እግዚእ፡
ሊየሱስ፡ወሊፈቅሮ፡ወይቤሎ፡እመ፡ትፈቅድ፡ ፍጽመ፡ ትኩን፡ አሐቲ፡ ተርፈተከ።። ሑ
ር፡ወሢጥ፡ኵሎ፡ዘብከ፡ ወሀብ፡ለነዳይ፡ ወትረክብ፡መዝገበ፡በሰማይ፡ወጽር፡መስቀለ፡
22 ሞትከ፡ወንዳ፡ትልወኒ።።። ወተከዘ፡በእንተ፡ ዝንቱ፡ነገር፡ ወሖረ፡ ትኩዘ፡እስመ፡ ብ
23 ዙኅ፡ጥሪቱ።።። ወነጸሮ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ለአርደሊሁ፡ወይቤሎ፡እፎ፡ዕጹብ፡
24 ለዘቦ፡ንዋየ፡በዊእ፡ወስተ፡መንግሠተ፡ሰማያት።። አንከረ፡ ለርደሊሁ፡ዘንተ፡ነገረ፡
ወካዕበ፡ይቤሎ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ለአርደሊሁ፡ ደቂቅየ፡እፎ፡ ዕጹብ፡እሰ፡ቦ፡
25 ንዋየ፡በዊእ፡መንግሠተ፡እግዚአብሔር።።። ይቀልል፡ ገመል፡ይሳልፍ፡እንተ፡ሰቀኁ
26 ተ፡ሞር ፍእ፡እመባዕል፡ይባእ፡ወስተ፡መንግሠት፡ እግዚአብሔር።። ወፈድፋደ፡
27 ለእንከሩ፡ ወተባህሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ ወይቤሉ፡መኑ፡ይክል፡ድኂነ።። ወነጸሮሙ፡እግ
ዚእ፡ሊየሱስ፡ወይቤሎሙ፡በኀበ፡ሰብእ፡ ዘሊይትኄሣል፡ ወበኀበ፡ እግዚአብሔርሰ፡ኵ
28 ሉ፡ይትከሀል።።። ወአኀዘ፡ጴጥሮስ፡ይቤሎ፡ናሁኬ፡ ንሕነ፡ኀደግነ፡ ኵሎ፡ወተለውናከ
29 ክ።።። ወአውሥአ፡እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ለሜን፡ እብለክሙ፡ለዕቡ፡ዘይ
ኅድግ፡በእብያት፡ወአኀው፡ ወአኀት፡ ወአበ፡ ወእመ፡ ወብእሲተ፡ወውሉደ፡ወገራውህ፡ በ
30 እንቲአየ፡ወበእንተ፡ወንጌል።።። ዘሊይትዓሰይ፡ መእተ፡ መክዕቢተ፡በዝንቱ፡ዓለም፡
ሕብያተ፡ ወአኀው፡ ወአኀተ፡ ወአበ ፡ ወእመ ፡ ወውሉደ ፡ ወገራውህ፡ በሕይቶ፡ወበዓለ
31 መንግ፡ ዘይመጽእ፡ ሕይወተ፡ዘለዓለመ።።። ወብዙኃን ፡ ቀደምት፡ ይኩዑኑ፡ ደኃርተ፡
ወደኃሮትኒ ፡ ይገብሉ ፡ ቅድመ።።።

Et dixit ei Dominus Jesus, Quid dicis me bonum? nemo est bonus, nisi unus, Deus. 18
Cognoscis mandata: Non ibis ad uxorem hominis; Non occîdes animam; Non 19
furaberis; & Non facies testimonium falsum; & Non violenter rapies; & Honora
patrem tuum, & matrem tuam. Et respondit ei, & dixit ei; Magister, hoc totum 20
observavi à juventute mea. Et intuitus est eum Dominus Jesus, & dilexit 21
eum, & dixit ei; Si vis perfectus esse, unum tibi deest: vade & vende totum quod
habes, & dato pauperibus, & obtinebis thesaurum in cœlo, & portato crucem
mortis tuæ, & veni, sequere me. Et mœstus fuit propter hunc sermonem, & 22
abiit mœrens, quia copiosa fuit possessio ejus. Et intuitus est Dominus Jesus di- 23
scipulos suos, & dixit iis; Quàm difficile est illi qui habet divitias intrare in re-
gnum cœlorum! Mirati sunt discipuli ejus hunc sermonem: & iterum dixit Do- 24
minus discipulis suis; Filii mei, quàm difficile est illis qui habent divitias intrare
in regnum Dei! Facilius erit quòd camelus transeat per foramen acûs, quàm 25
ut dives ingrediatur in regnum Dei. Et ampliùs mirati sunt, & loquuti sunt in- 26
ter se, & dicebant; Quis potest servari? Et intuitus est eos Dominus Jesus, & 27
dixit iis; Apud homines hoc impossibile est: sed apud Deum quodcunq; possibile
est. Et cœpit Petrus dicere ei; Ecce igitur, nos reliquimus omnia, & sequuti 28
sumus te. Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Amen dico vobis, Nemo est 29
qui reliquerit domus, & fratrem, & sororem, & patrem, & matrem, & uxorem,
& filios, & agros propter me & evangelium, Qui non præmio recipiet centu- 30
plicia, in hoc mundo domus, & fratrem, & sororem, & patrem, & matrem, & fili-
os, & agros in persecutione: & in mundo futuro vitam æternam. Et multi pri- 31
mi erunt ultimi, & ultimi convertentur primo.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * عيسي سوي ايشان بنكريد وكفت كه اين پيش ادميان يافت نمي شود * الا پيش خدا
چهل وچهار هر كه در دنيا چيزي دوست مي دارد دنياوي خلاص نيابد
28 * بعد ازان صفا اغاز كرد كه اينك ما هر چيزي كه در دنيا داشتيم رها كرديم ودر پي تو آمديم *
29 * عيسي بديشان جواب داد وكفت راست بشما بكويم * كسي نباشد كه در دنيا خانه رها كند
30 يا مال وملك وديهها * براي من وبراي سپارش من يا برادر * وخواهر * يا زن * وفرزند * وعوض
ستاند يكي در صد * درين زمان ودرين وقت خانها * وبرادران * وخواهران * ومال وملك *
وغلام وكنيزك * همه غم وغصه اند * وكدرنده * دران جهان زندكاني جاويد † را بايد طلبيد *
31 * بسيار مردم † اول اخريان † شوند * واخريان اول شوند *

Jesus in illos aspexit, & dixit; Hoc quidem apud homines compertum non est, sed apud Deum. 27

XLIV. Quicunque in mundo aliquid diligit mundanum, salutem non assequitur.

Post hoc Cephas exorsus est dicere; Ecce nos quidem quicquid in mundo habuimus, missum fecimus, & vestigiis tuis insistimus. Jesus illis responsum dedit, & dixit; Verum vobis dico, Nemo est qui in mundo domum reliquerit, aut opes, & possessiones, & agros propter me & propter mandatum meum, aut fratrem, & sororem, aut uxorem & liberos, Quin compensationem acceptura 30 sit centuplicem hoc sæculo, & hoc tempore, domos, & fratres, & sorores, & divitias, & possessiones, & pueros, & ancillas. Omnia anxietas & ægritudo sunt, & fluxa: in altero sæculo vitam æternam oportet quærere. Multi viri primi postremi 31 erunt: & postremi, primi erunt.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Λ'.

Erant autem in via ascendentes in Hierosolymam, & erat precedens eos Je-
32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰη-
sus, & mirabantur: & sequentes expaviscebant. Et assumens iterùm
σοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς
duodecim, cœpit eis dicere futura ipsi evenire. Quia ecce a-
33 δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν. Ὅτι ἰδοὺ ἀνα-
scendimus in Hierosolymam, & filius hominis tradetur principibus Sa-
βαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιε-
cerdotum, & Scribis, & damnabunt eum morte, & tradent
ρεῦσι, καὶ τοῖς γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν
eum gentibus, Et illudent ei, & flagellabunt eum, & inspu-
34 αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι, Καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν, καὶ ἐμπτύ-
ent ei, & occident eum, & tertiâ die resurget. Et ac-
35 σουσιν (σ) αὐτῷ, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. Καὶ προσ-
cedunt ad eum Jacobus & Joannes, filii Zebedæi, dicentes; Ma-
πορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, (τ) οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες, Διδά-
gister, volumus ut quodcunque petierimus, facias nobis. Ille verò dixit e-
36 σκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν (υ) αἰτήσωμεν, ποιήσῃς ἡμῖν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
is; Quid vultis facere me vobis. Illi autem dixerunt ei; Da nobis, ut unus
37 τοῖς, Τί θέλετε ποιῆσαί με ὑμῖν. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δὸς ἡμῖν, ἵνα εἷς
ex dexteris tuis, & unus ex sinistris tuis sedeamus in gloria tua. At
38 ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. Ὁ δὲ

Jesus ait eis; Nescitis quid petatis: potestis bibere poculum quod ego bibo,
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω,
& baptismo quo ego baptizor, baptizari? Illi autem dixerunt ei; Possumus.
καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δυνάμεθα. 39
At Jesus ait eis; Quidè calicem quem ego bibo, bibetis, & baptismo quo ego
ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ
baptizor, baptizabimini: At sedere ex dexteris meis, & ex sinistris meis, non est
βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε· Τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου, καὶ ἐξ εὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν 40
meum dare, sed quibus paratum est. Et audientes decem, cœperunt indignari
ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται. Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα, (φ) ἤρξαντο ἀγανακτεῖν 41
de Jacobo & Joanne. At Jesus advocans eos, ait illis;
περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, λέγει αὐτοῖς, 42
Scitis quia existimantes principari gentibus dominantur eorum, & magni eo-
Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι αὐ-
rum licentiâ utuntur eorum. Non ita autem erit in vobis: sed quicunque
τῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. Οὐκ (χ) ἔστω δὲ οὕτως ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν 43
voluerit fieri magnus in vobis, erit minister vester. Et quicunq; voluerit vestrûm
θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, (ψ) ἔστω διάκονος ὑμῶν. Καὶ ὃς ἂν θέλῃ ὑμῶν 44
fieri primus, erit omnium servus. Etenim filius hominis non venit mi-
γενέσθαι πρῶτος, ἔστω πάντων δοῦλος. Καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακο- 45
nistrari, sed ministrare, & dare animam suam solutionem pro multis.
νηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

MS. A. (σ) αὐτῷ, ... καὶ τῇ (τ) υἱοὶ (υ) αἰτήσωμεν. (φ) ἀγανάκτησιν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. Ὁ δὲ (χ) ὕστως (ψ) ἔστω ὑμῶν διάκονος.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * ܘܟܕ ܗܘܘ ܒܐܘܪܚܐ ܠܐܘܪܫܠܡ ܩܕܡ ܗܘ ܝܫܘܥ ܠܗܘܢ ܘܗܘܘ ܡܬܒܗܠܝܢ ܘܗܘ ܕܚܠܝܢ ܒܬܪܗ ܘܗܘ ܕܚܠܝܢ ܘܕܕܝܢ ܗܘ ܕܐܬܝ ܒܬܪ ܗܘ ܐܬܪ ܗܘ ܕܚܠ ܠܗ ܠܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܫܪܝ ܠܡܡܠܠ ܠܗܘܢ ܠܡܐ ܕܗܘ ܠܗ ܠܡܐ ܕܗܘ ܠܡܬܚܙܐ ܠܗ ܗܐ ܣܠܩܝܢ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܒܪ ܐܢܫܐ ܢܬܡܣܪ ܠܪܫܝ ܟܗܢܐ ܘܠܣܦܪܐ ܘܢܕܝܢܘܢ ܠܗ ܠܡܘܬܐ ܘܢܡܣܪܘܢ ܠܗ ܠܥܡܡܐ ܘܢܗܬܟܘܢ ܒܗ ܘܢܦܩܘܢ ܒܗ ܘܢܩܛܠܘܢ ܠܗ ܘܒܬܠܬܐ ܝܘܡܐ ܢܩܘܡ ܘܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܒܪܝ ܙܒܕܝ ܝܥܩܘܒ ܘܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܠܡܪܢ ܨܒܝܢ ܐܢܚܢ ܕܡܐ ܕܫܐܠ ܢܫܐܠ ܢܬܥܒܕ ܠܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܨܒܝܬܘܢ ܕܐܥܒܕ ܠܟܘܢ ܐܡܪܘ ܠܗ ܠܡܪܢ ܗܒ ܠܢ ܕܢܬܒ ܚܕ ܡܢܢ ܡܢ ܝܡܝܢܟ ܘܚܕ ܡܢ ܣܡܐܠܟ ܒܫܘܒܚܟ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܐ ܕܫܐܠܝܢ ܡܫܬܘ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܟܣܐ ܕܐܢܐ ܫܬܐ ܐܘ ܡܢ ܡܫܚܐ ܕܐܢܐ ܡܫܬܚ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܡܪܘ ܠܗ ܡܫܬܝܢ ܐܦ ܐܢܚܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܣܐ ܕܐܢܐ ܫܬܐ ܬܫܬܘܢ ܘܡܫܚܐ ܕܐܢܐ ܡܫܬܚ ܬܬܡܫܚܘܢ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܕܝܠܝ ܗܘ ܕܐܬܝܗܒ ܠܗ ܐܠܐ ܠܐܝܢܘܢ ܕܐܬܬܟܝ ܘܫܡܥܘ ܥܣܪܬܐ ܫܪܝ ܠܡܓܥܪ ܒܝܥܩܘܒ ܘܒܝܘܚܢܢ ܘܩܪܝ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܕܥܝܢ ܕܫܠܝܛܐ ܒܥܡܡܐ ܕܫܠܝܛܝܗܘܢ ܪܒܪܒܢܐ ܘܫܠܝܛܐ ܕܫܠܝܛܝܗܘܢ ܪܒܢܐ ܠܐ ܗܟܢܐ ܗܘ ܒܟܘܢ ܐܠܐ ܕܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܗܘܐ ܒܟܘܢ ܪܒ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܫܡܫܐ ܘܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܗܘܐ ܒܟܘܢ ܩܕܡܝܐ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܐܦ ܒܪ ܐܢܫܐ ܠܐ ܐܬܐ ܕܢܬܫܡܫ ܐܠܐ ܕܢܫܡܫ ܘܢܬܠ ܢܦܫܗ ܦܪܘܩܢܐ ܥܠ ܣܓܝܐ ܐ

Quum ascenderent autem per viam ad Jeru- 32
salem, ipse Jesus anteibat eis, & percelle-
bantur, ibantque post eum timentes. Et as- 33
sumpsit suos duodecim, cœpitque eis dice-
re id quod sibi futurum erat. Ecce ascen-
dimus ad Jerusalem, & filius hominis trade-
tur principibus sacerdotum, Scribisque: & 34
condemnabunt eum ad mortem, ac tradent
eum Gentibus: Et illudent ei, cædentque 35
flagellis, & conspuent in faciem ejus, eum
denique interficient, & tertiâ die resurget.

Ad oblationem dominicâ VI jejunii. 29.

Accesserunt autem ad eum Jacobus & Jo- 35
hannes filii Zebedæi, & dicunt ei; Magister,
volumus ut quicquid postulaverimus, facias
nobis. Dixit eis, Quid vultis vobis faciam? 36
Dicunt ei, Da nobis ut unus sedeat à dextera 37
tua, & alter à sinistra tua in gloria tua. Ipse 38
verò dixit eis, Nescitis quid postuletis. Po-
testis bibere calicem, quem ego bibo, &
baptismate quo ego baptizor, baptizabimi-
ni? Dicunt ei, Possumus. Subdit eis Jesus, 39
Calicem quem ego bibo, bibituri estis; &
baptismate quo ego baptizor, baptizabimi-
ni. Ut sedeatis autem à dextera mea & à 40
sinistra mea, non est meum dare, nisi iis qui-
bus id paratum est. Quæ quum audissent de- 41
cem, cœperunt obmurmurare contra Jaco-
bum & Johannem. Et advocavit eos Je- 42
sus, ac dixit eis; Scitis eos qui existimantur
principes Gentium, dominos earum esse; &
magnates earum, potestatem in eas exerce-
re. At non ita erit inter vos: sed quicunq; 43
voluerit inter vos fieri magnus, sit vobis mi-
nister. Et quisquis ex vobis voluerit fieri 44
primus, sit servus omnium. Nam & Filius 45
hominis non venit ministrari, sed ministra-
re, & dare animam suam redemptionem
pro multis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * وچون در راه بالا مي رفتند * سوء اورشليم * عيسي از ايشان پيشتر مي رفت * شاگردان
حيران شده بودند * ودر دنبال او ترسناك مي رفتند † هر دوازده * وچون پارهٔ راه رفتند *
33 عيسي اغاز كرد * وهر چه شدني بود * بديشان گفت * * اينك در اورشليم † بالا مي
رويم * وفرزند آدمي در دست امامان ونويسندگان سپارده شود * كه مرگ بروي روا
34 دارند * واورا بدست عوام بسپارند * وبروي † تسخر كنند * وچوب بزنند * ودر روي
او خيو بيندازند * واورا بكشند * ودر گور نهند * سوم روز از ميان مردگان † برخيزد *
35 * بعد ازان يعقوب ويوحنا پسران زبدي * پيش او آمدند * وبدو گفتند * اي معلم * هر
36 چه از تو بطلبيم ودرخواست كنيم بما بدهي * بديشان گفت چه مي خواهيد تا براي شما آن
37 كنم * * بدو گفتند اجازت ده * تا وقت عظمت تو * ما هر دو * يكي بر دست راست تو * ويكي بر
38 دست چپ تو * بنشينيم * * عيسي بديشان گفت نمي دانيد كه چه مي خواهيد * آن پياله كه
من مي خورم * شما توانيد † خوردن * وبهر چه † من شسته شوم * شما توانيد شسته شدن *
39 * ايشان گفتند بشويم * عيسي بديشان گفت * پياله من بخوريد * وبشستن من شسته بشويد *

Et cùm in via ascenderent Hierosolymam versùs, Jesus illos præcedebat: discipuli autem attoniti facti erant, & eum pavidi sequebantur omnes duodecim: & quum partem viæ confecerant, Jesus initium fecit, & quidquid futurum erant illis dixit. Ecce, inquit, Hierosolymam 32
ascendimus, & Filius hominis in 33
manus sacerdotum et scribarum traditus erit, qui morte eum dignum censebunt, & eum in manum vulgi tradent. Et illi illudent, & virgas 34
infligent, & in vultum ejus sputum injicient, & illum occident, & in sepulchro ponent, tertiâ autem die de mortuis resurget. Post 35
hæc Jacobus & Johannes filii Zebedæi ad illum venerunt, & ei dixerunt; O præceptor, quicquid à te petimus & in votis habemus, nobis da. Illis dixit; Quid vultis, ut 36
propter vos faciam? Ei dixerunt; 37
Nobis potestatem concede, ut tempore majestatis tuæ nos ambo unus ad manum dextram tuam, & alter ad manum sinistram tuam sedeamus. Jesus illis dixit; Nescitis quid petatis: poculum illud quod ego bibo, vos potestis bibere? & quocunque ego lavor vos potestis lavari? Illi dixerunt, Possumus. 38
Jesus illis dixit; Poculum meum bibetis, & lotione meâ lotæ eritis. 39

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

32 Erant autem in via ascendentes Jerosolymam: & præcedebat illos Jesus, & stupebant: & sequentes timebant. Et assumens iterùm duodecim, cœpit illis dicere
33 quæ essent ei eventura. Quia ecce ascendimus Jerosolymam, & Filius hominis tradetur principibus sacerdotum, & Scribis, & senioribus, & damnabunt eum morte,
34 & tradent eum gentibus: Et illudent ei, & conspuent eum, & flagellabunt eum,
35 & interficient eum: & tertiâ die resurget. Et accedunt ad eum Jacobus & Joannes filii Zebedæi, dicentes; Magister, volumus, ut quodcunque petierimus, facias
36 nobis. At ille dixit eis; Quid vultis ut faciam vobis? Et dixerunt; Da nobis,
37 ut unus ad dexteram tuam, & alius ad sinistram tuam, sedeamus in gloria tua.
38 Jesus autem ait eis; Nescitis quid petatis: potestis bibere calicem, quem ego bibo; aut baptismo, quo ego baptizor, baptizari? At illi dixerunt ei; Possumus. 39
Jesus autem ait eis; Calicem quidem, quem ego bibo, bibetis; & baptismo, quo ego baptizor, baptizabimini: Sedere autem ad dexteram meam, vel ad sinistram, 40
non est meum dare vobis, sed quibus paratum est. Et audientes decem, cœperunt indignari de Jacobo, & Joanne. Jesus autem vocans eos, ait illis; Scitis quia 41 42
hi, qui videntur principari gentibus, dominantur eis: & principes eorum potestatem habent ipsorum. Non ita est autem in vobis, sed quicunque voluerit fieri 43
major, erit vester minister: Et quicunque voluerit in vobis primus esse, erit 44
omnium servus. Nam & Filius hominis non venit ut ministraretur ei, sed ut 45
ministraret, & daret animam suam redemptionem pro multis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * وكانوا في الطريق صاعدين الي يروسليم وكان يسوع يسير قدامهم * وكانوا هم والذين يتبعونه
خايفين * فاخذ الاثني عشر ايضا وقال لهم ما يعرض له * ها نحن صاعدون الي يروسليم * وابن 33
الانسان يسلم الي روساء الكهنة والكتبة * ويحكمون عليه بالموت * ويسلمونه الي الامم * ويهزون به * 34
ويتفلون عليه * ويصربونه * ويقتلونه * ويقوم في اليوم الثالث * * الفصل الثالث والثلثون *

Et erant in via, ascendentes in Jerusalem, & Jesus præcedebat eos: & erant ipsi, & qui sequebantur eum, pavidi. Et assumpsit duodecim iterùm, & dixit eis quod eventurũ erat sibi. Ecce nos ascendimus in Jerosolymam, & filius hominis tradetur principibus sacerdotum, et Scribis, & judicabunt eum ad mortem, & tradent eum gentibus. Et illudent ei, & conspuent in eum, & flagellabunt eum, et occident eum, & resurget in die tertia. 32 33 34

Sectio trigesima tertia.

35 * ويتقدم اليه يعقوب ويوحنا ابنا زبدي قايلين له يا معلم نريد ان تعطينا ما نسالك * فقال
36 لهما ما تريدان ان اصنع لكما * فقالا له اعطنا ان نجلس احدنا عن يمينك والاخر عن
37 يسارك في مجدك * فقال لهما يسوع لستما تدريان ما تسالان * اتقدران ان تشربا الكاس التي
38 اشربها او تصطبغا الصبغة التي اصطبغها * فقالا له نحن نقدر * فقال لهما يسوع اما الكاس
39 التي اسرب فتسربان والصبغة التي اصطبغ تصطبغان * واما جلوسكما عن يميني وعن
40 يساري فليس لي ان اعطيه الا للذين اعد لهم * فلما سمع العشرة بدوا يغتمون على يعقوب
41 ويوحنا * فدعاهم يسوع وقال لهم قد علمتم ان الذين يظنون انهم روساء الامم هم ارباب لهم
42 وعظماؤهم مسلطون عليهم * فلا يكون هكذا في فيكم * بل من يريد ان يكون فيكم عظيما
43 فليكن لكم خادما * ومن اراد ان يكون فيكم اولا فليكن للكل عبدا * فان ابن الانسان
44 45 لم ياتِ ليخدم * بل ليخدم ويبذل نفسه خلاصا عن كثيرين *

Et accesserunt ad eum Jacobus & Johannes, ambo filii Zebedæi, dicentes ei; Magister, volumus ut des nobis quod petemus à te. Ait illis; Quid vultis ut faciam vobis? Dixerunt ei; Da nobis ut sedeat unus nostrûm ad dexteram tuam, & alter ad sinistram tuam in gloria tua. Inquit eis Jesus, Nescitis quid petatis: potestisne bibere calicem quem bibam, & tingi tinctură quâ tingar? Dixerunt ei; Nos possumus. Ait illis Jesus; Calicem quidem quem bibam, bibetis, & tinctură quâ tingar, tingemini: At verò sedere vos à dextris meis, & à sinistris meis, non est meum dare, nisi iis quibus paratum est. Cùm autem audissent decem, cœperunt mussitare contra Jacobum & Johannem. At vocavit eos Jesus, & dixit eis; Jam nôstis quòd qui censentur esse principes populorum, sunt domini eorum: et magnates eorum, præpositi sunt super eos. At nequaquam erit sic inter vos; sed qui vult esse inter vos maximus, sit vobis minister: Et qui voluerit esse inter vos primus, sit omnibus servus. Nam filius hominis non venit ut ministretur sibi, sed ut ministret; et permutet animam in salutem pro multis. 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ወበፍናት፡እንዘ፡ይጓርግ፡ ሊየሩሰሌም፡ ወይቀድሞሙ፡እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ደነገፁ፡ወእ
ለሂ፡ይተልውዎ፡ፈርሁ፡ ወነሥዖሙ፡ ለዐሠርቱ፡ ወጸለኤቱ፡ ወለካህ፡ይነግሮሙ ፡ ዘሀ
33 ለወ፡ይርኅብ፡::ፉ ወይቤሎሙ፡ ናሁ፡ንዐርግ፡ ሊየሩሰሌም፡ ወይእኅገዞ፡ ለወልደ፡
እጓለ፡እመ፡ሕያው፡ሊቃነ፡ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ወይኴንኑሙ፡ በመዊት፡ ወይሜጥውሙ፡
34 ለአሕዛብ፡::ፉ ወይሰለቁ ፡ ላዕሌሁ ፡ ወይወርቅሙ ፡ ወይቀተልዎ፡ ወይትነሣእ ፡ በሣልስት ፡ ዕለት፡::=ፉ

በእንተ ፡ ደቂቀ ፡ ዘብዴዎስ፡::=ፉ

35 ወእንዘ፡ይሐውረ፡ሎስሌሁ፡ያዕቆብ፡ወዮሐንስ፡ ክልኤሆሙ፡ ደቂቀ፡ ዘብዴዎስ፡ይቤ
36 ሉ፡ሊቅ፡ንፈቅድ፡ ትግበር፡ ለነ ፡ ዘሰአልናከ፡::ፉ ወይቤሎሙ፡ መንተ፡ትፈቅዱ፡ እግ
37 በር ፡ ላክሙ፡::ፉ ወይቤልዎ፡ሀበነ፡ንንበር፡ ለሐደነ፡ በየማንከ፡ወለሐደነ፡በፀጋምከ ፡
38 በሠሰተ፡ስብሐቲከ፡::ፉ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ሊታለመረ፡ዘትስእሉ፡ትክ
ሉኑ፡እንከ፡ሰቲየ፡ ጽዋዐ፡ዘለነ፡እሰቲ፡ወጥመቀተኒ፡ዘለነ፡ እጠመቅ፡ ትጠመቁኑ፡::ፉ
39 ወይቤልዎ፡ንክል:: ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ጽዋዐየሰ፡ ዘእሰቲ፡ ለነ፡ትሰቲዩ፡
40 ወጥመቀቲየኒ፡ ዘለነ፡እጠመቅ፡ትጠመቁ፡::ፉ ወነቢረ፡በየማንየሰ፡ ወበፀጋሥየ፡ ለኮ፡
41 ለነ፡ዘእሁበክሙ:: ለክልኤን፡ለእተደለወዎ፡::=ፉ ወሰሚዖሙ፡ዘዐሠርቱ፡ተመዕዑ፡
42 ደቡ፡ክልኤቱ፡ ለየዕቆብ፡ ወለዮሐንስ፡::ፉ ወጸውዖሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ወይቤሎ
ሙ፡ታእምሩ፡ኑ፡ኵሙ፡መላእክቲሆሙ፡ ለለአሕዛብ፡ ይኴንኑዎሙ፡ ወዓቢይቶሙ፡ይቀንይ
43 ዎሙ፡::ፉ ወለክሙሰ፡ ለኮ፡ኵሙሁ፡ዘይፈቅድ፡እመኔክሙ፡ ይኩን፡ ሊቀ፡ይኩንክሙ፡
44 ገብረ፡::ፉ ወዘይፈቅድ ፡ እመኔክሙ ፡ ይኩን ፡ ዐቢየ፡ይኩንክሙ ፡ ላእኪ፡::=ፉ
45 እስመ ፡ወልደ ፡እጓለ ፡ እመሕያዊኒ ፡ ሊመጽእ ፡ ኀሙ ፡ ይትለአክሞ ፡ ዘለእንበለ ፡
ደለሙ ፡ ለብዙኃን ፡ በነፍሱ ፡ ያድኅን፡::=ፉ

Et in via ascendentes erant in Hierosolymam, & præcedente eos Domino Jesu mirati sunt; & illi qui sequuti sunt eum timuerunt. Et assumpsit duodecim, & cœpit iis dicere quod futurum erat accidere. Et dixit iis, Ecce ascendemus Hierosolymam, & prehendent filium hominis principes sacerdotum, & scribæ, & condemnabunt eum in morte, & tradent eum populo. Et illudent super eum; & inspuent ei, & flagellabunt eum: & occident eum, & surget tertiâ die. 32 33 34

De filiis Zebedæi.

Et proficiscentes cum eo Jacobus, & Johannes duo filii Zebedæi, dixerunt ei; Magister, volumus ut facias nobis quod petierimus à te. Et dixit iis Quid vultis ut faciam vobis. Et dixerunt ei, Da nobis ut sedeamus, unus nostrûm ad dextram tuam, & unus nostrûm ad sinistram tuam in gloria tua. Et dixit iis Dominus Jesus, Nescitis quid petitis: potestísne igitur bibere calicem quem ego bibo; & baptismo quo ego baptizor, baptizabimininе. Et dixerunt ei, Possumus. Et dixit iis Dominus Jesus, Calicem meum quem bibo ego, bibetis; & baptismo meo quo ego baptizor, baptizabimini. Sed sedere ad dextram meam, & ad sinistram meam, non ego sum daturus vobis: aliis paratum est. Et audientes decem indignati sunt contra duos, Jacobum & Johannem. Et vocavit eos Dñs Jesus, & dixit iis; Scitísne quòd principes gentium exercent in eos potestatem, & magnates eorum dominantur iis? Sed vobis non sic *erit*, qui vult è vobis fieri magister, erit vobis servus. Et qui vult è vobis fieri magnus, sit vobis minister. Quia filius hominis non venit vobis, ut ministraretur ei; sed solum-modò ut multos cum anima sua liberaret. 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 * اما بر دست راست * وچپ من * شمارا نشستن * از من نيست كه بدهم * الا براي ايشان *
41 كه اماده شده است * * چون ده ديگر شنيدند * بر يعقوب * ويوحنا * دمدمه † مي زدند *
42 عيسي ايشانرا خوانده * وبديشان گفت * شما مي دانيد * كه اهل دنيارا * سروران وبزرگان
43 بريشان حاكم اند * * ونمي بايد * كه درميان شما اين چنين باشد * الا هركه خواهد * كه از
44 ميان † شما مهتر باشد * بندكي همه † او بيشتر كند * * وهركه ازشما خواهد * كه پيش رو
45 باشد * بنده ٔ همه كس بشود * * فرزند ادمي نيامد * كه اورا بندكي كنند * الا او ديگرانرا
بندكي كند * وجان خودرا عوض رستكاري † بسياران † فدي كند *

Sed ad manum dexteram et sinistrã meam vobis sedere, meum non est ut concedam, nisi illis quibus paratum est. Cùm decem reliqui audissent, de Jacobo et Johanne indignatĩ sunt. Jesus illos vocavit, et dixit illis; Vos scitis quòd in populum mundi principes et magnates authoritate præsunt. Non oportet autem ut inter vos ita sit: sed quicunque voluerit ut è vobis maximus sit, ministerium omnibus ipse inprimis præstet. Et quicunque è vobis voluerit ut dux sit, servus uniuscujusque sit. Filius hominis non venit ut ei ministrent, sed ipse aliis ministret, et animam suam pro salute multorum lytrum faciat. 40 41 42 43 44 45

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΛΑ'. ΛΒ'.

Et veniunt *in* Hiericho: & proficiscente eo de Hiericho, & discipulis ejus, ΛΑ'
46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἰεριχώ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἰεριχὼ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,
& turbâ copiosâ, filius Timæi Bartimæus cæcus, sedebat juxta viam mendicans. ρις
καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν. β
Et audiens quia Jesus Nazarenus est, cœpit clamare & dicere; Fili David
47 καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖός ἐστιν, ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν, Ὁ υἱὸς Δαβὶδ
Jesu, miserere mei. Et *objurgabant eum* multi ut taceret: Ille *autem* multò ma-
48 Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. Καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· Ὁ δὲ πολλῷ μᾶλ-
gis clamabat; Fili David, miserere mei. Et stans Jesus, *ait* illum vocari. Et
49 λον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι. καὶ
vocant cæcum, dicentes ei; *Confide, excitare*: vocat te. *Ille autem abjiciens*
50 φωνοῦσι τὸν τυφλὸν, λέγοντες αὐτῷ, Θάρσει, ἔγειραι· φωνεῖ σε. Ὁ δὲ ἀποβαλὼν
pallium suum, resurgens venit ad *Jesum*. Et respondens *dicit ei* Jesus;
51 τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Quid vis faciam tibi? *At* cæcus dixit ei; Rabboni, ut videam. *At*
52 Τί θέλεις ποιήσω σοι; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ, (ω) Ραββουνί, ἵνα ἀναβλέψω. Ὁ δὲ
Jesus ait illi; Vade: fides tua *servavit* te: & confestim vidit: & seque-
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ὕπαγε· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψε· καὶ (α) ἠκο-
batur *Jesum* in via.
λούθει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ. CAP. XI. ιά. ΛΒ'

1 Et cùm appropinquarent *ad Hierosolymam, ad Bethphage & Bethaniam* ad montem
Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλήμ, (α) εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος ρις
Olivarum, mittit duos *discipulorum suorum*, Et *dicit* illis; *Abite* in β
2 τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς

vicum contra vos: & statim introeuntes *in eum*, invenietis pullum
τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐθέως εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν, εὑρήσετε πῶλον
ligatum, super quem *nullus* hominum sedit: *solventes* illum, adducite. Et
δεδεμένον, ἐφ' ὃν (β) οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικε· λύσαντες αὐτὸν, ἀγάγετε. Καὶ
si quis vobis dixerit; Quid facitis *hoc*? dicite; Quia *Dominus eo opus habet*:
ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε, Ὅτι ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει·
& continuò illum dimittet hûc. *Abierunt autem* & invenerunt pullum ligatum
ρια καὶ εὐθέως αὐτὸν ἀποστελεῖ ὧδε. Ἀπῆλθον δὲ καὶ εὗρον (γ) πῶλον δεδεμένον
β *ad* januam foris in bivio: & solvunt eum. Et quidam illîc *stantium*,
πρὸς θύραν ἔξω ἐπὶ τῆς ἀμφόδου· καὶ λύουσιν αὐτόν. Καί τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων,
dicebant illis; Quid facitis, solventes pullum? *Illi verò* dixerunt eis sicut
ἔλεγον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; Οἱ δὲ (δ) εἶπον αὐτοῖς καθὼς
præceperat Jesus: & dimiserunt eis. Et duxerunt pullum ad Jesum: &
ἐνετείλατο ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. Καὶ ἤγαγον τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ
superinjecerunt illi vestimenta sua: & sedit super eum. Multi autem vestimenta
ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ. Πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια
sua straverunt in *viam*: alii autem frondes cædebant *ex* arboribus, & ster-
αὐτῶν ἔστρωσαν (ε) εἰς τὴν ὁδόν· ἄλλοι δὲ στοιβάδας ἔκοπτον ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώ-
bant in via. Et *præeuntes* & *sequentes* clamabant, dicentes; Hosan-
νουν εἰς τὴν ὁδόν. Καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες, Ὡσαν-
na: Benedictus *veniens* in nomine Domini: Benedictum *veniens*
νά· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· (ζ) εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη
regnum *in nomine Domini*, patris nostri David: Hosanna in *altissimis*.
βασιλεία ἐν ὀνόματι Κυρίου, τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαβίδ· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

MS. A. (ω) Ραββουνί, (α) ἠκολούθει αὐτῷ ἐν ΚΕΦ. ιά. MS. A. (α) καὶ εἰς (β) οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων (γ) πῶλον (δ) εἶπαν (ε) ἐν τῇ ὁδῷ· (ζ) καὶ εὐλογημένη

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 ... * ...

47 ... * ...

48 ... * ...

49 ... * ...

50 ... * ...

51 ... * ...

52 ... * ...

1 ... * ...

2 ... * ...

3 ...

4 ...

5 ...

6 ...

7 ...

8 ...

9 ...

10 ...

Venerunt autem Jericho: quumq; exiret Je- 46
sus ab Iericho, ipse & discipuli ejus, turbáque
multa, Timai filius Timai cæcus sedebat jux-
ta viam, atque mendicabat. Et audiit esse Je- 47
sum Nazarenum, cœpítq; clamare ac dicere;
Fili David, miserere meî. Et objurgabant 48
eum multi ut taceret: ille verò magis cla-
mabat, & dicebat; Fili David, miserere meî.
Substitit autem Jesus, ac præcepit eum acce- 49
siri: accersunt itaq; cæcum, & dicunt ei; Bo-
no sis animo, surge, vocat te. Ipse verò cæ- 50
cus projecit pallium suum, & surgens venit
ad Jesum. Dixit ei Jesus; Quid vis faciam 51
tibi? ille verò cæcus dixit ei; Domine mi, ut
videam. Jesus autem dixit ei; Vide, fides 52
tua te servavit, & illicò recepit visum, &
ambulabat per viam.

CAP. XI.

Matutinis dominicæ palmarum. 30.

Quumque appropinquaret Jerosolymis se- 1
cus Beth-Phage & Beth-Aniam, prope
montem Olivarum, misit duos è discipulis
suis, Et dixit eis; Ite in pagum illum qui 2
est nobis è regione, & eo momento quo in-
grediemini in eum, reperietis pullum vinctũ,
in quo null' ex filiis hominum equitavit: sol-
vite, eúmq; adducite. Quòd si quispiam dixe- 3
rit vobis, Cur facitis hoc? dicite ei, Quia
Domino nostro requiritur: & statim huc mit-
tet eum. Profecti autem invenêre pullũ vin- 4
ctum juxta portam foris in platea: quumque
solverent, Quidam ex iis qui astabant dixe- 5
runt eis; Quid facitis, quòd solvitis pullum?
Illi verò dixerũt eis prout præceperat eis Je- 6
sus, & permiserunt eis. Adduxerúntq; pullum 7
ad Jesum, & injecerunt ei vestimenta sua, &
equitavit in eo Jesus. Multi verò sternebant 8
pallia sua per viam, alii autem amputabant
ramos ex arboribus, & sternebant in via.
Illíque qui ante eum, quíque post ipsum 9
erant, clamabant & dicebant; Hosciaana,
Benedictus qui venit in nomine Domini. Et 10
benedictum regnum veniens patris nostri
David. Hosciaana in excelsis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

چهل پنج بینائي دادن طیمي پسر طیمي نابینارا

46 وچون در ایریحو * آمد * واز انجا بجاي † دیگر مي رفت * با شاگردان خود * طیمي نابینا * پسر طیمي * بر کنارهٔ
راه نشسته بود * کوش داشت وشنید * که عیسي ناصري مي گذرد * نعره بر آورد * وبانگ مي
47 زد * که فرزند داود * بر من رحمت کن * پسیاران † بروي بانگ زدند * تا خاموش † شود او
48 بیشتر بانگ † مي زد ومي گفت * فرزند داود * بر من رحمت کن * عیسي بایستاد * وفرمود که
49 اورا بخوانید نابینا راخواندند * وبدو گفتند دل خوش دار * که بزرك ما ترا مي خواند * نابینا
50 جامهٔ خودرا بینداخت * وپیش عیسي آمد * عیسي بدو گفت چه مي خواهي که با تو کنم * نابینا
51 جواب داد که اي بزرگوار † من مي خواهم * که بینا شوم * عیسي بدو گفت ایمان تو
52 ترا † بینائي دهد * وزندهٔ گردانند * در حال هر دو چشم او بدیدند ودر راه مي رفت

چهل شش بر خر نشستن مسیح ورفتن در اورشلیم

1 * چون نزدیك اورشلیم
رسیدند * برکنار بیت فاجي * وبیت عینا * بر کوه زیتون از شاگردان خود † دو کس را فرستاد *
2 * وبدیشان گفت * بروید درین ده که برابر ماست * خر کرهٔ بسته بینید که هر گز کسي †

XLV. Restitutio visûs Timæo filio Timæi cæco.

Cúmq; in Jericho venísset, & illinc 46
in locum alium iret cum discipulis suis, Timæus cæcus filius Timæi juxta viam sedebat. Aurem 47
præbuit & audivit, quòd Jesus Nazæus præteriret, & clamore sublato vociferatus est; Quin tu Fili David in me misericordiam fac. Multi eum inclamabant ut fileret: 48
at ille intentiùs vociferatus est, & dixit; Fili David in me misericordiam fac. Jesus stetit, & jussit, 49
Illum vocate: cæcum itaque *vocárunt, & ipsi dixerunt; Animum bonum habe, magister enim noster te vocat. Cæcus vestimentum suum* 50
abjecit, & ad Jesum venit. Jesus 51
ei dixit; Quid vis ut tibi faciam? Cæcus respondit, O magister mi, peto ut videns fim. Jesus 52
illi dixit; Fides tua tibi visum dedit, & salvum te fecit. Statim ambo oculi ejus viderunt, & in via ivit.

XLVI. Insidet asino Christus, & intrat Hierosolymam.

CAP. XI.

Cum Hierosolymam appropinqua- 1
rent, juxta Beth-phage & Beth-aniam, in monte Olivarum, è discipulis suis duos misit. Et illis 2
dixit; Ite in hunc pagum, qui è regione nobis est: pullum asininum ligatum videbitis, cui quispiam unquam

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

46 Et veniunt Jericho. & proficiscente eo de Jericho, & discipulis ejus, & plurimâ
47 multitudine, filius Timæi Bartimæus cæcus, sedebat juxta viam mendicans. Qui
cùm audîsset quia Jesus Nazarenus est, cœpit clamare, & dicere; Jesu fili David,
48 miserere meî. Et comminabantur ei multi ut taceret. At ille multò magis clama-
49 bat; Fili David, miserere meî. Et stans Jesus præcepit illum vocari. Et vocant
50 cæcum, dicentes ei; Animæquior esto: surge, vocat te. Qui projecto vestimento
51 suo exiliens, venit ad eum. Et respondens Jesus dixit illi; Quid tibi vis faciam?
52 Cæcus autem dixit ei; Rabboni, ut videam. Jesus autem ait illi; Vade, fides tua
te salvum fecit. Et confestim vidit, & sequebatur eum in via.

CAP. XI.

1 ET cùm appropinquarent Jerosolymæ & Bethaniæ ad montem Olivarum, mittit duos ex discipulis suis, Et ait illis; Ite in castellum, quod contra vos est, & 2
statim introeuntes illuc, invenietis pullum ligatum, super quem nemo adhuc hominum sedit: solvite illum, & adducite. Et si quis vobis dixerit; Quid facitis? 3
dicite, quia Domino necessarius est: & continuò illum dimittet huc. Et abeuntes 4
invenerunt pullum ligatum ante januam foris in bivio: & solvunt eum. Et quidam 5
de illîc stantibus dicebant illis; Quid facitis solventes pullum? Qui dixerunt eis 6
sicut præceperat illis Jesus, & dimiserunt eis. Et duxerunt pullum ad Jesum: & impo- 7
nunt illi vestimenta sua, & sedit super eum. Multi autem vestimenta sua straverunt in 8
via: alii autem frondes cædebant de arboribus, & sternebant in via. Et qui præibant, 9
& qui sequebantur, clamabant, dicentes; Hosanna: Benedictus qui venit in nomine 10
Domini: Benedictum quod venit regnum patris nostri David: Hosanna in excelsis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 * اَلْفَصْلُ اَلرَّابِعُ وَالتِّلْدُونَ * * ثُمَّ جَاوُا اِلَي اَرِيحَا * وَلَمَّا خَرَجَ مِنْ اَرِيحَا هُوَ وَتَلَامِيذُهُ وَجَمْعٌ
47 كَثِيرٌ وَاِذَا طِيمَا ابْنُ طِيمَا الْاَعْمَي جَالِسٌ عَلَي اَلطَّرِيقِ يَسْوَلُ * فَلَمَّا سَمِعَ بِاَنَّ يَسُوعَ اَلنَّاصِرِيَّ
48 مُقْبِلٌ بَدَاءَ يَصِيحُ قَائِلًا يَا يَسُوعُ اِبْنَ دَاوُدَ اِرْحَمْنِي * فَاَنْهَرَهُ كَثِيرُونَ لِيَسْكُتَ فَازْدَادَ صِيَاحًا قَائِلًا
49 يَا اِبْنَ دَاوُدَ اِرْحَمْنِي * فَوَقَفَ يَسُوعُ وَقَالَ اُدْعُوهُ * فَدَعُوا الْاَعْمَي وَقَالُوا لَهُ ثِقْ وَقُمْ فَاِنَّهُ يَدْعُوكَ *
50 * فَطَرَحَ ثَوْبَهُ وَقَامَ وَجَاءَ اِلَي يَسُوعَ * فَاَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلًا مَا تُرِيدُ اَنْ اَصْنَعَ بِكَ فَقَالَ لَهُ اَلْاَعْمَي يَا
51 مُعَلِّمُ اَنْ اُبْصِرَ * فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ اُذْهَبْ اِيمَانُكَ خَلَّصَكَ وَلِلْوَقْتِ اَبْصَرَ وَتَبِعَهُ فِي اَلطَّرِيقِ *
52

1 * اَلْفَصْلُ اَلْخَامِسُ وَالتِّلْدُونَ * * فَلَمَّا قَرِبُوا مِنْ يَرُوسَلِيمَ عِنْدَ بَيْتِ فَاجِي وَبَيْتِ عَنْيَا
2 جَانِبَ طُورِ اَلزَّيْتُونِ اَرْسَلَ اِثْنَيْنِ مِنْ تَلَامِيذِهِ * وَقَالَ لَهُمَا اِمْضِيَا اِلَي هٰذِهِ اَلْقَرْيَةِ اَلَّتِي اَمَامَكُمَا
3 وَعِنْدَ دُخُولِكُمَا اِلَيْهَا تَجِدَانِ جَحْشًا مَرْبُوطًا لَمْ يَرْكَبْهُ اَحَدٌ مِنَ اَلنَّاسِ قَطُّ حُلَّاهُ وَاْتِيَا بِهِ * فَاِنْ قَالَ
4 لَكُمَا اَحَدٌ مَا تَفْعَلَانِ بِهٰذَا فَقُولَا اَنَّ اَلرَّبَّ يَحْتَاجُ اِلَيْهِ فَمِنْ سَاعَتِهِ يُرْسِلُهُ اِلَي هٰهُنَا * فَذَهَبَا
5 وَوَجَدَا جَحْشًا مَرْبُوطًا عِنْدَ اَلْبَابِ خَارِجًا عَلَي اَلطَّرِيقِ حُلَّاهُ * فَقَالَ لَهُمَا قَوْمٌ مِنَ اَلْقِيَامِ هُنَاكَ
6 مَاذَا تَصْنَعَانِ اِذْ تَحُلَّانِ اَلْجَحْشَ * فَقَالَا لَهُمْ كَمَا قَالَ يَسُوعُ فَتَرَكُوهُمَا * وَجَاءَا بِالْجَحْشِ اِلَي يَسُوعَ وَاَلْقَيَا
7 عَلَيْهِ ثِيَابَهُمَا وَجَلَسَ فَوْقَهُمَا * وَكَثِيرُونَ بَسَطُوا ثِيَابَهُمْ فِي اَلطَّرِيقِ * وَاٰخَرُونَ قَطَعُوا اَغْصَانًا
8 مِنَ اَلشَّجَرِ وَفَرَشُوهَا فِي اَلطَّرِيقِ * وَاَلَّذِينَ كَانُوا يَمْشُونَ اَمَامَهُ وَوَرَاءَهُ صَرَخُوا قَائِلِينَ هُوشَعْنَا
9 مُبَارَكٌ اَلْاٰتِي بِاسْمِ اَلرَّبِّ * وَمُبَارَكَةٌ اَلْمَمْلَكَةُ اَلْاٰتِيَةُ لِاَبِينَا دَاوُدَ هُوشَعْنَا فِي اَلْعَلَي *
10

Sectio trigesima quarta.

Deindè venerunt in Jericho, & quum 46
egressus esset è Jericho ipse & discipuli ejus, ac turba magna, ecce Tima filii Ti-
ma cæcus, sedens secus viam mendicabat. Cùmq; audisset quòd Jesus Nazarenus 47
veniret, cœpit clamare, dicens; Jesu fili
David, miserere mei. Increpaverunt au- 48
tem eum multi ut taceret: verùm auxit
clamorem, dicens; Fili David, miserere
mei. Stetit ergò Jesus, & dixit; Vocate 49
eum: & vocaverunt cæcum, & dixerunt
ei; Confide, & surge, quia ipse vocat te.
Et projecit vestimentum suum, et surrexit, 50
& venit ad Jesum. Respondit ei Jesus, 51
dicens; Quid vis ut faciam tibi? Ait illi
cæcus; Magister, ut videam. Dixit ei Je- 52
sus; Vade, fides tua te salvavit: & con-
festim vidit, & secutus est eum in via.

Sectio trigesima quinta.

CAP. XI.

ET cùm appropinquâssent Jerosolymæ 1
prope Beth-phage et Beth-ania, secus mon-
tem Olivarum, misit duos ex discipulis
suis, Et dixit eis; Ite in hoc castellum 2
quod contra vos est, & ad ingressum ve-
strum in illud, invenietis pullum ligatum,
quem non conscendit quisquam ex homi-
nibus unquam: solvite illum, et adducite
mihi eum. Et si dixerit vobis aliquis; 3
Quid facitis de hoc? dicite, quia Domino
indiget eo: & continuò mittet illum hùc.
Et abierunt & invenerunt pullum liga- 4
tum prope januâ foris in via; et solverùt
illum. Dixerunt autem eis quidam ex 5
astantibus ibi; Quid facitis solventes
pullum? Et dixerunt eis, sicut dixerat 6
Jesus: & dimiserunt eos. Et duxerunt 7
pullum ad Jesum: & imposuerunt super
illum vestimenta sua, & sedit super il-
lum. Et multi straverunt vestimenta sua 8
in via: & alii cecidерunt ramos ex ar-
boribus, & straverunt eos in via. Et qui 9
ambulabant ante eum & post eũ, clama-
verunt, dicentes; Hosanna, benedictus
veniens in nomine Domini: Et benedi- 10
ctum regnum veniens patri nostro David,
Hosanna in excelsis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 በእንተ: ወልደ:በርጢሜዎስ:ዕውር:=: ወበዊዶ:ሊያሪሐ:ወፅሉ:እመሊያሪ
ሐ: ወለርደኒሁኒ:ሎስቤሁ:ወሰብእኒ:ብዙኅ:ወይቤሎ: ወልደ:በርጢሜዎስ:ዕውር:
47 ወሰተ:ቍኖት:ወይስእል:::=: ወሰሚዶ:ከመ:እግዚእ:ሊየሱስ:ናዝራዊ:ወኀቱ:ከል
48 ሐ: ወይቤ: ተዛሀለኒ: እግዚኦ: ሊየሱስ: ወልደ: ደዊት:=: ወገሠጽዎ:ብዙኃን:ከ
49 ሙ: ያርመሙ: ወለፈድፋደ: ከለሐ: ወይቤ: ወልደ:ደዊት:ተዛሀለኒ:::=: ወቆሙ:እ
50 ግዚእ:ሊየሱስ:ወይቤ: ይጸውዕዎ:ወጸውዕዎ: ለወኀቱ: ዕውር:ወይቤልዎ: ለሚ:ይ
51 ጼውኅ:::=: ወተንሥአ:ወለብሰ:ልብሰ:ወመጽአ:ኀቡ:እግዚእ: ሊየሱስ:=: ወ
ለወሠለ:እግዚእ:ሊየሱስ:ወይቤሎ:ምንተ:ትፈቅድ:እግበር:ለከ:: ወይቤ:ወኀቱ:
52 ዕውር :ረቡኒ:ከመ:እርኢ:ይ:=: ወይቤሎ:እግዚእ:ሊየሱስ:ሖር:ሃይማኖትከ:አሕየ
ወተከ: ወርእየ:ሶቤሃ: ወተለወ:በፍናት:::=: በእንተ : ዕዋል:::=:

1 ወአልጺቆ:ለሊየሩሰሌም:በቤተፋጌ: ወበቢታንያ: በኀበ:ደብረ: ዘይት:ፈነወ:ክልኤተ:
2 እመአርደኒሁ:=: ወይቤሎሙ: ሖሩ: ሃገረ:እንተ: ቅድሜክሙ:ወበዊአክሙ:ትረ
ክቡ:ሶቤሃ:ዕዋለ:እሱረ:ዘኢተጽዕኖ:ሰብእ:ደቤሁ:: ወፍትሕዎ: ወአምጽእዎ: ሊ
3 ተ:=:ወለአመቦ:ዘይቤለክሙ:ምንተ:ትገብሩ:በሉ:እግዚኡ:ይፈቅደ:ወሶቤሃ:ካዕበ:
4 ይፈንውዎ:ዝየ:::=: ወሖሩ: ወረከቡ: ዕዋለ:እሱረ:ኀበ:አንቀጽ:ኀበ:እደዋት: ወፈ
5 ትሕዎ:=: ወይቤልዎሙ:እለ:ይበውኡ:ህየ:ምንተ:ትገብሩ:ትፈትሑ:ዕዋለ:::=:
6 7 ወይቤልዎሙ:በከመ: ይቤሎሙ:እግዚእ:ሊየሱስ:ወኀደግዎሙ:=: ወወሰድዎ: ለዕዋ
8 ል:ኀበ:እግዚእ:ሊየሱስ: ወረሐኑ: አልባሲሆሙ:ወአጸዓንዎ:=: ወብዙኀን : እለ:
9 ነፀፈ:ላቍጽለ:ሞቲሮሙ:: ወቦ:እለ:ነፀፈ:አልባሲሆሙ:ወኀተ:ቍኖት:::=: ወከል
እንሂ: ይመርሑ: ወእለሂ: ይተልዉ: ይኬልሑ: ወይብሉ: ሆሰዕና: ቡሩክ:ዘይመጽእ:
10 በስመ : እግዚአብሔር :=: ወቡርክት: እንተ: ትመጽእ: መንግሠት : በስመ: እግዚ
አብሔር : እንተ : ለቡነ : ደዊት:: ሆሰዕና:በርያመ::=:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 بر وي نه نشسته باشد * اورا بكشاييد * وپيش من † بياوريد * واگر كسي شمارا گويد * كه كجا مي
4 بريد * بدو بگوييد * كه براي خداوند ما دربايست است * چون بشنوند رها كنند * * شاگردان
5 رفتند * وخركره را ديدند * در كوچهٔ † بيرون در بسته * چون اورا مي كشادند * * مردم پرسيدند *
6 كه كجا مي بريد * * ايشان احوال گفتند * انچنانك عيسي سپارش كرد * چون شنيدند *
7 رها كردند * * خركره را پيش عيسي آوردند * عيسي جامهٔ خود را برو نهاد * وبر نشست * * مردم پسيار
جامه خود را از تن مي كندند * وبر راه مي گستريدند * ديگران شاخهاء درخت زيتون † را مي
9 شكستند * وبر راه متي انداختند * * وآنان كه پيشتر وپستر مي رفتند * بانك مي زدند ومي گفتند * اوشعنا يعني الحمد *
10 وخجسته است * انك بنام خدا مي آيد * * وخجسته است اين مملكت كه مي آيد * ازان پدرما داود * الحمد † در بلندي *

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΑΓ'. ΛΔ'.

Et introivit in Hierosolymam Jesus, & in templum: & circumspiciens omnia,
11 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἰερουσόλυμα ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα,
vesperè jam existente horâ, exiit in Bethaniam cum duodecim. Et posterâ die exe-
12 ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξε-
untibus illis de Bethania, esuriit. Et videns ficum à longè, habentem
13 πορευόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας, ἐπείνασε. Καὶ ἰδὼν συκῆν (η) μακρόθεν, ἔχουσαν
folia, venit, si fortè inveniret quid in ea. Et veniens ad eam, nihil invenit si
φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα (θ) εὑρήσει τι ἐν αὐτῇ. καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν, οὐδὲν εὗρεν εἰ
non folia: non enim erat tempus ficorum. Et respondens Jesus, dixit ei;
14 μὴ φύλλα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων. Καὶ (ι) ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῇ,
Non amplius ex te in æternum nemo fructum manducet. Et audiebant discipuli ejus.
Μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μηδεὶς καρπὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
Et veniunt in Hierosolymam: & ingressus Jesus in templum, cœpit ejicere
15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἰερουσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν
vendentes & ementes in templo: & mensas nummulariorum,
(κ) τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν,
& cathedras vendentium columbas, evertit. Et non sinebat, ut
16 καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς, κατέστρεψε. Καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα
quisquam transferret vas per templum. Et docebat, dicens eis; Nónne
17 τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ. Καὶ ἐδίδασκε, λέγων αὐτοῖς, Οὐ
scriptum est; Quia domus mea, domus orationis vocabitur omnibus gentibus?
γέγραπται, Ὅτι ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν;
vos autem feciſtis eam speluncam latronum. Et audierunt Scribæ,
18 ὑμεῖς δὲ (λ) ἐποιήσατε αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν. Καὶ ἤκουσαν (μ) οἱ Γραμματεῖς,
& principes Sacerdotũ, & quærebant quomodò eum perderent: timebant enim eum, quia
καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσουσιν· ἐφοβοῦντο (ν) γὰρ αὐτὸν, ὅτι
omnis turba admirabatur super doctrina ejus. Et cùm vespera facta esset,
πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ὀψὲ (ξ) ἐγένετο,
egrediebatur ex civitate. Et manè adambulantes, viderunt ficum are-
ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως. Καὶ πρωῒ παραπορευόμενοι, εἶδον τὴν συκῆν ἐξη-
factam à radicibus. Et recordatus Petrus, dicit ei; Rabbi, ecce ficus
ραμμένην ἐκ ῥιζῶν. Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος, λέγει αὐτῷ, Ῥαββὶ, ἴδε ἡ συκῆ
cui maledixisti, aruit. Et respondens Jesus, ait illis; Habete fidem
ἣν κατηράσω, ἐξήρανται. Καὶ ἀποκριθεὶς (ο) Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς, Ἔχετε πίστιν
Dei. Amen enim dico vobis; Quia quicunque dixerit monti huic; Tollere, &
Θεοῦ. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, Ὅτι ὃς (π) ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ, Ἄρθητι, καὶ
mittere in mare: & non hæsitaverit in corde suo, sed crediderit quia
βληθήτι εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ ὅτι
quæ dicit fiant, fiet ei quod dixerit. Propter hoc dico vobis; Omnia quæcunque
ἃ λέγει γίνεται, ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πάντα ὅσα
orantes petitis, credite quia accipitis, & erunt vobis. Et cùm stabitis
ἂν προσευχόμενοι αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε, καὶ ἔσται ὑμῖν. Καὶ ὅταν στήκητε
orantes, dimittite si quid habetis adversùs aliquem, ut & Pater vester qui in
προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά τινος, ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν
cœlis, dimittat vobis lapsus vestros. Si verò vos non dimiseritis, nec
τοῖς οὐρανοῖς, ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ
Pater vester qui in cœlis, dimittet lapsus vestros.
ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

MS. A. (η) ἀπὸ μακρόθεν, (θ) τί εὑρήσει (ι) ἀποκριθεὶς, εἶπεν (κ) καὶ τὰς πωλοῦντας καὶ τὰς ἀγοράζοντας ἐν αὐτῷ· (λ) αὐτὸν ἐποιήσατε (μ) οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Γραμματεῖς, (ν) γὰρ, ὅτι (ξ) ἐγένετο, ἐξεπορεύετο (ο) ὁ Ἰησοῦς, (π) ἐὰν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 ܘܥܠ ܝܫܘܥ ܠܐܘܪܫܠܡ ܒܗܝܟܠܐ ܘܚܙܐ ܟܠ ܡܕܡ ܕܗܘ ܒܗ ܒܥܕܢܐ ܕܪܡܫܐ ܢܦܩ ܠܒܝܬ ܥܢܝܐ ܥܡ ܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܗܘ ܒܥܕܢܐ ܕܪܡܫܐ ܢܦܩ ܠܒܝܬ ܥܢܝܐ ܥܡ ܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܗܘ ܒܥܕܢܐ ܕܪܡܫܐ ܢܦܩ ܠܒܝܬ ܥܢܝܐ ܥܡ ܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ

Et ingressus est Jesus Jerosolymam in templum, & conspexit omnia. Quum autem esset tempus vespertinum, exiit ad Beth-Aniam cum duodecim. Et postero die quum exiisset è Beth-Ania, esuriit. Et conspicatus ficum quandam è longinquo, in qua erant folia, venit ad eam, num reperiret in ea quicquam: quumque veniſſet, nihil reperit in ea nisi folia: non enim tempus erat ficuum. Et ait illi; Posthac & in æternum nemo ex te fructũ comedat: & audierunt discipuli ejus. Venerunt autem in Jerusalem, & ingressus est Jesus in templum Dei: cœpítque ejicere eos qui emebant & vendebant in templo, & subvertit mensas trapezitarum, & cathedras eorum qui vendebant columbas. Nec permittebat ut quisquam transferret vasa intra templum. Docebátque, ac dicebat eis; Nónne scriptum est, Domus mea, domus orationis vocabitur ab omnibus gentibus? vos autem eam feciſtis speluncam latronum. Et audierunt principes sacerdotum, & Scribæ, quærebántq; quomodo perderent eum: timebant enim ab eo, propterea quòd universus populus percelleretur ob doctrinam ejus.

Sabbatho secundo jejunii. 31.

Quumque esset vespera, exierunt extra civitatem. Manè autem quum transirent, viderunt ficum illam arefactam radicitús. Et recordatus est Simon, & dixit ei; Domine mi, ecce ficus illa, cui imprecatus es, exaruit. Et respondit Jesus, & ait illis; Sit in vobis fides Dei. Amen dico vobis, Quicunq; dixerit monti huic; Tollitor, & cade in mare; nec dubitaverit in corde suo, sed crediderit futurũ id quod dicit, fiet ei quicquid dixerit. Propterea dico vobis, Quicquid oraveritis et petieritis, credite vos accepturos, & fiet vobis. Et quum adstiteritis ad fundendas preces, remittite si quid habetis adversùs aliquẽ, ut & Pater vester qui est in cœlis, remittat vobis offensas vestras. Sin autem vos non remiseritis, nec etiam Pater vester qui in cœlis est, remittet vobis delicta vestra.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

11 وعيسي باورشليم دررفت درگذشت وهرچه درو بود ديد وقت شب هنگام بجانب بيت عينا

بدر رفت با دوازده شاگرد خود

جهل هفت خشك شدن درخت انجير

12 13 روز ديگر چون از بيت عينا بدرآمد [گرسنه شد] از دور درخت انجير ديد پيش

14 آمد که مگر درو ميوه يابد بغير از برگ چيز ديگر نيافت براي انك هنگام انجير نبود وبدان

درخت گفت ازين ساعت وتا ابد کسي از تو ميوه نخورد شاگردان او اين سخن را شنيدند

15 واز انجا باورشليم درفت وعيسي در هيكل خدا در آمد وديد کساني† را که درهيكل خريد

وفروخت† مي کردند مسيج بانك بر ايشان زد وهمه را بدر مي کرد طبقها صرافانرا وتختهاء

16 کبوتر فروشانرا برگردانيد ورها نکرد که کسي† چيز ديگر فروختني در† هيكل برد

17 ايشانرا تعليم مي داد وگفت که نه نبشته شد که خانهء من خانهء نمازگاه خلق خواندهء

18 شود شما اکنون مغارهء دزدان ساخته ايد وخريد وفروخت مي کنيد بزرگان وامامان

ومعتبران چون شنيدند مي خواستند که اورا کم کنند ديگر بارازو ترسيدند براي انك

19 همه خلق در تعليم او† حيران مي شدند وچون شب شد از شهر بدر رفت

Et Jesus Hierosolymam ingressus est, in templum, & quicquid in illo erat vidit: tempore autem vespertino Bethaniam versùs egressus est cum duodecim discipulis suis.

XLVII. Arefactio arboris ficûs.

Die postero cùm è Bethania egrederetur, esuriit. E longinquo autem arborem ficûs vidit, quam adiit visurus num forsan in eo fructum inveniret: sed præter folia nihil aliud reperit; eò quòd tempus ficuum non esset. Illi igitur arbori dixit; Ab hac hora & in æternum quisquam ex te fructum non comedat, discipulis ejus hunc sermonem audientibus. Et illinc Hierosolymam ingressus est: Jesus autem in templum Dei intravit, & vidit eos qui in templo emebant & vendebant, quos increpavit Jesus & omnes ejecit, & mensas nummulariorum, et sellas vendentium columbas evertit. Neque sinebat ut quispiam rem aliam venalem per templum deportaret. Et docebat eos, dicens; Nónne scriptum est, Domus mea quidem domus oratorii populis vocabitur? vos autem speluncam latronum feciſtis eam, et emiſtis et vendidiſtis in ea. Magnates et sacerdotes et Pharisæi cùm audiſſent, quærebant ut eam perderent: & versùs ab eo timebant, eò quòd totus populus doctrinâ ejus percellerentur. Et cùm nox esset, ex urbe egressus est.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

Et introivit Jerosolymam in templum: & circumspectis omnibus, cùm jam vespera
11 esset hora, exiit in Bethaniam cum duodecim. Et aliâ die cùm exirent à Bethania,
13 esuriit. Cúmque vidisset à longè ficum habentem folia, venit si quid fortè in-
veniret in ea: & cùm venisset ad eam, nihil invenit præter folia: non enim erat
14 tempus ficorum. Et respondens dixit ei; Jam non amplius in æternum ex te fru-
15 ctum quisquam manducet. Et audiebant discipuli ejus. Et veniunt Jerosolymam.
Et cùm introisset in templum, cœpit ejicere vendentes & ementes in templo: &
16 mensas numulariorum, & cathedras vendentium columbas evertit. Et non sinebat
17 ut quisquam transferret vas per templum: Et docebat, dicens eis; Nónne scriptum
est; Quia domus mea, domus orationis vocabitur omnibus gentibus? Vos autem
18 fecistis eam speluncam latronum. Quo audito, principes Sacerdotum & Scribæ
quærebant quomodò eum perderent: timebant enim eum, quoniam universa turba 19
admirabatur super doctrina ejus. Et cùm vespera facta esset, egrediebatur de ci- 20
vitate. Et cùm manè transirent, viderunt ficum aridam factam à radicibus. Et 21
recordatus Petrus, dixit ei; Rabbi, ecce ficus, cui maledixisti, aruit. Et respon- 22
dens Jesus ait illis; Habete fidem Dei. Amen dico vobis, Quia quicunque dixerit 23
huic monti; Tollere, & mittere in mare; & non hæsitaverit in corde suo, sed cre-
diderit, quia quodcunque dixerit, fiat, fiet ei. Propterea dico vobis; Omnia quæ- 24
cunque orantes petitis, credite quia accipietis, & evenient vobis. Et cùm stabi- 25
tis ad orandum, dimittite si quid habetis adversùs aliquem: ut & Pater vester qui
in cœlis est, dimittat vobis peccata vestra. Quòd si vos non dimiseritis: nec 26
Pater vester, qui in cœlis est, dimittet vobis peccata vestra.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * ودخل يسوع الي يروسليم ودخل الهيكل فنظر الجميع * ولما كان المساء فلذوقت خرج الي بيت
12 عنيا مع الاثني عسر * الفصل السادس والثلثون * ولغد خرجوا من بيت عنيا
13 جاع * ونظر الي تينة من بعد وفيها ورق * فلما جاء اليها فلم يجد فيها شيا الا ورقا فقط لانه
14 لم يكن زمن التين * فقال لها لا ياكل منك احد ثمرة الي الابد وسمع تلاميذه * ثم جاوا الي
15 يروسليم فدخل يسوع الي الهيكل وبداء يخرج الباعة والمبتاعين من الهيكل * وقلب موايد
16 الصيارف وكراسي باعة الحمام * ولم يدع احدا يدخل بمتاع الي الهيكل * وكان يعلمهم قايلا
17 مكتوب ان بيتي بيت الصلاة يدعي لجميع الامم واتم صيرتموه مغارة للصوص * فسمع روساء
18 الكهنة والكتبة وطلبوا كيف يهلكونه لانهم كانوا يخافونه * لان الشعب كله كان يبهت من
19 تعليمه * ولما كان المساء خرج خارج المدينة * وجاوا غدوه فنظروا التينة يابسة من اصلها
20 * فذكر بطرس وقال له يا معلم ها التينة التي لعنتها قد يبست * اجابه يسوع قايلا امنوا بالله
22 * فاني حقا اقول لكم ان من قال لهذا الجبل انتقل واسقط في البحر ولا يشك في قلبه بل يومن
23 ان الذي يقوله يكون فيكون له * فلهذا اقول لكم ان كلما تسالونه في الصلاة امنوا انكم
24 تنالونه فيكون لكم * واذا قمتم للصلاة فاعفروا لكل من لكم عليه كي ابوكم الذي
25 في السموات يعفر لكم ذنوبكم ايضا * فان انتم لم تعفروا ولا ابوكم السماوي يعفر لكم ذنوبكم *
26

Et introivit Jesus in Jerosolymam, & ingressus est templum: & conspexit omnia. Et cùm esset vespera, statim exiit in Bethaniam cum duodecim.

Sectio trigesima sexta.

Et in crastino exierùt à Bethania, et esu- 12
rivit. Et aspexit in ficum à longè, in qua 13
erant folia. At cùm venisset ad eam, non invenit in ea quicquam præter folia tantùm, quoniam non erat tempus ficuum. Et 14
dixit ei; Non comedat ex te quisquam fructum in æternum. Et audierunt discipuli ejus. Tum venerunt Jerosolymam. Et 15
introivit Jesus in templum, et cœpit ejicere vendentes & ementes in templo, & evertit mensas numulariorum & cathedras vendentiũ columbas. Et non permi- 16
sit cuiquam introire cum mercib⁹ in templum. Et docebat eos, dicens; Scriptum 17
est, Quia domus mea domus orationis vocabitur omnibus gentibus: vos autem fecistis eam speluncam latronibus. Et audierunt principes sacerdotum & Scribæ, 18
& quæsierunt quomodo perderent eum: quoniã timebant eum, quia populus universus admirabatur ob doctrinam ejus. Et cùm facta esset vespera, exiit extra 19
civitatem. Et venerunt manè, & vide- 20
runt ficum aridam ab radice sua. Et re- 21
cordatus est Petrus, & dixit ei, Magister, ecce ficus cui maledixisti, jam exaruit. Respondit ei Jesus, dicens; Cre- 22
dite in Deum: Nam verè dico vobis, 23
Quòd quicunq; dixerit huic monti, Discede, & cade in mare; nec hæsitaverit in corde suo, sed crediderit quod dixerit futurũ, fiet ei. Propterea dico vobis quic- 24
quid petetis in oratione, credite vos consequuturos: & erit vobis. Et cùm stabi- 25
tis ad orandũ, dimittite omnibus iis contra quos aliquid habetis, ut Pater vester qui est in cœlis, dimittat vobis debita vestra etiam. Nam si vos non dimiseritis, 26
neq; Pater vester cœlestis dimittet vobis peccata vestra.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወቦአ:እግዚእ:ሊየሱስ:ሊየሩሰሌም:ቤተ:መቅደስ: ወርእዮ: ኵሎ:ሶበ:መስየ:ሖረ:
12 ቢታንያ:መስለ:ዐሠርቱ:ወክልሌቱ::=: በለንተ:እንተ:የብሰተ: በለስ::=:
13 ወበሳኒታ: ወቂለሙ: እሙቢታንያ: ርኀበ::=: ወርእየ : በለሰ: እመርሑቅ : ወባቲ:
ቀጽለ: ወሖረ: ይር አይ: እመቦ:ዘይረክብ:ፍሬ: በውስቴታ:: ወበጺሖ:ኀቤሃ: ለልቦ:
14 ዘረክበ: ዘለእበለ: ቀጽል: ባሕቲቱ: እስመ: ሊኆነ:ጊዜሁ:ለበለስ::=: ወለውሠ
ለ:ወይቤሳ:ለዓለም:ለልቦ:ዘይበልዕ:ፍሬ:እሙኔኪ:እንከ:ወሰሙዕ:ለር ደጲሁ::=:
15 ወበጽሐ:ሊየሩሰሌም:ወቦአ: ቤተ: መቅደስ: ወለኅዘ:ይስድድ:አለ:ይሠይጡ:ወይሣ
የጡ: በመኵራብ: ወገፍትለ: ጣለደቲሆሙ: ለመወልጠኒ: ወመናብርቲሆሙ: ለእለ:
16 ይሠይጡ: ርግቦ::=: ወከልአ: ለልቦ : ዘያሳልፍ : ንዋየ:እንተ : መኵራብ::=:
17 ወመሀሮሙ:ወይቤሎሙ: ለኵኑ:ጽሑፍ: ይብል:ቤትየሰ:ቤተ: ጸሎት:ይኩን: ለኵሉ:
18 ለእሕዛብ:ወለንትሙሰ:ረሰይክመ: በዓተ: ፈያት::=: ወሰሙዕ: ሊቃነ: ካህናት:
ወጸሐፍት: ወኀሠሡ:እንተ:ሳበ:ይቅትልዎ: ወይፈርህዎ: እስመ:ኵሉ:ሕዝብ:ያነክ
19 ርዎ:መህሮቶ::=: ወለመስመ:መስየ:ይወፅእ: ለፍላ : እመሣገር::=: ወግብአቶ
20 ሙ:በነግህ: ረከብዋ: ለይእቲ: በለሰ:ይብሰተ:ለመሥርዋ::=: ወተዘከረ:ጴጥሮስ:
21 ወይቤሎ:ሊቅ:ነዖ:እንትኩ:በለስ: ለንተ:ረገመከ: የብሰተ::=: ወለወሠለ:እግዚ
22 እ:ለያሱስ:ወይቤሎሙ:ሃይማኖት:እግዚአብሔር :ርከቡ::=: ወለዜኑ:አብለክሙ:
23 ኪመ:ትቤልዎ:ለንዝ: ደብር: ተንሥእ: ወተወረው: ውስተ:ባሕር:ወሊናፈቅሙ:በልብክ
ሙ: ወተአመንክሙ:ከመ:ዘነበብክሙ: ይከውን:ትረክቡ::=: ወበእንተ:ዘንቱ:እብ
24 ለክሙ:ኵሉ:ዘጸለይክሙ:ወዘሰአልክሙ:እንዘ:ትትአመኑ: ከመ:ትረክቡ:ይከውንክ
25 ሙ::=: በእንተ:ኢተዘክሮ: እከይ:ለቢጹ::=: ወሶበዚ:ትጼልዩ:ኅድጉ:ለቢጽ
ክሙ:ዘተሣየስክሙሙ: ከመ:ይኅድግ:ለክሙ:ለኩክሙ:ዘበሰማያት:ለበሰክሙ::=:

Et introivit Dñs Jesus *in* Hierosolymam *in* domũ sanctã, & circumspectis omnib⁹ 11
quando serò fuit, venit Bethaniam cum duodecim. *De ficu arefacta.*
Et in altera *die* quum exiissent è Bethania, esuriit. Et vidit ficum è longe haben- 12
tem folia: & venit videre si fuisset quem inveniret fructus in ea, & veniens ad 13
eam, nihil fuit quod invenit præter folia solummodò, quia non erat tempus fici.
Et respondit ei, & dixit ei; In æternum nemo sit, qui manducet fructum ex te 14
ampliùs, & audierunt discipuli ejus. Et venit Hierosolymam, & intravit *in* 15
domum sanctam, & cœpit ejicere venditores & emptores in templo, & evertit
tabulas commutantium, & cathedras vendentium columbas. Et prohibuit ne 16
quisquam transferret vas per templum. Et docuit eos, & dixit iis; Nónne scri- 17
ptum est, Dixit; Domus mea, domus orationis erit omnibus gentibus? & vos fe-
cistis eam speluncam latronum. Et audierunt eum principes sacerdotum & 18
Scribæ, & quæsierunt quomodò occiderent eum: & timebant eum, quia omnis
turba mirabatur doctrinam ejus. Et quando vespera fuit, exibat foris à civitate. 19
Et regressi manè invenerunt hanc ficum aridam factam à radicibus. Et recor- 20
datus est eam Petrus, & dixit ei; Magister, ecce hæc ficus cui maledixisti aruit. 21
Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Fidem Dei acquirite. Et Amen dico vo- 22
bis, Si dixeritis huic monti; Tollitor, & projicitor in mare, & non dubitantes *sitis* 23
in cordibus vestris, & credentes *sitis* ut quod loquutus sum vobis fiet, obtinebitis.
Propter hoc dico vobis, Quæcunque oraviſtis & quodcunque petiiſtis credentes 24
vos obtenturos, fiet vobis. *De non retinendo proximi sui malitiam in memoria.* Et quando oratis remittite proximis vestris illud quo prævaluistis iis, ut remittat vobis pater vester qui in cœlis est peccata vestra. 25

Deest his versus in codice Æthiopico.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

20 * ودر صباح كه مي كذشتند * آن درخت انجير را ديدند * از بيخ وبنياد خشك شده * شمعون
21 بياد اورد * وبعيسي كفت * اي بزرك من اينك ان درخت انجير كه نفرين كردي خشك شد *
22 عيسي جواب داد وبديشان كفت * اكر ايمان خدا در شما باشد * كه اين درخت انجير *
23 اكر بكوه بكوييد * كه بر داشته شو * ودر دريا بيفت * فرمان ببرد * وبديشان نشود * ليكن ايمان
24 بياورد * هر چه طلب كنيد * براي اين راست بشما مي كويم * كه هر چيزي كه نماز كنيد وايمان
25 بياوريد * وبخواهيد بشما داده شود * وبراي شما ساخته كردد * وچون در نماز بر خيزيد * فرو كذاريد
هر كناهي كه كسي ديكر † با شما كرده باشد * تا پدر شما كه در آسمانست كناه شما را
26 فرو كذارد * وعفو كند * واكر چنانك شما فرو نكذاريد * پدر شما نيز كناه شما را عفو نكند

Manè autem cùm transirent, illam 20
arborem ficus viderunt ab imâ radice arefactam. Simeon in memo- 21
riam reduxit, et Jesu dixit; O magister mi, ecce illa arbor ficus cui maledixisti, exaruit. Jesus re- 22
sponsum dedit, et iis dixit; Si fides Dei in vobis fuerit. Non huic 23
arbori ficus tantum, sed si monti dixeritis, Sustollere et in mare cade, imperium feret: itaq; ne dubitet quis sed fidem habeat, quodcunque petatis. Propter hoc verum 24
vobis dico, Quicquid prece factâ et fide adhibitâ petieritis, vobis datum erit, et vobis effectum reddetur. Et cùm in orationem surrexeritis remittite quodcunque de- 25
lictum alius quispiam in vos admiserit: ut Pater vester, qui in cœlis est peccatum vestrum remittat, et condonet. Sin autem vos ita non 26
remiseritis, Pater vester etiam peccatum vestrum non condonabit.

Digitized by Google

Et veniunt rursùs in Hierosolymam: Et in templo *deambulante ipso*, accedunt ΛΕ'
27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἰερουσόλυμα· καὶ ὲν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται ρκζ
ad eum summi Sacerdotes, & Scribæ, & seniores: Et dicunt
28 πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Γραμματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι· Καὶ λέγουσιν β
ei; In qua *auctoritate* hæc facis? & quis tibi *auctoritatem* hanc dedit, ut
αὐτῷ, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι δέδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα
ista facias? *At* Jesus respondens, ait illis; Interrogabo vos & ego
29 ταῦτα ποιῇς; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἐπερωτήσω (ρ) ὑμᾶς κἀγὼ
unum verbum, & respondete mihi, & dicam vobis in qua *auctoritate* hæc faciam.
ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ὲν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
30 Baptismus Joannis, de cœlo erat, an ex hominibus? Respondete mihi. *Et ratio-*
31 Τὸ βάπτισμα (σ) Ἰωάννου, ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι. Καὶ ἐλο-
cinabantur apud seipsos, dicentes; Si dixerimus, De cœlo, dicet, *Propter quid* ergò
γίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, (τ) Διατί οὖν
non credidistis ei? *Sed* si *dicamus*, Ex hominibus, *timebant* populum.
32 οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; (υ) Ἀλλ' ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, ἐφοβοῦντο τὸν λαόν.
Omnes enim habebant Joannem, quia verè Propheta *erat*. Et respondentes
33 ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως προφήτης ἦν. Καὶ ἀποκριθέντες
dicunt Jesu; Nescimus: Et Jesus respondens, ait illis; Neque
λέγουσι τῷ Ἰησοῦ, Οὐκ οἴδαμεν· καὶ (φ) ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, λέγει αὐτοῖς, Οὐδὲ
ego dico vobis in qua *auctoritate* hæc faciam.
ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

circumposuit sepem, & fodit lacum, & ædificavit turrim, & elocavit eam
περιέθηκε φραγμὸν, καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν
agricolis: & peregrè profectus est. Et misit ad agricolas tempore servum,
γεωργοῖς· καὶ ἀπεδήμησε. Καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον,
ut ab agricolis acciperet de fructu vineæ: *Illi autem sumentes*
ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος· Οἱ δὲ λαβόντες
eum ceciderunt; & dimiserunt vacuum. Et iterùm misit ad illos alium ser-
αὐτὸν ἔδειραν, καὶ ἀπέστειλαν κενόν. Καὶ πάλιν ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦ-
vum: & illum *lapidantes*, in capite vulneraverunt, & *ablegaverunt inhonoratum*. Et
λον· κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες ἐκεφαλίωσαν, καὶ ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον. Καὶ
rursùm alium misit: & illum occiderunt, & plures alios, *hos quidem* cædentes,
πάλιν ἄλλον ἀπέστειλε· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοὺς μὲν δέροντες,
hos verò occidentes. Adhuc ergò unum filium habens *dilectum suum*, misit
τοὺς δὲ (α) ἀποκτείνοντες. Ἔτι οὖν ἕνα (β) υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν αὐτοῦ, ἀπέστειλε
& illum ad eos novissimum, dicens; Quia reverebuntur filium meum. *Illi*
καὶ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον, λέγων, Ὅτι ἐντραπήσονται υἱόν μου. Ἐκεῖνοι
verò agricolæ dixerunt *apud seipsos*; *Quòd* hic est hæres: venite, occida-
δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνω-
mus eum, & nostra erit hæreditas. Et apprehendentes eum, occiderunt, &
μεν αὐτὸν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. Καὶ λαβόντες αὐτὸν, ἀπέκτειναν, καὶ
ejecerunt extra vineam.
(γ) ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος.

MS. A. (ρ) κἀγὼ ὑμᾶς (σ) τὸ Ἰωάννου, (τ) Διατί οὖν (υ) Ἀλλὰ εἴπωμεν, (φ) ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ΚΕΦ. ιβ'. MS. A. (α) ἀποκτείνοντες. (β) ἔχων υἱὸν (γ) ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω

CAP. XII. ιβ'.

Et cœpit illis in parabolis *dicere*: Vineam *plantavit* homo, & ςκη
1 Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν· Ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ β

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 ܐܝܟ ܕܗܘܐ ܒܚܕ ܝܘܡܐ ܕܗܘܐ ܡܗܠܟ ܒܗܝܟܠܐ ܐܬܘ ܠܘܬܗ ܟܗܢܐ ܪܒܐ ܘܣܦܪܐ ܘܣܒܐ ܘܩܪܝܒ ܠܗ ܟܠܗܘܢ

Versio VULGATA LATINA.

27 Et veniunt rursùs Jerosolymam. Et cùm ambularet in templo, accedunt ad eum
28 summi sacerdotes, & Scribæ, & seniores: Et dicunt ei; In qua potestate hæc fa-
29 cis? & quis dedit tibi hanc potestatem ut ista facias? Jesus autem respondens,
ait illis; Interrogabo vos & ego unum verbum, & respondete mihi: & dicam
30 vobis in qua potestate hæc faciam. Baptismus Joannis, de cœlo erat, an ex ho-
31 minibus? Respondete mihi. At illi cogitabant secum, dicentes; Si dixerimus,
32 De cœlo, dicet; Quarè ergò non credidistis ei? Si dixerimus, Ex hominibus, ti-
33 memus populum: omnes enim habebant Joannem quia verè propheta esset. Et
respondentes dicunt Jesu; Nescimus. Et respondens Jesus ait illis; Neque ego
dico vobis in qua potestate hæc faciam.

CAP. XII.

ET cœpit illis in parabolis loqui: Vineam pastinavit homo, & circumdedit 1
sepem, & fodit lacum, & ædificavit turrim, & locavit eam agricolis, & peregrè
profectus est. Et misit ad agricolas in tempore servum, ut ab agricolis acciperet 2
de fructu vineæ. Qui apprehensum eum ceciderunt, & dimiserunt vacuum. 3
Et iterùm misit ad illos alium servum: & illum in capite vulneraverunt, & contu- 4
meliis affecerunt. Et rursum alium misit, & illum occiderunt: & plures alios: quos- 5
dam cædentes, alios verò occidentes. Adhuc ergò unum habens filium charissimũ, 6
& illum misit ad eos novissimum, dicentes; Quia reverebuntur filium meum. Co- 7
loni autem dixerunt ad invicem; Hic est hæres: venite, occidamus eum: & nostra
erit hæreditas. Et apprehendentes eum, occiderunt: & ejecerunt extra vineam. 8

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sectio trigesima septima.

27 * اَلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ وَٱلثَّلَثُونَ * ثُمَّ جَآؤُا [ايضا] اِلَي يَرُوشَلِيم وَبَيْنَمَا هُوَ يَمْشِي فِي ٱلْهَيْكَلِ
28 اَقْبَلَ اِلَيْهِ رُؤَسَآءُ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلْكَتَبَةِ وَٱلشُّيُوخ * وَقَالُوا لَهُ بِاَيِّ سُلْطَانٍ تَفْعَلُ هٰذَا وَمَنْ اَعْطَاكَ هٰذَا
29 ٱلسُّلْطَانَ * اَجَابَهُم يَسُوعُ قَائِلًا اَنَا اَسْاَلُكُم عَنْ كَلِمَةٍ وَاحِدَةٍ اَجِيبُونِي * وَاَنَا اَقُولُ لَكُم بِاَيِّ سُلْطَانٍ
30 اَفْعَلُ هٰذَا * اَمَعْمُودِيَّةُ يُوحَنَّا مِنَ ٱلسَّمَآءِ كَانَتْ اَمْ مِنَ ٱلنَّاسِ اَجِيبُونِي * فَفَكَّرُوا فِي نُفُوسِهِم
31 هٰكَذَا اِنْ قُلْنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ كَانَتْ فَيَقُولُ لَنَا لِمَاذَا لَمْ تُؤْمِنُوا بِهِ * وَاِنْ قُلْنَا مِنَ ٱلنَّاسِ نَخَافُ
32 مِنَ ٱلْجَمْعِ لِاَنَّ جَمِيعَهُم كَانَ يَقُولُ اَنَّ يُوحَنَّا نَبِيٌّ * فَاَجَابُوا يَسُوعَ قَائِلِينَ لَا نَعْلَمُ * فَقَالَ لَهُم
33 يَسُوعُ وَلَا اَنَا اَيْضًا اَقُولُ لَكُم بِاَيِّ سُلْطَانٍ اَفْعَلُ هٰذَا * * اَلْفَصْلُ ٱلثَّامِنُ وَٱلثَّلَثُونَ *

Sectio trigesima octava.

CAP. XII.

1 * ثُمَّ بَدَاءَ يُكَلِّمُهُم بِاَمْثَالٍ قَائِلًا اِنْسَانٌ غَرَسَ كَرْمًا وَحَاطَ بِهِ سِيَاجًا * وَحَفَرَ فِيهِ مَعْصَرَةً *
وَبَنَي فِيهِ بُرْجًا * وَدَفَعَهُ اِلَي فَعَلَةٍ وَسَافَرَ * ثُمَّ اَنْفَذَ اِلَي ٱلْفَعَلَةِ فِي زَمَانٍ عَبْدًا لِيَاْخُذَ مِنَ
2 3 4 ٱلْفَعَلَةِ مِنْ ثِمَارِ ٱلْكَرْمِ * فَاَخَذُوهُ وَضَرَبُوهُ وَاَرْسَلُوهُ فَارِغًا * فَاَرْسَلَ اِلَيْهِم اَيْضًا عَبْدًا اٰخَرَ
فَجَرَحُوهُ وَسَكَبُوهُ وَرَدُّوهُ مُهَانًا * وَاَرْسَلَ اَيْضًا اٰخَرَ فَقَتَلُوهُ * وَاَرْسَلَ عَبِيدًا كَثِيرِينَ اٰخَرِينَ
5 6 فَضَرَبُوا بَعْضًا * وَقَتَلُوا بَعْضًا * وَكَانَ لَهُ اِبْنٌ وَاحِدٌ حَبِيبٌ لَهُ فَاَرْسَلَهُ اِلَيْهِم اٰخِرًا قَائِلًا لَعَلَّهُم
7 يَسْتَحْيُونَ مِنِ ابْنِي * فَقَالَتِ ٱلْفَعَلَةُ بَعْضُهُم لِبَعْضٍ هٰذَا هُوَ ٱلْوَارِثُ تَعَالَوْا نَقْتُلُهُ فَيَصِيرَ
لَنَا ٱلْمِيرَاثُ * فَاَخَذُوهُ وَقَتَلُوهُ وَطَرَحُوهُ خَارِجَ ٱلْكَرْمِ *
8

Tum venerunt iterùm Jerosolymam. Et 27
dum ipse ambularet in templo, accesse-
runt ad eum principes sacerdotum, &
Scribæ, & seniores, Et dixerunt ei; 28
Quâ potestate facis hoc? & quis dedit
tibi hanc potestatem? Respondit eis Je- 29
sus, dicens; Ego interrogabo vos de ver-
bo uno: respondete mihi, & ego dicam
vobis quâ potestate facio hoc. Baptismus 30
Johannis, de cœlo erat, an ex homini-
bus? Respondete mihi. Et cogitaverunt 31
apud semetipsos sic: Si dixerimus, De
cœlo erat; dicet nobis, Quare non cre-
didistis in eum? Et si dixerimus, Ex ho- 32
minibus, timemus turbam: omnes enim
dicebant Johannem esse prophetam. Ita- 33
que responderunt Jesu, dicentes; Nesci-
mus. Ait illis Jesus; Neque ego etiam
dicam vobis quâ potestate facio hoc.

Sectio trigesima octava.

CAP. XII.

Et dixit cœpit loqui illis in para- 1
bolis, dicens; Homo plantavit vineam, &
circumdedit eam sepe, & fodit in ea tor-
cular, & ædificavit in ea turrim, &
tradidit eam operariis: & iter fecit.
Tum misit ad operarios in tempore ser- 2
vum, ut acciperet ab operariis de fructi-
bus vineæ: Sed apprehenderunt eum, et 3
ceciderunt eum, & miserunt eum vacu-
um. Et misit ad eos rursus servum alium: 4
& vulneraverunt eum, & plagis affece-
runt eum, & remiserunt eum dedecora-
tum. Et misit iterùm alium, & occide- 5
runt illum: Et misit servos multos alios,
& percusserunt quosdam, & occiderunt
quosdam. Erat autem ei filius unus di- 6
lectus ipsi, et misit illum ad eos postremò,
dicens; Forsitan reverebuntur filiũ meũ.
Et dixerũt agricolæ alii ad alios; Hic est 7
hæres, venite, occidamus eum, et fiet nobis
hæreditas. Et apprehenderunt eũ, et occi- 8
derunt eũ, et projecerũt eum extra vineã.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ : እለ : ተስእልዎ : ለእግዚእነ: በመባሕተ: ውኑ:ትግብር : ዘንተ::=:

27 ወሖረ:ካዕበ:ኢየሩሰሌም: ወእንዘ:ያንሶሱ: በውስተ:ሐራብ: መጽሉ:ኅቡኡ: ሊቃነ:ካህ
28 ናት: ወጸሐፍት:ወረባናት::=: ወይቤልዎ:በመባሕተ:ውኑ:ትግብር:ዝመዝ: ወውኑ:
29 ሎብሐስ: ትግበር: ዘንተ::=: ወይቤሎሙ:እግዚእ: ኢየሱስ: እነሂ: እሴለለክሙ:
ሊሕተ:ነገረ:ወነግሩኒ:: ወእነሂ:እነግረክሙ: በመባሕተ: ውኑ: እገብር: ዝመዝ::=:
30 ጥመቀቱ: ለዮሐንስ: እመላይቴኑ: እመሰማይኑ: ላው: እመአጋለ: እመ:ሕዮው:
31 ሊይድዑኒ::=: ወተባህሉ: በቤናቲሆሙ: ለእመ:ንቤሉ: እመስማይ: ይብለነ:እፎ:
32 ሊለመንክመው::=: ወእመሂ: ንቤሉ: እመአጋለ: እመ:ሕዮው:ንፈርሆሙ:ለሕዝ
33 ብ:እስመ:ኩሉ:ኢቦ:ነቢይ:ሠሉሙ:ደረእይው: ለዮሐንስ:ነ=: ወለው ሠሉ: ወይቤሉ:
ሊናእምር:: ወለው ሠለው: እግዚእ: ኢየሱስ: ወይቤሎሙ: እነሂ: ሊይነግረክሙ:
በመባሕተ : ውኑ : እገብር : ዝመዝ::=:

በእንተ: ዐጸደ : ወይነ: ::=:

1 1B ወለጎዝ:ይመስል: ሉሙ: ወይቤሎሙ:ብእሲ:ተከለ:: ወይነ : ወፀቍሮ:ወከረየ:
ምኵያደ:ወሐነጸ:ምሕፈደ:ውስቴቱ:ወሀሙ:ሎቱ:ገበረ: ወዐቍበተ: ወይነ:ወነገደ:=:
2 ወፈነወ:ገብሮ:ኀቡ: ዐቍበተ: ወይነ: በጊዜሁ፡ ያምጽሉ: ሎቱ:እምፍሬ:ወይኑ::=:
3 4 ወለጎዝሙ:ወቀሠፍዎ: ወፈነውዎ:ዕሪቆ::=: ወካዕበ: ፈነወ: ካልእ: ገብር:ኀቤሆ
5 ሙ: ወካዕበ:ኪያሁኒ: ወገርዎ:ወሸርዕዎ:ወፈነውዎ:ለሳሲሮሙ:=: ወፈነወ:ካልእ
6 ኒ: ወኪያሁኒ:ቀተልዎ:ወካዕደኒሂ:ብዙኀን:ወቦ:ዘቀሠፈ: ወቦ: ዘቀተሉ::=: ወቦቱ:
ሐሊደ:ወልደ:ዘያፈቅር:ወፈነወ: ኀቤሆሙ:ድኅረ: ኵሉ: እንዘ: ይብል: ይኅፍርዎ:ለ
7 ወልድየ:=: ወይቤሉ:: እግብርት:ዝንቱ:ውእቱ: ወሬሲ: ንዑ: ንቅትሎ: ወንርስ
8 ብ:ርስቶ::=: ወለጎዝሙ:ወለውፀእዎ:ለፍላ:እመዓጸደ:ወይነ:ወቀተልዎ::=:

De iis qui interrogabant Dominum nostrum, Quâ authoritate efficis isthæc?
Et venit iterum Hierosolymam, & ambulantes in templo, venerunt ad eum prin- 27
cipes sacerdotum, & Scribæ, & magistri. Et dixerunt ei, In authoritate cujus 28
facis sic? & quis authoritatem commisit tibi hoc facere? Et dixit iis Dominus 29
Jesus, Ego interrogabo vos unum verbum: & dicite mihi, & ego dicam vobis in
authoritate cujus facio sic. Baptismus Johannis, unde fuit? è cœlo ne, an ex filiis 30
hominũ? demonstrate mihi. Et dixerunt inter se, Si dixerimus è cœlo, dicet nobis, 31
Quare non credidistis ei? Et si dixerimus, E filiis hominum, timemus populum: 32
quia sicut prophetam, omnes respiciunt Johannem. Et responderunt, & dixe- 33
runt; Nescimus: & respondit iis Dominus Jesus, & dixit iis; Ego etiam non di-
cam vobis in authoritate cujus facio sic.

CAP. XII. *De vinea.*

ET cœpit parabolicè loqui iis, & dixit iis; Vir quidam plantavit vineam, & 1
sepivit eam; fodit torcular, & ædificavit turrim in ea, & præposuit ei factorem,
& custodes vineæ, & peregrinatus fuit. Et misit servum suum ad custodes 2
vineæ in tempore suo, ut afferrent ei de fructu vineæ suæ. Et prehenderunt 3
eum, & percusserunt eum, & dimiserunt eum vacuum. Et iterum misit alium ser- 4
vum ad eos, & iterum ipsum lapidibus obruerunt, & percusserunt eum, & dimi-
serunt eum contemnentes. Et misit alium, & eum occiderunt, & alios etiã mul- 5
tos; & fuerunt quos flagellárunt, & fuerunt quos occiderunt. Et habuit unum fi- 6
lium, quẽ diligebat, & misit eum ad illos post omnes, dicens; Reverebuntur filiũ
meũ. Et dixerũt servi; Hic est hæres, venite, trucidem eum, & obtinebimus hæredi- 7
tatẽ ejus. Et prehenderunt eum, & ejecerunt eum foris è vinea, & trucidárunt eũ. 8

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 كند * وسرايي بنا كرد * وبعد ازان باغ را بباغبانان سپرد * تا اختياط كرده نكاه دارند * چون
3 هنكام ميوه رسيد * بنده خود را پيش باغبانان فرستاد * كه ميوه باغ را بستانند * ايشان بنده را
4 زدند وتهي باز فرستادند * باز بنده ديكر پيش ايشان فرستاد * اورا نيز سنكسار كردند *
5 وزخمناك وبدشنام * وخلاقت * باز كردانيدند * ديكري فرستاد اورا كشتند * وديكر بسيار
6 بندكان مي فرستاد * بعضي را زدند * وبعضي را كشتند * در آخر فرزند ارجمند وكرامي
7 داشت * اورا فرستاد * وكفت مكر از پسر من شرم دارند * چون باغبانان پسر خداوند زر را
ديدند * در درون خود فكر كردند كه وارث باغ اينست * بياييد اورا بكشيم تا باغ ما را
8 ميراث ماند * * اورا كرفتند * وكشتند * واز باغ بيرون † انداختند *

fodit, & arcem ædificavit, & postea
vineam vinitoribus tradidit, ut eo
peregrè profecto custodirent. Cùm 2
tempus fructûs advenisset, servum
suum ad vinitores misit, ut fructum
vineæ acciperet. Illi autem servum 3
verberârunt, & vacuum remiserunt.
Rursum servum alium ad eos misit: 4
illum etiam lapidârunt, & sauciùm,
& contumeliâ affectum, & ludibrio,
remiserunt. Et alium misit, quem in- 5
terfecerunt: & alios plurimos ser-
vos misit, quosdam cædebant, &
quosdam occidebant. Postremò fili- 6
um charum & egregium habuit,
quem misit, & dixit; Forsan à
filio meo pudorem habebunt. Cùm 7
vinitores filium domini vineæ vide-
rent, intra se cogitabant, Hæres
quidem vineæ hic est; venite, eum
occidamus, ut vinea nobis in hæ-
reditatem cedat. Et eum captum 8
trucidârunt, & extrà vineam eje-
cerunt.

Digitized by Google

Quid ergò faciet dominus vineæ? Veniet, & perdet colonos,
9 Τί ὖν ποιήσ ὁ κύριος τῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσετ, καὶ ἀπολέσ τοὺς γεωργούς,
& dabit vineam aliis. Nec scripturam hanc legistis? Lapidem quem
10 καὶ δώσ τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. Οὐδὲ τ γραφὴν ταύτ ἀνέγνωτε; Λίθον ὃν
reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli: A Domino
11 ἀπεδοκίμασ οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτ ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· Παρὰ Κυρίυ
factum est istud, & est mirabile in oculis nostris. Et quærebant eum *prehendere,*
12 ἐγένετο ἄυτη, καὶ ἦσι θαυμασὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. Καὶ ἐζήτυν ἀυτὸν κρατῆσαι,
& timuerunt turbam: cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam dixerit.
καὶ ἐφοβήθησ τ ὄχλον· ἔγνωσαν γὰ (δ) ὅτι πρὸς ἀυτὸς τ παραβολὴν εἶπε.
Et *simentes eum* abierunt. Et mittunt ad eum quosdam *Pharisæorum* &
13 καὶ ἀφέντες ἀυτὸν ἀπῆλθον. Καὶ ἀποστέλλυσι πρὸς ἀυτόν τινας τ Φαρισαίων καὶ
Herodianorum, ut eum *captarent sermone*. Illi autem venientes dicunt ei;
14 τ Ἡρωδιανῶν, ἵνα ἀυτὸν ἀγρεύσωσι λόγῳ. Οἱ ὖ ἐλθόντες λέγυσιν ἀυτῷ,
Magister, scimus quia verax es, & non *cura est tibi de nullo*: *non* enim *aspicis*
Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ ὐ μέλει σοι περὶ ὐδενός· ὐ γὰ βλέπεις
in faciem hominum, sed in veritate viam Dei doces. Licet *censum*
εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τ ὁδὸν τ Θεῦ διδάσκεις. ἔξεστι κῆνσον
Cæsari dare, an non? dabimus, *an non demus?* Ille verò sciens *eorum hypocrisim*,
15 Καίσαρι δοῦναι, ἢ ὔ; δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν; Ὁ ὖ εἰδὼς ἀυτῶν τ ὑπόκρισιν,
ait illis; Quid me tentatis? Afferte mihi denarium, ut videam. Illi *autem* attulerunt.
16 εἶπεν ἀυτοῖς, Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω. Οἱ ὖ ἤνεγκαν.
Et ait illis; Cujus imago hæc & inscriptio? *Illi autem dixerunt* ei; Cæ-
καὶ λέγει ἀυτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν ἥδε καὶ ἡ ἐπιγραφή; (ε)οἱ ὖ εἶπον ἀυτῷ, Καί-
saris. Et respondens Jesus, dixit illis; Reddite quæ Cæsaris Cæsari;
σαρος. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησῦς, εἶπεν ἀυτοῖς, Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι,
& quæ Dei Deo. Et mirabantur super eo. Et *veniunt* Sadducæi ad
ΛΗ' καὶ τὰ τ Θεῦ τῷ Θεῷ. καὶ ἐθαύμαζ ἐπ' ἀυτῷ. Καὶ ἔρχον(ζ) Σαδδυκαῖοι πρὸς
eum, qui dicunt resurrectionem non esse, & interrogabant eum, dicentes;
ἀυτὸν, οἵτινες λέγυσιν ἀνάστασιν μὴ εἶ(η), καὶ ἐπηρώτησαν ἀυτὸν, λέγοντες,
Magister, Moyses scripsit nobis, *quòd* si cujus frater mortuus fuerit, & dimiserit
Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ
uxorem, & *natos* non reliquerit, *ut* accipiat frater ejus uxorem ipsius, & resusci-
γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἀφῇ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς ἀυτῦ τ γυναῖκα ἀυτῦ, καὶ (ζ) ἐξανα-
tet semen fratri suo. Septem fratres erant, & primus accepit uxorem,
στήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ ἀυτῦ. Ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν, καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα,
& *moriens* non *reliquit semen*. Et secundus accepit eam, & mortuus est,
καὶ ἀποθνήσκων ὐκ ἀφῆκε σπέρμα. Καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν ἀυτὴν, καὶ ἀπέθανε,
& nec iste reliquit semen: & tertius similiter. Et acceperunt eam septem,
καὶ ὐδὲ ἀυτὸς ἀφῆκε σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως. Καὶ ἔλαβον (η) ἀυτὴν οἱ ἑπτὰ,
& non reliquerunt semen. Novissima omnium defuncta est & mulier. In
καὶ ὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἐσχάτη πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ ὖν ἀνα-
rectione, cùm resurrexerint, cujus *eorum* erit uxor? *nam* septem habuerũt eam uxorem.
στάσει, ὅταν ἀναστῶσι, τίνος ἀυτῶν ἔσαι γυνή; οἱ γὰ ἑπτὰ ἔσχον ἀυτὴν γυναῖκα.

MS. A. (δ) ὅτι τὴν παραβολὴν πρὸς ἀυτὸς εἶπεν. (ε) λέγυσιν ἀυτῷ, (ζ) ἐξαναστήσ (η) ἀυτὴν ὡσαύτως καὶ οἱ ἑπτὰ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quid ergò faciet dominus vineæ? veniet, 9
perdet agricolas illos, dabítque ipsam vine-
am aliis. Ne hanc quidem scripturam legi- 10
stis? Lapidem quem reprobaverunt ædifi-
cantes, is factus est in caput anguli. A Do- 11
mino factum est istud, & est miraculum in
oculis nostris. Et quærebant eum prehen- 12
dere, sed timuerunt à populo: sciebant enim
adversùs ipsos eum dixisse hanc parabolam,
& reliquerunt eum, atq; abiêre. Porrò mise- 13
runt ad eum quosdam è Scribis, & ex dome-
sticis Herodis, ut aucuparentur eum in ser-
mone. Illi autem venerunt, & interrogave- 14
runt eum; Doctor, novimus te veracem esse,
nulliúsq; curam gerere; nec enim respicis in
facies hominum, sed in veritate viam Dei do-
ces: Licet dare pecuniam capitatim Cæsari,
necne? demus, an non demus? Ipse verò 15
cognovit fraudem eorum, & ait illis; Quid
me tentatis? adferte mihi denarium ut vi-
deam. Et protulerunt ei: & ait illis; Cujus 16
est imago hæc & inscriptio? Illi autem dixe-
runt, Cæsaris. Ait illis Jesus, Quæ sunt Cæsa- 17
ris, date Cæsari; & quæ Dei, Deo. Et admira-
bantur super eo.

Ad oblationem defunctorum. 32.

Venerunt porrò Saducæi ad eum, ii qui di- 18
cunt non esse resurrectionem: & interroga-
bant eum, dicentes; Doctor, Moses scripsit 19
nobis, Si mortuus fuerit frater alicujus, &
reliquerit uxoré, liberos autem non reliquerit; accipiat ipsius frater uxorem ejus, & susci-
tet semen fratri suo. Septem erant fratres, 20
primus duxit uxorem, & mortuus est, nec reli-
quit semen. Et secundus accepit eam, & 21
mortuus est, quum nec ipse reliquisset semen:
& tertius itidem. Denique acceperunt eam 22
septem illi, nec reliquerunt semen: postrema
omnium mortua est & ipsa mulier. In resur- 23
rectione ergò, cujusnam ex eis futura est
uxor? siquidem septem illi duxerunt eam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Cùm Dominus vineæ hanc rem to- 9
tam intellexerit, vinitores funditùs
perdet, et vineam aliis tradet. Et 10
hanc Scripturam legistis:

Prophetia.

Quem quidem lapidem ædificatores
ut vilem abjecerunt, idem lapis tan-
dem factus est angulus basis atque
ædificii. Hoc à facie Domini fa- 11
ctum est, et in oculis nostris mira-
bile est. Et quærebant ut eum ca- 12
perent, populum tamen timebant:
eò quòd sciebant quòd hanc para-
bolam de ipsis dixisset: et omisso eo
abierunt.

L. Interrogabant de censu, i. e. tributo.

Et quosdam ex Scribis ad eum mi- 13
serunt, et è domesticis Herodis, ut
eum in sermone captarent. Et veni- 14
entes Jesum interrogârunt, et dixe-
runt; O præceptor, scimus quòd ser-
mo vester verus sit, nec propter
quenquam errori partis, et faciem
et animum cujuspiam non respicis,
sed in veritate viam Dei doces:
Licitúmne est ut censum capitis
Cæsari demus an non? Jesus mali- 15
tiâ internâ eorum intellectâ illis
dixit; O hypocritæ, quid me ten-
tatis? Denarium ad me afferte, ut
videam. Cum attulissent illis di- 16
xit; Hæc imago et inscriptio cujus
est? Dixerunt, Cæsaris. Jesus il- 17
lis dixit; Quod Cæsaris est, Cæ-
sari date: et quæ Dei sunt, Deo.
Propter hunc sermonem ab eo attoniti
fuerunt.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

9 Quid ergò faciet Dominus vineæ? Veniet, & perdet colonos: & dabit vineam alii-
10 is. Nec scripturam hanc legistis; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic
11 factus est in caput anguli: A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis no-
12 stris? Et quærebant eum tenere: & timuerunt turbam: cognoverunt enim quoniam
13 ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo abierunt. Et mittunt ad eum quosdam
14 ex Pharisæis, & Herodianis, ut eum caperent in verbo. Qui venientes dicunt ei; Magister, scimus quia verax es, & non curas quenquam: nec enim vides in faciem hominum, sed in veritate viam Dei doces: licet dari tributum Cæsari, an non dabi-
15 mus? Qui sciens versutiam illorum, ait illis; Quid me tentatis? afferte mihi dena-
16 rium ut videam. At illi attulerunt ei. Et ait illis; Cujus est imago hæc, & inscriptio?
Dicunt ei; Cæsaris. Respondens autem Jesus dixit illis; Reddite igitur quæ sunt 17
Cæsaris, Cæsari: & quæ sunt Dei, Deo. Et mirabantur super eo. Et venerunt ad 18
eum Sadducæi, qui dicunt resurrectionem non esse: & interrogabant eum dicentes;
Magister, Moyses nobis scripsit, ut si cujus frater mortuus fuerit, & dimiserit uxo- 19
rem, & filios non reliquerit, accipiat frater ejus uxorem ipsius, & resuscitet semen
fratri suo. Septem ergò fratres erant: & primus accepit uxorem, & mortuus est 20
non relicto semine. Et secundus accepit eam, & mortuus est: Et nec iste reliquit 21
semen. Et tertius similiter. Et acceperunt eam similiter septem: & non reliquerunt semé. Novissima omnium defuncta est & mulier. In resurrectione ergò cùm 22
resurrexerint, cujus de his erit uxor? Septem enim habuerunt eam uxorem. 23

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * فماذا يفعل بهم رب الكرم * اليس ياتي فيهلك اولئك الاكرين ويسلم الكرم الى آخرين *
10 * اما قرأتم في الكتاب ان الحجر الذي رذله البانون هذا صار رأس الزاوية * من قبل الرب
11 كان هذا وهو عجيب في عيوننا * فاراد وا ان يمسكوه فخافوا الجمع * لانهم علموا انه قال هذا
12 المثل من اجلهم فتركوه ومضوا * الفصل التاسع والثلثون * ثم ارسلوا اليه
13 قوما من الفريسيين والهيروديسيين ليصطادوه بكلمة * فجاؤا وقالوا له يا معلم قد علمنا انك
14 صحيح * ولا تبالي باحد لانك لا تنظر بوجه انسان * لكنك بالحق تعلم طريق الله * اعلمنا ايجوز
15 لنا ان نعطي الجزية لقيصر ام لا * فلما علم رياهم قال لهم لم تجربونني ائتوني بدينار كي
16 انظره * فقدموه اليه * فقال لهم لمن هذه الصورة والكتابة * اما هم فقالوا لقيصر * فاجابهم
17 يسوع قائلا اعطوا ما للملك للملك وما لله لله * فتعجبوا منه * الفصل الاربعون *
18 * ثم وافاه الذين يقولون ليس تكون قيامة * وسالوه قائلين * يا معلم موسى كتب
19 لنا ان مات احد وخلف مراة ولم يترك ولدا وكان له اخ فليتخذ اخوه مراته ويقم ولدا لاخيه *
20 * وكان عندنا سبعة اخوة * فتزوج الاول مراة ومات ولم يخلف ولدا * واخذها الثاني ومات ولم
21 يترك ولدا * والثالث مثل ذلك ايضا * الى السابع ولم يتركوا ولدا * واخر الكل ماتت المراة
22 ايضا * ففي القيامة لمن منهم تكون المراة لان السبعة اتخذوها مراة *

Quid igitur faciet eis dominus vineæ? Nónne veniet & perdet eos agricolas, & tradet vineam aliis? Nónne legistis in Scriptura, Quia lapis quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est caput anguli? A Domino factum est hoc, & est mirabile in oculis nostris. Et voluerunt tenere eum: sed timuerunt turbam; noverunt enim quòd ipse dixerat hanc parabolam propter eos: & reliquerunt eum, & abierunt. 9 10 11 12

Sectio trigesima nona.

Tum miserunt ad eum quosdam ex Phariseis, & Herodianis; ut venarentur eum in verbo. Et venerunt, & dixerunt ei; Magister, scimus esse te veracem, & non curare quenquam: quia non consideras faciem hominis, sed in veritate doces viam Dei: Indica nobis, an liceat nobis dare tributum Cæsari, an non? Cúmque scivisset simultatem eorum, dixit eis; Quid tentatis me? afferte mihi denarium aliquem, ut videam eum. Et obtulerunt eum illi. Et dixit eis, Cujus est hæc imago, & inscriptio? Ipsi autem dixerunt, Cæsaris. Respondit eis Jesus, dicens; Date quod est regis, regi; et quod est Dei, Deo. Et admirati sunt eum. 13 14 15 16 17

Sectio quadragesima.

Item venerunt ad eum Saducæi, qui dicunt; Non erit resurrectio: et interrogaverunt eum dicentes; O magister, Moyses scripsit nobis, Si mortuus fuerit aliquis, et reliquerit uxorem, et non reliquerit semen, fueritq; ei frater; accipiat frater ejus uxorem illius, et suscitet semen fratri suo. Fuerunt autem apud nos septem fratres; duxitq; primus uxorem, et mortuus est, et non reliquit semen. Et accepit eam secundus, et mortuus est: et non reliquit semen. Et tertius similiter. Etiam usque ad septimum: et non reliquerunt semen. Et post omnes mortua est mulier etiam. Igitur in resurrectione, cujus ex ipsis erit mulier? quoniam septem duxerunt eam uxorem. 18 19 20 21 22 23

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ምንት: እንከ: ይረስዮ: ባዕለ: ወይኑ::ይመጽእ: ወይቀትሎ: ለእለኪቱ:ለግብ
10 ሮት:ወይሁብ: ወይኖ: ለካልኣን::=ኦ ወዘኒ:ሊያንብብክሙኑ : ውስተ:መጽሐፍ: እብ
11 ን:እንተ:ውነንዋ:ነደቅት:ይእቲ:ኮነት:ውስተ:ርእሰ: ማእዘንት:=ኦ ወእሙሳበ : እግ
12 ዚአብሔር: ኮነት:ይእቲ: ወነኪር:ይእቲ:ለነሲዕይንቲነ::=ኦ ወፈቀዱ:ይእኅዝዎ:ወፈ
ርህዎ:ለእሉአዛብ: እስመ:ለእመረ:ኵሎ: በእንቲአሆሙ: ይብል:ዘንተ:ሊመሰለ:ወ
ኃደግዎ:ወሖሩ::=ኦ በእንተ:እለ:ተስእልዎ:በእንተ:ደናር:
13 ወፈነዉ:ኀቤሁ: እመፈረሳዊያን::መስለ:ሰብኣ: ሄሮድስ: ኵሎ:ያስሕትዎ:በቃሉ::=ኦ
14 ወመጽሉ:ኀቤሁ:ወይቤልዎ::ሊቅ: ንእመር : ኵሎ:ጸድቅ:እንተ: ወእልቦ: ዘያሐዝነ
ኵ: ወሊመኑሂ: ወሊታደሉ: ለገጸ: ሰብእ: ወበጽድቅ: ትሜህር: ፍኖተ: እግዚአብሔ
15 ር::ይከውንነሁ: ንሂብ:ጸባሕተ:ደናር: ለነጋሢ: ለወ: እልቦ::=ኦ ወእእመሮሙ: እ
ግዝእ:ሊየሱስ: ጕስኡቶሙ: ወይቤሎሙ:መንተኑ: ታሜክሩኒ:እመጽሉ:ደናር:ለ
16 ርእዩ::=ኦ ወእመጽሉ: ሎቱ: ወይቤሎሙ: ዘመኑ: መልክዑ: ዝንቱ: ወመጽሐፈ::
17 ወይቤልዎ: ዘነጋሢ::=ኦ ወይቤሎሙ: እግዚእ: ሊየሱስ: ሀቡ: ዘነጋሢ: ለነጋሢ: ወዘ
እግዚአብሔርኒ: ግበሩ: ለእግዚአብሔር : ወእንከርዎ::=ኦ
በእንተ: ሰዱቃዊያን: እለ: ይብሉ: እልቦ: ትንሣኤ: ሙታን::
18 ወመጽሉ:ሰዱቃዊያን: እለ:ይብሉ:ሊይሐይዉ: ሙታን:ወተስእልዎ:ወይቤልዎ::=ኦ
19 ሊቅ:ሙሴ:ጽሐፈ:ለነ:ለእመቦ:ዘሞተ:አኀዉ: ወኀደገ:ብእሲቶ: ወእልቦ:ውሉደ: እ
20 ኁሁ:ያውስቦ: ሉብእሲቲቱ:ወያቅሙ: ዘርአ: ለእኁሁ::=ኦ ሀለው: እንበ:ሰብዓቱ: እኅ
21 ው:ወለውሰባ:ዘይልህቅ:ወሞተ:እንዘ:ኢልቦ:ውሉደ::=ኦ ወለውስቦ: ካልኡነ:ወሞቱ:
22 እንዘ:ኢልቦ:ውሉደ:ወዛልሱሂ:ከማሁ::=ኦ ወእስከ:ሰብዓቲሆሙ:አውሰብዋ:ወሊኅደ
23 ጉ:ውሉደ::ወድኅረ:ኵሎሙ:ሞተት: ይእቲ: ብእሲት::=ኦ ለመ:ይሐይው: እንበ:
መውተን:ለመኑ:እመኒሆሙ:ትከውኖ:ብእሲቶ:እስመ: ሰብዓቲሆሙ: ለውሰብዋ::=ኦ

Quid igitur faciet iis Dominus vineæ? Veniet, & trucidabit illos servos, & dabit vineam suam aliis. Et hoc nónne legistis in Scriptura, Lapis quem reprobaverunt ædificatores, ille est in caput anguli: Et à Domino factum est hoc, & mirabile est oculis nostris. Et voluerunt prehendere eum, & timuerunt populos: quoniam cognoverunt quòd de illis dixerat hanc parabolam. Et reliquerunt eum, & abierunt. 9 10 11 12

De iis qui interrogabant eum de denario.

Et miserunt ad eum *quosdam* è Phariseis cum hominibus Herodis, ut seducerent eum in eloquio suo. Et venerunt ad eum, & dixerunt ei; Magister, scimus quòd verax es, & non curas quemquam, neque accommodas *te* vultui hominum, & in veritate doces viam Dei: Licétne dare tributum denarii regi, vel non? Et scivit Dominus Jesus astutiam eorum, & dixit iis; Quarè tentatis me? Afferte denarium, & ostendite mihi. Et attulerunt ei, & dixit iis; Cujus *est* imago hæc, & scriptura? & dixerunt ei; Regis. Et dixit iis Dominus Jesus; Date quæ *sunt* regis, regi; & quæ *sunt* Dei, præstate Deo. Et admirati sunt eum. 13 14 15 16 17

De Saducæis qui affirmant nullam fore mortuorum resurrectionem.

Et venerunt Saducæi, qui dicunt *quòd* non vivent mortui: & interrogârunt eum, & dixerunt ei; Magister, Moyses scripsit nobis, Si sit aliquis cujus frater obiit, & reliquit uxorem suam, & non habuit filios, frater ipsius accipiat uxorem ejus, & resuscitet semen fratri suo. Fuerunt igitur septem fratres: & uxorem duxit senior, & obiit, non habens filios. Et duxit eam secundus, & obiit, non habens filios: & tertius similiter: Et usque ad septimum duxerunt eam, & non reliquerunt filios. Et post omnes illos mortua est ipsa mulier. Quando vivent igitur mortui, cui illorum erit uxor ejus? quia septem illi uxorem eam duxerunt. 18 19 20 21 22 23

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

پنجاه يك مثل هفت برادر كه يك زن ستدند

18 * وزادوقه پيش او امدند وايشان قومي اند كه مي كويند * قيامت نيست * از عيسي پرسيدند *
19 وكفتند * اي معلم موسي از براي ما نبشت * كه اكر كسي را برادر بميرد * وزن او بماند
20 وفرزندانش نباشد * برادر او زن † برادر را بستاند * وتخم برادر را برخيزاند * اكنون هفت برادر
21 بودند * اولين زن ستد ومورد تخم رها نكرد * دوم نيز اورا ستد وبي تخم مورد * سوم * وچهارم *
22 23 وپنجم * وتا هفتم † همچنين * مردند هيچ كدام فرزند نكذاشت * روز قيامت اين زن ازان
كدامين برادر باشد * سبب انك هفت برادر اين زن را ستدند *

LI. Parabola septem fratrum qui unam uxorem acceperunt.

Et Sadducæi ad eum venerunt; illi autem secta sunt qui dicunt, resurrectionem nullam esse: & interrogârunt Jesum, dicentes; O Præceptor, Moses nobis scripsit, quòd si cui frater mortuus fuerit, & uxore ejus superstite liberi ei non sint, frater ejus uxorem fratris accipiat, & semen fratri suscitet. Fam septem fratres erant: primus uxorem accepit & mortuus semen non reliquit. Secundus etiam eam accepit, & sine semine mortuus est: tertius, & quartus, & quintus, Et usque ad septimum similiter, mortui sunt, nemine filium relinquente. Die resurrectionis hæc mulier cujusce fratris erit? quoniam septem fratres eam uxorem acceperant. 18 19 20 21 22 23

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΛΘ'. Μ'.

24 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γρα-
25 φὰς, μηδὲ τὴν δύναμιν τ̄ Θεοῦ; Ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν,
26 οὔτε (ϑ) γαμίσκονϑ, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν,
ὅτι ἐγείρονϑ, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωσέως, ἐπὶ τ̄ βάτου ὡς εἶπεν
αὐτῷ ὁ Θεὸς, λέγων, Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ;
27 Οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς νεκρῶν, (ι) ἀλλὰ Θεὸς ζώντων. ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθε.
ΑΘ' 28 Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν Γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν ζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς
ρλα 29 αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπηρώτησεν αὐτὸν, Ποία ὄντι (κ) πρώτη πασῶν ἐντολή; Ὁ δὲ
Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ, Ὅτι (λ) πρώτη πασῶν τ̄ ἐντολῶν, Ἄκουε Ἰσραὴλ, Κύριος
30 ὁ Θεὸς ἡμῶν, Κύριος εἷς ἐστι. Καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τ̄ Θεόν σου ἐξ ὅλης τ̄ καρδίας
σου, καὶ ἐξ ὅλης τ̄ ψυχ̄ς σου, καὶ ἐξ ὅλης τ̄ διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τ̄ ἰσχύος σου.
ρλβ 31 Αὕτη πρώτη ἐντολή. Καὶ δευτέρα ὁμοία, αὕτη, Ἀγαπήσεις τ̄ πλησίον σου ὡς σεαυ-
32 τόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστι. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γραμματεὺς, Καλῶς,
33 διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπας, ὅτι εἷς (ν) ἐστι Θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. Καὶ
τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τ̄ καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τ̄ συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τ̄ ψυχ̄ς,
καὶ ἐξ ὅλης τ̄ ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τ̄ πλησίον ὡς (ξ) ἑαυτὸν, πλεῖόν ἐστι πάντων
ρλγ 34 τῶν ὁλοκαυτωμάτων (ο) καὶ τ̄ θυσιῶν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπε-
βρλδ 35 κρίθη, εἶπεν αὐτῷ, Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τ̄ βασιλείας τ̄ Θεοῦ. καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα
36 αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, Πῶς
λέγουσιν οἱ Γραμματεῖς, Ὅτι ὁ Χριστὸς υἱός ἐστι Δαβίδ; Αὐτὸς γὰρ Δαβὶδ εἶπεν
ἐν Πνεύματι τῷ ἁγίῳ, Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου, ὑποπόδιον τ̄ ποδῶν σου.

Hoc primum mandatum. *Et* secundum simile *hoc*; Diliges proximum tuum *ut* teipsum. Plus horum aliud mandatum non est. Et ait illi Scriba; *Pulchrè*, Magister, in veritate dixisti: quia unus est Deus, & non est alius præter eum. Et *diligere eum* ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota fortitudine: & diligere proximum *ut* seipsum, *plus* est omnibus holocautomatibus & sacrificiis. *Et* Jesus videns eum quòd *cordatè* respondisset, dixit illi; Non longè es à regno Dei. Et nemo *non amplius* audebat eum interrogare. Et respondens Jesus, dicebat, docens in templo; Quomodò dicunt Scribæ, *Quòd Christus filius est* David? Ipse enim David *dixit* in Spiritu sancto; Dixit Dominus Domino meo; Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum.

MS.A. (ϑ) ἐκγαμίσκονϑ, (ι) ἀλλὰ ζώντων. (κ) πρώτη πάντων ἐντολή; (λ) πρώτη πάντων ἐντολή, Ἄκουε (μ) διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τ̄ ψυχ̄ς σου, (ν) ἐστιν, καὶ (ξ) σαυτὸν, (ο) καὶ θυσιῶν. (π) ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, Λέγει ὁ Κύριος

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܠܡܐ ܒܗܕܐ ܬܥܘܬܐ ܐܢܬܘܢ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܟܬܒܐ ܘܠܐ ܚܝܠܐ ܕܐܠܗܐ *
25 ܐܝܬ ܠܗ. * ܡܛܠ ܕܒܩܝܡܬܐ ܡܢ ܡܝܬܐ ܠܐ ܢܣܒܝܢ ܢܣܒ. ܘܠܐ ܢܣܒܘܢ ܠܗܢ ܓܒܪܐ ܠܢܫܐ.
26 ܐܠܐ ܗܘ ܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܕܐܠܗܐ ܒܫܡܝܐ ܐܢܬܘܢ ܗܠܐ. * ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܒܣܦܪ ܡܘܫܐ ܒܣܢܐ
ܐܝܟ ܡܠܠ ܐܠܗܐ ܠܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܢܐ ܐܠܗܐ ܕܐܒܪܗܡ ܘܐܠܗܐ ܕܐܝܣܚܩ ܘܐܠܗܐ ܕܝܥܩܘܒ.
27 ܗܢܘ ܐܠܗܐ ܕܡܝܬܐ ܠܐ ܐܠܗܐ ܕܚܝܐ ܐܠܐ ܐܠܗܐ ܕܚܝܐ. ܐܢܬܘܢ ܗܟܝܠ ܫܓܝܐ ܐܢܬܘܢ.
28 ܘܐܬܐ ܚܕ ܡܢ ܣܦܪܝܐ ܫܡܥ ܠܗܘܢ ܕܫܐܠ ܗܘ ܛܒ ܠܗܘܢ ܫܐܠ ܠܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܝ ܗܝ *
ܩܕܡܝܬܐ ܟܠ ܦܘܩܕܢܐ. ܐܝܬ ܠܗ ܫܐܠ ܠܗ ܐܝ ܗܝ ܩܕܡܝܬܐ ܟܠ ܦܘܩܕܢܐ.
29 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܩܕܡܝܬܐ ܟܠ ܦܘܩܕܢܐ ܗܝ. ܫܡܥ ܐܝܣܪܝܠ ܡܪܢ ܐܠܗܢ ܡܪܢ ܚܕ ܗܘ.
30 ܘܬܚܘܐ ܠܡܪܝܢ ܐܠܗܟ ܒܟܠ ܠܒܟ ܘܒܟܠ ܢܦܫܟ. ܘܒܟܠ ܕܗܢܐ ܡܚܫܒܬܟ. ܘܒܟܠ ܚܝܠܟ. *
31 ܗܕܐ ܩܕܡܝܬܐ ܗܝ. ܘܬܢܝܬܐ ܕܕܡܝܐ ܠܗ ܗܝ ܕܬܚܘܐ ܠܚܒܪܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ. ܠܝܬ ܐܝܬ
32 ܐܚܪܢ ܪܒ ܡܢ ܐܠܝܢ. * ܐܡܪ ܠܗ ܣܦܪܝܐ ܫܦܝܪ ܡܪܝ ܫܦܝܪ ܐܡܪܬ ܒܫܪܪܐ ܕܐܝܬ ܐܠܗ
33 ܐܠܐ ܗܘ ܘܠܝܬ ܐܚܪܢ ܒܪ ܡܢܝܢ. ܘܕܢܚܒ ܐܢܫܐ ܠܡܪܗ ܒܟܠ ܠܒܗ ܘܒܟܠ ܢܦܫܗ ܘܒܟܠ
ܚܝܠܗ ܘܒܟܠ ܕܗܢܐ ܡܚܫܒܬܗ ܘܠܚܒܪܗ ܐܝܟ ܢܦܫܗ ܗܘ ܪܒ ܡܢ ܟܠ ܩܘܪܒܢ̈ܐ ܘܕܒ̈ܚܐ.
34 ܘܟܕ ܚܙܐ ܝܫܘܥ ܕܡܬܢ ܚܟܝܡܐ ܐܡܪ ܠܗ ܠܐ ܗܝ ܪܚܩ ܡܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܐܝܬ
ܐܢܫ ܕܢܫܐܠ ܠܗ ܒܬܪ ܗܕܐ. ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܟܕ ܗܘܐ ܡܠܦ ܒܗܝܟܠܐ ܐܡܪ ܐܝܟ ܐܡܪܝܢ
35 ܣܦܪܝܐ ܕܡܫܝܚܐ ܒܪ ܕܘܝܕ ܗܘ. ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܐܡܪ ܒܪܘܚ ܩܘܕܫܐ ܐܡܪ ܡܪܝ ܠܡܪܝ
36 ܬܒ ܡܢ ܝܡܝܢܝ ܥܕ ܐܣܝܡ ܐܝܒܝܟ ܬܘܠ ܪܓܠܝܟ. ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܐܡܪ ܒܪܘܚ ܩܘܕܫܐ ܐܡܪ ܡܪܝ
ܬܒ ܡܢ ܝܡܝܢܝ ܥܕ ܐܣܝܡ ܐܝܒܝܟ ܬܘܠ ܪܓܠܝܟ.

Dixit eis Jesus; An non propterea erratis, quòd nescitis Scripturas, neque virtutem Dei? Quum enim resurrexerint à mortuis, nec ducunt uxores, nec sunt fœminæ viris, sed sunt instar angelorum qui in cœlis sunt. De mortuis verò quòd resurgant, non legistis in libro Mosis; quomodò è rhamno dixerit ei Deus, Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? Nec est Deus mortuorum, sed viventium: vos ergò multùm erratis.

Matutinis dominicæ quartæ post Epiphaniam. 33.

Et accessit unus è Scribis, & audivit eos disceptantes, vidítque eum illis perbellè reddidisse rationem, & interrogavit eum, quodnam esset præceptum primum omnium. Ait illi Jesus; Primum omnium præceptorum est; Audi Israel, Dominus Deus noster, Dominus unus est. Item, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua: istud est præceptum primum. Et secundum ei simile, Diliges proximum tuum sicut animam tuam: præceptum aliud majus istis non est. Dixit ei Scriba ille; Bene, Domine mi, verúmque dixisti; siquidem unus est *Deus*, nec est alius præter eum. Quem si diligat homo ex toto corde, & ex tota mente, & ex tota anima, & ex tota virtute; diligátque proximum suum sicut seipsum, plus est quàm omnia holocausta, & sacrificia. Jesus autem videns eum sapienter reddidisse rationem, respondit & ait illi; Non es procul à regno Dei. Et nemo ausus est ampliùs eum interrogare. Et respondit Jesus, & ait quum doceret in templo; Quomodò dicunt Scribæ Christum esse filium David? Quandoquidem ipsemet David ait per Spiritum sanctitatis; Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextera mea, donec ponam hostes tuos scabellum subter pedes tuos.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * عيسي بديشان گفت براي اين گم راه شده ايد * وكتابها خدا را نمي دانيد ودرنمي
25 يابيد † قدرت خدا را * * در قيامت چون مردگان بر خيزند نه مرد انرا زن باشد * ونه زنانرا شوهر *
26 الا بر مثال فرشتگان باشند * * نخوانديد در كتاب موسي * انچنانك از درخت تلو خدا بدو
27 گفت * منم منم † خداي † ابرهيم * وخداي اسحق * وخداي يعقوب * * وخداي مردگان نشد
28 الا خداي † زندگان * واكنون شما عظيم گمراهيد * * چون اين سخن تمام شد * پيش آمد † يكي
از نويسندگان * وبحث ايشانرا شنيد * ودید كه جواب خوش بديشان داد * ازو پرسيد كدامين
29 وصيت است * از همه وصيتها * بيشتر * * عيسي بدو گفت * از همه وصيتها بيشتر اسراييل
30 بشنو خداء خداوند ما يگيست * * وخداء خداوند ترا دوست داري * از همه دل خود * واز همه
31 جان خود * واز همه انديشه * ونيروي خود * اولين سپارش اينست * * ودوم كه مانند اينست * كه
32 يار خودرا همچو جان خود دوست بدار * ازين بزرگتر سپارش نيست * * آن نويسنده بدو گفت
اي بزرك من بحقيقت نيك گفتي كه يگيست * وبيرونتر ازو چيز ديگر نيست *

Jesus illis dixit; Propterea in errore estis, & Scripturas Dei nescitis neque intelligitis potentiam Divinam. In resurrectione, cùm mortui surrexerint, nec viris uxor erit, neque mulieribus vir, sed ad modum Angelorum erunt. Nónne legistis in libro Mosis, quomodò ex arbore rubi Deus illum alloquutus sit; Ego sum, ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? Deus autem mortuorum non est, sed Deus viventium: vos ergò multùm erratis. Cùm hic sermo absolutus esset, accessit unus è Scribis, & auditâ disputatione illorum vidit quòd responsum bonum illis dedisset: interrogavit itaque illum, quodnam præceptum esset ex omnibus præceptis præcipuum. Jesus ei dixit; ex omnibus præceptis præcipuum est, Israel audi, Deus Dominus noster unus est. Et Deum Dominum tuum diliges ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota cogitatione & virtute tuâ: primum mandatum hoc est. Et secundum quod ei simile est, Proximum sicut teipsum charum habeto: his majus mandatum non est. Scriba ille dixit ei; O magister mi in veritate rectum dixisti, quòd Unus est, & extra eum res alia non est.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

24 Et respondens Jesus, ait illis; Nonne ideò erratis, non scientes Scripturas, neque
25 virtutem Dei? Cùm enim à mortuis resurrexerint, neque nubent, neque nubentur,
26 sed sunt sicut angeli in cœlis. De mortuis autem quòd resurgant, non legistis in libro Moysi, super rubum quomodò dixerit illi Deus, inquiens; Ego sum Deus Abra-
27 ham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? Non est Deus mortuorum, sed vivorum. Vos
28 ergò multùm erratis. Et accessit unus de Scribis, qui audierat illos conquirentes, & videns quoniam benè illis responderit, interrogavit eum quod esset primum omni-
29 um mandatum. Jesus autem respondit ei, Quia primum omnium mandatum est;
30 Audi Israël, Dominus Deus tuus, Deus unus est: Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua.
31 Hoc est primum mandatum. Secundum autem simile est illi; Diliges proximum tu-
32 um tanquam teipsum. Majus horum aliud mandatum non est. Et ait illi Scriba; Benè Magister, in veritate dixisti, quia unus est Deus, & non est alius præter eum.
33 Et ut diligatur ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota fortitudine: & diligere proximum tanquam seipsum, majus est omnibus holocauto-
34 matibus, & sacrificiis. Jesus autem videns quòd sapienter respondisset, dixit illi; Non es longè à regno Dei. Et nemo jam audebat eum interrogare. Et respondens
35 Jesus dicebat, docens in templo; Quomodò dicunt Scribæ Christum filium esse Da-
36 vid? Ipse enim David dicit in Spiritu sancto; Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * وقال لهم يسوع اليس من اجل هذا انتم ضالون لم تعرفوا الكتب ولا قوة الله * لانه اذا قام
25 الاموات لا يتزوجون ولا يتزوجن بل يكونون كالملايكة في السموات * واما من اجل الموتى وانهم
26 يقومون اما قرأتم في سفر موسي * وقول الله على العوسج انا اله ابرهيم واله اسحق واله يعقوب *
27 وليس اله اموات لكن احياء * وانتم ضللتم جدا * الفصل الحادي والاربعون *
28 * فجاء اليه واحد من الكتبة لما سمعهم يتجادلون وعلم حسن اجابته اياهم * وساءله ايه وصية
29 اول الكل * اجابه يسوع ان اول كل الوصايا اسمع يا اسرائيل الرب الهك اله واحد هو * ويحب
30 الرب الهك من كل قلبك * ومن كل نفسك * ومن كل بنيتك * ومن كل قوتك * هذه اول الوصايا
31 كلها * والثانية التي مثلها ان تحب قريبك مثلك * ليست وصية اعظم من هاتين * فقال له
32 الكاتب يا معلم ما احسن ما قلت * حقا ان الله واحد هو وليس آخر سواه * وان تحبه من كل القلب *
33 ومن كل البنية * ومن كل النفس * ومن كل القوة * وتحب القريب مثلك * هذه افضل من كل
34 الذبايح والمحرقات * فلما راي يسوع انه قد اجاب بعقل اجابه قائلا لست ببعيد من ملكوت
35 الله * فلم يسجر احد ايضا ان يساله بعد * ثم اجاب يسوع وهو يعلم في الهيكل قائلا كيف
36 يقول الكتبة ان المسيح ابن داود هو * وداود قد قال بروح القدس قال الرب لربي اجلس عن
يميني * حتي اضع اعداك تحت قدميك *

Dixit eis Jesus; Nonne propter hoc vos errantes estis? non nostis scripturas, neque virtutem Dei. Quoniam cùm resurrexerint mortui, non nubent neque maritos ducent, sed erunt sicut angeli in cœlis. At verò quoad mortuos, & quòd ipsi resurrecturi sint, nonne legistis in libro Mosis, & sermonem Dei super rhamnum? Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? At non est Deus mortuorum, sed vivorum. Et vos quidem erratis vehementer.

Sectio quadragesima prima.

Et venit ad eum unus de Scribis, cùm audisset eos disputantes, & cognovisset aptitudinem responsionis ejus ad ipsos, & interrogavit eum; Quod est mandatum primum omnium? Respondit ei Jesus, quòd primum omnium mandatorum est; Audi Israel, Dominus Deus tuus, Deus unus est. Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua. Hoc est primum mandatorum omnium. Secundum autem quod est simile huic, ut diligas proximum tuum sicut teipsum. Non est mandatum majus his duobus. Ait illi Scriba; O magister, quàm rectum est quod dixisti, verè Deus unus est, & non est alius præter eum: Et diligere eum ex toto corde, et ex tota mente, & ex tota anima, & ex tota virtute: & diligere proximum ut teipsum, hoc excellentius est omnibus sacrificiis & holocaustis. Cùm autem vidisset Jesus quòd ipse respondisset prudenter, respondit illi, dicens; Non es remotus à regno Dei. Et non est ausus quisquam interrogare eum deinceps. Tum respondit Jesus dum ipse docret in templo, dicens; Quomodò dicunt Scribæ quòd Christus filius David sit? Quum David jam dixerit in Spiritu sancto; Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextera mea, donec ponam inimicos tuos sub pedibus tuis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ወለወ፫ሠለ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወይቤሎሙ: ለኵኑ: በእንተዝ: ትስሕቱ: በሊየእመ
25 ሮ: መጻሕፍት: ወሊኀይለ: እግዚአብሔር:::ኍ ለመ:ይሐይዉ:ሙዉታን: ሊየወ፫ስ
26 ቡ: ወሊይትዋሰቡ: ለሳ:ኳመ:መላእክተ: እግዚአብሔር:ለሙንቱ:በሰማየት:::ኍ ወ
ኳመ:ይሐይዉ:መዉታን: ሊየንበብክሙኑ: በወንተ: መጽሐፈ:ሙሴ: ዘይቤሎ: እግ
ዚአብሔር: በኅበ:ዕፀ: ጳጥስ: እንዘ:ይብል: አነ:ውእቱ: እግዚአብሔር: ለመሳከ:
27 ለብርሃመ: ወለመሳከ: ይስሐቅ:ወለመሳከ:ያዕቆብ:::ኍ ሊኮነኬ: ለመሳከ: መዉታ
ን: ለመሳከ:ሕያዋን፣ ውእቱ:: ወለንትውስ: ብዙኅ: ትጌገዩ:::ኍ
በለንተ : ጳ:ከፊ : ዘተሰእሎ:

28 ወመጽአ: ለሐዱ:ፀሐፊ :ሰሚዖ: ከመ:ተኃሠሠዉ: ሰበ : ርእይዎ: ከመ: ሠናይ: ተሰ
29 ጥውሙ:ወተስእሎ: ወይቤሎ: ኧይኑ: ትእዛዝ: ቀደሚት: ለመኵሉ:::ኍ ወለወ፫ሠ
ለ: ወይቤሎ:እግዚእ: ሊየሱስ:ዛቲ: ይእቲ: ቀደሚት: ለመኵሉ: ትእዛዝ::ስማዕ:
30 እስራኤል: እግዚአብሔር: ለመሳከ: እግዚአብሔር: ለሓዱ: ውእቱ:::ኍ ወለፍቅ
ሮ:ለእግዚአብሔር: ለመሳክ: በኵሉ:ልብከ:ወበኵሉ: ነፍስከ: ወበኵሉ: ሕሊና
31 ከ: ወበኵሉ: ኀይልከ::ዘቲ:ይእቲ:ቀደሚት: ትእዛዝ:::ኍ ወካልእታሂ: እንተ: ትመ
32 ስሳ: ለፍቅር: ቢጸከ: ከመ:ነፍስከ:ዘይዓቢ: ለመ:ትእዛዝ:ለልቦ::::ኍ ወይቤሎ:
ውእቱ: ጽሑፈ : ሠናየ: ትቤ:ሊቅ: ለሚ: ለሓዱ: ውእቱ: ወለልቦ: ባዕደ: ዘእንበለ
33 ሁ:::ኍ ወኵመ:ታፍቅሮ:በኵሉ:ልብከ:ወበኵሉ:ነፍስከ: ወበኵሉ:ሕሊናከ:ወበኵ
ሉ:ኀይለከ: ወከመ:ታፍቅር : ቢጸከ:ከመ: ነፍስከ:ወዝንቱ: ይኄይስ: ለመኵሉ: መ
34 በእ: ወለመኵሉ: መሠዋዕት:::ኍ ወርኢዮ:ከመ:ጠቢብ:ውእቱ:ይቤሎ: እግዚእ:
ሊየሱስ: ሊኮንከ: ርሑቀ: ለመንግሠተ: እግዚአብሔር :: ላልቦ:እንከ:ዘተኅበለ: ይ
35 ስእሎ:::ኍ በእንተ: ዘተስእሎሙ: ክርስቶስ:::ኍ ወይቤሎሙ:እግዚእ:
ሊየሱስ: ፡እንዘ:ይሜህሮሙ:በመኵራብ:እሮ:ይብሉ: ጸሐፍት: ወልደ: ደዊት: ወ፫ስ
36 ቱ:ክርስቶስ:::ኍ ወለቢሁስ:ደዊት:ይቤ:በመንፈስ:ቅዱስ:፡ይቤሎ:እግዚእ: ለእግዚእ
የ:ንበር:በየማንየ: እስከ:ለገብሶሙ:ለጸላእትከ:ታሕተ: መኪይደ: እገሪከ:::ኍ

Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Nónne propter hoc erratis, in non cognoscendo Scripturas, neque potestatem Dei? Quando vivent mortui, non nubent, neque nubentur, sed sicut angeli Dei qui in cœlis. Et quòd vivent mortui, nónne legistis in libro Moysis, quod dixit illi Deus apud rubum, dicens; Ego sum Dominus Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob: Non est igitur Deus mortuorum, Deus viventium est. Et vos multùm erratis.

De Scriba qui interrogavit eum.

Et accessit unus Scribarum, audiens quod perscrutabantur eum, & quandò videbat quòd benè respondisset iis, interrogavit eum, & dixit ei; Quodnam mandatum est primum omnium? Et respondit ei, & dixit ei Dominus Jesus; Hoc est primum præ omnibus mandatis: Audi Israel; Dominus Deus tuus, Dominus unus est. Et dilige Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota cogitatione tua, & in tota virtute tua. Hoc est mandatum primum. Et secundum quod simile est ei; Dilige proximum tuum sicut teipsum. Quod majus est hoc mandato nullum est. Et dixit ei ille Scriba; Benè dixisti, Magister: verè unus est, & non est alius præter eum. Et ut diligas eum in toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota cogitatione tua, & in tota virtute tua; & ut diligas proximum tuum sicut teipsum: & hoc majus est omnibus oblationibus, & omnibus sacrificiis. Et videns quod intelligens erat, dixit ei Dominus Jesus; Non longè es à regno Dei. Et nemo ampliùs ausus fuit interrogare eum.

De eo quod interrogat eos Christus.

Et dixit iis Dominus Jesus docens eos in templo; Quomodò dicunt Scribæ, Filius David est Christus? Et ipse David dicit in Spiritu sancto, Dixit Dominus Domino meo; Sede in dextra mea, donec retulero inimicos tuos sub scabello pedum tuorum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * واكر كسي اورا دوست † دارد از همه دل * واز همه انديشه واز همه جان * واز همه
قوت * ويار خود را همچو جان خود دوست دارد * از همه بخورها * واز همه بسملها * وقربانيها
34 معظمترست * چون عيسي † اورا ديد كه بحكمت پاسخ مي دهد * بدو كفت از ملكوت
35 خدا دور نيستي * كسي ديگر بار كستاخي نكرد كه اورا چيزي پرسد * وچون عيسي
در هيكل تعليم مي داد * اغاز كرد وكفت نويسندكان چكونه مي كويند * كه مسيح
36 فرزند داود ست * براي انك داود از جان پاك كفت * كه خداوند من كفت بر دست
راست من بنشين * تا انكه كه دشمنان ترا زير پاي تو خوابنيده كنم *

Et si quis eum diligat ex toto corde, et ex tota cogitatione, et ex tota virtute; et proximum suum velut animam suam dilectum habeat; omnibus suffimentis, et omnibus victimis et sacrificiis majus est. Cùm Jesus eum vidisset, quòd sapienter responsum dedisset, et dixit; A regno Dei longè non abes. Et nemo ampliùs ausus est ut eum quid interrogaret. Et quum Jesus in templo doceret, exorsus est, et dixit; Scribæ quomodò dicunt, quòd Christus filius David est? Eò quòd David per Spiritum sanctum dixerit; Deus Domino meo dixit, Ad meum dextram meam sede, usque quò inimicos tuos sub pedibus tuis conculcandos posuero.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Μ'. ΜΑ'. ΜΒ'.

Ipse ergò David dicit eum Dominum: & undè filius ejus est? Et multa turba
37 Αὐτὸς οὖν Δαβὶδ λέγει αὐτὸν Κύριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; καὶ ὁ πολὺς ὄχλος
audiebat eum libenter. Et dicebat eis in doctrina sua; Respicite à Scri-
38 ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, Βλέπετε ἀπὸ τῶν Γραμ-
bis volentibus in stolis deambulare, & salutationes in foris, Et pre-
39 ματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ ἀσπασμοὺς ἐν τοῖς ἀγορᾶις, Καὶ πρω-
siliones in synagogis, & præcubitus in cœnis: Devorantes
40 τοκαθεδρίας ἐν τῇ συναγωγαῖς, καὶ (ρ) πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· Οἱ κατεσθίοντες
domos viduarum, & specie longæ orantes: hi accipient abundantius
τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήψονται περισσότερον
judicium. Et sedens Jesus contra gazophylacium, aspiciebat quomodò turba
41 κρίμα. Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου, ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος
jactaret æs in gazophylacium: & multi divites jactabant multa. Et
42 βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά. Καὶ
veniens una vidua pauper, injecit minuta duo, quod est quadrans. Et advocans
43 ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ, ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὅ ἐστι κοδράντης. Καὶ προσκαλεσάμενος
discipulos suos, dicit illis; Amen dico vobis, Quoniam vidua hæc pauper
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, (σ) λέγει αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ
plus omnibus injecit injicientibus in gazophylacium. Omnes enim ex
44 πλεῖον πάντων (τ) βέβληκε τῶν βαλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. Πάντες γὰρ ἐκ
redundante sibi injecerunt: hæc verò ex penuria sua omnia quæ habuit
τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν
jecit, totum victum suum.
ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

MS.A. (ρ) πρωτοκλισίας (σ) εἶπεν αὐτοῖς, (τ) ἔβαλεν τῶν

CAP. XIII. ιγ'.

ΚΑΙ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἷς (α) τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Διδά- 1
Et egrediente illo ex templo, ait illi unus discipulorum suorum; Magi-
ster, aspice quales lapides, & qualia ædificia. Et Jesus respondens, ait
σκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι, καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. Καὶ (β) ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν 2
illi; Vides hæc magna ædificia? Non relinquetur lapis super lapidem,
αὐτῷ, Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; Οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθῳ,
qui non dissolvatur. Et sedente ipso in monte Olivarum, contra
ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ. Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, κατέναντι 3
templum, interrogabant eum privatim Petrus, & Jacobus, & Joannes, & Andreas;
τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος, καὶ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀνδρέας,
Dic nobis, quando ista erunt, & quod signum quando futurum est omnia hæc
Εἰπὲ ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ (γ) πάντα ταῦτα 4
consummari? At Jesus respondens illis, cœpit dicere; Aspicite ne quis
συντελεῖσθαι; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς αὐτοῖς, ἤρξατο λέγειν, Βλέπετέ μή τις 5
vos seducat. Multi enim venient in nomine meo, dicentes; Quia ego
ὑμᾶς πλανήσῃ. Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ὅτι ἐγώ 6
sum: & multos seducent.
εἰμι· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν.

Kep. ιγ'. MS.A. (α) ὧν τῶν (β) ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς (γ) ταῦτα πάντα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 ... * ...

Ipse ergò David vocat eum, Dominum me- 37
um: & quomodò filius ejus est? Et omnis
turba audiebat eum perjucundè. Porrò in 38
doctrina sua dicebat eis; Cavete à Scribis
qui volunt cum stolis incedere, amántque sa-
lutationem in compitis, primósque consef- 39
sus in synagogis: & primos accubitus in
cœnis. Qui devorant ædes viduarum, eâ 40
occasione quòd prorogent preces suas: isti
recepturi sunt judicium majus.

Matutinis festi crucis. 34.

Dumque sederet Jesus è regione gazophyla- 41
cii, spectabat quomodò turbæ injicerent pe-
cuniam in gazophylacium, multíque divites
injiciebant multùm. Veniens autem vidua 42
quædam pauperrima, injecit duo minuta, hoc
est, obolos. Et advocavit Jesus discipulos 43
suos, & ait illis; Amen dico vobis, Ista vi-
dua pauperrima plusquàm omnes homines
qui conjiciunt, conjecit in gazophylacium.
Cuncti siquidem ex eo quod sibi ipsis redun- 44
dat, conjecêre; at ista è penuria sua, quic-
quid habebat, conjecit, omnem possessionem
suam.

CAP. XIII.

QUumque exîsset Jesus è templo, dixit ei 1
unus ex discipulis suis; Magister, ecce vi-
de quales lapides, & qualia ædificia. Jesus 2
autem dixit ei; Vides ista ædificia magnifi-
ca? non relinquetur hîc lapis super lapi-
dem qui non destruatur. Et quum sedisset 3
Jesus in Monte olivarum è regione templi,
interrogârunt eum Cepha, & Jacob, & Jo-
hannes, & Andreas soli; Dic nobis quan- 4
dò hæc futura sunt, & quod est signum,
quum appropinquabunt hæc omnia ad con-
summationem? Ipse verò Jesus cœpit 5
eis dicere, Videte ne quis inducat vos in
errorem. Multi siquidem venturi sunt in 6
nomine meo, dicturique, Ego sum; &
multos aberrare facient.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 † * چون داود اورا خداوند خود خواند * پس چگونه مسیح فرزند داود باشد همهٔ جماعت

*Quum David illum Dominum su- 37
um vocet, porrò quomodò Christus
filius David sit?* Et *universa*
turba lubenter illum audiebant. Et 38
doctrinam suam illis locutus est, ac
etiam jussit; A Scribis cavete, qui
affectant ut in tunicis & vesti-
bus conspicuis & stolis ambu-
lent, & in foris salutationem
amant. Et in synagogis supremi 39
sedent, & in convivio locum
præcipuum eligunt. Et domos vi- 40
duarum devorant, quod ad ex-
cusandum preces suas in longum
protrahunt, ut scias illos ampliorem
retributionem accepturos.

LII. Ubi mulier filum in gazophylacium injecit.

Et cum Jesus ex adverso gazo- 41
phylacii sederet, spectabat quo-
modò populus oblationes in gazo-
phylacium injicerent. Divites
multa injiciebant variorum gene-
rum. Et venit vidua pauper quæ 42
duos glomos fili habuit, quos in
gazophylacium injecit. Jesus di- 43
scipulis suis dixit; Verum vo-
bis dico, Hæc vidua pauper
plus quàm omnes in gazophyla-
cium injecit. Alii enim ex illo 44
quod apud eos abundat injece-
runt: at hæc mulier ex penuria
sua plus quàm hoc filum non
habuit, illo injecto itaque rectitu-
do ejus major est.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

37 Ipse ergò David dicit eum Dominum, & undè est filius ejus? Et multa turba eum
38 libenter audivit. Et dicebat eis in doctrina sua; Cavete à Scribis, qui volunt in
39 stolis ambulare, & salutari in foro, Et in primis cathedris sedere in synagogis, &
40 primos discubitus in cœnis: Qui devorant domos viduarum sub obtentu pro-
41 lixæ orationis: hi accipient prolixius judicium. Et sedens Jesus contra gazophy-
lacium, aspiciebat quomodò turba jactaret æs in gazyphylacium, & multi divites
42 jactabant multa. Cùm venisset autem vidua una pauper, misit duo minuta, quod est
43 quadrans, Et convocans discipulos suos, ait illis; Amen dico vobis, Quoniam vidua hæc pauper plus omnibus misit, qui miserunt in gazophylacium.
44 Omnes enim ex eo, quod abundabat illis, miserunt: hæc verò de penuria sua omnia quæ habuit misit, totum victum suum.

CAP. XIII.

ET cùm egrederetur de templo, ait illi unus ex discipulis suis; Magister, aspice 1
quales lapides, & quales structuræ. Et respondens Jesus, ait illi; Vides has 2
omnes magnas ædificationes? Non relinquetur lapis super lapidem, qui non de-
struatur. Et cùm sederet in Monte olivarum contra templum, interrogabant 3
eum separatim Petrus, & Jacobus, & Joannes, & Andreas; Dic nobis, 4
quando ista fient? & quod signum erit, quando hæc omnia incipient consum-
mari? Et respondens Jesus cœpit dicere illis; Videte ne quis vos seducat: 5
Multi enim venient in nomine meo, dicentes; Quia ego sum: & multos seducent. 6

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 * فداود يقول انه ربه فكيف هو ابنه * وكان الجمع الكثير يسمع منه بلذة * فقال لهم في
38 تعليمه احذروا من الكتبة الذين يحبون يمسون بالحلل * والسلم في الاسواق * ويجلسون مع
39 رؤساء الجماعة * ويتكيون في صدور المجالس وفي اوايل المتكآت في الولايم * الذين ياكلون
40 بيوت الارامل بتطويل صلواتهم هؤلاء ياخذون عقابا دائما * ثم جلس يسوع عند باب الخزانة
41 ينظر الجمع كيف يلقي نحاسا في الخزانة * واغنياء كثيرون القوا كثيرا * فجاءت مراة ارملة
42 مسكينة فالقت فلسين ليس لها سواهما * فاستدعى تلاميذه وقال لهم امين اقول لكم ان
43 هذه الارملة المسكينة القت اكثر من كل الذين القوا في الخزانة * لان الكل القوا من فضل
44 ما عندهم وهذه القت مع مسكنتها كلما لها وكل معيشتها *

CAP. XIII.

1 * ثم خرج من الهيكل فقال له واحد من تلاميذه يا معلم انظر الي هذه الحجارة العظمة
2 وهذا البناء * فاجاب يسوع قائلا له اترى هذه الحجارة العظمة * لا يترك ها هنا حجر على حجر
3 الا وينقض * الفصل الثاني والاربعون * وبينما هو جالس على جبل الزيتون
4 قدام الهيكل سالة بطرس ويعقوب ويوحنا واندراوس في خفية * قل لنا متى تكون هذه
5 الاشياء واي شيء هو العلامة الدالة على كل ذلك * فقال لهم يسوع انظروا لا يضلكم احد *
6 فان كثيرين ياتون باسمي قائلين اني انا هو ويضلون كثيرين *

Ergò David dicit eum esse Dominum suum: quomodò igitur est filius ejus? Et turba ingens audiebat eum cum delectationis. Et dixit eis inter doctrinam suam; Cavete à Scribis, qui amant ambulare in stolis, & salutationem in plateis, Et sedere cum principibus synagogæ, & recumbere in primis cathedris & primis accubitibus in conviviis. Qui comedunt domos viduarum in prolixitate orationum suarum. Isti sunt accepturi supplicium æternum. Deindè sedit Jesus ad ostium gazophylacii, considerans turbam quomodò jactaret æs in gazophylacium, & divites multi projecerunt multùm. Venit autem mulier vidua pauper, & projecit duo minuta, nil habens præter illa. Et convocavit discipulos suos, & dixit eis; Amen dico vobis, quia hæc vidua pauper projecit plus omnibus qui miserunt in gazophylacium. Quoniam omnes projecerunt ex superabundantia eorum quæ habent, & hæc injecit cum inopia sua quicquid habebat, & omnem victum suum.

CAP. XIII.

ET egressus est de templo, & dixit 1
ei unus ex discipulis suis; Magister, intuere hos lapides magnos, & hanc structuram. Respondit Jesus, dicens; Vidésne hos lapides magnos? Non relinquetur hic lapis super lapidem quin destruatur.

Sectio quadragesima secunda.

Et dum esset sedens super montem olivarum contra templum, interrogaverunt 3
eum Petrus, & Jacobus, & Johannes, & Andreas secretò; Dic nobis quando 4
erunt hæ res, & quæ res est signum indicans finem horum? Ait illis Jesus; 5
Videte, ne seducat vos aliquis: Etenim 6
multi venient in nomine meo, dicentes; Quia ego sum: & seducent multos.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ዘለሊሁ: እንከ: ደዊት: እግዚእየ: ይቤሎ: እሮ: እንከ: ወልዱ: ይከውኖ:ወኩሉ:ሕ
38 ዝብ: ሠናየ:ያጸምእዎ::=> ወይቤሎሙ: እንዘ:ይሜህሮሙ:ዑቁ: እመጻሕፍት:እ
39 ሳ: ይፈቅዱ:ያንሶሐ: ተሳቢሖሙ: ወይትሌመሳዕዎ:በመሠያጠት:=> ወይነብሩ:
40 ፍጽም: በሠንተ: ለዕዋደት:ወርእሰ: መርፋቃት:በሠንተ:መሰሐት::=> እለ:ይውኅ
ጥዎን: ለእብያተ: መበለታት: ወይትጼየኑ: ነዋኅ:መክንያተ: ወይረክቦሙ: ዘይዓቢ፡
ኵነኔ::=> በእንተ: ክልሔ: ጸሪቅ:
41 ወነቢሮ: እግዚእ:ሊየሱስ:መንጸረ: ውደየ:መጽዋት: ይረሊ: ሰብእ: ዘየበውእ: ጸሪ
ቀ:ወይወድዩ:ሠንተ:ውደየ:መጽዋት: ወብዙኃን:እብዕልት: እለ:እብሉ:ብዙኅ::=>
42 ወመጽአት: እሐቲ: ብእሲት: ነደይት: መበለት: ወእብለት: ክልሔተ: ጸሪቀ: ዘይብዕ
43 ው:ቀድሬጣስ::=> ወጸውዖሙ: ለእርደእዊሁ: ወይቤሎሙ:ለሜን: እብለክሙ:ዛቲ:
ንደይት: መበለት: እብዝኅት: እብለ: እመኵሎሙ: እለ: ለብሉ : ሠንተ : ውደየ:
44 መጽዋት::=> እስመ : እሉ: ኵሎሙ: እለ: ለብሉ: እመተረፎሙ : ለብሉ: ወይእ
ቲስ: እመተፀናሳ: ኵሉ: ዘባ: ለብእት: ወኵሉ: ንብረታ: ::=>
1 1ኖ : ወወፂእው: እመኵራብ: ይቤሎ: አሐዱ: እመእርደእዊሁ: ሊቅ: ርኢ: መንተ:
2 ይመስል : ንድቁ: ወእበኒሂሁ::=> ወለወለ: እግዚእ: ሊየሱስ፡ ወይቤሎ: ትሬኢኑ:
ዘንተ: ኵሉ: ንድቀ: ዓቢየ: ኢይትኃደግ: እብን: ደቡ:እብን:ዝየ:ዘኢይትነሠት:=>
3 በእንተ: ሓልቀተ: ዓለመ: ወእንዘ: ይነብር: ውስተ: ደብረ: ዘይት: እንጸረ:
መኵራብ: ተስእልዎ: በባሕቲቶሙ:ጴጥሮስ:ወያዕቆብ:ወዮሐንስ:ወእንድርያስ::=>
4 ወይቤልዎ:ንግረነ:ማእዜ:ይከውን:ዝንቱ:ወመንት:ትእመርቱ:እመ:ይከውን:ዝንቱ:
5 ኵሉ:=> ወለወለ:እግዚእ:ሊየሱስ:ወለኅዘ:ይቤሎሙ:ዑቁ:ኢየሰሕቱክሙ::=>
6 ብዙኃን: ይመጽሉ: በሰመየ: ወይብሉ: እነ: ውእቱ: ወያስሕትሙ : ለብዙኃን::=>

Ipse ergò David, Dominus meus dicit ei: quomodo igitur filius ejus erit? Et totus 37
populus jucundè audiebat eum. Et dixit iis docens eos; Cavete à scribis qui 38
volunt ambulare stolati, & salutari in foris, Et sedere primò in conventibus, & 39
primũ accubitum in conviviis: Qui devorant domus viduarum, & circum veniunt 40
longè artificiis, & recipient gravius judicium.

De duobus minutis.

Et sedens Dominus Jesus contra arcam eleemosynarum, videbat hominem qui 41
offerebat minutum: & projiciebant in arcam eleemosynarum: & multi divites
fuerunt qui obtulerunt multum. Et accessit una mulier, pauper vidua, & obtu- 42
lit duo minuta, quæ dicuntur kodratis. Et vocavit discipulos suos, & dixit iis; 43
Amen dico vobis, Hæc pauper vidua abundantiùs obtulit, quàm omnes illi qui
obtulerunt in arca eleemosynarum. Quoniam hi omnes qui obtulerunt, ex super- 44
fluitate sua obtulerunt: & hæc ex penuria sua, totum quod habuit obtulit, & to-
tam sustentationem suam.

CAP. XIII.

ET egredientibus illis è templo, dixit ei unus ex discipulis suis; Magister, ecce 1
quid significat structura ejus, & lapides ejus? Et respondit Dominus Jesus, & 2
dixit; Vidésne hoc totum ædificium magnum? Non relinquetur lapis super lapi-
dem, qui non destruetur.

De consummatione seculi.

Et sedens in Monte olivarum, ex adverso templi, interrogârunt eum privatim 3
Petrus, & Jacobus, & Johannes, & Andræas: Et dixerũt ei, Dic nobis, quando erit 4
hoc? & quid signum ejus quando erit hoc totum? Et respondit Dominus Jesus, & 5
cœpit dicere iis; Cavete, ne seducant vos. Multi venient in nomine meo, & 6
dicent; Egò sum: & seducent multos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

1 * وچون عيسي از كنشت بدر آمد شاكردان بدو كفتند معلم ببين چه سنكهاست
2 وچه عمارتها * عيسي † بديشان كفت مي بينيد اين عمارتهاء معظم را سنك بر سنك
كذاشته نشود الا از يكديكر † بر انداخته كردد پنجاه سه نشان
3 پيغمبران دروغ وخرابي اورشليم كه ظاهر شود * چون عيسي بر كوه زيتون
4 نشست برابر كنشت صفا ويعقوب ويوحنا واندراوس بخلوت ازو پرسيدند * بكو بما
ايتها كي بشوند * وچيست آيت * ونشان او * دران وقت كه اينها نزديك شوند * وكي تمام
5 6 شوند * عيسي بديشان كفت * نيك ببينيد نبادا كسي شما را بفريبانند * بسياران بنام
من بيايند وبكويند كه منم منم * وبسيارانرا كمراه كنند *

CAP. XIII.

ET cùm Jesus è templo egrederetur, discipuli ei dixerunt; Præceptor, vide quales lapides sunt, & qualia ædificia. Jesus illis dixit; Videtis hæc ædificia magna? lapis super lapidem non relictus erit, quin unus ab alto dissiciatur.

LIII. Signum Prophetarum falsorum & destructionis Hierosolymæ, quod apparituram erat.

Quum Jesus in monte Olivarum sederet è regione templi, Cephas, & Jacobus, & Johannes, & Andreas privatim illum interrogabant: Dic nobis quando hæc erunt, & quodnam est signum & indicium illius temporis quo hæc propinqua erunt, & quando finita erunt. Jesus illis dixit; Diligenter videte ne quis vos deciptat. Multi in nomine meo venient, & dicent; Ego quidem sum, ego sum: & multos seducent.

Digitized by Google

Càm autem audieritis bella, & *auditiones* bellorum, ne *turbemini*: oportet enim fieri:
7 Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους, καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι·
sed nondum finis. *Excitabitur* enim gens *in* gentem, & regnum super re-
8 ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος. Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασι-
gnum: & erunt terræmotus per loca, & *erunt* fames & *turbæ*. *Initia* dolorum
λείαν· καὶ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί. ἀρχαὶ ὠδίνων
hæc. *Aspicite* autem vosmetipsos. Tradent enim vos *ad consessus*, & in
9 ταῦτα. Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ εἰς
synagogas: *cædemini*, & *ad duces* & reges *sistemini causâ* mei, in
συναγωγὰς δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων (ℵ) καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς
testimonium illis. Et in omnes gentes oportet primùm prædicari Evange-
10 μαρτύριον αὐτοῖς. Καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέ-
lium. Càm *autem* duxerint vos tradentes, *ne præmeditemini* quid loquamini,
11 λιον. Ὅταν δὲ (ε) ἀγάγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε,
nec præmeditemini: sed quod datum fuerit vobis in illa horâ, id loquimini:
μηδὲ μελετᾶτε· ἀλλ' ὃ (ζ) ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε·
non enim estis vos loquentes, sed Spiritus sanctus. Tradet autem frater
12 οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς
fratrem in mortem, & pater *natum*, & *insurgent nati* in parentes, &
ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ
morte afficient eos. Et eritis *exosi* ab omnibus propter nomen meum:
13 θανατώσουσιν αὐτούς. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου·

ρμβ — ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρη- 14
ς — lationis, *prolatum à Daniele Propheta*, stantem ubi non *oportet*: (*legens*
μώσεως, τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὼς ὅπου οὐ δεῖ· (ὁ ἀναγινώσκων
— intelligat,) tunc qui in Judæa fugiant in montes. Qui *autem* super *domum*,
ρμγ νοείτω·) τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη. Ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος, 15
β ne descendat in domum, nec introeat *tollere* quid de domo sua. Et
— μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν, μηδὲ (ν) εἰσελθάτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ. Καὶ 16
ρμδ qui in *agrum existens*, non revertatur *in quæ post*, tollere vestimentum suum. Væ
β ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ὤν, μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω, ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. Οὐαὶ 17
— autem *in utero habentibus* & nutrientibus in illis diebus. Orate verò
ρμε δὲ ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Προσεύχεσθε δὲ 18
ς — ut non *fiat fuga vestra* hyeme. Erunt enim dies illi *tribulatio*,
ρμς ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος. Ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλῖψις, 19
β *qualis* non *facta est talis* ab initio *conditionis*, quam condidit Deus, usque nunc, & non
οἵα οὐ γέγονε τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, ἧς ἔκτισεν ὁ Θεὸς, ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ
— *fiet*. Et *si non* Dominus *contraxisset* dies, non *servaretur* omnis caro:
ρμζ γένηται. Καὶ εἰ μὴ Κύριος ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· 20
ς sed propter *electos*, quos elegit, *contraxit* dies.
ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας.

MS. A. (ℵ) ὃ καὶ (ε) ἄγωσιν (ζ) ἂν (ν) εἰσελθάτω

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quum autem audieritis prælia, & rumorem bellorum, ne timeatis futurum: est enim ut 7
hæc fiant, sed nondum finis. Surget enim 8
gens in gentem, & regnum in regnum, fientque terræmotus in singulis locis, & erunt
fames & tumultus. Hæc sunt initium dolorum. Cavete autem vobismetipsis: tradent
enim vos judicibus, & in synagogis eorum flagellis cædemini, & coram regibus & præfectis sistemini propter me, ut sit eis testimonio. Priùs autem prædicandum est Evan- 10
gelium meum in omnibus gentibus. Quum 11
autem tradendos vos adducent, ne sitis solliciti quid loquamini, néve meditemini:
sed id ipsum quod datum fuerit vobis illâ
ipsâ horâ, eloquimini, non enim vos loquemini, sed Spiritus sanctitatis. Tradet autem 12
frater fratrem suum ad mortem, & pater filium suum: & insurgent filii contra
patres suos, & enecabunt eos. Et eritis 13
exosi omnibus propter nomen meum. Qui verò sustinuerit usque in finem, hic salvus
erit. Quum autem videritis portentum il- 14
lud immundum vastationis, quod dictum est
per Danielem prophetam, stans ubi non
oportet, (qui legit, intelligat) tunc illi qui
fuerint in Judæa, fugiant in montem. Et 15
qui fuerit in tecto, ne descendat, nec ingrediatur ut auferat quicquam ex ædibus suis.
Et qui fuerit in agro, is ne revertatur retrò 16
ut tollat vestimentum suum. Væ autem gra- 17
vidis, & iis quæ lactaverint per illos dies. 18
Orate verò ne fiat fuga vestra hyeme. Erit 19
enim illis diebus oppressio, qualis non exstitit à principio creaturæ quam creavit Deus,
nunc usque, nec erit. Et nisi Dominus de- 20
curtâsset dies illos, nulla viveret caro: sed
propter electos quos elegit, decurtavit dies
illos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*Cùm igitur bella audieritis & ru- 7
mores tumultuum, ne timeatis: eò
quod omnimodò futurum est, sed
nondum finis est. Quoniam popu- 8
lus in populum insurget, & regnum
in regnum, & in quibusdam regionibus terror & metus erit, angustiæ
& fames exorietur, et inter homines consternatio erit. Hæc omnia
principium perturbationis & perniciei sunt. Vos in animâ vestrâ 9
confirmati estote, & cor vestrum
fortificate; eò quòd vos in potestatem judiciorum traditurî sint, et
in conventu illorum vos verberabunt et tormento afficient: oportet
ut vos coram regibus et præsidibus
animosi sitis, et mihi testimonium
perhibeatis. Et primùm omnium 10
præcepta mea in extrema mundi
promulgata erunt. Cùm vos attra- 11
xerint et tradiderint, cogitationem
hanc ne agitetis, quid scilicet dicturi sitis, neque solicitudine afficiamini: sed id quod in illa horâ vobis datum fuerit, illud loquimini;
in illa enim horâ vos non estis qui
loquimini, sed Spiritus sanctus, i.e.
Mens pura. Frater fratrem in mor- 12
tem tradet, et pater filios: et filii
in patres suos insurgent, et eos morte afficient. Et propter nomen meum ab 13
omni homine odio habiti eritis: ille
autem qui ad finem perseveraverit,
vivens æternùm ipse erit. Quo tem- 14
pore videritis signum impurum desolationis, quod in Daniele propheta
dictum est, in eo loco quo non oportet

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

7 Cùm audieritis autem bella, & opiniones bellorum, ne timueritis: oportet
8 enim hæc fieri: sed nondum finis. Exurget enim gens contra gentem, & re-
gnum super regnum, & erunt terræmotus per loca, & fames. Initium dolorum
9 hæc. Videte autem vosmetipsos. Tradent enim vos in conciliis, & in synagogis
vapulabitis, & ante præsides & reges stabitis propter me, in testimonium illis.
10 Et in omnes gentes primùm oportet prædicari Evangelium. Et cùm duxerint vos
11 tradentes, nolite præcogitare quid loquamini: sed quod datum vobis fuerit
in illa hora, id loquimini: non enim vos estis loquentes, sed Spiritus sanctus.
12 Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium: & consurgent filii in
13 parentes, & morte afficient eos. Et eritis odio omnibus propter nomen meum.
Qui autem sustinuerit in finem, hic salvus erit. Cùm autem videritis abo- 14
minationem desolationis, stantem ubi non debet: (qui legit, intelligat:) tunc
qui in Judæa sunt, fugiant in montes: Et qui super tectum, ne descendat in 15
domum, nec introeat ut tollat quid de domo sua: Et qui in agro erit, non 16
revertatur retrò tollere vestimentum suum. Væ autem prægnantibus & nu- 17
trientibus in illis diebus. Orate verò ut hyeme non fiant. Erunt enim 18
dies illi tribulationes tales, quales non fuerunt ab initio creaturæ, quam con- 19
didit Deus, usque nunc, neque fient, Et nisi breviâsset Dominus dies, non 20
fuisset salva omnis caro: sed propter electos, quos elegit, breviavit dies.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * فاذا سمعتم باكروب واخبار اكروب فلا تضطربوا فانه ينبغي ان يكون لكن لم ياتِ الانقضي *
8 * وان امة تقوم على امة ومملكة على مملكة ويكون الزلازل في مواضع * ويكون مجاعات
9 وهيوج وهذه بدايه الطلق * * الفصل التالث والاربعون * * فانظروا انتم انهم
سيسلمونكم الي المحاكم فتضربون وتقامون امام الملوك والعواة من اجلي شهاده لهم *
10 11 * ولكل الامم * ينبغي اولا ان يكرز بالانجيل * فاذا قدموكم واسلموكم فلا تهموا بماذا تقولون
ولا بما تجيبون * فانكم تعطون في تلك الساعة ما انه تتكلمون * ولستم المتكلمين لكن روح
12 القدس * وسيسلم الاخ اخاه الي الموت والاب ابنه ويثب الابناء على اباهم فيقتلونهم *
13 14 * ويكونون مبغضين من الكل من اجل اسمي والذي يصبر الي المنتهي يخلص * فاذا
رايتم رجس الخراب المذكور في دانيال النبي قايما حيث لا يجور فليفهم القاري * حينيذ
15 الذين في اليهودية يهربون الي الجبال * والذي على السطح لا ينزل الي بيته لياخذ منه سيا *
16 * والذي في الحقل لا يرجع الي ورايه لياخذ لباسه * فالويل للحبالي والمرضعات في تلك
17 18 الايام * فصلوا لئلا يكون هربكم في شتاء * لانه يكون في تلك الايام ضيق لم يكن مثله
19 من البدء الذي خلق الله الي الان ولا يكون * ولولا ان الرب قصر تلك الايام لم يخلص
20 دو جسد * لكن من اجل المختارين الذين اختيروا قصر تلك الايام *

Cùm autem audieritis bella, & famas 7
bellorum, ne turbemini. Oportet enim
hoc fieri: sed non venit finis. Et verò 8
gens surget contra gentem, & regnum
contra regnum, & erunt terræmotus in
locis diversis, & erunt fames, ac furo-
res: & hoc erit initium doloris.

Sectio quadragesima tertia.

Quare advertite vos, nam sunt proditu- 9
ri vos prætoriis, & vapulabitis, & sti-
temini ante reges & præsides pro-
pter me, in testimonium illis, Et cunctis 10
gentibus. Oportet autem primùm præ-
dicari evangelium. Cùm autem obtulerint 11
vos, & tradiderint vos, ne anxii sitis
quid loquamini, neque quid respondeatis;
quoniam vos donabimini in illa hora eo,
quod loquemini: & non eritis vos lo-
quentes, sed Spiritus sanctus. Et tradet 12
frater fratrem suum morti, & pater fili-
um suum: & irruent filii in parentes su-
os, & occident eos: Et eritis exosi apud 13
omnes propter nomen meum. Et qui sus-
tinebit usque in finem, salvabitur.
Cùm autem videritis contaminationem 14
ruinæ commemoratam in Daniele pro-
pheta, stantem ubi non decet (intelligat
legens.) Tunc qui in Judæa sunt, fugi-
ent in montes: Et qui super tectum, non 15
descendet in domum suam, ut tollat ex
ea quidquam: Et qui in agro, non re- 16
vertetur retrò se, ut tollat vestimen-
tum suum. Væ autem prægnantibus, & 17
lactantibus in illis diebus. Orate igitur 18
ne sit fuga vestra in hyeme: Quoniam 19
erit in illis diebus angustia, cui non fu-
it similis ab initio quo creavit Deus
usque nunc, neque erit. Et nisi Domi- 20
nus abbreviâsset illos dies, non salva-
retur corporeus quisquam: sed propter
electos, qui electi sunt, breviati sunt
illi dies.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወአመ: ሰማዕክሙ: አፀባእተ: ወድምፀ: ፀባኢተ: ኢትደንግፁ: እስመ : ሀለው: ይኩ-
8 ን: ዝኑቱ: ወለኮ: ባሕቱ:ሰቢሄ: ዘየኀልቅ:=: ወይትነሣእ : ሕዝብ: ደበ: ሕዝብ :
ወነገሠት: ደበ: ነገሠት: ወይመጽእ: ድልቅልቅ: በበ: ብሑራ: ወይመጽእ: ርኃብ:
9 ወዝንቱ:ቀደሚሁ:ለጸዓር::=: ወእንትሙሰ:ውቁ:ርእሰክሙ:ይወስዱክሙ:ለዕዋደተ:
ወይቀሠፉክሙ: በምኵራብት: ወይትባጸሑክሙ: ሳበ: መላእክት : ወነገሠት : በእን
10 ቲአየ: ኵሙ: ይኩን: ስምዐ: ላዕሌሆሙ::=: ወላኩሉሙ : ለሕዝብ : ወይቀድሙ:
11 ይስብክዎ: ለወንጌል::=: ወሶበ: ያበጽሑክሙ: ሊትሐልዩ: ሊትቅድሙ : ዘትብሉ:
ወዘትነቡ: ዘለእበበክሙ: ሶቤሃ: እኩ: እስመ: ሊኮንክሙ: ለእንትሙ: ዘትነቡ: ዘለእበ
12 ለ: መንፈሰ: ቅዱስ:=: ወያግብእ:እኅው: እኅዋሁ: ለሞት: ወላብ: ወሉደ: ወወሉ
13 ድ: ይትነሥሉ: ደበ: ለዝሚዲሆሙ : ወይቀትልዎሙ::=: ወትከውኑ: ጽሉለእ:በኅ
14 በ:ኵሉ: በእንተ:እመየ::ወዘእስ: ለዘለፈ:ትዕግስቶ: ውእቱ: ዘይድኅን::=: ወሶበ:
ርኢክሙ: ኅሰር: ለውስና: ዘይቤ: ደንኤል: ነቢይ: ዘይቀሥሙ: ውስተ: መካነ: ቅዱ
ስ: ኅበ: ሊይከውን: ወዝያነብብ: ለይለቡ:: ይእተ: ለጢረ: እለ: ውስተ: ይሁደ: ይ
15 ጕዩ:ውስተ:ለድባር:=: ወዘኒ:ውስተ: ናሕስ: ሊይረድ:ውስተ:ቤት: ወሊይበእ: ይን
16 ዛለ: ዘኮነ: እመቤት:=: ወዘኒ: ገደመ: ሀሎ: ሊይትመየጥ: ድኅሪሁ: ይንዛእ:ልብ
17 ሶ::=: ወባሕቱ: ለቤሉን: ለፀኑሰት: ወለእለ: ይሐፀና: ውእተ: ለጢረ::=: ወጸል
18 ዩ: ኵመ: ሊይኩን: ጕያክሙ: በክረመት::=: ወይካውን::ውእተ: ዕለተ: ዓቢየ: ሕ
19 ማመ: ዘእመለመ: ኮነ: ዓለመ: ሊኮን: ኅማሁ:ወእመለመ: ፈጠረ: እግዚአብሔር:
20 ወሊሂ: ኮነ::=: ወሶበ: እኮ: ዘለኅደሮን: እግዚአብሔር: ለእማንቱ : መዋዕል : እ
መ: ሊድኅነ: ኵሉ: ዘነፍስ: ወባሕቱ: በእንተ : ሓረያኒሁ : እለ : ኅረየ: እግዚአብ
ሔር: ይኅጽረ: እማንቱ: መዋዕል::=:

Et quum audieritis bella, & rumorem bellorum, ne conturbemini: quia oportet 7
fieri hoc, sed non continuò finis erit. Et exurget gens contra gentem, & reges 8
contra reges: & veniet terræ motus in singulis locis, & veniet fames: et hoc
principium doloris. Et vos cavete vobis: adducét vos conventibus, & flagellabunt 9
vos in synagogis, & ducent vos ad principes & reges propter me, ut fiat testimo-
nium contra illos. Et omnibus gentib' primò prædicabunt evangeliũ. Et quando 10
adducét vos, ne præcogitete quid dicetis, & quid loquemini: & dicã vobis tunc, 11
dicite: quia non estis vos qui loquimini, sed Spirit' sanctus. Et tradet frater fratrẽ 12
suum ad mortẽ, & pater filium suum; & filii consurgent contra parentes suos, &
occident eos. Et eritis exosi apud omnes propter nomen meũ, & qui perpetua- 13
vit patientiam suam, ipse *est* qui servabitur. Et quando videritis turpitudinem 14
desolationis, *de* qua dixit Daniel Propheta, quæ stabit in loco sancto ubi non
oportet, (& qui legit intelligat eum) isto die qui sunt in Judæa fugient in mon-
tes. Et qui in tecto *fuerit* non descendet in domum, nec ingredietur sumere 15
quod fuit in domo. Et qui *in* campo fuerit, non revertetur retrò, tollere vesti- 16
mentum suum. Sed væ prægnantibus & sinu portantibus isto die. Et orate 17
quòd non sit fuga vestra in hyeme. Et erit isto die magna tribulatio, cui ex quo 18
tempore factus est mundus, non fuit similis; & ex quo creavit Deus, non fuit. 19
Et nisi contraxisset Deus illos dies, non fuisset salva omnis anima: sed propter 20
electos, quos elegit Deus, contrahuntur isti dies.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 بايستد * انك بخواند * دريابد * كساني كه دريهود باشند بكوه بكريزند * * وانك بر بام باشد *
26 فرو نيايد * ونه تواند امدن وازخانهٔ خود چيزي † ستادن * * انك در كشتزار باشد * واپس
17 نكردد كه جامهٔ خود بستانند * * واي بر زنان ابستن * وآنان كه بچكانرا شير مي دهند † دران روزها
18 * نماز كنيد * وزاري * كه كريختني شما بزمستان نباشد * ونه در روز شنبه * * ودران
19 روزكار * دشخواري * وتنكي بشود * كه هركز چشم كس نديده باشد واز اول كه خدا دنيارا
20 آفريد * تا اين وقت نشده باشد * ونشود * * واكر نه خدا آن † روزها را كوتاه مي كرد *
هيچ كوشتمندي زنده نمي ماند الا براي پاكان * وكزيدكان * ان روزها كوتاه شدند *

ftans, qui legit intelligat: ii qui in
Judæa fuerint in montem fugiant.
Et qui super tectum fuerit, ne de- 15
scendat: neque enim poterit veni-
re, & aliquid è domo sua sumere.
Qui in agro fuerit, ne revertatur 16
ut vestem suam capiat. Væ autem 17
mulieribus prægnantibus, & eis
quæ infantes lactaverint in illis
diebus. Preces facite & supplica- 18
tionem, ut fuga vestra in hyeme
non sit, neque in die Sabbathi.
Nam in illo tempore calamitas et 19
angustia erit, qualem oculus cujus-
quam nunquam vidit, et ab initio,
quando Deus mundum creavit,
usque ad hoc tempus non fuit, neque
erit. Et nisi Deus illos dies con- 20
traxisset, nullum carne constans vi-
vum maneret: sed propter sanctos
et electos illi dies abbreviati sunt.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΜΒ'. ΜΓ'.

Et tunc si quis vobis dixerit; Ecce hic Christus, aut, ecce illic, ne credideritis.
21 Καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστός, ἢ, ἰδοὺ ἐκεῖ, μὴ (ϑ)πιστεύσητε.
Excitabuntur enim pseudochristi & pseudoprophetæ, & dabunt signa & portenta, ad
22 Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσι σημεῖα καὶ τέρατα, πρὸς
seducendos, si possibile, & electos. Vos autem aspicite: ecce prædixi vobis
23 τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. Τμεῖς δὲ βλέπετε· ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν
omnia. Sed in illis diebus, post tribulationem illam Sol contenebrabitur,
24 (ι) πάντα. Ἀλλ' ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, μετὰ τὴν θλῖψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται,
& Luna non dabit splendorem suum. Et stellæ cœli erunt decí-
25 καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς· Καὶ οἱ (κ) ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπί-
dentes, & efficaciæ quæ in cœlis concutientur. Et tunc videbunt filium
26 πτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται). Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν
hominis venientem in nubibus cum efficacia multa & gloria. Et tunc
27 τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ (λ) δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. Καὶ τότε
mittet angelos suos, & congregabit electos suos à quatuor ventis,
ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων,
ab extremo terræ usque extremum cœli. A autem ficu discite parabolam:
28 ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν·
Cùm ejus jam ramus tener fuerit, & germinet folia, cognoscitis quia
(μ) ὅταν αὐτῆς ἤδη ὁ κλάδος ἁπαλὸς γένηται, καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι
propè æstas est: Sic & vos, cùm hæc videritis facta, cognoscite
29 ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· (ν) Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν (ξ) ταῦτα ἴδητε γινόμενα, γινώσκετε
quòd propè est ad fores. Amen dico vobis, Quoniam non præteribit generatio
ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ
30 hæc, usque quò omnia ista fiant. Cœlum & terra præteribunt:
αὕτη, μέχρις οὗ πάντα ταῦτα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ (ο)παρελεύσονται·
31 at verba mea non præteribunt. De autem die illo &
ΜΓ' οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης (π) καὶ
32 hora, nemo scit, neque angeli, qui in cœlo, neque Filius, si non
τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱὸς, εἰ μὴ
Pater. Aspicite, vigilate, & orate: nescitis enim quando
33 ὁ πατήρ. Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε
tempus est. Sicut homo peregrè profectus relinquens domum suam, & dans
34 ὁ καιρός ἐστιν. Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δοὺς
servis suis auctoritatem, & cuique opus suum: & janitori præcepit ut
τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ· καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα
vigilet. Vigilate ergò: (nescitis enim quando dominus domûs veniat; vesperè,
35 γρηγορῇ. Γρηγορεῖτε οὖν· (οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται), ὀψὲ,
an mediâ nocte, an galli cantu, an manè:) Ne veniens repentè, inveniat vos
ἢ μεσονυκτίου, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ·) Μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης, εὕρῃ ὑμᾶς
36 dormientes. Quæ autem vobis dico, omnibus dico; Vigilate.
καθεύδοντας. Ἃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω, Γρηγορεῖτε.
37

MS. A. (ϑ) πιστεύσ. (ι) ἀπὸ τῆς. (κ) ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐκπίπτοντες, (λ) δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. (μ) ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς ἁπαλὸς (ν) Οὕτως (ξ) ἴδητε ταῦτα (ο) παρελεύσεται· (π) ἢ ὥρας

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * Tunc siquis dixerit vobis, Ecce hîc est
22 Christus, & ecce illîc, ne credatis. Surgent
enim Pseudochristi, & pseudoprophetæ, &
edent signa & miracula, & seducent, si pos-
23 sit fieri, etiam electos. Vos autem cavete,
ecce prædixi vobis omnia. Porrò in illis
24 diebus post miseriam illam sol obscurabi-
tur, nec luna dabit splendorem suum. Et
25 stellæ cadent è cœlo, & virtutes cœlorum
26 commovebuntur. Túncque videbunt Fili-
um hominis venientem in nubibus cum vir-
tute magna, & cum gloria. Et tunc mit-
27 tet angelos suos, & congregabit electos
suos à quatuor ventis, ab extremo terræ ad
extremum usque cœli. A ficu autem disci-
28 te parabolam. Quum ejus tenerescunt ra-
mi, & germinant folia, scitis advenisse æsta-
tem. Ita & vos quum videritis hæc fieri,
29 scitote propè esse ad valvas. Amen dico
30 vobis, Nequaquam præterierit generatio
ista, usquedum hæc omnia fiant. Cælum
31 & terra præteribunt, ac sermones mei non
præteribunt. Cæterùm de die illo & illa
hora nemo novit, ne angeli quidem cœlo-
rum, nec ipse Filius, sed Pater. Cavete,
vigilate, & orate: nescitis enim quando
futurum sit tempus. Est enim tanquam
vir qui peregrè profectus est, reliquítque
domum suam, ac dedit potestatem servis
suis, & unicuique opus suum: janitori
verò præcepit ut vigilans esset. Vigilate
ergò, quippe qui nesciatis quando ven-
turus sit dominus domûs, vesperéne,
an mediâ nocte, an in cantu galli, an
manè. Ne quum venerit derepentè, in-
veniat vos dormientes. Quod autem vo-
bis dico, vobis omnibus idipsum dico,
Estote vigilantes.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * وبعد ازان اگر کسي بشما بگويد * که مسيح اينجاست * يا انجا باور مداريد * براي انك
22 مسيحان دروغي پيدا شوند * وپيغمبران زور وناراست * وايتها وشگفتها بدهند * که بفريبانند *
23 اگر توانند کزيد کانرا نيز * شما از ايشان † پرهيز کنيد * اينك هر چيزرا پيشتر بشما خبر کردم

خبر قيامت وخرابي اورشليم — پنجاه چهار

24 * ودران روزگار پستر ازان دشخواري * افتاب تاريك شود * وماه روشنايي ندهد * وستارگان
25 از اسمان فرو ريزند * ونيرومندان † آسماني بلرزند * انگه فرزند ادمي † را ببينند بر ابر ابرها
26 بيايد * با بزرگي * ونيرومندي * وشگوه * وعظمت * وازان پس فرشتگان خودرا بفرستد
27 وگزيدگان خودرا از چهار ارواح گرد کند * از روي زمين تا سر آسمان * وشما از درخت
28 انجير مثلها بياموزيد وقتي که شاخهاء او تازه † شوند * وبرگهاء او بروينند * شما بدانيد که
29 تابستان رسيد * اينچنين شما نيز ببينيد که اين همه شده باشد * بدانيد که بر در نزديك
30 شد * راست بشما بگويم اين دوده نگذرد تا اين همه را نبينيد * آسمان وزمين † بگذرند
31

Postèà autem si quis vobis dixerit; 21
Christus quidem hic est, aut illic:
ne credatis. Eò quòd Christi falsi ap- 22
parebunt, & Prophetæ falsi & ad-
ulterini, & signa & prodigia edent,
ut decipiant, si possint, electos et-
iam. Vos ab eis cavete: ecce rem 23
omnem vobis præmonstravi.

LIV. Prædictio resurrectionis & excidii Hierosolymæ.

Et in illis diebus post afflictionem 24
Sol obtenebrabitur, & Luna lumen
non dabit. Et stellæ de cœlo decí- 25
dent, & potentia cœlorum contre-
miscent. Tunc Filium hominis vi- 26
debunt, qui super nubes ætheris ve-
niet cum majestate, & virtute, &
terrore, & magnificentiâ. Et post- 27
eà Angelos suos mittet, & elec-
tos suos à quatuor ventis congre-
gabit, à superficie terræ usque ad
verticem cœli. Vos autem ab ar- 28
bore ficûs parabolas discite, tempo-
re quo rami ejus teneri fuerint, &
folia ejus germinaverint, vos sci-
tis æstatem adesse. Sic vos etiam 29
cum videritis hæc omnia fieri, sci-
tote quòd ad ostium propè sit. Ve- 30
rum vobis dico, Hæc generatio non
præteribit, quin hæc omnia videri-
tis. Cœlum & terra præteribunt, 31

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

21 22 Et tunc si quis vobis dixerit; Ecce hic est Christus, ecce illic, ne credideritis. Exurgent enim pseudochristi, & pseudoprophetæ, & dabunt signa & portenta ad se-
23 ducendos, si fieri potest, etiam electos. Vos ergò videte: ecce prædixi vobis
24 omnia. Sed in illis diebus, post tribulationem illam, Sol contenebrabitur, & Lu-
25 na non dabit splendorem suum: Et stellæ cœli erunt decidentes, & virtutes, quæ
26 in cœlis sunt, movebuntur. Et tunc videbunt filium hominis venientem in nubi-
27 bus cum virtute multa, & gloria. Et tunc mittet angelos suos, & congregabit
28 electos suos à quatuor ventis à summo terræ, usque ad summum cœli. A ficu autem discite parabolam. Cùm jam ramus ejus tener fuerit, & nata fuerint folia, cog-
29 noscitis quia in proximo sit æstas: Sic & vos cùm videritis hæc fieri, scitote quòd
in proximo sit in ostiis. Amen dico vobis; Quoniam non transibit ge- 30
neratio hæc, donec omnia ista fiant. Cœlum & terra transibunt, ver- 31
ba autem mea non transibunt. De die autem illo vel hora nemo scit, 32
neque angeli in cœlo, neque Filius, nisi Pater. Videte, vigilate, & ora- 33
te: nescitis enim quando tempus sit. Sicut homo, qui peregrè pro- 34
fectus reliquit domum suam, & dedit servis suis potestatem cujusque operis, &
janitori præcepit ut vigilet. Vigilate ergò, (nescitis enim quando Domi- 35
nus domûs veniat: serò, an mediâ nocte, an galli cantu, an manè,) Ne cùm 36
venerit repentè, inveniat vos dormientes. Quod autem vobis dico, omnibus di- 37
co; Vigilate.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * وَإِنْ قَالَ لَكُمْ أَحَدٌ حِينَئِذٍ أَنَّ ٱلْمَسِيحَ هَاهُنَا أَوْ هُنَاكَ فَلَا تُصَدِّقُوا * فَإِنَّهُ سَيَقُومُ مَسِيحُونَ كَذَبٌ *
22 وَأَنْبِيَاءُ كَذَبَةٌ وَيَصْنَعُونَ عَلَامَاتٍ وَعَجَائِبَ لِيُضِلُّوا ٱلْمُخْتَارِينَ إِنْ قَدَرُوا * فَٱنْظُرُوا أَنْتُمْ فَهَذَا
23 قَدْ بَدَأْتُ وَأَخْبَرْتُكُمْ بِكُلِّ شَيْءٍ * لَكِنْ فِي تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ بَعْدَ ذٰلِكَ ٱلضِّيقِ ٱلشَّمْسُ تُظْلِمُ وَٱلْقَمَرُ
24 لَا يُعْطِي ضَوْءَهُ * وَٱلْكَوَاكِبُ تَتَسَاقَطُ مِنَ ٱلسَّمَاءِ * وَقُوَّاتُ ٱلسَّمَاءِ تَتَزَعْزَعُ * حِينَئِذٍ يُبْصِرُونَ ٱبْنَ
25 ٱلْإِنْسَانِ آتِيًا فِي ٱلسَّحَابِ مَعَ قُوَّةٍ وَمَجْدٍ عَظِيمٍ * حِينَئِذٍ يُرْسِلُ مَلَائِكَتَهُ فَيَجْمَعُ مُخْتَارِيهِ مِنَ
26 جِهَاتِ ٱلْأَرْبَعِ ٱلرِّيَاحِ مِنْ أَقْصَى ٱلْأَرْضِ إِلَى أَقْصَائِهَا * فَمِنَ ٱلتِّينَةِ ٱعْلَمُوا ٱلْمَثَلَ * إِذَا رَأَيْتُمْ أَغْصَانَهَا
27 لَانَتْ وَظَهَرَتْ أَوْرَاقُهَا عَلِمْتُمْ أَنَّ ٱلصَّيْفَ قَدْ دَنَا * كَذٰلِكَ أَنْتُمْ أَيْضًا إِذَا رَأَيْتُمْ هٰذِهِ قَدْ كَانَتْ
28 فَٱعْلَمُوا أَنَّهُ قَدْ قَرُبَ عَلَى ٱلْأَبْوَابِ * اَلْحَقَّ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّ هٰذَا ٱلْجِيلَ لَا يَزُولُ حَتَّى يَكُونَ
29 هٰذَا كُلُّهُ * وَٱلسَّمَاءُ وَٱلْأَرْضُ تَزُولَانِ وَكَلَامِي لَا يَزُولُ * * اَلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ وَٱلْأَرْبَعُونَ *

Sectio quadragesima quarta.

30 * وَأَمَّا ذٰلِكَ ٱلْيَوْمُ وَتِلْكَ ٱلسَّاعَةُ لَا يَعْرِفُهَا أَحَدٌ وَلَا ٱلْمَلَائِكَةُ ٱلَّذِينَ فِي ٱلسَّمَاءِ * وَلَا ٱلِٱبْنُ إِلَّا
31 ٱلْآبُ * فَٱنْظُرُوا وَٱسْهَرُوا وَصَلُّوا لِأَنَّكُمْ لَا تَعْلَمُونَ مَتَى يَكُونُ ٱلزَّمَانُ * مِثْلُ إِنْسَانٍ سَافَرَ وَتَرَكَ
32 بَيْتَهُ * وَأَعْطَى عَبِيدَهُ ٱلسُّلْطَانَ لِكُلِّ وَاحِدٍ عَمَلَهُ * وَأَوْصَى ٱلْبَوَّابَ بِٱلسَّهَرِ * فَٱسْهَرُوا فَإِنَّكُمْ
33 لَا تَعْلَمُونَ مَتَى يَأْتِي رَبُّ ٱلْبَيْتِ * بِٱلْعَشِيِّ كَانَ أَوْ نِصْفِ ٱللَّيْلِ أَوْ صِيَاحِ ٱلدِّيكِ أَوْ بِٱلْغَدَاةِ * لِئَلَّا
34 يَأْتِيَ بَغْتَةً فَيَجِدَكُمْ نِيَامًا * وَٱلَّذِي أَقُولُهُ لَكُمْ فَلِلْجَمِيعِ أَقُولُهُ ٱسْهَرُوا *

Et si dixerit vobis aliquis tunc quòd 21
Christus est hic, vel illic, ne credatis.
Nam exurgent Christi mendacii, & pro- 22
phetæ mendaces, & facient signa, & mi-
racula, ut seducant electos, si possint. Ad- 23
vertite ergò vos, nam ecce prævenio, &
annunciavi vobis omnia. Verùm in illis 24
diebus post illam angustiam, sol ob ene-
brabitur, & luna non dabit lumen suum,
Et stellæ dilabuntur de cœlo, & virtutes 25
cœli contubabuntur. Tunc videbitis fi- 26
lium hominis venientem in nubibus, cum
virtutibus & gloriâ magnâ. Tunc mit- 27
tet angelos suos, & congregabit electos
suos ex partibus quatuor ventorum, ab
extremitate terræ usque ad extremita-
tes ejus. A ficu verò discite parabolam. 28
Quando videtis ramos ejus tenerescere,
& apparere folia ipsius, nostis quòd æstas
jam appropinquavit. Ita vos etiam 29
cùm videritis hæc jam accidisse, scitote
jam accessisse ad ostia. Amen dico vobis, 30
quòd hæc generatio non transibit, donec
fiant hæc omnia. Et cœlum & terra 31
transibunt, & verba mea non transibunt.

At verò illum diem, & illam horam non 32
novit quisquam, ne quidem angeli qui
sunt in cœlo, at ne Filius, sed Pater. Ad- 33
vertite, & vigilate, & orate, quoniam
vos nescitis quando futurum sit tempus.
Sicut homo, qui migravit & reliquit 34
domum suam, dedítque servis suis pote-
statem, unicuique opus suum, & præce-
pit janitori vigilantiam. Vigilate, quia 35
vos nescitis, quando sit venturus domi-
nus domûs: serone an mediâ nocte, an
cantu galli, an in matutino. Ut ne veni- 36
at repentè, & inveniat vos dormientes.
Quod autem dico vobis, omnibus id 37
dico; Vigilate.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወይእተ፡ለሚ፪፡እመቦ፡ ዘይቤለክሙ፡ነዋ፡ዝየ፡ሀሎ፡ክርስቶስ፡ወነዋ፡ኀበሐ፡ሊትለመ
22 ኑ፡።።፦ እስመ፡ይመጽሉ፡ ሐሰዊያነ፡ መሲሕ፡ ወሐሰዊያነ፡ነቢያት፡ወይገብሩ፡ተአም
23 ፪፡ወመንክረ፡ከመ፡ ያስሕቱ፤ ወሶበሰ፡ይትከሀል ፡ ወለሳፍዲያኒ፡።።፦ ወእንትሙ፡ዑቁ፡
24 ናሁ፡ላቅደመኩ፡ነጊሮተክሙ፡ኵሎ፡።።፦ ዑቁ፡እተወ፡ለሚ፪፡ መስለ፡ኵሉ፡ ሕማ
25 መ፡ፀሐይኒ፡ይጸልመ፡ወወ ርኅኒ፡ ሊይሁብ፡ ብርሃኖ፡።።፦ ወከዋክብትኒ፡ ይወድቁ፡ እ
26 መስጣይ፡ወይትከወስ፡ሀይለ፡ሰማያት፡።።፦ ወይእተ፡ለሚ፪፡ይፈእይመ፡ ለወልደ፡እጓ
ለ፡ እመ፡ ሕያው፡ እንዘ፡ ይመጽእ፡ በደመና፡ ሰማይ፡ ኀይል፡፡ ወስብሐት፡ብዙኅ፡።።፦
27 ወይእተ፡ለሚ፪፡ይፈኑመ፡ለመላእክቲሁ፡ወያስተጋብኦመ፡ ለኅረያኒሁ፡ እመአር
28 ባዕቱ፡ነፋሳት፡እመአጽናፈ፡ምድር፡እስከ፡ለጽናፈ፡ሰማይ፡።።፦ ወእመ፡በለስ፡ ለእ
መረ፡ሊመሰሊሁ፡እመከመ፡ላመለመ፡ለዕጹቂሃ፡ ወሠረጸ፡ ቀጽላ፡ ይትዐወቅ፡ከመ፡
29 ለልጸቀ፡ማእረር።።፦ ከማሁኬ፡ለንትውኒ፡ እመከመ፡ርኢክሙ፡ ዘንተ፡ኵሎ፡ኮነ፡
30 ለእመረ፡ከመ፡በጽሐ፡ኀኖኅት፡።።፦ ለሜን፡እብለክሙ፡ከመ፡ሊትኅልቅ፡ዛቲ፡ተውል
31 ደ፡ዘለእንበለ፡ይኩን፡ ዝንቱ፡ ኵሉ፡።።፦ ሰማይ፡ ወመድር፡ ይሓልፍ፡ ወቃልየሰ፡ሊይኅ
32 ልፍ።።፦ በእንተ ፡ሰዓት፡ወዕለት፡።።፦ ወበእንተሰ፡ይእቲ፡ዕለት፡ ወይእቲ፡ ሰዓ
33 ት፡አልቦ፡ዘያአመረ፡ወሊመላእክተ፡ሰማይ፡ ወሊወልድ፡ዘለእንበለ፡ለብ፡ባሕቲቱ።።፦
34 ወበሕቱ፡ዑቁ፡ወትግሁ፡ወጸልዩ፡እስመ፡ሊታአመረ፡ግእዜ፡መዋዕለ፡ጊዜሁ።።፦ ከ
መ፡ብእሲ፡ዘይነግድ፡ወይጎንድ፡ቤቶ፡ወይሁቦሙ፡ ግብሮሙ፡ ለእግብርቲሁ፡ ለለ፡ አለ
35 ዱ፡እመሄሆሙ፡ወይሌዝዞ፡ለጳጳዊ፡ከመ፡ይትጋህ።።፦ትግሁ፡ እንኪ፡ እስመ፡ሊታአመ
ረ ፡ግእዜ፡ይመጽእ፡ባዕለ፡ቤት፡እመሂ፡ሰርክ፡ ወእመሂ፡ መንፈቀ፡ ሌሊት፡ ወእመሂ፡ገ
36 ዞ፡ይነቁ፡ ደርሆ፡ ወእመኂ፡ ጸቢሖ።።፦ ሊይመጸእክሙ፡ ግብተ ፡ ወሊይርከብክሙ፡
37 እንዘ ፡ ትነውሙ።።፦ ወናሁ ፡ እብለክሙ ፡ ለኵልክሙ ፡ ትግሁ።።፦

Et isto die si quis dicet vobis, Ecce hîc est Christus; &, Ecce illîc, ne credite. Quo- 21
niam venient pseudochristi, & pseudoprophetæ, & facient signa & miracula, ut 22
seducant, & si fieri poterit, etiã electos. Et vos cavete: ecce prædixi vobis omnia. 23
Attendite, venit hora cum omni tribulatione: sol obscurabitur, & luna non dabit 24
splendorem suum. Et stellæ decident è cœlo, & movebitur potestas cœlorum. 25
Et isto die videbunt filium hominis venientem in nubibus cœli, potestate & 26
gloriâ multâ. Et isto die mittet angelos suos, & congregabunt electos suos è 27
quatuor ventis, ab extremitatibus terræ usque extremitates cœli. Et è ficu 28
discite parabolam ejus; Quum teneri fiunt rami ejus, & germinat folia, notum est
quòd appropinquavit messis. Sic igitur vos quum videritis hoc totum fieri 29
scitote quòd advenit ad ostia. Amen dico vobis, quòd non præterierit hæc 30
generatio, antequàm fiat hoc totum. Cœlum, & terra transibit, & verbum 31
meum non transibit.

De horâ & die.

Et de isto die & istâ horâ nemo est qui scit, neque angeli cœli, neque Fili- 32
us, sed Pater solus. Sed cavete, & vigilate, & orate, quia nescitis quan- 33
do erit dies temporis ejus. Sicut homo qui peregrè proficiscitur, & re- 34
linquit domum suam, & assignat singulis servis opera sua, & mandat ja-
nitori ut vigilaret. Vigilate igitur, quia nescitis quando veniet Dominus 35
domûs; utrùm vesperâ, utrùm mediâ nocte, utrùm in gallicinio, utrùm manè: 36
Ne veniat vobis repentè, & ne inveniat vos dormientes. Et ecce dico vobis 37
omnibus, Vigilate.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 وسخنان من نگذرند * * و ان روز و ان ساعترا کسي نداند * نه ارادميان * ونه فرشتگان
33 آسمان * ونه پسر نيز * مگر پدر تنها * بينيد * وبيدار باشيد * ونماز کنيد * براي انك آن
34 روزرا نمي دانيد * * همچو آن † مرد که اختياط † کرد * وخانهٔ خود را رها کرد * وبندگان
خود فرمان داد وهر يکي † را † کردار خود سپارش کرد * وفرمود که هميشه در بسته باشد *
35 * اکنون بيدار باشيد * براي انك نمي دانيد که خداوند خانه کي مي آيد * شب هنگام *
36 يا نيم شب * يا وقت صبح * که خروس بانك زند * يا بامداد * * نبادا ناگاه بيايد وشمارا
37 خفته بيند * * انچ ازان شماست بشما همگنان مي گويم آگاه باشيد

at verba mea non præteribunt. Di- 32
em autem illum & horam illam
quispiam non novit, neque hominum
neque Angelorum cœli: neque Fi-
lius etiam; sed Pater solus. Videte, 33
& vigilate, & orate; eo quòd il-
lum diem ignoratis. Perinde ac ille 34
vir qui iter suscepit, & domum su-
am reliquit, & servis suis mandata
dedit, & unicuique opus suum as-
signavit, jussitque ut janua semper
clausa esset. Vigiles itaque estote, 35
eò quod ignoratis quando Dominus
domûs venturus sit, vesperè, an me-
diâ nocte, an tempore diluculi cùm
gallus vocem emiserit; an manè.
Ne repentè veniat, & vos dormien- 36
tes vidrat. Quod vestrâ interest 37
vobis omnibus dico, Moniti estote.

Digitized by Google

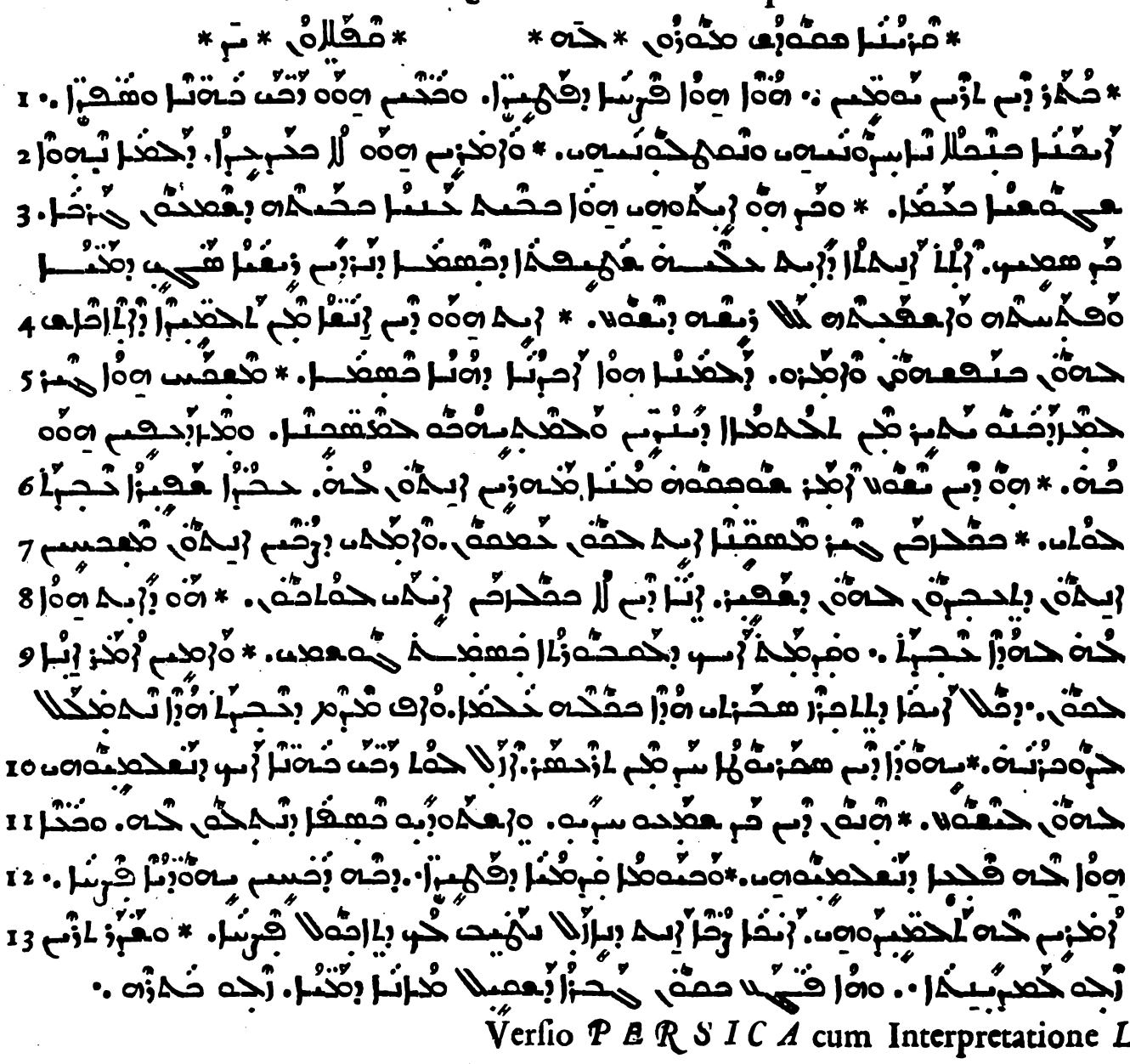
CAP. XIV. ιδ'.

1 ΗΝ δὲ τὸ πάσχα, καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς,
2 καὶ οἱ Γραμματεῖς, πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες, ἀποκτείνωσιν. Ἔλεγον δὲ,
3 Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται τοῦ λαοῦ. Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ,
ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον
μύρου, νάρδου πιστικῆς (α) πολυτελοῦς· καὶ συντρίψασα (β) τὸ ἀλάβαστρον, κατέχεεν
ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ λέγοντες;
4 Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονε; Ἠδύνατο γὰρ (γ) τοῦτο πραθῆναι
5 ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ.
6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον εἰργάσατο
7 ἐν ἐμοί. Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε, δύνασθε

illis benefacere: me autem non semper habetis. Quod habuit hæc, fecit:
8 αὐτὴ εὐποίησε· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Ὃς (δ) ἔσχεν αὕτη, ἐποίησε·
προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐνταφιασμόν.
9 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον,
praeoccupavit ungere meum corpus in sepulturam. Amen dico vobis; Ubicunque prædicatum fuerit Evangelium istud in totum mundum, & quod fecit
hæc, narrabitur in memoriam ejus. Et Judas Iscariotes, unus
10 καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη, λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. (ε) Καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, εἷς
duodecim, abiit ad principes Sacerdotum, ut proderet eum illis. Illi
11 τῶν δώδεκα, ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῷ αὐτὸν αὐτοῖς. (ϑ) Οἱ
verò audientes gavisi sunt, & polliciti sunt ei argentum dare. Et quærebat
καὶ ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ (ι) ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐζήτει
quomodò opportunè illum traderet. Et primo die Azymorum, quando
12 πῶς (κ) εὐκαίρως αὐτὸν παραδῷ. Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε
Pascha immolabant, dicunt ei discipuli ejus; Quò vis abeamus pare-
τὸ πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμάσωμεν
σοι ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα; Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει
13 αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος
bajulans: sequimini eum:
βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ

MS.A. (α) πολυτελοῦς (β) τὸν (γ) οὗτο τὸ μύρον πραθῆναι (δ) ὃν ἐμοί. (ε) ἔσχεν (ζ) εἶπεν (η) Καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ἀπῆλθεν (ϑ) Καὶ ἀκούσαντες (ι) ἀργύριον (κ) αὐτὸν εὐκαίρως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

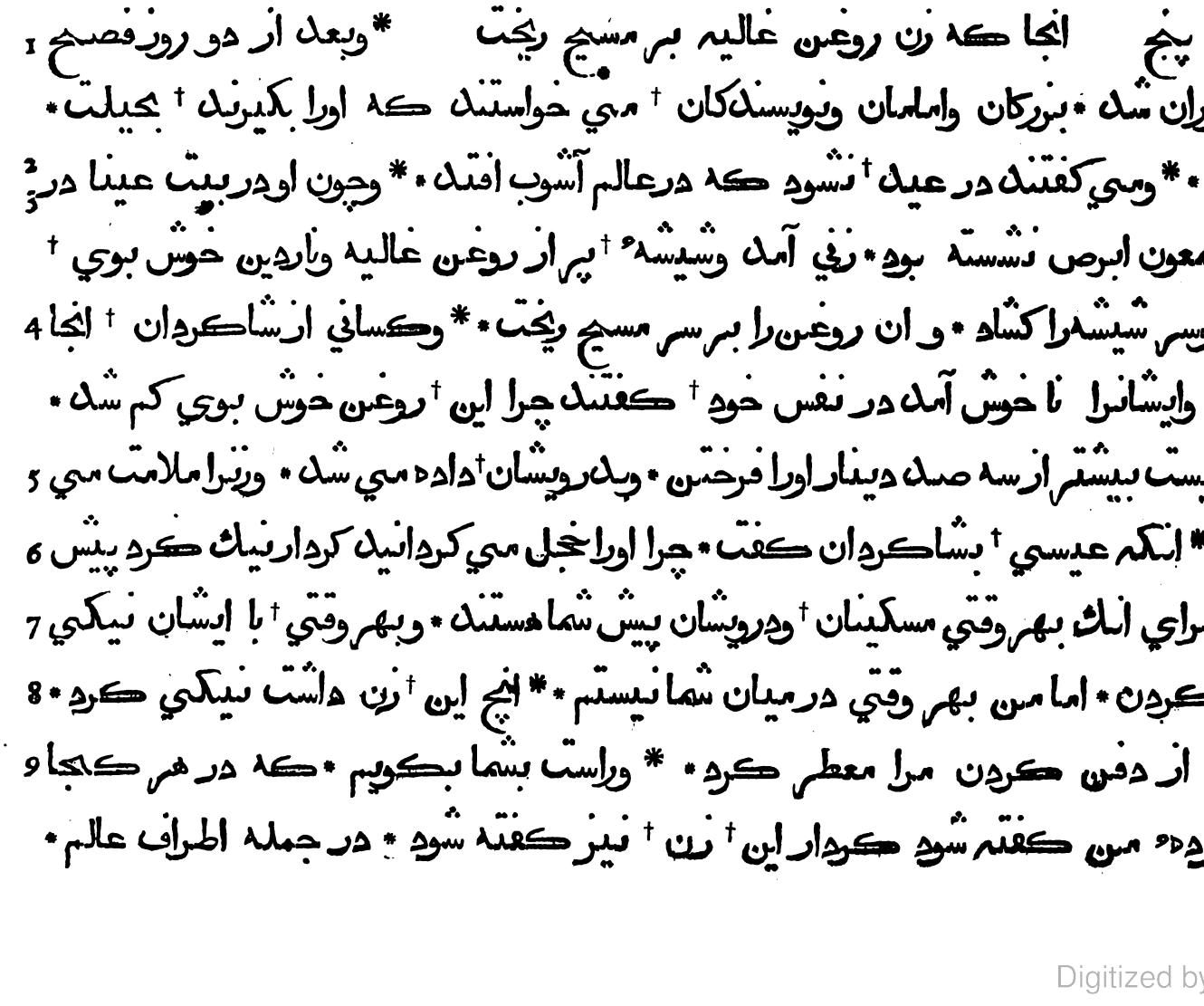

Lectio in consecratione Chrismatis. 35.

CAP. XIV.

Duobus autem diebus futurum erat 1
Pascha Azymorum, & quærebant principes
sacerdotum, & Scribæ quomodo dolo pre-
henderent eum, & eum interficerent. Di- 2
cebantque; Non in festo, ne fiat tumultus in
populo. Et quum ipse esset in Beth-Ania in 3
ædibus Simonis leprosi, dum accumberet,
venit mulier habens secum alabastrum aro-
matis nardi præstantissimæ, multi pretii: &
aperuit illud, effuditque super caput ipsius
Jesu. Erant autem quidam ex discipulis qui- 4
bus id displicuit apud se, & dixerunt; Quor-
sum facta est perditio hujus aromatis? Po- 5
terat enim venundari amplius quàm trecen-
tis denariis, & dari pauperibus, & insultra-
bant in eam. Ipse verò Jesus dixit, Omitti- 6
te eam: quid ei molesti estis? bonum opus
operata est in me. Nam omni tempore pau- 7
peres habebitis vobiscum: & quandocunq;
volueritis, potestis eis benefacere: ego verò
non omni tempore ero apud vos. Hæc quod 8
habuit, egit: & præoccupavit, tanquam ad
sepulturam, aromate condiit corpus meum.
Equidem dico vobis, Ubicunque prædica- 9
bitur hoc Evangelium meum in universo
mundo, id etiam quod ista egit, narrabitur
in memoriam ipsius. Judas autem Iscariotes 10
unus ex duodecim, abiit ad principes sacer-
dotum, ut proderet eis Jesum. Illi verò 11
quum hæc audissent, lætati sunt: &
polliciti sunt argentum ei se daturos:
proinde quærebat sibi opportunitatem
prodendi eum. Et primo die Azymo- 12
rum, quo sacrificant Judæi Pascha, dicunt ei
discipuli ipsius; Quò loci vis ut eamus tibi
paraturi ut comedas Pascha? Et misit duos 13
è discipulis suis, dixitque eis; Ite in civita-
tem, & ecce occurret vobis homo bajulans
vas aquale, ite post eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

LV. Ubi mulier unguentum ga-
liæ in Christum effudit.

CAP. XIV.

Et post biduum Pascha festum 1
azymorum erat: magnates, & sacer-
dotes & scribæ quærebant, ut eum
prehenderent dolo, & interficerent.
Ac dicebant; In festo ne fiat, quia in 2
populo tumultus accideret. Et cùm 3
ipse in Bethania, in domo Simonis
leprosi sederet, mulier venit, & am-
pullam plenam unguento galiæ &
nardi præstantis odoris attulit; et ca-
put ampullæ aperuit, & unguentum
illud in caput Christi effudit. Et 4
quidam ex discipulis illic erant, &
illis displicuit apud sese: Quor-
sum, aiebant, istud unguentum præ-
stantis odoris perditur? Licuisset 5
plusquàm trecentis denariis vendi-
tum & pauperibus datum esse. Et
mulieri vitio dabant. Tunc Jesus 6
discipulis dixit; Quare illam pu-
dore afficitis? Opus bonum ope-
rata est erga me. Eò quòd omni tem- 7
pore pauperes & egeni apud vos
sunt, & quovis tempore illis bene-
facere potestis: ego verò omni tem-
pore inter vos non sum. Quantum hu- 8
ic mulieri suppetebat bonum fecit, et
ante sepulturam me aromate condi-
vit. Et certè vobis dico, quòd in 9
quocunque loco Evangelium meum
prædicatum fuerit, factum hujus
mulieris etiam narrabitur in omnes
fines mundi.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XIV.

1 ERat autem Pascha & Azyma post biduum: & quærebant summi sacerdotes, &
2 Scribæ, quomodò eum dolo tenerent, & occiderent. Dicebant autem; Non in die
3 festo, ne fortè tumultus fieret in populo. Et cùm esset Bethaniæ in domo Simo-
nis leprosi, & recumberet: venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spi-
4 cati pretiosi; & fracto alabastro, effudit super caput ejus. Erant autem quidam
indignè ferentes intra semetipsos, & dicentes; Ut quid perditio ista unguenti
5 facta est? Poterat enim unguentum istud venumdari plus quàm trecentis denari-
6 is, & dari pauperibus. Et fremebant in eam. Jesus autem dixit; Sinite eam,
7 quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me. Semper enim pauperes
habetis vobiscum: & cùm volueritis, potestis illis benefacere: me autem non
semper habetis. Quod habuit hæc, fecit: prævenit ungere corpus meum in
sepulturam. Amen dico vobis; Ubicunque prædicatum fuerit Evangelium istud
in universo mundo, & quod fecit hæc, narrabitur in memoriam ejus. Et Ju-
das Iscariotes unus de duodecim, abiit ad summos sacerdotes, ut proderet eum
illis. Qui audientes gavisi sunt: & promiserunt ei pecuniam se daturos. Et
quærebat quomodò illum opportunè traderet. Et primo die Azymorum quando
Pascha immolabant, dicunt ei discipuli; Quò vis eamus, & paremus tibi ut man-
duces Pascha? Et mittit duos ex discipulis suis, & dicit eis; Ite in civitatem:
& occurret vobis homo lagenam aquæ bajulans; sequimini eum:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

١ * وَكَانَ ٱلْفِصْحُ وَٱلْفَطِيرُ بَعْدَ يَوْمَيْنِ * فَطَلَبَ رُؤَسَآءُ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلْكَتَبَةُ كَيْفَ يُمْسِكُونَهُ بِمَكْرٍ
٢ لِيَقْتُلُوهُ * وَكَانُوا يَقُولُونَ لَيْسَ فِي ٱلْعِيدِ لِئَلَّا يَكُونَ سَعْيٌ فِي ٱلشَّعْبِ *
٣ * ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ وَٱلْأَرْبَعُونَ * * وَبَيْنَمَا هُوَ فِي بَيْتِ عَنْيَا فِي بَيْتِ سِمْعَانَ ٱلْأَبْرَصِ
٤ مُتَّكِئٌ جَآءَتْ مَرْأَةٌ مَعَهَا إِنَآءُ فِيهِ طِيبُ نَارِدِينٍ فَايِقٍ مُمَنْ فَٱفْرَغَتْهُ عَلَى رَأْسِهِ * وَكَانَ أُنَاسٌ
٥ مُتَذَمِّرِينَ فِي أَنْفُسِهِمْ قَائِلِينَ لِمَ تَلِفَ هٰذَا ٱلطِّيبُ * قَدْ كَانَ يَنْبَغِي أَنْ يُبَاعَ بِأَكْثَرَ مِنْ
٦ ثَلٰثمِايَةِ دِينَارٍ وَيُدْفَعَ لِلْمَسَاكِينِ وَٱنْتَهَرُوهَا * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ دَعُوهَا لِمَ تُؤْذُونَهَا نِعْمَ ٱلْعَمَلِ
٧ عَمِلَتْ فِيَّ * لِأَنَّ ٱلْمَسَاكِينَ عِنْدَكُمْ كُلَّ حِينٍ فَإِذَا أَرَدْتُمْ فَدَرِيتُمْ أَنْ تَحْسِنُوا إِلَيْهِمْ * وَأَمَّا أَنَا
٨ فَلَسْتُ عِنْدَكُمْ كُلَّ حِينٍ * فَٱلَّذِي كَانَ لَهَا قَدْ فَعَلَتْهُ * لِأَنَّهَا بَدَّأَتْ فَطَيَّبَتْ جَسَدِي لِدَفْنِي *
٩ * آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّهُ حَيْثُمَا يُكْرَزُ بِهٰذَا ٱلْإِنْجِيلِ فِي جَمِيعِ ٱلْعَالَمِ يُنْطَقُ بِمَا صَنَعَتْ
١٠ هٰذِهِ تَذْكَارًا لَهَا * وَإِنَّ يَهُوذَا ٱلْإِسْخَرْيُوطِيَّ أَحَدَ ٱلْإِثْنَيْ عَشَرَ ذَهَبَ إِلَى رُؤَسَآءِ ٱلْكَهَنَةِ لِيُسَلِّمَهُ
١١ إِلَيْهِمْ * فَلَمَّا سَمِعُوا فَرِحُوا وَوَعَدُوهُ بِعَطِيَّةِ ٱلْفِضَّةِ * وَكَانَ يَطْلُبُ فُرْصَةً كَيْفَ يُسَلِّمُهُ إِلَيْهِمْ *
١٢ * ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ وَٱلْأَرْبَعُونَ * * وَفِي أَوَّلِ يَوْمٍ مِنَ ٱلْفَطِيرِ إِذْ كَانُوا يَذْبَحُونَ
١٣ ٱلْفِصْحَ قَالَ لَهُ تَلَامِيذُهُ أَيْنَ تُرِيدُ أَنْ نَمْضِيَ وَنُعِدَّ لِتَأْكُلَ ٱلْفِصْحَ * فَأَرْسَلَ ٱثْنَيْنِ مِنْ
تَلَامِيذِهِ وَقَالَ لَهُمَا ٱمْضِيَا إِلَى ٱلْمَدِينَةِ * فَسَيَلْقَاكُمَا إِنْسَانٌ حَامِلٌ جَرَّةَ مَآءٍ ٱتْبَعَاهُ *

CAP. XIV.

1 *Erat autem Pascha, & azyma, post duos dies: & quæsierunt principes sa-*
2 *cerdotum & Scribæ, quomodo tenerent eum dolo, ut occiderent eum. Et dice-*
3 *bant, Non in die festo, ne forte fiat tumor in populo.*

Sectio quadragesima quinta.

Et cùm esset in Beth-ania in domo Simo-
4 *nis leprosi recumbens, venit mulier se-*
cum habens vas, in quo erat unguentum
nardi excellens, pretiosum, & vacuavit
illud super caput ejus. Fuerunt autem
4 *aliqui murmurantes intra semetipsos,*
dicentes; Quare periit hoc unguentum?
5 *Potiùs expediebat vendi pluris quàm*
trecentis denariis & dari pauperibus:
6 *& reprehenderunt eam. Ait illis Je-*
sus, Sinite illam. Cur offenditis eam?
7 *optimum opus operata est in me: Quo-*
niam pauperes sunt apud vos in omni-
tempore, cumque volueritis, poteritis be-
nefacere illis: at ego non sum apud vos
8 *omni tempore. Quod habuit fecit, quo-*
niam ipsa prævenit, & unxit corpus me-
9 *um ad sepulturam meam. Amen dico*
vobis, quòd ubicunq; prædicabitur istud
Evangelium in universo mundo, profere-
10 *tur quod fecit hæc, in memoriam ejus. Et*
verò Judas Iscariotes unus de duodece-
cim, abiit ad principes sacerdotum ut
traderet eum illis: Cumque audissent,
11 *gavisi sunt, & promiserunt ei munus ar-*
genti. Et quærebat opportunitatem, quo-
modo traderet eum illis.

Sectio quadragesima sexta.

Et primo die azymorum dum immolarent
12 *Pascha, dixerunt ei discipuli ejus: Quò*
vis ut eamus, & paremus, ut manduces
13 *pascha? Mittitque duos ex discipulis su-*
is, & dixit eis, Ite ad urbem, occurret-
que vobis homo portans lagenam aquæ:
sequimini eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 ወእስከ፡ሰኑይ፡መዋዕል፡ፋሲካ፡በዓለ፡መጸለት:: ወሓለዩ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ወጸሐ
2 ፍት፡ይትመየኑመ፡ ወይእሥገዝመ፡ ወይቅትልመ:=፡ ወይቤሉ፡ ለኮ፡በበዓል፡
ኅሙ፡ሊይትሀወኩ፡ሕዝብ::=፡
በለእነተ፡ እንተ፡ቀብለተ፡ዕፍረተ::=፡
3 ወእንዘ፡ሀሎ፡ቢታንያ፡ ቤተ፡ስምዖን፡ዘለምጽ፡እንዘ፡ይረፍቅ፡መጽለት፡
ብእሲት፡ ወእምጽላት፡ዕፍረተ፡ዘለፀበስጥርስ፡ዘናርዱ፡ ቅደዉ፡ ዘዕጹብ፡ ዛጡ፡
4 ወእከሰቶ፡ወሶጠት፡ደቡ፡ ርእሱ፡=፡ ወቦ፡ እለ፡ ተሞዑ፡ ወይቤሉ፡ ለምንት፡ መጠነ
5 ዝ፡ ለሕጕልት፡ለዝ፡ ዕፍረት፡=፡ እመ፡ሊተኅሊኑ፡ ይሠየጥ፡ዝንቱ፡ ዕፍረት፡ፈድ
6 ፋደ፡በሠለስቱ፡መእት፡ደናር፡ወይሀቡ፡ ለነዳይ፡ ወገሠጽዋ፡::=፡ ወይቤሎሙ፡እግዚ
እ፡ሊየሱስ፡ ኅድግዋ፡ ለብእሲት፡ ሊታሠርሕዋ፡ ሠናየ፡ ገብረ፡ ገብረት፡ ላዕሌየ:=፡
7 ወለነደያንሰ፡ ዘልፈ፡ትረክብዎሙ፡ኅቤክሙ፡ ወጊዜ፡ ፈቀድክሙ፡ታሤነዩ፡ለዕሌሆሙ ፡
8 ወኪያየሰ፡ ለኮ፡ ዘልፈ፡ ዘትረክቡኒ፡=፡ ወዛቲኒ፡ ዘባቲ፡ ገብረት:: ወእቅደመት ፡ ወ
9 ቀብለተኒ ፡ ለሥጋየ፡ ለቀብርየ:=፡ ለጫን፡ እብለክሙ፡ ኅበ፡ ሰብክዋ፡ለዘቲ፡ ወንጌል፡
10 ወስተ፡ኵሉ፡ ዓለመ፡ይነግሩ፡ዘገብረት፡ዛቲኒ፡ ወይዘክርዋ::=፡ ወይሁደ፡ለስቀሮ
ታዊ፡ ለሐዲ፡ እሙዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ሖረ ፡ ኅበ ፡ ሊቃነ፡ ካህናት ፡ ኅሙ ፡ ያግብኦ፡
11 ሎሙ::=፡ ወሰሚዖሙ ፡ ተፈሥሑ ፡ ወታነገፍዎ ፡ ይህብዎ ፡ ሠላሳ ፡ ብሩረ::
ወፈቀደ ፡ በጽሙሚት፡ያግብኦ ፡ ሎሙ::=፡
12 በለእነተ ፡ ፋሲኽ::=፡ ወለመ ፡ ቀደሚት፡ ዕለት፡ በዓለ፡ ሙጻለት፡ ፋሲኽ፡
ለመ፡ይጠብሑ፡ፍኩሐ፡ወይቤልዎ፡አናደሊሁ፡ ባሕይቴ፡ ትፈቅድ፡ ናስተደሉ፡ ለኪ፡ፍስ
13 ሐ፡ ትብላዕ::=፡ ወፈነወ ፡ ክልኤተ ፡ እመእር ደሊሁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ሖሩ ፡ ሀገረ፡
ወትረክቡ ፡ ብእሴ ፡ ዘይጸውር ፡ ጸሕበ ፡ ማይ ፡ ወትልውዎ ፡ ኅቡ ፡ ቦኣ::=፡

CAP. XIV.

1 ET usque duos dies paschæ, festum Azymorum, & quæsiverunt principes sa-
2 cerdotum & scribæ circumvenire eum, & prehendere eum, & occidere eum.
Et dicebant; Non in festo, ne conturbentur populi.

De illa quæ unguento unxit Christum.

3 Et quum esset Bethaniæ, in domo Simonis leprosi accumbens, venit mulier, &
attulit albastrum unguenti nardi fragrantis, grandis pretii, & aperuit illud; &
4 effudit super caput ejus. Et quidam indignati sunt, & dixerunt; Quare hujus-
modi perditio hujus unguenti. Nónne poterat vendi hoc unguentum ampliùs
5 quàm trecentis denariis, & dari pauperibus? & corripuerunt eam. Et dixit iis
6 Dominus Jesus, Sinite mulierem, ne molesti sitis, operata est bonum opus erga
me. Et pauperes semper invenietis apud vos, & *quo* tempore volueritis bene-
7 faciatis super eos: & me non semper *erit* quòd inveniatis. Et hæc quod habuit
8 fecit, & præunxit corpus meum, in sepulturam meam. Amen dico vobis, Ubi
9 prædicabunt hoc Evangelium in toto mundo, nuntiabunt quòd fecit ista,
& memores erunt ejus. Et Judas Iscariotes unus ex duodecim, abiit ad
10 principes sacerdotum ut proderet eum iis. Et audientes gavisi sunt, & promi-
11 serunt dare ei triginta argenteos, & voluit occultè tradere eum illis.

De paschate.

12 Et quando primus erat dies festi Azymorum, pascha, quando mactabant pascha
dixerunt ei discipuli ejus; Ubi vis ut paremus tibi, ut pascha manduces. Et mi-
13 sit duos è discipulis suis, & dixit iis; Ite *in* civitatem, & invenietis hominem por-
tantem vas aquæ, & sequemini eum, ubicunque introibit.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

١٠ *اما يهوداي سخريوطا يكي از دوازده پيش بزركان امامان رفت * براي انك عيسي† را در
١١ دست ايشان † بسپارد * * وقتي كه شنيدند شاد شدند * وبر خود قبول كردند * كه بدو
مال دهند * واز دست او بر مي خواست تا عيسي را بسپارد

پنجاه شش خوردن مسيح فصح در روز پنجشنبه

١٢ * ودر نخستين روز فطير * كه يهوديان درو فصح را بكشند * شاگردان او بدو گفتند *
١٣ كجا خواهي كه براي تو جايگه سازيم * كه فصح خوري * * از شاگردان خود دو
كس را فرستاد * وسپاوش كرد * كه در شهر رويد برابر شما مردي آيد * وخيكي آب
بر گرفته باشد * از پس او برويد *

Judas autem Iscariotes, unus ex
10 *duodecim, ad maximos sacerdotum*
ivit, ut Jesum illorum proderet. Quo tempore audissent
11 *gavisi sunt, & receperunt se ei pe-*
cuniam daturos: & continuò ille
quærebat ut Jesum proderet.

LVI. Comedit Christus Paschæ feriâ quintâ.

12 *Et in primo die azymorum, quo Ju-*
dæi Pascha mactant, discipuli ejus
ei dixerunt; Ubi vis ut tibi locum
paremus, ut Pascha comedas. Et è
13 *discipulis suis duos quosdam misit,*
& mandavit eis; In civitatem
quidem ite, obviam vobis vir qui-
dam veniet, & utrem aquæ bajula-
bit: eum sequimini.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΜΕ'. Μς'.

Et quocunque introierit, dicite domûs domino, Quia Magister dicit,
14 Καὶ ὅπου (λ) ἐὰν εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ, Ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει,
Ubi est *diversorium*, ubi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis
15 Ποῦ ἐστὶ τὸ κατάλυμά, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; Καὶ αὐτὸς ὑμῖν
demonstrabit cœnaculum grande stratum, *paratum*: illic parate nobis. Et ex-
16 δείξει (μ) ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον, ἕτοιμον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν. Καὶ ἐξ-
ierunt discipuli ejus, & venerunt in civitatẽ: & invenerunt sicut dixerat illis, &
ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν· καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ
paraverunt Pascha. Et vespere facto, venit cum duodecim. Et discumbentibus
17 ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. Καὶ ὀψίας γενομένης, ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. Καὶ ἀνακειμένων
illis & manducantib⁹, ait Jesus; Amen dico vobis; Quia unus ex vobis tradet me,
αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με,
manducans cum me. Illi autem cœperunt contristari, & dicere ei unus ad unum; Nunquid
19 ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. Οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς κατ' εἷς, (ν) Μήτι
ego? & alius, Nunquid ego? Ipse autem respondens ait illis; Unus ex duodecim in-
20 ἐγώ; καὶ ἄλλος, Μήτι ἐγώ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Εἷς ἐκ τῶν δώδεκα ὁ ἐμβα-
tingens cum me in catinum. Ipse quidẽ filius hominis vadit, sicut scri-
21 πτόμενος (ξ) περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδί-
δοται. Καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ (ο) ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λα-

MS. A. (λ) ἂν (μ) ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ (ν) Μήτι ἐγώ εἰμι, Ῥάββι; (ο) ἐγεννήθη (π) γενήματος (ρ) διασκορπισθήσονται (σ) Σὺ Σήμερον

mens Jesus panem, benedicens fregit, & dedit eis: & ait; Sumite, *comedite*:
βὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον, εὐλογήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπε, (ο) Λάβετε, φάγετε·
ξδ hoc est corpus meum. Et *accipiens* calicem, gratias agens dedit eis: & biberũt
β τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς· καὶ ἔπιον 23
ex illo omnes. Et ait illis; Hic est sanguis meus novi testamenti, qui
ἐξ αὐτοῦ πάντες. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ 24
pro multis *effusus*. Amen dico vobis, Quia *non amplius* non bibam de ge-
περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ (π) γεν- 25
nimine vitis, usque in diem illum, cùm illud bibam novum in re-
νήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασι-
ρξ gno Dei. Et hymno dicto, exierunt in montem Olivarum. Et ait eis 26
ς λείᾳ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Καὶ λέγει αὐτοῖς 27
ξη Jesus; *Quòd* omnes scandalizabimini in me in nocte ista: quia scriptum est;
ᾳ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· ὅτι γέγραπται,
Percutiam pastorem, & dispergentur oves. Sed *post* resurrexisse
ρξ Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ (ρ) διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα. Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί 28
ς me, præcedam vos in Galilæam. *At* Petrus ait *ei*; Et si omnes scan-
ο με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ, Καὶ εἰ πάντες σκαν- 29
α dalizati fuerint, sed non ego. Et ait illi Jesus; Amen dico tibi; Quia
δαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, Ὅτι 30
hodiè in nocte hac, priùs quã bis *gallum vociferari*, ter *negabis* me.
ς (σ) Σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με.
καὶ (ξ) μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα εἰς τὸ (ι) ἐμβάψαν (ο) Λάβεται· τοῦτο (π) γενήματος (ρ) διασκορπισθήσονται (σ) Σὺ Σήμερον

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ܟܠ ܕܬܥܘܠ ܠܗ ܐܡܪܘ ܠܒܥܠ ܒܝܬܐ ܕܐܢܐ ܡܐܟܠ ܦܨܚܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܝ ܐܝܟ ܗܢ ܐܡܪ ܠܟܘܢ

Versio VULGATA LATINA.

14 Et quocunque introierit, dicite domino domûs, Quia magister dicit; Ubi est refe-
15 ctio mea, ubi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis demonstra-
16 bit cœnaculum grande, stratum: & illic parate nobis. Et abierunt discipuli ejus,
& venerunt in civitatem: & invenerunt sicut dixerat illis, & paraverunt Pascha.
17 Vespere autem facto, venit cum duodecim. Et discumbentibus eis, & manducantibus illis, accepit Jesus panem: & benedicens fregit, & dedit eis, &
18 cantibus, ait Jesus; Amen dico vobis, Quia unus ex vobis tradet me, qui mandu-
19 cat mecum. At illi cœperunt contristari, & dicere ei singulatim; Numquid ego?
20 Qui ait illis; Unus ex duodecim, qui intingit mecum manum in catino. Et Fi-
21 lius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de eo: væ autem homini illi, per
22 quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si non esset natus homo ille. Et ait; Sumite, hoc est corpus meum. Et accepto calice, gratias agens dedit eis: & biberunt ex illo omnes. Et ait illis; Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur. Amen dico vobis; Quia jam non bibam de hoc genimine vitis, usque in diem illum, cùm illud bibam novum in regno Dei. Et hymno dicto, exierunt in Montem olivarum. Et ait eis Jesus; Omnes scandalizabimini in me in nocte ista: quia scriptum est; Percutiam pastorem, & dispergentur oves. Sed postquàm resurrexero, præcedam vos in Galilæam. Petrus autem ait illi; Et si omnes scandalizati fuerint in te, sed non ego. Et ait illi Jesus; Amen dico tibi, Quia tu hodiè in nocte hac, priusquàm gallus vocem bis dederit, ter me es negaturus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * اِلَى حَيْثُ يَدْخُلُ * فَقُولَا لِرَبِّ ٱلْبَيْتِ اِنَّ ٱلْمُعَلِّمَ يَقُولُ لَكَ اَيْنَ مَوْضِعُ ٱلرَّاحَةِ حَيْثُ اَكُلُ ٱلْفِصْحَ
15 مَعَ تَلَامِيذِي * فَهُوَ يُرِيكُمَا عُرْفَهُ كَبِيرَهُ مَفْرُوشَهُ مُعَدَّهُ فَاعِدَّا لَنَا هُنَاكَ * فَلَمَّا اَتَيَا ٱلتِّلْمِيذَانِ
16 اِلَى ٱلْمَدِينَهِ فَوَجَدَا كَمَا قَالَ لَهُمَا وَاَعَدَّا ٱلْفِصْحَ * وَلَمَّا كَانَ ٱلْمَسَاءُ جَاءَ مَعَهُ ٱلِاثْنَيْ عَشَرَ * فَاتَّكَاوا
17 لِيَاْكُلُوا فَقَالَ يَسُوعُ اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ وَاحِدَ مِنْكُمْ يُسَلِّمُنِي وَهُوَ ٱلَّذِي يَاْكُلُ مَعِي * فَحَزِنُوا
18 وَقَالَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ لَعَلِّيَ اَنَا هُوَ * فَاَجَابَهُمْ قَائِلًا وَاحِدٌ مِنَ ٱلِاثْنَيْ عَشَرَ هُوَ ٱلَّذِي يَصْبُغُ يَدَهُ
19 مَعِي فِي ٱلْقَصْعَهِ * لِاَنَّ اِبْنَ ٱلْاِنْسَانِ يَمْضِي كَمَا هُوَ مَكْتُوبٌ مِنْ اَجْلِهِ * وَالْوَيْلُ لِذٰلِكَ ٱلْاِنْسَانِ
20 ٱلَّذِي يُسَلَّمُ اِبْنُ ٱلْاِنْسَانِ * خَيْرٌ لِذٰلِكَ ٱلْاِنْسَانِ اَلَّا يُولَدَ * فَبَيْنَمَا هُمْ يَاْكُلُونَ اَخَذَ يَسُوعُ خُبْزًا
21 مُبَارَكًا وَكَسَرَ وَاَعْطَاهُمْ وَقَالَ خُذُوا هٰذَا هُوَ جَسَدِي * وَاَخَذَ كَاسًا فَشَكَرَ وَاَعْطَاهُمْ فَشَرِبُوا مِنْهُ
22 كُلُّهُمْ * وَقَالَ لَهُمْ هٰذَا هُوَ دَمِي ٱلْعَهْدُ ٱلْجَدِيدُ ٱلَّذِي يُرَاقُ عَنْ كَثِيرِينَ * اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ
23 اَنِّي لَا اَشْرَبُ مِنْ عَصِيرِ ٱلْكَرْمَهِ اِلَى ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ اِذَا مَا شَرِبْتُهُ جَدِيدًا فِي مَلَكُوتِ ٱللّٰهِ *
24 * ٱلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ وَٱلْاَرْبَعُونَ * * ثُمَّ سَكَتُوا وَخَرَجُوا اِلَى جَبَلِ ٱلزَّيْتُونِ * فَقَالَ لَهُمْ [يسوع]
25 كُلُّكُمْ تَشْكُونَ فِي هٰذِهِ ٱللَّيْلَهِ * لِاَنَّهُ مَكْتُوبٌ اَنِّي اَضْرِبُ ٱلرَّاعِيَ فَتَتَفَرَّقُ ٱلْغَنَمُ * لٰكِنِّي لَمَّا
26 اَقُومُ اَسْبِقُكُمْ اِلَى ٱلْجَلِيلِ * قَالَ لَهُ بُطْرُسُ اِنْ شَكَّ كُلُّهُمْ فَلَسْتُ اَنَا * فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ اٰمِينَ
27 اَقُولُ لَكَ اَنَّكَ اَنْتَ ٱلْيَوْمَ فِي هٰذِهِ ٱللَّيْلَهِ قَبْلَ اَنْ يَصِيحَ ٱلدِّيكُ مَرَّتَيْنِ تُنْكِرُنِي ثَلَاثَ مَرَّاتٍ *

Quocunque introierit, & dicite domino domûs, Magister dicit tibi, ubi est locus requiei, ubi comedam Pascha cum discipulis meis? Et ipse ostendet vobis cubiculum grande stratum, paratum: parate nobis ibi. Quum igò venissent duo discipuli ad urbem, invenerunt sicut dixerat illis, & paraverunt Pascha. Et quum esset serum, venit, & cum eo duodecim: Et discubuerunt, ut comederent. Dixit verò Jesus, Amen dico vobis, quòd unus ex vobis tradet me, & est qui manducat mecum. Quare contristati sunt, & dixit unusquisque ex eis, Num ego sum? Respondit eis, dicens; Unus ex duodecim, is qui ponit manum suam mecum in catino. Filius quidem hominis vadit, sicut est scriptum de eo, sed væ illi homini, qui tradet filium hominis. Bonum fuisset illi homini ut non fuisset natus. Et dum ipsi comederent, accepit Jesus panem, & benedixit, & fregit, dedítque eis, ac dixit; Accipite, Hoc est corpus meum. Et accepit calicem, & gratias egit, & dedit eis: & biberunt ex eo omnes; & ait illis, Hic est sanguis meus fœdus novum, qui effunditur pro multis. Amen dico vobis, quia ego non bibam de succo vitis, usque in illum diem, quando bibam illum novum in regno Dei.

Sectio quadragesima septima.

Tum laudes dederunt, & exierunt in Montem olivarum. Dixitque eis Jesus, Omnes vos scandalizabimini in me istâ nocte: quia scriptum est, Percutiam pastorem, & dispergentur oves. Sed cùm resurrexero, præcedam vos in Galilæam. Dixit ei Petrus, Si scandalizati fuerint omnes, at non ego. Ait illi Jesus; Amen dico tibi, quòd tu hodie in hac nocte antequàm cantet gallus duabus vicibus, negabis me tribus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወበልዎ፡ለባዕለ፡ቤቱ፡ይቤለከ፡ሊቅ:: እይቴኣ፡ጽርሕ፡ኀበ፡እበልዕ፡ፋሲሐ፡ምስለ፡ አ
15 ርደሊየ:=፡ ወውእቱ፡ያርእየክሙ፡ጽርሐ፡ዓቢየ፡ወንዑፈ፡ወርሱየ፡ወሠየ፡ለስተደልዑ፡
16 ለነ፡=፡ ወሖሩ፡ ለርደሊሁ፡ ሀገረ፡ ወረከቡ፡ በከመ፡ ይቤሎሙ፡ ወለስተደለዑ፡
ሎቱ፡ ፋሲሐ፡::=፡ በቀደሚተ፡ ሰዓተ፡ ሰዓት፡ ሰዓቲተ፡::=፡
17 ወመሲዮ፡ሖረ፡ምስለ፡ዐሠርቱ፡ወክልኤቱ፡ ለርደሊሁ፡::=፡ ወእንዘ፡ ይረፍቁ፡ ወይበ
18 ልዑ፡ ይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ለሜን፡እብለክሙ፡ ለሐዱ፡እመኔክሙ፡ያግብአኒ፡
19 ዘይበልዕ፡ምስሌየ::=፡ ወለጎዙ፡ይተክዙ፡ወይቤልዎ፡ በበ፡ለሐዱ፡ ለነኑ፡እንጋ፡ ው
20 እቱ::=፡ ወለውሠለ፡ወይቤሎሙ፡ለሐዱ፡እመ፡ዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ዘለብጎ፡ምስ
21 ሌየ፡ወስተ፡ምጽብሓየ::=፡ ወወልደ፡ እጋለ፡እሙ፡ ሕያውሰ፡ይሐውር፡ በከመ፡ጽሑ
ፋ፡በለእቲለሁ፡ወባእቱ፡ለቢሎቱ፡ለውእቱ፡ብእሲ፡ዘበላዕሌሁ፡ይትጫጠውዎ፡ለወል
22 ደ፡እጋለ፡እመ፡ሕያው:: እምኀየሰ፡ሰበ፡ ሊተወልደ፡ ሳውእቱ፡ብእሲ::=፡ ወእንዘ፡
ይበልዑ፡ነሠአ፡እግዚእ፡ሊየኩሰ፡ ሓብስተ፡ ወባረከ፡ወፈተተ፡ ወወሀቦሙ፡ወይቤሎሙ፡
23 ንሥኡ፡ዝውእቱ፡ ለሥጋየ::=፡ ወነሠአ፡ጽዋዐ፡ ለእኩቶ፡ ወሀቦሙ፡ ወስቲዩ፡ እመ
24 ኔሁ፡ኩልሄሙ::=፡ ወይቤሎሙ፡ዝውእቱ፡ደምየ፡ዘሐዲስ፡ለሠርዓት፡ ዘይትሀለወ፡
25 በእንተ፡ ብዙኃን፡::=፡ ለሜን፡ ለብለክሙ፡ ኢይሰቲዮ፡ እመዝ፡ ፍሬ፡ ወይን፡ እስከ፡
ኧንታክቲ፡ ዕለት፡ ለመ፡ እሰቲዮ፡ ሐዲሰ፡ በመንግሠተ፡ እግዚአብሔር::=፡
26 በሮ ሰዓተ፡ሌሊት::=፡ ወለእቢቦሙ፡ወ ፀሉ፡ወጥተ፡ደብረ፡ዘይት፡::=፡ ወይቤ
27 ሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኵልክሙ፡ትክሕዱኒ፡ በዛቲ፡ሌሊት፡: እስመ፡ ይብል፡ መጽሐ
28 ፍ፡እቀትሎ፡ለኖላዊ፡ወእዘርወን፡ ለእባግኢሁ::=፡ ወእመድኅረ፡ተንሢኩ፡እቀድመ
29 ክሙ፡ ገሊላ::=፡ ወይቤሎ፡ ጴጥሮስ፡ ለእመ፡ ኵሉሙ፡ ክሕዱኪሰ፡ ላእሰ፡ ኢይክ
30 ሕደክ::=፡ ወይቤሎ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ለሜን፡እብለከ፡ለንተ፡ትክሕደኒ፡ዮም፡ሠለ
ስ፡ በዛቲ፡ ሌሊት፡ ዘለእበለ፡ ይእቁ፡ ደርሆ::=፡

Et dicite domino domûs ejus, Dicit tibi Magister; Ubi *est* cœnaculum, ubi edam pascha cum discipulis meis? Et ipse demonstrabit vobis cœnaculum magnum, & stratum, & positum: & ibi parate nobis. Et abierunt discipuli ejus *in* civitatem, & invenerunt sicut dixerat illis: & paraverunt illi pascha.

Primâ noctis horâ.

Et vespere facto abiit cum duodecim discipulis suis. Et sedentibus illis, & comedentib', dixit iis Dñs Jesus; Amen dico vobis, Un' è vobis prodet me qui edit mecum. Et cœperunt contristari, & dixerunt ei sigillatim; Egóne igitur sum. Et respondit, & dixit iis; Un' ex duodecim qui intinxit mecũ in embaphio meo. Et filiꝰ hominis abit sicut scriptũ *est* de illo, sed væ illi homini per quem tradetur filius homin': melius fuisset ei si non fuisset natus iste homo. Et edentibus *illis* accepit Dñs Jesus panem, & benedixit, & fregit, & dedit iis, & dixit iis; Accipite, hoc est corpus meum. Et accepit calicem, & benedixit ei, & dedit iis: & biberunt ex illo omnes illi. Et dixit illis, Hic est sanguis meus novi testamenti, qui effunditur propter multos. Amen dico vobis, Non bibam ex hoc fructu vitis, usque ad illum diem quum bibam novum in regno Dei.

Tertiâ noctis horâ.

Et meditantes exierunt in montem olivarum. Et dixit iis Dominus Jesus, Omnes vos negabitis me in hac nocte: quoniam dicit Scriptura, Occîdam pastorem, & dispergam oves. Et postquàm surrexerim, præcedam vos in Galilæam. Et dixit ei Petrus, Etsi omnes negaverint te, ego non negabo te. Et dixit ei Dominus Jesus, Amen dico tibi; Tu negabis me hodiè ter in hac nocte, priusquàm cecinerit gallus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * راست بشما بگویم * دیگر این فرزند مورا با شما نخورم تا ان روز بتازگی * در ملکوت خدا
26 بخورمش * * وستایش داد * ودر کوه زیتون بدر رفت پنجاه هفت
27 اگاه کردن مسیح حواریون را که بگریزند وشمعون منکر شود * ودران جایگاه عیسی
بدیشان گفت که شما همگنان امشب † مرا منکر شوید * زیرا که نبشته است که چوپانرا
28 بگیرند وبرنند گوسفندان او پراگنده شوند * لیکن چون † برخیزم زودتر از † شما در جلیل
29 روم * * صفا گفت * اگر همگنان † با تو دودل بلشند * من نباشم * * عیسی گفت راست
30 بتو بگویم * درامشب ; ودیگر از انبانگ خروس دونوبت بانبانگ دارد * تو سه بار منکر من شوی *

Utique vobis dico, Amplius hunc 25
fœtum uvæ vobiscum non bibam, usque ad illum diem quo recenter in regno Dei bibam illud. Et laude data in montem Olivarum egressus est. 26

LVII. Indicat Christus Apostolis, fore ut fugerent, & Simeon *eum* abnegaret.

Et in eo loco Jesus illis dixit; Vos 27
quidem omnes hâc nocte me inficiaturi estis: quoniam scriptum est, Pastorem capient & percutient, & oves ejus dispersæ erunt. Sed cùm surrexero, præcedam vos in Galilæam. 28
Cephas dixit; Si omnes in te dupli- 29
ci animo fuerint, ego non ero. Jesus 30
dixit; Certò tibi dico, Hâc nocte priusquàm gallus duabus vicibus vocem extulerit, tu tribus vicibus me inficiaberis.

Digitized by Google

Ille autem ex abundanti dicebat magis; Si me oportuerit commori tibi, non te ne-
31 (τ) Ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον, (υ) Ἐάν με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀ-
gabo. Similiter autem & omnes dicebant. Et veniunt in locum cui nomen
32 ἀρνήσομαι· ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον. Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα
Gethsemani: & ait discipulis suis; Sedete hic, donec o-
(φ) Γεθσημανῆ· καὶ λέγει τοῖς (χ) μαθηταῖς αὐτοῦ, Καθίσατε ὧδε, ἕως προσεύξω-
rem. Et assumit Petrum & Jacobum & Joannem cum se, & cœ-
33 μαι. Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ (ψ) Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἤρ-
pit expavescere & angi. Et ait eis, Undiquaque tristis est anima mea
34 ξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου
usque ad mortem: manete hic, & vigilate. Et progressus paululùm, pro-
35 ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε. Καὶ (ω) προελθὼν μικρὸν, ἔπε-
cidit super terram, & orabat, ut si possibile est, transiret ab eo hora. Et di-
36 σεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο, ἵνα εἰ δυνατόν ἐστι, παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα. Καὶ ἔ-
xit; Abba Pater, omnia possibilia tibi: transfer calicem à me
λεγεν, Ἀββὰ ὁ πατὴρ, πάντα δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον (α) ἀπ' ἐμοῦ
hunc: sed non quid ego volo, sed quid tu. Et venit, & invenit eos dormi-
37 τοῦτο· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ. Καὶ ἔρχεται, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύ-
entes: & ait Petro; Simon, dormis? Non potuisti unam horam vi-
δοντας· (β) καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Σίμων, καθεύδεις; Οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγο-
gilare? Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem: ipse quidem spi-
38 ρῆσαι; Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦ-
ritus promptus, at caro infirma. Et iterum abiens oravit, eundem
39 μα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. Καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο, τὸν αὐτὸν
sermonem dicens. Et reversus invenit eos denuò dormientes: (erant enim ocu-
λόγον εἰπών. Καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· (ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλ-
li eorum gravati·) & non sciebant quid ei responderent. Et ve-
μοὶ αὐτῶν (γ) βεβαρημένοι·) καὶ οὐκ ἤδεισαν (δ) τί αὐτῷ ἀποκριθῶσιν. Καὶ ἔρ-
nit tertiò, & ait illis; Dormite reliquum, & requiescite. Sufficit:
χεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε (ε) τὸ λοιπὸν, καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει·
venit hora: ecce traditur filius hominis in manus peccato-
ἦλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς (ζ) τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρ-
rum. Surgite, eamus: ecce tradens me appropinquavit. Et statim, adhuc eo
τωλῶν. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικε. Καὶ εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ
loquente, adest Judas unus existens duodecim, & cum eo turba mul-
λαλοῦντος, παραγίνεται (ζ) Ἰούδας εἷς ὢν τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πο-
ta cum gladiis & lignis, à summis Sacerdotib', & Scribis, & seniori-
λὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων (η) καὶ τῶν Γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέ-
bus. Dederat autè tradens eum consignum eis, dicens; Quòcunq; osculatus fuero, ipse
ρων. Δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς, λέγων, Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός
est: prehendite eum, & abducite tutò. Et veniens, statim accedens ad eum ait,
ἐστι· κρατήσατε αὐτὸν, καὶ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς. Καὶ ἐλθὼν, εὐθέως προσελθὼν αὐτῷ λέγει,
Rabbi, Rabbi: & osculatus est eum, Illi verò injecerunt in eum manus fe-
Ῥαββεί, Ῥαββεί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Οἱ δὲ ἐπέβαλον (θ) ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐ-
ros, & prehenderunt eum. Unus autem quidam astantium eorum, gla-
τῶν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. (ι) Εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μά-
dium, percussit servum summi Sacerdotis, & abstulit illius auriculam.
χαιραν, ἔπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον.

MS. A. (τ) Ὁ δὲ Πέτρος ὀν (υ) Ἐὰν δέῃ μοι (φ) Γεθσημανῆ· (χ) μαθηταῖς, Καθίσατε (ψ) τὸν Ἰωάννην (ω) προσελθὼν (α) τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· (β) λέγει Πέτρῳ, (γ) κατεβαρυώμενοι (δ) τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ. (ε) λοιπὸν, (ζ) χεῖρας (ζ) ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς τῶν (η) καὶ Γραμματέων. (θ) τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπ' αὐτὸν, (ι) Εἷς δὲ τῶν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 * ܐܦ ܐܢܐ ܠܐ ܐܟܦܘܢܟ ܡܪܝ ܘܠܐ ܐܟܦܘܢ ܐܢܐ ܠܟ ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܐܦ ܟܠ ܚܒܪܝ ܐܡܪ ܗܟܢܐ
32 ܘܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܫܡܗ ܓܬܣܡܢܝ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܬܒܘ ܗܪ ܐܬܐ ܕܐܨܠܐ ܒܥܕ ܡܪܝ ܗܘ ܠܐ ܐܨܠ ܐܢܐ ܠܟ ܗܟܢ ܐܡܪ ܐܦ ܟܠ ܚܒܪܝ ܐܡܪ ܗܟܢ
33 ܘܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܫܡܗ ܓܬܣܡܢܝ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܬܒܘ ܗܪ ܐܬܐ ܕܐܨܠܐ ܒܥܕ ܡܪܝ ܗܘ ܠܐ ܐܨܠ ܐܢܐ ܠܟ ܗܟܢ ܐܡܪ ܐܦ ܟܠ ܚܒܪܝ ܐܡܪ ܗܟܢ
34 ܘܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܫܡܗ ܓܬܣܡܢܝ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܬܒܘ ܗܪ ܐܬܐ ܕܐܨܠܐ ܒܥܕ ܡܪܝ ܗܘ ܠܐ ܐܨܠ ܐܢܐ ܠܟ ܗܟܢ ܐܡܪ ܐܦ ܟܠ ܚܒܪܝ ܐܡܪ ܗܟܢ
35 ܘܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܫܡܗ ܓܬܣܡܢܝ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܬܒܘ ܗܪ ܐܬܐ ܕܐܨܠܐ ܒܥܕ ܡܪܝ ܗܘ ܠܐ ܐܨܠ ܐܢܐ ܠܟ ܗܟܢ ܐܡܪ ܐܦ ܟܠ ܚܒܪܝ ܐܡܪ ܗܟܢ
36 ܘܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܫܡܗ ܓܬܣܡܢܝ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܬܒܘ ܗܪ ܐܬܐ ܕܐܨܠܐ ܒܥܕ ܡܪܝ ܗܘ ܠܐ ܐܨܠ ܐܢܐ ܠܟ ܗܟܢ ܐܡܪ ܐܦ ܟܠ ܚܒܪܝ ܐܡܪ ܗܟܢ
37 ܘܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܫܡܗ ܓܬܣܡܢܝ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܬܒܘ ܗܪ ܐܬܐ ܕܐܨܠܐ ܒܥܕ ܡܪܝ ܗܘ ܠܐ ܐܨܠ ܐܢܐ ܠܟ ܗܟܢ ܐܡܪ ܐܦ ܟܠ ܚܒܪܝ ܐܡܪ ܗܟܢ
38 ܘܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܫܡܗ ܓܬܣܡܢܝ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܬܒܘ ܗܪ ܐܬܐ ܕܐܨܠܐ ܒܥܕ ܡܪܝ ܗܘ ܠܐ ܐܨܠ ܐܢܐ ܠܟ ܗܟܢ ܐܡܪ ܐܦ ܟܠ ܚܒܪܝ ܐܡܪ ܗܟܢ
39 ܘܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܫܡܗ ܓܬܣܡܢܝ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܬܒܘ ܗܪ ܐܬܐ ܕܐܨܠܐ ܒܥܕ ܡܪܝ ܗܘ ܠܐ ܐܨܠ ܐܢܐ ܠܟ ܗܟܢ ܐܡܪ ܐܦ ܟܠ ܚܒܪܝ ܐܡܪ ܗܟܢ
40 ܘܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܫܡܗ ܓܬܣܡܢܝ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܬܒܘ ܗܪ ܐܬܐ ܕܐܨܠܐ ܒܥܕ ܡܪܝ ܗܘ ܠܐ ܐܨܠ ܐܢܐ ܠܟ ܗܟܢ ܐܡܪ ܐܦ ܟܠ ܚܒܪܝ ܐܡܪ ܗܟܢ
41 ܘܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܫܡܗ ܓܬܣܡܢܝ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܬܒܘ ܗܪ ܐܬܐ ܕܐܨܠܐ ܒܥܕ ܡܪܝ ܗܘ ܠܐ ܐܨܠ ܐܢܐ ܠܟ ܗܟܢ ܐܡܪ ܐܦ ܟܠ ܚܒܪܝ ܐܡܪ ܗܟܢ
42 ܘܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܫܡܗ ܓܬܣܡܢܝ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܬܒܘ ܗܪ ܐܬܐ ܕܐܨܠܐ ܒܥܕ ܡܪܝ ܗܘ ܠܐ ܐܨܠ ܐܢܐ ܠܟ ܗܟܢ ܐܡܪ ܐܦ ܟܠ ܚܒܪܝ ܐܡܪ ܗܟܢ
43 ܘܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܫܡܗ ܓܬܣܡܢܝ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܬܒܘ ܗܪ ܐܬܐ ܕܐܨܠܐ ܒܥܕ ܡܪܝ ܗܘ ܠܐ ܐܨܠ ܐܢܐ ܠܟ ܗܟܢ ܐܡܪ ܐܦ ܟܠ ܚܒܪܝ ܐܡܪ ܗܟܢ
44 ܘܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܫܡܗ ܓܬܣܡܢܝ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܬܒܘ ܗܪ ܐܬܐ ܕܐܨܠܐ ܒܥܕ ܡܪܝ ܗܘ ܠܐ ܐܨܠ ܐܢܐ ܠܟ ܗܟܢ ܐܡܪ ܐܦ ܟܠ ܚܒܪܝ ܐܡܪ ܗܟܢ
45 ܘܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܫܡܗ ܓܬܣܡܢܝ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܬܒܘ ܗܪ ܐܬܐ ܕܐܨܠܐ ܒܥܕ ܡܪܝ ܗܘ ܠܐ ܐܨܠ ܐܢܐ ܠܟ ܗܟܢ ܐܡܪ ܐܦ ܟܠ ܚܒܪܝ ܐܡܪ ܗܟܢ
46 ܘܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܫܡܗ ܓܬܣܡܢܝ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܬܒܘ ܗܪ ܐܬܐ ܕܐܨܠܐ ܒܥܕ ܡܪܝ ܗܘ ܠܐ ܐܨܠ ܐܢܐ ܠܟ ܗܟܢ ܐܡܪ ܐܦ ܟܠ ܚܒܪܝ ܐܡܪ ܗܟܢ
47 ܘܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܫܡܗ ܓܬܣܡܢܝ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܬܒܘ ܗܪ ܐܬܐ ܕܐܨܠܐ ܒܥܕ ܡܪܝ ܗܘ ܠܐ ܐܨܠ ܐܢܐ ܠܟ ܗܟܢ ܐܡܪ ܐܦ ܟܠ ܚܒܪܝ ܐܡܪ ܗܟܢ

Ille verò magis dicebat, Etiamsi mihi mo- 31
riendum sit tecum, non negabo te, Domine
mi: dixerunt autem ut ipse & omnes dis-
cipuli. Et venerunt in locum qui vocatur 32
Ghedsiman, aitque discipulis suis; Sedete
hîc, donec preces fudero. Et duxit secum 33
Cepham, & Jacobum, & Johannem: cœ-
pitque contristari & angi. Et ait illis, As- 34
flicta est anima mea usque ad mortem, ex-
pectate me hîc, & vigilate. Et accessit pau- 35
lulùm, procidítque in terram, & orabat, ut, si
fieri posset, transiret ab eo *illa* hora. Et ait; 36
Pater, Pater mi, tu potes omnia, transfer à me
calicem istum: veruntamen non voluntas
mea, mei *inquam* ipsius, sed tua *fiat*. Ve- 37
niens autem invenit eos dormientes, aitque
Cephæ; Simon dormísti? non potuísti unâ
horâ vigilare? Vigilate & orate, ne intre- 38
tis in tentationem: Spiritus vult, & prom-
ptus est, sed corpus infirmum. Et profectus 39
iterum oravit, & eundem sermonem dixit.
Et reversus rursum veniens invenit eos dor- 40
mientes, propterea quòd eorum oculi gravati erant, neque sciebant quid ei dicerent.
Venit autem tertiâ vice, & ait illis; Dormite ergò & requiescite: propè est finis, venitque hora, & ecce traditur Filius hominis in manus flagitiosorum. Surgite, eamus: 41
ecce appropinquavit is qui prodit me. Et 42
adhuc ipso loquente venit Judas Iscarioles 43
unus ex duodecim, & turba multa cum en-
sibus & fustibus, à principibus sacerdo-
tum, & Scribis, & senioribus. Dede- 44
rat autem eis signum proditor, ille *inquam*
qui prodebat, ac dixerat; Quemcunque oscu-
latus fuero, ipse est, prehendite eum cautè,
eúmque abducite. Et eo momento appro- 45
pinquavit, & dixit ei, Rabbi, Rabbi, eumq;
deosculatus est. Illi verò injecerunt in eum 46
manus, & prehenderunt eum. Unus autem 47
ex iis qui adstabant, distrinxit gladium, ac
percussit servum principis sacerdotum, absti-
litque ejus auriculam.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 * صفا جواب [داد] وگفت اي خداوند * اگر رسيده است، با تو بميرم * وبنكر تو نشوم *
32 وشاگردان ديگر همه چنين گفتند * وآمدند† درجايگاهي كه نامش گسماني است، وباشاگردان
33 خود گفت * اينجا بنشينيد * تا من نماز كنم * وبا خود برد صفا * ويعقوب * ويوحنارا * ودر
34 دلبستگي وانده اغاز كرد * وبديشان گفت جان من تا مرگ عظيم اندوهناك شد * براي من
35 اينجا بايستيد * وبيدار باشيد * اندكي پيشتر رفت * وبر زمين افتاد * ونماز مي كرد * مگر
36 باشد كه ان ساعت بگذرد * وگفت اي پدر من * برهر چيزي توانا هستي * اين پياله ازمن بگذران
37 ليكن† نه ارادت من الا ارادت تو * وبازامد * ايشانرا خفته† ديد * بصفا گفت * شمعون خفتي *
38 نتوانستيد يك ساعت با من بيدار بودن * * بيدار باشيد * ونماز كنيد * تا درآزمايش
39 وبلا نيفتيد * جانم مستعد * واستوارست * ليكن تن ضعيف ورنجورست * * باز رفت نماز
40 كرد * وهمان سخن گفت * * وباز كرديد ايشانرا خفته ديد * براي انك سر ايشان† گران شده بود
41 ونمي دانستند† چه مي گويد * * سوم بار آمد وبديشان گفت * اكنون بخسبيد * وبياسائيد *
42 سكه كار باخر رسيد * وساعت درآمد * اينك فرزند ادمي† در دست† كنه كاران سپارده† شود *

Cephas respondit, & dixit; O Domine, si eò deventum sit tecum moriar, at abnegator tui non ero. Et discipuli reliqui omnes similiter dicebant. Et venerunt in locum cujus nomen est Ghesmani, & discipulis suis dixit; Hic sedete donec ego orationem fecero. Et secum assumpsit Cepham, & Jacobum, & Johannem: & animo comprimi ac dolere cœpit. Et illis dixit; Anima mea ad mortem usque valdè tristis est: me hic præstolamini & vigiles estote. Paululum processit, & in terram procidit, & oravit, si forsan futurum esset ut hora illa transiret. Et dixit; O pater mi, super omnem rem potens es, hoc poculum à me transfer fac: veruntamen non voluntas mea fiat, sed voluntas tua. Et reversus illos dormientes vidit: Cephæ dixit, Simeon dormis? non potuistis unam horam mecum vigilare. Vigilate & orate, ut in tentationem & tribulationem non incidatis: animus meus paratus ac firmus est, sed corpus infirmum & languidum est. Et rursus abiens oravit, & eundem sermonem dixit. Et reversus illos dormientes vidit, eò quod caput eorum gravatum esset, neque scirent quid diceret. Tertiò venit, & illis dixit; Nunc dormite, & quiescite: res enim ad extremum pertigit, & hora venit: ecce Filius hominis in manus peccatorum traditur.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

31 At ille amplius loquebatur; Et si oportuerit me simul commori tibi, non te negabo. Similiter autem & omnes dicebant. Et veniunt in prædium, cui nomen Gethsemani. Et ait discipulis suis; Sedete hîc donec orem. Et assumit Petrum, & Jacobum, & Joannem secum: & cœpit pavere, & tædere. Et ait illis; Tristis est anima mea usque ad mortem: sustinete hîc, & vigilate. Et cùm processisset paululùm, procidit super terram: & orabat, ut si fieri posset, transiret ab eo hora: Et dixit; Abba pater, omnia tibi possibilia sunt: transfer calicem hunc à me, sed non quod ego volo, sed quod tu. Et venit, & invenit eos dormientes. Et ait Petro; Simon dormis? non potuisti unâ horâ vigilare? Vigilate, & orate ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro verò infirma. Et iterùm abiens oravit, eundem sermonem dicens. Et reversus denuò, invenit eos dormientes: (erant enim oculi eorum gravati:) & ignorabant quid responderent ei. Et venit tertiò, & ait illis; Dormite jam, & requiescite. Sufficit: venit hora: ecce Filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus: ecce qui me tradet, propè est. Et, adhuc eo loquente, venit Judas Iscariotes unus de duodecim, & cum eo turba multa, cum gladiis & lignis, à summis sacerdotibus, & Scribis, & senioribus. Dederat autem traditor ejus signum eis, dicens; Quemcunque osculatus fuero, ipse est, tenete eum, & ducite cautè. Et cùm venisset, statim accedens ad eum, ait; Ave Rabbi: & osculatus est eum. At illi manus injecerunt in eum, & tenuerunt eum. Unus autem quidam de circumstantibus educens gladium, percussit servum summi sacerdotis: & amputavit illi auriculam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 * فَمَادَى بُطْرُس وَقَالَ لَهُ وَإِنْ اَضْطُرَّ اِلَيَّ اَنْ اَمُوتَ مَعَكَ لَا اُكْفُرُ بِكَ * وَكَذٰلِكَ قَالَ جَمِيعُهُم *

32 * اَلْفَصْلُ الثَّامِنُ وَالْاَرْبَعُونَ * * ثُمَّ جَاؤُا اِلَي حَقْلٍ يُدْعَي جَدْسَامَانِي * فَقَالَ لِتَلَامِذَتِهِ

33 اُجْلِسُوا هٰهُنَا حَتَّي اُصَلِّيَ * ثُمَّ اَخَذَ بُطْرُس وَيَعْقُوب وَيُوحَنَّا وَبَدَاءَ يَحْزَن وَيَعْبَس * وَقَالَ لَهُم اِنَّ

34 نَفْسِي كَئِيبَة حَتَّي الْمَوْتِ اقْعُدُوا هٰهُنَا وَاسْهَرُوا * ثُمَّ تَقَدَّمَ قَلِيلًا وَخَرَّ عَلَي الْاَرْضِ مُصَلِّيًا قَائِلًا *

35 هَلْ يَسْتَطَاعُ اَنْ تَعْبُرَ عَنِّي هٰذِهِ السَّاعَة * وَكَانَ يَقُولُ اَيُّهَا الْاَبُ كُلُّ شَيْءٍ يُقْدَرُ بِكَ اَجِزْ عَنِّي هٰذَا

36 الْكَاسَ * لٰكِنْ لَيْسَ كَمَا اُرِيدُ اَنَا بَلْ اَنْتَ * ثُمَّ جَاءَ فَوَجَدَهُم نِيَامًا * فَقَالَ لِبُطْرُس يَا سِمْعَانُ اَنْتَ نَائِم

37 اَلَمْ تَقْدِرْ اَنْ تَسْهَرَ مَعِي سَاعَة * اُسْهَرُوا وَصَلُّوا لِئَلَّا تَدْخُلُوا التَّجَارِبَ * اَمَّا الرُّوحُ فَمُسْتَعِدٌّ وَاَمَّا

38 الْجَسَدُ فَضَعِيف * ثُمَّ مَضَي اَيْضًا وَصَلَّي وَكَانَ يَقُولُ هٰذِهِ الْكَلِمَة * وَجَاءَ اَيْضًا فَوَجَدَهُم نِيَامًا لِاَنَّ

39 اَعْيُنَهُم ثَقِيلَة وَلَمْ يَكُونُوا يَدْرُونَ مَا يُجِيبُونَهُ * وَجَاءَ ثَالِثَةً فَقَالَ لَهُم نَامُوا الْاٰنَ وَاسْتَرِيحُوا فَقَدْ

40 حَضَرَتِ الْغَايَة * وَجَاءَتِ السَّاعَة لِيُسْلَمَ اِبْنُ الْاِنْسَانِ فِي اَيْدِي الْخُطَاة * قُومُوا بِنَا نَذْهَبْ فَقَدْ

41 قَرُبَ الَّذِي يُسْلِمُنِي * * اَلْفَصْلُ التَّاسِعُ وَالْاَرْبَعُونَ * * وَبَيْنَمَا هُوَ يَتَكَلَّمُ جَاءَ يَهُوذَا

42 اَلْاِسْخَرْيُوطِيُّ اَحَدُ الْاِثْنَي عَشَرَ وَمَعَهُ جَمْعٌ بِسُيُوفٍ وَعِصِيٍّ مِنْ رُؤَسَاءِ الْكَهَنَةِ وَالْكَتَبَةِ

43 وَالْمَشَايِخِ * وَكَانَ مُسَلِّمُهُ قَدْ اَعْطَاهُم عَلَامَةً اَنَّ الَّذِي اُقَبِّلُهُ هُوَ هُوَ فَامْسِكُوهُ وَاذْهَبُوا * فَلَمَّا

44 جَاءَ وَدَنَا مِنْهُ قَالَ لَهُ يَا مُعَلِّمُ يَا مُعَلِّمُ وَقَبَّلَهُ * فَاَلْقَوْا اَيْدِيَهُم عَلَيْهِ وَاَمْسَكُوهُ * وَاِنَّ اَحَدَ

45 الْقِيَامِ اَنْتَضَي سَيْفًا وَضَرَبَ عَبْدَ رَئِيسِ الْكَهَنَةِ فَقَطَعَ اُذُنَهُ *

Et longiùs diffundens se Petrus, dixit 31
ei; Et si compellar ad mortendum tecum, non negabo te. Et similiter dixerunt omnes. Sectio quadragesima octava.
Deindè venerunt ad agrum, qui vocatur 32
Gedsemani. Et dixit discipulis suis, Sedete hic donec orem. Tum assumpsit Petrum, & Jacobum, & Johannem, & cœpit contristari, & mœrere. Et dixit eis, 33 34
Anima quidem mea tristis est usque ad mortem: Manete hic, & vigilate. Et 34
processit paululùm, & procidit super terram, orans, dicens; Estne possibile ut 35
transeat à me ista hora? Et dicebat; O 36
Pater, omnis res in potestate tua est, transfer à me hunc calicem: verùm non sicut volo ego, sed tu. Postea venit, & 37
invenit eos dormientes: dixitque Petro, Simon, tu es dormiens? non potuisti vigilare mecum horâ unâ? Vigilate, & 38
orate, ne intretis in tentationes. Spiritus quidem promptus est, at corpus debile. Deindè abiit iterum & oravit, & dicebat 39
idem verbum. Et venit, & invenit eos 40
etiam dormientes, quia oculi eorum erant gravati, & nesciebant quid esponderent ei. Et venit tertiò, & dixit eis; 41
Dormite nunc, & requiescite: jam adest finis, & venit hora, ut tradatur filius hominis in manus peccatorum. Surgite, 42
eamus: jam advenit qui tradet me.
Sectio quadragesima nona.
Et dum ipse loqueretur, venit Judas Iscariotes unus de duodecim, et secum turba 43
cum gladiis, & fustibus à principibus sacerdotum, & Scribis, & senioribus. Traditor autem ejus iam dederat illis 44
signum; Quem osculatus fuero, ipse est; tenete eum, & ligate illum. Et cùm ve- 45
nisset & accessisset ad eum, dixit ei; O magister, ô magister: & osculatus est eum. Et injecerunt manus suas in eum, 46
& tenuerunt eum. unus autem adstantium exemit gladium, & percussit servum principis sacerdotum, & amputavit auriculam ejus. 47

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 ወለፈድፋደ፡ተኅሳፍተ፡ጴጥሮስ፡እንዘ፡ ይብል፡ ኦሞተኒ፡ ሶበኒ፡ ወሊይክሕደከ፡
32 ወከማሁ፡ ይቤሉ፡ ኵሎሙ፡፡ ።። ወሖረ፡ ዐጸደ፡ ወይኑ፡ እንተ፡ስሙ፡ ጌትሴማኒ፡ወይ
33 ቤሎሙ፡ለአርያሁ፡፡ ንበረ፡ዝየ፡እስከ፡ ኢሖውር፡እጼሊ።። ወእዝለሎ ፡ ለጴ
34 ጥሮስ፡ ወለያዕቆብ፡ ወለዮሐንስ፡ሶበሰ፡ወለኀዝ፡ይተክዝ፡ ወየሐዝን፡፡።። ወይቤ
35 ሎሙ፡ ተክዝት፡ ነፍስየ፡ እስከ፡ ለሞት፡ንበሩ፡ ዝየ፡ ወትግሁ፡ እንከ፡፡።። ወእመዝ፡
ተአተተ፡ሕቀ፡ወሰገደ፡ውስተ፡ ሶድር፡ ወጸለየ፡ከመ፡ ትሳልፍ፡እሙኔሁ፡ ይእቲ፡ሰዓት፡
36 ለእመ፡ይትከሀል፡፡።። ወይቤ፡ለባ፡ወለቡየ፡ኵሉ፡ ይትከሀለከ፡ ለኅልፋ፡ እመኔየ፡
37 ለኀዝ፡ጽዋዐ፡፡ ወበሕቱ፡ፈቃደ፡ዚእስ፡ለይኩን፡ ወለኵ፡ፈቃደ፡ ዚለየ፡።። ወገቢሶ፡
ረከቦሙ፡ይነውሙ፡ወይቤሎ፡ ለጴጥሮስ፡ ስምዓን፡ ትነውሙኑ፡ ወሊትክል፡ ተዓግሶ፡ለ
38 ሐተ፡ ሰዐተ፡።። ትግሁ፡ወጸልዩ፡ከመ፡ሊትባአሁ፡ውስተ፡ መንሱት፡፡ እስመ፡መንፈስ፡
39 ይፈቅድ፡ወለሣ፡ይደክሙ፡።። ወሖረ፡ካዕበ፡ ወጸለየ፡ ወከማሁ፡ቃመ፡ ይቤ፡።።። ወ
40 ግቢኦ፡ካዕበ፡ረከቦሙ፡ ይነውሙ፡እስመ፡ ኵብደ፡ሊዕይኒሆሙ፡ወሊይሌመሩ፡ዘይነብ
41 ቡ፡።። ወመጽአ፡በሣልስ፡ ወይቤሎሙ፡ኑሙ፡እንከ፡ወእዕርፉ፡መዕረ፡እስመ፡ናሁ፡በጽ
ሐ፡ጊዜሁ፡፡ወናሁ፡ ያግብእመ፡ለወልደ፡እጊለ፡እመ፡ ሕያው፡ ውስተ፡ እደ፡ ኃጥኣን፡።።
42 ተንሥኡ፡ንሑር፡ናሁ፡በጽሐ፡ዘያግብእኒ፡፡።። በእንተ፡ዘከመ፡ለግብለ፡ይሁደ፡።።
43 ወእንዘ፡ይነግሮሙ፡በጽሐ፡ሶቤሃ፡ይሁደ፡ ለሰቆሮታዊ፡ ለሐዲ፡ እመዓሠርቱ፡ ወመስፈ
44 ሁ፡ብዙኃን፡ መስለ፡ መጠብሓ፡ ወዕፀው፡ እመሓበ፡ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ወረበና
45 ት፡።።። ወወሀቦሙ፡ተእመርተ፡ዘያግብኦ፡ወይቤሎሙ፡ዘሰዲመክሙ፡ ውእቱ፡ ለኅን
46 ዐ፡ወእጽንዖ፡፡ ወሰድዎ፡።። ወሶቤሃ፡መጽአ፡ኀቤሁ ፡ ወይቤሎ፡ረቢ ፡ ወሰዲሞ፡።።
47 ወሰፍሑ ፡ እደዊሆሙ ፡ ወለኀዝዖ፡፡።። ወመልኅ ፡ መጥባሔቱ ፡ ለሐዲ ፡ እመእለ፡
ይቀውሙ ፡ ወዘበጦ ፡ ለገብረ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት፡ ወመተሮ፡ እገዙ፡፡።።

Et in ampliorem transivit sermonem Petrus, dicens; Moriar etiam tecum, & non 31
negabo te: & similiter dicebant omnes. Et veniunt in vineam cujus nomen 32
erat Gethsemani, & dixit discipulis suis; Sedete hîc donec abiero orare. Et as- 33
sumpsit Petrum, & Jacobum, & Johannem secum; & cœpit expavescere, & con-
tristari. Et dixit iis, Tristis est anima mea usque ad mortem: manete hîc, & vigi- 34
late igitur. Et tunc processit paululùm, & flexit se in terram: & oravit, ut trans- 35
iret ab eo ista hora, si possibile esset. Et dixit, Pater; &, Pater meus omnia possi- 36
bilia sunt tibi, transfer à me hunc calicem: sed voluntas tua fiat, & non voluntas
mea. Et revertens invenit eos dormientes, & dixit Petro; Simon, dormisne, & 37
non potuisti sustinere unam horam? Vigilate, & orate ut non intretis in tentati- 38
onem: quia spiritus est volens, & caro infirma est. Et abiit iterum, & oravit, & 39
similiter idem dixit. Et revertens iterùm invenit eos dormientes, quia gravati erant 40
oculi eorum, & nesciebant quod loquebantur. Et venit tertiò, & dixit iis; Dor- 41
mite igitur, & requiescite modò, quoniâ ecce venit tempus ejus; & ecce, tradent
Filium hominis in manus peccatorum. Surgite, eamus: ecce venit qui tradet me. 42

De traditione Judæ.

Et eo loquente illis, venit statim Judas Iscariotes unus è decem, & cum eo multi 43
cum gladiis, & fustibus, à principibus sacerdotum, & scribis, & magistris. Et de- 44
derat iis signum traditor ejus, & dixerat iis; Quem osculatus fuero, is est; prehendite
eum, & custodite eum, & persequimini eum. Et statim venit ad eum, & dixit 45
ei; Rabi, & osculatus est eum. Et extenderunt manus suas, & prehenderunt eum. 46
Et eduxit gladium suum quidam ex circumstantibus, & percussit servum princi- 47
pis sacerdotum, & amputavit illi aurem ejus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

42 * برخيزيد برويم اينك رسيد † انك مرا در دست خواهد سپردن پنجاه هشت آمدن

43 † عوغا وسرهنگان بگرفتن مسيح * هنوز در سخن گفتن بود كه آمد يهوداي

سخريوطا يكي از دوازده * وجماعت بسيار * با شمشيرها وچوبها ونيزها * از پيش بزرگان

44 واماميان ونويسندگان وپيران * وسپارنده † نشان † بديشان داده بود * كه هر كس را † من

45 بوسه كنم اوست عيسي * اورا بگيريد * وببريد * * وهماندم يهودا پيش مسيح آمد وگفت بزرك

46 من بزرك من * واورا بوسه كرد * * ايشان پيش آمدند واورا † گرفتند * * يكي از ايشان * كه

47 ايستاده بودند * شمشير كشيد * وغلام سرور اماميانرا گوش بستد *

Surgite, eamus: ecce advenit ille qui 42
me in manus eorum *traditurus est.*
LVIII. Adventus turbæ & satellitum ad prehendendum Christum.
Adhuc eo sermonem loquente, ve- 43
nit Judas Iscariotes, unus ex duodecim, & turba multa cum gladiis, & fustibus, & lanceis, à magnatibus, & Sacerdotibus, & Scribis, & senioribus. Proditor autem illis 44
signum dederat, dicens; Quemcunq; ego osculatus fuero, ille est Jesus, ipsum prehendite & abducite. Et 45
eodem momento Judas ad Christum accessit, & dixit; Magister mi, magister mi, & eum osculatus est. Et 46
illi accesserunt, & illum prehenderunt. unus autem ex illis, qui astantes erant gladium strinxit, & puero principis sacerdotum aurem abstulit. 47

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

48 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Ὡς ἐπὶ λῃστὴν (κ) ἐξήλθατε μετὰ
49 μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; Καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱε-
50 ρῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. Καὶ
51 ἀφέντες αὐτὸν πάντες ἔφυγον. Καὶ εἷς τις νεανίσκος (λ) ἠκολούθει αὐτῷ,
52 περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνῷ· καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι. Ὁ δὲ
53 καταλιπὼν τὴν σινδόνα, γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν. Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰη-
σοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα (μ)· καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ
54 οἱ (ν) πρεσβύτεροι, καὶ οἱ γραμματεῖς. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολού-
θησεν αὐτῷ, ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ
55 τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ
ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ (ξ) μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν· καὶ
56 οὐχ εὕρισκον. Πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρ-
57 τυρίαι οὐκ ἦσαν. Καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, λέγον-
58 τες; Ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, Ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χει-
ροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. Καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση
59 ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς (ο) εἰς τὸ μέσον, ἐπηρώτησε τὸν Ἰη-
σοῦν, λέγων; Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; (π) Ὁ δὲ ἐσιώπα, καὶ
61 οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν, καὶ λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ Χρι-
στὸς ὁ υἱὸς (ρ) τοῦ Εὐλογητοῦ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐγώ εἰμι· καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
62 καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ δὲ ἀρ-
63 χιερεὺς διαῤῥήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ, λέγει, Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; Ἠκούσατε
64 τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν εἶναι ἔνοχον θανάτου.

MS. A. (κ) ἐξήλθατε (λ) ἠκολούθησεν (μ) καϊάφαν· (ν) γερουσιαστὴς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι. (ξ) ψευδομαρτυρίαν, (ο) εἰς μέσον, (π) Ὁ δὲ Ἰησοῦς (ρ) τοῦ Θεοῦ τοῦ εὐλογητοῦ; (σ) τὴν βλασφημίαν.

non inveniebant. Multi enim testimonium falsum dicebant adversùs eum, & *paria* testimonia non erant. Et quidam surgentes falsum testimonium ferebant adversùs eum, dicentes; Quoniam nos audivimus eum dicentem; *Quòd* ego dissolvam templum hoc manibus factum, & per *tres* dies aliud non manu factum ædificabo. Et *nec* sic *par* erat testimonii illorum. Et exurgens summus Sacerdos in medium, interrogavit Jesum, dicens; Non respondes quicquã? *quid hi te adversùm testantur?* Ille autem tacebat, & nihil respondit. Rursùm summus Sacerdos interrogabat eum, & *dicit* ei? Tu es Christus filius Benedicti? At Jesus dixit; Ego sum: & videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis, & venientem cum nubibus cœli. At summus Sacerdos *dissumpens* vestes *suas*, ait; Quid adhuc *usum habemus testium?* Audistis blasphemiam: quid vobis videtur? *Illi autẽ* omnes condẽnaverũt eũ esse *abnoxium* mortis.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

48 ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܥܠ ܓܢܒܐ ܢܦܩܬܘܢ ܒܣܝܦܐ ܘܒܩܛܘܠܐ ܠܡܣܒ ܠܝ
49 ܐܝܟ ܥܠ ܓܢܒܐ ܐܢܐ ܗܘܝܬ ܥܡ ܟܘܢ ܒܟܠ ܝܘܡ ܒܗܝܟܠܐ ܘܠܐ ܐܚܕܬܘܢܢܝ ܐܠܐ ܕܬܫܠܡ
50 ܟܬܒܐ ܗܕܐ ܗܫܐ ܐܬܐ ܘܫܒܩܘ ܟܠܗܘܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܙܠܘ ܠܗܘܢ ܕܗܪܒܘ ܘܐܢܐ ܗܘ ܥܡ
51 ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܐܙܪ ܠܗ ܒܣܕܝܢ ܥܠ ܦܓܪܗ ܘܐܚܕܘ ܐܢܫܐ ܕܐܙܪ ܠܗ ܒܣܕܝܢ ܘܐܙܠ ܠܗ
52 ܘܫܒܩ ܠܣܕܝܢܗ ܘܐܙܠ ܥܪܛܠܐ ܘܐܬܐ ܠܗ ܘܐܚܕ ܠܗ ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܐܙܠ ܠܗ ܘܫܒܩ ܠܣܕܝܢܗ
53 ܘܐܙܠ ܥܪܛܠܐ ܘܐܬܐ ܠܗ ܘܐܚܕ ܠܗ ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܐܙܠ ܠܗ ܘܫܒܩ ܠܣܕܝܢܗ ܘܐܙܠ ܥܪܛܠܐ
54 ܘܐܬܐ ܠܗ ܘܐܚܕ ܠܗ ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܐܙܠ ܠܗ ܘܫܒܩ ܠܣܕܝܢܗ ܘܐܙܠ ܥܪܛܠܐ ܘܐܬܐ ܠܗ
55 ܘܐܚܕ ܠܗ ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܐܙܠ ܠܗ ܘܫܒܩ ܠܣܕܝܢܗ ܘܐܙܠ ܥܪܛܠܐ ܘܐܬܐ ܠܗ ܘܐܚܕ ܠܗ
56 ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܐܙܠ ܠܗ ܘܫܒܩ ܠܣܕܝܢܗ ܘܐܙܠ ܥܪܛܠܐ ܘܐܬܐ ܠܗ ܘܐܚܕ ܠܗ ܒܐܝܕܘܗܝ
57 ܘܐܙܠ ܠܗ ܘܫܒܩ ܠܣܕܝܢܗ ܘܐܙܠ ܥܪܛܠܐ ܘܐܬܐ ܠܗ ܘܐܚܕ ܠܗ ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܐܙܠ ܠܗ
58 ܘܫܒܩ ܠܣܕܝܢܗ ܘܐܙܠ ܥܪܛܠܐ ܘܐܬܐ ܠܗ ܘܐܚܕ ܠܗ ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܐܙܠ ܠܗ ܘܫܒܩ ܠܣܕܝܢܗ
59 ܘܐܙܠ ܥܪܛܠܐ ܘܐܬܐ ܠܗ ܘܐܚܕ ܠܗ ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܐܙܠ ܠܗ ܘܫܒܩ ܠܣܕܝܢܗ ܘܐܙܠ ܥܪܛܠܐ
60 ܘܐܬܐ ܠܗ ܘܐܚܕ ܠܗ ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܐܙܠ ܠܗ ܘܫܒܩ ܠܣܕܝܢܗ ܘܐܙܠ ܥܪܛܠܐ ܘܐܬܐ ܠܗ
61 ܘܐܚܕ ܠܗ ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܐܙܠ ܠܗ ܘܫܒܩ ܠܣܕܝܢܗ ܘܐܙܠ ܥܪܛܠܐ ܘܐܬܐ ܠܗ ܘܐܚܕ ܠܗ
62 ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܐܙܠ ܠܗ ܘܫܒܩ ܠܣܕܝܢܗ ܘܐܙܠ ܥܪܛܠܐ ܘܐܬܐ ܠܗ ܘܐܚܕ ܠܗ ܒܐܝܕܘܗܝ
63 ܘܐܙܠ ܠܗ ܘܫܒܩ ܠܣܕܝܢܗ ܘܐܙܠ ܥܪܛܠܐ ܘܐܬܐ ܠܗ ܘܐܚܕ ܠܗ ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܐܙܠ ܠܗ
64 ܘܫܒܩ ܠܣܕܝܢܗ ܘܐܙܠ ܥܪܛܠܐ ܘܐܬܐ ܠܗ ܘܐܚܕ ܠܗ ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܐܙܠ ܠܗ ܘܫܒܩ ܠܣܕܝܢܗ

Ipse verò Jesus respondit, & ait eis; Tanquam adversùs sicarium exîstis contra me cum gladiis & fustibus ut prehendatis me. Quotidie apud vos eram dum docebam in templo, neque prehendistis me. Sed ut adimplerentur Scripturæ, hoc factum est. Tunc dereliquerunt eum discipuli ipsius, & aufugerunt. Quidam autem adolescens veniebat post eum, eratque amictus sindone nudus, & prehenderunt eum. Ipse verò reliquit sindonem, & aufugit nudus. Et abduxerunt Jesum ad Caipham summum sacerdotem: & congregati sunt apud eum cuncti principes sacerdotum, & Scribæ, & seniores. Simon autem procul veniebat post eum adintus usq; atrii summi sacerdotis, & sedebat cum ministris, atque calefaciebat se ante ignem. Principes autem sacerdotum, & omnis eorum synagoga quærebat adversùs Jesum testimonium, ut eum morti addicerent, nec inveniebant. Quum enim multi testificarentur adversùs eum, non erant æquales eorum testimonia. Quidam autem insurrexerunt in eum testes falsi, & dixerunt. Nos audivimus eum dicentem, Ego dissolvam templum hoc manibus factum, & tribus diebus ædificabo aliud non factum manibus. Sed ne sic quidem æquale erat eorum testimonium. Porrò surrexit summus sacerdos in medium, & interrogavit Jesum & ait; Ne verbum quidem respondes? quid isti testificantur contra te? Ipse verò Jesus tacebat, & nihil ei respondit. Et rursus interrogavit eum summus sacerdos, & ait; Túne es Christus filius Benedicti? Ipse verò Jesus dixit ei, Ego sum; & videbitis Filium hominis sedentẽ à dextera virtutis, & venientem super nubes cœlorum. Summus autem sacerdos scidit tunicam suam, & ait; Quorsum modò requirumtur nobis testes? En ex ore ipsius audîstis blasphemiam: quid vobis videtur? Ipsi verò omnes judicârunt eum esse reum mortis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

48 * عيسي † بدان جماعت گفت كه انچنانك بر دزدان بشمشير چوبها رونده شما بر من آمديد
49 تا مرا بگيريد * همه روزنه پيش شما بودم * ودر هيكل تعليم مي دادم * چرا مرا
50 نگرفتيد * الا براي آنك تا كتابها تمام شود اين كار شد * چون شاگردان ان حال
51 ديدند * مسيح را رها كردند * وگريختند * يك جوان از پس عيسي بود كه خويشتن ميزر
52 پيچيده بود * اورا گرفتند * ميزر در دست ايشان رها كرد * وخود برهنه گريخت *
53 پگاه نه مسيح را بردند بخانهٔ قيافا * واوردند عيسي را بخانهٔ قيافا سرور اماران *
54 نويسندگان وپيران واماران * همه † انجا گرد شدند * وشمعون الصفا از پس او از دور مي
55 آمد * تا سراي سرور اماران * وبا خدمتكاران † برابر آتش نشست وگرم مي شد * جماعت
56 اماران وغير بر عيسي گواهي مي طلبيدند * كه اورا بميرانند * ونيافتند * براي
57 آنك بسياران بروي † گواهي مي دادند * كه بگواهي نمي ارزيدند * كسان ديگر بر
58 خيزانيدند † گواهان † دروغ * وگفتند * ما شنيديم كه گفت من اين هيكل را كه
بدستها † مردم عمارت شدست ويران كنم وتا سه روز ديگر بي دستها ابادان كنم *

Jesus illis turbæ dixit; Quemadmodum in latronem cum gladiis & fustibus eunt, vos in me venistis, ut me prehendatis. Quotidie nónne apud vos eram, & in templo docebã? Quare me non prehendistis? Sed propterea ut Scripturæ impleantur hoc factum est. Cùm discipuli hanc rem viderent, Christum reliquerunt, & fugerunt. Unus autem adolescens Jesum sequebatur, qui seipsum sindone involverat: quem cum *prehenderent, Sindonem in manu illorum reliquit, & ipse nudus effugit.*

LIX. Christum tulerunt in domum Caiaphæ.

Et adduxerunt Jesum in domum Caiaphæ principis sacerdotum: & Scribæ, & seniores, & sacerdotes, omnes illic congregati sunt. Simeon autem Cephas post eum è longinquo venit, usque ad aulam principis sacerdotum & cum ministris coram igni sedebat, & calefiebat. Cœtus sacerdotum & alii in Jesum testimonium quærebant, ut eum morte afficerent, & non invenerunt. Eò quòd multi in eum testimonium darent, qui testimonio pares non erant. Quidam igitur alii subornárunt testes falsos, & dicebant; Nos audivimus quòd dixit, Ego hoc templum, quod manibus hominum fabrefactum est destruam, & intra triduum aliud sine manibus ædificabo.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

48 Et respondens Jesus, ait illis; Tanquam ad latronem existis cum gladiis & lignis
49 comprehendere me? Quotidiè eram apud vos in templo docens, & non me tenu-
50 istis. Sed ut impleantur Scripturæ. Tunc discipuli ejus relinquentes eum, omnes
51 fugerunt. Adolescens autem quidam sequebatur eum amictus sindone super nudo:
52 & tenuerunt eum. At ille rejectâ sindone, nudus profugit ab eis. Et adduxerunt
53 Jesum ad summum sacerdotem: & convenerunt omnes sacerdotes, & Scribæ, &
54 seniores. Petrus autem à longè secutus est eum, usque intrò in atrium summi sa-
55 cerdotis: & sedebat cum ministris ad ignem, & calefaciebat se. Summi verò sa-
cerdotes, & omne concilium quærebant adversùs Jesum testimonium, ut eum morti
56 traderent, nec inveniebant. Multi enim testimonium falsum dicebant adversùs
57 eum: & convenientia testimonia non erant. Et quidam surgentes, falsum testi-
monium ferebant adversùs eum, dicentes; Quoniam nos audivimus eum di- 58
centem; Ego dissolvam templum hoc manu factum, & per triduum aliud non
manu factum ædificabo. Et non erat conveniens testimonium illorum. 59
Et exurgens summus sacerdos in medium, interrogavit Jesum, dicens; Non re- 60
spondes quidquam ad ea, quæ tibi objiciuntur ab his? Ille autem tacebat; 61
& nihil respondit. Rursùm summus sacerdos interrogabat eum, & dixit ei;
Tu es Christus filius Dei benedicti? Jesus autem dixit illi; Ego sum: & vi- 62
debitis Filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem cum nu-
bibus cœli. Summus igitur sacerdos scindens vestimenta sua, ait; Quid ad- 63
huc desideramus testes? Audistis blasphemiâ: quid vobis videtur? Qui omnes 64
condemnaverunt eum esse reum mortis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

48 * فاجابهم يسوع قايلا امثل لص انا خرجتم بسيوف وعصي لتاخذوني
49 * وفي كل يوم كنت معكم في الهيكل اعلم ولم تمسكوني * ذلك ليتم الكتاب
50 * فتركه التلاميذ وهربوا كلهم * وكان
51 يتبعه شاب عليه ازار على عريه فامسكوه * فترك الازار وهرب عاريا * فجاوا بيسوع الي قيافا رييس
52 الكهنة واجتمع اليه روساء الكهنة والكتبة والمشيخة * وكان بطرس يتبعه من بعيد الي
53 داخل دار رييس الكهنة وجلس مع الخدام عند النار يصطلي *

* الفصل الخمسون *

54 * فاما روساء الكهنة والمجلس فكانوا يطلبون شهادة علي يسوع ليقتلوه فلم يجدوا * وكثيرين
55 شهدوا عليه زورا ولم تتفق شهادتهم * فقاموا قوما شهدوا عليه زورا قايلين * نحن سمعنا هذا
56 يقول اني احل هذا الهيكل الذي صنعته الايدي وبعد ثلثة ايام اقيم اخر غير مصنوع
57 بالايدي * ولا هولاء اتفقت شهادتهم * فقام رييس الكهنة في الوسط وساءل يسوع قايلا اما تجيب
58 بشي عما يشهد به هولاء عليك * فلم يجب بشي بل كان ساكتا * فسالة ايضا رييس الكهنة
59 وقال له انت هو المسيح ابن المبارك * فقال له يسوع انا هو * وسترون ابن الانسان جالسا عن
60 يمين القوة جايتا على سحاب السماء * فمزق عظيم الكهنة ثيابه * وقال ماذا نحتاجون الي شهادة *
61 قد سمعتم التجديف ظاهرا لكم * فحكم عليه جميعهم بانه مستوجب الموت *

Et respondit eis Jesus, dicens; Num pro 48
latrone sum, ut exieritis cum gladiis, &
fustibus, ad comprehendendum me? Et 49
singulis diebus eram vobiscum in templo
docens, & non tenuistis me. Hoc, ut
adimpleatur scriptura. Et reliquerunt 50
eum discipuli, & fugerunt omnes. Et se- 51
quebatur eum adolescens, super quo erat
sindon super nudum: & tenuerunt eum.
Et reliquit sindonem, & aufugit nudus. 52
Adduxerunt autem Jesum ad Caiphan 53
principem sacerdotum. Et convenerunt
ad eum principes sacerdotum, & Scri-
bæ, & seniores. Petrus autem sequeba- 54
tur eum à longè, ad intus atrium prin-
cipis sacerdotum, & sedit cum ministris
apud ignem ad calefaciendum se.

Sectio quinquagesimâ.

Principes verò sacerdotum, & concilii- 55
um quærebant testimonium adversùs Je-
sum, ut occiderent eum, & non invene-
runt. Et multi testificati sunt contra 56
eum falsum, et non conveniebat testi-
monium eorum. Et suscitaverunt 57
quosdam qui testati sunt contra eum
falsum, dicentes; Nos audivimus 58
hunc dicere, Ego dissolvam hoc templum,
quod fecerunt manus, & post tres dies eri-
gam aliud non factum manibus. At ne 59
horum conveniebat testimonium. Sur- 60
rexit autem princeps Sacerdotum in me-
dium, & interrogavit Jesum, dicens;
Non respondes quicquam ad ea quæ testi-
ficantur isti contra te? Et non respondit 61
quicquam, sed tacebat. Et interrogavit
eum rursùs princeps sacerdotum, & di-
xit ei; Tu es Christus filius Benedicti?
Dixit ei Jesus, Ego sum: Et videbitis 62
filium hominis sedentem à dextera vir-
tutis, venientem super nubibus cœli. Sci- 63
dit autem summus sacerdotum vestimen-
ta sua, & ait; Quid indigetis testimo-
nio? Jam audistis blasphemiam mani- 64
festam vobis. Igitur judicaverunt eum
omnes dignum morte.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

48 ወለዎ ሠለ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወይቤሎሙ: ከመ: ሰረቂ: ትዴግኑ: መፃእክሙ: መ
49 ስለ: ጦቡሳኒ: ወለብቲና: ትእዛዘኒ:=: ወኵሉ: ለጊረ: ሀለዎኩ: መስሊክሙ:
50 ለጌህር: በመኵራብ: ወሊእሳዝክሙኒ: ወባሕቱ: ከመ: ይብጸሕ: ዘወሰተ: መጸሕ
51 ፍት::=: ወኅደግዎ: ኵሎሙ: ለር ደሊሁ: ወጉዩ::=: ወተለወ: ለሐዲ: ወረዛ:
52 ዕራቁ: ወይትዓፀፍ: ሰንደና: ወለኅዝዎ: ወሬዙት::=: ወኅደገ: ሰንደና: ወጐየ: ዕራ
ቁ::=: በመሰቀል: ዘጸመ: ሀፀ: ስዐተ: ሴሊት::=:
53 ወወሰድዎ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: ኀበ: ሊቃነ: ካህናት: ወተጋብኡ: ኵሎሙ:ሊቃነ:ካ
54 ህናት: ወጸሐፍት: ወረፃናት::=: ወተለወ: ስዖነ: ጴጥሮስ: እመርሑቅ: እስከ:
ውስተ: ዒደ: ሊቀ: ካህናት: ወነበረ:መስለ:ውዒሆሙ:ይስሓኒ: መንገለ:በርህ::=:
55 ወኅሠሡ: ሊቃነ: ካህናት: ወኵሉ: ዓውድ: ዘያስተዋድይዎ: ለእግዚእ: ሊየሱስ:ወ
56 ኀጥኡ:=: ወበዙኀን: ለስተዋደይዎ: ወሊኀበሩ: ኵሎሙ::=: ወበ: እለ: ተንለ
57 ሉ: ሰማዕተ: ሐሰተ:ወነበቡ:=: ወይቤሉ: ንሕነ:ሰማዕናሁ: እንዘ:ይብል:ለነ:እነ
58 ቱ: ለዝንቱ: ቤተ:መቅደስ: ዘእድ:ገብሮ: ወበሠሉስ: ለሐንጽ: ካልእ:ዘእድ:ሊገብ
59 ሮ::=: ወመስለዝኒ:ሊኀበረ: ስመዖሙ::=: ወተንለአ: ሊቀ: ካህናት:ወሐተቶ:ለ
60 እግዚእ:ሊየሱስ: ወይቤሎ:ላልቦኑ: ዘትሰጠው: እንዘ:መጠንዝ: ያስተዋድዩከ::=:
61 ሊየሱስ: ወለርሙ: ወሊተሰጥወ: ወሊመንተኒ::ወካዕበ:ሐትቶ:ሊቀ:ካህናት:ወይቤ
62 ሎ:ለእንትኑ: ውእት: ክርስቶስ: ወልዱ: ለቡሩክ::=: ወይቤሎ: እግዚእ:ሊየሱስ: እ
ሙ: ለነ:ውእቱ: ትሬእይዎ:ለወልደ: እጋለ: እሙ:ሕያው: ይነብር: በየማነ: ኀይል:ወ
63 ይመጽእ: በደመና: ሰማይ::=: ወሠጠጠ: ለልባሲሁ: ሊቀ: ካህናት::ወይቤ: ምንተ:
64 እንከ: ትፈቅዱ: ሎቱ: ስማዕተ::=: ናሁ: ለቢክሙ: ሰማዕክሙ: ፀርፈቶ: ምንተ: እ
ሽን: ትብሉ::ወለግብሉ: ፍትሓ: ኵሎሙ: ወይቤሉ: ይቅትልዖ::

Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Sicut illi qui furem persequuntur, ve- 48
nistis cum gladiis & baculis comprehendere me? Et toto die fui vobiscum do- 49
cens in templo, & non comprehendistis me, sed ut impleatur quod est in Scriptu-
ris. Et reliquerunt eum omnes discipuli ejus, & fugerunt. Et sequutus est eum 50
quidam juvenis nudus *existens* & involutus erat sindone: & prehenderunt eum 51
juvenes. Et reliquit sindonem & fugit nudus. 52

Crucifixione jejunii non â nocte is horâ.

Et adduxerunt Dominum Jesum ad principes sacerdotum, & congregati erant 53
omnes principes sacerdotum, & scribæ, & Magistri. Et sequutus est eum Simon 54
Petrus è longè usque in atrium principis sacerdotum, & mansit cum ministris, ca-
lefaciens se ad flammam. Et quærebant principes sacerdotũ & totus concessus ut 55
objicerent Domino Jesu, & non potuerunt. Et multi accusârunt eum, & non con- 56
senserunt omnes. Et surrexerunt testes falsi, & loquuti sunt, Et dixerunt; Nos 57
audivimus eum dicentem; Ego destruam hanc domum sanctam quam manus fe-
cerunt, & triduo ædificabo aliam, quam manus non fecerunt. Et cum hoc non 58
conveniebat testimonium eorum, Et surrexit princeps sacerdotum, & interro- 59
gavit Dominum Jesum, & dixit ei; Nónne habes quo respondeas, hoc modo ac- 60
cusantib' te? Et Jesus siluit, & respondit nihil. Et iterum interrogavit eum prin- 61
ceps sacerdotum, & dixit ei; Túne es Christus filius Benedicti? Et dixit ei Dñs
Jesus; Si ego sum, videbitis filium hominis sedentem in dextra potentiæ, & ve- 62
nientem in nubibus cœli. Et laceravit vestimenta sua princeps sacerdotum, & 63
dixit; Quid amplius desideratis adversùs eum testes? Ecce vosmetipsi audistis 64
blasphemiam ejus, quid igitur dicitis? Et retulerunt judicium omnes, & dixerunt;
Occidant eum,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

59 * بدين نيز بگواهي خود نمي ارزيدند * سرور امامان از ميان بر خاست واز عيسي پرسيد *
60 كه چرا جواب نمي دهي بدين كسان كه درحق تو گواهي مي دهند * عيسي خاموش
61 شده بود وبدو هيچ جواب نداد * باز سرور امامان † از و پرسيد * وگفت توي مسيح * پسر
62 خجسته * عيسي جواب داد وبدو گفت * منم منم فرزند ادمي † بر دست [راست] ان سهمناك
63 نشسته * وخواهيد ديدن كه برابر آسمان بيايد * سرور امامان چون شنيد * جبه خود را درید *
64 وگفت مرا گواهان چه درکارست * اينك بزبان خود برابر ما وشما افتري مي كند *
بشما چه مي بينيد ايشان † همگنان حكم كردند كه مرگ بروي واجب است *

Neque in hoc testimonio suo pares 59
erant. Princeps sacerdotum è medio 60
surrexit, et Jesum interrogavit,
dicens; Quare responsum non das
his hominibus, qui in causâ tuâ
testimonium dant? Jesus tacebat, 61
et ei nullum responsum dedit. Rur-
sùs princeps sacerdotum eum inter-
rogavit, et dixit; Tune es Chri-
stus Filius Benedicti? Jesus re- 62
spondit et ei dixit; Ego sum, ego
sum: Filius hominis ad manum
dextram Terribilis sedebit, et vi-
debitis quòd in nube cœli veniet.
Princeps sacerdotum cùm audiret,
tunicam suam laceravit, et dixit; 63
Mihi testium quid opus est? Ecce
linguâ suâ coram nobis et vobis 64
blasphemavit: vobis quid videtur?
Illi omnes judicium tulerunt, quòd
mors ei debita esset.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΜΖ'.

Et cœperunt quidam conſpuere eum, & velare faciem ejus, & colaphizare
65 Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν ρξδ α
eum, & dicere ei; Prophetiza: Et miniſtri alapis eum impetebant.
αὐτὸν, καὶ λέγειν αὐτῷ, Προφήτευσον· Καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν (τ) ἔβαλλον.
Et exiſtente Petro in aula inferiùs, venit una ancillarum ſummi Sacerdotis:
66 Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως· ΜΖ'
Et videns Petrum calefacientem ſe, intuita illum, ait; Et tu cum Nazareno ρξε
67 Καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ, λέγει, Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ α
Jeſu eras. Ille autem negavit, dicens; Non novi, neque ſcio quid tu dicis.
68 Ἰησοῦ ἦσθα. Ὁ δὲ ἠρνήσατο, λέγων, Οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις.
Et exiit foràs in veſtibulum: & gallus cantavit. Et ancilla videns
69 καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε. Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα ρξε α
eum rurſum, cœpit dicere adſtantibus; Quia hic ex illis eſt. Ille autem iterum
70 αὐτὸν πάλιν, ἤρξατο λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν, Ὅτι ἐξ αὐτῶν εἶ. Ὁ δὲ πάλιν
negavit. Et poſt puſillum rurſùs adſtantes dicebant Petro; Verè ex illis
ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν
es: Etenim Galilæus es, & locutio tua ſimilis. Ille autem cœpit anathematizare
71 εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει. Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν
& jurare; Quia non novi hominem iſtum, quem dicitis. Et ex ſecundo
72 καὶ ὀμνύειν, Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. Καὶ ἐκ δευτέρου ρξζ
gallus cantavit. Et recordatus eſt Petrus verbi, quod dixerat ei Jeſus; β
ἀλέκτωρ ἐφώνησε. Καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος (υ) τοῦ ῥήματος, ὃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Quòd ante gallum vociferari bis, negabis me ter. Et ſeparans [ſe] flevit.
Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δὶς, ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαυσε.

CAP. XV. ιε'.

ρξη Et confeſtim in manè conſilium facientes ſummi Sacerdotes cum ſenioribus
β Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωῒ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων 1
ρξθ & Scribis, & univerſus conſeſſus, vinctos Jeſum abduxerunt, & tradiderunt
καὶ Γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ Συνέδριον, δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν, καὶ παρέδωκαν
α Pilato. Et interrogavit eum Pilatus; Tu es rex Judæorum?
σ τῷ Πιλάτῳ. Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλᾶτος, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; 2
α Ille autem reſpondens ait illi; Tu dicis. Et accuſabant eum ſummi Sacer-
σα ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Σὺ λέγεις. Καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιε- 3
ρεῖς dotes multa. At Pilatus rurſùm interrogavit eum, dicens; Non
ρεῖς πολλά. Ὁ δὲ Πιλᾶτος πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτὸν, λέγων; Οὐκ 4
reſpondes quicquam? vide quanta te adverſùm teſtantur. At Jeſus ampliùs
ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα σου καταμαρτυροῦσιν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι 5
nihil reſpondit, ita ut mireri Pilatum. Juxta verò feſtum ſolvebas illis
οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλᾶτον. Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς 6
σβ unum vinctum, quemcunque petiſſent.
β ἕνα δέσμιον, (α) ὃν παρῃτοῦντο.

MS.A. (τ)*ἔλαβεν. (υ) τὸ ῥῆμα, ὡς εἶπεν · Κεφ. ιε'. MS.A. (α) ὃν παρῃτοῦντο.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

65 * ... Et cœperunt quidam conſpuere in vultum 65
ipſius, & velare faciem ejus, & alapis eum
cædere, ac dicere; Vaticinare. Miniſtri quo-
66 ... que percutiebant eum ſuper maxillas ipſius. 66
Quumque Simon eſſet inferiùs in atrio, ve-
67 ... nit quædam puella ſummi ſacerdotis, Vi- 67
détque eum calefacientem ſeſe, & reſpiciens
in eum, dixit ei; Et tu cum Jeſu Nazareno
68 ... eras. Ipſe verò inficiatus eſt, & ait; Ne- 68
ſcio quid tu dicas. Et exivit extra in veſti-
69 ... bulum, & cantavit gallus. Et rurſùs eum 69
conſpicata puella illa, cœpit dicere iis qui
adſtabant; Iſte quoque ex ipſis eſt. Ipſe ve-
70 ... rò rurſùm negavit. Et paulò poſt iterùm ii 70
qui adſtabant, dixerunt Cephæ; Verè ex
ipſis es: namque Galilæus es, & ſermo tuus ſi-
71 ... milis eſt. Ipſe autem cœpit ſe devovere & 71
jurare, Non novi hominem iſtum quem dici-
72 ... tis. Et in illa ipſa hora gallus cantavit ſe- 72
cundâ vice. Et recordatus eſt Simon ſermo-
nis Jeſu quem dixerat ei, Priuſquàm cantave-
rit gallus duabus vicibus, ter me negabis:
cœpítque flere.

Lectio ad matutinas in Paraſceue Cruci-
fixionis. 37.

CAP. XV.

1 ... STatim autem diluculò conſilium inierunt 1
principes ſacerdotum cum ſenioribus, &
cum Scribis, & cum tota ſynagoga; ac vin-
2 ... xerunt Jeſum, eumque abduxêre, & tradide- 2
runt Pilato præſidi. Interrogavit autem
3 ... eum Pilatus, Túne es rex Judæorum? Ipſe 3
verò reſpondit, & ait ei; Tu dixiſti. Et ac-
cuſabant eum principes ſacerdotum in mul-
4 ... tis. Ipſe verò Pilatus rurſùs interrogavit 4
eum, & dixit ei; Ne verbum quidem re-
ſpondes? vide quàm multa teſtificantur con-
5 ... tra te. Ipſe autem Jeſus nullum reſponſum 5
dedit, ita ut miraretur Pilatus. Conſue-
6 ... verat autem quocunque feſto dimittere eis 6
vinctum unum, quem ipſi poſtulâſſent.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

65 * وكسان ديكر بر روي او خيو زدند * و روي اورا مي پوشانيدند * وكروهي ديكر چپله
مي زدند * ومي كفتند پيغمبري كن * وخود را برهان * وسرهنكان نيز اورا مي زدند

ششت منكر شدن شمعون وبانك كردن خروس

66 * شمعون دران جايكاه * زير برده بود نشسته كنيزكي ازان بزرك امامان * شمعون را انكه
67 كرد * وبدو كفت تو نيز † با عيسي ناصري بودي * او انكار كرد * وكفت نمي دانم چه
68 ميكوئي * واز دهليز بيرون † رفت خروس بانك كرد * بار آن كنيزك اورا ديد * و بديشان كه ايستاده
69 بودند مي كفت * اين نيز از ايشانست * او ديكر باره انكار كرد * واندكي پستر ايشان
70 كه ايستاده بودند * رفت * ايشان بصفا كفتند بحقيقت تو ازيشاني واز جليلي وسخن تو
71 بسخن ايشان مي ماند * چون شمعون شنيد خويشتن را لعنت † مي كرد * وسوكند مي خورد
72 كه اين مرد را نمي شناسم كه شما مي كوييد * خروس دوم بار بانك زد * انكه شمعون كلمهٔ عيسي را
كه بدو كفته بود بياد † آورد وكريستن وزاري اغاز كرد و از كفتهٔ خود پشيمان شد و برفت

Et quidam alii in faciem ejus expuebant, & vultum ejus obtegebant: & aliquot alii colaphos infligebant, & dicebant, Vaticinare, & teipſum libera: & ſatellites etiam eum cædebant. 65

LX. Abnegatio Cephæ, & vociferatio galli.

Simeon interea *in illo loco inferiùs* 66
erat ſedens: & ancilla quædam 67
maximi ſacerdotum Simeonem in-
tuita eſt, & ei dixit; Tu etiam
cum Jeſu Nazræo eras. Ille nega- 68
vit, & dixit; Neſcio quid dicas:
& cum ex atrio egreſſus eſt, gallus
vocem extulit. Rurſùs ea ancilla il- 69
lum vidit, & eis qui aſtabant dixit;
Hic etiam ex illis eſt. Ille iterùm 70
negavit. Et paululùm poſt eos qui
aſtabant ivit, illi etiam *Cephæ dice-*
bant; In veritate tu ex eis es, & ex
Galilæa es, etenim ſermo tuus ſer-
monem illorum refert. Cùm Simeon 71
hoc audiſſet, ſeipſum devovit, ac
dejeravit; Hunc quidem hominem
non novi, quem vos dicitis. Et gal- 72
lus ſecundâ vice vocem emiſit:
Tunc Simeon verbum Jeſu, quod
ei dixerat, in memoriam revocavit,
& flere & lugere cœpit, & dicti
ſui pœnitens factus abiit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

65 Et cœperunt quidam conſpuere eum, & velare faciem ejus, & colaphis eum cæde-
66 re, & dicere ei; Prophetiza: & miniſtri alapis eum cædebant. Et cùm eſſet Pe-
67 trus in atrio deorſùm, venit una ex ancillis ſummi ſacerdotis: Et cùm vidiſſet Pe-
68 trum calefacientem ſe, aſpiciens illum, ait; Et tu cum Jeſu Nazareno eras. At il-
le negavit, dicens; Neque ſcio, neque novi quid dicas. Et exiit foràs ante atri-
69 um, & gallus cantavit. Rurſùs autem cùm vidiſſet illum ancilla, cœpit dicere
70 circumſtantibus; Quia hic ex illis eſt. At ille iterùm negavit. Et poſt puſillum
71 rurſùs qui aſtabant, dicebant Petro; Verè ex illis es: nam & Galilæus es. Ille
autem cœpit anathematizare, & jurare; Quia neſcio hominem iſtum, quem dici-
72 tis. Et ſtatim gallus iterùm cantavit. Et recordatus eſt Petrus verbi, quod
dixerat ei Jeſus; Priùs quàm gallus cantet bis, ter me negabis. Et cœpit flere.

CAP. XV.

ET confeſtim manè conſilium facientes ſummi ſacerdotes, cum ſenioribus, & 1
Scribis, & univerſo concilio, vinientes Jeſum, duxerunt, & tradiderunt Pilato.
Et interrogavit eum Pilatus; Tu es rex Judæorum? at ille reſpondens, ait illi; Tu 2
dicis. Et accuſabant eum ſummi ſacerdotes in multis. Pilatus autem rurſùm 3
interrogavit eum, dicens; Non reſpondes quidquam? vide in quantis te accuſant. 4
Jeſus autem ampliùs nihil reſpondit, ita ut miraretur Pilatus. Per diem autem fe- 5
ſtum ſolebat dimittere illis unum ex vinctis, quemcunque petiſſent. 6

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

65 * وبداء قوم يبقلون عليه * ويعطون وجهه ويلطمونه ويقولون له تنبا لنا ايها المسيح من هو
66 الذي لطمك الان * وكان الخدام يلطمونه جدا * وفيما بطرس اسفل الدار جاءت فتاة من
67 جواري رييس الكهنة * رأته يصطلي فلما رأته قالت له وانت ايضا قد كنت مع يسوع
68 الناصري * فانكر قايلا لست ادري ولا اعرف ما تقولين * وخرج الى خارج الدار فصاح
69 الديك * ورأته فتاة اخرى فقالت للقيام ان هذا منهم * فانكر ايضا * وبعد قليل قال القيام
70 لبطرس حقا انك منهم وانت جليلي وكلامك يشبه كلامهم * فبداء يلتعن ويحلف انه ما
71 يعرف هذا الانسان الذي تقولون * ثم مكانه صاح الديك ثانية * فذكر بطرس قول يسوع
72 انك قبل ان يصيح الديك مرتين تنكرني ثلث فكول يبكي *

* الفصل الحادي والخمسون *

1 * فلما اصبحوا ايتمر روساء الكهنة مع المشيخة والكتبة ومع ساير الجموع * فاوثقوا يسوع
2 ومضوا به الى فيلاطس * فساءله فيلاطس انت ملك اليهود * فاجابه قايلا انت قلت * وقرعه
3 روساء الكهنة كثيرا * ثم ساءله فيلاطس ايضا اما تجيب بشي انظر كم يشكونك * فلم
4 يجبه يسوع بشي حتى ان فيلاطس تعجب *
5

* الفصل الثاني والخمسون *

6 * وكان في كل عيد يطلق لهم اسيرا من اختاروا *

65 *Et cœperunt quidam conſpuere in eum, & velare faciem ejus, & colaphizare* 65
eum, ac dicere ei; Prophetiza nobis, O Chriſte, quis eſt qui te colaphizavit mo-
dò: Et miniſtri cædebant eum alapis vehementer. Et dum eſſet Petrus in imo 66
atrio, venit puella quædam ex ancillis principis ſacerdotum, Vidit eum cale- 67
facientem ſe: & cùm vidiſſet eum, dixit illi; Et tu quoque eras cum Je-
ſu Nazareno. At negavit, dicens; Ne- 68
ſcio & ignoro quid dicas. Et egreſſus eſt extra atrium, & cantavit gallus. Vi- 69
ditque eum puella alia, & dixit aſtan- 70
tibus; Certè iſte eſt ex illis. Et nega-
vit iterùm. Et poſt puſillum dixerunt aſtantes Petro; Verè tu es ex illis, &
tu es Galilæus, & loquela tua ſimilis eſt
loquelæ eorum. Et cœpit anathematiza- 71
re ſe, & jurare, ſe non cognoſcere hunc
hominem quem dicitis. Et ibidem can- 72
tavit gallus ſecundò. Et recordatus eſt Petrus ſermonis Jeſu, Quia tu antequàm
cantet gallus bis, negabis me ter, & con-
vertit ſe ad flendum.

Sectio quinquageſima prima.

CAP. XV.

Cum autem manè ſurrexiſſent, conſi- 1
lium fecerunt principes ſacerdotum
cum ſenioribus, & Scribis, & cum re-
liquis turbis: & vinxerunt Jeſum, &
duxerunt eum ad Pilatum. Et interro- 2
gavit eum Pilatus, Tunc es rex Ju-
dæorum? Reſpondit ei, dicens; Tu
dixiſti. Et accuſaverunt eum principes ſa- 3
cerdotum multipliciter. Et interrogavit 4
eum Pilatus iterùm; Non reſpondes
quicquam? Vide quantis accuſent te.
Et non reſpondit ei Jeſus quicquam, ita 5
ut Pilatus miraretur.

Sectio quinquageſima ſecunda.

Et in omni feſto dimittebat eis vinctum 6
qualem voluiſſent.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

65 ወእሓዙ: እምውስቴቶሙ: ይወርቅዎ: ወይጸፍዕዎ: ገጸ: ወይሰርዕዎ: ወይብልዎ: ተነቢይ: ለነ: ክርስቶስ: ሎኑ: ጸፍዐከ::=:
በእንተ: ዘከመ: ክሕደ: ጴጥሮስ::=:
66 ወእንዘ: ሀሎ: ጴጥሮስ: ታሕተ: ውስተ: ዳሪድ: መጽአት: አሐቲ: ወለተ: ሊቀ: ካህ
67 ናት::=: ወርእየቶ: ለጴጥሮስ: ይሕሥን: ወነጸረቶ: ወትቤሎ: እንተሂ: መስለ: እግዚ
68 እ: ሊየሱስ: ናዝራዊ: ሀለውከ::=: ወይቤሎ: ሊየአምር: ወሊይጤይቅ: ዘትብሊ::
69 ወወፅአ: አፍአ: ሳቡ: ጸናፊ: ዳዲድ: ወነቀወ: ደርሀ: ሳቤሃ::=: ወርእየቶ: ካዕበ: ወ
7ዐ ለት: ወትቤሎሙ: ለእለ: ይቀውሙ: ሂየ: ዝኒ: እመኔሆሙ: ውእቱ::=: ወክሕደ:
ካዕበ::ወእመደሓረ: ሕቅ: ካዕበ: ይቤልሙ: ሳጴጥሮስ: እለ: ይቀውሙ: ለጣን: እ
71 መኔሆሙ: ለንተ: ወግሊሳዊ: ለንተ: ወቃለከ: ያዳውቀከ::=: ወእሓዘ: ይትረገሙ:
72 ወይመሐል: ከመ: ሊየአምር: ለውእቱ: በእሲ: ዘትብሉ::=: ወሶቤሃ: ነቀወ: ካዕ
በ: ደርሆ: ወተዘከረ: ጴጥሮስ: ቃሉ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: ዘይቤሎ: ለወልሰ: ትክሕ
ደኒ: ዘለንበለ: ይነቁ: ደርሆ: ወበከየ::=: በጽባሕ: ዓርብ:
1 1ፎ ወሶበ: ጸብሐ: ተማክሩ: ሊቃነ: ካህናት: ወረበናት: ወጸሐፍት: ወኩሉ: ዓውደ:
2 ወወመይወ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: ወወስድዎ: ወመጠውዎ: ለጲላጦስ::=: ወተስእሎ:
ጲላጦስ: ለንተኑ: ንጉሠ: ለአይሁድ::ወእውለአ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወይቤሎ:
3 እንተ: ትቤ::=: ወለስተዋደይዎ::ሊቃኒ: ካሕናት: ብዙኅ: ወውእቱሰ: ለልቦ: ዘለዉ
4 ለአ::=: ወሰተቶ: ካዕበ: ጲላጦስ: ወይቤሎ: ለልቡኑ: ዘትሰጠው: እንዘ: ሶጠኔ
5 ዝ: ያስተዋድዩከ::=: ወሊተሰንዎ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወሊመንተኒ: ወለንስር: ጲ
6 ላጦስ::=: ወለለ: በዓል: ያሐዩ: ሎሙ: ለሐደ: እመኒ: ውቁሐን: ለሐደ: ዘለብ
ደረ::=:

Et cœperunt *quidam* ex illis conſpuere in eum, & palmis percutere faciem ejus, 65
& colaphos impingere ei, & dixerunt ei; Prophetiza nobis Chriſte, quis pal-
mâ percuſſit te. *De abnegatione Petri.*
Et exiſtente Petro inferiùs in atrio, venit quædam filia principis ſacerdotum, 66
Et vidit Petrum calefacientem ſeipſum: & aſpexit eum, & dixit ei; Tu cum Do- 67
mino Jeſu Nazareno fuiſti. Et *ipſe* dixit ei, Neſcio & non capio quod dicis. Et 68
exivit foràs ad extremitatem atrii: & cantavit gallus ſtatim. Et vidit eum ite- 69
rum filia, & dixit aſtantibus ibi; Hic ex illis *eſt*. Et negavit iterum. Et poſteà 70
paululùm, rurſus dixerunt Petro aſtantes; Amen ex illis es: Et Galilæus es, & lo-
quutio tua manifeſtum te facit. Et cœpit execrari, & jurare; Neſcio hominem 71
illum quem dicitis. Et ſtatim cantavit iterum gallus: et recordatus eſt Petrus 72
eloquii Domini Jeſu, qui dixerat ei; Ter negabis me, priuſquàm cantaverit gal-
lus: & flevit.

CAP. XV.

Mututino Paraſcenes.

ET quando diluculum erat, conſilium inierunt principes ſacerdotum, & magi- 1
ſtri, & ſcribæ, & totus conſeſſus, & vinxerunt Dominum Jeſum, & adduxerunt
eum, & tradiderunt eum Pilato. Et interrogavit eum Pilatus; Túne *es* rex Ju- 2
dæorum? Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit ei; Tu dicis. Et accuſabant eum 3
principes ſacerdotum multùm: ipſe autem nihil reſpondit. Et interrogavit eum 4
rurſus Pilatus, & dixit ei; Nónne habes quid reſpondeas hoc modo te accu-
ſantibus? Et non reſpondit Dominus Jeſus aliquid: & miratus eſt eum Pilatus. 5
Et unoquoque feſto ſervabant eis unum ex vinctis, quemcunque voluiſſent. 6

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

بردند مسيح را بخانهء پيلاطوس — شست يك

1 * وچون صباح شد بزركان * وامامان * با پيران ونويسندكان مشورت كردند * وراي زدند
با همه جماعت وعوام * وعيسي را بستند * وبردند * در دست بيلاطوس رواشي سپاردند *
2 * بيلاطوس ازو پرسيد * توي ملك يهوديان * او جواب داد وكفت توكفتي * وبه بسيار
3 چيزها بزركان وامامان † برو بدي مي كفتند * باز بيلاطوس بدو كفت جواب نمي دهي
4 ببين بر تو چند كواهي مي دهند * اما عيسي هيچ جواب نمي داد چنانك بيلاطوس
5 حيران ماند * وبيلاطوس را عادت بود * كه در هر عيد اسيري * از بهر ايشان آزاد مي
6 كرد * هر انكس را كه ايشان † مي خواستند *

LXI. Abduxerunt Chriſtum in domum Pilati.

CAP. XV.

ET cùm manè eſſet, magnates, & 1
ſacerdotes, cum ſenioribus et ſcribis
conſilium agitabant, & ſententiam
pcnſabant cum tota congregatione
& populo: et Jeſum ligaverunt,
et abducentes in manum Pilati præ-
ſidis tradiderunt. Pilatus eum in- 2
terrogavit, Túne es rex Judæorum?
Ille reſponſum dedit, et dixit; Tu
dixiſti. Et in rebus multis magna- 3
tes et ſacerdotes de eo malum dice-
bant. Rurſùs Pilatus ei dixit; 4
Reſponſum non das? Vide contra te
quot teſtificentur. Veruntamen Je-
ſus nullum reſponſum dedit, adeò ut
Pilatus attonitus maneret. Pilato 6
autem mos erat, ut omni feſto vin-
ctum unum eorum gratiâ liberum
faceret, quemcunque ipſi poſtularent.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

7 Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει
8 φόνον πεποιήκεισαν. Καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος, ἤρξατο αἰτεῖσθαι, καθὼς ἀεὶ ἐποίει
9 αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλᾶτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν
10 τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; (β) (Ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι διὰ φθόνον (γ) παραδεδώκεισαν
11 αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς.) Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον
12 τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλᾶτος ἀποκριθεὶς, πάλιν ἔφη αὐτοῖς,
13 Τί οὖν θέλετε (δ) ποιήσω τὸν λέγετε βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; Οἱ δὲ πάλιν
14 (ε) ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ Πιλᾶτος ἔλεγεν αὐτοῖς, Τί γὰρ κακὸν
15 ἐποίησεν; οἱ δὲ (ζ) περισσοτέρως ἔκραζαν, Σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ Πιλᾶτος
βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· καὶ
παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ. Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν

Erat autem *dictus* Barabbas cum seditiosis vinctus, qui in seditione homicidium fecerant. Et *vociferata* turba, cœpit *postulare*, sicut semper faciebat illis. *At* Pilatus respondit eis, *dicens*; Vultis *absolvam* vobis regem Judæorum? (Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent eum summi Sacerdotes.) *At summi Sacerdotes* concitaverunt turbam, ut magis Barabbam *absolveret* eis. *At* Pilatus respondens, iterum ait illis; Quid ergò vultis faciam *quem dicitis* regem Judæorum? Illi *autem* iterum clamaverunt; Crucifige eum. *At* Pilatus dicebat illis; Quid enim *malum* fecit? Illi *autem abundantiùs* clamabant; Crucifige eum. *At* Pilatus volens populo *sufficiens* facere, *absolvit* illis Barabbam: & tradidit Jesum *flagellans*, ut crucifigeretur. *At* milites *abduxerunt* eum

intra *aulam*, *quod est prætorium*, & convocant totam cohortem: Et induunt eum purpurâ, & circumponunt ei plectentes spineam coronam. Et cœperunt salutare eum; *Gaude*, rex Judæorum. Et percutiebant ejus caput arundine: & conspuebant eum, & ponentes genua adorabant eum. Et postquàm illuserunt ei, exuerunt illum *purpurâ*, & induerunt eum *vestimentis propriis*: & educunt illum ut crucifigerent eum. Et *angariant* prætereuntem quempiam Simonem Cyrenæum, (venientem *ex* agro, patrem Alexandri & Rufi,) ut tolleret crucem ejus. Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est interpretatum, Calvariæ locus. Et dabant ei bibere myrrhatum vinum: & verò non accepit. Et crucifigentes eum, diviserunt vestimenta ejus, mittentes sortem super eis, quis quid tolleret.

ἔξω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν· Καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν
17 πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον. Καὶ ἤρξαντο ἀσπά-
18 ζεσθαι αὐτόν; Χαῖρε (η) βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν
19 καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. Καὶ ὅτε
20 ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια·
καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα (ι) σταυρώσουσιν αὐτόν. Καὶ ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα
21 Σίμωνα Κυρηναῖον, (ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου,) ἵνα ἄρῃ
22 τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ τόπον, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον,
23 Κρανίου τόπος. Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον, ὁ δὲ οὐκ ἔλαβε.
24 Καὶ σταυρώσαντες αὐτὸν, (κ) διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ'
αὐτὰ, τίς τί ἄρῃ.

MS. A. (β) (Ἐπεγίνωσκεν (γ) παραδώκεισαν (δ) ποιήσω τὸν βασιλέα (ε) ἔκραξαν, λέγοντες, (ζ) περισσῶς ἔκραζον, (η) ὁ βασιλεὺς (θ) ἄρσιν (ι) σταυρώσωσιν (κ) διαμερίζονται)

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 ܘܐܝܬ ܠܗ ܠܐܢܫ ܕܡܬܩܪܐ ܒܪ ܐܒܐ ܗܘ ܕܐܬܬܣܪ ܥܡ ܓܝܪ ܐܢܫܝ ܡܪܕܘܬܐ ܕܥܒܕܘ ܒܗ ܒܡܪܕܘܬܐ ܗܘ ܐܢܫ ܕܩܛܠ ܒܗ ܒܡܪܕܘܬܐ *
8 ܘܩܪܐ ܥܡܐ ܘܫܪܝ ܠܡܒܥܐ ܠܡܥܒܕ ܠܗܘ ܐܝܟ ܕܟܕ ܥܒܕ ܠܗܘܢ ܠܥܠ ܡܢ ܕܐܬܬܣܪ ܠܗܘܢ

Versio VULGATA LATINA.

7 Erat autem qui dicebatur Barabbas, qui cum seditiosis erat vinctus, qui in seditio-
8 ne fecerat homicidium. Et cùm ascendisset turba, cœpit rogare, sicut semper fa-
9 ciebat illis. Pilatus autem respondit eis, & dixit; Vultis dimittam vobis regem
10 Judæorum? Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes.
11 Pontifices autem concitaverunt turbam, ut magìs Barabbam dimitteret eis. Pila-
12 tus autem iterùm respondens, ait illis; Quid ergò vultis faciam regi Judæorum?
13 At illi iterùm clamaverunt; Crucifige eum. Pilatus verò dicebat illis; Quid
14 enim mali fecit? At illi magìs clamabant; Crucifige eum. Pilatus autem vo-
15 lens populo satisfacere, dimisit illis Barabbam, & tradidit Jesum flagellis cæsum,
16 ut crucifigeretur. Milites autem duxerunt eum in atrium prætorii, & convocant
totam cohortem, Et induunt eum purpurâ, & imponunt ei plectentes spineam 17
coronam. Et cœperunt salutare eum; Ave, rex Judæorum. Et percutiebant 18
caput ejus arundine; & conspuebant eum, & ponentes genua, adorabant eum. 19
Et postquàm illusérunt ei, exuerunt illum purpurâ, & induerunt eum vestimentis 20
suis: & educunt illum ut crucifigerent eum. Et angariaverunt prætereuntem 21
quempiam, Simonem Cyrenæum, venientem de villa, patrem Alexandri & Rufi,
ut tolleret crucem ejus. Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est inter- 22
pretatum, Calvariæ locus. Et dabant ei bibere myrrhatum vinum: & non acce- 23
pit. Et crucifigentes eum, diviserunt vestimenta ejus, mittentes sortem super eis, 24
quis quid tolleret.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * وَكَانَ ٱلَّذِي يُقَالُ لَهُ بَارَبَّانُ أَسِيرًا مِنَ ٱلْمُنَافِقِينَ ٱلَّذِينَ كَانُوا قَتَلُوا فِي ٱلْفِتْنَةِ * فَصَاحَتِ
8 ٱلْجَمَاعَةُ وَبَدَأَتْ تَسْأَلُ كَمَا قَدْ كَانَ يَصْنَعُ لَهُمْ * فَأَجَابَهُمْ فِيلَاطُسُ قَائِلًا أَتُرِيدُونَ أَنْ أُطْلِقَ
9 لَكُمْ مَلِكَ ٱلْيَهُودِ * لِأَنَّهُ كَانَ قَدْ عَلِمَ أَنَّ رُؤَسَاءَ ٱلْكَهَنَةِ إِنَّمَا أَسْلَمُوهُ حَسَدًا * وَإِنَّ رُؤَسَاءَ
10 ٱلْكَهَنَةِ حَرَّكَتِ ٱلْجَمَاعَةَ بِأَنْ يَسْأَلُوهُ بِزِيَادَةٍ أَنْ يُطْلِقَ لَهُمْ بَارَبَّانَ * فَأَجَابَهُمْ فِيلَاطُسُ أَيْضًا
11 قَائِلًا مَاذَا تُحِبُّونَ أَنْ أَصْنَعَ بِٱلَّذِي تَقُولُونَ عَنْهُ أَنَّهُ مَلِكُ ٱلْيَهُودِ * فَصَاحُوا أَيْضًا ٱصْلُبْهُ *
12 * فَقَالَ لَهُمْ فِيلَاطُسُ أَيَّ سَرٍّ فَعَلَ فَازْدَادُوا صِيَاحًا ٱصْلُبْهُ * فَأَرَادَ فِيلَاطُسُ أَنْ يُرْضِيَ ٱلْجَمَاعَةَ *
13 فَأَطْلَقَ لَهُمْ بَارَبَّانَ وَأَسْلَمَ إِلَيْهِمْ يَسُوعَ لِيُضْرَبَ وَيُصْلَبَ * فَذَهَبَ بِهِ ٱلسُّرْطُ إِلَى دَاخِلِ ٱلدَّارِ
14 ٱلَّذِي هُوَ دَارُ ٱلْوِلَايَةِ وَجَمَعُوا عَلَيْهِ ٱلْعَسْكَرَ * ثُمَّ أَلْبَسُوهُ لِبَاسًا بُرْفِيرًا * وَضَفَرُوا
15 إِكْلِيلًا مِنْ شَوْكٍ وَوَضَعُوهُ عَلَى رَأْسِهِ * وَبَدَؤُا يُسَلِّمُونَ عَلَيْهِ قَائِلِينَ * ٱلسَّلَامُ يَا مَلِكَ ٱلْيَهُودِ *
16 * وَيَضْرِبُونَ رَأْسَهُ بِقَصَبَةٍ * وَيَتْفُلُونَ فِي وَجْهِهِ * وَيَسْجُدُونَ لَهُ عَلَى رُكَبِهِمْ * فَلَمَّا هَزَؤُا بِهِ عَرَّوْهُ
17 مِنْ ٱلْبُرْفِيرِ وَأَلْبَسُوهُ ثِيَابَهُ * ثُمَّ أَخْرَجُوهُ لِيَصْلُبُوهُ * وَسَخَّرُوا وَاحِدًا قَيْرَوَانِيًّا يُسَمَّى سِمْعَانَ جَايِيًا
18 مِنَ ٱلْحَقْلِ وَهُوَ أَبُو ٱلْإِكْسَنْدَرُسِ وَرُوفُسَ لِيَحْمِلَ صَلِيبَهُ * وَأَتَوْا بِهِ إِلَى مَوْضِعِ ٱلْجَاجَلَةِ ٱلَّتِي
19 تَأْوِيلُهَا ٱلْجُمْجُمَةُ * وَأَعْطَوْهُ خَمْرًا مَمْزُوجًا بِمُرٍّ لِيَشْرَبَ فَلَمْ يَأْخُذْهُ * وَلَمَّا صَلَبُوهُ ٱقْتَسَمُوا بَيْنَهُمْ
ثِيَابَهُ وَأَقْرَعُوا عَلَيْهَا *

7 *Et erat qui vocabatur Barabbas vinctus, ex flagitiosis qui cædem commiserant in seditione. Clamavit ergò turba, &* 8
cœpit petere prout faciebat illis. Respon- 9
dit illis Pilatus, dicens; Vultisne, ut dimittam vobis regem Judæorum? Nam ipse jam noverat quòd principes 10
sacerdotum certò tradidissent eum ex invidia. Principes autem sacerdotum con- 11
citaverunt turbam, ut rogarent eum enixiùs ut dimitteret eis Barabban. Et 12
respondit eis Pilatus iterùm, dicens; Quid cupitis ut faciam de illo quem di- 13
citis esse regem Judæorum? Clamave- 14
runt iterùm, Crucifige eum. Ait illis Pilatus, Quid mali fecit? Et adje-
cerunt, clamantes; Crucifige eum. Vo- 15
luit ergò Pilatus satisfacere turbæ, di-
misitque eis Barabban, & tradidit illis Jesum ut flagellaretur, & cruci figere-
tur. Quare duxerunt eum cohortes in- 16
tra atrium prætorii, qui est locus præsi-
dialis, & congregaverunt contra eum ex-
ercitum; Tum induerunt eum veste 17
purpureâ, & plexuerunt coronam de spi-
nis, et posuerunt eam super caput ejus,
Et cœperunt salutare eum, dicentes; Sal- 18
ve O rex Judæorum: Et percutiebant 19
caput ejus arundine, et conspuebant in
faciem ejus, et adorabant eum super ge-
nua sua. Quumque illusissent ei, exue- 20
runt illum veste purpureâ, et induerunt
eum vestimentis suis, et eduxerunt eum
ut crucifigerent illum. Et angariave- 21
runt quendam Cyrenæum qui vocabatur
Simon, venientem de rure (et iste pater
erat Alexandri et Rufi) ut ferret crucem
ejus. Et adduxerunt eum ad locum Ga- 22
galat, cujus interpretatio est, Calvaria.
Et dederunt ei vinum mistum cum myr- 23
rha, ut biberet; at non sumpsit illud.
Et cùm crucifixissent eum, diviserunt 24
inter se vestimenta ejus, et sortem jece-
runt super illa.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወሀሎ: ውቁሕ: ዘስሙ: በረባን: ምስላ: እለ: ገብሩ: ሀከክ: ወምስለ: ቀተልተ: ነፍ
8 ስ::=: ወዓርጉ: ሕዝብ: ወከልሑ: ወሰአሉ: ይግበር:ሎሙ: በከመ: ያለመድ::=:
9 ወለወርሐሉ: ጲላጦስ: ወይቤሎሙ: ትፈቅዱኑ: ለሕይወ: ኅቡ : ለንጉሠ : ላይሁ
10 ድ::=: እስመ: ያለመሮሙ: ከመ : በቅንላቶሙ : እግብእመ : ሊቃነ : ካህናት::=:
11 ወሊቃነ : ካህናትሰ : ሆኩሙ ፡ ለሕዝብ : ከመ : በረባንሂ : ይሰለቡ : ያሕይዉ : ሎ
12 ሙ::=: ወካዕቡ: እዉሠወ: ጲላጦስ : ወይቤሎሙ : ምንተ : እንስ: ትፈቅዱ: እረ
13 ሲዮ: ለዘ: ተብህለ: ንጉሠ: ላይሁድ::=: ወካዕበ : ከልሑ : ኩሎሙ: ወይቤሉ: ስ
14 ቀሎ::=: ወይቤሎሙ: ጲላጦስ: ምንተ: እኩየ: ገብረ: ወፈድፋደ : ጻርኑ : ወይቤ
15 ሉ: ስቀሎ::=: ወመክረ: ጲላጦስ: ይግበር: ፈቃደሙ: ለሕዝብ:ወላሕየወ:ሎሙ:
በረባንሂ: ወቀሠፎ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: ወወሀቦ: ይስቀልወ::=:
በዓርብ : በቦ : ሰዓት::=:
16 ወላብእዎ : ሐረ : ወስጤ : ዐጸደ : ጎበ : ምኵናን : ወጸውዑ: ኩሉ: ሰራዊተ: ሰጲ
17 ሪ::=: ወአልበስዎ: ጫሳተ: ወፀፈሩ: ለክሊሉ: ዘሦክ:ወለስቶቀጸልዎ: ወይሰለቁ::=:
18 ወይብልዎ: ባሕ: ንጉሦሙ: ለላይሁድ::=: ወይሥርዕዎ: ርእሶ: በሸለተ: ወይወርቅ
19 ዎ: ወየስተበርጉ: ወይሰግዱ:ሎቱ::=: ወሶበ: ተሰለቁ: ላዕሌሁ : ሰሉብዎ: ውእተ:
20 ጫሳተ: ወአልበስዎ: አልባሲሆ: ወወሰድዎ: ጎበ: ይስቅልዎ::=: ወዐርፉ: አሐደ:
21 ጎሳፊተ: ስምዖንሂ: ቅረናዌ: እትውቶ: እምሐቅል: ላቡሁ : ለአለክሰንድሮስ : ወለሮ
22 ፎን: ከሙ: ይጹር: ሞስቀሎ::=: ወወሰድዎ:ብሔረ: ጎልጎታ: ዘበትር ጊጫሁ:ይብል
23 ዎ: ቀረንዩ: ሞካን::=: ወወሀብዎ: ይስተይ: ወይነ: ምስለ: ከርቤ : ቲሠሉ : ወለዘ
24 ዮ::=: ወሰቀልዎ: ወተሳፀዉ: ውእተ: አልባሲሁ: ወተካፈሉ: ዘከሙ: ይነሥኡ::=:

Et fuit vinctus *homo* cujus nomen erat Barabbas, cum seditiosis & homi- 7
cidis. Et ascenderunt populi, & clamârunt, & rogârunt, ut faceret iis sicut 8
consueverat. Et respondit Pilatus, & dixit iis; Vultísne ut servem vobis regem 9
Judæorum? Quoniam sciebat quòd per invidiam tradidissent eum principes 10
sacerdotum. Et principes sacerdotum concitârunt populos, ut Barabam pete- 11
rent servari iis. Et iterum respondit Pilatus, & dixit iis; Quid igitur vultis fa- 12
ciam ei qui dicitur rex Judæorum? Et iterum clamârunt omnes, & dixerunt; 13
Crucifige eum. Et dixit iis Pilatus; Quid mali fecit? Et ampliùs clamârunt, 14
& dicebant; Crucifige eum. Et consultò constituit Pilatus facere *secundùm* 15
voluntatem populorum, & servavit iis Barabam: & flagellavit Dominum Jesum,
& tradidit eum, ut crucifigerent eum.

Tertiâ horâ paraſceues.

Et duxerunt eum milites intra atrium, ad judicem, & convocârunt totum agmen, 16
scilicet, spiram: Et induerunt eum purpurâ, & plexerunt coronam spinosam. 17
Et coronaverunt eum, & derisérunt: Et dixerunt ei; Ave rex Judæorum. 18
Et verberabant caput ejus calamo: & conspuebant ei, & genuflectebant, & 19
adorabant eum. Et quum illusissent super eum, exuerunt eum istâ purpurâ, & 20
induerunt eum vestimentis suis: & adduxerunt eum ubi crucifigebant eum.
Et angariârunt quendam prætereuntium, Simonem Cyrenæum, (venientem *ex* 21
agro, patrem Alexandri & Rufi) ut portaret crucem ejus. Et duxerunt eum *in* 22
locum Golgotha: quod in expositione ejus vocant, Cranii locum. Et dederunt 23
ei bibendum vinum myrrhâ commixtum: & recusavit. Et crucifixérunt eum, 24
& sortem miserunt super vestimentis suis, & divisérunt, quemadmodum accepissent.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 * وني را بر سرش مي زدند * ودر روي او خيو مي انداختند وبزانو درمي امدند و اورا
20 سجود مي كردند * وچون اين همه تسخر كردند * جامهٔ سرخ را ازو برگندند * وجامهٔ خودش
21 پوشانيدند * وبدر اوردند * تا بر دار شود * وشخصي بكدار بود * نام او شمعون † قوريني * اورا
بسخره گرفتند * واين كس از دهٔ [امده وپدر] الكسندروس و روفس بود * وصليب را
22 بر گول او بار كردند * * وامدند در مقامي كه نام ان كاغولتاست * وتفسيرش كله سر *
23 * وسركه را با تلخي بياميختند وبدو دادند كه بخورد ونستد
24 شست سوم اويختن مسيح را بر صليب * چون اورا بر صليب
اويختند * جامهٔ اورا بخش كردند * [وبرو قرعه انداختند كه چه هر كسي ستاند]

Et calamum in caput ejus impege- 19
runt, & in vultum ejus sputum in-
jecerunt, & genibus ingressi sunt,
& adorationem illi præstiterunt.
Cùmque his omnibus illusissent, ve- 20
ste rubrâ exutum vestimentis suis
induerunt, & eduxerunt ut in cru-
cem ageretur. Et quidam transibat, 21
cui nomen Simeon Cyrenæus, quem
angariabant; homo autem ille ex
agro veniebat, & pater Alexandri
& Rufi erat: & crucem tergo illi-
us imponebant. Et venerunt in lo- 22
cum, cui nomen Gagulta est, & in-
terpretatio ejus est Cranium. Et 23
acetum cum felle miscuerunt, & ei
dederunt ut biberet, sed non acce-
pit.

LXIII. Suspensio Christi in cruce.

Cùm eum in cruce suspendissent, 24
vestimenta ejus partiti sunt, & su-
per ea sortem jecerunt, quid quis-
que acciperet.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

Erat autem hora tertia, & crucifixerunt eum. Et erat *inscriptio* causæ ejus
25 Ἦν δὲ (λ) ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ
inscripta: REX JUDÆORUM. Et cum
27 ἐπιγεγραμμένη, Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ. Καὶ σὺν
eo crucifigunt duos latrones: unum à dextris, & *unum* à sinistris ejus. Et
28 αὐτῷ σταυροῦσι δύο λῃστάς, ἕνα ἐκ δεξιῶν, καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων (μ) αὐτοῦ. Καὶ
impleta est scriptura, *dicens*; Et cum iniquis reputatus est. Et prætereuntes
29 ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. Καὶ οἱ παραπορευόμενοι
blasphemabant eum, moventes capita sua, & dicentes; Vah, *destruens*
ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, Οὐὰ, ὁ καταλύων
templum, & in tribus diebus *ædificans*, *Serva* temetipsum, & *descende* de
30 τὸν ναὸν, (ν) καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, Σῶσον σαυτὸν, καὶ κατάβα ἀπὸ
cruce. Similiter autem & summi Sacerdotes illudentes, ad alterutrum cum
31 τοῦ σταυροῦ. Ὁμοίως (ξ) δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες, πρὸς ἀλλήλους μετὰ
Scribis dicebant; Alios *servavit*, seipsum non potest *servare*. Christus
32 τῶν Γραμματέων ἔλεγον, Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. Ὁ Χριστὸς
rex Israel descendat nunc de cruce, ut videamus & credamus. Et
ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. καὶ
concrucifixi ei *exprobrabant* ei. Factâ autem horâ sextâ, tenebræ
33 οἱ συνεσταυρωμένοι αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. Γενομένης δὲ ὥρας ἕκτης, σκότος
factæ sunt per totam terram, usque in horam nonam. Et horâ nonâ
34 ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας (ο) ἐνάτης. Καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ (π) ἐννάτῃ
exclamavit Jesus voce magnâ; dicens, Eloi, eloi, lamma sabachthani?
ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἐλωΐ, Ἐλωΐ, (ρ) λεμὰ σαβαχθανί;
quod est interpretatum; Deus meus, Deus meus, *in* quid me dereliquisti?
ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, (σ) Ὁ Θεός μου, ὁ Θεός μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες;
Et quidam *astantium* audientes, dicebant; Ecce Eliam vocat. Currens
Καί τινες τῶν (τ) παρεστηκότων ἀκούσαντες, ἔλεγον, Ἰδοὺ Ἠλίαν φωνεῖ. Δραμὼν
35
autem unus, & implens spongiam aceto, circumponénsque calamo, potum dabat
36
δέ τις, καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους, περιθείς τε καλάμῳ, ἐπότιζεν
ei, dicens; Sinite, videamus si veniat Elias *detrahere* eum. At Jesus
αὐτὸν, λέγων, Ἄφετε, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας καθελεῖν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς
37
emittens vocem *magnam*, expiravit. Et *interexpansum* templi scissum est in
ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην, ἐξέπνευσε. Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς
38
duo à *sursum* usque deorsum. Videns autem Centurio *astans* ex adverso
δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας
39
ejus, quia sic clamans expirâsset, ait; Verè homo hic, filius erat
αὐτοῦ, ὅτι (υ) οὕτω κράξας ἐξέπνευσεν, εἶπεν, Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς ἦν
Dei. Erant autem & mulieres de longè *spectantes*, *in* quibus erat Maria Mag-
40 Θεοῦ. Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγ-
dalene, & Maria Jacobi *parvi*, & Joſe mater, & Salome.
δαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ, καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ Σαλώμη.

MS. A. (λ) τρίτη ὥρα, (μ) ἀυτοῦ. ***Καὶ οἱ παραπορευόμενοι (ν) καὶ τρισὶν, (ξ) καὶ οἱ (ο) ἐνάτης. (π) ἐνάτῃ (ρ) λιμὰ σιβακθανεί; (σ) Ὁ Θεός, ὁ Θεός μου, (τ) ἐκεῖ ἑστηκότων (υ) ὅτως

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Erat autem hora tertia, quum cruci affixerunt
25 * ܗܘܬ ܕܣܝܡܘ ܠܗ ܒܨܠܒܐ ܘܗܘ ܫܥܬܐ ܬܠܬܝܬܐ ܘܟܬܒܘ ܥܠ ܪܫܗ ܟܬܒܐ ܕܥܠܘܗܝ ܗܘ ܕܝܢ ܟܬܝܒ
eum. Erátque inſcripta occaſio mortis ipſi-
26
us in codicillo, Hic eſt Jeſus rex Judæorum.
Inſuper crucifixerunt cum eo duos latrones,
27 ܗܢܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܘܥܡ ܬܪܝܢ ܠܨܘܗܝ ܚܕ ܡܢ ܝܡܝܢܗ ܘܚܕ ܡܢ ܣܡܐܠܗ ܘܫܠܡ ܟܬܒܐ
unum à dextera ejus, & alterum ab ejus ſini-
ſtra. Et impleta eſt ſcriptura quæ dicit;
28 * ܕܐܡܪ ܟܬܒܐ ܕܥܡ ܥܒܪܝܢ ܢܬܚܫܒ ܗܘ ܘܥܡ ܥܘܠܐ ܢܬܚܫܒ ܗܘ *
Cum flagitioſis annumeratus eſt.

Mediâ die. 39.

Quinetiâ ii qui præteribant, blaſphemabant
29 * ܘܥܒܪܝܢ ܗܘ ܕܥܒܪܝܢ ܡܬܓܕܦܝܢ ܠܗ ܘܡܢܘܥܝܢ ܪܝܫܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ ܐܘܗ ܗܘ ܕܡܚܪܒ ܗܝܟܠܐ
in eum, & motantes capita ſua, dicebant; O
30 ܘܒܬܠܬ ܝܘܡܝܢ ܡܒܢܐ ܗܘ ܫܘܙܒ ܢܦܫܟ ܘܢܚܬ ܡܢ ܨܠܒܐ * ܗܟܢܐ ܘܟܗܢܐ ܪܒܪܒܢ ܥܡ ܣܦܪܝܐ
tu qui diſſolvis templum & ædificas illud tri-
duo, Libera teipſum, & deſcende de cruce.
30
Similiter autem & principes ſacerdotum ri-
31 ܗܟܢܐ ܕܝܠܗܘܢ ܐܡܪܝܢ ܥܡ ܚܕ ܚܕ ܥܡ ܣܦܪܝܐ ܘܟܬܒܐ ܐܡܪܝܢ ܐܚܪܢܐ ܗܘ ܫܘܙܒ ܠܐ ܝܟܠ ܗܘ
debant unus cum alio, necnon Scribæ, & di-
cebant; Alios ſervavit, ſeipſum non poteſt
32 ܠܡܫܘܙܒ ܢܚܬ ܡܫܝܚܐ ܡܠܟܐ ܕܝܣܪܝܠ ܢܬܚܬ ܗܫܬܐ ܡܢ ܨܠܒܐ ܕܢܚܙܐ ܘܢܗܝܡܢ ܒܗ ܘܐܦ
ſervare. Meſſias rex Iſrael deſcendat nunc
31
de cruce, ut videamus & credamus ei: Quin-
ܕܥܡ ܗܢܘܢ ܕܨܠܒܘ ܥܡܗ ܡܬܚܫܒܘ ܠܗ * ܗܘ ܕܝܢ ܙܒܢ ܒܫܬ ܫܥܬܐ ܬܫܥܝܬܐ ܩܠܥ ܝܫܘܥ
etiam illi qui erant crucifixi cum eo, expro-
brabant ei.

Ad nonam horam. 40.

Quumque eſſent ſex horæ, factæ ſunt tenebræ
33 * ܒܟܠ ܐܪܥܐ ܥܕ ܫܥܬܐ ܬܫܥܝܬܐ. ܘܒܫܥܬܐ ܬܫܥܝܬܐ ܩܠܥ ܝܫܘܥ ܒܩܠ ܪܡ
ſuper univerſam terram uſque ad horam no-
nam. Et horâ nonâ exclamavit Jeſus altâ
34 * ܘܐܡܪ ܐܠܗܝ ܐܠܗܝ ܠܡܢܐ ܫܒܩܬܢܝ. ܐܠܗܝ ܐܠܗܝ ܠܡܢܐ ܫܒܩܬܢܝ. ܕܦܫܪ ܐܠܗܝ ܐܠܗܝ
voce, & ait; Il, Il, lemono ſcebacton; hoc eſt,
Deus mi, Deus mi, quare dereliquiſti me?
35 ܠܡܐ ܫܒܩܬܢܝ. * ܘܡܢ ܕܩܪܒ ܒܗ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܩܝܡܝܢ ܗܠܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܐ ܠܐܠܝܐ ܩܪܐ ܗܘ
Quidam autem qui audierunt ex iis qui ad-
ſtabant, dicebant; Eliam vocavit. Cucur-
36 ܗܢܐ. ܘܪܗܛ ܚܕ ܘܡܠܐ ܣܦܓܐ ܘܫܕܐ ܥܠ ܩܢܝܐ * ܘܐܫܩܝܗ ܠܡܫܬܐ ܘܐܡܪ ܐܢܘܢ ܫܒܘ
rit autem quidam, & implevit ſpongiam ace-
to, alligavitque calamo ut propinaret ei. Et
dicebant; Sinite, videamus an veniat Elia
37 ܢܚܙܐ ܗܠ ܐܬܐ ܐܠܝܐ ܠܡܢܣܒ ܠܗ. * ܘܝܫܘܥ ܕܩܪܐ ܒܩܠ ܪܡ ܘܫܒܩ ܘܐܫܠܡ ܪܘܚܗ.
deſcenſum ei præbiturus. Ipſe verò Jeſus
38
clamavit altâ voce, & finivit. Et ſuperfici-
es valvarum templi ſciſſa eſt in duas partes,
39 ܘܦܪܣܬ ܦܬܘܚܐ ܕܗܝܟܠܐ ܠܬܪܝܢ ܡܢ ܠܥܠ ܥܕ ܠܬܚܬ. * ܘܟܕ ܚܙܐ ܗܘ ܩܢܛܪܘܢ ܕܩܐܡ
à ſummo uſque ad imum. Quum vidiſſet
autem Centurio ille qui ſtabat apud ipſum,
ܩܕܡ ܗܘ ܕܐܬܐ ܡܢ ܩܕܡ ܗܘ ܐܡܪ ܕܗܟܢܐ ܩܪܐ ܘܐܫܠܡ ܐܡܪ ܕܒܪ ܐܢܫ ܗܢܐ ܗܘ ܒܪ ܐܠܗܐ.
eum ita clamâſſe, & finiiſſe, dixit; Verè ho-
mo iſte erat filius Dei. Erant autem mulie-
40 * ܐܝܬ ܐܢܬܬܐ ܕܡܛܝܠܢ ܡܢ ܪܚܩ ܘܒܝܢܬܗܝܢ ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ ܘܡܪܝܡ ܐܡܗ ܕܝܥܩܘܒ
res procul ſpectantes, Maria Magdalena, &
Maria mater Jacobi minoris, & Joſe, & Sa-
ܙܥܘܪܐ ܘܝܘܣܦ ܘܫܠܘܡܬ ܕܟܕ ܗܘܬ ܒܓܠܝܠ ܡܫܬܡܫܢ ܠܗ ܘܫܪܬܐ ܐܚܪܢܬܐ ܕܣܠܩܘ ܥܡܗ
lomis.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * وچون اورا بر صليب كردند * در سوم ساعت * كه اورا بر صليب اويختند * بهانه
26
مرك اورا در كتاب † نبشته شد * كه اينست ملك يهوديان * * ودو دزد با وي † اويختند
27
28 يكي بر دست † راست † او ويكي بر دست † چپ † او * تا تمام شود كتاب كه
29 گفت با گنه كاران شمارده شود * * وايشان نيز كه مي گذشتند * بر وي افتري †
مي كردند * وسر مي جنبانيدند * ومي گفتند اي خراب كننده هيكل وتا سه
30 روز † ابادان كن * * اگر مي توائي نفس خودرا برهان * واز صليب فرو بيا * * واين
31
چنين بزركان واماميان نيز با يكديگر مي خنديدند * ونويسندگان مي گفتند * كه ديگرانرا
32 زنده كرده نمي توانند خودرا زنده كردن * * بانك مي زدند اي مسيح ملك اسرائيل از صليب
فرو بيا * تا ببينيم وبتو ايمان بياوريم * وان دو دزد نيز كه با وي بدار كرده بودند * *
33 بروي عيب مي كردند * * ودر ششم ساعت بر همه روي زمين تاريكي پيدا شد *
34 تا نهم ساعت * * ودر نهم ساعت عيسي † باواز بلند نعره زد وگفت * ايلي
ايلي چرا مرا فرو گذاشتي * ومعني آن خداي من خداي من چرا مرا گذاشتي *

Et cùm eum in crucem egiſſent, 25
in tertiâ horâ poſtquàm eum in
cruce ſuſpendiſſent, Prætextus 26
mortis ejus in libello ſcriptus eſt,
quòd, Hic eſt rex Judæorum.
Et duos latrones cum eo ſuſpen- 27
derunt; unum ad manum dex-
tram ejus, & alterum ad ma-
num ſiniſtram ejus. Ut implere- 28
tur Scriptura, quæ dicit, Cùm
peccatoribus numeratus eſt. Et 29
illi etiam qui tranſibant, ei con-
viciabantur, & caput moventes
dicebant; O qui demoliris tem-
plum & intra tres dies ædificas,
Si potes teipſum libera, & de 30
cruce deſcende. Et ſimiliter ma- 31
gnates & ſacerdotes etiam ali-
us cum alio ridebant, & Scri-
bæ dicebant; Alios quidem vi-
vos fecit, non poteſt ſeipſum
vivum ſervare. Et clamabant; 32
O Chriſte rex Iſrael, de cruce de-
ſcende, ut videamus, & tibi fi-
dem habeamus: & iſti duo la-
trones etiam, qui cum eo in
crucem acti erant, eum probris
affecerunt. Et in ſexta hora 33
univerſæ faciei terræ caligo ob-
orta eſt, uſque ad nonam ho-
ram. Et in nona hora Jeſus 34
voce altâ exclamavit, Et di-
xit; Eli, Eli, cur me dereli-
quiſti? cujus ſignificatio eſt, Deus
mi, Deus mi, quare me deſeruiſti?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

25 Erat autem hora tertia: & crucifixerunt eum. Et erat titulus causæ ejus in-
26 scriptus; REX JUDÆORUM. Et cum eo crucifigunt duos latrones; unum à
27 dextris, & alium à sinistris ejus. Et impleta est scriptura quæ dicit; Et cum
28 iniquis reputatus est. Et prætereuntes blasphemabant eum, moventes capita
29 sua, & dicentes; Vah, qui destruis templum Dei, & in tribus diebus reædi-
30 ficas: Salvum fac temetipsum descendens de cruce. Similiter & summi sa-
31 cerdotes illudentes, ad alterutrum cum Scribis dicebant; Alios salvos fecit,
32 seipsum non potest salvum facere. Christus rex Israël descendat nunc de cru-
ce, ut videamus, & credamus. Et qui cum eo crucifixi erant, convitiaban-
33 tur ei. Et factâ horâ sextâ, tenebræ factæ sunt per totam terram usque in
horam nonam. Et horâ nonâ exclamavit Jesus voce magnâ, dicens; Eloi, 34
Eloi, lamma sabacthâni? quod est interpretatum; Deus meus, Deus meus,
ut quid dereliquisti me? Et quidam de circumstantibus audientes, dicebant; 35
Ecce Eliam vocat. Currens autem unus, & implens spongiam aceto, cir- 36
cumponénsque calamo, potum dabat ei, dicens; Sinite, videamus si veniat
Elias ad deponendum eum. Jesus autem emissâ voce magnâ expiravit. Et velum 37
templi scissum est in duo, à summo usque deorsùm. Videns autem Centurio, qui 38
ex adverso stabat, quia sic clamans expirâsset, ait; Verè hic homo Filius Dei erat. 39
Erant autem & mulieres de longè aspicientes: inter quas erat Maria Magdalene, 40
& Maria Jacobi minoris & Joseph mater, & Salome:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * وكان وقت الساعة الثالثة وصلب * الفصل الثالث والخمسون * وكانت عليه 26
Erat autem tempus horæ tertiæ, & crucifixus fuit. 25

Sectio quinquagesima tertia.

27 صفه مكتوبة انه ملك اليهود * وصلبوا معه لصين واحدا عن يمينه واخر عن يساره * وتم 28
Et erat super illâ titulus scriptus, Quòd ipse esset rex Judæorum. Et crucifixe- 26
runt cum eo duos latrones, unum à dextera ejus, & alterum à sinistra ipsius. Et 27
completa est scriptura dicens, Eum fore numerandum inter sceleslos. Et qui præ- 28
teribant ante eum, blasphemabant eum, et movebant capita sua, ac dicebant; O qui 29
dissolvit templum, & ædificat illud in tribus diebus, Salvum te fac, & de- 30
scende de cruce. Et principes sacerdotum 31
deridebant alter cum altero, itidemque
Scribæ, dicētes; Salvavit alios, nónne po-
test salvare seipsum? Si est ipse Christus 32
rex Israel, descendat nunc de cruce, ut vi-
deamus eum, & credamus in eum. Et qui
crucifixi fuerant tum eo, convitiabantur
ei similiter. Cùm autem fuisset tempus 33
horæ sextæ, factæ sunt tenebræ super ter-
ram universam usq; ad tempus horæ nonæ.

Sectio quinquagesima quarta.

Et tempore horæ nonæ exclamavit Jesus 34
voce altâ, dicens; Ili, Ili, lamma azabta-
ni? cujus interpretatio est, Deus meus,
Deus meus, quare dereliquisti me? Et 35
quum audissent quidam ex astantibus,
dixerunt; Ecce, vocat Eliam. Et cucur- 36
rit unus & implevit spongiam aceto, &
extulit eam super arundinem, & potavit
eum, dicens; Sinite cum, ut videamus
utrùm Elia veniat ad deponendum eum.
Exclamavit autem Jesus voce altâ, & 37
tradidit spiritum. Et scissum est velum 38
operculi templi in duo, à summo ad imū.
Cùm autem vidisset Dux centum qui sta- 39
bat ex adverso ipsius, quòd jam tradi-
disset spiritum, ait; Verè quidem hic ho-
mo est filius Dei. Et mulierss aspicie- 40
bant à longé: ex quibus erat Maria
Magdalene, et Maria mater Jacobi mi-
noris, et mater Josis, et Salome.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በዓርብ : በጎ : ሰዓት:

Sextâ horâ paraſcenes.

25 ወሰዶስቱ: ሰዓት: ሶቤሃ: ጊዜ: ይሰቅልዎ::=> ወይብል:መጽሐፈ: ጌጋዩ: ኀጥዓ: Et sexta hora *erat* quando crucifigebant eum. Et dicebat inſcriptio criminis e- 25
26 ለሕይሁድ::=> ወሰቀሉ: ምስሌሁ: ክልኤት: ፈያት:እሓደ: በየማኑ:ወእሓደ: በፀጋ jus, REX JUDÆORUM. Et crucifixerunt cum illo duos latrones; unum ad dextrâ 26
27 ሙ::=> ወተፈጸመ: መጽሐፍ: ዘይቤ: ተኁለቀ: ምስለ: ዐማፂያን::=> ወኀሊፉትሂ: ejus, & unum ad ſiniſtram ejus. Et impleta fuit ſcriptura, quæ dicit; Numerat 27
28 ይፀርፈ: ላዕሌሁ: ወይሓውሱ: ርእሶሙ: ወይብልዎ: ዘይነሥአ : ለቤተ : መቅደስ : ወ eſt cum iniquis. Et prætereuntes blaſphemabant contra eum, & movebant capi- 28
29 በሠሉስ: መዋዕል: ይሐንጾ::=> ኦድኅኒ: ርእሰከ: ወርደኢ: ወረድ: እመስቀልከ::=> ta ſua, & dicebant ei; Deſtruens Domū ſanctam, & triduo ædificans, Libera te- 29
30 ወከማሁ: ሊቃነ: ካህናትኒ: ወጸሐፍት: ይሰለቁ: ለዕሌሁ : ወይብልዎ: ዘከዕደ : ያድ ipſum & adjuvato, & deſcende à cruce tua. Et ſimiliter principes ſacerdotum 30
31 ሓኀ: ወርእሶ: ሊይክል: ስእነ: አድኅኖ::=> ወክርስቶስኒ: ውእቱ: ንጉሠ: እስራኤ & ſcribæ illudebant ſuper eum, & dicebant; Qui alium ſervat, & ſeipſum non 31
ለ: ይረድኄ: ይእዜ: እመኑ: ምስቀሉ: ወኀርእይ: ወኀእመኑ: ቦቱ:: ወእለኒ: ትሰቅሉ: potuit ſervare. Et Chriſtus ille rex Iſrael deſcendat igitur nunc è cruce ejus, 32
33 መስሌሁ: ይዘነጕጕዎ::=> ወሰበ: ኮነ: ጊዜ: ቀትር: ጸልመ: ጸሓይ: ወኵሉ: ዓለ & videbimus & credemus in illo. Et qui crucifixi erant cum eo exprobrabant
ም: ጸልመ: እስከ: ተሰዓት::=> በዓርብ:በዘ: ሰዓት::=> ei. Et quum meridies eſſet, ſol tenebroſus fuit, & totus mundus tenebroſus fuit, 33
usque ad nonam *horam*.

Nonâ horâ paraſcenes.

34 ወጊዜ: ተሰዓት: ኦሳት: ገኀረ: እግዚእ: ሊየሱስ: በዓቢይ: ቃል:ወይቤ: ሌሎሄ: ሌሎ Et tempore horæ nonæ exclamavit Dominus Jeſus magnâ voce, & dixit; Elohe, 34
ሄ: ለማ: ሰበቀተኒ : ወበትርጓሜሁ : ይብል : አምላኪየ: ለምላኪየ: ለምንት: ሓደገ Elohe, lama ſabacthani? & in expoſitione ſua dicit, Deus meus, Deus meus,
35 ኒ::=> ወቦ: እለ: ይቤሉ: እመእለ: ይቀውሙ: ሌልየሰሃ: ይጼውዕ::=> ወርጸ: አሐ quare dereliquiſti me? Et fuerunt quidam qui dicebant ex adſtantibus; Eliam vo- 35
36 ዱ: ወመልአ: ስፍንገ: ብሒጺ: ወለሰረ: በሕለበት: ወአስተዮ: ወይቤሉ:ሓድጉ: ኒር cat. Et cucurrit quidam, & implevit ſpongiam aceto, & alligavit eum calamo, & 36
37 ኦዮ: ለእሙ: ይመጽእ: ሌልየስ፣ ያወርደ::=> ወገኀረ: እግዚእ: ሊየሱስ: በዓቢይ potum dedit, & dixit; Sinite, videamus ſi veniat Elias deponere eum. Et clama- 37
38 ቃል: ወወፅአት: መንፈሱ: ሶቤሃ::=> ወተሠጠ: መንጦለዕተ: ምጵራብ: ለክልኤ:እ vit Dominus Jeſus cum magna voce, & exivit ſpiritus ejus ſtatim. Et ſciſſum fuit 38
39 መላዕሉ: እስከ: ታሕቱ::=> ወርእዮ: ሱራዊ: ዘይቀውም: መንጸረ: ከመ: ከመዝ: velum templi in duas partes, à ſummo uſque ad imum. Et videns miles qui ſta- 39
40 ሂሮ: ሞተ : ይቤ: ለማኑ: ዝንቱ: ብእሲ: ወልደ: እግዚኦብሔር : ውእቱ::=> ወ bat ex adverſo, quòd ſic clamans obiiſſet, dixit; Amen hic homo filius Dei eſt.
ለዋ: ለእስት: ይቀውማ: ወይኔጽሩ : እመርሑቅ : ሚርያ: መግደላዊት: ወማርያ: እን Et erant mulieres ſtantes & ſpectantes procul, Maria Magdalene, & Maria quæ 40
ተ: ያዕቆብ: ዘይንእስ: ወእሙ: ለዮሴፍ : ወሰሎሜ::=> *erat* Jacobi Minoris, & mater Joſephi, & Salomé.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

35 * وكساني كه ازان جماعت ايستاده بودند كفتند ايليارا مي خواند * دويد يكي وابرك را 36
Et quidam, qui ex turba aſtan- 35
tes erant, dicebant; Eliam vo-
cat. Cucurrit unus, & ſpon- 36
giam aceto implevit, & ſummæ
arundini impoſuit, ut eum po-
taret: dicebant; Sine, ut vide-
amus, num Elias veniat & eum
liberet. Tunc Jeſus clamorem 37
emiſit, & animam reddidit.
Eodem momento facies portæ 38
templi in duas partes ſciſſa eſt,
à ſummo ad imum. Militum 39
dux qui illic aderat, cum vo-
cem audiſſet, & hæc vidiſſet,
fidem habuit & dixit; Cer-
tum eſt, quòd hic vir Filius
Dei eſt. Erant autem mulieres ali- 40
quot, quæ è longinquo ſpectabant,
ut Maria Magdalene, et Maria ma-
ter Jacobi parvi, & Joſe, & Sa-
lomé.

پر سركه كرد * وبر سر ني نهاد * تا اورا بخوراند كفتند * اورا بكذار تا ببينيم * مكر ايليا بيايد
37
38 واورا برهاند * * انكه عيسي نعره زد وجانرا سپارد * * همانديم روي در كذشت * بدونيمه
39 شكافت * از بالا تا زير * * سپه سالار كه انجا حاضر بود * چون اوارشنيد * وان حال بديد * ايمان
40 آورد وكفت راست است كه اين مرد فرزند خداست * * وبودند زناني چند * كه از
دور نكه مي كردند * چون مريم مجدلاني * ومريم مادر † يعقوب † كوچك * ويوسا *
وسلوم *

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΜΗ'.

Quæ & cùm esset in Galilæa, sequebantur eum & ministrabant ei: &
41 (φ) Αἳ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ· (χ) καὶ
aliæ multæ *illæ* simul *consciscse ei in* Hierosolymam. Et jam sero *facto*, ΜΗ'
42 ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱερουσάλυμα. Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, σπζ
(quia erat Parascene, quod est ante-Sabbatum,) Venit Joseph ab Ari-
43 (ψ) (ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὅ ἐστι (ω) προσάββατον,) Ἦλθεν Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἁρι- α
mathæa, *honestus consul* qui & ipse erat expectans regnum
μαθαίας, εὐσχήμων βουλευτὴς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν
Dei, *ausus* introivit ad Pilatum, & petiit corpus Jesu.
τοῦ Θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον, καὶ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.
At Pilatus mirabatur si jam *mortuus fuisset*. Et *advocans Centurionem*,
44 Ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε. καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα,
interrogavit eum si *dudum* mortuus esset. Et *cognoscens* à Centurione, donavit
45 ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε. Καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδωρήσατο
corpus Joseph. Et mercatus sindonem, & *detrahens* eum, involvit sin- σκη
46 τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ. Καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ καθελὼν αὐτὸν, ἐνείλησε τῇ σιν- α
done; & posuit eum in monumento, quod erat excisum de petra: &
δόνι, καὶ (α) κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας· καὶ
advolvit lapidem ad ostium monumenti. *At* Maria Magdalene, &
47 προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, (β) καὶ σκθ
Maria *Josæ spectabant* ubi poneretur. ς
Μαρία Ἰωσῆ ἐθεώρουν ποῦ (γ) τίθεται.

CAP. XVI. ις'.

Et *peracto Sabbato*, Maria Magdalene, & Maria *quæ* Jacobi, & σλ
1 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου, καὶ η
Salome, emerunt aromata, ut venientes ungerent *ipsum*. Et valdè manè una
Σαλώμη, ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. Καὶ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς 2
Sabbatorum veniunt ad monumentum, exorto Sole. Et dicebant
σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. Καὶ ἔλεγον 3
ad *se*; Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti? (Et
πρὸς ἑαυτάς, Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; (Καὶ 4
respicientes *spectant quòd devolutus esset lapis;*) Erat quippe magnus valdè.
ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος.) ἦν γὰρ μέγας σφόδρα.
Et introëuntes in monumentum, viderunt juvenem sedentem in dextris,
Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, 5
circumamictum *stolam candidam*: & obstupuerunt. *Ille verò* dicit illis; Ne σλα
περιβεβλημένον στολὴν λευκήν· καὶ ἐξεθαμβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, Μὴ 6 β
expaveseite: Jesum quæritis Nazarenum crucifixum: surrexit, non est
ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν
hîc: ecce locus ubi posuerunt eum. Sed ite, dicite discipulis
ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. (α) Ἀλλ' ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς 7
ejus, & Petro, quia *præcedit* vos in Galilæam: ibi eum videbitis,
αὐτοῦ, καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε,
sicut dixit vobis. Et exeuntes *citò* fugerunt à monumento: *tenebat eas* σλγ
καθὼς εἶπεν ὑμῖν. Καὶ (β) ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ 8 β
eas tremor & *stupor*: & nemini *nihil* dixerunt: timebant enim.
αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.

MS. A. (φ) Καὶ ὅτε (χ) καὶ αἱ τέσσαρες πολλαὶ (ψ) (ἐπειδὴ (ω) προσαββάτιζον,) Ἐλθὼν (α) καθήκεν αὐτὸ (β) καὶ Μαρία ἡ Ἰωσὴφ (γ) τίθηται. MS. A. Κεφ. ις'. (α) Ἀλλὰ (β) ἐξελθοῦσαι ἔφυγον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

41 * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

41 Et cùm esset in Galilæa, sequebantur eum, & ministrabant ei, & aliæ multæ, quæ si-
42 mul cum eo ascenderant Jerosolymam. Et cùm jam serò esset factum, (quia erat
43 parasceue, quod est ante sabbatum,) Venit Joseph ab Arimathæa nobilis decurio,
qui & ipse erat expectans regnũ Dei, & audacter introivit ad Pilatum, & petiit cor-
44 pus Jesu. Pilatus autem mirabatur si jam obiisset. Et accersito centurione, inter-
45 rogavit eum si jam mortuus esset. Et cùm cognovisset à centurione, donavit cor-
46 pus Joseph. Joseph autem mercatus sindonem, & deponens eum involvit sindone,
& posuit eum in monumento, qd erat excisum de petra, & advolvit lapidem ad osti-
47 um monumenti. Maria autẽ Magdalene, & Maria Joseph, aspiciebant ubi poneretur.

CAP. XVI.

1 ET cùm transisset sabbatum, Maria Magdalene, & Maria Jacobi, & Salome eme-
runt aromata ut venientes ungerent Jesum. Et valdè manè unâ sabbatorum, 2
veniunt ad monumentum, orto jam Sole, Et dicebant ad invicem; Quis re- 3
volvet nobis lapidem ab ostio monumenti? Et respicientes viderunt revolu- 4
tum lapidem. Erat quippe magnus valdé. Et introeuntes in monumentum vi- 5
derunt juvenem sedentem in dextris, coopertum stolâ candidâ: & obstupue-
runt. Qui dicit illis; Nolite expavescere: Jesum quæritis Nazarenum, 6
crucifixum: surrexit, non est hîc, ecce locus ubi posuerunt eum. Sed 7
ite, dicite discipulis ejus, & Petro, quia præcedet vos in Galilæam: ibi
eum videbitis, sicut dixit vobis. At illæ exeuntes, fugerunt de monumen- 8
to: invaserat enim eas tremor & pavor: & nemini quidquam dixerunt: ti-
mebant enim.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 * هؤلاء هن اللواتي كن يتبعنه من الجليل ويخدمنه * واخريات كثيرات صعدن معه الي 41
42 يروشليم * فلما كان المساء لانها كانت الجمعه التي هي قبل السبت * واتي يوسف من الرامه 42 43
43 وكان حسن الري مهابا دا راي وكان ايضا يترجي ملكوت الله * جسر ودخل الي فيلاطس
وطلب منه جسد يسوع * فاما فيلاطس فتعجب اذ كان مات منذ اتي * فاستدعا قايد المايه 44
44 واسئلهم منه ان كان مات انفا * فلما علم امره من قبل القايد دفع جسد يسوع الي يوسف * 45
45 فاشتري لفافه وانزله ولفه بها * ووضعه في جدث منقور في صخره * وحجرا علي باب القبر * 46
47 * وكانت مريم المجدليه ومريم ام يوسا تنظران اين تركه * فلما كان السبت ابتاعت مريم 47 1
1 المجدليه ومريم ام يعقوب وسالومي طيبا ليطيبن القبر * وفي احد السبوت باكرا جدا 2
2 واتين القبر اذ طلعت الشمس * قايلات بعضهن لبعض من يدحرج لنا الحجر عن باب 3
3 القبر * فتطلعن ونظرن الحجر قد دحرج لانه كان عظيما جدا * فلما دخلن القبر نظرن 4 5
4 5 شابا جالسا عن اليمين عليه لباس ابيض فخفن * فقال لهن لا تخافن انتلبسن يسوع الناصري 6
6 الذي صلب قد قام ليس هو ههنا * وها الموضع الذي وضع فيه * لكن اذهبن وقلن 7
7 لتلاميذه ولبطرس انه يسبقكم الي الجليل فهناك ترونه كما قال لكم * فخرجن مسرعات 8
8 من القبر لان الرعده والخير اخذهن * فلم يقلن لاحد شيا لانهن خفن *

Hæ sunt quæ sequebantur eum à Gali- 41
læa, & ministrabant illi: & aliæ mul-
tæ, quæ ascenderant cum eo ad Jeroso-
lymam. Et cùm esset serum, quia erat Pa- 42
rasceue, quod est ante sabbathum, Venit 43
Joseph qui erat à Rama (erat autem de-
corus specie, venerandus, præditus ju-
dicio, & præterea expectabat regnum
Dei) ausus est, & introivit ad Pilatum,
& petiit ab eo corpus Jesu. Pilatus au- 44
tem miratus est, quòd esset mortuus jam-
dudum: & vocari jussit Centurionem et
percontatus est ab eo, an mortuus esset
iam. Et cùm cognovisset rem ejus à Cen- 45
turione, concessit corpus Jesu Joseph o.
Emitque fasciam, & deposuit illud, atq; 46
involvit illud in eâ, & posuit illud in
monumento excisо in petra, posuitque la-
pidem ad ostium monumenti. Maria au- 47
tem Magdalene, & Maria mater Josis
spectabant ubi poneretur.

CAP. XVI.

ET cùm esset sabbatum, emerunt Ma- 1
ria Magdalene, & Maria mater Jaco-
bi, & Salome aromata, ut condirent se-
pulchrum. Et in una sabbathorum manè 2
valdè perveuerunt ad monumentum orto
sole, Dicentes una earum ad aliam; Quis 3
revolvet nobis lapidem ab ostio monu-
menti? Et intuitæ sunt ac viderunt la- 4
pidem jam avolutum: nam erat magnus
admodum. Cúmque introîssent monu- 5
mentum, viderunt juvenem sedentem à
dextera, super quem erat vestimentum
candidum: & perterritæ sunt. Dixit 6
verò eis, Ne timeatis usquam: Quæritis-
ne Jesum Nazarenum qui crucifixus
est? jam surrexit, non est hic: & ecce
locus, in quo positus fuerat. Sed ite, & 7
dicite discipulis ejus, & Petro, quòd ipse
præcedet vos in Galilæam: ibi videbitis
eum, ut dixerat vobis. Igitur egressæ sunt 8
properantes è sepulchro: quoniam tremor
& stupor apprehenderat eas, & non dixe-
runt cuiquam quicquam quia timuerant.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 እለ፡ተለዋሁ፡ እመገቢሳ፡ ወተልእካሁ፡ ወባዕያትሂ፡ በዙኅት፡ እለ፡ ዓር ጋ፡ ምስሉሁ፡
42 ሊያሩሰሌም ።።=። በእንተ፡ስእለት፡ ሠጋሁ፡ ለእግዚእነ።።=። ወመሲዮ፡ ዓርብ፡
43 ለሜሁ፡ በለት፡ ሰንበት።=። ወእቱ፡ መጽለ፡ ዮሴፍ፡ እመለርማቲያስ፡ ብእሲ፡ ሴር፡ ወ
ጠቢብ፡ ፍውእቱ፤ ይሰፈው፡ መንግሠተ፡ እግዚአብሔር፡ ወተኀበለ፡ ወቦለ፡ ኀበ፡ ጲላጦ
44 ስ፡ ወሰላለ፡ በድኖ፡ ለእግዚእ፡ ሊየሱስ።=። ወለእከረ፡ ጲላጦስ፡ እሮ፡ ምተ፡ ወጸውዓ፡
45 ለቶረዊ፡ ወይቤሎ፡ ወድኦኑ፡ ሞተ፡ ወይቤ፡ እወ፡ ሞተ።=። ወለእሜሮ፡ በኀበ፡ ቶረዊ፡
46 ኀመ፡ ሞተ፡ ጸገወ፡ ለዮሴፍ፡ በድኖ፡ ሶቤሃ።።=። ወተሠየጠ፡ ሰንዳናተ፡ ወለወረደ፡ ወገኀ
ዞ፡ በሰንዳናን ፡ ወቀበሮ፡ ወስተ ፡ መቃብር ፡ ዘለወቀረ፡ ወስተ፡ ሸኩሕ ፡ ወለእሸር
47 ሸረ፡ እብነ፡ ወስተ፡ ለፈ፡ መቃብር።።=። ወሜር ያ፡ መገደላዊት፡ ወሜርያ፡ እንተ፡ ዮ
ሴፍ ፡ ርእያ ፡ ኀበ ፡ ቀበርዎ።።=።
1 1ፀ ወኀለፈት፡ ሰንበት፡ወሜርያ፡መገደላዊት፡ወሜርያ፡ለእተ፡ያዕቆብ፡ወሰሎሜ፡ተሠየ
2 ጠ፡ለፈወ፡ኀመ፡ይመጽእ፡ወይቅብላሁ፡በድኖ።።=። ወሐራ፡ወለእግሃ፡ኀቀ፡ሐዊረ፡ኀበ፡
3 መቃብር፡በእሑድ፡ሰንበት፡ ወሰበ፡ሠረቀ፡ፀሐይ።=። ይቤላ፡በቤናቲሆን፡መኑ፡ይኀሥ
4 ታ፡ ለነ፡ ለእብን፡ለመዳኅተ፡መቃብር።።=። ወረዊጸን፡ርእያሃ፡ ለእብን፡ ኀበ፡ ለእሸ
5 ርሸረት፡ ወዓበይ፡ ይእቲ፡ ኀቀ።።=። ወበዊለእ፡ ውስተ፡ መቃብር፡ረከባ፡ ለሐደ፡ወረ
6 ዛ፡እንዘ፡ይነብር፡መንገለ፡የማን፡ ወይለብስ፡ ንጹሐ፡ለልባሰ፡ወደንገፀ።=። ወይቤሎን፡
ሊትደንገፁ፡ሊየሱስሃኑ፡ናዝሬዊ፡ተኀሠሠ፡ ዘተሰቅለ፡ ተንሥአ፡ ወሊሀሎ፡ ዝየሰ፡ ወና
7 ሁ ፡ መካኑ ፡ ኀበ ፡ ተቀብረ።=። ወሖረ ፡ ንግራሆሙ ፡ ለለር ደሊሁ ፡ ወለጴጥሮስ፡
8 ኀመ ፡ ይቀድሞሙ ፡ ገሊላ ፡ ወበህየ ፡ ይሬእይዎ ፡ በከመ ፡ ይቤሎሙ።።=። ወወ
ፅኦ ፡ እመነ ፡ መቃብር ፡ ወጉዖ ፡ እስመ ፡ ለኀዘን ፡ ርዓድ ፡ ወደንገፄ ፡ ወሊነገሩ፡
ወሊለመኑሂ ፡ እስመ ፡ ፈርሃ።።=።

Quæ sequutæ fuerant eum è Galilæa, & ministraverant ei, & aliæ multæ quæ 41
ascenderant cum eo Hierosolyma. *De petendo corpore Domini nostri.*
Et quum vesper esset parasceues quando intrayit Sabbathum, Venit ille Jo- 42
seph ex Arimathæa vir bonus & intelligens, & ipsè expectabat regnum Dei, & 43
confidentiâ fretus erat, & introiit ad Pilatum, & petiit corpus Domini Jesu. Et 44
miratus est Pilatus, quomodo mortuus esset, & vocavit militem, & dixit ei; Anne
jam mortuus est? & dixit; Etiam, mortuus est. Et quum cognovisset à milite quòd 45
obiisset, gratis concessit Josepho corpus ejus statim. Et emit sindonem, & deposuit 46
eum, & involvit eum in sindone: & sepelivit eum in sepulchro quod exciderant
in Petra, & advolvit lapidem in os sepulchri. Et Maria Magdalene, & Maria quæ 47
mater erat Josephi videbant ubi sepelivissent eum.

CAP. XVI.

ET transivit sabbathum, & Maria Magdalene, & Maria quæ *erat* Jacobi: & 1
Salome emerunt aromata, ut venirent, & ungerent corpus ejus. Et abierunt, & 2
manicaverunt valdè, veniendo ad sepulchrum primo sabbathi: & quum exor-
tus esset sol, Dixerunt inter se; Quis revolvet nobis lapidem ab ostio sepulchri? 3
Et accurrentes viderunt lapidem, ubi devolutus erat, & valdè magnus erat. 4
Et intrantes in sepulchrum invenerunt quendam juvenem sedentem versùs dex- 5
tram, & amictum stolâ candidâ, & obstupuerunt. Et dixit iis; Ne expaveſcite, 6
Jesum Nazarenũ quæritis qui crucifixus fuit; surrexit, & non est hîc: & ecce locum
ubi sepultus fuit. Et ite, nuntiate discipulis ejus & Petro, ut præcedat eos *in* Ga- 7
lilæam, & ibi videbunt eum sicut dixit iis. Et exierunt è sepulchro, & fugerunt 8
quoniâ prehendisset eos tremor & pavor: & nuntiaverũt nemini, quia timebant.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * چون نزديك امدند * ونظر كردند كور باز بود * وسنك بر كرديده * ايشان متوهم شدند * سبب
5 انك سنك سخت بزرك بود * * چون در كور امدند جواني ديدند * بر دست راست نشسته * لباس
6 او سپيد * ونور ازو مي تابيد * زنان حيران شدند * * آن شخص بديشان كفت مترسيد * عيسي
ناصري را مي خواهيد * انك بر دار شده بود * از كور بر خاست * اينجا نيست * واينك جايكه
7 كه درو نهاده شد * * الا شما برويد وبا صفا وديكر شاكردان † بكوييد * كه مسيح پيشتر از
8 شما بجليل مي رود * اورا انجا بينيد * چنانك در اول بشما كفت * * چون شنيدند ترسناك
از كور بدر آمدند زيرا عجب ولرز ايشانرا كرفته بود * با كسي سخن نمي كفتند *
ومي ترسيدند

*Cùm propè vehissent & aspexissent, 4
sepulchrum apertum erat & saxum
devolutum: ipsæ exanimatæ erant,
eâ de causâ quòd saxum valdè
grande esset. Cùm in sepulchrum ve- 5
nissent, juvenem viderunt ad ma-
num dexteram sedentem; vestitus
ejus albus erat, & lumen ab eo ful-
gebat: mulieres autem attonitæ
erant. Ipse vero eis dixit; Ne ti- 6
mete, Jesum Nazarenum quæritis, qui
crucifixus est: è sepulchro surrexit,
hîc non est, ecce quidem locus ubi
positus erat. Vos autem abite, & 7
Cephæ & reliquis discipulis dicite,
quòd Christus præcedit vos in Ga-
lilæam, eum illic videbitis, quem-
admodum in initio vobis dixit. Cùm 8
audissent, paventes è sepulchro
egressæ sunt, quia admiratio & tre-
mor eas occupaverat: sed nemini
verbum dicebant, quòd timerent.*

Digitized by Google

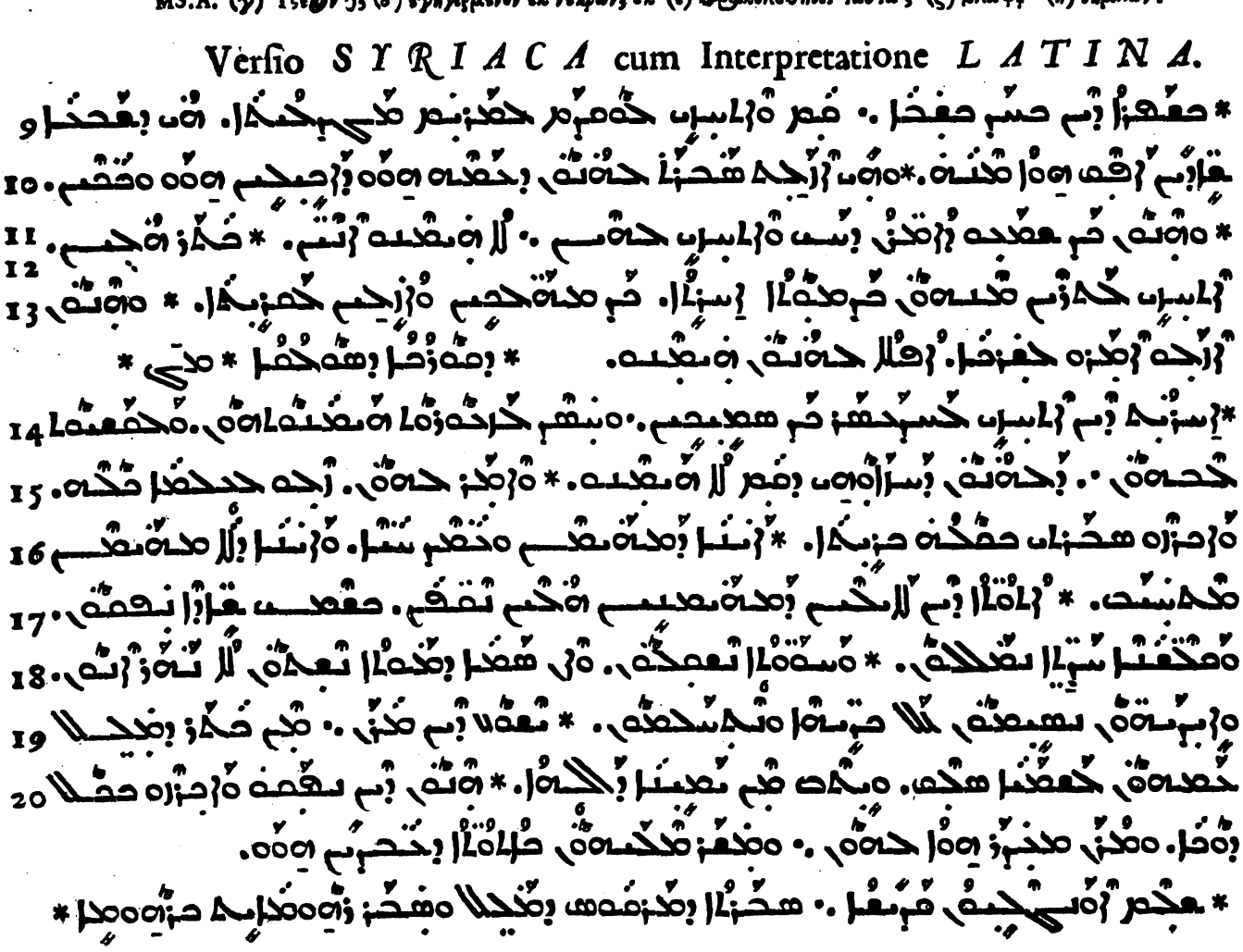
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

Resurgens autem manè primâ Sabbati, apparuit primùm Mariæ Magdalenæ, ex qua ejecerat septem dæmonia. Illa profectâ nuntiavit his cum eo exiſtentibus, lugentibus & flentibus. Et illi audientes, quia viveret, & viſus eſſet ab ea, non crediderunt. Poſt autem hæc duobus ex ipſis deambulantibus apparuit in alia forma, euntibus in agrum. Et illi abeuntes nuntiaverunt reliquis: nec illis crediderunt. Poſterius, recumbentibus illis undecim apparuit, & exprobravit incredulitatem eorũ, & duritiam cordis, quia iis qui eum reſuſcitatum, non crediderunt. Et dixit eis; Euntes in mundum univerſum, prædicate Evangelium omni creaturæ. Credens & baptizatus, ſalvabitur: at non credens, condemnabitur. Signa autem credentibus, hæc ſequentur; In nomine meo dæmonia ejicient: linguis loquentur novis: Serpentes tollent: & ſi mortiferum quid biberint, non eis nocebit: ſuper ægros manus imponent, & pulchrè habebunt. Quidem igitur Dominus, poſtquàm locutus eis, aſſumptus eſt in cœlum, & ſedit à dextris Dei. Illi autem egreſſi, prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & ſermonem confirmante per ſubſequentia ſigna. Amen.

Τὸ κατὰ Μάρκον εὐαγγέλιον ἐγράφη ἐν στίχοις α,φξ, κεφαλαίοις σλς.

MS.A. (γ) Τστερον ϗ, (δ) ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ (ε) ϗκολουθήσει τοῦτο, (ζ) βλάψῃ· (η) σημεῖον. Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον.

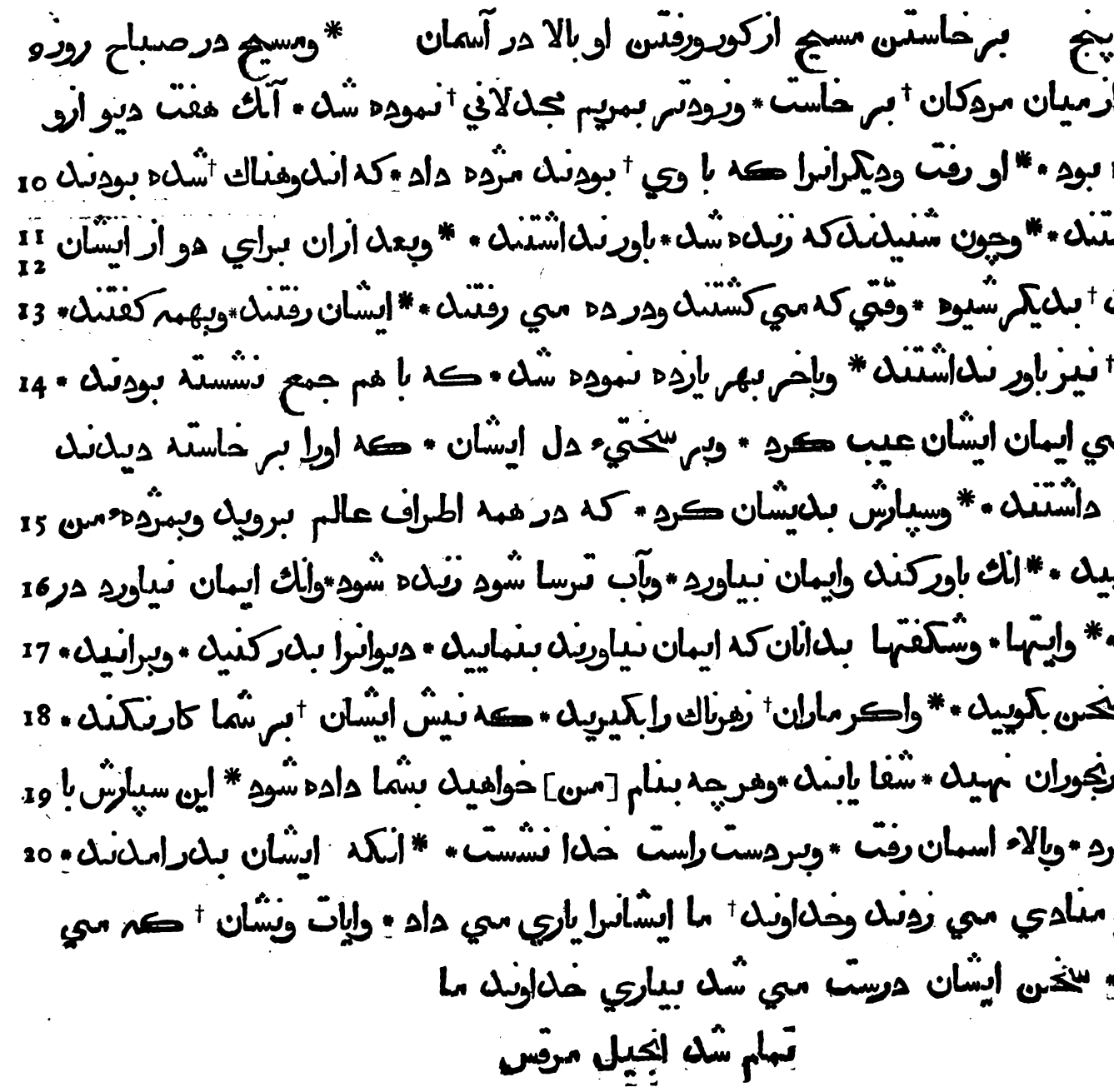
Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Diluculò autem primâ ſabbathi reſurrexit, & apparuit primùm Mariæ Magdalenæ, ex qua ſeptem dæmonia ejecerat. Et ipſa profecta annunciavit iis, qui cum eo fuerant, lugentibus ac flentibus. Qui quum audiſſent eas dicentes ipſum vivere, & apparuiſſe ſibi, fidem eis haudquaquam adhibuêre. Poſteà apparuit duobus ex ipſis aliâ ſpecie, quum ambularent & proficiſcerentur in villam. Et illi profecti dixerunt cæteris, at ne iis quidem crediderunt. *Ad oblationem Aſcenſionis.* 43. Poſtremò verò apparuit ipſis undecim quum diſcumberent, & exprobravit penuriam fidei eorum, & duritiem cordis ipſorum, quippe qui iis qui conſpexerant eum ſuſcitatum, non credidiſſent. Et ait illis, Proficiſcimini in univerſum mundum, & prædicate Evangelium meum per totum creatum. Qui crediderit & baptizatus fuerit, ſalvus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos qui crediderint hæc ſequentur: In nomine meo dæmonia ejicient, & linguis novis loquentur: Et ſerpentes tollent: &, ſi toxicum mortiferum biberint, non nocebit eis: Manus ſuas imponent ægrotis, & ſanitati reſtituentur. Porrò Jeſus Dominus noſter poſtquàm locutus cum eis fuiſſet, cœlos conſcendit, conſeditque à dextera Dei. Illi verò exierunt ac prædicârunt ubique, & Dominus noſter adjuvabat eos, & confirmabat ſermones eorum per ſigna quæ ipſi edebant.

Evangelii ſacroſancti, præconii Marci, quod Latinè locutus eſt & annuntiavit Romæ,
FINIS.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

LXV. Surrectio Chriſti è ſepulchro, & aſcenſio ejus in cœlum.

Meſſias itaque in aurora feriæ primæ de mortuis ſurrexit, & primùm Mariæ Magdalenæ conſpectus eſt, ex qua ſeptem dæmonia ejecerat. Et illa profecta aliis qui cum ipſa fuerant annuntiavit, qui contriſtati erant & flebant. Et cùm audiſſent quòd vivus eſſet, fidem non habuerunt. Et poſt hæc duobus ex illis conſpectus eſt aliâ formâ, cùm ambularent & in agrum irent. Et illi abeuntes omnibus dixerunt, rurſus illis etiam fidem non habuerunt. Poſtremò autem omnibus undecim conſpectus eſt, qui unà congregati ſedentes erant: & incredulitatem eorum eis exprobravit, & duritiem cordis illorum, quòd eum ſuſcitatum vidiſſent, & fidem non habuiſſent. Et mandavit illis, In omnes fines mundi ite, & Evangelium meum prædicate. Is qui crediderit, & fidem habuerit, & aquâ Chriſtianus factus fuerit, ſalvus erit: & qui fidem non habet, in peccato eſt. Et ſigna & miracula illis qui fidem non habuerint oſtendetis: dæmonia ejicietis & fugabitis, & linguis novis ſermonem loquemini: Et ſi ſerpentes venenoſos tollatis, punctura quidem ipſorum in vobis nihil efficiet; & manus ægrotis imponatis, valetudinem adipiſcentur: & quicquid in nomine meo petieritis, vobis datum erit. Hæc Apoſtolis mandavit, & in cœlum aſcendit, & ad manum dextram Dei ſedit. Tunc illi egreſſi ſunt, & in omni loco prædicaverunt; & Dominus noſter illis opem dedit, & miraculis & ſignis, quæ faciebant, ſermo eorum confirmatus eſt, auxilio Domini noſtri.

Abſolutum eſt Evangelium
MARCI.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

9 Surgens autem manè, primâ sabbati, apparuit primò Mariæ Magdalenæ, de
10 qua ejecerat septem dæmonia. Illa vadens nuntiavit his, qui cum eo fue-
11 rant, lugentibus & flentibus. Et illi audientes quia viveret, & visus esset
12 ab ea, non crediderunt. Post hæc autem duobus ex his ambulantibus ostен-
13 sus est in alia effigie, euntibus in villam: Et illi euntes nuntiaverunt cæ-
14 teris: nec illis crediderunt. Novissimè recumbentibus illis undecim appa-
ruit: & exprobravit incredulitatem eorum & duritiam cordis; quia iis, qui
15 viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis; Euntes in mundum
universum prædicate Evangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & bapti-
16 zatus fuerit, salvus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem
17 eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia ejicient: linguis
loquentur novis: Serpentes tollent: & si mortiferum quid biberint, non eis no-
18 cebit: super ægros manus imponent, & benè habebunt. Et Dominus quidem Je-
19 sus postquàm locutus est eis, assumptus est in cœlum, & sedet à dextris Dei. Il-
20 li autem profecti prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & sermonem con-
firmante, sequentibus signis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * وقام باكر احد السبوت * وظهر اولا لمريم المجدلية التي اخرج منها سبعة شياطين *
10 فانطلقت واخبرت الذين كانوا معه الذين كانوا ينوحون ويبكون * فلما سمع اوليك انه
11 حي وانها ابصرته لم يصدقوا * ومن بعد ظهر لها كان اثنان منهم ماشيين في طريق
12 حي وانها ابصرته لم يصدقوا * ومن بعد ظهر لهما في سبه اخر في حقل * فمضيا واخبرا البقية *
13 ولا لهذين ايضا صدقوا * وبعد ذلك
14 والاحد عشر مجتمعين ظهر لهم وبكتهم لقلة ايمانهم وسوء قلوبهم * لانهم لم يصدقوا الذين
15 ابصروه انه قام من الاموات * وقال لهم انطلقوا الى العالم اجمع واكرزوا بالانجيل في الخليقة
16 كلها * فمن امن واعتمد خلص ومن لم يومن يدان * وهذه الايات تتبع المومنين باسمي *
17 يخرجون الشياطين * ويتكلمون بالسنة جديدة * ويحملون بايديهم الحيات فلا تودهم * وان
18 شربوا السم القاتل فلا يضرهم * ويضعون ايديهم على المرضى فيبرون * ومن بعد ما كلمهم
19 الرب ايضا ارتفع الى السماء وجلس عن يمين الله * وخرج اوليك فكرزوا في كل مكان * وكان
20 الرب يعمل معهم ويحقق كلامهم بالايات التابعة اياهم *

كمل بعون الله تعالى حتم

انجيل القديس مار مرقس السليح الكارز بحياة الابد * بركاته تسلمنا امين *

Surrexit autem diluculo primæ sabbatorum, & apparuit invrimis Mariæ Magdalenæ, ex qua ejecerat septem dæmonia. Abiitque ipsa, et annuntiavit iis 10
qui fuerant cum eo: qui lamentabantur & flebant. Cùm autem audissent illi 11
ipsum esse vivum, & ipsam vidisse eum, non crediderunt. Et postquàm apparuit 12
illi, erant duo ex eis ambulantes in via, & apparuit ambobus sub figura alia, in rure quodam. Et ipsi abierunt, & narra- 13
verunt cæteris. At neque his etiam duobus crediderunt. Præterea dum essent 14
undecim congregati, apparuit eis, & corripuit eos ob penuriam fidei eorum, & duritiam cordium ipsorum, eò quòd non credidissent iis qui viderant eum surre-
xisse à mortuis. Et dixit eis; Ite in 15
mundum universum, et prædicate Evangelium in creato universo. Quique cre- 16
diderit & baptizatus fuerit, salvus erit: qui verò non crediderit, condem-
nabitur. Et hæc signa sequentur credentes 17
in nomine meo. Ejicient dæmonia, & loquentur linguas novas: Et tollent ma- 18
nibus suis serpentes, & non nocebunt eis: & si biberint venenum mortiferum, non nocebit eis: & ponent manus suas super ægros, & sanabuntur. Et postquàm allo- 19
cutus est eos Dominus etiam, ascendit in cœlum, & sedit ad dexteram Dei. Et ex- 20
icrunt illi, & prædicaverunt in omni loco Et Dominus operabatur cum illis, et confirmabat sermonem eorum signis sequentibus ipsos.

Absoluta est, opitulante Deo excelso, impressio Evangelii sacrosancti Divi Marci Apostoli, præconis vitæ æternæ, cujus benedictiones circundent nos, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወተንሢአ: በጽባሕ: በእሑድ: ስንበት: ለስተርኢአ: ቅደመ: ለማርያ: መግደላዊት:
10 እንተ: እመኒሃ: ለሠዋእ: ሰብዓተ: እጋንንተ:። ወይእቲ: ሖዊረ: ዜነወቶሙ:
11 ለእለ: ምስሌሁ: ሀለው: ቀደሙ: እንዘ: ሀለው: ይላሕዉ:ወይበኽዩ:። ወእሙን
12 ቱሂ:ሶበ: ሰምዑ: ከመ: ለስተርኢአ: ወሕያው:ውእቱ: ሊኢመንዋ:። ወእመዝ:
ለሰተርእዮሙ: ለክልኤቱ:እመኒሆሙ: በካልእ:ሪእይ: እንዘ: የሐውሩ: ሖቅለ:።
13 ወሖሩ:እሙንቱሂ:ወወነገሩ:ለቢጸው:። ወሎሙኒ:ሊኢመንዎሙ:። ወእመዝ:
14 ድኅረ:ካዕበ:እንዘ: ይረፍቁ: ዓሠርቱ: ወለሐዱ: ለስተርእዮሙ: ወግእዘ: ጸንዐ: ልበ
15 ሙ:ወኢኢሚንዎቶሙ:እሰመ:ለእለ:ርእይዎ: ከመ: ተንሥአ: ሊኢመንዎሙ:። ወ
16 ይቤሎሙ:ሖሩ:ውስተ:ኵሉ:ዓለመ:ወስብኩ:ወንጌለ:ለኵሉ:ፍጥረት:። ዘአመ
17 ነ:ወተጠመቀ: ይድኅን: ወዘሰ:ኢኢመነ: ይደየን:። ታላመረ: በሕቱ: ለእለ: ላመ
ኑ: ይግበሩ: በስመ:ዚላየ:ለጋንንተ: ያወፅኡ: ወበካል: ልሰን: ይትናገሩ: ሐዲሰ:።
18 ወለሪዊተ:መድር:ይእሥዙ:። ወዘኒ:ይቀትል: እሙ: ሰትዩ: ሉልቦ: ዘይነክዮሙ:ወደ
19 በ:ድዉያን:እደዊሆሙ: ያነብሩ: ወይጤጥኑ:። ወእግዚእነሰ: እግዚእ: ሊየሱስ:
እመድኅረ: ተናገሮሙ:ዓርገ: ውስተ: ሰማይ: ወነበረ: በየማነ: እግዚአብሔር: እቡ
20 ሁ:። ወ ወጲለሙ : እሙንቱ : ሰበኩ: ኵሉሄ: እንዘ: እግዚአብሔር : ይረድእ:
ወቃሉ : ያጸንዕ : በተለመረ : ዘይተሉ : ለጤን:።

ወተፈጸመ: ወንጌል:ዘማርቆስ:ወቃሉ: 1P ጊP:።

Et surgens manè in primo sabbathi apparuit primò Mariæ Magdalenæ, ex qua 9
ejecerat septem dæmones. Et illa vadens nuntiavit iis qui cum eo fuerant 10
olim, lugentibus, & flentibus. Et illi quum audivissent quòd aparuisset ei, & 11
quòd vivus esset, fidem non adhibuerunt ei. Et tunc apparuit duobus ex ipsis 12
in alia specie euntibus rus. Et abierunt illi, & nuntiaverunt sociis suis, & illis 13
non crediderunt. Et postremò iterum, recumbentibus ipsis undecim apparuit; 14
& exprobravit duritiem cordis eorum, & incredulitatem eorum: quia iis qui
vidissent eum, quòd resurrexisset è mortuis, non crediderunt. Et dixit iis, Ite in 15
totum mundum, & prædicate Evangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & 16
baptizatus fuerit servabitur, & qui non crediderit condemnabitur. Signa tan- 17
tùm credentibus subjicientur. In nomine meo dæmones ejicient, & omninò lin-
guâ loquentur novâ. Et serpentes prehendent, & lethale si biberint non noce- 18
bit iis, & super ægrotos manus suas imponent, & restituent. Et Domi- 19
nus quidem noster, Dominus Jesus, postquàm loquutus esset iis, ascendit in cœ-
lum; & sedit ad dexteram Dei patris sui. Et exeuntes illi prædicârunt ubique, 20
Deo adjuvante, & sermonem confirmante per signa subsequentia, Amen.

Absolutum est Evangelium S. Marci.
Et voces ejus, 1700.

(α) ΤΑ᾽ ΚΕΦΑ᾽ΑΑΙΑ ΤΟΥ̃ ΚΑΤΑ᾽ ΛΟΥΚΑ̃Ν ᾽ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ̃.

Α᾽ Περὶ τ ἀπογραφῆς.
Β᾽ περὶ τ ἀγραυλούντων ποιμένων.
Γ᾽ (β) περὶ τ Συμεὼν.
Δ᾽ περὶ (γ) Ἄννης τ προφήτ.
Ε᾽ περὶ τῦ ῥηθέντ ῥήματ πρὸς Ἰωάννην.
ς᾽ περὶ τ ἐπερωτησάντων τ Ἰωάννην.
Ζ᾽ περὶ τ πειρασμῦ (δ) τ Χριστ.
Η᾽ περὶ τ ἔχοντ πνεῦμα δαιμονίου.
Θ᾽ περὶ τ πενθερᾶς (ε) τ Πέτρ.
Ι᾽ περὶ τῶν ἰαθέντων ἀπὸ ποικίλων νόσων.
ΙΑ᾽ περὶ τ ἄρχας τ ἰχθύων.
ΙΒ᾽ περὶ τ λεπρῦ.
ΙΓ᾽ περὶ τ παραλυτικῦ.
ΙΔ περὶ Λευὶ τ τελώνου.
ΙΕ᾽ περὶ τῦ ξηρὰν ἔχοντ (ζ) τ χεῖρ.
Ις᾽ περὶ τ τ ἀποστόλων ἐκλογῆς.
ΙΖ᾽ περὶ τ μακαρισμῶν.
ΙΗ᾽ περὶ τ ἑκατοντάρχου.
ΙΘ᾽ περὶ τ υἱῦ τ χήρας.
Κ᾽ περὶ τ ἀποσταλέντων (η) ὑπὸ Ἰωάννου.
ΚΑ᾽ περὶ τ ἀληθάσης τ Κύριον μύρῳ.
ΚΒ᾽ περὶ τ παραλυτικῆς τ ἀπειρογον.
ΚΓ᾽ περὶ τ ἐπαμύσεως τ ὑδάτων.
ΚΔ᾽ περὶ τ λεγεῶνος.
ΚΕ᾽ περὶ τ συναγωγὸς τ ἀρχισυναγώγου.
Κς᾽ περὶ τ αἱμορρούσης.
ΚΖ᾽ περὶ τ ἀποστόλων τ δώδεκα.
ΚΗ᾽ περὶ τῶν πέντε ἄρτων κ τῶν δύο ἰχθύων.
ΚΘ᾽ περὶ τ (θ) τ Κυρίου ἐπερωτήσεως.
Λ᾽ περὶ τ μεταμορφώσεως (ι) τ Κυρίου.
ΛΑ᾽ περὶ τ ζηλωταζομένου.
ΛΒ᾽ περὶ τ διαλογιζομένων τίς μείζων.
ΛΓ᾽ περὶ τ μὴ διατρεπομένου ἀκολουθῆν.
ΛΔ᾽ περὶ τ ἀναδεικνυμένων ἑβδομήκοντα.
ΛΕ᾽ περὶ τ ἐπερωτήσαντ νομικῦ.
(κ)Λς᾽ περὶ τ ἐμπιόντος εἰς τὸν λησταί.
ΛΖ᾽ περὶ Μάρθας κ Μαρίας.
ΛΗ᾽ περὶ τεσσαρακοντῆς.
ΛΘ᾽ περὶ τ ἔχοντ δαιμόνιον κωφόν.
Μ᾽ περὶ τ ὀπ τ ὄχλου ἐπαρθείσης φωνήν.
ΜΑ᾽ περὶ τ αἰτούντων σημεῖον.
ΜΒ᾽ περὶ τ Φαρισαίου τ καλέσαντ (λ) τ Κύριον.
ΜΓ᾽ περὶ τ τελωνισμῦ τ νομικῶν.
ΜΔ᾽ περὶ τ ζύμης τ Φαρισαίων.
ΜΕ᾽ περὶ τ θέλοντ μερίσασθαι τὴν (μ) κληρονομίαν.
Μς᾽ περὶ τ (ν)εὐφορησάσης χώρας πλουσίου.
ΜΖ᾽ περὶ τ Γαλιλαίων κ τῶν ἐν τῷ Σιλωὰμ.
ΜΗ᾽ περὶ τῆς ἐχούσης πνεῦμα ἀσθενείας.
ΜΘ᾽ περὶ τ Φαρισαίων.
Ν περὶ τ ἐπερωτήσαντ οἱ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι.
ΝΑ᾽ περὶ τῶν εἰπόντων τῷ Ἰησῦ διὰ Ἡρῴδην.
ΝΒ᾽ περὶ τ ὑδρωπικῦ.
ΝΓ᾽ περὶ τῦ μὴ ἀγαπᾶν τὰς πρωτοκλισίας.
ΝΔ περὶ τ κλημένων (ξ) εἰς τὸ δεῖπνον.
(ο)ΝΕ᾽ περὶ οἰκοδομῆς πύργ Παραβολή.
Νς᾽ περὶ τ ἑκατὸν προβάτων παραβολή.
ΝΖ᾽ περὶ τ ἀποδημήσαντ (π) εἰς χώραν μακράν.
ΝΗ᾽ περὶ τ οἰκονόμ τ ἀδικίας.
ΝΘ᾽(ρ) περὶ τ πλουσίου κ τ Λαζάρ.
Ξ᾽ περὶ τ δέκα λεπρῶν.
ΞΑ᾽ περὶ τ κριτῦ τ ἀδικίας.
ΞΒ᾽ πρὸς τ Φαρισαίους κ τ τελώνην.
ΞΓ᾽ πρὸς τ ἐπρωτήσαντ (σ) πλούσιον τὸν Ἰησῦν.
ΞΔ᾽ πρὸς τ πυθῆν.
ΞΕ᾽ (τ) πρὸς τ Ζακχαῖον.
Ξς᾽ πρὸς τ παραδόντ λαοῖν ἑαυτῷ βασιλείαν.
ΞΖ᾽ πρὸς τ λαβόντας (υ) τὰς μνᾶς.
ΞΗ᾽ πρὸς τ πῶλον.
ΞΘ᾽ (φ) πρὸς τ ἐπερωτησάντων τ Κύριον ἀρχιερέων κ Γραμματέων.
Ο᾽ πρὸς τ ἀμπελῶν Παραβολή.
ΟΑ᾽ πρὸς τῶν ἐγκαθέτων διὰ τὸν κῆνσον.
ΟΒ᾽ πρὸς τ Σαδδουκαίων.
ΟΓ᾽ (χ) πρὸς τῦ, Πῶς λέγ Δαβὶδ ὄντ ὁ Χριστός.
ΟΔ᾽ περὶ τ τὰ δύο (ψ) λεπτὰ βαλόντος.
ΟΕ᾽ περὶ τ Σωτηρίας ἐρώτησις.
Ος᾽ περὶ τῦ πάθ.
ΟΖ᾽ περὶ τ φιλονεικησάντων τίς μείζων.
ΟΗ᾽ περὶ τ ἐξαιρέσεως τ (ω)σαννᾶ, κ ἀγρήσεως Πέτρ.
ΟΘ᾽ περὶ τ παρ᾽ Ἡρῴδου ἐξουδενήσεως.
Π᾽ περὶ τῶν κοπτομένων γυναικῶν.
ΠΑ᾽ περὶ τῦ μετανοήσαντ λῃσταί.
ΠΒ᾽ περὶ τ αἰτήσεως τ σώματ τῦ Κυρίου.
ΠΓ᾽ (α) περὶ τῦ Κλεόπα.

MS. A. (α) Abscinditur Capitulorum inscriptio: sine titulo sic sequuntur, Περὶ τ ἀπογραφῆς.
(β) περὶ Συμεών. (γ) Ἄνναι (δ) τῦ Σωτῆρ. (ε) Πέτρ. (ζ) χεῖρα. (η) ὑπὸ (θ) * τ μαθητῶν (ι) τ Ἰησῦ. (κ) Λς᾽. Cap. hoc dislocatur in MS. A. & ponitur post Cap. περὶ τῦ ἔχοντ δαιμόνιον κωφόν. (λ) τ Ἰησῦν. (μ) οὐσίαν. (ν)εὐφόρησεν (ξ) ἐν τῷ δείπν. (ο) NE᾽. παραβολὴ περὶ οἰκοδομῆς πύργ. Νς᾽. παραβολὴ περὶ ἑκατὸν προβάτων. (π) εἰς χώραν (ρ) περὶ πλουσίου κ Λαζάρ. (σ) τ Ἰησῦν πλούσιον. (τ) περὶ Ζακχαίου. (υ) τὰς δέκα μνᾶς. (φ) περὶ ὧν ἠρώτησαν τ Ἰησῦν ἀρχιερεῖς κ πρεσβύτεροι. Ο᾽. παραβολὴ ἀμπελῶν. ΟΑ᾽ ἐπερώτησις διὰ τ κῆνσον. (χ) ἐπερώτησις, Πῶς ὄντ υἱὸς Δαβὶδ ὁ Χριστός. (ψ) λεπτά. ΟΕ᾽. ἐπερώτησις περὶ ζυντελείας. (ω) Σατανᾶ. ΟΘ᾽. ἐξουδένησις Ἡρῴδου. (α) ΠΓ᾽ περὶ Κλεόπα.

Τῦ κτ Λουκᾶ Εὐαγγελίου τὰ κεφάλαια.

Digitized by Google

SECUNDUM LUCAM SANCTUM EVANGELIUM.
ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

CAP. I. α'.

1 ΕΠΕΙΔΗΠΕΡ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορη-
α 1 μένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, Καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπη-
2 ρέται γενόμενοι τοῦ λόγου· Ἔδοξε κἀμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκρι-
3 βῶς, καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, Ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατη-
χήθης, λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

5 ΕΓΕΝΕΤΟ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας, ἱερεύς τις
ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ αὐτῷ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών,
6 καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. Ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ,
7 πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ Κυρίου ἄμεμπτοι. Καὶ οὐκ ἦν

illis natum, eò quòd Elisabeth erat sterilis, & ambo provecti in die-
αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ Ἐλισάβετ ἦν στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέ-
bus suis erant. Factum est autem in Sacerdotio fungendo ipsum in ordine vi-
ραις αὐτῶν ἦσαν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημε-
8 cis suæ ante Deum, Secundùm consuetudinẽ Sacerdotii, sortitum est fuisse,
ρίας αὐτοῦ (β)ἔναντι τοῦ Θεοῦ, Κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι,
9 ingressus in templum Domini. Et omnis multitudo populi erat orans
εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου. Καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευχόμενον
10 foris horâ incensi. Visus est autem illi angelus Domini, stans à dextris al-
ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου, ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυ-
11 taris incensi. Et turbatus est Zacharias videns, & timor incidit in eum.
σιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. Καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν.
12 Ait autem ad illum angelus; Ne timeas, Zacharia: quoniã exaudita est petitio tua: &
Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβοῦ Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου· καὶ
13 uxor tua Elisabeth gignet filium tibi, & vocabis nomen ejus, Joannem. Et
ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. Καὶ
14 erit gaudium tibi & exultatio, & multi in nativitate ejus gaudebunt.
ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ (γ)γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται.

MS. A. Ἐυαγγέλιον κτ Λουκᾶν. (α) καὶ ὄνομα (β) ἐναντίον (γ) γενέσει

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

IN NOMINE DOMINI DEIQUE nostri Jesu Christi, excudimus Evangelium sacrosanctum, præconium Lucæ Evangelistæ, quod locutus est, & annuntiavit Græcè in Alexandria magna.

Lectio matutinis annuntiationis Zachariæ. 1.

1 Quoniam plurimi voluerunt scribere narrationes earum actionum, de quibus nos certi sumus; utpote rebus quas tradiderunt nobis ii, qui à principio spectatores ac ministri fuerunt ejusmet sermonis: Visum est 3 etiam mihi, quippe qui fuerim impensè proximus illis omnibus, ordine suo cuncta ad te scribere, celeberrime Theophile. Ut recog- 4 noscas veritatem eorum sermonum, quibus te discipulum exhibuisti.

CAPUT I.

5 Fuit in diebus Herodis regis Judæ sacer- dos quidam nomine Zacharias ex ministerio domûs Abia: uxor autem ejus ex filiabus 6 Aharon, cujus nomen erat Elisebá. Erant autem ambo justi coram Deo, & ambulantes in omnibus mandatis ejus, & in justitia Domini sine reprehensione. Nullum porrò habebant 7 filium, quandoquidem Elisebà erat sterilis, amboque erant multorum dierum. Factum 8 est autem quum ipse sacerdotio fungeretur in ordine ministerii sui coram Deo: Ritu sa- 9 cerdotii accidit ei, ut adoleret incensum: & ingressus est templum Domini. Tota verò 10 turba populi orabat foris tempore suffitûs. Et apparuit ipsi Zachariæ angelus Domini 11 stans à dextera altaris suffimenti. Et concur- batus est Zacharias quum vidisset eum, & tremor irruit in eum. Dixit autem ei ange- 13 lus, Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est oratio tua, & uxor tua Elisebà pariet ti- bi filium, & vocabis nomen ejus Johan- 14 nem. Eritque tibi gaudio & exultationi, ac plurimi gaudebunt ipsius nativitate.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

EVANGELIUM *LUCÆ*, quod linguâ Græcâ Ægyptiacâ in Alexandria scripsit.

CAPUT I.

1 Eo quòd multi voluerunt scribere historiam mirorum, quæ nos firmiter credimus & profitemur: Juxta il- 2 lud quod nobis traditum fuit ab iis, qui ab initio viderunt, & sermoni ministerium fecerunt. Mihi etiam 3 visum est, ut qui curâ & studio omnibus quàm proximus fui, res singulas loco suo tibi perscribere, Theophile fidelissime: ut scias certitudinem 4 sermonum, quibus benevolè affectus & auditor fuisti.

II. Annuntiat Angelus Zachariæ de Johanne.

5 Fuit in diebus Herodis regis Judææ quidam Cohen, (i. e. sacerdos) cui nomen Zacharias, de ministerio gentis Abiæ: & uxor ejus erat de familia Aaron, & nomen ejus Elisebà. Ambo Deo digni, & cum Deo 6 recti erant, & in omnibus mandatis ejus incedebant, & in justitia Domini absque timore aut vitio. Et 7 filium non habebant, eò quòd Elisebà sterilis esset, & ambo ætate provecti & pleni annorum essent.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

SANCTUM JESU CHRISTI EVANGELIUM secundùm LUCAM.

CAPUT I.

1 QUoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem, quæ in nobis comple-
2 tæ sunt, rerum: Sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt, & ministri
3 fuerunt sermonis: Visum est & mihi, assecuto omnia à principio diligenter, ex
4 ordine tibi scribere, optime Theophile, Ut cognoscas eorum verborum, de qui-
5 bus eruditus es, veritatem. Fuit in diebus Herodis, regis Judææ, sacerdos qui-
dam nomine Zacharias, de vice Abia; & uxor illius de filiabus Aaron, & nomen
6 ejus Elisabeth. Erant autem justi ambo ante Deum, incedentes in omnibus man-
7 datis & justificationibus Domini sine querela. Et non erat illis filius, eò quòd es-
set Elisabeth sterilis, & ambo processissent in diebus suis. Factum est autem, 8
cùm sacerdotio fungeretur in ordine vicis suæ ante Deum, Secundùm consuetu- 9
dinem sacerdotii, sorte exiit ut incensum poneret, ingressus in templum Domini: 10
Et omnis multitudo populi erat orans foris horâ incensi. Apparuit autem illi 11
Angelus Domini, stans à dextris altaris incensi. Et Zacharias turbatus est videns, 12
& timor irruit super eum. Ait autem ad illum Angelus; Ne timeas, Zacharia, quo- 13
niam exaudita est deprecatio tua: & uxor tua Elisabeth pariet tibi filium, & vo-
cabis nomen ejus, Joannem: Et erit gaudium tibi, & exultatio, & multi in na- 14
tivitate ejus gaudebunt:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بِسْمِ ٱلْإِلٰهِ ٱلْوَاحِدِ ٱلْآبِ وَٱلِٱبْنِ وَرُوحِ ٱلْقُدُسِ * إِنْجِيلُ ٱلْقِدِّيسِ لُوقَا ٱلْحَكِيمِ أَحَدِ ٱلسَّبْعِينَ
كَتَبَهُ يُونَانِيًّا بِٱلْإِلْهَامِ رُوحِ ٱلْقُدُسِ بَرَكَاتُهُ تَشْمَلُنَا آمِينَ * فَاتِحَةُ ٱلْإِنْجِيلِ ٱلْمُجَيَّدِ *

1 2 * لِأَجْلِ أَنْ كَثِيرِينَ رَامُوا كَتْبَ قِصَصِ ٱلْأُمُورِ ٱلَّتِي تَحَقَّقَتْ بَيْنَنَا حَالِرُونَ * كَمَا عَهِدَ إِلَيْنَا أُولَئِكَ
3 ٱلْأَوَّلُونَ ٱلَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلُ مُعَايِنِينَ وَكَانُوا خُدَّامًا لِلْكَلِمَةِ * رَأَيْتُ أَنَا أَيْضًا إِذْ كُنْتُ تَابِعًا
4 لِكُلِّ شَيْءٍ بِتَحْقِيقٍ أَنْ أَكْتُبَ إِلَيْكَ أَيُّهَا ٱلْعَزِيزُ ثَاوُفِيلَا * لِتَعْرِفَ حَقِيقَةَ ٱلْكَلَامِ ٱلَّذِي عُلِّمْتَ
5 بِهِ * كَانَ فِي أَيَّامِ هِيرُودُسَ مَلِكِ ٱلْيَهُودِيَّةِ كَاهِنٌ ٱسْمُهُ زَكَرِيَّا مِنْ خِدْمَةِ آلِ أَبِيَّا * وَكَانَتْ
6 مِنْ بَنَاتِ هَرُونَ وَٱسْمُهَا ٱلْيَصَابَاتُ * وَكَانَ كِلَاهُمَا بَارَّيْنِ قُدَّامَ ٱللّٰهِ * سَائِرِينَ فِي جَمِيعِ ٱلْوَصَايَا
7 وَحُقُوقِ ٱلرَّبِّ بِغَيْرِ مَيْلٍ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُمَا وَلَدٌ لِأَنَّ ٱلْيَصَابَاتَ كَانَتْ عَاقِرًا * وَكَانَا كِلَاهُمَا قَدْ طَعَنَا فِي
8 أَيَّامِهِمَا * فَبَيْنَمَا هُوَ يَكْهَنُ فِي أَيَّامِ نَوْبَةِ خِدْمَتِهِ أَمَامَ ٱللّٰهِ * كَعَادَةِ ٱلْكَهُوتِ إِذْ بَلَغَتْهُ نَوْبَةُ وَضْعِ
9 10 ٱلْبَخُورِ * فَدَخَلَ هَيْكَلَ ٱلرَّبِّ * وَكَانَ جَمِيعُ ٱلشَّعْبِ يُصَلُّونَ خَارِجًا وَقْتَ ٱلْبَخُورِ * فَظَهَرَ لَهُ مَلَكُ
11 12 ٱلرَّبِّ قَائِمًا عَنْ يَمِينِ مَذْبَحِ ٱلْبَخُورِ * فَلَمَّا رَآهُ زَكَرِيَّا ٱضْطَرَبَ وَعَسِيَهُ خَوْفٌ عَظِيمٌ * فَقَالَ لَهُ
13 ٱلْمَلَكُ لَا تَخَفْ يَا زَكَرِيَّا فَقَدْ سُمِعَتْ طَلِبَتُكَ * وَمِرْأَتُكَ ٱلْيَصَابَاتُ تَلِدُ لَكَ ٱبْنًا وَتُسَمِّيهِ يُوحَنَّا *
14 * وَيَكُونُ لَكَ فَرَحٌ عَظِيمٌ وَتَهْلِيلٌ * وَكَثِيرُونَ يَفْرَحُونَ بِمَوْلِدِهِ *

In nomine Dei unî, Patris, & Filii, & Spiritûs sancti. Evangeliû sancti Lucæ medici, unius ex Septuaginta, quod scripsit Græcè, inspirante Spiritu sancto. Benedictiones ejus complectantur nos, Amen.

Initium Evangelii glorioſi.

1 *Quoniam multi meditati ſunt ſcriptionem hiſtoriarum rerum quarum nos ſumus gnari; Prout teſtatum reliquerunt*
2 *nobis iſi priores qui fuerunt antè ſpectatores & fuerunt miniſtri verbi: Viſum*
3 *eſt mihi etiam, quippe qui fuerim inhærens cuilibet rei cum firmitate, ſcribere*
4 *ad te, ô chariſſime Theophile, ut cognoſcas veritates ſermonis quo es eruditus.*

CAPUT I.

5 *Fuit in diebus Herodis regis Judææ, ſacerdos cui nomen erat Zacharias de*
miniſterio familiæ Abiæ: & erat uxor ejus de filiabus Haron, & nomen ejus Eli-
zabeth. Et erant ambo juſti ante Deum,
6 *incedentes in omnibus mandatis & ſta-*
tutis Domini ſine obliquitate: Et non
7 *erat eis filius, eò quòd Elizabeth eſſet*
ſterilis, & eſſent ambo jam provecti in
8 *diebus ſuis. Dum autem ipſe ſacerdotio*
fungeretur in diebus ordinis miniſterii
ſui ante Deum, Secundùm conſuetudinem
9 *ſacerdotii: cùm vertiniuiſſent ad eum vi-*
ces ponendi incenſum, ingreſſus eſt tem-
plum Domini. Et omnis populus orabat
10 *foris tempore incenſi. Et apparuit illi*
11 *angelus Domini ſtans à dextera altaris*
incenſi. Cúmque vidiſſet eum Zacharias,
12 *turbatus eſt, & obvolvit eum timor ma-*
gnus. Et dixit ei angelus, Ne timeas, ô
13 *Zacharia, jam exaudita eſt deprecatio*
tua: & uxor tua Elizabeth pariet tibi
filium, & vocabis eum Johannem. Erit-
14 *que tibi gaudium magnum, & jubilatio:*
& multi gaudebunt in nativitate ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ወንጌል: ዘሉቃስ:

1 እስመ: ብዙኃን: አለ:ወጠኑ: ይንግሩ: ወይመህሩ: በእንተ: ግብር: ዘለመኑ: በላዕሌ
2 ን:=: በእመ: መሀሩን: አለ: ቀደሙን: ርእዮቶ: ወተልእክዎ: በቃሉ:=:
3 ወረትዓኒ: ሊተኒ: እትልዎ: እመጥንቱ: ወጥዩቀ: ኵሎ: በበ: መትልወ: አጽሕፎ:
4 ለከ: ዐዚዝ: ቴዎፊሎ:::=: ከመ: ታእምር: ጥዩቀ: በእንተ: ኵሉ: ኀይለ:
5 ነገር:ትመህርተ:ዘተመህር ከ:::=: ወ ኮነ:በመዋዕለ:ሄሮድስ:ንጉሠ:ይሁ:ደ:: ሀሎ:
ሊሑይ: ካህነ: ዘስሙ: ዘካር ያስ: በመዋዕለ: አቢያ:: ወብእሲቱ: እመአቓይ:
6 አር"ን:ዊስሚ: ሌልሴቤጥ:::=: ወክልኤሆሙ: ጻድቃን: እሙንቱ: በቅድመ: እግዚ
አብሔር: ወይሐውሩ: በኵሉ: ትእዝዛዙ: ወኵነኔሁ: ለእግዚአብሔር: ወንጹሐን:
7 እሙንቱ:=: ወአልቦሙ: ውሉደ: ሰከመ: መካን:ይእቲ: ሌሊሰቤጥ: ወክልኤሆሙ:
8 ልሂቃን: እሙንቱ: ወኅሩፉ: መዋዕሊሆሙ:::=: ቀአመዝ: ለመ: ይገብር: ግብረ:
9 ክህነት :በሥብረቱ: ቅድሙ: እግዚአብሔር:=: በሰመ: ይገብሩ: ካህናት: ወበጽ
10 ሐ: ገዜ: ይዓጥን: ወቦለ: ቤተ: መቅደሱ: ለእግዚአብሔር:=: ወኵሎሙ:
11 ሕዝብ: ሀለው: በመልዕሙ: ይጸልዩ: በለፍላ: ጊዜ: ሰዐተ: ዕጠን:=: ወእስተር
12 ኦዮ: መልአከ: እግዚአብሔር: ብመንገለ:የማን: መሠዋዐ: ዕጠን:=: ወሶበ: ርእ
13 የ:ደንገፀ: ዘካርያስ: ፍርሀት: ወረዳድ: ወጊደ: ሳዕሌሁ:::=: ወይቤሎ: መልአክ:
ጴጥቅራህ: ዘካርያስ: እስመ: ተሰምዐ: ጸሎትከ: ወብእሲትከኒ: ሌሊሰቤጥ: ት
14 ወልድ: ለከ: ወልደ: ወትሰምዮ: ስሞ: ዮሐንስ:=: ወይከውንከ: ትፍሥሕተ:
ወሐሤተ: ወብዙኃን: ይትፈሥሑ: በልደቱ:=:

EVANGELIUM LUCÆ.

CAPUT I.

1 *Quoniam multi ſunt* qui conati ſunt narrare, & docere de re cui crediderunt
de nobis: Sicut docuerunt nos qui primò viderunt eum, & miniſtrârunt ei in
2 ſermone ſuo: Et opportunum viſum eſt mihi ſequi ab initio, & diligenter to-
3 tum ſecundùm ordinem ſcribere tibi, optime Theophile. Ut cognoſcas accuratè
4 de tota virtute verbi, doctrinam *in* qua eruditus es. Et factum eſt in diebus He-
5 rodis Regis Judææ, *quod* fuit quidam ſacerdos cujus nomen *erat* Zacharias in
diebus Abia; & uxor ejus ex filiabus Aaron, & nomen ejus Elizabeth. Et ambo
6 juſti erant coram Deo, & ambulabant in omnibus mandatis & judiciis Dei, &
innocentes erant. Et non habuerunt filios quia ſterilis fuit Elizabeth, & ambo
7 grandævi erant: & progreſſi erant dies eorum. Et quum fungeretur officio
8 ſacerdotali vice ſuâ coram Deo, Sicut faciebant ſacerdotes: & quum
9 veniret tempus incenſum adolendi, & introiret domum ſanctam Dei,
10 Et omnes populi eſſent plenâ congregatione orantes foris tempore horæ
11 ſuffitûs; apparuit angelus Dei ad dextram altaris ſuffitûs. Et dixit ei
12 angelus, Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita eſt petitio tua, & uxor tua
13 Elizabeth pariet tibi filium, & vocabis nomen ejus, Johannem. Et erit tibi
14 gaudium, & exultatio, & multi gaudebunt in nativitate ejus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* روزي آمد * كه زكريا بر عادت خود * به پيرايهٔ بندكي خود * برابر خدا كشيشي ميكرد *
* بشيوهٔ كوهي * يعني عبادت ونماز چون هنكام بخور اندراختن رسيد * در هيكل خدا در رفت *
* وهمه جماعت بيرون نماز مي كردند * * فرشتهٔ خدا بزكريا نموده شد * ايستاده بر
دست راست † مذبح از براي بخور * چون † زكريا فرشته را ديد اشفته شد * وهيبت بر
افتاد * * فرشته † بزكريا گفت * اي زكريا مترس * سبب انك نماز تو شنوده شد * والیشبع †
براي تو پسر زايد ونام اورا يوحنا † خواني * * وترا ازو خرمي وشادماني بسود * ودر
زايندش بسياران شادمان كردند

Dies autem venit, quo Zacharias
8 *pro conſuetudine ſuæ, in ornatu mi-*
niſterii ſui, coram Deo ſacerdotio
9 *fungeretur. Itaque juxta ritum ſa-*
cerdotii (i. e. cultûs & orationis)
cùm tempus ſuffiminis injiciendi
veniſſet, in templum Dei ingreſſus
10 *eſt: Et tota congregatio foris preca-*
11 *batur. Tunc Angelus Dei Zachariæ*
conſpectus eſt, ſtans ad manum dex-
12 *tram altaris ad ſuffitum. Cùm Za-*
chariæ Angelum videret, conturba-
tus eſt, & terror in eum incidit.
13 *Angelus igitur Zachariæ dixit, O*
Zacharia ne time, eâ de cauſa quòd
oratio tua exaudita eſt; & Eliſeba
tibi filium pariet, & nomen ejus Jo-
14 *hannem vocabis. Et tibi de eo gau-*
dium & lætitia erit: & nativitate
ejus multi lætabuntur.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Erit enim magnus coram Domino: & vinum & siceram non bibet, & Spiri-
15 Ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον (δ)τοῦ Κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ Πνεύμα-
tu sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ. Et multos filiorum Is-
16 τος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ. Καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσ-
rael convertet ad Dominum Deum ipsorum. Et ipse præcedet ante
17 εραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν. Καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον
illum in spiritu & virtute Eliæ, *convertere* corda patrum in *natos*, & in-
αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀ-
sensibiles in prudentiam justorum, parare Domino plebem *expeditam*. Et
18 πειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι (a)Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. Καὶ
dixit Zacharias ad angelum; *Juxta quid* sciam hoc? ego enim sum se-
εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρε-
nex, & uxor mea *provectæ* in diebus suis. Et respondens
19 σβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. Καὶ ἀποκριθεὶς
angelus dixit ei; Ego sum Gabriel *astans* ante Deum: & mis-
ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀπε-
sus sum loqui ad te, & evangelizare tibi hæc. Et ecce eris tacens,
20 σταλην λαλῆσαι πρός σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. Καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν,
& non *potens* loqui usque quo *die* fiant hæc, pro *quibus* non cre-
καὶ μὴ δυάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπί-
distis verbis meis, quæ implebuntur in *tempus ipsorum*. Et erat
21 στευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. Καὶ ἦν
plebs expectans Zachariam: & mirabantur *in tardare ipsum* in templo.
ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ.
Egressus autem non poterat loqui *illis*: & cognoverunt quòd visionem vidisset in
22 Ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν
templo. Et ipse erat innuens illis: & permansit mutus. Et factum est, ut
τῷ ναῷ. καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε κωφός. Καὶ ἐγένετο, ὡς
23 impleti sunt dies *ministrationis* ejus, ablit in domum suam. Post
ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Μετὰ
24 autem hos dies concepit Elisabeth uxor ejus, & occultabat *seipsam*
δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν
menses quinque, dicens; Quia sic mihi fecit Dominus in diebus,
μῆνας πέντε, λέγουσα, Ὅτι (ζ) οὕτω μοὶ πεποίηκεν ὁ Κύριος ἐν ἡμέραις,
25 quibus *inspexit* auferre opprobrium meum *in hominibus*. In autem mense sex-
αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις. Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕ-
26 to missus est angelus Gabriel à Deo in civitate Galilææ, cui nomen
κτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ᾗ ὄνομα
Nazareth, Ad virginem desponsatam viro, cui nomen Joseph, de
(η) Ναζαρὲτ, Πρὸς παρθένον (θ) μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα Ἰωσὴφ, ἐξ
27 domo David: & nomen virginis, Maria. Et ingressus angelus ad
οἴκου Δαβὶδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου, Μαριάμ. Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς
28 eam, dixit; *Gaude*, gratiâ plena, Dominus *cum te*: benedicta tu in mulieribus.
αὐτὴν, εἶπε, Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετά σου, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν.

MS. A. (δ) Κυρίου, (a) τῷ Κυρίῳ (ζ) ὅτως (η) Ναζαρὲθ, (θ) ἐμνηστευμένην

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * ܐܝܬ ܓܒ ܪܒ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܘܚܡܪܐ ܘܫܟܪܐ ܠܐ ܢܫܬܐ ܘܪܘܚ ܩܘܕܫܐ ܡܠܝܐ ܠܗ ܡܢ ܒܛܢ ܐܡܗ
16 ܘܟܬ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܠܘܬ ܡܪܝܗܘܢ ܐܠܗܗܘܢ ܘܗܘ ܩܕܡ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܒܪܘܚ ܘܚܝܠ ܐܝܠܝܐ
17 ܠܗܦܟ ܠܒܒ ܐܒܗܬ ܥܠ ܒܢܝ ܘܠܥܪܩܐ ܕܠܐ ܡܫܬܥܒܕܝ ܠܡܗܝܡܢܘܬܐ ܕܙܟܝܐ ܠܡܥܒܕ ܠܡܪܝܐ ܥܡܐ ܡܙܕܕܢ
18 ܘܐܡܪ ܙܟܪܝܐ ܠܡܠܐܟܐ ܒܡܐ ܐܕܥ ܗܕܐ ܕܐܢܐ ܣܝܒ ܐܢܐ ܘܐܢܬܬܝ ܒܝܘܡܝܗܝܢ ܣܒܝܐ ܐܢܐ
19 ܘܥܢܐ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܢܐ ܓܒܪܝܐܝܠ ܕܩܐܡ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܐܢܐ ܫܕܝܬ ܠܡܡܠܠ ܥܡܟ ܘܠܒܫܪܘ ܠܟ ܗܠܝܢ
20 ܫܦܪ ܘܗܐ ܐܢܬ ܣܟܝܐ ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܡܠܠ ܥܕ ܝܘܡܐ ܕܗܘ ܠܗܠܝܢ ܕܠܐ ܗܝܡܢܬ ܠܡܠܝ ܕܢܬܡܠܝܢ
21 ܒܥܕܢܗ ܘܗܘ ܥܡܐ ܡܬܚܙܝܢ ܠܙܟܪܝܐ ܘܡܬܬܡܗܝܢ ܒܡܘܫܒܗ ܕܗܝܟܠܐ ܘܗܘ ܡܬܬܪ ܠܗܘܢ ܘܗܘ ܣܟܐ
22 ܘܟܕ ܢܦܩ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܘܝܕܥܘ ܕܚܙܘܢܐ ܚܙܐ ܗܘ ܒܗܝܟܠܐ ܘܗܘ ܡܬܬܪ ܠܗܘܢ
23 ܘܗܘ ܡܫܬܟ ܣܟܐ ܘܗܘ ܟܕ ܫܠܡܘ ܝܘܡܝ ܦܘܠܚܢܗ ܐܙܠ ܠܒܝܬܗ ܘܒܬܪ ܗܠܝܢ ܝܘܡܝܐ ܐܢܬܬܗ
24 ܐܠܝܫܒܥ ܐܬܒܣܡܬ ܘܗܘ ܡܟܣܝ ܠܗ ܫܬ ܝܪܚܐ ܘܐܡܪܬ ܕܗܟܢܐ ܥܒܕ ܠܝ ܡܪܝܐ ܒܝܘܡܬܐ ܗܠܝܢ
25 ܕܚܙܐ ܒܗ ܠܡܫܒܩ ܥܠܒܒ ܒܢܝ ܘܒܢܬܐ ܘܗܘ ܡܬܬܪ ܠܗܘܢ ܘܗܘ ܣܟܐ ܘܗܘ ܡܬܬܪ ܠܗܘܢ

Etenim futurus est magnus coram Domino; 15
nec vinum, nec siceram bibet; & Spiritu sanctitatis replebitur adhuc existens in utero matris suæ: Multosque ex filiis Israel convertet ad Dominum Deum ipsorum. Et ipse præcedet eum in spiritu & virtute Eliæ prophetæ, ut convertat cor patrum in filios, eosque qui sunt inobedientes, ad scientiam rectorum; ac præparet Domino populum perfectum. Et ait Zacharias angelo, Quomodo istud sciam? ego enim sum senex, & uxor mea provecta in diebus suis. Et respondit angelus, ac dixit ei; Ego sum Gabriel qui adsto coram Deo, & missus sum ut te alloquar, & hæc tibi evangelizem. Deinceps silebis, nec poteris loqui, ad eum usque diem quo hæc fiant: quia non credidisti hisce sermonibus meis, qui implebuntur tempore suo. Populus autem stabat, ac præstolabatur Zachariam, & mirabantur moram ipsius in templo. Quum exîsset autem Zacharias, non poterat alloqui eos, & intellexerunt eum visionem vidisse in templo, & ipse nutu innuebat eis: & manfit mutus. Quumque impleti fuissent dies ministerii ejus, venit domum suam. Et factum est post dies illos ut conciperet Elisebà uxor ipsius, & occultaret sese quinque mensibus, ac diceret; Nempe ista fecit mihi Dominus diebus quibus respexit me, ut auferret opprobrium meum, quod *mihi erat* inter homines.

Ad Annuntiationem Deiparæ. 2.

Mense autem sexto missus est Gabriel angelus à Deo in Galilæam, in urbem nomine Nazareth, Ad virginem desponsatam viro, nomine Joseph, è domo David, & nomen virginis erat Maria. Et ingressus est ad eam angelus, & dixit ei; Pax tibi, ô plena gratiâ, Dominus noster tecum, benedicta es inter mulieres.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* پیش خداوند بزرك شود ومي وسكي كننده را نخورد ودر شكم مادر از روح القدس پر 15
شود * وبسیاران از اسراییل پیش خداوند وخداي ایشان باز گردانند * وپیش خدا برود 16 17
بجان وبقوت ایلیاء پیغمبر ودل پدران بر پسران باز گردانند وایشان نیز كه بیهر داناي
وراستي سر فرو نمي آورند وتمامت خلق رابیهر خدا اماده دارد * وزكریا با فرشته گفت 18
چگونه من این را بدانم كه من پیرم وزن مرا روزگار گذشته است * جواب داد 19
فرشته وگفت منم جبرییل كه برابر خدا ایستاده ام وفرستاده شدم كه با تو بگویم
واین خبرها را بتو بسپارم * اكنون خاموش باشي ونتواني سخن گفتن تا ان روز كه 20
اینها بشود براي انك درین سخنان من كه براي تو گفتم باور نداشتي * وخلق در 21
انتظار زكریا ایستاده بودند وبراي دیري كشیدن او در هیكل متفكر شده * چون زكریا 22
بیرون آمد با ایشان سخن نمي یارست گفتن مردم در یافتند كه در هیكل
دیدار دید وبعد ازان سخن باشارت ورمز گفتي سبب انك زبانش گنك بود

Coram Domino magnus erit, & vinum & inebrians quid *non bibet: & in utero matris suæ Spiritu sancto implebitur. Et multos ex Israel ad Dominum & Deum suum reducet. Et ante Deum ibit in spiritu & in virtute Eliæ prophetæ, et cor patrum ad filios convertet, & eos etiam qui scientiæ & veritati caput non submittunt: & universum populum pro Deo præparabit. Et Zacharias Angelo dixit, Quomodo ego istud noscam, cùm ego senex sim, & uxor mea ætate provecta sit: Responsum dedit Angelus, & dixit; Ego sum Gabriel, qui Deo astans sum, & missus sum ut loquar tecum, & hæc tibi annuntiem. Porrò mutus eris, nec poteris verbum loqui, usque illum diem quo hæc fiant, eò quòd his verbis meis, quæ tibi dixi, fidem non habuisti. Populus autem in expectatione Zachariæ stantes erant, & ob moram ejus in templo protractam cogitabundi facti. Cùm Zacharias egressus esset, cum illis verbum non potuit loqui; unde homines intellexerunt quòd in templo visionem vidisset: postea autem loquelam per signa & nutus exprimebat, ea de causa quòd lingua ejus muta esset.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

15 Erit enim magnus coram Domino: & vinum & siceram non bibet, & Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ: Et multos filiorum Israel convertet ad 16 Dominum Deum ipsorum: Et ipse præcedet ante illum in spiritu & virtute 17 Eliæ: ut convertat corda patrum in filios, & incredulos ad prudentiam justorum, parare Domino plebem perfectam. Et dixit Zacharias ad Angelum; Un- 18 de hoc sciam? ego enim sum senex, & uxor mea processit in diebus suis. Et respondens Angelus dixit ei; Ego sum Gabriel, qui asto ante Deum: & mis- 19 sus sum loqui ad te, & hæc tibi evangelizare. Et ecce eris tacens, & non poteris loqui, usque in diem quo hæc fiant, pro eo quòd non credidisti verbis 20 meis, quæ implebuntur in tempore suo. Et erat plebs expectans Zachariam: & mirabantur quòd tardaret ipse in templo. Egressus autem non poterat loqui ad illos, & cognoverunt quòd visionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis, & permansit mutus. Et factum est ut impleti sunt dies officii ejus, 23 abiit in domum suam: Post hos autem dies concepit Elisabeth uxor ejus, & occultabat se mensibus quinque, dicens; Quia sic fecit mihi Dominus in diebus, 25 quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines. In mense autem sexto, missus est Angelus Gabriel à Deo in civitatem Galilææ, cui nomen Nazareth, Ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph, de domo David: 27 & nomen Virginis, Maria. Et ingressus Angelus ad eam dixit; Ave, gratiâ plena: Dominus tecum: Benedicta tu in mulieribus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 *وَيَكُونُ عَظِيمًا قُدَّامَ الرَّبِّ* لَا يَشْرَبُ خَمْرًا وَلَا مُسْكِرًا* وَيَمْتَلِئُ مِنْ رُوحِ الْقُدُسِ وَهُوَ فِي بَطْنِ
16 أُمِّهِ * وَيَعِيدُ كَثِيرًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَى الرَّبِّ إِلَهِهِمْ* وَهُوَ يَتَقَدَّمُ أَمَامَهُ بِالرُّوحِ وَبِقُوَّةِ إِيلِيَّا*
17 وَيُمِيلُ قُلُوبَ الْآبَاءِ عَلَى الْأَبْنَاءِ وَالَّذِينَ لَا يُطِيعُونَ إِلَى عِلْمِ الْأَبْرَارِ* وَيُعِدُّ لِلرَّبِّ شَعْبًا مُسْتَعِدًّا*
18 *فَقَالَ زَكَرِيَّا لِلْمَلَكِ كَيْفَ أَعْلَمُ هَذَا وَأَنَا شَيْخٌ وَمِرَاتِي قَدْ طَعَنَتْ فِي أَيَّامِهَا* فَأَجَابَهُ الْمَلَكُ
19 قَائِلًا أَنَا هُوَ جِبْرَائِيلُ الْوَاقِفُ قُدَّامَ اللهِ أُرْسِلْتُ لِأُكَلِّمَكَ بِهَذَا وَأُبَشِّرَكَ* وَمِنَ الْآنَ تَكُونُ صَامِتًا
20 لَا تَسْتَطِيعُ أَنْ تَتَكَلَّمَ إِلَى الْيَوْمِ الَّذِي فِيهِ يَكُونُ هَذَا* لِأَنَّكَ لَمْ تُؤْمِنْ بِكَلَامِي الَّذِي يُتَمُّ
21 فِي أَوَانِهِ * وَكَانَ الشَّعْبُ مُنْتَظِرِينَ زَكَرِيَّا مُتَعَجِّبِينَ مِنْ بُطْئِهِ فِي الْهَيْكَلِ* فَلَمَّا خَرَجَ فَلَمْ يَقْدِرْ
22 أَنْ يُكَلِّمَهُمْ فَعَلِمُوا أَنَّهُ قَدْ رَأَى رُؤْيَا فِي الْهَيْكَلِ* وَكَانَ يُسَيِّرُ إِلَيْهِمْ وَأَقَامَ صَامِتًا * فَلَمَّا كَمُلَتْ
23 أَيَّامُ خِدْمَتِهِ مَضَى إِلَى بَيْتِهِ * وَمِنْ بَعْدِ تِلْكَ الْأَيَّامِ حَبِلَتْ أَلِيصَابَاتُ مَرَأَتُهُ* وَكَتَمَتْ حَبَلَهَا
24 خَمْسَةَ أَشْهُرٍ قَائِلَةً* هَذَا مَا صَنَعَ بِي الرَّبُّ فِي الْأَيَّامِ الَّتِي نَظَرَ إِلَيَّ فِيهَا لِيَنْزِعَ عَنِّي عَارِي بَيْنَ
25 النَّاسِ * * الْفَصْلُ الثَّانِي * * وَفِي الشَّهْرِ السَّادِسِ

Et erit magnus coram Domino. Non bibet vinum, nec quicquam inebrians, & replebitur Spiritu sancto adhuc existens in ventre matris suæ. Et reducet multos 16 ex filiis Israel ad Dominum Deum eorum: Et ipse præcedet ante illum in spiritu, & in virtute Eliæ: & convertet corda patrum in filios, et eos qui non obediunt, ad scientiam justorum: & parabit Domino populum rectum. Et dixit Za- 18 charias angelo; Quomodo sciam hoc, cùm sim senex, & uxor mea jam sit provecta in diebus suis? Respondit ei angelus, dicens; Ego sum Gabriel stans ante Deum, missus sum ut loquar tecum hoc, & annuntiem tibi. Et ex nunc eris 20 mutus; non poteris loqui usque in diem in quo fiet hoc, propterea quòd non credidisti verbis meis, quæ implebuntur in tempore suo. Et erat plebs expectantes 21 Zachariam, admirati tarditatem ejus in templo. Cùm autem egressus esset, non 22 poterat loqui ad illos: & intellexerunt quòd vidisset visionem in templo. Et innuebat illis: & permansit mutus. Et 23 cùm impleti essent dies ministerii sui, abiit in domum suam. Et post illos dies, 24 concepit Elizabeth uxor ejus, & abscondit graviditatem suam quinq; mensibus, dicens; Hoc est quod fecit mihi Dominus in diebus, quibus respexit in me, ad auferendum à me opprobrium inter homines.

Sectio secunda.

In mense autem sexto, missus est Gabri- 26
el angelus à Deo ad quandã civitatem in
Galilæa, quæ vocatur Nazareth, Ad 27
virginem desponsatam viro, cujus nomen
erat Joseph, de domo David: & nomen
virginis, Maria. Et cùm ingressus es- 28
set ad eam angelus, dixit ei; Pax tibi,
ô plena gratiâ, Dominus tecum: Benedi-
cta tu in mulieribus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 እስመ፡ዐቢይ፡ውእቱ፡በቅድመ፡እግዚአብሔር፡ወኢይሰቲ፡ወይነ፡ወሜሰ፡ወይመልእ፡
16 ላዕሌሁ፡መንፈሰ፡ቅዱስ፡እመሕፀኖ፡እሙ፡ ወይሰብዙኃን፡ እመደቂቀ፡ይሰራኤል፡
17 ይመይጦ፡ኀበ፡እግዚአብሔር፡ ለመላኦሙ፡ ወውእቱ፡ይሔውር፡ቀድሜሁ፡በ
መንፈስ፡ወበኀይለ፡ሌልያስ፡ከመ፡ይሚጥ፡ልበ፡ለበው፡ኀበ፡ውሉድ፡ ወለኅሡድያን፡ ው
18 ስተ፡ሕሊና፡ጸድቃን፡ከመ፡ይሠራዕ፡ ሕዝብ፡ዘድልው፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወይቤ
ሎ፡ዘካርያስ፡ለመልአክ፡እግዚአብሔር፡ በመንት፡ ኣእመር፡ከመ፡ይከውን፡ዝንቱ፡እነ
19 ሂ፡ልሂቅ፡ ወብእሲትየኒ፡ኀለፈ፡ መዋዕሊሃ፡፡ ወተሰጥዎ፡ መልአክ፡ወይቤሎ፡ለነ፡
ውእቱ፡ገብርኤል፡ዘእቀውሙ፡ ቅድመ፡እግዚአብሔር፡ ወተፈነውኩ፡ኀቤከ፡እንግርከ፡
20 ወእዜኑከ፡ዘንተ፡፡ ወናሁ፡ትከውን፡ በሃሙ፡ ወትስእኒ፡ ወኢትክል፡ ነቢበ፡ እስከ፡
ኣሙ፡ይከውን፡ ዝንቱ፡ እስመ፡ ኢኣመንከ፡ ነገርየ፡ ዘይከውን፡ ወይትፈጸሙ፡ በዕድሜ
21 ሁ፡፡ ወሃለው፡ሕዝብሰ፡ይጼልዩ፡ ወይፀንሕው፡ለዘካርያስ፡ ወለኀንረ፡እስሙ፡ጉኑ
22 ደየ፡ውስተ፡ቤተ፡መቅደስ፡፡ ወወፂኦ፡ ኀቤሆሙ፡ ላፍላ፡ ስእነ፡ተናግሮቶሙ፡ ወለ
እመረ ው፡ከመ፡ዘለሰተርእዮ፡በቤተ፡መቅደስ፡፡ወነበረ፡ ከሚሁ እንዘ፡ በሃሙ፡ውእቱ፡
23 ወይሌመሮሙ፡በእዴሁ፡፡ ወእሙዝ፡ ፈጸሞ፡ወዋእለ፡እብሪቶ፡ለተወ፡ቤቶ፡፡ ወእሙድኅረ፡ክልኤ፡መዋዕል፡ፀነሰት፡ሌልሰቤጥ፡ብእሲቱ፡ ወከበተት፡ርእሰ፡ኀምስተ፡
24 ለወራኅ፡እንዘ፡ትብል፡፡ ከመዝኑ፡ረሰየኒ፡ እግዚአብሔር፡ለሙ፡ኅወጸኒ፡ያእተት፡
25 ዝንቷያ፡እመሰብእ፡፡ ቢደግሙ፡ሰንበት፡ዘቅድሙ፡ጌና፡ ወበሣርያሙ፡ ወበገበር
26 ሌል፡በሰብኳተ፡፡ ወበሰድስ፡ ወርኅ፡ተፈነወ፡መልአክ፡ገብርኤል፡እሙኃበ፡እግዚ
27 አብሔር፡፡ ሀገረ፡ገሊላ፡እንተ፡ሰማ፡ናዝሬት፡፡ ኀበ፡ድንግል፡እንተ፡ተፍኅረት፡ሉ
እሲ ፡ዘስሙ ፡ዮሴፍ ፡ዘእመቤተ ፡ደዊት፡ ወስማ ፡ለይእቲ፡ድንግል ፡ማርያም፡፡
28 ወበአ ፡ መልአክ ፡ ኀቤሃ ፡ ወይቤላ ፡ ተፈሥሒ ፡ ፍሥሕት ፡ እግዚአብሔር ፡
ምስክኪ ፡ ወቡሩክት ፡ አንቲ ፡ እመአንስት፡፡

Quoniam magnus est coram Domino, & non bibet vinum & siceram: & abun- 15
dabit super eum Spiritus sanctus ab utero matris suæ. Et multos filiorum Israel 16
convertet ad Dominum Deum ipsorum. Et ipse ibit ante illum in spiritu & 17
virtute Eliæ, ut convertat corda patrum ad filios, & contradicentes ad intelligentiam justorum, ut paret populum gratum Domino. Et dixit Zacha- 18
rias angelo Dei, Per quod sciam quòd factum erit hoc? ego sum senex; & uxor mea, processerunt dies suæ. Et respondit ei angelus, & dixit ei; Ego 19
sum Gabriel qui adsto coram Deo, & missus sum ad te, ut te alloquar: & annuntiem tibi hoc. Et ecce eris mutus, & deficies, & non poteris loqui usque quo 20
fiat hoc; quia non credisti verbum meum, quod erit, & implebitur in tempore suo. Et erant populi orantes, & expectantes Zachariam, & mirati sunt quòd 21
tardaret in Domo sancta. Et exiens ad eos foris non potuit loqui illis: & cogno- 22
verunt quòd illi aliquid apparuisset in Domo sancta: & permansit ficut mutus, & innuebat iis cum manu sua. Et quum impleti essent dies vicis suæ adiit 23
domum suam: Et post duos dies concepit Elizabeth uxor ejus, & occultavit se 24
quinque mensibus, dicens; Siccine fecit mihi Deus quando intuitus est me, ut 25
auferre convicium meum ab hominibus?

Secundo sabbato quod præcedit confessionem: & de Maria, & Gabrielis prædicatione.

Et in sexto mense missus est angelus Gabriel à Deo *in* civitatem Galilææ, 26
cujus nomen Nazaret, Ad virginem quæ erat desponsata viro, cujus no- 27
men *erat* Josephus, qui è domo David *erat*: & nomen hujus virginis *erat* Maria. Et ingressus est angelus ad eam, & dixit ei; Gaude gaudio, Deus 28
tecum, & benedicta *es* tu è mulieribus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 *وچون روزکار خدمت او درخانهٔ خدا تمام شد باز گردید وبخانهٔ خود رفت * وبعد ازان
24 روزها الیشبع زن او ابستن شد ومدت پنج ماه ابستنی خودرا پوشانید ومی گفت * اینست
25 کردار خداوند من که بعد از روزگار من با من کرد تا عار از من بر داشته شود درمیان خلق
سوم مژده دادن فرشته مریم را برای مسیح
26 ودر ششم ماه فرشته * جبرییل از پیش خدا فرستاده شد درجلیل درشهری که [نامش] ناصره است * پیش
27 بکری که اورا با مرد کرده بودند بمردی نامش یوسف ازخاندان داود ونام آن بکر
28 مریم * فرشته پیش مریم درآمد وبدو گفت سلام بر تو ای پر ازنعمت خداوند ما با تو
خجسته هستی در زنان

Et cùm tempus ministerii ejus in 23
domo Dei impletum esset, reversus est, 24
& in domum suam ivit. Et post eos
dies Elisæba uxor ejus gravida fa-
cta est, & spatio quinque mensium
graviditatem suam celabat, ac dice- 25
bat; Hoc est opus Domini mei quod
post tempus meum mecum fecit, ut
opprobrium à me auferretur inter
homines.

III. Annuntiatio Angeli Mariæ de Christo.

Et in sexto mense Angelus Gabriel 26
à Deo missus est in Galilæam, in
civitatem cui nomen est Nazreb, Ad 27
virginem quam viro desponsave-
rant, cui nomen Joseph de familia
David: nomen autem illius virgi-
nis erat *Maria. Angelus* itaque *ad* 28
Mariam ingressus est, & ei dixit;
Pax super te, O plena gratiâ, Do-
minus noster tecum: beata es inter
mulieres.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Illa verò videns perturbata est in *sermone ejus*: & *ratiocinabatur* qualis esset sa-
29 Ἡ δὲ ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀ-
lutatio ista. Et ait angelus ei; Ne *pave* Maria: invenisti enim gra-
30 σπασμὸς οὗτος. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, Μὴ φοβοῦ Μαριάμ· εὗρες γὰρ χά-
tiam apud Deum. *Et* ecce concipies in utero, & paries filium: & vocabis no-
31 ριν παρὰ τῷ Θεῷ. Καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄ-
men ejus, JESUM. Hic erit magnus, & Filius Altissimi vocabitur, & da-
32 νομα αὐτοῦ, ΙΗΣΟΥΝ. Οὗτος ἔσται μέγας, καὶ Υἱὸς Ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώ-
bit ei Dominus Deus sedem David patris ejus: Et regnabit in
33 σει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· Καὶ βασιλεύσει ἐπὶ
domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis. Dixit
34 τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Εἶπε
autem Maria ad angelum; Quomodò *erit* istud, quoniam virum non cognosco? Et
35 δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον, Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; Καὶ
respondens angelus dixit ei; Spiritus sanctus superveniet in te, & *efficien-*
ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ, καὶ δύνα-
tia Altissimi obumbrabit tibi: Ideóque *natum* Sanctum, vocabitur Filius
μις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον Ἅγιον, κληθήσεται Υἱὸς
Dei. Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa *concipiens* [*fuit*] filium in
36 Θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ (ι) συγγενίς σου, καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν
senectute sua: & hic mensis sextus est illi *vocatæ sterili*: Quia
37 (κ) γήρει αὐτῆς· καὶ οὗτος (λ) μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ· Ὅτι
non erit impossibile apud Deum omne verbum. Dixit autem Maria; Ecce ancilla
ἐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα. Εἶπε δὲ Μαριὰμ, Ἰδοὺ ἡ δούλη
38 Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.
Domini: fiat mihi secundùm verbum tuum. Et discessit ab illa angelus.
Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ
39 σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰούδα· Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσα-
Exurgens autem Maria in diebus illis, abiit in *montanam* cum
festinatione, in civitatem Juda: Et intravit in domum Zachariæ, & saluta-
40 το τὴν Ἐλισάβετ. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μα-
vit Elisabeth. Et factum est, ut audivit Elisabeth salutationem Ma-
41 ριάμ, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη Πνεύματος ἁγίου ἡ
riæ, exultavit infans in utero ejus: & repleta est Spiritu sancto
Ἐλισάβετ· Καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπεν, Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναι-
42 *bus*, & benedictus fructus *uteri* tui. Et undè mihi hoc, ut veniat ma-
ξὶ, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. Καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μή-
43 ter Domini mei ad me? Ecce enim ut facta est vox salutationis tuæ in
τηρ τοῦ Κυρίου μου πρός με; Ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ
44 *aures* meas, exultavit in gaudio infans in utero meo. Et be-
ὦτά μου, ἐσκίρτησεν (ν) ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. Καὶ μα-
45 ata *credens*: quòd erit *perfectio effatis* ei à Domino.
καρία ἡ πιστεύσασα· ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου.

MS. A. (ι) Συγγενίς (κ) γήρει (λ) ὁ μὴν (μ) Καὶ ἀναστᾶσα (ν) τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܠܐܟܐ ܠܐ ܕܚܠ ܐܢܬ ܡܪܝܡ ܀ ܐܫܟܚܬ ܛܥܡܐ ܒܥܝܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܀
30 ܗܐ ܬܪܥܝ ܒܟ ܘܬܝܠܕܝ ܒܪܐ ܘܬܩܪܝ ܫܡܗ ܝܫܘܥ ܀ ܗܘ ܢܗܘܐ ܪܒܐ ܘܒܪ ܥܠܝܐ
31 ܢܬܩܪܐ ܘܝܗܒ ܠܗ ܡܪܝ ܐܠܗܝܡ ܟܘܪܣܝ ܕܐܒܘܗܝ ܕܕܘܝܕ ܀ ܘܢܡܠܟ ܥܠ ܒܝܬ ܝܥܩܘܒ
32 ܠܥܠܡܝܢ ܘܠܡܠܟܘܬܗ ܠܐ ܢܗܘܐ ܣܘܦ ܀ ܘܐܡܪܬ ܡܪܝܡ ܠܡܠܐܟܐ ܐܝܟ ܢܗܘܐ ܗܕܐ
33 ܕܓܒܪܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܀ ܘܥܢܐ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܢܐܬܐ ܥܠܝܟ
34 ܘܚܝܠܐ ܕܥܠܝܐ ܢܬܠܐ ܥܠܝܟ ܀ ܘܗܕܐ ܐܝܬ ܠܟ ܐܝܠܝܢ ܕܐܢܬ ܐܚܬ ܐܢܬ ܠܐܝܠܝܢ
35 ܗܐ ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܗ ܒܪ ܥܩܪܐ ܀ ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܠܐܟܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܢܐܬܐ ܥܠܝܟ
ܘܚܝܠܐ ܕܥܠܝܐ ܢܬܠܐ ܥܠܝܟ ܀ ܗܘ ܕܢܝܠܕ ܩܕܝܫ ܢܬܩܪܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܀
36 ܘܗܐ ܐܠܝܫܒܥ ܐܚܬܟ ܐܦ ܗܝ ܗܝ ܒܒܪ ܒܝܪܝܗ ܀ ܘܗܕܐ ܝܪܚܐ ܫܬܝܬܝܐ ܠܗ ܠܡܢ
37 ܕܩܪܝܐ ܥܩܪܬܐ ܀ ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܡܕܡ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܀
38 ܐܡܪܬ ܡܪܝܡ ܗܐ ܐܢܐ ܐܡܬܗ ܕܡܪܝ ܢܗܘܐ ܠܝ ܟܡܐ ܕܐܡܪܬ ܀

Illa verò quum vidisset, turbata est ejus ser- 29
mone, & meditabatur qualis esset salutatio
ista. Et dixit ei angelus; Ne timeas, Maria, 30
inveniſti enim gratiam apud Deum. Ecce 31
enim concipies utero, & paries filium, & vo-
cabis nomen ejus Jesum. Hic erit magnus, 32
& filius Altissimi vocabitur, eique dabit Do-
minus Deus thronum David patris ipsius.
Et regnabit super domum Jacob in æter- 33
num, & regni ejus non erit finis. Dixit 34
Maria ad angelum; Quomodo fiet istud,
quandoquidem vir non est mihi cognitus?
Respondit angelus, & dixit ei; Spiritus san- 35
ctitatis veniet, & virtus Altissimi recumbet
super te: propterea is qui nasciturus est ex
te, Sanctus est, ac Filius Dei vocabitur. Et 36
ecce Elisebà cognata tua etiam ipsa concepit
filium in senectute sua, & hic est mensis sex-
tus ei quæ vocatur sterilis. Quoniam Deo 37
nihil est difficile. Ait Maria; Ecce me an- 38
cillam Domini, fiat mihi secundùm verbum
tuum. Et abiit angelus ab ea.

Profectio Mariæ ad Elisebá. 3.

39 ܘܩܡܬ ܡܪܝܡ ܒܝܘܡܝܗܝ ܘܐܙܠܬ ܒܗܪ ܒܥܓܠܐ ܠܩܪܬܐ ܕܝܗܘܕܐ ܀
40 ܘܥܠܬ ܒܒܝܬ ܙܟܪܝܐ ܘܫܠܡܬ ܠܐܝܠܝܢ ܀ ܘܗܘܬ ܟܕ ܫܡܥܬ ܐܝܠܝܢ ܫܠܡܗ ܕܡܪܝܡ
41 ܬܪܥܝ ܒܟ ܘܬܝܠܕܝ ܒܪܐ ܘܬܩܪܝ ܫܡܗ ܝܫܘܥ ܀ ܗܘ ܢܗܘܐ ܪܒܐ ܘܒܪ ܥܠܝܐ
42 ܢܬܩܪܐ ܘܝܗܒ ܠܗ ܡܪܝ ܐܠܗܝܡ ܟܘܪܣܝ ܕܐܒܘܗܝ ܕܕܘܝܕ ܀ ܘܢܡܠܟ ܥܠ ܒܝܬ ܝܥܩܘܒ
43 ܠܥܠܡܝܢ ܘܠܡܠܟܘܬܗ ܠܐ ܢܗܘܐ ܣܘܦ ܀ ܘܐܡܪܬ ܡܪܝܡ ܠܡܠܐܟܐ ܐܝܟ ܢܗܘܐ ܗܕܐ
44 ܕܓܒܪܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܀ ܘܥܢܐ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܢܐܬܐ ܥܠܝܟ
45 ܘܚܝܠܐ ܕܥܠܝܐ ܢܬܠܐ ܥܠܝܟ ܀ ܗܘ ܕܢܝܠܕ ܩܕܝܫ ܢܬܩܪܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܀

Surrexit autem Maria in illisme diebus, & 39
profecta est studiosè in montem in civitatem
Judææ. Et ingressa domum Zachariæ, pe- 40
tiit pacem ipsius Elisebá. Et factum est 41
quum audisset Elisebà salutationem Mariæ,
ut exultaret fœtus in utero ejus: Et reple-
ta est Spiritu sanctitatis. Exclamavitque 42
altâ voce, & dixit Mariæ; Benedicta tu in-
ter mulieres, & benedictus est fructus qui
est in utero tuo. Undenam hoc mihi, ut 43
mater Domini mei veniat ad me? Ecce 44
enim quum incidit vox salutationis tuæ in
aures meas, gaudio magno subsultavit fœ-
tus in utero meo. Et ô felix quæ credidit, 45
quia futurum est complementum earum re-
rum, quæ dictæ sunt ei à Domino!

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 * وچون مريم فرشته را ديد از سخنان او نهيب كرفت ومي انديشيد كه اين سلام
30 چيست * فرشته بدو كفت اي مريم مترس زيرا از پيش خدا نعمت يافتي * اينك آبستني
31 مي پذيري وپسري براي نامش ييشوع بخواني * او بزرك شود وفرزند خداي بلند خوانده
32 شود وخداي بزرك تخت مملكت داود پدرش را بدو دهد * وبر خاندان يعقوب پادشاهي
33 كند تا ابد ومملكتش را فرجام نباشد * مريم بفرشته كفت چكونه اين بشود كه مرد بمن
34 نرسيده است * فرشته جواب داد كه روح القدس بيايد ونيرومندي بلند
35 را بر تو حلول كند براي اينك از تو زاينده مي شود پاكست وپسر خدا
36 خوانده شود * واينك اليشبع خالهٔ تو او نيز بپيري خود بپسر آبستن است واين
37 ششم ماه است ازان او از براي انك عاقر خوانده مي شود يعني نا زاينده
38 * ودر قدرت خدا چيزي دشخوار نيست * مريم كفت كه كنيزكي ام ازان
خدا انچ امر وفرمان اوست بشود چون اين سخن كفت فرشته ازپيش او برفت

Et cùm Maria Angelum vidisset, à 29
verbis ejus consternata est, & cogi-
tabat; Hæc quidem salutatio quid
est? Angelus ei dixit; O Maria ne 30
timeas: quoniam apud Deum gra-
tiam inveniſti. Ecce imprægnaris, et 31
filium paries, cujus nomen Jesum
vocabis. Ipse magnus erit, & Fili- 32
us Dei excelsi vocabitur, & Deus
magnus solium regni David patris
ejus ei dabit. Et super domum Ja- 33
cob regnabit in æternum, & regno
ejus finis non erit. Maria angelo di-
xit; Quomodo istud fiat, cùm vir ad 34
me non accesserit? Angelus respon- 35
sum dedit; Spiritus sanctus quidem
veniet et virtus Excelsi super te re-
fidebit: Qui enim ex te nascitur,
Sanctus est, & Filius Dei vocabi-
tur. Et ecce Elisebа matertera tua, 36
ipsa etiam in senectute sua filio gra-
vida est: & hic sextus mensis est
ejus, pro eo quod sterilis vocata fu-
erit, i. e. non pariens. Et in poten- 37
tia Dei quicquam difficile non est.
Maria dixit, Ancilla quidem 38
Dei sum, quod ejus dictum et man-
datum est, fiat: & cum hoc verbum
dixisset, Angelus ab ea discessit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

29 Quæ cùm audîsset, turbata est in sermone ejus, & cogitabat qualis esset ista salu-
30 tatio. Et ait Angelus ei; Ne timeas Maria: invenisti enim gratiam apud Deum:
31 Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen ejus, JESUM.
32 Hic erit magnus, & Filius Altissimi vocabitur, & dabit illi Dominus Deus sedem
33 David patris ejus: & regnabit in domo Jacob in æternum, Et regni ejus non
34 erit finis. Dixit autem Maria ad Angelum; Quomodò fiet istud, quoniam vi-
35 rum non cognosco? Et respondens Angelus dixit ei; Spiritus sanctus superve-
niet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideóque & quod nascetur ex te
36 Sanctum vocabitur Filius Dei. Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit
37 filium in senectute sua: & hic mensis sextus est illi, quæ vocatur sterilis: Quia
non erit impossibile apud Deum omne verbum. Dixit autem Maria; Ecce an-
38 cilla Domini, fiat mihi secundùm verbum tuum. Et discessit ab illa Angelus.
39 Exurgens autem Maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione, in civi-
40 tatem Juda: Et intravit in domum Zachariæ, & salutavit Elisabeth. Et factum
41 est, ut audivit salutationem Mariæ Elisabeth, exultavit infans in utero ejus: &
repleta est Spirito sancto Elisabeth: Et exclamavit voce magnâ, & dixit; Bene-
42 dicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Et undè hoc mihi ut
43 veniat mater Domini mei ad me? Ecce enim ut facta est vox salutationis tuæ
44 in auribus meis, exultavit in gaudio infans in utero meo: Et beata, quæ cre-
45 didisti, quoniam perficientur ea, quæ dicta sunt tibi à Domino.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 * فَلَمَّا رَآنُهُ ٱضْطَرَبَتْ مِنْ كَلَامِهِ وَفَكَّرَتْ مَا هٰذَا ٱلسَّلَامُ * فَقَالَ لَهَا ٱلْمَلَكُ لَا تَخَافِي يَا مَرْيَم
30 31 وَهَا قَدْ طَفِرْتِ بِنِعْمَةٍ مِنْ عِنْدِ ٱللهِ * وَأَنْتِ تَحْبَلِينَ وَتَلِدِينَ ٱبْنًا وَتَدْعِينَ ٱسْمَهُ يَسُوعَ * هٰذَا
32 يَكُونُ عَظِيمًا وَٱبْنَ ٱلْعَلِيِّ يُدْعَى * وَيُعْطِيهِ ٱلرَّبُّ ٱلْإِلٰهُ كُرْسِيَّ دَاوُدَ أَبِيهِ * وَيَمْلِكُ عَلَى بَيْتِ
33 يَعْقُوبَ إِلَى ٱلْأَبَدِ وَلَا يَكُونُ لِمُلْكِهِ ٱنْقِضَاءٌ * فَقَالَتْ مَرْيَمُ لِلْمَلَكِ كَيْفَ يَكُونُ هٰذَا وَلَمْ أَعْرِفْ بَعْلًا *
34 35 * فَأَجَابَهَا ٱلْمَلَكُ قَائِلًا رُوحُ ٱلْقُدْسِ يَحِلُّ عَلَيْكِ وَقُوَّةُ ٱلْعَلِيِّ تُظَلِّلُكِ * لِهٰذَا ٱلْمَوْلُودُ مِنْكِ
36 قُدُّوسٌ وَٱبْنُ ٱللهِ يُدْعَى * وَهَا هِيَ ٱلْمَصْبَاتُ نَسِيبَتُكِ حُبْلَى بِٱبْنٍ عَلَى كِبَرِ سِنِّهَا * وَهٰذَا
37 38 ٱلشَّهْرُ ٱلسَّادِسُ لِتِلْكَ ٱلَّتِي تُدْعَى عَاقِرًا * لِأَنَّهُ لَيْسَ عِنْدَ ٱللهِ كَلِمَةٌ بِغَيْرِ قُوَّةٍ * فَقَالَتْ مَرْيَمُ
[للملاك] هَا أَنَذَا عَبْدَةٌ لِلرَّبِّ فَلْيَكُنْ لِي كَقَوْلِكَ وَٱنْصَرَفَ عَنْهَا ٱلْمَلَكُ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ * * فَقَامَتْ مَرْيَمُ فِي تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ وَمَضَتْ مُسْرِعَةً إِلَى ٱلْجَبَلِ إِلَى
40 مَدِينَةِ يَهُودَا * وَدَخَلَتْ بَيْتَ زَكَرِيَّا وَسَلَّمَتْ عَلَى ٱلْنِّصَابَاتِ * فَلَمَّا سَمِعَتِ ٱلْنِّصَابَاتُ صَوْتَ
41 سَلَامِ مَرْيَمَ تَحَرَّكَ ٱلْجَنِينُ فِي بَطْنِهَا * فَٱمْتَلَأَتِ ٱلْنِّصَابَاتُ مِنْ رُوحِ ٱلْقُدْسِ * وَصَرَخَتْ بِصَوْتٍ
42 عَظِيمٍ قَائِلَةً مُبَارَكَةٌ أَنْتِ فِي ٱلنِّسَاءِ وَمُبَارَكَةٌ ثَمَرَةُ بَطْنِكِ * مِنْ أَيْنَ لِي هٰذَا أَنْ تَأْتِيَ أُمُّ رَبِّي
43 إِلَيَّ * لِأَنَّهُ هُوَذَا وَقَعَ صَوْتُ سَلَامِكِ فِي أُذُنَيَّ تَحَرَّكَ ٱلْجَنِينُ بِٱبْتِهَالٍ فِي بَطْنِي * فَطُوبَى لِلَّتِي
44 45 آمَنَتْ أَنْ يَتِمَّ لَهَا مَا قِيلَ مِنْ قِبَلِ ٱلرَّبِّ *

29 Cùm autem vidisset eum, turbata est ob sermonem ejus, & cogitavit quæ esset ista salutatio. Ait illi angelus; Ne timeas, Maria, jam enim præpolles gratiâ apud Deum. Et tu concipies & paries filium, & vocabis nomen ejus Jesum. Hic erit magnus, & filius Altissimi vocabitur: & dabit illi Dominus Deus sedem David patris ejus, Et regnabit super domum Jacob in æternum, & non erit regno ejus finis. Dixit verò Maria angelo; Quomodò fiet hoc, cùm non cognoverim maritum? Respondit ei angelus, dicens; Spiritus sanctus descendet super te, & virtus Altissimi obumbrabit te: propterea nascituras ex te, Sanctus, & filius Dei vocabitur. Et ecce Elizabeth cognata tua gravida est filio in provectione ætatis suæ, & hic mensis, sextus est ei quæ vocatur sterilis; Quoniam non est apud Deum verbum sine virtute. Dixit Maria ad angelum; Ecce me ancillam Domino, fiat mihi secundùm sermonem tuum, & discessit ab ea angelus.

Sectio tertia.

Et surrexit Maria in illis diebus, et abiit festina ad montem, in civitatem Juda: Et intravit domum Zachariæ, & salutavit Elizabeth. Cumque audisset Elizabeth vocem salutationis Mariæ, subsiliit infantulus in utero eius, et repleta est Elizabeth Spiritu sancto: Et exclamavit voce magnâ, dicens; Benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui. undè mihi hoc, ut veniat mater Domini mei ad me? ubi enim cecidit vox salutationis tuæ in aures meas, subsiliit infantulus cum exultatione in utero meo. Et beata quæ credidit, perficiendum esse sibi quod dictum est à Domino.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ወርእያ:ደንገፀት:እምቃሉ:ወትቤ:እሮኑ:ዘከመዝ:እምኀ:=፦ ወይቤላ:መልአክ:
30 ኢትፍርሂ:ማርያም:እስመ:ረከብኪ ጸጋ: በኀበ:እ ዘኢብሔር ::=፦ ወናሁ:ትፀ
31 ንሲ: ወትወልዲ:ወልደ:ወትሰመይዮ:ስሞ: እግዚኦ: ኢየሱስ:=፦ ውእቱ:ዐቢይ:ወይ
32 ሰመይ: ወልደ: እግዚአብሔር: ልዑል: ወይሁቦ: እግዚአብሔር: አምላክ: መንበረ:
33 ደዊት፡እቡሁ:=፦ ወይነግሥ:ለዕለ:ቤተ:ያዕቆብ:ለዓለም:ወለዓበ: መኳስቅተ: ለ
34 መንግሥቱ::=፦ ወትቤሎ: ማርያም: ለመልአክ: እሮ: ይከውንኒ:ዝንቱ:እንዝ:ኢ
35 ያሓውር:ብእሴ::=፦ ወለውሥአ: መልአክ:ወይቤላ: መንፈሰ: እግዚአብሔር: ቅዱ
ስ: ይመጽእ:ላዕሌኪ: ወኀይለ:ልዑል:ይጼልለኪ: ወዘኒ: ይትወለድ: እምኔኪ:ቅዱስ:
36 ውእቱ: ወይሰመይ: ወልደ: እግዚአብሔር: ልዑል::=፦ ወናሁ:ሌልሰቤጥኒ:እንተ:
እም:አዝማድኪኪ:ይእቲኒ:ፀንሰት:ወረኀበት:ወልደ: በልህቃናቲሃ: ወናሁ : ሳድስ:ዝ
37 ንቱ: ወርኅ:ለእንተ:ይብልዋ: መካን:=፦ እስመ: ለዘቦ: ነገር : ዘይሰለኖ: ለእግዚአ
38 ብሔር::=፦ ወትቤሎ : ማርያም: ነየ: ለሞተ : እግዚአብሔር : ወይኩንኒ: በስመ:
39 ትቤለኒ:: ወሖረ : እምኀቤሃ : መልአክ::=፦ ወተንሥአት : ማርያም: በውእቱ:
40 መዋዕል:ወሖረት:ደወለ:ወበጽሐት:ፋጡኔ: ሀገረ: ይሁደ:=፦ ወቦአት:ቤተ:ዘካርያ
41 ስ: ወአመኀታ : ለሌልሰቤጥ:=፦ ወሶበ : ሰመዓታ : ሌቢሰቤጥ : ቀላ : ለማርያመ:
እንዘ : ትትላመኀ:ለእፈርዐጸ:እጋላ: በውስተ: ሽርሣ:: ወመልአ : መንፈስ:ቅዱስ:
42 ላዕለ : ሌልሰቤጥ:=፦ ወከልሐት: በዐቢይ:ቃል: ወትቤ:ቡሩክት: ለኒቲ:ለመለእንስት:
43 ወቡሩክ:ፍሬ: ከርሠኪ:=ፀ ወመኑትኑ: ለኔ:ከመ: ትመጽኢ : እሙ : ለእግዚኦ:
44 ኀቤየ::=፦ እስመ:ናሁ:ሶበ:ሰማዕኩ: ቃለኪ: እንዘ: ትትለመህኒ: ለእፈርዐጸ : እጋ
45 ለ:በውስተ:ከርሠየ:በፍሠሐ : ወበሐሤት:=፦ ወብፁዕት: እንቲ: እንተ: ተለመኒ:
ክሙ: ይከውን: ቃለ: ዘነገሩኪ: እምኀበ : እግዚአብሔር::=ፀ

Et quum vidisset,eum turbata fuit à voce ejus,& dixit;Qualis est hujusmodi salu- 29
tatio? Et dixit ei angelus; Ne time, Maria, quia invenisti gratiam apud Deum. 30
Et ecce concipies, & parturies filium, & vocabis nomen ejus Dominum Jesum. 31
Hic *erat* magnus,& vocabitur filius Domini excelsi: & dabit ei Dominus Deus 32
sedem David patris ipsius. Et regnabit super domum Jacob, in æternum,& nul- 33
lus est finis regni ejus. Et dixit Maria angelo, Quomodo fiet mihi istud,non cog- 34
noscenti hominem? Et respondit angelus,& dixit ei; Spiritus Dei sanctus ve- 35
niet super te, & virtus Supereminentis obumbrabit tibi, & qui nascetur à te
Sanctus est,& vocabitur,Filius Dei altissimi. Et ecce Elizabeth quæ ex cognatis 36
tuis *est*,ipsa concepit,& obtinuit filium in senectute sua, & ecce sextus hic men-
sis illi *est*,quam vocant sterilem : Quia non est verbum quod non potest Deus. 37
Et dixit ei Maria,Ecce ancilla Domini,& fiat mihi sicut dicis,& abiit ab ea ange- 38
lus. Et surrexit Maria in isto die,& abiit in regionem, & venit citò in civita- 39
tem Juda. Et ingressa est domum Zachariæ , & salutavit Elizabetham. 40
Et quum audisset Elizabeth vocem Mariæ salutantis eam, exultavit fœtus in 41
utero ejus ; & abundavit Spiritus sanctus super Elizabeth. Et exclamavit 42
magnâ voce,& dixit ; Benedicta tu è mulieribus,& benedictus fructus uteri tui.
Et quæ ego sum, ut veniat mater Domini mei ad me ? Quia ecce ut au- 43
divi vocem tuam salutantem me, exultavit fœtus in utero meo, cum gaudio 44
& exultatione. Et beata tu es quæ credis, quòd fiet verbum , quod nun- 45
tiârunt tibi à Domino.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 40 * ودران روزها مریم بجانب کوه روان شد وآمد بشهر یهود * * ودر خانهٔ زکریا در رفت *
41 وبر الیشبع سلام کرد * چون الیشبع سلام † مریم را شنید * بچه در شکم او فرخنده وبنشاط
42 در جنبش آمد والیشبع پرشد از روح القدس * باواز بلند بانگ زد * ومریم گفت اي
43 نجسته † در زنان * ونجسته است † میوهٔ که در شکم توست * * این را از کجا دارم که
44 مادر خداوند † من پیش من بیاید * * همان دم * که سلام تو † در دو گوش من در
45 افتاد * بشادماني بزرك بچه † در شکم من فرخنده شد * * وخنك جان انك باور داشت * که
کمالیت شد مر ایشانرا * که از پیش خدا با وي سخن گفته شد *

Et in illis diebus Maria montem versus profecta est, et venit in civitatem Judææ. Et in domum Zachariæ ingressa est, & Elisebam salutavit. Cùm Elisceba salutationem Mariæ audiret, fœtus in utero ejus exultanter & cum alacritate commovit se: & Elisceba impleta fuit Spiritu sancto. Voce itaque elatâ exclamavit, & Mariæ dixit; O benedicta inter mulieres, benedictus etiam est fructus, qui in ventre tuo est. Hoc undè habeo, ut mater Domini mei ad me veniat. Eodem momento, quo salutatio tua in aures meas incidit, cum gaudio magno fœtus in ventre meo exultavit. Et beata anima ejus quæ credidit, quòd complementum sit iis, quæ à Deo illi annuntiata fuerunt: 39 40 41 42 43 44 45

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Et ait Maria; Magnificat anima mea Dominum: Et exultavit spiritus meus
46 Καὶ εἶπε Μαριάμ, Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον· Καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου
47 in Deo salutari meo. Quia respexit in humilitatem ancillæ suæ:
48 ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ Σωτῆρί μου. Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν δούλης αὐτοῦ·
ecce enim ex hoc nunc beatam dicent me omnes generationes. Quia fecit mihi magna
49 ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί. Ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα
potens, & sanctum nomen ejus. Et misericordia ejus in generationes generationum
50 ὁ δυνατὸς, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν
timentibus eum. Fecit robur in brachio suo: dissipavit super-
51 τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφά-
bos cogitatione cordis eorum. Detraxit potentes de thronis, & exaltavit humiles.
52 νους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν. Καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψωσε ταπεινούς.
Esurientes implevit bonis, & divites dimisit inanes. Suscepit
53 Πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς. Ἀντελάβετο
54 Israel puerum suum, memorari misericordiæ, (Sicut locutus est ad patres
55 Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, (καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας
nostros, Abraham & semini ejus) in seculum. Mansit autem Maria cum
56 ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ) εἰς τὸν αἰῶνα. Ἔμεινε δὲ Μαριὰμ σὺν
illa quasi menses tres: & reversa est in domum suam. Verùm Elisabeth
57 αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς· καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. Τῇ δὲ Ἐλισάβετ
impletum est tempus parere ipsam, & genuit filium. Et audierunt vicini
58 ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. Καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι
& cognati ejus, quia magnificavit Dominus misericordiam suam cum illa, &
congratulabantur ei. Et factum est, in octavo die venerunt circumcidere
συνέχαιρον αὐτῇ. Καὶ ἐγένετο, ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ἦλθον περιτεμεῖν 59
puerum, & vocabant eum in nomine patris sui, Zachariam. Et
τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, Ζαχαρίαν. Καὶ 60
respondens mater ejus, dixit; Nequaquam, sed vocabitur Joannes. Et
ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ, εἶπεν, Οὐχὶ, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. Καὶ 61
dixerunt ad illam, Quia nemo est in cognatione tua, qui vocetur no-
εἶπον πρὸς αὐτήν, Ὅτι οὐδείς ἐστιν (ξ) ἐν τῇ συγγενείᾳ σου, ὃς καλεῖται τῷ ὀνό-
mine hoc. Innuebant autem patri ejus, hoc, quid vellet vocari eum.
ματι τούτῳ. Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ, τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό. 62
Et postulans tabellam, scripsit, dicens; Joannes est nomen ejus: Et mirati
Καὶ αἰτήσας πινακίδιον, ἔγραψε, λέγων, Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐθαύμα- 63
sunt universi. Apertum est autem os ejus illicò, & lingua ejus,
σαν πάντες. Ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, 64
& loquebatur benedicens Deum. Et factus est super omnes timor
καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν. (ο) Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος 65
vicinos eorum: & in omni montana Judææ divulgabantur omnia
τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα
verba hæc. Et posuerunt omnes audientes in corde suo,
τὰ ῥήματα ταῦτα. Καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, 66
dicentes; Quisnam puerulus iste erit? Et manus Domini erat cum illo. Et
λέγοντες, Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ χεὶρ Κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ 67
Zacharias pater ejus repletus est Spiritu sancto, & prophetavit, dicens;
Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη Πνεύματος ἁγίου, καὶ (π) προεφήτευσε, λέγων,

MS. A. (ξ) ἐκ τῆς συγγενείας σου, (ο) Ἐγένετο δὲ (π) ἐπροφήτευσεν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et ait Maria; Magnificat anima mea Domi- 46
num. Et exultavit spiritus meus in Deo Ser- 47
vatore meo. Quia respexit humilitatem an- 48
cillæ suæ: ecce enim ex hoc tempore beati-
tudinem mihi tribuent omnes generationes.
Quia egit apud me magnifica ille qui potens 49
est, cujusq; nomen sanctum: Et misericordia 50
ejus in ætates & generationes super eos, qui ti-
ment ipsum. Fecit victoriam brachio suo, & 51
dissipavit superbos mente cordis ipsorum.
Deturbavit potentes de cathedris, & exalta- 52
vit humiles. Esurientes saturavit bonis, & 53
divites dimisit inaniter. Adjuvit Israelem ser- 54
vum suum, et recordat⁹ est misericordiæ suæ.
Sicut locut⁹ fuerat cum patribus nostris, cum 55
Abraham, & cum semine ejus in seculum.
Mansit autem Maria apud Elisebà quasi 56
menses tres, & reversa est domum suam.

Matutinis nativitatis Johannis. 4.

Ipsi autem Elisebà advenerat tempus pari- 57
endi: & peperit filium. Et audierunt vicini, 58
filiiq; cognationis ejus, Deum multiplicâsse
gratiam suam erga eam, & congratulabantur
ei. Et factum est die octavo ut venerint cir- 59
cuncisuri puerulũ, & vocabant eum nomine
patris ipsius, Zachariam. Et respondit mater 60
ejus, ac dixit eis; Non ita, sed vocabitur Jo-
hannes. Et dicunt ei; Nemo est in prosapia 61
tua qui vocetur hoc nomine. Innuerunt itaq; 62
patri ejus quomodò vellet ei nomen imponi.
Petiitq; codicillum, & scripsit, inquiens; Jo- 63
hannes est nomen ejus. Et miratus est unus-
quisque. Et illicò apertum est os ejus, & ejus 64
lingua, & loquutus est, benedixitque Deo. Et 65
exstitit pavor super omnes vicinos eorum, &
in universo monte Judææ ista narrabantur.
Omnes autem qui audierunt, cogitabant in 66
corde suo, ac dicebant; Quisnam futurus est
puerulus iste? & manus Domini erat cum
eo. Et repletus est Zacharias pater ejus Spi- 67
ritu sanctitatis, ac vaticinatus est, dicens;

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Et dixit Maria; Deo anima mea 46
laudem tribuit. Et lætatur anima 47
mea in Deo vitam dante mihi. Quia 48
in humilitatem demissionis ancillæ
suæ intuitum fecit: ecce ab hoc
tempore omnes generationes me lau-
dabunt. Quia magnalia apud me 49
fecit is cui Potens & Sanctus nomen
est. Et misericordia ejus in æter- 50
num & secula est super eos, qui ab
ipso timent. Brachio suo victoriam 51
fecit: & glorio'os in desiderio cor-
dis ipsorum dissipavit. Potentes à 52
solis suis deturbavit, & humiles ex-
altavit. Esurientes bonis suis satu- 53
ravit, et divites vacuos redire fecit.
Israel servo suo opem tulit, et cle- 54
mentiam atque misericordiam suam
in memoriam reduxit. Quod patri- 55
bus nostris loquutus est, Abrahamo et
semini ejus in æternum. Et mansit 56
Maria apud Elisebam circiter tres
menses: & in domũ suam reversa est.

IV. Nativitas Johannis, (quod significat, Misericordia Dei) quem linguâ Arabicâ Jahja appellant.

*Et cùm tempus partûs Elisebæ ex- 57
plctum esset, filium peperit. Vicini 58
itaque et tribules ejus audientes
quòd Deus misericordiam suã in do-
mũ Zacha ix defudisset, cum eo læ-
tati sunt. Et in octavo die congregati 59
sunt, et puerum circumciderunt: et
nomine patris sui Zachariam vocabat.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

46 47 Et ait **Maria**; Magnificat anima mea Dominum: Et exultavit spiritus meus in
48 Deo salutari meo. Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: ecce enim ex hoc be-
49 atam me dicent omnes generationes: Quia fecit mihi magna qui potens est, &
50 sanctum nomen ejus. Et misericordia ejus à progenie in progenies timentibus
51 eum. Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui.
52 Deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles. Esurientes implevit bonis: &
53 divites dimisit inanes. Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordiæ
54 suæ. Sicut locutus est ad patres nostros, Abraham, & semini ejus in sæcula.
55 Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus: & reversa est in domum
57 suam. Elisabeth autem impletum est tempus pariendi, & peperit filium.
58 Et audierunt vicini & cognati ejus, quia magnificavit Dominus misericordiam
suam cum illa, & congratulabantur ei. Et factum est in die octavo, venerunt 59
circumcidere puerum, & vocabant eum nomine patris sui, Zachariam. Et respon- 60
dens mater ejus, dixit; Nequaquàm, sed vocabitur Joannes. Et dixerunt ad il- 61
lam; Quia nemo est in cognatione tua, qui vocetur hoc nomine. Innuebant au- 62
tem patri ejus, quem vellet vocari eum. Et postulans pugillarem scripsit, di- 63
cens; Joannes est nomen ejus. Et mirati sunt universi. Apertum est autem illicò 64
os ejus, & lingua ejus, & loquebatur benedicens Deum. Et factus est timor 65
super omnes vicinos eorum: & super omnia montana Judææ divulgabantur omnia
verba hæc: Et posuerunt omnes qui audierant in corde suo, dicentes; Quis, 66
putas, puer iste erit? Etenim manus Domini erat cum illo. Et Zacharias pater 67
ejus repletus est Spiritu sancto: & prophetavit, dicens;

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 * فقالت مريم تعظم نفسي الرب * وروحي تبتهل بالله محلصي * لانه نظر الي تواضع امته *
47 *Et ait Maria; Magnificet anima mea*
48 *Dominum. Et spiritus meus exultet in*
49 *Deo salvatore meo: Quia respexit hu-*
48 *militatem ancillæ suæ. Etenim ex nunc*
49 ان من الان تعطيني الطوبى جميع الاجيال * لان القوي صنع بي عظايم قدوس اسمه *
dabunt mihi beatitudinem omnes gene-
50 *rationes: Quia Potens fecit in me ma-*
50 * ورحمته كابية من اجيال الي اجيال لخايفيه * صنع القوة بذراعه وفرق المستكبرين
gna. Nam sanctum nomen ejus: Et mi-
51 *sericordia ejus existens à generationi-*
52 *bus ad generationem timentibus eum.*
53 بفكر قلوبهم * انزل الاقوياء عن الكراسي ورفع المتواضعين * اشبع الجياع من الخيرات
Fecit virtutem brachio suo, & dispersit
54 *superbos in cogitatione cordium eorum.*
55 وارسل الاغنياء فرغا * عضد اسرائيل فتاه وذكر رحمته * كالذي قال لاباينا ابرهيم ونرعه
Deposuit potentes de sedibus, & exalta-
56 الي الابد * واقامت مريم عندها نحو من ثلثة اشهر وعادت الي بيتها *
vit humiles. Satiavit esurientes bonis,
& dimisit divites, inanes. Fulsit Israe-
lem puerum suum, & recordatus est mi-
sericordiæ suæ. Juxta id quod dixerat
patribus nostris, Abraham & semini ejus
in seculum. Et mansit Maria apud eam
quasi tribus mensibus: & reversa est in
domum suam. Sectio quarta.
57 * الفصل الرابع * ولما تم زمن النصابات لتلد فولدت ابنا * وسمع جيرانها
Cùm autem impletum esset tempus Elisa-
58 *beth ut pareret, peperit filium: Et au-*
dierunt vicini ejus, & cognati ejus quòd
Dominus magnificaverat misericordiam
suam erga illam: & congratulati sunt ei.
59 واخبروها ان الرب قد عظم رحمته لها ففرحوا معها * فلما كان في اليوم الثامن جاوا ليختنوا
Et cùm esset in die octavo, venerunt ut
circumciderent puerum, & vocaverunt
60 الصبي ودعوه باسم ابيه زكريا * فاجابت امه فايلة لا لكن ادعوه يوحنا * فقالوا لها ليس
eum nomine patris sui, Zachariam. Re-
61 احد في جنسك يدعي بهذا الاسم * فاشاروا الي ابيه ماذا تريد ان تسميه * فطلب لوحا
spondit mater ejus, dicens; Nequaquam,
62 وكتب قايلا اسمه يوحنا فتعجب جميعهم * وللوقت انفتح فمه وانطلق لسانه وتكلم وبارك الله *
sed vocate eum Johannem. Dixerunt
63 وصار خوف على جميع جيرانهم وتحدث بهذا الكلام في جميع كورة يهودا * وفكر جميع
et; Non est quisquam in genere tuo qui
64 السامعين في قلوبهم قايلين تري ماذا يكون من هذا الصبي * ويد الرب كانت معه * فامتلا
vocetur hoc nomine. Et innuebant patri
65 زكريا ابوه من روح القدس ونبي قايلا *
ejus; Quomodò vis vocare eum? Et
66
postulavit tabellam, scripsitque, dicens;
67
Nomen ejus est Johannes. Et mirati
sunt universi. Et illicò apertum est os
ejus, & soluta est lingua ipsius, & lo-
cutus est, & benedixit Deum. Et factus
est timor super omnes vicinos eorum: &
narrata fuerunt hæc verba in omnibus
finibus Judææ: Et cogitaverunt omnes
audientes in cordibus suis, dicentes;
Quid putas futurum esse de hoc puero?
Et manus Domini erat cum illo. Et re-
pletus est Zacharias pater ejus Spiritu
sancto, & prophetavit, dicens;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 ወትቤ፣ ማርያም: ታዐቢዮ: ነፍስየ: ለእግዚአብሔር::=ፁ ወትትሐሠይ: መንፈስየ:
47 በላሎላክየ:ወመድኀኒየ::=ፁ እስመ:ርእየ:ሕማሟ:ለእመቱ:: ወናሁ:እመይእዜስ:
48 ያስተበፅዑኒ:ኵሉ:ትውልድ::=ፁ እስመ:ገብረ: ሊተ: ኀይለ: ዓቢያተ: ወቅዱስ: ስ
49 ሙ::=ፁ ወሣህሉኒ:ሳተውልደ:ትውልድ:ለእለ:ይፈርህሙ::=ፁ ወገብረ:ኀይለ: በ
50 መዝራዕቱ:ወዘረወሙ: ለእለ: ያዐቡዩ: ሕሊና: ልቦሙ::=ፁ ወነሠቶሙ: ለኀያላን:
51 እመናብርቲሆሙ:: ወለዕቡያሙ:ለትሑታን::=ፁ ወለጽገቡ:ለመበረስቱ:ለርኁ
52 ባን: ወፈነወሙ:ዕረቆሙ:ለብዑልን::=ፁ ወተወሰኮ: ለእስራኤል: ቍልዔሁ:ወተዘከ
53 ረ:ሣህሉ::=ፁ ዘይቤሎሙ : ለአበዊነ:ለአብርሃም:ወለዘርኡ:እስከ:ለዓለም::=ፁ
54 ወነበረት: ማርያም: ኀቤሃ : መጠነ: ሠለስቱ: አወራኅ : ወእምድኅረዝ : ላተወት:
55 ቤታ::=ፁ በሰንበት : ዘቅድመ : ጌና፣::=ፁ
56 ወበጽሐ : ወርኀ : ለኤልስቤጥ : ወወለደት : ወልደ::=ፁ ወሰምዑ : አዝማ
57 ዲሃ : ወሰብለ : ቤታ : ኵመ : ለዕበየ : እግዚኣብሔር : ሣህሉ : ኀዕቤሃ : ወተ
58 ፈሥሑ : ላቲ::=ፁ ወእምዝ : ለመ : ሰሙን : ዕለት : ወሰድዎ : ለሕፃን : ኵመ : ይ
59 ግዝር ዎ:ወሰመይዎ:በስመ: ኣቡሁ:ዘካር ያስ::=ፁ ወለወሥለት: እሙ: ወትቤ:ለል
60 ቦ:ዮሐንስ:ይሰመይ::=ፁ ወይቤልዋ:ላልቦ:እመእዝሚደኪ:ዘከማሁ:ስመ::=ፁ ወቀ
61 ጸብዎ:ለኣቡሁ:ወይቤልዎ:መንተ:ትፈቅድ:ይስሚይዎ::=ፁ ወሰላለ: መጽሐፈ: እኝ
62 ዘ:ይብል:ዮሐንስ:ስሙ:ወእንዘረ: ኵሎሙ::=ፁ ወተኪሠተ: ኣፈሁ:ወልሰኑ:ሰቤ
63 ሃ:ወነበበ:ወሰብሖ:ለእግዚኣብሔር::=ፁ ወኮነ:ፍርሀት:ላዕለ: ኵሉ: ሰብእ: ዘወኣ
64 ቱ:ብሔር :ወለዕለ:ኵሉ:ደወለ:ይሁደ:ወተናገሮ:ለገዝኑ: ነገር: በኵሉ: ብሔረ:
65 ይሁደ::=ፁ ወአዐቀብዎ : በልቦሙ: ኵሎሙ : እለ: ሰምዕዎ: ወይቤሱ: መንትኑ:
66 እንጋ:ውእቱ: ዝንቱ: ሕፃን: እስመ: እደ: እግዚኣብሔር: ላዕቤሁ::=ፁ ወዘካርያስ:
67 ለቡሁ : መልአ: መንፈሰ: ቅዱስ : ላዕቤሁ: ወተነበየ: ወይቤ::=ፁ

Et dixit Maria; Magnificat anima mea Dominum : Et exultat spiritus meus in 47
Deo meo & salvatore meo. Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: & ecce ex 48
nunc beatam dicent me omnes generationes. Quoniam fecit mihi fortis ma- 49
gna, & sanctum nomen ejus. Et misericordia ejus progeniei progenierum ti- 50
mentibus eum. Et fecit virtutem in brachio suo, & dispersit *eos* qui magnifi- 51
cant cogitationes cordis ipsorum. Et sustulit potentes è thronis eorum, & ma- 52
gnificavit humiles. Et implevit benedictione suâ esurientes & dimisit inanes, 53
divites. Et suscepit Israelem puerum suum, & recordatus est misericordiæ suæ, 54
Quam locutus fuerat patribus nostris, Abrahamo & semini suo usq; in æternum. 55
Et manfit Maria apud eam circiter tres menses: & postea ivit *ad* domum suam. 56
Sabbato præcedente ante confessionem.
Et accessit Luna Elizabethæ, & peperit filium. Et audierunt cognati, & homi- 57
nes domûs ejus, quòd magnificâsset Deus misericordiam suam super eam, & 58
congratulati sunt ei. Et tunc quando octavus dies *erat*, duxerunt parvulum ut 59
circumciderent eum: & vocârunt eum in nomine patris sui, Zachariam. Et 60
respondit mater ejus, & dixit; Nequaquam, Johannes vocabitur. Et dixerunt ei, 61
Nemo ex progenie tua tali gaudet nomine. Et innuebant patri ejus, & dicebant 62
ei; Quid vis vocari eum. Et petiit librum, dicens; Johannes nomen ejus: & mirati 63
sunt omnes. Et apertum est os ejus, & lingua ejus statim, et loquutus est, & lauda- 64
vit Deum. Et factus est timor super omnes homines istius loci, & sup omnem re- 65
gionem Judææ: et nuntiaverunt hunc sermonem in omni loco Judææ. Et custodie- 66
runt in cordibus suis omnia quæ audiverant: et dixerunt, Quis igitur est hic par- 67
vulus, quoniam manus Dei *est* super eum? Et abundavit Spiritus sanctus super Za-
chariam patrem ejus: & prophetavit, & dixit:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

60 * مادرش بديشان كفت * نه اين چنين باشد * الا يوحنا خوانده شود * * بدو كفتند * در
Mater ejus illis dixit; Haud ita
60 *sit, sed Johannes vocabitur. Ei* 61
61 اسرائيل توكسي بدين نام نيست * واز انجا پيش پدرش † زكريا رفتند * وبدو اشارت كردند *
dixerunt; In Israele tuo quispiam
62 *hoc nomine non est. Et illinc ad* 62
patrem ejus Zachariam iverunt,
& ei signo facto dixerunt; *Quod*
63 كه نام پسرت چه نهيم * او مركب خواست ونبشت كه نام او يوحنا باشد * * وچون اين كلمه را 63
nomen filio tuo imponemus? Ille
64 نبشت * زبان او كويا شد * وخدا را شكر كرد * * وازين حالت * سهم وهيبت * بر حاضران * 64
atramentum petiit, & scripsit, quod
65 وهمسايكان * افتاد * ودر تمامت كوه يهودا * اين † خبر كفته مي شد * وهر كه مي شنيد * در 65
nomen ejus Johannes esset. Et cum
66 دل خود مي انديشيد * وبي كفتند چكونه خواهد † شدن اين كودك ودست † خدا با وي 66
hoc verbum scripsisset, lingua ejus
loquelâ prædita est, & Deo gratias
egit. Et ab hoc facto terror &
pavor super præsentes & vicinos
cecidit: & in toto monte Judææ
hujus rei fama percrebuit. Et
quicunque audivit, in corde suo
reputavit: & dicebant, Qualis
futurus est hic puer? Et manus Dei
cum eo fuit.

Prophetia Zachariæ.

67 بود پيغمبري زكريا * واز ان پس * زكريا پدرش * از جان پاك پر شد * *Et post hæc Zacharias pater ejus* 67
Spiritu sancto plenus fuit, & vati-
cinatus est, ac dixit;
وپيغمبري كرد * وكفت *

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Α'.

Benedictus Dominus Deus Israël: quia visitavit & fecit redemptionem
68 Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ· ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν
plebi suæ. Et erexit cornu salutis nobis in domo David pueri sui.
69 τῷ λαῷ αὐτοῦ. Καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ οἴκῳ Δαβὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ.
Sicut locutus est per os sanctorum qui à seculo Prophetarum ejus, Salutem
70 Καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ, Σωτηρίαν
71 ex inimicis nostris, & de manu omnium odio habentium nos: Facere misericordiam cum
72 ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς· Ποιῆσαι ἔλεος μετὰ
patribus nostris, & memorari testamenti sancti sui: Jusjurandum quod juravit ad
73 τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ· Ὅρκον ὃν ὤμοσε πρὸς
Abraham patrem nostrum, dare nobis, Impavidè ex manu inimicorum nostrorum
74 Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν, Ἀφόβως ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν
liberatos, servire illi, In sanctitate & justitia coram ipso, omnes
75 ῥυσθέντας, λατρεύειν αὐτῷ, Ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ, πάσας
dies vitæ nostræ. Et tu, puer, Propheta Altissimi vocaberis: præ-
76 τὰς (ρ) ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Καὶ σὺ παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπο-
bis enim ante faciem Domini, parare vias ejus: Ad dandam scientiam salutis
77 ρεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου, ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ· Τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας
plebi ejus, in remissionem peccatorum eorum: Per viscera misericordia Dei nostri,
78 τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν (σ) αὐτῶν· Διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν,
in quibus visitavit nos Oriens ex alto: Apparere iis qui in tenebris, & umbra
79 ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους· Ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει, καὶ σκιᾷ
mortis sedentibus: Dirigere pedes nostros in viam pacis. At puerulus
80 θανάτου καθημένοις· τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης. Τὸ δὲ παιδίον
crescebat & corroborabatur spiritu: & erat in desertis usq; in diem ostensionis suæ
ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι· καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ
ad Israel.
πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

CAP. II. β'.

Factũ est autem in diebus illis, exiit edictum à Cæsare Augusto,
Α' (α) Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου,
1
describi omnem habitatam. Hæc descriptio prima facta est præ-
ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγε-
2
side Syriæ Cyrenio. Et ibant omnes describi, unusquisque
μονεύοντος τῆς Συρίας (β) Κυρηνίου. Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος
3
in propriam civitatem. Ascendit autem & Joseph à Galilæa, ex civitate Na-
εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως (γ) Να-
4
zareth, in Judæam, in civitatem David, quæ vocatur Bethlehem, propter esse
ζαρὲτ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν Δαβὶδ, ἥτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ εἶναι
ipsum ex domo & familia David: Describi cum Maria despon-
αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβίδ· (δ) Ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ (ε) μεμνη-
5
sata sibi uxore, existente prægnante. Factum est autem in esse eos ibi,
β στευμένῃ αὐτῷ γυναικὶ, οὔσῃ ἐγκύῳ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ,
6
impleti sunt dies parere ipsam.
ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν.

MS. A. (ρ) ἡμέρας ἡμῶν. (σ) ἡμῶν· Διὰ MS. A. ΚΕΦ. β'. (α) Ἐγένετο ἐν (β) Κυρινίου. (γ) Ναζαρὲθ, (δ) Ἀπογράφεσθαι (ε) ἐμνηστευμένῃ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

68 ... * ... ...
69 ... * ... ...
70 ... * ... ...
71 ... * ... ...
72 ... * ... ...
73 ... * ... ...
74 ... * ... ...
75 ... * ... ...
76 ... * ... ...
77 ... * ... ...
78 ... * ... ...
79 ... * ... ...
80 ... * ... ...

... * ... * ... * ...

1 ... * ... ...
2 ... * ... ...
3 ... * ... ...
4 ... ...
5 ... * ... ...
6 ... * ... ...

Benedictus Dominus Deus Israelis, quippe 68
qui visitaverit populum suum, fecerítque ei
redemptionem, Et erexerit nobis cornu sa- 69
lutis in domo David servi sui. Sicut locutus 70
est per os vatum suorum sanctórum, qui à
seculo *fuerunt*, Se nos liberaturum ab ho- 71
stibus nostris, & è manu omnium osorum
nostrorum. Insuper misericordiam suam ege- 72
rit cum patribus nostris, memórq; fuerit te-
stamentorum suorum sanctorum. Necnon ju- 73
risjurandi quod juravit Abrahæ patri nostro;
Nempe se concessurũ nobis, Ut liberaremur 74
de manu inimicorum nostrorum, & absque
timore serviremus coram eo, Omnibus die- 75
bus nostris cum justitia. Túque, puerule, Pro- 76
pheta Altissimi vocaberis, quandoquidem
ambulabis ante faciem Domini, ut pares viam
ejus: Quatenus det cognitionem vitæ populo, 77
per remissionem peccatorum eorum: Ex 78
viscéribus misericordiæ Dei nostri, quibus
inviset nos Splendor ex alto: Ut luceat eis 79
qui sunt in tenebris, & in umbris mortis se-
dent, ut dirigat pedes nostros in viam pacis.
Puerulus autem crescebat, & corroborabatur Spiritu, & in deserto degebat usque ad 80
diem apparitionis suæ apud Israelem.

Matutinis festo Nativitatis.s.

CAP. II.

Factum est autem in diebus illis, ut exiret 1
edictum ab Augusto Cæsare, ut describeretur universus populus ditionis ejus. Hæc 2
descriptio prima facta est sub præfectura Cyrini in Syria. Et proficiscebatur unusquisq; 3
ut describeretur in civitate propria. Ascendit 4
autem & Joseph à Nazareth Galilææ ad Judæam in civitatem David, quæ vocatur Bethlehem, (quandoquidem erat ex domo, & ex prosapia ipsius David,) Cum Maria sponsa 5
sua prægnante, ut illìc describeretur. Et fa- 6
ctum est dum illìc essent, ut implerentur dies, quibus ipsa pareret.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

68 ... * ... ...
69 ... * ... ...
70 ... * ... ...
71 ... * ... ...
72 ... * ... ...
73 ... * ... ...
74 ... * ... ...
75 ... * ... ...
76 ... * ... ...
77 ... * ... ...
78 ... * ... ...
79 ... * ... ...
80 ... * ... ...

... ...

*Benedictus est Dominus Deus Israel, 68
qui populi sui curam gerit, & eis
salutem fecit. Et cornu salutis no- 69
bis erexit de familia Davidis servi
sui. Quemadmodum per os Pro- 70
phetarum sanctorum suorum ver-
bum dixit: Quòd ab æterno ab 71
inimicis nostris nobis salutem da-
ret, & è manu omnium, qui nos
odio habent, liberaret. Et clementiam 72
& misericordiam suam cum patribus
nostris exercuit, & testamentum &
promissum sanctum suum in memo-
riam revocavit: Et juramenta 73
quæ Abrahamo patri nostro jura-
vit, quòd nobis daret, ut è manu 74
inimicorum nostrorum evadamus, &
sine metu Omnibus diebus nostris 75
coram eo servitium faciamus &
præstemus in æquitate, & rectitu-
dine, & justitiâ. Et tu ô fili, Pro- 76
pheta Dei vocatus eris: & ante
faciem Domini ibis, & viam ejus
planam reddes. ut populo suo in- 77
tellectum vitæ det, abolendo peccata
illorum: Per clementiam & mise- 78
ricordiam Dei nostri, quibus nostrî
curam agit: & lumen quod ex alto
Accensum est, iis qui in obscuritate 79
& umbrâ mortis sedent, ut in via
pacis pedes nostros confirmet. Et puer 80
enutritus est, & spiritu virtutem ob-
tinuit: & in solitudine & deserto
erat, usque ad eum diem quo Israeli
manifestatus est.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

68 Benedictus Dominus Deus Israel, quia visitavit & fecit redemptionem plebis suæ:
69 Et erexit cornu salutis nobis, in domo David pueri sui. Sicut locutus est per os
70 sanctorum, qui à seculo sunt, prophetarum ejus: Salutem ex inimicis nostris, &
71 de manu omnium qui oderunt nos: Ad faciendam misericordiam cum patribus
72 nostris: & memorari testamenti sui sancti. Jusjurandum quod juravit ad Abra-
73 ham patrem nostrum, daturum se nobis: Ut sine timore, de manu inimicorum
74 nostrorum liberati, serviamus illi; In sanctitate & justitia coram ipso, omnibus
75 diebus nostris. Et tu, puer, propheta Altissimi vocaberis: præibis enim ante
76 faciem Domini parare vias ejus: Ad dandam scientiam salutis plebi ejus, in re-
77 missionem peccatorum eorum: Per viscera misericordiæ Dei nostri: in quibus
78 visitavit nos, Oriens ex alto: Illuminare his, qui in tenebris, & in umbra mor-
79 tis sedent: ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Puer autem crescebat,
80 & confortabatur spiritu: & erat in desertis usque in diem ostensionis suæ ad Israël.

CAP. II.

1 Factum est autem in diebus illis, exiit edictum à Cæsare Augusto, ut describe-
2 retur universus orbis. Hæc descriptio prima, facta est à præside Syriæ Cyrino:
3 Et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem. Ascendit autem &
4 Joseph à Galilæa de civitate Nazareth, in Judæam in civitatem David, quæ vocatur
5 Bethlehem: eò quòd esset de domo & familia David, Ut profiteretur cum Ma-
6 ria desponsata sibi uxore prægnante. Factum est autem, cùm essent ibi, impleti
sunt dies ut parere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

68 * مُبَارَكٌ ٱلرَّبُّ ٱلٰهُ إِسْرَائِيلَ لِأَنَّهُ ٱفْتَقَدَ وَصَنَعَ خَلَاصًا لِشَعْبِهِ * وَأَقَامَ لَنَا قَرْنَ خَلَاصٍ مِنْ بَيْتِ
69 دَاوُدَ فَتَاهُ * كَٱلَّذِي تَكَلَّمَ عَلَى أَفْوَاهِ أَنْبِيَائِهِ ٱلْقِدِّيسِينَ مِنَ ٱلْأَبَدِ * خَلَاصٌ مِنْ أَعْدَائِنَا وَمِنْ
70 71 كُلِّ مُبْغِضِينَا * لِيَصْنَعَ رَحْمَةً مَعَ آبَائِنَا * وَيَذْكُرَ عَهْدَهُ ٱلْقُدُّوسَ * ٱلْقَسَمَ ٱلَّذِي أَقْسَمَ بِهِ
72 73 لِإِبْرَهِيمَ أَبِينَا * لِيُعْطِيَنَا * بِلَا خَوْفٍ ٱلْخَلَاصَ مِنْ أَيْدِي أَعْدَائِنَا * لِنَخْدُمَهُ * بِٱلطُّهْرِ وَٱلْعَدْلِ
74 75 قُدَّامَهُ كُلَّ أَيَّامِ حَيَاتِنَا * وَأَنْتَ أَيُّهَا ٱلصَّبِيُّ نَبِيُّ ٱلْعَلِيِّ تُدْعَا وَتَنْطَلِقُ قُدَّامَ وَجْهِ ٱلرَّبِّ
76 77 لِتُعِدَّ طُرُقَهُ * لِتُعْطِيَ عِلْمَ ٱلْخَلَاصِ لِشَعْبِهِ بِمَغْفِرَةِ خَطَايَاهُمْ * مِنْ أَجْلِ تَحَنُّنِ رَحْمَةِ إِلٰهِنَا ٱلَّذِي
78 أَفْتَقَدَنَا مُسْرِقٌ مِنَ ٱلْعُلُوِّ * لِيُضِيءَ لِلْجَالِسِينَ فِي ٱلظُّلْمَةِ وَظِلَالِ ٱلْمَوْتِ * لِيُسَدِّدَ أَرْجُلَنَا لِسَبِيلِ
79 ٱلسَّلَامَةِ * فَأَمَّا ٱلصَّبِيُّ فَكَانَ يَنْبُتُ وَيَتَقَوَّى بِٱلرُّوحِ * وَأَقَامَ فِي ٱلْبَرَارِي إِلَى يَوْمِ ظُهُورِ لِإِسْرَائِيلَ *
80 * ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ *

68 *Benedictus Dominus Deus Israel: quia visitavit, & fecit salutem populo suo:* 68
69 *Et erexit nobis cornu salutis, de domo* 69
70 *David pueri sui: Juxta id quod locutus est per ora prophetarum ejus sanctorum ab æterno: Salutem ex inimicis* 70
71 *nostris, & de manibus omnium odientium nos. Ad faciendam misericordiam* 71
72 *cum patribus nostris, recordatus est testamenti sui sancti; Juramenti quod ju-* 72
73 *ravit Abrahæ patri nostro se daturum nobis, Sine timore salutem de manibus* 73
74 *inimicorum nostrorum. Ut serviamus illi, Cum puritate & justitiâ coram* 74
75 *ipso, omnibus diebus vitæ nostræ. Et tu,* 75
76 *ô puer, propheta Altissimi vocaberis: & ibis ante faciem Domini, ad præparandas* 76
77 *vias ejus. Ut det scientiam salutis po-* 77
78 *pulo suo, in remissionem peccatorum eorum: Ob clementiam misericordiæ Dei* 78
79 *nostri, qui visitavit nos oriens ab alto. Ut luceat sedentibus in tenebris, & um-* 79
80 *brâ mortis: ut dirigantur pedes nostri in viam pacis. Puer autem adolescebat & confortabatur spiritu, & commoratus est in desertis usque ad diem apparitionis suæ Israeli.*

Sectio quinta.

CAP. II.

1 *Et cùm esset in illis diebus, exiit edictum ab Augusto rege, ut describerentur nomina totius habitatæ. Et ista de-* 2
2 *scriptio prima fuit sub dominio Cyrinæi super Syriam. Et abierunt omnes, ut* 3
3 *scriberet unusquisq; ex eis nomen suum in civitate sua. Ascendit autem Joseph* 4
4 *quoq; à Galilæa de civitate Nazareth, in Judæam, in civitatem David, quæ vocatur Bethlehem, eò quòd esset de domo David & tribu ejus, ut describeretur* 5
5 *cum Maria sponsa sua, dum ipsa esset prægnans. Et dum ambo essent ibi, cùm* 6
6 *impleti essent dies partûs ejus ut pareret,*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

68 ይትባረክ: እግዚአብሔር: አምላክ: እስራኤል:ዘተሣህለነ:ወገብረ:ምድኃኒተ:ለሕዝ
69 ብ:ዚላሁ::=፦ ወለንሣእ:ለነ:ቀርነ:ምድኃኒትነ:እምቤተ:ደዊት:ቍልዔሁ::=፦ በ
70 ከመ:ነበበ:በለፈሆሙ:ለቅዱሳን:ነቢያቲሁ:እለ: እመዓለመ::=፦ ከመ:ያድኅነነ:
71 እመፀርነ:ወእመእዴሆሙ: ለኵሎሙ: ጸላእ ትነ::=፦ ከመ:ይግበር:ሣህሉ:መስለ:
72 እበዊነ:ወይዘከር :ኪደኖ:ቅዱሰ::=፦ ወመሐለ:ዘመሐለ: ለአብርሃም:አቡነ: ከመ:
73 የሀበነ::=፦ በዘ:ሊንፈርህ:እመእደ:ፀርነ: ወያድኅነነ: ወናምልከ::=፦ በጽድቅ:ወ
74 በርትዕ::=፦ በቅድሜሁ:ወበኵሉ:መዋዕሊነ::=፦ ወኣንተኒ:ሕፃን:ነቢየ:ልዑል:ትሰ
75 መይ:እስመ:ተሐውር:ቅድመ:ገጹ:ለለግዚአብሔር:ትጸሕ:ፋኖቶ::=፦ከመ:ተሀበው:
76 ያእመረ:መድኃኒቶሙ:ለእስዛብ:በዘ: ይትኴደግ: ሎሙ: ሓጢአቶሙ::=፦ በሣሂ
77 ሁ:ወበሥሕረቱ:ለእመላክነ:ለዘ:ሓወጸነ: እመለርያመ:: ወሠረቀ::=፦ ከመ:ያር
78 እዮሙ:ብርሃኖ:ለእለ:ይነብሩ: ውስተ: ጽልሞት:ወጽላሎተ: ሞት: ከመ:ያርትዕ:እገ
79 ሪነ:ውስተ:ፋናተ: ሰላመ::=፦ ወልህቀ: ሕፃነ: ወጸነዐ: በኅይል: በመንፈስ: ቅዱስ:
80 ወነበረ : ሐቅለ : እስከ : ለመ : ያግይሠወ : ኅበ : ይስራኤል::=፦
በለንተ : ይጸሐፍ::=፦

1 ፩ ወኮነ:ብውእቱ:መዋዕል:ወፅአ:ትእዛዝ:እመኀበ:ቄሰር:ንጉሠ:ከመ:ይጽሐፍ:ኵ
2 ሎ:ዓለመ::=፦ ወውእቱ:ጸሐፍ:ቀደሚ:ውስቱ:እመ:ቂሪኔዎስ:መስፍን:ሶርያ::=፦
3 4 ወሖረ:ኵሉ:ሰብእ:ይጸሐፉ:በበ:ሃገሮሙ::=፦ ወዓረገ: ዮሴፍኒ:እመገሊላ:እመ
ሃገረ:ናዝሬት:መንገለ:ይሁደ: ለሃገረ: ደዊት:እንተ:ስማ: ቤተ:ልሔሙ:እስመ: እመ
5 ሃገረ:ደዊት:ወእመአዝማደ: ቤቶሙ: ውስቱ::=፦ ወሖረ: ይጸሐፍ: መስለ: ማርያ
6 ሙ: እንተ:ፈትረ:ሎቱ:ብእሲተ: እንዘ:ፅንሰት: ይእቲ::=፦ ወእመዝ: እንከ: እን
ዘ : ሀለዉ : ህየ ፡ በጽሐ : ዕለተ : ወሊዶታ::=፦

Benedictus sit Dominus Deus Israel qui misertus est nobis, & fecit redemptionem populo suo. Et erexit nobis cornu redemptionis nostræ, è domo David 68 69
pueri sui: Sicut loquutus est per os sanctorum prophetarum qui à seculo *fuerant*. Ut servaret nos ab inimicis nostris, & è manibus omnium osorum nostrorum. Ut faceret misericordiam cum patribus nostris, & memor esset testamenti sui sancti. Et jurisjurandi quòd juravit Abrahamo patri nostro, quòd daret nobis: In quo non timebimus à manu inimicorum nostrorum: & *quòd* liberaret nos, & serviremus ei, In justitia & æquitate in conspectu ejus; & in omnibus diebus nostris. Et tu parvule, Propheta altissimi vocaberis: quia ibis coram facie Dei parare vias ejus: Ut des illis cognoscere redemptionem genti- 70 71 72 73 74 75 76 77
um, in qua remittuntur iis peccata sua. In commiseratione & misericordiâ Dei nostri, qui respexit nos ex alto, & exortus est: Ut ostenderet splendorem suum iis qui sedent in tenebris, & umbrâ mortis: ut dirigat pedes nostros in viam pacis. Et crevit parvulus, & corroboratus est in virtute in Spiritu sancto: & mansit *in* deserto usque dum ostenderet se ad Israel. 78 79 80

CAP. II. *De descriptione.*

1 Et factum est in illo die, venit mandatum à Cæsare rege, ut describeretur totus
2 mundus. Et hæc descriptio primò fuit, quando Cyrenus præses *erat* Syriæ.
3 Et ibant omnes homines describi, in propriis suis civitatibus. Et ascendit Jo-
4 seph à Galilæa ex urbe Nazareth in Judæam in civitatem David, cujus nomen Beth-
5 lehem: quoniam à civitate David, & ex familia eorum erat. Et profectus est
6 describi cum Maria (quam desponsaverat sibi uxorem) quæ prægnans erat.
Quum autem essent ibi, completus est dies parere ipsam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

1 2 * وبران روزكار فرمان اغسطوس قيصر شد * كه تمامت رعيت مملكت اورا بنويسند * واين
3 نخستين شماره بود * در نيابت قورينوس درسوريا * وهر كسي مي رفت تا در شهر خود
4 نبشته شود * * يوسف نيز ازشهر ناصرهٔ جليل بالا رفت * در يهود * در شهر داود * كه از
قوم او بود وان شهر * بيت اللحم خوانده شود * براي انك يوسف † از خاندان داود
5 بود * واز قوم او * * با مريم كه باوي مهر بريده شد * وقتي كه از جان † پاك
6 آبستن شد * تا در انجايگه نبشته شود * * وچون انجا ساكن شدند * روزكار آبستني او تمام
شد * وميلاد در رسيد *

CAP. II.

1 Et in illis diebus edictum Augusti Cæsaris erat, ut omnes subditos
2 regni ejus describerent. Et hæc pri-
3 ma recensio fuit in præfectura Cy-
4 rini in Syria. Et unusquisque ivit
ut in urbe sua describeretur. Jo-
seph etiam ex urbe Nazreh Gali-
lææ ascendit in Judæam, in civi-
tatem David, quæ generis illius
erat, & illa civitas Bethlehem
vocatur, eò quòd Joseph ex fami-
lia David erat, & ex genere ejus,
5 Cum Maria, quæ illi desponsata
erat, quo tempore ex Spiritu san-
cto prægnans esset: ut in illo loco
6 describeretur. Dum autem illic
commorabantur, tempus prægnatio-
nis ejus expletum est, & partus in-
stabat.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Β'.

Et peperit filium suum primogenitum, & fasciavit eum, & reclinavit eum
7 Καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν
in præsepi, quia non erat eis locus in diversorio. Et pastores
8 ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. Καὶ ποιμένες
erant in regione eadem in agro agentes, & custodientes custodias noctis super
ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες, καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ
gregem suum. Et ecce angelus Domini adstitit eis, & gloria Domini circumful-
9 τὸν ποιμνίον αὐτῶν. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμ-
sit illos: & timuerunt timore magno. Et dixit illis angelus; Ne pa-
10 ψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, Μὴ φο-
vete. Ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo:
βεῖσθε. Ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ·
Quia natus est vobis hodiè Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David.
11 Ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτὴρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαβίδ.
Et hoc vobis signum; Invenietis infantem fasciatum, jacentem in
12 Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον, Εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον, κείμενον (κ) ἐν
præsepio. Et subitò facta est, cum angelo multitudo exercitûs cœlestis, lau-
13 τῇ φάτνῃ. Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου, αἰ-
dantium Deum, & dicentium; Gloria in altissimis Deo, & in terra pax, in ho-
14 νούντων τὸν Θεὸν, καὶ λεγόντων, Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀν-
minibus beneplacitum. Et factum est, ut discesserunt ab eis in cœlum
15 θρώποις (λ) εὐδοκία. Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν
angeli, & homines pastores dicebant ad invicem; Transeamus jam usque
οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Διέλθωμεν δὴ ἕως

Bethlehem, & videamus verbum hoc factum, quod Dominus ostendit nobis.
Βηθλεὲμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς, ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν.
Et venerunt festinantes, & invenerunt & Mariam & Joseph, & infantem ja-
Καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ, καὶ τὸ βρέφος κεί- 16
centem in præsepio. Videntes autem cognoverunt de verbo dicto
μενον ἐν τῇ φάτνῃ. Ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος 17
illis de puerulo hoc. Et omnes audientes mirati sunt de di-
αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. Καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαλη- 18
ctis à pastoribus ad ipsos. At Maria omnia conservabat verba
θέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. Ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα 19
hæc, conferens in corde suo. Et reversi sunt pastores, glori-
ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ (ι) ἐπέστρεψαν οἱ ποιμένες, δοξά- 20
ficantes & laudantes Deum, in omnibus quæ audierant & viderant, sicut dictum est ad
ζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεὸν, ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς
illos. Et quando impleti sunt dies octo circumcidendi puerulum, & vocatum est
αὐτούς. Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ (κ) περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκλήθη 21
nomen ejus JESUS, vocatum ab angelo ante conceptum
τὸ ὄνομα αὐτοῦ ΙΗΣΟΥΣ, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι
illum in utero. Et cùm impleti sunt dies purgationis eorum,
αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ. Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν, 22
secundùm legem Moysi, tulerunt illum in Hierusalem, sistere
κατὰ τὸν νόμον Μωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, παραστῆσαι
Domino.
τῷ Κυρίῳ.

MS. A. (ζ) ἐν φάτνῃ, (η) ἐν φάτνῃ. (θ) εὐδοκίας. (ι) ὑπέστρεψαν (κ) τελεσθῆναι αὐτὸν, καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Peperítq; filium suum primogenitum, ac in- 7
volvit eum fasciis, & reclinavit eum in præ-
sepi, quia non erat eis locus ubi habitabant.
Erant autem pastores in ea regione qui dege- 8
bant illîc, & custodiebant custodias noctis
super greges suos. Et ecce angelus Dei venit 9
ad eos, gloriáq; Domini illuxit eis, ac timu-
erunt timore magno. Et dixit eis angelus; 10
Ne timeatis: ecce enim annuntio vobis gau-
dium magnum, quod futurum est toti mundo.
Natus est enim vobis hodiè Redemptor qui 11
est Dominus Messias in civitate David. Et 12
hoc vobis signum: Invenietis infantem in-
volutum fasciis, & positum in præsepi. Et 13
derepentè apparuerunt cum angelo multi
exercitus cœlestes glorificantes Deum, ac di-
centes; Gloria Deo in excelsis, & super ter- 14
ram pax, & spes bona hominibus. Et fa- 15
ctum est, quum discessissent ab eis angeli
in cœlos, ut locuti sint pastores unus ad ali-
um, dixerintque; Proficiscamur usq; in Beth-
lehem, & videamus sermonem istum qui fa-
ctus est, prout Dominus patefecit nobis.
Venerunt itaque festinanter, & invenerunt 16
Mariam, & Joseph, & infantem positum in
præsepi. Quumq; vidissent, notum fecerunt 17
sermonem, qui dictus eis fuerat super illo
puerulo. Et omnes qui audierunt mirati sunt 18
super iis quæ sibi dicta fuerant à pastoribus.
Maria verò conservabat hos omnes sermo- 19
nes, & conferebat in corde suo. Et reversi 20
sunt pastores illi glorificantes ac laudantes
Deum super omnibus quæ viderant & audi-
erant, prout dictum fuerat eis.

Matutinis introitûs Domini nostri in templum. 6.

Quumq; completi fuissent octo dies, ut cir- 21
cuncideretur puerulus, vocatum est nomen
ejus Jesus, quod vocatum fuerat ab angelo,
priusquàm conceptus fuisset in utero. Et 22
quum impleti fuissent dies purgationis eorũ
secundùm legem Mosis, adduxerunt eum in
Jerusalem, ut sisterent eum coram Domino.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

V. Nativitas Christi in Bethlehem.

Cùm Maria sancta filium suum 7
primogenitum suum peperisset, &
fasciis & pannis eum involvisset,
in meddum præsepis posuit, in loco
quo jumentis pabulum dabant: eò
quòd in loco quò devenerant cunas
non haberent. Locus autem, ubi 8
consederant, pastorum erat, & vice
vigiliæ suæ pro grege excubias ha-
bebant. Et subitò Angelus Dei in- 9
ter pastores descendit, & laude di-
vinâ illos accendit, at illi valdè
timuerunt. Et Angelus pastoribus 10
dixit, Ne timeatis: ecce vobis nun-
tium fero cum gaudio magno, quod
omni populo erit. Propterea quòd 11
hodiè vobis servator nascitur, qui
Dominus est Christus, in civitate
David. Et hoc est vobis signum: 12
Infantem invenietis pannis involu-
tum, & in præsepi positum. Re- 13
pentè cum Angelis eum videbant,
& cum multis potentibus cœlorum
dicentem; Laus Deo tribuite, & 14
dicite: Deo in excelso laus, & 15
pax super terram, & bona spes be-
minibus. Et cum hoc dixisset, An-
gelus in cœlum abiit: pastores au-
tem inter se sermonem inierunt, &
dixerunt; Ad Bethlehem eamus, &
hoc verbum quod factum est videa-
mus, quemadmodum Deus nobis indi-
cavit. Et cum festinatione venerunt, 16

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

V. Nativitas Christi in Bethlehem.

Cùm Maria sancta filium suum 7
primogenitum suum peperisset, &
fasciis & pannis eum involvisset,
in meddum præsepis posuit, in loco
quo jumentis pabulum dabant: eò
quòd in loco quò devenerant cunas
non haberent. Locus autem, ubi 8
consederant, pastorum erat, & vice
vigiliæ suæ pro grege excubias ha-
bebant. Et subitò Angelus Dei in- 9
ter pastores descendit, & laude di-
vinâ illos accendit, at illi valdè
timuerunt. Et Angelus pastoribus 10
dixit, Ne timeatis: ecce vobis nun-
tium fero cum gaudio magno, quod
omni populo erit. Propterea quòd 11
hodiè vobis servator nascitur, qui
Dominus est Christus, in civitate
David. Et hoc est vobis signum: 12
Infantem invenietis pannis involu-
tum, & in præsepi positum. Re- 13
pentè cum Angelis eum videbant,
& cum multis potentibus cœlorum
dicentem; Laus Deo tribuite, & 14
dicite: Deo in excelso laus, & 15
pax super terram, & bona spes be-
minibus. Et cum hoc dixisset, An-
gelus in cœlum abiit: pastores au-
tem inter se sermonem inierunt, &
dixerunt; Ad Bethlehem eamus, &
hoc verbum quod factum est videa-
mus, quemadmodum Deus nobis indi-
cavit. Et cum festinatione venerunt, 16

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

7 Et peperit filium suum primogenitum, & pannis eum involvit, & reclinavit eum
8 in præsepio: quia non erat ei locus in diversorio. Et pastores erant in regione
9 eadem vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce An-
gelus Domini stetit juxta illos, & claritas Dei circumfulsit illos, & timuerunt ti-
10 more magno. Et dixit illis Angelus; Nolite timere: ecce enim evangelizo vobis
11 gaudium magnum, quod erit omni populo: Quia natus est vobis hodiè Salvator,
12 qui est Christus Dominus, in civitate David. Et hoc vobis signum; Invenietis
13 infantem pannis involutum, & positum in præsepio. Et subitò facta est cum An-
14 gelo multitudo militiæ cœlestis, laudantium Deum, & dicentium; Gloria in al-
tissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Et factum est, ut
discesserunt ab eis Angeli in cœlum, pastores loquebantur ad invicèm; Transea-
15 mus usque Bethlehem, & videamus hoc verbum, quod factum est, quod Dominus
16 ostendit nobis. Et venerunt festinantes: & invenerunt Mariam, & Joseph, &
17 infantem positum in præsepio. Videntes autem cognoverunt de verbo, quod
18 dictum erat illis de puero hoc. Et omnes, qui audierunt, mirati sunt: & de his
19 quæ dicta erant à pastoribus ad ipsos. Maria autem conservabat omnia verba
20 hæc, conferens in corde suo. Et reversi sunt pastores glorificantes & laudantes
Deum, in omnibus quæ audierant & viderant, sicut dictum est ad illos. Et post-
21 quàm consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer: vocatum est nomen
ejus Jesus, quod vocatum est ab angelo priùs quàm in utero conciperetur. Et
22 postquàm impleti sunt dies purgationis ejus secundùm legem Moysi, tulerunt
illum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * وولدت ابنها البكر ولففته وبركته في مذود * لانه لم يكن لهما موضع حيث حل * وكان
8 في تلك الكورن رعاة يرعون ويسهرون حراسة الليل نوبا على مراعيهم * واذا ملك الرب قد
9 وقف بهم ومجد الرب اسرف عليهم * فخافوا خوفا عظيما * فقال لهم الملك لا تخافوا لان هانذا
10 ابشركم بفرح عظيم هذا يكون لجميع الشعب * لانه قد ولد لكم اليوم مخلص الذي هو
11 المسيح الرب في مدينة داود * وهذه علامة لكم انكم تجدون طفلا ملفوفا موضوعا في مذود *
12 وبغته تراي مع الملك جنود كثيرة سمائيون يسبحون الله قايلين * المجد لله في الاعالي
13 14 * وعلى الارض السلم * وفي الناس المسرة *

الفصل السادس *

15 فلما ذهب
الملايكة عنهم الى السماء قال بعض الرعاة لبعض نمضي الى بيت لحم لننظر هذا الامر
16 الحادث الذي اعلمنا به الرب * فجاوا مسرعين ووجدوا مريم ويوسف والطفل موضوعا في مذود *
17 18 * فلما راوه علموا ان الكلام الذي قيل لهم من اجل الطفل * وكل من سمع تعجب مما تكلم به
19 20 الرعاة منهم * وكانت مريم تحفظ هذا الكلام كله وتفسر في قلبها * ورجع الرعاة يمجدون الله
21 ويسبحون على كلما سمعوا وعاينوا كما قيل لهم *

الفصل السابع *

* فلما تمت
22 ثمنية ايام ليختن دعوا اسمه يسوع كالذي دعاه الملاك قبل ان يحبل به في البطن * فلما

كملت ايام التطهير كناموس موسي صعدوا به الى يروسليم ليقفوه للرب *

Peperit filium suum primogenitum, & involvit eum & posuit eum in præsepio, quia non erat eis locus ubi diversati fuerant. Et erant in illa regione pastores qui pascebant, & vigilabant custodiam noctis alternatim super greges suos. Et ecce angelus Domini adstitit eis, et gloria Domini orta est super illos: & timuerunt timore magno. Et inquit illis angelus, Ne timeatis: ecce evangelizo vobis gaudium magnū hoc quod erit in omni populo: quia jam natus est vobis hodiè Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David. Et hoc signum vobis; Nam invenietis infantem involutum, positum in præsepio. Et subitò apparuerunt cum angelo exercitus multi cœlestes, qui laudabant Deū, dicentes; Gloria Deo in excelsis, & super terram pax, & in hominibus hilaritas.

Sectio sexta.

Cùm autem discessissent angeli ab eis in cœlum, dixerunt nonnulli pastores ad alios, Eamus in Beth-lehem, ut videamus hanc rem quæ contigit, quam notificavit nobis Dominus. Et venerunt festinantes, & invenerunt Mariam & Joseph, & infantem positum in præsepio. Cùm autem vidissent eum, cognoverunt quòd sermo qui dictus fuerat eis, esset de puero. Et omnes qui audierunt, mirati sunt de eo quod locuti sunt pastores cum eis. Maria autem conservabat hæc verba omnia, & diligenter expendebat ea in corde suo. Et reversi sunt pastores, glorificantes Deum, & laudantes pro omnibus quæ audierant & viderant, sicut dictum fuerat ad eos.

Sectio septima.

Cùm autem completi essent octo dies ut circuncideretur, vocaverunt nomen ejus Jesum, prout vocaverat illum angelus, antequàm conciperetur in utero. Quumque impleti essent dies purificationis secundùm legem Mosis, tulerunt illum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወወለደት፡ወልደ፡ዘበኵሪ፡ወለሰረቶ፡መንኰቢያቲሁ፡ዉእስከበቶ፡ ውስተ፡ግል፡እስመ፡ለ
ልበሙ፡ መኳን፡ውስተ ፡ መሳደሮሙ ።።=። በለእተ፡እለ፡ይሔልዉ፡ ናሉት።=።
8 ወሀለው፡ናሉት፡ውስተ፡ውእቱ፡ብሔር፡ ወይተግሁ፡ ወይሔልዉ፡ወይዓቅቡ፡ መራዕይሆ
9 ሙ።=። ወቆመ፡መልአክ፡ እግዚአብሔር፡ኀቤሆሙ፡ወስብሐተ፡ለግዚአብሔር፡ ሠረቀ፡
10 ላዕሌሆሙ፡ወፈርሁ፡ዲቢያ፡ ፍርሃተ።።=። ወይቤሎሙ፡ መልአክ፡ ሊትፍርሁ፡ ለእመ፡
11 ናሁ፡ለዘንዐክሙ፡ዲቢያ፡ዘነ፡ዘይሠውኁ፡ፋሠሐ፡ለኵሉ፡ ሕዝብ።=። እስመ፡ናሁ፡
ተወልደ፡ ለክሙ፡ ዮሙ፡ መድኀኒ፡ ዘሠእቱ፡ ክርስቶስ፡ እግዚእ፡ ቡሩክ፡ በሃገረ፡ ደዊ
12 ት።።=። ወከመዝ፡ትእመርቱ፡ተረክቡ፡ሕፃነ፡እሱረ፡መንኰቢያቲሁ፡ወስቡ፡ውስተ፡
13 ግል።=። ወግብተ ፡ መጽሉ፡ ሥስለ ፡ ሠእቱ ፡ መልአክ ፡ ብዙኅ፡ ሐሬ፡ ሰማይ ፡ይሴ
14 ብሕው ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይብሉ።=። ስብሕት፡ለእግዚአብሔር፡ በሰማያት፡ ወሰ
15 ላም፡በምድር፡ለወልደ፡እጓለ፡እም፡ ሕያው፡ ለሠለጥ።።=። ወእምዝ፡ዓሪጎሙ፡ሙ
ላእክት፡ኀለፈ፡እመኀቢሆሙ፡ወዓርጉ ፡ውስተ፡ሰማይ ፡ወይቤሉ፡እሙንቱ፡ሰብእ፡ናሉ
ት፡በበይናቲሆሙ፡ንሑር፡ናንሰሱ፡ እስከ፡ ቤተ፡ልሔሙ፡ ወናእመር፡ዘንተ፡ነገረ፡ዘእርእ
16 የነ፡እ ዚአብሔር።።=። ወሖሩ፡ፋጡነ፡ ወረከብዎሙ ፡ ለመርየሙ፡ ወለዮሴፍ ፡ ወ
17 ለሕፃንኒ ፡ይስክብ፡ ውስተ፡ግል።=። ወርኢዮሙ፡ ለእመሩ፡ በለእተ፡ ሕፃነ፡ ዘነገርዎ
18 ሙ።።=። ወኵሎሙ፡እለ፡ ሰመዑ፡ለእኩሩ፡ ዘነገርዎሙ፡ ናሉት።።=። ወማርያመ
19 ሰ፡እሙ፡ተዓቅብ፡ዘንተ፡ኵሎ፡ነገረ፡ወተወደዮ፡ ውስተ፡ ልባ።።=። ወተመይጡ፡ ወእ
20 ትዉ፡ናሉት፡እንዘ፡ይሴብሕሙ፡ወይለኵትዎ፡ለእግዚአብሔር፡በለእተ፡ኵሎ፡ዘርእዩ፡
21 ወሰምዑ፡ዘከመ፡ይቤልሙ።።=። በሰንበት፡ዘድኅረ፡ገኑ፡ወበማርያመ።=። ወለመ፡
ተፈጸመ፡ሰሙን፡ዕለት፡ወሰድዋ፡ለሕፃን፡ከመ፡ይግዝር ዎ፡ ወሰመይዎ፡ስሞ፡እግዚለ፡ሊ
22 የሱስ፡ዘሰመዮ፡መልአክ፡ዘእንበለ፡ትፅነሰ፡ በከርሣ።።=። ወለመ፡ተፈጸመ፡ምዋዕለ፡ንጽ
ሑ፡በሕመ፡ሕገ፡ሞሴ፡ወሰድዎ፡እየሩሰሌመ፡ያቅመዉ፡ቅድመ፡ እግዚአብሔር።።=።

Et peperit filium primogenitum suum & ligavit pollicem ejus, & reclinavit eum 7
in præsepi, quia nullus iis erat locus in diversorio eorum.

De quibus meditati sunt pastores.

Et erant pastores in ea regione, & vigilabant et intenti erant, & custodiebant gre- 8
gem suum. Et stetit angelus Dei juxta illos, & gloria Dei orta est super eos, & ti- 9
muerunt magno timore. Et dixit iis angel⁹; Ne timeatis, quia ecce annuntio vob s 10
magnam annuntiationem, quæ erit gaudium omni populo. Quoniam ecce natus 11
est vobis hodiè servator qui est Christus Dñs benedict⁹ in civitate David. Et hu- 12
jusmodi signum ejus; invenietis parvulum ligatum pollice ejus, & recumbentem
in præsepi. Et subitò venerunt cum illo angelo multitudo exercituum cœli, lau- 13
dantium Deum et dicentium; Gloria Deo in cœlis, et pax in terra, filiis hominum 14
voluntas ejus. Et tunc ascendentes angeli decesserunt ab iis et ascenderunt in cœ- 15
lum, et dixerant ii homines pastores inter se; Eamus, ambulemus usq; Bethlehem,
& intelligamus sermonem, quem notū fecit nobis Dominus. Et iverunt statim, et 16
invenerunt Mariam et Josephum, et parvulum jacentem in præsepi. Et videntes 17
intellexerunt de parvulo & dictum fuisset iis. Et omnes qui audierunt mirati sunt 18
ea quæ dixissent iis pastores. Et Maria mater conservabat hunc totum sermonem 19
et immisit in cor suū. Et reversi sunt & venerunt pastores laudantes et glorifican- 20
tes Deum, quia totum hoc vidissent & audivissent, sicut dictum fuisset iis.

Sabbato sequente post confessionem: & de Maria. Et quum 21
consummatus esset octavus dies, adduxerunt parvulum ut circumciderent eum: et
vocârunt nomen ejus Dominum Jesum, quod nomen imposuisset ei angelus pri-
usquā conciperetur in utero. Et quum consummat⁹ esset dies purificationis eorum 22
secundùm legē Mosis, adduxerunt eum Hierosolymam sistere eum corā Domino.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ومريم ويوسف را يافتند * وبچه در آخر نهاده * وچون ديدند براي كلمه خبر دادند * وهر چه
18 19 از فرشته شنيده بودند * همه باز گفتند * هركه مي شنيد عجب مي ماند * ومريم اين
سخنها همه در دل خود مي نگاشت [وقياس مي كرد] * وآن شبانان باز گشتند * وخدايرا
20 21 سپاس وستايش مي دادند * كه ديدند وشنيدند * انچنانك براياشان گفته شد * وچون
هشتم روز شد * كه كودك را ختنه كنند * نامش را يشوع † خواندند انچنانك فرشته گفته
22 بود * وچون روزكار طهور ايشان تمام شد * يعني پاك شدن * بر ناموس موسي * عيسي را در اورشليم بالا بردند * تا اورا برابر خداوند † بايستانند *

& Mariam & Joseph invenerunt, & infantem in præsepi positum. Et cùm vidissent, verbum enuntiârunt, & quæcunque ab Angelo audiverant, omnia retulerunt. Et quicunque audivit admirabundus hæsit. Maria autem hæc verba omnia cordi suo inculpebat, & conferebat. Et illi pastores reversi sunt, & Deo gratias & laudes tribuerunt, quòd vidissent & audissent quemadmodum eis dictum fuerat. Et cùm octavus dies adesset, quo puerum circumciderent, nomen ejus Jesum vocârunt, quemadmodum Angelus dixerat, priusquam in uterum descendisset. Et cùm tempus purificationis eorum expletum esset, i. e. mundificationis, juxta legem Mosis, Jesum Hierosolymam sustulerunt ut eum coram Domino sisterent.

Digitized by Google

(Sicut ſcriptum eſt in lege Domini; Quia omne maſculinum adaperiens vulvam, ſanctum
23 (Καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου, Ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν, ἅγιον
Domino vocabitur.) Et dare hoſtiam, ſecundùm dictum in lege Do-
24 τῷ Κυρίῳ κληθήσεται.) Καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ Κυ-
mini, par turturum, aut duos pullos columbarum. Et ecce erat homo in
25 ρίου, ζεῦγος τρυγόνων, ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν. Καὶ ἰδοὺ ὢν ἄνθρωπος ἐν Γ'
Hieruſalem, cui nomen Simeon, & homo iſte juſtus & religioſus, expe-
Ἱερουσαλὴμ, ᾧ ὄνομα Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβὴς, προσδε-
ctans conſolationem Iſrael: & Spiritus ſanctus erat in eo. Et erat
26 χόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ· καὶ Πνεῦμα (λ) ἅγιον ἦν ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἦν
ei reſponſum à Spiritu ſancto, non videre mortem priùs quàm
αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ
videret Chriſtum Domini. Et venit in ſpiritu in templum: Et in
27 ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου. Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν
inferre parentes puerum Jeſum, ad facere ipſos ſecundùm conſue-
τῷ (μ) εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ (ν) ἐθιζο-
tum legis circa eum: Et ipſe accepit eum in ulnas ſuas, &
28 μενον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ· Καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ
benedixit Deum, & dixit; Nunc dimittis ſervum tuum, Domine, ſecundùm ver-
29 εὐλόγησε τὸν Θεὸν, καὶ εἶπε, Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου Δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆ-
bum tuum, in pace: Quia viderunt oculi mei Salutare tuum, Quod pa-
30 μά σου, ἐν εἰρήνῃ· Ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, Ὃ ἡτοί-
31 μασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν· Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν
32 μασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν· Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν
plebis tuæ Iſrael. Et erat Joſeph & mater ejus mirantes ſuper dila-
τοῦ λαοῦ σου Ἰσραήλ. Καὶ ἦν (ξ) Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλου- 33
ctis de illo. Et benedixit illis Simeon, & dixit ad Mariam matrem
μένοις περὶ αὐτοῦ. Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεών, καὶ εἶπε πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα 34
ejus; Ecce hic jacet in caſum, & reſurrectionem multorum in Iſrael, & in
αὐτοῦ, Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς
ſignum contradictum: (Et tuam verò ipſius animam pertranſibit gladius:) ut
σημεῖον ἀντιλεγόμενον· (Καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία·) ὅπως 35
revelentur ex multis cordibus ratiocinationes. Et erat Anna Prophetiſſa,
Δ' ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, 36
filia Phanuël, ex tribu Aſer: hæc progreſſa in diebus multis, vivenſ
θυγάτηρ Φανουὴλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα
annos cum viro ſeptem à virginitate ſua. Et hæc vidua quaſi
(ο) ἔτη μετ' ἀνδρὸς ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς. Καὶ αὕτη χήρα (π) ὡς 37
octoginta quatuor, quæ non diſcedebat à templo, jejuniis, & obſecrationibus
ὀγδοηκοντατεσσάρων, ἡ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστείαις καὶ δεήσεσι
ſerviens nocte ac die. Et hæc ipſâ horâ ſuperveniens, viciſſim confitebatur
λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. (ρ) Καὶ αὕτη αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα, ἀνθωμολογεῖτο 38
Domino, & loquebatur de illo omnibus expectantibus redemptionem in
τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν ἐν
Hieruſalem. Et ut perfecerunt omnia quæ ſecundùm legem Domini, reverſi ſunt
Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου, ὑπέστρεψαν 39
in Galilæam in civitatem ſuam Nazareth.
εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν Ναζαρέτ.

MS. A. (λ) ἦν ἅγιον (μ) εἰσάγειν (ν) ἠθισμένον (ξ) ὁ Ἰωσὴφ (ο) ἔτη ἑπτὰ μετ' ἀνδρὸς ἀπὸ (π) ἕως (ρ) Καὶ αὐτῇ τῇ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܟܠ ܕܟܪ ܒܢܡܘܣܐ ܕܡܪܝܐ ܕܟܠ ܕܟܪ ܦܬܚ ܪܚܡܗ ܢܬܩܪܐ ܩܕܝܫ ܠܡܪܝܐ 23
* Sicut ſcriptum eſt in lege Domini; Omnis maſculus aperiens vulvam, Sanctus Domini vocabitur.

* ܘܕܢܬܠܘܢ ܕܒܝܫ ܐܡܪ ܒܢܡܘܣܐ ܕܡܪܝܐ ܐܘ ܬܪܬܝ ܓܘܙܠܐ ܐܘ ܒܪܬܐ ܕܝܢܝܢ 24
Et ut darent ſacrificium, prout dictum eſt in lege Domini, par turturum, aut duos pullos columbæ.

* ܘܗܐ ܓܒܪܐ ܕܐܝܬ ܒܝܪܘܫܠܡ ܘܫܡܗ ܫܡܥܘܢ ܘܓܒܪܐ ܗܘ ܙܕܝܩ ܘܫܪܝܪ ܘܡܬܚܙܐ ܠܬܘܒܬܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܘܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܗܘܬ ܥܠܘܗܝ 25
Erat quidam in urbe Hieroſolyma, cui nomen Simeon: & homo iſte juſtus & rectus, et æquitatem colens erat, et aſſiduè ſuper ſpe conſolationis Iſraelis perdurabat. Et à Spiritu

ܘܗܘܐ ܠܗ ܡܢ ܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܕܠܐ ܢܚܙܐ ܠܡܘܬܐ ܥܕ ܕܚܙܐ ܠܡܫܝܚܐ ܕܡܪܝܐ ܘܐܬܐ ܒܪܘܚܐ ܠܗܝܟܠܐ ܘܟܕ ܥܠܘ ܗܘܠܕܝܗܘܢ ܠܝܫܘܥ 26
sanctio ei revelatũ erat, mortem ejus non futuram uſque dum faciem Chriſti vidiſſet: et hac ſpe ætatem ſuam tranſegerat, et valdè ſenex et decrepitus factus erat. Cùm audiſſet, 27
quòd Chriſtum in templum introduxiſſent, ut Legem implerent, Simeon ingreſſus eſt: Et Chriſtum in ſinum ſuſcepit, et Deo laudem dedit, dicens; Nunc Domine mi, ſervum tuum in pace dimitte, ſecundùm verbum tuum. Ecce oculi mei miſeri- 28 29 30
cordiam tuam viderunt, Quam in conſpectu omnium populorum parâſti. Et lumen gentibus patefeciſti, et laudem populo tuo Iſraeli. Et Joſeph et 31 32 33
mater ejus perculſi erant ſuper eo quod de illo dicebatur.

ܘܫܡܥܘܢ ܩܒܠ ܒܝܕܘܗܝ ܘܒܪܟ ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪ ܗܫܐ ܫܒܩ ܠܥܒܕܟ ܡܪܝ ܟܡܐ ܕܐܡܪܬ ܒܫܠܡܐ 28 29
ܐܡܛ ܥܝܢܝ ܚܙܝܢ ܠܦܘܪܩܢܟ ܕܥܒܕܬ ܩܕܡ ܟܠ ܥܡܡܐ ܘܢܗܝܪ ܠܡܕܥܐ ܠܥܡܡܐ ܘܫܘܒܚܐ ܠܥܡܟ ܐܝܣܪܝܠ ܘܝܘܣܦ ܘܐܡܗ ܬܡܗܝܢ ܥܠ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪܝܢ ܥܠ ܓܒܪܐ ܗܢܐ 30 31 32 33

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* چنانك در ناموس خداوند فرمود * كه هر نري كه در اول از شكم مادر † زاينده 23
* Quemadmodum in lege Dominus juſſerat, quòd omnis maſculus, qui primùm ex ventre matris naſceretur, Sanctus Dei vocatus eſſet. Et oblationem etiam darent, quemadmodum præceptum erat, par turturum aut duos columbæ pullos. 24

سود * پاك خدا خوانده شود * وقربان نيز بدهند * چنانك فرموده شد * جفتي از شفنين * يا دو

VI. Adventus Simeonis ſenis in templum, & Chriſti in ſinum ſuſceptio.

شمعون پير در هيكل ومسيح را در بر كرفتن امدن ششم كبوتر بچه

* بود شخصي در شهر اورشليم نامش شمعون * واو مردي عادل وراست وبا انصاف بود * 25
Erat quidam in urbe Hieroſolyma, cui nomen Simeon: & homo iſte juſtus & rectus, et æquitatem colens erat, et aſſiduè ſuper ſpe conſolationis Iſraelis perdurabat. Et à Spiritu 26
ſanctio ei revelatũ erat, mortem ejus non futuram uſque dum faciem Chriſti vidiſſet: et hac ſpe ætatem ſuam tranſegerat, et valdè ſenex et decrepitus factus erat. Cùm audiſſet, 27
quòd Chriſtum in templum introduxiſſent, ut Legem implerent, Simeon ingreſſus eſt: Et Chriſtum in ſinum ſuſcepit, et Deo laudem dedit, dicens; Nunc Domine mi, ſervum tuum in pace dimitte, ſecundùm verbum tuum. Ecce oculi mei miſeri- 28 29 30
cordiam tuam viderunt, Quam in conſpectu omnium populorum parâſti. Et lumen gentibus patefeciſti, et laudem populo tuo Iſraeli. Et Joſeph et 31 32 33
mater ejus perculſi erant ſuper eo quod de illo dicebatur.

وهميشه بر اميد غمكساري اسراييل مي كوشد * واز روح القدس بوي شنوانيده شد * كه 26
مركش نباشد * تا انكه كه روي مسيح بيند * وبدين اميد عمر او كذشته وعظيم † پير
وفروت كشته * * چون شنيد كه مسيح را در هيكل آوردند * تا ناموس را تمام كنند * 27
28
شمعون درآمد * * ومسيح را در بر كرفت * وخداي را ستايش داد * كفت * اكنون خداوند 29
من بنده خود را بسلامت † ازاد كن * همچون سخن تو * اينك دوچشم من رحمت ترا 30
31
ديدند * * انك بروي همه طوايفها معد داشتي * * ونور براي خلق آشكارا كردي * وستايش 32
مر قوم تو اسراييل را * * ويوسف ومادرش واله شده بودند * بر انچ بروي كفته مي شد * 33

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

23 Sicut scriptum est in lege Domini; Quia omne masculinum adaperiens vulvam,
24 sanctum Domino vocabitur: Et ut darent hostiam secundùm quod dictum est in
25 lege Domini, par turturum, aut duos pullos columbarum. Et ecce homo erat in
Jerusalem, cui nomen Simeon, & homo iste justus, & timoratus, expectans conso-
26 lationem Israël, & Spiritus sanctus erat in eo. Et responsum acceperat à Spiritu
27 sancto, non visurum se mortem, nisi priùs videret Christum Domini. Et venit in
28 Spiritu in templum. Et cùm inducerent puerum Jesum parentes ejus, ut facerent
29 secundùm consuetudinem legis pro eo: Et ipse accepit eum in ulnas suas, & be-
30 nedixit Deum, & dixit; Nunc dimittis servum tuũ, Dñe, secundùm verbum tuũ in
31 pace: Quia viderunt oculi mei salutare tuum, Quod parâsti ante faciem omnium
32 populorum; Lumen ad revelationem gentium, & gloriam plebis tuæ Israël.
Et erat pater ejus & mater mirantes super his, quæ dicebantur de illo. Et benedixit 33
illis Simeon: & dixit ad Mariam matrem ejus; Ecce positus est hic in ruinam, & 34
in resurrectionem multorum in Israël; & in signum, cui contradicetur: Et tuam 35
ipsius animam pertransibit gladius, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.
Et erat Anna prophetissa, filia Phanuel, de tribu Aser: hæc processerat in die- 36
bus multis, & vixerat cum viro suo annis septem à virginitate sua. Et hæc vidua 37
usque ad annos octoginta quatuor: quæ non discedebat de templo, jejuniis &
obsecrationibus serviens nocte ac die. Et hæc, ipsâ horâ superveniens, confi- 38
tebatur Domino: & loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptio-
nem Israël. Et ut perfecerunt omnia secundùm legem Domini, reversi sunt in Ga- 39
lilæam in civitatem suam Nazareth.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 كَمَا هُوَ مَكْتُوبٌ فِي نَامُوسِ ٱلرَّبِّ اَنَّ كُلَّ ذَكَرٍ فَاتِحِ رَحِمًا يُدْعَى قُدُّوسَ ٱلرَّبِّ * وَيُقَرِّبَ عَنْهُ كَمَا
24 Sicut scriptum est in lege Domini, Quòd omnis masculus aperiens vulvam, vocabitur sanctus Domini: Et offeretur pro
25 هُوَ مَكْتُوبٌ فِي نَامُوسِ ٱلرَّبِّ زَوْجَا يَمَامٍ اَوْ فَرْخَا حَمَامٍ * وَكَانَ اِنْسَانٌ بِيُرُوسَلِيمَ ٱسْمُهُ سِمْعَانُ * وَكَانَ رَجُلٌ
eo, sicut scriptum est in lege Domini, par turturum aut duo pulli columbarum. Erat autem homo in Jerusalem, cujus 25
26 بَارًّا تَقِيًّا يَرْجُو اِعْزَازَ اِسْرَائِيلَ وَرُوحُ ٱلْقُدُسِ كَانَ عَلَيْهِ * وَكَانَ قَدْ أُوحِيَ اِلَيْهِ مِنْ رُوحِ ٱلْقُدُسِ اَنَّهُ
nomen Simeon, & erat vir justus, religiosus, sperans consolationem Israel: & Spiritus sanctus erat super eum. Et re- 26
27 لَا يُعَايِنُ ٱلْمَوْتَ حَتَّى يُعَايِنَ ٱلْمَسِيحَ ٱلرَّبَّ * فَاَقْبَلَ بِٱلرُّوحِ اِلَى ٱلْهَيْكَلِ * فَعِنْدَ مَا دَخَلَ بِٱلطِّفْلِ
velatum fuerat ei à Spiritu sancto quòd non videret mortem, usquedum videret Christum Domini. Ivit ergò per Spiri- 27
28 يَسُوعَ اَبَوَاهُ لِيَصْنَعَا عَنْهُ كَمَا يَجِبُ فِي ٱلنَّامُوسِ * فَحَمَلَهُ عَلَى ذِرَاعَيْهِ وَبَارَكَ ٱللّٰهَ قَائِلًا * اَلْآنَ يَا سَيِّدُ
tum in templum: & quum introduxis- sent infantem Jesum parentes ejus, ut facerent pro eo sicut oportebat in lege, Gestavit eum in ulnas suas, & benedixit 28
29 اَطْلِقْ عَبْدَكَ بِسَلَامٍ كَقَوْلِكَ * لِاَنَّ عَيْنَيَّ قَدْ اَبْصَرَتَا خَلَاصَكَ * اَلَّذِي اَعْدَدْتَهُ
Deum, dicens; Nunc, ô Domine, dimitte 29
30 قُدَّامَ وَجْهِ جَمِيعِ ٱلشُّعُوبِ * نُورًا لِاِسْتِعْلَانٍ لِلْاُمَمِ وَمَجْدًا لِشَعْبِكَ اِسْرَائِيلَ * وَكَانَ يُوسُفُ وَاُمُّهُ
31 يَتَعَجَّبَانِ مِمَّا كَانَ يُقَالُ مِنْ اَجْلِهِ * وَبَارَكَهُمَا سِمْعَانُ وَقَالَ لِمَرْيَمَ اُمِّهِ هَاهُوَذَا هٰذَا مَوْضُوعٌ
servum tuum in pace, secundùm sermo- nem tuum; Quia oculi mei viderunt 30
32 لِسُقُوطٍ وَقِيَامِ كَثِيرِينَ مِنْ بَنِي اِسْرَائِيلَ وَعَلَامَةً لِلْمُعَانَدَةِ * وَاَنْتَ اَيْضًا فَسَيَجُوزُ رُمْحُ ٱلسَّكْبِ فِي
33 نَفْسِكَ لِتَتَظَهَّرَ اَفْكَارٌ فِي قُلُوبٍ كَثِيرَةٍ * وَكَانَتْ حَنَّا ٱلنَّبِيَّةُ اِبْنَةُ فَانُوئِيلَ مِنْ سِبْطِ اَشِيرَ قَدْ
salutare tuum, Quod parâsti ante faci- em omnium populorum; Lumen quod de- tectum est gentibus, & gloriam plebi tuæ 31
34 طَعَنَتْ فِي اَيَّامٍ كَثِيرَةٍ * عَاشَتْ مَعَ رَجُلِهَا سَبْعَ سِنِينَ بَعْدَ بُكُورِيَّتِهَا * وَهِيَ مُلَتْ اِلَى اَرْبَعٍ
Israeli. Et Joseph ac mater ejus mira- bantur de eo quod dicebatur de illo. Et 32
35 وَثَمَانِينَ سَنَةً عَيْرَ مُفَارِقَةٍ لِلْهَيْكَلِ * عَابِدَةً بِٱلصَّوْمِ وَٱلصَّلَاةِ لَيْلًا وَنَهَارًا * وَفِي تِلْكَ ٱلسَّاعَةِ جَاءَتْ
benedixit utriq; Simeon, & dixit Mariæ matri ejus; Ecce hic positus est in casum & resurrectionem multorum ex filiis Is- rael, & in signum contradictionis: Et 33
36 قُدَّامَ مَعْرِفَةِ لِلَّهِ * وَكَانَتْ تَتَكَلَّمُ مِنْ اَجْلِهِ عِنْدَ كُلِّ مَنْ يَرْجُو خَلَاصَ يُرُوسَلِيمَ * فَلَمَّا اَكْمَلُوا
tu quoque, pertransibit lancea scandali animam tuam, ut manifestentur cogita- tiones in cordibus multis. Erat autem 34
37 كُلَّ شَيْءٍ كَنَامُوسِ ٱلرَّبِّ رَجَعُوا اِلَى ٱلْجَلِيلِ اِلَى مَدِينَتِهِمَا ٱلنَّاصِرَةِ *
Hanna Prophetissa filia Phanuel, de tri- bu Aser, (quæ jam provecta erat in dies multos, vixerat cum conjuge suo septem annis post virginitatem suam, Et vidua 35
facta est usque ad quatuor & octoginta annos) non recedens à templo, serviens cum jejunio & obsecratione nocte ac 36
die. Et in illa hora venit ante eum con- fitens Deo, & loquebatur de illo apud unumquemq; qui sperabat redemptionem 37
Jerusalem. Et cùm perfecissent omnia 38
secundùm legem Domini, reversi sunt in Galilæam in civitatem suam Nazareth. 39

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 በሕግ፡ ጽሑፍ፡ውስተ፡ ሕገ፡ እግዚአብሔር፡፡ኵሉ፡ ተባዕት፡ ዘይፈትሕ፡ማሕፀኑ፡እ
24 ው፡ ቅዱስ፡ ይሰመይ፡ለእግዚአብሔር፡=፡ ወሕሙ፡ዖብእ፡ መሠዋዕተ፡ለእግዚአብሔ
ር፡ በሕሙ፡ ተብህለ፡ውስተ፡ ሕገ፡ እግዚአብሔር፡ዘውገ፡ ማዕነቅ፡ ወእማኮ፡ክልሌቲ፡
እጕለ፡ ርግብ፡፡=፡ በእንተ ፡ ሰመዖን፡=፡
25 ወሃሉ፡ብእሲ፡ በኢየሩሰሌም፡ ዘስሙ፡ ስመዖን፡ ወውእቱ፡ብእሲ፡ ጸድቅ፡ ወየዋህ፡ ወ
26 ይሴፈው፡ ፍሠሓሆሙ፡ ለእስራኤል፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ሳዕቤሁ፡=፡ ወእርለዮ፡ መን
27 ፈስ፡ ቅዱስ፡ ከመ፡ሊይመውት፡ ዘለእንበለ፡ ይርኅይ፡ ሞሲሑ፡ ለእግዚአብሔር፡=፡ ወ
ወዕደ፡ መንፈስ፡ መኵራቡ፡፡ወሶበ፡ ኀብእሆ፡ ኀዝሚደሁ፡ ለሕፃን፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱ
28 ስ፡ ከመ፡ ይግበሩ፡ ሎቱ፡ ዘበሕጥ፡፡=፡ ወተወክፎ፡ውእቱኒ ፡ ወለእንቦ፡ ውስተ፡ ሕፅ
29 ኑ፡ ወባረከ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይቤ፡=፡ ናሁ፡ ይእዜ ፡ ሰዐ፡ ለገብርከ ፡ በሕሙ፡ ኀ
3ዐ ቢብከ፡ ለግዚኦ፡ በሰላመ፡=፡ እስመ፡ ርእዩ፡ ኀዕይንትየ፡ ኢድኀኖተከ፡=፡ ዘኀለስተ
31 ደለውከ፡ ቅድመ፡ ኵሉ፡ ሕዝብከ፡=፡ ከመ፡ ትክሠት፡ ብርሃነ፡ ለአሕዛብ ፡ ወክብ
32 ረ፡ ለሕዝብከ፡እስራኤል፡፡=፡ ወዮሴፍሰ፡ አቡሁ፡ ወእሙ፡ ያንክሩ፡ በእንተ፡ ዘይነብ
33 ቡ፡ ሳዕቤሁ፡=፡ ወባረከሙ፡ ስመዖን፡ ወይቤለ፡ ለእሙ፡ ማርያም፡ ናሁ፡ ዝንቱ፡ ለዊ
34 መ፡ ለድቀቶሙ፡ወለተንሥአቶሙ፡ ለብዙኃን፡ በውስተ፡ ይስራኤል ፡፡ ወለትእምርት፡
35 ለዘ፡ይትዋቀሠ፡=፡ ወለነፍስ፡ እንተ፡ ትበውእ፡ኵናተ፡ከመ፡ይክሠት፡ሕሊና፡ልቦሙ፡
ለብዙኃን፡፡=፡ በእንተ፡ሐና፡ ነቢት፡=፡ ወዘለወት፡ ሐና፡ ነቢይ
36 ት፡ ወለተ፡ፋኑኤል፡ እንተ፡ነገደ፡ለአሴር፡ወሓለፈ፡ መዋዕሊሃ፡ ወመስለ፡መታሰ፡ሰብዓተ፡
37 ዓመት፡ነበረት፡እመ፡ድንግልናሃ፡=፡ ወመዕስብታ፡ ሰማንያ፡ ወእርባዕተ፡ክረምት፡ ወ
38 ሊትወፅእ፡ እመኵራብ፡ መጓልት፡ ወሌሊተ፡በጸመ፡ ወበጸሎት፡፡=፡ ወተንሥአት፡ ሰ
ዓቤሃ፡ ወገነየት፡ ወለእሊተ፡ለእግዚአብሔር ፡ ወነገረት፡ በእንቲኣሁ፡ ለኵሎሙ፡ እ
39 ለ፡ ይሴፈው፡ መድኅኒታ፡ ለኢየሩሰሌም፡፡=፡ ወፈጺሞ፡ ኵሎ ፡ ዘበሕገ፡ እግዚ
አብሔር፡ ለተው፡ ገቢኦ፡ ሳገሮሙ፡ ናዝሬት፡፡=፡

Sicut scriptum est in lege Dei; Omnis masculus aperiens uterum matris suæ, 23
sanctus vocabitur Domino: Et ut offerret hostiam Deo, sicut dictum est in lege 24
Dei, par turturum, aut duos pullos columbæ.

De Simeone.

Et fuit homo in Hierusalem, cujus nomen Simeon: & ille *fuit* justus & humi- 25
lis, & expectabat gaudium Israelis: & Spiritus sanctus erat super eum. Et ma- 26
nifestaverat ei sanctus Spiritus, quòd non moreretur, priusquàm videret Messiach
Domini. Et adduxit eum Spiritus *in* templum. Et quum inducerent parentes e- 27
jus parvulum Dominum Jesum, ut facerent ei quod in lege *statuitur*: Et accepit 28
eum ille, & posuit eum in sinu suo, & benedixit Deo, & dixit; Ecce nunc di- 29
mitte servum tuum, secundùm verbum tuum Domine, in pace: Quia viderunt 30
oculi mei salutem tuam, Quam parâsti coram toto populo tuo; Ut manifestes 31
lumen Gentium, & gloriam populi tui Israel. Et Joseph pater ejus & mater ejus 32
mirabantur propter ea quæ dicebantur de eo. Et benedixit eis Simeon, & di- 33
xit matri ejus Mariæ; Ecce hic positus est in casum & in resurrectionem mul- 34
rum in Israel, & in signum contradicentium. Et tu, in animam intrabit gla- 35
dius: ut manifestet cogitationem cordis multorum.

De Hanna prophetissa.

Et fuit Hanna prophetissa, filia Phanuel, quæ à tribu Aser: & p cesserunt dies 36
sui, & cum viro suo septem annis mansit à virginitate sua. Et vidua fuit octo- 37
ginta & quatuor annorum: & non exivit à templo die, & nocte in jejunio & ob-
secratione. Et surrexit tunc, & confitebatur & gratias agebat Deo: & loque- 38
batur de eo, omnibus qui expectabant redemptionem Hierusalem. Et ut per- 39
fecerunt omnia quæ in lege Domini, venerunt in Galilæam in urbem suam
Nazareth.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 * شمعون پير ايشانرا دعا كرد * وگفت بمريم مادرش * اينك اين پاك † نهاده شد * براي
35 افتادن و بر خاستن بسياران در اسرائيل وآيت * وفتنه انگيزي * درجان تو نايز در رود *
36 چنانك انديشه بسياران آشكارا شود * وحانا پيغمبر دختر فانويل از سبط اشير * او نيز در
37 روزگار خود كوهين بود * وهفت سال با شوهر خود † [از] بكر زندگاني كرد * * وقدر هشتاد وچهار
سال بيوه ماند * واز هيكل خدا نمي شد * وشب وروز در نماز وروزه بسر بردي * وخدارا عبادت
38 كردي * * او نيز دران ساعت كه مسيح را در اوردند * ايستاده بود * مر خدايرا اعتراف آورد وبا
39 طفل سخن گفت * وبا هر كسي * كه در اميد رستگاي اسرائيل بود * * وچون هر چيزي را تمام
كردند * انچنانك در ناموس خداوند بود * سوي جليل واصن باز گرديدند * كه شهر ايشان بود

Et *Simeon* senex illis benedixit, ac 34
dixit Mariæ matri ejus; Ecce hic *Sanctus* positus est in casum & re-
surrectionem multorum in Israele, & signum, & discordiæ suscitatio-
nem. In animam autem tuam lan- 35
cea intrabit, adeò ut cogitationes
multorum patefiant. Et Hanna Pro- 36
phetissa, filia Phanuel, ex tribu
Aser, ipsa etiã in tempore suo seni-
or erat, et septem annos cum viro suo
à virginitate vitam egerat. Et cir- 37
citer octoginta & quatuor annos
vidua manserat, & à templo Dei
non abscedebat, & noctes diéque
in oratione & jejunio transigebat,
et cultui Divino vacabat. Ipsa quo- 38
in illa hora, quâ Christum intro-
duxerunt, astabat: ac Deo gratias
egit, & pueruluam allocutus est, &
ommem hominem, qui in expectatione
liberationis Israelis erat. Et tùm 39
omnia perfecissent, quemadmodum
in lege Domini erat, in Galilæam,
& Nazareth reversi sunt, quæ civitas
eorum erat.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ε'.

40 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σοφίας· καὶ χάρις
Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό. 41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἰερουσαλὴμ
42 τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, (σ) ἀναβάντων αὐτῶν
43 εἰς Ἰερουσόλυμα, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν
τῷ ὑποστρέφειν αὐτούς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἰερουσαλήμ· καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσὴφ
44 καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδόν,
45 καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσι, (τ) καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς· Καὶ μὴ εὑρόντες
ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ, ζητοῦντες αὐτόν. 46 Καὶ ἐγένετο, μεθ' ἡμέρας
τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα
47 αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ, ἐπὶ
τῇ συνέσει καὶ τοῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. 48 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, ἐξεπλάγησαν· καὶ πρὸς αὐτὸν
τὴ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε, Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι
ἐζητοῦμέν σε. 49 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ἤδειτε ὅτι ἐν τοῖς
τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; 50 Καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς.
51 Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς (υ) Ναζαρέτ· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ
ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει (φ) πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. 52 Καὶ Ἰησοῦς
προέκοπτε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ, καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

mater ejus dixit; Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus & ego dolentes quærebamus te. Et ait ad illos, Quid quòd quærebatis me? nescibatis quia in his Patris mei oportet esse me? Et ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est ad eos. Et descendit cum eis, & venit in Nazareth: & erat subditus illis. Et mater ejus conservabat omnia verba hæc in corde suo. Et Jesus proficiebat sapientiâ & ætate, & gratiâ apud Deum & homines.

CAP. III. γ'.

Ε' γ' 1 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος
Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος (α) τῆς Γαλιλαίας Ἡρῴδου, Φιλίππου
δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας, καὶ Τραχωνίτιδος χώρας,
καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος,

In anno autem quintodecimo imperii Tiberii Cæsaris, præsidente Pontio Pilato Judææ, & tetrarchâ Galilææ Herode, Philippo autem fratre ejus tetrarchâ Iturææ, & Trachonitidis regionis, & Lysaniâ Abilinæ tetrarchâ,

MS.A. (σ) ἀναβαινόντων (τ) καὶ τοῖς (υ) Ναζαρέτ· (φ) τὰ ῥήματα ἅπαντα ταῦτα ἐν MS.A. Κεφ. γ'. (α) Ἡρῴδου τετραρχοῦντος Γαλιλαίας,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

40 ܘܪܒܐ ܗܘܐ ܝܠܕܐ ܘܡܬܬܩܦ ܒܪܘܚܐ ܘܡܬܡܠܝ ܚܟܡܬܐ ܘܛܝܒܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘܬ ܥܠܘܗܝ *
41 ܘܐܙܠܘ ܐܒܘܗܝ ܒܫܢܐ ܒܫܢܐ ܠܐܘܪܫܠܡ ܠܒܝܬ ܨܠܘܬܐ ܕܥܝܕܐ ܕܦܨܚܐ ܗܘ ܕܐܙܠܘ ܠܬܡ ܟܕ ܗܘ ܒܪ ܬܪܥܣܪ ܫܢܝܢ ܣܠܩܘ ܠܬܡ ܟܕ ܫܠܡܘ ܝܘܡܝ ܥܝܕܐ ܘܗܦܟܘ ܠܗܘܢ ܒܐܘܪܫܠܡ ܝܫܘܥ ܒܪ ܝܠܕܐ ܘܠܐ ܝܕܥ ܝܘܣܦ ܘܐܡܗ ܗܘ ܕܣܒܪܝܢ ܕܒܟܪܒܐ ܗܘ ܐܙܠܘ ܬܠܬ ܝܘܡܝ ܘܒܥܘ ܠܗ ܒܝܢ ܡܕܥܝܗܘܢ ܘܒܝܢ ܝܕܥܝܗܘܢ ܘܠܐ ܫܟܚܘ ܠܗ ܗܦܟܘ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܒܥܘ ܠܗ ܒܟܠ ܐܬܪ ܗܘ ܫܟܚ ܗܘ ܒܬܪ ܬܠܬ ܝܘܡܝ ܐܫܟܚܘܗܝ ܒܗܝܟܠܐ ܕܝܬܒ ܒܝܢ ܪܒܢܐ ܘܡܫܡܥ ܠܗܘܢ ܘܫܐܠ ܠܗܘܢ ܘܟܠ ܕܫܡܥ ܠܗ ܬܡܗ ܗܘ ܥܠ ܚܟܡܬܗ ܘܥܠ ܦܘܓܕܢܗ ܘܟܕ ܚܙܘܗܝ ܐܒܘܗܝ ܘܐܡܗ ܬܡܗ ܗܘ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܡܗ ܒܪܝ ܡܢܐ ܥܒܕܬ ܠܢ ܗܟܢܐ ܐܠܐ ܐܒܘܟ ܘܐܢܐ ܒܟܝܢ ܒܥܝܢ ܒܥܝܢܢ ܠܡܒܥܐ ܠܟ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܗܢ ܕܒܥܝܬܘܢ ܕܐܢܐ ܐܬܐ ܕܒܝܬ ܐܒܝ ܐܢ ܠܐ ܝܕܥܬܘܢ ܘܗܘ ܠܐ ܐܬܦܣܩ ܡܢ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ ܘܢܚ ܥܡܗܘܢ ܘܐܬܐ ܠܢܨܪܬ ܘܗܘܐ ܡܫܬܥܒܕ ܠܗܘܢ ܘܐܡܗ ܬܡܗ ܗܘ ܛܪ ܟܠ ܡܠܬܐ ܗܠܝܢ ܒܠܒܗ ܘܝܫܘܥ ܗܘ ܡܬܩܕܡ ܒܚܟܡܬܐ ܘܒܩܘܡܐ ܘܒܛܝܒܘܬܐ ܥܡ ܐܠܗܐ ܘܥܡ ܒܢܝ ܐܢܫܐ

Puerulus autem crescebat, & corroborabatur Spiritu, ac replebatur sapientiâ, & gratia Dei erat super eum. Et homines (i. parentes) ejus quotannis adibant Jerosolymam in festo Paschæ.

Dominicâ post Nativitatem. 8.

Quumque esset filius annorum duodecim, ascenderunt prout consueverant ad festum. Et quum peregissent dies, reversi sunt: Jesus verò puer remansit in Jerusalem, Josepho & matre ejus nescientibus. Putabant enim eum esse cum comitibus suis. Quumque venissent iter diei unius, quæsierunt eum apud suos homines, & apud eos qui noverant ipsos: Nec invenerunt eum. Et reversi sunt rursùs ad Jerusalem, ac requirebant eum. Tribus verò post diebus invenerunt eum in templo sedentem in medio doctorum, & audientem ab eis, ac interrogantem eos. Et demirabantur ii omnes qui audiebant eum, sapientiam & responsa ipsius. Utque viderunt eum, mirati sunt: & ait illi mater ipsius; Fili mi, cur ita fecisti nobis? quoniam ecce ego & pater tuus cum multa anxietate quærebamus te. Dixit eis; Cur quærebatis me? nescitis quòd in domo patris mei oportet me esse? Illi verò non intellexerunt sermonem quem dixit eis. Et descendit cum eis, venítque Nazareth: & subjectus erat eis: mater verò ipsius conservabat omnes sermones in corde suo. Porrò Jesus crescebat statura & sapientiâ suâ, nec non gratiâ apud Deum & homines.

Ab Oblationem festi Epiphaniæ. 9.

CAP. III.

ANno autem decimoquinto regni Tiberii Cæsaris, sub præfectura Pontii Pilati in Judæa, dum esset tetrarcha Herodes in Galilæa, & Philippus frater ejus tetrarcha in Ituria, & in regione Trachonitide: & Lysania retrarcha Abilenes,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

فصل هفتم — بزرك شدن مسيح در اورشليم

VII. Magistrum se præbet Christus Hierosolymæ.

40 *وپس ازان كودك پرورده مي شد * وبروح القدس قوت مي كرفت واز حكمت ونعمت خدا
41 پر مي شد * ودر زيادتي مي رفت * وقوم او هر سال در عيد فصح * باورشليم مي رفتند *
42 43 چون دوازده ساله شد * در روز عيد بالا رفتند * بر مثالي كه عادت داشتند * چون روزها
تمام شدند بازكشتند * اما عيسي كودك بود در اورشليم ماند * ويوسف * ومادر عيسي * نمي
44 دانستند * مي پنداشتند * كه با فرزندان محلهٔ ايشانست * چون يك روزه راه آمدند *
45 وبانجا كه كمان داشتند * پيش خويشان * ودوستان * خود نيافتند * باز كرديدند * در
46 اورشليم بطلب عيسي * ومي جستند * بعد از سه روز * اورا در هيكل يافتند * در ميان
معلمان نشسته از ايشان مي شنيد * واز ايشان سخن مي پرسيد * * وهر كه سخن
47 اورا مي شنيد بحكمت وجواب او متحير مي شد * * يوسف ومادرش چون اورا ديدند * مادرش
48 كفت فرزند من چرا مرا اين چنين كردي * ازكي باز من وپدرت ترا مي جستيم * بسيار رنج *
49 * عيسي بديشان كفت * چرا مرا مي جستيد نمي دانيد كه مرا مي برازد كه در خانهٔ پدر باشم *

Postea autem puer crescebat, & in Spiritu sancto corroborabatur, & sapientiâ & gratiâ Divinâ plenus erat, & ampliùs progrediebatur. Et propinqui ejus quolibet anno in festo Paschatis Hierosolymam ibant. Quumque duodecim annos natus esset, die festo ascenderunt, quemadmodum consuetudinem habuerant. Cùm autem completi essent dies, reversi sunt: sed Jesus puer in Hierosolyma remansit, & Joseph, & mater Jesu nesciebant. Existimabant enim quòd cum liberis vicinia eorum esset: sed cùm dies unus itinere ivissent, & ubi ratè erant, apud cognatos & amicos suos non invenissent: Reversi sunt Hierosolymam ad quærendum Jesum, & inquirebant. Post tres dies illum in templo invenerunt, inter doctores sedentem: quos audiebat & ab eis vicissim verba rogabat. Et quicunque sermonem ejus audiebat, sapientiâ & responsis ejus obstupescebat. Cùmque Joseph & mater ejus eum viderent, mater ejus dixit; Fili mi, quare mihi sic fecisti? Quamdiu ego & pater tuus te quæsivimus cum multo dolore? Jesus illis dixit; Quare me quærebatis? Nesciebatis quòd mihi convenit ut in domo patris sim?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

40 Puer autem crescebat & confortabatur, plenus sapientiâ: & gratia Dei erat in illo.
41 Et ibant parentes ejus per omnes annos in Jerusalem, in die solenni Paschæ.
42 Et cùm factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis Jerosolymam secundùm
3 consuetudinem diei festi, Consummatisque diebus, cùm redirent, remansit
4 puer Jesus in Jerusalem, & non cognoverunt parentes ejus. Existimantes autem
illum esse in comitatu, venerunt iter diei, & requirebant eum inter cognatos &
7 notos. Et non invenientes, regressi sunt in Jerusalem, requirentes eum.
46 Et factum est, post triduum invenerunt illum in templo, sedentem in medio docto-
47 rum, audientem illos, & interrogantem eos. Stupebant autem omnes, qui
48 eum audiebant, super prudentia & responsis ejus. Et videntes admirati sunt.
Et dixit mater ejus ad illum; Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus & ego
dolentes quærebamus te. Et ait ad illos; Quid est quòd me quærebatis? nescie- 49
batis quia in his, quæ patris mei sunt, oportet me esse? Et ipsi non intellexe- 50
runt verbum, quod locutus est ad eos. Et descendit cum eis, & venit Nazareth: 51
& erat subditus illis. Et mater ejus conservabat omnia verba hæc in corde suo.
Et Jesus proficiebat sapientiâ, & ætate, & gratiâ apud Deum & homines. 52

CAP. III.

ANno autem quintodecimo imperii Tiberii Cæsaris, procurante Pontio Pilato 1
Judæam, tetrarchâ autem Galilææ Herode, Philippo autem fratre ejus tetrarchâ
Iturææ, & Trachonitidis regionis, & Lysaniâ Abilinæ tetrarchâ,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 * الفصل الثامن * * فاما الصبي فكان يسمو ويتقوي بالروح * ممتليًا بالحكمة
41 42 ونعمة الله كانت عليه * وابواه كانا يصعدان الي يروشليم كل سنة في عيد الفصح * فلما تمت
43 له اثنتا عشرة سنة صعدا الي يروشليم الي العيد كالعادة * فلما كملت الايام ليعودا تخلف
44 عنهما الصبي يسوع في يروشليم ولم يعلم امه ويوسف * لانهما كانا يظنان انه مع السايرين في
45 الطريق * ولما سارا نحو يوم طلباه عند اقربايهما ومعارفهما * فلم يجداه فرجعا الي يروشليم
46 يطلبانه * وبعد ثلثة ايام وجداه في الهيكل جالسا في وسط المعلمين يسمع منهم ويسالهم
47 48 * وكان كل من يسمعه مبهوتين من علمه واجابته * فلما ابصراه بهتا * فقالت له امه يا بني ما
49 هذا الذي صنعت بنا هكذي * لان اباك وانا كنا نطلبك باجتهاد معذبين * فقال لهما لم
50 تطلبانني * اما تعلمان انه ينبغي ان اكون في الذي لابي * فاما هما فلم يفهما الكلام
51 الذي قاله لهما * ثم نزل معهما الي الناصرة وكان يخضع لهما * وكانت امه تحفظ جميع هذا
52 الكلام في قلبها * وكان يسوع يتمو في القامة والحكمة والنعمة عند الله والناس *

Sectio octava.

At verò puer crescebat & corroborabatur 40
spiritu, & implebatur sapientiâ, & gra-
tia Dei erat super eum. Et parentes ejus 41
ibant in Jerusalem singulis annis in festo
Paschæ. Quumque completi fuissent ei 42
duodecim anni, abierunt in Jerusalem
ad festum, secundùm consuetudinem. Et 43
cùm consummati essent dies ut redirent,
remoratus est ab eis puer Jesus in Jeru-
salem, & non scivit mater ejus & Jo-
seph: Quia ambo existimabant eum esse 44
cum euntibus in via. Et cùm ambulâs-
sent quasi diem unum, quæsiverunt eum
apud cognatos suos, & notos suos, Et 45
non invenerunt eum: quare reversi sunt
in Jerusalem, quærentes eum. Et post 46
tres dies invenerunt eum in templo, se-
dentem in medio doctorum, audientem
eos, & interrogantem illos. Et omnes qui 47
audiebant eum, stupebant de scientia ejus
& responsione ipsius. Quumq; vidissent 48
eum, obstupuerunt. Et dixit illi mater
ejus; Fili mi, quid est hoc quod fecisti
nobis sic? Pater enim tuus & ego quæ-
rebamus te cum solicitudine afflicti. Ait 49
illis, Cur quæritis me? Nonne scitis quia
oportet me esse in iis quæ Patris
mei sunt? Ipsi autem non intellexerunt 50
sermonem quem dixit eis. Tum descen- 51
dit cum eis in Nazareth: erátque sub-
ditus illis. Et mater ejus conservabat
omnia hæc verba in corde suo. Jesus
autem crescebat in statura, & sapientiâ, 52
& gratiâ apud Deum & homines.

Sectio nona.

CAP. III.

1 * الفصل التاسع * * وفي سنة خمس عشرة من ولاية طيباريوس قيصر

في ولاية فيلاطس البنطي علي اليهودية * وهيرودس رييس علي ربع الجليل * وفيلبس اخوه
رييس علي ربع اتورية وبلاد اتراخون * ولسانيوس رييس علي ربع الابلية *

Et in anno quinto decimo imperii Ti- 1
berii Cæsaris sub dominio Pilati Pontii
super Judæam, dum Herodes esset prin-
ceps super quartam partem Galilææ, &
Philippus frater ejus princeps super
quartam partem Anturiæ & regionis
Antarchon: & Lysanius princeps super
quartam partem Iliæ,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በሰንበት : ዘቅድመ : ሌፒፋኒያ:=:

40 ወልህቀ: ሕፃን: ወጸንዐ: በመንፈስ: ቅዱስ: ወመሉእ: ጥበበ: ወፍጡም: በጸጋ : እግዚ
ኣብሔር : ዘሳዕለሁ::=: ወበራብዕት: ዝክረሙት:=:
41 ወይሐውሩ: ላዝሚደሁ: በበ: በዓል:ሊየሩሰሌም: ለለ:ዓመት: ለበዓለ: ፋሲካ::=:
42 ወእሙ: ኮነ: ፍጹም: ሎቱ: ዓሠርቱ: ወክልኤቱ:ክረሙቱ: ዓረጉ: ለበዓል: ሊየሩሰሌ
43 ም: በከመ:ያለመዱ:=: ወሰሊጦሙ: ግብሮሙ: ላተዉ:ወሕፃን:እግዚእ:ሊየሱስ:
44 ኀበረ: ሊየሩሰሌም: ወሊያእመሩ: ዮሴፍ: ወእሙ::=: ወይመስሎሙ: ዘበፍናተ: ሃ
45 ሎ: ሙሰለ: ሰብእ: ወበጺሖሙ: ኀሠሠወ: በዕለታ: ኀበ: ላዝሚደሁ : ወኀበ : እለ:
46 ያእመሩ::=: ወሊረኪቦሙ: ገብሉ: ሊየሩሰሌም: ይፋለጠወ::=: ወእመዝ:በ
ሣልስታ: ረከብዎ: በመቅደሰ: እንዘ: ይነብር: ማእከለ: ሊቃናት: ወያጸምዶሙ: ወ
47 ይሴአሎሙ::=: ወያንክርዎ: ኵሎሙ: እለ:ሰምዕዎ: ጥበቦ : ወለወጠቶ::=:
48 ወሶበ: ርእይዎ: ደንገፁ: ወትቤሎ: እሙ:ወልድየ: ለምንት:ከመዝ:ረሰይከነ: ለእመ:
49 ናሁ:ላቡከነ:ወለነኒ: ሠሪሕነ: እንዘ:ነኀሥሠከ::=: ወይቤሎሙ:ምንተ:ተኀሠሡ
50 ኒ:ሊየለመርክሙኑ: ከመ: ውስተ:ዘለቡየ : ሃለውኩ::=: ወእሙንቱስ: ሊለበዉ:ቃ
51 ሎ: ዘይቤሎሙ: ወሖረ:=: ወወረደ:መንሴሆሙ: ናዝሬት: ወይትሌዘዝ:ሎሙ: ወተ
52 ዓቅብ: እሙ: ዘንተ:ኵሎ: ነገረ: ውስተ: ልቡ::=: ወእግዚእ: ሊየሱስ: ልህቀ: በጥ
በብ: ወበመክር: ወጸቢየ: በጸጋ: በኃቡ: እግዚኣብሔር: ወበኀቡ: ሰብእ::=:

I በእንተ: ቀልዩ: ዘኮነ: ኀቡ: ዮሐንስ:=: ና ወእሙ: ዓሠ
ርቱ: ወኀምስቱ:ዓሙተ:መንግሠቱ:ለጢቤርዮስ: ቄሰር: ወጲላጦስ: ጰንጤዋዊ: መል
እከ: ይሁደ: ወሄሮድስ: ንጉሠ: ገሊላ: ወፊልጶስ: እኁሁ: መልእከ: ሊጡራዶስ: ወለ
ብሌኔ: ጥራኮንደስ : ወለልስንዩ: ለእተ: ሰቢላኔስ : መስፍኖሙ: ውእቱ::=:

Sabbato Epiphaniam præcedente.

Et crevit parvulus, & corroboratus est in Spiritu sancto, et plenus *fuit* intelligen- 40
tiâ : & perfectus *fuit* in gratia Dei quæ super eum *erat*.

Et in quartam anni partem. Et ibant parentes ejus singulis 41
festis Hierosolymam, quotannis ad festũ paschæ. Et quum esset consummatus illi 42
duodecimus annꝰ ejus, ascenderunt ad festum Hierosolymam, sicut consueti erant.
Et consummantes opus eorũ abierunt, & puer Dñs Jesus remansit Hierosolymæ: 43
& non cognoverũt Josephꝰ & materꝰ ejꝰ. Et cogitantes quòd in via erat cum po- 44
pulo : & proficiscentes quæsiverunt eum in die apud cognatos ejus, & apud eos
qui noverant eum. Et non invenientes, regressi sunt Hierosolymam, quærere eũ. 45
Et post triduum invenerunt eum in templo sedentem *in* medio magistrorum, & 46
audientem eos, & interrogantem eos. Et mirati sunt omnes audientes eum in- 47
telligentiam ejus, & responsa ejus. Et videntes eum, attoniti sunt. Et dixit ei ma- 48
ter ejus; Fili mi, quarè ita fecisti nobis? quoniam ecce pater tuus & ego laboravi-
mus, quærentes te. Et dixit iis; Quarè quærebatis me? nescìebatisne quꝰ in iis quæ 49
sunt Patris mei fui? Et ipsi non intellexerunt sermonem quem loquutus est iis: & 50
abiit. Et descendit cum iis *in* Nazareth; & subjectus erat iis. Et custodiebat 51
mater ejus, hunc totum sermonem in corde suo. Et Dominus Jesus profectus est 52
in intelligentia & in prudentia, & magna fuit in gratia apud Deum & homines.

CAP. III. *De sermone qui habitus est à Johanne.*

IN anno quinto decimo imperii Tiberii Cæsaris, & Pilatus Pontius princeps 1
erat Judææ, & Herodes rex *erat* Galilææ, & Philippus frater ejus princeps erat
Iturææ, & regionis Trachonitidis: & Lalsani⁹ *illius* quæ est Sabilanes præses erat;

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

50 51 * ایشان فهم نکردند کلمه را که بدیشان گفت * وبا ایشان فرود آمد † در ناصره * ودر
52 طاعت ایشان بود * ومادرش سخنهاء اورا در دل خود نگه مي داشت * عیسي قد وبالا
بر کشید ودر حکمت ونعمت خدا پرورده مي شد

هشتم ظاهر شدن یحیي بن زکریا

1 * ودر پانزدهم سال از مملکت طباریوس قیصر * بنیابت پنطوس † پیلاطوس دریهود بود *
وقتي که هیرودیس در جلیل چهارم سرور بود * وفیلیبوس * برادرش سرور چهارم † در طوریا *
ودر ولایت طرکونا * ولوسنیا † چهارم سرور † در ابیلاني *

At illi non intellexerunt sermonem, 50
quem ipsis locutus est. Et cum 51
eis descendit in Nazreh, & in
obsequio illorum erat. Mater au-
tem ejus verba illius in corde
suo conservabat. Et Jesus sta- 52
turâ & proceritate auctus, sapi-
entiâ etiam & gratiâ Dei crevit.

VIII. Manifestatio Johannis filii Zachariæ.

CAP. III.

ANno autem decimo quinto regni 1
Tiberii Cæsaris, in præfectura Pon-
tii Pilati in Judæa fuit, quo tem-
pore Herodes in Galilæa tetrarcha
esset, & Philippus frater ejus te-
trarcha in Turia & regione Tracu-
tæ, et Lysanias tetrarcha in Abi-
lene,

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ε'. ς'.

Sub principibus Sacerdotum Anna & Caiapha: factum eſt verbum *Dei ad* Joannem
2 (β) Ἐπ' ἀρχιερέων Ἅννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην
Zachariæ filium in deſerto. Et venit in omnem *circa*regionem Jor-
3 (γ) τὸν τοῦ Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Καὶ ἦλθεν εἰς (δ) πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορ-
danis, prædicans baptiſmum pœnitentiæ in remiſſionem peccatorum: Sicut ſcriptum eſt in
4 δάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· Ὡς γέγραπται ἐν
libro ſermonum *Eſaiæ* prophetæ, *dicentis*; Vox clamantis in deſerto, Parate
βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοιμάσατε
viam Domini: rectas facite ſemitas ejus. Omnis vallis implebitur,
5 τὴν ὁδὸν (ε) Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Πᾶσα φάραγξ πληρωθήσε-
& omnis mons & collis humiliabitur: & erunt prava in *directam*, & *aſpera*
ται καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσε· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, καὶ αἱ τραχεῖαι
6 in vias planas: Et videbit omnis carò Salutare Dei. Dicebat ergò
7 εἰς ὁδοὺς λείας· Καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ. Ἔλεγεν οὖν
exeuntibus turbis baptizari ab ipſo; Genimina viperarum, quis
τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς
oſtendit vobis fugere à ventura ira? Facite ergò fructus dignos
8 ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους
pœnitentiæ, & ne cœperitis dicere *in vobiſipſis*; Patrem habemus Abraham. Dico
τῆς μετανοίας, καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. Λέγω
enim vobis, Quia *poteſt* Deus de lapidibus iſtis ſuſcitare filios Abrahæ.
γὰρ ὑμῖν, Ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.

Jam *verò &* ſecuris ad radicem arborum poſita eſt. Omnis ergò arbor
Ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται. πᾶν οὖν δένδρον
9 non faciens fructum *pulchrum*, *exciditur*, & in ignem *mittitur*. Et interrogabant
μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Καὶ ἐπηρώτων
10 eum turbæ, dicentes; Quid ergò faciemus? Reſpondens autem, dicebat illis,
αὐτὸν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, Τί οὖν (ζ) ποιήσωμεν; Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς,
11 *Habens* duas tunicas, *tradat* non habenti: & *habens eſcas*, ſimiliter
Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας, μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα, ὁμοίως
faciat. Venerunt autem & publicani *baptizari*: & dixerunt ad illum; Magiſter,
ποιείτω. Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι· καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, Διδάσκαλε,
12 quid faciemus? Ille *autem* dixit ad eos; Nihil ſ amplius *præter* conſtitu-
τί (η) ποιήσωμεν; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, (θ) Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγ-
13 tum vobis *exigite*. Interrogabant autem eum & milites, dicentes; Et nos
μένον ὑμῖν πράσσετε. Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες, Καὶ ἡμεῖς
14 quid faciemus? Et ait *ad eos*, Neminem concutiatis, neque *calumnieveritis*:
τί ποιήσωμεν; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Μηδένα διασείσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε·
& contenti eſtote ſtipendiis veſtris. *Expectante* autem populo, & *ratiocinantibus*
καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν. Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων
15 omnibus in cordibus ſuis de Joanne, ne fortè ipſe eſſet Chriſtus,
πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστὸς,

MS.A. (β) Ἐπὶ ἀρχιερέως (γ) τοῦ Ζαχαρίου (δ) πᾶσ περίχωρον (ε) τοῦ Κυρίου, (ζ) ποιήσωμεν; (η) ποιήσωμεν; (θ) Μηδὲν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * ܕܚܢܢ ܘܩܝܦܐ ܒܪ ܥܡܝܢ ܗܘܐ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܝܘܚܢܢ ܒܪ ܙܟܪܝܐ ܒܡܕܒܪܐ ܀
3 * ܘܐܬܐ ܠܟܠ ܓܙܪܬܐ ܕܝܪܕܢܢ ܘܟܪܙ ܡܥܡܕܢܐ ܕܢܣܒܬܐ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ ܀
4 * ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܒܣܦܪ ܡܠܠ ܢܒܝܐ ܐܝܣܥܝܐ ܕܐܡܪ ܩܠ ܩܪܐ ܒܡܕܒܪܐ ܬܟܢܘ ܐܘܪܚܐ ܕܡܪܢ ܀
5 ܬܫܪܘ ܫܒܝܠܘܗܝ ܀ * ܟܠ ܡܘܟ ܢܬܡܠܐ ܘܟܠ ܛܘܪ ܘܓܒܥ ܢܬܟܢܫ ܘܗܘܐ ܫܦܝܪ ܠܡܗܦܟ ܠܡܝܫܪ ܘܟܪܟܐ ܠܡܗܘܪ ܀
6 ܘܢܚܙܐ ܟܠ ܒܣܪܐ ܦܘܪܩܢܐ ܕܐܠܗܐ ܀ * ܘܐܡܪ ܠܟܢܫܐ ܕܐܬܘ ܠܡܬܥܡܕ ܥܠ ܝܘܚܢܢ ܕܥܠܘܕ ܕܚܝܐ ܀
7 ܕܐܦܥܝ ܗܘ ܕܐܬܝ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ ܀ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܐܬܘ ܠܡܬܥܡܕ ܥܠ ܝܘܚܢܢ ܕܥܠܘܕ ܕܚܝܐ ܀
8 ܐܝ ܕܪܘܢ ܕܐܦܥܝ ܗܘ ܕܐܬܝ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ ܀ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܐܬܘ ܠܡܬܥܡܕ ܥܠ ܝܘܚܢܢ ܕܥܠܘܕ ܕܚܝܐ ܀
9 ܐܝ ܕܪܘܢ ܕܐܦܥܝ ܗܘ ܕܐܬܝ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ ܀ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܐܬܘ ܠܡܬܥܡܕ ܥܠ ܝܘܚܢܢ ܕܥܠܘܕ ܕܚܝܐ ܀
10 ܐܝ ܕܪܘܢ ܕܐܦܥܝ ܗܘ ܕܐܬܝ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ ܀ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܐܬܘ ܠܡܬܥܡܕ ܥܠ ܝܘܚܢܢ ܕܥܠܘܕ ܕܚܝܐ ܀
11 ܐܝ ܕܪܘܢ ܕܐܦܥܝ ܗܘ ܕܐܬܝ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ ܀ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܐܬܘ ܠܡܬܥܡܕ ܥܠ ܝܘܚܢܢ ܕܥܠܘܕ ܕܚܝܐ ܀
12 ܐܝ ܕܪܘܢ ܕܐܦܥܝ ܗܘ ܕܐܬܝ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ ܀ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܐܬܘ ܠܡܬܥܡܕ ܥܠ ܝܘܚܢܢ ܕܥܠܘܕ ܕܚܝܐ ܀
13 ܐܝ ܕܪܘܢ ܕܐܦܥܝ ܗܘ ܕܐܬܝ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ ܀ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܐܬܘ ܠܡܬܥܡܕ ܥܠ ܝܘܚܢܢ ܕܥܠܘܕ ܕܚܝܐ ܀
14 ܐܝ ܕܪܘܢ ܕܐܦܥܝ ܗܘ ܕܐܬܝ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ ܀ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܐܬܘ ܠܡܬܥܡܕ ܥܠ ܝܘܚܢܢ ܕܥܠܘܕ ܕܚܝܐ ܀
15 ܐܝ ܕܪܘܢ ܕܐܦܥܝ ܗܘ ܕܐܬܝ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ ܀ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܐܬܘ ܠܡܬܥܡܕ ܥܠ ܝܘܚܢܢ ܕܥܠܘܕ ܕܚܝܐ ܀

Sub Pontificatu Hannæ & Caiphæ factus
2 eſt ſermo Dei ſuper Johannem filium Za-
chariæ, in deſerto. Venítque in univer-
3 ſam regionem circumjacentem Jordani, præ-
dicans baptiſmum pœnitentiæ in remiſſio-
nem peccatorum. Sicut ſcriptum eſt in li-
4 bro ſermonum Eſaiæ prophetæ, dicentis;
Vox clamans in deſerto, Parate viam Domi-
ni, & dirigite in planitie ſemitas Deo no-
ſtro. Omnes valles implebuntur, omnéſ-
5 que montes & colles deprimentur: & fiet
turgidum leve, & locus aſper planities. Vi-
6 debítque omnis caro vitam Dei. Porrò
7 dicebat turbis illis qui ad ipſum veniebant
ut baptizarentur, Progenies viperarum,
quis indicavit vobis ut fugeretis à futura ira?
Edite ergò fructus dignos pœnitentiâ, nec
8 incipiatis dicere apud voſmetipſos; Eſt no-
bis pater Abraham: dico enim vobis, ex
iſtis lapidibus poſſe Deum ſuſcitare filios
Abrahamo. Ecce autem ſecuris poſita eſt
9 ad radicem arborum: omnis igitur arbor
fructus bonos non edens, exciditur, & in
ignem corruit. Et interrogabant eum tur-
10 bæ, dicentes; Quid igitur faciemus? Re-
11 ſpondit, & ait illis; Qui habet duas tuni-
cas, det non habenti: & qui habet cibum,
itidem faciat. Quinetiam venerunt publi-
12 cani ut baptizarentur, ac dicunt ei; Doctor,
quid faciemus? Ipſe verò dixit eis; Ne
13 exegeritis plus quàm juſſum eſt vobis exi-
gendum. Et interrogaverunt eum cultores
14 militiæ, dicúntque; Nos etiam quid faci-
emus? dixit eis; Ne in quemquam inſolo-
ſcatis, & neminem opprimatis: & ſufficiant
15 vobis ſtipendia veſtra. Quum autem ſen-
tiret populus de Johanne, & omnes cogi-
tarent in corde ſuo, quod forſan eſſet ipſe
Chriſtus;

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * ودرسروي حنان وقيافا بر امامان * كلمهٔ خدا بر يحيي بن زكريا نزول كرد * در ويراني
3 * وآمد در همه ولايتها كه پيرامون اردن است * وبراي شستن مردم وتوبت منادي مي‌زد *
4 عفو كردن گناهها را * انچنانك † در كتاب اشعياء پيغمبر نبشته شد وگفت * اواز كه
در خرابي بانك مي زند * آماده داريد راه خدا * وهموار بداريد صحرا * كه در كدركا خداي
5 ما * همه درها پر شوند * وهمه كوهها وسر بالاها فرو نشينند * هر چه دشخوارست اسان
6 كردد * وهر چه درشت است نرم شود * وهر كوشتمندي كه عظمت خدا را ببيند *
7 * وبدان جماعت كه پيش او مي آمدند * كه شسته شوند مي گفت * اي فرزندان مارافاعي *
8 كيست انك باشما نمود كه بكريزيد از خشم كه مي آيد * اكنون ميوهٔ بسازيد * كه
بتوبت برازد * ومغرور مشويد در نفس خود وبكوييد * كه پدر ما ابرهيم است * قادرست خدا *
9 كه از ين سنكها فرزندان * ابر براي ابرهيم بايستاند * اينك تبر در بيخ درختان نهاده شد *
وهر درختي كه ميوهٔ نيك بار نياورد * بريده شود ودر اتش سوخته كردد

Et in principatu Annæ & Caiaphæ
2 *in ſacerdotes, ſermo Dei ſuper*
Johannem filium Zachariæ de-
ſcendit in deſerto. Et venit in
3 *univerſas regiones, quæ circa*
Jordanem ſunt, & de baptiſmo
hominum & reſipiſcentiâ predi-
cavit in remiſſionem peccatorum.
Quemadmodum in libro Eſaiæ
4 *prophetæ ſcriptum eſt, ubi dicit;*
Vox quæ in deſerto reſonat, Pa-
rate viam Dei, & complanate
ſolitudinem, quæ in ſemita Dei
noſtri eſt. Omnes valles imple-
5 *buntur, & omnes montes & col-*
les ſubſidebunt: quicquid difficile
eſt, facile fiet, & quicquid rigi-
dum eſt lentum evadet. Et omne
6 *quod carne conſtat majeſtatem Dei*
videbit. Et turbis illis, quæ ad
7 *eum veniebat ut baptizarentur,*
dicebat; O filii viperarum, quis
indicavit vobis ut fugeretis ab
ira venienti? Fructum igitur fa-
8 *cite, qui reſipiſcentiâ dignus ſit:*
& ne ſuperbiatis in anima veſtra
& dicatis; Pater quidem noſter
Abrahamus eſt: nam potens eſt
Deus, ut ex his lapidibus filios
Abrahamo ſuſcitet. Ecce ſecu-
9 *ris ad radicem arborum poſitæ*
eſt: & omnis arbor quæ fructum
bonum non reddiderit, ſuccidetur,
& in ignem comburetur.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

3 Sub principibus sacerdotum Anna & Caipha : factum est verbum Domini
3 super Joannem, Zachariæ filium, in deserto. Et venit in omnem regionem
4 Jordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum, Sic-
ut scriptum est in libro sermonum Isaiæ prophetæ ; Vox clamantis in deser-
5 to, Parate viam Domini : rectas facite semitas ejus : Omnis vallis imple-
bitur: & omnis mons, & collis humiliabitur: & erunt prava in directa, & aspe-
6 ra in vias planas : Et videbit omnis caro salutare Dei. Dicebat ergò ad
7 turbas quæ exibant ut baptizarentur ab ipso ; Genimina viperarum, quis
8 ostendit vobis fugere à ventura ira ? Facite ergò fructus dignos pœnitentiæ,
& ne cœperitis dicere ; Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis, quia
9 potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. Jam enim securis
ad radicem arborum posita est. Omnis ergò arbor non faciens fructum bo-
num, excidetur, & in ignem mittetur. Et interrogabant eum turbæ, di- 10
centes ; Quid ergò faciemus ? Respondens autem dicebat illis ; Qui habet 11
duas tunicas, det non habenti : & qui habet escas, similiter faciat. Vene- 12
runt autem & publicani ut baptizarentur, & dixerunt ad illum ; Magister,
quid faciemus ? At ille dixit ad eos ; Nihil ampliùs, quàm quod constitu- 13
tum est vobis, faciatis. Interrogabant autem eum & milites, dicentes ; 14
Quid faciemus & nos ? Et ait illis ; Neminem concutiatis, neque calumniam
faciatis : & contenti estote stipendiis vestris. Existimante autem populo, & co- 15
gitantibus omnibus in cordibus suis de Joanne, ne fortè ipse esset Christus :

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * وحنان وقيافا رئيسا الكهنة * حلّت كلمة الله على يوحنا بن زكريا في البرية * فجاء الى كل
3 البلاد المحيطة بالاردن يكرز معمودية التوبة لمغفرة الخطايا * كما هو مكتوب في سفر كلام اشعيا
4 النبي هكذا * صوت صارخ في البرية اعدّوا طريق الرب وقوّموا سبله * جميع الاودية
5 تمتلي وجميع الجبال والاكام تتواضع * ويصير الوعر سهلا والخشنة الى طريق سهلة * ويعاين
6 كل ذي جسد خلاص الله * فقال لجمع الذين ياتون اليه ويعتمدون منه يا اولاد الافاعي
7 من دلكم على الهرب من الغضب الاتي * اعملوا الان ثمارا تستحق التوبة ولا تبتدوا ان
8 تقولوا في نفوسكم ان ابانا ابرهيم * اقول لكم ان الله لقادر ان يقيم من هذه الحجارة بنين
9 لابرهيم * ها الفاس موضوع على اصول الشجر * فكل شجر لا تثمر ثمرا حسنا تقطع
10 ويلقى في النار * وسأله الجموع قائلين فماذا نصنع * فاجابهم قائلا من كان له ثوبان فليعط
11 من ليس له * ومن كان له طعام فكذلك ايضا يصنع * فاتى عشارون ليعتمدوا منه وقالوا له يا
12 معلم ماذا نصنع * فقال لهم لا تعملوا اكثر مما امركم به * وسأله ايضا جند قائلين وماذا
13 14 نصنع نحن ايضا * فقال لهم لا تعنفوا احدا ولا تظلموا احدا واكتفوا بارزاقكم * وان
15 جميع الشعب فكروا في قلوبهم وظنوا ان يوحنا هو المسيح *

Et Hanna, & Caipha principes sacerdotum : inhabitavit verbum Dei super Johannem filium Zachariæ in deserto. 2
Et venit in omnes regiones circumjacentes Jordani prædicare baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Sicut est scriptum in libro sermonum Isaiæ prophetæ sic ; Vox clamans in deserto, Parate viam Domini, & dirigite semitas ejus. Omnes valles implebuntur, & omnes montes & colles humiliabuntur : & fiet arduum facile, & asperum in viâ planâ. Et videbit omnis præditus corpore salutare Dei. Dixit autem turbis quæ veniebant ad eum & baptizabantur ab eo ; O filii viperarum, quis ostendit vobis fugere ab ira ventura ? Facite igitur fructus qui sint digni pœnitentiâ, & ne cœperitis dicere intra vosmetipsos ; Sanè pater noster est Abraham. Dico vobis, quòd Deus potens est suscitare de istis lapidibus filios Abrahæ. Ecce securis posita est ad radices arborum. Et omnis arbor, quæ non fructificat fructum bonum, excidetur & injicietur in ignem. Et interrogaverunt eum turbæ, dicentes ; Quid igitur faciemus ? Respondit eis, dicens ; Qui habet duas tunicas, det non habenti : & qui habet escam, similiter etiam faciat. Venerunt autem publicani ut baptizarentur ab eo, & dixerunt ei ; Magister, quid faciemus ? Dixit illis, Ne faciatis plus eo, quod præceptum est vobis. Et interrogaverunt eum etiam milites, dicentes ; Quid faciemus nos etiam ? Ait illis, Ne concutiatis quemquam, neque opprimatis quemquam, & contenti estote opibus vestris. Omnis autem populus cogitaverunt in cordibus suis, & existimaverunt quòd Johannes esset Christus. 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወለሙ: ሐና: ወቀያፋ: ሊቀ: ካህናት: መጽአ: ቃለ: እግዚአብሔር : ላዒለ : ዮሐንስ:
3 ወልደ: ዘካርያስ: በገደመ::=: ወለደ: ለድያመ: ዮርደኖስ: ወሰበካ:ጥምቀተ: ለንስ
4 ሓ:በዘ: ይትኅደግ: ኀጢአት::=: በከመ: ይብል: ቃለ: መጽሐፍ: ሊሰይያስ: ነቢይ:
ዘይቤ: ናሁ: ቃለ:ለዋይ: በገደመ: ጸሉላ:ፋናተ: እግዚአብሔር: ወዓርዩ: መጽያሕ
5 ቶ::=: ኵሉ: ጣዕምቅ: ይመልእ: ወኵሉ:ደብር:ወወግር: ይትሐት: ወይኩን: መብ
6 ለስ: መጽያሕተ: ርቱዐ: ወይዓሪ: ፍናተ: መብእስ::=: ወይርእይ: ኵሉ: ዘሥጋ:ለ
7 ድኀኖቶ: ለእግዚአብሔር::=: ወይቤሎሙ: ዮሐንስ: ለሕዝብ: እለ: መጽሉ: ኀቤ
ሁ: ያጥምቆሙ: ትውልደ: ሰባድዕት: መኑ: ነገረክሙ: ታምስጡ: እመቅሠፍት:ዘይ
8 መጽእ::=: ግበሩ: ሶንከ: ፍሬ: ዘይደልወክሙ: ለንስሐ: ወኢይመሰልክሙ: በብሂለ:
ሀሎ: ለቡነ: ለብርሃም: እብለክሙ: ይክለ: እግዚአብሔር: ለእሠለ: ውሉደ: ለለ
9 ብርሃም: እመእሉንቱ: ለእበነ::=: እስመ: ወድለ: ተሠይመ: ጕድብ:ኀበ:ጕንደ:
ዕፀው: ወኵሉ: ዕፀው:ዘኢይፈሪ:ሠናየ: ፍሬ: ይገሀጾመ: ወወስተ: እሰት: ይወድይ
መ::=: በእንተ: እለ : ተክእልመ: ለዮሐንስ::=:
10 ወተክእልመ: ሕዝብ: ወይቤልመ: መንተ: ንግበር :=: ወለወሠእ: ወይቤሎሙ: ዘቦ
11 ተ: ክልኤተ: ልብሰ: ክደናተ: የሃብ: ለሐደ: ለዘ:ለልቦ: ወዘሂቦ: እክለ: ከማሁ: ይግ
12 በር::=: ወመጽኡ : መጸብሐያን : ጥምቀው : ወተክእልመ: ወይቤልመ: ሊቅ: መን
13 ተ: ንግበር::=: ወይቤሎሙ: ለልቦ: ፈድፋደ: ዘትገብረ: እመን: ዘተለዘዝክሙ::=:
14 ወተክእልመ: ሐረሂ: ወይቤልመ: ንሕነኬ:መንተ: ንግበር::ወይቤሎሙ : ሊትትላገሉ:
15 ወሊለመኑሂ: ወሊትሂዱ: ወንበረ: በሲሰይክሙ::=: ወሐለዩ: ኵሉ: ሕዝብ: በልቦ
ሙ: ወመሰሎሙ: ዮሐንስ: ዘውእቱ: ክርስቶስ::=:

Et quando Hana & Caipha principes sacerdotum *erant*, venit verbum Domini 2
super Johannem filium Zachariæ in deserto. Et circumivit regiones Jordanis, & 3
prædicavit baptismum pœnitentiæ in qua remittitur peccatum : Sicut dicit vox 4
libri Esaiæ prophetæ, qui dixit ; Ecce vox circumeuntis in deserto, parate viam
Domini, & æquales facite semitas ejus. Omnis vallis implebitur, & omnis mons 5
& collis deprimetur : & erit prava semita recta, & plana erit prava via. Et vi- 6
debit omnis qui ex carne est, salutem Dei. Et dixit Johannes populis qui venie- 7
bant ad eum ut baptizaret eos ; Generatio viperarum, quis dixit vobis ut fuge-
retis à pœna futura ? Facite igitur fructum qui disponat vos ad pœnitentiam ; 8
& ne existimetis dicere ; Fuit pater noster Abraham. Dico vobis, Potest Deus
excitare filios Abrahamo, ex hisce lapidibus. Quia jam ponitur securis ad trun- 9
cum arboris : et omnis arbor quæ non fert fructum bonum, excident eam, & in
ignem conjicient eam.

De iis qui Johannem interrogabant.

Et interrogaverunt eum populi, & dicebant ei ; Quid faciemus ? Et respondit, 10
& dixit iis ; Qui habet duas vestes interiores, det unam non habenti : & qui ha- 11
bet panem, similiter faciat. Et venerunt publicani ut baptizaret eos : & inter- 12
rogârunt eum, & dixerunt ei ; Magister, quid faciemus ? Et dixit iis ; Nihil am- 13
plius sit quod faciatis, quàm quod constitutum est vobis. Et interrogârunt eum 14
milites, & dixerunt ei ; Nos igitur quid faciemus ? Et dixit iis ; Ne opprimatis
aliquem, neque rapiatis : & contenti estote stipendiis vestris. Et cogitaverunt 15
omnes populi in cordibus suis, & existimârunt quòd Johannes esset Christus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

تعليم دادن يحيي جماعت را — نهم — IX. Docet Johannes turbas.

10 * جماعت ازو پرسيدند * كه ما چه مي كنيم * * بديشان جواب داد وگفت * هر كه دو
11 جبه دارد * يكي بدان دهد كه ندارد * و ان نيز كه توشه دارد چنين كند * * سودخوران
12 نيز مي آمدند * كه شسته شوند * وبدو گفتند اي معلم چه كنيم * * گفت زياده تر ازان
13 نخواهيد كه بشما فرموده شد * كه انرا بطلبيد * خدمت كاران وسرهنگان ازو مي پرسيدند * 14
كه ما نيز چكنيم * بديشان گفت با مردم ببدي مكاويد * وزحمت زياده مدهيد * مرسوم شما
15 شما را بس است * * خلايق انبوه چون پيش او مي آمدند * در خود فكر و انديشه مي كردند *
كه مگر اوست مسيح *

Deindè turbæ ab eo rogabant, 10
Itaque nos quid faciemus ? Illis 11
responsum dedit, & dixit ; quicunque duas tunicas habet, unam illi det qui non habet : & ille etiam qui cibum habet, similiter faciat. Publicani etiam venerunt ut baptizarentur, et dixerunt ; O præceptor, quid faciemus ? Dixit eis ; Plus eo ne 12
petatis quod vobis mandatum est, ut illud quæratis. Ministri etiam et satellites eum interrogabant ; Quinetiam nos quid faciemus ? Illis dixit ; Cùm quoquam improbè ne contendatis, et molestiam amplius ne exhibeatis : stipendium vestrum vobis sat est. Turbæ autem plurimæ cùm ad 13
eum venirent, intra se cogitabant et opinati sunt, quòd forsan ipse esset Christus. 14 15

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΚΕΦ. ε'.

Respondit Joannes omnibus, dicens; Ego quidem aquâ baptizo vos: *venit*
16 Ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης ἅπασι, λέγων, Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχε-
autem fortior me, cujus non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum ejus:
ται ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸ ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ·
ipse vos baptizabit in Spiritu sancto & igni. Cujus ventilabrum in manu
17 αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ
ejus, & perpurgabit aream suam, & congregabit triticum in horreum suum:
αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ·
at paleam comburet igni inextinguibili. Multa quidem *igitur* & alia exhor-
18 τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακα-
tans, evangelizabat *populum*. *At* Herodes tetrarcha, *correptus* ab illo
19 λῶν, εὐηγγελίζετο τὸν λαόν. Ὁ δὲ Ἡρῴδης ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ
de Herodiade uxore *Philippi* fratris sui, & de omnibus quæ fecit
περὶ Ἡρῳδιάδος τὴς γυναικὸς Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε
malis Herodes, Adjecit & hoc super omnia, & inclusit Joannem
20 πονηρῶν ὁ Ἡρῴδης, Προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην
in carcere. Factum est autem *in baptizari omnem populum*,
21 ἐν τῇ φυλακῇ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν,
& Jesu baptizato, & orante, apertum *esse* cœlum, Et
22 καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος, καὶ προσευχομένου, ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανὸν, Καὶ
descendisse Spiritum sanctum corporali specie sicut *columbam* in ipsum: &
καταβῆναι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει ὡσεὶ περιστερὰν ἐπ' αὐτόν· καὶ

vocem de cœlo *fieri*, *dicentem*; Tu es filius meus dilectus: in te
φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι, λέγουσαν, Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν σοὶ
complacui. Et ipse erat Jesus quasi annorum triginta incipiens,
εὐδόκησα. Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος,
existens (ut *existimabatur*) filius Joseph, Heli, *Matthat*, Levi,
ὢν (ὡς ἐνομίζετο) υἱὸς Ἰωσὴφ, τοῦ Ἡλὶ, τοῦ Ματθὰτ, τοῦ Λευὶ,
Melchi, Janne, Joseph, Mattathiæ, Amos, Naum,
τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἰαννὰ, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ Ἀμὼς, τοῦ Ναοὺμ,
Hesli, Nagge, Mahath, Mattathiæ, Semei, Joseph,
τοῦ Ἐσλὶ, τοῦ (ϑ) Ναγγαὶ, τοῦ Μαὰθ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ Σεμεὶ, τοῦ Ἰωσὴφ,
Juda, Joanna, Resa, Zorobabel, Salathiel,
τοῦ Ἰούδα, τοῦ (ι) Ἰωαννᾶ, τοῦ Ῥησὰ, τοῦ (κ) Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιὴλ,
Neri, Melchi, Addi, Cosan, Elmadan, Her, Jose,
τοῦ Νηρὶ, τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἀδδὶ, τοῦ Κωσὰμ, τοῦ Ἐλμωδὰμ, τοῦ Ἤρ, τοῦ Ἰωσὴ,
Eliezer, Jorem, *Matthat*, Levi, Simeon, Juda, Joseph,
τοῦ Ἐλιέζερ, τοῦ Ἰωρεὶμ, τοῦ (λ) Ματθὰτ, τοῦ Λευὶ, τοῦ Συμεὼν, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσὴφ,
Jona, Eliacim Melea, Menna, Matthatha, Nathan,
τοῦ Ἰωνὰν, τοῦ Ἐλιακεὶμ, τοῦ Μελεὰ, τοῦ Μαϊνὰν, τοῦ Ματταθὰ, τοῦ Ναθὰν,
David,
τοῦ (ν) Δαυὶδ,

MS.A. (ϑ) Ναγαὶ, (ι) Ἰωανὰν, (κ) Ζοροβάβελ, (λ) Ματθὰθ, (μ) Μελεᾶ, * τοῦ Ματταθὰ, (ν) Δαυὶδ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * حنا بسبنس ومكرز. وقال هو لهم انا بالماء اعمدكم ولكن يجي من ورائي الذي هو اقوى مني الذي لست انا اهل ان احل سير حذائه هو يعمدكم بالروح القدس والنار. الذي مذراته في يده وينقي بيدره ويجمع حنطته في مخزنه واما التبن فيحرقه بنار لا تطفأ. وبكثير من هذا وغيره كان يبشر الشعب. واما هيرودس رئيس الربع فانه اذ وبخ من قبل يوحنا على هيروديا امرأة فيلبس اخيه وعلى جميع الشرور التي عملها هيرودس زاد على الجميع هذا ايضا ان حبس يوحنا في السجن. وكان في اعتماد جميع الشعب ان يعتمد يسوع ايضا. وفيما هو يصلي انفتحت السماء. ونزل روح القدس عليه في هيئة جسمية مثل حمامة. وكان صوت من السماء قائلا انت ابني الحبيب بك سررت. وكان يسوع نفسه ابن نحو ثلاثين سنة. وكان يظن انه ابن يوسف بن هالي بن متاث بن لاوي بن ملكي بن يناي بن يوسف بن متاثيا بن عاموص بن ناحوم بن حسلي بن نجي بن ماث بن متاثيا بن شمعي بن يوسف بن يهودا بن يوحنا بن ريسا بن زربابل بن شالتيئيل بن نيري بن ملكي بن عدي بن قوسام بن علمودام بن عير بن يوسي بن اليعزر بن يورم بن متثا بن لاوي بن شمعون بن يهودا بن يوسف بن يونان بن الياقيم بن ملاي بن منا بن مطتا بن ناثان بن داود

Respondit Johannes, & ait illis; Ecce ego 16
baptizo vos aquâ: venit autem post me is
qui potentior me est, ille cujus non sum di-
gnus qui solvam corrigiam calceamentorū,
ipse baptizabit vos in Spiritu sanctitatis, & 17
igni. Ille qui tenet palam manu suâ, & re-
purgat areas suas, ac triticum colligit in hor-
rea sua, & paleas comburet igni inextingui-
bili. Quinetiam alia multa docebat, & an- 18
nuntiabat populo. Herodes autem Tetrar- 19
cha, propterea quòd argueretur à Johanne
de Herodiade uxore Philippi fratris ejus, ac
de omnibus flagitiis, quæ patrabat; Ad- 20
didit & hoc supra omnia, & inclusit Johan-
nem in carcere. Factum est autem quum 21
baptizatus esset omnis populus, ut & Jesus
baptizaretur; ac dum oraret, aperiretur
cœlum, Descenderétque Spiritus sancti- 22
tatis supra eum specie corporis columbæ, &
vox ederetur de cœlis, dicens; Tu es filius
meus dilectus, in te mihi complacui.

Ad vesperam dominicæ secundæ post Epiphaniam. 10.

Ipse verò Jesus erat quasi filius annorum 23
triginta: & existimabatur filius Joseph, filii
Heli, Filii Matethath, filii Levi, filii Mel- 24
chi, filii Jani, filii Joseph, Filii Mathetha, 25
filii Amos, filii Nahum, filii Hesli, filii Nagi,
Filii Moth, filii Matath, filii Semei, filii Jo- 26
seph, filii Judæ, Filii Johannis, filii Resa, 27
filii Zorobabel, filii Selathiel, filii Niri,
Filii Melchi, filii Adai, filii Kosam, filii 28
Elmodod, filii Ir, Filii Josi, filii Elea- 29
zar, filii Joram, filii Mathitha, filii Levi,
Filii Simeon, filii Judæ, filii Joseph, filii 30
Jonam, filii Eliacim, Filii Malia, filii 31
Mani, filii Matetha, filii Nathan, filii
David,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

16 * جواب داد يحيي وبديشان گفت * من شما را باب مي شويم * وانك در پس من آيد * 16
توانا ترست وقادر انك نيستم † مستحق كه بند كفش اورا بگشايم * اوست انك شما را بروح
القدس يعني جان پاك وآتش بشويد * * انك پارو بدست گرفت * كه جملهٔ خرمنها را 17
پاك كند * گندم را در انبارهاء خود فراهم آرد * وكاه را در آتشي † بسوزاند كه هرگز †
18 نكسبد * * ودیگر چیزهاء † بسیار ایشانرا مي اموزانيد * ومژده مي داد جملهٔ عالم را 18

دهم رندان نهادن يحيي

19 * بعد ازمدتي هيروديس باسقاف بايحيي كين گرفته بود * براي هيروديا زن فيلبوس * برادر او * از بهر انك شوميها 19
20 بسيار † مي كرد * واين نيز را بر سر افزود * يحيي را گرفت ودر رندان نهاد * 20

يازدهم شستن مسيح بر دست يوحنا در اردن

21 * وچون شستن يحيي ظاهر شد وهمهٔ جماعت بدست او شسته مي شدند عيسي نيز انجا 21
22 بگاه آمد وشسته شد وچون نماز مي كرد اسمان گشاده شد * وروح القدس بروي 22

Responsum igitur *dedit Johannes*, 16
& *illis dixit*, Ego vos aquâ lavo;
qui autem post me venit, *validior est*, & potens, adeò ut non sum dignus ut corrigiam calceamenti ejus solvam: ipse est qui vos spiritu sancto, (i. e. Monte purâ) & igni baptizabit. Qui palam manu pre- 17
hendit ut omnes areas suas purget: & triticum in horrea sua congreget, & paleam in igni comburat, qui nunquam extinguetur. Et alia mul- 18
ta eos docuit, & evangelizabat toto populo.

X. Incarceratio Johannis.

Aliquantò pòst Herodes præfectus 19
cum Johanne simultatem suscepit, propter Herodiadem uxorem Philippi, fratris sui; cujus gratiâ mala multa perpetrâsset: Et hoc 20
etiam ad summam adjecit, Johannem prehendit, & carceri indidit.

XI. Baptizatio Christi per manum Johannis in Jordane.

Cúmque baptismus Johannis palam 21
fieret, & universa multitudo per manum illius baptizaretur, Jesus etiam eò loci venit, & baptizatus est: et cùm oraret, cœlum apertum est. Et spiritus sanctus super eum 22

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

Respondit Joannes, dicens omnibus; Ego quidem aquâ baptizo vos: veniet autem fortior me, cujus non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum ejus: ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, & igni: Cujus ventilabrum in manu ejus, & purgabit aream suam, & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Multa quidem & alia exhortans evangelizabat populo. Herodes autem tetrarcha, cùm corriperetur ab illo de Herodiade uxore fratris sui, & de omnibus malis quæ fecit Herodes, Adjecit & hoc super omnia, & inclusit Joannem in carcere. Factum est autem cùm baptizaretur omnis populus, & Jesu baptizato, & orante, apertum est cœlum: Et descendit Spiritus sanctus corporali specie sicut columba in ipsum: & vox de cœlo facta est; Tu es filius meus dilectus, in te complacui mihi. Et ipse Jesus erat incipiens quasi annorum triginta, ut putabatur, filius Joseph, qui fuit Heli, qui fuit Mathat, Qui fuit Levi, qui fuit Melchi, qui fuit Janne, qui fuit Joseph, Qui fuit Mathathiæ, qui fuit Amos, qui fuit Nahum, qui fuit Hesli, qui fuit Nagge, Qui fuit Mahath, qui fuit Mathathiæ, qui fuit Semei, qui fuit Joseph, qui fuit Juda, Qui fuit Joanna, qui fuit Resa, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salathiel, qui fuit Neri, Qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui fuit Cosan, qui fuit Elmadan, qui fuit Her, Qui fuit Jesu, qui fuit Eliezer, qui fuit Jorim, qui fuit Mathar, qui fuit Levi, Qui fuit Simeon, qui fuit Juda, qui fuit Joseph; qui fuit Jona, qui fuit Eliakim, Qui fuit Melea, qui fuit Menna, qui fuit Mathatha, qui fuit Nathan, qui fuit David,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَجَابَهُم يُوحَنَّا اَجْمَعِينَ قَائِلًا اَمَّا اَنَا فَاُعَمِّدُكُم بِالْمَآءِ * وَسَيَاْتِي مَنْ هُوَ اَقْوَي مِنِّي اَلَّذِي لَا
اَسْتَحِقُّ اَنْ اَحُلَّ سَيُورَ حِذَائِهِ وَهُوَ يُعَمِّدُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَالنَّارِ * اَلَّذِي بِيَدِهِ الْمِذْرَى بِيَدِهِ
بَيْدَرُهُ * وَيَجْمَعُ الْقَمْحَ اِلَي اَهْرَائِهِ وَيَحْرِقُ التِّبْنَ بِالنَّارِ الَّتِي لَا تُطْفَاءُ * وَكَانَ يَحُثُّ الشَّعْبَ وَيُبَشِّرُهُم
بِاَشْيَاءَ كَثِيرَةٍ * فَاَمَّا هِيرُودِسُ رَئِيسُ الرُّبْعِ فَكَانَ يُوحَنَّا يُبَكِّتُهُ مِن اَجْلِ هِيرُودِيَّا مَرْاَةِ فِيلُبُّسَ
اَخِيهِ * وَلِاَجْلِ الشَّرِّ اَلَّذِي كَانَ هِيرُودِسُ يَفْعَلُهُ * وَزَادَ عَلَي ذَلِكَ اَنَّهُ طَرَحَ يُوحَنَّا فِي السِّجْنِ *

* اَلْفَصْلُ الْعَاشِرُ *

* وَكَانَ لَمَّا اَعْمَدَ جَمِيعَ الشَّعْبِ وَاَعْمَدَ يَسُوعُ اَيْضًا فَبَيْنَمَا هُوَ يُصَلِّي اِنْفَتَحَتِ السَّمَآءُ * وَنَزَلَ
عَلَيْهِ رُوحُ الْقُدُسِ شِبْهَ جِسْمٍ حَمَامَةٍ * وَاِذَا صَوْتٌ مِنَ السَّمَآءِ قَائِلًا اَنْتَ اِبْنِي الْحَبِيبُ اَلَّذِي
بِكَ سُرِرْتُ * وَكَانَ يَسُوعُ قَدْ بَدَاءَ يَصِيرُ فِي نَحْوِ ثَلَثِينَ سَنَةً * وَكَانَ يُظَنُّ اَنَّهُ اِبْنُ يُوسُفَ * بْنِ هَالِي *
بْنِ مَطْثَتَ * بْنِ لَاوِي * بْنِ مَلْكِي * بْنِ يَنَّا * بْنِ يُوسُفَ * بْنِ مَطَاثِيَا * بْنِ عَامُوصَ * بْنِ
نَاحُومَ * بْنِ حَسْلِي * بْنِ نَجَّا * بْنِ مَاَاثَ * بْنِ مَطَاثِيَا * بْنِ سَمْعِي * بْنِ يُوسُفَ * بْنِ يَهُودَا *
بْنِ يُوحَنَّنَ * بْنِ رِيسَا * بْنِ زُرُبَّابِيلَ * بْنِ سَلَاثِيَالَ * بْنِ نِيرِي * بْنِ مَلْكِي * بْنِ اَدِّي * بْنِ
قُوصَامَ * بْنِ الْمَاصَانَ * بْنِ اِيرَ * بْنِ يُوسَا * بْنِ اِلْيَعَازَرَ * بْنِ يُورَامَ * بْنِ مَطَاثَ * بْنِ لَاوِي *
بْنِ سِمْعُونَ * بْنِ يَهُودَا * بْنِ يُوسُفَ * بْنِ يُونَانَ * بْنِ اِلْيَاقِيمَ * بْنِ مَلْيَا * بْنِ مَيْنَانَ * بْنِ مَطَاثَا * بْنِ نَاثَانَ * بْنِ دَاوُدَ *

Respondit eis Johannes omnibus, dicens; Ego quidem baptizo vos aquâ: veniet autem qui est fortior me, cujus non sum dignus solvere corrigias calceamentorum: Et ipse baptizabit in Spiritu sancto & igni. Cujus in manu est ventilabrum, purgans aream suam, & congregans triticum in horreum suum, & combures paleas igni qui non extinguetur. Et monebat populum, & evangelizabat eis res multas. Herodem autem tetrarcham Johannes corripiebat propter Herodiadem uxorem Philippi fratris ejus, & propter malum quod Herodes perpetrabat. Adjecit etiam his, quòd injecit Johannem in carcerem.

Sectio decima.

Et factum est cùm baptizatus esset omnis populus, baptizatus est etiam Jesus. Et dum ipse oraret, apertum est cœlum. Et descendit super eum Spiritus sanctus in similitudinem corporis columbæ: & ecce vox de cœlo, dicens; Tu es filius meus dilectus, in quo mihi complacui. Et Jesus cœperat ingredi in trigesimum annum, et putabatur esse filius Joseph, filii Heli, Filii Matthat, filii Levi, filii Melchi, filii Joanna, filii Joseph, Filii Matthatiæ, filii Amos, filii Nahum, filii Hesli, filii Nagge; Filii Maat, filii Matthatiæ, filii Semei, filii Joseph, filii Juda, Filii Jochanan, filii Resa, filii Zorobabel, filii Salathiel, filii Neri. Filii Melchi, filii Addi, filii Cosam, filii Elmadan, filii Ir, Filii Josæ, filii Eliezer, filii Joram, filii Matthath, filii Levi, Filii Simeon, filii Juda, filii Joseph, filii Jonæ, filii Eliacim, Filii Malia, filii Mattau, filii Matthata, filii Nathan, filii David,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወአወ፡ሠለ፡ ዮሐንስ፡ ወይቤሎሙ፡ ለኵሎሙ፡ እንሰ፡ በማይ፡ አጠመቀክሙ፡ ወይመ
ጽእ፡ ዘይጸንዓኒ፡ ዘኢይደልወኒ፡ እፍታሕ፡ ላዛእኒሁ፡ ወውእቱ፡ ያጠመቀክሙ፡ በመ
17 ንፈስ፡ ቅዱስ፡ ወበእሳት።።=፦ ዘመሠሌ፡ውስተ፡ እዴሁ፡ ወያነጽሕ፡ ሳዉዶ፡ እክሉ፡
18 ወያስተጋብእ፡ ስርናዮ፡ ውስተ፡ መዝገቡ፡ ወሐሠርሰ፡ ያውዒ፡ በእሳት፡ ዘኢይጠፍ
19 እ።=፦ ወበዕደኒ፡ ብዙኅ፡ መሀሮ፡ ለሕዝብ፡ ወገሠጸዎ።።=፦ ወእስመ፡ ገሠጸ፡
ሰሄሮድስ፡ ወዘለፎ፡ በእንተ፡ ሄሮድያደ፡ ብእሲተ፡ ፊልጶስ፡ እኁሁ፡ ወበእንተ፡ ኵ
20 ሉ፡ እኩይ፡ ዘገብረ፡ ሄሮድሰ፡=፦ ዲዴ፡ ወሰከ፡ እንበይነ፡ ዝኒ፡ ተቀየሞ፡ ወዲጸመ፡ ለ
21 ዮሐንስ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ።።=፦ ወእመድኅረ፡ ተጠመቁ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ተጠ
22 መቀ፡ ሊየሱስኒ፡ ወእንዘ፡ ይጼሊ፡ ተርኅወ፡ ሰማይ።=፦ ወወረደ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ላዕ
23 ሌሁ፡ በሠጋ፡ ኵሙ፡ ርእየተ፡ ርግብ።።ወመጽአ፡ ቃል፡ እመሰማይ፡ ዘይብል፡ ለንተ፡ ው
እቱ፡ ወልድየ፡ ዘለፈቅር፡ ወኪያሁ፡ ሠመርኩ።።=፦ ወይእክል፡ ሠላሰ፡ ክረምቱ፡ ለእ
24 ግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ወይመሰሎሙ፡ ወልደ፡ ዮሴፍ፡ ወእቱ።።=፦
ዘሌቪ፡ ዘማቲ፡ ዘሌዊ፡ ዘሜሴክ፡ ዘዮና፡ ዘዮሴፍ፡=፦ ዘሚታቲዩ፡ ዘለ
ሞጵ፡ ዘናሆም፡ ዘሔሲሊም፡ ዘናጊ፡=፦ ዘማለት፡ ዘማታቲዩ፡ ዘሴሜይ፡
ዘዮሴፍ፡ ዘዮደ፡=፦ ዘዮናን፡ ዘሬሳ፡ ዘዝሮባቤል፡ ዘሰላትየል፡ ዘኔሪ፡=፦ ዘ
ሜልኪ፡ ዘሐደ፡ ዘቆሰም፡ ዘሌልሞደም፡ ዘዔር፡=፦ ዘዮሶ፡ ዘእልዓዘር፡
ዘዮሪም፡ ዘመጠታ፡ ዘሌዊ፡=፦ ዘሽሞዖን፡ ዘይሁደ፡ ዘዮሴፍ፡ ዘዮናን፡
ዘሌቢያቄም፡=፦ ዘሜሌያ፡ ዘማይናን፡ ዘማጠት፡ ዘናታ፡ ዘደዊት፡ ዘሰ
ሎሞን፡=፦

Et respondit Johannes, & dixit omnibus illis; Ego in aqua baptizo vos: & veniet qui fortior me est, cujus non sum dignus solvere calceamenta ejus: & ipse baptizabit vos in Spiritu sancto & igni. Cujus ventilabrum in manu ejus, & purgabit castrum frumenti sui, & colliget triticum in thesaurum suum: & paleas comburet in igne inextinguibili. Et alia multa docuit populos, & erudivit eos. Et quia erudiebat Herodem, & arguebat eum de Herodiade uxore Philippi fratris ejus, & de omni malo quod fecerat Herodes: Ulteriùs adjecit ad hanc mensuram, & inclusit Johannem in domo vinculi. Et postquàm baptizati erant omnes populi, baptizatus est Jesus: & orante *illo* apertum est cœlum: Et descendit Spiritus sanctus super eum in corpore sicut species columbæ: & venit vox è cœlo, dicens; Tu es filius meus quem diligo: & te acceptum habeo. Et sufficiebat trigesimus annus Domino Jesu, & videbatur iis filius Josephi, qui fuit
Eli, qui fuit Mati, qui fuit Levi, qui fuit Melechi, qui fuit Jona, qui fuit Joseph, Qui fuit Matatiæ, qui fuit Amos, qui fuit Nahom, qui fuit Esilim, qui fuit Nagi, Qui fuit Maat, qui fuit Matatiæ, qui fuit Semei, qui fuit Joseph, qui fuit Juda, Qui fuit Jonan, qui fuit Rasa, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salathiel, qui fuit Neri, Qui fuit Melchi, qui fuit Hadi, qui fuit Kosam, qui fuit Elmodam, qui fuit Er, Qui fuit Jeso, qui fuit Eliezer, qui fuit Joram, qui fuit Matata, qui fuit Levi, Qui fuit Simeon, qui fuit Juda, qui fuit Joseph, qui fuit Jonan, qui fuit Eliakim, Qui fuit Meleia, qui fuit Mainan, qui fuit Matat, qui fuit Nati, qui fuit Dvaid, qui fuit Salomon,

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

فرود آمد مانند كبوتر اوازشد از آسمان وكفت توي فرزند عزيز من ترا خواستم

دوازدهم نسبت عيسي جسماني ازپشت بر پشت تا آدم

* وبود عيسي قدرسي ساله * وكمان مي بردند كه پسر يوسف است * پسر هالي * پسر
مطث * پسر ليوي * پسر ملكي * پسر يني * پسر يوسف * * پسر متثا * پسر عاموص * پسر ناحوم *
پسر حسلي * پسر نجي * * پسر ماث * پسر مطث * پسر شمعي * پسر يوسف * پسر يهودا * پسر
يوحنا * پسر رسا * پسر زروبابيل * پسر شالثاييل * پسر نري * * پسر ملكي * پسر ادي * پسر
قوسم * پسر المودد * پسر عير * پسر يوسا * پسر اليعازر * پسر يورام * پسر متثا پسر ليوي * * پسر شمعون *
پسر يهودا * پسر يوسف * پسر يونام * پسر الياقيم * پسر مليا * پسر مائي * پسر مطثا * پسر ناثان * پسر داود *

descendit similis columbæ: & vox facta de cœlo dixit; Tu es Filius charus meus, te volui.

XII. Genealogia Christi corporea per singulas personas usque ad Adam.

Et erat Jesus circiter triginta annos natus, et reputabant quòd Filius Joseph esset; filii Heli, Filii Mattath, filii Levi, filii Melchi, filii Jani, filii Joseph, Filii Mattetha, filii Amos, filii Nahum, filii Hesli, filii Naggi, Filii Math, filii Mattath, filii Semei, filii Joseph, filii Jehuda, Filii Johanna, filii Resa, filii Zorobabel, filii Salathael, filii Neri. Filii Melchi, filii Adi, filii Cosam, filii Elmodad, filii Ir, Filii Jose, filii Eliazar, filii Joram, filii Mattitha, filii Levi, Filii Simeon, filii Jehnda, filii Joseph, filii Jonam, filii Eliakim, Filii Malia, filii Mani, filii Matetha, filii Nathan, filii David.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Δ'.

32 Jeſſe, Obed, Booz, Salmon, Naaſſon, Aminadab,
33 Τοῦ Ἰεσσαὶ, τοῦ (ξ) Ὠβὴδ, τοῦ (ο) Βοὲζ, τοῦ Σαλμὼν, τοῦ Ναασσὼν, Τοῦ Ἀμιναδὰζ,
Aram, Eſron, Phares, Judæ, Jacob, Iſaac, Abrahæ,
34 τοῦ Ἀρὰμ, τοῦ (π) Ἑσρὼμ, τοῦ Φαρὲς, ✝ Ἰούδα, Τοῦ Ἰακὼβ, ✝ Ἰσαὰκ, τοῦ Ἀβραὰμ,
Thare, Nachor, Sarug, Ragau, Phaleg, Heber, Sale,
35 τοῦ Θάρα, ✝ Ναχὼρ, Τοῦ (ρ) Σαροὺχ, ✝ Ῥαγαῦ, τοῦ Φαλὲκ, τοῦ Ἑβὲρ, τοῦ Σαλὰ,
36 Cainan, Arphaxad, Sem, Noë, Lamech, Mathuſale,
37 Τοῦ Καϊνὰν, τοῦ Ἀρφαξὰδ, τοῦ Σὴμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, Τοῦ Μαθουσάλα,
Henoch, Jared, Malaleel, Cainan, Henos, Seth,
38 ✝ (σ) Ἐνὼχ, ✝ (τ) Ἰαρὲδ, ✝ (υ) Μαλελεὴλ, ✝ Καϊνὰν, Τοῦ (φ) Ἐνὼς, ✝ (χ) Σὴθ,
Adam, Dei.
✝ Ἀδὰμ, ✝ Θεοῦ.

CAP. IV. Δ'.

Z' 16 1 Ἰησοῦς ✝ Πνεύματος ἁγίου πλήρης, ὑπέστρεψεν ἀπὸ ✝ Ἰορδάνου· καὶ ἤγετο ἐν
β 2 τῷ Πνεύματι εἰς ✝ ἔρημον, Ἡμέρας (α) τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ ✝ διαβόλου· Καὶ οὐκ ἔφαγε
ιε 3 οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· καὶ Συντελεσθεισῶν αὐτῶν, ἐπείνασε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Εἰ υἱὸς εἶ ✝ Θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ
ιζ 4 ἵνα γένηται ἄρτος. Καὶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν, λέγων, Γέγραπται, Ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ. Καὶ ἀνα-
5 γαγὼν αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν, ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας
habitatæ in puncto temporis. Et ait illi diabolus; Tibi dabo auctoritatem
✝ οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Σοὶ δώσω ✝ ἐξουσίαν 6
hanc universam, & gloriam illorum: quia mihi tradita est, & cui volo do
ταύτην ἅπασαν, καὶ ✝ δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι
eam. Tu ergò si adoraveris coram me, erunt tua omnia. Et respondens
αὐτῷ. Σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιόν μου, ἔσται σοῦ (β) πάντα. Καὶ ἀποκριθεὶς 7 8
illi dixit Jesus; Abscede retro me, Satana: Scriptum est enim; Adorabis
(γ) αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ· (δ) γέγραπται γὰρ, Προσκυνήσεις
Dominum Deum tuum, & illi soli servies: Et duxit illum in Hierusalem,
Κύριον ✝ Θεόν σου, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις· Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλὴμ, 9
& statuit eum super pinnam templi, & dixit illi; Si filius es Dei, jace
καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον ✝ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, (ε) Εἰ ὁ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε
teipsum hinc deorsum: Scriptum est enim, Quòd angelis suis mandabit
σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· Γέγραπται γὰρ, Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ 10
te, custodire te.
σου, τοῦ διαφυλάξαι σε.

MS.A. (ξ) Ἰωβὴδ, (ο) Βοὸς, (π) Ἐσρὼμ, * τοῦ Ἰούδα, (ρ) Σεροὺχ, (σ) Ἀιναὼχ, (τ) Ἰαρὲθ, (υ) Μελελεὴλ, (φ) Λινὼς, (χ) *Σὴμ, Κεφ. Δ'. MS.A. (α) τεσσεράκοντα
(β) πᾶσαι. (γ) ὀπίσω αὐτοῦ (δ) γέγραπται, Προσκυνήσεις (ε) Εἰ ὑὸς

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܕ̈ܝܫܝ. ܕ̈ܥܘܒܕ. ܕ̈ܒܘܥܙ. ܕ̈ܫܠܡܘܢ. ܕ̈ܢܚܫܘܢ. * ܕ̈ܐܡܝܢܕܒ. ܕ̈ ܐ̈ܪܡ. 32
ܕ̈ ܐ̈ܫܪܘܢ. ܕ̈ ܦ̈ܪܨ. ܕ̈ ܙ̈ܪܚ. ܕ̈ ܝ̈ܗܘܕܐ. * ܕ̈ ܝ̈ܥܩܘܒ. ܕ̈ ܐ̈ܝܣܚܩ. ܕ̈ ܐ̈ܒܪܗܡ. ܕ̈ ܬ̈ܪܚ. ܕ̈ ܢ̈ܚܘܪ. 33
* ܕ̈ ܣ̈ܪܘܓ. ܕ̈ ܪ̈ܥܘ. ܕ̈ ܦ̈ܠܓ. ܕ̈ ܥ̈ܒܪ. ܕ̈ ܫ̈ܠܚ. * ܕ̈ ܒ̈ܠܥ. ܕ̈ ܩ̈ܝܢܢ. ܕ̈ ܐ̈ܪܦ̈ܟܫܕ. ܕ̈ ܫ̈ܡ. ܕ̈ ܢ̈ܘܚ. 34
* ܕ̈ ܠ̈ܡܟ. ܕ̈ ܐ̈ܬܘܫ. ܕ̈ ܚ̈ܢܘܟ. ܕ̈ ܝ̈ܪܕ. ܕ̈ ܡ̈ܗܠܐܝܠ. ܕ̈ ܩ̈ܝܢܢ. * ܕ̈ ܐ̈ܢܘܫ. ܕ̈ ܫ̈ܝܬ. ܕ̈ ܐ̈ܕܡ. ܕ̈ ܐ̈ܠܗܐ. 35
ܕ̈ ܐ̈ܠ ܕ̈ ܐ̈ܠ ܕ̈ ܐ̈ܠ

Versio VULGATA LATINA.

32 Qui fuit Jesse, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naasson,
33 Qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Esron, qui fuit Phares, qui fuit Ju-
34 da, Qui fuit Jacob, qui fuit Isaac, qui fuit Abraha, qui fuit Thare, qui fuit
35 Nachor. Qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui
36 fuit Sale, Qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noe, qui
37 fuit Lamech, Qui fuit Mathusale, qui fuit Henoch, qui fuit Jared, qui fuit Ma-
38 laleel, qui fuit Cainan, Qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui
fuit Dei.

CAP. IV.

1 JEsus autem plenus Spiritu sancto regressus est à Jordane: & agebatur à Spiritu
2 in desertum Diebus quadraginta, & tentabatur à diabolo. Et nihil manducavit
in diebus illis: & consummatis illis esuriit. Dixit autem illi diabolus; Si filius
3 Dei es, dic lapidi huic ut panis fiat. Et respondit ad illum Jesus, Scriptum est;
4 Quia non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo Dei. Et duxit illum diabo-
5 lus in montem excelsum, & ostendit illi omnia regna orbis terræ in momento tem-
6 poris, Et ait illi; Tibi dabo potestatem hanc universam, & gloriam illorum:
7 quia mihi tradita sunt, & cui volo do illa. Tu ergò si adoraveris coram me, erunt
8 tua omnia. Et respondens Jesus, dixit illi, Scriptum est; Dominum Deum tuum
9 adorabis, & illi soli servies. Et duxit illum in Jerusalem, & statuit eum super
pinnam templi, & dixit illi; Si filius Dei es, mitte te hinc deorsum. Scriptum est
10 enim, Quòd Angelis suis mandavit de te, ut conservent te:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 بْنِ اَيَسّي * بْنِ عُوبِيدَ * بْنِ باعَزَ * بْنِ سَلْمُونَ * بْنِ نَصُونَ * بْنِ عَمِينَادَابَ * بْنِ اَرَامَ * بْنِ يُورَامَ * بْنِ
33 حصرون * بْنِ فَارِصَ * بْنِ يَهُودَا * بْنِ يَعقُوبَ * بْنِ اِسْحٰقَ * بْنِ اِبرٰهِيمَ * بْنِ تَارِحَ * بْنِ نَاحُورَ * بْنِ
34 سَارُوحَ * بْنِ اَرْعُو * بْنِ فَالِغَ * اَبْنِ عَابِرَ * بْنِ صَالاَ * بْنِ قَينَانَ * بْنِ اَرْفَخْشَدَ * بْنِ سَامَ * بْنِ نُوحَ * بْنِ
35 لاَمَخَ * بْنِ مَتوسَلَحَ * بْنِ خنوخ * بْنِ يَرِدَ * بْنِ مَهْلاَلاَئِيلَ * بْنِ قَينَانَ * بْنِ اَنُوسَ * بْنِ سِيثَ * بْنِ آدَمَ *
36 آلَّذِي مِنَ آللّٰهِ * اَلْفَصْلُ آلْحَادِي عَسَرَ * وَاِنَّ يَسُوعَ كَانَ مُمتَلِيًا مِنَ رُوحِ 1

Filii Jesse, filii Obed, filii Booz, filii 32
Salmon, filii Naasson, Filii Aminadab, 33
filii Aram, filii Foram, filii Hesron, filii
Phares, filii Judæ, Filii Jacob, filii 34
Isaac, filii Abrahæ, filii Tareb, filii
Nahor, Filii Saruch, filii Ragau, filii 35
Phalec, filii Heber, filii Sale, Filii Cai- 36
nan, filii Arphaxad, filii Sem, filii Noe,
filii Lamech. Filii Mathusaleh, filii 37
Henoch, filii Jared, filii Mahlalail, fi-
lii Cainan, Filii Enos, filii Seth, filii 38
Adam, qui fuit à Deo.

Sectio undecima.

آلْقُدُسِ رَجَعَ مِنَ آلاُرْدُنِ * وَآنطَلَقَ بِهِ آلرُّوحُ اِلَي آلْبَرِّيَةِ * اَرْبَعِينَ يَومًا يُجَرِّبُهُ اِبْلِيسُ * لَمْ يَاْكُلْ 2
شَيْئًا فِي تِلْكَ آلاَيَّامِ * وَلَمَّا تَمَّتْ جَاعَ اَخِيرًا * فَقَالَ لَهُ اِبْلِيسُ اِنْ كُنْتَ اَبْنَ آللّٰهِ فَقُلْ لِهٰذَا 3
آلْحَجَرِ يَصِيرُ خُبزًا * فَاَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلاً مَكْتُوبٌ اَنَّهُ لَيْسَ بِالْخُبزِ وَحْدَهُ يَحْيَي آلاِنْسَانُ بَلْ 4
وَبِكُلِّ كَلِمَةٍ تَخرُجُ مِنْ فَمِ آللّٰهِ * فَاَصْعَدَهُ اِبْلِيسُ اِلَي جَبَلٍ عَالٍ وَاَرَاهُ جَمِيعَ مَمْلَكَاتِ آلْمَسْكُونَةِ 5
فِي اَسْرَعِ وَقْتٍ * وَقَالَ لَهُ اِبْلِيسُ اِيَّاكَ اُعْطِي هٰذَا آلسُّلْطَانَ كُلَّهُ وَمَجْدَهُ لاَنَّهُ دُفِعَ اِلَيَّ وَاَنَا 6
اُعْطِيهِ لِمَنْ اُحِبُّ * وَاَنْتَ اِنْ سَجَدْتَ اَمَامِي يَكُنْ لَكَ جَمِيعُهُ * فَاَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلاً اُعْرُبْ عَنِّي 7 8
يَا شَيْطَانُ مَكْتُوبٌ لِلرَّبِّ اِلٰهِكَ تَسْجُدُ وَاِيَّاهُ وَحْدَهُ تَعْبُدُ * فَجَاءَ بِهِ اِلَي يُورُشَلِيمَ وَاَقَامَهُ عَلَي 9
جَنَاحِ آلْهَيْكَلِ وَقَالَ لَهُ اِنْ كُنْتَ اَبْنَ آللّٰهِ فَاَنْطَرِحْ مِنْ هٰهُنَا اِلَي اَسْفَلُ * لاَنَّهُ مَكْتُوبٌ اَنَّهُ 10
بِاَمْرِ مَلاَئِكَتِهِ مِنْ اَجْلِكَ لِيَحْفَظُوكَ *

Filii Jesse, filii Obed, filii Booz, filii 32
Salmon, filii Naasson, Filii Aminadab, 33
filii Aram, filii Foram, filii Hesron, filii
Phares, filii Judæ, Filii Jacob, filii 34
Isaac, filii Abrahæ, filii Tareb, filii
Nahor, Filii Saruch, filii Ragau, filii 35
Phalec, filii Heber, filii Sale, Filii Cai- 36
nan, filii Arphaxad, filii Sem, filii Noe,
filii Lamech. Filii Mathusaleh, filii 37
Henoch, filii Jared, filii Mahlalail, fi-
lii Cainan, Filii Enos, filii Seth, filii 38
Adam, qui fuit à Deo.

CAP. IIII.

JEsus autem plenus Spiritu sancto re- 1
gressus est à Jordane: & duxit eum spi-
ritus in desertum, Quadraginta diebus 2
tentante eum diabolo. Non manducavit
quicquam illis diebus: & cùm consum-
mati essent, esuriit ultimò. Dixit autem 3
ei diabolus; Si es filius Dei, dic huic
lapidi, fiat panis. Respondit illi Jesus, 4
dicens; Scriptum est, quòd non in pane
solo vivit homo, sed et in omni verbo prod-
eunte ex ore Dei. Et assumpsit eum dia- 5
bolus in montem excelsum, & ostendit ei
omnia regna habitatæ brevissimo tempo-
re. Et dixit illi diabolus, Tibi dabo hoc 6
imperium universum, & gloriam ejus:
quia traditum est mihi, & ego dabo illud
cui voluero: Et tu, si adoraveris coram 7
me, habebis illud totum. Respondit ei Je-
sus, dicens; Evanesce à me, Satan: scri- 8
ptum est, Dominum Deum tuum adora-
bis, & illi soli servies. Et duxit illum 9
in Jerusalem, & statuit eum super alam
templi, & dixit illi, Si es filius Dei, pro-
jice teipsum hinc deorsum: Quia scri- 10
ptum est, Quòd mandabit angelis suis
de te, ut conservent te.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32
33 ዘእሱይ : ዘዮቤድ : ዘቦዔስ : ዘሰላ : ዘናአሶ : ዘአደም:=: ዘእሚናደብ :
34 ዘአራም : ዘሖረኒ : ዘሌሰሮም : ዘፋሬስ : ዘይሁደ::=: ዘያዕቆብ : ዘይ
35 ስሐቅ : ዘአብርሃም : ዘታራ : ዘናኮር::=: ዘሴሩሣ : ዘረጋው : ዘፈሌቅ:
36 ዘእቤር : ዘሰላ:=: ዘቀይንም : ዘአርፋክሰድ : ዘሲም : ዘኖሕ : ዘለሜሣ:
37 ዘማቱሰላ : ዘሄኖክ : ዘያሬድ : ዘማሌልኤል : ዘቀይንን::=: ዘሄኖስ : ዘሴት :
38 ዘአደም : ዘእግዚአብሔር::=:

Qui fuit Esui, qui fuit Jobed, qui fuit Boaz, qui fuit Sala, qui fuit Naasa, qui fuit 32
Adam, Qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Orini, qui fuit Esrom, qui 33
fuit Phares, qui fuit Juda, Qui fuit Jacob qui fuit Isaac, qui fuit Abraham, qui 34
fuit Tara, qui fuit Nachor, Qui fuit Seruh, qui fuit Ragau, qui fuit Phalec, qui 35
fuit Heber, qui fuit Saba. Qui fuit Kainam, qui fuit Arphaxad, qui fuit, Sim, qui 36
fuit Noë, qui fuit Lamech. Qui fuit Methusala, qui fuit Henoch, qui fuit Jared, 37
qui fuit Maleleel, qui fuit Kenan, Qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, 38
qui Dei.

0 በእነተ : ዘከመ : ተመክረ : መድኅኒነ::=:

1 ወመልአ:መንፈስ:ቅዱስ:ላዕለ:እግዚእ: ሊየሱስ: ወተመይጠ: እመነ: ዮር ደኖስ: ወወ
2 ሰደ:መንፈስ:ገደመ:=: ለርብዓ:መዐልተ:ወእር ብዓ:ሌሊተ:ወይጴክሮ: ሰይጠን: ወ
3 ሊበልዐ: መንተነ:ውእተ:መዋዕለ:: ወተፈጸዎን : እማንቱ: መዋዕል:ርኁቡ::=: ወ
ይቤሎ:ሰይጠን:እመስ:ወልደ:እግዚአብሔር: ለንተ:በል: ዝንቱ: እብን: ይኩን: ሖብስ
4 ተ::=: ወለውሠለ:እግዚእ:ሊየሱስ : ወይቤሎ: ጽሑፍ: ዘይብል:ለኮእ:በሖብስ
ት:ክመ:ዘይሐዩ:ስብእ:ኢለ: በኵሉ: ቃል:ዘይወፀእ:እመአፈሁ:ለእግዚአብሔር=:
5 ወለዕረገ:ሰይጠን:ውስተ:ደብር: ነዋሳ: ወለርእዮ:መንግሠተታ:ኵሉ:ዓለመ:ክመ:
6 ወሊመንት:=: ወይቤሎ:ሰይጠን:ዘንተ:ኵሎ:መኵናነ:ወክብረ:ለከ: እሁበከ: እ
7 ስመ:ሊተ:ተውህበ:ወለዘ:ፈቀድኩ:እሁቦ:=: ወእመከመ:ስገድከ: ሊተ: ለንተ:ቅ
8 ድሜየ:ይኩንከ:ለከ:ኵሉ::=: ወይቤሎ: እግዚእ:ሊየሱስ:ጽሑፍ: ለእግዚአብ
9 ሔር :ለመላክከ:ትስግድ:ወኪያሁ: ባሕቲቶ:ታመልክ::=: ወወሰደ:ሊየሩሳሌመ:
ወለቀሞ: ደበ:ርእሰ : ማእዝነተ: መኵራብ : ወይቤሎ: ለእመ: ወልደ: እግዚአብሔ
10 ር :ለንተ : ረድ : ለዚከ : ታሕተ : እመዝየ::=: እስመ: ጽሑፍ : ለመላእክቲሁ:
ይሌዝዘሙ : በእነቲላከ : ክመ ; ይዕቀቡከ:=:

Et Diabolus eum in montem sub- 5
limem subduxit, & in paululo tempo-
ris omnia regna terræ illi ostendit.
Et Jesu dixit; Hanc universam po- 6
testatem & gloriam tibi dabo: quia
mihi tradita est, & cuicunque volu-
ero, do. Si tantummodò me adorave- 7
ris, hoc omne tuum erit. Jesus re- 8
sponsum dedit, et ei dixit; Scriptum
quidem est, quòd Dominum tuum tu
solum adores, & illi soli servias.
Post hoc eum in Hierosolymam ad- 9
duxit, & super pinnam templi sta-
tuit, & dixit; Si Filius Dei es, te-
ipsum ab hoc templo dejice. Eò quòd 10
scriptum sit, quòd Angelis præcipiet
ut te custodiant:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 6 * وابليس اورا بالاء كوه بلند بر آورد * ودر اندك وقت تمامت ممالك زمين بدو نمود * وعيسي
كفت * اين همه سلطنت وعظمت بتو مي دهم * كه بمن سپارده شد * وبهر كه خواهم
7 8 † بدهم * * اكر چنانست * كه پيش من سجود كني اين همه ازان تو باشد * عيسي جواب
داد * وبدو كفت * كه نبشته شد است * كه خداوند خودرا تو † تنها سجود كن * واورا تنها
9 بندكي كن * * بعد ازان اورا در اورشليم آورد * وبر كنكره † هيكل بايستانيد * وكفت اكر
10 فرزند خدا هستي * خودرا ازين هيكل فروانداز * سبب انك نبشته شد * كه فرشتكانرا سپارش
كنند كه ترا نكه دارند *

Et Diabolus eum in montem sub- 5
limem subduxit, & in paululo tempo-
ris omnia regna terræ illi ostendit.
Et Jesu dixit; Hanc universam po- 6
testatem & gloriam tibi dabo: quia
mihi tradita est, & cuicunque volu-
ero, do. Si tantummodò me adorave- 7
ris, hoc omne tuum erit. Jesus re- 8
sponsum dedit, et ei dixit; Scriptum
quidem est, quòd Dominum tuum tu
solum adores, & illi soli servias.
Post hoc eum in Hierosolymam ad- 9
duxit, & super pinnam templi sta-
tuit, & dixit; Si Filius Dei es, te-
ipsum ab hoc templo dejice. Eò quòd 10
scriptum sit, quòd Angelis præcipiet
ut te custodiant:

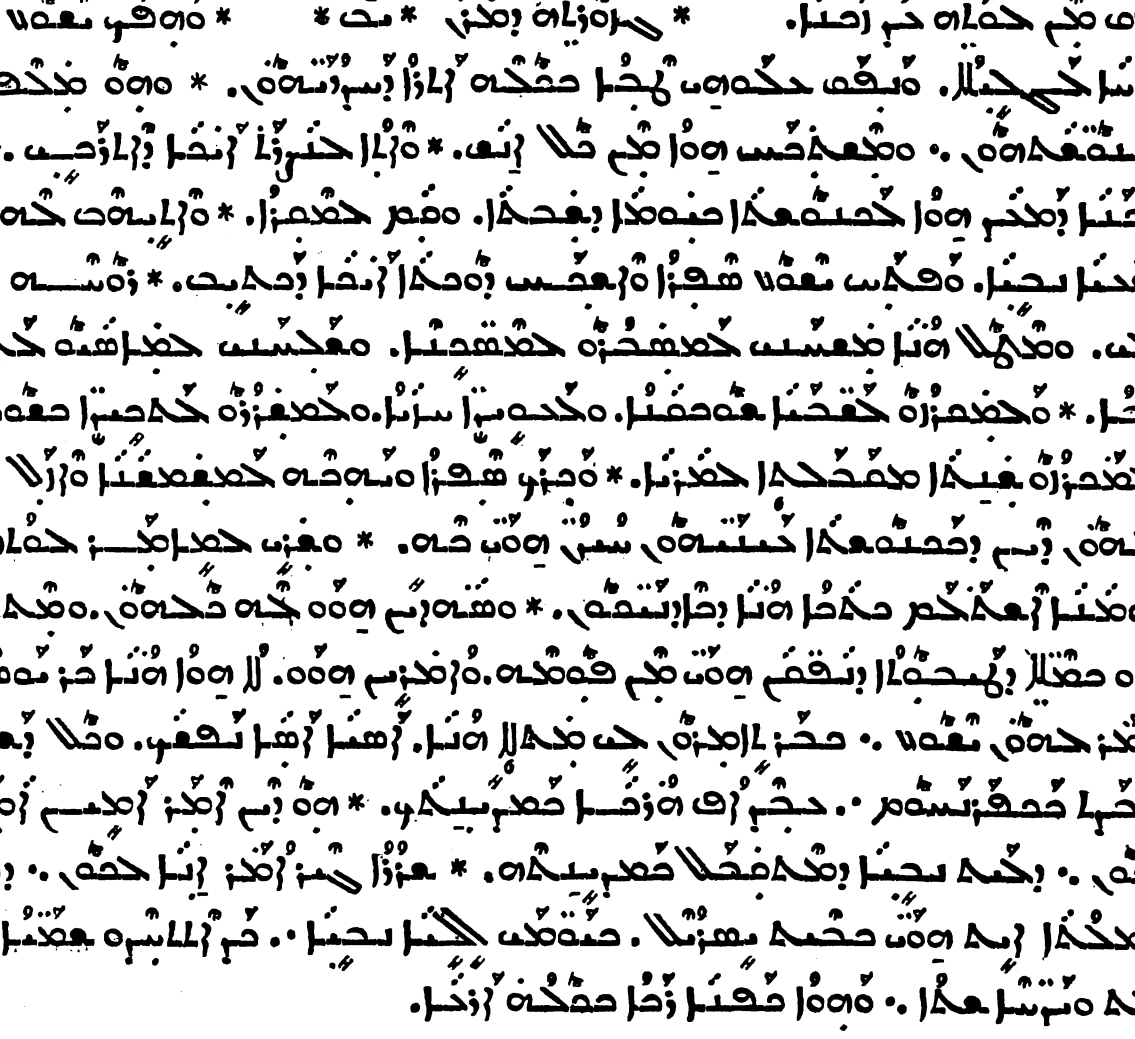
Digitized by Google

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ζ'.

Et quia in manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. Et
11 Καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Καὶ
12 respondens ait illi Jesus, Quòd dictum est, Non tentabis Dominum Deum tuũ.
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι εἴρηται, Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου.
Et *finiens omnem tentationem* diabolus, recessit ab illo usque ad tempus. Et
13 Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος, ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ. Καὶ
14 regressus est Jesus in virtute Spiritûs in Galilæam, & fama ex-
ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ φήμη ἐξ-
iit per universam *circa*regionẽ de illo. Et ipse docebat in syna-
15 ἦλθε καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. (ζ) Καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συνα-
gogis eorum, *glorificatus* ab omnibus. Et venit in Nazareth, ubi
16 γωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων. Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν (κ) Ναζαρέτ, οὗ
erat nutritus: & intravit secundũ *consuetum sibi*, in die *Sabbatorum* in
ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων εἰς
synagogam, & surrexit legere. Et traditus est illi liber *Esaiæ*
17 τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. Καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον Ἡσαίου τοῦ
prophetæ. Et *explicans* librum, invenit locum ubi erat scri-
προφήτου. Καὶ (ϑ) ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, εὗρε τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμέ-
ptum; Spiritus Domini super me, *cujus gratiâ* unxit me, evangelizare pauperibus
18 νον, Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ (ι) ἕνεκεν ἔχρισέ με, (κ) εὐαγγελίζεσθαι πτωχοῖς
misit me, sanare contritos corde, Prædicare captivis
19 ἀπέσταλκέ με, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, κηρύξαι αἰχμαλώτοις
remissionẽ, & cæcis *restitutionem visûs*, *legare* confractos in remissionem, prædicare an-
ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, κηρύξαι ἐνι-
num Domini acceptum. Et *plicans* librum, *reddens* ministro, sedit: &
αυτὸν Κυρίου δεκτόν. Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισε· καὶ
20 omnium in synagoga oculi erant intendentes *ei*. Cœpit autẽ di-
πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ (λ) οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. Ἤρξατο δὲ λέ-
21 cere ad illos; Quia hodiè impleta est scriptura hæc in auribꝰ vestris: Et omnes
γειν πρὸς αὐτοὺς, Ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. Καὶ πάντες
22 *testificabantur ei*, & mirabantur in verbis gratiæ, *exeuntibus ex o-*
ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ
re ipsius, & dicebant; Nónne hic est filius Joseph? Et ait *ad illos*;
στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς,
23 *Omninò* dicetis mihi similitudinem hanc; Medice, cura teipsum: quanta au-
Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην, Ἰατρὲ, θεράπευσον σαυτόν· ὅσα ἠκού-
divimus facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua. Ait autem,
24 σαμεν γενόμενα (μ) ἐν τῇ Καπερναοὺμ, ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. Εἶπε δέ,
Amen dico vobis; Quia nemo Propheta acceptus est in patria sua. In veritate
(ν) Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. Ἐπ' ἀληθείας
25 autẽ dico vobis; Multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Israel, quando clausum est
δὲ λέγω ὑμῖν, Πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἠλίου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη
cœlum *ad annos tres & menses sex*, *ut* facta esset fames magna in *omnem terram*.
ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

MS. A. (ζ) Καὶ ἐδίδασκεν (κ) Ναζαρὲτ, (ϑ) ἀνοίξας τὸ (ι) ἕνεκεν (κ) εὐαγγελίσασθαι (λ) ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ (μ) ἐν Καπερναοὺμ, (ν) Ἀμὴν ὑμῖν λέγω,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

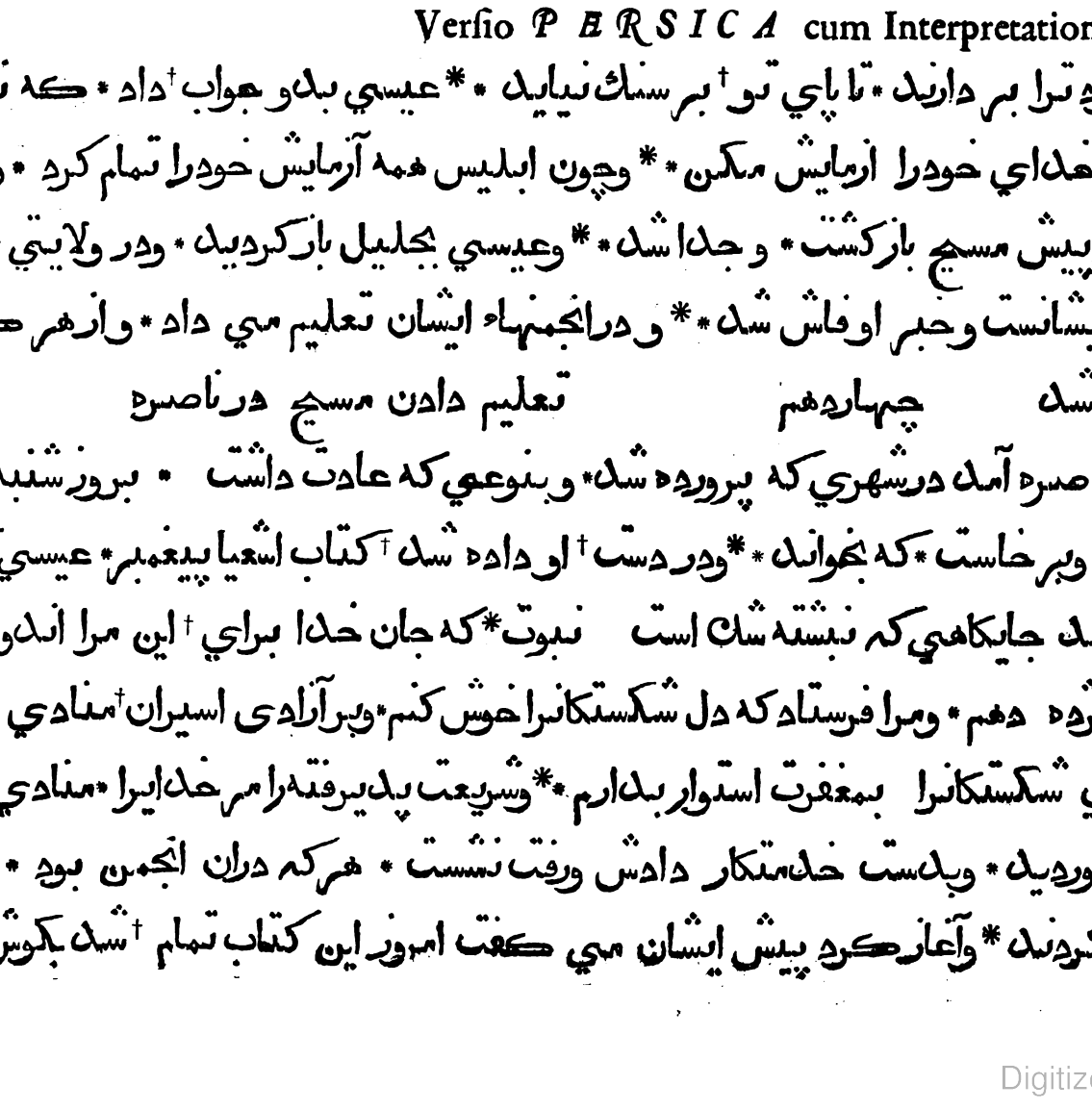

Et in ulnis suis tollent te, ne offendas pedem 11
tuum lapide. Subdit autem Jesus, & ait ei; 12
Dictum est, Non tentabis Dominum Deum
tuum. Quumque absolvisset diabolus omnes 13
tentationes suas, secessit ab eo usq; ad tempꝰ.

Circunciſio Domini noſtri. 12

Et reversus est Jesus cum virtute Spiritûs in 14
Galilæam, exiitque de eo fama in universam
regionem circumjacentem. Et ipse docebat 15
in synagogis eorum, & celebrabatur ab
omnibus. Venit autem Nazareth, ubi fuerat 16
nutritus & ingressus est de more in synago-
gam die sabbathi, surrexitque ad legendum.
Et datus est ei liber Esaiæ prophetæ, aperto- 17
que Jesus libro, invenit locum ubi scriptum
erat; Spiritus Domini super me, & propter- 18
ea unxit me ut evangelizem pauperibus, &
misit me ut sanitati restituam contritos cor-
de: Et prædicem captivis remissionem, & 19
cæcis visum, & confractos per
veniam: denique ut prædicem annum acce-
ptum Domino. Et complicavit librum, tra- 20
ditque ministro, & sessum abiit. Omnium
autem, qui erant in synagoga, oculi consi- 21
cabantur eum. Et cœpit dicere ad eos, Ho-
die impleta est scriptura hæc quæ est in auri-
bus vestris. Et perhibebant ei testimonium 22
cuncti, ac mirabantur ob sermones gratiæ
qui prodibant ex ore ipsius, dicebantque;
Nónne iste est filius Joseph? Ait illis Jesus, 23
Forsitan dicetis mihi hanc parabolam; Me-
dice, cura teipsum: &, Quæcunque audivi-
mus te exequutum fuisse in Capharnahum,
exequere & hîc in civitate tua. Ipse verò 24
inquit, Amen dico vobis, nullum esse pro-
phetam, qui recipiatur in urbe sua. Verita- 25
tem etenim dico vobis, multas extitisse vidu-
as in domo Israel in diebus Eliæ prophetæ,
quum clausi sunt cœli annis tribus & men-
sibus sex, ita ut fuerit fames magna in univer-
sa terra.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et alis suis te tollent, ut pes tuus in 11
lapidem non offendat. Jesus illi re- 12
sponsum dedit; Imò scriptum est,
quòd Deum tuum ne tentes. Et cùm 13
Diabolus omnem tentationem suam
absolvisset, & nihil profecisset, à
Christo recessit, & separatus est. Et 14
Jesus in Galilæam reversus est, &
in regionem quæ in circuitu illîs est,
& fama ejus divulgata est. Et in 15
synagogis eorum docuit, & ab om-
quoque laudatus est.

XIV. Docet Christus in Nazreh.

Et illinc in Nazreh venit, in qua ci- 16
vitate educatus fuerat: & quem-
admodum consuetudinem habuit die
sabbathi ostium synagogæ ingressus
est: & surrexit ut legeret. Et in ma- 17
num ejus datus est liber Esaiæ pro-
phetæ: Jesus librum aperuit, & vi-
dit locum quo scriptum est:

Prophetia.

Spiritus quidem Dei ob hoc me un- 18
xit, ut pauperibus Evangelium an-
nuntiem; & me misit, ut corde con-
tritos sanem, & liberationem capti-
vis prædicem, & cæcis visum, &
confractos per remissionem confir-
mem: Et legem acceptam Deo præ- 19
dicem. Et librum complicuit, & in 20
manum ministri dedit eum, et abi-
ens sedit: & omnes qui in Synagoga
erant eum intuebantur. Et cœpit ad 21
eos dicere; Hodie hæc scriptura im-
pleta est in auribus vestris.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

18 2 Et quia in manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. Et re-
3 spondens Jesus, ait illi; Dictum est, Non tentabis Dominum Deum tuum. Et
4 consummatâ omni tentatione, diabolus recessit ab illo, usque ad tempus. Et regres-
sus est Jesus in virtute Spiritûs in Galilæam, & fama exiit per universam regionem
5 de illo. Et ipse docebat in synagogis eorum, & magnificabatur ab omnibus.
6 Et venit Nazareth, ubi erat nutritus, & intravit secundùm consuetudinem suam die
7 sabbati in synagogam, & surrexit legere. Et traditus est illi Liber Isaiæ prophe-
8 tæ. Et ut revolvit librum, invenit locum ubi scriptum erat; Spiritus Domini su-
per me: propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos
9 corde, Prædicare captivis remissionem, & cæcis visum, dimittere confractos in
remissionem, prædicare annum Domini acceptum, & diem retributionis. Et cùm 20
plicuisset librum, reddidit ministro, & sedit. Et omnium in synagoga oculi erant
intendentes in eum. Cœpit autem dicere ad illos; Quia hodiè impleta est hæc scri- 21
ptura in auribus vestris. Et omnes testimonium illi dabant: & mirabantur in 22
verbis gratiæ, quæ procedebant de ore ipsius, & dicebant; Nónne hic est filius Jo-
seph? Et ait illis; Utique dicetis mihi hanc similitudinem; Medice, cura teipsum: 23
quanta audivimus facta in Capharnaum, fac & hîc in patria tua. Ait autem; 24
Amen dico vobis, Quia nemo propheta acceptus est in patria suâ. In veritate dico 25
vobis, multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Israel, quando clausum est cœlum annis
tribus, & mensibus sex, cùm facta esset fames magna in omni terra:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * وَعَلَي ايْدٍ يَهِمْ يَحْمِلُونَكَ لِئَلَّا تَعْثُرَ رِجْلُكَ بِحَجَرٍ * 12 اَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلًا قَدْ قِيلَ لَا تُجَرِّبِ الرَّبَّ
13 اِلٰهَكَ * فَلَمَّا اَكْمَلَ اِبْلِيسُ كُلَّ التَّجَارِبِ مَضَي عَنْهُ اِلَي زَمَانٍ * اَلْفَصْلُ الثَّانِي عَشَرَ *
14 * ثُمَّ رَجَعَ يَسُوعُ بِقُوَّةِ الرُّوحِ اِلَي الْجَلِيلِ وَذَاعَ خَبَرُهُ فِي جَمِيعِ الْبِلَادِ * وَكَانَ يُعَلِّمُ فِي مَجَامِعِهِمْ
15 مُمَجَّدًا مِنَ الْكُلِّ * وَجَاءَ اِلَي النَّاصِرَةِ حَيْثُ نَرَبِّي * وَدَخَلَ كَعَادَتِهِ اِلَي الْجَمْعِ يَوْمَ السَّبْتِ وَقَامَ
16 لِيَقْرَاءَ * فَدُفِعَ اِلَيْهِ سِفْرُ اِشَعْيَاءَ النَّبِيِّ * فَلَمَّا فَتَحَ السِّفْرَ وَجَدَ الْمَوْضِعَ الْمَكْتُوبَ فِيهِ * رُوحُ الرَّبِّ
17 عَلَيَّ مِنْ اَجْلِ هٰذَا مَسَحَنِي وَاَرْسَلَنِي لِاُبَشِّرَ الْمَسَاكِينَ * وَاَشْفِيَ مُنْكَسِرِي الْقُلُوبِ * وَاُنْذِرَ
18 الْمَسْبِيِّينَ بِالرُّجُوعِ * وَالْعُمْيَانَ بِالنَّظَرِ * وَاُرْسِلَ اِلَي الْمَرْبُوطِينَ بِالْاِنْطِلَاقِ * وَاَكْرِزَ بِالسَّنَةِ الْمَقْبُولَةِ
19 لِلرَّبِّ * وَيَوْمِ الْجَزَاءِ لِلرَّبِّ اِلٰهِنَا * ثُمَّ طَوَي السِّفْرَ وَدَفَعَهُ اِلَي الْخَادِمِ وَجَلَسَ وَكُلُّ مَنْ كَانَ فِي
20 الْجَمْعِ كَانَتْ عُيُونُهُمْ مُحَدِّقَةً اِلَيْهِ * فَبَدَاءَ يَقُولُ لَهُمُ الْيَوْمَ كَمُلَ هٰذَا الْكِتَابُ فِي اَسْمَاعِكُمْ
21 * وَكَانَ جَمِيعُهُمْ يَشْهَدُونَ لَهُ وَيَتَعَجَّبُونَ مِنْ كَلِمَاتِ النِّعْمَةِ الَّتِي كَانَتْ تَخْرُجُ مِنْ فِيهِ * وَكَانُوا
22 يَقُولُونَ اَلَيْسَ هٰذَا ابْنَ يُوسُفَ * فَقَالَ لَهُمْ لَعَلَّكُمْ تَقُولُونَ فِي هٰذَا الْمَثَلَ اَيُّهَا الْمُتَطَبِّبُ اَشْفِ
23 نَفْسَكَ * وَالَّذِي سَمِعْنَا اَنَّكَ صَنَعْتَ فِي كَفَرْنَاحُومَ اَفْعَلْهُ اَيْضًا فِي مَدِينَتِكَ * ثُمَّ قَالَ لَهُمْ اٰمِينَ
24 اَقُولُ لَكُمْ اَنَّهُ لَا يُقْبَلُ نَبِيٌّ فِي مَدِينَتِهِ * اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ اَرَامِلَ كَثِيرَاتٍ كُنَّ فِي اِسْرَائِيلَ فِي
25 اَيَّامِ اِيلِيَّاءَ النَّبِيِّ اِذْ اُغْلِقَتِ السَّمَاءُ ثَلٰثَ سِنِينَ وَسِتَّةَ اَشْهُرٍ حَتَّي صَارَ جُوعٌ عَظِيمٌ فِي الْاَرْضِ كُلِّهَا *

11 *Et super manus suas portabunt te, ne of-*
12 *fendat pes tuus ad lapidem. Respondit ei*
Jesus, dicens; Jam dictum est, Non ten-
13 *tabis Dominum Deum tuum. Et cùm*
consummâsset diabolus omnes tentatio-
nes, abiit ab eo ad tempus.

Sectio duodecima.

14 *Deindè reversus est Jesus in virtute*
Spiritûs ad Galilæam: & promulgata est
15 *fama ejus in omnem regionem. Et doce-*
bat in synagogis eorum, glorificatûs ab
16 *omnibus. Et venit Nazareth, ubi fuerat*
educatus: & intravit secundùm consue-
tudinem suam in synagogam die sabba-
thi: & surrexit ad legendum. Et tradi-
17 *tus est ei liber Isaiæ prophetæ: & cùm*
aperuisset librum, invenit locum, in quo
scriptum erat; Spiritus Domini super me,
18 *propter hoc unxit me, & misit me, ut*
evangelizarem pauperibus, & sanarem
contritos cordibus, Et prædicarem capti-
19 *vis reditum & cæcis visum, & dimitte-*
rem vinctos in libertatem, & prædica-
rem annum acceptum Domino, & diem
20 *retributionis Domini Dei nostri. Deindè*
plicuit librum, & tradidit illum minis-
tro, & sedit. Et omnium qui erant in sy-
21 *nagoga oculi intenti erant in eum. Et cœ-*
pit dicere eis, Hodiè completa est hæc
scriptura in auribus vestris. Et omnes
22 *exhibebant testimonium illi, et mirabantur de verbis gratiæ quæ exibant de ore*
ejus. Et dicebant, Nonne hic est filius
23 *Joseph? Ait illis, Forsan dicetis in me*
hoc proverbium; O medice, cura teip-
sum: & quod audivimus te feciſſe in
Capharnahum, fac illud hic etiam in ci-
24 *vitate tua. Prætereà dixit eis, Amen*
dico vobis, quòd non recipitur propheta
in civitate sua. Amen dico vobis, quòd
25 *viduæ multæ erant in Israel, in diebus*
Eliæ prophetæ, quando clausum fuit cœ-
lum tribus annis & sex mensibus, ita ut
acciderit fames magna in terra universa:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወበእደዊሆሙ : ኀመ : ይንሥኡከ : ኀመ : ሊትትዓቀፍ : በእብን : እግረከ::=:
12 ወላዕሠለ : እግዚእ : ሊየሱስ : ወይቤሎ : ሊታመክሮ : ለእግዚአብሔር : አመ
13 ሳኀኀ : በኀመ : ተብህለ::=: ወፈጺሞ: ሰይጠን: ለመክሮቶ: በኵሉ:ኀይሉ:ኀደጎ:
እስከ:ጊዜሁ::=: በሠሉሰ : ሌጺፋኒያ::=:
14 ወተመይጠ : እግዚእ : ሊየሱስ : ገሊላ : በኀይለ: መንፈስ : ቅዱስ : ወተሰምዐ :
15 ነገሩ : በኵሉ : በሐውር ት:=: ወይሜህሮሙ : በኵሉ : መኵራቢቲሆሙ : ወያ
16 ንክሩ : መህሮቶ : ወይሴብሑ : ኵሉ::=: ወሖረ: ናዝሬት : ኀበ: ተሐፀነ : ወበለ:
17 መኵራብ:በዕለተ:ሰንበት:በኀመ:ያለመድ:ወተንሥአ:ያንብብ::=: ወወሀብዎ:መጽ
ሐፈ: ሊይሰይያስ: ነቢይ:: ወከሢቶ: መጽሐፈ: ረከበ: መካነ : ኀበ : ጽሑፍ : ዘይብ
18 ል::=: መንፈሰ:እግዚአብሔር:ላዕሌያ:ዘበእንተዝህ:ቀብላኒ:እዜንወሙ: ለንደያን:
ፈንወኒ:ወእሱብክ:ሎሙ:ግፅዞን:ለዚዉቶን:ወይር ላዩ: ዕውራን: ወለንግፎሙ: ለግፈዓ
19 ን::=: ወእስብክ:ዓመተ:እግዚአብሔር:ሳዕሬ:ወይቤሎሙ:ግብር:ዘትብሉኒ:ኵ
20 ሎክሙ:ዛተ:ሶሰቤ:ዓቃቤ:ሠራይ:ፈውስ:ር እሰክ:ወይቤልዎ: ወኵሉ:ዘሰማዕን:በቀ
21 ፈረናሖም:ዘገበርከ:ግበር:በዝየኒ:ወበሃገርከ::=: ወይቤሎሙ:ላማን:እብለክሙ:
22 ሊይካብር :ነቢይ:በሃገሩ::=: ወለማን:እብለክሙ:ብዙኀት:መበለታት:ሃለዋ:ውስ
ተ: እስራኤል:በመዋዕለ: ሌልያስ:አመ: ዓጽወ: ሰማይ: ሠላስተ: :ዓመተ : ወስድስተ:
ለወራኅ : አመ : ኮነ : ረኀብ : ዓቢይ : ውስተ : ኵሉ : መድር::=:

Et in manibus suis ut tollant te, ne offendantur in lapidem pedes tui. Et respon- 11
dit Dominus Jesus, & dixit eis; Non tentabis Dominum Deum tuum, sicut dictum 12
fuit. Et perficiente satanâ tentationem suam in tota potestate sua, reliquit eum 13
usque ad tempus ejus.

Tertio Epiphaniæ.

Et reversus est Dominus Jesus *in* Galilæam in virtute Spiritûs sancti, & audita est 14
fama ejus in omnib⁹ regionibus. Et docebat eos in omnibus synagogis eorum, & 15
mirati sunt doctrinam ejus, & laudaverunt eum omnes. Et venit Nazaret ubi nu- 16
tritus fuit, & intravit templum in die sabbathi, prout consueverat: & surrexit ut
legeret. Et dederunt ei librum Esaiæ prophetæ, & aperiens librum, invenit lo- 17
cum ubi scriptum erat quod dixit; Spiritus Dñi super me, per quem unxit me, ut 18
evangelizem pauperib⁹ misit me, & ut prædicem libertatem captivis, & ut vide-
ant cæci, & ut dimittam oppressos, Et ut prædicem annum Domini electum. 19
Et operuit librum, & tradidit eum ministro, & sedit: & elevârunt oculos ſuos 20
omnes existentes in synagoga, & respiciebant eum. Et cœpit dicere iis, Hodiè 21
impleta est vox hujus scripturæ, & perfecta est in auribus vestris. Et audierunt 22
eum omnes illi, & mirati sunt gratiam sermonis ejus, & procedentia ex ore ejus:
& dixerunt, Nónne hic est filius Josephi? Et dixit iis, Forsan dicetis mihi omnes 23
vos hanc similitudinem; Medice, cura teipsum: & dixerunt ei; Quodcunque
audivimus in Capernaum quod fecisti, fac hîc etiam, & in civitate tua. Et 24
dixit iis, Amen dico vobis; Non honóre afficitur proheta in civitate sua. Et 25
Amen dico vobis, Multæ viduæ fuerunt in Israel in diebus Eliæ, quando clausum
fuit cœlum tribus annis & sex mensibus, quando fuit fames magna in tota
terra:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * وهمكنان † براي او كواهي مي دادند * ودر سخنان نعمتي كه از دهن او بدر مي آمد *
23 حيران مي شدند وعجب مي ماندند * وميكفتند نه اينست † عيسي پسر يوسف * عيسي
كفت * باراين مثل را با من مي كوييد * اي طبيب خودرا شفا بده * وهرچه شنيديم * كه در
24 كفرناحوم كردي اينجا درشهر خود بكن * * وباز بديشان كفت نيست پيغمبر كه درشهر خود
25 مقبول شود * * اكنون راست بشما مي كويم * كه در روزكار ايلياي پيغمبر * بسيار بيوه زنان
در بني اسراييل بودند * چون آسمان سه سال وشش ماه بسته شد * درهمه روي زمين تنكي
وكرسنكي عظيم شد *

Et omnes ei testimonium dabant, & verbis gratiosis, quæ ex ore illius exibant, percellebantur, & admiratione capti erant, dicebántque; Nónne iste est Jesus filius Joseph?. Jesus dixit; Denuò hoc proverbium mihi dicetis, O medice teipsum sana: & quicquid audivimus quod in Capharnahum feciſti, hic in civitate tua fac. Et rursus illis dixit; Non est propheta qui in civitate sua acceptus sit. Jam verum dico vobis, quòd in tempore Eliæ prophetæ, multæ viduæ in filiis Israel erant; cùm cœlo tribus annis & sex mensibus clauso, in universa superficie terræ angustia & fames magna erat.

Digitized by Google

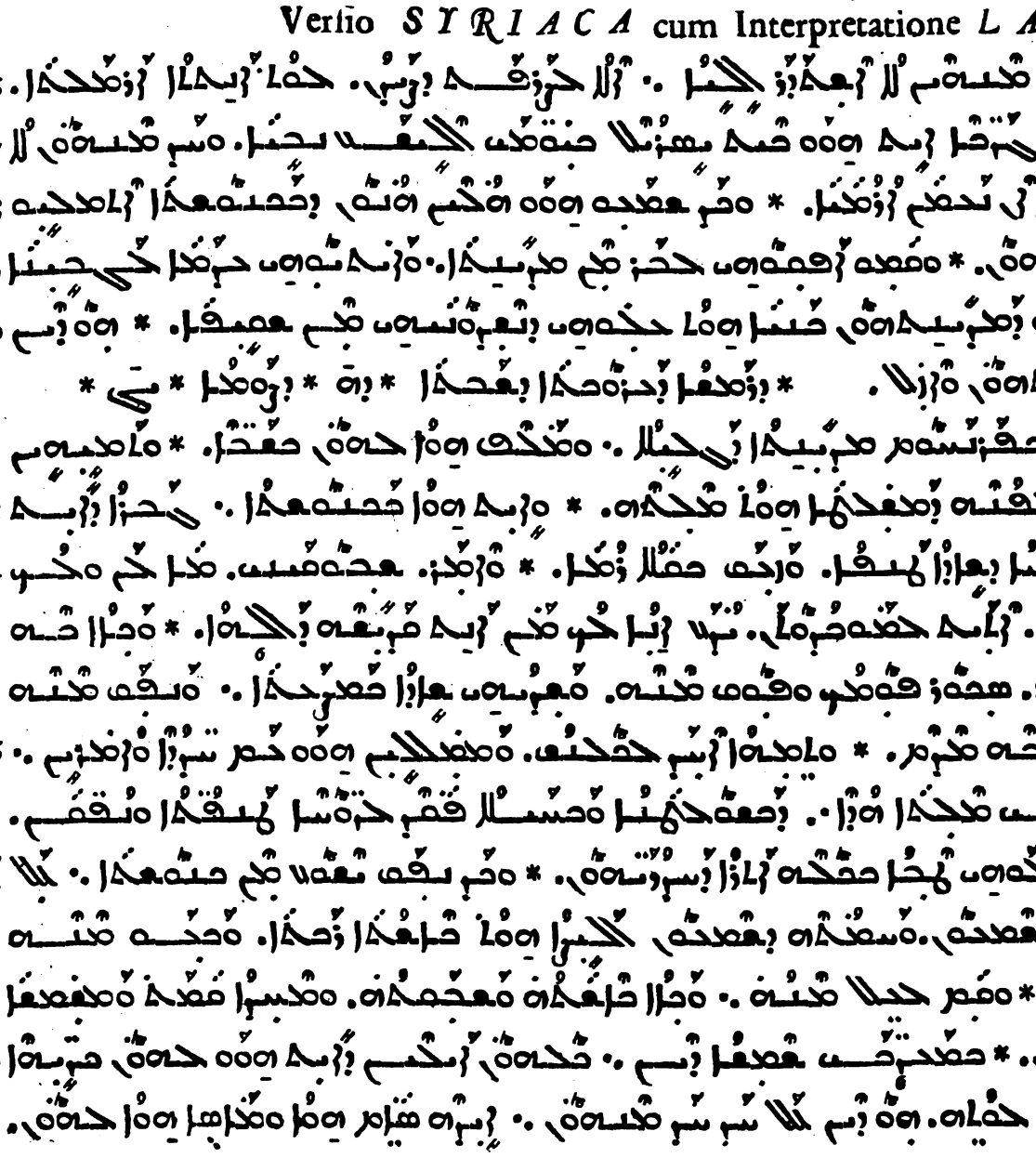
ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Η'. Θ'. Ι'.

Et ad nullam illarum missus est Elias, *si non* in Sarepta *Sidonis*, ad
26 Καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἠλίας, εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδῶνος, πρὸς
mulierem viduam. Et multi leprosi erant sub Elisæo propheta in
27 γυναῖκα χήραν. Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ (ξ) Ἐλισαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ
Israel, & nemo *ex iis* mundatus est *si non* Neeman Syrus. Et repleti
28 Ἰσραὴλ, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ μὴ (ο) Νεεμὰν ὁ Σύρος. Καὶ ἐπλήσθη-
sunt omnes irâ in synagoga, audientes hæc. Et *surgentes* ejecerunt
29 σαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ Συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα. Καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον
illum extra civitatem, & duxerunt illum usque ad supercilium montis, super quē
αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν (π) ἕως τῆς ὀφρύος τοῦ ὄρους, ἐφ' ὃ ἡ
civitas illorum erat ædificata, *ad præcipitandum* eum. Ipse autem transiens per me-
30 πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο, εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν. Αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέ-
dium illorum, *profectus est*. Et descendit in Capharnaum civitatem Galilææ: &
31 σου αὐτῶν, ἐπορεύετο. Καὶ κατῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ
erat docens illos *in* Sabbatis. Et *percellebantur* in doctrina ejus:
32 ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς Σάββασι. Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ,
quia in *auctoritate* erat sermo ipsius. Et in synagoga erat homo habens
33 ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων
spiritum dæmonii immundi: & exclamavit voce magnâ, Dicens; Sine, quid nobis
34 πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου· καὶ ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλῃ, Λέγων, Ἔα, τί ἡμῖν
& tibi, Jesu Nazarene? venisti perdere nos? scio te quis sis, Sanctus Dei.
καὶ σοὶ Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ.

Et *objurgavit* illum Jesus, dicens; Obmutesce, & exi ab eo. Et *projiciens* il-
Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. καὶ ῥίψαν αὐ- 35
lum dæmonium in medium, exiit ab illo, *nihil nocens* ei. Et
τὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν. Καὶ 36
factus est pavor in *omnes*: & colloquebantur ad invicèm, dicentes; Quod
ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας· καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, Τίς ὁ
verbum hoc, quia in *auctoritate* & *efficacia* imperat immundis spiritibus, &
λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, καὶ
exeunt? Et *exiit resonantia* de illo in omnem locum circumre-
ἐξέρχονται; Καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώ- 37
Θ' gionis. Surgens autem *ex* synagoga, introivit in domum Simonis:
ρου. Ἀναστὰς δὲ ἀπὸ τῆς (ρ) Συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος· 38
Socrus autem Simonis *erat detenta febri magnâ*: & rogaverunt illum
β(σ)ή πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν
de ea. Et *adstans* super illam, imperavit febri: & dimisit illam;
περὶ αὐτῆς. Καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ· καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· 39
Ι' Continuò autem surgens ministrabat illis. *Occidente* autem *Sole*, omnes
παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διήκονει αὐτοῖς. Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες 40
quotquot habebant infirmos *morbis* variis, ducebant illos ad eum. *Verùm*
ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις, (τ) ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ
uni singulo ipsorum manus imponens, curabat eos.
ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθεὶς, ἐθεράπευσεν αὐτούς.

MS. A. (ξ) Ἐλισαίου (ο) Νεϊμὰν (π) ἕως ὀφρύος (ρ) Συναγωγῆς ὁ Ἰησοῦς εἰσῆλθεν (σ) πενθερὰ (τ) καὶ ἤγαγον

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

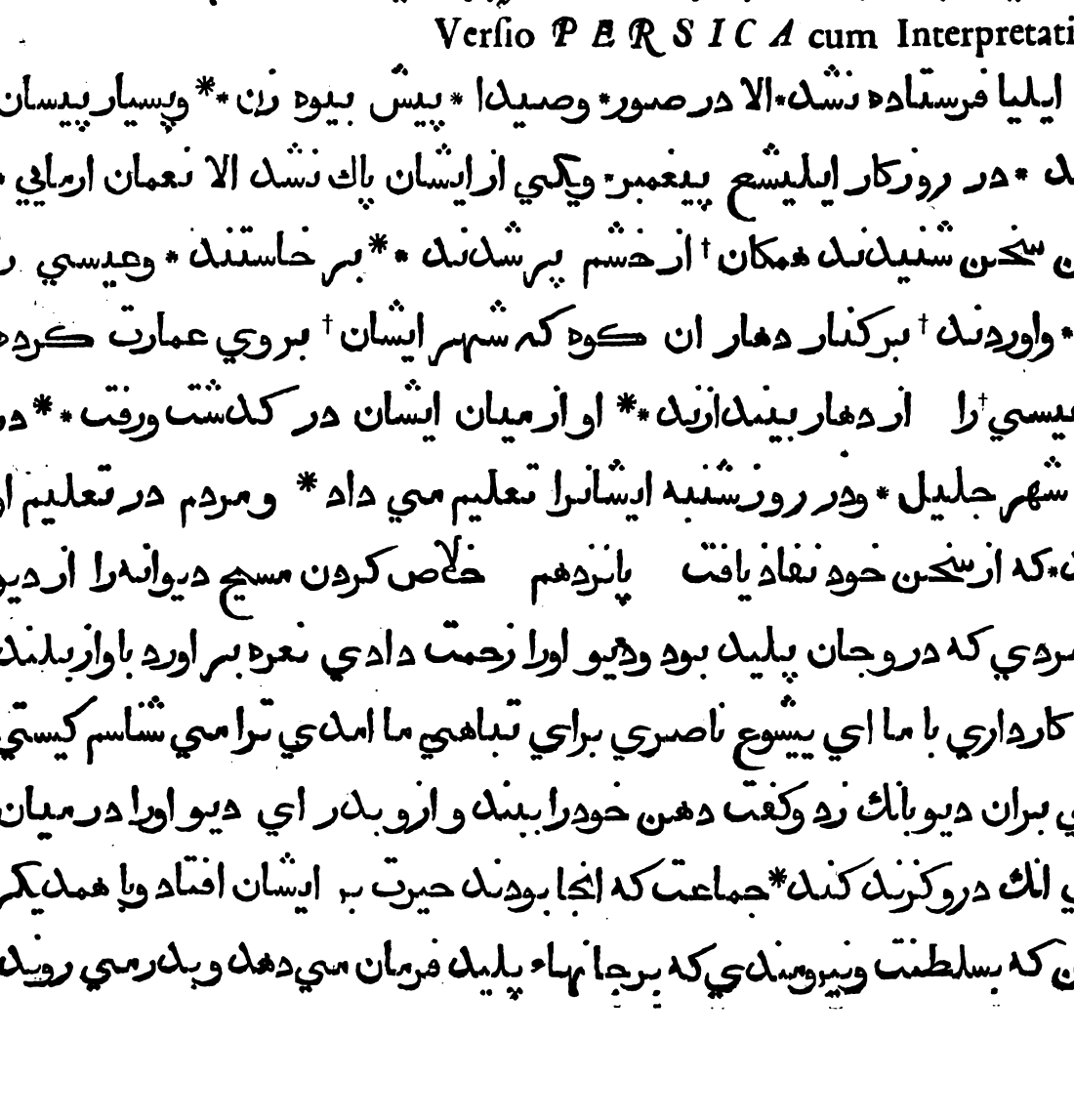

Sed ad nullam earum missum fuisse Eliam, 26
nisi ad Sareptam Sidoniæ ad mulierem vidu-
am. Plurimique fuêre leprosi in Israel die- 27
bus Elisæi vatis, & ne unus quidem ex eis
purgatus est, nisi Naaman Aramæus. Quum- 28
que hæc audîssent ii qui erant in synagoga,
cuncti repleti sunt furore. Et surrexerunt, 29
ac ejecerunt eum extra civitatem, eumq; ad-
duxêre usque ad supercilium montis supra
quem civitas eorum erat exstructa, ut eum
dejicerent de rupe. Ipse verò transiit per 30
medium eorum, & abiit.

Ad vesperas feriâ sextâ hebdomadis quintæ Jejunii. 13.

Et descendit in Capharnahum civitatem Ga- 31
lilææ, & docebat eos in sabbathis. Et mi- 32
rabantur ob doctrinam ejus, quippe cujus
sermo auctoritate polleret. Erat autem in 33
synagoga vir habens spiritum dæmonii im-
mundi, & exclamavit altâ voce, Aitque; 34
Omitte me, quid nobis & tibi, Jesu Naza-
rene? venisti nos perditum? novi te quis
sis, Sancte Dei. Et ipsum objurgavit Jesus, 35
dixitque; Claude os tuum, & exi ab eo: eum
itaque abjecit dæmonium in medium, & ex-
iit ab eo, nihil in eum perversi agens. Et 36
stupor invasit omnes, & colloquebantur adin-
vicem, dicentes; Quid hoc rei est, quòd cum
imperio & virtute præcipiat spiritibus im-
mundis, & exeant? Et pervasit de eo fama 37
in totam regionem circumjacentem. Quum- 38
que egressus fuisset Jesus è synagoga, introi-
vit domum Simonis: socrus autem Simonis
premebatur febre maximâ, & rogârunt eum
in gratiam illius. Adstans itaque supra eam, 39
objurgavit febrem, & dimisit eam: statim-
que ipsa surrexit, & ministrabat eis. Occi- 40
dente verò sole, ii omnes qui habebant in-
firmos variis affectos morbis, adducebant il-
los ad eum: ipse verò unicuique eorum
manum suam imponebat, eosque sanitati re-
stituebat.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ad nullam tamen earum Elias 26
missus est, sed in Tyrum & Sidonem,
ad viduam. Et multi leprosi in si- 27
liis Israel erant tempore Elisæi pro-
phetæ, & nemo eorum mundatus est,
nisi Naaman Syrus. Qui aderant in 28
Synagoga, cum hunc sermonem au-
dissent, omnes irâ repleti sunt. Sur- 29
gentes itaque Jesum extra civita-
tem tulerunt, et adduxerunt ad mar-
ginem præruptî montis illius, super
quem civitas eorum ædificata erat,
& voluerunt ut Jesum de rupe dji-
cerent. Ipse autem transiit per me- 30
dium eorum, & abiit. Et in Caphar- 31
naum descendit civitatem Gali-
læa, & in die Sabbathi illos docuit.
Et homines doctrinâ ejus percelle- 32
bantur & obstupescebant: quòd ser-
mone suo illos *penetraret.*

XV. Liberat Christus dæmoni-acum à dæmonio.

Et erat in synagoga illa homo in quo 33
spiritus impurus erat, & dæmoni-
um eum vexabat; & clamorem sus-
tulit voce elatâ, Et dixit, Nos sine: 34
quid negotii habes nobiscum, O Jesu
Nazarææ? Ad perdendum nos veni-
sti? Te novi qui sis, Sanctus Dei.
Jesus autem dæmonium illud objur- 35
gavit, ac dixit; Os tuum occlude,
& ab eo exi. Dæmonium igitur il-
lum in medium projecit, & exivit,
absque eo quòd illi noxam faceret.
Et omnes qui illic aderant stupor in- 36
vasit, & alii aliis dicebant; Quis-
nam est hic sermo, qui authoritate
& virtute pollet? Quia spiritibus
impuris mandatum dat, & exeunt.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

26 Et ad nullam illarum missus est Elias, nisi in Sarepta Sidoniæ, ad mulierem vidu-
27 am. Et multi leprosi erant in Israel sub Eliseo propheta : & nemo eorum mun-
28 datus est nisi Naaman Syrus. Et repleti sunt omnes in synagoga irâ, hæc audien-
29 tes. Et surrexerunt, & ejecerunt illum extra civitatem : & duxerunt illum usque
30 ad supercilium montis, super quem civitas illorum erat ædificata, ut præcipita-
31 rent eum. Ipse autem transiens per medium illorum, ibat. Et descendit in Ca-
32 pharnaum civitatem Galilææ, ibique docebat illos sabbatis. Et stupebant in
33 doctrina ejus, quia in potestate erat sermo ipsius. Et in synagoga erat homo
34 habens dæmonium immundum, & exclamavit voce magnâ, Dicens ; Sine, quid nobis, & tibi, Jesu Nazarene ? venisti perdere nos ? scio te quis sis, Sanctus Dei.
Et increpavit illum Jesus, dicens ; Obmutesce, & exi ab eo. Et cùm projecis-
35 set illum dæmonium in medium, exiit ab illo, nihilque illum nocuit. Et factus
36 est pavor in omnibus, & colloquebantur ad invicèm, dicentes; Quod est hoc verbum, quia in potestate & virtute imperat immundis spiritibus, & exeunt ? Et
37 divulgabatur fama de illo in omnem locum regionis. Surgens autem Jesus de
38 Synagoga, introivit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus : & rogaverunt illum pro ea. Et stans super illam, imperavit febri : & 39
dimisit illam. Et continuò surgens ministrabat illis. Cùm autem Sol occidisset, 40
omnes qui habebant infirmos variis languoribus, ducebant illos ad eum. At ille singulis manus imponens, curabat eos.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * وَلَمْ يُرْسَلْ اِيلِيَّا اِلَيْ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ اِلَّا اِلَيْ مَرْاَةٍ اَرْمَلَةٍ فِي صَارِفِيَةِ صَيْدَا * وَبُرْصٌ كَثِيرُونَ
27 كَانُوا فِي اِسْرَائِيلَ عَلَى عَهْدِ اَلْيَسَعِ اَلنَّبِيِّ * وَلَمْ يَطْهُرْ وَاحِدٌ مِنْهُمْ اِلَّا نَعْمَانُ اَلسُّرْيَانِيُّ * فَامْتَلَاَ
28 جَمِيعُهُمْ غَضَبًا عِنْدَمَا سَمِعُوا هٰذَا * وَقَامُوا فَاَخْرَجُوهُ خَارِجَ اَلْمَدِينَةِ وَجَاؤُا بِهِ اِلَيْ اَعْلَي اَلْجَبَلِ
29 اَلَّذِي كَانَتْ مَدِينَتُهُمْ مَبْنِيَّةً عَلَيْهِ لِيَطْرَحُوهُ اِلَيْ اَسْفَلٍ * فَاَمَّا هُوَ فَجَازَ فِي وَسْطِهِمْ وَمَضَي
30 * اَلْفَصْلُ اَلثَّالِثَ عَشَرَ *
31 * ثُمَّ نَزَلَ اِلَيْ كَفَرْنَاحُومَ مَدِينَةٍ فِي اَلْجَلِيلِ وَكَانَ يُعَلِّمُهُمْ فِي اَلسُّبُوتِ * فَبُهِتُوا مِنْ تَعْلِيمِهِ لِاَنَّ
32 كَلَامَهُ كَانَ بِسُلْطَانٍ * وَكَانَ فِي اَلْمَجْمَعِ رَجُلٌ فِيهِ رُوحُ نَجِسٍ * فَصَاحَ بِصَوْتٍ عَظِيمٍ * قَائِلًا مَا لَكَ
33 مَعَنَا يَا يَسُوعُ اَلنَّاصِرِيُّ اَتَيْتَ لِتُهْلِكَنَا * قَدْ عَرَفْتُ مَنْ اَنْتَ يَا قُدُّوسَ اَللّٰهِ * فَاَنْتَهَرَهُ يَسُوعُ قَائِلًا
34 اُسْكُتْ فَاكَ وَاخْرُجْ مِنْهُ * فَطَرَحَهُ اَلشَّيْطَانُ فِي وَسْطِهِمْ وَخَرَجَ مِنْهُ وَلَمْ يَضُرَّهُ * فَخَافَ جَمِيعُهُمْ * وَكَانَ
35 يَتَخَاطَبُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا قَائِلِينَ مَا هٰذِهِ اَلْكَلِمَةُ * لِاَنَّهُ بِسُلْطَانٍ وَقُوَّةٍ يَاْمُرُ اَلْاَرْوَاحَ اَلنَّجِسَةَ فَتَخْرُجُ
36 * وَذَاعَ خَبَرٌ فِي جَمِيعِ تِلْكَ اَلْبِلَادِ * فَقَامَ مِنَ اَلْمَجْمَعِ وَدَخَلَ بَيْتَ سِمْعَانَ * وَكَانَتْ حَمَاةُ
37 سِمْعَانَ بِحُمَّي عَظِيمَةٍ * فَسَاَلُوهُ مِنْ اَجْلِهَا * فَوَقَفَ عَلَيْهَا وَزَجَرَ اَلْحُمَّي فَتَرَكَهَا وَلِلْوَقْتِ قَامَتْ
38 فَخَدَمَتْهُمْ * وَعِنْدَ غُرُوبِ اَلشَّمْسِ كَانَ كُلُّ اَلَّذِينَ عِنْدَهُمْ مَرْضَي بِاَصْنَافِ اَلْاَمْرَاضِ يُقَدِّمُونَهُمْ
39 اِلَيْهِ * فَكَانَ يَضَعُ يَدَهُ عَلَي وَاحِدٍ وَاحِدٍ مِنْهُمْ فَيُشْفِيهِ *

26 *Et tamen non fuit missus Elias ad ullam earum, nisi ad mulierem viduam in Sarepta Sidonis. Et leprosi multi erant in* 27 *Israel, in tempore Elisæi prophetæ : & non fuit mundatus quisquam ex eis, nisi Naaman Syrus. Et repleti sunt omnes irâ,* 28 *quum audissent hoc. Et surrexerunt, &* 29 *eduxerunt eum extra civitatem, & duxerunt eum usq; ad summitatem montis, super quo erat civitas eorum ædificata, ut præcipitarent eum deorsum. At ipse* 30 *transiit per medium illorum, & abiit.*

Sectio decima tertia.

Tum descendit in Capharnahum civita- 31 *tem quandam in Galilæa, & docebat eos sabbathis. Et stupuerunt de doctrina ejus:* 32 *quia sermo ejus erat cum potestate. Et* 33 *erat in synagoga vir, in quo erat spiritus immundus, & clamavit voce magnâ, Di-* 34 *cens ; Quid tibi nobiscum, ô Jesu Nazarene ? venisti ut perderes nos ? Jam novi quis sis, ô Sancte Dei. Et increpa-* 35 *vit illum Jesus, dicens; Claude os tuum, & exi ab eo. Et projecit illum dæmonium in medium eorum, & exiit ab eo, &* 36 *non cruciavit illũ. Et timuerunt omnes, & unus ex eis alloquebatur alium, dicentes; Quod est hoc verbum ? nam cum auctoritate et virtute imperat spiritibus immundis egressum, & egrediuntur. Et* 37 *divulgata est fama ejus in omnes illas regiones. Et surrexit de synagoga, & in-* 38 *troivit domum Simonis : & erat socrus Simonis in febre magna, & rogaverunt eum pro ipsa. Et stetit super eam, & impe-* 39 *ravit febri, & dimisit illam. Et illicò surrexit, & ministravit eis. Et ad occa-* 40 *sum solis, omnes apud quos erant infirmi generibus morborum, offerebant eos ipsi. Et imponebat manum suam super singulos ex ipsis, & curabat eos.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ወኢተፈነወ:ሌልያስ: ወኢኀበ:አሐቲ: እመኒሆን: ዘእንበለ: በሰራጳት: ዘሲደና::ኀበ:
27 ብእሲት:መበለት::= ወብዙኃን:እለ:ለመጽ:ሀለው:ውስተ:ይስራኤል:ለመኤልሳዕ:
28 ነቢይ:ወኢነጽሐ:አሐዱኒ:እመኒሆሙ:ዘእንበለ:ነዕማን:ሶርያዊ::= ወተመዐዑ:
29 ኵሎሙ: በመኵራብ: ሰሚዖሙ:ዘንተ::= ወተንሥኡ:ወለወጥእዎ:አፍአ:እመ
ሃገር:ወወሰድዎ:ወአብጽሕዎ: ወስተ:ሕፅነ: ርእሰ:ደብር: ኀበ: ሃገሮሙ:ዘነድቅ:ከ
30 መ : ያጽድፍዎ::= ወውእቱሰ : ኀለፈ : እንተ : ማእከሌሆሙ : ወሖረ::=
31 በጎ ሰንበት : ውትረ::= ወወረደ :ቀፈርናሖም:ሃገረ:ጋሊላ : ወመሃሮሙ: በሰንበ
32 ት::= ወያነክሩ:መህሮቶ:እስመ:በትእዛዝ:ውእቱ:ቃሉ::= በእንተ:ዘጋኔን::=
33 ወሣሉ: ብእሲ: በመኵራብ: ዘጋኔን: እኩይ: ወከልሐ:በዓቢይ:ቃል::= ወይቤ:መን
34 ተ:ብየ:ምስሌከ: እግዚእ: ሊየሱስ: ናዝራዊ:መጻእከ:ተጥፋእነ:ላእመረከ:ሙኑ:
35 ላንተ:ቅዱሱ:ለእግዚአብሔር ::= ወገሠጾ:እግዚእ:ሊየሱስ:ወይቤሎ: ተፈፀመ:
ወፃእ: እመኒሁ:: ወነቀፆ : ጋኔኑ : መእከለ: ሙኵራብ: ወወፅእ: እመኒሁ: ወአል
36 በ:ዘረሰዮ: ወሊነስዮ: ወእመንተኒ::= ወደንገፁ: ኵሎሙ: ወተናገሩ: በቤናቲሆ
ሙ: ወይቤሉ: መንትኑዝ: ነገር: ትእዛዝ:በኀይል:ይእዝዞሙ:ለእጋንንት:እኩያን:ወ
37 ይወፅሉ::= ወወፅአ: ወተሰምዐ: ነገሩ:በኵሉ : በሐውርተ : ላድያሙ::=
38 በእንተ:ሐማተ:ጴጥሮስ:= ወወፂአ:እመኵራብ:ቦአ:ቤተ:ስምዖን:ወሐማቱ:ለስ
39 ምዖን:ተሐመመ:ኅቡያ: ፈፀንተ: ወነገርዎ :በእንቲኣሃ:= ወቀርበ:ሃቤሃ:ወገሠጾ:
ለፈፀንታ : ወኀደጋ : ወተንሥአት : ሶቤሃ : ወተልእከቶሙ::=
በእንተ : እለ : ሀይዉ : እመብዙኅ : ደዌ::=
40 ወሶበ:ይዓርብ:ፀሐይ: ላመጽኡ: ኅቤሁ: ኵሎሙ:እለ: ቦሙ: ድዉያን: ወህመማን:
ወለለ:ላሕዱ:እመኒሆሙ:ወደየ :እዴሁ:ዲቤሆሙ:ወፈወሶሙ:ወለኵየሙ::=

Et non missus fuit Elias neque ad unam illarum, nisi in Sarepta Sidoniæ ad muli- 26
erem viduam. Et multi leprosi fuerunt in Israel, quando Eliæus propheta *fuit*: & 27
non emundatus fuit vel unus ex illis, nisi Naaman Syrus. Et indignati sunt omnes 28
in synagoga audientes hoc. Et surrexerunt, & ejecerunt eum extra urbem : & 29
duxerunt eum, & attulerunt eum in sinum cacuminis montis, ubi civitas illorum
exædificata fuit, ut præcipitarent eum. Et ipsi transivit per medium illorum & 30
abiit.

Vespere sexti sabbati.

Et descendit *in* Capernaum civitatem Galilææ, & docuit eos in sabbatis. Et 31
mirati sunt doctrinam ejus, quia in mandato fuit sermo ejus. *De dæmoniaco.* 32
Et fuit homo in synagoga dæmoniacus malus, & exclamavit in magnâ voce, Et 33
dixit; Quid habeo tecum Domine Jesu Nazarene? venisti ne perdere me? scio te quis
sis, Sanctus Dei. Et objurgavit eum Dominus Jesus, & dixit ei; Obmutesce, & exi 34
ab eo : et projecit illum dæmon medio synagogæ, & exiit ab illo, & nihil fuit quod
fecit, & non nocuit alicui. Et expaverunt omnes, & colloquuti sunt inter se, & 35
dixerunt; Quid est hoc verbum mandatorium ? in potestate imperat dæmonibus
malis, & exeunt. Et exivit, & auditus fuit sermo ejus in omnibus regionibus 36
vicinis.

De socru Petri.

Et exiens è synagoga, introivit domum Simonis ; & socrus Simonis afflicta fuit 37
magnâ febri : & nuntiaverunt ei de illa. Et accessit ad eam, & objurgavit fe- 38
brim, & dimisit eam : & surrexit statim, & ministravit illis.

De iis qui sani facti sunt à multis morbis. Et quum occidisset 40
sol, adduxerunt ad eum quotquot habuissent infirmos & morbosos : & unicuiq;
ex illis imposuit manum suam super ipsos, & sanavit eos, & vivere fecit eos.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 * ودرهمه ولايتي كه كرداكرد ايشانست اين خبر فاش شد

شانزدهم

XVI. Sanatio socrûs Simeonis.

38 * چون عيسي ازان انجمن بدر آمد بخانه شمعون دررفت ومادر زن شمعون در تب دشخوار
39 بود ازمسيح درخواست كردند كه اورا شفا بخشد * عيسي برسر اوبايستاد وبانك زد
40 تب او زايل شد وزن درست كشت برخاست وايشانرا خدمت مي كرد * ودرهنكام زوال
افتاب هركس را كه رنجور ودردمند بود وعلتهاء كوناكون ايشانرا پيش مسيح آوردند او برهر
كه ازايشان دست مي نهاد خوش مي شدند

37 *Et in omnem regionem circumja-centem illis hæc fama dimanavit.*

38 *Cùm Jesus è synagoga exiisset, in-* 38
domum Simeonis ingressus est : so-
crus autem Simeonis in febri gravi
erat, rogaverunt itaque Christum ut
illam valetudine donaret. Jesus ca- 39
piti ejus astitit, & objurgavit fe-
brim illius ; quâ absedente sanata
fuit, & surgens illis ministrabat.
Et in tempore occasûs solis, quicun- 40
que ægrotus & infirmus erat, &
morbis variis laborantes, *eos ad*
Christum adduxerunt : in quos-
cunque autem ex eis ille manum im-
poneret, sanati sunt.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Exibant autem & dæmonia à multis, clamantia & dicentia; Quia tu es
41 Ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, (υ) κράζοντα καὶ λέγοντα, Ὅτι Σὺ εἶ ὁ
Chriſtus filius Dei. Et increpans, non ſinebat ea loqui, quia ſciebant Chriſtum
Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. καὶ ἐπιτιμήσας οὐκ ἤφιεν αὐτὰ λαλεῖν· ὅτι ᾔδεισαν τὸν Χριστὸν
ipſum eſſe. Factâ autem die, egreſſus ibat in deſertum locum: & turbæ
42 αὐτὸν εἶναι. Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι
requirebant eum, & venerunt uſq; ad ipſum: & detinebant illum, *non proficiſci* ab eis.
(φ) ἐζήτουν αὐτὸν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ· καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν.
Ille verò ait *ad eos*; Quia & aliis civitatibus evangelizare me oportet re-
43 Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ὅτι καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασι-
gnum Dei: quia *ad hoc* miſſus ſum. Et erat prædicans in ſynagogis
44 λείαν τοῦ Θεοῦ· ὅτι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι. Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς
Galilææ.
τῆς Γαλιλαίας.

CAP. V. ε'.

Factũ eſt autem in *eo* *turbam ſuperjacere ei* *ad audiendum* verbum Dei, &
1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ
ipſe *erat ſtans juxta* ſtagnum Geneſareth. Et vidit *duo* *navigia ſtantia* ſe-
2 αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ. Καὶ εἶδε δύο (α) πλοῖα ἑστῶτα παρὰ
cus ſtagnum: at piſcatores *deſcendentes ex eis*, *abluebant* retia.
τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλιεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν, ἀνέπλυναν τὰ δίκτυα.
Aſcendens autem in unam *navium*, quæ erat Simonis, rogavit eum à terra
3 Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς

IA' reducere puſillùm. Et ſedens docebat *ex navigio* turbas. Ut
(β) ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον. καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους. Ὡς
autem ceſſavit *loquens*, dixit ad Simonem; Deduc in altum, & la-
δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα, Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χα-
xate retia veſtra in capturam. Et reſpondens Simon dixit illi; Præ-
λάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ, Ἐπ-
ceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus: In autem verbo
στάτα, διὰ (γ) ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες, οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί
tuo laxabo rete. Et hoc *facientes* concluſerunt piſcium multitu-
σου χαλάσω τὸ δίκτυον. Καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν (δ) ἰχθύων πλῆ-
dinẽ *multam*: dirumpebatur autem rete eorum. Et annuerunt ſo-
θος πολύ· (ε) διερρήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν. Καὶ κατένευσαν τοῖς μετό-
ciis qui in *alio navigio*, ut *venientes* ſimul *caperent* ipſi. Et venerunt,
χοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς. Καὶ ἦλθον,
& impleverunt *ambo* *navigia*, ita ut *mergi* ipſa. *Videns autem* Simon Pe-
καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέ-
trus, *accidit* *genibus* Jeſu, dicens; Exì à me, quia homo pecca-
τρος, προσέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ, λέγων, Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρ-
tor ſum, Domine. Stupor enim *occupaverat* eum, & omnes qui cum illo,
τωλός εἰμι, Κύριε. Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν, καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ,
in captura piſcium, quam *ſimul* caperant.
ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων, ἣν συνέλαβον.

MS. A. (υ) χραυγάζοντα (φ) ἐπεζήτουν Κεφ. ε'. MS. A. (α) πλοιάρια (β) ἐπαγαγεῖν (γ) ὅλης νυκτὸς (δ) πλῆθος ἰχθύων (ε) διερήγνυτο

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 ܘܐܦ ܫܕ̈ܐ ܒ̈ܝܫ̈ܐ ܦ̈ܩ̈ܥ ܡ̈ܢ ܟ̈ܠ ܚ̈ܕ ܘ̈ܐ

Versio VULGATA LATINA.

41 Exibant autem dæmonia à multis, clamantia & dicentia; Quia tu es filius Dei: &
42 increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum. Factâ autem
die egressus ibat in desertum locum, & turbæ requirebant eum, & venerunt usque
43 ad ipsum: & detinebant illum ne discederet ab eis. Quibus ille ait; Quia &
44 aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum Dei: quia ideò missus sum. Et
erat prædicans in synagogis Galilææ.

CAP. V.

1 FActum est autem, cùm turbæ irruerent in eum, ut audirent verbum Dei, & ipse
2 stabat secus stagnum Genesareth. Et vidit duas naves stantes secus stagnum: pis-
3 catores autem descenderant, & lavabant retia. Ascendens autem in unam navim,
quæ erat Simonis, rogavit eum à terra reducere pusillùm. Et sedens docebat de
navicula turbas. Ut cessavit autem loqui, dixit ad Simonem; Duc in altum, & la- 4
xate retia vestra in capturam. Et respondens Simon, dixit illi; Præceptor, per 5
totam noctem laborantes, nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. Et cùm 6
hoc fecissent, concluserunt piscium multitudinem copiosam: rumpebatur autem rete
eorum. Et annuerunt sociis, qui erant in alia navi, ut venirent, & adjuvarent 7
eos. Et venerunt, & implevérunt ambas naviculas, ita ut penè mergerentur. Quod 8
cùm videret Simon Petrus, procidit ad genua Jesu, dicens; Exi à me, quia homo
peccator sum, Domine. Stupor enim circumdederat eum, & omnes qui cum illo 9
erant, in captura piscium, quam ceperant:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 * وَكَانَتْ أَيْضًا شَيَاطِينُ تَخْرُجُ مِنْ كَثِيرِينَ وَتَصْرُخُ قَائِلَةً أَنْتَ هُوَ ٱبْنُ ٱللهِ * وَكَانَ يَنْتَهِرُهُمْ وَلَمْ
42 يَدَعْهُمْ يَتَكَلَّمُونَ لِأَنَّهُمْ عَرَفُوا أَنَّهُ ٱلْمَسِيحُ * وَلَمَّا كَانَ ٱلنَّهَارُ خَرَجَ وَذَهَبَ إِلَى مَوْضِعٍ قَفْرٍ وَكَانَ
43 ٱلْجُمُوعُ يَطْلُبُونَهُ * فَجَاءُوا إِلَيْهِ وَأَمْسَكُوهُ لِئَلَّا يَمْضِيَ مِنْ عِنْدِهِمْ * فَقَالَ لَهُمْ إِنَّهُ يَنْبَغِي لِي أَنْ
44 أُبَشِّرَ فِي ٱلْمُدُنِ ٱلْأُخَرِ بِمَلَكُوتِ ٱللهِ * لِأَنِّي لِهَذَا أُرْسِلْتُ * وَكَانَ يَكْرِزُ فِي مَجَامِعِ ٱلْجَلِيلِ *

41 *Item dæmones exibant à multis, & clamabant, dicentes; Tu es filius Dei: & increpabat eos, & non sinebat eos loqui: quoniam sciebant ipsum esse Christum.* 42 *Et cùm facta esset dies, exiit & abiit in locum desertum: & turbæ quærebant eum, & venerunt ad eum, & tenuerunt eum ne abiret ab eis.* 43 *Et dixit eis, Equidem oportet me prædicare in civitatibus aliis regnum Dei, quia propter hoc missus sum.* 44 *Et prædicabat in synagogis Galilææ.*

Sectio decima quarta.

* اَلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ عَشَرَ *

CAP. V.

1 * وَكَانَ لَمَّا ٱجْتَمَعَ إِلَيْهِ ٱلْجُمُوعُ لِيَسْمَعُوا كَلَامَ ٱللهِ كَانَ هُوَ وَاقِفًا عَلَى بُحَيْرَةِ جَانَاسَرَ * فَرَأَى
2 سَفِينَتَيْنِ مَرْسِيَتَيْنِ عَلَى سَاطِ ٱلْبُحَيْرَةِ وَٱلصَّيَّادُونَ قَدْ طَلَعُوا عَنْهُمَا لِيَغْسِلُوا شِبَاكَهُمْ * فَصَعِدَ
3 إِلَى إِحْدَاهُمَا ٱلَّتِي لِسِمْعَانَ وَأَمَرَهُ أَنْ يُبْعِدَهَا مِنَ ٱلسَّاطِ قَلِيلًا وَجَلَسَ يُعَلِّمُ ٱلْجُمُوعَ مِنَ ٱلسَّفِينَةِ *
4 * وَلَمَّا أَكْمَلَ كَلَامَهُ قَالَ لِسِمْعَانَ تَقَدَّمْ إِلَى ٱلْعُمْقِ وَأَلْقُوا شِبَاكَكُمْ لِلصَّيْدِ * فَأَجَابَهُ سِمْعَانُ
5 قَائِلًا يَا مُعَلِّمُ قَدْ تَعِبْنَا ٱللَّيْلَ كُلَّهُ وَلَمْ نَأْخُذْ شَيْئًا * وَبِكَلِمَتِكَ نُلْقِي ٱلشِّبَاكَ * فَلَمَّا فَعَلُوا
6 ذَلِكَ أَخَذُوا سَمَكًا كَثِيرًا وَكَادَتْ شِبَاكُهُمْ تَنْخَرِقُ * فَأَشَارُوا إِلَى شُرَكَائِهِمْ فِي ٱلسَّفِينَةِ ٱلْأُخْرَى
7 لِيَأْتُوا فَيُعِينُوهُمْ * فَلَمَّا أَنْ جَاءُوا مَلَأُوا ٱلسَّفِينَتَيْنِ حَتَّى كَادَتَا تَغْرَقَانِ * فَلَمَّا رَأَى سِمْعَانُ ذَلِكَ خَرَ
8 عِنْدَ رُكْبَتَيْ يَسُوعَ وَقَالَ ٱبْعُدْ عَنِّي يَا سَيِّدِي فَإِنِّي رَجُلٌ خَاطِئٌ * لِأَنَّ ٱلْخَوْفَ ٱعْتَرَاهُ وَكُلَّ مَنْ
9 مَعَهُ لِأَجْلِ ٱلصَّيْدِ ٱلَّذِي صَادُوا *

1 *Factum est autem cùm congregatæ essent ad eum turbæ ut audirent sermonem Dei, erat ipse stans secus stagnum Genesareth.* 2 *Et vidit duas naves anchoris detentas secus litus stagni, & piscatores jam ascendisse super eas, ut lavarent retia sua.* 3 *Ascendit autem in unam earum quæ erat Simonis, & præcepit ei ut amoveret eam à litore paulùm per: & sedit docens turbam de navicula.* 4 *Et cùm absolvisset sermonem suum, dixit Simoni; Progredere ad profundum, & laxate retia vestra ad piscationem.* 5 *Respondit ei Simon, dicens; Magister jam laboravimus nocte totâ, & non cepimus quicquam: in verbo autem tuo nos laxabimus retia.* 6 *Et cùm fecissent id, ceperunt pisces multos, & parum abfuit quin retia eorum rumperentur.* 7 *Et annuerunt sociis suis qui erant in navi altera, ut venirent & adjuvarent eos. Et cùm venissent, implevérunt ambas naviculas, ita ut propè mergerentur.* 8 *Et cùm vidisset Simon id, procidit ad pedes Jesu, & ait; Recede à me, ô Domine mi, quia homo peccator sum.* 9 *Nam timor invaserat eum & omnes qui erant cum illo, propter pisces quos ceperant.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 ወብዙኃን:አጋንንት:ይወፅሉ: ወይኬልሑ: ወይብልዎ:እንተ:ወእቱ:ክርስቶስ: ወልደ:
እግዚአብሔር: ልዑል: ወይጌሠጾ: ወሊያበውሖሙ: ይኝበቡ:እስመ:ያእመርዎ:
42 ከመ:ወእቱ:ክርስቶስ::=፨ ወጸቢሑ: ወፅእ: ወሖረ: ወእስተ: ገደመ: መካነ:ዓዛ
ዘመ: ሕዝብ: ወሖሩ: ኀቡሁ: ወእኀዝሞ: ወለቀመዎ: ከመ : ሊያመስጥ: እመኒሆ
43 ሙ::=፨ ወይቤሎሙ:ለካልኣትኒ:ለሀገራት:ሃለወኒ: ከመ:እዜንወኝ:በእንተ:መንግሥ
44 ት:እግዚአብሔር: እስመ: እመቢይነ : ዝንቱ:ተፈነውኩ::=፨ ወይሰብክ: በመኩራባ
ት : ገሊላ : ዘንተ::=፨

1 ፲ ወሃለወ:ኀቡሁ:ሰብእ:ብዙኀን:ወያጸምእዎ:ቃለ: እግዚአብሔር:ወይቀውም:መ
2 ንገለ:ሐይቀ:ጌኒሰሬጥ::=፨ ወርእየ:ክልኤተ:ለሕማረ: ኅበ : ውእቱ : ሐይቀ : ወወ
3 ረዱ:እመኒሆን:መዓግሪን: ይሳፅቡ: መዛግሪሆሙ::=ፁ ወዓርገ:ውስተ:ለሐቲ:ይእ
ቲ:ሐመር:እንተ:ስምዖን:ወለዘዘ:ወይቤሎ: የርኅቀ: ሕቀ: እመኒ: ሖድር: ወኀበረ:
ውስተ:ሐመር:ወመሃሮሙ:ለሕዝብ::=ፁ በእንተ:ዘከሙ:ተሠገረ:ዓዛት::=ፁ
4 ወለረ ሚሞ:እመዝ:ይቤሎ: ለስምዖን: ያእትቱ: ውኀገለ:ባሕር: ወያውርዱ:መዛግሪ
5 ሆሙ:ወያሠገሩ::=ፁ ወለዉሠእ:ስምዖን:ወይቤሎ:ሊቅ:ሠራሕነ:ኵሳ: ሌሊተ:
እንዘ:ናወርድ:መዛግሪነ:ወለልቦ: ዘለኀዝነ: ወባሕቱ: እመሰ: ላዘዝከነ: ናወርድ:መ
6 ዛግሪነ:=ፁ ወገቢሮሙ:ከማሁ:ተለኅዘ: ብዙኅ: ለዛት:ፈድፋደ:እስከ:ይትበተክ:
7 መዛግሪሆሙ:=ፁ ወጸውዕዎሙ:ለቢጾሙ:እለ:ውስተ:ካልእ:ሐመር:ይርድእዎሙ:
8 ወመጽሉ:ወለርድእዎሙ: ወመልኡ: ካልኤነ : ለህማረ : እስከ: ይሰጠሟ::=ፁ ወር
እዮ:ስምዖን: ጴጥሮሰ: ለስተብረከ: ወሰገደ:ለእግዚእ:ኢየሱስ: ወይቤሎ: ኀድገኒ:
9 እግዚኦ:ወሖር:እመኒየ:እስመ:ብእሲ:ኀጥእ:ላኒ:=ፁ እስመ: ደነገፀ: ወኵሎሙ:
እለ፡መስሌሁ:ከማሁ:ደነገፁ:በእንተ: ውእቱ:ዓዛት:ዘተሠገረ::=ፁ

41 *Et multi dæmones exibant, & exclamabant, & dicebant; Tu es Christus filius Dei excelsi: & objurgabat eos, & non sinebat eos loqui, quoniam cognoscebant quòd Christus erat.* 42 *Et manè exivit, & abiit in desertum locum, & quæsiverunt eum populi, & venerunt ad eum: & apprehenderunt eum, & statuerunt eum ut non fugeret ab illis.* 43 *Et dixit iis, Aliis civitatibus oportet me prædicem de regno Dei, quia propter hoc missus sum.* 44 *Et prædicare in synagogis Galilææ hujus.*

CAP. V.

1 ET fuerunt apud eum homines multi, & audiebant verbum Dei, & stabat *ipse* ad litus Genesaret. 2 *Et vidit duas naves juxta illud litus, & descenderunt ex illis piscatores lavare retia sua.* 3 *Et ascendit in unam, istam navim viz.* quæ Simonis *erat*, & præcepit ei, & dixit ei; Recede paululùm à terra: & sedit in navi, & docuit populos.

De captura piscium.

4 Et ut tacuisset, tunc dixit Simoni ut irent ad mare, & ut submitterent retia sua; & 5 piscarentur. Et respondit Simon, & dixit ei; Magister laboravimus totam noctè demittentes retia nostra, & nihil fuit quod cepimus: veruntamen si imperaveris nobis, demittemus retia nostra. 6 Et quum feciffent ita, comprehensa fuit multitudo piscium magna, adeò ut rumperetur rete eorum. 7 Et vocârunt socios suos qui in altera navi *erant*, opitulari ipsis: & venerunt, & opitulati sunt ipsis, & impleverunt ambas naves, ita ut mergerentur. 8 Et videns Simon Petrus genuflexit, & adoravit Dominum Jesum, & dixit ei; Dimitte me, Domine, & abi à me, quia homo peccator sum. 9 Quoniam obstupuit, & omnes illi qui cum illo, similiter obstupuerunt propter illud piscium quod comprehensum erat.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * چون ازسخن خود خاموش شد بشمعون گفت کشتي را درتغلي ببريد * ودام خودرا براي
5 شکار† بيندازيد * * شمعون جواب داد وگفت اي بزرك من * همه شب دستکي کشيديم وچيزي
6 نگرفتيم * وبرسخن تو اکنون دام مي اندازيم * * ودام را انداخت وبي قياس ماهي گرفت
7 که ازبسياري دام ايشان دريده مي شد * * بياران خود که درکشتي ٔ ديگر بودند * اشارت کرد
تا ياري دهند چون آمدند * هر دو کشتي را ازماهي پرکردند * چنانك نزديك بود که فرو روند *
8 وغرق شوند * * شمعون صفا ان بديد * ودرپاي عيسي افتاد وگفت اي خداوند * ازپيش من
9 دور باش سبب آنك مردي گناهکارم وازاني نيستم که تو پيش من باشي * * براي انك عجب
وحيرت بر ايشان کار کرد ازبسياري † شکار ماهي *

4 *Quum à sermone suo siluisset, Simeoni dixit; Navigium in altum provehite, & rete vestrũ ad capturã projicite.* 5 *Simeon respondit, et dixit; O Magister mi, totâ nocte laborem exantlavimus, & nihil cepimus: in sermone autem tuo nunc rete projiciemus.* 6 *Et rete projecit, & innumeros pisces cepit, ut præ multitudine rete illorum dilaceratum esset.* 7 *Sociis igitur suis, qui in navigio altero erant, innuit, ut opem ferrent: & cùm venissent, ambo navigia piscibus implérunt, adeò ut propemodum subsiderent & demergerentur.* 8 *Simeon Cephas hoc vidit, & ad pedes Jesu procidit, & dixit; O Domine, à me procul esto, eâ de causa quòd homo peccator sum, & dignus non sum ut tu apud me sis.* 9 *Eò quòd admiratio & stupor in eos operatus esset, præ multitudine capturæ piscium.*

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΒ'. ΙΓ'.

Similiter autem & Jacobum & Joannem, filios Zebedæi, qui erant socii Si-
10 Ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱὸς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σί-
monis. Et ait ad Simonem Jesus; Ne time: ab hoc jam homines eris
μωνι. καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ
capiens. Et subducentes navigia super terram, relinquentes omnia secu-
11 ζωγρῶν. Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα ἠκολού-
ti sunt eum. Et factum est in esse ipsum in una civitatum, & ecce vir IB'
12 θησαν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ
plenus leprâ: & videns Jesum, procidens in faciem, rogavit eum, dicens;
πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων,
Domine, si vis, potes me mundare. Et extendens manum, tetigit e-
13 Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐ-
um, dicens; Volo: mundare. Et confestim lepra discessit ab illo. Et
14 τοῦ, εἰπών, Θέλω· καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ
ipse præcepit illi, nemini dicere: sed abiens ostende teipsum Sacerdoti,
αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ,
& offer pro emundatione tua, sicut præcepit Moyses, in testimoni-
καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριο-
um illis. Perambulabat autem magis sermo de illo, & conveniebant turbæ
15 ν αὐτοῖς. Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι
multæ audire, & curari ab ipso ab infirmitatibus suis. Ipse
16 πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι (ζ) ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. Αὐτὸς

autem erat secedens in desertis, & orans. Et factum est in una
ΙΒ' ὁ δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, καὶ προσευχόμενος. Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ 17
dierum, & ipse erat docens. Et erant sedentes Pharisæi & legis do-
τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων. καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδά-
ctores, qui erant venientes ex omni vico Galilææ, & Judææ, & Hie-
σκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας, καὶ Ἰουδαίας, καὶ Ἱε-
ΙΓ' rusalem: & efficacia Domini erat in sanare eos. Et ecce viri ferentes
ρουσαλήμ· καὶ δύναμις Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες 18
in lecto hominem, qui erat paralyticus: & quærebant eum inferre, & po-
ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον, ὃς ἦν παραλελυμένος· καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν, καὶ θεῖ-
nere ante eum: Et non invenientes à quâ parte inferrent illum, propter
ναι ἐνώπιον αὐτοῦ· Καὶ μὴ (α) εὑρόντες διὰ ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν, διὰ τὸν 19
turbam, ascendentes super tectum, per tegulas summiserunt eum cum le-
ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλι-
ctulo, in medium ante Jesum. Et videns fidem eorum, dixit ei;
νιδίῳ, εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ, 20
Homo, remittuntur tibi peccata tua. Et cœperunt ratiocinare Scri-
Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμ- 21
bæ & Pharisæi, dicentes; Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis po-
ματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες, Τίς ἐστιν οὗτος, ὃς λαλεῖ βλασφημίας; Τίς δύ-
test dimittere peccata, si non solus Deus?
ναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός;

(α) εὑρόντες διὰ ποίας (ζ) ὑπ' αὐτοῦ MS. A.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Itidem autem & Jacobum & Johannem filios Zebedæi qui erant participes Simonis. Dixit autem Jesus; Ne timeas, posthac piscaturus es homines ad vitam. Et impulerunt illas naves ad terram, omniaque reliquerunt, ac post eum abiêre. 10 11

Matutinis dominicæ V. Jejunii. 15.

Quumque Jesus esset in una urbium, veniens ecce vir quidam plenus omninò leprâ, vidit Jesum, prociditque in faciem suam, & efflagitabat ab eo, ac dicebat ei; Domine mi, si vis, potes me mundare. Et extendens manum suam Jesus, tetigit eum, & dixit ei; Volo ego, mundus esto. Et eo momento discessit ab eo lepra ipsius. Et præcepit ei; Nemini dixeris, sed ito, ostende tete sacerdotibus, & offer oblationem pro purgatione tui, sicut præcepit Moses, *ut hoc sit* ei in testimonio. Exiit autem de eo fama magis, & congregabatur populus multus ut audiret ab eo, sanitatique restituerentur à morbis suis. Ipse verò secedebat in desertum, & orabat. Et factum est quodam die quum doceret Jesus, ut sederent Pharisæi, & Doctores legis, qui venerant ex omnibus pagis Galilææ, & Judææ, & Jerusalem, & virtus Domini adesset ad sanandum eos. Quidam autem attulerunt in lecto virum quendam paralyticum, & quærebant eum inferre, sisteréq; coram eo. Quumque non invenirent quomodo inferrent eum propter multitudinem populi, ascenderunt in tectum, ac demiserunt eum cum lecto ipsius è laqueari in medium coram ipso Jesu. Quum vidisset autem Jesus fidem eorum, dixit paralytico illi; O homo, remittuntur tibi peccata tua. Et coperunt Scribæ & Pharisæi ratiocinari, dicentes; Quis est iste, qui loquitur blasphemiam? Quis potest remittere peccata, nisi Deus solus? 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Et similiter etiam in Johannem et Jacobum filios Zebdæi, qui participes Simeonis erant. Et Simeoni dixit; Ne timeas, posthac venator hominum eris ad vitam. Et navigia ad litus appulerunt, et quicquid habebant reliquerunt, & Christum secuti sunt. 10 11

XVIII. Sanatio hominis leprosi.

Cùm in una quadam ex civitatibus doceret, vir quidam ad eum accessit, cujus corpus plenum erat leprâ: & in faciem procidens Jesu dixit; O Domine, si velis, potes me mundare. Jesus manum suam ad eum admovit, & ei dixit; Volo, mundus esto: et continuò lepra ab eo discessit, & corpus ejus mundatum est. Et ei dixit; Ne cui dixeris: sed abi, teipsum sacerdotibus ostende, & pro mundatione tua oblationem fac, prout Moses præcepit in testimonium illis. At fama magis de eo percrebuit: & homines multi congregati sunt ut eum audirent, atque ut ipsi etiam à morbis suis sanarentur. Jesus autem in desertum secessit, & oravit. Et quodam die pro more suo Jesu doctrinam dante, Pharisæi eódem loci homines legem docebant: & ex omnibus pagis Galilææ, & ex Judæa, et ab Hierosolyma turbæ venerant, & virtus Dei ad sanandum eas aderat. 12 13 14 15 16 17

Versio VULGATA LATINA.

10 Similiter autem Jacobum & Joannem, filios Zebedæi, qui erant socii Si-
monis. Et ait ad Simonem Jesus; Noli timere: ex hoc jam homines eris ca-
11 piens. Et subductis ad terram navibus, relictis omnibus secuti sunt eum.
12 Et factum est, cùm esset in una civitatum, & ecce vir plenus leprâ, & vi-
dens Jesum, & procidens in faciem, rogavit eum, dicens; Domine, si vis,
13 potes me mundare. Et extendens manum, tetigit eum, dicens; Volo: Mun-
14 dare. Et confestim lepra discessit ab illo. Et ipse præcepit illi ut nemini
diceret: sed, Vade, ostende te sacerdoti, & offer pro emundatione tua,
15 sicut præcepit Moyses, in testimonium illis. Perambulabat autem magis ser-
mo de illo: & conveniebant turbæ multæ ut audirent, & curarentur ab in-
firmitatibus suis. Ipse autem secedebat in desertum, & orabat. Et factum 16
est in una dierum, & ipse sedebat docens. Et erant Pharisæi sedentes, & 17
legis doctores, qui venerant ex omni castello Galilææ, & Judææ, & Jeru-
salem: & virtus Domini erat ad sanandum eos. Et ecce viri portantes in 18
lecto hominem, qui erat paralyticus: & quærebant eum inferre, & ponere
ante eum. Et non invenientes quâ parte illum inferrent præ turba, ascende- 19
runt supra tectum, & per tegulas summiserunt eum cum lecto in medium
ante Jesum. Quorum fidem ut vidit, dixit; Homo, remittuntur tibi pecca- 20
ta tua. Et cœperunt cogitare Scribæ, & Pharisæi, dicentes; Quis est hic, 21
qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 *وكذلك ايضا اعشري يعقوب ويوحنا ابني زبدي اللذان كانا شريكي سمعان * فقال يسوع
11 لسمعان لا تخف لانك من الآن تكون صيادا تصيد الناس * فجذبوا السفن الي الساط وتركوا
12 كل شي وتبعوه * الفصل الخامس عشر * فلما دخل احدي المدن واذا برجل
مملوء برصا فلما راي يسوع خر علي وجهه * وسالة قايلا يا رب ان شيت قادر ان
13 14 تطهرني * فمد يده ولمسه وقال قد شيت فاطهر وللوقت ذهب عنه البرص * وهاه قايلا لا تقل
15 لاحد لكن اذهب فار نفسك للكاهن وقرب عن تطهرك كما امر موسي لشهاداتهم * فذاع
16 عنه الكلام وزاد * واجتمع جمع كبير ليسمعوا منه ويستشفوا من امراضهم * فاما هو فكان
17 يمضي الي البراري ويصلي هناك * الفصل السادس عشر * وكان في احد الايام
وهو يعلم وكان الفريسيون ومعلموا الناموس الذين اتوا من جميع قري الجليل واليهودية
18 ويروسليم جالسين * وكانت قوة الرب في برئهم * واذا باناس قد جاوا اليه برجل محلع علي
19 سرير * وكانوا يريدون الدخول به ويصعوبة قدامه * فلما لم يقدروا علي الذي منه ليكن
20 الجمع صعدوا السطح ودلوه مع سرير من السقف في الوسط قدام يسوع * فلما راي ايمانهم
21 قال لذلك المحلع ايها الانسان مغفور لك خطاياك * فبداء الكتبة والفريسيون يفكرون قايلين
من هو هذا الذي يتكلم بالتجديف * من يقدر ان يغفر الخطايا الا الله وحده *

*Et similiter etiam invasit Jacobum & 10
Johannem, duos filios Zebedæi, qui
erant socii Simonis. Et dixit Jesus Si-
moni; Ne timeas, quia ex nunc eris pi-
scator piscans homines. Et traxerunt 11
naves ad litus, & reliquerunt omnia, &
secuti sunt eum.*

Sectio decima quinta.

*Et cùm intrâsset quandam civitatem, 12
ecce vir plenus leprâ; qui cùm vidisset
Jesum, procidit in faciem suam, & ro-
gavit eum, dicens; Domine, si vis, tu
potes mundare me. Et extendit manum 13
suam, & tetigit eum, & ait; Volo,
mundare: & confestim discessit ab eo
lepra. Et interdixit ei, dicens; Ne di- 14
xeris cuiquam: Sed vade, & ostende
te ipsum sacerdoti, & sacrifica pro mun-
datione tua, sicut præcepit Moses, in te-
stimonia eorum. Divulgatus est autem 15
de eo sermo, & crevit. Et convenerunt
turbæ multæ, ut audirent ab eo, & cu-
rarentur ex infirmitatibus suis. Ipse ve- 16
rò ibat in solitudines desertas, et orabat
illic.*

Sectio decima sexta.

*Et factum est in una dierum, dum ipse 17
doceret, et essent Pharisæi atque docto-
res legis, qui venerant ex omnibus castel-
lis Galilææ, et Jerusalem, se-
dentes; essetque virtus Domini ad sa-
nandum eos: Et ecce homines quidam 18
attulerunt ad eum virum paralyticum
super lecto, et volebant introducere eum,
et ponere illum ante eum. Sed cùm non 19
potuissent appropinquare ad eum præ
multitudine turbæ, conscenderunt te-
ctum, et submiserunt eum cum lecto suo è
laqueari in medium, ante Jesum. Et 20
cùm vidisset fidem eorum, dixit illi pa-
ralytico, O homo, remissa sunt tibi pecca-
ta tua. Cœperunt autem Scribæ et Pha- 21
risæi cogitare, dicentes; Quis est hic
qui loquitur blasphemiam? quis potest
dimittere peccata, nisi Deus solus?*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወእሚሁ: ያዕቆብን: ወዮሐንስ: ደቂቀ:ዘብዴዎስ: ለዕርክቲሁ: ሳእመ፦ን:።ወይቤሎ:
11 እግዚእ: ሊየሱስ: ለስሜ፦ን:ሊትፍሪህ: እመይእዜስ:ሰብእ: ታሄግር:።ም ወለዋ፡
ሉ: ላሕግሪሆሙ:ወጽተ: መድር: ወኀደጉ:ኵሎ: ወተለወ፡።:።ም
12 በእንተ: ዘለመጽ:።ም ወእነዘ: ሀሎ:ወጽተ: ላሐቲ: ሄገር: መጽለ:
ሊሐዲ:ብእሲ: ዘለመጽ:ኵለንታሁ: ወሶበ: ርእዮ: ለእግዚእ:ሊየሱስ:ሰገደ: ሎቱ:
13 በገጹ: ወእስተብቍዖ: ወይቤሎ: እግዚኦ: እመስ:ፈቀድከ:ትነጽ:ላእጽሉቲየ:።ም ወ
14 ሰፍሐ: እዴሁ:ወገሰ፦:።ወይቤሎ: እፈቅድ: እጽሕ: ወእደግ: ለመጹ:ሶቤሃ:።:።ም ወከ
ልለ:ሊይእግር : ወሊለመኑሂ:ወይቤሎ: ሆር:ወለፍትኅ:ርእሰከ: ኀበ: ካህን:ወለብእ:
15 በእንተ: ዘነጸሕከ: በከመ: አዘዘ: ሙሴ: ከመ: ይኩን:ስመ፦: ሳዕቢሆሙ:።:።ም ወተ
16 ሰመ፦: ነገሩ:ፈድፋደ: ወይመጽእ: ሰብእ: ብዙኅ: ወይሰመ፦ ፡ ወይተፈወሱ: እመይ
17 ዊሆሙ:።:።ም ወውእቱሰ: ይወፅእ:ገደመ: ወይጼሊ:።:።ም ወእመዝ: ኀኅ: በአሐቲ: እ
መ: መዋዕል: ሀሎ:ይሜህሮሙ: ወይነብረ: ፈሪሳዊያን: ወሊቃኒ:ሶሪት: እሰ: መጽሉ:
እመገሊሳ: ወእመኵሉ: ለሀገረ: ይሁደ: ወሊየሩሰሌም: ወኀይለ: እግዚአብሔር:
ውእቱ:በዘ: ይፈውስ:።:።ም በእንተ: መፀጕዕ:።ም
18 ወሊመጽሉ:ብእሴ: ድውየ: መፀጕዐ: ይጸውርዎ:በዐራት: ለርባዕቱ:ዕደው: ወኀሠ
19 ሡ: እንተ: ኀበ: ያበውእዎ:ኀበ: እግዚእ:ሊየሱስ:ይፈውሶ:።:።ም ወኀጥሉ: እንተ: ኀ
በ:ያበውእዎ: እስመ: ጽፈቅ: ሰብእ: ወዓርጉ: ናሕሰ: ወናሠቱ:ጠፈረ: ወእውረድዎ:
20 መስለ:ዓራቱ: ውስተ:ቤት: ቅድሜሁ: ለእግዚእ:ሊየሱስ:።:።ም ወርሲዮ: ሃይማኖቶ
21 ሙ: ይቤሎ: ለውእቱ: ብእሲ: ድዉይ: ተኀድግ: ለከ:ኀጢአትከ:።:።ም ወእኀዙ: ደ
ቂቀጽ: ጸሐፍት: ወፈሪሳዊያን: ወይቤሉ: መንትኑ: ውእቱ : ዝንቱ : ዘይነብብ: ፅርፈ
ተ: ሙኑ: ይክል: ኀደገ: ኀጢአት: ዘእንበለ: እግዚአብሔር: ባሕቲቱ:።:።ም

Et similiter Jacobus & Johannes filii Zebedæi, socii Simonis: & dixit Dominus 10
Jesus Simoni; Ne metuas: ex hoc *tempore* homines capies. Et deduxerunt naves 11
suas in terram, & reliquerunt omnia & sequuti sunt eum.

De Leproso.

Et quum esset in quadam urbe, venit 12
quidam homo, leprosus totalitate sua: & quum vidisset Dominum Jesum, adora-
vit eum in faciem, & interrogavit eum, & dixit ei; Domine, si vis, potes purga-
re me. Et extendit manum suam, & tetigit eum, & dixit ei; Volo, purgator. 13
Et reliquit eum lepra ejus statim. Et prohibuit ei ne diceret ulli; & dixit ei, Ito & 14
probato te ipsum apud sacerdotem, & offer, eò quòd purgatus es, sicut præcepit
Moses, ut fiat testimonium super eos. Et exauditus fuit sermo ejus multùm: & 15
veniebat populus multus, & audiebant eum, & sanati erant à morbis suis. Et 16
ipse exibat *in* desertum, & orabat. Et tunc factum fuit, in una ex diebus doce- 17
bat eos, & sedebant Pharisæi, et magistri legis, qui venerant à Galilæa, & ab o-
mni civitate Judææ, & Hierosolymæ, & potentia Dei fuit in qua sanabat.

De paralytico.

Et attulerunt hominem infirmum paralyticũ, & portabant eum in lecto quatuor 18
homines & quæsiverunt per quem locum inferrent eum ad Dominum Jesum ut
sanaret eum. Et non potuerunt *invenire* per quem locum inferrent eum, præ 19
multitudine hominum: & ascenderunt *in* tectum, & destruxerunt tegulas, & de-
miserunt eum cum lecto suo, in domum ante Dominum Jesum. Et videns fidem 20
eorum, dixit isti homini infirmo; Remissa sunt tibi peccata tua. Et cœperunt 21
cogitare Scribæ & Pharisæi, & dicebant; Quis est hic, qui loquitur blasphemias?
Quis potest remittere peccata, nisi Deus solus?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

نورزهم بر خيزانيدن ان اشل را كه نامش اليقوديموس بود سي ودو سال بود كه
افتاده بود * مردم اورا بر تخته بسته اوردند از بهر انك اشل وسست اندام بود ومي خواستند 18
كه درايند پيش عيسي * از پسيازي † انبوه † چاره نيافتند * كه دربرند * بالاي بام 19
برودند * وريسمان در تخته انداختند * واز روزن اورا پيش عيسي فرو كداشتند * * چون 20
عيسي ايمان † ايشان ديد * بدان مرد شل كفت * كناهان توعفو شدند * * معتزلان * 21
وبويسندكان چون شنيدند * كفتند كيست اين كه افتري مي كويد * كه تواند كناهانرا
عفو كردن مكر خدا تنها *

XIX. Suscitatio illius paralytici, qui, nomine Alicodemus, jam triginta duos annos decubuerat.

*Et viri quendam lectulo alligatum 18
afferebant, eò quòd paralyticus, &
membra solutus esset, & volverunt
ut ad Jesum ingrederentur: Ob 19
confertam tamen turbam rationem
non invenerunt, ut inferrent; supra
tectum igitur tulerunt, & funicu-
lis lectulo injectis per fenestram il-
lum ad Jesum demiserunt. Cùm 20
Jesus fidem illorum videret, ho-
mini illi paralytico dixit; Pecca-
ta tua remissa sunt. Pharisæi & 21
Scribæ cùm audissent, dicebant;
Quis est hic qui blasphemiam lo-
quitur? Quis potest peccata remit-
tere, nisi Deus solus?*

O 8

Digitized by Google

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΓ'. ΙΔ'.

Cognoscens autem Jesus *ratiocinationes* eorum, respondens dixit ad illos, Quid
22 Ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς, Τί
ratiocinamini in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere; Dimittuntur tibi
23 διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί σοι
peccata *tua*: an dicere; Surge & deambula? Ut autem sciatis quia *auctoritatem*
24 αἱ ἁμαρτίαι σου· ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι καὶ περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν
habet filius hominis in terra dimittendi peccata: (ait paralytico:) Tibi
ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας· (εἶπε τῷ παραλελυμένῳ,) Σοὶ
dico, Surge: *& tollens lectulum* tuum, vade in domum tuam. Et con-
25 λέγω, Ἔγειραι· καὶ ἆρας τὸ κλινίδιόν σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ παρα-
festim resurgens coram illis, *tollens* in quo jacebat, abiit in domum
χρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἆρας (ϑ) ἐφ' ᾧ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον
suam, *glorificans* Deum. Et stupor *cepit* omnes, & *glorificabant* Deum:
26 αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν. Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν (ι) ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν,
& repleti sunt timore, dicentes; Quia vidimus *inopinata* hodiè. Et post hæc ΙΔ'
27 καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες, Ὅτι εἴδομεν παράδοξα σήμερον. Καὶ μετὰ ταῦτα λη
exiit, & *conspexit* publicanum nomine Levi, sedentem ad telonium, & β
ἐξῆλθε, (κ) καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι Λευὶν, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ
ait illi; Sequere me. Et *relinquens omnia*, surgens secutus est eum.
28 εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα, ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.
Et fecit convivium magnum Levi ei in domo sua: & erat turba λϑ
29 Καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην (λ) ὁ Λευὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ ἦν ὄχλος β
publicanorum multa, & aliorum qui erant cum illis discumbentes. Et murmurabant
30 τελωνῶν πολὺς, καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι. Καὶ ἐγόγγυζον

Scribæ eorum & Pharisæi ad discipulos ejus, dicentes; Quarè cum
οἱ Γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες, Διατί μετὰ
publicanis & peccatoribus manducatis & bibitis? Et respondens Jesus dixit ad μ
(μ) τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς β 31
illos, Non *usum habent* sani medico, sed malè *habentes*. Non
αὐτοὺς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, (ν) ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Οὐκ 32
veni vocare justos, sed peccatores ad pœnitentiam. Illi *autem* dixerunt ad
ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. Οἱ δὲ εἶπον πρὸς 33
eum; Quarè discipuli Joannis jejunant frequenter, & obsecrationes faciunt, similiter
αὐτὸν, Διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσι πυκνὰ, καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως
& ii Pharisæorum: *at* tui edunt & bibunt? *Is* verò ait *ad ipsos*; Num
καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων· οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Μὴ 34
potestis filios *thalami*, *in quo* sponsus cum illis est, facere jejunare?
δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, ποιῆσαι νηστεύειν;
Venient autem dies, & cùm ablatus fuerit ab illis sponsus, tunc jejunabunt
Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσι 35
in illis diebus. Dicebat autem & similitudinem ad illos; Quia nemo *adjectionem*
ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς, Ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα 36
vestimenti novi adjicit in vestimentum vetus: *si* verò non, & novum *scindit*, &
ἱματίου καινοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίζει, καὶ
veteri non convenit commissura à novo.
τῷ παλαιῷ οὐ (ξ) συμφωνεῖ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ.

MS. A. (ϑ) ἐφ' ὃ (ι) ἅπαντας, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες·
(κ) καὶ εἶδεν (λ) Λευὶν (μ) τὸν τελωνῶν (ν) ἀλλὰ (ξ) συμφωνεῖ τὸ ἀπὸ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܕܝܕܥ ܚܫܒܢܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܐܢܬܘܢ ܚܫܒܝܢ ܒܠܒܒܟܘܢ ׃ *
23 ܡܢܘ ܣܗܠ ܠܡܐܡܪ ܫܒܝܩܝܢ ܠܟ ܚܛܗܝܟ ׃ ܐܘ ܠܡܐܡܪ ܩܘܡ ܗܠܟ ׃ *
24 ܕܬܕܥܘܢ ܕܒܪ ܐܢܫܐ ܫܠܝܛ ܒܥܠܡܐ ܠܫܒܘܩ ܚܛܗܐ ׃ ܐܡܪ ܠܦܪܚܐ ׃ ܠܟ ܐܡܪ ܩܘܡ ܣܒ ܥܪܣܟ ܘܙܠ ܠܒܝܬܟ ׃
25 ܘܩܡ ܡܢ ܩܕܡܝܗܘܢ ܘܣܒ ܥܠ ܡܐ ܕܣܟܒ ׃ * ܘܐܙܠ ܠܒܝܬܗ ׃ ܡܫܒܚ ܠܐܠܗܐ ׃
26 ܘܫܒܥ ܟܠܗܘܢ ׃ ܘܡܫܒܚܝܢ ܠܐܠܗܐ ׃ ܘܡܠܝܢ ܡܢ ܕܚܠܬܐ ׃ ܐܡܪܝܢ ׃ ܕܚܙܝܢ ׃ ܝܘܡܢܐ ׃ ܕܠܐ ׃ ܚܙܝܢ ׃
27 ܘܒܬܪ ܗܠܝܢ ׃ ܢܦܩ ׃ ܘܚܙܐ ׃ ܠܥܘܠܐ ׃ ܕܫܡܗ ׃ ܠܘܝ ׃ ܝܬܒ ׃ ܒܬܟܣ ׃ * ܐܡܪ ׃ ܠܗ ׃ ܐܬܐ ׃ ܒܬܪܝ ׃
28 ܘܫܒܩ ׃ ܟܠ ׃ ܡܕܡ ׃ ܘܩܡ ׃ ܐܙܠ ׃ ܒܬܪܗ ׃ ׃ ܘܥܒܕ ׃ ܠܗ ׃ ܣܥܘܕܬܐ ׃ ܪܒܬܐ ׃ * ׃
29 ܒܒܝܬܗ ׃ ܕܠܘܝ ׃ ׃ ܘܗܘܬ ׃ ܣܓܝܐ ׃ ܕܟܢܫܐ ׃ ܘܕܐܚܪܢܐ ׃ ܕܗܘ ׃ ܥܡܗܘܢ ׃ ׃ ׃

Versio VULGATA LATINA.

22 Ut cognovit autem Jesus cogitationes eorum, respondens, dixit ad illos; Quid cogi-
tatis in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere; Dimittuntur tibi peccata: an di-
23 cere; Surge, & ambula? Ut autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in
24 terra dimittendi peccata (ait paralytico;) Tibi dico, Surge, tolle lectum tuum, &
25 vade in domum tuam. Et confestim consurgens coram illis, tulit lectum, in quo ja-
26 cebat: & abiit in domum suam magnificans Deum. Et stupor apprehendit omnes;
& magnificabant Deum. Et repleti sunt timore, dicentes; Quia vidimus mirabilia
27 hodié. Et post hæc exiit, & vidit publicanum nomine Levi, sedentem ad telonio-
28 um, & ait illi; Sequere me. Et relictis omnibus, surgens secutus est eum. Et fecit
29 ei convivium magnum Levi in domo sua: & erat turba multa publicanorum, &
30 aliorum, qui cum illis erant discumbentes. Et murmurabant Pharisæi & Scribæ
eorum, dicentes ad discipulos ejus; Quarè cum publicanis & peccatoribus man-
ducatis & bibitis? Et respondens Jesus, dixit ad illos; Non egent qui sani sunt 31
medico, sed qui malè habent. Non veni vocare justos, sed peccatores ad pœni- 32
tentiam. At illi dixerunt ad eum; Quarè discipuli Joannis jejunant frequenter, 33
& obsecrationes faciunt, similiter & Pharisæorum: tui autem edunt & bi-
bunt? Quibus ipse ait; Nunquid potestis filios sponsi, dum cum illis est spon- 34
sus, facere jejunare? Venient autem dies, cùm ablatus fuerit ab illis sponsus: 35
tunc jejunabunt in illis diebus. Dicebat autem & similitudinem ad illos; Quia 36
nemo commissuram à novo vestimento immittit in vestimentum vetus: alioquin
& novum rumpit, & veteri non convenit commissura à novo.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * فعلم يسوع فكرهم فاجابهم قايلا لم تفكرون في قلوبكم * ايما اسهل ان اقول مغفورن لك خطاياك
23 او ان اقول قم فامش * لتعلموا ان لابن الانسان سلطانا على الارض ان يغفر الخطايا * وقال
24 للمخلع لك اقول قم واحمل سريرك واذهب الى بيتك * وللوقت قام قدامهم وحمل ما كان
25 راقدا عليه ومضى الى بيته ممجدا لله * فبهت جميعهم ومجدوا الله وامتلوا خوفا * وقالوا قد
26 راينا اليوم عجبا * الفصل السابع عشر * وبعد هذا خرج فنظر عشارا اسمه
27 لاوي جالسا بين العشارين فقال له اتبعني * فترك كل شي وتبعه * وصنع له لاوي في بيته
28 29 وليمة عظيمة * وكان جمع عظيم من العشارين واخرون متكيين معهم * فتمتم الفريسيون
30 والكتبة على تلاميذه قايلين لماذا تاكلون وتشربون مع العشارين والخطاة * اجابهم يسوع
31 قايلا لا يحتاج الاصحاء الى الطبيب لكن المرضى * لم اتى لادعوا الصديقين لكن الخطاة الى
32 التوبة * فقالوا له ما بال تلاميذ يوحنا يكثرون الصوم والطلبة وكذلك اصحاب الفريسيين واما
33 تلاميذك فياكلون ويشربون * فقال لهم يسوع هل تقدرون ان تكلفوا بني العرس ان يصوموا
34 ما دام العروس معهم * ستاتي ايام اذا انتزع العروس عنهم حينيذ يصومون في تلك الايام *
35 وكان يقول لهم مثلا انه ليس احد ياخذ خرقة من ثوب جديد فيرقع بها ثوبا باليا لئلا
36 يقطع الجديد والبالي لا توافق البالي الخرقة المأخوذة من الجديد *

Cognovitque Jesus cogitationem eorum, & respondit eis, dicens; Quare cogita- 22
tis in cordibus vestris? Utrum est facilius, dicere me, Remissa sunt tibi peccata 23
tua; an dicere, Surge & ambula? Ut 24
cognoscatis quia filius hominis habet po-
testatem super terram dimittendi pecca-
ta, item dixit paralytico; Tibi dico sur-
ge, & tolle lectum tuum, & vade in do-
mum tuam. Et confestim surrexit coram 25
illis, et tulit id super quo jacebat, et ab-
iit in domum suam glorificans Deum.
Et stupuerunt omnes, et laudaverunt De- 26
um, et repleti sunt timore, et dixerunt;
Vidimus hodie mirum.

Sectio decimaseptima.

Et post hæc exiit et vidit exactorem de- 27
cimarum, cujus nomen Levi, sedentem
inter exactores decimarum, et ait illi;
Sequere me. Et reliquit omnia, et secu- 28
tus est eum. Et fecit ei Levi in domo sua 29
convivium magnum: et erat cœtus
magnus publicanorum, et alii discum-
benies cum illis. Et murmuraverunt 30
Pharisæi et Scribæ contra discipulos
ejus, dicentes; Quare manducatis et
bibitis cum publicanis et peccatoribus?
Respondit eis Jesus, dicens; Non egent 31
sani medico, sed infirmi. Non veni ut 32
vocarem justos, sed peccatores ad pœni-
tentiam. Dixerunt autem ei, Quare di- 33
scipuli Johannis multiplicant jejunium,
& obsecrationem, et ii similiter qui sunt
Pharisæorum: discipuli autem tui edunt
et bibunt? Dixit eis Jesus; Nunquid 34
potestis compellere filios nuptiarum ad
jejunandum quandiu sponsus cum illis est?
Venient dies cùm auferetur sponsus ab 35
eis, et tunc jejunabunt in illis diebus.
Et dicebat illis similitudinem, Nemo qui- 36
dem accipit assumentum à vestimento
novo, eóque resarcit vestimentum attri-
tum: ne scindat novum attritum, neq; coa-
ptetur attrito assumentum desumptum à novo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 ወእእመሮሙ: እግዚእ:ሊየሱስ: ዘይሔልዩ: ወይቤሎሙ: መንትኑ: ትሔልዩ: እኩየ:
23 በልብክሙ:=: መንት: ይቀልል: እመ-ብሂል: ተኃድገ: ለከ: ኃጢአትከ:እመ-ብሂለ:
24 ተንሣእ: ወሖር:=: ከመ: ታእመሪ: ከመ:-ብዑሉ:ለወልደ: እጋለ: እመ:ሕያው:ይ
ሓድግ: ሓጢአተ:በደቡ: መድር: ወይቤሎ:ለዝ አለ:ድዉይ:ለከ: እብለከ:ተንሣእ:
25 ወንሣእ:ዓረተከ· ወእቱ: ቤተከ::=: ወተንሥአ:ሶቤሃ: ወነሥአ: ዓረቶ:ዘደቤሁ:ይ
26 ሰክብ: በቅድሜሆሙ:ወለተወ: ቤቶ: እኀዘ:ይሴብሑ: ለእግዚአብሔር::=: ወደነገ
ፀ: ኵሎሙ: ወለእሙ:ተመ: ለእግዚአብሔር: ወፈርሁ: ብዙኅ: ወይቤሉ: ናሊነ: መ
ንክረ : ዮመ::=: በእንተ: ሌዊ: መጸብሐዊ:=:
27 ወእመጣ: ወፂአ: እመሃ:ርእየ:ብእሴ: መጸብሐዊ: ዘስሙ: ሌዊ:ይነብር:ኅበ:መጽ
28 ባሕ: ወይቤሎ: ትፅወኒ:=: ወኀደገ: ኵሉ:ወተለወ::=: ወተንሢአ:ገብረ:ሎቱ:ሌ
29 ዊ: ዓቢየ:መሰከ: በቤቱ: ወብዙኃን : ሰብእ: መሰቢሁ: መጸብሐን: ወኀጥኦን: ወበዕ
30 ይን:ብዙኃን: ለሰ: ረፈቁ: መሰቢሆሙ::=: ወእንጕርጕሩ: ጸሐፍት: ወፈሪሳዊያን:
ልዕሌሁ: ወይቤልዎሙ:ለእርደኢሁ: ለመንት:መስለ:መጸብሐን: ወኀጥኦን: ይበልዕ:
31 ወይሰቲ: ሊቅነሙ::=: ወለወለ : እግዚእ: ሊየሱስ:ወይቤሎሙ:ሕሙማን: ይፈ
32 ቅድ: ለኳቄቤ:ለሠሪይ: ወለነ: ጥዑያን:=: ሊመጾእኩ: እጸውዕ:ጸድቃን:ለሳ:ኀ
33 ጥአን:ለንስሐ::=: ወይብልዎ: ለመንት: እርደኢሁስ: ለዮሐንስ:ይጠመቁ: ጽፈቀ:
ይጸውሙ:ወጸሎተ: ይገብረ:ወከጣሁ: እለሂ:ፈረሳዊያን:ወእርደኢኪሰ: እቢላከ: ይ
34 በልዑ:ወይሰቲዩ:=: ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየሱስ: ሊይከሱ: ደቂቁ: ለመርዓዊ:ጸዊ
35 ሙ: እንዘ:ሃሉ: መርዓዊ: መሰቤሆሙ:=: ወባሕቱ:ይበጽሕ:መዋዕል: ላሙ: ይነሥ
36 እሙ: ለመርዓዊ: እመኔሆሙ: ወይእተ:አሚረ: ይፀውሙ::=: ወይቤሎሙ: መሰሌ:
እልቦ: ዘይጠቅብ: ግመደ: ድርገሐ: ልብስ: ወስተ:ሠጣተ:ብሉይ: ወእሜእነስ: ሐ
ዲስ: ሠጢጦ: ወይልሕሞ: መስለ: ብሉይ: ሊይዓሪ::=:

Et cognovit Dominus Jesus quid cogitabant, & dixit iis; Quid cogitatis mali in 22
cordibus vestris? Quid facilius est, utrum dicere, Remittitur tibi peccatum tuum; 23
an dicere, Surge, & ambula? Ut sciatis quòd filius hominis potestatem habet re- 24
mittere peccata super terram, & dixit huic infirmo; Tibi dico, Surge, & tolle le-
ctum tuum, & proficiscere domum tuam. Et surrexit statim, & sustulit lectum 25
suum super quem jacuerat in conspectu illorum, & profectus est domum suam, glo-
rificans Deum. Et obstupuerunt omnes: & gratias egerunt Deo; & metuerunt 26
multùm, & dixerunt; Vidimus mirabile hodié.

De Levi publicano.

Et exiens illinc, vidit hominem publicanum cujus nomen Levi, sedentem ad te- 27
lonium, & dixit ei; Sequere me. Et reliquit omnia, & sequutus est eum: 28
Et surgens fecit ei Levi magnum convivium in domo sua: & multi populi cum 29
illo *erant*, publicani, & peccatores, & alii multi discumbentes cum illo. Et mur- 30
murabant Scribæ & Pharisæi adversùs eum, & dicebant discipulis ejus; Quarè
cum publicanis & peccatoribus edit & bibit Magister vester? Et respondit Do- 31
minus Jesus, & dixit iis; Infirmi egent medico, & non sani. Non veni vocare 32
justos, sed peccatores ad pœnitentiam. Et dixerunt ei; Quarè discipuli Johan- 33
nis baptizant frequenter, jejunant, & orationes faciunt, similiter etiam *discipuli*
Pharisæorum: verùm discipuli tui edunt & bibunt? Et dixit iis Dominus Je- 34
sus; Non possunt filii sponsi jejunare, dum adest sponsus cum illis. Sed veniet 35
tempus, quum tollent sponsum ab eis, & isto die jejunabunt. Et loquutus est 36
iis parabolicè; Nemo assuit panniculum novi vestimenti scissuræ veteris: alio-
quin, recens findit illud, & adjunctum veteri non convenit.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 * عيسي جواب داد وبديشان كفت تن درستانرا حاجت بزشك نيست * الا ايشانرا كه سخت
32 رنجورانند * نيامدم كه صديقانرا بخوانم * الا گنهكارانرا براي توبت * ايشان گفتند *
33 چرا شاگردان يحيي هميشه روزه مي دارند * ونماز مي گزارند * وازان معتزلان نيز * واز ان
34 تو مي خورند * ومي اشامند * بديشان گفت فرزندان عروسي * چندانك داماد با ايشان
35 باشد * نتوانند روزه داشتن * روزها بيايند * كه داماد از ايشان ببر داشته شود * انگه دران
روزها روزه دارند بيست يك استختن خين نو با دين كهن
36 * واين مثل بديشان گفت كسي نبرد از جامه زنده وكهنه وبر جامهٔ نو دوزد نبادا در
آخر نو كهن را كشد وپارهٔ كه نو باشد كهن را سود ندارد

Jesus responsum dedit, & illis di- 31
xit; Corpore sanis opus medico non
est, sed iis qui graviter ægrotant.
Non veni ut justos vocarem, sed pec- 32
catores ad resipiscentiam. Illi di- 33
xerunt; Quare discipuli Johannis
jugiter jejunium celebrant, & pre-
ces peragunt, & Pharisæorum et-
iam: tui autem comedunt & bi-
bunt. Illis dixit; Filii thalami, 34
quamdiu sponsus cum eis fuerit, non
possunt jejunare. Dies venient, 35
quando sponsus ab eis tolletur, tunc
in illis diebus jejunium habebunt.

XXI. Mixtio religionis novæ cum religione veteri.

Et hanc parabolam illis dixit; Ne- 36
mo exscindit pannum ex veste de-
trita & veteri, & in vestimentum
novum insuit; ne tandem novum
vetus trahat, & pars illa quæ no-
va fuerit, veteri nihil prosit.

Digitized by Google

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΚΕΦ. ΙΕ'.

Et nemo *conjicit* vinum novum in utres veteres: *si autem non*, rumpet novum vinum
37 Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ νέος οἶνος
utres, & ipsum effundetur, & utres peribunt. Sed vinum novum in
38 τοὺς ἀσκούς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται· Καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν,
statim vult novum: dicit enim, Vetus *utilius* est.
εὐθέως θέλει νέον· λέγει γάρ, Ὁ παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν.

CAP. VI. ς'.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν (a) διὰ τῶν σπορίμων· καὶ
ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυας, καὶ ἤσθιον, ψώχοντες ταῖς χερσί. Τινὲς
2 δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασι;
Καὶ (β) ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησε Δαβὶδ,
3 ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες· Ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ,
4 καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβε, καὶ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ
ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὅτι κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς
IE' 5 τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου. Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς
μβ 6 τὴν συναγωγὴν, καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν
β ξηρά. (γ) Παρετήρουν δὲ αὐτὸν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ
7 θεραπεύσει, ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς
8 αὐτῶν· καὶ εἶπε τῷ ἀνδρὶ τῷ (δ) ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, Ἔγειραι, καὶ στῆθι εἰς
μέσον. Ὁ δὲ ἀναστὰς ἔστη. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς, Ἐπερωτήσω ὑμᾶς,
9 τί ἔξεστι τοῖς σάββασιν, ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀπολέσαι;
Et *circumspiciens* omnes eos, dixit homini; Extende manum tuam.
10 Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς, (ζ) εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. Ὁ
Is autem fecit ita. Et restituta est manus ejus *sana ac altera.* Ipsi
11 δὲ (η) ἐποίησεν οὕτω. καὶ ἀνεπλήσθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. Αὐτοὶ
autem repleti sunt *amentiâ*: & colloquebantur ad invicem, quidnam facerent Jesu.
δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας· καὶ διελάλουν πρὸς (θ) ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ.

MS.A. Κεφ. ς'. (a) διὰ σπορίμων. (β) ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτὸς, Οὐδὲ (γ) Παρετηροῦντο δὲ οἱ (δ) θεραπεύσει, ἵνα (ε) εὕρωσιν (ζ) εἶπεν αὐτῷ, Ἔκτεινον (η) ἐποίησεν· καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὡς (θ) ἀλλήλους, λέγουσιν, τί ἂν ποιήσειαν τῷ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ܘܠܐ ܡܫܕܪ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܐܘܢܐ ܥܬܝܩܐ ܕܠܡܐ ܗܟܝ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܢܒܪܝ ܐܘܢܐ ܥܬܝܩܐ ܘܢܬܒܙܒܘܢ *
38 ܐܠܐ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܐܘܢܐ ܚܕܬܐ ܢܬܛܪܪ ܘܐܢܘܢ ܬܪܝܗܘܢ ܢܬܛܪܪ ܘܠܐ ܡܫܬܚܝ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܕܫܬܐ ܥܬܝܩܐ ܐܡܪ ܛܒ ܗܘ ܠܗ *
39 ܐܠܐ ܐܡܪ ܥܬܝܩ ܛܒ ܗܘ ܠܗ ·

Et nemo injicit vinum recens in utres detri- 37
tos, alioquin disrumpit vinum recens utres, ipsumque vinum effunditur, & utres pereunt. Sed vinum recens in utres novos 38
injiciunt, & ambo conservantur. Nemo- 39
que bibit vinum vetus, & statim petit novum: dicit enim, Vetus est suavius.

Matutinis feriâ III hebdom. V. Jejunii. 16.

CAP. VI.

1 ܘܗܘܐ ܒܫܒܬܐ ܕܥܡ ܚܕ ܒܫܒܬܐ ܗܘ ܕܥܒܪ ܒܙܪܥ̈ܐ ܘܬܠܡ̈ܝܕܘܗܝ ܩܛܦ̈ܝܢ ܫܪ̈ܝ ܘܐܟ̈ܠܝܢ ܒܐܝܕ̈ܝܗܘܢ ·
2 ܘܐܡ̈ܪܝܢ ܠܗ ܐܝ̈ܢܫ ܡ̈ܢ ܦ̈ܪܝܫ̈ܐ ܠܡܐ ܥܒ̈ܕܝܢ ܕܠܐ ܫܪܝ ܒܫܒ̈ܬܐ · *
3 ܘܥܢܐ ܐܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܗܠܝܢ ܩܪ̈ܝܬܘܢ ܗܢܐ ܕܥܒܕ ܕܘܝܕ ܟܕ ܐܬܟܣܝ ܗܘ ·
4 ܘܐܢ̈ܫܝ ܕܥܡܗ ·ܐܝܟ ܥܠ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܘܠܚܡ ܣܕܪ̈ܐ ܐܟܠ ·ܘܝܗܒ ܐܦ ܠܐ ܠܗ ·
5 ܘܐܡ̈ܪ ܠܗܘܢ ·ܕܡܪܐ ܗܘ ܒܪ ܐ̈ܢܫܐ ܐܦ ܕ̈ܝ ܕܫܒܬܐ ·
6 ܘܗܘܐ ܒܫܒܬܐ ܐ̈ܚܪܬܐ ܕܥܠ ܒܝܬ ܟ̈ܢܘܫܬܐ ܘܐܬ̈ܠܦ ·ܘܐܬ ܬܡ ܐ̈ܢܫ ·
7 ܘܐܝܕܗ ܝܡ̈ܝܢܐ ܝܒ̈ܫܐ ·ܘܣ̈ܦ̈ܪ̈ܐ ܘܦ̈ܪ̈ܝ̈ܫ̈ܐ ·ܨ̈ܒ̈ܝ̈ܢ ·ܕܢܚ̈ܙ̈ܘܢ ·ܐܢ ܒܫܒ̈ܬܐ ·ܢܐܣ̈ܐ ·
8 ܕܢܫܟ̈ܚܘܢ ·ܒܗ ·ܐ̈ܢܫ ·ܗ̈ܘ ·ܕܝ ·ܝ̈ܕ̈ܥ ·ܗ̈ܘ ·ܗ̈ܘ ·ܕ̈ܝ ·ܐ̈ܢܫ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·
9 ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·
10 ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·
11 ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·ܐ̈ܢ ·

CAP. VI.

FActum est autem sabbatho quum ambu- 1
laret Jesus per sata, ut discipuli ejus vellerent spicas, confricarentque manibus suis, atque comederent. Quidam autem ex Pharisæis 2
dicunt eis, Cur facitis quod sabbatho illicitum est factu? Respondit Jesus, & ait illis; 3
Ne hoc quidem legistis quod fecit David cùm esuriret ipse, & ii qui cum eo erant? Quòd 4
introierit in ædem Dei, & panem mensæ Domini sumpserit, ederit, dederitque iis qui secum erant: quem non licebat comedere, nisi sacerdotibus tantùm? Et subdit eis, 5
Quin & Dominus est sabbathi Filius hominis. Factum est autem alio sabbatho ut in- 6
grederetur in synagogam, docereteque. Erat autem ibi homo, cujus manus dextera arida erat. Et Scribæ & Pharisæi observabant 7
eum, an ipsum curaret sabbatho, ut possent calumniari eum. Ipse verò, qui cognosce- 8
bat cogitationes eorum, dixit homini illi, cujus manus erat arida; Surge, prodi in medium synagogæ. Quumque venisset, staret- 9
que, Ait illis Jesus; Interrogabo vos, Quid licet sabbatho facere? bonum, an malum? animam servare, an perdere? Et in- 10
tuitus est eos omnes, & dixit ei; Extende manum tuam. Extenditque, & restituta est manus ejus sicut socia ipsius. Illi verò re- 11
pleti sunt invidiâ, & colloquebantur unus cum alio, quid facerent ipsi Jesu.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 وكسي مي نو را درخيكها ريهيك وكهن شك نريزد نباداميي نوخيكهاء كهن را سوراخ *
38 كند ومي ريخته كردد وخيكها كم شود * الا مي نو را درخيكهاء نو نهند تا هردو نكاه
39 داشته شود * وكسي مي كهن را نخورد وانكه نورا بخواهد الا بكويد كهن خوشترست

Nec quisquam vinum novum in utres 37
infirmos & inveteratos infundit ne vinum novum utres veteres disrumpat, & vinum effundatur & utres pereant. Sed vinum novum in 38
utres noves indunt, ut utraque conserventur. Nequ quisquam vi- 39
num vetus bibit, & continuò novum vult: sed dicit, Vetus gratius est.

بيست دوم انجا كه شاكردان خوشه كندم مي خوردند

XXII. Ubi discipuli spicas frumenti comedebant.

1 *در روز شنبه عيسي ميان كشتزارها مي كردند شاكردان او خوشه كندم را بدست مي
2 ماليدند ومي خوردند * كساني از معتزلان بديشان كفتند چرا در روز شنبه چيز مي
3 كنيد كه واجب نيست * عيسي بديشان جواب داد وكفت نخوانده ايد كه وقتي كه داود
4 كرسنه شد چه كرد وايشان كه با وي بودند * چون در خانه خدا در آمد * نان خوان
خداي را ستد * وخورد * وبديشان نيز كه با وي بودند * داد * واجب نباشد * كه كسي
5 انرا بخورد * مكر كوهينان تنها * وبديشان كفت * خداوند شنبه فرزند ادميست *

CAP. VI.

*DIe sabbathi Jesus per sata am- 1
bulabat: discipuli autem ejus spicas tritici manibus confricabant, & edebant. Quidam è Pharisæis 2
illis dicebant; Quare in die sabbathi rem facitis, quam non oportet? Jesus 3
illis responsum dedit, & dixit; Nónne legistis, quo tempore David esurbret, quid fecerit, & illi qui cum ipso erant? Quomodo in do- 4
mum Dei ingressus est, & panem mensæ Dei cepit & comedit, & illis etiam qui cum ipso erant dedit; quem non oportebat quenquam comedere, nisi sacerdotes solos. Et illis 5
dixit, Dominus sabbathi filius hominis est.*

بيست سوم درست كردن مسيح دست خشك را

XXIII. Sanat Christus manum aridam.

6 *وروز شنبه ديكر در انجمن در رفت * وتعليم مي داد * ودران جمع مردي بود * كه دست

*Et die sabbathi alio in synago- 6
gam ingressus est, & docuit: & in illo cœtu vir erat, cujus manus*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

37 Et nemo mittit vinum novum in utres veteres : alioquin rumpet vinum novum
38 utres, & ipsum effundetur, & utres peribunt. Sed vinum novum in utres novos
39 mittendum est, & utraque conservantur. Et nemo bibens vetus, statim vult novum : dicit enim; Vetus melius est.

CAP. VI.

1 FActum est autem in sabbato secundo, primo, cùm transiret per sata, vellebant di-
2 scipuli ejus spicas, & manducabant confricantes manibus. Quidam autem Pharisæorum dicebant illis; Quid facitis quod non licet in sabbatis? Et respondens Jesus ad eos, dixit; Nec hoc legistis quod fecit David, cùm esuriisset ipse, & qui cum
4 illo erant: Quomodò intravit in domum Dei, & panes propositionis sumpsit, & manducavit, & dedit his qui cum ipso erant: quos non licet manducare nisi tantùm sacerdotibus? Et dicebat illis; Quia Dominus est Filius hominis, etiam sabbati. 5
Factum est autem & in alio sabbato, ut intraret in synagogam, & doceret. Et erat 6
ibi homo, & manus ejus dextra erat arida. Observabant autem Scribæ, & Pha- 7
risæi, si in sabbato curaret: ut invenirent undè accusarent eum. Ipse verò sciebat 8
cogitationes eorum: & ait homini, qui habebat manum aridam; Surge, & sta in medium. Et surgens stetit. Ait autem ad illos Jesus; Interrogo vos, si licet sab- 9
batis benefacere, an malè; animam salvam facere, an perdere? Et circumspectis 10
omnibus dixit homini; Extende manum tuam. Et extendit: & restituta est manus ejus.
Ipsi autem repleti sunt insipientiâ, et colloquebantur ad invicem, quidnâ facerent Jesu. 11

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 * وَلَيْسَ اَحَدٌ يَجْعَلُ خَمْرًا جَدِيْدَةً فِي زِقَاقٍ قُدْمٍ اَلَّا تَسْقُ اَلْخَمْرُ اَلْجَدِيْدَةُ اَلزِّقَاقَ وَتُهْرَاقُ هِيَ
38 39 وَتَهْلَكُ اَلزِّقَاقُ * لٰكِنْ يَجْعَلُ خَمْرٌ جَدِيْدَةٌ فِي زِقَاقٍ جُدُدٍ فَيَحْفَظَانِ جَمِيْعًا * وَلَيْسَ مِنْ اَحَدٍ
يَشْرَبُ قُدْمًا فَيُحِبُّ اَلْجَدِيْدَ * لِاَنَّهُ يَقُوْلُ اَنَّ اَلْقَدِيْمَ اَطْيَبُ *

Et nemo ponit vinum novum in utres veteres, ut ne rumpat vinum novum utres, & effundatur ipsum, & pereant utres: Sed ponitur vinum novum in utres novos, & conservantur simul. Et nemo bibit vetus, et optat novum. Dicit enim, quòd vetus est suavius.

Sectio decimaoctava.

CAP. VI.

1 * اَلْفَصْلُ اَلثَّامِنُ عَشَرَ *

1 وَكَانَ فِي اَلسَّبْتِ جَايِزًا بَيْنَ اَلزُّرُوْعِ وَكَانَ تَلَامِيْذُهُ يَقْطِفُوْنَ
2 اَلسُّنْبُلَ وَيَفْرُكُوْنَهُ بِاَيْدِيْهِمْ وَيَاْكُلُوْنَهُ * فَقَالَ لَهُمْ قَوْمٌ مِنَ اَلْفَرِيْسِيِّيْنَ لِمَاذَا تَفْعَلُوْنَ مَا لَا يَحِلُّ اَنْ
3 يُفْعَلَ فِي اَلسُّبُوْتِ * فَاَجَابَهُمْ يَسُوْعُ قَائِلًا اَمَا قَرَاْتُمْ مَا فَعَلَ دَاوُدُ اِذْ جَاعَ هُوَ وَالَّذِيْنَ مَعَهُ * كَيْفَ
4 دَخَلَ بَيْتَ اَللّٰهِ وَاَخَذَ خُبْزَ اَلتَّقْدِمَةِ وَاَكَلَهُ * وَاَعْطَى اَلَّذِيْنَ مَعَهُ * ذٰلِكَ اَلَّذِي لَا يَحِلُّ اَنْ يَاْكُلَهُ
5 اِلَّا اَلْكَهَنَةُ فَقَطْ * ثُمَّ قَالَ لَهُمْ اِنَّ رَبَّ اَلسَّبْتِ هُوَ اِبْنُ اَلْاِنْسَانِ * * اَلْفَصْلُ اَلتَّاسِعُ عَشَرَ *

Et erat in sabbatho transiens inter semina, et discipuli ejus secabant spicas, et confricabant manibus suis, & comedebant eas. Dixerunt autem eis quidam ex Pharisæis, Quare facitis quod non licet fieri in sabbathis? Respondit eis Jesus, dicens; An non legistis quod fecit David cùm esuriisset ipse & qui cum illo erant? Quomodo intraverit domum Dei, & sumpserit panem oblationis, et manducaverit illum, ac dederit his qui cum ipso erant id quod non licet manducare, nisi sacerdotibus tantùm? Deindè dixit illis, Certè Dominus sabbathi est filius hominis.

Sectio decima nona.

6 * وَكَانَ فِي سَبْتٍ اٰخَرَ وَقَدْ دَخَلَ اِلَى مَجْمَعِهِمْ وَكَانَ يُعَلِّمُ * وَكَانَ هُنَاكَ اِنْسَانٌ يَدُهُ اَلْيُمْنٰى يَابِسَةٌ *
7 * وَكَانَ اَلْكَتَبَةُ وَالْفَرِيْسِيُّوْنَ يَتَرَصَّدُوْنَهُ هَلْ يَبْرَاُ فِي اَلسَّبْتِ لِكَيْ يَجِدُوْا مَا يَشْتَكُوْنَهُ * فَاَمَّا هُوَ فَكَانَ
8 عَالِمًا بِاَفْكَارِهِمْ * فَقَالَ لِلرَّجُلِ اَلْيَابِسِ اَلْيَدِ قُمْ وَقِفْ فِي اَلْوَسَطِ فَقَامَ وَوَقَفَ * وَقَالَ لَهُمْ يَسُوْعُ اَسْاَلُكُمْ
9 مَاذَا يَحِلُّ اَنْ يُعْمَلَ فِي اَلسَّبْتِ اَخَيْرٌ اَمْ شَرٌّ اَنَفْسٌ تُخَلِّصُ اَمْ تُهْلِكُ فَسَكَتُوْا * فَنَظَرَ اِلَيْ جَمِيْعِهِمْ
10 بِغَضَبٍ وَقَالَ لِلْاِنْسَانِ اُبْسُطْ يَدَكَ فَمَدَّهَا فَصَحَّتْ مِثْلَ اَلْاُخْرٰى * فَامْتَلَاُوْا جَهْلًا وَقَالَ بَعْضُهُمْ
11 لِبَعْضٍ مَاذَا نَصْنَعُ بِيَسُوْعَ *

Et factum est in sabbatho alio, & introivit in synagogam eorum, & docebat. Et erat ibi homo, cujus manus dextera erat arida. Et Scribæ, atque Pharisæi cavillosè observabant eum, an sanaret illum in sabbatho: ut invenirent id quo accusarent eum. At verò ipse sciebat cogitationes eorum: & ait homini aridò manu; Surge, & sta in medio: et surrexit, ac stetit. Et dixit illis Jesus; Peto à vobis, quid licet fieri in sabbatho? bonúmne, an malum? animam salvari, an perdi? et tacuerunt. Et intuitus est in omnes cum ira, et dixit homini, Extende manũ tuã. Et extendit illã, et sanata est manus ejus sicut altera. Et repleti sunt amentiâ, et dixit alter ad alterũ, Quid faciemus de Jesu?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ወለዕሳ: ዘይወደ: ወይነ: ሐደሽ:ውስተ: ዝቅ: ብሉይ: ወእማእኵስ:ያኅቅፆ: ወወይኑ
38 ሂ: ይትከሠዉ: ወዝቁሂ: ይትሐጕል:=: ወለወይነሰ: ሐደስ: ውስተ:ዝቅ: ሐደስ:ይ
39 ወድይፆ:ወይትዓቀቡ: በቤናቲሆሙ::=: ወኢዕሳ: ዘይሰቲ:ከሪዜ: እንዘ:ይፈቅድ:ጸ
ዕረ: እስመ: ኮረጂ:ይኄይስ::=: በሰንበት: ወትረ:=:

1 ፪ ወእመዝ: ካዕበ: ወፈረ: እግዚእ: ሊያሱስ: በሰንበት: እንተ: ገራውሃ: ወመሐው:
2 ሠዊተ:ለርደሊሁ: ወሐሠዩ:በእደዊሆሙ: ወበልዑ::=: ወይቤልዎሙ:ፈረሰዊያን:ለ
3 ንተኑ:ትንብሩ: ዘሊይሰውኝ: ጊኢረ: በሰንበት::=: ወለውሠእ: እግዚእ:ሊያሱስ: ወ
ይቤሎሙ:ሊያንብክሙኑ: ዘገብረ:ደዊት: ለመ:ርኀበ:ውእቲ: ወእለ:መስሌሁ::=:
4 ዘከመ: ቦአ:ቤተ:እግዚአብሔር: ወበልዐ:ሥዙመተ: ዘይሠርዑ:ውእቱኒ: ወወሀቦሙ:
5 ለእለሂ: ምስሌሁ: ዘሊይሰውኖሙ: ለበሊዕ:ዘእንበለ:ለካህናት: ለበሕቲቶሙ::=: ወ
ይቤሎሙ: እግዚእ: ወእቱ: ለሰንበት: ወልእጋለ: እመ: ሕጸወ::=:
በእንተ : ዝየብስት : እዴሁ::=:

6 ወእመዝ: በካዕእተ: ሰንበት: ቦአ:ውሙሂሮሙ: በመኵራብ: ወሀሎ: ብእሲ: ዘይብስ
7 ት: እዴሁ:እንተ: የማን::=: ወይትዓቀብዎ: ጸሐፍቲት: ወፈሪሳዊያን: ለእመ: ይፈው
8 ሶ: በሰንበት: ከመ:ይርኅቡ:በዘ:ያስተሣድይዎ::=: ወውእቱስ:ያእመር:ዘይሔልዩ::
ወይቤሎ : ለውእቱ : ብእሲ : ዘይብስት : እዴሁ : ተንሣእ : ወቁመ : ማእከለ : ወ
9 ተንሥአ : ወቆመ::=: ወይቤሎሙ : እግዚእ : ሊያሱስ: እሴለጥክሙ : ዘይከው
ን: በሰንበት: ገቢረ: ሠናይኑ:ለው: ገቢረ: እኩይኑ: ነፍሰ : እሕይወኑ : ወሚመ : ቀ
10 ቲልኑ::=: ወነጺሮ: ኵሎሙ : በመዓት : ይቤሎ : ለውእቱ: ብእሲ: ስፋሕ: እደኀ:
11 ወሰፍሐ : ወሓይወተ : እዴሁ : ሶቤሃ: ከመ: ካልእታ::=: ወእሙንቱሰ: ፈድፋደ: ይ
ኦብዱ: ወተማክሩ: በቤናቲሆሙ: ዘከመ: ይረስይዎ:ለእግዚእ:ሊያሱስ::=:

Et nemo injicit vinum novum in utrem veterem: alioquin, disrumpet eum, & 37
vinum effundetur, & uter peribit. Sed vinum novum in utrem novum injici- 38
unt, & conservantur inter se. Et nemo bibens *vinum* purum desiderat posteà 39
expressum: quoniam purum præstantius est.

CAP. VI. *Vespere sabbati.*

1 ET tunc iterum transivit Dominus Jesus in sabbatho per sata: & vulserunt 1
spicas discipuli ejus, & confricârunt in manibus suis, & comederunt. Et dixerunt 2
iis Pharisæi, Quid faciunt quod non licet facere in sabbatho? Et respondit Do- 3
minus Jesus, & dixit iis; Nónne legistis quod fecit David, quum esuriret ipse, & qui cum illo *erant*: Quomodò introierit domum Dei, & ederit panes ordinatos 4
ipse, & dederit illis qui cum illo *erant*, quos non licet edere nisi sacerdotibus solis? Et dixit iis; Dominus est sabbathi, & filii hominis. 5

De arefactamanu.

Et tunc in alio sabbatho introiit, & docuit eos in synagoga, & fuit homo cujus 6
arida fuit manus *ejus* dextera. Et observabant eum Scribæ & Pharisæi si sanatu- 7
rus esset illum in sabbatho: ut invenirent in quo accusarent eum. Et ipse scie- 8
bat quid cogitabant: & dixit isti homini cujus arida erat manus ejus; Surge, & sta medio: et surrexit, & stetit. Et dixit iis Dominus Jesus; Interrogabo vos, 9
Quid licet in sabbatho, facere bonum, aut facere malum? animam servare, aut occidere? Et circumspiciens omnes illos in indignatione, dixit isti homini; Ex- 10
tende manum tuam. Et extendit, & viva facta fuit manus ejus confestim sicut altera. Et illi magis insaniverunt: & consilium inierunt inter se, quomodò fa- 11
cerent Domino Jesu.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 راست † او خشك بود * ونويسندكان ومعتزلان اورا نكاه مي داشتند * مكر مسيح اورا در شنبه
8 خوش كند * وايشان بروي نكته كيرند * عيسي اندیشهٔ ايشانرا دريافت * واشارت بدان
9 مرد دست خشك كرد * وكفت درميان † جماعت بيا او بيامد * وبايستاد * * عيسي بديشان
كفت از شما سخن مي پرسم * كدامين † واجب است كه در شنبه كنند * نيك يا بد *
10 وجانرا زنده كنند * يا كم كنند * * ودر همكان † نكه كرد * وبدو كفت * دست خود را دراز كن *
11 او دست دراز كرد * درست وبا سلامت همچو دست ديكر * * معتزلان از حسود وبدي پر
شدند * وبا يكديكر مي كفتند با عيسي چه چاره كنيم

*dextra aridâ erat. Et scribæ & 7
Pharisæi illum observabant, num Christus eum in sabbatho sanaret: illi autem in eum aliquid captabant. Jesus cogitationem eorum 8
intellexit; & homini illi manu aridâ innuens dixit; In medium cœtum veni: ille venit & stetit. Jesus illis dixit; A vobis verbum 9
rogabo, utrum oporteat in sabbatho facere, bonum an malum; animam in vita servare, an perdere? Et omnes intuitus est, & illi di- 10
xit; Manum tuam protende: ille manum protendit, integram & sanam instar manûs alterius. Pha- 11
risæi invidiâ & malitiâ impleti sunt, & alter alteri dicebant; Cum Jesu quâ ratione agemus?*

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ις'. ΙΖ'.

Factum est autem in diebus illis, exiit in montem orare, &
12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, (ι) ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ
erat pernoctans in oratione Dei. Et cùm factus esset dies, ad-
13 ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσ-
vocavit discipulos suos; & eligens ex ipsis duodecim, quos & Apostolos
εφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ Ἀποστόλους
nominavit: (Simonem, quem & nominavit Petrum, & Andream fratrem ejus, Jacobum
14 ὠνόμασε· (Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον
& Joannem, Philippum & Bartholomæum, Matthæum & Thomam, Jacobum
15 καὶ Ἰωάννην, Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον, Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν, Ἰάκωβον
Alphæi, & Simonem vocatum Zelotem, Judam Jacobi, & Judam
16 τὸν τοῦ Ἁλφαίου, καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν, Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν
Iscariotem, qui & fuit proditor:) Et descendens cum illis, stetit in loco
17 Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ ἐγένετο προδότης·) Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου
campestri: & turba discipulorum ejus, & multitudo copiosa plebis ab omni Judæa,
πεδινοῦ· καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας,
& Hierusalem, & maritimâ Tyri & Sidonis, Qui venerant audire eum, &
18 καὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, Οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ
sanari à languoribus suis, & vexati à spiritibus immundis:
ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ (κ) ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων·
& curabantur. Et omnis turba quærebat tangere eum: quia virtus de
19 καὶ ἐθεραπεύοντο. Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ'

ΙΖ' illo exibat, & sanabat omnes. Et ipse elevatis oculis suis in
μζ' αὐτῷ ἐξήρχετο, καὶ ἰᾶτο πάντας. Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς 20
discipulos suos, dicebat; Beati pauperes: quia vestrum est regnum
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἔλεγε, Μακάριοι οἱ πτωχοί· ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία
Dei. Beati esurientes nunc: quia saturabimini. Beati
μζ Θεοῦ. Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν· ὅτι χορτασθήσεσθε. μακάριοι 21
flentes nunc: quia ridebitis. Beati eritis, cùm oderint vos
οἱ κλαίοντες νῦν· ὅτι γελάσετε. Μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς 22
homines, & cùm separaverint vos, & exprobaverint, & ejecerint nomen
μθ οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, καὶ ὀνειδίσωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα
vestrum tanquam malum, propter filium hominis. Gaudete in illa die
ὑμῶν ὡς πονηρὸν, ἕνεκεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. (λ) Χαίρετε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ 23
& exultate: ecce enim merces vestra multa in cœlo: secundùm hæc enim
καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα γὰρ
faciebant Prophetis patres eorum. Veruntamen væ vobis divitibus:
ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. Πλὴν καὶ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις· 24
quia habetis consolationem vestram. Væ vobis impleti: quia esurietis.
ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι· ὅτι πεινάσετε. 25
Væ vobis ridentes nunc: quia lugebitis & flebitis.
οὐαὶ ὑμῖν οἱ γελῶντες νῦν· ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.

MS. A. (ι) ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰς (κ) ἐνοχλούμενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο. (λ) Χαῖρε

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 ... * ... * ... * ... ...

13 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

1 Factum est autem in illis diebus, exiit in montem orare, & erat pernoctans
13 in oratione Dei. Et cùm dies factus esset, vocavit discipulos suos: & ele-
14 git duodecim ex ipsis (quos & Apostolos nominavit) Simonem, quem
cognominavit Petrum, & Andream fratrem ejus, Jacobum, & Joannem,
15 Philippum, & Bartholomæum, Matthæum, & Thomam, Jacobum Alphæi,
16 & Simonem, qui vocatur Zelotes, Et Judam Jacobi, & Judam Iscariotem,
17 qui fuit proditor. Et descendens cum illis, stetit in loco campestri, & tur-
ba discipulorum ejus, & multitudo copiosa plebis ab omni Judæa, & Jeru-
18 salem, & Maritima, & Tyri, & Sidonis, Qui venerant ut audirent eum,
& sanarentur à languoribus suis. Et qui vexabantur à spiritibus immundis,
curabantur. Et omnis turba quærebat eum tangere: quia virtus de illo exi- 19
bat, & sanabat omnes. Et ipse elevatis oculis in discipulos suos, dicebat: 20
Beati pauperes: quia vestrum est regnum Dei. Beati, qui nunc esuritis: 21
quia saturabimini. Beati, qui nunc fletis: quia ridebitis. Beati eritis cùm 22
vos oderint homines, & cùm separaverint vos, & exprobraverint, & ejece-
rint nomen vestrum tanquam malum, propter Filium hominis. Gaudete in 23
illa die, & exultate: ecce enim merces vestra multa est in cœlo: secundùm
hæc enim faciebant prophetis patres eorum. Veruntamen væ vobis divitibus, 24
quia habetis consolationem vestram. Væ vobis qui saturati estis: quia esuri- 25
etis. Væ vobis, qui ridetis nunc: quia lugebitis & flebitis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 وكان في تلك الايام قد خرج ليصلّي على الجبل وكان * الفصل العشرون * Sectio vigesima.
13 ساهرا في صلاة الله * فلمّا كان النهار دعا تلاميذه واختار منهم اثني عشر اوليك الذين سمّاهم
14 رسلا * هم سمعان الذي سمّاه الصخرة * واندراوس اخوه * ويعقوب * ويوحنا اخوه * وفيلبس *
15 وبرثولوماه * ومتي * وتوما * ويعقوب بن حلفا * وسمعان المدعو الغيور * ويهودا بن يعقوب * ويهودا
16 الاسخريوطي الذي صار مسلّما * ثم نزل معهم ووقف في موضع مرج مع جمع تلاميذه
17 وكثير من السعب * ومن جميع اليهودية وبرسليم وساحل صور وصيدا * الموافين ليسمعوا
18 منه ويستبرهم من امراضهم * والذين كانوا معذبين من الارواح النجسة كان يبرءهم * وكان
19 الجمع يطلبون ان يلمسوه لان قوة كانت تخرج منه ويبرى جميعهم * فرفع عينيه الى
20 تلاميذه وقال لهم طوباكم ايها المساكين بالروح فان لكم ملكوت الله * طوباكم ايها الجياع
21 الان فانكم تسبعون * طوباكم ايها الباكون الان فانكم ستضحكون * طوباكم اذا ابغضكم
22 الناس وطردوكم وعيروكم واخرجوا اسماءكم مثل الاشرار من اجل ابن الانسان * افرحوا في ذلك
23 اليوم وتهللوا فان اجركم عظيم في السماء * هكذا ايضا كان اباؤهم يصنعون بالانبياء * لكن
24 الويل لكم ايها الاغنياء * فانكم قد اخذتم عزاكم * الويل لكم ايها الشباع الان فانكم
25 ستجوعون * الويل لكم ايها الضاحكون الان فانكم ستبكون وتحزنون *

Et factum est in illis diebus, exiit ad 12
orandum supra montem, & erat vigilans
in oratione Dei. Et cùm factus esset di- 13
es, vocavit discipulos suos, & elegit ex
eis duodecim illos quos nominavit Apo-
stolos. Et sunt, Simon, quem vocavit 14
Petrum, & Andreas frater ejus, & Ja-
cobus, & Johannes frater ejus, & Phi-
lippus, et Bartholomæus, Et Matthæus, 15
et Thomas, et Jacobus filius Halphæi,
et Simon vocatus Zelotes, Et Judas fi- 16
lius Jacobi, et Judas Iscariotes, qui se
fecit proditorem. Deinde descendit cum 17
eis, et stetit in loco prati cum cœtu disci-
pulorum suorum, et multis de populo, et
ex tota Judæa, et Jerusalem, et mari-
timis Tyri, et Sydonis, Venientibus ut 18
audirent ab eo, et sanaret eos ab infirmi-
tatibus eorum: et qui erant vexati à
spiritibus immundis, curabat eos. Et 19
turba quærebat tangere eum, quia virtus
exibat de illo, et sanabat omnes. Et 20
elevavit oculos suos in discipulos suos,
et dixit eis; Beatos vos ô pauperes in
spiritu, quoniam vestrum est regnum
Dei. Beati vos ô esurientes nunc; quo- 21
niam vos saturabimini. Beati vos ô
flentes nunc, quoniam ridebitis. Bea- 22
ti vos cùm oderint homines, et perse-
cuti fuerint vos, et contumeliis affe-
cerint vos, et produxerint nomina ve-
stra tanquam improborum, propter fi-
lium hominis. Gaudete in illa die, 23
et exultate, quoniam merces vestra
magna est in cœlo. Sic etiam patres
eorum faciebant prophetis. Verùm væ 24
vobis ô divites: quia jam recepistis
consolationem vestram. Væ vobis ô
saturi nunc, quia vos esurietis. Væ 25
vobis, ô ridentes nunc, quia vos
flebitis, et tristabimini.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወእመዝ: ኮነ: በውእቱ: መዋዕል: ዖርገ: ውስተ: ደብር: ይጸሊ: ወያዕረፊ: በጸሎት: ኀበ: እግዚአብሔር::=ፁ በእንተ: ዘከመ: ይዘመ: ለዘዘመ: ለሐዋርያት::=ፁ
13 ወጸቢሖ: ጸውዖሙ: ለአርደኢሁ: ወሀረየ: ዓሠርተ: ወክፅሌተ: እመኒሆሙ: ወሰመዮ
14 ሙ: ሐዋርያተ::=ፁ ሰመዖን: ዘተሰመየ: ጴጥሮስ: ወእንድርያስ: እኁሁ: ያዕቆብ: ወዮ
15 ሐንስ: እኁሁ: ወፊልጶስ: ወበርተ: ሎሚወስ::=ፁ ወማቴዎስ: ወቶማስ: ወያዕቆብ: ዘእ
16 ልፈዎስ: ወስሞዖን: ዘይብልዎ: ቀናኢ::=ፁ ወይሁዳ: ዘያዕቆብ: ወይሁዳ: ለስቀርዮቲ:
17 ዘዓሳው: ለግብጾ::=ፁ ወወረደ: ምስሌሆሙ: ወቆመ: ውስተ: ገደመ: ወብዙኃ: ሰብ
እ: እመአርደኢሁኒ: ወብዙኃን: ጥቂ: እመሕዝብ: ወእመኵሉ: ይሁዳ: ወሊዮሬሚ
18 ም: ወጲረልዩ: ወጻረፊልያስ: ወጢሮስ: ወሲደና: እለ: መጽሉ: ይስመዕ: ወይትፈወ
19 ሱ: እመደዌሆሙ::=ፁ ወእለሂ: ለጋንንት: እኩያን: የሐይዉ::=ፁ ወኵሉሙ: ለሕዛ
ብ: ይፈቅድዎ: ይግስጸው: እስመ: ኀይል: ይወፅእ: እመኔሁ: ወያሐዩ: ለኵሉ::=ፁ
በእንተ: ብፁዓን::=ፁ ወውእቱሰ: ለኔ
20 ሠእ: ላዕይንቲሁ: ኀበ: ላርደኢሁ: ወይቤሎሙ: ብፁዓን: ኀይያን: እስመ: ሎሙ: ይ
21 እቲ: መንግሥተ: እግዚአብሔር::=ፁ ብፁዓን: እለ: ይርኀቡ: ይእዜ: እስመ: ይጸ
22 ግቡ:: ብፁዓን: እለ: ይበኪዩ: ይእዜ: እስመ: ይትፈሥሑ: ወይሠሐቁ::=ፁ ብፁዓ
ን: እንትሙ: ሶቤ: ይጸልሉክሙ: ሰብእ: ወይፈልጡክሙ: ወይቄእሉክሙ: ወያወፅሉ:
23 ለክሙ: ስመ: እኩየ: በእንተ: ወልደ: እጓለ: እመ: ሕያው::=ፁ ተፈሥሑ: ወተሐሠ
ዩ: ይእተ: ለሚረ: ወለእሬርዕጹ: እስመ: ብዙኅ: ዕሴትክሙ: በሰማያት: እስመ: ከ
24 ማሁ: ረሰይዎሙ: ለነቢያት: ለበዊሆሙ::=ፁ ወባሕቱ: ላዐለክሙ: ለላብዕት: እ
25 ስመ: ሰላጥክሙ: ትቁሠሕተክሙ::=ፁ ላቤለክሙ: እለ: ትጸግቡ: ይእዜ: እስመ: ት
ርኀቡ::ለቤለክሙ: ለእለ: ትሠሐቁ: ይእዜ: እስመ: ትብኪዩ: ወትልሑው::=ፁ

Et tunc factum est in illo tempore, ascendit in montem orare: & pernoctabat 12
in oratione apud Deum. *De præcipiendis Apostolis.*
Et manè vocavit discipulos suos, & elegit duodecim ex illis, & nominavit eos 13
Apostolos: Simonem, qui nominatus est Petrus, & Andream fratrem ejus, Ja- 14
cobum & Johannem fratrem ejus, & Philippum, & Barthlomæum, Et Mathæum, 15
& Thomam, & Jacobum Alphæi, & Simonem quem vocant æmulatorem, Et 16
Jehudam Jacobi, & Jehudam Iscariotem, qui perfidè egit & prodidit eum. Et 17
descendit cum iis, & stetit in deserto, & multi homines à discipulis suis, & per-
multi ex populo, & ex tota Judæa, & Hierusalem, & Piralio, & Piralia, & Tyro
& Sidone: Qui venerunt audire eum, & sanari à morbis suis: Et *qui vexaban-* 18
tur dæmonibus malis, sanescebant. Et totus populus quærebat tangere eum: quia 19
virtus exibat ab illo, & sanabat omnes.
De Beatitudinibus.
Et ipse levavit oculos suos ad discipulos suos, & dixit iis; Beati pauperes: quis 20
illorum est regnum Dei. Beati esurientes nunc: quoniam saturabimtur. Beati 21
flentes nunc: quia gaudebunt & ridebunt. Beati vos *eritis*; quum oderint vos 22
homines, & separaverint vos, & exprobraverint vobis, & emiserint de vobis
nomen malum propter Filium hominis. Gaudete & exultate illo die, & salite: 23
quia multa *est* merces vestra in cœlis, quoniam similiter fecerunt prophetis
patres eorum. Sed væ vobis divitibus: quia plenè recepistis consolationem ve- 24
stram. Væ vobis qui saturati estis nunc: quia esurietis. Væ vobis ridentibus 25
nunc: quia flebitis & lugebitis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

21 خنك شما كه اين ساعت † گرسنه شديد * كه سير شويد * خنك شما كه اين ساعت † در
22 گريستنيد * كه بخنديد * * خنك شما ووقتي † كه مردم شمارا دشمن دارند * وشمارا دور
23 اندارند * وبر شما عيب كنند * ونام شما بشومي † بدر اورند * عوض فرزند آدمي * * دران روز
شاد وخرم شويد * كه مزد شما دراسمان † بسيارست * چدران ايشان نيز اين چنين باپيغمبران
مي كردند * بيست ششم در نكوهش توانگران ومال داران
24 25 * واي بر شما توانگران كه كراي شما يافتيد * * واي بر شما سيران كه كرسنه شويد * واي
بر شما كه در خنك اند عاقبت † بگريد * واند وهناك شويد *

Beati vos qui hâc horâ esuritis: 21
quia saturabimini. Beati vos qui
hâc horâ in fletu estis, quia ride-
bitis: Beati estis, quo tempore 22
etiam homines vos odio habue-
rint, et expulerint vos, et vos igno-
miniâ affecerint, et nomen vestrum
malignè extulerint propter Filium
hominis. In illo die gaudete et læ- 23
tamini; quia merces vestra in cœ-
lo multa est: et patres eorum et-
iam similiter cum prophetis ege-
runt.

XXVI. In vituperationem divitum & opulentorum.

Væ vobis divitibus, quia mercé- 24
dem vestram reperistis. Væ vobis 25
saturis, quia esurietis. Væ vobis
qui in risu estis: posteà lugebitis
et mœsti eritis.

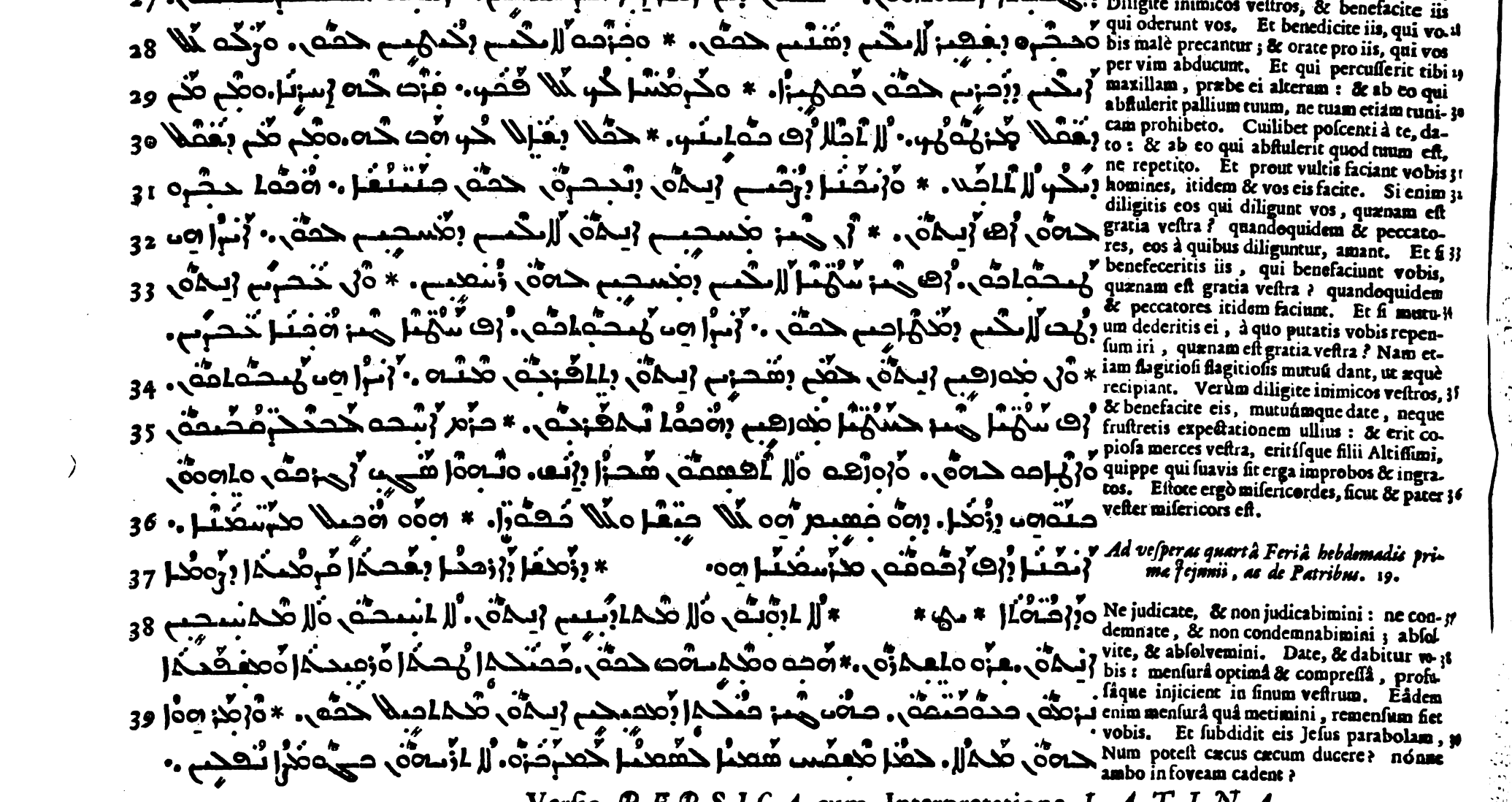
Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΖ'.

Væ vobis cùm benè vobis dixerint omnes homines: secundùm hæc enim fa-
26 (μ) Οὐαὶ ὑμῖν ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐ-
ciebant pseudoprophetis patres eorum. Sed vobis dico audientibus;
27 ποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. (ν) Ἀλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν,
Diligite inimicos vestros, benefacite odio habentibus vos: Benedicite
28 Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς· Εὐλογεῖτε
maledicentibus vobis, & orate pro calumniantibus vos.
τοὺς καταρωμένους (ξ) ὑμῖν, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς.
Percutienti te in maxillam, præbe & alteram. Et ab auferente tuum
29 Τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σε
vestimentum, & tunicam ne prohibueris: Omni autem petenti te, da: & a
30 τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν (ο) χιτῶνα μὴ κωλύσῃς· Παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου· καὶ
ab auferente tua, ne repetas. Et prout vultis ut faciant vobis
31 ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ, μὴ ἀπαίτει. Καὶ καθὼς θέλετε (π) ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν
homines, & vos facite illis similiter. Et si diligitis diligentes
32 οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας
vos, quæ vobis gratia est? etenim peccatores diligentes se diligunt.
ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι.
Et si benefeceritis benefacientibus vobis, quæ vobis gratia est? etenim pecca-
33 Καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρ-
tores hoc ipsum faciunt. Et si mutuum dederitis à quibus speratis recipere, quæ
34 τωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. Καὶ ἐὰν (ρ) δανίζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε λαμβάνειν, ποία
vobis gratia est? Etenim peccatores peccatoribus fenerantur, ut recipiant
ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ (σ) οἱ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσι
æqualia. Veruntamen diligite inimicos vestros, & benefacite, & mutuum date,
τὰ ἴσα. Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ δανείζετε,
nihil sperantes: & erit merces vestra multa, & eritis filii Altissimi
μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν (τ) πολὺς, καὶ ἔσεσθε
quia ipse benignus est super ingratos & malos. Estote ergò misericordes,
ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες,
sicut & Pater vester misericors est. Et ne judicetis, & non judicabimini:
καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστί. Καὶ μὴ (φ) κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε·
Ne condemnaveritis, & non condemnabimini: Absolvite, & absolvemini. Date,
μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε. Δίδετε,
& dabitur vobis: Mensuram bonam, confertam, & coagitatam, &
καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν, πεπιεσμένον, καὶ σεσαλευμένον, καὶ
superefluentem dabunt in sinum vestrum. Quippe eâ mensurâ qua mensi fueritis,
ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. Τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ μετρεῖτε,
remetietur vobis. Dicebat autem similitudinem ipsis; Nunquid potest cæcus
ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Εἶπε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς, Μήτι δύναται τυφλὸς
cæcum ducere? nonne ambo in foveam cadent?
τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται;

MS. A. (μ) Οὐαὶ ὅταν καλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς πάντες (ν) Ἀλλὰ (ξ) ὑμᾶς, προσεύχεσθε
(ο) χιτῶνά σου μὴ (π) ἵνα ποιῶσιν ὑμᾶς οἱ (ρ) δανίζησθε (σ) ἁμαρτωλοὶ (τ) πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ (υ) ὑψίστου· (φ) κρίνετε, ἵνα μὴ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

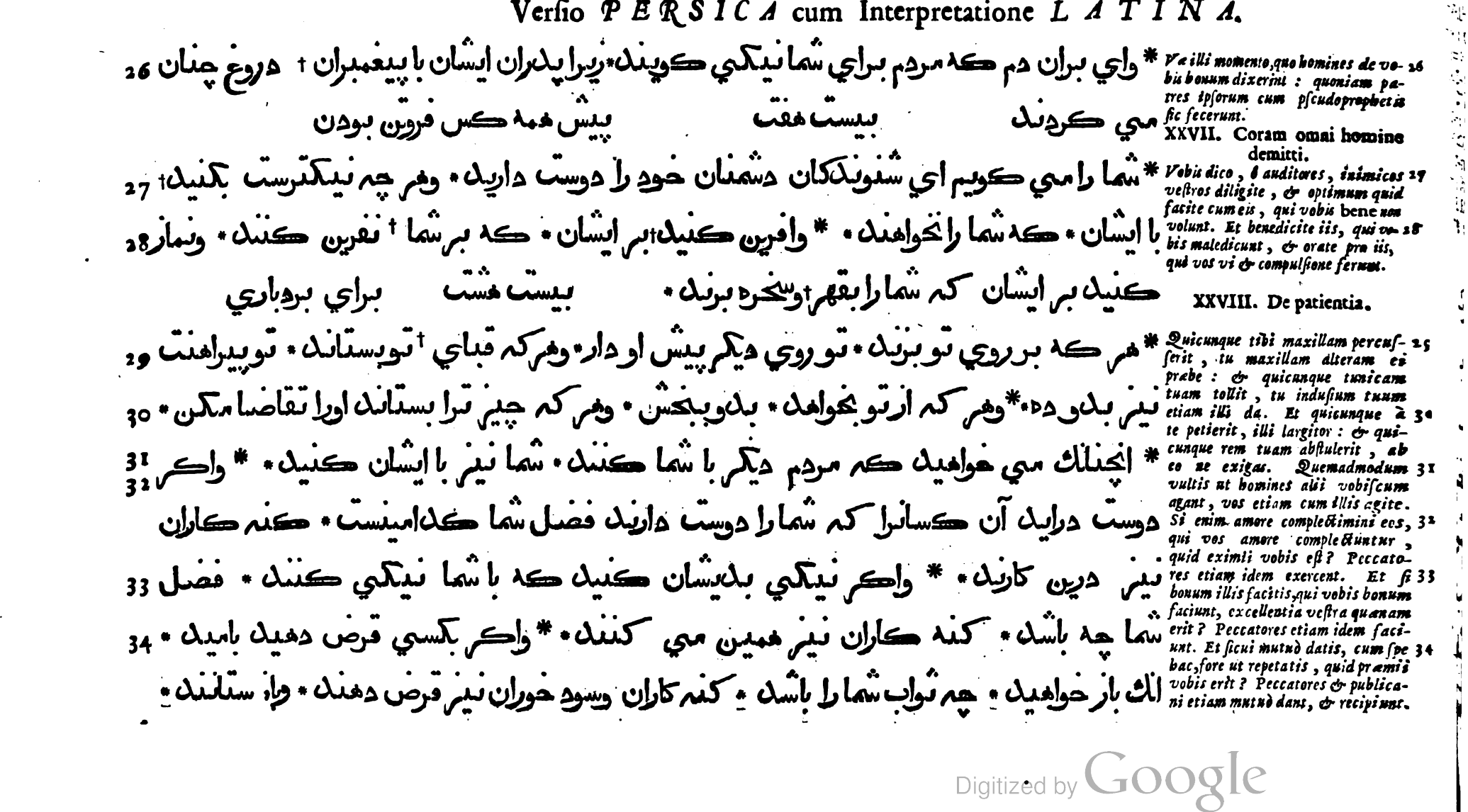

* Væ vobis, quum benè dixerint de vobis ho- 26
mines; sic enim faciebant pseudoprophetis
patres eorum. At vobis dico qui auditis, 27
Diligite inimicos vestros, & benefacite iis
qui oderunt vos. Et benedicite iis, qui vo- 28
bis malè precantur; & orate pro iis, qui vos
per vim abducunt. Et qui percusserit tibi 29
maxillam, præbe ei alteram: & ab eo qui
abstulerit pallium tuum, ne tuam etiam tuni- 30
cam prohibeto. Cuilibet poscenti à te, da-
to: & ab eo qui abstulerit quod tuum est,
ne repetito. Et prout vultis faciant vobis 31
homines, itidem & vos eis facite. Si enim 32
diligitis eos qui diligunt vos, quænam est
gratia vestra? quandoquidem & peccato-
res, eos à quibus diliguntur, amant. Et si 33
benefeceritis iis, qui benefaciunt vobis,
quænam est gratia vestra? quandoquidem
& peccatores itidem faciunt. Et si mutu-
um dederitis ei, à quo putatis vobis repen-
sum iri, quænam est gratia vestra? Nam et-
iam flagitiosi flagitiosis mutuò dant, ut æquè
recipiant. Verùm diligite inimicos vestros, 35
& benefacite eis, mutuúmque date, neque
frustretis expectationem ullius: & erit co-
piosa merces vestra, eritísque filii Altissimi,
quippe qui suavis sit erga improbos & ingra-
tos. Estote ergò misericordes, sicut & pater 36
vester misericors est.

Ad vesperas quartâ Feriâ hebdomadis pri- 37
mæ Jejunii, ac de Patribus. 19.

Ne judicate, & non judicabimini: ne con- 37
demnate, & non condemnabimini; absol-
vite, & absolvemini. Date, & dabitur vo- 38
bis: mensurâ optimâ & compressâ, profu-
sâque injicient in sinum vestrum. Eâdem
enim mensurâ quâ metimini, remensum fiet
vobis. Et subdidit eis Jesus parabolam, 39
Num potest cæcus cæcum ducere? nónne
ambo in foveam cadent?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* واي بران دم كه مردم براي شما نيكي كويند زيرا پدران ايشان با پيغمبران † دروغ چنان 26
مي كردند بيست هفت پيش همه كس فروتن بودن

Væ illi momento, quo homines de vo- 26
bis bonum dixerint: quoniam pa-
tres ipsorum cum pseudoprophetis
sic fecerunt.

XXVII. Coram omni homine demitti.

* شما را مي كويم اي شنوندكان دشمنان خود را دوست داريد * وهر چه نيكترست بكنيد † 27
با ايشان * كه شما را نخواهند * وافرين كنيد † بر ايشان * كه بر شما † نفرين كنند * ونماز 28
كنيد بر ايشان كه شما را بقهر † وسخره برند * بيست هشت براي برد باري

Vobis dico, ô auditores, inimicos 27
vestros diligite, & optimum quid
facite cum eis, qui vobis bene *non*
volunt. Et benedicite iis, qui vo- 28
bis maledicunt, & orate pro iis,
quâ vos vi & compulsione ferunt.

XXVIII. De patientia.

* هر كه بر روي تو بزند * تو روي ديكر پيش او دار * وهر كه قباي † تو بستاند * تو پيراهنت 29
نيز بدو ده * وهر كه از تو بخواهد * بدو ببخش * وهر كه چيز ترا بستاند اورا تقاضا مكن * 30
* انچنانك مي خواهيد كه مردم ديكر با شما كنند * شما نيز با ايشان كنيد * واكر 31 32
دوست دارند آن كسانرا كه شما را دوست دارند فضل شما كدامينست * كنه كاران
نيز دين كارند * واكر نيكي بديشان كنيد كه با شما نيكي كنند * فضل 33
شما چه باشد * كنه كاران نيز همين مي كنند * واكر بكسي قرض دهيد باميد * 34
انك باز خواهيد * چه ثواب شما را باشد * كنه كاران وسود خوران نيز قرض دهند * واز ستانند *

Væ illi momento, quo homines de vo- 26
bis bonum dixerint: quoniam pa-
tres ipsorum cum pseudoprophetis
sic fecerunt.

XXVII. Coram omni homine demitti.

Vobis dico, ô auditores, inimicos 27
vestros diligite, & optimum quid
facite cum eis, qui vobis bene *non*
volunt. Et benedicite iis, qui vo- 28
bis maledicunt, & orate pro iis,
quâ vos vi & compulsione ferunt.

XXVIII. De patientia.

Quicunque tibi maxillam percus- 29
serit, tu maxillam alteram ei
præbe: & quicunque tunicam
tuam tollit, tu indusium tuum
etiam illi da. Et quicunque à 30
te petierit, illi largitor: & qui-
cunque rem tuam abstulerit, ab
eo ne exigas. Quemadmodum 31
vultis ut homines alii vobiscum
agant, vos etiam cum illis agite.
Si enim amore complectimini eos, 32
qui vos amore complectuntur,
quid eximii vobis est? Peccato-
res etiam idem exercent. Et si 33
bonum illis facitis, qui vobis bonum
faciunt, excellentia vestra quænam
erit? Peccatores etiam idem faci-
unt. Et sicut mutuò datis, cum spe 34
hac, fore ut repetatis, quid præmii
vobis erit? Peccatores & publica-
ni etiam mutuò dant, & recipiunt.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

26 Væ cùm benedixerint vobis homines: secundùm hæc enim faciebant pseudopro-
27 phetis patres eorum. Sed vobis dico, qui auditis; Diligite inimicos vestros, be-
28 nefacite his qui oderunt vos. Benedicite maledicentibus vobis, & orate pro
29 calumniantibus vos. Et qui te percutit in maxillam, præbe & alteram. Et ab
30 eo, qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere. Omni autem
31 petenti te, tribue: & qui aufert quæ tua sunt, ne repetas. Et prout vultis ut faci-
32 ant vobis homines, & vos facite illis similiter. Et si diligitis eos, qui vos dili-
33 gunt, quæ vobis est gratia? nam & peccatores diligentes se diligunt. Et si be-
nefeceritis his, qui vobis benefaciunt, quæ vobis est gratia? siquidem & pecca-
34 tores hoc faciunt. Et si mutuum dederitis his, à quibus speratis recipere: quæ
gratia est vobis? nam & peccatores peccatoribus fœnerantur, ut recipiant
æqualia. Veruntamen diligite inimicos vestros: benefacite, & mutuum date,
35 nihil indè sperantes: & erit merces vestra multa, & eritis filii Altissimi, quia
ipse benignus est super ingratos & malos. Estote ergò misericordes, sicut &
36 Pater vester misericors est. Nolite judicare, & non judicabimini: nolite con-
37 demnare, & non condemnabimini. Dimittite, & dimittemini. Date, & dabi-
38 tur vobis: mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & superefluentem
dabunt in sinum vestrum. Eâdem quippe mensurâ, quâ mensi fueritis, remeti-
etur vobis. Dicebat autem illis & similitudinem; Numquid potest cæcus cæ-
39 cum ducere? nónne ambo in foveam cadunt?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * اَلْوَيْلُ لَكُمْ اِذَا قَالَ اَلنَّاسُ فِيكُمْ قَوْلاً حَسَنًا فَاِنَّ اٰبَاءَهُمْ هٰكَذَا فَعَلُوا بِالْاَنْبِيَاءِ اَلْكَذَبَةِ *
27 لٰكِنِّي اَقُولُ لَكُمْ اَيُّهَا اَلسَّامِعُونَ اَحِبُّوا اَعْدَاءَكُمْ وَاَحْسِنُوا اِلَى مَنْ يُبْغِضُكُمْ * بَارِكُوا
28 * Væ vobis cùm dixerint homines de vobis verbum jucundum, quia patres eorum sic fecerunt prophetis falsis. Sed ego dico vobis, O auditores, Diligite inimicos vestros, & benefacite iis qui oderunt vos. Benedicite maledicentibus vobis, et orate pro iis qui persequuntur vos. Et qui percusserit te super genam tuam, verte ei alteram: & ei qui acceperit vestem tuam, ne denegas pallium tuum. Et quicunque petierit à te, da illi: & ne repetas ab eo qui accipit bona tua. Et quemadmodum optatis ut faciant homines erga vos, sic agite vos erga illos. Et verò si diligatis eos qui diligunt vos, quæ merces erit vobis? nam peccatores diligunt eum qui diligit eos. Et si bene feceritis eis, qui benefaciunt vobis, quæ excellentia erit vobis? Sanè peccatores etiam faciunt sic. Et quidem si mutuum dederitis iis, à quibus speratis vos recuperaturos, quæ præstantia erit vobis? nam peccatores etiam mutuum dant peccatoribus, ut accipiant ab eis compensationem. Verùm diligite inimicos vestros, & benefacite illis: & mutuum date: & ne frandetis spem ullius: ut sit merces vestra magna, & sitis filii Altissimi, quia ipse est misericors erga non beneficos & malos. Estote igitur misericordes instar patris vestri misericordis. Ne judicetis, & non judicabimini: [& nè condemnetis aliquem, & non condemnabimini.] Dimittite, & dimittetur vobis. Date, et dabitur vobis in mensura bona, plenâ, superabundante, agitatâ, projecta in sinus vestros. Quoniam in mensura qua metiemini, metietur vobis.

Sectio vigesima prima.

Deindè dixit illis similitudinem aliam: Nunquid potest cæcus ducere cæcum? nónne cadent ambo in foveam?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ለቢለክሙ፡ ሶበ፡ ሠናየ፡ ይብል፡ ሰብእ፡ ላዕሌክሙ፡ እንሙ፡ ከማሁ፡ ረሰይዎሙ ፡ ሐሰዊያነ፡
27 ነቢያት፡ ለበዊሆሙ፡ ::=፡ ወለክሙኒ፡ እብለክሙ፡ ለእለ፡ ትሰመዑኒ፡ ፍቁሩ፡ ጸልእተ
28 ክሙ፡ ወግበሩ፡ ሠናየ፡ ለእለ፡ ይፀረሩክሙ፡ ::=፡ [ባርክዎሙ]፡ ለእለ፡ ይረግሙክሙ ፡ ወጸ
29 ልዩ ፡ ደቡ ፡ እለ ፡ ይትሌገሡክሙ ፡ ::=፡ ወለዘኒ ፡ ጸፍዐከ ፡ መልተሕተከ ፡ መጥዎ፡
30 ካልእታ ፡ ወለዘኒ፡ ነሥአከ ፡ ልብስከ ፡ ክደንከሂ ፡ ሊትክልሶ ፡ ::=፡ ለኵሉ ፡ ዘሰአ
31 ለከ፡ ሃቦ፡ ወለዘኒ፡ ሄደከ፡ ንዋየከ፡ ሊትክላእ ፡ ::=፡ ወበከሙ ፡ ትፈቅዱ ፡ ይግበር ፡ ለ
32 ክሙ፡ ሱብእ፡ ከማሁ፡ ግበሩ፡ ሎሙ፡ እንትመሂ ፡ ::=፡ ወእመሰ፡ ደኦሙ፡ ዘለፍቀረክሙ፡
ለፍቀርዎሙ፡ መንትኑ፡ እንከ፡ ዕሴትክሙ፡ ኀጥኣንሂ፡ ዘሰ፡ ይገብሩ፡ ዘለፈቅሮሙ፡ ያፈቅ
33 ሩ፡ ::=፡ ወእመሂ፡ ለሠነይክሙ፡ ለእለ፡ ያዜንዩ፡ ለክሙ፡ መንትኑ፡ እንከ፡ ዕሴትክሙ፡ ኀጥእ
34 ንሂ፡ ከማሁ፡ ይገብሩ ፡ ::=፡ ወእመሂ፡ ለቀሕክሙ፡ እመሓበ ፡ ዘትሔፈዉ ፡ ትትፈደዩ፡
መንትኑ ፡ ዕሴትክሙ ፡ ኀጥእንሂ ፡ ይሌቀሕዎሙ ፡ ለኀጥኣን ፡ ከመ ፡ ይትፈደይዎሙ፡
35 ዕሩያ ፡ ::=፡ ወይእዜኒ፡ ለፍቅሩ፡ ጸላእተክሙ ፡ ወለሠንዩ፡ ሎሙ፡ ወለቅሑ ፡ እንዘ፡
ሊትሔፈዉ፡ ትትፈደዩ ፡ ወይከውን፡ ብዙኅ፡ ዕሴትክሙ፡ ወትከውኑ፡ ውሉደ፡ ለልዑል፡
36 እሙ፡ ውእቱ፡ ኄር፡ ላዕለ፡ ኄራን፡ ወለኅሰለ፡ እኩያን ፡ ::=፡ ወኩኑ ፡ መሐሪያነ፡ ከመ፡
37 ለቡክሙ፡ ሰማያዊ፡ እንሙ፡ መሐሪ፡ ውእቱ ፡ ::=፡ ወኢትሶንኑ ፡ ከመ ፡ ኢትትኀነኑ ፡ ፡
38 ወኢትግፍዑ ፡ ወኢይግፍዑክሙ ፡ ለሕይዉ ፡ ወይሕይዉክሙ ፡ ::=፡ ሃቡ ፡ ወይሁቡ
ክሙ ፡ መስፈርተ ፡ ሠናየ፡ ወመሉለ፡ መሉለ ፡ ወዝሕዙሐ ፡ ወንሕኑሐ ፡ ይሁቡክሙ፡
39 ውስተ ፡ ሕፅንክሙ ፡ ወበመስፈርተ ፡ ዘሰፈርክሙ፡ ይሰፍሩ ፡ ለክሙ ፡ ::=፡ ወመሰለ፡ ሎ
ሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ይክልኑ ፡ ዕዉር ፡ ለዕዉር ፡ መሪሑቶ ፡ ለኵሉ ፡ ክልኤሆሙ ፡
ይወድቁ ፡ ውስተ፡ ግብ ፡ ::=፡

Væ vobis quum bonum dixerit populus de vobis: quia similiter fecerunt 26
pseudoprophetis patres eorum. Et vobis dico audientibus me, Diligite ini- 27
micos vestros, & facite bonum iis qui oderunt vos. [Benedicite] maledicenti- 28
bus vobis, & orate pro calumniantibus vos. Et percutienti te *in* maxillam 29
tuam præbe alteram, & ab eo qui abstulit tibi vestimentum, tunicam tuam etiam
ne prohibeas. Omni qui petiit te, dato; & ei qui abstulit tibi bona tua, ne pro- 30
hibeas. Et pro ut vultis ut faciat vobis homo, similiter facite illis vos. Et si 31
solummodò eos qui dilexerunt vos dilexistis, quæ igitur merces vestra? peccato- 32
res etiam hoc faciunt, se diligentes diligunt. Et si benefeceritis iis qui benefa- 33
ciunt vobis; quænam igitur merces vestra? peccatores similiter faciunt. Et si 34
mutuum dederitis his à quibus speratis quod retribuent, quænam merces vestra?
peccatores mutuum dant peccatoribus, ut retribuant iis æqualia. Et nunc diligi- 35
te inimicos vestros, & benefacite iis, & mutuum date non sperantes quòd retri-
buetur, & erit magna merces vestra, & eritis filii Altissimi, quia ipse bonus
est super bonos & super malos. Et estote misericordes sicut pater vester 36
cœlestis, quia misericors est. Et ne judicate ut ne judicemini, ne faciatis 37
injuriam & non facient injuriam vobis; serva, & servabunt vos. Dare, &
dabunt vobis: mensuram bonam & plenam plenam, & impulsam, & coagitatam 38
dabunt in sinum vestrum: & in qua mensura mensi estis, metientur vobis. Et 39
parabolicè loquutus est iis, & dixit iis; Potéstne cæcus cæcum ducere? nónne
ambo cadent in foveam?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * بايد كه شما دشمنان خودرا دوست داريد * وبا ايشان خوش باشيد * وقرضشان † بدهيد * وكسي
را نااميد مگردانيد * كه مزد شما بسيار شود * وفرزندان بلندي خوانده شويد * بر بدان
36 وبركافران * خير انديشيد * وباشفقت باشيد * چنانك پدر شما بر همه شفقت مي كند
37 بيست نه سپارش براي داوري * داوري مكنيد * تا در داوري نيفتيد *
بر كسي گناه مگيريد * تا كسي بر شما گناه نگيرد * ازاد كنيد * تا شما نيز آزاد شويد *
38 ببخشيد * تا شمارا نيز ببخشند * ودر پيمانهٔ نيك وفراخ * وبالامال * در دامن شما بريزند * بدان
39 † پيمانه كه پيمايند براي شما پيموده شود سي مثل نابينا * وبراي ايشان
مثلي آورد * كه چون نابينا راهبر ودليل † نابينا شود * زود بيني كه هر دو † درچاه افتند *

Oportet ut vos inimicos vestros di- 35
ligatis, & illis benignè sitis, & mu-
tuò illis detis, & quempiam despera-
bundum ne faciatis: quia merces ve-
stra multa erit, & filii Excelsi voca-
ti eritis. In malos & ingratos Bene- 36
voli & misericordiâ affecti estote,
quemadmodum Pater vester omni-
bus misericordiam facit.

XXIX. Præceptum de judicio.

Judicium ne faciatis, ut in judici- 37
um non incidatis: cuiquam crimen
ne inferatis, ne quis vobis crimen
inferat: absolvatis, ut vos etiam ab-
soluti sitis. Donate ut vobis etiam 38
donent, & mensurâ benâ, & amplâ,
& redundante, in sinum vestrum in-
fundant: eâdem enim mensurâ quâ
metimini, vobis mensuratum erit.

XXX. Parabola cæci.

Et illis parabolam protulit; Cùm cæ- 39
cus, inquit, *viæ dux & monstrator*
cæco fuerit, citò videbis, quòd am-
bo in foveam cadant.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΗ'.

Non est discipulus super magistrum suum: perfectus autē omnis erit sicut ma-
40 Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδά-
gister ejus. Quid autem vides festucam quæ in oculo fratris tui,
41 σκαλος αὐτοῦ. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου,
at trabem quæ in proprio oculo non animadvertis? Aut quomodò potes dicere
42 τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; Ἢ πῶς δύνασαι λέγειν
fratri tuo; Frater, sine ejiciam festucam quæ in oculo tuo, ipse
τῷ ἀδελφῷ σου, Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς
in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, ejice primùm trabem
τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν
de oculo tuo, & tunc perspicies ejicere festucam ex oculo
ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
fratris tui. Non enim est arbor pulchra faciens fructum putrem: Neque arbor
43 ἀδελφοῦ σου. Οὐ γάρ ἐστι δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν· οὐδὲ δένδρον
putris faciens fructum pulchrum. Unaquaque enim arbor de proprio fructu cogno-
44 σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. Ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώ-
scitur: Non enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam:
σκεται· Οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν.
Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum;
45 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν·
& malus homo de malo thesauro cordis sui profert ma-
καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ πονη-
lum. Ex enim abundantia cordis loquitur os ejus. Quid autem
46 ρόν. ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ. Τί δέ
me vocatis; Domine, Domine: & non facitis quæ dico? Omnis veniens ad
47 με καλεῖτε, Κύριε, Κύριε· καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός
me, & audiens meos sermones, & faciens eos, ostendam vobis cui sit similis.
48 με, καὶ ἀκούων μου τοὺς λόγους, καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος.
Similis est homini ædificanti domum, qui fodit & profundam fecit, & posuit fun-
Ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψε καὶ ἐβάθυνε, καὶ ἔθηκε θε-
damentum supra petram: Inundatione autem facta, illisum est flumen
μέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρας δὲ γενομένης, προσέρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ
domui illi, & non potuit movere eam: fundata erat enim supra petram.
οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσε σαλεῦσαι αὐτήν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.
Ai audiens & non faciens, similis est homini ædificanti domum super terram
49 Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τῆς γῆς
sine fundamento, cui illisus est fluvius, & continuò cecidit: & facta est ruina
χωρὶς θεμελίου, ᾗ προσέρηξεν ὁ ποταμὸς, καὶ εὐθέως ἔπεσε· καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα
domûs illius magna.
τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

CAP. VII. ξ'.

IH' Postquàm autem implevit omnia verba sua in aures plebis, intra-
ξα (α) Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλ-
vit in Capharnaum. Centurionis autem cujusdā servus malè habens futurus
ξβ Θεν εἰς Καπερναούμ. Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἤμελ-
erat interire, qui erat illi pretiosus.
λεν τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος.

MS. A. (χ) γὰρ πνευματος καρδίας Κεφ. ζ'. MS. A. (α) Επειδὴ ἐπλήρωσεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

40 * ܟܠ ܕܐܬܝ ܠܗ ܢܗܘܐ ܡܢ ܡܪܗ ܕܝܠܦܐ ܗܘ ܐܦ ܗܘ ܟܕ ܫܠܡ ܢܗܘܐ ܐܝܟ ܡܪܗ ܕܝܠܗ

Versio VULGATA LATINA.

40 Non est discipulus super magistrum: perfectus autem omnis erit, si sit sicut magi-
41 ster ejus. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem, quæ in
42 oculo tuo est, non consideras? Aut quomodò potes dicere fratri tuo; Frater, sine ejiciam festucam de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, ejice primùm trabem de oculo tuo: & tunc perspicies ut educas festucam de oculo
43 fratris tui. Non est enim arbor bona, quæ facit fructus malos: neque arbor mala,
44 faciens fructum bonum. Unaquæque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam. Bonus homo de
45 bono thesauro cordis sui profert bonum: & malus homo de malo thesauro profert
46 malum. Ex abundantia enim cordis os loquitur. Quid autem vocatis me, Domine, Domine: & non facitis, quæ dico? Omnis qui venit ad me, & audit sermones 47
meos, & facit eos: ostendam vobis cui similis sit: Similis est homini ædificanti 48
domum, qui fodit in altum, & posuit fundamentum super petram: inundatione autem
facta, illisum est flumen domui illi, & non potuit eam movere: fundata enim erat
super petram. Qui autem audit, & non facit, similis est homini ædificanti domum 49
suam super terram sine fundamento: in quam illisus est fluvius, & continuò cecidit:
& facta est ruina domûs illius magna.

CAP. VII.

Cum autem implêsset omnia verba sua in aures plebis, intravit Capharnaum. Cen- 1
turionis autem cujusdam servus malè habens, erat moriturus: qui illi erat pretiosus. 2

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 *لَيْسَ تِلْمِيذٌ اَفْضَلَ مِنْ مُعَلِّمِهِ * فَلْيَكُنْ كُلُّ اَحَدٍ مُسْتَعِدًّا مِثْلَ مُعَلِّمِهِ *
41 لِمَاذَا تَنْظُرُ الْقَذَا
42 الَّذِي فِي عَيْنِ اَخِيكَ وَلَا تَتَاَمَّلُ السَّارِيَةَ الَّتِي فِي عَيْنِكَ * اَوْ كَيْفَ تَسْتَطِيعُ اَنْ تَقُولَ لِاَخِيكَ
[يَا اَخِي] دَعْنِي اُخْرِجِ الْقَذَا مِنْ عَيْنِكَ وَاَنْتَ لَا تَنْظُرُ الْخَشَبَةَ الَّتِي فِي عَيْنِكَ * يَا مُرَائِي
اَبْدَاءً بِاِخْرَاجِ الْخَشَبَةِ مِنْ عَيْنِكَ وَحِينَئِذٍ تَنْظُرُ اَنْ تُخْرِجَ الْقَذَا مِنْ عَيْنِ اَخِيكَ * لَيْسَ شَجَرٌ
43 صَالِحٌ يُخْرِجُ عَنْ رَدِيءٍ وَلَا اَيْضًا شَجَرٌ رَدِيءٌ يُثْمِرُ عَنْ صَالِحٍ * وَكُلُّ شَجَرٍ يُعْرَفُ مِنْ ثَمَرِهَا *
44 لِاَنَّهُ لَيْسَ يُجْمَعُ مِنَ الشَّوْكِ تِينٌ وَلَا يُقْطَفُ مِنَ الْعُلَّيْقِ عِنَبٌ * اَلرَّجُلُ الصَّالِحُ مِنَ الذَّخَائِرِ
45 الصَّالِحَةِ الَّتِي فِي قَلْبِهِ يُخْرِجُ الصَّالِحَاتِ * وَالشِّرِّيرُ مِنَ الذَّخَائِرِ الشِّرِّيرَةِ يُخْرِجُ الشُّرُورَ * لِاَنَّ الْفَمَ
46 يَنْطِقُ بِفَضْلِ مَا فِي الْقَلْبِ * لِمَاذَا تَدْعُونِنِي يَا رَبُّ [يَا رَبِّ] وَلَا تَفْعَلُونَ مَا اَقُولُهُ * كُلُّ مَنْ يَاْتِي
47 اِلَيَّ وَيَسْمَعُ كَلَامِي وَيَعْمَلُ بِهِ اُعَلِّمُكُمْ بِمَاذَا يُشْبِهُ * يُشْبِهُ رَجُلًا بَنَى بَيْتًا بَعْدَ اَنْ حَفَرَ وَعَمَّقَ
48 وَوَضَعَ الْاَسَاسَ عَلَى صَخْرٍ * فَلَمَّا جَاءَ الْمَطَرُ الْكَثِيرُ وَصَدَمَ النَّهْرُ ذَلِكَ الْبَيْتَ فَلَمْ يَقْوَ اَنْ يُحَرِّكَهُ *
لِاَنَّ اَسَاسَهُ كَانَ مَبْنِيًّا جَيِّدًا عَلَى صَخْرٍ * وَالَّذِي يَسْمَعُ وَلَا يَعْمَلُ يُشْبِهُ رَجُلًا بَنَى بَيْتًا عَلَى
49 الْاَرْضِ بِغَيْرِ اَسَاسٍ * فَلَمَّا صَدَمَهُ النَّهْرُ سَقَطَ لِوَقْتِهِ * وَكَانَ سُقُوطُ ذَلِكَ الْبَيْتِ عَظِيمًا *

1 اَلْفَصْلُ الثَّانِي وَالْعِشْرُونَ *

* وَلَمَّا اَكْمَلَ كَلَامَهُ فِي مَسَامِعِ الشَّعْبِ دَخَلَ
2 كَفَرْنَاحُومَ * وَكَانَ عَبْدٌ لِقَائِدِ الْمِائَةِ مَرِيضًا قَدْ قَارَبَ الْمَوْتَ وَكَانَ كَرِيمًا عِنْدَهُ *

Non est discipulus excellentior magistro suo: sed sit unusquisque aptus sicut magister suus. Quid intueris festucam quæ 40 41
est in oculo fratris tui, & non perpendis trabem quæ est in oculo tuo? Aut quo- 42
modo potes dicere fratri tuo, [frater mi,] Sine me ejicere festucam de oculo tuo: & tu non percipis trabem quæ in oculo tuo? O hypocrita, incipe ejicere trabem de oculo tuo, & tunc satages ut extrahas festucam de oculo fratris tui. Non est arbor bona quæ producat fru- 43
ctum malum: neq; etiam arbor mala fructificat fructum bonum. Et omnis arbor 44
cognoscitur ex fructu suo. Non enim colliguntur ex spinis ficus, neque vindemiatur de rubo uva. Vir bonus de the- 45
sauris bonis, qui sunt in corde ipsius, profert bona: & malus de thesauris malis, profert mala: quoniam os lo-
quitur ex abundantia ejus quod est in corde. Quare vocatis me, O Domi- 46
ne, & Domine, & non facitis quæ dico? Quicunque venit ad me, & audit ser- 47
mones meos, & facit eos: significabo vo- 48
bis cui rei comparetur. Comparatur homini qui ædificavit domum, Posteaquam fodit, & altè cavavit, & posuit fundamentum supra petram: cumque venissent pluvia multa, & allisissent flumen illam domum, non valuit dimovere eam, quia fundamentum ejus erat ædificatum benè supra petram. At qui audit, & non fa- 49
cit, assimilatur homini, qui ædificavit domum super terram sine fundamento: & cùm allisissent eam flumen, cecidit statim. Et fuit casus illius domûs magnus.

Sectio vigesima secunda.

CAP. VII.

Et cùm absolvisset verba sua in auribus plebis, intravit Capharnaum. Et 1
erat servus quidam Centurionis infirmus, jam proximus morti, & erat carus 2
apud eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 ሐልቦ : ፈድኦ : ዘይሐይስ : ኣመሊቁ : መጠኑ : ለከሉ : ይኩን : ከመ : ሊቁ ::=:
41 ምንተኑ : ትኔጽር : ሐሠረ : ዘሠኵተ : ዓይነ : ቢጽከ : ወሊትሬሊ : ሰርዌ : ዘሠኵተ :
42 ዓይንከ ::=: ወኣሮ : ትክል : ብሂሎቶ : ለቢጽከ : ተዐገስ : እኁየ : እሠፀእ :
ሐሠረ : እመዓይንከ : ወሊሬሊ : ሰርዌ : ዘሠኵተ : ዓይንከ :: መድልሠ : ለሠጽእ : ቅ
ድመ : ሰርዌ : እመዓይንከ : ወእመዝ : ትኔጽር : ታሠጥእ : ሐሠረ : እመዓይነ : ቢጽ
43 ከ ::=: ለልቦ : ዕፅ : ሠናይ : ዘይፈሪ : እኩየ : ወለልቦ : ዕፅ : እኩይ : ዘይፈሪ : ሠናየ ::=:
44 ወኵሉ : ዕፅ : እመፍሪሁ : ይትዓወቅ :: ወሊይለርሩ : በለሰ : እመለሠቐከ : ወሊ
45 ይቀለሙ : ለስነለ : እመለሜስለ ::=: ኂር : ብእሲ : እመሠናይ : መዝገበ : ልቡ :
ያወፅእ : ለሠናይት : ወእኩይሰ : ብእሲ : እመእኩይ : መዝገበ : ልቡ : ያወፅእ : ለእኪት :
46 እሙ : ዘእመተረፈ : ልብ : ይነብብ : ላፍ ::=: ለመንትኑ : ትብሉኒ : እግዚእ :
47 እግዚእብሉር : ወሊትገብሩ : ዘእቤለክሙ ::=: ኵሉ : ዘይመጽእ : ኀቤየ : ወይሰ
48 መዐኒ : ቃልየ : ወይገብሮ : ለር እየክሙ : ዘይመስል ::=: ይመስል : ብእሲ : ጠ
ቢበ : ዘሐነጸ : ቤቶ : ወኀርዮ : ወለዕሚቁ : ወሰረፈ : መሰረቶ : ደበ : ኆኵሉ :
ውብዙኃ : ለቆለግ : መጺለሙ : ገፍዕው : ለወንቱ : ቤት : ወስእነው : ለንቀልቀሉ
49 ቶ : እሙ : ደበ : ኆኵሉ : ተሰረፈ : ወሠናየ : ተሐንጸ ::=: ወዘሰ : ይሰመዒኒ :
ቃልየ : ወለይገብሮ : ይመስል : ብእሴ : ዘሐነጸ : ቤቶ : መልዕልተ : መድር : ዘእንጸለ :
መሰረት : ወገፍዕው : ወሐይዝት : ወወድቀ : ሶበሂ : ወኆነ : ዓቢይ : ድቀቱ ::=:

1 በእንተ : መስፍን ::=:
2 ወፈጺሞ : ነጊሮቶሙ : ቃሉ : ለሕዝብ : በእ : ቀፈርናሖም ::=: ወሂሉ : ለሐዲ :
መሰፍን : ወገብሩ : ይደዊ : ወለልጸቀ : ይሙት : ወኀሡር : ወእቱ : በኃቤሁ ::=:

Non est discipulus qui major est magistro suo: nónne sufficit unicuique esse sicut 40
magister ejus? Quid aspicis paleam quæ *est* in oculo fratris tui; & non vides 41
trabem quæ *est* in oculo tuo? Et quomodo potes dicere fratri tuo; Sine frater 42
mi, educam paleam ex oculo tuo; & non vides trabem quæ *est* in oculo tuo? Hypocrita, educito primùm trabem ex oculo tuo, & tunc perspicies ut educas paleam ex oculo proximi tui. Non est arbor bona quæ facit fructum ma- 43
lum; & non est arbor mala quæ facit fructum bonum. Et omnis arbor ex 44
fructu suo cognoscitur: & non demetunt ficus è spinis, & non vindemiant uvas è rubo. Bonus homo ex bono thesauro cordis sui educit bonitatem; & malus 45
homo ex malo thesauro cordis sui, educit malitiam: quoniam ex abundantia cordis loquitur os. Quid vocatis me, Domine Deus, & non facitis quæ dico 46
vobis? Omnis qui venit ad me, & audit sermonem meum, & facit eum; in- 47
dicabo vobis cui similis sit: Similis est homini prudenti, qui ædificavit domum 48
suam, & fodit, & profundam fecit eam: & posuit fundamen ejus super petram, & multa flumina venientia opprimebant istam domum, & non potuerunt quatere eam, quia super petram fundata fuit, & bene ædificata fuit. Et qui au- 49
dit sermonem meum, & non facit eum, similis est homini qui ædificavit domum suam super terram sine fundamine, & oppresserunt eam flumina, & cecidit statim: & fuit magnus casus ejus.

CAP. VII. *De Centurione.*

Et quum finisset loqui populo, intravit Capernaum. Et fuit quidam centurio, 1
& servus ejus ægrotabat, & proximè moriturus erat: & pretiosus fuit apud eum. 2

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*مردي را مانند * كه اساس عمارت كند * وبنياد انرا بسنك واهنك برآورد * وخانه را بران 48
تحكم كرد * بعد ازان بارندكي شد * وسيلاب سخت درسيد * ودران خانه بخبيد * هيچ
آفت بدان خانه نرسيد سبب انك بنياد واساس ان بر سنك بود * وانك سخن من بشنود وبدان 49
كار نكند * مانند مرديست كه بنياد خانه * اورا بر خاك نهد * بي اساس * چون سيلاب
بدان بخبيد همانذم افتاد * وافتادن آن دشخوار باشد

سي سه — خوش كردن مسيح پسر اميرصك را

1 2 * وچون عيسي سخن خود را تمام كرد * ازانجا بكفرناحوم در آمد * بنك ازان امير شهر سخت
دشخوار بخور بود * ونمرك نزديك شك * ولين بنك را عظيم دوست داشتي * وپيش او عزيز بود *

Homini similes sunt, qui initium ædificii fecit, & fundamentum ejus 48
petræ & calci imposuit, & domum super illud firmiter struxit: postea imber factus est, & torrens vehe-
menter ingruebat, & in domum illam illisus est: sed nihil mali illi do-
mui contigit, eâ de causâ quòd fundamentum & substructio ejus super 49
petram esset. Et is qui sermonem me-
um audierit, & illud in opus non redigit, similis est homini qui basim domûs suæ terræ imposuit absque fundamento: cúmque torrens ei illideretur illicò cecidit, & ruina ejus gravis erat.

XXXIII. Sanat Christus puerum Centurionis.

CAP. VII.

Et cùm Jesus sermonem suum 1
absolvisset, illinc profectus Capharnahum ingressus est. Servus autem 2
præfecti civitatis gravissimo morbo laborabat; & morti propinquus factus est: & hunc servum maximè dilectum habuit, et ei charus fuit.

Digitized by Google

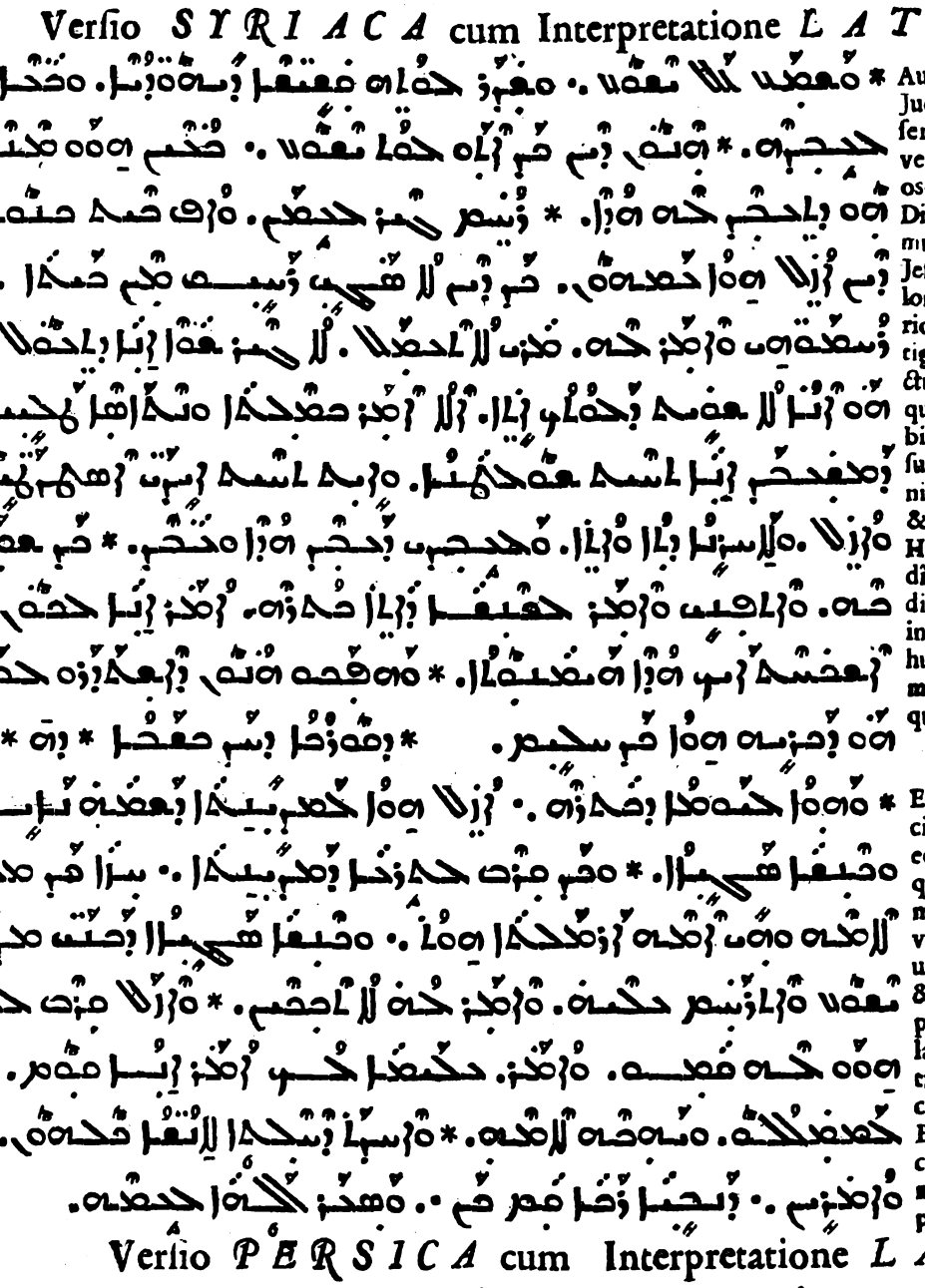
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΗ'. Ιϑ'.

Audiens autem de Jesu, misit ad eum seniores Judæorum, ro-
3 Ἀκούσας ὃ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρω-
gans eum ut veniens servaret servum ejus. Illi verò advenientes ad
4 τῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. Οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν
Jesum, precabantur eum studiosè, dicentes; Quia dignus est cui præ-
Ἰησοῦν, (β) παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, (γ) λέγοντες, Ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ (δ) παρ-
beret hoc. Diligit enim gentem nostram, & synagogam ipse ædifica-
5 ἕξῃ τοῦτο· Ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμη-
vit nobis. At Jesus ibat cum illis. Jam verò eo non longè ab-
6 σεν ἡμῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. Ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπ-
sente à domo, misit ad eum Centurio amicos, dicens ei;
έχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε (ε) πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους, λέγων αὐτῷ,
Domine, Ne vexèris: non enim sum dignus ut sub tectum meum intres. Idcò
7 Κύριε, Μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ ἱκανός εἰμι ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς. Διὸ
neque meipsum tu dignum arbitratus ad te venire: sed dic verbo, & sanabitur puer meus.
οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρός σε ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.
Etenim ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, &
8 Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τεταγμένος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ
dico huic; Vade; & vadit: & alii; Veni, & venit: & servo meo;
λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου,
Fac hoc, & facit. Audiens autem hæc Jesus, miratus est eum, & con-
9 Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στρα-

versus, sequenti se turbæ dixit; Dico vobis, Nec in Israel tan-
φεὶς, τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε, Λέγω (ζ) ὑμῖν, Οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύ-
tam fidem inveni. Et reversi missi in domum, invenerunt lan-
ξ την πίστιν εὗρον. Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον, εὗρον τὸν ἀ-
guentem servum sanum. Et factum est in deinceps ibat in civitatē
ιϑ' σθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα. Καὶ ἐγένετο (η) ἐν τῷ ἑξῆς ἐπορεύετο εἰς πόλιν
vocatam Naim: & simul ibant ipsi discipuli ejus multi, & turba co-
ξζ καλουμένην Ναΐν, καὶ (ϑ) συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ, καὶ ὄχλος πο-
piosa. Ut verò appropinquavit portæ civitatis, & ecce efferebatur defunctus filius
λύς. Ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ (ι) ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς υἱὸς
unigenitus matri suæ: & hæc erat vidua: & turba civitatis multa cum
μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ (κ) αὐτὴ ἦν χήρα· καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς σὺν
illa. Et videns eam Dominus, viscéribus motus est super eam, & dixit illi; Ne
αὐτῇ. Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος, ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Μὴ
flē. Et accedens tetigit loculum: (At portantes steterunt:) Et ait; Adolescens,
κλαῖε. Καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ· (οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν·) καὶ εἶπε, Νεανίσκε,
tibi dico; Surge. Et resedit mortuus, & cœpit loqui. Et dedit illū
σοὶ λέγω, Ἐγέρθητι. Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς, καὶ ἤρξατο λαλεῖν. καὶ (λ) ἔδωκεν αὐτὸν
matri suæ. Accepit autem timor omnes: & glorificabant Deum, dicentes,
τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ἔλαβε δὲ φόβος ἅπαντας· καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες,
Quia Propheta magnus surrexit in nobis: &, Quia visitavit Deus plebem suā.
Ὅτι προφήτης μέγας (μ) ἐγήγερται ἐν ἡμῖν· καὶ, Ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

MS. A. (β) παρεκάλεσαν (γ) λέγοντες αὐτῷ, Ὅτι (δ) παρέξῃ (ε) ἐπ' αὐτὸν (ζ) ὑμῖν, Ὅτι ἐδὲ (η) ἐν τῷ (ϑ) συνεπορεύοντο οἱ (ι) ἐξεκομίζετο υἱὸς (κ) αὐτῇ χήρα· (λ) ἀπέδωκεν (μ) ἠγέρθη

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

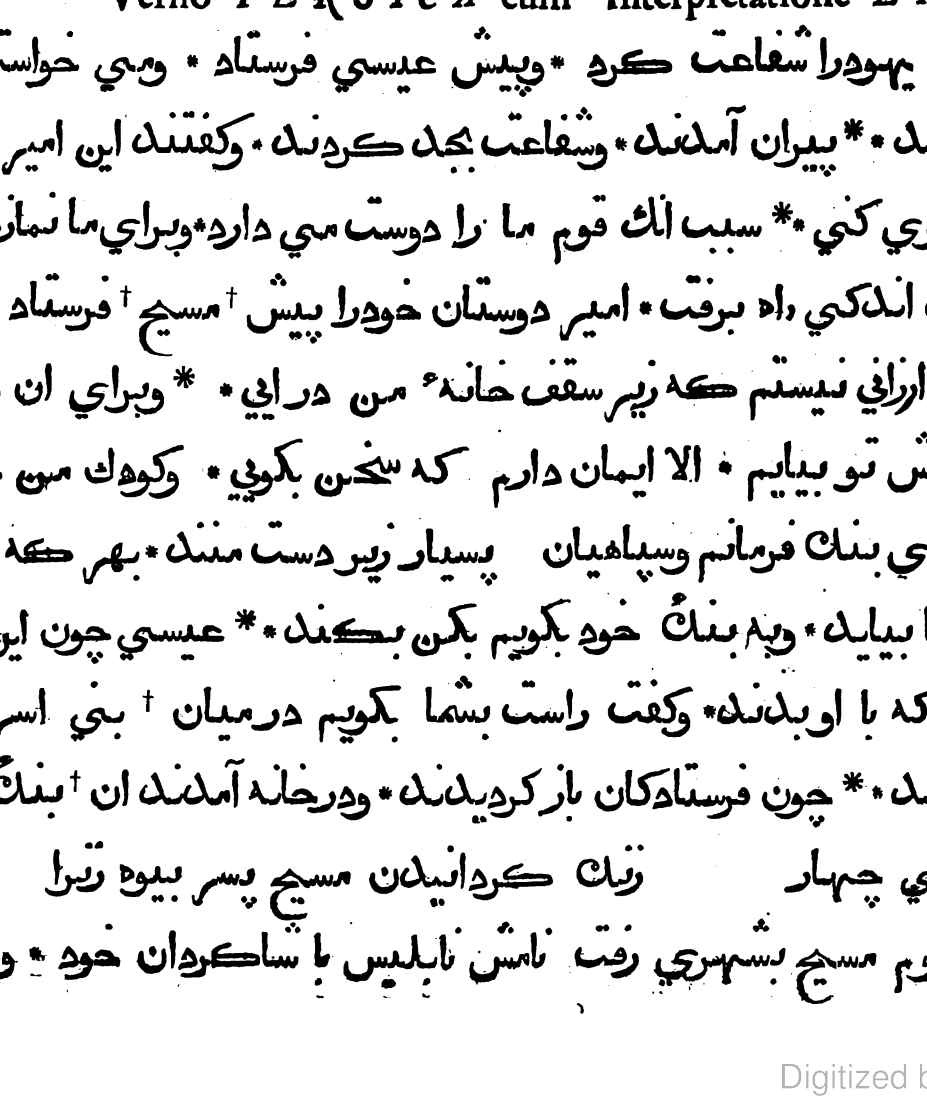

Audiitque de Jesu, & misit ad eum Seniores 3
Judæorum, & efflagitabat ab eo ut veniret
servum suum servaturus. Illi autem quum 4
venissent ad Jesum, efflagitabant ab eo studi-
osè, ac dicebant; Dignus est cui hoc facias.
Diligit enim gentem nostram, quinetiam do- 5
mum synagogæ ipse exstruxit nobis. Porrò 6
Jesus iter faciebat cum eis. Quum autem non
longè abesset à domo, misit ad eum Centu-
rio amicos suos, & ait illi; Domine mi, ne fa-
tigeris, non enim dignus sum ut intres sub te-
ctum meum. Propterea indignus ego fui 7
qui venirem ad te: sed dic verbo, & sana-
bitur puer meus. Quandoquidem & ego 8
sum homo potestati subjectus, suntq; sub ma-
nibus meis milites: & dico huic; Ito, & abit:
& alteri; Venito, venitque: & servo meo;
Hoc facito, & facit. Quum autem hæc au- 9
diisset Jesus, admiratus est eum, & conver-sus
dixit turbæ post se venienti; Dico vobis, ne
inter Israelitas quidem inveniſse me fidem
huic similem. Et reversi sunt domum ii qui 10
missi fuerant, inveneruntque servum illum,
qui æger fuerat, sanitati restitutum.

Ad oblationem dominicæ V. Jejunii. 21.

Et factum est postero die ut proficiscerētur in 11
civitatem nomine Nain, et discipuli ejus cum
eo, cœtusque multus. Et quum appropin- 12
quâsset portæ civitatis, vidit comitantes
mortuum, qui unicus fuerat matri suæ, ipsa
verò mater erat vidua; & turba multa civi-
um erat cum ea. Vidit autem eam Jesus, 13
& misertus est ejus, dixitque ei; Ne fleas. Et 14
profectus tetigit loculum: ii autem qui baj-
labant eum, substitêre, & ait; Adolescens,
tibi dico, Surge. Et resedit defunctus ille, 15
cœpitque loqui, & dedit eum matri suæ.
Et invasit omnes homines timor, & glorifi- 16
cabant Deum, ac dicebant; Sanè propheta
maximus surrexit inter nos, & invisit Deus
populum suum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Seniores itaque Judæorum exora- 3
tos fecit, & ad Jesum misit, & pe-
tebat ut Christus servum ejus valetudine donaret. Seniores venerunt 4
& instanter orabant, dicentes; Hic
præfectus dignus est cui quidvis boni
facias: Eâ de causa quòd populum 5
nostrum amore prosequitur, & nobis
oratorium extruxit. Jesus cum il- 6
lis paululum viæ ivit, at præfectus
amicos suos ad Christum misit, &
dixit; Domine, molestiam ne trahas:
dignus non sum ut tectum domûs
meæ subeas. Propterea etiam mei- 7
psum dignum non aspexi qui ad te
venirem: sed fidem habeo, quòd ver-
bum dices & servus meus convale-
scet. Quia ipse etiam homo subditus 8
imperio sum, & milites multi mihi
parent: cuicunque dixero, Ito, abit;
cuicunque verò dixero, Veni, veniet;
& si servo meo dixero, Fac, faciet.
Jesus cùm hoc audisset, faciem ad 9
eos convertit qui cum eo erant, &
dixit; Verum vobis dico, Inter fi-
lios Israel hujusmodi fides non in-
venta fuit. Cùm missi reversi essent, 10
& in domum ingressi, servus ille
ægrotus sanatus erat.

XXXIV. Vivificat Christus filium viduæ.

Die secundo Christus in civitatē præ- 11
fectū est, cui nomen Neapolis, cum di-
scipulis suis et turba multa cum eis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

um audiſſet de Jeſu, miſit ad eum ſeniores Judæorum, rogans eum ut veniret, ivaret ſervum ejus. At illi cùm veniſſent ad Jeſum, rogabant eum ſolici- dicentes ei; Quia dignus eſt ut hoc illi præſtes. Diligit enim gentem no- n: & Synagogam ipſe ædifica vit nobis. Jeſus autem ibat cum illis. Et cùm non longè eſſet à domo, miſit ad eum Centurio amicos, dicens; Domine, vexari: Non enim ſum dignus ut ſub tectum meum intres. Propter quod eipſum non ſum dignum arbitratus ut venirem ad te: ſed dic verbo, & ſa- bit ur puer meus. Nam & ego homo ſum ſub poteſtate conſtitutus, habens ſub me milites: & dico huic, Vade, & vadit: & alii, Veni, & venit: & ſervo meo, Fac hoc, & facit. Quo audito Jeſus miratus eſt: & converſus ſequentibus ſe tur- bis, dixit; Amen dico vobis, Nec in Iſrael tantam fidem inveni. Et reverſi, qui miſſi fuerant, domum, invenerunt ſervum, qui languerat, ſanum. Et factum eſt: deinceps ibat in civitatem, quæ vocatur Naim: & ibant cum eo diſcipuli ejus, & turba copioſa. Cùm autem appropinquaret portæ civitatis, ecce defunctus effe- rebatur filius unicus matris ſuæ: & hæc vidua erat: & turba civitatis multa cum illa. Quam cùm vidiſſet Dominus, miſericordiâ motus ſuper eam, dixit illi; No- li flere. Et acceſſit & tetigit loculum. (Hi autem, qui portabant, ſteterunt.) Et ait; Adoleſcens, tibi dico, Surge. Et reſedit qui erat mortuus, & cœpit loqui. Et dedit illum matri ſuæ. Accepit autem omnes timor: & magnificabant Deum, dicentes; Quia propheta magn⁹ ſurrexit in nobis: &, Quia Deus viſitavit plebem ſuam.

10 11 12 13 14 15 16

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 فَلَمَّا سَمِعَ بِيَسُوعَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ شُيُوخَ ٱلْيَهُودِ يَسْأَلُونَهُ ٱلْمَجِيءَ لِيُخَلِّصَ عَبْدَهُ * 4 فَلَمَّا جَاؤُا إِلَى
يَسُوعَ وَسَأَلُوهُ بِٱجْتِهَادٍ وَقَالُوا إِنَّهُ مُسْتَحِقٌّ أَنْ يَفْعَلَ لَهُ هٰذَا * 5 لِأَنَّهُ يُحِبُّ لِأُمَّتِنَا وَقَدْ بَنَى لَنَا
كَنِيسَةً * 6 فَمَضَى يَسُوعُ مَعَهُمْ * وَلَمَّا قَرُبَ مِنَ ٱلْبَيْتِ أَرْسَلَ إِلَيْهِ قَائِدُ ٱلْمِائَةِ أَصْدِقَاءَهُ قَائِلًا يَا
رَبُّ لَا تَتْعَبْ فَإِنِّي لَا أَسْتَحِقُّ أَنْ تَدْخُلَ تَحْتَ سَقْفِ بَيْتِي * 7 مِنْ أَجْلِ هٰذَا لَمْ أَسْتَحِقَّ أَنَا أَنْ
أَجِيءَ إِلَيْكَ * لٰكِنْ قُلْ كَلِمَةً فَيُبْرَأَ فَتَايَ * 8 فَإِنِّي رَجُلٌ مِنْ جِهَةِ سُلْطَانٍ وَتَحْتَ يَدَيَّ جُنْدٌ *
وَأَقُولُ لِهٰذَا ٱمْضِ فَيَمْضِي * وَلِآخَرَ تَعَالَ فَيَأْتِي * وَلِعَبْدِي ٱصْنَعْ هٰذَا فَيَصْنَعُ * 9 فَلَمَّا سَمِعَ
يَسُوعُ هٰذَا تَعَجَّبَ مِنْهُ * وَٱلْتَفَتَ إِلَى ٱلْجَمْعِ ٱلَّذِي يَتْبَعُهُ وَقَالَ أَمِينٌ أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي لَمْ أَجِدْ فِي
جَمِيعِ إِسْرَائِيلَ مِثْلَ هٰذِهِ ٱلْأَمَانَةِ * 10 فَرَجَعَ أُولٰئِكَ ٱلْمُرْسَلُونَ إِلَى ٱلْبَيْتِ فَوَجَدُوا ٱلْعَبْدَ ٱلْمَرِيضَ
قَدْ بَرَأَ * 11 وَفِي ٱلْغَدِ كَانَ يَسُوعُ مَاضِيًا * ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ وَٱلْعِشْرُونَ *
إِلَى مَدِينَةٍ ٱسْمُهَا نَايِينُ وَيَتْبَعُهُ تَلَامِيذُهُ أَجْمَعُونَ وَجَمْعٌ كَثِيرٌ * 12 فَلَمَّا قَرُبَ مِنْ بَابِ ٱلْمَدِينَةِ وَإِذَا
بِمَيِّتٍ مَحْمُولٍ ٱبْنٍ وَحِيدٍ لِأُمِّهِ وَكَانَتْ أَرْمَلَةً * وَكَانَ مَعَهَا جَمْعٌ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ ٱلْمَدِينَةِ * 13 فَلَمَّا
رَآهَا يَسُوعُ تَحَنَّنَ عَلَيْهَا وَقَالَ لَهَا لَا تَبْكِي * 14 وَتَقَدَّمَ فَلَمَسَ ٱلنَّعْشَ فَوَقَفَ ٱلْحَامِلُونَ * فَقَالَ أَيُّهَا
ٱلشَّابُّ لَكَ أَقُولُ قُمْ * 15 فَجَلَسَ ٱلْمَيِّتُ وَبَدَأَ يَتَكَلَّمُ فَدَفَعَهُ إِلَى أُمِّهِ * 16 وَأَخَذَهُمْ خَوْفٌ وَمَجَّدُوا ٱللهَ
قَائِلِينَ لَقَدْ قَامَ فِينَا نَبِيٌّ عَظِيمٌ وَتَعَهَّدَ ٱللهُ شَعْبَهُ بِصَلَاحٍ *

Cúmque audiſſet de Jeſu, miſit ad eum 3
ſeniores Judæorum ut rogarent eum de
adventu ad ſalvandum ſervum ſuum. Et 4
cum veniſſent ad Jeſum, rogaſſentque
eum ſolicitè, atque dixiſſent, Sanè di-
gnus eſt ut fiat ei hoc, Quia eſt amicus 5
gentis noſtræ, & ædificavit nobis tem-
plum; abiit Jeſus cum illis. Et cùm ac- 6
ceſſiſſet ad domum, miſit ad eum Centu-
rio amicos ſuos, dicens; Domine, ne ve-
xêris, quia non ſum dignus ut intres ſub
tectum domûs meæ: Propter hoc non me- 7
rui ego venire ad te: ſed dic verbum
unum, & ſanabitur puer meus. Et qui- 8
dem homo ſum pertinens imperatori, &
ſub manu mea ſunt milites: et dico huic;
Vade, & vadit: & alteri; Veni, & ve-
nit: & ſervo meo; Fac hoc, & facit. Et 9
cùm audiſſet Jeſus hoc, admiratus eſt
eum: & converſus eſt ad turbam quæ
ſequebatur eum, & ait; Amen dico vo-
bis, quòd non inveni in toto Iſrael ſimilem
huic fidei. Et reverſi ſunt illi miſſi, in 10
domum, & invenerunt ſervum infir-
mum, jam ſanatum.

Sectio vigeſima tertia.

Et in craſtino erat Jeſus proficiſcens in 11
civitatem, cujus nomen Nain: & ſecu-
ti ſunt eum diſcipuli ejus omnes, & tur-
ba magna. Cúmque appropinquâſſet ad 12
portam civitatis, ecce mortuum porta-
tum, filium unicum matri ſuæ, quæ erat
vidua: erátque cum ea turba magna ex
incolis civitatis. Et cùm vidiſſet eam 13
Jeſus, miſertus eſt illius, & dixit ei; Ne
plangas. Et acceſſit & tetigit feretrum 14
(ſteterunt autem portitores) & ait, O
adoleſcens, tibi dico, Surge. Et ſedit 15
mortuus, & cœpit loqui: & dedit illum
matri ejus. Et aſſecutus eſt eos timor, et 16
glorificaverunt Deum, dicentes; Profe-
ctò jam ſurrexit in nobis propheta ma-
gnus: & viſitavit Deus plebem ſuam
in bonum.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወሰሚዖ፡በእንተ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ኀመ፡ መጽአ፡ ለኣኀ፡ ኃቤሁ፡ፈበናተ፡ኣይሁድ፡ ወ 4 ጎስቱብቁዕዎ፡ኀመ፡ይመጽእ፡ወያሕዩ፡ሎቱ፡ ቍልዔሁ።።=፦ ወመጽሉ፡ኀበ፡እግዚ
እ፡ ኢየሱስ፡ወለስቱብቁዕዎ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤልዎ፡ፍጡነ፡ረድ፡እስመ፡ይደ 5 ልዎ፡ ዘገበርኀ፡ ሎቱ።።=፦ እስመ፡ ያፈቅር፡ሕዝበነ፡ ወመኵሪበነ፡ ውእቱ፡ ሐነጸ፡ለ 6 ነ።።=፦ ወሖረ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ምስሌሆሙ፡ወእዜኒ፡ኀቡ፡ ቤቱ፡ ለኣኀ፡ ላዕርክ
ቲሁ፡ውእቱ፡መስፍነ፡ኀቤሁ፡ወይቤሎ።። እግዚኦ፡ ኢትጸሙ፡ ለእመኒ፡ ኢይደልወ 7 ኒ፡ኀመ፡ትባእ፡ኀቤየ፡ታሕተ፡ጦፈረ፡ቤትየ፡ ለእኀተ፡።=፦ ወለሊያኒ፡ኢይደልወኒ 8 ኑ፡እመጽእ፡ኀቤከ፡ ለዝዝ፡በቃልከ፡ ወይሕደ፡ቍልዔየ።።=፦ እሰ፡ኀ፡
ለዚኒ፡ብእሲ፡ መኮንኑ፡እነ፡ ወብየ፡ ወዓቤየ፡ወእብሎ፡ለዝኀቲ፡ሖር፡ወ
ይሕውር፡ወለካልኡነ፡ነዓ፡ ወይመጽእ፡ ቁለንዲየ፡ገብር፡ኀመዝ፡ ወይ 9 ገብር፡።።=፦ ወሰሚዖ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡እንኪሮ፡ሃይማኖቶ፡ተመይጠ፡ ወይቤሎ
ሙ፡ለሕዝብ፡ እለ፡ተለውዎ፡ግሙራ፡ኢረከብኩ፡ዘከመዝ፡ ይትለወኑ፡ በውስተ፡እስራ 10 ኤል።።=፦ ወለቲወሙ፡ ቤቶሙ፡ እሰ፡ ተፈነዉ፡ ፈኩቦ፡ ለገብሮ፡ በዘ፡ሖይወ።።=፦ 11 ወ በዕለታ፡ ሖረ፡ ወቦኣ፡ ሀገረ፡ እንተ፡ ስማ፡ ናይን፡ ወሐዝብኒ፡ ብዙኀ።።=፦
በእንተ፡ ወልደ፡ መበለት።።=፦ 12 ወበጺሖ፡ኀቡ፡ ለእቀጸ፡ ሀገር፡ረኀበ፡ቀበረ፡ ዘወልደ፡ብእሲት፡መበለት፡ወብዙኀ፡ሰብእ፡ 13 ሀገር፡ሃለው፡መሰሌሃ።።=፦ ወርኢዮ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወመሕረ፡ ወይቤሎ፡ኢትብ 14 ክዪ።።=፦ ወቀርበ፡ ወለኀዝ፡ ኀፍቀ፡ ወቆሙ፡ እሰ፡ይጸውሩ፡ ወይቤሎ፡ ለኒ፡ እብለከ፡ 15 ወረዛ፡ ተንሥእ፡ ወተናገሌ።።=፦ ወነበረ፡ ውእቱ፡ በድኑ፡ ወተናገረ፡ ወለወፈዮ፡ ለእ 16 ሙ።።=፦ ወፈርሁ፡ ኵሎሙ፡ ወሰብሕዎ፡ ለእግዚኣብሔር፡ ወይቤሉ፡ ዓቢይ፡ነቢይ፡ ተንሥኣ፡ ለነ።። ወተዛሀሉሙ፡ እግዚኣብሔር፡ ሳሕዝቡ።።=፦

Et quum audiſſet de Domino Jeſu quòd veniſſet, miſit ad eum magiſtros Judæ- 3
orum, & rogavit eum ut veniret, & ſervaret ei ſervum ſuum. Et venerunt ad 4
Dominum Jeſum: & rogârunt Dominum Jeſum, & dixerunt ei; Citò deſcende,
quia dignus eſt cui facias hoc. Quoniam diligit gentem noſtram, & ſynago- 5
gam ipſe ædificavit nobis. Et profectus eſt Dominus Jeſus cum iis: & appro- 6
pinquante illo ad domum ejus, miſit amicos ejus iſte centurio ad eum: & dixit ei,
Domine, ne accedas, quia non convenit mihi ut venias ſub tectum domûs meæ tu.
Et ipſe ego, non convenit mihi ut veniam ad te: præcipe in verbo tuo, & vivet 7
ſervus meus. Quoniam ego *ſum* homo præpoſitus, & habeo milites: & dico 8
huic; Proficiſcere, & proficiſcitur: & alteri; Veni, & venit: & ſervo meo; Facies
hoc modo, & facit. Et quum audiviſſet Dominus Jeſus, admirans fidem illorum 9
converſus fuit, & dixit populis qui ſequuti ſunt eum; Nunquâ inveni tam fidelem
in Iſrael. Et accedentes ad domum ſuam qui miſſi fuerant, invenerunt ſervum 10
ejus ſanum. Et alterâ die profectus eſt, & ingreſſus eſt civitatem, cujus nomen 11
erat Nain, & populi multi *cum eo*.

De filio viduæ.

Et accedens ad portam civitatis invenit ſepulchrum filii mulieris viduæ, & 12
multa turba civitatis fuit cum ea. Et vidit eam Dominus Jeſus, & miſertus eſt 13
ejus, & dixit illi; Ne fleto. Et acceſſit, & prehendit loculum ejus: & ſubſtite- 14
runt qui portabant eum: & dixit ei, Tibi dico; Adoleſcens ſurge, & ſurrexit. Et
ſedit *qui* mortuus *fuerat*, & loquutus eſt: & dedit eum matri ſuæ. Et timue- 15
runt omnes, & glorificârunt Deum, & dixerunt; Magnus propheta ſurrexit nobis, 16
& miſertus eſt Deus populorum ſuorum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * چون نزديك دروازه رسيد * مردهٔ را ديد كه بنماز وزاري * مي بردند * وان مردهٔ
يكانهٔ مادر خود بود * ومادرش بيوه بود * جماعت انبوه از مردم شهر زن ومرد با او * 13 عيسي
آن زنرا ديد * بروي برحمت كرد * وبدو كفت مكري * وزاري مكن * 14 پيش جنازه رفت * ومردم
را كه برگرفته بودند * بازداشت * وكفت اي جوان بتو ميكويم برخيز * 15 مرده در حال
نشست وسخن كفتن اغاز كرد * واورا بمادرش سپارد * 16 بر همهٔ خلق نهيب † وعظمت پيدا شد *
ومر خدايرا † ستايش مي دادند * وشكر مي كفتند * كه پيغمبر بزرك درميان ما ظاهر شد *
خدا بر خلق خود نكاه كرد * وتيمار داشت *

Cúmque ad portam propè acceſſiſſet, 12
mortuum vidit, quem cum oratione
& planctu efferebant: mortuus
autem ille unicus erat matris ſuæ,
& mater ejus vidua erat, ac tur-
ba multa hominum civitatis fœmi-
næ & viri cum eo. Jeſus eam mu- 13
lierem vidit, & ejus miſertus ei di-
xit; Ne fleas, & planctum ne fa-
cias. Tunc ad feretrum ivit, & 14
viros qui portabant remoratus eſt,
ac dixit; O juvenis, tibi dico, Sur-
ge. Mortuus continuò reſedit, & 15
loqui cœpit: & eum matri ſuæ tra-
didit. Et omni populo terror & ad- 16
miratio exorta eſt, & Deo laudem
dabant, & gratias agentes *dice-*
bant; Propheta magnus quidem in-
ter nos manifeſtatus eſt, Deus popu-
lum ſuum intuitus eſt, & eorum
curam habet.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Κ'.

Et exiit sermo hic in universa Judæa de eo, & in omni circaregione.
17 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.
Et nuntiaverunt Joanni discipuli ejus de omnibus his. Et advo-
18 Καὶ ἀπήγγειλαν (ν) Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. Καὶ προσκα-
cans duos quosdam discipulorum suorum Joannes, misit ad Jesum, di-
19 λεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης, ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, λέ-
cens; Tu es veniens, aut alium expectamus? Accedentes autem ad eum
20 γων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν
viri, dixerunt; Joannes Baptista misit nos ad te, dicens; Tu es
οἱ ἄνδρες, εἶπον, Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρός σε, λέγων, Σὺ εἶ ὁ
veniens, an alium expectamus? (In ipsa autem hora curavit multos
21 ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; (Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς
à morbis & flagellis, & spiritibus malis: & cæcis multis donavit
ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων, καὶ πνευμάτων πονηρῶν· καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο (ξ) τὸ
videre.) Et respondens Jesus, dixit illis; Euntes renuntiate
22 βλέπειν.) Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε
Joanni quæ vidistis & audistis: Quia cæci vident, claudi ambulant, leprosi
(ο) Ἰωάννῃ ἃ εἴδετε καὶ ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ
mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur. Et bea-
23 καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. Καὶ μα-
tus est quicunque non scandalizatus fuerit in me. Abeuntibus autem nun-
24 κάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέ-
tiis Joannis, cœpit dicere ad turbas de Joanne; Quid existis in
λων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου, (π) Τί ἐξελεύσασθε εἰς τὴν
desertum spectare? arundinem à vento quassatam? Sed quid exi-
ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; Ἀλλὰ (ρ) τί ἐξελ- 25
stis videre? hominem in mollibus vestimentis amictum? Ecce qui in ve-
ο λύσασθε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; Ἰδοὺ οἱ ἐν ἱμα-
β ste gloriosis & luxu existentes, in domibus regum sunt. Sed quid exi-
τισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες, ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. Ἀλλὰ τί ἐξε- 26
stis videre? Prophetam? Utique dico vobis, & abundantius Prophetâ.
λεύσασθε ἰδεῖν; προφήτην; Ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. Οὗτός 27
Hic est de quo scriptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem
ἐστι περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου,
tuam, qui præparabit viam tuam ante te. Dico enim vobis; Major in ge-
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Μείζων ἐν γεν- 28
δ nitis mulierum Prophetâ Joanne Baptistâ nemo est: qui autem minor in
νητοῖς γυναικῶν προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ οὐδείς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν
— regno Dei, major illo est. Et omnis populus audiens & publicani,
οβ τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, μείζων αὐτοῦ ἐστι. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι, 29
justificaverunt Deum, baptizati baptismum Joannis. At Pharisæi &
ἐδικαίωσαν τὸν Θεὸν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ 30
legisperiti consilium Dei spreverunt in semetipsos, non baptizati ab eo.
οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτοὺς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' (σ) αὐτοῦ.

MS. A. (ν) Ἰωάννου (ξ) βλέπειν. (ο) Ἰωάννῃ (π) Τί ἐξήλθατε εἰς (ρ) τί ἐξήλθατε (σ) αὐτοῦ. Tiri

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 ... * ... ...
18 ... * ... ...

Et exiit de eo sermo iste in universam Judæam, & in universam regionem circumjacentem. Et narraverunt Johanni discipuli ejus hæc omnia.

19 ... * ... ...
20 ... * ... ...
21 ... * ... ...
22 ... * ... ...
23 ... * ... ...
24 ... * ... ...
25 ... * ... ...
26 ... * ... ...
27 ... * ... ...
28 ... * ... ...
29 ... * ... ...
30 ... * ... ...

Dominicâ post Epiphaniam. 22.

Et advocavit Johannes duos ex discipulis suis, eosque misit ad Jesum, & ait; Túne is es qui venturus est, an alium expectamus? Et venerunt ad Jesum, dicuntque ei; Johannes Baptista misit nos ad te, & ait; Tu is es qui venturus erat, an alium expectamus? Illâ autem ipsâ horâ multos sanaverat à morbis & à plagis, & à spiritibus malis, multisque cæcis tribuerat visum. Et respondit Jesus, & dixit eis; Ite, dicite Johanni quæcunque vidistis & audistis: quòd cæci videant, & claudi ambulent, & leprosi mundentur, & surdi audiant, & mortui resurgant, pauperibus denique evangelizetur. Et beatus est qui non impegerit in me. Quum autem abiissent discipuli Johannis, cœpit Jesus verba facere ad turbas de Johanne, Quid existis in desertum visuri? Arundinem vento agitatam? Sin autem, quid visum existis? Virum mollibus vestimentis indutum? Ecce ii qui vestimentis gloriosis & deliciis utuntur, in aulis regum degunt. Sin minus, quid visum existis? Prophetam? Certè dico vobis, & prophetâ præstantiorem. Hic est de quo scriptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, ut complanet viam coram te. Dico vobis, Non est propheta inter natos mulierum major Johanne Baptistâ: minimus autem in regno Dei, major est eo. Et totus populus qui audivit, publicani quoque, justificârunt Deum, quòd baptizati essent baptismo Johannis. Pharisæi verò & Scribæ oppresserunt in seipsis voluntatem Dei, eò quòd non baptizati fuerint ab eo.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * این کلمه میان همه یهود * وهمه ولایتها که پیرامون اردنست فاش شد

Atque hic sermo in omnem Judæam & omnes regiones quæ Jordani circumjacent sparsus est.

سي پنج فرستادن یحیي پیش مسیح وسخن پرسیدن

XXXV. Missio Johannis ad Christum, & interrogatio verbi.

18 * شاگردان یحیي هرچه مسیح مي کرد یحیي را معلوم کردند * ویحیي دوکس ازشاگردان
19 خود * پیش عیسي فرستاد وپرسید * توي انك مي آید * یا کسي دیگر را نگران باشیم *

Discipuli interea Johannis quicquid Christus fecit Johanni notum fecerunt. Et Johannes duos quosdam è discipulis suis ad Jesum misit, & interrogavit; Túne es ille qui venit, an quempiam alium expectamus? Discipuli ad Jesum venerunt, & dicebant; Johannes Baptista nos misit, & à te hoc verbum inquirit.

* شاگردان پیش عیسي امدند * وگفتند یحیي شوینك مارا فرستاد وازتواین سخن مي پرسد *
20

XXXVI.

Jesus autem, in eadem horâ quâ illi aderant, multis ægrotis sanitatem reddidit, & quosdam dæmoniacos à spiritibus malis liberavit, & multis cæcis visum dedit. Et postea Jesus discipulis responsum dedit, & dixit; Ite, quicquid vidistis, & audivistis, totum Johanni dicite: Cæci vident, luxati firmiter incedunt, & leprosi mundantur, et surdi audiunt, & mortui vivificantur, et pauperes in spem adducuntur. Et beatus ille qui de me in scandalum & dubitationem adductus non fuerit.

* وعیسي دران ساعت که ایشان حاضر بودند * بسیار رنجورانرا شفا داد * وبعضي دیوانگانرا
21 ازجانهاء شوم رهانید * وبسیارنا بینایانرا بینایي داد * وبعد ازان بشاگردان † عیسي جواب
22 داد وگفت * بروید هرچه دیدید * وشنیدید همه رابه یحیي بگویید * کوران مي بینند * وشلان
روان مي روند * وپیسان پاك مي شوند * وکران مي شنوند * ومردگان زنده مي شوند *
23 ومسکینان امیدوار مي شوند * وخنك انك بر من بشك وگمان نباشد

XXXVII. Laudat Christus Johannem.

سي هفت مدح کردن عیسي یحیي را

Quum discipuli Johannis abiissent, Jesus turbæ de Johanne dixit; Quare in desertum exiistis? ut videretis arundinem à vento trementem?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

hic sermo in universam Judæam de eo, & in omnem circa regionem. 17
Et nuntiaverunt Joanni discipuli ejus de omnibus his. Et convocavit duos de 18
discipulis suis Joannes, & misit ad Jesum, dicens; Tu es qui venturus es, an
alium expectamus? Cùm autem venissent ad eum viri, dixerunt; Joannes 19
Baptista misit nos ad te, dicens; Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?
In illa autem hora multos curavit à languoribus, & plagis, & spiritibus malis, 20
& multis donavit visum.) Et respondens, dixit illis; Euntes renuntiate 21
quæ audistis, & vidistis. Quia cæci vident, claudi ambulant, leprosi mun-
dantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: Et beatus 22
est quicunque non fuerit scandalizatus in me. Et cùm discessissent nuntii Joan- 23
nis, cœpit de Joanne dicere ad turbas; Quid existis in desertum videre? arun- 24
dinem vento agitatam? Sed quid existis videre? hominem mollibus vestimen- 25
tis indutum? Ecce qui in veste pretiosâ sunt & deliciis, in domibus regum sunt.
Sed quid existis videre? prophetam? Utique dico vobis, & plusquàm prophe- 26
tam: Hic est, de quo scriptum est; Ecce mitto angelum meum ante faciem tu- 27
am, qui præparabit viam tuam ante te. Dico enim vobis; Major inter natos mu- 28
lierum prophetâ Joanne Baptistâ nemo est: qui autem minor est in regno Dei, ma-
jor est illo. Et omnis populus audiens & publicani, justificaverunt Deum, ba- 29
ptizati baptismo Joannis. Pharisæi autem, & legis periti consilium Dei spreve- 30
runt in semetipsos, non baptizati ab eo.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * فذاع هذا الكلام في جميع بلاد اليهودية * [وكل الكور التي حولها]
Et divulgatus est hic sermo per universam regionem Judææ, [& omnem regionem quæ erat circa eam.] 17

18 * الفصل الرابع والعشرون *
Sectio vigesima quarta.

18 * واخبر يوحنا تلاميذه بهذا كله * فدعا يوحنا اثنين
Et nuntiaverunt Johanni discipuli ejus hæc omnia: Quare advocavit Johannes duos ex discipulis suis, & misit eos 18

19 من تلاميذه وارسلهما الى يسوع قايلا انت هو الاتي ام ننتظر اخر * فلما جاء اليه الرجلان
ad Jesum, dicens; Tu es ille venturus, an speramus alium? Cùmque venissent 19

20 قالا له ان يوحنا المعمداني ارسلنا اليك قايلا انت هو الاتي ام ننتظر اخر * وفي تلك الساعة
ad eum illi duo viri, dixerunt ei; Johannes Baptista misit nos ad te, dicens; Tune es ille venturus, an speramus alium? 20

21 ابراء كثيرين من امراض واوجاع وارواح سرير ورهب النظر لعميان كثيرين * ثم اجابهما
Et in illa hora curavit multos ab infirmitatibus, & doloribus, & spiritibus malis, & donavit visum cæcis multis. Deindè respondit utrique Jesus, dicens; 21

22 يسوع قايلا امضيا فاخبرا يوحنا بما رايتما وسمعتما * ان عميان يبصرون * ومقعدين يمشون * وبرصا
Ite, referte Johanni quæ vidistis & audistis: Quòd cæci vident, & claudi ambulant, & leprosi mundantur, & 22

23 ينطهرون * وصما يسمعون * وموتى يقومون * ومساكين يبشرون * فطوبى لمن لا يشك في * فلما
surdi audiunt, & mortui resurgunt, & pauperes evangelizantur: Beatus qui non 23

24 ذهب تلميذا يوحنا بدا يسوع يقول للجمع من اجل يوحنا متى خرجتم الى البرية تنظرون *
dubitat de me. Et cùm abiissent duo discipuli Johannis, cœpit Jesus dicere turbæ de Johanne; Quid existis in desertum videre? num arundinem quam agitat 24

25 افصبة يحركها الريح * او متى خرجتم تنظرون * انسانا عليه لباس ناعم * ان الذين عليهم
ventus? Aut quid existis videre? num 25

26 لباس الجند والنعيم هم في بيوت الملوك * او متى خرجتم تنظرون انبيا * نعم اقول لكم انه
hominem super quem est vestimentum delicioſum? Certè ii super quos est vestimentum gloriæ & deliciarum sunt in domibus regum. Aut quid existis videre? num 26

27 افضل من نبي * هذا هو الذي كتب من اجله هانذا مرسل ملكي قدام وجهك ليصلح
prophetam? Equidem dico vobis ipsum esse præstantiorem prophetâ. Hic est 27

28 طريقك امامك * اقول لكم انه ليس في مواليد النساء افضل من يوحنا المعمدان والصغير في
de quo scriptum est, Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam ad præparandam viam tuam ante te. Dico vobis, 28

29 ملكوت السموات اعظم منه * فلما سمع جميع السعب والعشارون سكروا الله اذا اعتمدوا في
quòd non est inter natos mulierum excellentior Johanne Baptistâ: tamen minor in regno cœlorum, major est illo. Et quum 29

30 معمودية يوحنا * فاما الفريسيون والكتاب فعلموا انهم رفضوا امر الله اياهم اذ لم يعتمدوا منه *
audisset omnis populus, & publicani, gratias egerunt Deo quòd baptizati essent baptismate Johannis. Pharisæi autem et 30
legis periti cognoverunt se rejecisse præceptum Dei ad illos, cùm non essent baptizati ab eo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወተሰምዐ፡ነገሩ፡በኵሉ፡በሐውርተ፡ይሁዳ፡ወበኵሉ፡ሊዳ፡ዋሄሃ፡በእንቲአሁ፡::=:
Et auditus est sermo ejus in omni regione Judææ, & in omni vico ejus, de illo. 17

18 በእንተ : እለ : ተፈነዉ : እምኀበ : ዮሐንስ::=:

De iis qui missi sunt à Johanne.

18 ወነገርዎ፡ለዮሐንስ፡እርድእቲሁ፡ዘንተ፡ኵሉ::=: ወጸውዖ፡ ዮሐንስ፡ክልኤተ፡እም
19 ኣርድእቲሁ፡ወለአከሙ፡ኀበ፡እግዚእነ፡ ወይቤ፡ለእንትሉ፡ ዘይመጽእ፡ ወሚመ፡ ወበኑ
20 ላ፡ካልእ፡ዘንሔፌወ፡ላ::=: ወበጺሖሙ፡እለ፡ለላከ፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ ሊያሱስ፡ ይቤ
ልኮ፡ዮሐንስ፡መጥመቅ፡ ለእነ፡ ኀቤከ፡ ወይቤ፡ ለእንትሉ፡ዘይመጽእ፡ወበኑ፡ካል
21 እላ፡ዘንሔፍላ::=: ወፈወሶሙ፡ለብዙኃን፡ ሲቤሃ፡ እመደዊሆሙ፡ ወእመአጋንንት፡እ
22 ኩያን፡ወለብዙኃን፡ዕውራን፡ጸገሙ፡ ይርአዩ::=: ቀለወ፡ሠለ፡ እግዚእ፡ ሊያሱስ፡
ወይቤሎሙ፡ሑሩ፡ንግሮ፡ለዮሐንስ፡ዘሰሚዕክሙ፡ወዘርኢክሙ፡ዕውራን፡ ይሬእዩ፡ ሰ
ቡራን፡ይሐውሩ፡ወእለ፡ለመጽ፡ይነጽሑ፡ወጽውጣንሂ፡ይሰመዑ፡ ወመዉታንሂ፡ ይትነ
23 ሣኡ፡ ወነደያንሂ፡ይትፈሣሑ::=: ወብፁዓን፡ እለ፡ሊይክሕዱኒ : ወለተዓቅፈ : በ
24 የ::=: ወኀሊፎሙ፡ወዒቢሁ፡ለዮሐንስ፡ለኀዘ፡ይበሉሙ፡ ለሕዝብ፡በእንተ፡ዮሐን
25 ስ፡መንተ፡ወፀእክሙ፡ገደመ፡ትርአዩ፡ብርዐኑ፡ዘይትነወፅ፡ እመነፋስ::=: ወመንተ
ኑመ፡ወፀእክሙ፡ትርአዩ፡ብእሴኑ፡ ዘር ሱይ፡ክቡርክሙንተ፡እልባስ:: ናሁኬ፡እለስ፡ርሱዖ
26 ት፡እልባሰ፡ክብር፡ ወንተ፡ ለብያተ፡ ነገሠት፡ ሀለዉ::=: ወመንተኑመ፡ወፀእክሙ፡
27 ትርአዩ፡ነቢየኑ፡እወ፡ እብለክሙ፡ ወዐዲ፡ እሚነቢያት::=: ዝውእቱ፡ዘበእንቲኣ
ሁ፡ተጽሕፈ፡ናሁ፡ለነ፡ እፈኑ፡ መልኣክየ፡ቅድመ፡ ገጽከ፡ ዘይጽይሕ፡ ፍናተከ፡ በቅድ
28 ሜከ::=: ለሜን፡እብልክሙ፡ ሊይተነሣእ፡ እመትውልደ፡እንሰት፡ዘይዓቢ፡እመዮ
ሐንስ፡መጥመቅ፡ወሊመኑሂ፡ወበመንግሥተ፡ሰማኢክሙርስ፡ ዘይኄስ፡ይዓቢዮ፡::=:
29 ወሕዝብኒ፡ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ወመጻብሐን፡ ለጸደቅዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ተጠመ
30 ቁ፡ : ጥመቀተ : ዮሐንስ::=: ወፈረሰዊያንስ፡ ወኦሐፍተ : ሃገር፡ዐለዉ : ትእዛዘ፡
ለእግዚአብሔር : ወሊተጠመቁ : በኀቤሁ::=:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * واكر نه چرا بدر آمديد * كه ببينيد مردي زيبا پيرايه پوشيده * اينك ايشان كه پيرايه
Sin minus quare existis? ut videretis hominem splendido ornatu indutum? Ecce illi qui splendidè exornantur ornamentis, in aulis regum sunt. Sin minus autem, quare 25

26 زيبا دارند † بزيورها در † سراي پادشاهانند * واكر [نه] چرا بدر آمديد كه ببينيد † پيغمبر
existis? ut videretis prophetam? Imò vobis dico, & prophetâ præstantiorem. Hic est de quo scriptum est: 26

27 اري بشما مي كويم * و از پيغمبر بهتر * اينست كه براي او نبشته شد * نبوت اينك من
Prophetia.
Ecce ego angelum meum ante faciem tuam mitto, qui viam tuam ante te confirmet. Vobis verum dico, Non 27

28 فرشتهٔ خودرا پيش روي † تو مي فرستم * كه راه تو برابر تو استوار دارد * بشما راست
est Propheta in natis mulierum major Johanne Baptistâ: Minimus autem quis in regno cœlorum eo major 28

كويم نيست پيغمبر در زادهٔ زنان * بزركتر از يحيي شوينك * وكوچكتر در ملكوت †
est. Et cœtus, qui illic aderant, usque ad publicanos & mancipes etiam, Deum gratiis & laudibus prosequebantur, qui baptismo Johannis 29

آسمان * از و بزركترست * جماعتي كه انجا بودند * تا سودخوران و ضامنان نيز خدايرا شكر
baptizati fuerant. Sed Pharisæi & Scribæ voluntati Dei in semetipsis iniquè fecerunt, & ab eo non baptizati sunt. 30

29 وشما مي كزاردند * كه از معموديت يوحنا عاده شان بودند * اما فريسيان * ونويسندكان
30 ارادت خدايرا در نفس خود ظلم كردند * واز عماده نشدند

Digitized by Google

Et nemo *conjicit* vinum novum in utres veteres: *si autem non*, rumpet novum vinum
37 Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ νέος οἶνος τοὺς
utres, & ipsum effundetur, & utres peribunt. Sed vinum novum in
38 ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· Ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς
utres novos *injiciendum*, & utraque conservantur. Et nemo bibens vetus,
39 ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον, καὶ ἀμφότερα συντηρεῖται. Καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν,
statim vult novum: dicit enim, Vetus *utilius* est.
εὐθέως θέλει νέον· λέγει γάρ, Ὁ παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν.

CAP. VI. ς'.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν (α)διὰ τῶν σπορίμων· καὶ
Factum est autem in Sabbato secundo primo, *transire ipsum* per sata: &
ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυας, καὶ ἤσθιον, ψώχοντες ταῖς χερσί. Τινὲς
vellebant discipuli ejus spicas, & manducabant, confricantes manibus. Quidam
2 δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασι;
autem Pharisæorum dicebant illis; Quid facitis quod non licet *facere* in Sabbatis?
Et respondens ad eos dixit Jesus; Nec hoc legistis quod fecit David,
3 Καὶ (β)ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησε Δαβίδ,
cùm esuriisset ipse, & cum *ipso existentes*: Quomodò intravit in domum Dei,
4 ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες· Ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ,
& panes propositionis sumpsit, & manducavit, & dedit & his cum ipso, quos non
καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβε, καὶ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ

MS. A. Κεφ. ς'. (α) διὰ σπορίμων. (β) ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, Οὐδὲ (γ) Παρεληρῦντο δὲ οἱ (δ) θεραπεύσει, ἵνα (ε) δὲ ξηρὰν (ζ) εἶπεν αὐτῷ, Ἐξελοντον (η) ἐποίησεν·

licet manducare *si non solos Sacerdotes*? Et dicebat illis; Quia Dominus est filius
ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὅτι κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ
IE' hominis & Sabbati. Factum est autem & in alio Sabbato *intrare ipsum* in
μβ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου. Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς
β synagogam, & *docere*: Et erat ibi homo, & manus ejus dextera erat
συναγωγὴν, καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν
arida. Observabant autem eum Scribæ & Pharisæi, si in Sabbato
ξηρά. (γ) Παρετήρουν δὲ αὐτὸν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ
curaret: ut invenirent *accusationem ipsius*: Ipse verò sciebat *ratio-*
(δ) θεραπεύσει, ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ· Αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλο-
cinationes eorum: & ait homini aridam *habenti* manum; Surge, & sta in
γισμοὺς αὐτῶν· καὶ εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τῷ (ε) ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, Ἔγειραι, καὶ στῆθι εἰς
medium. *Is autem* surgens stetit. Ait ergò Jesus ad illos; *Interrogabo vos*,
τὸ μέσον. Ὁ δὲ ἀναστὰς ἔστη. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς, Ἐπερωτήσω ὑμᾶς,
quid licet Sabbatis benefacere, an malefacere? animam *servare*, an perdere?
τί ἔξεστι τοῖς σάββασιν, ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀπολέσαι;
Et *circumspiciens omnes eos*, dixit homini; Extende manum tuam.
Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς, (ζ) εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. Ὁ
Is autem fecit ita. Et restituta est manus ejus *sana ut altera*. Ipsi
δὲ ἐποίησεν οὕτω. καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. Αὐτοὶ
autem repleti sunt *amentiâ*: & colloquebantur ad invicem, quidnam facerent Jesu.
δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας καὶ διελάλουν πρὸς (θ) ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 ܘܠܐ ܡܫܕܪ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܐܘܢܐ ܥܬܝܩܐ ܕܠܡܐ ܚܕܬܐ ܡܒܩܥ ܐܘܢܐ ܥܬܝܩܐ ܘܚܡܪܐ ܢܬܪܩ ܘܐܘܢܐ ܢܬܒܕܪܢ *
38 ܐܠܐ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܐܘܢܐ ܚܕܬܐ ܢܬܛܪܪ ܘܐܘܢܐ ܐܠܝܢ ܢܬܛܪܪܢ *
39 ܘܠܐ ܐܝܢܐ ܕܫܬܐ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܡܛܝܒ ܐܡܪ ܓܪ ܥܬܝܩܐ ܛܒ *

1 ܘܗܘܐ ܒܫܒܬܐ ܕܬܪܝܬܐ ܒܪ ܩܡܐ ܕܥܒܪ ܒܚܩܠ ܘܩܛܦ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܫܒܠܐ ܘܐܟܠܝܢ ܒܐܝܕܝܗܘܢ *
2 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܝܢܐ ܕܠܐ ܫܪܝ ܠܡܥܒܕ ܒܫܒܬܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܕܥܒܕܝܬܘܢ *
3 ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܗܢܐ ܕܥܒܕ ܕܘܝܕ ܟܕ ܐܬܟܦܝ ܗܘ ܘܟܠ ܕܥܡܗ ܗܘܘ ܀
4 ܐܝܟ ܥܠ ܒܝܬ ܐܠܗܐ ܘܠܚܡ ܬܪܥܝܬܐ ܐܟܠ ܘܝܗܒ ܠܗܘ ܘܠܐ ܫܪܝ ܠܡܐܟܠ ܐܠܐ ܠܟܗܢܐ ܒܠܚܘܕ ܀
5 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܪܝܐ ܗܘ ܒܪ ܐܢܫܐ ܐܦ ܕ ܒܫܒܬܐ ܀
6 ܘܗܘܐ ܒܫܒܬܐ ܐܚܪܬܐ ܕܥܠ ܒܝܬ ܟܢܫܬܐ ܘܐܬܠܦ ܘܗܘܐ ܬܡܢ ܓܒܪܐ ܕܝܕܗ ܝܡܝܢܐ ܝܒܫܐ ܀
7 ܘܨܒܝܢ ܗܘ ܣܗܕܘܬܐ ܕܢܫܟܚܘܢ ܠܗ ܒܫܒ

Versio VULGATA LATINA.

omittit vinum novum in utres veteres : alioquin rumpet vinum novum & ipsum effundetur, & utres peribunt. Sed vinum novum in utres novos mittendum est, & utraque conservantur. Et nemo bibens vetus, statim vult novum : dicit enim ; Vetus melius est.

CAP. VI.

Factum est autem in sabbato secundo, primo, cùm transiret per sata, vellebant discipuli ejus spicas, & manducabant confricantes manibus. Quidam autem Pharisæorum dicebant illis; Quid facitis quod non licet in sabbatis? Et respondens Jesus ad eos, dixit ; Nec hoc legistis quod fecit David, cùm esurisset ipse, & qui cum illo erant : Quomodò intravit in domum Dei, & panes propositionis sumpsit, & manducavit, & dedit his qui cum ipso erant: quos non licet manducare nisi tantùm sacerdotibus? Et dicebat illis ; Quia Dominus est Filius hominis, etiam sabbati. Factum est autem & in alio sabbato, ut intraret in synagogam, & doceret. Et erat ibi homo, & manus ejus dextra erat arida. Observabant autem Scribæ, & Pharisæi, si in sabbato curaret : ut invenirent undè accusarent eum. Ipse verò sciebat cogitationes eorum : & ait homini, qui habebat manum aridam ; Surge, & sta in medium. Et surgens stetit. Ait autem ad illos Jesus ; Interrogo vos, si licet sabbatis benefacere, an malè ; animam salvam facere, an perdere? Et circumspectis omnibus dixit homini ; Extende manum tuam. Et extendit : & restituta est manus ejus. Ipsi autem repleti sunt insipientiâ, et colloquebantur ad invicem, quidnâ facerent Jesu.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 * وليس احد يجعل خمرا جديدة في زقاق قديم الا نسق الخمر الجديدة الزقاق وهراق هي
38 وهلك الزقاق * لكن يجعل خمر جديدة في زقاق جدد فيحفظان جميعا *
39 وما من احد يسرب قديما ويحب الجديد * لانه يقول ان القديم اطيب *

Et nemo ponit vinum novum in utres veteres, ut ne rumpat vinum novum utres, & effundatur ipsum, & pereant utres: Sed ponitur vinum novum in utres novos, & conservantur simul. Et nemo bibit vetus, et optat novum. Dicit enim, quòd vetus est suavius.

* الفصل التاسع عشر * وكان في السبت جايزا بين الزروع وكان تلاميذه يقطعون
1 السنبل ويفركونه بايديهم ويأكلونه * فقال لهم قوم من الفريسيين لماذا تفعلون ما لا يحل ان
2 يفعل في السبوت * فاجابهم يسوع قايلا اما قرايتم ما فعل داود اذ جاع هو والذين معه * كيف
3 4 دخل بيت الله واخذ خبز التقدمة واكله * واعطى الذين معه * ذلك الذي لا يحل ان ياكله
الا الكهنة فقط * ثم قال لهم ان رب السبت هو ابن الانسان *
5 * الفصل التاسع عشر *

Sectio decimaoctava.

CAP. VI.

Et erat in sabbatho transiens inter semina, et discipuli ejus secabant spicas, et confricabant manibus suis, & comedebant eas. Dixerunt autem eis quidam ex Pharisæis, Quare facitis quod non licet fieri in sabbathis? Respondit eis Jesus, dicens ; An non legistis quod fecit David cùm esuriisset ipse & qui cum illo erant? Quomodo intraverit domum Dei, & sumpserit panem oblationis, et manducaverit illum, ac dederit his qui cum ipso erant id quod non licet manducare, nisi sacerdotibus tantùm? Deindè dixit illis, Certè Dominus sabbathi est filius hominis.

Sectio decima nona.

6 * وكان في سبت اخر وقد دخل الي مجمعهم وكان يعلم * وكان هناك انسان يده اليمي يابسة *
7 8 وكان الكتبة والفريسيون يترصدونه هل يبرية في السبت ليجدوا ما يفرقونه * فاما هو فكان
9 عالما بافكارهم * فقال للرجل الذي يده يابسة قم وقف في الوسط فقام ووقف * وقال لهم يسوع اسالكم
10 ماذا يحل ان يعمل في السبت اخيرا ام سرا انفس تخلص ام تهلك فسكتوا * فنظر الي جميعهم
11 وقال للانسان ابسط يدك فمدها فصحت مثل الاخري * فامتلاوا جهلا وقال بعضهم
لبعض ماذا نصنع بيسوع *

Et factum est in sabbatho alio, & introivit in synagogam eorum, & docebat. Et erat ibi homo, cujus manus dextera erat arida. Et Scribæ, atque Pharisæi cavillosè observabant eum, an sanaret illum in sabbatho : ut invenirent id quo accusarent eum. At verò ipse sciebat cogitationes eorum : & ait homini aridam manu; Surge, & sta in medio: et surrexit, ac stetit. Et dixit illis Jesus ; Peto à vobis, quid licet fieri in sabbatho? bonúmne, an malum? animam salvari, an perdi? et tacuerunt. Et intuitus est in omnes cum ira, et dixit homini, Extende manũ tuã. Et extendit illã, et sanata est manus ejus sicut altera. Et repleti sunt amentiâ, et dixit alter ad alterũ, Quid faciemus de Jesu?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ወለልሰ: ዘይወደ: ወይነ: ሐዲሰ:ውስተ: ገቅ: ብኑይ: ወእማእንተ:ያንቅዖ: ወወይኑ
38 ሂ: ይትኀሰው: ወገቁሂ: ይትሐጕል:።። ወለወይንሰ: ሐዲስ: ውስተ:ገቅ: ሐዲስ:ይ
39 ወድይዖ:ወይትዓቀቡ:በኬናቲሆሙ::።። ወኢልቦ:ዘይሰቲ:ሰሪጹ: እንዘ:ይፈቅድ:ጸ
ዕፈ: እስመ: ኮሪጺ:ይቤይስ::።። በሰንበት: ወትረ:።።

Et nemo injicit vinum novum in utrem veterem: alioquin, disrumpet eum, & vinum effundetur, & uter peribit. Sed vinum novum in utrem novum injiciunt, & conservantur inter se. Et nemo bibens vinum purum desiderat posteà expressum: quoniam purum præstantius est.

1 2 ወእሙዝ: ካዕበ: ወፈረ: እግዚእ: ሊየሱስ: በሰንበት: እንተ: ገፈውሃ: ወመሐው:
2 ሠዊተ:ለርደኢሁ: ወሐሠዩ:በእደዊሆሙ: ወበልዑ::።። ወይቤልዎሙ:ፈሪሳዊያን:ም
3 ንተኑ:ትገብሩ: ዘኢይሕወኝ: ገቢረ:በሰንበት:።። ወለውሠእ: እግዚእ:ሊየሱስ: ወ
ይቤሎሙ:ሊያንብክሙኑ: ዘገብረ:ዳዊት: ኀመ:ርኀበ:ውእቲ: ወእለ:መስሌሁ::።።
4 ዘከመ: ቦእ:ቤተ:እግዚአብሔር: ወበልዐ:ሥብስተ: ዘይሠርዑ: ውእቱኒ: ወወሀቦ:
5 ለእለሂ: መስሌሁ: ዘኢይከውኖሙ: ለበሊዕ:ዘእንበለ:ለካህናት: ለበሕቲቶሙ::።። ወ
ይቤሎሙ: እግዚእ: ውእቱ: ለሰንበት: ወልእጓለ: እመ: ሕያው::።።
በእንተ : ዝየብስት : እይሁ::።።
6 ወእሙዝ: በካልእተ: ሰንበት: ቦእ:ወመኀሮሙ: በምኵራብ: ወሀሎ: ብእሲ: ዘይብክ
7 ት: እይሁ: እንተ: የማን::።። ወይትዓቀብዎ: ጸሕፍት: ወፈሪሳዊያን: ለእመ: ይፈው
8 ሶ: በሰንበት: ከመ:ይርኅቡ:በዘ:ያስተዋድይዎ::።። ወውእቱስ:ያእምር:ዘይሔልዩ::
ወይቤሎ : ለውእቱ : ብእሲ : ዘይብስት : እይሁ : ተንሥእ : ወቁመ : ማእከለ : ወ
9 ተንሥአ : ወቆመ::።። ወይቤሎሙ : እግዚእ : ሊየሱስ : እሴኣለክሙ : ዘይከው
ን: በሰንበት: ገቢረ: ሠናይኑ:ለው: ገቢረ: እኩይኑ: ነፍሰ : እሕይወኑ : ወሚመ : ቀ
10 ቲልኑ::።። ወነጸሮ: ኵሎሙ : በመዓት : ይቤሎ : ለውእቱ: ብእሲ: ስፋሕ: እደከ:
11 ወሰፍሐ : ወሐይወተ : እይሁ : ሶቤሃ: ከመ: ካልእታ::።። ወእሙንቱሰ: ፈድፋደ: ይ
ሰብዱ: ወተማክሩ: በኬናቲሆሙ: ዘከመ: ይረሕይዎ:ለእግዚእ:ሊየሱስ::።።

Et nemo injicit vinum novum in utrem veterem: alioquin, disrumpet eum, & vinum effundetur, & uter peribit. Sed vinum novum in utrem novum injiciunt, & conservantur inter se. Et nemo bibens vinum purum desiderat posteà expressum: quoniam purum præstantius est.

CAP. VI. *Vespere sabbati.*

Et tunc iterum transivit Dominus Jesus in sabbatho per sata : & vulserunt spicas discipuli ejus, & confricârunt in manibus suis, & comederunt. Et dixerunt iis Pharisæi, Quid faciunt quod non licet facere in sabbatho? Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis ; Nónne legistis quod fecit David, quum esuriret ipse, & qui cum illo erant: Quomodò introierit domum Dei, & ederit panes ordinatos ipse, & dederit illis qui cum illo erant, quos non licet edere nisi sacerdotibus solis? Et dixit iis ; Dominus est sabbathi, & filii hominis.

De arefactaymum.

Et tunc in alio sabbatho introiit, & docuit eos in synagoga, & fuit homo cujus arida fuit manus ejus dextera. Et observabant eum Scribæ & Pharisæi si sanaturus esset illum in sabbatho : ut invenirent in quo accusarent eum. Et ipse sciebat quid cogitabant : & dixit isti homini cujus arida erat manus ejus ; Surge, & sta medio : et surrexit, & stetit. Et dixit iis Dominus Jesus ; Interrogabo vos, Quid licet in sabbatho, facere bonum, aut facere malum? animam servare, aut occidere? Et circumspiciens omnes illos in indignatione, dixit isti homini ; Extende manum tuam. Et extendit, & viva facta fuit manus ejus confestim sicut altera. Et illi magìs insaniverunt : & consilium inierunt inter se, quomodò facerent Domino Jesu.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 راست † او خشك بود * ونويسندكان ومعتزلان اورا نكاه مي داشتند * مكر مسيح اورا در شنبه
8 خوش كند * وايشان بروي نكته كيرند * * عيسي انديشه ايشانرا دريافت * واشارت † بدان
9 مرد دست خشك كرد * وكفت درميان † جماعت بيا او بيامد * وبايستاد * * عيسي بديشان
كفت ازشما سخن مي پرسم * كدامين † واجب است كه درشنبه كنند * نيك يا بد *
10 وجانرا زنده كنند * يا كم كنند * * ودر همكان † نكه كرد * وبدو كفت * دست خود را دراز كن *
11 او دست دراز كرد * درست وبا سلامت همچو دست ديكر * * معتزلان از حسود وبدي پر
شدند * وبا يكديكر مي كفتند با عيسي چه چاره كنيم

dextra aridâ erat. Et scribæ & Pharisæi illum observabant, num Christus eum in sabbatho sanaret: illi autem in eum aliquid captabant. Jesus cogitationem eorum intellexit ; & homini illi manu aridâ invuens dixit ; In medium cœtum veni : ille venit & stetit. Jesus illis dixit ; A vobis verbum rogabo, utrum oporteat in sabbatho facere, bonum an malum ; animam in vita servare, an perdere? Et omnes intuitus est, & illi dixit ; Manum tuam protende : ille manum protendit, integram & sanam instar manûs alterius. Pharisæi invidiâ & malitiâ impleti sunt, & alter alteri dicebant ; Cum Jesu quâ ratione agemus?

Digitized by Google

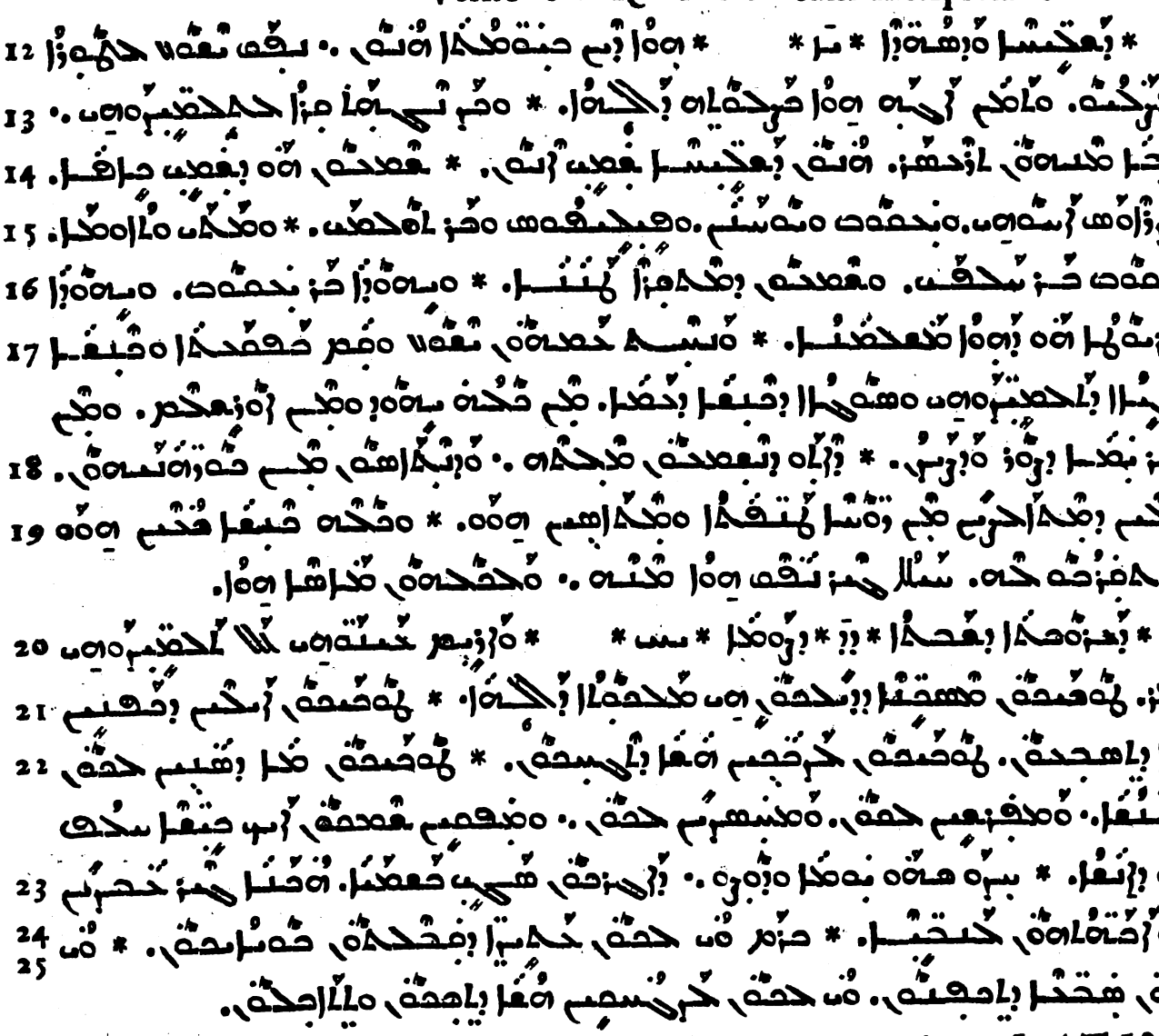
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ις'. ΙΖ'.

Factum est autem in diebus illis, exiit in montem orare, &
12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, (ι) ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ
erat pernoctans in oratione Dei. Et cùm factus esset dies, ad-
13 ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσ-
vocavit discipulos suos; & eligens ex ipsis duodecim, quos & Apostolos
εφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ Ἀποστόλους
nominavit: (Simonem, quem & nominavit Petrum, & Andream fratrem ejus, Jacobum
14 ὠνόμασε· (Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον
& Joannem, Philippum & Bartholomæum, Matthæum & Thomam, Jacobum
15 καὶ Ἰωάννην, Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον, Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν, Ἰάκωβον
Alphæi, & Simonem vocatum Zelotem, Judam Jacobi, & Judam
16 τὸν Ἀλφαίου, καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν, Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν
Iscariotem, qui & fuit proditor:) Et descendens cum illis, stetit in loco
17 Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ ἐγένετο προδότης·) Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου
campestri: & turba discipulorum ejus, & multitudo copiosa plebis ab omni Judæa,
πεδινοῦ· καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας,
& Hierusalem, & maritimâ Tyri & Sidonis, Qui venerant audire eum, &
18 καὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, Οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ
sanari à languoribus suis, & vexati à spiritibus immundis:
ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ (κ) ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων·
& curabantur. Et omnis turba quærebat tangere eum: quia virtus de
19 καὶ ἐθεραπεύοντο. Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ'

IZ' illo exibat, & sanabat omnes. Et ipse elevans oculos suos in
μζ' αὐτοῦ ἐξήρχετο, καὶ ἰᾶτο πάντας. Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς 20
discipulos suos, dicebat; Beati pauperes: quia vestrum est regnum
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἔλεγε, Μακάριοι οἱ πτωχοί· ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία
Dei. Beati esurientes nunc: quia saturabimini. Beati
τοῦ Θεοῦ. Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν· ὅτι χορτασθήσεσθε. μακάριοι 21
flentes nunc: quia ridebitis. Beati eritis, cùm oderint vos
οἱ κλαίοντες νῦν· ὅτι γελάσετε. Μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς 22
homines, & cùm separaverint vos, & exprobaverint, & ejecerint nomen
οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, καὶ ὀνειδίσωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα
vestrum tanquam malum, propter filium hominis. Gaudete in illa die
ὑμῶν ὡς πονηρὸν, ἕνεκεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. (λ) Χαίρετε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ 23
& exultate: ecce enim merces vestra multa in cœlo: secundùm hæc enim
καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα γὰρ
faciebant Prophetis patres eorum. Veruntamen væ vobis divitibus:
ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις· 24
quia habetis consolationem vestram. Væ vobis implen: quia esurietis.
ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι· ὅτι πεινάσετε. 25
Væ vobis ridentes nunc: quia lugebitis & flebitis.
οὐαὶ ὑμῖν οἱ γελῶντες νῦν· ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.

MS. A. (ι) ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰς (κ) ἐνοχλούμενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθερα-
πεύοντο. (λ) Χαρῆτε

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Apostolorum & Martyrum. 17.

12 Factum est autem in diebus illis, ut exiret Je-
sus in montem, precandi gratiâ: illicque per-
noctavit in oratione. Et quum illuxisset, 13
advocavit discipulos suos, & selegit ex eis
duodecim, quos Apostolos nominavit: Si- 14
monem illum, quem nominavit Petram, &
Andream fratrem ejus: & Jacobum, & Jo-
hannem, & Philippum, & Bartholomæum: 15
Et Matthæum, & Thomam, & Jacobum fi-
lium Halphæi, & Simonem, qui vocatur Ze-
lotes: Et Judam filium Jacobi, & Judam 16
Iscariotem, illum qui fuit proditor. Et de- 17
scendit cum eis Jesus, stetitque in planitie:
& coetus multus discipulorum ejus, & mul-
titudo turbæ populi ex tota Judæa, & ex Je-
rusalem, & ex ora maritima Tyri & Sidonis:
Qui venerant ut audirent sermonem ejus, &
sanarentur à morbis suis. Et ii, qui vexaban- 18
tur à spiritibus immundis, etiam sanabantur.
Totâque turba quærebat ad eum accedere: 19
virtus enim prodibat ex eo, omnesque sana-
bat.

Feriâ VI. hebdomadis IV. Jejunii. 18.

Et sublatis oculis suis ad discipulos suos, ait; 20
O vos beati pauperes, quoniam vestrum est
regnum Dei. O vos beati qui nunc esuritis, 21
quippe qui saturabimini. O vos beati, qui
nunc fletis, quippe qui ridebitis. O vos be- 22
ati quum oderint vos homines, & separave-
rint vos, vobisque conviciati fuerint, & eje-
cerint nomen vestrum tanquam improbo-
rum propter Filium hominis. Gaudete 23
in illo die & exultate, quoniâ merces vestra
aucta est in cœlis: sic enim faciebant patres
eorũ prophetis. Sed væ vobis divitibus, quo- 24
niam recepistis consolationem vestram. Væ 25
vobis O saturi, quoniam esurietis. Væ vo-
bis nunc ridentibus, quoniam flebitis, &
lugebitis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

بیست چهار ذکر نام شاگردان مسیح دوازده

XXIV. Recensio nominum discipulorum Christi duodecim.

12 *ودران روزها عیسي † بالاي کوه رفت * از بهر نماز * وانجا معتکف شده بود * براي نماز * وقت
13 صباح شاگردان خود را خواند * واز ایشان † دوازده را برگزید * آنان که نام † ایشانرا رسولان
14 خواند * * اول شمعون که نامش صفا نهاد * واندراوس برادر او * ویعقوب * ویوحنا * وبرتلمي *
15 وفیلیبوس * * ومتي * وتوما * ویعقوب پسر حلفي * وشمعون که غیور † خوانده شد * یعني با رشک *
16 * ویهودا یعقوب * ویهوداي سخریوطا † سپارنده * * عیسي با ایشان فرود آمد * ودر دشت † بایستاد *
17 وجماعت بسیار از شاگردان * ودیگران * که از یهود * واورشلیم † واز ساحل دریا * وصور وصیدا *
18 امده بودند * تا سخنان † او بشنوند * واز رنجها † خود خوش شوند * * وآنان که از جان پلید †
19 رحمت مي کشیدند * وخوش مي شدند * * وهمه جماعت مي خواستند * که نزدیک او †
بیایند * سبب انک قوت ونیرو از بدر مي آمد * وهمگانرا خوش مي کرد

Et in illis diebus Jesus in mon- 12
tem ascendit ad orandum; & il-
lic immoratus est orationi. Tem- 13
pore matutino discipulos suos voca-
vit, & ex illis duodecim elegit,
quos nomine Apostolorum vocavit.
Primum Simeonem, cui nomen 14
Cephan indidit, & Andream fra-
trem ejus, & Jacobum, & Jo-
hannem, & Bartholomæum &
Philippum: Et Matthæum & 15
Thomam & Jacobum filium Alphæi,
& Simeonem, qui Zelotes dictus
est, i.e. cum zelo vivens. Et Ju- 16
dam Jacobi, & Judam Iscariotem
proditorẽ. Jesus cum illis descendit, 17
et in planitie stetit: et turba multa
discipulorum, et aliorum, qui ex
Judæa et Hierosolyma, et à lit-
tore maris, et Tyro et Sidone, vene-
rant ut audirent sermones ejus, et
ab ægritudinibus suis sanarentur.
Et ii qui à spiritu impuro affligе- 18
bantur: et sanati sunt. Et omnis 19
turba quærebat, ut ad eum acce-
derent: eâ de causâ quòd potentia
et virtus ab eo exiret, et omnes sa-
naret.

بیست پنج تعلیم دادن مسیح شاگردانرا

XXV. Docet Christus discipulos.

20 * انگه مسیح بدو چشم نظر بر شاگردان کرد * وگفت خنك شما † مسکینان * که ملکوت خدا ازان شماست *

Tunc Christus oculis intuitus est 20
discipulos, et dixit; Beati vos pau-
peres: quia regnum Dei vestrum est.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

12 Factum est autem in illis diebus, exiit in montem orare, & erat pernoctans
13 in oratione Dei. Et cùm dies factus esset, vocavit discipulos suos: & ele-
14 git duodecim ex ipsis (quos & Apostolos nominavit) Simonem, quem
15 cognominavit Petrum, & Andream fratrem ejus, Jacobum, & Johannem,
16 Philippum, & Bartholomæum, Matthæum, & Thomam, Jacobum Alphæi,
17 & Simonem, qui vocatur Zelotes, Et Judam Jacobi, & Judam Iscariotem,
18 qui fuit proditor. Et descendens cum illis, stetit in loco campestri, & tur-
ba discipulorum ejus, & multitudo copiosa plebis ab omni Judæa, & Jeru-
salem, & Maritima, & Tyri, & Sidonis, Qui venerant ut audirent eum,
& sanarentur à languoribus suis. Et qui vexabantur à spiritibus immundis,
curabantur. Et omnis turba quærebat eum tangere: quia virtus de illo exi- 19
bat, & sanabat omnes. Et ipse elevatis oculis in discipulos suos, dicebat; 20
Beati pauperes: quia vestrum est regnum Dei. Beati, qui nunc esuritis: 21
quia saturabimini. Beati, qui nunc fletis: quia ridebitis. Beati eritis cùm 22
vos oderint homines; & cùm separaverint vos, & exprobraverint, & ejece-
rint nomen vestrum tanquam malum, propter Filium hominis. Gaudete in 23
illa die, & exultate: ecce enim merces vestra multa est in cœlo: secundùm
hæc enim faciebant prophetis patres eorum. Veruntamen væ vobis divitibus, 24
quia habetis consolationem vestram. Væ vobis qui saturati estis: quia esuri- 25
etis. Væ vobis, qui ridetis nunc: quia lugebitis & flebitis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 وكان في تلك الايام قد خرج ليصلي على الجبل وكان * الفصل العشرون * Sectio vigesima.

13 ساهرا في صلاة الله * فلما كان النهار دعا تلاميذه واختار منهم اثني عشر اولئك الذين سماهم
14 رسلا * هم سمعان الذي سماه الصخرة * واندراوس اخوه * ويعقوب * ويوحنا اخوه * وفيلبس *
15 وبرثولوماي * ومتي * وتوما * ويعقوب بن حلفا * وسمعان المدعو الغيور * ويهودا بن يعقوب * ويهودا
16 الاسخريوطي الذي صار مسلما * ثم نزل معهم ووقف في موضع مرج مع جمع تلاميذه
17 وكثيرين من السعب * ومن جميع اليهودية واورسليم وساحل صور وصيدا * الموافين ليسمعوا
18 منه ويستعيهم من امراضهم * والذين كانوا معذبين من الارواح النجسة كان يبرئهم * وكان
19 الجمع يطلبون ان يلمسوه لان قوة كانت تخرج منه ويبري جميعهم * فرفع عينيه الي
20 تلاميذه وقال لهم طوباكم ايها المساكين بالروح فان لكم ملكوت الله * طوباكم ايها الجياع
21 الان فانكم تسبعون * طوباكم ايها الباكون الان فانكم ستضحكون * طوباكم اذا ابغضكم
22 الناس وطردوكم وعيروكم واخرجوا اسماءكم مثل الاشرار من اجل ابن الانسان * افرحوا في ذلك
23 اليوم وتهللوا فان اجركم عظيم في السماء * هكذا ايضا كان اباؤهم يصنعون بالانبياء * لكن
24 الويل لكم ايها الاغنياء * فانكم قد اخذتم عزاكم * الويل لكم ايها الشباع الان فانكم
25 ستجوعون * الويل لكم ايها الضاحكون الان فانكم ستبكون وتحزنون *

Sectio vigesima.

12 *Et factum est in illis diebus, exiit ad orandum supra montem, & erat vigilans in oratione Dei. Et cùm factus esset dies, vocavit discipulos suos, & elegit ex eis duodecim illos quos nominavit Apostolos. Et sunt, Simon, quem vocavit* 14
Petram, & Andreas frater ejus, & Jacobus, & Johannes frater ejus, & Philippus, et Bartholomæus, Et Matthæus, 15
et Thomas, et Jacobus filius Halphæi, et Simon vocatus Zelotes, Et Judas filius Jacobi, et Judas Iscariotes, qui fecit proditorem. Deindè descendit cum 17
eis, et stetit in loco prati cum cœtu discipulorum suorum, et multis de populo, et ex tota Judæa, et Jerusalem, et maritimis Tyri, et Sydonis, Venientibus ut 18
audirent ab eo, et sanaret eos ab infirmitatibus eorum: et qui erant vexati à spiritibus immundis, curabat eos. Et 19
turba quærebat tangere eum, quia virtus exibat de illo, et sanabat omnes. Et 20
elevavit oculos suos in discipulos suos, et dixit eis; Beatos vos ô pauperes in spiritu, quoniam vestrum est regnum Dei. Beati vos ô esurientes nunc; quo- 21
niam vos saturabimini. Beati vos ô flentes nunc, quoniam ridebitis. Beati vos cùm oderint homines, et persecuti fuerint vos, et contumeliis affecerint vos, et produxerint nomina vestra tanquam improborum, propter filium hominis. Gaudete in illa die, 23
et exultate, quoniam merces vestra magna est in cœlo. Sic etiam patres eorum faciebant prophetis. Verùm væ 24
vobis ô divites: quia jam recepistis consolationem vestram. Væ vobis ô saturi nunc, quia vos esurietis. Væ 25
vobis, ô ridentes nunc, quia vos flebitis, et tristabimini.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወእመዝ: ኮነ: በውእቱ: መዋዕል: ሳርገ: ውስተ: ደብር: ይጸሊ: ወያሌሊ: በጸሎት: ኀበ: እግዚአብሔር::=ኦ በእንተ: ዘከመ: ለዘዙ: ለሐዋርያት::=ኦ
13 ወጸቢሖ: ጸውዖ:ለአርደሊሁ: ወሀረየ: ዓሠርተ:ወክልኤተ: እመኒሆሙ: ወሰመዮ
14 ሙ:ሐዋርያተ::=ኦ ሰመዮን: ዘተሰመየ: ጴጥሮስ: ወእኒድርያስ: እኁሁ:ያዕቆብ:ወዮ
15 ሐንስ: እኁሁ:ወፊልጶስ:ወበርተ:ሎሜዎስ::=ኦ ወማቴዎስ: ወቶማስ: ወያዕቆብ: ዘእ
16 ልፈዎስ:ወስምዖን: ዘይብልዎ: ቀናኢ::=ኦ ወይሁዳ: ዘያዕቆብ:ወይሁዳ: ለስቆሮቃዊ:
17 ዘዓለመ: ለግብሉ::=ኦ ወወረደ:ምስሌሆሙ: ወቆመ: ውስተ:ገደመ:ወብዙኃን:ሰብ
እ: እመለርደሊሁኒ: ወብዙኃን: ጥቀ: እመሕዝብ:ወእመኵሉ:ይሁዳ: ወሊያሪሔ
18 ም: ወጲረልዩ: ወጸሪልያስ: ወጢሮስ: ወሲደና : እለ:መጽሉ : ይስመዕ: ወይትፈወ
19 ሱ: እመደዌሆሙ::=ኦ ወእለሂ:ለጋንንት: እኩያን: የሐይዉ::=ኦ ወኵሉሙ: ለሕዛ
ብ: ይፈቅድዎ: ይግሰስዎ: እስመ:ኀይል: ይወፅእ: እመኔሁ: ወያሐዩ:ለኵሉ::=ኦ
በእንተ: ብፁዓን:=ኦ ወውእቱሰ: ለኒ
20 ሠእ: ላዕይንቲሁ: ኀበ: ላርደሊሁ: ወይቤሎሙ: ብፁዓን: ኀይያን: እስመ : ሎሙ : ይ
21 እቲ:መንግሠተ: እግዚአብሔር::=ኦ ብፁዓን: እለ: ይርኀቡ: ይእዜ: እስመ : ይጸ
22 ግቡ :: ብፁዓን: እለ: ይበኪዩ: ይእዜ: እስመ: ይትፈሥሑ: ወይሠሓቁ::=ኦ ብፁዓ
ን: እንትሙ: ሶቤ: ይጸልሉክሙ: ሰብእ: ወይፈልጡክሙ:ወይቄሉክሙ: ወያወፅሉ:
23 ለክሙ: ስመ፡ እኩየ: በእንተ: ወልደ: እጓለ: እመ: ሐያው::=ኦ ተፈሥሑ: ወተሐሠ
ዩ: ይእተ: ለሚረ: ወእንፈርዕጹ: እስመ : ብዙኅ: ዕሴትክሙ: በሰሚያት: እስመ : ከ
24 ማሁ: ረሰይዎሙ: ለነቢያት: ለበዊሆሙ::=ኦ ወባሕቲቱ: ላለለክሙ: ለላብዕልት:እ
25 ስመ: ሰላጥክሙ: ትቁለሕተክሙ::=ኦ ላለለክሙ: እለ: ትጸግቡ: ይእዜ: እስመ: ት
ርኀቡ::ላለለክሙ: ለእለ: ትለሕቁ: ይእዜ: እስመ: ትብኪዩ: ወትልሑው::=ኦ

Et tunc factum est in illo tempore, ascendit in montem orare: & pernoctabat 12
in oratione apud Deum.
De præcipiendis Apostolis.
Et manè vocavit discipulos suos, & elegit duodecim ex illis, & nominavit eos 13
Apostolos: Simonem, qui nominatus est Petrus, & Andream fratrem ejus, Ja- 14
cobum & Johannem fratrem ejus, & Philippum, & Barthlomæum, Et Mathæum, 15
& Thomam, & Jacobum Alphæi, & Simonem quem vocant æmulatorem, Et 16
Jehudam Jacobi, & Jehudam Iscariotem, qui perfidè egit & prodidit eum. Et 17
descendit cum iis, & stetit in deserto, & multi homines à discipulis suis, & per-
multi ex populo, & ex tota Judæa, & Hierusalem, & Piralio, & Piraliâ, & Tyro
& Sidone: Qui venerunt audire eum, & sanari à morbis suis: Et *qui vexaban-* 18
tur dæmonibus malis, sanescebant. Et totus populus quærebat tangere eum: quia 19
virtus exibat ab illo, & sanabat omnes.
De Beatitudinibus.
Et ipse levavit oculos suos ad discipulos suos, & dixit iis; Beati pauperes: quia 20
illorum est regnum Dei. Beati esurientes nunc: quoniam saturabuntur. Beati 21
flentes nunc: quia gaudebunt & ridebunt. Beati vos *eritis*; quum oderint vos 22
homines, & separaverint vos, & exprobraverint vobis, & emiserint de vobis
nomen malum propter Filium hominis. Gaudete & exultate illo die, & salite: 23
quia multa *est* merces vestra in cœlis, quoniam similiter fecerunt prophetis
patres eorum. Sed væ vobis divitibus: quia plenè recepistis consolationem ve- 24
stram. Væ vobis qui saturati estis nunc: quia esurietis. Væ vobis ridentibus 25
nunc: quia flebitis & lugebitis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 خنك شما كه اين ساعت † گرسنه شديد * كه سير شويد * خنك شما كه اين ساعت † در
22 گريستيد * كه بخنديد * * خنك شما ووقتي † كه مردم شمارا دشمن دارند * وشمارا دور
23 اندازند * وبر شما عيب كنند * ونام شما بشومي † بدر اورند * عوض فرزند آدمي * * دران روز
شاد وخرم شويد * كه مزد شما در اسمان † بسيارست * چندران ايشان نيز اين چنين باپيغمبران
مي كردند * بيست ششم در نكوهش توانگران ومال داران
24 25 * واي بر شما توانگران كه كراي شما يافتيد * * واي بر شما سيران كه كرسنه شويد * واي
بر شما كه در خنك ايد عاقبت † بگريد * واند وهناك شويد *

Beati vos qui hâc horâ esuritis: quia saturabimini. Beati vos qui hâc horâ in fletu eritis, quia ride- 21 22
bitis: Beati estis, quo tempore etiam homines vos odio habuerint, et expulerint vos, et vos ignominiâ afficerint, et nomen vestrum malignè extulerint propter Filium hominis. In illo die gaudete et læ- 23
tamini; quia merces vestra in cœlo multa est: et patres eorum et-iam similiter cum prophetis egerunt.

XXVI. In vituperationem divitum & opulentorum.

Væ vobis divitibus, quia mercedem vestram reperistis; Væ vobis 24
saturis, quia esurietis. Væ vobis qui in risu estis: posteà lugebitis 25
et mœsti eritis.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΖ'.

Væ vobis cùm benè vobis dixerint omnes homines: secundùm hæc enim fa-
26 (μ) Οὐαὶ ὑμῖν ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐ-
ciebant pseudoprophetis patres eorum. Sed vobis dico audientibus;
27 ποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. (ν) Ἀλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, βγ
Diligite inimicos vestros, benefacite odio habentibus vos: Benedicite
28 Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς· Εὐλογεῖτε
maledicentibus vobis, & orate pro calumniantibus vos.
τοὺς καταρωμένους (ξ) ὑμῖν, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς.
Percutienti te in maxillam, præbe & alteram. Et ab auferente tuum
29 Τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σε τὸ γδ
vestimentum, & tunicam ne prohibueris: Omni autem petenti te, da: &
30 τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν (ο) χιτῶνα μὴ κωλύσῃς· Παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου· καὶ
ab auferente tua, ne repetas. Et prout vultis ut faciant vobis
31 ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ, μὴ ἀπαίτει. Καὶ καθὼς θέλετε (π) ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν δ
homines, & vos facite illis similiter. Et si diligitis diligentes
32 οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ε
vos, quæ vobis gratia est? etenim peccatores diligentes se diligunt.
ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι.
Et si benefeceritis benefacientibus vobis, quæ vobis gratia est? etenim pecca-
33 Καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρ-
tores hoc ipsum faciunt. Et si mutuum dederitis à quibus speratis recipere, quæ
34 τωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. Καὶ ἐὰν (ρ) δανείζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία
vobis gratia est? Etenim peccatoribus fœneratur, ut recipiant
ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ (σ) οἱ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσιν
æqualia. Veruntamen diligite inimicos vestros, & benefacite, & mutuum date,
τὰ ἴσα. Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ δανείζετε, 35
nihil sperantes: & erit merces vestra multa, & eritis filii Altissimi:
μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν (τ) πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ (υ) τοῦ ὑψίστου·
quia ipse benignus est super ingratos & malos. Estote ergò misericordes,
ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες, 36
sicut & Pater vester misericors est. Et ne judicetis, & non judicabimini:
καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστί. Καὶ μὴ (φ) κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· 37
Ne condemnetis, & non condemnabimini: Absolvite, & absolvemini. Date,
μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε. Δίδοτε, 38
& dabitur vobis: Mensuram bonam, confertam, & cogitatam, &
καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν, πεπιεσμένον, καὶ σεσαλευμένον, καὶ
superefluentem dabunt in sinum vestrum. Quippe eâ mensurâ qua mensi fueritis,
ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. Τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ μετρεῖτε,
remetietur vobis. Dicebat autem similitudinem ipsis; Nunquid potest cæcus
ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Εἶπε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς, Μήτι δύναται τυφλὸς 39
cæcum ducere? nonne ambo in foveam cadent?
τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται;

MS. A. (μ) Οὐαὶ ὅταν καλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς πάντες (ν) Ἀλλὰ (ξ) ὑμᾶς, προσεύχεσθε
(ο) χιτῶνά σου μὴ (π) ἵνα ποιῶσιν ὑμᾶς οἱ (ρ) δανίζητε (σ) ἁμαρτωλοὶ (τ) πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ (υ) ὑψίστου· (φ) κρίνετε, ἵνα μὴ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * ܘܝ ܠܟܘܢ ܟܕ ܫܦܝܪ ܠܟܘܢ ܟܠ ܐܢܫܐ ܗܟܢܐ ܓܪ ܥܒܕܘ ܠܐܒܗܬܗܘܢ ܕܫܩܪܐ ܢܒܝܐ.
27 ܐܠܗ ܕܫܡܥܝܢ ܐܢܐ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܪܚܡܘ ܠܒܥܠܝ ܒܟܘܢ ܛܒܘ ܠܡܣܢܐܝܟܘܢ.
28 ܒܪܟܘ ܠܡܛܪܝܟܘܢ ܘܨܠܘ ܒܥܕ ܡܢ ܕܡܫܬܡܫܢ ܒܟܘܢ ܒܥܝܢ.
29 ܠܡܢ ܕܡܣܬܪ ܠܟ ܥܠ ܠܚܝܬܟ ܗܒ ܠܗ ܐܦ ܐܚܪܬܐ. * ܘܡܢ ܕܢܣܒ ܠܟ ܠܟܣܬܟ ܐܦ ܠܩܡܝܨܟ ܠܐ ܡܢܥ.
30 ܠܟܠ ܕܫܐܠ ܡܢܟ ܗܒ ܠܗ. ܘܡܢ ܕܢܣܒ ܡܢ ܕܝܠܟ ܠܐ ܬܬܒܥ. * ܘܟܡܐ ܕܨܒܝܢ ܐܢܫܐ ܕܢܥܒܕܘܢ ܠܟܘܢ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܥܒܕܘ ܠܗܘܢ.
31 ܘܐܢ ܪܚܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܟܘܢ ܡܢܘ ܐܓܪܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. * ܐܦ ܚܛܝܐ ܗܟܢܐ ܥܒܕܝܢ.
32 ܘܐܢ ܛܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܢ ܕܛܒܝܢ ܠܟܘܢ ܡܢܘ ܐܓܪܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. * ܐܦ ܚܛܝܐ ܗܟܢܐ ܥܒܕܝܢ.
33 ܘܐܢ ܡܠܘܐ ܐܢܬܘܢ ܠܡܢ ܕܡܠܘܐ ܠܟܘܢ ܡܢܘ ܐܓܪܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. * ܐܦ ܚܛܝܐ ܗܟܢܐ ܥܒܕܝܢ.
34 ܘܐܢ ܡܫܠܦܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܢ ܕܣܒܪܝܢ ܕܢܣܒܘܢ ܡܢܘ ܐܓܪܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. * ܐܦ ܚܛܝܐ ܡܫܠܦܝܢ ܠܚܛܝܐ ܕܢܣܒܘܢ ܗܟ ܕܢܣܒܘܢ ܠܗܘܢ.
35 ܐܠܗ ܕܫܡܥܝܢ ܐܢܐ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܪܚܡܘ ܠܒܥܠܝ ܒܟܘܢ ܛܒܘ ܠܡܣܢܐܝܟܘܢ.
36 ܒܪܟܘ ܠܡܛܪܝܟܘܢ ܘܨܠܘ ܒܥܕ ܡܢ ܕܡܫܬܡܫܢ ܒܟܘܢ ܒܥܝܢ.
ܗܟ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܪܚܡܢ ܗܘ.

26 Væ vobis, quum benè dixerint de vobis ho-
mines; sic enim faciebant pseudoprophetis
patres eorum. At vobis dico qui auditis, 27
Diligite inimicos vestros, & benefacite iis
qui oderunt vos. Et benedicite iis, qui vo- 28
bis malè precantur; & orate pro iis, qui vos
per vim abducunt. Et qui percusserit tibi 29
maxillam, præbe ei alteram: & ab eo qui
abstulerit pallium tuum, ne tuam etiam tuni- 30
cam prohibeto. Cuilibet poscenti à te, da-
to: & ab eo qui abstulerit quod tuum est,
ne repetito. Et prout vultis faciant vobis 31
homines, itidem & vos eis facite. Si enim 32
diligitis eos qui diligunt vos, quænam est
gratia vestra? quandoquidem & peccato-
res, eos à quibus diliguntur, amant. Et si 33
benefeceritis iis, qui benefaciunt vobis,
quænam est gratia vestra? quandoquidem
& peccatores itidem faciunt. Et si mutu- 34
um dederitis ei, à quo putatis vobis repen-
sum iri, quænam est gratia vestra? Nam et-
iam flagitiosi flagitiosis mutuò dant, ut æquè
recipiant. Verùm diligite inimicos vestros, 35
& benefacite eis, mutuúmque date, neque
frustretis expectationem ullius: & erit co-
piosa merces vestra, eritísque filii Altissimi,
quippe qui suavis sit erga improbos & ingra-
tos. Estote ergò misericordes, sicut & pater 36
vester misericors est.

*Ad vesperas quartâ Feriâ hebdomadis pri-
mæ Jejunii, ac de Patribus.* 19.

Ne judicate, & non judicabimini: ne con- 37
demnate, & non condemnabimini; absol-
vite, & absolvemini. Date, & dabitur vo- 38
bis: mensurâ optimâ & compressâ, profu-
sâque injicient in sinum vestrum. Eâdem
enim mensurâ quâ metimini, remensum fiet
vobis. Et subdidit eis Jesus parabolam, 39
Num potest cæcus cæcum ducere? nónne
ambo in foveam cadent?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * واي بران دم كه مردم براي شما نيكي كويند زيرا پدران ايشان با پيغمبران † دروغ چنان
مي كردند بيست هفت پيش همه كس فروين بودن

*Væ illi momento, quo homines de vo- 26
bis bonum dixerint: quoniam pa-
tres ipsorum cum pseudoprophetis
sic fecerunt.*

XXVII. Coram omni homine demitti.

27 * شما را مي كويم اي شنوندكان دشمنان خود را دوست داريد * وهر چه نيكترست بكنيد †
با ايشان * كه شما را نخواهند * 28 * وافرين كنيد بر ايشان * كه بر شما † نفرين كنند * ونماز
كنيد بر ايشان كه شما را بقهر † وسخره برند * بيست هشت براي برد باري

*Vobis dico, ô auditores, inimicos 27
vestros diligite, & optimum quid
facite cum eis, qui vobis bene non
volunt. Et benedicite iis, qui vo- 28
bis maledicunt, & orate pro iis,
quò vos vi & compulsione ferunt.*

XXVIII. De patientia.

29 * هر كه بر روي تو بزند * تو روي ديكر پيش او دار * وهر كه قباي † تو بستاند * تو پيراهنت
30 نيز بدو ده * * وهر كه از تو بخواهد * بدو ببخش * وهر كه چيز ترا بستاند اورا تقاضا مكن *
31 * انچنانك مي خواهيد كه مردم ديكر با شما كنند * شما نيز با ايشان كنيد * 32 * واكر
دوست دارند آن كسانرا كه شما را دوست دارند فضل شما كدامينست * كنه كاران
33 نيز درين كارند * * واكر نيكي بديشان كنيد كه با شما نيكي كنند * فضل
34 شما چه باشد * كنه كاران نيز همين مي كنند * * واكر بكسي قرض دهيد باميد *
انك باز خواهيد * چه ثواب شما را باشد * كنه كاران وسود خوران نيز قرض دهند * واز ستانند *

*Quicunque tibi maxillam percus- 29
serit, tu maxillam alteram ei
præbe: & quicunque tunicam
tuam tollit, tu indusium tuum
etiam illi da. Et quicunque à 30
te petierit, illi largitor: & qui-
cunque rem tuam abstulerit, ab
eo ne exigas. Quemadmodum 31
vultis ut homines alii vobiscum
agant, vos etiam cum illis agite.
Si enim amore complectimini eos, 32
qui vos amore complectuntur,
quid eximii vobis est? Peccato-
res etiam idem exercent. Et si 33
bonum illis facitis, qui vobis bonum
faciunt, excellentia vestra quanam
erit? Peccatores etiam idem faci-
unt. Et sicui mutuò datis, cum spe 34
hac, fore ut repetatis, quid præmii
vobis erit? Peccatores & publica-
ni etiam mutuò dant, & recipiunt.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

26 Væ cùm benedixerint vobis homines: ſecundùm hæc enim faciebant pſeudopro-
27 phetis patres eorum. Sed vobis dico, qui auditis; Diligite inimicos veſtros, be-
28 nefacite his qui oderunt vos. Benedicite maledicentibus vobis, & orate pro
29 calumniantibus vos. Et qui te percutit in maxillam, præbe & alteram. Et ab
30 eo, qui aufert tibi veſtimentum, etiam tunicam noli prohibere. Omni autem
31 petenti te, tribue: & qui aufert quæ tua ſunt, ne repetas. Et prout vultis ut faci-
32 ant vobis homines, & vos facite illis ſimiliter. Et ſi diligitis eos, qui vos dili-
33 gunt, quæ vobis eſt gratia? nam & peccatores diligentes ſe diligunt. Et ſi be-
nefeceritis his, qui vobis benefaciunt, quæ vobis eſt gratia? ſiquidem & pecca-
34 tores hoc faciunt. Et ſi mutuum dederitis his, à quibus ſperatis recipere: quæ
gratia eſt vobis? nam & peccatores peccatoribus fœnerantur, ut recipiant
æqualia. Veruntamen diligite inimicos veſtros: benefacite, & mutuum date, 35
nihil indè ſperantes: & erit merces veſtra multa, & eritis filii Altiſſimi, quia
ipſe benignus eſt ſuper ingratos & malos. Eſtote ergò miſericordes, ſicut & 36
Pater veſter miſericors eſt. Nolite judicare, & non judicabimini: nolite con- 37
demnare, & non condemnabimini. Dimittite, & dimittemini. Date, & dabi- 38
tur vobis: menſuram bonam, & confertam, & coagitatam, & ſuperefluentem
dabunt in ſinum veſtrum. Eâ lem quippe menſurâ, quâ menſi fueritis, remeti-
etur vobis. Dicebat autem illis & ſimilitudinem; Numquid poteſt cæcus cæ- 39
cum ducere? nónne ambo in foveam cadunt?

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * الْوَيْلُ لَكُمْ اِذَا قَالَ النَّاسُ فِيكُمْ قَوْلاً حَسَنًا فَاِنَّ اٰبَاءَهُمْ هٰكَذَا فَعَلُوا بِالْاَنْبِيَاءِ الْكَذَبَةِ *
27 لٰكِنِّي اَقُولُ لَكُمْ اَيُّهَا السَّامِعُونَ اَحِبُّوا اَعْدَاءَكُمْ وَاَحْسِنُوا اِلَى مَنْ يُبْغِضُكُمْ * بَارِكُوا
28 لاَعِنِيكُمْ وَصَلُّوا عَلَى مَنْ يَطْرُدُكُمْ * وَمَنْ لَطَمَكَ عَلَى خَدِّكَ مَحَوِّلْ لَهُ الاٰخَرَ * وَمَنْ اَخَذَ
29 ثَوْبَكَ فَلاَ تَمْنَعْهُ رِدَاءَكَ * وَكُلُّ مَنْ سَاَلَكَ فَاَعْطِهِ وَلاَ تُطَالِبْ مَنْ يَاْخُذُ مَالَكَ * وَكَمَا تُحِبُّونَ اَنْ
30 يَفْعَلَ النَّاسُ بِكُمْ فَكَذٰلِكَ اصْنَعُوا اَنْتُمْ بِهِمْ * فَاِنْ كُنْتُمْ اِنَّمَا تُحِبُّونَ مَنْ يُحِبُّكُمْ فَاَيُّ اَجْرٍ
31 لَكُمْ * اِنَّ الْخُطَاةَ يُحِبُّونَ مَنْ يُحِبُّهُمْ * وَاِنْ كُنْتُمْ اِنَّمَا تُحْسِنُونَ اِلَى مَنْ يُحْسِنُ اِلَيْكُمْ فَاَيُّ فَضْلٍ
32 لَكُمْ * اِنَّ الْخُطَاةَ اَيْضًا يَصْنَعُونَ هٰكَذَا * فَاِنْ كُنْتُمْ اِنَّمَا تُقْرِضُونَ الَّذِينَ تَرْجُونَ اَنْ
33 يَسْتَوْفُوا مِنْهُمْ فَاَيُّ فَضْلٍ لَكُمْ * اِنَّ الْخُطَاةَ اَيْضًا يُقْرِضُونَ الْخُطَاةَ لِيَاْخُذُوا مِنْهُمُ الْعِوَضَ *
34 * لٰكِنْ اَحِبُّوا اَعْدَاءَكُمْ وَاَحْسِنُوا اِلَيْهِمْ * وَاَقْرِضُوا وَلاَ تَقْطَعُوا رَجَاءَ اَحَدٍ * لِيَكُونَ اَجْرُكُمْ
35 كَثِيرًا وَتَكُونُوا بَنِي الْعَلِيِّ * لاَنَّهُ رَحِيمٌ عَلَى غَيْرِ الْمُنْعِمِينَ وَالْاَشْرَارِ * وَكُونُوا رُحَمَاءَ مِثْلَ اَبِيكُمُ
36 الرَّحِيمِ * لاَ تَدِينُوا * فَمَا تُدَانُوا * [ولا توجبوا الحكم علي احد فما يحكم عليكم *] اُغْفِرُوا يُغْفَرْ
37 لَكُمْ * اَعْطُوا فَتُعْطَوْا بِكَيْلٍ صَالِحٍ مَمْلُوٍّ فَائِضٍ مَهْزُورٍ مُلْقًى فِي حُضْنِكُمْ * لاَنَّهُ بِالْكَيْلِ
38 الَّذِي تَكِيلُونَ يُكَالُ لَكُمْ * * اَلْفَضْلُ الْحَادِي وَالْعِشْرُونَ *
39 * ثُمَّ قَالَ لَهُمْ
مَثَلاً اٰخَرَ هَلْ يَسْتَطِيعُ اَعْمًى اَنْ يَقُودَ اَعْمًى اَلَيْسَ يَقَعَانِ كِلاَهُمَا فِي حُفْرَةٍ *

Væ vobis cùm dixerint homines de vo- 26
bis verbum jucundum, quia patres eo-
rum ſic fecerunt prophetis falſis. Sed ego 27
dico vobis, O auditores, Diligite inimicos
veſtros, & benefacite iis qui oderunt
vos. Benedicite maledicentibus vobis, et 28
orate pro iis qui perſequuntur vos. Et 29
qui percuſſerit te ſuper genam tuam,
verte ei alteram: & ei qui acceperit ve-
ſtem tuam, ne deneges pallium tuum. Et 30
quicunque petierit à te, da illi: & ne re-
petas ab eo qui accipit bona tua. Et 31
quemadmodum optatis ut faciant homi-
nes erga vos, ſic agite vos erga illos. Et 32
verò ſi diligatis eos qui diligunt vos,
quæ merces erit vobis? nam peccatores
diligunt eum qui diligit eos. Et ſi bene 33
feceritis eis, qui benefaciunt vobis, quæ
excellentia erit vobis? Saltè peccatores
etiam faciunt ſic. Et quidem ſi mutuum 34
dederitis iis, à quibus ſperatis vos recu-
peraturos, quæ præſtantia erit vobis?
nam peccatores etiam mutuum dant pec-
catoribus, ut accipiant ab eis compen-
ſationem. Verùm diligite inimicos ve- 35
ſtros, & benefacite illis: & mutuum
date: & ne frandetis ſpem ullius: ut ſit
merces veſtra magna, & ſitis filii Altiſ-
ſimi, quia ipſe eſt miſericors erga non
beneficos & malos. Eſtote igitur miſeri- 36
cordes inſtar patris veſtri miſericordis.
Ne judicetis, & non judicabimini: [& 37
nè condemnetis aliquem, & non conde-
mnabimini.] *Dimittite, & dimittetur*
vobis. Date, et dabitur vobis in menſura 38
bona, plenâ, ſuperabundante, agitatâ,
projecta in ſinus veſtros. Quoniam in
menſura qua metiemini, metietur vobis.

Sectio vigeſima prima.

Deindè dixit illis ſimilitudinem aliam: 39
Numquid poteſt cæcus ducere cæcum?
nónne cadent ambo in foveam?

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ለቤለክሙ፡ሶበ፡ሠናየ፡ይብል፡ሰብእ፡ሳዕሌክሙ፡እስመ፡ከማሁ፡ረሰይዎሙ ፡ ሐሰዊያነ፡
27 ነቢያት፡ለበዊሆሙ።።=፡ ወለክሙኒ፡ እብለክሙ፡ለእለ፡ትሰመዑኒ፡ፍቁሪ፡ ጸልእተ
28 ክሙ፡ወግበሩ፡ሠናየ፡ለእለ፡ይፀረሩክሙ።=፡ [ባርክዎሙ]፡ ለእለ፡ይረግሙክሙ ፡ ወጸ
29 ልዩ ፡ ደበ ፡ እለ ፡ ይትሌገሡክሙ።።=፡ ወለዘኒ ፡ ጸፍዐከ ፡ ሞልተ፡ሕተከ ፡ ሙጥዎ፡
30 ካልእታ።። ወለዘኒ፡ ነሥአከ ፡ ልብሰከ ፡ ክደኀከኒ ፡ ሊትክልዶ።=፡ ለኵሉ ፡ ዘሰአ
31 ለከ፡ሃቦ፡ ወለዘኒ፡ ሄደከ፡ ንዋየከ፡ ሊትክላዶ።።=፡ ወበከሙ ፡ ትፈቅዱ ፡ ይግበር ፡ ለ
32 ክሙ፡ሰብእ፡ከማሁ፡ግበሩ፡ሎሙ፡እንትመሂ።።=፡ ወእመሰ፡ ደእሙ፡ ዘለፍቀረክሙ፡
ለፍቀርዎሙ፡መንትኑ፡እንክ፡ዕሴትክሙ፡ኀጥኣንሂ፡ ዘሰ፡ይገብሩ፡ዘለፈቅሮሙ፡ ያፈቅ
33 ሩ።=፡ ወእመሂ፡ለሠናይክሙ፡ለእለ፡ያዜንዩ፡ለክሙ፡መንትኑ፡እንክ፡ዕሴትክሙ፡ኀጥእ
34 ንሂ፡ ከማሁሰ፡ይገብሩ።።=፡ ወእመሂ፡ለቅሕክሙ፡ እመሓበ ፡ ዘትሴፈዉ ፡ ትትፈደዩ፡
መንትኑ ፡ ዕሴትክሙ ፡ ኀጥኣንሂ ፡ ይሌቅሕዎሙ ፡ ለኀጥኣን ፡ ከመ ፡ ይትፈደይዎሙ፡
35 ዕረያ።።=፡ ወይእዜኒ፡ እፍቅሩ፡ ጸላእተክሙ ፡ ወለሠንዩ፡ሎሙ፡ ወለቅሑ ፡ እንዘ፡
ሊትሴፈዉ፡ ትትፈደዩ ፡ ወይከውን፡ ብዙኀ፡ ዕሴትክሙ፡ ወትከውኑ፡ ውሉደ፡ ለልዑል፡
36 እስመ፡ ውእቱ፡ ሤር፡ላዕለ፡ ሤራን፡ ወላዕለ፡እኩያን።።=፡ ወኩኑ ፡ መሐሪያን፡ ከመ፡
37 አቡክሙ፡ ሰማያዊ፡እስመ፡መሐሪ፡ ውእቱ።=፡ ወሊትኾንኑ ፡ ከመ ፡ ሊትትኃነኑ።።
38 ወሊትገፍዑ ፡ ወሊይገፍዑክሙ ፡ ላሕይዉ ፡ ወያሐይዉክሙ።=፡ ሃቡ ፡ ወይሁቡ
ክሙ ፡ መስፈርተ ፡ ሠናየ፡ ወመሉእ፡ መሉአ ፡ ወዝሕዙሐ፡ ወንሕኑሐ ፡ ይሁቡክሙ፡
39 ውስተ ፡ ሕፅንክሙ ፡ ወበመስፈርተ ፡ ዘሰፈርክሙ፡ ይሰፍሩ፡ ለክሙ።።=፡ ወመሰለ፡ሎ
ሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ይክልኑ ፡ ዕውር ፡ ለዕውር ፡ መሪሑቶ ፡ ለኵኑ ፡ ክልሔሆሙ ፡
ይወድቁ ፡ ውስተ፡ ግብ።።=፡

Væ vobis quum bonum dixerit populus de vobis: quia ſimiliter fecerunt 26
pſeudoprophetis patres eorum. Et vobis dico audientibus me, Diligite ini- 27
micos veſtros, & facite bonum iis qui oderunt vos. [Benedicite] maledicenti- 28
bus vobis, & orate pro calumniantibus vos. Et percutienti te *in* maxillam 29
tuam præbe alteram, & ab eo qui abſtulit tibi veſtimentum, tunicam tuam etiam
ne prohibeas. Omni qui petiit te, dato; & ei qui abſtulit tibi bona tua, ne pro- 30
hibeas. Et prout vultis ut faciat vobis homo, ſimiliter facite illis vos. Et ſi 31
ſolummodò eos qui dilexerunt vos dilexiſtis, quæ igitur merces veſtra? peccato- 32
res etiam hoc faciunt, ſe diligentes diligunt. Et ſi benefeceritis iis qui benefa- 33
ciunt vobis; quænam igitur merces veſtra? peccatores ſimiliter faciunt. Et ſi 34
mutuum dederitis his à quibus ſperatis quod retribuent, quænam merces veſtra?
peccatores mutuum dant peccatoribus, ut retribuant iis æqualia. Et nunc diligi- 35
te inimicos veſtros, & benefacite iis, & mutuum date non ſperantes quòd retri-
buetur, & erit magna merces veſtra, & eritis filii Altiſſimi, quia ipſe bonus
eſt ſuper bonos & ſuper malos. Et eſtote miſericordes ſicut pater veſter 36
cœleſtis, quia miſericors eſt. Et ne judicate ut ne judicemini, ne faciatis 37
injuriam & non facient injuriam vobis; ſerva, & ſervabunt vos. Dare, & 38
dabunt vobis: menſuram bonam & plenam plenam, & impulſam, & coagitatam
dabunt in ſinum veſtrum: & in qua menſura menſi eſtis, metientur vobis. Et 39
parabolicè loquutus eſt iis, & dixit iis; Potérne cæcus cæcum ducere? nónne
ambo cadent in foveam?

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * باید که شما دشمنان خودرا دوست دارید * وبا ایشان خوش باشید * وقرضشان † بدهید * وکسي
را نا امید مگردانید * که مزد شما بسیار شود * وفرزندان بلندي خوانده شوید * بر بدان
36 وبرکافران * خیر اندیشید * وباشفقت باشید * چنانکه پدر شما بر همه شفقت مي کند
37 * داوري مکنید * تا در داوري نیفتید * بیدت نه سپارش براي داوري
بر کسي گناه مگیرید * تا کسي بر شما گناه نگیرد * ازاد کنید * تا شما نیز آزاد شوید *
38 * ببخشید * تا شمارا نیز ببخشند * ودر پیمانهٔ نیك وفراخ * ومالامال * در دامن شما بریزند * بدان
39 † پیمانه که پیمایید براي شما پیموده شود سي مثل نا بینا * وبراي ایشان
مثلي آورد * که چون نا بینا راهبر ودلیل نابینا † شود * زود بیني که هردو † درچاه افتند *

Oportet ut vos inimicos veſtros di- 35
ligatis, & illis benigni ſitis, & mu-
tuò illis detis, & quempiam deſpera-
bundum ne faciatis: quia merces ve-
ſtra multa erit, & filii Excelſi voca-
ti eritis. In malos & ingratos Bene- 36
voli & miſericordiâ affecti eſtote,
quemadmodum Pater veſter omni-
bus miſericordiam facit.

XXIX. Præceptum de judicio.

Judicium ne faciatis, ut in judici- 37
um non incidatis: cuiquam crimen
ne inferatis, ne quis vobis crimen
inferat: abſolvatis, ut vos etiam ab- 38
ſoluti ſitis. Donate ut vobis etiam
donent, & menſurâ benâ, & ampla,
& redundante, in ſinum veſtrum in-
fundant: eâdem enim menſurâ quâ
metimini, vobis menſuratum erit.

XXX. Parabola cæci.

Et illis parabolam protulit; Cùm cæ- 39
cus, inquit, *viæ dux & monſtrator*
cæco fuerit, citò videbis, quòd am-
bo in foveam cadant.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΗ'.

Non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum ſuum: perfectus autē omnis erit ſicut ma-
40 Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδά-
giſter ejus. Quid autem vides feſtucam quæ in oculo fratris tui,
41 σκαλος αὐτοῦ. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου,
at trabem quæ in proprio oculo non animaduertis? Aut quomodò potes dicere
42 τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; Ἢ πῶς δύνασαι λέγειν
fratri tuo; Frater, ſine ejiciam feſtucam quæ in oculo tuo, ipſe
τῷ ἀδελφῷ σου, Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς
in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, ejice primùm trabem
τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν
de oculo tuo, & tunc perſpicies ejicere feſtucam in oculo
ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
fratris tui. Non enim eſt arbor pulchra faciens fructum putrem: Neque arbor
43 ἀδελφοῦ σου. Οὐ γάρ ἐστι δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν· οὐδὲ δένδρον
putris faciens fructum pulchrum. Unaquæque enim arbor de proprio fructu cogno-
44 σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. Ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώ-
ſcitur: Non enim de ſpinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam.
σκεται· Οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν.
Bonus homo de bono theſauro cordis ſui profert bonum;
45 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν·
& malus homo de malo theſauro cordis ſui profert ma-
καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ πονη-
lum. Ex enim abundantia cordis loquitur os ejus. Quid autem
46 ρόν. ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ. Τί δέ
me vocatis; Domine, Domine: & non facitis quæ dico? Omnis veniens ad
μὲ καλεῖτε, Κύριε, Κύριε· καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός 47
me, & audiens meos ſermones, & faciens eos, oſtendam vobis cui ſit ſimilis.
με, καὶ ἀκούων μου τοὺς λόγους, καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος.
Similis eſt homini ædificanti domum, qui fodit & profundam fecit, & poſuit fun-
Ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψε καὶ ἐβάθυνε, καὶ ἔθηκε θε- 48
damentum ſupra petram: Inundatione autem facta, illiſum eſt flumen
μέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρας δὲ γενομένης, προσέρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ
domui illi, & non potuit movere eam: fundata erat enim ſupra petram.
οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσε σαλεῦσαι αὐτήν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.
Ai audiens & non faciens, ſimilis eſt homini ædificanti domum ſuper terram
Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν 49
ſine fundamento, cui illiſus eſt fluvius, & continuò cecidit: & facta eſt ruina
χωρὶς θεμελίου, ᾧ προσέρηξεν ὁ ποταμός, καὶ εὐθέως ἔπεσε· καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα
domûs illius magna.
τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

CAP. VII. ζ'.

Poſtquàm autem implevit omnia verba ſua in aures plebis, intra-
(α) Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλ- 1
vit in Capharnaum. Centurionis autem cujuſdā ſervus malè habens ſummo-
θεν εἰς Καπερναούμ. Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἤμελ-
erat interire, qui erat illi pretioſus.
λεν τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος.

MS. A. (χ) καὶ θεωσύματος καρδίας Κεφ. ζ'. MS. A. (α) Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Non eſt diſcipulus præſtantior magiſtro: ve- 40
rùm enimverò quiſquis perfectiſſimus, erit
inſtar magiſtri ſui. Quid enim intueris feſtu- 41
cam, quæ eſt in oculo fratris tui, trabs autem
quæ eſt in oculo tuo, non apparet tibi? Vel 42
quomodo potes dicere fratri tuo, Frater mi,
ſine ejiciam feſtucam ex oculo tuo; quum ec-
ce trabs quæ eſt in oculo tui ipſius, non ap-
pareat tibi? Simulator, educito primùm tra-
bem ex oculo tuo, & tunc perſpicies (*lumen*
acquires) ad educendum feſtucam ex oculo
fratris tui. Non eſt arbor bona, quæ edat fru- 43
ctus malos; nec arbor mala, quæ edat fructus
bonos. Omnis enim arbor ex fructibus ſuis 44
dignoſcitur. Nunquid enim colligunt è ſpi-
nis ficus? nec etiam è rubo vindemiant uvas.
Vir bonus è bonis theſauris cordis ſui depro- 45
mit bona, & homo nequam ex theſauris ma-
lis cordis ſui depromit mala: ſiquidem ex re-
liquiis cordis loquuntur labia. Quid me vo- 46
catis, Domine mi, Domine mi, & quod dico
non facitis? Quicunque venit ad me, & au- 47
dit ſermones meos, eoſque exequitur, oſten-
dam vobis cui ſimilis ſit. Similis eſt viro ædi- 48
ficanti domum, qui fodis & excavavit, poſu-
itque fundamentum ſuper petram. Cùm au-
tem ingruiſſet inundatio, impegit inundatio
in domum illam, nec potuit eam concutere:
poſitum enim erat ejus fundamentum ſuper
petram. Is autem qui audit, & non exequitur, 49
ſimilis eſt viro ædificanti domum ſuper pul-
verem abſque fundamento: quamque impe-
giſſet in eam flumen, illicò cecidit, fuitque
caſus domûs illius maximus.

Ad oblationem dominicæ IV. Jejunii. 20.

CAP. VII.

Quumque abſolviſſet hos omnes ſermo- 1
nes audiente populo, ingreſſus eſt Jeſus Ca-
pharnahum. Servus autem Centurionis cu- 2
juſdam malè affectus erat, qui quidem erat
ipſi charus, ac propè moribundus.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*Non eſt diſcipulus præſtantior domi- 40
no ſuo: omnis diſcipulus qui per-
fectionem cupierit, velut dominus
ſuus erit.

XXXI. Præceptum de objectione *culpæ*.

*Quomodo feſtucam, quæ in oculo 41
fratris tui eſt, vides; columnā autem
illā, quæ in oculo tuo eſt non cernis?
Aut quomodo fratri tuo dicas, Sine 42
me ut feſtucam ex oculo tuo exi-
mam, de columna autem, quæ in
oculo tuo eſt, non es ſolicitus, neque
tibi videtur? O hypocrita, primùm
trabem ex oculo proprio extrahe, de-
inde curam feſtucæ oculi fratris tui
age. Haud unquam arbor bona fru- 43
ctum malum dat, neque etiam arbor
prava & mala fructum bonum dat.
Eò quod omnis arbor ex fructu ſuo 44
cognitius ſit. Nemo unquam ex arbo-
re ſpinæ colligit ficus, neque ex rham-
no (i. e. rubo) comedit quiſquam
uvas. Homo boni ſtudioſus ex the- 45
ſauro cordis ſui bona profert: & ho-
mo malus & prævus ex improbita-
tibus & prævitatibus, quæ in corde
ejus ſunt, profert: ex abundantia
cordis labia loquuntur. Quid prod- 46
eſt, quòd me Domine, Domine, voce-
tis: in omni autem quod vobis dico
mandatum meum non fertis?

XXXII. Parabola domûs & fun-
damenti in petra.

*Qui ad me veniunt, et ſermones me- 47
os audiunt, et eos opere præſtant, ego
vobis clarum faciā cui ſimiles ſint.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

40 Non est discipulus super magistrum: perfectus autem omnis erit, si sit sicut magi-
41 ster ejus. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem, quæ in
42 oculo tuo est, non consideras? Aut quomodò potes dicere fratri tuo; Frater, sine ejiciam festucam de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, ejice primùm trabem de oculo tuo: & tunc perspicies ut educas festucam de oculo
43 fratris tui. Non est enim arbor bona, quæ facit fructus malos: neque arbor mala,
44 faciens fructum bonum. Unaquæque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque
45 enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum: & malus homo de malo thesauro profert
46 malum. Ex abundantia enim cordis os loquitur. Quid autem vocatis me, Domine, Domine: & non facitis, quæ dico? Omnis qui venit ad me, & audit sermones 47
meos, & facit eos: ostendam vobis cui similis sit: Similis est homini ædificanti 48
domum, qui fodit in altum, & posuit fundamentum super petram: inundatione autem facta, illisum est flumen domui illi, & non potuit eam movere: fundata enim erat super petram. Qui autem audit, & non facit, similis est homini ædificanti domum 49
suam super terram sine fundamento: in quam illisus est fluvius, & continuò cecidit: & facta est ruina domûs illius magna.

CAP. VII.

Cum autem implêsset omnia verba sua in aures plebis, intravit Capharnaum. Cen- 1
turionis autem cujusdam servus malè habens, erat moriturus: qui illi erat pretiosus. 2

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 *لَيْسَ تِلْمِيذٌ أَفْضَلَ مِنْ مُعَلِّمِهِ * فَلْيَكُنْ كُلُّ أَحَدٍ مُسْتَعِدًّا مِثْلَ مُعَلِّمِهِ *
41 لِمَاذَا تَنْظُرُ ٱلْقَذَا
42 ٱلَّذِي فِي عَيْنِ أَخِيكَ وَلَا تَتَأَمَّلُ ٱلسَّارِيَةَ ٱلَّتِي فِي عَيْنِكَ * أَوْ كَيْفَ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَقُولَ لِأَخِيكَ
[يَا أَخِي] دَعْنِي أُخْرِجِ ٱلْقَذَا مِنْ عَيْنِكَ وَأَنْتَ لَا تَنْظُرُ ٱلْخَشَبَةَ ٱلَّتِي فِي عَيْنِكَ * يَا مُرَائِي
43 ٱبْدَأْ بِإِخْرَاجِ ٱلْخَشَبَةِ مِنْ عَيْنِكَ وَحِينَئِذٍ تَنْظُرُ أَنْ تُخْرِجَ ٱلْقَذَا مِنْ عَيْنِ أَخِيكَ * لَيْسَ شَجَرٌ
44 صَالِحٌ يُخْرِجُ ثَمَرًا رَدِيًّا وَلَا أَيْضًا شَجَرٌ رَدِيٌّ يُثْمِرُ ثَمَرًا صَالِحًا * وَكُلُّ شَجَرٍ يُعْرَفُ مِنْ ثَمَرِهَا *
45 لِأَنَّهُ لَيْسَ يُجْمَعُ مِنَ ٱلسُّوسِ تِينٌ وَلَا يُقْطَفُ مِنَ ٱلْعُلَّيْقِ عِنَبٌ * ٱلرَّجُلُ ٱلصَّالِحُ مِنَ ٱلذَّخَائِرِ
ٱلصَّالِحَةِ ٱلَّتِي فِي قَلْبِهِ يُخْرِجُ ٱلصَّالِحَاتِ * وَٱلشِّرِّيرُ مِنَ ٱلذَّخَائِرِ ٱلشِّرِّيرَةِ يُخْرِجُ ٱلشُّرُورَ * لِأَنَّ ٱلْفَمَ
46 يَنْطِقُ بِفَضْلِ مَا فِي ٱلْقَلْبِ * لِمَاذَا تَدْعُونَنِي يَا رَبُّ [يَا رَبُّ] وَلَا تَفْعَلُونَ مَا أَقُولُهُ * كُلُّ مَنْ يَأْتِي
47 إِلَيَّ وَيَسْمَعُ كَلَامِي وَيَعْمَلُ بِهِ أُعَلِّمُكُمْ بِمَاذَا يُشْبِهُ * يُشْبِهُ رَجُلًا بَنَى بَيْتًا بَعْدَ أَنْ حَفَرَ وَعَمَّقَ
48 وَوَضَعَ ٱلْأَسَاسَ عَلَى صَخْرٍ * فَلَمَّا جَاءَ ٱلْمَطَرُ ٱلْكَثِيرُ وَصَدَمَ ٱلنَّهْرُ ذَلِكَ ٱلْبَيْتَ فَلَمْ يَقْوَ أَنْ يُحَرِّكَهُ *
لِأَنَّ أَسَاسَهُ كَانَ مَبْنِيًّا جَيِّدًا عَلَى صَخْرٍ * وَٱلَّذِي يَسْمَعُ وَلَا يَعْمَلُ يُشْبِهُ رَجُلًا بَنَى بَيْتًا عَلَى
49 ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ أَسَاسٍ * فَلَمَّا صَدَمَهُ ٱلنَّهْرُ سَقَطَ لِوَقْتِهِ * وَكَانَ سُقُوطُ ذَلِكَ ٱلْبَيْتِ عَظِيمًا *

1 * ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي وَٱلْعِشْرُونَ * * وَلَمَّا أَكْمَلَ كَلَامَهُ فِي مَسَامِعِ ٱلشَّعْبِ دَخَلَ
2 كَفَرْنَاحُومَ * وَكَانَ عَبْدٌ لِقَائِدِ مِائَةٍ مَرِيضًا قَدْ قَارَبَ ٱلْمَوْتَ وَكَانَ كَرِيمًا عِنْدَهُ *

Non est discipulus excellentior magistro 40
suo: sed sit unusquisque aptus sicut ma-
gister suus. Quid intueris festucam quæ 41
est in oculo fratris tui, & non perpendis
trabem quæ est in oculo tuo? Aut quo- 42
modo potes dicere fratri tuo, [frater
mi,] Sine me ejicere festucam de oculo
tuo: & tu non percipis trabem quæ in
oculo tuo? O hypocrita, incipe ejicere
trabem de oculo tuo, & tunc satages ut
extrahas festucam de oculo fratris
tui. Non est arbor bona quæ producat fru- 43
ctum malum: neq; etiam arbor mala fru-
ctificat fructum bonum. Et omnis arbor 44
cognoscitur ex fructu suo. Non enim col-
liguntur ex spinis ficus, neque vindemi-
atur de rubo uva. Vir bonus de the- 45
sauris bonis, qui sunt in corde ipsius,
profert bona: & malus de thesauris
malis, profert mala: quoniam os lo-
quitur ex abundantia ejus quod est in
corde. Quare vocatis me, O Domi- 46
ne, & Domine, & non facitis quæ dico?
Quicunque venit ad me, & audit ser- 47
mones meos, & facit eos: significabo vo- 48
bis cui rei comparetur. Comparatur ho-
mini qui ædificavit domum, Posteaquam
fodit, & altè cavavit, & posuit funda-
mentum supra petram: cumque venisset
fluvia multa, & allisisset flumen illam
domum, non valuit dimovere eam, quia
fundamentum ejus erat ædificatum benè
supra petram. At qui audit, & non fa- 49
cit, assimilatur homini, qui ædificavit
domum super terram sine fundamento:
& cùm allisisset eam flumen, cecidit sta-
tim. Et fuit casus illius domûs magnus.

Sectio vigesima secunda.

CAP. VII.

Et cùm absolvisset verba sua in au- 1
ribus plebis, intravit Capharnahum. Et 2
erat servus quidam Centurionis infir-
mus, jam proximus morti, & erat carus
apud eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 ለልቡ : ረድእ : ዘይሔይስ : እመሊቁ : መጦኑ : ለሊሁ : ይኩን : ከመ : ሊቁ::=:
41 መንተኑ : ትኔጽር : ሐሠረ : ዘውስተ : ዓይነ: ቢጽከ: ወሊትሬሊ : ሰርዌ : ዘውስተ:
42 ዓይንከ::=: ወእሮ : ትክል : ብሂሎቶ : ለቢጽከ : ተዐገስ : እኁየ : እውፀእ :
ሐሠረ : እመዓይንከ: ወሊረሊ: ሰርዌ: ዘውስተ: ዓይንከ:: መድልው: እወጽእ : ቅ
ድመ : ሰርዌ : እመዓይንከ : ወእመዝ:ትኔጽር : ታውፅእ: ሐሠረ: እመዓይነ: ቢጽ
43 ከ::=: ለልቡ:ዕፀ:ሠናይ:ዘይፈሪ: እኩየ: ወለልቡ: ዕፀ: እኩይ: ዘይፈሪ: ሠናየ::=:
44 ወኩሉ : ዕፀ : እመፍሬሁ : ይትዓወቅ:: ወሊይለናሩ : በለሰ : እመላሠቅክ : ወሊ
45 ይቀለው : ለእካለ: እመላጫለ::=: ኅር:ብእሲ : እመሠናይ : መዝገበ : ልቡ:
ያወፅላ:ለሠናይት: ወእኩይሰ: ብእሲ: እመእኩይ: መዝገበ:ልቡ: ያወፅላ: ለእኪት:
46 እስመ : ዘእመተረፈ : ልብ : ይነብብ : ለፍ::=: ለመንትኑ : ትብሉኒ : እግዚእ:
47 እግዚእብሉር : ወሊትገብሩ : ዘእቤላክሙ::=: ኵሉ :ዘይመጽእ : ኀቤየ : ወይሰ
48 መዐኒ : ቃልየ : ወይገብሮ : ለር እየክሙ : ዘይመስል::=: ይመስል : ብእሲ : ጠ
ቢበ : ዘሐነጸ : ቤቶ : ወከርዮ : ወለዕሚቆ : ወሰረረ : መሰረቶ : ደበ : ኵኩሕ :
ወብዙኅ : ለፍለግ : መጺሎ : ገፍዕወ : ለወእቱ : ቤት : ወስእነው : ለኔቀልቅሉ
49 ቶ : እስመ : ደበ : ኵኩሕ : ተሰረረ : ወሠናየ : ተሐንጸ::=: ወዘሰ : ይሰመዓኒ :
ቃልየ : ወሊይገብሮ : ይመስል: ብእሴ : ዘሐነጸ: ቤቶ : መልዕልተ: መድር : ዘእንጸለ:
መሰረት : ወገፍዕወ : ወሐይዝት:ወወድቀ:ሶቢሃ: ወኆኅ: ዓቢይ:ድቀቱ::=:
1 በእንተ : መስፍን::=:
2 ወፈጺሞ : ነጊሮቹ : ቆሎ : ለሕዝብ : ቦለ : ቀፈረናሖም::=: ወሂሎ : ኣሐዱ :
መሰፍን : ወገብሩ : ይደዊ : ወለልጸቀ : ይሙት : ወክቡር : ወእቱ : በኀቤሁ::=:

Non est discipulus qui major est magistro suo: nónne sufficit unicuique esse sicut 40
magister ejus? Quid aspicis paleam quæ *est* in oculo fratris tui; & non vides 41
trabem quæ *est* in oculo tuo? Et quomodo potes dicere fratri tuo; Sine frater 42
mi, educam paleam ex oculo tuo; & non vides trabem quæ *est* in oculo tuo?
Hypocrita, educito primùm trabem ex oculo tuo, & tunc perspicies ut edu-
cas paleam ex oculo proximi tui. Non est arbor bona quæ facit fructum ma- 43
lum; & non est arbor mala quæ facit fructum bonum. Et omnis arbor ex 44
fructu suo cognoscitur: & non demetunt ficus è spinis, & non vindemiant uvas
è rubo. Bonus homo ex bono thesauro cordis sui educit bonitatem; & malus 45
homo ex malo thesauro cordis sui, educit malitiam: quoniam ex abundantia
cordis loquitur os. Quid vocatis me, Domine Deus, & non facitis quæ dico 46
vobis? Omnis qui venit ad me, & audit sermonem meum, & facit eum; in- 47
dicabo vobis cui similis sit: Similis est homini prudenti, qui ædificavit domum 48
suam, & fodit, & profundam fecit eam: & posuit fundamen ejus super petram,
& multa fluminz venientia opprimebant istam domum, & non potuerunt
quatere eam, quia super petram fundata fuit, & bene ædificata fuit. Et qui au- 49
dit sermonem meum, & non facit eum, similis est homini qui ædificavit domum
suam super terram sine fundamine, & oppresserunt eam flumina, & cecidit
statim: & fuit magnus casus ejus.

CAP. VII. *De Centurione.*

Et quum finisset loqui populo, intravit Capernaum. Et fuit quidam centurio, 1
& servus ejus ægrotabat, & proximè moriturus erat: & pretiosus fuit apud eum. 2

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Homini similes sunt, qui initium 48
ædificii fecit, & fundamentum ejus
petræ & calci imposuit, & domum
super illud firmiter struxit: postea
imber factus est, & torrens vehe-
menter ingruebat, & in domum il-
lam illisus est: sed nihil mali illi do-
mui contigit, eâ de causâ quòd fun-
damentum & substructio ejus super
petram esset. Et is qui sermonem me- 49
um audierit, & illud in opus non
redigit, similis est homini qui basim
domûs suæ terræ imposuit absque
fundamento: cúmque torrens ei il-
lideretur illicò cecidit, & ruina
ejus gravis erat.

XXXIII. Sanat Christus puerum Centurionis.

CAP. VII.

Et cùm Jesus sermonem suum 1
absolvisset, illinc profectus Capha-
rnahum ingressus est. Servus autem 2
præfecti civitatis gravissimo morbo
laborabat; & morti propinquus fa-
ctus est: & hunc servum maximè
dilectum habuit, et ei charus fuit.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΗ'.

Non est discipulus super magistrum suum: perfectus autè omnis erit sicut ma-
40 Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδά-
gister ejus. Quid autem vides festucam quæ in oculo fratris tui,
41 σκαλος αὐτοῦ. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου,
at trabem quæ in proprio oculo non animadvertis? Aut quomodò potes dicere
42 τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; Ἢ πῶς δύνασαι λέγειν
fratri tuo; Frater, sine ejiciam festucam quæ in oculo tuo, ipse
τῷ ἀδελφῷ σου, Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς
in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, ejice primùm trabem
τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν
de oculo tuo, & tunc perspicies ejicere festucam in oculo
ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
fratris tui. Non enim est arbor pulchra faciens fructum putrem: Neque arbor
43 ἀδελφοῦ σου. Οὐ γάρ ἐστι δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν· οὐδὲ δένδρον
putris faciens fructum pulchrum. Unaquæque enim arbor de proprio fructu cogno-
44 σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. Ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώ-
scitur: Non enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam.
σκεται· Οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν.
Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum;
45 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν·
& malus homo de malo thesauro cordis sui profert ma-
καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ πονη-
lum. Ex enim abundantia cordis loquitur os ejus. Quid autem
46 ρόν. ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ. Τί δέ
me vocatis; Domine, Domine: & non facitis quæ dico? Omnis veniens ad
47 με καλεῖτε, Κύριε, Κύριε· καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός
me, & audiens meos sermones, & faciens eos, ostendam vobis cui sit similis.
με, καὶ ἀκούσας μου τοὺς λόγους, καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος.
Similis est homini ædificanti domum, qui fodit & profundum fecit, & posuit fun-
48 Ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψε καὶ ἐβάθυνε, καὶ ἔθηκε θε-
damentum supra petram: Inundatione autem factâ, illisum est flumen
μέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρας δὲ γενομένης, προσέρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ
domui illi, & non potuit movere eam: fundata erat enim supra petram.
οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσε σαλεῦσαι αὐτήν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.
Ab audiens & non faciens, similis est homini ædificanti domum super terram
Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τῆς γῆς
49 sine fundamento, cui illisus est fluvius, & continuò cecidit: & facta est ruina
χωρὶς θεμελίου, ᾗ προσέρηξεν ὁ ποταμὸς, καὶ εὐθέως ἔπεσε· καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα
domûs illius magna.
τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

CAP. VII. ζ'.

ΙΗ' Postquàm autem implevit omnia verba sua in aures plebis, intra-
ξ (a) Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλ-
1 vit in Capharnaum. Centurionis autem cujusdâm servus malè habens futurus
θεν εἰς Καπερναούμ. Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἤμελ-
2 erat interire, qui erat illi pretiosus.
λεν τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος.

MS. A. (χ) γὰρ περισσεύματος καρδίας Καφ. ζ'. MS. A. (α) Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

40 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

40 Non est discipulus super magistrum: perfectus autem omnis erit, si sit sicut magi-
41 ster ejus. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem, quæ in
42 oculo tuo est, non consideras? Aut quomodò potes dicere fratri tuo; Frater, sine ejiciam festucam de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, ejice primùm trabem de oculo tuo: & tunc perspicies ut educas festucam de oculo
43 fratris tui. Non est enim arbor bona, quæ facit fructus malos: neque arbor mala,
44 faciens fructum bonum. Unaquæque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque
45 enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum: & malus homo de malo thesauro profert
46 malum. Ex abundantia enim cordis os loquitur. Quid autem vocatis me, Domine,
Domine: & non facitis, quæ dico? Omnis qui venit ad me, & audit sermones 47
meos, & facit eos: ostendam vobis cui similis sit: Similis est homini ædificanti 48
domum, qui fodit in altum, & posuit fundamentum super petram: inundatione autem
facta, illisum est flumen domui illi, & non potuit eam movere: fundata enim erat
super petram. Qui autem audit, & non facit, similis est homini ædificanti domum 49
suam super terram sine fundamento: in quam illisus est fluvius, & continuò cecidit:
& facta est ruina domûs illius magna.

CAP. VII.

Cum autem implesset omnia verba sua in aures plebis, intravit Capharnaum. Cen- 1
turionis autem cujusdam servus malè habens, erat moriturus: qui illi erat pretiosus. 2

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

40 *لَيْسَ تِلْمِيذٌ أَفْضَلَ مِنْ مُعَلِّمِهِ * فَلْيَكُنْ كُلُّ أَحَدٍ مُسْتَعِدًّا مِثْلَ مُعَلِّمِهِ *لِمَاذَا تَنْظُرُ ٱلْقَذَا
41 ٱلَّذِي فِي عَيْنِ أَخِيكَ وَلَا تَتَأَمَّلُ ٱلسَّارِيَةَ ٱلَّتِي فِي عَيْنِكَ *أَوْ كَيْفَ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَقُولَ لِأَخِيكَ 42
[يَا أَخِي] دَعْنِي أُخْرِجِ ٱلْقَذَا مِنْ عَيْنِكَ وَأَنْتَ لَا تَنْظُرُ ٱلْخَشَبَةَ ٱلَّتِي فِي عَيْنِكَ * يَا مُرَائِي
ٱبْدَأْ بِإِخْرَاجِ ٱلْخَشَبَةِ مِنْ عَيْنِكَ وَحِينَئِذٍ تَنْظُرُ أَنْ تُخْرِجَ ٱلْقَذَا مِنْ عَيْنِ أَخِيكَ * لَيْسَ شَجَرٌ 43
صَالِحٌ يُخْرِجُ ثَمَرًا رَدِيًّا وَلَا أَيْضًا شَجَرٌ رَدِيٌّ يُثْمِرُ ثَمَرًا صَالِحًا * وَكُلُّ شَجَرٍ يُعْرَفُ مِنْ ثَمَرِهَا * 44
لِأَنَّهُ لَيْسَ يُجْمَعُ مِنَ ٱلشَّوْكِ تِينٌ وَلَا يُقْطَفُ مِنَ ٱلْعُلَّيْقِ عِنَبٌ * ٱلرَّجُلُ ٱلصَّالِحُ مِنَ ٱلذَّخَائِرِ 45
ٱلصَّالِحَةِ ٱلَّتِي فِي قَلْبِهِ يُخْرِجُ ٱلصَّالِحَاتِ * وَٱلشِّرِّيرُ مِنَ ٱلذَّخَائِرِ ٱلشِّرِّيرَةِ يُخْرِجُ ٱلشَّرَّ * لِأَنَّ ٱلْفَمَ
يَنْطِقُ بِفَضْلِ مَا فِي ٱلْقَلْبِ * لِمَاذَا تَدْعُونِنِي يَا رَبُّ [يَا رَبُّ] وَلَا تَفْعَلُونَ مَا أَقُولُهُ * كُلُّ مَنْ يَأْتِي 46 47
إِلَيَّ وَيَسْمَعُ كَلَامِي وَيَعْمَلُ بِهِ أُعَلِّمُكُمْ بِمَاذَا يُشْبِهُ * يُشْبِهُ رَجُلًا بَنَى بَيْتًا بَعْدَ أَنْ حَفَرَ وَعَمَّقَ 48
وَوَضَعَ ٱلْأَسَاسَ عَلَى صَخْرٍ * فَلَمَّا جَاءَ ٱلْمَطَرُ ٱلْكَثِيرُ وَصَدَمَ ٱلنَّهْرُ ذَلِكَ ٱلْبَيْتَ فَلَمْ يَقْوَ أَنْ يُحَرِّكَهُ *
لِأَنَّ أَسَاسَهُ كَانَ مَبْنِيًّا جَيِّدًا عَلَى صَخْرٍ * وَٱلَّذِي يَسْمَعُ وَلَا يَعْمَلُ يُشْبِهُ رَجُلًا بَنَى بَيْتًا عَلَى 49
ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ أَسَاسٍ * فَلَمَّا صَدَمَهُ ٱلنَّهْرُ سَقَطَ لِوَقْتِهِ * وَكَانَ سُقُوطُ ذَلِكَ ٱلْبَيْتِ عَظِيمًا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي وَٱلْعِشْرُونَ * 1
* وَلَمَّا أَكْمَلَ كَلَامَهُ فِي مَسَامِعِ ٱلشَّعْبِ دَخَلَ
كَفَرْنَاحُومَ * وَكَانَ عَبْدٌ لِقَائِدِ ٱلْمِائَةِ مَرِيضًا قَدْ قَارَبَ ٱلْمَوْتَ وَكَانَ كَرِيمًا عِنْدَهُ * 2

Non est discipulus excellentior magistro 40
suo: sed sit unusquisque aptus sicut magister suus. Quid intueris festucam quæ 41
est in oculo fratris tui, & non perpendis trabem quæ est in oculo tuo? Aut quo- 42
modo potes dicere fratri tuo, [frater mi,] Sine me ejicere festucam de oculo tuo: & tu non percipis trabem quæ in oculo tuo? O hypocrita, incipe ejicere trabem de oculo tuo, & tunc satages ut extrahas festucam de oculo fratris tui. Non est arbor bona quæ producat fru- 43
ctum malum: neq; etiam arbor mala fructificat fructum bonum. Et omnis arbor 44
cognoscitur ex fructu suo. Non enim colliguntur ex spinis ficus, neque vindemiatur de rubo uva. Vir bonus de the- 45
sauris bonis, qui sunt in corde ipsius, profert bona: & malus de thesauris malis, profert mala: quoniam os loquitur ex abundantia ejus quod est in corde. Quare vocatis me, O Domi- 46
ne, & Domine, & non facitis quæ dico? Quicunque venit ad me, & audit ser- 47
mones meos, & facit eos: significabo vobis cui rei comparetur. Comparatur ho- 48
mini qui ædificavit domum, Posteaquam fodit, & altè cavavit, & posuit fundamentum supra petram: cumque venissent pluvia multa, & allisissent flumen illam domum, non valuit dimovere eam, quia fundamentum ejus erat ædificatum benè supra petram. At qui audit, & non fa- 49
cit, assimilatur homini, qui ædificavit domum super terram sine fundamento; & cùm allisissent eam flumen, cecidit statim. Et fuit casus illius domûs magnus.

Sectio vigesima secunda.

CAP. VII.

Et cùm absolvisset verba sua in au- 1
ribus plebis, intravit Capharnahum. Et 2
erat servus quidam Centurionis infir-
mus, jam proximus morti, & erat carus
apud eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

40 ለልሆ : ረድእ : ዘይሌይስ : እመሊቁ : መጦኑ : ለኵሉ : ይኩን : ከመ : ሊቁ::=: 41 መንተኑ : ትኔጽር : ሐሠረ : ዘሠኵስተ : ዒደነ: ቢጽከ: ወሊትሬሊ : ሰርዌ : ዘሠኵስተ: 42 ዒደነከ:=: ወእፎ : ትክል : ብሂሎቶ : ለቢጽከ : ተዐገስ : እኁየ : እሠፀእ : ሐሠረ : እመዒደነከ: ወሊሬሊ: ሰርዌ: ዘሠኵስተ: ዒደነከ:: መድልሠ: ለሠጽእ : ቅድመ : ሰርዌ : እመዒደነከ : ወእመዝ:ትኔጽር : ታሠፀእ: ሐሠረ: እመዒደነ: ቢጽ 43 ከ::=: ለልቦ:ዕፀ:ሠናይ:ዘይፈሪ: እኵየ: ወለልቦ: ዕፀ: እኵይ: ዘይፈሪ: ሠናየ::=: 44 ወኵሉ : ዕፀ : እመፍሬሁ : ይትዓወቅ:: ወሊይለርሩ : በለሰ : እመለሠቶክ : ወሊ 45 ይቀሠሙ : ለስካለ: እመለጫስሀ::=: ኔር:ብእሲ : እመሠናይ : መዝገበ : ልቡ: ያወፅእ:ለሠናይት: ወእኵይሰ: ብእሲ: እመእኵይ: መዝገበ:ልቡ: ያወፅእ: ለእኪት: 46 እስመ : ዘእመተረፈ : ልብ : ይነብብ : ላፍ::=: ለምንትኑ : ትብሉኒ : እግዚእ: 47 እግዚእብኩር : ወሊትገብረ : ዘእቤላክሙ::=: ኵሉ :ዘይመጽእ : ኀቤየ : ወይሰ 48 መዐኒ : ቃልየ : ወይገብሮ : ለር እየክሙ : ዘይመስል:=: ይመስል : ብእሲ : ጠ ቢበ : ዘሐነጸ : ቤቶ : ወኀርዮ : ወለዕጫቁ : ወሰረረ : መሰረቶ : ደቡ : ኾኵሕ : ወብዙኅ : ላፍላግ : መጺለሙ : ገፍዕው : ለሠኣቱ : ቤት : ወስእነው : ለኔቀልቅሉ 49 ቶ : እስመ : ደቡ : ኾኵሕ : ተሰረረ : ወሠናየ : ተሐንጸ::=: ወዘሰ : ይሰመዒኒ : ቃልየ : ወሊይገብሮ : ይመስል: ብእሴ : ዘሐነጸ: ቤቶ : መልዕልተ:መድር : ዘእንበለ: መሰረት : ወገፍዕው : ወሐይዝት:ወወድቀ:ሰበሃ: ወኾነ: ዓቢይ:ድቀቱ::=: 1 በእንተ : መክፍን::=: 2 ወፈጸሞ : ነቢሮቶሙ : ቃሉ : ለሕዝብ : በእ : ቀፈርናሖሙ::=: ወሃሉ : ለሐዴ : መሰፍን : ወገብሩ : ይደዊ : ወለልጸቀ : ይሙት : ወኩቡር : ወእቱ : በኀቤሁ::=:

Non est discipulus qui major est magistro suo: nónne sufficit unicuique esse sicut 40
magister ejus? Quid aspicis paleam quæ *est* in oculo fratris tui; & non vides 41
trabem quæ *est* in oculo tuo? Et quomodo potes dicere fratri tuo; Sine frater 42
mi, educam paleam ex oculo tuo; & non vides trabem quæ *est* in oculo tuo? Hypocrita, educito primùm trabem ex oculo tuo, & tunc perspicies ut educas paleam ex oculo proximi tui. Non est arbor bona quæ facit fructum ma- 43
lum; & non est arbor mala quæ facit fructum bonum. Et omnis arbor ex 44
fructu suo cognoscitur: & non demetunt ficus è spinis, & non vindemiant uvas è rubo. Bonus homo ex bono thesauro cordis sui educit bonitatem; & malus 45
homo ex malo thesauro cordis sui, educit malitiam: quoniam ex abundantia cordis loquitur os. Quid vocatis me, Domine Deus, & non facitis quæ dico 46
vobis? Omnis qui venit ad me, & audit sermonem meum, & facit eum; in- 47
dicabo vobis cui similis sit: Similis est homini prudenti, qui ædificavit domum 48
suam, & fodit, & profundam fecit eam: & posuit fundamen ejus super petram, & multa flumina venientia opprimebant istam domum, & non potuerunt quatere eam, quia super petram fundata fuit, & bene ædificata fuit. Et qui au- 49
dit sermonem meum, & non facit eum, similis est homini qui ædificavit domum suam super terram sine fundamine, & oppresserunt eam flumina, & cecidit statim: & fuit magnus casus ejus.

CAP. VII. *De Centurione.*

Et quum finisset loqui populo, intravit Capernaum. Et fuit quidam centurio, 1
& servus ejus ægrotabat, & proximè moriturus erat: & pretiosus fuit apud eum. 2

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

48 * مردي را مانند * كه اساس عمارت كند * وبنياد انرا بسنك واهنك برآورد * وخانه را بران
49 محكم كرد * بعد ازان بارندكي شد * وسيلاب سخت درسيد * ودران خانه بجنبيد * هيچ
آفت بدان خانه نرسيد سبب انك بنياد واساس ان بر سنك بود * وانك سخن من بشنود وبدان
كار كند * مانند مرديست كه بنياد خانه اورا بر خاك نهد * بي اساس * چون سيلاب
بدان بجنبد همانذم افتاد * وافتادن آن دشخوار باشد

سي سه — خوش كردن مسيح پسر اميرصاك را

1 * وچون عيسي سخن خود را تمام كرد * ازانجا بكفرناحوم در آمد * * بنك ازان امير شهر سخت
2 دشخوار رنجور بود * ونمرك نزديك شد * واين بنك را عظيم دوست داشتي * وپيش او عزيز بود *

Homini similes sunt, qui initium 48
ædificii fecit, & fundamentum ejus petræ & calci imposuit, & domum super illud firmiter struxit: postea imber factus est, & torrens vehementer ingruebat, & in domum illam illisus est: sed nihil mali illi domui contigit, eâ de causâ quòd fundamentum & substructio ejus super petram esset. Et is qui sermonem meum audierit, & illud in opus non redigit, similis est homini qui basim domûs suæ terræ imposuit absque fundamento: cúmque torrens ei illideretur illicò cecidit, & ruina ejus gravis erat. 49

XXXIII. Sanat Christus puerum Centurionis.

CAP. VII.

Et cùm Jesus sermonem suum 1
absolvisset, illinc profectus *Capharnahum ingressus est. Servus autem* 2
præfecti civitatis gravissimo morbo laborabat; & morti propinquus factus est: & hunc servum maximè dilectum habuit, et ei charus fuit.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΗ'. ΙΘ'.

3 Ἀκούσας ὁ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. 4 Οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, (β) παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, (γ) λέγοντες, Ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ (δ) παρέξῃ τοῦτο· 5 Ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. 6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. Ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπεχόντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε (ε) πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους, λέγων αὐτῷ, 7 Κύριε, Μὴ σκύλλου· οὐ γάρ εἰμι ἱκανὸς, ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς. Διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρός σε ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. 8 Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. 9 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασεν αὐτόν. καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε, Λέγω (ζ) ὑμῖν, Οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. 10 Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον, εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα. 11 Καὶ ἐγένετο (η) ἐν τῇ ἑξῆς ἐπορεύθη εἰς πόλιν καλουμένην Ναΐν, καὶ (θ) συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ, καὶ ὄχλος πολύς. 12 Ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ (ι) ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς υἱὸς μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ (κ) αὕτη ἦν χήρα· καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. 13 Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος, ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Μὴ κλαῖε. 14 Καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ· (οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν·) καὶ εἶπε, Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. 15 Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς, καὶ ἤρξατο λαλεῖν. καὶ (λ) ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. 16 Ἔλαβε δὲ φόβος ἅπαντας· καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες, Ὅτι προφήτης μέγας (μ) ἐγήγερται ἐν ἡμῖν· καὶ, Ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

MS. A. (β) παρεκάλεσαν (γ) λέγοντες αὐτῷ, Ὅτι (δ) παρέξῃ (ε) ἐπ' αὐτὸν (ζ) ὑμῖν, Ὅτι οὐδὲ (η) ἐν τῷ (θ) συνεπορεύοντο οἱ (ι) ἐξεκομίζετο υἱὸς (κ) αὕτη χήρα· (λ) ἐπέδωκεν (μ) ἠγέρθη

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ܘܫܡܥ ܥܠ ܝܫܘܥ ܘܫܕܪ ܠܘܬܗ ܩܫܝܫܐ ܕܝܗܘܕܐ ܕܢܐܬܐ ܘܢܦܨܐ ܠܥܒܕܗ ܕܢܚܐ ܠܗ ܡܪܝ

Versio VULGATA LATINA.

3 Et cùm audiſſet de Jeſu, miſit ad eum ſeniores Judæorum, rogans eum ut veniret,
4 & ſalvaret ſervum ejus. At illi cùm veniſſent ad Jeſum, rogabant eum ſolici-
5 tè, dicentes ei; Quia dignus eſt ut hoc illi præſtes. Diligit enim gentem no-
6 ſtram: & Synagogam ipſe ædificavit nobis. Jeſus autem ibat cum illis. Et cùm
jam non longè eſſet à domo, miſit ad eum Centurio amicos, dicens; Domine,
7 noli vexari: Non enim ſum dignus ut ſub tectum meum intres. Propter quod
& meipſum non ſum dignum arbitratus ut venirem ad te: ſed dic verbo, & ſa-
8 nabitur puer meus. Nam & ego homo ſum ſub poteſtate conſtitutus, habens ſub
me milites: & dico huic, Vade, & vadit: & alii, Veni, & venit: & ſervo meo,
9 Fac hoc, & facit. Quo audito Jeſus miratus eſt: & converſus ſequentibus ſe tur-
bis, dixit; Amen dico vobis, Nec in Iſrael tantam fidem inveni. Et reverſi, qui 10
miſſi fuerant, domum, invenerunt ſervum, qui languerat, ſanum. Et factum eſt: 11
deinceps ibat in civitatem, quæ vocatur Naim: & ibant cum eo diſcipuli ejus, &
turba copioſa. Cùm autem appropinquaret portæ civitatis, ecce defunctus effe- 12
rebatur filius unicus matris ſuæ: & hæc vidua erat: & turba civitatis multa cum
illa. Quam cùm vidiſſet Dominus, miſericordiâ motus ſuper eam, dixit illi; No- 13
li flere. Et acceſſit & tetigit loculum. (Hi autem, qui portabant, ſteterunt.) Et 14
ait; Adoleſcens, tibi dico, Surge. Et reſedit qui erat mortuus, & cœpit loqui. 15
Et dedit illum matri ſuæ. Accepit autem omnes timor: & magnificabant Deum, di- 16
centes; Quia propheta magnus surrexit in nobis: &, Quia Deus viſitavit plebem ſuam.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * فَلَمَّا سَمِعَ بِيَسُوعَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ شُيُوخَ الْيَهُودِ يَسْأَلُونَهُ الْمَجِيءَ لِيُخَلِّصَ عَبْدَهُ * فَلَمَّا جَاؤُا إِلَى
4 يَسُوعَ وَسَأَلُوهُ بِاجْتِهَادٍ وَقَالُوا إِنَّهُ مُسْتَحِقٌّ أَنْ يَفْعَلَ لَهُ هٰذَا * لِأَنَّهُ يُحِبُّ لُأُمَّتَنَا وَقَدْ بَنَى لَنَا
5 كَنِيسَةً * فَمَضَى يَسُوعُ مَعَهُمْ * وَلَمَّا قَرُبَ مِنَ الْبَيْتِ أَرْسَلَ إِلَيْهِ قَائِدُ الْمِائَةِ أَصْدِقَاءَهُ قَائِلًا يَا
6 رَبُّ لَا تَتْعَبْ فَإِنِّي لَا أَسْتَحِقُّ أَنْ تَدْخُلَ تَحْتَ سَقْفِ بَيْتِي * مِنْ أَجْلِ هٰذَا لَمْ أَسْتَحِقَّ أَنَا أَنْ
7 أَجِيءَ إِلَيْكَ * لٰكِنْ قُلْ كَلِمَةً فَيُبْرَأَ فَتَايَ * فَإِنِّي رَجُلٌ مِنْ جِهَةِ سُلْطَانٍ وَتَحْتَ يَدِي جُنْدٌ *
8 وَأَقُولُ لِهٰذَا اذْهَبْ فَيَمْضِي * وَلِآخَرَ تَعَالَ فَيَأْتِي * وَلِعَبْدِي اصْنَعْ هٰذَا فَيَصْنَعُ * فَلَمَّا سَمِعَ
9 يَسُوعُ هٰذَا تَعَجَّبَ مِنْهُ * وَالْتَفَتَ إِلَى الْجَمْعِ الَّذِي يَتْبَعُهُ وَقَالَ أَمِينٌ أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي لَمْ أَجِدْ فِي
10 جَمِيعِ إِسْرَائِيلَ مِثْلَ هٰذِهِ الْأَمَانَةِ * فَرَجَعَ الْمُرْسَلُونَ إِلَى الْبَيْتِ فَوَجَدُوا الْعَبْدَ الْمَرِيضَ
11 قَدْ بَرِأَ * * الْفَصْلُ الثَّالِثُ وَالْعِشْرُونَ * * وَفِي غَدٍ كَانَ يَسُوعُ مَاضِيًا
12 إِلَى مَدِينَةٍ اسْمُهَا نَايِينُ وَتَبِعَهُ تَلَامِيذُهُ أَجْمَعُونَ وَجَمْعٌ كَثِيرٌ * فَلَمَّا قَرُبَ مِنْ بَابِ الْمَدِينَةِ وَإِذَا
13 مَيِّتٌ مَحْمُولٌ ابْنٌ وَحِيدٌ لِأُمِّهِ وَكَانَتْ أَرْمَلَةً * وَكَانَ مَعَهَا جَمْعٌ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ * فَلَمَّا
14 رَآهَا يَسُوعُ تَحَنَّنَ عَلَيْهَا وَقَالَ لَهَا لَا تَبْكِي * وَتَقَدَّمَ فَلَمَسَ النَّعْشَ فَوَقَفَ الْحَامِلُونَ * فَقَالَ أَيُّهَا
15 الْفَتَى لَكَ أَقُولُ قُمْ * فَجَلَسَ الْمَيِّتُ وَابْتَدَأَ يَتَكَلَّمُ فَدَفَعَهُ إِلَى أُمِّهِ * وَأَخَذَهُمْ خَوْفٌ وَمَجَّدُوا اللّٰهَ
16 قَائِلِينَ لَقَدْ قَامَ فِينَا نَبِيٌّ عَظِيمٌ وَبَعَّدَ اللّٰهُ سَعْبَهُ بِصَلَاحٍ *

Cùmque audiſſet de Jeſu, miſit ad eum 3
ſeniores Judæorum ut rogarent eum de
adventu ad ſalvandum ſervum ſuum. Et 4
cum veniſſent ad Jeſum, rogâſſentque
eum ſolicitè, atque dixiſſent, Sanè di-
gnus eſt ut fiat ei hoc, Quia eſt amicus 5
gentis noſtræ, & ædificavit nobis tem-
plum; abiit Jeſus cum illis. Et cùm ac- 6
ceſſiſſet ad domum, miſit ad eum Centu-
rio amicos ſuos, dicens; Domine, ne ve-
xêris, quia non ſum dignus ut intres ſub
tectum domûs meæ: Propter hoc non me- 7
rui ego venire ad te: ſed dic verbum
unum, & ſanabitur puer meus. Et qui- 8
dem homo ſum pertinens imperatori, &
ſub manu mea ſunt milites: et dico huic;
Vade, & vadit: & alteri; Veni, & ve-
nit: & ſervo meo; Fac hoc, & facit. Et 9
cùm audiſſet Jeſus hoc, admiratus eſt
eum: & converſus eſt ad turbam quæ
ſequebatur eum, & ait; Amen dico vo-
bis, quòd non inveni in toto Iſrael ſimilem
huic fidei. Et reverſi ſunt illi miſſi, in 10
domum, & invenerunt ſervum infir-
mum, jam ſanatum.

Sectio vigeſima tertia.

Et in craſtino erat Jeſus proficiſcens in 11
civitatem, cujus nomen Nain: & ſecu-
ti ſunt eum diſcipuli ejus omnes, & tur-
ba magna. Cúmque appropinquâſſet ad 12
portam civitatis, ecce mortuum porta-
tum, filium unicum matri ſuæ, quæ erat
vidua: erátque cum ea turba magna ex
incolis civitatis. Et cùm vidiſſet eam 13
Jeſus, miſertus eſt illius, & dixit ei; Ne
plangas. Et acceſſit & tetigit feretrum 14
(ſteterunt autem portitores) & ait, O
adoleſcens, tibi dico, Surge. Et ſedit 15
mortuus, & cœpit loqui: & dedit illum
matri ejus. Et aſſecutus eſt eos timor, et 16
glorificaverunt Deum, dicentes; Profe-
ctò jam ſurrexit in nobis propheta ma-
gnus: & viſitavit Deus plebem ſuam
in bonum.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወሰሚዖ፡በእንተ፡እግዚእ፡ሊያሱስ፡ ከመ፡ መጽአ፡ ለኣኪ፡ ኀቤሁ፡ ረዘናተ፡ላይሁድ፡ ወ
4 ላስተብቍዕዎ፡ ከመ፡ይመጽእ፡ወያሕዩ፡ሎቱ፡ ቍልሌሁ፡::=፡ ወመጽሉ፡ኀብ፡እግዚ
እ፡ ሊያሱስ፡ወለስተብቍዕዎ፡ለእግዚእ፡ሊያሱስ፡ወይቤልዎ፡ፍጡነ፡ረድ፡እስመ፡ይደ
5 ልሎ፡ ዘገበርከ፡ ሎቱ፡::=፡ እስመ፡ያፈቅር፡ሕዝበነ፡ ወመኵራቦሂ፡ ውእቱ፡ ሐነጸ፡ለ
6 ነ፡::=፡ ወሖረ፡እግዚእ፡ሊያሱስ፡መስሌሆሙ፡ወእመኒቀ፡ኀቡ፡ ቤቱ፡ ለኣከ፡ ለዕርክ
ቲሁ፡ውእቱ፡መስፍን፡ኀቤሁ፡ወይቤሎ፡:: እግዚኦ፡ ሊትጸውላ፡ ለከመኒ፡ ሊይደልወ
7 ሂ፡ላ፡ከመኒ፡ትባእላ፡ታሕተላ፡ጦፈረላ፡ቤትየ፡ላትላ፡::=፡ ወለኒያሂ፡ላይደልወኂ
8 ላ፡እመጸእላ፡ኀቤከላ፡ለዝዝእ፡በቃልከላ፡ ወይሐውላ፡ቍልዔየላ፡::=፡ እስመኒ፡
ለነሂላ፡ብእሲላ፡ መኮንእ፡እነላ፡ ወብየ ላ፡ወዓቤላ፡ወእብሎላ፡ለዝንቱላ፡ሖርላ፡ወ
ይሐውርላ፡ወለነገልሉሂላ፡ነዓላ፡ ወይመጽኢላ፡ ወለጊዜ፡የሂላ፡ግዝርላ፡ ከመዝላ፡ ወይ
9 ገብርላ፡::=፡ ወሰሚዖ፡እግዚእ፡ሊያሱስ፡እንኪሮ፡ሃይማኖቶ፡ተመይጠ፡ ወይቤሎ
ሙ፡ለኅቡዝብ፡ እለ፡ተለውዎ፡ግሙሪ፡ሊረክብኩ፡ዘከመዝ፡ ይትለመን፡ በውስተ፡እስራ
10 ኤል፡::=፡ ወለቲዎሙ፡ ቤቶሙ፡ እሰ፡ ተፈነዉ፡ ረኽብዎ፡ ለገብሬ፡ በዘ፡ሖይወ፡::=፡
11 ወ በስኒታ፡ ሖረ፡ ወቦለ፡ ሀገረ፡ እንተ፡ ስማ፡ ናይን፡ ወሕዝብኒ፡ ብዙኀ፡;=፡
በእንተ፡ ወልደ፡ መበለቱ።=፡
12 ወበጺሖ፡ ኀበ፡ እንቀጸ፡ ሀገር፡ረኽበ፡ቀበረ፡ ዘወልደ፡ብእሲቲ፡መበለት፡ወብዙኀ፡ሰብእ፡
13 ሀገር፡ሃለው፡ መጽኤሂ፡=፡ ወርኢዮ፡ እግዚእ፡ ሊያሱስ፡ ወመሕረ፡ ወይቤላ፡ሊትብ
14 ክዲ፡=፡ ወቀርበ፡ ወለጎዞ፡ ኀፍቀ፡ ወቀሙ፡ እለ፡ይጸውሩ፡ ወይቤሎ፡ ለኪ፡ እብለከ፡
15 ወረዛ፡ ተንሥእ፡ ወተናሠአ=፡ ወነበረ፡ ውእቱ፡ በድን፡ ወተናገረ፡ ወለወፈዮ፡ ለእ
16 ሙ፡=፡ ወፈርሁ፡ ኵሎሙ፡ ወሰብሕዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይቤሉ፡ ዓቢይ፡ነቢይ፡
ተንሥኤ፡ ለነ፡:: ወተሣሀሎሙ፡ እግዚአብሔር ፡ ሳሕዝቡ፡::=፡

Et quum audiſſet de Domino Jeſu quòd veniſſet, miſit ad eum magiſtros Judæ- 3
orum, & rogavit eum ut veniret, & ſervaret ei ſervum ſuum. Et venerunt ad 4
Dominum Jeſum: & rogârunt Dominum Jeſum, & dixerunt ei; Citò deſcende,
quia dignus eſt cui facias hoc. Quoniam diligit gentem noſtram, & ſynago- 5
gam ipſe ædificavit nobis. Et profectus eſt Dominus Jeſus cum iis: & appro- 6
pinquante illo ad domum ejus, miſit amicos ejus iſte centurio ad eum: & dixit ei,
Domine, ne accedas, quia non convenit mihi ut venias ſub tectum domûs meæ tu.
Et ipſe ego, non convenit mihi ut veniam ad te: præcipe in verbo tuo, & vivet 7
ſervus meus. Quoniam ego *ſum* homo præpoſitus, & habeo milites: & dico 8
huic; Proficiſcere, & proficiſcitur: & alteri; Veni, & venit: & ſervo meo; Facies
hoc modo, & facit. Et quum audiviſſet Dominus Jeſus, admirans fidem illorum 9
converſus fuit, & dixit populis qui ſequuti ſunt eum; Nunquã inveni tam fidelem
in Iſrael. Et accedentes ad domum ſuam qui miſſi fuerant, invenerunt ſervum 10
ejus ſanum. Et alterâ die profectus eſt, & ingreſſus eſt civitatem, cujus nomen 11
erat Nain, & populi multi *cum eo*.

De filio viduæ.

Et accedens ad portam civitatis invenit ſepulchrum filii mulieris viduæ, & 12
multa turba civitatis fuit cum ea. Et vidit eam Dominus Jeſus, & miſertus eſt 13
ejus, & dixit illi; Ne fleto. Et acceſſit, & prehendit loculum ejus: & ſubſtite- 14
runt qui portabant eum: & dixit ei, Tibi dico; Adoleſcens ſurge, & ſurrexit. Et
ſedit *qui* mortuus *fuerat*, & loquutus eſt: & dedit eum matri ſuæ. Et timue- 16
runt omnes, & glorificárunt Deum, & dixerunt; Magnus propheta ſurrexit nobis,
& miſertus eſt Deus populorum ſuorum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * چون نزديك دروازه رسيد * مرده را ديد كه بنماز وزاري * مي بردند * وان مرده
13 يكانهٔ مادر خود بود * ومادرش بيوه بود * جماعت انبوه از مردم شهر زن ومرد با او * عيسي
14 آن زنرا ديد * بروي رحمت كرد * وبدو گفت مگري * وزاري مكن * پيش جنازه رفت * ومردم
15 را كه برگرفته بودند * بازداشت * وگفت اي جوان بتو ميگويم برخيز * مرده در حال
16 نشست وسخن گفتن اغاز كرد * واورا بمادرش سپارد * * بر همهٔ خلق نهيب † وعظمت پيدا شد *
ومر خدايرا † ستايش مي دادند * وشكر مي گفتند * كه پيغمبر بزرك درميان ما ظاهر شد *
خدا بر خلق خود نگاه كرد * وتيمار داشت *

Cúmque ad portam propè acceſſiſſet, 12
mortuum vidit, quem cum oratione
& planctu efferebant: mortuus
autem ille unicus erat matris ſuæ,
& mater ejus vidua erat, ac tur-
ba multa hominum civitatis fœmi-
næ & viri cum eo. Jeſus eam mu- 13
lierem vidit, & ejus miſertus eſt di-
xit; Ne fleas, & planctum ne fa-
cias. Tunc ad feretrum ivit, & 14
vivos qui portabant remoratus eſt,
ac dixit; O juvenis, tibi dico, Sur-
ge. Mortuus continuò reſedit, & 15
loqui cœpit: & eum matri ſuæ tra-
didit. Et omni populo terror & ad- 16
miratio exorta eſt, & Deo laudem
dabant, & gratias agentes *dice-*
bant; Propheta magnus quidem in-
ter nos manifeſtatus eſt, Deus popu-
lum ſuum intuitus eſt, & eorum
curam habet.

Digitized by Google

Et exiit sermo hic in universa Judæa de eo, & in omni circaregione. ιζ
17 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ. ι
18 Et nuntiaverunt Joanni discipuli ejus de omnibus his. Et advo- Κ'
19 Καὶ ἀπήγγειλαν (ν) Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. Καὶ προσκα- ιθ
cans duos quosdam discipulorum suorum Joannes, misit ad Jesum, di- λεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης, ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, λέ-
cens; Tu es veniens, aut alium expectamus? Accedentes autem ad eum κ
20 γων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν
viri, dixerunt; Joannes Baptista misit nos ad te, dicens; Tu es οἱ ἄνδρες, εἶπον, Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρός σε, λέγων, Σὺ εἶ ὁ
veniens, an alium expectamus? (In ipsa autem hora curavit multos
21 ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; (Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς
à morbis & flagellis, & spiritibus malis: & cæcis multis donavit ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων, καὶ πνευμάτων πονηρῶν· καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο (ξ) τὸ
videre.) Et respondens Jesus, dixit illis; Euntes renuntiate
22 βλέπειν.) Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε
Joanni quæ vidistis & audistis: Quia cæci vident, claudi ambulant, leprosi (ο) Ἰωάννῃ ἃ εἴδετε καὶ ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ
mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur. Et bea-
23 καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. Καὶ μα-
tus est quicunque non scandalizatus fuerit in me. Abeuntibus autem nun-
24 κάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέ-

MS. A. (ν) Ἰωάννου (ξ) βλέπειν. (ο) Ἰωάννου (π) Τί ἐξήλθατε εἰς (ρ) τί ἐξήλθατε (σ) αὐτῷ. Tíni

tiis Joannis, cœpit dicere; ad turbas de Joanne; Quid existis in deserto videre? arundinem à vento quassatam? Sed quid exi- 25
stis videre? hominem in mollibus vestimentis amictum? Ecce qui in ve- ο
stibus gloriosis & luxu existentes, in domibus regum sunt. Sed quid exi- β
stis videre? Prophetam? Utique dico vobis, & abundantius Propheta. Hic 26
est de quo scriptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, 27
qui præparabit viam tuam ante te. Dico enim vobis; Major in ge- οα
nitis mulierum Prophetâ Joanne Baptistâ nemo est: qui autem minor in 28
regno Dei, major illo est. Et omnis populus audiens & publicani, οβ
justificaverunt Deum, baptizati baptismum Joannis. At Pharisæi & ι
legisperiti consilium Dei spreverunt in semetipsos, non baptizati ab eo. 30
οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' (σ) αὐτοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ܘܢܦܩ ܗܢܐ ܡܠܬܐ ܒܟܠ ܝܗܘܕܐ ܘܒܟܠ ܣܒܒ̈ܐ ܕܝܪܕܢܐ ܘܦܪܣ ܫܡܥܐ ܗܘ ܥܠ ܗܘ ܓܒܐ ܘܥܠ ܟܠ ܐܬܪ̈ܐ ܕܣܒܒ̈ܝܢ ܠܗ ܀ 17
18 ܀ ܘܐܡܪ̈ܘ ܠܗ ܬܠܡ̈ܝܕܘܗܝ ܕܝܘܚܢܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܀ ܘܐܦ ܗܘ ܩܪܐ ܠܬܪ̈ܝܢ ܡܢ ܬܠܡ̈ܝܕܘܗܝ ܕܝܘܚܢܢ ܘܫܕܪ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܀ 18
19 ܘܐܡܪ ܠܗ̇ ܐܢܬ ܗܘ ܕܐܬܐ ܐܘ ܠܐ ܢܣܒܪ ܠܢ ܐܚܪܢܐ ܀ ܘܟܕ ܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܐܡܪ̈ܘ ܠܗ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܫܕܪܢ ܠܘܬܟ 19
20 ܠܡܐܡܪ ܐܢܬ ܗܘ ܕܐܬܐ ܐܘ ܠܐ ܢܣܒܪ ܠܢ ܐܚܪܢܐ ܀ ܘܒܗܝ ܫܥܬܐ ܐܣܝ ܣܓܝܐܬ ܡܪ̈ܝܢ ܘܚܠ̈ܝܢ ܘܒܥ̈ܠ ܪ̈ܘܚܐ ܒ̈ܝ̈ܫ̈ܐ ܘܥܡ ܣܓܝܐܬ ܥ̈ܘܪ̈ܐ ܝܗܒ ܚܙ̈ܘܬܐ ܀ 20
21 ܘܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ̇ ܠܟ ܗܐ ܘܚܙ ܘܫܡܥ ܐܢ ܥܘܪ̈ܐ ܡܬܦܩ̈ܚܝܢ ܘܦܣ̈ܚܐ ܡܗܠ̈ܟܝܢ ܘܚ̈ܪ̈ܫܐ ܡܫܡ̈ܥܝܢ ܘܡ̈ܝ̈ܬ̈ܐ ܩܡ̈ܝܢ ܘܡܣ̈ܟ̈ܝܢ ܒܫ̈ܪ̈ܐ ܀ 21
22 ܘܥܢܐ ܐܡܪ ܠܗ̇ ܙܠ ܐܡܪ ܠܝܘܚܢܢ ܕܚܙ̈ܝܬ ܘܫܡ̈ܥܬ ܕܥ̈ܘܪ̈ܐ ܡܬܦܩ̈ܚܝܢ ܘܦܣ̈ܚܐ ܡܗܠ̈ܟܝܢ ܘܚ̈ܪ̈ܫܐ ܡܫܡ̈ܥܝܢ ܘܡ̈ܝ̈ܬ̈ܐ ܩܡ̈ܝܢ ܘܡܣ̈ܟ̈ܝܢ ܒܫ̈ܪ̈ܐ ܀ 22
23 ܘܣܟ̈ܝܢ ܒܗ ܕܠܐ ܢܬܟܫܠ ܒܝ ܀ 23
24 ܘܟܕ ܐܙܠ̈ܘ ܠܡ̈ܠܐܟ̈ܝ ܝܘܚܢܢ ܫܪܐ ܠܡܡܠܠ ܥܡ ܟܢ̈ܫ̈ܐ ܥܠ ܝܘܚܢܢ ܡܢܐ ܦܩܬ̈ܘܢ ܠܡܚܙܐ ܒܡ̈ܕܒܪܐ ܩܢܐ ܕܡ̈ܬܙܥ ܡܢ ܪ̈ܘܚܐ ܀ 24
25 ܐܘ ܡܢܐ ܦܩܬ̈ܘܢ ܠܡܚܙܐ ܓܒܪܐ ܠܒ̈ܫ̈ܐ ܪ̈ܟ̈ܝܫ̈ܐ ܗܐ ܕܠܒ̈ܫ̈ܐ ܪ̈ܟ̈ܝܫ̈ܐ ܒ̈ܝ̈ܬ̈ܐ ܕܡ̈ܠ̈ܟ̈ܐ ܀ 25
26 ܐܘ ܡܢܐ ܦܩܬ̈ܘܢ ܠܡܚܙܐ ܢܒܝܐ ܐܝܟ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܐܦ ܝܬܝܪ ܡܢ ܢܒܝܐ ܀ 26
27 ܗܕܐ ܗܘ ܕܟܬܝܒ ܥܠܘܗܝ ܗܐ ܐܢܐ ܫܕܪ ܠܐܓܪܗ ܩܕܡ ܦܢܝܟ ܕܢܫܪܐ ܐܘܪܚܬܟ ܩܕܡܝܟ ܀ 27
28 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܝܢ ܒܢ̈ܝ ܢܫ̈ܐ ܠܝܬ ܢܒܝ ܪܒ ܡܢ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܐܦ ܗܟܝ ܙܥܘܪ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܪܒ ܗܘ ܡܢܝܗ ܀ 28
29 ܘܟܠ ܥܡܐ ܕܫܡܥ ܘܓܒ̈ܝ̈ܐ ܙܕܩ̈ܘ ܠܐܠܗܐ ܕܐܬܥܡܕܘ ܒܡܥܡܕܢܐ ܕܝܘܚܢܢ ܀ 29
30 ܘܦܪ̈ܝܫ̈ܐ ܘܣܦ̈ܪ̈ܐ ܕܠܐ ܐܬܥܡܕܘ ܒܗ ܡܢ ܝܘܚܢܢ ܒܥܘ ܕܢܗܘܘܢ ܒܥܕ̈ܝ̈ܗܘܢ ܀ 30

Et exiit de eo sermo iste in universam Judæam, & in universam regionem circumjacentem. Et narraverunt Joanni discipuli ejus hæc omnia.

Dominicâ post Epiphaniam. 22.

Et advocavit Johannes duos ex discipulis suis, eosque misit ad Jesum, & ait; Túne is es qui venturus est, an alium expectamus? Et venerunt ad Jesum, dicuntque ei; Johannes Baptista misit nos ad te, & ait; Tu is es qui venturus erat, an alium expectamus? Illâ autem ipsâ horâ multos sanaverat à morbis & à plagis, & à spiritibus malis, multisque cæcis tribuerat visum. Et respondit Jesus, & dixit eis; Ite, dicite Johanni quæcunque vidistis & audîstis: quòd cæci videant, & claudi ambulent, & leprosi mundentur, & surdi audiant, & mortui resurgant, pauperibus denique evangelizetur. Et beatus est qui non impegerit in me. Quum autem abiissent discipuli Johannis, cœpit Jesus verba facere ad turbas de Johanne, Quid exîstis in desertum visuri? Arundinem vento agitatam? Sin autem, quid visum exîstis? Virum mollibus vestimentis indutum? Ecce ii qui vestimentis gloriosis & deliciis utuntur, in aulis regum degunt. Sin minus, quid visum exîstis? Prophetam? Certè dico vobis, & prophetâ præstantiorem. Hic est de quo scriptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, ut complanet viam coram te. Dico vobis, Non est propheta inter natos mulierum major Johanne Baptistâ: minimus autem in regno Dei, major est eo. Et totus populus qui audivit, publicani quoque, justificârunt Deum, quòd baptizati essent baptismo Johannis. Pharisæi verò & Scribæ oppresserunt in seipsis voluntatem Dei, eò quòd non baptizati fuerint ab eo.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * اين كلمه ميان همه يهود * وهمه ولايتها كه پيرامون اردنست فاش شد
سي پنج فرستادن يحيي پيش مسيح وسخن پرسيدن
18 * شاكردان يحيي هرچه مسيح مي كرد * يحيي را معلوم كردند * * ويحيي دوكس از شاكردان
19 خود * پيش عيسي فرستاد وپرسيد * توي انك مي آيد * يا كسي ديكر را نكران باشيم *
20 * شاكردان پيش عيسي امدند * وكفتند يحيي شوينك مارا فرستاد وازتو اين سخن مي پرسد *
21 * وعيسي دران ساعت كه ايشان حاضر بودند * بسيار رنجورانرا شفا داد * وبعضي ديوانكانرا
22 ازجانهاء شوم رهانيد * وبسيارنا بينايانرا بيناي داد * * وبعد ازان بشاكردان † عيسي جواب
داد وكفت * برويد هرچه ديديد * وشنيديد همه رابه يحيي بكوييد * كوران مي بينند * وشلان
روان مي روند * وپيسان پاك مي شوند * وكران مي شنوند * و مردكان زنك مي شوند *
23 ومسكينان اميدوار مي شوند * * وخنك انك بر من بشك وكمان نباشد
24 † سي هفت مدح كردن عيسي يحيي را * چون شاكردان يحيي رفتند عيسي
برابر جماعت * براي يحيي مي كفت * چرا دويراني بدر آمديد تا بينيد † ني را كه ازباد مي لرزد *

Atque *hic sermo in omnem Judæam & omnes regiones quæ Jordani circumjacent sparsus est.* 17

XXXV. Missio Johannis ad Christum, & interrogatio verbi.

Discipuli interea Johannis quid Christus fecit Johanni notum fecerunt. Et Johannes duos quosdam 18
è discipulis suis ad Jesum misit, & 19
interrogavit; Túne es ille qui venit, an quempiam alium expectemus? Discipuli ad Jesum venerunt, 20
& dicebant; Johannes Baptista nos misit, & à te hoc verbum inquirit.

XXXVI.

Jesus autem, in eadem horâ quâ illi aderant, multis ægrotis sanitatem reddidit, & quosdam dæmoniacos à spiritibus malis liberavit, & multis cæcis visum dedit. Et postea Jesus 21
discipulis responsum dedit, & dixit; Ite, quicquid vidistis, & audivistis, totum Johanni dicite: Cæci vident, luxati firmiter incedunt, & leprosi mundantur, et surdi audiunt, & mortui vivificantur, et pauperes in spem adducuntur. Et beatus ille 23
qui de me in scandalum & dubitationem adductus *non fuerit.*

XXXVII. Laudat Christus Johannem.

Quum discipuli Johannis abiissent, 24
Jesus turbæ de Johanne dixit; Quare in desertum exiistis? ut videretis arundinem à vento trementem?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

17 Et exiit hic sermo in universam Judæam de eo, & in omnem circa regionem.
18 Et nuntiaverunt Joanni discipuli ejus de omnibus his. Et convocavit duos de
19 discipulis suis Joannes, & misit ad Jesum, dicens; Tu es qui venturus es, an
20 alium expectamus? Cùm autem venissent ad eum viri, dixerunt; Joannes Baptista misit nos ad te, dicens; Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?
21 (In ipsa autem hora multos curavit à languoribus, & plagis, & spiritibus malis, & cæcis multis donavit visum.) Et respondens, dixit illis; Euntes renuntiate
Joanni quæ audistis, & vidistis. Quia cæci vident, claudi ambulant, leprosi mun-
23 dantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: Et beatus
24 est quicunque non fuerit scandalizatus in me. Et cùm discessissent nuntii Joannis, cœpit de Joanne dicere ad turbas; Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? hominem mollibus vestimen- 25
tis indutum? Ecce qui in veste pretiosa sunt & deliciis, in domibus regum sunt.
Sed quid existis videre? prophetam? Utique dico vobis, & plusquàm prophe- 26
ram: Hic est, de quo scriptum est; Ecce mitto angelum meum ante faciem tu- 27
am, qui præparabit viam tuam ante te. Dico enim vobis; Major inter natos mu- 28
lierum prophetâ Joanne Baptistâ nemo est: qui autem minor est in regno Dei, major est illo. Et omnis populus audiens & publicani, justificaverunt Deum, ba- 29
ptizati baptismo Joannis. Pharisæi autem, & legis periti consilium Dei spreve- 30
runt in semetipsos, non baptizati ab eo.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * فذاع هذا الكلام في جميع بلاد اليهودية * [وكل الكور التي حولها]
18 * الفصل الرابع والعشرون * واخبر يوحنا تلاميذه بهذا كله * فدعا يوحنا اثنين
19 من تلاميذه وارسلهما الي يسوع قايلا انت هو الاتي ام ننتظر اخر * فلما جاء اليه الرجلان
20 قالا له ان يوحنا المعمداني ارسلنا اليك قايلا انت هو الاتي ام ننتظر اخر * وفي تلك الساعة
21 ابراء كثيرين من امراض واوجاع وارواح سرير ووهب النظر لعميان كثيرين * ثم اجابهما
22 يسوع قايلا امضيا واخبرا يوحنا بما رايتما وسمعتما * ان عميان يبصرون * ومعدمين يسمون * وبرصا
23 يتطهرون * وصما يسمعون * وموتي يقومون * ومساكين يبشرون * فطوبي لمن لا يشك في * فلما
24 ذهب تلميذا يوحنا بدا يسوع يقول للجمع من اجل يوحنا ماذا خرجتم الي البرية تنظرون *
25 اقصبة يحركها الريح * او ماذا خرجتم تنظرون * انسانا عليه لباس ناعم * ان الذين عليهم
26 لباس المجد والنعيم هم في بيوت الملوك * او ماذا خرجتم تنظرون انبيا * نعم اقول لكم انه
27 افضل من نبي * هذا هو الذي كتب من اجله هانذا مرسل ملكي قدام وجهك ليصلح
28 طريقك امامك * اقول لكم انه ليس في مواليد النساء افضل من يوحنا المعمدان والصغير في
29 ملكوت السموات اعظم منه * فلما سمع جميع الشعب والعشارون سكروا الله اذ اعتمدوا في
30 معمودية يوحنا * فاما الفريسيون والكتاب فعلموا امر الله اياهم اذ لم يعتمدوا منه *

Et divulgatus est hic sermo per universam regionem Judææ, [& omnem regionem quæ erat circa eam.] 17

Sectio vigesima quarta.

Et nuntiaverunt Johanni discipuli ejus 18
hæc omnia: Quare advocavit Johan- 19
nes duos ex discipulis suis, & misit eos ad Jesum, dicens; Tu es ille venturus, an speramus alium? Cùmque venissent 20
ad eum illi duo viri, dixerunt ei; Johannes Baptista misit nos ad te, dicens; Tune es ille venturus, an speramus alium? Et in illa hora curavit multos ab 21
infirmitatibus, & doloribus, & spiritibus malis, & donavit visum cæcis multis. Deindè respondit utrique Jesus, dicens; Ite, referte Johanni quæ vidistis 22
& audistis: Quòd cæci vident, & claudi ambulant, & leprosi mundantur, & surdi audiunt, & mortui resurgunt, & pauperes evangelizantur: Beatus qui non 23
dubitat de me. Et cùm abiissent duo di- 24
scipuli Johannis, cœpit Jesus dicere turbæ de Johanne; Quid existis in desertum videre? num arundinem quam agitat ventus? Aut quid existis videre? num 25
hominem super quem est vestimentum delicioſum? Certè ii super quos est vestimentum gloriæ & deliciarum, sunt in domibus regum. Aut quid existis videre? 26
num prophetam? Equidem dico vobis ipsum esse præstantiorem prophetâ. Hic est 27
de quo scriptum est, Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam ad præparandam viam tuam ante te. Dico vobis, 28
quòd non est inter natos mulierum excellentior Johanne Baptistâ: tamen minor in regno cœlorum, major est illo. Et quum 29
audisset omnis populus, & publicani, gratias egerunt Deo quòd baptizati essent baptismate Johannis. Pharisæi autem et 30
legis periti cognoverunt se rejecisse præceptum Dei ad illos, cùm non essent baptizati ab eo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወተሰምዐ:ነገሩ:በኵሉ:በሐውርተ:ይሁዳ:ወበኵሉ:ሊቃዎሊ:በእንቲአሁ::=:
18 በእንተ : እለ : ተፈነዉ : እመሓበ : ዮሐንስ::=:
19 ወነገርዎ:ለዮሐንስ:ለርድእቲሁ:ዘእንተ:ኵሉ:=: ወጸዉዐ: ዮሐንስ:ክልኤተ:እመ
20 ለፎ:ደቂሁ:ወለለአከ:ኀበ:እግዚእነ: ወይቤ:ለእንትኒ: ዘይመጽእ፡ ወሚመ: ወኮኑ
21 ላ:ካልእ:ዘንሴፈዉላ::=: ወበጊዜሁ:እለ:ለላከ: ኀበ: እግዚእ: ሊያሱስ: ይቤ
ልዎ:ዮሐንስ:መጥመቅ: ለለእነ: ኀቤከ: ወይቤ: እንተኒ: ዘይመጽእላ:ወበኵሉ:ካል
22 እላ:ዘንሴፍላ:=: ወፈወሶሙ:ለብዙኀን: ሲቤሃ: እመደዌሆሙ: ወእመለጋንንተ:እ
ኩያን:ወለብዙኀን:ዕዉራን:ለገዉሙ: ይርእዩ::=: ወለዉሠእ: እግዚእ: ሊያሱስ:
ወይቤሎሙ:ሑሩ:ንግርዎ:ለዮሐንስ:ዘሰሚዕክሙ:ወዘርኢክሙ:ዕዉራን: ይርእዩ: ሰ
ቡራን:ይሐውሩ:ወእለ:ለመጽ:ይነጽሑ:ወጽውጣንሂ:ይሰመዑ: ወመዉታንሂ: ይትን
23 ሠኡ: ወነደያንሂ:ይትፈሠሑ:=: ወብፁዓን: እለ:ኢይክሕድኑ : ወሊተዓቅፈ : ብ
24 የ::=: ወኀሊፎሙ:ወዓቢሁ:ለዮሐንስ:ለኀዘ:ይበሉሙ: ለሕዝብ:በእንተ:ዮሐን
25 ስ:ምንተ:ወፀእክሙ:ገደመ:ትርእዩ:ብርዐኑ:ዘይትነዐሠ: እመነፋኒ::=: ወመንተ
ኑመ:ወፀእክሙ:ትርእዩ:ብእሴኑ: ዘር ሱይ:ክቡዓንተ:አልባስ:: ናሁኬ:እለስ:ር ሱያ
26 ት:አልባሰ:ክብር: ወስተ: ለብያተ: ነገሠት: ሀለዉ::=: ወመንተኑመ:ወፀእክሙ:
27 ትርእዩ:ነቢየኑ:እወ: እብለክሙ: ወየዓቢ: እሚነቢያት::=: ዝውእቱ:ዘበእንቲኣ
ሁ:ተጽሕፈ:ናሁ:ለነ: እፈኑ: መልኣክየ:ቅድመ: ገጽከ: ዘይጽይሕ: ፍናተከ: በቅድ
28 ሜከ::=: ለሜን:እብልክሙ: ሊይተነሣእ: እመትወልደ:እንስት: ዘይዓቢ:እመዮ
ሐንስ:መጥመቅ:ወሊመኑሂ:ወበመንግሥተ:እግዚአብሔርስ: ዘይኄስ:ይዓቢዮ::=:
29 ወሕዝቡሙ: ኵሉሙ: ሕዝብ: ወመጻብሐን: ለጸደቅዎ: ለእግዚአብሔር: ተጠመ
30 ቁሙ : ጥምቀተ : ዮሐንስ::=: ወፈሪሳዊያንስ: ወጸሐፍተ : ሃገር:ዐለዉ : ትእዛዘ:
ለእግዚአብሔር : ወሊተጠመቁ : በኀቤሁ::=:

Et auditus est sermo ejus in omni regione Judææ, & in omni vico ejus, de illo. 17

De iis qui missi sunt à Johanne.

Et nuntiaverunt Johanni discipuli ejus hoc totum, & vocavit Johannes duos è 18
discipulis suis. Et misit eos ad Dominum nostrum, & dixit; Túne is es qui ven- 19
turus *erat*, aut éstne alius quem expectabimus? Et venientes illi quos miserat ad 20
Dominum Jesum, dixerunt ei; Johannes Baptista misit nos ad te, & dixit; Túne
es qui venturus erat, aut éstne alius quem expectabimus? Et sanavit multos statim 21
à morbis eorum, & à dæmonibus malis, & multis cæcis dedit visum. Et respon- 22
dit Dominus Jesus, & dixit iis, Ite nuntiate Johanni quæ audistis, & quæ vidistis:
cæci vident, claudi ambulant, leprosi purgantur, & surdi audiunt, & mortui
resurgunt; & pauperes etiam lætificantur. Et beati *sunt* qui non negant me, 23
& non offensi fuerunt in me. Et quum abiissent nuntii Johannis, cœpit dicere 24
populis de Johanne; Quid existis *in* desertum videre, arundinémne quæ move-
tur à vento? Et quid existis videre, hominémne amictum gossipinis vesti- 25
mentis? Ecce igitur qui amicti sunt vestimentis honorificis, in domibus regum
sunt. Et quid existis videre? prophetámne? etiam dico vobis, & majorem pro- 26
phetis. Hic est de quo scriptum est, Ecce ego mitto angelum meum ante faciem 27
tuam, qui præparabit viam tuam coram te. Amen dico vobis, Non suscitabitur 28
à progenie mulierum, major Johanne Baptistâ ullus: & in regno Dei qui minor
est, illo major erit. Et audientes omnes populi, & publicani justificâ- 29
runt Deum baptizati baptismo Johannis. Et Pharisæi, & Scribæ civita- 30
tis spreverunt mandatum Dei; & non baptizati fuerunt apud eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * واكرنه چرا بدر آمديد * كه ببينيد مردي زيبا پيرايه پوشيك * اينك ايشان كه پيرايه
26 زيبا دارند † بزيورها در † سراي پادشاهانند * واكر[نه] چرا بدر آمديد كه ببينيد † پيغامبر *
27 اري بشما مي كويم * و از پيغمبر بهتر * اينست كه براي او نبشته شد * نبوت اينك من
28 فرشته خودرا پيش روي † تو مي فرستم * كه راه تو برابر تو استوار دارد * بشما راست
كويم نيست پيغمبر در زاده زنان * بزركتر از يحيي شوينك * وكوچكترين كسي در ملكوت †
29 آسمان * از و بزركترست * جماعتي كه انجا بودند * تا سود خوران وضامنان نيز خدايرا شكر
30 وشما مي كزاردند * كه از معموديت يوحنا عماده شك بودند * اما معتزلان * ونويسندكان *
ارادت خدايرا در نفس خود ظلم كردند * واز عماده نشدند

Sin minus quare existis? ut videretis hominem splendido ornatu indutum? Ecce illis qui splendidè exornantur ornamentis, in aulis regum sunt. Sin minus autem, quare 25
exiistis? ut videretis prophetam? Imò vobis dico, & prophetâ præstantiorem. Hic est de quo scriptum est: 26 27

Prophetia.

Ecce ego angelum meum ante faciem tuam mitto, qui viam tuam ante te confirmet. Vobis verum dico, Non 28
est Propheta in natis mulierum major Johanne Baptistâ: Minimus autem quis in regno cœlorum eo major est. Et cœtus, qui illic aderant, usque ad publicanos & mancipes etiam, Deum gratiis & laudibus prosequebantur, qui baptismo Johannis 29
baptizati fuerant. Sed Pharisæi & Scribæ voluntati Dei in seipsis iniquè fecerunt, & ab eo non baptizati sunt. 30

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΚΑ'.

Ait autem Dominus; Cui ergò *assimilabo* homines generationis hujus? — ογ
31 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης; ς
& cui sunt similes? Similes sunt pueris in foro sedentibus, &
32 καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; Ὁμοιοί εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ
loquentibus adinvicem, & dicentibus; Cantavimus tibiis vobis, & non saltâstis:
προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, καὶ λέγουσιν, Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·
lamentavimus *vobis*, & non ploràstis. Venit enim Joannes Baptista ne-
33 ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. Ἐλήλυθε γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μὴ
que panem manducans, neque vinum bibens, & dicitis; Dæmonium habet. Venit
34 τε ἄρτον ἐσθίων, μήτε οἶνον πίνων, καὶ λέγετε, Δαιμόνιον ἔχει. Ἐλήλυθεν
filius hominis manducans & bibens, & dicitis; Ecce homo *edax* &
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ
vinum bibens, publicanorum amicus & peccatorum. Et justificata est sapientia à
35 οἰνοπότης, (τ) τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. Καὶ ἐδικαιώθη ἡ Σοφία ἀπὸ ΚΑ'
filiis suis omnibus. Rogabat autem quidam illum *Pharisæorum*, ut
36 τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων. Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων, ἵνα οδ
manducaret cum illo: Et ingressus *in* domum Pharisæi, discubuit. Et ecce α
37 φάγῃ μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου, ἀνεκλίθη. Καὶ ἰδοὺ
mulier in civitate, quæ erat peccatrix, *cognoscens* quòd *accubuit* in domo
γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἦν ἁμαρτωλός, (υ) ἐπιγνοῦσα ὅτι κατάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ
Pharisæi, *afferens* alabastrum unguenti: Et stans secus pedes ejus
38 τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου· Καὶ στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας (φ) αὐτοῦ

retrò *flens*, cœpit rigare pedes ejus lachrymis, & ca-
ὀπίσω κλαίουσα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι, καὶ ταῖς θρι-
pillis capitis sui *extergebat*, & osculabatur pedes ejus, & unge-
ξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς (χ) ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλει-
bat unguento. Videns autem Pharisæus *vocans* eum, ait *in semetipso*,
φε τῷ μύρῳ. Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, 39
dicens; Hic si esset Propheta, sciret utique quæ & qualis mulier, quæ
λέγων, Οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ, ἥτις
tangit eum, quia peccatrix est. Et respondens Jesus, dixit ad il-
ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς αὐ- 40
lum; Simon, habeo tibi aliquid dicere. *Is verò* ait; Magister, die. Duo
τὸν, Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. (ψ) Ὁ δέ φησι, Διδάσκαλε, εἰπέ. Δύο 41
debitores erant fœneratori cuidam: unus debebat denarios quingentos,
(ω) χρεωφειλέται ἦσαν δανιστῇ τινι· ὁ εἷς ὤφειλε δηνάρια πεντακόσια,
at alter quinquaginta. Non habentibus *autem* illis *reddere*, *ambobus*
ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. Μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις 42
gratis donavit. Quis ergò *eorum*, *dic*, plus *eum diliget*? Respon-
ἐχαρίσατο. Τίς οὖν (α) αὐτῶν, εἰπὲ, πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει; Ἀποκρι- 43
dens *autem* Simon, dixit; *Subsumo* quòd cui plus donavit. Ille
θεὶς δὲ ὁ Σίμων, εἶπεν, Ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. Ὁ
autem dixit ei; Rectè judicâsti.
δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ὀρθῶς ἔκρινας.

MS. A. (τ) φίλος τελωνῶν (υ) καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατάκειται (φ) τοῦ Ἰησοῦ (χ) ἐξέμαξεν, (ψ) Ὁ δὲ λέγει, (ω) χρεοφειλέται (α) αὐτῷ ἐπὶ πλεῖον αὐτὸν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܗ̇ ܡܪܝܐ ܠܡܢܘ ܐܕܡܝܘ ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇ ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇
32 ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇ ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇
33 ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇ ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇
34 ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇ ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇
35 ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇ ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇

Cuinam igitur assimilabo homines generationis hujus? & cui similes sunt? Similes sunt 31
pueris sedentibus in platea, & inclamantibus ad socios suos, dicentibusque; Cecinimus 32
vobis, neque saltâstis; ac lamentum edidimus vobis, neque flevistis. Venit enim Johannes 33
Baptista, panem non edens, nec bibens vinum, & dicitis; Dæmonium in eo est. Venit 34
Filius hominis edens & bibens, & dicitis, Ecce vir helluo, & bibax vini, amicusque pu-
blicanorum & flagitiosorum. Sed justificata 35
est sapientia ab omnibus filiis suis.

Ad horam tertiam, Feriâ quintâ Ar. canorum. 23.

36 ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܗ̇ ܡܪܝܐ ܠܡܢܘ ܐܕܡܝܘ ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇ ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇
37 ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇ ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇
38 ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇ ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇
39 ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇ ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇
40 ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇ ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇
41 ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇ ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇
42 ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇ ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇
43 ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇ ܠܗܠܝܢ ܕܪܗܛܐ ܗܢܘ ܘܠܡܢܘ ܐܢܐ ܡܫܘܐ ܠܗ̇

Venit autem unus ex Pharisæis efflagitans ab 36
eo, ut secum manducaret: ingressus itaq; do-
mum Pharisæi illius, discubuit. Et mulier 37
peccatrix erat in illa civitate, quæ quum nôsset in domo Pharisæi eum esse accumbentem,
accepit alabastrum unguenti; Et stans retrò 38
ad pedes ejus, flebat, cœpitque lachrymis su-
is irrigare pedes ejus, pilisque capitis sui abs-
tergebat eos, & deosculabatur pedes ejus,
& ungebat aromate. Quum autem vidisset 39
Pharisæus ille qui vocaverat eum, cogitavit
apud se, & ait; Iste si esset propheta, nôsset
quænam sit, & qualis rumor ipsius: siquidem
peccatrix est mulier illa quæ tetigit ipsum.
Respondit autem Jesus, & dixit ei; Simon, 40
habeo quiddam tibi dicendum. Ait ei, Dic
Rabi. Subdit ei Jesus, Duo debitores erant 41
eidem creditori: unus debebat ei denarios
quingentos, alter verò denarios quinquagin-
ta. Quumque essent non solvendo, utrisque 42
remisit debitum: uter igitur eorum magis
eum diliget? Respondit Simon, & ait; Puto 43
eum cui multa remissa sunt. Dixit ei Jesus,
Rectè judicâsti.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 سي هشت مثل كودكان بر كنار راه * بكدامين كسان † اين دوره را

مانند كنم * مي مانند بكودكاني * كه بر كنار راه نشسته اند * و با ياران خود بانك مي 32
زنند * ومي كويند * براي شما سرود ميكوييم * پرواز و رقص نمي كنيد * نوحه و زاري كرديم
كريستيد * * شوينك آمد نان نمي خورد * وشراب نمي اشاميد * كفتيد درو ديوهست * * آمد 33 34
آدمي ميخورد * ومي اشامد * كفتيد * اين كس خورنك واشامنك است سودخوران * و كنهكارانرا *
دوست مي دارد * * حكمت از همكنان فرزندان خود درست وفرخنك شد 35

* معتزلي سي نه معتزلي مسيح را مهماني كرد و[زني] روغن غاليه بر سراو ريخت * 36
پيش مسيح آمد * واز و در خواست كرد كه باوي نان بخورد * مسيح درخانه او در آمد *
وبنشست * دران شهر بود زني پليد * چون دانست كه عيسي † درخانهٔ معتزلي نشسته 37
است * شيشهٔ * پر روغن غاليه * بر كرفت * * ودر پس عيسي نزديك پاي او 38
بايستاد * كريستن اغاز كرد وباشك دو چشم خود پاي مسيح را تر مي كرد وبموي
خود دو پاي اورا مي ماليد وبوسه مي كرد * و روغن غاليه را بر † پايهاش مي † انداود *

XXXVIII. Parabola puerorum juxta viam.

Cujusmodi hominibus hanc generationem assimilabo? Similes sunt pueris, qui ad latus viæ sedent, & ad socios suos clamant, & dicunt; Vobis cantum diximus, saltationem & chorum non egistis: luctum & planctum fecimus, non flevistis. Baptista venit, panem non comedit, neque vinum bibit: Dixistis; In eo dæmonium est. Venit Filius hominis, comedit ac bibit: Dixistis; Hic homo edax & bibax est, Publicanos & peccatores amat. Sapientia autem ab omnibus filiis suis justificata & beata est. 31 32 33 34 35

XXXIX. Pharisæus Christo convivium facit, & mulier unguentum galiæ in caput ejus effundit.

Pharisæus quidam ad Christum accessit & ab eo petiit, ut cum eo panem comederet: Christus itaque in domum ejus ingressus est, & sedit. In civitate autem illa erat mulier quædam impura, quæ, cognito Jesum in domo Pharisæi sedere, ampullam plenam unguento galiæ tulit: Et ponè Jesum ad pedes ejus stetit, & flere incipiens lachrymis oculorum suorum pedes Christi rigavit, & crine suo pedes ejus extergebat & osculabatur, & unguentum galiæ pedibus ejus inunxit. 36 37 38

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

31 Ait autem Dominus; Cui ergò similes dicam homines generationis hujus? &
32 cui similes sunt? Similes sunt pueris sedentibus in foro, & loquentibus adinvicèm, & dicentibus; Cantavimus vobis tibiis, & non saltâstis: lamentavimus, &
33 non plorâstis. Venit enim Joannes Baptista, neq; manducans panem, neq, bibens
34 vinum, & dicitis; Dæmonium habet. Venit filius hominis manducans, & bibens,
& dicitis; Ecce homo devorator, & bibens vinum: amicus publicanorum, &
35 peccatorum. Et justificata est sapientia ab omnibus filiis suis. Rogabat autem illum quidam de Pharisæis ut manducaret cum illo. Et ingressus domum Pharisæi
37 discubuit. Et ecce mulier quæ erat in civitate peccatrix, ut cognovit quod ac-
38 cubuisset in domo Pharisæi, attulit alabastrum unguenti: Et stans retrò secus pedes ejus, lachrymis cœpit rigare pedes ejus, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes ejus, & unguento ungebat. Videns autem Pharisæus, qui 39
vocaverat eum, ait intrà se, dicens; Hic si esset propheta, sciret utique, quæ, &
qualis est mulier, quæ tangit eum: quia peccatrix est. Et respondens Jesus, 40
dixit ad illum; Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait; Magister, dic.
Duo debitores erant cuidam fœneratori: unus debebat denarios quingentos, & 41
alius quinquaginta. Non habentibus illis undè redderent, donavit utrisque. 42
Quis ergò eum plùs diligit? Respondens Simon dixit; Æstimo quia is, cui plus 43
donavit. At ille dixit ei; Rectè judicâsti.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 * بِمَن اَشبِهُ رِجَالَ هٰذِهِ ٱلقَبِيلَةِ وَعِبَادًا يُشبِهُونَ * يُشبِهُونَ صِبيَانًا جُلُوسًا فِي ٱلسُّوقِ يُنَادِي
32 بَعضُهُم بَعضًا قَائِلِينَ زَمَرنَا لَكُم فَلَم تَرقُصُوا وَنُحنَا لَكُم فَلَم تَبكُوا * لِأَنَّ يُوحَنَّا ٱلمَعمَدَانَ
33 جَاءَ لَا يَأكُلُ خُبزًا وَلَا يَشرَبُ خَمرًا فَقُلتُم هٰذَا بِهِ شَيطَانٌ * وَجَاءَ ٱبنُ ٱلإِنسَانِ يَأكُلُ وَيَشرَبُ
34 فَقُلتُم هٰذَا إِنسَانٌ أَكُولٌ شَرِيبُ ٱلخَمرِ خَلِيلُ ٱلعَشَّارِينَ وَٱلخَطَاةِ * فَبُرِّرَت ٱلحِكمَةُ مِن جَمِيعِ
35 بَنِيهَا *

* ٱلفَصلُ ٱلخَامِسُ وَٱلعِشرُونَ *

36 * ثُمَّ سَأَلَهُ وَاحِدٌ مِنَ ٱلفَرِيسِيِّينَ أَن يَأكُلَ مَعَهُ فَدَخَلَ بَيتَ ذٰلِكَ ٱلفَرِيسِيِّ وَٱتَّكَى *
37 وَكَانَت فِي ٱلمَدِينَةِ مَرأَةٌ خَاطِئَةٌ * فَلَمَّا عَلِمَت أَنَّهُ مُتَّكٍ فِي بَيتِ ٱلفَرِيسِيِّ أَحضَرَت قَارُورَةَ طِيبٍ * وَوَقَفَت
38 مِن وَرَائِهِ عِندَ رِجلَيهِ بَاكِيَةً * وَبَدَأَت تَبُلُّ قَدَمَيهِ بِدُمُوعِهَا وَتَمسَحُهُمَا بِشَعرِ رَأسِهَا *
39 وَكَانَت تُقَبِّلُ قَدَمَيهِ وَتَدهَنُهُمَا بِٱلطِّيبِ * فَلَمَّا رَأَى ذٰلِكَ ٱلفَرِيسِيُّ ٱلَّذِي دَعَاهُ فَكَّرَ فِي نَفسِهِ
40 قَائِلًا لَو كَانَ هٰذَا نَبِيًّا لَعَلِمَ مَا هٰذِهِ * وَكَيفَ حَالُ هٰذِهِ ٱلمَرأَةِ ٱلَّتِي لَمَسَتهُ فَإِنَّهَا خَاطِئَةٌ * فَأَجَابَهُ
41 يَسُوعُ قَائِلًا يَا سِمعَانُ عِندِي كَلَامٌ أَقُولُهُ لَكَ * أَمَّا هُوَ فَقَالَ قُلهُ يَا مُعَلِّمُ * فَقَالَ عَرِيمَانِ عَلَيهِمَا
42 لِإِنسَانٍ دَينٌ * عَلَى ٱلوَاحِدِ خَمسُ مِائَةِ دِينَارٍ وَعَلَى ٱلآخَرِ خَمسُونَ * وَلَم يَكُن لَهُمَا مَا يُوفِيَانِ
43 وَهَبَ لَهُمَا * فَأَيُّهُمَا أَكثَرُ حُبًّا لَهُ * أَجَابَ سِمعَانُ قَائِلًا أَظُنُّ ٱلَّذِي وَهَبَ لَهُ ٱلأَكثَرَ * فَقَالَ
لَهُ بِٱلحَقِّ حَكَمتَ *

Cui comparabo homines hujus generationis, & cui comparantur? Comparantur pueris sedentibus in foro, qui acclamant alter ad alterum, dicentes; Psallimus vobis, & non saltâstis: & lamentavimus vobis, & non planxistis. Nam Johannes Baptista venit non manducans panem, neque bibens vinum, & dixistis; Hic habet dæmonium. Et venit filius hominis manducans & bibens, & dixistis; Hic homo est vorator, putator vini, amator publicanorum et peccatorum. Et aliena facta est sapientia ab omnibus filiis suis. 31 32 33 34 35

Sectio vigesima quinta.

Tum rogavit illum unus ex Pharisæis ut manducaret cum illo: itaq; ingressus est domum illius Pharisæi, & innixus est. Erat autem in civitate mulier peccatrix, quæ quum cognovisset ipsum esse innixū in domo Pharisæi, accepit alabastrū unguenti: Et stetit à tergo ipsius secus pedes ejus plorans, & cœpit rigare pedes ejus lachrymis suis, et tergere eos capillis capitis sui, & osculabatur pedes ejus, & ungebat eos unguento. Et cùm vidisset id Pharisæus qui invitaverat eum, cogitavit intra se, dicens; Si esset hic propheta, certè sciret quid sit hæc, & qualis conditio hujus mulieris quæ tetigit eum, quandoquidem est peccatrix. Respondit ei Jesus, dicens; O Simon, habeo sermonem dicendum tibi. At ille inquit; Dic eum, magister. Alt ergò, Duo debitores debebant cuidam debitum: unus quingentorum denariorum, et alter quinquaginta. Et non habuerunt quod solverent; quapropter donavit utrisque. Uter illorum plus amoris in eum habebit? Respondit Simon, dicens; Æstimo cui donatum est plus. Ait illi, Juxtà veritatem judicâsti. 36 37 38 39 40 41 42 43

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 በመንት : እስተማስሉ : ለሰብለ: ዛቲ:ትውልድ : ወመነ: ይመስሉ:=፡ ይመስሉ: ደቀ: እለ: ይነብሩ: ውስተ: መሠያጥ: ወይጸውዑ : ቢጸዎ: ወይብልዎ: ሐሊይነ: 33 ለክሙ : ወሊዘፈንክሙ : ወለስቆቀውነሂ : ለክሙ : ወሊበከይክሙ:=፡ እስመ : 34 ሚጽአ:ዮሐንስ:መጥመቅ:ሊይበልዕ:ወሊይሰቲ : ወትቤልው: ጋኔን:=፡ ወመጥአ: ወልደ: እጋለ: እመ: ሕያው: ይበልዕ: ወይሰቲ: ወትቤሉ: ነዋ:ብእሲ: በላዒ: ወሰታዮ: 35 ወይነ:ዓር ከ: መጸብሐነ: ውኃጥላነ:=፡ ወጽድቅት:ጥበብ:እመኩሉ:ውሉደ:=፡ 36 ወይቤሎ: ለሐዱ: እመፍረሰዊያነ: ከመ: ያመስሉ: በኀቤሁ : ወበለ: ቤቶ: ለፈረሰዊ: ወረፈቀ:=፡

በእንተ : እንተ : ቀብሉቶ : ለእግዚእነ : ዕፍረተ:=፡

37 ወመጽአት:ብእሲት: ኃጥእት: እመሰብለ : ይእቲ: ሃገር : ለለሚራ: ከመ: ይመስክ: እግዚእ: ሊየሱስ: ውስተ: ይእቲ: ሃገር: ቤተ: ፈረሰዊ : ተዛየጠት : ዕፍረተ : ዘላልበ 38 ስጥሮስ:=፡ ወቆመት:ድኅሬሁ:ኀበ:እገሪሁ: ወትበኪ: ወለርኃሰት: እገሪሁ:በለንብ ዓ: ወትመዘመዝ: ፀሠዕርተ : ርእሰ : ወትስዕመ : ለገሪሁ : ወትቁብለ : ዕፍረተ:=፡ 39 ወርኢዮ:ፋሪሳዊ: ዘጸውዖ:ሐለየ:በልቡ: ወይቤ: ሶቤሁ: ነቢይ: ውእቱ: ዝንቱ:እመ: ሊያእመረኑ : ምንት : ብእሲት : ወዘከመ : እሮ : ይእቲ : እንተ : ከመ : ኃጥእት : 40 ይእቲ:ዛቲ:ብእሲት:እንተ:ትገሰሰ:=፡ ወለወሠለ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወይቤሎ: 41 ስሞዖን: ብየ: ነገረ: ዘአብለከ: ወይቤሎ:ሴቅ: በል:=፡ ወይቤሎ: ክፅሌቱላ :ይፌ ድይወ:ለአሐዱ:በዕለ:ዕደ: ለሐዱለ: ይፈደዮ:ኃምስተ: ምእተ:ደናረ:ወካልኡኒላ: 42 ኃምሰ:=፡ ወኀጢላው : ዘይፈደይወ : ኃደገ: ሉው : ለክፅሌሆው: ሞኑ: እንከ: 43 ሮቱዕ: ፈድፋደ: ያፍቅሮ:=፡ ወተሰጥወ : ሰመዖን : ወይቤሎ : እብፅሰ: ዘብዙኅ: ኃደገ : ሉቱ : ወይቤሎ : ሠናየ: ፍትሕ: ፈታሕከ:=፡

In quo assimilabo homines generationis hujus, & cui similes sunt? Similes sunt pueruli qui sedent in foro, & acclamant sociis suis, & dicunt iis; Cecinimus vobis, & non saltâstis; lamentati sumus etiam vobis, & non flevistis. Quia venit Johannes Baptista neque edens neque bibens, & dicitis de illo; Dæmonem habet. Et venit filius hominis edax & potator vini, amicus publicanorum & peccatorum. Et justificata est sapientia ab omnibus filius suis. Et dixit ei quidam ex Pharisæis, quòd prandaret apud ipsum: & ingressus est domum Pharisæi, & discubuit. 31 32 33 34 35 36

De ea quæ unxit Dominum nostrum unguento.

Et venit mulier peccatrix de hominibus istius civitatis, ut cognovisset quòd pranderet Dominus Jesus in ista civitate domo Pharisæi: emit unguentum Alabastri. Et stetit post eum apud pedes ejus, & flebat, & rigavit pedes ejus cum lachrymis suis, & tergebat cum capillis capitis sui; & osculabatur pedes ejus, & ungebat eum unguento. Et quum vidisset Pharisæus qui vocaverat eum, cogitavit in corde suo, & dixit; Si esset propheta hic, nonne sciret quæ mulier, & quomodo ista hæc etiam peccatrix est, *nempe* mulier hæc fit ista, quæ tangit ipsum? Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Simeon, habeo verbum quòd dicam tibi, & dixit ei; Magister, dic. Et dixit ei, Duo debitores erant cuidam Domino debiti, unus debebat quingentos denarios, & alter quinquaginta. Et quum non possent solvere illi, dimisit eos utrosque: quem igitur oportet plus diligere illum? Et respondit ei Simon, & dixit ei; Existimo eum cui multum remissum fuit: & dixit ei, Bonum judicium judicâsti. 37 38 39 40 41 42 43

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ان معترل كه اورا خوانتك بود * در دل خود انديشيد وكفت * كه اكر اين پيغمبر مي بود * 39
مي دانست اين كيست * وچيست وضبر كناهان اورا مي داد * چون پيش او نزديك شد * * عيسي 40
انرا دريافت * وكفت شمعون * چيزي كفتني دارم * با تو بكويم * ان مرد بدو كفت * بكواي بزرك
من * * عيسي كفت دو مرد † وام دار بودند * بزان يكي بانصد دينار قرض داشت * وبر يكي 41
ديكر پنجاه دينار * وهر دو نداشتند † چيزي كه بكزارند * صاحب وام † وام هر دو را ببخشيد * 42
اكنون ازان هر دو كدامين را بيشتر دوست داشته باشد * * شمعون بدو كفت مي 43
پندارم * انك بيشتر براي او رها كرده شد * عيسي كفت * راست حكم كردي *

Pharisæus ille, qui eum invitaverat, in animo suo cogitavit, & dixit; Siquidem hic Propheta esset, sciret hanc quæ sit, & qualis sit, & peccata ejus enarraret, cùm prope eum sit. Jesus hoc intellexit, & dixit; Simeon, sermonem quendam habeo quem tibi dicam: homo ille ei dixit; Loquere, O magister mi. Jesus dixit, Duo viri debitores erant; uni quingenti denarii æris alieni erant, alteri verò quinquaginta denarii. Et cum neutri haberent quicquam quo solverent, creditor debitum utrique condonavit. Jam ex ambobus illis uri magis dilectus erit? Simeon ei dixit; Existimo ei, cui plus remissum est. Jesus dixit; Rectè judicium fecisti. 39 40 41 42 43

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΚΑ'.

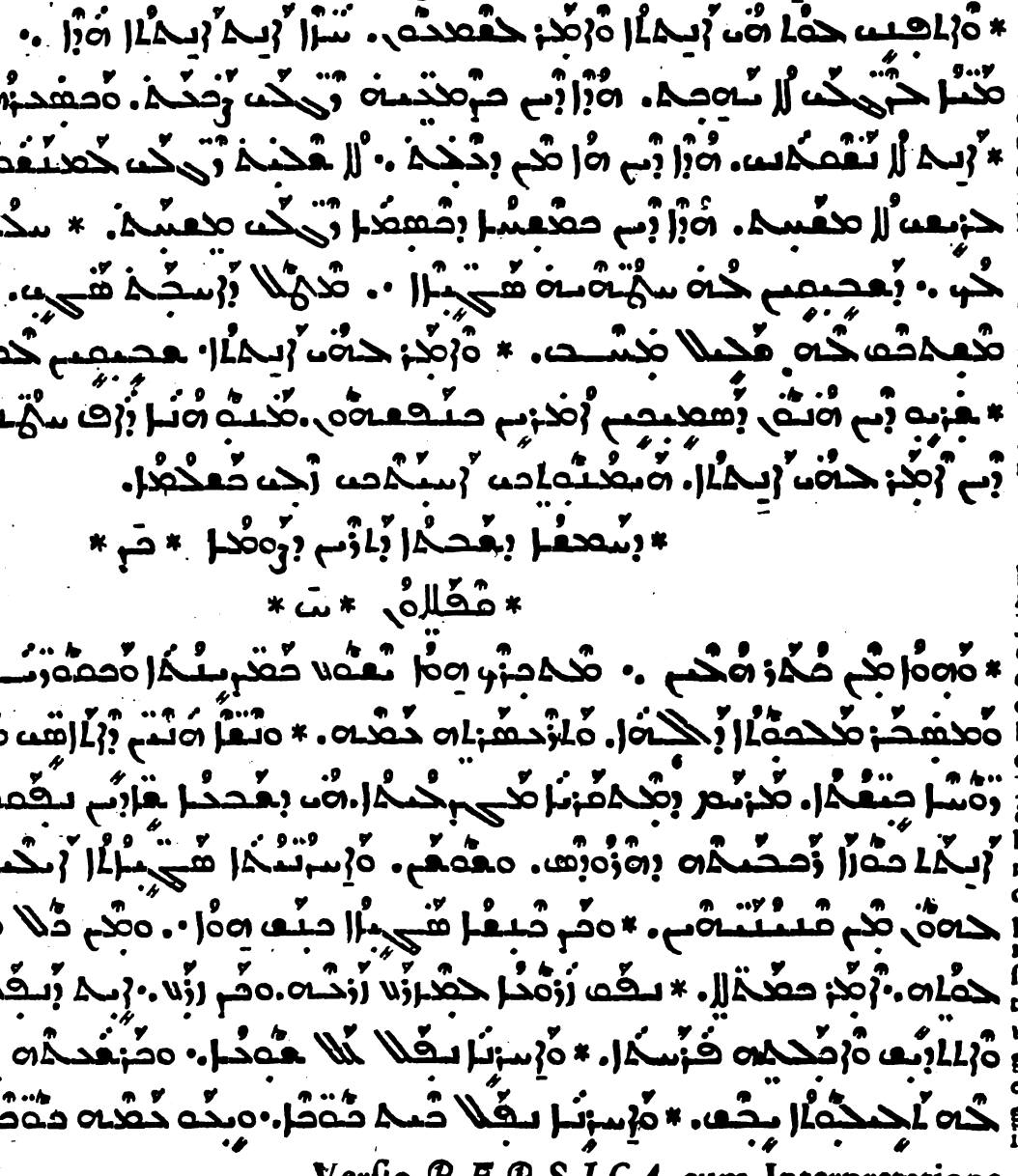
Et conversus ad mulierem, Simoni dixit; Vides hanc mulierem? 44 Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη, Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα;
Intravi tuam in domum, aquam ad pedes meos non dedisti: hæc autem εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ τοὺ πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ
lachrymis rigavit meos pedes, & capillis capitis sui extersit. τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέ μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς (β) θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξε.
Osculum mihi non dedisti: hæc autem ex quo intravi, non cessavit osculans 45 Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον, οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά
meos pedes. Oleo caput meum non unxisti: hæc autem unguento unxit 46 μου τοὺς πόδας. Ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέ
meos pedes. Cujus gratiâ, dico tibi; Remittuntur peccata ejus 47 μου τοὺς πόδας. Οὗ χάριν, λέγω σοι, Ἀφέωνται (γ) αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς
multa, quoniam dilexit multùm. Cui autem paululùm dimittitur, paululùm diligit. αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησε πολύ. ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ.
Dixit autem ad illam; Remittuntur tua peccata. Et cœperunt simul accumbentes 48 Εἶπε δὲ αὐτῇ, Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι
49 dicere in seipsis; Quis hic est, qui & peccata dimittit? Dixit autem ad 50 λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; Εἶπε δὲ πρὸς
mulierem; Fides tua servavit te: vade in pacem. τὴν γυναῖκα, Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

CAP. VIII. ν'.

1 Et factum est in deinceps, & ipse iter faciebat per civitatem & castellum, prædicans 1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευε κατὰ πόλιν καὶ κώμην, κηρύσσων
& evangelizans regnum Dei: & duodecim cum illo: Et mulieres καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ· Καὶ γυναῖκές τινες
aliquæ, quæ erant curatæ à spiritibus malignis, & infirmitatibus: Maria 2 αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ ἀσθενειῶν· Μαρία
vocata Magdalene, de qua dæmonia septem exierant: Et Joanna ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει· Καὶ Ἰωάννα 3
uxor Chusæ procuratoris Herodis: & Susanna, & aliæ multæ, quæ ministrabant γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρῴδου καὶ Σουσάννα, καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν
ei de facultatibus suis. Convenientе autem turbâ plurimâ, & secundùm αὐτῷ (α) ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς. Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ 4
civitates advenientibus ad eum, dixit per similitudinem: Exiit seminans πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν, εἶπε διὰ παραβολῆς· Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων 5
seminare semen suum: & in seminando eum, hoc quidem cecidit secus τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον (β) αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ
viam, & conculcatum est: & volucres cœli comederunt illud. Et aliud τὴν ὁδὸν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. Καὶ ἕτερον 6
cecidit supra petram: & natum exaruit, propter non habere humorem. Et ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. Καὶ 7
aliud cecidit in medio spinarum: & simul enatæ spinæ suffocaverunt ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν
illud. αὐτό.

(β) θριξὶν αὐτῆς ἐξέμαξεν. (γ) αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι
MS. A. ΚΕΦ. ν'. (α) ὧν (β) ἑαυτοῦ·

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

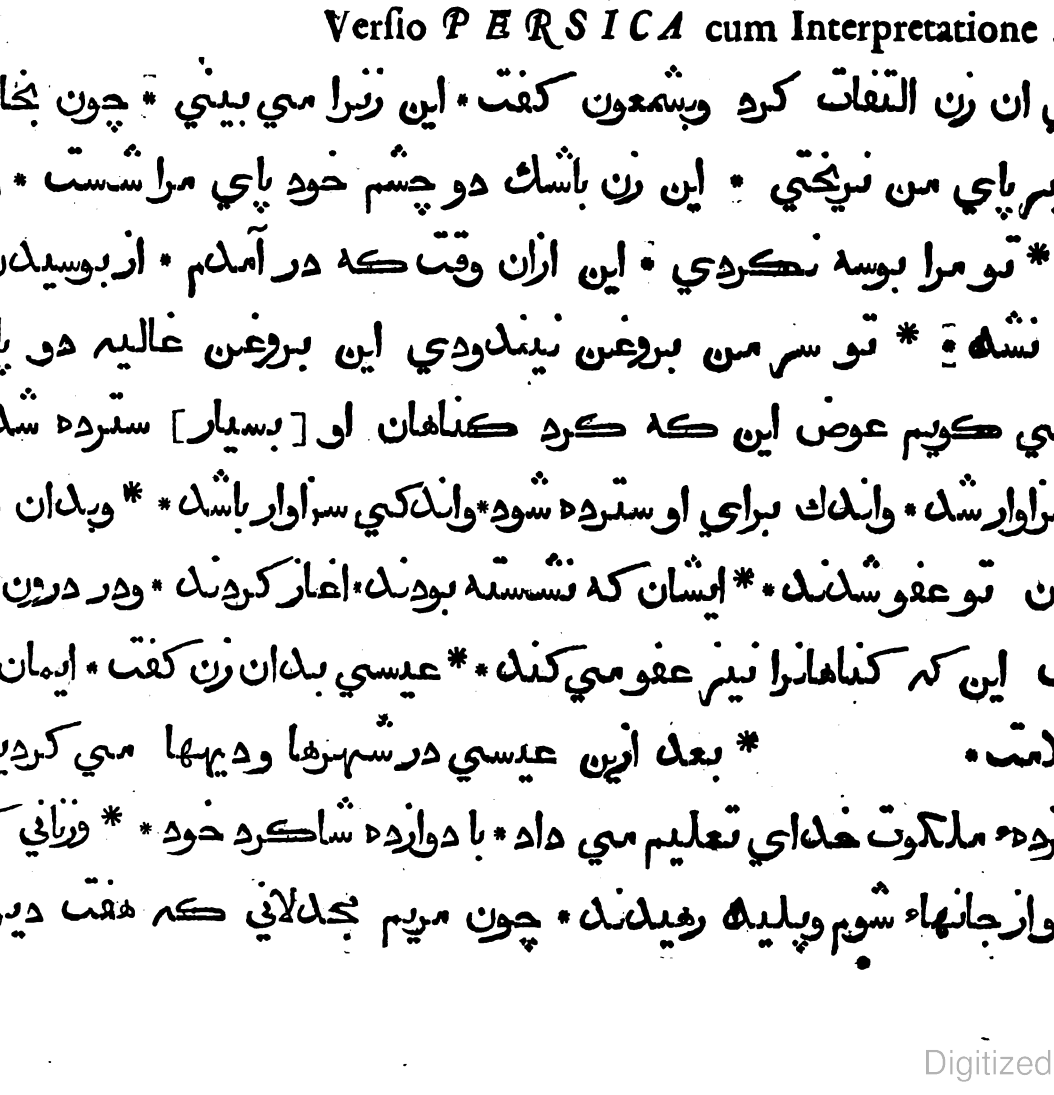
Et conversus ad mulierem illam, dixit Simoni, Vides hanc mulierem? domum tuam ingressus sum, aquam pedibus meis non dedisti: hæc autem lachrymis suis pedes meos tinxit, & capillis suis absterfit eos. Tu non es osculatus me: hæc autem ecce ex quo ingressa est, non desiit pedes meos deosculari. Tu oleo caput meum non unxisti: hæc autem oleo aromatico pedes meos unxit. Propterea dico tibi, remissa esse ei scelera ejus multa, eò quòd multùm dilexerit: is autem cui paululùm remittitur, paululùm diligit. Et dixit mulieri illi; Remittuntur tibi scelera tua. Cœperunt autem ii qui accumbebant dicere apud se; Quis est iste qui etiam scelera remittit? Jesus verò dixit ei mulieri, Fides tua te servavit: ito in pace. 44 45 46 47 48 49 50

Feriâ V. hebdomadis secundæ jejunii. 24.

CAP. VIII.

1 Et factum est post hæc, ut perlustraret Jesus urbes & vicos, prædicarétque, ac evangelizaret regnum Dei, & duodecim ejus erant cum eo: Necnon mulieres illæ 2 quæ sanatæ fuerant à morbis, & à spiritibus malis, Maria quæ vocatur Madgalena, ea ex qua septem dæmonia exierant: Et 3 Johan uxor Chuzæ præfecti domui Herodis, & Susanna, aliæque plurimæ, quæ ministrabant eis ex facultatibus suis. Quumque 4 multa turba coacta esset, & ex omnibus civitatibus convenirent ad eum, dixit per parabolas; Exiit seminator quidam ad se- 5 minandum semen suum: quumque seminâsset, aliud cecidit juxta viam, & conculcatum est, ac volucres comederunt illud. Ali- 6 ud autem cecidit super petram, & illicò germinavit, & quia non habebat humorem, exaruit. Aliud autem cecidit inter spinas, & 7 germinârunt cum eo spinæ, ac suffocârunt illud.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Et ad mulierem illam conversus est, et Simeoni dixit; Hanc mulierem vides? Cùm in domum tuam ingrederem, tu aquam pedibus meis non infudisti: hæc mulier lachrymis oculorum suorum pedes meos lavit, et crine suo mundavit. Tu me non osculatus es: hæc ex quo tempore ingressus sum, ab osculando pedes meos non destitit. Tu caput meum oleo non unxisti: hæc unguento galiæ pedes meos unxit. Tibi dico; Pro hoc quod fecit, peccata ejus multa remissa sunt, eâ de causa quod multum digna fuit: et parum ei remittetur, qui parum dignus fuerit. Et illi mulieri dixit; Abi, quia peccata tua condonata sunt. Illi qui considentes erant, incepe- runt, et intra se dicebant; Quis- nam est hic, qui peccata etiam condonat. Jesus illi mulieri dixit; Fi- des tua te servavit, abi in pace. 44 45 46 47 48 49 50

CAP. VIII.

Post hæc Jesus per civitates et pagos circuibat, et prædicabat, et Evangelium regni Dei docebat, cum duodecim discipulis suis: Et mu- lieribus quæ à morbis sanatæ fue- rant, et à spiritibus malis et impu- ris liberatæ erant: ut Maria Mag- dalene, ex qua septem dæmonia ejecerat: 1 2

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

44 Et conversus ad mulierem, dixit Simoni; Vides hanc mulierem? Intravi in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: hæc autem lachrymis rigavit pedes
45 meos, & capillis suis tersit. Osculum mihi non dedisti: hæc autem ex quo in-
46 travit, non cessavit osculari pedes meos. Oleo caput meum non unxisti: hæc
47 autem unguento unxit pedes meos. Propter quod dico tibi; Remittuntur ei
48 peccata multa, quoniam dilexit multùm. Cui autem minus dimittitur, minùs di-
49 ligit. Dixit autem ad illam; Remittuntur tibi peccata. Et cœperunt qui simul
50 accumbebant, dicere intra se; Quis est hic, qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem; Fides tua te salvam fecit: Vade in pace.

CAP. VIII.

1 ET factum est deincèps, & ipse iter faciebat per civitates & castella, prædicans & evangelizans regnum Dei: & duodecim cum illo, Et mulieres aliquæ, quæ 2
erant curatæ à spiritibus malignis, & infirmitatibus: Maria, quæ vocatur Magdalene, de qua septem dæmonia exierant, Et Joanna uxor Chusæ procura- 3
toris Herodis, & Susanna, & aliæ multæ, quæ ministrabant ei de facultatibus suis.
Cùm autem turba plurima convenirent, & de civitatibus properarent ad eum, 4
dixit per similitudinem; Exiit qui seminat, seminare semen suum: & dum 5
seminat, aliud cecidit secus viam, & conculcatum est, & volucres cœli comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram: & natum aruit, quia non ha- 6
bebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas, & simul exortæ spinæ suffocaverunt illud. 7

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

44 *ثم التفت الي المراة وقال لسمعان اتري هذه المراة * دخلت بيتك فلم تسكب علي رجلي
45 ماء وهذه بلت رجلي بالدموع ومسحتهما بشعر راسها * انت لم تقبلني وهذه منذ دخلت
46 لم تكف من تقبيل قدمي * انت لم تدهن راسي بزيت وهذه بالطيب دهنت قدمي *
47 لاجل ذلك اقول لك ان خطاياها الكثيرين مغفورن لها لانها احبت كثيرا * والذي يترك له
48 قليل يحب قليلا * ثم قال لها مغفورن لك خطاياك * فبداء المتكيون يقولون في نفوسهم من
49 50 هذا الذي يغفر الخطايا * فقال للمراة ايمانك خلصك *

Deindè conversus est ad mulierem, & dixit Simoni; Anne vides hanc mulierem? Intravi domum tuam, & non fudisti super pedes meos aquam: & hæc 44
madefecit pedes meos lachrymis, & terst eos capillis capitis sui. Tu non osculatus es me: & hæc ex quo intravi, non 45
cessavit ab osculatione pedum meorum. Tu non unxisti caput meum oleo: & 46
hæc unguento unxit pedes meos. Propterea dico tibi quòd peccata ejus multa remissa sunt illi, quoniam dilexit multùm: 47
et cui dimittitur paucum, diligit parum. Deindè dixit ad illam, Remissa sunt tibi 48
peccata tua. Et cœperunt innixi dicere 49
intra se; Quis est hic qui dimittit peccata? Dixit autem mulieri; Vade in 50
pace, fides tua te salvavit.

Sectio vigesima sexta.

CAP. VIII.

1 * الفصل السادس والعسرون * وكان بعد ذلك يسير الي كل مدينة
2 وقرية ويكرز ويبشر بملكوت الله * ومعه الاثنا عسر * ونسوب احريات كان ابراهن من امراض
3 وارواح خبيثة * مريم التي تدعي المجدلية التي اخرج منها سبعة شياطين * ويونا امراة
حوري خازن هيرودس * وسوسنة * واخريات كثيرات كن تخدمنه باموالهن *
4 * الفصل السابع والعسرون * واجتمع اليه جمع كبير مع الذين كانوا ياتون اليه
5 من كل مدينة * فقال لهم مثلا * خرج الزارع ليزرع [زرعه] وفيما هو يزرع منه ما وقع علي
6 الطريق * فدئس واكله طير السماء * واخر وقع علي الصخر فلما نبت يبس لانه لم يكن
7 له ربه * واخر وقع في وسط السوك فنبت معه السوك وخنقه *

Et post hoc iter faciebat ad omnem 1
civitatem & castellum, & prædicabat atque evangelizabat regnum Dei: comitantibus eum duodecim, Et mulieribus 2
aliis quas curaverat ab infirmitatibus, & spiritibus malignis: Mariâ quæ vocatur Magdalena, è qua ejecerat septem dæmonia: Et Junâ uxore Chuzæ the- 3
saurarii Herodis, & Susannâ, & aliis multis, quæ ministrabant et de facultatibus suis.

Sectio vigesima septima.

Et convenit ad eum turba magna, cum 4
iis qui veniebant ad illum ex omni civitate: & dixit eis parabolam. Exiit 5
seminator ut seminaret semen suum: & dum ipse seminaret, ex eo aliquod cecidit super viam, & conculcatum est, & comederunt illud volucres cœli. Et alind 6
cecidit super petram, et cùm germinâsset, aruit, quia non erat ei tellus. Et alind 7
cecidit in medio spinarum, & natæ sunt cum eo spinæ, & suffocaverunt illud.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

44 ወተመይጠ ፡ ኀበ ፡ ደእቲ ፡ ብእሲት ፡ ወይቤሎ ፡ ለስምዖን ፡ ትሬኢዮኑ ፡ ለዝቲ ፡ ብእሲት፡ እመኮመ ፡ ቦእኩ፡ ቤተኪ ፡ ወኢወሃብከኒ ፡ ማየ ፡ ጥቀ ፡ ለእገርየ ፡ ወይእቲስ ፡
45 በስዮት ፡ ወበእንብዓ ፡ አርኀሰት ፡ እገሪየ ፡ ወበሠዕርታ ፡ መዝመዘት ፡ ።።ፈ ፡ ወእንተ
46 ሰ፡ ሊተለመሳከኒ ፡ ወይእቲስ፡እመጊዜ፡ቦእኩ፡ ሊየንተገት፡ እገሪየ፡ስዒመ ፡ ።።ፈ ፡ ወ
ለንተሰ ፡ ቅብለ ፡ ርእስየ ፡ ወእገሪየ ፡ ሊቀባእከኒ ፡ ወይእቲሰ ፡ ዕፍረተ ፡ ቀብለተኒ ፡
47 እገሪየ ።ፈ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ተኀድገ ፡ ሳቲ፡ ኀጢአታ ፡ ብዙኀ፡ እስመ ፡ ብዙኀ ፡ለ
48 ፍቀረተኒ ፡ ወዘሰ ፡ ውኅደ ፡ ለፍቀረኒ፡ ውሑደ፡ ይትኀደግ ፡ ሎቱ ።።ፈ ፡ ወይቤ ፡ ለ፡ተኀድ
49 ገ ፡ ለኪ ፡ ኀጢአትኪ ።።ፈ ፡ ወለኀዙ ፡ ይበሉ ፡ እስ ፡ ይረፍቁ ፡ በቤይናቲሆሙ ፡ ሞኑ ፡ ው
50 እቱ ፡ ዝንቱ ፡ ዘይኀድግ ፡ ኀጢአተ ።።ፈ ፡ ወይቤሎ ፡ ለደእቲ ፡ ብእሲት ፡ ሃይማኖትኪ ፡
ለኪሆወተኪ ፡ ሑሪ ፡ እትዊ ፡ በሰላመ ።።ፈ

Et conversus fuit ad istam mulierem, & dixit Simoni; Vidésne hanc mulierem? Ex 44
quo ingressus sum domum tuam non dedisti mihi aquam ne pedi meo; & hæc flevit & in lachrymis suis rigavit pedes meos, & capillis suis extersit. Et tu non 45
salutâsti me; & hæc ex *quo* tempore ingressus sum, non cessavit pedes meos osculari. Et tu oleo caput meum & pedes meos non unxisti, & hæc unguento 46
unxit me ad pedes meos. Propterea remittuntur ei peccata ejus multa, quia 47
multùm dilexit me: & qui parùm me diligit, parum remittetur ei. Et dixit ei 48
remittuntur tibi peccata tua. Et cœperunt dicere accumbentes inter se, Quis est 49
hic qui remittit peccata? Et dixit huic mulieri; Fides tua servavit te, abi, vade in 50
pace.

CAP. VIII.

1 ፤ ወእምዝ፡ በሰኒታ፡ለእሰዐ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ወሰተ፡ እህጉረ፡ላዕጲያት፡ወሰበኪ፡
ሎሙ፡ወመሀሮሙ፡ በለእተ፡ መንፈሠ፡እግዚአብሔር፡ ወዓሠርቱኒ፡ ወክልኤቱ፡ ሶሰ
2 ሴሁ ።።ፈ ፡ ወለእሰትኒ፡እለ፡ ላሕየዎን፡ እመሊገንትት፡ እኩያን፡ ወእመደዌሆን፡ ሣር
3 ዖ፡ እንተ፡ ይብልዋ፡መገደላዊት፡ እንተ፡ ሰብዓቱ፡ ኣጋንንት፡ ወፅሌ፡ እመኔሃ ።።ፈ ወዮ
ሐና፡ብእሲተ፡ኩዝ፡ መጋቢሁ፡ ለሄሮድስ፡ ወሰስና፡ ወካልላትኒ፡ ብዙኀት፡ እለ፡ ተልእ
ኳሁ ፡ በንዋዮን ።።ፈ ፡ በእንተ ፡ ሶሰቤ ፡ ዘይዘርእ ።።ፈ
4 ወእንዘ፡ ያጸመእወ፡ ኩሉ፡ ሕዝብ፡ ወእለሂ፡መጽሉ፡ ኀቤሁ፡ እመላህጉር፡ ወይቤሱ
5 ሎ፡ ሶሰቤ ፡ እንተ፡ ከመዝ ።።ፈ ፡ ወፈደላ ፡ ዘይዘርእ፡ከመ፡ይገሪእ፡ ዘርዖ፡ወዘሪላ፡
6 ቦዘወድቀ፡ወስተ፡ ፍኖት፡ ወኬድዎ፡ ወበልዕዎ ፡ እዕዋፈ፡ ሰማይ ።።ፈ ወቦ፡ ዘወድቀ፡
7 ወስተ ፡ ኵኩሕ ፡ ወበቀሉ ፡ የብሰ ፡ እስመ ፡ ላልቦ ፡ ለመ ።።ፈ ወቦ ፡ ዘወድቀ፡
ወስተ ፡ ሣክ ፡ ወበቀሉ ፡ ጠበቆ ፡ ሣክ ።።ፈ

Et tunc iterum iter fecit Dominus Jesus per civitates, & prædia, & prædica- 1
vit iis, & docuit eos de regno Dei, & duodecim cum eo: Et mulieres etiam 2
quas sanaverat à dæmonibus malis & à morbis suis, Maria quam vocant Magdalenem, ex qua septem dæmones exierant: Et Johanna uxor Chusæ procura- 3
toris Herodis, & Sosana, & aliæ multæ quæ ministrabant ei in facultatibus suis.

De parabola seminantis.

Et quum audiret eum totus populus, & qui venissent ad eum ex civitatibus, di- 4
xit iis parabolam, quæ sic *se habet*: Exivit qui seminabat ut seminaret semen 5
suum; & seminando, fuit quod cecidit in via: & calcâsunt illud, & comederunt illud volucres cœli. Et fuit quod cecidit super petram: & floresçendo exaru- 6
it, quia non habebat radicem. Et fuit quod cecidit inter spinas: & floresçen- 7
do suffocârunt illud spinæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 *ويوحنا زن كوزا * ازخاندان هيرودس * وشوشان * وزنان ديگر بسيار كه ازمقتناء خويش
مسيح را وشاگردانش را خدمت مي كردند
4 * چون جماعت بسيار ازهر شهري پيش عيسي مي آمدند * عيسي بمثل با ايشان سخن
5 † مي گفت * * كه برزگري زميني اختيار كرد ودر انجا تخم مي كاشت * ازان تخم چيزي
6 ميان راه افتاد * وزير پاي كوفته شد * ومرغان خوردند * * ديگر بر سنگ افتاد * وزود
7 برويید چون اصل نداشت خشك شد * * ديگر ميان خار افتاد * وخارها باوي رويیدند
وكشت را خبه كردند *

Et Johanna uxor Chuzæ à familia 3
Herodis, & Susanna, & mulieres aliæ multæ, quæ de possessione sua Christo & discipulis suis ministrabant.

XL. Parabola semen seminandi.

Cùm turbæ multæ ex omni civitate 4
ad Jesum venirent, Jesus in parabolis cum illis verbum locutus est. Quòd seminator terram elegit, & 5
illic semen seminavit: de eo semine quoddam in viam cecidit, & sub pedibus conculcatum est, & aves comederunt. Aliud in petram ce- 6
cidit, & protinùs crevit: sed quia radicem non habebat, exaruit. Alind inter spinas cecidit: & spinæ cum eo creverunt, & semen suffocârunt. 7

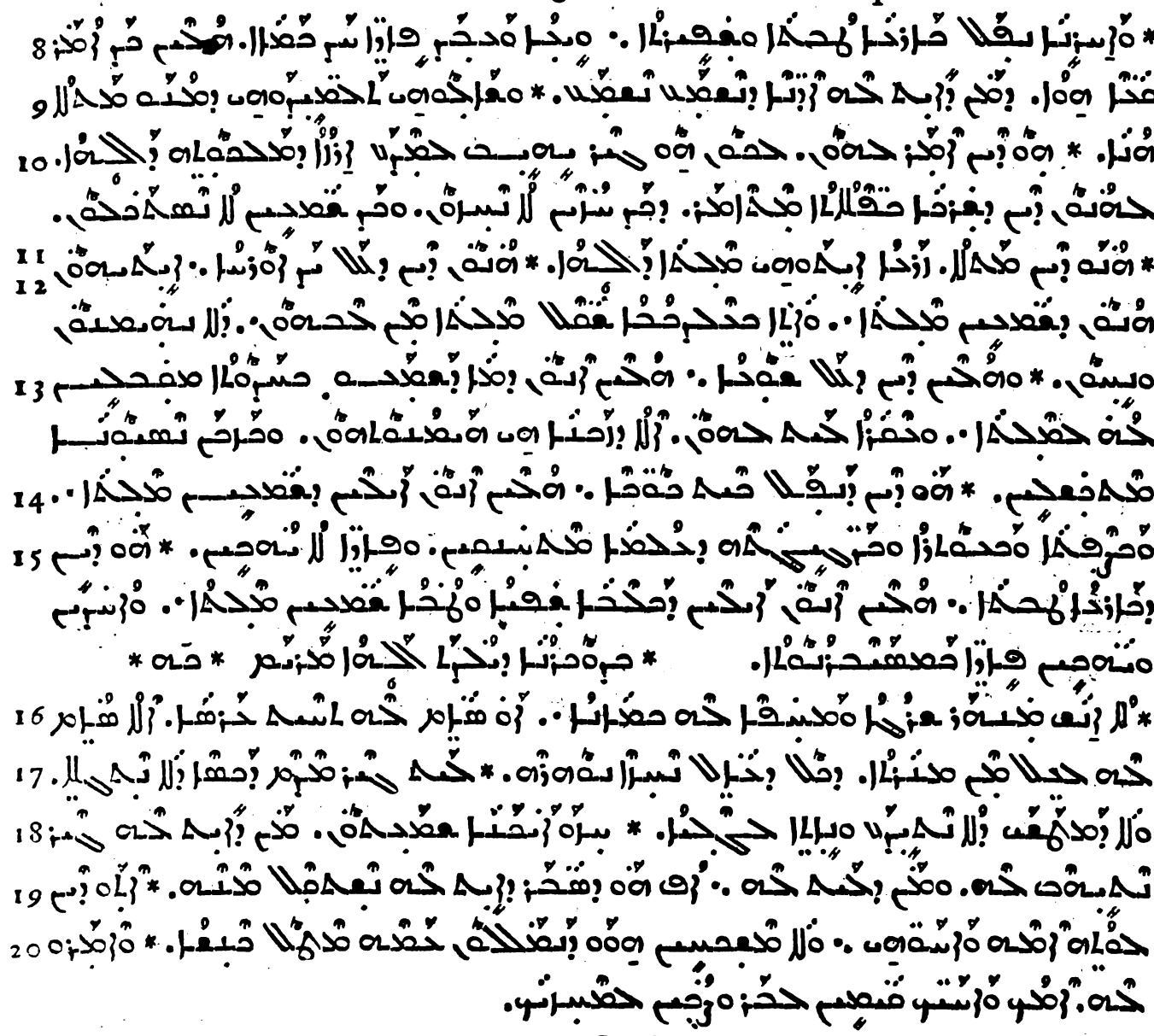
Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

8 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν (γ) ἐπὶ τ γῆν τ ἀγαθὴν, καὶ φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων, ἐφώνει, Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. 9 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη. 10 Ὁ δὲ εἶπεν, Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ (δ) ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. 11 Ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή· Ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. 12 Οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδόν, εἰσὶν οἱ ἀκούοντες· εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος, καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. 13 Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἳ ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον· καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. 14 Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου, καὶ (ε) ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσι. 15 Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν λόγον, κατέχουσι, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. 16 Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, κρύπτει αὐτὸν σκεύει, ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν· ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς. 17 Οὐ γάρ ἐστι κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ οὐ μὴ γνωσθήσεται, καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ. 18 Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε. ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. 19 Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. 20 Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ, λεγόντων, Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν σε θέλοντες.

MS. A. (γ) οἱς (δ) ἀκούσαντες (ε) ὑπὸ ἡδονῶν (ζ) ἐὰν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 Aliud denique cecidit in terram bonam & pulchram, ac germinavit, & edidit fructum pro uno centum. Hæc quum diceret, clamabat; Qui habet aures ad audiendum, audiat.
9 Et interrogaverunt eum discipuli ejus, quæ esset ista parabola.
10 Ipse verò dixit eis; Vobis quidem datum est nôsse arcana regni Dei, cæteris autem illis per parabolas proponitur, ut videntes non videant, & audientes non intelligant.
11 Est autem hæc parabola: Semen, est sermo Dei.
12 Ii autem qui secus viam, sunt qui audiunt sermonem, & veniens inimicus tollit sermonem ex cordibus eorum, ne credant, & salvi fiant.
13 Qui autem super petram, ii sunt qui cùm audierint, cum gaudio excipiunt sermonem, & radicem non habent, sed temporaria est fides eorum, & tempore tentationis impingunt.
14 Quod autem inter spinas cecidit, ii sunt qui audiunt sermonem, sed in solicitudine, divitiisque, & concupiscentiis mundi suffocantur, fructúsq; non edunt.
15 Quod autem in terram bonam, ii sunt qui corde limpido bonóque audiunt sermonem, & amplectuntur, edúntque fructus in patientia.

Commemoratione Deiparæ Mariæ. 25.

16 Nemo accendit lucernam, et operit eam vase, aut ponit eam subter lectum, sed eam imponit candelabro, ut quicunque ingreditur, videat lumen ejus.
17 Nihil est enim occultum, quod non reveletur, nec absconditum, quod non cognoscatur, & veniat in apertum.
18 Videte quomodò audieritis. Qui enim habet, dabitur ei: & qui non habet, etiam id quod putat se habere, tolletur ab eo.
19 Venerunt autem ad eum mater & fratres ejus, nec poterant eum alloqui propter turbam.
20 Et dicunt ei; Mater tua & fratres tui stant foris, volúntque te videre.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 *دیگر در زمین نیك افتاد * وبکام خود رسته کشت * وتخم داد * و بهره * یکی در صد * چون
9 اینهارا گفت * بانك زد که هر که گوش شنونك دارد بشنود * * شاگردان ازو پرسیدند * چیست
10 این مثل * مسیح بدیشان گفت بشما داده شد * که راز ملکوت خدایرا بدانید * وبدیشان
11 همگنان بمثل گفته شود * می نگرند ونمی بینند * چون می شنوند * درنمی یابند * * اما این
12 مثل که تخم کاشته می شود کلمهٔ خداست * * انك برکنار زمین افتاد * ایشانند که
کلمهرا بشنود * ودشمن بیاید * ان کلمهرا ازدل ایشان برباید * تا ایمان نیاورند ورنجات
13 نیابند * * انك بر سنك افتاد * ایشانند که کلمهرا بشنوند * وبشادی قبول کنند * واصل
ندارند * در وقت شنیدن باشد ایمان ایشان * وچون آزمایش شود زود منکر شوند * * وانك در
14 میان خار افتاد ایشانند که کلمهرا بشنوند * چون غم وشغل دنیاوی * وتوانگری *
وارزوهاء گوناگون * درایند * وکلمهرا در میان گیرند * وخبه کنند * نگذارند که بکمال
15 رسد وتخم وبهره دهد * * وانك در زمین نیك افتاد * انانند که بدل کشاده ونیك کلمهرا
قبول کنند * ونگاه دارند وبدان کار کنند * تا ایشانرا بهره دهد یکی در صد

Aliud in terram bonam cecidit, & ex animo suo crevit, & semen dedit & fructum centuplicem. Cùm hæc dixisset, clamabat, quòd quicunque aures audientes haberet, audiret. 8
Discipuli ab eo rogabant, quænam esset hæc parabola. 9
Jesus illis dixit, 10
Vobis datum est ut mysterium regni Dei sciatis: illis autem omnibus per parabolas dictum erit. Intuentur, & non vident; quando audiunt, non intelligunt. 11
Hac autem parabolâ semen quod seminatur, verbum Dei est. 12
Id quod ad oras terræ cecidit, ii sunt qui verbum audiunt, & inimicus veniens verbum illud è corde illorum rapit, ne fidem habeant, et salventur.
Id quod in petram cecidit, ii sunt qui verbum audiunt, & cum gaudio excipiunt, & radicem non habent: tempore audiendi fides illis est, sed cùm tentatio fuerit, citò apostatæ fiunt. 13
Illud verò quod inter spinas cecidit, ii sunt qui verbum audiunt, cùm solicitudo & cura mundana, et divitiæ, et concupiscentiæ variæ ingrediuntur, & verbum intercipiunt, & suffocant, nec sinunt ut ad maturitatem veniat, & semen & fructum reddat. 14
Id autem quod in terram bonam cecidit, ii sunt qui corde aperto & bono verbum excipiunt, & observant, et in eo opus faciunt, adeò ut eis fructum det centuplicem. 15

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

8 Et aliud cecidit in terram bonam : & ortum fecit fructum centuplum. Hæc dicens
9 clamabat ; Qui habet aures audiendi, audiat. Interrogabant autem eum discí-
10 puli ejus, quæ esset hæc parabola. Quibus ipse dixit ; Vobis datum est nôsse
mysterium regni Dei, cæteris autem in parabolis : ut videntes non videant, &
11 audientes non intelligant. Est autem hæc parabola : Semen est verbum Dei.
12 Qui autem secus viam, hi sunt qui audiunt : deindè venit diabolus, & tollit ver-
13 bum de corde eorum, ne credentes salvi fiant. Nam qui supra petram : qui cùm
audierint, cum gaudio suscipiunt verbum : & hi radices non habent : qui ad tem-
14 pus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit :
hi sunt, qui audierunt, & à solicitudinibus, & divitiis, & voluptatibus vitæ, eun-
tes, suffocantur, & non referunt fructum. Quod autem in bonam terram : hi 15
sunt, qui in corde bono & optimo audientes verbum retinent, & fructum affe-
runt in patientia. Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus 16
lectum ponit : sed supra candelabrum ponit, ut intrantes videant lumen. Non 17
est enim occultum, quod non manifestetur : nec absconditum, quod non cognoscá-
tur, & in palàm veniat. Videte ergò quomodò audiatis. Qui enim habet, da- 18
bitur illi : & quicunque non habet, etiam quod putat se habere, auferetur ab
illo. Venerunt autem ad illum mater & fratres ejus, & non poterant adire 19
eum præ turba. Et nuntiatum est illi ; Mater tua, & fratres tui stant foris, vo- 20
lentes te videre.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * وآخر وقع على الارض الصالحة فاثمر مايه ضعف * فلما قال هذا نادى من له اذنان سامعتان
9 فليسمع * ثم ساله تلاميذه قايلين ما هو هذا المثل * فقال لهم لكم اعطي علم سرايرِ
10 ملكوت الله * فاما الباقون فبامثال * كي يبصروا فلا يبصرون * ويسمعوا فلا يسمعون ولا
11 يفهمون * وهذا معني المثل * الزرع هو كلام الله * فالذي وقع على الطريق هم الذين يسمعون
12 الكلمة فياتي ابليس فينزع الكلمة من قلوبهم لييلا يومنوا فيخلصوا * واما الذي وقع على
13 الصخر فهم الذين يسمعون الكلمة ويقبلونها بفرح وهولاء لا اصل لهم * وهم الى
14 زمنا يسيرا وفي زمن التجربة يرتدون * والذي وقع في الشوك هم الذين يسمعون الكلمة
15 فيخنقهم الاهتمام والغني وشهوات معيشتهم الذاهبين فيها فلا ياتون بثمر * واما الذي
وقع في الارض الصالحة فهم الذين يسمعون الكلمة بقلب صالح جيد فيحفظونها ويثمرون
16 بالصبر * * الفضل الثامن والعشرون * * ليس احد يوقد سراجا فيغطيه باناء ولا
17 يجعله تحت سرير * لكن يضعه على المنارة فيري الداخلون النور * لانه ليس خفي لا يظهر
18 ولا مكتوم لا يعلن * انظروا الان كيف تسمعون * من له يعطي ومن ليس له فالذي يظن
19 انه له يدرع منه * ثم جاء اليه امه واخوته فلم يستطيعوا الوصول اليه لاجل الجمع * فقالوا له
20 امك واخوتك قيام خارجا يريدون ان ينظروك *

Et aliud cecidit super terram bonam, & fructum fecit centuplum. Et cùm dixisset hoc, clamavit ; Is cui sunt aures audientes, audiat. Deindè interrogaverunt eum discipuli ejus, dicentes ; Quæ est hæc parabola ? Dixit eis ; Vobis data est scientia mysteriorum regni Dei : at verò cæteris per parabolas, ut videant & non videant, & audiant & non audiant, neque intelligant. Et hic est sensus parabolæ : Semen, est verbum Dei : Et quod cecidit super viam, sunt qui audiunt verbum, sed venit diabolus, & tollit verbum de cordibus eorum ne credant, & salventur. Quod autem cecidit super petram, sunt qui audiunt verbum, & suscipiunt illud cum gaudio, & his non est radix : Hi enim credunt tempore exiguo, & in tempore tentationis deserunt illud. Et quod cecidit in spinas, sunt qui audiunt verbum, at suffocat eos cura, & divitiæ, atque voluptates vitæ suæ quam sequuntur, & non afferunt fructum. At verò quod cecidit in terram bonam, sunt qui audiunt verbum corde bono, optimo, & conservant illud, & fructificant in patientia.

Sectio vigesima octava.

Nemo accendit lucernam, & operit eam vase, neque ponit eam sub lecto : sed ponit illam super candelabrum, & vident introeuntes lumen. Quia non est abscónditum, quin appareat : neque occultum, quin reveletur. Considerate ergò quomodò audiatis. Ei enim qui habet, dabitur : & ab eo qui non habet, etiam quod censebitur habere, auferetur. Deindè venerunt ad illum mater ejus, & fratres ejus, & non potuerunt pervenire ad eum præ turba. Dixerunt ergò ei ; Mater tua & fratres tui stantes foris, volunt videre te.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወበ:ዝወድቀ:ውስተ:ምድር፡ ሠናይ: ወበቀ፟ለሂ: ወፈርየሂ:ምእተ: ምክዕቢተ: ወበ:
9 ኃበ:ሠላሰ: ወበ:ኃበ:አሰ:ወዘኝተ: ብሂሎ: ይቤሎ፡ ዘበ:እዝነ:ሰሚዕ:ይስማዕ::=:
10 ወተስእልዎ:አር ደ፟ቲሁ: ወይቤልዎ ምኝትኑ: ይሆቲ:ዛቲ:ምሰሌ::=: ወይቤሎሙ:
ለክሙ:ተውህበ:ታእምሩ: ምስጢራ: ለምንግሠተ: እግዚአብሔር:: ወለእልኮቱ
11 ስ:በምሰሌ:ከመ:ርእዮሙ፟ኑ:ሊ፟ይርእዩ:ወሰሚዖሙኑ:ሊ፟ይስምዑ:ወሊ፟ይለብዎ::=:
12 ወከመዝ:ይሖቲ:ምሰሌሃ:ዘርዐሰ:ቃሉ:ለእግዚአብሔር:ውእቱ::=: ወዘሰ: ውሰተ:
ፍናት : ወድቀ: ፪ሉ: ለውእቱ:እለ: ይሰምዑ: ቀለ: እግዚአብሔር: ወይመጽእ:ሰይ
13 ጠን: ወይነሥእ: ለቃል: እመልቦሙ: ከመ: ሊ፟ደለመኑ: ወሊ፟ይሕየዉ::=: ወዘሰ:
ውስተ:ሸኵሐ:ወድቀ:እሉ: እውንቱ: እለ: ሰሚዖሙ: ወይትወክፍዎ: ለነገር : በፍ
ሠሐ:ልብ:ለገቢር: ወባሕቱ:ሠርዐ:ላልቦሙ: ለሰቡሃ: ደእሙ: የእመኑ : ወእመከ
14 መ:ተመንደቡ:የዐልዉ::=: ወዘሰ: ውስተ: ሣህ: ወድቀ: እሉ: እውንቱ:እለ:ይሰመ
ዑ: ወይትወኪፈ:ወይሐልዩ:ብዕለ:ወትካዘ: መንበርት: ወሐውዘ: መንበርት : ወሐው
15 ዘ:ተደልዎ:ወፈጊዕ:ያበ፟ውቀው:ወሊ፟ይገብሩ::=: ወዘሰ: ውስተ: ሠናይ:ምድር:
እሉ:እውንቱ:እለ:ይሰምዑ:በሠናይ: ልብ: ወበጥቡዕ : ወይትዔገሱ: ወያጠብዑ: ወ
16 ይፈርዩ::=: ወለለቦ: ዘያሓቱ: ማኅቶተ: ወይክድና: ንዋየ:ወያነብሮ:ታሕተ:ዓረ
17 ት:ዘእንበለ:ደቦ:ተቀዋሚ:ከመ:ይርእዩ:ብርሃነ:እለ:ያእትው::=: ወለልቦ: ኅቡ
18 ኣ:ዘሊ፟ተገለጠ:ወለልቦ : ክዱን : ዘሊ፟ያስተረኢ : ወገሂደ : ይከውን::=: ወለእመ
ሬ : እንከ : ዘከመ : ትሰመዑ : ለዘቦ : ይሁብዎ : ወለዘሰ : ለልቦ : እለሂቦ : ይሄይድ
19 ዎ::=: ወመጽኡ: ኀቤሁ: : እሙ : ወሕዋሂሁ : ወስእኑ : ረኪቦቶ : እስመ : ኧ
20 ፈቅ:ውብዙኅ: ሰብእ::=: ወይቤልዎ : እምከ: ወሓኀዊከ:ለፍለ:ሃለው:ይፈቅውኩ:
ወይፈቅዱ : ይርእዩከ::=:

Et fuit quod cecidit in terram bonam, & floruit, & fructum edidit centuplum, 8
& fuit ad triginta, & fuit ad sexaginta : Et hoc dicens, dixit ; Qui habet aures, audiendo audiat. Et interrogârunt eum discipuli ejus, & dicebant ei ; Quænam est 9
hæc parabola ? Et dixit iis ; Vobis datum est nôsse mysteria regni Dei, & illis in 10
parabolis : ut videntes non videant ; audientes non audiât, neq ; intelligât. Et sic *se habet* hæc parabola, Semen verbû Dei est. Et ꝙ in via cecidit, ii sunt qui audiût 11
verbû Dei, & venit satanas, & tollit verbû è corde eorû, ut non credant neq ; vivant. Et quod super petram cecidit, ii sunt qui audientes suscipiunt verbum in 12
gaudio cordis ad faciendum : sed radicem non habentes, ad tempus tantùm credunt ; & quando persecutionem patiuntur, prævaricantur. Et quod in spinas 13
cecidit ii sunt qui audiunt & suscipiunt, & sapiunt divitias ; & solicitudo seculi, & voluptas seculi, & voluptas dignitatis, & deliciæ urgent eos, & non operantur. Et quod in bonam terram, ii sunt qui audiunt in bono corde, & in para- 14
to ; & perseverant, & fixos se reddunt, & fructum adferunt. Et nemo est qui 15
accendit lucernam, & operit eam vase, & ponit eam subter lectum ; sed supra candelabrum, ut videant lucem qui intrant. Et non est occultum quod non re- 16
velatum fuerit, & non est coopertum quod non videbitur & manifestum fiet. Et intelligite igitur quomodo audiatis : ei qui habet dabunt ei, & ei qui non ha- 17
bet quod datum fuit ei auferent ei. Et venerunt ad eum mater ejus, & fratres 18
ejus, & non potuerunt adire eum præ turba & multitudine hominum. Et di- 19
xerunt ei, Mater tua & fratres tui foris sunt stantes, & cupiunt videre te. 20

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * كسي چراغ نيفروزد * وانرا بتغاري * چهل يك مثل چراغ افروختن

با طشتي * بپوشاند * يا اورا زير تخت نهد * الا چراغ بيفروزد وبر مناره نهد * تا هر كه درآيد
17 ازو روشنايي بيند * * هر كز چيز پوشيده نباشد * الا آشكارا شود * ونه نيز پنهان * الا
18 دانسته شود * وهويدا نموده شود * * ببينيد كه چون † شنيديد * انك دارد * ديگر بدو داده
شود وانك ندارد * آن نيز كه دارد ازو ستده شود

XLI. Parabola lucernam accendendi.

Quisquam lucernam non accendit, et hydriâ conchâve tegit, aut eam lecto supponit : sed lucernam accendit, et super candelabrum ponit, ut quicunque ingressus fuerit, ab eo lumen videat. Haud unquam aliquid opertum erit, quin manifestetur ; neque etiam secretum, quin innotescat et apertè ostendatur. Videte quomodo audiatis : ille qui habet, amplius ei datum erit ; et is qui non habet, illud etiam quod habet ei ablatum erit. 16 17 18

چهل دو انك كفتند مادرت وبرادرانت بر درند

XLII. De eis qui dicebant, Mater tua & fratres tui ad ostium sunt.

19 * مادر وبرادرانش بر درامدند * بسبب بسياري خلق نتوانستند كه با او سخن كويند *
20 * كسي كفت مادر وبرادرانت بيرون ايستاده اند * وهي خواهند كه ترا بينند *

Et *mater & fratres ejus ad ostium venerunt*, sed *præ multitudine populi non potuerunt cum eo loqui. Quidam dixit ; Mater & fratres tui foris stant, & cupiunt ut te videant.* 19 20

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΚΓ'. ΚΔ'.

Qui *autem* respondens dixit ad eos; Mater mea & fratres mei hi sunt
21 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς, Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου ἑτοί εἰσιν
verbum Dei *audientes*, & *facientes ipsum*. Et factum est in una die-
22 οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες, καὶ (ν)ποιοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμε- ΚΓ'
rum, & ipse ascendit in naviculam, & discipuli ejus: & ait ad illos; *Transe-* πγ
ρῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Διέλ- β
amus in ulterius stagni. Et *provecti sunt*. Navigantibus *autem* illis, *sopitus*
23 θωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης· καὶ ἀνήχθησαν. Πλεόντων δὲ αὐτῶν, ἀφύπνω-
est: & descendit procella venti in stagnum, & complebantur, & periclitabantur.
σε· καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο, καὶ ἐκινδύνευον.
Accedentes autem suscitaverunt eum, dicentes; Præceptor, *præceptor*, perimus.
24 Προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν, λέγοντες, Ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα.
Ille *autem excitatus objurgavit* ventum & *fluctuationem* aquæ: & *cessaverunt*,
ὁ δὲ ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο,
& facta est tranquillitas. Dixit autem illis; Ubi est fides vestra? Timen-
25 καὶ ἐγένετο γαλήνη. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ποῦ ἐστιν ἡ πίστις ὑμῶν; φοβηθέν-
tes *autem* mirati sunt, dicentes ad invicem; Quisnam hic est, quia & ven-
τες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ
tis imperat & mari, & obediunt ei? Et navigaverunt ad
26 τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ; Καὶ κατέπλευσαν εἰς
regionem *Gadarenorum*, quæ est contra Galilæam. *Exeunti autem*
27 τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ἥτις ἐστὶν ἀντιπέρα τῆς Γαλιλαίας. Ἐξελθόντι δὲ ΚΔ'
ipsi ad terram, occurrit illi vir quidam *ex urbe*, qui habebat
αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχε

dæmonia ex temporibus multis: & vestimento non induebatur, & in domo *non*
δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν· καὶ ἱματίου οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ
manebat, sed in monumentis. *Videns verò* Jesum, & exclamans, procidit
ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀνακράξας, προσέπεσεν 28
illi, & voce magnâ dixit; Quid mihi & tibi, Jesu fili Dei altissimi? obsecro
αὐτῷ, καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπε, Τί ἐμοὶ καὶ σοί Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί
te, ne me torqueas. Præcipiebat enim *spiritui* immundo, *exire*
σου, μή με βασανίσῃς. Παρήγγελλε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, ἐξελθεῖν 29
ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, & vinciebatur catenis,
ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο ἁλύσεσι,
& compedibus custoditus: & *perrumpens vincula*, *agitabatur* à dæmonio
καὶ πέδαις φυλασσόμενος· καὶ διαρρήσσων τὰ δεσμὰ, ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος
in deserta. Interrogavit autem illum Jesus, dicens; Quod tibi est nomen?
εἰς τὰς ἐρήμους. Ἐπηρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Τί σοί ἐστιν ὄνομα; 30
is autem dixit, Legio: quia dæmonia multa *intraverunt* in eum. Et *rogaverunt*
ὁ δὲ εἶπε, Λεγεών· ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν. Καὶ παρεκάλει 31
illum *ut non* imperaret illis in abyssum *ire*. Erat autem ibi grex
αὐτὸν ἵνα μὴ (ι) ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη 32
porcorum multorum pascentium in monte: & rogabant eum ut permitteret
χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν (κ) ἵνα ἐπιτρέψῃ
eis in illos ingredi: & permisit illis.
αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς.

MS.A. (ν)ποιοῦντες. Ἐγένετο δὲ ἐν (ϑ)Ποῖ ἡ πίστις (ι)ἐπιτάξῃ (κ)ἵνα *μὴ ἐπιτρέψῃ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

21 Qui respondens, dixit ad eos; Mater mea, & fratres mei hi sunt, qui verbum Dei
22 audiunt & faciunt. Factum est autem in una dierum: & ipse ascendit in navi-
culam, & discipuli ejus, & ait ad illos; Transfretemus trans stagnum. Et ascen-
23 derunt. Et navigantibus illis, obdormivit, & descendit procella venti in stagnum,
24 & complebantur, & periclitabantur. Accedentes autem suscitaverunt eum, di-
centes; Præceptor, perimus. At ille surgens, increpavit ventum, & tempestatem
25 aquæ, & cessavit: & facta est tranquillitas. Dixit autem illis; Ubi est fides vestra?
Qui timentes, mirati sunt ad invicèm, dicentes; Quis putas hic est, quia & ven-
26 tis & mari imperat, & obediunt ei? Et navigaverunt ad regionem Geraseno-
27 rum, quæ est contra Galilæam. Et cùm egressus esset ad terram, occurrit illi vir
quidam, qui habebat dæmonium jam temporibus multis, & vestimento non in-
duebatur, neque in domo manebat, sed in monumentis. Is, ut vidit Jesum, pro-
28 cidit ante illum: & exclamans voce magnâ, dixit; Quid mihi, & tibi est, Jesu
Fili Dei Altissimi? obsecro te, ne me torqueas. Præcipiebat enim spiritui im-
29 mundo ut exiret ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, & vincie-
batur catenis & compedibus custoditus: & ruptis vinculis agebatur à dæmonio
in deserta. Interrogavit autem illum Jesus, dicens; Quod tibi nomen est? At
30 ille dixit; Legio: quia intraverant dæmonia multa in eum. Et rogabant illum
31 ne imperaret illis ut in abyssum irent. Erat autem ibi grex porcorum multorum
32 pascentium in monte: & rogabant eum, ut permitteret eis in illos ingredi. Et
permisit illis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * فاجابهم قايلا امّي واخوتي هم هؤلاء الذين يسمعون كلمة الله ويعملون بها *
Respondit eis, dicens; Mater mea, & fratres mei, sunt hi qui audiunt verbum Dei, & faciunt illud.

Sectio vigesima nona.

22 * الفصل التاسع والعشرون * * وكان في احد الايّام قد صعد الي سفينة ومعه تلاميذه *
Et in una dierum ascenderat in naviculam, & secum discipuli ejus: & dixit
23 وقال لهم اعصوا بنا الي عبر الجيز فساروا * وبينما هم سايرون نام * فنزل في الجيز ريح عاصفة
eis; Dusite nos ad oppositum litus stagni: & velasecerunt. Et dum ipsi navigarent, dormivit. Irruit autem in stagnũ
24 واحاطت بهم وكانوا في شدّة * فدنوا اليه وايقظوه قايلين يا معلّم هلكنا * فقام وانتهر الريح
ventus procellosus, & obsedit eos, & erant in angustia. Et accesserunt ad
25 والامواج فسكنت وكان هدوّا عظيما * وقال لهم اين ايمانكم فخافوا وتعجبوا وقال بعضهم
eum, & suscitaverunt eum, dicentes; O præceptor, interivimus. Et surrexit, & increpavit ventum & fluctus: & quieverunt, & facta est tranquillitas magna. Et dixit illis; Ubi est fides vestra? Et timuerunt, & mirati sunt, & dixit alter eorum ad alterum; Quis putas est hic, qui imperat ventis & aquæ, & obediunt illi? Sectio trigesima.
لبعض من يرى هذا الذي يامر الرياح والماء فيطيعونه *
Deindè transfretavit in regionem Gergesæorum, quæ est contra fretum Galilææ.
26 * ثم عبر الي كورة الجرجسيين التي هي مقابل عبر الجليل * فلمّا خرج الي الارض استقبله
27 انسان من المدينة كان به شيطان منذ زمان كثير * ولم يكن يلبس ثوبا ولا يامي بيتا لكن
Et cùm egressus esset ad terram, occurrit illi homo quidam de civitate in quo erat dæmonium à tempore magno, et non induebatur veste, neq; habitabat domum, sed inter sepulchra. Cùm autem vidisset Jesum, procidit ante illum, et exclamavit voce altâ, dicens; Quid tibi mecum, Jesu fili Dei altissimi? Ego obsecro te ne torqueas me. Nam præceperat spiritui immundo ut exiret ab homine: arripuerat enim eum ab annis multis: et vinciebatur catenis & compedibus, et detinebatur carceribus; ac rumpebat vinculum, et abigebat eum dæmonium in deserta. Et interrogavit illum Jesus, dicens; Quod est nomen tuum? Dixit, Legio: quia intraverant in eum dæmonia multa. Et rogaverunt illum ne imperaret eis ire in imum. Et erat ibi grex porcorum multorum qui pascebant in monte. Igitur rogaverunt illum ut permitteret eis intrare in illos. Et permisit illis.
في المقابر * فلمّا راى يسوع صرخ فخرّ امامه وصاح بصوت عال قايلا ما لك معي يا يسوع ابن
28 الله العلي * اناشدك الّا تعذّبني * لانّه كان امر الروح النجس ان يخرج من الانسان * فانّه
29 كان قد اختطفه منذ سنين كثيرة * وكان يربط بالسلاسل والقيود ويحبس * فيقطع الرباط
ويسوقه الشيطان الي البراري * فسالة يسوع قايلا ما اسمك فقال لجاون * لانّه قد دخل فيه
30 شياطين كثيرون * فطلبوا اليه الّا يامرهم بالذهاب الي الجمق * وكان هناك قطيع خنازير
31 32 كثيرون ترعى في الجبل * فسالوه ان ياذن لهم بالدخول فيها فتركهم *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወእውፈአ: ወይቤሎሙ: እምየ: ወሊጎዊየ: እሉ: እሙንቱ: እለ: ይሰምዑ:ቃለ:እግ
ዚአብሔር: ወይገብሩ::=ፁ በእንተ : ዘከመ : ገሠጸ : ማያተ::=ፁ
22 ወኮነ:በአሐቲ:ዕለት:ውእቱ: ዓርገ: ውሰተ: ሐመር :ምስለ:አርደኢሁ:ወይቤሎሙ:
23 ንዑ:ንዕዱ:ማዕደተ:ቀላይ:ወሖሩ::=ፁ ወለንዘ:የሐውሩ:ኖሙ: ወመጽአ:ነፋስ :ዓው
24 ሎ:ወመልአ:ማየ:ሐመርሙ:ወተመንደቡ::=ፁ ወሖሩ : ወለንቀህዎ : ወይቤልዎ: ኢ
ቅ:ንትሐጥል: ወተንሥአ: ወገሠጾሙ: ለነፋስ:ወለማዕበለ:ማይ: ወአርመሙ:ወኮነ:
25 ዘሐነ:ዓቢይ::=ፁ ወይቤሎሙ: እግዚእ: ኢየሱስ:ላይቴኑሙ:ሃይማኖትክሙ:ወፈር
ሁ:ወለንከረ:ወይቤሉ:ምኑ:አንጋ: ውእቱ: ዝንቱ : ዘይትሌዘዙ: ሎቱ: ማያትኒ: ወነ
26 ፋሰትኒ::=ፁ በእንተ : ዘበጌዎን : አንዘ:=ፁ ወነገዱ: ብሔረ:ገርጌሴኖን:ዘ
27 ለንጸረ:ማዕደተ:ገሊላ::=ፁ ወወፅዶሙ:መድረ:መጽአ:ወተቀበሎ:ብእሲ:ዘጋኔን:እመ
ሃገር: ወጕንዱይ: መዋዕል : እመዘ:ሊለብሰ: ልብሶ: ወሊቦለ:ቤተ፡ዘእንበለ: ውስተ:
28 መቃብር:ደለው:ይነብር::=ፁ ወሶበ: ርእዮ: ለእግዚእ: ኢየሱስ: ከልአ: ወርዶ: ወ
ስግደ:ሎቱ: ወለውየወ:በዓቢይ:ቃል: ወይቤ: ምንተ:ብየ: መስሌከ:እግዚእ:ኢየሱስ:
29 ወልደ: እግዚአብሔር: ልዑል: ወለስተብቍዖ: ኢይሣቂዮ::=ፁ ወለዘዞ : ለውእቱ :
ጋኔን:እኩይ:ፀዋግ:ይፀእ:እመሳዕለ:ውእቱ: ብእሲ:: ወዘልፈ: ያዓብደ : ወይሞቅሕ
ው: በመዋቅሕት: ወያዓቅብው: ደቅ: ወይሰብር : መዋቅሕቲሁ : ወያረወጾ : ጋኔኑ : ገ
30 ደመ::=ፁ ወተሰእሎ:እግዚእ:ኢየሱስ:ወይቤሎ:ምኑ: ሰመከ : ወይቤሎ: ሌጌዎን: ስ
31 መየ : እስመ : በዙኃን : ለጋንንት : ለኀዝው::=ፁ ወለስተብቍዖው : ኢይፈንው
32 ው : ኀመ : ኢይረዱ : ውስተ : ሲኦል::=ፁ ወቦቱ : ሀየ : መሬዕየ : እሕርው : ብዙ
ኀ : ይተረኅይ : ውሱተ : ደብር : ወለስተብቍዕው : ይባሉ : ሳዕሌሆሙ : ያብሉ
ው : ወለብሉሙ::=ፁ

Et respondit, & dixit iis, Mater mea & fratres mei ii sunt qui audiunt verbum 21
Dei, & faciunt. *De objurgando aquas.* Et factum est in quodam 22
die ipse ascendit in navim cum discipulis suis, & dixit iis; Agite, transeamus in ulterius voraginis: & profecti sunt. Et proficiscentibus *illis* sopitus est, & venit 23
venti procella, & completa fuit aquâ navis eorum, & afflicti sunt. Et accesserunt, 24
& expergefecerunt eum, & dixerunt ei; Magister, perditi sumus: & surrexit, & objurgavit ventum & fluctuationem aquæ, & cessaverunt, & facta est tranquillitas magna. Et dixit iis Dñs Jesus, Ubi est fides vestra? Et timuerunt, & mirati sunt, 25
& dixerunt; Quis igitur est hic cui obtemperant aquæ & venti?
De eo quem possedit Legio. Et profecti sunt *in* regionem Gargesenorum quæ 26
respicit ex adverso Galilæam. Et descendentibus illis *in* terram, venit & occur- 27
rit ei homo dæmoniacus ex urbe, & longum tempus erat ex quo non fuit indutus vestimento suo, neque intravit domum, sed in sepulchro solummodò manebat. Et quum vidisset Dñm Jesum, clamavit, & cucurrit, et adoravit eum, & exclama- 28
vit in magnâ voce, & dixit; Quid habeo tecum Domine Jesu, fili Dei altissimi? Et obsecravit eum ne torqueret eum. Et præcepit huic dæmoni malo nequam, ut 29
exiret ab illo homine! & perpetuò insanire fecit eum, & vinciebant eum catenis, & custodiebant eum parvuli: & dirupit vincula sua: & currere fecit 30
eum dæmonium in desertum. Et interrogavit eum Dominus Jesus, & dixit ei; Quid *est* nomen tuum, & dixit ei; Legion *est* nomen meum: quoniam multi dæmones prehendissent eum. Et obsecraverunt eum ne emitteret eos, ne descende- 31
rent in infernum. Et fuit ibi grex porcorum magnus pascens in monte, & rogabant eum ut intrare illos permitteret iis: & permisit iis. 32

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

28 * چون عيسي را ديد * بانك زد * وبروي در افتاد * وباواز بلند گفت * چه كار داري با ما اي
Cùm Jesum autem vidisset, vociferatus est, et in vultum procidit, et voce altâ dixit; Quid negotii habes nobiscum, O Jesu Fili Dei excelsi? peto abs te ne me exagites.
29 عيسي * پسر خداي بلند * خواهم از تو كه مارا اواره نكني * عيسي بدان جان پليد † فرمان
At Jesus illi spiritui impuro imperavit, Quin exeas ab hoc homine; tempus enim multum fuerat, quo in eo fuisset: & catenâ, et vinculis ferreis eum ligaverant, ne seipsum perderet; aliquoties tamen per manum diabolorum in desertum abierat.
كرد كه بدر رو ازين مرد * وروزكار بسيار بود كه دو بود * بزنجير وبندهاء اهنين اورا مي
30 بستند * تا خود را هلاك نكند * وقتها از دست ابليسان † بويراني مي رفت * وپرسيد عيسي
Et interrogavit Jesus, Nomen tuum quid est? Dixit, Legion: eò quòd dæmonia multa in eum ingressa fuerant. Et deprecabantur quo minùs ea in imum profundi mitteret.
31 كه نامت چيست گفت لغيون * براي انك ديوان بسيار † بدو در رفته بودند * * ونمي
32 خواستند كه ايشانرا بقعر تعلي بفرستد * * و در انجا كله خوكان بسيار مي چريدند *
Et illic grex porcorum multorum pascebant: & à Christo petebant, ut ipsa in illum gregem porcorum mitteret. Christus illis permissionem dedit.
از مسيح درخواست كردند * كه ايشانرا † بدان كله خوكان † فرستد مسيح اجازت داد *

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'. ΚΕ'. Κς'.

Exeuntis autem damonia ab homine, intraverunt in porcos: &
33 Ἐξῆλθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, (λ) εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ
impetu abiit grex per præceps in stagnum, & suffocatus est. Videntes
34 ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἀπεπνίγη. Ἰδόντες
autem pascentes factum, fugerunt: & abeuntes nuntiaverunt in
δὲ οἱ βόσκοντες (μ) τὸ γεγονὸς, ἔφυγον· καὶ ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν εἰς
civitatem, & in agros. Exierunt autem videre factum, & venerunt
35 τὴν πόλιν, καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονὸς, καὶ ἦλθον
ad Jesum: & invenerunt sedentem hominem à quo damonia ex-
πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξ-
ierant, vestitum, ac sanâ mente, ad pedes Jesu: & timue-
ελήλυθει, ἱματισμένον, καὶ σωφρονοῦντα, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐφοβήθη-
runt. Nuntiaverunt autem illis & videntes, quomodò servatus esset demoniacus.
36 σαν. Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες, πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς.
Et rogaverunt illum omnis multitudo circumregionis Gadarenorum abire
37 Καὶ (ν) ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν
ab ipsis: quia timore magno simul tenebantur: ipse autem ascendens in navim,
ἀπ' αὐτῶν· ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· (ξ) αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον
reversus est. Rogavit autem illum vir, à quo exierant damonia, esse
38 ὑπέστρεψεν. (ο) Ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ, ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶ-
cum eo: dimisit autem eum Jesus, dicens; Redi in domum
39 ναι σὺν αὐτῷ· ἀπέλυσε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν

tuam, & narra quanta fecit tibi Deus. Et abiit per universam civitatem,
σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός. καὶ ἀπῆλθε καθ' ὅλην τὴν πόλιν,
ΚΕ' pradicans quanta fecisset illi Jesus. Factum est autem in redire
πε κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι 40
β Jesum, excepit illum turba: erant enim omnes expectantes eum.
τὸν Ἰησοῦν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν.
Et ecce venit vir, cui nomen Jairus, & ipse princeps synagoga
Καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ, ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς 41
erat: & cadens ad pedes Jesu, rogabat eum intrare in
ὑπῆρχε· καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς
domum suam: Quia filia unigenita erat ei ut annorum duodecim, &
τὸν οἶκον αὐτοῦ· Ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ 42
hac moriebatur. (Ire verò ire ipsum, turba comprimebant eum. Et
αὕτη ἀπέθνησκεν. (Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν, οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. Καὶ 43
mulier existens in fluxu sanguinis ab annis duodecim, quæ in medicos impendens
Κς' γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις (π) οἷς ἰατροῖς προσαναλώσασα
omnem vitam, non potuit ab ullo curari: Accedens
ὅλον τὸν βίον, οὐκ ἴσχυσεν (ρ) ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι· Προσελθοῦσα 44
retrò, tetigit fimbriam vestimenti ejus, & confestim stetit fluxus
ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις
sanguinis ejus.
τοῦ αἵματος αὐτῆς.

MS. A. (λ) εἰσῆλθον (μ) τὸ γεγονὸς, ἔφυγον· καὶ ἀπήγγειλαν (ν) ἠρώτησαν (ξ) αὐτὸς ἐμβὰς (ο) Ἐδεῖτο (π) ἰατροῖς (ρ) ὑπ' οὐδενὸς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et exierunt dæmones ex homine, & ingressi 33
sunt in porcos: & rectà contendit totus ille
grex ad rupem, & ceciderunt in mare, ac
suffocati sunt. Quum autem vidissent pa- 34
stores quod factum fuerat, fugerunt, renun-
tiárúntque in civitates, & in pagos. Et ex- 35
ierunt homines ut viderent quod factum
fuerat, venerúntque ad Jesum, & invenerunt
hominem illum à quo exierant dæmonia, ve-
stitum & verecundum, ac sedentem ad pedes
ipsius Jesu: & timuerunt. Et recitárunt eis 36
illi qui viderant, quomodò sanitati restitutus
fuerat homo ille dæmoniacus. Et efflagita- 37
bant ab eo universi cœtus Godarænorum ut
abscederet à se, quippe quos timor magnus
invaserat: ipse autem Jesus conscendit na-
vem, & reversus est ab eis. Porrò vir ille 38
à quo exierant dæmonia, efflagitabat ab eo,
ut cum eo esset: sed dimisit eum Jesus, &
dixit ei; Revertere domum tuam, & recita 39
id quod fecit tibi Deus. Abiit itaque &
prædicabat per totam civitatem quod fece-
rat ei Jesus.

Matutinis dominicæ V. jejunii. 27.

Quum autem rediisset Jesus, excepit eum 40
turba multa, omnes enim præstolabantur
eum. Ac vir quidam nomine Jairus prin- 41
ceps synagogæ, procidit ante pedes ipsius
Jesu, & postulabat ab eo, ut ingrederetur
ædes ipsius. Erat enim ei unica filia circiter 42
annos duodecim nata, ac prope erat ut
moreretur. Quum autem abiret cum eo ipse
Jesus, turba multa comprimebat eum. Mu- 43
dam verò mulier, cujus eruperat sanguis ab
annis duodecim, quæ quidem in medicos
totam substantiam suam impenderat, nec
potuerat à quoquam curari: Accessit à 44
tergo ipsius, tetigitque oram vestimenti
ejus, & statim substitit profluvium sangui-
nis ejus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Dæmonia itaque ex eo homine 33
egressa sunt, & in porcos ruerunt:
grex porcorum horrescebant, & in
summam rupem abierunt, & se in
mare præcipitárunt, & suffocati
sunt. Subulci cùm hunc casum vi- 34
dissent, fugerunt, & in civitatem
& pagos renuntiárunt. Homines 35
autem exiverunt, ut viderent quid
rei esset: & ad Jesum appropia-
quaverunt, & hominem illum vi-
derunt, ex quo dæmonia egressa fu-
erant, vestimento indutum modestè
ad pedes Jesu sedentem; ac timu-
erunt. Et certiores fecerunt, iis 36
qui viderant, quomodò homo ille
à dæmoniis purgatus fuerat. Postea 37
cœtus Gadarenorum à Christo pe-
tebant ut illinc abiret, eò quòd
multus pavor in eos ceciderat.

XLV. Petitio hominis dæmoniaci ut Christum sequeretur.

Cùm autem Jesus navi insideret, 38
ut reverteretur: Ille homo, ex quo
dæmonium egressum erat, dixit;
Ego etiam tecum veniam. Jesus
dixit; In domum tuam revertere, 39
& enarra id quod Deus tecum fe-
cit. Homo itaque ille à Jesu absce-
dit, & per omnem civitatem &
regionem prædicabat illud, quod fe-
cerat ipsi Jesus.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

33 Exierunt ergò dæmonia ab homine, & intraverunt in porcos: & impetu abiit grex
34 per præceps in stagnum, & suffocatus est. Quod ut viderunt factum qui pascebant, fugerunt, & nuntiaverunt in civitatem, & in villas. Exierunt autem videre
35 quod factum est, & venerunt ad Jesum: & invenerunt hominem sedentem, à quo dæmonia exierant, vestitum, ac sanâ mente, ad pedes ejus, & timuerunt. Nuntia-
37 verunt autem illis & qui viderant, quomodò sanus factus esset à legione: Et rogaverunt illum omnis multitudo regionis Gerasenorum ut discederet ab ipsis: quia
38 magno timore tenebantur. Ipse autem ascendens navim, reversus est. Et rogabat illum vir, à quo dæmonia exierant, ut cum eo esset. Dimisit autem eum Jesus, dicens; Redi in domum tuam, & narra quanta tibi fecit Deus. Et abiit per universam civitatem, prædicans quanta illi fecisset Jesus. Factum est autem cùm rediisset Jesus, excepit illum turba: erant enim omnes expectantes eum. Et ecce venit
41 vir, cui nomen Jairus, & ipse princeps synagogæ erat: & cecidit ad pedes Jesu, rogans eum ut intraret in domum ejus, Quia unica filia erat ei ferè annorum du-
42 odecim, & hæc moriebatur. Et contigit, dum iret, à turbis comprimebatur. Et
43 mulier quædam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim, quæ in medicos erogaverat omnem substantiam suam, nec ab ullo potuit curari: Accessit retrò, & tetigit fimbriam vestimenti ejus: & confestim stetit fluxus sanguinis ejus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * فخرجت الشياطين من الانسان ودخلت في الخنازير فمرامي قطيع الخنازير * من جرف في
34 البحيرة فاختنقوا * فلما نظر الرعاة ذلك هربوا واخبروا الذين في المدينة وفي الحقول * فخرجوا
35 ليروا ما كان وجاوا الى يسوع * فوجدوا ذلك الذي خرجت منه الشياطين جالسا عاقلا لابس
ثيابه عند رجلي يسوع فخافوا * واخبرهم الذين عاينوا كيف خلص الذي كانت
36 الشياطين معه * فسالته كل جموع كورة الجرجسيين ان يذهب من عندهم لانهم خافوا خوفا
37 عظيما * فركب السفينة ورجع * فسالته الرجل الذي خرجت منه الشياطين ان يقيم معه
38 فصرفه يسوع قايلا له * ارجع الى بيتك فاخبر بالذي صنع الله بك * فذهب وكان يكرز
39 في المدينة كلها بكلما صنعه به يسوع *

Sectio trigesima prima.

40 * فلما رجع يسوع استقبله الجموع لانهم كانوا منتظرينه اجمعون * وجاء اليه انسان يسمى
41 يايرس وكان رييس الجماعة فخر عند قدمي يسوع وساله ان يدخل بيته * لانه كانت له ابنة
42 وحيدة لها اثنتي عشر سنة * وكانت هذه قد ماتت * فبينما هو منطلق معه كان الجمع يرحمه *
43 واذا مرءة بها نزيف دم منذ اثنتي عشر سنة * وكانت قد انفقت جميع مالها للاطباء فلم
44 يقدر احد ان يسقيها * فجاءت من ورايه وامسكت طرف ثوبه فللوقت وقف الدم *

Et exierunt dæmonia ab homine, & intraverunt in porcos: & projecit se grex porcorum à jyrte in stagnum, & suffocati sunt. Cum autem vidissent pastores hoc, fugerunt, & nuntiaverunt iis qui in civitate erant & in agris. Exierunt- 35
que ut viderent quod factum fuerat: & venerunt ad Jesum, & invenerunt illum hominem à quo exierant dæmonia, sedentem, mentis compotem, vestitum vestibus suis, apud pedes Jesu: & timuerunt. Et narraverunt illis ii qui vi- 36
derant, quomodo liberatus fuerit ille cum quo erant dæmonia. Et rogaverunt il- 37
lum omnes turbæ regionis Gergesæorum ut discederet ab eis: quoniam timuerant timore magno. Quare conscendit navim, & reversus est. Rogavit autem 38
illum homo, à quo exierant dæmonia, ut remaneret cum eo: sed remisit eum Jesus, dicens ei; Redi in domum tuam, & 39
narra quod fecit Deus tibi. Et abiit, & prædicabat in civitate universa quicquid fecit ei Jesus.

Cùm autem rediisset Jesus, occurrerunt 40
ei turbæ: quia erant expectantes eum omnes. Et venit ad eum homo qui vo- 41
cabatur Jairus, & erat princeps synagogæ; & procidit ad pedes Jesu, & rogavit eum, ut intraret domum ejus. Nam erat ei filia unica habens duode- 42
cim annos, & hæc jam mortua fuerat. Et dum Jesus iret cum eo, compressit eum turba. Et ecce mulier cui inerat 43
fluxus sanguinis à duodecim annis, & jam impenderat omnes opes suas in medicos, nec potuit quisquam curare eam: Venit à tergo ipsius, & tetigit extremi- 44
tatem vestis ejus: & confestim substitit fluxus sanguinis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ወወፂለው፡ እውንቱ፡ ለጋንነት፡ እመሳዕለ፡ወኀተ፡ብእሲ፡ቦሉ፡ሳዕለ፡ ለሕርወ፡ ወዲ
34 ብደ፡ ምሪዕይ፡ ወወደቀ፡ወኀስተ፡ ቀላይ፡ ወጸድፈ፡ ወሞተ፡፡=፨ ወርእዮ፡ኀሎት፡ዘኮ
35 ነ፡ጉዩ፡ ወሖረ፡ ወለተውዕ፡ ወነገረ፡ለእህጉር፡ ወለእዕፂይት፡፡=፨ ወወፅሉ፡ ኀመ፡ይር
ኣዩ፡ ወያለመሬ፡ ዘኮነ ፡ ወሖሬ፡ ወበጽሑ፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ኢዮሱስ፡ወረከብዎ፡ለወኀ
ቴ፡ብእሲ፡ ዘወፅሉ፡ እመሳዕሌሁ፡ለጋንነት፡ ይነብር፡ኀበ፡ እገሪሁ፡ ለእግዚእ፡ ኢዮሱ
36 ስ፡ወልብሰ፡ ልቡስ፡ወገብጾ፡ ልቡ፡ ወፈርሁ፡=፨ ወነገርዎሙ፡ እለ፡ርእዩ፡ ዘኀመ፡ ሓይ
37 ወ፡ ዘጋነነ፡፡=፨ ወይቤልዎ፡ኵሉ፡ ሰብእ፡እድያመ፡ ዘገርጌሴናን፡ወለእስተብቍዕዎ፡
ኀመ፡ይሖር፡ እመኀቤሆሙ፡ እስመ፡ ፍርሃት፡ዓቢይ፡ ለኀዞሙ፡ወዓርገ፡ ሓመረ፡ ወተሰ
38 ወጠ፡=፨ ወለእስተብቍዖ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ወእቱ፡ብእሲ፡ ዘወፅሉ፡ እመኔሁ፡ኢ
39 ጋንነት፡ ኀመ፡ይኅር፡መሰለሁ፡ ወፈነወ፡ወይቤሎ፡=፨ እቱ፡ ቤተኅ፡ ወንግር፡ ኵሉ፡ዘ
ገብረ፡ ለኀ፡ እግዚአብሔር፡ወሖረ፡ ወስተ፡ኵሉ፡ ላህጉር፡ወነገረ፡ኵሉ፡ ዘገብረ፡ሎ
40 ቱ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡፡=፨ ወተመይጠ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወተቀበልዎ፡ሕዝብ፡እስመ፡
ኵሎሙ፡ ይፀንሕዎ፡፡=፨ በእንተ፡ ወለተ፡መጋቤ፡ ምኵራብ፡=፨
41 ወመጽአ፡ ብእሲ፡ ዘስሙ፡ ያሊርስ፡ ወውእቱ፡ መጋቤ፡ ምኵራብ፡ ወሰገደ፡ ታሕተ፡ እ
42 ገሪሁ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወያስተብቍዖ፡ ይባእ፡ ቤቶ፡=፨ እስመ ፡ ቦቱ ፡ ወለተ፡ ዋ
ሕደ፡ ወዓሠራቱ፡ ወክልሌቱ፡ ክረምታ፡ ወይእቲ፡ ለልጸቅት፡ ትሙት፡፡
በለእንተ ፡ እንተ ፡ ይወሕዘ፡ ደመ፡=፨
43 ወእመዝ፡ እንዘ፡ ይሖውር፡ ይትጋፍዕዎ፡ሕብእ፡=፨ ወመጽላት፡ብእሲት፡ እንተ፡ይው
ሕዛ፡ ደመ፡ እመዓሠርቱ፡ ወክልሌቱ፡ክረምት፡ ወኀሳለቀቲ፡ ንዋያ፡ ለዓቀብተ፡ ለዐረ
44 ይ፡ ወለልቦ፡ ዘክሕለ፡ ፈሠሶታ፡=፨ ወቀርበት፡ ወቆመት፡ እንተ፡ ድኅሬሁ፡ለእግዚእ፡
ኢየሱስ፡ ወነሰሰት፡ ጽንፈ፡ልብሱ፡ ወቆመ፡ ሶቤሃ፡ ወኀሕዘተ፡ ደሟ፡፡=፨

Et exeuntes illi dæmones ex eo homine, ingressi sunt in porcos: & insanivit grex 33
& cecidit in voraginem, & in profundum missus est, & mortuus est. Et viden- 34
tes pastores quod factum fuerat, fugerunt: & profecti sunt, & venerunt, & nuntiaverunt in civitatibus & villis. Et exierunt ut viderent & scirent quod factum 35
fuerat; & profecti sunt & venerunt ad Dominũ Jesum: & invenerunt illum hominem ex quo exiissent dæmones, sedentem ad pedes Domini Jesu, & vestitum vestimento, & restitutum cordi suo, & timuerunt. Et nuntiaverunt iis qui vidis- 36
sent quomodò sanus factus esset dæmoniacus. Et dixerunt ei omnes homines regionis Gargesenorum, & rogârunt eum ut discederet ab iis; quia timor magnus 37
prehendisset eos: & ascendit *in* navim, & reversus est. Et rogavit Dominum 38
Jesum ille vir, ex quo exiissent dæmones, ut iret cum eo: & dimisit eum, & dixit ei; Ito domum tuam, & narra totum quod fecit tibi Deus: & abiit in omnes ci- 39
vitates, & narravit totum quod fecisset ipsi Dñs Jesus. Et reversus est Dominus 40
Jesus, & exceperunt eum populi: quia omnes illi expectabant eum.

De filia procuratoris synagogæ. Et venit homo, cujus nomen *erat* Jairus, 41
& ille erat procurator synagogæ: & adoravit sub pedibus Domini Jesu, & rogavit eum ut intraret in domum ipsius: Quoniam habebat filiam unicam & duo- 42
decim annorum *fuit*, & fuit mox moritura.

De illa quæ fluxum sanguinis passa est. Et tunc dum iret comprimebat eum 43
populus. Et venit mulier cujus effluxisset sanguis à duodecim annis, & consumpserat substantiam suam in medicos, & nemo potuit curare ipsam: Et accessit, 44
& stetit post Dominum Jesum, & tetigit extremitatem vestimenti ejus, & substitit statim fluxio sanguinis ejus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

چهل شش بر خيزانيد دختر يوارش وشفا دادن زني را كه دوازده سال

خون مي ريخت *چون عيسي باز گشت جماعت بسيار پيش باز او آمدند * واز 40
چند گاه نگران او بدند *شخصي نامش يوارش *سرور جماعت بود امد سر در پاي عيسي 41
نهاد * ودرخواست كرد * كه مسيح در خانهٔ او رود *براي آنك دختر دوازده ساله عمر 42
داشت *بيمار شك بود وبمرك نزديك گشته * عيسي با او رفت * واز انبوهي خلق † بيم
بود كه اورا زير پاي كيرند * *ودران شهر زني بود كه مدت دوازده † سال از خون روان 43
بود * وهر چه داشته بود * بر طبيبان خرج كرده بود * وفايك نديك * * از پس عيسي 44
در آمد * وخودرا † بر جامهٔ او ماليد * درحال خون † باز ايستاد وشفا يافت

XLVI. Suscitatio filiæ Jairi, & sanatio mulieris, quæ duodecim annos sanguinis profluvio laboraverat.

Cùm Jesus regressus esset, turba 40
plurima ultrò citroq; ad eum veniebant: undique enim eum expectabant. Quidam nomine Jairus princeps 41
synagogæ erat, qui veniit et capite ad pedes Jesu inclinato petiit, ut Christus domum ejus iret: Eò 42
quòd filiam duodecim annorum ætatis haberet, quæ ægrota erat et morti vicina. Jesus cum eo abivit: à turba autem hominum discrimen erat, ne eum sub pedibus conculcarent. Et in ea civitate mulier erat, ex 43
qua spatio duodecim annorum sanguis emanâvat; et quæcunque habuerat in medicos erogaverat, nullo emolumento percepto. A tergo Jesu 44
ingressa est, et seipsam vestimento ejus affricuit: et illicò sanguis sistebatur, et sanitatem adepta est.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Κς'. ΚΖ'.

Et ait Jesus; Quis *tetigerit* me? Negantibus autem omnibus, dixit Petrus &
45 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Τίς ὁ ἁψάμενός μου; ἀρνουμένων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ
qui cum illo; Præceptor, turbæ comprimunt te, & affligunt, & dicis; Quis *tan-*
οἱ (σ)μετ' αὐτοῦ, Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε, καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ λέγεις, Τίς ὁ ἁψάμε-
gens me? At Jesus dixit; Tetigit me aliquis: ego *enim* novi virtutem *exeuntem* de
46 νός μου; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἥψατό μου τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξεληλυθυῖαν ἀπ'
me. Videns autem mulier quia non latuit, tremens venit, & *adlabens* ei, ob quam
47 ἐμοῦ. Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι' ἣν
causam tetigerit eum, indicavit *illi* coram omni populo, & quemadmodū sanata sit
αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ (τ)ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη
confestim. Ipse *autem* dixit ei; *Confide* filia: fides tua *servavit* te: vade in
48 παραχρῆμα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Θάρσει θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς
pace.) Adhuc illo loquente, venit quidam à *principe* synagogæ, dicens
49 εἰρήνην.) Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεταί τις (υ) παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων
ei; Quia mortua est filia tua: *ne vexa magistrum*. At Jesus *audiens*,
50 αὐτῷ, Ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας,
respondit *illi*, *dicens*; Ne *time*: tantùm crede, & *servabitur*: *Ingressus autem*
51 ἀπεκρίθη αὐτῷ, λέγων, Μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε, καὶ σωθήσῃ. (φ) Εἰσελθὼν δὲ
in domum, non permisit intrare *neminem si non* Petrum & Jacobum, & Joannem, &
εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην, καὶ
patrem puellæ, & matrem. Flebant autem omnes, & plangebant illam.
52 τὸν πατέρα τῆς παιδὸς, καὶ τὴν μητέρα. Ἔκλαιον δὲ πάντες, καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν.
Ille *autem* dixit, *Ne flete*: non est mortua, sed dormit. Et deridebant eum,
53 ὁ δὲ εἶπε, Μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ,
scientes quòd mortua esset. Ipse autem *ejiciens foràs omnes*, & tenens ma-
εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. Αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν (χ) ἔξω πάντας, καὶ κρατήσας τοῦ χεί-
54 ρος αὐτῆς, ἐφώνησε, λέγων, Ἡ παῖς, ἔγειρε. Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ
surrexit continuò: & *ordinavit* illi dari manducare. Et stupuerunt parentes ejus:
55 ἀνέστη παραχρῆμα· καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. Καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς·
ille autem præcepit *illis* nemini dicere factum.
56 ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

CAP. IX. θ'.

Κζ' πς β
Convocans autem duodecim *discipulos suos*, dedit illis virtutem &
1 Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς (α) δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ
potestatem super omnia dæmonia, & languores *curare*. Et misit illos
ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ νόσους θεραπεύειν. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς
2 prædicare regnum Dei, & sanare infirmos. Et ait ad illos;
κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι τοὺς (β) ἀσθενοῦντας. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς,
3 Nihil tuleritis in via, neque *virgam*, neque peram, neque panem, neque *argentum*:
πζ β
Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδὸν, μήτε ῥάβδους, μήτε πήραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον·
neque *singuli* duas tunicas *habere*.
μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν.

MS.A.(σ) Σὺν αὐτῷ, (τ) ἀπήγγειλεν ἐνώπιον (υ) ἀπὸ τοῦ (φ) Ἐλθὼν (χ) πάντας ἔξω, MS.A. Κεφ. θ'. (α) δώδεκα, ἔδωκεν (β) ἀσθενεῖς.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

45 ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܡܢ ܗܘ ܕܡܫ ܒܝ. ܟܕ ܟܠܗܘܢ ܟܦܢ ܗܘ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܡܪܝ ܐܢ ܐܢܫ ܠܐ ܡܫ ܒܝ ܐܠܐ ܐܢ ܐܢ ܥܡ ܗܘ ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܡܪܝ ܐܢ ܐܢܫ ܠܐ ܡܫ ܒܝ ܐܠܐ ܐܢ ܐܢ ܥܡ ܗܘ ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܡܪܝ ܐܢ ܐܢܫ ܠܐ ܡܫ ܒܝ ܐܠܐ ܐܢ ܐܢ ܥܡ ܗܘ ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܡܪܝ ܐܢ ܐܢܫ ܠܐ ܡܫ ܒܝ ܐܠܐ ܐܢ ܐܢ ܥܡ ܗܘ

Et dixit Jesus, Quis tetigit me? Quumque 45
omnes negarent, dixit ei Simon Cepha, &
qui cum eo erant; Magister noster, turbæ te
constringunt, & opprimunt: & ais, Quis te-
tigit me? Ipse verò subdit, Aliquis tetigit 46
me, ego siquidem novi virtutem à me exiisse.
Illa porrò mulier, quum videret quòd ex ejus 47
memoria haud excidisset, venit tremens, &
procidens adoravit eum, dixitque in conspe-
ctu totius populi, quam ob causam tetigisset,
& quomodo statim sanitati fuisset restituta.
Ipse verò Jesus dixit ei; Bono fis ani- 48
mo filia mea, fides tua te servavit: abi
in pace. Et adhuc eo loquente, venit 49
quidam ex domesticis principis synagogæ,
& dixit ei; Mortua est filia tua, ne la-
borem exhibeas Doctori. Jesus verò au- 50
diit, & dixit patri puellæ; Ne timeas, tan-
tummodò crede, & servabitur. Venit autem 51
Jesus domum, nec permisit quemquam intro-
ire secum, nisi Simonem, & Jacobum, & Jo-
hannem, & patrem puellæ ac matrem ejus.
Omnes autem flebant & plangebant supra 52
eam. Jesus verò dixit; Ne fleveritis, nec enim
mortua est, sed soporata. Et irridebant eum, 53
quippe qui scirent eam mortuam esse. Ipse 54
verò ejecit omnes foràs, & apprehendit ma-
num ejus, vocavitque eam & dixit; Puella,
surge. Et reversus est spiritus ejus, ac illi- 55
cò surrexit: & præcepit ut darent ei ad
manducandum. Et obstupuerunt parentes 56
ejus. Ipse verò admonuit eos, ut nemini di-
cerent quod factum fuerat.

Ad vesperam dominicæ V. post surrectio-nem, ac de Apostolis. 28.

CAP. IX.

ET advocavit Jesus dodecadem suam, & 1
dedit eis virtutem & imperium in omnia dæ-
monia, & morbos curandi. Misitque eos ut 2
prædicarent regnum Dei, & sanarent infir-
mos. Et dixit eis; Nihil feretis ad iter, non 3
scipionem, neque peram, neque escam, neque
argentum, neque duas tunicas habebitis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

45 * عيسي گفت كيست † انك نزديك من رسيد * وهمكنان † انكار مي كردند شمعون صفا
و ديگر جماعت * گفتند بزرك ما جماعت ترا تنگي مي كنند * وبيم است كه بيندازند *
46 تو مي پنداري كسي بتو رسيد * او گفت جز ازان كسي بمن رسيد [براي انك من
47 دانستم كه نيرومندي از من بدر آمد] * زن چون ديد كه بروي پوشيده نشد * با ترس و لرز
پيش مسيح † آمد * واورا سجود كرد * وبرابر همه خلق گفت كه براي چه علت رسيد * وچگونه خوش
48 شد * عيسي بدو گفت دختر من دلخوش دار ايمان تو ترا خوش كرد * وزنده شدي برو بسلامت *
49 * هنوز مسيح درين سخن بود * كه كسان خانه سرور كرده امدند * وگفتند دخترت † از دنيا گذشت *
50 معلم را زحمت مده * * عيسي شنيد * پدر دختر گفت * مترس * وتنها ايمان بياور * زنده شود *
51 * و از انجا عيسي بخانه او در آمد * و رها نكرد * كه كسي ديگر با وي در رود * الا شمعون * ويعقوب *
52 و يوحنا * * پدر و مادر دختر * با اهل خانه * مي گريستند و برو نوحه مي كردند * مسيح گفت
53 مگريد * مرده نيست الا خفته است * * برو مي خنديدند * براي انك دانسته بودند كه مرد *

Jesus dixit; Quisnam est qui me 45
attigit? Omnibus autem negantibus, Simeon Cephas & reliqua tur-ba dixerunt; Magister noster, tur-ba te comprimunt, & metuendum est ne dejiciant: tu putas quem-piam te tetigisse? Ipse dixit; Præ- 46
terea quispiam me tetigit: Quoni-am ego cognovi, quòd virtus à me exiit. Mulier, cùm vidisset quòd 47
eum non lateret, cum timore & tre-more coram Christo venit, & eum adoravit: & coram toto populo di-xit quam ob causam accessisset, & quomodo sanata esset. Jesus ei di- 48
xit; Filia mea animum bonum habe, fides tua te sanavit, & ser-vata es: abi in pace. Adhuc Chri- 49
stus in hoc sermone erat cùm dome-stici principis aliquot venirent, & dicerent; Filia tua è mundo de-cessit, Magistro molestiam ne exhi-beas. Jesus audiens patri puellæ 50
dixit; Ne timeas: tantummodò fidem habeas & servabitur. Illinc 51
itaque Jesus in domum ejus ingres-sus est, & non permisit ut quispiam alius secum ingrederetur, nisi Si-meon, & Jacobus, et Johannes. Pater autem et mater puellæ, 52
cum domesticis, flebant, et eam deplorabant: Jesus dixit; Ne fleatis: mortua non est, sed so-pita est. Eum igitur irridebant 53
eò quòd scirent eam mortuam esse.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

45 Et ait Jesus; Quis est, qui me tetigit? Negantibus autem omnibus, dixit Petrus,
& qui cum illo erant; Præceptor, turbæ te comprimunt, & affligunt, & dicis; Quis
46 me tetigit? Et dixit Jesus; Tetigit me aliquis: nam ego novi virtutem de me exi-
47 isse. Videns autem mulier, quia non latuit, tremens venit, & procidit ante pedes
ejus: & ob quam causam tetigerit eum, indicavit coram omni populo: & quem-
48 admodùm confestim sanata sit. At ipse dixit ei; Filia, fides tua salvam te fecit: vade
49 in pace. Adhuc illo loquente, venit quidam ad principem synagogæ, dicens ei; Quia
50 mortua est filia tua, noli vexare illum. Jesus autem, audito hoc verbo, respondit patri
51 puellæ; Noli timere, crede tantùm, & salva erit. Et cùm venisset domum, non per-
misit intrare secum quenquam, nisi Petrum, & Jacobum, & Joannem, & patrem &
matrem puellæ. Flebant autem omnes, & plangebant illam. At ille dixit; Nolite 52
flere: non est mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum, scientes quòd mortua 53
esset. Ipse autem tenens manum ejus clamavit, dicens; Puella, surge. Et reversus 54
est spiritus ejus, & surrexit continuò. Et jussit illi dari manducare. Et stupuerunt 55
parentes ejus, quibus præcepit ne alicui dicerent quod factum erat. 56

CAP. IX.

COnvocatis autem duodecim Apostolis, dedit illis virtutem, & potestatem super 1
omnia dæmonia, & ut languores curarent. Et misit illos prædicare regnum Dei, 2
& sanare infirmos. Et ait ad illos; Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque 3
peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

45 * وقال يسوع من لمسني فانكر جميعهم * فقال بطرس والذين معه يا معلم ان الجمع يحيطون
46 بك ويضيقون عليك اتقول من لمسني * فقال يسوع قد لمسني انسان لاني علمت ان قوة
47 خرجت مني * فلما رات المراة انه لم يتسها جاءت مرتعدة وخرت على رجليه * واعترفت قدام
48 الشعب جميعه لاية علة لمسته وكيف برات للوقت * فقال لها ثقي يا ابنة ايمانك خلصك
49 اذهبي بسلام * وفيما هو يتكلم جاء واحد الى رئيس الجماعة وقال له قد ماتت ابنتك فلا
50 تعن المعلم * فلما سمع يسوع اجابه قائلا لا تخف آمن فقط فتحيي * وجاء الى البيت
51 ولم يدع احدا يدخل معه سوى بطرس ويوحنا ويعقوب وابي الصبية وامها * وكان جميعهم
52 يبكي ويندح عليها * فقال لهم لا تبكوا فان الصبية لم تمت لكنها نائمة * فضحكوا منه
53 لعلمهم بموتها * فاخرج الجمع خارجا وامسك بيدها وصاح قائلا يا صبية قومي * فرجعت
54 روحها اليها وقامت للوقت وامر ان تعطي لتاكل * فبهت ابواها وناشدهما قائلا لا تخبرا احدا بما
56 كان *

* الفصل الثاني والثلثون *

1 * ثم دعا الاثني عشر رسولا واعطاهم قوة وسلطانا على جميع الشياطين وشفاء الامراض *
2 * وارسلهم يكرزون بملكوت الله ويشفون المرضى * وقال لهم لا تحملوا شيا في الطريق * لا
3 عصا * ولا مزودا * ولا خبزا * ولا فضة * ولا يكن لكم ثوبان *

Et ait Jesus; Quis tetigit me? & negaverunt omnes. Dixit autem Petrus & qui cum illo erant; Magister, turbæ obsident te, & comprimunt te, & ais: Quis me tetigit? Et dixit Jesus; Tetigit me aliquis, quia novi quòd virtus exiit à me. Et cùm vidisset mulier quòd non lateret, venit tremens, & procidit ad pedes illius, & fassa est coram populo cuncto quam ob causam tetigisset eum, & quomodo sanata esset continuò. Dixit ei; Tuta esto, filia, fides tua te salvavit: vade in pace. Et dum ipse loqueretur, venit quidam ad principem synagogæ, et dixit ei; Jam mortua est filia tua, ne vexes Magistrum. Et cùm audisset Jesus, respondit illi, dicens; Ne timeas, crede tantùm, et vivet. Et venit in domum, et non permisit cuiquam intrare secum, præterquam Petro, & Johanni, & Jacobo, & patri puellæ ac matri ejus. Et omnes flebant & plangebant super eam. Et dixit illis; Ne fleatis, quia puella non est mortua, sed dormit. Et riserunt eum, quòd scirent mortem illius. Et ejecit eam foràs, & tenuit manum ejus, & clamavit dicens; Puella, surge. Et reversus est spiritus ejus ad eam, & surrexit illicò, & iussit ut daretur ei ad edendum. Et stupuerunt parentes ejus, & inhibuit is, dicens; Ne referatis cuiquam quod factum est. 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56

Sectio trigesima secunda.

CAP. IX.

DEindè vocavit duodecim Apostolos, & dedit eis virtutem & potestatem super omnia dæmonia, & curationem morborum. Et misit illos prædicare regnum Dei, & sanare ægrotos. Et dixit illis; Ne portetis quicquam in via: non fustim, neque peram, neque panem, neque argentum, neque sint vobis duæ tunicæ. 1 2 3

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

45 ወይቤ: እግዚእ: ሊየሱስ: ሎኩ: ግሰሰኂ: ወክሕዱ: ኵሎሙ: ወይቤልዎ: ጴጥሮስ:ወ
እለሂ: መሰሌሁ: ሊቅ: ለኮሁ: ሰብእ: ይጠወቅ: ወይትቃዐን: ወትብል: ሎኩ: ግሰሰኂ:
46 ልብስየ:=> ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየሱስ: ቦዘገሰሰኂ: እስመ: ለኔ: ኣእመርኩ:ኀይል:
47 ዘወፅእ: እመልዕሌየ::=> ወርኢዮ: ይእቲ: በሊቲት: ኵሙ:ሊተዝብተ: ርዕደት:ወሖ
48 ረት: ወሰገደት: ሎቱ:ወነገረት:በቅድመ:ኵሉ:ሕዝብ:ዘኵሙ:ሐደወት:ሰቡሂ::=> ወ
49 ይቤሳ: እመኂ: ወለተየ: ሃይማኖትኪ:ለሕየወተኪ: እተዊ:በሰላመ::=> ወእንዘ: ይነ
ገር: መጽአ: ኣሐዱ: እመቤተ: መገቤ: መኵራብ: ወይቤሎ: ወለትከሰ: ሞተት: ወ
50 ኢትጸመው: እንከ: ለኢየሱስ:=> ወሰሚዖ: እግዚእ: ሊየሱስ: ይቤሎ: ለአቡሃ: ለ
51 ሕፃን: ኢትፍራህ:ደለመ:ተለመን: ወተሐዩ::=> ወበዊዶ: ቤተ:ከፅለ:ኢይበእ:ወኢ
ሞኑሂ: መሰሌሁ:ዘእንበለ: ጴጥሮስ: ወያዕቆብ:ወዮሐንስ: ወለአቡሃ ፡ ወእማ ፡ ለሕፃ
52 ን:=> ወኵሎሙ:ይበኪይኖ: ወያስቆቅውዋ: ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየሱስ:ኢትብክ
53 ዩ: ኢሞተት: ሕፃን: ለሳ ፡ ትነውም:=> ወሠሐቅዎ: እስመ ፡ ለእመረ: ኵሙ: ሞተ
54 ት::=> ወለጎዛ: በእዴሃ:ወጸውዓ: ወይቤሳ: ተንሥኢ: ወለትየ::=> ወሰቡሂ: ገብአ:
55 ንፍሳ: ወተሰውጣ፣ ነፍሳ:ወተንሥአት: ሰቡሂ: ወለዘዘ:የሀብዋ: ዘትበልዕ:=> ወደነገ
56 ፁ: ለዝሚደሂ: ወክልለው:ኢይንግሩ: ዘገብረ: ወኢለሞኑሂ: ዘኮነ::=>

በእንተ: ዘኵሙ: ለዘዘሙ: ለዓሠርቱ: ወክልኤቱ: ሐዋርያት:=>

1 ፱ ወጸውዖሙ ፡ ለዐሠርቱ : ወክልኤቱ : ሐዋርያት : ወወሀቦሙ ፡ ሓይለ : ወእብሐ
2 ሙ: ላዕለ: ኵሉ: ላጋንንት: ኵሙ: ያሕይው ፡ ድዉያን:=> ወፈነዎሙ: ይስብኩ: መ
3 ንግሠተ: እግዚአብሔር : ወይፈውሱ: ድዉያን : ወኵሎ : ሕሙማነ::=> ወይቤሎ
ሙ: ኢትሠነቁ: ለፋናት: ወኢበትረ: ወኢጸራነተ: ወኢእክለ:ወኢወርቀ: ወኢክፅአ:
ክደናተ:=>

Et dixit Dominus Jesus; Quis tetigit me? & negârunt omnes, & dixit ei Petrus & qui cum illo *erant*: Magister, nonne turba comprimit & trudit, & dicis; Quis tetigit vestimentum meum? Et dixit iis Dominus Jesus, Fuit *aliquis* qui tetigit me: quoniam ego cognosco virtutem quæ exivit à me. Et videns ista mulier quòd non latuisset, tremuit, & venit & adoravit eum, & nuntiavit coram tota turba, quomodo sanata fuit confestim. Et dixit ei; Confide filia mea: fides tua vivere te fecit; vade in pace. Et adhuc *eo* loquente, venit quidam à domo procuratoris synagogæ, & dixit ei; Filia tua mortua est, & ne vexes igitur Jesum. Et audiens Dominus Jesus, dixit patri puellæ; Ne metuas: crede tantùm, & vivet. Et ingrediens domum, prohibuit ne ingrederetur cum illo aliquis præter Petrum & Jacobum, & Johannem, & patrem & matrem puellæ. Et omnes illi plorabant eam, & plangebant eam. Et dixit iis Dominus Jesus; Ne ploretis: non mortua est puella, sed dormit. Et deridebant eum, quia cognoverunt quòd mortua fuit. Et prehendit eam, per manum suam, & vocavit eam, & dixit ei; Surge, filia mea. Et statim reversa est anima ejus, & reingressa est; & surrexit illicò: & præcepit dare ei quod manducaret. Et mirati sunt parentes ejus: & prohibuit eos ne dicerent quod fecisset, neque quidpiam quod factum fuisset. 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56

CAP. IX. *De præcipiendis duodecim Apostolis.*

ET convocâvit duodecim Apostolos, & dedit iis virtutem, & potestatem concessit iis super omnes dæmones, ut sanarent infirmos. Et misit eos prædicare regnum Dei, & sanare infirmos & omnes malè patientes. Et dixit iis; Ne tuleritis in viam, neque virgam, neque peram, neque cibum, neque pecuniam, neque duas tunicas. 1 2 3

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

54 * عيسي خلايق را بيرون كرد * ودست دختر را گرفت * وبانك برو زد * وگفت اي دختر
55 برخيز * در حال بر خاست * وجان او باز آمد * وعيسي فرمود * كه بوي خوردني دهند *
56 * پدر ومادرش دران كار حيران شدند * ايشانرا سپارش كرد كه باكسي نگويند انچ شد

Jesus autem *turbas ejecit, et manum puellæ prehendit, et increpavit eam, ac dixit; O puella, surge. Et illicò surrexit reverso spiritu ejus: et Jesus præcepit, ut ei cibum darent. Pater et mater ejus hoc opere obstupuerunt: illis autem mandavit, ne cui dicerent id quod factum fuerat.* 54 55 56

چهل هفت فرستادن دوازده حواريون را بمژده دادن

XLVII. Missio duodecim Apostolorum ad prædicandum Evangelium.

1 * وعيسي هر دوازده شاگرد خودرا خواند * وبديشان † قوت وسلطنت داد * بر همه ديوان
2 وجانها پليد * [ورنجها خوش كردن * وايشانرا فرستاد كه بملكوت خدا منادي زنند]
3 ورنجورانرا شفا دهند * وسپارش بديشان كرد * كه براي راه چيزي برنگيريد * نه عصا *
نه توشه دان * ونه نان * ونه مال * ونه هو بيراهن † شما را باشد *

CAP. IX.

JEsus autem omnes duodecim discipulos suos vocavit, et eis virtutem et potestatem dedit in omnia dæmonia et spiritus impuros, et morbos sanandi. Et illos misit, ut regnum Dei prædicarent, et ægrotis sanitatem darent. Et eis præcepit, 1 2 3 *dicens; In viam quidem nihil assumite; neque baculum, neque viatici peram, neque panem, neque pecuniam: neque duæ tunicæ vobis sint.*

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΚΒ'.

4 Et in quamcunque domum intraveritis, ibi manete, & indè exite. Et quicunque
5 Καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, κὴ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. Καὶ ὅσοι
non receperint vos, exeuntes de civitate illa, etiam pulverem à
ἂν μὴ (ſ) δέξωνθ) ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τ πόλεως ἐκείνης, κὴ τ κονιορτὸν ἀπὸ
pedibus vestris excutite in testimonium supra illos. Egressi autem perambulabant
6 τ ποδῶν ὑμῶν ἀπολινάξατε εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. Ἐξερχόμενοι ϑ διήρχοντο
per vicos, evangelizantes & curantes ubique. Audivit autem Herodes
7 κὰτ' τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι κὴ θεραπεύοντες πανταχῆ. Ἤκουσε ϑ Ἡρῴδης
tetrarcha facta ab eo omnia: & hæsitabat, propter dici à
ὁ τετράρχης τὰ (ſ) γινόμενα ὑπ' αὐτῆ πάντα· κὴ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεϑ ὑπό
quibusdam; Quia Joannes surrexit à mortuis: A quibusdam verò; Quia Elias
8 τινων, Ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερ) ὀκ νεκρῶν. Ὑπό τινων ϑ, Ὅτι Ἠλίας
apparuit: aliis autem, Quia Propheta unus antiquorum resurrexit. Et ait Hero-
9 ἐφάνη· ἄλλων ϑ, Ὅτι προφήτης εἷς τ ἀρχαίων ἀνέστη. Καὶ (ε) εἶπεν ὁ Ἡρῴ-
des; Joannem ego decapitavi: quis autem est iste, de quo ego audio talia? &
δης, Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος, περὶ ὗ ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα; κὴ
quærebat videre eum. Et reversi Apostoli narraverunt illi quæcunque
10 ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα
fecerunt: & assumens illos, secessit seorsim in locum desertum urbis
(ζ) ἐποίησε· κὴ παραλαβὼν αὐτὸς, ὑπεχώρησε κατ' ἰδίαν (η) εἰς τόπον ἔρημον πόλεως
vocatæ Bethsaidæ. At turbæ cognoscentes, secutæ sunt illum: & excipiens
11 καλουμένης (ϑ) Βηθσαϊδά. Οἱ ϑ ὄχλοι γνόντες, ἠκολούθησ αὐτῷ· κὴ δεξάμενος
eos, loquebatur illis de regno Dei, & eos qui sanatione egebant, sanabat.
αὐτοὺς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τ βασιλείας ϑ Θεῦ, κὴ τὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο.
ΚΗ' 12 Ἡ ϑ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν. Προσελθόντες ϑ οἱ δώδεκα, εἶπον αὐτῷ, Ἀπόλυσον τ ὄ-
γ α At dies cœperat declinare. Accedentes autem duodecim, dixerunt illi; Dimitte
χλον, (ι) ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας κὴ τὺς ἀγρὺς, καταλύσωσι, κὴ εὕρωσιν
turbam, ut abeuntes in qui in circuitu vicos & agros, divertant, & inveniant
cibaria: quia hic in deserto loco sumus. Ait autem ad illos; Date illis vos
13 ἐπισιτισμόν· ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. Εἶπε ϑ πρὸς αὐτούς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς
manducare. Illi autem dixerunt; Non sunt nobis plus quàm quinq; panes, & duo pisces: β
φαγεῖν. οἱ ϑ εἶπαν, Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι (κ) κὴ δύο ἰχθύες· εἰ
non quid eamus nos emamus in omnem populum hunc escas. Erant enim
μή τι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τ λαὸν τοῦτον βρώματα. Ἦϑ γὰ 14
ferè viri quinque millia. Ait autem ad discipulos suos; Facite discumbere illos dis-
ὡσεὶ ἄνδρες πενταχιλιοι. Εἶπε ϑ πρὸς τὺς μαθητὰς αὐτῦ, Κατακλίνατε αὐτὺς κλι-
bitus per quinquagenos. Et fecerunt ita, & discumbere fecerunt omnes. Accipiens autem
σίας ἀνὰ πεντήκοντα. Καὶ ποιήσ) (λ) ἔτω, κὴ ἀνέκλιναν ἅπαντας. Λαβὼν ϑ 15 16
quinque panes, & duos pisces, respiciens in cœlum, benedixit illis, &
τὺς πέντε ἄρτους, κὴ τὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τ οὐρανὸν, (μ) εὐλόγησεν αὐτὺς, κὴ
fregit, & dedit discipulis apponere turbæ. Et manducaverunt, & satu-
κατέκλασε, κὴ ἐδίδ τοῖς μαθηταῖς παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ. Καὶ ἔφαγον, κὴ ἐχορ- 17
rati sunt omnes. Et sublatum est abundans illis fragmentorum cophini duodecim.
τάσθησ πάντες. κὴ ἤρϑη τὸ περισσεῦσ αὐτοῖς κλασμάτων κόφινοι δώδεκα.

MS. A. (ſ) δέχων (ϑ) χωρίον (ε) εἶπεν Ἡρῴδης, (ζ) ἐποίησε, κὴ ὅσα ἐδίδαξαν· κὴ παραλαβὼν (η) εἰς ἔρημον τόπον (ϑ) Βηθσαϊδάν. (ι) ἵνα πορευθέντες εἰς (κ) κὴ ἰχθύες δύο, (λ) ἔτως, (μ) εὐλόγησεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܘܒܟܠ ܒܝܬܐ ܕܬܥܠܘܢ ܬܡ ܬܬܒܢܘ ܘܡܬܡ ܬܦܩܘܢ ·
5 ܘܟܠ ܕܠܐ ܢܩܒܠܘܢ ܠܟܘܢ ܒܡܦܩܟܘܢ ܡܢ ܗܝ ܩܪܝܬܐ ܗܝ ܐܦ ܥܦܪܐ ܕܪܓܠܝܟܘܢ ܢܢܦܩܘܢ ܠܗܘܢ ·
6 ܠܣܗܕܘܬܐ ·
7 ܘܐܙܠܘ ܘܗܘܘ ܡܗܠܟܝܢ ܒܟܠ ܩܪܝܐ ܘܩܪܝܐ ܘܡܒܫܪܝܢ ·
8 ܘܫܡܥ ܗܪܘܕܣ ܛܛܪܪܟܐ ܟܠ ܕܗܘܐ ܥܒܕ ܗܘ ܡܬܒܗܬ ·
9 ܘܐܡܪ ܗܪܘܕܣ ܪܫܐ ܕܝܘܚܢܢ ܐܢܐ ܩܛܥܬ ·
10 ܘܗܘ ·
11 ܘܝܕܥܘ ܟܢܫܐ ·
12 ·
13 ·
14 ·
15 ·
16 ·
17 ·

Et in quamcunque domum introieritis, illic 4
estote, & illinc exite. Et quicunque non 5
exceperint vos quum egrediemini ex illa civitate, etiam pulverem à pedibus vestris excutite adversùs eos in testimonium. Exie- 6
runt itaque Apostoli, & perlustrabant pagos & civitates, & evangelizabant, sanabántque in omni loco. Audiit autem Herodes 7
Tetrarcha quæcunque fiebant per eum, & mirabatur. Propterea quòd quidam dicebant Johannem surrexisse à mortuis: Alii 8
verò dicebant Eliam apparuisse: alii denique prophetam ex prophetis antiquis resurrexisse. Et ait Herodes; Caput Johannis 9
ego amputavi, quis est autem iste de quo hæc audio? Et volebat eum videre. Quum- 10
que reversi essent Apostoli, narraverunt Jesu quicquid fecerant. Et duxit eos solos in locum desertum Beth-saidæ. Turbæ autem 11
quum cognovissent, profectæ sunt post eum: & excepit eos, & colloquebatur eis de regno Dei, eósque qui sanatione egebant, sanabat.

Oblationis quotidianæ. 29.

Quum autem cœpisset dies inclinare, acces- 12
serunt discipuli ejus, & dicunt ei; Dimitte cœtus ut proficiscantur in pagos circumjacentes & oppida, ut divertant in eis, invenientque sibi cibum, quia in loco deserto sumus. Ait illis Jesus; Date eis vos quid 13
edendum. Ipsi verò dixerunt; Non sunt nobis plusquàm quinque panes & duo pisces, nisi tamen proficiscamur & emamus cibum toti huic populo. Aderant enim quasi 14
quinque millia virorum. Dixit eis Jesus; Facite eos discumbere per discubitus, & in *unoquoque* discubitu homines quinquaginta. Et ita fecerunt discipuli, & fecerunt discum- 15
bere omnes. Et accepit Jesus illos quinque 16
panes & duos pisces, & suspexit in cœlum, benedixitque, & fregit, ac dedit discipulis suis, ut apponerent turbis. Comederunt- 17
que omnes & expleti sunt: & sustulerunt fragmentorum aliquot, quæ reliquerunt, duodecim cophinos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 ببهر خانه که در روید انجا باشید * وازانجا بدر نروید * واکر جاي شما را قبول نکنند * وقتي
5 که ازان شهر بدر ایید * کرد که بر پاي شما چسیده باشد * برایشان بیفشانید † براي
6 کواهي * * رسولان ازانجا روان † شدند * ودر شهر وده مي کردیدند * وبهر جا که مي
7 رفتند * مژده مي دادند * وشفا مي بخشیدند * * وهر معجزاتي که بر دست عیسي مي شد *
هیرودیس نایب را معلوم کردند * او عجب ماند * براي انك مردم مي کفتند * که یحیي † ازمیان
8 مردکان † برخاست * * قومي دیکر مي کفتند که ایلیا نموده شد * وبعضي مي کفتند پیغمبري * از
9 پیغمبران † قدیم * برخاست * * هیرودیس کفت * سر یحیي † را من بریدم * این که باشد * که
10 این همه ازو باز میکویند * مي خواست که عیسي را ببیند * * وحواریون بازکشتند هر چه
کرده بودند بعیسي کفتند * عیسي ایشانرا بر کرفت * ودر ولایت † ویران [بیت] صیدا
11 برد * * چون مردم دانستند * جماعت انبوه با ایشان رفت * مسیح ایشانرا قبول کرد * وازملکوت
خدا با ایشان تعلیم مي داد * وهر که بشفا محتاج بودند * ایشانرا شفا بخشید

In quamcunque domum intraveritis, illic 4
estote, & illinc ne egrediamini. Et si quo loco vos non re- 5
ceperint, quando ex ea civitate exieritis, pulverem qui pedibus vestris adhæserit, in eos excutite in testimonium. Apostoli itaque illinc pro- 6
fecti sunt, & civitates & pagos obibant, & quocunque pergerent evangelizabant, & sanitatem conferebant. Cum *autem omnia mira-* 7
cula, quæ per manum Jesu fiebant, Herodi præfecto innotuissent, ille mirans hæsitabat: eò quòd homines dicerent, quòd Johannes à mortuis surrexisset. Quidam alii ta- 8
men *dicebant, quòd Elias apparuisset: nonnulli verò dicebant; Propheta unus ex Prophetis antiquis surrexit. Herodes dixit; Ca-* 9
put Johannis ego amputavi, hic quis siet, de quo hæc omnia referunt? cupiebat itaque *ut Jesum, videret. Et Apostoli reversi sunt* 10
& quæcunque fecerant Jesu narraverunt. Jesus illos assumpsit, & in regionem desertam Bethsaida duxit. Cùm homines cognovissent, turba 11
magna cum eis ivit: & Christus excepit eos, & de regno Dei illis documentum dedit; & quicunque sanatione indigebant, illis sanitatem donabat.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

4 Et in quamcunq; domum intraveritis, ibi manete, & indè ne exeatis. Et quicunq; non receperint vos: exeuntes de civitate illa, etiã pulveré pedũ vestrorũ excutite in
5 testimoniũ supra illos. Egressi autẽ circuibãt per castella, evangelizantes & curan-
7 tes ubique. Audivit autẽ Herodes tetrarcha omnia quæ fiebãt ab eo, & hæsitabat, eò
8 quòd diceretur à quibusdã; Quia Joannes surrexit à mortuis: A quibusdã verò;
9 Quia Elias apparuit: ab aliis autẽ; Quia propheta un' de antiquis surrexit. Et ait Herodes; Joannẽ ego decollavi: Quis est autẽ iste, de quo ego talia audio? Et quære-
10 bat videre eũ. Et reversi Apostoli, narraverũt illi quæcunq; fecerũt: & assumptis
11 illis secessit seorsùm in locũ desertũ, qui est Bethsaidæ. Quod cùm cognovissent turbæ, secutæ sunt illũ: & excepit eos, & loquebatur illis de regno Dei, & eos, qui curã indigebant, sanabat. Dies autem cœperat declinare. Et accedentes duodecim dixe-
12 runt illi; Dimitte turbas, ut euntes in castella villásq; quæ circà sunt, divertant, & inveniant escas: quia hîc in loco deserto sumus. Ait autem ad illos; Vos date illis man-
13 ducare. At illi dixerunt; Non sunt nobis plus quàm quinq; panes, & duo pisces: nisi forte nos eamus, & emamus in omnem hanc turbam escas. Erant autem ferè viri
14 quinq; millia. Ait autem ad discipulos suos; Facite illos discumbere per convivia
15 quinquagenos. Et ita fecerunt: & discumbere fecerunt omnes. Acceptis autem
16 quinq; panibus, & duobus piscibus, respexit in cœlum, & benedixit illis: & fregit, &
17 distribuit discipulis suis, ut ponerent ante turbas. Et manducaverunt omnes, & saturati sunt. Et sublatum est quod superfuit illis, fragmentorum cophini duodecim.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * وَاَيِّ بَيْتٍ دَخَلْتُمُوهُ اَمْكُثُوا فِيهِ اِلَى حِينِ خُرُوجِكُمْ * وَمَنْ لَمْ يَقْبَلْكُمْ فَاِذَا خَرَجْتُمْ مِنْ تِلْكَ
5 اَلْمَدِينَةِ اِنْفُضُوا غُبَارَ اَرْجُلِكُمْ شَهَادَةً عَلَيْهِمْ * فَلَمَّا خَرَجُوا كَانُوا يَطُوفُونَ كُلَّ قَرْيَةٍ وَيُبَشِّرُونَ
6 وَيَشْفُونَ فِي كُلِّ مَوْضِعٍ * اَلْفَصْلُ اَلثَّالِثُ وَالثَّلَثُونَ *
7 وَسَمِعَ هِيرُودُسُ رِيسُ اَلرُّبْعِ
8 بِجَمِيعِ مَا كَانَ فَتَحَيَّرَ وَاَنْكَرَ * لِاَنَّ كَثِيرِينَ كَانُوا يَقُولُونَ اَنَّ يُوحَنَّا قَامَ مِنَ اَلْاَمْوَاتِ * وَاٰخَرُونَ
9 يَقُولُونَ اَنَّ اِيلِيَّا ظَهَرَ * وَاٰخَرُونَ يَقُولُونَ نَبِيٌّ مِنَ اَلْاَوَّلِينَ قَامَ * فَقَالَ هِيرُودُسُ اَنَا قَطَعْتُ رَاْسَ
10 يُوحَنَّا فَمَنْ هٰذَا اَلَّذِي اَسْمَعُ عَنْهُ هٰكَذَا وَطَلَبَ اَنْ يَرَاهُ * فَلَمَّا رَجَعَ اَلرُّسُلُ اَعْلَمُوهُ بِجَمِيعِ مَا
11 صَنَعُوا * فَانْطَلَقَ بِهِمْ اِلَى بَرِّيَّةِ بَيْتِ صَيْدَا * فَلَمَّا عَلِمَ اَلْجَمْعُ تَبِعَهُ فَقَبِلَهُمْ وَحَاطَبَهُمْ مِنْ اَجْلِ
12 مَلَكُوتِ اَللّٰهِ وَاَلَّذِينَ كَانُوا مُحْتَاجِينَ لِيَبْرَءُوا كَانَ يُسْقِيهِمْ * وَبَدَاَ اَلنَّهَارُ يَمِيلُ * فَجَاءَ اِلَيْهِ اَلْاِثْنَيْ
عَشَرَ قَائِلِينَ اُطْلُقِ اَلْجَمْعَ لِيَذْهَبُوا اِلَى اَلْقُرَى وَالْحُقُولِ اَلَّتِي حَوْلَنَا لِيَسْتَرِيحُوا اَوْ يَجِدُوا مَا يَاْكُلُونَ
13 لِاَنَّ هٰذَا اَلْمَوْضِعَ قَفْرٌ * فَقَالَ لَهُمْ اَعْطُوهُمْ اَنْتُمْ لِيَاْكُلُوا * فَقَالُوا لَيْسَ مَعَنَا اَكْثَرُ مِنْ خَمْسِ
14 خُبْزَاتٍ وَحُوتَيْنِ * اِلَّا اَنْ نَمْضِيَ وَنَبْتَاعَ لِهٰذَا اَلشَّعْبِ كُلِّهِ طَعَامًا * وَكَانُوا نَحْوَ خَمْسَةِ اَلْفِ رَجُلٍ *
15 فَقَالَ لِتَلَامِيذِهِ لِيُجْلِسْ فِي كُلِّ مَوْضِعٍ خَمْسُونَ * فَفَعَلُوا كَذٰلِكَ وَجَلَسُوا جَمِيعًا * وَاَخَذَ خَمْسَ
16 اَلْخُبْزَاتِ وَالْحُوتَيْنِ وَنَظَرَ اِلَى اَلسَّمَاءِ وَبَارَكَهَا وَكَسَرَ * وَاَعْطَى اَلتَّلَامِيذَ لِيَضَعُوا قُدَّامَ اَلْجَمْعِ * فَاَكَلَ
17 جَمِيعُهُمْ وَشَبِعُوا * وَاَخَذُوا مَا فَضَلَ عَنْهُمْ مِنَ اَلْكِسَرِ اِثْنَيْ عَشَرَ سَلًّا مَمْلُوءَةً *

4 *Et quamcunq; domum intraveritis, per-*
manete in ea usque ad tempus exitûs ve-
stri. Et quicunque non receperint vos, 5
quando exieritis ex illa civitate, excu-
tite pulverem pedum vestrorum in testi-
monium contra eos. Igitur egressi cùm 6
fuissent, circuibant omne castellum, &
evangelizabãt, & sanabant in omni loco.

Sectio trigesima tertia.

Audivit autem Herodes princeps quartæ 7
partis omnia quæ facta fuerant: & obstu-
puit, & anxius est, quia multi dicebant,
quòd Johannes surrexerat à mortuis: Et 8
alii dicebant, quòd Elias apparuerat: &
alii dicebant, Propheta ex antiquis sur-
rexit. Et dixit Herodes, Ego amputavi 9
caput Johannis: quis ergo est hic, de quo
audio talia? & optavit videre eum. Et 10
cùm reversi fuissent Apostoli, significave-
runt ei omnia quæ fecerant. Et duxit il-
los ad desertum Bet-Saidæ. Cùm autem 11
cognovisset populus, secutus est illum: &
excepit eos, allocutúsque est eos de regno
Dei: & eos qui indigebant curari, sana-
bat. Et cœpit dies declinare. Et vene- 12
runt ad eum duodecim, dicentes; Dimitte
turbam ut abeant in castella, & villas,
quæ sunt circa nos ut quiescant aut in-
veniant quod manducent: quia hic locus
desertus est. Ait ad illos; Date eis vos ut 13
manducent. Et dixerunt; Non sunt nobis-
cum plures quàm quinque panes & duo
pisces: nisi certè eamus & emamus huic
populo universo cibum. Et erant ferè 14
quinq; millia virorum. Et dixit discipu-
lis suis, Sedeant in quolibet loco quin-
quaginta. Et fecerunt ita, & sederunt 15
omnes. Et accepit quinq; illos panes & 16
duos pisces, & respexit in cœlum, & be-
nedixit eos, & fregit, ac dedit discipulis,
ut ponerent coram populo. Et manduca- 17
verunt omnes, & saturati sunt. Et acce-
perunt quod superfuit illis de fragmen-
tis, duodecim cophinos plenos.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወቤት : ኀበ : ቦእክሙ : ሀየ : ሓድሩ : ወሊትዋሉ : እምኀየ : እስከ : ትወፅኡ ::=:
5 ወዘእስ:ሊተወክፈክሙ: ወፂእክሙ: እመይላቲ: ሃገር:ንግፈ: ጸበለ:እገርክሙ:ክሙ:ይ
6 ኩን: ስምዐ:ላዕሌሆሙ::=: ወወፂዶሙ: ሉቃደ:ላህጉረ:ወሊድያመ: ሶዱ:ወመሃሩ:
7 ወሰበኩ: ወፈወሱ: በኵሉሂሄ::=: ወሰምዐ: ሄሮድስ:ንጉሠ: ኵሎ:ዘኮነ: ወዘነመ:ገ
ብረ:ወይኅፍ ለ:ዘይብል:እስመዐ:እለ:ይብሉ:ዮሐንስ:ተንሥእ: እመኒ:መውታን:=:
8 ወቦ: እለ:ይብሉ:ሌልያስ: ለስተርኢየ: ወቦ: እለ:ይብሉ: ላሐዲ: እመነቢያት: እለ:
9 ቀደምት:ተንሥአ::=: ወይቤ:ሄሮድስ:ለዮሐንስ:እነ: ሖተርኩ: ርእሶ:ምኑ: እንከ:
10 ሞእቱ:ዝንቱ: ዘእሰምዕ: በእንቲኣሁ: ወይፈቅድ: ይርአዮ::=: ወተሰሙጡ:ሐዋር
ያት: ወነገርዎ:ኵሎ: ዘገብሩ::ወነሥአሎ: በባሕቲቶ:ወተግሕሡ:ወወፅኡ:ሐቅ
11 ለ: ሃገር: እንተ:ስማ: ቤተ: ሰይዳ::=: ወለእሚሮሙ: ሕዝብ: ተለውዎ: ወተቀበሎ
ሙ: ወነገሮሙ: በእንተ:መንግሠተ: እግዚአብሔር: ወለእለሂ: ይፈቅዱ: ይትፈወሱ:
ላሕዮ ዶሙ::=: በእንተ: ኀምስ: ሓብስት: ወክልሌቲ: ዓሣት::=:
12 ወተቀልቀሉ:ፀሐይ: መጽኡ፣ ዐሠርቱ:ወክልሌቱ: ላርያሊሁ: ወይቤልዎ: ፈኑ:ሰብ
ኣ: ይእትዉ: ለህጉረ:ለድያመ: ይቢቱ:ወእቱ: ለዕጸደት:ወይርከቡ: ዘይበልዑ:እስ
13 መ: ሓቅል: ወገደመ:ወእቱ: ኀበ:ሃለወኑ:=: ወይቤሎሙ: ሃብዎሙ: ላእትዉ: ዘይ
በልዑ:ወይቤልዎ: ለልብነ: ዘእንበለ:ኀምስ:ሓብስት: ወክልሌቲ:ዓሣት: እመ:ሊሖር
14 ነ: ንስየጥ:መብልዐ: ለኵሉ:ዝንቱ:ሕዝብ::=: ወይለክሉ: ዕደው: ኀምስ:መእተ:
15 ወይቤሎሙ: ለላርያሊሁ:አርፍቅዎሙ:በበ:ሓመሰ:ለለ:መርፈቆሙ::=: ወገብሩ:ከ
16 ማሁ::ወረፈቁ:ኵሎሙ::=: ወነሠአኝ:ለኀምስ:ሓብስት:ወለክልሌቲ: ዓሣት:ነጸረ:
17 ሰማየ:ወባረከ:ወፈተተ: ወወሀቦ:ለላርያሊሁ: ያቅርቡ: ለሰብእ::=: ወበልዑ: ወጸ
ግቡ: ኵሎሙ: ወዘላግሐሠ : ዘተርፈ : ፍተታት፣ መልአ: ዐሠርተ: ወክልሌተ: መሣ
ይመተ: ::=:

4 *Et ubicunque domum intraveritis, ibi manete, & ne exeatis illinc donec discedа-* 4
tis. Et qui non receperint vos, exeuntes ex illa urbe, excutite pulverem pedum 5
vestrorum, ut fiat testimonio supra illos. Et exeuntes, civitates & vicos circumi- 6
bant, & docebant, & prædicabant & sanabant ubique. Et audivit Herodes rex 7
totum quod factum fuerat, & quomodò fecisset: et defuit ei quid diceret, quoni-
am quidam dicebant, Johannes surrexit à mortuis. Et quidam dicebant, Elias ap- 8
paruit: & quidam dicebant, Unus ex prophetis antiquis resurrexit. Et ait Hero- 9
des, Ego Johannem decollavi, quis igitur est hic, de quo audio? & desideravit vi-
dere eum. Et reversi sunt Apostoli, & narraverunt ei quæcunque fecissent: & 10
assumpsit illos privatim, & secesserunt & exierunt in desertum urbis cujus no-
men, Bethsaida. Et quum cognovissent populi, sequuti sunt eum: & excepit eos, 11
& loquutus est iis de regno Dei, & eos qui indigebant curâ, sanavit.

De quinque panibus, & duobus piscibus.

Et declinante sole venerunt duodecim discipuli ejus, & dixerunt ei; Dimitte po- 12
pulos, ut abeant in civitates vicinas, ut divertant in prædia, & inveniant quod
manducent: quoniam desertum & eremus est, ubi sumus. Et dixit illis; Date iis 13
vos quo vescantur, & dixerunt ei; Nihil habemus præter quinque panes & duos
pisces, nisi eamus emere cibum toti huic turbæ. Et sufficiebant hominibus quin- 14
quagenies centum. Et dixit discipulis suis; Discumbere facite illos singulos quin-
quagenarios per singulos accubitus suos. Et fecerunt ita: & discubuerunt omnes 15
illi. Et accipiens quinque panes, & duos pisces, suspexit in cœlum, & benedi-
xit & fregit, & dedit eos discipulis suis, ut apponerent turbæ. Et comederunt, 16
& saturati sunt omnes illi: & quod sustulerunt ex iis quæ supererant fragmen- 17
tis, implevit duodecim cophinos.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

چهل هشت انجا که از پنج نان و دو ماهي پنج هزار مرد را سير کرد

12 * چون شب هنگام در آمد * شاگردان † پيش عيسي آمدند * وبدو گفتند * جماعت را
آزاد کن * که در ديهها * ومزرعها که گرداگرد ماست بروند * فرود ايند * واز بهر خود
13 خورش حاصل کنند * براي انك اين † جايگه که ماييم ويرانست * * عيسي بشاگردان
گفت * که بديشان چيزي دهيد * تا بخورند ايشان گفتند نداريم بغير پنج نان * ودو ماهي *
14 مگر برويم وبخريم * * براي انك جماعت پنج هزار مرد بودند * عيسي بديشان گفت * که مردم را
15
16 صف صف بنشانيد * پنجاه * پنجاه * * شاگردان فرمان بردند * وچنين کردند * * عيسي ان
پنج نان * ودو ماهي راستد * ودراسمان نگه کرد * وبرکت نهاد * وپاره کرد * بشاگردان داد تا برجماعت †
17 بخش کردند * * همگنان خوردند * وسير شدند * وپارها که افزون مانك بود * برداشتند * دوازده سبد

XLVIII. Ubi quinque panibus & duobus piscibus quinquies mille homines saturavit.

Cùm tempus vespertinum adventa- 12
ret, discipuli ad Jesum accesserunt,
& ei dicebant; Turbam dimitte,
ut in pagos & agros, qui in circui-
tu nobis sunt, euntes diversentur,
& sibimet cibum comparent: eò
quòd hic locus, quo nos sumus, de-
sertus est. Jesus discipulis dixit; 13
Quin illis quidpiam date, ut come-
dant. Illi dicebant, Nihil habemus
præter quinque panes & duos pi-
sces, nisi eamus & emamus. Eò 14
quòd cœtus quinquies mille homines
erant. Jesus illis dixit; Homines
per ordines dispenite, quinquagenos.
Discipuli, mandato recepto, ita fe- 15
cerunt. Jesus illos quinque panes 16
& duos pisces accepit, & in cœlum
intuitus benedixit, & confringens
discipulis dedit, ut multitudini dis-
tribuerent. Et omnes comederunt 17
& saturati sunt: et fragmentorum,
quæ supererant, sustulerunt duoda-
cim sportas.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΚΘ'. Λ'.

Et factum est *in esse ipsum orantem* *solitarie*, *simul* erant *ei* discipuli, ΚΘ'
18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰμόνας, ζ
συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ, ηΛ
& interrogavit illos, dicens; Quem me dicunt turbæ esse? Illi *autem respondentes* α
19 καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς, λέγων, Τίνα με λέγουσιν (ν) οἱ ὄχλοι εἶναι; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες
dixerunt Joannem Baptistam: alii autem Eliam: alii verò, Quia propheta *quidam*
ἕτερον, Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν· ἄλλοι δὲ, Ὅτι προφήτης τις
antiquorum resurrexit. Dixit autem illis; Vos autem quem me dicitis esse? Respondens *autem*
20 τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ
Petrus, dixit; Christum Dei. Ille *autem* increpans illos, præcepit, *nemini* ζθ
21 ὁ Πέτρος, εἶπε, Τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς, παρήγγειλε μηδενὶ β
dicere hoc, Dicens; Quia oportet filium hominis multa pati, & reprobari
22 (ξ)εἰπεῖν τοῦτο, Εἰπών, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
à senioribus, & principibus sacerdotum, & Scribis, & occidi, & tertiâ
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ Γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ
die resurgere. Dicebat autem ad omnes; Si quis vult post me venire, ζε
23 ἡμέρᾳ (ο) ἐγερθῆναι. Ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου (π) ἐλθεῖν, β
abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidiè, & sequatur me.
ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι.
Qui enim voluerit animam suam *servare*, perdet illam: qui *autem* perdiderit
24 Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ
animam suam propter me, *hic servabit* illam. Quid enim proficit homo, *lucratus*
25 τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελεῖ ἄνθρωπον, κερδήσας
mundum universum, seipsum autem *perdens*, *aut damno affectus*? Qui enim erubuerit ζζ
18 τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας, ἢ ζημιωθείς; Ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ β 26
me & meos sermones, hunc filius hominis erubescet, cùm venerit in *gloria*
με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ
suâ, & Patris, & sanctorum angelorum. Dico autem vobis verè, Sunt aliqui ζη
19 αὐτοῦ, καὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, Εἰσί τινες β 27
hic *stantium*, qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei.
τῶδε ἑστηκότων, οἳ οὐ μὴ (σ)γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
Factum est autem post verba hæc ferè dies octo, & *assumens* Petrum & Λ'
Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ, καὶ παραλαβὼν (τ) τὸν Πέτρον καὶ 28
Joannem, & Jacobum, ascendit in montem *orare*. Et facta est, *in*
Ἰωάννην, καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Καὶ ἐγένετο, ἐν 29
orando ipsum, species vultûs ejus altera, & vestitus ejus albus
τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς
refulgens. Et ecce viri duo *colloquebantur illi*, *qui* erant Moyses & Elias:
ἐξαστράπτων. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἠλίας· 30
Qui visi in *gloria*, dicebant *exodum* ejus, *quam futurus* erat *implere* in Hierusalem.
Οἳ ὀφθέντες (υ) ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν (φ)ἤμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. 31
At Petrus & qui cum illo erant gravati somno: evigilantes *autem* viderunt
Ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον 32
gloriam ejus, & *duos* viros *simul stantes illi*.
τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ.

MS.A. (ν) οἱ ἄνθρωποι εἶναι; (ξ) λέγειν τοῦτο, (ο) ἀναστῆναι. (π) ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω (ρ) ἑστώτων, οἵτινες (σ) γεύσωνται (τ) Πέτρον (υ) ἐν τῇ δόξῃ, (φ) ἤμελλεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Festo Apostolorum. 30.

18 ܘܗܘܐ ܒܡܕܡ ܕܗܘ ܒܠܚܘܕܝܗ ܨܠܝ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܫܐܠ ܐܢܘܢ ܠܡܐ ܐܡܪܝܢ ܐܢܫܐ ܠܝ ܐܢܐ ܗܘ ܀

19 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܢܫ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܘܐܚܪܢܝܢ ܐܡܪܝܢ ܕܐܝܠܝܐ ܗܘ ܘܐܚܪܢܝܢ ܐܡܪܝܢ ܕܢܒܝܐ ܚܕ ܡܢ ܩܕܡܝܐ ܗܘ ܀

20 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܐܢܐ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬ ܫܡܥܘܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܡܫܝܚܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܀

21 ܘܗܘ ܡܬܟܗܢ ܠܗܘܢ ܘܦܩܕ ܠܗܘܢ ܕܠܐ ܠܡܢ ܕܢܐܡܪܘܢ ܗܕܐ ܠܐܝܢܫ ܀

22 ܘܐܡܪ ܕܐܝܬ ܠܒܪ ܐܢܫܐ ܕܢܬܟܢܫ ܣܓܝ ܘܢܬܪܚܩ ܡܢ ܩܕܡ ܣܒܐ ܘܪܒܢܐ ܘܣܦܪܐ ܘܢܬܩܛܠ ܘܒܬܠܬܝܬ ܝܘܡܐ ܢܩܘܡ ܀

23 ܘܐܡܪ ܠܟܠܗܘܢ ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܐܬܐ ܒܬܪܝ ܢܟܦܪ ܒܢܦܫܗ ܘܢܣܒ ܨܠܒܗ ܟܠ ܝܘܡ ܘܢܬܒܥ ܠܝ ܀

24 ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܦܨܘ ܢܦܫܗ ܢܐܒܕ ܠܗ ܘܡܢ ܕܢܐܒܕ ܢܦܫܗ ܒܓܠܠܝ ܗܘ ܢܫܙܒܝܗ ܀

25 ܡܢ ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܓܒܪܐ ܕܢܪܒܚ ܟܠ ܥܠܡܐ ܘܢܐܒܕ ܢܦܫܗ ܐܘ ܢܬܚܣܪ ܒܗ ܀

26 ܡܢ ܕܐܢ ܢܟܦܬ ܡܢ ܒܝ ܘܡܠܝܠܬܝ ܗܕܐ ܒܥܡܐ ܘܒܚܛܝܬܐ ܗܕܝܐ ܒܪ ܐܢܫܐ ܐܦ ܗܘ ܢܟܦ ܡܢܗ ܟܕ ܐܬܐ ܒܫܘܒܚܗ ܘܒܫܘܒܚܐ ܕܐܒܘܗܝ ܘܕܡܠܐܟܐ ܩܕܝܫܐ ܀

27 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܫܪܪܐ ܐܡܪ ܕܐܝܬ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܩܐܡܝܢ ܗܪܟܐ ܕܠܐ ܢܛܥܡܘܢ ܡܘܬܐ ܥܕ ܕܢܚܙܘܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܀

28 ܘܗܘܐ ܐܚܪ ܗܠܝܢ ܝܘܡܝܢ ܐܪܒܥ ܟܕ ܩܒܠ ܫܡܥܘܢ ܘܝܘܚܢܢ ܘܝܥܩܘܒ ܘܣܠܩ ܠܛܘܪܐ ܕܢܨܠܐ ܀

29 ܘܟܕ ܨܠܐ ܗܘܬ ܚܙܘܬ ܐܦܘܗܝ ܐܚܪܢܝܬ ܘܠܒܘܫܗ ܚܘܪ ܘܒܪܩ ܀

30 ܘܗܐ ܬܪܝܢ ܓܒܪܐ ܡܬܡܠܠܝܢ ܥܡܗ ܘܗܢܘܢ ܡܘܫܐ ܘܐܝܠܝܐ ܀

31 ܕܐܬܪܐܝܘ ܒܫܘܒܚܐ ܘܡܠܠܝܢ ܥܡ ܝܫܘܥ ܥܠ ܡܘܬܗ ܕܥܬܝܕ ܠܡܫܠܡ ܒܝܪܘܫܠܡ ܀

32 ܘܫܡܥܘܢ ܘܐܢܫܐ ܕܥܡܗ ܟܒܕܝܢ ܡܢ ܫܢܬܐ ܘܟܕ ܐܬܥܪܝܘ ܚܙܘ ܠܫܘܒܚܗ ܘܠܬܪܝܢ ܓܒܪܐ ܕܩܐܡܝܢ ܥܡܗ ܀

Quumq; oraret solus, & discipuli ejus essent cum eo, interrogavit eos, & ait; Quem me dicunt esse cœtus? Respondentes & dicunt ei; Johannem Baptistam: alii autem Eliam: alii deniq; prophetam ex antiquis prophetis resurrexisse. Dixit eis; Vos autem quem me dicitis esse? Respondit Simon, & ait; Messiam Dei. Ipse verò increpavit eos, eósq; admonuit ut nemini hoc dicerent. Et ait illis; Futurum est ut Filius hominis multa perpetiatur, & reprobetur à senioribus & principibus sacerdotum, Scribísque: & ut interimant eum, ac die tertiâ resurgat. Dicebat autem coram omnibus, Quicunq; voluerit venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidiè, & veniat post me. Quisquis enim voluerit animam suam servare, perdet eam: quisquis autem perdet animam suam propter me, is servabit eam. Quid enim juvat hominem lucrari mundum universum, animam verò suam perdere aut amittere? Quem autem puduerit mei, meorúmq; sermonum, pudebit ejus Filius hominis, quum venerit in gloria patris sui, cum angelis ipsius sacrosanctis.

Matutinis festo Tabernaculorum. 31.

Veritatem dico vobis, sunt quidam qui hic adstant, qui non gustabunt mortem usquedum viderint regnum Dei. Factum est autem post hæc verba circiter octo dies, ut assumpserit Jesus Simonem, & Jacobum, & Johannem, conscenderitq; montem ut oraret. Quúmq; precaretur, mutata est species vultûs ejus, & vestimenta ejus facta sunt candida, atq; corruscabant. Et ecce duo viri colloquebantur ei, qui erant Moses, & Elias, Qui apparuerant in gloria: cæterùm verba faciebant de ipsius exitu, quem completurus erat in Jerusalem. Erant autem gravati somno Simon & ii qui cum eo erant, vixque experrecti sunt ac viderunt gloriam ejus, & duos illos viros qui stabant juxta eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

XLIX. Confitetur Simeon Cephas rectè de Christo.

چهل نه اقرار کردن شمعون صفا بر راستي مسيح

18 * مسيح چون تنها نماز مي کرد و شاگردان او با او * از ايشان پرسيد و گفت * جماعت از

19 بهر من چه مي گويند * که کيستم * جواب دادند و گفتند * که بعضي مي گويند

يحيي † شوينک است * و ديگران مي گويند ايلياست * و قومي ديگر گفتند * که يکي از

20 پيغمبران قديم بر خاست * عيسي بشاگردان گفت شما از بهر من چه ميگوييد * شمعون

21 پاسخ داد و گفت * توي مسيح خدا * عيسي بر ايشان بانگ زد * و فرمود که باکسي نگويند *

22 و بديشان گفت * فرزند ادمي † بسيار زحمت خواهد کشيدن * و از پيران و سرور اماما ن

23 و نويسندگان خار شود * اورا بکشند * و بعد از سه روز برخيزد * * و پيش حاضران ميگفت *

هر که خواهد که در پي من بيايد جان خود را فراموش کند * و هر روز صليب خود را † بر دوش

24 خود بر گيرد * و در دنبال من بيايد * هرکه خواهد که جان خود را زنده کند * خود را هلاک کند *

25 و هر که خود را براي من هلاک کند * اوست که جان خود را زنده کرده باشد * * بگوييد که

ادمي را چه فايده باشد * که همه دنيا را سود کند * و جان خود را زيان کند * و هلاک شود *

Christus, cùm solus oraret, et discipuli ejus cum eo, ab eis interrogavit, et dixit; Turbæ de me quid dicunt? quòd quis sim? Respondérunt, et dixerunt; Nonnulli quidem dicunt, Johannes Baptista est: alii verò dicunt, Elias est: et quidam alii dicunt, quòd unus è Prophetis antiquis surrexit. Jesus discipulis dixit; Vos de me quid dicitis? Simeon responsum dedit, et dixit; Tu es Christus Deus. Jesus illis vocem intentavit, et jussit, ut nemini dicerent. Et illis dixit; Filius hominis multum doloris passurus est, et à senioribus, et principe sacerdotum, et scribis spretus erit, & eum interficient: et post tres dies resurget. Et ad præsentes dixit; Quicunque voluerit vestigiis meis insistere, animam suam obliviscatur, et quotidiè crucem suam in humeros suos tollat, et post me veniat. Quicunque voluerit animam suam vivificare, seipsum perdat: Et quicunque seipsum propter me perdiderit, ipse est qui animam suam vivificavit. Dicite, quid homini profuturum sit, quòd totum mundum lucrifecerit, et animæ suæ jacturam faciat et pereat.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

18 Et factum est, cùm solus esset orans, erant cum illo & discipuli: & interrogavit illos,
19 dicens; Quem me dicunt esse turbæ? At illi respondentes, & dixerunt; Joannem Ba-
20 ptistam, alii autem Eliam, alii verò quia unus Propheta de prioribus surrexit. Dixit
autem illis; Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit; Chri-
21 stum Dei. At ille increpans illos, præcepit ne cui dicerent hoc, Dicens; Quia opor-
22 tet filium hominis multa pati, & reprobari à senioribus, & principibus sacerdotum,
23 & Scribis, & occidi, & tertiâ die resurgere. Dicebat autem ad omnes; Si quis vult
post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidiè, & sequatur me.
24 Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet illam: nam qui perdiderit
25 animam suam propter me, salvam faciet illam. Quid enim proficit homo, si lucretur
universum mundum, se autem ipsum perdat, & detrimentum sui faciat? Nam qui
26 me erubuerit, & meos sermones: hunc Filius hominis erubescet, cùm venerit in
majestate sua, & Patris, & sanctorum Angelorum. Dico autem vobis verè; Sunt
27 aliqui hîc stantes, qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei. Factum
28 est autem post hæc verba ferè dies octo, & assumpsit Petrum, & Jacobum, & Jo-
annem, & ascendit in montem ut oraret. Et facta est, dum oraret, species vultûs
29 ejus altera: & vestitus ejus albus & refulgens. Et ecce duo viri loquebantur cum
30 illo. Erant autem Moyses & Elias, Visi in majestate: & dicebant excessum ejus,
31 quem completurus erat in Jerusalem. Petrus verò, & qui cum illo erant, gravati erant
32 somno. Et evigilantes viderunt majestatem ejus, & duos viros, qui stabant cum illo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 وَاِذْ كَانَ فِي مَوْضِعٍ يُصَلِّي وَمَعَهُ تَلَامِيذُهُ * اَلْفَصْلُ اَلرَّابِعُ وَالثَّلَاثُونَ *

سَأَلَهُمْ قَائِلًا مَاذَا يَقُولُ اَلنَّاسُ اَنِّي اَنَا * فَاَجَابُوا قَائِلِينَ يُوحَنَّا اَلْمَعْمَذَانِي * وَاٰخَرُونَ اِيلِيَّا * وَاٰخَرُونَ 19
سِوَى مِنَ اَلْاَوَّلِينَ قَامَ * فَقَالَ لَهُمْ فَاَنْتُمْ مَاذَا تَقُولُونَ اَنِّي اَنَا * اَجَابَ بُطْرُسُ قَائِلًا اَنْتَ مَسِيحُ اَللّٰهِ 20 *
21
22 * فَاَنْهَرَهُمْ وَحَذَّرَهُمْ اَلَّا يَقُولُوا هٰذَا لِاَحَدٍ * وَقَالَ اِنَّ اِبْنَ اَلْاِنْسَانِ لَمُزْمِعٌ اَنْ يُولَمَ كَثِيرًا * وَيُرْذَلَ
مِنَ اَلْمَشْيَخَةِ وَرُؤَسَاءِ اَلْكَهَنَةِ وَالْكَتَبَةِ وَيُقْتَلَ * وَيَقُومَ فِي اَلْيَوْمِ اَلثَّالِثِ * وَقَالَ لِلْجَمْعِ مَنْ اَرَادَ اَنْ 23
24 يَتْبَعَنِي فَلْيَكْفُرْ بِنَفْسِهِ وَيَحْمِلْ صَلِيبَهُ كُلَّ يَوْمٍ وَيَتْبَعَنِي * وَمَنْ اَرَادَ اَنْ يُخَلِّصَ نَفْسَهُ فَلْيُهْلِكْهَا
25 وَمَنْ اَهْلَكَ نَفْسَهُ مِنْ اَجْلِي فَهُوَ يُخَلِّصُهَا * مَاذَا يَنْفَعُ اَلْاِنْسَانَ لَوْ رَبِحَ اَلْعَالَمَ كُلَّهُ وَاَهْلَكَ
26 نَفْسَهُ وَخَسِرَهَا * اَلَّذِي يَخْزَى بِي وَبِكَلَامِي هٰذَا فَاِبْنُ اَلْاِنْسَانِ يَخْزَى بِهِ اِذَا جَاءَ فِي مَجْدِهِ وَمَجْدِ اَبِيهِ
27 وَمَجْدِ مَلَائِكَةِ اَلْمُقَدَّسِينَ * اَمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ هٰهُنَا قَوْمًا مِنَ اَلْقِيَامِ لَا يَذُوقُونَ اَلْمَوْتَ حَتَّى
28 يُعَايِنُوا مَلَكُوتَ اَللّٰهِ * وَكَانَ بَعْدَ هٰذَا اَلْكَلَامِ بِنَحْوِ ثَمَانِيَةِ اَيَّامٍ اَخَذَ بُطْرُسَ وَيَعْقُوبَ وَيُوحَنَّا
29 وَصَعِدَ اِلَى اَلْجَبَلِ لِيُصَلِّيَ * وَكَانَ فِيمَا هُوَ يُصَلِّي تَغَيَّرَ مَنْظَرُ وَجْهِهِ وَاَبْيَضَّتْ ثِيَابُهُ وَلَمَعَتْ
30
31 كَالْبَرْقِ * وَاِذَا رَجُلَانِ يَتَكَلَّمَانِ مَعَهُ هُمَا مُوسَى وَاِيلِيَّا * ظَهَرَا فِي مَجْدٍ * وَكَانَا يَقُولَانِ عَلَى خُرُوجِهِ
32 اَلَّذِي كَانَ مُزْمِعًا اَنْ يُكَمِّلَهُ بِاُورُشَلِيمَ * وَبُطْرُسُ وَاَلَّذِينَ مَعَهُ ثَقُلُوا بِالنَّوْمِ * وَلَمَّا اَسْتَيْقَظُوا

رَاَوْا مَجْدَهُ وَالرَّجُلَيْنِ اَلَّذَانِ كَانَا وَاقِفَيْنِ مَعَهُ *

Sectio trigesima quarta.

Et cùm esset in loco quodam ut oraret, & secum discipuli sui, interrogavit illos, dicens; Quem dicunt homines me esse? Respondentes, dicentes; Johannem Baptistam & alii, Eliam: & alii, Prophetam ex prioribus surrexisse. Dixit eis, Vos autem quem dicitis me esse? Respondit Petrus dicens; Tu es Christus Dei. Et increpavit illos, & monuit eos, ne dicerent hoc cuiquam. Et ait, Certè filius hominis futurus est ut patiatur multa: & vilipendetur à senioribus & principibus sacerdotum et Scribis: et occidet illum, et resurget in die tertia. Et dixit turbæ, Qui voluerit sequi me, abneget semetipsum, et portet crucem suam quotidiè, et sequatur me. Et qui voluerit salvam facere animam suam, perdat eam: Et qui perdiderit animam suam propter me, ipse salvabit illam. Quid proficit homini, si lucratus fuerit mundum totum, et perdiderit animam suam, ejusque jacturam fecerit? Qui erubuit me, et sermonem meum istum, Filius hominis confundet eum, quando veniet in gloria sua, et gloriâ Patris sui, unà cum Angelis suis sanctis. Amen dico vobis, quòd sunt hic nonnulli ex astantibus qui non gustabunt mortẽ, donec videant regnum Dei. Factũ est autem post hunc sermone circiter octo diebus, assumpsit Petrum, et Jacobum, et Johannem, et ascendit in montem ad orandum. Et factum est dum ipse oraret, mutatus est aspectus vultûs ejus et albæ factæ sunt vestes ejus, et refulgentes sicut fulgur. Et ecce viri duo alloquebantur eum (erant Moyses et Elias, Qui apparuerunt in gloria.) Et loquebantur de exitu ipsius, quem impleturus erat in Jerusalem. Et Petrus, et qui cum eo erant gravati erant somno. Et cùm evigilâssent, viderunt gloriam ejus, et duos viros qui stabant cum illo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 በእንተ: ዘከመ: ተስእሎ: ለእርደኢሁ::=> ወእሙዝ: እንዘ: ይጸሊ: *De interrogando discipulos ejus.*
በባሕቲቱ: ወእርደኢሁኒ: ሶሰቤሁ: ወተስእሎ: ወይቤሎ: ምኑ: ይብለኒ: ሰብ
19 ኦ::=> ወተሰጥሞ: ወይቤልዎ: ዮሐንስሃ: መጥመቀ: ወቦ: እለ: ይብሉ: ሌልያስሃ:
20 ወቦ: እለ: ይብሉ: ለሐዱ: እምነቢያት: ቀደምት: ተንሥአ::=> ወይቤሎሙ: ለእት
21 ሎሌ: ምኑ: ትብሉኒ: ወተሰጥሞ: ጴጥሮስ: ወይቤሎ: እንተ: መሲሁ: ለእግዚአ ብሔ
22 ር::=> ወገሠጾ: ወከልለሎ: ሊይንግሮ: ወሊለመኑሂ::=> ወይቤሎሙ: ሀለው: ለ
ወልደ: እጓለ: ለመ: ሕያው: ብዙኅ: ያሕመመ: ወያመክርመ: ረበናት: ወሊቃነ:
23 ካሃናት: ወጸሐፍት: ወይቀትልው: ወይትነሣእ: በሣልስት: ዕለት::=> ወይቤሎሙ:
ለኵሉሙ: ዘይፈቅድ: ይትልወኒ: ይጽለእ: ለነፍሱ: ወያጥብዕ: ወይንሣእ: መስቀለ:
24 ሞቶ: ወኵሉ: ዕለተ: ይትልወኒ::=> ወዘሰ: ይፈቅድ: ያድሓና: ለነፍሱ: ይግደፋ:
25 ወዘሰ: ገደፋ: ለነፍሱ: በለእቲለየ: ያድሓና::=> ወመኑት: ይበቍዖ: ለሰብእ: ለእ
26 መ: ኵሉ: ዒለመ: ረብሐ: ወነፍሶ: ሐጕለ::=> ወለዘኒ: ኀፍረኒ: ወኀፍረ: ቀልየ: የ
ኅፍሮ: ሎቱኒ: ወልደ: እጓለ: እመ: ሕያው: ለመ: ይመጽእ: በስብሐቲሁ:: ወዘ: ለ
27 ቤሁ: ወዘቅዱሳን: መላእክቲሁ::=> ለጌኑ: እብለክሙ: ሀለው: ዝየ: ይቀውሙ: እለ:
ሊይጥዕመዋ: ለሞት: እስከ: ይሬሊይዋ: ለመንግሠተ: እግዚአብሔር::
28 በእንተ: ዘከመ: ተወለጠ: ራእዩ: ለእግዚእ: ሊያሱስ::=> ወእመድኅረ: ዝንቱ: *De transformatione aspectûs Domini Jesu.*
ነገር: ለመ: ስምንት: ነሠአሙ: ለጴጥሮስ: ወለያዕቆብ: ወለዮሐንስ: ወዓርገ: ደብረ: ይ
29 ጸሊ::=> ወእንዘ: ይጸሊ: ተወለጠ: ርእየተ: ገጹ: ወጸዕደወ: ለልባሲሁ: ወይበርቅ::=>
30 ወናሁ: ምጽሉ: ክልሌ: ዕደው: ይትናገሩ: ምሰሌሁ: እሉ: እምንቱ: ውሴ: ወሌልያስ::=>
31 እለ: ለስተርእዩ: በስብሐት: ወነገሩ: ስብሐቲሁ: ዘሃሎ: ይኩን: በሊየሩሳሌም::=> ወ
32 ፀአቶሂ: ረስበ: ጴጥሮስ: ወእለሂ: ምሰሌሁ: ክቡደን: በመንዋም: ጸዕደንቲሆሙ: በድ
ቃስ: ወነቂሆሙ: ርእዩ: ስብሐቲሁ: ወዕደውኒ: ክልሌቱ: እንዘ: ይቀውሙ: ምሰሌሁ::=>

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 * هر كه بر من * و بر سخنان من انكار كند * فرزند ادمي نيز اورا منكر شود * وقتي كه با عظمت
27 † و با فرشتكان پاكان خود بيايد * راست راست با شما مي گويم * كساني اينجا حاضر
ايستاده اند * كه مرگ را نچشند * تا انكه كه ملكوت † خدايرا ببينند پنجاه تجلي مسيح
28 † بر كوه تابور وخود را ديگر گون نمودن * وبعد ازين سخنها بقدر هشت روز عيسي بر گرفت
29 † شمعون صفا را * ويعقوب * ويوحنا * وبر بالاء كوه رفتند تا نماز كنند * * ودر ميان نماز مسيح †
30 صورت خود را ديگر گون † كرد * و پوشش او سپيد شد * ومانند برق مي تابيد * و نموده شد
31 كه دو مرد با او سخن مي گفتند * وايشان موسي * و ايليا بودند * * كه بعظمت نموده شد *
31 و بر ظهور او مي گفتند كه اماده است كه در اورشليم سپارده شود * * شمعون وياران در
خواب رفته بودند * ناگهان بيدار شدند * ديدند اين دو مرد † با عيسي ايستاده *

Quicunq; me et sermones meos abnegaverit, Filius hominis etiam eum abnegabit quo tempore cum magnificentia, et cum Angelis sanctis suis venerit. Verè, vere vobis dico; Quidam hîc præsentes astant, qui mortem non gustabunt, usquedum regnum Dei viderint.

L. Transfiguratur Christus in monte Tabor, & seipsum aliâ formâ ostendit.

Et post hos sermones, quasi octo dies, Jesus assumpsit Simeonem Cephan, et Jacobum, et Johannem, et in montem ascenderunt, ut orarent. Et inter orandum Christus formam suam mutavit, et vestitus suus candidus fuit, et instar fulguris coruscabat. Et visum est quòd duo viri cum eo colloquebantur: ii autem Moses et Elias erunt: Qui in gloria apparebant, et de exitu illius loquebantur; quòd futurum esset ut in Hierololyma traderetur. Simeon et socii ejus in somnum delapsi erant, & subitò expergefacti viderunt hos duos viros cum Jesu stantes.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΚΘ'. Λ'.

Et factum est *in esse ipsum orantem solitarie, simul* erant *ei* discipuli, ΚΘ'
18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰμόνας, ζυνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ, ζ
& interrogavit illos, dicens; Quem me dicunt turbæ esse? Illi *autem respondentes* α
19 καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς, λέγων, Τίνα με λέγουσιν (ν) οἱ ὄχλοι εἶναι; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες
dixerunt Joannem Baptistam: alii autem Eliam: alii verò, Quia propheta *quidam*
ἔφην, Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν· ἄλλοι δὲ, Ὅτι προφήτης τις
antiquorum resurrexit. Dixit autem illis; Vos autem quem me dicitis esse? Respondens *autem*
20 τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ
Petrus, dixit; Christum Dei. Ille *autem* increpans illos, præcepit *nemini* ζα
21 ὁ Πέτρος, εἶπε, Τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς, παρήγγειλε μηδενὶ β
dicere hoc, Dicens; Quia oportet filium hominis multa pati, & reprobari
22 (ξ)τοῦτο εἰπεῖν τοῦτο, Εἰπὼν, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
à senioribus, & principib⁹ sacerdotũ, & Scribis, & occidi, & tertiâ
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ Γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ζε
die resurgere. Dicebat autem ad omnes; Si quis vult post me venire, β
23 ἡμέρᾳ (ο) ἐγερθῆναι. Ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου (π) ἐλθεῖν,
abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidiè, & sequatur me.
ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι.
Qui enim voluerit animam suam *servare*, perdet illam: qui *autem* perdiderit
24 Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ
animam suam propter me, *hic servabit* illam. Quid enim proficit homo, *lucratus*
25 τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελεῖ ἄνθρωπον, κερδήσας

mundum universum, seipsum autem *perdens*, *aut damno affectus*? Qui *enim* erubuerit
τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας, ἢ ζημιωθείς; Ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ 26
me & meos sermones, hunc filius hominis erubescet, cùm venerit in *gloria*
με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ
sua, & Patris, & sanctorum angelorum. Dico autem vobis verè, Sunt aliqui
αὐτοῦ, καὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, Εἰσί τινες 27
β
hic *stantium*, qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei.
τῶδε (ρ)ἑστηκότων, οἳ οὐ μὴ (σ)γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
Factum est autem post verba hæc ferè dies octo, & *assumens* Petrum &
Λ' Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ, καὶ παραλαβὼν (τ) τὸν Πέτρον καὶ 28
Joannem, & Jacobum, ascendit in montem *orare*. Et facta est, *in*
Ἰωάννην, καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Καὶ ἐγένετο, ἐν 29
orando ipsum, species vultûs ejus altera, & vestitus ejus albus
τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς
refulgens. Et ecce viri duo colloquebantur *illi*, *qui* erant Moyses & Elias:
ἐξαστράπτων. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἠλίας· 30
Qui visi in *gloria*, dicebant *exodum* ejus, *quam futurus* erat *implere* in Hierusalem.
Οἳ ὀφθέντες (υ)ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν (φ)ἤμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. 31
At Petrus & qui cum illo erant gravati somno: evigilantes *autem* viderunt
Ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον 32
gloriam ejus, & *duos* viros *simul stantes illi*.
τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ.

MS.A. (ν) οἱ ἄνθρωποι εἶναι; (ξ) λέγει τοῦτο, (ο) ἀναστῆναι. (π) ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω (ρ) ἑστώτων, οἵτινες (σ) γεύσωνται (τ) Πέτρον (υ) ἐν τῇ δόξῃ, (φ) ἤμελλεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Festo Apostolorum. 30.

18 ܘܗܘܐ ܒܡܨܠܝܗ ܠܚܘܕܗ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܥܡܗ ܫܐܠ ܐܢܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܫܐ ܠܝ ܐܢܐ
Quumq; oraret solus, & discipuli ejus essent cum eo, interrogavit eos, & ait; Quem me dicunt esse cœtus? Respondentes & dicunt ei;
19 ܗܘ ܒܪ ܐܢܫܐ ܘܥܢܘ ܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܝܠܝܐ ܘܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܕܢܒܝܐ ܡܢ ܩܕܡܝܐ ܩܡ
Johannem Baptistam: alii autem Eliam: alii deniq; prophetam ex antiquis prophetis resurrexisse. Dixit eis; Vos autem quem me di-
20 ܐܢܬ ܐܡܪܝܢ ܕܐܢܐ ܗܘ ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ ܡܫܝܚܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܐܠܐ ܗܘ ܐܡܪ ܠܗܘܢ
citis esse? Respondit Simon, & ait; Messiam Dei. Ipse verò increpavit eos, eósq; admo-
21 ܕܠܐ ܢܐܡܪܘܢ ܠܐܢܫ ܠܗܕܐ ܘܐܡܪ ܕܒܪ ܐܢܫܐ ܣܓܝ ܢܬܟܢܫ ܘܢܬܪܓܡ ܘܒܬܠܬܐ
nuit ut nemini hoc dicerent. Et ait illis; Futurum est ut Filius hominis multa perpetiatur,
22 ܝܘܡܐ ܢܩܘܡ ܘܐܡܪ ܠܟܠܗܘܢ ܡܢ ܕܨܒܐ ܒܬܪܝ ܢܟܦܘ ܢܦܫܗ ܘܢܣܒ ܨܠܝܒܗ ܘܢܬܐ ܒܬܪܝ
& reprobetur à senioribus & principibus sacerdotum, Scribísque: & ut interimant eum,
ac die tertiâ resurgat. Dicebat autem coram
23 ܟܠ ܗܘ ܕܨܒ ܕܢܐܬܐ ܒܬܪܝ ܢܟܦܪ ܢܦܫܗ ܘܢܣܒ ܨܠܝܒܗ ܒܟܠ ܝܘܡ ܘܢܬܐ ܒܬܪܝ
omnibus, Quicunq; voluerit venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam
24 ܕܡܢ ܕܨܒ ܕܢܦܨܘ ܢܦܫܗ ܢܐܒܕ ܠܗ ܘܡܢ ܕܢܐܒܕ ܢܦܫܗ ܒܪܝ ܗܘ ܢܦܨܝܗ
quotidiè, & veniat post me. Quisquis enim
volverit animam suam servare, perdet eam: quisquis autem perdet animam suam propter
25 ܠܐ ܡܢܐ ܕܐܢܫ ܐܢ ܫܩܠ ܠܟܠ ܥܠܡܐ ܘܢܐܒܕ ܠܢܦܫܗ ܐܘ ܢܬܚܒܠ ܒܗ
me, is servabit eam. Quid enim juvat homi-
26 ܡܢ ܕܐܟܝܢ ܗܘ ܕܢܟܣܦ ܒܗ ܡܢ ܕܐܬܟܣܝ ܒܝ ܘܒܡܠܝ ܗܘ ܕܐܢܫ ܘܐܬܒ ܠܢܦܫܗ
nem lucrari mundum universum, animam verò suam perdere aut amittere? Quem autem
puduerit mei, meorúmq; sermonum, pudebit
27 ܒܪ ܐܢܫܐ ܒܟܝܢ ܕܐܬܟܣܝ ܒܝ ܘܒܡܠܝ ܗܘ ܒܪ ܐܢܫܐ ܒܟܝܢ ܕܐܬܐ ܒܝܩܪ ܕܐܒܘܗܝ
ejus Filius hominis, quum venerit in gloria
patris sui, cum angelis ipsius sacrosanctis.

Matutinis festo Tabernaculorum. 31.

ܘܐܡܪ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܐܝܬ ܡܢ ܗܪܟܐ ܕܠܐ ܢܛܥܡܘܢ ܡܘܬܐ ܥܕ ܕܢܚܙܘܢ
Veritatem dico vobis, sunt quidam qui hic adstant, qui non gustabunt mortem usquedum viderint regnum Dei. Factum est autem post
ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܘܗܘܐ ܒܬܪ ܡܠܐ ܗܠܝܢ ܐܝܟ ܬܡܢ ܝܘܡܝܢ ܩܒܠ ܝܫܘܥ ܠܫܡܥܘܢ
hæc verba circiter octo dies, ut assumpserit Jesus Simonem, & Jacobum, & Johannem,
ܘܠܝܥܩܘܒ ܘܠܝܘܚܢܢ ܘܣܠܩ ܠܛܘܪܐ ܕܢܨܠܐ ܘܗܘܐ ܒܡܨܠܝܗ ܫܚܝܪ ܐܦ ܐܦ
conscenderitq; montem ut oraret. Quúmq; precaretur, mutata est species vultûs ejus, &
ܐܝܩܪ ܕܐܦܘܗܝ ܫܚܠܦ ܘܠܒܘܫܗ ܗܘܐ ܚܘܪ ܡܒܪܩ ܘܗܐ ܬܪܝܢ ܓܒܪܐ ܡܬܡܠܠܝܢ ܥܡܗ
vestimenta ejus facta sunt candida, atq; coruscabant. Et ecce duo viri colloquebantur ei,
ܘܗܢܘ ܡܫܐ ܘܐܠܝܐ ܕܐܬܪܐܝܘ ܒܫܘܒܚܐ ܘܡܪܝܢ ܥܠ ܡܘܬܗ ܕܥܬܝܕ ܠܡܫܠܡ ܒܝܪܘܫܠܡ
qui erant Moses, & Elias, Qui apparuerant in gloria: cæterùm verba faciebant de ipsius exitu, quem completurus erat in Jerusalem.
ܘܫܡܥܘܢ ܘܟܠ ܗܢܘܢ ܕܥܡܗ ܟܐܒܝܢ ܒܫܢܬܐ ܘܟܕ ܐܬܥܪܝܘ ܚܙܘ ܝܩܪܗ ܕܡܪܝܐ
Erant autem gravati somno Simon & ii qui cum eo erant, víxque experrecti sunt ac viderunt gloriam ejus, & duos illos viros qui
ܘܬܪܝܢ ܓܒܪܐ ܗܢܘܢ ܕܩܝܡܝܢ ܥܡ ܝܫܘܥ ܗܘ ܕܐܬܪܐ ܘܗܢܘ ܕܩܝܡܝܢ ܥܡ ܝܫܘܥ
stabant juxta eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل نه اقرار کردن شمعون صفا بر راستي مسيح

XLIX. Confitetur Simeon Cephas rectè de Christo.

18 * مسيح چون تنها نماز مي کرد و شاگردان او با او * از ایشان پرسید و گفت * جماعت از
Christus, cùm solus oraret, et discipuli ejus cum eo, ab eis interrogavit, et dixit; Turbæ de me
19 بهر من چه مي گویند * که کیستم * جواب دادند وگفتند * که بعضي مي گویند
quid dicunt? quòd quis sim? Respondentes, et dixerunt; Nonnulli quidem dicunt, Johannes Baptista
20 یحیي † شمعون است * وديگران مي گویند ایلیاست * وقومي دیگر گفتند * که یکي از
est: alii verò dicunt, Elias est: et quidam alii dicunt, quòd unus è Prophetis antiquis surrexit. Jesus
پیغمبران قدیم بر خاست * عیسي بشاگردان گفت شما از بهر من چه میگویید * شمعون
discipulis dixit; Vos de me quid dicitis? Simeon responsum dedit, et dixit; Tu es Christus Deus. Je-
21 پاسخ داد وگفت * توي مسیح خدا * عیسي بر ایشان بانگ زد * و فرمود که باکسي نگویند *
sus illis vocem intentavit, et jussit, ut nemini dicerent. Et illis dixit;
22 وبدیشان گفت * فرزند ادمي † بسیار زحمت خواهد کشیدن * و از پیران و سرور امامان
Filius hominis multum doloris passurus est, et à senioribus, et principe sacerdotum, et scribis spretus
وبویسندگان خار شود * اورا بکشند * وبعد از سه روز برخیزد * * وپیش حاضران میگفت *
erit, & eum interficient: et post tres dies resurget. Et ad præsentes
23 هر که خواهد که در پي من بیاید جان خود را فراموش کند * و هر روز صلیب خود را † بر دوش
dixit; Quicunque voluerit vestigiis meis insistere, animam suam obliviscatur, et quotidiè crucem
خود برگیرد * و در دنبال من بیاید * هرکه خواهد که جان خود را زنده کند * خود را هلاک کند *
suam in humeros suos tollat, et post me veniat. Quicunque voluerit animam suam vivificare, seipsum
24 و هر که خود را براي من هلاک کند * اوست که جان خود را زنده کرده باشد * * بگویید که
perdat: Et quicunque seipsum propter me perdiderit, ipse est qui animam suam vivificavit.
25 ادمي را چه فایده باشد * که همه دنیا را سود کند * وجان خود را زیان کند * وهلاک شود *
Dicite, quid homini profuturum sit, quòd totum mundum lucrifecerit, et animæ suæ jacturam faciat et pereat.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

18 Et factum est, cùm solus esset orans, erant cum illo & discipuli: & interrogavit illos,
19 dicens; Quem me dicunt esse turbæ? At illi respondentes, & dixerunt; Joannem Ba-
20 ptistam, alii autem Eliam, alii verò quia unus Propheta de prioribus surrexit. Dixit
autem illis; Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit; Chri-
21 stum Dei. At ille increpans illos, præcepit ne cui dicerent hoc, Dicens; Quia opor-
22 tet filium hominis multa pati, & reprobari à senioribus, & principibus sacerdotum,
23 & Scribis, & occidi, & tertiâ die resurgere. Dicebat autem ad omnes; Si quis vult
post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidiè, & sequatur me.
24 Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet illam: nam qui perdiderit
25 animam suam propter me, salvam faciet illam. Quid enim proficit homo, si lucretur
universum mundum, se autem ipsum perdat, & detrimentum sui faciat? Nam qui 26
me erubuerit, & meos sermones: hunc Filius hominis erubescet, cùm venerit in
majestate sua, & Patris, & sanctorum Angelorum. Dico autem vobis verè; Sunt 27
aliqui hic stantes, qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei. Factum 28
est autem post hæc verba ferè dies octo, & assumpsit Petrum, & Jacobum, & Jo-
annem, & ascendit in montem ut oraret. Et facta est, dum oraret, species vultûs 29
ejus altera: & vestitus ejus albus & refulgens. Et ecce duo viri loquebantur cum 30
illo. Erant autem Moyses & Elias, Visi in majestate: & dicebant excessum ejus, 31
quem completurus erat in Jerusalem. Petrus verò, & qui cum illo erant, gravati erant 32
somno. Et evigilantes viderunt majestatem ejus, & duos viros, qui stabant cum illo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * اَلْفَصْلُ الرَّابِعُ وَالثَّلَثُونَ * وَاِذْ كَانَ فِي مَوْضِعٍ يُصَلِّي وَمَعَهُ تَلَامِيذُهُ
19 سَأَلَهُمْ قَائِلًا مَاذَا تَقُولُ النَّاسُ اَنِّي اَنَا * فَاَجَابُوا قَائِلِينَ يُوحَنَّا الْمَعْمَذَانِيُّ * وَاٰخَرُونَ اِيلِيَّا * وَاٰخَرُونَ
20 نَبِيٌّ مِنَ الْاَوَّلِينَ قَامَ * فَقَالَ لَهُمْ فَاَنْتُمْ مَاذَا تَقُولُونَ اَنِّي اَنَا * اَجَابَ بُطْرُسُ قَائِلًا اَنْتَ مَسِيحُ اللّٰهِ *
21 * فَاَنْهَرَهُمْ وَحَذَّرَهُمْ اَلَّا يَقُولُوا هٰذَا لِاَحَدٍ * وَقَالَ اِنَّ ابْنَ الْاِنْسَانِ لَمُزْمِعٌ اَنْ يُولَمَ كَثِيرًا * وَيُرْذَلَ
22 مِنَ الْمَشْيَخَةِ وَرُؤَسَاءِ الْكَهَنَةِ وَالْكَتَبَةِ وَيُقْتَلَ * وَيَقُومَ فِي الْيَوْمِ الثَّالِثِ * وَقَالَ لِلْجَمْعِ مَنْ اَرَادَ اَنْ
23 يَتْبَعَنِي فَلْيَكْفُرْ بِنَفْسِهِ وَيَحْمِلْ صَلِيبَهُ كُلَّ يَوْمٍ وَيَتْبَعْنِي * وَمَنْ اَرَادَ اَنْ يُخَلِّصَ نَفْسَهُ فَلْيُهْلِكْهَا
24 وَمَنْ اَهْلَكَ نَفْسَهُ مِنْ اَجْلِي فَهُوَ يُخَلِّصُهَا * مَاذَا يَنْفَعُ الْاِنْسَانَ لَوْ رَبِحَ الْعَالَمَ كُلَّهُ وَيُهْلِكُ
25 نَفْسَهُ وَيَخْسَرُهَا * اَلَّذِي يَخْزَى بِي وَبِكَلَامِي هٰذَا فَاِبْنُ الْاِنْسَانِ يَخْزَى اِذَا جَاءَ فِي مَجْدِهِ وَمَجْدِ اَبِيهِ
26 مَعَ مَلَائِكَةِ الْمُقَدَّسِينَ * اَمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ هٰهُنَا قَوْمًا مِنَ الْقِيَامِ لَا يَذُوقُونَ الْمَوْتَ حَتَّى
27 يُعَايِنُوا مَلَكُوتَ اللّٰهِ * وَكَانَ بَعْدَ هٰذَا الْكَلَامِ بِنَحْوِ ثَمَانِيَةِ اَيَّامٍ اَخَذَ بُطْرُسَ وَيَعْقُوبَ وَيُوحَنَّا
28 وَصَعِدَ اِلَى الْجَبَلِ لِيُصَلِّيَ * وَكَانَ فِيمَا هُوَ يُصَلِّي تَغَيَّرَ مَنْظَرُ وَجْهِهِ وَاَبْيَضَّتْ ثِيَابُهُ وَلَمَعَتْ
29 كَالْبَرْقِ * وَاِذَا رَجُلَانِ يَتَكَلَّمَانِهِ هُمَا مُوسَى وَاِيلِيَّا * ظَهَرَا فِي مَجْدٍ * وَكَانَا يَقُولَانِ عَلَى خُرُوجِهِ
30 اَلَّذِي كَانَ مُزْمِعًا اَنْ يُكَمِّلَهُ بِيُرُوسَلِيمَ * وَبُطْرُسُ وَالَّذِينَ مَعَهُ ثَقُلُوا بِالنَّوْمِ * وَلَمَّا اسْتَيْقَظُوا
31 نَظَرُوا مَجْدَهُ وَالرَّجُلَيْنِ اَلَّذَانِ كَانَا وَاقِفَيْنِ مَعَهُ *

Sectio trigesima quarta.

Et cùm esset in loco quodam ut oraret, & secum discipuli sui, interrogavit illos, dicens; Quem dicunt homines me esse? Respon-
derunt, dicentes; Johannem Baptistam: & alii, Eliam: & alii, Prophetam ex prioribus surrexisse. Dixit eis, Vos autem quem dicitis me esse? Respondit Petrus dicens; Tu es Christus Dei. Et increpavit illos, & monuit eos, ne dicerent hoc cuiquam. Et ait, Certè filius hominis futurus est ut patiatur multa: & vilipendetur à senioribus & principibus sacerdotum et Scribis: et occidet illum, et resurget in die tertia. Et dixit turbæ, Qui voluerit sequi me, abneget semetipsum, et portet crucem suam quotidiè, et sequatur me. Et qui voluerit salvam facere animam suam, perdat eam: Et qui perdiderit animam suam propter me, ipse salvabit illam. Quid proficit homini, si lucratus fuerit mundum totum, et perdiderit animam suam, ejusque jacturam fecerit? Qui erubet me, et sermonem meum istum, Filius hominis confundet eum, quando veniet in gloria sua, et gloriâ Patris sui, unà cum Angelis suis sanctis. Amen dico vobis, quòd sunt hic nonnulli ex astantibus qui non gustabunt mortẽ, donec videant regnum Dei. Factum est autem post hunc sermonem circiter octo diebus, assumpsit Petrum, et Jacobum, et Johannem, et ascendit in montem ad orandum. Et factum est dum ipse oraret, mutatus est aspectus vultûs ejus et albæ factæ sunt vestes ejus, et refulserunt sicut fulgur. Et ecce viri duo alloquebantur eum (erant Moyses et Elias, Qui apparuerunt in gloria.) Et loquebantur de exitu ipsius, quem impleturus erat in Jerusalem. Et Petrus, et qui cum eo erant gravati erant somno. Et cùm evigilâssent, viderunt gloriam ejus, et duos viros qui stabant cum illo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 በእንተ: ዘከመ: ተስእሎሙ: ለእርደኢሁ::=> ወእመዝ: እንዘ: ይጸሊ:
በባሕቲቱ: ወለርደኢሁኒ: ሖሰቡሁ: ውትስእሎሙ: ወይቤሎሙ: መኑ: ይብለኒ: ሰብ
19 እ::=> ውተሰጥዎ:ወይቤልዎ:ዮሐንስሃ: መጥመቀ: ወቦ: እለ:ይብሉ:ሔልያስሃ:
20 ወቦ: እለ:ይብሉ: ለሐዲ: እመኒቢያት:ቀደምት:ተንሥአ::=> ወይቤሎሙ: ላንተ
ውኬ: መኑ: ትብሉኒ: ወተሰጥዎ: ጴጥሮስ: ወይቤሎ: እንተ : መሲሁ: ለእግዚአ ብሔ
21 ር::=> ወገሠጾሙ: ወከልኦሙ:ሊይንግሩ: ወሊመኑሂ::=> ወይቤሎሙ:ሀለወ: ለ
22 ወልደ: እጓለ: ሰው: ሕያው: ብዙኅ : ያሕመመ: ወያመክርዎ: ረበናት : ወሊቃነ:
23 ካሃናት : ወጸሐፍት : ወይቀትልዎ: ወይትነሣእ: በሣልስት: ዕለት::=> ወይቤሎሙ:
ለኵሉሙ: ዘይፈቅድ: ይትልወኔ: ይጽለእ: ለነፍሱ: ወያጥብዕ: ወይንሣእ: መስቀለ:
24 ሞቶ: ወኵሉ: ዕለተ: ይትልወኒ::=> ወዘሰ : ይፈቅድ: ያድኅና : ለነፍሱ: ይገደፋ:
25 ወዘሰ: ገደፋ: ለነፍሱ: በለእቲአየ: ያድኅና::=> ወመንተ: ይበቍዖ : ለሰብእ: ለእ
26 መ: ኵሉ: ዓለመ: ረብሐ: ወነፍሱ: ሐጕለ::=> ወለዘኒ: ሓፍረኒ: ወነፍረ: ቀልየ: የ
ሓፍሮ· ሎቱኒ: ወልደ: እጓለ: እመ: ሕያው:ለመ: ይመጽእ : በስብሐቲሁ:: ወዘ: ለ
27 ቹሁ: ወዘቅደሳን: መላእክቲሁ::=> ለሜን:እብለክሙ:ሀለዉ:ዝየ:ይቀውሙ: እለ:
ሊይጥዕሙዋ: ለሞት: እስክ: ይሬኢይዋ: ለመንግሠተ: እግዚአብሔር::
28 በእንተ: ዘከመ: ተወለጠ:ሬእዩ: ለእግዚእ:ሊየሱስ:=> ወእመድኅረ:ዝንቱ:
ነገር: ለመ:ስመንት: ነሠለሙ:ለጴጥሮስ:ወለያዕቆብ:ወለዮሐንስ: ወዓርገ:ደብረ:ይ
29 ጸሊ:=> ወእንዘ: ይጸሊ: ተወለጠ:ርእዩተ: ገጹ: ወጸዕዉ:ለልባሲሁ: ወይበርቅ:=>
30 ወናሁ:መጽሉ: ክልኤ:ዕደው:ይትናገሩ:መሰሌሁ:እሉ:እሙንቱ: ሙሴ:ወኤልያስ:=>
31 ኤለ:ለእተርእዩ: በስብሐት: ወነገሩ: ስብሐቲሁ:ዘሂሉ: ይጕን: በኢየሩሳሌም:=> ወ
32 ፀአቶሂ: ረከበ: ጴጥሮስሃ: ወእለሂ: መሰሌሁ:ክቡዳን:በመንዋመ:ጸዕይንቲሆሙ:በድ
ቃስ:ወነቂሆሙ:ርእዩ:ስብሐቲሁ:ወዕደዉኒ:ክልኤቲ: እንዘ:ይቀውሙ:መሰሌሁ::=>

De interrogando discipulos ejus. Et tunc quum orans esset solus, di- 18
scipuli ejus cum eo erant, & interrogavit eos, & dixit iis; Quem dicit me esse po-
pulus? Et responderunt ei, & dixerunt ei; Johannem Baptistam: & sunt qui di- 19
cunt te Eliam esse: & sunt qui de te dicunt, Un' ex prophetis antiquis resurrexit.
Et dixit iis; Vos verò quem dicitis me esse? & respondit ei Petrus, & dixit ei; 20
Messiam illum Dei. Et increpavit illos, & prohibuit eos ne dicerent alicui. 21
Et dixit iis; Futurum est quòd filium hominis multùm affligent & tentabunt 22
magistri & principes sacerdotum, & Scribæ, & occîdent eum, & resurget in ter-
tio die. Et dixit iis omnibus; Qui vult sequi me, odio habeat animam suam, & 23
paratus sit, & tollat crucem mortis suæ, & quotidie sequatur me. Et qui vult 24
servare animam suam, perdet eam: & qui perdidit animam suam propter me,
servabit eam. Et quid prodest homini si totum mundum lucratus est, & animã 25
suam perdidit? Et quem puduerit mei, & puduerit sermonis mei, pudebit ejus 26
filium hominis, quando venerit in gloria sua, & Patris, & sanctorum angelorum
ejus. Amen dico vobis, Sunt hìc stantes, qui non gustabunt mortem, usquedum 27
viderit regnum Dei.

De transformatione aspectûs Domini Jesu. Et post hunc sermonem circa 28
octo *dies*, assumpsit Petrum, & Jacobum, & Johannem, & ascendit *in* montem ut
oraret. Et dum oraret transmutata fuit species vultûs ejus, & candidum fuit ve- 29
stimentum ejus, & fulgebat. Et ecce venerunt duo homines loquentes cum eo, 30
qui erant Moyses & Elias. Qui apparuerunt in gloria, & nuntiabant gloriam 31
ejus, quæ futura erat in Hierusalem. Exeundo verò invenit Petrum & illos qui 32
cum eo erant, gravatos in somno, *habentes* oculos suos in dormitatione: & evi-
gilantes viderunt gloriam ejus, & homines etiam duos stantes cum eo.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 * هر كه بر من * و بر سخنان من انكار كند * فرزند ادمي نيز اورا منكر شود * وقتي كه با عظمت
27 † و با فرشتكان پاكان خود بيايد * راست راست با شما مي گويم * كساني اينجا حاضر
ايستاده اند * كه مرگ را نچشند * تا انكه كه ملكوت † خدايرا ببينند پنجاه تجلي مسيح
28 بر كوه تابور وخود را ديگر گون نمودن * وبعد ازين سخنها بقدر هشت روز عيسي بر گرفت †
29 شمعون صفا را * ويعقوب * ويوحنا * وبر بالاء كوه رفتند تا نماز كنند * * ودر ميان نماز مسيح †
30 صورت خود را ديگر گون † كرد * و پوشش او سپيد شد * ومانند برق مي تابيد * و نموده شد
31 كه دو مرد با او سخن مي گفتند * وايشان موسي * و ايليا بودند * * كه بعظمت نموده شد *
32 و بر ظهور او مي گفتند كه اماده است كه در اورشليم سپارده شود * * شمعون و ياران در
خواب رفته بودند * ناگهان بيدار شدند * ديدند اين دو مرد † با عيسي ايستاده *

Quicunq; me et sermones meos abnegaverit, Filius hominis etiam 26
eum abnegabit quo tempore cum magnificentia, et cum Angelis sanctis suis venerit. Verè, verè vobis 27
dico; Quidam hìc præsentes astant, qui mortem non gustabunt, usquedum regnum Dei viderint.

L. Transfiguratur Christus in monte Tabor, & seipsum aliâ formâ ostendit.

Et post hos sermones, quasi octo dies, 28
Jesus assumpsit Simeonem Cephan, et Jacobum, et Johannem, et in montem ascenderunt, ut orarent. Et 29
inter orandum Christus formam suam mutavit, et vestitus suus candidus fuit, et instar fulguris coruscabat. Et visum est quòd duo viri cum 30
eo colloquebantur: ii autem Moses et Elias erunt: Qui in gloria apparebant, et de exitu illius loquebantur; quòd futurum esset ut in Hierosolyma traderetur. Simeon et 31
socii ejus in somnum delapsi erant, & subitò expergefacti viderunt has duos viros cum Jesu stantes. 32

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Α'. ΛΑ'.

Et factum est *in discedere ipsos* ab illo, ait Petrus ad Jesum;
33 Καὶ ἐγένετο ὲν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν (χ) ὁ Πέτρος πρὸς τ Ἰησοῦν,
Præceptor, *pulchrum* est nos hic esse: & faciamus tabernacula tria, unum tibi, & Moysi
Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ, καὶ (ψ) Μωσεῖ
unum, & unum Eliæ, *non* sciens quid diceret. Hæc autem illo *dicente*, facta est
μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ, μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο
34 nubes, & obumbravit eos: timuerunt *autem in illos intrare* in nubem.
νεφέλη, καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς. ἐφοβήθησαν δὲ ὲν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τ νεφέλην.
Et vox facta est de nube, dicens; Hic est filius meus dilectus, ipsum
35 Καὶ φωνὴ ἐγένετο ὲκ τ νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, αὐτοῦ
audite. Et *in fieri vocem*, inventus est Jesus solus: & ipsi tacuerunt,
36 ἀκούετε. Καὶ ὲν τῷ γενέσθαι τ φωνὴν, εὑρέθη (ω) ὁ Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν,
& nemini *enuntiaverunt* in illis diebus *nihil eorum* quæ viderant. Factum est autem in
37 καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ὲν ἐκείναις τ ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑωράκασιν. Ἐγένετο δὲ ὲν
sequenti die, descendentibus illis de monte, occurrit illi turba multa.
τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.
Et ecce vir de turba exclamavit, dicens; Magister, obsecro te, respice
38 Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τ ὄχλου ἀνεβόησε, λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου, (α) ἐπίβλεψον ΛΑ'
in filium meum, quia *unigenitus* est mihi. Et ecce spiritus apprehendit eum, &
39 ἐπὶ τ υἱόν μου, ὅτι (β) μονογενής ὅτί μοί. Καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν, καὶ
subitò clamat, & *discerpit* eum cum spuma, & vix discedit *ab ipso*, *conterens*
ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, συντρίβον
eum. Et rogavi discipulos tuos ut ejicerent illum, & non potuerunt.
αὐτόν. Καὶ ἐδεήθην τ μαθητῶν σου ἵνα (γ) ἐκβάλωσιν αὐτὸ, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. 40
Respondens autem Jesus, dixit; O generatio infidelis & perversa, usquequò ero
Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι 41
apud vos, & patiar vos? Adduc huc filium tuum. *Adhuc etiam accede-*
πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν. προσάγαγε (δ) ὧδε τ υἱόν σου. Ἔτι δὲ προσερχό- 42
dente eo, laceravit illum dæmonium, & dissipavit. Increpavit *autem* Jesus
μένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον, καὶ συνεσπάραξεν. Ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς 43
spiritui immundum, & sanavit puerum, & reddidit illum patri ejus.
τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τ παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ.
Stupebant autem omnes in magnitudine Dei: omnibus *autem* mirantibus
Ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τ Θεοῦ· πάντων δὲ θαυμαζόντων 44
in omnibus quæ faciebat *Jesu*, dixit ad discipulos suos; Ponite vos
ἐπὶ πᾶσιν οἷς (ε) ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Θέσθε ὑμεῖς
in *aures vestras* sermones istos: *nam* filius hominis *futurus* est *tradi in*
εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους. ὁ γὰρ υἱὸς τ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς
manus hominum. Illi *autem* ignorabat verbum istud, & erat *occultum* ab *ipso*,
χεῖρας ἀνθρώπων. Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν πακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, 45
ut non sentirent illud: & timebant interrogare eum de verbo hoc.
ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

MS. A. (χ) Πέτρος (ψ) μίαν Μωσεῖ, (ω) Ἰησοῦς (α) ἐπίβλεψαι (β) μονογενὴς μοί ἐστιν. (γ) ἐκβάλωσιν (δ) τ υἱόν σου ὧδε. (ε) ἐποίει

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ܘܗܘܐ ܟܕ ܡܬܦܪܫܝܢ ܡܢܗ ܐܡܪ ܫܡܥܘܢ ܠܝܫܘܥ ܪܒܝ ܛܒ ܐܝܬ ܠܢ ܗܟܐ ܠܡܗܘܐ ܢܥܒܕ ܬܠܬ ܡܛܠܢܬ ܚܕ ܠܟ ܘܚܕ ܠܡܘܫܐ ܘܚܕ ܠܐܝܠܝܐ ܠܐ ܝܕܥ ܡܐ ܕܐܡܪ ܗܘ ܐܝܬ ܠܗ ܠܡܐܡܪ ܗܠܝܢ ܐܬܬ ܥܢܢܐ ܘܛܠܠܬ ܥܠܝܗܘܢ ܘܕܚܠܘ ܒܥܢܢܐ ܘܕܚܠܘ ܒܗ ܕܚܠܘ ܘܐܡܪܝܢ ܗܢܘܢ ܕܐܬܬ ܥܢܢܐ ܘܛܠܠܬ ܥܠܝܗܘܢ ܘܕܚܠܘ ܒܥܢܢܐ ܘܕܚܠܘ ܒܗ ܕܚܠܘ ܘܐܡܪܝܢ ܗܢܘܢ ܕ

Quumque cœpissent discedere ab eo, dixit 33
Simon ad Jesum; Magister mi, Bonum est
nos hic esse: & faciamus tria tabernacula, tibi unum, & Mosi unum, & Eliæ
unum: & nesciebat quid diceret. Quumque 34
hæc dixisset, extitit nubes, & operuit eos:
& timuerunt quum vidissent Mosem & Eliam ingressos nubem. Et vox extitit de nu- 35
be, dicens; Hic est Filius meus dilectus, eum
audite. Quumque vox illa extitisset, inven- 36
tus est Jesus solus: Ipsi verò siluerunt, neminique dixerunt illis diebus quod conspicati
fuerant.

Feriâ II. hebdomadæ II. Jejunii. 32.

Et factum est postero die quum descende- 37
rent de monte, ut occurreret eis turba multa.
Et vir quidam è turba illa exclamâsset, ac di- 38
xisset; Doctor, peto à te, respice in me. Filium meum, qui unicus est mihi, Tum spiritus 39
invadit, tum derepentè vociferatur, frendetque dentibus suis, spumatque; & vix discedit ab eo, postquam contrivit illum. Et effla- 40
gitavi à discipulis tuis ut ejicerent eum, neque
potuerunt. Respondit autem Jesus, & ait; 41
O generatio incredula & perversa, quousq;
tandem ero apud vos, & sustinebo vos? Adducito huc filium tuum. Quumque adduce- 42
ret eum, prostravit eum dæmonium illud,
dejecitque eum: & objurgavit Jesus spiritum illum immundum, & sanavit puerum, eumque reddidit patri suo. Et demirati sunt 43
omnes magnificentiam Dei. Quumque unus-
quisque percelleretur super omnibus quæ faciebat Jesus, dixit discipulis suis; Reponite 44
vos sermones istos in aures vestras: Futurum
est enim ut Filius hominis tradatur in manus
hominum. Illi autem non assecuti sunt cogni- 45
tione hunc sermonem, propterea quòd erat occultus ab eis ne cognoscerent eum: timebantq; eum interrogare de hoc sermone.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * چون خواستند * كه جدا شوند * شمعون بعيسي گفت اي بزرك لايق باشد تا ما را كه اينجا باشيم * وسه سايه گاه سازيم * يكي براي تو ويكي براي موسي * ويكي براي ايليا *
و نمي دانست چه مي گفت * وچون سخن تمام گفت * ابر آمد و ايشانرا سايه كرد * وچون 34
ديدند ترسيدند * موسي و ايليا در ابر رفتند * واز ابر آواز آمد وگفت * اينست 35
دوست داشته وعزيز من * ازو بشنويد * وبعد از آواز عيسي تنها ماند * ايشان خاموش 36
شدند * ودران ۲ روزها با كسي چيزي نگفتند * از انچ ديدند *

خوش كردن مسيح كودك ديوانه را

* روز دوم كه از كوه بزير مي آمدند * 37
بسيار جماعت برابر ايشان افتاد * * يك مرد از ان جماعت بانك زد وگفت اي معلم از تو مي 38
خواهم * بر من التفات كني * فرزند يكانهٔ دارم * * جان پليد بروي مي جهد * ناگاهان 39
بانك مي زند * ودندانها بزهم مي ساید * ومي لرزد وتا اورا كوفته وخسته نكند *
دور نشود * * از شاگردان تو درخواست كردم * بدر نياوردند * * عيسي روي بشاگردان 40
گرد * وگفت اي دوده كه ايمان نداريد وپيچيك * تا كي پيش شما باشم * وشمارا 41

Cùm autem vellent discedere, Si- 33
meon Jesu dixit; O magister, conveniret nobis hic esse: tria igitur tabernacula faciamus; unum pro te, & unum pro Mose, & unum pro Elia. Et nesciebat quid diceret. Et cùm sermonem absolvisset, 34
nubes venit & eos obumbravit: cùmque viderent, timuerunt; Moses autem & Elias in nubem ingressi sunt. Et è nube vox venit, & 35
dixit; Hic est filius dilectus & charus meus, ipsum audite. Et post 36
vocem Jesus solus remansit: ipsi vero tacuerunt, & per hos dies nemini quicquam dixerunt eorum quæ viderant.

II. Sanat Christus puerum dæmoniacum.

Die secundo, cùm ex monte descen- 37
dissent, multa turba illis occurrit. Et unus homo de turba illa vocife- 38
ratus est, ac dixit; O magister, à te rogo ut in me respicias: filium unicum habeo, Qui spiritu impu- 39
ro eum invadente, subito exclamat, & dentes concutit, & tremit: & nisi eum quassatum & saucium reddiderit, non discedit. A di- 40
scipulis autem tuis petii, sed non ejecerunt. Jesus vultum 41
ad discipulos convertit et dixit; O generatio, qui fidem non habetis, et perversa: usque quo apud vos ero, et vobis

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

33 Et factum est cùm discederent ab illo, ait Petrus ad Jesum; Præceptor, bonum
est nos hîc esse: & faciamus tria tabernacula, unum Tibi, & unum Moysi, &
34 unum Eliæ: nesciens quid diceret. Hæc autem illo loquente, facta est nubes, &
35 obumbravit eos: & timuerunt, intrantibus illis in nubem. Et vox facta est de
36 nube, dicens; Hic est filius meus dilectus, ipsum audite. Et dum fieret vox,
inventus est Jesus solus. Et ipsi tacuerunt, & nemini dixerunt in illis diebus
37 quidquam ex his quæ viderant. Factum est autem in sequenti die, descendenti-
38 bus illis de monte, occurrit illis turba multa. Et ecce vir de turba exclamavit,
39 dicens; Magister, obsecro te, respice in filium meum, quia unicus est mihi: Et
ecce spiritus apprehendit eum, & subitò clamat, & elidit, & dissipat eum cum
spuma, & vix discedit dilanians eum: Et rogavi discipulos tuos ut ejicerent il- 40
lum, & non potuerunt. Respondens autem Jesus, dixit; O generatio infidelis 41
& perversa, usquequò ero apud vos, & patiar vos? Adduc huc filium tuum. Et 42
cùm accederet, elisit illum dæmonium, & dissipavit. Et increpavit Jesus spiri- 43
tum immundum, & sanavit puerum, & reddidit illum patri ejus. Stupebant au- 44
tem omnes in magnitudine Dei: omnibusque mirantibus in omnibus quæ facie-
bat, dixit ad discipulos suos; Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: Fi-
lius enim hominis futurum est ut tradatur in manus hominum. At illi ignorabant 45
verbum istud, & erat velatum ante eos ut non sentirent illud: & timebant eum
interrogare de hoc verbo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

33 *وَلَمَّا اَرَادَا مُفَارَقَتَهُ قَالَ بُطْرُسُ لِيَسُوعَ يَا مُعَلِّمُ جَيِّدٌ اَنْ نَكُونَ هٰهُنَا وَنَصْنَعَ ثَلٰثَ مَظَالَّ
34 وَاحِدَةً لَكَ وَوَاحِدَةً لِمُوسَى وَوَاحِدَةً لِاِيلِيَّا وَلَمْ يَكُنْ يَعْلَمُ مَا يَقُولُ *فَلَمَّا قَالَ هٰذَا وَاِذَا سَحَابَةٌ
35 ظَلَّلَتْهُمْ فَخَافُوا لَمَّا دَخَلُوا فِي ٱلسَّحَابَةِ *وَكَانَ صَوْتٌ مِنَ ٱلسَّحَابَةِ قَائِلًا هٰذَا اِبْنِي ٱلْحَبِيبُ لَهُ
36 فَاسْمَعُوا *وَلَمَّا كَانَ ٱلصَّوْتُ وُجِدُوا يَسُوعَ وَحْدَهُ *وَسَكَتُوا وَلَمْ يُخْبِرُوا اَحَدًا فِي تِلْكَ ٱلْاَيَّامِ بِمَا
37 اَبْصَرُوا * ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ وَٱلثَّلٰثُونَ * *وَكَانَ فِي ٱلْغَدِ لَمَّا نَزَلُوا
مِنَ ٱلْجَبَلِ ٱسْتَقْبَلَهُ جَمْعٌ كَثِيرٌ *وَاِذَا اِنْسَانٌ مِنَ ٱلْجَمْعِ صَاحَ قَائِلًا يَا مُعَلِّمُ اَصْرِعْ اِلَيْكَ
38 اَنْ تَنْظُرَ اِلَى اِبْنِي وَحِيدِي *فَاِنَّ رُوحًا يَاْخُذُهُ فَيَصْرَخُ بَغْتَةً وَيُقَلِّقُهُ * وَيُصْرِعُهُ فَيُزْبِدُ فُوهُ
39 وَبِجُهْدٍ يَنْصَرِفُ عَنْهُ وَيَتْرُكُهُ مُهَشَّمًا *وَسَاَلْتُ تَلَامِيذَكَ اَنْ يُخْرِجُوهُ فَلَمْ يَقْدِرُوا *فَاَجَابَهُمْ
40 يَسُوعُ قَائِلًا اَيُّهَا ٱلْجِيلُ غَيْرُ ٱلْمُؤْمِنِ ٱلْمُلْتَوِي حَتَّى مَتَى اَكُونُ مَعَكُمْ وَاَحْمِلُكُمْ قَدِّمْ اِبْنَكَ اِلَيَّ
41 هٰهُنَا *وَبَيْنَمَا هُوَ يُقَدِّمُهُ اِلَيْهِ صَرَعَهُ ٱلشَّيْطَانُ وَاَقْلَقَهُ * فَاَنْهَرَ يَسُوعُ ذٰلِكَ ٱلرُّوحَ ٱلنَّجِسَ وَاَبْرَاَ
42 ٱلصَّبِيَّ وَدَفَعَهُ اِلَى اَبِيهِ * فَبُهِتَ جَمِيعُهُمْ مِنْ عَظَائِمِ ٱللّٰهِ وَهُمْ مُتَعَجِّبُونَ مِمَّا فَعَلَ يَسُوعُ *
43 * ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ وَٱلثَّلٰثُونَ * وَقَالَ لِتَلَامِيذِهِ * ضَعُوا هٰذَا ٱلْكَلَامَ فِي قُلُوبِكُمْ
44 اَنَّ اَبْنَ ٱلْاِنْسَانِ يُسْلَمُ فِي اَيْدِي ٱلنَّاسِ *فَاَمَّا هُمْ فَلَمْ يَفْهَمُوا هٰذِهِ ٱلْكَلِمَةَ وَكَانَتْ مَخْفِيَةً عَنْهُمْ *
45 وَكَانُوا يَخَافُونَ اَنْ يَسْاَلُوهُ عَنْ هٰذِهِ ٱلْكَلِمَةِ *

Et cùm vellent discedere ab eo, ait Petrus ad Jesum; O præceptor, bonum est 33
ut simus hic: & faciamus tria tabernacula, unum tibi, & unum Moysi, & unum Eliæ: & non sciebat quid diceret. 34
Et cùm dixisset hoc, ecce nubes obumbravit eos: & timuerunt cùm intrâssent nubem. 35
Et facta est vox de nube, dicens; Hic est filius meus dilectus; ipsum audite. 36
Et cùm facta esset vox, invenerunt Jesum solum: et tacuerunt, & non indicaverunt cuiquam in illis diebus, quod viderant.

Sectio trigesima quinta.

Et factum est postridie, quum descendissent de monte, occurrit illi turba magna. 37
Et ecce homo de turba clamavit, dicens; Magister, obsecro te ut respicias in filium meum, unicum meum: Nam spiritus 38
arripit illum, & exclamat subito, & exagitat eum, et prosternit illum, despumátque os ejus, & vix abscedit ab illo, & relinquit eum confractum. Et rogavi 39
discipulos tuos ut ejicerent illum, & non potuerunt. Respondit eis Jesus, dicens; 40
O generatio haud fidelis, perversa, usquequò ero vobiscum, & patiar vos? Adduc filium tuum ad me huc. Et dum ipse 41
adduceret eum ad ipsum, prostravit eum dæmonium, & exagitavit eum. Et increpavit Jesus illum spiritum immundum, & sanavit puerum, deditque eum patri suo. Et stupuerunt omnes de magnitudinibus Dei: admirantes quod fecerat Jesus. 42 43

Sectio trigesima sexta.

Et dixit discipulis suis, Ponite hunc sermonem in cordibus vestris, quòd Filius hominis tradetur in manus hominum. At 44
ipsi non intellexerunt hoc verbum: & erat absconditum ab eis, & timebant interrogare illum de hoc verbo. 45

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

33 ወእምዝ: ሶበ: ኀደግዎ: ይቤሎ: ጴጥሮስ: ለእግዚእ:ኢየሱስ:ሊቅ:ይኄይሰነ:ዝየ: ነ
ንበር:ወንግበር: ሠለስተ: ምኵራበ:ላሐደ:ለከ:ወላሐደ: ለሙሴ: ወላሐደ: ለኤልያስ:
34 ወኢያእመር : ዘይነብብ::=፡ ወዘንተ : ብሂሎ : ጸለሎሙ : ደመና: ወፈርሁ: ሶበ:
35 ቦሉ: ውስተ:ደመና::=፡ ወመጽአ:ቃል: እመደመና: ዘይብል: ዝንቱ:ውእቱ:ወልደ
36 የ: ዘለፈቅር : ዘኅረይኩ: ሎቱ:ስሙዕ::=፡ ወመጺእ: ቃል:ተረክበ:እግዚእ:ሊየ
ሱስ:ባሕቲቱ:ወእሙንቱሰ: እርመሙ: ወኢነገሩ:ወኢለመኑሂ: ዘርእዩ: ወዘሰሙዑ:ይ
37 ነተ:ለሚረ::=፡ ወእምዝ: በሰኒታ: ዕለት: ወረዱ: እመደብር : ወተቀበልዎ: ሕዝ
ብ : ብዙኅን::=፡ በእንተ : ዘነገርጋር::=፡
38 ወአውየወ: ላሐዱ:ብእሲ:በማእከለ:ሕዝብ: ወይቤሎ: ሊቅ:ርኢ:ሊተ: ወልድይ:ብ
39 ቍዓኒ:እስሙ:ላሐዱ:ሊተ:ውእቱ::=፡ ወናሁ:ጋኔን:የሣይደኒየ:ወያወግቦ:ወይነፅሖ:
40 ወያስትረግፅ: ወያሠውኖ:ወእሙዕጹብ: ይኅድጎ: ቀጥቂጦ::=፡ ወለ ስተብቍዕክዎ
41 ሙ:ለእርደኒከ:የውፅእዎ: ወስእነው:ፈውሶቶ::=፡ ወለውሠአ:እግዚእ:ሊየሱ
ስ:: ወይቤ: ለትውልድ: ዕሉት:እንተ:ለልቦ:ሃይማኖተ:እስከ: ማእዜኑ:እሄሉ:ሶሰ
42 ሌክሙ: ወእትዔገሰክሙ: ለመጽለ:ዝየ:ኅቤየ:ለወልድከ::=፡ ወእንዘ: ያመጽለ:ኀፅ
ሐ:ጋኔኑ: ሶቤሃ: ወለስተረገፅ:: ወገሠጾ: እግዚእ: ሊየሱስ:ለውእቱ: ጋኔን:እኩይ:
43 ወላሕየው: ለውእቱ: ወልድ: ወለወፈዮ: ለለቡሁ::=፡ ወለእንከረ: ኵሎሙ:ከመ:
ያዐቢዮ: ለእግዚአብሔር:: ወለእኪሮሙ:ኵሎሙ:በእንተ : ኵሉ : ዘይገብር : እግ
44 ዚእ:ሊየሱስ : ወይቤሎሙ : ለአርደሊሁ::=፡ ለትውሰ:ደይዎ :ለዝንቱ: ውስተ:
ልብክሙ:ለዝንቱ:ነገር: እስሙ:ሃለው: ለወልደ: እጋለ: እሙ: ሕዝው:ይግባእ:ውስተ:
45 እደ:ሰብእ::=፡ ወኢለበውዎ : ለዝንቱ: ነገር: እስሙ: ስውር: ውእቱ: እሙኔሆሙ:
ከሙ:ሊይሕነክዎ:ወኢፈርህዎ:ተጣይቆቶ:በእንተ: ዝንቱ:ነገር::=፡

Et tunc quum reliquissent eum, dixit Petrus Domino Jesu; Magister, bonum est 33
nobis hîc manere, & facere tria hospitia, unum tibi, & unum Moysi, & unum
Eliæ: & nesciebat quid loquebatur. Hæc autem *ipso* dicente, inumbravit eos nu- 34
bes, & timuerunt quando intrabant in nubem. Et venit vox è nube dicens; 35
Hic est filius meus quem diligo, quem elegi, ipsum audite. Et veniente voce in- 36
ventus est Dominus Jesus solus: & ipsi siluerunt, & non declarârunt ulli quid vi-
dissent, & quid audivissent illâ die. Et tunc in altera die descenderunt de mon- 37
te, & occurrebant ei populi multi.

De obmurmuratore.

Et exclamavit quidam homo in medio populi, & dixit ei; Magister, respice mihi 38
filium meum, obsecro, quia unicus mihi est: Et ecce dæmon apprehendit eum, 39
& concidere facit eum, & allidit eum, & discerpit eum, & spumare facit eum,
& vix relinquit eum conterens eum. Et rogavi discipulos tuos ut abigerent eum, 40
& non potuerunt sanare eum. Et respondit Dominus Jesus, & dixit; O generatio 41
prava non habens fidem, usquequò ero cum vobis, & tolerabo vos? Adducito
huc ad me filium tuum. Et quando adducentes erant eum, prostravit eum dæ- 42
mon statim, & discerpsit eum: & objurgavit Dominus Jesus istum dæmonem
malum, & sanavit istum filium, & tradidit eum patri suo. Et mirati sunt omnes 43
illi, quòd *ita* magnificaret Deum, & mirati sunt omnes illud super omnibus quæ
faciebat Dñs Jesus: & dixit discipulis suis, Vos ponite istud in cordibus vestris, 44
sermonem *inquam* hunc, quia futurum est ut Filium hominis tradant in manus ho-
minum. Et non intellexerunt hunc sermonem, quia absconditus fuit ab iis ut 45
non sentirent eum, & non timuerunt eum interrogando eum de hoc sermone.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42 تعليم دهم *وبدان مرد كفت * فرزندترا پيش بياور * چون پيش اورد * ديو كودك را
انداخت * وعظيم خسته وشكسته اش كرد * عيسي بر ان جان پليد بانك زد * درحال
43 كودكرا رها كرد * و خوش شد * اورا بپدرش سپرد * وبر بزرگي خدا همكنان در تعجب
ماندند * وچون خلايق در كارهاء عيسي حيرت مي اوردند و واله كشته * عيسي
44 بشاگردان خود كفت * كه اين سخنها در كوش خود نهاديد * فرزند ادمي بدست مردم
45 سپارده مي شود * ايشان اين كلمه را در [نمي] يافتند * سبب انك از ايشان پوشيده بود
كه اورا ندانند * ومي ترسيدند كه اورا براي اين سخن بپرسند

doctrinam impertiam? Et homini illi dixit; Filium tuum in medium adduc. Cùm in medium adduxisset, 42
dæmonium puerum projecit, & magnopere saucium & confractum eum reddidit: Jesus illum spiritum impurum increpavit, & statim puerum reliquit; & sanatum eum patri suo tradidit. Et super magnificentiam 43
Dei omnes admiratione capti sunt. Dum homines autem operibus Jesu obstupescerent, & percellerentur, Jesus discipulis suis dixit; Hos quidem 44
sermones in auribus vestris ponite: Filius hominis in manus hominum tradetur. Ipsi hunc sermonem non intellexerunt; propterea quòd ab illis absconditus erat, ne illum cognoscerent, & timebant eum de hoc sermone interrogare. 45

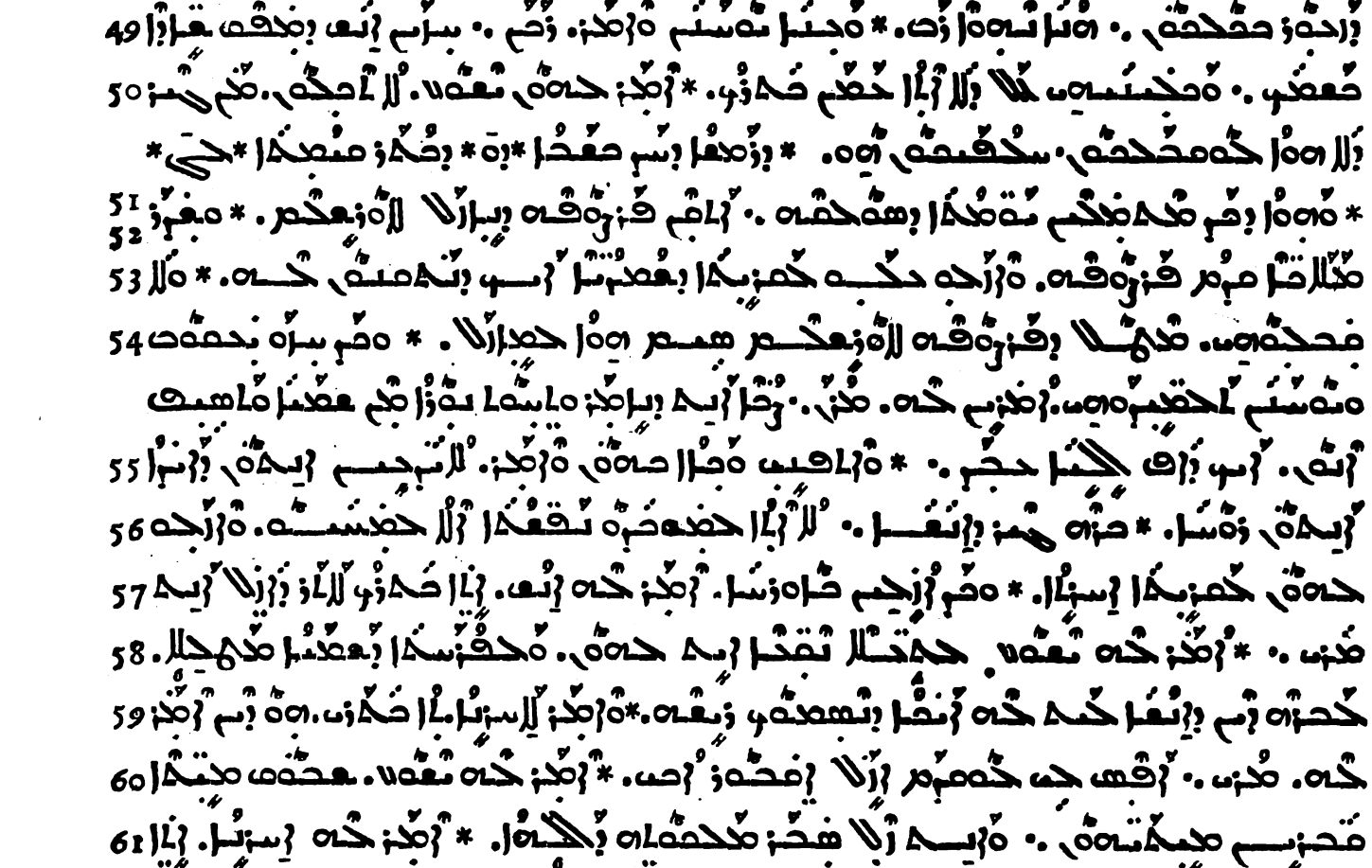
Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΑΒ'. ΑΓ'.

Intravit autē *ratiocinatio* in eos, *hæc*, quis esset major eorum. At Jesus videns ΑΒ'
46 Εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸ
47 *ratiocinationem* cordis illorum, *assumens* puerum, statuit illum secus se. Et ρβ
48 διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου, ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ. Καὶ β
ait illis; Quicunque susceperit istum puerum in nomine meo, me recipit:
εἶπεν αὐτοῖς, Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται·
& quicunque me receperit, recipit *mittentem* me. Qui *enim* minor *is omnibus vo-*
καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑ-
bis existens, hic *erit magnus*. Respondens autem Joannes dixit; Præceptor, vidimus
49 μῶν ὑπάρχων, οὗτος ἔσται μέγας. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν, Ἐπιστάτα, εἴδομέν
quendam in nomine tuo ejicientem dæmonia, & prohibuimus eum, quia non
τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα τὰ δαιμόνια, καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ
sequitur nobiscum. Et ait ad illum Jesus, *Ne prohibete*: qui enim non est
50 ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστι
adversus *nos*, pro *nobis* est. Factum est autem *in compleri* dies
51 καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς
assumptionis ejus, & ipse faciem suam firmavit *ad ire* in Hierusa-
ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήρισε τοῦ πορεύεσθαι (η) εἰς Ἱερουσα-
lem. Et misit nuntios ante conspectum suum: & euntes intraverunt in
52 λήμ. Καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου (θ) αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς
vicum Samaritanorum, ut pararent illi. Et non receperunt eum, quia faci-
53 κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ. Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσω-
es ejus erat *iens* in Hierusalem. *Videntes* autem discipuli ejus Jacobus
54 πον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος
& Joannes, dixerunt; Domine, vis *dicamus ignem descendere* de cœlo, & *consumere*
καὶ Ἰωάννης, εἶπον, Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι
illos, *ut & Elias fecit?* Conversus autem increpavit illos, & *dixit*; *Nos sci-*
αὐτούς, ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησε; Στραφεὶς δὲ ἐπετίμησε (ι) αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Οὐκ οἴ- 55
vistis cujus spiritûs estis *vos*. *Nam* filius hominis non venit animas *hominum*
δατε οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς. Ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων 56
ΑΓ' perdere, sed salvare. Et abierunt in *aliam* vicum. Factum est autem, ambulan-
ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην. Ἐγένετο δὲ, πορευομ- 57
ρε tibus illis in via, dixit quidam ad illum; Sequar te quocunque *abieris*,
ε νων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπέ τις πρὸς αὐτὸν, Ἀκολουθήσω σοι ὅπου (κ) ἂν ἀπέρχῃ,
Domine. Et dixit illi Jesus; Vulpes foveas habent, & volucres cœli
Κύριε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ 58
nidos: *verùm* filius hominis non habet ubi caput reclinet. Ait autem ad
κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. Εἶπε δὲ πρὸς 59
alterum; Sequere me. Ille autē dixit; Domine, permitte mihi *abeunti*
ἕτερον, Ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ εἶπε, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι (λ) ἀπελθόντι πρῶτον θάψαι
primùm sepelire patrem meum: Dixit *autem* ei Jesus; Sine *mortuos sepelire*
τὸν πατέρα μου. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νε- 60
suos mortuos. Tu autem *abiens* annuntia regnum Dei. Ait *autem* & alter;
κρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Εἶπε δὲ καὶ ἕτερος, 61
Sequar te, Domine: primùm *autem* permitte mihi renuntiare his qui *ad domum meam*.
Ἀκολουθήσω σοι, Κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου.

MS. A. (η) ἐν (θ) ἑαυτοῦ (ι) αὐτοῖς, * * * * καὶ ἐπορεύθη (κ) ἐὰν (λ) ἀπῇ θεῖν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

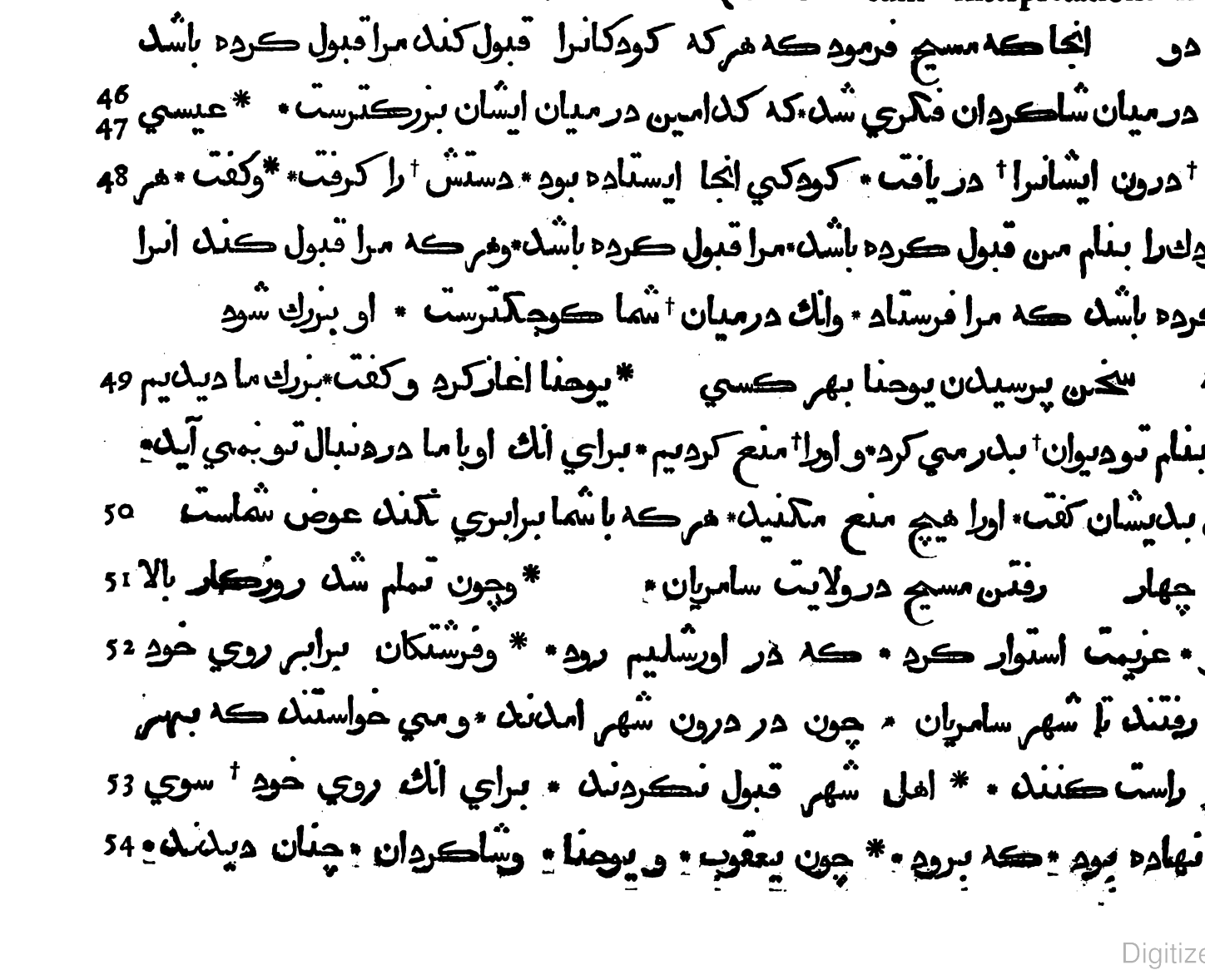

Et intravit in eos cogitatio, quisnam esset 46
eorum maximus. At Jesus cognitâ cogitati- 47
one cordis eorum, accepit puerulum, & sta-
tuit eum apud se. Et dixit eis; Quicun- 48
que exceperit puerulum huic similem in no-
mine meo, me excipit: & quisquis me exce-
perit, excipit eum qui misit me. Etenim qui
minimus est inter vos omnes, is erit maximus.
Et respondit Johannes, & ait; Magister no- 49
ster, vidimus quendam ejicientem dæmonia
in nomine tuo: & prohibuimus eum, quia
non venit nobiscum te sequuturus. Dixit eis 50
Jesus, Ne prohibeatis: qui enim non est ad-
versum vos, pro vobis est.

Ad vesperas dominicæ sextæ post resurrectionem. 33.

Et factum est quum implerentur dies Ascen- 51
sionis ejus, præparavit vultum suum ut pro-
ficisceretur ad Jerusalem. Misitque nuntios 52
ante faciem suam, & profecti introierunt
in pagum Samaritanorum, ut præpararent ei.
At non receperunt eum, quoniam mens ejus 53
erat eundi in Jerusalem. Quod quum vidis- 54
sent Jacobus & Johannes, ejus discipuli, di-
xerunt ei; Dñe noster, vis dicamus ut descen-
dat ignis de cœlo, et consumat eos, sicut & E-
lia fecit? Et conversus objurgavit eos, & ait; 55
Nescitis qualis spiritûs vos sitis. Filius enim 56
hominis non venit ut perderet animas, sed ut
servaret. Profecti sunt itaque in pagum ali-
um. Quumque iter facerent, dixit ei quidam; 57
Post te veniã ad locum quo pergis, Dñe mi.
Dixit ei Jesus; Vulpes lustra habent, & vo- 58
lucres cœli umbraculum: Filius autem ho-
minis non habet ubi reclinet caput suum. Et 59
ait ad alium, Post me venito. Ille verò di-
xit ei; Dñe mi, permitte mihi ut priùs abeam
sepultũ patrẽ meum. Dixit ei Jesus, Sine ut 60
mortui sepeliant mortuos suos: tu verò, ito,
evangeliza regnum Dei. Dixit ei alius; Post te
ibo, Dñe mi: sed permitte mihi priùs ut pro-
ficiscar compositurus domesticos meos, & ve-
niam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

LII. Ubi Christus pronuntiavit; Quicunque parvulos excepit, me excepit.

Die quodam inter discipulos cogitatio fuit, quisnam inter eos maximus esset. Jesus cogitatione internâ eorum intellectâ, pueri illic astantis manum prehendit: Et dixit; Quicunque hunc puerum in nomine meo exceperit, me excepit: Et quicunque me receperit, eum recepit qui me misit. Ille enim qui inter vos minimus est, ipse magnus erit.

LIII. Interrogatio Johannis de quodam,

Deinde *Johannes exorsus est, ac dixit; Magister noster, vidimus quendam, qui in nomine tuo dæmonia ejecit, et eum prohibuimus, quòd nobiscum te non sequatur. Jesus illis dixit; Eum hauquaquam prohibeatis: quicunque vobis oppositionem non facit pro vobis est.*

LIV. Ingressus Christi in regionem Samaritanorum.

Cùm autem impletum esset tempus ascensionis ejus, propositum firmum fecit ut Hierosolymam proficisceretur. Et Apostolos ante faciem suam misit, qui profecti sunt in civitatem Samaritanorum: cúmque intra civitatem venissent, volnerunt pro eo locum parare. Sed incolæ civitatis eum non exceperunt, eò quòd facies ejus Hierosolymã versùs posita esset, ut illuc iret. Cùm Jacob & Johannes et alii discipuli hoc vidissent,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

46 Intravit autem cogitatio in eos, quis eorum major esset. At Jesus videns cogitatio-
47 nes cordis illorum, apprehendit puerũ, & statuit illũ secus se, Et ait illis; Quicunq;
48 susceperit puerũ istũ in nomine meo, me recipit: & quicunq; me receperit, recipit
49 eum, qui me misit. Nam qui minor est inter vos omnes, hic major est. Respondens
autẽ Joannes, dixit; Præceptor, vidimꝰ quendã in nomine tuo ejicientẽ dæmonia,
50 & prohibuimꝰ eum: quia non sequitur nobiscũ. Et ait ad illum Jesus; Nolite pro-
51 hibere: qui enim non est adversùm vos, pro vobis est. Factũ est autẽ dum comple-
52 rentur dies assumptionis ejus, & ipse faciem suam firmavit ut iret in Jerusalem. Et
misit nuntios ante conspectum suum: & euntes intraverunt in civitatem Samaritano-
53 rum ut pararent illi. Et non receperunt eum, quia facies ejus erat euntis in Jerusa-
lem. Cùm vidissent autẽ discipuli ejus Jacobus & Joannes, dixerunt; Domine, vis 54
dicimus ut ignis descendat de cœlo, & consumat illos. Et conversus increpavit illos, 55
dicens; Nescitis cujus spiritûs estis. Filius hominis non venit animas perdere, sed sal- 56
vare. Et abierunt in aliud castellum. Factum est autem: ambulantibus illis in via, 57
dixit quidam ad illum; Sequar te quocunq; ieris. Dixit illi Jesus; Vulpes foveas 58
habent, et volucres cœli nidos: Filiꝰ autẽ hominis non habet ubi caput reclinet. Ait 59
autẽ ad alterũ; Sequere me. Ille autẽ dixit; Dñe, permitte mihi primùm ire, & se-
pelire patrem meum. Dixitque ei Jesus; Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: 60
tu autem vade, & annuntia regnum Dei. Et ait alter; Sequar te, Domine, sed per- 61
mitte mihi primùm renuntiare his quæ domi sunt.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

46 * ثم داخلهم فكر من هو العظيم فيهم * فعلم يسوع فكر قلوبهم فاخذ صبيا واقامه عنده *
47 * وقال لهم من قبل مثل هذا الصبي باسمي فقد قبلني * ومن قبلني فقد قبل الذي ارسلني *
48 والذي هو صغير فيكم هو الاكبر * اجاب يوحنا قايلا يا معلم رايينا واحدا يخرج الشياطين
49 باسمك فمنعناه لانه لم يصحبنا * فقال لهم يسوع لا تمنعوه لانه كل من ليس هو عليكم فهو
50 معكم * الفصل السابع والثلثون * ولما اكمل ايام صعوده اقبل بوجهه
51 الي يروسليم * وارسل مخبرين قدامه فمضوا ودخلوا قريه السامريين ليعدوا له * فلم يقبلوه لانه
52 53 كان متوجها الي يروسليم * فراي تلميذاه يعقوب ويوحنا فقالا يا رب اتريد ان نقول فتنزل
54 55 نار من السماء فتحرقهم كما فعل ايليا * فالتفت ونهرهما قايلا لستما تعرفان لاي روح انتما *
56 لان ابن البشر لم يات ليهلك بل ليخلص * ومضوا الي قريه اخري * وبينما هم ماشون في
57 58 الطريق قال له واحد اتبعك الي حيث تمضي يا سيد * فقال له يسوع ان للثعالب اجحرا ولطير
59 السماء اوكارا * وابن البشر فليس له موضع يسند راسه * وقال لاخر اتبعني فقال له يا رب ايذن
60 لي اولا ان اذهب لادفن ابي * فقال له يسوع دع الموتي يدفنون موتاهم * واما انت وبشر
61 بملكوت الله * وقال له اخر يا رب اتبعك بل ائذن لي اولا ان اربب اهل بيتي *

Præterea subintravit eos cogitatio, quis 46
esset maximus inter eos. Et cognovit Je- 47
sus cogitationem cordium eorum: & ap-
prehendit puerum, & statuit illum apud
se, Et dixit illis; Quicunque susceperit 48
similem huic puero in nomine meo, jam
me recipit. Et quicunq; receperit me, jam
recepit eum qui misit me. Et qui est par-
vus inter vos, ipse est maximus. Respon- 49
dit Johannes, dicens; Magister, vidimus
quendam ejicientem dæmonia in nomine
tuo, & prohibuimus eum, quia non sequu-
tus est nos. Ait illis Jesus, Ne prohibea- 50
tis eum, quia quicunque non est contra
vos, ipse est vobiscum.

Sectio trigesima septima.

Et cùm complevisset dies ascensionis suæ, 51
vertit vultum suum ad Jerusalem: Et 52
misit nuntios ante se, & abierunt, & in-
traverunt in castellum Samariæ, ut pa-
rarent ei. At non receperunt eum, quia 53
ipse tendebat in Jerusalem. Viderunt 54
duo discipuli ejus, Jacobus & Johan-
nes, & dixerunt; Domine, vis ut dica-
mus, & descendat ignis de cœlo, & am-
burat illos, sicut fecit Elias? Et conver- 55
sus est, & increpavit illos, dicens; Non
scitis qualis spiritûs vos estis. Filius 56
enim hominis non venit ut perderet, sed
ut salvaret. Et profecti sunt in castellum
aliud. Et dum essent gradientes in itine- 57
re, dixit illi quidam; Sequárne te quò
vergis, Domine? Dixit illi Jesus, Vul- 58
pibus quidem lustra sunt, & volucribus
cœli, nidi: Filius autem hominis non ha-
bet locum reclinandi caput suum. Et di- 59
xit alteri, Sequere me. Ait illi; Domi-
ne, permitte mihi primùm ire sepultum
patrem meum. Inquit ei Jesus, Sine 60
mortuos sepelire mortuos suos: & vade
tu, & evangeliza regnum Dei. Et dixit 61
ei alius; Domine, sequar te, sed permittas mihi primùm ut disponam familiaribus domûs meæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

46 ባእንተ:እለ:ሐለዩ:ወይቤሉ:ሞኑ:ይዳቢ::=᛫ ወሐለዩ: በቤናቲሆሙ: እንዘ: ይ
47 ብሉ:ሞኑ:የዓቢ:እመኔሆሙ::=᛫ ወእእመሮሙ:እግዚእ: ሊየሱስ:ዘይሕልዩ:በልቦ
48 ሙ:ወነሠአ:ሕፃን: ወአቀመ: ቅድሜሆሙ::=᛫ ወይቤሎሙ:ዘተወክፈ:ዘንተ:ሕፃን: በሰምየ:ኪያየ:ተወክፈ:ወዘኒ:ኪያየ:ተወክፈ:ተወክፎ:ለዘ:ፈነወኒ:እሙ:ዘለትሑተ:
49 ርእሰ:ዘእመኵሉ:ይእእስ:ውእቱ:ይዳቢ::=᛫ ወተሰጥ፬: ዮሐንስ: ወይቤሎ:ሊቅ: በዘርሊነ:እንዘ: ያወፅእ: ለጋንንተ: በስምከ : ወከለላእናሁ: እሙ: ሊተለወከ:ሙሰሌ
50 ነ::=᛫ ወይቤሎሙ:እግዚእ:ሊየሱስ:ሊትክልእ፬:እመከሙ:ሊኮነ:ዕድ ውክሙ:ዘ
51 ሙስሌክሙ:ውእቱ::=᛫ ወተፈጸሞ: መዋዕለ:ዕርገቱ: ለጽንዐ: ውእቱኒ: ገጸ:ለሐ
52 ዊረ: ሊየሩሰሌም:=᛫ ወፈነወ:ሐዋፍያተ:ቅድሙ: ገጹ:ወሐዊሮሙ:በሉ:ሳገረ:ሰመ
53 ር :ከሙ:ያስተደልወ:ሱቱ:=᛫ ወሊተወክፍ፬ሙ: እሰሙ: ሳኡፍ:ገጸሙ:ለሊያሩሳ
54 ሌም::=᛫ ወርእዮሙ:ላርደሊሁ: ያዕቀብ:ወዮሐንስ:ወይቤልዎ:እግዚኦ:ትፈቅድ
55 ኑ:ንበል:ይረድ:እሰት:እመሰማይ:ወያጥፍዖሙ:በከሙ:ገብረ:ሌልያስ:=᛫ ወተመይጦ
56 ሙ:ወገሠጸሙ::=᛫ ᛫᛫᛫ ወሐረ:ካልእተ:ሳገር::=᛫ [ወእንተ:ዘከልእ:ሊ፪ቱልዎ፬::=
57 ወሐዊሮሙ:በፍኖት:ይቤሎ:ለሐዱ:ቢቅ:እትሱከኑ:ኀበ: ሑር ከ:=᛫ ወይቤሎ:እግ
58 ዚእ:ሊየሱስ:ቍናጽልኒ:ቦሙ:ግበበ:ወለዕዋፈ:ሰማይኒ:ምጽላለ:ወወልደ:እጓለ:እመ: ሕያዋሰ:ለልቦ:ኀበ:ያሰሎክ: ርእሶ::=᛫ ወይቤሎ: ካልኡኒ: እትሱከኑ: ወይቤሎ:
59 እግዚኦ:እበሐኒ:እሑር:እቅድም:እቅብሮ:ለእቡየ::=᛫ ወይቤሎ:እግዚእ:ሊየሱስ:
60 ሳድጎሙ:ለምዉታን:ይቅብሩ:ምዉቶሙ: ወእንተሰ: ሑር:ሰብክ: መንግሠተ: እግዚ
61 እብሐር::=᛫ ወይቤሎ : ዛልሰኒ : እትሱከኑ: እግዚኦ: ወባሕቱ: ለብሐኒ: እሑር: እሠራዕ : ኵሉ : ሰብለ : ቤትየ::=᛫

De eo quòd meditati sunt & locuti, Quisnam esset maximus.

Et cogitárunt inter se, dicentes quis esset eorum maximus. Et cognovit Domi- 46
nus Jesus, quid cogitabant in cordibus suis, & accepit puerulum, & statuit *eum* 47
ante eos, Et dixit iis; Quicunque susceperit hunc puerulum in nomine meo, me 48
susceperit: & qui me susceperit, susceperit eum qui misit me. Quoniam qui humilem se
fecit, qui omnibus minor est, ille magnus erit. Et respondit ei Johannes, & 49
dixit ei; Magister, fuit *homo* quem vidimus abigentem dæmones in nomine tuo, &
prohibuimus eum, quia non sequutus est te nobiscum. Et dixit iis Dominus 50
Jesus, Ne prohibeatis illum si non fuit inimicus vester, qui vobiscum est. Et quum 51
impleretur tempus ascensionis ejus firmavit ille faciem ut iret *ad* Hierusalem. Et 52
misit Apostolos ante faciem suam, & euntes intraverunt *in* civitatem Samaritano-
rum ut pararent illi. Et non receperunt illos, quia progressa est facies illorum 53
versùs Hierusalem. Et viderunt eos discipuli ejus Jacobus, & Johannes, & di- 54
xerunt ei; Dñe, vis dicam⁹ ut descendat ignis de cœlo, & consumat illos sicut fecit
Elias. Et conversus fuit *ad* eos, & objurgavit eos. *Desit pars versuum.* 55, 56. 55
Et abiit *in* aliam civitatẽ. *De eo quem repulit ne sequeretur eum.* Et profici- 56
scentib⁹ illis in via, dixit ei quidã; Magister sequárne te ubi ieris? Et dixit ei Dñs 57
Jesus, Vulpes habent foveas, & volucres cœli nidos: & fili⁹ hominis non habet ubi 58
reclinet caput suum. Et dixit ei alius, Sequárne te? & dixit ei; Domine, permitte 59
mihi ut abeam priùs sepelire patrem meum. Et dixit ei Dñs Jesus, Sine ut mortui 60
sepeliant mortuos suos: & tu vade, prædicato regnũ Dei. Et dixit ei tertius; Se quár- 61
ne te, Domine? sed permitte mihi ut abeam disponere omnes homines domi meæ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

بدو كفتند خداوند مي خواهي كه بگوييم كه از آسمان آتش درين شهر افتد * وايشانرا بسوزاند *
55 انچنانك ايليا كرد * عيسي سوي ايشان نگاه كرد وبتندي * وكفت شما نمي دانيد كه حال چونست *
56 فرزند ادمي نيامد * كه جانهارا كم كند * الا كه زنده كند واز انجا در ده ديكر رفتند *
57 پنجاه پنج خواست معتزلي كه در پي عيسي برود * چون عيسي براه مي رفت كسي
58 بدو كفت * خداوند در دنبال تو بيايم * هر كه بروي * * عيسي بدو كفت روباهان خانه دارند *
59 ومرغان لانه * وفرزند ادمي را چندان جاء نيست كه شب سر خود بنهد * وبه يكي ديكر كفت * در دنبال
60 من بيا * او بعيسي كفت اول دستوري ده تا بروم پدررا دفن كنم انكه بيايم * عيسي كفت بگذار
61 تا مردكان * مرده خودرا بياكنند * وتو برو بملكوت خدا مژده بده * يكي ديكر كفت اي خداوند *
من در دنبال تو بيايم * اما زودتر بفرما تا بروم واهل خانه خودرا بدرود كنم * وسپارش وانكه بيايم *

ei dixerunt; Domine, vis ut dica-
mus, ut è cœlo ignis in hanc civita-
tem cadat, & eos comburat, quem-
admodum Elias fecit. Jesus in eos 55
intuitum fecit, & increpavit, & di-
xit; Vos nescitis quomodo se res ha-
beat. Filius hominis non venit, ut 56
animas perdat, sed ut servet. Et il-
linc in pagum alium abierunt.

LV. Petitio Pharisæi ut Je-sum sequeretur.

Cùm Jesus in via proficisceretur, 57
quidam ei dixit; Domine post te ibo
quocunque iveris. Jesus ei dixit; 58
Vulpes domicilia habent, & aves ni-
dos: Filio autem hominis tantum lo-
ci non est, quo nocte caput suum po-
nat. Et ad quendam alium dixit, 59
Post me veni: Ille ad Jesum dixit;
Primùm permitte ut abiens patrem
sepeliam, tum veniam. Jesus dixit; 60
Sine ut mortui mortuos suos sepeli-
ant: tu verò vade, regnũ Dei annun-
tia. Quidã alter dixit; O Domine, ego 61
post te veniã: sed priùs jube ut eam,
& domesticis meis valedicam, &
præcepta tradam, & tunc veniam.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΛΔ'.

Ait autem ad illum Jesus; Nemo immittens manum suam ad aratrum, & respiciens in quæ retrò, aptus est ad regnum Dei.

26 Εἶπε δὲ (μ) πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Οὐδεὶς (ν) ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

CAP. X. ι'.

ΛΔ'

1 Post autem hæc designavit Dominus & alios septuaginta, & misit illos per binos ante faciem suam, in omnem civitatem & locum, quò futurus erat ipse venire. Dicebat igitur ad illos; Ipsa quidem messis multa, at operarii pauci: rogate ergò dominum messis, ut emittat operarios in messem suam. Ite: ecce ego mitto vos, sicut agnos in medio luporum. Ne portaveritis marsupium, non peram, neque calceamenta: & neminem per viam salutaveritis.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον, οὗ (κ) ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. Ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς, Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως (λ) ἐκβάλλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. Ὑπάγετε· (ν) ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς, ὡς (ξ) ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. Μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε.

2 Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. Καὶ 5 6 ἐὰν μὲν ᾖ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαήσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. Καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε 7 8 τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν. Καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενοῦντας, καὶ λέγετε αὐτοῖς, 9 Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ μὴ 10 δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς, εἴπατε, Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολ- 11 ληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν ἀπομασσόμεθα ὑμῖν πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Λέγω ὑμῖν, Ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ 12 ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Οὐαί σοι (ι) Χωραζίν, οὐαί σοι Βηθσαϊδά, ὅτι 13 εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ (κ) καθήμεναι μετενόησαν. Πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν 14 τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν.

(μ) ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν, (ν) ἐπιβάλλων (ξ) ἰδοὺ ἀποστέλλω (ο) πρόβατα ἐμέσῳ (π) ἐὰν μὲν (ρ) ἐπιβαλεῖ (σ) ἀσπάσησθε (τ) ἐσθίετε (υ) ἀπὸ τῶν παρατιθεμένων (φ) ἐν αὐτῇ (χ) ἐξελθόντες (ψ) ἀπομασσόμεθα (ω) Λέγω ὑμῖν, (α) ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἢ (β) Χοραζείν, καὶ Σοι Βηθσαϊδά, (γ) καθήμενοι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

62 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܐ ܡܢ ܕܫܕܪ ܐܝܕܗ ܥܠ ܡܚܪܬܐ ܘܡܬܚܙܐ ܠܐܚܘܪܘܗܝ ܘܗܘ ܙܩܝܦ ܠܐ ܫܦܝܪ ܠܗ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ׃

Dixit ei Jesus, Nemo admovet manum suam ad vomerem aratri, & respicit à tergo, & aptus est ad regnum Dei.

Feriâ quartâ septimanæ Candidatorum. 34.

CAP. X.

1 * ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܐܦܪܫ ܡܪܢ ܠܫܒܥܝܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܫܕܪ ܠܬܪܝܢ ܬܪܝܢ ܩܕܡ ܐܦܘܗܝ ܠܟܠ ܩܪܬܐ ܘܐܬܪܐ ܕܗܘ ܡܙܕܥܪ ܠܡܐܬܐ ׃

2 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܚܨܕܐ ܣܓܝ ܘܦܥܠܐ ܙܥܘܪ ܒܥܘ ܡܪܝ ܚܨܕܐ ܕܢܦܩ ܦܥܠܐ ܠܡܚܨܕܗ ׃

3 * ܙܠܘ ܗܐ ܐܢܐ ܫܕܪ ܠܟܘܢ ܐܝܟ ܓܕܝܐ ܒܝܢ ܕܐܒܐ ׃

4 * ܠܐ ܬܫܩܠܘ ܟܝܣ ܘܠܐ ܫܦܬܐ ܘܠܐ ܢܥܠܝܢ ܘܠܐ ܬܫܐܠܘܢ ܠܐܢܫ ܒܐܘܪܚܐ ׃

5 * ܘܒܟܠ ܒܝܬ ܕܬܥܠܘܢ ܩܕܡ ܕܬܐܡܪܘܢ ܫܠܡܐ ܠܗܢܐ ܒܝܬܐ ׃

6 * ܘܐܢ ܬܡܢ ܐܝܬ ܒܪ ܫܠܡܐ ܢܢܚ ܥܠܘܗܝ ܫܠܡܟܘܢ ܘܐܢ ܠܐ ܬܗܘܐ ܥܠ ܢܦܫܟܘܢ ܬܗܦܟ ׃

7 * ܒܗܝ ܒܝܬܐ ܗܘ ܩܝܡܝܢ ܐܟܠܝܢ ܘܫܬܝܢ ܡܢ ܕܝܠܗܘܢ ܐܓܪܗ ܕܦܥܠܐ ܡܓܝܪ ܠܗ ׃ ܠܐ ܬܬܬܪܟܘܢ ܒܝܬ ܠܒܝܬ ׃

8 * ܘܒܟܠ ܡܕܝܢܬܐ ܕܬܥܠܘܢ ܘܢܩܒܠܘܢ ܠܟܘܢ ܐܟܠܘ ܡܕܡ ܕܡܫܬܪܝ ܩܕܡܟܘܢ ׃

9 * ܘܐܣܝܘ ܐܢܫܝ ܕܒܗ ܡܪܝܢ ܚܠܫܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ ܩܪܒ ܥܠܝܟܘܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ׃

10 * ܘܒܟܠ ܡܕܝܢܬܐ ܕܬܥܠܘܢ ܘܠܐ ܢܩܒܠܘܢ ܠܟܘܢ ܦܘܩܘ ܠܫܘܩܐ ܕܒܗ ܘܐܡܪܘ ׃

11 * ܐܦ ܥܦܪܐ ܕܕܒܩ ܒܪܓܠܝܢ ܡܢ ܩܪܝܬܟܘܢ ܡܚܐ ܠܟܘܢ ܒܪ ܗܕܐ ܕܥ ܕܩܪܒ ܥܠܝܟܘܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ׃

12 * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܣܕܘܡ ܢܗܘܐ ܠܗ ܫܪܝܐ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܡܢ ܩܪܝܬܐ ܗܝ ׃

13 * ܘܐܝ ܠܟ ܟܘܪܙܝܢ ܘܐܝ ܠܟ ܒܝܬ ܨܝܕܐ ܕܐܢ ܒܣܘܪ ܘܨܝܕܘܢ ܐܬܥܒܕܘ ܚܝܠܬܐ ܕܐܬܥܒܕܘ ܒܟܘܢ ܡܢ ܙܒܢ ܐܝܟ ܕܝܢ ܐܝܬܝܢ ܗܘ ܒܣܩܐ ܘܐܦܪܐ ܘܬܒܘ ׃

14 * ܒܕܝܢܐ ܢܗܘܐ ܠܨܘܪ ܘܨܝܕܘܢ ܒܝܘܡ ܕܝܢܐ ܡܢ ܕܝܠܟܘܢ ׃

1 Post hæc secrevit Jesus è discipulis suis alios septuaginta; misitque eos binos ante faciem suam in omnem locum & civitatem quò futurum erat ut ipse abiret. Et dixit eis, Messis quidem multa, operarii verò pauci: petite igitur à Domino messis, ut emittat operarios in messem suam. Ite, ecce ego; mitto vos tanquam oves inter lupos. Ne portaveritis vobis marsupia, neque peras, neque calceos: & pacem ullius in via ne petieritis. *(& neminem in via salutaveritis.)* Et in quamcunque domam introieritis, primùm dicite; Pax domui. Quòd si fuerit illîc filius pacis, requiesceat super eum pax vestra: sin minùs, pax vestra ad vos revertetur. In ea autem ipsa domo estote edentes & bibentes ex propriis eorum: dignus est enim operarius mercede suâ. Nec transieritis de domo in domum. Et in quamcunque urbem introieritis, & exceperint vos, edite quod appositum fuerit vobis. Et sanate eos qui ægroti fuerint in ea: & dicite eis, Appropinquavit ad vos regnum Dei. In quamcunque autem civitatem introieritis, nec exceperint vos, exite in plateam, & dicite; Sed & pulverem qui adhæsit nobis in pedibus nostris ex urbe vestra, excutimus vobis: veruntamen hoc scitote, appropinquâsse ad vos regnum Dei. Dico vobis cum Sodoma mitiùs actum iri in die illo, quàm cum illa civitate. Væ tibi Corazin, væ tibi Beth-zajodo: nam si in Tyro & Sidone editæ fuissent virtutes quæ editæ sunt in vobis; fortasse quidem cum sacco & cinere pœnitentiam egissent. Verùm cum Tyro & Sidone pacatiùs agetur in die judicii, quàm vobiscum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

62 * عيسي بدو گفت كسي نتواند كه دست † خودرا † برچوب ايمذ نهد * ودرپس خود نگاه كند * وان كس ملكوت خدايرا برازد

Jesus ei dixit; Quisquam non potest, ut manum suam stivæ aratri admoveat, & retro se respiciat, & idem homo regno Dei idoneus sit.

LVI. Mittit Christus septuaginta discipulos suos in *diversas* partes ad Evangelium prædicandum.

CAP. X.

1 پنجاه شش فرستادن مسيح هفتاد شاگردان * بعد ازين عيسي ازديگر شاگردان * هفتاد و دو

1 Post hæc Jesus è reliquis discipulis septuaginta & duos separavit, & ante faciem suam illos binos misit: & in omnem civitatem & regionem quo vellet, illuc iverunt.

خودرا در اطراف كه مژده دهند

2 جدا كرد * وبرابر روي خود ايشانرا دودو فرستاد * ودرهر شهر و ولايتي كه مي خواست

2 Et illis dixit; Seges multa est, et messores pauci sunt: Vos itaque à Domino segetis petite, ut in proventum suum operarios educat.

انجا روند * وبديشان گفت گشته † بسيارست * ودرويدكان كم اند * وشما ازخداوند كشت †

3 بخواهيد * كه براي غلهٔ خود * مزدوران † بدر آورد * * برويد * اينك من شمارا مي فرستم *

3 Abite: ecce ego vos mitto tanquam agnos ovium inter lupos.

4 همچون برهاء گوسفند * ميان گرگان * * بر مگيريد † با خود * نه كيسه * ونه توشه † دان *

4 Ne assumite vobiscum, neque crumenam, neque viatici peram, neque calceamenta: & in via quempiam ne salutaveritis.

5 ونه كفشها * ودرراه بر كسي سلام مدهيد * * ودرهر خانه كه درويد اول بگوييد سلام

5 Et in quamcunque domum introieritis, primùm dicite, Pax super hanc domum.

6 برين خانه * * اگر درانجا كسي از فرزندان سلام باشد * سلام شما بروي † حلول كند *

6 Si inibi quisquam ex filiis pacis fuerit, pax vestra super eum residebit: & si non fuerit, pax vestra in vos revertetur.

7 واگر نباشد * سلام شما بر شما باز گردد * * دران خانه بخوريد * وازيشان † بياشاميد زيرا

7 In ea autem domo edite, & de eo quod illorum est bibite; quoniam operarius dignus est mercede suâ: & ex illa domo in domum aliam ne migretis.

مزدور مزد خودرا ارزانيست * و ازان خانه در خانهٔ ديگر نقل مكنيد *

8 * ودرشهري كه درويد وشمارا قبول كنند * هر چه پيش شما خورش بيارند بخوريد

8 Et in civitate, quam ingredimini, & vos recipiunt, quemcunque vobis cibum apposuerint, comedite.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

62 Ait ad illum Jesus; Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est regno Dei.

CAP. X.

1 POst hæc autem designavit Dominus & alios septuaginta duos: & misit illos bi-
2 nos ante faciem suam, in omnem civitatem & locum, quò erat ipse venturus. Et dicebat illis; Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergò domi-
3 num messis, ut mittat operarios in messem suam. Ite: ecce ego mitto vos sicut
4 agnos inter lupos. Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta,
5 & neminem per viam salutaveritis. In quamcunque domum intraveritis, pri-
6 mùm dicite; Pax huic domui: Et si ibi fuerit filius pacis, requiescet super
7 illum pax vestra: sin autem, ad vos revertetur. In eadem autem domo manete, edentes & bibentes quæ apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede suâ. Nolite transire de domo in domum. Et in quamcunque civitatem intraveritis, & 8
susceperint vos, manducate quæ apponuntur vobis: Et curate infirmos, qui in 9
illa sunt, & dicite illis; Appropinquavit in vos regnum Dei. In quamcunque 10
autem civitatem intraveritis, & non susceperint vos, exeuntes in plateas ejus, dicite; Etiam pulverem, qui adhæsit nobis de civitate vestra, extergimus in vos: 11
tamen hoc scitote, quia appropinquavit regnum Dei. Dico vobis, Quia Sodo- 12
mis in die illa remissiùs erit, quàm illi civitati. Væ tibi Corozain, væ tibi Beth- 13
saida: quia si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere sedentes pœniterent. Veruntamen Tyro & Sidoni 14
remissiùs erit in judicio, quàm vobis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

62 * وقال له يسوع ما من احد يضع يده على المحراث وينظر الي ورايه يكون مستقيما في
1 ملكوت الله * * العصل الثامن والثلثون * وبعد هذا ايضا ميز الرب سبعين اخر
2 وارسلهم اثنين اثنين قدامه الي كل مدينة وكل موضع ارمع ان ياتيه * وقال لهم الحصاد
3 كثير والفعلة قليل * اطلبوا الي رب الحصاد ان يخرج فعلة لحصاده * اذهبوا هانذا مرسلكم
4 كالخراف بين الذياب * لا تحملوا كيسا ولا مزودا ولا حذاء ولا تقبلوا احدا في الطريق *
5 * واي بيت دخلتموه فقولوا اولا السلم لاهل هذا البيت * فان كان هناك ابن سلامكم فان
6 سلامكم يحل عليه * والا فسلامكم راجع اليكم * وتكونوا في ذلك البيت تاكلون وتسربون من
7 عندهم فان الفاعل مستحق اجرته * ولا تنتقلوا من بيت الي بيت * واية مدينة دخلتموها
8 وقبلكم اهلها فكلوا مما يقدم لكم * واسقوا المرضي الذين فيها * وقولوا لهم قد قرب منكم
9 ملكوت الله * واي مدينة دخلتموها ولا يقبلونكم اخرجوا من شوارعها * وقولوا
10 لكم الغبار الذي لصق بارجلنا من مدينتكم لكن هذا اعلموه ان ملكوت الله قد قرب
11 منكم * اقول لكم ان سدوم في ذلك اليوم لها راحة اكثر من تلك المدينة * الويل لك
12 يا كورزين والويل لك يا بيت صيدا * لانه لو كان في صور وصيدا القوات التي كن فيكما
13 كجلسوا وتابوا بالمسوح والرماد * واما صور وصيدا فلهما راحة في الدينونة اكثر منكما
14

Dixit illi Jesus; Nemo qui ponit manum 62
suam super aratrum, & respicit retrò se, erit rectus in regno Dei.

Sectio trigesima octava.

CAP. X.

ET post hoc etiam segregavit Dominus 1
septuaginta alios: & misit eos binos, bi-
nos ante se in omnem civitatem et o-
mnem locum quò proposuerat venire. Et 2
dixit illis, Messis multa est, & operarii
pauci: Rogate dominum messis, ut educat
operarios in messem suam. Ite, ecce mit- 3
to vos sicut agnos inter lupos. Ne porte- 4
tis sacculum, neque peram, neque calcea-
menta: & ne osculemini quenquam in
via. Et in quamcunque domum intrave- 5
ritis, dicite primùm; Pax genti hujus
domûs. Et si fuerit ibi filius pacis ve- 6
stræ, profectò pax vestra habitabit super
illum: alioqui pax vestra revertetur ad
vos. Et eritis in illa domo, comedentes 7
& bibentes ex bonis eorum; nam opera-
rius dignus est mercede suâ: & ne va-
gemini de domo in domum. Et quamcun- 8
que civitatem intraveritis, & receperint
vos habitatores ejus, comedite ex iis
quæ offerentur vobis: Et curate infir- 9
mos qui sunt in ea, & dicite illis; Jam
appropinquavit ad vos regnum Dei. Et 10
quamcunque civitatem intraveritis, &
non receperint vos, exite à plateis ejus,
& dicite; Nos excutimus vobis pulve- 11
rem qui adhæsit pedibus nostris de civi-
tate vestra: sed hoc scitote, quòd regnum
Dei appropinquavit ad vos. Dico vobis, 12
quòd Sodomis in die illa erit quies poti-
ùs quàm illi civitati. Væ tibi Corozain, 13
væ tibi Bethsaida: quia si factæ fuissent
in Tyro & Sidone virtutes quæ factæ
sunt in vobis, certè sedissent & pœni-
tentiam egissent in ciliciis & cinere.
Veruntamen Tyro & Sidoni erit requi- 14
es in judicio potiùs quàm vobis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

62 ወይቤሎ: እግዚእ: ሊየሱስ: ለዘ: ዘይእኅዝ: ዕርፊ: ወይሐርስ: ድኅሪት: ርትዕት: ይእቲ: መንግሥተ: እግዚአብሔር::=

Et dixit ei Dominus Jesus, Nemo est qui apprehendit aratrum, & arat retrò; *cui* 62
rectum est regnum Dei.

በእንተ: ዘከመ:አርአያ: እግዚእነ: ኀልፎ: ለ፸ሰ

CAP. X.

Quomodo designavit Dominus noster alios septuaginta.

1 1 ወእሙንዝ:አርአያ:እግዚእነ: ኀልፎ: ሰብዓ: ወፈነዎሙ: በበ: ክልኤቱ: ቅድመ: ገ
2 ጹ:ውስተ:ኵሉ:ለህጥር:ወብሕር:ኀበ:ሀለው:ከመ:ይበሉ::=ወይቤሎሙ:እግዚ
እ:ሊየሱስ:ማእረፈ:ብዙኅ:ወገቢፈ:ሕይጥ:ሰላልዎ: እንከ: ለባዕለ:ማእረር:ከመ:
3 ይዉኅክ:ወይፈኑ:ገቢረ:ለማእረፈ::=ወሖረ:ናሁ: ለነ:እፈንወክሙ:ከመ:እባግዕ:
4 ማእከለ:ተኵሉት::=ወኢትጸሩ: ቍናመተ: ወሊጽፍነተ: ወሊሊሀእነ: ወሊመኑ
5 ተኒ: ወሊትትለመሱ: ወሊመነሂ: በፍናት::=ወቤት:ኀበ:ቦእክሙ:ቅድመ:በሉ:
6 ሰላመ: ለዝንቱ: ቤት:=ወእመሂቦ: ህየ: ውሉደ: ሰላመ:ያዕርፍ:ሰላመክሙ:ለዕ
7 ሌሁ:ወእማእንሰ:ይግባእ:ሰላመክሙ:ለዕሌክሙ::=ወውስተ: ወእቱ: ቤት: ንበሩ:
እንዘ:ትበልዑ:ወትሰትዩ:እመ:ኀቡሆሙ:እስመ: ይደልዎ: ዓስቡ:ለዘ:ይተቀነይ:ወሊት
8 ፍልሱ:እመቤት:ለቤት:=ወኢሀገረኒ:ኀቡ: ቦእክሙ: ወተወክፈክሙ: ብልዑ:ዘለቅረ
9 ቡ:ለክሙ:=ወፈውሱ: ድዉያነ: እለ:ውስቴታ: ወብልዎሙ: ቀርበት: መንግሥተ:
10 እግዚአብሔር:ኀቤክሙ::=ወሀገረስ:ኀቡ:ቦእክሙ:ወሊተወክፈክሙ:ወፀሌክሙ:
ንግፈ:ጸበለ:እገሪክሙ:ወስቴ:መርሕባ:=እንዘ: ትብሉ: ጸበልክሙ:ዘተለወነ: እ
11 መሀገርክሙ:ንነግፍ:ለክሙ::=ወባሕቱ:ዛንተ: ለእመረ:ከሙ: ቀርበት:መንግሠ
12 ተ:እግዚአብሔር :ለዕሌክሙ::=እብለክሙ:ከሙ: ሰደመ:ትሜይስ:በዕለተ:ደይን:
13 ወትረክብ:ዛሀለ:ፈድፋደ:እመይእቲ:ሀገር ::=ለቢለጺ:ኵሪዚ:ለቤለጺ: ቤተ:ሰ
ይደ:ሶበ:በጢሮስ:ወበሲዶና:ተገብረ:ኀይል: ዘተገብረ: በውስቴትክን: ሠቀ: እመሉብ
14 ሱ: ወወስተ : ሐመድ: እመነበረ : ወእመነሰሉ::=ወባሕቱ : ጢሮስ : ወሲዶና:
ይሔይሰ : እመኔክን : በዕለተ : ደይን::=

1 1 *Post hæc autem designavit Dominus* 1
noster alios septuaginta, & misit eos binos ante
2 *faciem suam in omnes civitates, & regiones quò ituri erant. Et dixit iis Do-* 2
minus Jesus, Messis multa, & operarii pauci: rogate igitur Dominum messis ut
adjiciat, & emittat operarios in messem suam. Et abite, ecce ego mitto vos 3
ut agnos in medium luporum. Et non portabitis crumenam, neque peram, ne- 4
3 *que calceamenta, neque quidquam; & non salutabitis quenquam in via. Et do-* 5
mum quamcunque intraveritis, primùm dicite; Pax huic domui. Et si fuerit 6
ibi filius pacis, requiescet pax vestra super eum: & si non, revertetur pax vestra
super vos. In ea domo manete, edentes & bibentes apud eos; quia convenit 7
merces ei qui servit: & non migrabitis à domo ad domum. Et civitatem 8
quamcunque ingressi fueritis, & exceperint vos, edite quæ apponunt vobis.
Et sanate ægrotos qui sunt in ea, & dicite iis; Appropinquavit regnum Dei apud 9
vos. Civitatem autè quamcunque ingressi estis, & non susceperunt vos, exeuntes 10
projicite pulverem pedum vestrorum in plateas ejus, Dicentes; Pulverem 11
vestram quæ adhæsit nobis de civitate vestra, projicimus vobis: sed hoc sci-
tote, quòd appropinquavit regnum Dei super vos. Dico vobis, quòd Sodoma 12
præstantior erit in die judicii, & inveniet misericordiam potiùs quàm hæc civi-
tas. Væ tibi Chorazin, væ tibi Bethsaida: si in Tyro, & Sidone edita fuisset virtus 13
quæ edita fuit inter vos, sacco se induissent, & in cinere sedissent, & resipuissent.
Veruntamen Tyrus & Sidon potiores erunt vobis in die judicii. 14

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * و رنجوران ايشانرا شفا بخشيد * وبديشان بگوييد * كه ملكوت خدا برشما نزديك شد *
10 11 * واكردرشهري رويد وشمارا قبول نكنند * دربازار بدرآييد * وبگوييد * اينك * گرد كه
ازشهر شما برپاي †ما چسبيك شد * برشما مي افشانيم * اكنون اين را بدانيد كه
12 ملكوت خدا برشما نزديك شد * * باشما ميگويم * دران روز براي سدوم * وعامورا * اسايش
شود * وبراي آن شهر نشود پنجاه هفت نفرين شهرهايي كه بمسيح
13 ايمان نياوردند * وگفت واي برتو كورزين * واي برتو بيت صيدا * كه
اگر در صور وصيدا مي شد * اين نيرومنديها كه درشما شد * بر پلاسها وخاكستر
14 توبه مي كردند * * و در روز داوري صور وصيدا را آسايش باشد * وشمارا نشود *

9 *Et ægrotis eorum valetudinem do-* 9
nate, & illis dicite; utiq; regnum
10 *Dei vobis propinquum est. Sin autem* 10
in civitatem intraveritis, & vos
non exceperint, in forum exeatis, &
11 *dicatis; Ecce, pulverem qui ex ci-* 11
vitate vestra pedibus nostris adhæ-
sit, in vos expergimus; Jam hoc
scitote, quòd regnum Dei vobis pro-
12 *pinquum fuit. Vobis dico; In illo* 12
die Sodomæ & Gomorrhæ levamen
erit, illi autem civitati non erit.

LVII. Maledictio civitatum, quæ in Christo fidem non habuerunt.

13 *Et dixit; Væ tibi Chorazin, væ ti-* 13
bi Bethsaida: quia si in Tyro & Si-
done factæ fuissent hæ virtutes, quæ
in vobis factæ sunt, in ciliciis et ci-
14 *nere pœnitentiam egissent. In die* 14
autem judicii Tyro & Sidoni leva-
men erit, & vobis non erit.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΛΕ'.

Et tu Capharnaum usque ad cœlum exaltata, usque ad infernum demergêris.
15 Καὶ σὺ Καπερναὸμ ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ.
Audiens vos, me audit: & spernens vos, me spernit: qui autem me spernit,
16 (λ) Ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθε-
mittentem me. Reversi sunt autem septuaginta cum
17 τῶν, ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με. Ὑπέστρεψαν δὲ (μ) οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ
gaudio, dicentes; Domine, etiam dæmonia subjiciuntur nobis in nomine
χαρᾶς, λέγοντες, Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί
tuo. Ait autem illis; Videbam Satanam, sicut fulgur, de cœlo
18 σου. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν, ὡς ἀστραπὴν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
cadentem. Ecce do vobis potestatem calcandi supra serpentes & scor-
19 πίονται. Ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορ-
piones, & super omnem virtutem inimici: & nihil vobis non nocebit. Veruntamen in hoc ne gaudete, quia spiritus vobis subjiciuntur:
20 πίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ (ν) ἀδικήσει. Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται·
gaudete autem magis, quòd nomina vestra scripta sunt in cœlis.
(ξ) χαίρετε δὲ μᾶλλον, ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
In ipsa hora exultavit spiritu Jesus, & dixit; Con-
21 (ο) Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν, Ἐξομο-
fiteor tibi, Pater, Domine cœli & terræ, quòd abscondisti hæc à
λογοῦμαί σοι, πάτερ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ
sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis. Etiam Pater, quoniâ sic factum est
σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο
beneplacitum ante te. Et conversus ad discipulos, dixit; Omnia tradita sunt mihi
εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶπε, Πάντα (π) παρεδόθη μοι
22 ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατὴρ· καὶ τίς ἐστιν
à Patre meo: & nemo scit quis sit Filius, si non Pater: & quis est
ὁ πατὴρ, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν (ρ) βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. Καὶ στραφεὶς
Pater, si non Filius, & cui voluerit Filius revelare. Et conversus
23 πρὸς τοὺς μαθητὰς, κατ' ἰδίαν εἶπε, Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες
ad discipulos, privatim dixit; Beati oculi videntes
24 ἃ βλέπετε. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν
quæ videtis. Dico enim vobis; Quòd multi prophetæ & reges voluerunt
ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.
ΛΕ' dierunt. Et ecce legisperitus quidam surrexit, tentans illum, & di-
25 Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτὸν, καὶ λέ-
cens; Magister, quid faciens vitam æternam possidebo? Ille autem
γων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Ὁ δὲ
26 dixit ad eum; In lege quid scriptum est? quomodò legis?
εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις;

MS. A. (λ) Ὁ ὑμῶν ἀκούων, (μ) μετὰ χαρᾶς οἱ ἑβδομήκοντα, (ν) ἀδικήσει. (ξ) χαίρετε δὲ ὅτι (ο) Ἐν τούτῳ (π) μοι παρεδόθη (ρ) βούλεται

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

15 Et tu Capharnaum usque ad cœlum exaltata, usque ad infernum demergêris. Qui
16 vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit. Qui autem me spernit, sper-
17 nit eum, qui misit me. Reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio, dicen-
18 tes; Domine, etiam dæmonia subjiciuntur nobis in nomine tuo. Et ait illis; Vi-
19 debam satanam sicut fulgur de cœlo cadentem. Ecce dedi vobis potestatem cal-
candi supra serpentes, & scorpiones, & super omnem virtutem inimici: & nihil
20 vobis nocebit. Veruntamen in hoc nolite gaudere, quia spiritus vobis subjiciun-
21 tur: gaudete autem, quòd nomina vestra scripta sunt in cœlis. In ipsa hora ex-
ultavit Spiritu sancto, & dixit; Confiteor tibi pater, Domine cœli & terræ, quòd
abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus, & revelâsti ea parvulis. Etiam, Pa-
22 ter: quoniam sic placuit ante te. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo. Et
nemo scit quis sit Filius, nisi Pater; & quis sit Pater, nisi Filius, & cui voluerit
23 Filius revelare. Et conversus ad discipulos suos, dixit; Beati oculi, qui vident
24 quæ vos videtis. Dico enim vobis; Quòd multi prophetæ & reges voluerunt vi-
dere quæ vos videtis, & non viderunt: & audire quæ auditis, & non audierunt.
25 Et ecce quidam Legisperitus surrexit tentans illum, & dicens; Magister, quid fa-
ciendo vitam æternam possidebo? At ille dixit ad eum; In lege quid scriptum est?
26 quomodo legis?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * وَأَنْتَ أَيْضًا يَا كَفَرْنَاحُومُ ٱلَّذِي ٱرْتَفَعْتَ إِلَى ٱلسَّمَاءِ سَوْفَ تُهْبَطُ إِلَى ٱلْجَحِيمِ * مَنْ سَمِعَ مِنْكُمْ
16 فَقَدْ سَمِعَ مِنِّي وَمَنْ جَحَدَكُمْ فَقَدْ جَحَدَنِي * وَمَنْ جَحَدَنِي فَقَدْ جَحَدَ ٱلَّذِي أَرْسَلَنِي * فَرَجَعَ إِلَيْهِ
17 ٱلسَّبْعُونَ بِفَرَحٍ قَائِلِينَ يَا رَبُّ وَٱلشَّيَاطِينُ أَيْضًا تَخْضَعُ لَنَا بِٱسْمِكَ * فَقَالَ لَهُمْ قَدْ رَأَيْتُ ٱلشَّيْطَانَ
18 قَدْ سَقَطَ مِنَ ٱلسَّمَاءِ مِثْلَ ٱلْبَرْقِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ وَٱلثَّلَاثُونَ *

19 * وَهَا أَنَا قَدْ أَعْطَيْتُكُمْ سُلْطَانًا لِتَدُوسُوا ٱلْحَيَّاتِ وَٱلْعَقَارِبَ وَكُلَّ قُوَّةِ ٱلْعَدُوِّ وَلَا يَضُرُّكُمْ شَيْءٌ *
20 * لَكِنْ لَا تَفْرَحُوا بِهٰذَا أَنَّ ٱلْأَرْوَاحَ تَخْضَعُ لَكُمْ لَكِنِ ٱفْرَحُوا لِأَنَّ أَسْمَاءَكُمْ مَكْتُوبَةٌ فِي ٱلسَّمَاوَاتِ *
21 * وَفِي تِلْكَ ٱلسَّاعَةِ تَهَلَّلَ يَسُوعُ بِٱلرُّوحِ * وَقَالَ أَعْتَرِفُ لَكَ يَا أَبَتَهُ رَبَّ ٱلسَّمَاءِ وَٱلْأَرْضِ * لِأَنَّكَ أَخْفَيْتَ
هٰذَا عَنِ ٱلْحُكَمَاءِ وَٱلْفُهَمَاءِ وَأَظْهَرْتَهَا لِلْأَطْفَالِ * نَعَمْ يَا أَبَتَهُ إِنَّ هٰذَا ٱلْمَسَرَّ كَانَ أَمَامَكَ * ثُمَّ
22 ٱلْتَفَتَ إِلَى تَلَامِيذِهِ وَقَالَ * كُلُّ شَيْءٍ قَدْ دُفِعَ إِلَيَّ مِنْ أَبِي * فَلَيْسَ أَحَدٌ يَعْرِفُ مَنْ هُوَ ٱلِٱبْنُ إِلَّا
23 ٱلْأَبُ وَلَا مَنْ هُوَ ٱلْأَبُ إِلَّا ٱلِٱبْنُ * وَلِمَنْ يَشَاءُ ٱلِٱبْنُ أَنْ يُظْهِرَ لَهُ * ثُمَّ عَادَ إِلَى تَلَامِيذِهِ خَاصَّةً وَقَالَ
24 طُوبَى لِلْعُيُونِ ٱلَّتِي تَرَى مَا رَأَيْتُمْ * أَقُولُ لَكُمْ أَنَّ أَنْبِيَاءَ كَثِيرِينَ وَمُلُوكًا أَشْتَهَوْا أَنْ يَنْظُرُوا مَا
نَظَرْتُمْ فَلَمْ يَنْظُرُوا وَأَنْ يَسْمَعُوا مَا سَمِعْتُمْ فَلَمْ يَسْمَعُوا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْأَرْبَعُونَ *

25 * وَإِذَا بِنَامُوسِيٍّ قَامَ لِيُجَرِّبَهُ فَقَالَ يَا مُعَلِّمُ مَاذَا أَصْنَعُ لِأَرِثَ حَيَاةَ ٱلْأَبَدِ * فَقَالَ مَا هُوَ
26 مَكْتُوبٌ فِي ٱلشَّرِيعَةِ وَكَيْفَ تَقْرَأُ *

15 *Et tu etiam, ô Capharnahum, quæ te ex-*
altâsti usque ad cœlum, cades in infer-
num. Qui audit vos, audit me: & qui
16 *negat vos, me negat: & qui negat me,*
negat illum qui misit me. Et reversi sunt
17 *ad eum septuaginta cum gaudio, dicen-*
tes; Domine, dæmonia quoque subjiciun-
tur nobis in nomine tuo. Ait illis, Jam
18 *vidi dæmonium cecidisse de cœlo sicut*
fulgur.

Sectio trigesima nona.

19 *Et ecce ego dedi vobis potestatem calcan-*
di serpentes & scorpiones, & omnem
virtutem inimici: & non nocebit vobis
20 *quicquam. Veruntamen ne gaudeatis in*
hoc quòd spiritus subjiciuntur vobis, sed
gaudete quòd nomina vestra scripta sunt
21 *in cœlis. Et in illa hora jubilavit Jesus*
spiritu, & dixit; Confiteor tibi, Pater mi,
Domine cœli & terræ, quòd absconderis
hæc à sapientibus & prudentibus, & re-
velaveris ea parvulis. Benè, Pater mi,
hoc enim ast benevolacitum coram te. De-
indè conversus est ad discipulos suos, &
22 *ait; Omnis res jam tradita est mihi à*
Patre meo: nam nemo scit quis sit Filius,
nisi Pater: neque quis sit Pater nisi Filius: & cui vult Filius revelare. 23 *Tum*
vertit se ad discipulos suos peculiariter, & dixit; Beati oculi qui vident ea quæ
vidistis. 24 *Dico vobis, quòd prophetæ multi & reges desideraverunt videre quæ*
vidistis, & non viderunt: & audire quæ
audistis, & non audierunt.

Sectio quadragesima.

25 *Et ecce quidam legis peritus surrexit ad*
tentandum eum, & dixit; Magister, quid
26 *faciam ut hæres fiam vitæ æternæ? Ait,*
Quid est scriptum in lege? & quomodo
legis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወአንቲኂ: ቀፍረናሖም : መሰልኪኑ : እስከ: ሰማይ: ትትሌዓሊ: እስከ: ሲላል: ትወርዲ
16 ደ:=: ዘኪያክሙ:ሰመዐ:ኪያየ:ሰመዐ::ወ ዘለክሙ:ለበየ:ሊተ:ለበየ:ወዘሊተ:ለ
17 በየ:ለበዮ:ለዘ:ፈነወኂ:ወዘኪያየ:ሰመዐ:ሰመዖ:ለዘ:ፈነወኂ::=: ወተመይጡ:እልከ
ቱ: ሰብዓ:እንዘ:ይትፈሠሑ: ወይብሉ: እግዚኦ: ለጋንንትኒ:ይትሌዘዙ: ለነ: በስመ
18 ከ:::=: ወይቤሎሙ: ርኢክዎ: ለሰይጣን: ከመ: መብረቅ : ወድቀ : እመስማይ:=:
19 ወንሁ: ወሀብኩክሙ:ሰልጣነ:ትኪዱ:ደቡ: ዓቃርብት: ወላዕለ: ለረዊት: ምድር : ወደ
20 በ:ኵሉ:ኀይለ:ጸላኢ:ወለልበ: ዘይክሀየክሙ::=: ወበእከቱ: በገዘሰ:ሊትትፈሠሑ:
እስመ:ለገንንት:ይገንዩ:ለክሙ: ተፈሠሑ: ባስከቱ: እስተጽሕፈ: እስሚቲክሙ: በሰማ
21 ያት::=: ወበይእቲ: ሰዓት: ተፈሠሐ: እግዚእ: ሊየሱስ: በመንፈሰ: ቅዱስ: ወይቤ:
ላሊመነክ: ለባ: እግዚኦ: ሰማይ: ወምድር: ዘኀባእከ: ለዝንቱ: እምጠቢባን: ወለባ
ዊያን:ወከሠትከ:ለሕፃናት:እወ:ለባ:እስመ:ከማሁ:ኮነ:ሠመረትከ:በቅድሜከ::=:
22 ኵሉ: ተዋህበ: ሊተ: እመኀበ: እቡየ: ወእልበ: ዘየአምሮ:ለወልድ:ዘእንበለ:ለብ:
ወመኑ: ውእቱ: ለብ: እበ: ዘየአምሮ : ለለብ : ዘእንበለ : ወልድ: ወለዘ: ፈቀደ:
23 ወልድ: ይክሠት : ሎቱ::=: ወተመይጦ : ወይቤሎሙ: ለላርደሊሁ : እንተ : ባሕ
24 ቲቶሙ:ብፁዓት:ለዕይንት:እለ:ይረእያ:ዘትሬእዩ:ለንትሙ::=: እብለክሙ:ከመ:
ብዙኃን: ነቢያት : ወነገሥት : ፈቀዱ: ይርእዩ : ዘትሬእዩ : ለንትሙ : ወሊርእዩ: ወ
ይሰመዑ : ዘትሰመዑ : ለንትሙ : ወሊሰመዑ::=:
በእንተ : ዘከመ : ተሰአሉ : ጸሐፈ : ሃገር::=:
25 ወእሙዝ: ተንሥአ: ላሐዱ: ጸሐፈ:ሀገር: ያምክር: ወይቤሎ:ሊቅ: መንተ: ገቢርየ:
26 ሕይወተ : ዘለዓለም : እወርስ::=: ወይቤሌ : ውስተ : ለሪትከ : መንት: ጸሐፍ:
ወእሮ : ታነብብ::=:

Et tu Capernaum, exiſtimâſtíne uſque *ad* cœlum exaltari? uſque *ad* infernum 15
deſcendes. Qui vos audivit, me audivit; & qui vos ſprevit, me ſprevit; & qui 16
me ſprevit, ſprevit eum qui miſit me: & qui me audivit, audivit eum qui miſit
me. Et reverſi ſunt illi ſeptuaginta, gaudentes, & dicentes; Domine, dæmones 17
etiam ſubjiciuntur nobis in nomine tuo. Et dixit iis, Vidi Satanam, ut fulgur, è 18
cœlo cadentem. Et ecce dedi vobis poteſtatem, ut calcetis ſuper ſcorpiones, 19
& ſuper ſerpentes, & ſuper omnem vim inimici: & nihil eſt quod nocebit vo-
bis. Veruntamen in hoc ne gaudeatis, quia dæmones ſubjiciuntur vobis: gaude- 20
te autem quia ſcripta ſunt nomina veſtra in cœlis. Et in hac hora gaviſus eſt 21
Dominus Jeſus in Spiritu ſancto, & dixit; Confiteor tibi pater, Domine cœli &
terræ, quòd abſcondiſti hoc à ſapientibus, & prudentibus, & revelâſti illud par-
vulis: etiam Pater, quia ita fuit voluntas tua in conſpectu tuo. Univerſa 22
data ſunt mihi à Patre meo: & nemo eſt qui noſcit Filium, niſi Pater; & quis ſit
Pater, nemo eſt qui noſcit [Patrem] niſi Filius, & cuicunque voluerit Filius reve-
lare ei. Et converſus fuit, & dixit diſcipulis ſuis ſeorſum; Beati oculi qui vi- 23
dent, quæ videtis vos. Dico vobis, quòd multi prophetæ & reges deſidera- 24
verunt videre quæ videtis vos, & non viderunt: & audire quæ auditis vos, & non audierunt.

De eo quòd interrogat eum ſcriba civitatis.

Et tunc ſurrexit quidam ſcriba civitatis tentare eum, & dicebat ei; Magiſter, 25
quid faciens vitam æternam poſſidebo? Et dixit ei, In lege tua quid ſcriptum 26
eſt, & quomodo legis?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * وباز روي خود سوي شاگردان خود تنها نهاد * وگفت خنك چشمهائي كه
24 ديد انچ شما ديديد * اكنون بشما مي گويم * كه بسيار پيغمبران و بزرگان
وملكان * خواستند كه بينند انچ شما ديديد * وندیدند * وبشنوند * انچ شما شنيديد *
ونشنيدند پنجاه هشت پرسيدن معتزلي ازبراي زندگاني جاويد
25 * وقتي نويسندهٔ * از براي آزمايش * از عيسي † سوال كرد كه اي معلم چكنم
26 كه زندگاني جاويد مرا باشد * عيسي بدو گفت * در ناموس چگونه نبشته شده است
و چگونه خواندي *

Et rurſus vultum ſuum in diſcipu- 23
los ſuos ſeorſum deſixit, & dixit;
Beati oculi qui vident, id quod vos
videtis. Jam vobis dico, quòd mul- 24
ti prophetæ, & magnates, & reges,
deſiderârunt ut viderent id quod vos
videtis, & non viderunt: & audi-
rent id quòd vos auditis, & non
audiverunt.

LVIII. Quæſtio Phariſæi de vitâ æternâ.

Tunc Scriba quidam tentandi gra- 25
tiâ à Jeſu ſciſcitatus eſt, inqui-
ens; O præceptor, quid faciam ut
vita æterna mihi ſit? Jeſus ei di- 26
xit; In lege quomodo ſcriptum eſt?
& quomodo legis?

Digitized by Google

Ille autē respondens dixit; Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex
27 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ
tota anima tua, & ex tota fortitudine tua, & ex omni cogitatione tua: & proxi-
ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου· καὶ τὸν πλησί-
mū tuum ſicut teipſum. Dixit autem illi; Rectè reſpondiſti: hoc fac, & vives.
28 ον σου (σ) ὡς σεαυτόν. Εἶπε δὲ αὐτῷ, Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ.
Ille autem volens juſtificare ſeipſum, dixit ad Jeſum; Et quis eſt meus proximus?
29 Ὁ δὲ θέλων δικαιῶσαι ἑαυτὸν, εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον; ρμβ
Suſcipiens autem Jeſus, dixit; Homo quidam deſcendebat ab Hieruſalem in Je- ι
30 Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς Ἰε- Λς'
richo, & latronibus incidit: Qui etiam exeuntes eum, & plagas imponentes abierunt,
ριχὼ, καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν· οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον,
relinquentes ſemivivum exiſtentem. Secundùm ſortem autem ſacerdos quidam deſcendit in
31 ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν
via illa: & videns illum, præterivit. Similiter autē & Levita, factus ſecundùm
32 τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ· καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαῆλθεν. Ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης, γενόμενος κατὰ
locum, veniens & videns, pertranſiit. Samaritanus autem quidā iter faciens, venit ſecus
33 τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ (τ) ἰδὼν, ἀντιπαῆλθεν. Σαμαρίτης δέ τις ὁδεύων, ἦλθε κατ'
eum, & videns eū, viſceribus commot' eſt. Et accedens alligavit vulnera ejus, in-
34 αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ἐσπλαγχνίσθη. Καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτῶν, ἐπι-
fundēs oleum & vinū: aſcendere faciens autē illū in proprium jumentum, duxit illum in diver-
χέων ἔλαιον καὶ οἶνον· ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πα-
ſorium, & curam egit ejus. Et in craſtinū exiens, ejiciens duos denarios dedit
δοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. Καὶ (υ) ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε 35
tabernario, & ait illi; Curam habe illius, & quodcunque adinſumpſeris, ego in
τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ, τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν
redire me, reddam tibi. Quis igitur horum trium videtur tibi proxi-
τῷ ἐπανέρχεσθαί με, ἀποδώσω σοι. Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν (φ) δοκεῖ σοι πλησί- 36
mus fuiſſe incidenti in latrones? Ille autē dixit; Faciens miſericordiam
ον γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς; Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος 37
cum illo. Ait ergò illi Jeſus; Vade, & tu fac ſimiliter. Factum eſt autē
ΛΖ' μετ' αὐτοῦ. εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου καὶ σὺ ποίει ὁμοίως. Ἐγένετο δὲ 38
in ire eos, & ipſe intravit in vicum quendam: mulier autē quædā nomine
ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι
Martha, excepit illum in domū ſuam. Et huic erat ſoror vocata Ma-
Μάρθα, ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. Καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μα- 39
ria, quæ etiam ſedens ſecus pedes Jeſu, audiebat verbum illius. At
ριὰ, ἣ καὶ (χ) παρακαθεσθεῖσα πρὸς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. Ἡ δὲ 40
Martha diſtrahebatur circa multam miniſterium: ſtans autem ait; Domine, non curæ eſt tibi quòd
Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι
ſoror mea ſolam me reliquit miniſtrare? dic ergò illi ut mihi ſimul ſuſcipiat.
ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν; εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται.
Reſpondens autem dixit illi Jeſus; Martha, Martha, ſolicita es, & turbaris circa multa.
Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς, καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά. 41

MS. A. (σ) ὡς ἑαυτόν. (τ) ἰδὼν αὐτὸν, (υ) ἐπὶ τῇ ἄυριον (φ) πλησίον δοκεῖ σοι (χ) παρακαθεσθεῖσα

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 * حنا ܐܡܪ ܠܗ ܚܘܒ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܒܟܠ ܠܒܟ ܘܒܟܠ ܢܦܫܟ ܘܒܟܠ ܚܝܠܟ ܘܒܟܠ ܪܥܝܢܟ ܘܠܚܒܪܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ
28 ܗܕܐ ܥܒܕ ܘܬܚܐ ܐܡܪ ܠܗ ܫܘܥ ܫܦܝܪ ܗܘܝܬ ܗܕܐ ܥܒܕ ܘܬܚܐ * ܐܝܟ ܕܢ ܐܢܐ ܐܬܝ ܐܬܪ ܠܡ ܐܢ ܐܬ ܠܡ ܐܢ ܐܬ
29 ܐܡܪ ܠܗ ܡܢ ܗܘ ܠܝ ܚܒܪ ܐܢܫ ܐܚܕ ܢܚܬ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܠܐܪܝܚܘ ܘܢܦܠ ܒܝܕ ܠܣܛܝܣ ܘܫܠܚܘܗܝ ܘܐܙܠ ܘܫܒܩ ܠܗ ܚܝ
30 ܘܡܝܬ ܗܘ ܒܝܕ ܠܣܛܝܣ ܘܫܠܚܘܗܝ ܘܐܙܠ ܘܫܒܩ ܠܗ ܚܝ ܘܡܝܬ ܗܘ ܒܝܕ ܠܣܛܝܣ ܘܫܠܚܘܗܝ ܘܐܙܠ ܘܫܒܩ ܠܗ ܚܝ
ܘܫܠܡ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ
31 ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ
32 ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ
33 ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ
34 ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ
35 ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ
ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ
36 ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ
37 ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ
ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ
38 ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ
39 ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ
40 ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ
ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ
41 ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ ܘܐܬ ܒܗ

Et reſpondit & dixit ei; Diliges Dominum 27
Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota
anima tua, & ex totis virtibus tuis, & ex tota
mente tua: & proximum tuum ſicut teipſum.
Dixit ei Jeſus, Rectè dixiſti: hoc age, & vi- 28
ves. Ille autem quum vellet juſtificare ſemet- 29
ipſum, dixit ei; Ecquis eſt proximus meus?
Subdit ei Jeſus, Vir quidam deſcendebat ab 30
Jeruſalem in Jericho; & irruerunt in eum
latrones, & expoliârunt eum, vulnerârunt-
que; & miſſum eum fecerunt quum vix ſub-
ſiſteret in eo anima: atque abiêre. Accidit 31
autem ut ſacerdos quidam deſcenderet per
illam viam; & vidit eum, ac præteriit. Simi- 32
liter & Levita veniens acceſſit ad illum lo-
cum; & vidit eum, ac præteriit. Quidam au- 33
tem Samaritanus, quum iter faceret, venit
quò loci erat; viditque eum, & miſertus eſt
ejus. Acceſſit itaque, & obligavit vulnera 34
ejus; infuditque in ea vinum & oleum: &
impoſuit eum aſino ſuo, & adduxit in diver-
ſorium, & ejus curam egit. Manè autem die 35
proferens duos denarios, dedit hoſpiti; & di-
xit ei, Curam illius age: & ſiquid ſuprà im-
penderis, quum revertar, ego reddam tibi.
Quis igitur horum trium videtur tibi proxi- 36
mus fuiſſe illi qui incidit in manus latronum?
Ille verò dixit, Is qui miſertus eſt ejus. Sub- 37
dit ei Jeſus; Abi, & tu fac ſimiliter.

Lectio in commemorationem mulierum ſanctarum. 36.

Et factum eſt quum ipſi iter facerent ut in- 38
troierit in vicum quendam, & mulier Mar-
tha nomine exceperit eum domi ſuæ. Erat 39
autem ei ſoror nomine Maria, quæ veniens
conſedit ad pedes Domini noſtri, & audie-
bat ſermones ejus. Martha autem anxia erat 40
in multo miniſterio: & veniens dixit ei;
Dñe mi, non eſt tibi curæ quòd ſoror mea re-
liquit me ſolam miniſtrare? dic ei opem mihi
ferat. Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Martha, 41
Martha, ſolicita es & inquieta circa plurima.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

27 * نويسنك بدو جواب داد وكفت * خداوند وخداي ترا دوست دار * از همه دل خود و از همه
جان خود * واز همه قوت خود * و از همه انديشهٔ خود * و يار خودرا همچو † جان خود دوست
28 دار * * عيسي بدو كفت راست كفتي اين را بكن * زنده شدي * * اوچون مي خواست كه
29 نفس خودرا بلاياند * بعيسي كفت كيست يار من * * عيسي بدو كفت كه مردي از
30 اورشليم تا اريحو فرود آمد * دزديان بروي افتادند * واورا برهنه كردند * و زدند * وبحال
مرك انداختند * چنانك اندكي جان † درو مانده بود ورفتند * * يك كوهين دران راه مي
31 32 كذشت * اورا ديد رها كرد * ورفت * * وهمچنين ليوي † نيز بدو رسيد وكذشت * * بعد از
33 ايشان يكي از سامريان انجا رسيد * اورا افتاده ديد * برو رحمت كرد * * وپيش او آمد * وزخمهاء
34 اورا بست * وشراب * وروغن * بر زخمش نهاد * وبر خر خود نشانند * ودر كاروانسرايش درآورد *
35 همخوارکي او كرد * * صباح دوم روز * دو دينار بدر اورد * وبكاروانسراداد داد * وكفت
36 انچ اورا دربايست باشد بدوده * واكر چيزي افزونتر † بايد من بتو بدهم * * اكنون
اين سه † كس كه نام برديم * كدامين صواب كرده باشد * بدين مرد حرامي زده *

Scriba ei reſponſum dedit ac dixit; 27
Dominum ac Deum tuum diligas ex
toto corde tuo, et ex tota anima tua,
& ex tota virtute tua, & ex tota
cogitatione tua: & proximum tuum
veluti teipſum charum habeas. Je- 28
ſus ei dixit; Rectum dixiſti: hoc
fac, & vives. Ille, cùm vellet ſeſe 29
prædicare, Jeſu dixit; Quis eſt pro-
ximus meus? Jeſus ei dixit; Vir 30
quidam ab Hieroſolyma in Hiericho
deſcendit, in quem latrones incide-
runt, & nudatum cæſumque in ſa-
tum mortis adegerunt, adeò ut parum
animæ in eo remaneret, & abierunt.
Sacerdos quidam per illam viam 31
præteriit, eumque viſum omiſit; &
abiit. Et ſimiliter Levita etiam ad 32
eum acceſſit, & præteriit. Poſt eos 33
quidam ex Samaritanis illuc per-
veniens eum jacentem vidit, & ejus
miſertus eſt. Et ad eum acceſſit, & 34
vulnera ejus obligavit, & vinum
& oleum vulneri ejus indidit: &
aſino ſuo impoſitum in diverſorium
ſuum adduxit, & ejus curam
egit. Manè ſecundi diei duos de- 35
narios deprompſit, & pandocheo de-
dit, & dixit; Id quod opus
ei fuerit, illi dato, & ſi quid am-
plius requiſitum erit, tibi dabo.
Jam ex his tribus hominibus, 36
quos nominavimus, quis rectum fe-
cit ei homini à latronibus percuſſo?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

27 Ille respondens dixit; Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota
28 anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua: & proximum tuum sic-
29 ut teipsum. Dixitq; illi; Rectè respondisti: hoc fac, & vives. Ille autem volens justi-
30 ficare seipsum, dixit ad Jesum; Et quis est meus proximus? Suscipiens autem Jesus,
dixit; Homo quidam descendebat ab Jerusalem in Jericho, & incidit in latrones, qui
31 etiam despoliaverunt eum: & plagis impositis abierunt, semivivo relicto. Accidit
32 autem ut sacerdos quidam descenderet eâdem viâ: & viso illo præterivit. Similiter
33 & Levita, cùm esset secus locum, & videret eum, pertransiit: Samaritanus autem qui-
34 dam iter faciens, venit secus eum: & videns eum, misericordiâ motus est. Et appro-
pians alligavit vulnera ejus, infundens oleum, & vinum: & imponens illum in jumen-
tum suum, duxit in stabulum, & curam ejus egit. Et alterâ die protulit duos denarios, & de- 35
dit stabulario, & ait; Curam illius habe: & quodcunq; supererogaveris, ego cùm rediero reddam tibi. Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latro- 36
nes? At ille dixit; Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Jesus; Vade, & tu fac si- 37
militer. Factum est autem, dum iret, & ipse intravit in quoddam castellum: & mulier quæ- 38
dam Martha nomine, excepit illum in domum suam: Et huic erat soror nomine Maria, quæ 39
etiam sedens secus pedes Domini, audiebat verbum illius. Martha autem satagebat circa frequens 40
ministerium: quæ stetit, & ait; Domine, non est tibi curæ, quòd soror mea reliquit me solam ministrare? dic ergò illi, ut me adjuvet. Et respondens dixit illi 41
Dominus; Martha, Martha, solicita es, & turbaris erga plurima.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * فاجابه قايلاً تحب الرب الهك من كل قلبك * ومن كل نفسك * ومن كل قوتك * ومن كل بيتك *
28 ولقريبك مثل نفسك * فقال له يسوع بالصواب اجبت افعل هذا فتحيا * 29 فاراد ان يزكي
30 نفسه فقال ليسوع ومن هو قريبي * فاجابه يسوع قايلاً رجل كان نازلاً من يروسليم الي اريحا
31 فوقع بين اللصوص * فسلبوه وجرحوه ومضوا وتركوه قريب الموت * واتفق ان كاهناً كان نازلاً
32 في تلك الطريق فابصره وجاز * وكذلك لاوي جاء الي المكان وابصر وجاز * 33 وان سامريًا جاريه
34 فلما رآه تحنن عليه * ودنا منه وضمد جراحه وصب عليها زيتاً وخمراً * وحمله علي دابته
35 وجاء به الي الفندق وعني بامره * وفي الغد اخرج دينارين اعطاهما لصاحب الفندق وقال له
36 اهتم به بهذين * فان انفقت عليه اكثر مهما دفعت لك عند عودتي * فمن من البثلثة
37 تظن انه قد صار قريبًا للذي وقع بين اللصوص * فقال له الذي صنع معه رحمة * فقال
له يسوع اذهب انت وافعل هكذا *

Sectio quadragesima prima.

38 * وفيما هم يسيرون دخل قرية فقبلته مراه في بيتها اسمها مرتا * 39 وكانت لها اخت تدعي
40 مريم جلست عند قدمي الرب تسمع كلامه * ومرتا كانت تخدم كثيرًا * فقامت وقالت
41 يا رب اما يعنيك امري * ان اختي تركتني اخدم وحدي قل لها تعينني * اجابها يسوع
قايلاً مرتا مرتا انك تهتم في امور كثيرة *

Respondit ei, dicens; Diliges Dominum 27
Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota
anima tua, & ex tota virtute tua, & ex
tota mente tua: & proximum tuum sicut
te ipsum. Et dixit illi Jesus; Recte re- 28
spondisti: fac hoc, & vives. Voluit autem 29
justificare seipsum, & dixit ad Jesum;
Et quis est proximus meus? Respondit ei 30
Jesus, dicens; Homo quidam erat descen-
dens ab Jerusalem in Jericho, & incidit
inter latrones, & despoliaverunt eum, &
vulneraverunt eum, & abierunt, & re-
liquerunt illum propinquum morti. Et 31
accidit ut sacerdos, qui descendebat per
illam viam, vidisset illum, & præteriisset.
Et similiter Levita quidam venit in lo- 32
cum, & vidit illum, & pertransiit. Et ve- 33
rò Samaritanus quidam transiit secus il-
lum, & cùm vidisset eum, misertus est
ipsius. Et accessit ad illum, & alligavit 34
vulnera ejus, & fudit super ea oleum &
vinum: & imposuit eum super jumentum
suum, & duxit illum in diversorium, &
suscepit curam illius. Et postridie protu- 35
lit duos denarios, & dedit eos domino di-
versorii, & ait illi; Curam illius habeto
his duobus: & si expenderis pro eo plus
istis duobus, dabo tibi ad reditum meum.
Quem ergò ex tribus putas factum fuisse 36
proximum illi qui cecidit inter latrones?
Ait illi; Qui fecit in illum misericordi- 37
am. Dixit illi Jesus; Vade tu, et fac
similiter.

Sectio quadragesima prima.

Et dum ipsi ambularent, intravit in quod- 38
dam castellum, et excepit illum mulier in
domum suam, cujus nomen Martha. Et 39
erat ei soror, quæ vocabatur Maria, quæ
sedit secus pedes Domini, auditura ver-
bum ejus. Martha autem erat anxia, 40
ministrans plurimùm. Et stetit, ac dixit;
Domine, nonne gravat te res mea, quòd
soror mea reliquerit me ministrare solã?
Dic igitur illi ut adjuvet me. Respondit 41
ei Jesus, dicens; Martha, Martha, tu qui-
dem anxia et solicita es in rebus multis,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 ወአውሥአ፡ ወይቤሎ፡ አፍቅር፡ ለእግዚአብሔር ፡ አምላክከ፡ በኵሉ፡ ልብከ፡ ወበ
28 ኵሉ፡ ነፍስከ፡ወበኵሉ፡ ኃይልከ፡ ወበኵሉ፡ ሕሊናከ ፡ ወለፍቅር፡ቢጸጸ፡ከሙ፡ነፍስ
29 ከ።።=። ወይቤሎ፡ ኦግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ሠናየ፡ ትቤ፡ከማሁኬ ፡ ግበር፡ወተሐየ።=። ወይ
ቤሎ፡ ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ዘኬ፡ፈቀደ፡ዖፈደፍድ፡ጸደቀ፡ወሙኑ፡ እሙንቱ፡ቢጽየ።።=።
በእንተ፡ ዘዘበጥዎ፡ ፈያት።=።
30 ወተሰጥዎ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ወይቤሎ፡ለሐዱ፡ሊ፡ብእሲ፡ይሐውር፡እመ፡ሊየሩሰሌም፡
31 ለ፡ሊያሪሐ፡ ወረከብዎ፡ፈያት፡ ወዘበጥዎ፡ወሰሉብዎ፡ወኀለፈ፡ ወገደፍዎ፡በድኖ።=። ወ
32 ተደደቆ፡ሌሐዴ፡ካህን፡እንዘ፡ይወርድ፡ይእተ፡ፍኖተ፡ወርሊዮ፡ወኀለፈ።=። ወከማሁ፡
33 ሌዋዊኒ፡ረከቦ፡በውእቱ፡ ክሙ፡ገጽ፡ ወርእየኒ፡ወኀለፈ።=። ወረከበ፡ለሐዴ፡ሰመሪዊ፡
34 እንዘ፡ የሐውር፡ይረድ፡ ኪያሃ፡ ፍኖተ፡ ርእዮ፡ ወሖሮ።=። ወቀርበ፡ኀቤሁ፡ ወሶጠ፡
ወይነ፡ ወቅብአ፡ ላዕሌሁ፡ ወእተ፡ቀኍስሉ፡ ወጸዓኖ፡ ደቤ፡ ለደጉ፡ወወሰደ፡ኀበ፡ዓቀቤ፡
35 ነግድ፡ ከመ፡ ይፈውሶ።።=። ወበሰኒታ፡ ለወፅአ፡ ክልሌተ፡ደናረ፡ ወወሀቦ፡ ለዓቀቤ፡ነግ
ድ፡ ለእዘ፡ ይብሎ፡ ፈውሶ፡ ሊተ፡ወለነ፡ እፈደየኀ ፡ኵሉ፡ ዘለስተወፃእክ፡ ላዕሌሁ፡እ
36 ፈደየኀ፡ እነ፡ ግብሊትየ።=። ሞኑ፡ እንከ፡ እመእሉ፡ ሠለስተ፡ ዘይከውኖ፡ ቢጸ፡ለዘ፡
37 ዘበጥዎ፡ ፈያት።።=። ወይቤ፡ዘገብረ፡ሥሕረተ፡ላዕሌሁ።።ወይቤሎ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡
ሖርኬ፡ እንተሂ፡ ግበር፡ከማሁ።።=። በእንተ፡ ማርያ፡ ወማርታ።=።
38 ወእመዝ፡ ሐዊሮሙ፡ ቦሉ፡ሊከተ፡ሃገደ፡ ወተቀበለቶ፡ለሐቲ፡ ብእሲት፡በቤታ፡ እንተ፡
39 ስማ፡ማርታ።=። ወስመ፡ እኅታ፡ማርያ፡ እንተ፡ነበረት፡ኀበ፡እገሪሁ፡ለእግዚእነ፡ወሰመ
40 ዓቶ፡ቃሎ።=። ወማርታሰ፡ትሠርሕ፡በለስተደልመ፡ብዙኀ፡ወቆመት፡ ወትቤሎ፡ እግዚእ
41 የ፡ሊያጽህቅኑ፡ዘተኅድገኒ፡እኅትየ፡ባሕቲትየ፡ለስተደሉ፡በሳ፡ታርድላኒ።።=። ወለወ
ሠለ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ወይቤላ፡ማርታ፡ማርታ፡ትሠርሒ፡ ወብዙኀ፡ተስተደልዋ።=።

Et respondit ei, & dixit ei; Dilige Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & 27
in tota anima tua, & in tota virtute tua, & in tota cogitatione tua: & dilige pro-
ximum tuum ficut teipsum. Et dixit ei Dñs Jesus; Bene dicis: sic igitur fac, & 28
vives. Et dixit Dño Jesu ille volens magis justificari, Et quinam sunt proximi 29
mei?

De eo quem latrones vulnerârunt.

Et respondit ei Dominus Jesus, & dixit ei; Quidam homo ibat ab Hierusalem ad 30
Hiericho, & invenerunt eum latrones, & vulnerârunt eum & despoliaverunt eũ,
& abierunt, & reliquerunt ei corpus suum. Et accidit, quidam sacerdos dum de- 31
scenderet per istam viam, vidit eum, & præterivit. Et similiter Levita invenit 32
eum in eodemmet habitu, & vidit eum, & præteriit. Et contigit, quidam Sama- 33
ritanus iter faciens, descendit *per* eandem viam: vidítque eum, & misértus est
ejus: Et accessit ad eum, & infudit vinum & oleum super eum in vulnera ejus, & 34
imposuit eum super asinũ suum, & duxit eum ad custodem peregrinorũ, ut sanaret
eum. Et alterâ die eduxit duos denarios, & dedit eũ custodi peregrinorũ, dicens 35
ei; Sanato eum mihi, & ego retribuam tibi totum quod erogaveris super eum, re-
tribuã *dico* tibi ego, quum rediero. Quis igitur ex his tribus *est*, qui est proximus 36
ei quem vulnerârunt latrones? Et dixit ei; Qui fecit misericordiã super eum. Et 37
dixit ei Dñs Jesus; Vade igitur, tu etiã fac similiter.

De Maria & Martha.

Et tunc proficiscentes ingressi sunt *in* quandam civitatẽ, & excepit eum quædam 38
mulier in domum suam, cujus nomen *erat* Martha. Et nomen sororis ejus Maria, 39
quæ sedit ad pedes Domini nostri, & audivit sermonem ipsius. Et Martha labo- 40
rabat, præparando ei multa: & stetit, & dixit ei; Domine mi, nónne est *tibi* curæ,
quòd reliquit me soror mea solam, ut præparem? dic ei ut adjuvet me. Et respon- 41
dit Dominus Jesus, & dixit ei; Martha, Martha, laboras, & multum præparas:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 * اوگفت انك بر وي رحمت كرد * عيسي بدو گفت برو تو نيز اينچنين كن

پنجاه نه مهماني كردن مريم ومرتا مسيح را

38 * ودر راه كه مي رفتند * امدند دردهي زني * نامش مرتا * مسيح را درخانهٔ خود قبول كرد *
39 ومرتا را خواهري بود نامش مريم * آمد پيش پاي خداوند ما نشست * وسخنهاء اورا مي
40 شنيد * ومرتا در ترتيب اش ومهماني كردن مشغول بود * ورحمت مي كشيد آمد بعيسي
گفت * اي خداوندم * غم من نمي خوري * كه خواهرم دربندكي مرا تنها رها كرد *
41 بدو بگو كه بمن † ياري دهد * عيسي بدو جواب داد * وگفت * مرتا مرتا * درهمه چيزي
اوستهٔ * وبر بسيار زبان شرف داري *

Ille dixit; Is qui misericordiâ in 37
eum usus est. Jesus ei dixit; Abi,
tu etiam similiter fac.

LIX. Convivium faciũnt Maria & Martha Christo.

Et in via quâ iverunt, venerunt in 38
pagum quendam: ubi mulier, cui
nomen Martha, Christum in domum
suam excepit. Et Martha soror erat 39
nomine Maria, quæ accedens ad pe-
des Domini nostri sedit, ac sermo-
nes ejus audiebat. Martha autem 40
in apparatu cibi et convivio faciendo occupata erat, et molestiam ferebat: veniens itaque ad Jesum dixit; O Domine mi, curam mei non habes, quòd soror mea in ministerio me solam reliquit? Dic ei ut mihi opẽ ferat. Jesus ei responsum dedit, & dixit; Martha, Martha, in omnibus rebus exornata es, et super plurimas mulieres præcellentiam habes.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΛΑ'.

Unius verò est usus. Maria autem bonam partem elegit, quæ non auferetur
42 Ἑνὸς δέ ἐστι χρεία. Μαρία γὰρ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται
ab ea.
ἀπ' αὐτῆς.

CAP. XI. ια'.

ΛΗ'
1 (α)Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις ρκγ
Et discipulorum ejus ad eum; Domine, doce nos orare, sicut & Joannes
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης
docuit discipulos suos. Ait autem illis; Cùm oratis, dicite; Pater
2 ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ὅταν (β) προσεύχησθε, λέγετε; Πάτερ
noster qui in cœlis, sanctificetur nomen tuum: adveniat regnum tuum: *fiat*
ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω
voluntas tua, sicut in cœlo, & in terra. Panem nostrum quotidianum da
3 τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ (γ) ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου
nobis *juxtà diem.* Et dimitte nobis peccata nostra: *& enim* ipsi dimittimus
4 ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν. Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· καὶ γὰρ αὐτοὶ (δ) ἀφίομεν
omni debenti nobis: & ne inducas nos in tentationem: *sed libera nos à*
παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν· ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ
malo: Et ait ad illos; Quis *ex vobis* habebit amicum, & ibit ad ρπδ
5 τοῦ πονηροῦ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς 1
illum mediâ nocte, & dicet illi; Amice, commoda mihi tres panes: Quoniam
αὐτὸν μεσονυκτίου, (ε) καὶ εἴπῃ αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους· Ἐπειδὴ 6
amicus meus venit de via ad me, & non habeo quod *apponam* ei. Et ille
φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ. Κἀκεῖνος 7
deintùs respondens, dicat; Ne mihi *molestiam exhibe*: jam ostium clausum est, & pueri
ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ, Μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία
mei mecum in cubili sunt: non possum *surgens* dare tibi. Dico vobis; Si & non
μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. Λέγω ὑμῖν, Εἰ καὶ οὐ 8
dederit ei surgens, *propter esse illius amicum*, propter improbitatem ejus *excitatus*
δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι (ζ) αὐτοῦ φίλον, διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς
— dabit illi quotquot habet *opus*. Et ego vobis dico; Petite, & dabitur vobis: quærite,
ρκε δώσει αὐτῷ ὅσων χρήζει. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, 9
& invenietis: pulsate, & aperietur vobis. Omnis enim *petens* accipit, & *quærens*
καὶ εὑρήσετε· κρούσατε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν 10
invenit, & pulsanti aperietur. *Quem* autem *vestrùm* patrem *petet filius* panem,
εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι (η) ἀνοιγήσεται. Τίνα δὲ (θ) ὑμῶν ὁ πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, 11
non lapidem dabit illi? *si & piscem, non* pro pisce serpentem dabit illi? Aut
μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; (ι) εἰ καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; Ἢ 12
& *si petierit ovum, non dabit* illi scorpionem?
καὶ (κ) ἐὰν αἰτήσῃ ᾠόν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον;

MS.A. Κεφ. ια'. (α) Ἐγένετο δὲ (β) προσεύχεσθαι, (γ) ἐπὶ γῆς. (δ) ἀφίομεν (ε) καὶ ἐρεῖ αὐτῷ, (ζ) αὐτὸν φίλον, (η) ἀνοιχθήσεται. (θ) ἐξ ὑμῶν (ι) ἢ καὶ (κ) ἂν αἰτήσῃ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

42 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

42 Porrò unum est necessarium. Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea.

CAP. XI.

1 ET factum est: cùm esset in quodam loco orans, ut cessavit, dixit unus
ex discipulis ejus ad eum; Domine, doce nos orare, sicut docuit & Joan-
2 nes discipulos suos. Et ait illis; Cùm oratis, dicite; Pater, sanctificetur
3 nomen tuum. Adveniat regnum tuum. Panem nostrum quotidianum da no-
4 bis hodiè. Et dimitte nobis peccata nostra, siquidem & ipsi dimittimus omni
5 debenti nobis. Et ne nos inducas in tentationem. Et ait ad illos; Quis ve-
strûm habebit amicum, & ibit ad illum mediâ nocte, & dicet illi; Amice,
6 commoda mihi tres panes, Quoniam amicus meus venit de via ad me, & non
habeo quod ponam ante illum, Et ille deintùs respondens dicat; Noli mihi mo-
7 lestus esse, jam ostium clausum est, & pueri mei mecum sunt in cubili, non possum
surgere, & dare tibi. Et si ille perseveraverit pulsans: dico vobis; Et si non dabit
8 illi surgens eò quòd amicus ejus sit, propter improbitatem tamen ejus surget, &
dabit illi quotquot habet necessarios. Et ego dico vobis; Petite, & dabitur vo-
9 bis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis. Omnis enim qui petit,
10 accipit: & qui quærit, invenit: & pulsanti aperietur. Quis autem ex vobis pa-
11 trem petit panem, numquid lapidem dabit illi? aut piscem: numquid pro pisce
serpentem dabit illi? Aut si petierit ovum: numquid porriget illi scorpionem?
12

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

42 * وَٱلَّذِي يُحْتَاجُ إِلَيْهِ يَسِيرٌ * فَأَمَّا مَرْيَمُ فَٱخْتَارَتْ لَهَا نَصِيبًا صَالِحًا لَا يُنْزَعُ مِنْهَا *

Quum id quo opus est, exiguum sit. Et 42
verò Maria elegit sibi partem bonam, quæ non auferetur ab ea.

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي وَٱلْأَرْبَعُونَ *

Sectio quadragesima secunda.

CAP. XI.

1 * وَكَانَ فِيمَا هُوَ يُصَلِّي فِي مَوْضِعٍ قَفْرٍ فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ لَهُ وَاحِدٌ مِنْ تَلَامِيذِهِ * يَا رَبُّ عَلِّمْنَا نُصَلِّي
2 كَمَا عَلَّمَ يُوحَنَّا تَلَامِيذَهُ * فَقَالَ لَهُمْ إِذَا صَلَّيْتُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا ٱلَّذِي فِي ٱلسَّمَوَاتِ يَتَقَدَّسُ ٱسْمُكَ *
3 4 لِيَأْتِ مَلَكُوتُكَ * لِتَكُنْ مَشِيئَتُكَ كَمَا فِي ٱلسَّمَاءِ وَعَلَى ٱلْأَرْضِ * خُبْزَنَا ٱلْآتِيَ أَعْطِنَا كُلَّ يَوْمٍ * وَٱغْفِرْ لَنَا
5 خَطَايَانَا لِأَنَّنَا نَغْفِرُ لِمَنْ لَنَا عَلَيْهِ * وَلَا تُدْخِلْنَا ٱلتَّجَارِبَ لَكِنْ نَجِّنَا مِنَ ٱلشِّرِّيرِ * ثُمَّ قَالَ لَهُمْ مَنْ

Et factum est dum ipse oraret in loco 1
deserto: cumque cessâsset, dixit illi
unus ex discipulis suis; Domine, doce
nos orare, sicut docuit Johannes discipu-
los suos. Ait illis; Cùm oraveritis, di- 2
cite; O Pater noster, qui es in cœlis,
Sanctificetur nomen tuum. Adveniat re-
gnum tuum. Fiat voluntas tua, sicut in
cœlo, & super terram. Panem nostrum 3
provenientem concede nobis singulis die-
bus. Et dimitte nobis peccata nostra, 4
quoniam nos dimittimus iis qui debent
nobis. Et ne inducas nos in tentationes,
sed libera nos à maligno. Deindè dixit 5

6 مِنْكُمْ لَهُ صَدِيقٌ يَمْضِي إِلَيْهِ نِصْفَ ٱللَّيْلِ وَيَقُولُ لَهُ يَا صَدِيقُ أَقْرِضْنِي ثَلَاثَ خُبْزَاتٍ * فَإِنَّ
7 صَدِيقًا لِي جَاءَنِي مِنْ طَرِيقٍ وَلَيْسَ لِي مَا أُقَدِّمُ لَهُ * فَيُجِيبُهُ ذَاكَ مِنْ دَاخِلٍ قَائِلًا لَا تُتْعِبْنِي
8 قَدْ أَغْلَقَ بَابِي وَلَوْلَادِي مَعِي عَلَى مَرْقَدِي وَلَا أَقْدِرُ أَقُومُ فَأُعْطِيَكَ * أَقُولُ لَكُمْ إِنْ لَمْ يَقُمْ
9 وَيُعْطِهِ مِنْ أَجْلِ ٱلصَّدَاقَةِ فَهُوَ مِنْ أَجْلِ ٱلْلَجَاجَةِ يَقُومُ وَيُعْطِيهِ مَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ * وَأَنَا أَيْضًا أَقُولُ
10 لَكُمْ سَلُوا فَتُعْطَوْا * ٱطْلُبُوا فَتَجِدُوا * ٱقْرَعُوا فَيُفْتَحَ لَكُمْ * لِأَنَّ كُلَّ مَنْ سَأَلَ أَخَذَ * وَمَنْ طَلَبَ
11 وَجَدَ * وَمَنْ يَقْرَعُ يُفْتَحُ لَهُ * أَيُّ أَبٍ مِنْكُمْ يَسْأَلُهُ ٱبْنُهُ خُبْزًا فَيُعْطِيهِ حَجَرًا * أَوْ يَسْأَلُهُ حُوتًا أَفَيُعْطِيهِ
12 بَدَلَ ٱلْحُوتِ حَيَّةً * أَوْ يَسْأَلُهُ بَيْضَةً أَفَيُعْطِيهِ عَقْرَبًا *

illis; Quis vestrûm habens amicum, 6
ibit ad illum mediâ nocte, & dicet ei;
Amice, commoda mihi tres panes, Quo- 7
niam amicus quidam meus venit ad me
de via, & non habeo quod apponam illi:
Et ei respondeat ille deintus, dicens; Ne
me fatiges, jam enim clausi ostium me-
um, & filii mei sunt mecum super cubili
meo, & non possum surgere & dare tibi.
Dico vobis, Si non surgat & det ei pro- 8
pter amicitiam, ipse propter instantiam
surget, & dabit ei id quo indiget. Et 9
ego etiam dico vobis, Petite, & dona-
bimini: quærite, & invenietis: pul-
sate, & aperietur vobis. Quia omnis 10
qui petit, accipit: & qui quærit, in-
venit: & qui pulsat, aperietur ei.
Quis autem pater ex vobis est, à quo 11
petat filius suus panem, & det illi lapi-
dem? aut petat ab eo piscem, num da-
bit illi pro pisce serpentem? Aut petat 12
ab eo ovum, num dabit illi scorpionem?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

42 ወሕደጥ : ይእክል : ወእመአኮ : አሐተኒ : ወሜርያሰ : መክፈልተ : ሠናየ : ኀረያት : ለ
ቲ : ዘእልቦ : ዘየሃይደ ::=:

በእንተ : ጸሎት ::=:

1 1a ወእመዝ : ጸለየ : በአሐቲ : መካን : ወፈጸሞ : ጸሎቶ : ይቤሉ : አሐዱ : እመአርያ
2 ሊሁ : ለግዚአ : መህረነ : ጸሎተ : ከመ : መሀርኆ : ዮሐንስ : ለአርያሊሁ ::=: ወይቤ
ሎሙ : ሶበ : ትጸሊዩ : ከመዝ : በሉ ::አቡነ : ዘበ : ሰማያት : ይትቀደሰ : ስምከ : ትመጸ
3 እ : መንግሠትከ : ወይኩን : ፈቃደከ : በከመ : በሰማይ : ከማሁ : በመድርኒ ::=: ሲሶየነ :
4 ዘለለ : ዕለተነ : ሃበነ : ዮመ ::=: ወሥርግ : ለነ : ለበሳነ : ወጊጋየነ : ከመ : ንሕነኒ : ንሥ
ርግ : ለዘ : ለበደ : ለነ : ወሊታብአነ : ወኵሎ : መንሴት : ለለ : ለድኅነነ : እመኵሉ : እ
5 ኵይ ::=: ወይቤሎሙ : ለእመበ : ዘቦ : እመኔክሙ : ዓርከ : ወሖረ : ኀቤሁ : መንፈቀ :
6 ሌሌት : ወይቤሎ : ዓርከየ : ለቅሐኒ : ሠለስተ : ኀብስተ ::=: እስመ : በጽሐኒ : መኅፈር
7 የ : እመሐቅል : ወለልየ : ዘእቀርብ : ሎቱ : ዘለሠብሖ ::=: ወይክሠመ : ገቡ : ዓር
ኩ : ለመወስኖ : ወይቤሎ : ሊታንጥየኒ : ◉ደእነ : ሥኅትኒ : ቀተርነ : ወደቅኒ : ይሰክቡ :
8 መሰሌየ : ወእተ : ዓራት : ወሊይክፅ : ተንሥእ : ለሀብከ ::=: እብለክሙ : እመኒ : ሊተን
ሠእ : የሀቦ : እስመ : ዓርኩ : ወእቱ : ከመ : ሊያንጥዮ : ይትነስእ : ወይሀቦ : መጠነ : ፈቀ
9 ደ ::=: ወለነሂ : እብለክሙ : ሰእሉ : ወይሁቡክሙ : ጕድጕዱ : ወይትረኅወክሙ : ሥ
10 ሡ : ወትረክቡ ::=: እስመ : ኵሉ : ዘሰእለ : ይነሥእ : ወዘሂ : ኀሠሠ : ይረክብ : ወለዘ
11 ኀ : ጕድጕደ : ያርሓውዎ ::=: ወእመቦ : እመውስቱትክሙ : ዘሰእሉ : ወልዱ : ለለቡ
ሁ : ሥብስተ : እብነኑ : ይሁቦ :: ወእመኒ : ዓሣ : ሰእሉ : ለርዌ : መድርኑ : ይሁቦ : ሃየ
12 ቱ : ዓሣ ::=: ወእመኒ : ላንቆቅሓ : ሰእሉ : ዓቅረበኑ : ይሁቦ : ሃየቱሁ ::=:

Et parum sufficiet, imò res unica. Et Maria partem bonam elegit sibi, quam ne- 42
mo auferet ei.

De oratione.

CAP. XI.

ET tunc oravit in quodam loco: & completâ oratione suâ, dixit ei quidam ex 1
discipulis ejus; Domine, doce nos orare, sicut docuit Johannes discipulos suos. Et 2
dixit iis; Quum oratis, sic dicite; Pater noster qui es in cœlis, sanctificetur nomen
tuum: veniat regnum tuum: & fiat voluntas tua, sicut in cœlo, sic in terra etiam.
Cibũ nostrũ cujusque diei nostri da nobis hodié. Et remitte nobis delicta nostra 3
& errores nostros, sicut nos etiam remittimus ei, qui deliquit erga nos: & ne in- 4
ducas nos in tentationem, sed libera nos ab omni malo. Et dixit iis; Si quis 5
fuit, qui habuit ex vobis amicum, & profectus est ad eum mediâ nocte, & dixit
ei; Amice, da mihi mutuò tres panes: Quia venit ad me amicus meus ex rure & 6
non habeo quod apponã ei, quod offeram illi: Et respondit hic amicus ab intus, 7
& dixit ei; Ne sis molestus mihi, jam ostium clausimus, & pueruli mei decumbunt
mecum in lecto: & non possum surgere dare tibi. Dico vobis, Etiamsi non sur- 8
rexerit dare illi quia amicus est; ut non sit molestus ei, surget & dabit ei quot-
quot necessaria habuit. Et ego dico vobis; Petite, & dabunt vobis: pulsate, & 9
aperietur vobis: quærite, & invenietis. Quia omnis qui petiit accipiet; & qui 10
quæsivit inveniet; & ei qui pulsavit, aperient ei. Et si quis pater fuit ex vobis 11
à quo petiit filius ejus panem, nunquid lapidem dabit ei? & si piscem petiit
ab eo, numquid serpentem dabit ei pro pisce? Et si ovum petiit ab eo, num scor- 12
pionem dabit ei loco ejus?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 * وآن دوست او از اندرون آواز دهد * وبگويد مرا زحمت مك * كه در بسته است * وفرزندان
8 من بر تخت خفته اند * نمي توانم برخاستن وبتو چيزي دادن * راست بشما بگويم چون براي
دوستي بدو چيزي † نداد * مي بايست براي انك كستاخي كرد * هر چه خواست بدو مي داد
ششت دو انك فرمود بطلبيد تا بيابيد * من نيز باشما ميگويم * بخواهيد و
تا شمارا داده شود * بجوييد تا بيابيد * دررا بزنيد تا براي شما كشوده شود * ششت سه
نوازش فرزندان * كيست ازشما كه فرزندش ازو نيكي خواهد * واو عوض نيكي †
بدي دهد * يا كدامين است ازشما كه فرزند ازو نان خواهد * واو سنك دهد * واكر نه
ماهي خواهد * وعوض ماهي مار دهد * واكر نه ازو تخمي مرغ خواهد * بدو عقرب دهد *

Et ille amicus ejus ab intus vocem 7
reddat, & dicat; Mihi molestiam
ne exhibeas, quia ostium clausum
est, & liberi mei in lecto dormien-
tes sunt, non possum surgere & tibi
aliquid dare. Certè vobis dico, Li- 8
cèt propter amicitiam ei nihil det,
necesse est, propterea quod importunè
agit, ut quicquid petat ei det.

LXII. Quod jussit, Quærite ut inveniatis.

Ego etiam vobis dico; Petite, ut 9
vobis datum sit: quærite, ut inveni-
atis: ostium pulsate, ut vobis ape-
riatur.

LXIII. Beneficentia in liberos.

Quis est è vobis, à quo filius ejus 10
bonum petierit, & ille pro bono ma-
lum det. Aut quisnam est è vobis, 11
à quo filius panem petierit, & ille
lapidem det? sin verò piscem petie-
rit, & pro pisce serpentem det?
Sin autem ovum petierit, ei scor- 12
pium det?

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΛΘ'.

Si ergò vos mali *subsistentes*, nôstis bona *dona* dare filiis
13 Εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες, οἴδατε (λ) ἀγαθὰ δόματα διδόναι τοῖς τέκνοις
vestris, quantò magis Pater de cælo dabit Spiritum *sanctum* petentibus se?
ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει Πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;
Et erat ejiciens dæmonium, & illud erat mutum. *Factum est autem dæmonio* ΛΘ'
14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν. ἐγένετο δὲ τοῦ (μ) δαιμονίου
egressi, locutus est mutus: & admiratæ sunt turbæ. Quidam autem ex eis
ἐξελθόντος, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν
dixerunt; In Beelzebub principe dæmoniorum ejicit dæmonia. Alii *autem*
16 εἶπον, Ἐν Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶ δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ(ν) δαιμόνια. Ἕτεροι δὲ
tentantes, signum ab eo quærebant de cælo. Ipse autem *videns* eorum
17 πειράζοντες, (ξ) σημεῖον παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν
cogitationes, dixit eis; Omne regnum in seipsum divisum, *desolatur:*
τὰ διανοήματα, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα(ο) βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα, ἐρημοῦται·
& domus supra domum, *cadit.* Si autem & Satanas in seipsum divisus est, quomodò
18 καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον, πίπτει. Εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς
stabit regnum ejus? quia dicitis, in Beelzebub ejicere me dæmonia.
σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια.
Si autem ego in Beelzebub ejicio dæmonia, *filii* vestri in quo ejiciunt?
19 Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, (π) οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι;
propter hoc judices vestri ipsi erunt. Si *autem* in digito Dei ejicio
20 διὰ τοῦτο (ρ) κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται. Εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ ἐκβάλλω
dæmonia, profectò *prævenit* in vos regnum Dei. Cùm fortis
τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς 21
armatus custodit suum atrium, in pace sunt *abstrusa* ipsius.
κατοπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.
Postquàm autem fortior eo superveniens vicerit eum, *omnem armaturam* ejus *tollit,*
Ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτὸν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει, 22
in *qua* confidebat, & spolia ejus *distribuit.* Non *existens* mecum, contra me est:
ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· 23
& non *colligens* mecum, dispergit. Cùm immundus spiritus exierit *ab*
— καὶ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ 24
λβ homine, perambulat per inaquosa loca, quærens requiem: & non inveniens,
τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ μὴ εὑρίσκον,
dicit, Revertar in domum meam, undè exivi. Et *veniens* invenit scopis *verrsam*
λέγει, Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον. Καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σεσαρωμένον 25
& ornatam. Tunc vadit & assumit septem alios spiritus nequiores
καὶ κεκοσμημένον. Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα 26
seipso, & ingressi habitant ibi: & fiunt novissima hominis illius pejora
ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα
prioribus.
τῶν πρώτων. MS. A. (λ) δόματα ἀγαθὰ (μ) δαιμονίου ἐκβαλόντος,
(ν) δαιμόνια. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν; Ἕτεροι
(ξ) σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ εἰδὼς τὰ διανοήματα αὐτῶν, εἶπεν
(ο) βασιλεία διαμερισθεῖσα ἐφ' ἑαυτὴν ἐρημοῦται, (π) υἱοὶ (ρ) αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν ἔσονται.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

13 * ܐܢ ܗܟܝ ܐܢܬܘܢ ܒܝܫܐ ܕܝܗܒ ܠܒܢܝܟܘܢ ܛܒ ܐܝܟ ܐܒܐ ܕܒܫܡܝܐ ܢܬܠ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܠܟܠ ܕܫܐܠܝܢ ܡܢܗ ܀

Si vos igitur quum sitis mali, nôstis munera bona dare filiis vestris, quantò magis Pater vester è cœlis dabit Spiritum sanctitatis iis qui rogaverint eum? 13

Feriâ tertiâ hebdomadis sextæ jejunii. 38.

14 * ܗܘܐ ܕܩܢܐ ܓܝܪ ܫܐܕ ܠܐܝܠܡܐ ܘܗܘ ܐܝܬ ܒܗ ܫܐܕ ܠܐܝܠܡܐ ܘܟܕ ܢܦܩ ܫܐܕ ܠܐܝܠܡܐ ܡܠܠ ܐܝܠܡܐ ܘܬܡܗܘ ܟܠ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪܘ ܫܦܝܪ ܗܘ ܕܥܒܕ ܗܠܝܢ ܀

Quumque ejiceret dæmonium quod erat mutum, factum est postquàm exiisset dæmonium illud, ut loqueretur mutus ille: & mirati sunt cœtus. 14

15 ܘܡܢ ܕܡܢܗܘܢ ܐܡܪܝܢ ܒܒܥܠ ܙܒܘܒ ܪܫܐ ܕܫܐܕ ܠܐܝܠܡܐ ܡܦܩ ܠܐܝܠܡܐ ܀

Quidam verò ex iis dixerunt; Per Beelzebub principem dæmoniorum ejicit iste dæmonia. 15

16 ܘܐܚܪܢܐ ܢܣܝܢ ܡܢܗ ܐܬ ܐܬܐ ܕܫܡܝܐ ܒܥܘ ܡܢܗ ܀

Alii verò quum tentarent eum, signum è cœlo petebant ab eo. 16

17 * ܗܘ ܕܝܕܥ ܡܚܫܒܬܗܘܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܬܬܦܠܓ ܥܠ ܢܦܫܗ ܡܬܚܪܒ ܘܒܝܬ ܕܒܝܬ ܢܦܠ ܀

Jesus verò qui sciebat cogitationes eorum, dixit eis; Omne regnum divisum adversùs semetipsum, vastabitur: & domus 17

18 * ܘܐܢ ܗܟܝ ܣܛܢܐ ܥܠ ܢܦܫܗ ܐܬܦܠܓ ܐܝܟ ܢܩܘܡ ܡܠܟܘܬܗ ܀

quæ in seipsam dissidet, cadet. Quòd si Satanas in seipsum divisus est, quomodo subsistet regnum ejus? nam dicitis per Beelzebub ejicere me dæmonia. 18

19 * ܘܐܢ ܐܢܐ ܒܒܥܠ ܙܒܘܒ ܐܦܩ ܠܐܝܠܡܐ ܒܢܝܟܘܢ ܒܡܢܐ ܡܦܩܝܢ ܗܢܘܢ ܒܢܝܟܘܢ ܗܢܘܢ ܢܗܘܘܢ ܕܝܢܝܟܘܢ ܀

Quòd si ego per Beelzebub ejicio dæmonia, filii vestri per quid ejiciunt? Propterea ipsi erunt vobis judices. 19

20 * ܐܢ ܗܟܝ ܒܐܨܒܥ ܐܠܗܐ ܐܦܩ ܠܐܝܠܡܐ ܗܐ ܐܬܐ ܥܠܝܟܘܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܀

Sin autem digito Dei ejicio dæmonia, pervenit adversùm vos regnum Dei. 20

21 * ܟܕ ܓܒܪܐ ܚܫܝܢ ܡܙܝܢ ܠܒܝܬܗ ܒܫܠܡܐ ܐܝܬ ܠܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܀

Quum strenuus quispiam armatus custodit atrium suum, in pace est possessio ejus. 21

22 * ܐܠܐ ܐܢ ܐܬܐ ܓܒܪܐ ܚܫܝܢ ܡܢ ܗܘ ܕܥܠ ܢܨܚܝܗ ܘܢܣܒ ܟܠ ܙܝܢܘܗܝ ܕܒܛܚ ܒܗ ܘܒܙ ܫܠܠܘܗܝ ܀

Sin autem venerit aliquis fortior eo, eúmque vicerit, universam ejus armaturam aufert quâ ipse confidebat, & spolia ejus dividit. 22

23 * ܕܠܝܬ ܥܡܝ ܥܠܝ ܗܘ ܘܕܠܐ ܟܢܫ ܥܡܝ ܦܙܪ ܐܦ ܡܦܙܪ ܀

Qui non est mecum, contra me est; quique non colligit mecum, spargit spargendo. 23

24 * ܟܕ ܪܘܚܐ ܣܝܐܒܐ ܢܦܩ ܡܢ ܒܪܢܫܐ ܗܠܟ ܒܐܬܪ ܡܝ ܕܢܢܝܚ ܘܠܐ ܫܟܚ ܐܡܪ ܐܬܦܢܐ ܠܒܝܬܝ ܗܘ ܕܢܦܩ ܡܢܗ ܀

Spiritus impurus quum exierit ab homine, profectus perlustrat loca aquis carentia, ut quærat sibi requiem: quumque non invenit, ait; 24

25 * ܘܟܕ ܐܬܐ ܫܟܚ ܐܬܪ ܡܛܐ ܘܣܝܕ ܘܫܘܐ ܀

Revertar domum meam unde sum egressus. Si veniens autem inveniat eam scopatam & paratam; 25

26 * ܗܝܟܢܐ ܗܠܟ ܘܣܒ ܫܒܥܐ ܪܘܚܐ ܐܚܪܢܐ ܒܝܫܝܢ ܡܢܗ ܘܥܠܘ ܘܣܪܝܢ ܬܡ ܘܗܘܝܢ ܐܚܪܝܬ ܒܪܢܫܐ ܗܘ ܒܝܫ ܡܢ ܩܕܡܝܬܐ ܀

Tunc profectus adducit septem spiritus alios seipso nequiores: & ingrediuntur, ac degunt illic: fitque finis hominis illius longè deterior ejus principio. 26

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

13 * چون شما که بد وخبیث اید بخشایشهاء نیك را مي دانید * که بفرزند خود دهید * تا چند
پیشتر باشد از شما † پدر که بر اسمانست * روح القدس را بدان کسان دهد که ازو بخواهند

Cùm vos qui mali, & pravi estis, 13
dona bona nôstis filiis vestris dare: Quanto vobis præstat Pater qui in cœlis est, ut Spiritum sanctum illis det qui ab eo petunt?

LXIV. Dictio turbæ, quòd per principem dæmoniorum dæmonia ejiceret.

شست چهار

14 * وچون ازان † لال که دیوش زده بود * ودر درون او مقام کرفته * عیسي نظر بروي کرد
دیو ازو بکریخت * وزبان او کویا شد * جماعتي که انجا بودند متعجب شدند * وهر کسي
15 خیري میکفت * بعضي کفتند * به بعلزبوب سرور دیوان * دیوانرا بدر مي کند * و دیکران
16 اورا مي آزمودند * و از اسمان آیت مي خواستند * عیسي اندیشهٔ ایشانرا مي دانست *
17 وبدیشان کفت * هر مملکتي که بر خود پریشان شود خراب کردد * و خانهٔ که از بنیاد پریشان
18 باشد بیفتد * * و اکر شیطان * بر نفس خود پریشاني کند * مملکتش چکونه بپاید * مي
19 کویید که ببعلزبوب * دیوانرا بدر مي کنم * * فرزندان شما چه چیز بدر میکنند * براي
20 این * ایشانند که شما را † بداوري کیرند * * و اکر چنانست که بانکشت خدا دیوانرا بدر
21 مي کنم * ملکوت خدا بر شما نزدیك شده باشد * * چون پهلوان سلاح بپوشد * ورخت خانهٔ

Cúmque mutum quendam quem dæmonium corripuerat, & intra eum locum cepcrat, Jesus inspexisset, dæmonium ab eo fugit, & lingua ejus loquelâ prædita est: turbæ autem, quæ illic aderant, admiratæ sunt, & nunquisque bonum dixit. Quidam tamen *dixerunt;* 15
Per Beelzebub principem dæmoniorum, dæmonia ejicit. Alii verò 16
eum tentabant, & è cœlo signum petebant. Jesus cogitationem eorum scivit, & illis dixit; Omne 17
regnum, quod in seipso divisum fuerit, desolatum fit: et domus quæ à fundamento divisa fuerit, cadit. Et si Satanas in semetipsum dissidium exercet, regnum ejus quomodo 18
stabilietur? Dicitis quòd per Beelzebub dæmonia ejiciam: Filii vestri igitur per quam rem ejiciunt? propter hoc ipsi sunt qui in vos judicium capessent. Sin autem vita est, 19
quòd per digitum Dei dæmonia ejiciam, regnum Dei vobis propinquum factum est. Cùm robustus arma 20
induerit, et supellectilem domûs 21

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

11 Si ergò vos cùm sitis mali, nôstis bona data dare filiis vestris: quantò magis Pater
13 vester de cœlo dabit Spiritum bonum petentibus se? Et erat ejiciens dæmonium,
& illud erat mutum. Et cùm ejecisset dæmonium, locutus est mutus, & admiratæ
15 sunt turbæ. Quidam autem ex eis dixerunt; In Beelzebub principe dæmoniorum
16 ejicit dæmonia. Et alii tentantes, signum de cœlo quærebant ab eo. Ipse autem
17 ut vidit cogitationes eorum, dixit eis; Omne regnum in seipsum divisum, desolabi-
18 tur: & domus supra domum, cadet. Si autem & Satanas in seipsum divisus est, quo-
19 modò stabit regnum ejus? quia dicitis in Beelzebub me ejicere dæmonia. Si au-
tem ego in Beelzebub ejicio dæmonia: filii vestri in quo ejiciunt? Ideò ipsi judi-
20 ces vestri erunt. Porrò si in digito Dei ejicio dæmonia: profectò pervenit in vos
21 regnum Dei. Cùm fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quæ possi-
22 det. Si autem fortior eo superveniens vicerit eum, universa arma ejus auferet, in
23 quibus confidebat, & spolia ejus distribuet. Qui non est mecum, contra me est: &
24 qui non colligit mecum, dispergit. Cùm immundus spiritus exierit de homine, am-
bulat per loca inaquosa, quærens requiem: & non inveniens dicit; Revertar in
25 domum meam undè exivi. Et cùm venerit, invenit eam scopis mundatam, & or-
26 natam. Tunc vadit, & assumit septem alios spiritus secum, nequiores se, & in-
gressi habitant ibi. Et sunt novissima hominis illius pejora prioribus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * فاذا كنتم انتم ايها الاشرار تحسنون ان تعطوا العطايا الصالحة لابنائكم فكم بالحري الاب
14 يعطي روح القدس من السماء للذين يسالونه * الفصل الثالث والاربعون * وبينما
15 هو يخرج شيطانا من اخرس فلما اخرج الشيطان تكلم الاخرس فبهت الجمع * وقال قوم منهم
16 انه ببعل زبول رييس الشياطين يخرج الشياطين * واخرون يجربون كانوا يطلبون اية من
17 السماء * فعلم فكرهم فقال لهم كل مملكة تنقسم تخرب او بيت على بيت فهو يسقط * فان كان
18 الشيطان ينقسم على نفسه فكيف تثبت مملكته * لانكم قلتم اني اخرج الشياطين ببعل
19 زبول * فان كنت انا اخرج الشياطين ببعل زبول فابناؤكم بماذا يخرجون * من اجل هذا
20 يكونون حكاما عليكم * وان كنت انا اخرج الشياطين باصبع الله * فقد قرب منكم ملكوت
21 22 الله * اذا تسلح القوي وحفظ منزله فان امتعته تكون في سلامة * واذا جاء من هو اقوي منه
فانه يغلبه وياخذ سلاحه الذي هو متكل عليه ويقسم غنمته * من لم يكن معي فهو
23 24 علي ومن لا يجمع معي فهو يفرق * اذا خرج الروح النجس من الانسان فيجتاز باماكنة عديمة
25 الماء * يطلب راحة ولا يجد فيقول ارجع الى بيتي الذي خرجت منه * فاذا جاء وجده فارغا
26 مكنوسا مزينا * حينيذ يمضي وياخذ معه سبعة ارواح اخر شرا منه ويدخلون ويسكنون
هناك * فتكون اواخر ذلك الانسان شرا من اوايله *

Si ergò vos, O mali, potestis dare data 13
bona filiis vestris, quantò potiùs Pater
dabit Spiritum sanctum de cœlo iis qui
petent ab eo?

Sectio. quadragesima tertia.

Et dum ipse ejiceret dæmonium à muto 14
quodam, cùm ejecisset dæmonium, locu-
tus est mutus: & obstupuit turba. Et 15
dixerunt quidam ex eis, quòd per Beel-
zebul principem dæmoniorum ejicit dæ-
monia. Et alii tentantes petebant si- 16
gnum de cœlo. Cognovit autem cogitati- 17
onem eorum, & dixit illis; Omne re-
gnum quod dividitur, destruetur: aut
domus contra domum, corruet. Quòd si 18
Satanas dividatur in seipsum, quomo-
do stabit regnum ejus? quia dicitis me
ejicere dæmonia per Beel-zebul. Si au- 19
tem ego ejicio dæmonia per Beel-zebul,
filii vestri per quid ejiciunt? Propter
hoc erunt judices adversùm vos. Sed 20
si ego ejicio dæmonia per digitum Dei,
profectò jam appropinquavit ad vos re-
gnum Dei. Quando armaverit sese for- 21
tis, & custodierit habitaculum suum,
planè supellectilia ejus erunt in pace.
At quando venerit qui fortior est ipso, 22
certè superat eum, & accipit arma ejus
in quibus ipse confidit, & dividit spolia
ejus. Qui non est mecum, ipse est con- 23
tra me: & qui non colligit mecum, ipse
dispergit. Cùm exierit spiritus immun- 24
dus ab homine & pertransierit per loca
carentia aquâ, quærens requiem, nec in-
venerit, dicit; Revertar in domum me-
am è qua exivi: Quumque venerit & 25
repererit eam vacuam, versam, orna-
tam: Tunc vadit & assumit secum se- 26
ptem spiritus alios nequiores se, & in-
grediuntur, & commorantur ibi: fiunt-
que postrema illius hominis pejora prin-
cipiis ejus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወኦበ: ለንትሙ: እኩያን: ታአመረ:ሠናየ: ሃብተ:ውሂበ: ለውሉደክሙ:እሮ:ፈድፋ
ደ: ለቡክሙ: ጵሚያዊ:ይሀብ: ሠናየ: ሀብተ:መንፈስ: ቅዱስ: ለእለ: ይስእልዎ::=
በእንተ : ዘለጎዞ : ጋኔን : ጽውም:=
14 ወሃሉ:ያወፅእ: ጋኔን: ጽውም:ወበሃም:ወወፂለ:ጋኔኑ: ነበበ:በሃም::ወለንከርሙ: ሰብ
15 እ:=ኦ ወቦ: እሙወስቴቶው: እለ:ይብሉ: በብዔል:ዜቡል:በመልእኮው:ለለጋንንት:
16 ያወፅሖ:ለለጋንንት::ወለውሠእ: ወይቤ:እሮ:ይክል: ሰይጠን: ለሠይጣን:ለውፅእ
ቱ::=ኦ ወቦ: እለ:ያጴክርሙ: ወይሳለዩ: ትእምርተ: በጎበዙ::=ኦ ወወእቱ:
17 ለእመሮሙ: ዘይሔልዩ: ወይቤሎሙ: ኵሉ: መንግሠት: እንተ: ትትናፈቅ: በቤይናቲሁ:እ
18 ሃ:ትማስን:ወቤትሂ:ይወድቅ: ደቡ: ቤት::=ኦ ወእመሰ: ሰይጣን: ተናፈቀ:በቤናቲሁ:እ
ሮ: ትቀውም: መንግሠቱ::ወእሙ: ትብሉ: በቤዔል: ዜቡል: በመልእኮው: ለለጋን
19 ንት:ያወፅሖው: ለለጋንንት::=ኦ ወእመስ: እነ:በቤዔል: ዜቡል: ለወፅሖው:ለጋንንት:
20 ደቂቅክሙ: በመንት:ያወፅእዎው: ወበእንተ:ዝንቱ: እውንቱ:ይዘልፈክሙ::=ኦ እ
መሳ:እነ: በእጸባዕተ: እግዚእብሔር: ለወፅሖው: ለለጋንንት: ድኂኬ: በጽሐ: እንክ
21 ስ: ሳቤክሙ: መንግሠተ: እግዚእብሔር::=ኦ ወእመጠነ:ያዓቅብ:ጎያል:ዓጸደ: ርሱ
22 ዩ: በንየዞ : ሐቅሉ:ደኅኑ: ኵሉ: ንዋዩ::=ኦ ወእመሰ: መጽአ: ዘይሜይሎ: ወይወውዎ
23 ለ: ወይሰልቦ: ንዋዮ:ይክል: በርበሮ: በዘ: ቦቱ:ይትለመኑ::=ኦ ዘሊሃሉ:መሰሌየ: ዕ
24 ድውየ: ውእቱ: ወዘሊይትጋባእ: መስሌየ: ይዘርወኒ::=ኦ ወሶበ: ይወፅእ:ጋኔን:እኩ
ይ: እመሰብእ:የለወድ: በድወ: ወይኁለፊ መካነ: ኀበ:ያሳርፍ: ወእመኒሁ: ሊረ
25 ኸበ: ይብል: እገብእ: ቤተየ: እመሓበ: ወፃእኩ::=ኦ ወመጺእ: ይረክቦ: እንዘ: የስተ
26 ረክብ: እድወ: ወኵሉቱረ::=ኦ ወእመዝ:ይሖውር: ወያመጽእ: ሰብዓተ: ቢጾ:እለ:
የእኪይመ: ለጋንተ: ወይበውኡ: ለዕሴሁ: ወይንድሩ: ይብእሶ:ለውእቱ:ብእሲ:ደኃሪ
ቱ : እመቀደሚቱ::=

Et si vos mali noscitis bonum donum daro liberis vestris, quantò magis Pater 13
vester cœlestis dabit bonum donum Spiritûs sancti petentibus eum?

De eo quem possedit dæmon surdus.

Et erat ejiciens dæmonem surdum, & mutum: et egresso dæmone, loquutus est 14
mutus: & admirati sunt populi. Et fuerunt ex illis qui dicebant; Per Beelze- 15
bul principem dæmonum ejicit dæmones. Et respondit, & dixit; Quomodo po-
test Satanas Satanam ejicere? Et fuerunt qui tentabant eum, & quærebant signû 16
apud eum. Et ipse sciebat quid cogitabant, & dicebat iis; Omne regnum quod 17
divisum fuit in seipsum, desolabitur: & domus etiam supra domum, cadet. Et si 18
Satanas divisus fit in seipsum, quomodò stabit regnum ejus? Quia dicitis, Per
Beelzebul principem dæmonum ejicit dæmones. Et si ego per Beelzebul ejicio 19
dæmones, filii vestri per quid ejiciunt eos? & propterea ipsi arguent vos. Et si 20
ego per digitum Dei ejicio dæmones, profectò pervenit igitur ad vos regnum
Dei. Et quandiu custodit potens atrium suum amictus armis, servat totam sub- 21
stantiam suam. Et si venit fortior eo, & vicerit eum, & exuerit eum armaturâ, 22
potest diripere ei illud in quo confidebat. Qui non est mecum, contra me est: 23
& qui non colligit mecum, dissipat. Et quum exierit dæmon malus ex homine, 24
circumdat desertum, & quærit locum ubi requiescat: & dum non invenit, dicit;
Revertar domum meam unde exivi. Et veniens invenit eam viris vacantem, 25
& scopis mundatam. Et tunc vadit & duxit septem consodales ejus, pejores 26
seipso dæmones, & supergrediuntur eum: & habitantes, pejora reddunt ejus
hominis novissima prioribus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 خود را نگاه دارد * رخت او بسلامت بماند * * و اگر چنانست که ازو زورمندتر بیاید * و اورا
23 بشکند و ان سلاح را که بروي †اعتماد کرده باشد * بستاند * انگه مالش را بپراکند * هر که
با من نباشد * بامن برابرست * وهر که با من جمع نکند بپراکنده گشت پراکنده کن
شصت پنج مثل جان پلید که از کسي بدر اید باز کردد با هفت دیگر
24 * و چون از ادمي جان پلید بدر آید * بروید * در ولایتهاي † کردد که در و اب واباداني نباشد * تا براي خود آسایش جوید چون نیافت * بکوید بخانه خود باز کردم * در انجا که اول بودم * واز انجا
25 26 بدر آمدم * چون بیاید * جاي کرم و آراسته بیند * بروید هفت جان دیگر ازو شومتر و بتر
بیاورد * در ایند و بدان † جایکه † مقام کیرند * وبشود آخر ان مرد * از اول بتر و شومتر *

suæ custodierit, supellex ejus in pa- 22
ce manet. Quod si contingat ut for-
tior eo veniat, et eum frangat, et ar-
maturam illam, in quâ confidebat,
auferat: Tunc facultates ejus di-
ripiet. Quicunque pro me non fue- 23
rit, mihi adversatur: et quicunque
mecum non colligit, dispergendo dis-
pergit.

LXV. Parabola spiritûs impu-
ri, qui ex quopiam egressus
revertitur cum septem aliis.

Cùm autem ex homine spiritus im- 24
purus exierit, abiens per regiones
oberrat, in quibus nec aqua nec ha-
bitatio est, ut sibi requiem quærat:
quum non invenit, dicit; In domum
meam revertar, ubi primùm eram,
et undè egressus sum. Cùm venit, 25
locum calefactum et paratum videt.
Abiens itaque septem spiritus alios 26
se deteriores et pejores adducit, qui
ingrediuntur, et in eo loco habitant:
et fit postremum illius viri primo
pejus et miserius.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Μ'. ΜΑ'. ΜΒ'.

Factum est autem in dicere ipsum hæc, extollens quædam mulier vocem ex turba, Μ'
27 Ἐγένετο ὡς ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου, ρλα
dixit illi; Beatus uterus portans te, & ubera quæ suxisti. Ille autem ε
28 εἶπεν αὐτῷ, Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. Αὐτὸς δὲ
dixit; Quinimò beati audientes verbum Dei, & custodientes illud.
εἶπε, (ρ) Μενοῦνγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ (σ) φυλάσσοντες αὐτόν.
At turbis congregatis, cœpit dicere; Generatio hæc mala est: signum MA'
29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν, Ἡ γενεὰ αὕτη (τ) πονηρά ἐστι· σημεῖον ρλβ
quærit, & signum non dabitur ei, si non signum Jonæ prophetæ. Sicut ϛ
30 (υ) ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Καθὼς
enim factus est Jonas signum Ninivitis, ita erit & filius hominis
γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς σημεῖον τοῖς Νινευίταις, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
generationi isti. Regina Austri excitabitur in judicio cum viris generationis
31 τῇ γενεᾷ ταύτῃ. Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς
hujus, & condemnabit illos: quia venit à terminis terræ audire sapientiam Sa-
ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν (φ) Σο-
lomonis: & ecce plus Salomone hic. Viri Ninivitæ resurgent in
λομῶντος· καὶ ἰδοὺ πλεῖον (χ) Σολομῶνος ὧδε. Ἄνδρες (ψ) Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν
judicio cum generatione hac, & condemnabunt illam: quia pœnitentiam egerunt ad
τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς
proclamationem Jonæ: & ecce plus Jona hic. Nemo autem lucernam accendens, in ρλγ
33 τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, εἰς β
abscondito ponit, neque sub modio, sed supra candelabrum, ut ingredientes
(ω) κρυπτὸν τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι
lumen videant. Lucerna corporis est oculus; cùm ergò o- ρλδ
34 τὸ φέγγος βλέπωσιν. Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ (α) ὀφθαλμός· ὅταν οὖν ὁ ὀ- 34
culus tuus simplex fuerit, & totum corpus tuum lucidum est: si autem scelestus fuerit,
φθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἐστιν· ἐὰν δὲ πονηρὸς ᾖ,
etiam corpus tuum tenebrosum. Adverte ergò ne lumen quod in te, tenebræ sint.
καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. Σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ, σκότος ὄντος. 35
Si ergò corpus tuum totum lucidum, non habens aliquam partem tenebrosam, erit lucidum
Εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινὸν, μὴ ἔχον (β) τι μέρος σκοτεινὸν, ἔσται φωτεινὸν 36
totum, ut cùm lucerna fulgore illuminat te. In autem loqui, rogavit
ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε. Ἐν δὲ τῷ (γ) λαλῆσαι, ἠρώτα 37
MB' illum Pharisæus quidam, ut prænderet apud se: ingressus autem recubuit. At
αὐτὸν Φαρισαῖός τις, ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. Ὁ δὲ 38
— Pharisæus videns admiratus est, quòd non priùs abluisset ante prandium. Ait autem
ρλε Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν, ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. Εἶπε δὲ 39
Dominus ad illum; Nunc vos Pharisæi quod deforis calicis & catini,
ὁ Κύριος πρὸς αὐτὸν, Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος,
mundatis: quod autem intus vestrum, plenum est rapinâ & iniquitate.
καθαρίζετε· τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν, γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας.

MS. A. (ρ) Μενοῦν μακάριοι (σ) φυλάσσοντες. Τῶν (τ) γυναικῶν πονηρά (υ) ζητεῖ, (φ) Σολομῶνος (χ) Σολομῶνος (ψ) Νινευῖται (ω) κρυπτὸν (α) ὀφθαλμὸς σου· (β) μέρος τι σκοτεινὸν, (γ) λαλῆσαι αὐτὸν, ἠρώτα αὐτὸν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 ܐܡܪ ܠܗ ܒܪ ܐܢܫ ܕܐܬ ܐܡ ܕ

Versio VULGATA LATINA.

27 Factum est autem, cùm hæc diceret: extollens vocem quædam mulier de turba, di-
28 xit illi; Beatus venter, qui te portavit; & ubera, quæ suxisti. At ille dixit; Quin-
29 immò beati, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud. Turbis autem concur-
rentibus cœpit dicere; Generatio hæc, generatio nequam est: signum quærit, &
30 signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ. Nam sicut fuit Jonas signum
31 Ninivitis: ita erit & Filius hominis generationi isti. Regina Austri surget in ju-
dicio cum viris generationis hujus, & condemnabit illos: quia venit à finibus ter-
32 ræ audire sapientiam Salomonis: & ecce plus quàm Salomon hîc. Viri Ninivitæ
surgent in judicio cum generatione hac, & condemnabunt illam: quia pœnitenti-
33 am egerunt ad prædicationem Jonæ: & ecce plus quàm Jonas hîc. Nemo lucer-
nam accendit, & in abscondito ponit, neque sub modio; sed supra candelabrum, ut
qui ingrediuntur, lumen videant. Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Si oculus 34
tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, et-
iam corpus tuum tenebrosum erit. Vide ergò ne lumen, quod in te est, tenebræ 35
sint. Si ergò corpus tuum totum lucidum fuerit, non habens aliquam partem te- 36
nebrarum, erit lucidum totum, & sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Et cùm lo- 37
queretur, rogavit illum quidam Pharisæus ut prandaret apud se. Et ingressus re-
cubuit. Pharisæus autem cœpit intra se reputans dicere, quarè non baptizatus es- 38
set ante prandium. Et ait Dominus ad illum; Nunc vos Pharisæi, quod deforis est 39
calicis & catini, mundatis: quod autem intus est vestrum, plenum est rapinâ, & iniquitate.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * اَلْفَصْلُ الرَّابِعُ وَالْاَرْبَعُونَ * وَبَيْنَمَا هُوَ يَتَكَلَّمُ بِهٰذَا رَفَعَتْ مَرْاَةٌ مِنَ الْجَمْعِ صَوْتَهَا

Sectio quadragesima quarta.

Et dum ipse loqueretur hæc, extulit mu- 27
lier quædam de turba vocem suam, dicens

27 قَائِلَةً لَهُ طُوبَى لِلْبَطْنِ الَّذِي حَمَلَكَ وَالثَّدْيَيْنِ اللَّذَانِ اَرْضَعَاكَ * فَاَمَّا هُوَ فَقَالَ لَهَا مَهْلًا طُوبَى

ei; Beatus venter qui te portavit, &
ubera quæ te lactaverunt. At ipse dixit 28
ei; Imò beatus qui audit sermonem Dei,

28 لِمَنْ يَسْمَعُ كَلَامَ اللّٰهِ وَيَحْفَظُهُ * وَبَيْنَمَا كَانَ الْجَمْعُ مُتَكَاثِرًا بَدَاءَ يَقُولُ اِنَّ هٰذَا الْجِيلَ جِيلٌ شِرِّيرٌ

& custodit illum. Et quum turba esset 29
affluens, cœpit dicere; Hæc quidem
generatio, generatio est pessima: quæ-
rit signum, et non dabitur ei signum,

29 يَطْلُبُ اٰيَةً وَلَيْسَ يُعْطَى اٰيَةً اِلَّا اٰيَةَ يُونَانَ النَّبِيِّ * وَكَمَا كَانَ يُونَانُ اٰيَةً لِاَهْلِ نِينَوَى كَذٰلِكَ اَيْضًا

nisi signum Jonæ prophetæ. Et sic- 30
ut fuit Jonas signum Ninivitis, ita et-
iam erit Filius hominis huic generatio-
ni signum. Regina Austri surget in judi- 31
cio cum viris hujus generationis, & con-
demnabit eos; quia ipsa venit ab extimo

30 يَكُونُ ابْنُ الْاِنْسَانِ لِهٰذَا الْجِيلِ اٰيَةً * مَلِكَةُ الْيَمَنِ تَقُومُ فِي الْحُكْمِ مَعَ رِجَالِ هٰذَا الْجِيلِ

terræ ut audiret sapientiam Salomonis:
& hic adest excellentior Salomone. Viri 32
Ninive surgent in judicio cum hac gene-
ratione, & contendent cum eis; quia illi

31 وَيَدِينُهُمْ لِاَنَّهَا اَتَتْ مِنْ اَقْصَى الْاَرْضِ لِتَسْمَعَ حِكْمَةَ سُلَيْمَانَ وَهٰهُنَا اَفْضَلُ مِنْ سُلَيْمَانَ * رِجَالُ

pœnitentiâ egerûnt ad prædicationẽ Jonæ:
& hic adest excellentior quàm Jona. Ne- 33
mo accendit lucernam, & ponit eam in
abscondito, neq; sub modio, sed super can-
delabrum: ut videant introeuntes lumen
ejus. Lucerna corporis tui est oculus tu- 34
us: quum igitur fuerit oculus tuus pla-
cidus, corpus tuum totum erit lucidum: at
si fuerit iniquus, corpus tuum totum erit
tenebrosum. Cave ne sit lumen quod in te 35
est, tenebræ. Si verò fuerit totum corpus 36
tuum lucidum, & non fuerit in eo pars
tenebrosa, profectò erit totũ lucidũ, quem-
admodũ lucerna splendet tibi fulgore suo.

32 نِينَوَى يَقُومُونَ فِي الدِّينِ مَعَ هٰذَا الْجِيلِ وَيَحْكُمُونَهُمْ لِاَنَّهُمْ تَابُوا بِاِنْذَارِ يُونَانَ * وَهٰهُنَا اَفْضَلُ

Sectio quadragesima quinta.

Et dum ipse loqueretur, rogavit illum 37
quidam Pharisæus ut comederet apud se.
Itaque ingressus est ac sedit. Quumque 38
vidisset Pharisæus eum non lavisse se
ante comestionem, admiratus est. Dixit 39
autem illi Dominus; Vos nunc, ô cœtus
Pharisæorum, mundatis extrinsecum ca-
licis, & vasis: intrinsecum autem ve-
strum plenum est violentiâ & scelere.

33 مِنْ يُونَانَ * لَيْسَ اَحَدٌ يُوقِدُ سِرَاجًا وَيَضَعُهُ فِي خَفِيَّةٍ وَلَا تَحْتَ مِكْيَالٍ * بَلْ عَلَى الْمَنَارَةِ لِيَنْظُرَ

34 الدَّاخِلُونَ نُورَ * سِرَاجُ جَسَدِكَ هُوَ عَيْنُكَ * فَاِذَا كَانَتْ عَيْنُكَ سَلِيمَةً فَجَسَدُكَ كُلُّهُ نَيِّرٌ وَاِنْ كَانَتْ

35 شِرِّيرَةً جَسَدُكَ كُلُّهُ يَكُونُ مُظْلِمًا * اِحْرَصْ اَلَّا يَكُونَ النُّورُ الَّذِي فِيكَ ظُلْمَةً * فَاِنْ كَانَ جَمِيعُ

36 جَسَدِكَ نَيِّرًا وَلَيْسَ فِيهِ جُزْءٌ مُظْلِمًا فَاِنَّهُ يَكُونُ كُلُّهُ نَيِّرًا * كَاَنَّ السِّرَاجَ يُضِيءُ لَكَ بِلَمْعِهِ *

37 * اَلْفَصْلُ الْخَامِسُ وَالْاَرْبَعُونَ * وَبَيْنَمَا هُوَ يَتَكَلَّمُ سَاَلَهُ فَرِيسِيٌّ اَنْ يَاْكُلَ عِنْدَهُ فَدَخَلَ

38 وَجَلَسَ * فَلَمَّا رَاٰى الْفَرِيسِيُّ اَنَّهُ لَمْ يَغْتَسِلْ قَبْلَ الْاَكْلِ تَعَجَّبَ * فَقَالَ لَهُ الرَّبُّ اَنْتُمُ الْاٰنَ

39 مَعْشَرَ الْفَرِّيسِيِّينَ تُطَهِّرُونَ خَارِجَ الْكَاسِ وَالْاِنَاءِ فَاَمَّا بَاطِنُكُمْ فَاِنَّهُ مَمْلُوٌّ اِغْتِصَابًا وَشَرًّا *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

27 በእንተ፡እንተ፡በማእከለ፡ እሉዛብ፡ብእሲት፡ ጸርኅት፡ ወእምዝ፡ እንዘ፡ዘንተ፡ይ
ነግር፡ከልኤተ፡ለሰቲ፡ብእሲት፡በማእከለ፡ሕብእ፡ወትቤሎ፡ብፅዕት፡ከርሠ፡እንተ፡ጸረ
28 ተከ፡ወለጥባት፡ እሰ፡ ሐፀናከ።። ወይቤሳ፡ወእቲ፡ ብፁዓንሰ፡ እሉ፡ ይሰምዑ፡ቃለ፡
እግዚአብሔር ፡ወያሐሥሉ፡ ወያዓቅቡ።። በእንተ፡እለ፡ይስእሉ፡ትእምርተ።።
29 ወእንዘ፡ ይትሣወክ፡ሕብእ፡ ለኅዘ፡ይበሉ፡ ዛትውልድ፡ እኪት፡ይእቲ፡ትእምርተ፡ተ
30 ኀሠሠ፡ወትእምርትስ፡ ሊ ይሁብዋ፡ዘእንበለ፡ትእምርተ፡ዮናስ፡ ነቢይ።።። ወበከመ፡
ዮናስ፡ ኮኖ፡ ትእምርተ፡ለሰብእ፡ ኔንዌ፡ከማሁ፡ይከውን፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያ
31 ው፡ ለዛቲ፡ ትውልድ።።። ንግሠተ፡ኣዜብ፡ትትነሣእ፡ ሎስለ፡ ዘቲ፡ ትውልድ፡ለጌ፡
ፋደ፡ ወተኃንኖሙ፡እስመ፡ መጽአት፡ እመአጽናፈ፡ ምድር፡ትስማዕ፡ ጥበቢሁ፡ ለሰሎ
32 ሞን፡ ወናሁ፡ዘይዓቢ፡ እሙሰሎሞን፡ዝየ።።። ሰብእ፡ ኔንዌ፡ይትነሥኡ፡ ለጌ፡ ፋደ፡
ሎስለ፡ ዘቲ፡ትውልድ።።ወይኃንኖዋ፡ እስመ፡ ነስሑ፡ለመ፡ ሳበክ፡ሎሙ፡ ዮናስ፡ ወናሁ፡
33 ዝየ፡ ዘየዓቢ፡ እሙዮናስ።።። ወኢልቦ፡ ዘያጎቱ፡ ጣኒተ፡ ከመ፡ ያንብራ፡ በኅበአ፡
ወእጣእኮ፡ትሕተ፡ ከፈር፡ዘእንበለ፡ደበ፡ተቅዋሚ፡ ከመ፡ይርአዩ፡ብርሃኑ፡ እለ፡ያንሶ
34 ው።።። ጣኒተ፡ ለሠጋከ፡ዓይንከ፡ ወእቱ፡ሊ መጣነ፡ ዓይንከ፡ብሩህ፡ኵሉ፡ ነፍስ
ትከ፡ብሩህ፡ወእቱ።።ወእመሰ፡ዓይንከ፡ሕሙመ፡ ኵሉ፡ነፍሰትከ፡ጽልመት፡ወእቱ።።
35 ዑቁ፡ እንከ፡ብርሃንከሙ፡ ጽልመተ፡ሊይኩን።። ወእመኀመስ፡ኵሉ፡ነፍስትከ፡ብሩህ፡
36 ወእቱ፡ለልቦ፡መንተሂ፡ጽልመተ፡ ላዕሌከ፡ይከውን፡ኵለንታከ፡ ከመ፡ጣኒተ፡ መብረ
ቅ፡ያበርሃከ።።። በእንተ፡ፈረሳዊ፡ዘጸውዖ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ወስተ፡መስሕ።።
37 ወእንዘ፡ ይነግሮሙ፡ ዘንተ ፡ ይቤሎ ፡ ለሐዱ፡ ፈረሳዊ ፡ ያመስሖ፡ ወበለ፡ ይር ፍቅ።።
38 ወርእዮ፡ እንከ፡ ፈረስዊ፡ ላንከረ፡ እስመ፡ ሊተጎፀበ፡ እዬሁ፡ ለመሲሕ።።። ወይቤሎ፡
39 እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ለንትሙስ፡ ፈረስዊያን፡ይለዘ፡ እንተ፡ላፍላ፡ ተኃፀብዎ፡ ወታንጽሕ
ዎ፡ ለጽዋዕ፡ወለጸሐልኒ፡ ወእንተ፡ ውስጡሰ፡ መሉእ፡ ሃይድ፡ወእክይ።።።

De muliere quæ in medio turbæ exclamavit. Et tunc quum hæc diceret, 27
exclamavit quædam mulier in medio turbæ, & dixit ei; Beatus uterus qui te porta-
vit, & ubera quæ lactaverunt te. Et dixit ei ipse; Beati qui audiunt sermonẽ Dei, 28
& fidem faciunt, & custodiunt; *De iis qui quærebant signa.*
Et quum concitatus erat populus, cœpit dicere iis; Hæc generatio prava, hoc si- 29
gnum quærit: & signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ. Et sicut Jo- 30
nas fuit signum hominibus Ninives, sic erit filius hominis huic generationi. Re- 31
gina Austri surget cum hac generatione, quando retributio *erit*, & condemnabit
eam: quia venit ab extremitatibus terræ ut audiret sapientiam Salomonis: & ecce
major Salomone *est* hîc. Viri Ninives surgẽt; quando retributio *erit*, cum hac ge- 32
neratione, & condemnabunt eam: quia resipuerunt quando prædicabat iis Jonas:
& ecce hîc major Jonâ *est*. Et nemo accendit lucernam, ut ponat eam in abscon- 33
dito, neque sub modio, sed super candelabrum, ut videant splendorem intrantes.
Lucerna corporis tui oculus tuus est: & quamdiu oculus tuus lucidus *erit*, tota a- 34
nima tua lucida erit: & si oculus tuus dolore afflictus fuerit, tota anima tua te- 35
nebræ erunt. Cavete igitur lumen vestrum, tenebræ ne sit. Et si tota anima tua 36
lux fuerit non habens aliquid tenebrarum, super te erit totalitas tua, sicut lucer-
na fulgore illustrans te.

De Pharisæo qui invitavit Dominum Jesum ad prandium.
Et quum loqueretur iis hæc, dixit ei quidam Pharisæus quòd prandere eum fa- 37
ceret: & ingressus discubuit. Et videns eum igitur Pharisæus admiratus est, 38
quòd non lotæ essent manus ejus in prandium. Et dixit ei Dominus Jesus, Vos 39
Pharisæi nunc deforis lavatis & purgatis calicem & patinam: & quod intus est,
plenum est rapinæ & iniquitatis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

34 * چراغ تن تو چشم تست چون تن تو درست است * چشم تو نیز روشن است واگر تن تو
35 رنجور† وا توانست * چشم تو نیز تاریك شود * اكنون پرهیز دار نبادا ان روشنائي * كه در
36 تن تست تاریك كردد * واگر تن تو روشن باشد * وار تاریكي درو اثري نماند * همه
عضو تو روشنائي دهد * مثال چراغ * وبراي تو بتابد
37 مهماني كردن معتزلي مسیح را و سخن بر دست شستن
38 میكفت * معتزلي از و خواست * كه پیش او فرود اید * مسیح در امد ونشست * چون معتزل
39 اورا دید * كه پیشتر از خوردن دست نشست * تغیر شد * عیسي بدو كفت * شما اي
معتزلان * كاسه و طبق را از بیرون بشویید * ودرون شما از چرك و خبث پرست *

Lucerna corporis tui oculus tuus est: 34
cùm corpus tuum sanum sit, oculus
etiam tuus lucidus est; sin autem
corpus tuum ægrotum & infirmum
sit, oculus etiam tuus tenebrosus
erit. Cave ergò ne illud lumen quod 35
in corpore tuo est, tenebrosum fiat.
Sin verò corpus tuum lucidum fue- 36
rit, & tenebrarum in eo vestigium
non manserit, omne membrum tuum
lumen dabit, veluti lucerna, & ti-
bi lucebit.

LXVIII. Convivium facit Pha-
risæus Christo, & sermo
fit de manuum lotione.

Cùm Jesus loqueretur, Pharisæus 37
quidam ab eo petiit, ut ad eum de-
scenderet: Christus itaque ingressus
est & sedit. Cùm autem Pharisæ- 38
us eum videret, quòd antequàm
ederet manus non laviset, commo-
tus est. Jesus ei dixit; Vos ô Pha- 39
risæi, poculum & patinam exteri-
às lavate, intimum autem vestrum
sordibus & improbitate plenum est.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΜΓ'.

40 Stulti, nónne *faciem* quòd deforis, & quod deintùs fecit? Verùntamen *inexistentia*,
41 Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε; Πλὴν τὰ ἐνόντα
date eleemosynam, & ecce omnia munda vobis sunt. Sed væ vobis Phariſæis,
42 δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἔσται. Ἀλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ρλς
quia decimatis mentham, & rutam, & omne olus, & præteritis
ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον, καὶ τὸ πήγανον, καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε
judicium & charitatem Dei. Hæc oportuit facere, & illa non omittere.
τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. ταῦτα (ℵ) ἔδει ποιῆσαι, (s) κἀκεῖνα μὴ ἀφεῖναι.
Væ vobis Phariſæis, quia diligitis *primam ſeſſionem* in ſynagogis, & ρλζ
43 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ β
ſalutationes in *foris*. Væ vobis *Scribæ & Phariſæi hypocritæ*:
44 τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί· ρλη
quia eſtis ut monumenta *non apparentia*, & homines *deambulantes* ſuprà *non*
ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι (ζ) οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ
ſciunt. Reſpondens autem quidam Legiſperitorum, ait illi; Magiſter, hæc ρμ
45 οἴδασιν. Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν, λέγει αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα ρλθ
dicens & nos notos. Ille autem ait; Et vobis Legiſperitis væ: quia oneratis
46 λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. Ὁ δὲ εἶπε, Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί· ὅτι φορτίζετε ΜΓ'
homines oneribus *difficiliter portabilibus*, & ipſi uno *digitorum veſtrorum* non at-
ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσ-
tingitis onera. Væ vobis, *quia* ædificatis monumenta Prophetarum: at
ψαύετε τοῖς φορτίοις. Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν· οἱ δὲ ρμ
patres veſtri occiderunt illos. Profectò teſtificamini, & conſentitis operibus
πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. Ἄρα μαρτυρεῖτε, καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις 48
patrum veſtrorum: quoniam ipſi quidem occiderunt eos, vos autem ædificatis
τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε
— eorum ſepulchra. *Propter hoc* & ſapientia Dei dixit; Mittam ad illos
ρμα τὰ μνημεῖα. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς 49
Prophetas & Apoſtolos: & ex illis occident, & perſequentur: Ut
προφήτας καὶ ἀποστόλους· (ν) καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι, καὶ ἐκδιώξουσιν· ἵνα 50
inquiratur ſanguis omnium Prophetarum, effuſus à conſtitutione mundi,
ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν, τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,
à generatione iſta: A ſanguine Abel, uſque ad ſanguinem Zacha-
ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης· Ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἅβελ, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχα- 51
riæ *periti* inter altare & ædem: *Etiam* dico vobis; Re-
ρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου. ναὶ λέγω ὑμῖν, Ἐκ-
— quiretur à generatione hac. Væ vobis Legiſperitis, quia
ρμβ ζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι 52
tuliſtis clavem ſcientiæ: ipſi non introiſtis, & *introeuntes*
ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ (ϑ) εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους
prohibuiſtis.
ἐκωλύσατε.

MS. A. (ℵ) δεῖ (s) καὶ ἐκεῖνα μὴ παρεῖναι. (ζ) ἀνεπάτητοι (ν) ἐξ αὐτῶν (ϑ) εἰσῆλθε τε,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

40 ܐ ܚܣܝܪ ܗܘ ܕܥܒܕ ܐܦ ܕܦܢܝܡ ܥܒܕ ܠܐ ܗܘ ܐܦ ܕܒܪܐ ܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܗܘ ܐܦ ܕܒܪ ܡܢ ܕܦܢܝܡ ܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܗܘ ܐܦ ܕܒܪ ܡܢ ܕܒܪܐ ܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܗܘ ܐܦ ܕܒܪ ܡܢ ܕܦܢܝܡ ܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܗܘ ܐܦ ܕܒܪ ܡܢ ܕܒܪܐ ܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܗܘ ܐܦ ܕܒܪ ܡܢ ܕܦܢܝܡ ܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܗܘ ܐܦ ܕܒܪ ܡܢ ܕܒܪܐ ܥܒܕ ܐܢ ܠܐ ܗܘ ܐܦ ܕܒܪ ܡܢ ܕ

Expèrtes rationis, nónne qui fecit quod foris eſt, idem & quod intùs eſt, fecit? Verùm quod ſuppetit, date in eleemoſynam, & ecce omnia erunt vobis munda. Sed væ vobis Phariſæis, quippe qui decimetis mentham, & rutam, & omne olus; præteritis autem judicium & charitatem Dei. Hæc autem oporteret ut faceretis, & illa non omitteretis. Væ vobis Phariſæis, quippe qui diligatis primos conſeſſus in ſynagogis, & ſalutationem in plateis. Væ vobis, Scribæ & Phariſæi ſimulatores, quippe qui ſitis inſtar ſepulchrorum quæ non innoteſcunt, & ſuper ea ambulant homines, nec nôrunt. Reſpondit autem unus è Scribis, & dixit ei; Doctor quum iſta dicis, nos quoque probro afficis. Ipſe verò dixit; Væ etiam vobis Scribæ, quippe qui oneretis homines oneribus graviſſimis, vos autem ne uno quidem ex digitis veſtris attingitis onera illa. Væ vobis, quippe qui exſtruatis ſepulchra Prophetarum, quos patres veſtri interemerunt. Vos igitur teſtes eſtis, & acquieſcitis operibus patrum veſtrorum: ii enim interfecerunt eos, vos autem extruitis ſepulchra eorum.

Lectio ad oblationem Annuntiationis Zachariæ. 41.

Propterea & Sapientia dixit; Ecce ego mittam ad eos Prophetas & Apoſtolos, quorum alios perſequentur, & *alios* trucidabunt. Ut requiratur ſanguis omnium Prophetarum qui effuſus eſt ex quo conditus eſt mundus, à generatione iſta: A ſanguine Habel, uſque ad ſanguinem Zachariæ illius, qui interfectus eſt inter templum & altare. Sanè dico vobis, Requiretur ab iſta generatione. Væ vobis Scribæ, quippe qui ſuſtuleritis claves ſcientiæ, nec vos introiſtis, imò eos qui introibant, prohibuiſtis.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

40 41 * اي كم فهمان * نه انك بيرونرا ساخت * درونرا † نيز اوسلخت * * ازانچ بشما داده شد
صدقه † بدرويشان دهيد * پاك شويد * وهر چيزي † براي شما پاك شود *

ششت نه نفرين معتزلان وكوهنان

42 * واي بر شما اي معتزلان كه نعناع وشبت وسبزيهارا بهن مي ستانيد * وبر داوري
43 ودوستي خدا مي كذريد * واجبست كه انهارا كنيد * وانيهارا فروكذاريد * * واي بر
44 شما معتزلان كه در انجمن صدر † نشستكاه را دوست † داريد * وسلام دربازارها * واي †
بر شما نويسندكان * ومعتزلان منافقان * كه مانند كورهاييد * از روي زمين نا پيدا *
45 كه خلق بر ايشان مي كذرند * ونمي دانند * يكي از نويسندكان كفت اي معلم
46 چون اينها را ميكوئي مارا دشنام مي دهي * عيسي كفت شمارا نيز مي كويم اي نويسندكان *
واي بر شما كه بر ادمي بارهاء كران مي نهيد * وشما بيك انكشت * از انكشتان †
47 شما ياري نمي دهيد * ونه آن بارها را سودن * واي بر شما كه كورهاء پيغمبرانرا †
48 عمارت مي كنيد * كه پدران شما ايشانرا كشتند * * اكنون شما كواهي

O parum intelligentes, nónne is qui 40
fecit exterius, interius etiam idem
feçit? De eo quod vobis datum 41
eſt eleemoſynam pauperibus date:
mundi eſtote, et omnis res vo-
bis munda erit.

LXIX. Maledictio Phariſæorum & Sacerdotum.

Væ vobis 6 Phariſæi, qui men- 42
thæ et anethi et olerum omnium
decimam *partem excipitis, ju-*
dicium autem et amorem Dei pre-
teritis: num *oportet ut illa faci-*
atis, hæc verò negligatis? Væ 43
vobis Phariſæi, qui in Syna-
goga præcipuam ſedem amatis, et
ſalutationem in foris. Væ vobis 44
Scribæ et Phariſæi hypocritæ,
qui ſimiles eſtis ſepulchris à ſuper-
ficie terræ non conſpicuis, ſuper
quæ homines tranſeunt et neſci-
unt. Unus è ſcribis dixit; O Præ- 45
ceptor, cùm hæc dicis nobis contu-
meliam ingeris. Jeſus dixit; Vobis 46
etiam dico, 6 Scribæ, væ vobis,
quia hominibus onera gravia im-
ponitis, ipſi autem uno digito-
rum veſtrorum opem non fertis,
ne onera illa quidem tangendo.
Væ vobis qui monumenta Prophe- 47
tarum ædificatis, quos patres veſtri
occiderunt. Nunc vos teſtimonium 48

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

40 41 Stulti, nónne qui fecit quod deforis est, etiam id quod deintùs est, fecit? Verùn-
42 tamen quod supereſt, date eleëmosynam: & ecce omnia munda sunt vobis. Sed
væ vobis Phariſæis, quia decimatis mentham, & rutam, & omne olus, & præterî-
tis judicium & charitatem Dei: hæc autem oportuit facere, & illa non omittere.
43 Væ vobis Phariſæis, quia diligitis primas cathedras in synagogis, & salutationes in
44 foro. Væ vobis, quia estis ut monumenta quæ non apparent, & homines ambulan-
45 tes suprà, neſciunt. Reſpondens autem quidam ex Legiſperitis, ait illi; Magiſter,
46 hæc dicens etiam contumeliam nobis facis. At ille ait; Et vobis Legiſperitis væ:
quia oneratis homines oneribus, quæ portare non poſſunt, & ipſi uno digito veſtro
non tangitis sarcinas. Væ vobis, qui ædificatis monumenta Prophetarum: patres 47
autem veſtri occiderunt illos. Profectò teſtificamini quòd conſentitis operibus pa- 48
trum veſtrorum: quoniam ipſi quidem eos occiderunt, vos autem ædificatis eorum
ſepulchra. Propterea & ſapientia Dei dixit; Mittam ad illos Prophetas, & Apo- 49
ſtolos, & ex illis occident, & perſequentur: Ut inquiratur ſanguis omnium Pro- 50
phetarum, qui effuſus est à conſtitutione mundi, à generatione iſta, A ſanguine Abel, 51
uſque ad ſanguinem Zachariæ, qui periit inter altare & ædem. Ita dico vobis; Requi-
retur ab hac generatione. Væ vobis Legiſperitis, quia tuliſtis clavem ſcientiæ: ipſi 52
non introiſtis, & eos, qui introibant, prohibuiſtis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 41 * يا جهال اليس الذي صنع الظاهر هو صنع الباطن * فبل كل شي اعطوا رحمة وكل شي
42 يتطهر لكم * لكن الويل لكم ايها الفريسيون لانكم تعشرون النعناع والسذاب وكل البقول
وتتركون حكم الله ومحبته * قد كان ينبغي ان تفعلوا هذا والآخر لا تتركوهم عنكم *
43 * الويل لكم ايها الفريسيون لانكم تحبون اوايل المجالس في المجامع والسلم في الاسواق *
44 * الويل لكم يا كتبه ويا فريسيين يا مرائين لانكم مثل القبور الخفية والناس يمشون
45 عليها ولا يعلمون * * الفصل السادس والاربعون * فاجابه واحد من
46 الناموسيين قايلا يا معلم اذا قلت هذا فسمعنا نحن * فقال لهم وانتم ايها الكتبه الويل
47 لكم لانكم تحملون الناس اوساقا بقالا وانتم لا تدنون منها احدي اصابعكم * الويل لكم
48 لانكم تبنون قبور الانبيآء الذين قتلهم اباوكم * فاذن تشهدون وترضون باعمال
49 اباكم * لانهم قتلوهم وانتم تبنون قبورهم * ولهذا قالت حكمة الله هانذا ارسل اليهم انبيآء
50 ورسلا * فيقتلون منهم ويطردونهم * ليبتغم عن دم جميع الانبيآء الذي اريق من اول العالم
51 الي هذا الجيل * من دم هابيل الصديق الي دم زكريا بن برخيا الذي اهلكوه بين المذبح
52 والبيت * نعم اقول لكم انه يطلب من هذا الجيل * الويل لكم يا كتبه لانكم اخذتم
مفاتيح المعرفة * فما دخلتم والداخلون منعتموهم *

O ſtulti, nónne qui fecit extrinſecum, ipſe 40
fecit intrinſecum? Ante omnem rem date 41
miſericordiam & omnis res proinde
mundabitur vobis. Sed væ vobis, ô Pha- 42
riſæi, quia decimatis mentham, & ru-
tam, & omnia olera, & reſpuitis judi-
cium Dei, & charitatem ipſius. Equi-
dem oportebat ut faceretis hoc, & alia
non reiiceretis à vobis. Væ vobis, ô 43
Phariſæi, quia diligitis primatus con-
ſeſſuum in ſynagogis, & ſalutationem in
foris. Væ vobis, ô Scribæ & ô Phari- 44
ſæi ô hypocritæ, quia eſtis veluti monu-
menta latentia, & homines ambulant ſu-
per ea, & neſciunt.

Sectio quadrageſima ſexta.

Reſpondit autem ei unus ex Legiſperitis, 45
dicens, Magiſter, cùm dicis hoc, contu-
meliâ nos afficis. Ait illis; Et vobis, 46
ô Scribæ, væ vobis: quia oneratis ho-
mines oneribus gravibus, & vos non ad-
movetis ad ea unum digitorum veſtro-
rum. Væ vobis, quia ædificatis monu- 47
menta prophetarum, quos occiderunt pa-
tres veſtri. Vos ergò teſtificamini, & ob- 48
lectamini operibus patrum veſtrorum:
quoniam ipſi occiderunt eos, & vos ædi-
ficatis ſepulchra eorum. Propterea di- 49
xit ſapientia Dei, Ecce ego mittam ad
illos Prophetas & Apoſtolos, & occident
ex illis, & perſequentur illos: ut vin- 50
dicetur ſanguis omnium prophetarum, qui
effuſus eſt à principio mundi uſque ad
hanc generationem: A ſanguine Abel ju- 51
ſti uſque ad ſanguinem Zachariæ filii
Barafciæ, quem peremerunt inter altа-
re & ædem. Sanè dico vobis, quòd re-
quiretur ab hac generatione. Væ vobis, 52
ô Scribæ, quia accepiſtis claves cogniti-
onis, & non introiſtis, & introëuntes
prohibuiſtis.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 41 ለብደነ፡ለኮሁ፡ ዘፈጠረ፡ላፍላ፡እንተ፡ ውስጥኒ፡ ፈጠረ፡::=፡ ወበሕቱ፡ዘይትፈቀድ
42 ሰ፡ሃቡ፡ለመጽዋት፡ ወኵሉ፡ ንጹሐ፡ ይከውንክሙ፡::=፡ ለቤለክሙ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪ
ሰዊያን፡እለ፡ታበውሉ፡ዓሠራተ፡እዴሁ፡ ለአዛብ፡ ወለኵሉ፡ ለሩጣሳት፡ ወጸኃታመ፡
ወትትዒወርዎ፡ለጽድቅ፡ ወለፍቅረ፡ እግዚአብሔር፡ ወዘኒ፡ ርቱዕ፡ ትግበሩ፡ ወዘንተኒ፡
43 ሊትኅድጉ፡::=፡ ለቤለክሙ ፡ ጸሐፍት፡ ወፈረስዊያን፡ መድልዋን፡ እስመ፡ ታፈቅሩ፡
44 ንቢረ ፡ ፍጽመ ፡ በወንበ ፡ ለዕለደት ፡ ወታላሙኖ ፡ በመሠያጠት፡::=፡ እቤለክ
ሙ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈረስዊያን ፡ መደልዋን ፡ እስመ ፡ ከመ ፡ መቃብር ፡ ዘሊይትዓወቅ፡
45 ኢንትሙ ፡ ዘያንሶሱ ፡ ሰብእ፡ ላዕሌሁ ፡ ኢንትሙ ፡ ወሊያእመሮ፡::=፡ ወይቤሉ ፡ ለ
46 ሐዲ ፡ ጸሐፈ ፡ ሃገር ፡ዘንተ ፡ ዘትብል ፡ ኪያነ ፡ ትቈእል፡::=፡ ወይቤሎ ፡ ለክሙኒ ፡
ለጸሐፍተ፡ ሃገር ፡ ለቤለክሙ ፡ እስመ፡ ታጸውርዎ ፡ ጸረ፡ ክቡደ፡ ለሰብእ፡ ወፅሊክሙ
47 ሰ፡ ሊትለክፍወ፡ በአሐቲ ፡ እጽባዕተክሙ ፡ ለወንቱ፡ ጸር፡::=፡ ላቤለክሙ ፡ እ
48 ለመ ፡ ተሐንጹ ፡ መቃብሪሆሙ ፡ ለነቢያት ፡ ወለባዊክሙ ፡ ቀተልዎሙ፡::=፡ ኢያመ
ክሙኑ፡ መግቦሙ፡ ለለባዊክሙ፡ ወለሊክሙ፡ ሰማዕቶሙ ፡ ዘእሙንቱ፡ ቀተሉ ፡ ለን
49 ትሙ ፡መቃብሪሆሙ ፡ ተሐንጹ፡::=፡ ወበእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ይቤ ፡ ጥበቢሁ ፡ ለእግዚ
ኣብሔር ፡ እፈኑ ፡ ኀቤክሙ ፡ ነቢያተ ፡ ወሐዋርያተ ፡ ወይቀትሉ፡: እሙኔሆሙ ፡ ወ
50 ይሰድጹ፡::=፡ ከመ ፡ ይትበቀልዎሙ ፡ በእንተ፡ ደመ ፡ ኵሉ ፡ ነቢያት፡ዘተክዕወ፡::=፡
51 እመደመ ፡ ለቤል ፡ እስከ፡ ደመ ፡ ዘካርያስ ፡ ዘቀተሉ፡ በማእከለ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ወ
መሠዊዕ ፡ ዘእመፍጥረተ ፡ ዓለመ ፡ እመዝኒ ፡ ትውልድ ፡ እወ ፡ እብለክሙ ፡
52 ይትኀሠሠዋ ፡ ለዘኒ ፡ ትውልድ፡::=፡ ለቤለክሙ ፡ ጸሐፍተ ፡ ሀገር፡ ወፈረስዊያን ፡
እስመ ፡ ነሣእክሙ ፡ መራኁተ ፡ ጽድቅ ፡ ወተጎብሉ ፡ ወለሊክሙኒ ፡ ሊትበውሉ ፡
ወእሰሂ ፡ ይበውሉ ፡ ትከልእወሙ፡::=፡

Dementes, nónne qui creavit *quod foris est*, quod intus eſt creavit? Verunta- 40
men quod neceſſarium eſt date in eleemoſynam, & totum purum erit vobis. 41
Væ vobis Scribis & Phariſæis, qui offertis decimam partem hyſſopi, & omnium 42
olerum, & herbarum: & tanquam cæci præterîtis juſtitiam, & charitatem
Dei: & hæc oportet ut faciatis, & hoc non omittatis. Væ vobis, Scribæ & 43
Phariſæi hypocritæ, quia diligitis ſedere ſummo *loco* in ſynagogis, & ſalu-
tationem in foris. Væ vobis, Scribæ & Phariſæi hypocritæ, quia ſicut ſepul- 44
chrum quod non eſt ſignatum, vos *eſtis*, ſuper quod ambulant homines, vos *ignuã*,
& neſcirunt illud. Et dixit ei quidam Scriba civitatis; Hoc quod dicis, nónne 45
nos injuriâ afficit? Et dixit ei, Vobis etiam Scribis civitatis, væ vobis: quia 46
oneratis onere gravi homines, & vos ipſi non attingitis uno digitorum veſtro-
rum hoc onus. Væ vobis, quia ædificatis monumenta prophetarum, & pa- 47
tres veſtri trucidârunt illos. Placuerúntne vobis facta patrum veſtro- 48
rum? & vos ipſi teſtes eorum, quos ipſi trucidârunt, vos ſepulchra eorum
ædificatis. Et propterea dixit ſapientia Dei, Mittam ad vos prophetas, 49
& Apoſtolos, & trucidabunt ex ipſis *quoſdam*, & perſequentur: Ut retri- 50
buatur iis propter ſanguinem omnium prophetarum qui effuſus fuit, A ſanguine 51
Abel uſque ad ſanguinem Zachariæ, quem trucidârunt inter Domum ſanctam, &
altare, à creatione mundi uſq; ad hanc generationem: etiam dico vobis, Perſcru-
tabunt hanc generationem. Væ vobis Scribæ civitatis, & Phariſæi, quia ſuſtu- 52
liſtis clavem juſtitiæ & abſcondiſtis: & vos ipſi non introitis & introëuntes
prohibetis.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ميدهيد * وبكردار خود پسنديده هستيد * كه انان ايشانرا كشتند * وشما كورهاء ايشانرا
49 بادان مي كنيد * * براي اين حكمت خدا گفت اينك من پيش شما پيغمبران *
50 ورسولان مي فرستم * از ايشان دشمن داريد * وبكشيد * * وخون همه پيغمبران * ازان
51 روز باز كه خداي دنيارا بيافريد * وتا امروز خواسته شود † ازين دوده * * از خون هابيل *
تا خون زكريا * كه درميان هيكل ومذبح كشته شد * اري راست بشما بگويم كه
52 همه † ازين دوده خواسته شود * * واي بر شما نويسندگان كه كليد معرفت † را ستديد *
شما اندرون † نرفتيد * وايشانرا كه درمي رفتند * نگذاشتيد *

datis; & opere eorum vobis compla-
citum eſt, quòd illi eos trucidârunt;
vos itaque monumenta eorum ex-
truitis. Propter hoc ſapientia Dei 49
dixit; Ecce ego ad vos Prophetas, &
Apoſtolos mitto, & ex ipſis odio ha-
bebitis, & interficietis. Et ſanguis 50
omnium Prophetarum, deinceps ab
eo die quo Deus mundum creavit,
uſque in hodiernum diem, requiretur
ab hac generatione: A ſanguine 51
Abel inſontis uſque ad ſanguinem
Zachariæ, qui inter templum & Al-
tare interfectus eſt, utique verum
vobis dico, quòd omnis ab iſta gene-
ratione requiretur. Væ vobis Scri- 52
bæ, qui clavem ſcientiæ ſuſtuliſtis:
vos non introiſtis, & eos qui intro-
ibant non ſriviſtis.

Digitized by Google

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΜΔ'.

53 Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς, ἤρξαντο οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν, καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων· 54 ἐνεδρεύοντες αὐτὸν, καὶ ζητοῦντές τι θηρεῦσαι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

Dicente autem *illo* hæc ad illos, cœperunt *Scribæ* & Pharisæi graviter instare, & *obtundere ipsum* de multis: Insidiantes ei, & quærentes *venari* aliquid de ore ejus, ut accusarent eum.

(ι) καὶ ζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα (κ) κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

CAP. XII. ιβ'.

1 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον, Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ὅ ἐστιν ὑπόκρισις. 2 Οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. 3 Ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων. 4 Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν (α) ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων (β) περισσότερόν τι ποιῆσαι. 5 Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν, τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι, (γ) ἐξουσίαν ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναὶ λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. 6 Οὐχὶ πέντε στρουθία πωλοῦνται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. 7 Ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν. μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε.

In quibus adcongregatis myriadibus turbæ, ut conculcare alii alios, cœpit 1 dicere ad discipulos suos *primùm*; Attendite *vobismetipsis* à fermento Pharisæorum, quod est hypocrisis. Nihil autem coopertum est, quod non revelebitur: & absconditū, quod non sciatur. *Propter quæ* quæ in tenebris dixistis, in 2 lumine *audientur*: & quod *ad* aurē locuti estis in cubiculis, prædicabitur *supra* 3 *domos*. Dico autē vobis amicis meis; Ne *timeatis* ab *occidentibus* corpus, & post hæc non *habentibus* *abundantius* quid *facere*. Ostendam autē vobis, 4 quem timeatis. Timete *illum post* *occidere*, potestatē *habentem* *injicere* in gehennam: ita dico vobis; Hunc timete. Nónne quinque passeres veneunt *assariis* 5 *duobus*? & unus ex illis non est in oblivione coram Deo. Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sunt. *Ne* ergò *timete*: multis passeribus *præstatis*. 6 7

Dico autem vobis; Omnis quicunque confessus fuerit *in* me coram hominibus, & 8 filius hominis confitebitur *in illo* coram angelis Dei. *At* negans me coram hominibus, negabitur coram angelis Dei. Et 9 omnis qui dicit verbū in filium hominis, remittetur illi: *at* in sanctū Spiritum *blasphemanti*, non remittetur. Cùm autem *adduxerint* vos in synagogas & *principatus*, & potestates, *ne curate* qualiter aut quid *excusetis*, 10 aut quid dicatis. *Nam* sanct^us Spiritus docebit vos in ipsa hora, *quæ* oporteat dicere. 11 12

(ι) ζητοῦντες (κ) κατηγορήσωσιν

MS. A. Kεφ. ιβ'. MS. A. (α) ἀποκτεννόντων (β) περισσότερόν τι (γ) ἔχοντα ἐξουσίαν (δ) ὁμολογήσει (ε) ἔμπροσθεν (ζ) ἀρνήσεταί

Verlio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

53 * ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ ܠܗܘܢ ܫܪܝܘ ܟܬܒܝܐ ܘܦܪܝܫܐ ܡܬܚܫܚܢ ܠܡܗܘܐ ܘܡܬܪܥܡ ܠܡܫܡܥ ܡܠܝܗ ܗ

54 ܘܡܬܟܢܫܝܢ ܠܡܨܝܕ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܢܫܬܟܚܘܢ ܠܡܫܩܠ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܢܫܬܟܚܘܢ ܠܡܫܩܠ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܢܫܬܟܚܘܢ ܠ

ܡܫܩܠ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܢܫܬܟܚܘܢ ܠ * ܡܫܩܠ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܢܫܬܟܚܘܢ ܠ

1 ܡܫܩܠ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܢܫܬܟܚܘܢ ܠ * ܡ * ܡ * ܡ ܘܒܝܢ ܕܐܬܟܢܫܘ ܐܠܦܝ ܣܓܝ ܥܡܐ ܕܐܬܪܡܣܘ ܚܕ ܠܚܕ ܫܪܝ ܠܡܡܪ

ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܒܩܕܡ ܟܠ ܕܐܬܝ ܠܗ ܐܬܪ ܕܐܬ ܠܡܬܛܪ ܡܢ ܚܡܝܪܐ ܕܦܪܝܫܐ ܕܗܝ ܪܝܐ ܕܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ

2 ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ

3 ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ

4 ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ

5 ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ

6 ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ

7 ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ

8 ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ

9 ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ

10 ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ

11 ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ

12 ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܐ ܘܟܡܐ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ

Quumque hæc eis dixisset, cœperunt Pharisæi id ægrè ferre, & corripiebantur furore, & arguebant sermones ejus. Dolumque ei nectebant in multis, dum quærerent carpere quidpiā ex ore ipsius, ut possent eum deferre. *Lectio in commemorationem Martyrum.* 42.

CAP. XII.

Quum autem congregatæ essent myriades cœtuum plurimorum, adeò ut alii alios conculcarent, cœpit Jesus dicere discipulis suis; Inprimis cavete vobismetipsis à fermento Pharisæorum, quod est simulatio. Nihil enim opertum est, quod non reveletur; neque occultum, quod non innotescat. Quoniam quæcunque in tenebris dixistis, in luce audientur; & quod in penetralibus in aures susurrâstis, supra tecta prædicabitur. Dico autem vobis amicis meis, Ne timueritis ab iis qui interficiunt corpus, & posteà nil possunt amplius facere. Ostendam autem vobis quem timeatis, eum qui postquam interfecerit, potens est ut conjiciat in gehennam: etiam dico vobis, Hunc timete. Nónne quinque passeres veneunt duobus obolis? & unus ex eis non datur oblivioni coram Deo. Quinimò omnes pili comæ capitis vestri numerati sunt: ne igitur timueritis, nam multitudine passerū præstantiores estis. Dico autem vobis, Quicunque confessus me fuerit coram hominibus, etiam Filius hominis confitebitur eum coram angelis Dei. Qui verò abnegaverit me coram hominibus, abnegabitur ipse coram angelis Dei. Et quisquis proferet sermonem adversùs Filium hominis, remittetur ei: qui verò adversùs Spiritum Sanctitatis blasphemaverit, non remittetur ei. Quum autem stiterint vos in synagogis coram principibus & præsidibus, ne soliciti sitis quomodo depromptis spiritum, (*defensione utemini*) aut quid dicetis. Spiritus enim sanctitatis docebit vos illâ horâ, quæ vos oporteat dicere.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

53 * چون اين همه بديشان كفت * دانشمندان * ومعتبران ازو خوش † آمدند * وهر چه ديگر مي كفت بخشم

54 وكين مي شنيدند * ومي پوشانيدند * * وبسيار چيزي * بسكاليدن ازو مي كشيدند * مكر ازدهن

وي نكته بشنوند وبدان اورا بگيرند هفتاد پرهيز داشتن ازخمير معتبران

Cùm hæc omnia illis diceret, sapientibus & Pharisæis displicuit; & quicquid præterea dixit, cum ira & indignatione audiebant, & occultabant. Et multas res infenso animo 54 *ab eo extrahebant, quo forsan dictum* aliquid *ex ore ejus audirent, & eo illum caperent.*

LXX. Cavendum à fermento Pharisæorum.

CAP. XII.

1 * وچون جماعت بي حساب وبي شمار † انبوه خلايق كرد شدند * چنانك يكديگررا بزير پاي مي

كوفتند ومي ساييدند * عيسي اغاز كرد وبشاگردان خود مي كفت * هر چه زودتر نفس خودرا

2 ازخمير مايه معتبران † پرهيز داريد * براي انك ايشان منافقانند * * اكنون نيست چيزي پوشيك *

3 الا كشاده كردد * ونه پنهان الا دانسته شود * * وهر چه درتاريكي كفتيد بروشنايي † شنوده شود هر چه

4 درخلوت كوش داشتيد * بربامها منادي † زده شود * * اكنون بشما مي كويم دوستان † منيد *

5 مترسيد ازايشان كه تن را بكشند * وبعد ازان چاره ديكر ندانند كردن * * اكنون بشما بنمايم

كه ازكه ترسيد * ازانك تن شمارا بكشد * ومسلطست كه جان شما را دردوزخ اندازد * آري بشما مي

كويم * ازو ترسيد هفتاد يك مثل نمودن مردم رابه پنجشكان

1 Cúmq; turbæ absq; modo & numero confertæ mortalium congregatæ essent, adeò ut alii alios sub pedibus conculcarent & conterevent, Jesus exorsus est & discipulis suis dixit; Ante omnia vobismet à fermento Pharisæorum cavete, eò quòd ipsi hypocritæ sint. Jam non est quicquam 2 opertum quin patefaciendum sit, neque secretum quin sit cognoscendum. Quicquid enim in tenebris dixistis, 3 in luce audietur: & quicquid in conclavi in aurem accepistis, in tectis prædicabitur. Dico autem vo- 4 bis qui amici mei estis; Ne timeatis ab eis qui corpus occidunt: postea verò rationem ulteriorem agendi nesciunt. Nunc vobis ostendam à quo 5 timeatis: ab eo qui postquam corpus vestrum occiderit, potens est etiam ut animā vestrā in infernū conjiciat: equidem vobis dico, ab eo timete.

LXXI. Comparatio hominum cum passeribus.

6 * نه پنج پنجشك بدو جو فروخته شود * ويكي ازايشان پيش خدا كم نشود *

Nónne quinque passeres duobus gra- 6 nis hordeaceis venduntur, & unus ex iis coram Deo non peribit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

53 Cùm autem hæc ad illos diceret, cœperunt Pharisæi & Legisperiti graviter insiste-
54 re, & os ejus opprimere de multis, Insidiantes ei, & quærentes aliquid capere de ore ejus, ut accusarent eum.

CAP. XII.

1 Multis autem turbis circumstantibus, ita ut se invicèm conculcarent, cœpit dicere ad discipulos suos; Attendite à fermento Pharisæorum, quod est hypocri-
2 sis. Nihil autem opertum est, quod non reveletur: neque absconditum, quod non
3 sciatur. Quoniam quæ in tenebris dixistis, in lumine dicentur: & quod in au-
4 rem locuti estis in cubiculis, prædicabitur in tectis. Dico autem vobis amicis meis; Ne terreamini ab his qui occidunt corpus, & post hæc non habent amplius
5 quid faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis: timete eum, qui, postquàm occiderit, habet potestatem mittere in gehennam: ità dico vobis, Hunc timete.
6 Nónne quinque passeres væneunt dipondio, & unus ex illis non est in oblivione
7 coram Deo? Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergò time-
8 re: multis passeribus pluris estis vos. Dico autem vobis; Omnis quicunque confessus fuerit me coram hominibus, & Filius hominis confitebitur illum coram
9 Angelis Dei: Qui autem negaverit me coram hominibus, negabitur coram An-
10 gelis Dei. Et omnis qui dicit verbum in Filium hominis, remittetur illi; ei autem, qui in Spiritum sanctum blasphemaverit, non remittetur. Cùm autem indu-
11 cent vos in synagogas, & ad magistratus & potestates, nolite soliciti esse qualiter
12 aut quid respondeatis, aut quid dicatis. Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora, quid oporteat vos dicere.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

53 * فَلَمَّا قَالَ هَذَا قُدَّامَ ٱلشَّعْبِ بَدَاءَ ٱلْكَتَبَهْ وَٱلْفَرِيسِيُّونَ يَعْلَقُونَ عَلَيْهِ بِٱلرَّدِي * وَيُكَلِّمُونَهُ فِي
54 1 أُمُورٍ كَثِيرَةٍ * بِمَكْرٍ وَيَصْطَادُونَهُ بِكَلِمَةٍ مِنْ فِيهِ لِيَقْرِفُوهُ * فَلَمَّا ٱجْتَمَعَ رِبْوَاتُ جُمُوعٍ حَتَّى
دَاسَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا * بَدَاءَ يَسُوعُ يَقُولُ لِتَلَامِيذِهِ أَوَّلًا تَحَرَّزُوا لِنُفُوسِكُمْ مِنْ خَمِيرِ ٱلْفَرِيسِيِّينَ
2 3 ٱلَّذِي هُوَ ٱلرِّيَاءُ * لِأَنَّهُ لَيْسَ خَفِيٌّ لَا يَظْهَرُ وَلَا مَكْتُومٌ لَا يُعْلَمُ * لِأَجْلِ ذَٰلِكَ ٱلَّذِي تَقُولُونَهُ فِي ٱلظَّلَامِ
4 سَيُسْمَعُ فِي ٱلنُّورِ * وَٱلَّذِي تُسَارِرُونَ بِهِ فِي ٱلْمَخَادِعِ سَيُنَادَى بِهِ عَلَى ٱلسُّطُوحِ * أَقُولُ لَكُمْ يَا
5 أَحِبَّائِي لَا تَخَافُوا مِمَّنْ يَقْتُلُ ٱلْجَسَدَ وَبَعْدَ ذَٰلِكَ لَيْسَ لَهُمْ أَنْ يَفْعَلُوا أَكْثَرَ * أَنَا أُعَلِّمُكُمْ
مِمَّنْ تَخَافُونَ * خَافُوا مِمَّنْ إِذَا قَتَلَ لَهُ سُلْطَانٌ أَنْ يُلْقِيَ فِي جَهَنَّمَ * نَعَمْ أَقُولُ لَكُمْ خَافُوا
6 7 هَٰذَا * أَلَيْسَ خَمْسَةُ عَصَافِيرَ يُبَاعُونَ بِفَلْسَيْنِ * وَوَاحِدٌ مِنْهَا لَا يُنْسَى قُدَّامَ ٱللَّهِ * لَكِنْ
8 جَمِيعُ شُعُورِ رُؤُوسِكُمْ مُحْصَاةٌ * فَلَا تَخَافُوا فَأَنْتُمْ أَفْضَلُ مِنْ عَصَافِيرَ كَثِيرَةٍ * أَقُولُ
لَكُمْ أَنَّ كُلَّ مَنِ ٱعْتَرَفَ بِي قُدَّامَ ٱلنَّاسِ فَٱبْنُ ٱلْإِنْسَانِ يَعْتَرِفُ بِهِ أَيْضًا قُدَّامَ مَلَائِكَةِ ٱللَّهِ *
9 10 * وَمَنْ أَنْكَرَنِي قُدَّامَ ٱلنَّاسِ أُنْكِرُ أَيْضًا قُدَّامَ مَلَائِكَةِ ٱللَّهِ * وَكُلُّ مَنْ يَقُولُ كَلِمَةً فِي
ٱبْنِ ٱلْإِنْسَانِ يُغْفَرُ لَهُ * وَمَنْ يُجَدِّفُ عَلَى رُوحِ ٱلْقُدُسِ لَا يُغْفَرُ لَهُ * إِذَا قَدَّمُوكُمْ إِلَى ٱلْجَامِعِ
11 وَٱلرُّؤَسَاءِ وَٱلسَّلَاطِينِ فَلَا تَهْتَمُّوا بِمَا تَقُولُونَ وَلَا بِمَا تُجِيبُونَ * فَإِنَّ رُوحَ ٱلْقُدُسِ يُعَلِّمُكُمْ
12 فِي تِلْكَ ٱلسَّاعَةِ مَا يَنْبَغِي أَنْ تَقُولُوا *

Cùm autem dixisset hoc coram populo, 53 cœperunt Scribæ & Pharisæi aggredi eum cum nequitia, & alloqui illum de rebus multis Cum dolo, & captare il- 54 lum in verbo ex ore ipsius, ut accusarent illum.

CAP. XII.

Cum autem congregatæ essent myria- 1 des turbarum, ita ut conculcarent alii alios, cœpit Jesus dicere discipulis suis; Inprimis cavete vobismetipsis à fermento Pharisæorum, quod est hypocrisis. Quo- 2 niam non est absconditum quod non manifestetur, neque opertum quod non sciatur. Quod dicitis in tenebris, audietur 3 in lumine: & quicquid secretò tractaveritis in penetralibus, prædicabitur super tecta. Dico vobis, ô amici mei, Ne time- 4 atis eos qui occidunt corpus, & postea non est ipsorum ut faciant amplius. Ego 5 docebo vos quem timeatis: Timete eum qui cùm occiderit, habet potestatem injiciendi in gehennam: Equidem dico vobis, Timete hunc. Nónne quinque aviculæ ve- 6 neunt dipondio? et una ex illis non est in oblivione coram Deo? Imò verò omnes 7 capilli capitum vestrorum numerati sunt. Ne ergò timeatis, quia præstantiores estis aviculis multis. Dico vobis, quòd qui- 8 cunque confessus fuerit me coram hominibus, filius hominis confitebitur illum etiam coram Angelis Dei. Et qui negave- 9 rit me coram hominibus, negabo eum etiam coram Angelis Dei. Et quicunque 10 dixerit verbum in filium hominis, remittetur illi: at qui blasphemaverit in Spiritum sanctum, non remittetur ei. Cùm 11 oblati fueritis synagogis & principibus & potestatibus, ne soliciti sitis de eo quod dicturi, neque de eo quod respondu- risitis: Nam Spiritus sanctus docebit 12 vos in illa hora quid expediat vos dicere.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

53 ወእንዘ:ይነግሮሙ:ዘንተ:በቅድመ:ኵሉ:ሕዝብ:ለጎዙ: ጸሐፍት: ወፈረሳዊያን: ያመ
54 ነገዝዎ: ወይትቄየምዎ:።=: ወይኔዕውዎ: ወያስሕትዎ: በቃለ: ለፈሡ:።=:
1 ፲፩ ወተጋብኡ: ኃቤሁ ለሕዛብ:ብዙኀ: እስከ: ዝትካየዱ:በቤናቲሆሙ:።=:
በእንተ : ብሕለሙ : ለፈረሳዊያን:።=:
ወለጎዝ:ይቤሎሙ:ለእርደ ሊሁ:ቅድሙ:ተዐቀቡ:እምነ:በሕለሙ: ለፈረሳዊያን : ወእ
2 ሙለድልሙ:።=: ወለልቡ፡ ክዱን:ዘሊይትከሠት:ወለልቡ:ኀቡእ:ዘሊያስትርኢ:።=:
3 ወዘተናገሩ:በጽልሞት:ይትናገርሙ: በብርሃን: ወዘሂ: ተልጎዋሰሱ: በእዝን:ይሰብክሙ:
4 በአጽራሕ: ወበለእንሕስት:።=: እብለክሙ:ለክሙ: ለአዕርክትየ: ሊትፍርህዎሙ: ለእ
5 ለ:ይቀትለክሙ:ነፍሳትክሙ:ወእምዝ:ለልቡ:ፈድፋደ:ዝይክሉ:ገቢረ:።=: ወለርእየ
ክሙ:ዘትፈርሁ: ፍርህዎ:ለዘ:እመድኅረ:ቀተለ: ብውሕ: ሎቱ: ይደይ: ውስተ: ገሃነ
6 መ:እወ:እብለክሙ:ኪያሁ:ፍርህዎ:።=: ላኮኑ:ኀምሰ: ለዕዋፈ: ይሠይጥ: በክፅ
ሌቲ:ጸሪቅ:ለሶርዮን:ወሊአሐቲ:እመኔሆን:ሊትተረሰዕ:በቅድመ:እግዚአብሔር:።=:
7 ወለክሙሰ: ሠዕርተ: ርእስክሙኒ: ኵሉ: ኖሉቅ: ወእቱ:ሊትፍርሁ:እንከ:እስመ:እ
8 መብዙኅ:ለዕዋፍ: ትኄይሱ: ለእትሙ:።=: እብለክሙ : ኵሉ : ዘይለመነ ፡ ብየ:
በቅድመ: እጋለ: እመ: ሕያው: ለእመኖ: ለእሂ: በቅድመ: መላእክተ: እግዚአብሔ
9 ር:።=: ወዘሰ:ክሕደኒ:በቅድመ:እጋለ:እመ: ሕያው: እክሕደ: ለእሂ: በቅድመ: መ
10 ላእክተ:እግዚአብሔር:።=: ወኵሉ : ዘነበበ: ቃለ: ፀር ፈት: ላዕለ: ወልደ: እጋለ:
እመ:ሕያው:ይትኀደግ:ሎቱ:ወዘሰ:ፀርፈ: ላዕለ: መንፈስ: ቅዱስ: ሊይትኀደግ: ሎቱ:
11 ሊበዝ :ቂለመ :ወሊበዝ :ይመጽእ:።=: ወሶበሂ ፡ ይወስዱክሙ :ለዕዋደት :ወኀበሂ:
መላእክት:ወነገሠት:ወመኳንንት:ሊትሐልዩ:ዘከመ: ትብሉ: ወዘከመ: ትትናገሩ:።=:
12 እስመ:መንፈስ:ቅዱስ:ውእቱ: ዘይነብር: በላዕሌክሙ፡ሶቤሃ: ፡=:

Et quum diceret hæc coram toto populo, cœperunt Scribæ et Pharisæi exprobrare 53 eum, & insurgere in eum, Et insidiari ei, & falsitatis eum arguere in sermone 54 oris sui.

CAP. XII.

ET congregati sunt ad eum populi multi adeò ut se invicèm conculcarent. 1

De fermento Pharisæorum.

Et cœpit dicere discipulis suis, Inprimis cavete à fermento Pharisæorũ, & ab hypocrisi. Et nihil est opertum quod non revelatum erit, & nihil absconditum 2 quod non videbitur. Et quæ dicta sunt in tenebris, pronuntiata erunt in luce: 3 & quæ insusurrata sunt auri, prædicabunt in templis & tectis. Dico vobis amicis 4 meis, Ne timeatis eos qui trucidant vos corporibus vestris, & tunc non habent amplius quod possunt facere. Et ostendam vobis quem timeatis, Timete eum 5 qui postquàm trucidárit, habet potestatem projicere in Gehennam: etiam dico vobis, Timete eum. Nónne quinque passeres væneunt duobus minutis, asarion, & 6 una ex illis non tradetur oblivioni coram Deo. Et vobis capillus capitis vestri 7 totus numeratus est: ne timeatis igitur, quia multis passeribus præstatis vos. Dico 8 vobis, Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor eum ego etiam coram angelis Dei. Et qui negaverit me coram hominibus, negabo eum ego 9 etiam coram angelis Dei. Et quicunque loquutus est verbum blasphemiæ con- 10 tra filium hominis, remittetur ei: & qui blasphemaverit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neq; in hoc mundo neq; in futuro. Et quũ adduxerint vos ad 11 synagogas, & ad principes, & reges, & judices, ne soliciti estote quomodo dicetis, & quomodo loquemini. Quia Spiritus sanctus est qui loquetur pro vobis tunc. 12

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*انما موي سر شما شمار و حساب † دارد * اكنون مترسيد * كه به بسيار از گنجشكان بهتريد * 7
* با شما مي گويم * هر كه برابر خلق بمن اقرار † بياورد * فرزند ادمي نيز برابر فرشتكان † 8
بدو اقرار بياورد هفتاد دو از براي منكري * و هر كه برابر خلق مرا و
انكار كند * برابر فرشتكان † خدا من نيز اورا انكار كنم * * وهر كه براي فرزند ادمي سخن 10
گويد * براي او عفو شود * وهر كه بروح القدس افتري كند * براي او عفو نشود *
* وقتي كه شما را در انجمنها ايشان بكشند * برابر سروران وسلطانان * مينديشيد * كه 11
چگونه جواب دهيد * يا چه گوييد * روح القدس دران ساعت † شمارا بياموزاند كه 12
بگوييد انچ واجب است *

Veruntamen crines capitis vestri 7 numerum & rationem habent. Ne timeatis igitur, quia multitudine passerum præstantiores estis. Vobis 8 autem dico; Quicunque coram hominibus me confessus fuerit, Filius hominis etiam coram Angelis eum confitebitur.

LXXII. De abnegatione.

Et quicunque coram hominibus me 9 abnegaverit, coram Angelis Dei ego illum etiam abnegabo. Et quicunq; 10 de Filio hominis verbum dixerit, ei condonabitur: quicunque autem in Spiritum sanctum conjitium fecerit, ei condonatum non erit. Quo 11 tempore vos in conventus suos traxerint, & coram principibus & regibus, ne reputetis quomodo responsum detis, aut quid dicatis. Spiritus sanctus in illa hora vos 12 docebit ut dicatis quod expediens erit.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΜΕ'. Mς'.

Ait autem quidam ei de turba; Magister, dic fratri meo partiri ΜΕ'
13 Εἶπε δέ τις ἐκ τοῦ ὄχλου, Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι
mecum hæreditatem. Ille autem dixit ei; Homo, Quis me constituit ςμθ'
14 μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησε ι'
judicem aut divisorem super vos? Dixit autem ad illos; Videte & cavete
15 δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε
ab avaritia: quia non in redundare cuiquam vita ejus est ex sub-
(κ) ἀπὸ τῆς πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπ-
stantiis ipsius. Dixit autem similitudinem ad illos, dicens; Hominis cujusdam
16 ἀρχόντων αὐτοῦ. Εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς, λέγων, Ἀνθρώπου τινὸς Mς'
divitis bene tulit regio. Et ratiocinabatur in seipso, dicens; Quid fa-
17 πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα. Καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ, λέγων, Τί ποι-
ciam, quia non habeo quò congregem fructus meos? Et dixit; Hoc faciam:
18 ήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; Καὶ εἶπε, Τοῦτο ποιήσω·
Destruam mea horrea, & majora ædificabo, & congregabo illuc omnia
καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ
nata mea, & bona mea. Et dicam animæ meæ; Anima, habes
19 (ι) γενήματά μου, καὶ τὰ ἀγαθά μου. Καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχὴ, ἔχεις
multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, oblectare. Di-
20 πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. Εἶ-
xit autem illi Deus, Stulte, hâc nocte animam tuam repetunt à te:
πε δὲ (κ) αὐτῷ ὁ Θεὸς, Ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ·
quæ autem parâsti, cui erunt? Sic thesaurizans sibiipsi, & non in Deum
ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς Θεὸν 21
ditescens. Dixit autem ad discipulos suos; Ideò vobis dico; Ne soli-
ρν πλουτῶν. Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω, Μὴ μερι- 22
s citi sitis animæ vestræ, quid manducetis: neq; corpori, quid induamini. A-
μνᾶτε τῇ (λ) ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε· μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύσησθε. Ἡ ψυ- 23
nima plus est alimento, & corpus vestimento. Considerate cor-
χὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. Κατανοήσατε τοὺς κόρα- 24
vos, quia non seminant, neque metunt, quibus non est cellarium, neque horreum: &
κας, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖον, οὐδὲ ἀποθήκη· καὶ
Deus alit illos: quantò magis vos præstatis volucribus? Quis
ὁ Θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν; Τίς 25
autem ex vobis cogitans solicitè potest apponere ad staturam suam cubitum unum?
δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα;
Si ergò neque minimum potestis, quid de cæteris solliciti estis? Considerate 26
Εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; Καταμάθετε 27
lilia, quomodò crescunt: non laborant, neque nent. Dico autem vobis; Neque
τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει. λέγω δὲ ὑμῖν, (μ) Οὐδὲ
Salomon in omni gloria sua circumamiciebatur sicut unum illorum.
Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.

MS. A. (κ) ἀπὸ πάσης πλεονεξίας· (λ) ψυφόρησεν (ι) γεννήματά (κ) αὐτῷ ὁ Κύριος, Ἄφρων, (λ) ψυχῇ, τί (μ) Ὅτι οὐδὲ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Feriâ sextâ hebdomadæ III. Jejunii. 43.

13 ... * Dixit autem ei quidam è turba illa; Doctor, 13
14 ... dic fratri meo, ut dividat mecum hæreditatem. Jesus autem dixit ei; Heus vir, quis me 14
15 ... constituit super vos judicem, & partitorem? Et ait discipulis suis, Cavete ab omni cupi- 15
ditate: neque enim in abundantia divitiarum est vita. Dixitq; eis parabolam; Viro cuidam 16
16 ... diviti protulit terra sua multos proventus: Et animo versabat, & dicebat; Quid faci- 17
17 ... am? quandoquidem non habeo ubi cogam proventus meos. Subditque, Hoc faciam, di- 18
18 ... ruam horrea mea, & ædificabo ac dilatabo ea, & cogam illuc totum frumentum meum & bona mea: Et dicam animæ meæ; Anima 19
19 .. mea, sunt tibi bona plurima reposita in multos annos: requiesce, ede, bibe, oblectare.
20 ... Inquit autem ei Deus; Expers rationis, hâc 20
nocte animam tuam repetunt abs te; & quæ parâsti, cujusnam futura sunt? Ita est qui re- 21
ponit sibi thesauros, & in Deo non est dives.
22 ... Et ait discipulis suis, Propterea dico vobis; 22
Ne soliciti sitis de anima vestra, quid esuri fi-
tis; nec de corpore vestro, quid induturi.
Quandoquidem anima præstantior est cibo, 23
& corpus indumento. Considerate corvos, 24
qui nec seminant nec metunt, quibus nec est
receptaculum nec horreum, Deus tamen alit
eos: quanto igitur vos præstatis volucri-
bus? Quis autem ex vobis, quamvis anxius, 25
potest addere ad staturam suam cubitum
unum? Quòd si ne rem quidem minimam 26
potestis, quid de cæteris solliciti estis? Con- 27
siderate lilia quomodo crescant, quæ nec la-
borant, neque nent: dico autem vobis, ne
Salomonem quidem in tota gloria sua ami-
ctum fuisse ut unum ex eis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

LXXIII. Petitio de hæreditate.

13 هفتاد سه سوال براي ميراث * يكي ازميان جماعت بعيسي كفت اي معلم * Et *quidam de medio turba ad Je-* 13
sum dixit; O præceptor, dic fratri
14 بكو ببرادرم كه ميراث بمن بخشد * عيسي بدو كفت اي مرد * كيست انك مرا † براي شما *meo ut hæreditatem mecum partia-*
tur. Jesus ei dixit; O homo, quis est 14
15 داوري كنن * يا بخشاينك ايستانيد * وبشاكردان خود كفت * ازهمه † شري دوستي مالرا *qui me vobis judicem aut partito-* 15
rem constituit? Et discipulis suis
بتر دانيد وازش پيشتر پرهيز كنيد * براي انك نه بپسياري كله وجانورها زندكاني *dixit; Omni malo amorem divitiarū*
pejorem scitote, & ab eo potissimùm
حاصل شود هفتاد چهار مثل تواكر كه نفس خودرا اميد مي داد *cavete: eò quòd non in abundantia*
gregum & animalium vita constet.
LXXIV. Parabola divitis qui animæ suæ spem dedit.
16 * وبعد ازين عيسي مثلي پيش ايشان كفت * كه مردي تواكر بود * واب وزمين داشت دران *Et post hæc Jesus parabolam coram* 16
eis protulit; Divitem quendam fu-
17 سال زمين † او دخل وارتفاع بسيار داد * * درنفس خود مي كفت * چه چاره سازم كه *isse, qui aquam & terram habuit:*
eo autem anno solum ejus reditum
چندان جاء ندارم * كه دخل ودانه من انجا كنجد * درخود فكر كرد كه خانه انبارا † را 18 *& proventum multum dedit. In ani-* 17
mo igitur suo dixit; Quomodo fa-
خراب كند وبزركتر سازد * كه اين دخل درانجا بكنجد * وخانه وخدمت كارانرا انجا برم * وبجان 19 *ciam, quum tantum loci non habeam,*
quo proventus & fruges meæ con-
خود بكويم * اي جان نعمتهاء بسيار و فراوان داري * وتا سالهاء بسيار ترا بس است * بنشين وبخور 20 *dantur? Apud se ergo cogitavit, 18*
quòd domum repositorii destrueret,
وبياسا * * خداوند كويد اي كم عقل * درانشب جان ترا ازتن تو بدركنند * اينك *& majorem pararet, quò hic prove-*
ntus cogeretur: & familiam, inquit
معد † داشتي براي كه خواهد ماندن * * وهمچنين هركس كه درزمين ذخيره * وانبار نهد بهرخود * ازخدا اميد † بريك باشد * 21 *& ministros meos illuc transfe-*
ram: Et animæ meæ dicam; O ani- 19
ma, opes multas & copiosas habes,
& in annos multos tibi satis est: Se- 20
de, & comede, & bibe, et otiare. Do-
minus ei dicit; O insipiens, hâc nocte
animam tuam è corpore tuo exigent:
hoc quod paratum habes, cui mane- 21
bit? Eodem autem modo omnis ho-
mo, qui in terra thesaurū & proven-
tum reponit sibi, à Deo spem præcidit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

13 Ait autem ei quidam de turba; Magister, dic fratri meo ut dividat mecum hæ-
14 reditatem. At ille dixit illi; Homo, quis me constituit judicem aut divisorem su-
15 per vos? Dixitque ad illos; Videte, & cavete ab omni avaritia: quia non in
16 abundantia cujusquam vita ejus est, ex his quæ possidet. Dixit autem similitudi-
17 nem ad illos, dicens; Hominis cujusdam divitis uberes fructus ager attulit: Et
cogitabat intra se dicens; Quid faciam, quia non habeo quò congregem fructus
18 meos? Et dixit; Hoc faciam: Destruam horrea mea, & majora faciam: & il-
19 luc congregabo omnia quæ nata sunt mihi, & bona mea, Et dicam animæ meæ;
Anima, habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe,
20 epulare. Dixit autem illi Deus; Stulte, hâc nocte animam tuam repetunt à te:
quæ autem parâsti, cujus erunt? Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum
21 dives. Dixitque ad discipulos suos; Ideò dico vobis; Nolite soliciti esse ani-
22 mæ vestræ quid manducetis, neque corpori quid induamini. Anima plùs est quàm
23 esca, & corpus plus quàm vestimentum. Considerate corvos, quia non seminant
24 neque metunt, quibus non est cellarium neque horreum, & Deus pascit illos. Quan-
tò magis vos pluris estis illis? Quis autem vestrûm cogitando potest adjicere ad
25 staturam suam cubitum unum? Si ergò neque quod minimum est potestis, quid
26 de cæteris soliciti estis? Considerate lilia quomodò crescunt: non laborant, ne-
27 que nent: dico autem vobis; Nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut
unum ex istis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * الفصل السابع والاربعون * * ثم قال له واحد من الجمع يا معلم قل لاخي
14 يقاسمني الميراث * فقال له يا انسان من اقامني عليكم حاكما او مقسما * ثم قال لهم انظروا
15 وتحفظوا من كل الشر * لانه ليست الحياة للانسان بكثرة ماله * ثم قال لهم مثلا انسان غني
16 احصبت له كورة * ففكر في نفسه فكذي ماذا اصنع اذ ليس لي حيث اضع غلاتي *
17 * ثم قال افعل هكذا * اهدم اهري وابنيها مدسعة * واحرز هناك جميع غلاتي وخيراتي * واقول
18 لنفسي يا نفس لك خيرات كثيرة موضوعة لسنين كثيرة * فاستريحي وكلي واسربي
19 وافرحي * فقال له الله يا جاهل في هذه الليلة تدرع نفسك منك * فهذا الذي جمعته لمن
20 يكون * هكذا كل من يدخر ذخاير وليس هو غنيا بالله * * الفصل الثامن والاربعون *
21 * ثم قال لتلاميذه من اجل هذا اقول لكم لا تهموا لنفوسكم بما تاكلون ولا
22 لاجسادكم بما تلبس * لان النفس افضل من الطعام والجسد افضل من اللباس *
23 * تاملوا فراخ الغربان التي لا تزرع ولا تحصد وليس لها مخازن ولا اهراء والله يقوتها
24 فكم باحري انتم افضل من الطيور * من منكم اذا اهتم يقدر ان يزيد على قامته ذراعا
25 واحدا * فان كنتم لا تستطيعون صغير فكيف تهمون بالباقي * تاملوا الزهر كيف ينمو
26 ولا يتعب ولا يعمل * اقول لكم ان سليمان في كل مجده لم يلبس كواحدة منها *

Sectio quadragesima septima.

Tum dixit ei quidam de turba; Magister, dic fratri meo dividat mecum hæreditatem. Ait illi, Homo homo, quis constituit me super vos judicem aut divisorem? Præterea dixit eis, Videte & cavete ab omni aviditate: quia non est vita homini in copia opum suarum. Item dixit illis similitudinem; Homini cuidam diviti exuberaverunt regiones suæ: Quapropter cogitavit intra se hoc modo: Quid faciam cùm non sit mihi ubi ponam fruges meas? Tum dixit, Faciam sic: Destruam horrea mea, & ædificabo illa capacissima, & condam ibi omnes fruges meas, & bona mea: Et dicam animæ meæ; O anima, habes bona multa posita in annos plurimos: requiesce ergò, & comede, et bibe, & gaude. Dixit autem illi Deus; O stulte, in hac nocte auferetur anima tua abs te, & hæc quæ cumulâsti, cui erunt? Talis est qui recondit thesauros, & non est dives in Deo.

Sectio quadragesima octava.

Præterea dixit discipulis suis, Propter hoc dico vobis; Ne procuretis animabus vestris quid manducetis, neque corporibus vestris quid induantur. Nam anima præstantior est quàm esca, & corpus præstantius quàm vestimentum. Considerate pullos corvorum qui non seminant, neque metunt, & non sunt eis cellaria neque horrea, & Deus pascit illos. Quanto magis vos præstantiores estis volucribus? Quis ex vobis cùm se cruciaverit, potest adjicere ad staturam suam cubitum unum? Si ergò non potestis rem minimam, quomodo cruciamini de reliquis? Contemplamini flores quomodo crescunt: & non laborant, neque operantur. Dico vobis, quòd Salomon in omni gloria sua non fuit vestitus sicut unus ex illis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ : ዘፈቀደ : ይትከፈል : ርስተ::=

13 ወይቤሎ:ለሐዲ:እመሕዝብ:ሊቅ:በሎ:ለእኁየ:ይክፍለኒ:ርስቲየ::= ወይቤሎ:እግ
14 ዚእ:ሊየሱስ:ለእተ:ዓርክየ:ሎኑ:ዜሙኒ:ከፋቢ:ወመሽንኒ: ሳዕሴክሙ::=: ወይቤሎ
15 ሙ:ዑቁ: ወተዐቀቡ:እመኃ:ኵሉ:ትእግልት:እስመ:ለኦ: በእብዝኆ: ንዋዩ:ዘይሐዩ:
ሰብእ::= በእንተ : ባዕል : ዘለእመረ : ገሪህቶ::=

16 ወመሰለ:ሎሙ:ወይቤሎሙ:ለሐዲ:ብእሲ:ባዕል:ወሰመሮ:ሎቱ:ተግባሮ:ወደለወ:ብ
17 ሔር::= ወሐለየ:በልቡ:ወይቤ:ምንተ:እረሲ:ዘለልብየ:ኀበ: እዘግብ:ሜእረርየ::=
18 ወይቤ:ከመዝ:እገብር:: እንሠት: ዘትካት:መዛግብትየ: ወለሐንጽ:ዘይዓቢ:ወእዘግ
19 ብ:ህየ:እክልየ:ወበረከቲየ::= ወእብለ:ለነፍስየ:ነፍስየ: ብኪ:ብዙኃ:በረከት:ዘዘገ
ብኩ:ለኪ:ዘይእክለኪ:ለብዙኀ፡ዐመታት: ለዕርፊ: እንጽ: ብልዒ: ወስተይ: ወተፈሥ
20 ሒ::= ወይቤሎ:እግዚእ:ብሒር :ለልብድ:በዛቲ:ሌሊት:ይነሥእዋ:ለነፍስከ:እ
21 መሳዕሴክ:ለመኑ:እንክ:ይክውን:ዘለክተደለወከ::=: ከማሁኬ:ዘይዘግብ: ሎቱ:
22 ወኢኮነ:እመእግዚእብሔር :ብዕሉ::= ወይቤሎሙ:ለእር ደኢሁ:በእንተ:ዝንቱ:
እብለክሙ:ኢትሀልዩ:ለነፍስክሙ: ዘትብልዑ: ወዘትሰትዩ : ወለነፍስክሙኒ: ዘትለብ
23 ሱ::= እስመ:ነፍስ:ይዓጽብ:እመሲሰይ:ወነፍስትክሙ:ተዓጽብ:እመዓራዝክሙ::=:
24 ርእዩ: ቋዓት: ዘኢይዘርኡ: ወኢይሔሩ: ወለልቦሙ: መዛግብተ: ወመሰጥዮተ:ወእግ
25 ዚእብሔር:ይሴስዮሙ:እሮ:እንክ:ፈድፋደ:ትሄይሱ:ለእትሙ: እመለዕዋፍ::=: በ
26 ሁ:እመወስቴትክሙ:ሐሊዮ:ዘይክል:ወስቦ:እሐተ: እመተ:ደበ:ቆሙ::= ሶበ:ኢት
27 ክሉ:ዘእተ:ዘይቀልል: ለመኑት: ትሐልዩ: ዘይዓጽብ::= ናሁ: ጽግዩተ: ርእዩ: ዘከ
መ : ይፅህቁ : ኢይፈትሉ : ወኢይጸመው:: እብለክሙ : ሰሎሞን : ጥቀ : ኢለበሰ :
ክሙ: ለሐዲ : እመእሉ : በዅሉ : መቐዕለ : ክብሩ::=

De eo qui voluit partitam iri hæreditatem.

Et dixit ei quidam è populo; Magister, dic fratri meo, ut partiatur mihi hæreditatem meam. Et dixit ei Dominus Jesus; Tu amice mi, quis constituit me partitorem & judicem super vos? Et dixit iis; Videte, & cavete ab omni avaritia: quia non in multitudine divitiarum *est* quòd vivet homo.

De possessore cui pergratum fuit prædium ejus.

Et similitudinem dixit iis: & dixit iis, Quidam homo possessor *fuit*, & gratum fuit ei opus ejus, & prosperum fuit ei prædium. Et cogitavit in corde suo, & dixit; Quid faciam quia non habeo quo reponam messem meam? Et dixit; Sic faciam, destruam fundamentum horrei mei, & ædificabo majus; & reponam ibi frumentum meum, & benedictionem meam: Et dicam animæ meæ; Anima mea, habes multas benedictiones quas reposui tibi, quæ sufficient tibi in plurimos annos, requiesce igitur, comede & bibe, & gaudeto. Et dixit ei Deus, O demens, in hac nocte accipient animam tuam à te: cujus igitur erit quod parâsti? Sic igitur *est* qui thesaurizat sibi, & non fuit à Deo opulentia ejus. Et dixit discipulis suis, Propterea dico vobis; Ne soliciti estote de anima vestra quid manducetis, & quid bibatis, & de anima vestra quid induatis. Quia anima plus est quàm esca, & corpus vestrum plus est quàm vestimentum vestrum. Videte corvos qui non seminant neque metunt, & neque habent thesauros, & cellas, & Deus alit illos: quanto igitur magìs potiores estis vos quàm volucres? Estne à vobis solicitè cogitans *aliquis*, qui potest adjicere unum cubitum supra staturam suam? Si non potestis q leve est, quare soliciti estis de eo quod difficile est? Ecce lilia, videte quomodo crescunt: non nent neque laborant. Dico vobis; Ne Salomon quidem vestitus fuit, sicut unum ex istis, in toto tempore gloriæ suæ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 هفتاد پنج غم خوردن وپوشيدن * عيسي بشاگردان خود گفت بهر

23 اين بشما مي گويم كه براي نفس خود مينديشيد * كه چه خوريم * يا چه پوشيم * براي انك جان از
24 خوردني بهترست * وتن از پوشيدني * بمرغان پرنك نگريد كه نكارند * وندروند * ونه انبار
دارند * وخدا ايشانرا سير ميكند * اكنون بنگريد كه تا چند شما از مرغان بهتريد *
25 † * وكه كس باشد كه [بغم خود] بر قد وبالاء خويك كز زيادت كند * چون بر اندك چيزي
26 توانا نيستيد * چرا بر همه غم مي خوريد * * در كل وسوسها مرا بنگريد * كه چگونه
27 پرورده مي شوند * نمي ريسند * ورخت نمي كشند * اكنون بشما مي گويم كه سليمان
با ان همه عظمت خود * مانند يكي از ايشان نپوشيد *

LXXV. Cura victûs & vestitûs.

Porro *Jesus discipulis suis dixit*; *Propter hoc vobis dico, quòd de anima vestra ne cogitetis, nempe quid comedemus? aut quid induemus? Eò quod anima cibo præstantior est, & corpus vestitu. Aves volatiles intueamini, quæ non serunt, neque metunt, neque repositorium habent, & Deus illas saturat: jam considerate, quanto vos avibus præstantiores estis. Quis autem homo est, qui solicitudine suâ staturæ & altitudini suæ unum cubitum adjiciat? Cùm in re minima potentes non sitis, quare de omnibus soliciti estis? Rosas & lilia agri intueamini quomodo crescant: neque nent, neque molestiam tolerant: vobis autem dico, quòd Salomon in omni illa magnificentia sua instar unius ex illis non amictus fuit.*

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

28 Si autem fœnum in agro hodiè existens, & cras in clibanum mis-
29 sum, Deus sic circumamicit, quantò magis vos, exiguæ fidei? Et vos ne que-
30 ratis quid manducetis, aut quid bibatis, & ne suspendamini ex sublimi. Hæc enim omnia
31 gentes mundi quærunt. Vester autè pater scit quoniam indigetis his. Veruntamen
32 quærite regnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis. Ne time,
33 pusillus grex: quia benè visum est Patri vestro dare vobis regnum. Ven-
dite substantias vestras, & date eleemosynam. facite vobis crume-
34 nas non veterascentes, thesaurum non deficientem in cœlis, quò fur nò appro-
piat, neque tinea corrumpit. Ubi enim est thesaurus vester, ibi & cor vestrum
35 erit. Sint vestri lumbi præcincti, & lucernæ accensæ: Et
36 vos similes hominibus expectantibus dominum suum, quando revertetur à
nuptiis, ut veniente & pulsante, confestim aperiant ei. Beati ser-
37 vi illi, quos veniens dominus invenerit vigilantes. Amen dico vobis, Quòd cir-
cumcingetur, & faciet discumbere illos, & prodiens ministrabit illis. Et si venerit
38 in secunda vigilia, & in tertia vigilia venerit, & invenerit ita, beati
39 sunt servi illi. Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias quâ
horâ fur veniret, vigilaret utique, & non sineret perfodi domûs
40 suam. Et vos igitur estote parati: quia quâ horâ non putatis, filius homi-
nis venit. Ait autem ei Petrus; Domine, ad nos parabolam hanc
41 dicis, an & ad omnes? Dixit autem Dominus; Quis
42 putas est fidelis dispensator & prudens, quem constituit dominus super familiam suam, ad dandum in
tempore tritici mensuram?

MS. A. (ν) ζόμορον ὂν ἀρχῷ ὄντα, καὶ (ξ) βαλάντια (ο) αἱ ὀσφύες ὑμῶν (π) ἀναλύσῃ (ρ) κρούσαντος αὐτῷ, εὐθέως (σ) φυλακῇ, καὶ ἐλθὼν οὗρῃ ὕτως, (τ) ἔχω

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 * ܘܐܢ ܥܣܒܐ ܕܒܚܩܠܐ ܕܝܘܡܢܐ ܐܝܬܝܗ ܘܠܡܚܪ ܠܬܢܘܪܐ ܡܫܕܝܢ ܐܠܗܐ ܗܟܢܐ ܡܠܒܫ ܠܗ.

29 ܟܡܐ ܝܬܝܪ ܠܟܘܢ ܙܥܘܪܝ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܘܐܢܬܘܢ ܠܐ ܬܒܥܘ ܡܢܐ ܬܐܟܠܘܢ ܐܘ ܡܢܐ ܬܫܬܘܢ * ܘܠܒܟܘܢ ܠܐ ܬܬܪܡܝ.

30 ܗܠܝܢ ܟܠ ܐܡܡܝ ܥܠܡܐ ܒܥܝܢ ܠܗ. ܐܒܘܟܘܢ ܝܕܥ ܕܬܨܒܝܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗ. * ܒܥܘ ܠܟܘܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ

31 ܘܗܠܝܢ ܟܠܗ ܢܬܘܣܦ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܬܕܚܠ ܙܥܘܪܝܬܐ ܥܕܪܐ ܕܐܒܘܟܘܢ ܝܗܒ ܠܟܘܢ ܡܠܟܘܬܐ.

32 ܙܒܘܢ ܠܟܘܢ ܙܕܩܬܐ ܘܗܒܘ ܙܕܩܬܐ. ܥܒܕܘ ܠܟܘܢ ܟܝܣ ܕܠܐ ܒܠܐ ܗܘ ܕܠܐ ܡܬܒܙܥ.

33 ܕܠܐ ܓܢܒܐ ܡܛܐ ܠܗ ܘܠܐ ܥܬܐ ܡܚܒܠ ܠܗ. ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܟ ܒܠܒܟ ܗܟܢܐ ܐܦ ܠܒܟ ܢܗܘܐ.

34 ܒܣܝܡ ܠܟ ܠܒܟ ܘܢܗܘܐ ܠܟ ܫܪܒܝܠ ܕܢܘܪ. ܘܐܢܬܘܢ ܕܡܝܬܝܢ ܐܢܫܐ ܕܡܬܪܚܡܝܢ ܠܡܪܗܘܢ

35 ܕܡܬܐ ܡܢ ܒܝܬ ܚܬܢܘܬܐ. ܕܟܕ ܐܬܐ ܘܡܫܩܠ ܬܪܥ ܢܦܬܚ ܠܗ ܡܝܕ. ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܥܒܕܐ ܗܘ

36 ܕܟܕ ܐܬܐ ܡܪܗ ܘܫܟܚ ܥܝܪ ܗܟܝܠ ܢܗܘܢ. ܘܐܢ ܒܬܪܝܬܐ ܐܘ ܒܬܠܝܬܝܬܐ ܐܬܐ ܘܫܟܚ ܗܟܝܠ

37 ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܗܠܝܢ ܥܒܕܐ. ܗܟ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܦ ܢܣܒ ܠܗ ܘܢܫܪܝ ܠܗ ܘܢܫܬܡܫ ܠܗ.

38 ܘܐܢ ܒܬܪܝܬܐ ܐܘ ܒܬܠܝܬܝܬܐ ܐܬܐ ܘܫܟܚ ܗܟܝܠ ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܗܠܝܢ ܥܒܕܐ. ܘܗܢ ܗܕܐ ܝܕܥ

39 ܗܘ ܕܐܢ ܝܕܥ ܒܥܠ ܒܝܬܐ ܐܝܢ ܫܥܬܐ ܕܓܢܒܐ ܐܬܐ ܗܘ ܢܫܪ ܕܠܐ ܢܫܒܘܩ ܠܒܝܬܗ. ܘܐܢ ܐܦ

40 ܐܢܬܘܢ ܗܟܢܐ ܗܘܘ ܡܙܕܡܢܝܢ. ܕܒܫܥܬܐ ܕܠܐ ܡܣܒܪܝܢ ܒܪ ܐܢܫܐ ܐܬܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ

41 ܠܘܬ ܗܠܝܢ ܐܡܪܬ ܐܘ ܠܟܠ ܐܢܫܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܢ ܡܢ ܗܘ ܗܝܟ ܡܗܝܡܢ ܘܚܟܝܡ ܕܡܫܠܛ ܡܪܗ

42 ܥܠ ܥܒܕܘܗܝ ܕܢܬܠ ܠܗܘܢ ܒܙܒܢܐ ܕܝܠܗ. * ܡܢ ܗܘ ܗܝܟ ܡܗܝܡܢ ܘܚܟܝܡ ܕܡܫܠܛ ܡܪܗ

ܥܠ ܥܒܕܘܗܝ ܕܢܬܠ ܠܗܘܢ ܒܙܒܢܐ ܕܝܠܗ.

28 Quòd si herbam, quæ hodiè est in agro, cras
verò conjicitur in clibanum, Deus ita cir-
cumvestit; quantò magis vos, modicâ fide
præditi? Vos itaq; ne quæsieritis quid eda-
29 tis aut quid bibatis, nec distrahatur mens ve-
stra in istis. Hæc enim omnia gentes mun-
30 danæ requirunt. Pater autem vester novit &
vobis hæc desiderari. Verùm quærite re-
31 gnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis.

Lectio Episcoporum. 44.

32 Ne timueris, ô parve grex, quia libuit Patri
vestro dare vobis regnum. Vendite posses-
33 sionem vestram, & date eleemosynam: fa-
cite vobis marsupia quæ non veterascunt,
& thesaurum qui non deficit, in cœlis; quò
fur non appropinquat, & ubi tinea non cor-
34 rumpit. Ubi enim est thesaurus vester, ibi
35 erit & cor vestrum. Sint præcincti lumbi
vestri, & accensæ lucernæ vestræ. Et esto-
36 te similes hominibus præstolantibus domi-
num suum, quando reversurus sit è convi-
vio: ut quum venerit, ac pulsaverit, confe-
37 stim aperiant ei. Felices servi illi, quos
quum venerit Dominus ipsorum, inveniet
vigilantes. Amen dico vobis, Præcinctus
lumbos faciet ut discumbant, & transiens
38 ministrabit eis. Et si vigiliâ secundâ aut
tertiâ venerit, & ita invenerit, felices servi
39 illi. Hoc autem scitote, si sciret dominus
domûs quânam vigiliâ venturus sit fur, vi-
gilaret, nec fineret perfodi domum suam.
40 Et vos igitur estote parati, quoniam quâ ho-
râ non putatis, venturus est Filius hominis.
41 Dixit ei Simon Petra; Domine noster, no-
bis dicis parabolam hanc, an etiam omni-
42 bus? Dixit ei Jesus, Quisnam est præfe-
ctus domûs fidelis & sapiens, quem consti-
tuet dominus ejus super familitium suum,
ut det demensum in tempore suo?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

28 * چون کیاه را که امروز درکشتزارست وفردا در تنور بیفتد خدا اینچنین بپوشاند تا چند

29 شما بران † افزونتریدای کم ایمانان * مجویید شما چه خورید وچه اشامید تا خاطر شما

30 دران مانند نشود * عوام الناس انهارا می خواهند اما ازان شما پدر شما می داند که این

31 همه شما را دربایست است * اکنون ملکوت خدایرا بخواهید † خود اینها همه بر شما افزونتر

32 شوند * ای کلهٔ کوچك مترس که خدا را خواست است که بتو ملکوت دهد

33 هفتاد شش جهت صدقه * هرچه دارید بفروشید وصدقه دهید کیسهٔ ساخته

باشید که هرگز نپوسد وگنجی که کم نشود در آسمان جایی که نه دزد برد ونه کرم

34 خورد * وهر کجا گنج شما باشد دل شما نیز انجا باشد هفتاد هفت مثل خداوند

35 که بندگان خودرا بیدار بیند * میانهاء شما را ببندید وچراغها را برافروزید * تا مانند

36 آن کسان باشید که نگران † خداوند خودند تا چون خداوند † ازعروسی † باز گردد وبیاید

37 دررا بزنند * برای او بگشایید * خنك آن بندگانرا که چون خداوند ایشان † بیاید ایشانرا بیدار

بیند * راست بشما بگویم میان خودرا ببندد ودر اید ایشانرا بنشاند * وبندگی کند *

28 Cùm gramen, quod hodie in agro est,
& cras in clibanum cadit, Deus sic
vestiat: quanto vos illo excellentio-
res estis, ô parum fideles? Ne
29 quæratis vos quid edatis, aut quid
bibatis, ne animus vester in illis im-
moretur. Vulgus hominum hæc
30 omnia quærunt: quod ad vos autem,
Pater vester novit quòd hæc omnia
31 vobis opus sint. Regnum autem Dei
quærite vosmet, & hæc omnia vobis
32 abundantiùs erunt. O grex pusille
ne timeas, quia Dei voluntas est, ut
tibi regnum det.

LXXVI. De eleemosyna.

33 Quicquid habetis vendite, & elee-
mosynam date. Crumenam parate,
quæ nunquam corrumpatur, & the-
saurum qui non deficiat in cœlis;
ubi neque fur auferat, neque tinea
34 erodat. Ubicunque enim thesaurus
vester fuerit, cor vestrum etiam ibi
erit.

LXXVII. Parabola domini, qui servos suos vigilantes vidit.

35 Lumbos vestros accingatis, & lu-
36 cernas accendatis. ut similes eis
hominibus sitis, qui præstolantes
dominum suum sunt: ut cum Domi-
nus à nuptiis reversus fuerit, &
veniens ostium pulsaverit, ei aperi-
37 atis. Beati illi servi, quorum domi-
nus, cùm venerit, illos vigilantes
videat: certè vobis dico, Lumbos
suos accinget, & ingredientes eos se-
dere faciet, & illis ministrabit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

28 Si autem fœnum, quod hodiè est in agro, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quantò magis vos, pusillæ fidei? Et vos nolite quærere quid manducetis, aut quid bibatis: & nolite in sublime tolli: Hæc enim omnia gentes mundi quærunt. Pater autem vester scit quoniam his indigetis. Verumtamen quærite primùm regnum Dei, & justitiam ejus: & hæc omnia adjicientur vobis. Nolite timere, pusillus grex, quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. Vendite quæ possidetis, & date eleëmosynam. Facite vobis sacculos qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in cœlis: quò fur non appropiat, neque tinea corrumpit. Ubi enim thesaurus vester est, ibi & cor vestrum erit. Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando revertatur à nuptiis: ut, cùm venerit, & pulsaverit, confestim aperiant ei. Beati servi illi, quos cùm venerit dominus, invenerit vigilantes: amen dico vobis, quòd præcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, & ita invenerit, beati sunt servi illi. Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamiliâs, quâ horâ fur veniret, vigilaret utique, & non fineret perfodi domum suam. Et vos estote parati: quia quâ horâ non putatis, Filius hominis veniet. Ait autem ei Petrus; Domine, ad nos dicis hanc parabolam, an & ad omnes? Dixit autem Dominus; Quis, putas, est fidelis dispensator, & prudens, quem constituit Dominus supra familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 *فَانْ كَانَ ٱلعُشْبُ ٱلَّذِي هُوَ ٱلْيَوْمَ فِي ٱلْحَقْلِ وَفِي غَدٍ يُطْرَحُ فِي ٱلتَّنُّورِ يُلْبِسُهُ ٱللهُ هٰكَذَا فَكَمْ
29
30 بِٱحْرَى ٱنْتُمْ يَا قَلِيلِي ٱلْايْمَانِ * وَٱنْتُمْ فَلَا تَطْلُبُوا مَا تَأْكُلُونَ وَلَا مَا تَشْرَبُونَ وَلَا تَهُمُّوا * لِانَّ هٰذَا
31 كُلَّ ٱمَمِ ٱلْعَالَمِ تَطْلُبُهُ * فَامَّا ٱنْتُمْ فَابُوكُمْ يَعْلَمُ ٱنَّكُمْ تَحْتَاجُونَ اِلَى هٰذَا * بَلْ ٱطْلُبُوا مَلَكُوتَهُ وَهٰذَا
32 كُلُّهُ يُعْطَى لَكُمْ * * اَلْفَصْلُ ٱلنَّاسِعُ وَٱلْاَرْبَعُونَ * * لَا تَخَفْ اَيَّتُهَا ٱلْقَطِيعُ ٱلصَّغِيرُ فَانَّ
33 اَبَاكُمْ قَدْ سُرَّ اَنْ يُعْطِيَكُمُ ٱلْمَلَكُوتَ * بِيعُوا اَمْتِعَتَكُمْ وَاَعْطُوا رَحْمَةً * وَٱجْعَلُوا لَكُمْ اَكْيَاسًا لَا
34 تَبْلَى وَكَنْزًا فِي ٱلسَّمٰوَاتِ لَا تَنْفَى * حَيْثُ لَا يَصِلُ اِلَيْهَا سَارِقٌ وَلَا يُفْسِدُهَا سُوسٌ * فَحَيْثُ تَكُونُ
35
36 كُنُوزُكُمْ هُنَاكَ تَكُونُ قُلُوبُكُمْ * لِتَكُنْ اَوْسَاطُكُمْ مَشْدُودَةً وَسُرُجُكُمْ مُوقَدَةً * وَكُونُوا مُشَبِّهِينَ
37 بِٱنَاسٍ يَنْتَظِرُونَ سَيِّدَهُمْ مَتَى يَرْجِعُ مِنَ ٱلْعُرُسِ * كَيْ اِذَا جَاءَ وَقَرَعَ يَفْتَحُونَ لَهُ لِلْوَقْتِ * طُوبَى
لِأُولٰئِكَ ٱلْعَبِيدِ ٱلَّذِينَ اِذَا جَاءَ سَيِّدُهُمْ فَيَجِدُهُمْ مُسْتَيْقِظِينَ * اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّهُ يَشُدُّ وَسَطَهُ
38 وَيُتَكِّيهِمْ وَيَقِفُ يَخْدُمُهُمْ * فَاِذَا جَاءَ فِي ٱلْهَجْعَةِ ٱلثَّانِيَةِ اَوِ ٱلثَّالِثَةِ فَيَجِدُهُمْ يَفْعَلُونَ هٰكَذَا طُوبَى
39 لِأُولٰئِكَ ٱلْعَبِيدِ * هٰذَا ٱعْلَمُوهُ لَوْ كَانَ رَبُّ ٱلْبَيْتِ يَعْلَمُ فِي اَيَّةِ سَاعَةٍ يَاْتِي ٱلسَّارِقُ لَكَانَ يَسْتَيْقِظُ
40 وَلَا يَدَعُ بَيْتَهُ يُنْقَبُ * وَكُونُوا اَنْتُمْ اَيْضًا مُسْتَعِدِّينَ فَاِنَّ ٱبْنَ ٱلْاِنْسَانِ يَاْتِي فِي سَاعَةٍ لَا تَعْرِفُونَهَا *
41 * فَقَالَ لَهُ بُطْرُسُ يَا رَبُّ اَلَنَا قُلْتَ هٰذَا ٱلْمَثَلَ اَمْ لِلْجَمِيعِ * فَقَالَ ٱلرَّبُّ مَنْ هُوَ تُرَى ٱلْوَكِيلُ
42 ٱلْاَمِينُ ٱلْحَكِيمُ ٱلَّذِي يُقِيمُهُ سَيِّدُهُ عَلَى عَبِيدِهِ لِيُعْطِيَهُمْ طَعَامَهُمْ فِي حِينِهِ *

Igitur si herbam, quæ est hodie in agro, & in crastinum projicitur in clibanum, vestit Deus sic: quantò magis vos, ô pusilli fide? Et vos ne quæratis quid manducetis, neque quid bibatis: & ne soliciti sitis. Nam hoc totum gentes mundi quærunt: At vos, Pater quidem vester scit quòd indigetis his. Verùm quærite regnum illius, & hæc omnia dabuntur vobis.

Sectio quadragesima nona.

Ne timeas, ô grex pusille, quia Patri vestro jam placuit dare vobis regnum. Vendite supellectilia vestra, & date misericordiam: facite vobis sacculos qui non consumuntur, & thesauros in cœlis, qui non finiunt: ubi non pertingit ad eos fur, neque corrumpit illos tinea. ubi enim fuerint thesauri vestri, ibi erunt corda vestra. Sint lumbi vestri præcincti, et lucernæ vestræ accensæ, Et estote similes hominibus qui expectant dominum suum quando revertatur à nuptiis: ut cùm venerit & pulsaverit, aperiant ei confestim. Beati illi servi, quos cùm venerit dominus eorum, invenerit eos vigilantes. Amen dico vobis, quòd cinget lumbos suos, & faciet discumbere illos, & stabit ad ministrandum illis. Et, si venerit in secunda aut tertia, & invenerit eos facientes sic, beati illi servi. Hoc scitote, si dominus domûs sciret in qua hora veniret fur, vigilaret & non sineret domum suam perfodi. Igitur estote vos etiam parati, quia filius hominis veniet in hora quam non nôstis. Ait autem illi Petrus; O Domine, nobisne dixisti hanc parabolam, an omnibus? Dixit Dominus; Quis est, putas, dispensator fidelis, prudens, quem constituit dominus ejus super servos suos, ut det illis cibum eorum in tempore suo?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ናሁ : ርእዩ: ሣዕረየ : ዘገደመ : ዮም: ሃሎ : ወጌሠመ : ውስተ: እሰት: ይትወደይ:ከ
ማሁኬ:ይሬሲ:እግዚኣብሔር:እሮ:እንከ: ፈድፋደ: ለክሙ: ኅጹጸን: ሃይማኖት: ::ኦ
29 ለንትሙሂ:ኢትኅሠሡ: ዘትበልዑ:ወዘትሰትዩ: ወኢትትፋለጹ::ኦ እሰመ:ዘንተ:ኵ
30 ሉ:ለኵዘበ:ዓለመ:ይኅሠሡወ::ወለክሙሰ:ያእመር :ለቡኍሙ:ከመ: ትኅሠሠወ:
31 ለገ:ኵሉ::ወበህቱ:ኅሡ:መንግሠቶ:ወጽድቆ:ወዘንተሰ:ኵሉ:ይትዌስክሙ::ኦ
32 ኢትስተፀብስዋ : ለንለስ : መርዔት:: እሰመ:ሠመረ: ለቡኍሙ: ይሃብኍሙ: መንግሠ
33 ቶ::ኦ ሂጡ: ንዋየክሙ: ወሂሡ: ሥጽዋተ:ግበሩ:ለክሙ: ቊናሙተ: ዘኢይበሊ:ወ
34 ኢይኅልቅ:መዘግበተ: በሰማያት:ኀበ: ኢይከርይዶ:ሰረቅት: ወኢያሞስ:ፀፄ:ወኢቍኣ
35 ንቍኔ::ኦ ወኀበ:ሃሎ:መዝገብክሙ:ህየ:ሃሎ:ልብክሙ::ኦ ወይኩን:ቅኑተ:ሐቂ
36 ክሙ:ወኅትወ: መኅትዊክሙ::ኦ ወለንትሙኒ:ኵኑ:ከመ:ዕደው:እለ:ይፀንሑ: እግ
ዚኦሙ:እስከ:ይለቱ:እመክብካብ:ክሙ:መጺኦ:ወጕድጕደ:ሶቤሃ:ያር ኅውዎ::ኦ
37 ብፁዓን:እሙንቱ: ለግብርት: እለ: ይረክቦሙ: መጺኦ: እግዚኦሙ: እንዘ:ክመዝ:ይገ
ብሩ: ወይተግሁ:ላሜን:እብለክሙ:ክመ: ይቀንት: ወያረፍቆሙ: ወያንሶሉ: ወይሜጥ
38 ወሙ::ኦ እመኒ:በክልእት: ወእመኒ: በሣልስት: ሰዓተ: ሌሊት:መጺኦ: ወረክቦሙ:ክ
39 መዝ:ብፁዓን:እሙንቱ:እልክቱ: ለግብርት::ኦ ወዘንተ: በሕቱ: ለእመረ:ሶቤሁ:
ያእመር: በዕለ:ቤት:ሶበ: እንተ:ጊዜ:ይመጽእ: ሰረቂ:እመተግሀ: ወእሙሐለወ: ወእ
40 መሊያብሉ : ይክር ዩ : ቤቶ::ኦ ወለንትሙኒ : ድልዋኂክሙ: ህልዉ:እስመ:በጊዜ:
41 ኢትትሐዘቡ:ይመጽእ: ወልደ:እጓለ:እመ:ሕያው::ኦ ወይቤሉ : ጴጥሮስ: እግዚ
42 ኦ:ለነሂሁ:ደአሙ: ትሜህር:ዘንተ:ወሚመ:ለኵሉኑ::ኦ ወይቤሎ:እግዚእነ:መኑ :
እንጋ: ውእቱ: ሣጋቤ:ሤር : መእመን: ወጠቢብ: ዘይሠይሞ: እግዚኡ:ላዕሌ: ኵሉ:
ቤቱ : ካሞ : ይህቦሙ : ሲሳዮሙ : በጠ : ጊዜሁ::ኦ

Ecce, videte herbam campi, hodiè est, & cras in ignem mittitur (sic igitur faciet Deus) quantò magis vobis, mimimæ fidei. Vos etiam, ne quærite quid manducetis, & quid bibatis, neque vagante animo estote. Quia hoc totum gentes mundi quærunt; & vos cognoscit Pater vester, quòd quæritis hoc totum. Verumtamen quærite regnũ ejus, & justitiã, & hoc totũ adjicietur vobis. Ne estote pavefacti, O parve grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum suum. Vendite bona vestra, & date eleemosynam: facite vobis crumenas quæ non veteascunt: & non deficiet thesaurus in cœlis, ubi non perfodiunt fures, neque corrumpunt eum tineæ neque cancer. Et ubi est thesaurus vester, ibi est cor vestrum. Fiat zona lumbis vestris, & accendite lucernas vestras. Et vos estote sicut viri qui expectant dominum eorum, usquequò *veniat* à nuptiis: ut venienti, & pulsanti confestim aperiant ei. Beati illi servi; quos invenerit veniens dominus eorum, sic facientes, & vigilantes: Amen dico vobis, quòd præcinget *se*, & discumbere faciet eos, & prodibit, & ministrabit illis. Si in secunda, &, si in tertia hora noctis veniens *sit*, & invenerit eos ita, beati sunt illi servi. Et hoc tantùm scitote, si sciviſſet dominus domûs quo tempore veniret fur, vigilâſſet, manſiſſet, & non permiſiſſet perfodi domum ſuam. Et vos parati eſtote, quia in tempore *quo* non putatis veniet Filius hominis. Et dixit ei Petrus; Nónne tantùm doces hoc, an omnes? Et dixit ei Dominus noſter, Quis igitur eſt diſpenſator bonus, fidelis, & ſapiens, quem conſtituet dominus ejus ſuper totam domum ſuam, ut det cibum ſingulis tempore ſuo?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * واگر دوم بخش † ازشب یا سوم * بیاید وایشانرا این چنین بیابد * خجسته ان † بندگان
39 * لیکن اگاه باشید * که اگر خداوند خانه مي دانست * که درکدامین نوبت ازشب دزد
40 مي آید * بیدارمي بود ونمي گذاشت که خانه او بتاراج رود * * اکنون شما نیز بیدار
وحاضر باشید سبب انك نمیدانید که درنمد ادمي که مي آید
مثل آن بنك که خداوندش برخانهٔ خود گماشته کرد
41 * شمعون صفا گفت اي خداوند ما این مثل را پیش ما مي گوئي یا پیش هر کسي *
42 * عیسي بدو گفت کدامینست مهتر خانه * ومومن وداناکه خداوندش †ورا بر حشم
خود بگمارد * که هرچیزي بهنگام خود † بدیشان دهد *

Et si secundâ parte noctis, aut tertiâ, venerit, & illos ita invenerit, beati illi servi. Sed certiores estote, quòd si dominus domûs sciret in qua vigilia noctis fur veniret, vigilaret, & non sineret ut domus sua in prædam cederet. Jam vos etiam vigiles & prompti estote, ea de causa quòd nec conjecturâ assecuti sitis neque sciatis, quando Filius hominis veniat.

LXXVIII. Parabola illius servi, quem dominus ejus domui suæ præfecit.

Simeon Cephas dixit; O Domine noster, parabolam hanc ad nos dicis, an ad omnem hominem? Jesus ei dixit; Quisnam est maximus domûs, & fidus, & prudens, ut Dominus ejus eum famulitio suo præficiat, ut omnem rem in tempore suo illis det.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Beatus servus ille, quem *veniens* dominus *ejus* invenerit facientem ita.
43 Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως.
Verè dico vobis; Quoniam *super omnibus substantiis ipsius* constituet il-
44 Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐ-
lum. Si *autem* dixerit servus ille in corde suo; *Tardat* do-
45 τόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύ-
minus meus venire, & cœperit percutere *pueros* & ancillas, ederé-
ριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν
que & bibere & inebriari: Veniet dominus servi illius in die
46 τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι· Ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ
quâ non *exspectat*, & *in* hora quâ *non* cognoscit, & *dissecabit* eum, & par-
ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέ-
tem ejus cum infidelibus ponet. Ille autem servus *noscens* vo-
47 ρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέ-
luntatem domini sui, & non *apparans*, neque *faciens ad* voluntatem e-
λημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ἑτοιμάσας μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐ-
jus, *cedetur* multis: Qui autem non *noscens*, *faciens autem* digna plagis, *cede-*
48 τοῦ, δαρήσεται πολλάς· Ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρή-
tur paucis. Omni autem cui datum est multum, multum quæretur ab eo:
σεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ·
& cui *deposuerunt* multum, *abundantius* reposcent eum. Ignem veni *jacere*
49 καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. Πῦρ ἦλθον βαλεῖν

in terram, & quid volo *si jam* accendatur? Baptismo autè habeo baptizari,
(υ) εἰς τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη; Βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι,
& quomodò coarctor usque *quò* perficiatur? Putatis quia pacem veni da-
καὶ πῶς συνέχομαι (φ) ἕως οὗ τελεσθῇ; Δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦ-
re in terra? Non, dico vobis, sed *dissidium*. Erunt enim ex
ναι ἐν τῇ γῇ; Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ
nunc quinque in domo una *dispartiti*, tres in duos, & duo in tres.
νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἑνὶ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶ, καὶ δύο ἐπὶ τρισί.
Dispartietur pater in filium, & filius in patrem: mater in filiam, & fi-
Διαμερισθήσεται πατὴρ ἐφ' υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ ἐπὶ θυγατρὶ, καὶ θυγά-
lia in matrem: socrus in nurum suam, & nurus in so-
τηρ ἐπὶ μητρί· πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθε-
crum suam. Dicebat autem & *turbis*; Cùm videritis nubem o-
ρὰν αὐτῆς. Ἔλεγε δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις, Ὅταν ἴδητε (χ) τὴν νεφέλην ἀ-
rientem ab *Occasibu*, statim dicitis; *Imber* venit: & fit ita.
ναβαίνουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε, (ψ) Ὄμβρος ἔρχεται· καὶ γίνεται (ω) οὕτως.
Et cùm Austrum flantem, dicitis; Quia æstus erit: & fit. Hypocri-
Καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε, Ὅτι καύσων ἔσται· καὶ γίνεται. Ὑποκρι-
ta, faciem terræ & cœli nôstis probare, *at* tempus hoc
ταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον
quomodò non probatis? Quid autem & à vobismetipsis non judicatis quod justum?
πῶς οὐ δοκιμάζετε; Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον;

MS. A. (υ) ἐπὶ τὴν (φ) ἕως ὅτου (χ) νεφέλην (ψ) Ὅτι ὄμβρος (ω) ἔρχεται.

43 in terram, & quid volo *si jam* accendatur? Baptismo autè habeo baptizari,
44 & quomodò coarctor usque *quò* perficiatur? Putatis quia pacem veni da-
45 re in terra? Non, dico vobis, sed *dissidium*. Erunt enim ex
46 *nunc* quinque in domo una *dispartiti*, tres in duos, & duo in tres.
47 *Dispartietur* pater in filium, & filius in patrem: mater in filiam, & fi-
48 lia in matrem: socrus in nurum suam, & nurus in so-
crum suam. Dicebat autem & *turbis*; Cùm videritis nubem o-
rientem ab *Occasibu*, statim dicitis; *Imber* venit: & fit ita.
Et cùm Austrum flantem, dicitis; Quia æstus erit: & fit. Hypocri-
ta, faciem terræ & cœli nôstis probare, *at* tempus hoc
quomodò non probatis? Quid autem & à vobismetipsis non judicatis quod justum?

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

43 ܒܪܟ̈ܐ ܗܘ ܥܒܕܐ ܗܢܘ ܕܡܐ ܡܪܗ ܟܕ ܐܬܐ ܢܫܟܚܝܗ ܕܥܒܕ ܗܟܢܐ ܠܗ ܀
44 ܫܪܪܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܥܠ ܟܠ ܢܟܣܘܗܝ ܢܩܝܡ ܠܗ ܀
45 ܐܢ ܗܘ ܥܒܕܐ ܗܢܘ ܒܠܒܗ ܢܐܡܪ ܕܡܪܝ ܡܒܛܐ ܠܡܐܬܐ ܘܫܪܝ ܠܡܗܬܐ
ܠܥܒܕܝܗ ܘܠܝܠܕܬܐ ܘܠܡܐܟܠ ܘܠܡܫܬܐ ܘܠܡܫܟܪ ܀
46 ܘܐܬܐ ܡܪܗ ܕܥܒܕܐ ܗܢܘ ܒܝܘܡܐ ܕܠܐ ܣܒܪ ܘܒܫܥܬܐ ܕܠܐ ܝܕܥ ܀
47 ܘܢܦܪܫܝܗ ܘܡܢܬܗ ܥܡ ܟܦܪܐ ܢܣܝܡ ܀ ܗܘ ܕܝܕܥ ܨܒܝܢܗ ܕܡܪܗ
ܘܠܐ ܐܬܛܝܒ ܘܠܐ ܥܒܕ ܠܨܒܝܢܗ ܢܬܟܐ ܣܓܝܐ ܀
48 ܘܗܘ ܕܠܐ ܝܕܥ ܘܥܒܕ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܗ ܕܢܬܟܐ ܫܠܝܐ ܢܬܟܐ ܙܥܘܪܐ
ܢܬܬܒܥ ܡܢ ܟܠ ܕܝܗܒ ܠܗ ܣܓܝ ܢܬܒܥ ܡܢܗ ܘܠܗܝܢ ܕܫܐܠܘ ܣܓܝ ܢܬܒܥ ܡܢܗ ܀
49 ܐܢܐ ܐܬܝܬ ܕܢܫܕܪ ܢܘܪܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܘܡܐ ܨܒܝܬ ܐܢ ܐܫܬܥܠ ܀
50 ܘܡܥܡܕܐ ܐܢܐ ܐܬܥܡܕ ܘܐܝܟ ܐܬܟܢܫ ܥܕ ܕܬܫܠܡ ܀
51
52 ܗܫܐ ܗܘ ܐܬܝܢ ܚܡܫܐ ܒܒܝܬ ܚܕ ܢܬܦܠܓܘܢ ܀ ܬܠܬ ܥܠ ܬܪܝܢ ܘܬܪܝܢ ܥܠ ܬܠܬ ܀
53 ܢܬܦܠܓ ܐܒܐ ܥܠ ܒܪܐ ܘܒܪܐ ܥܠ ܐܒܐ ܐܡܐ ܥܠ ܒܪܬܗ ܘܒܪܬܐ ܥܠ ܐܡܐ
ܚܡܬܗ ܚܡܬܐ ܥܠ ܟܠܬܗ ܘܟܠܬܐ ܥܠ ܚܡܬܗ ܀
54 ܘܐܡܪ ܗܘ ܠܥܡܐ ܐܦ ܟܕ ܚܙܝܬܘܢ ܥܢܢܐ ܡܢ ܡܥܪܒܐ ܡܕܡ ܐܡܪܝܢ ܐܬܐ
ܡܛܪܐ ܘܗܟܢܐ ܗܘܝ ܀
55 ܘܟܕ ܢܟܝܬ ܪܘܚܐ ܕܪܡܝܐ ܐܡܪܝܢ ܕܡܪܒ ܚܡܐ ܘܗܘܝ ܀
56 ܐܦܘܟܝ ܐܦ ܐܢܬ ܝܕܥܝܢ ܠܡܫܦܪ ܐܦ ܠܗܢ ܙܒܢܐ ܠܡܐ ܐܢܬ ܝܕܥܝܢ
ܠܡܫܦܪ ܀
57 ܘܠܡܐ ܐܦ ܡܢ ܓܘܪܟ ܐܢܬ ܕܝܢܝܢ ܠܩܫܬܐ ܀

Fœlix ille servus, quem veniens dominus ejus, 43
inveniet ita facientem. Verè dico vobis, 44
Constituet eum super universam possessionẽ
suam. Sin autem dixerit servus ille in cor- 45
de suo, Dominus meus tardat adventum: cœ-
peritque percutere servos & ancillas domini
sui & cœperit edere, bibere, & inebriari: 46
Veniet dominus servi illius die quo non pu-
tat, & horâ quam non novit: & separabit
eum, & ponet partem ejus cum iis qui sunt
infideles. Porrò servus ille qui novit men- 47
tem domini sui, nec apparavit ei juxta volun-
tatem ipsius, vapulabit multis. Is verò qui 48
non novit, & committit aliquid dignum pla-
gis, vapulabit plagis paucis. Nam cuicunque
multum datum est, multum repetetur ab eo:
& apud quem multum depositum est, ampli-
us reposcent ab ipsius manu.

Lectio Precum. 45.

Ignem veni projecturus in terram, & vellem 49
ut pridem exarsisset. Sed baptismo oportet 50
me baptizari, multúmque premor quousque
adimpleatur. Putatis me pacem venisse ut 51
mittam in terram? dico vobis, Minimè, sed
dissidia. Posthac enim erunt quinque in 52
domo una, quorum tres dissidebunt adversùs
duos, & duo adversùs tres. Siquidem dissi- 53
debit pater adversùs filium suum, & filius
adversùs patrem suum: mater adversùs filia-
am suam, & filia adversùs matrem suam: so-
crus adversùs nurum suam, & nurus adver-
sùs socrum suam. Et dicebat turbis, Quan- 54
do videtis nubem exorientem ab Occasu,
statim dicitis; Venit pluvia: & ita fit.
Quúmque flantem Austrum, dicitis, Æstus 55
erit: & fit. Hypocritæ, faciem cœli & 56
terræ nôstis discernere, hoc autem tempus
quomodo non dijudicatis? Cur autem per 57
vosmetipsos non judicatis veritatem?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

43 * خنك ان بنك كه خداوندش بيايد * وبيند كه اين چنين مي كند * راست بشما بكويم * 44
45 بر هر چه دارد اورا كماشته كند * واكر آن بنك بكويد * كه خداوند من * در امدن دير
ودر زخواهد † كشيدن * واو فضولي اغاز كند * خواجه طاشان † خودرا ازغلام وكنيزك برنجاند،
46 ودرخوردن * ومتلفي مشغول كردد * وشب وروز مست باشد * * خداوند خانه بيايد * در روزي
كه نيندیشيك باشد * ودر ساعتي كه نه دانسته باشد * اورا از خود † جدا كند *
47 وبخش اورا با كافران بسازد * * بنك كه وايه خداوند خود دانست * ومراد او بجا نياورده
48 باشد * بسيار پشيماني † وحسرت خورد * * وانك ندانند * وبكند * چوب ادب * وزدن † بخورد *
بهر كه بدو بسيار داده شد * بسيار ازو خواسته شود * وهر كه بدو بسيار
سپارده شد * افزونتر بدست † او خواسته شود هفتاد نه انجا كه كفت
49 نيامدم كه آشتي بيندازم * امدم كه درزمين آتش دراندازم * ومي خواستم
50 از اول درينجد * * شبكاه دارم كه بشويم * وليكن بسيار مي شكيبم بدرد تا تمام شود *

Beatus ille servus, quem dominus 43
ejus veniens viderit quòd ita faci-
at. Certè vobis dico, Omnibus quæ 44
habet eum præficiet. Sin autem ser- 45
vus ille dixerit; Dominus meus in
veniendo diu & longùm tardabit:
& ipse excessum incipiens conser-
vos suos, tum pueros, tum ancillas,
vexaverit, & comessando et pro-
fundendo occupatus sit, & no-
cte diéque ebrius fuerit: Domi- 46
nus domûs veniet in die quâ non
putavit, & in hora quâ non novit,
& eum à se separabit, & partem ejus
cum infidelibus assignabit. Servus 47
qui mentem domini sui novit, & vo-
luntatem ejus non executus fuerit,
multum pœnitentiæ ac doloris devo-
rabit. Ille verò qui non noverit, & 48
fecerit ita; virgæ castigationem &
flagra subibit. Cuicunque multum
datum est, multum ab eo requiretur:
& cui multum traditum est, plus ab
ejus manu petetur.

LXXIX. Ubi dixit; Non veni ut pacem immittam.

Veni ut in terram ignem injiciam, 49
& vellem quod jam pridem flagrás-
set. Baptismum habeo quo baptizer: 50
veruntamen multum sustineo doloris
donec perficiatur.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

43 Beatus ille servus, quem cùm venerit dominus invenerit ita facientem. Verè 44 dico vobis; Quoniam supra omnia quæ possidet, constituet illum. Quòd si dixe- 45 rit servus ille in corde suo; Moram facit dominus meus venire: & cœperit per- cutere servos & ancillas, & edere, & bibere, & inebriari: Veniet dominus servi illius, in die quâ non sperat, & horâ quâ nescit, & dividet eum, partémque ejus 47 cum infidelibus ponet. Ille autem servus, qui cognovit voluntatem domini sui, & non præparavit, & non fecit secundùm voluntatem ejus, vapulabit multis: 48 Qui autem non cognovit, & fecit digna plagis, vapulabit paucis. Omni au- tem cui multum datum est, multum quæretur ab eo: & cui commendaverunt 49 multum, plus petent ab eo. Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut accendatur? Baptismo autem habeo baptizari: & quomodò coarctor usque dum 50 perficiatur? Putatis quia pacem veni dare in terram? Non, dico vobis, sed se- 51 parationem: Erunt enim ex hoc quinque in domo una divisi, tres in duos, & 52 duo in tres Dividentur: pater in filium, & filius in patrem suum, mater in fili- 53 am, & filia in matrem, socrus in nurum suam, & nurus in socrum suam. Dice- 54 bat autem & ad turbas; Cùm videritis nubem orientem ab Occasu, statim dici- tis; Nimbus venit: & ita fit. Et cum austrum flantem, dicitis; Quia æstus 55 erit: & fit. Hypocritæ, faciem cœli & terræ nôstis probare: hoc autem tempus 56 quo modo non probatis? Quid autem & à vobis ipsis non judicatis quod 57 justum est?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

43 *طُوبَىٰ ذٰلِكَ ٱلْعَبْدِ ٱلَّذِي اِذَا جَآءَ سَيِّدُهُ فَيَجِدُهُ قَدْ فَعَلَ هٰكَذَا * اٰمِين اَقُولُ لَكُمْ اَنَّهُ 44
يُقِيمُهُ عَلَىٰ جَمِيعِ مَالِهِ * فَاِنْ قَالَ ذٰلِكَ ٱلْعَبْدُ ٱلشِّرِّيرُ فِي قَلْبِهِ اِنَّ سَيِّدِي يُبْطِي قُدُومَهُ 45
وَيَبْدَأُ بِضَرْبِ عَبِيدِ سَيِّدِهِ وَاِمَائِهِ وَيَاْكُلُ وَيَشْرَبُ وَيَسْكَرُ * فَيَاْتِي سَيِّدُ ذٰلِكَ ٱلْعَبْدِ فِي يَوْمٍ 46
لَا يَظُنُّهُ وَسَاعَةٍ لَا يَعْلَمُهَا فَيَشُقُّهُ مِنْ وَسَطِهِ وَيَجْعَلُ نَصِيبَهُ مَعَ غَيْرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ * فَاَمَّا ذٰلِكَ 47
ٱلْعَبْدُ ٱلَّذِي يَعْلَمُ اِرَادَةَ سَيِّدِهِ وَلَمْ يَسْتَعِدَّ وَيَعْمَلْ اِرَادَتَهُ يُضْرَبُ كَثِيرًا * وَٱلَّذِي لَا يَعْلَمُ 48
وَيَعْمَلُ مَا يَسْتَوْجِبُ بِهِ ٱلضَّرْبَ يُضْرَبُ يَسِيرًا * لِاَنَّ كُلَّ مَنْ اُعْطِيَ كَثِيرًا يُطْلَبُ مِنْهُ كَثِيرٌ
وَٱلَّذِي اُسْتُودِعَ كَثِيرًا يُطَالَبُ بِكَثِيرٍ * جِئْتُ لِاُلْقِيَ نَارًا عَلَى ٱلْاَرْضِ وَمَا اُرِيدُ اِلَّا اَضْطِرَامَهَا 49
وَلِي صِبْغَةٌ اَصْطَبِغُهَا وَاَنَا مُجْتَهِدٌ لِتَكْمُلَ * هَلْ تَظُنُّونَ اَنِّي جِئْتُ لِاُلْقِيَ سَلَامَةً 50 51
عَلَى ٱلْاَرْضِ لَا * اَقُولُ لَكُمْ لَكِنَّ اِفْتِرَاقًا * مِنَ ٱلْاٰنَ تَكُونُ خَمْسَةٌ فِي بَيْتٍ وَاحِدٍ يُخَالِفُ 52
ثَلَاثَةٌ اِثْنَيْنِ وَاِثْنَانِ ثَلَاثَةً * يُخَالِفُ ٱلْاَبُ اِبْنَهُ * وَٱلِابْنُ اَبَاهُ * وَٱلْاُمُّ اِبْنَتَهَا * وَٱلْاِبْنَةُ اُمَّهَا وَٱلْحَمَاةُ 53
كَنَّتَهَا * وَٱلْكَنَّةُ حَمَاتَهَا * ثُمَّ قَالَ لِلْجَمْعِ اِذَا رَاَيْتُمْ سَحَابَةً طَلَعَتْ مِنَ ٱلْمَغْرِبِ فَلِلْوَقْتِ 54
اِنَّ ٱلْمَطَرَ يَاْتِي فَيَكُونُ كَذٰلِكَ * وَاِذَا هَبَّتْ رِيحُ ٱلْجَنُوبِ فَلِلسَّاعَةِ سَيَكُونُ حَرٌّ فَيَكُونُ * يَا مُرَائِينَ 55 56
تَعْرِفُونَ بِحَرِيَّةٍ وَجْهَ ٱلسَّمَاءِ وَٱلْاَرْضِ وَهٰذَا ٱلزَّمَانُ كَيْفَ لَا تُحَرِّبُونَهُ * لِمَ لَا تَحْكُمُونَ بِٱلصِّدْقِ 57
مِنْ قِبَلِ نُفُوسِكُمْ *

Beatus ille servus, quem cùm venerit dominus ejus, inveniet fecisse sic. Amen 43 44
dico vobis, quòd constituet eum super universas opes suas. Quòd si dixerit 45
ille servus malus in corde suo; Domini mei retardabitur adventus: & incipiet percutere servos domini sui, & ancillas eius, & comedere, & bibere, & inebriari: Veniet dominus illius servi die 46
quâ non putabit, & horâ quam nescit, & secabit eum medium, & statuet partem ejus cum infidelibus. At ille ser- 47
vus, qui cognoscit voluntatem domini sui, & non accingit se, & facit voluntatem illius, vapulabit multùm. Qui 48
autem nescit, & facit id ob quod meretur verbera, vapulabit parùm. Quia quicunque donatus est multis, requirentur ab eo multa. Et ille, cui commissa sunt multa, repetentur ab eo multa. Veni 49
ut jacerem ignem in terram, & nil volo, nisi accensionem ejus. Et est mihi in- 50
tinctio quâ tingendus sum: & ego laboro ut perficiatur. An putat's quòd ve- 51
nerim jacere pacem in terram? Non, dico vobis, sed separationem. Et nunc 52
erunt quinque in domo una, adversabuntur tres duobus, & duo tribus. Adver- 53
sabitur pater filio suo, & filius patri suo, & mater filiæ suæ, & filia matri suæ, & socrus nurui suæ; & nurus so-
crui suæ. Deindè dixit turbæ; Cùm 54
videritis nubem ortam ab Occasu, dicitis statim; Pluvia veniet: & fit ita. Et 55
cùm flaverit ventus Austri, dicitis; Erit æstus: & est. O hypocritæ, nôstis 56
probare faciem cœli & terræ: & hoc tempus, quomodò non probatis illud? Quid non judicatis justum à vobismet- 57
ipsis?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

43 ብፁዕ፡ውእቱ፡ ገብር፡ ዘመጺሶ፡ እግዚኡ፡ ይረክቦ፡እንዘ፡ከመዝ፡ይገብር፡=፡ ለሜ
44 ን፡እብለክሙ፡ ሳዕለ፡ ኵሉ፡ንዋዩ፡ ያመነግቦ፡=፡ ወእመሰ፡ ይቤ፡ ውእቱ፡ እኩይ፡ ገ
45 ብር፡በልቡ፡ ይጐነዲ፡ለቲወ፡ እግዚአየ፡ወይእሳዝ፡ያመነንዝ፡ ደቀ፡ ወለቀልደ፡ዘቤተ፡
46 እግዚኡ፡ ወይበለዕ፡ወይስቲ፡ ሶስለ፡ሰካርያን፡ ወይሰክር፡=፡ ወይመጽእ፡ እግዚኡ፡
ሳውእቱ፡ ገብር፡በዕለተ፡ ሊቲሐዝበ፡ ወበጊዜ፡ ሊያእመረ፡ ወይመትሮ፡ ወያገብእ፡ መ
47 ክፈልቶ፡ ምስለ፡እለ፡ሊይእመኑ፡፡=፡ ወለገብርሰ፡ ዘያእመር፡ ፈቃደ፡ እግዚኡ፡ ወ
48 ሊይገብር፡ወሊያስተደሉ፡ዘከመ፡ ይፈቅድ፡ ብዙኅ፡ መቅሠፍቱ፡፡=፡ ወዘስ ፡ ሊያእ
ሙር ፡ለእሙ፡ ሊገብረ፡ ሕደጥ፡ መቅሠፍቱ፡፡ ወለኵሉ፡ ዘብዙኅ፡ ለገብሮ፡ ብዙኅ፡
49 ይኅሠሠው፡ ወለዘሂ፡ ፈድፋደ ፡ ለመሕፀንሮ ፡ ፈድፋደ ፡ ይተልወው፡፡=፡ እሰተ፡እ
50 መጸእኩ፡ለብሔር ፡ወመንተ፡እፈቅድ፡እመከመ፡ወድአት፡ ኀደተ፡=፡ ጥመቀተ፡ቢየ ፡
51 ዘእጠመቅ፡ ወእፎ፡ እትዓገሰ ፡ እስከ ፡ እፈጽሚ፡፡=፡ ወይቤሉው ፡ ለእሕዛብ ፡ ይ
መስለክሙኑ ፡ ሰላመ ፡ ዘእመጻእኩ ፡ ለብሔር ፡ ለልቦ ፡ እብለክሙ ፡ ዘእንበለ፡ ሞጥ
52 ባኅት፡ ከሙ፡ እፍልጥ ፡ ወእሰቢሌ፡ እመይእዜሰ፡፡=፡ ለእመ ፡ ኀመስቱ ፡ ሃለዉ፡ ው
ስተ ፡ ቤት፡ ይትፈለጡ ፡ ክልኤቱ ፡ እመሠለስቱ ፡ ወይትፈለጥ ፡ ለሐዱ ፡ እመክልኤ
53 ቱ፡=፡ ይትፈለጥ ፡ አብ ፡ እመወልዱ ፡ ወወልድኂ፡ እመለቡሁ፡፡ ወትትፈለጥ፡እመ፡
እመወለታ፡ ወወለትኂ፡ እመእማ፡ ወሐማት፡ አመርዓታ፡ ወመርዓት፡ እመሐመታ፡፡=፡
54 ወይቤሎው፡ ለሕዝብ፡ ሶበ፡ ትሬእዩ ፡ ደመና ፡ ዘይዴመን ፡ መንገለ ፡ ዐረብ ፡ ዝናመ፡
55 ለመጺእ ፡ ከመዝ ፡ ይከውን ፡ ትብሉ፡፡=፡ ወሶበ ፡ ይነፍሳ፡ነፋስ ፡ ለዜብ ፡ ዋዕ
56 ይ ፡ ለመጺእ ፡ ከመዝ ፡ ይከውን ፡ ትብሉ፡፡=፡ ሞይጥኑ ፡ በገጸ ፡ ስሚይኑ ፡
ወመድር ፡ ታእመሩኑ ፡ ለመክሮ ፡ ወእሮ ፡ ሊታእመሩ ፡ ለመክሮቱን ፡ ለእለ
57 ንቱ ፡ መዋዕል፡፡=፡ ወለመንትኑ ፡ ለቢክሙ፡ ሊትፈትሑ ፡ ጽድቀ፡=፡

Beatus est servus quem veniens dominus ejus inveniet sic facientem. Amen 43 44
dico vobis, Super omnia bona sua dispensatorem constituet eum. Et si dixe- 45
rit iste malus servus in corde suo, Moram facit venire dominus meus: cœperit-
que exprobrare filios & filias domûs domini sui, & edere & bibere cum ebri-
osis, & inebriari; Et veniet Dominus istius servi in die quo non putavit, & in 46
tempore quod non novit, & abscindet eum, & tradet portionem ejus cum iis qui
non credunt. Et illi servo qui cognoscit voluntatem domini sui, & non facit, & non adaptat se secundùm quod vult, multæ erunt plagæ ejus: Et qui nescit, si 47 48
non fecit, paucæ erunt plagæ ejus. Et cuicunque multum tradiderunt, multum requirent ab illo: & ab eo qui abundavit, è sinu ejus abundantius consequentur. 49
Ignem adduxi in terram, & quid volo si jam accensus est? Baptismum habeo quo 50
baptizabor: et quomodo patiar usquequo perfecero eum? Et dixit populis, Putatis- 51
ne quòd pacem adduxi ad terram? Minimè, dico vobis; sed gladium ut dividam:
& væ ex hunc. Si quinque erunt in domo, separabuntur duo à tribus, & sepa- 52
rabitur unus à duobus. Separabitur pater à filio suo, & filius à patre suo, & sepa- 53
rabitur mater à filia sua, & filia à matre sua, & socrus ă nuru sua, & nurus à so-
cru sua. Et dixit populis, Quum videritis nubem nubilantem versùs Occasum, 54
pluvia ventura est: sic erit, dicitis: Et quando flat ventus Australis, æstus est fu- 55
turus: sic erit, dicitis. Hypocritæ, num faciem cœli & terræ nôstis probare, & 56
quomodo nescitis probare hæc tempora? Et quare vos ipsi non judicatis ju- 57
stitiam?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

51 * مي پنداريد كه آمدم كه بر زمين سلامتي * وارامي * پيدا كنم * مي كويم بشما نه * الا
52 پراكندكي * * ازين ساعت * پنج در يك خانه باشد * دو بر سه پراكنده شوند * وسه بر دو
53 * و پدر از فرزند جدا شود * وفرزند از پدر * ومادر از دختر † بيكانه شود * ودختر از مادر *
54 وخسرك † وعروس مخالف شوند * * وروي بجماعت كرد * وگفت * وقتي بينيد * كه ابر از
55 سوي مغرب پيدا شد * بگوييد كه باران خواهد † بارید * وچنين بشود * * وچون باد جنوب
56 بجنبد * بگوييد كرمي خواهد شد * وبشود * * اي منافقان احوال اسمان وزمين را مي دانيد واز
57 يكديگر جدا مي كنيد * چگونه اين روزكار را جدا نمي توانيد كردن * * چرا از درون
خود راستي نمي انديشيد

Putatis quòd venerim ut in terra 51
pacem & tranquillitatem produ-
cam? Dico vobis, Minimè, sed di-
visionem. Ab hac hora quinque in 52
una domo erunt, duo in tres divisi
erunt, & tres in duos. Et pater à 53
filio divisus erit, & filius à patre:
& mater à filia aliena fiet, & filia
à matre: & socrus & sponsa con-
trariæ erunt. Et vultum ad turbam 54
convertit, & dixit; Quando vide-
ritis quòd nubes à plaga Occiden-
tali oriatur, dicetis quòd pluvia
futura est ut pluat, & ita fiet. Et 55
cùm ventus Australis flâvit dicetis,
Æstus futurus est, et fiet. O hypo- 56
critæ, status cœli ac terræ nôstis, et
à se invicèm discernitis: quomodò
hoc tempus non potestis discernere?
Cur ex interiore vestrî veritatem 57
non assequimini?

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΜΖ'. ΜΗ'.

58 Cùm enim vadis cum adversario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo: ne fortè trahat te ad judicem, & judex te tradat exactori, & exactor te jaciat in carcerem. 59 Dico tibi; Non egredieris illinc, usquequò etiam novissimum minutum reddas.

58 Ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπ' αὐτοῦ· μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βάλῃ εἰς φυλακήν. 59 Λέγω σοι, Οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.

CAP. XIII.

1 Aderant autem quidam in ipso tempore nuntiantes illi de Galilæis, quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. 2 Et respondens Jesus dixit illis; Putatis quòd Galilæi hi peccatores præ omnibus Galilæis fuerint, quia talia passi sunt? 3 Non, dico vobis: sed si non pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis. 4 Vel illi decem & octo, supra quos cecidit turris in Siloam, & occidit eos: putatis quia ipsi debitores fuerint prater omnes homines habitantes in Jerusalem? 5 Non, dico vobis: sed si non pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis. 6 Dicebat autem hanc similitudinem; Ficum habebat quidam in vinea sua plantatam: & venit & fructum quærens in illa, & non invenit. 7 Dixit autem ad vinitorem; Ecce tres annos venio quærens fructum in ficulnea hac, & non invenio: Excinde illam: ut quid etiam terram occupat? 8 Is autem respondens, dicit illi; Domine, relinque eam & hunc annum, usque dum fodiam circa illam, & mittam stercus. 9 Et si quidem fecerit fructum: si verò non, in futurum excindes eam. 10 Erat autem docens in una synagogarum in Sabbatis. 11 Et ecce mulier erat spiritum habens infirmitatis annos decem & octo: & erat concurvata, & non penitùs poterat recurvare in omnino.

ΚΕΦ. ΜΖ'. ΜΗ'.

1 Ἦσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, 2 ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς 3 εἶπεν αὐτοῖς, Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; 4 Οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε. 5 Ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτὼ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς· δοκεῖτε ὅτι αὐτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἰερουσαλήμ; 6 Οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε. 6 Ἔλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολήν· Συκῆν εἶχέ τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην· καὶ ἦλθε καρπὸν ζητῶν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὗρεν. 7 Εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργὸν, Ἰδοὺ τρία ἔτη ἀφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον αὐτήν· ἱνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; 8 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, λέγει αὐτῷ, Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν, καὶ βάλω κόπρια. 9 Κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν. 10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς Σάββασι. 11 Καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτὼ· καὶ ἦν συγκύπτουσα, καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές.

MS. A. (α) ἀπαλλάχθαι (β) παραδώσει (γ) βάλῃ (δ) ἕως τοῦ καὶ τὸ ἔσχατον MS. A. ΚΕΦ. ιγ'. (α) μετανοήσητε, (β) αὐτοὶ (γ) πάντας τοὺς ἀνθρώπους (δ) μετανοήσητε, (ε) ζητῶν καρπὸν ἐν (ζ) ἐν αὐτήν· (η) κόπρια.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

58 Quum enim proficiscèris cum adversario tuo ad magistratum, interea dum es in via, renuntia mercibus, & recede ab eo; ne abducat te ad judicem, et judex tradat te exactori, & exactor conjiciat te in carcerem. 59 Equidem dico tibi; Non exibis illinc, usquequo reddideris ultimum obolum.

Lectio dominica secunda post festum crucis. 46.

CAP. XIII.

1 Eo autem tempore venientes quidam, renuntiârunt ei de Galilæis illis, quorum Pilatus miscuerat sanguinem cum ipsorum sacrificiis. 2 Et respondit Jesus, ac dixit eis; Putatis hos Galilæos sceleratiores fuisse omnibus Galilæis, quòd talia contigerint eis? 3 Non. Imò verò dico vobis, etiam vos omnes, nisi pœnitentiam egeritis, similiter perituros. 4 Aut illos octodecim super quos cecidit turris in Siloha, & necavit eos, putatis flagitiosiores fuisse omnibus hominibus qui degunt in Jerusalem? 5 Minimé: dico autem vobis, Nisi pœnitentiam egeritis omnes, instar ipsorum peribitis. 6 Porrò dixit parabolam hanc: Ficum habebat quidam plantatam in vinea sua, & venit quærens in ea fructus, nec invenit. 7 Et dixit agricolæ; Ecce tribus annis venio quærens fructus in ficu ista, nec invenio: exscinde eam; quorsùm terram otiosam detinet? 8 Dixit ei agricola; Domine mi, dimitte eam & hoc anno, usquequò excoluero eam, ac stercoravero: 9 Et si quidem ediderit fructus, *benè est*: sin minùs, postea exscindes eam.

Lectio ad vesperas Sabbathi V. jejunii. 47.

10 Quum autem doceret Jesus in Sabbatho in una ex synagogis, 11 Erat illìc mulier habens spiritum invaletudinis ab annis octodecim, & incurvata erat, nec poterat ullatenùs extendi.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

LXXX. Cautus esto à creditore tuo.

58 *Quando cum creditore tuo coram principe vadis, dum adhuc in via es, pecuniam ei da ut ab eo libereris: ne te ad judicem ferat, et judex te in manum quæstoris tradat, et quæstor te in carcerem conjiciat.* 59 *Utique tibi dico, Illinc non exibis, donec totum debitum ejus persolveris, adeò ut quadrans non restet.*

LXXXI. De sacerdotibus quos Pilatus interfecit.

CAP. XIII.

1 *Eodem autem tempore quidam venientes, de Galilæis ad Jesum dixerunt, quorum Pilatus aliquot hominum sanguinem cum sacrificio ipsorum miscuerat.* 2 *Jesus responsum dedit, et illis dixit; Putatis quòd hi Galilæi præ omni populo plurimum peccati habuerint, quòd ita tractati fuerint?* 3 *Nequaquam: vobis autem dico; Nisi vos omnes pœnitentiam egeritis, similiter peribitis.* 4 *Aut illi duodecim, super quos in Siloha turris cecidit, et occidit eos, vos putatis quòd ipsi omni multitudine Hierosolymæ sceleratiores fuerint?* 5 *Nequaquam: iterùm dico vobis; Si vos omnes (quemadmodum illi) pœnitentiam non egeritis, peribitis.*

LXXXII. De arbore ficûs quæ fructum non dedit.

6 *Et Jesus hanc parabolam protulit, et dixit; Arbor erat cuidam, quam in horto suo plantaverat: Fortè dominus horti venit, et ex ea fructum quærens non invenit.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

58 Cùm autem vadis cum adversario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo, ne forte trahat te ad judicem, & judex tradat te exactori, & exactor mit-
59 tat te in carcerem. Dico tibi; Non exies inde, donec etiam novissimum minutum reddas.

CAP. XIII.

1 ADerant autem quidam ipso in tempore, nuntiantes illi de Galilæis, quorum
2 sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. Et respondens dixit illis; Putatis quòd hi Galilæi præ omnibus Galilæis peccatores fuerint, quia talia passi
3 sint? Non, dico vobis: sed nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peri-
4 bitis. Sicut illi decem & octo, supra quos cecidit turris in Siloë, & occidit eos: putatis quia & ipsi debitores fuerint præter omnes homines habitantes in Jerusalem? Non, dico vobis: sed si pœnitentiam non egeritis, omnes similiter peri- 5
bitis. Dicebat autem & hanc similitudinem; Arborem fici habebat quidam plan- 6
tatam in vinea sua, & venit quærens fructum in illa, & non invenit. Dixit au- 7
tem ad cultorem vineæ; Ecce anni tres sunt ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac, & non invenio: succide ergò illam: ut quid etiam terram occupat? At ille respondens, dicit illi; Domine dimitte illam & hoc anno, usque 8
dum fodiam circa illam, & mittam stercora: Et siquidem fecerit fructum: sin 9
autem, in futurum succides eam. Erat autem docens in synagoga eorum sabbatis. 10
Et ecce mulier, quæ habebat spiritum infirmitatis annis decem & octo: & erat 11
inclinata, nec omninò poterat sursum respicere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

58 * لانك اذا ذهبت مع خصمك الي الرييس فاعط في الطريق ما تتخلص به منه * لييلا
59 يوصلك الي الحاكم * والحاكم يدفعك الي المسكرج ويلقيك المسكرج في السجن * اقول
لك انك لا تخرج من هناك حتي تودي آخر فلس * * الفصل الخمسون *

1 * وفي ذلك الزمان جآء اليه قوم واخبروه بالجليليين الذين خلط فيلاطس دماءهم مع
2 ذبايحهم * فاجابهم يسوع قايلا اتظنون ان اولييك الجليليين كانوا وجودهم خطاة دون
3 جميع الجليليين اذا صابهم هذه الاوجاع * كلا * لكني اقول لكم ان لم تتوبوا جميعكم
4 تهلكون كذلك * واولييك الثمنية عشر الذين سقط عليهم البرج في سلوحا فقتلهم اتظنون
5 انهم كانوا مجرمين دون جميع الناس السكان بيروسليم * كلا * لكني اقول لكم ان لم
6 تتوبوا جميعكم كذلك تهلكون * وقال لهم هذا المثل انسان كانت له شجرة تين مغروسة في
كرمه جآء يطلب فيها ثمرا فلم يجد * فقال للكرام ها هي ذه ثلث سنين اجيء واطلب
7 ثمرا في هذه التينة فلا اجد * اقطعها لييلا تعطل الارض * فاجابه قايلا يا رب دعها هذه
8 السنة ايضا لاقلبها واصلحها * لعلها تثمر في السنة الاتية فان لم تثمر فاقطعها *
9 * الفصل الحادي والخمسون *
10 * وفيما هو يعلم في احد المجامع في السبت * واذا امرأة
11 معها روح مرض منذ ثماني عشر سنة * وكانت منحنية لا تقدر ان تستقيم *

Quoniam cùm ieris cum adversario tuo 58
ad principem, da in via aliquid per quod
libereris ab eo: ne perducat te ad judi-
cem, & judex tradat te exactori, &
projiciat te exactor in carcerem. Dico 59
tibi, quòd non exibis indè, quousque sol-
vas ultimum denariolum.

Sectio quinquagesima.

CAP. XIII.

ET in eo tempore venerunt ad eum 1
quidam, & retulerunt ei de Galilæis,
quorum miscuit Pilatus sanguinem cum
sacrificiis eorum. Respondit eis Jesus, 2
dicens; Putatisne illos Galilæos fuisse
solos peccatores præ omnibus Galilæis, eò
quòd assecuti sint eos tales dolores? Ne- 3
quaquam. Sed dico vobis, Si non pœni-
tentiam egeritis, omnes pariter peribitis.
Et illos decem & octo, supra quos eccì- 4
dit turris in Siloe, & occidit eos: puta-
tisne fuisse sceleratos præ cunctis ho-
minibus habitantibus in Jerusalem?
Nequaquam. Sed dico vobis, Quòd nisi 5
pœnitentiam egeritis, omnes peribitis
similiter. Et dixit illis hanc similitu- 6
dinem; Quidam qui habebat arborem
fici plantatam in vinea sua, venit quæ-
rere in ea fructum, & non invenit:
Quare dixit vinitori, Ecce tribus an- 7
nis venio, & quæro fructum in hac ficu,
& non invenio: succide illam, ne inuti-
lem reddat terram. Respondit ei, dicens; 8
Domine, dimitte illam isto anno etiam,
ut colam eam, & reparem eam: Forsi- 9
tan fructum afferet in anno venturo;
quòd si non afferat fructum, succidam
illam.

Sectio quinquagesima prima.

Et dum ipse doceret in una synagogarum 10
in sabbatho, Ecce mulier, cum qua erat 11
spiritus infirmitatis à decem & octo
annis: & erat curva, nec poterat eri-
gere se ullo modo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

58 ሶበ: ይትባጽሐከ: ዕደውከ: ኀበ: መኰንን: ተዓረቅ: በፍናት: ወሰልጥ: ዘትፈደ
ዮ: ከመ: ሊ,ይትበጸሐከ: ኅበ:መኰንን:ወመኰንን: ይጥውከ:ለወዓቢሁ: ወወዓቢሁ:
59 ይሞቅሑከ:ለብለከ:ከመ:ሊትወፅእ:ለመሀየ: ለከበ:ትሰልጥ:ደኃሪት:ገመሰ::=:
በእንተ:ገለለዊያን: ወለለ:ወከተ: ሰሌሖመ::=:

1 ነሮ ወበ: እለ:መጽሉ:ኀቤሁ:ለጣሁ:ወዜነውዎ:በእንተ:ገለላዊያን:እለ:ደመረ:ጲላ
2 ጦስ:ደሞሙ: መስለ: መሠዋዕቶሙ::=: ወለውለ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወይቤሎ
ሙ:ይመስለክሙኑ:እመንቱ:ከመ:ገላለዊያን:ኀጥኣን:እመሰሉ:ሰብእ:ገሊሳ:ለከመ:
3 ዘተ:ረከበቶሙ::=: ለልቦ: እብለክሙ: ለመሰ:ሊነሰሕክሙ:ከማሆሙ:ትትሐጕሉ:
4 ኵልክሙ::=: ወይመስለክሙኑ: እልኩቱ: ዓሠርቱ: ወሰመንቱ: እለ: ወድቀ: መሕ
ፈድ:ሳዕሊሆሙ:በሰሊሖመ: ወቀተሉሙ: እሙንቱኑ: ከመ: ኀጥኣን: ለከመ: ዛተ:ረከ
በቶሙ: ወይመስለክሙኑ:እሙንቱ:ከመ:ኀጥኣን:ለመሰሉ:ሰብእ: ሊየሩሰሌመ::=:
5 ለልቦ: እብለክሙ: እመሰ: ሊነሰሕክሙ: ከማሆሙ: ትትሐጕሉ:ኵልክሙ::=:
6 በር ሰንበት:ዘጽገዖት:ወበሰንት:ወትረ::=: ቀመሰለ:ሉቃ:ወይቤሎሙ:ብእሲኒ:
በበለሰ:ውስተ:ዐጸደ:ወይኑ: ወይሐውር:ይኅሠኦ:ፍረሃ:ወሊ,ይረክብ: ለንተ:ሖረ::=:
7 ወይቤሎ: ለዐቀቤ: ወይኑ: ናሁ:ሠለስተ: ዐመተ:እመ,ዘ:እመጽኦ: ለኔሃለ: ፍረሃ: ወ
8 ሊ,ኤረክብ:ኅገሃ:እንበሰ:ለመንት:ታፀርዕ:ለነ:መድረኔሃ::=: ወለውለ: ወይ
9 ቤሎ:ሓዲጋ:እግዚኦ: ኀሪፈኒ: እስከ: ለከሪ: ታሕቴሃ: ወእለይ:መሬተ::=: ኔመ:ከ
10 መ:ትፍረይ: ለዓሙ: ወእሰ,እኵሰ: ንኅዝሃ::=: በሰንበት : ወትረ::=:
ቀመህሮሙ : በሰንበት : በአሐዱ : መኵራብ::=:
በእንተ: ብእሲት : እንተ : ደዌየት::=:
11 ወሃለወት:አሐቲ:ብእሲት: እንተ: ለድወያ: ጋኔን: ዓሠርተ:ወሰመንተ:ዐመተ: ወጎሕ
ቍት : ወሊትክል : ቀዊመ : ርቱዐ : ኀውሬ::=:

Dum te ducturus sit adversarius tuus ad judicem, reconciliator in via, & 58
transige quid reddas ei, ne ducat te ad judicem, & judex tradat te militibus,
& milites incarcerent te. Dico tibi, Non exibis illinc, usquequò reddideris ul- 59
timum minutum.

CAP. XIII. *De Galilæis & Salehomitis.*

ET fuerunt qui venerunt ad eum tunc, & annuntiaverunt ei de Galilæis quo- 1
rum sanguinem miscuerat Pilatus cum sacrificiis eorum. Et respondit Dominus 2
Jesus, & dixit iis; Putatísne quòd hi Galilæi peccatores fuerunt præ omnibus
hominibus Galilææ, quia hoc contigit iis? Non, dico vobis: si non resipiscatis, 3
sicut illi peribitis omnes. Et putatísne, hi decem & octo super quos cecidit 4
turris in Salihom, & trucidavit eos, quòd peccatores fuerunt quia hoc contigit iis?
& putatísne quòd hi peccatores fuerunt præ omnibus hominibus Hierusalem?
Non, dico vobis: si non resipiscatis, sicut illi peribitis omnes. *Tertio Sab-* 5
bato florum: Et vespere Sabbati. Et parabolicè loquutus est iis, & dixit iis; 6
Quidam homo habuit ficum in vinea sua, & venit accipere fructum ejus, & nihil
inveniens, abiit: Et dixit custodi vineæ, Ecce tres annos venio, accipere fructum 7
ejus, & non invenio: excinde eam igitur, quare otiosam reddit nobis terram
nostram? Et respondit, & dixit ei; Dimitte eam Domine, in hyemem, usquequò 8
fodero subter eam, & appositero terram. Si fuerit quòd fructum ferat, bene est; 9
alioquin excindemus eam. *Vespere Sabbati.* Et docuit eos in Sabbato in 10
quadam synagoga.

De muliere quæ infirma fuit.

Et fuit quædam mulier quam infirmam reddidisset dæmon, decem & octo annis, 11
& gibbosa fuit, & non potuit stare rectè unquam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 * بباغبانان گفت * اينك سه سالست كه مي آيم * وازين درخت † انجير ميوه مي طلبم
8 نمي يابم * اورا از بيخ ببريد * كه زمين را باطل كرد * * باغبان گفتند * اي خداوند
امسال نيز اورا بگذار * تا گرداگرد اورا بيل بزنيم * وسرگين بيندازيم * واورا تيمار داريم *
9 * اگر ميوه داد ماند * واگرنه اورا در † اينك سال ببريم

هشتاد سه خوش كردن عيسي زني را كه هجده سال در هم پيچيده شد

10 11 * چون عيسي در روز شنبه † بانجمنها مي كرديد * وتعليم مي داد * در انجمني † زني بود كه
دردمندي داشت * مدت هجده سال * ان زن درهم پيچيده بود * نمي توانست دست وپاي † دراز كردن *

Hortulanis itaque *dixit*; *Ecce ter-* 7
tius annus est quo venio, et ex hac
arbore ficûs fructum quæro, sed non
invenio: eam radicitùs excindite,
quia terram otiosam reddit. Hortu- 8
lani dixerunt; *O domine, hoc anno*
etiam illam sine, ut circumcirca eam
pastinemus, et stercus adjiciamus, et
ejus curam habeamus. Si fructum 9
dederit, maneat: sin minùs, eam
anno veniente succidemus.

LXXXIII. Sanat Jesus mulierem quæ octodecim annos incurvata fuerat.

Cùm Jesus in die Sabbathi in syna- 10
gogis versaretur, et doceret; In syna- 11
goga quadam mulier erat, quæ infir-
mitatem habuerat spatio octodecim
annorùm: mulier illa complicata erat,
nec potuit manûs pedémve extendere.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΜΗ'. ΜΘ'. Ν'.

Videns autem eam Jesus, *advocavit*, & ait illi; Mulier, *absoluta es*
12 Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς, προσεφώνησε, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Γύναι, ἀπολέλυσαι
infirmitatis tuæ. Et imposuit illi manus, & confestim erecta est, &
13 τῆς ἀσθενείας σου. Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ
glorificabat Deum. Respondens autem archisynagogus, indignans quia
14 ἐδόξαζε τὸν Θεόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι
Sabbato curâsset Jesus, dicebat turbæ; Sex dies sunt, in quibus
τῷ Σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ ὄχλῳ, Ἓξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς
oportet operari: in his ergò *venientes* curamini, & non die
δεῖ ἐργάζεσθαι· (ϑ) ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ
Sabbati. *Respondit* ergò ei Dominus, & dixit; Hypocrita, unusquisque
15 τοῦ Σαββάτου. Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ Κύριος, καὶ εἶπεν, (ι) Ὑποκριτά, ἕκαστος
vestrûm Sabbato non solvit bovem suum, aut asinum à præsepio, &
ὑμῶν (κ) τῷ Σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ, ἢ (λ) τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ
abducens potum dat? Hanc autem filiam Abrahæ *existentem*, quam *ligavit* Sa-
16 ἀπαγαγὼν ποτίζει; Ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ Σα-
tanas, ecce decem & octo *annos*, non oportuit solvi à vinculo isto die
τανᾶς, ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ
Sabbati? Et hæc *dicente eo*, erubescebant omnes *oppositi*
17 τοῦ Σαββάτου; Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐ-
ei: & omnis turba gaudebat in universis *gloriosis factis* ab
τῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ'

ΜΘ' eo. Dicebat *autem*, Cui simile est regnum Dei, & cui *similabo* illud?
ξζ αὐτοῦ. Ἔλεγε δὲ, Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; 18
β Simile est grano sinapis, quod *accipiens* homo misit in hortum suum: &
Ὁμοία ἐστὶ κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ 19
crevit, & factum est in arborem magnam: & volucres cœli *nidulati sunt*
ηὔξησε, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα· καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ (μ) κατεσκήνωσεν
— in ramis ejus. Et iterùm dixit; Cui *similabo* regnum Dei?
ξη ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. (ν) Καὶ πάλιν εἶπε, Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; 20
ς Simile est fermento, quod *accipiens* mulier abscondit in farinæ sata tria, donec *fermenta-*
Ὁμοία ἐστὶ ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυ- 21
tum est totum. Et *transibat* per civitates & *vicos*, docens, & iter faciens
ξθ μώθη ὅλον. Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας, διδάσκων, καὶ πορείαν ποιούμενος 22
β in Hierusalem. Ait autem quidam illi; Domine, si pauci *servantur?* Ipse autem dixit
Ν' εἰς Ἰερουσαλήμ. Εἶπε δέ τις αὐτῷ, Κύριε, εἰ ὀλίγοι εἰσὶ σῳζόμενοι; ὁ δὲ εἶπε 23
ο πρὸς αὐτούς, Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πολλοί, λέγω 24
ς vobis, quærent intrare, & non poterunt. *Ex quo* autem *surrexerit* paterfamilias,
ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης, 25
ζ & clauserit ostium, & *cœperitis* foris stare, & pulsare ostium, dicentes;
καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι, καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες,
Domine, Domine, aperi nobis: & respondens dicet vobis; *Non novi* vos undè sitis.
Κύριε, Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ.

MS. A. (ϑ) ὃν αὐταῖς συνερχόμενοι (ι) Ὑποκριταὶ, (κ) ὃν τῷ (λ) τὸν ὄνον (μ) κατασκήνωσιν (ν) Πάλιν εἶπεν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

12 Quam cùm videret Jesus, vocavit eam ad se, & ait illi; Mulier, dimissa es ab in-
13 firmitate tua. Et imposuit illi manus, & confestim erecta est, & glorificabat De-
14 um. Respondens autem archisynagogus, indignans quia sabbato curâsset Jesus, dicebat turbæ; Sex dies sunt, in quibus oportet operari: in his ergò venite, &
15 curamini, & non in die sabbati. Respondens autem ad illum Dominus dixit; Hypocritæ, unusquisque vestrûm sabbato non solvit bovem suum aut asinum à præ-
16 sepio, & ducit adaquare? Hanc autem filiam Abrahæ, quam alligavit satanas,
17 ecce decem & octo annis, non oportuit solvi à vinculo isto die sabbati? Et cùm hæc diceret, erubescebant omnes adversarii ejus: & omnis populus gaudebat in
18 universis, quæ gloriosè fiebant ab eo. Dicebat ergò; Cui simile est regnum
19 Dei, & cui simile æstimabo illud? Simile est grano sinapis, quod acceptum homo misit in hortum suum, & crevit, & factum est in arborem magnam: & volucres
20 cœli requieverunt in ramis ejus. Et iterùm dixit; Cui simile æstimabo regnum Dei?
21 Simile est fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinæ sata tria, donec fermentaretur totum. Et ibat per civitates & castella, docens, & iter faciens in
22 Jerusalem. Ait autem illi quidam; Domine, si pauci sunt, qui salvantur? Ipse
23 autem dixit ad illos; Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico
24 vobis, quærent intrare, & non poterunt. Cùm autem intraverit paterfamiliâs, &
25 clauserit ostium, incipietis foris stare, & pulsare ostium, dicentes; Domine, aperi nobis: & respondens dicet vobis; Nescio vos undè sitis:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * فنظر اليها يسوع ونادا ها قايلاً يا مرءاة انت محلولة من مرضك * ووضع يده عليها فاستقامت
13 للوقت ومجدت الله * اجاب رييس الجماعة وهو معصب لان يسوع ابرءها يوم السبت وقال للجمع
14 لكم ستة ايام ينبغي العمل فيها وفيها تاتون وتستشفون وفي يوم السبت لا * فاجابه الرب قايلاً
15 يا مرايين اليس كل واحد منكم يحل ثورن او حمار من العلف في السبت ويذهب فيسقيه *
16 وهذه التي هي ابنة ابراهيم ربطها الشيطان منذ ثماني عشر سنة اما كان يحل ان تطلق
17 من هذا الرباط في يوم السبت * ولما قال هذا اخزي جميع مقاوميه * وكان جميع السعب
18 يفرحون بالاعمال الحسنة التي كانت منه * وكان يقول ماذا تشبه ملكوت الله وبماذا اشبهها *
19 تشبه حبة خردل اخذها انسان وزرعها في بستانه * فنمت وصارت شجرة عظيمة وتسكن طير
20 السماء في اغصانها * ثم قال ايضاً بماذا اشبه ملكوت الله * تشبه خميرا اخذته مراءة وخباته
21 في ثلثة اكيال دقيق فاختمر جميعه * * وكان يسير في
22 المدن والقرى ويعلم متوجهاً الى يروسليم * فقال له واحد يا رب قليل هم الذين يخلون * فقال
23 لهم * اجتهدوا على الدخول من الباب الضيق فاني اقول لكم ان كثيرين يريدون الدخول منه
24 فلا يستطيعون * فاذا قام رب البيت واغلق الباب فعند ذلك تقفون خارجاً وتقرعون الباب
25 ويقولون يا رب يا رب افتح لنا * فيجيبكم قايلاً لا اعرفكم من اين انتم *

Respexit autem eam Jesus, & inclamavit eam, ac dixit illi; Mulier, soluta es ab infirmitate tua. Et imposuit manum suam super eam, & erecta est continuò, & glorificavit Deum. Respondit princeps synagogæ, indignatus quòd Jesus curâsset eam in die sabbathi, & dixit turbæ; Sunt vobis sex dies, quibus licèt operari, & in illis venietis, & sanitatem quæretis: at in die sabbathi minimè. Respondit ei Dominus, dicens; O hypocritæ, nónne unusquisque vestrûm solvit bovem suum & asinum suum in sabbatho à præsepio, & abit, & potat illum? Et hanc quæ est filia Abrahæ, quam ligaverat satanas à decem & octo annis, nónne licebat liberari ab isto viaculo in die sabbathi? Et cùm dixisset hæc, confudit omnes adversarios suos: & omnis populus gaudebant de operibus bonis quæ fiebant ab illo. Et dicebat; Cui rei assimilatur regnum Dei, & cui rei assimilabo illud? Assimilatur grano sinapis, quod acceptum homo, & seminavit illud in horto suo, & crevit, & factum est arbor magna, quatenus requiescerent volucres cœli in ramis ejus. Deindè dixit iterùm, Cui assimilabo regnum Dei? Assimilatur fermento quod acceptum mulier, & abscondit illum in tribus mensuris farinæ, & fermentata est tota.

Sectio quinquagesima secunda.

Et ibat per civitates & castella, & docebat pergens ad Jerusalem. Et dixit illi quidam; Domine, pauci sunt qui salvantur? Inquit eis; Certate de ingressu per portam angustam: quia dico vobis, quòd multi volent intrare per illam, & non poterunt. Cùm autem steterit dominus domûs, & clauserit ostium, tunc remanebitis foris, & pulsabitis ostium, & dicetis; Domine, Domine, aperi nobis. Et respondebit vobis, dicens; Non cognosco vos, undè estis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወርእያ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወጸውዓ: ወይቤላ: ተስዕርኪ: ብእሲቶ: እመደዊኪ ፡ ።
13 ወለእንበረ: እዴሁ: ላዕሌሃ: ወቆትዓት: ሰቤሃ: ወለእሶተቶ: ለእግዚአብሔር ፡ ።
14 ሖው: ሊቆነ: ካህናት: እስመ ፡ ፈውሰ: እግዚእ: ኢየሱስ: በሰንበት: ወይቤልዎ: ለሕዝብ: ለአኁ: ሰዱሰ: መዋዕለ: ውእቱ: በዘ: ትገብሩ: ግብረ ፡ ሖሙ: ወእተ: ዕለተ: ንዑ: ተፈወ
15 ሱ: ለኩ: በዕለተ: ሰንበት ፡ ። ወለወ ፡ ለ ፡ እግዚእ: ኢየሱስ: ወይቤሎሙ: መድልዋን: ለንትውስ: ኢትፈትሑኑ: ለድገክሙ: ወላህመክሙ: እመነ ፡ መቅሣሑ: ወኢትወስድዎ
16 ኑ: ተስተይዎ: በዕለተ: ሰንበት ፡ ። ወዘቲ: ወለተ: ለብርሃም: ለንተ: ለሰራ: ሰይጠን: ናሁ: ዓሠርቱ: ወስማንቱ: ዓመት: ለኩ: ርቱዕ: ትትፈታሕ: ይእቲሂ: በሰንበት: እመእሰ
17 ራ ፡ ። ወዘንተ: ብሂሎ: ተኀፍረ: ኩሎሙ: ጸለ: ቆው: ላዕሌሁ: ወተፈሠሑ: ኩሉ: ሕዝብ: በእንተ: ኩሉ: ሞንክር: ዘይትገበር: በላዕሌሁ ፡ ። ። በእንተ: መሰሌ ፡ ። ።
18 ወይቤሎሙ: ምንተ: ትመስል: መንግሠተ: ሰማያት: ወበምንተ: ለስተመስሎ: ። ። ትመስ
19 ል: መንግሠተ: እግዚአብሔር ፡ ሕጠተ: ስናፔ ፡ እንተ: ነሥአ: ብእሲ: ወዘርአ: ውስተ: ገ
20 ራህቱ: ወልህቀት: ወኮነት: ዕፀ: ዐቢየ: ወለጽለሱ: ውስቴታ: ለዕዋፈ: ሰማይ: ውስተ: ለዕ
21 ጹቂሃ ፡ ። ። ወካዕበ: ይቤ: በምንት: ለስተመሰሃ: ለመንግሠተ: ሰማያት: ። ። ትሣልል: ብሑለ: ዘነሠለት: ብእሲት: ወደፈነቶ: ውስተ: ሐሪጽ: ዘሠላስቱ: መሃልስ: ወለብሐለ:
22 ኩሉ ፡ ። ። ወይሐውር: ለህኮረ: ወለዕጸደተ: ያንሶሱ: በሊየሩሰሌም: ወይጫህር ፡ ። ።
በእንተ ፡ ዘተስእለ ፡ ውሑደንኑ: እንጋ: እለ ፡ ይድኅኑ ፡ ። ። ።
23 ወይቤሎ: ለሐዱ: እግዚአ: ውሕደንኑ: እንጋ: እሙንቱ: እለ: ይድኅኑ: ። ። ወይቤሎ: ተ
24 ጋየሉ: ትባሉ: እንተ: ጸባብ: ለንቁጽ ፡ ። እስበ: ብዙኃን: እለ: ይኄሥሡ: ይባሉ:
25 ወሊይክሉ ፡ ። ። እስመ: ይትነሣእ: ባዓለ: ቤት: ወያለጹ: ሩኅተ: ወይእተ: ጊዜ: ይቆ
ደጕዱ: ቀዊሞሙ: ለፍለ: እንዘ: ይብሉ: እግዚኦ: እግዚኦ: አርኅውነ: ወለወ ፡ ለ ፡ ለ ፡ ሙ:
ወይቤሎሙ ፡ ኢያእመረክሙ ፡ እመእይቱ ፡ ለንትሙ: ። ። ።

Vidit eam Dominus Jesus, & vocavit eam, & dixit ei; Absoluta es, ô mulier ab infirmitate tua. Et posuit manum suam super eam, & recta fuit statim, & glorificavit Deum. Et indignati sunt principes sacerdotum quòd sanâsset Dominus Jesus in sabbato, & dixerunt populis; Nónne sextus dies est in quo facietis opera vestra? isto die venite, & sanamini, non in die sabbati. Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Hypocritæ, vos nónne solvitis asinum vestrum, & bovem vestrû è vinculo suo? & nonne ducitis eum ut potare faciatis eum in die sabbati? Et hæc filia Abrahami quam vinxerat satanas, ecce decem & octo annos, nónne oportuit ut solveretur illa in sabbato à vinculo suo? Et quum hoc diceret, pudore afficiebantur omnes opponentes ei, & gavisi sunt omnes populi propter totum miraculum quòd factum erat per eum.

De parabolis.

Et dixit iis, Cui simile est regnum cœlorum, & cui assimilabo illud? Simile est regnum Dei grano sinapis quod accepit homo, & seminavit in agro suo, & crevit, & fuit arbor magna, & fidificaverunt in ea volucres cœli in ramis ejus. Et iterum dixit, Cui assimilabo regnum cœlorû? Simile est fermento quòd accepit mulier, & condidit illud in farinæ tribus satis, & fermentavit totum. Et ibat *per* civitates & synagogas, iter faciens in Hierosolymam, & docebat.

De eo qui interrogavit, Paucine igitur sunt qui serventur?

Et dixit ei quidam; Domine, paucine igitur sunt qui serventur? Et dixit ei, Viribus contendite intrare per angustam portam: dico vobis multi *sunt*, qui quærent intrare, & non poterunt. Quia surget dominus domûs, & claudet ostium: & tunc pulsabunt foris stantes, dicentes; Domine, Domine, aperi nobis: & respondebit iis, & dicet iis; Nescio vos unde sitis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * مانند خميرمايه كه اوارزن ستك باشد * ودر سه قفيز ارد اميخته * تا انكه كه همه ترش كشت
22 ورسيد * * ودر شهرها * وديهها * مي كشت * وتعليم مي داد * ودر اورشليم † رفت
23 هشتاد پنج انجا كه فرمود كه از در تنك درآييد * يكي از عيسي پرسيد كه
24 كمند † ايشان كه زنده شوند * عيسي بدو گفت جهد كن تا بدري تنك در روي * بشما
مي گويم بسياران خواهند * كه اندر ايند * ونتوانند هشتاد شش فرمود كمند كه
25 زنده شوند * گفت ازساعت كه خداوند † خانه برخيزد * ودر را ببندد * وشما از
بيرون ايستاده باشيد * ودررا بزنيد * وبگوييد * خداوند ما خداوند ما * براي ما درا بگشا * او
جواب دهد * كه بروييد كه من شما را نمي شناسم * كه از كجاييد

Simile est fermento, quod mulier accepit, & tribus satis farinæ immiscuit, donec totum acesceret, & fermentatum evaderet. Et in civitatibus & pagis obibat, et docebat: et Hierosolymam ivit.

LXXXV. Ubi jussit, Per ostium angustam intrate.

Quidam à Jesu sciscitatus est, Num pauci sunt, qui servandi sunt? Jesus ei dixit; Contende ut per portam angustam ingrediaris: vobis enim dico; Multi cupient ut intrent, et non poterunt.

LXXXVI. Pronuntiat pauces esse qui servandi sint.

Dixit præterea; *Ex qua hora dominus domûs surrexerit, et ostium clauserit, vos autem foris stetcritis, et ostium pulsaveritis, et dixeritis; Domine noster, Domine noster, nobis ostium aperi: ipse responsum dabit; Quin abeatis, quia ego vos non novi undè sitis.*

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΑ'. ΝΒ'.

Tunc incipietis dicere; Manducavimus coram te, & bibimus: & in plateis
26 Τότε (ξ) ἄρξεσθε λέγειν, Ἐφάγομεν ἐνώπιόν (υ) σου, καὶ ἐπίομεν· καὶ ἐν ταῖς πλατείαις
noſtris docuiſti. Et dicet; *Dico* vobis, *Non novi* vos undè ſitis: *Abſcedite*
27 ἡμῶν ἐδίδαξας. Καὶ ἐρεῖ, Λέγω ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· Ἀπόστητε
à me omnes operarii iniquitatis. Ibi erit fletus & ſtridor
28 ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας. Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
dentium, cùm videritis Abraham & Iſaac & Jacob, & omnes Prophetas, —
τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, καὶ πάντας τοὺς προφήτας, ροβ
in regno Dei, vos autem *expulſos* foràs. Et venient ab *Orienti-* ε
29 ἐν τῇ (ο) βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. Καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν
bus, & *Occidentibus*, & *ab* Aquilone, & Auſtro: & recumbent in regno
καὶ δυσμῶν, (π) καὶ ἀπὸ βορρᾶ, καὶ νότου· καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ —
Dei. Et ecce ſunt noviſſimi qui erunt primi, & ſunt primi qui erunt ρογ
30 τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἳ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶ πρῶτοι οἳ ἔσονται β
noviſſimi. In ipſa die acceſſerunt quidam *Phariſæi*, dicentes illi; NA'
31 ἔσχατοι. Ἐν αὐτῇ (ρ) τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθόν τινες Φαρισαῖοι, λέγοντες αὐτῷ, —
Exi, & vade hinc: quia Herodes vult te occidere. Et ait ροδ
32 Ἔξελθε, καὶ πορεύου ἐντεῦθεν· ὅτι Ἡρῴδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. Καὶ εἶπεν ι
illis; *Euntes* dicite vulpi illi; Ecce ejicio dæmonia, & ſanitates
αὐτοῖς, Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ, Ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια, καὶ ἰάσεις
perficio hodiè & cras, & tertiâ conſummor. Veruntamen oportet me hodiè &
33 ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. Πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ

cras & *perendiè* ambulare: quia non capit Prophetam perire extra Hieru-
αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἰερου-
— ſalem. Hieruſalem, Hieruſalem, *occidens* Prophetas, & *lapidans*
ροε σαλήμ. Ἰερουσαλήμ, Ἰερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα 34
ς *miſſos* ad te, quoties volui congregare filios tuos, quem-
τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτὴν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισωρεύσαι τὰ τέκνα σου, ὃν
admodum avis *ſuam pullitiem* ſub *alas*, & *non voluiſtis*? Ecce
τρόπον ὄρνις (σ) τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; Ἰδοὺ 35
relinquitur vobis domus veſtra deſerta. *Amen* autem dico vobis; Quia non me
ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος (τ) ὑμῶν ἔρημος. ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, Οὐ μή με
videbitis, donec veniat cùm dicetis; Benedictus *veniens* in nomine Domini.
ἴδητε, ἕως ἂν (φ) ἥξῃ ὅτε εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

CAP. XIV. ιδ'.

— Et factum eſt *in venire eum* in domum cujuſdam *principum* Phari-
ροϛ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς (α) οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρι- κ
ι ſæorum Sabbato manducare panem, & ipſi *erant obſervantes* eum. Et ecce
ΝΒ' σαίων Σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. Καὶ ἰδοὺ α
homo quidam erat hydropicus ante illum. Et reſpondens Jeſus dixit
ροζ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε β
ad Legiſperitos & Phariſæos, dicens, Si licet Sabbato curare?
πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους, λέγων, Εἰ ἔξεστι τῷ Σαββάτῳ θεραπεύειν;

MS. A. (ξ) ἄρξησθε (ο) βασιλείᾳ αὐτοῦ, ὑμᾶς (π) καὶ βορρᾶ, (ρ) τῇ ὥρᾳ προσῆλθόν (σ) τὰ ἑαυτῆς νοσσία (τ) ὑμῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, (υ) μὴ ἴδητέ με, (φ) ἥξει MS. A. ΚΕΦ. ιδ'. (α) τοῦ οἴκου

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܗܘ ܕܐܬܐ ܘܢܐܡܪ ܠܟ ܚܙܝ ܐܢܐ

Versio VULGATA LATINA.

Tunc incipietis dicere; Manducavimus coram te, & bibimus, & in plateis noſtris docuiſti. Et dicet vobis; Neſcio vos undè ſitis: diſcedite à me omnes operarii iniquitatis. Ibi erit fletus, & ſtridor dentium: cùm videritis Abraham, & Iſaac, & Jacob, & omnes Prophetas in regno Dei, vos autem expelli forás. Et venient ab Oriente, & Occidente, & Aquilone, & Auſtro, & accumbent in regno Dei. Et ecce ſunt noviſſimi qui erunt primi, & ſunt primi qui erunt noviſſimi. In ipſa die accеſſerunt quidam Phariſæorum, dicentes illi; Exi, & vade hinc: quia Herodes vult te occidere. Et ait illis; Ite, & dicite vulpi illi; Ecce ejicio dæmonia, & ſanitates perficio hodiè & cras, & tertiâ die conſummor. Veruntamen oportet me hodiè & cras & ſequenti die ambulare: quia non capit prophetam perire extra Jeruſalem. Jeruſalem, Jeruſalem, quæ occîdis Prophetas, & lapidas eos, qui mittuntur ad te, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodùm avis nidum ſuum ſub pennis, & noluiſti? Ecce relinquetur vobis domus veſtra deſerta. Dico autem vobis; Quia non videbitis me, donec veniat cùm dicetis; Benedictus, qui venit in nomine Domini.

CAP. XIV.

Et factum eſt cùm intraret Jeſus in domum cujuſdam principis Phariſæorum ſabbato manducare panem, & ipſi obſervabant eum. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Et reſpondens Jeſus dixit ad Legiſperitos, & Phariſæos, dicens; Si licet ſabbato curare?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* حينيذ تبدون قايلين اكلنا قدامك وسربنا وعلمت في سوارعنا * فيقول لكم ما اعرفكم
من اين انتم انصرفوا عني يا فعلة الظلم * حيث البكاء وصرير الاسنان * لما تنظروا ابرهيم
واسحق ويعقوب وكل الانبياء في ملكوت الله وانتم تطردون خارجا * ثم ياتون من المشرق
والمغرب والشمال واليمين فيتكون في ملكوت الله * وتصير الاولون اخرين والاخرون اولين *

* الفصل الثالث والخمسون *

* وفي ذلك اليوم جاء اليه اناس من الفريسيين
وقالوا له اخرج واذهب من ههنا فان هيرودس يريد قتلك * فقال لهم امضوا وقولوا لهذا
الثعلب هانذا اخرج الشياطين واتم الشفاء اليوم وغدا وفي اليوم الثالث اكمل * وينبغي
لي ان اعمل اليوم وغدا وفي الاتي اذهب * فانه لا نبي يهلك خارجا عن يروسليم *
يروسليم يا قاتلة الانبياء وراجمة المرسلين اليها كم من اردت ان اجمع بنيك كطاير
يجمع فراخه تحت جناحيه فلم تريدوا * هانذا اترك لكم بيتكم خرابا * اقول لكم انكم
لا تروني من الان حتى تقولوا مبارك الاتي باسم الرب *

* وكان لما دخل الى بيت احد رؤساء الفريسيين في سبت ليتاكل خبزا وهم كانوا يرصدونه *
* واذا بانسان مستسق كان قدامه * فاجاب يسوع قايلا للكتبة والفريسيين هل يحل فعل
الخير في السبت ام لا *

Tunc incipietis dicere; Manducavimus coram te, & bibimus, & docuiſti in compitis noſtris. Et dicet vobis; Non cognoſco vos, undè eſtis: abſcedite à me, ô perpetrantes ſcelus, Illuc, ubi fletus, & ſtridor dentium. Quando videbitis Abraham, et Iſaac, et Jacob, & omnes prophetas in regno Dei, vos autem expellemini forás. Et venient ab Oriente, & Occidente, & Aquilone, & Auſtro, & accumbent in regno Dei. Et fient primi noviſſimi, & noviſſimi primi.

Sectio quinquageſima tertia.

In illa autem die venerunt ad eum quidam ex Phariſæis, & dixerunt ei; Exi, & vade hinc, quia Herodes vult necem tuam. Ait illis; Ite & dicite huic vulpi, Ecce ego ejicio dæmonia, & perficio ſanitatem hodiè & cras, & die tertiâ conſummabor. Oportétque me operari hodiè & cras, & in poſterum diſcedam: quia non peribit propheta extra Jeruſalem. Jeruſalem, Jeruſalem, ô mactatrix prophetarum & lapidatrix miſſorum ad eam, quot vicibus volui congregare filios tuos ut avis quæ congregat pullos ſuos ſub alis ſuis, et noluiſtis? Ecce ego relinquo vobis domum deſertam. Dico vobis, quòd non videbitis me amodò, quoad dicatis; Benedictus veniens in nomine Domini.

CAP. XIV.

Et factum eſt cùm intraſſet in domum cujuſdam ex principibus Phariſæorum in ſabbatho, ut manducaret panem, ipſi obſervabant eum. Et ecce homo hydropicus aderat ante illum. Et reſpondit Jeſus, dicens Scribis et Phariſæis; Num licita eſt operatio boni in ſabbatho, an non?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ወእመዝ፡ጀመሩ፡ይበልው፡በለዕንፂ፡ ወሰተይነሂ፡ በቅድሜከ፡ ወመሃርከ፡ በመራሕብቲነ
27 ፡፡:=፡ወይቤሎሙ፡እብለክሙ፡ሊየ፲ለመረክሙ፡እመሰ ይቴ፡ለንትሙ፡ረሐቁ፡እመኔየ፡
28 ኵልክሙ፡ገበርተ፡ለመፂ:=፡ ሖሬ፡ወንስተ፡ብካይ፡ወሐቂየ፡ስነን:: ለመ፡ርኢክመወ
ሙ፡ለአብርሃም፡ወለይስሐቅ፡ወለያዕቆብ፡ ወለነቢያት፡በመንግሠተ፡ እግዚ
29 ኣብሐር:: ወለክሙሰ፡ያወፅሉክሙ፡ለፍአ፡፡:=፡ ወይመጽሉ፡ እመጽባሕ፡ ወእመዕ
ራብ፡ ወእመደቡብ፡ ወእመሰሜን፡ ወይትፈሠሑ፡ በመንግሠተ፡ እግዚኣብሔር፡፡:=፡
30 ወይክውኑ፡ደኃርት፡ ቀደምተ፡ ወቀደምት፡ ድኅረ፡ ይገብሉ፡፡:=፡
በእንተ፡ እለ፡ ነገሮ፡ ለእግዚእ፡ እዮሱስ፡ በለንት፡ ሄሮድስ፡፡:=፡
31 ወበይእቲ፡ዕለት፡መጽሉ፡ ፍሪሰዊያን፡ ወይቤልው፡ ለእግዚእብሔር፡ እመዝየ፡እስመ፡
32 ሄሮድስ፡ይፈቅድ፡ይቅትልከ፡፡:=፡ ወይቤሎሙ፡ሖሩ፡በልዋ፡ለዘቲ፡ቀኒጽል፡ናሁላ፡እ
33 ወፀእ፡ለጋንንተ፡ወእሁብ፡ሕይወተ፡ዮ፡ም፡ጊሠመ፡ወዛልስተ፡ እፈጽመ፡፡:=፡ ወበሕቱ፡
ዮ፡ሰ፡ወጌሠመ፡ለለወጉ፡ወሠለስተ፡ለሐወር:: እስመ፡ሊይደልው፡ ለነቢይ፡ሞቲት፡
3+ በለፍላ፡ዘለንበለ፡በሊየ፲ሰሌም፡፡:=፡ ሊየ፲ሰሌም፡ሊየ፲ሰሌም፡ እንተ፡ ትቀትሎ
ው፡ለነቢያቲሃ፡ወትዌግሮ፡ለሐዋር ያቲሃ፡ ሚመጠነ፡ፈቃድኩ፡ ለስተጋብለው፡ ለደቂ
ቅኪ፡ኣው፡እንተ፡ታስተጋብእ፡ደርሆ፡እጋሊሃ፡ታሕተ፡ክነፊሃ፡ ወለበይክው፡ወሊፈቅደ
35 ክው፡፡:=፡ ናሁ፡ይትኅደግ፡ለክው፡ቤትክው፡ገደመ:: እብለክው፡ክው፡ሊትርእዩኒ
እመይለዜ፡እስከ፡ለመ፡ትብሉ፡ ቈሬክ፡ የይመጽእ፡ በስመ፡እግዚኣብሔር ፡፡:=፡
10 በእንተ፡ቅብው፡፡:=፡ ወእመዝ፡ሖረ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ወኮነ፡ሰቤ፡መ
1 ጽእ፡ ቤተ፡ሊቀዱ፡ብእሲ፡እመነ፡መልእኩው፡ ለፈረሰዊያን፡ ክመ፡ ይመስክ፡በሰንበት፡
2 ወይብሉዕ፡እክለ፡ወእውንቱሰ፡ይትዒቀብዎ፡፡:=፡ ወሃሉ፡ብእሲ፡ቅብው፡ቅድሜሁ፡፡:=፡
3 ወለዉለወ፡ወይቤሎው፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ለጸሐፍተ፡ ሀገር፡ ወለፈረሰዊያን፡ እንዘ፡
ይብል፡ደኀውንሁ፡በሰንበት፡ ፈውሶ፡ ወሚው:: ሊይከውን፡=፡

Et tunc cœperunt dicere ei, Edimus & bibimus in conſpectu tuî, & docuiſti *in* plateis noſtris. Et dixit iis, Dico vobis; Neſcio vos unde ſitis: longè diſcedite à me omnes vos operarii iniquitatis. Ite in fletum & ſtridorem dentium: quum videritis Abraham, & Iſaac, & Jacob, & omnes prophetas in regno Dei, vos autem, ejicient vos forás. Et venient ab Oriente & Occidente & ab Aquilone & ab Auſtro, & gaudebunt in regno Dei. Et erunt ultimi primi, & primi *in* ultimos convertentur.

De iis qui narrabant Domino Jeſu de Herode.

Et in ipſo die venerunt Phariſæi & dixerunt Domino; Abi hinc, quia Herodes vult trucidare te. Et dixit iis; Ite, dicite huic vulpi, Ecce ejiciam dæmones, & dabo vitam hodiè, cras; & tertio *die* finiam. Sed hodiè & cras permanſurus ſum, & tertio die abibo, quia non oportet prophetam mori forás, ſed in Hieruſalem. Hieruſalem, Hieruſalem, quæ trucidas prophetas ejus, & lapidas Apoſtolos ejus, quoties volui congregare filios tuos, ſicut congregat gallina pulliti-em ſuam ſub alas ſuas, & recuſáſtis & noluiſtis? Ecce relinquetur vobis domus veſtra ſolitaria: dico vobis, quòd non videbitis me ab hoc tempore uſquedum dicatis, Beatus qui venit in nomine Dei.

De hydropico.

CAP. XIV.

Et tunc abiit Dominus Jeſus, & factum eſt, quum intraret domum cujuſdam hominis ex principibus Phariſæorum, ut pranderet in ſabbato, & ederet panem, & ipſi obſervarent eum. Et fuit homo hydropicus coram eo. Et reſpondit & dixit Dominus Jeſus Scribis civitatis & Phariſæis, dicens; Licétne in ſabbato ſanare, vel non licet?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

وسنگسار كنندٔ ايشان * كه پيش تو فرستاده شدند * چند بار خواستم كه فرزندان ترا فراهم كنم
وكرد اورم * همچو ماكيان كه بچكان خودرا زير دو بال خود درپناه كيرند * وازباد وسرما
35 نكاه دارند * وتخواستيد * اينك خانهٔ شما براي شما ويران ماند * اكنون بشما مي كويم
تخواهيد مرا ديدن * تا انكه كه بكويند نجسته است آنك بنام خدا مي آيد
1 † هشتاد هشت خوش كردن مسيح مستسقي را * اتفاق شد كه روزي مسيح در خانهٔ
سرور معتزلان در امد * كه نان بخورد در روز شنبه وايشان اورا نكاه مي داشتند *
2 ومردي بود
3 مستسقي † بيمار انجا * ومستسقي † آماس همه تن باشد * عيسي اورا ديد وبدانشمندان ومعتزلان
روي كرد * وكفت * واجب باشد در روز شنبه † اورا خوش كردن *

& lapidatrix eorum qui ad te miſſi ſunt: quoties volui ut filios tuos congregarem & colligerem, velut gallinæ, quæ pullos ſuos ſub alas ſuas in tutum recipiunt, & à vento & frigore protegunt, & noluiſtis? Ecce 35 *domus veſtra vobis deſerta manet. Nunc vobis dico; Non eſtis me viſuri, donec dicatis, Benedictus eſt ille qui in nomine Domini venit.*

LXXXVIII. Sanat Chriſtus hydropicum.

CAP. XIV.

Accidit ut quodam die Chriſtus 1 *in domum principis Phariſæorum introiret, ut panem comederet in die Sabbathi: & ipſi eum obſervabant. Et vir quidam erat hydropiſi laborans ibi: (hydropicus autem tumefactus toto corpore eſt.) Jeſus illum* 3 *vidit, & in ſapientes et Phariſæos vultum convertit, & dixit; Licitum eſt in die ſabbathi eum ſanare?*

Digitized by Google

Illi tantum tacuerunt. Et apprehendens sanavit eum, & dimisit. Et respondens 4
ἰδὼ ἀπέλυσε. Καὶ ἀποκριθεὶς 5
ad illos, dixit; Cujus vestrûm asinus aut bos in puteum cadet,
(β) πρὸς αὐτοὺς, εἶπε, Τίνος (γ) ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ (δ) ἐμπεσεῖται,
& non continuò extrahet illum in die Sabbati? Et non poterant
καὶ οὐκ εὐθέως ἀναστήσει (ε) αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων; Καὶ οὐκ ἴσχυσαν
respondere illi ad hæc. Dicebat autem ad vocatos parabolam, ΝΓ' 6 7
ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα. Ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν,
attendens quomodò primos accubitus eligerent, dicens ad illos; Cùm 8
ἐπίχων πῶς τὰς (ζ) πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς, Ὅταν
vocatus fueris ab aliquo ad nuptias, ne discumbas in primo accubitu, ne quando
κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν (η) πρωτοκλισίαν, μήποτε
honoratior te sit vocatus ab illo: Et veniens te & illum vocans, 9
ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ· Καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας,
dicat tibi; Da huic locum: & tunc incipias cum pudore ultimum locum
ἐρεῖ σοι, Δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον
obtinere. Sed cùm vocatus fueris, vadens recumbe in novissimum lo- 10
κατέχειν. Ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς (θ) ἀνάπεσον εἰς τὸν ἔσχατον τό-
cum, ut cùm venerit invitans te, dicat tibi; Amice, ascende superiùs:
πον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε, εἴπῃ σοι, Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε
tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus tibi: Quia omnis extollens 11
ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον (ι) τῶν συνανακειμένων σοί· Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν
seipsum humiliabitur, & humilians seipsum exaltabitur. Dicebat autem & 12
ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Ἔλεγε δὲ καὶ τῷ
canti ipsum; Cùm facis prandium aut cœnam, ne voca 13
κληκότι αὐτόν, Ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ
fratres tuos, neque cognatos tuos, neque vicinos divites, ne quando &
τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλουσίους, μήποτε καὶ
ipsi te reinvitent, & fiat tibi retributio. Sed cùm facis epulum, 14
αὐτοί σε ἀντικαλέσωσι, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα. Ἀλλ' ὅταν ποιῇς δοχὴν, 13
voca pauperes, mancos, claudos, cæcos: Et beatus eris, quia non habent
κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλούς· Καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν 14
retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione justorum.
ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.
Audiens autem quidam simul recumbentium hæc, dixit illi; Beatus qui 15
Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα, εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος ὃς
ΝΔ' manducabit panem in regno Dei. Ipse autem dixit ei; Homo
φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπός 16
quidam fecit cœnam magnam, & vocavit multos. Et misit ser-
τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε πολλούς. Καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦ- 17
vum suum horâ cœnæ dicere invitatis, Venite: quia jam parata
λον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις, Ἔρχεσθε· ὅτι ἤδη ἕτοιμά
sunt omnia.
ἐστι πάντα.

MS. A. (β) εἶπεν πρὸς αὐτούς, (γ) ὑμῶν ὁ υἱὸς ἢ βοῦς (δ) πεσεῖται, (ε) αὐτὸ τῇ (ζ) πρωτοκλισίας (η) πρωτοκλισίαν, (θ) ἀνάπεσε (ι) πάντων τῶν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ipsi verò tacuerunt. Et prehendit eum ipse, 4
ac sanavit eum, dimisitque. Et subdit eis; 5
Quis est ex vobis cujus incidat filius aut
bos ejus in puteum die Sabbathi, & non
statim hauriens educat eum? Et non pote- 6
rant ei dare responsum super hac re. Dice- 7
bat autem parabolam apud eos qui fuerant
illic invitati, eò quòd conspiceret eos eli-
gentes loca primorum acccubituum. Quum 8
invitatus fueris ab aliquo ad convivium, ne
abieris accubitum primo confessu, ne fortè
illic sit invitatus aliquis te honorior. Ve- 9
niatque is qui te & eum vocavit, ac dicat
tibi; Da huic locum: & pudore suffunda-
ris, quum assurrexeris & obtinueris locum
postremum. Sed quum invitatus fueris, va- 10
de discubitum in ultimum locum, ut quum
venerit is qui te vocavit, dicat tibi; Amice
mi, ascende superiùs & discumbe, & erit
tibi gloria coram omnibus qui tecum dis- 11
cumbunt. Quoniam omnis qui extollit sese,
deprimetur: & qui sese depresserit, extol- 12
letur. Porrò dixit ei qui ipsum vocaverat;
Quum facis prandium aut cœnam, ne voca- 13
veris amicos tuos, nec etiam fratres tuos,
aut cognatos tuos, neque vicinos tuos divi-
tes, ne & ipsi vocent te, & fiat tibi hæc
compensatio. Sed quum facis epulum, vo- 14
ca pauperes, mancos, claudos, cæcos: Et
beatus eris; quia non habent undè tibi re-
pendant: fiet enim tua retributio in resur-
rectione justorum. Hæc autem quum au- 15
disset quidam ex iis qui discumbebant,
dixit ei; Beatus ille qui comedet panem in
regno Dei. Dixit ei Jesus; Vir quidam 16
fecit cœnam magnam, & convocavit mul-
tos. Misitque servum tempore cœnæ, ut 17
diceret iis qui convocati erant, Ecce omnia
parata sunt vobis: venite.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ایشان خاموش شدند * در حال بیمارارا پیش خواند وبرو ي نظر کرد خوش شد * انکه رها 4
کردش * * وبدیشان کفت کیست از شما * کر پسرش یا کاوش * بروز شنبه † در جاه افتد * 5
وهماندم اورا بیرون نیاورد * این سخن‌را جواب † نتوانستند کفت 6
هشتاد نه براي انك صدقه بدرویشان واجب است دادن * واغاز کرد عیسي 7
وبدان † جماعت * که حاضر † بودند کفت * از براي انك دیه * هر یکي جاء نشستن خود را
بلند † مي جستند * که بنشینند * وعیسي تعلیم اغاز کرد وکفت * * چون از کسي بمهماني 8
خوانك شوي * در جاي بالا منشین * نبادا یکي دیکر از تو بزرك‌تر * خوانك شود * وترا از انجا و
بر خیزانند * وتو شرمسار شوي * وفروتر نشیني * * لیکن چون خوانك شوي * زیرتر از همه 10
بنشین تا وقتي که صاحب خانه بیاید * وترا انجا بیند * بتو بکوید * اي دوست بالاتر نشین *
انکه ترا حرمت باشد * برابر همه † که نشسته باشند * * براي انك هر که نفس خودرا † 11
بلند بیند * پست کردد * وهر که پست بیند بلند شود * وباز بدان مرد کفت * 12
که اورا خوانك بود * وقتي که نان صدقه دهي یا خواهي † که مهماني کني *

Illis tacentibus statim ægrotum ad- 4
vocavit, et in eum intuitus est, et
sanatum illicò dimisit. Et illis 5
dixit; Quis est è vobis cujus filius
aut bos in die Sabbathi in puteum
incidat, et eodem instanti eum non
educat? Huic dicto respondere non 6
potuerunt.

LXXXIX. Quòd eleemosynam pauperibus oportet dare.

Et exorsus est Jesus, et turbæ illi, 7
qui aderant, locutus est, eò quòd
videret unumquemque locum sessio-
nis suæ altum quærere, quo sederent:
Jesus itaque docendi initium fecit,
et dixit; Cùm ab aliquo ad convi- 8
vium vocatus fueris, in loco supremo
ne sedeas, ne quispiam alius te ma-
jor vocatus sit: Et te illinc susci- 9
tent, et tu pudefactus inferiùs se-
deas. Sed cùm vocatus fueris, in- 10
fra omnes sede, ut quando dominus
domûs venerit, et te illic videat,
tibi dicat; O amice, superiùs sede:
tunc tibi honor erit coram omnibus,
qui assederint. Eò quòd omnis qui 11
semetipsum suspicit, deprimetur;
omnis verò qui deorsum aspicit,
excelsus erit. Et rursus homini 12
illi dixit, qui eum vocaverat;
Quando panem eleemosynæ das, aut
vis convivium facere,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

4 At illi tacuerunt. Ipse verò apprehensum sanavit eum, ac dimisit. Et respondens
5 ad illos, dixit; Cujus vestrùm asinus aut bos in puteum cadet, & non continuò
6 extrahet illum die sabbati? Et non poterant ad hæc respondere illi. Dicebat
7 autem & ad invitatos parabolam, intendens quomodò primos accubitus eligerent,
8 dicens ad illos; Cùm invitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo lo-
9 co, ne fortè honoratior te sit invitatus ab illo: Et veniens is, qui te & illum vo-
10 cavit, dicat tibi; Da huic locum: & tunc incipias cum rubore novissimum lo-
cum tenere. Sed cùm vocatus fueris, vade, recumbe in novissimo loco: ut,
cùm venerit qui te invitavit, dicat tibi; Amice, ascende superiùs. Tunc erit
11 tibi glòria coram simul discumbentibus: Quia omnis qui se exaltat, humilia-
bitur: & qui se humiliat, exaltabitur: Dicebat autem & ei, qui se invitaverat; 12
Cùm facis prandium, aut cœnam, noli vocare amicos tuos, neq; fratres tuos, neque cognatos,
neq; vicinos divites: ne fortè te & ipsi reinvitent, & fiat tibi retributio. Sed cùm fa- 13
cis convivium, voca pauperes; debiles, claudos, & cæcos: Et beatus eris, 14
quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione justorum.
Hæc cùm audîsset quidam de simul discumbentibus, dixit illi; Beatus, qui man- 15
ducabit panem in regno Dei. At ipse dixit ei; Homo quidam fecit cœnam 16
magnam, & vocavit multos. Et misit servum suum horâ cœnæ dicere invitatis 17
ut venirent, quia jam parata sunt omnia.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * وسكتوا * فأخذه وابراه واطلقه * ثم قال لهم من منكم يقع دون في بير يوم السبت فلا
5 6 يصعده للوقت * فلم يقدروا ان يجيبوه عن هذا * * الفصل الرابع والخمسون * * فقال
7 مثلا للمدعوين لانهم كانوا يختيرون اوايل المكانات هكذي * متي دعاك احد الي عرس فلا
8 تتك في اول الجماعة * فلعله قد دعا هناك واحدا اكرم منك عليه * فياتي الذي دعاك و
9 واياه فيقول لك دع المكان لهذا * فحري وتقوم فتجلس في الموضع الاخير * لكن اذا دعيت
10 فاذهب واتك في اخر موضع * لكي اذا جاء الذي دعاك يقول لك يا صاح ارتفع الي فوق
11 فحينيذ يكون لك مجد امام المتكيين معك * لان كل من يرتفع يتضع وكل من يتضع
12 يرتفع * وقال للذي دعاه اذا صنعت ولمة او عشاء فلا تدع اصدقاءك * ولا اخوتك *
13 اقاربك * ولا اغنياء جيرانك * فلعلهم يدعونك فتكون لك مكافاة * لكن اذا صنعت ولمة
14 ادع المساكين * والصعفاء * والمقعدين والعميان * وطوباك اذ ليس لهم ما يكافوتك * وتجازاتك
15 تكون في قيامة الصديقين * فلما سمع هذا احد المتكيين معه فقال طوبي لمن ياكل خبزا
في ملكوت الله * * الفصل الخامس والخمسون *
16 * فقال له انسان صنع ولمة عظيمة ودعا كثيرين * فارسل عبده وقت العشاء يقول للمدعوين
17 تعالوا فهوذا كل شي معد *

Et tacuerunt. Quare apprehendit illum, 4
& curavit eum, ac dimisit illum.
Deindè dixit illis; Cujus vestrùm ca-
dit bos in puteum die sabbathi, & non 5
extrahit illum subitò? Et non potue- 6
runt respondere ei circa hoc.

Sectio quinquagesima quarta.

Dixit autem parabolam ad invitatos, 7
quia ipsi eligebant primos accubitus, his
verbis: Quando vocaverit te aliquis 8
ad nuptias, ne nitaris in capite sodali-
tatis, quia fortè jam vocavit illuc ali-
quem honoratiorem te sibi, Et veniet 9
qui te vocavit & illum, dicetque tibi;
Cede locum huic: & erubescès, & sur-
ges, & sedebis in loco novissimo. Sed 10
cùm vocatus fueris, vade & incumbe
in postremo loco: ut cùm venerit qui
invitavit te, dicat tibi, O amice, ascen-
de superius. Et tunc erit tibi gloria co-
ram innixis tecum. Quia omnis qui se 11
exaltat, humiliabitur: & omnis qui se
humiliat, exaltabitur. Tum dixit illi 12
qui vocaverat ipsum, Cùm feceris con-
vivium aut cœnam, ne voces amicos tu-
os, neque fratres tuos, neque cognatos tu-
os, neque divites vicinos tuos; nam fer-
tè ipsi te vocabunt, & erit tibi retribu-
tio. Sed cùm feceris convivium, voca 13
pauperes, & debiles, & claudos, & cæ-
cos. Et fælicem te, quum non habeant 14
quod retribuant tibi: & retributio tua
erit in resurrectione justorum. Quum- 15
que audisset hoc unus discumbentium
cum eo, dixit; Beatus qui manducabit
panem in regno Dei.

Sectio quinquagesima quinta.

Dixit autem ei, Homo quidam fecit 16
convivium magnum, & vocavit multos.
Et misit servum suum horâ cœnæ, ut di- 17
ceret vocatis; Venite, quia ecce omnia
parata sunt.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወእርሶሙ::ዐነሠለ: ወለሕዮ: ወፈነዎ::=ፁ ወይቤሎሙ: እመቦ:ለሐዲ: እሙ
5 ስቴትክሙ:ዘወድቀ: ባህሙ:ለው: ለድኅ:ውስተ: ዓዘቅት:ለኦኑ: ሶቤሃ:ያወፅለ:በጊ
6 ዚሃ: በዕለተ: ሰንበት::=ፁ ወኃጥሉ: ዘይብልዎ: በእንተዝ: ነገር::=ፁ
7 በእንተ:ሊያፍቅሮ: ርእስ:መርፈቅ::=ፁ ወመሰለ: ሎሙ:ወይቤሎሙ::ለእለ:ሀ
ለው: ውስተ:መሳሕ:ወመክለ:ሉሙ:ወመሃርሙ:እስመ: ይትባደሩ:ውስተ:ርእሰ:መር
8 ፈቅ:=ፁ ወይቤሎሙ:ለእመ፦:ዘጸውዐከ:ውስተ:መሳሕ:ሊትርፋቅ:ውስተ:ርእሰ:መር
9 ፈቅ:ክቡር:ዮጊ:ይመጽእ:ዘይከብረከ::=ፁ እመቦ:ዘጸውዐከ:መጺሖ:ድኅረ:ይብለከ:
ዘኵ:ዘጸውዐከ:ሳድግ:ሎቱ:ዘንተ:ገጽ:ወትገብእ:ትትኃፈር:ይእተ:ጊዜ:ወትወርድ:
10 ደቡ: ዘይቴሐት:መርፈቅ:ትረፋቅ::=ፁ ወእመሰቦ:ዘጸውዓኬ:ወሖርከ:ውስተ: ዘይቴ
ሐት:መርፈቅ:ርፋቅ: ከመ:መጺሖ:ዘጸውዓኬ: ይብለከ:ግቦእ: ውስተ: ዘይዓቢ:መር
ፈቅ:ወወእተ:ጊዜ: ይከውንከ:ክብረ: ሶቤሃ:በቅድመ:ኵሉሙ: እለ:ይረፍቁ:ወይመ
11 ሰሉ:መሰኬከ::=ፁ እስመ:ኵሉ:ዘያለዕል:ርእሶ: ይቴሐት:ወኵሉ: ዘያቴሕት:ርእ
12 ሶ: ይትዔዓል::=ፁ ወይቤሎ:ለዘ:ጸውዖ:ሶበ:ትገብር:በዓለከ:ወመስሐ:ለው:ድሪረ:
ሊትጸውዕ: እዕርክቲከ: ወመሓፈረከ:ወቢጸከ:ወለኃዊከ: ወለዝሚዲከ:ወኅረከ: ላብ
13 ዕልተ:ከመ:ሊይጸውሉከ: እውንቱሂ:ወይከውንከ:ፋደከ:በኅቡሆሙ::=ፁ ለባ: ሶበ:
14 ትገብር:በዓለከ:ወመሰሐ:ለባ:ጸውዕ: ነደያነ:ወመስኪናነ:ወዕውራነ:ወሰቡራነ:=ፁ ወ
በፁዕ:ለእነ: እስመ:ለልቦሙ:ዘይፈደዩከ:ባሕቱ:ወትትዓሰይ:ለመ: ይትነሠሉ:ጸድ
15 ቃን::=ፁ ወሰሚዖ:ዘንተ:ለሐዱ: እመእለ: ይመስሉ:ወይረፍቁ: ይቤሎ:ብፁዕ:ውእ
ቱ:ዘይበልዕ:ኅብስተ:በመንግሥተ: እግዚአብሔር::=ፁ በእንተ:እለ:ተፀወዑ:
16 ወስተ:ይሬር:=ፁ ወይቤሎ: እግዚእ:ሊየሱስ:ለሐዲ፦:ብእሲ:ገብረ:መሰኬ
17 ለ:በዓለ:ዓቢየ:ወዓሠርዎ:ለብዙኃን::=ፁ ወሶበ:በጽሐ:ዓሡር፣ፈነወ:ገብሮ:ይ
ጸውዖሙ:ለእለ:ዓሠርዎሙ:ሶበ: በጽሐ:ጊዜ: መሰሐ::ወሖረ:ወይቤሎሙ:ለእለ:ዓ
ሠርዎሙ:ንዑ፦:እስመ፦:ወደእነ፦:ኵሉ፦:ለክተደለወነ፦:ሶሰሐ፦:ንዑ፦::=ፁ

Et tacuerunt: & accepit eum, & sanavit eum, & dimisit eum. Et dixit iis, Si fuerit 4
quis ex vobis, cujus bos aut asin⁹ in puteũ ceciderit, nónne licet tunc extrahere
eum statim in die sabbati? Et deficiebant iis quæ dicerent ei de hoc sermone. 5 6

De non ambiendo primũ accubitũ.

Et parabolicè loquutus est iis: & dixit 7
iis qui erant in convivio, & parabolicè loquut⁹ est iis, & docuit eos, quia delecta-
tionẽ habuerunt in primo accubito. Et dixit iis; Si quis fuerit qui vocaverit te in 8
prandiũ, ne accũbito in primo accubito, honorabilis ne veniat qui honorabilior
sit te: Tunc qui vocavit te veniẽs, postea dicit tibi, ille *inquã* qui vocavit te, Cede 9
huic personæ: & reverteris pudore affect⁹ tunc temporis, & descendes in inferi⁹
accubitũ accumbere. Et siquis vocaverit te, & iveris, in inferiori accubito discũ- 10
be, ut veniens qui vocavit te, dicat tibi; Te conferas in superius accubitũ: & tunc
erit tibi gloria statim coram omnib⁹ discũbentibus, & prandentib⁹ tecũ. Quia 11
omnis qui extollit se, deprimetur; & omnis qui deprimit se, extolletur. Et dixit 12
ei qui vocaverat eũ, Quum facis conviviũ tuum, et prandiũ aut cœnam, ne voca-
to socios tuos, & amicos tuos, & proximos tuos, & fratres tuos, & cognatos tuos,
& vicinos tuos divites, ne vocent te ipsi etiam, & fiat tibi retributio tua apud eos.
Sed quando facis conviviũ tuum, & prandium, voca pauperes, & mendicos, & cæ- 13
cos, & claudos: Et beatus es, quia non sunt qui retribuant tibi: veruntamen remu- 14
neratus eris quando surgent justi. Et audiens hoc quidam ex prandentibus & dis- 15
cumbentibus, dixit ei; Beatus est qui comedit panem in regno Dei.

De iis qui vocati sunt ad cœnam.

Et dixit ei Dominus Jesus; Quidam homo fecit prandium, convivium magnum, 16
& invitavit multos: Et quum adesset invitamenti *dies*, misit servum suum vocare 17
invitatos, quando veniebat tempus prandii, & abiit, & dixit invitatis; Venite, quia
jam totum paravimus prandium, venite.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

برادران ودوستان * ونزديكان خودرا بخوان ونه همسايه توانگر * تا ايشان نيز ترا بخوانند *
وهمچون قرض باشد * * ليكن وقتي كه صدقه كني * مسكينانرا * و فروماندكان * 13
وشلان وتا بينايانرا بخوان * تا صدقه * ومهماني † ترا بخورند * * وخنك ترا كه ايشانرا عوض 14
نيست * كه بتو بگزارند * مكافات † تو در مقام صديقان باشد * * از ايشان * كه حاضر 15
بودند * يكي گفت كه خنك انك در ملكوت خدا نان بخورد

مثل مهماني وان كسان كه نيامدند نود

* عيسي گفت * مردي مهماني بزرك كرد * وكاوكوسفند * وديگر ترتيبها آماده داشت * * بعد 16 17
ازان خدمتكاران خود را فرستاد * كه مردم مهماني را بخوانند *

fratres, & amicos, & propinquos
tuos ne vocato, neque vicinos divi-
tes: ne ipsi etiam te vocent, &
quasi mutuum sit. Sed quando elee- 13
mosynam feceris, pauperes, & ino-
pes, & luxatos, & cæcos vocato,
ut eleemosynam & convivium tu-
um edant. Et beatus eris: quia 14
illis compensatio non est, quam tibi
rependeant; retributio tua in loco ju-
storum erit. Ex illis qui præsentes 15
erant unus dixit; Beatus quidem
ille, qui in regno Dei panem co-
ederit.

XC. Parabola convivii, & illorum hominum qui non venerunt.

Jesus dixit; Vir quidam convi- 16
vium magnum fecit, & boves,
oves, & alias dapes apparavit.
Postea ministros suos misit, ut con- 17
vivas vocarent.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΔ'. ΝΕ'.

Et cœperunt *ab una* excusare omnes. Primus dixit ei; *Agrum* emi,
18 Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, Ἀγρὸν ἠγόρασα,
& habeo necesse exire, & videre *illum*: rogo te, habe me excusatum. Et alter
19 καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθὼν, καὶ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. Καὶ ἕτερος
dixit; Juga boum emi quinque, & eo probare illa: rogo te, habe me
εἶπε, Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με
excusatum. Et alius dixit; Uxorem duxi, & *propter hoc* non possum venire.
20 παρητημένον. Καὶ ἕτερος εἶπε, Γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν.
Et *adveniens* servus ille nuntiavit domino suo hæc. Tunc
21 Καὶ παραγενόμενος ὁ (κ) δοῦλος ἐκεῖνος ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε
iratus paterfamilias dixit servo suo; Exi citò in plateas & vi-
ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ, Ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύ-
cos civitatis: & pauperes, & *mancos*, & claudos, & cæcos introduc huc.
μας τῆς πόλεως· καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ (λ) ἀναπήρους, καὶ χωλοὺς, καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε ὧδε.
Et ait servus; Domine, factum est ut imperasti, & adhuc locus est. Et ait
22 Καὶ (μ) εἶπεν ὁ δοῦλος, Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστί. Καὶ εἶπεν
23 dominus *ad servum*; Exi in vias & sepes, & *coge* intrare,
ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον, Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν,
ut impleatur domus mea. Dico *enim* vobis; *Quia* nemo virorum illorum voca-
24 ἵνα γεμισθῇ (ν) ὁ οἶκός μου. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλη-
torum gustabit meam cœnam. Ibant autem cum eo turbæ multæ: & conversus
25 μένων γεύσεταί μου τοῦ δείπνου. Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ· καὶ στραφεὶς ε
dixit ad illos; Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & ma-
εἶπε πρὸς αὐτούς, Εἴ τις ἔρχεται πρός με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα (ξ) ἑαυτοῦ, καὶ τὴν μη- 26
trem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem &
τέρα, καὶ γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τὰς ἀδελφὰς, ἔτι δὲ καὶ
suam animam, non potest meus discipulus esse. Et qui non bajulat crucem suam,
τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναταί μου μαθητὴς εἶναι. Καὶ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν (ο) ἑαυτοῦ, 27
& venit post me, non potest meus esse discipulus. Quis enim ex vobis, volens turrim
ΝΕ' καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής. Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, θέλων πύργον 28
— ædificare, nónne priùs sedens computat *sumptum*, si habeat *ea quæ* ad *perfectionem*:
ϛπγ οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ (π) πρὸς ἀπαρτισμόν·
Ut ne *quando*, *ponente ipso* fundamentum, & non *potente* perficere, omnes *videntes*
Ἵνα μήποτε, θέντος αὐτοῦ θεμέλιον, καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες 29
incipiant illudere ei, Dicentes; Quia hic homo cœpit ædificare,
ἄρξωνται (ρ) ἐμπαίζειν αὐτῷ, Λέγοντες, Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν, 30
& non potuit consummare. Aut quis rex iturus committere *alteri regi*
καὶ οὐκ ἰσχυσεν ἐκτελέσαι. Ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος (σ) συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ 31
in bellum, non sedens priùs *consultat* si *potens est in* decem millibus oc-
εἰς πόλεμον, οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλεύσει εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν (τ) ἀν-
currere cum viginti millibus *venienti* ad se? *Si autem non*, adhuc illo
αντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; Εἰ δὲ μήγε, ἔτι (υ) αὐτοῦ 32
longè *existente*, legationem mittens rogat quæ *ad pacem*.
πόρρω ὄντος, πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην.

MS. A. (κ) δοῦλος ἀπήγγειλεν (λ) ἀναπείρους, καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε (μ) εἶπεν αὐτῷ ὁ (ν) μὲ ὁ οἶκος. (ξ) αὐτοῦ, (ο) ἑαυτοῦ, (π) εἰς (ρ) αὐτῷ ἐμπαίζειν, (σ) ἑτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν (τ) ὑπαντῆσαι (υ) πόρρω αὐτοῦ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 * ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܗ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܐܬܚܙܝ ܠܗ ܐܬܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܚܩܠܐ ܐܙܠ ܐܢܐ ܒܥܝ ܘܐܙܠ ܐܬܚܙܐ ܠܗ ܒܥܝ ܠܟ ܕܬܗܘܐ ܠܝ ܫܪܝ ܠܐ ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܡܐܡܪ

Versio VULGATA LATINA.

18 Et cœperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei; Villam emi, & necesse ha-
19 beo exire, & videre illam: rogo te, habe me excusatum. Et alter dixit; Juga bo-
20 um emi quinque, & eo probare illa: rogo te, habe me excusatum. Et alius dixit;
21 Uxorem duxi, & ideò non possum venire. Et reversus servus nuntiavit hæc domi-
no suo. Tunc iratus paterfamiliâs, dixit servo suo; Exi citò in plateas & vicos ci-
22 vitatis: & pauperes, ac debiles, & cœcos, & claudos introduc huc. Et ait ser-
23 vus; Domine, factum est ut imperâsti, & adhuc locus est. Et ait Dominus servo;
24 Exi in vias, & sepes: & compelle intrare, ut impleatur domus mea. Dico autem
25 vobis; Quòd nemo virorum illorum qui vocati sunt, gustabit cœnam meam. Ibant
26 autem turbæ multæ cum eo: & conversus dixit ad illos; Si quis venit ad me, &
non odit patrem suum, & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, ad-
huc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus. Et qui non bajulat 27
crucem suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus. Quis enim ex vo- 28
bis volens turrim ædificare, non priùs sedens computat sumptus, qui necessarii
sunt, si habeat ad perficiendum: Ne, posteaquàm posuerit fundamentum, & non 29
potuerit perficere, omnes qui vident, incipiant illudere ei, Dicentes; Quia hic 30
homo cœpit ædificare, & non potuit consummare? Aut quis rex iturus commit- 31
tere bellum adversùs alium regem, non sedens priùs cogitat, si possit cum decem
millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? Alioquin adhuc illo 32
longè agente, legationem mittens, rogat ea quæ pacis sunt.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 * فبدؤا جميعهم يستعفون * فالاوّل قال اني اشتريت حقلاً والضرورة تدعوني الي الخروج اليه
19 وبطرده واسألك ان تعفيني * وقال آخر قد اشتريت خمسة ازواج بقر وانا ماضٍ اجربها اسألك ان
20 تعفيني * وقال آخر قد تزوجت مرأة ولاجل ذلك لا امضي * فاتي العبد واخبر سيده بهذا *
21 حينيذٍ غضب رب البيت وقال لعبده اخرج مسرعاً الي الطريق وسوارع المدينة وادع
22 المساكين والمعورين والعميان والمقعدين الي ههنا * فقال العبد يا سيد قد فعلت ما امرت
23 به وههنا ايضاً مكان * فقال السيد للعبد اخرج الي الطرق والسياجات واضطرهم ان يدخلوا
24 ليمتلي بيتي * اقول لكم انه ولا واحد من اولئك الناس المدعوين يذوق لي عشآء * وكان
25 جمع كثير منطلقاً معه فالتفت وقال لهم * من ياتِ اليّ ولا يبغض اباه وامه وامرأته وبنيه
26 واخوته واخواته نعم حتي نفسه فلا يقدر ان يكون لي تلميذاً * ومن لا يحمل صليبه ويتبعني فلا
27 يقدر ان يكون لي تلميذاً * الفصل السادس والخمسون * من منكم يريد ان يبني
28 برجاً اولاً يجلس اولاً ويحسب نفقته وهل له ما يكمله * لئلا اذا وضع الاساس ولم يقدر علي كماله
29 فكل الناظرين يبتدون يسخرون به * ويقولون ان هذا الانسان بدا يبنآء ولم يقدر علي كماله
30 * او اي ملك يمضي الي محاربة ملك آخر افلا يجلس اولاً ويفكر هل يستطيع بعشر الف ان
31 يلقي الموافي اليه في عشرين الفاً * والاّ فما دام بعيداً منه يرسل رسلاً ويسأل سلامه *
32

Et cœperunt omnes veniam petere. Et pri- 18
mus dixit, Equidem emi vus, & necessitas
vocat me ad exeundum ad illud, & vi-
dendum illud: & rogo te ut me eximas.
Et dixit alter; Emi quinq; juga boum, & 19
ego vado probare illa: rogo te ut me exi-
mas. Et dixit alius; Duxi uxorem, & 20
propter hoc non abibo. Et venit servus, 21
& nuntiavit domino suo hoc. Tunc ira-
tus est dominus domûs, & dixit servo
suo; Exi festinus in vias & compita ci-
vitatis, & voca pauperes, & egenos, &
cæcos, & claudos huc. Et dixit servus; 22
Domine, jam feci quod imperâsti, & hic
adhuc locus est. Ait dominus servo; Exi 23
in vias & sepes, & compelle eos ut in-
trent, quatenus impleatur domus mea.
Dico vobis, quòd ne unus quidem ex il- 24
lis hominibus vocatis gustabit mihi cœ-
nam. Et erat turba magna abiens cum 25
eo, & conversus est, & dixit illis; Qui- 26
cunque venit ad me, & non odit patrem
suum, & matrem suam, & uxorem su-
am, & filios suos, & fratres suos, & so-
rores suas, sanè vel animam suam; non po-
test esse mihi discipulus. Et quicunque 27
non portat crucem suam et sequitur me,
non potest esse mihi discipulus.

Sectio quinquagesima sexta.

Quis ex vobis volens ædificare turrim, 28
nonne sedet primùm, et computat impen-
sam ejus, et an habeat quo perficiat il-
lam. Ne postquam posuerit fundamen- 29
tum, et non valuerit perficere eam, omnes
aspicientes incipiant illudere ei, Et di- 30
cere; Hic homo cœpit ædificium, et non
potuit perficere illud. Aut quis rex itu- 31
rus ad oppugnandum regem alterum, nón-
ne sedebit priùs, et cogitabit an possit
cum decem millibus occurrere venienti
ad se cum viginti millibus. Alioquin 32
quandiu remotus est ab eo, mittet nunti-
os, et rogabit pacem ejus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 ወለበይወ፡ኩሉሙ፡ሳቡረ፡ በአሐዱ፡ቃል፡ ወይቤሎ፡ቀደማዊ፡ ገረሀተላ፡ ተዛየጥኩ፡
19 ወእጽሀቅ፡ እፀእ፡ እሖር፡ እርላይ፡ወበሎ፡ረሲላ፡ሊተ፡ ኀመዘ፡ ሊለበይኩ፡፡=፡ ወካ
ፅሉኒ፡ይቤሎ፡ ኃመስተ፡ፅመደ፡አሐ፡ ተዛየጥኩ፡ወላሐውር፡ እርላዮሙ፡ ወለመክሮ
20 ሙ፡ወበሎ፡ረሲ፡ሊተ፡ኀመዘ፡መጻእኩ፡ወሊለበይኩ፡፡=፡ ወሀፅሰኒ፡ ይቤሎ፡ብእሲተ፡
ላወሰብኩ፡ወበእንተዝ፡ሊ፡ይክል፡ መጺአ፡ እብለከ፡ ረሲ፡ሊተ፡ኀመዘ፡ሊለበይኩ፡፡=፡
21 ወገቢሶ፡ገቡረ፡ ወነገሮ፡ኀመዝ፡ ለእግዚኡ፡ወእመዝ፡ ተመፅዐ፡ በዕለ፡ ቤት፡ውእተ፡
ጊዜ፡ ወይቤሎ፡ ለገብረ፡ሖር፡ፋጡነ፡ ውስተ፡ መረሕብት፡ ወውስተ፡ ፈስኂተ፡ ሃገር፡
22 ወለመጽእ፡ሊተ፡ ነደየነ፡ ወፅኑስነ፡ዕውራነ፡ ወሰኩራነ፡ወመስኪናነ፡፡=፡ ወእመዝ፡ይ
23 ቤሎ፡ገብረ፡ ገበርኩ፡ እግዚኦ፡ በኀመ፡ለዘዝከነ፡ወዲይቦ፡ መካነ፡፡=፡ ወይቤሎ፡ እግ
ዚኡ፡ለገብረ፡ሖር፡ ፋጡነ፡ወስተ፡ፋናወ፡ ወውስተ፡ጥቅመ፡ሃገር፡ወበግብር፡ ላብለ፡
24 ኀመ፡ይመላእ፡ ቤትየ፡፡=፡ እብለክሙ፡ ለሐዲሂ፡ሊይጥዕመዋ፡ለበዓልየ፡ እለ፡ዓሠር
25 ናሆሙ፡፡=፡ ወእመዝ፡ እንዘ፡ይሐውር፡መስሌሁ፡ ሰብእ፡ብዙኅ፡ተመይጠ፡ወይቤሎ
26 ሙ፡=፡ ዘይመጽእ፡ኀቤየ፡ ዘይፈቅድ፡ ይትልወኒ፡ይጽላእ፡ለባሁ፡ ወእሞ፡ ለብእሲተ፡
27 ወቤቶ፡ ወውሉደ፡ወለኀዊሁ፡ ወለኀቲሁ፡ወዲደ፡ ነፍስሂ፡ እንቲላሁ፡፡=፡ ሊይክል፡ ከ
ዊነ፡ረድሊየ፡ዘሊያጥብዐ፡ ወሊነለአ፡መሰቀለ፡ሞቱ፡ ሊይክል፡ ተፀመደቲ፡፡=፡
28 በእንተ፡ መሳሌ፡ ዘሕንጸ፡ ማሕፈድ፡=፡ ወእመቦ፡ እመውስቲትክሙ፡ዘይፈ
ቅድ፡ ይሕንጽ፡መሕፈደ፡ለኵኑ፡ይቀድሙ፡ ይነብር፡ወይለስብ፡ፀእፃለ፡ እሙ፡ይእክሎ፡
29 ከሙ፡ ይሰርር፡መሰረቶ፡፡=፡ ከሙ፡ ሰሪር፡መሰረተ፡ እሙ፡ስእነ፡ፈጽሞ፡ኵሉ፡ዘርእዮ፡
30 ይሰለቅ፡ሳዕሌሁ፡=፡ እንዘ፡ይብሉ፡ዝኬ፡ብእሲ፡ለኃዘ፡ይሕንጽ፡ ወስእነ፡ፈጽሞ፡፡=፡
31 ወእመኒ፡ ፈቀደ፡ንጉሠ፡ይሖር፡ ይፀብእ፡ለከልእ፡ ንጉሠ፡ለኵኑ፡ ይነብር፡ወይጼክር፡
32 ይቀድሙ፡ እሙ፡ይክል፡ በእልፍ፡ፀቢለቱ፡ለዘ፡ በክልኤ፡ እልፍ፡ ይትቄበሎ፡፡=፡ ወእማ
ኣኮሰ፡ በርሑቅ፡ ይፈኑ፡ ሐዋርያተ፡ኃቤሁ፡ ወይዜነውዎ፡ደኅና፡ በሰላመ፡፡=፡

Et recusârunt eum omnes simul in una voce, & dixit ei primus; Agrum emi, & cu- 18
pio ut exeam, ire ut videã eũ: & dixit ei; Facias me quemadmodũ non recusâssẽ.
Et secundus dixit ei; Quinque juga boum emi, & eo ut videã eos & probẽ eos: & 19
dixit ei; Facias me quemadmodũ venissem, & non recusâssem. Et tertius dixit ei; 20
Uxorẽ duxi, & propterea non possum venire: dico tibi; Facias me quemadmodum
non recusâssẽ. Et reversus servus ejus nuntiavit similiter dño suo. Et tunc iratus 21
fuit dñs domûs isto tempore, & dixit servo suo; Abi citò in plateas & vicos civi-
tatis, & introduc mihi pauperes & indigentes, cæcos, & claudos, & mendicos. Et 22
tunc dixit ei serv' ejus; Feci dñe, sicut præcepisti me, & adhuc est locus. Et dixit 23
dñs servo suo; Abi citò in vias, & in mœnia civitatis, & in coactione introducito,
ut impleatur domus mea. Dico vobis, Ne unus *eorum* gustabit convivium meum, 24
quos invitavimus. Et tunc proficiscente cum eo turbâ multâ, conversus fuit, & 25
dixit iis; Qui veniet ad me, qui vult sequi me, odiõ habebit patrem suum, & ma- 26
trem suam, & uxorẽ suam, & domũ suam, & liberos suos, & fratres suos, & soro-
res suas, & etiam suam ipsius animam. Non potest esse discipulus meus, qui non 27
est paratus: & *qui* non assumpsit crucem mortis suæ, non potest adhærere mihi.

De parabola hominis *qui ædificavit turrim.*

Et si fuerit ex vobis, qui vult ædificare turrim, nónne priùs sedet, & computat 28
sumptus, an potis sit ut ponat fundamentũ ejus? Sicuti posito fundamento, si non 29
potuit perficere eam, omnis spectans ridebit super eum, Dicens; Hic homo cœpit 30
ædificare, & non potuit perficere. Et si voluit rex proficiscì, ut bellum inferat 31
alteri regi, nónne sedebit & consultabit priùs, utrùm possit cum decem millib⁹
bellum inferre ei qui cum viginti millibus occurrit ei? Alioquin, *illo* longè a- 32
gente, mittet legatos ad eum, & annuntiabit ei salutem in pace.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quicunque patrem, et matrem su- 26
am, et fratres, et sorores, et uxo-
rem, et liberos, et animam suam et-
iam non præterierit neq; reliquerit,
ille discipulus meus non fiet. Et qui- 27
cunque crucem suam non sustulerit,
et post me non venerit, ipse mihi non
potest discipulus esse. Quis est è vo- 28
bis, qui cum *voluerit ut arcem ædi-*
ficet, non priùs sedeat et sumptum
ejus computet, ut, si habeat facultа-
tem quâ ædificium perficiat, funda-
mentum ponat? Si enim non habue- 29
rit, non expedit ut fundamentum po-
nat, ne homines præteveant, Et inter 30
se dicant; Iste quidam hoc funda-
mentum posuit; et non potuit perfice-
re. Aut si rex aliquis voluerit cum 31
rege alio aciem comittere, priùs de-
spiciet num robur et exercitum ha-
beat, quo in hostem prodeat, tunc bel-
lum facit. Quòd si robur et exerci- 32
tum non habeat, dum ab hoste suo
procul est, legationem mittit, et se-
curitatem et pacem petit:

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Νε'. ΝΖ'.

Sic ergò omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus *suis substantiis*, non potest
33 Οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναταί
meus esse discipulus. Bonum sal: si autem sal *infatuetur*, in quo condietur?
34 μου εἶναι μαθητής. Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ καὶ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται;
Neque in terram, neque in sterquilinium, *appositum* est: foràs *mittunt illud*. *Habens* aures
35 Οὔτε εἰς γῆν, οὔτε εἰς κοπρίαν, εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ ἔχων ὦτα
audiendi, audiat.
ἀκούειν, ἀκουέτω.

CAP. XV. ιε'.

Erant autem appropinquantes ei *omnes* publicani & peccatores, *audire* illum.
1 Ἦσαν δὲ (α) ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἀκούειν αὐτοῦ.
Et murmurabant Pharisæi & Scribæ, dicentes; Quia hic peccatores
2 Καὶ διεγόγγυζον (β) οἵ τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς, λέγοντες, Ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς
recipit, & manducat cum illis. Ait *autem* ad illos parabolam istam,
3 προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην,
dicens; Quis homo ex vobis *habens* centum oves, & *perdens* unam ex illis,
4 λέγων, Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν,
nónne dimittit nonagintanovem in deserto, & vadit ad per-
οὐ καταλείπει τὰ (γ) ἐνενηκονταεννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπο-
ditam, donec inveniat eam? Et *inveniens* imponit in humeros suos gaudens:
5 λωλὸς, (δ) ἕως εὕρῃ αὐτό; Καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἑαυτοῦ χαίρων·

Et veniens *in* domum, convocat amicos & vicinos, dicens illis; Congratulamini
Καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς, Συγχάρητέ 6
mihi, quia inveni ovem meam *perditam*. Dico vobis; Quòd ita gaudium erit
μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. Λέγω ὑμῖν, Ὅτι (ε) οὕτω χαρὰ ἔσται 7
in cœlo super uno peccatore *pœnitenti*, quàm super nonagintanovem justis,
ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ (ζ) ἐνενηκονταεννέα δικαίοις,
qui non *opus habent* pœnitentiâ. Aut quæ mulier drachmas habens decem, si per-
οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι μετανοίας. Ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπο- 8
diderit drachmam unam, nónne accendit lucernam, & everrit domum, & quærit diligenter, *usque*
λέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον, καὶ σαροῖ τὸν οἶκον, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἕως
quò inveniat? Et *inveniens* convocat amicas & vicinas, dicens; Congratulamini
οὗ εὕρῃ; Καὶ εὑροῦσα (συγκαλεῖται) τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας, λέγουσα, Συγχάρητέ 9
mihi, quia inveni drachmam quam perdideram. Ita, dico vobis, gaudium *fit* coram
μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. (η) Οὕτω, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώπιον 10
angelis Dei super uno peccatore *pœnitenti*. Ait autem; Homo quidam habuit
τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι. Εἶπε δὲ, Ἄνθρωπός τις εἶχε 11
duos filios. Et dixit *junior* eorum patri; Pater, da mihi *adjectam*
δύο υἱούς. Καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρὶ, Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον 12
partem substantiæ. Et divisit illis *vitam*.
μέρος τῆς οὐσίας. (θ) Καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον.

MS. A. Κεφ. ιε'. (α) αὐτῷ ἐγγίζοντες (β) οἵ τε Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, (γ) ἐνενηκονταεννέα (δ) ἕως οὗ εὕρῃ (ε) οὕτως (ζ) ἐνενηκονταεννέα (η) Οὕτως, (θ) ὁ δὲ διεῖλεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ܗܟܢܐ ܟܠ ܡܢ ܕܠܐ ܫܒܩ ܟܠ ܡܕܡ ܕܝܠܗ ܠܝܬ ܠܗ ܐܦܟܐ ܕܬܗܘܐ ܠܝ ܠܬܠܡܝܕ.
34 ܛܒ ܡܠܚܐ ܐܝܟ ܕܐܦ ܡܠܚܐ ܬܦܗ ܒܡܢܐ ܢܬܬܩܢ ܠܗ.
35 ܠܐ ܠܐܪܥܐ ܐܦ ܠܐ ܠܙܒܠܐ ܛܒ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܕܢܪܡܘܢ ܐܢܫ ܠܒܪ.

Ita quisquis ex vobis non relinquit omnem possessionem suam, non potest mihi esse discipulus. Bonus est sal: si verò & ipse sal insipidus fuerit factus, quo salietur? Neque terræ, neque sterquilinio utilis est: foràs eum abjiciunt. Cui sunt aures ad audiendum, audiat.

CAP. XV.

1 ܘܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܟܠ ܓܒܝܐ ܘܚܛܝܐ ܕܢܫܡܥ ܡܢܗ.
2 ܘܪܓܢܘ ܦܪܝܫܐ ܘܣܦܪܐ ܘܐܡܪܝܢ ܗܢܐ ܚܛܝܐ ܩܒܠ ܘܥܡ ܗܢܘܢ ܐܟܠ.
3 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܕܐ ܡܬܠܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܐܢܫ ܒܟܘܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܡܐܐ ܐܪܚܐ
4 ܘܐܒܕ ܚܕ ܡܢܗܝܢ ܠܐ ܫܒܩ ܬܫܥܝܢ ܘܬܫܥ ܒܡܕܒܪܐ ܘܐܙܠ ܒܬܪ ܕܐܒܕ ܥܕ ܕܫܟܚ ܠܗ.
5 ܘܟܕ ܫܟܚ ܣܡ ܥܠ ܟܬܦܗ ܒܚܕܘܬܐ ܣܓܝ.
6 ܘܐܬܐ ܠܒܝܬܗ ܘܩܪܐ ܠܚܒܪܘܗܝ ܘܠܫܟܢܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܒܘ ܠܝ ܒܪܝܟ ܕܫܟܚܬ ܐܝܟ ܕܐܒܕ ܗܘܝܬ.
7 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܗܟܢܐ ܬܗܘܐ ܚܕܘܬܐ ܒܫܡܝܐ ܥܠ ܚܕ ܚܛܝܐ ܕܬܬܚܪܛ ܡܢ ܚܛܗ ܡܢ ܬܫܥܝܢ ܘܬܫܥ ܙܕܝܩܐ ܕܠܐ ܨܒܝܢ ܬܝܒܘܬܐ.
8 ܐܘ ܡܢܘ ܐܢܬܬ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܣܪ ܙܘܙܐ ܘܐܒܕܬ ܚܕ ܡܢܗܝܢ ܠܐ ܡܫܥܠ ܫܪܓܐ ܘܡܟܫܚ ܒܝܬܐ ܘܒܥܐ ܒܫܘܩܐ ܥܕ ܕܫܟܚ ܠܗ.
9 ܘܟܕ ܫܟܚ ܩܪܐ ܠܚܒܪܬܗ ܘܠܫܟܢܬܗ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܒܘ ܠܝ ܒܪܝܟ ܕܫܟܚܬ ܙܘܙܐ ܕܐܒܕ ܗܘܝܬ.
10 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܗܟܢܐ ܬܗܘܐ ܚܕܘܬܐ ܩܕܡ ܡܠܐܟܐ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܚܕ ܚܛܝܐ ܕܬܬܚܪܛ.

Ad vesperas, feriâ quintâ hebdomadis primæ Jejunii. 51.

Accedebant autem ad eum Publicani & peccatores, ut ipsum audirent. Et Scribæ ac Pharisæi murmurabant, & dicebant; Iste peccatores suscipit, & cum eis esitat. Et dixit eis Jesus hanc parabolam; Quis est vir ex vobis habens centum oves, qui si perdiderit unam ex illis, non relinquat nonaginta novem in deserto, & proficiscatur quæsiturus eam quæ periit, usquedum invenerit eam? Quúmque invenit eam, lætatur, & bajulat eam super humeros suos: Venítque domum suam, & convocat amicos suos & vicinos suos, & ait illis; Gaudete mecum, quippe qui invenerim ovem meam quæ perierat. Dico vobis ita fore gaudium in cœlo pro uno peccatore quem pœniteat, *majus* quàm super nonaginta novem justis, qui non egent pœnitentiâ. Aut quænam est mulier habens decem numos, & perdiderit unum ex illis, quæ non accendat lucernam, & scopet domum, quærátque illum accuratissimè, usquequò invenerit eum? At quum invenit eum, convocat amicas & vicinas suas, & ait illis; Lætamini mecum, quippe quæ invenerim numum meum qui perditus fuerat. Dico vobis, ita forè gaudium coram angelis Dei super uno peccatore pœnitente.

11 ܘܐܡܪ ܒܪ ܐܝܬ ܠܗ ܠܬܪܝܢ ܒܢܝܗ.
12 ܘܐܡܪ ܙܥܘܪܐ ܡܢܗܘܢ ܠܐܒܘܗܝ ܐܒܐ ܗܒ ܠܝ ܚܠܩܐ ܕܡܬܚܐ ܠܝ ܡܢ ܐܘܣܦܐ ܗܕܐ ܘܦܠܓ ܠܗܘܢ ܩܢܝܢܗ.

Et dicebat eis rursùm Jesus; Vir quidam habebat filios duos: Et dixit ei filius ejus minor natu, Pater mi, da mihi partem quæ mihi contingit ex domo tua. Divisit itaque ei possessionem suam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 و این چنین از شما نیز هر کسي * تا هر چه دارد ترك نکند * مرا شاگرد † نشود * * هر چیز را
34 بنمك خوش کنند * وچون نمك کنك شود * [اورا چه نمك کنند] * لایق نباشد مگر
35 اورا بیرون † اندازند * هر که دو گوش شنونك دارد بشنود

Eodemque modo è vobis etiam quilibet, quamdiu quicquid habuerit non relinquit, mihi discipulus non erit. Quamque rem sale sapidam faciunt: quum autem sal infulsus fuerit, eum quo salient? Dignus non est nisi ut extrà jaciant. Quicunque aures audientes habet, audiat.

XCII. Parabola centum ovium.

CAP. XV.

1 سود خوران * وگنه کاران * پیش عیسي † مي آمدند * که از و تعلیم † بشنوند * * دانشمندان *
2 ومعتزلانرا خوش نمي آمد * با همدیگر چیزي † [دمدمه کردند] مي گفتند که این کس
3 گنه کاران * و سود خورانرا * قبول مي کند * و با ایشان † مي خورد * * عیسي دریافت *
4 و این مثل بدیشان گفت * * مردي ازشما صد † گوسفند داشت * ویکي از ایشان گم †
5 کرد * نود ونه را در بیابان رها کرد * وبدنبال ان گم شده رفت * تا انکه که یافت * * وچون
6 گوسفند گم شدهٔ خودرا دید * شاد شد * وبر دوش خود بر گرفت * * وبخانهٔ خود آورد *
7 و دوستان * و همسایگان خودرا بخواند * و بدیشان گفت * با من شاد باشید * که گوسفند †
گم شدهٔ خودرا یافتم * * بشما مي گویم * که در آسمان نیز اینچنین شادي شود * دران وقت
که گنه کاري از گناه خود توبه کند * بیشتر از نود ونه * که توبت ایشان † در بایست نیست

Publicani autem, & peccatores ad Jesum venerunt, ut ab eo doctrinam audirent. Sed sapientibus & Pharisæis haud placuit, alii igitur ad alios aliquid murmurantes dicebant; Hic quidem homo publicanos & peccatores recipit, & cum eis vescitur. Jesus intellexit, & hanc parabolam illis dixit. Quidam è vobis centum oves habuit, & unam ex illis amisit: nonaginta itaque & novem in deserto reliquit, & post illam amissam ivit, usquequò invenisset. Cùm autem ovem amissam suam videret, lætatus est, & in humeros suos sustulit. Et in domum suam adduxit, & amicos & vicinos suos vocavit, & illis dixit; Mecum læti estote, quia ovem amissam meam reperi. Vobis dico, quòd in cœlo etiam eodem modo lætitia erit, eo tempore quo peccator à peccato suo pœnitentiam egerit, magis quam ob nonaginta novem quibus pœnitentia non opus est.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

33 Sic ergò omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus
34 esse discipulus. Bonum est sal. Si autem sal evanuerit, in quo condietur? Ne-
35 que in terram, neque in sterquilinium utile est, sed foràs mittetur. Qui habet aures audiendi, audiat.

CAP. XV.

1 ERant autem appropinquantes ei publicani, & peccatores, ut audirent illum. Et
2 murmurabant Pharisæi, & Scribæ, dicentes; Quia hic peccatores recipit, & man-
3 ducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam, dicens; Quis ex vobis homo,
4 qui habet centum oves: & si perdiderit unam ex illis, nónne dimittit nonaginta-
5 novem in deserto, & vadit ad illam quæ perierat, donec inveniat eam? Et cùm
invenerit eam, imponit in humeros suos gaudens: Et veniens domum convocat 6
amicos & vicinos, dicens illis; Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam,
quæ perierat? Dico vobis, Quòd ita gaudium erit in cœlo super uno peccatore 7
pœnitentiam agente, quàm super nonagintanovem justis, qui non indigent pœnitentiâ. Aut quæ mulier habens drachmas decem, si perdiderit drachmam unam, 8
nónne accendit lucernam, & everrit domum, & quærit diligenter, donec inveniat? Et cùm invenerit, convocat amicas & vicinas, dicens; Congratulamini mihi, 9
quia inveni drachmam, quam perdideram? Ita dico vobis; Gaudium erit coram 10
angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente. Ait autem; Homo quidam habuit duos filios: Et dixit adolescentior ex illis patri; Pater, da mihi por- 11 12
tionem substantiæ quæ me contingit. Et divisit illis substantiam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

33 * وهكذا كل واحد منكم ان لم يرفض كل ما له فلا يقدر ان يكون لي تلميذا * جيد هو الملح
34 فان فسد الملح بماذا يملح * لا للارض ولا للمزبلة يصلح لكن يطرح خارجا * من له اذنان
35 سامعتان فليسمع *

Sic unusquisq; ex vobis si non renuntiaverit omnibus quæ habet, non potest esse mihi discipulus. Bonum est sal: at si corrumpatur sal, quâ re salietur? Non terræ, neq; sterquilinio prodest, sed projicitur forás. Cui sunt aures audientes, audiat. 33 34 35

CAP. XV.

1 2 * ودنا منه جميع العشارين والخطاة ليسمعوا منه * فتذمر الفريسيون والكتبة قايلين هذا
3 يقبل الخطاة ويأكل معهم * * الفصل السابع والخمسون * * فقال هذا المثل مخاطبا *
4 * اي رجل منكم له مايه خروف فيتلف منها واحد اليس يترك التسعة والتسعين في البرية
5 6 ويمضي في طلب الضال حتي يجده * فاذا وجده حمله على منكبيه فرحا * ويأتي به الي بيته *
7 ويدعوا اصدقاءه وجيرانه ويقول لهم افرحوا معي جميعا لوجودي خروفي الضال * اقول لكم
8 انه يكون فرح في السماء بخاطي واحد يتوب اكثر من الفرح بالتسعة والتسعين صديقا
9 الذين لا يحتاجون الي توبة * وأية مرءاة لها عشره دراهم يتلف منها واحد اليس توقد
10 سراجا وتكنس بيتها وتطلبه بجهد حتي تجده * فاذا وجدته دعت اصحابها وجاراتها قايلة
11 افرحن معي لوجودي درهمي التالف * اقول لكم انه هكذي يكون فرح عظيم قدام
12 ملايكة الله بخاطي واحد يتوب * * الفصل الثامن والخمسون * * وقال انسان كان له
ابنان * فقال اصغرهما لابيه يا ابه اعطني نصيبي من مالك فقسم بينهما ماله *

Et appropinquaverunt ad eum omnes publicani & peccatores, ut audirent ab eo. Et murmuraverunt Pharisæi & Scribæ, dicentes; Hic recipit peccatores, & manducat cum illis. 1 2

Sectio quadragesima septima.

Et dixit hanc parabolam confabulans; 3 *Quis homo ex vobis habeat centum oves, & perdatur ex illis una, nónne relinquet nonaginta novem in deserto, & vadet quæsitum perditam donec inveniat eam? Et cùm invenerit eam, portabit eam super humeros suos hilaris. Et af-* 4 5 6 *feret eam ad domum suam, & vocabit amicos suos & vicinos suos, & dicet illis; Congratulamini mihi omnes ob inventam ovem meam perditam. Dico* 7 *vobis, quòd erit gaudium in cœlo de peccatore uno qui pœnitentiam agit, majus quàm gaudium de nonaginta novem justis qui non indigent pœnitentiâ. Et quæ* 8 *mulier est, cui quum sint decem drachmæ, perdatur ex eis una, nónne accendit lucernam, & everrit domum suam, & quærit eam solicita donec inveniat eam? Cùm autē invenerit eam, vocat dilectas* 9 *suas, & vicinas suas, dicens; Congratulamini mihi ob inventam drachmam meam perditam. Dico vobis, quòd ita erit gau-* 10 *dium maximum coram angelis Dei de peccatore uno, qui pœnitentiam agit.*

Sectio quinquagesima octava.

Et dixit; Homini cuidam erant filii duo: 11 *Et dixit minor ex illis patri suo; Pater,* 12 *da mihi portionem meam de facultatibus tuis. Et divisit inter utrumque facultates suas.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

33 ወከማሁኬ፡ኵሉ፡ዘእመኩስቲትክሙሂ፡ዘሊወፅእ፡ እመኵሉ፡ ንዋዩ፡ ሊይክል፡ ተፀ
34 መደትየ፡ ::=: ሠናይ፡ ውእቱ፡ ጼው፡ወለእመሰ፡ ጼው፡ለስኅ፡በመኑት፡ እንከ፡ይቄስመ
35 ው፡=: ፡እኵ፡ይገድፍው፡ ላፍላ፡ወስተ፡መሬት፡ ወዘቦ፡እዝነ፡ ሰሚዕ፡ይስማዕ፡::=:

Et sic igitur quicunque è vobis, qui non discesserit ab omnibus bonis suis, non po- 33 *test adhærere mihi. Bonus est sal: & si sal evanuerit, cum quo igitur condient il-* 34 *lum? Nónne abjicient eum foràs in terra: Et qui habet aurem, audiendo audiat.* 35

1 ፲ወ ወይቀርብው፡ ለኢየሱስ፡ኀጥላን፣ ወመጸብሕያን፡ይስመዕው፡::=: ወእንጉርጉሩ፡
2 ጸሐፍት፡ ወፈሪሰዊያን፡ወይቤሉ፡ ኃጥላን፡ይትወከፍ፡ ወይበልዕ፡መስሌሆሙ፡::=:
በእንተ፡ መስሌ፡ ዘመእት፡ ለበግዕ፡=:

Et appropinquabant Jesu peccatores & publicani, ut audirent eum. Et mur- 1 *muraverunt Scribæ & Pharisæi, & dixerunt; Peccatores recipit, & vescitur cum* 2 *iis.*

De parabola hominis cui centum oves.

3 ወመስለ፡ሎሙ፡ከመዝ፡ ወይቤሎሙ፡::=: እመቦ፡ብእሲ፡እመውስቴትክሙ፡ ዘቦ፡ መእ
4 ተ፡ ለበግዐ፡ ወለእመ፡ተገድፆ፡ ሊሐቲ፡ እመውስቴቶን፡እኵ፡ ይኅድግ፡ተስዓ፡ወተስ
5 ዓተ፡ወስተ፡ ገደመ፡ ወየሐውር፡ኀበ፡ እንተ፡ ተገድፆ፡ እስከ፡ ይረክባ፡::=: ወእመሰ
6 ሳረ፡ ረከባ፡ይጸውራ፡ ደቡ፡ወትከፍቱ፡ ወይትፈሣሕ፡::=: ወይበጽሕ፡ቤቶ፡ወይጼውዕ፡
ዐርካኒሁ፡ ወጎሮ፡ ወይብሎሙ፡ተፈሥሑ፡ሊተ፡ እስመ፡ረከብኩ፡በግዕየ፡ እንተ፡ተገድ
7 ፆተኒ፡::=: እብለክሙ፡ከማሁ፡ይከውን፡ ፍስሐሁ፡ በሰማያት፡በእንተ፡ ሊሐዲ፡ኀጥእ፡
8 ዘይትኔሰሕ፡ፈድፋደ፡ እምትስዓ፡ወ ፱፡ ጸድቃን፡ እለ፡ ሊይፈቅድዎ፡ ለንስሓ፡::=: ወ
ካማሁ፡ብእሲትኒ፡ ለእመባቲ፡ዓሠሬ፡ ጠፈልእተ፡እግሙሰ፡ ወተገድፆታ፡አኀቲ፡ጠፍ
ላእት፡ለእኵ፡ ታኅቴ፡ማኅቶተ፡ወተሀወክ፡ኵሉ፡ዘወስተ፡ቤታ፡ ወትፈኅቅል፡ወተኀሥ
9 ሠ፡ ለእተሐሚግ ፣ እስከ፡ትረክብ፡::=: ወእመኰመ፡ ረከበት፡ትጼውዕ፡ዓረስቲሃ፡ወ
10 ኅራ፡ወትብሎን፡ ተፈሥሑ፡ሊተ፡ እስመ፡ ረከብኩ፡ ገመስየ፡ እንተ፡ተገድፆተኒ፡::=: እ
ብለክሙ፡ከማሁ፡ ይከውን፡ፍሥሐ፡ በቅድመ፡መላእክተ፡ እግዚአብሔር፡ በእንተ፡ ለ
11 ሐዲ፡ኀጥእ፡ ዘይትኔሰሕ፡::=: በእንተ፡ ዘኀደጉ፡ ወልዱ፡ ርሑቀ፡ ብሔረ፡::=:
12 ወይቤሎሙ፡ለሐዲ፡ብእሲ፡ ቦቱ፡ክልኤተ፡ደቀ፡::=: ወይቤሎ፡ ዘይእእሳ፡ ለአቡሁ፡ለ
ባ፡ሀበኒ፡ መክፈልተ፡ ርስትየ፡ ዘይረክበኒ :: ወከፈሎ፡ መክፈልቶ፡ ንዋዮ፡::=:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

Et sic igitur quicunque è vobis, qui non discesserit ab omnibus bonis suis, non po- 33
test adhærere mihi. Bonus est sal: & si sal evanuerit, cum quo igitur condient il- 34
lum? Nónne abjicient eum foràs in terra: Et qui habet aurem, audiendo audiat. 35

CAP. XV.

Et appropinquabant Jesu peccatores & publicani, *ut* audirent eum. Et mur- 1
muraverunt Scribæ & Pharisæi, & dixerunt; Peccatores recipit, & vescitur cum 2
iis.

De parabola hominis *cui centum oves.*

Et hujusmodi parabolam loquutus est iis, & dixit iis; Si fuerit homo ex vobis 3
qui habuit centum oves, & si perdita fuerit una ex iis, nónne relinquet nonagin- 4
ta novem in deserto, & ibit ad deperditam, usquedum inveniat eam? Et postea- 5
quàm invenerit eam, portabit eam super humeros suos, & gaudebit: Et veniet 6
domum suam, & vocabit amicos suos, & vicinos suos, & dicet iis; Gratulamini
mihi, quia inveni ovem meam quæ deperdita fuit. Dico vobis, Ita erit gaudiū e- 7
jus in cœlis propter unum peccatorem qui pœnitentiam egit, majus quàm pro-
pter nonaginta & novem justos, qui non indigent pœnitentiâ. Et similiter mulier 8
si habeat decem annulos minutorū, & perdiderit unum annulorū, nónne accen-
dit lucernam, & commovet omnia quæ sunt in domo, & verrit, & quærit attentè
scrutando, usquequò inveniat? Et quum invenerit, vocat amicas ejus, & vicinas 9
ejus, & dicit iis; Gratulamini mihi, quoniam inveni minutū meum, & deperditum
fuit. Dico vobis, Similiter erit gaudiū corā angelis Dei propter unum peccatorē 10
qui pœnitentiā agit.

De filio qui peregrè profectus est in longinquā regionē.

Et dixit iis; Quidam homo habuit duos filios. Et dixit junior patri suo; Pater, da 11 12
mihi portionē hæreditatis meæ quæ cōtingit mihi: & divisit ei portionē substātiæ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

8 ان † يا كدامين است * منل ده درم نوه سه

XCIII. Parabola decem drachmarum.

ن كه ده درم دارد * ويكي از انها كم كند * چراغ بر افروزد * وخانه را بروبد * وبجد اورا بجويد *
تا انكه كه بيابد * * [وچون اورا بيابد] دوستان * وهمسايكان خودرا بخواند * وبديشان بكويد *
9 با من شاد باشيد كه كم شد درم خودرا يافتم * راست بشما بكويم * كه در اسمان نيز شادي
10 شود ميان فرشتكان † خدا بهر يك كناه كار * كه توبه كند نود چهار

Aut quæcunque est illa mulier, quæ 8 *decem drachmas habuerit, et unam ex illis amiserit: lucernam accendet, et domum verret, et diligenter eam quæret, donec inveniat. Et* 9 *cùm eam invenerit, amicas et vicinas suas vocabit, et illis dicet: Mecum lætæ estote, quia drachmam amissam meam inveni. Verùm vo-* 10 *bis dico, quòd in cœlo etiam lætitia erit inter Angelos Dei ob unumquemque peccatorem qui pœnitentiam egerit.*

XCIV. Parabola ejus filii qui partem hæreditatis suam accepit, & absumpsit.

مثل ان پسر كه بخش ميراث خودرا ستد وخرج كرد * وباز عيسي بديشان كفت *
11 كه شخصي دو پسر داشت * فرزند كوچكتر † بپدر كفت بخشي كه از خانهٔ تو بمن مي
12 رسد بك * پدر هر چه داشت † برد و فرزند † خود بخش كرد *

Et rursùs Jesus illis dixit; Homo 11 *quidem duos filios habuit. Filius* 12 *minor patri dixit; Partem quæ ex domo tua ad me redit, mihi dato. Pater quæcunque habuit tulit, et filiis suis partitus est.*

Digitized by Google

Et post non multos dies congregans omnia junior filius, peregrè profectus est in
13 Καὶ μετ' ὐ πολλὰς ἡμέρας ⟨συναγαγὼν ἅπαντα⟩ ὁ νεώτερος υἱὸς, ἀπεδήμησεν εἰς
regionem longinquam, & ibi dissipavit substantiam suam, vivens profusè. Consumente
14 χώραν μακρὰν, ⟨καὶ⟩ ἐκεῖ διεσκόρπισε ☩ ὐσίαν αὐτῦ, ζῶν ἀσώτως. Δαπανήσαντος
autem ipso omnia, facta est fames valida per regionem illam, & ipse cœpit
ⵔ αὐτῦ πάντα, ἐγένετο (ι) λιμὸς ἰσχυρὸς κατ' ☩ χώραν ἐκείνην, ⟨καὶ⟩ αὐτὸς ἤρξατο
deficì. Et abiens adhæsit uni civium regionis illius: & misit
15 (κ) ὑστερεῖσθαι. Καὶ πορευθεὶς ⟨ἐκολλήθη⟩ ἑνὶ ☩ πολιτῶν ☩ χώρας ἐκείνης· ⟨καὶ⟩ ἔπεμψεν
illum in agros suos pascere porcos. Et desiderabat implere ventrem suum de
16 αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτῦ βόσκειν χοίρους. Καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι ☩ κοιλίαν αὐτῦ ἀπὸ
siliquis quas manducabant porci: & nemo dabat illi. In se autem veniens,
17 ☩ κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι· ⟨καὶ⟩ οὐδεὶς ἐδίδυ αὐτῷ. Εἰς ἑαυτὸν ⵔ ἐλθὼν,
dixit; Quot mercenarii patris mei abundant panibus, ego autem fame pereo.
εἶπε, Πόσοι μίσθιοι ☩ πατρός μυ (λ) περισσεύονται ἄρτων, ἐγὼ ⵔ λιμῷ ἀπόλλυμαι.
Surgens ibo ad patrem meum, & dicam ei; Pater, peccavi in cœlum,
18 Ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς ☩ πατέρα μυ, ⟨καὶ⟩ ἐρῶ αὐτῷ, Πάτερ, ἥμαρτον εἰς ☩ ὐρανὸν,
& coram te: Et non amplius sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum
19 ⟨καὶ⟩ ἐνώπιόν (μ) συ· Καὶ ὐκέτι εἰμὶ ἄξι⟨ος⟩ κληθῆναι υἱός συ· ποίησόν με ὡς ἕνα
mercenariorum tuorum. Et surgens venit ad patrem suum. Adhuc autem eo longè
20 ☩ μισθίων συ. Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς ☩ πατέρα ἑαυτῦ. ἔτι ⵔ αὐτῦ μακρὰν
absente, vidit illum pater ipsius, & misericordiâ motus est: & currens cecidit super
ἀπέχοντ⟨ος⟩, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτῦ, ⟨καὶ⟩ ἐσπλαγχνίσθη· ⟨καὶ⟩ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ

collum ejus, & osculatus est eum. Dixit autem ei filius; Pater, peccavi in
☩ τράχηλον αὐτῦ, ⟨καὶ⟩ κατεφίλησεν αὐτόν. Εἶπε ⵔ αὐτῷ ὁ υἱὸς, Πάτερ, ἥμαρτον εἰς 21
cœlum, & coram te, & non amplius sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem
☩ ὐρανὸν, ⟨καὶ⟩ ἐνώπιόν (ν) συ, ⟨καὶ⟩ ὐκέτι εἰμὶ ἄξι⟨ος⟩ κληθῆναι υἱός συ. Εἶπε ⵔ 22
pater ad servos suos; Efferte stolam primam, & induite illum,
ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτῦ, (ξ) Ἐξενέγκατε ☩ στολὴν ☩ πρώτην, ⟨καὶ⟩ ἐνδύσατε αὐτὸν,
& date annulum in manum ejus, & calceamenta in pedes. Et afferentes
⟨καὶ⟩ δότε δακτύλιον εἰς ☩ χεῖρα αὐτῦ, ⟨καὶ⟩ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας. Καὶ ἐνέγκαντες 23
vitulum saginatum occidite, & comedentes oblectemur. Quia hic filius meus mortuus
☩ μόσχον ☩ σιτιστὸν θύσατε, ⟨καὶ⟩ φαγόντες εὐφρανθῶμεν. Ὅτ⟨ι⟩ οὗτός ὁ υἱός μυ νεκρὸς 24
erat & revixit: & perditus fuerat, & inventus est: & cœperunt oblectari. Erat
ἦν, ⟨καὶ⟩ ἀνέζησε· (σ) ⟨καὶ⟩ ἀπολωλὼς ἦν, ⟨καὶ⟩ εὑρέθη· ⟨καὶ⟩ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. Ἦν 25
autem filius ejus senior in agro: & ut veniens appropinquavit
ⵔ ὁ υἱὸς αὐτῦ ὁ πρεσβύτερ⟨ος⟩ ἐν ἀγρῷ· ⟨καὶ⟩ ὡς ἐρχόμεν⟨ος⟩ ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκυσε
symphoniam & choros. Et advocans unum puerorum ejus, interrogavit quid
συμφωνίας ⟨καὶ⟩ χορῶν. Καὶ προσκαλεσάμεν⟨ος⟩ ἕνα ☩ (ρ) παίδων αὐτῦ, ἐπυνθάνετο τί 26
essent hæc. Is autem dixit illi; Quia frater tuus venit: & occidit pater tuus
εἴη ταῦτα. Ὁ ⵔ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι ὁ ἀδελφός συ ἥκει· ⟨καὶ⟩ ἔθυσεν ὁ πατήρ συ 27
vitulum saginatum: quia valentem illum recepit. Indignatus est autem, & non vult
☩ μόσχον ☩ σιτιστὸν· ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. Ὠργίσθη ⵔ, ⟨καὶ⟩ οὐκ(σ)ἤθε- 28
bat introire. Ergò pater illius egressus, advocabat illum.
λεν εἰσελθεῖν. ὁ ⵔ πατὴρ αὐτῦ ἐξελθὼν, παρεκάλει αὐτόν.

MS.A. (ι) λιμὸς ἰσχυ⟨ὸς⟩ (κ) ☩ ὑστερεῖσθαι. (λ) πλεονεύοντας (μ) συ· Οὐκέτ (ν) συ· ⟨καὶ⟩ οὐκ (ξ) Ἐξενέγκαντες στολὴν ☩ πρώτην, ⟨καὶ⟩ ἐνδύσατε (ο) ⟨τὸν⟩ υἱόν μυ ὁ υἱὸς (σ) ἦν ⟨ἀπολωλὼς⟩, ⟨καὶ⟩ ἀνεύρ⟨έθη⟩· (ρ) παίδων, ἐπυνθάνετο (σ) ⟨καὶ⟩ ἠθέλησεν εἰσελθεῖν. ὁ ⵔ πατὴρ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ⟨ܘ⟩ ܠܐ ܫܪܝ ܐܦ ܗܘ ⟨ܠ⟩ ⟨ܡ⟩ ⟨ܐ⟩ ⟨ܕ⟩ ⟨ܐ

Versio VULGATA LATINA.

13 Et non post multos dies, congregatis omnibus, adolescentior filius peregrè
profectus est in regionem longinquam, & ibi dissipavit substantiam suam vivendo
14 luxuriosè. Et postquàm omnia consummâsset, facta est fames valida in regione
15 illa, & ipse cœpit egere. Et abiit, & adhæsit uni civium regionis illius. Et
16 misit illum in villam suam, ut pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrem
17 suum de siliquis, quas porci manducabant: & nemo illi dabat. In se autem re-
versus, dixit; Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus, ego
18 autem hic fame pereo! Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei; Pater,
19 peccavi in cœlum, & coram te: Jam non sum dignus vocari filius tuus: fac
20 me sicut unum de mercenariis tuis. Et surgens venit ad patrem suum. Cùm autem adhuc longè esset, vidit illum pater ipsius, & misericordiâ motus est, & accurrens cecidit super collum ejus, & osculatus est eum. Dixítque ei filius; 21
Pater, peccavi in cœlum, & coram te, jam non sum dignus vocari filius tuus.
Dixit autem pater ad servos suos; Citò proferte stolam primam, & induite illum, 22
& date annulum in manum ejus, & calceamenta in pedes ejus: Et adducite vi- 23
tulum saginatum, & occidite, & manducemus, & epulemur: Quia hic filius 24
meus mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus est. Et cœperunt epula-
ri. Erat autem filius ejus senior in agro: & cùm veniret, & appropinquaret 25
domui, audivit symphoniam & chorum: Et vocavit unum de servis, & in- 26
terrogavit quid hæc essent. Isque dixit illi; Frater tuus venit, & occidit pater 27
tuus vitulum saginatum, quia salvum illum recepit. Indignatus est autem, & no- 28
lebat introire. Pater ergò illius egressus, cœpit rogare illum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * وبعد ايام قليل جمع الابن الاصغر كل شي وسافر الي بلاد بعيدة وبدد ماله هناك بعيش
Et post dies paucos, congregavit filius minor omnia, & iter fecit in regionem longinquam, & dissipavit substantiam suam ibi in victu superbo. 13
14 بذخ * فلما نفد كل شي حدث جوع شديد في تلك البلاد * فاعتقر
Cùm autem consumpsisset omnia, accidit fames valida in illa regione: et factus 14
15 والتصق * الي رجل من عظماء تلك البلاد فارسله الي حقله ليرعي خنازير
pauper Secessit ad unum ex magnatibus illius regionis. Et misit illum in 15
16 * وكان يشتهي ان يملا بطنه من الخروب الذي كانت الخنازير تاكله فلا يعطي ذلك
agrum suum pascere porcos. Et desiderabat implere ventrem suum de siliquis, 16
quas porci manducabant: nec obtinebat illas. 17
17 * فلما نفطن قال كم من اجراء لابي يفضل عنهم الخبز وانا فهاهنا اهلك جوعا
Quumque resipuisset, ait; Quot mercenarii patri meo sunt, quibus superest panis, et ego hic pereo fame! 18
18 * اقوم وامضي الي ابي واقول له يا ابة اخطات في السماء وقدامك * ولست بمستحق ان ادعا لك ابنا
Surgam, et ibo ad patrem meum, et dicam ei; O pater, peccavi in cœlum, et coram te. 19
19 لكن اجعلني كاحد اجرائك * فقام وجاء الي ابيه وفيما هو بعيد نظره ابوه فتحنن
Et non sum dignus vocari tibi filius: Sed fac me sicut unum mercenariorum tuorum. 20
20 واسرع واعتنقه وقبله * فقال له ابنه يا ابة اخطات في السماء وقدامك ولست بمستحق
Et surrexit, et venit ad patrem suum. Et dum esset procul, vidit illum pater suus, et misericordiâ motus est: et festinavit, et complexus est eum, et osculatus est illum. 21
21 ان ادعى لك ابنا * فقال ابوه لعبيده قدموا الحلة الاولي والبسوه اياها عاجلا * واعطوه
Dixitque illi filius ejus; O pater, peccavi in cœlum et coram te; et non sum dignus vocari tibi filius. 22
22 خاتما في يده وحذاء لرجليه * وقدموا العجل المعلوف واذبحوه ونأكل ونفرح * لان
Dixit autem pater ejus ad servos suos; Proferte stolam primam, et induite eum illâ citò: et date illi annulum 23
23 ابني هذا كان ميتا فعاش وضالا فوجد * وبدوا يفرحون * وكان ابنه الاكبر في الحقل *
in manu ejus, et calceamenta in pedes ejus. Et adducite vitulum saginatum, 24
24 فلما جاء وقرب من البيت وسمع اصواتا منفعة ورقصا * دعا احد الفتيان وسالة ما هذا *
et jugulate eum; et manducemus, et lætemur. Quia filius meus hic erat mortuus, atque revixit: et perditus, atque 25
25 فقال له ان اخاك قدم وذبح ابوك العجل المعلوف لانه قبله معافا * فغضب ولم يرد ان
inventus est. Et cœperunt lætari. Et erat filius ejus major in agro; et cùm 26
26 يدخل * فخرج ابوه وطلب اليه *
veniisset, et appropinquâsset domui, et audisset voces consonas, et tripudium, Vocavit unum de pueris, & interrogavit illum, quid hoc esset. Dixit ei; Frater 27
27 28
tuus venit, et jugulavit pater tuus vitulum saginatum, eo quòd receperit illum incolumem. Iratus est autem, et noluit introire. Exivit ergò pater ejus, et rogavit illum. 28

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወእመድኅረ: ጥንድይ: ዕለት: ለስተጋበለ: ኵሉ: ንዋዮ: ዝኩ: ወልዱ: ዘይንእስ: ወ
ሖረ: ወነገደ: ርሑቀ: ብሔረ: ወበህየ: ዘረወ: ወለጣሰነ: ኵሉ: ንዋዮ: እንዘ: ይሐዩ:
14 በመርዓት:=> ወለኣሊቀ: ኵሉ: መጸአ: ረኀብ: ዓቢይ: ወስተ: ወእቱ: ብሔር: ወተ
15 ፀናሰ:=> ወሖረ: ወተፀመደ: ኀበ: ላሐዱ: እመሰብለ: ወእቱ: ብሔር: ወፈነዎ: ወስ
16 ተ: ዓጸደ: ወፍረ: ይርዓይ: ለሕርወ::=> ወፈቀደ: ይጽገብ: እመሎሙ: ጽሪኣ: ዘይ
17 ሴሰዩ: ለሕርሞ: ወለልቦ: ዘይሁቦ::=> ወሖለየ: በልቡ: ወይቤ: ጣመጣን: ለግብርቲ
ሁ: ወገበእቱ: ለላቡየ: እሰ: ያተርፍዎ: ለእክል: ወእነሰ: እመውት: በገዛየ: በረኀብ:=>
18 እትነሣእ: ወለተውር: ኀበ: ላቡየ::ወእብሎ: እባ: ለበስኩ: በስጣይኑ: ወበቅድጫከ
19 ኑ:=> ሊይደልወኒ: እንከ: እስመይ: ወልደከ: ረስየኑ: ከመ: ለሐዱ: እመለግብርቲ
20 ከ:=> ወተንሥአ: ወሖረ: ኀበ: ላቡሁ: ወርሊዮ: ላቡሁ: እመርሑቅ: ወመሕሮ:
21 ወርኆጸ: ወሐቀፎ: ክሰደ: ወሰዓሞ::=> ወይቤሎ: ወሉዱ: እባ: ለበስኩ: በስጣይኑ:
ወበቅድጫከ: ሊይደልወኒ: እንከ: እስመይ: ወልደከ: ረስየኑ: ከመ: ለሐዱ: እመለግ
22 ብርቲከ::=> ወይቤሎሙ: ለብሁ: ለለግብርቲሁ: ላፍጥኑ: ለመጽሉ: ላልበሰ: ቀ
ደሙት: ወለልብስሞ: ወደዩ: ሕልቀተ: ውስተ: ላጸብዓሁ: ወለሠእነ: ውስተ: እገሪ
23 ሁ:=> ወእመጽሉ: መግዝለ: ሳህሙ: ወጥብኑ: ወንብሳዕ: ወንትፈሣሕ::=>
24 እስሙ: ዝንቱ: ወልድየ: ሞተሂ: ወሐይወሂ: ተገድፈሂ: ወተረክበ::ወእኀዙ: ይትፈሥ
25 ሑ:=> ወወልዱስ: ዘይልህቅ: ሓቅለ: ሃሎ: ወበጺሖ: ጽንፈ: ሃገር: ሰሙዐ: ዕንዚረ:
26 ወማኅሌተ::=> ወጸውዐ: እሐደ: እመእግብርቲሆሙ: ወይቤሎ: መንትኑዝ: ዘእ
27 ሰሙዕ::=> ወይቤሎ: እሙ: አተወ: እኁከ: ጣብኅ: መግዝለ: ሳህሙ: ለቡከ: እ
28 ስሙለ: ረከቦ: ሕያዎ:=> ወተመዐወ: ወለባየ: በዊለ: ወወፅለ: ለቡሁ: ወለስተባ
ቍዖ::=>

Et post longum tempus coëgit totam substantiam iste filius junior, & abiit per- 13
egrè; profect' est *in* longinquâ regioné, & ibi dissipavit & perdidit totam substantiâ, vivens in luxuria. Et consumpto toto, venit fames magna in istam regioné 14
& eguit. Et abiit & adhæsit ad unû ex hominibus istius regionis: & misit eum 15
in prædium suum, & egressus est *ut* pasceret porcos. Et voluit saturari de sili- 16
quis quas edebant porci: & nemo fuit qui dabat ei. Et cogitavit in corde suo, 17
& dixit; Quot servi, & ancillæ sunt patris mei qui abundant pane, & ego moriar hic in fame! Surgam & ibo ad patrem meum, & dicam ei; Pater, peccavi 18
in cœlum & coram te: Non sum dignus igitur vocari filius tuus: fac me sicut 19
unum de servis tuis. Et surrexit, & profectus est ad patrem suum: & vidit eum 20
pater ejus è longinquo, & misertus est ejus, & cucurrit, & amplexus est collum ejus, & osculatus est eum. Et dixit ei filius ejus; Pater, peccavi in cœlum, & 21
coram te, non dignus sum igitur vocari filius tuus: fac me sicut unum ex servis
tuis. Et dixit pater ejus servis suis; Festinate, adducite vestimenta fragrantia, 22
& induite eum, & ponite annulum in digitos ejus, & calceamenta in pedes ejus.
Et adducite saginatum bovem, & mactate, & manducabimus, & gaudebimus. 23
Quia hic filius meus mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus est: & cœpe- 24
runt oblectari. Et filius ejus senior *in* agro fuit: & veniens ad terminum ci- 25
vitatis audivit tibias, & cantica. Et vocavit unum ex servis, & dixit ei; Quid 26
est hoc quod audio. Et dixit ei; Quoniam venit frater tuus, mactavit fagina- 27
tum bovem pater tuus, quia invenit eum vivum. Et indignatus est, & recu- 28
savit introire: & exivit pater ejus, & rogavit eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * انكه پدرش ببندكان خود كفت * كه برويد * وخلعتي زيبا اورا بپوشانيد * ودردست
Tunc pater ejus servis suis dixit; Abite, et togâ splendidâ eum induite, et manui ejus annulum, et pedibus ejus calceos indite. Et boves saginatos mactate, ut comedamus et jucundi simus. Quia hic filius meus mortuus erat, et in vitam rediit; amissus erat, & eum inveni. Et jucundè convivari cœperunt. Filius autem major in agro erat, qui cum domui appropinquaret, tubam hominum, et vocem cantûs audivit. Unum itaque ex pueris vocavit, et ab eo scisciatus est quidnam esset. Ei dixerunt; Frater tuus venit, et pater tuus boves mactavit, et convivium fecit. Frater major iratus est, & noluit intrare: pater ejus igitur egressus est et dixit; Quare non ingrederis? 22
23 او انكشتري * ودرپاي او كفش بنهيد * * وبره كاوان فربه را بكشيد * تابخوريم وخوش
24 باشيم * * كه اين فرزند من مرده بود * وزنده كشت * كم شده بود اورا † يافتم * ودر
25 خوشي عيش اغاز كردند * * اما پسر بزركين † در ده بود * چون بخانه نزديك شد غلبه
26 مردم * واواز سرود شنيد * * يكي ازان جوانان † خوانده * وازو پرسيد * كه چيست * * بدو
27 كفتند * برادرت † آمد وپدرت بن كاوان كشته است * وبهماني كرد * * برادر بزرك
28 خشم كرد * وبخواست † كه درون رود * پدرش بيرون آمد وكفت * چرا درنمي اي *

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΗ'.

Is autem respondens, dixit patri; Ecce tot *annos* servio tibi, & nunquam mandatū
29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε τῷ (τ)πατρὶ, Ἰδὲ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν
tuum præterivi: & mihi nunquam dedisti hœdum, ut cum amicis meis *oblectarer.*
Cu παρῆλθον· καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ.
Cùm autem filius tuus hic, *devorans tuam vitam* cum meretricibus, venit, occidisti illi
30 Ὅτε δὲ ὁ υἱός Cου οὗτος, ὁ καταφαγών Cου τὸν βίον(υ)μετὰ πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ
vitulum saginatum. *Is autem* dixit illi; Fili, tu semper cum me es, & omnia
31 τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον, Cὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα
mea tua sunt. *Oblectari* autem & gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus
32 τὰ ἐμὰ Cά ἐστιν. Εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει· ὅτι ὁ ἀδελφός Cου οὗτος νεκρὸς
erat, & revixit: & *periens erat*, & inventus est.
ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ (φ)ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη.

CAP. XVI. ις'.

1 Ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν ΝΗ'
dispensatorem: & hic *delatus est ei, ut dissipans substantias* ipsius. Et vo-
2 οἰκονόμον· καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ, ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. Καὶ φω-
cans illum, ait illi; Quid hoc audio de te? redde rationem *dispensationis*
νήσας αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ, Τί τοῦτο ἀκούω περὶ Cοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς (α) οἰκονομίας
tuæ: non enim poteris *adhuc dispensare*. Ait autem *in semetipso dispensator*; Quid faciam,
3 Cου· οὐ γὰρ δύνασαι ἔτι οἰκονομεῖν. Εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος, Τί ποιήσω,
quia dominus meus aufert *dispensationem* à me? fodere non valeo, mendicare eru-
ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαισχύ-
besco. Scio quid faciam, ut cùm amotus fuero *dispensatione*, recipiant me in
νομαι. Ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς
4 domos suas. Et *convocans unumquemque debitorum* domini
τὰς οἰκους αὐτῶν. Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν (β) χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου
5 sui, dicebat primo; Quantum debes domino meo? *Is autem* dixit; Centum *bata*
ἑαυτοῦ, ἔλεγε τῷ πρώτῳ, Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; Ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν βάτους
6 olei. Et dixit illi; Accipe *tuum scriptum*, & *sedens* citò scribe quin-
ἐλαίου. (γ) Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Δέξαι Cου τὸ γράμμα, καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεν-
quaginta. Deindè alii dixit; Tu verò quantum debes? *Is autem* ait; Centum coros
τήκοντα. Ἕτερῳ εἶπε, Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν κόρους
7 tritici. Et ait illi; Accipe tuas literas, & scribe octoginta. Et laudavit
σίτου. Καὶ λέγει αὐτῷ, Δέξαι Cου τὸ γράμμα, καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. Καὶ ἐπῄνεσεν
8 Dominus *dispensatorem injustitiæ*, quia prudenter fecisset: quia filii seculi hujus
ὁ Κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου
prudentiores *super filios* lucis in *generationem suam* sunt. Et ego vobis dico,
φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσι. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω,
9 Facite vobis *ipsis* amicos de mammona *injustitiæ*: ut cùm defeceritis, recipiant
Ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας· ἵνα ὅταν (δ)ἐκλίπητε, δέξωνται
vos in æterna tabernacula.
ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.

MS.A. (τ) παρὰ αὐτῷ, Ἰδὲ (υ) μετὰ τῶν πορνῶν, (φ) ἀπολωλὼς, καὶ εὑρέθη. MS.A. Κεφ. ις'. (α) οἰκονομίας· ὁ δὲ (β) χρεωφειλετῶν (γ) ὁ δὲ εἶπεν (δ) ἐκλείπῃ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܕܐܡܪ ܐܒܐ ܗܐ ܫܢܝܢ ܣܓܝܐܢ ܦܠܚܬ ܠܟ ܘܠܐ ܥܒܪܬ ܦܬܓܡܐ ܕܦܩܕܬ ܠܝ ܘܠܐ ܝܗܒܬ ܠܝ ܓܕܝܐ ܕܐܬܚܕܐ ܥܡ ܚܒܪܝ *
30 ܕܝܠܝ ܗܢܐ ܕܝܠܟ ܒܪܟ ܕܐܬܐ ܘܐܟܠ ܒܙܢܝܬܐ ܠܟ ܩܛܠܬ ܠܗ ܬܘܪܐ ܕܡܪܝ ܣܓܝ ܐܟܠ ܥܡ ܚܒܪܝ *
31 ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܒܘܗܝ ܒܪܝ ܐܢܬ ܒܟܠ ܙܒܢ ܥܡܝ ܐܢܬ ܘܟܠ ܕܝܠܝ ܕܝܠܟ ܗܘ ܘܚܕܘܬܐ ܗܝ *
32 ܕܐܚܝܟ ܗܢܐ ܡܝܬ ܘܚܝ ܗܘܐ ܘܐܫܬܟܚ ܘܐܫܬܟܚ ܗܘܐ ܘܐܫܬܟܚ ܘܐܫܬܟܚ ܗܘܐ ܘܐܫܬܟܚ ܗܘܐ *
ܘܐܫܬܟܚ ܗܘܐ ܘܐܫܬܟܚ ܗܘܐ ܘܐܫܬܟܚ ܗܘܐ ܘܐܫܬܟܚ ܗܘܐ ܘܐܫܬܟܚ ܗܘܐ ܘܐܫܬܟܚ ܗܘܐ *
1 ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܡܪ ܐܢܫ ܥܬܝܪ ܗܘܐ ܕܗܘܐ ܠܗ ܒܝܬ ܓܙܒܪ ܘܗܘܐ ܡܫܕܪ ܠܗ ܠܓܙܒܪ *
ܘܗܘ ܐܬܐ ܠܘܬܗ ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܟܠ ܕܝܢ ܗܘ

Versio VULGATA LATINA.

29 At ille respondens, dixit patri suo; Ecce tot annis servio tibi, & nunquam mandatum tuum præterivi, & nunquam dedisti mihi hœdum ut cum amicis meis epu-
30 larer: Sed postquàm filius tuus hic, qui devoravit substantiam suam cum mere-
31 tricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum. At ipse dixit illi; Fili, tu sem-
32 per mecum es, & omnia mea tua sunt: Epulari autem & gaudere oportebat, quia frater tuus hic, mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus est.

CAP. XVI.

1 DIcebat autem & ad discipulos suos; Homo quidam erat dives, qui habebat
2 villicum: & hic diffamatus est apud illum quasi dissipâsset bona ipsius. Et vocavit illum, & ait illi; Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ:
3 jam enim non poteris villicare. Ait autem villicus intra se; Quid faciam quia
4 dominus meus aufert à me villicationem? fodere non valeo, mendicare erubesco.
5 Scio quid faciam, ut, cùm amotus fuero à villicatione, recipiant me in domos su-
6 as. Convocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo; Quan-
7 tum debes domino meo? At ille dixit; Centum cados olei. Dixitque illi; Acci-
8 pe cautionem tuam: & sede citò, scribe quinquaginta. Deinde alii dixit; Tu ve-
9 rò quantùm debes? Qui ait; Centum coros tritici. Ait illi; Accipe litteras tuas, & scribe octoginta. Et laudavit Dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fe-
10 cisset: quia filii hujus seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et
11 ego vobis dico; Facite vobis amicos de mammona iniquitatis: ut, cùm defeceri-
12 tis, recipiant vos in æterna tabernacula.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 * فَاَجَابَ اَبَاهُ فَايِلاً كَمْ مِنْ سَنَةٍ اَخْدُمُكَ وَلَمْ اُخَالِفْ لَكَ وَصِيَّةً قَطِّ * وَلَمْ تُعْطِنِي جَدْيًا اَبَدًا
30 لِاَتَنَعَّمَ بِهِ مَعَ اَصْدِقَايِ * فَلَمَّا جَآءَ اِبْنُكَ هٰذَا ٱلَّذِي اَكَلَ مَالَكَ مَعَ ٱلزَّانِيَاتِ ذَبَحْتَ لَهُ
31 ٱلْعِجْلَ ٱلْمَعْلُوفَ * فَقَالَ لَهُ يَا بُنَيَّ اَنْتَ مَعِي كُلَّ حِينٍ وَكُلُّ شَيْءٍ فَهُوَ لَكَ * وَيَنْبَغِي اَنْ
32 نُسَرَّ وَنَفْرَحَ * لِاَنَّ اَخَاكَ هٰذَا كَانَ مَيِّتًا فَعَاشَ وَضَالًّا فَوُجِدَ *

* اَلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ وَٱلْخَمْسُونَ *

1 * ثُمَّ قَالَ لِتَلَامِيذِهِ اِنْسَانٌ كَانَ غَنِيًّا وَكَانَ لَهُ وَكِيلٌ * فَسُعِيَ بِهِ عِنْدَهُ اَنَّهُ يُبَذِّدُ مَالَهُ *
2 * فَاَسْتَدْعَاهُ وَقَالَ لَهُ مَا هٰذَا ٱلَّذِي اَسْمَعُ عَنْكَ * اَعْطِنِي حِسَابَ وَكَالَتِكَ فَاِنَّكَ لَا تَكُونُ لِي
3 بَعْدُ وَكِيلًا * فَقَالَ ٱلْوَكِيلُ فِي نَفْسِهِ مَاذَا اَصْنَعُ اِذَا اَخَذَ مِنِّي سَيِّدِي ٱلْوَكَالَةَ وَلَسْتُ اَسْتَطِيعُ
4 ٱلْفَلَاحَةَ وَاَسْتَحِي اَنْ اَسْاَلَ * قَدْ عَلِمْتُ مَاذَا اَصْنَعُ حَتَّى اِذَا خُرِجَ عَنِّي ٱلْوَكَالَةَ يَقْبَلُونِي فِي
5 بُيُوتِهِمْ * فَدَعَا وَاحِدًا [واحدا] مِنْ غُرَمَآءِ سَيِّدِهِ * وَقَالَ لِلْاَوَّلِ كَمْ لِسَيِّدِي عَلَيْكَ * فَقَالَ مِايَةُ قَفِيزٍ
6 زَيْتًا * فَقَالَ لَهُ خُذْ كِتَابَكَ وَاجْلِسْ مُسْرِعًا وَاكْتُبْ خَمْسِينَ * ثُمَّ قَالَ لِلْاٰخَرِ وَاَنْتَ كَمْ عَلَيْكَ
7 فَقَالَ مِايَةُ كُرٍّ قَمْحًا فَقَالَ لَهُ خُذْ كِتَابَكَ وَاكْتُبْ ثَمَانِينَ * فَمَدَحَ ٱلرَّبُّ وَكِيلَ ٱلظُّلْمِ لِاَنَّهُ
8 بِحِكْمَةٍ صَنَعَ * لِاَنَّ بَنِي هٰذَا ٱلدَّهْرِ اَحْكَمُ مِنْ بَنِي ٱلنُّورِ فِي جِنْلِهِمْ * وَاَنَا اَيْضًا اَقُولُ لَكُمْ
9 اِتَّخِذُوا لَكُمْ اَصْدِقَاءَ مِنْ مَالِ ٱلظُّلْمِ كَيْ اِذَا تَعْدَمُ يَقْبَلُونَكُمْ فِي مَظَالِّهِمُ ٱلْاَبَدِيَّةِ *

Respondit patri suo, dicens; Quot annis servio tibi, & non sum refragatus tuo præcepto unquam, & non dedisti mihi hœdum unquam, quo frueret cum amicis meis? Cum autem venisset filius tuus hic, qui devoravit substantiam tuam cum meretricibus, mactâsti ei vitulũ saginatum. Ait illi; Fili mi, tu mecum es omni tempore, & omnia sunt tua. At oportet nos gaudere & lætari, quia frater tuus hic erat mortuus, & revixit: & perditus, ac inventus est. 29 30 31 32

Sectio quinquagesima nona.

CAP. XVI.

Præterea dixit discipulis suis; Homo quidam erat dives, & erat ei administrator, & delatus est apud eum quòd dissiparet bona ipsius. Jussit ergò vocari illum, & dixit ei, Quid est hoc quod audio de te? redde mihi rationem curaturæ tuæ: quia tu non eris mihi ulteriùs curator. Dixit autem curator intra se; Quid faciam quum auferet à me dominus meus curaturam, & non possim arare, & erubescam mendicare? Jam novi quid faciam, ut cùm recesserit à me curatura, recipiant me in domos suas. Et vocavit singulos debitores domini sui, & dixit primo; Quantum domino meo debes? Dixit autem, Centum cados olei. Et dixit illi; Accipe librum tuum, & sede citò, & scribe quinquaginta. Deinde dixit alii, Et tu quantum debes? Ait, Centum coros tritici. Dixit illi, Accipe librum tuum, & scribe octoginta. Et laudavit Dominus curatorem iniquitatis, quòd sapienter egisset: quia filii hujus seculi sapientiores sunt filiis lucis in generatione sua. Et ego etiam dico vobis, Conciliate vobis amicos de pecunia iniquitatis: ut cùm finieritis, recipiant vos in tabernacula sua aterna. 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ወለውሠአ፡ወይቤሎ፡ለአቡሁ፡ናሁ፡መጠነዝ፡ዓመተ፡ተቀነይኩ፡ለኪ፡ወግሙሬ፡ሊኃለ
30 ፍኩ፡እመትእዛዝኪ ፡ ወሊተሰ፡ ግሙሬ፡ ሊረክበኒ፡ መጹዋትከ፡ ወሊወሀብከኒ፡መሕስ
31 ኦ፡ ጠሊ፡ጥቀ፡በዘ፡ እትፈሣሕ፡ መስለ፡ ለዕርክቲየ፡ ወቢጽየ፡=ፁ ወለቲወሰ፡ዝንቱ፡
32 ወልድኪ፡ ዘበልዐ፡ ኵሉ፡ መንበርተከ፡ መስለ፡ ዘሣተ፡ ጠባሳከ፡ ሎቱ፡ መግዘእ፡ ሳህ
ለ፡=ፁ ወይቤሎ፡እቡሁ፡ ወልድየ፡እንተሰ፡ መስሌየ፡ሃለውኪ፡ዘልፈ፡ወኵሉ፡ዚአየ፡
ዚላከ፡ውእቱ፡:=ፁ ወባሕቱ፡ርቱዕስ፡ ንትፈሣሕ፡ እስመዝ፡ ወልድ፡ እጉከ ፡ ሞተሂ፡
ወሐይወሂ ፡ ተሰጕለሂ ፡ ወተረክበ፡:=ፁ

በእንተ ፡ መጋቤ ፡ ዐመፃ፡:=ፁ

1 ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ለላርደሊሁ፡ላሐዱላ ፡ብእሲ፡ባዕል፡ቦቱ፡መጋቤ፡ ፨፨፨
2 ወከመዝላ፡ዖሣሰን፡ሎቱ፡ ንዋዮ፡=ፁ ወጸውዓ፡እግዚሉ፡ወይቤሎ፡ምንትኑዝ፡ዘእሰሙ
ዕ፡በእንቲላከ፡ላዕሉ፡እንከሰ፡ወንትሐሰብ፡መግባከ፡እሰመ፡ሊትክል፡ እንከ፡ መጊበ፡ ሊ
3 ተ፡=ፁ ወሐለየ፡ ውእቱ፡መጋቢ፡ ወይቤ፡ መንተ፡ እሬሲ፡ ናሁ፡ ይሲዕረኒ ፡ እግዚአየ፡
4 እመግብየ፡ወሐሪሰሂ፡ሊይክል፡ወእለለኒ፡ላኃፍር፡=ፁ ለእመርኩ፡እንከሰ፡ዘእገብር፡
5 እመከመ፡ሰዓረኒ፡እግዚአየ ፡እመግብየ፡ከመ፡ይትወከፈኒ፡በለብያቲሆሙ፡:=ፁ ወጸው
ዖሙ፡ለእለ፡ይፈድእዎ፡ዕደ፡ለእግዚሉ፡ወይቤሎ፡ለቀደሜዊ፡ሚመጠነ፡ዕደ፡ትፈደዮ፡
6 ለእግዚአየ፡=ፁ ወይቤሎ፡መእተ፡በመሰፈርተ፡ባደስ፡ቅብእ፡ወይቤሎ፡ናሁኬ፡ወጽሐ
7 ፍከ፡ንበር፡ወጸሐፍ፡ፍጡነ፡ኀሙሳ፡ለዕሌከ፡:=ፁ ወይቤሎ፡ለካሉሉሂ፡እንተኬ፡ሚ
መጠነ፡ትፈደዮ፡ለእግዚአየ፡ወይቤሎ፡መእት፡በመስፈር ተ፡ቆሮስ፡ቦሰርነየ፡ወይቤሎ፡ና
8 ሁኬ፡መጽሐፍከ፡ንበር፡ወጸሐፍ፡ፍጡነ፡ሰሚነየ፡ለዕሌከ፡=ፁወንእደ፡እግዚእ፡ብሉር፡
ሰመጋቤ፡ዓመፃ፡እስመ፡ከመ፡ጠቢብ፡ገብረ፡ እስመ፡ ወሉደዝ፡ዓለመ፡ ደጠብቡ፡ እመ
9 ወሉደ፡ ብርሃን፡ በዓለሞሙ፡:=ፁ ወእነሂ፡ እብለክሙ፡ ግበሩ፡ ለክሙ ፡ ላዕርክተ፡ እ
መ ንዋየ፡ ዐመፃ፡ ከመ፡ እመ፡ ይኃልቅ፡ ይትወከፈክሙ፡ እመንቱሂ ፡ ወስተ ፡ ለብያቲሆ
ሙ፡ ዘለዓለሙ፡=ፁ

Et respondit, & dixit patri suo; Ecce tot annos servivi tibi, & nunquam recessi à mandato tuo; & mihi nunquam contigit eleemosyna tua, & non dedisti mihi vel hœdulum, in quo oblectarer cum amicis meis, & proximis meis. Et veniente hoc filio tuo qui devoravit totas facultates tuas cum meretricibus, mactâsti ei saginatum bovem. Et dixit ei pater ejus; Fili mi, tu mecum fuisti semper, & quodcunque meum est, tuum est. Veruntamen oportet ut oblectemur, quia hic filius, frater tuus, mortuus erat, & revixit: perditus erat, & inventus fuit. 29 30 31 32

CAP. XVI. *De iniquo procuratore.*

ET dixit Dominus Jesus discipulis suis, Quidam homo dives habuit procuratorem, & *delatus est apud eum* ut qui dissiparet bona sua. Et vocavit eum dominus ejus, & dixit ei; Quid est hoc quod audio de te, accede igitur, & computemus rationem dispensationis tuæ, quoniam non potes amplius dispensare mihi. Et cogitavit iste procurator, & dixit; Quid faciam? ecce, dimittet me dominus meus à dispensatione mea: & fodere non possum, & mendicare erubesco. Novi igitur quid faciam, quando dimisit me dominus meus à dispensatione mea ut recipiant me in domos suas. Et vocavit eos qui soluturi erant debitum domino suo, & dixit primo; Quantum debiti solutur es domino meo? Et dixit, Centum pro mensura bati olei: & dixit ei; Ecce igitur librum tuum & sede, & scribe citò quinquaginta supra te. Et dixit alteri, Tu verò quantum soluturus es domino meo? & dixit ei, Centum pro mensura cori tritici: & dixit ei, Ecce igitur librum tuum, sede, & citò scribe te debitoré octoginta. Et laudavit Deus procuratorem iniquitatis, quia sicut prudens fecisset: quia filii hujus seculi prudentiores sunt filiis lucis in seculis suis. Et ego dico vobis, Facite vobis amicos ex supellectile iniquitatis: ut quando deficiat, recipiant vos illi in domos suas quæ in æternum erunt. 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

از کدخداي بدر افتادم * مرا در خانهٔ خود قبول کنند * وخواند يك يك را از قرض داران
5 6 مخدوم خود * وباولين گفت * بر تو چند † واجب است † ازان خداوند من * گفت صد پيمانه †
7 روغن * گفت قبالهٔ خود بستان * وبنويس پنجاه پيمانه * وبيکي ديگر گفت * بر تو چند † واجب
8 است † ازان مخدوم * او گفت صد جريب کندم * بدو گفت * قبالهٔ خود بستان * وبنويس
9 هشتاد † جريب * خدا ان کدخداي ظالم را ستوده کرد * که حکمت بجاء آورد * زيرا فرزندان اين
جهان از فرزندان نور * بحکمت ترند * درين دودهٔ خود * * من نيز بشما † مي گويم * ازين پس
باز † گناه شمارا براي خود رحمت سازيد * تا وقتي که پرداخته شود * در خانهٔ خود تا ابد
شمارا قبول کنند *

dispensationi excidero, me in domus suas recipiant. Et vocavit unumquemque ex debitoribus domini sui, & primo dixit; Tibi quantum incumbit debitum domini mei? Dixit, Centum menjuræ olei. Dixit 5 6 *dispensator, Syngraphum tuum accipe, & scribe quinquaginta mensuras. Et cuidam alteri dixit; Tu* 7 *in quanto obstrictus es domino? Ille dixit; Centum coris tritici. Et dixit, Syngraphum tuum accipe, & scribe septuaginta coros. Dominus illum dispensatorem iniquum laude affecit, quòd prudentiâ usus esset: quia filii hujus mundi filiis lucis prudentiores sunt in hac generatione sua. Ego etiam vobis dico; Deinceps peccato vestro vobis misericordiam acquirite, ut quando consummatum fuerit, in domum suam in æternum vos recipiant.* 8 9

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΘ'.

Fidelis in minimo, & in *multo* fidelis eſt: & in modico *injuſtus*,
10 Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ, καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι· καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος,
& in *multo injuſtus* eſt. Si ergò in *injuſto* mammona fideles non fui-
11 καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. Εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένε-
ſtis, verum quis vobis credet? Et ſi in alieno fideles non fui-
12 σθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγέ-
ſtis, veſtrum quis vobis dabit? Nemo ſervus poteſt duobus dominis
13 νεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις
ſervire: aut enim unum odiet, & alterum diliget: aut uni adhære-
δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξε-
bit, & alterum contemnet. Non poteſtis Deo ſervire & mammonæ.
ται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε (s) τῷ Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.
Audiebant autem hæc omnia & Phariſæi avari *ſubſiſtentes*, & deri-
14 Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυ-
debant illum. Et ait illis; Vos eſtis *juſtificantes* vosipſos co-
15 κτήριζον αὐτόν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώ-
ram hominibus, *at* Deus novit corda veſtra: quia quod *in ho-*
πιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀν-
minibus altum, abominatio ante Deum eſt. Lex & Pro-
16 θρώποις ὑψηλὸν, βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ (ζ) Θεοῦ ἐστιν. Ὁ νόμος καὶ οἱ προ-
Phetæ uſq; ad Joannem: *à tunc* regnum Dei evangelizatur, & omnis in il-
φῆται ἕως Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐ-
lud vim facit. Facilius autem eſt, cœlum & terram præterire,
τὴν βιάζεται. Εὐκοπώτερον δέ ἐστι, τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν,
17 quàm *Legis* unum apicem cadere. Omnis *abſolvens* uxorem ſuam,
ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ,
18 & *ducens* alteram, mœchatur: & *omnis* dimiſſam à viro *ducens*, mœ-
καὶ γαμῶν ἑτέραν, μοιχᾶται· καὶ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν, μοι-
chatur. Homo *autem* quidam erat dives, & induebatur *purpuram* & *byſ-*
χᾶται. Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσ-
19 *ſum*, *obleCtatus* quotidiè ſplendidè. *Pauper autem* quidam erat no-
σον, εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. Πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνό-
20 mine Lazarus, qui *ejectus erat* ad januam ejus *ulceroſus*. Et cu-
ματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἡλκωμένος. Καὶ ἐπι-
21 piens ſaturari de micis *cadentibus* de menſa di-
θυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλου-
vitis: ſed & canes *venientes* lingebant ulcera ejus. Fa-
σίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι (u) ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ. Ἐγέ-
22 ctum eſt autem *mori* *pauperem*, & *aſportari* eum ab ange-
νετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέ-
lis in ſinum Abrahæ. Mortuus eſt autem & dives, & ſepultus eſt.
λων εἰς τὸν κόλπον (ϑ) τοῦ Ἀβραάμ. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη.

MS. A. (s) Θεῷ (ζ) Θεοῦ. Ὁ νόμος (u) ἐπέλειχον (ϑ) Ἀβεραάμ.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Qui in modico fidelis eſt, & in multo fide-
10 lis eſt: & qui in modico iniquus eſt, etiam
in multo iniquus eſt. Si ergò in divitiis in-
11 iquitatis fideles non eſtis, veritatem quis cre-
det vobis? Et ſi in eo quod veſtrum non eſt,
12 non eſtis inventi fideles, quod veſtrum eſt
quis dabit vobis? Nullus eſt ſervus qui
13 valeat duobus dominis ſervire: aut enim
unum odio habebit, & alterum diliget;
aut unum honorabit, et alterum contemnet.
Non poteſtis Deo ſervire, & divitiis. Phariſæi
14 autem quum hæc omnia audiſſent, propter-
eà quòd amabant pecuniam, irridebant eum.
Jeſus verò dixit eis; Vos eſtis ii qui juſtificant
15 ſeipſos coram hominibus; Deus autem no-
vit corda veſtra. Quod enim elatum eſt in-
ter homines, coram Deo abominationi eſt.
Lex & Prophetæ uſque ad Johannem: ab
16 eo tempore regnum Dei evangelizatur, &
quivis ad ipſũ perrumpit ut introëat. Facilius
17 eſt autem cœlum & terram tranſire, quàm
elementum unum è Lege præterire. Quiſ-
18 quis dimittit uxorem ſuam, & ducit aliam,
mœchatur: & quiſquis ducit derelictam,
mœchatur.

Lectio ad veſperas dominicæ defunctorum.

Porrò vir quidam dives erat, & amiciebatur
19 byſſo & purpurâ; & quotidiè ſeſe oblecta-
bat magnificé. Et pauper quidam erat no-
20 mine Lazarus, eratque projectus ad portam
illius divitis, perculſus ulceribus: Et deſi-
21 derabat explere ventrem ſuum ex micis quæ
cadebant à menſa divitis illius: ſed & canes
veniebant lambentes ulcera ejus. Factum eſt
22 autem ut moreretur pauper ille, & perdu-
xerint eum angeli in ſinum Abrahami:
quin etiam dives ille mortuus eſt, ac ſepultus

Verſio *PARSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Quicunque in parvo fidelis eſt, in
10 multo etiam fidelis erit: & quicunq;
in parvo fraudulentus eſt, in mul-
to etiam fraudulentus erit. Cùm in
11 peculio iniquitatis fideles non fu-
eritis, verum quis vobis concredet?
Et cùm in eo quod veſtrum non eſt,
12 fideles non fueritis, illud quod ve-
ſtrum eſt, quis eſt qui vobis det?

XCVI. Servus duobus domi-
nis non poteſt ſervire.

*Non eſt in mundo ſervus qui duobus
13 dominis poſſit ſervire, quin unum
exoſum habeat, & alterum dile-
ctum: aut uni honorem exhibeat,
alterum verò vili pendat. Non po-
teſtis Deo & pecuniæ poſſeſſionique
ſervire. Cùm Phariſæi hæc omnia
14 audirent, ea de cauſa quod pecuni-
am amarent, eum ſcommate pete-
bant. Jeſus illis dixit; vos eſtis
15 qui voſmetipſos coram hominibus
laudatos habetis, eò quòd Deus eſt
qui cor veſtrum novit: nam quic-
quid apud homines ſublime eſt, co-
ram Deo abominandum eſt. Lex &
16 Prophetæ uſque adventum Johan-
nis ſunt, deinceps autem regnum
Dei in ſpe eſt, & univerſa multitudo
contendit ut in illud ingrediatur.
Facilius eſt ut cœlum et terra pre-
17 tereant, quam ut unus apex de le-
ge tranſeat.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

10 Qui fidelis est in minimo, & in majori fidelis est: & qui in modico iniquus est, &
11 in majori iniquus est. Si ergò in iniquo mammona fideles non fuistis: quod ve-
12 rum est, quis credet vobis? Et si in alieno fideles non fuistis: quod vestrum est,
13 quis dabit vobis? Nemo servus potest duobus dominis servire: aut enim unum odiet, & alterum diliget: aut uni adhærebit, & alterum contemnet: non pote-
14 stis Deo servire & mammonæ. Audiebant autem omnia hæc Pharisæi, qui erant
15 avari: & deridebant illum. Et ait illis; Vos estis, qui justificatis vos coram hominibus: Deus autem novit corda vestra: quia quod hominibus altum est, abo-
16 minatio est ante Deum. Lex & prophetæ, usque ad Joannem: ex eo regnum Dei evangelizatur, & omnis in illud vim facit. Facilius est autem cœlum & ter-
17 ram præterire, quàm de Lege unum apicem cadere. Omnis qui dimittit uxorem
18 suam, & alteram ducit, mœchatur: & qui dimissam à viro ducit, mœchatur. Ho-
19 mo quidam erat dives, qui induebatur purpurâ & byssо: & epulabatur quotidiè
20 splendidè. Et erat quidam mendicus, nomine Lazarus, qui jacebat ad januam
21 ejus, ulceribus plenus, Cupiens saturari de micis, quæ cadebant de mensa divi-
22 tis, & nemo illi dabat: sed & canes veniebant, & lingebant ulcera ejus. Factum est autem ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abrahæ. Mortuus est autem & dives, & sepultus est in inferno.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * اَلْفَصْلُ اَلسِّتُّونَ * * اَلاَمِيْنُ فِي اَلْقَلِيْلِ يَكُوْنُ اَمِيْنًا اَيْضًا فِي اَلْكَثِيْرِ وَاَلظَّالِمُ فِي
11 اَلْقَلِيْلِ ظَالِمٌ اَيْضًا فِي اَلْكَثِيْرِ * وَاِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ اُمَنَاءَ فِي مَالِ اَلظُّلْمِ فَمَنْ يَأْمَنُكُمْ فِي اَلْحَقِّ *
12 وَاِنْ كُنْتُمْ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ غَيْرَ اُمَنَاءَ فَمَنْ يُعْطِيكُمْ مَا لَكُمْ * لَا يَسْتَطِيْعُ اَحَدٌ
13 اَنْ يَعْبُدَ رَبَّيْنِ اِلَّا اَنْ يُبْغِضَ اَلْوَاحِدَ وَيُحِبَّ اَلْآخَرَ وَيُطِيْعَ اَلْوَاحِدَ وَيَرْفُضَ اَلْآخَرَ * لَا تَقْدِرُوْنَ
14 اَنْ تَعْبُدُوا اَللّٰهَ وَاَلْمَالَ * وَكَانُوا اَلْفَرِيْسِيُّوْنَ مُحِبِّيْنَ لِلْفِضَّةِ فَلَمَّا سَمِعُوْا هٰذَا كُلَّهُ فَبَدَوْا يَسْخَرُوْنَ
15 بِهِ * فَقَالَ لَهُمْ اَنْتُمُ اَلَّذِيْنَ تُبَرِّرُوْنَ نُفُوْسَكُمْ قُدَّامَ اَلنَّاسِ وَاللّٰهُ عَارِفٌ بِقُلُوْبِكُمْ * لِاَنَّ اَلْمُتَعَظَّمَ
16 فِي اَلنَّاسِ مَرْذُوْلٌ قُدَّامَ اَللّٰهِ * اَلنَّامُوْسُ وَاَلْاَنْبِيَاءُ اِلَى يُوحَنَّا وَمِنْهُ حِيْنَئِذٍ يُبَشَّرُ بِمَلَكُوْتِ اَللّٰهِ *
17 وَكُلُّ اَحَدٍ اِلَيْهَا مُضْطَرٌّ * وَزَوَالُ اَلسَّمَاءِ وَاَلْاَرْضِ اَسْهَلُ مِنْ اَنْ يَبْطُلَ مِنَ اَلنَّامُوْسِ حَرْفٌ وَاحِدٌ *
18 * كُلُّ مَنْ يُطَلِّقُ مَرْاَتَهُ وَيَتَزَوَّجُ اُخْرَى فَهُوَ زَانٍ [وَكُلُّ] مَنْ يَتَزَوَّجُ مُطَلَّقَةً مِنْ زَوْجِهَا فَهُوَ زَانٍ *
19 * اَلْفَصْلُ اَلْحَادِي وَاَلسِّتُّوْنَ * * رَجُلٌ كَانَ غَنِيًّا وَيَلْبَسُ اَلْحَرِيْرَ
20 وَالْاَرْجُوَانَ * وَكَانَ يَتَنَعَّمُ كُلَّ يَوْمٍ بِزِيْنَةٍ * وَمِسْكِيْنٌ كَانَ اِسْمُهُ لَعَازَرُ كَانَ مَطْرُوْحًا عِنْدَ بَابِهِ
21 مَضْرُوْبًا بِالْقُرُوْحِ * وَكَانَ يَشْتَهِي اَنْ يَمْلَاَ بَطْنَهُ مِنَ اَلْفَتَاتِ اَلَّذِي يَسْقُطُ مِنْ مَائِدَةِ ذٰلِكَ
22 اَلْغَنِيِّ * وَكَانَتِ اَلْكِلَابُ تَاْتِي وَتَلْحَسُ قُرُوْحَهُ * فَلَمَّا مَاتَ ذٰلِكَ اَلْمِسْكِيْنُ حَمَلَتْهُ اَلْمَلَائِكَةُ
اِلَى حِضْنِ اِبْرٰهِيْمَ * ثُمَّ مَاتَ اَيْضًا ذٰلِكَ اَلْغَنِيُّ وَقُبِرَ *

Sectio sexagesima.

Fidelis in modico, erit fidelis etiam in 10
multo. Et injustus in modico, erit injus-
tus etiam in multo. Si ergò fueris is in- 11
fideles in opibus iniquitatis, quis fidet
vobis veras? Et si fueritis in eo quod 12
non est vestrum, infideles; ecquis dabit
vobis quod est vestrum? Non potest quis- 13
quam servire duobus dominis, quin odio
habeat unum, & diligat alterum: &
obtemperet uni, & contemnat alterum.
Non potestis servire Deo & opibus.
Erant autem Pharisæi amantes argenti, 14
quumque audissent hæc omnia, cœperunt
deridere illum. Et ait illis: Vos estis 15
qui justificatis vosmetipsos coram homi-
nibus: Deus autem novit corda vestra,
quia quod magnificum est inter homines,
abominandum est ante Deum. Lex & 16
Prophetæ usque ad Johannem: & ab
ipso tunc evangelizabitur regnum Dei.
Et unusquisque est ad illud obligatus.
Et consumptio cœli & terræ facilior est 17
quàm ut aboleatur de lege literula una.
Omnis qui repudiat uxorem suam, & 18
ducit alteram, profectò ipse mœchus est:
& omnis qui ducit repudiatam à viro
suo, profectò ipse mœchus est.

Sectio sexagesima prima.

Homo quidam erat dives, & induebatur 19
serico & purpurâ, & jucundabatur quo-
tidiè in fastu suo. Et pauper quidam cu- 20
jus nomen erat Lazarus, erat projectus
ad ostium illius, percussus ulceribus:
Et cupiebat implere ventrem suum de 21
micis quæ cadebant è mensa illius divi-
tis: & canes veniebant & linge-
bant ulcera ejus. Cùm autem mortuus 22
esset ille pauper, tulerunt eum angeli in
sinum Abrahæ. Deindè mortuus est et-
iam ille dives, & sepultus est.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወዘስ : በውሑድ : መእመን : በብዙኅኒ : መእመን : ውእቱ : ወዘስ : በሕደጥ : ለጣቂ :
11 በብዙኅኒ : ዐጣቂ : ውእቱ ::=: ወሶበ : በንዋየ : ዓመፃ : ለልብክሙ : ሃይማኖተ :
12 ሎኑ : ይትለመነክሙ : በንዋየ : ጽድቅ ::=: ወሶበ : በንዊየ : ባዕድ : ለልብክሙ :
13 ሃይማኖተ : ሎኑ : እንከ : ይሁበክሙ : ዚለሁ ::=: ላልቦ : ገብር : ዘይክል : ለክልኤቱ :
ለጋእስት : ተቀንዮ :: ወእግለአ : ለሓደ : ያፈቅር : ወካልኦ : ይጸልእ : ወእግለአ :
ለለሓዱ : ይትለዘዝ : ወለካልኡ : ይለቢ : ሊትክሉኬ : ለእግዚአብሔር : ተቀንዮ : ተ
14 መደተ : ንዋየ : እንዘ : ታፈቅሩ ::=: ወሰሚዖሙ : ዘንተ : ኵሎሙ : ፈሪሳዊያን : መ
15 ፍቀራን : ንዋይ : ተቀጸብዎ ::=: ወይቤሎሙ : እንትሙሰ : ትጼደቁ : ለዓይነ : ሰብእ :
ወእግዚአብሔር : ያአምር : ልቡክሙ : እስሙ : ዘበኃበ : ሰብእ : ዓቢይ : በቅድመ :
16 እግዚአብሔር : ትሑት : ወርኩሰ ::=: ወለሪትሂ : ወነቢያትሂ : እስከ : ዮሐንስ :
እመትከት : ሰበኩ : በእንተ : መንግሠተ : እግዚአብሔር : ወኵሉ : ይትገፋዕ : በ
17 እንቲላሃ ::=: ወባሕቱ : ይቀልል : ሰማይ : ወመድር : ይሓልፍ : እመለሓቲ : ቃ
18 በ : ለሪት : ትደቅ ::=: ወኵሉ : ዘይድሕር : ብእሲቶ : ወያወስብ : ካልእታ : ዘመወ :
ወእንተሂ : ደሐሬ : መታ : ለእመ : ቀርበት : ካለለ : ዘመወት ::=:
በእንተ : ባዕል : ወለልዓዛር ::=:
19 ለሐዱለ : ብእሲ : ባዕል : ወይለብስ : ጫሳተ : ወልብሰ : ቢሶን : ወቀጠንተ : ለልባስ :
20 ወይትፈሣሕ : ኵሎ : ለጊረ : ወይፈግዕ ::=: ወለሐዱለ : ነደይ : ዘስሙ : ለልዓዛ
21 ር : ወግዱፍ : ውስተ : ዴዬሁ : ለባዕል : ወይሰክብ ::=: ወይፈቱ : ይጽገብ : እመ
ፍርፋሪት : ዘይወድቅ : እግእዱ : ለባዕል : ወእልባትሂ : ይመጽኡ : ወይልሕሱ : ቍ
22 ሰሊሁ ::=: ወእመዝ : ሞተ : ውእቱ : ነደይ : ወወሰድዎ : መለእክት : ውስተ :
ሕፅነ : ለብርሃም :: ወሞተ : ባዕልኒ : ወተቀብረ ::=:

Et qui in pauco fidelis *est*, in multo fidelis est: & qui in pauco iniquus *est*, in 10
multo iniquus est. Et si in supellectile iniquitatis non habetis fidem, quis cre- 11
det vobis in supellectile justitiæ? Et si in supellectile alterius non habuistis fi- 12
dem, quis igitur dabit vobis suam? Non est servus qui potest duobus dominis 13
servire: aut enim unum diliget, & alterum odio habebit; aut uni obediet, &
alteri recusabit: non potestis igitur Deo servire, adhæsionem divitiis diligentes. 14
Et audientes hoc omnes Pharisæi amatores divitiarum, deriserunt eum. Et dixit 15
iis; Vos justi estis coram oculis hominum, & Deus cognoscit corda vestra: quo-
niam quod apud homines magnum est, coram Deo vile & profanum *est*.
Et lex & prophetæ usque ad Johannem, ab initio, prædicârunt de regno Dei, 16
& quivis opprimitur propter illud. Sed facilius est cœlum, & terram præ- 17
terire, quam unam vocem legis cadere. Et quicunque dimittit uxorem su- 18
am, & ducit alteram, mœchatus est: & quæ dimittit virum suum, si accessit alteri,
mœchata est.

De divite & Eleazar.

Quidam homo dives *erat*, & induebatur purpurâ, & vestimentum *ejus* byssus, 19
& gossipinæ erant tunicæ ejus: & gaudebat quotidiè, & epulabatur. Et qui- 20
dam mendicus *erat*, cujus nomen Eleazar: & projectus fuit ad ostium divitis,
& decubuit. Et desiderabat saturari de micis quæ cadebant è mensa divi- 21
tis: & canes veniebant, & lingebant ulcera ejus. Et tunc obiit iste pauper, 22
& attulerunt eum angeli in sinum Abrahami: & obiit dives etiam, & sepultus est.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 * هر كه زن خود را † رها كند * وزني † ديگر ستاند زنا كرده باشد [وهر كه رها كرده
بستاند زناكارست] 19 نود هفت مثل توانگر و غازر مسكين * مردي بود توانگر
20 ومالدار لباسها ديبا و اطلس پوشيدي * وعمر خود بتكبر وخوشي گذرانيدي * * وبود
21 درويش مسكين نامش غازر * بر در توانگر افتاده * ريشناك ودردمند * ودر ارزوي آن مي بود *
كه از خرده ريزهاء * [كه از] خوان توانگر مي افتيد * شكم خودرا سير كند * وبا اين همه
22 † سكان نيز ريش درويش را مي ليسيدند * بعد از مدتي * غازر مسكين بمرد فرشتكان
روح اورا بردند و در دامن ابراهيم † جاي كردند * وبعد ازان توانگر نيز بمرد *
وچون دفن شد *

Quicunque uxorem suam dimiserit, 18
et uxorem aliam duxerit, adulterium
commisit: & quisquis dimissam du-
xerit, adulter est.

XCVII. Parabola divitis & Gazari pauperis.

Homo quidam erat dives, & opu- 19
lentus, qui vestimentis holosericis
& bombycinis vestiebatur, & æta-
tem suam fastu & voluptate transi-
gebat. Erat etiam pauper inops, 20
nomine Gazarus, ad ostium divitis
delapsus, saucius & æger. Et in de- 21
siderio ejus erat ut minutis micis,
quæ de mensa divitis cadebant, ven-
trem suum expleret: & præter hæc
omnia canes etiam vulnera pauperis
lingebant: Et aliquantò pòst Gaza- 22
rus pauper mortuus est, & Angeli
spiritum ejus tulerunt, & in sinu
Abrahæ collocârunt: postea verò di-
ves etiam mortuus est. Et cùm se-
pultus esset,

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΘ'.

Et in inferno elevans oculos suos, existens in tormentis, videt A-
23 Καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν Α-
braham à longè, & Lazarum in gremio ejus. Et ipse clamans
24 βραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸς φωνήσας
dixit; Pater Abraham, miserere mei, & mitte Lazarum, ut intingat extremũ
εἶπε, Πάτερ Ἀβραὰμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον
digiti sui aquâ, & refrigeret linguam meam: quia crucior in
τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ
flamma hac. Dixit autem Abraham; Fili, recordare quia recepisti tu
25 φλογὶ ταύτῃ. Εἶπε δὲ Ἀβραὰμ, Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες (ι) σὺ
bona tua in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic con-
τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὧδε πα-
solatur, tu verò cruciaris. Et in omnibus his, inter nos & vos
26 καλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν
hiatus magnus confirmatus est, ut volentes transire hinc ad vos,
χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι (κ) ἐντεῦθεν πρὸς ὑμᾶς,
non possint: neque qui indè ad nos transeant. Ait autem; Rogo
27 μὴ δύνωνται· μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. Εἶπε δέ, Ἐρωτῶ
ergò te, pater, ut mittas eum in domum patris mei: Habeo
28 (λ) οὖν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου· Ἔχω
enim quinq; fratres, ut testetur illis, ne non & ipsi veniant in locum
γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον

MS. A. (ι) τὰ ἀγαθά σου σὺ ὧδε (κ) ἔνθεν (λ) σε ἔνθ (μ) Λέγει δὲ αὐτῷ (ν) ὧδ' ἐὰν (ο) ἀμάρτῃ (ϱ) ἐὰν ἑπτάκις (ζ) πρὸς σὲ,

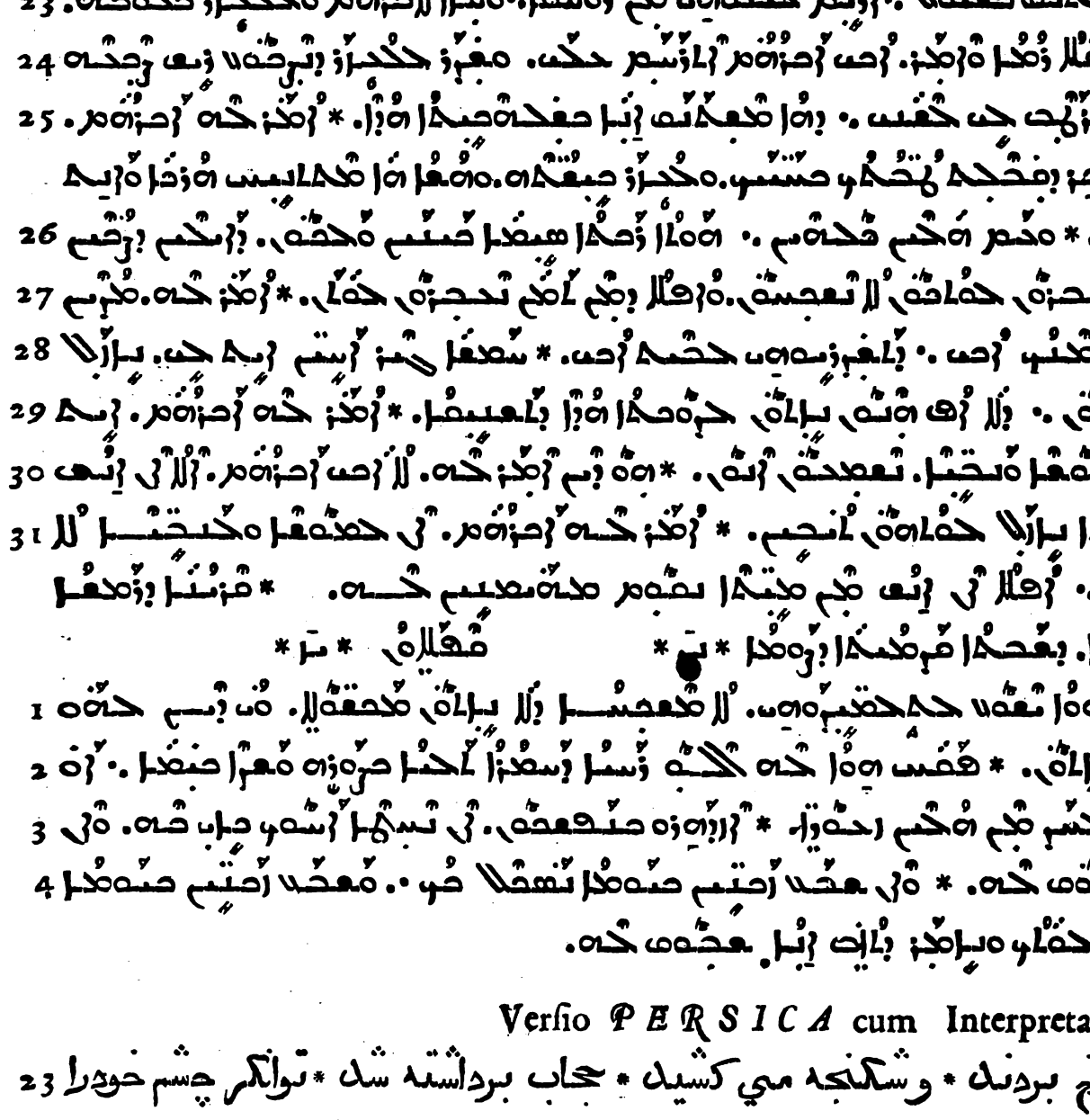
hunc tormenti. Ait illi Abraham; Habent Moysen, & Prophetas: au-
τοῦτον τῆς βασάνου. (μ) Λέγει αὐτῷ Ἀβραάμ, Ἔχουσι Μωσέα, καὶ τοὺς προφήτας· ἀκου- 29
diant illos. Is autem dixit; Non, pater Abraham: sed si quis ex mortuis
σάτωσαν αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπεν, Οὐχὶ, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν 30
ierit ad eos, pœnitebunt. Ait autem illi; Si Moysen & Prophetas
πορευθῇ πρὸς αὐτοὺς, μετανοήσουσιν. Εἶπε δὲ αὐτῷ, Εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν 31
non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.
οὐκ ἀκούουσιν, (ν) οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πιστεύσουσιν.

CAP. XVII. ιζ'.

Ait autem ad discipulos; Impossibile est non venire scandala: ve
ρϟζ Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς (α) μαθητάς, Ἀνένδεκτόν ἐστι τοῦ μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ 1
β autem per quem veniunt. Expedit illi, si mola asinaria circumponatur circa collum ejus,
ᾧ δι' οὗ ἔρχεται. Λυσιτελεῖ αὐτῷ, εἰ μύλος ὀνικὸς περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, 2
& projiciatur in mare, quàm ut scandalizet unum parvorum istorum. At-
καὶ ἐρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων. Προσ- 3
tendite vobismetipsis: Si verò peccaverit in te frater tuus, increpa illum: & si
ρϟη ἔχετε ἑαυτοῖς· ἐὰν δὲ (β) ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ (γ) ἐὰν
4 pœnituerit, dimitte illi: Et si septies die peccaverit in te,
ρϟθ μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ· Καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας (δ) ἁμάρτῃ εἰς σὲ, 4
& septies die conversus fuerit ad te, dicens; Pœnitet me, dimittes illi.
καὶ (ε) ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ (ζ) ἐπὶ σὲ, λέγων, Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.

Καφ. ιζ'. MS. A. (α) μαθητὰς αὐτοῦ, (β) ἁμάρτῃ ὁ ἀδελφός (γ) ἐὰν μὴ μετανοήσῃ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

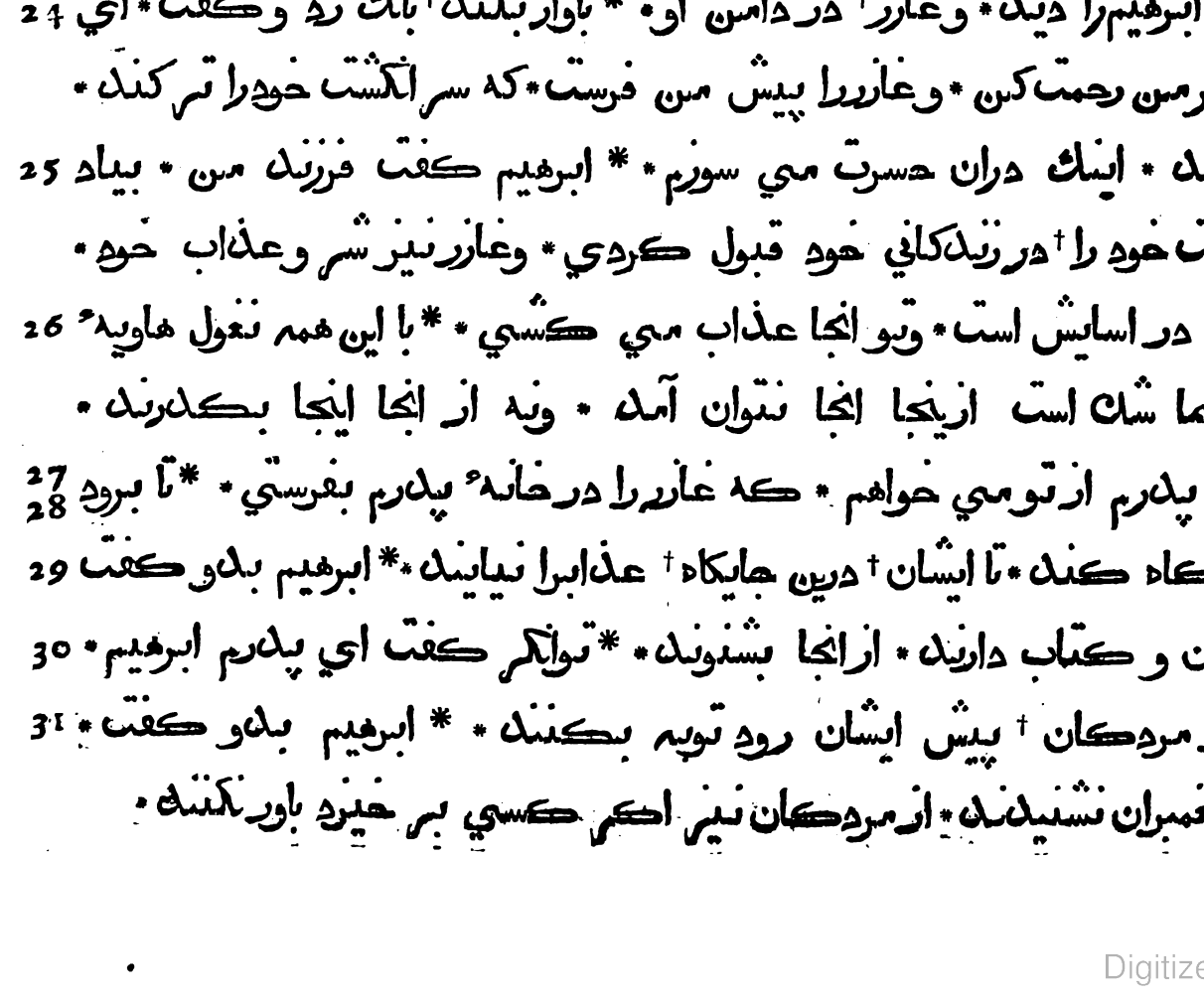
Quumque torqueretur in inferis, elevavit 23
oculos suos eminùs, viditque Abrahamum &
Lazarum in sinu ejus. Et clamavit alta vo- 24
ce, aitque; Pater mi Abraham, miserere
mei, & mitte Lazarum ut intingat extremum
digitum suum in aquam, & humectet mihi
linguam meam: ecce enim crucior in hac 25
flamma. Dixit ei Abraham; Fili mi, recor-
dare te recepisse bona tua in vita tua, & La-
zarum mala sua: nunc autem ecce requie-
scit hîc, tu verò cruciaris. Et cum his omni- 26
bus, est ingens præcipitium positum inter
nos & vos, ut ii qui velint hinc transire ad
vos, non possint; nec etiam illinc transire
ad nos. Dixit ei; Ergò effligito à te, Pater 27
mi, ut eum mittas domum patris mei: Sunt 28
enim mihi quinque fratres: abeat contestari
eos, ne & ipsi veniant in hunc locum cruciatûs. Dixit ei Abraham, Habent Mosem & 29
Prophetas: audiant eos. Ille verò dixit ei; 30
Non, pater mi Abraham, sed si quispiam ex
mortuis proficiscatur ad eos, pœnitentiam
acturi sunt. Dixit ei Abraham, Si Mosem & 31
Prophetas non audiunt; nec si quispiam ex
mortuis surrexerit, crecturi sunt ei.

Lectio ad vesperas, feriâ VI. hebdomadis prima Jejunii. 54.

CAP. XVII.

Dicebat autem Jesus discipulis suis; Non 1
potest quin eveniant scandala: væ autem ei
per quem eveniunt. Satius ei foret si molâ 2
asinariâ collo ipsius appensâ, jacêret in mare
dejectus, quàm ut sit offendiculo uni ex iis
pusillis. Cavete vobismetipsis. Si peccaverit 3
frater tuus, increpa eum: & si conversus fue-
rit, remitte ei. Et, si septies in die offenderit 4
te, & septies in die revertatur ad te, & di-
xerit, Pœnitet me; remitte ei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Spiritum ejus in infernum tule- 23
runt, & tormentum sustinuit: ve-
lo autem sublato dives oculos suos
aperuit, & è longinquo Abraham
vidit, & Gazarum in sinu ejus.
Voce itaque elatâ vociferatus est, 24
& dixit; O pater mi Abraham,
mei miserere, & Gazarum ad me
mitte, ut verticem digitis sui hu-
mectet, & ori meo instillet: ecce in
hoc dolore ardeo. Abraham dixit; 25
Fili mi in memoriam reduc, quòd
tu delectationem tuam in vita tua
acceperis, & Gazarus etiam malum
et cruciatum suum: hâc horâ ille hîc
in requie est, tu verò illic torque-
ris. Ad hæc omnia profundum ba- 26
rathrum inter nos & vos factum
est: hinc illuc nemo potest acce-
dere, neque illinc huc transeunt. Ei 27
dixit; O pater mi, à te peto, ut
Gazarum in domum patris mei
mittas: ut eat, & quinque fra- 28
tres meos moneat, ne illi in hunc
locum tormenti veniant. Abraham 29
ei dixit; Mosen & Prophetas, &
Scripturam habent, illinc audiant.
Dives dixit; O Pater mi Abra- 30
ham, si quis ex mortuis ad eos
eat, pœnitentiam agent. Abraham 31
ei dixit; Si Mosen & prophe-
tas non audiunt, à mortuis et-
iam si quis surrexerit, ei non cre-
dent.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

23 Elevans autem oculos suos, cùm esset in tormentis, vidit Abraham à longè, & La-
24 zarum in sinu ejus: Et ipse clamans dixit; Pater Abraham, miserere mei, & mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam
25 meam, quia crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraham; Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur,
26 tu verò cruciaris. Et in his omnibus, inter nos & vos chaos magnum firmatum
27 est: ut hi, qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque indè huc transmeare.
28 Et ait; Rogo ergò te, pater, ut mittas eum in domum patris mei: Habeo enim
29 quinque fratres, ut testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum.
30 Et ait illi Abraham; Habent Moysen, & prophetas: audiant illos. At ille dixit; Non, pater Abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos, pœnitentiam agent.
31 Ait autem illi; Si Moysen & prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.

CAP. XVII.

1 Et ait ad discipulos suos; Impossibile est ut non veniant scandala: væ autem
2 illi, per quem veniunt. Utilius est illi, si lapis molaris imponatur circa collum ejus,
3 & projiciatur in mare, quàm ut scandalizet unum de pusillis istis. Attendite vobis: Si peccaverit in te frater tuus, increpa illum: & si pœnitentiam egerit, di-
4 mitte illi. Et si septies in die peccaverit in te, & septies in die conversus fuerit ad te, dicens; Pœnitet me: dimitte illi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * وفرع عينيه وهو معذب في الجحيم فنظر ابرهيم من بعيد ولعازر في حضنه
24 * فنادي قايلا يا ابة ابرهيم ارحمني * وارسل لعازر ليبل طرف اصبعه بماء يبرد به لساني لاني معذب في
25 هذا اللهيب * فقال له ابرهيم يا بني اذكر انك قد قبلت خيراتك في حياتك ولعازر في
26 بلاياه * والان فهو يستريح ههنا وانت تعذب * ومع هذا كله فبيننا وبينكم هوة عظيمة *
27 لا يقدر احد على العبور من ههنا اليكم ولا من هناك الينا * فقال له اسالك يا ابة ان
28 ترسله الي بيت ابي * فان لي خمسة اخوة حتي يشهد لهم ليلا ياتوا ايضا الي موضع هذا
29 العذاب * فقال له ابرهيم عندهم موسي والانبياء فيسمعون منهم * فقال له لا يا ابة
30 ابرهيم ان لم يمض اليهم واحد من الاموات ما يتوبون * فقال له ان كانوا لا يسمعون
31 من موسي والانبياء فلا ان قام واحد من الاموات يصدقونه *

* الفصل الثاني والسبعون *

1 * ثم قال لتلاميذه سوف تاتي الشكوك والويل للذي تاتي الشكوك من قبله * خير له لو
2 علق حجر رحي في عنقه ويطرح في البحر افضل من ان يشكك واحدا من هولاء الصغار *
3 4 * انظروا الان ان اخطاء اليك اخوك فاتهه وان تاب فاغفر له * وان اخطاء اليك سبع
مرات في اليوم ورجع اليك سبع دفعات ويقول انا تايب فاغفر له *

Et elevavit oculos suos dum cruciaretur in inferno, & vidit Abraham à longè, & Lazarum in sinu ejus. Et clamavit, dicens; O pater mi Abraham, miserere mei & mitte Lazarum ut intingat extremitatem digiti sui in aquam, eâque refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. Dixit ei Abraham; O fili mi, recordare quòd tu receperis bona tua in vita tua, dum Lazarus esset in afflictione sua: & nunc ipse quiescit hic, tu verò torqueris. Et cum his omnibus, inter nos & vos præcipitium est magnum, nec potest quisquam transire hinc ad vos, neque inde ad nos. Dixit illi; Rogo te, pater mi, ut mittas eum in domum patris mei. Quia sunt mihi quinque fratres ut testificetur illis, ne veniant etiam in locum hunc tormenti. Dixit autem illi Abraham, Apud illos Moyses & prophetæ sunt, audiant illos. Ait illi; Non, pater mi Abraham: nisi ierit ad illos aliquis ex mortuis, non agent pœnitentiam. Inquit illi; Si non audiunt Moysen, & Prophetas, neque si surrexerit aliquis ex mortuis, credent ei.

Sectio sexagesima secunda.

CAP. XVII.

Deindè dixit discipulis suis, Ventura sunt scandala: væ autem illi, à quo venient scandala. Melius esset ei, si suspenderetur lapis molaris in collo ejus, & projiceretur in mare, quàm ut scandalizet unum ex istis pusillis. Adverte modò: Si peccaverit in te frater tuus, reprime eum: & si pœnitentiam egerit, dimitte illi. Et si peccaverit in te septem vicibus in die, & conversus fuerit ad te septem vicibus, dicens, Ego pœnitens sum, dimitte illi.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ወስተ፡ ሲዖል፡ ለኀሠሠ፡ አዕይንቲሁ፡ እንዘ፡ ሃሎ፡ውስተ፡ሕማም፡ወርእዮ፡ ለአብ
24 ርሃም፡አመርሑቅ፡ወለልዓዛርሂ፡ ውስተ፡ ሕፅኑ።።=። ወጸውዖ፡ ወይቤ፡ ለአ፡ አብር
ሃም፡ ተሣሀለኒ፡ ወፈኑመ፡ ለአልዓዛር፡ ከመ፡ይጥሚዕ፡ጣዖ፡ጽንፈ፡አጽባዕቲ፡ወያቀሥረ
25 ኒ፡ ልሰንየ፡ እስመ፡ ሐመምኩ፡በዝ፡ እሰት።።=። ወይቤሎ፡ አብርሃም፡ ተዘከር፡ ወል
ድየ፡ ዘከመ፡ ፈጋዕከ፡ ወተፈሣሕከ፡ በሕይወትከ፡ ወለልዓዛርሰ፡ ኀጣሁ፡ ክመ፡በተፅና
26 ሰ፡ ወይእዜሰ፡ከጣሁ፡ክመ፡ውእቱ፡ይትፈሣሕ፡በዝየ፡ወለኀተሰ፡ ተሐመም።።=። ወመ
ሰለዝ፡ኵሉ፡አድፍ፡ዓቢይ፡ይከልለነ፡መእከሌነ፡ ወጣእከሌክሙ፡ ከመ፡ እለሂ፡ ይፈቅ
ዱ፡እመለፈ፡ይኅልፈ፡ኀቤክሙ፡ ሊይክሀሉ፡ መጺለ፡ ኀቤክሙ፡ ወእለሂ፡ መንባእክሙ፡
27 ሊይዓድዉ፡ ኀቤነ።።=። ወይቤሎ፡ አብለነ፡ አባ፡ አብርሃም፡ ትፈንወ፡ ለአለዓዛር፡
28 ቤተ፡ላቡየ።=። ሃለዉ፡ኀምስቱ፡ ሓዋሂየ፡ይንግሮሙ፡ይእዮዉ፡ ወሊይመጽሉ፡ እሙ
29 ንቲሂ፡ውስተዝ፡ ብሑረ፡ ሕማም።።=። ወይቤሎ፡ አብርሃም፡ ቦሙ፡ ሞሴሃ፡ ወነቢያ
30 ተ፡ ለይሰሙዑ፡ ኪያሆሙ።=። ወይቤሎ፡ ለልቦ፡ አባ፡ አብርሃም፡ እመነ፡ ለው
ታን፡ ለእመ፡ ሊሑረ፡ ኀቤሆሙ፡ ወለእመ፡ ሊነገሮሙ፡ ሊይላመኑ፡ ወሊይኔስሑ።።=።
31 ወይቤሎ፡ አብርሃም፡ ላእመሰኬ፡ ሞሴሃ፡ ወነቢያተ፡ ኪያሆሙ፡ ሊሰሙዑ፡ እመሂበ፡
እሙዉታን፡ ዘተንሥአ፡ እሙዉታን፡ሊይላመንዎ።።=።

1 12 ወይቤሎሙ፡ለአርድእቲሁ፡ባሕቱ፡ግብር፡ይመጽእ፡ኆኅሱት፡ወለቢሎቱ፡ ባሕቱ፡
2 ለዘ፡ ያመጽላ፡ ለመንሱት።=። እመኀየሱ፡ ይእስረ፡ በክሰዱ፡ ጣሕረጸ፡ አድግ፡ ወያ
ስጥመዉ፡ ውስተ፡ ቃላየ፡ ባሕር፡ እመያስሕቶሙ፡ ለአሐዱ፡ እመአሉ፡ ንኡሰን።=።
3 ዑቁ፡ ርእሰክሙ፡ ለእመ፡ አበሰ፡ ለክሙ፡ ቢጽክሙ፡ ገሠጾዉ፡ በቤኖቲትክሙ፡
4 ወለእመሰ፡ንስሐ፡ጎድግ፡ሎቱ።።=። ወእመኂ፡ስብዕ፡ለዕለቱ፡ለበሰ፡ወስብዕ፡ለዕለቱ፡
ተጋኑየ፡ ጎድግ፡ ሎቱ።።=።

In inferno elevavit oculos suos, quum esset in cruciatu, & vidit Abrahamum à longè, & Eleazarum in sinu ejus. Et vocavit eum, & dixit; O Pater Abraham, miserere meî, & mitte Eleazarum, ut intingat aquæ extremitatem digiti sui, & refrigeret mihi linguam meam, quia cruciatus sum in hoc igne. Et dixit ei Abraham; Recordare fili mi, quomodo epulatus es, & gavisus es in vita tua: & Eleazarus quomodo *fuit* in penuria: & nunc quomodo ille solatio fruitur hîc, & tu cruciaris. Et cum hisce omnibus, abyssus magna prohibet nos, inter nos & vos: ita ut volentes à latere transire ad vos, non possunt ire ad vos; neque illi qui apud vos *sunt* venire ad nos. Et dixit ei, Dico tibi pater Abraham, ut mittas Eleazarum *ad* domum patris mei. Sunt quinque fratres mei: annuntiet iis, ut audiant, & non veniant illi in hunc locum cruciatûs. Et dixit ei Abraham; Habent Mosen & prophetas, audiant eos. Et dixit ei; Minimè, O pater Abraham, à mortuis si non abierit ad eos, & non annuntiaverit iis, non credent, neque pœnitentiam agent. Et dixit ei Abraham; Si igitur Mosen & prophetas, ipsos *inquam*, non audierunt; si quispiam esset ex mortuis, qui surgeret *etiam* ex mortuis, non crederent ei.

CAP. XVII.

Et dixit discipulis suis, Verùm necesse est ut veniat tentatio, sed væ ei qui venire faciet tentationem. Melius esset ei, si ligarent ad collum ejus molam asini, & demergerent eum in abyssо maris, quàm ut in errorem induceret unum ex hisce parvulis. Cavete vobis; Si peccaverit in vos frater vester objurgate eum inter vos; & si resipuerit, remittite ei. Et si septies unaquâque die peccaverit, & septies unaquâque die confessus fuerit, remitte ei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 * وعيسي باز با شاگردان خود گفت * بديها خواهد شدن * الا واي بران كسي *
2 كه بر دست اوصادر شود * بهتر مي بود † براي آن كس * كه خرآسياب † دركردنش
اويخته † مي شد ودر درياش مي انداختند * ازانك كودكي راغمگين كند وبرنجاند
3 نود هشت براي بردباري * در نفس خود پرهيزكار باشيد *
وخلق خوش پيش كيريد * اكر برادرت كناه كند * اورا ملامت ده * اكر توبه كند * اورا
4 عفو كن * * واكر هر روز هفت بار با تو جدل † وخصومت كند * وباز هفت بار پيش
توبيايد * استغفار بكويد وتوبه كند * اورا عفو كن

CAP. XVII.

Et Jesus rursus discipulis suis dixit; Mala futura sunt, sed væ illi homini, per cujus manum venient. Melius esset ei homini ut asinaria mola ad collum ejus appenderetur, & eum in mare projiceret, quàm ut parvulum unum tristem reddat, ac dolore afficiat.

XCVIII. De patientia.

Animis vestris cavete, & mores bonos exhibete: si frater tuus peccatum fecerit, eum reprehende; si pœnitentiam egerit, ei condona. Et si quotidie septem vicibus tecum conventionem & litem faciat, & rursus septies ad te veniens, veniam petat, & pœnitentiam egerit, ei remitte.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ζ'.

Et dixerunt Apostoli Domino; *Appone* nobis fidem. Dixit autem Dominus; Si
5 Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ, Πρόσθες ἡμῖν πίστιν. Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Εἰ
haberetis fidem sicut granum sinapis, *diceretis utique* *sycamino* huic; Eradica-
ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ, Ἐκριζώθη-
re, & *planator* in mare: & *obediret utique* vobis. Quis autem *ex vobis*
7 τι, καὶ φυτεύσαντι ὲν τῇ θαλάσσῃ· καὶ (η) ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν
servum habens arantem aut pascentem, qui regresso de agro dicat statim;
δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς ἀναπεσόντι ὲκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ εὐθέως,
Adveniens recumbe. *Imò nonne dicet* ei; Para quod cœnem, & *circum-*
8 Παρελθὼν ἀνάπεσαι. Ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ, Ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περι-
cinctus ministra mihi, donec manducé & bibam, & post hæc manducabis & bibes
ζωσάμενος διακόνει μοι, ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι
tu? Non gratiam habet servo illi, quia fecit *præcepta* ei? Non
9 σύ; Μὴ χάριν ἔχει τῷ (ι) δούλῳ ἐκείνῳ, ὅτι ἐποίησε τὰ (κ) διαταχθέντα αὐτῷ; οὐ
puto. Sic & vos, cùm feceritis omnia præcepta vobis, dicite;
10 δοκῶ. (λ) Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε (μ) πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, (ν) λέγετε,
Quòd servi inutiles sumus: *quia* quod debuimus facere, fecimus. Et factum est
11 Ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν. Καὶ ἐγένετο Ζ'
in proficisci ipsum in Hierusalem, & *is* transibat per *medium Samariæ* &
ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ
Galilææ. Et *ingrediente eo in quendam vicum*, occurrerunt ei decem le-
12 Γαλιλαίας. Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην, ἀπηντήσαν αὐτῷ δέκα λε-

proſi viri, qui ſteterunt à longè. Et *ipſi* levaverunt vocem, dicentes; Jeſu
σμοὶ ἄνδρες, οἱ ἔστησαν πόρρωθεν. Καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν, λέγοντες, Ἰησοῦ 13
præceptor, miſerere noſtri. Et *videns* dixit *eis*; *Euntes* oſtendite vos
ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς 14
ſacerdotibus. Et factum eſt *in abeundo illos*, mundati ſunt. Unus autem
τοῖς ἱερεῦσι. καὶ ἐγένετο ὲν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς, ἐκαθαρίσθησαν. Εἷς δὲ 15
ex illis *videns quòd ſanatus eſſet*, reverſus eſt, cum voce magna *glorificans* Deum. Et
ἐξ αὐτῶν ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν. Καὶ 16
cecidit in faciem ante pedes ejus, gratias agens *ei*: & hic erat Samari-
ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, ὑποχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρί-
tanus. Reſpondens autem Jeſus dixit; Nónne decem mundati ſunt? *at*
της. (ξ) Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐχὶ οἱ (ο) δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ 17
novem ubi? Non *ſunt inventi redeuntes dare* gloriam Deo, *ſi non* alienigena
ἐννέα ποῦ; Οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς 18
hic. Et ait illi; *Surgens* vade: fides tua *ſervavit* te. In-
οὗτος. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Ἐπ- 19
terrogatus autem à Phariſæis quandò venit regnum Dei, re-
ερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπε-
ſpondit eis, & dixit; Non venit regnum Dei cum obſervatione:
κρίθη αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως·

MS.A. (η) ὑπήκουσεν ὑμῖν. (θ) ἕως ἂν (ι) δέλῃ, ὅτι (κ) διαταχθέντα; ὲ (λ) Οὕ-
τως (μ) πάντα τὰ (ν) λέγετε, Δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὃ (ξ) Ἀποκριθεὶς ὁ (ο) δέκα ὅτοι ἐκαθαρίσθησαν; εἰ ἀναία

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et dixerunt Apoſtoli Domino noſtro, Adau- 5
ge nobis fidem. Dixit eis, Si haberetis fidem 6
inſtar grani ſinapis, diceretis huic moro; Era-
dicator, plantator in mari: & obediret
vobis. Quis ex vobis habet ſervum du- 7
centem jugum boum, aut paſcentem oves, cui
regreſſo ab agro dicat ſtatim, Tranſi, diſ-
cumbe? Sed dicit ei, Para mihi quod cœ- 8
nem, & præcinctus lumbos miniſtra mihi,
uſquedum edero ac bibero, & poſteà tu quo-
que edes ac bibes. Nunquid gratias agit illi 9
ſervo, quia fecit quod ipſi injunctum fuerat?
Non puto. Ita & vos, quum feceritis ea 10
omnia quæ injuncta ſunt vobis, dicite; Ser-
vi inutiles ſumus, nam quod debebamus fa-
cere, fecimus.

Ad oblationem dominicæ hebdomadis ſecundæ Jejunii. 55.

Et factum eſt cùm proficiſceretur Jeſus ad Je- 11
ruſalem, tranſiret inter Samaritanos & Ga-
lilæam. Quumque propè ingrederetur vi- 12
cum quendam, occurrerunt ei decem viri le-
proſi, & ſteterunt procul. Et extulerunt vo- 13
cem ſuam, dicentes; Magiſter Jeſu, miſerere
noſtrî. Et quum vidiſſet eos, dixit eis; Ite, 14
oſtendite vos ſacerdotibus. Et dum proſi-
ciſcerentur, mundati ſunt. Unus autem ex 15
ipſis, ut vidit ſe eſſe mundatum, reverſus eſt,
& altâ voce glorificabat Deum. Prociditque 16
in faciem ſuam ante pedes Jeſu, gratias ei a-
gens. Erat autem iſte Samaritanus. Reſpon- 17
dit autem Jeſus, & ait; Nónne decem erant
illi qui mundati ſunt, ubi ſunt novem? Nun- 18
quid exempti ſunt, quin veniant reddantque
Deo laudem, præter iſtum qui eſt ex populo
extraneo? Et dixit ei; Surge, abi: fides 19
tua te ſervavit.

Lectio feriâ quintâ hebdomadis tertiæ Jejunii. 56.

Quumque interrogarent Jeſum quidam ex 20
Phariſæis, quando venturum eſſet regnum
Dei; reſpondit & dixit eis, Non veniet re-
gnum Dei cum obſervationibus.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

XCIX. De fide, & perſuaſione, & grano ſinapis.

Et *Apoſtoli dixerunt*, O Domine no- 5
ſter, *nobis fidem adauge*. Jeſus illis 6
dixit; *Si vobis*, quantum eſt granũ
ſinapis, *fides eſſet*, *huic ſublimitati*
et vertici excelſo diceretis, Hinc
erutus eſto, & *in mare peſſum eas*, &
vobis obediret. *Quis è vobis eſt qui* 7
ſervum habuerit, *qui aratrum agit*,
aut oves paſcit, & *ſi ex agro venerit*, *primùm ei dicet*; *Ingredere*, & 8
ſede. *Sed ei dicet*; *Mihi appara*
aliquid, *ut veſperi edam & bibam*:
& *poſtea tu etiam ede & bibe*.
Nunquid ille ſervus gratiam inve- 9
niet, *quòd prout requirebat*, *quod do-*
minus ejus juſſerat, *ipſe præſtiterit*?
Haud exiſtimo. *Ita vos quicquid* 10
juſſum eſt facite, & *dicite*; *Servi*
mundi ſumus; *Quia quod oportuit*
nos facere, *fecimus*.

C. Sanat Chriſtus decem homines leproſos.

Et cùm Jeſus Hieroſolymam pro- 11
ficiſceretur, *per medium Samarita-*
norum in Galilæam tranſiens: Et 12
propè eſſet ut in pagum ingredere-
tur, *decem homines leproſi ei occur-*
rerunt, & *procul ſteterunt*. *Et vo-* 13
cem in altum efferentes, *dixerunt*;
Magiſter noſter Jeſu, *noſtri miſere-*
re. *Chriſtus cùm illos videret*, *dixit*; 14
Ite, *et voſmet Sacerdotibus oſtendite*:
cùm irent et oſtenderent, *mundati*
ſunt.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

5 6 Et dixerunt Apostoli Domino; Adauge nobis fidem. Dixit autem Dominus; Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis huic arbori moro; Eradicare, & 7 transplantare in mare: & obediet vobis. Quis autem vestrûm habens servum arantem aut pascentem, qui regresso de agro dicat illi; Statim transi, re- 8 cumbe: Et non dicat ei; Para quod cœnem, & præcinge te, & ministra mi- 9 hi donec manducem & bibam, & post hæc tu manducabis & bibes? Numquid 10 gratiam habet servo illi, quia fecit quæ ei imperaverat? Non puto. Sic & vos, cùm feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite; Servi inutiles sumus: 11 quod debuimus facere, fecimus. Et factum est, dum iret in Jerusalem, transi- 12 bat per mediam Samariam & Galilæam. Et cùm ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longè: Et levave- 13 runt vocem, dicentes; Jesu præceptor, miserere nostrî. Quos ut vidit, dixit; 14 Ite, ostendite vos sacerdotibus. Et factum est, dum irent, mundati sunt. Unus 15 autem ex illis, ut vidit quia mundatus est, regressus est, cum magna voce magnificans Deum, Et cecidit in faciem ante pedes ejus, gratias agens: & hic 16 erat Samaritanus. Respondens autem Jesus, dixit; Nónne decem mundati 17 sunt? & novem ubi sunt? Non est inventus qui rediret, & daret gloriam Deo, 18 nisi hic alienigena. Et ait illi; Surge, vade: quia fides tua te salvum fecit. 19 Interrogatus autem à Pharisæis; Quando venit regnum Dei? respondens eis, 20 dixit; Non venit regnum Dei cum observatione:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

5 6 * وَقَالَ ٱلرُّسُلُ لِلرَّبِّ زِدْنَا إِيمَانًا * فَقَالَ لَهُمُ ٱلرَّبُّ لَوْ كَانَ لَكُمْ إِيمَانٌ مِثْلَ حَبَّةِ حَرْدَلٍ لَكُنْتُمْ تَقُولُونَ
7 لِهٰذِهِ ٱلْجُمَّيْزَةِ ٱنْقَلِعِي وَٱنْغَرِسِي فِي ٱلْبَحْرِ فَكَانَتْ تُطِيعُكُمْ * مَنْ مِنْكُمْ لَهُ عَبْدٌ يَحْرُثُ أَوْ
8 يَرْعَى فَإِنْ جَاءَ مِنَ ٱلْحَقْلِ أَتُرَى يَقُولُ لَهُ لِلْوَقْتِ ٱصْعَدْ فَٱتَّكِئْ * أَوْ لَيْسَ يَقُولُ لَهُ * أَعْدِدْ لِي مَا
9 أَتَعَشَّى وَٱتَّزِرْ وَٱخْدِمْنِي حَتَّى آكُلَ وَأَشْرَبَ * وَمِنْ بَعْدُ ذٰلِكَ تَأْكُلُ أَنْتَ وَتَشْرَبُ * فَهَلْ
10 لِذٰلِكَ ٱلْعَبْدِ فَضْلٌ عِنْدَ مَا فَعَلَ مَا أُمِرَ بِهِ مَا أَظُنُّ * كَذٰلِكَ أَنْتُمْ إِذَا فَعَلْتُمْ كُلَّمَا أُمِرْتُمْ بِهِ
11 فَقُولُوا إِنَّا عَبِيدٌ بَطَّالُونَ إِنَّمَا عَمِلْنَا مَا يَجِبُ عَلَيْنَا * وَكَانَ بَيْنَمَا هُوَ مُنْطَلِقٌ إِلَى يُورُشَلِيمَ
12 ٱجْتَازَ بَيْنَ ٱلسَّامِرَةِ وَٱلْجَلِيلِ * وَبَيْنَمَا هُوَ دَاخِلٌ إِلَى إِحْدَى ٱلْقُرَى ٱسْتَقْبَلَهُ عَشَرَةُ رِجَالٍ
13 بُرْصٍ * فَوَقَفُوا مِنْ بَعِيدٍ * وَرَفَعُوا أَصْوَاتَهُمْ قَائِلِينَ يَا يَسُوعُ ٱلْمُعَلِّمُ ٱرْحَمْنَا * فَنَظَرَ وَقَالَ
14 لَهُمُ ٱذْهَبُوا فَأَرُوا نُفُوسَكُمُ ٱلْكَهَنَةَ * وَفِيمَا هُمْ مُنْطَلِقُونَ طَهُرُوا * فَلَمَّا رَأَى أَحَدُهُمْ
15 أَنَّهُ قَدْ طَهُرَ رَجَعَ بِصَوْتٍ عَظِيمٍ مُمَجِّدًا لِلّٰهِ * وَخَرَّ عَلَى وَجْهِهِ عِنْدَ قَدَمَيْهِ شَاكِرًا لَهُ
16 17 وَكَانَ سَامِرِيًّا * فَقَالَ يَسُوعُ أَلَيْسَ ٱلْعَشَرَةُ قَدْ طَهُرُوا فَأَيْنَ ٱلتِّسْعَةُ * أَلَمْ يُوجَدُوا لِيَرْجِعُوا
18 وَيُمَجِّدُوا ٱللّٰهَ * مَا خَلَا هٰذَا ٱلْغَرِيبَ ٱلْجِنْسِ * ثُمَّ قَالَ لَهُ قُمْ فَٱمْضِ إِيمَانُكَ خَلَّصَكَ *
19 20 * فَلَمَّا سَأَلَهُ ٱلْفَرِّيسِيُّونَ مَتَى تَأْتِي مَلَكُوتُ ٱللّٰهِ أَجَابَهُمْ فَقَالَ لَيْسَ تَأْتِي مَلَكُوتُ
ٱللّٰهِ بِرَصْدٍ *

Et dixerunt Apostoli Domino, Adauge nobis fidem. Ait illis Dominus, Si esset vobis fides sicut granum sinapis, certè diceretis huic sycomoro, Discede & plantare in mari: & obediret vobis. Quis ex vobis habet servum arantem aut pascentem? & si veniat ex agro, nunquid dicet illi statim, Ascende, & incumbe? An non dicet ei, Para mihi quod manducem, & præcinge lumbos tuos & ministra mihi, donec manducem & bibam: & deindè manducabis tu & bibes? Nunquid ei servo beneficio tribuetur postquàm egerit quod imperatum est illi? Non puto. Sic vos cùm feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite; Equidem servi sumus inutiles, fecimus enim quod nos decebat. Et factum est dum ipse iret in Jerusalem, transit inter Samariam, & Galilæam. Et dum ipse ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi: & steterunt à longe: Et elevaverunt voces suas, dicentes; Jesu præceptor, miserere nostri. Et respexit, & dixit illis; Ite, & ostendite vosipsos sacerdotibus. Et dum ipsi irent, mundati sunt. Cùm autem vidisset unus eorum quòd jam mundatus esset, regressus est, cum voce magna glorificans Deum. Et cecidit in faciem suam ad pedes ejus, gratias agens illi: & erat Samaritanus. Dixit verò Jesus, Nonne decem mundati sunt? & ubi sunt novem? Annon inventi sunt ut redirent & glorificarent Deum, nisi hic alieni generis? Deindè dixit illi; Surge, vade, fides tua te salvavit. Cùm autem interrogâssent eum Pharisæi, quandonam esset venturum regnum Dei; respondit eis, dicens; Non veniet regnum Dei cum observatione:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

5 ፮ ወይቤልዎ: ሐዋርያት : ለእግዚእነ: ወሰክነ : ሃይማኖተ:::ፁ ወይቤሎሙ : እግዚእ
6 ነ:ለእሙ:ብክሙ:ሃይማኖተ: መጠነ: ሕጡተ: ሰኖፕ: ወትቤልዋ: ለዛቲ: ሰግሳ: ተመል
7 ኂ : እመሠረወኪ: ወተተከሊ:ውስተ: ባሕር: ትትሌዘዝ: ለክሙ:::ፁ ወእመቦ:ዘ
8 ቦ:ግብረ: ሐረሳዊ : ወእመኂ:ናሳዊ:ላቴዎ:እመወፍረ:ይብሎ: ዕረግ: ርፍቅ:::ፁ ኣ
ኮኑ: ይብሎ: ለስተደሉ:ሊተ:ዘእዴረር :ወቅኔት: ወሙጥወኂ: እሰክ: እበልዕ: ወእሰቲ:
9 ወእመዝ:ብዛዕ:ወስተይ:ለኔተሂ:::ፁ ቦኑ:እንጋ:መዝጋና:ውእቱ: ግብር:ለእሙ: ገ
10 ብረ:ግብሮ:ዘለዘዘ:እግዚኡ:::ፁ ከማሁኪ: ለኔትውኂ: ገቢረክሙ: ኵሉ: ዘለዝ
11 ኵክሙ:በሉ:ለግብርት:ንሕነ:ወዘይደልወነ: ሰገቢር :ገበርነ:ግብርነ:::ፁ ወእመዝ:
እንዘ:ይሐውሩ:ሊየሩሰሌም: ሳለፈ:እንተ:ማእከለ:ሰማርያ:ወገሊላ:::ፁ
12 በእንተ : ዓሠርቱ : እለ : ለምጽ:::ፁ
13 ወቦኡ:እስተ:ሃገረ:ወተቀበልዎ:ዓሠርቱ:እለ:ለምጽ:ዕደው:እለ:እመርሑቅ:::ፁ ወእ
14 ውየዉ:ወይቤሉ:እግዚእ:ሊየሱስ:ሊቅ:ተሣህለነ:::ፁ ወርእዮሙ: ወይቤሎሙ:ሑ
15 ሩ:ኀቡ:ካህን:ወእፍትኑ: ርእስክሙ: ወእንዘ:: ይሐውሩ:ነጽሑ:::ፁ ወርሊዮ:እመ
ዴ:እመወስቱቶሙ:ከመ:ነጽሐ:ተመይጠ:እንዘ:ያእኵቶ:ለእግዚእነብሔር:በዓቢይ:
16 ቃል:::ፁ ወሰገደ: በገጹ: ታሕተ: እገሪሁ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: ወላእኵቶ:በዓቢይ:
17 ቃል: ወሰመራዊ: ብእሲሁ:::ፁ ወእው ሠአ: ወይቤሎ: እግዚእ: ሊየሱስ: ለኵኑ:
18 ዓሠርቱ: እውንቱ: እለ: ነፃሕክሙ: ላይቱ: እንከ: ተስዓቱ:::ፁ ኰሁሰ: ተስእኖሙ
19 ኑ:ተመይጦ: ወለእኵቶ: እግዚእብሔር: ዘእንበለንዝ: ዘካልእ: ሕዝቡ:::ፁ ወይቤ
20 ሎ: ተንሥእ: ወሖር:ሃይማኖትከ:ለሕየውተከ:::ፁ ወተስእልዎ: ፈረሳዊያን: ወይቤ
ልዎ: ማእዜ: ትመጽእ : መንግሠቱ : ሰማያት:: ወለውሠለ : ወይቤሎሙ : ሊታስ
ተርኢ : መንግሠተ : እግዚአብሔር : በተዓቅቦ:::

Et dixerunt Apostoli Domino nostro, Adde nobis fidem. Et dixit iis Dominus noster, Si haberetis fidem, quantulum est granum sinapis, & diceretis huic moro; Eradicator, & plantator in mari, obediret vobis. Et si quis sit, qui habet servum aratorem, aut pastorem venientem ab agro, num dicet; Ascende, discumbe? Nónne dicet ei, Para mihi quod cœnem, & cinge te, & ministra mihi, usquedum edero & bibero, & tunc edito & bibito tu etiam? Habétne igitur præmium ille servus, si fecerit opus suum, quod imperaverat ei dominus ejus? Sic igitur & vos, facientes vos omnia quæ præcepi vobis, dicite; Servi nos sumus, & quod oportet nos facere, fecimus opus nostrum. Et tunc euntes ad Hierusalem, tranfiverunt per mediam Samariam & Galilæam.

De decem leprosis.

Et ingressus est quàndam civitatem, & occurrerunt ei decem leprosi homines, qui *steterunt* à longè: Et exclamârunt, & dixerunt; Domine Jesu, Magister, miserere nostrî. Et vidit eos, & dixit iis; Ite ad sacerdotem, & scrutari facite vosmetipsos: & dum irent, mundati erant. Et videns unus ex iis quod mundus fuit, reversus est glorificans Deum in magna voce. Et procidit in faciem ejus sub pedibus Domini Jesu, & glorificavit eum in magna voce: & Samaritanus homo fuit. Et respondit, & dixit ei Dominus Jesus; Nónne decem fuistis qui purgati estis, ubi igitur novem? Illísne impossibile erat redire, & glorificare Deum, nisi huic alienigenæ? Et dixit ei, Surge & abi, fides tua servavit te. Et interrogârunt eum Pharisæi, & dixerunt ei; Quando veniet regnum cœlorum? & respondit, & dixit iis; Non apparebit regnum Dei observando.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

15 * يكي ازايشان * چون خودرا ازپيسي † پاك ديد * باز كرديد * وباواز بلند خدارا ستايش مي
16 داد * * وآمد روي را درپاي عيسي بر خاك ماليد * وسر اورا شكر كرد * واين مرد سامري
17 18 بود * * عيسي كفت * نه ايشان كه پاك شدند * ده مرد بودند * نه ديكر كجا اند * چرا
جدا شدند * تا نيايند * وخدايرا ستايش دهند * ليكن اين مرد كه از قوم بيكانه است * وبدو
19 كفت * برخيز ايمان تو ترا زنده كرد صد يك پرسيدن معتزلي بهر ملكوت خدا
20 * يكي از معتزلان پرسيد * كه ملكوت خدا كي بيايد * جواب داد عيسي وبديشان
كفت * ملكوت خدا وقتي معلوم ندارد

Unus ex illis, cum sese à lepra mundatum videret, reversus est, & voce elatâ Deo laudem dedit. Et veniens faciem ad pedes Jesu in terram prostravit, & ei gratias egit: & hic vir Samaritanus erat. Jesus dixit; Nónne illi qui mundati sunt, decem homines erant? Novem reliqui ubi sunt? Quare separati sunt, ut non venirent, ac Deo laudem tribuerent, nisi hic vir qui ex populo alieno est? Et ei dixit; Surge, fides tua te servavit.

CI. Quæstio Pharisæi de regno Dei.

Quidam è Pharisæis percontatus est, Regnum autem Dei quando veniet? Responsum dedit Jesus, & illis dixit; Regnum Dei tempus notum non habet:

Digitized by Google

Neque dicent; Ecce hic, aut, ecce ille: ecce enim regnum Dei intra vos est.
21 Οὐδὲ ἐροῦσιν, Ἰδοὺ ὧδε, ἢ, ἰδοὺ ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν.
Ait autem ad discipulos; Venient dies quando desideretis unum
22 Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς (π) μαθητάς, Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν
dierum filii hominis videre: & non videbitis. Et dicent vobis; Ecce hic, aut,
23 ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε. Καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ ὧδε, ἢ,
ecce illic: ne abeatis, neque sectemini. Sicut enim fulgur coruscans ex
24 ἰδοὺ ἐκεῖ· μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε. Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἡ ἀστράπτουσα ἐκ
ipsa que sub cœlo in eam quæ sub cœlo fulget, ita erit & filius homi-
τῆς (ρ) ὑπ' οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως (σ) ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
nis in die sua. Primùm autem oportet illum multa pati, & re-
25 που ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. Πρῶτον δὲ (τ) αὐτὸν πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδο-
probari à generatione hac. Et sicut factum est in diebus
26 κιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς (υ) ἡμέραις
Noe, ita erit & in diebus filii hominis. Edebant, bibebant,
27 τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἤσθιον, ἔπινον,
uxores ducebant, nubebant, usque quâ die intravit Noe in arcam, &
ἐγάμουν, ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν, καὶ
venit diluvium, & perdidit omnes. Similiter & sicut factū est in
28 ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας. Ὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς
diebus Lot: edebant, bibebant, emebant, vendebant, plantabant, ædificabant: Quâ
29 ἡμέραις Λώτ· ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν· ᾗ
autem die exiit Lot à Sodomis, pluit ignem & sulphur de cœlo, &
δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθε Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, (φ) ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ
perdidit omnes. Secundùm hæc erit quâ die filius hominis reve-
ἀπώλεσεν ἅπαντας. Κατὰ ταῦτα ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύ-
Latur. In illa die, qui fuerit super domum, & vasa ejus in
βεται. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ
domo, ne descendat tollere illa: & qui in agro, similiter non redeat in
οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς
quæ retrò. Memores estote uxoris Lot. Quicunque quæsierit animam suam
τὰ ὀπίσω. Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ. Ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
servare, perdet illam: & quicunque perdiderit illam, vivificabit eam. Dico
σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὃς ἐὰν (χ) ἀπολέσῃ αὐτὴν, ζωογονήσει αὐτήν. Λέγω
vobis; Illâ nocte erunt duo in lecto uno: unus assumetur,
ὑμῖν, Ταύτῃ τῇ νυκτὶ (ψ) ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· (ω) ὁ εἷς παραλημφθήσῃ,
& alter relinquetur. Duæ erunt molentes in idem: una assume-
καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσῃ. Δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· μία παραλημφθή-
tur, & altera relinquetur. Et respondentes dicunt illi; Ubi, Do-
σεται, καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται. Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ, Ποῦ, Κύ-
mine? Is autem dixit illis; Ubi corpus, illuc congregabuntur aquilæ.
ιε; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί.

MS. A. (π) μαθητὰς αὐτοῦ, (ρ) ὑπὸ τὸν οὐρανὸν (σ) ἔσται ὁ (τ) πολλὰ παθεῖν αὐτὸν, (υ) ἡμέρας Νῶε, (φ) ἔβρεξεν θεῖον καὶ πῦρ ἀπ' (χ) ἀπολέσει (ψ) δύο ἔσονται (ω) εἷς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Neque dicent, Ecce hîc est, & ecce illic est. Ecce enim regnum Dei intra vos est. Dixit autem discipulis suis, Venient dies quum desiderabitis videre unum ex diebus filii hominis, nec videbitis. Et si dixerint vobis; Ecce hîc est, & ecce illîc est, ne abieritis. Nam quemadmodum fulgur coruscat è cœlo, & quicquid sub cœlo est illustrat; ita erit Filius hominis in die suo. Priùs autem futurum est ut patiatur multa, & reprobetur ab hac generatione. Et prout factum est in diebus Noë, ita futurum est in diebus Filii hominis. Edebant enim & bibebant, & ducebant uxores, dabantque viris, usque ad diem quo ingressus est Noë in arcam; venitque diluvium & perdidit omnes. Et quemadmodum rursus factum est in diebus Lot: edebant enim & bibebant, & emebant ac vendebant, & plantabãt, ac ædificabant. Quo autem die Lot excessit è Sodoma, pluit Dominus ignem & sulphur è cœlo, & perdidit omnes. Ita futurum est quo die revelabitur Filius hominis. In illo die, qui fuerit in tecto, & vasa ejus in ipsa domo, ne descendat ut sumat ea: & qui in agro fuerit, non revertatur retrò. Memineritis uxoris Lot. Quisquis voluerit servare animam suam, perdet eam: & qui perdiderit animam suam, servabit eam. Dico vobis, Illâ nocte duo erunt in uno lecto; unus assumetur, & alter relinquetur. Item duæ erunt molentes simul; una assumetur, & altera relinquetur. Duo erunt in agro; unus assumetur, & alter relinquetur. Respondentes dicunt, & dicunt ei; Quò, Domine noster? Dixit eis, Ubi erit corpus, illuc congregabuntur aquilæ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * ونگويند اينجاست * يا انجاست * اينك ملكوت † خدا درشما درست * وبشاگردان خود
22 گفت * بيايند † روزها * كه شمارا ارزو باشد * در روزها كه فرزند ادمي † را ببينيد * [وببينيد]
23 * واگر بشما گويند اينجاست * يا انجاست مرويد * انچنانك بخنوه از آسمان † بتابد * هر چه زير
24 اسمانست † روشن شود * انچنان بشود فرزند ادمي در روزخود * * هر چه زودتر آماده است * 25
كه بسيار زحمت كشد * وازين دوده نگوهيك * وخوار شود * * انچنانك در روزگار نوح شد * درين 26
روزگار نيز چنين † شود * در روزهاء نوح † مي خوردند * ومي اشاميدند * وزن مي خواستند * 27
عروسي وداماد مي كردند * وغافل بودند * تا ان روز كه نوح † در كشتي رفت *
وطوفان آمد * وهمه را هلاك † كرد * * وانچنانك در روزگار لوط شد * كه مي خوردند * ومي 28
اشاميدند * ومي خريدند ومي فروختند * ودرختها مي نشاندند * وعمارت مي كردند *
* تا ان روز كه لوط † از سدوم بدر رفت * خدا اتش وگوگرد † ازاسمان بارید * و همه را 29
هلاك كرد * * اين چنين بشود دران † روز كه فرزند ادمي † اشكارا وپيدا شود 30
صد دو نشان امدن مسيح باردوم * [دران روز] هركه بربام باشد * وجامه 31

Neque dicent, Hic est, aut illic est. Ecce regnum Dei in vobis intus est. Et discipulis suis dixit; Venient dies, quando vobis desiderium erit ergà dies, quibus filium hominis videtis, & non videbitis. Et si vobis dixerint; Hic est, aut illic est: ne eatis. Quemadmodum fulmine à cœlo emicante quicquid sub cœlo est colluſtratur; eodem modo erit Filius hominis in die suo. Sed primùm omnium statutum est ut multum doloris patiatur, & ab hac generatione contemptus & vili factus sit. Quemadmodum in diebus Noah erat, in his diebus etiam ita erit: In diebus Noah edebant, et bibebant, uxores ambiebant, nuptias & sponsalia agebant, & oscitantes erant, usque in illum diem quo Noah in navem ivit, & diluvium venit, & omnes perdidit. Et quemadmodum in diebus Lot erat, quando comedebant, & bibebant, & emebant, & vendebant, & arbores plantabant, & ædificabant: usque ad illum diem quo Lot è Sodom egressus est, et Deus ignem & sulphur è cœlo depluit, & omnes perdidit. Similiter erit in illo die, quo filius hominis apparebit & revelabitur.

CII. Signum adventûs Christi vice secundâ.

In illo die quicunque in tecto fuerit, & vestis

Versio VULGATA LATINA.

21 Neque dicent; Ecce hic, aut ecce illic. Ecce enim regnum Dei intra vos est. Et
22 ait ad discipulos suos; Venient dies quando desideretis videre unum diem Filii
23 hominis, & non videbitis. Et dicent vobis; Ecce hic, & ecce illic. Nolite
24 ire, neque sectemini. Nam, sicut fulgur coruscans de sub cœlo, in ea quæ
25 sub cœlo sunt, fulget: ita erit Filius hominis in die sua. Primùm autem opor-
26 tet illum multa pati, & reprobari à generatione hac. Et sicut factum est in die-
27 bus Noë, ita erit & in diebus Filii hominis. Edebant, & bibebant: uxores
ducebant, & dabantur ad nuptias, usque in diem, quâ intravit Noë in arcam:
28 & venit diluvium, & perdidit omnes. Similiter sicut factum est in diebus Lot:
Edebant, & bibebant: emebant, & vendebant: plantabant, & ædificabant:
29 Quâ die autem exiit Lot à Sodomis, pluit ignem & sulphur de cœlo, & omnes
30 perdidit: Secundùm hæc erit quâ die Filius hominis revelabitur. In illa hora,
31 qui fuerit in tecto, & vasa ejus in domo, ne descendat tollere illa: & qui in
agro, similiter non redeat retrò. Memores estote uxoris Lot. Quicunque quæ-
32 sierit animam suam salvam facere, perdet illam: & quicunque perdiderit illam,
33 vivificabit eam. Dico vobis; In illa nocte erunt duo in lecto uno: unus assume-
34 tur, & alter relinquetur. Duæ erunt molentes in unum: una assumetur, &
35 altera relinquetur. Duo in agro: unus assumetur, & alter relinquetur. Respon-
36 dentes dicunt illi; Ubi Domine? Qui dixit illis; Ubicunque fuerit corpus, illuc
37 congregabuntur & aquilæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * ولا يقال هي ده هي هنا او هناك * ها ملكوت الله داخلكم * ثم قال لتلاميذه ستاتي ايام
22 تسهون ان تروا يوما واحدا من ايام ابن الانسان فلا ترون * فان قالوا لكم هودا هو هههنا او
23 هناك فلا تذهبوا ولا تسرعوا * فانه كما ان البرق يظهر في السماء فيضي تحت السماء فكذلك
24 يكون ابن البشر في يومه * وقبل هذا يقبل الاما كثيره ويرذل من هذا الجيل * وكما كان في
25 ايام نوح كذلك يكون في ايام ابن البشر * لانهم كانوا ياكلون ويسربون ويتزوجون ويزوجن
26 الى اليوم الذي دخل فيه نوح الى السفينة فجاء الطوفان واهلك الجميع * وكما كان في ايام
27 لوط كانوا ياكلون ويسربون ويبيعون ويشترون ويغرسون ويبنون * الى اليوم الذي خرج فيه
28 لوط من سدوم * فامطر من السماء نارا وكبريت فاهلك جميعهم * كذلك يكون في اليوم
29 الذي يظهر فيه ابن الانسان * في ذلك اليوم من كان في السطح واثاثه في البيت لا ينزل
30 اخذها * وكذلك ايضا من كان في الحقل فلا يرجع الى ورايه * اذكروا امراة لوط * من اراد ان
31 يخلص نفسه فليهلكها ومن يهلكها يحييها * واقول لكم ان في تلك الليلة يكون اثنان على
32 سرير واحد يوخذ الواحد ويترك الاخر * ويكون اثنتان تطحنان جميعا يوخذ الواحدة ويترك
33 الاخرى * اثنان في الحقل يوخذ الواحد ويترك الاخر * اجابوه فايلس الى اين يا رب * فقال
34 لهم حيث تكون الجثة فهناك تجتمع النسور *

Neque dicetur, Ecce est hic, aut illic. Ecce regnum Dei intra vos est. 21
Deindè dixit discipulis suis; Venient dies quibus *optabitis videre* unum *ex diebus Filii hominis, & non videbitis. Et si dixerint vobis;* 22 23
Ecce est hîc aut illic, ne eatis, neque festinetis. Quoniam quemadmodum fulgur apparet in cœlo, & illuminat quæ sub cœlo sunt, ita erit Filius hominis in die sua. Sed ante hoc recipiet passionem multam, & vilipendetur ab hac generatione. Et sicut factum est in diebus Noe, ità erit in diebus Filii hominis. Nam comedebant & bibebant, connubebant & nuptum dabant, usque in diem quâ intravit Noe in navim; & venit diluvium, & perdidit omnes. Et quemadmodum factum est in diebus Lot. Edebant & bibebant, & vendebant & emebant, & plantabant & ædificabant: usque in diem quâ exiit Lot è Sodomis, & pluit de cœlo ignis & sulphur, & perdidit omnes: Ita erit in die quâ apparebit Filius hominis. In illa die, qui fuerit in tecto, & instrumenta ejus in domo, ne descendat tollere illa. Et similiter etiam qui fuerit in agro, ne redeat retro se. Memores estote uxoris Loth. Quicunque voluerit salvare animam suam, perdat illam: & quicunque perdiderit eam, vivificabit eam. Dico autem vobis, quòd in illa nocte erunt duo super lecto eodem: assumetur unus, & relinquetur alter; Et erunt duæ molentes simul: assumetur una, & relinquetur altera. Duo in agro: assumetur unus, & relinquetur alter. Responderunt ei, dicentes; Quò, Domine? Ait illis, Ubi fuerit cadaver, illuc convenient aquilæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወሊይብልዋ፡ኀዖ፡ዝዮ፡ወኀዖ፡ከሐክ፡መንግሠተ፡እግዚአብሔርሰ፡ኀዖ፡ማእከለክሙ፡
22 ይእቲ።።ዅ ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ለአርደሊሁ፡ይመጽሉ፡መዋዕል፡እመ፡
ትፈትዉ፡ትርእዩ፡አሐተ፡ዕለተ፡እመዋዕሊሁ፡ለወልደ፡እጋሪ፡እመ፡ሕያዉ፡ወሊትሬ
23 ሊዩ።።ዅ ወይብሉክሙ፡ኀዋ፡ዝዮ፡ወኀዋ፡ከሐክ፡ሊትዛሉ፡ወሊትዴግኑ።።ዅ እስ
24 ሙ፡ከመ፡መብረቅ፡ዘይበርቅ፡ወያበርህ፡እመለጽናፊ፡ሰማይ፡እስከ፡ለጽናፊ፡ሰማይ፡
25 ከማሁ፡ውእቱ፡መጽአቱ፡ለወልደ፡እጋሪ፡እመ፡ሕያዉ።።ዅ ወባሕቱ፡ይቀድሙ፡ብ
26 ዙኀ፡ይሐመሙ፡ወታሜክሮ፡ዛቲ፡ትውልድ።።ዅ ወበከመ፡በመዋዕሊሁ፡ለኖሕ፡ከ
27 ማሁ፡ይከውን፡በመጽአቱ፡ለወልደ፡እጋሪ፡እመ፡ሕያው።።ዅ እንዘ፡ይበልዑ፡ወይሰ
ትዩ፡ወያወስቡ፡ወይትዋሰቡ፡እስከ፡እመ፡ቦኣ፡ኖሕ፡ውስተ፡ነፋቅ፡ታቦት፡ዘመጽአ፡
28 ማየ፡ኣይኅ፡ወአጥፈአ፡ኵሎ።።ዅ ወበከመ፡ኮነ፡በመዋዕሊሁ፡ለሎጥ፡እንዘ፡
29 ይበልዑ፡ወይሰትዩ፡ወይሐንጹ፡ወይተክሉ፡ወይሠይጡ፡ወይሣየጡ።።ዅ እስከ፡ዕለ
ት፡ወፅአ፡ሎጥ፡እመሰዶም፡ወዝነመ፡እመሰማይ፡አሰተ፡ወተይ፡ወአጥፈአ፡ኵሎ።።ዅ
30 ከማሁ፡ውእቱ፡መጽአቱ፡ለወልደ፡እጋሪ፡እመ፡ሕያው፡ሊይትዐወቅ።።ዅ ውእተ፡
31 ዕለተ፡ዘሃሎ፡ውስተ፡ናሕስ፡ወንዋዩ፡ውስተ፡ቤት፡ሊይረድ፡ይእዛለ።።ወዘሂ፡ገደመ፡
32 ሃሎ፡ሊይገብእ፡ድኅሬሁ።።ዅ ተዘከርዋ፡ለብእሲተ፡ሎጥ።።ዅ እስመ፡ዘይፈቅድ፡ያድ
33 ኀና፡ለነፍሱ፡ለይገድፋ፡ወዘሰ፡ገደፋ፡ለነፍሱ፡በእንቲኣየ፡ያሐይዋ።።ዅ እብለክሙ፡
34 በይእቲ፡ሌሊት፡ክልኤቱ፡ሃለዉ፡ውስተ፡አሐቲ፡ዓረት፡ላሐደ፡ይነሥኡ፡ወካልእ፡ይ
35 ኀድጉ።።ዅ ወክልኤቲ፡ይሐርጻ፡በኣሐቲ፡መሕረጽ፡አሐተ፡ይነሥኡ፡ወካልእታ፡ይ
37 ኀድጉ።።ዅ ❊❊❊ ወአውሥኡ፡ወይቤልዎ፡በኣይቴኑ፡እግዚኦ፡ወይቤሎሙ፡
እግዚእ፡ለይሱስ፡ኀበ፡ሃሎ፡ገደባ፡ህየ፡ይትጋብኡ፡ለንስሮት።።ዅ

Neque dicetis, Ecce hîc, & ecce illîc: regnum Dei ecce medio vestrûm est. 21
Et dixit Dominus Jesus discipulis suis; Venient tempora quum desiderabitis vi- 22
dere unam diem de tempore Filii hominis, & non videbitis. Et dicent vobis, 23
Ecce hîc, & ecce illîc: ne exeatis, neque sectemini. Quia sicut fulgur fulgurans, 24
& coruscans ab extremitatibus cœli, usque ad extremitates cœli, sic erit adven-
tus Filii hominis. Veruntamen priùs, multùm vexabit & tentabit eum hæc ge- 25
neratio. Et sicut *factum fuit* in diebus Noë, ita erit in adventu Filii hominis. 26
Edentes, & bibentes, & uxores ducentes, & nuptum datæ erant, usquequò in- 27
troiit Noë in medium arcæ, & venit aqua diluvii, & perdidit omnes simul. Et 28
sicut fuit in diebus Lot: edentes, & bibentes, & ædificantes, & plantantes, &
vendentes, & ementes erant: Usque diem *quo* exiit Lot à Sodoma, & pluvit à 29
cœlo, igni & sulphure, & perdidit omnes. Sic erit adventus Filii hominis, in- 30
cognitus erit. Istâ die, qui fuerit in tecto, & vasa ejus in domo, ne descendat 31
tollere ea: & qui *in* deserto fuerit, non redeat retrò: Memores estote uxoris 32
Lot. Quia qui quæsierit servare animam suam, perdat eam: & qui perdiderit 33
animam suam propter me, servabit eam. Dico vobis, In hac nocte duo erunt 34
in uno lecto; unum accipient, & alterum relinquent. Et duæ molent in una 35
mola; unam accipient, & alteram relinquent. Et respondentes, & dixerunt 37
ei; Ubi Domine? & dixit iis Dominus Jesus, Ubi fuerit certamen, illuc con-
gregabuntur aquilæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

او در خانه باشد * فرو نیاید وجامهٔ خودرا ستانند * و آنك در کشتزار باشد * باز پس نگردد *
32 * بیاد آورید زن لوط را * هر که خواهد که جان خودرا زنده کند * اورا گم کند
33 وهر که اورا گم کند جان خودرا زنده کند * بشما بگویم * دران شب دو بر یك تخت
34 باشند یکي برده شود * ویکي بماند * [ودو زن با هم سایند باشند یکي ستده شود ویکي
35 بماند * دو کس در ده باشند یکي ستده شود ویکي بماند] * بعیسي گفتند تا کجا
36 37 اي خداوند ما * بدیشان گفت هر کجا مردار باشد * کرکسان انجا گرد شوند

ejus in domo fuerit, ne descendat et vestem suam capiat: et ille qui in agro fuerit, denuò ne revertatur. In memoriam reducite uxorem Lot. 32
Quicunque cupierit ut animam suam vivificet, eam perdat: & quicunque eam perdiderit, animam suam vivificabit. Vobis dico; In 33 34
ea nocte duo in uno lecto erunt: unus abreptus erit, et unus manebit. Et duo mulieres simul molentes erunt; una accipietur et una manebit. Duo homines in agro erunt; unus accipietur, et unus manebit. Ad Jesum dixerunt; Quousque Domine noster? Illis dixit; Ubicunque cadaver fuerit, vultures ibi congregabuntur. 35 36 37

Digitized by Google

CAP. XVIII. ιη'.

ΞΑ' 1 Dicebat autem & parabolam illis, ad oportere semper orare, & non
2 segnescere, Dicens; Judex quidam erat in quadam civitate, Deum non timens, &
3 hominem non reveritus. Vidua autem erat in civitate illa, & veniebat ad
4 eum, dicens; Vindica me de adversario meo. Et non volebat ad tem-
pus. Post autem hæc dixit in seipso; Si & Deum non timeo, & hominem non reve-
reor: Propter præbere mihi molestiam viduam hanc, vindicabo illam, ne
5 semel veniens fugillet me. Ait autem Dominus; Audite quid judex
6 injustitiæ dicit. At Deus non faciet vindictam electorum suorum clamantium
7 ad se die & nocte, & longanimis super illos? Dico vobis,
8 Quia faciet vindictam illorum in celeritate. Veruntamen filius hominis veniens, num
inveniet fidem in terra? Dixit autem & ad quosdam persuasos in seipsis,
ΞΒ' 9 quòd essent justi, & nihili facientes cæteros, parabolam istam: Homines
10 duo ascendebant in templum orare, unus Pharisæus, & alter publicanus.
11 Pharisæus stans, apud se hæc orabat; Deus, gratias ago tibi, quia non
sum sicut cæteri hominum, raptores, injusti, adulteri, aut & ut hic publica-
12 nus. Jejuno bis Sabbato, decimo omnia quæ possideo. Et publicanus
13 à longè stans non volebat nec oculos ad cœlum levare, sed percutiebat
pectus suum, dicens; Deus, propitius esto mihi peccatori. Dico vobis,
14 Descendit hic justificatus in domum suam, quàm ille: quia omnis exaltans seipsum,
humiliabitur: & humilians seipsum, exaltabitur.

MS.A. (α) προσεύχεσθαι αὐτὸς, καὶ (β) ἤθελεν (γ) μακροθυμεῖ (δ) ὡς ὁ τελώνης οὗτος. (ε) ἢ γὰρ ἐκεῖνος. (ζ) καὶ ὁ ταπεινῶν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Lectio in vespera sabbathi primi Quadragesimæ. 57.

CAP. XVIII.

1 Dixit autem etiam eis parabolam, ut omni
tempore orarent, nec ipsis esset tædio.
Judex quidam erat in quadam urbe, qui nec
Deum timebat, nec homines erubescebat.
Porrò vidua quædam erat in illa urbe, &
veniebat ad eum, aiebátque; Vindica me
ab adversario meo. Nolebat autem per
multum tempus: post hæc verò dixit apud
se; Etsi Deum non timeam, nec homines
erubescam; Saltem quia me fatigat hæc vi-
dua, vindicabo eam, ne omni tempore veni-
ens, negotium mihi faceſſat. Et ſubdidit
Dominus noſter, Audite quid dixerit judex
ille iniquus. Deus autem nónne magis fa-
ciet vindictam electorum ſuorum, clamanti-
um ad ipſum die ac nocte, & longanimis erit
erga illos? Dico vobis; Faciet vindictam
eorum citó. Veruntamen veniet Filius homi-
nis, & num reperturus eſt fidem in terra?
Porrò dixit hanc parabolam adverſùs eos qui
ſibi confidunt ſe eſſe juſtos, omnéſque deſpi-
ciunt. Duo homines aſcenderunt in tem-
plum ut preces funderent, unus Phariſæus,
& alter Publicanus: Et ille Phariſæus
ſtans ſeorſim, hæc precabatur; Deus, grati-
as ago tibi, quòd non ſim ſicut cæteri homi-
nes, rapaces, & oppreſſores, & mœchi: nec
ſicut iſte Publicanus. Sed jejuno bis in
hebdomade, & decimas do omnium quæ
poſſideo. Ille verò Publicanus ſtabat pro-
cul, nolebátque vel oculos ſuos in cœlum at-
tollere: ſed percutiebat pectus ſuum, di-
cebátque; Deus, propitius eſto mihi pecca-
tori. Dico vobis, Deſcendit iſte juſtificatus
domum ſuam, potiùs quàm Phariſæus ille.
Nam quicunque ſe extollit, deprimetur; &
quicunque ſe deprimit, extolletur.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

CIII, Parabola Judicis iniqui.

CAP. XVIII.

Rursus illis parabolam dixit, ut
omni tempore orarent, etnon pigre-
scerent. Judex erat in civitate qua-
dam qui à Deo non timebat, nec ab
homine pudorem habebat. Et in
illa civitate vidua quadam erat,
quæ ad eum venit, & dixit;
Oro ut jus meum ab adverſario
meo capias. Judex autem noluit:
ſed aliquanto tempore hoc modò
tranſacto, judex apud ſe dixit; Li-
cet à Deo non timeam, & ab ho-
minibus pudorem non habeam:
Jam propter aditum reditúmque
hujus viduæ, quæ mihi moleſtiam
exhibet, negotium ejus tranſi-
gam, ne omni tempore veniens te-
dium mihi det. Et Dominus noſter
dixit; Audite id quod judex ini-
quus dicit. Nónne Deus magis jus
capiet propter electos ſuos, qui die
ac nocte ab eo petunt, & animum
ſuum benignè in illos affectum
habebit. Vobis dico, Quàm primùm
jus eorum capiet. Jam Filius ve-
niet, & in terra fidem non inveniet.

CIV. Oratio Phariſæi cum publicano.

Et hanc parabolam ob illos di-
xit, qui in ſemet ipſis confide-
debant, exiſtimantes ſe bonos eſ-
ſe, & in omnem hominem con-
temptum injiciebant. Duo homi-
nes in templum ibant, ut ora-
rent; unus Phariſæus erat, & alter
Publicanus et mancers. Phariſæus
dixit; Tibi, ô Deus, gratias ago,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XVIII.

1 Dicebat autem & parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare & non
2 deficere, Dicens; Judex quidam erat in quadam civitate, qui Deum non time-
3 bat, & hominem non reverebatur. Vidua autem quædam erat in civitate illa, &
4 veniebat ad eum, dicens; Vindica me de adversario meo. Et nolebat per multum
tempus. Post hæc autem dixit intra se; Etsi Deum non timeo, nec hominem
5 revereor: Tamen quia molesta est mihi hæc vidua, vindicabo illam, ne in no-
6 vissimo veniens sugillet me. Ait autem Dominus; Audite quid judex iniquitatis
7 dicit: Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die
8 ac nocte, & patientiam habebit in illis? Dico vobis, Quia citò faciet vindictam
illorum. Veruntamen Filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra?
9 Dixit autem & ad quosdam, qui in se confidebant tanquam justi, & aspernaban-
10 tur cæteros, parabolam istam: Duo homines ascenderunt in templum ut ora-
11 rent: unus Pharisæus, & alter publicanus. Pharisæus stans, hæc apud se ora-
bat; Deus, gratias ago tibi quia non sum sicut cæteri hominum: raptores, injusti,
12 adulteri: velut etiam hic publicanus. Jejuno bis in sabbato: decimas do omni-
13 um quæ possideo. Et publicanus à longè stans, nolebat nec oculos ad cœlum le-
vare: sed percutiebat pectus suum, dicens; Deus propitius esto mihi peccatori.
14 Dico vobis, descendit hic justificatus in domum suam ab illo: quia omnis qui se ex-
altat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Sectio sexagesima tertia.

CAP. XVIII.

1 Retereà dixit eis parabolam, ut orarent omni tempore, & non tæderent. Di-
2 xit; Erat judex in civitate quadam, qui non timebat Deum, neque reverebatur homines. Et erat in illa civitate vi-
3 dua quædam, veniebátque ad eum, & dicebat ei; Vindica me ab eo qui me oppressit; At renuerat usque ad aliquod
4 tempus. Et post hoc dixit in seipso, Si non timeo Deum neque revereor homines:
5 Tamen quandoquidem hæc vidua me vexat, vindicabo illam; ne veniat ad me singulis momentis ad fatigandam me.
6 Tum dixit Dominus; Audite quid dixe-
7 rit judex iniquitatis. Nónne ergò Deus potiùs vindicabit electos suos, qui invo-
cabunt eum diu noctúque, & patienter
8 feret illos? Imò dico vobis, quòd vindicabit illos citó. Quando veniet Filius hominis, putáne inveniet fidem super terram?

Sectio sexagesima quarta.

9 Deindè dixit illis propter nonnullos qui dicebant se esse justos, & aspernabantur
10 cæteros, hanc parabolam; Duo homines ascenderunt in templum ut orarent: unus
eorum erat Pharisæus, & alter decima-
11 rum exactor. Et verò Pharisæus stetit orans hoc intra se; Deus, equidem gra-
tias ago tibi, quia non sum sicut cæteri
homines, violenti, oppressores, adulteri:
12 neq; sicut iste decimarum exactor. Jeju-
no duobus diebus in qualibet septimana,
13 & decimo cunctas opes meas. At ille Publicanus stabat à longè, & nolebat elevare oculos suos ad cœlum, sed percu-
tiebat pectus suum, & aiebat; Deus,
14 parce mihi, quia peccator sum. Dico vo-
bis, quòd hic descendit in domum suam justificatior illo. Quia omnis qui exal-
tat seipsum, humiliabitur: & omnis qui humiliat seipsum, exaltabitur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XVIII.

1 Et dixit Dominus Jesus discipulis suis, ut orarent semper & non deficerent. 1
De judice iniquo. Et dixit iis Jesus; Quidam judex fuit in quadam 2
2 urbe, qui non timebat Deum, & non reverebatur hominem. Et fuit quædam vi- 3
3 dua in illa urbe, & venit ad eum, & dicit ei; Vindica me ab adversario meo. Et 4
4 recusavit eam, & moram fecit ei: & tunc cogitavit, & dixit ei; Etsi non metuo
5 Deum, & non revereor hominem, ut non molestiam ferat mihi hæc vidua, vin- 5
dicabo eam, ut non veniat, & non affligat me semper. Et dixit iis Dominus do- 6
6 fter; Audite quod dicit judex iniquus. Et Deus nónne igitur vindicabit electos 7
7 suos qui clamant ad eum die & nocte, & patientiam exhibebit illis? Dico vo- 8
8 bis, quòd vindicabit eos citó: veruntamen Filius hominis veniens, reperiétne igitur fidem super terram?

De Pharisæo & publicano.

9 Et dixit Dominus Jesus iis qui justificant seipsos, & spernunt proximos suos: & pa- 9
10 rabolicè loquutus est iis in hunc modum; Duo homines ascenderunt in Domum 10
sanctam ut orarent, unus Pharisæus & alter Publicanus. Et stetit Pharisæus, 11
11 & oravit, & dixit; Gratias ago tibi Domine, quòd non fecisti me sicut alios homi-
nes, rapaces, & iniquos, & adulteros, & non sicut hunc Publicanum. Jejuno 12
12 iterùm sabbato, & offero decimam partem omnium quæ possideo. Et Publica- 13
13 nus stetit à longinquo, & noluit attollere oculos suos in cœlum, & percussit pe-
ctus suum, & dixit; Propitius esto mihi peccatori, Domine. Et dico vobis, Ivit do- 14
14 mum suam hic, justificatus potiùs quàm ille: quia quicunque magnificat seipsum, vilis erit: & qui deprimit seipsum, honoratus erit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

quòd sicut omnes homines non sum, raptor, & deceptor, & adulter, neque velut hic Publicanus. Sed 12
in septimana duobus diebus jeju-
nium habeo; & ex omnibus quæ habeo decimas deduco. Publica- 13
nus verò è longinquo stabat, neque volebat oculos in cœlum at-
tollere, sed in genua se dabat, & capite suo terram pulsabat, & dicebat; O Deus, in pecca-
tores misericordiam & gratiam fac. Jam vobis verum dico, quòd 14
hic vir in domum suam justior re-
versus est, quàm Pharisæus. Qui-
cunque seipsum suspicit, despectus erit; & quicunque seipsum humili-
at, excelsus erit.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΞΓ'.

Afferebant autem ei & infantes, ut eos tangeret. *Videntes autem* discipuli
15 Προσέφερον ὃ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἅψηται. ἰδόντες ὃ οἱ μαθηταὶ σις β
increpabant illos. *At* Jesus *advocans* illos, dixit; Sinite pueros
16 ἐπετίμησαν αὐτοῖς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτὰ, εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδία
venire ad me, & *ne prohibete* eos: nam talium est regnum Dei.
ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
Amen dico vobis, Quicunque non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit σιζ
17 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ β
in illud. Et interrogavit quidam eum princeps, dicens; Magister bone, quid faci- ΞΓ
18 εἰς αὐτήν. Καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιή- σιη
ens vitam æternam possidebo? Dixit autem ei Jesus; Quid me dicis bonum? β
19 σας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί με λέγεις ἀγαθόν;
nemo bonus, *si non unus*, Deus. Mandata nôsti, *Ne mœcheris, Ne occidas*,
20 οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός. Τὰς ἐντολὰς οἶδας, Μὴ μοιχεύσῃς, Μὴ φονεύσῃς,
Ne furaris, Ne falsò testeris: Honora patrem tuum, & matrem *tuam*.
Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς· Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν (α) μητέρα σου.
Is autem ait; Hæc omnia custodivi à juventute mea. *Audiens autem hæc* σιθ
21 Ὁ δὲ εἶπε, Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. Ἀκούσας δὲ ταῦτα β
22 Jesus, ait *illi*; Adhuc unum tibi deest: omnia quæcunque habes vende,
ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ, Ἔτι ἓν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον,
& da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo: & veni, sequere me.
(β) καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν (ι) ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι.

Ille autem audiens hæc, pertristis factus est: erat enim dives valdè. Videns σκ
23 Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα, περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. Ἰδὼν β
24 autem illum Jesus pertristem factum, dixit; Quàm difficilè pecunias
ὁ δὲ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον, εἶπε, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα
habentes intrabunt in regnum Dei! Facilius enim est camelum
ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Εὐκοπώτερον γάρ ἐστι κάμηλον
25 per foramen acûs transire, quàm divitem in regnum Dei intrare.
διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος (κ) εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.
Dixerunt *autem audientes*; Et quis potest *servari*? *Is autem* ait; Impossibilia
26 Εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; Ὁ δὲ εἶπε, Τὰ ἀδύνατα
27 apud homines, possibilia sunt apud Deum. Ait autem Petrus; Ecce, nos
παρὰ ἀνθρώποις, δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ. Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, Ἰδοὺ, ἡμεῖς
28 dimisimus omnia, & secuti sumus te. *Is autem* dixit eis; Amen dico vobis; σκα
ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, β
29 *Quòd* nemo est qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios,
Ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα,
propter regnum Dei, *Qui* non recipiat multò plura in tempore
ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, Ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ
30 hoc, & in sæculo *veniente* vitam æternam.
τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

MS. A. (α) μητέρα. Ὁ δὲ εἶπεν, Πάντα ταῦτα ἐφύλαξα (β) καὶ δός (ι) ἐν οὐρανοῖς· (κ) διελθεῖν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ... * ... Obtulerunt autem ei infantes, ut tangeret 15
eos: & viderunt eos discipuli ejus, eósque
objurgârunt. Ipse verò Jesus advocavit eos, 16
16 ... * ... dixítque eis, Sinite puerulos venire ad me,
nec prohibeatis eos: eorum enim, qui sicut
isti sunt, eorum *inquam*, est regnum cœlo-
17 ... * ... rum. Amen dico vobis, Quicunque non ac- 17
ceperit regnum Dei tanquam puerulus, non
ingredietur illud.

Lectio patris Antonii & conservorum ejus. 58.

18 ... * ... * ... Et interrogavit eum unus ex primoribus, 18
19 ... dixítque ei; Doctor bone, quid faciam ut
hæreditate possideam vitam æternam? Di- 19
20 ... xit ei Jesus, Cur me vocas bonum? cùm ne- 20
mo sit bonus, nisi unus Deus. Mandata
21 ... nôsti: Non occîdes, Nec mœchaberis, Nec
furaberis, Nec perhibebis testimonium fal-
22 ... sum: Honora patrem tuum & matrem tu- 21
am. Dixit ei, Hæc omnia observavi à pu- 22
23 ... eritia mea. Quod quum audisset Jesus, di-
xit ei; Unum tibi deest: Vade, vende omnia
24 ... quæ habes, & da pauperibus, & erit tibi
thesaurus in cœlo; atque post me venito.
25 ... Ipse verò quum hæc audisset, mœrore af- 23
fectus est: erat enim dives admodùm. 24
26 ... Quúmque vidisset Jesus eum mœrore affe-
ctum, ait; Quomodò difficile est iis qui ha- 25
27 ... bent divitias ingredi regnum Dei! Facilius
est camelum per foramen acûs introire, quàm 26
28 ... divitem in regnum Dei. Dicunt ei ii qui 27
audierant, Ecquis potest salvus fieri? Jesus
29 ... verò ait; Ea quæ apud homines impossibilia
sunt, apud Deum possunt fieri. Dixit ei 28
Simon Cepha, Ecce nos reliquimus omnia,
& venimus post te. Dixit ei Jesus, Amen 29
30 ... dico vobis; Nemo est qui relinquat domos,
aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut
filios propter regnum Dei; Quin recepturus 30
sit multis cum duplicibus hoc tempore, & in
sæculo venturo vitam æternam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 † * کودکان پیش مسیح آمدند * که دست خودرا بر ایشان نهد و دعا کند شاگردان 15
16 بر ایشان † بانك زدند * * عیسي † بشاگردان گفت * بگذارید تا کودکان پیش من آیند * 16
و ایشانرا منع مکنید * براي انك کساني * که بر مثال این کودکانند * ملکوت خداي † آن
17 ایشانست * * بشما مي گویم * هر که همچون کودکان ملکوت خدارا قبول نکنند * درو در 17

CV. Quidam interrogavit, O præceptor, quid faciam ut vivam?

18 * از سروران ان جماعت † یکي پرسید * وگفت اي معلم نیك چکنم * که زندگاني جاوید بمیراث 18
19 20 گیرم * * عیسي بدو گفت * چرا مرا نیك خواندي * ونیك نیست بجز یکي خدا * * وگفت 19 20
بدان مرد * که ناموس را مي داني * مکش * زنا مکن * دزدي † مکن * گواهي دروغ مك *
21 22 پدرت و مادرت را حرمت دار * * بعیسي گفت این همه از کودکي نگه داشته ام * * عیسي 21 22
شنید وگفت یك چیز ترا کمست انرا نیز مي کن * برو هرچه داري بفروش وبدرویشان
23 بك * تا براي تو در آسمان گنج شود * ودر دنبال من بیا * * چون این سخن شنید * اورا ناخوش 23

Et pueri ad Christum veniebant, ut 15
manum suam illis imponeret, & be-
nediceret: discipuli autem eos ob-
jurgabant. Jesus discipulis dixit; 16
Sinite ut pueruli ad me veniant, &
eos ne prohibeatis: propterèa quòd
homines qui ad instar horum pueru-
lorum fuerint, regnum Dei ipsorum
est. Vobis dico; Quicunque regnum 17
Dei tanquam parvuli non accepe-
rint, in illud non intrabunt.

Ex primoribus ejus cœtûs quidam 18
interrogavit, & dixit; O præcep-
tor bone, quid faciam ut vitam
æternam hæreditate accipiam. Je- 19
sus ei dixit; Quare me bonum vo-
cas, & bonus non est nisi unus De-
us? Et dixit illi homini; Legem 20
quidem nôsti, Ne occidas, Adulte-
rium ne committas, Furtum ne fa-
cias, Testimonium falsum ne des,
Patri tuo & matri tuæ honorem
habeas. Ad Jesum dixit; Hæc 21
omnia à pueritia observavi. Je- 22
sus audivit, & dixit; Una res
tibi deest, illam etiam fac: abi,
quicquid habes vende, & pau-
peribus da, ut tibi in cœlo thesau-
rus sit, & post me veni. Quum 23
hunc sermonem audisset, ei ingratus

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

Afferebant autem ad illum & infantes, ut eos tangeret. Quod cùm viderent discipuli, increpabant illos. Jesus autem convocans illos, dixit; Sinite pueros venire ad me, & nolite vetare eos: talium est enim regnum Dei. Amen dico vobis; Quicunque non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit in illud. Et interrogavit eum quidam princeps, dicens; Magister bone, quid faciens vitam æternam possidebo? Dixit autem ei Jesus; Quid me dicis bonum? nemo bonus nisi solus Deus. Mandata nôsti; Non occides: Non mœchaberis: Non furtum facies: Non falsum testimonium dices: Honora patrem tuum & matrem. Qui ait; Hæc omnia custodivi à juventute mea. Quo audito, Jesus ait ei; Adhuc unum tibi deest: omnia quæcunque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo; & veni, sequere me. His ille auditis, contristatus est: quia dives erat valdé. Videns autem Jesus illum tristem factum, dixit; Quàm difficilè, qui pecunias habent, in regnum Dei intrabunt! Facilius est enim camelum per foramen acûs transire, quàm divitem intrare in regnum Dei. Et dixerunt qui audiebant; Et quis potest salvus fieri? Ait illis; Quæ impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum. Ait autem Petrus; Ecce nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Qui dixit eis; Amen dico vobis, Nemo est, qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios, propter regnum Dei, Et non recipiat multò plura in hoc tempore, & in sæculo venturo vitam æternam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلْفَصْلُ اَلْخَامِسُ وَالْسِتُّونَ *

Sectio sexagesima quinta.

* ثُمَّ قَدَّمُوا اِلَيْهِ صِبْيَانًا لِيَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِمْ فَلَمَّا اَبْصَرَهُمُ
اَلتَّلَامِيذُ اَنْتَهَرُوهُمْ * فَدَعَاهُمْ يَسُوعُ وَقَالَ دَعُوا اَلصِّبْيَانَ يَاْتُونَ اِلَيَّ وَلَا تَمْنَعُوهُمْ لِاَنَّ مَلَكُوتَ
اَللّٰهِ لِمِثْلِ هٰؤُلَاءِ * اَمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ مَنْ لَا يَقْبَلُ مَلَكُوتَ اَللّٰهِ مِثْلَ صَبِيٍّ لَا يَدْخُلُهَا * وَسَاَلَهُ
وَاحِدٌ مِنَ اَلرُّؤَسَاءِ قَائِلًا اَيُّهَا اَلْمُعَلِّمُ اَلصَّالِحُ مَاذَا اَفْعَلُ لِاَرِثَ حَيَاةَ اَلْاَبَدِ * فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ لِمَاذَا
تَقُولُ لِي صَالِحًا وَلَيْسَ صَالِحًا اِلَّا اَللّٰهُ وَحْدَهُ * اَنْتَ تَعْرِفُ اَلْوَصَايَا لَا تَزْنِ * لَا تَقْتُلْ * لَا تَسْرِقْ لَا
تَشْهَدْ بِالزُّورِ * اَكْرِمْ اَبَاكَ وَاُمَّكَ * اَمَّا هُوَ فَقَالَ هٰذِهِ كُلَّهَا قَدْ حَفِظْتُهَا مِنْ صِبَائِي * فَلَمَّا سَمِعَ
يَسُوعُ هٰذَا قَالَ لَهُ وَاحِدَهُ تَعْوُزُكَ بَعْ كُلَّمَا لَكَ وَاَعْطِهِ لِلْمَسَاكِينَ لِيَكُونَ لَكَ ذٰلِكَ كَنْزًا فِي اَلسَّمَاءِ
وَتَعَالَ فَاتْبَعْنِي * فَلَمَّا سَمِعَ ذٰلِكَ حَزِنَ لِاَنَّهُ كَانَ غَنِيًّا جِدًّا * فَعَلِمَ يَسُوعُ حُزْنَهُ فَقَالَ كَيْفَ يَعْسُرُ
عَلَى اَلَّذِينَ لَهُمُ اَلْاَمْوَالُ اَنْ يَدْخُلُوا مَلَكُوتَ اَللّٰهِ * اِنَّ دُخُولَ اَلْجَمَلِ فِي ثَقْبِ اَلْاِبْرَةِ لَاَيْسَرُ مِنْ
دُخُولِ غَنِيٍّ مَلَكُوتَ اَللّٰهِ * فَقَالَ اَلَّذِينَ سَمِعُوا فَمَنْ يَقْدِرُ اَنْ يَخْلُصَ * فَقَالَ اَلَّذِي لَا يُسْتَطَاعُ
عِنْدَ اَلنَّاسِ فَهُوَ مُسْتَطَاعٌ عِنْدَ اَللّٰهِ * قَالَ لَهُ بُطْرُسُ هَا نَحْنُ قَدْ تَرَكْنَا كُلَّ شَيْءٍ لَنَا وَتَبِعْنَاكَ *
فَقَالَ لَهُمْ اَمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّهُ مَا مِنْ اَحَدٍ يَتْرُكُ مَنْزِلًا * اَوْ وَالِدَيْنِ * اَوْ اِخْوَةً * اَوْ مَرْاَةً * اَوْ
اَوْلَادًا مِنْ اَجْلِ مَلَكُوتِ اَللّٰهِ * اِلَّا وَيَنَالُ اَلْعِوَضَ اَضْعَافًا كَثِيرَةً فِي هٰذَا اَلدَّهْرِ * وَفِي اَلدَّهْرِ
اَلْاٰتِي حَيَاةَ اَلْاَبَدِ *

Deindè obtulerunt ei pueros, ut poneret manum suam super illos. Cùm autem vidissent eos discipuli, increpaverunt illos. Vocavit autem illos Jesus, & dixit; Sinite pueros venire ad me, & ne impediatis illos, quia regnum Dei est similibus hisce. Amen dico vobis, quòd qui non recipit regnum Dei sicut puer, non intrabit illud. Interrogavit autem illum unus ex principibus, dicens; Magister bone, quid faciam ut hæres fiam vitæ æternæ? Ait illi Jesus; Quamobrem dicis me bonum, cùm non sit bonus, nisi Deus solus? Tu scis mandata, Non scortaberis, Non occides, Non furaberis, Non testificaberis falsum, Honora patrem tuum & matrem tuam. At ille dixit; Hæc omnia custodivi à puritia mea. Cùm autem audisset Jesus hoc, dixit ei; Unum deest tibi: Vende quæcunque sunt tibi, & da ea pauperibus, ut sint ea tibi thesaurus in cœlo: & veni, sequere me. Cùm autem audisset hoc, contristatus est: quia erat dives valdé. Et novit Jesus tristitiam ejus, & dixit; Quomodò difficile est illis, qui habent divitias, intrare in regnum Dei! Sanè ingressus cameli per foramen acûs, facilior est ingressus divitis in regnum Dei. Dixerunt autem qui audierunt, Quis ergò poterit salvari? Ait, Quod non est possibile apud homines, illud possibile est apud Deum. Dixit illi Petrus; Ecce nos reliquimus omnia nostra, & secuti sumus te. Dixit illis; Amen dico vobis, quòd nemo relinquet domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios propter regnum Dei: Quin assumet vicissitudinem cum duplicibus multis in hoc sæculo, & in sæculo futuro vitam æternam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወአምጽኡ: ኀቤሁ: ሕፃናተ: ይግሰሶሙ : ወርኢዮሙ : አርዳኢሁ : ገሠጽዎሙ:=
16 ወጸውዖሙ: እግዚእ:ኢየሱስ:ለአርዳኢሁ: ወገሠጾሙ:ወይቤሎሙ:ሥሩጥ:ሕፃናተ: ይምጽኡ:ኀቤየ: ወኢትክልእዎሙ: እስመ: ለዘ: ከመ: ሙስና: አሉ:ይእቲ:መንግሥ
17 ተ: እግዚአብሔር::=ፉ ላሜን: እብለክሙ:ዘኢተቀበለ:ለመንግሥተ: እግዚአብሔ
ር: ከመ: ሕፃናት: ኢይበውእ::=ፉ በእንተ: ባዕል: ዘተስእሎ:=ፉ
18 ወተስእሎ:አሐዱ:መልእክ: ወይቤሎ:ኢቅ:ኄር: መንተ:ሠናየ: ገቢርየ: እረክብ:ሕይ
19 ወተ:ዘሳዳለመ::=ፉ ወይቤሎ:እግዚእ:ኢየሱስ:መንተ:ትብለኒ:ኄር:ለልዎ:ኄረ:ዘአ
20 ኀበለ:አሐዱ:እግዚአብሔር:=ፉ ታላመር:ትእዛዘ:ለእግዚአብሔር:ኢትቅትል:ነፍ
ስ:ወኢትሥር:ብእሲተ:ብእሲ:ወኢትስርቅ:ወኢትቡን:ስመዐ:በሐሰተ:ወአክብር:አባ
21 ከ:ወአመክ::=ፉ ወይቤሎ:ዘንተ:ኵሎ:ዓቀብኩ:እመንእሳየ:እስከ:ይእዜ::=ፉ ወሰ
22 ሚዖ:ዘንተ: እግዚእ:ኢየሱስ:ይቤሎ:ለሐቲ:ተረፈተከ::ሖር: ወሢጥ:ኵሎ:ዘብከ:
23 ኀዋየ: ወሃብ:ለነዳይ:ወትረክብ:መዝገበ: በሰማያት: ወንዒ:ትልወኒ::=ፉ ወሰሚዖ:ዘን
24 ተ:ተከዘ:ፈድፋድ:እስመ:ባዕል:ውእቱ:ጥቂ::=ፉ ወርእዮ:ትኩዘ:እግዚእ:ኢየሱስ:
ይቤ: እፎ:ዕጹብ: ለእለ:በሙ: ንዋየ: በዊለ:ውስተ: መንግሥተ: እግዚአብሔር:=ፉ
25 ይቀልል:ግመል:ይሖልፍ: እንተ:ስቍረተ:መርፍእ: እምባዕል:ይባእ: ውስተ:መንግሥ
26 ተ: እግዚአብሔር::=ፉ ወይቤሉ: እለ:ሰምዑ:ሙኑ:እንከ:ይክል:ሐይወ::=ፉ ወይቤ
27 ሎሙ:እግዚእ:ኢየሱስ:ዘበኀበ:ሰብእ:ይሰላኒ:ወበኀበ: እግዚአብሔር:ኵሉ:ይትኪ
28 ሃል::=ፉ ወይቤሎ:ጴጥሮስ:ለእግዚእ:ኢየሱስ:ናሁኬ:ንሕነ:ኀደግነ:ኵሎ:ወተለወ
29 ናክ::=ፉ ወይቤሎሙ: እግዚእ:ኢየሱስ:ለአርዳኢሁ:ላሜን: እብለክሙ:ላልቦ: ዘየ
ኀድግ:ቤቶ:ወለዝማደዙ:ወለኀዊሁ: ወብእሲቶ: ወውሉደ:በለእንተ:መንግሥተ: እግ
30 ዚአብሔር:=ፉ ዘኢይትዓሰይ:ብዙኀ:መክዕቢተ: በዝ:ዓለም: ወበዓለመሰ:ዘይሜጽእ:ሕይወተ: ዘለዓለም::=ፉ

Et adduxerunt ad eum parvulos, ut tangeret eos. Et videntes eos discipuli ejus 15
objurgârunt eos. Et vocavit Domin⁹ Jesus discipulos ejus, & objurgavit eos, & 16
dixit iis; Sinite parvulos venire ad me, & ne prohibeatis eos: quia talium est regnum Dei. Amen dico vobis, Qui non acceperit regnum Dei sicut parvuli, non 17
ingredietur illud. *De divite qui interrogavit eum.* Et interrogavit eum quidam princeps, & dixit ei; Magister bone, quid faciens ego inventurus sum vitam æternã? Et dixit ei Dñs Jesus; Quid me dicis bonũ? non est bonus 18 19
præter unum Deum. Nôsti mandata Dei, Non occîdes animã; &, Non ibis ad uxorem hominis, Non furtum facies; &, Non eris testis in falso; &, Honora patrẽ tuũ 20
& matrem tuam. Et dixit ei; Hæc omnia observavi à juventute mea usque nunc. 21
Et audiens hoc Dñs Jesus, dixit; Unum deest tibi: ito, & vende quæcunque habes 22
bona, & dato pauperibus, & invenies thesaurum in cœlis, & veni, sequere me. Et 23
audiens hoc, tristis factus est valdé: quia dives erat valdé. Et videns eum tristem 24
Dñs Jesus, dixit; Quàm difficile est habentib⁹ divitiaś, ut introëant in regnũ Dei! Facilius est camelũ transire per foramen acûs, quàm divitẽ intrare in regnũ Dei. 25
Et dixerũt qui audiebant; Quis igitur potest vivere? Et dixit iis Dñs Jesus; Quod 26
apud homines impossibile est, & apud Deum quodcunque potest fieri. Et dixit 27
Petrus Dño Jesu; Ecce igitur, nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Et dixit 28
Dñs Jesus discipulis suis, Amen dico vobis; Nemo est qui relinquit domum suam, 29
& parentes suos, & fratres suos, & uxorem suam, aut liberos propter regnum Dei, Qui non præmio recipiet multiplicia in hoc sæculo, & in sæculo futuro 30
vitam æternam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 † و دشخوار آمد *سبب انك توانگر بود * چون عيسي ضمير اورا دريافت كفت سخت دشخوارست
25 بر توانگر * كه مال ومكنت دارد * ودر ملكوت خدا در رود * شتر در سوفار سوزن † اسانتر
26 كذرد * كه مرد † توانگر † در ملكوت † خدا در رود * ايشان كه شنيدند بدو كفتند *
27 بتواند كه رنك شود * * عيسي كفت هرچه † پيش ادميان ممكن نباشد * پيش خدا شدن
28 آن † آسانست * شمعون صفا كفت ما هر چيزي † رها كرديم * ودر پي † تو امديم * * عيسي † بدو
29 كفت راست بشما بكويم كسي نباشد * كه خانها † رها كند * يا پدر * يا برادران * يا زن * يا فرزند
30 براي ملكوت خدا * * [الا] عوض ان بستانند † درين زمان * ودر آينده روزكار زندكاني تا ابد *

& durus obvenit: eò quòd dives esset. Cùm Jesus mentem ejus pertentâsset, dixit; Valdè difficile est diviti, qui opes & facultates habet, & in regnum Dei ingredi. Camelus per foramen acûs facilius transit, quàm vir dives in regnum Dei ingreditur. Illi qui audierunt ei dixerunt; Fieri potest ut quisquam servetur? Jesus dixit; Quid apud homines possibile non est, apud Deum illud fieri facile est. Simeon Cephas dixit; Nos omnia reliquimus, & post te venimus. Jesus ei dixit; Verùm vobis dico, Quisquam non erit, qui domos reliquerit, aut patrem, aut fratres, aut uxorem, aut filios, propter regnum Dei, Quin compensationem ejus recipiet in hoc tempore, & in futuro sæculo vitam in æternum. 24 25 26 27 28 29 30

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΞΔ'. ΞΕ'.

31 Παραλαβὼν ὁ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐτούς, Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ συντελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου. σκβ β
32 Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαιχθήσεται, καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται·
33 καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. σκγ ι
34 Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν· καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα. Ξ Δ' σκδ β
35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἰεριχὼ, τυφλός τις ἐπαίων παρὰ τὴν ὁδὸν, προσαιτῶν.
36 Ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο.
37 Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται.
38 Καὶ ἐβόησε λέγων, Ἰησοῦ υἱὲ Δαβίδ, ἐλέησόν με.
39 Καὶ οἱ (λ) προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαβίδ, ἐλέησόν με.
40 Στὰς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν
41 αὐτὸν, λέγων, Τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπε, Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω.
42 Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Καὶ παραχρῆμα
43 ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ, δοξάζων τὸν Θεόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

illum, Dicens; Quid tibi vis faciam? Ille autem dixit; Domine, ut respiciam. Et Jesus dixit illi; Respice: fides tua servavit te. Et confestim respexit, & sequebatur illum, glorificans Deum: Et omnis populus videns dedit laudem Deo.

CAP. XIX. ιθ'.

ΞΕ' σκε ι
1 Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἰεριχώ. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος,
2 καὶ οὗτος ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ αὐτὸς πλούσιος. Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν
3 τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. Καὶ προδραμὼν ἔμ-
4 προσθεν, ἀνέβη ἐπὶ συκομωραίαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν· (α) ὅτι δι' ἐκείνης ἤμελλε διέρχεσθαι.
5 Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτὸν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν,

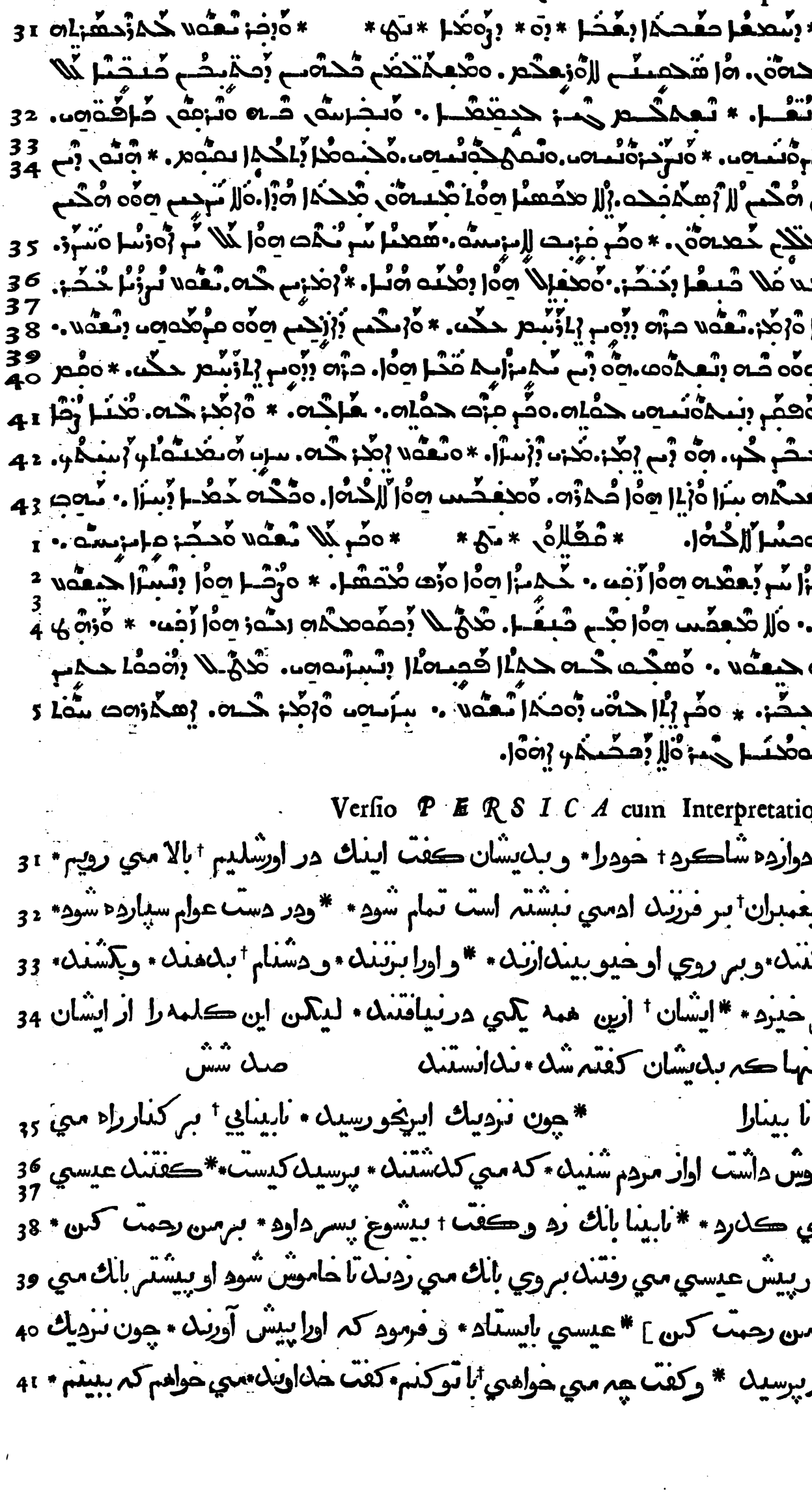
CAP. XIX.

Et ingressus pertransibat Jericho. Et ecce vir nomine vocatus Zacchæus, & hic erat princeps publicanorum, & ipse erat dives. Et quærebat videre Jesum quis esset, & non poterat præ turba, quia statura pusillus erat. Et præcurrens ascendit in sycomorum, ut videret eum: quia per illam futurus erat transire. Et ut venit ad locum, suspiciens Jesus vidit illum, & dixit ad eum; Zacchæe, festinans descende: hodiè enim in domo tua oportet me manere.

Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι.

MS.A. (λ) λέγων, Υἱὲ (μ) παρέχοντες ἐπιτίμων (ν) ὁ ἐκέλευσεν Κεφ. ιθ'. MS.A. (α) ὅτι ἐκείνης

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Feriâ V. hebdomadis VI. Jejunii. 59.

Et accepit Jesus duodecim suam, & dixit eis, Ecce ascendimus Hierosolymam, & perficientur omnia quæ scripta sunt in prophetis circa Filium hominis. Tradetur enim gentibus; & illudent ei, & conspuent in vultum ejus, ac flagellis cædent eum. Et afficient eum ignominiâ, eúmque trucidabunt; ac die tertiâ resurget. Illi autem ne unum quidem ex his intellexerunt: sed latebat eos sermo iste, & nesciebant hæc quæ dicebantur eis. Porrò quum proximus esset Jericho, cæcus quidam sedebat juxta viam, & mendicabat. Et audiit vocem turbæ transeuntis; & scisciatus est quid hoc esset. Dicunt ei; Jesus Nazarenus transit. Clamavit itaque, & ait; Jesu fili David, miserere meî. Ii autem qui iter faciebant ante ipsum Jesum, objurgabant eum ut taceret: ille verò magìs clamabat; Fili David, miserere meî. Et substitit Jesus, jussitque eum ad se adduci; quúmque ei appropinquâsset, interrogavit eum, Dixitque ei; Quid vis faciam tibi? Ille verò dixit, Domine mi, ut videam. At Jesus dixit ei, Videto: fides tua te servavit. Eóque momento vidit; ac veniebat post eum, & glorificabat Deum: totúsque populus qui viderat, tribuit laudem Deo.

CAP. XIX.

Quumque ingressus esset Jesus, & transiret per Jericho: Vir quidam nomine Zacchæus dives erat, & maximus Publicanorum. Et volebat videre Jesum quisnam esset, nec poterat præ turba, quòd staturâ parvus esset Zacchæus. Et currens præcessit Jesum, conscendítque ficum insipidam, *sycomorum*, ut eum conspicaretur, quoniam ita futurum erat ut transiret. Ut autem venit ad eum locum Jesus, vidit eum; & dixit ei, Festina, descende, Zacchæe: hodiè enim oportet me domi tuæ adesse.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

31 * وبرد عيسي دوازده شاگرد † خودرا * وبديشان گفت اينك در اورشليم † بالا مي رويم *
32 وهر چه در پيغمبران † بر فرزند ادمي نبشته است تمام شود * *ودر دست عوام سپارده شود *
33 بر وي تسخر كنند * وبر روي او خيو بيندازند * *واورا بزنند * ودشنام † بدهند * وبكشند *
34 ودر سوم روز بر خيزد * *ايشان † ازين همه يكي درنيافتند * ليكن اين كلمه را از ايشان
پوشيك بود * واينها كه بديشان گفته شد * ندانستند صد شش
35 روشنايي دادن نا بينارا *چون نزديك اريحو رسيد * نابيناي † بر كنار راه مي
36 نشست * *كوش داشت اواز مردم شنيد * كه مي گذشتند * پرسيد كيست * *گفتند عيسي
37
38 ناصريست * مي گذرد * *نابينا بانك زد وگفت † بيشوع پسر داود * بر من رحمت كن *
39 *[واينشان كه در پيش عيسي مي رفتند بروي بانك مي زدند تا خاموش شود او پيشتر بانك مي
40 زد پسر داود بر من رحمت كن] *عيسي بايستاد * وفرمود كه اورا پيش آورند * چون نزديك
41 شد عيسي ازو پرسيد * وگفت چه مي خواهي † با تو كنم * گفت خداوند * مي خواهم كه ببينم *

Et tulit Jesus duodecim discipulos suos, & illis dixit; Ecce Hierosolymam ascendimus, & quodcunque in Prophetis de Filio hominis scriptum est, perficietur. Et in manum vulgi tradetur, & ei illudent, & in faciem ejus sputum projicient. Et eum cædent, & contumeliâ afficient, & occident: & tertiâ die resurget. Ipsi ex his omnibus unum non intellexerunt, sed hic sermo ab eis absconditus erat, & hæc quæ illis dicta sunt, nesciebant.

CVI. Lumen datur cæco.

Cùm propè Hiericho accederet, cæcus juxta viam sedebat: Auscultans vocem hominum audivit, qui præteribant, & interrogavit quid esset. Dixerunt, Jesus Nazræus est, qui præterit. Cæcus vociferatus est, & dixit ad Jesum; Fili David mei miserere. Et illi qui proficiscebantur ante Jesum, eum objurgabant ut taceret: ipse magìs vociferatus est, Fili David mei miserere. Jesus stetit, & jussit ut eum adducerent: cùm propè esset, Jesus eum interrogavit, Et dixit; Quid vis ut tibi faciam? Dixit; Domine, petò ut videam.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

Assumpsit autem Jesus duodecim, & ait illis; Ecce ascendimus Jerosolymam, & consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per Prophetas de Filio hominis. Tradetur enim Gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur: Et postquàm flagellaverint, occident eum, & tertiâ die resurget. Et ipsi nihil horum intellexerunt, & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ dicebantur. Factum est autem, cùm appropinquaret Jericho, cæcus quidam sedebat secus viam, mendicans. Et cùm audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei, quòd Jesus Nazarenus transiret. Et clamavit, dicens; Jesu fili David, miserere mei. Et qui præibant, increpabant eum ut taceret. Ipse verò multò magis clamabat; Fili David, miserere mei. Stans autem Jesus jussit illum adduci ad se. Et cùm appropinquâsset, interrogavit illum, Dicens; Quid tibi vis faciam? At ille dixit; Domine, ut videam. Et Jesus dixit illi; Respice, fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit, & sequebatur illum magnificans Deum. Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem Deo.

CAP XIX.

Et ingressus perambulabat Jericho. Et ecce vir nomine Zachæus: & hic princeps erat publicanorum, & ipse dives: Et quærebat videre Jesum, quis esset: & non poterat præ turba, quia staturâ pusillus erat. Et præcurrens ascendit in arborem sycomorum ut videret eum: quia indè erat transiturus. Et cùm venisset ad locum, suspiciens Jesus vidit illum, & dixit ad eum; Zachæe festinans descende: quia hodiè in domo tua oportet me manere.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلفَصْلُ السَّادِسُ وَالسِّتُّونَ *

Sectio sexagesima sexta.

31 * ثم اَحصَرَ اِلَيْهِ الاِثني عسر وقال لَهُم ها نحن صاعدون
32 اِلَي يروسليم * ويكمل جميع المكتوب في الانبياء عَلَى ابن الانسان * لانه يسلم اِلَي الامم ويهزون
33 به * ويسدم * ويبصرونه * ويقتلونه * ويقوم في اليوم الثالث * فلم يعقلوا من
34 هذا شيا وكان هذا الكلام مخفيا عنهم ولم يكونوا يعلمون ما يقوله لهم * ولما قرب من اريحا
35 وَاِذا اعمي جالسا حارج الطريق يسول * وسمع صوت الجمع المجتاز وسال ما هذا * فاخبروه ان
36 يسوع الناصري جاير * فصرخ قايلا يا يسوع بن داود ارحمني * فانهر المتقدمون ليسكت
37 فازداد صياحا يا بن داود ارحمني * فوقف يسوع وامر ان يقدم اليه * فلما قرب منه ساله * قايلا
38 ما تريد ان اصنع بك فقال يا رب ان ابصر * فقال له يسوع ابصر ايمانك خلصك * فابصر
39 للوقت وتبعه ممجدا لله * وكان جميع الشعب الذين راوا يسبحون الله *

* اَلفَصْلُ السَّابِعُ وَالسِّتُّونَ *

Sectio sexagesima septima.

1 * ولما دخل نجتازا في اريحا * واذا برجل اسمه زكا كان رييس العسارين وكان غنيا * ويطلب
2 ان يري يسوع ليعلم من هو * ولم يقدر من الجمع لانه كان قصير القامة * فتقدم مسرعا
3 وصعد على جميزة ليراه لانه كان مجتازا بها * فلما اتى الى ذلك الموضع نظر اليه يسوع
4 وقال له يا زكا اسرع وانزل فاليوم ينبغي ان اكون في بيتك *

Et assumpsit Dominus Jesus duodecim, & dixit iis; Ecce ascendimus Hierosolymam, & perficietur totum quod scriptum fuit in prophetis de Filio hominis. Et tradent eum populis, & illudent ei, & probris afficient eum, & inspuent ei: Et flagellabunt eum, & occident eum, & surget in tertio die. Et illi nihil intellexerunt: tunc dixit iis, Et occultus est hic sermo à vobis?

De Cæco.

Et quum appropinquarent Jericho, fuit quidam cæcus sedens in via rogans eleemosynam. Et audiens strepitum turbæ prætereuntis, dixit; Quid est hoc? Et dixerunt ei, Dominus Jesus Nazarenus transit. Et clamavit, & dixit; Domine Jesu, fili David, miserere meî. Et objurgârunt eum ii qui ducebant eum, ut sileret: & magis clamavit, & dixit; Fili David, miserere meî. Et stetit Dominus Jesus, & jussit ut adducerent eum ad se: & quum appropinquâsset, dixit ei; Quid vis ut faciam tibi? Et dixit ei; Ut videant oculi mei, Domine. Et dixit ei Dominus Jesus, Respice: fides tua servavit te. Et vidit statim, & sequutus est Dominum Jesum, & gratias egit Deo: & quum vidissent omnes populi, laudaverunt Deum.

De Zachæo.

CAP. XIX.

Et ingressus est Dominus Jesus Jericho, & ambulavit. Et ecce invenit hominem cujus nomen *erat* Zachæus, magistrum Publicanorũ, & dives erat. Et quærebat videre Dominum Jesum, & dixit; Quis est? & non permittebat ei turba, quia parvus erat in statura. Et præcurrit ei, & ascendit *in* morum, ut videret: quia illâc transiturus erat. Et quum veniisset illuc, vidit eum Dominus Jesus, & dixit ei; Zachæe, festinanter descende: quia hodiè oportet me transmigrare in domum tuam.

Sectio sexagesima septima.

CAP. XIX.

Et cùm introîsset præteriens per Jericho; Ecce vir cujus nomen erat Zachæus, erat princeps publicanorum, & erat dives: Et quærebat videre Jesum, ut sciret quisnam esset, & non poterat præ turba, quia erat brevis staturæ. Quare præcessit festinans, & ascendit sycomorum, ut videret illum: quia ipse erat transiturus sub ea. Quúmq; pervenisset ad illum locũ, aspexit in illum Jesus, & dixit illi; Zachæe, festina & descende, hodiè namque oportet me esse in domo tua.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 ወነሣለሎ: እግዚእ:ኢየሱስ:ለዓሠርቱ: ወክልሌቱ:ወይቤሎሙ: ናሁ:ነዓርግ:ኢየሩ
ሳሌም: ወይትፈጸም:ኵሉ: ዘጽሑፍ:ውስተ: ነቢያት: ሳዕለ:ወልደ: እጓለ: እም:ሕ
32 ያው:=: ወይሜጥውዎ: ለሕዝብ:ወይሰለቁ:ሳዕሊሁ: ወይፄእልዎ: ወይወርቅዎ:=:
33 ወይቀሠፍዎ: ወይቀትልዎ:ወይትነሣእ : በሣልስት:ዕለት:=: ወእሙንቱሰ: ለልቦ:ዘ
34 ለበዉ: እምዘ:ይቤሎሙ: ወስውር:ውእቱ: ዝነገር: እሙሳቤሆሙ::=:
35 በእንተ: ዕውር:=: ወበጺሖሙ:ኢየሪሐ:ሃሎ: ላሐዲ:ዕውር:ይነብር:
36 ውስተ:ፍናት: ወይስእል:መፀዋት:=: ወሰሚዖ:ድምፀ: ሱብእ: ዘይሓልፍ: ይቤ:ምን
37 ትኑዝ:=: ወይቤልዎ: እግዚእ:ኢየሱስ:ናዝራዊ: ይኅልፍ:=: ወለውየዉ: ወይቤ: እ
38 ግዚእ:ኢየሱስ: ወልደ:ዳዊት: ተሣሀለኒ::=: ወገሠጽዎ: እለ: ይመርሕዎ:ከመ:ያር
39 መ: ወለፈድፈደ:ለውይዎ:ወይቤ:ወልደ:ዳዊት:ተሣሀለኒ::=: ወቆመ: እግዚእ:ኢ
40 የሱስ: ወእዘዘ:ያምጽእዎ:ኀቤሁ::ወበጺሖ: ኀቤሁ:ይቤሎ:=: ምንተ:ትፈቅድ: እ
41 ግብር:ለከ: ወይቤሎ:ከመ: ይርአይ: ለዕይንቲየ: እግዚኦ::=: ወይቤሎ: እግዚእ:ኢ
42 የሱስ:ርኢ: ሃይማኖትከ:አሕየወተከ::=: ወርእየ: ሶቤሃ: ወተለወ: ለእግዚእ:ኢየሱ
43 ስ: ወእእመተ: እግዚአብሔርሃ::ወርእዮሙ: ኵሉ: ሕዝብ: ሰብሕዎ: ለእግዚአብ
ሔር::=: በእንተ : ዘኬወስ:=:
1 ፲ወ ወቦለ: እግዚእ:ኢየሱስ:ኢየረሐ: ወእንሶሰወ:=: ወናሁ:ረዝበ:ብእሴ: ዘስሙ:ዘ
2 ኬወስ:መልእኮሙ:ለመጸብሐውያን: ወባዕል:ውእቱ::=: ወየኀሠሠ: ይርአዮ:ለእግ
3 ዚእ:ኢየሱስ: ወይብል:ሶኑ:ውእቱ: ወኢያበወሶ: ሰብእ: እስመ: ኀጺር: ውእቱ:በ
4 ቍሙ:=: ወርጸ:ቅድሜሁ: ወዓርገ: ሰግሶ:ከመ:ይርአዮ: እስመ: እንተ:ህየ:ፋናት:
5 ይኅልፍ::=: ወበጺሖ: ህየ: ነጸሮ: እግዚእ: ኢየሱስ: ወይቤሎ:ዝኬወስ: ለፍጥን:
ረድ: እስመ: ዮም: ሀለወኒ: ለዓል: ቤተከ::=:

Et assumpsit Dominus Jesus duodecim, & dixit iis; Ecce ascendimus Hierosolymam, & perficietur totum quod scriptum fuit in prophetis de Filio hominis. Et tradent eum populis, & illudent ei, & probris afficient eum, & inspuent ei: Et flagellabunt eum, & occident eum, & surget in tertio die. Et illi nihil intellexerunt: tunc dixit iis, Et occultus est hic sermo à vobis?

De Cæco.

Et quum appropinquarent Jericho, fuit quidam cæcus sedens in via rogans eleemosynam. Et audiens strepitum turbæ prætereuntis, dixit; Quid est hoc? Et dixerunt ei, Dominus Jesus Nazarenus transit. Et clamavit, & dixit; Domine Jesu, fili David, miserere meî. Et objurgârunt eum ii qui ducebant eum, ut sileret: & magis clamavit, & dixit; Fili David, miserere meî. Et stetit Dominus Jesus, & jussit ut adducerent eum ad se: & quum appropinquâsset, dixit ei; Quid vis ut faciam tibi? Et dixit ei; Ut videant oculi mei, Domine. Et dixit ei Dominus Jesus, Respice: fides tua servavit te. Et vidit statim, & sequutus est Dominum Jesum, & gratias egit Deo: & quum vidissent omnes populi, laudaverunt Deum.

De Zachæo.

CAP. XIX.

Et ingressus est Dominus Jesus Jericho, & ambulavit. Et ecce invenit hominem cujus nomen *erat* Zachæus, magistrum Publicanorũ, & dives erat. Et quærebat videre Dominum Jesum, & dixit; Quis est? & non permittebat ei turba, quia parvus erat in statura. Et præcurrit ei, & ascendit *in* morum, ut videret: quia illâc transiturus erat. Et quum veniisset illuc, vidit eum Dominus Jesus, & dixit ei; Zachæe, festinanter descende: quia hodiè oportet me transmigrare in domum tuam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

42 * بدو گفت ببين * ايمان تو ترا رستگار كرد * همان دم ديد * ودر دنبال او مي آمد * وهر خدايرا
43 ستايش مي داد * وهمهٔ خلق كه ديدند * خدارا ستايش مي دادند * وشكر مي كردند

Ei dixit; Videto: fides tua te servavit. Eodem momento vidit, et post eum venit, et Deo laudem tribuit: et universus populus qui viderant, Deo laudem dabant, et gratias agebant.

CVII. Ubi Zachæus publicanus Christo convivium fecit.

صد هفت

CAP. XIX.

1 * وچون عيسي در ايريحو در آمد وگذشت * مردي نام او زكي * توانگري محتشم بود * وبزرك
2 ضامنان * * درهل اورد كه عيسي را ببيند * واز بسياري † غلبه نمي توانست * واين زكي
3 ببالا كوتاه بود * * پيشتر از عيسي براه † دويد * و بالاء درخت انجير بر آمد * تا ديدار مسيح را
4 ببيند * واين زكي از ديركه خوكرده بود كه وقت عيسي گذشتي او چنين † كردي * * عيسي
5 بدانجا رسيد * واورا بديد * وگفت بشتاب * فرود بيا زكي * كه امروز واجب است كه درخانهٔ تو باشم *

Et cùm Jesus Hiericho ingressus esset, et transiret: Vir quidam, cui nomen Zachæus, dives magno famulitio erat, et princeps mancipum: In animum suum induxerat ut Jesum videret, sed præ multitudine turbæ non potuit: hic enim Zachæus staturâ brevis erat. Ante Jesum igitur in via cucurrit, et super arborem ficûs ascendit ut aspectum Christi videret: hoc autem Zachæus nuper consueverat, ut cum Jesus transiret ille ita faceret. Jesus ad eum locum pervenit, et eum vidit; et dixit; Festina, descende Zachæe: quia hodiè oportet ut domi tuæ sim-

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΞΕ'. Ξς'. ΞΖ'.

6 Et festinans descendit, & excepit illum gaudens. Et *videntes* omnes murmurabant,
7 Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. Καὶ ἰδόντες ἅπαντες διεγόγγυζον,
dicentes, Quòd ad peccatorem hominem *introivit diversari.* Stans autem Zacchæus,
8 λέγοντες, Ὅτι παρὰ ἀνδρὶ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι. Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος,
dixit ad Dominum; Ecce *dimidia substantiarum mearum*, Domine, do pauperibus: & si aliquem quid defraudavi,
εἶπε πρὸς τὸν Κύριον, Ἰδοὺ τὰ ἡμίσιά μου τῶν ὑπαρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοῖς πτω-
reddo quadruplum. Ait *autem* ad eum
9 χοῖς· καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν
Jesus; Quia hodiè salus domui huic facta est, eò quòd & ipse filius
ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι σήμερον σωτηρία (β) τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς
Abrahæ sit. Venit enim filius hominis quærere & *servare perditum.*
10 Ἀβραάμ ἐστιν. Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.
Audientibus *autem* illis hæc, adjiciens dixit parabolam, *propter* propè *eum esse*
11 Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι
Hierusalem, & *videri eis* quòd confestim *futurum esset* regnum Dei *apparere.*
Ἰερουσαλήμ, καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι.
Dixit ergò; Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam, accipere sibi *ipse*
12 Εἶπεν οὖν, Ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν, λαβεῖν ἑαυτῷ
regnum, & reverti. *Vocans* autem decem *servos suos*, dedit eis decem
13 βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι. Καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα
mnas, & ait ad illos; Negotiamini dum venio. *At* cives
μνᾶς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Πραγματεύσασθε (γ) ἕως ἔρχομαι. Οἱ δὲ πολῖται
ejus oderant eum, & miserunt legationem post illum, dicentes; *Non volumus*
αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτὸν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες, Οὐ θέλομεν
hunc regnare super nos. Et factum est *in* redire *ipsum accipientem*
τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα
regnum, & *sit* vocari *sibi* servos hos, quibus dedit *argentum*,
τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς ἔδωκε τὸ ἀργύριον,
ut sciret quis *quid* negotiatus esset. *Adfuit* autem primus, dicens;
ἵνα γνῷ τίς τί διεπραγματεύσατο. Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων,
Domine, mna tua acquisivit decem mnas. Et ait illi, Euge bone
Κύριε, ἡ μνᾶ σου (δ) προσηργάσατο δέκα μνᾶς. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εὖ ἀγαθὲ
serve: quia in modico fidelis fuisti, *esto* potestatem habens super decem civitates.
δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων.
Et venit *secundus*, dicens; Domine, mna tua fecit quinque mnas. Ait *autem*
Καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος, λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου ἐποίησε πέντε μνᾶς. Εἶπε δὲ
& huic; Et tu esto super quinque civitates. Et alter venit, dicens; Domine,
καὶ τούτῳ, Καὶ σὺ γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων. Καὶ ἕτερος ἦλθε, λέγων, Κύριε,
ecce mna tua, quam habui repositam in sudario.
ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ.

MS. A. (β) ὅτι τῷ (γ) ἐν ᾧ ἔρχομαι. (δ) προσηργάσατο

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

6 ... * ... ...
7 ... ...
8 ... * ... ...
... ...
9 ... ...
10 ... * ... ...
11 ... ...
12 ... ... * ... ...
13 ... ...
14 ... ...
... ...
15 ... * ... ...
16 ... ... * ... ...
17 ... * ... ...
18 ... ... * ... ...
19 ... * ... ...
20 ... ...

Festinans itaque descendit, & excepit eum 6
gaudens. Quum autem hoc vidissent omnes, 7
murmurabant, dicentes; Apud homi-
nem peccatorem ingressus divertit. Ste- 8
tit autem Zacchæus, & dixit ad Jesum; Ec-
ce, Domine mi, dimidium facultatum mea-
rum do pauperibus: & unicuique quod
per vim rapui, quadruplum retribuo. Di- 9
xit ei Jesus, Hodiè facta est salus huic domui,
eò quòd iste quoque est filius Abraham. Ve- 10
nit enim Filius hominis ut quærat, & servet
quod perierat. Et quum hæc audirent, con- 11
texuit sermoni parabolam, eò quòd esset
prope Hierosolymam, & putarent fore ut
eo momento appareret regnum Dei: Et 12
ait, Vir quidam maximo stemmate natus,
profectus est in regionem longinquam, ut
compararet sibi regnum, & reverteretur.
Et advocavit decem servos suos, dedit- 13
que eis decem minas, & dixit eis; Ne-
gotiamini donec veniam. Concives autem 14
ipsius oderant eum; miseruntque legatos
post eum, & inquiunt, Nolumus hunc re-
gnare super nos. Quumque comparâsset 15
regnum, & reversus fuisset, jussit vocari
ad se servos illos quibus dederat argentum,
ut cognosceret quid unusquisque ex eis ne-
gotiatus fuisset. Venit autem primus, & 16
ait; Domine mi, mina tua decem minas
lucrifecit. Dixit ei, Euge serve bone, quia 17
in minimo inventus es fidelis, dominaberis
super decem pagos. Et venit secundus, & 18
ait; Domine mi, mina tua quinque minas
protulit. Dixit & isti, Tu quoque domi- 19
naberis super quinque pagos. Alius autem 20
venit, & ait; Domine mi, ecce mina illa
tua quæ penes me erat, posita in sindone.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

6 * [وبشتاب فرود امد وبشادي اورا قبول كرد] * مردم وجماعت كه باوي بودند * در نفس
7 خود † تغير شدند * ومي كفتند كه درخانه كنه كار فرود مي آيد * * زكي فرود آمد *
8 وبعيسي كفت * اي خداوند من * نيمهٔ مال خودرا بمسكينان † مي دهم وازهر كس كه
بنا حق چيزي ستك باشم * يكي درچهار باز كزارم * * عيسي بجماعت وشاكردان كفت
9 كه امروز براي اين خانه † زندكاني † بزرك شد * براي انك اين مرد از فرزندان ابرهيم بود وكم
10 شك * فرزند ادمي براي آن آمك است * كه كم شدكانرا بجويد ورنك كند

صد هشت

مثل ملك كه برود ومملكت بكيرد

11 * ومسيح درمثلها افزود * سبب انك باورشليم † نزديك شد * ومي پنداشتند كه دران
ساعت ملكوت † خدا اشكارا شود * عيسي كفت بزرك زادهٔ از اهل بزرك با لشكر بسيار در
12 ولايت دور رفت كه مملكت بستاند وباز كردد

صد نه

مثل بازركان ومال بي قياس وبناءً كاهل

13 * كفت بازركاني † بندكان خودرا خواند * وده تومان مال بديشان داد * وكفت بازركاني كنيد * تا ان وقت كه من بيايم

Et festinanter descendit & cum gaudio illum excepit. Homines & turba, qui cum eo erant, in animo suo commoti sunt, & dixerunt; In domum peccatoris divertit. Zachæus accessit, & ad Jesum dixit; O Domine mi, dimidium facultatum mearum pauperibus do: & à quocunque per injuriam aliquid abstuli, quadruplum restituo. Jesus turbæ ac discipulis dixit; Hodiè quidem huic domui salus magna facta est, eò quòd hic homo de filiis Avrahami erat, & perierat. Filius hominis ob hoc venit, ut amissos quærat & servet.

CVIII. Parabola regis qui abiit & regnum accepit.

Et Christus ad parabolas adjecit, eò quòd Hierosolymæ propinquus esset, et existimarent quòd in ipsa hora regnum Dei manifestaretur. Jesus dixit; Magnus quidam, natus genere magno, cum exercitu multo in regionem longinquam profectus est, ut regnum acciperet et reverteretur.

CIX. Parabola mercatoris, & pecuniæ immensæ, & servi pigri.

Dixit insuper; Mercator quidã servos suos vocavit, et decẽ minas pecuniæ illis dedit, et dixit; Mercaturam facite usquequò ego veniam.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

festinans descendit, & excepit illum gaudens. Et cùm viderent omnes, murmurabant, dicentes quòd ad hominem peccatorem divertisset. Stans autem Zacheus, dixit ad Dominum; Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus: & si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum. Ait Jesus ad eum; Quia hodiè salus domui huic facta est: eò quòd & ipse filius sit Abrahæ. Venit enim Filius hominis quærere & salvum facere quod perierat. Hæc illis audientibus, adjiciens dixit parabolam, eò quòd esset prope Jerusalem: & quia existimarent quòd confestim regnum Dei manifestaretur. Dixit ergò; Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum, & reverti. Vocatis autem decem servis suis, dedit eis decem mnas, & ait ad illos; Negotiamini dum venio. Cives autem ejus oderant eum: & miserunt legationem post illum, dicentes; Nolumus hunc regnare super nos. Et factum est ut rediret accepto regno: & jussit vocari servos, quibus dedit pecuniam, ut sciret quantum quisque negotiatus esset. Venit autem primus, dicens; Domine, mna tua decem mnas acquisivit. Et ait illi; Euge bone serve, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem civitates. Et alter venit, dicens; Domine, mna tua fecit quinque mnas. Et huic ait; Et tu esto super quinque civitates. Et alter venit, dicens; Domine, ecce mna tua, quam habui repositam in sudario:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

6 * فاسرع ونزل وقبله فرحا * فلما ابصر جميعهم ذلك تمتموا وقالوا انه دخل بيت رجل
7 خاطي * فوقف زكا وقال للرب هانذا يا سيد اعطي المساكين نصف مالي ومن عصبته شيا
8 اعوضه اربعة اضعاف * فقال له يسوع اليوم وجب الخلاص لاهل هذا البيت لانه ايضا ابن ابرهيم *
9 * لان ابن البشر انما جاء يطلب ويحيي من كان ضالا * الفصل الثامن والعشرون *
10 * وفيما هم يسمعون هذا ضرب لهم مثلا لما قرب من يروشليم وكانوا يظنون ان ملكوت الله
11 يظهر للوقت * فايلا انسان ذو جنس شريف ذهب الى كورة بعيدة ليأخذ الملك لنفسه
12 ويعود * فاستدعى عشرة عبيد له واعطاهم عشرة امناء * فايلا لهم اتجروا في هولاء الى حين
13 موافاتي * وكان اهل مدينته يبغضونه فارسلوا في اثره رسلا فايلين ما نريد ان يملك هذا
14 علينا * فلما اخذ الملك ورجع امر ان يدعى له عبيده الذين اعطاهم الفضة ليعرف ما
15 قد تجروا * فجاء الاول وقال يا سيد منك قد صار عشرة امناء * فقال له جيدا ايها العبد
16 الصالح * الفيت امينا على القليل يكون لك سلطان على عشر مدن * وجاء الثاني وقال يا سيد
17 منك قد صار خمسة امناء * فقال للاخر وانت تكون على خمس مدن * فجاء الاخر وقال
18 يا سيد ان منك موضوع عندي في منديل *

Et festinavit, ac descendit, & excepit illum lætus. Et cùm vidissent omnes hoc, murmuraverunt, & dixerunt eum ingressum esse domum viri peccatoris. Stetit autem Zacheus, & dixit Domino; Ecce ego, Domine, do pauperibus dimidium bonorum meorum, & illi à quo violenter aliquid accepi, reponendo quatuor duplicia. Dixit ei Jesus, Hodiè competit salus habitatoribus hujus domûs, quia etiam ipse est filius Abrahæ. Quia filius hominis venit quærere, & salvare eos qui perditi fuerant.

Sectio sexagesima octava.

Et dum illi audirent hoc, protulit eis proverbium, quando appropinquaverat ad Jerusalem, et existimabant quòd regnum Dei manifestandum esset confestim: Dicens, Homo quidam genere nobili abiit in regionem longinquam ut acciperet regnum sibi, & rediret. Et advocavit decem servos suos, & dedit illis decem minas, dicens illis; Mercamini his usque ad tempus reditûs mei. Verùm incolæ urbis ipsius oderant eum: & miserunt per vestigia ejus nuntios, dicentes; Nolumus regnare hunc super nos. Et cùm accepisset regnum, & reversus fuisset, jussit vocari ad se servos suos, quibus dederat argentum: ut sciret quid jam negotiati essent. Venit itaque primus, & dixit, O domine, mina tua jam facta est decem minæ. Ait illi, Optimè, ô serve bone, inventus es fidelis in modico, erit tibi potestas super decem civitates. Et venit secundus, & dixit; Domine, mina tua facta est quinque minæ. Dixitque alteri, Et tu eris super quinque civitates. Et venit alius, & dixit; O domine, mina tua reposita est apud me in sudario,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

6 ወእፍጠነ፡ወሪደ፡ ወለገሐዎ፡እንዘ፡ይትፈሣሕ።።=። ወርሊዮሙ፡ ኵሉሙ፡ ለእንጕር
7 ጕረ፡ወይቤሉ፡ኀበ፡ብእሲ፡ኃጥእ፡ቦለ፡የዓል፡።=። ወቆመ፡ዘኬዎስ፡ ወይቤሎ፡ለእግዚ
8 እነ፡ናሁ፡መንፈቀ፡ንዋይየ፡ እሁብ፡ ለነዳይ፡ ወእመኒ፡ዐዘ፡ገፈዕኩዎ፡ እፈዲዮ፡ትሩብዕ
9 ተ፡።=። ወይቤሎ፡እግዚእ፡ ሊያሱስ፡ዮም፡ሕይወት፡ኮነ፡ ለዝንቱ፡ቤት፡እስመ፡ለእተ
10 ሂ፡ ወልደ፡አብርሃም፡ለእተ፡።=። እስመ፡መጽአ፡ ወልደ፡እጋሪ፡እመ፡ሕያው፡ይኅሊሠ፡
11 ወያድኅኖ፡ዘተሰጕለ።።=። ወእንዘ፡ይሰምዑ፡መሰለ፡ሎሙ፡ዘንተ፡ወይቤሎሙ፡እስመ፡
ቅሩብ፡ው እቱ፡ለሊያሩሰሌም፡ ወይጠንል፡ሎሙ፡ከመ፡ ሶቤሃ፡ ታስተርኢ፡ መንግሥቱ፡
ለእግዚአብሔር።።=። በእንተ፡ዘሖረ፡ይኅሣ፡ሎቱ፡መንግሠተ።።=።
12 ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ሊያሱስ፡ለሐዱ፡ብእሲ፡ ክቡር ፡ ወሖረ፡ ርሑቀ፡ ብሔረ፡ይኅሣ
እ፡ሎቱ፡ መንግሠተ፡ ወያንግሠው፡ ወይሰወጥ።።=።
በእንተ ፡እለ ፡ ነገሉ ፡ ዓሠርተ ፡ መናኖተ።።=።
13 ወጸው ዐ፡ እግብር ቲሁ፡ ዓሠርተ፡ ወወሀቦ፡ዓሠርተ፡ መናኖተ።።ወይቤሎሙ፡ተገበሩ፡
14 እንከ፡እስከ፡ላላቱ።።=። ወይጸልእዎ፡ሰብእ፡ሃገሩ፡ወፈነዉ፡ተናብለ፡እመድኅሪሁ፡
15 እንዘ፡ይብሉ፡ሊንፈቅደላ፡ለዝንቱ፡ ደንግሠለ፡ሳዕቤነኒ።።=። ወእመዝ፡አቲዎ፡ወ
ነሢለ፡መንግሠተ፡እዘዘ፡ ያመጽእወው፡ ለእግብርቲሁ፡ለእለ፡ወሃቦ፡ ወርቆ፡ከመ፡
16 ያእመር ፡ዘከመ፡ተገበሩ።።=። ቀመጽአ፡ቀደሜሂ፡ ወይቤሎ፡እግዚአ፡መነንከ፡ ዓሠር
17 ቱ፡ወዓሠርተ፡መናኖከ፡ዘረበሕኩ።።=። ወይቤሎ፡እግዚኡ፡ለገብር፡መእመን፡ዘበወሱሉ
ድ፡መእመነ፡ኮንከ፡ሳዕለ፡ ብዙኅ፡እወይመከ፡ተሠየመ፡ሳዕለ፡ዓሠርቱ፡ለሀገር።።=።
18 ወመጽአ፡ካልኡሂ፡ወይቤሎ፡እግዚአ፡መናኒከ፡ኀምስቱ፡ወኀምስተ፡መናኑ፡ረበሕኩ።።=።
19 ወይቤሎ፡ሎቱኒ፡ለእተኒ፡ተሠየመ፡ሳዕለ፡ኀምስቱ፡ ለሀገር።።=። ወመጽአ፡ ሣልስኒ፡
20 ወይቤሎ፡እግዚአ፡ ነያ፡ መናኒከ፡ለእተ፡ ኃቤየ፡ለእበርክዋ፡ወስተ፡ሰብነየ።።=።

Et festinans descendit, & excepit eum gaudens. Et quum vidissent omnes, murmurârunt, & dixerunt; Ad hominem peccatorem ingressus est transmigrare. Et stetit Zachæus, & dixit Domino nostro; Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus: & si quis fuerit cui injuriam feci, reddo quadruplum. Et dixit ei Dominus Jesus; Hodiè salus contigit huic domui, quòd & ipse filius Abrahami sit. Quia venit Filius hominis quærere, & servare quod perditum erat. Et quum audientes erant, parabolam dixit iis hanc: & dixit iis, quia propè fuit Hierusalem, & videbatur illis quòd statim appareret regnum Dei.

De eo qui profectus est ut acciperet sibi regnum.

Et dixit iis Dominus Jesus, Quidam homo nobilis *fuit*, & profectus est *in* longinquam regionem, ut acciperet regnum, & ut regem facerent eum, & ut reverteretur:

De iis qui accepernnt decem minas.

Et vocavit servos suos decem, & dedit iis decem minas, & dixit iis; Negotiamini igitur donec veniam. Et odio habebant eum homines civitatis ejus, & miserunt legationem post eum, dicentes; Nolumus hunc regnare supra nos. Et tunc veniente eo, & accepto regno, jussit ut adducerent servos, quibus dederat pecuniam ejus, ut cognosceret quomodo negotiati essent. Et venit primus, & dixit ei; Domine, minæ tuæ decem, & decem minæ tuæ quas acquisivi. Et dixit ei Dominus ejus, Serve fidele, qui in modico fidelis fuisti, super multa constituam te: constitutus esto super decem civitates. Et venit alius, & dixit ei; Domine, minæ tuæ quinque, & quinque minas acquisivi. Et dixit ei, Tu etiam constitutus esto super quinque civitates. Et venit tertius, & dixit ei; Domine, ecce minam tuam quam apud me depositi in sudario meo:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 * مردم شهر اورا دشمن مي داشتند * درپس او نامه فرستادند * وگفتند نمي خواهيم * كه
15 اين كس بر ما ملك باشد * * وچون ملك مملكت را ستد * وباز گرديد * فرمود † كه
16 بندگان † پيش او ايند * ومالي كه † ستد بودند * ازبهر سود حساب باز دهند * * اولين
17 آمد وگفت * خداوندم * تومان تو † ده تومان ديگر سود كرد * * ملك بدو گفت * اي بنك
نيك * بر اندك امانت دار بودي * بر بسيار نيز امين ومعتمد باشي * وبر ده ولايت بزرك
18 وسرور باشي * * دوم آمد وگفت خداوندم تومان تو پنج تومان † سود كرد * * بدين
19 گفت * بر پنج ولايت بزرك و سرور باشي * * سه ديگر آمد وگفت خداوندم اينك تومان تو *
20 كه پيش من بود درگوشه † پنهان كرده بودم *

Homines autem civitatis illum odio habentes post eum epistolam miserunt, & dixerunt; Nolumus ut hic homo super nos rex sit. Cúmq; rex regnum accepisset, & reversus esset, jussit ut servi ad illum venirent, & pecuniæ, quam acceperant quæstûs gratiâ, rationem redderent. Primus venit, & dixit; Domine mi, mina tua decem minas alias lucrifecit. Rex ei dixit; O serve bone, in parvo fidelis fuisti, super multum etiam præfectus & constitutus eris, & super decem provincias maximus & princeps eris. Secundus venit & dixit; Domine mi, mina tua quinque minas lucrifecit. Huic etiam dixit; Super quinque provincias maximus & princeps eris. Tertiò alius venit, & dixit; Domine mi, ecce, minam tuam, quæ apud me erat, in angulo abscondi.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΞΖ'. ΞΗ'.

Timui enim te, quia homo austerus es: tollis quod non posuisti, & metis
21 Ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρός εἶ· αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις
quod non seminâsti. Dicit autem ei; De ore tuo judicabo te, scelerate serve:
22 ὃ οὐκ ἔσπειρας. Λέγει δὲ αὐτῷ, Ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε·
sciebas quòd ego homo austerus sum, tollens quod non posui, & metens quod non se-
ᾔδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔ-
minavi. Et quarè non dedisti argentum meum ad mensam, & ego veniens
23 σπειρα. Καὶ διὰ τί οὐκ (s)ἔδωκάς τὸ ἀργύριόν μου ἐπὶ τράπεζαν, καὶ ἐγὼ ἐλθὼν
cum usura utique exegissem illud? Et astantibus dixit; Auferte ab illo
24 σὺν τόκῳ ἂν (ζ)ἔπραξα αὐτό; Καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν, Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ
minam, & date decem minas habenti. Et dixerunt ei; Domine, habet decem
25 τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. Καὶ εἶπον αὐτῷ, Κύριε, ἔχει δέκα
minas. Dico enim vobis; Quia omni habenti dabitur: ab autem non ha-
26 μνᾶς. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔ-
benti, & quod habet, auferetur ab eo. Verumtamen inimicos meos illos,
27 χοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους,
non volentes me regnare super se, adducite huc, & jugulate an-
τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατασφάξατε ἔμ-
te me. Et dicens hæc, ibat ante, ascendens in Hierosoly-
28 προσθέν μου. Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς Ἰερουσόλυ-
mam. Et factum est, cùm appropinquâsset ad Bethphage & Bethaniam, ad montem
29 μα. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τὸ
vocatum Olivarum, misit duos discipulorum suorum, Dicens; Ite in
τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Εἰπών, Ὑπάγετε εἰς 30
contrà vicum: in quo, introeuntes invenietis pullum alligatum, super quem
τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ᾗ, εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν
nemo unquam hominum sedit: solventes illum adducite. Et si quis vos
οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε· λύσαντες (u)αὐτὸν ἀγάγετε. Καὶ ἐάν τις ὑμᾶς 31
interrogaverit, Quarè solvitis? sic dicetis ei; Quia Dominus ejus opus habet. Abe-
ἐρωτᾷ, Διὰ τί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ, Ὅτι ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. Ἀπε- 32
untes autem missi, invenerunt sicut dixit illis. Solventibus autem illis
σλγ ελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι, εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. Λυόντων δὲ αὐτῶν 33
β pullum, dixerunt domini ejus ad illos; Quid solvitis pullum? Illi autem
τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς, Τί λύετε τὸν πῶλον; Οἱ δὲ 34
dixerunt; Dominus ejus opus habet. Et duxerunt illum ad Jesum: &
εἶπαν, (ϑ)Ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. Καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ 35
injicientes sua ipsorum vestimenta supra pullum, imposuerunt Jesum. Et
σλα (ι)ἐπιβίβασαντες ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. Πο- 36
ε unte autem illo, substernebant vestimenta sua in via. Appropinquante
σλη ρευομένου δὲ αὐτοῦ, ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια (κ)αὐτῶν ὁδῷ. Ἐγγίζοντος 37
α autem eo jam ad descensum montis Olearum, cœperunt omnis turba
δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν
discipulorũ gaudentes laudare Deum voce magnâ, de omnibus, quas viderant, virtutibus,
μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν Θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων,

MS. A. (s)ἔδωκάς με τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν, (ζ) αὐτὸ ἀνέπραξα; (u) ἀγάγετε αὐτόν. (ϑ)Ὅτι ὁ Κύριος (ι) ἐπεί-βασαντες (κ) ἑαυτῶν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 ܐܝܟ ܕܐܢܬ ܓܒܪܐ ܩܫܝܐ ܐܢܬ ܕܫܩܠ ܠܐ ܕܣܝܡܬ ܘܚܨܕ ܠܐ ܕܙܪܥܬ ·
22 ܐܡܪ ܠܗ ܡܢ ܦܘܡܟ ܐܕܝܢ ܠܟ ܒܝܫܐ ܥܒܕ ·
23 ܠܡܐ ܠܐ ܝܗܒܬ ܟܣܦܝ ܥܠ ܡܨܒܢܐ ܘܐܢܐ ܐܬܐ ܗܘܝܬ ܐܦ ܗܘ ܐܬܒܥ ·
24 ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܩܐܡܝܢ ܩܕܡܘܗܝ ܐܡܪ ܣܒܘ ܡܢܗ ܠܗܘ ܡܢܐ ·
25 ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܡܪܝ ܠܗ ܠܗܘ ܡܢܐ ·
26 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܬܝܗܒ ܠܗ ·
ܘܡܢ ܕܠܝܬ ܠܗ ܐܦ ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܫܬܩܠ ܡܢܝܗ ·
27 ܐܦ ܠܒܥܠܝ ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܨܒܘ ܕܐܡܠܟ ܥܠܝܗܘܢ ܐܝܬܘܗܝ ܗܟܐ ܘܩܛܠܘ ܩܕܡܝ ·
28 ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܟ ܩܕܡ ܣܠܩ ܠܐܘܪܫܠܡ ·
29 ܘܗܘܐ ܟܕ ܩܪܒ ܠܒܝܬ ܦܓܐ ܘܒܝܬ ܥܢܝܐ ܠܘܬ ܛܘܪܐ ܕܙܝܬܐ ·
ܫܕܪ ܬܪܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ·
30 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܙܠܘ ܠܟܦܪܐ ܕܩܒܠܟܘܢ ·
ܘܟܕ ܥܠܝܬܘܢ ܬܫܟܚܘܢ ܥܘܠܡܐ ܕܠܐ ܐܝܬ ܒܗ ܐܝܫ ·
ܕܥܠ ܗܕܐ ܐܝܬ ܠܗ ܫܪܝܐ ·
31 ܘܐܢ ܡܢ ܕܫܐܠ ܠܟܘܢ ܠܡܐ ܫܪܝܬܘܢ ·
32 ܘܐܙܠܘ ܗܢܘܢ ܕܫܠܝܚܐ ·
33 ܘܟܕ ܫܪܝܢ ܠܗ ·
34 ·
35
36 ·
37 ·

Timui enim à te, quippe qui homo durus sis, 21
& auferas id quod non deposuisti, ac metas
quod non seminâsti. Dixit ei, Ex ore tuo te 22
judicabo, serve nequam. Noveras me esse
hominem durum, qui auferam quod non de-
posui, & metam quod non seminavi. Qua- 23
re non dedisti argentum meum super men-
sam, & ego venissem & illud repetissem cum
suis usuris? Illis autem qui adstabant co- 24
ram se dixit, Tollite ab eo minam, & date ei
penes quem sunt decem minæ. Dicunt ei; 25
Domine noster, habet decem minas. Ait 26
illis, Dico vobis, Unicuique habenti, dabitur:
ei autem qui nihil habet, id etiam quod ha-
bet, auferetur ab eo. Verùm meos illos in- 27
imicos qui noluerunt me regnare supra se,
adducite eos, & trucidate eos coram me.

Dominicâ Palmarum. 60.

Quumque hæc dixisset Jesus, progressus est 28
ut proficisceretur ad Jerusalem. Et quum 29
devenisset Beth-Phage & Beth-Aniam, ad
latus montis, qui vocatur Oliveti, misit duos
ex discipulis suis; Et dixit eis, Ite in pa- 30
gum illum qui nobis est è regione: quum-
que ingressi fueritis, ecce invenietis pullum
alligatum, in quo nemo unquam equitavit;
solvite, adducite eum. Et si quis vos inter- 31
rogaverit, Quare solvitis eum? sic dicetis
ei, Domino nostro requiritur. Et profecti 32
sunt ii qui missi fuerant, & invenerunt pro-
ut dixerat eis. Quumque solverent pullum 33
illum, dicunt eis domini ejus, Quare solvitis
pullum hunc? Dixerunt eis, Quia Domino 34
nostro requiritur. Et adduxerunt eum ad 35
Jesum, & injecerunt super pullum vestes su-
as, & equitare fecerunt Jesum in eo. Quum 36
autem iter faceret, substernebant vestes su-
as in via. Quumque appropinquâsset ad 37
clivum montis domûs Oliveti, cœpit omnis
cœtus discipulorum lætari, & glorificare
Deum altâ voce de omnibus virtutibus quas
viderant.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

21 ٭سبب انك ازتو سخت ترسيدم ٭ كه مردي هستي ٭ كه چيزي كه جاي ننهاده بستاني ٭ وانچ نكشته
22 بدروي ٭ ٭ بدو كفت اي بندهٔ خبيث ٭ ازتقرير تو ترا پاداش كنم ٭ مرا مي شناختي كه مردي
23 سختم ٭ وچيزي كه ننهاده باشم بستانم ٭ وانچ نكشته باشم بدروم ٭٭ چرا مال من برخوان من نينداختي ٭
24 كه من مي امدم ٭ وسود مال خود طلب مي كردم ٭٭ وبكسان خود كه حاضر بودند ملك فرمود كه
25 ان يك تومانرا ازو بستانيد ٭ وبدهيد بدانك ده تومان دارد ٭٭ ايشان كفتند خداوندما ده تومان
26 پيش اوهست ٭٭ مسيح كفت باشما مي كويم ٭ هركه دارد ونكاه داشت بدو ديكر داده شود ٭ وهركه
27 ندارد ونكاه نداشت ان نيز كه دارد ٭ ازوستك شود ٭٭ اكنون ان دشمنانرا كه نخواستند كه بر
28 ايشان ملكي كنم ايشانرا پيش من آوريد ٭ وبرابر من ايشانرا بكشيد ٭٭ وچون عيسي اين مثلهارا
تمام كرد ٭ پيشتر رفت كه دراورشليم برود ضد ده فرستادن مسيح دوشاكرد را براي خر
29 ٭ چون در بيت فاجي وبيت عينا رسيد آمد بركنار كوه زيتون ٭ دوازشاكردان خود فرستاد ٭
30 ٭ وبدشان كفت ٭ كه درين ده رويد ٭ كه برابر ماست چون اندرون رويد ٭ بيابيد خركره بسته ٭

Eò quòd à te valdè timerem, quòd 21
homo fis, qui rem, quam in loco non
posueras, tollis; & quod non semi-
nâsti, metis. Et dixit; O serve pra- 22
ve, ex confessione tua tibi pœnam
statuam: me noveras quòd homo du-
rus sim, & rem, quam non posueram,
tollam; & quod non seminavi, me-
tam. Quare pecuniam meam in 23
mensam meam non injecisti, ut ego
venissem, & lucrum pecuniæ mee
exegissem. Et quibusdam suorum 24
qui præsentes erant rex jussit; Illam
unam minam ab eo auferte, & date
ei qui decem minas habet. Illi di- 25
xerunt; Domine noster, decem minæ
penes hunc sunt. Christus dixit; 26
Vobis dico, Quicunque habet &
servat, ei aliud datum erit: qui
verò non habet, neque servat, illud
etiam quod habet ab eo ablatum
erit. Nunc illos inimicos, qui nolu- 27
erunt ut super eos regnarem, ipsos
ad me adducite, & coram me eos in-
terficite. Et cùm Jesus has para- 28
bolas absolvisset, progressus est ut
Hierosolymam proficisceretur.

CX. Mittit Christos duos discipulos pro asino.

Cùm in Bethphage & Bethaniam 29
pervenisset, ad latus montis O-
livarum, duos ex discipulis su-
is misit: Et illis dixit; Ite 30
in hunc pagum, qui è regione no-
bis est: cùm intraveritis, invenie-
tis asininum pullum ligatum,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

timui enim te, quia homo austerus es: tollis quod non posuisti, & metis quod non seminâsti. Dicit ei; De ore tuo te judico, serve nequam: sciebas quòd ego homo austerus sum, tollens quod non posui, et metens quod non seminavi: Et quarè non dedisti pecuniam meam ad mensam, ut ego veniens cum usuris utique exegissem illam? Et astantibus dixit; Auferte ab illo mnam, & date illi qui decem mnas habet. Et dixerunt ei; Domine, habet decem mnas. Dico autem vobis, Quia omni habenti dabitur, & abundabit: ab eo autem qui non habet, & quod habet auferetur ab eo. Veruntamen inimicos meos illos, qui noluerunt me regnare super se, adducite huc, & interficite ante me. Et his dictis, præcedebat ascendens Jerosolymam. Et factum est, cùm appropinquâsset ad Bethphage & Bethaniam, ad montem qui vocatur Oliveti, misit duos discipulos suos, Dicens; Ite in castellum, quod contrà est: in quod introeuntes, invenietis pullum asinæ alligatum, cui nemo unquam hominum sedit: solvite illum, & adducite. Et si quis vos interrogaverit; Quarè solvitis? sic dicetis ei; Quia Dominus operam ejus desiderat. Abierunt autem qui missi erant: & invenerunt, sicut dixit illis, stantem pullum. Solventibus autem illis pullum, dixerunt domini ejus ad illos; Quid solvitis pullum? At illi dixerunt; Quia Dominus eum necessarium habet. Et duxerunt illum ad Jesum. Et jactantes vestimenta sua supra pullum, imposuerunt Jesum. Eunte autem illo, substernebant vestimenta sua in via. Et cùm appropinquaret jam ad descensum Montis oliveti, cœperunt omnes turbæ discipulorum gaudentes laudare Deum voce magnâ super omnibus, quas viderant, virtutibus,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quia timui te, cùm sis homo crudelis, tollens quod non posuisti, & metens quod non seminâsti. Dixit autem ei, Ex ore tuo judicabo te, o serve nequam. Quandoquidem nôsti me esse hominem crudelem, tollentem quod non posui, & metentem quod non seminavi: Quare non reliquisti argentum meum super mensam, ut venirem & exigerem illud cum fœnoribus suis? Deinde dixit astantibus, Auferte ab eo minam, & date eam illi qui habet decem minas. Et dixerunt ei; Domine, habet decem minas. Ait illis; Dico vobis, quòd cuilibet habenti dabitur: & ab eo qui non habet, sanè quod cum eo est, auferetur. Veruntamen inimicos meos illos, qui non voluerunt ut regnarem super eos, adducite ad me illos huc, & jugulate illos coram me.

Sectio sexagesima nona.

Et cùm dixisset hoc, abiit ascendens ad Jerusalem. Et factum est, cùm appropinquâsset ad Bethphage, & Beth-aniam, prope montem qui vocatur Mons olivarum, misit duos ex discipulis suis, Dicens; Ite ad hoc castellum quod contra vos est, & invenietis asellum alligatum, quem non conscendit homo unquam: solvite illum, & adducite illum. Et si dixerit vobis aliquis, Quare solvitis eum? dicite ei hæc, Quia Dominus eget illo. Et cùm abiissent qui missi fuerant, invenerunt sicut dixerat eis. Et dum ipsi solverent asellum, dixerunt eis domini ipsius; Quare solvitis asellum? Inquiunt illis, Quia Dominus eget illius. Et duxerunt illum ad Jesum, & jecerunt vestimenta sua super pullum, et equitare fecerunt Jesum super illum. Et dùm ipsi ambularent, sternebant vestimenta sua in via. Et cùm appropinquâsset ad declivitatem Montis olivarum, cœpit universa turba & discipuli gaudere, & laudare Deum voce magnâ propter omnes virtutes quas viderunt,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quia timui te, quia cognosco te quòd durus homo es, & tollis quod non deposuisti, & metis quod non seminâsti, & colligis quod non sparsisti. Et dixit ei dñs ejus, Secundùm sermonem tuum judicabo te, serve male & piger: sciebas me, quòd homo durus sum, & tollo quod non deposui, & meto quod non seminavi, & colligo quod non sparsi: Et quare non tradidisti pecuniam meam in mensam, & ipse ego veniens exegissem eam cum usura. Et dixit astantibus ibi, Tollite ab eo hanc minam, & date eam illi qui habet decem minas. Et dixerunt ei; Dñe, nónne habet decem minas? Et dixit iis, Dico vobis; Omni qui habet, dabunt ei, & adjicient ei; & ei qui non habet, quod datum est ei, adiment. Veruntamen illos inimicos meos, qui nolunt regnare me, adducite & transfigite coram me.

De pullo.

Et hoc dicens antegressus est, & ascendit Hierusalem. Et quum appropinquâsset Bethphage & Bethaniæ, ad montem cujus nomen *erat* Elaion, misit duos ex discipulis ejus. Et dixit iis, Ite *in* civitatem quæ vobis ex adverso est, & introeuntes, invenietis pullum ligatum, cui non insedit homo, & solvite illum, & adducite illum. Et si quis fuerit qui dicet vobis, Quare solvitis eum, dicite; Dominus indiget eo. Et proficiscentes qui missi erant, invenerunt sicut dixisset iis stantem pullum. Et solverunt pullum: & *quum* solventes *erant* pullum, dixerunt iis domini ejus; Quare solvitis pullum? Et dixerunt, Dominus indiget eo. Et acceperunt, & adduxerunt eum, ad Dominum Jesum, & injecerunt super eum vestimenta sua, super pullum: & insidere fecerunt ei Dominum Jesum. Et proficiscentes straverunt vestimenta sua, in via. Et accedentes ad descensum termini Montis olearum, cœperunt omnes discipuli ejus gaudere, & laudare Deum in magna voce, propter omnes quas vidissent virtutes, voce *inquam* magnâ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

super quem nondum quispiam sedit, eum solvite. Et si interrogaverint, Quare solvitis? Dicite, Domino nostro opus ejus est. Et qui missi sunt abierunt, & quemadmodum illis dixerat, invenerunt. Cúmque pullum solverent, domini ejus eis dixerunt; Quare pullum istum solvitis? Et eis dixerunt; Quia Domino nostro eo opus est. Et pullum ad Jesum adduxerunt: Jesus vestimentum suum tergo ejus imposuit, & insedit.

CXI. Adventus Christi Hierosolymam.

Et cùm Christus illuc proficisceretur, homines vestimenta sua exuebant, & in via projicibant, ut ille super ea transiret: Et cùm ad summum descensûs montis Olivarum venisset, discipuli & turba vocem extulerunt, & Deo laudem in excelso dixerunt, super omnibus virtutibus quas viderant.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΞΘ'.

Dicentes; Benedictus *veniens* rex in nomine Domini: pax in
38 Λέγοντες, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι Κυρίου· εἰρήνη (λ) ἐν
cœlo, & gloria in excelsis. Et quidam Pharisæorum de *turba* dixerunt
39 οὐρανῷ, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. Καί τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου (μ) εἶπον
ad illum; Magister, increpa discipulos tuos. Et *respondens*
40 πρὸς αὐτὸν, Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. Καὶ ἀποκριθεὶς
ait *illis*, Dico vobis; Quia si hi tacuerint, lapides clamabunt. Et
41 εἶπεν αὐτοῖς, Λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐὰν οὗτοι (ν) σιωπήσουσιν, οἱ λίθοι κεκράξονται. Καὶ
ut appropinquavit, videns civitatem, flevit super illam, Dicens; Quia si cogno-
42 ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν (ξ) ἐπ' αὐτῇ, Λέγων, Ὅτι εἰ ἔ-
visses & tu, & quidem in die tua hac, quæ ad pacem *tuam*: nunc autem
γνως καὶ σὺ, καίγε ἐν τῇ (ο) ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου· νῦν δὲ
abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te, & circundabunt
43 ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. Ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπί σε, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ
inimici tui *vallum tibi*, & circumcingent te, & coangustabunt te undique: Et
44 ἐχθροί σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσί σε πάντοθεν· Καὶ
solo æquabunt te, & filios tuos in te: & non relinquent in te lapidem super lapidem:
ἐδαφιοῦσί σε, καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί· καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ·
eò quòd non cognoveris tempus visitationis tuæ. Et ingressus in templum, cœ-
45 ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρ-
pit ejicere vendentes in illo, & ementes, Dicens illis; Scriptum est,
46 ξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ, καὶ ἀγοράζοντας, Λέγων αὐτοῖς, Γέγραπται,
Domus mea, domus orationis est: vos autem illam feciſtis ſpeluncam latronũ.
(π) Ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς ἐστιν· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν.
σλδ α 47 Et erat docens *per diem* in templo: *at* principes ſacerdotũ & Scri-
Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς (ρ) καὶ οἱ Γραμμα-
bæ quærebant illum perdere, & *primi* plebis. Et non inveniebant quid fa-
τεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ. Καὶ οὐχ' εὕρισκον τὸ, τί ποιή-
cerent: populus enim omnis ſuſpenſus erat, illum audiens.
σωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

CAP. XX. κ'.

ΞΘ' σμ β 1 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ,
& evangelizante, *ſuperſtiterant* principes ſacerdotũ & Scribæ cum ſe-
καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν (α) οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς σὺν τοῖς πρε-
nioribus, Et aiunt ad illum, dicentes; Dic nobis in qua poteſtate hæc
σβυτέροις, Καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα
2 facis, aut quis eſt *dans* tibi poteſtatem hanc. Reſpondens autem dixit
ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε
3 ad illos; Interrogabo vos & ego unum verbũ, & *dicite* mihi: Baptiſmus
πρὸς αὐτοὺς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ (β) ἕνα λόγον, καὶ εἴπατέ μοι· Τὸ βάπτισμα
4 Joannis ex cœlo erat, an ex hominibus?
Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων;

MS. A. (λ) ὁ ἐρχόμενος, (μ) εἶπαν (ν) σιωπήσουσιν, (ξ) ἐπ' αὐτὴν, (ο) ἡμέρᾳ ταύτῃ, (π) Ὅτι ὁ οἶκός (ρ) καὶ Γραμματεῖς Κεφ. κ'. MS. A. (α) οἱ ἱερεῖς καὶ Γραμματεῖς (β) λόγον ἕνα,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * ... Et dicebant, Benedictus rex qui venit in no-
mine Domini: pax in cœlo, & gloria in ex-
39 ... celſis. Quidam autem ex Phariſæis è me-
dia turba dicunt ei; Rabi, objurga diſcipu-
40 los tuos. Ait illis, Dico vobis; Si ſiluerint
iſti, lapides clamabunt.
41 42 *Ad veſperas ſecundâ feriâ hebdomadis Paſſionis.* 61.
Quumque appropinquâſſet, vidiſſetque ci-
vitatem, flevit ſuper ea: Et ait, O ſi nôſſes
ea quæ pertinent ad pacem tuam, vel ſaltem
iſto die tuo, nunc autem occulta ſunt ab ocu-
43 lis tuis. Advenient autem tibi dies, quibus
cingent te hoſtes tui, & conſtringent te ab
44 omni loco. Et evertent te, filioſque tuos
intra te: neque relinquent in te lapidem ſu-
per lapidem, pro eo quòd non noveris tem-
pus viſitationis tuæ. Quumque ingreſſus
45 eſſet in templum, cœpit ejicere eos qui eme-
bant in eo & vendebant: Et ait illis, Scri-
46 ptum eſt, Domus mea, domus orationis eſt:
vos autem feciſtis eam ſpeluncam latronum.
47 Et ipſe docebat quotidiè in templo. Princi-
pes autem ſacerdotum, & Scribæ & ſenio-
48 res populi ſtudebant eum perdere. Nec in-
veniebant quid agerent ei: omnis enim po-
pulus pendebat ab eo, ut ipſum audiret.
Ad ſtationem tertiam noctis tertiæ Paſſionis. 62.
CAP. XX.
1 ET factum eſt quâdam die, quum doceret
in templo populum, & evangelizaret, ut in-
ſurrexerint in eum principes ſacerdotum &
2 Scribæ cum ſenioribus: Et dicunt ei, Dic
nobis quânam poteſtate hæc facias, & quis
3 eſt ille qui dedit tibi hanc poteſtatem? Re-
ſpondit Jeſus, & dixit eis; Interrogabo vos
4 & ego ſermonem, ac dicite mihi: Baptiſma
Johannis, è cœlo erat, an ex hominibus?

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * ومي كفتند * نجسته است ملك * كه بنام خدا مي آيد * سلام † بر آسمان * وستايش
39 بربلندي * * كساني ازمعتزلان بميان جماعت بعيسي كفتند * بزرك شاكرد انترا خاموش
40 كن * * جواب بديشان داد وكفت * بشما راست بكويم * هر كه كه ايشان † خاموش شوند سنكها
و كلوخ باواز اينند
صد دوازده كريستن مسيح بر اورشليم
41 * وچون نزديك رسيد وشهر را ديد * بر شهر بكريست * * وكفت اورشليم تا كي نشناسي ان
42 كسانرا * كه رحمت وسلامتي ايشان آن تونيد * اينك امروز رحمتها از ديدار تو † پوشيك شدند *
43 * بر سر تو روزها بيايد * كه دشمنان † بر كرد اكرد تو مسلط شوند * وهر سوي ترا مضايقه
44 كنند * * و بنياد ترا خراب كنند * وفرزندان ترا در درون تو نيست كنند * وسنك بر سنك نكذارند *
عوض انك روزكار † راحت وتيمار † خود نشناختي * * چون در هيكل در آمد * ديد بعضي
45 مردم كه در خريد و فروخت مي كردند * * مسيح ايشانرا بدر كرد * وبديشان كفت نبشته
46 شد خانه من خانهٔ نمازست و طاعت شما اورا مغارهٔ † دزدان † ساخته ايد * ومقام طراران *

Et dicebant; Benedictus eſt rex, 38
qui in nomine Dei venit: pax in
cœlo, & laus in excelſo. Quidam 39
è Phariſais inter turbam ad Jeſum
dixerunt; Magiſter, diſcipulis tuis
ſilentium fac. Reſponſum illis de- 40
dit, & dixit; Vobis verum dico,
quandocunque hi tacebunt, lapides
& ceſpites in vocem devenient.

CXII. Fletus Chriſti ſuper Hieroſolymam.

Et cùm appropinquaret, & urbem 41
vidcret, ſuper urbem flevit: Ac di- 42
xit; Hieroſolyma, quamdiu meſcies
illos, quorum miſericordia & ſalus
tua ſunt? Ecce hodie miſericordiæ
ab aſpectu tuo occultatæ ſunt. In 43
caput tuum dies venient, quibus
inimici in circuitu tui prævale-
bunt, & undique te coarctabunt.
Et fundamentum tuum deſtruent, & 44
filios tuos intra te conficient, &
lapidem ſuper lapidem non relin-
quent: eò quòd tempus requietis
& viſitationis tuæ non cognoveris.
Cùm autem in templum ingreſſus 45
eſſet, vidit quoſdam homines, qui in
eo emptionem & venditionem facie-
bant. Chriſtus illos ejecit, & illis 46
dixit; Scriptum eſt, Domus mea
domus orationis eſt, & obedientiæ,
vos eam ſpeluncam latronum effeci-
ſtis, & locum erumniſcarum.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

Dicentes; Benedictus, qui venit rex in nomine Domini: pax in cœlo, & gloria in excelsis. Et quidam Pharisæorum de turbis, dixerunt ad illum; Magister, increpa discipulos tuos. Quibus ipse ait; Dico vobis, Quia si hi tacuerint, lapides clamabunt. Et ut appropinquavit, videns civitatem flevit super illam, dicens; Quia si cognovisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te: & circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te: & coangustabunt te undique: Et ad terram prosternent te, & filios tuos, qui in te sunt, & non relinquent in te lapidem super lapidem: eò quòd non cognoveris tempus visitationis tuæ. Et ingressus in templum, cœpit ejicere vendentes in illo, & ementes, Dicens illis; Scriptum est, Quia domus mea domus orationis est. Vos autem fecistis illam speluncam latronum. Et erat docens quot die in templo. Principes autem sacerdotum, & Scribæ, & Principes plebis quærebant illum perdere: Et non inveniebant quid facerent illi. Omnis enim populus suspensus erat, audiens illum. 47 48

CAP. XX.

ET factum est in una dierum, docente illo populum in templo, & evangelizante, convenerunt Principes sacerdotum, & Scribæ cum senioribus, Et aiunt dicentes ad illum; Dic nobis, in qua potestate hæc facis? aut: Quis est, qui dedit tibi hanc potestatem? Respondens autem Jesus, dixit ad illos; Interrogabo vos & ego unum verbum. Respondete mihi: Baptismus Joannis de cœlo erat, an ex hominibus? 1 2 3 4

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

38 * قَائِلِينَ مُبَارَكٌ الْمَلِكُ الآتِي بِاسْمِ الرَّبِّ * اَلسَّلاَمُ فِي السَّمَاءِ * وَالْمَجْدُ فِي الْعَلاَءِ * وَإِنَّ قَوْمًا مِنَ
39 الْفَرِيسِيِّينَ مِنْ بَيْنِ الْجَمْعِ قَالُوا لَهُ يَا مُعَلِّمُ انْتَهِرْ تَلاَمِيذَكَ * فَأَجَابَهُمْ قَائِلاً أَقُولُ لَكُمْ إِنْ سَكَتَ
40 41 هَؤُلاَءِ نَطَقَتِ الْحِجَارَةُ * فَلَمَّا قَرُبَ وَنَظَرَ الْمَدِينَةَ بَكَى عَلَيْهَا وَقَالَ * لَوْ عَلِمْتِ فِي هَذَا الْيَوْمِ مَا
42 43 لَكِ فِيهِ مِنَ السَّلاَمَةِ فَأَمَّا الآنَ فَإِنَّهُ قَدْ خَفِيَ عَنْ عَيْنَيْكِ * وَسَوْفَ تَأْتِي أَيَّامٌ يُلْقِي أَعْدَاؤُكِ
44 مَعَالِمَكِ وَيُحِيطُ بِكِ فِيهَا أَعْدَاؤُكِ وَيُحَاصِرُونَكِ مِنْ كُلِّ نَاحِيَةٍ * وَيُقَلِّبُونَكِ وَبَنِيكِ فِيكِ * وَلاَ
45 يَتْرُكُونَ فِيكِ حَجَرًا عَلَى حَجَرٍ لأَنَّكِ لَمْ تَعْلَمِي زَمَانَ تَعَهُّدِكِ * وَلَمَّا دَخَلَ الْهَيْكَلَ بَدَأَ يُخْرِجُ
46 الَّذِينَ يَبِيعُونَ وَيَشْتَرُونَ فِيهِ * وَقَالَ لَهُمْ مَكْتُوبٌ أَنَّ بَيْتِي هُوَ بَيْتُ الصَّلاَةِ وَأَنْتُمْ جَعَلْتُمُوهُ
47 مَغَارَةَ لِلُّصُوصِ * وَكَانَ كُلَّ يَوْمٍ يُعَلِّمُ فِي الْهَيْكَلِ وَكَانَ رُؤَسَاءُ الْكَهَنَةِ وَالْكَتَبَةُ وَمُقَدِّمُوا الشَّعْبِ
48 يَطْلُبُونَ هَلاَكَهُ * فَلَمْ يَجِدُوا مَا يَصْنَعُونَ لأَنَّ جَمِيعَ الشَّعْبِ كَانَ مُتَعَلِّقًا بِهِ يَسْمَعُ مِنْهُ *

1 * اَلْفَصْلُ السَّبْعُونَ * وَكَانَ فِي أَحَدِ الأَيَّامِ إِذْ هُوَ يُعَلِّمُ الشَّعْبَ فِي الْهَيْكَلِ
2 وَيُبَشِّرُ وَقَفَ رُؤَسَاءُ الْكَهَنَةِ وَالْكُتَّابُ وَالشُّيُوخُ * وَقَالُوا لَهُ قُلْ لَنَا بِأَيِّ سُلْطَانٍ تَفْعَلُ هَذَا
3 4 أَوْ مَنْ أَعْطَاكَ هَذَا السُّلْطَانَ * فَأَجَابَهُمْ قَائِلاً أَنَا أَسْأَلُكُمْ عَنْ كَلِمَةٍ فَأَجِيبُونِي * أَمَعْمُودِيَّةُ
يُوحَنَّا كَانَتْ مِنَ السَّمَاءِ أَمْ مِنَ النَّاسِ *

Dicentes; Benedictus rex veniens in nomine Domini, pax in cœlo, & gloria in excelsis. Et verò quidam ex Pharisæis de medio turbæ dixerunt ei; Magister, increpa discipulos tuos. Respondit eis, dicens; Dico vobis, Si tacuerint isti, loquentur lapides. Cùm autem appropinquâsset & vidisset civitatem, flevit super illam, & dixit; Si scires in hac die quantum sit tibi in ea pacis, verùm nunc absconditum est ab oculis tuis. Et quidem venient dies, quibus dejicient inimici tui vexilla tua, & quibus circundabunt te inimici tui, & obsidebunt te undique. Et subvertent te, & filios tuos intra te. Et non relinquent in te lapidem super lapidem: quia non cognovisti tempus visitationis tuæ. Et cùm ingressus esset templum, cœpit expellere eos qui vendebant & emebant in eo: Et dixit illis; Scriptum est, quòd domus mea est domus orationis: vos autem fecistis eam speluncam latronibus. Et singulis diebus docebat in templo. Et principes sacerdotum, & scribæ, & primates plebis quærebant interitum ejus. At non inveniebant quid facerent, quia totus populus pendens erat ab illo, audiebátque eum. 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48

Sectio septuagesima.

CAP. XX.

ET accidit in una dierum, dum ipse docret populum in templo & annunciaret, ut steterint principes sacerdotum, & scribæ, & seniores, Ac dixerint ei; Dic nobis quâ auctoritate facis hoc, aut quis dedit tibi hanc auctoritatem? Respondit eis, dicens; Ego interrogabo vos verbum unum, & respondete mihi: Baptismus Johannis, erat de cœlo, an ex hominibus? 1 2 3 4

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 ወይብሉ፡ቡሩክ፡ዘይመጽእ፡በሰመ፡እግዚአብሔር፡ቡሩክ፡ንጉሠ፡እሰራኤል፡ ወሰላመ፡
39 በሰማያት፡ወስብሐት፡በለርያመ፡።።ፈ ወቦ፡ እመፍሪሰዊያን፡ እመሕዝብ፡ እለ፡ይቤ
40 ልሙ፡ሊቅ፡ገሠጸው፡ለእርደሊክ።።ፈ ወለውሠለሙ፡ወይቤሎሙ፡እብለክሙ፡ለእ
41 ሙ፡ለርመው፡እሉ፡እሙንቱ፡እዕበን፡ ይኬልሑ።።ፈ ወበጺሖ፡ርእያ፡ለሳግር፡ወበከየ፡
42 ሳዕሌሃ።።ፈ ወይቤለ፡ ሶበ፡ ታሌመሪ፡ ዮመ፡ሰላመኪ፡ላንትኒ፡ወበሕቲ፡ይእዜሰ፡ተሰወ
43 ረ፡እመዕይንትኪ።።ፈ ወይበጽሐኪ፡ መዋዕል፡ለመ፡ይዳግቱኪ፡ፀርኪ፡ ወይትዓየኑ
44 ኪ፡ወይሐጽሩ፡ ሳዕሌኪ፡ ወያስተጋብሑኪ፡ እመኵልሄ።።ፈ ወይነፅኑኪ፡ ወውሉድ
ኪሂ፡መስሌኪ።። ወሊይጎድጉ፡እብነ፡ ደበ፡ እብነ፡ በውስቴትኪ፡እስመ፡ሊያእመርኪ፡
መዋዕለ፡ዛህልኪ።።ፈ በእንተ፡እለ፡ሰደደ፡እለ፡ይሠይጡ፡በቤተ፡መቅደስ።።ፈ
45 ወቦኡ፡መኵራብ፡ወሰደደ፡ኩሉ፡ እለ፡ ይሠይጡ፡ ወይዛየጡ፡ በቤተ፡መቅደስ፡ ወገፍተ
ኡ፡ሚእደቲሆሙ፡ለመዋልጠኑ፡ ወመናብር ቲሆሙ፡ ለእለ፡ ይሠይጡ፡ርግቡ፡ገንጸለ።።ፈ
46 ወይቤሎሙ፡ጽሑፍ፡ዘይብል፡ቤትየሰ፡ቤተ፡ጸሎት፡ ይእመይ፡ ወለእንትሙሰ፡ ትረሰዩ፡በዓ
47 ተ፡ፈያት ፡ ወሰረቅት።።ፈ ወኩሉ፡ እሚረ፡ ይሜህሮሙ፡ በመኵራብ ፡ ወይፋለሠ
48 መ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ወሊቃነ፡ሕዝብ፡ በዘ፡ ይቀትልመ።።ፈ ወየኃጥሉ፡ ዘይ
ፌስይመ፡ እስመ፡ኩሉሙ፡ሕዝብ፡ይሰቀሉ፡ በላጽመለቱ።።ፈ
በእንተ፡እለ፡ተስእልመ፡ለእግዚእነ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ወጸሐፍት፡በመላክተ፡
መኑ ፡ትገብር ፡ ክመዝ።።ፈ

1 ፲ ወእመዝ ፡ አሐተ ፡ ዕለተ ፡ እንዘ ፡ ይሜህሮሙ ፡ ለለሕዝብ ፡ በመኵራብ፡
2 ወይነግሮሙ ፡ ቆሙ ፡ ላዕሌሁ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወጸሐፍት ፡ ወረባናት።።ፈ ወይቤ
ልሙ፡ንግረነ፡በመላክተ፡ መኑ፡ ትገብር፡ክመዝ፡ ወመኑ፡ አበሐከ፡ ትግበር፡ ዘንተ።።ፈ
3 ወእዋ ለሠለሙ፡ወይቤሎሙ፡እሱላለክሙ፡ቃነሂ፡ላሐተ፡ነገረ፡ ዘትኔግረኒ።።ፈ ፕም
4 ቀቱ፡ለዮሐንስ፡ዘእመለይቴ፡ይእቲ፡ እመሰማይኑ፡ ወሚሙ፡ዘእመሰብእኑ።።ፈ

Et dixerunt, Benedictus qui venit in nomine Dei, benedictus rex Israel, & pax in cœlis, & gloria in excelsis. Et fuerunt ex Pharisæis è turba, qui dixerunt ei; Magister, objurga discipulos tuos. Et respondit iis, & dixit iis, Dico vobis; Si siluerint illi, hi lapides exclamabunt. Et approprinquans vidit civitatem, & flevit super ea. Et dixit ei, Si cognovisses diem pacis tuæ, etiam tu, verùm nunc latitavit ab oculis tuis. Et continget tibi dies quando circumcingent te inimici tui: & circundabunt te, & circumvallabunt te, & coangustabunt te undique: Et prosternent te *in terram*, & filios tuos tecum, & non relinquent lapidem super lapidem in te: eò quòd non noveris tempus reconciliationis tuæ. 38 39 40 41 42 43 44

De expellendo eos qui vendebant in Domo sancta.

Et intravit templũ, & expulit omnes qui vendebant & emebant in Domo sancta, & subvertit mensas commutatorum, & cathedras eorum qui vendebant columbas. Et recitavit iis scripturam quæ dicit, Domus mea domus orationis nominatur, & vos facitis eam speluncam furum & latronum. Et quotidiè docebat eos in templo, & quærebant principes sacerdotum, & Scribæ; & principes plebis, in quo trucidarent eum. Et non potuerunt quid facere ei, quia omnes populi suspensi erant, audiendo eum. 45 46 47 48

CAP. XX.

De principibus sacerdotum, & scribis qui Dominum nostrum interrogabant; Quâ authoritate efficis hujusmodi?

ET tunc quodá die quũ doceret populos in templo, & loqueretur iis, insurrexerunt in eum principes sacerdotum, & Scribæ, & doctores: Et dixerunt ei, Dic nobis in qua authoritate facis sic, & quis permisit tibi ut facias hoc? Et respondit iis, & dixit iis; Interrogabo vos ego etiam unum verbum, quod dicetis mihi. Baptismus Johannis unde est? è cœlone, vel ab hominibus? 1 2 3 4

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

47 * و اوان پس هر روز † در هيكل تعليم مي داد * اما بزركان امامان وپيران ونويسندكان * وجماعت
48 عوام * مي خواستند * كه اورا هلاك كنند * وچاره نمي يافتند † كه چه كنند * براي
انك همه عالم † نكران سخن او بودند كه بشنوند

صد سيزده سوال كردن از مسيح كه بكدام سلطنت اين چيزها مي كني

1 * روزي بر عادت خود مسيح در كنشت تعليم مي داد * ومردم را ببشارت ملكوت اميدوار مي كرد *
2 بزركان وامامان * وپيران * وعوام * برو غلو كردند * [وگفتند] كه تو اين همه بكدام اين سلطنت مي
3 كني * [واين حكم را بتو كه داد] * عيسي بديشان جواب داد وگفت من نيز از شما كلمه مي پرسم *
4 بمن بگوييد * كه معموديت † يحي يعني شستكاه او * از آسمان بود يا از آدميان *

Et abhinc deinceps quotidie in templo docebat: sed maximi sacerdotes, & seniores, & scribæ, & multitudo populi quærebant ut eum perderent. Et rationem non invenerunt quâ quid agerent: eò quòd universus populus expectantes sermonem ejus erant, ut audirent. 47 48

CXIII. Interrogant Christum, Quâ authoritate hæc agis?

CAP. XX.

DIe quodam juxta consuetudinem suam Christus in templo docebat, & homines in Evangelio regni sperare fecit: magnates autem & sacerdotes, & seniores, & vulgus in eum impetum fecerunt: Et dixerunt; Tu verò hæc omnia quâ authoritate facis? Et hanc potestatem quis tibi dedit? Jesus illis responsum dedit, & dixit; Ego etiam à vobis verbum interrogabo, mihi dicite: Baptismus Johannis (i.e. Lavacrum ejus) è cœlo erat an ex hominibus? 1 2 3 4

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ο'. ΟΑ'.

Illi autem cogitabant apud seipsos, dicentes; Quia si dixerimus, De cœlo, dicet; 5 Οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, Ὅτι ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Quarè ergò non credidistis illi? Si autem dixerimus; Ex hominibus, omnis populus 6 Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, πᾶς ὁ λαὸς lapidabit nos: persuasum enim est Joannem Prophetam esse. Et respon- 7 καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι. Καὶ ἀπεκρί- derunt non scire undè. Et Jesus ait illis; Neque ego dico vobis in 8 θησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν O' qua potestate hæc facio. Cœpit autem ad populum dicere parabolam 9 ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν σημ β hanc; Homo quidâ plantavit vineam, & elocavit eam colonis, & peregrè ταύτην· Ἄνθρωπός τις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδή- fuit tempora sufficientia. Et in tempore misit ad cultores servum, ut de 10 μησε χρόνους ἱκανούς. Καὶ τῷ καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ fructu vineæ darent illi: at cubni cædentes eum, dimise- τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος (γ) δώσουσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν, ἐξαπέστει- runt inanem. Et addidit mittere alterum servum: illi autem & illum cæden- 11 λαν κενόν. Καὶ προσέθετο (δ) πέμψαι ἕτερον δοῦλον· οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραν- tes & inhonorantes, dimiserunt inanem. Et addidit mittere tertium: illi 12 τες καὶ ἀτιμάσαντες, ἐξαπέστειλαν κενόν. Καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον· οἱ autem & hunc vulnerantes ejecerunt. Dixit autè dominus vineæ; Quid 13 δὲ (ε) καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. Εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, Τί

faciam? mittam filium meum dilectum: forsitan hunc videntes verebuntur. ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται). Videntes autem illum coloni, ratiocinabantur ad seipsos, dicentes; Hic est Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ, (ζ) διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ hæres: venite, occidamus illum, ut nostra fiat hæreditas. Et 14 κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. Καὶ ejicientes illum extra vineam, occiderunt. Quid ergò faciet illis dominus 15 ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπέκτειναν. Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος vineæ? Veniet & perdet colonos istos, & dabit vi- τοῦ ἀμπελῶνος; Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπε- 16 neam aliis. Audientes autem dixerunt; Ne fiat. Ille autem aspiciens eos, λῶνα ἄλλοις. (ϑ) ἀκούσαντες δὲ εἶπον, Μὴ γένοιτο. Ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς, 17 ait; Quid ergò est scriptum hoc; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, εἶπε, Τί οὖν ἐστι τὸ γεγραμμένον τοῦτο, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, hic factus est in caput anguli? Omnis cadens super illum lapidem, conquas- OA' ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον, συνθλα- 18 sabitur: super quem autem ceciderit, comminuet illum. Et quærebant principes σθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. Καὶ ἐζήτησαν (ι) οἱ ἀρχι- 19 a Sacerdotum & Scribæ mittere in illum manus in illa hora: & ti- ερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ· καὶ ἐφο- muerunt populum: cognoverunt enim quòd ad ipsos similitudinem hanc dixerit. βήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτὸὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.

MS.A. (γ) δώσουσιν (δ) ἕτερον πέμψαι δοῦλον· (ε) κἀκεῖνον (ζ) διελογίσαντο (η) κληρονόμος· ἀποκτείνωμεν (ϑ) οἱ δὲ ἀκούσαντες (ι) οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܘܐܢܘܢ ܒܥܝܢܝܗܘܢ ܡܬܚܫܒ̈ܢ ܗܘ̈ܘ ܘܐܡܪ̈ܝܢ ܗܘ̈ܘ ܕܐܢ ܢܐܡܪ ܡܢ ܫܡܝܐ ܢܐܡܪ ܠܢ ܠܡܢܐ ܠܐ ܗܝܡܢܬܘܢ ܒܗ ܠܗ ܘܐܢ ܐܡܪ̈ܝܢ ܐܢܚܢ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܟܠ ܥܡܐ ܢܪܓܡܘܢ ܠܢ ܡܛܠ ܕܝܘܚܢܢ ܢܒܝܐ ܗܘ ܠܗ ܘܐܡܪ̈ܝܢ ܠܗ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܚܢ ܡܢ ܐܝܟܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܦ ܐܢܐ ܠܐ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܒܐܝܟܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܐܢܐ ܥܒܕ ܐܡܪ ܗܘ ܠܟܪܡܐ ܘܐܓܪ ܠܗ ܠܟܪܡܐ ܘܐܫܪܐ ܠܗ ܠܐܓܪܝܢ ܘܐܙܠ ܠܐܪܥܐ ܪܚܝܩܐ ܙܒܢ ܫܓܝܐ ܘܒܙܒܢܐ ܗܘ ܫܕܪ ܠܓܒܪ̈ܐ ܗܘ̈ܘ ܐܓܪ̈ܝܢ ܕܢܬܠ ܠܗ ܡܢ ܦܐܪ̈ܝ ܟܪܡܐ ܐܝܟ

Versio VULGATA LATINA.

At illi cogitabant intra se, dicentes; Quia si dixerimus, De cœlo, dicet, Quarè ergò non credidistis illi? Si autem dixerimus, Ex hominibus, plebs universa lapidabit nos: certi sunt enim, Joannem prophetam esse. Et responderunt se nescire unde esset. Et Jesus ait illis; Neque ego dico vobis in qua potestate hæc facio. Cœpit autem dicere ad plebem parabolam hanc: Homo plantavit vineam, & locavit eam colonis: & ipse peregrè fuit multis temporibus. Et in tempore misit ad colonos servum, ut de fructu vineæ darent illi. Qui cæsum dimiserunt eum inanem. Et addidit alterum servum mittere. Illi autem hunc quoque cædentes, & afficientes contumeliâ, dimiserunt inanem. Et addidit tertium mittere: qui & illum vulnerantes ejecerunt. Dixit autem dominus vineæ; Quid faciam? mittam filium meum dilectum: forsitan, cùm hunc viderint, verebuntur. Quem cùm vidissent coloni, cogitaverunt intra se, dicentes; Hic est hæres: occidamus illum, ut nostra fiat hæreditas. Et ejectum illum extra vineam, occiderunt. Quid ergò faciet illis dominus vineæ? Veniet, & perdet colonos istos, & dabit vineam aliis. Quo audito, dixerunt illi; Absit. Ille autem aspiciens eos, ait; Quid est ergò hoc, quod scriptum est; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli? Omnis qui ceciderit super illum lapidem, conquassabitur: super quem autem ceciderit, comminuet illum. Et quærebant principes sacerdotum, & Scribæ, mittere in illum manus illâ horâ: & timuerunt populum: cognoverunt enim quòd ad ipsos dixerit similitudinem hanc.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

At illi consilium inierunt alii cum aliis, & dixerunt; Si dixerimus, De cœlo: dicet nobis, Quare ergò non credidistis illi? Et si dixerimus, Ex hominibus: certè universa plebs lapidabit nos, quum ipsi certi sint quòd Johannes Baptista sit propheta. Itaque responderunt, dicentes; Non novimus unde sit. Ait illis Jesus, Neq; ego dicã vobis, quâ auctoritate facio hoc.

Sectio septuagesima prima.

Et cœpit dicere ad populum hanc parabolam; Homo quidam plantavit vineam, & dedit illam operaris, & peregravit tempore multo. Et in tempore statuto misit servum ad operarios, ut darent illi de fructibus vineæ. At verberaverunt illum vinitores, & dimiserunt illum vacuum. Et iteravit quoque, misitque servum alium: sed verberaverunt illum, & contumeliis affecerunt illum, & miserunt illum inanem. Et rediit etiam, ac misit tertiò: & vulneravêrunt alium, & ejecerunt illum. Dixit autem dominus vineæ; Quid faciam? mittam filium meum dilectum: forsitan quando viderint illum, verebuntur eum. Verùm quum vidissent illum vinitores, consultaverunt inter se, & dixerunt; Hic est hæres, venite, occidamus eum, & fiet nostra hæreditas illius. Et eduxerunt illum extra vineam, & occiderunt illum. Quid ergò faciet illis dominus vineæ? Nónne veniet & perdet illos vinitores, & credet vineam aliis? Cúmque audivissent, dixerunt; Non erit hoc. Respexit autem illos, & dixit; Nónne est hoc quod scriptum est, quòd lapis, quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est caput anguli? Omnis qui ceciderit super illum lapidem, contundetur: & omnem, super quem ceciderit, perfringet. Et voluerunt principes sacerdotum & Scribæ ponere manus suas super eum in illa hora, sed timuerunt populum: cognoverant enim, quòd de ipsis dixerat hanc similitudinem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et dixerunt inter se, Si dixerimus, E cœlo; dicet nobis, Quare non credidistis ei? Et si dixerimus, Ab hominibus, lapidabunt nos omnes populi, quos timemus: quia omnes illi prophetam fecerunt Johannem. Et responderunt ei, & dixerunt ei; Nescimus unde fuit. Et dixit iis Dominus Jesus, Ego etiam non dicam vobis, in qua auctoritate facio sic.

De vinea.

Et parabolicè loquutus est populis, & dixit iis; Homo quidam plantavit vineam, & præposuit ei custodes vineæ, & fodit torcular, & ædificavit turrim: & peregrinatus est *in* remotam regionem, & moram fecit venire. Et quum tempus erat fructûs, misit servum suum ad custodes vineæ ut mitterent ei ex fructu vineæ suæ: & percusserunt custodes vineæ servum ejus, & dimiserunt eum inanem. Et iterum misit aliũ servum, & ipsũ percusserunt, & spreverunt eũ, & dimiserunt inanem. Et misit tertium servum suum, & ipsum etiam superaverunt, & expulerunt. Et dixit dominus vineæ; Quid igitur faciam? mittam filium meum quem diligo: forsan ita erit, quòd ipsum reverebuntur videntes. Et misit eum, & viderunt eum custodes vineæ, & dixerunt; Hic est filius ejus hæres, venite, trucidemus eum, & acquiremus hæreditatem ejus. Et ejecerunt eum foràs à prædio vineæ, & trucidârunt eum: quid igitur faciet iis quũ venerit Dñs prædii vineæ? Veniet, & trucidabit istos custodes prædii vineæ, veniet *inquã*, & dabit vineã suã aliis: & audientes dixerunt ei, Absit. Et inspexit eos, & dixit iis; Quid est scriptum q dicit, Lapis quem reprobaverunt ædificatores, is factus est in caput anguli. Et quicunq; ceciderit super hunc lapidẽ, conteretur; & eum etiã super quem ceciderit, conteret. Et desiderârunt scribæ, & principes sacerdotum apprehendere eum statim, & timuerunt populos: quia cognoverunt, q propter eos parabolã loquutus esset talẽ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Eum igitur extra vineam tulerunt, & occiderunt. Jam cùm dominus vineæ venerit, eis quid faciet? Dixerunt; veniet, et illos vinitores iniquos perdet, & vineam aliis tradet. Quidam dixerunt, Hoc ne fiat.

CXV. Parabola lapidis quem ædificatores rejecerunt.

Christus eos intuitus est, & dixit; Quid est illud quod scriptum est? Lapidem quem ut *vilem abjecerunt ædificatores; caput basis & angulus ædificii is factus est. Quicunque in illum lapidem ceciderit, fractus & contusus erit: in quemcunque autem ille lapis ceciderit, eum comminuet. Magnates & Antistites & sacerdotes quærebant ut eãdem horâ illum prehenderent, sed à vulgo timuerunt: eò quòd cognoverunt quod hanc parabolam in illos locutus esset.*

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΑ'. ΟΒ'.

Et observantes miserunt insidiatores, *simulantes* seipsos justos *esse*, ut
20 Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους, ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα σφῶν
caperent *eum* sermonem, *ad* tradendum illum principatui & potestati præ-
ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, ὥστε τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡ-
fidis. Et interrogaverunt eum, dicentes; Magister, scimus quia rectè di-
21 γεμόνος. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέ-
cis & doces, & non accipis *faciem*, sed in veritate viam Dei
γεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ
doces. Licet nobis Cæsari tributum dare, an non? Considerans autē
22 διδάσκεις. Ἔξεστιν (κ) ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὔ; Κατανοήσας δὲ
23 illorum dolum, dixit ad eos; Quid me tentatis? Ostendite
24 αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτούς, Τί με πειράζετε; (λ) Ἐπιδείξατέ
mihi denarium: cujus habet imaginē & inscriptionem? respondentes autem dixerunt; Cæ-
μοι δηνάριον· τίνα ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; ἀποκριθέντες δὲ εἶπον, Καί-
saris: *Is autem* ait illis; Reddite ergò quæ Cæsaris, Cæsari, & quæ
25 σαρος· Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος, Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ
Dei, Deo. Et non potuerunt reprehendere ejus verbum coram *populo*:
26 Θεοῦ, τῷ Θεῷ. Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ·
& mirati in responso ejus, tacuerunt. *Accedentes* autem qui-
27 καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν. Προσελθόντες δέ τι- ΟΒ'
dam Sadducæorum, *contradicentes* resurrectionem *non* esse, interrogaverunt e-
νες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐ-
um, Dicentes; Magister, Moyses scripsit nobis; Si alicujus frater mor-
τὸν, Λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, Ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀπο-
28 tuus fuerit habens uxorem, & hic sine liberis *moriatur*, ut accipiat frater ejus
θάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθάνῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν
uxorem, & suscitet semen fratri suo. Septem ergò fratres erant,
γυναῖκα, καὶ (μ) ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἑπτὰ οὖν ἀδελφοί εἰσι, 29
& primus *accipiens* uxorem, mortuus est sine filiis. Et accepit *secundus*
καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα, ἀπέθανεν ἄτεκνος. Καὶ ἔλαβεν ὁ δεύτερος τὴν 30
mortem, & ipse mortuus est sine filio. Et tertius accepit illam: simi-
γυναῖκα, καὶ οὗτως ἀπέθανεν ἄτεκνος. Καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν (ν) αὐτήν· ὡσαύ- 31
ter autem & septem non reliquerunt *natos*, & mortui sunt. Novissimè autem omnium
τως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον. Ὕστερον δὲ πάντων 32
mortua est & mulier. In ergò resurrectione, cujus eorum *sit* uxor? nam
ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ 33
septē habuerunt eam uxorem. Et *respondens* ait illis Jesus; Filii
ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οἱ υἱοὶ τοῦ 34
seculi hujus nubunt & traduntur ad nuptias. *At* digni *habiti* *seculum illud*
αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ (ξ) ἐκγαμίσκονται. Οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου 35
contingere & resurrectionem ex mortuis, neq; *nubunt*, neq; *traduntur ad nuptias*. Neq; enim po-
τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε (ο) ἐκγαμίσκονται. Οὐδὲ 36
ri ultrà *possunt*: æquales angelis enim sunt: & filii sunt Dei, resurrectionis filii *existentes*.
γὰρ ἔτι ἀποθανεῖν δύνανται· ἰσάγγελοι γάρ εἰσι καὶ (π) υἱοί εἰσι τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες.

MS. A. (κ) ἡμᾶς (λ) δίξατέ (μ) ἐξαναστήσει (ν) αὐτὴν ὡσαύτως· ὡσαύτως δὲ (ξ) ἐκγαμίζονται. (ο) ἐκγαμίζονται. Οὐδὲ (π) οἱ υἱοί εἰσιν Θεοῦ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

20 observantes miserunt insidiatores, qui se justos simularent, ut caperent eum in
sermone, ut traderent illum principatui & potestati præsidis. Et interrogave-
runt eum, dicentes; Magister, scimus quia rectè dicis & doces: & non accipis
personam, sed viam Dei in veritate doces: Licet nobis tributum dare Cæsari,
an non? Considerans autem dolum illorum, dixit ad eos; Quid me tentatis?
Ostendite mihi denarium. Cujus habet imaginem & inscriptionem? Respon-
derunt dixerunt ei; Cæsaris. Et ait illis; Reddite ergò quæ sunt Cæsaris, Cæsari:
& quæ sunt Dei, Deo. Et non potuerunt verbum ejus reprehendere coram plebe:
& mirati in responso ejus, tacuerunt. Accesserunt autem quidam Sadducæorum,
qui negant esse resurrectionem, & interrogaverunt eum, Dicentes; Magister,
Moyses scripsit nobis; Si frater alicujus mortuus fuerit habens uxorem, & hic
sine liberis fuerit, ut accipiat eam frater ejus uxorem, & suscitet semen fratri suo. 29
Septem ergò fratres erant: & primus accepit uxorem, & mortuus est sine filiis. 30
Et sequens accepit illam, & ipse mortuus est sine filio. Et tertius accepit illam. 31
Similiter & omnes septem, & non reliquerunt semen, & mortui sunt. Novissimè 32
omnium mortua est & mulier. In resurrectione ergò, cujus eorum erit uxor? 33
siquidem septem habuerunt eam uxorem. Et ait illis Jesus; Filii hujus seculi 34
nubunt, & traduntur ad nuptias: Illi verò, qui digni habebuntur seculo illo, & 35
resurrectione ex mortuis, neq; nubent, neq; ducent uxores: Neque enim ultrà mori 36
poterunt: æquales enim Angelis sunt, & filii sunt Dei, cùm sint filii resurrectionis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * فرصدوه وارسلوا اليه جواسيس متسبهين بالصديقين ليصيدوه بكلمة ويسلموه الي الرياسة
21 والسلطنة الوالي * فساله قايلين يا معلم قد علمنا انك بالصواب تنطق وتعلم * ولا تاخذ
22 بالوجوه * بل بالحق تعلم طريق الله * ايجور لنا ان نوهي الجزية لقيصر ام لا * فلما علم مكرهم
23 24 قال لهم لم تجربوني * اروني دينارا فاروه * فقال لمن هذه الصور والكتابة قالوا لقيصر *
25 قال لهم اعطوا ما للملك للملك وما لله لله * ولم يقدروا ان يسقطوه بكلمة امام الشعب *
26 فتعجبوا من جوابه وسكتوا * * الفصل الثاني والسبعون * * ثم جاء اليه قوم من
27 الرادفة الذين يقولون ليست قيامة * وساءلوه قايلين يا معلم موسي كتب لنا ان مات احد
28 وخلف مراءة ولم يدرك ررعا وكان له اخ فلياخذ اخوه مراءته وليقم ررعا لاخيه * وكان عندنا
29 سبعة اخوة * فتزوج الاول مراءة ومات بغير ولد * ثم تزوج بها الثاني * والثالث وكذلك الي
30 31 السابع ومانوا ولم يتركوا ولدا * واخيرا ماتت المراءة ايضا * ففي القيامة لمن منهم تكون
32 33 امراءة لان السبعة قد تزوجوها * فقال لهم يسوع اما بنوا هذا الدهر فيتزوجون ويتزوجن *
34 35 * فاما اولئك الذين استحقوا ذلك الدهر والقيامة من الاموات لا يتزوجون ولا يتزوجن *
36 * لانهم لا يموتون بل يصيرون مثل الملايكة * ويصيرون بني الله وبني القيامة *

Et insidiati sunt ei, & miserunt ad eum 20
exploratores præsentes justos, ut vena-
rentur eum in verbo, & traderent eum
principibus, & potestati præsidis. Igitur 21
interrogaverunt eum, dicentes; Magister,
scimus quòd rectè loquaris, et doceas, neq;
attendas facies, sed in veritate doceas
viam Dei. Licetne nobis reddere tribu- 22
tum Cæsari, an non? Cùm autem cogno- 23
visset dolum eorum, dixit eis; Cur ten-
tatis me? Ostendite mihi denarium: et 24
ostenderunt ei. Itaque dixit, Cujus est 25
hæc imago & inscriptio? Dixerunt, Cæ-
saris. Ait illis; Date quod regis est, regi;
et quod Dei, Deo. Et non potuerunt libe- 26
facere eum in verbo coram populo: &
mirati sunt de responso ejus, & tacuerunt.

Sectio septuagesima secunda.

Deindè venerunt ad eum quidam ex Sa- 27
ducæis, qui dicunt non esse resurrectio-
nem, Et interrogaverunt illum, dicentes; 28
Magister, Moyses scripsit nobis; Si mor-
tuus fuerit cujuspiam, & reliquerit uxo-
rem, at non reliquerit prolem, habueritque
fratrem: accipiat frater ejus uxorem
illius, et suscitet prolem fratri suo. Erant 29
autem apud nos septem fratres, duxitque
primus uxorem, & mortuus est sine li- 30
beris. Tum duxerunt eam secundus, Ac 31
tertius, itidemque usque ad septimum, et
mortui sunt, & non reliquerunt liberos. 32
Et postremò mortua est mulier etiam. In 33
resurrectione ergò cujusnam ex ipsis erit
uxor? siquidem septem duxerunt eam.
Dixit illis Jesus; Filii quidem hujus 34
seculi ducunt uxores, et nubunt; At illi 35
qui digni fuerint illo seculo & resurre-
ctione mortuorũ, non ducent uxores neq;
nubent. Quandoquidem non moriuntur, 36
sed fiunt velut angeli, & fiunt filii
Dei, & filii resurrectionis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወተግሕሢው፡ለፅንሑ፡ሎቱ፡እለ፡ ይትዓቀብዎ፡ ላለ፡ ያጸድቁ፡ርእሶሙ፡ከመ፡ያሰሕቶ
ሙ፡በቃሉ፡ ወለመ፡ያግብእዎ፡ለመኳንንት፡ ወለመስፍንት፡::=፡ በእንተ፡ዲናር::=፡
21 ወተስእልዎ፡ ወይቤልዎ፡ ሊቅ፡ናሉር፡ከመ፡ጽድቅ፡ትነግር፡ወትሜሃር፡ወሊታደሉ፡ለ
22 ገጽ፡ፎርቱዐ፡ትሜህር፡ፋኖተ፡እግዚአብሔር::=፡ ይከውንነሁ፡ንሣብ፡ጽባሕተ፡ለቄሰር፡
23 ወሚመ፡ሊይከውንነሁ::=፡ ወለእመሮሙ፡ትመይኑቶሙ፡ወይቤሎሙ፡መንተ፡ታመክሩ
24 ኒ::=፡ ለርእዩ፡ ዲናር፡ ወለመጽሉ ፡ ወይቤሎሙ፡ ዘመኑ፡ መልክዑ፡ ወመጽሐፈ::
25 ወለዋ ለሉ፡ወይቤልዎ፡ዘነጋሢ፡ዘቄሰር፡::=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ሃብዎ፡
26 ዘቄሰር፡ ለቄሰር፡ ወዘእግዚአብሔር ፡ ለእግዚአብሔር::=፡ ወስእኑዎ፡ ለስሕቶቶ፡
በቃሉ፡በቅድመ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ ወለኀርዎ፡ ሠእሣለ፡ ኣፈሁ፡ወእር መሙ::=፡
27 በእንተ፡ ሰዱቃዊያን::=፡ ወመጽሉ፡ሰዱቃዊያን፡እለ፡ይብሉ፡ሊይሐይው፡ሙዉታ
28 ን፡ ወተስእልዎ፡=፡ ወይቤልዎ፡ ሊቅ፡ ሞሴ፡ ጸሐፈ፡ለነ፡እንዘ፡ይብል፡ለእመ፡ዘሞ
ቶ፡እኁሁ፡ወኀደገ፡ብእሲቶ፡ ወለልበ፡ውሉደ፡ ያወስበ፡ እኁሁ፡ ለብእሲቲ ፡ ወያቅም፡
29 ዘርአ፡ለእኁሁ::=፡ ሀለው፡ እንከ፡ኀቤነ፡ሰብዓቱ፡ላኃው፡ ወለ ውሰባ፡ዘይልለቅ፡ወሞ
30 ተ፡ ወለልበ፡ ውሉደ::=፡ ወከሣሁ፡ ለውሰባ፡ ካልኡሂ::=፡ ወሣልሱሂ ፡ ወሊኀደጥ፡
31 ውሉደ ፡ ወከሣሁ፡ሰብዓቲሆሙ፡ለው ሰብዋ፡ወሞቱ፡እንዘ፡ለልበሙ፡ውሉደ::=፡ ወደኅ
32 ረ፡ኵሎሙ፡ሞተት፡ይእቲ፡ብእሲት::=፡ ላመ፡ይሐይዉ፡ እንከ፡መውታን፡ለመኑ፡እ
33 መኔሆሙ፡ትከውኖ፡ብእሲቶ፡እስመ፡ናሁ፡ሰብዓቲሆሙ፡ለውሰብዋ::=፡ ወለውዘለ፡
34 እግዚእ፡ሊየሱስ፡ወይቤሎሙ፡ ውሉደ፡ ዝንቱ፡ ዓለመ፡ያወስቡ፡ ወይትዋሰቡ ፡ ወይወል
35 ዱ፡ ወይትዋለዱ::=፡ ወእለሰ፡ ይደልዎሙ፡ይርከብዎ፡ለዝኵቶ፡ዓለመ፡ ለመ፡ይሐይ
36 ው፡ ሙዉታን፡ ሊያወስቡ፡ ወሊይትዋሰቡ::=፡ ወሊሂ፡ ይትክሀሎሙ ፡ እንከ ፡ መዊተ፡
ሊሳ፡ ከመ፡ መላእክተ፡ እግዚአብሔር ፡ እሙንቱ፡ ወውሉደ፡ እግዚአብሔር፡ ይከውኑ፡
ወውሉደ ፡ ሕይወት ፡ እሙንቱ::=፡

Et recedentes insidere fecerunt ei insidiatores, qui justificabant seipsos, ut er- 20
rare facerent eum in sermone suo, & tunc traderent eum sacerdotibus, & tribunis.
De denario. Et interrogârunt eum, & dixerunt ei; Magister, 21
scimus q; justè dicis, & doces: & non accipis personam, & rectè doces viam Dei. 22
Licétne nobis dare tributum Cæsari, vel non licet nobis? Et cognovit callidita- 23
tem eorũ, & dixit iis; Quid tentatis me? Ostendite mihi denarium: & attulerunt, & 24
dixit iis; Cujus *est* imago ejus, & inscriptio ejus? & responderunt, & dixerunt ei; 25
Imperatoris Cæsaris. Et dixit iis Dñs Jesus, Date quæ *sunt* Cæsaris, Cæsari; & quæ
sunt Dei, Deo. Et non potuerunt in errorem inducere eum, in sermone suo coram 26
toto populo: & mirati sunt procedentia *ex* ore suo, & siluerunt.

De Saducæis.

Et venerunt Saducæi, qui dicunt, Non vivent mortui: & interrogârunt eũ, Et di- 27 28
xerunt ei, Magister, Moses scripsit nobis, dicens; Si quis sit cujus frater mortuus est,
& reliquit uxoré ejus, & non habuit liberos, ducat eam frater ejus in uxorem suã,
& suscitet semen fratri suo. Fuerunt igitur apud nos septem fratres, & uxorem 29
duxit senior, & obiit, & non habuit filios. Et similiter uxorem duxit eam secun- 30
dus. Et tertius etiam, & non reliquerunt liberos: & similiter septem illi duxerunt 31
eam, & obierunt non habentes liberos. Et post omnes mortua est ista mulier. 32
Quando vivent igitur mortui, cui ex illis erit uxor, quia ecce septem illi duxerunt 33
eam? Et respondit Dñs Jesus, & dixit iis, Filii hujus seculi uxores ducunt, & 34
nuptum dantur; & procreant, & procreantur. Sed qui digni sunt obtinere illud 35
seculum, quum vixerint mortui, non uxores ducent, neque nuptum dabuntur;
Neque etiam possunt ampliùs mori: sed sicut angeli Dei erunt, & filii Dei 36
erunt, & filii vitæ erunt.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

معلم موسي براي ما نبشت كه اگر كسي را برادر بميرد واورا زن باشد بي فرزندان برادر او
29 زن برادر را بستاند ‡ وبراي برادر خود تخم برخيزاند * * هفت برادران بودند * اولين زن
30 31 ستاد * وبي فرزندان † مرد * * دوم * * وسوم ستد وبي فرزند مردند * وآهفت برادر آن † زنرا
32 33 ستدند * وبي فرزند مردند * وعاقبت ان زن نيز مرد * * اكنون در روز قيامت * آن زن ازان
34 كدامين برادرست * سبب انك هفت برادر † با او نزديكي كردند * * عيسي بديشان گفت
35 كه فرزندان † اين عالم واهل دنيا * زن بستانند * وزنان براي مردان باشند * * ودر قيامت
36 رباسوهري ودخول ميان مردم نباشد * * ويكر مردن بريشان واجب نيست * وبر مثال
فرشتكان † باشند * واهل ملكوت † فرزندان خدا خوانده شوند *

Præceptor, Moses nobis scripsit,
quòd si cui frater moriatur, et ei
uxor sit absque liberis, frater ejus
uxorem fratris accipiat, et fratri
suo semen suscitet. Septem autem 29
fratres erant: primus uxorem ac-
cepit, et absque liberis mortuus est.
Et secundus, Et tertius etiam ac- 30
cepit eam, et sine liberis mortui 31
sunt: et usque ad septem fratres
illam uxorem acceperunt, et absque
liberis mortui sunt. Postremò illa 32
mulier etiam mortua est. Jam in 33
die resurrectionis illa mulier cujusce
fratris erit? eò quòd septem fratres
cum ea conjugium fecerant. Jesus 34
illis dixit; Filii quidem hujus se-
culi et populus mundi uxores acci-
piunt, et mulieres propter viros sunt:
In resurrectione autem conjugium et 35
congressus inter homines non erit.
Rursus enim illis moriendum non 36
est, sed ad instar Angelorum erunt, &
populus regni filii Dei vocati erunt.

Digitized by Google

Quia verò resurgant mortui, & Moyses ostendit secus rubum, sicut dicit Dominum,
37 Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ, καὶ Μωσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει Κύριον,
Deum Abraham, & Deum Isaac, & Deum Jacob. Deus autem non est mortuorum,
38 τὸν Θεὸν Ἀβραὰμ, καὶ τὸν Θεὸν Ἰσαὰκ, καὶ τὸν Θεὸν Ἰακώβ. Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν,
sed vivorum: omnes enim ei vivunt. Respondentes autem quidam Scri-
39 ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. Ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν Γραμ-
barum, dixerunt; Magister, pulchrè dixisti. Non ampliùs autem audebant interrogare
40 ματέων, εἶπον, Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. Οὐκ ἔτι γὰρ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν σμδ
eum quicquam. Dixit autem ad illos; Quomodò dicunt Christum filium David β
41 αὐτὸν εἶναι. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, Πῶς (ρ) λέγουσι τὸν Χριστὸν υἱὸν Δαβὶδ οὖ
esse, Et ipse David dicit in libro Psalmorum; Dixit Dominus Domino meo, —
42 ἔφη, Καὶ αὐτὸς Δαβὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, σμε
Sede à dextris meis, Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? β
43 Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, Ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;
David ergò Dominum illum vocat: & quomodò filius ejus est? Audiente —
44 Δαβὶδ οὖν (σ) Κύριον αὐτὸν καλεῖ· καὶ πῶς (τ) υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν; Ἀκούοντος σμς
autem omni populo, dixit discipulis suis; Attendite à Scribis β
46 τοῦ παντὸς τοῦ λαοῦ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Προσέχετε ἀπὸ τῶν Γραμματέων
volentibus ambulare in stolis, & amantibus salutationes in foris, &
τῶν θελόντων (υ) περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺς ἐν τῇ ἀγορᾷ, καὶ
primas cathedras in synagogis, & primos discubitus in cœnis: Qui
47 πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ (φ) πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· Οἱ
devorant domos viduarum, & specie longæ precationis. Hi acci- —
κατεσθίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται. οὗτοι λή- μ
pient majorem damnationem.
ψονται περισσότερον κρίμα.

CAP. XXI. κα'.

Respiciens autem vidit mittentes munera sua in gazophylacium,
ΟΔ' 1 Ἀναβλέψας δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τ
divites. Vidit autem & quandam viduam pauperculam mittentem illuc duo minuta.
πλουσίους. (α) Εἶδε δέ καί τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ὀκτὼ λεπτά. 2
Et dixit; Verè dico vobis, Quia vidua pauper hæc plus omnibus misit.
Καὶ εἶπεν, Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ αὕτη πλεῖον πάντων ἔβαλεν. 3
Omnes enim hi ex abundanti sibi miserunt in munera Dei:
Ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ· 4
hæc autem ex postremitate sua omnem victum quem habuit, misit. Et quibusdam
αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλε. Καί τινων 5
dicentibus de templo, quòd lapidibus pulchris & donis ornatum esset,
λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ (β) ἀναθήμασι κεκόσμηται,
dixit; Hæc quæ videtis, venient dies, in quibus non relinquetur lapis super
εἶπε, Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ 6
lapidem, qui non destruatur.
λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

MS. A. (ρ) λέγουσίν τινες τῶν (σ) αὐτὸν Κύριον (τ) αὐτοῦ ὑός (υ) ἐν στολαῖς περιπατεῖν, (φ) πρωτοκλισίας ΚΕΦ. κα'. MS. A. (α) Εἶδεν δέ τινων καὶ χήραν (β) ἀναθήμασιν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ... * ... ...
38 ... ... * ... ...
39 ... * ... ...
40 ... * ...
41 ... * ... * ...
42 ... ... * ... ...
43 ... * ...
44
45 ... ... * ... ...
46 ... * ...
47 ... ... * ...
... * ...
1 ... * ...
2 ... * ...
3 ... ... * ... ...
4 ... ... * ... ...
... ... * ...
5 ... * ... * ... * ...
6 ... ... * ...
... ...

Surrecturos autem mortuos Moyses quoque 37
demonstravit: rememoravit enim in rubo,
dum ait; Dominus Deus Abraham, & Deus
Isaac, & Deus Jacob. Deus autem non 38
est mortuorum, sed vivorum: omnes enim
vivunt ei. Respondentes autem quidam ex 39
Scribis, & dicunt ei; Doctor, perbellè di-
cis. Nec ampliùs ausi sunt interrogare 40
eum ulla de re.

Ad oblationem dominicæ quintæ post Epiphaniam. 64.

Porrò dicebat eis, Quomodò dicunt Scribæ 41
de Messia, eum esse filium David? Quum 42
ipse David dixerit in libro Psalmorum;
Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextra
mea, Donec ponam hostes tuos sub pedi- 43
bus tuis. Si David ergò vocat eum, Do- 44
minum meum, quomodò filius ejus est?
Et audiente universo populo, dixit discipu- 45
lis suis; Cavete à Scribis qui volunt am- 46
bulare cum stolis, & amant salutationem in
plateis, primósque consessus in synagogis,
& primos accubitus in cœnis. Isti devo- 47
rant domos viduarum, eâ occasione quòd
prorogent orationes suas: isti subibunt
gravius judicium.

CAP. XXI.

Contemplatus autem Jesus divites illos 1
qui conjiciebant in ærarium oblationes su-
as; Vidit etiam viduam quandam pauper- 2
rimam conjicientem obolos duos. Et ait; 3
Verè dico vobis, hæc vidua pauper conjec-
cit plusquàm omnes. Hi enim omnes ex eo 4
quod redundabat eis, conjecerunt in locum
oblationis Dei: hæc autem ex penuria sua
quicquid possidebat, conjecit.

Ad oblationem festo crucis. 65.

Quumque dicerent quidam de templo, quòd 5
lapidibus pulcherrimis oblationibúsque or-
natum esset: dixit eis Jesus; In his quæ 6
spectatis, venient dies quibus non relinque-
tur lapis super lapidem, quin destruatur.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 وموسي نيز پيشتر † ياد كرد * ودر تلوكفت * وقتي كه مي گفت خدا خداي
38 ابرهيم * خداي † اسحق * خداي † يعقوب * * نبود خداي مردكان * الا خداي
39 زندكان * زيرا ايشان همه † براي او زنده اند * * كساني از معتزلان گفتند معلم خوش گفتي *
40 * ديگر كسي گستاخي نكرد كه ازو چيزي پرسد صد هيچ يهوديان مي
41 گفتند مسيح پسر داود ست * عيسي بديشان گفت چگونه دانشمندان بر مسيح
42 مي گويند * فرزند † داود ست * * وداود در كتاب † مزامير گفت كه خداوند بخداي من گفت *
43 بر دست راست من بنشين * * تا انكه كه دشمنان ترا زير پاي تو نهاده شود * * چون داود اورا
44
45 خداوند خواند * چگونه فرزند داود باشد * * ومسيح نظر كرد كه همه خلايق گوش بدو مي
46 داشتند * بشاگردان خود گفت * * از دانشمندان † پرهيز داريد * كه مي خواهند كه
بطيلسانها † گردند * وسلام در بازارها دوست † دارند * وبالاتر از جماعت بنشينند * ودر
47 مجلسها * ومحفلها * سينه وصدرا گزينند * * ايشان كه بحيلت نمازهاء خودرا مي
دارند * خانهٔ بيوه † زنانرا مي خورند * ودر روز پرسش داوري ايشان بزرك باشد

37 *Et Moses etiam ulteriùs commemo-* 37
ravit, & in rubo dixit, quo tem-
pore dixit Deus, Deus sum Abra-
ham, Deus Isaac, Deus Jacob.
Non est Deus mortuorum, sed Deus 38
viventium: quia illi omnes ei
vivunt. Quidam ex Pharisæis 39
dixerunt; Præceptor, benè dixisti.
Et nemo alius ausus est, ut ab eo 40
quidquam interrogaret.

CXVIII. Judæi dixerunt, Christus filius David est.

Jesus illis dixit; quomodo Sapi- 41
entes de Christo dicunt, Filius Da-
vid est? Et David in libro Psal- 42
morum dixit; Dominus Deo meo
dixit, Ad manum dexteram meam
sedc, usque ad tempus quo hostes 43
tui sub pedibus tuis positi sint. Cùm 44
David eum Dominum vocet, quo-
modo filius David sit? Et Chri- 45
stus, observato quòd omnes turbæ
ei aurem præberent, discipulis suis
dixit; A sapientibus cavete, qui 46
volunt in stolis incedere, & salu-
tationem in plateis amant, & superiùs
quàm congregatio sedent, & in con-
sessibus & conciliis anteriorem præ-
cipuumque locum eligunt. Illi sunt 47
qui per dolum precibus suis habitis
domos viduarum comedunt: & in
die inquisitionis judicium eorum
magnum erit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

autem resurgant mortui, & Moyses ostendit secus rubum, sicut dicit Dominum, Deum Abraham, & Deum Isaac, & Deum Jacob. Deus autem non est mortuorum, sed vivorum: omnes enim vivunt ei. Respondentes autem quidam Scribarum, dixerunt ei; Magister, benè dixisti. Et ampliùs non audebant eum quidquam interrogare. Dixit autem ad illos; Quomodò dicunt Christum, filium esse David? Et ipse David dicit in libro Psalmorum; Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextris meis, Donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum? David ergò Dominum illum vocat: & quomodò filius ejus est? Audiente autem omni populo, dixit discipulis suis; Attendite à Scribis, qui volunt ambulare in stolis, & amant salutationes in foro, & primas cathedras in synagogis, & primos discubitus in conviviis: Qui devorant domos viduarum, simulantes longam orationem. Hi accipient damnationem majorem.

CAP. XXI.

Respiciens autem, vidit eos, qui mittebant munera sua in gazophylacium, divites. Vidit autem & quandam viduam pauperculam mittentem æra minuta duo. Et dixit; Verè dico vobis, Quia vidua hæc pauper, plus quàm omnes misit. Nam omnes hi ex abundanti sibi miserunt in munera Dei: hæc autem ex eo quod deest illi, omnem victum suum quem habuit, misit. Et quibusdam dicentibus de templo, quòd bonis lapidibus & donis ornatum esset, dixit; Hæc quæ videtis, venient dies, in quibus non relinquetur lapis super lapidem, qui non destruatur.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 * وَأَمَّا أَنَّ الْمَوْتَى يَقُومُونَ فَقَدْ أَنْبَأَ بِذَلِكَ مُوسَى فِي الْعُلَّيْقَةِ لَمَّا قَالَ لِلرَّبِّ لَهُ أَنَا إِلَهُ إِبْرَهِيمَ وَإِلَهُ

38 إِسْحَقَ وَإِلَهُ يَعْقُوبَ * لَيْسَ إِلَهُ مَوْتَى بَلْ أَحْيَاءٌ لِأَنَّ جَمِيعَهُمْ بِهِ يَحْيَوْنَ * فَأَجَابَ قَوْمٌ مِنَ

39 الْكَتَبَةِ قَائِلِينَ يَا مُعَلِّمُ حَسَنًا قُلْتَ * وَلَمْ يَسْتَجْرِؤُا بَعْدُ أَنْ يَسْأَلُوهُ عَنْ شَيْءٍ *

40

41 * الْفَصْلُ الثَّالِثُ وَالسَّبْعُونَ * * ثُمَّ قَالَ لَهُمْ كَيْفَ يَقُولُ أَنَّ الْمَسِيحَ ابْنُ

42 دَاوُدَ هُوَ * وَدَاوُدُ يَقُولُ فِي كِتَابِ الْمَزَامِيرِ قَالَ الرَّبُّ لِرَبِّي اجْلِسْ عَنْ يَمِينِي * حَتَّى أَضَعَ أَعْدَاءَكَ

43 تَحْتَ قَدَمَيْكَ * فَدَاوُدُ يُسَمِّيهِ رَبَّهُ فَكَيْفَ هُوَ ابْنُهُ * وَفِيمَا الشَّعْبُ جَمِيعُهُ يَسْمَعُ قَالَ لِتَلَامِيذِهِ

44 45 * احْذَرُوا الْكَتَبَةَ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ يَمْشُوا بِالْحُلَلِ * وَيُحِبُّونَ السَّلَامَ فِي الْأَسْوَاقِ * وَصُدُورَ

46 الْمَجَالِسِ فِي الْجُمُوعِ * وَأَوَائِلَ الْمُتَّكَآتِ فِي الْوَلَائِمِ * الَّذِينَ يَأْكُلُونَ بُيُوتَ الْأَرَامِلِ بِعِلَّةِ تَطْوِيلِ

47 صَلَوَاتِهِمْ فَهَؤُلَاءِ يَحْدُثُونَ أَعْظَمَ دَيْنُونَةٍ *

1 * الْفَصْلُ الرَّابِعُ وَالسَّبْعُونَ *

2 * ثُمَّ نَظَرَ إِلَى أَغْنِيَاءَ يُلْقُونَ قَرَابِينَهُمْ فِي خِزَانَةِ الْهَيْكَلِ * وَرَأَى أَيْضًا أَرْمَلَةً مِسْكِينَةً قَدْ

3 أَلْقَتْ هُنَاكَ فَلْسَيْنِ * فَقَالَ آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّ هَذِهِ الْأَرْمَلَةَ الْمِسْكِينَةَ قَدْ أَلْقَتْ أَكْثَرَ مِنْ

4 جَمِيعِهِمْ * لِأَنَّ هَؤُلَاءِ كُلَّهُمْ أَلْقَوْا قَرَابِينَ مِمَّا يَفْضُلُ عَنْهُمْ وَهَذِهِ مَعَ إِعْوَازِهَا أَلْقَتْ جَمِيعَ

5 6 مَا كَانَ لَهَا كَيَاقُوتِهَا * وَفِيمَا قَوْمٌ يَقُولُونَ عَنِ الْهَيْكَلِ أَنَّهُ مُزَيَّنٌ بِالْحِجَارَةِ الْحَسَنَةِ وَبِالْحَبَائِرِ قَالَ

* هَذَا الَّذِي تَرَوْنَهُ سَوْفَ تَأْتِي أَيَّامٌ لَا يُتْرَكُ فِيهِ حَجَرٌ عَلَى حَجَرٍ إِلَّا وَيُهْدَمُ *

37 *Verùm quòd mortui resurgant, innuit id Moses, in rubo dicente Domino ad ipsum; Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob: Non Deus* 38 *mortuorum, sed vivorum: quia omnes in eo vivunt. Responderunt quidam ex* 39 *Scribis, dicentes; Magister, benè dixisti. Et non ausi sunt imposterum in-* 40 *terrogare eum de re ulla.*

Sectio septuagesima tertia.

Prætereà dixit illis; Quomodò dicitur 41 *quòd Christus sit filius David, cùm* 42 *David dicat in libro psalmorum, Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextera* 43 *mea, Donec ponam inimicos tuos sub* 44 *pedibus tuis? Itaque David vocat il-lum Dominum suum: quomodò ergò est filius ejus? Et dum populus universus* 45 *audiret, dixit discipulis suis; Cavete à* 46 *Scribis qui amant ambulare cum stolis, & amant salutationem in foris, & præcipuas sedes in synagogis, & primos discubitus in conviviis. Qui comedunt* 47 *domos viduarum prætextu prolixitatis precum suarum. At ipsi accipient summam damnationem.*

Sectio septuagesima quarta.

CAP. XXI.

Deindè respexit in divites quosdam 1 *jacientes munera sua in erarium templi, Viditque etiam viduam pauperem* 2 *injecisse illuc minuta duo. Quapropter* 3 *dixit, Amen dico vobis, hanc viduam pauperculam plus immisisse quàm ti omnes. Nam hi omnes immiserunt mu-* 4 *nera ex eo quod supereſt illis: hæc autem cum inopia sua immisit quicquid habebat pro victu suo. Et dum quidam* 5 *dicerent de templo quòd esset ornatum lapidibus pulchris, & cælaturis, dixit;* 6 *In hoc quod videtis, venient dies quibus non relinquetur lapis super lapidem quin destruatur.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ወእሙስ:ይሕይዉ:ሙዉታን:ውሲሂ:ነገረ:ከመ:ይቤሎ: እግዚአ:ብሔር:በጎበ:ዕፀ:ባ
ጥስ:: አነ:ውእቱ:አምላከ:አብርሃም:ወአምላከ:ይስሐቅ:ወአምላከ: ያዕቆብ::=
38 ኢኮነ: አምላከ: ሙዉታን: አላ:አምላከ: ሕያዋን:ውኑ:እስመ:ኵሎሙ:ሕያዋ
39 ን: እሙንቱ: በኀቤሁ::=ወለውሠኡ: ጸሐፍት: ወይቤሉ: ሊቅ:ሠናየ:ትቤ::=
40 ወለልቦ : እንከ : ሚኒ : ዘተኀበለ : ይስእሎ::=
በእንተ : ዘከመ : ተስእሎሙ : እግዚአነ : ለፈሪሳዊያን::=
41 ወይቤሎሙ:እግዚእ: ሊየሱስ: ለፍሪሳዊያን: እሮኑ:ይብልዎ: ክ[illegible]ርስቶስ:ወልደ:ዳዊ
42 ት::=ወለቢሁ:ዳዊት:ይቤ:በመጽሐፈ:መዝሙር::ይቤሎ:እግዚእ:ለእግዚእየ:ነ
43 በር:በየማንየ:=ኢስከ: እግብሶ: ለጸላእትከ : ታሕተ : መከየደ : እግሪከ::=
44 ዘለቢሁ:እንከ:ዳዊት:እግዚእየ:ይቤሎ:ለሮ:እንከ:ይከውኖ:ወልደ::=ወእንዘ:ኵ
45 ሎሙ:ሕዝብ:ይሰመዑ:ይቤሎሙ:ለአርደቲሁ:= ተዓቀብዎሙ: ለጸሐፍት:እለ:
46 ይፈቅዱ:ያንሶዉ:ተሳቢሶሙ:ወያፈቅሩ: ተለምኖ:በመሠያጦት:ወነቢረ:ፍጽሙ:በ
47 ዉስተ:አዕዋደት:ወርእሰ:መርፋቅ:በወስተ:መሰሐት::=ኢለ: ይውሓጥዎ:ለአብ
ያት:መበለታት: ወይትጌየኑ: ነዋኅ:ምክንያት: እለ:ያነውሩ:አሎተ:እሙንቱ: ይነሥ
ሉ : ዘይዓቢ : ደይነ::= በእንተ: ክልሌቱ : ጸሪቅ::=
1 2 ፲a ወነጸረ:ወርእየ:አብዕልተ:እለ:ያበውሉ:መባለሙ:ወስተ:ውደየ:መጽዋት::=ወ
3 ርእየ:እቤረ:መበለተ:አብለተ:ክልሌ:ጸሪቅ:=ወይቤሎሙ:እግዚእ:ሊየሱስ:ለእር
ደሊሁ: ለዜን: አብለክሙ: ከመ: ዛቲ:እቤር: ነደይት: አብዝጎት : አብለ : መባለ:
4 ብእግዚአብሔር::= እስመ:እሉ:ኵሎሙ: እመተረፎሙ:አብሉ:ለእግዚአብሔ
5 ር:ወዛቲሰ:እመተፀናሰ:ኵሎ: ኀሪታ:ዘባ: አብለት::=ወበእሊ: ይቤልዎ: በእንተ:
6 ቤተ:መቅደስ:መንት:ሠናይ:እበጎሁ:ወስርግው:እድቁ::=ወይቤሎሙ:ትረእዩኑ: H
ኀተ:ይመጽእ:መዋዕል:ለመ: ሊይትኀደግ: ዝየ:እብኑ:ደቡ:እብኑ: ዘሊይትነሠት::=

Et quòd vivent mortui, Moses indicavit quomodo dixerat ei Deus apud rubum, 37
Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob. Non fuit igitur Deus 38
mortuorum, sed Deus viventium est: quia omnes vivi sunt apud eum. Et respon- 39
derunt scribæ, & dixerunt; Magister, benè dicis. Et non fuit ampliùs aliquis 40
qui audebat interrogare eum.

De eo quòd interrogat Dominus noster Pharisæos.

Et dixit Domin' Jesus Pharisæis, Quomodo dicunt Christum filium esse David: 41
Et ipse David dicit in libro Psalmorum; Dixit Dominus Domino meo, Sede in 42
dextra mea, Usquedum reducam inimicos tuos, sub scabellum pedum tuorum? 43
Ipse igitur quem David Dñm meum vocat, quomodo igitur erit filius ejus? Et 44
omnibus populis audientibus, dixit discipulis suis; Attendite scribas, qui volunt 45
ambulare stolati, & amant salutationes in foris, & sedere summo *loco* in conven- 46
tibus, & capitalem accubitum in conviviis: Qui devorant domos viduarum, & 47
circumveniunt longâ excusatione, prolongantes orationem: isti accipient majo-
rem damnationem.

CAP. XXI. *De duobus minutis.*

Et intuitus est, & vidit divites proferentes munera sua in *locum* eleemosyna- 1
rum. Et vidit viduam pauperrimam offerentem duo minuta. Et dixit Dominus 2
Jesus discipulis suis; Amen, dico vobis, quòd hæc vidua egena abundantius ob- 3
tulit munus Deo. Quia hi omnes ex reliquiis suis obtulerunt Deo: & hæc ex 4
penuria sua omnes reliquias quas habuit, obtulit. Et fuerunt *quidam* qui dice- 5
bant ei de Domo sancta, quàm pulchri *essent* lapides ejus, & ornatum ædificium
ejus. Et dixit iis, Videtisne hæc? venient dies quando non relinquetur hic la- 6
pis super lapidem qui non destruetur.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 وعيسي در صد نوزده ذكر زني كه دو كروهه ريسمان در خزينه انداخت *

2 توانگران مي نگريد كه قربان خودرا در خزينه مي انداختند * وديك بيوه زن مسكين * كه

3 دو كروهه † ريسمان † انداخت * * عيسي گفت راست بشما گويم اين بيوه زن مسكين * از همه

4 بيشتر انداخت * * سبب انك ايشان همه از افزوني خود هر كسي انداختند * واين از درويشي

خود * هر چه داشت انداخت * صد بيست براي عمارت كه خراب شود

5 * كساني بر هيكل † نگاه مي كردند * ومي گفتند * بسنگهاء خوب * واساسها كزين وقربانها

6 آراسته است * عيسي بديشان گفت * اينهارا كه مي بينند * روزها بيايد كه سنك بر سنك

دزين هيكل نماند * تا از يكديگر † گشاده نشود

1 Jesus autem divites intuitus est, qui oblationes suas in gazophylacium injecerunt. Et visâ viduâ pau- 2
pere, quæ duos glomos filii injecit, Jesus dixit; Verè vobis dico, Hæc vi- 3
dua pauper plus quàm omnes injecit: Eò quòd illi omnes ex abundantia 4
sua singuli injecerunt: hæc verò ex inopia sua quicquid habuit injecit.

CXX. De ædificio, quod destruendum erat.

Quidam in templum intuebantur, et 5
dicebant; Lapidibus pulchris, et
fundamentis electis, et donariis or-
natum est: Jesus illis dixit; Hæc 6
sunt quæ spectant: dies venient,
quando lapis super lapidem in hoc
templo non manebit, quin unus ab
alio dissolutus sit.

CXIX. Historia mulieris quæ duos glomos filii in gazophylacium injecit.

CAP. XXI.

Jesus autem divites intuitus est, 1
qui oblationes suas in gazophylaci-
um injecerunt. Et visâ viduâ pau- 2
pere, quæ duos glomos filii injecit,
Jesus dixit; Verè vobis dico, Hæc vi- 3
dua pauper plus quàm omnes injecit:
Eò quòd illi omnes ex abundantia 4
sua singuli injecerunt: hæc verò ex
inopia sua quicquid habuit injecit.

Digitized by Google

7 Ἐπηρώτησαν ὦ αὐτὸν, λέγοντες, Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσαι; καὶ σημ. β
8 τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; Ὁ δὲ εἶπε, Βλέπετε μὴ ΟΕ'
πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ὅτι ἐγώ
9 εἰμι· καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικε· μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. Ὅταν δὲ
ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ (γ) ταῦτα γενέσθαι
πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἐγερθήσεται ἔθνος
10 contra gentem, & regnum adversùs regnum. Terræmotúsque magni per
11 (δ) ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν. (ε) Σεισμοί τε μεγάλοι κατὰ
loca, & fames, & pestilentiæ erunt: terrorésque & signa de cœlo magna
τόπους, καὶ λιμοὶ, καὶ λοιμοὶ ἔσονται· φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα
erunt. Ante autem hæc omnia injicient in vos manus suas, σν
12 ἔσαι. Πρὸ δὲ τούτων (ζ) ἁπάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, α
& persequentur, tradentes in synagogas & custodias, adductos ad reges
καὶ ἡγεμόνας, ἀπαγομένους ἐπὶ βασιλεῖς
& præsides, propter nomen meum. Continget autem vobis in testimonium.
13 καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. Ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον.

Ponite ergò in corda vestra, non præmeditari defendi. Ego
14 (ζ) Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι. Ἐγὼ
15 enim dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt contradicere neque resistere
γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν (η) οὐδὲ ἀνθιστῆναι
omnes adversantes vobis. Trademini autem & à parentibus, & fratri-
πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων, καὶ ἀδελ- 16
bus, & cognatis, & amicis: & morte afficient ex vobis. Et eritis
φῶν, καὶ (θ) συγγενῶν, καὶ φίλων· καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν. Καὶ ἔσεσθε 17
exosi ab omnibus propter nomen meum. Et capillus de capite vestro
μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. Καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν 18
non peribit. In patientia vestra possidebitis animas vestras. Cùm
οὐ μὴ ἀπόληται. Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν (ι) κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ὅταν 19
autem videritis circumdatam ab exercitibus Hierusalem, tunc scitote quia σνβ
ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν Ἰερουσαλὴμ, τότε γνῶτε ὅτι ι
appropinquavit desolatio ejus. Tunc qui in Judæa, fugiant ad σνγ
(κ) ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, φευγέτωσαν εἰς 21 β
montes: & qui in medio ejus, discedant: & qui in regionibus, non
τὰ ὄρη· καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς, ἐκχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις, μὴ
intrent in eam.
εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν.

MS. A. (γ) γένεσθαι ταῦτα (δ) ἐπ' ἔθνος, (ε) Σεισμοὶ μεγάλοι (ζ) πάντων (η) Θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις (θ) ἢ ἀντιστῆναι (ι) συγγενῶν, (κ) κτήσεσθαι (λ) ἤγγισεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ܘܫܐܠܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܪܝ ܗܐ ܡܬܝ ܗܠܝܢ ܢܗܘܝܢ ܘܡܢܐ ܐܝܬ ܐܬܐ ܕܗܠܝܢ ܢܬܒܥܝܢ ܗܘ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܚܙܘ ܕܠܐ ܬܬܛܥܘ
8 ܕܣܓܝܐ ܢܐܬܘܢ ܒܫܡܝ ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܐ ܗܘ ܘܙܒܢܐ ܩܪܝܒ ܠܐ ܬܙܠܘ ܒܬܪܗ ܐܡܬ ܣܓܝܐ ܢܬܛܥܘܢ ܘܢܐܡܪܘܢ
9 ܐܢܐ ܗܘ ܘܐܡ ܬܫܡܥܘܢ ܩܪܒܐ ܘܥܕܢܐ ܠܐ ܬܬܕܚܠܘ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܗܠܝܢ ܒܥܝ ܕܗܘܝܢ ܒܫܪܪܐ ܘܠܐ ܗܠܝܢ ܣܘܦܐ
10 ܡܝܬ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܬܩܘܡ ܥܡ ܥܡ ܘܡܠܟܘܬܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܟܝ ܢܗܘܝܢ ܕܒܥܝ ܕܢܗܘܝ ܒܫܪܪܐ
11 ܘܐܡ ܬܫܡܥܘܢ ܩܪܒܐ ܘܥܕܢܐ ܠܐ ܬܬܕܚܠܘ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܗܠܝܢ ܒܥܝ ܕܗܘܝܢ ܒܫܪܪܐ ܘܠܐ ܗܠܝܢ ܣܘܦܐ
12 ܡܝܬ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܬܩܘܡ ܥܡ ܥܡ ܘܡܠܟܘܬܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܟܝ ܢܗܘܝܢ ܕܒܥܝ ܕܢܗܘܝ ܒܫܪܪܐ
13 ܘܐܡ ܬܫܡܥܘܢ ܩܪܒܐ ܘܥܕܢܐ ܠܐ ܬܬܕܚܠܘ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܗܠܝܢ ܒܥܝ ܕܗܘܝܢ ܒܫܪܪܐ ܘܠܐ ܗܠܝܢ ܣܘܦܐ
14 ܡܝܬ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܬܩܘܡ ܥܡ ܥܡ ܘܡܠܟܘܬܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܟܝ ܢܗܘܝܢ ܕܒܥܝ ܕܢܗܘܝ ܒܫܪܪܐ
15 ܘܐܡ ܬܫܡܥܘܢ ܩܪܒܐ ܘܥܕܢܐ ܠܐ ܬܬܕܚܠܘ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܗܠܝܢ ܒܥܝ ܕܗܘܝܢ ܒܫܪܪܐ ܘܠܐ ܗܠܝܢ ܣܘܦܐ
16 ܡܝܬ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܬܩܘܡ ܥܡ ܥܡ ܘܡܠܟܘܬܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܟܝ ܢܗܘܝܢ ܕܒܥܝ ܕܢܗܘܝ ܒܫܪܪܐ
17 ܘܐܡ ܬܫܡܥܘܢ ܩܪܒܐ ܘܥܕܢܐ ܠܐ ܬܬܕܚܠܘ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܗܠܝܢ ܒܥܝ ܕܗܘܝܢ ܒܫܪܪܐ ܘܠܐ ܗܠܝܢ ܣܘܦܐ
18 ܡܝܬ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܬܩܘܡ ܥܡ ܥܡ ܘܡܠܟܘܬܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܟܝ ܢܗܘܝܢ ܕܒܥܝ ܕܢܗܘܝ ܒܫܪܪܐ
19 ܘܐܡ ܬܫܡܥܘܢ ܩܪܒܐ ܘܥܕܢܐ ܠܐ ܬܬܕܚܠܘ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܗܠܝܢ ܒܥܝ ܕܗܘܝܢ ܒܫܪܪܐ ܘܠܐ ܗܠܝܢ ܣܘܦܐ
20 ܡܝܬ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܬܩܘܡ ܥܡ ܥܡ ܘܡܠܟܘܬܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܟܝ ܢܗܘܝܢ ܕܒܥܝ ܕܢܗܘܝ ܒܫܪܪܐ
21 ܘܐܡ ܬܫܡܥܘܢ ܩܪܒܐ ܘܥܕܢܐ ܠܐ ܬܬܕܚܠܘ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܗܠܝܢ ܒܥܝ ܕܗܘܝܢ ܒܫܪܪܐ ܘܠܐ ܗܠܝܢ ܣܘܦܐ

Et interrogabant eum, dicentes; Doctor, 7
quando hæc erunt? quódve erit signum
quando hæc proximè futura erunt? Ipse 8
verò dixit eis; Videte ne seducamini: mul-
ti siquidem venient in nomine meo, di-
céntque; Ego sum Messia: & verò tempus 9
illud propè est: ne tamen post eos ambula-
veritis. Quúmque audieritis bella, & tu- 10
multus, ne extimueritis. Futurum est enim
ut hæc primùm fiant. Sed nondum perve- 11
nit finis. Insurget enim gens contra gen- 12
tem, & regnum contra regnum. Et terræ-
motus ingentes futuri sunt singulis in locis,
item fames & pestilentiæ: erúntque terri-
culamenta & pavores, & signa magna è
cœlo apparebunt, imbresque permagni
erunt. Sed ante hæc omnia injicient in vos 13
manus, vósque persequentur, & tradent
vos in synagogas & carceres, & sistent vos
coram regibus & præsidibus propter nomen
meum. Hæc autem erunt vobis testimonio.
Sed reponite in corde vestro, non esse vo- 14
bis studendum in reddenda ratione. Ego 15
enim dabo vobis os & sapientiam illam, cui
non poterunt obsistere omnes inimici vestri.
Tradent autem vos parentes vestri, & fratres, 16
& consanguinei, & amici vestri, mortíque
adigent *nonnullos* ex vobis. Et eritis exosi 17
omnibus propter nomen meum. Sed pilus 18
à capite vestro non peribit. Verùm per 19
patientiam vestram possidebitis animam
vestram. Quum autem videritis Jerusalem 20
cinctam ab exercitu, tunc scitote appropin-
quásse vastationem ejus. Tunc ii qui sunt 21
in Judæa, fugiant in montem; quíque intra
eam sunt, evadant: & qui sunt in agris, non
ingrediantur eam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

صد بيست يك پيغمبري مسيح بر خرابي اورشليم واحوالهائي كه خواهد شد

7 * ازو پرسيدند وكفتند * معلم اينها كي بشود * ونشان چه باشد چون اين همه نزديك شوند * 7
8 * او بديشان كفت احتياط كنيد * نبادا فريفته شويد * زيرا بسياران بنام من بيايند * 8
وبكويند * منم * منم † مسيح * وقت نزديك است در دنبال ايشان مرويد * * وچون جنكها و
9 واشفتكيها بشنويد مترسيد * واجب است كه اين همه زودتر بشوند * ليكن هنوز فرجام نرسيد * 9
10 * براي انك اول خلق بر خلق برخيزند * ومملكت † بر مملكت * * ودر جاي جاي اراجيفها 10
11 درست شود * وتنكي وكرسنكي * ومرك بسيار * ولرز وشكوه واشوبها ونشانهاء درشت * 11
12 وسهمناك † پيدا شوند † از اسمان * وزمستان وسرما دراز كشد * * زودتر از انك اين همه 12
بشود * بر شما دست بنهند وشمارا بدشمني برانند * ودر انجمنها شمارا بسپارند * ودر بند
13 وزندان برويد * وپيش ملكان * وشحنكان شمارا بكشند * براي نام من * كه شمارا 13
14 كواهي شود * * وهيچ درون شما بران نباشد * كه چون † بداوري برند * واز ما سخن 14
15 پرسند * چه جواب دهيم * يا چكونه كنيم † دران وقت * * منم كه بشما دهن وحكمت 15

CXXI. Vaticinium Christi de excidio Hierosolymæ, & iis quæ eventura erant.

Eum interrogârunt, et dixerunt; 7
Præceptor, hæc quando erunt? et
signum quod erit, quando hæc omnia
propinqua erunt. Ipse eis dixit; 8
Cavete, ne decepti fitis: multi
enim in nomine meo venient, et
dicent; Ego sum, ego sum Chri-
stus: tempus propinquum est: post
eos ne eatis. Et cum bella et com- 9
motiones fuerint, ne timeatis: opor-
tet ut hæc omnia priùs fiant, sed
nondum finis advenit. Eò quòd 10
priùs populus in populum surgent,
et regnum in regnum. Et in diver- 11
sis locis motus validi erunt, et
angustia, et fames, et mors pluri-
ma: et tremor, et terror, et tumul-
tus, et signa dira et terribilia ap-
parebunt de cœlo, et hyems fri-
gúsque protrahetur. Sed priusquam 12
hæc omnia fiant, vobis manus in-
jicient, et vos hostiliter prosequen-
tur, et in synagogas vos tradent,
et in vincula et carcerem ibitis,
et ante reges et præfectos vos tra-
hent, propter nomen meum: ut vo- 13
bis testimonium sit. 14
Nihil autem
intra vos de hoc sit, quòd, cùm in
judicium tulerint, et nos interroga-
verint, quod responsum dabimus,
aut quomodò faciemus in eo tempore?
Ego sum qui vobis os et sapientiam 15

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

Interrogaverunt autem illum, dicentes; Præceptor, quando hæc erunt, & quod signum cùm fieri incipient? Qui dixit; Videte ne seducamini: multi enim venient in nomine meo, dicentes quia ego sum: & tempus appropinquavit: nolite ergò ire post eos. Cùm autem audieritis prælia, & seditiones, nolite terreri: oportet primùm hæc fieri, sed nondum statim finis. Tunc dicebat illis; Surget gens contra gentem, & regnum adversùs regnum. Et terræmotus magni erunt per loca, & pestilentiæ, & fames, terrorésque de cœlo, & signa magna erunt. Sed ante hæc omnia injicient vobis manus suas, & persequentur, tradentes in synagogas & custodias, trahentes ad reges & præsides, propter nomen meum: Continget autem vobis in testimonium. Ponite ergò in cordibus vestris, non præmeditari quemadmodùm respondeatis. Ego enim dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere & contradicere omnes adversarii vestri. Trademini autem à parentibus, & fratribus, & cognatis, & amicis, & morte afficient ex vobis: Et eritis odio omnibus propter nomen meum: Et capillus de capite vestro non peribit. In patientia vestra possidebitis animas vestras. Cùm autem videritis circumdari ab exercitu Jerusalem, tunc scitote quia appropinquavit desolatio ejus: Tunc qui in Judæa sunt, fugiant ad montes: & qui in medio ejus, discedant: & qui in regionibus, non intrent in eam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلفَصْلُ اَلخَامِسُ وَالسَّبْعُونَ *

Sectio septuagesima quinta.

7 * فسألوه قايلين يا معلم متي يكون هذا * وما العلامة اذا قربت هذه الامور ان تكون *
Interrogaverunt autem illum, dicentes; Præceptor, quando erit hoc? & quod signum, quando imminebunt hæ res ut fiant?

8 * فقال لهم انظروا لا تضلوا * فان كثيرين ياتون باسمي قايلين اني انا هو والزمان قد
Ait illis; Videte, ne erretis: multi enim venient in nomine meo, dicentes; Equidem ego sum: & tempus jam appropinquavit: ne ergò sequamini illos.

قرب فلا تتبعوهم * واذا سمعتم بالحروب والفتن فلا تجزعوا فان هذا مزمع ان يكون اولا لكن و
Cùm autem audieritis prælia, & seditiones, ne terreamini: quia hoc futurum est ut sit primùm, sed nondum venit finis.

10 11 لم ياتِ الانقضاء * حينيذ قال لهم تقوم امة على امة ومملكة على مملكة * وتكون
Tunc subdidit illis; Surget gens contra gentem, & regnum adversùs regnum, Et erunt terræmotus magni in locis quibusdam, & erit fames, & pestis, & terrores, & signa magna de cœlo.

زلازل عظيمة في مواضع * ويكون جوع ووباء وتخاوف وعلامات عظيمة من السماء *

* اَلفَصْلُ اَلسَّادِسُ وَالسَّبْعُونَ *

Sectio septuagesima sexta.

12 * وقبل هذا كله يضعون ايديهم
Et ante hæc omnia, ponent manus suas

عليكم ويطردونكم ويسلمونكم الي المجامع والسجون * ويقدمونكم الي الملوك والولاة
super vos, & persequentur vos, & tradent vos in synagogas & carceres, & offerent vos regibus & præfectis propter nomen meum;

13 من اجل اسمي * فتكون لكم شهادة * فضعوا في قلوبكم الا تهتموا بما تحتجون به *
Eritque vobis in testimonium. Ponite ergò in cordibus vestris,

14 15 * فاني معطيكم فما وحكمة لا يقدر الذين يناصبونكم على مقاومتها ولا الجواب عنها * وسوف
haud esse solicitos in iis quæ ad excusationem adducturi sitis. Ego enim dabo vobis os, & sapientiam,

16 17 تسلمون من الاباء والاخوة والاقارب والاصدقاء ويقتل منكم * وتكونون مبغضين من
cui non poterunt qui se opponent vobis, contradicere, neque respondere. Et quidem trademini à parentibus, & fratribus, et cognatis, et familiaribus: & occidentur ex vobis quidam.

18 19 كل احد من اجل اسمي * وشعرة من روسكم لا تهلك * وبصبركم تقتنون نفوسكم *
Et eritis odioso unicuique propter nomen meum. Et capillus de capitibus vestris non peribit.

20 21 * واذا رايتم يروسليم قد احاط بها الجنود فحينيذ اعلموا انه قد دنا خرابها * حينيذ
Et cum patientia vestra possidebitis animas vestras. Cumque videritis Jerusalem jam obsessam ab exercitibus, tunc scitote quòd jam appropinquavit ruina ejus. Tunc qui sunt in Judea,

الذين في اليهودية يهربون الي الجبال * والذين في وسطها يفرون خارجا * والذين
fugient in montes: et qui intus illam, fugient foràs: & qui in ruribus, non ingredientur eam;

في الكور لا يدخلونها *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ : ሳልቀተ : ዓለም::=

De fine mundi.

7 ወተስእልዎ : ወይቤልዎ : ለርደሊሁ: ሊቅ: ማእዜ:ይከውን:ዝንቱ:ወመንተ: ትእመ
8 ርቱ:አመ: ይከውንዝ::=: ወይቤሎሙ: ዑቁ: ሊያስሕቱክሙ: ብዙኃን: ይመጽሉ:
በስሚየ: ወይብሉ : አነ: ውእቱ : ወበጽሐ : ዕድሜሁ : ወሊትሖሩ : ወሊትትለውዎ
9 ሙ::=: ለመ:ሰማዕክሙ: ቀትለ:ወሀከከ: ሊትደነግፁ:እስመ: ይከውን:ይቀድሙ:
10 ክመዝ:ወበሕቱ:ላኮ:ሶቤሃ:ዘይኃልቅ::=: ወይቤሎሙ:ይትነሠኡ:ሕዝብ:ደቡ:ሕ
11 ዝብ:ወነገሠት:ሳዕለ:ነገሠት:=: ወይመጽእ:ዐቢይ:ድልቅልቅ:ወረኃብ: በበ:ብሔ
12 ረ: ወቋርሃት:ሳዕለ:ሰብእ:ወታላመር: ዐቢይ: ይከውን : ወክረምት::=: ወእመቅ
ድመ:ዝንቱ:ኵሉ:ይእኅዙክሙ: ወይወስዱክሙ: ለዕዋደተ:ወኀበ: ነገሠት:ወመሰፍ
13 ንት: ወይሞቅሑክሙ : ወዝይረክበክሙ : በእንተ: ስመየ:=: ከመ:ይኩን: ሰመዕ:
14 ለዕለሆሙ::=: ወዐቁ: ሊትሐልዩ: በልብክሙ: ዘትበሉ::=: ለነ:እሁበክሙ:ለ
15 ፊ : ወጥበበ : በዘ : ሊይክሉክሙ : ተዋቅሦተክሙ : ወይትነሠኡ : ላዕሌክሙ::=:
16 ወያግብሉክሙ : ለዝማደክሙ : ወለኀዊክሙ : ወለዕሪክሙ : ወለዕሪከቲክሙ : ቢወጽክሙ::=:
17 ወኵሉ : ይጸልለክሙ : በእንተ:ስመየ : ወይቀትሉክሙ::=: ወሊይትሐጕል :
18 ለሠዕርተ : ርእስክሙ::=: ወበትዕግስትክሙ : ታጠርያዋ : ለነፍስክሙ::=:
19 ወለመ : ርሊክሙ: ዓገትዋ: ሰረዊት: ለሊየሩሰሌም : ለእመሬ : ከመ:በጽሐ : ውስ
20 ናሃ::=: ይእተ : ዕለተ : እለ: ውስተ: ይሁደ: ይጕደፉ : ወውስተ: ለድባር: ወእለዚ:
21 ማእከለ : ይወፅኡ:እመኔሃ: ወእለዚ:ውስተ: በሐውሪት:ሊይበውእዋ::=:

De fine mundi.

Et interrogârunt eum, & dixerunt ei discipuli ejus; Magister, quando erit hoc? 7
& quid signum quando futurum est hoc? Et dixit iis, Videte ne seducant vos: 8
multi venient in nomine meo, & dicent; Ego sum, & appropinquavit tempus ejus: & ne abeatis neque sequamini eos. Quum audieritis bellum, & seditio- 9
nem, ne terremini: quia erit priùs sic, veruntamen non statim finis erit. Et dixit 10
iis; Insurget gens in gentem, & regnum contra regnum. Et veniet magnus tre- 11
mor, & fames singulis regionibus, & terror super homines, & signum magnum erit, & celebre. Et ante hæc omnia prehendent vos, & perducent vos ad con- 12
ventus, & ad reges & gubernatores, & vincient vos, & hoc continget vobis 13
propter nomen meum: Ut fiat testimonium super eos. Et cavete ne cogite- 14
tis in cordibus vestris quid dicatis. Ego dabo vobis os, & intelligentiam cujus 15
respectu non poterunt contradicere vobis, neque insurgere contra vos. Et 16
tradent vos parentes vestri, & fratres vestri, & amici vestri, et vicini vestri. Et omnes odio habebunt vos propter nomen meum, & trucidabunt vos. 17
Et non peribit pilus capitis vestri. Et in patientia vestra possidebitis animas 18
vestras. Et quum videritis cinctam exercitibus Hierosolymam, scitote quòd 19
appropinquavit desolatio ejus. Hoc die qui in Judæa sunt fugient in montes; 20
& qui in medio, exibunt ex illa; & qui in regionibus, non ingredientur eam. 21

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

16 دهم * كه تمامت † دشمنان † شما با شما برابري نتوانند كردن * * پدران وبرادران
dabo, ita ut omnes inimici vestri vobis resistere non poterint. Patres, et fratres, et propinqui vestri vos in manum eorum tradent, & è vobis aliquos morte afficient.

17 وخويشان شما † شمارا بدست دهند * وازشما بميرانند * * براي نام من † با هر كسي
18 دشمن داشته شويد * * ويكتاي † موي از سر شما كم نشود * * بصبر وشكيبايي
19
20 جان خودرا حاصل كنيد * * چون بينيد * كه در اورشليم وكرداكرد او لشكر
21 در پيچيده باشد * انكه بدانيد كه خرابي او نزديك شد * * وايشان كه در يهودا اند
در كوه بگريزند * وانان كه در شهر اندرونند * بگريزند * وايشان كه در دیها
باشند * درو در نروند *

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΕ'.

Quia dies ultionis hi sunt, impleri omnia scri-
22 Ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσι, τοῦ (λ) πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμ-
pta. Væ autem in utero habentibus, & lactantibus in illis die-
23 μένα. Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ-
bus: erit enim necessitas magna super terram, & ira in populo
ραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ (μ) ὀργὴ ἐν τῷ λαῷ
hoc. Et cadent ore gladii, & captivi ducentur in omnes
24 τούτῳ. Καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα
gentes: & Hierusalem erit calcata à gentibus, donec impleantur tempora
τὰ ἔθνη· καὶ Ἰερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ
gentium. Et erunt signa in Sole, & Luna, & stellis, & in terra
25 ἐθνῶν. Καὶ ἔσται (ν) σημεῖα ἐν ἡλίῳ, καὶ σελήνῃ, καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς
pressura gentium in determinatione, resonante mari, & falo: Exanimatis
26 συνοχὴ ἐθνῶν ἐν (ν) ἀπορίᾳ, ἠχούσης θαλάσσης, καὶ (ξ) σάλου· Ἀποψυχόντων
hominibus præ timore & expectatione superventionis habitate: nam
ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ
virtutes cœlorum movebuntur. Et tunc videbunt filium hominis
27 δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
venientem in nube cum potestate & gloria multa. Incipientibus autem his
28 ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. Ἀρχομένων δὲ τούτων
fieri, respicite & levate capita vestra: quoniam appropinquat red-
γίνεσθαι, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ ἀπο-
emptio vestra. Et dixit similitudinem illis; Videte
λύτρωσις ὑμῶν. Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς, Ἴδετε
arbores. Cùm protulerint jam, videntes à vobismetipsis agnoscitis quoniam
τὴν συκῆν, καὶ πάντα τὰ δένδρα. Ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε (ξ) ὅτι
jam propè estas est. Ita & vos, cùm videritis hæc fieri,
ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. (ο) Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα,
scitote quoniam propè est regnum Dei. Amen dico vobis; Quia non
γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι οὐ μὴ
præteribit generatio hæc, donec omnia fiant. Cœlum & terra transi-
παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελ-
bunt, at verba mea non transibunt. Attendite autem vobismetipsis, ne fortè
θοῦσιν, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε
graventur vestra corda in crapula, & ebrietate, & curis vitalibus,
(π) βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ, καὶ μέθῃ, καὶ μερίμναις βιωτικαῖς,
& repentina in vos superveniat dies illa. Tanquam laqueus enim superveniet
καὶ αἰφνίδιος (ρ) ἐφ' ὑμᾶς ὀπίσῃ ἡ ἡμέρα ἐκείνη. Ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται
in omnes sedentes super faciem omnis terræ. Vigilate itaque, in
ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ προσώπου (σ) πάσης τῆς γῆς. Ἀγρυπνεῖτε οὖν, ἐν
omni tempore rogantes, ut digni habeamini effugere ista omnia futura
παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα κατισχύσητε ἐκφυγεῖν (τ) ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα
fieri, & stare ante filium hominis.
γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

MS. A. (λ) πλησθῆναι (μ) ὀργὴ τῷ (ν) ἀπορείᾳ ἠχοῦς (ξ) διότι (ο) Οὕτως (π) βαρηθῶσιν αἱ καρδίαι ὑμῶν (ρ) ὀπίσῃ ἐφ' ὑμᾶς (σ) τῆς γῆς πάσης. (τ) πάντα ταῦτα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Nam hi sunt dies ultionis, ut impleatur 22
quicquid scriptum est. Væ autem iis quæ 23
fuerint prægnantes, iisque quæ lactantes
fuerint in illis diebus: erit enim angustia
ingens in terra, & ira in populo isto. Ca- 24
dentque acie gladii, & captivi abducentur
in omnem regionem: & Jerusalem erit
conculcata à gentibus, usquequò implean-
tur tempora Gentium. Et erunt signa in 25
Sole & Lunâ & syderibus, & in terra anxi-
etas gentium, & perplexitas manuum præ
stupore sonitûs maris: Et commotio quæ 26
ejiciet animas hominum præ timore ejus
quod invasurum est terram: & commove-
buntur virtutes cœlorum. Et tunc videbunt 27
Filium hominis venientem in nubibus cum
virtute multa, magnâque gloriâ. Quum 28
autem hæc incipient fieri, bono animo
estote, & attollite capita vestra, quoniam
appropinquat redemptio vestra.

Ad vesperas dominicæ post festum crucis. 66.

Porrò dicebat eis parabolam; Videte ficum 29
& omnes arbores: Quæ quum pullulave- 30
rint, statim ex eis intelligitis propè esse
æstatem. Ita & vos quum videritis hæc 31
fieri, scitote propè esse regnum Dei.
Amen dico vobis, haudquaquam præteri- 32
turam generationem istam, quousque hæc
omnia fiant. Cœlum & terra transibunt, 33
verba autem mea minimè transibunt. Ca- 34
vete autem vobis ipsis, nequando graventur
corda vestra crapulâ & ebrietate, & solici-
tudine seculi, & repentè vobis superveniat
dies ille: Nam instar laquei invadet eos 35
omnes qui habitant in superficie universæ
terræ. Estote igitur vigilantes omni tem- 36
pore, & orantes, ut digni habeamini qui
effugiatis hæc quæ futura sunt, & consista-
tis coram Filio hominis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Quia dies sunt ultionis tapiendæ, 22
ut quæcunque scripta sunt compleantur. Væ autem mulieribus præ- 23
gnantibus, & eis quæ infantes lactaverint: in illis enim diebus
calamitates, & angustia extrema in terra erunt, & in orbem ira
magna revelabitur. Et in provin- 24
ciis & regionibus tumultus, & bel-
lum, & direptio erit, & captivi
abducentur: & Hierosolyma à
gentibus conculcata & contrita
erit, usque quò tempus compleatur.
Et in Sole signa erunt, & in Luna 25
& stellis etiam, & super faciem
terræ tribulatio & angustia erunt:
& in manibus trepidatio & tre-
mor conspectus erit, præ terrore
& impetu sonitûs maris: Et ter- 26
remotus in montibus & consterna-
tio, & terror, & voces magnæ quæ
animas hominum expellent: et po-
tentia cœlorum contremiscent. Tunc 27
Filium hominis videbitis, qui in
nube veniet cum exercitibus et
majestate magnâ. Cùm autem hæc 28
inceperint, omninò enim fient, vos
animum confirmatum habete, et
capita vestra sursum efferte; quia
salus vestra propè facta est. Et 29
illis parabolam dixit; Arborem
ficûs et alias arbores videte: Cùm 30
folia emittere incipiunt, et vi-
rescunt, et germinant, scitis æsta-
tem advenire. Sic etiam vos, quan- 31
do videritis quòd hæc omnia

Versio VULGATA LATINA.

22 Quia dies ultionis hi sunt, ut impleantur omnia quæ scripta sunt. Væ autem
23 prægnantibus & nutrientibus in illis diebus: erit enim pressura magna super ter-
24 ram, & ira populo huic. Et cadent in ore gladii: & captivi ducentur in omnes Gentes, & Jerusalem calcabitur à Gentibus: donec impleantur tempora natio-
25 num. Et erunt signa in Sole, & Lunâ, & stellis, & in terris pressura Gentium
26 præ confusione sonitûs maris, & fluctuum: Arescentibus hominibus præ timore, & expectatione, quæ supervenient universo orbi: nam virtutes cœlorum move-
27 buntur: Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate
28 magna, & majestate. His autem fieri incipientibus, respicite, & levate capita
29 vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra. Et dixit illis similitudinem;
30 Videte ficulneam, & omnes arbores: Cùm producunt jam ex se fructum, scitis
31 quoniam propè est æstas. Ità & vos cùm videritis hæc fieri, scitote quoniam
32 propè est regnum Dei. Amen dico vobis; Quia non præteribit generatio hæc, donec
33 omnia fiant. Cœlum & terra transibunt: verba autem mea non transibunt.
34 Attendite autem vobis, ne fortè graventur corda vestra in crapula, & ebrietate,
35 & curis hujus vitæ: & superveniat in vos repentina dies illa: Tanquam la-
36 queus enim superveniet in omnes, qui sedant super faciem omnis terræ. Vigi-late itaque, omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere ista omnia, quæ futura sunt, & stare ante Filium hominis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 * لِأَنَّ هٰذِهِ هِيَ أَيَّامُ ٱلِٱنْتِقَامِ لِيَتِمَّ كُلُّ مَا هُوَ مَكْتُوبٌ * ٱلْوَيْلُ لِلْحُبَالَى وَٱلْمُرْضِعَاتِ فِي تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ *
23 لِأَنَّ سُدَّةً عَظِيمَةً تَكُونُ عَلَى ٱلْأَرْضِ وَسَخَطٌ عَلَى هٰذَا ٱلشَّعْبِ * وَيَقَعُونَ فِي فَمِ ٱلسَّيْفِ * وَيُسْبَوْنَ
24 مِنْ كُلِّ ٱلْأُمَمِ * وَتَكُونُ يُورُشَلِيمُ مَوْطِيًا مِنَ ٱلْأُمَمِ حَتَّى يُكْمَلَ زَمَانُ ٱلْأُمَمِ * وَتَكُونُ عَلَامَاتٌ فِي
25 ٱلشَّمْسِ وَٱلْقَمَرِ وَٱلنُّجُومِ * وَيَكُونُ عَلَى ٱلْأَرْضِ ضِيقٌ لِلْأُمَمِ مِنْ هَوْلِ صَوْتِ ٱلْبَحْرِ وَٱلْلَّآلِ *
26 * وَيُحْرِجُ نُفُوسُ أُنَاسٍ مِنْهُمْ مِنَ ٱلْخَوْفِ وَٱنْتِظَارِ مَا يَأْتِي عَلَى ٱلْمَسْكُونَةِ * لِأَنَّ قُوَّاتِ ٱلسَّمَاءِ
27 28 تَتَزَعْزَعُ * وَيُبْصِرُونَ ٱبْنَ ٱلْإِنْسَانِ آتِيًا فِي ٱلسَّحَابِ مَعَ قُوَّةٍ وَمَجْدٍ عَظِيمٍ * فَإِذَا ٱبْتَدَأَتْ هٰذِهِ أَنْ
29 تَكُونَ فَٱرْفَعُوا رُؤُوسَكُمْ وَٱنْظُرُوا إِلَى فَوْقُ فَإِنَّ خَلَاصَكُمْ قَدْ دَنَا * ثُمَّ قَالَ لَهُمْ مَثَلًا ٱنْظُرُوا
30 إِلَى ٱلتِّينَةِ وَإِلَى كُلِّ ٱلْأَشْجَارِ * إِذَا أَنْبَتَتْ عَلِمْتُمْ مِنْهَا أَنَّ ٱلصَّيْفَ قَدْ دَنَا * كَذٰلِكَ أَنْتُمْ أَيْضًا
31 إِذَا رَأَيْتُمْ هٰذَا كُلَّهُ كَائِنًا ٱعْلَمُوا أَنَّ مَلَكُوتَ ٱللّٰهِ قَدِ ٱقْتَرَبَ * آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ أَنْ هٰذَا ٱلْجِيلَ
32 لَا يَزُولُ حَتَّى يَكُونَ هٰذَا كُلُّهُ * وَٱلسَّمَاءُ وَٱلْأَرْضُ يَزُولَانِ وَكَلَامِي لَا يَزُولُ *
33

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ وَٱلسَّبْعُونَ *

34 * تَنَطَّوْا لِئَلَّا تَثْقُلَ قُلُوبُكُمْ مِنَ ٱلسُّبْعِ وَٱلسُّكْرِ وَٱهْتِمَامِ ٱلْمَعِيشَةِ * فَيُقْبِلَ عَلَيْكُمْ ذٰلِكَ ٱلْيَوْمُ
35 بَغْتَةً * لِأَنَّهُ مِثْلُ ٱلْفَخِّ يَأْتِي عَلَى كُلِّ ٱلْجُلُوسِ عَلَى وَجْهِ ٱلْأَرْضِ كُلِّهَا * فَٱسْهَرُوا كُلَّ حِينٍ وَصَلُّوا
36 لِتَقْدِرُوا أَنْ تَفْلَتُوا مِنْ هٰذِهِ ٱلْأُمُورِ ٱلْكَائِنَةِ كُلِّهَا وَتَقِفُوا قُدَّامَ ٱبْنِ ٱلْإِنْسَانِ *

Quia hi sunt dies ultionis, ut impleatur 22
quicquid est scriptum. Væ prægnanti- 23
bus & lactantibus in illis diebus, quia pressura maxima erit super terram, & ira contra hunc populum. Et cadent in 24
ore gladii: & captivi ducentur ab omnibus gentibus. Et erit Jerusalem calcata à gentibus: donec impleatur tem-pus Gentium. Et erunt signa in sole, & 25
lunâ, & stellis: & eveniet super ter-ram angustia gentibus ob inopinatum *terrorem strepitûs maris, & terræmotûs:* Et egredientur animæ quorundam ab eis, 26
præ timore & expectatione ejus quod veniet super orbem: quia virtutes cœli conturbabuntur. Et videbitis Filium 27
hominis venientem in nubibus cum vir-tutibus & gloriâ magnâ. Cùm autem 28
incipient hæc esse, elevate capita vestra, & respicite sursum, quoniam redemptio vestra appropinquavit. Deindè dixit 29
illis similitudinem; Videte ficum & omnes arbores: Cùm cœperint matura- 30
scere, noscitis ex eis quòd æstas jam appropinquavit. Ita vos etiam cùm 31
videritis hæc omnia fieri, scitote quòd regnum Dei jam advenit. Amen dico 32
vobis, Quòd hæc generatio non præteri-bit donec fiant hæc omnia. Et cœlum ac 33
terra transibunt, sermo autem meus non transibit.

Sectio septuagesima septima.

Attendite ne graventur corda vestra sa- 34
tietate, & ebrietate, & solicitudine victûs, & superveniat vobis illa dies repentè. Nam tanquam laqueus super- 35
veniet omnibus sedentibus super faciem terræ universæ. Itaque vigilate omni 36
tempore & orate, ut possitis evadere has res quæ futuræ sunt omnes, & stare ante Filium hominis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

22 እስመ : ዕድሜሃ : ውእቱ : በዘ : ይትቤቀልዎ : ኵሎ : ይብጸሕ : ኵሉ : ዘጽሑፍ :
23 ላዕለሃ ::=: ወባሕቱ : ለቦሎን : ለፀኑሳት : ወለእሉ : ይሐፀና : ውእቱ : ዕለተ :: እስመ :
ይካውን : ዓቢይ : መንደቤ : ውስተ : ምድር : ወመቅሠፍት : ውስተ : ሕዝብ : ዝንቱ ::=:
24 ወይወድቁ : በአናት : ወይቈውዑ : ውስተ : ኵሉ : ለሕዝብ : ወይከይድዋ : ለሕዝብ :
25 ለኢየሩሰሌም : እሰከ : ይመጽሕ : ዕድሜሆሙ : ለእሕዝብ ::=: ወይካውን :
ተአምር : ውስተ : ፀሐይ : ወወርኅ : ወከዋክብት ፡ ይወድቁ : እምሰማይ : ውስተ : ም
26 ድር : ወይትመነይቡ : ለሕዝብ : ወይንሪ : ወባሕርኒ : ትደመፅ ::=: ወትትካወሰ : እመ
ንፈሰ ፡ ገለ : ለሙ : ሕያው : ወለምፍርሃት : ወለምትሕዝብት : ዘይመጽላ : ለዓለሙ :
27 እስመ : ይትሀወስ : ኀይለ : ሰማያት : ውእተ : ለጊዜ ::=: ላጊሃ : ይሬእይዎ : ለወልደ :
ሰብእ : እመ : ሕያው : ይመጽእ : በደመና : ሰማይ : መስለ : ኀይል : ብዙኅ : ወስብሐት ::=:
28 ወላሙ : ኮነ : ዝንቱ : ኵሉ : ስ ዱ : ወለእሠሉ : ር እስክሙ : እስመ : በጽሐ : ዘይድ
29 ኅንክሙ ::=: ወመሰለ : ሎሙ : ወይቤሎሙ : እግዚእ : ሊየሱስ : እመክሙ : ር ሊክ
30 ሎዋ : ለበለሰ : ወለኵሉ : ዕፀው ::=: ክሙ : ሠርጹ : ለእመረ : ክሙ : ለልጸቀ : መእረ
31 ሩ ::=: ለንትውኒ : እመክሙ : ርሊክሙ : ክሙ : ኮነ : ዝንቱ : ለእመረ : ክሙ :
32 በጽሐት : መንግሠተ : እግዚአብሔር ::=: ለጫን : እብለክሙ : ክሙ : ሊታኅልቅ :
33 ዛቲ : ትውልድ : እስክ : ይክሠ ን : ዝንቱ : ኵሉ ::=: ሰማይ : ወመድር : ይኅልፋ : ወቃል
34 የሰ : ሊይኅልፍ ::=: ዐቁ : ርለሰክሙ : ሊታክብዱ : ልበክሙ : በሰታይ : ወፈጊዕ : ወበ
35 ሐልዮ : መንበር ት : ወትበጽሐክሙ : ይእቲ : ዕለት : ግብተ ::=: ክሙ : መሠገርት :
36 እንተ : ተዋርድ : ደበ : ኵሎሙ : እለ : ይነብሩ : ውስተ : መድር ::=: ትግሁ : እ
ንክ : በኵሉ : ጊዜ ፡ ክሙ : ትክሃሉ : ላመሠጥ : በጸሎትክሙ : እመኒ : ኵሉ : ዝንቱ : ዘይ
መጽእ : ወትቁሙ : ቅድሜሁ : ለወልደ : እጋለ : እመ : ሕያው ::=:

Quia tempus est in quo retribuetur ei, ut adveniat totum quod scriptum est de 22
ea. Veruntamen væ prægnantibus & nutricibus isto die, quoniam erit magna 23
tribulatio in terra, & percussio in hac gente. Et cadent per gladium, & capti- 24
vi erunt in omnibus gentibus, & conculcabunt gentes Hierosolymam: usquequò
veniet tempus Gentium. Et erit signum in sole & lunâ, & stellis cadent à cœlo 25
in terram, & afflicti erunt populi, & confusi erunt, & mare faciet strepitum:
Et commotum erit à spiritu hominis, & à timore, & ab existimatione futuri se- 26
culi, quia commota erit potestas cœli, istâ die. Tunc videbunt Filium homi- 27
nis venientem in nube cœli, cum potestate multâ & gloriâ. Et quum fuerit 28
hoc totum, adorate, & levate capita vestra, quoniam appropinquavit qui ser-
vabit vos. Et parabolicè loquutus est iis, & dixit iis Dominus Jesus; Quando 29
videtis ficum & omnes arbores, Quòd florescunt, scitote quòd appropinqua- 30
vit messis. Vos quando videritis quòd factum est hoc, scitote, quòd acces- 31
sit regnum Dei. Amen dico vobis, quòd non præteribit hæc generatio quo- 32
usque erit hoc totum. Cœlum & terra præteribit, & verbum meum non 33
præteribit. Cavete vobismet ne gravetis corda vestra in potu & crapulâ, 34
& in cura mundanâ, & superveniat vobis ista dies repentè: Sicut rete 35
quod descendet super omnes habitantes in terra. Vigilate igitur in omni 36
tempore, ut possitis fugere per orationem vestram à toto hoc quod futu-
rum est, & consistatis coram Filio hominis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 * راست بشما بگويم * اين دود
33 نكذرد * تا آنكه كه اينها همه بشوند * آسمان وزمين بكذرند * وسخنهاء من
34 نكذرند * * ازين ساعت در نفس خود حاضر * واستوار باشيد * نبادا † براي عيش * وتفرج *
35 ومستي * وآرايش عالم † از اول † دل شمارا كران كند * وناكهان روزبر شما بيايد * * براي
انك همچون برق * وفروغ افتاب † بتابد † بر كساني كه بر روي زمين نشسته اند *
36 † * اكنون در همه وقتي ان بهتر كه شب بي خواب باشيد * تا ارزاني باشيد كه ازين همه توانيد
كيختن وبرابر فرزند † ادمي بايستيد *

fiant, scitote regnum Dei prope 32
advenisse. Certò vobis dico, Hæc 33
generatio non præteribit, donec hæc omnia fiant. Cœlum & terra transi-bunt, verba autem mea non transi-bunt. Ab hac hora vobismet at- 34
tenti, & confirmati estote, ne victu & voluptate, & ebrietate, & or-natu, mundus quàm citissimè cor vestrum aggravet, & subitò Dies vobis superveniat. Eò quòd veluti 35
fulgor & splendor Solis affulgebit iis qui super faciem terræ habi-tant. Omni igitur tempore hoc 36
satius est, ut nocte insomnes sitis, ut digni sitis qui hæc omnia possitis effugere, & coram Filio hominis stetis.

Digitized by Google

Erat autem diebus in templo docens, at noctibus exiens morabatur
37 Ἦν ὴ τὰς ἡμέρας ὢν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς ὴ νύκτας ἐξερχόμενος (υ) ηὐλίζετο
in monte vocato Oliverum. Et omnis populus manicabat ad eum in
38 εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζε πρὸς αὐτὸν ὢν
templo audire eum.
τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

CAP. XXII. κβ'. Οϛ'

1 Ἤγγιζε ὴ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη πάσχα. Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχι- σξ
2 ερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ, πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν. σξα
3 Εἰσῆλθε ὴ (α) ὁ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ —
4 τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα. Καὶ ἀπῆλθεν συνελάλησε τοῖς ἀρχιερεῦσι, (β) καὶ σξβ
5 τοῖς στρατηγοῖς τὸ, πῶς αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς. Καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο σξγ
6 αὐτῷ (γ) ἀργύριον δοῦναι. Καὶ ἐξωμολόγησε· καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι β
7 αὐτὸν (δ) αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου. Ἦλθε ὴ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει
8 θύεσθαι τὸ πάσχα. Καὶ ἀπέστειλε Πέτρον καὶ Ἰωάννην, εἰπών, Πορευθέντες ἑτοι-

MS. A. (υ) * διηλίζετο ΚΕΦ. κβ'. MS. A. (α) Σατανᾶς (β) καὶ στρατηγοῖς (γ) ἀργύρια (δ) ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς. (ε) ἔ ἐὰν εἰσπορεύ). (ζ) ἀνάγαιον (η) Ὅτι ὐ μὴ φάγω

rate nobis Pascha, ut manducemus. Illi autem dixerunt ei; Ubi vis pa-
9 μάσαι ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν. Οἱ ὴ εἶπον αὐτῷ, Ποῦ θέλεις ἑτοι- 9
remus? Is autem dixit eis; Ecce introeuntibus vobis in civitatem,
μάσωμεν; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰδοὺ εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν, 10
occurret vobis homo amphoram aquæ portans: sequimini eum in
συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς
domum quò intrat. Et dicetis patrifamiliâs domûs; Dicit
τὴν οἰκίαν (ε) ἔ εἰσπορεύ). Καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας, Λέγει 11
tibi Magister; Ubi est diversorium, ubi Pascha cum discipulis meis
σοι ὁ διδάσκαλος, Ποῦ ὄστι τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μὴ ἔ μαθητῶν μου
manducem? Et ipse vobis ostendet cœnaculum magnum stratum: ibi pa-
φάγω; Κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει (ζ) ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοι- 12
rate. Euntes autem invenerunt sicut dixit illis: & paraverunt Pascha.
μάσατε. Ἀπελθόντες ὴ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς· καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. 13
Et cùm facta esset hora, discubuit, & duodecim Apostoli cum eo. Et
Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καὶ οἱ δώδεκα ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. Καὶ 14
ait ad eos; Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum,
εἶπε πρὸς αὐτούς, Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν, 15
ante me pati. Dico enim vobis, Quia non amplius non manducabo ex eo,
πρὸ τοῦ με παθεῖν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, (η) Ὅτι ὐκέτι ὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, 16
donec impleatur in regno Dei.
ἕως ὅτου πληρωθῇ ὲν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

37 Erat autem diebus docens in templo: noctibus verò exiens, morabatur in monte,
38 qui vocatur Oliveti. Et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum.

CAP. XXII.

1 APpropinquabat autem dies festus Azymorum, qui dicitur Pascha: Et quærebant
2 principes sacerdotum, & Scribæ, quomodò Jesum interficerent: timebant
3 verò plebem. Intravit autem Satánas in Judam, qui cognominabatur Iscariotes,
4 unum de duodecim. Et abiit, & locutus est cum principibus sacerdotum, & ma-
5 gistratibus, quemadmodùm illum traderet eis. Et gavisi sunt, & pacti sunt pecu-
6 niam illi dare. Et spopondit. Et quærebat opportunitatem ut traderet illum sine
7 turbis. Venit autem dies Azymorum, in qua necesse erat occidi pascha. Et mi-
8 sit Petrum & Joannem, dicens; Euntes parate nobis pascha, ut manducémus. At
9 illi dixerunt; Ubi vis paremus? Et dixit ad eos; Ecce introëuntibus vobis in ci-
10 vitatem, occurret vobis homo quidam amphoram aquæ portans: sequimini eum
in domum, in quam intrat, Et dicetis patrifamiliàs domûs; Dicit tibi Magi-
11 ster; Ubi est diversórium, ubi pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse
12 ostendet vobis cœnaculum mágnum stratum, & ibi parate. Euntes autem, invene-
13 runt sicut dixit illis, & paraverunt pascha. Et cùm facta esset hora, discubuit, &
14 duodecim Apostoli cum eo. Et ait illis; Desiderio desideravi hoc pascha mandu-
15 care vobiscum, antequàm patiar. Dico enim vobis; Quia ex hoc non manducabo
16 illud, donec impleatur in regno Dei.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 *وَكَانَ فِي ٱلنَّهَارِ يُعَلِّمُ فِي ٱلْهَيْكَلِ وَفِي ٱللَّيْلِ يَخْرُجُ فَيَسْتَرِيحُ فِي ٱلْجَبَلِ ٱلَّذِي يُدْعَى جَبَلَ
38 ٱلزَّيْتُونِ * وَكَانَ جَمِيعُ ٱلشَّعْبِ يَدْلِجُونَ إِلَيْهِ فِي ٱلْهَيْكَلِ لِيَسْمَعُوا مِنْهُ *

Et interdiu docebat in templo, noctu autem exibat quiescebátque in monte qui vocatur Mons olivarum. 37 *Et omnis populus diluculò veniebat ad eum in templum, ut audiret eum.* 38

*ٱلْفَصْلُ ٱلثَّامِنُ وَٱلسَّبْعُونَ *

Sectio septuagesima octava.

1 *وَلَمَّا قَرُبَ عِيدُ ٱلْفَطِيرِ ٱلْمُسَمَّى ٱلْفِصْحَ * 2 طَلَبَ رُؤَسَاءُ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلْكَتَبَةُ كَيْفَ يُهْلِكُونَهُ وَكَانُوا
3 يَخَافُونَ ٱلشَّعْبَ * فَدَخَلَ ٱلشَّيْطَانُ فِي يَهُوذَا ٱلَّذِي يُدْعَى ٱلْإِسْخَرْيُوطِيَّ ٱلَّذِي كَانَ مِنَ
4 5 ٱلْٱثْنَيْ عَشَرَ * فَمَضَى وَكَلَّمَ رُؤَسَاءَ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلْكَتَبَةَ وَٱلْجُنْدَ لِيُسَلِّمَهُ إِلَيْهِمْ * فَفَرِحُوا وَعَزَمُوا مَعَهُ
6 عَلَى أَنْ يُعْطُوهُ فِضَّةً * فَسَكَرَ وَكَانَ يَطْلُبُ فُرْصَةً لِيُسَلِّمَهُ إِلَيْهِمْ مَفْرَدًا عَنِ ٱلْجَمْعِ * 7 فَجَاءَ يَوْمُ ٱلْفَطِيرِ
8 ٱلَّذِي يُذْبَحُ فِيهِ ٱلْفِصْحُ * فَأَرْسَلَ بُطْرُسَ وَيُوحَنَّا قَائِلًا ٱمْضِيَا فَأَعِدَّا لَنَا ٱلْفِصْحَ لِنَأْكُلَهُ *
9 10 * فَقَالَا لَهُ أَيْنَ تُرِيدُ أَنْ نُعِدَّ * فَقَالَ لَهُمَا إِذَا دَخَلْتُمَا ٱلْمَدِينَةَ فَسَيَلْقَاكُمَا رَجُلٌ حَامِلٌ جَرَّةَ مَاءٍ
11 ٱتْبَعَاهُ إِلَى ٱلْبَيْتِ ٱلَّذِي يَدْخُلُهُ * فَقُولَا لِرَبِّ ٱلْبَيْتِ أَنَّ ٱلْمُعَلِّمَ يَقُولُ لَكَ أَيْنَ مَوْضِعُ رَاحَتِي
12 ٱلَّذِي آكُلُ فِيهِ ٱلْفِصْحَ مَعَ تَلَامِيذِي * وَذَاكَ يُرِيكُمَا عُلِّيَّةً عَظِيمَةً مَفْرُوشَةً فَأَعِدَّا هُنَاكَ *
13 14 * فَٱنْطَلَقَا وَوَجَدَا كَمَا قَالَ لَهُمَا وَأَعَدَّا ٱلْفِصْحَ * فَلَمَّا كَانَتِ ٱلسَّاعَةُ ٱتَّكَأَ وَمَعَهُ ٱلِٱثْنَيْ عَشَرَ
15 ٱلرُّسُلُ * فَقَالَ لَهُمْ شَهْوَةً ٱشْتَهَيْتُ أَنْ آكُلَ مَعَكُمُ ٱلْفِصْحَ قَبْلَ أَنِّي * أَقُولُ لَكُمْ أَنِّي لَا آكُلُ مِنْهُ
16 أَيْضًا حَتَّى يُكْمَلَ فِي مَلَكُوتِ ٱللَّهِ *

CAP. XXII.

1 *ET cùm appropinquásset dies festus Azymorum, vocatus Pascha,* 2 *Quæsierunt principes sacerdotum & scribæ quomodò perderent illum: & timebant plebem.* 3 *Intravit autem satanas in Judam, qui vocabatur Iscariotes, qui erat ex duodecim:* 4 *Et abiit, & allocutus est principes sacerdotum & scribas, militésque ut traderet eum illis.* 5 *Et gavisi sunt, & statuerunt una cum eo dare illi argentum:* 6 *Et gratias egit. Et quærebat opportunitatem, ut traderet eum illis seorsum à turba.* 7 *Itaque venit dies Azymorum in qua mactabatur Pascha, Misitque Petrum & Johannem, dicens;* 8 *Ite & parate nobis Pascha ut manducemus illud.* 9 *Inquiunt ei, Ubi vis ut paremus?* 10 *Ait illis, Cùm intraveritis urbem, occurret vobis homo portans amphoram aquæ: sequimini eum usque in domum quam ingredietur.* 11 *Et dicite domino domûs, quòd Magister dicit tibi; Ubi est locus quietis meæ, in quo manducem Pascha cum discipulis meis?* 12 *Et ille ostendet vobis cœnaculum magnum stratum, parate ibi.* 13 *Igitur abierunt, & invenerunt sicut dixit eis, & paraverunt Pascha.* 14 *Et cùm facta esset hora, innixus est, & cum eo duodecim Apostoli.* 15 *Et dixit illis, Desiderio desideravi manducare vobiscum Pascha ante passionem meam.* 16 *Dico vobis, me non manducaturum ex eo amplius, donec impleatur in regno Dei.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ወመጫልተሰ : ይሜህር : በሙኵራብ : ወሌሊተሰ : ይወፅእ : ወይበይት : ውስተ : ደ
38 ብር : ዘስሙ : ሌሌወን፡=፡ ወኵሉ : ሕዝብ፡ይገይሡ : ኀቤሁ : ሙኵራበ : ያጽ
መእዎ፡=፡

በእንተ : ፈሲካ፡=፡

1 ፕፀ ወቀርበ፡ በዒለ፡ መጸለት፡ ዘስሙ፡ጰስኀ፡=፡ ወይኅሠሡ፡ሎቱ፡ሊቃነ፡ካህናት፡
2 ወጸሐፍት፡ በዘ፡ ያቀትልዎ : ለእግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ወይፈርህዎሙ፡ ለሕዝብ፡=፡ ወ
3 ቦለ : ሰይጠን : ውስተ : ልበ : ይሁደ : ለስቆሮታዊ : ዘእመዒሠርቱ፡ ወክልሌቱ፡ ኀል
4 ቊ፡=፡ ወሖረ፡ ወተናገሮሙ፡ ለሊቃነ : ካህናት : ወለጸሐፍት : ዘስሙ፡ ያገብእ፡ ሎ
5 ሙ፡=፡ ወተፈሥሑ፡ወተናገርዎ፡ስሙ፡የሀብዎ፡ ሠላስ፡ብረረ፡=፡ ወለስተኀለቀ፡ወየ
6 ሓሠሠ፡ የሰሕቶ፡ ወይገብእ፡ ሎሙ፡ እንዘ፡ ኢልቦ፡ ሰብእ፡=፡ ወበጽሐት፡ ዕለተ፡ሙ
7 ጸለት፡ለሙ፡ ይጠብሑ፡ፋሲሐ፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ለጴጥሮስ፡ ወለዮ
8 ሐንስ፡ ሖሩ፡ ለስተደልወ፡ ለነ፡ ፋሲሐ፡ ዘንበልዕ፡=፡ ወይቤልዎ፡ በእይቴ፡ ትፈቅድ፡
9 ናስተደሉ፡ ለከ፡=፡ ወይቤሎሙ፡ በዊእክሙ፡ ሃገረ፡ ትረክቡ፡ ብእሴ፡ዘይጸውር፡ጸሕ
10 በ፡ መይ፡ ትልውዎ፡ ኪያሁ፡ ኀበ፡ ቦለ፡ ቤተ፡=፡ ወበልዎ፡ ለበዕለ፡ ውእቱ፡ ቤት፡ ይቤ
11 ለከ፡ ሊቅ፡ ለይቴኑለ፡ ቤቱለ፡ኀበለ፡ እበልዕለ፡ፋሲሐለ፡መሰለለ፡ ለርደሊየለ፡=፡ ወ
12 ውእቱ፡ ያርእየክሙ፡ ጽርሐ፡ ዓቢየ፡ ንፅፈ፡ ወበህየ፡ ለስተደሉዉ፡ ለነ፡=፡ ወሖዊሮ
13 ሙ፡ ረከቡ፡ በከመ፡ ይቤሎሙ፡ ወለስተደለው፡ ፋሲሐ፡=፡ ወሶበ፡ ኮነ፡ጊዜሁ፡ ረፈቀ፡
14 እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ መስለ፡ ዓሠርቱ፡ ወክልሌቱ፡ ሐዋረያቲሁ፡=፡ ወይቤሎሙ፡ ፈቲ
15 ወ፡ ፈተውክዎ፡ ለዝንቱ፡ ፋሲካ፡ እብላዕ፡ መስሌክሙ፡ ዘእንበለ፡ ይብጸሐኒ፡=፡ እ
16 ብለክሙ፡ ባሕታ፡ ከመ፡ ሊይበልዕ፡ እንከ፡ እመኒሁ፡ እስከ፡ ይትፈጸመ፡ መንግሠተ፡
እግዚአብሔር፡=፡

37 Et interdiu docebat in templo, & nocte exibat, & divertebat in monte cujus no- 37
38 men Eléon. Et omnes populi manicabant ad eum templo audire eum. 38

CAP. XXII.

De pascha te.

1 ET appropinquavit festivitas Azymorum, cujus nomen Pascha. Et quærebant 1
2 eum principes sacerdotum, & scribæ, in quo trucidarent Dominum Jesum: & ti- 2
3 mebant populos. Et intravit Satanas in cor Judæ Iscariotis, quem è duodecim 3
4 numerâssent. Et abiit, & loquutus est principibus sacerdotum, & scribis, quo- 4
5 modo traderet eum ipsis. Et gavisi sunt, & promiserunt ei, quòd darent ei tri- 5
6 ginta argenteos. Et spopondit, & quærebat seducere eum, & tradere eum 6
ipsis non habentem turbam. Et venit dies Azymorũ, quando mactabant 7
7 Pascha. Et dixit Dominus Jesus Petro & Johanni; Ite, parate nobis 8
8 Pascha, quo vescamur. Et dixerunt ei; Ubi vis paremus tibi? Et dixit iis; In- 9
9 troeuntibus vobis civitatem occurret homo portans lagenam aquæ; sequimini 10
10 ipsum ubi intrat domum. Et dicite domino istius domûs; Dicit tibi Magister, 11
11 Ubi *est* domus, ubi edam Pascha cum discipulis meis? Et ipse ostendet vobis 12
12 cœnaculum magnum stratum: & ibi parate nobis. Et abeuntes invenerunt sicut 13
13 dixissent iis, & paraverunt Pascha. Et quum esset tempus ejus, discubuit Dominus 14
14 Jesus cum duodecim Apostolis ejus. Et dixit iis; Desiderando desideravi hoc 15
15 paschate vesci vobiscum, antequàm adveniret mihi. Dico vobis veruntamen, 16
16 quòd non edam amplius ex eo, quousque compleatur regnum Dei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * عيسي كفت * وقتي كه در درون شهر برويد * مردي بينيد خيك پر اب بكول او *
11 درپي او رويد * هر كجا كه در رود * بكدخداي خانه بكوييد * برزك ما كفت كدامين
12 است † ان خانه كه بياييم با شاكردان و فصح بخوريم * او بشما بنمايد † كوشكي اراسته *
13 انجا جاء بسازيد * ايشان رفتند و انچنانك مسيح † فرموده بود * فصح را اماده كردند * چون
14 وقت رسيد * عيسي با دوازده † رسول در امد ونشست * وبديشان كفت مرا ارزو شد * كه
15 اين فصح را † باشما بخورم زودتر ازانك درزحمت بيوفتم * اكنون بشما مي كويم * ازين
16 ساعت نخواهم ورا خوردن * تا انكه كه ملكوت خدا تمام كنم *

10 *Jesus dixit; Quo tempore ingressi civitatem intraveritis, hominem videbitis utrem plenum aquâ in tergo suo ferentem, post eum ite quocunque intraverit:* 11 *Et domino domûs dicite; Magister noster dicit, Quænam est domus quò veniamus ego cum discipulis, & Pascha comedamus.* 12 *Ille vobis ostendet triclinium ornatum, illic locum parate.* 13 *Illi abierunt, & quemadmodum Christus jusserat Pascha paraverunt.* 14 *Cùm tempus adesset, Jesus cum duodecim Apostolis ingressus est, & sedit.* 15 *Et illis dixit; Mihi desiderium fuit, ut hoc Pascha vobiscum comederem, antequàm in dolorem incidam.* 16 *Jam vobis dico; Ab hac hora nolo illud comedere, donec regnum Dei compleam.*

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΖ'. ΟΗ'.

Et *accipiens calicem*, gratias *agens* dixit; Accipite *hoc*, & dividite *vobisipsis*.
σξη β 17 Καὶ δεξάμενος(θ) ποτήριον, εὐχαριστήσας εἶπε, Λάβετε τοῦτο, καὶ διαμερίσατε ἑαυτοῖς.
Dico enim vobis; Quòd non bibam de generatione vitis, donec regnum
18 Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ (ι)γενήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου ἡ βασιλεία
Dei veniat. Et *accipiens panem*, gratias *agens* fregit, & dedit eis, dicens;
σξς 19 τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ. Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, (κ) λέγων,
Hoc est corpus meum, quod pro vobis *datum*: hoc facite in meam commemo-
σξζ α Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνά-
rationem. Similiter & calicem *post cænâsse*, dicens; Hic calix,
σξη β 20 μνησιν. Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον,
novum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis *effusus*. Veruntamen ecce
σξθ α 21 ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν (λ) ἐκχυνόμενον. Πλὴν ἰδοὺ
manus tradentis me mecum in mensa. Et quidem filius hominis
22 ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
vadit secundùm definitum: veruntamen væ homini illi per quem *traditur*.
πορεύεται κατὰ τὸ ὡρισμένον· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται.
Et ipsi cœperunt *conquirere ad seipsos hoc*, quis *nam* esset ex eis hoc *futurus*
σξθ α 23 Καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο ζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ, τίς ἄρα ἂν εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων
facere. Facta est autem & contentio *in eis*, *hoc*, quis eorum videretur esse major.
οζ' 24 πράσσειν. Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων.
Is autem dixit eis; Reges gentium dominantur eorum, & potestatem *habentes*
σο α 25 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες
ipsorum, benefici vocantur. Vos autem non sic: sed qui major in vobis, fiat
αὐτῶν, εὐεργέται καλοῦνται. Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν, γινέσθω ὡς
σοα 26 sicut *junior*: & qui præcessor, sicut minister. Quis *enim* major, *recumbens*,
α ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος, ὡς ὁ διακονῶν. Τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος, 27
an *ministrans*? nónne *recumbens*? ego autem sum in medio vestrûm sicut *ministrans*.
ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ εἰμὶ ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν.
Vos autem estis *permanentes* mecum in tentationibus meis. Et ego
28 Ὑμεῖς δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου. Κἀγὼ
dispono vobis, sicut disposuit mihi pater meus, regnum:
29 (μ) διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν·
σοβ 30 bibatis super mensam meam, in regno meo: & sedeatis super thronos judicantes
α πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου, ἐν τῇ βασιλείᾳ μου· καὶ (ν) καθίσησθε ἐπὶ θρόνων κρίνοντες
OH' duodecim tribus Israel. Ait autem Dominus; Simon, Simon, ecce Satanas
τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Σίμων, Σίμων, ἰδοὺ ὁ σατανᾶς 31
σογ 1 expetivit vos, *ad cribrandum* sicut triticum. Ego autem rogavi pro te, ut non de-
ἐξῃτήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον. Ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκ- 32
σοδ θ ficiat fides tua: & tu aliquando conversus, confirma fratres tuos: *Is autem*
λίπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας, (ξ) στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου. (ο) Ὁ δὲ 33
dixit ei; Domine, tecum paratus sum & in carcerem, & in mortem ire.
σος α εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν, καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι.

MS. A. (θ) τὸ ποτήριον, (ι) γενήματος (κ) λέγων, Λάβετε· τοῦτό ἐστιν (λ) ἐκχυννόμενον.
(μ) διατίθεμαι ὑμῖν διαθήκην, καθὼς (ν) καθίσεσθε (ξ) στήρισον (ο) Εἶπεν δὲ αὐτῷ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Vers. 17. & 18. nec in Viennensi codice, neque in M. S. Biblioth. Regiæ, quo passim usi sumus, reperiuntur.

17
18 ܘܩܒܠ ܟܣܐ ܘܒܪܟ ܘܐܡܪ ܣܒܘ ܗܕܐ ܘܦܠܓܘ ܒܝܢ ܟܠܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܐܫܬܐ ܐܢܐ ܡܢ ܥܒܕܐ ܕܟܪܟܐ *
19 ܕܓܦܢܐ ܥܕ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܬܐܬܐ ܘܩܒܠ ܠܚܡܐ ܘܒܪܟ ܘܦܠܓ ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ ܗܕܐ ܗܘ ܦܓܪܝ ܕܐܢܐ ܡܣܝܪ ܐܢܐ ܥܠ ܟܘܢ *
ܗܕܐ ܗܘ ܓܘܫܡܝ ܕܐܢܐ ܡܣܝܪ ܐܢܐ ܥܠ ܟܘܢ ܗܘ ܒܪ ܐܢܫܐ ܐܙܠ ܐܝܟ ܕܩܝܡ ܠܗ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܡܣܪ ܠܗ ܗܘ ܓܒܪܐ ܗܘ ܕܡܣܪ ܠܗ ܐܝܟ ܕܠܐ ܟܬܝܒ

Versio VULGATA LATINA.

17 Et accepto calice gratias egit, & dixit; Accipite, & dividite inter vos. Dico
18 enim vobis, Quòd non bibam de generatione vitis, donec regnum Dei veniat.
19 Et accepto pane gratias egit, & fregit, & dedit eis, dicens; Hoc est corpus meum,
20 quod pro vobis datur: hoc facite in meam commemorationem. Similiter & ca-
licem, postquàm cœnavit, dicens; Hic est calix novum testamentum in sanguine
21 meo, qui pro vobis fundetur. Veruntamen ecce manus tradentis me, mecum est
22 in mensa. Et quidem Filius hominis, secundùm quod definitum est, vadit: verun-
23 tamen væ homini illi, per quem tradetur. Et ipsi cœperunt quærere inter se, quis
24 esset ex eis, qui hoc facturus esset. Facta est autem & contentio inter eos, quis eo-
25 rum videretur esse major. Dixit autem eis; Reges Gentium dominantur eorum:
& qui potestatem habent super eos, benefici vocantur. Vos autem non sic: sed 26
qui major est in vobis, fiat sicut minor: & qui præcessor est, sicut ministrator. Nam 27
quis major est, qui recumbit, an qui ministrat? nónne qui recumbit? ego autem
in medio vestrûm sum, sicut qui ministrat. Vos autem estis, qui permansistis me- 28
cum in tentationibus meis: Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater me- 29
us regnum, Ut edatis & bibatis super mensam meam in regno meo: & sedeatis 30
super thronos judicantes duodecim tribus Israël. Ait autem Dominus; Simon, Si- 31
mon, ecce Satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum: Ego autem rogavi pro 32
te ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Qui 33
dixit ei; Domine, tecum paratus sum & in carcerem & in mortem ire.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 18 * ثم تناول كاسا وشكر وقال خذوا هذه واقسموها بينكم * فاني اقول لكم اني لا اشرب منذ
19 الان من ثمر هذه الكرمة حتى تاتي ملكوت الله * ثم اخذ خبزا وشكر وكسر واعطاهم وقال
20 هذا هو جسدي الذي يبذل عنكم هذا افعلوه لذكري * وكذلك الكاس ايضا من بعد
21 العشاء قال هذه الكاس هي العهد الجديد بدمي الذي يسفك من اجلكم * وها يد
22 الذي يسلمني معي على المايدة * وابن الانسان ماض كما هو مرسوم * لكن الويل لذلك
23 الانسان الذي يسلمه * فبدوا يتساءلون بينهم من ترى منهم يفعل هذا *

Deindè accepit calicem, & gratias egit, 17
& dixit; Accipite hunc, & dividite
eum inter vos. Etenim dico vobis, me 18
non bibturum ab hoc tempore de fructu
hujus vitis, donec veniat regnum Dei.
Deindè accepit panem, & gratias egit, 19
& fregit, & dedit eis, & dixit; Hoc
est corpus meum, quod commutabitur pro
vobis: hoc facite in commemorationem
meam. Et similiter calicem quoq; post cœ- 20
nam; dixit, Hic calix est testamentum
novum in sanguine meo qui effundetur
pro vobis. Et ecce manus ejus qui tra- 21
det me, mecum est in mensa. Et Filius ho- 22
minis abiens est, quemadmodum est sta-
tutum. Veruntamen væ illi homini, qui
tradet eum. Et cœperunt scisciatari inter 23
se, quis fortè ex eis facturus hoc esset.

Sectio septuagesima nona.

24 * الفصل التاسع والسبعون * وكانت بينهم مساجنة من منهم الاكبر * فقال لهم
25 ان ملوك الامم هم ساداتهم والمتسلطون عليهم يدعون المحسنون اليهم * فاما انتم فليس
26 كذلك * لكن الكبير منكم يصير مثل الصغير والمقدم كالخادم * اي اعظم اكبر المتكي * ام
27 الذي يخدم اليس المتكي * فاما انا ففي وسطكم كالخادم * وانتم الذين صبرتم معي في
28 تجاربي * انا اعد لكم كما قرر لي ابي الملكوت * لتاكلوا وتسربوا معي على مايدتي في ملكوتي *
29 30 وتجلسوا على كراسي فتدينوا اثني عشر سبط اسرائيل *

Et facta est inter eos contentio, quis eo- 24
rum esset major. Dixit autem eis, Reges 25
quidem gentium dominâ sunt earum, &
præfecti earum vocantur benefici ip-
arum. At vos non sic: sed maximus ve- 26
strûm, fiat sicut minimus: & præposi-
tus, sicut famulus. Uter major est, re- 27
cumbens, an qui ministrat? nónne re-
cumbens? attamen ego in medio vestri
sum sicut minister. Et vobis qui per- 28
mansistis mecum in tentationibus meis,
Ego præparo vobis, quemadmodum assi- 29
mavit mihi pater meus, regnum: Ut 30
comedatis & bibatis mecum super men-
sam meam in regno meo, & sedeatis su-
per thronos, & judicetis duodecim tri-
bus Israel.

Sectio octuagesima.

31 * الفصل الثمنون * ثم قال الرب سمعان سمعان ها الشيطان قد ساءل ان
32 يغربلكم كالحنطة * وانا طلبت عنك الا يفني ايمانك * وانت ايضا فارجع وثبت اخوتك *
33 فقال يا رب انا مستعد ان امضي معك الى السجن والى الموت *

Deindè dixit Dominus; Simon, Simon, 31
Ecce satanas jam quæsivit cribrare vos
quasi triticum; At ego rogavi pro te, 32
ne cesset fides tua: Et tu quoque rever-
tere, & confirma fratres tuos. Ait; Do- 33
mine, ego paratus sum ire tecum in car-
cerem & ad mortem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወተመጠወ:ጽዋዐ:ወለእሊኆተ: ወይቤሎሙ:ነሠሉ: ዘንተ:ወተካፈልዎ:ኵልክሙ:=
18 እብለክሙ:ሊይሰቲ: እንከ: እመዝንቱ:ፍሬ:ወይን: እስሰ:እመ: እሰቲዮ:ሐዲሰ:በመ
19 ንግሠተ: እግዚአብሔር::=ወነሠአ:ሓብስተ:ወለእሉቶ:ወፈተተ:ወወሀቦሙ:ወይ
ቤሎሙ:ዝሠ'እቱ: ሥጋየ:ዘይትወሀብ:በእንቲአክሙ:ቤዛ:ብዙኀን: ወከመዝ:ገበሩ:
20 ለመ:ተዝካርየ: በእንቲአየ::= ወጽዋዐኒ:ከማሁ: እመድኅረ:ተደሩ: ወይቤሎሙ:
21 ዝሠ'እቱ:ጽዋዕ: ዘሐዲሰ:ሥርዓት:ሠ'እቱ:ዘበ:ደምየ: ዘይትኀወጥ: በእንተ:ብዙኀ
22 ን::=ወባሕቲቱ:ናሁ:እዴሁ:ለዘ:ዮገብአኒ:መንሬየ:ሠ'እተ:ማእድ::=ወወልደ:እ
ጓለ: እመ:ሕያዋን: ይሐውር:በከመ: ተሠርዐ:በእንቲአሁ::ወባሕቲቱ:ለቤሎቱ:ለሠ
23 እቱ:ብእሲ:ዘበ:ሠ'እተ:እዴሁ:ይትጫጠውዎ:ለወልደ:እጓለ:እመ:ሕያዋ::=ወይ
ቤሉ:በቤናቲሆሙ:ለርደእሊሁ:መኑ:እንጋ:ሠ'እቱ:እመኔሆሙ:ዘይገብር:ከመዝ::=
24 በሀለት: እለ:ይቤሉ:ሎቱ: እንጋ:ይዳቢ::= ወእመዝ:ተዋሕሡ: በቤናቲሆሙ:
25 ለርደእሊሁ: እንዘ:ይብሉ:መኑ: እንጋ:የዳቢ:እመኔሆሙ::=ወይቤሎሙ: ነገሠተ:
26 ለሕዛብ:ይኬንንዎሙ: ወዓቢይቶሙ:ይሌዝዝወሙ::= ወለክሙሰ: እኮ:ከማሁ:ዘይ
27 ዓቢ: እመኔክሙ:ይኩንክሙ:ከመዘ:ይንእስ:ወሊቅኒ:ይኩንክሙ:ከመ:ላእክ::=ወ
ኑ:ሠ'እቱ:ዘይዳቢ: ዘይርቀቅኑ:ወሚመ: ዘይትለአክኑ:ለኮኑ:ዘይረፍቅ: ወናሁ:ለን
28 ስ:ከመ:ላእክ:በማእከለክሙ::= ወእንትሙሰ:ባሕቲቱ: እለ:በእንቲላየ:ተዐገስክሙ:
29 መስሌየ:በሕማሞየ::= በከመ:ሊተ:ለቡየ:በመንግሠቱ:ላንሂ:እሁበክሙ:መንግሠ
30 ተ:በከመ: ወሀበኒ:ለቡየ::= ከመ: ትብልዑ:ወትስተዩ: በማእድየ:በመንግሠትየ::ወ
ትነብሩ: ደበ: መናብርት: ወትኴንኑ:ዓሠርተ: ወክልኤተ: ሕዝበ: እስራኤል::=
31 በእንተ:ሰለለ:ሰይጣን:=ወይቤሎ: እግዚእነ:ለስምዖን: ስምዖን: ናሁ:ሰለለ:
32 ስይጣን:ይላኅዝክሙ:ወይኀንጽጽክሙ:ከመ:ዓለስ::= ወለንሰ: ሰለልኩ: በእንቲላክሙ: ከመ: ሊይድክም: ሂይማኖትክሙ::ወለንተኒ: ተመይጠከ:ለኀዉ: ለኣኀዊ
33 ከ::= ወይቤሎ: እግዚአ:ለንስኬ:ጥቡዕ: ለነ:መስሌከ: ለሐዊር: እመኒ:ለተሞቅሑ:ወእመኒ: ለሞዊት::=

Et traditus fuit calix, & gratias egit, & dixit iis; Accipite hoc, & participes ejus 17
estote omnes vos. Dico vobis, Non bibã ampliùs ex hoc fructu vitis, usquequò bi- 18
bam novũ in regno Dei. Et accepit panẽ, & gratiã præstitit ei, & fregit: & dedit 19
illis, & dixit iis; Hoc est corpº meũ, quod datur propter vos redemptione multo-
rũ: & sic facite, quanto recordamini meî, meî gratiâ. Et calicẽ similiter postquã 20
cœnâssẽt, & dixit iis; Hic calix novi testamenti est, in quo sanguis meus, qui effun-
ditur propter multos. Veruntamen ecce manus ejus qui prodit me mecum est in 21
mensa. Et Filiº hominis vadit sicut constitutũ fuit de illo: veruntamen væ isti ho- 22
mini p cujus manº prodent Filiũ hominis. Et dixerũt inter se discipuli ejus, quis 23
igitur esset ex iis qui faceret ita. *De eis qui dicebant, Quis igitur major erit?*
Et tunc disputârunt inter se discipuli ejus, dicentes quis igitur major esset ex iis. 24
Et dixit iis; Reges gentiũ judicant eas, & magnates earũ, præcipiunt iis. Et vobis 25
non sic: qui major est ẽ vobis, fiat vobis sicut minor: & Dñs etiam fiat vobis sicut 26
minister. Quis est major qui recumbit, an qui ministrat? Nónne qui recumbit? & 27
ecce ego sicut minister in medio vestrûm. Et vos autẽ qui propter me pseverâstis 28
mecum in afflictione mea: Sicut mihi pater meus in regno suo, ego etiam dabo 29
vobis regnũ sicut dedit mihi pater meus: Ut edatis, & bibatis in mensa mea, in 30
regno meo: & sedeatis super thronos, & judicetis duodecim tribus Israel.
De eo quod expetivit Satanas. Et dixit Dñs noster Simon, Simon, ecce 31
petiit Satanas prehendere vos, & cribrare vos sicut triticũ. Et ego rogavi pro 32
vobis, ne deficeret fides vestra: & tu etiam conversus, confirma fratres tuos. Et 33
dixit ei; Dñe, ego igitur paratus sum tecũ proficisci, sive ad vincula, sive ad mortẽ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * كدامين بزرگترست انك نشسته است * يا انك خدمت مي كند * نه انك نشسته
28 است * اكنون منم در ميان شما مثال انك خدمت مي كند * وشما در زحمتها آزمايش پيش
29 من ايستادكي كرديد * ومن شمارا وعده مي دهم * انچنانك پدر مرا وعده داد † در ملكوت *
30 * وكفت كه بر خوان † ملكوت من بخوريد وبياشاميد وبر تختها بنشينيد * ودوازده سبط
31 اسرائيل را داوري كنيد * وعيسي روي بشمعون كرد وكفت شمعون * اينك وقت آمد كه ابليس
32 شمارا مثال كندم بغربيل بزند * ومن براي تو مي خواهم كه ايمانت كم نشود * وتو نيز دروقت باز
33 گرد * وبرادرانت را استوار سازي دد * شمعون بدو كفت خداوند با تو استوار شدم * در زندان ودر مرك *

Utrum major est, is qui sedet, an is 27
qui ministrat? Nónne is qui se-
det? Jam ego sum inter vos tan-
quam is qui ministrat. Vos autem 28
in ærumnis tentationis apud me
perseverâstis. Et ego vobis promis- 29
sum do, quemadmodum Pater mihi
promissum dedit in regno. Et dixit; 30
Super mensam regni mei comedetis
et bibetis, et super thronos sedebi-
tis, et duodecim tribus Israelis ju-
dicabitis. Et Jesus vultum ad Si- 31
meonem convertit, et dixit; Sime-
on, ecce tempus venit, quo Diabo-
lus vos tanquam frumentum in cri-
bro agitabit: Ego autem pro te pe- 32
tam, ut fides tua non deficiat: et tu
etiam in tempore convertere, et fra-
tres tuos confirma. Simeon ei dixit; 33
Domine, tecum confirmatus sum in
carcerem et in mortem.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΗ'.

Ille autem dixit; Dico tibi, Petre, Non cantabit hodiè gallus, priùs quàm ter ab-
34 Ὁ δὲ εἶπε, Λέγω σοι Πέτρε, Οὐ μὴ φωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ, πρὶν ἢ τρὶς ἀπ-
neges non nôsse me. Et dixit eis; Quando misi vos sine sacculo, σος
35 αρνήσῃ μὴ εἰδέναι με. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ (π)βαλαντίου
& pera, & calceamentis, numquid aliquo defecti estis? Illi autem dixerunt; Nihil. Dixit
36 καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπον, (ϱ)Οὐδενός. Εἶπεν
ergò eis; Sed nunc habens sacculum, tollat, similiter & peram: & non habens,
οὖν αὐτοῖς, Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων (σ)βαλάντιον, ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων,
vendat tunicam suam, & emat gladium. Dico enim vobis; Quoniam adhuc σοζ
37 πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, (τ)Ὅτι ἔτι η
hoc scriptum oportet impleri in me, hoc; Et cum exlegibus reputatus est: Etenim σον
τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν(υ)ἐμοί, τό, Καὶ μετ' ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ ι
quæ de me, finem habent. Illi autem dixerunt; Domine, ecce gladii hic duo. Ille autem
38 τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. Οἱ δὲ εἶπον, Κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. ὁ δὲ σοθ
dixit eis; Satis est. Et egressus ibat secundùm consuetudinem in montem α
39 εἶπεν αὐτοῖς, Ἱκανόν ἐστι. Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος σπ
Olivarum: Secuti sunt autem illum & discipuli ejus. Factus autem ad locum, β
40 τῶν ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ (φ)μαθηταὶ αὐτοῦ. Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, σπα
dixit illis; Orate non intrare in tentationem. Et ipse avulsus est ab α
41 εἶπεν αὐτοῖς, Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. Καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' σπβ
eis quantum lapidis jactum, & ponens genua orabat, Dicens; Pater, si α
42 αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο, Λέγων, Πάτερ, εἰ

vis transferre calicem istum à me: Veruntamen non voluntas mea, sed
βούλει παρένεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ
tua fiat. Apparuit autem illi angelus de cœlo confortans eum. Et
σπγ τὸ σὸν (χ) γινέσθω. Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. καὶ 43
factus in agonia, intentiùs orabat. Factus est autem sudor ejus sicut
γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προσηύχετο. Ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ 44
guttæ sanguinis decurrentes in terram. Et resurgens ab oratione, veniens
σπδ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν 45
β ad discipulos, invenit eos dormientes præ tristitia. Et ait illis,
πρὸς τοὺς μαθητὰς, εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, 46
Quid dormitis? resurgentes orate, ut non intretis in tentationem. Adhuc
σπε Τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. (ψ)Ἔτι 47
α autem eo loquente, ecce turba, & dictus Judas, unus duodecim, antecedebat
δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, προήρχετο
eos, & appropinquavit Jesu osculari eum. At Jesus dixit illi; Juda,
σπς (ω) αὐτῶν, καὶ ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἰούδα, 48
β osculo filium hominis tradis?
φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως;

MS. A. (π) βαλλαντίου (ϱ) Οὐθενός. (σ) βαλλάντιον, (τ) Ὅτι τοῦτο (υ) ἐμοί, Ὅτι καὶ (φ) μαθηταί. Γενόμενος (χ) γινέσθω. **** Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, (ψ) Ἔτι αὐτοῦ (ω) αὐτοῦ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

34 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܫܡܥܘܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܘܠܐ ܗܕܐ ܝܘܡܐ ܥܕ ܕܬܟܦܪ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܕܠܐ ܝܕܥܬ ܐܢܐ ܗܘ ܠܝ ܀ *

Dixit ei Jesus; Dico tibi, Simon, non can- 34
35 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܟ ܫܡܥܘܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܘܠܐ ܗܕܐ ܝܘܡܐ ܥܕ ܕܬܟܦܪ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܕܠܐ ܝܕܥܬ ܐܢܐ ܗܘ ܠܝ ܀ *

taturum hodiè gallum, usquedum ter nega- 35
veris, me tibi haud notum esse. Item dixit
ei; Quando misi vos absque marsupiis, &
peris, calceisque, num quid defuit vobis?
36 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܟ ܫܡܥܘܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܘܠܐ ܗܕܐ ܝܘܡܐ ܥܕ ܕܬܟܦܪ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܕܠܐ ܝܕܥܬ ܐܢܐ ܗܘ ܠܝ ܀ *

Dicunt ei, Sanè nihil. Dixit eis, Ex hoc 36
tempore qui habet marsupium, accipiat;
itidemque & peram: & qui non habet
gladium, vendat vestem suam, & comparet
sibi gladium. Dico enim vobis, etiam hoc 37
37 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܟ ܫܡܥܘܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܘܠܐ ܗܕܐ ܝܘܡܐ ܥܕ ܕܬܟܦܪ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܕܠܐ ܝܕܥܬ ܐܢܐ ܗܘ ܠܝ ܀ *

quod scriptum est, oportere adimpleri in
me, Cùm sceleratis numerabor. Nam
omnia quæ de me *scripta sunt*, finem ha-
bent. At ipsi dixerunt ei; Domine noster, 38
38 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܟ ܫܡܥܘܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܘܠܐ ܗܕܐ ܝܘܡܐ ܥܕ ܕܬܟܦܪ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܕܠܐ ܝܕܥܬ ܐܢܐ ܗܘ ܠܝ ܀ *

ecce hìc sunt duo gladii. Dixit eis, Suffi-
ciunt. Et egressus est profectúsque, uti 39
39 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܟ ܫܡܥܘܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܘܠܐ ܗܕܐ ܝܘܡܐ ܥܕ ܕܬܟܦܪ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܕܠܐ ܝܕܥܬ ܐܢܐ ܗܘ ܠܝ ܀ *

consueverat, in Montem oliveti: & abie-
runt post eum etiam discipuli ejus. Quúm- 40
40 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܟ ܫܡܥܘܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܘܠܐ ܗܕܐ ܝܘܡܐ ܥܕ ܕܬܟܦܪ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܕܠܐ ܝܕܥܬ ܐܢܐ ܗܘ ܠܝ ܀ *

que pervenísset ad locum, dixit eis; Ora-
te, ne intretis in tentationem. Et ipse re- 41
41 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܟ ܫܡܥܘܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܘܠܐ ܗܕܐ ܝܘܡܐ ܥܕ ܕܬܟܦܪ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܕܠܐ ܝܕܥܬ ܐܢܐ ܗܘ ܠܝ ܀ *

cessit ab eis quasi ad jactum lapidis, positís-
que genibus precabatur: Et dicebat; Pa- 42
42 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܟ ܫܡܥܘܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܘܠܐ ܗܕܐ ܝܘܡܐ ܥܕ ܕܬܟܦܪ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܕܠܐ ܝܕܥܬ ܐܢܐ ܗܘ ܠܝ ܀ *

ter, si vis, prætereat me calix iste: ve-
runtamen non voluntas mea, sed tua fiat.
Et visus est ei angelus de cœlo, confirmans 43
43 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܟ ܫܡܥܘܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܘܠܐ ܗܕܐ ܝܘܡܐ ܥܕ ܕܬܟܦܪ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܕܠܐ ܝܕܥܬ ܐܢܐ ܗܘ ܠܝ ܀ *

eum. Quúmque esset in timore, instan-
44 ter orabat: Et erat sudor ejus quasi gru- 44
45 mi sanguinis, & cecidit super terram. Et 45
surrexit ab oratione sua, venítque ad di-
scipulos suos, & invenit eos dormientes præ
mœrore. Et dixit eis; Quìd dormitis? 46
46 surgite, & precamini, ne intretis in ten-
tationem. Et adhuc eo loquente, ecce 47
47 turba, & is qui vocabatur Juda, unus ex
duodecim, præibat eis; & accessit ad Je-
sum, eúmque deosculatus est. (Nam hoc
signum dederat eis, Quemcunque osculatus
fuero, ipse est.) Dixit ei Jesus; Juda, os- 48
culo prodis Filium hominis?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

34 عيسي بدو گفت شمعون بتو ميگويم كه امروز خروس بانك نزند * تا تو سه بار مرا منكر

Jesus illi dixit; Simon, tibi 34
dico, quòd hodiè gallus vocem non
efferet, donec tu tribus vicibus me
abnegaveris, & dixeris, quòd me
non noveris. Ac discipulis etiam 35
dixit; Quando vos absque cru-
menâ & perâ & calceis misi, un-
quámne vobis aliquid defuit? Di-
xerunt; O Domine, quidquam non de-
fuit. Jesus dixit; Ab hac hora qui- 36
cunq; crumenâ & perâ habet accipi-
at: et quicunq; gladiũ non habet, ve-
stem suam vendat, & sibi gladium
comparet. Jam vobis dico; Hoc 37
quòd scriptum est oportet ut in me
compleatur, ut cum peccatoribus
numeratus sim, & omne malum
quod de me est impletum sit. Di- 38
scipuli ei dixerunt; O Domine no-
ster, ecce hìc duo gladii sunt. Dixit,
sat est. Et illinc Christus egressus 39
est, & quemadmodum consuevera-
t in montem Olivarum ivit: & di-
scipuli ejus post eum iverunt.

CXXVI. Preces peragit Christus.

سوي * وكسي كه مرا نمي شناسي * ونيز بشاگردان گفت * كه چون شمارا بي 35
كيسه وتوشه * وكفش فرستادم * هرگز شمارا چيزي كم شد * گفتند اي خداوند چيزي
كم نشد * عيسي گفت ازين ساعت هر كه كيسه وتوشه دارد بستاند * وهر كه شمشير 36
ندارد جامهٔ خود بفروشد وبراي خود شمشير بخرد * اكنون بشما مي گويم * اينها كه 37
نبشته شد واجب است كه بر من تمام شود * كه با كنه كاران شمرده شوم * وهر بدي كه
بر من بود تمام شد * * شاگردان † بدو گفتند * اي خداوند ما اينك اينجا دو شمشير هست 38
گفت بس است * واز انجا مسيح بيرون آمد * وانچنانك عادت كرده بود * بكوه زيتون رفت * 39
وشاگردان او در دنبال او رفتند صد بيست شش نماز گزاردن مسيح

* وچون در مقام رسيد بشاگردان گفت * نماز كنيد تا در آزمايش وبلا نيفتيد * * وقدر 40 41
يك سنگ پرتاب عيسي از شاگردان دور شد * سجود كرد ونماز كرد * * وگفت اي 42
پدر اگر بخواهي اين ساغر از من بگذرد * اكنون نه ارادت من الا ارادت تو بشود *

Et cùm ad locum pervenisset, di- 40
scipulis dixit; Orate, ne in ten-
tationem & discrimen incidatis.
Et circiter unum lapidis jactum 41
Jesus à discipulis remotus adora-
vit, & precatus est: Et dixit; 42
O Pater, si vis, hoc poculum à
me transeat: attamen non volun-
tas mea, sed voluntas tua fiat.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

34 At ille dixit; Dico tibi, Petre, non cantabit hodiè gallus, donec ter abne-
35 ges nôsse me. Et dixit eis; Quando misi vos sine sacculo, & pera, &
36 calceamentis, numquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt; Nihil. Di-
xit ergò eis; Sed nunc, qui habet sacculum, tollat similiter & peram: &
37 qui non habet, vendat tunicam suam, & emat gladium. Dico enim vobis,
Quoniam adhuc hoc quod scriptum est, oportet impleri in me; Et cum ini-
38 quis deputatus est. Etenim ea, quæ sunt de me, finem habent. At illi di-
39 xerunt; Domine, ecce duo gladii hîc. At ille dixit eis; Satis est. Et egres-
sus ibat secundùm consuetudinem in Montem olivarum. Secuti sunt autem il-
40 lum & discipuli. Et cùm perveniſſet ad locum, dixit illis; Orate ne intre-
tis in tentationem. Et ipse avulsus est ab eis quantum jactus est lapidis: & 41
positis genibus orabat, Dicens; Pater si vis, transfer calicem istum à me: 42
Veruntamen non mea voluntas, sed tua fiat. Apparuit autem illi Angelus de 43
cœlo, confortans eum. Et factus in agonia, prolixiùs orabat. Et factus est 44
sudor ejus, sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram. Et cùm surrexisset ab 45
oratione, & venisset ad discipulos suos, invenit eos dormientes præ tristitia. 46
Et ait illis; Quid dormitis? surgite, orate, ne intretis in tentationem. Ad- 47
huc eo loquente, ecce turba: & qui vocabatur Judas, unus de duodecim, 48
antecedebat eos: & appropinquavit Jesu ut oscularetur eum. Jesus autem
dixit illi; Juda, osculo Filium hominis tradis?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 * وقال له اقول لك يا بطرا انه لا يصيح الديك اليوم حتى تنكرني ثلث مرات انك لا تعرفني *
35 * ثم قال لهم لما ارسلتكم بغير كيس ولا مزود ولا حذاء هل اعوزكم شيا * قالوا ولا شي * قال
36 لهم من كان له الآن كيس فليبعه وكذلك ايضا من كان له مزود ومن ليس له سيف
37 فليبع ثوبه وليشتر سيفا * اقول لكم ان المكتوب سوف يكمل في ايضا مع الاثمة * لان
38 الذي كتب لاجلي له كمال * فقالوا له يا رب ههنا سيفان * فقال لهم يكفيان * ثم خرج كالعادة
39 ومضى الى جبل الزيتون وتبعه ايضا تلاميذه * فلما انتهى الى المكان قال لهم صلوا لئلا
40 41 تدخلوا التجربة * وانفرد عنهم نحو رمية حجر وجثى على ركبتيه وصلا * قائلا يا ابتاه ان كنت
42 43 تشاء فلتعبر عني هذه الكاس لكن ليس مشيتي بل مشيتك تكون * فظهر له ملاك من
44 45 السماء ليقويه * وكان يصلي متواترا * وصار عرقه كالدم العبيط نازلا على الارض * وقام من
46 الصلاة وجاء الى التلاميذ فوجدهم نياما من الحزن * فايقظهم وقال لهم لماذا تنامون * قوموا
صلوا لئلا تدخلوا التجربة *

Sectio octuagesima prima.

47 * وفيما هو يتكلم واذا جمع والمسمى يهودا احد الاثني عشر كان يمشي قدامهم * فدنا من
48 يسوع وقبله * فقال له يسوع يا يهودا اتقبل بقبلة تسلم ابن الانسان *

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 ወይቤሎ፡እብለከ፡ጴጥሮስ፡ዮም፡ዘእንበለ፡ይንቁ፡ደርሆ፡ለወልከ፡ትክሕደኒ፡ክመዝ፡ሊ
35 ቃለመረኒ።።=። በሆ ክዓተ፡ለቤት።=። ወይቤሎሙ፡ለመ፡ፈነውኩክሙ፡ ዘ
36 እንበለ፡ቍሳናት፡ ወጽፍነት፡ቦኑ፡ዘተፀነስክሙ፡ ወይቤልዎ፡ለልቦ።።=። ወይቤሎሙ፡
ይእዜሰኬ፡ዘቦ፡ቍሳናተ፡ ይንሣእ፡ ሎቱ፡ ወክሣሁ፡ዘኒ፡ ጽፍነት፡ ወዘሰ፡ለልቦ፡ ይሢ
37 ጥ፡ ልብሰ፡ወይዛየጥ፡ሎቱ፡መጥባሓት።።=። እብለክሙ፡ ክመ፡ይብጽሐኒ፡ ዘጽሑፍ፡
ወይትፈጸመ፡ በላዕሊየ፡ዘይብል፡ወመስለ፡ኀጥኣን፡ ተኰለቍ። እግዚእ፡ሊየሱስ፡ወኵ
38 ሉ፡ዘበእንቲኣሁ፡ ይትፈጸመ።።=። ወይቤልዎ፡ እግዚኦ፡ነዋ፡ክልኤ፡መጡብሓ፡ሃሎ፡ኀ
ቤነ፡ዝየ፡ ወ ይቤሎሙ፡ይለክለነ፡ እንከሰ፡ይከውንነ።=። በ፮ ሰዓተ፡ ሌሊት።=።
39 ወወፂአ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ሖረ፡ደብረ፡ ዘይት፡በክመ፡ ያለመድ፡ይጸሊ፡ ወተለውዎ፡
40 ኣርያሊሁ።።=። ወበጺሖሙ፡ወስተ፡ወኀቱ፡መክን፡ወይቤሎሙ፡ጸሊዩ፡ክመ፡ሊትባሉ፣
41 ወስተ፡መንሱት።=። ወተለተተ፡እመኒሆሙ፡መጣነ፡ውጋረ፡እብን፡ወሰገደ፡ወጸለየ።=።
42 ለእዘ፡ይብል፡ለባ፡ ለእመ፡ትፈቅድ፡ለግሕሣ፡ እመኒየ፡ ለዝንቱ፡ጽዋዕ፡ ወባሕቱ፡ ፈቃ
43 ድኅ፡ይኩን፡ ወለኮ፡ፈቃድየ።።=። ወለስተርኣዮ፡ መልአክ፡ እግዚኣብሔር፡ እመሰማ
44 ይ፡ ዘይጸንዖ።=። ወፈርሃ።ወለወተረ፡ጸልዮ፡ወኮነ፡ሃፈ፡ክመ፡ነጸፍጸፈ፡ደመ፡ዘይወር
45 ድ፡ወስተ፡መድር።።=።ወተንሢአ፡እመኀበ፡ይጸሊ፡ ዉሰረ፡ኀበ፡ለርያሊሁ፡ወረከቦሙ፡
46 እንዘ፡ይነውሙ፡እመሐዘን።=። ወይቤሎሙ፡መንትኑ፡ያነውሞክሙ፡ተነሥኡ፡ጸልዩ፣
47 ክመ፡ሊትባሉ፡ወስተ፡መንሱት።።=። በ፱ ሰዓተ፡ሌሊት።=። ወዘንተ፡ እንዘ፡ይብ
ሎሙ፡በጽሑ፡ሕዝብ፡ወይሁደ፡ እመ፴ወርቱ፡ወክልኤቱ፡ለርያሊሁ፡ ይመርሖሙ።።ወ
ቀርቦ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ ወሰዓሞ።።ወዝወእቱ፡ ትእመርት፡ዘወሃቦሙ፡ ወይቤሎሙ፣
48 ዘሰዒመክሙ፡ወእቱ፡ኪያሁ፡ለኀዙ።።=። ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ይሁደ፡ በስዒመ
ኑ፡ታገብለ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ሕያው፡ለኮኑ፡ታቀትሎኑ።=።

Et dixit ei; Dico tibi, Petre, hodiè, antequàm cantabit gallus, ter negabis me, 34
tanquam non noveras me. *Tertiâ noctis horâ.* Et dixit iis; Quando 35
misi vos absque crumena, & pera, num quid defuit vobis? & dixerunt ei; Nihil.
Et dixit iis; Nunc igitur qui habet crumenam, sumat eam; & similiter qui *habet* 36
peram: & qui non habet, vendat pallium suum, & emat sibi gladium. Dico vo- 37
bis, quòd continget mihi quod scriptū est, & perficietur in me, quod dictum fuit;
Et cum peccatoribus numeratus est Dominus Jesus: & totum ꝙ de eo *scriptum*
est perficietur. Et dixerunt ei; Domine, ecce duo gladii sunt apud nos hic, & dixit 38
iis; Sufficiunt nobis: igitur erunt nobis. *Sextâ noctis horâ.*
Et exiens Dominus Jesus profectus est *in* montem Olearum: sicut consueverat, o- 39
rare: & sequuti sunt eum discipuli ejus. Et quum pervenissent ad eum locum, 40
dixit iis; Orate ut non intretis in tentationem. Et progressus est ab illis quantū 41
jactus lapidis, & adoravit, & oravit: Dicens; Pater, si vis remove à me hunc cali- 42
cem: veruntamen voluntas tua fiat, & non voluntas mea. Et apparuit angel⁹ Dei 43
à cœlo confirmans eum. Et timuit, & perstitit orare: et fuit sudor ejus sicut gut- 44
tæ sanguinis, qui descendebat in terram. Et surrexit à loco ubi orâsset, & profe- 45
ctus est ad discipulos ejus, & invenit eos dormientes præ tristitia. Et dixit iis; 46
Quid igitur dormitis? surgite, orate, ne intretis in tentationem.
Nonâ noctis horâ. Et quum hoc diceret iis, venerunt populi: & Judas, ὁ 47
duodecim discipulis ejus, viam præmonstrabat iis, & appropinquavit Domino
Jesu, & osculatus est eum: & hoc fuit signum quod dederat iis, & dixit iis; Quem
osculatus fuero, is est, ipsum apprehendite. Et dixit ei Dominus Jesus; Juda, num 48
osculo tradis filium hominis? nónne occidere facies illum?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

43 * و از آسمان فرشته بدو نموده شد * که دل اورا استوار مي کرد * و او بانده و نهيب نماز مي کرد *
44 و اشك او مثال خون قطر قطره بر زمين افتاد * انگه از جاي نماز بر خواست * و پيش شاگردان
45 آمد * و ايشانرا ديد که از غم و انده خفته بودند * و بديشان گفت چرا مي خسبيد * بر خيزيد
46 و نماز کنيد تا در آزمايش بلا نيفتيد صد بيست هفت آمدن يهودا با جماعت غوغا بر سر مسيح
47 * هنوز در سخن بود * که يهوداء شاگرد از دوازده * و جماعت يهوديان با تير و تيغ و نيزه * بر مسيح
48 آمدند * و يهودا پيش آمد * و مسيح را بوسه کرد * سبب انك نشان چنين کرده بود * و بخصمان
گفته که هر کرا من بوسه کنم شما اورا بگيريد * عيسي بدو گفت يهودا ببوسه † فرزند
ادمي را بخصمان مي سپاري *

Et è cœlo Angelus ad eum apparuit, 43
qui animum ejus confirmavit. Ipse 44
autem in mœrore & pavore ora-
tionem fecit: & lachrymæ ejus
instar sanguinis guttatim in terram
cadebant. Tunc ex loco orationis 45
surrexit, et ad discipulos venit et
illos vidit, quòd præ anxietate et
mœrore sopiti essent. Et illis dixit; 46
Quare dormitis? Surgite, et ora-
te, ne in tentationis discrimen in-
cidatis.

CXXVII. Adventus Judæ cum turba *ac* tumultu in caput Christi.

Adhuc in sermone erat, cùm Judas, 47
discipulus ex duodecim, et turba
Judæorum cum sagittis, et gladiis,
et lanceis, in Christum venirent:
Judas autem accessit, et Christum
osculatus est: Eâ de causâ quòd
signum ita dederat, et adversariis
dixerat, Quemcunque ego oscula-
tus fuero, vos ipsum prehendite.
Jesus ei dixit; Juda, osculo Fili- 48
um hominis adversariis tradis?

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΗ'.

Videntes autem qui circa ipsum futurum, dixerunt ei; Domine, si *percutiemus* in
49 Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον αὐτῷ, Κύριε, εἰ παταξομεν ἐν σπζ α
gladio? Et percussit unus *quidam* ex illis servum principis Sacerdotum, & ampu-
50 μαχαίρᾳ; Καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖ-
tavit ejus auriculam dextram. Respondens autem Jesus, ait; Sinite usque huc.
51 λεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν. (α) Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ἐᾶτε ἕως τούτου. σπη ι
Et *tangens* auriculam ejus, sanavit eum. Dixit autem Jesus ad ac-
52 καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ, ἰάσατο αὐτόν. Εἶπε δὲ (ϛ) ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παρα- σπθ α
cedentes ad se, principes Sacerdotum, & magistratus templi, & seniores; Quasi
γενομένους ἐπ' αὐτὸν, ἀρχιερεῖς, καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ, καὶ πρεσβυτέρους, Ὡς
ad latronem existis cum gladiis & *lignis*? Quotidiè *existente me* cum vobis in
53 ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλυθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων; Καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν
templo, non extendistis manus in me: sed hæc vestra est hora, & potestas
τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστὶν ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία
tenebrarum. Comprehendentes autem eum duxerunt, & *induxerunt* eum ad domum σζ
54 τοῦ σκότους. Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ (γ) εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον α
principis Sacerdotum. At Petrus sequebatur à longè. *Accendentibus* autem *ignem* in medio
55 τοῦ ἀρχιερέως. ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. Ἁψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ σλα α
aulæ, & circumsedentibus illis, *sedebat* Petrus in medio eorum. *Videns*
56 τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν. Ἰδοῦσα
autem eum ancilla quædam sedentem ad lumen, & *attentè* intuita eum, dixit; Et
δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπε, Καὶ
hic cum illo erat. *Is autem* negavit eum, dicens; Mulier, non novi illum. Et
57 οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. Ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτὸν, λέγων, Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν. Καὶ 57
58
post pusillum, alius videns eum, dixit; Et tu de illis es. *At* Petrus ait, σζβ
μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν, ἔφη, Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν, α
Homo, non sum. Et *interstante* quasi *horâ unâ*, alius quidam affirmabat, dicens;
Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διϊσχυρίζετο, λέγων, 59
In veritate & hic cum illo erat: *etenim* Galilæus est. Ait *autem* Petrus; Ho-
Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, Ἄν- 60
θρωπε, *non novi* quid dicis. Et continuò, adhuc loquente illo, cantavit
θρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν
gallus. Et conversus Dominus, respexit Petrum: & recordatus est Petrus
σζγ β (δ) ὁ ἀλέκτωρ. Καὶ στραφεὶς ὁ Κύριος, ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ· καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος 61
verbi Domini, sicut dixerat *ei*; Quia priùs *gallum cantare*, negabis me ter.
τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ με τρίς.
Et egressus foràs Petrus, flevit amarè. Et viri *tenentes* Jesum,
σζδ α Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέτρος, ἔκλαυσε πικρῶς. Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν, 62
63
illudebant ei, cædentes. Et *obvolventes* eum, percutiebant ejus faciem,
ἐνέπαιζον αὐτῷ, δέροντες. Καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν, ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, 64
& interrogabant eum, dicentes; Prophetiza, quis est *percutiens* te? Et alia
καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες, Προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; Καὶ ἕτερα 65
multa blasphemantes dicebant in eum.
πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

MS.A. (α) Ἀποκριθεὶς ὁ (ϛ) Ἰησοῦς (γ) εἰσήγαγον εἰς (δ) ἀλέκτωρ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quum autem viderent ii, qui cum eo erant, 49
quod fiebat, dicunt ei; Domine noster, Per-
cutiemus eos gladiis? Et percussit unus ex 50
eis servum principis sacerdotum, & abstulit
auriculam ejus dexteram. Respondit Jesus, 51
& ait; Satis est ad hanc usque rem *proces-*
sisse. Et tetigit auriculam vulnerati illius,
& sanavit eum. Et dixit Jesus iis qui vene- 52
rant contra seipsum, principibus sacerdo-
tum, & senioribus, & præpositis militiæ
templi; Tanquam adversùs latronem exii- 53
stis adversùm me cum gladiis & fustibus, ut
prehenderetis me. Quotidiè vobiscum
eram in templo, nec extendistis in me manus:
sed hæc est hora vestra & potestas tenebra-
rum. Et comprehensum eum adduxerunt 54
in domum principis sacerdotum. Simon
autem procul veniebat post eum. Cæterùm 55
accenderunt ignem in medio atrii, & conse-
derunt circa eum; sedítque & ipse Simon
inter eos. Et vidit eum puella quædam se- 56
dentem ad ignem; eúmque intuita, dixit;
Et iste cum eo erat. Ipse autem abnegavit, 57
& ait; Mulier, non novi eum. Et paulò 58
post vidit eum alius, & dixit ei, Tu quoque
ex ipsis es. Cepha verò ait, Non sum. Et 59
post unam horam alius contendebat, dice-
bátque, Verè & iste cum eo erat: etenim
Galilæus est. Dixit Cepha, O homo, ne- 60
scio quid dicas. Et statim dum ipse loquere-
tur, cantavit gallus. Et conversus Jesus, in- 61
tuitus est Cepham: & recordatus est Simon
verbi Domini nostri, quod dixerat ipsi, Priùs-
quàm cecinerit gallus, ter abnegabis me. Et 62
egressus foràs Simon, flevit amaré. Porrò 63
homines illi qui tenebant Jesum, illudebant
ei. Et obvelabant eum, ac percutiebant 64
eum in faciem ipsius, dicentes; Vaticinare,
quis te percussit? Aliáque quam plurima 65
blasphemabant ac dicebant in eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Cœtus autem qui cum Jesu erant, 49
cùm hoc fieri viderent, dixerunt; O
Domine, nobis permitte ut eos gladi-
is percutiamus. Et unus ex eis per- 50
cussit servum principis sacerdotum,
et auriculam dextram ejus amputa-
vit. Jesus ei dixit; usque ad hunc 51
terminum. Et venit ad saucium,
et auriculam ejus sanavit. Et Je- 52
sus magnatibus sacerdotum et se-
nioribus et præfectis templi dixit;
Tanquam adversùs latrones, cum
fustibus, et gladiis, et hastis, in me
venistis ut prehenderetis? Quomo- 53
dò est quòd quotidiè in templo vobis-
cum eram, et non prehendistis? Sed
hæc est hora vestra, et potestas tene-
brarum vestrarum.

CXXVIII. Abductio Christi capti in domum Annæ.

Et postèà Jesum prehenderunt, et 54
in domum maximi sacerdotum du-
xerunt: et Simeon longo intervallo
post eum venicbat. Cumque aer fri- 55
gidus esset, in medio atrii quidam
ignem accenderant, quibus sedenti-
bus Simeon venit et coram eis sedit,
et calefactus est. Et puella quædam 56
eum agnovit, & vultum ejus intuita
est, et dixit; Iste etiam cum Jesu erat.

CXXIX. Abnegatio Simeonis.

Simeon inficiatus est, et dixit; 57
Eum non novi. Et illinc paululum 58
regressum quidam alius eum vidit,
et dixit; Tu ex ipsis es. Simeon di-
xit, Ex illis non sum. Post unâ horâ 59

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

49 Videntes autem hi, qui circa ipsum erant, quod futurum erat, dixerunt ei; Do-
50 mine, si percutimus in gladio? Et percussit unus ex illis servum principis sacer-
51 dotum, & amputavit auriculam ejus dexteram. Respondens autem Jesus, ait;
Sinite usque huc. Et cùm tetigisset auriculam ejus, sanavit eum. Dixit autem
Jesus ad eos, qui venerant ad se, principes sacerdotum, & magistratus templi,
53 & seniores; Quasi ad latronem existis cum gladiis & fustibus? Cùm quotidiè
vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me: sed hæc est hora ve-
54 stra, & potestas tenebrarum. Comprehendentes autem eum, duxerunt ad do-
55 mum principis sacerdotum: Petrus verò sequebatur à longé. Accenso autem
igne in medio atrii, & circumsedentibus illis, erat Petrus in medio eorum.
56 Quem cùm vidisset ancilla quædam sedentem ad lumen, & eum fuisset intuita,
dixit; Et hic cum illo erat. At ille negavit eum, dicens; Mulier, non no- 57
vi illum. Et post pusillum alius videns eum, dixit; Et tu de illis es. Pe- 58
trus verò ait; O homo, non sum. Et intervallo facto quasi horæ unius, ali- 59
us quidam affirmabat, dicens; Verè & hic cum illo erat: nam & Galilæus
est. Et ait Petrus; Homo, nescio quid dicis. Et continuò adhuc illo lo- 60
quente cantavit gallus. Et conversus Dominus respexit Petrum. Et recorda- 61
tus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat; Quia priùs quàm gallus cantet, 62
ter me negabis. Et egressus foràs Petrus flevit amaré. Et viri qui tenebant 63
illum, illudebant ei, cædentes. Et velaverunt eum, & percutiebant faciem 64
ejus: & interrogabant eum, dicentes; Prophetiza, quis est, qui te per-
cussit? Et alia multa blasphemantes dicebant in eum. 65

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

49 * فَلَمَّا رَأَى ٱلَّذِينَ مَعَهُ مَا كَانَ قَالُوا لَهُ يَا رَبُّ أَنَضْرِبُ بِٱلسَّيْفِ
50 فَضَرَبَ وَاحِدٌ مِنْهُمْ عَبْدَ
51 رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ فَقَطَعَ أُذْنَهُ ٱلْيُمْنَى * أَجَابَ يَسُوعُ قَائِلًا ٱكْفُفْ وَلَمَسَ أُذْنَهُ فَأَبْرَأَهَا * وَقَالَ
52 لِلَّذِينَ جَاءُوا إِلَيْهِ مِنْ رُؤَسَاءِ ٱلْكَهَنَةِ وَحُكَّامِ ٱلْهَيْكَلِ وَٱلْمَشَايِخِ أَمِثْلَ لِصٍّ أَنَا جِئْتُمْ إِلَيَّ بِسُيُوفٍ
53 وَعِصِيٍّ لِتَأْخُذُونِي * وَقَدْ كُنْتُ مَعَكُمْ كُلَّ يَوْمٍ فِي ٱلْهَيْكَلِ وَلَمْ مَدَدْتُمْ إِلَيَّ أَيْدِيَكُمْ * لَكِنْ
54 هٰذِهِ هِيَ سَاعَتُكُمْ وَسُلْطَانُ ٱلظُّلْمَةِ * فَأَخَذُوهُ وَجَاءُوا بِهِ إِلَى بَيْتِ رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ * وَكَانَ بُطْرُسُ
55 يَتْبَعُهُ مِنْ بَعِيدٍ * فَأَضْرَمُوا نَارًا وَسَطَ ٱلدَّارِ وَجَلَسُوا وَكَانَ بُطْرُسُ جَالِسًا وَسَطَهُمْ * فَلَمَّا رَأَتْهُ
56 جَارِيَةٌ أَمَةٌ جَالِسًا عِنْدَ ٱلضَّوْءِ وَتَرَسَّتْ وَقَالَتْ هٰذَا أَيْضًا كَانَ مَعَهُ * فَأَنْكَرَ وَقَالَ يَا مَرْأَةُ مَا
57 أَعْرِفُهُ * ثُمَّ بَعْدَ قَلِيلٍ أَيْضًا رَآهُ آخَرُ فَقَالَ أَنْتَ أَيْضًا مِنْهُمْ * فَقَالَ بُطْرُسُ يَا إِنْسَانُ مَا أَنَا
58 هُوَ * ثُمَّ بَعْدَ سَاعَةٍ كَرَّرَ عَلَيْهِ ٱلْقَوْلَ آخَرُ قَائِلًا حَقًّا هٰذَا أَيْضًا كَانَ مَعَهُ لِأَنَّهُ جَلِيلِيٌّ *
59 فَقَالَ بُطْرُسُ يَا إِنْسَانُ مَا أَعْرِفُ مَا تَقُولُ * وَفِيمَا هُوَ يَتَكَلَّمُ صَاحَ ٱلدِّيكُ * فَٱلْتَفَتَ ٱلرَّبُّ وَنَظَرَ
60 إِلَى بُطْرُسَ * فَذَكَرَ بُطْرُسُ كَلَامَ ٱلرَّبِّ ٱلَّذِي قَالَهُ لَهُ أَنَّهُ قَبْلَ أَنْ يَصِيحَ ٱلدِّيكُ ٱلْيَوْمَ تُنْكِرُنِي
61 ثَلَاثَ دَفَعَاتٍ * فَخَرَجَ بُطْرُسُ خَارِجًا وَبَكَى بُكَاءً مُرًّا * وَٱلرِّجَالُ ٱلَّذِينَ ٱمْسَكُوا يَسُوعَ كَانُوا يَهْزَءُونَ
62 بِهِ * وَيَلْطِمُونَهُ وَيَسْأَلُونَهُ قَائِلِينَ تَنَبَّأْ لَنَا مَنِ ٱلَّذِي ضَرَبَكَ * وَكَانُوا يَقُولُونَ
65 عَلَيْهِ أَيْضًا بِأَشْيَاءَ كَثِيرَةٍ *

Cùm autem vidissent qui cum illo erant 49
quod fiebat, dixerunt ei; Domine, per-
cutiemúsne gladio? Et percussit unus 50
ex illis servum principis sacerdotum, &
amputavit aurem ejus dexteram. Re- 51
spondit Jesus, dicens; Cohibete. Et te-
tigit aurem ejus, & sanavit eam. Di- 52
xitque ad eos qui venerant ad se ex par-
te principum sacerdotum, & militiæ
templi, & seniorum; Num pro latrone
sum, ut veneritis ad me cum gladiis &
fustibus ut prehenderetis me? Equidem 53
eram vobiscum quotidiè in templo, &
non extendistis in me manus vestras:
sed hæc est hora vestra, & potestas tene-
brarum. Itaque comprehenderunt eum, 54
& duxerunt eum in domum principis
sacerdotum. Et Petrus sequebatur eum
à longé. Accenderunt autem ignem in 55
medio atrii, & sederunt, eratque Petrus
sedens in medio eorum. Cumque vidis- 56
set eum puella quædam ancilla sedentem
propè lumen, dignovit illum, & ait, Hic
etiam erat cum eo. Et negavit, dicens; 57
O mulier, non novi illum. Deindè post 58
pusillum etiam vidit eum alius, & di-
xit; Tu quoque ex illis es. Inquit Pe-
trus, O homo, non sum ego. Item post ho- 59
ram repetiit ei sermonem alius, dicens;
Verè hic etiam erat cum eo, nam Gali-
læus est. Dixit Petrus, O homo, nescio 60
quid dicis: & dum ipse loqueretur, can-
tavit gallus. Et conversus est Dominus, 61
& respexit in Petrum; recordatusque
est Petrus sermonis Domini, quem dixe-
rat illi, quòd antequam cantet gallus
hodiè, negabis me tribus vicibus. Qua- 62
re egressus est Petrus foràs, & flevit
fletu amaro. Et viri qui apprehenderant 63
Jesum, illudebant ei. Et velabant vul- 64
tum ejus, & percutiebant illum, & in-
terrogabant eum, dicentes; Prophetiza
nobis, quis est qui te percussit? Et blas- 65
phemabāt in eum præterea reb' plurimis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

49 ወርእዮ፡ እለ፡መልዬሁ፡ይቤልዎ፡ ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ እግዚኦ፡ንቅትሉ፡ኑ፡ በመ
50 ጎባሓት፡=፡ ወዘበጦ፡ አሐዱ፡ ለገብረ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ወሞተሮ፡ እዝና፡ ዘየማን፡=፡
51 ወለወ፡ሠለ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ሓድግዝ፡ ወገሰሶ፡ እዝና፡ ሶቤሃ ፡ ወአኀየ
52 ዎ፡=፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ለእለ፡መጽሉ፡ ኀቤሁ፡ይለኀዝዎ፡ሊቃን፡ካህ
ናት፡ ወለመጋብተ፡መኰራብ፡ወለረበናት፡ኵሎዘ፡ሰራቂ፡ተለኀዙኒ፡መጻእክሙ፡መሰለ፡
53 ሞጣብሓ፡ ወዕፀው፡=፡ እንዘ፡ኵሉ፡ለሚረ፡ ህለውኩ፡መሰልክሙ፡በመኰራብ፡ እዴ
ክሙ፡ኖቀ፡ሊሰፋሕክሙ፡ ባዕለየ፡ወባሕቱ፡ዝንቱ፡ውእቱ፡ ሰዓትክሙ፡ወስልጦኑ፡ለመ
54 ኰንን፡ጽልመት፡፡=፡ ወለጎዝዎ፡ ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ ዘወሰድዎ፡ኀበ፡ ቤተ፡ሊቀ፡ካህ
55 ናት፡፡ወተለዎ፡ጴጥሮስ፡ እመርሑቅ፡=፡ ወለእንደዱ፡ እሰተ፡ ማእከለ፡ዳጸድ፡ ወነቢሮ
56 ው፡ ነበረ፡ጴጥሮስኒ፡መእሌሆው፡ማእከሎው፡፡=፡ ወርእየቶ፡ወለት፡ እንዘ፡ይነብር፡
57 ኀበ፡መንግለ፡በርህ፡ወጥየቀቶ፣ ወትቤ፡ዝኒ፡መእሌሁ፡ ሃሎ፡፡=፡ ወክሕደ፡ወይቤሳ፡ለ
58 ያእሮ፡ብእሲቶ፡ ዘትብኢ፡፡=፡ ወእመድኅረ፡ሕቅ፡ርእዮ፡ካልእ፡ወይቤሎ፡ እንተ
59 ኒ፡ እመኔሆው፡ለንተ፡፡ወይቤሎ፡ጴጥሮስ፡ለንተ፡ስልእየ፡ሊኮንኩ፡=፡ ወኀሊፎ፡መጠ
ን፡ ስዓተ፡ሌሀቲ፡ለጠቆ፡ለሐዱ፡ካልእ፡ ወይቤሎ፡ለሚኒ፡ዝኒ፡መእሌሁ፡ ሃሎ፡ወገሊሳ
60 ዊ፡ወእቱ፡=፡ ወይቤሎ፡ ጴጥሮስ፡ ለንተ፡ ብእሲ፡ሊያእሮ፡ ዘትብል፡፡ወነቀወ፡ደር
61 ሆ፡ሶቤሃ፡እንዘ፡ይትናገር፡=፡ ወተመይጠ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ወነጸሮ፡ለጴጥሮስ፡ ወተ
ዘከረ፡ጴጥሮስ፡ቃሎ፡ ለእግዚእነ፡ዘይቤሎ፡ሠልስ፡ትክሕደኒ፡ዮም፡ ዘእንበለ፡ይንቁ፡
62 ደርሆ፡=፡ ወወፂአ፡ለፋኣ፡ጴጥሮስ፡ በከየ፡ መሪረ፡፡=፡ በዛረ፡ብ፡ ጽባሕ፡=፡
63 ወዕደወኒ፡ እለ፡ ይእኀዝዎ፡ ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ ይሰለቁ፡ ላዕሌሁ፡ ወይዘብጥዎ፡=፡
64 ወይገለብብዎ፡ ገጸ፡ወይዘብጥዎ፡ ወይሴለልዎ፡ ወይብልዎ፡ ተነበይ፡ ለነ፡መኑ፡ወእቱ፡
65 ዘሰረዓከ፡=፡ ወበዕደኒ፡ብዙኀ፡ ይጸርፈ፡ ለዕሌሁ፡፡=፡

Et videntes qui cum illo *erant* dixerunt Dño Jesu; Dñe, occidemúsne illos cum 49
gladio? Et percussit quidam servum principis sacerdotum, & amputavit aurem 50
ejus dextram, Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Sine hunc: & tetigit aurem 51
ejus statim, & sanavit eum, Et dixit Dominus Jesus iis qui venerant ad eum ap- 52
prehendere eum, principibus sacerdotum, & præfectis templo, & Rabbinis; Ut
latronem apprehendere me veniſtis cum gladiis, & fustibus? Quum quotidie 53
fuerim vobiscum in templo, manus vestras omninò non extendistis in me: verun-
tamen hæc est hora vestra, & potestas domini tenebrarum. Et prehenderunt Do- 54
minum Jesum, & duxerunt eum ad domum principis sacerdotum: & sequutus est
eum Petrus à longé. Et accenderunt ignem medio atrii, & sedentibus illis, se- 55
dit Petrus cum illis medio illorum, Et vidit eum filia sedentem ad lucem, & in- 56
tuita est eum, & dixit; Hic cum eo fuit. Et negavit, & dixit ei; Nescio mulier, 57
quid dicis. Et postea paululùm, vidit eum alius, & dixit ei; Tu ex illis es: & di- 58
xit ei Petrus, Amice mi, non fui. Et illapso spatio horæ unius, intuitus est eum 59
quidam alius, & dixit ei; Verè, hic cum illo erat, & Galilæus est. Et dixit ei Pe- 60
trus, Tu homo, nescio quid dicis: & cantavit gallus dum loqueretur. Et conver- 61
sus est Dominus Jesus, & intuitus est Petrum: & recordatus est Petrus sermonis
Domini nostri, qui dixerat ei; Ter negabis me hodiè, priusquàm cantaverit gal-
lus. Et exiens foràs Petrus, flevit amaré. *Matutino paraſceues.* 62
Et homines qui apprehendebant Dominum Jesum, illudebant ei, & percutiebant 63
eum: Et velabant faciem ejus, & percutiebant eum, & interrogabant eum, & di- 64
cebant ei; Vaticinare nobis quis sit qui colaphum impegit tibi. Et alia multa 65
malè dixerunt contra eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

60 يكي ديگر بروي نكه كرد * وكفت بحقيقت اين نيز † باعيسي بود * و جليلي است * صفا
61 كفت اي مرد نمي دانم چه ميكوئي * فنوز در سخن بود * كه خروس بانك كرد * عيسي
بگرديد و بصفا نكه كرد وبياد اورد شمعون كلمهٔ خداوند ما كه † بدو كفته بود *
62 كه زودتر از انك خروس بانك زند تو سه نوبت † مرا منكر شوي * * شمعون از انجا بدر رفت
63 وتلخناك † بگريست وپشيمان شد * * وكساني كه عيسي † را كرفته بودند بروي تسخر
64 مي زدند * * واورا مي بوسانيدند * و بر روي او مي زدند * و مي كفتند * پيغمبري † كن
65 كيست انك ترا زد * * و بسيار چيزها ديكر بروي افتري كردند * و مي كفتند *

quidam alius in eum intuitus est,
et dixit; In veritate iste cum Je- 60
su erat, et Galilæus est. Cephas di-
xit; O homo, non novi quid dicas.
Adhuc in sermone erat, cùm gallus
vocem ederet. Jesus conversus est, 61
& in Cepham intuitum fecit, &
in memoriam reduxit Simeon ser-
monem Domini nostri, quem ei dixe-
rat; Priusquàm gallus vocem emi-
serit, tu tribus vicibus me abnega-
bis. Simeon igitur illinc egressus 62
est, & amarè flevit, & pœnitens fu-
it. Et homines qui Jesum prehen- 63
derant, ei illudebant. Et eum ob- 64
velabant, & in faciem eum percu-
tiebant, & dicebant; Vaticinare,
quis est qui te percussit? Et multa 65
alia in eum blasphemantes dice-
bant.

Digitized by Google

Et ut factus est dies, *coactus est* *senatus* plebis, principes Sacerdotúmque, & σλε
66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, Συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τ̃ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ β
Scribæ: & duxerunt illum in concilium suum, dicentes; Si tu es
Γραμματεῖς· καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ Συνέδριον ἑαυτῶν, λέγοντες, Εἰ Σὺ εἶ —
Christus, dic nobis. Ait *autem* illis; Si vobis dixero, non credetis. Si autem σλς
67 ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε. Ἐὰν δὲ ι
68 & interrogavero, non respondebitis mihi, *aut* dimittetis. Ex *nunc* erit filius ho- σλζ
69 καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ μοι, ἢ ἀπολύσητε. Ἀπὸ τ̃ (ε) νῦν ἔσται ὁ υἱὸς τ̃ ἀν- α
minis sedens à dextris virtutis Dei. Dixerunt autem omnes; Tu ergò es σλη
70 θρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τ̃ συνάμεως τ̃ Θεοῦ. (ζ) Εἶπον δὲ πάντες, Σὺ οὖν εἶ ι
filius Dei? *Is autem ad eos* ait; Vos dicitis, quia ego sum. *Illi autem* dixerunt; σλθ
71 ὁ υἱὸς τ̃ Θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, Ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγώ εἰμι. Οἱ δὲ εἶπον, β
Quid adhuc *opus habemus testimonio?* ipsi enim audivimus de ore ejus.
Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τ̃ στόματος αὐτοῦ.

CAP. XXIII. κγ'.

1 Et surgens omnis multitudo eorum, *duxit* illum ad Pilatum. Cœperunt autem τ
2 Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τ̃ Πιλάτου. Ἤρξαντο δὲ α
accusare illum, dicentes; Hunc invénimus subvertentem gentem, & prohibentem Cæsari —
κατηγορεῖν αὐτοῦ, λέγοντες, Τοῦτον εὕρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύοντα Καίσαρι τα
tributa dare, dicentem se Christum regem esse. *At* Pilatus interrogavit ι
3 (α) φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι. Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπηρώτησεν

τβ eum, dicens; Tu es rex Judæorum? ille *autem* respondens ei, ait; Tu dicis.
α αὐτὸν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τ̃ Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ, ἔφη, Σὺ λέγεις.
τγ *At* Pilatus *dixit* ad principes Sacerdotum, & turbas; *Nullam* invenio *causam* in
θ Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ τοὺς ὄχλους, Οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν 4
homine hoc. Illi *autem* invalescebant, dicentes; *Quia* commovet populum, docens
τδ τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. Οἱ δὲ ἐπίσχυον, λέγοντες, Ὅτι ἀνασείει τ̃ λαὸν, διδάσκων 5
ι per universam Judæam, incipiens à Galilæa usque huc. Pilatus autem
καθ' ὅλης τ̃ Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τ̃ Γαλιλαίας ἕως ὧδε. Πιλάτος δὲ 6
audiens Galilæam, interrogavit si homo Galilæus esset. Et *cognoscens* quòd de
ἀκούσας Γαλιλαίαν, ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστι. Καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ 7
potestate Herodis esset, remisit eum ad Herodem, *existentem & ipsum in* Hieroso-
τ̃ ἐξουσίας Ἡρῴδου ἐστὶν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρῴδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἰεροσο-
lymis in illis diebus. *At* Herodes *videns Jesum*, gavisus est valdè. Erat enim
λύμοις ἐν ταύταις τ̃ ἡμέραις. Ὁ δὲ Ἡρῴδης ἰδὼν τ̃ Ἰησοῦν, ἐχάρη λίαν. ἦν γὰρ 8
volens ex multo videre eum, *propter audire* multa de eo: & sperabat aliquod signum
θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ· καὶ ἤλπιζέ τι σημεῖον
videre ab eo *factum*. Interrogabat autem eum in sermonibus multis: ipse *autem*
ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. Ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ 9
τε nihil respondebat illi. Stabant autem principes Sacerdotum & Scribæ constanter
β οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. Εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς (β) καὶ οἱ Γραμματεῖς εὐτόνως 10
accusantes eum.
κατηγοροῦντες αὐτοῦ.

MS. A. (ε) νῦν δὲ ἔσται (ζ) Εἶπον δὲ πάντες, Kap. κγ'. MS. A. (α) φόρον (β) καὶ Γραμματεῖς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

66 ... * ... * ... * ...

67 ... * ...

68 ... * ...

69 ... * ...

70 ... * ...

71 ... * ...

1 ... * ... * ... * ...

2 ...

3 ... * ...

4 ...

5 ... * ...

6 ...

7 ...

8 ... * ...

9 ... * ...

10 ... * ...

Lectio matutinis parascenes Crucifixionis. 69.

Quúmq; illuxisset, congregati sunt seniores, 66
& principes sacerdotum, & scribæ, & subduxerunt eum in domum congregationis suæ:
Et inquiunt ei; Si tu es Messia, dic nobis. 67
Dixit eis, Si dixero vobis, non credetis mihi.
Quòd si interrogavero vos, nec dabitis mihi 68
responsum, nec dimittetis me. Ab hoc tem- 69
pore erit Filius hominis sedens à dextera virtutis Dei. Dicunt autem omnes, Tu es ergò 70
Filius Dei? ait illis Jesus, Vos dicitis, quia
ego sum. Dicunt, Quid ampliùs requiruntur 71
nobis testes? nos enim audivimus ex ore ipsi.

CAP. XXIII.

Et surrexit omnis cœtus eorum, & adduxerunt eum ad Pilatum. Cœperuntque eum 1
accusare, dicentes; Hunc invénimus seducentem gentem nostram, & vetántem argen- 2
tum capitatim dari Cæsari: Et dixit de seipso, se esse regem Messiam. Pilatus autem 3
interrogavit eum, & inquit ei; Túne es rex
Judæorum? Ait illi; Tu dixisti. Et dixit Pi- 4
latus principibus sacerdotum & turbæ; Ego
occasionem prorsùs nullam invenio adversùs
hominem istum. At illi clamabant & dice- 5
bant; Conturbavit gentem nostram, docens
per universam Judæam, exorsus à Galilæa
huc usque. Pilatus verò quum audîsset no- 6
men Galilææ, interrogavit, utrùm vir Galilæus esset. Quúmq; cognovisset eum ad pote- 7
statem Herodis pertinere, misit eum ad Herodem, propterea quòd in Jerusalem esset illis diebus. Herodes autem quum vidisset Je- 8
sum, gavisus est vehementer: desiderabat enim
eum videre à multo tempore, eò quòd audierat de eo quamplurima: putabátq; se signum
aliquot ab eo visurum. Et sermonibus mul- 9
tis interrogabat eum: Jesus verò nullum ei
responsum dedit. Stabant autem principes 10
sacerdotum & scribæ, ac pertinaciter accusabant eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

66 * وچون صباح نزديك شد * پيران وبزرور امامان ودانشمندان * فراهم شدند واورا انجا
67 بردند * كه جمعيت ايشان هميشه انجامي بود * وبعيسي كفتند * اكر توي مسيح بما بكوي *
68 عيسي بديشان كفت * اكر بكويم ايمان نياوريد * واكر ازشما بپرسم بمن جواب
69 نخواهيد داون * ومرا نخواهيد رها كردن * ازين ساعت فرزند ادمي بر دست راست خدا
70 سهمناك بنشيند * جماعت كفتند * اكنون توي پسر خدا عيسي بديشان كفت * شما
71 كفتيد * منم من * جماعت كفت كواه چه مي بايد اينك ما از دهنش شنيديم *

صد سي — بردن مسيح پيش بيلاطوس

1 * جماعت باتفاق مسيح را پيش بيلاطوس بردند * وبدي وخبث بروي مي كفتند *
2 ونمودند كه اين را يافتيم كه ملت † مارا كمراه كرد * وفرمود كه جزيه سر
3 بقيصر ندهيم * وبراي خود كفت * كه اوست مسيح † ملك * بيلاطوس ازوي پرسيد *
4 وكفت توي ملك يهوديان * جوابش داد تو كفتي * بيلاطوس به بزركان امامان كفت * وبجماعت

Et cum aurora propè esset senio- 66
res, & princeps sacerdotum, & sapientes convenerunt, & eum illuc duxerunt, ubi congregatio illorum assiduè illic erat. Et ad 67
Jesum dixerunt; Si tu es Christus, nobis dic. Jesus illis dixit; Si dixero, fidem non habebitis: Et si vos interrogavero, 68
mihi. responsum non dabitis, neque me dimittetis. Ab hac hora 69
Filius hominis ad manum dextram Dei terribilis sedebit. Omnes 70
dicebant; Ergò tu es Filius Dei: Jesus eis dixit; Vos dixistis quod ego sum. Concilium dixit; 71
Teste quid opus est? Ecce nos ex ore ejus audivimus.

CXXX. Abductio Christi ad Pilatum.

CAP. XXIII.

Et *omnes uno consensu Christum* 1
ad Pilatum abduxerunt. Et mala et 2
turpia in eum dicebant, & declarabant; Hunc quidem invenimus quòd gentem nostram seducat, & jubeat ut censum capitis Cæsari non demus, & de se dicat quòd ipse est Christus rex. Pilatus ab eo interrogavit, & 3
dixit; Tùne es rex Judæorum? Responsum ei dedit, Tu dixisti. Pilatus 4
maximis sacerdotibus dixit et cœtui;

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

66 Et ut factus est dies, convenerunt seniores plebis, & principes sacerdotum, & Scri-
67 bæ, & duxerunt illum in concilium suum, dicentes; Si tu es Christus, dic nobis. Et
68 ait illis; Si vobis dixero, non credetis mihi: Si autem & interrogavero, non
69 respondebitis mihi, neque dimittetis. Ex hoc autem erit Filius hominis sedens à
70 dextris virtutis Dei. Dixerunt autem omnes; Tu ergò es Filius Dei? Qui ait;
71 Vos dicitis, quia ego sum. At illi dixerunt; Quid adhuc desideramus testimo-
nium? ipsi enim audivimus de ore ejus.

CAP. XXIII.

1 2 ET surgens omnis multitudo eorum, duxerunt illum ad Pilatum. Cœperunt au-
tem illum accusare, dicentes; Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, &
3 prohibentem tributa dare Cæsari, & dicentem se Christum regem esse. Pilatus
autem interrogavit eum; dicens; Tu es Rex Judæorum? At ille respondens ait;
4 Tu dicis. Ait autem Pilatus ad principes sacerdotum, & turbas; Nihil invenio
5 causæ in hoc homine. At illi invalescebant, dicentes; Commovet populum, do-
cens per universam Judæam, incipiens à Galilæa usque huc. Pilatus autem audi-
6 ens Galilæam, interrogavit si homo Galilæus esset. Et ut cognovit quod de He-
7 rodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui & ipse Jerosolymis erat illis di-
ebus. Herodes autem viso Jesu, gavisus est valdè: erat enim cupiens ex multo
8 tempore videre eum, eò quòd audierat multa de eo, & sperabat signum aliquod
videre ab eo fieri. Interrogabat autem eum multis sermonibus. At ipse nihil illi
9 respondebat. Stabant autem principes sacerdorum & Scribæ constanter accusan-
10 tes eum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلفَصْلُ الثَّانِي وَالعِشْرُونَ *

Sectio octuagesima secunda.

66 * فَلَمَّا كَانَ النَّهَارُ اجْتَمَعَ مَشَايِخُ الشَّعْبِ وَرُؤَسَاءُ الكَهَنَةِ وَالكَتَبَةُ وَأَدْخَلُوهُ إِلَى مَجْمَعِهِمْ وَقَالُوا
67 لَهُ * إِنْ كُنْتَ أَنْتَ المَسِيحَ فَقُلْ لَنَا * فَقَالَ لَهُمْ إِنْ قُلْتُ لَكُمْ فَلَمْ تُصَدِّقُوا * وَإِنْ سَأَلْتُكُمْ فَلَمْ
68 تُجِيبُونِي وَلَمْ تُطْلِقُونِي * وَمِنَ الآنَ يَكُونُ ابْنُ الإِنْسَانِ جَالِسًا عَنْ يَمِينِ قُوَّةِ اللهِ * فَقَالَ جَمِيعُهُمْ فَقُ
69 70 لْ أَنْتَ ابْنُ اللهِ * فَقَالَ لَهُمْ أَنْتُمْ تَقُولُونَ إِنِّي أَنَا هُوَ * فَقَالُوا مَا حَاجَتُنَا إِلَى شَهَادَةٍ لأَنَّنَا قَدْ سَمِعْنَا
71 مِنْ فِيهِ * * فَقَامَ جَمِيعُهُمْ بِأَسْرِهِمْ وَجَاؤُا بِهِ إِلَى فِيلاَطُسَ * وَبَدَؤُا يَفْرُونَ عَلَيْهِ قَائِلِينَ إِنَّا
1 2 وَجَدْنَا هَذَا يُقْلِبُ أُمَّتَنَا * وَيَمْنَعُ أَنْ نُعْطِيَ الجِزْيَةَ لِقَيْصَرَ * وَيَقُولُ أَنَّهُ المَسِيحُ المَلِكُ * فَسَأَلَهُ
3 فِيلاَطُسُ قَائِلاً أَأَنْتَ مَلِكُ اليَهُودِ * فَأَجَابَهُ قَائِلاً أَنْتَ قُلْتَ * فَقَالَ فِيلاَطُسُ لِرُؤَسَاءِ الكَهَنَةِ
4 وَالجَمْعِ أَنَا لَمْ أَجِدْ عَلَى هَذَا الإِنْسَانِ عِلَّةً * وَكَانُوا يَشْتَدُّونَ وَيَقُولُونَ أَنَّهُ يُهَيِّجُ الشَّعْبَ إِذْ
5 يُعَلِّمُ فِي جَمِيعِ اليَهُودِيَّةِ * وَابْتَدَأَ مِنَ الجَلِيلِ إِلَى هَهُنَا * فَلَمَّا سَمِعَ فِيلاَطُسُ الجَلِيلَ سَأَلَ أَهُوَ
6 رَجُلُ جَلِيلِيٌّ * فَلَمَّا عَلِمَ أَنَّهُ مِنْ سُلْطَانِ هِيرُودُسَ أَرْسَلَهُ إِلَى هِيرُودُسَ * لأَنَّهُ كَانَ أَيْضًا
7 بِأُورُشَلِيمَ فِي تِلْكَ الأَيَّامِ * وَإِنَّ هِيرُودُسَ لَمَّا رَأَى يَسُوعَ فَرِحَ جِدًّا * لأَنَّهُ كَانَ يَشْتَهِي أَنْ يَرَاهُ مُذْ
8 زَمَانٍ طَوِيلٍ لِمَا كَانَ يَسْمَعُهُ عَنْهُ * وَكَانَ يَرْجُو أَنْ يُعَايِنَ مِنْهُ آيَةً يَعْمَلُهَا * وَسَأَلَهُ عَنْ كَلاَمٍ كَثِيرٍ
9 فَلَمْ يُجِبْهُ بِشَيْءٍ * وَوَقَفَ رُؤَسَاءُ الكَهَنَةِ وَالكَتَبَةُ يَفْرُونَ عَلَيْهِ *
10

Et cùm esset dies, convenerunt seniores 66
plebis, & principes sacerdotum, &
scribæ, & introduxerunt illum in fo-
rum suum, & dixerunt ei; Si es tu Chri- 67
stus, dic nobis. Ait illis, Si dixero vo-
bis, non credetis: Et si interrogavero 68
vos, non respondebitis mihi, neque dimit-
tetis me. Et amodò erit Filius hominis se- 69
dens à dextra virtutis Dei. Et dixerunt 70
omnes, Ergò certum est esse te fili-
um Dei? Dixit illis, Vos dicitis,
quia ego sum. Et dixerunt; Quæ no- 71
bis necessitas testimonii? Nos enim au-
divimus ex ore ipsius.

CAP. XXIII.

ET surrexit congregatio eorum uni- 1
versa, & duxerunt eum ad Pilatum. Et 2
cœperunt accusare illum, dicentes; Nos
quidem invenimus hunc subvertentem
gentem nostram, & prohibentem dari tri-
butum Cæsari, & dicentem esse Chri-
stum regem. Interrogavit autem eum Pi- 3
latus, dicens; Tune es rex Judæorum?
Respondit ei, dicens; Tu dixisti. Et ait 4
Pilatus principibus sacerdotum & tur-
bæ; Ego non inveni adversus hunc homi-
nem causam. Et invalescebant, & dice- 5
bant; Iste commovet populum, dum do-
cet in universa Judæa, & cœpit à Gali-
læa usque huc. Cùm autem audisset Pi- 6
latus Galilæam, interrogavit an ipse
esset vir Galilæus? Et cùm cognovisset 7
eum esse de potestate Herodis, misit il-
lum ad Herodem, quoniam erat ipse quo-
que Jerosolymis in illis diebus. Et ve- 8
rò Herodes cùm vidisset Jesum, gavisus
est valdè, quia exoptabat videre eum à
tempore longo, ob id quod audiebat de eo:
& sperabat se visurum ab illo portentũ
aliquod ab eo faciendũ. Et interrogavit 9
eum de verbis multis: at non respondit
ei quicquam. Steterunt autem principes 10
sacerdotum, & scribæ accusantes illũ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

66 ወጸቢሖ፡ተጋብኡ፡ሊቃን፡ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ ወሊቃናተ፡ ሕዝብ፡ ወወሰድዎ፡ ውስተ፡
67 ዓውደው፡ ለእግዚእ ፡ ሊየሱስ ::= ወይቤልዎ፡ እመ፡ ለንተኑ ፡ ክርስቶስ ፡ ንግረነ፡
68 ግሂደ:: ወይቤሎሙ ፡ እመኒ ፡ ሐይደዕኩክሙ ፡ ሊተለመኑኒ::=ኍ ወእመኒ ፡ ተስእለ
69 ኩክሙ ፡ ሊትነግሩኒ ፡ ወሊኒ ፡ ተኀድጉ::=ኍ ወባሕቱ ፡ እመይእዜሰ ፡ ይነብር ፡
70 ወልደ፡እጋለ፡ለመ፡ ሕያው፡ በየማነ፡ኀይለ፡እግዚኣብሔር፡=ኍ ወይቤልዎ፡ኵሎሙ፡
ለንተኑ ፡ እንከ ፡ ውእቱ፡ወልደ ፡ እግዚኣብሔር:: ወይቤሎሙ ፡ ለንትሙ ፡ ትብሉ ፡
71 ከመ ፡ ለነ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ ፡ እግዚኣብሔር::=ኍ ወይቤሉ ፡ ምንተ ፡ እንከ ፡ ትፈ
ቅዱ፡ሰማዕተ፡በእንቲኣሁ፡ናሁ፡ ለሊክሙ፡ ሰማዕክሙ፡እመኣፍሁ::=ኍ
1 ፙ፫ ወተንሥኡ፡ኵሎሙ፡በዕልሙ፡ወወሰድዎ፡ኀበ፡ጲላጦስ::=ኍ ወለጎዙ፡ያስተዋ
2 ደይዎ፡ ወይቤሉ ፡ ረከብናሁ፡ለዝ፡ብእሲ፡እንዘ፡ይዌልው፡ ለሕዝብነ፡ ወይከልሶ፡
3 ሊ ይሄኩ፡ለባሕት፡ለቄሰር፡ወይረሲ፡ርእሶ፡ክርስቶስዘ፡ንጉሠ፡ እሰራኤል::=ኍ ወሐተ
ቶ፡ጲላጦስ ፡ ወተሰእሎ፡ ወይቤሎ፡ ለንተኑ፡ ንጉሠ፡ እስራኤል:: ወለዎ፡ሠለ፡ወይቤ፡
4 ለንተ፡ትብል፡ከመ፡ኦነ፡ውእቱ::=ኍ ወይቤሎሙ፡ ጲላጦስ፡ ለሊቃነ፡ካህናት፡ ወለሕ
5 ዝብ ፡ ለልቦ ፡ ዘረከብኩ፡ ለበሰሁ፡ለዝ፡ ብእሲ::=ኍ ወለዎየው ፡ ወይቤሉ ፡ የሄው
6 ኮሙ፡ለሕዝብ፡ ወይጫህር፡በኵሉ፡ይሁደ፡ እኂዘ፡ እመገለሳ፡ እስከ፡ ዝየ::=ኍ ወሰ
ሚዖ፡ ጲላጦስ፡ከመ ፡ገለ ለዊ፡ ተስእለ፡ገሊላዊያን:: ለእመ፡ገሊላዊሁ፡ብእሲሁ::=ኍ
7 ወላእሚር፡ከመ፡እመኵናነ፡ሄሮድስ፡ውእቱ፡ፈኖ፡ኀቡ፡ሄሮድስ፡እንዘ፡ሃለወ፡ሊየሩሰ
8 ሌም፡ውእተ፡ዕለተ::=ኍ ወሶበ፡ርእዮ፡ሄሮድስ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ ተፈሥሐ፡ እስ
ሙ፡ይፈቅድ፡ይርእዮ፡ እመኵነዱይ፡ ዕለት፡ እስሙ፡ ይሰምዕ፡ነገር፡ ወይፈቅድ፡ይርእ
9 ይ ፡ ተኣመረ፡ በኀዕሌሁ ፡ ዘይገብር::=ኍ ወሐተቶ፡በ በዙኁ፡ ነገር፡ ወለልሆ፡ ዘተሰ
10 ኦሙ::=ኍ ወይቀውሙ፡ሌቃነ፡ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ ወ በዙኁ፡ዖስተዋድይዎ::=ኍ

Et manè congregati sunt principes sacerdotum, & scribæ, & seniores populi, & 66
duxerunt in consessum suum Dominum Jesum. Et dixerunt ei; Si tu es Christus, 67
dic nobis palám: & dixit iis; Si significavero vobis, non credetis mihi. Et si in- 68
terrogavero vos, non respondebitis mihi, neque dimittetis. Veruntamen ab 69
hoc tempore sedebit Filius hominis in dextra potentiæ Dei. Et dixerunt ei 70
omnes illi; Túne igitur es filius Dei? & dixit iis, Vos dicitis quòd ego sum
filius Dei. Et dixerunt, Quid igitur indigetis testimonio de illo? ecce vosipsi 71
audivistis ex ore suo. CAP. XXIII.

ET surrexerunt omnes illi congregatim, & duxerunt eum ad Pilatum. Et cœ- 1
perunt accusare eum, & dixerunt; Invenimus hunc hominem pervertentem po- 2
pulos nostros, & prohibentem eos ne darent tributa Cæsari, & facientem sei-
psum Christum regem Israelis. Et interrogavit eum Pilatus, & scisciravit eum, 3
& dixit ei; Túne rex Israelis? & respondit, & dixit; Tu dicis quòd ego sum. Et 4
dixit Pilatus principibus sacerdotum, & populo; Nihil est quod inveni criminis
in hunc hominem. Et exclamárunt, & dixerunt, Commovet populos, & docet 5
in universa Judæa, incipiens à Galilæa usque huc. Et audiens Pilatus quòd 6
Galilæus esset, interrogavit Galilæos si homo Galilæus esset. Et quum cogno- 7
visset quòd de jurisdictione Herodis esset, remisit eum ad Herodem existentem
Hierosolymis isto tempore. Et quum vidisset Herodes Dominum Jesum, gavisus 8
est, quia cupiebat videre eum à longo tempore, eò quòd audiret famam ejus: &
cupiebat videre signum ab eo quod faceret. Et interrogavit eum multo sermo- 9
ne, & nihil fuit quod respondit ei. Et stabant principes sacerdotum, & scribæ, 10
& multùm accusabant eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 كه من † برين مرد † چيزي † بهانه نيافتم * ايشان بانك مي زدند * ومي كفتند كه ملت
6 مارا اشفته كرد * وهمهٔ زمين يهودرا برهم زد * ازجليل تا اينجا * چون بيلاطوس † نام جليل
7 شنيد * پرسيد كه اين مرد جليلي است * كفتند اري * چون دانست كه زير حكم هيروديس
است اورا پيش هيروديس فرستاد * سبب انك دران روزها هيروديس در اورشليم بود
8 صد سي يك اوردن مسيح را پيش هيروديس * چون هيروديس عيسي را ديد سخت † شاد
شد * براي انك ديروقت بود كه ديدار عيسي را مي جست * وبسيار چيزها ازو شنيك بود * مي
پنداشت كه بدو آيات وشكفتيها نمايد * * وبسيار سخن ازعيسي پرسيد * او بدو جواب نداد * و
9 10 * بزركان وامامان * ودانشمندان * ايستاده بودند * وازحد بيرون درهلاك او مي كوشيدند *

Ego quidem in hoc viro nihil causæ 5
invenio. Illi autem vociferabantur,
et dicebant; Gentẽ nostrã conturbat,
& universam terram Judææ solici-
tat, à Galilæa usque huc. Cùm Pi- 6
latus nomen Galilææ audiret, inter-
rogavit num hic vir Galilæus esset.
Dixerunt, Etiam. Cùm sciret quòd 7
sub potestate Herodis esset, eum ad
Herodem misit, eò quòd per eos dies
Herodes in Hierosolyma erat.

CXXXI. Adductio Christi ad Herodem.

Cùm Herodes Jesum videret, valdè 8
lætus fuit: eò quòd multum tem-
poris erat, quo Jesum videre quæ-
sierat, & multa de eo audierat; ex-
istimabat itaque quòd ei signa &
miracula ostenderet. Et multa ver- 9
ba à Jesu interrogabat, sed ille ipsi
responsum non dedit. Magnates au- 10
tem & Sacerdotes & sapientes sta-
bant, & extra modum in perniciem
ejus nitebantur.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΘ'.

Nihil faciens autem illum Herodes cum *exercitibus suis*, & *illudens*, ami- ΟΘ'
11 Ἐξουθενήσας ὁ αὐτὸ ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περι- τε
ciens eum vestem splendidam, remisit *eum Pilato*. Fa- ις
12 βαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν (γ) τῷ Πιλάτῳ. Ἐγέ- α
ti sunt autem amici, *hique* Pilatus & Herodes in ipsa die *cum invicem*: νοντο δὲ φίλοι, ὅ, τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· *praexiterant enim in inimicitia existentes ad seipsos*. Pilatus autem convo- τζ
13 προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς. Πιλάτος δὲ συγκαλεσά- ιθ
cans principes sacerdotum, & *magistratus*, & *populum*, Dixit ad illos;
14 μενος τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὸν λαὸν, Εἴπατε πρὸς αὐτὸν, Obtulistis mihi hominem hunc, quasi avertentem populum, & ecce ego
προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαὸν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ coram vobis interrogans, nullam inveni in homine isto causam, *quorum* ac-
ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας, οὐδεμίαν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἰτίαν, ὧν κατη- cusatis *adversus* eum. Sed neque Herodes: remisi *enim* vos ad illum, τη
15 γορεῖτε κατ' αὐτοῦ. Ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν, & ecce nihil dignum morte est actum ei. *Castigans* ergo il- ι
16 καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ. Παιδεύσας οὖν αὐ- τθ
lum dimittam. Necesse autem habebat dimittere eis per festum, unum. β
17 τὸν (δ) ἀπολύσω. Ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν, ἕνα. τι
Exclamabant autem universa turba, *dicentes*; Tolle hunc, dimitte *autem* nobis Barab- α
18 Ἀνέκραξαν δὲ παμπληθεὶ, λέγοντες, Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαρα- bam: Qui erat propter seditionem quandam factam in civitate & homicidium, βᾶν· Ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον, 19
— missus in carcerem. Iterùm ergò Pilatus *adlocutus* est volens τια
βεβλημένος εἰς φυλακήν. (ε) Πάλιν οὖν ὁ Πιλάτος προσεφώνησε θέλων 20
α dimittere Jesum. Illi *autem* succlamabant, dicentes; Crucifige, crucifige e- —
ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν. Οἱ δὲ ἐπεφώνουν, λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον αὐ- 21
τιβ τόν. Ille autem tertiò dixit ad illos; Quid enim *malum* fecit iste? nullam
γ τὸν. Ὁ δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν 22
— causam mortis *inveni* in eo. *Castigans* ergò illum dimittam. Illi *autem* in- τιγ
αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. Οἱ δὲ ἐπε- 23
α stabant vocibus magnis, postulantes *eum crucifigi*: & invalescebant voces —
ἐκειντο φωναῖς μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ τιδ
eorum, & *principum Sacerdotum*. At Pilatus adjudicavit fieri petitionem α
αὐτῶν, καὶ τῶν ἀρχιερέων. Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ αἴτημα 24
eorum. Dimisit autem illis propter seditionem & homicidium *missum*
αὐτῶν. (ζ) Ἀπέλυσε δὲ αὐτοῖς τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον 25
in carcerem, quem petebant: *at* Jesum tradidit voluntati eorum. Et
εἰς τὴν φυλακὴν, ὃν ἠτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν. Καὶ 26
τιε cùm *abducerent* eum, *apprehendentes* Simonem quendam *Cyrenæum* venientem
ς ἀπήγαγον αὐτὸν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός τινος (η) Κυρηναίου ἐρχομένου
ab agro, imposuerunt illi crucem portare post Jesum.
ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.

MS. A. (γ) Πιλάτῳ. (δ) ἀπολύσω. ** Ἀνέκραξαν δὲ παμπληθεὶ, (ε) Πάλιν δὲ ὁ (ζ) Ἀπέλυσε δὲ τὸν διὰ (η) Κυρηναίου ἐρχομένου

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ܘܫܠܚ ܗܪܘܕܝܣ ܒܗ ܒܥܠ ܓܢܒܐ ܘܐܦ ܒܙܐ ܥܡ ܓܢܒܘܗܝ ܘܐܠܒܫ ܐܝܬ ܠܗ ܠܒܘܫ ܙܗܪ ܘܫܕܪ ܠܗ ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ *

12 ܘܗܘ ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܐܬܚܒܒܘ ܗܪܘܕܝܣ ܘܦܝܠܛܘܣ ܕܒܝܢ ܗܘ ܘܒܝܢ ܗܘ ܒܥܘܕܐ ܕܣܢܝܐ ܗܘܘ ܒܝܢܬܝܗܘܢ ·

13 ܘܦܝܠܛܘܣ ܟܕ ܩܪܐ ܠܪܒܢܐ ܘܠܫܘܠܛܢܐ ܘܠܥܡܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܐܝܬܝܬܘܢ ܠܘܬܝ ܠܓܒܪܐ ܗܢܐ ·

14 ܕܡܫܕܪ ܠܟܘܢ ܠܥܡܐ ܘܗܐ ܐܢܐ ܒܩܕܡ ܥܝܢܝܟܘܢ ܫܐܠܬ ܒܗ ܘܠܐ ܫܟܚܬ ܒܓܒܪܐ ܗܢܐ ·

15 ܟܠ ܗܢܘ ܕܡܬܬܒܥܝܢ ܠܘܬܗ ܐܦ ܗܪܘܕܝܣ ܠܐ ܫܟܚ ܒܗ ܐܠܐ ܫܕܪ ܠܢ ܠܘܬܗ ·

16 ܘܗܐ ܠܝܬ ܒܗ ܕܡܘܬܐ ܐܬܥܒܕ ܠܗ ·

17 ܘܫܒܩ ܠܗ ܘܫܕܪ ·

18 ܘܩܪܘ ܟܠܗܘܢ ܒܚܕ ܘܐܡܪܝܢ ܫܩܘܠ ܗܢܐ ܘܫܒܩ ܠܢ ܠܒܪ ܐܒܐ ·

19 ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܓܠ ܡܪܕܘܬܐ ܕܗܘܬ ܒܡܕܝܢܬܐ ܘܒܩܛܠܐ ܐܬܪܡܝ ܒܒܝܬ ܣܘܪܩܐ ·

20 ܘܫܒ ܦܝܠܛܘܣ ܘܩܪܐ ܠܗܘܢ ܒܥܐ ܗܘ ܕܢܫܒܩ ܠܝܫܘܥ ·

21 ܘܗܘܢ ܒܥܝܢ ܘܩܪܝܢ ܘܐܡܪܝܢ ܨܠܒ ܨܠܒ ܠܗ ·

22 ܘܬܠܬ ܙܒܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܒܝܫ ܥܒܕ ܗܢܐ ܠܝܬ ܒܗ ܥܠܬܐ ܕܡܘܬܐ ܐܫܟܚ ܒܗ ܗܟܝܠ ܐܦ ܫܕܪ ܠܗ ·

23 ܗܘ ܕܒܥܘ ܒܩܠ ܪܡ ܘܫܐܠܘ ܕܢܨܠܒ ܠܗ ܘܫܓܝܐ ܩܠܗܘܢ ܘܩܠ ܟܗܢܐ ·

24 ܘܦܝܠܛܘܣ ܦܣܩ ܕܢܗܘܐ ܫܐܠܬܗܘܢ ·

25 ܘܫܕܪ ܠܗܘܢ ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܓܠ ܡܪܕܘܬܐ ܘܒܩܛܠܐ ܐܬܪܡܝ ܒܒܝܬ ܣܘܪܩܐ ܗܘ ܕܒܥܘ ܘܫܒܩ ܠܝܫܘܥ ܠܨܒܝܢܗܘܢ ·

26 ܘܟܕ ܐܚܕܘ ܠܗ ܠܫܡܥܘܢ ܓܝܪܝܢܝܐ ܕܐܬܐ ܡܢ ܚܩܠܐ ܫܩܠܘ ܠܨܠܒܐ ܕܢܣܒ ܒܬܪ ܝܫܘܥ ·

Herodes verò despicatui eum habuit ipse & 11
milites ejus. Et per derisum induit eum ve-
stibus coccineis, ac remisit eum ad Pilatum.
Et eo die facti sunt amici Pilatus et Herodes 12
inter sese: inimicitia enim fuerat antea inter
eos. Convocavit autem Pilatus principes 13
sacerdorum, & magistratus populi; Et ait 14
illis, Obtulistis mihi hunc hominem, tan-
quam pervertentem populum vestrum: &
ecce, ego interrogavi eum diligenter in con-
spectu vestro, nullamque penitùs causam in-
veni in viro isto ex omnibus quibus eum cul-
patis. Sed ne Herodes quidem: ipsum enim 15
remisi ad eum, & ecce nihil dignum morte
factum est ei. Eum igitur castigabo, dimit- 16
tamque. Mos enim erat dimittendi eis 17
unum in Festo. Exclamavit autem univer- 18
sa turba, & ait; Tolle hunc, & dimitte no-
bis Bar-Abba. Qui quidem propter seditio- 19
onem & cædem factam in civitate, conjectus
fuerat in carcerem. Rursum autem allocutus 20
est eos Pilatus, dum vellet dimittere Jesum.
Illi verò vociferabantur, dicentes; Crucifi- 21
ge eum, crucifige eum. Ille autem tertiâ 22
vice dixit eis; Quid enim mali fecit iste?
nullam occasionem dignam morte inveni in
eo: castigabo eum igitur, & dimittam. At 23
ipsi instabant altâ voce, & rogabant eum, ut
ipsum crucifigerent: & invalescebat vox
eorum ac principum sacerdotum. Pilatus 24
autem jussit fieri postulationem eorum. Et 25
dimisit eis illum qui propter seditionem &
cædem conjectus fuerat in carcerem, illum
quem petierant: Jesum verò tradidit eorum
voluntati.

Ad horam tertiam. 70.

Quumq; abducerent eum, prehenderunt Si- 26
monem Cyrenæum, qui veniebat ex villa, &
imposuerunt ei crucem ferendâ ponè Jesum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * هيرودیس وجماعتش اورا خوار داشتند· وبعد ازانك بروي كنتكل كردند· جامهٔ سرخ اورا

12 پوشانیدند· وباز اورا پیش بیلاطوس فرستادند· *وازان روز بیلاطوس وهیرودیس· با یکدیگر

دوستان شدند سبب انك از قدیم در میان ایشان دشمني بود

صد سي هو — باز اوردن مسیح را پیش بیلاطوس

13 * بیلاطوس بزرگان اسامانرا خواند· وکدخدایان· *وبدیشان گفت· این مردرا پیش

14 من اوردید· بدانك ملت شما را مي گردانند واینك برابر شما بوي عقوبت دادم· *وازین همه

15 كه شما مي گویید· برین مرد نمي یابم· *وهیرودیس نیز نیافت· دران وقت كه عیسي را

16 پیش او فرستادم هیچ چیز كه مرك را شاید· نكرد· *اكنون اورا برانید ورها كنید·

17 18 * ورسم داشتند كه در هر عید· بیلاطوس كنه كاري· از بهر جماعت· آزاد كردي· *ودر زندان

19 مردي بود گناه كار ونام او براباً · *خلایق بانك زدند كه عیسي را بر دار كن·

20 وبراباً را آزاد كن· * وبراي عیسي دگر بار بیلاطوس سخن كرد ومي خواست

21 كه عیسي آزاد شود· *یهودیان بانك مي زدند· ومي گفتند بردار كن· بردار كن·

At *Herodes et affectæ ejus eum con-* 11
temptui habuerunt, & postquam eum
ludificâssent, vestem rubram ei in-
duerunt, & remiserunt eum ad Pi-
latum. Et ab eo die Pilatus & 12
Herodes inter se amici facti sunt:
eò quòd ab antiquo inter eos inimi-
citia fuerat.

CXXXII. Reductio Christi ad Pilatum.

Pilatus itaque *magnates sacerdo-* 13
tum vocavit, & gubernatores: Et 14
eis dixit; Hunc virum ad me ad-
duxistis, eò quòd gentem vestram
pervertat: & ecce coram vobis de
eo quæstionem habui, et horum omni-
um, quæ vos dicitis, in hoc viro ni-
hil inveni. Et Herodes etiam non 15
invenit, quo tempore Jesum ad eum
misi: nihil, quod mortem mereatur,
patravit. Nunc eum pellite ac di- 16
mittite. Morem enim habuerant ut 17
in singulis festis Pilatus malefi cum
unum populi gratiâ dimitteret. In 18
carcere autem homo erat malefi cus,
cui nomen Barabbas. Turbæ itaque 19
vociferabantur, Jesum quidem in
crucem age, & Barabbam dimitte.
Sed de Jesu iterum Pilatus sermo- 20
nem fecit: cupiebat enim ut Jesus
dimitteretur. Judæi clamabant, ac 21
dicebant; In crucem agito, in cru-
cem agito.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

11 Sprevit autem illum Herodes cum exercitu suo : & illusit indutum veste albâ, & re-
12 misit ad Pilatum. Et facti sunt amici Herodes & Pilatus in ipsa die : nam anteà
13 inimici erant ad invicem. Pilatus autem convocatis principibus sacerdotum, &
14 magistratibus, & plebe, Dixit ad illos; Obtulistis mihi hunc hominem quasi
avertentem populum, & ecce ego coram vobis interrogans, nullam causam inve-
15 nio in homine isto ex his, in quibus eum accusatis. Sed neque Herodes : nam
16 remisi vos ad illum, & ecce nihil dignum morte actum est ei. Emendatum ergò
17 illum dimittam. Necesse autem habebat dimittere eis per diem festum, unum.
18 Exclamavit autem simul universa turba, dicens; Tolle hunc, & dimitte nobis Ba-
19 rabbam. Qui erat propter seditionem quandam factam in civitate & homicidi-
um, missus in carcerem. Iterùm autem Pilatus locutus est ad eos, volens dimit- 20
tere Jesum. At illi succlamabant, dicentes ; Crucifige, crucifige eum. Ille au- 21
tem tertiò dixit ad illos ; Quid enim mali fecit iste ? nullam causam mortis inve- 22
nio in eo : corripiam ergò illum, & dimittam. At illi instabant vocibus magnis 23
postulantes ut crucifigeretur: & invalescebant voces eorum. Et Pilatus adjudi- 24
cavit fieri petitionem eorum. Dimisit autem illis eum, qui propter homicidi- 25
um & seditionem missus fuerat in carcerem, quem petebant : Jesum verò tradidit
voluntati eorum. Et cùm ducerent eum, apprehenderunt Simonem quendam 26
Cyrenensem , venientem de villa : & imposuerunt illi crucem portare post
Jesum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * واحتقره هيرودس وجنده واستهزوا به * والبسوه ثيابا حمرا وارسله الي فيلاطس * فصاحب
12 فيلاطس وهيرودس من ذلك اليوم لان كان بينهما عداوه من قبل *

13 * العصل الثالث والعشرون * فدعا فيلاطس عظماء الكهنه والرووساء والشعب
14 * وقال لهم قدمتم الي هذا الرجل كمن يرد الشعب * وهانذا قد فحصت عنه امامكم فلم
15 اجد في هذا الانسان علة من جنس ما تفرقونه به * ولا هيرودس ايضا لانه ارسله الينا *
16 وهاهو ذا ليس له عمل يستحق به الموت * وانا اودبه واطلقه * وكان لهم عاده ان يطلق لهم
17 اسيرا في العيد * فصاح كل الجمع قايلين خذ هذا واطلق لنا برابان * وذاك طرح في
18 السجن من اجل الفتن والقتل الذي كان في المدينه * ثم نادا هم ايضا فيلاطس واراد ان
21 يطلق يسوع * اما هم فصرخوا قايلين اصلبه اصلبه * فقال لهم ثالثه اي سر صنع هذا فلم
22 اجد عليه علة توجب الموت * اودبه واطلقه * فكانوا يلحون باصوات عاليه ويسالونه ان
23 يصلبه * واستدت اصواتهم واصوات رووساء الكهنه * فحكم فيلاطس ان يكون عرصهم
24 * واطلق لهم ذلك الذي حبس من اجل القتل والفتن كما طلبوا * واسلم يسوع كما ارادوا *

25 * الفصل الرابع والعشرون * وبينما هم منطلقون به امسكوا واحدا جايئا
26 من القفل يدعى سمعان القيرواني فحملوه الصليب خلف يسوع *

Sprevitque illum Herodes, & exercitus 11
ejus ; & illuserunt ei, & induerunt illum vestibus rubris, & misit illum ad Pilatum. Et amicitias contraxerunt Pi- 12
latus & Herodes ab illa die ; nam erat inter eos inimicitia antea.

Sectio octuagesima tertia.

Vocavit autem Pilatus summos Sacer- 13
dotum, & principes, & populum, Et di- 14
xit illis; Obtulistis mihi hunc virum, ut qui averlat populum : & ecce perquisivi de eo coram vobis, & non inveni in hoc homine causam ullam ex omnibus quibus accusastis illum. At ne Herodes et- 15
iam; nam remisit illum ad nos. Et ecce non est illi factum ob quod moreatur mortem. Et ego corripiam illum, & dimittam 16
eum. Erat autem illis consuetudo dimit- 17
tendi eis vinctum in festo. Et exclama- 18
vit omnis turba, dicentes ; Tolle hunc, & dimitte nobis Baranban. Isque conje- 19
ctus erat in carcerem propter seditionem et necem quæ acciderat in civitate. Tum 20
compellavit eos iterum Pilatus, & voluit dimittere Jesum. At illi exclamave- 21
runt, dicentes ; Crucifige eum, crucifige eum. Dixit illis tertiò; Quod malum 22
fecit iste ? non enim inveni adversùs eum causam quæ inferat mortem, Corripiam eum, & dimittam illum. Instabant 23
autem vocibus elatis, & postulabant ab eo, ut crucifigeret illum : & invaluerunt voces eorum, & voces principum sacerdotum. Itaque judicavit Pilatus 24
fieri voluntatem eorum. Et dimisit illis 25
eum qui missus fuerat in carcerem propter necem & seditionem, prout postulaverunt : & tradidit Jesum prout voluerunt.

Sectio octuagesima quarta.

Et dum ipsi ducerent eum, apprehende- 26
runt quendam venientem ex agro, qui vocabatur Simon Cyrenensis, eúmque gestare fecerunt crucem post Jesum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ : ዘለስተሣዘዮ : ሄሮድሰ::=:

11 ወለስተእንዮ : ሄሮድስ : ወወጳሊሁ : ወተሰለቁ : ለዕቤሁ : ወለልበስዎ : ነጹሐ :
12 ወፈነውዎ : ኀበ : ጲላጦስ::=: ወይእተ : ዕለተ : ተሐውነ : ሄሮድስ : ወጲላጦ
13 ሰ : እስመ : ጋእዞ : ቦሙ : እመቅድሙ::=: ወጸውዖሙ : ጲላጦሰ : ለሊቃነ :
14 ካህናት : ወለመኳንንተ : ሕዝብ::=: ወይቤሎሙ : ለመጻእክመወ : ኀቤየ : ለ
ዝ : ብእሲ: ከመ : ዓላዊ : ሕዝብ : ወናሁ : ለነ : ሐተትክወ : በቅድሜክሙ : ወለል
15 ቦ : ዘረከብኩ: ሱቱ: ጌጋየ: ለዝ: ብእሲ: በዘ: ለስተዋደይክመወ::=: ፎኀበ:ሂሮ
16 ድስኒ : ፈነውኩክሙ : ወናሁ : ለልቦ: ዘገብረ : በዘ: ይመውት::=: እቀሠፍኬ: ወለ
18 ኀድጎ::=: ✣✣✣ ወለወየዉ : ኵሉሙ : በመልለሙ : ሳቡረ : ወይቤሉ : ለ
19 እትቶ : ለዝ : ወለሕይወመ : ለበረባነ::=: ወውእቱ : በረባነ : ዘገብረ : ሃከከ :
17 በሃገር : ወበቀቲለ: ነፍስ: ተሞቅሐ::=: ወግብር: በበ : በዓል: ያሐደ : ሱሙ : ለሐ
20 ደ::=: ወካዕበ : ይቤሎሙ:ጲላጦስ : ትፈቅዱኑ : ለሕይወ : ለክሙ : ለእግዚእ:
21 ሊየሱሰ::=: ወለወየዉ : ኵሉሙ : ወይቤሉ : ስቅሎ::=: ወይቤሎሙ : ጲላ
22 ጦስ : በሣልስ : መንተ : እኩየ : ገብረ : ናሁ : ለልቦ : ዘረከብኩ : በሳዕቤሁ : በዘ :
23 ይመውት : እቅሠፍ : ወለሐይወ : እንከ::=: ወለወየዉ : በዓቢይ : ቃል : ወ
24 ይቤሉ : ሰቅላመ : ወኀየለ : ቃሎሙ: ለሊቃነ : ካህናት::=: ወሶነኖ : ጲላጦስ :
25 ከመ : ይኩኖሙ : ፈቃደሙ::=: ወለሕየወ : ሎሙ : ዘበ : ቀቲላ : ነፍስ : ወበገ
ቢረ : ሁከት : ሞቅሐመ : ዘሰአልመ : ወመጠመሙ : እግዚእ : ሊየሱሰ : ለፈቃደ
26 ሙ::=: ወሶበ : ወስድዎ : ለኀዝዎ : ለስመዖን : ቀሬናዊ : እትወቶ : እመሐቅል:
ወለጸርዎ : መስቀሎ: ይትልዎ : ለእግዚእ:ሊየሱስ::=:

De eo quòd sprevit eum Herodes.

Et sprevit eum Herodes, & milites ejus, & illuserunt ei : & induerunt 11
eum *veste* purâ, & remisit eum ad Pilatum. Et ipsâ die concordes facti 12
sunt Herodes, & Pilatus quia litem habuerunt antea. Et vocavit Pilatus prin- 13
cipes sacerdotum, & judices populi : Et dixit iis, Attulistis ad me hunc homi- 14
nem quasi pervertentem populum : & ecce, ego interrogavi eum coram vobis, & nihil inveni iniquitatis contra hunc hominem, de qua accusastis eum. Et ad Herodem misi vos : & ecce nihil fuit quod fecit, propter quod moreretur. 15
Flagellabo eum igitur, & dimittam eum. 16

Transponitur ver. 17, *& inseritur post* ver. 19.

Et exclamaverunt omnes illi congregatim simul, & dixerunt; Tolle hunc, & serva- 18
to Barabam. Et iste Barabas *fuit*, qui fecerat commotionem in civitate, & 19
propter cædem incarceratus erat. Et necesse erat singulis festis servari iis 17
unum. Et iterum dixit iis Pilatus, Vultísne ut servem vobis Dominum Jesum. 20
Et exclamârunt omnes illi, & dixerunt; Crucifige eum. Et dixit iis Pilatus ter- 21
tiò; Quid mali fecit ? Ecce non fuit quod inveni contra eum, propter quod mo- 22
reretur : flagellabo eum, & servabo eum igitur. Et exclamârunt cum magna 23
voce, & dixerunt ; Crucifige eum : & invaluit vox principum sacerdotum.
Et judicavit Pilatus ut fieret voluntas eorum. Et servavit iis quem propter 24
cædem, & propter facta n commotionem incarcerâssent, quem petierant : & 25
tradidit Dominum Jesum voluntati eorum. Et quum ducerent eum, prehen- 26
derunt Simonem Cyrenæum venientem ex rure : & oneraverunt eum cruce ejus, ut sequeretur Dominum Jesum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * سه نوبت بيلاطوس † بديشان كفت چه بدي كرد * كه من هيچ بهانه مرك برو نيافتم *
23 اكنون برانيد * ورها كنيد * * ايشان طنين كشتند * و باوار بلند مي كفتند * كه
24 عيسي را بر دار كن * آواز جماعت واواز سرور اسلمان عظيم بلند شد * * بيلاطوس فرمود
25 كه مراد ايشان باشد * * وانك براي جنك وكوشش * در زندان نهاده بودند * آزاد كرد
وعيسي را بمراد ايشان سپرد صد سي سه بردن يهوديان مسيح را
26 * وچون عيسي را از پيش بيلاطوس بدر بردند * شخصي پيش آمد نام او شمعون قوريني
همان دم ازده مي آمد * صليب را بردوش او نهادند * كه با ايشان مي برد *

Tertiâ vice Pilatus illis dixit; Quid mali fecit ? Quia ego nullam causam mortis in eo inveni : Nunc itaque pellite eum ac dimittite. Ipsi in furorem versi sunt, & voce elatâ dicebant ; Quin Jesum in crucem agito : & vox turbæ & vox principis sacerdotum magnopere efferebatur. Pilatus igitur jussit, ut voluntas eorum fieret. Et illũ quem propter pugnam & seditionem in carcere posuerant, missum fecit : Jesum verò arbitrio eorum tradidit.

CXXXIII. Abducunt Judæi Christum.

Et cùm Jesum à conspectu Pilati eduxissent, vir quidam eis occurrit, cui nomen Simeon Cyrenæus, eodem instanti ex agro veniens : crucem illius humero imposuerunt, ut cum eis ferret.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Π'. ΠΑ'.

Sequebatur autem illum multa turba populi, & mulierum, quæ & plangebant, & 27 Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν, (θ) αἳ καὶ ἐκόπτοντο, καὶ
lamentabantur eum. Conversus autem ad illas Jesus, dixit; Filiæ 28 ἐθρήνουν αὐτόν. Στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς, εἶπε, Θυγατέρες
Hierusalem, ne flete super me, sed super vosipsas flete, & super fi- Ἰερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε, καὶ ἐπὶ τὰ τέ-
lios vestros. Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent; Beatæ steriles, 29 κνα ὑμῶν. Ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι, ἐν αἷς ἐροῦσι, Μακάρια αἱ στεῖραι,
& ventres qui non genuerunt, & ubera quæ non lactaverunt. Tunc incipi- 30 καὶ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ἐθήλασαν. Τότε (ι) ἄρξον-
ent dicere montibus; Cadite super nos: & collibus; Operite nos. ται λέγειν τοῖς ὄρεσι, Πέσατε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς, Καλύψατε ἡμᾶς.
Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet? Du- 31 Ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται; Ἤ-
cebantur autem & alii duo malefici cum eo tolli. Et postquàm 32 γοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. Καὶ ὅτε
abierunt in locum vocatum Calvariam, ibi crucifixerunt eum, & ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν, καὶ
malefices: hunc quidem à dextris, hunc autem à sinistris. At Je- 33 τοὺς κακούργους· ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. (κ) Ὁ δὲ Ἰη-
sus dicebat; Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt. Dividen- 34 σοῦς ἔλεγε, Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι. Διαμερίζομε-

tes verò vestimenta ejus, miserunt sortem. Et stabat populus spectans: deri- 35 τα α
vos δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλον (λ) κλῆρον. Καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. ἐξε-
debant autem & principes cum eis, dicentes; Alios servavit, servet seipsum, si 35 τκβ
μυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς, λέγοντες, Ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτὸν, εἰ
hic est Christus Dei electus. Illudebant autem ei & milites, 35 β
Χριστὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἐκλεκτός. Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, 36 τκγ
accedentes, & acetum offerentes ei: Et dicentes; Si tu es 36 β
(μ) προσερχόμενοι, καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ· Καὶ (ν) λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ 37
rex Judæorum, serva teipsum. Erat autem & superscriptio scri- 37 τκδ
ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. Ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ (ξ) γεγραμ- 38 α
pta super eum literis Græcis, & Romanis, & Hebraicis; HIC μένη ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς, καὶ Ῥωμαϊκοῖς, καὶ Ἑβραϊκοῖς, ΟΥΤΟΣ
EST REX JUDÆORUM. Unus autem pendenti- 38 τκε
ΕΣΤΙΝ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ. Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέν- 39 β
um maleficorum blasphemabat eum, dicens; Si tu es Christus, serva tenet- των κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν, λέγων, Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, σῶσον σεαυ-
ipsum, & nos. Respondens autem alter increpabat eum, dicens; Neque ti- 39 τὸν καὶ ἡμᾶς. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων, Οὐδὲ φο- 40 τκς
mes tu Deum, quòd in eadem damnatione es? Et nos quidem justè: 40 β τὸν σὺ τὸν Θεὸν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· 41
(digna enim eorum quæ fecimus recipimus:) hic verò nihil insolens egit. (ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν·) οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε.

MS. A. (θ) αἳ καὶ ἐκόπτοντο, (ι) ἄρξονται (κ) Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφες (λ) κλῆρον. (μ) προσερχόμενοι, ὄξος (ν) λέγοντες, Σὺ εἶ (ξ) ἐπιγεγραμμένη

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

27 Sequebatur autem illum multa turba populi, & mulierum : quæ plangebant,
& lamentabantur eum. Conversus autem ad illas Jesus, dixit; Filiæ Jerusa-
28 lem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, & super filios vestros.
29 Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent ; Beatæ steriles, & ventres qui
30 non genuerunt, & ubera quæ non lactaverunt. Tunc incipient dicere montibus ;
31 Cadite super nos : & collibus ; Operite nos. Quia si in viridi ligno hæc fa-
32 ciunt, in arido quid fiet ? Ducebantur autem & alii duo nequam cum eo, ut in-
33 terficerentur. Et postquàm venerunt in locum, qui vocatur Calvariæ, ibi cru-
34 cifixerunt eum, & latrones: unum à dextris, & alterum à sinistris. Jesus au-
tem dicebat; Pater, dimitte illis : non enim sciunt quid faciunt. Dividentes
verò vestimenta ejus, miserunt sortes. Et stabat populus spectans, & deride- 35
bant eum principes eum eis, dicentes ; Alios salvos fecit, se salvum faciat, si
hic est Christus Dei electus. Illudebant autem ei & milites accedentes, & 36
acetum offerentes ei, Et dicentes ; Si tu es rex Judæorum, salvum te fac. Erat 37
autem & superscriptio scripta super eum literis Græcis, & Latinis, & He- 38
braicis ; Hic est rex Judæorum. Unus autem de his, qui pendebant, latroni- 39
bus, blasphemabat eum, dicens; Si tu es Christus, salvum fac temetipsum, &
nos. Respondens autem alter increpabat eum, dicens; Neque tu times Deum, 40
quòd in eadem damnatione es? Et nos quidem justè, nam digna factis recipimus: 41
hic verò nihil mali gessit.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * وكان جمع كبير من الشعب يتبعه * مع النسوة اللواتي كن يندبنه ويلتحن عليه * فالتفت
28 يسوع اليهن وقال يا بنات يروشليم لا تبكين علي لكن ابكين علي انفسكن وعلي اولادكن *
29 لانه ستاتي ايام تقلن فيها طوبي للعواقر والبطون التي لم تلد والثدي التي لم ترضع *
30 حينيذ تقلن للجبال قعي علينا وللاكام غطينا * وان كانوا يفعلون هذا بالعود الرطب فماذا
31 يكون باليابس * وجاوا معه باثنين اخرين عاملي ردي ليقتلا * فلما جاوا الي موضع الجمجمة
32 33 34 فهناك صلبوه * مع عاملي الشر واحد عن يمينه واخر عن يسار * فقال يسوع يا ابه اغفر
35 لهم فانهم لا يدرون ما يفعلون * واقتسموا بينهم ثيابه وافرعوا عليها * والشعب قايم ينظر
وكان الرووساء ايضا يستهزون به ويقولون انه قد خلص اخرين فليخلص نفسه ان كان هو
36 المسيح ابن الله المنتخب * وكان الجند ايضا يستهزون به ويتقدمون اليه ويقدمون له خلا
37 * ويقولون ان كنت انت ملك اليهود فخلص نفسك * وكان عليه ايضا كتاب مكتوب باليونانية
38 والرومية والعبرانية ان هذا هو ملك اليهود * واحد من عاملي الردي الذين صلبا معه
39 كان يجدف عليه قايلا ان كنت انت المسيح فخلص نفسك واياانا * فاجابه الاخر وانتهره قايلا
40 اما تخاف الله اذ كنا تحت هذا الحكم الواحد * ونحن بعدل جوزينا كما نستحق لما صنعنا *
41 واما هذا فلم يصنع سيا رديا *

Et turba magna ex populo sequebatur 27
eum cum mulieribus quæ lamentabantur
eum, & deplorabant eum. Verùm con- 28
versus est Jesus ad eas, & dixit ; Filiæ
Jerusalem, ne fleatis super me : sed flete
super vos & super filios vestros. Quo- 29
niam venient dies in quibus dicetis ;
Beatæ steriles, & ventres qui non genu-
erunt, & ubera quæ non lactaverunt.
Tunc dicetis montibus, Cadite super 30
nos : & collibus, Operite nos. Et si fa- 31
ciunt hoc in ligno humido, quid erit in
arido ? Et duxerunt cum eo duos alios 32
auctores sceleris, ut interficerentur. Cùm- 33
que venissent in locum Calvariæ, ibi
crucifixerunt eum cum duobus auctori-
bus criminis, uno ad dexteram ejus, &
altero ad sinistram ejus. Dixit autem 34
Jesus, Pater mi, dimitte illis, quia non
norunt quid faciunt. Et diviserunt in-
ter se vestimenta ejus, & miserunt sor-
tes super ea, Populo astante & spectan- 35
te. Et principes quoque illudebant ei, &
dicebant ; Quandoquidem salvavit ali-
os, salvet seipsum, si est ipse Christus fi-
lius Dei electus. Et milites etiam illu- 36
debant ei, & accedebant ad eum, & of-
ferebant ei acetum : Ac dicebant ; Si es 37
tu rex Judæorum, salva teipsum. Et 38
erat etiam super eo scriptura scripta
Græcè, et Latinè, et Hebraicè, HIC EST
REX JUDÆORUM. Et unus ex aucto- 39
ribus sceleris, qui crucifixi fuerant cum
eo, blasphemabat in eum, dicens ; Si es
tu Christus, salvum fac temetipsum, &
nos. Respondit autem ei alter, & increpavit 40
eum, dicens ; Nonne times Deum ? Licet simus sub hac sententia ea-
dem, Tamen nobis cum justitia repen- 41
ditur, prout meremur ob id quod gessi-
mus : At iste non commisit quicquam
scelestum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእነተ : እለ : ይበኪያ : ለእስት፡፡=፦ *De mulieribus quæ deflebant eum.*

27 ወብዙኅ፡ ሕዝብ፡ ተለዎ፡ ወለእስትኒ፡ ይበኪያሁ፡ ወያስቆቅዋሁ፡፡=፦ ወተመይጦኒ፡ Et multa turba sequuta est eum, & mulieres plorabant eum, & lugebant eum. 27
28 እግዚእ : ኢየሱስ : ወይቤሎን : ለዋልደ : ኢየሩሳሌም፡ ኢትብኪያኒ፡ ኪያየሰ : ለለ: Et conversus est Dominus Jesus, & dixit iis; Filiæ Hierusalem, ne ploretis me, sed 28
29 ብኪያ፡ ላዕለ፡ ርእስክን፡ ወላዕለ፡ ውሉድክን፡=፦ እስመ : ይመጽእ፡ መዋዕል፡ ለመ: plorate super vobis, & super liberis vestris. Quoniam veniet tempus, quando 29
ይብሉ፡ ብፁዓት፡ መካናት፡ ወከርሠኒ፡ እንተ፡ ኢወለደት፡ ወለጥባትኒ፡ እለ : ኢሐፀ dicent, Beatæ steriles, & uterus qui non peperit, & ubera quæ non lactaverunt.
30 ና፡፡=፦ ወውእተ፡ዕለተ፡ይብልዎሙ፡ ለለደባር ፡ ደቂ፡ላዕሌን፡ ወለለወግርኒ፡ ድፍኑ Et isto die, dicent montibus, Cadite super nos : & collibus, Operite nos. 30
31 ነ፡=፦ በገዘ፡ ዕፅ፡ ርጡብ፡ ከመዘ፡ ገብሩ ፡ በይቡስ፡ እሮ፡ ይከውን፡፡=፦ ወወሰዱ፡ Eò quòd ligno viridi sic faciunt, in arido quomodo fiet ? Et ducebant cum illo 31
32 ምስሌሁ፡ካልኣነ፡ክልኤተ፡ ፈያተ፡ ይስቅሉ፡፡=፦ ወባጺሖሙ፡ ብሑረ፡ ዘሰሙ፡ ቀረን alios duos latrones, ut crucifigerent eos. Et quum venissent ad locum cujus nomen 32
33 ዩ፡በህየ፡ ሰቀልዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወለልክቱኒ፡ ክልኤተ፡ፈያተ፡ አሐደ፡ በየማኑ፡ Caranio, ibi crucifixerunt Dominum Jesum, & illos duos latrones : unum ad 33
34 ወአሐደ፡በፀጋሙ፡ሰቀሉ፡፡=፦ ወእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ይቤ፡ ለባ፡ሰረይ፡ሎሙ፡እስመ: dextram ejus, & unum ad sinistram ejus crucifixerunt. Et dixit Dominus Jesus ; 34
Pater, parce illis, quia nesciunt quod faciunt. Et sortem jecerunt super vestimen-
35 ዘኢያእምሩ፡ ይገብሩ፡፡ ወተዓፀዉ፡ ደቡ፡ ላልባሲሁ፡፡ ወተካፈሉ፡=፦ ወይቀውሙ፡ tis ejus, & divisa sunt. Et stabant populi, & spectabant, & probris afficiebant
ሕዝብ፡ወይሬኢዩ፡ ወይዘነጉጥዎ፡መላእክተ፡ኒ፡ወይብልዎ፡ዘበዕደ፡ያድኅን፡ርእሶ፡ለያ eum principes, & dicebant ei; Qui alios servat, seipsum servet, si Christus sit, & 35
36 ድኅን፡ወእመሰ፡ክርስቶስሁ፡ውእቱ፡ወኅሩዩ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፦ ወይሰለቁ፡ላዕሌ electus Dei. Et deridebant super eum milites ; & accedebant, & attulerunt ei 36
37 ሁ፡ሐሪ፡ ወይቀርቡ፡ወእምጽሉ፡ሎቱ፡ብሒላ፡=፦ ወይቤልዎ፡ ለእመሰ፡ንጉሠ፡ላይ acetum : Et dixerunt ei, Si rex Judæorum es, serva teipsum. Et scripserunt scri- 37
38 ሁድ፡ ለእነተ፡ ላይድኅን፡ ርእሰከ፡፡=፦ ወጸሐፈ፡ መጽሐፈ፡ ላዕሌሁ፡ ወጽሑፍ፡ በርሚ ptionem super eum : & scripta fuit Romanè, Græce, & Hebraicè, & dixit ; Hic est 38
ይስኦ፡ወበጽርእ፡ወበዕብራይስጥ፡ ወይብል፡ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ንጉሦሙ፡ለኢይሁድ፡፡=፦ rex Judæorum, Et unus latro ex iis qui suspensi erant cum eo, blasphemabat, & 39
39 ወኀሐዴ፡ፈያታዊ፡ እምእለ፡ ተሰቅሉ፡ መስሌሁ፡ይፀርፍ፡ወይብሎ፡ለጐኑ፡ለእንተ፡ክርስ dixit ei ; Nonne tu es Christus ? serva teipsum, & nos etiam.
ቶስ፡አድኅን፡ርእሰከሂ፡ወኢያነሂ፡፡=፦ በእንተ፡ዘነሰሐ፡ፈያታዊ፡=፦ *De latrone quem pœnituit.*
40 ወአውሠአ፡ ካልኡ፡ ወገሠጾ፡ ወይቤሎ፡ ኢትፈርሆኑ፡ ለእግዚአብሔር፡ አምላክከ፡ Et respondit ei alter, & objurgavit eum, & dixit ei; Nonne times Dominum Deum tuum tu, quum in eodem judicio simus ? Et nobis quod æquum erat, inve- 40 41
41 እንተሰ፡እንዘ፡ውስተ፡ ወአቱ፡ኵነኔ፡ሃለውነ፡=፦ ወለነሰ፡ዘበርትዕ፡ረከበነ፡ዘይደልወ nimus : quod conveniebat nobis secundùm opera nostra, retributum fuit nobis :
ነ : በመንበሪነ : ተፈደይነ : ወዝንቱስ : ላልቦ : እኩየ : ዘገብረ፡=፦ & hic, nihil fuit mali quod fecit.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * خلق ايستاده مي ديدند * كدخدايان نيز بروي † تسخر مي كردند * وكفتند كه ديكرانرا *Populus autem astantes videbant :* 35
gubernatores etiam ei illudebant,
36 زنده مي كرد * خودرا زنده كند * اكر مي تواند * واكر اوست مسيح كزيدهٔ خدا * * وسرهنكان *& dicebant ; Alios quidem servavit, seipsum servet si potest, & si*
37 كه نزديك او بودند * بروي افسوس مي كردند * [وسركه پيش او آوردند] * وبدو مي كفتند * *ipse est Christus electus Dei. Et sa-* 36
tellites, qui prope eum erant, eum
ludificabant, & acetum ei offere-
bant, Et ei dicebant ; Si tu rex Ju- 37
38 اكر تو ملك يهودياني خودرا زنده كن * * وبود نيز بالاتر او نبشته †بخط يوناني * و رومي * *dæorum es, te ipsum serva. Et erat* 38
etiam super eum scriptum scriptura
Græcâ, & Romanâ, & Hebraeâ ;
39 وعبري * كه اينست ملك يهوديان * * ازان دو دزد كه با وي اويخته بودند * يكي بر عيسي *Hic est rex Judæorum. Ex illis* 39
autem duobus latronibus, qui
cum eo suspensi erant, unus in Je-
sum convitiatus est, & dixit ; Si tu
40 افتري كرد * وكفت اكر تو مسيحي خودرا ومارا برهان * * ياراو بروبانك زد و كفت *Christus es, teipsum & nos libera.*
At socius ejus eum objurgavit, & 40
dixit ; A Deo non times, cùm tu et-
41 ازخدا نمي ترسي * كه تو نيز در داوري هستي * * از روي عدل و راستي انچ سزاي ما بود *iam in judicio sis ? A facie equi-* 41
tatis & justitiæ quod condignum
nobis erat, consequuti sumus : hic
يافتيم * اين چيزي ناشايسته نكرد *nihil indecorum fecit.*

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΠΒ'.

Et dicebat Jesu; Memento mei, Domine, cùm veneris in regnum tuum.
42 Καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ, Μνήσθητί μου Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.
Et dixit illi Jesus; Amen dico tibi, Hodiè mecum eris in
43 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ
paradiso. Erat autem ferè hora sexta, & tenebræ factæ sunt in universam
44 παραδείσῳ. Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην
terram, usque in horam nonam. Et obscuratus est Sol, & scissum est
45 τὴν γῆν, ἕως ὥρας (ο) ἐνάτης. Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη τὸ
velum templi medium. Et clamans voce magnâ Jesus, ait;
46 καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς, εἶπε,
Pater, in manus tuas commendabo spiritum meum: & hæc dicens
Πάτερ, εἰς χεῖράς σου (π) παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου· καὶ ταῦτα εἰπὼν
expiravit. Videns autem Centurio factum, glorificavit Deum,
47 ἐξέπνευσεν. Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γενόμενον, ἐδόξασε τὸν Θεὸν,
dicens; Verè homo hic justus erat. Et omnes simul acce-
48 λέγων, Ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. Καὶ πάντες οἱ συμπαραγε-
dentes turbæ ad spectaculum istud, spectantes facta, percuti-
νόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν (ρ) ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτον-
entes suaipsorum pectora revertebantur. Stabant autem omnes noti e-
49 τες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον. Εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ (σ) αὐ-
jus à longè, & mulieres quæ consecutæ eum à Galilæa, vi-
τοῦ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁ-

ΠΒ' dentes hæc. Et ecce vir nomine Joseph, consiliarius exsistens, vir bo-
τλβ ρῶσαι ταῦτα. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ, βουλευτὴς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀ-
α γαθὸς, καὶ δίκαιος· (Οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ
actioni eorum, ab Arimathæa civitate Judæorum, qui & expectabat &
πράξει αὐτῶν, ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ
ipse regnum Dei:) Hic accedens Pilato, petiit
αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ·) Οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ἠτήσατο
τλγ corpus Jesu. Et detrahens ipsum, involvit id sindone, & posuit
α τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ καθελὼν αὐτὸ, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν
id in monumento excisо, ubi non erat nondum nemo positus. Et di-
τλδ αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ (τ) ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος. Καὶ ἡ-
ε es erat parasceues, & sabbatum illucescebat. Subsecutæ autem & mu-
μέρα ἦν παρασκευὴ, καὶ σάββατον ἐπέφωσκε. Κατακολουθήσασαι (υ) δὲ καὶ γυ-
τλε lieres, quæ fuerant venientes cum eo de Galilæa, viderunt
ναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ
monumentum, & ut positum erat corpus ejus. Reversæ autem parave-
μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμα-
η runt aromata & unguenta: & quidem sabbato quieverunt secundùm man-
σαν ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐν-
datum.
τολήν.

MS. A. (ο) ἐνάτης. (π) παρατίθεμαι (ρ) ταύτην, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον. (σ) αὐτῷ (τ) οὐ δεὶς οὔπω κείμενος. Καὶ ἡ ἡμέρα οὐ παρασκευὴ, σάββατον (υ) δὲ γυναῖκες,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

42 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

41 dicebat ad Jesum; Domine, memento meî, cùm veneris in regnum tuum. Et
43 illi Jesus; Amen dico tibi, Hodiè mecum eris in paradiso. Erat autem fe-
44 re hora sexta, & tenebræ factæ sunt in universam terram usque in horam nonam.
45 Et obscuratus est Sol: & velum templi scissum est medium, Et clamans voce
46 magnâ Jesus ait; Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. Et hæc di-
47 cens, expiravit. Videns autem Centurio quod factum fuerat, glorificavit Deum,
48 dicens; Verè hic homo justus erat. Et omnis turba eorum, qui simul aderant
ad spectaculum istud, & videbant quæ fiebant, percutientes pectora sua reverte-
49 bantur. Stabant autem omnes noti ejus à longè, & mulieres quæ secutæ eum
erant à Galilæa, hæc videntes. Et ecce vir nomine Joseph, qui erat decurio, vir
50 bonus & justus: Hic non consenserat consilio, & actibus eorum, ab Arima-
51 thæa civitate Judææ, qui expectabat & ipse regnum Dei: Hic accessit ad Pila-
52 tum, & petiit corpus Jesu: Et depositum involvit sindone, & posuit eum in mo-
53 numento excisо, in quo nondum quisquam positus fuerat. Et dies erat parasceu-
54 es, & sabbatum illucescebat. Subsecutæ autem mulieres, quæ cum eo venerant
55 de Galilæa, viderunt monumentum, & quemadmodùm positum erat corpus ejus.
Et revertentes paraverunt aromata, & unguenta: & sabbato quidem siluerunt se-
56 cundùm mandatum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

42 *ثم قال ليسوع اذكرني يا رب اذا جئت في ملكوتك * فقال له يسوع امين اقول لك انك
43 اليوم تكون معي في الفردوس * وقد كان وقت الساعة السادسة * وان ظلمة عست الارض 44
45 كلها الى وقت الساعة التاسعة * واظلمت الشمس *

Deindè dixit Jesu; Memento mei Do- 42
mine, quando venies in regno tuo. Dixit 43
illi Jesus; Amen dico tibi, quia hodiè
eris mecum in paradiso. Jámque erat
tempus horæ sextæ. Et quidem tenebræ 44
obvelaverunt terram universam, usque
ad tempus horæ nonæ. Et obtenebratus 45
est Sol.

* الفصل الخامس والثمنون *

Sectio octuagesima quinta.

46 وانسق سر الهيكل من وسطه * وصاح يسوع بصوت عال قائلا يا ابتاه في يديك اصنع
47 روحي * ولما قال هذا اسلم الروح * فلما راي قائد الملية ما كان مجد الله * وقال حقا لقد كان
48 هذا الانسان صديقا * وكل الجموع الذين حضروا هذا المنظر لما عاينوا ما كان رجعوا وهم
49 يدقون على صدورهم * وكان جميع معارفه قياما بعيدا * والنسوة اللواتي كن يتبعنه من
50 الجليل راءين هذا * واذا رجلا اسمه يوسف كان انسانا ذا راي * وكان صالحا صديقا * ولم
51 يكن موافقا لرايهم واعمالهم * وكان من الرامة مدينة يهودا وكان ينتظر ملكوت الله * هذا
52 جاء الى فيلاطس وسالة جسد يسوع * ثم انزله ولفه في لفافة كتان * ووضعه في قبر قد نحت
53 54 55 وكان يوم جمعة الذي يكون صباحه السبت * والنسوة اللاتي
56 بعنه من الجليل ابصرن القبر وكيف وضع جسده * فلما رجعن اعددن طيبا وعطرا *
وكففن في السبت كما في الوصية *

Et dixit Domino Jesu, Recordare meî Domine, quum veneris in regno tuo. Et 43
respondit ei Dominus Jesus, & dixit ei; Amen, dico tibi abundantius, quòd
hodiè eris mecum in paradiso. Et quum meridies esset, tempore sextæ horæ 44
obiit sol, & obscurus fuit mundus usque horam nonam. Et obscuratus est sol: 45
& scissum fuit velum templi, à summitate ejus usque ad imum ejus. Et clamavit 46
Dñs Jesus in magna voce, & dixit; Pater, in manus tuas repono animam meam: & hoc dicens obiit. Et videns centurio quod factum erat, glorificavit Deum, & 47
dixit; Certè justus fuit hic homo. Et omnes populi quum vidissent quæ facta fu- 48
erant, percusserunt pectora sua, & reversi sunt, & abierunt. Et stabant omnes illi 49
qui cognoscebant eum, à longé: & mulieres quæ sequutæ erant eum à Galilæa, viderunt hoc.

De eo qui petiit corpus Domini nostri.

Et venit vir cujus nomen Joseph, præpositus bonus, vir justus & prudens. Et 50 51
ille non fuerat in consilio, & actibus Judæorum: & civitas ejus Arimathæa, &
accepit ille regnum Dei. Et profectus est ad Pilatum, & impetravit corpus Dñi 52
Jesu. Et submisit corpus Domini Jesu, & involvit illud in sindone, & sepelivit 53
illud in sepulchro quod effoderat, in quo nemo sepultus fuerat. Et paraſc[illegible] 54
tunc erat isto die, ut illucesceret sabbatum. Et sequutæ sunt eum aliæ muli- 55
eres quæ venerant ex Galilæa, & viderunt sepulchrum ejus: & quum sepeli-
vissent corpus Domini Jesu, Abierunt, & paraverunt aromata: & quie- 56
verunt in sabbato, & non profectæ sunt, quia sic erat lex eorum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

42 ወይቤሎ፡ ለእግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ተዘከረኒ፡ እግዚኦ፡ ለመ፡ትመጽእ፡በመንግሠትከ።።ይ
43 ወለዎ፡ሠለ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ለሜን ፡ እብለከ፡ እመን፡ ፈድፋደ፡ ከመ፡
44 ዮም፡ ትሄሉ፡ ምስሌየ፡ ውስተ፡ ገነት።።ይ ወቀቲሮ፡ጊዜ፡ሰኩ፡ሰዓት።።ሞተ፡ፀሐይ፡
45 ወጸልመ፡ዓለመ፡ እስከ፡ ጊዜ፡ ተሰዓት።።ይ ወጸልመ፡ ፀሐይ፡ ወተሠጣ፡መንጦላዕተ፡
46 ሥኵራብ ፡ እመሳዕሉ፡ እስከ፡ ታሕቴ።።ይ ወጸርኅ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ በዓቢይ፡
47 ቃል፡ወይቤ፡ላባ፡ውስተ፡እዴከ፡አመሐፅን፡ ነፍሰየ፡ ወዘንተ፡ብሂሎ፡ሞተ።።ይ ወርአ
ዮ፡መክፍኁ፡ ዘኮነ፡ ለእሙቶ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይቤ፡ ለሚኑ፡ ጸድቅ፡ውእቱ፡ዝብለ
48 ሲ።።ይ ወኵሉሙ፡ ሕዝብ፡ ሶበ፡ ርእዩ ፡ ዘኮነ፡ ጕድፈ፡እንግድዓቲሆሙ፡ወተሰውዎ
49 ጸኩ ፡ ወለተዉ።።ይ ወይቀውሙ ፡ ኵሉሙ፡ እለ፡ ያአምርዎ ፡ እመርሑቅ ፡ ወእኒ
ስትኒ፡እለ፡ተሰዋሡ፡እመገሊሳ፡ ርእዮ፡ዘንተ።።ይ
በእንተ ፡ ዘሰአለ ፡ ለሥጋሁ ፡ ለእግዚእነ።።ይ
50
51 ወሙጽአ፡ብእሲ፡ዘስሙ፡ዮሴፍ፡ ለዩ፡ኄር ፡ብእሲ፡ ጸድቅ፡ወጣቢ።።ይ ወውእ
ቱ፡ ሊሂሎ፡ውስተ፡ መክሮሙ፡ ወመባሪሆሙ፡ ለአይሁድ፡ ወሃገረ፡ አርማቲዮስ፡ ወተ
52 ቀበለ፡ውእቱኒ፡ ለመንግሠተ፡ እግዚአብሔር።።ይ ወሖረ፡ኀቡ፡ ጲላጦስ ፡ ወስአሎ፡
53 በድኖ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ።።ይ ወእውረደ ፡በድኖ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ወገነዞ፡በሰንዱ
54 ኖት ፡ ወቀበሮ፡ውስተ፡መቃብር፡ዘእውቀረ፡ዘለልዐ፡ ዘተቀብረ፡ውስቲቱ።።ይ ወዓርብ፡
55 ላሜሃ ፡ ውእተ ፡ ዕለተ ፡ ከመ ፡ ደጽባሕ ፡ ሰንበት።።ይ ወተለዋሁ ፡ ኍልኤቲ፡
ላንስት ፡ እለ ፡ መጽላ ፡ እመገሊሳ ፡ ወርእዩ ፡ መቃብሮ።። ወቀቢሮሙ ፡ በድ
56 ኖ ፡ ለእግዚእ ፡ ሊየሱስ።።ይ ለትዋ ፡ ወለስተደለዋ ፡ ለፈዋተ ፡ ወኀደጋ ፡ በሰንበት ፡
ወለኬተሬ ፡ እስመ ፡ ከመሁ፡ ሕግሙ፡ ።።ይ

Et dixit Domino Jesu, Recordare meî Domine, quum veneris in regno tuo. Et 43
respondit ei Dominus Jesus, & dixit ei; Amen, dico tibi abundantius, quòd
hodiè eris mecum in paradiso. Et quum meridies esset, tempore sextæ horæ 44
obiit sol, & obscurus fuit mundus usque horam nonam. Et obscuratus est sol: 45
& scissum fuit velum templi, à summitate ejus usque ad imum ejus. Et clamavit 46
Dñs Jesus in magna voce, & dixit; Pater, in manus tuas repono animam meam: & hoc dicens obiit. Et videns centurio quod factum erat, glorificavit Deum, & 47
dixit; Certè justus fuit hic homo. Et omnes populi quum vidissent quæ facta fu- 48
erant, percusserunt pectora sua, & reversi sunt, & abierunt. Et stabant omnes illi 49
qui cognoscebant eum, à longé: & mulieres quæ sequutæ erant eum à Galilæa, viderunt hoc.

De eo qui petiit corpus Domini nostri.

Et venit vir cujus nomen Joseph, præpositus bonus, vir justus & prudens. Et 50 51
ille non fuerat in consilio, & actibus Judæorum: & civitas ejus Arimathæa, &
accepit ille regnum Dei. Et profectus est ad Pilatum, & impetravit corpus Dñi 52
Jesu. Et submisit corpus Domini Jesu, & involvit illud in sindone, & sepelivit 53
illud in sepulchro quod effoderat, in quo nemo sepultus fuerat. Et paraſc[illegible] 54
tunc erat isto die, ut illucesceret sabbatum. Et sequutæ sunt eum aliæ muli- 55
eres quæ venerant ex Galilæa, & viderunt sepulchrum ejus: & quum sepeli-
vissent corpus Domini Jesu, Abierunt, & paraverunt aromata: & quie- 56
verunt in sabbato, & non profectæ sunt, quia sic erat lex eorum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

52 * پيش پيلاطوس † رفت وتن عيسي را درخواست كرد كه دفن كند
صد سي هشت سپردن تن مسيح را در قبر
* واز انجا بيامد وتن عيسي را از صليب فرو كرفت * ودر كتانيها باريك پيچيد * واين يوسف 53
كوري از سنك بهر خود كنده بود * عيسي را دران كور نهاد * هنوز هيچ كسي † دران كور ننهاده
54 55 بودند * روز ادينه بود * وشنبه در امك بود * و زناني كه از جليل با وي امك بودند *
56 وكور عيسي را ديدند * ودانسته بودند † كجا نهاده شد * از انجا باز كشتند
وبوي خوش * وغاليه * آماده كردند * و چون روز شنبه † در كذشت [ارام كرفتند]
انچنانك فرموده بود

Ille ad Pilatum ivit, & corpus 52
Jesu postulavit, ut sepeliret.

CXXXVIII. Traditur corpus Christi sepulchro.

Et illinc venit, & corpus Jesu 53
de cruce detraxit, & linteis tenuibus involvit: hic autem Joseph sepulchrum ex saxo sibi effoderat, Jesum itaque in illo sepulchro posuit; nam adhuc neminem in eo sepulchro posuerant. Feria sexta erat, & 54
Sabbathum inibat. Et mulieres, 55
quæ è Galilæa cum eo venerant, & sepulchrum Jesu viderunt, & noverunt ubi positus esset, Illinc 56
reversæ sunt, & odores bonos & galiam paraverunt, & dum Sabbathum præteriret, quieverunt, quemadmodum præceptum erat.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΠΓ'.

CAP. XXIV. κδ'.

τλς α
1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν Σαββάτων ὄρθρου βαθέως ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα, φέρου-
τες, quæ paraverunt, aromata: & quædam cum eis. Invenerunt autem la-
2 σαν ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα· καί τινες σὺν αὐταῖς. Εὗρον δὲ τὸν λί-
pidem revolutum à monumento. Et ingressæ non invenerunt cor-
3 θον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου. Καὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ εὗρον τὸ σῶ-
pus Domini Jesu. Et factum est in dubitare eas de isto, &
4 μα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ
ecce duo viri adstiterunt eis in vestibus fulgentibus. Timentibus
5 ἰδοὺ (α) δύο ἄνδρες ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθῆσιν ἀστραπτούσαις. Ἐμφόβων
autem factis illis, & inclinantibus vultum in terram, dixerunt ad illas;
δὲ γενομένων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, εἶπον πρὸς αὐτάς,
Quid quæritis viventem cum mortuis? Non est hic, sed surrexit: recorda-
6 Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἠγέρθη· μνήσθη-
mini ut locutus est vobis, adhuc existens in Galilæa, Dicens; Quia oportet
7 τε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, λέγων, Ὅτι δεῖ τὸν
filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi, &
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ
tertiâ die resurgere. Et recordatæ sunt verborum ejus. Et rever-
8 9 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ. Καὶ ὑποστρέψα-

τλς β
τλθ α
τλθ β
se à monumento, nuntiaverunt hæc omnia undecim, & omnibus cæ-
σαι ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἕνδεκα, καὶ πᾶσι τοῖς (β) λοι-
teris. Erant autem Magdalene Maria, & Joanna, & Maria Jacobi, &
ποῖς. Ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία, καὶ Ἰωάννα, καὶ Μαρία (γ) Ἰακώβου, καὶ
cæteræ cum eis, quæ dicebant ad Apostolos hæc. Et visa
αἱ λοιπαὶ σὺν (δ) αὐταῖς, αἱ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. Καὶ ἐφάν-
sunt ante illos sicut deliramentum verba eorum, & non crediderunt illis.
σαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς.
At Petrus surgens cucurrit ad monumentum, & procumbens vidit linteamina
Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμε ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια
posita sola: & abiit, apud se mirans factum. Et ecce
(ε) κείμενα μόνα· καὶ ἀπῆλθε, πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός. Καὶ ἰδοὺ
duo ex illis eramus in ipsa die in vicum distantem fa-
δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ (ζ) τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σα-
dia sexaginta ab Hierusalem, cui nomen, Emmaus. Et ipsi loque-
δίους ἑξήκοντα ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ, ᾧ ὄνομα Ἐμμαούς. Καὶ αὐτοὶ ὡμί-
bantur ad invicem de omnibus eventis his. Et factum est
λουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. Καὶ ἐγένετο ἐν
in colloqui ipsos & conquirere, & ipse Jesus appropinquans ibat
τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ (η) αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορ-
cum illis. At oculi illorum tenebantur, non agnoscere eum.
ευετο αὐτοῖς. Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο, τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν.

MS. A. (α) ἄνδρες δύο (β) λοιποῖς. Ἡ Μαγδαληνὴ (γ) ἡ Ἰακώβου, (δ) αὐταῖς ἔλεγον (ε) κείμενα· καὶ (ζ) τῇ ὥρᾳ εἰς (η) αὐτὸς Ἰησοῦς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

CAP. XXIV.

PRimo autem *die* hebdomadis ad auro- 1
ram, quum adhuc tenebresceret, venerunt
ad monumentum, attuleruntque aromata il-
la quæ paraverant: erant autem cum eis mu-
lieres aliæ. Et invenerunt lapidem revolu- 2
tum à monumento: Et ingressæ sunt, nec
invenerunt corpus Jesu. Factumque est dum 4
ipsæ obstupescerent super hoc, ecce duo vi-
ri astiterunt eis, coruscanti vestitu. Et per- 5
terrefactæ sunt, & velaverunt facies suas in
terram. At ipsi dixerunt eis, Quid quæritis
viventem cum mortuis? Non est hic, sur- 6
rexit. Revocate in memoriam quòd collocu-
tus fuerit vobis dum esset in Galilæa, Dice- 7
ritque futurum ut Filius hominis traderetur
in manus hominum sceleratorum, crucique
suffigeretur, ac tertiâ die resurgeret. Et ipsæ 8
recordatæ sunt sermonum ejus. Et reversæ 9
sunt à sepulchro, dixeruntque hæc omnia un-
decim *discipulis* & cæteris. Fuerunt autem 10
Maria Magdalena, & Johan, & Maria mater
Jacobi, & reliquæ quæ cum eis erant, quæ
hæc dixerunt Apostolis. Et visa sunt in oc- 11
lis eorum verba ista quasi deliria, neque cre-
diderunt eis. Simon autem surrexit, & cu- 12
currit ad sepulchrum, & introspiciens vidit
lintea reposita tantummodò, abiitque dum
miraretur apud se super hoc quod factum
fuerat.

Feriâ II. hebdomadis Candidatorum.

Et ecce duo ex eis eâdem die iter faciebant 13
ad pagum nomine Emaus, distantem ab Je-
rusalem stadiis sexaginta. Ipsique colloque- 14
bantur inter se de his omnibus quæ even-
rant. Dumque ipsi colloquerentur, & sci- 15
mutuò rogitarent, venit ipse Jesus, & asse-
quutus est eos, & iter faciebat cum eis. Oc- 16
li autem eorum detenti erant, ne percipe-
rent eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

CXXXIX. Surrectio Christi è sepulchro.

CAP. XXIV.

ET *in aurora feriæ primæ*, dum 1
adhuc tenebræ essent, *mulieres ad*
sepulchrum venerunt, & *illas odores*
bonos, *quos paraverant*, *secum ad-*
duxerunt; & *mulieres aliæ eas se-*
cutæ spectabant. *E longinquo lapi-* 2
dem devolutum viderunt. *Ingressæ* 3
sunt igitur, & *corpus Jesu non in-*
venerunt. *Atque hac de re attoni-* 4
tæ & perculsæ fuerunt, & *in loco*
dejectæ manserunt: *cùm autem*
bene circumspexissent, *duo homines*
supra illas stantes erant, & *vesti-*
tus eorum candidus erat & *fulge-* 5
bat. *Illæ territæ sunt*, & *facies su-*
as declinârunt in terram: & *muli-*
eribus dixerunt; *Quid quæritis*
viventem inter mortuos? *Hic non* 6
est, *surrexit*: *recordamini ejus quod*
in Galilæa vobis dixit: *Quòd pe-* 7
ratus esset Filius hominis, *ut in*
manus hominum peccatorum trade-
retur, & *suspenderetur* & *tertio*
die resurgeret. *Illæ mulieres sermo-* 8
nis Christi recordatæ sunt: *Et à se-* 9
pulchro reversæ sunt, & *has res*
omnibus duodecim retulerunt. *Illæ* 10
autem erant, *Maria Magdalene*, &
Maria mater Jacobi, & *Johan-*
na, & *aliæ quæ cum eis erant*:
& *quæcunque viderant*, & *audive-*
rant, *Apostolis dixerunt*.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XXIV.

1 VNâ autem sabbati valdè diluculo venerunt ad monumentum, portantes, quæ
2 3 paraverant, aromata: Et invenerunt lapidem revolutum à monumento. Et in-
4 gressæ non invenerunt corpus Domini Jesu. Et factum est, dum mente consterna-
5 tæ essent de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. Cùm time-
rent autem, & declinarent vultum in terram, dixerunt ad illas; Quid quæritis vi-
6 ventem cum mortuis? Non est hîc, sed surrexit; recordamini qualiter locutus
7 est vobis, cùm adhuc in Galilæa esset, Dicens; Quia oportet filium hominis tra-
8 di in manus hominum peccatorum, & crucifigi, & die tertiâ resurgere. Et recor-
datæ sunt verborum ejus. Et regressæ à monumento nuntiaverunt hæc omnia illis 9
undecim, & cæteris omnibus. Erat autem Maria Magdalene, & Joanna, & Maria 10
Jacobi, & cæteræ quæ cum eis erant, quæ dicebant ad Apostolos hæc. Et visa sunt 11
ante illos, sicut deliramentum, verba ista: Et non crediderunt illis. Petrus autem 12
surgens cucurrit ad monumentum: & procumbens vidit linteamina sola posita, &
abiit secum mirans quod factum fuerat. Et ecce duo ex illis ibant ipsâ die in ca- 13
stellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalem, nomine Emmaus.
Et ipsi loquebantur ad invicèm de his omnibus quæ acciderant. Et factum est, 14
dum fabularentur, & secum quærerent: & ipse Jesus appropinquans ibat cum illis: 15
Oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent. 16

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلْفَصْلُ اَلسَّادِسُ وَالْعِشْرُونَ *

Sectio octuagesima sexta.

CAP. XXIV.

1 * وَفِي اَحَدِ اَلسَّبُوتِ بَاكِرًا جِدًّا اَتَيْنَ اِلَي اَلْقَبْرِ وَمَعَهُنَّ اَلطِّيبَ اَلَّذِي اَعْدَدْنَهُ وَمَعَهُنَّ بَسُوهِ
2 اُخَرُ * وَوَجَدْنَ اَلْحَجَرَ قَدْ دُحْرِجَ عَنِ اَلْقَبْرِ * فَدَخَلْنَ وَلَمْ يَجِدْنَ جَسَدَ يَسُوعَ * وَكُنَّ فِيمَا
3 4 هُنَّ مُتَحَيِّرَاتٍ مِنْ اَجْلِ هَذَا وَاِذَا رَجُلَانِ قَدْ وَقَفَا بِهِنَّ بِلِبَاسٍ يَبْرُقُ * فَخِفْنَ وَنَكَسْنَ
5 وُجُوهَهُنَّ اِلَي اَلْاَرْضِ * فَقَالَا لَهُنَّ لِمَ تَطْلُبْنَ اَلْحَيَّ مَعَ اَلْاَمْوَاتِ * لَيْسَ هُوَ هٰهُنَا لٰكِنْ قَدْ قَامَ *
6 اُذْكُرْنَ مِثْلَمَا كَلَّمَكُنَّ وَهُوَ فِي اَلْجَلِيلِ * وَقَالَ اَنَّ اِبْنَ اَلْاِنْسَانِ يَنْبَغِي اَنْ يُسْلَمَ فِي اَيْدِي
7 8 اُنَاسٍ خُطَاةٍ وَيُصْلَبَ * وَيَقُومَ فِي اَلْيَوْمِ اَلثَّالِثِ * فَذَكَرْنَ كَلَامَهُ * وَلَمَّا رَجَعْنَ مِنَ اَلْقَبْرِ
اَخْبَرْنَ اَلْاَحَدَ عَشَرَ بِهٰذَا كُلِّهِ وَجَمِيعَ اَلْبَاقِينَ * وَكُنَّ مَرْيَمُ اَلْمَجْدَلِيَّةُ وَيُونَا وَمَرْيَمُ اُمُّ يَعْقُوبَ
9 10 11 وَسَايِرُ مَنْ مَعَهُنَّ * وَقُلْنَ هٰذَا اَلْكَلَامُ عِنْدَهُمْ كَالْهَذْرِ وَلَمْ يُصَدِّقُوهُ *
12 وَقَامَ بِطْرُسُ وَاَسْرَعَ اِلَي اَلْقَبْرِ وَتَطَلَّعَ دَاخِلًا فَرَاَي اَلْبِيَابَ مَوْضُوعَهُ مُفْرَدَهُ فَمَضَي
13 مُتَعَجِّبًا مِمَّا كَانَ * وَاِذَا اِثْنَانِ مِنْهُمْ سَايِرَانِ فِي ذٰلِكَ اَلْيَوْمِ اِلَي قَرْيَةٍ اِسْمُهَا عَمْوَاسُ * بَعِيدَةٍ
14 15 مِنْ يُرُوشَلِيمَ نَحْوَ سِتِّينَ عَدْوَةً * وَكَانَا يَتَحَاطَبَانِ مِنْ اَجْلِ جَمِيعِ اَلْاُمُورِ اَلَّتِي كَانَتْ * وَفِيمَا
هُمَا يَتَكَلَّمَانِ وَيَتَسَاَلَانِ قَرُبَ مِنْهُمَا يَسُوعُ وَمَشَي مَعَهُمَا * وَكَانَ قَدْ حُجِبَ اَعْيُنُهُمَا عَنْ
16 مَعْرِفَتِهِ *

CAP. XXIV.

1 ET in una sabbathorum, manè admodùm venerunt ad monumentum, & secum tulerunt *fragrantiam, quam paraverant, unà cum mulieribus aliis. Et*
2 *invenerunt lapidem jam revolutum à monumento. Et ingressæ sunt, & non in-*
3 *venerunt corpus Jesu. Et dum ipsæ stu-*
4 *perent ob hoc, ecce duo viri astiterunt*
eis in vestitu fulgenti. Quare timue-
5 *runt, & declinaverunt vultus suos in*
terram. Dixerunt autem ad illas; Cur
6 *quæritis viventem cum mortuis? Non*
est hic, sed jam surrexit. Mementote ut
locutus sit vobis dum esset in Galilæa,
7 *Et dixerit, Filium hominis oportere tra-*
di in manus hominum peccatorum, &
8 *crucifigi, & resurgere in die tertia. Et*
9 *recordatæ sunt sermonis ejus. Et cùm*
reversæ essent de monumento, nuntiave-
runt undecim discipulis hæc omnia,
10 *cunctisque reliquis. Fuerunt autem*
Maria Magdalene, & Johanna, &
Maria mater Jacobi, & cæteræ quæ
cum eis erant, & dixerunt hoc Apos-
11 *tolis. Fuitque hic sermo apud illos quasi*
12 *jocus, & non crediderunt ei. Et surre-*
xit Petrus, & festinavit ad monumen-
tum, & inspexit intrò, viditque vesti-
menta posita seorsim, et abiit admirans
13 *quod factum fuerat. Dum autem duo*
ex illis irent illâ die in castellum, nomi-
ne Emaus, distans ab Ierusalem circiter
14 *sexaginta stadia: Et colloquerentur de*
15 *omnibus rebus quæ acciderant: Dùm-*
que ipsi loquerentur, et mutuò se interro-
garent, accessit ad eos Jesus, et ambu-
lavit cum illis. Jam autem velaverat
16 *oculos eorum, ne eum agnoscerent.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 ፲ዐ ወበእሑድ: ሰንበት: በጽባሕ:አልቦለዖ:ገይሣ:ወሖሩ:ኀቡ: መቃብር:ወወሰዶ:ወኧ
2 ተ: እፈዋተ:ዘለስተደለዋ::=ፁ ወረከባሃ:ለይእቲ: እብን:ኀቡ:ላኀሸርሸረት: እመላ
3 ፈ:መቃብር:=ፁ ወቦላ:ወሊረከባ: በድኖ:ለእግዚእነ: እግዚአ:ሊየሱስ::=ፁ ወእኀዘ:
4 ይናፍቃ:ወይኀጥላ: በእንተ:ዝንቱ: ላስተርላይዖን: ክልሌቱ:ዕደው :ወቆሙ:ኀቤሆን:
5 ወይበርቅ:ላልባሲሆሙ::=ፁ ወፈርሃ:ወላትሐታ:ላዕይንቲሆን:ወስተ: መድር: ወይቤ
6 ልዖን:መንተ: ተኀሠሣሡ: ለሕያው:መስለ: መውታን::=ፁ ተንሣእ:ሊሃሎ:ዝየ::ተ
7 ዘከሪ: ዘይቤለክን: በገሊሳ:ሃሌዎ::=ፁ ለወልደ: እጓለ: እመ:ሕያዉ:ይገባእ:ወስተ:
8 እደ:ሰብእ:ኀጥኣን:ወይሰቅልዎ: ወይቀትልዎ: ወይትነሣእ: በሣልስት:ዕለት::=ፁ ወተ
9 ዘከሪ:ቃሉ::=ፁ ወላቲዖን: እመኀበ: መቃብር: ነገርሆሙ:ለዓሠርቱ:ወእሐዱ: ወለ
10 ቢጾሙ:ለኵሉሙ: ዘንተ::=ፁ ወእማንቱሰ:ማርያመ: መግደላዊት: ወዮሐና:ወማር
11 ያ: እንተ:ያዕቆብ: ወቢጾንሂ: እለ:መስሌሆን: ነገሪሆሙ: ለሐዋርያት:ዘንተ::=ፁ ወ
ኮነ:ዝንቱ: ነገር: በቅድሜሆሙ: ኵሙ: ዝንጋዔ: ወሊኤመንዖን: ወለክሐድዎን::=ፁ
12 ወተንሥአ:ጴጥሮስ: ወሖረ: ወርጸ:ኀበ:መቃብር:ወኀፀወጸ:ወርእየ:መዋፍሖ:ባሕቲቶ:
ንቡረ: ወለተወ: እንዘ:ያነክር: ዘኮነ::=
በሰኑይ: ፈሲካ:=ፁ
13 ወወኀተ : ዕለተ: እንዘ : ይሐውሩ: ክልሌቱ: እመወስቴቶሙ : ሃገረ: እንተ: ርሕቅ
14 ት::እመሊያሩሰሌም: መጠነ: ስሰ: መዕረፊ: እንተ: ስማ : ሌማሉስ::=ፁ ወይትናገር
15 ሙ:በቤናቲሆሙ: በእንተ:ኵሉ: ዛኮነ::=ፁ ወእንዘ: ይትናገሩ:ወይትኀሠሠሙ: ለዝነ
16 ቱ: ቀርቦሙ: እግዚእ:ሊየሱስ: ወሖረ:መስሌሆሙ::=ፁ ወተአሳዘ:እዕይንቲሆሙ:ወ
ኢደነ: ኵሙ: ሊያእመርዎ::=ፁ

CAP. XXIV.

ET in primo sabbati diluculò, nocte adhuc *existente*, manicârunt, & venerunt 1
ad sepulchrum, & attulerunt illa aromata quæ paraverant. Et invenerunt hunc 2
lapidẽ ubi devolutus erat ab ore sepulchri. Et ingressæ sunt, & non invenerunt 3
corpus Dñi nostri, Dñi Jesu. Et dum hæsitantes & deficientes erant de isto, appa- 4
ruerunt iis duo viri, & steterunt juxta illas, & refulgebant vestimenta eorum.
Et timuerunt, & submiserunt oculos suos in terram: & dicebant iis, Quid quæ- 5
ritis vivum cum mortuis? Surrexit, non est hîc: mementote quid loquutus est vo- 6
bis quum in Galilæa esset, Filium hominis tradi in manum hominum peccato- 7
rum, & crucifigi eum, & occîdi eum, & surgere in tertia die. Et recordatæ sunt 8
sermonis ejus. Et recedentes à sepulchro nuntiaverunt undecim, & vicinis o- 9
mnibus, hæc. Et istæ, Maria Magdalene, & Johana, & Maria quæ Jacobi, & sociæ 10
earum quæ cum istis erant, nuntiaverunt Apostolis hæc. Et fuit hic sermo corã 11
iis, sicut deliramentum, & non crediderunt iis, & restiterunt iis. Et surrexit Pe- 12
trus, & profectus est, & cucurrit ad sepulchrum, & inspexit, & vidit linteum
solum positum: & abiit, mirans quod factum fuerat.

Secundâ Paschatis.

Et isto die *erant* euntes duo ex illis *ad* vicum qui distat ab Hierusalem circa sexa- 13
ginta stadia, cujus nomen, Emaus. Et colloquebantur inter se de toto quod factũ 14
fuerat. Et dum colloquerentur, & discuterent hoc, accessit iis Dominus Jesus, & 15
profectus est cum iis. Et capti sunt oculi eorum, & cooperti, ut non agnosce- 16
rent eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * ورسولان †باور نمي داشتند*ودر نظر ايشان*مثال خواب مي نمود * بعد ازان شمعون † بر خاست
12 وسوي كور دويد * وديد كه كفنها جدا نهاده * شمعون † در نفس خود عجب مانده * از انچ شد

صد چهل نمودن مسيح خودرا بلوقا وقيلوفا

13 * ودران روزها دو از شاگردان درده مي رفتند * ونام ان ده عماوس است * واز اورشليم
14 بقدر † شصت غلوت دور بود * * وايشان † با يكديگر سخن مي گفتند * از براي اين
15 واقعه كه شك است * وخبر مي جستند * * ناگاه عيسي † بديشان رسيد * وهم راه
16 ايشان شد * * وچشم شاگردان بسته شد * كه اورا نمي شناختند *

At Apostoli fidem non habuerunt, & 11
in aspectu eorum quasi somnium vi-
sum est. Postea vero Simeon surre- 12
xit, & ad sepulchrum cucurrit: vi-
soque quòd linteamina seorsim posita
essent, Simeon apud se admirabun-
dus hæsit, ex eo quod factum erat.

CXL. Ostendit seipsum Chri-
stus Eucæ & Cleophæ.

Et in illis diebus duo ex discipulis 13
in pagum ibant, nomen autem ejus
pagi Emaus est, et ab Hierosolyma
circiter sexaginta stadia distans
erat. Et illis inter se colloquenti- 14
bus de hoc quod acciderat, et nun-
tium inquirentibus, Subitò Jesus 15
ad illos accessit, et viæ comes illis
factus est. Oculi autem discipulo- 16
rum clausi erant, ut eum non cogno-
scerent.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΠΓ'.

Ait autem ad illos; Qui sermones hi, quos confertis ad invicèm ambulantes,
17 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες,
& estis tristes? Respondens autem unus, cui nomen Cleophas, dixit ad eum; Tu
18 καὶ ἐστὲ σκυθρωποί; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἷς, ᾧ ὄνομα Κλεόπας, εἶπε πρὸς αὐτόν, Σὺ
solus peregrinaris in Hierusalem, & non cognovisti facta in illa in diebus
μόνος παροικεῖς ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις
his? Et dixit eis; Quæ? Illi autem dixerunt ei; Quæ de Jesu Nazareno,
19 ταύταις; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ποῖα; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου,
qui fuit vir Propheta, potens in opere & sermone coram Deo & omni
ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ (ι) καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς
populo. Quomodòque t radiderunt eum summi Sacerdotes, & principes nostri in
20 τοῦ λαοῦ. Ὅπως τε (κ) παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς
damnationem mortis, & crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus, quia ipse esset
21 κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν, ὅτι αὐτός ἐστιν
futurus redimere Israel. Sed & cum omnibus his, tertiam hanc diem agit
ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ. ἀλλά γε σὺν πᾶσι τούτοις, τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει
hodiè, ex quo hæc facta sunt. Sed & mulieres quædam ex nobis terruerunt nos,
22 σήμερον, ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. Ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς,
factæ antelucanæ ad monumentum. Et non invenientes corpus ejus, venerunt,
23 γενόμεναι (λ) ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον. Καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἦλθον,
dicentes & visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum vivere. Et abierunt quidam
24 λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. Καὶ ἀπῆλθόν τινες
eorũ qui cum nobis, ad monumentum, & invenerunt ita sicut & mulieres dixerunt:
τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ οὕτω (μ) εὗρον καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον·
ipsum verò non viderunt. Et ipse dixit ad eos; O stulti & tardi corde
αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. Καὶ αὐτὸς εἶπε πρὸς (ν) αὐτούς, Ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ
ad credendum in omnib' quæ locuti sunt Prophetæ. Nónne hæc oportuit pati Christum,
τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται. Οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν,
& intrare in gloriam suam? Et incipiens à Moyse, & ab omnibus Pro-
καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωσέως, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προ-
phetis, interpretabatur illis in omnibus Scripturis quæ de seipso. Et appropinquaverunt
φητῶν (ξ) διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. Καὶ ἤγγισαν
ad vicum quò ibant: & ipse finxit longiùs ire. Et coë-
εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς (ο) προσεποιεῖτο πορρωτέρω πορεύεσθαι. Καὶ παρε-
gerunt illum, dicentes; Mane nobiscum: quoniam ad vesperam est, & inclinavit
βιάσαντο αὐτὸν, λέγοντες, Μεῖνον μεθ' ἡμῶν· ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ, καὶ κέκλικεν
dies. Et intravit ad manendum cum illis. Et factum est in discumbere ipsum
ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν
cum eis; accipiens panem benedixit, & frangens porrigebat illis. Eorum autem
μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον (π) εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς. Αὐτῶν δὲ
aperti sunt oculi, & cognoverunt eum: & ipse non apparens factus est ab eis.
διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν.
Et dixerunt ad invicèm; Nónne cor nostrum ardens erat in nobis, ut loqueretur
Καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους, Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς (ρ) ἐλάλει
nobis in via, & ut aperiret nobis Scripturas?
ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; MS.A. (ϑ) παροπτῆς

Ἰερουσαλὴμ, (ι) καὶ ἐν λόγῳ (κ) αὐτὸν παρέδωκαν (λ) ὀρθριναὶ (μ) ὅτως (ν) *ἐαυτῆς,
(ξ) διερμήνευεν (ο) προσεποιήσατο πορρώτερον (π) ἠυλόγησεν, (ρ) ἐλάλησεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܘ ܗܢܘܢ ܡܠܐ ܕܐܢܬܘܢ ܡܡܠܠܝܢ ܒܝܢ ܓܒܪܐ ܠܓܒܪܐ ܕܗܟܝܠ ܐܢܬܘܢ ܥܨܝܒܝܢ ܘܐܬܘܢ ܥܓܡܝܢ ܘܩܛܝܪܝܢ ܦܪܨܘܦܟܘܢ ܗܟܝܠ ܐܢܬܘܢ ܥܨܝܒܝܢ ܘܐܬܘܢ ܥܓܡܝܢ ܘܩܛܝܪܝܢ ܦܪܨܘܦܟܘܢ
18 ܐܚܕ ܡܢܗܘܢ ܕܫܡܗ ܩܠܝܘܦܐ ܐܡܪ ܠܗ ܐܢܬ ܗܘ ܒܠܚܘܕܟ ܕܓܪ ܒܝܪܘܫܠܡ ܘܠܐ ܝܕܥܬ ܡܕܡ ܕܗܘܐ ܒܗ ܒܝܘܡܝܢ ܗܠܝܢ ܐܚܕ ܡܢܗܘܢ ܕܫܡܗ ܩܠܝܘܦܐ ܐܡܪ ܠܗ ܐܢܬ ܗܘ ܒܠܚܘܕܟ ܕܓܪ ܒܝܪܘܫܠܡ ܘܠܐ ܝܕܥܬ ܡܕܡ ܕܗܘܐ ܒܗ ܒܝܘܡܝܢ ܗܠܝܢ
19 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܘ ܗܢܘ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܕܝܫܘܥ ܢܒܝܐ ܓܒܪܐ ܕܗܘܐ ܚܝܠ ܒܥܒܕܐ ܘܒܡܠܬܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܘܟܠ ܥܡܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܘ ܗܢܘ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܕܝܫܘܥ ܢܒܝܐ ܓܒܪܐ ܕܗܘܐ ܚܝܠ ܒܥܒܕܐ ܘܒܡܠܬܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܘܟܠ ܥܡܐ
20 ܘܐܝܟ ܡܫܠܡܢܗ ܪܒܪܒܢ ܘܪܫܝܐ ܕܟܗܢܐ ܘܫܠܡܘ ܠܗ ܕܢܬܚܝܒ ܠܡܘܬܐ ܘܨܠܒܘܗܝ ܘܐܝܟ ܡܫܠܡܢܗ ܪܒܪܒܢ ܘܪܫܝܐ ܕܟܗܢܐ ܘܫܠܡܘ ܠܗ ܕܢܬܚܝܒ ܠܡܘܬܐ ܘܨܠܒܘܗܝ
21 ܘܚܢܢ ܣܒܪܝܢ ܗܘܝܢ ܕܗܘ ܗܘ ܕܥܬܝܕ ܠܦܪܩܐ ܠܝܫܪܝܠ ܘܗܐ ܠܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܬܠܬ ܝܘܡܝܢ ܡܢ ܕܝܢ ܕܗܘܐ ܗܠܝܢ ܘܚܢܢ ܣܒܪܝܢ ܗܘܝܢ ܕܗܘ ܗܘ ܕܥܬܝܕ ܠܦܪܩܐ ܠܝܫܪܝܠ ܘܗܐ ܠܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܬܠܬ ܝܘܡܝܢ ܡܢ ܕܝܢ ܕܗܘܐ ܗܠܝܢ
22 ܐܦ ܢܫܐ ܡܢ ܚܢܢ ܕܐܬܘ ܠܩܒܪܐ ܕܗܘ ܒܗܠ ܐܬܬܪܥܝܢ ܠܢ ܘܐܦ ܢܫܐ ܡܢ ܚܢܢ ܕܐܬܘ ܠܩܒܪܐ ܕܗܘ ܒܗܠ ܐܬܬܪܥܝܢ ܠܢ
23 ܘܠܐ ܫܟܚܘ ܓܘܫܡܗ ܐܬܘ ܘܐܡܪܝܢ ܕܚܙܘ ܚܙܘܬܐ ܕܡܠܐܟܐ ܕܐܡܪܝܢ ܕܗܘ ܚܝ ܘܠܐ ܫܟܚܘ ܓܘܫܡܗ ܐܬܘ ܘܐܡܪܝܢ ܕܚܙܘ ܚܙܘܬܐ ܕܡܠܐܟܐ ܕܐܡܪܝܢ ܕܗܘ ܚܝ
24 ܘܐܦ ܐܢܫܐ ܡܢ ܚܢܢ ܐܙܠܘ ܠܩܒܪܐ ܘܫܟܚܘ ܐܦ ܗܟܢܐ ܕܐܡܪ ܐܦ ܗܟܢܐ ܕܐܡܪ ܐܦ ܗܟܢܐ ܕܐܡܪ ܐܦ ܗܟܢܐ ܕܐܡܪ
25 ܗܘ ܠܐ ܚܙܘܗ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܦ ܗܟܢ ܐܢܬܘܢ ܣܟܠܬܢܝܐ ܘܩܠܝܠܝ ܠܒܐ ܗܘ ܠܐ ܚܙܘܗ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܦ ܗܟܢ ܐܢܬܘܢ ܣܟܠܬܢܝܐ ܘܩܠܝܠܝ ܠܒܐ
26 ܕܠܡܐ ܗܠܝܢ ܫܚܝܩ ܗܘܐ ܠܡܫܝܚܐ ܕܢܣܒܠ ܗܠܝܢ ܘܠܡܥܠ ܠܬܘܟ ܫܘܒܚܗ ܕܠܡܐ ܗܠܝܢ ܫܚܝܩ ܗܘܐ ܠܡܫܝܚܐ ܕܢܣܒܠ ܗܠܝܢ ܘܠܡܥܠ ܠܬܘܟ ܫܘܒܚܗ
27 ܘܫܪܝ ܡܢ ܡܘܫܐ ܘܥܕ ܟܠ ܢܒܝܐ ܘܦܫܪ ܠܗܘܢ ܒܟܠ ܟܬܒܐ ܕܥܠ ܕܝܠܗ ܘܫܪܝ ܡܢ ܡܘܫܐ ܘܥܕ ܟܠ ܢܒܝܐ ܘܦܫܪ ܠܗܘܢ ܒܟܠ ܟܬܒܐ ܕܥܠ ܕܝܠܗ
28 ܘܩܪܒܘ ܠܟܦܪܐ ܕܐܙܠܝܢ ܠܬܡܢ ܘܗܘ ܐܦ ܥܒܕ ܐܝܟ ܕܢܐܙܠ ܠܪܚܩ ܘܩܪܒܘ ܠܟܦܪܐ ܕܐܙܠܝܢ ܠܬܡܢ ܘܗܘ ܐܦ ܥܒܕ ܐܝܟ ܕܢܐܙܠ ܠܪܚܩ
29 ܘܐܠܨܘܗ ܘܐܡܪܘ ܠܘܬܗ ܥܡ ܢ ܐܡܫ ܐܬ ܠܘܬܢ ܘܥܠ ܡܛܠ ܕܫܡܫܐ ܡܛܐ ܠܡܥܪܒ ܘܥܠ ܐܠܨܘܗ ܘܐܡܪܘ ܠܘܬܗ ܥܡ ܢ ܐܡܫ ܐܬ ܠܘܬܢ ܘܥܠ ܡܛܠ ܕܫܡܫܐ ܡܛܐ ܠܡܥܪܒ ܘܥܠ
30 ܘܥܠ ܠܡܥܪܒ ܘܐܬܐ ܕܢܥܡ ܥܡܗܘܢ ܘܗܘ ܐܦ ܥܒܕ ܐܝܟ ܕܢܥܠ ܠܡܥܪܒ ܘܐܬܐ ܕܢܥܡ ܥܡܗܘܢ ܘܗܘ ܐܦ ܥܒܕ ܐܝܟ ܕܢܥܠ
31 ܘܐܬܦܬܚܘ ܥܝܢܝܗܘܢ ܘܐܬܝܕܥܘ ܠܗ ܘܗܘ ܐܬܚܙܐ ܡܢܗܘܢ ܘܐܙܠ ܘܐܬܦܬܚܘ ܥܝܢܝܗܘܢ ܘܐܬܝܕܥܘ ܠܗ ܘܗܘ ܐܬܚܙܐ ܡܢܗܘܢ ܘܐܙܠ
32 * ܘܐܡܪܘ ܚܕ ܠܚܕ ܠܐ ܠܒܐ ܕܟܝ ܗܘܐ ܡܬܠܗܒ ܒܢ ܠܒܢ ܟܕ ܗܘ ܡܡܠܠ ܥܡܢ ܒܐܘܪܚܐ ܘܦܬܚ ܠܢ ܠܟܬܒܐ ܘܐܡܪܘ ܚܕ ܠܚܕ ܠܐ ܠܒܐ ܕܟܝ ܗܘܐ ܡܬܠܗܒ ܒܢ ܠܒܢ ܟܕ ܗܘ ܡܡܠܠ ܥܡܢ ܒܐܘܪܚܐ ܘܦܬܚ ܠܢ ܠܟܬܒܐ

Et dixit eis, Qui sunt hi sermones quos loqui- 17
mini unus cum alio dum ambulatis, mœstiq;
estis? Et respondit unus ex eis, cui nomen 18
Cleopha, & dixit ei; Túne solus es extraneus
ab Ierusalem, ut nescias quid factum sit in ea
istis diebus? Dixit eis, Quid? Dicunt ei, De 19
Jesu illo à Nazareth, viro qui erat propheta,
poténsque erat in sermone & opere coram
Deo, & coram universo populo: Quem tra- 20
diderunt principes sacerdotum & seniores
judicio mortis, & crucifixerunt eum. Nos au- 21
tem putabamus fore ut ipse redimeret Israe-
lem: & ecce jam tres sunt dies, ex quo hæc
omnia facta sunt. Sed & mulieres ex nobis 22
obstupefecerunt nos: nam diluculò prævene-
runt ad monumentum. Et quum non inve- 23
nissent corpus ejus, venerunt dicentes nobis
se vidisse angelos illìc, qui dicunt eum vive-
re. Quinetiam quidam ex nobis profecti sunt 24
ad monumentum, & ita invenerunt prout di-
xerant mulieres; ipsum verò non viderunt.
Tunc dixit eis Jesus; O expertes rationis, & 25
graves corde ad credendum iis omnibus quæ
locuti sunt prophetæ! Nónne hæc futurum 26
erat, ut pateretur Christus, & ingrederetur in
gloriam suam? Et exorsus est à Mose & ab 27
omnibus prophetis, & explicabat eis de se ex
omnibus Scripturis. Et appropinquaverunt 28
pago illi in quem proficiscebantur; & ipse
opinari faciebat eos quasi in locum longin-
quum sibi abeundum. At coëgerunt eum, di- 29
cúntq; ei; Mane apud nos, quoniam dies jam
inclinavit ad tenebras: & ingressus est ut ma-
neret cum eis. Factum est autem quum dis- 30
buisset cum eis, accepit panem & benedixit,
fregitque, & dedit eis. Et illicò aperti sunt 31
oculi eorum, & agnoverunt eum: & ipse ab-
latus est ab eis. Et dicebant alter alteri; Nón- 32
ne cor nostrum ardebat in nobis dum collo-
queretur nobis in via, & explicaret nobis
Scripturas?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * وعيسي از ايشان † پرسيد كه چيست اين سخنها كه با يكديگر مي كوييد * وغمناك مي
18 رويد * قيلوفا گفت مگر تو از اورشليم غريبي * از براي ان نمي داني * كه درين دو روز
19 درو چه رفت * * عيسي † بديشان گفت * چه شد * جواب دادند * كه عيسي كه از
ناصره است مردي پيغامبر * و در گفتار و كردار نيرومند بود * پيش خدا و پيش همه
20 21 خلق * * و بزرگان امامان و پيران اورا در داوري مرك انداختند * وبدار اويختند * ما
مي پنداشتيم كه اوست * انك مي خواهد كه اسراييل را خلاص دهد * و اينك
22 سوم روزست ازانك اين همه شدند * * الا زنان زودتر رفتند * ودر گور نكه كردند *
23 24 * چون تنش را انجا نيافتند * امدند و بما گفتند كه انجا فرشتگان † ديديم * ومردمان † نيز
25 از ما در گور رفتند * وهمچنين يافتند * كه زنان گفتند * ليكن اورا ندينند * انكه عيسي
بديشان گفت * اي كم فهمان و دل گران * كه ايمان نمي آوريد † بدان همه كه پيغمبران
26 گفتند * * نه اين چنين واجب بود كه مسيح برنافت * [ودر عظمت خود در رفت]

Et Jesus eos interrogavit; Quinam sunt hi sermones quos unus cum 17
altero loquimini, & tristes incedi-
tis? Cleophas dixit Nunquid tu ab 18
Hierosolyma peregrinus es; eò quod
ignores quod his duobus diebus in ea
evenit? Jesus illis dixit, Quid 19
est? Responsum dederunt, quòd Je-
sus, qui ex Nazreh est, vir Prophe-
ta, & in dicto & facto potens erat,
coram Deo & coram omni populo.
Et magnates sacerdotum & seniores 20
eum in judicium mortis conjece-
runt, & in cruce suspenderunt. Nos 21
autem *putavimus quòd ipse esset is,*
qui Israeli redemptionem daturus
esset. Et ecce tertius dies est, ex
quo hæc omnia facta sunt. Sed mu- 22
lieres primùm iverunt, & in sepul-
chrum intuitæ sunt: Et cùm corpus 23
ejus illic non invenirent, venerunt,
& nobis dixerunt; Illic quidem An-
gelos vidimus. Et viri etiam è no- 24
bis in sepulchrum iverunt, & eodem
modo invenerunt ac mulieres dixe-
rant, sed eum non viderunt. Tunc 25
Jesus illis dixit; O parum intelli-
gentes et corde graves, qui fidem non
habetis eis omnibus, quæ Prophetæ
loquuti sunt. Nónne hujusmodi 26
oportuit ut Christus sustineret, et
in gloriam suam ingrederetur?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

17 Et ait ad illos; Qui sunt hi sermones, quos confertis ad invicèm ambulantes, &
18 estis tristes? Et respondens unus, cui nomen Cleophas, dixit ei; Tu solus pe-
regrinus es in Jerusalem, & non cognovisti quæ facta sunt in illa his diebus?
19 Quibus ille dixit; Quæ? Et dixerunt; De Jesu Nazareno, qui fuit vir prophe-
20 ta, potens in opere & sermone, coram Deo & omni populo: Et quomodò
eum tradiderunt summi sacerdotes & principes nostri in damnationem mortis, &
21 crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus, quia ipse esset redempturus Israël: &
22 nunc super hæc omnia, tertia dies est hodiè quòd hæc facta sunt. Sed & mulieres
23 quædam ex nostris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum, Et,
non invento corpore ejus, venerunt, dicentes se etiam visionem angelorum vi-
24 disse, qui dicunt eum vivere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum:
& ita invenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum verò non invenerunt. Et ipse 25
dixit ad eos; O stulti, & tardi corde ad credendum, in omnibus quæ locuti sunt
Prophetæ! Nónne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam su- 26
am? Et incipiens à Moyse, & omnibus Prophetis, interpretabatur illis in 27
omnibus Scripturis, quæ de ipso erant. Et appropinquaverunt castello quò 28
ibant: & ipse se finxit longiùs ire. Et coegerunt illum, dicentes; Mane no- 29
biscum, quoniam advesperascit, & inclinata est jam dies. Et intravit cum illis.
Et factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem, & benedixit, ac fregit, 30
& porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, & cognoverunt eum: & ipse 31
evanuit ex oculis eorum. Et dixerunt ad invicèm; Nónne cor nostrum ardens 32
erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis Scripturas?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * وقال لهما ما هذا الكلام الذي يكلم احدكما صاحبه به وانتما ماشيان مكتئبين * فاجاب
18 احدهما الذي اسمه اكلاوبا قايلا انت مقيم بيروسليم افانت وحدك لم تعلم ما كان فيها
19 في هذه الايام * فقال لهما وما هو فقالا له امر يسوع الناصري الذي كان رجلا نبيا * له قوة
20 في الفعل والقول قدام الله وجميع الشعب * فاسلمه عظماء الكهنة والرووساء لحكم الموت
21 وصلبوه * ونحن كنا نرجوا انه يخلص اسرائيل لكن مع هذا كله هذا اليوم الثالث منذ
22 كان هذا * لكن نسوة منا اعجبتنا لانهن بكرن الي القبر * فلم يجدن جسده * وايتين وقلن
23 انهن ابصرن ملايكة وقالوا عنه انه حي * ثم مضى قوم منا الي القبر فوجدوا كما قالت النسوة
24 فاما هو فلم يروه * فقال لهما ايتها المسلوبة افهامهم والبقيلة قلوبهم عن الايمان بكلما
25 تطقت به الانبياء * اليس كان المسيح مزمعا ان يقبل هذه الالام ويدخل الي مجده * وبداء
26 يفسر لهما من موسي ومن جميع الانبياء ما في جميع الكتب من اجله * فاقتربوا من القرية
27 التي كانا منطلقين اليها وكان هو يومهما انه ينطلق الي مكان بعد * فامسكاه عصبا وقالا له
28 اقم معنا فقد مال النهار وهو مساء فدخل ليقيم عندهما * فلما جلس معهما اخذ خبزا فبارکه
29 وكسره وناولهما * فانفتحت اعينهما وعرفاه وخفي عنهما * فقال احدهما للاخر اليست قلوبنا
30 قد كانت محترقة فينا اذ كان يكلمنا في الطريق ويفسر لنا الكتب *

Et dixit eis; Quis est iste sermo quem 17
confert unus vestrûm cum comite suo,
ambulantes mœsti? Respondit unus eo- 18
rum, cujus nomen Cleopha, dicens; Tu de-
gens es in Jerusalem, & tu solus non no-
sti quid evenerit in ea in istis diebus?
Ait illis; Ecquid est? Dixerunt ei, Ne- 19
gotium Jesu Nazareni, qui erat vir pro-
pheta, cui potentia erat in opere & ser-
mone coram Deo & omni populo: Et tra- 20
diderunt eum summi sacerdotum & prin-
cipes, ad sententiam mortis, & crucifixe-
runt eum. Et nos sperabamus quòd ipse esset 21
redempturus Israel: sed cum his omni-
bus, hæc est dies tertia ex quo evenerunt
hæc. Verùm mulieres quadam ex nostris 22
stupefecerunt nos, quoniam diluculò ade-
untes monumentum, Non invenerunt 23
corpus ejus: & venerunt ac dixerunt se
vidisse angelos, qui retulerunt de eo quòd
sit vivens. Item abierunt quidam ex no- 24
stris ad monumentum, & invenerunt
quemadmodum dixerant mulieres: at
ipsum minimè viderunt. Dixit eis; O quo- 25
rum capræ mentes, & gravia corda quin
credatis omnibus quæ locuti sunt prophe-
tæ! Nónne erat Christus futurus ut sus- 26
ciperet has passiones, & intraret in glo-
riam suam? Et cœpit interpretari illis à 27
Moyse et ab omnibus prophetis, quæ con-
tinentur in omnibus Scripturis de seipso.
Et appropinquaverunt castello in quod 28
ierant: & ipse existimandum præbebat
eis se pergere in locum distantem. Et te- 29
nuerunt eum per vim, & dixerunt ei;
Morare nobiscum, quia iam declinavit
dies, & est serò. Quare intravit ut ma-
neret apud illos. Cùmq; sedisset cum eis, 30
accepit panem, & benedixit et, fregitque
eum, ac dedit illis. Et aperti sunt oculi 31
eorum, & cognoverunt eum: & abscon-
ditus est ab illis. Dixit autem unus eo- 32
rum ad alterum; Nónne corda nostra erant
exusta in nobis dum alloqueretur nos in
via, & interpretaretur nobis Scripturas?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወይቤሎሙ: እግዚእነ: ምንተኑ ዝ: ነገር: ዘትትናገሩ: በቤናቲክሙ: እንዘ: ተሐውሩ:
18 ወቆሙ: ትኩዛኒሆሙ:=ፅ ወለወ ሠለ: ለሰዱ: እመነሆሙ: ዘስሙ: ቈልወጳ: ወይቤ
ሎ: ለንተኑ: ባሕቲትከ: ሊሃለወ ከ: ሊየሩሳሌም: ወሊየልመርከ: ዘኮነ: በወስቴታ: በ
19 ዝ: መዋዕል:=ፅ ወይቤሎ: እግዚእ: ሊየሱስ: መንትኑ: ፀይቤ: በእንተ: እግዚእ: ሊየ
ሱስ: ናዝሬዊ: ብእሲ: ጸድቅ: ወነቢይ: ዘኮነ: ከሃሌ: በቀሉ: ወበመግባሩ: በቅድመ: እ
20 ግዚአብሔር: ወበቀድመ: ሰብእ: ወሕዝብ:=ፅ ወዘከመ: አግብኦሙ: ሊቃነ: ካህናት:
21 ወሽማንኦ: ወስቀልዎ: ፀቀተልዎ:=ፅ ወንሕነሰ: ነአምን: ቦቱ: ከመ: ውእቱ: ሀሎ: ዖድ
22 ኅናዐ: ለእስራኤል: ወመሰለ: ዝንቱ: ኵሉ: ሠሉስ: ዮመ: እምዘ: ኮነ: ዝንቱ:=ፅ ወ
23 ቦ: ለንስተኒ: አለ: ለንከሪ: ወነገረነ: ለነ: እለ: ጌዛ: ኃበ: መቃብር:=ፅ ወሊረከቡ: በድ
24 ኖ: ወተሰውጡ: ወነገረነ: ከመ: ርእዩተ: መላእክት: እለ: ይብልዎን: ሓይወ::=ፅ ወቦ: እ
ለ: ሖረ: ለመወስቴትነ: ኃበ: መቃብር: ወረከቡ: ከማሁ: በከመ: ይቤሃ: ለእስት: ወሎቱ
25 ሰ: ሊረከብዎ::=ፅ ወይቤሎሙ: ለለብደን: ጉዱያን: ልብ: ለሊለሚን: በኵሉ: ዘይ
26 ቤሉ: ነቢያት:=ፅ ለኮሁ: ከመዝ: ሀለወ: ለክርስቶስ: ይትቀተል: ወይበእ: ወስተ: ስብ
27 ሐቲሁ::=ፅ ወለኃዘ: ይፈክር: ሎሙ: እመዘ: ሙሴ: ወነቢ ያት: ወእመኵሉ: መጻሕፍ
28 ት: በለንቲላሁ:=ፅ ቀቀርቡ: ሃገዴ: ኃበ: ይሐውሩ: ወለኃዘ: ይትረሐቆሙ:=ፅ ወለገበ
29 ርዎ: ወይቤልዎ: ንበር: ምስሌነ: እስመ: ምስየ: ወተቀለቀለ: ፀሓይ::=ፅ ወቦለ: ከ
30 መ: ይሓድር: ምስሌሆሙ:=ፅ ወእመዝ: እንዘ: ይረፍቅ: ምስሌሆሙ: ነሥአ: ሳብስተ:
31 ወቦ: ረከ: ወፈተተ: ቀወሀሙ:=ፅ ወተከሠተ: ለዕይንቲሆሙ: ቀለእመርዎ: ቀጠፍለ:
32 እመኔሆሙ: ሶቤሃ: ወኀጥእዎ:=ፅ ወይቤሉ: በቤናቲሆሙ: ለኮኑ: ይነድደነ: ልብነ: ወ
ይርከቅ: ዘለመ: ይነግረነ: ቦፍናት: ወይፈክር: ለነ: መጻሕፍተ:=ፅ

Et dixit iis Dominus noster; Quinam est hic sermo, quem colloquimini inter vos 17
proficiscentes? & steterunt anxii. Et respondit unus eorum, cujus nomen Cleophas, 18
& dixit ei; Túne solus fuisti peregrinus in Jerusalem? & nónne cognovisti quod
factum est in ea in hoc tempore? Et dixit ei Dominus Jesus; Quid? & dixit; De 19
Domino Jesu Nazareno viro justo, & prophetâ, qui fuit potens in sermone suo
& operibus suis coram Deo, & coram hominibus, & populo: Et quomodò tra- 20
diderunt eum principes sacerdotum, & condemnârunt eum, & crucifixerunt
eum, & trucidârunt eum. Et nos credebamus in eo, quòd is servaturus esset Is- 21
rael: & cum hoc toto, tertius *est* dies ex quo factum est hoc. Et fuerunt mulie- 22
res quæ obstupefecerunt nos, & nuntiaverunt nobis, quæ manicaverunt ad se-
pulchrum, Et non invenerunt corpus ejus: & reversæ sunt, & nuntiaverunt no- 23
bis quomodo *fuit* visio angelorum, qui dicebant iis, Vivus est. Et fuerunt qui 24
profecti sunt è nobis ad sepulchrum, & invenerunt ita sicut dixerant mulieres: &
eum non invenerunt. Et dixit iis; O fatui tardi corde ad credendum in omnibus 25
quæ loquuti sunt prophetæ. Nónne sic oportuit Christum trucidari, & intrare in 26
gloriam suam? Et incœpit exponere iis ex illa Mosis & prophetarûm, & ab omnibus 27
Scripturis de ipso. Et appropinquârunt vicò quò ibant, & cœpit præterire eos. 28
Et adegerunt eum, & dixerunt ei; Mane nobiscum, quoniam advesperascit, & de- 29
clinatus est sol: & ingressus est ut maneret cum iis. Et tunc recumbens cum iis 30
accepit panem, & benedixit, & fregit, & dedit iis. Et aperti sunt oculi eorum, & 31
cognoverunt eum: & evanuit ab iis statim, & indiguerunt eo. Et dixerunt inter 32
se; Nónne ardebat nobis cor nostrum & recedebat, quamdiu loquebatur nobis
in via, & exponebat nobis Scripturas?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 واز موسي آغاز كرد واز همه پيغمبران * بر نفس خود تفسير مي كرد پيش ايشان از همه
28 كتابها * ودران ده كه مي رفتند نزديك شدند * وايشانرا مژده مي داد بر مثالي كه
29 بجايگاه دور مي رود * شاگردان بنزش بدو گفتند * پيش ما باش سبب آنك شب نزديك
30 شك بود * صد چهل يك وعيسي درامد كه پيش ايشان باشد * وچون پيش ايشان نشست *
31 نان ستد * ودعا كرد شكست وبديشان داد * آنگه چشم ايشان گشاده شد * واورا دانستند *
32 ومسيح از ايشان غايب شد * ايشان با يكديگر گفتند * نه دل ودرون ما گران شك
بود * وقتي كه در راه با ما سخن مي گفت وكتابها براي ما تفسير مي كرد *

Et à Mose initium fecit, & ab 27
omnibus Prophetis, ac de seipso in-
terpretationem fecit coram ipsis ex
omnibus Scripturis. Et illi pago, ad 28
quem iverunt, appropinquabant:
illis autem indicabat, quasi in lo-
cum longinquum iret. Discipuli cum 29
importunitate ei dicebant; Apud
nos esto: eò quòd nox appropinqua-
verat. CXLI.
Et Jesus ingressus est, ut apud eos
esset. Et cum apud eos sederet, pa- 30
nem accepit, & gratiis actis fregit,
& illis dedit. Tunc oculi eorum 31
aperti sunt & eum cognoverunt: &
Christus ab illis disparuit. Illi al- 32
ter alteri dixerunt; Nónne cor &
interiora nostra gravata erant, quan-
do in via nobiscum sermocinaba-
tur, & Scripturas nobis exponebat?

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΗ'.

Et surgentes eâdem horâ, regressi sunt in Hierusalem, & invenerunt congregatos
33 Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ εὗρον ⟨Cωηθροισμένους⟩
undecim, & eos qui cum illis, Dicentes, Quòd surrexit Dominus verè, & visus est Si-
34 τοὺς ἕνδεκα, καὶ τοὺς ⟨Cὺν αὐτοῖς,⟩ Λέγοντας, Ὅτι ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως, καὶ ὤφθη Σί-
moni. Et ipsi enarrabant quæ in via, & quomodò agnitus est eis in fractione panis.
35 μωνι. Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

Hæc autem ipsis loquentibus, ipse Jesus stetit in medio eorum, & dicit eis; Pax
36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη τμ
vobis. Conturbati verò & conterriti fatti existimabant spiritum videre. Et dixit
37 ὑμῖν. Πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. Καὶ εἶπεν
eis; Quid turbati estis, & quarè cogitationes ascendunt in corda
αὐτοῖς, Τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διατί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ
vestra? Videte manus meas, & pedes meos, quia ipse ego sum. Palpa-
39 ὑμῶν; Ἴδετε τὰς χεῖράς μου, καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι. Ψηλαφή-
te me, & videte: quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habentem.
σατέ με, καὶ ἴδετε· ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα.
Et hoc dicens, ostendit eis manus & pedes. Adhuc autem non credentibus τμα
40 Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Ἔτι δὲ (σ) ἀπιστούντων τμα
41 illis præ gaudio, & mirantibus, dixit eis; Habetis aliquid esculentum hîc?
αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς, καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς, Ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε;

Illi autem obtulerunt ei piscis assi partem, & de apiario favo. Et sumens,
Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ (τ)μέρος, καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου. Καὶ λαβὼν, 42
coram eis edit. Dixit autem eis; Hæc verba quæ locutus sum ad 43
τμβ ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγε. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Οὗτοι οἱ (υ) λόγοι οὓς ἐλάλησα πρὸς 44
1 vos adhuc existens vobiscum: quoniam oportet impleri omnia scripta in lege
ὑμᾶς ἔτι ὢν Cὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ
Moysi, & Prophetis, & Psalmis, de me. Tunc aperuit ipsorum sensum, ad 45
Μωσέως, καὶ προφήταις, καὶ ψαλμοῖς, περὶ ἐμοῦ. Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν,
intelligendum scripturas. Et dixit eis; Quoniam sic scriptum est, & sic
Cυνιέναι τὰς γραφάς. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι (φ) οὕτω γέγραπται, καὶ οὕτως 46
oportebat pati Christum, & resurgere à mortuis tertiâ die: Et prædicari
ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ· Καὶ κηρυχθῆναι 47
in nomine ejus pœnitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientem
ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον
ab Hierosolyma. Vos autem estis testes horum. Et ecce ego mitto
ἀπὸ Ἰερουσαλήμ. Ὑμεῖς δέ ἐστε μάρτυρες τούτων. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω 48
promissum Patris mei in vos: Vos autem sedete in civitate Hieruſa- 49
τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἰερουσα-
lem, quoadusque induamini virtutem ex alto.
λήμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους.

MS.A. (σ) ἀπιστούντων αὐτῷ, καὶ θαυμαζόντων ἀπὸ τῆς χαρᾶς, εἶπεν (τ) μέρος, ** Καὶ λαβὼν, ἐνώπιον πάντων ἔφαγε. (υ) λόγοι μου οὓς (φ) οὕτως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * ܘܩܡܘ ܒܗܘ ܫܥܬܐ ܘܗܦܟܘ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܐܫܟܚܘ ܐܝܬ ܥܣܪ ܕܟܢܘܫܝܗܘܢ ܘܕܥܡܗܘܢ
Et surrexerunt eâ ipsâ horâ, & reversi sunt 33
34 ad Jerusalem; & invenerunt undecim congregatos, & eos qui cum ipsis erant, Di- 34
35 centes; Verè surrexit Dominus noster, & ap- 35
paruit Simoni. Quinetiam ipsi renuntiâ-
runt ea quæ contigerunt in via; & quomo-
dò innotuit eis dum frangeret panem.

Ascensionis Domini nostri. 75.

36 * ܐܝܬ ܠܗ ܠܡܪܝܡ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܫܠܡ ܠܟܘܢ ܐܢܐ ܗܘ ܠܐ ܬܕܚܠܘ
Quúmque hæc loquerentur, Jesus astitit in- 36
37 ter eos, & dixit eis; Pax vobiscum: ego
sum, ne timeatis. At ipsi perterriti sunt & 37
38 expaverunt: putabant enim se spiritum vi-
dere. Dixit eis Jesus; Quid contremisci- 38
39 tis? & quare ascendunt cogitationes in
corda vestra? Videte manus meas & pe- 39
des meos, quia ego sum; contrectate me,
& agnoscite: nam spiritus carnem & ossa
40 non habet, prout me videtis habere. Et 40
quum hæc dixisset, ostendit eis manus suas
41 pedésque suos. Qúmque adhuc non cre- 41
derent præ gaudio suo, & mirarentur, di-
42 xit eis; Habetis hîc quid manducandum?
Ipsi verò dederunt ei partem piscis assi, & 42
43 ex favo mellis. Et accepit, comeditque 43
44 in eorum conspectu. Et dixit eis; Hi sunt 44
sermones quos locutus sum vobiscum, dum
apud vos essem, oportere impleri quicquid
45 scriptum est in lege Mosis, & in prophe- 45
tis, & Psalmis de me. Tunc aperuit eo-
46 rum mentem ut intelligerent Scripturas. 46
Et dixit eis; Ita scriptum est, & ita expe-
diebat pati Messiam, & resurgere à mor-
47 tuis tertio die: Et prædicari in ejus no- 47
mine pœnitentiam & remissionem pecca-
torum inter cunctas gentes, ita ut exordi-
um esset ab Ierusalem. Vos autem estis 48
48 testes horum. Et ego mittam super vos 49
49 promissum Patris mei: vos autem expe-
ctate in Jerusalem civitate, usquequò indua-
mini virtute ex alto.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * وهمانديم برخاستند ودر اورشليم باز گشتند * ديدند يازده حواريون * با هم نشسته بودند
Et eodem instanti surrexerunt, & 33
Hierosolymam reversi sunt, ubi vi-
derunt undecim Apostolos, unà enim
sedentes erant, & eos qui cum eis
erant. Et dixerunt; Revera Do- 34
34 وآنان كه با ايشان بودند * * وگفتند * بحقيقت خداوند ما برخاست * وبشمعون نموده شد *
minus noster surrexit et Simoni
apparuit. Et hi duo discipuli quæ 35
35 * واين دو شاگرد انچ درراه شان بود خبر دادند كه چگونه اورا شناختند * وقتي كه نانرا شكست *
in via facta erant narrârunt, quo-
modo eum agnoverant, quo tempore
panem frangeret.

صد چهل دو نموده شدن مسيح باردوم با شاگردان

CXLII. Apparet Christus se-
cundò Discipulis.

36 * ايشان در سخن بودند * كه عيسي از ميان ايشان برخاست * وگفت سلام برشما * منم
Illi in sermone erant, cùm Jesus è 36
medio eorum surrexit, et dixit;
Pax super vos, ego sum, ego sum,
37 منم مترسيد * * رسولان خوف شدند * وهيبت برايشان افتاد * وپنداشتند * كه جان مي بينند *
ne timeatis. Apostoli territi sunt, 37
et pavor in eos cecidit, et existimâ-
runt, quòd spiritum vidissent. Chri- 38
38 * مسيح بديشان گفت * چرا ترسيديد * وچرا انديشها بردل شما كار كرد * * انك دو دست
stus illis dixit; Quare timetis?
et quare cogitationes in corde vestro
39 وپايهاء من بينيد * وبدست † لمس كنيد * وبدانيد كه جان گوشت واستخوان ندارد *
agitant? Ecce, manus et pedes me- 39
os videte, et manu palpate, et scite
quòd spiritus carnem et ossa non
habeat, quemadmodum (vos pri-
40 انچنانك شما اول ديديد داريم * اينها بگفت * ودو دست * ودو پاي خود * بديشان نمود * * هنوز 40
dem vidistis) habeo. Hæc dixit, 40
41 از شادماني خود † باور نمي كردند * وحيران † مي شدند * ومسيح بديشان گفت * چيزي 41
et manus et pedes suos illis ostendit. Hactenus præ gaudio suo non 41
credebant, et attoniti erant, et Chri-
stus illis dixit; Ecquid habetis
42 داريد كه بخورم * * وبود پيش شاگردان اندكي ماهي بريان وانكبين شهد * * ستد 42
quod comedam? Et erat pensi 43
43 برابر ايشان بخورد * وگفت * اينست سخن كه برابر شما گفتم * وقتي كه پيش شما بودم * 44
discipulos parum piscis assati, et
mellis favi: Et accipiens co- 43
ram illis comedit. Et dixit; 44
Hic est sermo quem vobiscum lo-
cutus sum, quando apud vos fui:

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

33 Et surgentes eâdem horâ regressi sunt in Jerusalem: & invenerunt congregatos
34 undecim, & eos qui cum illis erant, Dicentes; Quòd surrexit Dominus verè,
35 & apparuit Simoni. Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via: et quomodò cog-
36 noverunt eum in fractione panis. Dum autem hæc loquuntur, stetit Jesus in me-
37 dio eorum, & dicit eis; Pax vobis: ego sum, nolite timere. Conturbati ve-
38 rò, & conterriti, existimabant se spiritum videre. Et dixit eis; Quid turbati
39 estis, & cogitationes ascendunt in corda vestra? Videte manus meas, & pe-
des, quia ego ipse sum: palpate, & videte: quia spiritus carnem & ossa non ha-
40 bet, sicut me videtis habere. Et cùm hoc dixisset, ostendit eis manus, & pe-
41 des. Adhuc autem illis non credentibus, & mirantibus præ gaudio, dixit; Ha-
betis hic aliquid, quod manducetur? At illi obtulerunt ei partem piscis assi, & 42
favum mellis. Et cùm manducâsset coram eis, sumens reliquias dedit eis. 43
Et dixit ad eos; Hæc sunt verba, quæ locutus sum ad vos, cùm adhuc essem vobis- 44
cum, quoniam necesse est impleri omnia, quæ scripta sunt in lege Moysi, & Pro-
phetis, & Psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum ut intelligerent Scripturas. 45
Et dixit eis; Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati, & re- 46
surgere à mortuis tertiâ die: Et prædicari in nomine ejus pœnitentiam & remis- 47
sionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Ierosolyma. Vos autem 48
testes estis horum. Et ego mitto promissum Patris mei in vos: vos autem sede- 49
te in civitate, quoadusque induamini virtute ex alto.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 *وقاما في تلك الساعة ورجعا الي يروسليم فوجدا الاحد عشر مجتمعين هم والذين كانوا معهم
Et surrexerunt in illa hora, & regressi sunt in Jerusalem; & invenerunt undecim congregatos, ipsos & eos qui* 33
34 وهم يقولون حقا لقد قام الرب وظهر لسمعان * ثم اخبرا ايضا بما انفق لهما في الطريق *
35 وكيف عرفاه عند كسر الخبز * وفيما هم يتكلمون بهذا وقف يسوع وسطهم وقال لهم السلام
36 لكم انا هو لا تخافوا * فاضطربوا وخافوا وظنوا انهم ينظرون روحا * فقال لهم ما بالكم
37 تضطربون ولم تاتي الافكار في قلوبكم * انظروا يدي ورجلي فاني انا هو جسوني وانظروا
38 فان الروح ليس له لحم ولا عظم كما ترون انه لي * ولما قال هذا اراهم يديه ورجليه * واذ
39 هم غير مصدقين من الفرح والتعجب * قال لهم * اعندكم ههنا ما يوكل * فاعطوه جزوا
40 من حوت مسوي ومن شهد عسل * فاخذ قدامهم واكل واخذ الباقي واعطاهم * ثم
41 قال لهم هذا الكلام الذي كلمتكم به اذ كنت معكم * انه ينبغي ان يكمل كلما
42 هو مكتوب في ناموس موسي والانبياء والمزامير لاجلي * وحينيذ فتح قلوبهم ليفهموا
43 الكتوب * وقال لهم هكذا هو مكتوب ان المسيح سوف يولم * ويقوم من الموتي في اليوم
44 الثالث * ويكرز باسمه بالتوبة ومغفرة الخطايا في جميع الامم * ويبدون من يروسليم * واتم
45 تشهدون علي هذا * وانا ارسل اليكم موعد ابي * فاجلسوا انتم في مدينة يروسليم حتي
46 تتدرعوا القوة من العلاء *

oportet ut omnis res compleatur, quæ in Lege Moſis, et ſcripturâ Prophetarum, et Pſalmis de me ſcripta eſt. 44
Et poſt hæc os et intellectum eorum 45
corroboravit et aperuit, ut Scripturas intelligerent, et in abdita earum penetrarent. Atque etiam illis dixit; Ita oportuit ut Chriſtus dolorem pateretur, et tertiâ die de mortuis reſurgeret. ut in nomine ejus 46 47
Evangelium reſipiſcentiæ in toto mundo prædicaretur, in abolitionem peccatorum:

CXLIII. Aſcenſio Chriſti in cœlum.

Et principium ab Hieroſolymâ fieret. Et vos eſtis teſtes horum omnium. Et ego promiſſum Patris mei 48 49
vobis mittam: oportet autem ut in urbe Hieroſolymâ commorem ni, donec ex alto potentiam et virtutem induatis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ወተነሥኡ፡ ሶቤሃ፡ይእተ፡ ሰዐተ፡ ወተሰውጡ፡ኢየሩሳሌም፡ወረከቡ፡ወድክብዎሙ፡ለዓሠርቱ፡
34 ወላሐዱ፡ጥቡላን፡ ወእለኒ፡ ምስቴሆሙ፡፡=፡ ወይቤሉ፡ለማን፡ተንሥአ፡ እግዚእን፡ወ
35 ላስተርአዮ፡፡ለስምዖን፡፡=፡ ወነገርዎሙ፡ እሙንቱ፡ ዘበፍናት፡ ወዘከሙ፡ለእመርዐ፡
36 ለእግዚእነ፡ እንዘ፡ ይፈትት፡ ሳብስተ፡፡=፡ ወእንዘ፡ ዘንተ፡ ይትናገሩ፡ ቆመ፡ ማእከ
37 ሌሆሙ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ሰላመ፡ ለክሙ፡ኢትፍርሁ፡እነ፡ውእቱ፡=፡ ወ
38 ደንገፁ፡ ወፈርሁ፡ ወመሰሎሙ፡መንፈስ፡ ዘይርኢዩ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱ
39 ስ፡ምንትኑ፡ያደነግፀክሙ፡ወለምንት፡ሕሊና፡የዐርግ፡ውስተ፡ ልብክሙ፡=፡ ረእዩ፡ እደ
ዊየ፡ ወእገርየ፡ክሙ፡እነ፡ውእቱ፡ ወግሕሡኒ፡ ወለእመሬ፡ እስመ፡መንፈስ፡ ለሥጋ፡ ወዓፅ
40 ሞ፡ላልቦ፡ክሙ፡ትረእዩኒ፡እነ፡ቤየ፡=፡ ወዘንተ፡ብሂሎ፡ እርእዮሙ፡ እደዊሁ፡ ወእገሪ
41 ሁ፡፡=፡ ወእንዘ፡ዓዲ፡ኢያምኑ፡ እመድንጋፄ፡ ወእንዘ፡ያነክሩ፡ በትፍሠሕት፡ ወይቤ
42 ሎሙ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ለእርደኢሁ፡ ቦኑ፡ ዘብክሙ፡ዘንበልዕ፡ ዝየ፡=፡ ወወሃብዎ፡
43 ዓሣ፡መክፈልተ፡ ጥቡሰ፡ ወጸቃውዐ፡=፡ ወበልዐ፡በቅድሜሆሙ፡ እግዚእን፡ወነሠአ፡ዘ
44 ተርፈ፡ ወወሀቦሙ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ ለኵኑ፡ ዝነገርየ፡ ዘእቤለክሙ ፡ እንዘ፡ ሀለውክ
ሙ፡መሰሌየ፡ ክሙ፡ ሃለው፡ ይበጽሕ፡ ዘይቤ፡ ፌሪተ፡ሙሴ፡ ወነቢያት፡ወመዝሙር፡በእ
45 ንቲለየ፡=፡ ወእመዝ፡ ከሠተ፡ ልቦሙ፡ክሙ፡ ይሉብዉ፡ መጻሕፍተ፡ ወለበዉ፡፡=፡ ወ
46 ይቤሎሙ፡ ክሣሁ፡ ጽሑፍ፡ክሙ፡ ይትቀተል፡ክርስቶስ፡ ወይትነሣእ፡ እመዉታን፡ በሣ
47 ልስት፡ ዕለት፡=፡ ወይሰብኩ፡ በስሙ፡ ለንስሓ፡ ወለሳዲገተ፡ ኃጢአት ፡ ለአኅጉ፡ ኢክ
48 ዛብ፡ እኂዛሙ፡ እመኢየሩሳሌም፡=፡ ወእንትሙ፡ ሰማዕቱ ፡ ለዝንቱ፡=፡ ወናሁ፡ለ
49 ኔ፡ እፈኑ፡ ተስፋሁ፡ ለእቡየ፡ ላዕሌክሙ፡ ወእንትሙሰ፡ ንበሩ፡ ሃገረ፡ ኢየሩሳሌም፡ እ
ስክ፡ ትሰብሱ፡ ኃይለ፡ እመላዕያሙ፡=፡

Et ſurrexerunt ſtatim iſtâ horâ, & reverſi ſunt *in* Hieruſalem, & invenerunt un- 33
decim congregatos, & *eos* qui cum illis *erant*. Et dixerunt; Certè, ſurrexit Do- 34
minus noſter, & apparuit Simoni, Et nuntiaverunt iis ipſi quæ in via *geſta e-* 35
rant, & quomodo cognoverunt Dominum noſtrum frangentem panem. Et dum 36
hæc colloquerentur, ſtetit medio eorum Dominus Jeſus, & dixit iis; Pax vobis,
ne timeatis, ego ſum. Et conterriti fuerunt, & timuerunt, & videbatur iis ſpi- 37
ritus quem videbant. Et dixit iis Dominus Jeſus; Quid conterriti eſtis, & quid 38
cura aſcendit in corda veſtra? Videte manus meas, & pedes meos, quòd ego 39
ſum: & contrectate me, & ſcitote quòd ſpiritus carnem & oſſa non habet, pro-
ut videtis *quòd* ego habeo. Et hoc dicens oſtendit iis manus ſuas, & pedes ſuos. 40
Et adhuc *ipſis* non credentibus præ terrore, & mirantibus præ gaudio, dixit Do- 41
minus Jeſus diſcipulis ſuis; Eſtne quod habetis quo veſcamur hîc? Et dede- 42
runt ei piſcis partem aſſi, & favum apiarium. Et comédit in conſpectu eorum 43
Dominus noſter: & ſumpſit reliquias, & dedit iis, Et dixit iis; Nónne hic eſt ſer- 44
mo meus quem loquutus ſum vobis, quum eſſetis mecum, quòd oportuerat im-
pleri, quæ dixit lex Moſis, & prophetæ, & Pſalmus de me. Et tunc aperuit cor 45
eorum, ut intelligerent Scripturas: & intellexerunt. Et dixit iis; Sic ſcriptum eſt, 46
quòd trucidaretur Chriſtus, & reſurgeret à mortuis in tertio die: Et prædicarent 47
in nomine ejus in pœnitentiam, & remiſſionem peccatorum omnibus gentibus, in-
cipientes ab Hieruſalem. Et vos teſtes *eſtis* hujus. Et ecce ego mittam promiſſi- 48
onem Patris mei ſuper vos. Et vos manete civitate Hieruſalem, uſquequò indua- 49
mini virtute ex alto.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

واجب است كه هر چيزي تمام شود * كه در ناموس موسي وكتاب پيغمبران * ومزامير * براي
من نبشته شد * * وبعد ازان * دهن وفهم ايشانرا قوت داد * وكشاده كرد * تا كتابها را دريابند *
45 وبغوران برسند * ونيز بديشان كفت اين چنين واجب بود كه مسيح † دردناك شود * وسوم
46 روز از ميان مردكان † برخيزد * تا بنام او مژده توبت † در همه عالم كفته شود * براي ستردن
47 كناهها صد چهل سه بالا رفتن مسيح در آسمان
واغاز از اورشليم شود * * وشمائيد † كواهان † اين همه را * * ومن وعده پدر مرا بشما بفرستم
48 49 وشايد كه در شهر اورشليم † ساكن باشيد * تا انكه كه از بلندي قوت ونيرو بپوشيد *

oportet ut omnis res compleatur, quæ in Lege Moſis, et ſcripturâ Prophetarum, et Pſalmis de me ſcripta eſt. 44
Et poſt hæc os et intellectum eorum 45
corroboravit et aperuit, ut Scripturas intelligerent, et in abdita earum penetrarent. Atque etiam illis dixit; Ita oportuit ut Chriſtus dolorem pateretur, et tertiâ die de mortuis reſurgeret. ut in nomine ejus 46 47
Evangelium reſipiſcentiæ in toto mundo prædicaretur, in abolitionem peccatorum:

CXLIII. Aſcenſio Chriſti in cœlum.

Et principium ab Hieroſolymâ fieret. Et vos eſtis teſtes horum omnium. Et ego promiſſum Patris mei 48 49
vobis mittam: oportet autem ut in urbe Hieroſolymâ commorem ni, donec ex alto potentiam et virtutem induatis.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

50 Εξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν· καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν
51 αὐτούς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτούς, διέστη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο
52 εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ μετὰ
53 χαρᾶς μεγάλης. Καὶ ἦσαν διαπαντὸς ἐν τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες
τὸν Θεόν. Ἀμήν.

Τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον ἐγράφη ἐν Σίχοις, βχοε', κεφαλαίοις τμβ.
MS. A. Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν.

Eduxit autem eos foràs usque in Bethaniam: & sustollens manus suas, benedixit
50 eis. Et factum est in benedicere eum illis, disjunctus est ab eis, & ferebatur
51 in cœlum. Et ipsi adorantes eum, regressi sunt in Hierusalem cum
52 gaudio magno. Et erant semper in templo, laudantes & benedicentes
53 Deum. Amen.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

50 * ... ...
51 ... ...
52 ... ...
53 ... ...

Et eduxit eos usque in Beth-Ania, & elevavit manus suas, eisque benedixit. Et factum est dum benediceret eis, separatus est ab eis, & conscendit cœlos. Ipsi autem adoraverunt eum, & reversi sunt ad Jerusalem cum gaudio magno. Et omni tempore erant in templo, glorificantes & benedicentes Deum. Amen.

Absolutum est Evangelium sacrosanctum Lucæ Evangelistæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

50 * واز انجا بابیت عینا ایشانرا بدربرد * ودستها خودرا بر داشت * وایشانرا دعا کرد * وچون دعا
51 تمام کرد * از رسولان جدا شد * ودر اسمان † بالا رفت * ایشان مر اورا سجود کردند ودر اورشلیم † باز
52 گشتند بشادمانی بزرك * وهمه وقت † در هیکل کنشت بودند * ومر خداي را حمد وستایش مي
53 دادند * وقبول مي شد امین

Et illinc in Bethaniam illos eduxit, & manus suas sustulit, et illis benedixit. Et cum benedictionem absolvisset, ab Apostolis separatus est, et in cœlum ascendit. Ipsi eum adoraverunt, et in Hierosolymam reversi sunt cum gaudio magno. Et omni tempore in templo Ecclesiâ erant, et Deo laudem et gloriam tribuerunt: et acceptatio fuit. Amen.

Absolutum est Evangelium Lucæ.

(a) ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ.

Α' Περὶ τοῦ ἐν Κανᾷ γάμου.
Β' περὶ τῶν ἐκβληθέντων ἐκ τοῦ ἱεροῦ.
Γ' (β) περὶ τοῦ Νικοδήμου καὶ Ἰησοῦ.
Δ' περὶ τῆς Σαμαρείτιδος.
Ε' περὶ τοῦ Σαμαρείτου.
ς' (γ) περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλικοῦ.
Ζ' περὶ τοῦ πεπηρωμένου καὶ ἐπὶ ἔτη ἔχοντος ἐν τῇ ἀσθενείᾳ.
Η' περὶ τῶν πέντε ἄρτων καὶ τῶν δύο ἰχθύων.
Θ' περὶ τοῦ ἐν θαλάσσῃ περιπάτου.
Ι' (δ) περὶ τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ.
ΙΑ' περὶ τῆς ἐγέρσεως τοῦ Λαζάρου.
ΙΒ' περὶ τῆς ἀλοιφῆσης τοῦ Κύριον μύρῳ.
ΙΓ' περὶ τοῦ ὄνου τοῦ Ἰούδα.
ΙΔ' περὶ (ε) τοῦ ὄνου.
ΙΕ' περὶ τῶν προσελθόντων (ζ) Ἑλλήνων, καὶ ἐρωτώντων τὸν Φίλιππον.
Ις' περὶ τοῦ νιπτῆρος.
ΙΖ' περὶ τοῦ παρακλήτου.
ΙΗ' περὶ τῆς αἰτήσεως (η) τῆς Κυριακῆς σώματος.

MS. A. (α) ..... Titulus capitum abscinditur. (β) περὶ Νικοδήμου. Ζήτησις περὶ τοῦ Δεκαπόλεως. (γ) περὶ τῆς * βασιλικῆς. (δ) περὶ τυφλοῦ. ΙΑ'. περὶ Λαζάρου. (ε) τῆς (ζ) Ἑλλήνων. Ις' περὶ (η) τῆς σώματος τῆς Κυρίου.

SECUNDUM JOANNEM SANCTUM EVANGELIUM.

(†) ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

CAP. I. ΚΕΦ. α'.

1 ΕΝ ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος.
2 Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο
3 οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν. Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. Καὶ
4 τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. Ἐγένετο ἄνθρωπος
5 ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα
μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτὸς, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ
6 φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν, ὃ φω-
7 τίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ
8 ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε,
9 καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. MS. A. (†) Titulus abscinditur.

lux, sed ut testaretur de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in mundum. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognovit. In propria venit, & proprii eum non receperunt.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

EVANGELIUM SANCTUM, Præconium Johannis, quod Græcè protulit atque promulgavit Ephesi.

In nomine Domini Deique nostri Jesu Christi, audimus Evangelium sacrosanctum, prædicationem Johannis præconis.

Lectio in festo nativitatis Domini nostri. 1.

CAPUT. I.

1 ... ...
2 ... ...
3 ... ...
4 ... ...
5 ... ...
6 ... ...
7 ... ...
8 ... ...
9 ...
10 ... ...
11 ... ...

1 In principio erat Verbum, & ipsum Verbum erat apud Deum, & Deus erat ipsum Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. 2
3 Omnia per manum ejus fuêre, & sine ipso 3
4 ne unum quidem fuit quidquid fuit. Per ipsum facta est vita, & vita est Lux hominum. 4
5 Et ipsa Lux in tenebris lucet, & tenebræ 5
6 eam non perceperunt. Fuit homo qui missus 6
7 est à Deo nomine Johannes. Is venit in testimonium, ut testaretur de Luce, ut omnes 7
crederent per eum. Non erat ipse Lux, sed
8 ut testaretur de Luce. Erat enim is Lux ve- 8
9 ritatis quæ illuminat omnem venientem in
10 mundum. In mundo erat, & mundus per 10
eum factus est, at mundus eum non cogno-
11 vit. Ad suos venit, & sui eum non rece- 11
perunt.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

EVANGELIUM JOHANNIS, unius ex duodecim Apostolis, quod in urbe Ephesi linguâ Græcâ Romanâ dictâ est.

انجیل یوحنا یکي ازدوازده حواریون که درشهر افسوس بزبان یوناني رومي گفته شد

CAPUT. I.

1 ... ...
2 ...
3 ... ...
4 ...
5 ... ...

1 In principio Sermo erat, et Sermo 1
apud Deum erat, et Deus est Sermo.
2 In principio hic apud Deum erat. 2
3 Omne per manum ejus erat, et absq; 3
eo non factum est unum, quod factum est. Vitæ in eo erant, et vitæ 4
4 lux hominum sunt. Et lux in tene- 5
5 bris lumen dedit, et tenebræ lucem non extinxerunt.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

50 Eduxit autem eos foràs in Bethaniam : & elevatis manibus suis benedixit eis. Et
51 factum est, dum benediceret illis, recessit ab eis, & ferebatur in cœlum. Et ipsi
adorantes regressi sunt in Jerusalem cum gaudio magno : Et erant semper in tem- 53
plo, laudantes & benedicentes Deum. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

50 51 * ثم اخرجهم الي بيت عنيا ورفع يديه وباركهم * وكان فيما هو يباركهم انفرد عنهم وصعد
52 53 الي السماء * فاما هم فسجدوا له ورجعوا الي يروسليم بفرح عظيم * وكانوا كل حين في الهيكل
يباركون الله *

*Deindè eduxit eos in Beth-aniam, & 50
elevavit manus suas, & benedixit eis.
Et factum est dum ipse benediceret eis, 51
sejunxit se ab ipsis, & ascendit in cœlum.
Ipsi autem adoraverunt eum, & reversi 52
sunt in Jerusalem cum gaudio magno. Et 53
erant omni tempore in templo benedicentes Deum.*

كمل بعون الله تعالي حتم الجيل القديس لوقا المتطبب الكاروز بحياة الابد * بركاته تسلمنا * امين *

Absoluta est, opitulante Deo exc elso, impressio Evangelii sancti Lucæ Medici, prædicatoris vitæ æternæ, Cujus benedictiones protegant nos, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

50 ወአውፅኦሙ: ላፍለ: እስከ: ቢታንያ: ወአንሥአ: እዴሁ: ወአንበረ: ወባረኮሙ::=፨
51 ወእንዘ:ይባርኮሙ:ተረሐቆሙ: ወዓርገ:ሰማያ::=፨ ወእሙንቱሰ: ሰገዱ: ሎቱ: ወተመ
52 ውጡ:ሊያ ሩሳሌም: በዳቢይ:ፍሥሓ:=፨ ወነበሩ:ቤተ:መቅደሱ: ዘልፈ:እንዘ:ይባ
53 ርክሙ: ወይሴብሕሙ: ለእግዚአብሔር: ለዓለመ : አሜን::=፨

Et eduxit eos foràs usque Bethaniam : & levavit manus suas, & imposuit, & be- 50
nedixit iis. Et *dum* benedicens *erat* iis recessit ab iis, & ascendit *in* cœlum. 51
Et illi adorârunt eum, & reversi sunt *in* Hierusalem in gaudio magno. Et manse- 52
runt in Domo sancta ejº, perpetuò benedicentes & laudantes Deum in seculum. 53
Amen.

Voces Evangelii Lucæ 2800.

Versio VULGATA LATINA.

SANCTUM JESU CHRISTI EVANGELIUM secundùm *JOANNEM*.

CAPUT. I.

1 IN principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.
2 3 Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt : & sine ipso fa-
4 ctum est nihil, quod factum est, In ipso vita erat, & vita erat lux hominum :
5 6 Et lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. Fuit homo missus
à Deo, cui nomen erat Joannes. Hic venit in testimonium, ut testimonium perhi- 7
beret de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimo- 8
nium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem veni- 9
entem in hunc mundum. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mun- 10
dus eum non cognovit. In propria venit, & sui eum non receperunt. 11

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

بسم الاله الواحد الاب والابن وروح القدس * انجيل القديس يوحنا بن زبدي احد الاثني عشر
حواريًا كتبه يوحنا بالهام روح القدس * بركاته تسلمنا امين * فاتحة الانجيل المجيد *

In nomine Dei unius, Patris, & Filii, & Spiritûs sancti. Evangelium Divi Johannis filii Zebedæi unius ex duodecim Apostolis, quod scripsit Græcè per inspirationem Spiritûs sancti. Benedictiones ejus protegant nos. Amen.

Initium Evangelii glorioſi.

1 2 * في البدء كان الكلمة والكلمة كان عند الله * والله كان الكلمة * هذا كان في البدء
3 4 الله * كل به كان وبغيره لم يكن شي مما كان * به كانت الحياة والحياة كانت نور الناس *
5 6 والنور اضاء في الظلمة والظلمة لم تدركه * كان انسان ارسل من الله اسمه يوحنا * هذا
7 8 جاء للشهادة ليشهد للنور ليومن الكل به * ولم يك هو النور بل ليشهد للنور * الذي كان
9 10 نور الكل الذي يضي لكل انسان * الات الي العالم * في العالم كان * والعالم به كان *
11 لم يعرفه * الي خاصته جاء وخاصته لم تقبله *

CAPUT. I.

IN principio erat Verbum, & Verbum 1
erat apud Deum, & Deus erat Verbum.
Ab initio erat hoc apud Deum. Omnia 2
per ipsum fuerunt, & sine ipso non fuit 3
quicquam eorum quæ fuerunt. In ipso erat 4
vita, & Vita erat Lux hominum: Et Lux 5
coruscavit in tenebris, & tenebræ non
comprehenderunt eam. Fuit homo missus 6
à Deo, cujus nomen Johannes. Hic venit 7
in testimonium ut attestaretur Lumini,
ut crederent omnes per illum. Neq; verò 8
erat ipse Lux, sed ut attestaretur Lumini,
Quòd erat Lumen verum, quod illuminat 9
omnem hominem. Venturus in mundum,
In mundo fuit, & mundus per ipsum fa- 10
ctus est, & mundus non cognovit eum.
Ad peculium suum venit, & peculium 11
suum non recepit eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 ወንጌል: ዘዮሐንስ:
2 ፩ ቀደሚሁ:ቃል:ውእቱ:ወውእቱ: ቃል:ኀበ: እግዚአብሔር:ውእቱ: ወእግዚአብሔ
3 ር:ውእቱ: ቃል:=፨ ወከማሁ:ቀደሚሁ: ኀበ: እግዚአብሔር: ውእቱ::=፨ ወኮሎ: በ
4 ቱ:ኮነ:ወዘእንበሌሁስ:ለልበ: ዘኮነ:ወሊ፡ሙነተኒ:ወዘሂ:ኮነ: በእንቲአሁ:=፨ በቱ:ሕ
5 ይወት:ውእቱ::ወሕይወትሰ:ብርሃኑ:ለእጓለ: እመ:ሕዮው:ውእቱ::=፨ ወብርሃን:ው
6 ስተ:ጽልሙት:ያርሊ: ወጽልመትኒ:ሊ፡ይረክቦ::=፨ ወሃሎ:ለሰዱ:ብእሲ: ዘተፈነወ:እ
7 ምኀበ: እግዚአብሔር:ዘስሙ: ዮሐንስ:=፨ ወውእቱ: መጽአ:ሰማዕተ:ይኩን: በእን
8 ተ:ብርሃን:ከመ:ኵሎ:ይእመን: እመኔሁ:=፨ ወለቢሁሰ: ሊኮን:ብርሃን: ደእመ: ሰ
9 ማዕተ:ከመ:ይኩን:በእንት:ብርሃን::=፨ ውብርሃን:ጽድቀሰ:ዘያበርህ:ለኵሎ:ሰብእ:
10 ዘይመጽእ:ውስተ:ዓለመ:=፨ ወውስተ:ዓለመ:ሀሎ: ወዓለመኒ: በቱ:ኮነ:ወዓለመሰ:
11 ሊ፡ያእመር;=፨ ውስተ: ዚለሁ:መጽአ: ወእቢለሁሰ:ሊ፡ተወክፍዎ::=፨

EVANGELIUM JOHANNIS.

CAP. I.

PRincipio Verbũ erat, & illud Verbum apud Deum erat, & Deus erat Verbũ. 1
Et sic principio apud Deum erat. Et unumquodque per ipsum factũ est, & absque ipso non fuit quod factum est quidquam, & etiam quod factum est propter 2 3 4
ipsum *est*. In ipso vita erat, & Vita Lux hominum erat. Et Lux in tenebris lucet, & tenebræ non comprehendunt eam. Et fuit quidam homo qui missus fuit à 5 6
Deo, cujus nomen Johannes *erat*. Et is venit testis fieri de Luce, ut qui sque 7
crederet ex illo. Et ipse non fuit Lux, sed ut testis fieret de Luce. Et *is est* Lux ju- 8
stitiæ, quæ illuminat omnem hominem venientem in mundum. Et in mundo fuit, 9
& mundus in eo fuit, & mundus non cognoscebat eum. In suos venit, & sui 10
non acceperunt eum. 11

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 7 * وبود شخصي كه اورا خدا فرستاده شد * نامش يوحنا وبپارسي يحيي خوانند شود * او
8 آمد براي گواهي * تا بر نور گواهي دهد * كه هر كسي بدست او ايمان بياورد * واو
9 نبود نور * ليكن گواهي † دهنده بر نور * نور حق امد تا براي هر كه در عالم است *
10 11 روشنائي دهد * در عالم بود * وعالم بردست او شد * وعالم اورا نشناخت * براي خاصهٔ
خود آمد و خاصهٔ او اورا قبول نكردند *

Et erat homo quem Deus misit, cui 6
nomen Johannes, Persicè autem
Jahja vocatur. Ipse venit in te- 7
stimonium, ut de Luce testimonium
daret, ut unusquisque per manum 8
ejus fidem haberet. Ille autem non
erat Lux illa, sed testimonium dans
de Luce. Lux vera venit, ut uni- 9
cuique qui in mundo est lumen præ-
beat. In mundo erat, & mundus per 10
manum ejus factus est, & mundus
eum non cognovit. Ad proprios suos 11
venit, & proprii ejus eum non rece-
perunt.

Digitized by Google

Quotquot autem receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, *credentibus*
12 Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν
in nomine ejus: Qui non ex ſanguinib⁹, neq; ex voluntate carnis, neque ex voluntate
13 εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ· Οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος
viri, ſed ex Deo nati ſunt. Et Verbum caro factum eſt, & habitavit in
14 ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ (a) ἐγεννήθησαν. Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν
nobis, (& vidimus gloriam ejus, gloriam quaſi unigeniti à Patre,) plenum gratiæ
ἡμῖν, (καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρὸς,) πλήρης χάριτος
& veritatis. Joannes *teſtatur* de ipſo: & *clamavit*, dicens; Hic erat quem dixi,
15 καὶ ἀληθείας. Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ· καὶ κέκραγε, λέγων, Οὗτος ἦν ὃν εἶπον,
Poſt me *veniens*, ante me factus eſt: quia prior me erat. Et *ex* pleni-
16 Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. Καὶ ἐκ τοῦ πληρώ-
tudine ejus nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia. Quia lex per Moy-
17 ματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μω-
ſen data eſt, gratia & veritas per Jeſum Chriſtum facta eſt. Deum nemo vidit
18 σέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε
unquam: unigenitus filius, *exiſtens in ſinum* Patris, ipſe enarravit. Et
πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱὸς, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. Καὶ
hoc eſt teſtimonium Joannis, quando miſerunt Judæi *ex* Hieroſolymis ſacerdotes
αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς
& Levitas, ut interrogarent eum; Tu quis es? Et confeſſus eſt, & non negavit:
20 καὶ (β) Λευίτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτὸν, Σὺ τίς εἶ; Καὶ ὡμολόγησε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο·

& confeſſus eſt, Quia non ſum ego Chriſtus. Et interrogaverunt eum; Quid ergo?
καὶ ὡμολόγησεν, (γ) Ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν, Τί οὖν;
Elias es tu? & *dicit*, Non ſum. Propheta es tu? & reſpondit, Non. Dixerunt ergò
Ἠλίας εἶ σύ; καὶ λέγει, Οὐκ εἰμί. ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη, Οὔ. Εἶπον οὖν
ei; Quis es, ut reſponſum demus *mittentibus* nos? quid dicis de teipſo?
αὐτῷ, Τίς εἶ, ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς; τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ;
Ait; Ego vox clamantis in deſerto, Dirigite viam Domini, ſicut dixit
Ἔφη, Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, καθὼς εἶπεν
Eſaias Propheta. Et miſſi, erant ex Phariſæis. Et interrogaverunt
Ἡσαΐας ὁ προφήτης. Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. Καὶ ἠρώτησαν
eum, & dixerunt ei; Quid ergò baptizas, ſi tu non es Chriſtus, neque Elias, neque
αὐτὸν, καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς, (δ) οὔτε Ἠλίας, οὔτε
Propheta? Reſpondit eis Joannes, dicens; Ego baptizo in aqua: medius
προφήτης; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης, λέγων, Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος
autem veſtrûm ſtetit quem vos *non* ſcitis. Ipſe eſt *ille* poſt me venturus, qui
ὑμῶν ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. Αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς
ante me factus eſt, cujus ego non ſum dignus ut ſolvam ejus corrigiam
ἔμπροσθέν μου γέγονεν, οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος.
Hæc in *Bethabara* facta ſunt trans Jordanem, ubi erat Joannes baptizans.
Ταῦτα (ε) ἐν Βηθαβαρᾷ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων.

Cap. α'. MS. A. (a) ἐγεννήθησαν. (β) Λευίτας πρὸς αὐτὸν, ἵνα (γ) Ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ
(δ) οὐδὲ Ἠλίας, οὐδὲ ὁ προφήτης; (ε) ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 ܐܝܟ ܕܩܒܠܘ ܠܗ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܫܘܠܛܢܐ ܕܢܗܘܘܢ ܒܢܝ ܐܠܗܐ ܠܐ ܕܡܗܝܢ ܒܫܡܗ ܀
13 ܕܠܐ ܡܢ ܕܡܐ ܘܠܐ ܡܢ ܨܒܝܢܘܬ ܒܣܪܐ ܘܠܐ ܡܢ ܨܒܝܢܘܬ ܓܒܪܐ ܐܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܬܝܠܕܘ ܀
14 ܘܡܠܬܐ ܗܘܬ ܒܣܪܐ ܘܫܪܐ ܒܢ ܘܚܙܝܢ ܐܢܚܢ ܝܩܪܗ ܕܝܩܪ ܐܝܟ ܕܝܩܪ ܕܝܚܝܕ ܡܢ ܐܒܐ ܡܠܝܐ ܀
15 ܘܣܗܕ ܥܠ ܗܢܐ ܘܩܪܐ ܘܐܡܪ ܗܢܐ ܗܘ ܕܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܐܬܐ ܒܬܪܝ ܘܗܘܐ ܩܕܡ ܕܗܘ ܩܕܡ ܝܬ ܀
ܡܢ ܡܠܝܘܬܗ ܕܝܠܗ ܐܢܚܢ ܟܠܢ ܩܒܠܢ ܘܚܢܢ ܥܠ ܚܢܢ ܀ ܡܛܠ ܕܢܡܘܣ ܐܬܝܗܒ ܗܘܐ ܠܢ ܀
16 17 ܒܝܕ ܡܘܫܐ ܐܬܝܗܒ ܗܘܐ ܢܡܘܣܐ ܘܫܪܪܐ ܘܚܢܢ ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܗܘ ܗܘܐ ܀
ܗܘ ܕܚܙܐ ܐܠܗܐ ܠܐ ܚܙܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܠܐ ܗܘ ܝܚܝܕ ܕܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܗܘ ܐܬܝ ܘܦܫܩ ܠܢ ܀
18 ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܀ ܐܠܐ ܗܘ ܝܚܝܕ ܕܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܗܘ ܐܬܝ ܘܦܫܩ ܠܢ ܀
19 ܘܗܕܐ ܗܘ ܣܗܕܘܬܐ ܕܝܘܚܢܢ ܒܙܒܢ ܕܫܕܪܘ ܠܘܬܗ ܝܗܘܕܝܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܟܗܢܐ ܘܠܘܝܐ ܀
20 ܕܢܫܐܠܘܢܝܗ ܡܢ ܐܢܬ ܘܐܬܝ ܘܐܫܬܡܥ ܘܠܐ ܟܦܪ ܘܐܫܬܡܥ ܕܠܐ ܐܢܐ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܀
21 ܘܫܐܠܘܗܝ ܡܢ ܐܢܬ ܐܝܠܝܐ ܐܡܪ ܠܐ ܐܢܐ ܐܝܠܝܐ ܐܢܬ ܐܢܬ ܢܒܝܐ ܐܡܪ ܠܐ ܀
22 ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܡܢ ܐܢܬ ܕܢܬܠ ܦܘܩܕܢܐ ܠܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ ܕܫܕܘܗܝ ܀ ܡܢ ܐܢܬ ܐܡܪ ܥܠ ܢܦܫܟ ܀
23 ܐܡܪ ܐܢܐ ܩܠܗ ܕܩܪܐ ܒܡܕܒܪܐ ܐܬܬܪܘ ܐܪܚܐ ܕܡܪܝܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܀
24 ܘܫܕܪܘ ܗܢܘܢ ܕܐܬܫܕܪܘ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܀ ܘܫܐܠܘܗܝ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܀
25 ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܢ ܗܟܝ ܡܥܡܕ ܐܢܬ ܐܢ ܠܐ ܐܢܬ ܡܫܝܚܐ ܘܠܐ ܐܠܝܐ ܘܠܐ ܢܒܝܐ ܀
26 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܘܚܢܢ ܐܢܐ ܒܡܝܐ ܡܥܡܕ ܐܢܐ ܒܝܢܟܘܢ ܕܐܢܬܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܀
27 ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܬܪܝ ܘܗܘܐ ܩܕܡ ܕܗܘ ܩܕܡ ܝܬ ܘܐܢܐ ܠܐ ܐܬܝܗܒ ܠܝ ܕܐܫܪܪ ܫܘܟ ܣܢܝܐ ܕܢܥܠܗ ܀
28 ܗܠܝܢ ܒܒܝܬ ܥܢܝܐ ܗܘܘ ܒܥܒܪ ܝܪܕܢܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܀

Iis autē qui receperunt eum, dedit poteſtatē 12
ut filii Dei fierent, iis *inquam*, qui credunt in
nomen ejus: Iis qui non ex ſanguine, neq ex 13
voluntate carnis, neque ex voluntate viri, ſed
ex Deo geniti ſunt. Et verbum caro factum 14
eſt, & habitavit in nobis, & ſpectavimus glo-
riam ejus, gloriam quaſi unigeniti à Patre,
plenum gratiæ ac veritatis. Johannes teſta- 15
tus eſt de eo, & clamavit & ait; Hic eſt ille
de quo dixeram poſt me venturum, & fuit
ante me, quoniam prior me eſt. Et ex ple- 16
nitudine ejus nos omnes accepimus, & gra-
tiam pro gratia. Quandoquidem Lex per 17
Moſen data eſt; veritas autem & gratia per
Jeſum Chriſtum fuit.

Matutinis dominica poſt Epiphaniam. 2.

Deum nemo vidit unquam: unigenitus ille 18
Deus qui eſt in ſinu Patris ſui, ipſe narravit.
Et hoc eſt teſtimonium ipſius Johannis quan- 19
do miſerunt ad eum Judæi ab Ieruſalem ſa-
cerdotes & levitas ut interrogarent eum,
Tu quis es? Et confeſſus eſt, neque nega- 20
vit: & confeſſus eſt, Non ſum ego Chriſtus.
Et interrogaverunt eum rurſus, Quid ergó? 21
Elia es? Et ait; Non ſum. Es tu prophe-
ta? & ait, Minimé. Dixeruntque ei, Ec- 22
quis es? ut demus reſponſum iis qui miſe-
runt nos: quid dicis de teipſo? Ait; Ego 23
ſum Vox clamans in deſerto, Complanate
viam Domini, prout dixit Iſaia propheta.
Illi autem qui miſſi fuerant, ex Phariſæis 24
erant. Et interrogaverunt eum, ac dixerunt 25
ei; Quid igitur baptizas, ſi tu non es Chri-
ſtus, neque Elia, neque propheta? Reſpon- 26
dit Johannes, & dixit eis; Ego baptizo in
aqua, ſed inter vos ſtat ille, quem vos neſci-
tis. Is eſt qui poſt me veniet, & fuit ante 27
me; is *inquam*, cujus non ſum dignus qui
ſolvam corrigias calceamentorum. Hæc in 28
Beth-Ania facta ſunt trans Jordanem, ubi
baptizabat Johannes.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * اما ایشان که اورا قبول کردند * بدیشان فرمان داد که فرزندان خدا بشوند * وایشانرا که
13 بنام † او ایمان بیاورند * * ان که از خون نیستند * ونه از ارادت * وکوشت * ونه از خواست
14 مرد لیکن † از خدا زاینک شدند * * وکلمه کوشتنند شد * ودر ما حلول کرد
وعظمتش را دیدیم * همچون عظمت یکانه از پدر * که پرست از نعمت وراستي *
15 دوم کواهي یحیي بن زکریا براي مسیح * یحیي برو کواهي داد * وبانك
زد وکفت اینست که کفتم از من پستر بیاید * واز من پیشترست * سبب انك از من
16 17 قدیم ترست * واز فیض افزایش † ما همکنان ستدیم نعمت عوض نعمت * * براء انك شریعت
18 در دست موسي داده شد * وراستي ونعمت به یشوع مسیح † شدند * کسي خدایرا ندید هر
کز * یکي خدا انك در درون پدرست * اوبما خبر داد * وایست کواهي یحیي * چون یهودیان از
19 اورشلیم پیش یحیي فرستادند † کشیشان ولیویان وپرسیدند تو کیستي * * اقرار کرد ومنکر
20 نشد * ومعترف شد * که من مسیح نیستم * * باز پرسیدند * که تو کیستي * ایلیاي کفت نه *
21 پیغمبر هستي کفت نه * * کفتند پس کیستي * وچه خبر دهیم بدیشان † که مارا فرستادند *
22

Iis autem qui eum receperunt, illis 12
potestatem dedit, ut filii Dei fierent,
nempe eis qui in nomine ejus fidem
habent. Illi qui ex sanguine non 13
sunt, neque ex voluntate & carne,
neque ex cupiditate viri, sed ex Deo
nati sunt. Et sermo incarnatus est, 14
& inter nos mansionem fecit: &
gloriam ejus vidimus, velut gloriam
unici à Patre, qui plenus est gratiâ
et veritate.

II. Testimonium Johannis filii Zachariæ de Christo.

Johannes de eo testimonium dedit, 15
& clamavit, & dixit; Hic est
quem dixi, quod *me posterior venit*
& me prior est: eò quòd me antiquior
est. Et ex scaturigine abundantiæ 16
ejus *nos omnes accepimus gratiam*
pro gratia. Propterea quòd Lex per 17
manum Mosis data fuit: veritas
autem & gratia per Jesum Chri-
stum factæ sunt. Quispiam Deum 18
non vidit unquam: unicus Dei,
qui in intimo Patris est, ille nobis
enarravit. Et hoc est testimonium 19
Johannis, quando Judæi ab Hiero-
solyma ad Johannem miserunt Sa-
cerdotes & Levitas, & interrogá-
runt; Tu quis es? Confessionem 20
fecit, & inficiatus non est: & con-
fessus est, Ego Christus non sum. Rur- 21
sùs interrogárunt, Tu verò quis es?
Elias es? Dixit, Nequaquam. Pro-
pheta es? Dixit, Minimè. Dixe- 22
runt; Quis tandem es? Et quid re-
nuntiabimus illis qui nos miserunt?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

12 Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his, qui cre-
13 dunt in nomine ejus: Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque
14 ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Et Verbum caro factum est, & habi-
tavit in nobis: & vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti à Patre, ple-
15 num gratiæ & veritatis. Joannes testimonium perhibet de ipso, & clamat di-
cens; Hic erat, quem dixi; Qui post me venturus est, ante me factus est: quia
16 prior me erat. Et de plenitudine ejus nos omnes accepimus, & gratiam pro
17 gratia. Quia lex per Moysen data est, gratia & veritas per Jesum Christum fa-
18 cta est. Deum nemo vidit unquam: unigenitus filius, qui est in sinu patris, ipse
19 enarravit. Et hoc est testimonium Joannis, quando miserunt Judæi ab Ierosoly-
20 mis sacerdotes & Levitas ad eum, ut interrogarent eum; Tu quis es? Et confes-
sus est, & non negavit: & confessus est; Quia non sum ego Christus. Et inter- 21
rogaverunt eum; Quid ergò? Elias es tu? Et dixit; Non sum. Propheta es tu?
Et respondit; Non. Dixerunt ergò ei; Quis es, ut responsum demus his, qui 22
miserunt nos? quid dicis de teipso? Ait; Ego vox clamantis in deserto; Di- 23
rigite viam Domini, sicut dixit Isaias propheta. Et qui missi fuerant, erant ex 24
Pharisæis. Et interrogaverunt eum, & dixerunt ei; Quid ergò baptizas, si tu 25
non es Christus, neque Elias, neque Propheta? Respondit eis Joannes, di- 26
cens; Ego baptizo in aqua: medius autem vestrûm stetit, quem vos nescitis.
Ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est: cujus ego non sum di- 27
gnus ut solvam ejus corrigiam calceamenti. Hæc in Bethania facta sunt trans Jor- 28
danem, ubi erat Joannes baptizans.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * وَأَمَّا ٱلَّذِينَ قَبِلُوهُ فَأَعْطَاهُمْ سُلْطَانًا أَنْ يَصِيرُوا بَنِي ٱللَّهِ * ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱسْمِهِ *
13 لَيْسُوا مِنْ دَمٍ * وَلَا مِنْ إِرَادَةِ لَحْمٍ * وَلَا مِنْ مَشِيَّةِ رَجُلٍ لَكِنْ وُلِدُوا مِنَ ٱللَّهِ * وَٱلْكَلِمَةُ صَارَ جَسَدًا *
14 وَحَلَّ فِينَا وَرَأَيْنَا مَجْدَهُ * مَجْدَ بْنٍ وَحِيدٍ لِأَبِيهِ مُمْتَلِئٍ نِعْمَةً وَحَقًّا * يُوحَنَّا شَهِدَ مِنْ أَجْلِهِ صَارِخًا
15 قَائِلًا أَنَّ ٱلَّذِي يَأْتِي بَعْدِي هُوَ كَانَ قَبْلِي لِأَنَّهُ أَقْدَمُ مِنِّي * وَمِنْ أَمْتِلَائِهِ نَحْنُ بِأَجْمَعِنَا أَخَذْنَا
16 نِعْمَةً بَدَلَ نِعْمَةٍ * مِنْ أَجْلِ أَنَّ ٱلشَّرْعَ بِمُوسَى أُعْطِيَ وَٱلنِّعْمَةُ وَٱلْحَقُّ كَانَا بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ *
17 * ٱلْفَضْلُ ٱلثَّانِي * * ٱللَّهَ لَمْ يَرَ أَحَدٌ قَطُّ * ٱلِٱبْنُ ٱلْوَحِيدُ ٱلَّذِي فِي حِضْنِ أَبِيهِ هُوَ خَبَّرَ *
18 * وَهٰذِهِ شَهَادَةُ يُوحَنَّا إِذْ أَرْسَلَ إِلَيْهِ ٱلْيَهُودُ مِنْ يُرُوشَلِيمَ كَهَنَةً وَلَاوِيِّينَ لِيَسْأَلُوهُ أَنْتَ مَنْ *
19 فَٱعْتَرَفَ وَلَمْ يُنْكِرْ وَأَقَرَّ إِنِّي لَسْتُ ٱلْمَسِيحَ * فَسَأَلُوهُ فَأَنْتَ إِيلِيَّا فَقَالَ لَسْتُ * أَفَالنَّبِيُّ أَنْتَ فَأَجَابَ
20 21
22 كَلَّا * فَقَالُوا لَهُ فَمَنْ أَنْتَ لِنُجِيبَ ٱلَّذِينَ أَرْسَلُونَا مَاذَا تَقُولُ عَنْ نَفْسِكَ * فَقَالَ أَنَا ٱلصَّوْتُ
23 ٱلصَّارِخُ فِي ٱلْبَرِّيَّةِ قَوِّمُوا طَرِيقَ ٱلرَّبِّ كَمَا قَالَ إِشَعْيَاءُ ٱلنَّبِيُّ * وَأَمَّا أُولَئِكَ ٱلْمُرْسَلُونَ فَكَانُوا مِنَ
24 ٱلْفَرِّيسِيِّينَ * وَسَأَلُوهُ قَائِلِينَ فَلِمَاذَا تُعَمِّدُ إِنْ كُنْتَ أَنْتَ لَسْتَ ٱلْمَسِيحَ وَلَا إِيلِيَّا وَلَا ٱلنَّبِيُّ *
25 26
27 * أَجَابَهُمْ يُوحَنَّا قَائِلًا أَنَا أُعَمِّدُكُمْ بِٱلْمَاءِ * وَفِي وَسَطِكُمْ قَائِمٌ ذَاكَ ٱلَّذِي لَسْتُمْ تَعْرِفُونَهُ * ٱلَّذِي
28 يَأْتِي بَعْدِي وَهُوَ كَانَ قَبْلِي * ذَاكَ ٱلَّذِي لَسْتُ بِمُسْتَحِقٍّ أَنْ أَحُلَّ سَيُورَ حِذَائِهِ * هٰذَا كَانَ
فِي بَيْتِ عَنْيَا فِي عَبْرِ ٱلْأُرْدُنِ حَيْثُ كَانَ يُوحَنَّا يُعَمِّدُ *

12 *At verò qui receperunt eum, dedit eis*
potestatem ut fierent filii Dei, qui cre-
13 *dunt in nomine ejus: Qui non sunt ex*
sanguine, neque ex appetitu carnis,
neque ex voluntate viri, sed nati
nati sunt ex Deo. Et Verbum factum est
14 *corpus, & habitavit in nobis; & vidi-*
mus gloriam ejus, gloriam Filii unici
Patri suo, pleni gratiæ et veritatis. Jo-
15 *hannes testatus est de ipso, clamans ac*
dicens; Quòd is qui veniet post me, ipse
erat ante me, quia antiquior me est. Et
16 *de plenitudine ejus nos omnes accepi-*
mus, gratiam pro gratia. Eò quòd lex
17 *per Moysen data est, & gratia et veritas*
fuerunt per Jesum Christum.

Sectio secunda.

Deum non vidit quis unquam. Filius
18 *unicus qui est in sinu patris sui, ipse*
19 *enarravit. Et hoc est testimonium Joha-*
nis, quando miserunt ad eum Judæi ab
Ierosolymis sacerdotes & levitas ut in-
20 *terrogarent illum; Tu, quis es? Itaque*
confessus est, & non negavit, & affirma-
21 *vit; Equidem non sum Christus. Et in-*
terrogaverunt eum, Ergò es tu Elias? &
dixit, Non sum. Num propheta ille tu
22 *es? respondit, Nequaquam. Dixerunt ei,*
Quis igitur es tu, ut respondeamus his
23 *qui miserunt nos? quid dicis de te ipso?*
Ait, Ego Vox clamans in deserto, Diri-
gite viam Domini, sicut dixit Isaias
24 *propheta. Verùm illi delegati erant ex*
25 *Pharisæis. Et interrogaverunt eum, di-*
centes; Quare ergò baptizas, si tu non
es Christus, neque Elias, neque propheta
26 *ille? Respondit eis Johannes, dicens;*
Ego baptizo vos aquâ, at in medio vestrî
27 *adest ille quem vos minimè cognoscitis,*
Qui venturus est post me, & tamen ipse
fuit ante me; ille, cujus non sum dignus,
ut solvam corrigias calceamentorum.
28 *Hoc evenit in Beth-ania in ulteriore ri-*
pa Jordanis, ubi Johannes baptizabat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወለእለሰ፡ተወክፍዎ፡ ወሀበሙ፡ስልጣነ፡ ውሉደ፡እግዚአብሔር፡ይኩኑ፡ለእለ፡ላመኑ፡
13 በስሙ ።።፦ እለ፡ሊኆ፡እሙነ፡ዘደመ፡ወሊእሙ፡ፍትወተ፡ዘሥጋ፡ወሊእመሠረተ፡ብ
14 እሲ፡ለለ፡እመእግዚአብሔር፡ተወልዱ ።።፦ ወወሀቱ፡ቃል፡ሠጋ፡ኮነ፡ ወኅደረ፡ላዕሌ
ነ፡ወሰወሮ፡እሙኔነ ፡ ወርኢነ፡ስብሐቲሁ፡ከመ፡ስብሐተ፡ለሐዲ፡ዋሕድ፡ለለኩሁ፡ዘመ
15 ሉእ፡ፍኡመ፡ጸጋ፡ ወጽድቅ፡ፀምገስ ።።፦ ዮሐንስ፡ ሰማዕቱ፡በእንቲኣሁ፡ ከልሐ፡ወይ
ቤ፡ዝወሀቱ፡ዘለቤለክሙ፡ እመድኅረየ፡ይመጽእ፡ ዘሃሎ፡እመቅድሜየ፡እስመ፡ቀደመ
16 ኒ ።።፦ እሰመ፡እሙተረፈ፡ ዚላሁ፡ ነሣእነ፡ ንሕነ፡ ኩሉነ፡ ጸጋ፡ ህየተ፡ጸጋ፡በደቤ፡ጸ
17 ጋ ።።፦ እስመ፡ለሪተ፡በሙሰ፡ተወህበ፡ለነ፡ ወጸጋሰ፡ ወጽድቅ፡ በኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ኮ
18 ነ ።።፦ ለእግዚአብሔርሰ፡ እልቦ፡ዘርኢዮ፡ ግሙራ፡ለዋሕድ፡እግዚአብሔር፡ዘሃሎ፡
19 ወእተ፡ሕፀነ፡ለቤሁ፡ወወሀቱ፡ነገረነ ።።፦ ወዝንቱ፡ወሀቱ፡ስሙዑ፡ለዮሐንስ፡ለመ፡
ለለኩ፡ለይሁድ፡ኀቤሁ፡ እመለየሩስሌም፡ ካህናት፡ወሌቋዊያን፡ከመ፡ይሰላልዎ ።።ወይ
20 ቤልዎ፡ለእተላ፡መኑ፡ለእተላ ።።፦ ወለመነ፡ወሊክሕደ፡ ለመነ፡ ከመ፡ሊኆነ፡ ውእ
21 ቱ፡ክርስቶስሃ ።።፦ ወይቤልዎ፡መኑመላ፡ለእተላ፡ሌልያስኑ፡ለእተ፡ወይቤ፡ሊኆንኩ፡
22 ወይቤልዎ፡ነቢይኑ፡ለእተ ።።ወይቤ፡ላልቦ ።።፦ ወይቤልዎ፡መኑመላ፡ለእተላ፡እንከ፡ዘ
23 ናጠይቁሙ፡ለእለ፡ለለከነ፡መነ፡ትብል፡ርእሰከ ።።፦ ወይቤ፡ ለእሰ፡ቃለ፡ለዋደ፡በገደ
24 ሙ፡ዘይብል፡ጲሱላ፡ፍናተ፡እግዚአብሔር ፡በከሙ ፡ይቤ፡ሊይሰይዖ፡ነቢይ ።።፦ ወእ
25 ለሰ፡ተፈነዉ፡እመፈረሰዊያን፡ እሙንቱ ።።፦ ወተስእልዎ፡ ወይቤልዎ፡ወእሮ፡እንከ፡ታ
26 ጠሙቅ፡የሊከንከ፡ክርስቶስሃ፡ ወለሌልያሰሃ፡ ወሊነቢየ ።።፦ ወለወሠለ፡ዮሐንስ፡ወ
ይቤሉው፡ለእሰ፡ ለጠሙቀክሙ፡ በማይ፡ ወመእከቤክሙ፡ሃሎ፡ይቀሙመ ፡ዘሊታለሮ
27 መ ።።፦ ለእትሙ፡ ዘሊይደልወኒ፡ እፍታሕ፡ ቶታነ፡ ለዛእነሁ፡ ዘይመጽእ፡እመድኅሬ
28 የ ።።፦ ወከመዝ ፡ኮነ፡ በቢታኒያ ፡በቤተ፡ ራበ ፡በማዕደተ ፡ ዮርደኖስ ፡በኀቡ፡ ሃሎ፡
ያጠመቅ ፡ዮሐንስ ።።፦

Et quotquot acceperunt eum, dedit iis potestatem filios Dei fieri, iis qui credunt 12
in nomine ejus: Qui non sunt ex sanguine neque ex concupiscentia & volun- 13
tate carnali, neque ex voluntate hominis, sed à Deo nati sunt. Et hoc Verbum 14
caro factum est, & habitavit apud nos, (& occultavit illud à nobis, & vidimus
gloriam ejus sicut gloriam unicè unius patris ejus,) plenum perfectionis gratiæ
& misericordiæ. Johannes testis ejus, de eo clamavit, & dixit; Hic est de quo di- 15
cebam vobis, Post me veniet, qui erat ante me quia anteïvit me. Quia ex abun- 16
dantia ejus accepimus nos omnes, gratiam pro gratia super gratiam. Quia lex 17
per Mosen data est nobis, & gratia & veritas per Jesum Christum facta est. De- 18
um nemo est qui vidit unquam: unicus Dei *filius* qui fuit in sinu patris ejus, etiam
ipse nuntiavit nobis. Et hoc est testimonium Johannis, quando miserunt Judæi 19
ad eũ ab Hierosolymis, sacerdotes, & levitas, ut interrogarent eum: & dixerunt
ei; Tu, quis es? Et confessus est, & non negavit, confessus est quod non fuit ille 20
Christus. Et dixerunt ei, Quis es? Eliasne es? & dixit, Non sum. Et dixerunt ei, Pro- 21
phetáne es? Et dixit, Minimé. Et dixerunt ei, Quis es igitur, ut significemus, iis 22
qui miserunt nos? quem dicis teipsum *esse*? Et dixit, Ego *sum* vox circumeüntis in 23
deserto, dicens; Præparate viam Dei, sicut *dixit* Esaias Propheta. Et qui missi fu- 24
erant, ex Pharisæis erant. Et interrogârunt eum, & dixerunt ei; Et quomodo igi- 25
tur baptizas, si non es Christus, neque Elias, neque Propheta? Et respon- 26
dit Johannes, & dixit iis; Ego baptizo vos in aqua, & medio vestrûm extitu-
rus est quem nescitis vos: Cujus non convenit mihi solvere corrigiam calcea- 27
menti ejus, qui veniet post me. Et sic factum fuit in Bethania in domo magna 28
trans Jordanem, ubi baptizabat Johannes.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

بر نفس خود چه مي گوئي * گفت منم اواز و بانك كه از بيابان مي آمد * كه راه خداي هموار
بداريد * چنانك اشعياي پيغمبر گفت * * وايشان كه فرستاده شدند * از معتزلان بودند * * از و
پرسيدند * وبدو گفتند چون مسيح نيستي ونه ايليا * ونه پيغمبر * چرا مي شوئي * * يحيي پاسخ
داد و بديشان گفت من دراب مي شويم * ودر ميان شما ايستاده است * وشما اورا نمي شناسيد *
* اينست كه از من پستر بيايد * واز من پيشترست * انك ارزاني نيستم كه بند
كفش اورا بكشايم * * واين احوالها دربيت عينا شد * در گذرگاه اردن * دران جايگاه
كه يحيي مي شست *

De teipso quid dicis? Dixit, Ego 23
sum vox, & clamor, qui ex deserto
venit; Complanate viam Domini,
quemadmodum Esaias propheta di-
xit. Et illi qui missi fuerant ex Pha- 24
risæis erant. Ab eo interrogârunt, et 25
dixerunt; Cùm Christus non sis, ne-
que Elias, neq; Propheta, quare ba-
ptizas? Johannes responsum dedit, 26
& illis dixit; Ego in aqua baptizo:
inter vos autem quidam stans est,
& vos eum nescitis. Ipse est, qui me 27
posterior venit, & me prior est: cu-
jus non sum dignus, ut corrigiam
calceamenti ejus solvam. Hæ autem 28
res in Bethania factæ sunt, trans
Jordanem, in eo loco quo Johannes
baptizabat.

Digitized by Google

Postridie conspicit Joannes Jesum venientem ad se, & ait;
29 Τῇ ἐπαύριον (ζ) βλέπει ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει,
Ecce agnus Dei, *tollens* peccatum mundi. Hic est de quo *ego* di-
30 Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶ-
xi; Post me venit vir, qui ante me factus est: quia prior me erat. Et
31 πον, Ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. Κἀ-
ego *non sciebam* eum, sed ut manifestetur Israel, propter *hoc* veni ego in
γὼ οὐκ ἤδειν αὐτὸν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ
aqua baptizans. Et *testatus est* Joannes, dicens; Quia vidi Spiritum
32 ὕδατι βαπτίζων. Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης, λέγων, Ὅτι τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα
descendentem quasi columbam de cœlo: & mansit super eum. Et ego *non sciebam*
33 καταβαῖνον (η) ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ· καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. Κἀγὼ οὐκ ἤδειν
eum, sed *mittens* me baptizare in aquâ, Ille mihi dixit; Super quem videris
αὐτὸν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς
Spiritum descendentem, & manentē super eum, hic est *baptizans* in Spiritu
τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον, καὶ μένον ἐπ' αὐτὸν, (θ) οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι
sancto. Et ego vidi, & *testatus sum* quia hic est Filius Dei. *Postridiè*
34 ἁγίῳ. Κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Τῇ ἐπαύριον
35 iterùm stabat Joannes, & ex discipulis ejus duo. Et respiciens Je-
36 πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰη-
sum ambulantem, dicit; Ecce agnus Dei. Et audierunt eum duo disci-
37 σοῦ περιπατοῦντι, λέγει, Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθη-
puli loquentem, & secuti sunt Jesum. Conversus autem Jesus, & videns
ταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ θεασάμενος 38
eos sequentes, dicit eis; Quid quæritis? *Illi autem* dixerunt ei; Rabbi,
αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, Τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββί,
(quod dicitur interpretatum, Magister,) ubi *manes*? Dicit eis? Venite & vide-
(ὃ λέγεται (ι)ἑρμηνευόμενον, Διδάσκαλε,) πῦ μένεις; Λέγει αὐτοῖς, Ἔρχεσθε καὶ ἴδε- 39
te. Venerunt & viderūt ubi maneret, & apud eum manserunt die illo: hora
τε. (κ)ἦλθον καὶ εἶδον πῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· (λ)ὥρα
autē erat quasi decima. Erat Andreas frater Simonis Petri, unus ex duob' *audi-*
δὲ ἦν ὡς δεκάτη. Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκου- 40
entibus à Joanne, & *secutis* eum. Invenit hic *primùm* fratrem
σάντων παρὰ Ἰωάννου, καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. Εὑρίσκει οὗτος (μ) πρῶτον τὸν ἀδελφὸν 41
proprium Simonem, & dicit ei; Invénimus Messiam, quod est interpretatum,
τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ, Εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, (ν) ὁ
Christus. Et adduxit eum ad Jesum. Intuitus autem eum Jesus, dixit; Tu
Χριστός. Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. (ξ)ἐμβλέψας δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Σὺ 42
es Simon filius Jona: tu vocaberis Cephas, quod interpretatur, Petrus. *Postridiè*
εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, (ο)ὃ ἑρμηνεύεται, Πέτρος. Τῇ ἐπαύριον 43
voluit *Jesus* exire in Galilæam, & invenit Philippum, & dicit ei;
(π)ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὑρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει (ρ)αὐτῷ,
Sequere me. Erat autē Philippus à Bethsaïda, *ex* civitate Andreæ & Petri.
Ἀκολούθει μοι. Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδὰ, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. 44

MS. A. (ζ) βλέπει ✝ Ἰησοῦν (η)ὡς (θ)αὐτός (ι) μεθερμηνευόμενον, (κ)ἦλθον ἕν καὶ (λ) ὥρα ὡς ἕκτη. Ἦν δὲ Ἀνδρέας(μ)πρῶτον(ν)Χριστός. (ξ) ἐμβλέψας αὐτῷ (ο)ὃς (π)ἠθέλησεν ἐξελθεῖν (ρ) αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀκολούθει

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ... * ... * ... * ...

30 ... * ...

31 ... * ...

32 ... * ...

33 ... * ...

34 ... * ...

35
36 ... * ...

37 ... * ...

38 ... * ...

39 ... * ...

40 ... * ...

41 ... * ...

42 ... * ...

43 ... * ...

44 ...

Ad oblationem dominicæ post Epiphaniam. 3.

Postero autem die vidit Johannes Jesum ve- 29
nientem ad se, & ait; Ecce Agnus ille Dei
qui tollit peccatum mundi. Hic est de quo 30
dicebam; Postè me venit vir, & fuit ante me,
quoniam prior me est. Et ego non noveram 31
eum, sed ut innotescat Israeli, propterea ve-
ni aquâ baptizatum. Et testatus est Johan- 32
nes, dixitque; Conspicatus sum Spiritum de-
scendentem de cœlis quasi columbam, man-
sitque super eum. Et ego non noveram eum, 33
sed qui misit me ut baptizarem aquâ, ipse
mihi dixerat; Ille super quem visurus es de-
scendentem Spiritum & commorantem super
eum, hic baptizat in Spiritu sanctitatis. Et 34
ego vidi, & testor hunc esse Filium Dei. Ce-
terùm alio die stabat Johannes, & duo ex 35
discipulis ejus. Et intuitus Jesum ambulan- 36
tem, ait; Ecce Agnus Dei. Audieruntque 37
duo ejus discipuli dum diceret, & abierunt
post Jesum. Et conversus Jesus respexit eos 38
venientes post se, dixitque eis; Quid quæri-
tis? Dicunt ei, Magister noster, ubi degis?
Dixit eis; Venite, & videbitis. Illi autem 39
venerunt & viderunt ubi degeret, & apud
eum fuerunt die illo: & erat quasi hora de-
cima. Unus autem ex iis qui hæc audierant 40
à Johanne & abierant post Jesum, erat An-
dreas frater Simonis. Iste vidit priùs Simo- 41
nem fratrem suum, & dixit ei, Invénimus
Messiam. Et adduxit eum ad Jesum. Intui- 42
tus autem eum Jesus, ait; Tu es Simon filius
Columbæ, tu vocaberis Petra.

Ad oblationem dominicæ III. post Epiphaniam. 4.

Porrò die altero voluit Jesus exire in Gali- 43
læam, & invênit Philippum, dixitque ei;
Post me venito. Ipse verò Philippus erat 44
ex Beth-zaida, *domo piscatoris*, ex civitate
Andreæ & Simonis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 * ودر روز دوم يحيي †عيسي‌را ديد كه پيش اومي آمد * وكفت اينك برهٔ خدا انك

30 كناه خلق را بر كيرد * اينست آنك من بهر او كفتم كه مردي ازمن بستر بيايد *

31 وازمن قديم‌ترست * ومن اورا نمي شناختم ليكن †براي اسرائيل شناخته شود * براي اين

32 آمدم * تا دراب بشويم * وكواهي داد يحيي وكفت * كه جانرا ديدم * كه مانند كبوتر

33 از اسمان فرود آمد * وبروي حلول كرد * ومن اورا نمي شناختم * ليكن انك مرا فرستاد

تا درآب بشويم او مراكفت * كه ان كس‌را كه بيني * جان فرود مي آيد * وبروي

34 حلول كند اوست كه بروح القدس عماده كند يعني بشويد * ومن ديدم

وكواه دادم كه اوست فرزند خدا

III. Simeon & Andreas Christum sequuntur.

35 روز ديكر يحيي بر خاسته بود * با دوازسوم

36 شاكردان خود * وسوي عيسي نكه كرد * دروقتي كه مي كرديد * وكفت اينك برهٔ

37 خدا * وچون اين سخن كفت * هر دو شاكردان او شنيدند * ودردنبال عيسي رفتند *

Die alio Johannes surrexerat cum 35
duobus ex discipulis ejus. Et in 36
Jesum intuitus est, quo tempore
ambularet, & dixit; Ecce Agnus
Dei. Et cùm hunc sermonem dice- 37
ret, ambo illi discipuli ejus audi-
verunt, & post Jesum iverunt.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

29 Alterâ die vidit Joannes Jesum venientem ad se, & ait; Ecce Agnus Dei, ecce
30 qui tollit peccatum mundi. Hic est, de quo dixi; Post me venit vir, qui ante me
31 factus est: quia prior me erat. Et ego nesciebam eum, sed ut manifestetur in Is-
32 raël, propterea veni ego in aqua baptizans. Et testimonium perhibuit Joan-
nes, dicens; Quia vidi Spiritum descendentem quasi columbam de cœlo, & man-
33 sit super eum. Et ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua, ille
34 mihi dixit; Super quem videris Spiritum descendentem, & manentem super eum,
35 hic est, qui baptizat in Spiritu sancto. Et ego vidi: & testimonium perhibui, quia
36 hic est Filius Dei. Alterâ die iterùm stabat Joannes, & ex discipulis ejus duo. Et
37 respiciens Jesum ambulantem, dicit; Ecce Agnus Dei. Et audierunt eum duo
38 discipuli loquentem, & secuti sunt Jesum. Conversus autem Jesus, & videns eos
sequentes se, dicit eis; Quid quæritis? Qui dixerunt ei; Rabbi, (quod dicitur
interpretatum, Magister) ubi habitas? Dicit eis, Venite, & videte. Venerunt, & 39
viderunt ubi maneret, & apud eum manserunt die illo: hora autem erat quasi de-
cima. Erat autem Andreas frater Simonis Petri unus ex duobus, qui audierant à 40
Joanne, & secuti fuerant eum. Invenit hic primùm fratrem suum Simonem, & 41
dicit ei; Invénimus Messiam: (quod est interpretatum, Christus.) Et adduxit 42
eum ad Jesum. Intuitus autem eum Jesus, dixit; Tu es Simon filius Jona: tu vo-
caberis Cephas: quod interpretatur, Petrus. In crastinum volunt exire in Galilæ- 43
am, & invenit Philippum. Et dicit ei Jesus; Sequere me. Erat autem Philip- 44
pus à Bethsaida, civitate Andreæ & Petri.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 *وفي الغد نظر يسوع مقبلا فقال هذا حمل الله الذي يرفع خطايا العالم *هذا ذاك الذي قلت
30 انا من اجله انه ياتي بعدي رجل وهو كان قبلي لانه اقدم مني *وانا لم اكن اعرفه لكن
31 ليظهر لاسرائيل *من اجل هذا جيت انا لاعمد بالماء *وشهد يوحنا قايلا اني رايت الروح اتيا
32 عليه من السماء مثل حمامة وحل عليه *وانا لم اكن اعرفه *لكن من ارسلني لاعمد بالماء
33 هو قال لي ان الذي ترى الروح ينزل ويثبت عليه هو يعمد بروح القدس *وانا عاينت
34 وشهدت ان هذا هو ابن الله * الفصل الثالث * وفي الغد كان يوحنا واقفا واثنان من
35 تلاميذه *فنظر يسوع ماشيا *فقال هذا حمل الله *فسمع تلميذاه كلامه فتبعا يسوع *فالتفت
36 يسرع فراهما يتبعانه فقال لهما ماذا تريدان * فقالا له ربي الذي تاويله يا معلم اين تكون *
37 *فقال لهما تعالا فانظرا * فاتيا وابصرا اين يكون واقاما عنده يومهما ذلك * وكان نحو عشر
38 ساعات *وكان اندراوس اخو سمعان بطرس احد [من] الاثنين الذين سمعا من يوحنا وتبعا
39 يسوع *هذا وجد اولا سمعان اخاه وقال له قد وجدنا مسيا الذي تاويله المسيح *فجاء به الي
40 يسوع * فلما نظر اليه يسوع قال له انت سمعان بن يونا * انت تدعى بطرس الذي تاويله
41 الصخر * الفصل الرابع * ومن الغد اراد الخروج الى الجليل فوجد
42 فيلبس فقال له يسوع اتبعني *وكان فيلبس من بيت صيدا من مدينة اندراوس وبطرس *

Postridiè autem vidit Jesum venientem, & ait; Iste est Agnus Dei, qui auferet peccata mundi. Hic est ille, de quo dixi ego, quòd esset venturus post me vir, quìn tamen ipse fuerit ante me, quandoquidem antiquior me est. Et ego non noveram eum: sed ut innotesceret Israeli, propterea veni ego ut baptizarem aquâ. Et testificatus est Johannes, dicens; Equidem vidi Spiritum venientem super eum de cœlo veluti columbam, & mansit super eum; Et ego non noveram eum: sed qui misit me ut baptizarem aquâ, ipse dixit mihi; Is super quem videris Spiritum descendere & persistere, ipse baptizabit Spiritu sancto. Et ego vidi, & testificatus sum, quia hic est filius Dei.

Sectio tertia.

Postridie verò Johannes stabat, & duo ex discipulis ejus. Et respexit Jesum ambulantem, & dixit; Hic est agnus Dei. Et audierunt duo discipuli ejus sermonem ipsius, & secuti sunt Jesum. Conversus est autem Jesus, & vidit eos sequentes se, & ait illis; Quid vultis? Dixerunt ei; Rabbi, (cujus interpretatio est, Magister,) ubi habitas? Inquit eis; Venite ac videte. Et venerunt viderunteque ubi moraretur: & manserunt apud eum die suo illo: & erant quasi decem horæ. Erat autem Andreas frater Simonis Petri, unus ex duobus qui audierant Johannem, et secuti fuerant Jesum. Hic reperit primò Simonem fratrem suum, & dixit ei; Jam invenimus Meskam, cujus interpretatio est, Christus: Et adduxit eum ad Jesum. Quumq; inspexisset eum Jesus, ait illi; Tu es Simon filius Jona: tu vocaberis Petrus, cujus significatio est, Petra.

Sectio quarta.

Et crastinâ die voluit exire in Galilæam, & invenit Philippum, ac dixit ei Jesus; Sequere me. Erat autē Philippus à Bethsaida, ex civitate Andreæ & Petri.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ወለሙ:ሰሂታ: ናእይ: ለእግዚእ: ሊየሱስ:እንዘ:ይመጽእ:ኀቤሁ:ወይቤ:ነዋ:በግዑ:ለ
30 እግዚአብሔር:ዘያሌትት:ወያሴስል:ኀጢኣተ:ዓለመ:::ዝውእቱ: ዘእቤለክሙ:
ለነ:በእንቲአሁ:ይመጽእ:ብእሲ:እመድኅሬየ:ዘሃሎ:እመቅድሜየ:እስመ:እመቅድ
31 ሜየ:ውእቱ:ኮነ:::ወለእነሰ: ሊየለመሮ:ደእውር:ከመ:ያእመርዎ:እስራኤል:በእ
32 ንተ:ዝንቱ:መጻእኩ:ለነ:ከመ:ለጥመቅ:በማይ:::ወነገረ: ስመዖ: ዮሐንሰ: ወይ
ቤ:ርሊኩ: መንፈሰ: ቅዱሰ: እንዘ: ይወርድ:ከመ: እንተ:ርግብ: ለመሰሎይ:ወነበረ:ዲ
33 ቤሁ:::ወለእነሰ: ሊየለመሮ:ባሕቱ:ዘፈነወኒ:ለጥመቅ:በማይ:ውእቱ:ይቤለኒ:ዲ
በ:ዘርሊከ:ይወርድ:መንፈስ:ቅዱስ:ወነበረ: ዲቤሁ: ውእቱ: ዘየጠመቅ:በመንፈስ:ቅ
ዱስ:::ወለሊየ:ርሊኩ: ወለነ: ስማዕቱ: ከመ:ዝንቱ: ውእቱ: ወልደ:እግዚአብሔ
34 ር:::ወበእንድርያስ:::ወበሰሂታ:ካዕበ:እንዘ:ይቀውሙ:ዮሐንስ:ወክልኤ
35 ቱ:ሊመ:ለርደሊሁ:::ርእይኦ: ለእግዚእ:ሊየሱስ:እንዘ:ይሐውር:ወይቤ:ነዋ:በ
36 ግዑ:ለእግዚአብሔር:ዘያሴስል:ኀጢኣቶ:ለዓለመ:::ወሰመዕኦ:ክልኤሆሙ:ለር
37 ደሊሁ:እንዘ: ይብል: ከመዝ: ወተለውኦ:ለእግዚእ:ሊየሱስ:::ወተመይጦ:እግዚ
38 እ:ሊየሱሰ:ርእዮ:እንዘ:ይተልውዎ: ክልኤሆሙ:ወይቤሎሙ:::ምንተ:ትኀሥ
39 ሡ::ወይቤልዎ:ረቢ:በዘትርጓሜሁ:ሊቅ:ብሂል:ለይቴ: ተኀድር:::ወይቤሎሙ:
እንዑ:ወትርእዩ:: ወሖሩ:ወርእዩ:ኀቤ:ይኅድር: ወውዓሉ:ኀቤሁ:ይእተ: ዕለተ:እስከ:
40 ዓሠረ:ሰዓት:::ወለሐዱ:እንድርያሰ:እኁሁ:ለስምዖን:ጴጥሮስ:ለሐዱ:እመክ
41 ልሌቱ:እለ:ሰምዑ:በኀቡ:ዮሐንስ:ወተለውዎ:ለእግዚእ:ሊየሱስ:::ወለቅደመ:ረ
ኪበ:ውእቱ: እሳዋሁ: ስመዖንሃ:ወይቤሎ:ረከብናሁ:ለመሲሕ:ዘይብልዎ:በትርጓሜ
42 ሁ:ክርስቶስ:::ወወሰደ: ኀቡ:እግዚእ: ሊየሱሰ:ወሶበ:ርእዮ:እግዚእ:ሊየሱስ:ጴጥ
ይቤሎ:ለእተኑ: ስመዖን:ወልደ: ዮሐንስ:ለእተኬ: ተሰመይ: ኬፋ:ዘበትርጓሜሁ:ጴጥ
43 ሮስ:::ወበሰሂታ :ፈቀደ:ይሑር :ገሊሳ:ወረከቦ:እግዚእ: ሊየሱስ:ለፊልፍስ: ወይቤ
44 ሎ:ትልወኒ:::ወውእቱ:ፊልጶስ:ዘቤተ:ሳይዳ:ዘሃገረ:እንድርያስ:ወጴጥሮሰ:::

Et postero die vidit Dñm Jesum venientem ad eum, & dixit; Ecce, agnus Dei qui 29
tollit, & expellit peccata mundi. Hic est de quo dixi vobis ego, de illo *inquam*, 30
Veniet vir post me qui fuit ante me, quia ante me ille fuit. Et ego non noveram 31
eum, sed ut cognosceret eum Israel, propterea veni ego ut baptizarem in aqua.
Et nuntiavit testimonium suum Johannes, & dixit; Vidi Spiritum sanctũ descen- 32
dentem quasi columbam è cœlo, & sedit super eum. Et ego nesciebam eum: 33
veruntamen qui misit me ut baptizarem in aqua, ipse dixit mihi, Super quem vide-
ris Spiritum sanctum descendentem, & sedit super eum; ipse *est* qui baptizabit in 34
Spiritu sancto. Et ego ipse vidi, & ego testis ejus *sum*, quòd hic est filius Dei.

De Andrea.

Et alterâ die iterum stantes Johannes, & duo ex discipulis ejus, Vide- 35
tunt Dominum Jesum ambulantem, & dixit; Ecce agnus Dei qui expellit pec- 36
cata mundi. Et audierunt eum duo discipuli ejus loquentem sic, & sequuti 37
sunt Dñm Jesum. Et conversus Dñs Jesus vidit sequentes eum ambos illos, & dixit; 38
Quid quæritis? Et dixerunt ei, Rabi, (quod in interpretatione ejus, Magister dicen-
dum,) ubi moraris? Et dixit iis, Venite & videbitis: & venerunt, & viderunt 39
ubi morabatur, & permanserunt apud eum isto die usque ad decimam horam: &
unus, Andreas frater Simonis Petri, unus *inquam* ex duobus qui audierant apud 40
Johannem, & sequuti fuerant Dominum Jesum. Et primùm invênit ipse fra- 41
trem suum Simonem, & dixit ei; Invénimus Messiam, quod vocant in interpreta-
tione ejus, Christum. Et adduxit eum ad Dominum Jesum, & tunc vidit eum 42
Dominus Jesus, & dixit ei; Túne Simon filius Johannis? tu igitur vocaberis
Cepha, quod in interpretatione sua *dicitur*, Petrus. Et postero die voluit ire 43
in Galilæam, & invênit Dominus Jesus Philippum, & dixit ei; Sequere me.
Et iste Philippus *erat* ex Bethsaida, ex civitate Andreæ & Petri. 44

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*عيسي سوي ايشان بنكريد و ديد *كه در دنبال او مي روند *بديشان گفت چه مي 38
خواهيد *بدو گفتند بزرك ما كجامي باشي *بديشان گفت بياييد *وببينيد *ايشان 39
آمدند وديدند كجامي باشد *وآن روز پيش او بودند *در دهم ساعت روز *ازان دو[كه از 40
يحيي شنيدند ودر پي عيسي رفتند] يكي †نامش اندراوس بود *برادرش شمعون †بيامد 41
واندراوس را ديد *برادر بدو گفت *مسيح را يافتيم *عيسي سوي †او بنكريد وگفت توي 42
شمعون †پسر يونا *وتو صفا خوانده شوي يعني سنك *وروز ديگر مي †خواست †عيسي كه سوي 43
جليل بدر آيد *فيليبوس را يافت وبدو گفت بدنبال من بيا *وفيليپوس از بيت 44
صيدا بود *از شهر اندراوس وشمعون *

Jesus in eos intuitus est, & vidit quòd post se irent: illis itaque dixit; Quid vultis? Ei dixerunt; Magister noster, ubi es? Illis dixit; venite & videte. Illi venerunt, & viderunt ubi esset: & illo die apud eum erant decimâ horâ diei. Ex illis duobus qui à Johanne audierant, & Christum secuti erant, unus nomine Andreas erat. Frater ejus Simeon venit, & Andream vidit: fratri ei dixit; Christum invenimus. Jesus in eum intuitus est, & dixit; Tu es Simeon filius Jonæ, & tu Cephas vocaberis, i. e. petra. Et die alto voluit Jesus ut in Galilæam exiret, & Philippum invenit, & ei dixit; Me sequere. Philippus autem ex Bethsaida erat, ex civitate Andreæ & Simeonis.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Α'.

Invenit Philippus Nathanael, & dicit ei; Quem ſcripſit Moyſes in Lege, &
45 Εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὃν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ, καὶ
Prophetæ, invénimus Jeſum filium Joſeph *illum* à Nazareth. Et dixit ei
46 οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν Ἰησοῦν τὸν (σ)υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ
Nathanael; *Ex* Nazareth poteſt aliquid *bonum* eſſe? Dicit ei Philippus; Veni,
Ναθαναὴλ, Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Ἔρχου,
& vide. Vidit Jeſus Nathanael venientem ad ſe, & dicit de eo; Ecce
47 καὶ ἴδε. Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, Ἴδε
verè Iſraelita, in quo dolus non eſt. Dicit ei Nathanael; Unde me nô-
48 ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. Λέγει αὐτῷ Ναθαναὴλ, Πόθεν με γι-
ſti? Reſpondit Jeſus, & *dixit* ei; *Ante* te *Philippum vocare* exiſtentem
νώσκεις; Ἀπεκρίθη (τ)ὸ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα
ſub ficu, vidi te. Reſpondit Nathanael, & ait ei; Rabbi, tu es filius
49 ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε. Ἀπεκρίθη Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ῥαββὶ, (υ)ἱὸς εἶ ὁ υἱὸς τοῦ
Dei: tu es rex Iſrael. Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Quia di-
50 Θεοῦ· (υ)ἱὸς εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι εἶ-
xi tibi; Vidi te ſub ficu, credis? *majora his* videbis. Et dicit
51 πόν σοι, (φ)Εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων (χ)ὄψει. Καὶ λέγει
ei; Amen, amen dico vobis; *Amodò* videbitis cœlum apertum, & ange-
αὐτῷ, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα, καὶ τοὺς ἀγγέ-
los Dei aſcendentes & deſcendentes ſupra filium hominis.
λους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

MS. A. (σ) υἱὸν Ἰωσὴφ (τ) Ἰησοῦς, (υ) σὺ βασιλεὺς εἶ τοῦ (φ) Ὅτι εἶδόν (χ) ὄψῃ.

CAP. II. β'.

A' Et die tertiâ nuptiæ factæ ſunt in Cana Galilææ: & erat mater Je-
Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰη- 1
ſu ibi. Vocatus eſt autem & Jeſus & diſcipuli ejus ad nuptias. Et deficiente
σοῦ ἐκεῖ. Ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. Καὶ ὑστερήσαντος 2
vino, dicit mater Jeſu ad eum; Vinum nô habent. Dicit ei Jeſus;
οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτὸν, Οἶνον οὐκ ἔχουσι. (α)Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, 4
Quid mihi & tibi, mulier? nondũ venit hora mea. Dicit mater ejus miniſtris;
Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, 5
Quodcunque dixerit vobis, facite. Erant autẽ ibi hydriæ lapideæ ſex poſitæ ſecundũ
Ὅ,τι ἂν λέγῃ ὑμῖν ποιήσατε. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι λίθιναι ἓξ κείμεναι κατὰ 6
purificationem Judæorũ, capientes ſingulæ metretas *duas* vel *tres*. Dicit eis Jeſus;
καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 7
Implete hydrias aquâ: & impleverũt eas uſque ad ſummũ. Et dicit eis; Han-
Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος· καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀν- 8
rite nunc, & ferte architriclino: & tulerunt. Ut autẽ guſtavit architricli-
τλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ· καὶ ἤνεγκαν. Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλι- 9
nus aquam vinum factam, (& non ſciebat undè eſſet, *at* miniſtri ſciebant
νος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, (καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστὶν, οἱ δὲ διάκονοι ἤδεισαν,
hauſerant aquam:) vocat ſponſum architriclinus,
οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ·) φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος,

Καφ. β'. MS. A. (α) Καὶ λέγει

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

45 ... ...
46 ... ...
47 ... ...
48 ... ...
49 ... ...
50 ... ...
51 ... ...

Philippus autem invenit Nathanaelem, & di- 45
xit ei; Illum de quo ſcripſit Moſes in Lege,
& in prophetis, invénimus eſſe Jeſum filium
Joſephi ex Nazareth. Dixit ei Nathanael, 46
A Nazareth poteſt quicquam boni eſſe?
Dixit ei Philippus; Veni, & videbis. Vidit 47
autem Jeſus Nathanaelem, venientem ad ſe, &
ait de eo, Ecce verè filius Iſrael, in quo
dolus non eſt. Dixit ei Nathanael, Unde me 48
cognoſcis? Ait illi Jeſus, Priuſquàm te vo-
caret Philippus, quum eſſes ſub ficu, vidi te.
Reſpondit Nathanael & dixit ei, Magiſter 49
mi, tu es filius Dei, tu es rex Iſraelis. Di- 50
xit Jeſus, Propterea quòd dixi tibi, Vidi te
ſub ficu, credis? majora his videbis. Sub- 51
dit ei; Amen amen dico vobis, Deinceps
videbitis cœlos apertos, & angelos Dei a-
ſcendentes, & deſcendentes ad Filium homi-
nis.

Matutinis dominicæ ingreſſûs jejunii.s.

CAP. II.

CÆterùm die tertio factum eſt convivium 1
in Kotne civitate Galilææ: materque Jeſu il-
lic aderat. Quin & ipſe Jeſus, ac diſcipuli 2
ejus, vocatus eſt ad illud convivium. Et de- 3
fecerat vinum, quum dixit ad Jeſum mater
ipſius, Vinum non habent. Dixit ei Jeſus, 4
Quid mihi & tibi mulier? nondum venit
hora mea. Dixit ejus mater miniſtris; Quod- 5
cunque dixerit vobis, facite. Erant autem 6
ibi hydriæ lapideæ ſex, poſitæ ad purgationem
Judæorum, capientes ſingulæ binas metretas
aut ternas. Dixit eis Jeſus, Implete has hy-
drias aquâ: & impleverunt eas ad ſummum
uſque. Dixit eis; Haurite modò, & offer- 8
te præfecto accubitûs: itaque obtulerunt.
Quum autem guſtâſſet præpoſitus ille convi- 9
vii aquas illas quæ factæ fuerant vinum; ne-
ſciretque unde eſſet: (miniſtri verò ſcie-
bant, quippe qui impleviſſent eas aquâ) vo-
cat architriclinus ſponſum,

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

45 ... ...
46 ... ...
47 ... ...
48 ... ...
49 ... ...
50 ... ...
51 ... ...

Et Philippus Nathanael vidit, et 45
ei dixit; Eum de quo Moſes in Le-
ge ſcripſit, & in libro Prophetarum,
invenimus: qui Jeſus eſt filius Je-
ſeph de Nazreh. Nathanael ei dixit; 46
Fieri poteſt ut ex Nazreh aliquid
boni prodeat? Philippus ei dixit;
Veni ut videas. Et Jeſus Natha- 47
nael vidit, qui ad eum venit: ei
dixit; In veritate filius Iſrael es,
abſque fraude. Nathanael ei dixit; 48
Unde me nôſti? Jeſus dixit; Priuſ-
quam Philippus te vocaret, cùm ſub
arbore ficûs eſſes, te vidi. Reſpon- 49
dit Nathanael; & ei dixit; Magi-
ſter mi, tu es Filius Dei, & tu es
Rex Iſrael. Jeſus ei dixit; Eò quod 50
dixi quòd vidi te ſub arbore ficûs,
fidem habes: his majores res vide-
bis. Et Jeſus illis dixit; Verè, ve- 51
rè, vobis dico, Ab hac hora cœlum
apertum videbitis, & Angeli Dei
ab eo deſcendent, & præibunt Fili-
um hominis.

IV. Convertit Chriſtus aquam in vinum in nuptiis Catneh.

CAP. II.

DIe tertio in Catneh urbe Ga- 1
lilææ nuptiæ erant, & mater Jeſu
illic erat.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

45 Invenit Philippus Nathanael, & dicit ei; Quem scripsit Moyses in lege, & Prophetæ,
46 invénimus Jesum filium Joseph à Nazareth. Et dixit ei Nathanael; A Nazareth po-
47 test aliquid boni esse? Dicit ei Philippus; Veni, & vide. Vidit Jesus Nathanael
48 venientem ad se, & dicit de eo; Ecce verè Israelita, in quo dolus non est. Dicit ei Na-
thanael; Unde me nôsti? Respondit Jesus, & dicit ei; Priusquàm te Philippus vo-
49 caret, cùm esses sub ficu, vidi te. Respondit ei Nathanael, & ait; Rabbi, tu es
50 Filius Dei, tu es rex Israel. Respondit Jesus, & dixit ei; Quia dixi tibi; Vidi
51 te sub ficu, credis: majus his videbis. Et dicit ei; Amen, amen dico vobis, Videbitis cœlum apertum, & Angelos Dei ascendentes, & descendentes supra Filium hominis.

CAP. II.

1 ET die tertiâ nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ: & erat mater Jesu ibi. Vo-
2 catus est autem & Jesus, & discipuli ejus, ad nuptias. Et deficiente vino, dicit
3 mater Jesu ad eum; Vinum non habent. Et dicit ei Jesus; Quid mihi, & tibi
4 est, mulier? nondum venit hora mea. Dicit mater ejus ministris; Quodcunque
5 dixerit vobis, facite. Erant autem ibi lapideæ hydriæ sex positæ secundùm purifi-
6 cationem Judæorum, capientes singulæ metretas binas vel ternas. Dicit eis Jesus; 7
Implete hydrias aquâ. Et impleverunt eas usque ad summum. Et dicit eis Jesus; 8
Haurite nunc, & ferte architriclino. Et tulerunt. Ut autem gustavit architri-
9 clinus aquam vinum factam, & non sciebat undè esset, ministri autem sciebant, qui
hauserant aquam: vocat sponsum architriclinus:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

45 فوجد فيلبس ناثانيل وقال له ان الذي كتب موسي من اجله في الناموس والانبيآء وجدناه هو
46 يسوع بن يوسف الذي من الناصرة *فقال له ناثانيل هل يمكن ان يخرج من الناصرة صالح *فقال
47 له فيلبس تعال فانظر *فلما راي يسوع ناثانيل مقبلا اليه قال من اجله هذا حقا اسرائيلي لا
48 غش فيه *فقال له ناثانيل من اين تعرفني *اجابه يسوع قبل ان يدعوك فيلبس وانت تحت
49 50 الشجرة رايتك *اجابه ناثانيل قايلا يا معلم انت هو ابن الله انت ملك اسرائيل *اجابه
51 يسوع قايلا لاجل قولي لك اني رايتك تحت الشجرة آمنت *ستعاين اعظم من هذا *ثم
قال امين امين اقول لكم انكم من الآن ترون السمآء مفتوحة وملايكة الله يصعدون وينزلون
الي ابن البشر *

1 الفصل الخامس * وفي اليوم الثالث كان عرس في قانا الجليل وكانت
2 ام يسوع هناك *ودعي يسوع وتلاميذه الي العرس *وكانت الخمر قد نفدت *فقالت ام يسوع
3 4 له لا خمر لهم *فقال لها يسوع ما لك ولي ايتها المراة لم تاتِ ساعتي بعد *فقالت امه للخدام
5 6 افعلوا ما يامركم به *وكان هناك ست اجاجين حجارة موضوعة لتطهير اليهود يسع كل
7 8 واحد مطرين او ثلثة *فقال لهم يسوع املوا الاجاجين ماء فملوها الي فوق *وقال لهم
9 استقوا الآن وناولوا رييس الثكاة فوجدوا *ولما ذاق رييس الثكاة ذلك الماء المتحول خمرا ولم
يعلم من اين هو *وكان الخدام يعلمون لانهم ملوا الماء *فدعا رييس الثكاة العروس *

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

45 ወረከቦ፡ፊልጶስ፡ለናትናኤል፡ወይቤሎ፡ረከብነሁ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ወልደ፡ዮሴፍ፡ዘእ
46 መናዝሬት፡ዘገቢኦ፡ዘጸሐፈ፡ሙሴ፡ውስተ፡ሶሬት፡ወነቢያት፡።። ወይቤ፡ናትናኤል፡ቦኑ፡
47 ዘይትከሃል፡ሠናይ፡እመናዝሬት።ይቤሎ፡ፊልጶስ፡ነዓ፡ወትርኢ።።። ወርአ
ዮ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ለናትናኤል፡እንዘ፡ይመጽእ፡ኀቤሁ፡ወይቤሎ፡ለናትናኤል፡ነዋ፡ዘበ
48 ላሜን፡እስራኤላዊ፡ዘለልቦ፡ጽልሑተ።።። ወይቤሎ፡ናትናኤል፡በሊይቴ፡ታለመጸኒ፡ወ
ለወለዶ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ወይቤሎ፡ ዘእንበለ፡ይጸውዕከ፡ ፊልጶስ፡ ርኢኩከ፡ በታሕ
49 ተ፡በለስ።።። ወይቤሎ፡ናትናኤል፡ረቢ፡ለሚ፡ለእተ፡ውእቱ፡ወልደ፡እግዚአብሔር፡ለ
50 ሚ፡ውእቱ፡ንጉሠ፡እስራኤል።።። ወለወለዶ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ወይቤሎ፡እሰመ፡
እቤለከሁ፡ ርኢኩከ፡ በታሕተ፡ በለስ፡ተለመንኒ፡ እመይእዜኑ፡ዘየዓቢ፡እመዝ፡ትሬኢ
51 ዩ።።። ወይቤሎሙ፡ለሚኝ፡ለሚኝ፡እብለክሙ፡ትሬእዩ፡እንዘ፡ይትረሐው፡ሰማያት፡ወ
መላእክተ፡እግዚአብሔር፡እንዘ፡ይዓርጉ፡ወይወርዱ፡ኀቡ፡ወልደ፡አጋሊ፡ለመሕያው።።።
1 ፪ በእንተ፡ዝብካብ፡በቃና፡ ዘገቢኦ።።። ወአመ፡ ስልስት፡ዕለት፡ዝብካበ፡ኮነ፡በ
2 ቃና፡ዘገቢኦ፡ ወሃለወት፡እሙ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ህየ።።። ወጸውዕዎሙ፡ለእግዚእ፡
3 ሊየሱስ፡ወለሊደያሊሁ፡ውስተ፡ ዝብካብ።።። ወይነ፡አልቦሙ፡ እስመ፡ኀልቀ፡ወይኖሙ፡
4 ወትቤሎ፡እሙ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ወይእኬ፡አልቦሙ።።። ወይቤሎ፡ እግዚኦ፡ሊየሱስ፡
5 ምንተ፡ቢየ፡መስሌኪ፡ብእሲተ፡ዓዲ፡ኢበጽሐ፡ጊዜየ።።። ወትቤሎሙ፡ እሙ፡ለእግ
ዚእ፡ሊየሱስ፡ለእለ፡ይገዝሉ፡ዘይቤለክሙ፡ግበሩ።።። ወሃለዋ፡ህየ፡መስክዝት፡ስሱ፡እ
6 ለ፡እብን፡በዘ፡ያጥህሩ፡አይሁድ፡ንቡራት፡ህየ፡ወያገመራ፡በበ፡ክልኤቱ፡ ወበበ፡ ሮ ፡ውሰ
7 ፈር ት።።። ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡መልእዎንኬ፡እስክ፡ለፋሆን፡ለእለ፡መሰበክ
8 ተ፡ማይ፡ወመልእዎን፡እስክ፡ላዕሎን።።። ወይቤሎሙ፡ቅደሕዎንኬ፡ይእዜ፡ወስዱ፡ወ
9 ሃብዎ፡ለሊቀ፡ገዛእት።።ወወሰዱ፡ወወሃብዎ።።። ወጥዒሞ፡ሊቀ፡ገዛእት፡ወእተ፡ማየ፡ዘ
ኮነ፡ ወይነ ፡ ወሊያእመረ ፡ እመኀበ ፡ ለመጽእዎ ፡ ወገዛእትስ፡ እለ ፡ ቀድሕዎ ፡ ያለ
መረ፡ ውእቱ፡ ማየ፡ ዘኮነ፡ ወይነ፡ ወጸውዶ፡ ሊቀ፡ ገዛእት ፡ ለመርዓዊ።።።

Et invenit Philippus Nathanaëlem, & dixit ei; Invénim⁹ Dñm Jesum filiũ Joseph qui ex Nazareth Galilææ, de quo scripsit Moses in lege, & prophetæ. Et dixit Nathanael, Estne possibile quid bonũ ex Nazareth exire & rectum? et dixit ei Philippus, Veni & vide. Et vidit Dñs Jesus Nathanaelem venientem ad se, & dixit Nathanaeli; Ecce qui verè Israelita est, qui non habet dolum. Et dixit ei Nathanael, Ubi cognoscebas me? & respondit Dñs Jesus, & dixit ei; Priusquã vocavit te Philippus, vidi te sub ficu. Et dixit ei Nathanael; Rabi, verè tu es filius Dei, verè etiam rex es Israel. Et respondit ei Dñs Jesus, & dixit ei; Quia dicebam tibi, Vidi te sub ficu, credis? ex hoc *tempore* majora his videbis. Et dicit iis; Amen, amen, dico vobis, Videbitis apertos cœlos, & angelos Dei ascendentes, & descendentes ad Filium hominis.

CAP. II.

De nuptiis quæ in Cana Galilææ.

ET tertio die nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ, & fuit mater Dñi Jesu ibi. Et vocârunt Dñm Jesum & discipulos ejus in nuptias. Vinum non habebant, quia defecerat vinum eorum: & dixit mater ejus Domino Jesu, Vinum igitur non habent. Et dixit Dominus Jesus, Quid habeo tecum, mulier? adhuc non venit hora mea. Et dixit mater Dñi Jesu iis qui ministrabant, Quod dixerit vobis, facite. Et fuerunt ibi hydriæ sex lapideæ quib⁹ purificabant se Judæi positæ ibi, & comprehendebant aliquæ duas, & aliquæ tres mensuras. Et dixit iis Dñs Jesus, Implete igitur ad ora earum hasce hydrias aquâ, & impleverunt eas usq; ad summũ earũ. Et dixit iis, Exhaurite igitur nunc, adducite, & date magistro ministrantium, & attulerunt, & dederunt ei. Et gustavit magister ministrantium istam aquam quæ facta fuerat vinum, (& nesciebant unde attulissent illud, & ministri qui exhauserant illud, sciebant istam aquam quæ facta fuerat vinum,) & vocavit magister ministrantium sponsum:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 3 وعيسي با شاكردان درعروسي خوانده شدند * وشراب كم شده بود * و مادر عيسي بعيسي
4 گفت كه مي ندارند * عيسي بدو گفت چه كار داري † با من اي زن هنوز وقت من
5 6 نرسيد * مادر عيسي بخادمان عروسي گفت * هر چه بشما بگويد بكنيد * و بدانجا
7 8 طشتها بود از سنگ * كه براي وضوء يهوديان † نهاده بودند * و هر يكي دو دو يا سه پيمانه †
9 مي بردند * عيسي فرمود * تا طشتها را پر آب † كردند * [ومالامال ايشانرا پر كردند] * وبعد
ازان گفت بر كشيد و بسرور مجلس دهيد * ايشان فرمان بردند * وچون † سرور مجلس از ان
شراب چشيد * عظيم خوش طعم بود * ونمي دانستند † از كجاست * خادمان مي دانستند *
سبب انك آب را ايشان † پر كرده بودند * بزرك مجلس داماد را خوانده *

Et Jesus cum discipulis ad nuptias 2
vocati sunt. Et vinum defecit: 3
mater itaque Jesu ad Jesum dixit;
Vinum quidem non habent. Jesus 4
ei dixit; Quid negotii habes me-
cum & mulier? adhuc tempus me-
um non advenit. Mater Jesu mini- 5
stris nuptialibus dixit; Quodcun-
que vobis dixerit, facite. Et eodem 6
loci conchæ erant ex lapide, quæ in
lotionem Judæorum positæ erant, &
singulæ binas aut ternas mensuras
capiebant. Jesus jussit ut conchas 7
aquâ implerent: & usque ad sum-
mum eas implerunt. Et postea 8
dixit; Exhaurite, & architriclino
date. Illi mandatum tulerunt.
Et cùm architriclinus de illo vino 9
gustâsset, longè gratissimi saporis
erat, (neque sciebant unde esset:
ministri autem sciebant, ea de cau-
sa quod aquam ipsi implêssent) ar-
chitriclinus itaq; sponsum vocavit.

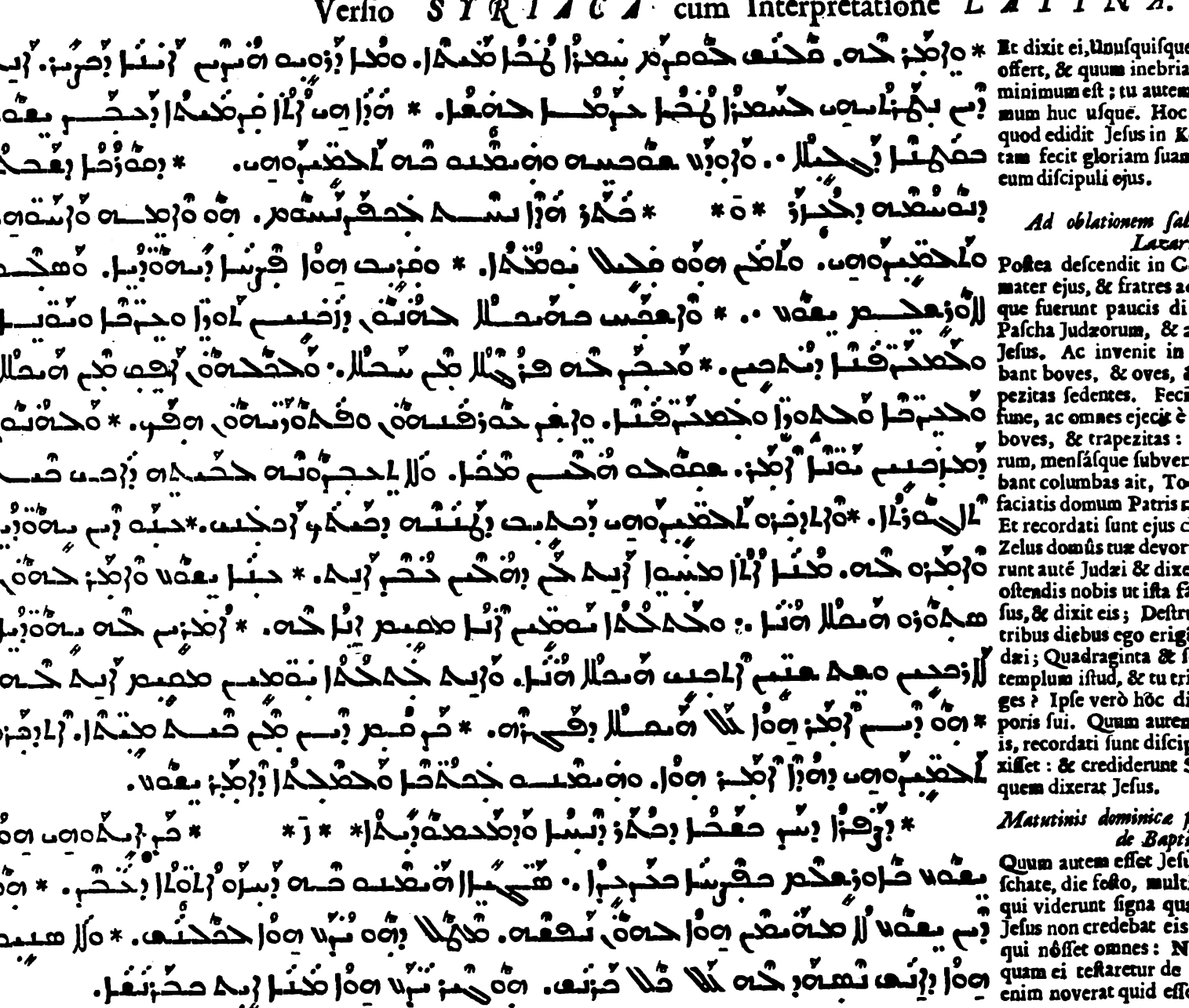
Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Β'.

Et dicit ei; Omnis homo primùm bonum vinum ponit, & cùm inebriati fue-
10 Καὶ λέγει αὐτῷ, Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸ καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶ-
rint, tunc *minus*: tu servâsti bonum vinũ usque *jam*. Hoc fecit ini-
11 σι, τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. Ταύτην ἐποίησε (β) τὴν ἀρ-
tium signorum Jesus in Cana Galilææ, & manifestavit gloriam suam; &
χὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ
crediderunt in eum discipuli ejus. Post hoc descendit *in* Capharnaum, ipse
12 ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ, αὐτὸς
& mater ejus, & fratres ejus, & discipuli ejus: & ibi manserunt nõ mul-
καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ (γ) ἔμειναν οὐ πολ-
tis diebus. Et propè erat Pascha Judæorum, & ascendit *in* Hieroso-
13 λὰς ἡμέρας. Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ (δ) ἀνέβη εἰς Ἱεροσό-
lyma Jesus. Et invenit in templo vendentes boves, & oves, & co-
14 λυμα ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ηὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας, καὶ πρόβατα, καὶ περι-
lumbas, & numularios sedentes. Et *faciens* flagellum *ex* funiculis, omnes
15 στερὰς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους. Καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων, πάντας
ejecit *ex* templo, & oves & boves: & numulariorum effudit *mo-*
ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρ-
netum, & mensas subvertit. Et columbas *vendentibus* dixit; Auferte
16 μα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε. Καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν, Ἄρατε
ista hinc: *ne facite* domum Patris mei, domũ *mercatûs*. Recor-
17 ταῦτα ἐντεῦθεν· (ε) μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, οἶκον ἐμπορίου. Ἐμνή-
dati verò discipuli ejus, quia scriptum est; Zelus domûs tuæ comedit
18 σθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν, Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου (ζ) κατέ-
me. Respondérunt ergò Judæi, & dixerũt ei; Quod signum ostendis
φαγέ με. Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί σημεῖον δεικνύεις
19 ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς. Ἀπεκρίθη (η) ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον,
& in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergò Judæi; Quadraginta
καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, (θ) Τεσσεράκοντα
20 καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; Ἐκεῖνος
& sex annis ædificatũ est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Ille
21 καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; Ἐκεῖνος
autẽ dicebat de templo corporis sui. Cùm ergò resurrexisset à mortuis, recordati
22 δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθη-
sunt discipuli ejus, quia hoc dicebat *eis*: & crediderunt scripturæ, & sermoni
σαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι τοῦτο (ι) ἔλεγεν αὐτοῖς· καὶ ἐπίστευσε τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ
quem dixit Jesus. Cùm autẽ esset in Hierosolymis in Pascha in festo, mul-
23 ὃν εἶπεν ὁ Ἰησοῦς. Ὡς δὲ ἦν (κ) ἐν Ἱερουσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολ-
ti crediderunt in nomine ejus, videntes ejus signa quæ faciebat. Ipse autem
24 λοὶ ἐπίστευσεν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. Αὐτὸς δὲ
Jesus non credebat semetipsũ eis, *propter ipsum nõsse* omnes: Et quia nõ opus
Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας· (λ) Καὶ ὅτι οὐ χρείαν
25 *haberet*, ut quis *testaretur* de homine: ipse enim sciebat quid esset in homine.
εἶχεν, ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

MS. A. (β) ἀρχὴν (γ) ἔμενεν (δ) ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα * Ἰησοῦς, (ε) καὶ μὴ ποιεῖτε (ζ) καταφάγεταί με (η) Ἰησοῦς (θ) Τεσσεράκοντα (ι) ἔλεγεν· καὶ (κ) ὂν τοῖς Ἱεροσολύμοις (λ) Καὶ ὅ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 Et dixit ei, Unusquisque priùs vinum bonum offert, & quum inebriati fuerint, tunc quod minimum est; tu autem servâsti vinum optimum huc usque. Hoc fuit primum signum 11 quod edidit Jesus in Kotne Galilææ, & notam fecit gloriam suam: & crediderunt in eum discipuli ejus.

Ad oblationem sabbathi fuscitationis Lazari. 6.

Postea descendit in Capharnahum ipse, & 12 mater ejus, & fratres ac discipuli ejus, illicque fuerunt paucis diebus. Et propè erat 13 Pascha Judæorum, & ascendit ad Jerusalem Jesus. Ac invenit in templo eos qui eme- 14 bant boves, & oves, & columbas: & trapezitas sedentes. Fecitque sibi flagellum è 15 fune, ac omnes ejecit è templo, & oves, & boves, & trapezitas: & effudit numos eorum, mensásque subvertit. Et iis qui vende- 16 bant columbas ait, Tollite hinc ista, neque faciatis domum Patris mei domum mercatûs. Et recordati sunt ejus discipuli scriptum esse, 17 Zelus domûs tuæ devoravit me. Respondé- 18 runt autẽ Judæi & dixerunt ei, Quod signum ostendis nobis ut ista facias? Respondit Je- 19 sus, & dixit eis; Destruite templum hoc, & tribus diebus ego erigã illud. Dicunt ei Ju- 20 dæi; Quadraginta & sex annis ædificatũ est templum istud, & tu tribus diebus illud erige? Ipse verò hõc dixerat de templo cor- 21 poris sui. Quum autem surrexisset à mortuis, recordati sunt discipuli ejus quòd hoc di- 22 xisset: & crediderunt Scripturis, & sermoni quem dixerat Jesus.

Matutinis dominicæ post Epiphaniam, & de Baptismo. 7.

Quum autem esset Jesus in Jerusalem in Pa- 23 schate, die festo, multi crediderunt in eum, qui viderunt signa quæ edebat. Ipse autem 24 Jesus non credebat eis semetipsum, quippe qui nõsset omnes: Nec indigeret ut quis- 25 quam ei testaretur de quovis homine; ipse enim noverat quid esset in homine.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 Et ei dixit; *In nuptiis & convivi-* *is priùs vinum bonum bibunt, &* *cùm inebriati sint, tunc vinum de-* *terius: tu quare vinum bonum in* *hanc horam asservâsti?* Primum 11 *miraculum hoc est quod Jesus fecit* *in Catneh Galilææ, & gloriam ejus* *cognoverunt, & discipuli ejus i-* *dem habuerunt.*

V. Ingressus Christi in templum Hierosolymæ, & ejectio hominum.

Post hæc in Capharnahum descendit 12 *ipse, & mater ejus & fratres ejus,* *& discipuli ejus, & paucos dies* *illic mansit. Et festum Paschatis* 13 *Judæorum appropinquavit, & Jesus* *Hierosolymam ascendit. Et vidit eos* 14 *qui in templo ipsorum boves & co-* *lumbas & agnos vendebant, et nummularios sedentes. Jesus è funicu-* 15 *lis flagellum fecit, & illos homines* *è templo ejecit, cum bobus, et agnis,* *& columbis, & sedilia nummulario-* *rum evertit, & aurum & argen-* *tum eorum effudit: Et columbarum* 16 *venditoribus dixit; Hæc quidem* *hinc auferte, et ne facite domum Pa-* *tris mei domum mercaturæ. Disci-* 17 *puli ejus in memoriam reduxerunt,* *quòd scriptum esset, Zelus domûs* *tuæ me comedit.*

VI. Christus dixit; Hanc domum destruam & intra triduum ædificabo illam.

Post hæc Judæi ad Jesum dixerunt; 18 *Quod signum nobis ostendis, quòd hæc facias?*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

10 Et dicit ei; Omnis homo primùm bonum vinum ponit: & cùm inebriati fuerint,
tunc id, quod deterius est: Tu autem servâsti bonum vinum usque adhuc. Hoc
11 fecit initium signorum Jesus in Cana Galilææ: & manifestavit gloriam suam, & cre-
diderunt in eum discipuli ejus. Post hoc descendit Capharnaum ipse, & mater
13 ejus, & fratres ejus, & discipuli ejus: & ibi manserunt non multis diebus. Et
14 propè erat Pascha Judæorum, & ascendit Jesus Jerosolymam: Et invenit in
15 templo vendentes boves, & oves, & columbas, & numularios sedentes. Et cùm
fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes ejecit de templo, oves quoque, & bo-
16 ves: & numulariorum effudit æs, & mensas subvertit. Et his qui columbas ven-
debant, dixit; Auferte ista hinc, & nolite facere domum patris mei, domum
17 negotiationis. Recordati sunt verò discipuli ejus, quia scriptum est; Zelus do-
mûs tuæ comedit me. Responderunt ergò Judæi, & dixerunt ei; Quod signum 18
ostendis nobis quia hæc facis? Respondit Jesus, & dixit eis; Solvite templum 19
hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergò Judæi; Quadraginta & 20
sex annis ædificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Ille 21
autem dicebat de templo corporis sui. Cùm ergò resurrexisset à mortuis, recor- 22
dati sunt discipuli ejus, quia hoc dicebat, & crediderunt Scripturæ, & sermoni,
quem dixit Jesus. Cùm autem esset Jerosolymis in pascha in die festo, multi 23
crediderunt in nomine ejus, videntes signa ejus, quæ faciebat. Ipse autem Je- 24
sus non credebat semetipsum eis, eò quòd ipse nôsset omnes, Et quia opus 25
ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine: ipse enim sciebat quid
esset in homine.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

10 *وقال له كل انسان انما يأتي بالشراب الجيد اولا واذا سكروا عند ذلك يأتي بالدون. اما انت ابقيت*
11 *الخمر الجيد الي الان. هذه الاية الاولي التي فعلها يسوع في قانا الجليل. واظهر مجده وامن*
12 *به تلاميذه. الفصل السادس. ثم بعد هذا انحدر الي كفرناحوم هو وامه واخوته*
13 *وتلاميذه واقاموا هناك ايامًا يسيرة. وكان فصح اليهود قد قرب. فصعد يسوع الي يروسليم.*
14 15 *ووجد في الهيكل باعة البقر والكباش والحمام وصيارف جلوسًا. فصنع محصن من حبل*
16 *واخرج جميعهم من الهيكل. وطرد البقر والخراف. وبدد دراهم الصيارف وقلب موايدهم. وقال*
17 *لباعة الحمام احملوا هذا من ههنا ولا تجعلوا بيت ابي بيت التجار. فذكر تلاميذه انه مكتوب*
18 *عيرن بيتك اكلتني. فاجاب اليهود قائلين اية اية ترينا حتي تفعل هذه الافعال.*
19 20 *اجابهم يسوع قائلًا حلوا هذا الهيكل وانا اقيمه في ثلثة ايام. فقال له اليهود في ست*
21 *واربعين سنة بني هذا الهيكل افانت تقيمه في ثلثة ايام. فاما هو فعني بالهيكل جسده.*
22 *ولما قام من الاموات ذكر تلاميذه انه لهذا قال. فامنوا بالكتب والكلمة التي قالها يسوع.*
23 *وامن باسمه كثيرون اذ كان بيروسليم في عيد الفسح. لانهم عاينوا الايات التي عمل.*
24 25 *فاما يسوع فلم يكن يأمنهم لانه كان عارفًا بكل احد. ولم يكن يحتاج ان يشهد له احد*
على انسان لانه كان يعلم ما في الانسان.

Et dixit ei; Omnis homo quidem affert 10
vinum bonum prius, & cùm inebriati
fuerint, tunc affert vilius. Tu autem ser-
vâsti poculum bonum usque adhuc? Hoc 11
est signum primum quod fecit Je-
sus in Cana Galilææ, & manifestavit
gloriam suam, & crediderunt in eum di-
scipuli ejus.

Sectio sexta.

Tum post hæc descendit in Capharnahum, 12
ipse, & mater ejus, & fratres ejus, &
discipuli ejus, & manserunt ibi diebus
paucis. Et Pascha Judæorum jam insta- 13
bat. Quare ascendit Jesus Jerosolymã.
Et invenit in templo vendentes boves, et 14
arietes, atque columbas, & numularios
sedentes. Et compojuit ferulam è fune, & 15
ejecit omnes de templo, & abegit boves,
& oves, & dispersit pecuniam numula-
riorum, & evertit mensas eorum. Et di- 16
xit vendentibus columbas, Tollite ista
hinc, & ne faciatis domum Patris mei
domum negotiationis. Recordati verò 17
sunt discipuli ejus, quia scriptum est, Ze-
lus domûs tuæ comêdit me. Et respon- 18
derunt Judæi, dicentes; Quod signum
ostendis nobis, ut facias hujusmodi actio-
nes? Respondit eis Jesus, dicens; Sol- 19
vite hoc templum, & ego erigam illud in
tribus diebus? Dixerunt ei Judæi; 20
Sex & quadraginta annis ædificatum
est hoc templum, & tu eriges illud in tri-
bus diebus? Ipse autem intellexerat 21
per templum, corpus suum. Et quum sur- 22
rexisset à mortuis, recordati sunt disci-
puli ejus, quòd ad hoc dixisset: & credi-
derunt Scripturis, & verbo quod dixerat
Jesus. Et crediderunt in nomine ejus 23
multi, dum esset in Jerusalem in festo
Paschæ, eò quòd vidissent signa quæ fe-
cerat. Jesus autem non fidebat eis, quia 24
noverat unumquemque. Et non egebat 25
ut testaretur ei quisquam de homine ul-
lo, quippe qui sciret quid esset in homine.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

10 ወይቤሎ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ዘይሠሂ፡ወይነ፡ያቀድሙ፡ለስትዮ፡ወእመድኅረ፡ሰከሩ፡ያሰቲ፡
11 ዘይቴሰት፡፡ወለንተሰ፡ዘይሠሂ፡ወይነ፡ዒቀብኪ፡ወለስተደኃርሰ፡ለስእ፡ይለዘ፡፡=፡ ወዘ
ንተ፡ገብረ፡ቀደሜ፡ትእምርት፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡በቃና፡ዘገሊሳ፡ወለርእየ፡ስብሐቲሁ፡
12 ወለመኑ፡ቦቱ፡ለር ደሊሁ፡፡=፡ ወእመድኅረ፡ዝንቱ፡ወረዱ፡ቅፍርናሖም፡ወእቱ፡
13 ወእሙ፡ ወለኀዊሁ፡ወለርደሊሁ፡ወነበሩ፡ህየ፡ሕደጣ፡ወለኮ፡ብዙኅ፡ሙዋዕለ፡፡=፡ ወ
ቀርበ፡ፋሲሕ፡ለይሁድ፡ወዓርገ፡ሊየሩሰሌም፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ በለንተ፡ዘሰደደ፡
14 እመኵራብ፡=፡ ወረከበ፡በሊየሩሰሌም፡በመኵራብ፡እለ፡ይሠይጡ፡ለፅሀጮተ፡
15 ወለባግዐ፡ወለርጋበ፡ወመወልጠነ፡ለእዘ፡ይነብሩ፡፡=፡ ወገብረ፡ ምቅፋሠተ፡ዘሐብል፡
ወሰደደ፡ ኵሉ፡ እመኵራብ፡ ለባ፡ዐ፡ወለልህሞተ፡፡ ወዘረወ፡ ወርቁሙ፡ ለመ፲ልጠ
16 ን፡ወገፍትለ፡ ማእደቲሆሙ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ለእለ፡ይሠይጡ፡
ለር ጋበ፡ለሰንሱ፡ ወለወዐሉ፡ ዘንተ እመዝየ፡ሊትግበሩ፡ ወሊትረሲዩ፡ቤተ፡ ለኩየ፡ቤ
17 ተ፡መሠየጥ፡፡=፡ ወተዘከሩ፡ለርደሊሁ፡ከመ፡ጽሑፍ፡ውእቱ፡ዘይብል፡ቀንአተ፡ቤ
18 ትከ ፡ በልዓኒ፡፡=፡ ወለውሠሉ፡ ሊይሁድ፡ ወይቤልው፡ ሎንተ፡ ተለ፡ ሩተ፡ ታርሊ፡
19 ዘዘንተ ፡ ትገብር፡፡=፡ ወለውሠለ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ንሠትዎ፡ለገዝ
20 ቱ፡ቤት፡ወበሠሉስ፡ዕለት፡ለነሠእ፡፡=፡ ወይቤልው፡ ሊይሁድ፡በለር በዓ፡ወስድስቱ፡
21 ዓመት፡ተሐንጸ ፡ዝንቱ፡ቤተ፡ መቅደሰ፡ወለንተ፡በሠለስ፡ መዋዕል፡ታነሥኦ፡፡=፡ ወሠ
22 እቱሰ፡በእንተ፡ቤተ፡ሠጋሁ፡ይቤሎሙ፡፡=፡ወለመ፡ተንሠአ፡ እመነ፡መዉታን፡ተዘከሩ፡
ለር ደሊሁ፡ከመ፡ከመዘ፡ይቤ፡ወለመኑ፡ በቃለ፡ መጽሐፍ፡ወበቃለ፡ ሊየሱስነ፡ ዘይቤሎ
23 ሙ፡ ፡፡=፡ወእንዘ፡ሃሎ፡ሊየሩሰሌም፡በበዓለ፡ፋሲካ፡ብዙኃን፡ለመኑ፡በስሙ፡ ሶበ፡ ርእዩ፡
24 ትላመረ፡ዘገብረ፡፡=፡ወውእቱሰ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ሊይላመኖሙ፡እስመ፡ ያለመሮሙ፡
25 በኵሉ፡፡=፡ወሊይፈቅድ፡ይንግርዎ፡ግዕዘ፡ለሰብእ፡እስመ፡ለቤሁ፡ያለመሮ፡ለሰብእ፡፡=፡

Et dixit ei, Omnis homo bonum vinum primò potat; & quum inebriati fuerunt, 10
potat quod inferius est: & tu bonum vinum servâsti, & postposuisti usque nunc.
Et hoc fecit principium signorum Dñs Jesus in Cana Galilææ, & manifestavit 11
gloriam suam, & crediderunt in eo discipuli ejus. Et postea descenderunt Caper- 12
naum, ipse, & mater ejus, & fratres ejus, & discipuli ejus; & manserunt ibi pau-
cos & non multos dies. Et appropinquavit Pascha Judæorum, & ascendit Hi- 13
erosolymam Dominus Jesus. *De eo quòd è Templo ejecit.*
Et invenit in Hierosolyma in Templo venditores boum, & ovium, & columba- 14
rum, & commutatores sedentes. Et fecit flagellum è funiculis, & expulit omnes 15
è templo oves & boves & sparsit numismata commutatorum, & subvertit men-
sas eorum. Et dixit Dñs Jesus iis qui vendebant columbas, Expellite & ejicite 16
ista hinc; non facietis neque constituetis domum patris mei, domum fori.
Et recordati sunt discipuli ejus quomodo scriptum fuit, quod dicit; Zelus domûs 17
tuæ comêdit me. Et responderunt Judæi, & dixerunt ei; Quod signum ostendis, 18
qui hoc facis? Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Destruite hanc domum, 19
& tertio die erigam illam. Et dixerunt ei Judæi, In quadraginta & sex annis 20
ædificata fuit hæc Domus sancta, & tu in tribus diebus eriges eam? Et ipse de 21
domo corporis sui loquebatur iis. Et quum surrexisset à mortuis, recordati sunt 22
discipuli ejus, & sic dixisset, & crediderunt in sermone Scripturæ, & in sermone
Jesu nostri, quem dixerat iis. Et quum esset Hierosolymis in festivitate Paschæ, 23
multi crediderunt in nomine ejus, quando videbant signum quod fecerat. Et ipse 24
Dominus Jesus non confidebat iis, eò quòd nôsset eos in omnibus. Et non 25
necesse habebat, ut nuntiarent ei mores hominis, quia ipse sciebat hominem.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

19 *عيسي جواب داد وبديشان كفت. اين هيكل را خراب كنيد. درسه روز من اورا بر خيزانم.*
20 *يهوديان بدو كفتند. در چهل وشش سال اين خانه عمارت شد. وتو تا سه روز چگونه ابادان كني.*
21 22 *وعيسي بر هيكل تن خود كفت. چو از ميان مردكان بر خاست شاكردان او بياد آوردند.*
كه اينها كفته بود در كتابها وايمان اوردند بدين كلمه كه عيسي كفته بود
هفتم فرمودن مسيح به نيقوديموس كه هركه از جان وآب زاييك نشود در ملكوت خدا در نرود
23 *در عيد فصح بسياران در اورشليم بعيسي ايمان آوردند. وايتها ومعجزها اورا مي ديدند.*
24 25 *وعيسي ايشانرا بر نفس خود اعتماد نمي داشت. سبب انك او هركسي را مي شناخت.*
ويحتاج نبود كه كسي بر كسي پيش او كواهي دهد. براي انك او مي دانست هرچه در ادمي هست.

Jesus responsum dedit, & illis di- 19
xit; Hoc templum destruite, & in
tribus diebus ego illud erigam. Ju- 20
dæi illi dixerunt; Quadraginta
& sex annis hæc domus extructa
est, & tu intra triduum quomodo
illam ædificabis. Jesus autem de 21
templo corporis sui dicebat. Quum 22
de mortuis surrexisset, discipuli ej
recordati sunt quòd hæc dixisset:
Scripturis itaq; fidem habuerunt, &
huic sermoni quem Jesus dixerat.
VII. Pronuntiat Christus Ni-
codemo, & quicunq; ex Spiritu
& aquâ natus non sit, in re-
gnum Dei non ingreditur.
In festo Paschatis multi in Hieroso- 23
lyma in Jesu fidem habuerunt, &
signa & miracula ejus viderunt.
Jesus autem eis semetipsum non 24
concredebat, propterea quòd ipse
unumquemque nôsset: Et opus non 25
esset ut quisquam de quoquam es te-
stimonium diceret, eò quòd ipse sci-
ret, quicquid in homine esset.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Γ'.

CAP. III. γ'.

1 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, (Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ,) ἄρχων τῶν Ἰουδαίων. Γ'
2 Οὗτος ἦλθε (α) πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ῥαββὶ, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ (β) ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν, ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ,
3 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, Ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν
4 τοῦ Θεοῦ. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος, Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν, καὶ γεννηθῆναι;
5 Ἀπεκρίθη (γ) ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, Ἐὰν μή τις (δ) γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
6 Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς, σάρξ ἐστι· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Πνεύματος, πνεῦ-
7 μά ἐστι. Μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι, Δεῖ ὑμᾶς (ε) γεννηθῆναι ἄνωθεν.
8 Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται, καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Πνεύματος.
9 Ἀπεκρίθη (ε) καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Νικόδημος, Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι;
10 Ἀπεκρίθη (ζ) καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις;
11 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, Ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυ-
12 ρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς
13 ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ
14 ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ καθὼς
15 Μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως (η) ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
16 που· Ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων (θ) εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.
Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδω-
κεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ (μ) ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

Spiritus ubi vult spirat, & vocem ejus audis, sed *non nosti* undè venit, & quò vadat: sic est omnis natus ex Spiritu. Respondit (n) & dixit ei Nicodemus, & dixit ei; Quomodò possunt hæc fieri? Respondit Jesus, & dixit ei; Tu es magister Israel, & hæc *non nosti*? Amen, amen dico tibi; Quia quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur, & testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo si dixero vobis cœlestia, credetis? Et nemo ascendit in cœlum, *si non* ille ex cœlo *descendens*, filius hominis *existens* in cœlo. Et sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis: Ut omnis *credens* in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam. Sic enim dilexit Deus mundum, ut filium suum *illum* unigenitum daret, ut omnis *credens* in eum non pereat, sed habeat vitam æternam.

MS. A. (α) πρὸς αὐτὸν νυκτὸς, (β) δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν, (γ) Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω (δ) γεννηθῇ (ε) γεγεννημένον (ζ) γεννηθῆναι (η) τῷ (θ) Ἰησοῦς, (ι) δεῖ ὑψωθῆναι (κ) ἐπ' αὐτὸν (λ) ὀλέσῃ (μ) ἀπολλύηται.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

CAP. III.

ERat autem ibi unus ex Pharisæis, cui nomen erat Nicodemus, princeps Judæorum. Hic de nocte ad Jesum venit, & ei dixit; Magister mi, scimus te à Deo missum fuisse doctorem: nemo enim potest hæc signa edere, quæ tu edis, nisi qui Deum habeat secum. Respondit Jesus, & dixit ei; Amen amen dico tibi, Nisi quis genitus fuerit denuò, non potest videre regnum Dei. Inquit ei Nicodemus, Qui fieri potest ut nascatur homo senex? nunquid potest iterum in uterum matris suæ secundâ vice introire & gigni? Respondit Jesus, & dixit ei; Amen amen dico tibi, Nisi quis genitus fuerit ex aqua & Spiritu, non potest ingredi regnum Dei. Quod natum est ex carne, caro est; & quod natum est ex Spiritu, spiritus est. Ne mireris quòd dixerim tibi; Oportet vos nasci denuò. Spiritus quò loci vult spirat, & vocem ejus audis, sed nescis unde veniat & quò vadat: ita est quisquis genitus est ex Spiritu. Respondit Nicodemus, & dixit ei; Quomodo possunt hæc fieri? Respondit Jesus & dixit ei; Tu es doctor Israelitarum, & hæc nescis? Amen amen dico tibi; Quod scimus, loquimur; & quod vidimus, testamur: sed testimonium nostrum non recipitis. Si terrena dixi vobis, & neque creditis; quomodo si dixero vobis cœlestia, credetis mihi?

Matutinis medii Jejunii. 8.

Porrò nemo ascendit in cœlum nisi qui descendit è cœlo, Filius hominis ille qui est in cœlo. Et quemadmodum extulit Moses serpentem in deserto, ita futurum est ut extollatur Filius hominis: Ut quisquis credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Ita enim dilexit Deus mundum, ut Filium suum unicum dederit, ut quisquis credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

CAP. III.

ET ibi erat quidam è Pharisæis, cui nomen Nicodemus, qui gubernator erat Judæorum. Hic de nocte ad Jesum venit, & ei dixit; Domine mi, scimus quòd tu à Deo præcursor missus sis: eo quòd hæc signa & miracula, quæ tu facis, ille homo possit facere cum quo Deus sit. Jesus respondit & dixit; Verè, verè tibi dico, Si quis denuò natus non fuerit, regnum Dei non potest videre. Nicodemus dixit; Homo senex quomodo natus sit? Nunquid in ventrem matris eat, & aliâ vice natus sit? Jesus ei dixit; Verè tibi dico, quòd si quis ex aqua & Spiritu natus non sit, non potest in regnum Dei ingredi. Quicquid ex carne natum est, caro est: & illud quod ex Spiritu natum est, spiritus est. Admiratione captus ne sis, quòd tibi dixi, Oportet vos ut denuò nati sitis. Spiritus ubicunque vult, spirat, & vocem ejus audis, sed nescis unde veniat, & quo vadat: ita est quicunque ex Spiritu natus est. Nicodemus dixit; Quomodo possunt hæc omnia fieri. Jesus dixit; Tu es præceptor Israelis & hæc nescis? Verè verè tibo dico; Id quod novimus loquimur, & id quod vidimus testamur: & testimonium nostrum non recipitis. Si de terrâ vobis dixi, & fidem non habuistis: cùm de cælo

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. III.

1 ERat autem homo ex Pharisæis, Nicodemus nomine, princeps Judæorum. Hic
2 venit ad Jesum nocte, & dixit ei; Rabbi, scimus quia à Deo venisti magister:
3 nemo enim potest hæc signa facere, quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. Re-
spondit Jesus, & dixit ei; Amen, amen dico tibi, Nisi quis renatus fuerit denuò,
4 non potest videre regnum Dei. Dicit ad eum Nicodemus; Quomodò potest
homo nasci, cùm sit senex? numquid potest in ventrem matris suæ iteratò in-
5 troire, & nasci? Respondit Jesus; Amen, amen dico tibi, Nisi quis renatus fu-
6 erit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Quod natum
7 est ex carne, caro est: & quod natum est ex Spiritu, spiritus est. Non mireris
8 quia dixi tibi; Oportet vos nasci denuò. Spiritus ubi vult spirat: & vocem
ejus audis, sed nescis undè veniat, aut quò vadat: sic est omnis, qui natus est
ex Spiritu. Respondit Nicodemus, & dixit ei; Quomodò possunt hæc fieri? 9
Respondit Jesus, & dixit ei; Tu es magister in Israel, & hæc ignoras? 10
Amen, amen dico tibi; Quia quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur, 11
& testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis, & non creditis: 12
quomodò, si dixero vobis cœlestia, credetis? Et nemo ascendit in cœlum, nisi 13
qui descendit de cœlo, Filius hominis, qui est in cœlo. Et sicut Moyses exal- 14
tavit serpentem in deserto: ita exaltari oportet Filium hominis: Ut omnis, qui 15
credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Sic enim Deus dilexit 16
mundum, ut Filium suum unigenitum daret: ut omnis, qui credit in eum, non
pereat, sed habeat vitam æternam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلْفَصْلُ اَلسَّابِعُ *

Sectio septima.

1 * وَكَانَ رَجُلٌ مِنَ اَلْفَرِيسِيِّينَ اِسْمُهُ نِيقُودِيمُسُ رَئِيسُ اَلْيَهُودِ * هٰذَا اَتَى اِلَى يَسُوعَ لَيْلاً وَقَالَ لَهُ يَا
2 مُعَلِّمُ نَحْنُ نَعْلَمُ اَنَّكَ اَتَيْتَ مِنَ اللّٰهِ مُعَلِّماً * لِاَنَّهُ لَيْسَ يَقْدِرُ اَحَدٌ اَنْ يَعْمَلَ هٰذِهِ اَلْآيَاتِ اَلَّتِي
3 تَعْمَلُ اِلَّا مَنْ كَانَ اَللّٰهُ مَعَهُ * اَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلاً اٰمِينَ اٰمِينَ اَقُولُ لَكَ اَنَّهُ مَنْ لَمْ يُولَدْ مِنْ اُخْرَي
4 لَنْ يَقْدِرَ اَنْ يَعَايِنَ مَلَكُوتَ اَللّٰهِ * قَالَ لَهُ نِيقُودِيمُسُ كَيْفَ يُمْكِنُ اَنْ يُولَدَ اِنْسَانٌ مِنْ اُخْرَي بَعْدَ
5 سِكُوحَتِهِ * اَيَقْدِرُ اَنْ يَلِجَ بَطْنَ اُمِّهِ ثَانِيَةً ثُمَّ يُولَدَ * اَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلاً اٰمِينَ اٰمِينَ اَقُولُ لَكَ اَنَّ
6 مَنْ لَمْ يُولَدْ مِنَ اَلْمَاءِ وَالرُّوحِ لَنْ يَقْدِرَ اَنْ يَدْخُلَ مَلَكُوتَ اَللّٰهِ * لِاَنَّ اَلْمَوْلُودَ مِنَ اَلْجَسَدِ جَسَدٌ
7 هُوَ وَاَلْمَوْلُودَ مِنَ اَلرُّوحِ فَهُوَ رُوحٌ * فَلَا تَعْجَبْ مِنْ قَوْلِي لَكَ اَنَّهُ يَنْبَغِي لَكُمْ اَنْ تُولَدُوا مِنْ
8 اُخْرَي * اَلرِّيحُ تَهُبُّ حَيْثُ تَشَاءُ وَتَسْمَعُ صَوْتَهَا * لٰكِنَّكَ لَسْتَ تَعْلَمُ مِنْ اَيْنَ تَاتِي وَلَا اِلَى اَيْنَ تَذْهَبُ *
9 هٰكَذَا كُلُّ مَوْلُودٍ مِنَ اَلرُّوحِ * اَجَابَ نِيقُودِيمُسُ قَائِلاً كَيْفَ يُمْكِنُ اَنْ يَكُونَ هٰذَا * اَجَابَهُ
10 يَسُوعُ قَائِلاً اَنْتَ مُعَلِّمُ اِسْرَائِيلَ اَفَلَا تَعْلَمُ هٰذَا * اٰمِينَ اٰمِينَ اَقُولُ لَكَ اَنَّا اِنَّمَا نَنْطِقُ بِمَا نَعْلَمُ
11 وَنَشْهَدُ بِمَا رَاَيْنَا * وَلَسْتُمْ تَقْبَلُونَ شَهَادَتَنَا * اِذْ كُنْتُ اَعْلَمْتُكُمُ اَلْاَرْضِيَّاتِ وَلَسْتُمْ تُومِنُونَ
12 فَكَيْفَ اِنْ قُلْتُ لَكُمُ اَلسَّمَاوِيَّاتِ تُصَدِّقُونَ * وَمَا يَصْعَدُ اَحَدٌ اِلَى اَلسَّمَاءِ اِلَّا اَلَّذِي نَزَلَ
13 مِنَ اَلسَّمَاءِ بْنُ اَلْبَشَرِ اَلْكَائِنُ فِي اَلسَّمَاءِ * وَكَمَا رَفَعَ مُوسَي اَلْحَيَّةَ فِي اَلْبَرِّيَّةِ فَهٰكَذَا يَنْبَغِي اَنْ
14 يُرْفَعَ بْنُ اَلْبَشَرِ * كَيْ كُلُّ مَنْ يُومِنُ بِهِ لَا يَهْلَكُ بَلْ يَكُونُ لَهُ اَلْحَيَاةُ اَلْاَبَدِيَّةُ * هٰكَذَا اَحَبَّ
15 اَللّٰهُ اَلْعَالَمَ حَتَّي بَذَلَ اِبْنَهُ اَلْوَحِيدَ * كَيْلَا يَهْلَكَ كُلُّ مَنْ يُومِنُ بِهِ بَلْ يَنَالَ حَيَاةَ اَلْاَبَدِ *

CAP. III.

1 ERat autem vir inter Phariſæos, no-
mine Nicodemus, princeps Judæorum.
2 Hic venit ad Jeſum noctu, & dixit ei;
Magiſter, nos ſcimus quòd veneris à
Deo præceptor: quandoquidem non po-
teſt quiſquam facere hæc ſigna quæ facis,
3 niſi ille cum quo fuerit Deus. Reſpondit
ei Jeſus, dicens; Amen, amen dico
tibi, Quòd qui non gignitur vice ſecun-
dâ, neutiquam poterit videre regnum
Dei. Dixit ei Nicodemus; Quomodò
4 poſſibile eſt ut naſcatur quis vice ſecundâ
poſt ſenectutem ſuam? Num poteſt co-
nari in ventrem matris ſuæ denuò, ac
5 tum naſci? Reſpondit ei Jeſus, dicens;
Amen, amen dico tibi, Quòd quicunque
non fuerit natus ex aqua & Spiritu, nuſ-
quam poterit intrare regnum Dei. Quia
6 natum ex corpore, corpus: & natum ex
Spiritu, eſt ſpiritus. Ne miremini quòd
7 dicam tibi, oportere vos naſci vice ſe-
cundâ. Ventus perflat quò vult, &
8 quidem audis vocem ejus, ſed non noſti
undè veniat, neque quò vadat. Ejuſ-
modi eſt quilibet natus ex Spiritu.
9 Reſpondit Nicodemus, dicens; Quo-
10 modò poteſt fieri hoc? Reſpondit ei
Jeſus, dicens; Tu es præceptor Iſra-
elis, & ignoras hoc? Amen, amen dico
11 tibi, Quia nos quidem loquimur quod
ſcimus, & teſtamur quod vidimus: &
tamen non accipitis teſtimonia noſtra.
12 Quum ſignificaverim vobis terrena &
non credatis: quomodò ſi dixero vobis
cœleſtia, credetis? Et non aſcendet
13 quiſquam in cœlum, niſi qui deſcendit
de cœlo, Filius hominis exiſtens in
14 cœlo. Et prout exaltavit Moyſes ſer-
pentem in deſerto, ita oportet exaltari
15 Filium hominis: ut quiſquis credit
in ipſum, non pereat, ſed ſit ei vita
16 æterna. Adeò dilexit Deus mundum,
ut commutaverit filium ſuum unicum,
ut ne pereat omnis qui credit in
eum, ſed conſequatur vitam æter-
nam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ : ኒቆደሞስ::=

1 ወሃሎ:አሐዱ: ብእሲ: እመፈሪሳውያን: ወኒቆደሞስ: ስሙ:መልአከሙ:ለአይሁድ::=
2 ወወጎኑ:መጽአ:ኀቤሁ:ሌሊተ:ወይቤሎ: ረቢ: ናአምር: ከሙ: እመኀበ:እግዚአብሔ
ር:መጻእከ: መምህረ:: ወለልዮ: ዘይገብር : ዘንተ: ተአምረ: ዘእንተ: ትገብር:ዘለእ
3 በለ:ዘእግዚአብሔር: መስለሁ::=: ወአውሥአ: እግዚእ:ሊያሱስ:ወይቤሎ:ለሜ
ኑ:ለሜኑ:እብለከ:ዘሊተወልደ:ደግሙ: ሊይረእይ: ለመንግሠተ:እግዚአብሔር::=:
4 ወይቤሎ: ኒቆደሞስ: ወእሮ:ይትከሀል:ሰብእ: ተወልደ: ደግሙ:እመድሓረ:ልህቀ:ይክ
5 ልኑ:በዊአ:ወገቢአ:ውስተ:ከርሠ:እሙ:ወይትወለድ:ደግሙ::=: ወአውሥአ: እግ
ዚእ:ሊያሱስ:ወይቤሎ: ለሜኑ: ለሜኑ: እብለከ: ዘሊተወልደ:እሚይ:ወእመኒ:መንፈ
6 ስ:ቅዱስ: ሊይክል: በዊአ: ውሰተ: መንግሠተ: እግዚአብሔር::= ዘተወልደ:እሙ
7 ለሠጋ:ሠጋ: ውእቱ: ወዘተወልደ: እመንፈስ: መንፈስ: ወእቱ::= ሊታንክሩ:እስሙ:
8 እቤለክሙ:ሃለወክሙ:ትትወለዱ:ደግሙ::=: እስሙ:መንፈስኒ:ኃቡ: ፈቀደ:ይነፍሳ:
ወቃሎ:ትሰመዕ:ወሊታእመር:እመኀበ: ይመጽእ: ወኀበሂ: ይሐውር:: ከማሁኬ: ው
9 እቱ: ኵሉ: ዘይትወለድ: እመነ: መንፈሰ: ቅዱሰ::=: ወአውሥአ:ኒቆደሞስ:ወይ
10 ቤሎ: ወእሮ:ይትከሃል:ፆሙዝ: ካዊነ::=: ወአውሥአ : እግዚእ: ሊያሱስ: ወይቤ
11 ሎ:አንተ:ሊቆሙ:ለእስራኤል:ወዘንተ:ሊታእመር::=: ለሜነ:ለሜነ:እብለከሙ:
ከሙ:ዘናአምር:ንነግር:ወበዘ: ርሊነ: ሰማዕተ:ንከውን:: ወሰማዕተነሰ:ተኢብዩነ:ነሂ
12 ጹ::=: ወሶባ: እንዘ: ዘበመድር:እነግረክሙ:ወሊተአመኑነ:እሮ:ተአመኑነ:እሙ:
13 ንገርኩክሙ:ዘበሰማያት::=: ለልዮ: ዘዓርገ: ውስተ:ሰሚይ:ዘእንበለ:ዘወረደ:እሙ
14 ሰማይ:ወልደ:እጋለ:እሙ:ሕያው::=: ወበከሙ:ሞሴ፡ ሰቀሎ: ለእርዊ:መድር:በገደ
15 ሙ:ኸማሁ·ሃለዎ:ለወልደ:እጋለ:እሙ:ሕያው:ይስቀል:=: ከሙ:ኵሉ:ዘይለመን:በ
16 ቱ::ይሕየው:ለዓለሙ::=: ወከመዝ:አፍቀሮ:እግዚኣሔር:ለዓለሙ:እስከ: ወልደ:
ዋሕደ : መጠወ : ከሙ : ኵሉ : ዘይአምን : ቦቱ : ሊይትሐጕል : ወይረክብ : ሕይ
ወት : ዘለዓለሙ:=:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * وكسي در اسمان نرفت الا آنك از آسمان فرود آمد * فرزند آدمي
14 آنك بر اسمانست * انچنانك موسي در بيابان مار را بلند برداشت * اين چنين فرزند ادمي
15 خواهد كه بلند † برداشته شود * تا هر كسي كه بدو ايمان † بياورد * تباه نشود * ليكن
16 مر اورا † زندگاني جاويد باشد † تا ابد * * واين چنين خدا خلق را دوست داشت كه فرزند يگانهء
خودرا بديشان فرستاد * تا هر كه بدو ايمان بياورد گم نشود * ليكن زندگاني جاويد † مر اورا باشد *

dixero, quomodò fidem habebitis? Et nemo in cœlum ascendit, nisi is qui de cœlo descendit, Filius hominis qui in cœlo est. Quemadmodum Moses in deserto serpentem exaltavit, ita Filius hominis futurus est ut exaltetur: ut quisquis in eum credit, non pereat, sed ei vita æterna sit in perpetuum. Nam sic Deo homines dilexit, ut Filium suum unicum ad vos mitteret, ut quicunque in eum fidem habet non pereat, sed vita æterna ei sit.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Δ'.

Non enim misit Deus filium suum in mundum, ut judicet mundum: sed ut
17 Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον· ἀλλ' ἵνα
salvetur mundus per ipsum. *Credens* in eum, non judicatur: qui autè non *credens*,
18 σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων,
jam judicatus est: quia non credidit in nomine unigeniti filii Dei. Hoc
19 ἤδη κέκριται· ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Αὕτη
autem est judicium: quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines
δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι
magis tenebras, quàm lucem: erant enim mala eorum opera. Omnis
20 μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ (v) πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. Πᾶς
enim *mala agens*, odit lucem, & non venit ad lucem, ut non arguantur
γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ
opera ejus. *At faciens* veritatem, venit ad lucem, ut manifestetur
21 (ξ) τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ
ejus opera, quia in Deo sunt facta. Post hæc venit Jesus &
22 αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστιν εἰργασμένα. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν (o) ὁ Ἰησοῦς καὶ
discipuli ejus in Judæam terram, & illic morabatur cum eis, & baptizabat.
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ' αὐτῶν, καὶ ἐβάπτιζεν.
Erat autem & Joannes baptizans in Ænon juxta Salim, quia aquæ multæ
23 Ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ (π) Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ
erant illic: & veniebant, & baptizabantur. Nondum enim erat missus in
24 ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο, καὶ ἐβαπτίζοντο. Οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς

Δ carcerem Joannes. Facta est ergò quæstio ex discipulis Joannis cum Ju-
ζ φυλακὴν ὁ Ἰωάννης. Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ (ϱ) Ἰου- 25
ι δαίου περὶ καθαρισμοῦ. Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην, καὶ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββί,
qui erat tecum trans Jordanem, cui tu *testatus es*, ecce hic baptizat, & omnes
ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες 26
veniunt ad eum. Respondit Joannes & dixit; Non potest homo
ἔρχονται πρὸς αὐτόν. Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν, Οὐ δύναται ἄνθρωπος 27
— accipere nihil, *si non* fuerit datum ei de cœlo. Ipsi vos mihi
κη λαμβάνειν οὐδὲν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Αὐτοὶ ὑμεῖς μοι 28
α *testimini*, quòd dixerim; Non sum ego Christus, sed quia missus
— μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον, Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ
ante illum. *Habens* sponsam, sponsus est: *at* amicus sponsi
λδ ἔμπροσθεν ἐκείνου. Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, 29
ε *stans* & *audiens* eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi: hoc ergò gaudium
ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου· αὕτη οὖν ἡ χαρὰ
meum impletum est. Illum oportet crescere, me autem minui. *Superè*
ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. Ὁ ἄνωθεν 30
veniens, super omnes est: *existens* de terra, de terra est, & de 31
ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστι, καὶ ἐκ
terra loquitur: de cœlo *veniens*, super omnes est.
τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστί.

MS. A. (v) αὐτῶν πονηρὰ τὰ (ξ) αὐτοῦ τὰ ἔργα. (o) Ἰησοῦς (π) Σαλείμ, (ϱ) Ἰουδαίου

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

17 Non enim misit Deus Filium suum in mundum, ut judicet mundum, sed ut salvetur
18 mundus per ipsum. Qui credit in eum, non judicatur: qui autem non credit, jam
19 judicatus est: quia non credit in nomine unigeniti Filii Dei. Hoc est autem judicium: quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quàm
20 lucem: erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui malè agit, odit lucem,
21 & non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus: Qui autem facit veritatem,
22 venit ad lucem, ut manifestentur opera ejus, quia in Deo facta sunt. Post hæc venit Jesus, & discipuli ejus, in terram Judæam: & illîc demorabatur cum eis, &
23 baptizabat. Erat autem & Joannes baptizans in Ænnon, juxta Salim: quia aquæ
24 multæ erant illîc, & veniebant, & baptizabantur. Nondum enim missus fuerat Joannes in carcerem. Facta est autem quæstio ex discipulis Joannis cum Judæis 25
de Purificatione. Et venerunt ad Joannem, & dixerunt ei; Rabbi, qui erat te- 26
cum trans Jordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes
veniunt ad eum. Respondit Joannes, & dixit; Non potest homo accipere quid- 27
quam, nisi fuerit ei datum de cœlo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis, quòd 28
dixerim; Non sum ego Christus: sed quia missus sum ante illum. Qui habet 29
sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi, qui stat, & audit eum, gaudio gaudet
propter vocem sponsi. Hoc ergò gaudium meum impletum est. Illum oportet 30
crescere, me autem minui. Qui desursùm venit, super omnes est. Qui est de 31
terra, de terra est, & de terra loquitur. Qui de cœlo venit, super omnes est.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 18 *لِأَنَّهُ لَمْ يُرْسِلِ ٱللَّهُ ٱبْنَهُ إِلَى ٱلْعَالَمِ لِيَدِينَ ٱلْعَالَمَ لَكِنْ لِيُنْجَى بِهِ ٱلْعَالَمُ * وَمَنْ يُؤْمِنُ بِهِ لَا
19 يُدَانُ وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِهِ فَهُوَ مُدَانٌ * لِأَنَّهُ لَمْ يُؤْمِنْ بِٱسْمِ ٱلْوَحِيدِ بْنِ ٱللَّهِ * وَهٰذِهِ هِيَ
ٱلدَّيْنُونَةُ إِنَّ ٱلنُّورَ جَاءَ إِلَى ٱلْعَالَمِ وَأَحَبَّ ٱلنَّاسُ ٱلظُّلْمَةَ أَكْثَرَ مِنَ ٱلنُّورِ لِأَنَّ أَعْمَالَهُمْ كَانَتْ
20 سَيِّئَةً * لِأَنَّ كُلَّ مَنْ يَعْمَلُ ٱلسَّيِّئَاتِ يُبْغِضُ ٱلنُّورَ وَلَيْسَ يُقْبِلُ إِلَى ٱلنُّورِ لِئَلَّا تُبَكَّتَ أَعْمَالُهُ لِأَنَّهَا
21 سَيِّئَةٌ * فَأَمَّا ٱلَّذِي يَعْمَلُ ٱلْحَقَّ فَإِنَّهُ يُقْبِلُ إِلَى ٱلنُّورِ وَيُظْهِرُ أَعْمَالَهُ أَنَّهَا بِٱللَّهِ مَعْمُولَةٌ * وَبَعْدَ هٰذَا
22 أَقْبَلَ يَسُوعُ وَتَلَامِيذُهُ إِلَى أَرْضِ ٱلْيَهُودِيَّةِ وَكَانَ يَتَرَدَّدُ هُنَاكَ مَعَهُمْ وَيَعْمِدُ * وَقَدْ كَانَ يُوحَنَّا يَعْمِدُ
23 أَيْضًا فِي عَيْنُونَ ٱلَّتِي إِلَى جَانِبِ سَالِيمَ لِكَثْرَةِ ٱلْمَاءِ هُنَاكَ * وَكَانُوا يَأْتُونَ فَيَعْتَمِدُونَ * لِأَنَّهُ لَمْ
24 يَكُنْ يُوحَنَّا بَعْدُ أُلْقِيَ فِي ٱلسِّجْنِ * وَكَانَتْ مُنَاظَرَةٌ بَيْنَ تَلَامِيذِ يُوحَنَّا وَٱلْيَهُودِ مِنْ أَجْلِ
25 ٱلتَّطْهِيرِ * فَأَقْبَلُوا إِلَى يُوحَنَّا وَقَالُوا لَهُ يَا مُعَلِّمُ ذَاكَ ٱلَّذِي كَانَ مَعَكَ فِي عَبْرِ ٱلْأُرْدُنِّ ٱلَّذِي أَنْتَ
26 سَهِدْتَ لَهُ هُوَذَا يَعْمِدُ وَإِلَيْهِ ٱلْكُلُّ * أَجَابَهُمْ يُوحَنَّا قَائِلًا لَنْ يَقْدِرَ ٱلْإِنْسَانُ أَنْ يَأْخُذَ شَيْئًا إِلَّا
27 أَنْ يُعْطَاهُ مِنَ ٱلسَّمَاءِ * أَنْتُمْ تَشْهَدُونَ لِي أَنِّي قُلْتُ أَنِّي لَسْتُ ٱلْمَسِيحَ لٰكِنْ أُرْسِلْتُ أَمَامَ ذَاكَ * مَنْ لَهُ
28 29 عَرُوسٌ فَهُوَ خَتَنٌ وَصَدِيقُ ٱلْخَتَنِ ٱلْوَاقِفُ ٱلْمُصْغِي إِلَيْهِ يَفْرَحُ فَرَحًا مِنْ أَجْلِ صَوْتِ ٱلْخَتَنِ * فَٱلْآنَ
30 هٰذَا فَرَحِي قَدْ تَمَّ * يَنْبَغِي لِذَاكَ أَنْ يَنْمُوَ وَلِي أَنْ أَنْقُصَ * لِأَنَّ ٱلَّذِي جَاءَ مِنَ ٱلْعَلَاءِ هُوَ أَعْلَى مِنْ
31 كُلِّ شَيْءٍ وَٱلَّذِي مِنَ ٱلْأَرْضِ فَهُوَ أَرْضِيٌّ وَمِنَ ٱلْأَرْضِ يَتَكَلَّمُ * وَٱلَّذِي مِنَ ٱلسَّمَاءِ أَتَى هُوَ فَوْقَ ٱلْكُلِّ *

Quia non misit Deus filiũ suum in mũndum, ut judicet mundum: sed ut salveur per ipsum mundus. Et qui crediderit in eum non judicabitur; & qui non credidit in ipsum, jam judicatus est: quia non credidit in nomine unici filii Dei. Et hoc est judicium, quia Lux venit in mundum, & dilexerunt homines tenebras magis quàm Lucem, quia opera eorũ erant mala. Nam quicunque perpetrat scelera, odit Lucem, & non venit ad Lucem, ne arguantur opera eius, quia mala sunt. Qui autem facit veritatem, is quidem venit ad Lucem, & apparent opera ejus, quippe quæ in Deo facta. Et post hoc venit Jesus, & discipuli ejus in terram Judææ, & versabatur ibi cum eis, & baptizabat. Et Johannes baptizabat etiam in fonte Nun, qui est ad latus Salim, ob multitudinem aquæ ibidem. Et veniebant, & baptizabantur: Quia non fuerat Johannes adhuc projectus in carcerem. Et facta est quæstio inter discipulos Johannis, & Judæos de purificatione: Et venerunt ad Johannem, & dixerunt ei; Magister ille qui erat tecum trans Jordanem, cui tu attestatus es, ecce etiam baptizat, & veniunt ad eum omnes. Respondit eis Johannes, dicens; Non potest homo arrogare sibi quicquam, quin id concedatur illi de cœlo. Vos testamini mihi quòd dixerim; Quia non sum Christus, sed missus sum ante illum. Quicunq; habet sponsam, sponsus est: & amicus sponsi assistens auscultansq; eum, gaudet gaudio propter vocem sponsi. Nunc igitur ecce gaudium meum jam impletum est. Oportet illum crescere, & me minui. Quia qui venit ab excelso, ipse est excelsior quâlibet re: & qui de terra est, ipse quidem terrenus est, & de terra loquitur: Et qui de cœlo venit, ipse est super omnia:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 እስመ: ኢፈነወ: እግዚአብሔር: ለወልዱ: ውስተ: ዓለመ: ከመ: ይኵንኖ: ለዓለመ: ዘ
18 እንበለ: ከመ: ያሕይዎ: ለዓለመ: በእንቲአሁ:=: ዘይሌመን: ቦቱ: ኢይትኴነን: ወዘሰ:
ኢይሌመን: ቦቱ: ወድኅ: ተኵነነ: እስመ: ኢኀመነ: በወልደ: እግዚአብሔር: ዋሕድ::=:
19 ዘውእቱ: ኵነኔሁ: እስመ: ብርሃን: መጽአ: ውስተ: ዓለመ: ወለፍቀሮ: እግዚአ ብሔር:
ለዓለመ: ወለብደረ: ሰብእ: ጽልመተ: እመብርሃን: እስመ: እኩይ: መባዕሰ::=:
20 እስመ: ኵሉ: ዘእኩይ: መግበረ: ይጸልእ: ብርሃነ: ወኢይመጽእ: ኀቡ: ብርሃን: ከመ:
21 ኢይትከሠቶ: መግባረ::=: ወዘሰ: ጽድቅ: መግበረ: ይመጽእ: ኀቡ: ብርሃን: ከመ: ያ
22 ስተርኢ: መግባረ: እስመ: በእንተ: እግዚአብሔር: ይገብር::=: ወእምዝ: ሖረ: እግ
ዜእ: ኢየሱስ: ወአርዳኢሁ: ውስተ: መድረ: ይሁደ: ወነበረ: ህየ: ምስሌሆሙ: ወአጥመ
23 ቀ::=: ወሂሎ: ዮሐንስኒ: ያጠምቅ: በሐኖን: በቅሩበ: ሰሌም: እስመ: ቦቱ: ህየ: ብ
24 ዙኅ: ማየ: ወይመጽሉ: ኀቤሁ: ወያጠምቆሙ::=: እስመ: ኢደሁ: ሊተወድየ: ዮሐንስ
25 ስ: ወስተ: ቤተ: ሞቅሕ::=: በእንተ: ጥመቀተ: ኀሢቶሙ::=: ወእምዝ: ኀ
26 ኍ: ተኀለዎ: ለር ደኢሁ: ለዮሐንስ: መስለ: ኢይሁድ: በእንተ: ለጥህሮ:=: ወሖሩ: ኀ
ቤ: ዮሐንስ: ወይቤልዎ: ረቢ: ዝኩ: ዘመሰሌከ: ሃሎ: በመዕዶተ: ዮርደኖስ: ዘእንተ: ለቢ
27 ኍ: ሰማዕተ: ከንከ: በእንቲአሁ: ናሁ: ሃሎ: ወእቱሂ: ያጠምቅ: ወ ኵሉ: ይሖወር: ኀቤ
ሁ:=: ወእወ ለ: ዮሐንስ: ወይቤ: ኢይክል: ሰብእ: ነሢአ: ለቢሁ: ወኢ: ሰንተኒ: እ
28 ሙ: ኢተወህቦ: ሎቱ: እመሰማይ:=: እንትሙ: ለኢክሙ: ስማዕተየ:: ከመ: እቤለክ
ሙ: እነሰ: ኢኮንኩ: ክርስቶስ: ደእሙ: ለእሰ: ተፈነወኩ: ቅድሜሁ: እሰብክ: ሎቱ::=:
29 ዘቦ: መርዓተ: መርዓዊ: ውእቱ: ወዓርጉሰ: ለመርዓዊ: ዘይቀውም: ወይሰመዕ: ፍ ለሰ: ኀ
30 ይትፈሣሕ: በእንተ: ቃለ: መርዓዊ:: ወፍ ለሰ: ዜእየሰ: ተፈጸመ:=: ወእንቲአሁ: ኀ
31 ትበዝኅ: ወእንቲአየሰ: ተሰልጠት:=: ዘእመሰዕሉ: መጽአ: መልዕልተ: ኵሉ: እ
ውእቱ: ወዘእመድርስ: ውእቱ: እመድር: ውእቱ: ወዘቦ: መድር: ይነግር:: ወዘእመሰማይስ: መጽአ: መልዕልተ: ኵሉ: ውእቱ:=:

Quia non misit Deus filium suum in mundum ut judicet mundum, sed ut salvaret mundum per eum. Qui credit in eo, non judicabitur: & qui non credit in eo, jam judicatus est, quia non credidit in filio Dei unico. Hoc est judicium ejus, quia Lux venit in mundum & dilexit Deus mundum, & appetiit homo tenebras magis quam Lucem, quia mala *sunt* opera eorum. Quia omnis cujus opus malum est, odit Lucem, & non veniet ad Lucem, ut non reveletur opus suum. Et is cujus justum est opus, veniet ad Lucem, ut manifestum faciat opus suum, quia propter Deum operatur. Et tunc abiit Dominus Jesus & discipuli ejus in terram Judææ, & commoratus est ibi cum illis, & baptizavit. Et erat Johannes Baptista in Henon prope Salem, quia erant ibi multæ aquæ: & veniebant ad eum, & baptizabat eos. Quia adhuc non conjectus fuerat Johannes in carcerem.

De baptismo purificationis eorum.

Et tunc facta est quæstio discipulorum Johannis cum Judæis de purificatione. Et venerunt ad Johannem, & dicebant ei; Rabi, qui tecum erat trans Jordanem, de quo tu testis factus es, ecce ille baptizat, & omnis venit ad eum. Et respondit Johannes, & dixit; Non potest homo recipere ipse quicquam, si non datum fuerit ei à cœlo. Vos ipsi testes mei *estis*, quòd dixerim vobis; Ego non sum Christus, sed ego missus sum ante illum, prædicare illum. Qui habet sponsam sponsus est; & amicus sponsi qui stat & audit, gaudio gaudet propter vocem sponsi: & gaudium meum impletum est. Ipsum *oportet* crescere, & me minui. Qui desursùm venit, supra omnes est: & qui de terra est, de terra est, & terrestria loquitur: & qui de cœlo venit, supra omnes est.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

27 كه تو بهر او كواهي داديد اينك او نيز مي شويد * وپسياران پيش او مي آيند * يحيي
جواب داد وكفت * قوت ادمي نتواند * كه از ارادت خود چيزي ستاند * مكر از آسمان
28 بدو چيزي † بخشوده باشد * شما براي من كواهي مي دهيد * كه كفتم من مسيح نيستم * ليكن
29 رسولم پيش او * هر كه عروس دارد دامادست * وآنك دامادرا دوست دارد * آنست كه
شادماني بايستد * وكوش بآواز داماد دارد * وچون بشنود آواز اورا * شادمان كردد * واينست
30 شادماني من كه تمام شد * اورا مي برازد كه افزونتر شود * ومن كمتر شوم * سبب
31 آنك هر كه از بلندي آمد * از هر چيزي بلندتر ست * وآنك از زمين است * زميني است * واز
زمين سخن بكويد * وآنك از آسمان آمد * از همه بلندتر ست *

de quo tu testimonium dedisti, ecce ille etiam baptizat, & multi ad eum veniunt. Johannes respondsum 27 dedit, & dixit; Filius hominis non potest ex voluntate sua quicquam accipere, nisi de cœlo ipsi aliquid donatum sit. Vos mihi testimonium 28 præbetis, quòd dixi; Ego Christus non sum, sed legatus sum ante eum. Quicunque sponsam habet, sponsus 29 est: Ille autem qui sponsum amat, is est qui cum gaudio stat, & aurem voci sponsi præbet, & cùm audierit vocem ejus, lætatur: & hoc est gaudium meum quod impletum est. Ipsum oportet ut auctior sit, 30 & me ut diminutus sim. Propterea quòd quicunque ex excelso venerit, 31 omni re excelsior est: qui verò de terra est, terrenus est, & de terra loquitur: qui autem è cœlo venit, omnibus altior est.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Δ'.

Et quod vidit & audivit, hoc testatur, & testimonium ejus nemo accipit.
32 Καὶ ὃ ἑώρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ οὐδεὶς λαμβάνει.
Accipiens ejus testimonium, signavit quia Deus verax est. Quem enim
33 Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν. Ὃν γὰρ
34 misit Deus, verba Dei loquitur: non enim ex mensura dat Deus
ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς
Spiritum. Pater diligit filium, & omnia dedit in manu ejus.
35 τὸ Πνεῦμα. Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
Credens in filium, habet vitam aternam: at non persuasibilis filio, non videbit
36 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται
vitam, sed ira Dei manet super ipsum.
ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

CAP. IV. Δ'.

1 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας
Ut ergò cognovit Dominus quia audierunt Pharisæi quòd Jesus plures
2 μαθητὰς ποιεῖ καὶ (α) βαπτίζει ἢ Ἰωάννης, (Καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ
discipulos facit, & baptizat, quàm Joannes, (Quanquam Jesus ipse non
baptizaret, sed discipuli ejus,) Reliquit Judæam, & ablit iterùm in
3 ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,) Ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ (β) ἀπῆλθε πάλιν εἰς
Galilæam. Oportebat autem eum transire per Samariam. Venit
4 τὴν Γαλιλαίαν. Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. Ἔρχεται οὖν

E' ergò in civitatem Samariæ, dictam Sichar, juxta prædium quod dedit
εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν
Jacob Joseph filio suo. Erat autem ibi fons Jacob. Ergò Jesus fati-
Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκο-
gatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. Hora erat quasi
πιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὥρα ἦν ὡς (γ)
sexta. Venit mulier de Samaria haurire aquam: dicit ei Jesus; Da
ἕκτη. Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ· λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Δός
mihi bibere. Nam discipuli ejus abierant in civitatem, ut cibos
μοι πεῖν. (Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς
emerent.) Dicit ergò ei mulier illa Samaritana; Quomodò tu Judæus existens
ἀγορασώσιν.) Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρῖτις, Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν
me bibere poscis existente muliere Samaritana? non enim coëuntur
παρ' ἐμοῦ πεῖν (δ) αἰτεῖς οὔσης γυναικὸς Σαμαρίτιδος; οὐ γὰρ συγχρῶνται
Judæi Samaritanis. Respondit Jesus, & dixit ei; Si scires do-
Ἰουδαῖοι Σαμαρίταις. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῇ, (ε) Εἰ ἤδεις τὴν δω-
num Dei, & quis est dicens tibi; Da mihi bibere, tu utique petisses illum,
ρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, Δός μοι πεῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτὸν,
& dedisset utique tibi aquam vivam. Dicit ei mulier; Domine, neque hauferium habes,
καὶ ἔδωκεν ἂν σοι ὕδωρ ζῶν. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, Κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις,
& puteus est profundus: undè ergò habes aquam vivam?
καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν;

ΚΕΦ. Δ'. MS. A. (α) βαπτίζει Ἰωάννης, (Καίτοιγε αὐτὸς Ἰησοῦς οὐκ (β) ἀπῆλθεν εἰς (γ) ὡς (δ) αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρίτιδος ἐστιν; (ε) Εἰ ἤδεις

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ܘܗܘ ܕܚܙܐ ܘܫܡܥ ܗܕܐ ܣܗܕ ܘܠܝܬ ܕܩܒܠ ܣܗܕܘܬܗ ׃ ׃
33
34 ܕܩܒܠ ܣܗܕܘܬܗ ܗܘ ܕܚܬܡ ܕܐܠܗܐ ܫܪܪܐ ܗܘ ׃ ׃
35 ܐܒܐ ܪܚܡ ܠܒܪܐ ܘܟܠ ܡܕܡ ܝܗܒ ܒܝܕܗ ׃ ׃
36 ܕܡܗܝܡܢ ܒܒܪܐ ܐܝܬ ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ׃ ׃
ܘܕܠܐ ܡܫܬܥܒܕ ܠܒܪܐ ܠܐ ܢܚܙܐ ܚܝܐ ܐܠܐ ܪܓܙܐ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܗܘ ׃ ׃

Et quod vidit, & audivit, testatur: & testimonium ejus nemo recipit. Qui autem
recepit ejus testimonium, definivit Deum esse veracem. Is enim quem Deus misit,
verba Dei loquitur: non enim in mensura dedit Deus Spiritum. Pater diligit Filium,
& omnia dedit in manus ejus. Qui credit in
Filium, habet vitam æternam: qui verò non acquiescit Filio, non videbit vitam, sed ira Dei commorabitur super eum.

1 ܘܐܝܟ ܕܝܕܥ ܝܫܘܥ ܕܫܡܥܘ ܦܪܝܫܐ ׃ ׃
2 ܕܬܠܡܝܕ ܐܢܘܢ ܣܓܝ ܘܡܥܡܕ ܡܢ ׃ ׃
3 ܘܫܒܩ ܠܝܗܘܕܐ ܘܐܙܠ ׃ ׃
4 ܘܐܬܐ ܠܫܟܡ ׃ ׃
5 ܕܩܪܝܒ ܠܚܩܠ ׃ ׃
6 ܕܝܥܩܘܒ ܝܗܒ ׃ ׃
ܘܗܝ ܒܝܪ ܝܥܩܘܒ ׃ ׃
7 ܘܐܬܬ ׃ ׃
8 ׃ ׃
9 ׃ ׃
10 ׃ ׃
11 ׃ ׃

C A P. I V.

Cognovit autem Jesus audisse Pharisæos: quòd ipse discipulos multos fecisset, magisque baptizaret quàm Johannes; Quamtamen non ipse Jesus baptizaret, sed discipuli ejus. Et reliquit Judæam, & venit iterùm in Galilæam.

Nocte consecrationis aquæ, & genuflexionis Pentecostes. 10.

Opus autem erat ei ut veniens transiret per Samaritanos. Venit itaque in urbem Samaritanorum, quæ vocatur Sochar, ad latus oppidi quod dederat Jacob Josepho filio suo. Erátque ibi fons aquarum Jacobi: ipse autem Jesus fatigatus erat ex labore itineris, sederátque ad fontem, & erat hora sexta. Et venit mulier ex Samaria ut hauriret aquam: dixítque ei Jesus; Da mihi aquam bibendam. Porrò discipuli ejus introierant in urbem ut emerent sibi cibum. Dicit ei mulier illa Samaritana; Quomodò tu Judæus cùm sis, à me petis potum quæ sum mulier Samaritana? non enim commercium habent Judæi cum Samaritanis. Respondit Jesus, & dixit ei; Si scires donum Dei, & quis est ille qui dicit tibi, Da mihi potum, tu peteres ab eo, & daret tibi aquas vivas. Dicit ei mulier illa; Domine mi, ficulam non habes, & putens profundus est, undénam tibi sunt aquæ vivæ?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ۞ بدانچ ديد ۞ وشنيد ۞ گواهي دهد ۞ وكسي گواهي او قبول نكند ۞ ۞ وآنك گواهي
33
34 او قبول كند ۞ اعتماد كرد كه خداي حق است ۞ ۞ وآنك خداي اورا فرستاده باشد
35 سخن خدا بگويد ۞ زيرا نه بپيمانه خدا جان را بدهد ۞ ۞ پدر فرزندرا دوست دارد ۞ وهر
36 چيزي در دست او بدهد ۞ ۞ وهر كه بفرزند ايمان آورد ۞ زندگاني جاويد يابد وآنك براي
پسر سر فرو نيارد ۞ ومطيع نشود ۞ زندگاني نبيند ۞ ليكن خشم خدا بروي † حلول كند ۞

De eo quod vidit & audivit testimonium dat, & nemo testimonium ejus recipit. Qui autem testimonium ejus recipit, fidem fecit quòd Deus veritas est. Nam is quem Deus misit sermonem Dei loquitur: quia non ad mensuram Deus Spiritum dat. Pater Filium amore complectitur, & omnem rem in manum ejus dabit. Et quicunque in Filium fidem habuerit, vitam æternam invenit: qui verò Filio caput non submiserit, & ei obsecutus non fuerit, vitam non videbit, sed ira Dei super eum manet.

1 ۞ وچون عيسي دانست ۞ كه معتزلان شنيدند ۞ شاگردان بسيار بدست آورد واز يحيي
2 بيشتر شوندگي مي كرد ۞ ۞ ونه عيسي تنها بود كه مي شست ۞ ليكن شاگردان
3 نيز مي شستند ۞ ۞ پس ازان عيسي يهودرا رها كرد ۞ وهر جليل رفت

C A P. I V.

Et cùm Jesus sciret quòd Pharisæi audissent quod discipulos multos adeptus esset, & plures quàm Johannes baptizaret: At non Jesus solus erat qui baptizabat, sed discipuli etiam baptizabant. Deinceps Jesus Judæam reliquit, & in Galilæam profectus est.

IX. Venit Jesus in urbem Samaritanorum & fidem habent ei.

۳۴

4 ۞ وارادت در دل عيسي شد ۞ كه بولايت سامريان † بگذرد ۞ وآمد ۞ در شهر سامريان † در آمد ۞
5 كه نامش شكرست ۞ بر كنار ديهي كه يعقوب بفرزند خود يوسف † داده بود ۞ ۞ وآنجا
6 چشمه اب بود ازان يعقوب ۞ عيسي از رحمت راه خسته شده بود ۞ آمد بر كنار چشمه نشست †

Et voluntas in animo Jesu erat, ut per regionem Samaritanorum transiret. Et veniens in urbem Samaritanorum ingressus est, cui nomen Sechar est, juxta agrum quem Jacob filio suo Joseph dederat. Et ibi fons aquæ erat Jacobi. Jesus ex labore itineris lassus erat: veniens itaque juxta fontem sedit

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

32 Et quod vidit, & audivit, hoc teſtatur: & teſtimonium ejus nemo accipit.
33 Qui accepit ejus teſtimonium, ſignavit quia Deus verax eſt.
34 Quem enim miſit Deus, verba Dei loquitur: non enim ad menſuram dat Deus Spiritum.
35 Pater diligit Filium: & omnia dedit in manu ejus.
36 Qui credit in Filium, habet vitam æternam: qui autem incredulus eſt Filio, non videbit vitam, ſed ira Dei manet ſuper eum.

CAP. IV.

1 UT ergò cognovit Jeſus, quia audierunt Phariſæi quòd Jeſus plures diſcipulos
2 facit, & baptizat, quàm Joannes, (Quanquam Jeſus non baptizaret, ſed diſci-
3 4 puli ejus,) Reliquit Judæam, & abiit iterùm in Galilæam. Oportebat autem eum tranſire per Samariam. Venit ergò in civitatem Samariæ, quæ dicitur Si- 5
char: juxta prædium, quod dedit Jacob Joſeph filio ſuo. Erat autem ibi fons 6
Jacob. Jeſus ergò fatigatus ex itinere, ſedebat ſic ſupra fontem. Hora erat quaſi
ſexta. Venit mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Jeſus; Da mihi bibere. 7
(Diſcipuli enim ejus abierant in civitatem ut cibos emerent.) Dicit ergò ei 8 9
mulier illa Samaritana; Quomodò tu Judæus cum ſis, bibere à me poſcis, quæ
ſum mulier Samaritana? non enim coëuntur Judæi Samaritanis. Reſpondit Je- 10
ſus, & dixit ei; Si ſcires donum Dei, & quis eſt, qui dicit tibi; Da mihi bibere: tu
forſitan petîſſes ab eo, & dediſſet tibi aquam vivam. Dicit ei mulier; Domine, 11
neque in quo haurias habes, & puteus altus eſt: undè ergò habes aquam vivam?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 وما علين وسمع يشهد وليس يقبل احد شهادته * والذي قد قبل شهادته فقد ختم * لان
33
34 الله حق هو * لان الذي ارسله الله انما ينطق بكلام الله * لان الله لا يعطي الروح بالكيل *
35 الاب يحب الابن وقد جعل في يديه كل شي * ومن يومن بالابن فله الحياة الدايمة * ومن لا
36 يطيع الابن لا يعاين الحياة بل يحل عليه غضب الله *

Et quod vidit, & audivit, teſtatur: at 32
non accipit quiſquam teſtimonium ejus.
Et qui accepit teſtimonium ejus, jam 33
obſignatus eſt: quoniam Deus verax eſt.
Nam is quem miſit Deus, profectò loqui- 34
tur verba Dei: Deus enim non dat Spi-
ritum cum menſura. Pater diligit Fili- 35
um, & poſuit in manibus ejus omnia.
Et qui credit in Filium, habet vitam 36
æternam: & qui non obedit Filio, non
videbit vitam, ſed habitabit ſuper
ipſum ira Dei.

الفصل الثامن *

Sectio octava.

CAP. IV.

1 * ولما علم يسوع ان الفريسيين قد سمعوا انه قد اتخذ تلاميذ كثيرين وانه يعمد اكثر
2 من يوحنا * اذ ليس يسوع كان يعمد بل تلاميذه * فترك اليهودية ومضى الى الجليل
3 ايضا * وكان قد اربع ان يجتاز بالسامرة * فاقبل الى مدينة السامرة التي تسمى سخار الى
4 5 جانب القرية التي كان يعقوب وهبها ليوسف ابنه * وكانت هناك عين ماء ليعقوب * وكان
6 يسوع قد تعب من مسي الطريق فجلس على العين وقت الساعة السادسة * فجاءت مراة من
7 السمر لتستقي ماء * فقال لها يسوع اعطيني لاشرب * وكان تلاميذه قد مضوا الى المدينة
8 ليبتاعوا لهم طعاما * فقالت له تلك المراة السامرية كيف وانت يهودي تستسقي الماء وانا
9 مراة سامرية واليهود لا يخالطون بالسمر * اجابها يسوع قائلا لو كنت تعرف عطية الله
10 ومن الذي قال لك ناولني لاشرب لكنت انت تسالته يعطيك ماء الحياة * قالت له تلك
11 المراة يا سيد انه لا دلو لك والبير عميقة فمن اين لك ماء الحياة *

Et cùm cognoviſſet Jeſus quòd Pha- 1
riſæi audiſſent ipſum adoptâſſe diſcipu-
los plurimos, & baptizare pluſquàm Jo-
hannes: (Cùm minimè Jeſus baptiza- 2
ret, ſed diſcipuli ejus:) Reliquit Ju- 3
dæam, & abiit in Galilæam denuò. Et 4
jam decreverat tranſire per Samariam.
Venit ergò in civitatem Samariæ, quæ 5
vocatur Sichar, ad latus rivi quod Ja-
cob dederat Joſepho filio ſuo. Et erat 6
ibi fons aquæ Jacobi. Erat autem Je-
ſus feſſus ex ambulatione itineris: ſe-
debatque ad fontem tempore horæ ſextæ.
Et venit mulier de Samaria, ut hauri- 7
ret aquam. Et dixit ei Jeſus; Da mihi
bibere. (Diſcipuli autem ejus abierant 8
in civitatem ut emerent ſibi cibum.)
Dixit ei illa mulier Samaritana; Quo- 9
modò quum tu ſis Judæus, petis à me
bibere aquam, quum ego mulier ſim Sa-
maritana, & Judæi non commiſceantur
Samaritanis? Reſpondit et Jeſus, di- 10
cens; Si ſcires donum Dei, & quis eſt
qui dixit tibi; Propina mihi ut bibam,
tu quidem peteres ab eo, ut daret tibi
aquam vitæ. Dixit ei illa mulier; Do- 11
mine, non eſt ſitula tibi, & puteus pro-
fundus eſt: undè ergò tibi aqua vitæ?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32 ወበዘ፡ርእዮ፡፡ ወሰምዓ፡ሰመዐን፡ስማዕተ፡ይክውን፡፡ ወኢመኑሂ፡ኦልቦ፡ዘይትዋከፎ፡፡=፡
33 ወዘአኮ፡ተወክፎ፡ስመዖ፡ዓተቦ፡እግዚአብሔር፡እስመ፡ጽድቅ፡ውእቱ፡፡=፡ ወዘእግ
34 ዚአብሔር፡ፈነዎ፡ቃለ፡እግዚአብሔር፡ይነግር፡ እስመ፡ኢየሀቦ፡ለኵሉመ፡በመስፈርት፡ዘይሠሀብ፡እግ
35 ዚአብሔር፡ መንፈሰ፡፡=፡ አብ፡ያፈቅር፡ ወልዶ፡ ወኵሎ ፡ለወፈዮ፡ ወበእ፡ እዴ
36 ሁ፡፡=፡ ወዘየአምን፡ብወልድ፡ ሕይወተ፡ዘለዓለም፡ ወዘኢ፡ ሊደአምን፡በወልድ፡
ኢይረእዮ ፡ሕይወት ፡መቅሠፍተ ፡እግዚአብሔር ፡ይነብር፡ላዕሌሁ፡፡=፡

1 በጎሙ፡ፈሪሳዊ፡፡=፡ ወአእመረ፡እግዚእነ፡ከመ፡ሰምዑ፡ፍሪሳዊያን፡ከመ፡በዝ
2 ኁ፡እርደኢሁ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወለብዝኁ፡ ለኵሎ፡ እመዮሐንስ፡፡=፡ ወበሕ
3 ቱ፡ለቢሁስ፡ እግዚእ ኢየሱስ፡ ኢያጥመቀ፡ይእነ፡ ኣርደኢሁ፡፡=፡ ወኀደገ፡ምድረ፡
4 ይሁዳ፡፡ ወሖረ፡ ካዕበ፡ ገቢአ፡=፡ ወእንዘ፡ሃለወ፡ ይሖልፍ፡ እንተ፡ሰማርያ ፡፡=፡
5 በለንተ፡ሰመሪዊት፡፡=፡ ወበጽሐ፡ሀገረ፡ሰመር፡እንተ፡ስማ፡ሲካር፡ቅሪብ፡ዓጸደ፡
6 ወይእ፡ዘወሀበ፡ያዕቆብ፡ለዮሴፍ፡ ወልዱ፡፡=፡ ወሀሎ፡ሠዮ፡ዓዘቅት፡ዘያዕቆብ፡፡ ወደክ
ሞ፡እሞ ዚአ፡ኢየሱስ፡በሐዊረ፡ፈናት፡ወነበረ፡ ህየ፡ኀቤ፡ ዓዘቅት፡፡ ወቀትሮ፡ ሶቡሃ፡ ወጊ
7 ዜ፡እሱ፡ሰዐት፡፡=፡ መጽአት፡ ብእሲት፡ እመሰማርያ፡ትቅደሕ፡ማየ፡፡ ወይቤላ፡እግዚ
8 አ ፡ኢየሱስ፡ለሕቲይኒ፡ማየ፡፡=፡ እስመ፡እርደኢሁ፡ሐዲ፡ሃገረ፡ ደቀየጡ፡ ሥጋሰተ፡
9 ሲሳዮሙ፡፡=፡ ወትቤሎ፡ይእቲ፡ብእሲት፡ሰመሪዊት፡እፎ፡ለ፡እንዘ፡ለይሁዳዊ፡ለእት፡
ትከሊል፡ በኀቤየ፡ ትሰተይ፡ ማየ፡እንዘ፡ ሰመሪዊት፡ ብእሲት፡ለኒ፡፡ እስመ፡ኢይተባደሩ
10 አኦር ሎተ፡ለይሁድ፡ወኢይትሐወሱ፡መክለ፡ሰመሪዊያን፡ወኢይደመሩ፡፡=፡ ወለወ ሠ
ሎ ፡ለግዚአ፡ኢየሱስ፡ወይቤላ፡ሰብሰ፡ተአመሪ፡ጸጋሁ፡ለእግዚአብሔር፡፡ ወመኑ፡ ውእ
ቱ፡ ዘይብለኪ፡ ወይቤለኪ፡ለሕቲይኒ፡፡ ለእቲኒ፡ዲኢ፡ኦመሰጸልኪዮ፡፡ ወአመ፡ወህበኪ፡
11 ማየ፡ ሕይወት፡፡=፡ ወትቤሎ ፡ይእቲ፡ ብእሲት ፡ እግዚአየ ፡ ሶሕየብኒ ፡ ለፅበከ፡
ወዓዘቅቱኒ ፡ዕሙቅ ፡ ውእቱ ፡ እመኢይቲ ፡ ለኽ፡ለከ ፡ ማየ ፡ ሕይወት፡፡=፡

Et de quo vidit, & de quo audivimus, teſtatur, & teſtimonium ejus nemo eſt qui 32
recipiet. Et eum qui recepit teſtimonium ejus, obſignavit eum Deus, quia verus 33
eſt. Et *is* quem Deus miſit, verbum Dei loquitur, quonium non in menſura 34
eſt *is* quem dat Deus, Spiritus. Pater diligit Filium, & omnia dedit in manus 35
ejus. Qui credit in Filio habet vitam æternam: & qui non credit in Filio, non 36
videbit vitam: flagellum Dei manet ſuper eum.

CAP. IV. *Quintâ paſchatis.*

1 Et quum cognoviſſet Dominus noſter, quòd audiſſent Phariſæi quòd multi-
2 plicati erant diſcipuli Dñi Jeſu, & plures baptizaverat quàm Johannes. (Quan-
3 quam ipſe Dñs Jeſus non baptizabat, ſed diſcipuli ejus.) Et reliquit terram Ju-
4 dææ, & abiit iterum *in* Galilæam. Et conveniens erat ei tranſire per Samariam.

De Samaritana.

5 Et venit in civitatem Samariæ cujus nomen Sichar, propè vineam quam dedit
6 Jacob Joſepho filio ſuo. Et erat ibi puteus Jacob, & quum fatigatus eſſet Dñs
Jeſus proficiſcendo viâ, ſedit ibi ad putcum: & meridies tunc erat, & tempus ſex-
7 tæ horæ. Venit mulier de Samaria ut hauriret aquam, & dixit ei Dominus Jeſus;
8 Pota me aquâ. (Quiâ diſcipuli ejus abierant *in* civitatem emere panem ſtipen-
9 diorum ſuorum.) Et dixit ei iſta mulier Samaritana, Quomodo quum ſis Judæus
tu, poſcis apud me bibere aquam, quæ mulier Samaritana ſum? quia non conve-
niunt religione Judæi, neque communicant cum Samaritanis, neq; commiſcent.
10 Et reſpondit ei Dñs Jeſus, & dixit ei; Si ſcires donum Dei, & quis ſit qui rogat
te, & dicit tibi; Pota me, tu iterum peciſſes eum, & dediſſet tibi aquam vitæ.
11 Et dixit ei iſta mulier; Domine mi, ſitulam non habes, & puteus profundus eſt:
undè igitur tibi aqua vitæ?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

در ششم ساعت * زني از سامريان آمد * تا اب بستاند * عيسي بدان زن گفت * آب بمن
ده تا بخورم * وشاگردان او در شهر رفته بودند * براي خاصل كردن توشه * ان زن سامري
بمسيح گفت * كه تو يهودي * وچگونه از من آب مي خواهي * تا بخوري * ومن زن سامري
هستم * ويهوديان با سامريان † سازگار نيستند * عيسي جواب داد * وبدان زن گفت * اگر
بخشايش خدايرا مي دانستي وكيست ترا بتو گفت آب بمن تا بخورم * تو از وي خواستي
واو آب زندگاني بتو مي داد * ان زن بدو گفت * خداوند دول نداري وچاه عميقست
آب زندگاني را از كجا داري

in ſexta hora. Mulier quædam 7
ex Samaritanis venit ut aquam
caperet: Jeſus illi mulieri dixit;
Aquam mihi dato, ut bibam. Et 8
diſcipuli ejus in urbem iverant,
ad comparandum commeatum. Illa 9
mulier Samaritana Chriſto dixit;
Tu quidem Judæus es: quomodò
ergò à me aquam petis, ut bibas,
cùm ego mulier Samaritana ſim?
Judæi enim cum Samaritanis
non conveniunt. Jeſus reſpon- 10
ſum dedit, & illi mulieri dixit;
Si donum Dei ſcires, & quis ſit
ille qui dicit tibi, Aquam da ut
bibam, tu ab eo peciſſes, & ille
aquam vitæ tibi dediſſet: Illa 11
mulier ei dixit; Domine, ſitulam
non habes, & puteus profundus eſt:
Aquam vitæ undè habes?

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Δ'.

Num tu major es patre noſtro Jacob, qui dedit nobis puteum, & ipſe
12 Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς
ex eo bibit, & filii ejus, & pecora ejus? Reſpondit Jeſus,
13 ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; Ἀπεκρίθη (ζ) ὁ Ἰησοῦς,
& dixit ei; Omnis bibens ex aqua hac, ſitiet iterùm: Qui autem
14 καὶ εἶπεν αὐτῇ, Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν· Ὃς δ'
biberit ex aqua quam ego dabo ei, non ſitiet in æternum: ſed
ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ (η) διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ
aqua quam dabo ei, fiet in eo fons aquæ ſalientis in vitam æter-
τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώ-
nam. Dicit ad eum mulier; Domine, da mihi hanc aquam, ut non ſitiam,
15 νιον. Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή, Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ,
neque veniam huc hauſtum. Dicit ei Jeſus; Vade, voca
16 μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. Λέγει αὐτῇ (θ) ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε, φώνησον
virum tuum, & veni huc. Reſpondit mulier, & dixit; Non habeo
17 τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ, καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔχω
virum. Dicit ei Jeſus; *Pulchrè* dixiſti, Quia virum non habeo. Quinque enim
18 ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Καλῶς εἶπας, Ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω. Πέντε γὰρ
viros habuiſti: & nunc quem habes, non eſt tuus vir: hoc verè dixiſti. Dicit
19 ἄνδρας ἔσχες· καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. Λέγει
ei mulier; Domine, video quia propheta es tu. Patres noſtri in
20 αὐτῷ ἡ γυνὴ, Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. Οἱ πατέρες ἡμῶν (ι) ἐν
hoc monte adoraverunt: & vos dicitis, quia *in* Hieroſolymis eſt locus,
τούτῳ τῷ ὄρει προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἔστιν ὁ τόπος,
ubi oportet adorare. Dicit ei Jeſus; Mulier, crede mihi, quia
ὅπου (κ) δεῖ προσκυνεῖν. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι 21
venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Hieroſolymis adorabitis
ἔρχεται ὥρα, (λ) ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε
Patrem. Vos adoratis quod *non nôſtis*: nos adoramus quod ſcimus:
τῷ πατρί. Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν· 22
quia ſalus ex Judæis eſt. Sed venit hora & nunc eſt,
ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. (μ) Ἀλλ' ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν, 23
quando veri adoratores adorabunt Patrem in ſpiritu & veri-
ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀλη-
tate: *etenim* Pater tales quærit *adorantes* eum. Spiritus
θείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. Πνεῦμα 24
Deus, & *adorantes* eum, in ſpiritu & veritate oportet adorare.
ὁ Θεὸς, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν.
Dicit ei mulier; Scio quia Meſſias venit, *dictus* Chriſtus:
Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος Χριστός· 25
cùm venerit ille, annuntiabit nobis omnia. Dicit ei Jeſus; Ego
ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. Λέγει αὐτῇ (ν) ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ 26
ſum, *loquens* tibi.
εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

MS. A. (ζ) Ἰησοῦς, (η) διψήσει (θ) Ἰησοῦς, (ι) ἐν τῷ ὄρει τούτῳ (κ) προσκυνεῖν δεῖ. (λ) ὅτι (μ) Ἀλλὰ (ν) Ἰησοῦς,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Nunquid tu major es patre noſtro Jacobo illo, qui dedit nobis puteum hunc, ipſeque ex eo bibit, & filii ejus, ac ejus oves? Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Quiſquis bibet ex iſtis aquis, iterum ſitiet. Quiſquis autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non ſitiet in æternum: ſed aquæ illæ quas ego dabo ei, fient in eo fons aquarum ſcaturientium in vitam æternam. Dicit ei mulier illa; Domine mi, da mihi ex his aquis ne rurſus ſitiam, nec veniam huc hauſtum. Ait illi Jeſus; Abi, voca virum tuum, & veni huc. Dicit ei, Non habeo maritum. Dixit ei Jeſus, Benè dixiſti; Non habeo maritum. Quinque enim maritos habuiſti, & iſte quem nunc habes, non eſt maritus tuus: hoc verum dixiſti. Dixit ei mulier illa; Domine mi, video te eſſe prophetam. Patres noſtri in hoc monte adoraverunt, vos autem dicitis in Jeruſalem eſſe locum ubi oportebat adorare. Dicit ei Jeſus; Mulier, crede mihi, venturam horam, quâ neque in hoc monte, neque etiam in Jeruſalem adorabitis Patrem. Vos adoratis quod neſcitis, nos autem adoramus, quod ſcimus: nam vita ex Judæis eſt. Sed venit hora, & nunc eſt, quando veri adoratores adorabunt Patrem in ſpiritu & veritate: etenim Pater tales adoratores poſcit. Spiritus enim eſt Deus, & ii qui adorant eum, in Spiritu & veritate oportet ut adorent. Dicit ei mulier illa; Scio Meſſiam eſſe venturum: & quum venerit, ipſe docebit nos omnia. Dixit ei Jeſus; Ego ſum, qui loquor tecum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Nunquid tu Jacobo patre noſtro major es, qui hunc puteum nobis dedit, & ipſe Jacob & filii ejus, & oves ejus ex hoc puteo biberunt. Jeſus ei reſponſum dedit; Quicunque quidem ex hac aqua biberit, rurſus ſitiet. Quicunque autem ex illa aqua biberit, quam ego illi dabo, in æternum non ſitiet: ſed hæc aqua, quam illi dabo, in corpore ejus fons erit, qui perpetuò aquam vitæ ſcaturientem præbebit in æternum. Illa mulier dixit, Domine mi, mihi de his aquis dato ut rurſus ſitiens non ſim, neque veniam & hinc aquam hauriam. Jeſus dixit; Ito, maritum vocato, & huc veni. Mulier ei dixit; Maritum non habeo. Jeſus dixit; Rectè dixiſti quòd maritum non habes. Quinque enim mariti tibi fuerunt, & hic quem hâc horâ habes, maritus legitimus tibi non eſt: hoc rectè dixiſti. Illa mulier ei dixit; Domine mi, video quòd tu Propheta es. Patres noſtri in hoc monte adoraverunt: & vos dicitis, In Hieroſolyma eſt locus, in quo oportet adorationem facere. Jeſus ei dixit; O mulier, Fidem habeto quòd venict hora, quando neque in hoc monte, neque in Hieroſolyma adorabitis Patrem.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

12 Numquid tu major es patre noſtro Jacob, qui dedit nobis puteum, & ipſe ex
13 eo bibit, & filii ejus, & pecora ejus? Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Omnis qui
bibit ex aqua hac, ſitiet iterùm: qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei,
14 non ſitiet in æternum: Sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ ſali-
15 entis in vitam æternam. Dicit ad eum mulier; Domine, da mihi hanc aquam,
16 ut non ſitiam, neque veniam huc haurire. Dicit ei Jeſus; Vade, voca virum tu-
17 um, & veni huc. Reſpondit mulier, & dixit; Non habeo virum. Dicit ei Jeſus;
18 Benè dixiſti, Quia non habeo virum: Quinque enim viros habuiſti, & nunc
19 quem habes, non eſt tuus vir: hoc verè dixiſti. Dicit ei mulier; Domine, vi-
deo quia Propheta es tu. Patres noſtri in monte hoc adoraverunt, & vos dici- 20
tis, Quia Jeroſolymis eſt locus, ubi adorare oportet. Dicit ei Jeſus; Mulier, crede 21
mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Jeroſolymis adora-
bitis Patrem. Vos adoratis quod neſcitis: nos adoramus quod ſcimus, quia ſalus 22
ex Judæis eſt. Sed venit hora, & nunc eſt, quando veri adoratores adorabunt Pa- 23
trem in ſpiritu & veritate. Nam & Pater tales quærit, qui adorent eum. Spiritus 24
eſt Deus: & eos, qui adorant eum, in ſpiritu & veritate oportet adorare. Di- 25
cit ei mulier; Scio quia Meſſias venit (qui dicitur Chriſtus:) cùm ergò venerit
ille, nobis annuntiabit omnia. Dicit ei Jeſus; Ego ſum, qui loquor tecum. 26

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * اَلَعَلَّكَ اَعْظَمُ مِنْ اَبِينَا يَعْقُوبَ اَلَّذِي اَعْطَانَا هٰذِهِ اَلْبِيرَ وَمِنْهَا شَرِبَ هُوَ وَبَنُوهُ وَمَاشِيَتُهُ *
13 * اَجَابَهَا يَسُوعُ قَائِلًا كُلُّ مَنْ يَشْرَبُ مِنْ هٰذَا اَلْمَآءِ يَعْطَشُ اَيْضًا * فَاَمَّا كُلُّ مَنْ يَشْرَبُ مِنَ
14 اَلْمَآءِ اَلَّذِي اُعْطِيهِ اَنَا لَا يَعْطَشُ اِلَى اَلْاَبَدِ * بَلْ ذٰلِكَ اَلْمَآءُ اَلَّذِي اُعْطِيهِ يَكُونُ فِيهِ حَيَاةٌ
15 اَلْاَبَدِ * قَالَتْ لَهُ اَلْمَرْاَةُ يَا سَيِّدُ اَعْطِنِي مِنْ هٰذَا اَلْمَآءِ * لِئَلَّا اَعْطَشَ وَلَا اَجِيءَ وَاَسْتَقِيَ مِنْ هٰهُنَا *
16 17 * قَالَ لَهَا يَسُوعُ اِمْضِي فَادْعِي زَوْجَكِ وَتَعَالَيْ هٰهُنَا * اَجَابَتْهُ اَلْمَرْاَةُ قَائِلَةً لَا بَعْلَ لِي * قَالَ
18 لَهَا يَسُوعُ حَسَنًا قُلْتِ اَنَّهُ لَا بَعْلَ لِي * لِاَنَّهُ قَدْ كَانَ لَكِ خَمْسَةُ اَزْوَاجٍ * وَاَلَّذِي هُوَ لَكِ اَلْاٰنَ
19 لَيْسَ هُوَ بِزَوْجِكِ اَمَّا هٰذَا صَحِيحًا قُلْتِ * قَالَتْ لَهُ اَلْمَرْاَةُ يَا سَيِّدُ اِنِّي اَرَى اَنَّكَ نَبِيٌّ * اٰبَاؤُنَا سَجَدُوا فِي
20 هٰذَا اَلْجَبَلِ * وَاَنْتُمْ تَقُولُونَ اَنَّ اَلْمَكَانَ اَلَّذِي يَنْبَغِي اَنْ يُسْجَدَ فِيهِ هُوَ بِيرُوشَلِيمَ * قَالَ لَهَا
21 يَسُوعُ اَيَّتُهَا اَلْمَرْاَةُ صَدِّقِينِي اَنَّهُ سَتَاْتِي سَاعَةٌ لَا فِي هٰذَا اَلْجَبَلِ وَلَا فِي بِيرُوشَلِيمَ يَسْجُدُونَ
22 لِلْاَبِ * اَنْتُمْ تَسْجُدُونَ لِمَنْ لَا تَعْلَمُونَ وَنَحْنُ نَسْجُدُ لِمَنْ نَعْلَمُ لِاَنَّ اَلْخَلَاصَ هُوَ مِنَ اَلْيَهُودِ *
23 لٰكِنْ سَتَاْتِي سَاعَةٌ وَهِيَ اَلْاٰنَ لِكَيْمَا اَلسَّاجِدُونَ اَلْحَقُّونَ يَسْجُدُونَ لِلْاَبِ بِالرُّوحِ وَالْحَقِّ * لِاَنَّ
24 اَلْاَبَ اِنَّمَا يُرِيدُ مِثْلَ هٰؤُلَاءِ اَلسَّاجِدِينَ لَهُ * لِاَنَّ اَللّٰهَ رُوحٌ وَاَلَّذِينَ يَسْجُدُونَ لَهُ بِالرُّوحِ وَالْحَقِّ
25 يَنْبَغِي اَنْ يَسْجُدُوا * قَالَتْ لَهُ اَلْمَرْاَةُ قَدْ عَلِمْنَا اَنَّ مَسِيَّا اَلَّذِي هُوَ اَلْمَسِيحُ يَاْتِي * فَاِذَا جَآءَ ذَاكَ
26 فَهُوَ يُعَلِّمُنَا كُلَّ شَيْءٍ * قَالَ لَهَا يَسُوعُ اَنَا هُوَ اَلَّذِي اُكَلِّمُكِ *

Numquid tu major es patre noſtro Jacobo, qui dedit nobis hunc puteum, & ex eo bibit ipſe, & filii ejus, & armenta illius? Reſpondit ei Jeſus, dicens; Quicunque bibit ex hac aqua, ſitiet iterùm: at verò quicunque bibet ex aqua, quam dabo illi ego, non ſitiet in æternum: Sed illa aqua, quam dabo ei, fiet in eo vita æterna. Dixit ei mulier; Domine, da mihi ex hac aqua, ne ſitiam, neque veniam, & hauriam iſtinc. Ait illi Jeſus; Vade & voca conjugem tuum, & veni huc. Reſpondit ei mulier, dicens; Non eſt mihi conjux. Dixit ei Jeſus; Benè dixiſti, quòd non eſt conjux mihi: Quia jam fuerunt tibi quinque conjuges, & qui eſt tibi modò, non eſt conjux tuus. Sanè hoc verè dixiſti. Inquit ei mulier; Domine, equidem video te eſſe prophetam. Patres noſtri adoraverunt in hoc monte: vos autem dicitis, quòd locus in quo oportet adorare, eſt in Jeruſalem. Dixit ei Jeſus; O mulier, crede mihi ſore ut veniat hora, quâ neque in hoc monte, neque in Jeruſalem adorabunt Patrem. Vos adoratis quem non nôſtis: Nos autem adoramus quem novimus: quia ſalus eſt ex Judæis. Sed veniet hora, & adeſt modò, ut adoratores veri adorent Patrem in ſpiritu & veritate. Nam Pater quidem vult hujuſcemodi adoratores ſuos: Quia Deus Spiritus eſt, & eos qui adorant eum, in ſpiritu & veritate oportet ut adorent. Dixit ei mulier; Jam novimus quòd Meſſias, hoc eſt, Chriſtus, ſit venturus: Cùmque venerit ille, ipſe docebit nos omnia. Ait illi Jeſus; Ego ſum qui te alloquor.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ለእኑት፡ተዓቢ፡እመያዕቆብ፡ለቡነ፡ ዘወሃበነ፡ ዘንተ፡ዓዘቅት፡ወሰትየ፡ውእቱሂ፡እመው
13 ስቴቱ፡ወውሉዱ፡ወጥሪቱ፡።።ፈ ወለመ፡ለሠ፡እግዚእ፡ሊያሱስ፡ ወይቤሎ፡ኵሉ፡ዘይሰ
14 ቲ፡እምዝ፡ማይ፡ ይጸመእ፡ ደግመ።ፈ ወዘሰ፡ ይሰቲ፡ እማይ፡ዘእሁብ፡ለነ፡ሊይጸመ
እ፡ብዓለመ።።፡ ለዓ፡ውእተ፡ማይ፡ዘእሁብ፡ ለነ፡ይሸውን፡ላዕሌሁ፡ነቅዐ፡ማይ፡ዘይፈለ
15 ቀል፡ለሕይወት፡ ዘለዓለመ።።ፈ ወትቤሎ፡ ይእቲ፡ብእሲት፡እግዚኦ፡ ሀበነሶ፡ውእ
16 ቱ፡ማየ፡ከመ፡ሊይጽማእ፡ወሊይመጸእ፡ዝየ፡ደግመ፡እቅደሕ።ፈ ወይቤሎ፡እግዚእ፡
17 ሊያሱስ፡ሖሪቤ፡ ጸውዒ፡ ሎተኪ፡ ወኀዲ፡ዝየ።።ፈ ወለመ፡ለሠ፡ወትቤሎ፡ይእቲ፡ብ
እሲት፡ ለይብየ፡ ሎተ።። ወይቤላ፡እግዚእ፡ሊያሱስ፡ሠናየ፡ትብሊ፡ለይብየ፡ሎተ፡።ፈ
18 ኃምስቱ፡ዕደው፡ነበሩ፡መስልኪ።። ወይእዜኒ፡ ዘሃሎ፡መስሌኪ፡ሊኮኒ፡ሎትኪ፡ ወዘንተ
19 ሰ፡ለማነ፡ትቤኢ።።ፈ ወትቤሎ፡ይእቲ፡ ብእሲት፡ እግዚእየ፡ አረእየከ፡ከመ፡ነቢይ፡
20 ለኅተ።ፈ ለወሮሰ፡በዝንቱ፡ደብር፡ሰገዱ፡ወለኅትሙሰ፡ትብሉ፡ከመ፡በሊየረሊም፡ው
21 እቱ፡መካን፡ኃቡ፡ይሰገዲ።።ፈ ወይቤለ፡እግዚእ፡ሊያሱስ፡እመኒ፡ ብእሲተ፡ ከመ፡ት
ሜጽእ፡ሰዐተ፡ወይበጽሕ፡ጊዜሁ፡ ለሚ፡ወሊበዝንቱ፡ ደብር፡ ወሊበሊየረሊም፡ ሊት
22 ሰገዲ፡ለእብ።ፈ ለእትሙሰ፡ ትሰገዲ፡ ለዘ፡ ሊታለመረ፡ ወእኩሂ፡ ኀሰገድ፡ ለዘ፡ና
23 ለመር፡ለከመ፡መድኀኒት፡እመነ፡ይሁይ፡ወእቲ።።ፈ ወበእዜቱ፡ ትመጽእ፡ሰዓት፡ወይ
እዜ፡ይእቲ፡ አመ፡ እለ፡ በርቱዕ፡ በለማነ፡ሰጋድያነ፡ ይሰገዱ፡ለእብ፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡
ወበጽድቅ፡ይሰግዱ፡ሎቱ።።እሙ፡እብኒ፡ዘከመዝ፡ይኅሠሥ፡እሉ፡ይሰግዱ፡ሎቱ።።ፈ
24 መንፈሰ፡ውእቱ፡እግዚኦብሔር፡ ወእሉሂ፡ይሰግዱ፡ ሎቱ፡ በመንፈስ፡ ወበጽድቅ፡ሃለው
25 ው፡ ይሰግዱ፡ ሎቱ።።ፈ ወትቤሎ፡ ይእቲ፡ በእሲት፡ ናእመር፡ አመ፡ ይመጽእ፡ መሲ
26 ሕ፡ ዘይብልዎ፡ ክርስቶስ።፡ ወለመ፡መጽአ፡ ውእቱ፡ኵሉ፡ይነግረና።።ፈ ወይቤሎ፡
እግዚእ ፡ ሊያሱስ ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ዘእንት ፡ ናገርኪ።።ፈ

Túne major es Jacóbo patre noſtro, qui dedit nobis hunc puteum, & bibit ipſe ex eo, & filii ejus, & poſſeſſio ejus. Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit ei; Omnis qui bibit ex hac aqua, ſitiet iterúm. Et qui biberit ex aqua quam dabo ego, non ſitiet in æternum: ſed illa aqua quam dabo ego, erit ſuper eum fons aquæ ſalientis in vitam æternam. Et dixit ei iſta mulier; Domine mi, da mihi iſtam aquam, ut non ſitiam, & non veniam huc iterùm, ut exhauriam. Et dixit ei Dominus Jeſus; Vade igitur, voca maritum tuum, & veni huc. Et reſpondit & dixit ei iſta mulier, Non habeo maritum. Et dixit ei Dominus Jeſus; Benè dicis, Non habeo maritum: Quinque viri habitaverunt tecum, & nunc quidem qui eſt tecum, non eſt maritus tuus: & hoc verè dixiſti. Et dixit ei iſta mulier, Domine mi, video te quòd prophéta es. Patres noſtri in hoc monte adoraverunt, & vos dicitis, quòd in Hieroſolymis eſt locus ubi adorabunt. Et dicit ei Dominus Jeſus; Crede mihi, mulier, quòd veniet hora, & accedet tempus, quando neque in hoc monte, neque in Hieroſolymis, non adorabitis Patrem. Vos adoratis quod neſcitis, & nos adoramus quod ſcimus: quia ſalus ex Judæis eſt. Veruntamen veniet hora, & nunc eſt, quando recti & veri adoratores adorabunt Patrem in ſpiritu ſancto, & in veritate adorabunt eum: quia Pater tales quærit qui adorent eum. Spiritus eſt Deus, & qui adorant eum, in ſpiritu & veritate oportet eos ut adorent eum. Et dixit ei iſta mulier, Scimus quòd veniet Meſſias quem vocant Chriſtum, & quum venerit ille, omnia nuntiabit nobis. Et dixit ei Dominus Jeſus, Ego is ſum *quem* alloquuta es.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 * شما سجود كنيد براي لك اورا نمي دانيد * وما سجود مي كنيم براي † انك اورا
23 مي دانيم * كه زندكاني از يهوديانست * ليكن بيايد ساعتي وايذست * وقتي كه
براستي سجود كنندكان بجان وحقيقت † مر پدررا سجود كنند * وپدر نيز اين
24 چنين سجود كنندكانرا مي خواهد * زيرا خدا جانست وايشانرا كه براي † او
25 بجان سجود كنند * وبراستي † واجبست كه سجود كنند * آن زن كفت مي دانم
26 كه مسيح بيايد * وچون بيايد * اوست كه همه چيز بما بياموزاند * عيسي بدو كفت
منم منم كه با تو سخن مي كويم *

Vos adorationem præſtatis ei quod neſcitis; nos autem adoramus eum quem ſcimus: quia vita ex Judæis eſt. Sed venit hora, & hæc eſt, quando rectè adorantes in ſpiritu ac veritate Patrem adorabunt: & Pater etiam tales cultores vult. Quia Deus Spiritus eſt, & ii qui in ſpiritu ipſum adorant, & rectè oportet ut adorent. Illa mulier dixit; Scio quòd Meſſias veniet: & cùm venerit, ipſe eſt qui omnes res nos docebit. Jeſus ei dixit; Ego ſum, ego ſum, qui tecum loquor.

Digitized by Google

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Postridie conspicit Joannes Jesum venientem ad se, & ait;
29 Τῇ ἐπαύριον (ζ) βλέπει ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει,
Ecce agnus Dei, tollens peccatum mundi. Hic est de quo ego di-
30 Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶ-
xi; Post me venit vir, qui ante me factus est: quia prior me erat. Et
31 πον, Ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. Κἀ-
ego non sciebam eum, sed ut manifestetur Israel, propter hoc veni ego in
γὼ οὐκ ἤδειν αὐτὸν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ
aqua baptizans. Et testatus est Joannes, dicens; Quia vidi Spiritum
32 ὕδατι βαπτίζων. Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης, λέγων, Ὅτι τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα
descendentem quasi columbam de cœlo: & mansit super eum. Et ego non sciebam
33 καταβαῖνον (η) ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ· καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. Κἀγὼ οὐκ ἤδειν
eum, sed mittens me baptizare in aquâ, Ille mihi dixit; Super quem videris
αὐτὸν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς
Spiritum descendentem, & manentē super eum, hic est baptizans in Spiritu
τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον, καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, (θ) οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι
sancto. Et ego vidi, & testatus sum quia hic est Filius Dei. Postridiè
34 ἁγίῳ. Κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Τῇ ἐπαύριον
35 iterùm stabat Joannes, & ex discipulis ejus duo. Et respiciens Je-
36 πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰη-
sum ambulantem, dicit; Ecce agnus Dei. Et audierunt eum duo disci-
37 σοῦ περιπατοῦντι, λέγει, Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθη-
puli loquentem, & secuti sunt Jesum. Conversus autem Jesus, & videns
ταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ θεασάμενος 38
eos sequentes, dicit eis; Quid quæritis? Illi autem dixerunt ei; Rabbi,
αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, Τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββὶ,
(quod dicitur interpretatum, Magister,) ubi manes? Dicit eis? Venite & vide-
(ὃ λέγεται (ι) ἑρμηνευόμενον, Διδάσκαλε,) ποῦ μένεις; Λέγει αὐτοῖς, Ἔρχεσθε καὶ ἴδετε. 39
te. Venerunt & viderūt ubi maneret, & apud eum manserunt die illo: hora
τε. (κ) ἦλθον καὶ εἶδον ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· (λ) ὥρα
autē erat quasi decima. Erat Andreas frater Simonis Petri, unus ex duobus au-
δὲ ἦν ὡς δεκάτη. Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκου- 40
ditis à Joanne, & secutis eum. Invenit hic primùm fratrem
σάντων παρὰ Ἰωάννου, καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. Εὑρίσκει οὗτος (μ) πρῶτον τὸν ἀδελφὸν 41
suum Simonem, & dicit ei; Invénimus Messiam, quod est interpretatum,
τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ, Εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, (ν) ὁ
Christus. Et adduxit eum ad Jesum. Intuitus autem eum Jesus, dixit; Tu
Χριστός. Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. (ξ) ἐμβλέψας δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, εἶπε, Σὺ 42
es Simon filius Jona: tu vocaberis Cephas, quod interpretatur, Petrus. Postridiè
εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, (ο) ὃ ἑρμηνεύεται, Πέτρος. Τῇ ἐπαύριον 43
voluit Jesus exire in Galilæam, & invenit Philippum, & dicit ei;
(π) ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὑρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει (ρ) αὐτῷ,
Sequere me. Erat autē Philippus à Bethsaïda, ex civitate Andreæ & Petri.
Ἀκολούθει μοι. Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδὰ, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. 44

MS. A. (ζ) βλέπει ὁ Ἰησοῦς (η) ὡς (θ) αὐτός (ι) μθρμηνευόμενον, (κ) ἦλθον οὖν καὶ (λ) ὥρα ὡς ἕκτη. Ἦν δὲ Ἀνδρέας (μ) πρῶτον (ν) Χριστός. (ξ) ἐμβλέψας αὐτῷ (ο) ὃς (π) ἠθέλησεν ἐξελθεῖν (ρ) αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀκολούθει

Versio. *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

29 ... ...

30 ... ...

31 ... ...

32 ... ...

33 ... ...

34 ...

35 ...

36 ...

37 ...

38 ...

39 ...

40 ...

41 ...

42 ...

43 ...

44 ...

Ad oblationem dominicæ post Epiphaniam. 3.

Postero autem die vidit Johannes Jesum ve- 29
nientem ad se, & ait; Ecce Agnus ille Dei
qui tollit peccatum mundi. Hic est de quo 30
dicebam; Postè me venit vir, & fuit ante me,
quoniam prior me est. Et ego non noveram 31
eum, sed ut innotescat Israeli, propterea ve-
ni aquâ baptizatum. Et testatus est Johan- 32
nes, dixitque; Conspicatus sum Spiritum de-
scendentem de cœlis quasi columbam, man-
sitque super eum. Et ego non noveram eum, 33
sed qui misit me ut baptizarem aquâ, ipse
mihi dixerat; Ille super quem visurus es de-
scendentem Spiritum & commorantem super
eum, hic baptizat in Spiritu sanctitatis. Et 34
ego vidi, & testor hunc esse Filium Dei. Ce-
terùm alio die stabat Johannes, & duo ex
discipulis ejus. Et intuitus Jesum ambulan- 36
tem, ait; Ecce Agnus Dei. Audieruntque 37
duo ejus discipuli dum diceret, & abierunt
post Jesum. Et conversus Jesus respexit eos 38
venientes post se, dixitque eis; Quid quæri-
tis? Dicunt ei, Magister noster, ubi degis?
Dixit eis; Venite, & videbitis. Illi autem 39
venerunt & viderunt ubi degeret, & apud
eum fuerunt die illo: & erat quasi hora de-
cima. Unus autem ex iis qui hæc audierant 40
à Johanne & abierant post Jesum, erat An-
dreas frater Simonis. Iste vidit priùs Simo- 41
nem fratrem suum, & dixit ei, Invénimus
Messiam. Et adduxit eum ad Jesum. Intui- 42
tus autem eum Jesus, ait; Tu es Simon filius
Columbæ, tu vocaberis Petra.

Ad oblationem dominicâ III. post Epiphaniam. 4.

Porrò die altero voluit Jesus exire in Gali- 43
læam, & invênit Philippum, dixitque ei;
Post me venito. Ipse verò Philippus erat 44
ex Beth-zaida, *domo piscatoris*, ex civitate
Andreæ & Simonis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

29 ... ...

30 ... ...

31 ... ...

32 ... ...

33 ... ...

34 ...

35 ...

36 ...

37 ...

38 ...

39 ...

40 ...

41 ...

42 ...

43 ...

44 ...

*Et in die secundo Johannes Jesum 29
vidit, qui ad eum venit, & dixit;
Ecce Agnus Dei, qui peccatum bo-
minum tollit. Hîc est de quo ego di- 30
xi, quòd vir me posterior venit, &
me antiquior est: Et ego eum non 31
cognovi, sed ut Israeli innotescat,
propterea veni ut aquâ baptizarem.
Et testimonium dedit Johannes, & 32
dixit; Spiritum quidem vidi, qui
similis columbæ de cœlo descendit,
& super eum mansit. Et ego eum 33
non noveram: sed is qui me misit ut
aquâ baptizarem, idem mihi dixit:
Quemcunque videris quòd Spiritus
descendat, & super eum quiescat,
ille est qui Spiritu sancto baptizat.
i. e. lavat. Et ego vidi, & testi- 34
monium dedi, quòd ipse est Filius
Dei.*

III. Simeon & Andreas Chri-stum sequuntur.

*Die alio Johannes surrexerat cum 35
duobus ex discipulis ejus. Et in 36
Jesum intuitus est, quo tempore
ambularet, & dixit; Ecce Agnus
Dei. Et cùm hunc sermonem dice- 37
ret, ambo illi discipuli ejus audi-
verunt, & post Jesum iverunt.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

29 Alterâ die vidit Joannes Jesum venientem ad se, & ait; Ecce Agnus Dei, ecce
30 qui tollit peccatum mundi. Hic est, de quo dixi; Post me venit vir, qui ante me
31 factus est: quia prior me erat. Et ego nesciebam eum, sed ut manifestetur in Is-
32 raël, propterea veni ego in aqua baptizans. Et testimonium perhibuit Joan-
nes, dicens; Quia vidi Spiritum descendentem quasi columbam de cœlo, & man-
33 sit super eum. Et ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua, ille
34 mihi dixit; Super quem videris Spiritum descendentem, & manentem super eum,
35 hic est, qui baptizat in Spiritu sancto. Et ego vidi: & testimonium perhibui, quia
36 hic est Filius Dei. Alterâ die iterùm stabat Joannes, & ex discipulis ejus duo. Et
37 respiciens Jesum ambulantem, dicit; Ecce Agnus Dei. Et audierunt eum duo
38 discipuli loquentem, & secuti sunt Jesum. Conversus autem Jesus, & videns eos
sequentes se, dicit eis; Quid quæritis? Qui dixerunt ei; Rabbi, (quod dicitur
interpretatum, Magister) ubi habitas? Dicit eis, Venite, & videte. Venerunt, & 39
viderunt ubi maneret, & apud eum manserunt die illo: hora autem erat quasi de-
cima. Erat autem Andreas frater Simonis Petri unus ex duobus, qui audierant à 40
Joanne, & secuti fuerant eum. Invenit hic primùm fratrem suum Simonem, & 41
dicit ei; Invénimus Messiam: (quod est interpretatum, Christus.) Et adduxit 42
eum ad Jesum. Intuitus autem eum Jesus, dixit; Tu es Simon filius Jona: tu vo-
caberis Cephas: quod interpretatur, Petrus. In crastinum volunt exire in Galilæ- 43
am, & invenit Philippum. Et dicit ei Jesus; Sequere me. Erat autem Philip- 44
pus à Bethsaida, civitate Andreæ & Petri.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 *وفي الغد نظر يسوع مقبلا فقال هذا حمل الله الذي يرفع خطايا العالم *هذا ذاك الذي قلت
30 انا من اجله انه ياتي بعدي رجل وهو كان قبلي لانه اقدم مني *وانا لم اكن اعرفه لكن
31 ليظهر لاسرائيل *من اجل هذا جيت انا لاعمد بالماء *وشهد يوحنا قايلا اني رايت الروح اتيا
32 عليه من السماء مثل حمامة وحل عليه *وانا لم اكن اعرفه *لكن من ارسلني لاعمد بالماء
33 هو قال لي ان الذي ترى الروح ينزل وينبت عليه هو يعمد بروح القدس *وانا عاينت
34 وشهدت ان هذا هو ابن الله * الفصل الثالث * *وفي الغد كان يوحنا واقفا واثنان من
35 تلاميذه *فنظر يسوع ماشيا *فقال هذا حمل الله *فسمع تلميذاه كلامه فتبعا يسوع *فالتفت
36 يسرع فراهما يتبعانه فقال لهما ماذا تريدان * فقالا له ربي الذي تاويله يا معلم اين تكون *
37 *فقال لهما تعالا فانظرا * فاتيا وابصرا اين يكون واقاما عنده يومهما ذلك * وكان نحو عشر
38 ساعات * وكان اندراوس اخو سمعان بطرس احد [من] الاثنين الذين سمعا من يوحنا وتبعا
39 يسوع *هذا وجد اولا سمعان اخاه وقال له قد وجدنا مسيا الذي تاويله المسيح *فجاء به الى
40 يسوع * فلما نظر اليه يسوع قال له انت سمعان بن يونا * انت تدعى بطرس الذي تاويله
41 الصخر * الفصل الرابع * *ومن الغد اراد الخروج الى الجليل فوجد
42 فيلبس فقال له يسوع اتبعني * وكان فيلبس من بيت صيدا من مدينة اندراوس وبطرس *

Postridiè autem vidit Jesum venientem, & ait; Iste est Agnus Dei, qui auferet peccata mundi. Hic est ille, de quo dixi ego, quòd esset venturus post me vir, quæ tamen ipse fuerit ante me, quandoquidem antiquior me est. Et ego non noveram eum: sed ut innotesceret Israeli, propterea veni ego ut baptizarem aquâ. Et testificatus est Johannes, dicens; Equidem vidi Spiritum venientem super eum de cœlo veluti columbam, & mansit super eum; Et ego non noveram eum: sed qui misit me ut baptizarem aquâ, ipse dixit mihi; Is super quem videris Spiritum descendere & persistere, ipse baptizabit Spiritu sancto. Et ego vidi, & testificatus sum, quia hic est filius Dei.

Sectio tertia.

Postridie verò Johannes stabat, & duo ex discipulis ejus. Et respexit Jesum ambulantem, & dixit; Hic est agnus Dei. Et audierunt duo discipuli ejus sermonem ipsius, & secuti sunt Jesum. Conversus est autem Jesus, & vidit eos sequentes se, & ait illis; Quid vultis? Dixerunt ei; Rabbi, (cujus interpretatio est; Magister,) ubi habitas? Inquit eis; Venite ac videte. Et venerunt viderunteque ubi moraretur: & manserunt apud eum die suo illo: & erant quasi decem horæ. Erat autem Andreas frater Simonis Petri, unus ex duobus qui audierant Johannem, et secuti fuerant Jesum. Hic reperit primò Simonem fratrem suum, & dixit ei; Jam invénimus Messiam, cujus interpretatio est, Christus: Et adduxit eum ad Jesum. Quumq; inspexisset eum Jesus, ait illi; Tu es Simon filius Jona: tu vocaberis Petrus, cujus significatio est, Petra.

Sectio quarta.

Et crastinâ die voluit exire in Galilæam, & invenit Philippum, ac dixit ei Jesus; Sequere me. Erat autē Philippus à Beth-saida, ex civitate Andreæ & Petri.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ወለሙ:ሰሂታ: ርእዮ: ለእግዚእ: ሊየሱስ:እንዘ:ይመጽእ:ኀቤሁ:ወይቤ:ነዋ:በግዑ:ለ
30 እግዚአብሔር:ዘያሳትት:ወያሴሰል:ኀጢኣተ:ዓለሙ::=: ዝውእቱ: ዘእቤለክሙ:
ላኒ:በእንቲአሁ:ይመጽእ:ብእሲ:እመድኅረያ:ዘሃሎ:እመቅድሜያ:እስመ:እመቅድ
31 ሜያ:ውእቱ:ኮነ::=: ወለእነሰ: ሊያለመሮ:ደእሙ:ከመ:ያእመርዎ:እስራኤል:በእ
32 ንተ:ዝንቱ:መጻእኩ:ላነ:ከመ:ለጥምቅ:በማይ::=: ወነባረ: ስምዖ: ዮሐንሰ: ወይ
ቤ:ርሊኩ: መንፈሰ: ቅዱሰ: እንዘ: ይወርድ:ከመ: እንተ:ርግብ: ለመሰማይ:ወነበረ:ዲ
33 ቤሁ::=: ወለእነሰ: ሊያለመሮ:ባሕቱ:ዘፈነወኒ:ለጥምቅ:በማይ:ውእቱ:ይቤለኒ:ዲ
በ:ዘርሊከ: ይወርድ:መንፈስ:ቅዱስ:ወነበረ: ደቤሁ: ውእቱ: ዘያጠመቅ:በመንፈስ:ቅ
ዱስ::=: ወለቤየ:ርሊኩ: ወለነ: ስማዕቱ: ከመ:ዝንቱ: ውእቱ: ወልደ:እግዚአብሔ
34 ር::=: በእንድርያስ::=: ወበሰሂታ:ካዕበ:እንዘ:ይቀውሙ:ዮሐንስ:ወክፅሌ
35 ቱ:ለመ:ለርደሊሁ::=: ርእይዎ: ለእግዚእ:ሊየሱስ:እንዘ:ይሐውር:ወይቤ:ነዋ:በ
36 ግዑ:ለእግዚአብሔር :ዘያሴስል:ኀጢኣተ:ለዓለሙ::=: ወሰምዕዎ:ክፅሌሆሙ:ለር
37 ደሊሁ:እንዘ: ይብል: ከመዝ: ወተለውዎ:ለእግዚእ:ሊየሱስ:=: ወተመይጦ:እግዚ
38 እ:ሊየሱሰ:ርእዮ:እንዘ:ይተልውዎ: ክፅሌሆሙ:ወይቤሎሙ:=: መንተ:ተኀሠ
39 ሡ::ወይቤልዎ:ረቢ:በዘትር ጌጌሁ:ሊቅ:ብዚል:ላይቴ: ተኀድር::=: ወይቤሎሙ:
ንዑ:ወትርእዩ:: ወሖረ:ወርእዩ:ኀቤ:ይኅድር: ወወዓሉ:ኀቤሁ:ይእተ: ዕለተ:እስከ:
40 ዓሠሬ:ሰዓት::=: ወላሐዱ:እንድርያሰ:እኁሁ:ለስምዖን:ሊየሱስ::=: ወለቅደመ:ረ
41 ልኤቱ:እለ:ሰምዑ:በኀበ:ዮሐንስ:ወተለውዎ:ለእግዚእ:ሊየሱስ::=: ወለቅደመ:ረ
ኪበ:ውእቱ: እሳዋሁ: ስምዖንሃ:ወይቤሎ:ረከብናሁ:ለመሲሕ:ዘይብልዎ:በትርጓሜ
42 ሁ:ክርስቶስ::=: ወወሰደ: ኀበ:እግዚእ: ሊየሱሰ:ወሶበ:ርእዮ:እግዚእ:ሊየሱስ: ወ
ይቤሎ:ለእተኑ: ስምዖን:ወልደ: ዮሐንስ:ለእተኴ: ተሰመይ: ኬፋ:ዘበትርጓሜሁ:ጴጥ
43 ሮስ::=: ወበሰኒታ :ፈቀደ:ይሑር :ገሊላ:ወረከቦ:እግዚእ: ሊየሱስ:ለፊልፍስ: ወይቤ
44 ሎ:ትልወኒ::=: ወውእቱ:ፊልጶስ:ዘቤተ:ሳይደ:ዘሃገረ:እንድርያስ:ወጴጥሮሰ:=:

Et postero die vidit Dñm Jesum venientem ad eum, & dixit; Ecce, agnus Dei qui tollit, & expellit peccata mundi. Hic est de quo dixi vobis ego, de illo *inquam*, Veniet vir post me qui fuit ante me, quia ante me ille fuit. Et ego non noveram eum, sed ut cognosceret eum Israel, propterea veni ego ut baptizarem in aqua. Et nuntiavit testimonium suum Johannes, & dixit; Vidi Spiritum sanctũ descendentem quasi columbam è cœlo, & sedit super eum. Et ego nesciebam eum: veruntamen qui misit me ut baptizarem in aqua, ipse dixit mihi, Super quem videris Spiritum sanctum descendentem, & sedit super eum; ipse *est* qui baptizabit in Spiritu sancto. Et ego ipse vidi, & ego testis ejus *sum*, quòd hic est filius Dei.

De Andrea.

Et alterâ die iterum stantes Johannes, & duo ex discipulis ejus, Viderunt Dominum Jesum ambulantem, & dixit; Ecce agnus Dei qui expellit peccata mundi. Et audierunt eum duo discipuli ejus loquentem sic, & sequuti sunt Dñm Jesum. Et conversus Dñs Jesus vidit sequentes eum ambos illos, & dixit; Quid quæritis? Et dixerunt ei, Rabi, (quod in interpretatione ejus, Magister dicendum, ubi moraris? Et dixit iis, Venite & videbitis: & venerunt, & viderunt ubi morabatur, & permanserunt apud eum isto die usque ad decimam horam: & unus, Andreas frater Simonis Petri, unus *inquam* ex duobus qui audierant apud Johannem, & sequuti fuerant Dominum Jesum. Et primùm invênit ipse fratrem suum Simonem, & dixit ei; Invénimus Messiam, quod vocant in interpretatione ejus, Christum. Et adduxit eum ad Dominum Jesum, & tunc vidit eum Dominus Jesus, & dixit ei; Túne Simon filius Johannis? tu igitur vocaberis Cepha, quod in interpretatione sua *dicitur*, Petrus. Et postero die voluit ire in Galilæam, & invênit Dominus Jesus Philippum, & dixit ei; Sequere me. Et iste Philippus *erat* ex Bethsaida, ex civitate Andreæ & Petri.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

38 *عيسي سوي ايشان بنكريد و ديد *كه در دنبال او مي روند *بديشان كفت چه مي
خواهيد *بدو كفتند برزك ما كجامي باشي *بديشان كفت بياييد *وببينيد *ايشان
39 آمدند وديدند كجامي باشد *وآن روز پيش او بودند *در دهم ساعت روز *ازان دو [كه از
40 يحيي شنيدند ودرپي عيسي رفتند] يكي †نامش اندراوس بود *برادرش شمعون †بيامد
41 واندراوس را ديد *برادر بدو كفت *مسيح را يافتيم *عيسي سوي †او بنكريد وكفت توي
42 شمعون †پسر يونا *وتو صفا خوانند شوي يعني سنك *وروز ديكر مي †خواست †عيسي كه سوي
43 جليل بدر آيد *فيليبوس را يافت وبدو كفت بدنبال من بيا *وفيليپوس از بيت
44 صيدا بود *از شهر اندراوس وشمعون *

Jesus in eos intuitus est, & vidit 38 quòd post se irent: illis itaque dixit; Quid vultis? Ei dixerunt; Magister noster, ubi es? Illis dixit; 39 venite & videte. Illi venerunt, & viderunt ubi esset: & illo die apud eum erant decimâ horâ diei. Ex illis duobus quiâ Johanne audierant, & Christum secuti erant, unus nomine Andreas erat. Frater ejus Si- 41 meon venit, & Andream vidit: frater ei dixit; Christum invenimus. Jesus in eum intuitus est, & dixit; Tu es Simeon filius Jonæ, & tu Cephas vocaberis, i. e. petra. Et die alto voluit Jesus ut in Ga- 43 lilæam exiret, & Philippum invenit, & ei dixit; Me sequere. Philip- 44 pus autèm ex Bethsaida erat, ex civitate Andreæ & Simeonis.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Α'.

Invenit Philippus Nathanael, & dicit ei; Quem ſcripſit Moyſes in Lege, &
45 Εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὃν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ, καὶ
Prophetæ, invénimus Jeſum filium Joſeph *illum* à Nazareth. Et dixit ei
46 οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν Ἰησοῦν υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ
Nathanael; Ex Nazareth poteſt aliquid *bonum* eſſe? Dicit ei Philippus; Veni,
Ναθαναὴλ, Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Ἔρχου,
& vide. Vidit Jeſus Nathanael venientem ad ſe, & dicit de eo; Ecce
47 καὶ ἴδε. Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, Ἴδε
verè Iſraelita, in quo dolus non eſt. Dicit ei Nathanael; Undè me nô-
48 ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. Λέγει αὐτῷ Ναθαναὴλ, Πόθεν με γι-
ſti? Reſpondit Jeſus, & *dixit* ei; *Ante* te *Philippum vocare exiſtentem*
νώσκεις; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα
ſub ficu, vidi te. Reſpondit Nathanael, & ait ei; Rabbi, tu es filius
49 ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε. Ἀπεκρίθη Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ῥαββὶ, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ
Dei: tu es rex Iſrael. Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Quia di-
50 Θεοῦ· σὺ βασιλεὺς εἶ τοῦ Ἰσραήλ. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι εἶ-
xi tibi; Vidi te ſub ficu, credis? *majora* his videbis. Et dicit
51 πόν σοι, εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψει. Καὶ λέγει
ei; Amen, amen dico vobis; *Amodò* videbitis cœlum apertum, & ange-
αὐτῷ, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα, καὶ τοὺς ἀγγέ-
los Dei aſcendentes & deſcendentes ſupra filium hominis.
λους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

MS. A. (σ) υἱὸν Ἰωσὴφ (τ) Ἰησοῦς, (υ) σὺ βασιλεὺς εἶ τοῦ (φ) Ὅτι εἶδόν (χ) ὄψῃ.

CAP. II. β'.

A' Et die tertiâ nuptiæ factæ ſunt in Cana Galilææ: & erat mater Je-
Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰη- 1
ſu ibi. Vocatus eſt autem & Jeſus & diſcipuli ejus ad nuptias. Et deficiente
σοῦ ἐκεῖ. Ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. Καὶ ὑστερήσαντος 2 3
vino, dicit mater Jeſu ad eum; Vinum nô habent. Dicit ei Jeſus;
οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν, Οἶνον οὐκ ἔχουσι. (α) Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, 4
Quid mihi & tibi, mulier? nondùm venit hora mea. Dicit mater ejus miniſtris;
Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, 5
Quodcunque dixerit vobis, facite. Erant autè ibi hydriæ lapideæ ſex poſitæ ſecundùm
Ὅ,τι ἂν λέγῃ ὑμῖν ποιήσατε. Ἦσαν δὲ ὑδρίαι λίθιναι ἓξ κείμεναι κατὰ 6
purificationem Judæorûm, capientes ſingulæ metretas *duas* vel *tres*. Dicit eis Jeſus;
καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 7
Implete hydrias aquâ: & impleverûnt eas uſque ad ſummũ. Et dicit eis; Hau-
Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος· καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀν- 8
rite nunc, & ferte architriclino: & tulerunt. Ut autè guſtavit architricli-
τλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ· καὶ ἤνεγκαν. Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλι- 9
nus aquam vinum factam, (& non ſciebat undè eſſet, *at* miniſtri ſciebant
νος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, (καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστὶν, οἱ δὲ διάκονοι ἤδεισαν
haurientes aquam:) vocat ſponſum architriclinus,
οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ·) φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος,

Καφ. β'. MS. A. (α) Καὶ λέγει

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

45 ... ...*
46 ... ...
47 ... ...
... ...
48 ... ...*
49 ... ...
50 ... ...
51 ... ...
... ...
... ...

Versio VULGATA LATINA.

45 Invenit Philippus Nathanael, & dicit ei; Quem scripsit Moyses in lege, & Prophetæ,
46 invénimus Jesum filium Joseph à Nazareth. Et dixit ei Nathanael; A Nazareth po-
47 test aliquid boni esse? Dicit ei Philippus; Veni, & vide. Vidit Jesus Nathanael
48 venientem ad se, & dicit de eo; Ecce verè Israelita, in quo dolus non est. Dicit ei Na-
thanael; Unde me nôsti? Respondit Jesus; & dicit ei; Priusquàm te Philippus vo-
49 caret, cùm esses sub ficu, vidi te. Respondit ei Nathanael; & ait; Rabbi, tu es
50 Filius Dei, tu es rex Israel. Respondit Jesus, & dixit ei; Quia dixi tibi; Vidi
51 te sub ficu, credis: majus his videbis. Et dicit ei; Amen, amen dico vobis,
Videbitis cœlum apertum, & Angelos Dei ascendentes, & descendentes supra
Filium hominis.

CAP. II.

1 ET die tertiâ nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ: & erat mater Jesu ibi. Vo-
2 catus est autem & Jesus, & discipuli ejus, ad nuptias. Et deficiente vino, dicit
3 mater Jesu ad eum; Vinum non habent. Et dicit ei Jesus; Quid mihi, & tibi
4 est, mulier? nondum venit hora mea. Dicit mater ejus ministris; Quodcunque
5 dixerit vobis, facite. Erant autem ibi lapideæ hydriæ sex positæ secundùm purifi-
6 cationem Judæorum, capientes singulæ metretas binas vel ternas. Dicit eis Jesus; 7
Implete hydrias aquâ. Et implèverunt eas usque ad summum. Et dicit eis Jesus; 8
Haurite nunc, & ferte architriclino. Et tulerunt. Ut autem gustavit architri-
9 clinus aquam vinum factam, & non sciebat undè esset, ministri autem sciebant, qui
hauserant aquam: vocat sponsum architriclinus:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

45 فوجد فيلبس ناثانيل وقال له ان الذي كتب موسي من اجله في الناموس والانبياء وجدناه هو
46 يسوع بن يوسف الذي من الناصرة *فقال له ناثانيل هل يمكن ان يخرج من الناصرة صالح *فقال
47 له فيلبس تعال فانظر *فلما راي يسوع ناثانيل مقبلا اليه قال من اجله هذا حقا اسرائيلي لا
48 غش فيه *فقال له ناثانيل من اين تعرفني *اجابه يسوع قبلا ان يدعوك فيلبس وانت تحت
49 50 سجرة التين رايتك * اجابه ناثانيل قائلا يا معلم انت هو ابن الله انت ملك اسرائيل * اجابه
51 يسوع قائلا لاجل قولي لك اني رايتك تحت سجرة التين امنت * ستعاين اعظم من هذا * ثم
قال امين امين اقول لكم انكم من الآن ترون السماء مفتوحة وملايكة الله يصعدون وينزلون
الى ابن البشر * * الفصل الخامس * * وفي اليوم الثالث كان عرس في قانا الجليل وكانت 1
2 ام يسوع هناك *وقد دعي يسوع وتلاميذه الى العرس *وكانت الخمر قد نفدت *فقالت ام يسوع 3
4 له لا خمر لهم * فقال لها يسوع ما لك ولي ايتها المراة لم تات ساعتي بعد *فقالت امه للخدام 5
6 اعملوا ما يامركم به * وكان هناك ست اجاجين حجارة موضوعة لتطهير اليهود يسع كل 6
7 واحد مطرين او ثلثة * فقال لهم يسوع املوا الاجاجين ماء فملوها الى فوق * وقال لهم 8
9 استقوا الآن واولوا رييس التكاة فوذوا * ولما ذاق رييس التكاة ذلك الماء المحول خمرا ولم
يعلم من اين هو * وكان الخدام يعلمون لانهم ملوا الماء * فدعا رييس التكاة العروس *

Invenitque Philippus Nathanaelem, & dixit illi; Eum de quo scripsit Moyses in lege, & prophetæ, invenimus: Ipseq; est Jesus filius Josephi qui est à Nazareth. Dixit ei Nathanael, Nunquid potest prodire à Nazareth aliquid bonum? Ait illi Philippus, Veni & vide. Cùm autem vidisset Jesus Nathanaelem venientem ad se, dixit de eo; Hic est verè Israelita, in quo non est dolus. Inquit ei Nathanael, Undè nôsti me? Respondit ei Jesus, dicens; Antequam vocaret te Philippus, cùm esses sub arbore fici, vidi te. Respondit ei Nathanael, dicens; Magister, tu es filius Dei, tu Rex Israelis. Respondit illi Jesus, dicens; Quia dixi tibi quòd viderim te sub arbore fici, credidisti: videbis majora his. Præterea subdidit; Amen, amen dico vobis, quia amodò videbitis cœlum apertum, & angelos Dei ascendere, et descendere ad Filium hominis.

Sectio quinta. CAP. II.

ET in die tertia factæ sunt nuptiæ in Cana Galilææ: & erat mater Jesu ibi. Et vocatus est Jesus, & discipuli ejus ad nuptias. Et vinum jam defecerat: quapropter dixit mater Jesu ad eum; Non est eis vinum. Ait illi Jesus; Quid tibi & mihi, O mulier, non venit hora mea adhuc. Dixit autem mater ejus ministris; Facite quod præcipiet vobis. Erantque ibi sex lagenæ lapideæ positæ ad purificationem Judæorum, capiens unaquæque metretas duas vel tres. Dixit ergò eis Jesus; Implete lagenas aquâ. Et impleverunt eas usque ad summum. Et ait illis; Haurite nunc, & porrigite præfecto accubitûs: porrexerúntque. Et quum gustâsset præfectus accubitûs illam aquam versam in vinum, nec sciret unde esset, (ministri autem sciebant, quia ipsi hauserant aquam) vocavit architriclinus sponsum,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

45 ወረከቦ:ፊልጶስ:ለናትናሌል:ወይቤሎ:ረከብናሁ:ለእግዚእ:ሊየሱስ:ዘልደ:ዮሴፍ:ዘእ
46 መናዝሬት:ዘገቢኦ:ዘጸሐፈ:ሙሴ:ወነቢያት:ሶሪት:ወነቢያት::= ወይቤ:ናትናሌል:ቦኑ:
47 ዘይትከሃል:ሠናይ:እመናዝሬት:ይፀአ:ኖር:ወይቤሎ:ፊልጶስ:ነዓ:ወትረኢ::=: ወርአ
ዮ:እግዚእ:ሊየሱስ:ለናትናሌል:እንዘ:ይመጽእ:ኀቤሁ:ወይቤሎ:ለናትናሌል:ነዋ:ዘበ
48 ላማኑ:እስራኤላዊ:ዘለልቦ:ጽልሑት::=: ወይቤሎ:ናትናሌል: በሊይቲ:ታለመረኒ:ወ
ለወሠለ:እግዚእ:ሊየሱስ:ወይቤሎ: ዘእንበለ:ይጸውዕከ: ፊልጶስ: ርኢኩከ: በታሕ
49 ተ:በለስ::=: ወይቤሎ:ናትናሌል:ረቢ:ለማኑ:አንተ:ወአቱ:ወልደ:እግዚአብሔር:ላ
50 ማኑ:ወንጉሠ:እስራኤል:አንተ::=: ወለወሠለ:እግዚእ:ሊደሱስ:ወይቤሎ:እሰመ:
እቤለከሁ: ርኢኩከ: በታሕተ: በለስ:ተለመነ: እመይእዜስ:ዘየዐቢ:እመዝ:ትሬኢ
51 ዩ::=: ወይቤሎሙ:ላሜን:ላሜን:እብለክሙ:ትሬእዩ:እንዘ:ይትረሐው:ሰማያት:ወ
መላእክተ:እግዚአብሔር:እንዘ:ይዓርጉ:ወይወርዱ:ኀበ:ወልደ:ሰጊለ:ለመሕያው::=:
1 ፀ በእንተ:ኀብካብ:በቃና: ዘገቢኦ::=: ወለመ: ስልስት: ዕለት:ኀብካበ:ኮነ:በ
2 ቃና:ዘገቢኦ: ወሃለወት:እሙ:ለእግዚእ:ሊየሱስ:ህየ::=: ወጸውዕዎሙ:ለእግዚእ:
3 ሊየሱስ:ወለአርደቲሁ:ውስተ: ኀብካብ::=: ወይነ:ለልቦሙ: እስመ:ኀለቀ:ወይናሙ::
4 ወትቤሎ:እሙ:ለእግዚእ:ሊየሱስ:ወይእቤ:ለልቦሙ::=: ወይቤላ: እግዚእ:ሊየሱስ:
5 ምንተ:ቢየ:መክሬኪ:ብእሲተ:ዓደ:ኢበጽሐ:ጊዜየ::=: ወትቤሉሙ: እሙ: ለእግ
ዚእ:ሊየሱስ:ለእለ:ይገዝሉ:ዘይቤለክሙ:ግበሩ::=: ወሃለዋ:ህየ:መኩክት:ስሱ:እ
6 ለ:እብን:በዘ:ያጥህሩ:ኢይሁድ:ንኡሮት:ህየ:ወያገምራ:በበ:ክልኤቱ: ወበበ: ፫ :ጮሰ
7 ፈር ት::=: ወይቤሎሙ:እግዚእ:ሊየሱስ:መልእዎንኬ:እስክ:ለፋሆን:ለእለ:መሰበክ
8 ተ:ማይ:ወመልእዎን:እስክ:ላዕሉን::=: ወይቤሎሙ:ቀድሕዎንኬ:ይእዜ:ወስዱ:ወ
9 ሃብዎ:ለሊቀ:ገዛእት::ወወሰዱ:ወወሃብዎ::=: ወጥዒሞ:ሊቀ:ገዛእት:ወእተ:ማየ:ዘ
ኮነ: ወይነ: ወሊያእመረ : እመኀበ : ለመጽእዎ : ወገዛእትስ: እለ : ቀድሕዎ : ያለ
መረ: ወእቱ: ማየ: ዘኮነ: ወይነ: ወጸውዶ: ሊቀ: ገዛእት : ለመርዓዊ::=:

Et invenit Philippus Nathanaëlem, & dixit ei; Invénimus Dñm Jesum filiû Josephi qui ex Nazareth Galilææ, de quo scripsit Moses in lege, & prophetæ. Et dixit Nathanael, Estne possibile quid bonû ex Nazareth exire & rectum? et dixit ei Philippus, Veni & vide. Et vidit Dñs Jesus Nathanaelem venientem ad se, & dixit Nathanaeli; Ecce qui verè Israelita est, qui non habet dolum. Et dixit ei Nathanael, Ubi cognoscebas me? & respondit Dñs Jesus, & dixit ei; Priusquâ vocavit te Philippus, vidi te sub ficu. Et dixit ei Nathanael; Rabi, verè tu es filius Dei, verè etiam rex es Israel. Et respondit ei Dñs Jesus, & dixit ei; Quia dicebam tibi, Vidi te sub ficu, credis? ex hoc *tempore* majora his videbis. Et dixit iis; Amen, amen, dico vobis, Videbitis apertos cœlos, & angelos Dei ascendentes, & descendentes ad Filium hominis.

CAP. II.

De nuptiis quæ in Cana Galilææ.

ET tertio die nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ, & fuit mater Dñi Jesu ibi. Et vocârunt Dñm Jesum & discipulos ejus in nuptias. Vinum non habebant, quia defecerat vinum eorum: & dixit mater ejus Domino Jesu, Vinum igitur non habent. Et dixit Dominus Jesus, Quid habeo tecum, mulier? adhuc non venit hora mea. Et dixit mater Dñi Jesu iis qui ministrabant, Quod dixerit vobis, facite. Et fuerunt ibi hydriæ sex lapideæ quib⁹ purificabant se Judæi positæ ibi, & comprehendebant aliquæ duas, & aliquæ tres mensuras. Et dixit iis Dñs Jesus, Implete igitur ad ora earum hasce hydrias aquâ, & impleverunt eas usq; ad summû earû. Et dixit iis, Exhaurite igitur nunc, adducite, & date magistro ministrantium, & attulerunt, & dederunt ei. Et gustavit magister ministrantium istam aquam quæ facta fuerat vinum, (& nesciebant unde attulissent illud, & ministri qui exhauserant illud, sciebant istam aquam quæ facta fuerat vinum,) & vocavit magister ministrantium sponsum:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

2 3 * وعيسي با شاكردان درعروسي خوانده شدند * وشراب كم شده بود * و مادر عيسي بعيسي
4 گفت كه مي ندارند * * عيسي بدو گفت چه كاري تا من اي زن هنوز وقت من
5 6 نرسيد * * مادر عيسي بخادمان عروسي گفت * هر چه بشما بگويد بكنيد * * و بدانجا
طشتها بود از سنگ * كه براي وضوء يهوديان نهاده بودند * وهر يكي دو دو يا سه پيمانه
7 8 مي بردند * * عيسي فرمود * تا طشتها را پر آب كردند * [ومالامال ايشانرا پر كردند] * وبعد
9 ازان گفت بر كشيد و بسرور مجلس دهيد * ايشان فرمان بردند * وچون سرور مجلس از ان
شراب چشيد * عظيم خوش طعم بود * و نمي دانستند از كجاست * خادمان مي دانستند *
سبب انك آب را ايشان پر كرده بودند * بزرك مجلس داماد را خوانده *

Et Jesus cum discipulis ad nuptias vocati sunt. Et vinum defecit: mater itaque Jesu ad Jesum dixit; Vinum quidem non habent. Jesus ei dixit; Quid negotii habes mecum & mulier? adhuc tempus meum non advenit. Mater Jesu ministris nuptialibus dixit; Quodcunque vobis dixerit, facite. Et eodem loci conchæ erant ex lapide, quæ in lotionem Judæorum positæ erant, & singulæ binas aut ternas mensuras capiebant. Jesus jussit ut conchas aquâ implerent: & usque ad summum eas implerunt. Et postea dixit; Exhaurite, & architriclino date. Illi mandatum tulerunt. Et cùm architriclinus de illo vino gustâsset, longè gratissimi saporis erat, (neque sciebant unde esset: ministri autem sciebant, ea de causa quod aquam ipsi implêssent) architriclinus itaq; sponsum vocavit.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Β'.

Et dicit ei; Omnis homo primùm bonum vinum ponit, & cùm inebriati fue-
10 Καὶ λέγει αὐτῷ, Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶ-
rint, tunc *minus*: tu servâsti bonum vinum usque *jam*. Hoc fecit ini-
11 σι, τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. Ταύτην ἐποίησε (β) τὴν ἀρ-
tium signorum Jesus in Cana Galilææ, & manifestavit gloriam suam: &
χὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ
crediderunt in eum discipuli ejus. Post hoc descendit *in* Capharnaum, ipse
12 ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ, αὐτὸς
& mater ejus, & fratres ejus, & discipuli ejus: & ibi manserunt nō mul-
καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ (γ) ἔμειναν οὐ πολ-
tis diebus. Et propè erat Pascha Judæorum, & ascendit *in* Hierosо-
13 λὰς ἡμέρας. Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ (δ) ἀνέβη εἰς Ἱεροσό-
lyma Jesus. Et invenit in templo vendentes boves, & oves, & co-
14 λυμα ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ἦυρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας, καὶ πρόβατα, καὶ περι-
lumbas, & numularios sedentes. Et *faciens* flagellum *ex* funiculis, omnes
15 στερὰς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους. Καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων, πάντας
ejecit *ex* templo, & oves & boves: & numulariorum effudit mo-
ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρ-
nesum, & mensas subvertit. Et columbas *vendentibus* dixit; Auferte
16 μα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε. Καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν, Ἄρατε
ista hinc: *nolite facere* domum Patris mei, domū *mercatûs*. Recor-
17 ταῦτα ἐντεῦθεν· (ε) μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, οἶκον ἐμπορίου. Ἐμνή-

dati verò discipuli ejus, quia scriptum est; Zelus domûs tuæ com-
κβ σθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστὶν, Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου (ζ) κατε-
dit me. Respondérunt ergò Judæi, & dixerūt ei; Quod signum ostendis
κγ φαγέ με. Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί σημεῖον δεικνύεις
nobis, quia hæc facis. Respondit Jesus, & dixit eis; Solvite templum hoc,
κδ ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; Ἀπεκρίθη (η) ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον,
& in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergò Judæi; Quadraginta
καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, (θ) Τεσσεράκοντα
& sex annis ædificatū est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Ille
καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; Ἐκεῖνος
autē dicebat de templo corporis sui. Cùm ergò resurrexisset à mortuis, recordati
ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθη-
sunt discipuli ejus, quia hoc dicebat *eis*: & crediderunt scripturæ, & sermoni
σαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι τοῦτο (ι) ἔλεγεν αὐτοῖς· καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ
quem dixit Jesus. Cùm autē esset in Hierosolymis in Pascha in festo, mul-
ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς. Ὡς δὲ ἦν (κ) ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολ-
ti crediderunt in nomine ejus, videntes ejus signa quæ faciebat. Ipse autem
λοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. Αὐτὸς δὲ
Jesus non credebat semetipsū eis, *propter ipsum nosse* omnes: Et quia nō opus
ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας· (λ) Καὶ ὅτι οὐ χρείαν
haberet, ut quis *testaretur* de homine: ipse enim sciebat quid esset in homine.
εἶχεν, ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

MS. A. (β) ἀρχὴν (γ) ἔμειναν (δ) ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα * Ἰησοῦς, (ε) καὶ μὴ ποιεῖτ' (ζ) περιφάγεταί (η) Ἰησοῦς (θ) Τεσσεράκοντα (ι) ἔλεγεν· καὶ (κ) ὁν τοῖς Ἱεροσολύμοις (λ) Καὶ ὅ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

10 Et dicit ei; Omnis homo primùm bonum vinum ponit: & cùm inebriati fuerint,
11 tunc id, quod deterius est: Tu autem servâsti bonum vinum usque adhuc. Hoc
fecit initium signorum Jesus in Cana Galilææ: & manifestavit gloriam suam, & cre-
12 diderunt in eum discipuli ejus. Post hoc descendit Capharnaum ipse, & mater
13 ejus, & fratres ejus, & discipuli ejus: & ibi manserunt non multis diebus. Et
14 propè erat Pascha Judæorum, & ascendit Jesus Jerosolymam: Et invenit in
15 templo vendentes boves, & oves, & columbas, & numularios sedentes. Et cùm
feciſſet quasi flagellum de funiculis, omnes ejecit de templo, oves quoque, & bo-
16 ves: & numulariorum effudit æs, & mensas subvertit. Et his qui columbas ven-
debant, dixit; Auferte ista hinc, & nolite facere domum patris mei, domum
17 negotiationis. Recordati sunt verò discipuli ejus, quia scriptum est; Zelus do-
mûs tuæ comedit me. Respondérunt ergò Judæi, & dixerunt ei; Quod signum 18
ostendis nobis quia hæc facis? Respondit Jesus, & dixit eis; Solvite templum 19
hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergò Judæi; Quadraginta & 20
sex annis ædificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Ille 21
autem dicebat de templo corporis sui. Cùm ergò resurrexisset à mortuis, recor- 22
dati sunt discipuli ejus, quia hoc dicebat, & crediderunt Scripturæ, & sermoni,
quem dixit Jesus. Cùm autem esset Jerosolymis in pascha in die festo, multi 23
crediderunt in nomine ejus, videntes signa ejus, quæ faciebat. Ipse autem Je- 24
sus non credebat semetipsum eis, eò quòd ipse nôsset omnes, Et quia opus 25
ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine: ipse enim sciebat quid
esset in homine.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * وقال له كل انسان انما يأتي بالشراب الجيد اولا واذا سكروا عند ذلك يأتي بالدون. فأنت ابقيت
11 الخمر الجيد الي الان * هذه الاية الاولي التي فعلها يسوع في قانا الجليل * واظهر مجده وامن
12 به تلاميذه * الفصل السادس * * ثم بعد هذا انحدر الي كفرناحوم هو وامه واخوته
13 وتلاميذه واقاموا هناك ايامًا يسيرة * وكان فصح اليهود قد قرب. فصعد يسوع الي يروسليم *
14 * ووجد في الهيكل باعة البقر والكباش والحمام وصيارف جلوسًا * فصنع محصنًا من حبل
15 واخرج جميعهم من الهيكل * وطرد البقر والخراف * وبدد دراهم الصيارف وقلب موائدهم * وقال
16 لباعة الحمام احملوا هذا من ههنا ولا تجعلوا بيت ابي بيت التجار * فذكر تلاميذه انه مكتوب
17 عيرن بيتك اكلني * فاجاب اليهود قائلين اية اية ترينا حتي تفعل هذه الافعال *
18 * اجابهم يسوع قائلًا حلوا هذا الهيكل وانا اقيمه في ثلثة ايام * فقال له اليهود في ست
19 20 وار بعين سنة بني هذا الهيكل افانت تقيمه في ثلثة ايام * فاما هو فعني بالهيكل جسده
21 * ولما قام من الاموات ذكر تلاميذه انه لهذا قال * فامنوا بالكتب والكلمة التي قالها يسوع *
22 * وامن باسمه كثيرون اذ كان بيروسليم في عيد الفسح * لانهم عاينوا الايات التي عمل
23 24 * فاما يسوع فلم يكن يأمنهم لانه كان عارفًا بكل احد * ولم يكن يحتاج ان يشهد له احد
25 على انسان لانه كان يعلم ما في الانسان *

Et dixit ei; Omnis homo quidem affert 10
vinum bonum prius, & cum inebriati
fuerint, tunc affert vilius. Tu autem ser-
vâsti poculum bonum usque adhuc? Hoc 11
est signum primum quod fecit Je-
sus in Cana Galilææ, & manifestavit
gloriam suam, & crediderunt in eum di-
scipuli ejus.

Sectio sexta.

Tum post hæc descendit in Capharnahum, 12
ipse, & mater ejus, & fratres ejus, &
discipuli ejus, & manserunt ibi diebus
paucis. Et Pascha Judæorum jam insta- 13
bat. Quare ascendit Jesus Jerosolymã.
Et invenit in templo vendentes boves, et 14
arietes, atque columbas, & numularios
sedentes. Et compojuit ferulam è fune, & 15
ejecit omnes de templo, & abegit boves,
& oves, & dispersit pecuniam numula-
riorum, & evertit mensas eorum. Et di- 16
xit vendentibus columbas. Tollite ista
hinc, & ne faciatis domum Patris mei
domum negotiationis. Recordati verò 17
sunt discipuli ejus, quia scriptum est, Ze-
lus domûs tuæ comédit me. Et respon de- 18
runt Judæi, dicentes; Quod signum
ostendis nobis, ut facias hujusmodi actio-
nes? Respondit eis Jesus, dicens; Sol- 19
vite hoc templum, & ego erigam illud in
tribus diebus? Dixerunt ei Judæi; 20
Sex & quadraginta annis ædificatum
est hoc templum, & tu eriges illud in tri-
bus diebus? Ipse autem intelle xerat 21
per templum, corpus suum. Et quum sur- 22
rexisset à mortuis, recordati sunt disci-
puli ejus, quòd ad hoc dixisset: & credi-
derunt Scripturis, & verbo quod dixerat
Jesus. Et crediderunt in nomine ejus 23
multi, dum esset in Jerusalem in festo
Paschæ, eò quòd vidissent signa quæ fe-
cerat. Jesus autem non fidebat eis, quia 24
noverat unumquemque. Et non egebat 25
ut testaretur ei quispiam de homine ul-
lo, quippe qui sciret quid esset in homine.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወይቤሎ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ዘይሠሃኒ፡ወይነ፡ያቀድሞ፡ለስትዮ፡ወእመድኅረ፡ሰከሩ፡ያሰቲ፡
11 ዘይቴሐት።።ወለእንተሰ፡ዘይሠሃኒ፡ወይነ፡ዓቀብኮ፡ ወለስተደኃርሰ፡ ለስእ፡ይለዚ።።:=፡ ወዘ
ንተ፡ገብረ፡ቀደሜ፡ትእምርት፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡በቃና፡ዘገሊላ፡ ወለርእየ፡ስብሐቲሁ፡
12 ወለሙኑ፡ቦቱ፡ለር፧ደሊሁ።።:=፡ ወእመድኅረ፡ ዝንቱ፡ ወረዱ፡ ቅፍርናሖም፡ውእቱ፡
13 ወእሙ፡ ወለኀዊሁ፡ወለርእደሊሁ፡ወነበሩ፡ህየ፡ሕደጣ፡ወለእ፡ብዙኅ፡መዋዕለ።።:=፡ ወ
ቀርበ፡ፋሲሕ፡ለይሁድ፡ወዓርገ፡ሊየሩሰሌም፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ በእንተ፡ዘሰይዩ፡
14 እመኵራብ።:=፡ ወረከበ፡በሊየሩሰሌም፡በመኵራብ፡እለ፡ይሠይጡ፡ለፅሀልኖተ፡
15 ወለባግዐ፡ወለርጋበ፡ወመወልጠኒ፡ለእዝ፡ይነብሩ።።:=፡ ወገብረ፡ መቅፍሠተ፡ዘሐብል፡
ወሰደደ፡ ኵሉ፡ እመኵራብ፡ ለባ፣ዐኒ፡ወለልህሎተኒ፡ ወዘረወ፡ ወርቆሙ፡ ለመልጠ
16 ኒ፡ወገፍትለ፡ ማእደቲሆሙ።።:=፡ ወይቤሎሙ፡ እ፣ዚእ፡ ሊየሱስ፡ ለእለ፡ይሠይጡ፡
ለር ጋበ፡ለሰስሉ፡ ወላወፅሉ፡ ዘንተ እመዝየ፡ሊትግበሩ፡ ወሊትረሲዩ፡ቤተ፡ለአየ፡ቤ
17 ተ፡መሠያጥ።።:=፡ ወተዘከሩ፡ለርደሊሁ፡ከመ፡ጽሑፍ፡ሠለቱ፡ዘይብል፡ቀንአተ፡ቤ
18 ትከ ፡ በልዓኒ።።:=፡ ወለወሠሉ፡ ለይሁድ፡ ወይቤልመ፡ ምንተ፡ ተለ፣ ርተ፡ ታርሊ፡
19 ዘዘንተ ፡ ትገብር።።:=፡ ወለወሠለ፡እ፣ዚእ፡ሊየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ንሠትመ፡ለዝኅ
20 ቴ፡ቤት፡ወበሠሉስ፡ዕለት፡ለነሥለ።።:=፡ ወይቤልመ፡ ሊይሁድ፡በለር በዓ፡ወስድስቱ፡
21 ዓመት፡ተሐንጸ ፡ዝንቱ፡ቤተ፡ መቅደሳ፡ወለንተ፡በሠለስ፡ መዋዕል፡ታነሥለ።።:=፡ ወሠ
22 እቱሰ፡በእንተ፡ቤተ፡ሠጋሁ፡ይቤሎሙ።:=፡ወለመ፡ተንሥለ፡ እመነ፡መዉታን፡ተዘከሩ፡
ለር ደሊሁ፡ከመ፡ከመዘ፡ይቤ፡ወለመኑ፡ በቃለ፡ መጽሐፍ፡ወበቃለ፡ ሊየሱስነ፡ ዘይቤሎ
23 ሙ።።:=፡ወእንዘ፡ሃሉ፡ሊየሩሰሌም፡በበዓለ፡ፋሲካ፡ብዙኃን፡ለመኑ፡በስሙ፡ ሶበ፡ ርእዩ፡
24 ትላመረ፡ዘገብረ።:=፡ወውእቱሰ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ሊይለመኖሙ፡እስመ፡ ያለመሮሙ፡
25 በሕሊሁ።:=፡ወሊይፈቅድ፡ደንግርመ፡ግዕዘ፡ለሰብእ፡እስመ፡ለቤሁ፡ያለመሮ፡ለሰብእ።:=፡

Et dixit ei, Omnis homo bonum vinum primò potat; & quum inebriati fuerunt, 10
potat quod inferius est: & tu bonum vinum servâsti, & post posuisti usque nunc.
Et hoc fecit principium signorum Dñs Jesus in Cana Galilææ, & manifestavit 11
gloriam suam, & crediderunt in eo discipuli ejus. Et postea descenderunt Caper- 12
nahum, ipse, & mater ejus, & fratres ejus, & discipuli ejus; & manserunt ibi pau-
cos & non multos dies. Et appropinquavit Pascha Judæorum, & ascendit Hi- 13
erosolymam Dominus Jesus. *De eo quòd è Templo ejecit.*
Et invenit in Hierosolyma in Templo venditores boum, & ovium, & columba- 14
rum, & commutatores sedentes. Et fecit flagellum è funiculis, & expulit omnes 15
è templo oves & boves & sparsit numismata commutatorum, & subvertit men-
sas eorum. Et dixit Dñs Jesus iis qui vendebant columbas, Expellite & ejicite 16
ista hinc; non facietis neque constituetis domum patris mei, domum fori.
Et recordati sunt discipuli ejus quomodo scriptum fuit, quod dicit; Zelus dom-ûs 17
tuæ comêdit me. Et responderunt Judæi, & dixerunt ei; Quod signum ostendis, 18
qui hoc facis? Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Destruite hanc domum, 19
& tertio die erigam illam. Et dixerunt ei Judæi, In quadraginta & sex annis 20
ædificata fuit hæc Domus sancta, & tu in tribus diebus eriges eam? Et ipse de 21
domo corporis sui loquebatur iis. Et quum surrexisset à mortuis, recordati sunt 22
discipuli ejus, & sic dixisset, & crediderunt in sermone Scripturæ, & in sermone
Jesu nostri, quem dixerat iis. Et quum esset Hierosolymis in festivitate Paschæ, 23
multi crediderunt in nomine ejus, quando videbant signum quod fecerat. Et ipse 24
Dominus Jesus non confidebat iis, eò quòd nósset eos in omnibus. Et non 25
necesse habebat, ut nuntiarent ei mores hominis, quia ipse sciebat hominem.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * عيسي جواب داد وبديشان كفت. اين هيكل را خراب كنيد * درسه روز من اورا بر خيزانم
20 * يهوديان بدو كفتند. در چهل وشش سال اين خانه عمارت شد. وتو تا سه روز چگونه ابادان كني
21 22 * وعيسي بر هيكل تن خود كفت. * چو از ميان مردكان بر خاست شاكردان او بياد آوردند *
كه اينها كفته بود در كتابها † ايمان اوردند. بدين كلمه كه عيسي كفته بود
هفتم فرمودن مسيح به نيقوديموس كه هركه از جان وآب زاييك نشود در ملكوت خدا در نرود
23 * در عيد فصح بسياران در اورشليم بعيسي ايمان آوردند. وايتها ومعجزها اورا مي ديدند *
24 25 * وعيسي ايشانرا بر نفس خود اعتماد نمي داشت. سبب انك او هركسي را مي شناخت * ومحتاج
نبود كه كسي بر كسي پيش او كواهي دهد * براي انك او مي دانست هرچه در ادمي هست *

Jesus responsum dedit, & illis di- 19
xit; Hoc templum destruite, & in
tribus diebus ego illud erigam. Ju- 20
dæi illi dixerunt; Quadraginta
& sex annis hæc domus extructa
est, & tu intra triduum quomodo
illam ædificabis. Jesus autem de 21
templo corporis sui dicebat. Quum 22
de mortuis surrexisset, discipuli ej
recordati sunt quòd hæc dixisset:
Scripturis itaq; fidem habuerunt, &
huic sermoni quem Jesus dixerat.
VII. Pronuntiat Christus Ni-
codemo, & quicunq; ex Spiritu
& aquâ natus non sit, in re-
gnum Dei non ingreditur.
In festo Paschatis multi in Hieroso- 23
lyma in Jesu fidem habuerunt, &
signa & miracula ejus viderunt.
Jesus autem eis semetipsum non 24
concredebat, propterea quòd ipse
unumquemque nósset: Et opus non 25
esset ut quisquam de quoquam ei te-
stimonium diceret, eò quòd ipse sci-
ret, quicquid in homine esset.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Γ'.

CAP. III. γ'.

1 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, (Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ,) ἄρχων τῶν Ἰου- Γ'
δαίων. Hic venit ad Jesum nocte, & dixit ei; Rabbi, scimus
2 διδάσκαλος. Οὗτος ἦλθε (α) πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ῥαββὶ, οἴδαμεν
quia à Deo venisti magister: nemo enim hæc signa potest facere,
ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ (β) ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν,
quæ tu facis, si non fuerit Deus cum eo. Respondit Jesus, & dixit ei;
3 ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ,
Amen, amen dico tibi, Si non quis natus fuerit desursum, non potest videre regnum
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, Ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν
Dei. Dicit ad eum Nicodemus, Quomodò potest homo senex existens?
4 τοῦ Θεοῦ. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος, Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι
num potest in ventrem matris suæ secundò introire, & renasci?
γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν, καὶ γεν-
Respondit Jesus, Amen, amen dico tibi; Si non quis natus fue-
5 νηθῆναι; Ἀπεκρίθη (γ) ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, Ἐὰν μή τις (δ) γεννη-
rit ex aqua, & Spiritu, non potest introire in regnum Dei.
6 θῇ ἐξ ὕδατος, καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Τὸ
Natum ex carne, caro est: & natum ex Spiritu, spiri-
(ε) γεγεννημένον ἐκ τῆς Σαρκὸς, σάρξ ἐστι· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Πνεύματος, πνεῦ-
tus est. Non mireris quia dixi tibi; Oportet vos nasci denuò.
7 μά ἐστι. Μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι, Δεῖ ὑμᾶς (ζ) γεννηθῆναι ἄνωθεν.
Spiritus ubi vult spirat, & vocem ejus audis, sed non nosti unde venit,
Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται, &
& quò vadat: sic est omnis natus ex Spiritu. Respondit
(η) καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Πνεύματος. Ἀπεκρίθη
Nicodemus, & dixit ei; Quomodò possunt hæc fieri? Respondit Je-
Νικόδημος, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πῶς δύνανται ταῦτα γενέσθαι. Ἀπεκρίθη (θ) ὁ Ἰη-
sus, & dixit ei; Tu es magister Israel, & hæc non nosti? Amen,
σοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; Ἀμὴν
amen dico tibi; Quia quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur, & testimo-
ἀμὴν λέγω σοι, Ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυ-
nium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodò
ρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς
si dixero vobis cœlestia, credetis? Et nemo ascendit in cœlum, si non
ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ
ille ex cœlo descendens, filius hominis existens in cœlo. Et sicut
ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ καθὼς
Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium homi-
Μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως (ι) ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
nis: Ut omnis credens in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam.
που· Ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων (κ) εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Οὕτω γὰρ
Sic enim dilexit Deus mundum, ut filium suum illum unigenitum da-
(λ) ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδω-
ret, ut omnis credens in eum non pereat, sed habeat vitam æternam.
κεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ (μ) ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

MS. A. (α) πρὸς αὐτὸν νυκτὸς, (β) δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν, (γ) Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω (δ) γεννηθῇ (ε) γεγεννημένον (ζ) γεννηθῆναι (η) ἢ τοῦ (θ) Ἰησοῦς, (ι) δεῖ ὑψωθῆναι (κ) ἐπ' αὐτὸν (λ) οὕτως (μ) ἀπολλύηται,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. III.

ERat autem ibi unus ex Pharisæis, cui nomen erat Nicodemus, princeps Judæorum. Hic venit ad Jesum noctu, & dixit ei; Magister mi, scimus te à Deo missum fuisse doctorem: nemo enim potest hæc signa edere, quæ tu edis, nisi qui Deum habeat secum. Respondit Jesus, & dixit ei; Amen amen dico tibi, Nisi quis genitus fuerit denuò, non potest videre regnum Dei. Inquit ei Nicodemus, Quî fieri potest ut nascatur homo senex? nunquid potest iterum in uterum matris suæ secundâ vice introire & gigni? Respondit Jesus, & dixit ei; Amen amen dico tibi, Nisi quis genitus fuerit ex aqua & Spiritu, non potest ingredi regnum Dei. Quod natum est ex carne, caro est; & quod natum est ex Spiritu, spiritus est. Ne mireris quòd dixerim tibi; Oportet vos nasci denuò. Spiritus quò loci vult spirat, & vocem ejus audis, sed nescis unde veniat & quò vadat: ita est quisquis genitus est ex Spiritu. Respondit Nicodemus, & dixit ei; Quomodo possunt hæc fieri? Respondit Jesus & dixit ei; Tu es doctor Israelitarum, & hæc nescis? Amen amen dico tibi; Quod scimus, loquimur; & quod vidimus, testamur: sed testimonium nostrum non recipitis. Si terrena dixi vobis, neque creditis; quomodo si dixero vobis cœlestia, credetis mihi?

Matutinis medii Jejunii. 8.

Porrò nemo ascendit in cœlum nisi qui descendit è cœlo, Filius hominis ille qui est in cœlo. Et quemadmodum exulit Moses serpentem in deserto, ita futurum est ut exaltatur Filius hominis: Ut quisquis credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Ita enim dilexit Deus mundum, ut Filium suum unicum dederit, ut quisquis credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. III.

ET ibi erat quidam è Pharisæis, cui nomen Nicodemus, qui gubernator erat Judæorum. Hic de nocte ad Jesum venit, & ei dixit; Domine mi, scimus quòd tu à Deo præceptor missus sis: eo quòd hæc signa & miracula, quæ tu facis, ille bonus possit facere cum quo Deus sit. Jesus ei respondens dixit, & dixit; Verè, verè tibi dico, Si quis denuò natus non fuerit, regnum Dei non potest videre. Nicodemus dixit; Homo senex quomodo natus sit? Nunquid in ventrem matris eat, & aliâ vice natus sit? Jesus ei dixit; Verè tibi dico, quòd si quis ex aqua & Spiritu natus non sit, non potest in regnum Dei ingredi. Quicquid ex carne natum est, caro est: & illud quod ex Spiritu natum est, spiritus est. Admiratione captus ne sis, quòd tibi dixi, Oportet vos ut denuò nati sitis. Spiritus ubicunque vult, spirat, & vocem ejus audis, sed nescis unde veniat, & quo vadat: ita est quicunque ex Spiritu natus est. Nicodemus dixit; Quomodo possunt hæc omnia fieri. Jesus dixit; Tu es præceptor Israelis & hæc nescis? Verè verè ibo dico; Id quod novimus loquimur, & id quod vidimus testamur: & testimonium nostrum non recipitis. Si de terrâ vobis dixi, & fidem non habuistis: cùm de cœlo

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. III.

1 ERat autem homo ex Phariſæis, Nicodemus nomine, princeps Judæorum. Hic
2 venit ad Jeſum nocte, & dixit ei; Rabbi, ſcimus quia à Deo veniſti magiſter:
nemo enim poteſt hæc ſigna facere, quæ tu facis, niſi fuerit Deus cum eo. Re-
3 ſpondit Jeſus, & dixit ei; Amen, amen dico tibi, Niſi quis renatus fuerit denuò,
4 non poteſt videre regnum Dei. Dicit ad eum Nicodemus; Quomodò poteſt
homo naſci, cùm ſit ſenex? numquid poteſt in ventrem matris ſuæ iteratò in-
5 troire, & naſci? Reſpondit Jeſus; Amen, amen dico tibi, Niſi quis renatus fu-
6 erit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei. Quod natum
7 eſt ex carne, caro eſt: & quod natum eſt ex Spiritu, ſpiritus eſt. Non mireris
8 quia dixi tibi; Oportet vos naſci denuò. Spiritus ubi vult ſpirat: & vocem
ejus audis, ſed neſcis undè veniat, aut quò vadat: ſic eſt omnis, qui natus eſt
ex Spiritu. Reſpondit Nicodemus, & dixit ei; Quomodò poſſunt hæc fieri? 9
Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Tu es magiſter in Iſrael, & hæc ignoras? 10
Amen, amen dico tibi; Quia quod ſcimus loquimur, & quod vidimus teſtamur, 11
& teſtimonium noſtrum non accipitis. Si terrena dixi vobis, & non creditis: 12
quomodò, ſi dixero vobis cœleſtia, credetis? Et nemo aſcendit in cœlum, niſi 13
qui deſcendit de cœlo, Filius hominis, qui eſt in cœlo. Et ſicut Moyſes exal- 14
tavit ſerpentem in deſerto: ita exaltari oportet Filium hominis: Ut omnis, qui 15
credit in ipſum, non pereat, ſed habeat vitam æternam. Sic enim Deus dilexit 16
mundum, ut Filium ſuum unigenitum daret: ut omnis, qui credit in eum, non
pereat, ſed habeat vitam æternam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الفصل السابع *

Sectio ſeptima.

CAP. III.

1 * وكان رجل من الفريسيين اسمه نيقوديمس رئيس اليهود * هذا اتى الي يسوع ليلا وقال له يا 2
معلم نحن نعلم انك اتيت من الله معلما * لانه ليس يقدر احد ان يعمل هذه الايات التي 3
تعمل الا من كان الله معه * اجابه يسوع قايلا امين امين اقول لك انه من لم يولد من اخري 4
لن يقدر ان يعاين ملكوت الله * قال له نيقوديمس كيف يمكن ان يولد انسان من اخري بعد 5
سكوحته * ايقدر ان يلج بطن امه ثانيه ثم يولد * اجابه يسوع قايلا امين امين اقول لك ان 6
من لم يولد من الماء والروح لن يقدر ان يدخل ملكوت الله * لان المولود من الجسد جسد 7
هو والمولود من الروح فهو روح * فلا تعجبن من قولي لك انه ينبغي لكم ان تولدوا من * 8
اخري * الريح تهب حيث تشاء وتسمع صوتها * لكنك لست تعلم من اين تاتي ولا الي اين تذهب * 9
هكذي هو كل مولود من الروح * اجاب نيقوديمس قايلا كيف يمكن ان يكون هذا * اجابه 10
يسوع قايلا انت معلم اسرائيل افلا تعلم هذا * امين امين اقول لك انا انما نتطق بما نعلم 11
ونشهد بما رايتنا * ولستم تقبلون شهادتنا * اذ كنت اعلمتكم الارضيات ولستم تومنون 12
فكيف ان قلت لكم السمائيات تصدقون * وما يصعد احد الي السماء الا الذي نزل 13
من السماء ابن البشر الكاين في السماء * وكما رفع موسي الحيه في البريه فهكذي ينبغي ان 14
يرفع ابن البشر * كي كل من يومن به لا يهلك بل يكون له الحياة الابدية * هكذي احب 15 16
الله العالم حتي بذل ابنه الوحيد * كيلا يهلك كل من يومن به بل ينال حياة الابد *

E*RAT autem vir inter Phariſæos, nomine Nicodemus, princeps Judæorum.* 1
Hic venit ad Jeſum noctu, & dixit ei; 2
Magiſter, nos ſcimus quòd veneris à Deo præceptor: quandoquidem non poteſt quiſquam facere hæc ſigna quæ facis, niſi ille cum quo fuerit Deus. Reſpondit 3
ei Jeſus, dicens; Amen, amen dico tibi, Quòd qui non gignitur vice ſecundâ, neutiquam poterit videre regnum Dei. Dixit ei Nicodemus; Quomodò 4
poſſibile eſt ut naſcatur quis vice ſecundâ poſt ſenectutem ſuam? Num poteſt conari in ventrem matris ſuæ denuò, ac tum naſci? Reſpondit ei Jeſus, dicens; 5
Amen, amen dico tibi, Quòd quicunque non fuerit natus ex aqua & Spiritu, nuſquam poterit intrare regnum Dei. Quia 6
natum ex corpore, corpus: & natum ex Spiritu, eſt ſpiritus. Ne miremini quòd 7
dicam tibi, oportere vos naſci vice ſecundâ. Ventus perflat quò vult, & 8
quidem audis vocem ejus, ſed non nôſti undè veniat, neque quò vadat. Ejuſmodi eſt quilibet natus ex Spiritu. Reſpondit Nicodemus, dicens; Quo- 9
modò poteſt fieri hoc? Reſpondit ei 10
Jeſus, dicens; Tu es præceptor Iſraelis, & ignoras hoc? Amen, amen dico 11
tibi, Quia nos quidem loquimur quod ſcimus, & teſtamur quod vidimus: & tamen non accipitis teſtimonia noſtra. Quum ſignificaverim vobis terrena & 12
non credatis: quomodò ſi dixero vobis cœleſtia, credetis? Et non aſcendet 13
quiſquam in cœlum, niſi qui deſcendit de cœlo, Filius hominis exiſtens in cœlo. Et prout exaltavit Moyſes ſer- 14
pentem in deſerto, ita oportet exaltari Filium hominis: Ut quiſquis credit 15
in ipſum, non pereat, ſed ſit ei vita æterna. Adeò dilexit Deus mundum, 16
ut commutaverit filium ſuum unicum, ut ne pereat omnis quò credit in eum, ſed conſequatur vitam æternam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ : ኒቆደሞስ::=፨

1 ወሃሎ:አሐዱ: ብእሲ: እመፈሪሳዊያን: ወኒቆደሞስ: ስሙ:መልአኮሙ:ለአይሁድ::=፨
2 ወወፅአ:መጽአ:ኀቤሁ:ሌሊተ:ወይቤሎ: ረቢ: ናአምሮ: ከሙ: እመኃበ:እግዚአብሔ
ር:መጻእከ: ምክሀረ:: ወአልቦ: ዘይገብር : ዘንተ: ተአምረ: ዘእንተ: ትገብር:ዘእን
3 በለ:ዘእግዚአብሔር: መስቤሁ::=፨ ወአውሥአ: እግዚእ:ሊየሱስ:ወይቤሎ:ለሜ
ን:ለሜን:እብለከ:ዘሊተወልደ:ደግሙ: ሊይረኢያ: ለመንግሠተ:እግዚአብሔር::=፨
4 ወይቤሎ: ኒቆደሞስ: ወእሮ:ይትከሀል:ሰብእ: ተወልደ: ደግሙ:እመድሓረ:ልህቀ:ይክ
5 ልኑ:በሂለ:ወገቢለ:ውስተ:ከርሠ:እሙ:ወይትወለድ:ደግሙ::=፨ ወአውሥአ: እግ
ዚእ:ሊየሱስ:ወይቤሎ: ለሜን: ለሜን: እብለከ: ዘሊተወልደ:እሚይ:ወእመን:ምንፈ
6 ስ:ቅዱስ: ሊይክል: በዂለ: ውሰተ: መንግሠተ: እግዚአብሔር:=፨ ዘተወልደ:እም
7 ሥጋ:ሥጋ: ውእቱ: ወዘተወልደ: እመንፈስ: መንፈስ: ወእቱ::=፨ ሊታንክሩ:እስሙ:
8 እቤለክሙ:ሃለወክሙ:ትትወለዱ:ደግሙ::=፨ እስሙ:መንፈስከ:ኀበ: ፈቀደ:ይነፍሣ:
ወቃሎ:ትሰመዕ:ወሊታእሙር:እመኀበ: ይመጽእ: ወኀበሂ: ይሐውር:: ከማሁኬ: ው
9 እቱ: ኵሉ: ዘይትወለድ: እመነ: መንፈሰ: ቅዱሰ::=፨ ወአውሥአ:ኒቆደሞስ:ወይ
10 ቤሎ: ወእሮ: ይትከሃል:ጸሙዝ: ካዊነ::=፨ ወአውሥአ : እግዚእ: ሊየሱስ: ወይቤ
11 ሎ:ለእንተ:ሊቆሙ:ለእስራኤል:ወዘንተ:ሊታእሙር::=፨ ላሜን:ለሜን:እብለክሙ:
ከሙ:ዘናእሙር:ንነግር:ወበዘ: ናሊነ: ሰማዕተ:ንስውን:: ወሰማዕተነሰ:ተአብዩነ:ንህ
12 ሉ::=፨ ወሶባ: እንዘ: ዘበመድር:እነግረክሙ:ወሊተአመኑኒ:እፎ:ተአመኑኒ:እሙ:
13 ነገርኩክሙ:ዘበሰማያት::=፨ ለዕቡ: ዘዓርገ: ውስተ:ሰማይ:ዘእንበለ:ዘወረደ:እመ
14 ሰማይ:ወልደ:እጓለ:እመ:ሕያው::=፨ ወበከመ:ሙሴ፡ ሰቀሎ: ለአርዊ:መድር:በገደ
15 መ:ኀማሁ·ሃለወ:ለወልደ:እጓለ:እመ:ሕያው:ይስቀል:=፨ ከመ:ኵሉ:ዘይአመን:ቦ
16 ቱ:ይሕየው:ለዓለመ::=፨ ወከመዝ:ለፍቀሮ:እግዚኣብሔር:ለዓለመ:እስከ: ወልደ:
ዋሕደ : መጠወ : ከመ : ኵሉ : ዘይአመን : ቦቱ : ሊይትሐጕል : ወይረክብ : ሕይ
ወተ : ዘለዓለመ:=፨

CAP. III.

De Nicodemo.

ET fuit quidam homo ex Phariſæis, & nomen ejus Nicodemus princeps Ju- 1
dæorum. Et ipſe venit ad eum nocte, & dixit ei; Rabi, ſcimus quòd à Deo ve- 2
niſti doctor; & nemo eſt qui facit hoc ſignum quod tu facis, niſi is cum quo
fuerit Deus. Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit ei; Amen, amen dico tibi; 3
Qui non natus eſt denuò, non videbit regnum Dei. Et dixit ei Nicodemus, Et 4
quomodo poteſt homo gigni denuò? poſtquam ſenuerit, potéſtne intrare & rever-
tere in uterum matris ſuæ, & gigni denuò? Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit 5
ei; Amen, amen, dico tibi; Qui non natus eſt ex aquâ, & à Spiritu ſancto, non po-
teſt intrare in regnum Dei. Quod natum eſt ex carne, caro eſt; & quod natum eſt 6
ex Spiritu, ſpiritus eſt. Ne miremini quia dico vobis, Oportet vos gigni denuò. 7
Quia ſpiritus ubi vult ſpirat, & vocem ejus audis, & neſcis unde veniat, & quò 8
vadat: ſic igitur eſt omnis qui generatur à Spiritu ſancto. Et reſpondit Nicode- 9
mus, & dixit ei; Et quomodo poteſt ita fieri? Et reſpondit Dominus Jeſus, & 10
dixit ei; Tu magiſter Iſraelis, & hoc neſcis? Amen, amen dico vobis,
quòd quæ ſcimus loquimur; & de *rebus* quas vidimus, teſtimonium edimus: 11
& teſtimonium noſtrum recuſatis accipere. Et ſi terrena loquutus ſum vo- 12
bis, & non creditis mihi; quomodo credetis mihi ſi loquutus ſum vobis cœ-
leſtia? Nullus eſt qui aſcendit in cœlum, niſi qui deſcendit à cœlo, Filius 13
hominis. Et ſicut Moſes ſuſpendit ſerpentem in deſerto, ſic oportet Filium 14
hominis ſuſpendere. Ut omnis qui credit in eo, vivat in æternum. Et adeò 15
dilexit Deus mundum, ut filium unicum ſuum tradidit, ut omnis qui credit 16
in eo, non pereat, ſed inveniat vitam æternam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 بگويم چگونه باور داريد * وكسي در اسمان نرفت الا انك از آسمان فرود آمد * فرزند آدمي
14 انك بر اسمانست * انچنانك موسي در بيابان مار رابلند برداشت * اين چنين فرزند ادمي
15 خواهد كه بلند برداشته شود * تا هر كسي كه بدو ايمان بياورد * تباه نشود * ليكن
16 مر اورا زندكاني جاويد باشد تا ابد * واين چنين خدا خلق را دوست داشت كه فرزند يكانهء
خودرا بديشان فرستاد تا هر كه بدو ايمان بياورد كم نشود * ليكن زندكاني جاويد مر اورا باشد *

dixero, quomodò fidem habebitis? Et nemo in cœlum aſcendit, niſi is qui de cœlo deſcendit, Filius hominis qui in cœlo eſt. Quemadmodum Moſes in deſerto ſerpentem exaltavit, ita Filius hominis futurus eſt ut exaltetur: ut quiſquis in eum credit, non pereat, ſed ei vita æterna ſit in perpetuum. Nam ſic Deus homines dilexit, ut Filium ſuum unicum ad eos mitteret, ut quicunque in eum fidem habet non pereat, ſed vita æterna ei ſit.

Digitized by Google

Non enim misit Deus filium suum in mundum, ut judicet mundum: sed ut
17 Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον· ἀλλ' ἵνα
salvetur mundus per ipsum. *Credens* in eum, non judicatur: qui autē non *credens*,
18 σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων,
jam judicatus est: quia non credidit in nomine unigeniti filii Dei. Hoc
19 ἤδη κέκριται· ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Αὕτη
autem est judicium: quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines
δὲ ἔστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι
magis tenebras, quàm lucem: erant enim mala eorum opera. Omnis
20 μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ (ν) πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. Πᾶς
enim *mala agens*, odit lucem, & non venit ad lucem, ut non arguantur
γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ
opera ejus. *At faciens* veritatem, venit ad lucem, ut manifestētur
21 (ξ) τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ
ejus opera, quia in Deo sunt facta. Post hæc venit Jesus &
22 αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστιν εἰργασμένα. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν (ο) ὁ Ἰησοῦς καὶ
discipuli ejus in Judæam terram, & illic morabatur cum eis, & baptizabat.
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ' αὐτῶν, καὶ ἐβάπτιζεν.
Erat autem & Joannes baptizans in Ænon juxta Salim, quia aquæ multæ
23 Ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ (π) Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ
erant illic: & veniebant, & baptizabantur. Nondum enim *erat* missus in
24 ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο, καὶ ἐβαπτίζοντο. Οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς
carcerem Joannes. Facta est ergò quæstio ex discipulis Joannis cum Ju-
25 τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης. Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ (ρ) Ἰου-
daïs de purificatione. Et venerunt ad Joannem, & dixerunt ei: Rabbi,
δαίου περὶ καθαρισμοῦ. Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην, καὶ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββί,
qui erat tecum trans Jordanem, cui tu *testatus es*, ecce hic baptizat, & omnes
ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες
veniunt ad eum. Respondit Joannes & dixit; Non potest homo
ἔρχονται πρὸς αὐτόν. Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν, Οὐ δύναται ἄνθρωπος
27 accipere *nihil*, si *non* fuerit datum ei de cœlo. Ipsi vos mihi
λαμβάνειν οὐδὲν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Αὐτοὶ ὑμεῖς μοι
28 *testimonium*, quòd dixerim; Non sum ego Christus, sed quia missus sum
μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον, Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ
ante illum. *Habens* sponsam, sponsus est: *at* amicus sponsi
29 ἔμπροσθεν ἐκείνου. Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου
stans & *audiens* eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi: hoc ergò gaudium
ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου· αὕτη οὖν ἡ χαρὰ
meum impletum est. Illum oportet crescere, me autem minui. *Super-*
30 ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. Ὁ ἄνωθεν
veniens, super omnes est: *existens* de terra, de terra est, & de
31 ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστι, καὶ ἐκ
terra loquitur: de cœlo *veniens*, super omnes est.
τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστί.

MS. A. (ν) αὐτῶν πονηρὰ τὰ (ξ) αὐτοῦ τὰ ἔργα. (ο) Ἰησοῦς (π) Σαλείμ, (ρ) Ἰουδαίου

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Non enim misit Deus Filium suum in mun- 17
dum ut condemnet mundum, sed ut servetur
mundus per eum. Qui credit in eum, non 18
condemnatur: qui verò non credit, jamdiu
condemnatus est: quippe qui non credide-
rit in nomen unigeniti Filii Dei. Hæc est 19
autem condemnatio, Quia Lux venit in mun-
dum, & dilexerunt homines tenebras potiùs
quàm Lucem: erant siquidem opera eorum
mala. Quisquis enim abominanda agit, 20
odit Lucem: nec venit ad Lucem, ne argu-
antur opera ejus. Qui verò agit veritatem, 21
venit ad Lucem ut innotescant opera ipsius,
quòd in Deo facta sint.

Ad oblationem encæniis ecclesiæ. 9.

Posteà venit Jesus & discipuli ejus in terram 22
Judææ, & illic conversabantur cum eis, &
baptizabat. Baptizabat autem & Johannes 23
in In-Jon, (*fonte columbæ*) quod est ad la-
tus Salim: quoniam aquæ erant illic mul-
tæ: & veniebant & baptizantur. Nondum 24
enim conjectus fuerat Johannes in carcerem.
Orta est autem quæstio uni ex discipulis Jo- 25
hannis cum Judæo quodam de purgatione.
Et venerunt ad Johannem, & dixerunt ei; 26
Magister noster, Is qui tecum erat ultra Jor-
danem, de quo testimonium perhibuisti, en
& ipse baptizat, multique veniunt ad eum.
Respondit Johannes, & dixit eis; Non po- 27
test homo suscipere quicquam per semet-
ipsum, nisi datum ei fuerit de cœlo. Vos 28
estis mihi testes me dixisse, quòd ego non
sum Christus, sed missus illi prævius. Qui 29
habet Sponsam, Sponsus est: amicus autem
ille Sponsi, qui stat & audit eum, gaudio
magno gaudet propter vocem Sponsi: hoc
ergò gaudium meum ecce impletum est. Il- 30
lum oportet crescere, me verò minui. Is 31
enim qui supernè venit, supra omnia est:
is autem qui de terra, de terra est, & ter-
rena loquitur: is qui è cœlo venit, supra
omnes est.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Deus Filium suum in mundum non 17
misit, ut judicium faciat, sed ut
homines mundi per manum ejus
vivant. Et quicunque in ipsum 18
fidem habuerit, judicium non sub-
ibit: qui verò fidem non habue-
rit, ab initio in judicio est, &
à Filio Dei alienus erit. Hæc est 19
judicium, Quòd Lux in mundum
venit, & homines tenebras dilexe-
runt, potiùs quàm Lucem: eâ de
causa quòd opera eorum mala es-
sent. Quicunque inaccepta facit 20
Lucem non diligit, & ad Lucem non
venit, ne opera ejus probro sint. Is 21
verò qui rectum exercet, ad Lucem
venit, ut opus, quod inter ipsum
& Deum est, cognitum sit.

VIII. Secundâ vice testimoni-
um Johannis de Christo.

Post hæc Jesus cum discipulis suis 22
in terram Judææ venit: & illic
versabatur, & baptizabat. Et Jo- 23
hannes etiam in fonte Jon, qui
juxta Salim est baptizabat, eò
quòd aqua ibi multa esset, homines
igitur illic baptizati sunt. Johan- 24
nes enim adhuc in carcerem non
conjectus erat. Et inter unum ex 25
discipulis Johannis et Judæum quen-
dam disceptatio fuit de purifica-
tione lotionis. Venit itaq; ad Johan- 26
nem, et ei dixit; Magister noster, ille
qui tecum erat in transitu Jordanis,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

17 Non enim misit Deus Filium suum in mundum, ut judicet mundum, sed ut salvetur
18 mundus per ipsum. Qui credit in eum, non judicatur: qui autem non credit, jam
19 judicatus est: quia non credit in nomine unigeniti Filii Dei. Hoc est autem judicium: quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quàm
20 lucem: erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui malè agit, odit lucem,
21 & non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus: Qui autem facit veritatem,
22 venit ad lucem, ut manifestentur opera ejus, quia in Deo facta sunt. Post hæc venit Jesus, & discipuli ejus, in terram Judæam: & illic demorabatur cum eis, &
23 baptizabat. Erat autem & Joannes baptizans in Ænnon, juxta Salim: quia aquæ
24 multæ erant illic, & veniebant, & baptizabantur. Nondum enim missus fuerat Joannes in carcerem. Facta est autem quæstio ex discipulis Joannis cum Judæis 25
de Purificatione. Et venerunt ad Joannem, & dixerunt ei; Rabbi, qui erat te- 26
cum trans Jordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes
veniunt ad eum. Respondit Joannes, & dixit; Non potest homo accipere quid- 27
quam, nisi fuerit ei datum de cœlo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis, quòd 28
dixerim; Non sum ego Christus: sed quia missus sum ante illum. Qui habet 29
sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi, qui stat, & audit eum, gaudio gaudet
propter vocem sponsi. Hoc ergò gaudium meum impletum est. Illum oportet 30
crescere, me autem minui. Qui desursùm venit, super omnes est. Qui est de 31
terra, de terra est, & de terra loquitur. Qui de cœlo venit, super omnes est.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * لِأَنَّهُ لَمْ يُرْسِلِ ٱللَّهُ ٱبْنَهُ إِلَى ٱلْعَالَمِ لِيَدِينَ ٱلْعَالَمَ لَكِنْ لِيُحْيَى بِهِ ٱلْعَالَمُ * وَمَنْ يُؤْمِنُ بِهِ لَا
18 يُدَانُ وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِهِ فَهُوَ مُدَانٌ * لِأَنَّهُ لَمْ يُؤْمِنْ بِٱسْمِ ٱلْوَحِيدِ بْنِ ٱللَّهِ * وَهٰذِهِ هِيَ
19 ٱلدَّيْنُونَةُ إِنَّ ٱلنُّورَ جَاءَ إِلَى ٱلْعَالَمِ وَأَحَبَّ ٱلنَّاسُ ٱلظُّلْمَةَ أَكْثَرَ مِنَ ٱلنُّورِ لِأَنَّ أَعْمَالَهُمْ كَانَتْ
20 سَيِّئَةً * لِأَنَّ كُلَّ مَنْ يَعْمَلُ ٱلسَّيِّئَاتِ يُبْغِضُ ٱلنُّورَ * وَلَيْسَ يُقْبِلُ إِلَى ٱلنُّورِ لِئَلَّا تُبَكَّتَ أَعْمَالُهُ لِأَنَّهَا
21 سَيِّئَةٌ * فَأَمَّا ٱلَّذِي يَعْمَلُ ٱلْحَقَّ فَإِنَّهُ يُقْبِلُ إِلَى ٱلنُّورِ وَيُظْهِرُ أَعْمَالَهُ إِنَّهَا بِٱللَّهِ مَعْمُولَةٌ * وَبَعْدَ هٰذَا
22 أَقْبَلَ يَسُوعُ وَتَلَامِيذُهُ إِلَى أَرْضِ ٱلْيَهُودِيَةِ وَكَانَ يَتَرَدَّدُ هُنَاكَ مَعَهُمْ وَيَعْمِدُ * وَقَدْ كَانَ يُوحَنَّا يَعْمِدُ
23 أَيْضًا فِي عَيْنُونَ ٱلَّتِي إِلَى جَانِبِ سَالِيمَ لِكَثْرَةِ ٱلْمَاءِ هُنَاكَ * وَكَانُوا يَأْتُونَ فَيَعْتَمِدُونَ * لِأَنَّهُ لَمْ
24 يَكُنْ يُوحَنَّا بَعْدُ أُلْقِيَ فِي ٱلسِّجْنِ * وَكَانَتْ مُنَاظَرَةٌ بَيْنَ تَلَامِيذِ يُوحَنَّا وَٱلْيَهُودِ مِنْ أَجْلِ
25 ٱلتَّطْهِيرِ * فَأَقْبَلُوا إِلَى يُوحَنَّا وَقَالُوا لَهُ يَا مُعَلِّمُ ذَاكَ ٱلَّذِي كَانَ مَعَكَ فِي عَبْرِ ٱلْأُرْدُنِّ ٱلَّذِي أَنْتَ
26 * سَهَّدْتَ لَهُ هُوَذَا يَعْمِدُ وَإِلَيْهِ ٱلْكُلُّ * أَجَابَهُمْ يُوحَنَّا قَائِلًا لَنْ يَقْدِرَ ٱلْإِنْسَانُ أَنْ يَأْخُذَ شَيْئًا إِلَّا
27 إِنْ كَانَ قَدْ أُعْطِيَ مِنَ ٱلسَّمَاءِ * أَنْتُمْ تَشْهَدُونَ لِي أَنِّي قُلْتُ أَنِّي لَسْتُ ٱلْمَسِيحَ لٰكِنْ أُرْسِلْتُ أَمَامَ ذَاكَ * مَنْ لَهُ
28 عَرُوسٌ فَهُوَ خَتَنٌ وَصَدِيقُ ٱلْخَتَنِ ٱلْوَاقِفُ ٱلْمُصْغِي إِلَيْهِ يَفْرَحُ فَرَحًا مِنْ أَجْلِ صَوْتِ ٱلْخَتَنِ * فَٱلْآنَ
29 هُوَذَا فَرَحِي قَدْ تَمَّ * يَنْبَغِي لِذَاكَ أَنْ يَنْمُوَ وَلِي أَنْ أَنْقُصَ * لِأَنَّ ٱلَّذِي جَاءَ مِنَ ٱلْعَلَاءِ هُوَ أَعْلَى مِنَ
30 ٱلْكُلِّ * ٱلَّذِي مِنَ ٱلْأَرْضِ فَهُوَ أَرْضِيٌّ وَمِنَ ٱلْأَرْضِ يَتَكَلَّمُ * وَٱلَّذِي مِنَ ٱلسَّمَاءِ أَيْ هُوَ فَوْقَ ٱلْكُلِّ *
31

Quia non misit Deus filiũ suum in mundum, ut judicet mundum: sed ut salvetur per ipsum mundus. Et qui crediderit in eum non judicabitur; & qui non crediderit in ipsum, jam judicatus est: quia non credidit in nomine unici filii Dei. Et hoc est judicium, quia Lux venit in mundum, & dilexerunt homines tenebras magis quàm Lucem, quia opera eorũ erant mala. Nam quicunque perpetrat scelera, odit Lucem, & non venit ad Lucem, ne arguantur opera ejus, quia mala sunt. Qui autem facit veritatem, is quidem venit ad Lucem, & apparent opera ejus, quippe quæ in Deo facta. Et post hoc venit Jesus, & discipuli ejus in terram Judææ, & versabatur ibi cum eis, & baptizabat. Et Johannes baptizabat etiam in fonte Nun, qui est ad latus Salim, ob multitudinem aquæ ibidem. Et veniebant, & baptizabantur: Quia non fuerat Johannes adhuc projectus in carcerem. Et facta est quæstio inter discipulos Johannis, & Judæos de purificatione. Et venerunt ad Johannem, & dixerunt ei; Magister ille qui erat tecum trans Jordanem, cui tu attestatus es, ecce etiam baptizat, & veniunt ad eum omnes. Respondit eis Johannes, dicens; Non potest homo arrogare sibi quicquam, quin id concedatur illi de cœlo. Vos testamini mihi quòd dixerim; Quia non sum Christus, sed missus sum ante illum. Quicunq; habet sponsam, sponsus est: & amicus sponsi assistens auscultansq; eum, gaudet gaudio propter vocem sponsi. Nunc igitur ecce gaudium meum jam impletum est. Oportet illum crescere, & me minui. Quia qui venit ab excelso, ipse est excelsior quâlibet re: & qui de terra est, ipse quidem terrenus est, & de terra loquitur: Et qui de cœlo venit, ipse est super omnia:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 እስመ: ላፈነወ: እግዚአብሔር: ለወልዱ: ውስተ:ዓለመ:ከመ:ይኵንኖ: ለዓለመ:ዘ
18 እንበለ:ከመ:ያሕይወ:ለዓለመ:በእንቲኣሁ:።። ዘይአምን:ቦቱ:ኢይትኰነን:ወዘሰ:
ኢይአምን:ቦቱ:ወድኅ:ተኵኖ:እስመ:ኢአመነ:በወልደ:እግዚአብሔር:ዋሕድ::።።
19 ዘውእቱ:ኵነኔሁ: እስመ:ብርሃን: መጽአ:ውስተ:ዓለመ: ወለፍቁሮ:እግዚአ ብሔር:
ለዓለመ: ወለብደረ: ሰብእ: ጽልመተ: እመብርሃን:እስመ:እኩይ:መባብሪሆሙ::።።
20 እስመ: ኵሉ: ዘእኩይ: መግበሬ: ይጸልእ: ብርሃነ: ወኢይመጽእ: ኀበ:ብርሃን:ከመ:
21 ኢይትከሠቱ: መግባሬ::።። ወዘሰ:ጽድቅ:መግበሬ: ይመጽእ:ኀበ:ብርሃን:ከመ: ያ
22 ስተርኢ:መግባሬ:እስመ:በእንተ:እግዚአብሔር: ይገብር::።። ወለመዝ: ሱረ: እግ
ዜእ:ኢያኩስ:ወለርዳኢሁ:ውስተ: መድረ: ይሁይ: ወኀበረ:ህየ:ምስሌሆሙ:ወጥመ
23 ቀ::።። ወሄሉ: ዮሐንስኒ: ያጠምቅ: በሐኖን: በቅረበ: ሰሌም: እስመ:ቦቱ:ህየ:ብ
24 ዙኅ:ማየተ:ወይመጽሉ:ኀቤሁ:ወያጠምቁ::።። እስመ:ዓዲሁ:ኢተወድየ:ዮሐንስ
25 ስ:ወውስተ:ቤተ:ሞቅሕ::።። በእንተ:ጥመቀተ:ጥህረቶሙ::።። ወእመዝ:ኮ
26 ኑ:ተኀለዉሦ:ለር ደኢሁ:ለዮሐንስ: መስለ: ኢይሁድ:በእንተ:ለጥህሮ::።። ወሖሩ:ኀ
በ:ዮሐንሰ: ወይቤልዎ:ረቢ:ዝኩ:ዘመሰከርከ:ሃሎ:በመዕደተ: ዮርደንስ: ዘእንተ:ለኢ
ኅ:ሰማዕተ: ከንከ: በእንቲአሁ:ናሁ:ሃሎ:ውእቱሂ:ያጠምቅ:ወ ኵሉ:ይሖውር:ኀቤ
27 ሁ::።። ወለወ ለሰ: ዮሐንስ:ወይቤ:ኢይክል:ሰብእ:ነሢአ:ለኢ ሁ:ወኢ:መንተኒ:እ
28 መ:ኢተውህበ:ሎቱ: እመሰማይ::።። እንትሙ: ለኢክሙ: ስማዕትየ:: ከመ:እበለክ
ሙ:ለእሰ:ኢኮንኩ:ክርስቶስሃ:ደእመ:ላእሰ:ተፈነውኩ:ቅድሜሁ:እሰብክ:ሎቱ::።።
29 ዘበ:መርዓተ:መርዓዊ:ውእቱ:ወዓርኩሰ: ለመርዓዊ: ዘይቁሞ: ወይሰመዕ:ፍሥሐ:
30 ይትፈሣሕ:በእንተ:ቃለ:መርዓዊ:: ወፍሥሐ:ዜአየሰ:ተፈጸመ::።። ወእንቲኣሁሰ:
31 ትበዝኅ : ወእንቲኣየሰ : ተሰልጠት::።። ዘእመሰዕሉ : መጽአ : መልዕልተ: ኵሉ: ወውእቱ::
ውእቱ:ወዘእመድርክ:ውእቱ:እመድር:ውእቱ: ወዘበ: መድር: ይነግር:: ወዘእመሰማይ : መጽአ: መልዕልተ:ኵሉ: ወውእቱ::።።

Quia non misit Deus filium suum in mundum ut judicet mundum, sed ut servaret mundum per eum. Qui credit in eo, non judicabitur: & qui non credit in eo, jam judicatus est, quia non credidit in filio Dei unico. Hoc est judicium ejus, quia Lux venit in mundum & dilexit Deus mundum, & appetiit homo tenebras magis quam Lucem, quia mala sunt opera eorum. Quia omnis cujus opus malum est, odit Lucem, & non veniet ad Lucem, ut non reveletur opus suum. Et is cujus justum est opus, veniet ad Lucem, ut manifestum faciat opus suum, quia propter Deum operatur. Et tunc abiit Dominus Jesus & discipuli ejus in terram Judææ, & commoratus est ibi cum illis, & baptizavit. Et erat Johannes Baptista in Henon prope Salem, quia erant ibi multæ aquæ: & veniebant ad eum, & baptizabat eos. Quia adhuc non conjectus fuerat Johannes in carcerem.

De baptismo purificationis eorum.

Et tunc facta est quæstio discipulorum Johannis cum Judæis de purificatione. Et venerunt ad Johannem, & dicebant ei; Rabi, qui tecum erat trans Jordanem, de quo tu testis factus es, ecce ille baptizat, & omnis venit ad eum. Et respondit Johannes, & dixit; Non potest homo recipere ipse quicquam, si non datum fuerit ei à cœlo. Vos ipsi testes mei estis, quòd dixerim vobis; Ego non sum Christus, sed ego missus sum ante illum, prædicare illum. Qui habet sponsam sponsus est; & amicus sponsi qui stat & audit, gaudio gaudet propter vocem sponsi: & gaudium meum impletum est. Ipsum oportet crescere, & me minui. Qui desursùm venit, supra omnes est: & qui de terra est, de terra est, & terrestria loquitur: & qui de cœlo venit, supra omnes est.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

كه تو بهر او گواهي دادي اينك او نيز مي شويد * وپسياران پيش او مي آيند * يحيي
27 جواب داد وگفت * فرزند ادمي نتواند * كه از ارادت خود چيزي ستاند * مگر از آسمان
بدو چيزي بخشوده باشد * شما براي من گواهي مي دهيد كه گفتم من مسيح نيستم * ليكن
28 رسولم پيش او * هر كه عروس دارد دامادست * وان دامادرا دوست دارد * آنست كه
29 شادماني بايستد * وگوش بآواز داماد دارد * وچون بشنود آواز اورا * شادمان گردد * واينست
شادماني من كه تمام شد * اورا مي بايد كه افزونتر شود * ومن كمتر شوم * سبب
30 31 آنكه هر كه از بلندي آمد * از هر چيزي بلندتر ست * وآنكه از زمين است * زميني است * واز
زمين سخن بگويد * وآنكه از آسمان آمد * از همه بلندتر ست *

de quo tu testimonium dedisti, ecce ille etiam baptizat, & multi ad eum veniunt. Johannes respondit & dixit; Filius hominis non potest ex voluntate sua quicquam accipere, nisi de cœlo ipsi aliquid donatum sit. Vos mihi testimonium præbetis, quòd dixi; Ego Christus non sum, sed legatus sum ante eum. Quicunque sponsam habet, sponsus est: Ille autem qui sponsum amat, is est qui cum gaudio stat, & aurem vocì sponsi præbet, & cùm audierit vocem ejus, lætatur: & hoc est gaudium meum quod impletum est. Ipsum oportet ut auctior sit, & me ut diminutus sim. Propterea quòd quicunque ex excelso venerit, omni re excelsior est: qui verò de terra est, terrenus est, & de terra loquitur: qui autem è cœlo venit, omnibus altior est.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Δ'.

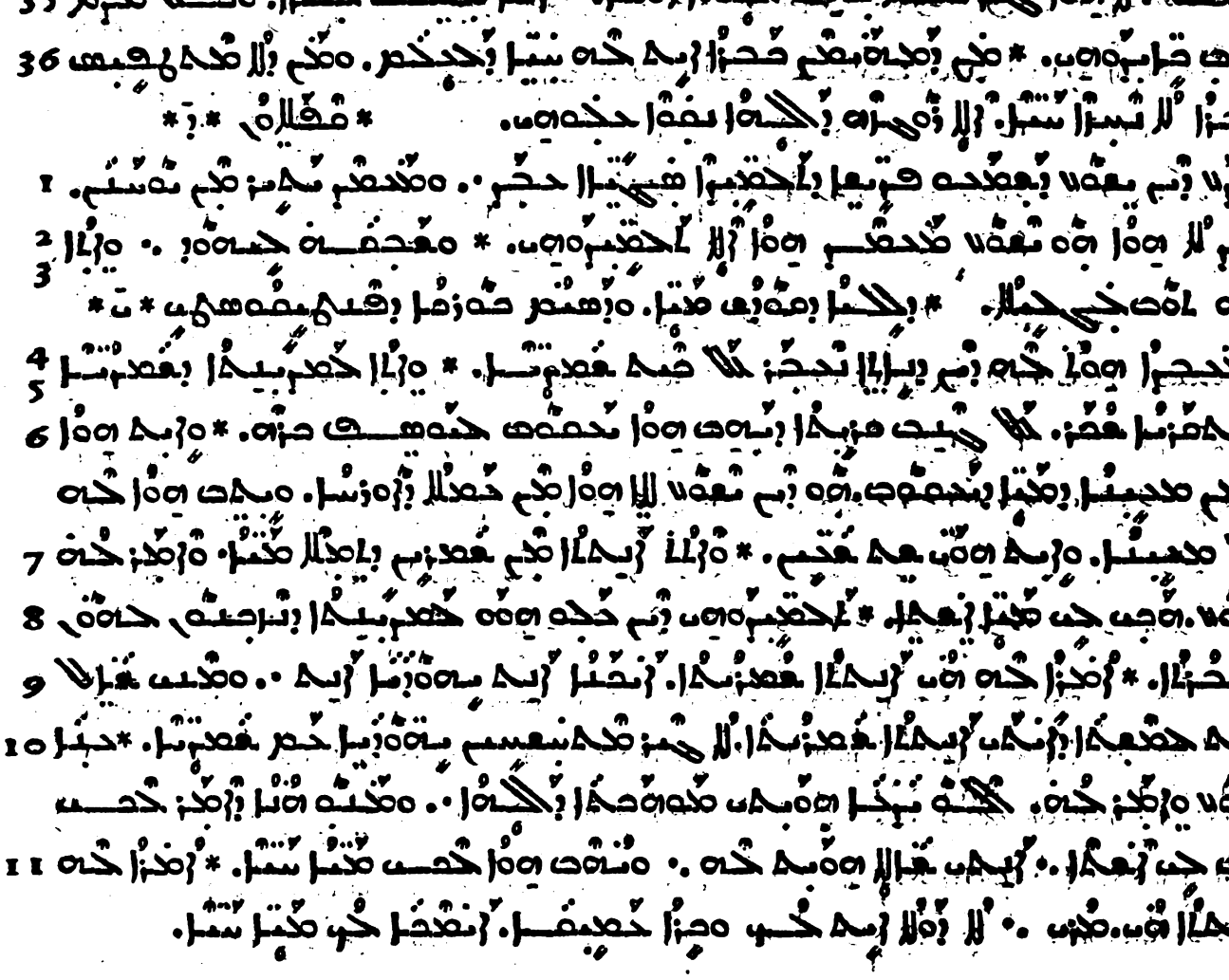
Et quod vidit & audivit, hoc testatur, & testimonium ejus nemo accipit.
32 Καὶ ὃ ἑώρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει.
Accipiens ejus testimonium, signavit quia Deus verax est. Quem enim
33 Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν. Ὃν γὰρ
34 misit Deus, verba Dei loquitur: non enim ex mensura dat Deus
ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς —
Spiritum. Pater diligit filium, & omnia dedit in manu ejus. λ
35 τὸ Πνεῦμα. Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. χ
Credens in filium, habet vitam aternam: at non persuasibilis filio, non videbit
36 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται λα
vitam, sed ira Dei manet super ipsum. ε
ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

CAP. IV. δ'.

1 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας
Ut ergò cognovit Dominus quia audierunt Pharisæi quòd Jesus plures
discipulos facit, & baptizat, quàm Joannes, (Quanquam Jesus ipse non —
2 μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης, (Καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ λβ
baptizaret, sed discipuli ejus,) Reliquit Judæam, & ablit iterùm in ζ
3 ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,) Ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ (β) ἀπῆλθε πάλιν εἰς —
Galilæam. Oportebat autem eum transire per Samariam. Venit λγ
4 5 τὴν Γαλιλαίαν. Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. Ἔρχεται ε
Ε' ergò in civitatem Samariæ, dictam Sichar, juxta prædium quod dedit
εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν
Jacob Joseph filio suo. Erat autem ibi fons Jacob. Ergò Jesus fati-
Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς, κεκο- 6
gatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. Hora erat quasi
πιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὥρα ἦν ὡς (γ) ἕκτη
sexta. Venit mulier de Samaria haurire aquam: dicit ei Jesus; Da
ἕκτη. Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ· λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Δός 7
mihi bibere. Nam discipuli ejus abierant in civitatem, ut cibos
μοι πεῖν. (Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς 8
emerent.) Dicit ergò ei mulier illa Samaritana; Quomodò tu Judæus existens
ἀγοράσωσι.) Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρῖτις, Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν 9
à me bibere poscis existente muliere Samaritana? non enim coëuntur
παρ' ἐμοῦ πεῖν (δ) αἰτεῖς οὖσης γυναικὸς Σαμαρίτιδος; οὐ γὰρ συγχῶνται
Judæi Samaritanis. Respondit Jesus, & dixit ei; Si scires do-
Ἰουδαῖοι Σαμαρίταις. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῇ, (ε) Εἰ ἤδεις τὴν δω- 10
num Dei, & quis est dicens tibi; Da mihi bibere, tu utique petisses illum,
ρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, Δός μοι πεῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτὸν,
& dedisset utique tibi aquam vivam. Dicit ei mulier; Domine, neque hauritorium habes,
καὶ ὕδωρ ἂν ἔδωκέν σοι ὕδωρ ζῶν. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, Κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις, 11
& puteus est profundus: undè ergò habes aquam vivam?
καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν;

ΚΕΦ. δ'. MS. A. (α) βαπτίζει Ἰωάννης, (Καίτοιγε αὐτὸς Ἰησοῦς οὐκ (β) ἀπῆλθεν εἰς (γ) ὡς (δ) αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρίτιδος ὄντος; (ε) Ἡ ἔδεις

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et quod vidit, & audivit, testatur: & testi- 32
monium ejus nemo recipit. Qui autem 33
recepit ejus testimonium, definivit Deum
esse veracem. Is enim quem Deus misit, 34
verba Dei loquitur: non enim in mensura
dedit Deus Spiritum. Pater diligit Filium, 35
& omnia dedit in manus ejus. Qui credit in 36
Filium, habet vitam æternam: qui verò
non acquiescit Filio, non videbit vitam, sed
ira Dei commorabitur super eum.

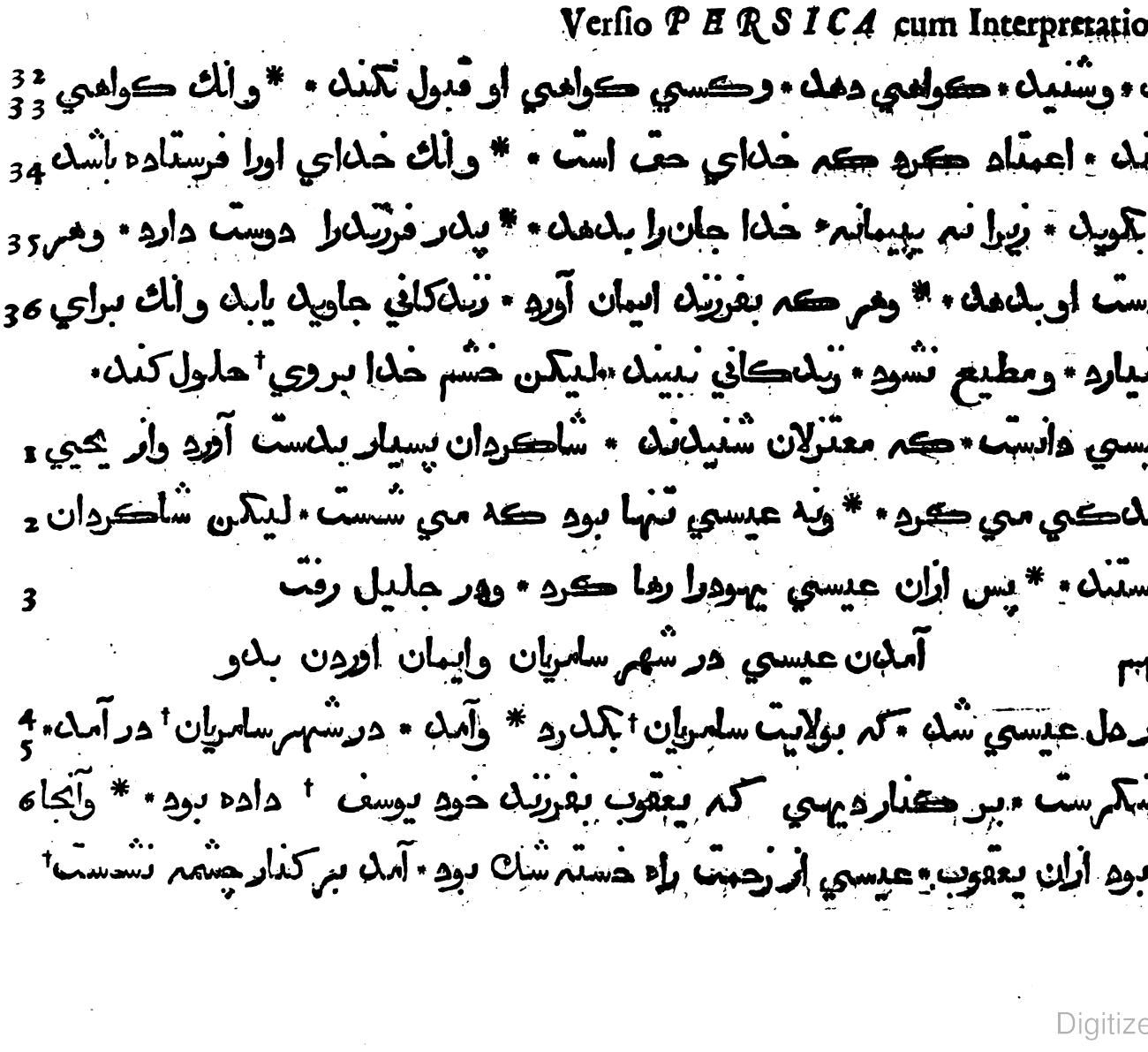
CAP. IV.

Cognovit autem Jesus audisse Pharisæos 1
quòd ipse discipulos multos faciesset, ma-
gisque baptizaret quàm Johannes: Quum 2
tamen non ipse Jesus baptizaret, sed disci-
puli ejus. Et reliquit Judæam, & venit 3
iterùm in Galilæam.

Nocte consecrationis aquæ, & genuflexionis Pentecostes. 10.

Opus autem erat ei ut veniens transiret per 4
Samaritanos. Venit itaque in urbem Sa- 5
maritanorum, quæ vocatur Sochar, ad latus
oppidi quod dederat Jacob Josepho filio
suo. Erátque ibi fons aquarum Jacobi: 6
ipse autem Jesus fatigatus erat ex labore
itineris, sederátque ad fontem, & erat hora
sexta. Et venit mulier ex Samaria ut hau- 7
riret aquam: dixítque ei Jesus; Da mihi
aquam bibendam. Porrò discipuli ejus in- 8
troierant in urbem ut emerent sibi cibum.
Dicit ei mulier illa Samaritana; Quomodò 9
tu Judæus cùm sis, à me petis potum quæ
sum mulier Samaritana? non enim com-
mercium habent Judæi cum Samaritanis.
Respondit Jesus, & dixit ei; Si scires do- 10
num Dei, & quis est iste qui dicit tibi, Da
mihi potum, tu peteres ab eo, & daret
tibi aquas vivas. Dicit ei mulier illa; 11
Domine mi, siculam non habes, & puteus
profundus est, undénam tibi sunt aquæ
vivæ?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

De eo quod vidit & audivit testi- 32
monium dat, & nemo testimonium
ejus recipit. Qui autem testimo- 33
nium ejus recipit, fidem fecit quòd
Deus veritas est. Nam is quem 34
Deus misit sermonem Dei loquitur:
quia non ad mensuram Deus Spiri-
tum dat. Pater Filium amore com- 35
plectitur, & omnem rem in manum
ejus dabit. Et quicunque in Filium 36
fidem habuerit, vitam æternam in-
venit: qui verò Filio caput non
submiserit, & ei obsecutus non fue-
rit, vitam non videbit, sed ira Dei
super eum manet.

CAP. IV.

Et cùm Jesus sciret quòd Pha- 1
risæi audissent quod discipulos mul-
tos adepius esset, & plures quàm
Johannes baptizaret: At non Je- 2
sus solus erat qui baptizabat, sed
discipuli etiam baptizabant. Dein- 3
ceps Jesus Judæam reliquit, & in
Galilæam profectus est.

IX. Venit Jesus in urbem Samaritanorum & fidem habent ei.

Et voluntas in animo Jesu erat, ut 4
per regionem Samaritanorum transi-
ret. Et veniens in urbem Samari- 5
tanorum ingressus est, cui nomen
Sechar est, juxta agrum quem
Jacob filio suo Joseph dederat. Et 6
ibi fons aquæ erat Jacobi. Je-
sus ex labore itineris lassus erat:
veniens itaque juxta fontem sedit

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

32 Et quod vidit, & audivit, hoc teſtatur: & teſtimonium ejus nemo accipit. Qui
33 accepit ejus teſtimonium, ſignavit quia Deus verax eſt. Quem enim miſit Deus,
34 verba Dei loquitur: non enim ad menſuram dat Deus Spiritum. Pater diligit
35 filium: & omnia dedit in manu ejus. Qui credit in Filium, habet vitam æter-
36 nam: qui autem incredulus eſt Filio, non videbit vitam, ſed ira Dei manet ſuper eum.

CAP. IV.

1 UT ergò cognovit Jeſus, quia audierunt Phariſæi quòd Jeſus plures diſcipulos
2 facit, & baptizat, quàm Joannes, (Quanquam Jeſus non baptizaret, ſed diſci-
3 4 puli ejus,) Reliquit Judæam, & abiit iterùm in Galilæam. Oportebat autem eum tranſire per Samariam. Venit ergò in civitatem Samariæ, quæ dicitur Si- 5
char: juxta prædium, quod dedit Jacob Joſeph filio ſuo. Erat autem ibi fons 6
Jacob. Jeſus ergò fatigatus ex itinere, ſedebat ſic ſuper fontem. Hora erat quaſi
ſexta. Venit mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Jeſus; Da mihi bibere. 7
(Diſcipuli enim ejus abierant in civitatem ut cibos emerent.) Dicit ergò ei 8 9
mulier illa Samaritana; Quomodò tu Judæus cum ſis, bibere à me poſcis, quæ
ſum mulier Samaritana? non enim coëuntur Judæi Samaritanis. Reſpondit Je- 10
ſus, & dixit ei; Si ſcires donum Dei, & quis eſt, qui dicit tibi; Da mihi bibere: tu
forſitan petiſſes ab eo, & dediſſet tibi aquam vivam. Dicit ei mulier; Domine, 11
neque in quo haurias habes, & puteus altus eſt: undè ergò habes aquam vivam?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 وهما علمن وسمع يشهد وليس يقبل احد شهادته * والذي قد قبل شهادته فقد حتم * لان
33 الله حق هو * لان الذي ارسله الله انما ينطق بكلام الله * لان الله لا يعطي الروح بالكيل *
34 الاب يحب الابن وقد جعل في يديه كل شي * ومن يومن بالابن فله الحياة الدايمة * ومن لا
35 36 يطع الابن لا يعاين الحياة بل يحل عليه عصب الله *

Et quod vidit, & audivit, teſtatur: at non accipit quiſquam teſtimonium ejus. Et qui accepit teſtimonium ejus, jam obſignatus eſt: quoniam Deus verax eſt. Nam is quem miſit Deus, profectò loquitur verba Dei: Deus enim non dat Spiritum cum menſura. Pater diligit Filium, & poſuit in manibus ejus omnia. Et qui credit in Filium, habet vitam æternam: & qui non obedit Filio, non videbit vitam, ſed habitabit ſuper ipſum ira Dei. 32 33 34 35 36

الفصل الثامن *

Sectio octava.

* ولما علم يسوع ان الفريسيين قد سمعوا انه قد اتخذ تلاميذ كثيرين وانه يعمد اكثر 1
من يوحنا * اذ ليس يسوع كان يعمد بل تلاميذه * ترك اليهودية ومضى الى الجليل 2 3
ايضا * وكان قد اوجب ان يجتاز بالسامرة * فاقبل الى مدينة السامرة التي تسمى سنجار الى 4 5
جانب القرية التي كان يعقوب وهبها ليوسف ابنه * وكانت هناك عين ماء ليعقوب * وكان 6
يسوع قد تعب من مسي الطريق فجلس على العين وقت الساعة السادسة * فجاءت مراة من 7
السمرة لتستقي ماء * فقال لها يسوع اعطيني لاشرب * وكان تلاميذه قد مضوا الى المدينة 8
ليبتاعوا لهم طعاما * فقالت له تلك المراة السامرية كيف وانت يهودي تستسقيني الماء وانا 9
مراة سامرية واليهود لا يخالطون بالسمرة * اجابها يسوع قايلا لو كنت تعرفين عطية الله 10
ومن الذي قال لك ناولني لاشرب لكنت انت تسالته يعطيك ماء الحياة * قالت له تلك 11
المراة يا سيد انه لا دلو لك والبير عميقة فمن اين لك ماء الحياة *

Et cùm cognoviſſet Jeſus quòd Phariſæi audiſſent ipſum adoptaſſe diſcipulos plurimos, & baptizare pluſquàm Johannes: (Cùm minimè Jeſus baptizaret, ſed diſcipuli ejus:) Reliquit Judæam, & abiit in Galilæam denuò. Et jam decreverat tranſire per Samariam. Venit ergò in civitatem Samariæ, quæ vocatur Sichar, ad latus rivi quod Jacob dederat Joſepho filio ſuo. Et erat ibi fons aquæ Jacobi. Erat autem Jeſus feſſus ex ambulatione itineris: ſedebatque ad fontem tempore horæ ſextæ. Et venit mulier de Samaria, ut hauriret aquam. Et dixit ei Jeſus; Da mihi bibere. (Diſcipuli autem ejus abierant in civitatem ut emerent ſibi cibum.) Dixit ei illa mulier Samaritana; Quomodò quum tu ſis Judæus, petis à me bibere aquam, quum ego mulier ſim Samaritana, & Judæi non commiſceantur Samaritanis? Reſpondit et Jeſus, dicens; Si ſcires donum Dei, & quis eſt qui dixit tibi; Propina mihi ut bibam, tu quidem peteres ab eo, ut daret tibi aquam vitæ. Dixit ei illa mulier; Domine, non eſt ſitula tibi, & puteus profundus eſt: undè ergò tibi aqua vitæ? 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ወበዘ:ርእዩ:: ወበዘ:ሰምዑ:ስማዕተ:ይሰውጥ:: ወኢ፡ውሂ:ኣልቦ:ዘይትወሰር:::ፅ
33 ወለዘሰ:ተወስር:ስምዖ:ዓተቦ: እግዚኣብሔር: እስመ:ጽድቅ: ወእቱ:::ፅ ወዘእግ
34 ዚኣብሔር:ይነብቦ:ቃለ: እግዚኣብሔር:ይኅግር: እስመ: ኣኮ:በመስፈርት:ይሁብ:እግ
35 ዚኣብሔር: ውሂ:ሰ:::ፅ ኣብ: ያፈቅር: ወልዶ: ወኵሎ : ለወፈዮ: ወሀቦ: እዴ
36 ሁ:::ፅ ወዘየኣምን: ብወልድ: ዩኅደዎ: ሕይወት: ዘለዓለም: ወዘኮ: ኢይኣምን: በወልድ:
ኢይረሲዮ : ሳሕለ፡ፀወት : መቅሠፍተ : እግዚኣብሔር : ይኅብር:ለዕሌሁ:::ፅ

1 በጎመ:ፋሪሳ:::ፅ ወኣእሚር:እግዚእነ:ከመ:ሰምዑ:ፋሪሰዊያን:ከመ:በዝ
2 ኁ:እርደኢሁ:ለእግዚእ:ኢየሱስ: ወለብዝኁ: ለጥምቀ: እሞ ሐንስ:::ፅ ወበሕ
3 ቱ:ለኢሁስ: እግዚእ ኢየሱስ: ኢይጥመቀ:ይእሙ: እርደኢሁ:::ፅ ወኀደገ:መጽረ:
4 ይሁደ:: ወሖረ: ካዕበ: ገሊላ:::ፅ ወእንዘ:ሃለወ: ይሓልፍ: እንተ:ሰማርያ:::ፅ
5 በለንተ:ሰመሬዊት:::ፅ ወበጽሐ:ሀገረ:ሰመር:እንተ:ስማ:ሲካር:ቅረብ:ዓጸደ:
6 ወይን:ዘወሀበ:ያዕቆብ:ለዮሴፍ: ወልዱ:ቱ::ፅ ወሀሎ:ሆ:ዓሣቅት:ዘያዕቆብ:: ወደክ
ሞ:እ፡ዚኣስ:ኢየሱስ:በሐዊረ:ፈናት:ወነበረ: ህየ:ኀቤ: ዓዘቅት:: ወቀተር: ሰቢሄ: ወጊ
7 ዜ:ጽሕ:ሰዓት:::ፅ መጽአት: ብእሲት: እመሰማርያ:ትቅደሕ:ማየ:: ወይቤለ:እግዚ
8 እ:ኢየሱስ:ለእት:ይእ:ማየ::ፅ እስመ:እርደኢሁስ:ሖረ:ሃገረ: ይሠየጡ: ሥጋሃ:
9 ሲሶዮ::ፅ ወትቤሎ:ይእቲ:ብእሲት:ሰመሬዊት:እፎ:ለእዝ:ኢይሁዲዊ:እንተ:
ትስእለ: በኀቤየ: ትሰተይ: ማየ:እንዘ: ሰመሬዊት: ብእሲት:እነ:::እስመ:ኢይተባደ:
10 እሩ ሎተ:ኢይሁድ:ወኢይተሐወሱ:መክለ:ሰመሬዊያን:ወለኢይቤሎ:::ፅ ወለዘ:ሠ
ለ:ለ፡እግዚእ:ኢየሱስ:ወይቤላ፡ሰብሰ:ታእመሪ:እጋሁ:ለእግዚኣብሔር:: ወመኑ: ውእ
ቱ: ዘይቤለኪ: ወይቤለኪ:ለእትይኒ:: እንቲኒ:ዲዴ:ኢመሰእልኪዮ: ወእመ:ወሀበኪ:
11 ማየ: ሕይወት::ፅ ወትቤሎ : ይእቲ: ብእሲት : እግዚእየ : ሶሕየ:ብኒ : ለፅብኪ:
ወዓዘቅቲኒ : ዕሙቅ : ውእቱ : እመኢየቲ : እኁ:ለከ ፣ ማየ : ሕይወት::ፅ

Et de quo vidit, & de quo audivimus, teſtatur, & teſtimonium ejus nemo eſt qui 32
recipiet. Et eum qui recepit teſtimonium ejus, obſignavit eum Deus, quia verus 33
eſt. Et *is* quem Deus miſit, verbum Dei loquitur, quonium non in menſura 34
eſt *is* quem dat Deus, Spiritus. Pater diligit Filium, & omnia dedit in manus 35
ejus. Qui credit in Filio habet vitam æternam: & qui non credit in Filio, non 36
videbit vitam: flagellum Dei manet ſuper eum.

CAP. IV. *Quintâ paſchatis.*

Et quum cognoviſſet Dominus noſter, quòd audiſſent Phariſæi quòd multi- 1
plicati erant diſcipuli Dñi Jeſu, & plures baptizaverat quàm Johannes. (Quan- 2
quam ipſe Dñs Jeſus non baptizabat, ſed diſcipuli ejus.) Et reliquit terram Ju- 3
dææ, & abiit iterum *in* Galilæam. Et conveniens erat ei tranſire per Samariam. 4

De Samaritana.

Et venit in civitatem Samariæ cujus nomen Sichar, propè vineam quam dedit 5
Jacob Joſepho filio ſuo. Et erat ibi puteus Jacob, & quum fatigatus eſſet Dñs 6
Jeſus proficiſcendo viâ, ſedit ibi ad puteum: & meridies tunc erat, & tempus ſex-
tæ horæ. Venit mulier de Samaria ut hauriret aquam, & dixit ei Dominus Jeſus; 7
Pota me aquâ. (Quia diſcipuli ejus abierant *in* civitatem emere panem ſtipen- 8
diorum ſuorum.) Et dixit ei iſta mulier Samaritana, Quomodo quum ſis Judæus 9
eu, poſcis apud me bibere aquam, quæ mulier Samaritana ſum? quia non conve-
niunt religione Judæi, neque communicant cum Samaritanis, neq; commiſcent.
Et reſpondit ei Dñs Jeſus, & dixit ei; Si ſcires donum Dei, & quis ſit qui rogat 10
te, & dicit tibi; Pota me, tu iterum petiſſes eum, & dediſſet tibi aquam vitæ.
Et dixit ei iſta mulier; Domine mi, ſitulam non habes, & puteus profundus eſt: 11
undè igitur tibi aqua vitæ?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

در ششم ساعت * * زني از سامريان آمد * تا اب بستاند * عيسي بدان زن گفت * آب بمن 7
بده تا بخورم * وشاگردان او در شهر رفته بودند * براي حاصل كردن توشه * ان زن سامري 8
بمسيح گفت * كه تو يهودي * وچگونه ازمن آب مي خواهي * تا بخوري * ومن زن سامري 9
هستم * ويهوديان با سامريان † سازگار نيستند * * عيسي جواب داد * وبدان زن گفت * اگر 10
بخشايش خدايرا مي دانستي وكيست لك بتو گفت آب بك تا بخورم * تو ازو مي خواستي
واو آب زندگاني بتو مي داد * * ان زن بدو گفت * خداوند دول ندارد وچاه نعوانست * 11
آب زندگاني را از كجا داري

*in ſexta hora. Mulier quædam 7
ex Samaritanis venit ut aquam caperet: Jeſus illi mulieri dixit; Aquam mihi dato, ut bibam. Et 8
diſcipuli ejus in urbem iverant, ad comparandum commeatum. Ille 9
mulier Samaritana Chriſto dixit; Tu quidem Judæus es: quomodò ergò à me aquam petu, ut bibas, cùm ego mulier Samaritana ſim? Judæi enim cum Samaritanis non conveniunt. Jeſus reſpon- 10
ſum dedit, & illi mulieri dixit; Si donum Dei ſcires, & quis ſit ille qui dicit tibi, Aquam da ut bibam, tu ab eo peteſſes, & ille aquam vitæ tibi dediſſet. Illa 11
mulier ei dixit; Domine, ſitulam non habes, & puteus profundus eſt: Aquam vitæ undè habes?*

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Δ'.

Num tu major es patre nostro Jacob, qui dedit nobis puteum, & ipse
12 Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακὼβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς
ex eo bibit, & filii ejus, & pecora ejus? Respondit Jesus,
13 ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; Ἀπεκρίθη (ζ) ὁ Ἰησοῦς,
& dixit ei; Omnis *bibens* ex aqua hac, sitiet iterùm: Qui autem
14 καὶ εἶπεν αὐτῇ, Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν· Ὃς δ'
biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum: sed
ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος ὃ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ (η) διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ
aqua quam dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æter-
τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώ-
nam. Dicit ad eum mulier; Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam,
15 νιον. Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή, Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ,
neque veniam huc haurire. Dicit ei Jesus; Vade, voca
16 μηδὲ ἔρχωμαι ὧδε ἀντλεῖν. Λέγει αὐτῇ (θ) ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε, φώνησον
virum tuum, & veni huc. Respondit mulier, & dixit; Non habeo
17 τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ ὧδε. Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ, καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔχω
virum. Dicit ei Jesus; *Pulchrè* dixisti, Quia virum non habeo. Quinque enim
18 ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Καλῶς εἶπας, Ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω. Πέντε γὰρ
viros habuisti: & nunc quem habes, non est tuus vir: hoc verè dixisti. Dicit
19 ἄνδρας ἔσχες· καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. Λέγει
ei mulier; Domine, video quia propheta es tu. Patres nostri in
20 αὐτῷ ἡ γυνὴ, Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. Οἱ πατέρες ἡμῶν (ι) ἐν
hoc monte adoraverunt: & vos dicitis, quia *in* Hierosolymis est locus,
τούτῳ τῷ ὄρει προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἔστιν ὁ τόπος,
ubi oportet adorare. Dicit ei Jesus; Mulier, crede mihi, quia
ὅπου (κ) δεῖ προσκυνεῖν. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι 21
venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Hierosolymis adorabitis
ἔρχεται ὥρα, (λ) ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε
Patrem. Vos adoratis quod *non nôstis*: nos adoramus quod scimus:
τῷ πατρί. Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν· 22
quia salus ex Judæis est. Sed venit hora & nunc est,
ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. (μ) Ἀλλ' ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν, 23
quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veri-
ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀλη-
tate: *etenim* Pater tales quærit *adorantes* eum. Spiritus
θείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. Πνεῦμα 24
Deus, & *adorantes* eum, in spiritu & veritate oportet adorare.
ὁ Θεὸς, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν.
Dicit ei mulier; Scio quia Messias venit, *dictus* Christus:
Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος Χριστός· 25
cùm venerit ille, annuntiabit nobis omnia. Dicit ei Jesus; Ego
ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. Λέγει αὐτῇ (ν) ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ 26
sum, *loquens tibi*.
εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

MS. A. (ζ) Ἰησοῦς, (η) διψήσει (θ) Ἰησοῦς, (ι) ἐν τῷ ὄρει τούτῳ (κ) προσκυνεῖν δεῖ. (λ) ὅτε (μ) Ἀλλὰ (ν) Ἰησοῦς,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ܗܠܐ ܐܢܬ ܪܒ ܡܢ ܐܒܢ ܕܝܥܩܘܒ ܗܘ ܕܝܗܒ ܠܢ ܗܕܐ ܒܝܪܐ ܘܡܢܗ ܐܫܬܐ ܗܘ ܘܒܢܘܗܝ ܘܒܥܝܪܗ *

Nunquid tu major es patre nostro Jacobo illo, qui dedit nobis puteum hunc, ipsique ex eo bibit, & filii ejus, ac ejus oves? Respondit Jesus, & dixit ei; Quis- 12 13
13 ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܗ ܟܠ ܗܘ ܕܫܬܐ ܡܢ ܗܕܐ ܡܝܐ ܬܫܬܐ ܬܘܒ ܠܥܠܡ ܠܐ ܬܫܬܐ ܐܠܐ ܗܘ ܕܫܬܐ ܡܢ ܗܢܘܢ ܡܝܐ ܕܐܢܐ ܐܬܠ ܠܡܝܗܒ ܠܗ ܬܫܬܐ ܠܥܠܡ ܠܐ ܬܫܬܐ ܐܠܐ ܢܗܘܝܢ ܒܗ ܡܝܐ ܕܡܢ ܒܘܪ ܡܝ ܡܢ ܒܥܐ ܠܡܐ ܐܬܐ ܗܟܐ ܠܡܫܩܐ ܐܠܐ ܐܦ ܠܐ ܒܝܪܘܫܠܡ ܬܣܓܕܘܢ ܠܐܒܐ ܐܢܬܘܢ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܚܢܢ ܣܓܕܝܢ ܠܡܢ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܚܢܢ ܕܡܢ ܝܗܘܕܐ ܐܬܐ ܦܘܪܩܢܐ ܐܠܐ ܗܐ ܐܬܐ ܘܗܫܐ ܗܘ ܕܫܪܝܪܐ ܣܓܕܝܗ ܒܪܘܚܐ ܘܒܫܪܪܐ ܡܛܠ ܕܐܒܐ ܗܟܢܐ ܒܥܐ ܠܡܐ ܕܢܗܘܘܢ ܣܓܕܝܗ ܐܠܗܐ ܪܘܚܐ ܗܘ ܘܠܡܣܓܕ ܠܗ ܒܪܘܚܐ ܘܒܫܪܪܐ ܡܢ ܗܕܐ ܐܡܪ ܠܗ ܐܢܬܬ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܬܐ ܗܘ ܕܡܬܩܪܐ ܡܫܝܚܐ ܘܟܕ ܐܬܐ ܗܘ ܢܚܘܐ ܠܢ ܟܠ ܡܕܡ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܢܐ ܗܘ ܕܡܡܠܠ ܥܡܟ ܗܫܐ ܐܬܬ ܗܟܐ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܬܡܗܘ ܥܠ ܗܕܐ ܐܬܬ ܐܢܬܬ ܘܐܙܠܬ ܠܗ ܐܢܬܬ ܠܩܪܝܬܐ ܘܐܡܪܬ ܠܗ ܐܬܐ ܐܝܫ ܕܐܡܪ ܠܝ ܟܠ ܡܕܡ ܕܥܒܕܬ ܗܠܐ ܗܘ ܐܡܪ ܠܝ ܗܐ ܐܢܫ ܐܬܐ ܕܐܡܪ ܠܝ ܟܠ ܡܕܡ ܕܥܒܕܬ ܗܠܐ ܗܠܐ ܗܘ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܐܦ ܐܢܫ ܗܢܐ

Versio VULGATA LATINA.

12 Numquid tu major es patre noſtro Jacob, qui dedit nobis puteum, & ipſe ex
13 eo bibit, & filii ejus, & pecora ejus? Reſpondit Jeſus, & dixit ei; Omnis qui
bibit ex aqua hac, ſitiet iterùm: qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei,
14 non ſitiet in æternum: Sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ ſali-
15 entis in vitam æternam. Dicit ad eum mulier; Domine, da mihi hanc aquam,
16 ut non ſitiam, neque veniam huc haurire. Dicit ei Jeſus; Vade, voca virum tu-
17 um, & veni huc. Reſpondit mulier, & dixit; Non habeo virum. Dicit ei Jeſus;
18 Benè dixiſti, Quia non habeo virum: Quinque enim viros habuiſti, & nunc
19 quem habes, non eſt tuus vir: hoc verè dixiſti. Dicit ei mulier; Domine, vi-
deo quia Propheta es tu. Patres noſtri in monte hoc adoraverunt, & vos dici- 20
tis, Quia Jeroſolymis eſt locus, ubi adorare oportet. Dicit ei Jeſus; Mulier, crede 21
mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Jeroſolymis adora-
bitis Patrem. Vos adoratis quod neſcitis: nos adoramus quod ſcimus, quia ſalus 22
ex Judæis eſt. Sed venit hora, & nunc eſt, quando veri adoratores adorabunt Pa- 23
trem in ſpiritu & veritate. Nam & Pater tales quærit, qui adorent eum. Spiritus 24
eſt Deus: & eos, qui adorant eum, in ſpiritu & veritate oportet adorare. Di- 25
cit ei mulier; Scio quia Meſſias venit (qui dicitur Chriſtus:) cùm ergò venerit
ille, nobis annuntiabit omnia. Dicit ei Jeſus; Ego ſum, qui loquor tecum. 26

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * اَلَعَلَّكَ اَعْظَمُ مِنْ اَبِينَا يَعْقُوبَ اَلَّذِي اَعْطَانَا هٰذِهِ اَلْبِئْرَ وَمِنْهَا شَرِبَ هُوَ وَبَنُوهُ وَمَاشِيَتُهُ *
13 * اَجَابَهَا يَسُوعُ قَائِلاً كُلُّ مَنْ يَشْرَبُ مِنْ هٰذَا اَلْمَاءِ يَعْطَشُ اَيْضًا * فَاَمَّا كُلُّ مَنْ يَشْرَبُ مِنَ
14 اَلْمَاءِ اَلَّذِي اُعْطِيهِ اَنَا لَا يَعْطَشُ اِلَى اَلْاَبَدِ * بَلْ ذٰلِكَ اَلْمَاءُ اَلَّذِي اُعْطِيهِ يَكُونُ فِيهِ حَيَاةً
15 اَلْاَبَدِ * قَالَتْ لَهُ اَلْمَرْاَةُ يَا سَيِّدُ اَعْطِنِي مِنْ هٰذَا اَلْمَاءِ لِئَلَّا اَعْطَشَ وَلَا اَجِيءَ وَاَسْتَقِيَ مِنْ هٰهُنَا *
16 17 * فَقَالَ لَهَا يَسُوعُ اِمْضِي فَادْعِي زَوْجَكِ وَتَعَالَيْ هٰهُنَا * اَجَابَتِ اَلْمَرْاَةُ قَائِلَةً لَا بَعْلَ لِي * قَالَ
18 لَهَا يَسُوعُ حَسَنًا قُلْتِ اَنَّهُ لَا بَعْلَ لِي * لِاَنَّهُ قَدْ كَانَ لَكِ خَمْسَةُ اَزْوَاجٍ * وَاَلَّذِي هُوَ لَكِ اَلْاٰنَ
19 لَيْسَ هُوَ بِزَوْجِكِ اَمَّا هٰذَا صَحَّحْتِ قُلْتِ * قَالَتْ لَهُ اَلْمَرْاَةُ يَا سَيِّدُ اِنِّي اَرَى اَنَّكَ نَبِيٌّ * اٰبَاؤُنَا سَجَدُوا فِي
20 هٰذَا اَلْجَبَلِ * وَاَنْتُمْ تَقُولُونَ اَنَّ اَلْمَكَانَ اَلَّذِي يَنْبَغِي اَنْ يُسْجَدَ فِيهِ هُوَ بِيرُوسَلِيمَ * قَالَ لَهَا
21 يَسُوعُ اَيَّتُهَا اَلْمَرْاَةُ صَدِّقِينِي اَنَّهُ سَتَاْتِي سَاعَةٌ لَا فِي هٰذَا اَلْجَبَلِ وَلَا فِي بِيرُوسَلِيمَ يَسْجُدُونَ
22 لِلْاَبِ * اَنْتُمْ تَسْجُدُونَ لِمَنْ لَا تَعْلَمُونَ وَنَحْنُ نَسْجُدُ لِمَنْ نَعْلَمُ لِاَنَّ اَلْخَلَاصَ هُوَ مِنَ اَلْيَهُودِ *
23 لٰكِنْ سَتَاْتِي سَاعَةٌ وَهِيَ اَلْاٰنَ لَكِنَّ اَلسَّاجِدُونَ اَلْحَقُّونَ يَسْجُدُونَ لِلْاَبِ بِالرُّوحِ وَالْحَقِّ * لِاَنَّ
24 اَلْاٰبَ اِنَّمَا يُرِيدُ مِثْلَ هٰؤُلَاءِ اَلسَّاجِدِينَ لَهُ * لِاَنَّ اَللّٰهَ رُوحٌ وَاَلَّذِينَ يَسْجُدُونَ لَهُ بِالرُّوحِ وَالْحَقِّ
25 يَنْبَغِي اَنْ يَسْجُدُوا * قَالَتْ لَهُ اَلْمَرْاَةُ قَدْ عَلِمْنَا اَنَّ مَسِيَّا اَلَّذِي هُوَ اَلْمَسِيحُ يَاْتِي * فَاِذَا جَاءَ ذَاكَ
26 فَهُوَ يُعَلِّمُنَا كُلَّ شَيْءٍ * قَالَ لَهَا يَسُوعُ اَنَا هُوَ اَلَّذِي اُكَلِّمُكِ *

Nunquid tu major es patre noſtro Jacobo, qui dedit nobis hunc puteum, & ex eo bibit ipſe, & filii ejus, & armenta illius? Reſpondit ei Jeſus, dicens; Quicunque bibit ex hac aqua, ſitiet iterùm: at verò quicunque bibet ex aqua, quam dabo illi ego, non ſitiet in æternum: Sed illa aqua, quam dabo ei, fiet in eo vita æterna. Dixit ei mulier; Domine, da mihi ex hac aqua, ne ſitiam, neque veniam, & hauriam iſtinc. Ait illi Jeſus; Vade & voca conjugem tuum, & veni huc. Reſpondit ei mulier, dicens; Non eſt mihi conjux. Dixit ei Jeſus; Benè dixiſti, quòd non eſt conjux mihi: Quia jam fuerunt tibi quinque conjuges, & qui eſt tibi modò, non eſt conjux tuus. Sanè hoc verè dixiſti. Inquit ei mulier; Domine, equidem video te eſſe prophetam. Patres noſtri adoraverunt in hoc monte: vos autem dicitis, quòd locus in quo oportet adorare, eſt in Jeruſalem. Dixit ei Jeſus; O mulier, crede mihi fore ut veniat hora, quâ neque in hoc monte, neque in Jeruſalem adorabunt Patrem. Vos adoratis quem non nôſtis: Nos autem adoramus quem novimus: quia ſalus eſt ex Judæis. Sed veniet hora, & adeſt modò, ut adoratores veri adorent Patrem in ſpiritu & veritate. Nam Pater quidem vult hujuſcemodi adoratores ſuos: Quia Deus Spiritus eſt, & eos qui adorant eum, in ſpiritu & veritate oportet ut adorent. Dixit ei mulier; Jam novimus quòd Meſſias, hoc eſt, Chriſtus, ſit venturus: Cùmque venerit ille, ipſe docebit nos omnia. Ait illi Jeſus; Ego ſum qui te alloquor.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ለኔትኑ፡ተዓቢ፡አመያዕቆብ፡ለቡነ፡ ዘወሃበነ፡ ዘንተ፡ዓዘቅት፡ወሰትየ፡ውእቱኒ፡አመው
13 ስቴቱ፡ወውሉዱ፡ወጥሪቱ።።=፡ ወለውሠለ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ወይቤሎ፡ኵሉ፡ዘይሰ
14 ቲ፡አመዝ፡ሚይ፡ ይጸመእ፡ ደገመ።=፡ ወዘሰ፡ ይሰቲ፡ አሚይ፡ዘአሀብ፡ለነ፡ሊይጸመ
እ፡ዕዳለመ።።። ለሳ፡ውእተ፡ሚይ፡ዘአሀቡ፡ ለነ፡ይከውን፡ሳዕሌሁ፡ነቅዐ፡ሚይ፡ዘይፈለ
15 ቀ፡ለሕይወት፡ ዘለዓለመ።።=፡ ወትቤሎ፡ ይእቲ፡ብእሲት፡እግዚእየ፡ሃበኒየ፡ውእ
16 ቱ፡ማየ፡ከመ፡ሊይጽማእ፡ወሊይመጸእ፡ዝየ፡ደገመ፡እቅደሕ።=፡ ወይቤሎ፡እግዚእ፡
17 ሊየሱስ፡ሖሪኪ፡ ጸውዒ፡ ምተኪ፡ ወነዒ፡ዝየ።።=፡ ወለውሠለት፡ወትቤሎ፡ይእቲ፡ብ
እሲት፡ ለልብየ፡ ምተ።። ወይቤሎ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ዘነየ፡ትቤኢ፡ለልብየ፡ምተ፡።=፡
18 ኃምስቱ፡ዕደው፡ነበሩ፡መስልኪ።። ወይእዜኒ፡ ዘሃሎ፡መስሌኪ፡ሊኮነ፡ምትኪ፡ ወዘንተ
19 ሰ፡ለማነ፡ትቤኢ።።=፡ ወትቤሎ፡ይእቲ፡ ብእሲት፡ እግዚእየ፡ እረእየኽ፡ከመ፡ነቢይ፡
20 ለኔተ።=፡ ለበዊነሰ፡በዝንቱ፡ደብር፡ሰገዱ፡ወለኔትሙሰ፡ትቤሉ፡ከመ፡በሊየሩሌም፡ው
21 እቱ፡መካነ፡ኃበ፡ይሰገዱ።።=፡ ወይቤለ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡እመንኒ፡ ብእሲቶ፡ ከመ፡ት
መጽእ፡ሰዓት፡ወይበጽሕ፡ጊዜሁ፡ ላሚ፡ወሊበዝንቱ፡ ደብር፡ ወሊበሊየሩሌም፡ ሊት
22 ሰገዱ፡ለአብ።=፡ ለኔትሙሰ፡ ትሰገዱ፡ ለዘ፡ ሊታለመረ፡ ወነሕነሰ፡ ንሰገድ፡ ለዘ፡ነ
23 ላመር፡ለከመ፡መድኀኒት፡እመነ፡ይሁደ፡ውእቱ።።=፡ ወበሕቱ፡ ትመጽእ፡ሰዓት፡ወይ
እዜ፡ይእቲ፡ እመ፡ እለ፡ በርቱዕ፡ በእማነ፡ሰጋድያን፡ ይሰግዱ፡ለኣብ፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡
ወበጽድቅ፡ይሰግዱ፡ሎቱ።።እስመ፡ለብሂ፡ዘከመዝ፡ደኃለሠ፡እለ፡ይሰግዱ፡ሎቱ።።=፡
24 መንፈሰ፡ውእቱ፡እግዚአብሔር፡ ወእለሂ፡ይሰግዱ፡ ሎቱ፡ በመንፈስ፡ ወበጽድቅ፡ሃለወ
25 ሙ፡ ይሰግዱ፡ ሎቱ።።=፡ ወትቤሎ፡ ይእቲ፡ በእሲት፡ ናእመር፡ ኦመ፡ ይመጽእ፡ መሲ
26 ሕ፡ ዘይብልዎ፡ ክርስቶስ።፡ ወእመ፡መጽአ፡ ውእቱ፡ኵሉ፡ይነግረነ።።=፡ ወይቤሎ፡
እግዚአ፡ ሊየሱስ፡ ለነ፡ ውእቱ፡ ዘእንት፡ ናገርኪ።፡።=፡

Tùne major es Jacobo patre noſtro, qui dedit nobis hunc puteum, & bibit ipſe ex eo, & filii ejus, & poſſeſſio ejus. Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit ei; Omnis qui bibit ex hac aqua, ſitiet iterùm. Et qui biberit ex aqua quam dabo ego, non ſitiet in æternum: ſed illa aqua quam dabo ego, erit ſuper eum fons aquæ ſalientis in vitam æternam. Et dixit ei iſta mulier; Domine mi, da mihi iſtam aquam, ut non ſitiam, & non veniam huc iterùm, ut exhauriam. Et dixit ei Dominus Jeſus; Vade igitur, voca maritum tuum, & veni huc. Et reſpondit & dixit ei iſta mulier, Non habeo maritum. Et dixit ei Dominus Jeſus; Benè dicis, Non habeo maritum: Quinque viri habitaverunt tecum, & nunc quidem qui eſt tecum, non eſt maritus tuus: & hoc verè dixiſti. Et dixit ei iſta mulier, Domine mi, video te quòd prophetа es. Patres noſtri in hoc monte adoraverunt, & vos dicitis, quòd in Hieroſolymis eſt locus ubi adorabunt. Et dicit ei Dominus Jeſus; Crede mihi, mulier, quòd veniet hora, & accedet tempus, quando neque in hoc monte, neque in Hieroſolymis, non adorabitis Patrem. Vos adoratis quod neſcitis, & nos adoramus quod ſcimus: quia ſalus ex Judæis eſt. Veruntamen veniet hora, & nunc eſt, quando recti & veri adoratores adorabunt Patrem in ſpiritu ſancto, & in veritate adorabunt eum: quia Pater tales quærit qui adorent eum. Spiritus eſt Deus, & qui adorant eum, in ſpiritu & veritate oportet eos ut adorent eum. Et dixit ei iſta mulier, Scimus quòd veniet Meſſias quem vocant Chriſtum, & quùm venerit ille, omnia nuntiabit nobis. Et dixit ei Dominus Jeſus, Ego is ſum *quem* alloquuta es.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 * شما سجود كنيد براي لك اورا نمي دانيد * وما سجود مي كنيم براي † انك اورا
مي دانيم * كه زندكاني از يهوديانست * لیکن بیاید ساعتي واینست * وقتي كه
23 براستي سجود كنندكان بجان وحقيقت † مر پدررا سجود كنند * وپدر نيز اين
24 چنين سجود كنندكانرا مي خواهد * زيرا خدا جانست واپشانرا كه براي † او
25 بجان سجود كنند * وبراستي † واجبست كه سجود كنند * آن زن كفت مي دانم
26 كه مسيح بيايد * وچون بيايد * اوست كه همه چيز بما بيانمورانند * عيسي بدو كفت
منم منم كه با تو سخن مي كويم *

Vos adorationem præſtatis ei quod neſcitis; nos autem adoramus eum quem ſcimus: quia vita ex Judæis eſt. Sed venit hora, & hæc eſt, quando rectè adorantes in ſpiritu ac veritate Patrem adorabunt: & Pater etiam tales cultores vult. Quia Deus Spiritus eſt, & ii qui in ſpiritu ipſum adorant, & rectè oportet ut adorent. Illa mulier dixit; Scio quòd Meſſias veniet: & cùm venerit, ipſe eſt qui omnes res nos docebit. Jeſus ei dixit; Ego ſum, ego ſum, qui tecum loquor.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Δ'.

Et *super hoc* venerunt discipuli ejus, & mirabantur quia cum muliere loquebatur:
27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ (ξ) ἐθαύμαζον ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει·
nemo tamen dixit; Quid quæris? aut, quid loqueris cum ea? Reliquit ergò hydriam
28 οὐδεὶς μέντοι εἶπε, Τί ζητεῖς; ἢ, τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν
suam mulier, & abiit in civitatem, & dicit hominibus; Venite,
29 αὐτῆς ἡ γυνὴ, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις, Δεῦτε,
videte hominem, qui dixit mihi omnia quæcunq; feci: numquid ipse est Christus?
ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;
Exierunt ergò de civitate, & veniebant ad eum. *In verò inter*
30 (ο) Ἐξῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ
31 rogabant eum discipuli *ejus*, dicentes; Rabbi, manduca. Ille autem *dixit* eis;
32 ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Ῥαββὶ, φάγε. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς,
Ego cibum habeo manducare, quem vos *non nôstis*. Dicebant ergò discipuli ad
33 Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. Ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς
invicem; Num aliquis attulit ei manducare? Dicit eis Jesus; Meus ci-
34 ἀλλήλους, Μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐμὸν βρῶ-
bus est, ut faciam voluntatem *mittentis* me, & perficiam ejus opus.
μά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον.
Nónne vos dicitis, Quòd adhuc *quadrimestre est*, & messis venit? Ecce
35 Οὐχ ὑμεῖς λέγετε, Ὅτι ἔτι (π) τετράμηνόν ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ
dico vobis; Levate oculos vestros, & videte regiones, quia albæ
λέγω ὑμῖν, Ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί

sunt ad messem jam. Et *metens* mercedem accipit, & congregat fructum
εἰσὶ πρὸς θερισμὸν ἤδη. Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν 36
in vitam æternam, ut & *seminans* simul gaudeat, & *metens*. In enim hoc ver-
εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ, καὶ ὁ θερίζων. Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λό- 37
bum est verum; Quia alius est *seminans*, & alius *metens*. Ego
γος ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς, Ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. Ἐγὼ 38
misi vos metere quod non vos laborâstis: alii laboraverunt, & vos in
ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς
laborem eorum introîstis. Ex autem civitate illa multi crediderunt in
τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς 39
eum Samaritanorum, propter verbum mulieris *testantis*; Quia dixit mihi
αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης, Ὅτι εἶπέ μοι
omnia quæcunque feci. Cùm ergò venissent ad illum Samaritani, rogaverunt
πάντα ὅσα ἐποίησα. Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρῖται, ἠρώτων 40
eum *manere apud eos*: & mansit ibi duos dies. Et multò plures cre-
αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. Καὶ πολλῷ πλείους ἐπι- 41
diderunt propter sermonem ejus. Et mulieri dicebant; Quia non amplius
στευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ. Τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον, Ὅτι οὐκέτι 42
propter tuam loquelam credimus: ipsi enim audivimus, & scimus, quia hic est
διὰ τὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν, ὅτι οὗτός ἐστιν
verè Salvator mundi, *Christus*.
ἀληθῶς ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.

MS. A. (ξ) ἐθαύμαζον (ο) Ἐξῆλθον οὖν (π) τετράμηνός

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

27 Et continuò venerunt discipuli ejus : & mirabantur quia cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit ; Quid quæris, aut, quid loqueris cum ea ? 28 Reliquit ergò hydriam suam mulier, & abiit in civitatem, & dicit illis hominibus ; 29 Venite, & videte hominem, qui dixit mihi omnia quæcunque feci : numquid ipse est 30 Christus ? Exierunt ergò de civitate, & veniebant ad eum. Interèa rogabant 31 eum discipuli, dicentes; Rabbi, manduca. Ille autem dicit eis; Ego cibum ha- 32 beo manducare,quem vos nescitis. Dicebant ergò discipuli ad invicèm ; Num- 33 quid aliquis attulit ei manducare ? Dicit eis Jesus; Meus cibus est, ut faciam vo- 34 luntatem ejus, qui misit me, ut perficiam opus ejus. Nónne vos dicitis, Quòd adhuc 35 quatuor menses sunt, & messis venit ? Ecce dico vobis ; Levate oculos vestros, & videte regiones, quia albæ sunt jam ad messem. Et qui metit, mercedem acci- 36 pit, & congregat fructum in vitam æternam : ut, & qui seminat, simul gaudeat, & qui metit. In hoc enim est verbum verum; Quia alius est qui seminat, & alius est 37 qui metit. Ego misi vos metere quod vos non laborâstis : alii laboraverunt, & 38 vos in labores eorum introîstis. Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum 39 Samaritanorum , propter verbum mulieris testimonium perhibentis ; Quia dixit mihi omnia quæcunque feci. Cùm venissent ergò ad illum Samaritani , rogave- 40 runt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multò plures crediderunt in 41 eum propter sermonem ejus. Et mulieri dicebant; Quia jam non propter tuam lo- 42 quelam credimus: ipsi enim audivimus,& scimus,quia hic est verè Salvator mundi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*

27 * وفي هذا جاء تلاميذه ويعجبوا من كلامه مع مراه * ولم يجسر احد منهم ان يقول له ماذا تريد
28 29 ولم تكلمها * فتركت المراه جرتها ومضت الى المدينة * وقالت للناس * تعالوا انظروا الى هذا
30 * الرجل لانه اعلمني بكلما فعلت لعل هذا هو المسيح * فخرجوا من المدينة واقبلوا نحوه
31 32 * وفي هذا سالوه تلاميذه قايلين يا معلم كل * فقال لهم ان لي طعاما لستم تعرفونه انتم
33 34 * فقال التلاميذ فيما بينهم لعل انسانا واتاه بشي فاكله * فقال لهم يسوع طعامي انا
35 ان اعمل مشية من ارسلني واتم عمله * اليس انتم تقولون ان الحصاد ياتي بعد اربعة
اشهر * وانا اقول لكم ارفعوا عيونكم وانظروا الى الكور قد ابيضت وبلغ الحصاد *
36 37 * والذي يحصد ياخذ الاجر ويجمع ثمار الحياة الدايمة * والزارع والحاصد يفرحان معا * فان
38 في هذا يحق القول ان واحدا يزرع واخر يحصد * انا ارسلتكم لتحصدوا ما لم تتعبوا فيه * لان
39 اخرين تعبوا وانتم دخلتم على تعبهم * فاءمن به في تلك المدينة سامريون كثيرون * من اجل
40 كلمة تلك المراة التي كانت تشهد انه اعلمني بكل شي فعلت * ولما صار اليه السامريون
41 * طلبوا اليه ان يقيم عندهم فمكث عندهم يومين * فاءمن به جمع كثير من اجل كلمته
42 * وكانوا يقولون لتلك المراة انا ليس من اجل قولك نومن به * لكنا نحن ايضا قد سمعنا
وعلمنا ان هذا بالحقيقة هو المسيح مخلص العالم *

27 * *Et interim venerunt discipuli ejus, & mirati sunt colloquium ejus cum mulie-*
re. At non ausus est quisquã ex eis dicere illi ; Quid vis, & cur alloqueris eam ?
28 *Itaque reliquit mulier hydriam suam,* 29 *& abiit in civitatem, ac dixit homini-*
bus ; Venite, considerate hunc virum, nam notificavit mihi quicquid feci :
30 *Nunquid hic est Christus ? Exierunt ergò de civitate , & perrexerunt versùs*
31 *eum. Et interim rogaverunt eum discipuli ejus, dicentes ; Magister, manduca.*
32 *Dixit eis ; Equidem habeo cibum quem ignoratis vos.* 33 *Dixerunt autem*
discipuli inter sese ; Fortè quis attulit ei aliquid, & comedit illud. 34 *Inquit eis*
Jesus ; Cibus meus est ut faciam voluntatem ejus qui misit me, & consummem
35 *opus ejus. Nónne vos dicitis , quòd messis venict post quatuor menses ? Et*
ego dico vobis , Levate oculos vestros, & considerate rura ; jam alba facta
36 *sunt, & instat messis. Et qui metet, accipiet mercedem, & congregabit fructus*
vitæ æternæ : Et sator ac messor gaudebunt simul. Nam in hoc verificatur dic-
37 *tum illud, Unus seminat, & alter metit. Ego misi vos, ut metatis id in quo*
38 *non laborâstis ; quia alii laboraverunt, & vos subintrâstis in laborem eorum.*
39 *Et crediderunt in eum in illa civitate Samaritani multi , propter verbum illi-*
us mulieris, quæ testificabatur, dicens ; Ipse notificavit mihi omnia quæcunque
40 *feci. Et cùm venissent ad eum Samaritani, rogáverunt eum, ut moraretur apud*
illos : & permansit apud illos biduum. 41 *Et credidit in eum cœtus magnus pro-*
42 *pter verbum ejus. Et dicebant illi mulieri ; Nos quidem non propter sermonem*
tuum credimus in eum, sed nos quoque jam audivimus , & novimus hunc verè
esse Christum Salvatorem mundi.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በር ሰንበት: ዘድኅረ: ዮሐንስ:።

27 ወእምዝ: መጽሉ:እርዳኢሁ:ወእንከርዎ: እስመ:መስለ:ብእሲት: ይትናገር::ወባሕ
28 ቱ:ላልቦ: ዘይቤሎ:ምንተ: ተኃሠሠ:ወምንተ:ትትናገር: መስሌሃ:።: ወኀደገት: ቀ
29 ሡታ:ይእቲ:ብእሲት: ወሖረት:ወለተወት: ሃገረ:ወነገረት: ለሰብእ:ቤታ::ወትቤ:።
30 ንዑ: ወትርእዩ:ብእሴ: ዘነገረኒ:ኵሎ: ዘገበርኩ: እይደዊ : እሞኑ: ውእቱ: ክርስቶ
31 ስ::።: ወወፅሉ: እመሃገር:ወሖሩ:ኀቤሁ::።: ወእምዝ:ይቤልዎ:እርደኢሁ: ረቢ:
32 ብለዕ::።: ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየሱስ: ላንስ: ብዩ: ምብልዐ:ዘለበልዕ: ዘሊታላ
33 መሩ:ላንትሙ::።: ወተባህሉ:እርደኢሁ:በቤናቲሆሙ:ቦኑ: እንጋ: ዘሉመጽአት:ሎ
34 ቱ:ዘይበልዕ::።: በዐ ሰንበት: ዘጽገዮት:።: ወይቤሎሙ: እግዚእ:
ሊየሱስ:ሊተስ:ምብልዕየ:ውእቱ: ከመ: እግበር:ፈቃደ: ለአቡየ:ለዘ:ፈነወኒ:ወከመ:
35 እፈጽመ:ግብሮ::።: ለኮኑ:ለንትሙ:ትብሉ: እስከ:ራብዕ:ወርኅ:ማእረር::ናሁ:እ
ብለክሙ:ለንሠሉ:ለዕይንቲክሙ: ወርእዩ:በሐውርተ: ከመ:ጸዕደው:ለማእረር::።:
36 እስመ:ዘይዓፅድኒ:ደነዝእ:ዓስቦ:ወያስተጋብእ:ፍሬ:ለሕይወት:ዘለዓለመ:ከመ:ሓብ
37 ረ:ይትፈሥሑ: ዘኒ:ይዘርእ:ወዘኒ:ይለርር::።: ወዝንቱ:ነገር:ቃለ:ጽድቅ:እሙን:
38 ውእቱ:ከመ:ካልእ:ዘይዘርእ: ወካልእ: ዘይለርር::።: ወለንሰ: ፈነውኩክሙ:ትእረ
39 ሩ: ዘሊጸመውክሙ:ዘበዕድ:ጸመወ:ለንትሙ:ትባሉ:ዑስተ:ጸማሆሙ::።: ወበዙኃ
ን:እመይእቲ:ሀገረ:ሰመር:እለ:ለመኑ:ቦቱ::በእንተ:ዘትቤሎሙ:ይእቲ:ብእሲት: ሰ
40 መረዊት: ዘስመዓ:ኮነት:ወትቤ:ነገረኒ:ኵሎ:ዘገበርኩ::።: ወበጺሖሙ:ኀቤሁ:ኵ
41 ሎሙ:ሰመረዊያን:ወሰአልዎ:ይንበር:ኀቤሆሙ:ወነበረ:ህየ:ስኑየ:መዋዕለ:።: ወብዙ
42 ኃ:ጥቂ:እለ:ላመኑ:ቦቱ:በቃሉ::።ወይቤልዋ:ለይእቲ:ብእሲት:ላኮ:እንዝ:በነገረ:ዚ
ኢኒ:ዘነአመን:ቦቱ:ለኢነ:ሰመዕነ:ወጠየቅነ: ዘከመ:ውእቱ: መድኅኑ:ለዕለመ::።:

Sabbato tertio post Johannem.

Et tunc venerunt discipuli ejus, & mirati sunt quòd cum muliere loqueretur : 27
veruntamen nemo fuit qui dicebat ei ; Quid quæris? & quid colloqueris cum ea?
Et reliquit disputationem suam ista mulier, & discessit, & abiit in civitatem, & 28
nuntiavit hominibus domûs suæ: Et dixit; Venite, & videbitis hominem qui di- 29
xit mihi omnia quæ feci, dicite mihi; Nunquid ipse Christus est ? Et exierunt ex 30
civitate, & venerunt ad eum. Et tunc dixerunt ei discipuli ejus ; Rabi, comede. 31
Et dixit iis Dominus Jesus ; Ego habeo cibum quo vescar, quem nescitis vos. 32
Et dixerunt discipuli ejus inter se ; Quisne fuit igitur qui attulit ei quo vescatur ? 33
Sabbato quarto florum. Et dixit iis Dominus Jesus ; Mihi cibus meus 34
est, ut faciam voluntaté patris mei qui misit me, & ut perficiam opus ejus. Nónne 35
vos dicitis, Intra quatuor menses messis? ecce dico vobis, Attollite oculos ve-
stros, & spectate regiones, quòd albæ sunt ad messem : Quia qui metit accipiet 36
mercedem suam, & congregabit fructum in vitam æternam: ut simul gaudeant,
qui seminat, & qui metit. Et hic sermo, vox veritatis fidelis est, quòd alius est qui 37
seminat, & alius qui metit. Et ego misi vos metere quod non laborâstis: alii labo- 38
rârunt, vos introitis in labores eorũ. Et multi ex illa civitate Samariæ fuerunt qui 39
crediderunt in eo, propter *illud* quod dixisset iis ista mulier Samaritana, quæ te-
stimonium fecerat, & dixerat; Nuntiavit mihi omnia quæ feci. Et quum venissent 40
ad eum omnes Samaritani, tum rogârunt eum ut maneret apud eos: & mansit ibi
duos dies. Et multi valdè fuerunt qui crediderunt in eo propter sermonem ipsius. 41
Et dixerunt isti mulieri, Non ampliùs propter sermonem tuum *erit* quòd crede- 42
mus in eo : nos ipsi audivimus, & cognovimus quòd ipse *est* Servator mundi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * من شمارا فرستادم كه بدرويد † چيزي † كه درو رحمت نكشيد باشيد * ديگرانند
39 كه رحمت كشيدند * وشمايند كه بر كردارهاء ايشان † رسيديد * * وبسيار از سامريان
آن شهر بدو ايمان اوردند * براي سخن آن زن كه گواهي مي داد كه هر چه كردم
40 با من گفت * * وسامريان از مسيح درخواست كردند كه پيش ايشان باشد * براي رضاء
41 42 ايشان دو روز † انجا بود * * وبراي سخن او بسياران بدو ايمان آوردند * * وبدان زن مي گفتند *
نه براي سخن تو بدو ايمان مي آوريم * سبب انك ما نيز شنيديم ودانستيم كه اينست
مسيح زيدكاني دهنده خلق *

Ego vos misi ut metereris id in 38
quo laborem non pertulistis : alii
enim sunt qui laborem sustinue-
runt, & vos estis, qui in opera
eorum successistis. Et multi ex 39
Samaritanis ejus civitatis in eo
fidem habuerunt propter sermonem
ejus mulieris, quæ testimonium de-
dit, quòd quicquid feci mihi dixit.
Et Samaritani à Christo petie- 40
runt, ut apud eos esset : ingra-
tiam itaque eorum duobus die-
bus illic erat. Ac propter ser- 41
monem ejus multi in eum fidem
habuerunt. Et mulieri illi dice- 42
bant ; Non propter sermonem tu-
um in eo fidem habemus : Propte-
eà quòd nos etiam audivimus ,
& scimus quòd hic est Christus,
vitam dans hominibus.

Digitized by Google

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΟΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ε'.

43 Post autem duos dies exiit indè, & abiit in Galilæam. Ipse enim λδ
44 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Αὐτὸς γὰρ ζ
Jesus testatus est, Quia propheta in propria patria honorem non habet. Cùm λε
45 (ρ) ὁ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. ὅτε η
ergò venisset in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, omnia intuiti, quæ λς
οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες (σ) ἃ θ
fecerat in Hierosolymis in festo: & ipsi enim venerant ad festum. Venit μ
46 ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. Ἦλθεν μα
ergò Jesus iterum in Cana Galilææ, ubi fecit aquam vinum. Et erat μβ
οὖν (τ) ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τὴν Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. καὶ ἦν μγ
quidam regulus, cujus filius infirmabatur in Capharnaum. Hic audiens quia Jesus adveniret
47 τις βασιλικὸς, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναούμ. Οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει
ex Judæa in Galilæam, abiit ad eum, & rogabat eum ut descenderet, & ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῇ, καὶ
sanaret ejus filium: futurus erat enim mori. Dixit ergò Jesus ad eum;
48 ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν,
Si non signa & prodigia videritis, non credetis. Dicit ad eum regulus;
49 Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικὸς,
Domine, descende antè mori puerum meum. Dicit ei Jesus; Vade,
50 Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν (υ) τὸ παιδίον μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου·
filius tuus vivit. Et credidit homo sermoni, quem dixit ei Jesus, &
ὁ υἱός σου ζῇ. καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος (φ) ᾧ εἶπεν αὐτῷ Ἰησοῦς, καὶ
ibat. Jam autem eo descendente, servi ejus occurrerunt ei, &
ἐπορεύετο. Ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν (χ) αὐτῷ, καὶ 51
nuntiaverunt, dicentes, Quia puer tuus vivit. Interrogabat ergò ab eis horam
ἀπήγγειλαν, λέγοντες, Ὅτι ὁ παῖς σου ζῇ. Ἐπύθετο οὖν (ω) παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν 52
in qua melius habuerit: & dixerunt ei, Quia heri horam septimam reliquit eum
ἐν ᾗ κομψότερον ἔχει· καὶ εἶπον αὐτῷ, Ὅτι (α) χθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν
febris. Cognovit ergò pater quia in illa hora, in qua dixit ei Jesus,
ὁ πυρετός. Ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ (β) ὁ Ἰησοῦς, 53
Quia filius tuus vivit. Et credidit ipse, & domus ejus tota. Hoc iterum secundum
Ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ. καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο πάλιν δεύτερον 54
signum fecit Jesus, veniens ex Judæa in Galilæam.
σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

CAP. V. ε'.

Post hæc erat festum Judæorum, & ascendit Jesus in Hierosolymam. Est autem λη
Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη (α) ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστι δὲ α
in Hierosolymis super Probaticâ piscina, cognominata Hebraicè Beth- 2
ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις (β) ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ, ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθ-
esda, quinque porticus habens. In his jacebat multitudo multa languentium,
εσδὰ, πέντε στοὰς ἔχουσα. Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, 3
cæcorum, claudorum, aridorum, expectantium aquæ motum.
τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν.

MS.A. (ρ) Ἰησοῦς (σ) ὅσα ἐποίησεν (τ) πάλιν ὁ Ἰησοῦς (υ) τὸ υἱόν μου. (φ) ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, (χ) αὐτὸν, (ψ) παῖς αὐτοῦ ζῇ. (ω) τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν (α) ἐχθὲς (β) ὁ Ἰησοῦς, Ὁ υἱὸς
Κεφ. ε'. MS.A. (α) Ἰησοῦς (β) ἐν τῇ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

43 ... ...
44 ... ...
45 ... ...
46 ... ...
... ...
47 ... ...
48 ... ...
49 ... ...
50 ... ...
51 ... ...
52 ... ...
53 ... ...
54 ... ...
... ...
1 ... ...
2 ... ...
3 ... ...

Vespere feriæ III. hebdomadis V. Jejunii. 11.
Duobus autem pòst diebus exiit Jesus illinc, 43
& abiit in Galilæam. Ipse enim Jesus testa- 44
tus fuerat prophetam in civitate sua inho-
norum esse. Quum autem venisset in Gali- 45
læam, receperunt eum Galilæi, quia viderant
signa omnia, quæ ediderat in Jerusalem in die
festo; nam & ipsi venerant ad diem festum.
Venit autem iterùm Jesus in Kotne Galilææ, 46
ubi fecerat ex aqua vinum. Et erat in Ca-
pharnahum servus quidam regius, cujus fili- 47
us ægrotabat. Ille audiit venisse Jesum ex
Judæa in Galilæam, & profectus est ad eum;
petiitque ab eo ut descenderet & sanaret fili-
um suum, propè enim erat ut moreretur.
Dixit ei Jesus; Nisi signa & miracula vide- 48
ritis, non credetis. Dixit ei servus ille regi- 49
us; Domine mi, descende priusquàm mori-
atur puer. Dixit ei Jesus; Vade, filius tu- 50
us vivit. Et credidit vir ille sermoni quem
dixerat ei Jesus, & abiit. Quum autem de- 51
scendissèt, obviàm facti sunt ei servi ipsius &
annuntiârunt ei dicentes, Filius tuus revixit.
Et sciscitatus est ab eis quonam tempore sa- 52
nitati restitutus fuisset. Dicunt ei; Herì
septimâ horâ reliquit eum febris. Et agno- 53
vit pater ejus *id contigisse* eâ ipsâ horâ quâ
dixerat ei Jesus, Filius tuus vivit: & credi-
dit ipse, & domus ejus tota. Hoc signum 54
secundum rursùs edidit Jesus quum venisset
à Judæa in Galilæam.

Matutinis dominicæ III. Jejunii. 12.

CAP. V.

Post hæc erat dies festus Judæorum, & a- 1
scendit Jesus ad Jerusalem. Erat autem illic 2
in Jerusalem locus quidam baptisterii qui
vocatur Hebraicè, Beth-Hesdo, *domus mise-
ricordiæ*, cràntque in eo quinque porticus.
Et in his jacebant plebs multa ægrotantium, 3
& cæcorum, claudorúmque, & aridorum, & expectabant motum aquarum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

43 ... ...
44
45 ... ...
46 ... ...
47 ... ...
48
49 ... ...
50 ... ...
51 ... ...
52 ... ...

Et post duos dies Jesus indè egres- 43
sus est & in Galilæam abiit. Et 44
Jesus de seipso testimonium dedit,
quòd Propheta in urbe sua in hono-
re non sit. Cùm autem in Galilæ- 45
am venisset, Galilæi eum exceper-
unt, propterea quòd vidissent signa
quæ die festo in Hierosolyma fece-
rat: eò quòd ipsi etiam ad festum
ingressi fuerant.

X. Sanat Christus filium Ab-do-Imelic.

Et rursùs Jesus in Catuch Galilææ 46
venit, in locum ubi aquam vinum
fecerat. Erat autem in Caphar-na-
hum magnus quidam, cui nomen
Abdo-Imelic, & aliquoties, filius
ejus infirmus erat. Et audito quòd 47
Jesus è Judæa in Galilæam ve-
nisset, ad eum accessit, & ab eo pe-
tiit ut ad ipsum descenderet, & fi-
lium ipsius sanaret: eò quòd filius
ejus ad mortem appropinquaverat.
Christus ei dixit; Si signa & prodi- 48
gia non videritis, fidem non habe-
bitis. Abdo-Imelic dixit; Domine 49
mi descende priusquàm puer moria-
tur. Jesus ei dixit; Anxius ne sis, 50
& vade, quia Filius tuus vivus
est. Homo ille sermoni Jesu fidem
habuit, & domum ivit. Et cùm 51
propè advenissèt, servi ejus ob-
viàm ei venerunt & ei dixerunt;
Filius tuus vivus factus est, &
bene habet. Ab eis interrogavit 52
quo tempore sanus factus esset:
ei dixerunt septimâ horâ di-
ei f.bris eum missum fecit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

43 44 Post duos autem dies exiit indè: & abiit in Galilæam. Ipse enim Jesus testimo-
45 nium perhibuit, quia Propheta in sua patria honorem non habet. Cùm ergò ve-
niisset in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, cùm omnia vidissent quæ fecerat Hiero-
46 solymis in die festo: & ipsi enim venerant ad diem festum. Venit ergò iterùm
in Cana Galilææ, ubi fecit aquam vinum. Et erat quidam regulus, cujus filius infir-
47 mabatur Capharnaum. Hic cùm audisset quia Jesus adveniret à Judæa in Galilæ-
am, abiit ad eum, & rogabat eum ut descenderet, & sanaret filium ejus: incipie-
48 bat enim mori. Dixit ergò Jesus ad eum; Nisi signa & prodigia videritis, non
49 creditis. Dicit ad eum regulus; Domine, descende priùs quàm moriatur filius me-
50 us. Dicit ei Jesus; Vade, filius tuus vivit. Credidit homo sermoni, quem dixit ei
51 Jesus, & ibat. Jam autem eo descendente, servi occurrerunt ei, & nuntiaverunt
dicentes, Quia filius ejus viveret. Interrogabat ergò horam ab eis, in qua meliùs 52
habuerit. Et dixerunt ei; Quia herì horâ septimâ reliquit eum febris. Cognovit 53
ergò pater, quia illâ hora erat, in qua dixit ei Jesus; Filius tuus vivit: & credidit
ipse, & domus ejus tota. Hoc iterùm secundum signum fecit Jesus, cùm venisset 54
à Judæa in Galilæam.

CAP. V.

1 Post hæc erat dies festus Judæorum, & ascendit Jesus Jerosolymam. Est autem
2 Jerosolymis Probatica piscina, quæ cognominatur Hebraicè Bethsaida, quinque
3 porticus habens. In his jacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudo-
rum, aridorum, expectantium aquæ motum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

43 44 * الفصل التاسع * وبعد يومين خرج يسوع من هناك ومضى الى الجليل * لان
يسوع قد شهد ان النبي لا يكرم في مدينته * ولما صار الى الجليل قبله
45 الجليليون لانهم عاينوا ما عمل بيروشليم في العيد * لانهم ايضا كانوا قد جاوا الى العيد * ثم جاء يسوع ايضا
46 الى قانا الجليل حيث صنع الماء خمرا * وكان بكفرناحوم انسان ملكي ابنه مريض * هذا لما
47 سمع ان يسوع قد جاء من اليهودية الى الجليل فانطلق اليه وساله ان ينزل فيبري ابنه
48 لانه كان قد قارب الموت * فقال له يسوع ان لم تعاينوا الايات والاعاجيب لم تومنوا * فقال له
49 عبد الملك يا سيد انزل قبل ان يموت فتاي * قال له يسوع امض فابنك قد شفي * فآمن
50 الرجل بالكلمة التي قالها يسوع وسار * وبينما هو ماض استقبله عبيده وبشروه قايلين ان ابنك
51 قد شفي * فسالهم قايلا في اي وقت برا * فقالوا له امس في الساعة السابعة تركته الحمى * فعلم
52 53 ابوه انها تلك الساعة التي قال له يسوع فيها ابنك قد شفي * فآمن هو وبيته باسرهم * هذه
54 ايضا اية ثانية عملها يسوع لما جاء من اليهودية الى الجليل * * الفصل العاشر *

1 * وبعد هذا كان عيد لليهود فصعد يسوع الى يروشليم * وكان بيروشليم بركة تعرف ببركة
2 الصان * وبالعبرانية تسمى بيت حسدا اي بيت الرحمة * وكان فيها خمسة ارواق * وكان كثير من
3 المرضى مطرحين فيها * عميان ومقعدون وجافون * وكانوا يتوقعون تحريك الماء *

Sectio nona.

43 *Et post biduum exiit Jesus indè: & abiit in Galilæam.* 44 *Quia Jesus jam te-*
status erat, quòd propheta non honorificatur in civitate sua. 45 *Et cùm venisset*
in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, eò quòd vidissent quæ fecerat in Jerusalem
in die festo; nam ipsi quoque venerant ad diem festum. 46 *Deindè venit Jesus iterùm*
in Cana Galilææ, ubi fecerat aquam vinum. Et erat in Capharnahum homo re-
gius, cujus filius erat infirmus. 47 *Hic quum audisset quia Jesus venerat à Ju-*
dæa in Galilæam, abiit ad eum, & rogavit eum ut descenderet & sanaret filium suum, quia jam propè attigerat mor-
tem. 48 *Dixit ei Jesus; Si non videritis signa & mirabilia, non credetis.* 49 *Ait illi*
servus regis; Domine, descende priusquàm moriatur puer meus. 50 *Dixit ei Je-*
sus; Vade, filius tuus jam sanatus est. Credidit ergò vir verbo quod dixit Je-
sus, & abiit. 51 *Et dum ipse iret, occurre-*
runt ei famuli ejus, & nuntiaverunt ei, dicentes; Filius tuus jam sanatus est.
52 *Et interrogavit eos, dicens; Quo tempo-*
re valetudinem recuperavit? Dixerunt ei, Heri horâ septimâ reliquit eum febris.
53 *Cognovit ergò pater ejus illam esse horam quâ dixit illi Jesus, Filius tuus jam est*
sanitati restitutus. Et credidit ipse & domus ejus tota. 54 *Hoc etiam est signum*
secundum quod fecit Jesus, quando venit à Judæa in Galilæam.

Sectio decima.

CAP. V.

1 *Et post hæc erat dies festus Judæis,* 2 *& ascendit Jesus in Jerusalem. Erátq; in Jerusalem piscina quædam nota nomine Piscinæ pecudum, & Hebraicè appellata Beth-hesed, hoc est, Domus misericordiæ: & erant in ea quinque porticus.* 3 *Et erant multi infirmi prostrati in ipsis, cæci, claudi, & aridi, & expectabant agitationem aquæ.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

43 ወእምድኅረ: ሰኑየ:ሙዋዕል:ወፅእ: እመህየ:ወሐረ:ገሊላ::=: ወለኪሁ: እግዚእ:
44 ሊየሱስ: ሰማዕተ:ኮነ:ከመ:ሊይከብር: ነቢይ: በሃገሩ::=: ወበዊዶ: ገሊላ: ተቀበልዎ
45 ዖ:ገሊላዊያን:ኵሎሙ:እስመ:ርእዩ:ኵሎ: ዘገብረ: ቢሊየሩሳሌም:እመ:በዓል::እ
46 ሰመ:እውንቱኒ:ሖረ:ለበዓል:=: ወሐረ:ካዕበ:ቃና:ዘገሊላ:ኀበ:ረሰየ:ማየ:ወይነ::=:
በእንተ: ወልዱ: ሰብለ: ለብዖታዊ:=:
ወሀሎ:ለሐዱ:ብእሲ:ገብር: ዘቤተ: ንጉሥ: ስብለ:ለብዖታዊ:ወይደዊ:ወልዱ:በቀፈ
47 ርናሖም::=: ወሰሚዖ:ከመ:እግዚእ:ሊየሱስ:መጽአ: እመይሁደ:ወስተ:ገሊላ::ወ
ሖረ:ኀቤሁ:ወሰአሎ:ከመ:ደረድ: ወዖሕዶ:ሎቱ:ወልዱ: እስመ:ለልጸቀ:ይሙት::=:
48 ወይቤሎ: እግዚእ:ሊየሱስ: እመ: ተአምረ: ወመንክረ:ሊርሊክሙ:ሊተአምኑ::=:
49 ወይቤሎ:ውእቱ: ዘቤተ:ንጉሥ: ሰብለ:ለብዖታዊ: እግዚእ:ረድ:ፍጡነ: ዘእንበለ:
50 ይሙት: ወልድየ::=: ወይቤሎ: እግዚእ:ሊየሱስ:ሖር:ወልይኄሰ: ሒደወ::ወላመነ:
51 ውእቱ:ብእሲ: በቃል:ዘይቤሎ: እግዚእ:ሊየሱስ:ወሖረ:=: ወእንዘ: ይወርድ: ተቀበ
52 ልዎ:ለግብርቲሁ: ወይቤልዎ:ሒደወ: ወልድከሰ:=: ወተስእሎሙ:ወይቤሎሙ:ሊይ:
53 ጊዜ:ሒደወ::ወይቤልዎ: ትማልሙ:ጊዜ:ሰብዓቱ:ስዓት:ኀደጎ:ፍፀንቱ::=: ወለእሙ
ረ:ላብሁ: ከመ:ጊዜ: በይእቲ:ሰዐት:ዘይቤሎ: እግዚእ:ሊየሱስ:ሒደወ:ወልድከሰ::
54 ወለመነ: ቦቱ:ውእቱ:ወኵሉ:ቤቱ::=: ወዝንቱ: ደግሙ:ለእግዚእ:ሊየሱስ: ዘገብ
ረ: ተለመረ: መጺለ: እመይሁደ: ውስተ: ገሊላ::
1 ድ ወእመዝ:ኮነ: በበዓሉ:ለሊይሁድ: ዓርገ: እግዚእ:ሊየሱስ: ሊየሩሳሌም::=:
2 ወቦቱ:ውስተ: ሊየሩሳሌም: መጥማቃተ: ዘእርጸጥቄ: ወይብልዎ: ስሚ: በዕብራይስ
3 ጥ: ቤተ: ሳይደ::ወቦቱ:ህየ:ኀምስተ: ህዋሪተ::=: ወህየ:ይሰክቡ:ብዙኀን: ድዉያን:
ዕውራን: ወሐንካሰን: ደቡስን: ወይፀንሑ: ሁስተ: ጣይ::=:

Et post duos dies exivit illinc, & abiit *in* Galilæam. Et ipse Dominus Jesus te- 43
stis fuit, quòd non honoratur propheta in civitate sua. Et quum venisset in Ga- 44
lilæam, acceperunt eum Galilæi omnes, quia vidissent omnia quæ fecerat in Hie- 45
rusalem quando festivitas *erat*, quoniam ipsi etiam venerant ad festivitatem. Et 46
venit iterum *in* Cana Galilææ, ubi fecerat aquam vinum.

De filio viri domestici.

Et erat quidam homo minister, domestic' regis œconomus, & ægrotabat filius ej' 47
in Capernahum. Et quum audivisset quòd Domin' Jesus venisset ex Judæa in Ga-
lilæam, abiit ad eum, & rogavit eum ut descenderet, & servaret ei filium suum:
quia statim moriturus erat. Et dixit ei Dominus Jesus; Si signa, & miracula non 48
videritis, non credetis. Et dixit ei domesticus regis œconomus; Domine, descen- 49
de statim priusquàm moriatur filius meus. Et dixit ei Dominus Jesus; Vade, filius 50
tuus vivit, & credidit ille vir in sermone quem dixerat ei Dñs Jesus, & abiit. Et 51
descendente eo, occurrerunt ei servi ejus, & dixerunt ei; Vivit filius tuus. Et in- 52
terrogavit eos, & dixit iis; Quo tempore sanus factus fuit? & dixerunt ei; Heri 53
tempore septimæ horæ reliquit eum febris. Et cognovit pater ejus quòd tempus
erat in eadem hora quâ dixerat ei Dñs Jesus; Vivit filius tuus: & credidit in eo
ipse, & tota domus ejus. Et hoc secundum Domini Jesu quod fecit signum, veni- 54
ens ex Judæa in Galilæam.

CAP V.

1 ET tunc erat in festo Judæorũ, ascendit Dñs Jesus Hierosolymam. Et est in Hie- 1
2 rosolyma piscina Probatica & vocant nomen ejus Hebraicè, Bethsaida, & 2
3 fuerunt ibi quinque porticus. Et ibi jacebant multi ægroti, cæci, & claudi, 3
aridi, & expectabant motum aquæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

53 * ومردرا معلوم شد كه آن ساعت است * كه عيسي اشارت كرد * عبد الملك با اهل خانه
54 وتبع او بمسيح ايمان آوردند * واين دوم معجزست كه از يهود آمد * ودر جليل نمود

برخيزانيدن ان شل كه در بيت حسدا افتاده بود

1 * بعد ازان عيد يهوديان شد * وعيسي بالا رفت در اورشليم * وجايي بود انجا چشمه
2 شستگاه كه بعبري * بيت الحسد مي خوانند * وبر سر ان چشمه پنج صفه ساخته بودند *
3 * وخلقي بسيار از رنجوران ودردمندان * وشلان بران صفها افتاده * ودر نگران ان بود
كه اب بجنبد * تا ايشان خودرا در اندازند وصحت يابند *

Et homini notum fuit quod illa hora 5
esset, quam Jesus significaverat: Abdo-lmelic. igitur *cum domesticis & clientibus suis in Christo fidem habuerunt.* 54 *Et hoc secundum est mi-*
raculum, quod è Judæa profectus in Galilæa ostendit.

XI. Suscitatio illius paralytici, qui in Bait-hesed decumbens erat.

CAP. V.

1 *POst hæc festum Judæorum erat,* 2 *& Jesus ascendit in Hierosolymam. Et in loco quodam erat ibi fons baptisterii, quem Hebraicè Baito-lhesed vocabant: & super illum fontem quinq; porticus constructæ erãt. Et populus multus ex ægrotis, & in-*
3 *firmis, & paralyticis in illis porticibus decumbebant, & expectabant illud ut aqua moveretur: ut illi se injicerẽt, & sanitatẽ adipiscerẽtur.*

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Ζ'.

Angelus enim secundùm tempus descendebat in piscinam, & turbabat
4 Ἄγγελος (γ) γὰρ κατ' καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσε
aquam: igitur primus descendens post motionem aquæ, sanus fiebat, quo
τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὴς ἐγίνετο, (δ) ᾧ
tandem detinebatur morbo. Erat autem quidam homo ibi triginta octo
5 δήποτε κατείχετο νοσήματι. Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ (ε) τριάκοντα ὀκτὼ Ζ'
annos habens in infirmitate. Hunc videns Jesus jacentem, & cognoscens quia
6 ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι
multum jam tempus haberet, dicit ei; Vis sanus fieri? Respondit ei
7 πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; (ζ) Ἀπεκρίθη αὐτῷ
languidus; Domine, hominem non habeo, ut cùm turbata fuerit aqua,
ὁ ἀσθενῶν, Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, (η) βάλῃ με
mittat me in piscinam: in quo autem venio ego, alius ante me descendit. Dicit
8 εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγὼ, ἄλλος πρό ἐμοῦ καταβαίνει. Λέγει
ei Jesus; Excitare, tolle grabatum tuum, & ambula. Et statim
9 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἔγειραι, (θ) ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει. Καὶ εὐθέως
factus est sanus ille homo: & sustulit grabatum suum, & ambulabat. Erat autem
ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρε (ι) κράββατον αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. Ἦν δὲ
sabbatum in illo die. Dicebant ergò Judæi curato; Sab-
10 Σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ, Σάβ-
batum est: non licet tibi tollere grabatum. Respondit eis; Faciens me λθ
11 βατόν ἐστιν· (κ) οὐκ ἔξεστί σοι ἆραι τὸν (λ) κράββατόν σου. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, Ὁ ποιήσας με ι
sanum, ille mihi dixit; Tolle grabatum tuum, & ambula. Interro-
ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἆρον τὸν (μ) κράββατόν σου, καὶ περιπάτει. Ἠρώ- 12
gaverunt ergò eum; Quis est ille homo dicens tibi, Tolle grabatum
τησαν οὖν αὐτὸν, Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι, Ἆρον τὸν (ν) κράββατόν
tuum, & ambula? At sanatus non sciebat quis esset: nam Jesus declinavit turbâ
σου, καὶ περιπάτει; Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ἤδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου 13
existente in loco. Posteà invenit eum Jesus in templo, & dixit
ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν 14
illi; Ecce sanus factus es: ne amplius pecca, ut non deterius aliquid tibi fiat.
αὐτῷ, Ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ (ξ) χεῖρόν τι σοὶ γένηται.
Abiit ille homo, & nuntiavit Judæis, quia Jesus esset faciens
Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας 15
eum sanum. Et propter hoc persequebantur Jesum Judæi, & quærebant eum
αὐτὸν ὑγιῆ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν 16
occidere, quia hæc faciebat in sabbato. At Jesus respondit eis;
ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν Σαββάτῳ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, 17
Pater meus usque modò operatur, & ego operor. Propter hoc ergò magis-
Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι. Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον 18
quærebant eum Judæi interficere, quia non solùm solvebat sabbatum, sed &
ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ Σάββατον, ἀλλὰ καὶ
patrem proprium dicebat Deum, æqualem seipsum faciens Deo.
πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν Θεὸν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ.

MS.A. (γ) γὰρ Κυρίου κατ' καιρὸν ἐλούετο ἐν τῇ (δ) λίμνῃ δήποτ' ἦν (ε) τριάκοντα καὶ ὀκτὼ (ζ) Λέγει αὐτῷ (η) βάλῃ (θ) καὶ ἆρον τὸν κράββατόν (ι) κράβαττον αὐτοῦ, καὶ περιπατεῖ. (κ) καὶ οὐκ (λ) κράβαττον. Ὃς δὲ ἀπεκρίθη (μ) κράβαττόν (ν) κράβαττόν (ξ) χεῖρόν σοι τί γένηται. Καὶ ἀπῆλθεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܡܠܐܟܐ ܕܒܟܠ ܙܒܢ ܢܚܬ ܠܒܝܟܢܐ ܘܡܥܪܒܒ ܠܡܝܐ ܘܡܢ ܕܩܕܡ ܘܐܙܠ ܒܗ ܟܠ ܡܟܐܒ ܕܗܘܐ ܒܗ ܐܬܐܣܝ ܗܘܐ ܡܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܚܝܕ

Versio VULGATA LATINA.

4 Angelus autem Domini descendebat secundùm tempus in piscinam: & movebatur
aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ, sanus fiebat à
5 quacunque detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi, triginta & octo
6 annos habens in infirmitate sua. Hunc cùm vidisset Jesus jacentem, & cognovis-
7 set quia jam multum tempus haberet, dicit ei; Vis sanus fieri? Respondit ei lan-
guidus; Domine, hominem non habeo, ut cùm turbata fuerit aqua, mittat me
8 in piscinam: dum venio enim ego, alius ante me descendit. Dicit ei Jesus; Sur-
9 ge, tolle grabatum tuum, & ambula. Et statim sanus factus est homo ille: & su-
10 stulit grabatum suum, & ambulabat. Erat autem sabbatum in die illo. Dicebant
ergò Judæi illi qui sanatus fuerat; Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum
tuum. Respondit eis; Qui me sanum fecit, ille mihi dixit; Tolle grabatum tuum, 11
& ambula. Interrogaverunt ergò eum; Quis est ille homo, qui dixit tibi; Tolle 12
grabatum tuum, & ambula? Is autem, qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis es- 13
set. Jesus enim declinavit à turba constituta in loco. Postea invenit eum Jesus in 14
templo, & dixit illi; Ecce sanus factus es: jam noli peccare, ne deterius tibi ali-
quid contingat. Abiit ille homo, & nuntiavit Judæis, quia Jesus esset, qui fecit 15
eum sanum. Propterea persequebantur Judæi Jesum, quia hæc faciebat in sabba- 16
to. Jesus autem respondit eis; Pater meus usque modò operatur, & ego operor. 17
Propterea ergò magis quærebant eum Judæi interficere: quia non solùm solvebat 18
sabbatum, sed & patrem suum dicebat Deum, æqualem se faciens Deo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * لِاَنَّ مَلَكًا كَانَ يَنْزِلُ اِلَى ٱلْبِرْكَةِ فِي حِيْنٍ حِيْنٍ فَيُحَرِّكُ ٱلْمَآءَ * وَٱلَّذِي كَانَ يَنْزِلُ اَوَّلًا عِنْدَ
5 حَرَكَةِ ٱلْمَآءِ يَبْرَاءُ مِنْ كُلِّ وَجَعٍ كَانَ بِهِ * وَكَانَ هُنَاكَ رَجُلٌ سَقِيمٌ مُنْذُ ثَمَانٍ وَثَلٰثِيْنَ سَنَةً * نَظَرَ
6 يَسُوعُ اِلَيْ هٰذَا مُلْقًي فَعَلِمَ اَنْ لَهُ سِنِيْنَ كَثِيْرَةً فَقَالَ لَهُ اَتُحِبُّ اَنْ تَبْرَاءَ * اَجَابَ ذٰلِكَ ٱلْمَرِيْضُ
7 قَائِلًا نَعَمْ يَا سَيِّدُ لٰكِنْ لَيْسَ لِيْ اِنْسَانٌ اِذَا تَحَرَّكَ ٱلْمَآءُ يُلْقِيْنِيْ فِي ٱلْبِرْكَةِ بَلْ اِلَيَّ اَنْ اَجِيْ اَنَا يَنْزِلُ
8 قُدَّامِيْ اٰخَرُ * قَالَ لَهُ يَسُوعُ قُمْ فَاحْمِلْ سَرِيْرَكَ وَٱمْشِ * فَلِلْوَقْتِ بَرَاءَ ٱلرَّجُلُ وَقَامَ حَمَلَ سَرِيْرَهُ
9 وَمَضَيْ وَكَانَ ذٰلِكَ ٱلْيَوْمُ سَبْتًا * فَقَالَ ٱلْيَهُودُ لِلَّذِي شُفِيَ اِنَّهُ يَوْمُ سَبْتٍ وَلَا يَحِلُّ لَكَ اَنْ تَحْمِلَ
10 سَرِيْرَكَ * فَاَجَابَهُمْ اَنَّ ٱلَّذِي اَبْرَاءَنِيْ هُوَ قَالَ لِيْ اِحْمِلْ سَرِيْرَكَ وَٱمْشِ * فَسَاَلُوْهُ مَنْ هُوَ ٱلرَّجُلُ
11 ٱلَّذِي قَالَ لَكَ اِحْمِلْ سَرِيْرَكَ وَٱمْشِ * فَاَمَّا ٱلَّذِي اُبْرِيَ فَلَمْ يَكُنْ يَعْلَمُ مَنْ هُوَ * لِاَنَّ يَسُوعَ
12 كَانَ قَدِ ٱسْتَتَرَ فِي ٱلْجَمْعِ ٱلْكَثِيْرِ ٱلَّذِي كَانَ هُنَاكَ * وَبَعْدَ هٰذَا وَجَدَهُ يَسُوعُ فِي ٱلْهَيْكَلِ
13 فَقَالَ لَهُ قَدْ عُوْفِيْتَ فَلَا تُعُدْ تُخْطِيْ لِئَلَّا يَكُوْنَ لَكَ شَرٌّ اَكْبَرُ * فَذَهَبَ ذٰلِكَ ٱلرَّجُلُ وَاَعْلَمَ
14 ٱلْيَهُودَ اَنَّ يَسُوعَ هُوَ ٱلَّذِي اَبْرَاءَهُ * وَمِنْ اَجْلِ هٰذَا كَانَ ٱلْيَهُودُ يَطْرُدُوْنَ يَسُوعَ وَيُرِيْدُوْنَ قَتْلَهُ
15 لِاَنَّهُ صَنَعَ هٰذَا فِي ٱلسَّبْتِ * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ اَبِيْ اِلَيَّ ٱلْاٰنَ يَعْمَلُ وَاَنَا اَيْضًا اَعْمَلُ * وَمِنْ اَجْلِ
16 هٰذَا كَانَ ٱلْيَهُودُ بِٱلْاَفْضَلِ يُرِيْدُوْنَ قَتْلَهُ * لَا لِاَنَّهُ كَانَ يَنْقُضُ ٱلسَّبْتَ فَقَطْ بَلْ لِاَنَّهُ كَانَ يَقُوْلُ
اَنَّ ٱللّٰهَ اَبِيْ وَيُعَادِلُ نَفْسَهُ بِٱللّٰهِ *

4 *Quoniam angelus descendebat in piscinam quibusdam temporibus, & agitabat aquam; & qui descendebat primus post agitationem aquæ, curabatur ab omni dolore qui inerat in eo. Erat autem ibi* 5 *vir quidam ægrotus à triginta octo annis. Vidit Jesus hunc jacentem, & cog-* 6 *novit quòd transegisset annos multos in morbo, dixitque ei; Vis sanari? Re-* 7 *spondit ille infirmus, dicens; Ita Domine, sed non adest mihi homo, qui quum agitatæ fuerint aquæ, injiciat me in piscinam; At quoad veniam ego, descendit* 8 *ante me alius. Dixit ei Jesus; Surge,* 9 *tolle grabbatum tuum & ambula. Et statim sanatus est homo, & surgens portavit grabbatum suum, & abiit. Erat autem ille dies, sabbathum. Quare* 10 *dixerunt Judæi ei qui sanatus fuerat, Dies est sabbathi, & non licet tibi bajulare grabbatum tuum. Responsit eis;* 11 *Qui me sanavit, ipse dixit mihi; Tolle grabbatum tuum, & ambula. Interroga-* 12 *verunt eum; Quis est ille homo, qui dixit tibi, Tolle grabbatum tuum, & ambula? Verùm is qui sanatus fuerat,* 13 *non noverat quisnam esset: quia Jesus jam abdiderat sese inter populum magnum qui erat illic. Et postea invenit* 14 *eum Jesus in templo, & dixit ei; Jam convaluisti, ne redeas ad peccandum, quin eveniat tibi malum majus. Abiit-* 15 *que ille homo, et nuntiavit Judæis Jesum esse qui sanaverat eum. Et propter-* 16 *ea Judæi persequebantur Jesum, et intendebant necem illius, quia fecerat hoc in sabbatho. Dixit autem eis Jesus;* 17 *Pater meus usque modò operatur, et ego etiam operor. Et propter hoc Judæi ampliùs intendebant necem illius: non* 18 *quia destruebat sabbathum tantùm, sed quia dicebat, quòd Deus pater meus est: & coæquabat se Deo.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 እስመ : መልአክ: እግዚአብሔር: በጊዜ: ይትጎፀብ:ውስተ:ጥዋቃት: ወይትሣወክ: ጣይ::=ፁ በእንተ: መፃጕዕ: ዘሀወኂ: ክረምት: ደወየ::=ፁ
5 ወሃሎ: ሂየ:ላሐዱ:ብእሲ: ዘሠላሳ: ወሰመንቱ:ዓመት: እመዝ: ደወየ::=ፁ ወኪያሁ:
6 ርእዮ : እግዚእ: ሊየሱስ : ይሰክብ: ወእሙሮ: ክሙ: ጕንዱይ : ውስተ : ደዌሁ::ወ
7 ይቤሎ:ትፈቅድኑ:ትሕየው::=ፁ ወላወሠእ: ውእቱ: ድውይ: ወይቤ: እግዚእ:ሰብ
ላ:ላልብየ: ክሙ: ሶበ:ጊዜ: ይትሣወክ:ጣይ:ያውርዱኒ: ውስተ: ጥዋቃት: ወሶበ:ጊ
8 ዜ:ላሐውር:ላነ:ባዕድ: ይቀድመኒ: ወሪይ::=ፁ ወይቤሎ: እግዚእ:ሊየሱስ: ተንሥ
9 እ:ወንሣእ:ዓራተከ: ወሖር::=ፁ ወሐይወ: ሶቤሃ:ውእቱ:ብእሲ: ወነሥአ:አራቶ: ወ
10 ጸረ: ወሖረ:: ወሰንበት: ዕለታ:እጜሃ:ይእቲ: ዕለት:=ፁ ወይቤልዎ:ሊይሁድ: ለውእ
11 ቱ:ለዘ:ሐይወ:ሰንበት:ዮም: ወሊይከውንከ:ትንሣእ:ዓራተከ::=ፁ ወላወሠእ: ወይ
12 ቤሎሙ: ዘላሕየወኒ:ውእቱ:ይቤለኒ: ንሣእ: ዓራተከ: ወሖር::=ፁ ወተስእልዎ: ወይ
13 ቤልዎ:ሞኑ:ውእቱ: ብእሲሁ:ዘይቤለከ: ንሣእ:ዓራተከ: ወሖር:=ፁ ወውእቱሰ: ዘሐ
ይወ: ሊየእሙር: ዘላሕየወ: ሞኑ: ውእቱ: ወተግሕሠ: እግዚእ:ሊየሱስ: እስመ:ብ
14 ዙኅ: ሰብእ: በህየ::=ፁ ወእሙዝ: ረከቦ: እግዚእ:ሊየሱስ:ለውእቱ:ዘሐይወ:ዘሰ
ኵራብ:ወይቤሎ: ናሁኬ:ሐየውከ: ዐቅ:ሊተላብስ: ክሙ: ዘይላኪ:ሊይርከብከ::=ፁ
15 ወሖረ:ውእቱ:ብእሲ: ወነገሮ:ለአይሁድ:ክሙ: እግዚእ:ሊየሱስ:ውእቱ:ዘአሕየ
16 ዎ::=ፁ ወበእንተዝ: የስተዋድይዎ:ሊይሁድ:ብእግዚእ:ሊየሱስ: ወየኀሥሡ:ይቅት
17 ልዎ: እስመ:ክመዝ: ይገብር: በሰንበት::=ፁ ወለውሠእ: ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየ
18 ሱስ:ላቡየኒ: እስከ:ይእዜ:ይገብር:ወለነሂ: እገብር::=ፁ ወበእንተዝ: ፈድፋደ: የኀ
ሠሡ:ሊይሁድ:ይቅትልዎ::እስመ:ለኮ:ባሕቲቶ:ክሙ: ሰንበተ: ዘይሰዕር: ደእሙ:ዓ
ዲ:ለባሁ:ይሬሲዮ: ለእግዚአብሔር::ወያዓሪ:ርእሶ:ምስለ: እግዚአብሔር::=ፁ

Quia angelus Dei secundùm tempus lavabatur in piscina, & movebatur aqua. 4

De paralytico qui triginta & octo annos ægrotaverat.

Et erat ibi quidam homo qui triginta & octo annos ægrotus fuisset. Et ipsum 5
vidit Dominus Jesus jacentem, & cognovit eum quòd multum temporis egisset 6
in morbo suo, & dixit ei; Visne sanus fieri. Et respondit ille ægrotus, & dixit; 7
Domine, homines non habeo, ut quum turbata fuerit aqua, demittant me in pi-
scinam: & interim dum venio ego, alius ante me descendit. Et dixit ei Dominus 8
Jesus; Surge, & tolle lectum tuum, & abi. Et sanus factus est ille homo statim: & 9
sustulit lectum suum, & portavit, & abiit: & sabbatinus dies erat ille dies. Et 10
dixerunt Judæi ei qui sanatus erat, Sabbatinus dies est, & non licet tibi tollere
lectum tuum. Et respondit, & dixit iis; Is qui sanavit me, ipse dixit mihi; Tolle 11
lectum tuum, & abi. Et interrogârunt eum, & dixerunt ei; Quis est homo qui 12
dixit tibi; Tolle lectum tuum, & abi. Et is qui sanatus fuerat, nesciebat qui sa- 13
naverat eum quis esset: & secessit Dominus Jesus quia multa turba fuit ibi. Et 14
tunc invenit Dominus Jesus eum qui sanus factus fuerat in templo, & dixit ei;
Ecce igitur, sanus factus es: caveto ne pecces, ut pejus non contingat tibi. Et ab- 15
iit ille homo, & nuntiavit Judæis, quòd Dominus Jesus esset qui sanaverat eum.
Et propterea persequebantur Judæi Dominum Jesum, & quærebant trucidare 16
eum, quia sic faciebat in sabbato. Et respondit, & dixit iis Dominus Jesus; Pa- 17
ter meus usque nunc operatur, & ego operor. Et propterea magis quærebant 18
Judæi trucidare eum, quia non solùm idem ille qui sabbatum solveret, sed etiam
patrem suum faceret Deum, & æqualem faceret seipsum cum Deo.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

14 * بعد مدتي عيسي اورا در هيكل ديد * وبدو گفت چون خوش شدي * ديگر
15 گناه مكن نبادا ترا چيزي † شود تررا از اولين بتر * ان مرد به يهوديان گفت * كه
16 عيسي است * انك اورا خوش كرد * براي اين يهوديان † دشمن عيسي شدند * و مي
17 خواستند * كه اورا بكشند [سبب انك اينها در شنبه كرده بود * عيسي بديشان گفت
18 پدر من تا اين وقت كار كند ومن نيز كار كنم * وبراي اين پيشتر خواستند كه اورا
بكشند] نه براي آن تنها كه در شنبه معجزه مي نمود * الا براي انك مي گفت خدا
پدر منست * وخودرا باخدا يكي مي كرد *

Aliquantò post Jesus eum in tem- 14
plo vidit, et ei dixit; Cùm sa-
natus sis, rursùs peccatum ne
facias, ne tibi quid accidat,
tibi priore pejus. Ille homo Ju- 15
dæis dixit, quòd Jesus esset,
qui eum sanaverat. Propterea 16
Judæi infensi Jesu erant, &
quærebant ut eum interficerent,
quòd ista fecisset in Sabbatho.
Jesus dixit eis; Pater meus us- 17
que ad hoc tempus operatur, et
ego etiam operor. Et propter hoc 18
ampliùs quærebant, ut eum in-
terficerent, non propter hoc solùm
quòd in Sabbatho miraculum fe-
cisset, sed propterea quòd dixis-
set, Deus Pater meus est, et
seipsum cum Deo unum faci-
set.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Respondit itaque Jesus, & dixit illis; Amen, amen dico vobis, Non potest
19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ δύναται
filius facere à seipso nihil, si non quod viderit patrem facientem: quæcunque enim
ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν, ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· (o) ἃ γὰρ ἂν
ille fecerit, hæc & filius similiter facit. Nam pater diligit filium, &
20 ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. Ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν, καὶ
omnia demonstrat ei, quæ ipse facit: & majora his demonstrabit ei opera, ut
πάντα δείκνυσιν αὐτῷ, ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα
vos miremini. Sicut enim pater suscitat mortuos, & vivificat, sic &
21 ὑμεῖς θαυμάζητε. Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς, καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ
filius, quos vult, vivificat. Neque enim pater judicat neminem, sed judicium
22 ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. Οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν
omne dedit filio: Ut omnes honorificent filium, sicut honorificant patrem.
23 πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ· Ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα.
Non honorificat filium, non honorificat patrem mittentem illum. Amen,
24 ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν, οὐ τιμᾷ τὸν πέμψαντα αὐτόν. Ἀμὴν
amen dico vobis; Quia verbum meum audiens, & credens mittenti me,
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί μέ,
habet vitam æternam, & in judicium non venit, sed transivit ex morte
ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου
in vitam. Amen, amen dico vobis; Quia venit hora, & nunc est, quando mortui
εἰς τὴν ζωήν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ νεκροὶ 25
audient vocem filii Dei: & audientes vivent. Sicut enim
ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ 26
habet vitam in semetipso, sic dedit & filio vitam habere in semetipso. Et potestatem
ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. Καὶ ἐξουσίαν 27
dedit ei etiam judicium facere, quia filius hominis est. Ne miremini hoc,
ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί. Μὴ θαυμάζετε τοῦτο, 28
quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis, audient vocem ejus.
ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ.
Et procedent qui bona faciendes, in resurrectionem vitæ: qui vero
Καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ δὲ 29
mala egerunt, in resurrectionem judicii. Non possum ego facere à
τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' 30
meipso nihil: Sicut audio, judico, & judicium meum justum est: quia non quæro
ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω, κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ
voluntatem meam, sed voluntatem mittentis me patris. Si ego
τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός (π) με πατρός. Ἐὰν ἐγὼ 31
testor de meipso, testimonium meum non est verum.
μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής.

MS.A. (o) ἃ γὰρ ἐκεῖνος ποιεῖ, (π) με. Ἐὰν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Lectio defunctorum. 13.

Respondit autem Jesus, & dixit eis; Amen 19
amen dico vobis, Non potest Filius quid age-
re sponte suâ, sed quod viderit Patrem
agentem: ea enim quæ Pater facit, hæc iti-
dem & Filius facit. Pater siquidem dili- 20
git Filium; & quæcunque agit, ostendit ei:
& quæ sunt majora istis opera demonstrat ei,
ut vos miremini. Sicut enim Pater suscitat 21
mortuos & vivificat eos, ita & Filius quos
vult, vivificat. Non enim Pater judicat 22
quenquam, sed omne judicium dedit Filio:
Ut unusquisque honoret Filium, prout ho- 23
norat Patrem. Qui non honorat Filium,
non honorat Patrem qui misit eum. Amen 24
amen dico vobis, Is qui audit sermonem
meum, & credit ei qui misit me, habet vi-
tam æternam, nec subibit judicium: sed
transivit à morte in vitam. Amen amen di- 25
co vobis; Venit hora & nunc est, quando
mortui audient vocem Filii Dei, & ii qui au-
dierint, vivent. Quemadmodum enim Pa- 26
ter habet vitam in seipso, sic etiam dedit Fi-
lio ut habeat vitam in seipso. Ac tribuit ei 27
potestatem exercendi quoque judicii. Quòd 28
verò Filius hominis sit, ne hoc miremini;
nam venit hora, quando ii omnes qui sunt
in sepulchris audient vocem ejus. Et prod- 29
ibunt ii qui bona fecerunt, in resurrectio-
nem vitæ: ii autem qui mala fecerunt, in re-
surrectionem damnationis.

Matutinis dominica III. post Epi-
phaniam. 14.

Non possum meâ sponte quicquam agere, 30
sed prout audio, judico: & judicium meum
rectum est: non enim quæro voluntatem
meam, sed voluntatem ejus qui misit me.
Si ego testarer de meipso, testimonium me- 31
um non esset verum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Jesus illis responsum dedit, Uti- 19
que verè, verè vobis dico,
quòd Filius ex voluntate sua
non potest quidpiam facere, sed
rem illam facit, quam viderit
Patrem fecisse: quicquid Deus
fecerit, Filius etiam simile ei
facit. Eò quòd Pater filium di- 20
lectum habet, & quicquid facit
ei ostendit: & ampliora his
opera ei ostendet, ut vos admi-
remini. Quemadmodum Pater 21
mortuos excitat, & vivificat,
eodem modo Filius etiam quem-
cunque vult, vivificat. Ed de 22
causa quòd neminem Pater judi-
cet, sed omne judicium Filio
dedit. Quicunque Filium honore 23
affecerit, Patrem honore affecit:
& is qui Filio honorem non ha-
buerit, Patri etiam honorem non
habuit, qui eum misit. Verè, 24
verè vobis dico; Quicunque ser-
monem meum audierit, & in eum
qui me misit fidem habuerit,
vitam æternam obtinebit in per-
petuum, & in judicium non ve-
niet, sed à morte in vitam
translatus est. Verè, verè vo- 25
bis dico; Hora veniet, & hæc
hora etiam est, quando mortui vo-
cem Filii Dei audient, & vivent.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

19 Respondit itaque Jesus, & dixit eis; Amen, amen dico vobis; Non potest Filius à se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem: quæcunque enim
20 ille fecerit, hæc & Filius similiter facit. Pater enim diligit Filium, & omnia demonstrat ei, quæ ipse facit: & majora his demonstrabit ei opera, ut vos mi-
21 remini. Sicut enim Pater suscitat mortuos, & vivificat: sic & Filius, quos
22 vult, vivificat. Neque enim Pater judicat quenquam: sed omne judicium de-
23 dit Filio, ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem. Qui non
24 honorificat Filium, non honorificat Patrem, qui misit illum. Amen, amen dico vobis, Quia qui verbum meum audit, & credit ei qui misit me, habet vitam
25 æternam, & in judicium non venit, sed transit à morte in vitam. Amen, amen dico vobis, Quia venit hora, & nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei: & qui audierint, vivent. Sicut enim Pater habet vitam in semetipso: sic 26
dedit & Filio habere vitam in semetipso: Et potestatem dedit ei judicium face- 27
re, quia Filius hominis est. Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes, 28
qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei: Et procedent qui bona fe- 29
cerunt, in resurrectionem vitæ: qui verò mala egerunt, in resurrectionem judicii. Non possum ego à meipso facere quidquam. Sicut audio, judico: & ju- 30
dicium meum justum est: quia non quæro voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me. Si ego testimonium perhibeo de meipso, testimonium meum non 31
est verum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلفَصْلُ اَلحَادِي عَشَرَ *

Sectio undecima.

19 * ثُمَّ قَالَ لَهُم يَسُوعُ اٰمِين اٰمِين اَقُولُ لَكُم اَنَّ اَلاِبْن لَا يَفعَلُ شَيئًا مِن تِلقَاءِ نَفسِهِ اِلَّا اَنَّهُ يَعمَلُ مَا
20 يَرَي اَلاَب عَامِلَهُ * لِاَنَّ اَلاَعمَالَ اَلَّتِي يَعمَلُهَا اَلاَب * هٰذِهِ اَيضًا يَعمَلُهَا اَلاِبْن * لِاَنَّ اَلاَب يُحِبُّ اَلاِبْن
21 وَيُرِيهِ جَمِيعَ مَا يَعمَلُ وَيُرِيهِ اَيضًا اَفضَلَ مِن هٰذِهِ لِتَعجَبُوا اَنتُم * وَكَمَا اَنَّ اَلاَب يُقِيمُ اَلمَوتَي
22 وَيُحْيِيهِم كَذٰلِكَ اَلاِبْن يُحْيِي مَن يَشَاءُ * وَلَيسَ اَلاَب يَدِينُ اَحَدًا بَل اَعطَي اَلحُكمَ كُلَّهُ لِلاِبْن *
23 لِيُكرِمَ اَلاِبْن كُلُّ اَحَدٍ كَمَا يُكرِمُونَ اَلاَب * مَن لَا يُكرِمُ اَلاِبْن لَيسَ يُكرِمُ اَلاَب اَلَّذِي اَرسَلَهُ *
24 اٰمِين اٰمِين اَقُولُ لَكُم اَنَّ مَن يَسمَعُ كَلَامِي وَيُؤمِنُ بِمَن اَرسَلَنِي فَلَهُ اَلحَيَاةُ اَلمُؤَبَّدَةُ * وَلَيسَ يَحصُرُ
25 اِلَي اَلدَّينُونَةِ بَل قَد اِنتَقَلَ مِنَ اَلمَوتِ اِلَي اَلحَيَاةِ * اٰمِين اٰمِين اَقُولُ لَكُم اَنَّهُ سَتَاتِي سَاعَةٌ وَهِيَ
26 اَلاٰنَ يَسمَعُ فِيهَا اَلاَمْوَاتُ صَوتَ بْنِ اَللهِ وَاَلَّذِينَ يَسمَعُونَ يَحيَونَ * لِاَنَّهُ كَمَا اَنَّ لِلاَب اَلحَيَاةَ فِي ذَاتِهِ
27 كَذٰلِكَ اَعطَي اَلاِبْنَ اَنْ تَكُونَ اَلحَيَاةُ فِيهِ * وَاَعطَاهُ اَلسُّلطَانَ اَنْ يَدِينَ لِاَنَّهُ اِبْنُ اَلبَشَرِ * فَلَا
28 تَعجَبُوا مِن هٰذَا فَاِنَّهُ سَتَاتِي سَاعَةٌ يَسمَعُ فِيهَا جَمِيعُ مَن فِي اَلقُبُورِ صَوتَهُ *
29 فَيَخرُجُ اَلَّذِينَ عَمِلُوا اَلحَسَنَاتِ اِلَي قِيَامَةِ اَلحَيَاةِ وَاَلَّذِينَ عَمِلُوا اَلسَّيِّئَاتِ اِلَي قِيَامَةِ اَلدَّينُونَةِ * لَستُ اَقدِرُ اَنْ اَعمَلَ
30 شَيئًا مِن ذَاتِي وَاِنَّمَا اَحكُمُ بِمَا اَسمَعُ وَدِينِي عَدلٌ هُوَ * لِاَنِّي لَستُ اَطلُبُ مَشِيَّتِي بَل مَشِيَّةَ مَن
31 اَرسَلَنِي * * اَلفَصْلُ اَلثَّانِي عَشَرَ * * اِن كُنتُ اَنَا اَشهَدُ لِنَفسِي فَلَيسَت شَهَادَتِي حَقًّا *

Deindè subdidit eis Jesus; Amen amen dico vobis, Filium non facere quicquam 19
sponte suâ, sed facere quod videt Patrem facientem; quia opera quæ facit
Pater, hæc etiam facit Filius. Nam 20
Pater diligit Filium, & ostendit ei omnia
quæcunque facit, & ostendet quoque ei
majora his, ut miremini vos. Et quem- 21
admodum Pater suscitat mortuos, &
vivificat eos: sic Filius vivificat quos
vult. Neque Pater judicat quenquam, 22
sed dedit judicium universum Filio:
Quatenus honorificet Filium unusquis- 23
que, sicut honorificant Patrem. Qui non
honorificat Filium, non honorificat Pa-
trem, qui misit illum. Amen amen dico 24
vobis, quòd qui audit verba mea, &
credit in eum qui misit me, habet vitam
æternam, & non aderit judicio, sed jam
transit à morte in vitam. Amen amen 25
dico vobis, quòd veniet hora, & adest
modò, quâ audient mortui vocem Filii
Dei: & qui audient, vivent. Quia 26
sicut Pater habet vitam in substantia
sua, ita dedit Filio ut insit vita in ipso.
Et dedit ei auctoritatem judicandi, quia 27
Filius hominis est. Neque mirentur de 28
hoc, quia veniet hora in qua audient
omnes qui sunt in monumentis, vocem
ejus: Et egredientur qui operati fuerint 29
bona, in resurrectionem vitæ: & qui
operati fuerint mala, in resurrectionem
damnationis. Non possum facere quic- 30
quam à me ipso, & quidem judico quod
audio, & judicium meum justissimum
est; quia non quæro voluntatem meam,
sed voluntatem ejus qui misit me.

Sectio duodecima.

Si testarer mihi ipsi, non esset testimo- 31
nium meum verum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወለዋለ: እግዚእ:ሊየሱስ:ወይቤሎሙ: ለሜን:ለሜን: እብለክሙ:ሊይክል: ወል
ድ:ገቢረ: ዘእምኀቤሁ:ወሊ‹ንተኒ: ዘእንበለ:ዘርኦ:ለአብ: ይገብር:ዘወኦቱ:ገ
20 ብረ::ከማሁ: ወልድኒ:ይገብር: በእሙሳሉ::=ᎈ እስሙ: አብኒ:ያፈቅር: ወልደ:ወኩ
ሎ:ያርእዮ: ዘወኦቱ:ይገብር:ወዘይዜልቢ: እሙዝ:ያርኢዮ:ገብረ: ከሙ:እንትሙ:ታ
21 ላሙረ: ወታነክረ::=ᎈ ወበከሙ: አብ:ያነሥእሙ: ለሙወታን: ወያሐይዎሙ: ከማ
22 ሁ:ወልድኒ:ለዘ: ፈቀደ:ያሐዩ:=ᎈ እስሙ: አብሰ:ኢይኴንን: ወኢሙነሂ: አለ:ኩሎ:
23 ኩነኔሁ:ለወፈዮ:ለወልዱ:=ᎈ ከሙ:ኩሉ:ያክብርዎ: ለወልዱ: በከሙ:ያክብርዎ:ለ
24 አብ::ወዘኢያክብሮ: ለወልድ:ኢያክብሮ: ለአብ:ለዘ: ፈነዎ::=ᎈ ለሜን:ለሜን:እ
ብለክሙ:ዘይሰምዕ:ቃልየ: ወይኒሙን: በዘ:ፈነወኒ: ይረክብ:ሕይወተ: ዘለዓለም: ወ
25 ኢይሓውር:ውስተ: ደይን:ለሳ:ዐደወ: እሞት:ውስተ: ሕይወት::=ᎈ ለሜን: ለሜን:
እብለክሙ: ከመ: ይበጽሕ:ጊዜሁ: ወይእዜ: ውእቱ: ከመ:ሞዉታን: ይሰምዕዎ: ቃ
26 ሎ: ለወልደ: እግዚአብሔር:ወእለ: ሰምዑ:ይሕይዉ::=ᎈ ወበከመ:አብ:ቦሕይወተ:
27 ንቤሁ:ከማሁ: ለወልድኒ:ወሃበ:ይርከብ:ሕይወተ:ንቤሁ::=ᎈ ወወሃቦ: ስልጣነ:መባሕ
ተ:ይግበር :ኩነኔ: እስሙ:ወልደ: እግዚአብሔር: ወልደ: እጋለ: እሙ: ሕያዉ:ውእ
28 ቱ::=ᎈ ወበእንተዝሰ:ሊትንክሩ: እስሙ:ይበጽሕ: ጊዜሁ::ከሙ: ይስምዕዎ::ቃሉ:
29 ኩሉሙ: እለ:ውስተ: መቃብር:=ᎈ ወይወፅኡ: እለ:ሠናየ: ገብሩ:ውስተ: ትንሣኤ:
30 ሕይወተ::ወእለሰ: እኩየ:ገብሩ:ውስተ:ትንሣኤ ዘለደይን::=ᎈ ሊይክል: እንሰ: ገ
ቢረ: ወእምኀቤየ: ወሊ‹ንተኒ: በዝሙ: ሰማዕኩ: እኳንን: ወኩነኔየኒ ፡ ጽድቅ:ውእ
31 ቱ: :እስሙ:ሊይኀሠሠ: ፈቃደ: ዚላየ: ዘእንበለ: ፈቃዱ: ለዘፈነወኒ::=ᎈ ወእመሰ;
ሰልየ: ሰመዐ: ኮንኩ: ለርእስየ: ሊኮነ: እሙንኒ: ሰመዕየ::;=ᎈ

Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Amen, amen, dico vobis, Non potest Fi- 19
lius facere à semetipso quicquam, nisi quòd viderit Patrem facientem: quod ille
fecit, sic Filius faciet in similitudine ejus. Quia Pater diligit Filium, & omnia de- 20
monstrat ei quæ ipse facit: & quod majus est hoc, demonstrabit ei opus, ut vos cog-
noscatis, & miremini. Et sicut Pater suscitat mortuos, & vivificat eos, sic Filius 21
quem vult, vivificabit. Quia Pater non judicat quenquam, sed omne judicium e- 22
jus dedit filio suo: Ut omnes honorent Filium, prout honorant Patrem: & qui 23
non honorat Filium, non honorat Patrem qui misit eum. Amen, amen dico vo- 24
bis; Qui audit vocem meam, & credit in eo qui misit me, inveniet vitam æter-
nam, & non veniet in condemnationem, sed tranſivit à morte in vitam. Amen, 25
amen dico vobis, quòd veniet tempus, & nunc est, quòd mortui audient vocem
filii Dei: & qui audierint, vivent. Et sicut Pater habet vitam apud seipsum, sic Fi- 26
lio dedit, ut inveniat vitam apud seipsum. Et dedit ei potestatem auctoritatis, 27
ut exerceat judicium: quia filius Dei, Filius hominis est. Et propterea ne mira- 28
mini: quia veniet hora, quòd audient vocem ejus, omnes qui sunt in sepulchro.
Et prodibunt qui bonum fecerunt, in resurrectionem vitæ: & qui malum fece- 29
runt, in resurrectionem quæ in condemnationem. Non possum ego facere à 30
meipso quicquam: sicut audivi judico, & judicium meum justum est: quia
non quæro voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me. Et si ego te- 31
stis fui de meipso, non est credibile testimonium meum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * انچنانك مر پدررا زندكاني هست در قنوم سرشت خود * اين چنين بفرزند † نيز داد كه
27 زندكاني در قنوم او باشد * * واورا مسلط كرد كه حكم داوري نيز كند * كه پسر اوست * انك
28 بني اهم را داوري كند * * وشما عجبناك مباشيد بدين كه ساعتي بيايد كه هركه در كورستانند *
29 اواز او بشنوند * * برخيزند * ايشان كه نيكي كرده باشند * براي قيامت زندكاني * وايشان كه بدي
30 كرده باشند براي قيامت † داوري * نتوانم † از ارادت خود چيزي كردن * الا انچنانك شنيدم داوري
كنم * وداوري من راست است * اكنون نه ارادت خود مني خواهم الا ارادت انك مرا فرستاد *
31 * اكر من بر خود كواهي دهم * كواهي من راست نباشد

Sicut Patri vita est in essentia na- 26
turæ suæ, ita Filio etiam dedit, ut
vita in essentia ejus sit. Et pote- 27
statem ei fecit, ut authoritatem
judicii etiam exerceat: quia Fi-
lius ipse est qui filios hominis ju-
dicat. Vos autem admiratione ca- 28
pti ne sitis de hoc: quia hora ve-
niet, quâ omnes, qui in sepulchris
sunt, vocem ejus audient. Et sur- 29
gent, ii qui bonum fecerunt, ad re-
surrectionem vitæ: & ii qui ma-
lum fecerunt, in resurrectionem ju-
dicii. Non possum ex voluntate mea 30
quicquam facere; sed quemadmo-
dum audivi judicium facio, & ju-
dicium meum rectum est: Jam
non voluntatem meam quæro, sed
voluntatem ejus qui me misit. Si 31
ego de meipso testimonium darem,
testimonium meum verum non esset.

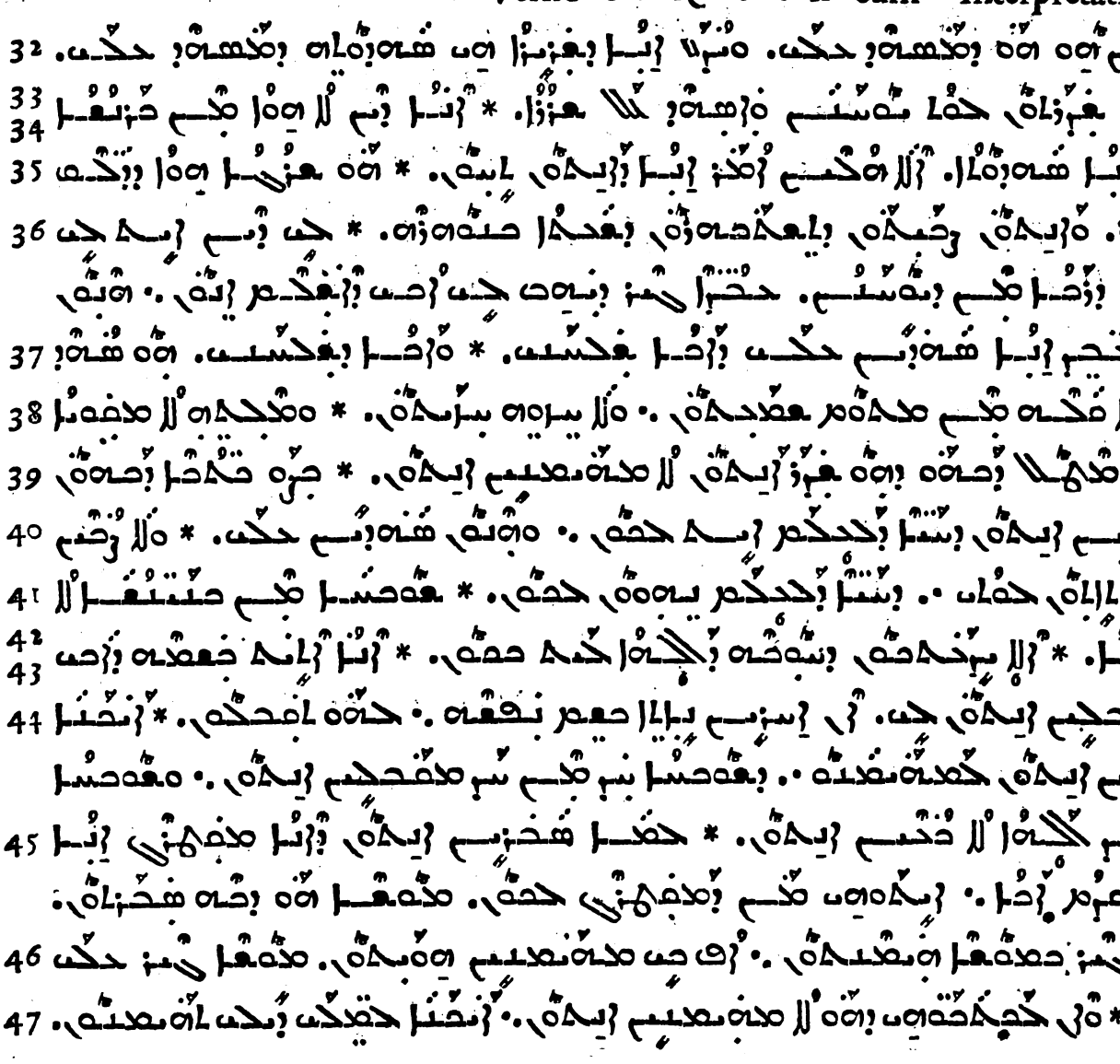
Digitized by Google

Alius eſt *teſtans* de me, & ſcio quia verum eſt teſtimonium quod
32 Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν
teſtatur de me. Vos miſiſtis ad Joannem, & *teſtatus eſt*
33 μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε
veritati. Ego autem non ab homine teſtimonium accipio:
34 τῇ ἀληθείᾳ. Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω·
ſed hæc dico, ut vos *ſervemini*. Ille erat lucerna ardens,
35 ἀλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος,
& lucens: vos autem voluiſtis exultare ad horam in luce
καὶ φαίνων· ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε (ϱ) ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ
ejus. Ego autem habeo teſtimonium majus Joanne: *nam* opera
36 αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν (σ) μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα
quæ dedit mihi Pater ut perficiam ea, ipſa opera, quæ ego facio,
ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα, (τ) ἃ ἐγὼ ποιῶ,
teſtantur de me, quia Pater me miſit. Et *mittens* me Pater,
37 μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκε. Καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ,
ipſe *teſtatus eſt* de me: neque vocem ejus audiſtis unquam, neque
αὐτὸς μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ· οὔτε φωνὴν αὐτοῦ (υ) ἀκηκόατε πώποτε, οὔτε
ſpeciem ejus vidiſtis. Et verbum ejus non habetis manens in vobis:
38 εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε. Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν·
quia quem miſit ille, huic vos non creditis. Scrutamini Scripturas,
39 ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. Ἐραυνᾶτε τὰς γραφάς,

quia vos putatis in ipſis vitam æternam habere: & illæ ſunt *teſtantes*
ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι
de me. Et non vultis venire ad me, ut vitam habeatis. *Gloriam*
περὶ ἐμοῦ. Καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. Δόξαν 40
ab hominibus non accipio. Sed cognovi vos, quia *dilectionem* 41
παρὰ (φ) ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω. Ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην 42
Dei non habetis in vobis*ipſis*. Ego veni in nomine Patris mei,
τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, 43
& non accipitis me: ſi alius venerit in nomine *proprio*, illum
καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον
accipietis. Quomodò poteſtis vos credere, gloriam ab *invicem*
λήψεσθε. Πῶς δύνασθε ὑμεῖς (χ) πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων 44
accipientes, & gloriam, quæ à ſolo Deo, non quæritis? *Ne putate*
λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε; Μὴ δοκεῖτε 45
quia ego *accuſabo* vos apud Patrem: eſt *accuſans* vos Moyſes, in
ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωσῆς, εἰς
quo vos ſperatis. Si enim crederetis Moyſi, crederetis *utique* mihi: de
ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε (ψ) Μωσῇ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ 46
enim me ille ſcripſit. Si autem illius literis non creditis, quomodò
γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς 47
meis verbis *creditis*?
τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι (ω) πιστεύσετε;

MS.A. (ϱ) πρὸς ὥραν ἀγαλλιαθῆναι ἐν (σ) μείζων (τ) ἃ ποιῶ, (υ) πώποτε ἀκηκόατε, (φ) ἀνθρώπου (χ) πιστεύειν, (ψ) Μωσεῖ, (ω) πιστεύσητε;

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Alius eſt ille qui teſtatur de me, & ſcio 32
verum eſſe ejus teſtimonium quod teſta-
tur de me. Vos miſiſtis ad Johannem, & 33
teſtimonium præbuit veritati. Ego verò 34
ab homine non capio teſtimonium, ſed
hæc dico ut vos ſervemini. Ille erat lu- 35
cerna ardens & lucens: vos autem voluiſtis
voſmetipſos glorificare ad horam in ejus
luce. Ego autem habeo teſtimonium ma- 36
jus *teſtimonio* Johannis: opera enim quæ de-
dit mihi Pater meus ut ea perficerem, ipſa
inquam opera quæ perago, teſtantur de
me, quòd Pater meus miſerit me. Et Pa- 37
ter qui miſit me, ipſe teſtatur de me:
nec vocem ejus unquam audiſtis, nec ſpe-
ciem ejus vidiſtis. Et ſermo ejus non ma- 38
net in vobis, quia in eum quem miſit ille,
vos non creditis. Scrutamini Scripturas, 39
in quibus vos putatis vitam æternam ha-
bere, & ipſæ teſtificantur de me. Nec 40
tamen vultis venire ad me ut vitam æter-
nam habeatis. Gloriam ab hominibus 41
non capio. Sed novi vos dilectionem Dei 42
non habere in vobis. Ego veni in no- 43
mine Patris mei, neque recipitis me:
ſi alius venerit in nomine proprio, illum
recipietis. Quomodo poteſtis credere, qui 44
gloriam alius ab alio captetis, & glori-
am quæ à ſolo Deo eſt, non quæratis?
Num putatis me accuſatum vos coram 45
Patre? eſt qui vos accuſet, Moſes ille in
quo ſperatis. Si enim Moſi crederetis, 46
mihi quoque crederetis; Moſes enim de
me ſcripſit. Quòd ſi ſcriptis illius non 47
creditis, quomodo verbis meis crede-
tis.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * دیگریست که بر من گواهي دهد * ومي دانم گواهي او که بر من
33 گواهي دهد * راستست * شما پیش یحیي فرستادید * واو بر حق گواهي داد * ومن
34 از ادمي گواهي نمي ستانم * لیکن میگویم [اینها تا] شما زنده باشید * او بود چراغ
35 افروخته و روشنایي مي دهد * وشما دروقت روشنایي او * خواستید که فخر بیاورید * اما
36 من دارم گواهي از گواهي یحیي بزرگتر * [کردارهایي که پدر بمن داد تا
ایشانرا تمام کنم] کردارهایي که من بکنم * بر من گواهي دهد که پدرم
37 مرا فرستاد * و[پدر که مرا فرستاد] بر من گواهي داد * نه از قدیم اواز او
38 شنیدید * ونه دیدار او دیدید * و کلمهٔ او در شما ننشست * براي انک انکس را
39 که پیش شما فرستاد باور نداشتید * کتابهارا تفحص کنید * که پندار شما چنانست که
40 زندگاني جاوید درایشان دارید * ان کتابها براي من گواهي مي دهند * نخواستید که پیش
41 من بیایید * که جاوید زندگاني براي شما بشود † تا ابد * ستایش از آدمیان نمي خواهم

Alius eſt qui de me teſtimonium 32
dat: & ſcio teſtimonium ejus,
qui de me teſtimonium dat, ve-
rum eſſe. Vos ad Johannem mi- 33
ſiſtis, & ille de veritate teſti-
monium dedit. Ego autem ab 34
homine teſtimonium non accipio:
ſed hæc dico ut vos vivatis.
Ille erat lucerna ardens, & 35
lucem præbebat: & vos in tem-
pore lucis ejus voluiſtis glori-
ari. At ego habeo teſtimonium 36
teſtimonio Johannis majus,
opera quæ Pater mihi dedit ut
eà perficiam: opera quæ fa-
cio de me teſtantur, quòd Pater
meus me miſit. Et Pater 37
qui me miſit, de me teſtimo-
nium dedit: ne ab antiquo qui-
dem vocem ejus audiſtis, neque
ſpeciem ejus vidiſtis. Et ver- 38
bum ejus in vobis non commo-
ratum eſt: propterea quòd ipſi,
quem ad vos miſit, fidem non ha-
buiſtis. Scripturas ſcrutamini, 39
quia opinio veſtra talis eſt, quòd
vitam æternam in eis habeatis:
ipſæ Scripturæ de me teſtimo-
nium dant. Noluiſtis ad me 40
venire, ut vita æterna vobis eſſet in perpetuum.
Laudem ab hominibus non volo. 41

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

32 Alius est, qui testimonium perhibet de me: & scio quia verum est testimonium,
33 quod perhibet de me. Vos misistis ad Joannem: & testimonium perhibuit
34 veritati. Ego autem non ab homine testimonium accipio: sed hæc dico ut
35 vos salvi sitis. Ille erat lucerna ardens, & lucens. Vos autem voluistis ad ho-
36 ram exultare in luce ejus. Ego autem habeo testimonium majus Joanne. Ope-
ra enim quæ dedit mihi Pater ut perficiam ea; ipsa opera, quæ ego facio, te-
37 stimonium perhibent de me, quia Pater misit me: Et qui misit me Pater, ipse
testimonium perhibuit de me: neque vocem ejus unquam audistis, neque spe-
38 ciem ejus vidistis. Et verbum ejus non habetis in vobis manens: quia quem
39 misit ille, huic vos non creditis. Scrutamini Scripturas, quia vos putatis in
ipsis vitam æternam habere: & illæ sunt, quæ testimonium perhibent de me: Et 40
non vultis venire ad me ut vitam habeatis. Claritatem ab hominibus non 41
accipio. Sed cognovi vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis. 42
Ego veni in nomine Patris mei, & non accipitis me: si alius venerit in nomine 43
suo, illum accipietis. Quomodò vos potestis credere, qui gloriam ab invicem 44
accipitis; & gloriam, quæ à solo Deo est, non quæritis? Nolite putare quia 45
ego accusaturus sim vos apud Patrem: est qui accusat vos Moyses, in quo
vos speratis. Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi: de me 46
enim ille scripsit. Si autem illius literis non creditis: quomodò verbis me- 47
is credetis?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 *لَكِنَّ ٱلَّذِي يَشْهَدُ لِي آخَرُ وَأَنَا أَعْلَمُ أَنَّ شَهَادَتَهُ ٱلَّتِي يَشْهَدُ بِهَا لِأَجْلِي حَقٌّ هِيَ *
33 أَنْتُم
34 أَرْسَلْتُم إِلَى يُوحَنَّا فَشَهِدَ لِي بِٱلْحَقِّ * وَأَمَّا أَنَا فَلَسْتُ أَطْلُبُ شَهَادَةً مِنْ إِنْسَانٍ * لَكِنْ أَقُولُ
35 هٰذَا لِتَخْلُصُوا أَنْتُمْ * كَانَ ذَاكَ مِصْبَاحٌ مُمْتَلِئٌ مُضِيئًا وَأَنْتُم أَرَدْتُم أَنْ تَبْتَهِجُوا بِنُورِهِ
36 سَاعَةً * وَأَنَا فَلِي شَهَادَةٌ أَعْظَمُ مِنْ شَهَادَةِ يُوحَنَّا * لِأَنَّ ٱلْأَعْمَالَ ٱلَّتِي أَعْطَانِي أَبِي لِأُكَمِّلَهَا
37 هِيَ هٰذِهِ ٱلْأَعْمَالُ ٱلَّتِي تَشْهَدُ مِنْ أَجْلِي أَنَّ ٱلْآبَ أَرْسَلَنِي * وَٱلْآبُ ٱلَّذِي أَرْسَلَنِي هُوَ يَشْهَدُ
38 لِي * وَلَمْ تَسْمَعُوا قَطُّ صَوْتَهُ وَلَا عَرَفْتُمُوهُ وَلَا رَأَيْتُمُوهُ * وَكَلِمَتُهُ لَا تَثْبُتُ فِيكُمْ لِأَنَّكُمْ لَمْ
39 تُؤْمِنُوا بِٱلَّذِي أَرْسَلَهُ * فَٱبْحَثُوا ٱلْكُتُبَ ٱلَّتِي تَظُنُّونَ أَنْتُم أَنَّ لَكُمْ بِهَا حَيَاةَ ٱلْأَبَدِ فَهِيَ
40 تَشْهَدُ مِنْ أَجْلِي * لَسْتُم تُرِيدُونَ أَنْ تُقْبِلُوا إِلَيَّ * لِتَكُونَ لَكُمْ حَيَاةُ ٱلْأَبَدِ * لَسْتُ
41 أَقْبَلُ ٱلْمَجْدَ مِنْ إِنْسَانٍ * لَكِنِّي قَدْ أَعْلَمْتُكُمْ أَنْ لَيْسَ فِيكُمْ حُبُّ ٱللَّهِ * أَنَا أَتَيْتُ
42 بِٱسْمِ أَبِي فَلَمْ تَقْبَلُونِي وَإِنْ أَتَى آخَرُ بِٱسْمِ نَفْسِهِ فَتَقْبَلُوهُ * كَيْفَ تَقْدِرُونَ أَنْ تُؤْمِنُوا وَأَنْتُم
44 إِنَّمَا تَقْبَلُونَ ٱلْمَجْدَ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ وَلَا تَطْلُبُونَ ٱلْمَجْدَ مِنَ ٱللَّهِ ٱلْوَاحِدِ * لَا تَظُنُّوا
45 أَنِّي أَشْكُوكُمْ عِنْدَ ٱلْآبِ إِنَّ لَكُمْ مَنْ يَشْكُوكُمْ مُوسَى ٱلَّذِي إِيَّاهُ تَرْجُونَ * فَلَوْ كُنْتُم
46 تُؤْمِنُونَ بِمُوسَى لَآمَنْتُم أَيْضًا بِي لِأَنَّ ذَاكَ كَتَبَ مِنْ أَجْلِي * فَإِنْ كُنْتُم لَا تُؤْمِنُونَ بِمَا
47 كَتَبَ ذَاكَ فَكَيْفَ تُؤْمِنُونَ بِكَلَامِي *

*Sed qui testatur mihi, alius est, & 32
ego novi testimonium ejus quod per- 33
hibet de me, verum esse. Vos misi-
stis ad Johannem, & attestatus est
mihi secundùm veritatem. At ego 34
non quæro testimonium ab homine,
sed dico hæc ut salvemini vos. Erat 35
ille fax plena, fulgens: & vos vo-
luistis gestire in luce ejus ad ho-
ram. Et ego quidem habeo testimo- 36
nium majus testimonio Johannis: Quo-
niam opera quæ dedit mihi Pater me-
us peragenda, hæc eadem sunt ope-
ra quæ testantur mihi quòd Pater
me miserit. Et Pater qui misit me, 37
ipse testatur mihi; At non audistis
unquam vocem ejus, neque novistis
eum, neque eum vidistis. Et ver- 38
bum ejus non persistit in vobis, quia
non credidistis in eum quem misit.
Scrutamini Scripturas, in quibus pu- 39
tatis vos vobis inesse vitam æter-
nam: nam ipsæ testantur de me. Non 40
vultis venire ad me, ut sit vobis vi-
ta æterna. Non capto gloriam ab ho- 41
mine. Sed jam monui vos, quòd non 42
est in vobis dilectio Dei. Ego veni in 43
nomine Patris mei, & non recepistis
me: & si veniat alius in nomine
sui ipsius, recipietis eum. Quomodo 44
potestis credere, cùm vos quidem re-
cipiatis gloriam alter ab altero: &
non quæratis gloriam à Deo uno? Ne 45
putetis quòd sim vos accusaturus
apud Patrem; nam habetis qui accuset
vos, Moyses, quem speratis. Quòd si 46
credideretis Moysi, certè crederetis
mihi etiam: quia ille scripsit de 47
me. Sed quum non credatis iis quæ
scripsit ille, quomodo credetis verbis
meis?*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ካልእ : ውእቱ : ሰማዕትየ : ወእአመር : ከመ ፡ ጽድቅ : ውእቱ : ሰምዑ : ዘሰመዐ :
33 በእንቲኣየ ፡ ፡ ። ፡ አንሶ ፡ ላኮኑ ፡ ላንትሙ ፡ ለእክሙ ፡ ኃበ : ዮሐንሰ : ወነገረክሙ ፡ ሰመዖ ፡
34 በጽድቅ ። ፡ አእሰ : ላኮ : እመዓ : ሰብእ : ዘእፈቅድ ፡ ፡ ወዘሂ : ዘእብል : እነ : ከመ ፡
35 ለንትሙ ፡ ትድኅኑ ፡ ዝንቱ ፡ ። ፡ ወውእቱሰ ፡ ሜኑቶት ፡ ዘየኅቱ ፡ ወያበርህ ፡ ፡
36 ወለንትሙሰ ፡ ፈቀድክሙ ፡ ሕደጠ ፡ ትትፈሠሑ ፡ በብርሃኑ ፡ ለሰዓት ፡ ። ፡ ወእነሰ ፡
ቤየ ፡ ሰማዕተ ፡ ዘይዓቢ ፡ እመዮሐንስ ፡ ዝንቱ ፡ ግብር ፡ ዘወሃበኒ ፡ እቡየ ፡ እግበር ፡
37 ወእፈጽሞ ፡ ውእቱ ፡ ግብር ፡ ዘእገብር ፡ ሰማዕቲየ ፡ ከመ ፡ እቡየ ፡ ዘፈነወኒ ፡ ። ፡ ወ
እቡየ ፡ ዘፈነወኒ ፡ ሰማዕትየ ፡ ፡ ወእመከመ ፡ ኮንክሙ ፡ ቃሉ ፡ ኢሰማዕክሙ ፡ ፡
38 ወራእዮሂ ፡ ኢርኢክሙ ፡ ። ፡ ወቃሉሂ ፡ ለልክሙ ፡ ዘይነብር ፡ ፡ እከመ ፡ ዘውእ
39 ቱ ፡ ፈነወ ፡ ኢተአመኑ ፡ ኪያሁ ፡ ላንትሙ ፡ ። ፡ ። ፡ ሖሠሡ ፡ ትርእዩ ፡ ክሡታት ፡
መጸሕፍት ፡ እከመ ፡ ይመሰለክሙ ፡ በዝንቱ ፡ ትረክቡ ፡ ሕይወተ ፡ ዘለዓለም ፡ ፡ ወእማ
40 ንቱ ፡ ሰማዕትየ ፡ ። ፡ ወኢትፈቅዱ ፡ ትመጽኡ ፡ ኀቤየ ፡ ከመ ፡ ትርከቡ ፡ ሕይወተ ፡ ። ፡ ። ፡
41 ለእሰ ፡ ኢይፈቅድ ፡ ያድሉ ፡ ሊተ ፡ ሰብእ ፡ ። ፡ ወእእመርኩክሙ ፡ በሕቱ ፡ ከመ ፡ ለ
42 ልብክሙ ፡ ፍቅረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ላዕሌክሙ ፡ ። ፡ እነ ፡ መጸእኩ ፡ በሰመ ፡ ለቡየ ፡ ወ
43 ኢትትወከፈኒ ፡ ወእመ ፡ መጽአ ፡ ከልአ ፡ በስመየ ፡ ኪያሁ ፡ ትትወከፈ ። ፡ ። ፡ እ
44 ሮ ፡ ትክሉ ፡ ለንትሙ ፡ ላሚነ ፡ ዘታበድሩ ፡ ለድልው ፡ ለቢጽክሙ ፡ እመታድል
45 ው ፡ ለዘ ፡ ባሕቲቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ። ፡ ። ፡ ኢይመስልክሙ ፡ ዘለነ ፡ ለስተዋድ
ዮክሙ ፡ ኃበ ፡ አብ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሃሎ ፡ ሙሴ ፡ ዘያስተዋደዮክሙ ፡ ዘኪያሁ ፡
46 ታመልኩ ፡ ወትሴፈዉ ፡ ። ፡ ። ፡ ሶበሁ ፡ ለመንክመ ፡ ለሙሴ ፡ ኪያየ ፡ እመለመነ
47 ክሙኒ ፡ እከመ ፡ በእንቲኣየ ፡ ጸሐፈ ፡ ውእቱ ፡ ። ፡ ። ፡ ወእመሰ ፡ ዘጸሐፈ ፡ ሙሴ ፡ ኢተለ
መኑ ፡ እሮ ፡ ቃልየ ፡ ተለመኑ ፡ ። ፡ ። ፡

Alius est testis meus, & scio quòd verum est testimonium ejus, quod testa- 32
tus est de me. Nónne vos misistis ad Johannem, & perhibuit vobis testi- 33
monium suum in veritate? Ego non testimonium hominis desidero: & hoc 34
quod ego dico, ut vos servemini, est. Ille lucerna accensa est, & lucens: 35
& vos voluistis paululùm exultare in luce ejus ad horam. Et ego habeo 36
testem majorem Johannem, hoc opus quod dedit mihi Pater meus ut face-
rem, & perficerem: illud opus quod facio testis meus est, quòd Pater meus
est qui misit me. Et Pater meus qui misit me testis meus est, & dum ad- 37
fuerit vobis, vocem ejus non audistis, & speciem ejus non vidistis. Et ver- 38
bum ejus vos non habetis manentem: quia quem ipse misit, non creditis ei
vos. Scrutamini ut videatis revelationem Scripturæ, quia vobis videtur, 39
quòd in ea invenietis vitam æternam: & istæ sunt testes mei. Et non vultis ve- 40
nire ad me ut inveniatis vitam. Ego nolo ut placeant mihi homines. 41
Attamen novi vos, quòd non habetis dilectionem Dei super vos. 42
Ego veni in nomine patris mei, & non recipitis me, & si venerit alius in no- 43
mine meo, recipietis eum. Quomodo potestis vos credere, qui desideratis 44
placere sociis vestris, magis quàm ut placeatis soli Deo? Ne videatur vo- 45
bis quòd ego accusabo vos apud Patrem Deum: est Moses qui accusabit vos,
quem colitis & speratis. Si crederetis Mosi, mihi etiam crederetis, quia 46
de me scripsit ille. Et si *in* iis quæ scripsit Moses non creditis, quomodo ser- 47
moni meo credetis?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

42 *لیکن شمارا اکاه کردم * که دوستي خدا درشما نیست * * من بنام پدرم آمدم
43
وشما قبول نمي کنید * واگر کسي دیگر بنام خود بیاید اورا قبول کنید * * چگونه
44
توانید † ایمان اوردن * که یکي از یکي ستایش مي خواهید * وستایش را که از یکي
خداست * نمي خواهید * * مگر مي پندارید که من شمارا پیش پدر ملامت وتشویر مي
45
دهم * هست انکه شمارا تشویر دهد * موسي انکه بدو اعتماد † کردید * * اگر بموسي ایمان
46
مي آوردید * بمن نیز ایمان مي اوردید * زیرا موسي بر من نبشت * * چون بکتاب او ایمان
47
نیاوردید * چگونه بسخنهاء من ایمان آوردید *

*Sed vobis indicavi, quòd amor Dei 42
in vobis non est. Ego in nomine Pa- 43
tris mei veni, & vos non recipitis:
Sin quispiam alius in nomine suo
venerit, illum recipietis. Quomo- 44
do potestis credere, qui unus ab
alio laudem petitis, & laudem quæ
ab uno Deo est non quæritis? Nun- 45
quid putatis, quòd ego vos apud
Patrem accusabo, & pudefaci-
am? Est qui vos pudefacit, Mo-
ses ipse in quo confisi estis. Si Mosi 46
fidem habuissetis, mihi etiam fidem
haberetis: Moses enim de me scri-
psit. Cùm libro ejus fidem non ha- 47
bueritis, quomodo verbis meis fi-
dem habeatis?*

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Η'.

CAP. VI. ς'.

μς α

1 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριά-
2 δος· Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς· ὅτι (α)ἐώρων αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει
3 ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. Ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν
4 μαθητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. Ἐπάρας
5 δὲ τοὺς (β) ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐ-
6 τὸν, λέγει πρὸς τὸν Φίλιππον, Πόθεν (γ)ἀγοράσωμεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; (Τοῦτο
7 δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλε ποιεῖν.) Ἀπεκρίθη
8 αὐτῷ Φίλιππος· Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα (δ) ἕκαστος
9 αὐτῶν βραχύ τι λάβῃ. Λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελ-
φὸς Σίμωνος Πέτρου, Ἔστι παιδάριον ἓν ὧδε, (ε) ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους, καὶ
δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς, Ποιήσατε
τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. Ἦν δὲ (ζ) χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ· (η) ἀνέπεσον
οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι. (θ) Ἔλαβε δὲ τοὺς ἄρτους ὁ Ἰη-
σοῦς, καὶ εὐχαριστήσας (ι) διέδωκε τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμένοις·
ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθη-
ταῖς αὐτοῦ, Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. Συνήγα-
γον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων, ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθί-
νων, ἃ ἐπερίσσευσε τοῖς βεβρωκόσιν. Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησε σημεῖον
ἔλεγον, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.
Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν, ἵνα
ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησε πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

MS. A. (α) ἐθεώρουν τὰ(β) τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς, (γ)ἀγοράσωμεν(δ)ἵνα φάγωσι βραχύ τι (ε)ὃς ἔχει (ζ)πολὺς χόρτος (η) ἀνέπεσον οὖν οἱ ἄνθρωποι, ἄνδρες (θ)Ἔλαβεν οὖν τοὺς (ι) διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις· (κ) ποιήσωσιν βασιλέα,

duos *pisciculos*: sed hæc quid sunt inter tot? Dixit autem Jesus; Facite homines discumbere. Erat autem fœnum multum in loco: Discubuerunt ergò viri *numerum* quasi quinque millia. Accepit autem panes Jesus, & gratias agens distribuit *discipulis*, at discipulis discumbentibus; similiter & ex *pisciculis* quantū volebant. Ut autem impleti sunt, dicit discipulis suis; Colligite *superabundantia* fragmenta, *ut non quid pereat*. Collegerunt ergò, & impleverūt duodecim cophinos fragmentorū, ex quinq; panibus hordeaceis, quæ superfuerunt *comedentibus*. Illi ergò homines *videntes* quod fecerat signum, dicebant; Quia hic est verè Propheta venturus in mundum. Jesus ergò *cognoscens quòd futuri essent venire & rapere* eum, ut facerent eum regem, *recessit* iterùm in montem ipse solus.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ad oblationem dominicæ IV. post Epiphaniam.

CAP. VI.

1 Post hæc profectus est Jesus trans mare
2 Galilææ Tiberiadis. Et post eum abierunt
3 cœtus multi; quoniam videbant signa quæ
4 edebat in ægrotis. Et ascendit Jesus in mon-
5 tem, ibique sedebat cum discipulis suis. Pro-
6 pè autem erat festum Paschatis Judæorum.
7 Et sustulit Jesus oculos suos, viditque turbam
8 multam venientem ad se, & dixit Philippo,
9 Unde ememus panem ut isti edant? Hoc au-
10 tem dicebat dum tentaret eum: ipse enim sci-
11 ebat quid effet facturus. Dixit ei Philip-
12 pus, Ducentorum denariorum panis non suf-
13 ficeret eis, quum quid minimum singuli eo-
14 rum acciperent. Dixit ei unus ex discipulis
15 suis, Andreas frater Simonis Cephæ; Est
puer quidam habens secum quinque panes hordeaceos, & duos pisces: sed hæc quid sunt ad hos omnes? Dixit eis Jesus; Efficite ut omnes homines discumbant: erat autem gramen multum in illo loco. Et discubuerunt viri numero quinquies mille. Et accepit Jesus panem, & benedixit, ac distribuit illis qui discumbebant: similiter etiam de piscibus quantum voluerunt. Quumque saturati fuissent, dixit discipulis suis; Colligite fragmenta quæ superfuerunt, ne quid depereat. Collegerunt itaque, & impleverunt duodecim cophinos fragmentis illis: quæ superfuerunt his qui comederunt ex quinque panibus hordeaceis. Illi autem homines qui viderant signum quod ediderat Jesus, dicebant; Verè hic est Propheta ille, qui venturus erat in mundum. Jesus verò cognovit eos venturos ad rapiendum eum, eumque regem faciendum: & subduxit sese in montem solus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

دوازده آنجا که از پنج نان ودو ماهي پنج هزار مرد سير کرد

XII. Ubi quinque panibus & duobus piscibus quinque mille viros saturavit.

CAP. VI.

1 وبعد ازان عيسي در جليل رفت * در کدرکاه درياي طبريه * جماعت بسيار درپي او
2 رفتند * با انك ديدند ايتهاي که با رنجوران وشلان مي کرد * * وعيسي با شاکردان
3 خود بالاء کوه رفت * ونشست * * وعيد فصح يهوديان نزديك شك بود * * ومسج چشم خود
4 5 برداشت * جماعتهاء بسيار ديد که پيش اومي ايند * روي بفيليبوس کرد که ازکجا بخريم
6 نان که ايشان بخورند * * اين را کفت چنانك اورا مي آزمايد * براي انك اومي دانست که
7 چه خواهد کردن * * فيليبوس کفت بدويست دينار نان ايشانرا بس نباشد * وخود اکر
8 هريکي لقمه ستانند * * يکي ازشاکردان اونام او انداروس * برادر شمعون صفا * بدو
9 کفت * هست اينجا جواني که دارد پنج نان جوين * ودو ماهي * ليکن اين قدر براي اين
10 همه خلق چه بس باشد * * عيسي بديشان کفت چنان † سازيد که همه خلق
بنشينند * و انجا مقام علفناك بود ومردم از پاي نشستند * بشمار پنج هزار

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA

CAP. VI.

1 2 POst hæc abiit Jesus trans mare Galilææ, quod est Tiberiadis : Et sequebatur
3 eum multitudo magna, quia videbant signa, quæ faciebat super his qui infirma-
4 bantur. Subiit ergò in montem Jesus : & ibi sedebat cum discipulis suis. Erat
5 autem proximum Pascha, dies festus Judæorum. Cùm sublevâsset ergò oculos Je-
sus, & vidisset quia multitudo maxima venit ad eum, dixit ad Philippum ; Undè
6 ememus panes, ut manducent hi ? Hoc autem dicebat tentans eum : ipse enim
7 sciebat quid esset facturus. Respondit ei Philippus ; Ducentorum denariorum pa-
8 nes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum quid accipiat. Dicit ei unus ex
9 discipulis ejus, Andreas frater Simonis Petri ; Est puer unus hic, qui habet quin-
que panes hordeaceos, & duos pisces : sed hæc quid sunt inter tanto ? Dixit 10
ergò Jesus ; Facite homines discumbere. Erat autem fœnum multum in loco. Dis-
cubuerunt ergò viri, numero quasi quinque millia. Accepit ergò Jesus panes : 11
& cùm gratias egisset, distribuit discumbentibus : similiter & ex pisibus quan-
tum volebant. Ut autem impleti sunt, dixit discipulis suis ; Colligite quæ super- 12
verunt fragmenta, ne pereant. Collegerunt ergò, & impleverunt duodecim co-
phinos fragmentorum, ex quinque panibus hordeaceis, quæ superfuerunt his qui 13
manducaverant. Illi ergò homines cùm vidissent quòd Jesus fecerat signum, dice- 14
bant ; Quia hic est verè propheta, qui venturus est in mundum. Jesus ergò cùm 15
cognovisset, quia venturi essent ut raperent eum, & facerent eum regem, fugit
iterùm in montem ipse solus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلْفَصْلُ اَلثَّالِثُ عَشَرَ *

Sectio decima tertia.

CAP. VI.

1 * بَعْدَ هٰذَا مَضَى يَسُوعُ اِلَى عَبْرِ بَحْرِ اَلْجَلِيلِ اِلَى طَبَرِيَّةَ * وَتَبِعَهُ جَمْعٌ كَبِيرٌ لِاَنَّهُمْ كَانُوا عَايِنُوا
2 اَلْاٰيَاتِ اَلَّتِي صَنَعَ فِي اَلْمَرْضَى * فَجَاءَ يَسُوعُ اِلَى اَلْجَبَلِ وَجَلَسَ هُنَاكَ وَمَعَهُ تَلَامِيذُهُ * وَكَانَ عِيدُ
3 فِصْحِ اَلْيَهُودِ قَدْ قَرُبَ * فَرَفَعَ يَسُوعُ عَيْنَيْهِ فَرَاَى جَمْعًا كَبِيرًا مُقْبِلًا اِلَيْهِ * فَقَالَ لِفِيلُبُّسَ مِنْ
4 اَيْنَ نَبْتَاعُ خُبْزًا لِنُطْعِمَ هٰؤُلَاءِ * وَاِنَّمَا قَالَ هٰذَا لِيُجَرِّبَهُ لِاَنَّهُ كَانَ عَالِمًا بِمَا سَوْفَ يَصْنَعُ * اَجَابَهُ
5 فِيلُبُّسُ قَائِلًا مَا يَكْفِيهِمْ خُبْزُ بِمِايَتَيْ دِينَارٍ اِذَا نَالَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ يَسِيرًا * قَالَ لَهُ وَاحِدٌ مِنْ
6 تَلَامِيذِهِ هُوَ اَنْدَرَاوُسُ اَخُو سِمْعَانَ اَلصَّفَا * اِنَّ هٰهُنَا حَدَثًا مَعَهُ خَمْسَةُ اَرْغِفَةٍ شَعِيرًا وَسَمَكَتَانِ *
7 لٰكِنْ هٰذَا اَيْنَ يَبْلُغُ مِنْ هٰؤُلَاءِ * فَقَالَ يَسُوعُ دَعُوا اَلنَّاسَ يَتَّكِئُونَ * وَكَانَ فِي ذٰلِكَ اَلْمَكَانِ عُشْبٌ
8 كَثِيرٌ فَاتَّكَاَ خَمْسَةُ اٰلَافِ رَجُلٍ عَدَدًا * وَاَخَذَ يَسُوعُ اَلْخُبْزَ فَبَارَكَ وَاَعْطَى اَلْمُتَّكِئِينَ وَكَذٰلِكَ مِنَ
9 اَلسَّمَكَتَيْنِ بِقَدْرِ مَا شَاؤُا * فَلَمَّا شَبِعُوا قَالَ لِتَلَامِيذِهِ اِجْمَعُوا اَلْكِسَرَ اَلَّتِي فَضَلَتْ لِئَلَّا يَضِيعَ
10 شَيْءٌ مِنْهَا * فَجَمَعُوا وَمَلَاُوا اِثْنَيْ عَشَرَ زَنْبِيلًا مِنَ اَلْكِسَرِ اَلَّتِي فَضَلَتْ عَنِ اَلْاٰكِلِينَ مِنْ خَمْسَةِ
11 اَلْاَرْغِفَةِ اَلشَّعِيرِ * فَلَمَّا رَاَى اَلنَّاسُ اَلْاٰيَةَ اَلَّتِي عَمِلَهَا يَسُوعُ قَالُوا حَقًّا اَنَّ هٰذَا هُوَ اَلنَّبِيُّ اَلْجَاءِي
12 اِلَى اَلْعَالَمِ * اَلْفَصْلُ اَلرَّابِعُ عَشَرَ * وَاِنَّ يَسُوعَ عَلِمَ اَنَّهُمْ عَزَمُوا اَنْ
13 يَخْطَفُوهُ وَيُصَيِّرُوهُ مَلِكًا فَحَوَّلَ اَيْضًا اِلَى اَلْجَبَلِ وَحْدَهُ *

CAP. VI.

1 2 *Post hæc abiit Jesus ad ulteriùs litus* maris *Galilææ in Tiberiadem. Et sequu-*
tus est eum cœtus magnus, quòd vidis-
sent signa quæ fecerat in ægrotis. Venit 3
ergò Jesus in montem, & sedit ibi, &
cum eo discipuli ejus. Et dies festus 4
Paschatis Judæorum jam instabat. Et 5
elevavit Jesus oculos suos, ac vidit
turbam magnam venientem ad se, & di-
xit Philippo ; Unde ememus panem ut
cibemus istos ? Et verò dixit hoc ut 6
tentaret eum, quia ipse sciebat quid es-
set facturus. Respondit ei Philippus, di- 7
cens ; Non sufficiet eis panis ducentorum
denariorum, tametsi sumat quilibet ex
eis pusillum quid. Dixit ei unus ex di- 8
scipulis ipsius, nempe Andreas frater Si-
monis Petri ; Adest quidem hic puer 9
quidam secum habens quinque panes hor-
deaceos & duos pisces, verùm hoc quò
procedet inter illos ? Dixit ergò Jesus, 10
Sinite homines discumbere. Erat autem in
illo loco herba multa. Discubuerunt ergò
quinque millia virorum numero. Et ac- 11
cepit Jesus panem, ac benedixit, dedit-
que discumbentibus : & similiter ex pi-
scibus quantum voluerunt. Et cùm sa- 12
turati essent, dixit discipulis suis ; Col-
ligite fragmenta quæ superfecerunt, ne per-
eat quicquam ex eis. Collegerunt ergò 13
& impleverunt duodecim sportas de
fragmentis quæ superfuerant manducan-
tibus ex quinque panibus hordeaceis.
Quumq; vidissent homines signum quod 14
fecit Jesus, dixerunt ; Verè hic est Pro-
pheta venturus in mundum.

Sectio decima quarta.

Ut verò Jesus cognovit quòd decrevis- 15
sent rapere eum, & facere eum regem ;
quapropter diversus est iterum ad mon-
tem solus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 2 ወእመድኅረ: ዝንቱ : ሖረ : እግዚእ: ኢየሱስ: ጣዕደተ: ባሕረ: ገሊላ : ዘጥብር
2 ዮደሰ::=ፁ ወተለውዎ: ብዙኀን: ሰብእ: እስመ: ርእዩ: ተአምረ: ዘገብረ: በለዕለ:
3 ድዉያን::=ፁ ወዓርገ:እግዚእ: ኢየሱስ: ውስተ: ደብር : ወነበረ: ህየ:ምስለ:አርዳ
4 ኢሁ::=ፁ ወለልጸቀ: በዓለ : ፋሲካሆሙ: ለኢይሁድ : ፋሲካ::=ፁ
በእንተ : ኃምስ : ሓብስት : ወክልኤ : አሣ::=ፁ
5 ወእንዘአ : አዕይንቲሁ : እግዚእ : ኢየሱስ : ወርእየ : ብዙኀ : ሰብአ : ይመጽኡ :
ኀቤሁ:: ወይቤሎ : ለፊልጶስ:እመአይቴ: ንዛየጥ: ሓብስተ:ዘናበልዖሙ:ለእሉ::=ፁ
6 ወዘንተ : ይቤ : እንዘ : ያሜክሮ : ወውእቱሰ : ያአምር : ዘሃለመ : ይግበር::=ፁ
7 ወለወዘአ : ፊልጶስ : ወይቤ:ዘክልኤ : ምእት : ደናር : ሓብስት : ኢየአክሎሙ :
8 ከመ: ይንዘኡ: በበ: ሕቀ::=ፁ ወይቤሎ : አሐዱ : እመአርዳኢሁ : እንድርያስ :
9 እኁሁ:ለስምዖን: ጴጥሮስ::=ፁ ሃሎ: ወልድ: ዝየ : ዘቦ: ኃምስ: ሓብስተ: ስገመ:
10 ወክልኤ:ዓዛ:ወባሕቱ:ምእተ: ይበቍዓ: እማንቱ: ለዘ: ምጠኔዝ: ሰብእ::=ፁ ወይ
ቤሎሙ: እግዚእ: ኢየሱስ: ግበሩ: ምርፈቃተ: ለሰብእ:: ወብዙኀ:ዛዕፉ:ለውእቱ:
11 መካን:: ወረፈቁ:ዕደዊሆሙ:ይላክሉ: ኃምሰ: ምእት: ሖልቆሙ::=ፁ ወነሠአ: እ
ግዚእ:ኢየሱስ:ውእተ:ሓብስተ:ወለእኵቶ: ፈተተ: ወወሀበ: ለእለ: ይረፍቁ: ወጓዛሁ
12 ኒ: ምስነ:ፈቀዱ::=ፁ ወእጽገቡ: ይቤሎሙ: ሳላርዳኢሁ: ለስተጋብሉ: ዘተርፈ:
13 ፍትታት : ከመ ፡ ላልቦ : ዘይትገደፍ: ወሊመንትኒ: እመኔሁ::=ፁ ወለስተጋብሉ :
ወመልኦ: ዓሠር ተ: ወክልሌተ: መዛይመተ: ፍትታት: እመኀምስቱ: ሓብሰተ:ሰገመ:
14 ዘተርፈ: እመዘ: በልዑ: ወጸግቡ: ::=ፁ ወሮ ኢዮሙ: ሕዝብ: ዘገብረ: ተአምረ: እግ
ዚእ:ኢየሱስ:ይቤሉ:ለሚን:ነቢይ:ውእቱ:ዝንቱ: ዝመጽእ:ውስተ: ዓለሙ:=ፁ
በእንተ : ዘከመ : ሖረ : ደቤ : ባሕር::=ፁ
15 ወለእመሮሙ : እግዚእ : ኢየሱስ: ከመ: ይፈቅዱ: ይመጽኡ: ወይመሠጥዎ: ወያንግ
ሠዎ:: ወተግሕሠ: ውስተ:ደብር: ውእቱ:በባሕቲቱ::=ፁ

1 2 Et post hæc abiit Dominus Jesus trans mare Galilææ, quod *est* Tiberiadis. Et
2 sequuti sunt eum multi homines, quia viderant signum quod feciſſet ſuper ægro-
tis. Et aſcendit Dominus Jesus in montem, & ſedit ibi cum diſcipulis ejus. 3
Et propinqua fuit feſtivitas Paſchæ, Judæorum Paſcha. 4

De quinque panibus, & duobus piſcibus.

Et ſuſtulit oculos ſuos Dñs Jeſus, & vidit multos homines venientes ad eum, & 5
dixit Philippo; Unde ememꝰ panes quibus paſcamus eos. Et hoc dicebat tentans 6
eum, & ipſe ſciebat quid eſſet facturus. Et reſpondit Philipus, & dixit; Ducente- 7
rum denariorum panes non ſuffi ient iis, ut accipiant ſinguli paululum. Et dixit 8
ei quidam ex diſcipulis ejus, Andreas frater Simonis Petri ; Eſt puer hic qui ha- 9
bet quinque panes hordeaceos, & duos piſces, veruntamen quid proderunt illi
tantæ turbæ. Et dixit iis Dñs Jeſus, Facite accubitus hominibus: & multa *fuit* 10
herba hujus loci, & accubuerunt viri *ut* comederent : quinquagies centum nume-
rus eorum erat. Et accepit Dñs Jeſus hunc panem, & benedixit ei, & fregit, & 11
dedit accumbentibus, & piſcium quantum voluerunt. Et ut ſatiâſſet eos, dice- 12
bat diſcipulis ejus, Cogite quod ſupereſt fragmentorum, ut non ſit quòd perdatur
quidquam ex eo. Et coëgerunt, & impleverunt duodecim cophinos fragmen- 13
tis, ex quinque panibus hordeaceis, quæ ſuperfuerunt ex iis quibus veſce-
bantur ; & ſatiati erant. Et videntes populi quòd fecerat ſignum Dominus 14
Jeſus, dixerunt ; Verè propheta eſt hic qui venit in mundum.

De eo quòd ambulavit ſuper mare.

Et cognovit eos Dominus Jeſus quòd prompti erant venire, & rapere ipſum, & 15
ipſum facere regem, tum ſeceſſit in montem ipſe ſolus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * عيسي نان ستد و بركت نهاد وبريشان كه نشسته بودند بخش كرد * ولين چنين
12 نيز از ماهي چند انك خواست * چون سير شدند * بشاكردان خود گفت * پارهارا
13 كه مانده است گرد اوريد تا ازش چيزي گم نشود * وچون جمع آوردند * دوازده
سبد پر شد * از پارها كه زياده مانده بود * پيش ايشان كه از پنج نان جوين
14 خورده بودند * وكساني كه اين آيت عيسي را ديدند * مي گفتند بحقيقت اينست
15 پيغامبر كه در عالم بيامد * وعيسي دانست كه دل دارند * كه اورا برباينند
و بملكي بنشانند * مسيح ازان كوه تنها نقل كرد

Jeſus panem cepit, & benedixit, 11
& eis qui ſedentes erant diſtribuit:
& ſimiliter etiam de piſcibus quan-
tum quiſque *voluit. Cùm ſatiati eſ-* 12
ſent, diſcipulis ſuis dixit; Fragmen-
ta quæ ſuperſunt colligite, ut ex eis
quidquam non pereat. Et cùm col- 13
lexiſſent, duodecim ſportæ plenæ fu-
erunt ex fragmentis quæ ſuperfue-
rant, coram eis qui de quinque pani-
bus hordeaceis comederant. Homi- 14
nes verò, qui hoc ſignum Jeſu vide-
rant, dicebant; In veritate hic eſt
Propheta, qui in mundum venturus
eſt. Jeſus autem novit quòd in *ani-* 15
mo haberent, ut cum raperent & in
regno conſtituerent : Chriſtus igitur
ex illo monte ſolus ſeceſſit.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Θ'.

16 Ut autem ſerum factum eſt, deſcenderunt diſcipuli ejus ad mare. Et
17 ascendentes in navim, venerunt trans mare in Capharnaum: & tenebræ
jam factæ erant, & non venerat ad eos Jeſus. Et mare, vento
18 magno flante, exurgebat. Proveſti ergò quaſi ſtadia vigintiquinque aut
19 triginta, vident Jeſum ambulantem ſupra mare, & prope navem
facium, & timuerunt. Ille autem dicit eis; Ego ſum, ne timete.
20 21 runt ergò accipere eum in navim: & ſtatim navis facta eſt ad terram,
in quam ibant. Poſtridiè turba conſtitua trans mare, videns
22 quia navicula alia non erat ibi, ſi non una illa in quam intrârant diſcipuli
ejus, & quia non ſimul introiſſet diſcipulis ſuis Jeſus in naviculam, ſed
ſoli diſcipuli ejus abiiſſent: Aliæ verò ſupervenerunt naves à Tiberiade
23 juxta locum ubi manducaverant panem, gratias agente Domino. Cùm ergò
24 videſſet turba quia Jeſus non eſſet ibi, neque diſcipuli ejus, aſcenderunt &
ipſi in naviculas, & venerunt in Capharnaum, quærentes Jeſum. Et inventes
25 eum trans mare, dixerunt ei; Rabbi, quando huc factus es? Reſpondit
26 eis Jeſus, & dixit; Amen, amen dico vobis; Quæritis me, non quia vidiſtis
ſignа, ſed quia manducâſtis ex panibus, & ſaturati eſtis. Operamini non
cibum perentem, ſed cibum manentem in vitam æternam,
quem filius hominis vobis dabit: hunc enim pater ſignavit Deus.
27 Dixerunt ergò ad eum; Quid faciemus, ut operemur opera Dei?
28 Reſpondit Jeſus & dixit eis; Hoc eſt opus Dei, ut credatis
29 in quem miſit ille.

MS. A. (λ) ἀναβάντες (μ) ὡσεὶ (ν) ἐγένετο τὸ πλοῖον (ξ) ὕδωρ (ο) ἦν, καὶ ὅτι ὁ Ἰησοῦς [*ὁ Ἰησοῦς] τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον, ἀλλὰ μόνοι (π) ἐπίσης αὐτοὶ (ρ) Εἶπον πρὸς (σ) ποιῶμεν, (τ) πιστεύητε

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 ... ...

17 ... ...

18 ... ...

19 ... ...

20 ... ...

21 ... ...

22 ... ...

23 ... ...

24 ... ...

25 ... ...

26 ... ...

27 ... ...

28 ... ...

29 ... ...

Feriâ IV. hebdomadis V. Jejunii. 16.

Quum autem eſſet veſpera, deſcenderunt di- 16
ſcipuli ejus ad mare Et conſederunt in 17
navi, & trajiciebant ad Capharnahum: por-
rò tenebræ ingruerant, nec venerat ad eos
Jeſus. Mare autem intumuerat adverſùs 18
eos, propterea quòd ventus magnus perſla-
verat. Et provecti erant quaſi ſtadia vigin- 19
ti quinque aut triginta, quum aſpexerunt
Jeſum ambulantem ſuper mare: quumque
appropinquaret ipſorum navi, timuerunt.
Ipſe verò Jeſus dixit eis; Ego ſum, ne time- 20
atis. Cupiebant autem excipere eum in 21
navim, & eo momento navis illa adfuit re-
gioni illi in quam proficiſcebantur. Poſte- 22
ro autem die turba illa quæ ſtabat trans
mare, viderunt nullam aliam eſſe navim il-
lic, præter eam quam conſcenderant diſcipu-
li, & non ingreſſum fuiſſe Jeſum cum diſci-
pulis ſuis navim. Venerant autem naves 23
aliæ ex Tiberiade ad crepidinem loci illius
ubi comederant panem, quum benedixiſſet
Jeſus. Quumque vidiſſet turba illa illic 24
non eſſe Jeſum, nec etiam diſcipulos ejus,
conſcenderunt illas naves, veneruntque in
Capharnahum, & quærebant Jeſum. Quum 25
autem inveniſſent eum trans mare, dicunt
ei; Magiſter noſter, quando huc veniſti?
Reſpondit Jeſus, & dixit eis; Amen amen 26
dico vobis, quòd quæritis me; non quòd vi-
deritis ſigna, ſed quia comederitis panem,
& expleti ſitis. Ne operam impendatis 27
eſcæ quæ perit, ſed eſcæ illi quæ permanet in
vitam æternam, quam Filius hominis dabit
vobis: hunc enim Pater ſignavit Deus. Di- 28
cunt ei; Quid faciemus ut vacemus operi-
bus Dei? Reſpondit Jeſus & dixit eis; Hoc 29
eſt opus Dei, ut credatis in eum quem il-
le miſit.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

16 سيزده روان شدن عيسي بر آب دريا * وچون شب هنكام شد * شاكردان

17 او بدريا فرو رفتند * * ودر كشتي نشستند وبكدركاه مي آمدند * تا كفرناحوم * وشب شك

18 بود * وعيسي پيش ايشان نبود * * و دريا برايشان غزيد سبب انك باد سخت بود * * ايشانرا

19 برد قدر بيست وپنج ميل يا سي * عيسي را ديدند كه بر اب دريا همچو يكي بر خشكي

20 مي كشت * چون پيش كشتي ايشان نزديك شد * شاكردان ترسيدند * عيسي

21 بديشان كفت مترسيد * منم من * مي خواستند كه اورا در كشتي در آورند * هماندم

كشتي † بدان جايكاه رفت كه خواست ايشان بود كه انجا روند

22 چهارده كفتن مسيح منم نان زندكاني كه از آسمان آمد * دوم روز جماعتي كه بركنار

كدركاه دريا ايستاده بودند * ديدند كه دران جايكه ديكر كشتي نيشت * بجز انك شاكردان درو

23 بودند * وبرانك عيسي با ايشان نبود † دران كشتي * ديكر كشتيها از طبريه مي آمدند *

24 بركنار آنجايكاه كه نان بركت كرده عيسي خوردند * * وچون جماعت ديدند كه عيسي

انجا نيست * ونه شاكردان او در كشتيها نشستند * وبكفرناحوم آمدند * وعيسي را مي جستند

XIII. Ambulatio Jeſu ſuper aquam maris.

*Et cùm veſpera facta eſſet, diſcipu- 16
li ejus in mare deſcenderunt. Et in 17
navigio ſederunt, & trajiciendo
venerunt in Caphar-nahum: & nox
facta eſt, & Jeſus apud eos non
erat. Mare autem in eos intumeſce- 18
bat, eâ de cauſa quòd ventus vehe-
mens erat: Et eos tulit circiter vi- 19
ginti quinque milliaria aut triginta.
Tunc Jeſum viderunt, qui ſuper
aquam maris, uti quiſpiam in arida,
ambulabat: cùm autem ad navigi-
um eorum appropinquaret, Diſcipuli
timuerunt. Jeſus illis dixit; Ne ti- 20
meatis, Ego ſum ego. Voluerunt 21
itaque ut illum in navigium intro-
ducerent, eodem momento navis ad
illum locum appulit, quò deſiderium
eorum erat ut irent.*

XIV. Dicit Chriſtus; Ego ſum panis vitæ qui de cœlo venit.

*Secundo die turbæ quæ in littore ul- 22
teriore maris ſtantes erant, viderunt
quòd in illo loco aliud navigium
non eſſet, præter illud in quo diſci-
puli erant, & quòd Jeſus cum illis
non erat in illo navigio: Alia vero 23
navigia à Tiberiade venerunt, prope
illum locum, ubi panem benedicen-
te Jeſu comederunt. Quum autem 24
turbæ vidiſſent, quòd Jeſus illic
non eſſet, neque diſcipuli ejus, navi-
gia conſcenderunt, et in Caphar-na-
hum venerunt, & Jeſum quærebant.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

16 Ut autem serò factum est, descenderunt discipuli ejus ad mare. Et cùm ascen-
17 dissent navim, venerunt trans mare in Capharnaum: & tenebræ jam factæ
18 erant: & non venerat ad eos Jesus. Mare autem, vento magno flante, ex-
19 urgebat. Cùm remigâssent ergò quasi stadia vigintiquinque aut triginta, vi-
20 dent Jesum ambulantem supra mare, & proximum navi fieri, & timuerunt.
21 Ille autem dicit eis; Ego sum, nolite timere. Voluerunt ergò accipere eum
22 in navim: & statim navis fuit ad terram, in quam ibant. Alterâ die, tur-
ba quæ stabat trans mare, vidit quia navicula alia non erat ibi nisi una, &
quia non introîsset cum discipulis suis Jesus in navim, sed soli discipuli ejus
23 abiissent: Aliæ verò supervenerunt naves à Tiberiade, juxta locum ubi man-
ducaverant panem, gratias agente Domino. Cùm ergò vidisset turba quia Je- 24
sus non esset ibi, neque discipuli ejus, ascenderunt in naviculas, & venerunt
Capharnaum quærentes Jesum. Et cùm invenissent eum trans mare, dixerunt 25
ei; Rabbi, quando huc venisti? Respondit eis Jesus, & dixit; Amen, amen 26
dico vobis; Quæritis me, non quia vidistis signa, sed quia manducâstis ex pa-
nibus, & saturati estis. Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in 27
vitam æternam, quem Filius hominis dabit vobis. Hunc enim Pater signavit
Deus. Dixerunt ergò ad eum; Quid faciemus ut operemur opera Dei? Re- 28
spondit Jesus, & dixit eis; Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem mi- 29
sit ille.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * ولمّا كان المساء نزل تلاميذه الي البحر * وركبوا سفينة ليعبروا في البحر الي كفرناحوم * وقد كان
17 ظلام ولم يكن يسوع جاء هم بعد * فهاج البحر لان ريحا شديدة هبت فيه حي كاد
18 بعرفهم * فمضوا نحو خمس وعشرين علوة او ثلثين ثم راوا يسوع ماشيا على البحر فلمّا دنا
19 من سفينهم خافوا * فقال لهم انا هو لا تخافوا * فاحبوا ان ياخذوه في السفينة فللوقت
20 بلغت تلك السفينة الي الارض التي ارادوها * وفي الغد نظرت الجموع التي كانت في عبر
21 البحر ان ليس هناك سفينة * وان السفينة التي كانت هناك لم يركبها يسوع مع تلاميذه
22 لكن تلاميذه مضوا فيها وحدهم * وكانت سفن اخر قد وافت من طبرية حي انتهت الي
23 الموضع الذي اكلوا فيه الخبز الذي بارك عليه الرب * الفصل الخامس عشر *
24 * فلمّا لم يري الجموع يسوع هناك ولا تلاميذه ركبوا تلك السفن وانوا كفرناحوم يطلبون
25 يسوع * فلمّا وجدوه في عبر البحر قالوا له يا معلم متي صرت الي هنها * اجابهم يسوع قايلا
26 امين امين اقول لكم انكم لم تطلبوني كونكم نظرتم الايات بل لاكلكم الخبز فسبعتم * اعملوا
27 لا للطعام البايد بل للطعام الباقي للحياة الموبدة التي يعطيكم ابن البشر * لان هذا قد
28 ختم الله الاب * فقالوا له ماذا نصنع حتي نعمل اعمال الله * اجابهم يسوع قايلا هذا هو
29 عمل الله ان تومنوا بمن ارسله *

*Et cùm fuisset serò, descenderunt discipuli ejus in mare. Et conscendentes navi- 16 17
culam, ut trajicerent mare in Capharnahum: & jam erant tenebræ, & Jesus non venerat ad eos adhuc. Et concitatum est mare, quoniam ventus vehemens flaverat in illud. Ita ut prope demergeret eos. Processerunt autem quasi quinque & viginti stadia aut triginta, ac 18 19
tum viderunt Jesum ambulantem super mare. Et cùm accessisset ad navim eorum, timuerunt. Dixit autem eis; Ego sum, ne timeatis. Exoptaverunt ergò 20 21
suscipere eum in navi, at illicò pervenit illa navis ad terram quam intenderant. Et postridie viderunt turbæ quæ erant in 22
opposito litore maris, non adesse ibi navim; & navim quæ erat illic, non conscendisse Jesum cum discipulis suis: sed discipulos ejus abiisse in ea solos. Et naves aliæ jam advenerant à Tiberiade, 23
quoad pervenissent ad locum, in quo manducárant panem, quem benedixerat Dominus.*

Sectio decima quinta.

*Cùm ergò non percepissent turbæ Jesum 24
ibi, neque discipulos ejus, conscenderunt illas naviculas, & venerunt Capharnahum quærentes Jesum. Et cùm invenissent eum in altero litore maris, dixerunt ei; Magister, quando venisti huc? 25 26
Respondit eis Jesus, dicens; Amen amen dico vobis, quia non quæritis me eò quòd videritis signa, sed comederitis panem, & saturati sitis. Satagite non 27
cibi perituri, sed cibo permanentis in vitam æternam, quem dabit vobis Filius hominis; quia hunc jam assignavit Deus Pater. Dixerunt; Quid faciemus 28
ut operemur opera Dei? Respondit eis 29
Jesus dicens; Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem misit.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወመሸው: ወረዱ: ለርደሊሁ: ውስተ: ባሕር:=: ወዓርጉ:ሐመረ: ወሖረ:ማዕደተ:ባ
17 ሕረ:ቀፈርናሖም::ወጸልመ:ወድኅ:ወዲኒ:ሊመጽእ: እግዚእ:ሊየሱስ:ኀቤሆሙ::=:
18 ወባሕር ሰ: ይትሀወክ: እስመ:ዓቢይ: ነፋስ:ይነፍኅ:=: ወኀሊፎሙ:ምጥነ: ዕሠራ:
19 ወኀምስቱ: ሥዕራፍ: ለው: ሰላሰ: ርእይዎ: ሊየሱስሃ: እንዘ: ይሐውር:ደቤ:ባሕር:
20 ወቀርበ: ኀበ: ሐመር: ወፈርሁ:ወደንገፀ::=: ወይቤሎሙ: ሊትፍርሁ : ላነ : ውእ
21 ቱ:=: ወእንዘ: ይፈቅዱ:ያዕርግዎ: ውስተ: ሐመር: በጽሐ: ሐመር:ውስተ:ምድር:
22 ብሔረ:ኀበ:ይሐውሩ:: በዳርብ:ዕለተ:ፋሲካ:ሕዝባ:=: ወበሰሊታ:ሰብእ:
ብዙኅ: እለ: ይቀውሙ: ማዕደተ : ባሕር : ርእዩ : ከመ: አልቦ : ካልአ: ሐመረ: ህየ:
ዘእንበለ: አሐዱ: ወከመሂ: ሊዳርገ: እግዚእ: ሊየሱስ: ውስተ : ሐመር: ሖሰለ: ላ
23 ርዳሊሁ: ወከመ : ባሕቲቶሙ : ላርዳሊሁ: ከመ : ሖሩ::=: ወመጽአ : ካልኣተ:
አስሕጣ: እሙንቱ:ሰብእ: ወሖሩ : ቀፈርናሖም : ይኅሠሥዎ : ለእግዚእ :
24 ኀ::=: ወርእዩ : ሰብእ: ከመ : ኢሀሉ: እግዚእ: ሊየሱስ : ህየ : ወሊአርዳሊሁ::
ወዓርጉ: ሐመረ: እሙንቱ:ሰብእ: ወሖሩ : ቀፈርናሖም : ይሔሥሥዎ : ለእግዚእ :
25 ሊየሱስ::=: ወረከቦሙ : በማዕደተ: ባሕር : ይቤልዎ : ረቢ : ማእዜ : መጽአከ :
26 ወበጸሕከ : ዝየ::=: ወለዎሙ : እግዚእ : ሊየሱስ : ወይቤሎሙ : አሜን : ለ
ሜን : እብለክሙ : ተኀሠሡኒ: ለኵ : እስመ : ተአምረ : ርኢክሙ : እስመ: በባዕክ
27 ሙ: አመሓብክተ:ወጸገብክሙ::=: ተገበሩ: እንከ: ለኵ: ለመብልዕ: ኀላፊ: ለሰ:
ለመብልዕ : ዘይነብር : ለሕይወት : ዘለዓለም : ዘይሁበክሙ : ወልደ: እጓለ : እመ:
28 ሕያው : ወዘሰ: ለብ : ኀተሞ: እግዚአብሔር::=: ወይቤልዎ : መንተ : ዘንገብር:
29 ግብረ: እግዚአብሔር::=: ወለውዎሉ: እግዚእ : ሊየሱስ : ወይቤሎሙ : ዝንቱ:
ውእቱ : ግብረ : እግዚአብሔር : ከመ : ትእመኑ : ቦዘ : ፈኖሙ : ውእቱ::=:

Et vespere facto, descenderunt discipuli ejus in mare. Et ascenderunt navim, 16
& venerunt trans mare Capernahum, & tenebræ factæ sunt modò, & adhuc non 17
venerat Dominus Jesus ad eos. Et mare commotum erat, quia magnus ventus 18
flabat. Et quũ progressi essent quasi vigintiquinque stadia, aut triginta, viderunt 19
Jesum ambulantem super mare, & appropinquantem ad navim, & timuerunt, & expaverunt. Et dixit iis; Ne timeatis: Ego sum. Et quum cupidi essent ascen- 20 21
dere facere eum in navim, venit navis in terram regionis quò ibant.

In paraſceue diei paſchatis ſermo.

Et postero die populi multi stantes trans mare, viderunt quòd non erat alia 22
navis ibi nisi una, & quòd non ascendisset Dominus Jesus in navim cum discipulis ejus, & quòd soli discipuli ejus abiissent. Et venerunt aliæ naves à 23
Tiberiade prope regionem ubi edissent panes quibus benedixisset Dominus noster. Et viderunt populi, quòd non fuit Dominus Jesus ibi, & discipuli ejus; 24
& ascenderunt in navim illi homines, & venerunt Capernahum quærentes Dominum Jesum. Et quum inveniissent eũm trans mare, dixerunt ei; Magister, 25
quando venisti & accessisti huc? Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Amen, 26
amen, dico vobis; Quæritis me, non quia signa vidistis, *sed* quia comedistis ex panibus & saturati estis. Operamini igitur non cibo transitorio, sed cibo 27
qui permanet in vitam æternam, quem dabit vobis Filius hominis, & hunc 28
Pater obsignavit Deus. Et dixerunt ei; Quid *est* quòd operemur opus Dei? Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Hoc est opus Dei, ut credatis in eo 29
quem misit ipse.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * چون در كدركاه دريا اورا يافتند * بدو كفتند * برزك ما كي اينجا آمدي *
26 * عيسي بديشان كفت * راست راست بشما مي كويم * نه از براي انك شكفتها
27 ديديد مرا مي خواهيد * ليكن براي انك نان خوردند * و سير شديد * * خدمت
مكنيد خوردني را كه كم شود الا خوردني كه براي † زندكاني † ابدي † پايدار
28 باشد * انك فرزند ادمي بشما بدهد * اين ميوه را خدا مهر كرد * * جماعت بدو كفتند
29 چكنيم كه كردار خداي † كنيم * عيسي بديشان جواب داد وكفت اينست كردار
خداي * كه ايمان بياوريد † بدانك او فرستاد *

Cúmque trans mare eum invenissent, ei dixerunt; Magister noster quando huc venisti. Jesus illis dixit; Vere verè vobis dico, Non quia miracula vidistis me quæritis, sed quia panem comedistis & saturati estis. Ne serviatis cibo qui perit, sed cibo qui in vitam æternam permanens erit, quem Filius hominis vobis dabit: hunc fructum obsignavit Deus. Turba illi dixerunt; Quid faciemus, ut opus Dei faciamus? Jesus illis responsum dedit, & dixit; Hoc est opus Dei, ut fidem habeatis in eo quem ipse misit. 25 26 27 28 29

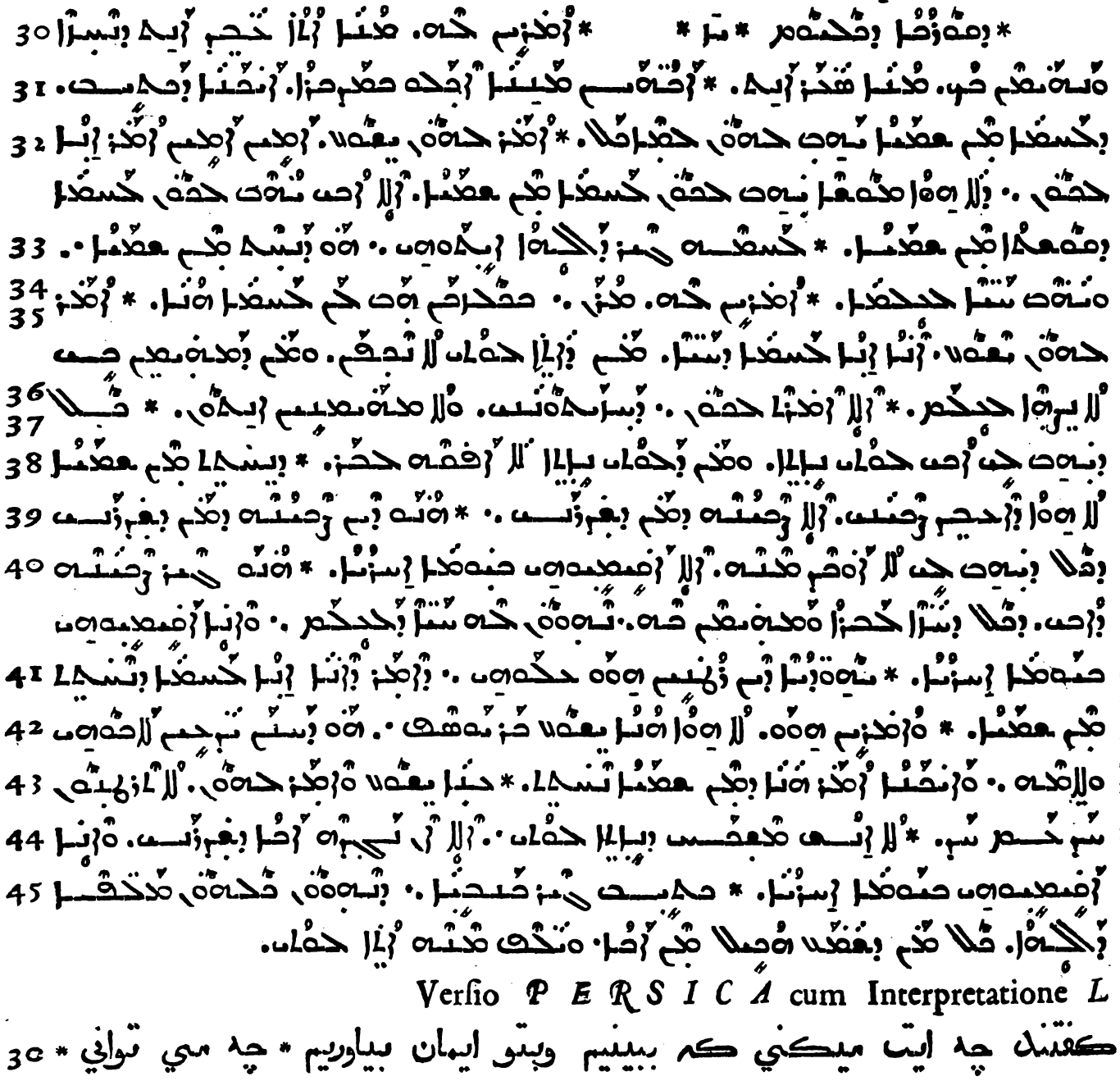
Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dixerũt ergò ei; Quod ergò facis tu ſignum, ut videamus & credamus tibi? quid
30 Εἶπον οὖν αὐτῷ, Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί
operaris? Patres noſtri manna manducaverũt in deſerto, ſicut eſt ſcrĩ-
31 ἐργάζῃ; Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστι γεγραμ-
ptum; Panem de cœlo dedit eis manducare. Dixit ergò eis Jeſus;
32 μένον, Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
Amen, amen dico vobis, Non Moyſes dedit vobis panem de cœlo, ſed pater
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ
meus dat vobis panem de cœlo verum. Nam panis Dei eſt
33 μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστιν
ille deſcendens de cœlo, & vitam dans mundo. Dixerunt ergò ad eum;
34 ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ (υ) ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν,
Domine, ſemper da nobis panem hunc. Dixit autem eis Jeſus; Ego ſum
35 Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. Εἶπεν δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι
panis vitæ: *veniens* ad me, non eſuriet: & *credens* in me, non
ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρός με, οὐ μὴ πεινάσῃ· καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ
ſitiet unquam. Sed dixi vobis; Quia & vidiſtis me, & non *creditis*.
36 (φ) διψήσῃ πώποτε. Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν, Ὅτι καὶ (χ) ἑωράκατέ με, καὶ οὐ πιστεύετε.
Omne quod dat mihi pater, ad me veniet: & *venientem* ad me non
37 Πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατὴρ, πρὸς ἐμὲ ἥξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ
ejiciam foràs. Quia deſcendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam,
38 ἐκβάλω ἔξω. Ὅτι καταβέβηκα (ψ) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν,
ſed voluntatem *mittentis* me. Hæc autem eſt voluntas *mittentis*
39 ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με
me patris, ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo: ſed *reſuſcitabo* illud
(ω) με πατρός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ· ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ
in noviſſimo die. Hæc autem eſt voluntas *mittentis* me, ut omnis
ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Τοῦτο (α) δὲ ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς
videns filium, & *credens* in eum, habeat vitam æternam: & reſuſcitabo eum
ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν, καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἀναστήσω (β) αὐτὸν
ego noviſſimo die. Murmurabant ergò Judæi de illo, quia dixiſſet, Ego
(α) ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν, Ἐγώ
ſum panis *deſcendens* de cœlo. Et dicebant; Nónne hic eſt Jeſus filius
εἰμὶ ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς
Joſeph, cujus nos novimus patrem & matrem? quomodò ergò dicit hic, Quia de
Ἰωσὴφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς οὖν λέγει οὗτος, Ὅτι ἐκ
cœlo deſcendi? Reſpondit ergò Jeſus, & dixit eis; Ne *murmuraſ*
τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; Ἀπεκρίθη οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Μὴ γογγύζετε
cum alii aliis. Nemo poteſt venire ad me, ſi *non* pater *mittens*
μετ' ἀλλήλων. Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν (γ) μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με,
me, traxerit eum: & ego reſuſcitabo eum noviſſimo die. Eſt ſcriptum in
ἑλκύσῃ αὐτόν· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν (δ) τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἔστι γεγραμμένον ἐν
Prophetis, Et erunt omnes docibiles Dei: omnis *igitur audiens à*
τοῖς προφήταις, Καὶ ἔσονται (ε) πάντες διδακτοὶ τοῦ Θεοῦ· πᾶς οὖν ὁ ἀκούσας παρὰ
patre & *diſcens*, venit ad me.
τοῦ πατρὸς καὶ (ζ) μαθὼν, ἔρχεται πρός με.

MS. A. (υ) δίδου ζωὴν (φ) διψήσει (χ) ἑωράκατέ, καὶ οὐ πιστεύετέ μοι. (ψ) ἀπὸ τοῦ (ω) με, ἵνα (α) γὰρ ἐστιν (β) αὐτὸν ἐν τῇ (γ) μὴ ὁ πέμψας (δ) ἐν τῇ (ε) διδακτοὶ Θεοῦ· (ζ) μαθὼν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Oblationis quotidiana. 17.

Dicunt ei; Quodnam ſignum edis ut videa- 30
mus & credamus in te? quid operaris?
Patres noſtri manna comederunt in deſer- 31
to, ſicut ſcriptum eſt; Panem de cœlo de-
dit eis ad comedendum. Dixit eis Jeſus; 32
Amen amen dico vobis, Moſes non dedit
vobis panem è cœlo, ſed Pater meus dat
vobis panem veritatis è cœlo. Panis enim 33
Dei, is eſt qui deſcendit de cœlo, & dat vi-
tam mundo. Dicunt ei; Domine noſter, 34
ſemper da nobis panem iſtum. Dixit eis 35
Jeſus; Ego ſum panis vitæ: qui venit ad
me, haudquaquam eſuriet; & qui credit
in me, non ſitiet in æternum. Sed dixi 36
vobis; Vidiſtis me, neque creditis. Quic- 37
quid dedit mihi Pater meus, ad me veni-
et; & eum qui venit ad me, non ejiciam
foràs. Quia deſcendi è cœlo, non ut fa- 38
ciam voluntatem meam, ſed voluntatem ejus
qui miſit me. Hæc eſt autem voluntas ejus 39
qui miſit me, ut quicquid dedit mihi, non
perdam ex eo, ſed ſuſcitem illud ultimo
die. Hæc eſt enim voluntas Patris mei, 40
ut quiſquis videt Filium & credit in eum,
habeat vitam æternam, & ego ſuſcitabo
eum ultimo die. Judæi verò murmurabant 41
de eo, quòd dixiſſet; Ego ſum panis qui de-
ſcendi de cœlo. Et dicebant, Nonne hic 42
eſt Jeſus filius ille Joſephi, cujus nos no-
vimus patrem & matrem? Et quomodo di-
cit iſte, E cœlo deſcendi? Reſpondit Je- 43
ſus & dixit eis; Ne murmuretis unus cum
alio. Nemo poteſt venire ad me, niſi tra- 44
xerit eum Pater qui miſit me: & ego ſuſ-
citabo eum ultimo die. Scriptum eſt enim 45
in Propheta, Futuros omnes doctos à Deo.
Quiſquis igitur obedit Patri, & diſcit ab
eo, venit ad me.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ei dixerunt; Quod ſignum facis, 30
ut videamus, & in te fidem ha-
beamus? Quid potes? Patres 31
noſtri in deſerto manna comede-
runt, quemadmodum ſcriptum eſt,
quòd à cœlo panem illis dedit ut
comederent. Jeſus illis dixit; 32
Verè, verè vobis dico, Non Mo-
ſes eſt qui de cœlo panem vobis de-
dit, ſed Pater meus eſt qui de cœ-
lo panem verum vobis dedit. Ea 33
de cauſa quòd panis Dei cùm de
cœlo deſcendat, mundo vitam dat.
Ei dixerunt; Omnì tempore nobis 34
de hoc pane da. Jeſus illis dixit; 35
Ego ſum, ego ſum panis vitæ: qui-
cunque ad me venerit non eſuriet,
& quicunque in me fidem habuerit,
in æternum non ſitiet. Sed vobis 36
dico, Me vidiſtis, & fidem non ha-
buiſtis. Quemcunque Pater meus 37
mihi dedit, is eſt qui ad me veniet:
& quicunque ad me venerit, eum
non ejiciam. Quia de cœlo deſcen- 38
di, non ut voluntatem propriam fa-
cerem, ſed voluntatem ejus qui me
miſit. Hæc autem eſt voluntas ejus 39
qui me miſit, ut quicquid mihi de-
dit, de eo non perdam, ſed die ulti-
mo illud ſuſcitem. Hæc eſt voluntas 40
Patris mei, ut omnis qui Filium vi-
det, & in eo fidem habuerit, æter-
na vita illi ſit in perpetuum: & in
die ultimo illum ſuſcitabo.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

30 Dixerunt ergò ei; Quod ergò tu facis signum, ut videamus, & credamus tibi? 31 quid operaris? Patres nostri manducaverunt manna in deserto, sicut scriptum 32 est; Panem de cœlo dedit eis manducare. Dixit ergò eis Jesus; Amen, amen dico vobis; Non Moyses dedit vobis panem de cœlo, sed Pater meus dat 33 vobis panem de cœlo verum. Panis enim Dei est, qui de cœlo descendit, 34 & dat vitam mundo. Dixerunt ergò ad eum; Domine, semper da nobis pa- 35 nem hunc. Dixit autem eis Jesus; Ego sum panis vitæ: Qui venit ad me, 36 non esuriet: & qui credit in me, non sitiet unquam. Sed dixi vobis, quia 37 & vidistis me, & non creditis. Omne, quod dat mihi Pater, ad me veni- 38 et: & eum, qui venit ad me, non ejiciam foràs: Quia descendi de cœ- lo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me. Hæc est autem voluntas ejus, qui misit me, Patris: ut omne, quod dedit 39 mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in novissimo die. Hæc est au- 40 tem voluntas Patris mei, qui misit me: ut omnis, qui videt Filium, & credit in eum, habeat vitam æternam, & ego resuscitabo eum in novissimo die. Murmurabant ergò Judæi de illo, quia dixisset; Ego sum panis vivus, qui de 41 cœlo descendi. Et dicebant; Nónne hic est Jesus filius Joseph, cujus nos 42 novimus patrem, & matrem? Quomodò ergò dicit hic; Quia de cœlo de- scendi? Respondit ergò Jesus, & dixit eis; Nolite murmurare in invicém: 43 Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum: & ego re- 44 suscitabo eum in novissimo die. Est scriptum in Prophetis; Et erunt omnes 45 docibiles Dei. Omnis, qui audivit à Patre, & didicit, venit ad me,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 * قالوا له ايه تصنع لنراها ونومن بك ماذا تصنع * اٰبآؤنا اكلوا المن في البريه كما هو مكتوب
31
32 انه اعطاهم خبزا من السماء فاكلوا * قال لهم يسوع امين امين اقول لكم انه ليس موسي
33 اعطاكم الخبز من السماء * لكن ابي الذي يعطيكم خبز الحق من السماء * لان خبز الله هو
34 الذي نزل من السماء ويهب الحياة للعالم * قالوا له يا سيد اعطنا كل حين من هذا الخبز *
35 * الفصل السادس عشر * فقال لهم يسوع انا هو خبز الحياة * ومن يقبل الي لا يجع
36
37 ومن يومن بي لا يعطش الي الابد * لكن قلت لكم انكم قد رايتموني ولم تومنوا * كل من
38 اعطانيه الاب فالي يقبل * ومن يقبل الي * فلن اطرحه خارجا * لاني نزلت من السماء لا لاعمل
39 مشيتي بل مشية من ارسلني * وهذه مشية من ارسلني كي كل من اعطاني لا يتلف منهم

Dixerunt ei; Quod signum facis ut videamus illud, & credamus tibi? quid operaris? Patres nostri manducaverunt 30 31
manna in deserto, ut est scriptum; Dedit eis panem de cœlo, & manducaverunt. Dixit eis Jesus; Amen dico vobis, non 32
Moysem dedisse vobis panem de cœlo, sed Patrem meum esse, qui dat vobis panem veritatis de cœlo: Nam panis Dei est qui 33
descendit de cœlo, et tribuit vitam mundo. Dixerunt ei; Domine, da nobis quo- libet tempore de hoc pane. 34

Sectio decima sexta.

Ait illis Jesus, Ego sum panis vitæ. 35
Et qui venit ad me, non esuriet: & qui credit in me, non sitiet in æternum. Sed 36
dixi vobis, quòd vidistis me, & non credidistis. Quemcunque dedit mihi Pa- 37
ter, ad me veniet: & eum qui venit ad me, non ejiciam foràs. Quandoquidem 38
descendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me. Et hæc est voluntas ejus qui 39
misit me, ut ex omnibus quos dedit mihi, non pereat ullus, sed suscitem illum in die postremo. Quoniam hoc est placitum 40
Patris mei, ut quicunque videt Filium & credit in eum, consequatur vitam æternam. Et ego suscitabo eum in die postremo. Et murmurarunt Judæi 41
de eo quia dixerat, Ego sum panis qui descendit de cœlo. Et dicebant; 42
Nonne hic est Jesus filius Joseph, cujus nos cognoscimus patrem ac matrem? Quomodo dicit iste, quòd descendi de cœlo? Respondit eis Jesus, dicens; Ne 43
murmuretis inter vos. Nam nemo po- 44
test venire ad me, nisi quem traxerit Pater, qui misit me: & ego suscitabo eum in die postremo. Jam scriptum est 45
in prophetis, quòd erunt omnes edocti à Deo. Omnis igitur qui audierit à Pa- tre meo, & edoctus fuerit, ipse veniet ad me.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ወይቤልዎ፡ምኔተ፡ተለመረ፡ትገብር፡ ወኀርላይ፡ወኀእመነ፡ባዘ፡ገበርከ፡::=፡ ለበዊነ፡
31 መና፡ በልዑ፡ በገደመ፡ በሽመ፡ ጽሑፍ፡ ሳብስተ፡ እመሰጣይ፡ወሀበሙ፡ ይብልዑ፡::=፡
32 ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ላጤነ፡ ለጤነ፡ እብለክሙ፡ ለኦ፡ውሴ፡ዘወሃበክሙ፡
ወኀተ፡ ሳብስተ፡ እመሰጣይ፡ ለኩየ ፡ ወሀበክሙ፡ ሳብስተ፡ ጽድቅ፡ እመሰጣይ፡::=፡
33 እስመ፡ ሳብስቱ፡ ለእዚአብሔር ፡ ወኀቱ፡ ዘይወርድ፡ እመሰጣይ፡ወይሁብ፡ሕይወተ፡
34 ዘለዓለመ፡::=፡ ወይቤልዎ፡ እግዚኦ፡ ዘልፈ፡ ሀበነ፡ ወኀተ፡ ሳብስተ፡::=፡ ወይቤሎ
35 ሙ፡እግዜእ፡ሊየሱስ፡ለነ፡ ወኀቱ፡ ሳብስተ፡ ሕይወት፡ ዘይመጽእ፡ ኀቤየ፡ ሊይርኀብ፡
36 ወዘየእመነ፡ ቢየ፡ ሊይጸምእ ፡ ለዝሉፈ፡::=፡ ወእቤለክሙ፡ ርሊክሙኂሂ፡ወሊለመ
37 ንክሙ፡::=፡ ኵሉ፡ ዘወሃበኒ፡ ለኩየ፡ ይመጽእ፡ ኀቤየ፡ ወለዘኂ፡መጽአ፡ ኀቤየ፡ ሊይሰ
38 ድደ፡ ወሊያወፅእ፡ላፍላ፡::=፡ እስመ፡ ወረድኩ፡ እመሰጣይ፡ለኦ፡ከመ፡እግበር፡ፈቃ
39 ድየ፡ ዘእንበለ፡ ፈቃደ፡ለዘ፡ ፈነወኒ፡::=፡ ወዝንቱ፡ውእቱ፡ፈቃዱ፡ለዘ፡ፈነወኒ፡ላብ፡
ከመ፡ኵሉ፡ዘወሀበኒ፡ ሊይትሐጕል፡ እመኔሁ፡ለባ፡ ለነ፡እነሣእ፡በደኃሪት፡ዕለት፡::=፡
40 ወዝንቱ፡ ፈቃዱ፡ ለለኩየ፡ ከመ፡ ኵሉ፡ ዘርእዮ፡ ለወልድ፡ ወለመነ፡ ቦቱ፡ ይረክብ፡ሕ
41 ይወት፡ ዘለዓለመ፡ ወለነ፡ ለነሣእ፡ በደኃሪት፡ ዕለት፡::=፡ ወለንጕርጕፉ፡ሊይሁድ፡
በእንቲኣሁ ፡ እስመ ፡ ይቤሎሙ ፡ ላነ ፡ ወኀቱ፡ ሳብስት ፡ ዘወረደ ፡ እመሰጣይ፡::=፡
42 ወይቤሉ፡ ለኦኑ፡ ዝንቱ፡ ወኀቱ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ ፡ ወልደ፡ ዮሴፍ ፡ ዘለኢነ፡ ናእመ
43 ር፡ ለባሁ፡ ወእሞ፡ እኖ ፡ እንከ ፡ ይእዜ ፡ ይብለነ፡ እመሰጣይ፡ወረድኩ፡::=፡ ወለ
44 ኦ፡ሠለ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ሊተንጕርጕሩ፡በቤናቲክሙ፡::=፡ ላልቦ፡
ዘይክል ፡ መጺእ፡ ኀቤየ፡ ዘሊሰሐቦ፡ ለብ፡ ዝፈነወኒ ፡ ወለነ ፡ ለነሣእ፡ በደኃሪት፡ ዕለ
45 ት፡::=፡ ወሃሎ ፡ ጽሑፍ ፡ ወኀተ ፡ መጽሐፈ ፡ ነቢያት ፡ ወይኩኑ ፡ ኵሎሙ፡ መሁ
ራነ ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔር:: ኵሉ ፡ ዘሰመዐ ፡ በኀበ ፡ ለኩየ ፡ ተመሂሮ ፡ ይመ
ጽእ ፡ ኀቤየ፡::=፡

Et dixerunt ei, Quod signum facies, ut videamus, & credamus in eo quod feciſti? 30
Patres noſtri manna comederunt in deſerto ſicut ſcriptum eſt, Panem à cœlo 31
dedit iis ut comederent. Et dixit iis Dominus Jeſus; Amen, amen, dico vobis; 32
Non Moſes *fuit* qui dedit vobis hunc panem à cœlo; Pater meus dedit vobis
panem veritatis à cœlo. Quia panis Dei eſt qui deſcendit de cœlo, & dat 33
vitam æternam. Et dixerunt ei; Domine, perpetuò da nobis iſtum panem. 34
Et dixit iis Dominus Jeſus, Ego ſum panis vitæ: qui venit ad me, non eſu- 35
riet, & qui credit in me, non ſitiet in perpetuum. Et dico vobis, Vidiſtis me 36
quidem, & non credidiſtis. Omne quod dedit mihi Pater meus, veniet ad me: 37
& qui venit ad me, non ejiciam eum, neque exire faciam eum foràs. Quia 38
deſcendi è cœlo, non ut faciam voluntatem meam, ſed voluntatem ejus qui miſit
me. Et hæc eſt voluntas ejus qui miſit me, *ſc.* Patris, ut quicquid dederit 39
mihi non perdam ex eo, ſed ego ſuſcitem illud in ultimo die. Et hæc eſt 40
voluntas patris mei, ut omnis qui vidit Filium, & credidit in eo, inveniat vi-
tam æternam; & ego ſuſcitabo eum in ultimo die. Et murmurabant Judæi 41
de eo, quia dixerat iis; Ego ſum panis qui deſcendit è cœlo. Et dicebant; 42
Nónne hic eſt ille Dominus Jeſus, filius Joſephi, cujus nos ſcimus patrem
ejus, & matrem ejus? quomodo igitur nunc dicit nobis, E cœlo deſcendi? Et 43
reſpondit Dominus Jeſus, & dixit iis; Ne murmuretis inter vos. Nemo 44
eſt qui poteſt venire ad me, quem non traxit Pater qui miſit me: & ego ſuſ-
citabo eum in ultimo die. Et fuit ſcriptum in libro prophetarum, Et erunt 45
omnes docti apud Deum. Quicunque audivit apud Patrem meum doctrinam
ejus, veniet ad me.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

41 * يهوديان بروي مزاح مي كردند * كه كفت منم منم نان زنده كاني * كه از اسمان
42 فرود آمدم * * ومي كفتند نه اينست يشوع پسر يوسف * انك ما پدرش ومادرش را مي
43 شناسيم * چكونه اين مي كويد كه از اسمان فرود آمدم * * عيسي بديشان كفت
44 يكي با يكي بيهوده مكويد * * كسي نتواند پيش من بيايد * مكر پدري
45 كه مرا فرستاد * اورا پيش كشد * ودر روز پسين † من اورا بر خيزانم * * زيرا در پيغمبران
بسته شد كه † همكنان اموزندكان خدا شوند * اكنون هر كه از پدر شنيد وازو
اموخت پيش من بيايد *

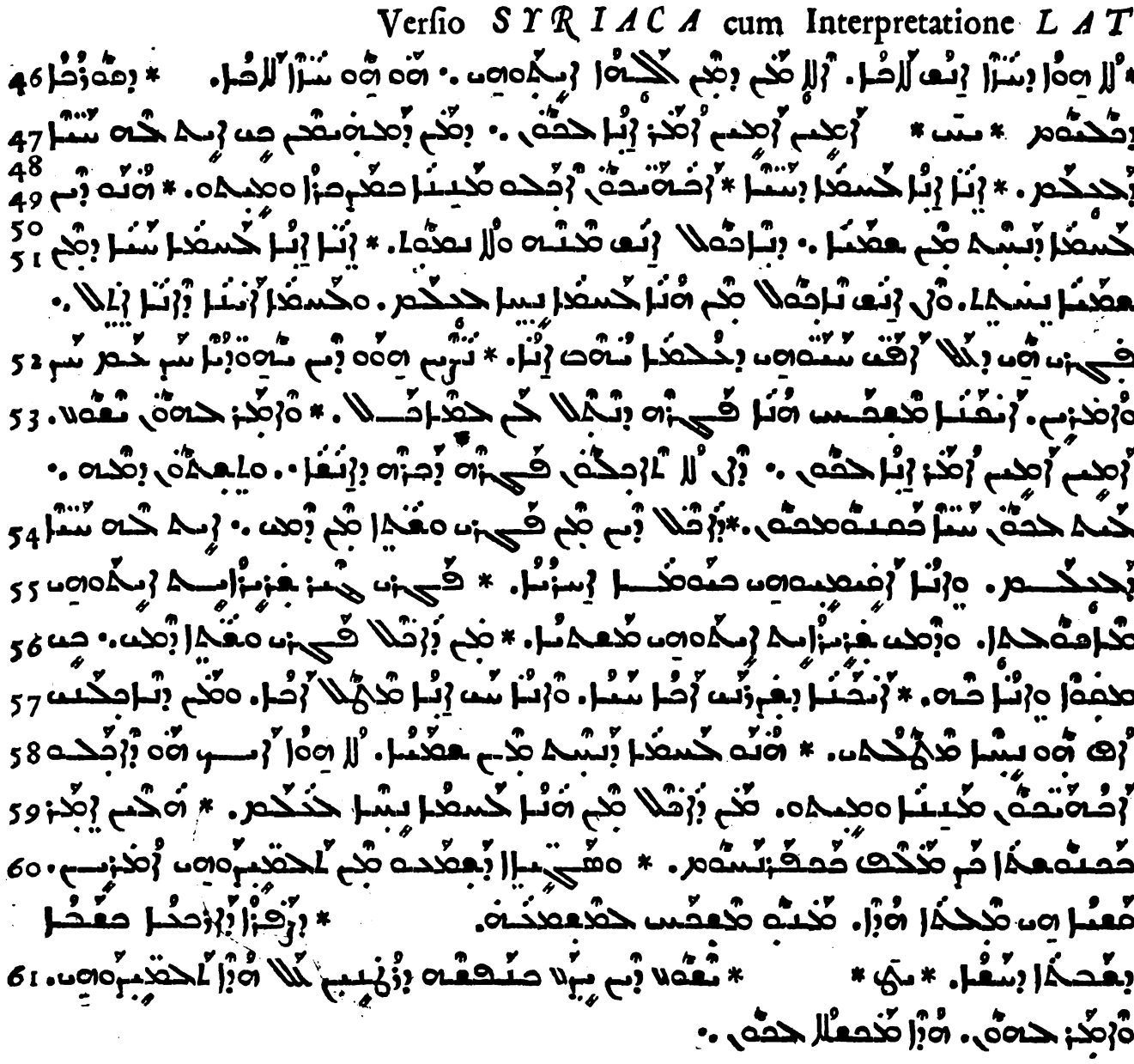
Judæi illum irridebant, quia dixerat, Ego ſum, ego ſum panis 41
vitæ qui de cœlo deſcendi. Et 42
dicebant, Nónne hic eſt Jeſus filius Joſeph, cujus nos patrem & matrem novimus? Quomodo iſte dicit, De cœlo deſcendi? Jeſus illis dixit; Al- 43
ter cum altero futile ne dicatis: Nemo poteſt ad me venire, niſi 44
Pater qui me miſit eum attrahat, & in die ultimo ego eum ſuſcita-
bo. Quia in Prophetis ſcriptum 45
eſt, quòd omnes docti à Deo erunt. Jam quicunque à Patre audivit, & ab eo didicit, ad me venit.

Digitized by Google

Non quia Patrem quiſquam vidit, *ſi non exiſtens* à Deo: hic vidit
46 Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τὶς ἑώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ· οὗτος ἑώρακε
Patrem. Amen, amen dico vobis; *Credens* in me, habet vitam æternam.
47 τὸν πατέρα. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἔχει ζωὴν αἰώνιον.
Ego ſum panis vitæ. Patres veſtri manducaverunt manna in deſerto, &
48 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ
49 mortui ſunt. Hic eſt panis de cœlo deſcendens, ut quis ex ipſo
50 ἀπέθανον. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (†) καταβαίνων, ἵνα τὶς ἐξ αὐτοῦ
manducaverit, & non moriatur. Ego ſum panis vivus, *ille* de cœlo
51 φάγῃ, καὶ μὴ ἀποθάνῃ. Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
deſcendens: ſi quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: &
καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ
panis *autem* quem ego dabo, caro mea eſt, *quam ego dabo* pro mun-
ὁ ἄρτος ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μού ἐστιν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κό-
di vita. Litigabant ergò ad invicem Judæi, dicentes; Quomodò
52 σμου ζωῆς. Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες, Πῶς
poteſt hic nobis dare carnem *manducare*? Dixit ergò eis Jeſus,
53 δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
Amen, amen dico vobis; *Si non* manducaveritis carnem filii hominis,
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου,
& biberitis ejus ſanguinem, non *habebitis* vitam in vobis *ipſis*. *Manducans* meam
54 καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. Ὁ τρώγων μου τὴν
carnem, & *bibens* meum ſanguinem, habet vitam æternam: & ego reſuſcitabo eum
σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν
noviſſimo die. *Nam* caro mea verè eſt cibus, & ſanguis meus
τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου
verè eſt potus. *Manducans* meam carnem, & *bibens* meum ſanguinem,
ἀληθῶς ἐστι πόσις. Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα,
in me manet, & ego in illo. Sicut miſit me vivens Pater, & ego
ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατὴρ, κἀγὼ
vivo propter Patrem: & *manducans* me, & ipſe vivet propter me. Hic
ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, κἀκεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ. Οὗτός
eſt panis qui de cœlo *deſcendens*: non ſicut manducaverunt patres veſtri
ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν
manna, & mortui ſunt. *Manducans* hunc panem, vivet in æter-
τὸ μάννα, καὶ ἀπέθανον. ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶ-
num. Hæc dixit in ſynagoga docens in Capharnaum. Multi ergò
να. Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καπερναούμ. Πολλοὶ οὖν
audientes ex diſcipulis ejus, dixerunt; Durus eſt hic ſermo: quis
ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον, Σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος· τίς
poteſt eum audire? Sciens autem Jeſus *in ſeipſo*, quia murmurarent de
δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ, ὅτι γογγύζουσι περὶ
hoc diſcipuli ejus, dixit eis; Hoc vos ſcandalizat?
τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει;

MS. A. (†) καταβαίνων, Poſt hoc vocabulum in MS. A. deſunt duo folia ab hoc V. 50. Cap. 6. ad iſta verba V. 52. Cap. 8. ... γος, Ἐάν τις τὸν λόγον μοῦ τηρήσῃ,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Non quòd videat quiſpiam Patrem: ſed is 46
qui à Deo eſt, ipſe videt Patrem.
Oblationis quotidianæ. 18.
Amen amen dico vobis, Quiſquis credit in 47
me, habet vitam æternam. Ego ſum panis 48
vitæ. Patres veſtri comederunt manna in de- 49
ſerto, & mortui ſunt. Hic eſt autem panis il- 50
le, qui deſcendit de cœlo, ut comedat quis
ex eo, & non moriatur. Ego ſum panis vi- 51
vus, qui de cœlo deſcendi: & ſi quis ede-
rit ex hoc pane, vivet in æternum: & pa-
nis quem ego dabo, corpus meum eſt, quod
pro vita mundi do. Rixabantur autem Ju- 52
dæi alius cum alio, & dicebant; Quomodo
poteſt iſte corpus ſuum dare nobis ad come-
edendum? At dixit eis Jeſus; Amen amen 53
dico vobis, Niſi comederitis corpus Filii ho-
minis, & biberitis ejus ſanguinem, non ha-
bebitis vitam in vobis. Porrò qui com- 54
edit ex corpore meo, & bibit ex meo ſan-
guine, habet vitam æternam, & ego ſuſ-
citabo eum in noviſſimo die. Corpus enim 55
meum verè eſt cibus, & ſanguis meus verè
eſt potus. Qui comedit corpus meum, & 56
bibit meum ſanguinem, in me manet, &
ego in eo. Sicut miſit me Pater vivens, 57
& ego vivo propter Patrem; & qui com-
ederit me, etiam ipſe vivet propter me.
Hic eſt panis ille qui deſcendit è cœlo, 58
nequaquam prout comederunt patres ve-
ſtri manna, & mortui ſunt: qui comede-
rit ex hoc pane, vivet in æternum. Hæc 59
dixit in ſynagoga dum doceret in Caphar-
nahum. Multi autem, qui audierunt, ex 60
diſcipulis ejus, dicunt; Durus eſt hic ſer-
mo, quis poteſt eum audire?

Matutinis feria quartæ ſeptimanæ Paſſionis. 19.
Jeſus verò ſciens apud ſe, murmurare de 61
hoc diſcipulos ſuos, dixit iis; Hoc vos
offendit?

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 *کسي پدررا نبيند • الا انك از خداست • اوست كه پدررا ديد • *
47 راست راست • بشما بگويم • هر كه بمن ايمان بياورد • تا ابد زندكاني دارد • *
48 منم نان زندكاني • *
49 پدران شما در بيابان كرانكبين خوردند ومردند • *
50 اينست نان كه از اسمان فرود آمد • [تا ادمي
51 از بخورد ونميرد *منم نان زندكاني كه از اسمان فرود امد] واكر كسي ازين نان بخورد
تا ابد زنده ماند • وآن نان كه من بدهم تن منست • كه براي زندكاني مردم مي دهم •
52 *يهوديان با يكديكر † مي نكريدند ومي كفتند چكونه تواند † اين كس كه تن خود را
53 بما دهد كه بخوريم • *عيسي بديشان كفت راست راست بشما بگويم • اكر تن فرزند
54 ادمي را نخوريد • وخون اورا نياشاميد • در سرشت شما زندكاني † نداريد • * هر
كه تن من بخورد • واز خون من بياشامد • جاويد زندكاني دارد † تا ابد • ودر روز
55 پسين من اورا بر خيزانم • * بحقيقت تن من خوردنيست • و بحقيقت خون من
56 آشاميدنيست • *هر كه تن من بخورد وخون من بياشامد • او در من استوار شود • ومن درو •

Quiſquam Patrem non videt: ſed 46
is qui à Deo eſt, ille eſt qui Patrem
vidit. Verè, verè vobis dico; Qui- 47
cunque in me fidem habuerit, in
æternum vitam habet. Ego ſum 48
ipſe panis vitæ. Patres veſtri in 49
deſerto Manna comederunt & mor-
tui ſunt. Hic eſt panis qui de cœlo 50
deſcendit, ut homo ex eo comedat
& non moriatur. Ego ſum panis 51
vitæ, qui de cœlo deſcendit: & ſi-
quis de hoc pane comederit, in æter-
num vivus manebit: & ille pa-
nis, quem ego dabo, corpus meum
eſt, quod pro vita hominum do.
Judæi unus in alterum intuiti ſunt, 52
& dixerunt; Quomodo poteſt hic
homo, corpus ſuum nobis dare ut
comedamus. Jeſus illis dixit; Ve- 53
rè, verè vobis dico, Si corpus Filii
hominis non comedatis, & ſangui-
nem ejus non bibatis, in vobis ipſis
vitam non habebitis. Quicunque 54
corpus meum comederit, & de ſan-
guine meo biberit, æternam vitam
habebit in perpetuum, & in die
noviſſimo ego eum ſuſcitabo. In ve- 55
ritate corpus meum cibus eſt, & in
veritate ſanguis meus potus eſt.
Quicunque corpus meum comede- 56
rit, & ſanguinem meum biberit,
ipſe in me firmus erit, & ego
in ipſo.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

46
47 Non quia Patrem vidit quisquam, nisi is, qui est à Deo, hic vidit Patrem. A-
48 men, amen dico vobis; Qui credit in me, habet vitam æternam. Ego
49 sum panis vitæ. Patres vestri manducaverunt manna in deserto, & mortui
50 sunt. Hic est panis de cœlo descendens: ut si quis ex ipso manducaverit,
51 non moriatur. Ego sum panis vivus, qui de cœlo descendi. Si quis man-
52 ducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: & panis, quem ego dabo, caro
53 mea est pro mundi vita. Litigabant ergò Judæi ad invicem, dicentes;
54 Quomodò potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum? Dixit er-
gò eis Jesus; Amen, amen dico vobis; Nisi manducaveritis carnem Filii
55 hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Qui
manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam:
& ego resuscitabo eum in novissimo die. Caro enim mea, verè est cibus: 56
& sanguis meus, verè est potus. Qui manducat meam carnem, & bibit 57
meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Sicut misit me vivens Pa- 58
ter, & ego vivo propter Patrem: & qui manducat me, & ipse vivet pro-
pter me. Hic est panis, qui de cœlo descendit. Non sicut manducaverunt 59
patres vestri manna, & mortui sunt. Qui manducat hunc panem, vivet in 60
æternum. Hæc dixit in synagoga docens, in Capharnaum. Multi ergò au- 61
dientes ex discipulis ejus, dixerunt; Durus est hic sermo, & quis potest eum
audire? Sciens autem Jesus apud semetipsum, quia murmurarent de hoc di- 62
scipuli ejus, dixit eis; Hoc vos scandalizat?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 * وَلَيْسَ اَحَدٌ اَبْصَرَ الْآبَ اِلَّا الَّذِي هُوَ مِنَ اللّٰهِ هٰذَا رَاٰى الْآبَ * اَلْفَصْلُ السَّابِعُ عَشَرَ *
47
48 * اٰمِينَ اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ مَنْ يُؤْمِنُ بِي لَهُ الْحَيٰوةُ الدَّائِمَةُ * اَنَا هُوَ خُبْزُ الْحَيٰوةِ * اٰبَاؤُكُمْ اَكَلُوا
49
50 الْمَنَّ فِي الْبَرِّيَّةِ وَمَاتُوا * وَهٰذَا الْخُبْزُ الَّذِي نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَنْ يَاْكُلُ مِنْهُ لَا يَمُوتُ * اَنَا هُوَ
51 الْخُبْزُ الْحَيُّ الَّذِي نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ * مَنْ اَكَلَ مِنْ هٰذَا الْخُبْزِ يَحْيَى اِلَى الْاَبَدِ * وَالْخُبْزُ الَّذِي اَنَا
52 اُعْطِيهِ هُوَ جَسَدِي الَّذِي اُعْطِيهِ مِنْ اَجْلِ حَيٰوةِ الْعَالَمِ * فَخَاصَمَ الْيَهُودُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا
53 قَائِلِينَ كَيْفَ يَقْدِرُ هٰذَا اَنْ يُعْطِيَنَا جَسَدَهُ لِنَاْكُلَهُ * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ اٰمِينَ اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اِنْ
54 لَمْ تَاْكُلُوا جَسَدَ بْنِ الْبَشَرِ وَتَشْرَبُوا دَمَهُ فَلَيْسَتْ لَكُمْ حَيٰوةٌ فِيكُمْ * مَنْ يَاْكُلُ جَسَدِي وَيَشْرَبُ
55 دَمِي فَلَهُ الْحَيٰوةُ الدَّائِمَةُ وَاَنَا اُقِيمُهُ فِي الْيَوْمِ الْاَخِيرِ * لِاَنَّ جَسَدِي مَاْكَلُ حَقٌّ * وَدَمِي مَشْرَبٌ
56 حَقٌّ * مَنْ يَاْكُلُ جَسَدِي وَيَشْرَبُ دَمِي يَثْبُتُ فِي وَاَنَا فِيهِ * كَمَا اَرْسَلَنِي الْآبُ الْحَيُّ وَاَنَا حَيٌّ
57 مِنْ اَجْلِ الْآبِ * وَمَنْ يَاْكُلُنِي فَهُوَ يَحْيَا مِنْ اَجْلِي * هٰذَا هُوَ الْخُبْزُ الَّذِي نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ *
58 لَيْسَ كَالْمَنِّ الَّذِي اَكَلَهُ اٰبَاؤُكُمْ وَمَاتُوا * مَنْ يَاْكُلُ مِنْ هٰذَا الْخُبْزِ يَعِيشُ اِلَى الْاَبَدِ * قَالَ
59 هٰذَا فِي الْجَمْعِ وَهُوَ يُعَلِّمُ فِي كَفَرْنَاحُومَ * فَقَالَ كَثِيرُونَ مِنْ تَلَامِيذِهِ لَمَّا سَمِعُوا مَا اَصْعَبَ هٰذِهِ
60 الْكَلِمَةَ مَنْ يَقْدِرُ اَنْ يَسْمَعَهَا * فَعَلِمَ يَسُوعُ فِي نَفْسِهِ اَنَّ تَلَامِيذَهُ يَتَذَمَّرُونَ عَلَى هٰذَا * فَقَالَ
61 لَهُمْ هٰذَا يُشَكِّكُكُمْ *

Et verò nemo vidit Patrem; sed qui est à Deo, hic vidit Patrem. 46

Sectio decima septima.

Amen amen dico vobis, Qui credit in me, ipsius est vita æterna. Ego sum panis vitæ. Patres vestri manducaverunt manna in deserto, & mortui sunt. At ex hoc pane qui descendit de cœlo, quisquis manducaverit, non morietur. Ego sum panis vivus qui descendit de cœlo: quicunque manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: & panis quem ego dabo, est corpus meum, quod do pro vita mundi. Litigaverunt ergò Judæi alter cum altero, dicentes; Quomodò potest hic dare nobis corpus suum ut manducemus illud? Ait illis Jesus; Amen amen dico vobis, Si non manducaveritis corpus Filii hominis, & biberitis sanguinem ejus, non habebitis vitam in vobis. Qui manducat corpus meum, & bibit sanguinem meum, erit ei vita æterna, & ego suscitabo eum in die novissimo. Quia corpus meum est cibus verus, & sanguis meus potus verus. Qui manducat corpus meum, & bibit sanguinem meum, manet in me, & ego in eo. Sicut misit me Pater vivus, & ego vivus sum propter Patrem: & qui manducaverit me, ipse vivet propter me. Hic est panis qui descendit de cœlo: non ut manna quod manducaverunt patres vestri, & mortui sunt. Qui manducat ex hoc pane, vivet in æternum. Dixit hoc inter turbas dum doceret in Capharnahum. Dixerunt autem multi ex discipulis ejus quum audissent; Quàm difficilis est hic sermo? Quis potest audire illum? Cognovit ergò Jesus in semetipso, quòd discipuli ejus murmurarent de hoc, dixitque eis, Hoc scandalizat vos?

47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 ወለልቦ: ዘርእዮ:ለእግዚአብሔር: ለብ፡ ዘእነበለ: ዘእሙነበ : እግዚአብሔር:ውእ
47 ቱ:ርእዮ: ለአብ::=ፁ ለሜን: ለሜን: እብለክሙ: ዘይእመን: ብየ: ቦሕይወት: ዘለ
48 ዓለመ::=ፁ ለነ:ውእቱ:ሳብስት: ሕይወት::=ፁ ለበዊክሙ:በልዑ:መና: በገደመ:
49 ወሞቱ::=ፁ ዝውእቱ:ሳብስት: ዘእመስማይ: ይወርድ: ከመ: ኩሉ: ዘበልዐ: እመ
50 ኔሁ:ሊይሙት:=ፁ ለነ: ውእቱ: ሳብስተ : ሕይወት :: ዘወረደ: እመሰማይ: ወዘበል
51 ዐ:ለዝየ: እመዝነቱ:ሳብሰት: ይሐዩ: ለዓለመ::ወዚኒ:ሳብሰት: ዘእሁቦ:ለነ:ለዝ
52 የ:ውእቱ: በእነተ:ሕይወት: ዘለዓለመ::=ፁ ወተጋለዙ:ሊይሁድ: በቤናቲሆሙ: እነ
53 ዘ:ይብሉ: እፎ:ይክል:ዝነቱ: የሃበነ:ለዝሁ:ነብለዕ:=ፁ ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየ
ሱስ: ለሜን: ለሜን: እብለክሙ: እመ:ሊበለዕክሙ: ለወልደ: እጋለ: እመ:
54 ሕየው: ወሊሰተይክሙ: ደሞ:ለልብክሙ: ሕይወተ: ለዕቤክሙ::=ፁ ዘበልዐ:ለዝየ:
55 ወሰትየ: ደመየ:ቦሕይወተ: ዘለዓለመ:ወእነ: ለነለዶ: በደኃሪት:ዕለት::=ፁ እስመ:
56 ለዝየነ:መብልዐ:ጽድቅ: ዘበ: ለሜን:ወደመየነ: ስቴ: ዘበ: ለሜን: ውእቱ::=ፁ ዘበ
57 ልዐ:ለዝየ: ወሰቲየ: ደመየ:ይሄሉ:መሰሌየ: ወለእነ:መሰሌሁ::=ፁ ወበከመ : ፈነወ
ኔ:ለብ:ሕያው: ወለእኒ: ሕያው: በእንተ: ለብ: ወዘባልዐኒ: ለዝየ: የሐዩ: በእንቲእ
58 የ:=ፁ ዝኬ:ውእቱ:ሳብስት: ዘእመሰማይ: ወረደ: ወእኮ: ከመ: በልዑ: ለበዊክሙ:
59 ወሞቱ: ወበልዖሰ: ለዝነቱ:ሳብስት:ይሐዩ: ለዓለመ::=ፁ ወከመዝ:ይቤሎሙ: በመ
60 ኵራብ: ዘቅፍናሖሙ: እንዘ: ይሜህሮሙ::=ፁ ውብዙኃን : እመእርደሊሁ : እለ:
61 ሰሙዑ፡ ወይቤሉ፡ ዕጹብ:ዝነቱ: ነገር: ሞኑ: ይክል: ሰሚዖቶ::=ፁ ወእእመርሙ: እ
ግዚእ:ሊየሱስ: ከመ:ያንጕረጕሩ: በእንተ: ዝነተ: ላርደሊሁ: ወይቤሎሙ: ዝኑ:ያ
ዒቅፈክሙ::=ፁ

Nemo est qui vidit Deum patrem, nisi qui à Deo: ipse vidit Patrem. Amen amen dico vobis, Qui credit in me, habet vitam æternam. Ego sum panis vitæ. Patres vestri comederunt mana in deserto, & mortui sunt. Hic est panis qui è cœlo descendit, ut quicunque manducaverit ex eo, non moriatur. Ego sum panis vitæ, qui descendit è cœlo: & qui manducavit corpus meum, ex hoc pane vivet in æternum: & hic panis, quem dabo ego, corpus meum est, pro vita mundi. Et litigárunt Judæi inter se, dicentes; Quomodo potest hic dare nobis corpus suum ut manducemus? Et dixit iis Dominus Jesus; Amen, amen dico vobis, Si non ederitis corpus Filii hominis, & non biberitis sanguinem ejus, non habebitis vitam super vos. Qui manducavit córpus meum, & bibit sanguinem meum, habet vitam æternam, & ego suscitabo eum in ultimo die. Quia corpus meum cibus veritatis quod est verè, & sanguis meus potus qui verè est. Qui edit corpus meum, & bibit sanguinem meum, erit mecum, & ego cum illo. Et sicut misit me Pater vivus, & ego etiam vivus sum propter Patrem: & qui manducavit etiam corpus meum, vivet propter me. Hic est panis qui à cœlo descendit, & non sicut manducaverunt patres vestri, & mortui sunt. Qui manducaverit hunc panem, vivet in æternum. Et sic dixit iis in synagoga Capernahum docens eos. Et multi ex discipulis ejus *fuerunt* qui audierunt, & dixerunt; Durus *est* hic sermo, quis potest audire eum? Et scivit Dominus Jesus, quòd murmurarent de hoc discipuli ejus, & dixit iis; Hócne vos offendit?

46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

57 * انچنانك زنده پدر مرا فرستاد * ومن براي پدر † زنده باشم * وهركه مرا بخورد * او
58 نيز براي من زنده باشد * اينست نان كه از آسمان فرود آمد * نه همچنانست كه پدران
59 شما كه كرانكبين خوردند * ومردند * هركه اين نان بخورد * تا ابد زنده ماند * * اين
60 سخنها را ميان انجمن مي كفت * وقتي كه در كفرناحوم تعليم مي داد * * وپسياران
61 از شاكردان شنيدند * كفتند * سخت دشخوارست † اين سخن تا خود كه شنود * * ومسيح
دردات خود دانست * كه شاكردان † او برين بيهوده مي كويند * وبديشان كفت
اينست كه شما را پريشان كرد *

Quemadmodum vivens Pater me misit, & ego propter Patrem vivens sum: quicunque etiam me comederit, ille etiam propter me vivens erit. Hic est panis qui de cœlo descendit: haud perindè est ac patres vestri, qui manna comederunt, & mortui sunt: quisquis hunc panem comederit in æternum vivus manebit. Hæc verba in medio Synagogæ dixit, quo tempore in Capharnahum doceret. Et multi ex discipulis, qui audiverant, dixerunt, Valdè durus est hic sermo, adeò ut ipsum quis audiat? Et Christus in seipso cognovit, quòd discipuli ejus de hoc futile dicerent: & illis dixit; Hoc est quod vos solicitat? 57 58 59 60 61

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Si ergò videritis filium hominis ascendentem ubi erat priùs? ξθ
62 Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; α
Spiritus est *vivificans*, caro non prodest quicquam. Verba quæ ego ε
63 Τὸ Πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ ς
loquor vobis, spiritus *sunt*, & vita sunt. Sed sunt ex vobis quidam, qui non οα
64 λελαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι, καὶ ζωή ἐστιν. Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ ι
credunt: sciebat enim ab initio Jesus qui essent non credentes, & quis esset οβ
παραδώσων αὐτόν. Καὶ ἔλεγε, Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς δύναται ογ
65 ὁ παραδώσων αὐτόν. Καὶ ἔλεγε, Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς δύναται ι
venire ad me, *si non* fuerit datum ei à Patre meo. Ex hoc multi
66 ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου. Ἐκ τούτου πολλοὶ
abierunt discipulorum ejus *in* retrò, & non *amplius* cum illo ambulabant. Dixit
67 ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. Εἶπεν
ergò Jesus duodecim; Numquid & vos vultis abire? Respondit ergò ei οδ
68 οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ α
Simon Petrus; Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes. Et
69 Σίμων Πέτρος, Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. Καὶ
nos credidimus, & cognovimus, quia tu es Christus filius Dei *viventis*.
ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. —
Respondit eis Jesus; Nónne ego vos duodecim elegi, & ex vobis οε
70 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν ι
unus diabolus est? Dicebat autem *Judam* Simonis, Iscariotem: hic enim *futurus* erat
εἷς διάβολός ἐστιν; Ἔλεγε δὲ Ἰούδαν Σίμωνος, Ἰσκαριώτην· οὗτος γὰρ μέλλων 71
eum *tradere*, unus *existens* ex duodecim.
αὐτὸν παραδιδόναι, εἷς ὢν ἐκ τῶν δώδεκα.

CAP. VII. ζ.

Et ambulabat Jesus post hæc in Galilæam: non enim volebat in *Judæa*
Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ 1
ambulare: quia quærebat eum Judæi interficere. Erat autem *prope* festus Judæorum,
περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, 2
Scenopegia. Dixerunt *igitur* ad eum fratres ejus; Transi hinc, & vade in
ἡ σκηνοπηγία. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὕπαγε εἰς 3
Judæam, ut & discipuli tui videant opera tua, quæ facis. Nemo quippe in
τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς. Οὐδεὶς γάρ τι ἐν 4
occulto quid facit, & quærit ipse in *manifesto* esse. Si hæc facis, manifesta teipsum
κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν
mundo: Neque enim fratres ejus credebant in eum. *Dicit* ergò eis Jesus;
τῷ κόσμῳ. Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 5
Tempus meum nondum *adest*: at tempus vestrum semper est paratum. Non potest 6
ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν· ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. Οὐ δύναται 7
mundus odisse vos, me autem odit, quia ego *testor* de illo, *quia* opera ejus mala sunt.
ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

62 ... * ... ...
63 ... ...
64 ... * ... ...
... ...
65 ... * ... ...
66 ... * ... ...
67 ... * ... ...
68 ... * ... ...
69 ... ...
70 ... * ... ...
71 ... ...
... ...
1 ... * ... * ... ...
2 ... ...
3 ... * ... ...
4 ... * ... ...
5 ... ... * ... ...
6 ... * ... ...
7 ... * ... ...
... ...

62 Quid si videritis Filium hominis ascenden-
63 tem eò loci ubi erat à principio? Spiritus
est qui vivificat, corpus non prodest quic-
quam: verba quæ ego locutus sum vobis-
cum, spiritus sunt, & vita sunt. Sed sunt
64 quidam ex vobis qui non credunt: noverat
enim Jesus à principio quinam essent ii qui
non credebant, & quis eum proditurus esset.
Et dicebat eis; Propterea dixi vobis, nemi-
65 nem posse venire ad me, nisi datum fuerit ei
à Patre meo. Propter hunc sermonem mul-
66 ti ex discipulis ejus abierunt retrorsum, nec
ambulabant cum eo. Dixit autem Jesus do-
67 decadi suæ; Num & vos vultis abire? Re-
68 spondit Simon Cepha, & ait; Domine mi,
ad quem ibimus? verba vitæ æternæ ha-
bes. Nósque credimus & scimus te esse
69 Messiam Filium Dei viventis. Dixit eis Je-
70 sus; Nónne ego elegi vos duodecim, & ex
vobis unus Satanas est? Loquebatur de
71 Juda filio Simonis Iscariota: futurum enim
erat ut ipse proderet eum, unus ex duodecim.

Matutinis feria IV. hebdomadis V. Jejunii. 20.

CAP. VII.

POst hæc ambulabat Jesus in Galilæa, no-1
lebat enim ambulare in Judæa, quoniam Ju-
dæi studebant eum trucidare. Propè au-2
tem erat festum tabernaculorum Judæorum.
Et dixerunt ei fratres ipsius Jesu; Recede 3
hinc & vade in Judæam, ut videant disci-
puli tui opera quæ facis: Nemo enim quic-4
quam facit in occulto, & vult ipse in aperto
esse: si hæc facis, ostende teipsum mundo.
Nam ne fratres quidem ejus crediderant in 5
ipsum Jesum. Dixit eis Jesus; Tempus 6
meum nondum adest: tempus autem ve-
strum semper est paratum. Non potest mun-7
dus vos odisse: me autem odit, quoniam ego
testor de eo, opera ejus mala esse.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

62 * اکنون اگر ببينيد * که فرزند ادمي بالا مي رود * درجايگاهي که قديم انجا بود * جانست
63 که زنده مي کند * تن چيزي را سود ندهد * سخنها که باشما گفتم جان و زندگاني اند *
64 * ليکن ازشما کساني هستند که ايمان نمي آورند * سبب انک مسيح را معلوم بود ازان کس
65 که ايمان نمي آورد * وکيست انک اورا دست دهد * * وبديشان گفت براي اين بشما گفتم *
66 که کسي نتواند پيش من آمدن * مگر ازپدر من داده شود * براي اين سخن [پسياران]
67 ازشاگردان او† باز پس رفتند * و باوي نمي گرديدند * * وعيسي دوازده خود را گفت * مگر
68 شما نيز مي خواهيد که برويد * * شمعون کيفا گفت اي خداوند پيش که رويم * سخنهاء زندگاني
69 داري تا ابد * * وما ايمان اورديم وداستيم * که توي مسيح * پسر خداي زنده * * عيسي
70 بديشان گفت نه من شمارا دوازده گزيدم * ويکي ازشما شيطانست * * واين سخن از بهر يهودا
71 پسر شمعون سخريوطا گفت * يکي ازدوازده * انک مي خواست * که عيسي را بدست دهد

XV. Profectio Christi Hierosolymam in festo tabernaculorum.

I پانزده رفتن مسيح دراورشليم درعيد مظله * بعد ازان عيسي درجليل مي
کرديد * ونمي خواست * که در يهود بگردد * براي انک يهوديان مي خواستند که اورا بکشند *

CAP. VII.

POst hæc Jesus in Galilæa versabatur, non enim volebat in Judæa versari, eò quòd Judæi quærebant ut eum occiderent.

Jam quid *si videritis quòd* Filius 62
hominis ascendat in locum, ubi olim
erat? Spiritus est qui vivificat, cor- 63
pus quicquam utilitatis non præbet:
verba quæ vobiscum locutus sum,
spiritus & vita sunt. Sed ex vobis 64
quidam sunt, qui fidem non habent:
quoniam Christo notum erat qui fi-
dem non haberet, & quis esset ille,
qui ipsum in manum inimicorum
traderet. Et illis dixit; Propter hoc 65
vobis dixi, quòd nemo potest ad me
venire, nisi à Patre meo ei datum
sit. Propter hunc sermonem multi 66
discipulis ejus retrocesserunt, et cum
eo non ambulárunt. Et Jesus duo- 67
decim suis dixit; Nunquid vos et-
iam vultis abire? Simeon Cephas 68
dixit; O Domine ad quem ibimus?
Verba vitæ habes in æternum. Et 69
nos fidem habuimus, & novimus,
quòd tu es Christus Filius Dei vi-
ventis. Jesus illis dixit; Nónne 70
ego vos duodecim elegi, & unus è
vobis Satanas est? Hunc autem ser- 71
monem de Juda filio Simeonis Isca-
riota dicebat, uno ex duodecim, qui
futurus erat ut Jesum in manum
inimicorum *daret.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

63 Si ergò videritis Filium hominis ascendentem ubi erat priùs? Spiritus est, qui vivi-
64 ficat: caro non prodest quidquam: verba quæ ego locutus sum vobis, spiritus &
65 vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis, qui non credunt. Sciebat enim ab initio Je-
66 sus qui essent non credentes, & quis traditurus esset eum. Et dicebat; Propterea
67 dixi vobis; Quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum à Patre meo. Ex hoc
68 multi discipulorum ejus abierunt retrò: & jam non cum illo ambulabant. Dixit er-
69 gò Jesus ad duodecim; Numquid & vos vultis abire? Respondit ergò ei Simon
70 Petrus; Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes. Et nos credidimus,
71 & cognovimus, Quia tu es Christus Filius Dei. Respondit eis Jesus; Nónne ego
72 vos duodecim elegi: & ex vobis unus diabolus est? Dicebat autem Judam Simo-
nis Iscariotem: hic enim erat traditurus eum, cùm esset unus ex duodecim.

CAP. VII.

POst hæc autem ambulabat Jesus in Galilæam: non enim volebat in Judæam ambulare, quia quærebant eum Judæi interficere. Erat autem in proximo dies festus Judæorum, Scenopegia. Dixerunt autem ad eum fratres ejus; Transi hinc, & vade in Judæam, ut & discipuli tui videant opera tua, quæ facis. Nemo quippe in occulto quid facit, & quærit ipse in palàm esse: si hæc facis, manifesta teipsum mundo. Neq; enim fratres ejus credebant in eum. Dixit ergò eis Jesus; Tempus meum nondum advenit: tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odisse vos: me autem odit: quia ego testimonium perhibeo de illo, quòd opera ejus mala sunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

62 * فكيف ان رايتم ابن البشر صاعدا الي حيث كان اولا * انما الروح يحيي والجسد لا يعني
63 شيا * والكلام الذي كلمتكم به هو روح وحياة * لكن منكم قوم لا يومنون * لان يسوع كان
64 عارفا من قدم بالذين لا يومنون به وبذلك الذي يسلمه * ثم قال لهم من اجل هذا قلت
65 لكم انه لا يقدر احد ان يقبل الي الا ان يعطي ذلك من الاب * ومن اجل هذه الكلمة رجع
66 كثير من تلاميذه الي ورايهم ولم يكونوا بعد يمشون معه * فقال يسوع للاثني عشر لعلكم ايضا
67 تريدون الانطلاق * اجاب سمعون الصفا قايلا يا سيد الي من نذهب وكلام الحياة الدايمة لك
68 * وقد امنا نحن وعلمنا انك انت المسيح بن الله الحي * فقال لهم اليس انا الذي اخترتكم
69 معشر الاثني عشر وفيكم واحد هو سيطان * وعني بذلك يهوذا بن سمعان الاسخريوطي لانه
70 كان مزمعا ان يسلمه وكان احد الاثني عشر *

1 * ومن بعد هذا كان يسوع يمشي في الجليل لانه لم يحب التردد في ارض اليهودية لان اليهود
2 كانوا يريدون قتله * ولما قرب عيد مظال اليهود * فقال له اخوته تحول من ههنا وامض الي
3 اليهودية ليري تلاميذك اعمالك التي تعمل * فانه ليس احد يعمل سيا سرا فيريد ان يكون
4 علانية * ان كنت تعمل هذه الاشياء فاظهر نفسك للعالم * ولم يكن اخوته امنوا به * فقال
5 6 لهم يسوع اما وقتي فلم يبلغ بعد واما وقتكم فانه مستعد كل حين * لن يقدر العالم
7 يبغضكم * وهم يبغضوني لاني اشهد عليهم ان اعمالهم سريرة هي *

Quomodò ergò si videritis Filium hominis ascendentem eò ubi erat priùs? Siquidem Spiritus vivificat, & corpus non est lucri ullius. Et sermo quem locutus sum vobis, est spiritus & vita. Sed ex vobis quidam non credunt. Quia Jesus erat sciens ab antiquo eos qui non credebant in ipsum, & eum qui traditurus erat ipsum. Deindè dixit illis; Propterèà dixi vobis, non posse quenquam venire ad me, nisi assequatur id à Patre. Et propter hoc verbum reversi sunt multi ex discipulis ejus retrò, & non ambulabant amplius cum eo. Dixit ergò Jesus ad duodecim; Nunquid vos etiam vultis abire? Respondit Simon Petra, dicens; Domine, ad quem ibimus, cùm verba vitæ æternæ sint tibi, Et nos jam credidimus & novimus te esse Christum filium Dei vivi? Ait illis; Nónne ego sum qui elegi vos cœtum duodecim? & tamen inter vos unus est diabolus. Innuit autem per hunc, Judam filium Simonis Iscariotem, quia ipse erat futurus ut proderet eum, & erat unus ex duodecim.

CAP. VII.

ET post hæc Jesus ambulabat in Galilæa, quoniam non amabat conversationem in terra Judææ, eò quòd Judæi intenderent necem ipsius. Et cùm appropinquásset dies festus tabernaculorum Judæorum; Dixerunt ei fratres ejus, Digredere hinc, & vade in Judæam, ut videant discipuli tui opera tua quæ facis. Quandoquidem non est qui operetur aliquid in occulto, & cupiat esse palàm: si facis has res, manifesta teipsum mundo. Et ne fratres ejus credíderant in eum. Dixit ergò eis Jesus; Tempus quidem meum non advenit adhuc: at verò tempus vestrum idoneum est omni tempore. Haudquaquam potest mundus odísse vos: at ipsi me oderunt, quia ego testor contra illos, quòd opera eorum mala sint.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

62 እመ:ርኢክመው: እንከ:ለወልደ: እጋለ:እመ:ሕየው:ይዓርግ:ኀበ:ሀሎ:ቀደሙ::=
63 መንፈሰ:ውእቱ: ዘያሐዩ:ወሥጋሰ:ላልቦ: ዘይበቍዕ:ወኢምንተኒ::ወዘኒ:ቃል: ዘለነ:
64 ነገርኩክሙ:መንፈስ: ውእቱ: ወሕይወት:ውእቱ::=ወባሕቱ:ቦቱ: አመውስቴትክ
ሙ: እሰ:ሊይለመኑ::እስመ:ያለመር: እግዚእ: ሊየሱስ : አመትካት: ሙኑ: አሙን
65 ቱ: እሰ:ሊይለመኑ:ወሙኑ:ውእቱ:ዘያገብለ::=ወይቤሎሙ: በእንተ:ዝንቱ: እብ
66 ለክሙ:ለልቦ:ዘይክል:መጺእ:ኀቤየ:ዘኢተውህበ:ሎቱ: እሙኀበ:ለብ:=ወበእንተ:
ዝንቱ: ብዙኀን: አመለርደሊሁ: እሰ: ገብሉ: ድኅሬሆሙ: ወሊኦሩ: እንከ: መስሌ
67 ሁ::=ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየሱስ:ለዓሠርቱ:ወክልኤቱ: ለእትውሂ:ትፈቅዱኑ:
68 ትሑሩ::=ወለውለ:ስመዖን:ጴጥሮስ:ወይቤሎ:እግዚእ:ኀበ:ሞኑ:ነሐውር:ቃ
69 ለ:ሕይወት:ዘለዓለመ:ብከ::=ወንሕነሰ:ለመነ:ወለአመርነ:ከመ:ለእተ:ውእቱ:ክ
70 ርስቶስ:ቅዱሱ:ወልዱ:ለአግዚአብሔር:ሐያው::=ወለውለ:እግዚእ:ሊየሱስ:
ወይቤሎሙ:ላኮኑ:እነ:ኀረይኩክሙ:ዓሠርተ: ወክልኤተ:ላሐዱ: እመኔክሙ: ሰይጠ
71 ን:ውእቱ::=ወእንበይነ:ይሁይ: ሰመዖን:አስቀሮታዊ:ይቤ: እሰመ:ውእቱ:ሃለወ:ያ
1 ግብለ:ለሐዱ: እመዓሠርቱ: ወክልኤቱ::=ጊ ወእመዝ:ሖረ: እግዚእ:ሊ
2 የሱስ:ገሊላ:ወሊፈቀደ:ይሑር:ይሁይ: እስመ:ይኅሠሠው:ላይሁድ:ይቅትልው::=
3 ወቀርበ:በዓለ:መጸለተሙ:ለአይሁድ::=ወይቤልዎ:ለኀዊሁ:ፍልስ:እመ:ዝየ:ወሐ
4 ር:ብሐረ:ይሁይ:ከመ:አርደሊካኒ:ይርእዩ:ግብረከ:ዘትገብር::= እስመ:ለለቦ:ዘይ
5 ገብር:ጽሙሚተ:ወይፈቅድ:ክሡተ:ይኩኖ::ወእመሰ:ዘንተ:ትገብር:ለርሊ: ርእሰከ:
6 ለዲለመ:=: እስመ:ለኀዊሁኒ:ሊይለመኑ: ቦቱ::=: ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየሱስ: ጊዜየሰ:ዓደ: እስከ:ይእዜ:ሊበጽሐ:ወጊዜ:ዚለክሙሰ: ዘልፊ:ድልው: ወኢ
7 ቱ::=: ለክሙሰ: ዓለመ:ሊይክል: ጸቢጾተክሙ: ወሊተስ: ይጸልእኒ: እስመ:ለነ: አዘልፎሙ:በሰመ: እኩይ:መግባሮሙ::=:

Si videritis igitur Filium hominis ascendentem ubi fuit priùs? Spiritus est qui vi- 62
vificat, & corpus non habet quo profit quicquam: & hic sermo quem ego loqu- 63
tus sum vobis, spiritus est, & vita est. Veruntamen sunt ex vobis qui non credunt: 64
quia scit Dñs Jesus à principio quinam sunt qui non credunt; & quis sit qui pro-
det eum. Et dixit iis; Propterea dico vobis, Nemo est qui potest venire ad me, 65
cui non datum fuit à Patre. Et propterea multi ex discipulis ejus regressi sunt re- 66
trò, & non ambulabant ampliùs cum eo. Et dixit Dominus Jesus duodecim, Vos 67
vultísne abire? Et respondit ei Simon Petrus, & dixit ei; Domine, ad quem ibi- 68
mus? verbú vitæ æternæ habes. Et nos credidimus, & scivimus, quòd tu es Christ⁹ 69
sanctus filius Dei vivi. Et respondit Dñs Jesus, & dixit iis; Nónne ego elegi vos 70
duodecim, & unus è vobis Satan est? Et de Juda Simonis Iscariota dixit: quia ille 71
traditurus erat eum, *quum esset* unus ex duodecim. CAP. VII.

ET tunc venit Dñs Jesus *in* Galilæam: & noluit ire *in* Judæam, quia quærebant 1
Judæi trucidare eum. Et appropinquavit festivitas tabernaculorum Judæorú. 2
Et dixerunt ei fratres ejus; Digredere hinc, & vade in regionẽ Judæorum, ut disci- 3
puli tui conspiciant opus tuũ quod facis. Quia nemo est qui operatur occultè, & 4
desiderat manifest⁹ fieri: & si hoc facis, commonstra teipsum mundo. Quia fratres 5
ejus non credebant in eo. Et dixit iis Dñs Jesus; Tempus meum adhuc usque nunc 6
non venit, & tempus vestrum semper paratũ est. Vos mundus non potest odio ha- 7
bere: & me odio habet, quia ego arguo illos, secundú iniquitatem operũ suorum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

2 3 * وعيد مظله يهوديان نزديك شد بود * يعني عيد سايه كاه * * برادران عيسي † بدو كفتند *
4 ازينجا نقل كن وبيهودبرو * تا شاكردان تو كردارهاء تو ببينند * نيست كسي كه درپنهاني
5 6 چيزي كند * وبخواهد كه اشكارا شود و نيز كفتند * چون اين كارها مي كني خودرا بخلق
بدنما * * سبب انك برادران او هنوز بعيسي ايمان † نياورده بودند * * عيسي بديشان كفت
7 روزكار من هنوز تا اين ساعت نرسيد * و روزكار شما درهر وقتي آماده است * * نتوانند كه
جماعت شمارا دشمن دارند الا مرا دشمن دارند * سبب انك هر وقتي † برايشان كواهي مي
دهم * كه كردار ايشان شوم است *

Et festum tabernaculorũ Judæorum 2
approinquaverat, i. e. festum umbraculorum. Fratres igitur *Jesu ei* 3
dixerunt; Hinc transmigra & in Judæam vade, ut discipuli tui opera tua videant. Nemo enim *est,* 4
qui in occulto aliquid facit, & cupit ut clarus sit. Præterea dixerunt; Cùm hæc opera facias, teipsum hominibus ostende. Propterea 5
quòd fratres ejus nondum in Jesu fidem habuerant. Jesus illis dixit; 6
Tempus meum usque ad hanc horam non advenit: Tempus autem vestrum omni tempore paratum est. Non possunt turbæ vos odio habere: 7
sed me odio habent, eò quòd omni tempore in illos testor, quòd opus eorum malum est.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

8 Vos ascendite ad festum hunc: ego nondum ascendo ad festum
Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν
9 istum: quia tempus meum nondum impletum est. Hæc autem dicens eis,
ταύτην· ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πεπλήρωται. Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς,
mansit in Galilæa. Ut autem ascenderunt fratres ejus, tunc & ipse
10 ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς
ascendit ad festum, non manifestè, sed quasi in occulto. Ipsi ergò Judæi
11 ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν, οὐ φανερῶς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι
quærebant eum in festo, & dicebant; Ubi est ille? Et murmur
12 ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον, Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; Καὶ γογγυσμὸς
multus de eo erat in turbis: hi quidem dicebant; Quia bonus est: alii autem
πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον, Ὅτι ἀγαθός ἐστιν· ἄλλοι δὲ
dicebant; Non: sed seducit turbam. Nemo tamen palàm loquebatur de
13 ἔλεγον, Οὔ· ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. Οὐδεὶς μέντοι παῤῥησίᾳ ἐλάλει περὶ
illo, propter metum Judæorum. Jam autem festo mediante ascendit
14 αὐτοῦ, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων. Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη
Jesus in templum, & docebat. Et mirabantur Judæi, dicentes;
15 ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκε. Καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες,
Quomodò hic literas scit, non doctus? Respondit eis Jesus,
16 Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μεμαθηκώς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
& dixit; Mea doctrina non est mea, sed mittentis me. Si quis
17 καὶ εἶπεν, Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με. Ἐάν τις
voluerit voluntatem ejus facere, cognoscet de doctrina, utrùm ex Deo
θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ
sit, an ego à meipso loquar. Qui à semetipso *loquens*, gloriam propriam
ἐστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. Ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν 18
quærit: at *quærens* gloriam *mittentis* eum, hic verax est, & injustitia
ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν, οὗτος ἀληθής ἐστι, καὶ ἀδικία
in illo non est. Non Moyses dedit vobis legem, & nemo ex vobis facit
ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ 19
legem? Quid me quæritis interficere? respondit turba, & dixit; Dæmonium
τὸν νόμον; Τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος, καὶ εἶπε, Δαιμόνιον 20
habes: quis te quærit interficere? Respondit Jesus, & dixit eis,
ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, 21
Unum opus feci, & omnes miramini. Propter *hoc* Moyses dedit vobis
Ἓν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. Διὰ τοῦτο Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν 22
circumcisionem, (non quia ex Moyse est, sed ex patribus:) & in
τὴν περιτομὴν, (οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως ἐστὶν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων·) καὶ ἐν
sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in sab-
Σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν Σαβ- 23
bato, ut non solvatur lex Moysi: mihi indignamini quia totum hominem sanum
βάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ
feci in sabbato?
ἐποίησα ἐν Σαββάτῳ;

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * ܐܢܬܘܢ ܣܠܩܘ ܠܗܕܐ ܒܥܐܪܐ ܐܢܐ ܠܐ ܣܠܩ ܠܗܕܐ ܒܥܐܪܐ ܡܛܠ ܕܙܒܢܐ ܕܝܠܝ ܠܐ ܫܠܡ ܗܘܐ ܗܫ ܐܡܪ
9 ܘܒܬܪ ܗܢܐ ܐܬܝܒ ܒܓܠܝܠ ܐܪܥܐ ܘܟܕ ܣܠܩܘ ܐܚܘܗܝ ܠܥܐܪܐ ܗܘ ܐܦ ܐܝܬ ܐܝܟ ܒܣܬܪ ܠܐ ܒܓܠܝ
10 ܐܠܐ ܐܝܟ ܒܣܬܪ ܐܬܐ ܗܘ ܠܥܐܪܐ ܘܝܗܘܕܝܐ ܒܥܘ ܠܡܒܥܐ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ ܐܝܟܐ ܗܘ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ
11 ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ
12 ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ
13 ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ
14 ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ
15 ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ
16 ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ
17 ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ
18 ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ
19 ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ
20 ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ
21 ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ
22 ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ
23 ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܬ ܠܗ

Vos ascendite ad festum hoc, ego nunc non 8
ascendo ad hoc festum: quia tempus meum
nondum impletum est. Hæc dixit, & re- 9
mansit in Galilæa. Quum autem ascendis- 10
sent fratres ejus ad festum, tunc & ipse a-
scendit, non manifestè, sed velut in occulto.
Judæi autem quærebant eum in festo, & di- 11
cebant, Ubi est ille? Et murmur multum 12
propter eum erat in turba: erant enim qui
dicebant, Bonus est: alii verò dicebant; Mi-
nimè, sed seducit populum. Nemo au- 13
tem palàm loquebatur de eo propter me-
tum Judæorum. Quum autem dimidiati 14
essent dies festi, ascendit Jesus in templum,
& docebat. Et mirabantur Judæi, dicen- 15
tes; Quomodo novit iste literas quum non
didicerit? Respondit Jesus & ait; Do- 16
ctrina mea non mea est, sed ejus qui misit
me. Qui voluerit exequi voluntatem ejus, 17
intelliget doctrinam meam, num ex Deo sit,
an ego propriâ sponte loquar. Qui sponte 18
mentis suæ loquitur, gloriam suiipsius quæ-
rit: is autem qui gloriam ejus qui misit
ipsum quærit, verax est, & iniquitas in cor-
de ejus non est. Nónne Moses dedit vobis 19
legem? nemo autem ex vobis custodit le-
gem. Quid quæritis me interficere? Re- 20
spondit turba, & ait; Dæmonium habes,
quis quærit te interficere? Respondit Je- 21
sus, & dixit eis; Unum opus operatus sum,
& omnes miramini. Propterea Moses de- 22
dit vobis circuncisionem, non quòd ex ipso
Mose sit, sed ex Patribus est, & Sabbatho
circunciditis hominem. Quòd si homo cir- 23
cunciditur die Sabbathi, ut non solvatur
Lex Mosis, de me murmuratis qui totum ho-
minem sanaverim die Sabbathi?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * شما درين عيد بالا رويد * كه من بالا نمي روم * براي انك زمان من هنوز تمام نشد * اينها
9
10 بكفت و در جليل ماند * چون برادران او در عيد بالا رفتند انكه او نيز بالا رفت * نه
11 آشكارا الا مانند مخفي * يهوديان اورا در عيد مي خواستند * و مي پرسيدند كجاست *
12 * وبسيار سخن ناشايست درميان يهود از بهر او كفته مي شد * كروهي مي كفتند * نيكست
13 قومي ديكر مي كفتند جماعترا مي فريباند * وكسي آشكارا چيزي نمي كفت براي انك
از يهوديان مي ترسيدند شانزده تعليم دادن مسيح در كنشت وذكر كردن ختنه
14 * بعد ازان چون روزهاء عيد پرداخته شدند * عيسي در هيكل بالا رفت * وتعليم مي
15 داد * يهوديان در تعجب مي ماندند * ومي كفتند * چكونه اين كتابهارا مي داند *
16 ونياموخت * عيسي بديشان جواب داد وكفت * علم من نيست از من * الا ازانك مرا
17 فرستاد * هر كس كه خواهد ارادت او كردن تعليم من دريابد * كه از خداست * يا از
18 ارادت خود مي كويم * هر كه از ارادت انديشهء خود سخن كويد * او خود خودرا مي
لاباند * وهر كه فرستنده خودرا ستوده دارد * او راستست * ودر دل او غش نيست *

Vos ad hoc festum ascendite: quia 8
ego non ascendo, eò quòd tempus
meum nondum impletum est. Hæc 9
dixit & in Galilæa mansit. Cùm 10
autem fratres ejus ad festum ascen-
dissent, tunc ille etiam ascendit, non
palàm sed tanquam occultò. Judæi 11
ergo illum in festo quærebant, &
interrogabant, ubi est? Et multus 12
sermo indecorus inter Judæos de
eo habitus est. Aliqui dicebant, Bo-
nus est: quidam alii dicebant, Mul-
titudinem decipit. Nemo autem pa- 13
làm quicquam dixit, eò quòd à Ju-
dæis timerent.

XVI. Docet Christus in tem-plo, & mentionem facit de circumcisione.

Posthæc cùm dies festi complerentur, 14
Jesus in templum ascendit & docuit. Judæi in admiratione hæ- 15
rebant, & dicebant; Quomodò hic
Scripturas novit, & non didicit?
Jesus illis respondit, & dixit; Scientia mea non est à meipso, 16
sed ab eo qui me misit. Omnis homo 17
qui vult voluntatem ejus facere,
doctrinam meam intelligit, num à
Deo sit, an è voluntate mea loquar.
Quicunque ex voluntate cogita- 18
tionis suæ verbum loquitur, ipse
semetipsum prædicat: quicunq; verò
missorem suum laude afficit, is ve-
rax est, et in corde ejus dolus non est.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

8 Vos ascendite ad diem festum hunc, ego autem non ascendo ad diem festum istum:
9 quia meum tempus nondum impletum est. Hæc cùm dixisset, ipse mansit in Ga-
10 lilæa. Ut autem ascenderunt fratres ejus, tunc & ipse ascendit ad diem festum
11 non manifestè, sed quasi in occulto. Judæi ergò quærebant eum in die festo, &
12 dicebant; Ubi est ille? Et murmur multum erat in turba de eo. Quidam enim
13 dicebant; Quia bonus est. Alii autem dicebant; Non, sed seducit turbas. Ne-
14 mo tamen palàm loquebatur de illo, propter metum Judæorum. Jam autem die
15 festo mediante, ascendit Jesus in templum, & docebat. Et mirabantur Judæi,
16 dicentes; Quomodò hic literas scit, cùm non didicerit? Respondit eis Jesus,
17 & dixit; Mea doctrina non est mea, sed ejus, qui misit me. Si quis voluerit voluntatem ejus facere: cognoscet de doctrina, utrùm ex Deo sit, an ego à me-ipso loquar. Qui à semetipso loquitur, gloriam propriam quærit: qui autem 18
quærit gloriam ejus, qui misit eum, hic verax est, & injustitia in illo non est.
Nónne Moyses dedit vobis legem: & nemo ex vobis facit legem? Quid me 19
quæritis interficere? Respondit turba, & dixit; Dæmonium habes: quis te quæ- 20
rit interficere? Respondit Jesus, & dixit eis; Unum opus feci, & omnes mi- 21
ramini. Propterea Moyses dedit vobis circumcisionem: (non quia ex Moyse est, 22
sed ex patribus:) & in sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem ac- 23
cipit homo in sabbato, ut non solvatur lex Moysi: mihi indignamini, quia totum hominem sanum feci in sabbato?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * اصعدوا انتم الى هذا العيد فاني لست اصعد الان الى هذا العيد لان وقتي لم يكمل *
9 * قال هذا القول واقام في الجليل * فلما صعد اخوته الى العيد حينيذ صعد هو ايضا
10 ليس صعودا ظاهرا بل مستترا * فجعل اليهود يطلبونه في العيد ويقولون اين ذاك * وكان
11 12 في الجمع من اجله مساجرة كثيرة * فمنهم من كان يقول انه صالح * واخرون يقولون لا لكنه
13 يضل الجمع * ولم يكن احد يتكلم فيه علانية من اجل المخافة من اليهود *

* الفصل الثامن عشر *

14 * ولما انتصف ايام العيد صعد يسوع الى الهيكل ويداء
15 يعلم * وكان اليهود يتعجبون ويقولون كيف يحسن هذا الكتب ولم يعلمه احد * فقال لهم
16 يسوع تعليمي ليس هو لي بل للذي ارسلني * فمن احب ان يعمل مرضاته فهو يعرف
17 18 تعليمي هل هو من الله ام انا اتكلم به من عندي * ان من يتكلم من عنده انما يطلب
19 المجد لنفسه * فاما الذي يطلب مجد الذي ارسله فهو محق وليس فيه ظلم * اليس موسى
20 اعطاكم الناموس وليس منكم احد يعمل بالناموس * لماذا تريدون قتلي * فاجابه الجمع
21 قائلين ان بك شيطانا من يريد قتلك * اجابهم يسوع قائلا لقد عملت عملا واحدا فتعجبتم
22 اجمعكم * من اجل هذا اعطاكم موسى الختان * وليس هو من موسى لكنه من الاباء * وقد
23 تختنون الانسان في يوم السبت * فان كان الانسان يقبل الختان في السبت ليلا تنقض
شريعة موسى فلم تسخطون علي لانراي الانسان كله يوم السبت *

Vos ascendite ad festum hunc istum: ego non ascendo ad festum istum, quia nondum completum est tempus meum. Dixit hunc sermonem, & mansit in Galilæa. Et ut ascenderunt fratres ejus ad diem festum, tunc ascendit ipse quoque, non ascensione manifestâ, sed occultâ. Cœperunt ergò Judæi quærere eum in die festo, & dicere; ubi est ille? Et erat inter populum, ob causam ipsius, jurgium maximum. Nam ex eis quidam dicebant eum esse probum, & alii dicebant; Non, sed seducit populum. Et ne unus quidem loquebatur de eo palàm, propter metum Judæorum.

Sectio decima octava.

Et cùm dimidiati essent dies festi, ascendit Jesus in templum, & cœpit docere. Et Judæi mirabantur, ac dicebant; Quomodò callet hic Scripturas, cùm non docuerit eum quisquam? Ait illis Jesus; Doctrina mea non est mea, sed illius qui misit me. Et qui voluerit facere placitum ejus, ipse cognoscet doctrinam meam, utrùm ex Deo sit, an certè proprium illam à meipso. Nam qui loquitur à semetipso, sanè quærit gloriam sibi ipsi: at verò qui quærit gloriam ejus qui misit illum, is verax est, & non est in ipso iniquitas. Nónne Moyses dedit vobis legem? & nemo ex vobis exercet legem. Quam ob rem intenditis necem meam? Respondit ei turba, dicentes; Profectò in te dæmonium inest: quis intendit necem tuam? Respondit eis Jesus, dicens; Jam feci opus unum, & mirati estis omnes. Propterea dedit vobis Moyses circumcisionem (licèt non sit illa ex Moyse, sed ex patribus) & quidem circumciditis hominem in die sabbathi. Igitur si homo accipit circumcisionem in sabbatho ut ne solvatur lex Moysis, quare ergò mussitatis contra me, quòd sanaverim hominem totum die sabbathi?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ለእንትሙ:ዕረጉ:ውስተ: ዘቲ: በዜል:ለእሰ:ሊይዓርግ: ለዝእንተ:በዓል: እስመ:ዲይ:ሊበ
9 ጽሐ:ጊዜየ:=: ወከመዝ: ይቤሎሙ:ወነበረ:ውስተ:ገሊላ::=: ወዓረጎሙ:እኃዊሁ:
10 ለበዓል:ውእተ:ለሚረ: ዓርገ:ውእቱኒ:ጽሙሚተ: ወለእ:ገሃደ:=: ወነሠረሠመ:እይ
11 ሁድ:በብዓል:ወይቤሉ:ለይቲ:ውእቱ:ዝኩ::=: ወብዙኃን:ለእንሮጉሩ:ሕዝብ:በ
12 እንቲለሁ:ወቦ:ካልላን:እለ:ይቤሉ:ሄር:ውእቱ::ወቦ:እለ:ይቤሉ:ለልቦ:ያስሕቶሙ:
13 ለሕዝብ::=: ወባሕቱ:ክሠተሰ:ላልቦ:ዘተነገረ:በእንቲለሁ: እስመ:ይፈርህወሙ:ለ
14 ሊይሁድ::=: ወበማእከለ: በዓል:ዓርገ: እግዚእ:ሊየሱስ: መጽሪበ::ወመሃረ:=:
15 ወለእክረ: ሊይሀድ:መህሮቶ: ወይቤሉ: እሮ:ያለመር: ዝንቱ: መጽሐፈ: ዘሊተመሃ
16 ረ::=: ወለወሠለ: እግዚእ:ሊየሱስ::ወይቤሎሙ: ትመህርትየሰ:ሊኮነት: እንቲለ
17 የ:ለባ: እንቲለሁ:ለዘ:ፈነወኒ:=: ወዘሰ:ይፈቅድ:ይገበር:ለመረቶ:ያለመር:ይቅ
ድመ:ካመ: እመ:እግዚአብሔር:ውእቱ:ዝንቱ:ትመህርት::ወለኪየኒ:ለራእስየ: እ
18 ነግር:=: ዘለርእሱ:ይነግር:ተድለ:ርእሱ:ይኅሠሠ: ወዘሰ:ይፈቅድ:ያድሉ:ለዘ:ፈ
19 ኑመ:ጸድቅ:ውእቱ:ወለልቦ: ዐመፃ:ባዕቤሁ::=: ለኮኑ: ሞሴ:ወሃበክሙ:ሥሪተ:ወሊ
ለዘኒ: እመኔክሙ: ሊትገብርዋ: ለለሪት:: ወለመንት: እንከ: ተኅሠሠኩ: ትቅትሉ
20 ኒ::=: ወለወሠሉ:ሕዝብ:ወይቤልዎ:ጋኔኑ:ብክ:መኑ:ይኅሠሠ:ይቅትልክ::=:
21 ወለወሠለ: ሊየሱስ: ዘይቤሎሙ: አሐደ: ግብረ: ገበርኩ: ወኵሉክሙ: እንከርክሙ
22 ኒ::=: በእንተ:ዝንቱ:ወሃበክሙ:ሙሴ:ግዝረተ: እንዘ:ሊኮነት:እመኃበ:ሙሴ:አላ:
23 እመለበው:ይእቲ:: ወበሰንበት:ትገዝሩ:ለሰብእ:=: ወለእመሰ: በሰንበት:ትገዝር
ሥ:ለብእሲ: ከመ:ሊይስዓር:ሕጉ: ለሙሴ::ወለመንት: እንከ:ትግእዙኒ:ኪያየ:ለእመ:ላሕየውክሙ: ለብእሲ: ኩለንታሁ: በሰንበት:=:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * نه موسيست * كه ناموس وشريعت را بشما داد * ونه هكسي ازشما ناموس را نكه داشت *
20 چرا مي خواهيد مرا كشتن * * جماعت جواب دادند و كفتند ديو داري * كيست انك
21 ترا خواهد كشتن * * عيسي جواب داد وبديشان كفت يك كردار كردم * وشما حيران
22 شديد * * براي اين موسي بشما ختنه را داد * نه انست كه ختنه از موسي تنهاست * ليكن
23 از پدران پيش است * وشما در روز شنبه † ادمي را ختنه مي كنيد * * چون در روز شنبه
ختنه مي شود * تا ناموس موسي باطل نشود * بر من بيهوده چرا مي كوييد * كه در روز شنبه
رنجوران * و دردمندانرا * خوش كردم *

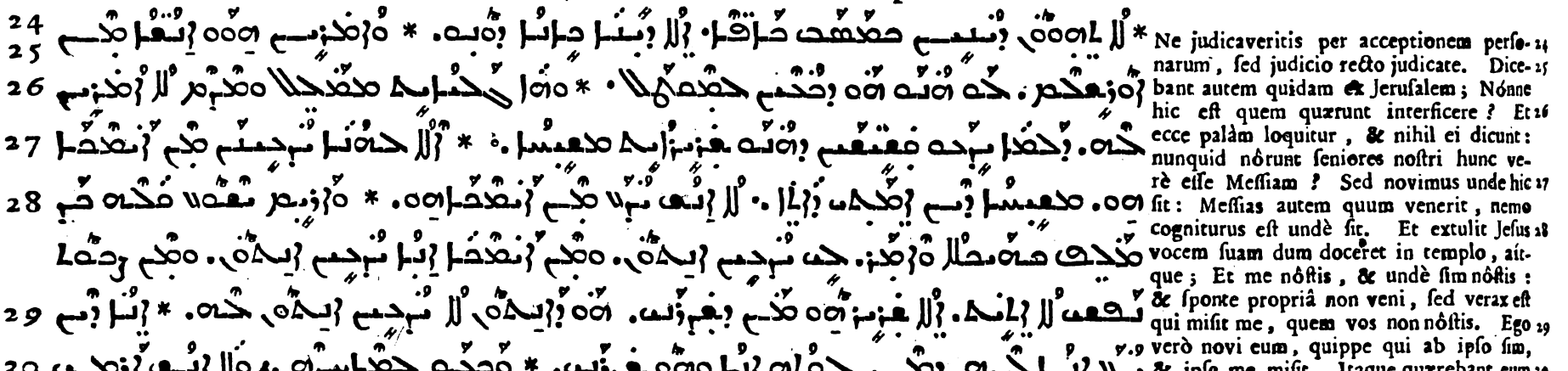
Nónne Moses est qui Legem & institutum vobis dedit, & nemo tamen è vobis Legem servat? Quare vultis me occidere? Turba responderunt & dixerunt; Dæmonium habes: quis est qui te vult occidere. Jesus responsum dedit, & illis dixit; Unum opus feci, & vos obstupuistis. Propter hoc Moses vobis circuncisionem dedit, (illud non est, quod circumcisio à Mose solo sit, sed à patribus antiquis est) & vos in die Sabbathi circunciditis hominem. Cùm in die Sabbathi circuncisio fiat, ut Lex Mosis non irrita fiat: in me futilia quare dicitis, quòd in die Sabbathi ægrotos & morbis affectos sanos fecerim?

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

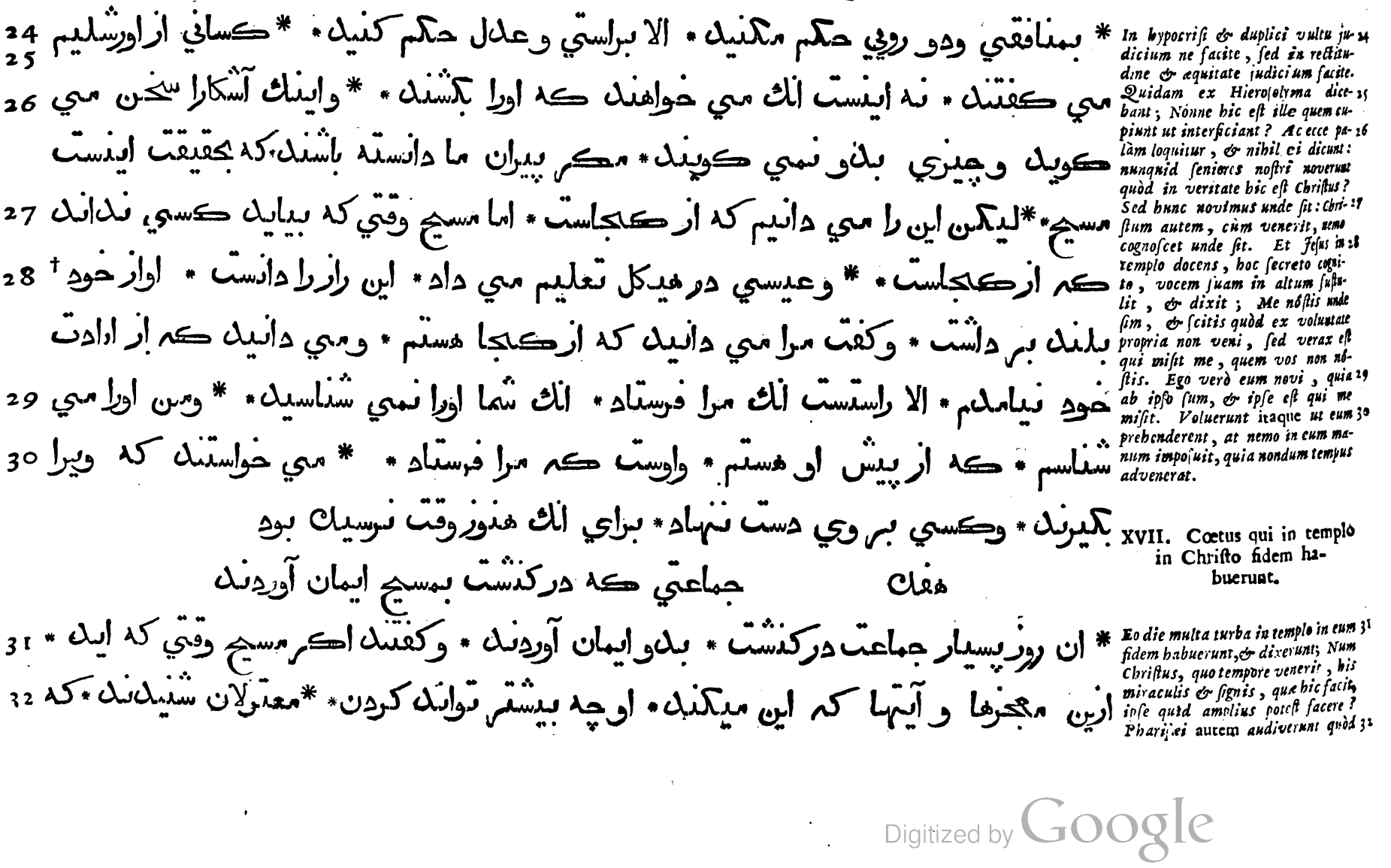
24 Ne *judicate* secundùm *speciem*, sed justum judicium judicate. Dicebant
25 Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. Ἔλεγον
ergò quidam ex *Hierosolymitis*; Nónne hic est, quem quærunt interficere?
οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι;
Et ecce palàm loquitur, & nihil ei dicunt: numquid verè
26 Καὶ ἴδε παῤῥησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι· μήποτε ἀληθῶς
cognoverunt principes, quia hic est *verè* Christus. Sed hunc scimus undè
27 ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Χριστός. Ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν
sit: *at* Christus cùm venerit, nemo scit undè sit. Clamabat ergò in
28 ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. Ἔκραξεν οὖν ἐν
templo docens Jesus, & dicens; Et me scitis, & scitis undè sim, &
τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγων, Κἀμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμὶ, καὶ
à meipso non veni: sed est verus *mittens* me, quem vos *non*
ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα· ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ
nostis. Ego *autem* scio eum, quia ab ipso sum, & ipse me mi-
29 οἴδατε. Ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτὸν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κἀκεῖνός με ἀπέ-
sit. Quærebant ergò eum apprehendere, & nemo *immisit* in illum
30 στειλεν. Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν
manum, quia nondum venerat hora ejus. Multi autem de turba
31 τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου
crediderunt in eum, & dicebant; *Quis* Christus cùm venerit, nunquid plura
ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον, Ὅτι ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μήτι πλείονα
signa *hic* faciet quæ hic *fecit*? Audierunt Pharisæi turbam murmurantem
σημεῖα τούτων ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν; Ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος
32 de illo hæc: & miserunt Pharisæi & principes *Sacerdotum* ministros,
περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας,
33 ut apprehenderent eum. Dixit ergò eis Jesus; Adhuc modicum tempus vobiscum
ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν
sum, & vado ad *mittentem* me: Quæretis me, & non invenietis:
34 εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε·
& ubi sum ego, vos non potestis venire. Dixerunt ergò Judæi ad
καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς
35 semetipsos; Quò hic *futurus* est *ire*, quia *nos* non inveniemus eum?
ἑαυτοὺς, Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν;
numquid in dispersionem *Græcorum futurus* est *ire*, & *docere*
μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν
Græcos? Quis est hic sermo quem dixit; Quæretis me, & non
36 τοὺς Ἕλληνας; Τίς ἐστιν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπε, Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ
invenietis: &, Ubi sum ego, vos non potestis venire?
εὑρήσετε· καὶ, Ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * لا تحكموا بحسب الوجوه ظاهرا بل بحق احكموا حكما عادلا * 25 فقال بعض اهل اورشليم
Ne judicaveritis per acceptionem perso-
26 اليس هذا هو الذي يطلبون ان يقتلوه * وها هو يتكلم علانية ولا يقولون له شيئا لعل
narum, sed judicio recto judicate. Dice-
27 رؤساء الكهنة علموا حقا ان هذا هو المسيح * لكن هذا نعلم من اين هو واما المسيح
bant autem quidam ex Jerusalem; Nónne
متى جاء فلا يعلم احد من اين هو * 28 ونادى يسوع وهو يعلم في الهيكل قائلا
hic est quem quærunt interficere? Et
ecce palàm loquitur, & nihil ei dicunt:
nunquid seniores nostri hunc ve-
rè esse Messiam? Sed novimus undè hic
sit: Messias autem quum venerit, nemo
cognituras est undè sit. Et extulit Jesus
vocem suam dum doceret in templo, aít-
que; Et me nôstis, & undè sim nôstis:
& sponte propriâ non veni, sed verax est
qui misit me, quem vos non nôstis. Ego
verò novi eum, quippe qui ab ipso sim,
& ipse me misit. Itaque quærebant eum
prehendere: nemo autem injecit in eum
manus, quoniam nondum venerat hora
ejus. Multi autem ex turba crediderunt
in eum, dicúntque; Messias quum vene-
rit, num præclariora signa edit his quæ
iste edit? Et audierunt Pharisæi turbas
loquentes de eo ista, miserúntque ipsi ac
principes sacerdotum ministros ut pre-
henderent eum. Et ait Jesus; Modicum
adhuc temporis vobiscum sum, & abibo
ad eum qui me misit. Et quæretis me,
nec me invenietis: & ubi ego sum, non
potestis venire. Dicunt Judæi apud se;
Quò futurum est ut iste proficiscatur, ut
nos non inveniamus eum? num fortè ad
regiones Gentium profecturus est, & do-
cturus Ethnicos? Quis est hic sermo
quem dixit; Quæretis me, & me non
invenietis: & ubi ego sum, vos non po-
testis venire?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 * بمنافقي ودو روي حكم مكنيد * الا براستي وعدل حكم كنيد * 25 كساني از اورشليم
In hypocrisi & duplici vultu ju-
dicium ne facite, sed in rectitu-
dine & æquitate judicium facite.
Quidam ex Hierosolyma dice-
bant; Nónne hic est ille quem cu-
piunt ut interficiant? Ac ecce pa-
làm loquitur, & nihil ei dicunt:
nunquid seniores nostri noverunt
quòd in veritate hic est Christus?
Sed hunc novimus unde sit: Chri-
stum autem, cùm venerit, nemo
cognoscet unde sit. Et Jesus in
templo docens, hoc secreto cogi-
to, vocem suam in altum sustu-
lit, & dixit; Me nôstis unde
sim, & scitis quòd ex voluntate
propria non veni, sed verax est
qui misit me, quem vos non nô-
stis. Ego verò eum novi, quia
ab ipso sum, & ipse est qui me
misit. Voluerunt itaque ut eum
prehenderent, at nemo in eum ma-
num imposuit, quia nondum tempus
advenerat.

XVII. Cœtus qui in templo in Christo fidem habuerunt.

هفدهم جماعتي كه درگذشت بمسيح ايمان آوردند

31 * ان روز بسيار جماعت درگذشت * بدو ايمان آوردند * وگفتند اگر مسيح وقتي كه ايد
Eo die multa turba in templo in eum
fidem habuerunt, & dixerunt; Num
Christus, quo tempore venerit, his
miraculis & signis, quæ hic facit,
ipse quid amplius potest facere?
Pharisæi autem audiverunt quòd
32 ازين معجزها و آيتها كه اين ميكند * اوچه بيشتر تواند كردن * معتولان شنيدند * كه

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

24 Nolite judicare secundùm faciem, sed justum judicium judicate. Dicebant
25 ergò quidam ex Jerosolymis; Nónne hic est, quem quærunt interficere?
26 Et ecce palàm loquitur, & nihil ei dicunt. Numquid verè cognoverunt
27 principes quia hic est Christus? Sed hunc scimus undè sit: Christus autem
28 cùm venerit, nemo scit undè sit. Clamabat ergò Jesus in templo docens,
& dicens; Et me scitis, & undè sim scitis: & à meipso non veni, sed est
29 verus, qui misit me, quem vos nescitis. Ego scio eum: quia ab ipso sum,
30 & ipse me misit. Quærebant ergò eum apprehendere: & nemo misit in
31 illum manus, quia nondum venerat hora ejus. De turba autem multi credi-
derunt in eum, & dicebant; Christus cùm venerit, numquid plura signa fa-
ciet quàm quæ hic facit? Audierunt Pharisæi turbam murmurantem de illo 32
hæc: & miserunt Principes & Pharisæi ministros, ut apprehenderent eum.
Dixit ergò eis Jesus; Adhuc modicum tempus vobiscum sum: & vado ad 33
eum, qui me misit. Quæretis me, & non invenietis: & ubi ego sum, 34
vos non potestis venire. Dixerunt ergò Judæi ad semetipsos; Quò hic 35
iturus est, quia non inveniemus eum? numquid in dispersionem Gentium iturus est, & docturus Gentes? Quis est hic sermo, quem dixit; Quæretis me, & non invenietis: & ubi sum ego, vos non potestis venire? 36

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 *لَا تَحْكُمُوا بِٱلْمُرَاءَاةِ لَكِنِ ٱحْكُمُوا حُكْمًا عَدْلًا * فَقَالَ أُنَاسٌ مِنْ يَرُوشَلِيمَ أَلَيْسَ هٰذَا
25 ذَاكَ ٱلَّذِي كَانُوا يُرِيدُونَ قَتْلَهُ * وَهَا هُوَ يَتَكَلَّمُ عَلَانِيَةً وَلَيْسَ يَقُولُونَ لَهُ شَيْئًا * لَعَلَّ حَقًّا
26 قَدْ عَلِمَ ٱلْمُتَقَدِّمُونَ أَنَّ هٰذَا هُوَ ٱلْمَسِيحُ * لَكِنْ هٰذَا قَدْ عَرَفْنَا مِنْ أَيْنَ هُوَ * فَأَمَّا ٱلْمَسِيحُ إِذَا
27 جَاءَ فَلَيْسَ يَعْلَمُ أَحَدٌ مِنْ أَيْنَ هُوَ * فَرَفَعَ يَسُوعُ صَوْتَهُ فِيمَا هُوَ يُعَلِّمُ فِي ٱلْهَيْكَلِ قَائِلًا
28 أَيَّايَ تَعْرِفُونَ وَمِنْ أَيْنَ أَنِيتُ تَعْلَمُونَ * وَلَمْ آتِ مِنْ ذَاتِي وَحْدِي وَلٰكِنِ ٱلَّذِي أَرْسَلَنِي
29 حَقٌّ * ٱلَّذِي لَسْتُمْ تَعْرِفُونَهُ أَنْتُمْ * وَأَنَا أَعْرِفُهُ لِأَنِّي مِنْهُ وَهُوَ أَرْسَلَنِي * فَأَرَادُوا مَسْكَهُ لٰكِنْ
30 لَمْ يَمُدَّ أَحَدٌ إِلَيْهِ يَدًا لِأَنَّ سَاعَتَهُ لَمْ تَكُنْ جَاءَتْ بَعْدُ * وَكَثِيرُونَ مِنَ ٱلْجَمْعِ آمَنُوا بِهِ
31 وَقَالُوا هَلِ ٱلْمَسِيحُ إِذَا جَاءَ يَفْعَلُ أَكْثَرَ مِنْ هٰذِهِ ٱلْآيَاتِ ٱلَّتِي يَعْمَلُهَا هٰذَا * وَسَمِعَ ٱلْأَحْبَارُ
32 كَلَامَ ٱلْجُمُوعِ بِهٰذَا فَتَذَمَّرُوا عَلَيْهِمْ مِنْ أَجْلِهِ * ثُمَّ أَرْسَلَ رُؤَسَاءُ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلْفَرِيسِيُّونَ شُرَطًا
33 لِيُمْسِكُوهُ * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ أَنَا مَعَكُمْ زَمَانًا يَسِيرًا ثُمَّ أَنْطَلِقُ إِلَى مَنْ أَرْسَلَنِي *
34 وَتَطْلُبُونَنِي فَلَا تَجِدُونَنِي وَٱلْمَكَانُ ٱلَّذِي أَمْضِي إِلَيْهِ أَنْتُمْ لَا تَصِلُونَ إِلَيْهِ * فَقَالَ ٱلْيَهُودُ
35 فِيمَا بَيْنَهُمْ إِلَى أَيْنَ هٰذَا مُزْمِعٌ أَنْ يَذْهَبَ حَتَّى لَا نَجِدَهُ نَحْنُ * لَعَلَّهُ مُزْمِعٌ أَنْ يَذْهَبَ إِلَى شَرَقِ
36 ٱلْيُونَانِيِّينَ لِيُعَلِّمَ ٱلْيُونَانِيِّينَ * مَا هٰذَا ٱلْقَوْلُ ٱلَّذِي قَالَ أَنَّكُمْ تَطْلُبُونَنِي وَلَا تَجِدُونَنِي
وَحَيْثُ أَمْضِي إِلَيْهِ فَلَا تَقْدِرُونَ عَلَى ٱلْإِتْيَانِ إِلَيَّ *

Ne judicetis cum simulatione, sed judicate judicium justum. 24
Dixerunt quidam ex Jerusalem; Nónne hic est ille, cujus intendebant necem? Et ta- 25
men ecce, ipse loquitur palàm & non dicunt ei quicquam. Num certò jam 26
cognoverunt primores hunc esse Christum? Sed hunc jam novimus undè 27
sit: Christus autem cùm venerit, non sciet quisquam unde sit. Elevavit au- 28
tem Jesus vocem suam dum ipse doceret in templo, dicens; Me cognoscitis, & unde venerim scitis: & non veni à me ipso solo, sed qui misit me, verax est, quem non cognoscitis vos. Et ego cognosco eum, quia 29
ab ipso sum, & ipse misit me. Quapropter voluerunt eum apprehendere: 30
attamen nemo extendit in eum manum, quia hora ejus non venerat adhuc. Et multi de turba credidérunt 31
in eum, & dixerunt; Num Christus cùm venerit, faciet plura his signis quæ edit iste? Audierunt autem 32
summi sacerdotes sermonem turbarum circa hæc, & murmuraverunt de ipsis propter eum. Deindè miserunt principes sacerdotum & Pharisæi ministros ut apprehenderent eum. Dixit 33
autem eis Jesus; Ego permansurus sum vobiscum tempore modico, deindè vado ad eum qui misit me. Et 34
quæretis me, & non invenietis me, & ad locum ad quem ego abiturus sum, vos non pertingetis. Dixerunt 35
Judæi intra semetipsos; Quò hic iturus est, ut non inveniamus eum nos? nunquid iturus est ad sectam Græcorum, ut doceat Græcos; Quis est 36
hic sermo quem dixit; Quòd quæretis me, & non invenietis me? & eò quò sum abiturus, non poteritis venire ad me?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ሊትፍትሑ: ለአድልዎ: ለገጽ:አለ:ጽድቀ:ፍትሑ:ፍትሑ::=፨ ወቦ: እለ: ይቤሉ:
25 እምሰብለ:ሊየሩሰሌም:ለኮኑ:ዝንቱ:ውእቱ: ዘይሳለሡ: ለይሁድ:ይቅትልዎ::=፨
26 ወናሁ:ክሡተ:ይትናገሮ:ወለልቦ: ዘይብልዎ:ለእመሩኑ: እንጋ:ሶለእክተ:ከመ:ው
27 እቱ:ክርስቶስ:ለሜን::=፨ ወቤሕቱ: ለዝሰ:ናሉሮ:እመለይቱ:ውእቱ:ወክርስቶስ
28 ሰ:ላመ:ይመጽእ:ለልቦ: ዘያለሮ: እሙኃቡ: ይመጽእ::=፨ ወከልሐ: እግዚእ:ሊየ
ሱስ:በመኩራብ: እንዘ:ይጼህር: ወይቤሎ:ሊተኑ: ታላመሩኒ: ወታለመሩ: እመ
29 ላይቴ: ለነ: ወለኪየኒ: ሊመጸእኩ: ለሳ: ሃሎ: ጸድቅ: ዘፈነወኒ : ዘሊታለመርዎ: ለ
30 ንትሙ::=፨ ወእንሰ: ለለመሮ: እስመ: እመኃቡሁ: ለነ: ወውእቱ: ፈነወኒ::=፨ ወ
ፈቀዱ: ይእኃዝዎ : ወለልቦ: ዘላንለለ: እደሁ: ላዕሌሁ : እስመ : ዒደ : ሊበጽሐ:
ጌዜሁ::=፨

በጥልቀተ: ፋሲካ: መንባብ::=፨

31 ወእመ:ውእቱ: ሰብእ:ብዙኃን: እለ:ለመኑ: ቦቱ: እመሕዝብ:ወይቤሉ:ለዒ: ይመ
32 ጽእ:ክርስቶስ: ቦኑ: ፈድፋደ:ተለመረ: ዘይገብር: እመዘ:ገብረ:ዝንቱ::=፨ ወሰመ
ዑ: ፈረሰዊያን:ከመ:ለንጉርጉሮ: ሕዝብ: በእንቲላሁ: ዘንተ::ወለለኩ:ሊቃን:ካህና
33 ት: ወፍሪሰዊያን: ወሲሊሆሙ: ከመ: ይእኅዝዎ::=፨ ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየሱስ:
34 ዒደ: ሕደጠ:መዋዕለ: ሃለወኩ: መስሌክሙ: ወሊሐወር: ኃበ: ዘፈነወኒ::=፨ ወተኃ
35 ለሠሡነ: ወሊትረክቡኒ: ወኃበ:ለነ:ሊሐወር:ለንትሙ:ሊትክሉ: መጺእ::=፨ ወይቤ
ሉ : ለይሁድ: በቤናቲሆሙ: ለይቴኑ: ይሐወር: ዝንቱ: ዘሊንረክቦ : ንሕነ::ወኮተ:
36 ብሔረ: ለረጫኑ: እንጋ: ይሐወር : ወይጫህሮሙ : ለለርጫ::=፨ ወመንትኑ: ዝን
ቱ: ነገር: ዘይብለነ: ተኃለሠሡነ: ወሊትረክቡኒ : ወኃበ : ለሐወር: ለነ: ለንትሙ:ሊ
ትክሉ: መጺእ::=፨

Ne judicate ad complacendum personæ, sed justum judicium judicate. Et fue- 24
runt qui dixerunt ex hominibus Hierusalem, Nónne hic est quem quærunt Judæi 25
trucidare eum? Et ecce palàm loquitur iis, & nihil est quod dicunt ei. Nónne 26
cognoverunt igitur principes, quòd ille *est* Christus veré. Sed hunc scimus unde 27
est: & Christus quum venerit, nemo cognoturus est unde venit. Et clamavit Domi- 28
nus Jesus in templo, docens, & dicens iis; Nónne me scitis, & scitis unde sim? Et egomet non veni, sed est Verus qui misit me, quem nescitis vos. Et ego scio 29
eum, quia ex illo sum, & ipse misit me. Et voluerunt prehendere eum: & nemo 30
fuit qui sustulit manum suam in eum, quia nondum venerat tempus ejus.

In pollutione paschatis lectio.

Et ex illa turba multi *erant* qui crediderunt in eo ex populo, & dixerunt; 31
Quum venerit Christus, num plura signa faciet quam fecit hic? Et audierunt 32
Pharisæi quòd murmurâssent populi de eo hoc: & miserunt principes sacerdotum & Pharisæi, ministros eorum, ut prehenderent eum. Et dixit iis Dominus 33
Jesus; Adhuc paucos dies fui vobiscum, & ibo ad eum qui misit me. Et quære- 34
tis me, & non invenietis me: & ubi ego ibo, *eò* vos non poteritis venire. Et dixe- 35
runt Judæi inter se; Quò proficiscetur hic, quòd non inveniemus eum nos? num in regionem Gentium igitur proficiscetur, & docebit Gentes? Et quinam *est* hic 36
sermo quem dixit nobis; Quæretis me, & non invenietis me: & ubi ibo ego, *eò* vos non poteritis venire?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

جماعت از بهر او چنین می کویند * ایشان وبزرکان امامان عوانانرا فرستادند * تا اورا
بکیرند * * عیسی کفت اندك روزکار † دیکر با شما هستم * وبروم پیش انك مرا فرستاد * 33
34 * پس ازان مرا بخواهید ونیابید * وهر کجا که من باشم * شما نتوانید امدن * * یهودیان 35
در نفس خود کفتند این کس کجا رود که ما او را در نتوانیم یافتن * مکر در
ولایت بیکانه * ودور خواهد رفتن * تا حنیفیانرا بیاموزاند * * چیست این سخن که کفت 36
مرا بجویید ونیابید * ودر هر کجا که من باشم * شما نتوانید امدن *

turba de eo sic dicerent: ipsi igitur & maximi sacerdotum ministros miserunt, ut eum prehenderent. Jesus ergo dixit; 33
Modicum temporis adhuc vobiscum sum, & ibo ad eum qui me misit. Posthac me quæretis 34
& non invenietis: & ubicunque ego fuero, vos non poteritis venire. Judæi in animo suo di- 35
cebant; Hic homo quò vadit, ut nos eum non possimus invenire? Nunquid in locum peregrinum & longinquum abibit, ut ethnicos doceat? Quis est hic sermo 36
quem dixit; Me quæretis & non invenietis, & quocunque ego fuero, vos non poteritis venire.

Digitized by Google

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς, εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραξε, λέγων, Ἐάν
38 τίς διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με, καὶ πινέτω. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποτα-
39 μοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. (Τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ Πνεύματος,
οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύσαντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν Πνεῦμα ἅγιον· ὅτι
40 ὁ Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη.) Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τοῦ λόγου, ἔλεγον,
41 Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. Ἄλλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός· ἄλλοι δὲ ἔλεγον,
42 Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; Οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν, Ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος
43 Δαβὶδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαβὶδ, ὁ Χριστὸς ἔρχεται; Σχίσμα οὖν
44 ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν. Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν.
45 ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας. Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχι-

tifices & Phariſæos, & dixerunt eis illi; Quarè non adduxiſtis illum? Re-
ερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, Διατί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; Ἀπε- 46
ſponderunt miniſtri; Nunquam ſic locutus eſt homo, ſicut hic homo.
κρίθησαν οἱ ὑπηρέται, Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος.
Reſponderunt ergò eis Phariſæi; Numquid & vos ſeducti eſtis? Numquid aliquis
Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι, Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; Μή τις 47
ex principibus credidit in eum, aut ex Phariſæis? Sed turba hæc non 48
ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; Ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ 49
noſcens legem, maledicti ſunt. Dicit Nicodemus ad eos, (ille profectus
γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί εἰσι. Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, (ὁ ἐλθὼν 50
nocte ad eum,) unus exiſtens ex ipſis; Numquid lex noſtra judicat hominem,
νυκτὸς πρὸς αὐτόν,) εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν, Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, 51
ſi non audierit ab ipſo priùs, & cognoverit quid faciat? Reſponderunt, & dixerunt
ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον, καὶ γνῷ τί ποιεῖ; Ἀπεκρίθησαν, καὶ εἶπον 52
ei; Numquid & tu ex Galilæa es? ſcrutare, & vide, quia Propheta ex Gali-
αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐρεύνησον, καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλι-
læa non ſurrexit. Et reverſus eſt unuſquiſque in domum ſuam.
λαίας οὐκ ἐγήγερται. Καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 53

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 * ܒܝܘܡܐ ܕܒܬܪ ܥܐ ܕܝܘܡܐ ܕܥܐ ܒܝܘܡ ܛ̈ܒ ܩܡ ܝܫܘܥ ܘܩܥ ܘܐܡܪ ܐܢ ܡܢ ܕܨܝ ܐܬܐ ܠܘܬܝ ܘܫܬܐ *
38 ܘܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܟܬܒܐ ܢܗܪܐ ܕܚܝܐ ܢܦܩܢ ܡܢ ܒܛܢܗ. * ܗܢ ܕܐܡܪ ܗܐ ܥܠ ܪܘܚܐ ܕܥܬܝܕ ܠܡܩܒܠ ܡܗܝܡܢܝܗ ܒܗ
39 ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܥܕܡܐ ܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܡܛܠ ܕܝܫܘܥ ܠܐ ܐܬܝܩܪ ܗܘܐ. * ܘܟܬ ܟܬ ܣܓܝ̈ܐ ܡܢ ܟܢܫܐ ܫܡܥܘ ܡܠܝܗ
ܐܡܪܝܢ ܗܕܐ ܗܘ ܢܒܝܐ ܫܪܝܪܐ. ܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܗܐ ܡܢ ܓܠܝܠ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ.
40 ܘܟܬ ܟܬ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܟܬܒܐ ܡܢ ܙܪܥ ܕܕܘܝܕ ܘܡܢ ܒܝܬ ܠܚܡ ܩܪܝܬܐ ܕܕܘܝܕ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ. * ܫܪܝ ܒܗ ܒܟܢܫܐ
41 ܥܠ ܝܫܘܥ ܡܛܠ ܗܢܘ. * ܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܗܐ ܡܢ ܓܠܝܠ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ.
42 ܘܟܬ ܟܬ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܟܬܒܐ ܡܢ ܙܪܥ ܕܕܘܝܕ ܘܡܢ ܒܝܬ ܠܚܡ ܩܪܝܬܐ ܕܕܘܝܕ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ. * ܫܪܝ ܒܗ ܒܟܢܫܐ
43 ܥܠ ܝܫܘܥ ܡܛܠ ܗܢܘ. * ܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܗܐ ܡܢ ܓܠܝܠ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ.
44 ܘܟܬ ܟܬ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܟܬܒܐ ܡܢ ܙܪܥ ܕܕܘܝܕ ܘܡܢ ܒܝܬ ܠܚܡ ܩܪܝܬܐ ܕܕܘܝܕ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ. * ܫܪܝ ܒܗ ܒܟܢܫܐ
ܥܠ ܝܫܘܥ ܡܛܠ ܗܢܘ. * ܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܗܐ ܡܢ ܓܠܝܠ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ.
45 ܘܟܬ ܟܬ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܟܬܒܐ ܡܢ ܙܪܥ ܕܕܘܝܕ ܘܡܢ ܒܝܬ ܠܚܡ ܩܪܝܬܐ ܕܕܘܝܕ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ. * ܫܪܝ ܒܗ ܒܟܢܫܐ
46 ܥܠ ܝܫܘܥ ܡܛܠ ܗܢܘ. * ܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܗܐ ܡܢ ܓܠܝܠ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ.
47 ܘܟܬ ܟܬ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܟܬܒܐ ܡܢ ܙܪܥ ܕܕܘܝܕ ܘܡܢ ܒܝܬ ܠܚܡ ܩܪܝܬܐ ܕܕܘܝܕ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ. * ܫܪܝ ܒܗ ܒܟܢܫܐ
48 ܥܠ ܝܫܘܥ ܡܛܠ ܗܢܘ. * ܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܗܐ ܡܢ ܓܠܝܠ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ.
49 ܘܟܬ ܟܬ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܟܬܒܐ ܡܢ ܙܪܥ ܕܕܘܝܕ ܘܡܢ ܒܝܬ ܠܚܡ ܩܪܝܬܐ ܕܕܘܝܕ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ. * ܫܪܝ ܒܗ ܒܟܢܫܐ
50 ܥܠ ܝܫܘܥ ܡܛܠ ܗܢܘ. * ܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܗܐ ܡܢ ܓܠܝܠ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ.
51 ܘܟܬ ܟܬ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܟܬܒܐ ܡܢ ܙܪܥ ܕܕܘܝܕ ܘܡܢ ܒܝܬ ܠܚܡ ܩܪܝܬܐ ܕܕܘܝܕ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ. * ܫܪܝ ܒܗ ܒܟܢܫܐ
52 ܥܠ ܝܫܘܥ ܡܛܠ ܗܢܘ. * ܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܗܐ ܡܢ ܓܠܝܠ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ.
ܘܟܬ ܟܬ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܟܬܒܐ ܡܢ ܙܪܥ ܕܕܘܝܕ ܘܡܢ ܒܝܬ ܠܚܡ ܩܪܝܬܐ ܕܕܘܝܕ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ. * ܫܪܝ ܒܗ ܒܟܢܫܐ
ܥܠ ܝܫܘܥ ܡܛܠ ܗܢܘ. * ܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܐܚܪܢ ܐܡܪܝܢ ܗܐ ܡܢ ܓܠܝܠ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ.

Lectio in commemorationem doctorum Eccleſiæ. 21.

Die autem illo magno qui erat ultimus feſti, 37
ſtabat Jeſus & clamabat, dicens; Si quis ſitit,
veniat ad me, & bibat. Quiſquis credit in 38
me, ſicut dixerunt Scripturæ, flumina aquæ
vivæ fluent ex ventre ejus. Hoc autem dice- 39
bat de Spiritu, quem accepturi erant ii qui
crederent in eum: nondum enim datus fue-
rat Spiritus, quia nondum glorificatus fuerat
Jeſus. Multi autem ex turba qui audierant 40
ſermones ejus, dicebant; Hic verè eſt Pro-
pheta. Alii dicebant; Iſte eſt Meſſias. Alii 41
dicunt; Num ex Galilæa veniet Meſſias?
Nónne Scriptura dicit; Ex ſemine David, 42
& ex Beth-lehem pago ipſius David, ventu-
rum Meſſiam? Et factum eſt diſſidium pro- 43
pter eum in turba. Erant autem quidam ex 44
eis qui volebant eum prehendere, ſed nemo
injecit in eum manus.

Matutinis diei ſabbathi hebdomadis V. Jejunii. 22.

Et venerunt miniſtri illi ad ſummos ſacerdo- 45
tes & Phariſæos, dixerúntque eis Sacerdo-
tes; Quare non adduxiſtis eum? Dicunt 46
eis miniſtri; Nunquam ita locutus eſt homo
ut loquitur vir iſte. Dicunt eis Phariſæi; 47
Num & vos ſeducti eſtis? Num quis ex pro- 48
ceribus aut ex Phariſæis credidit in eum?
Niſi populus iſte qui neſcit Legem, maledicti 49
ſunt. Dixit eis Nicodemus unus ex ipſis, is 50
qui venerat ad Jeſum noctu, Num Lex no- 51
ſtra reum peragit quempiam, niſi audierit ab
eo priùs, & cognoverit quid faciat? Re- 52
ſponderunt, ac dicunt ei; Nunquid & tu ex
Galilæa es? ſcrutare, & vide prophetam ex
Galilæa non ſurrecturum.

Tota hæc Pericope ſequens, in omnibus exemplaribus Syriacis adhuc editis, deeſt: quam ex inſtructiſſima Reverendiſſimi Præſulis Ja. USSERII *Archiep. Armachani bibliotheca depromptam exhibemus.*

Lectio quæ eſt de illa muliere peccatrice: quæ lectio non eſt in ſimplici. 23.

53 * ܐܙܠ ܗܘ ܓܒܪܐ ܠܒܝܬܗ ܘܠܐ ܫܒܩ ܠܗ ܒܝܫܘܥ ܕܐܙܠ ܠܛܘܪ ܙܝܬܐ *
ܘܐܬܐ ܗܘ ܓܒܪܐ ܠܒܝܬܗ ܘܠܐ ܫܒܩ ܠܗ ܒܝܫܘܥ ܕܐܙܠ ܠܛܘܪ ܙܝܬܐ *

53 Ivit ergò unuſquiſque domum ſuam. *

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 * ودر روز بزرك كه آخر عيد بود * عيسي بپاي خاست * وبانك زد وگفت اگر كسي
38 تشنه † شود پيش من بيايد * وآب خورد * هر كه با من ايمان بياورد انچنانك كتاب
كفت نبوت رود خانهاء اب زندكاني از شكم او روان
39 شوند * * اين كه بر جان كفت * وبر ايشان كه بدو ايمان اورده باشند * وقبول كنند *
40 سبب انك هنوز جان داده نشك بود * وعيسي هنوز ستوده نشك بود * * وبسيار ازان
41 جماعت كه سخن اورا شنيدند * مي كفتند بحقيقت اين پيغمبرست * * كروهي ديكر
42 مي كفتند اينست مسيح * وديكران مي كفتند مكر مسيح از جليل بيايد * * نه
43 كتاب كفته است * كه از تخم داود * از بيت † اللحم ده داود مسيح بيايد * * واز
44 براي عيسي در ميان جماعت † مخالفت شد * * وبودند كساني † از ايشان * كه
45 اورا بكيرند * ليكن كسي دست برو ننهاد * * وعوانان وسرهنكان كه بزرك
امامان † فرستاده بودند * بازكرديدند * چون پرسيدند كه عيسي را چرا نياورديد *

*Et in die magno, qui ultimus feſti 37
erat, Jeſus in pedes ſurrexit, &
clamavit & dixit; Si quis ſiti-
bundus ſit, ad me veniat & aquam
bibat. Quicunque in me fidem ha- 38
buerit, quemadmodum Scriptura
dixit;*

Prophetia.

*Flumina aquæ vitæ è ventre ejus
manabunt. Hoc quidem de Spiritu 39
locutus eſt, & de iis qui in eum fi-
dem habituri eſſent, & eum acce-
pturi: propterea quòd nondum Spi-
ritus datus eſſet, ac Jeſus nondum
glorificatus eſſet. Et multi ex illa 40
turba, qui ſermonem ejus audive-
rant, dicebant; In veritate hic Pro-
pheta eſt. Quidam alii dicebant; 41
Hic eſt Chriſtus. Alii autem dice-
bant; Nunquid Chriſtus è Galilæa
venturus eſt? Nónne Scriptura di- 42
xit quòd ex ſemine David, ex Beth-
lehem oppido David, Chriſtus ventu-
rus eſt? Et propter Jeſum inter 43
turbam diſſidium factum eſt. Et 44
erant quidam ex eis qui eum pre-
henſuri erant, ſed nemo manum in
eum injecit. Et miniſtri & ſatelli- 45
tes, quos magni ſacerdotes miſe-
rant, reverſi ſunt: cúmque interro-
garent, Jeſum quare non adduxiſſent?*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

37 In novissimo autem die magno festivitatis, stabat Jesus, & clamabat, dicens; Si quis
38 sitit, veniat ad me, & bibat. Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina de
39 ventre ejus fluent aquæ vivæ. Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum: nondum enim erat Spiritus datus, quia Jesus nondum erat glo-
40 rificatus. Ex illa ergò turba, cùm audissent hos sermones ejus, dicebant; Hic est
41 verè propheta. Alii dicebant; Hic est Christus. Quidam autem dicebant; Num-
42 quid à Galilæa venit Christus? Nonne Scriptura dicit; Quia ex semine David, &
43 de Bethlehem castello, ubi erat David, venit Christus? Dissensio itaque facta est in
44 turba propter eum. Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum: sed nemo misit super eum manus.

Venerunt ergò ministri ad Pontifices, & Pharisæos. 45
Et dixerunt eis illi; Quarè non adduxistis illum? Responderunt ministri; Nun- 46
quam sic locutus est homo, sicut hic homo. Responderunt ergò eis Pharisæi; Num- 47
quid & vos seducti estis? Numquid ex principibus aliquis credidit in eum, aut ex 48
Pharisæis? Sed turba hæc, quæ non novit legem, maledicti sunt. Dixit Nicodemus 49
ad eos, ille qui venit ad eum nocte, qui unus erat ex ipsis; Numquid lex nostra ju- 50
dicat hominem, nisi priùs audierit ab ipso, & cognoverit quid faciat? Responde- 51
runt, & dixerunt ei; Numquid & tu Galilæus es? Scrutare Scripturas, & vide quia à 52
Galilæa propheta non surgit. Et reversi sunt unusquisque in domum suam. 53

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sectio decima nona.

37 * الفصل التاسع عشر * وفي اليوم الاخير من العيد العظيم وقف يسوع
38 ينادي قايلا من كان عطشان فليقبل الي ويشرب * كل من يومن بي كما قال الكتب ينبع
39 من بطنه انهار ماء الحيوة * وانما قال هذا لاجل الروح الذي كان المومنون به مزمعين ان
40 يقبلوه * لان روح القدس لم يكن اتي من اجل ان يسوع لم يكن تمجد بعد * وقوم من الجمع
41 لما سمعوا كلامه قالوا هذا النبي حقا * واخرون كانوا يقولون هذا هو المسيح * وقال اخرون هل
42 المسيح من الجليل ياتي * اليس قد قال الكتاب ان من نسل داود من بيت لحم القرية التي
43 كان داود فيها ياتي المسيح * فوقع بين الجموع خلف من اجله * وكان اناس منهم يريدون
44 مسكه لكن لم يلق احد عليه يدا * وانصرف اوليك الشرط الي عظماء الكهنة والفريسيين *
45 فقال لهم اوليك لم لم تاتوا به * فاجاب الشرط لانه ما نطق احد قط مثلما تكلم به هذا
46 الرجل * فقال لهم الفريسيون لعلكم ايضا قد ضللتم * اراءيتم احدا من الرووساء او من
47 48 الفريسيين امن به * الا هذا الشعب الذي لا يعرف الناموس وهم ملاعين * قال لهم يقوديمس
49 50 احدهم الذي كان اقبل الي يسوع ليلا * هل ناموسنا يدين احدا الا حتى يسمع منه اولا
51 ويعرف ماذا فعل * فاجابوه قايلين هل انت ايضا من الجليل * فتش وانظر انه ليس يقوم
52 53 نبي من الجليل * فمضى كل واحد منهم الي موضعه *

Et in die postremo solennitatis maximo, 37
stetit Jesus proclamans ac dicens; Qui
est sitibundus, veniat ad me, & bibat.
Quicunque credit in me, sicut dixit Scri- 38
ptura, scatebunt è ventre ipsius flumina
aquæ vitæ. Et verò dixit hoc de Spiri- 39
tu, quem erant credentes in eum accepturi: nam Spiritus sanctus nondum ve-
nerat, quia Jesus non fuerat glorificatus
adhuc. Et quidam è turba quum audi- 40
sent verba ejus, dixerunt; Hic est ille
propheta certissimè. Et alii dicebant; 41
Hic est Christus. Et dixerunt alii; Nun- 42
quid Christus à Galilæa veniet? Nonne
dixit Scriptura, quòd ex semine David,
ex Bethlehem civitate, in qua erat Da-
vid, venturus est Christus? Et accidit 43
inter turbas dissensio propter eum. Et 44
quidam ex eis volebant apprehendere
eum, attamen non injecit quisquam in
eum manum. Et abierunt illi mini- 45
stri ad summos sacerdotes & Pharisæos: Et dixerunt eis ipsi; Quare non
adduxistis illum? Responderunt mi- 46
nistri; Quia nemo locutus est unquam
similia his quæ locutus est hic vir. Di- 47
xerunt eis Pharisæi; Nunquid vos
etiam aberrâstis? Vidistisne ullum ex 48
principibus aut ex Pharisæis credi-
disse in eum, Præter hanc turbam quæ 49
ignorat legem, & sunt maledicti? Ait 50
illis Nicodemus unus ex ipsis, qui ve-
nerat ad Jesum noctu; Nunquid lex 51
nostra judicat quempiam nisi quoad au-
dierit eum priùs, & cognoverit quid
patrârit? Responderunt ei, dicentes; 52
Num tu quoque es ex Galilæa? Per-
quire & vide quòd non surgat prophe-
ta ex Galilæa. Et abiit unusquisque 53
ex eis in locum suum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ወበደኃሪት : ዕለት : በዓል : ዓቢይ : ቆመ : እግዚእ : ሊየሱስ : ወከልሐ : ወይቤ :
38 ዘጸምአ : ይምጻእ : ኀቤየ : ወይስተይ ::=: ወዘሂ : የአምን : ቢየ : በከመ : ይቤ :
39 መጽሐፍ :: ለፍላገ : ማየ : ሕይወት : ይውሕዝ : እምከርሠ ::=: ወዘኒ : ዘይቤ :
ካመዝ : በእንተ : መንፈስ : ቅዱስ : ዘሃለውሙ : ይነሥኡ : እለ : የአምኑ : ቦቱ :
40 እስመ : ለዝየሁ :መንፈስ : ቅዱስ : ወሊየሱስኒ : ዲያሁ : ሊተሰብሐ ::=: ወብዙኃን :
እመሕዝብ : ሰሚዖሙ : ዘንተ : ነገረ : ይቤሉ : ለሜን : ነቢይ : ውእቱ : ዝንቱ ::=:
41 ወቦ : እለ : ይቤሉ : ክርስቶስ : ውእቱ : ወመንፈቆሙ : ይቤሉ : ቦኑ : እመገሊላ :
42 ይመጽእ : ክርስቶስ ::=: ለኩኑ : ይቤ : መጽሐፍ : እመዘርአ : ደዊት : ወእ
43 መቤተ : ልሔም : ሃገረ : ደዊት : ይመጽእ : ክርስቶስ ::=: ወተጋብኡ : ወተጋ
44 እዙ : ወተናፈቁ : ለሕዝብ : ብቤናቲሆሙ : በእንቲአሁ ::=: ወቦ : እለ : ፈቀዱ :
45 ይእኅዝዎ : ወለልቦ : ዘላንሠአ : እዴሁ : ለዕሌሁ ::=: ወተስውጡ : ወሊሆ
ሙ : ለሊቃነ : ካህናት : ወለፈሪሳዊያን :: ወይቤልዎሙ : እልክቱ : እኖ : ዘሊያመ
46 ጸእክሙ ::=: ወእውሥኡ : ወሊሆሙ : ወይቤልዎሙ : ግሙራ : ሊተናገረ : ሰ
47 ብእ : ከማሁ : ለውእቱ : ብእሲ ::=: ወእውሥኡ : ፋሪሳዊያን : ወይቤልዎሙ :
48 ትጌግደ :ለነትውሂ ::=: ቦኑ :እመለእክት :ወእመፈሪሳዊያን :ዘአምኑ :ቦቱ ::=: ዘእ
49 ንበለ : እሉ : ጊጉያን : ሰብእ : እለ : ሊያአመሩ : ሶሪተ ::=: ወይቤሎሙ : ኒቆ
50 ዲሞስ : ዘሖረ : ኀቤሁ : ቀደሙ : ሌሊተ ፡ ለሐዱ : እመኔሆሙ ::=: ሶሪትክሙ
51 ኑ : ትኴንኖ : ለሰብእ : ዘሊሐተቱ : ቀደሙ : መግበሮ : ዘገብረ : ወያአመረ :
52 መግበሮ ::=: ወይቤልዎ : ለእተሂ : እመገሊላኑ : ለእተ : ሥሠረ : ትር
53 ኢይ : ክሙ : እመገሊላ : ሊይትነሣእ : ነቢይ ::=: ወገብኡ : ለለ : ለሐዱ : ው
ስተ : ቤቱ ::=:

Et in ultimo die festi magni, stetit Dominus Jesus, & clamavit, & dixit, Qui 37
sitivit, veniat ad me, & bibat. Et qui credit in me, sicut dixit Scriptura, flu- 38
mina aquæ vivæ fluent ex ventre ejus. Et hoc quidem quod dixit *fuit* ut de 39
Spiritu sancto, quem accepturi erant credentes in eo: quia non habuerunt
Spiritum sanctum, & Jesus adhuc non glorificatus fuerat. Et multi è tur- 40
ba audientes hunc sermonem dixerunt; Verè propheta est hic. Et fuerunt 41
qui dixerunt, Christus est: & pars eorum dixerunt, Num à Galilæa veniet
Christus? Nónne dicit Scriptura; Ex semine David, & ex Bethlehem vico 42
David, veniet Christus? Et congregati sunt, & altercati sunt, & divisi 43
sunt populi inter se propter hoc. Et fuerunt qui voluerunt prehendere 44
eum, & nemo fuit, qui sustulit manum suam in eum. Et reversi sunt mi- 45
nistri principum sacerdotum, & Pharisæorum, & dixerunt iis illi; Quomo-
do *fuit* quòd non adduxistis eum? Et respónderunt ministri eorum, & dixe- 46
runt iis; Numquam loquutus est homo ut iste vir. Et responderunt Pharisæi, 47
& dixerunt iis; Erratis vos etiam? Num ex principibus, & ex Pharisæis 48
sunt qui credunt in eo, Præter hos erraticos homines qui nesciunt legem? 49
Et dixit iis Nicodemus, qui venerat ad eum primò nocte, unus ex illis; 50
Num lex vestra judicat hominem, cujus non inquisiverunt primò opus ejus 51
quod fecit, & cognoscunt opus ejus? Et dixerunt ei; Tu etiam, nunquid ex 52
Galilæa es? scrutare, videbis quòd ex Galilæa non surget propheta. Et re- 53
versus est unusquisque in domum suam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

46 * عوانان گفتند كه كسي از قديم بدين نوع سخن كه او متي گويد نگفته
47
48 است * معتزلان بديشان † گفتند * مگر شما نيز فريفته شديد * نمي ديديد كه
49 كسي از سروران * ومعتزلان بدو ايمان آورد * الا مگر جماعتي كه ناموس را نمي
50 دانند * وملعونانند * نيقوديموس يكي از ايشان كه بشب پيش عيسي مي آمد *
51 بديشان گفت * * هرگز ناموس ما بر كسي واجب كند * تا زودتر ازو نشنويم * و ندانيم
52 آنچ كرد * * جواب دادند وبدو گفتند * تو نيز از جليل هستي تفحص كن * وببين † كه از
53 جليل پيغمبر كي خاست * [وهر كسي بخانه خود رفت]

Ministri dixerunt; Nemo quidem 46
ab antiquo hujusmodi sermone, quo
*ille loquitur, loquutus est. Phari*sæi 47
illis dixerunt; Nunquid vos etiam
decepti estis? Non vidistis quòd 48
quisquam ex principibus & Pha-
risæis in eum fidem habuit: Nisi 49
turba, qui legem non norunt, & ma-
ledicti sunt. Nicodemus, unus ex 50
eis, qui noctu ad Jesum venerat,
illis dixit; Unquámne Lex nostra 51
quenquam reum peragit, donec pri-
ùs eum audiverimus, & cognoveri-
mus quid fecit? Responsum dede- 52
runt, & ei dixerunt; Tu etiam
ex Galilæa es? Inquisitionem fac,
*& dispice, è Galilæa Prophe*ta
quando surrexerit. Et unusquisque 53
in domum suam ivit.

Digitized by Google

CAP. VIII. ιη'.

1 2 Ἰησοῦς ὃ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. 3 Ἄγουσι δὲ οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ κατειλημμένην· καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, 4 λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατείληφθη ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη. Ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι. Σὺ οὖν τί λέγεις; 5 6 Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. Ὡς δὲ ἐπέμεναν ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτούς, Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, 7 πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω. Καὶ πάλιν κάτω κύψας, ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. Οἱ δὲ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἷς 9 καθ' εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ἑστῶσα. Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός, εἶπεν αὐτῇ, Ἡ γυνή, Ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; οὐδείς σε κατέκρινεν; Ἡ δὲ εἶπεν, Οὐδείς, Κύριε. εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω. πορεύου, καὶ μηκέτι ἁμάρτανε. Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς 12 ἐλάλησε, λέγων, Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοί, οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, Σὺ περὶ 13 σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν 14 αὐτοῖς, Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθὴς ἐστὶν ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι, καὶ ποῦ ὑπάγω.

terram. Ii autem audientes, & à *conscientia* redarguti, exibant unus post unum, incipientes à senioribus usque extremos: & relictus est solus Jesus, & mulier in medio stans. Erectus autem Jesus, & neminem præter mulierem, dixit ei; Mulier, Ubi sunt illi accusatores tui? nemo te condemnavit? Illa autem dixit; Nemo, Domine. Dixit autè ei Jesus; Nec ego te condemno. Vade, & non amplius peccato. Iterum ergò Jesus eis locutus est, dicens; Ego sum lux mundi: sequens me, non ambulabit in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Dixerunt ergò ei Pharisæi, Tu de teipso testaris: testimonium tuum non est verum. Respondit Jesus & dixit eis; Et si ego testor de meipso, verum est testimonium meum: quia scio undè veni, & quò vado: vos autem nescitis undè venio, & quò vado.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

CAP. VIII.

1 Jesus autem ivit in montem Olivarum. 2 Mane autem iterum venit in templum, & totus populus venit ad eum: & sedens docebat eos. 3 Adduxerunt autem Scribæ & Pharisæi mulierem, quæ deprehensa erat in adulterio. Et quum constituissent eam in medio, 4 Dicunt ei; Magister, hæc mulier deprehensa est apertè in ipso facto adulterii. 5 Et in lege autem Mosis præcepit *Deus* ut tales lapidemus. Tu igitur quid dicis? 6 Hoc dixerunt tentantes eum, ut haberent ut accusarent eum. Jesus autem quum deorsum incurvâsset se, scribebat super terram. 7 Quum autem permanerent interrogantes, erexit se & dixit ipsis; Qui ex vobis est sine peccato, primus jaciat in eam lapidem. 8 Et rursus quum incurvâsset se, scribebat super terram. 9 Hi autem quum audivissent, exibant figillatim, quum incepissent à senioribus, & relicta est mulier sola, existens in medio. 10 Quum autem erexisset se Jesus, dixit mulieri; Ubi sunt illi? nemo condemnavit te? 11 Illa autem dixit; Nemo, Domine. Dixit autem Jesus, Neque ego condemno te: abi, & à nunc amplius ne pecca.

Ad oblationem dominicæ II. post Epiphaniam. 23.

12 Rursum autem allocutus est eos Jesus, & ait; Ego sum Lux mundi: qui post me venit, non ambulabit in tenebris, sed inveniet sibi lumen vitæ. 13 Dicunt ei Pharisæi; Tu de teipso testificaris, testimonium tuum non est verum. 14 Respondit Jesus & dixit eis; Etiamsi ego testificer de meipso, verum est testimonium meum, quippe qui noverim unde venerim, & quò vadam: vos autem nescitis unde venerim, neque quò vadam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

CAP. VIII.

1 Jesus autem indè in montem Olivarum ivit.

XVIII. Sermo de muliere quam in adulterio prehenderunt.

2 Manè autem iterum Jesus in templum venit, & turba multa ad eum congregati sunt: ille itaque surrexit, & illos docuit. 3 Scribæ autem & Pharisæi mulierem, quam manifestò in adulterio prehenderant, ad eum adduxerunt: & in medio eam statuentes, Christo dixerunt; 4 O præceptor, hanc mulierem in adulterio prehendimus manifesto. 5 In lege autem nostra Moses jussit, ut tales mulieres lapidarent: jam tu quid dicis? 6 Voluntas autem eorum erat ut in Christum minimum quid captarent. Jesus cùm audisset, in terram intuitus est, & aliquid in solo scripsit; & nihil dixit. 7 Tempore autem transeunte & illis ab eo interrogantibus, caput extulit, & illis dixit; Qui est è vobis sine peccato, primum ille lapidem jaciat. Et 8 rursus caput demisit, & in terra scripsit. 9 Turba hoc sermone audito à senioribus inceperunt, & singulatim exibant, & mulier sola mansit in medio stans. 10 Cùm Jesus caput elevâsset, dixit; O mulier, ubi sunt illi qui te judicârunt. 11 Responsum dedit quòd omnes abiissent. Christus dixit; Ego etiam te non judico, tu etiâ abi, et rursus peccatis ne facias.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. VIII.

1 JEsus autem perrexit in Montem oliveti: 2 Et diluculò iterùm venit in templum, & omnis populus venit ad eum, & sedens docebat eos. 3 Adducunt autem Scribæ, & Pharisæi, mulierem in adulterio deprehensam: & statuerunt eam in 4 medio, Et dixerunt ei; Magister, hæc mulier modò deprehensa est in adulterio. 5 In lege autem Moyses mandavit nobis hujusmodi lapidare. Tu ergò quid dicis? 6 Hoc autem dicebant tentantes eum, ut possent accusare eum. Jesus autem inclinans se deorsùm, digito scribebat in terra. 7 Cùm ergò perseverarent interrogantes eum, erexit se, & dixit eis; Qui sine peccato est vestrûm, primus in illam lapidem mittat. 8 Et iterùm se inclinans, scribebat in terra. 9 Audientes autem unus post unum exibant, incipientes à senioribus: & remansit solus Jesus, & mulier in medio stans. 10 Erigens autem se Jesus, dixit ei; Mulier, ubi sunt, qui te accusabant? nemo te condemnavit? 11 Quæ dixit; Nemo, Domine. Dixit autem Jesus; Nec ego te condemnabo: Vade, & jam amplius noli peccare. 12 Iterùm ergò locutus est eis Jesus, dicens; Ego sum lux mundi: qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. 13 Dixerunt ergò ei Pharisæi; Tu de teipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum. 14 Respondit Jesus, & dixit eis; Et si ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium meum: quia scio undè veni, & quò vado: vos autem nescitis undè venio, aut quò vado.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 2 * ومضى يسوع الي جبل الزيتون * وادلج باكرا الي الهيكل * وجاء اليه جميع الشعب وجلس
3 4 يعلمهم * فقدم اليه الكتبة والفريسيون مراة وجدت في زناء واوقفوها في الوسط * وقالوا له يا
5 6 معلم هذه المراة وجدناها في زناء * وفي ناموس موسي يوصي ان نرجم فمادا تقول انت * قالوا
7 هذا ليجدوا عليه علة * فاما يسوع فاطرق وكتب باصبعه على الارض * فلما استبطاوا سوالة
8 رفع راسه وقال لهم من منكم بغير خطية فليرجمها اولا بحجر * ثم اطرق وكتب على
9 الارض * فلما سمعوا هذا منه منهمين التبكيت بدوا يخرجون واحدا واحدا الي ان خرج
10 الشيوخ الي اخرهم * وبقي يسوع وحده والمراة التي كانت واقفة في الوسط * فرفع يسوع راسه
11 وقال لها يا امراة اين اوليك * ولا واحد دانك * فقالت ولا واحد يا رب * فقال لها يسوع ولا انا
ادينك اذهبي ومن الان لا تعودي الي الخطية *

اَلْفَصْلُ الْعِشْرُونَ *

12 * ثم ان يسوع كلمهم ايضا قايلا انا هو نور العالم * ومن يتبعني لا يمشي في الظلام بل
13 يجد نور الحياة * قال له الفريسيون انت تشهد لنفسك ليست شهادتك حقا * فاجابهم يسوع
14 قايلا اني وان كنت اشهد لنفسي فشهادتي حق * لاني اعلم من اين جيت والي اين اذهب *
فاما انتم فلا علم لكم من اين اتيت ولا الي اين امضي *

CAP. VIII.

1 Contulit, se Jesus in montem Oli- 1
2 varum. Et adfuit manè diluculò in tem- 2
plo, & venit ad eum populus, & sedit
docens eos. Adduxerunt autem ad eum 3
Scribæ & Pharisæi mulierem quæ in-
venta fuerat in adulterio, & statuerunt
eam in medio. Et dixerunt ei; Magi- 4
ster, hanc mulierem invenimus in adul-
terio. Et in lege Moysi præcipitur ut la- 5
pidetur: quid ergò dicis tu? Dixerunt 6
hoc ut invenirent contra eum causam.
At Jesus demisit oculos, & scripsit digi- 7
to suo super terram. Cumque distulissent
interrogare eum, elevavit caput suum,
& dixit eis; Qui ex vobis sine peccato
est, jaciat in eam primus lapidem. Dein- 8
de oculos demisit, & scripsit super ter-
ram. Cum autem audissent hoc ab eo (in- 9
telligentes reprehensionem) cœperunt ex-
ire singillatim, quoad exissent seniores
usque ad ultimum. Et remansit Jesus so- 10
lus, & mulier quæ stabat in medio. Ele-
vavit autem Jesus caput suum, & di- 11
xit ei; Mulier, ubi sunt illi? Ne unus
quidem te condemnavit? Dixit; Ne unus
quidem, Domine. Dixit ei Jesus; Neque
ego condemno te. Vade, et inposterum ne
revertaris ad peccatum.

Sectio vigesima.

Præterea Jesus allocutus est eos iterum, 12
dicens; Ego sum Lux mundi: & qui se-
quitur me, non ambulabit in tenebris, sed
inveniet lumen vitæ. Dixerunt ei Pha- 13
risæi; Tu testaris tibi ipsi: non est testi-
monium tuũ verũ. Respondit eis Jesus, 14
dicens; Equidem etsi testarer mihi ipsi,
testimonium meum verum esset: quia
scio unde veni, & quò vado: Vobis au-
tem nulla est notitia unde venerim, ne-
que quò vadam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 2 ፲ ወሊየሱስኒ፡ሖረ፡ደብረ፡ዘይት፡።፡ ወበጽባሕ፡ካዕበ፡ ቦለ፡ ምኵራብ፡ወተጋብኡ፡
ኵሉ ፡ሕዝብ ፡ኀቤሁ ፡ወነበረ ፡እንዘ ፡ይሜህሮሙ፡።፡
በእንተ ፡ኵነኔ፡ ብእሲት፡ዘጣዊት።፡
3 ወአምጽኡ፡ኀቤሁ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪሳዊያን፡ብእሲተ፡ እስርት፡ እንተ፡ ተረክበት፡ በዝ
4 ሙት።፡ ወአቀመዋ፡ውስጠ።፡ ወይቤልዎ፡ ለመምህር ፡ረኪብናሃ፡ለዛቲ፡ብእሲት፡በ
5 ዝሙት።፡ ወበሕግኒ፡ ሠርዐ፡ሙሴ፡ከመ፡ትትወገር፡ወእንተ፡ መንተ፡ትብል፡በእንቲአ
6 ሃ።፡ ወዘንተ፡ነገረ፡ ዘይቤልዎ፡ እንዘ፡ ያሜክርዎ፡ ከመ፡ ይርከቡ፡ መክንያተ፡ላዕ
ሌሁ፡ ወእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለትሐተ፡ ለዕይንቲሁ፡ ውስተ፡ ምድር፡እንዘ፡ይጽሕፍ፡በ
7 አጸብዒሁ።፡።፡ ወሶቤ፡ ቆሙ፡ብዙኃ፡ተስእልዎ፡ ካዕበ፡ ወነጸረ፡ኀቤሆሙ፡ ወይቤሎ
8 ሙ፡ ዘለልቦ፡ ኀጢአተ፡ እመኒኳሙ፡ ቀዲሙ፡ለይገሪ፡ በእብኑ።፡።፡ ወደግሞ፡ካዕበ፡
9 ደነኀ፡ኀበ፡ምድር፡እንዘ፡ ይጽሕፍ።፡።፡ ወሶበ፡ ሰምዑ፡ ዘንተ፡ለኀዙ፡ይሑሩ፡በበ፡ለ
ሐዱ፡ እመቀደሚ፡ እስከ፡ ደኃሪ።፡ ወተረፉ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ባሕቲቱ፡ ወብእሲትሰ፡
10 ቆመት፡ውስጠ፡ኀቤሁ።፡።፡ ወለንሠለ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ለዕይንቲሁ፡ወነጸረ፡ኀቤሃ፡
11 ወይቤለ፡ሎብእሲት፡ለይቴ፡ሀለው፡እሉ፡ይኴንኑኪ።፡።፡ ለወ፡ሠለት፡ወትቤሎ፡ ለልቦ፡
ዘለረሊ፡ እግዚኦ።፡ ወይቤላ ፡እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወእነሂ፡ለልቦ፡ ዘእኴንንኪ፡ ሖፅ፡
12 እተዊ፡ ወእመዝ፡ደግሙ፡ኢተለብሲ።፡።፡ ወካዕበ፡ነበቦ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤ፡
ለነ፡ ውእቱ፡ ብርሃኑ፡ ለኵሉ፡ ዘተለወኒ፡ ኢይሐውር፡ ውስተ፡ ጽልመት፡ ወይረክብ፡
13 ብርሃነ፡ሕይወት።፡።፡ ወይቤልዎ፡ ፍሪሳዊያን፡ ለኪ ኵ፡ ለንተ፡ ትንእድ፡ ርእሰከ፡ኢ
14 ኮነ፡ጽድቅ፡ስመዕከ።፡።፡ ወለወ ሠለ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡እመኒ፡ለርያ፡ስ
መዕ፡ለርእሰየ፡ጽድቅ፡ውእቱ፡ስመዕየ።፡ እስመ፡ለእመር፡እመኀበ፡መጸእኩ፡ወኀበዚ፡
ኢሐውር፡ ወለእንትሙሰ፡ ኢታእመሩ፡እመኀበ፡ መጸእኩ፡ወኀበዚ፡ ኢሐውር።፡።፡

CAP. VIII.

ET Jesus etiam profectus est *ad* Montem olivarum. Et diluculò iterum intravit templum, & congregati sunt omnes populi ad eum, & sedit docens eos.

De judicio mulieris adulteræ.

Et adduxerunt ad eum Scribæ, & Pharisæi mulierem ligatam, quæ apprehensa 3
fuit in adulterio, & statuerunt eam medio. Et dixerunt ei; Doctor, apprehen- 4
dimus hanc mulierem in adulterio: Et in lege nostra statuit Moses quòd lapi- 5
daretur, & tu quid dicis de illa? Et hunc sermonem dixerunt ei, tentantes eum, 6
ut invenirent accusationem contra eum: & Dominus Jesus inclinavit oculos
suos in terram scribens cum digitis suis. Et quum instarent multùm, interrogâ- 7
runt eum iterum: & prospexit ad eos, & dixit iis; Qui non habuit peccatum ex
vobis olim, dejiciat eam cum lapide. Et secundò reclinavit ad terram, scri- 8
bens. Et quum audivissent hoc, cœperunt exire singillatim, unusquisque à primo 9
ad ultimum: & remansit Dominus Jesus solus, & mulier stetit intus apud eum.
Et levavit Dominus Jesus oculos suos, & aspexit ad eam, & dixit ei; Mulier, ubi 10
sunt judices tui? Respondit, & dixit ei; Nemo est quem conspicio, Domine: & 11
dixit ei Dominus Jesus, Et ego etiam nihil habeo quo judicem te, ito, vade, &
denuò ne pecce. Et iterum loquutus est iis Dominus Jesus, & dixit; Ego sum
Lux mundi: qui sequutus est me, non ibit in tenebras, sed inveniet lumen vitæ.
Et dixerunt ei Pharisæi; Num túmet tu laudas teipsum? non est verum testimoni- 13
um tuum. Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Etiamsi egomet testis *sum* 14
mihimet, verum est testimonium meum, quia scio unde veni, & quò vadam: Vos
autem nescitis unde veni, & quò vadam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

نوزده انجا كه كفت چون فرزند آدمي را بر داريد انكه بدانيد كه منم
* ديكر بار عيسي بديشان سخن اغاز كرد * وكفت * منم من روشناي عالم * هر كه در 12
پي من بيايد * در تاريكي نكردد * ليكن براي خود روشناي † زندكاني را بيابد * * معترلان 13
كفتند * تو بر نفس خود كواهي مي دهي * وكواهي تو راست نباشد * * عيسي جواب داد 14
و بديشان كفت * اكر من بر نفس خود كواهي دهم كواهي من راستست * سبب انك مي
دانم كه ازكجا آمدم * و بكجا مي روم * وشما نمي دانيد * كه ازكجا آمديد * وبكجا
مي رويد * ونيز نمي دانيد كه من ازكجا آمدم * وبكجا مي روم *

XIX. ubi dixit; Cùm Filium hominis extuleritis, tunc scietis quòd ego sum.

Iterùm Jesus cum illis sermonem 12
exorsus est, & dixit; Ego sum Lux
mundi: quicunque post me venerit in
tenebris non ambulabit, sed sibi lu-
men vitæ inveniet. Pharisæi dixe- 13
runt; Tu de teipso testimonium das,
& testimonium tuum verum non est.
Jesus responsum dedit, & illis di- 14
xit; Etiamsi ego de meipso testimoni-
um do, testimonium meum verum
est, propterea quòd scio unde veni,
& quò vado: vos autem nescitis,
unde venistis, & quò proficiscimi-
ni; atque etiam nescitis, unde ego
veni, & quò vado.

Digitized by Google

15 Vos secundùm carnem judicatis, ego non judico quenquam. Et si judico autem
16 Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ
ego, judicium meum verum est: quia solus non sum, sed ego, & mittens
ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐστιν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμὶ, ἀλλ' ἐγὼ, καὶ ὁ πέμψας
me Pater. Et in lege verò vestra scriptum est; Quia duorum hominum
17 με πατήρ. Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται, Ὅτι δύο ἀνθρώπων
testimonium verum est. Ego sum testificans de meipso: & testatur
18 ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. Ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ
de me mittens me Pater. Dicebant ergò ei; Ubi est Pater tuus?
19 περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου;
Respondit Jesus; Neque me scitis, neque Patrem meum. Si me sciretis,
Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Οὔτε ἐμὲ οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου. εἰ ἐμὲ ἤδειτε, πζ
& Patrem meum sciretis nimirùm. Hæc verba locutus est Jesus in γ
20 καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ἤδειτε. Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν πη
gazophylacio, docens in templo, & nemo apprehendit eum: quia necdum α
τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν· ὅτι οὔπω
venerat hora ejus. Dixit ergò iterum eis Jesus; Ego vado: & _πδ
21 ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ι
quæretis me, & in peccato vestro moriemini. Quò ego vado, vos non
ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε. ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ
potestis venire. Dicebant ergò Judæi; Numquid interficiet semetipsũ, quia di-
22 δύνασθε ἐλθεῖν. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν, ὅτι λέ-

cit; Quò ego vado, vos non potestis venire? Et dicebat eis; Vos de
γει, Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ὁμεῖς 23
deorsùm estis, ego ex superiùm sum: vos de mundo hoc estis, ego non sum
τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ὁμὶ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ
de mundo hoc. Dixi ergò vobis; Quia moriemini in peccatis
ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Εἶπον οὖν ὑμῖν, Ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις 24
vestris. Si enim non credideritis quia ego sum, moriemini in peccatis vestris.
ὑμῶν. ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν.
Dicebant ergò ei; Tu quis es? Et dixit illis Jesus; Principiũ quod & loquor
Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, Σὺ τίς εἶ; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Τὴν ἀρχὴν ὅ,τι καὶ λαλῶ 25
vobis. Multa habeo de vobis loqui & judicare, sed mittens me verax est: & ego quæ
ὑμῖν. Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν, ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστι· κἀ- 26
audivi ab eo, hæc loquor in mundum. Non cognoverunt quia Pa-
γὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον. Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πα- 27
trem eis dicebat. Dixit ergò eis Jesus; Cùm exaltaveritis filium ho-
τέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀν- 28
minis, tunc cognoscetis quia ego sum, & à meipso facio nihil: sed sicut do-
θρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδί-
cuit me Pater meus, hæc loquor. Et mittens me, cum me est:
δαξέ με ὁ πατήρ μου, ταῦτα λαλῶ. Καὶ ὁ πέμψας με, μετ' ἐμοῦ ἐστιν· 29
non reliquit me solum Pater: quia ego placita ei facio semper.
οὐκ ἀφῆκέ με μόνον ὁ πατήρ· ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 ... ...
16 ... ...
17 ... ...
18 ... ...
19 ... ...
20 ... ...
21 ... ...
22 ... ...
23 ... ...
24 ... ...
25 ... ...
26 ... ...
27 ... ...
... ...
28 ... ...
... ...
29 ... ...

Vos corporaliter judicatis, ego neminem ju- 15
dico. Veruntamen si judicavero, judicium me- 16
um verum est: quia non sum solus, sed ego & 17
Pater meus qui misit me. Sed & in lege ve-
stra scriptum est, testimonium duorum viro- 18
rum verum esse. Ego sum qui testificor de me-
ipso, & Pater meus qui misit me, testatur de
me. Dicunt ei; Ubi est tuus Pater? respon- 19
dit Jesus, & dixit eis; Neque me nôstis, ne-
que Patrem meum: si me nôsletis, & Patrem
meum nôsletis. Hæc verba locutus est in Ga- 20
zophylacio dum doceret in templo: & nemo
prehendit eum, nondum enim venerat hora
ejus. Dixit eis iterum Jesus; Ego vado, & 21
quæretis me, ac moriemini in peccatis ve-
stris: & quò vado, vos non potestis venire.
Dicunt Judæi; Num fortè interfecturus est se- 22
ipsum, qui dicat, Quò ego vado, vos non po-
testis venire? At dixit eis; Vos ex inferis 23
estis, & ego ex supernis: Vos estis
ex hoc mundo, ego non sum ex hoc mundo.
Dixi vobis, vos morituros esse in pec- 24
catis vestris: nisi enim credideritis me *eum*
esse, moriemini in peccatis vestris. Dicunt 25
Judæi; Tu quis es? Dixit eis Jesus; Etiamsi
cœperim loqui vobiscum, Multa *tamen* mihi 26
sunt contra vos dicenda & judicanda. Sed is
qui me misit, verax est: & ego quæ audivi
ab eo, hæc ipse loquor in mundo. Neque 27
noverunt eum de Patre ipsis verba facere.

Lectio feria IV. hebdomadis Candidatorum. 24.

Dixit eis iterum Jesus; Quum extuleritis 28
Filium hominis, tunc agnoscetis me *eum* esse, nihilque propriâ sponte facere: sed sicut docuit me Pater meus, similiter ipse loquor.
Et qui me misit mecum est, neque me reli- 29
quit solum Pater meus, quoniam ego quod gratum est ei, facio semper.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 ...
16 ... ...
17 ... ...
18 ... ...
19 ... ...
20 ... ...
21 ... ...
22 ... ...
23 ... ...
24 ... ...

Vos enim carnales estis: ego autem 15
quemquam non judico. Et si ju- 16
dico, judicium meum rectum est: eò
quòd solus non sum, sed ego &
Pater meus, qui me misit. Inte- 17
ge autem vestra scriptum est, quòd
testimonium duorum hominum ve-
rum est. Ego sum qui de meipso testi- 18
monium do: & Pater meus, qui me
misit, de me testimonium dat. Ad 19
Jesum dixerunt; Pater tuus ubi est?
Nobis ostende. Responsum dedit; Ne-
me quidem nôstis, neque Patrem meum: quòd si Patrem meum nôssetis, me quoque nôssetis. Hæc dixit 20
in gazophylacio eorum, quo tempore
in templo doceret, & nemo eum pre-
hendit, eò quòd nondum tempus ejus
advenisset. Rursus Jesus illis di- 21
xit; Ego abibo, & vos me quæretis,
& in peccato vestro moriemini:
attamen quò ego vado, vos non po-
testis venire. Judæi dixerunt; 22
Nunquid se interficiet, quòd dixit,
Quocunque ego vado vos non po-
testis venire? Et rursus illis di- 23
xit; Vos infernè estis, & ego su-
pernè sum: vos ex hoc mundo estis,
& ego ex hoc mundo non sum. Vo- 24
bis itaque dixi; Vos in peccato
vestro moriemini: & rursus di-
co, quòd nisi fidem habueritis, in-
dubitatò in peccatis vestris mo-
riemini.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

15 Vos secundùm carnem judicatis; ego non judico quenquam: Et si judico
16 ego, judicium meum verum est, quia solus non sum: sed ego, & qui mi-
17 sit me, Pater. Et in lege vestra scriptum est; Quia duorum hominum testi-
18 monium verum est. Ego sum, qui testimonium perhibeo de meipso: &
19 testimonium perhibet de me, qui misit me, Pater. Dicebant ergò ei; Ubi
est Pater tuus? Respondit Jesus; Neque me scitis, neque Patrem meum: si
20 me sciretis, forsitan & Patrem meum sciretis. Hæc verba locutus est Jesus
in gazophylacio, docens in templo: & nemo apprehendit eum, quia nec-
21 dum venerat hora ejus. Dixit ergò iterùm eis Jesus; Ego vado, & quæ-
retis me, & in peccato vestro moriemini. Quò ego vado, vos non potestis
22 venire. Dicebant ergò Judæi; Numquid interficiet semetipsum, quia dixit;
Quò ego vado, vos non potestis venire? Et dicebat eis: Vos de deorsùm
23 estis, ego de supernis sum. Vos de mundo hoc estis, ego non sum de hoc
mundo. Dixi ergò vobis, Quia moriemini in peccatis vestris: si enim non
24 credideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro. Dicebant ergò ei;
25 Tu quis es? Dixit eis Jesus; Principium, qui & loquor vobis. Multa ha-
26 beo de vobis loqui, & judicare: sed qui me misit, verax est: & ego quæ
audivi ab eo, hæc loquor in mundo. Et non cognoverunt quia Patrem ejus
27 dicebat Deum. Dixit ergò eis Jesus; Cùm exaltaveritis Filium hominis, tunc
28 cognoscetis quia ego sum, & à meipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater,
hæc loquor: Et qui me misit, mecum est, & non reliquit me solum: quia
29 ego, quæ placita sunt ei, facio semper.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * انتم انما تدينون جسديا وانا لا ادين احدا * وان انا دنت فدينى حق هو لاني لست وحدي
16 17 بل انا والاب الذي ارسلني * وقد كتب في ناموسكم ان شهادة رجلين حق هي * انا اشهد
18 لنفسي * والذي ارسلني يشهد لي * قالوا له اين هو ابوك * فاجابهم يسوع ما تعرفوني ولا
19 تعرفون اني * لو كنتم تعرفوني لعرفتم ابي ايضا * هذا الكلام قاله في الخزانة وهو يعلم في الهيكل
20 ولم يمسكه احد لان ساعته لم تكن جاءت * الفصل الحادي والعشرون *

21 ثم قال لهم يسوع ايضا انا امضي وتطلبوني فلا تجدوني وتموتون بخطاياكم * وحيث انا اذهب
22 انتم تقدرون على اتيانه * فقال اليهود هل يريد ان يقتل نفسه لقوله انكم لا تطيقون المجيء
23 الي حيث اذهب * فقال لهم انتم من اسفل وانا فمن العلو * وانتم من هذا العالم وانا لست من
24 هذا العالم * قد اخبركم انكم تموتون بخطاياكم * ان لم تومنوا اني انا هو تموتون
25 بخطاياكم * فقالوا له من انت * فقال لهم يسوع اني وان كنت قد بدات بمخاطبتكم *
26 فان لي كثيرا اقوله واحكم عليكم * لكن الذي ارسلني حق هو * والذي سمعته
27 28 منه به اتكلم في العالم * فلم يكونوا يعرفوا انه عني بهذا القول الاب * فقال لهم يسوع اذا رفعتم
ابن البشر فحينيذ تعلمون اني انا هو واني لست افعل شيا من عندي لكن كما علمني ابي كذلك
29 اقول * ومن ارسلني هو معي * ولن يدعني الاب وحدي لاني افعل ما يرضيه كل حين *

Vos quidem judicatis corporaliter: ego 15
verò non judico quenquam. Et si ego 16
judicem, judicium meum verum est:
quia non sum solus, sed ego & Pater qui
misit me. Et verò scriptum est in lege 17
vestra, testimonium duorum hominum
verum esse. Ego testor mihi ipsi, & Pa- 18
ter meus qui misit me, testatur mihi.
Dixerunt ei; ubi est pater tuus? Di- 19
xit eis Jesus; Non cognoscitis me, ne-
que cognoscitis patrem meum. Si cogno-
sceretis me, sanè cognosceretis patrem
meum etiam. Hunc sermonem locutus 20
est in ærario dum doceret in templo: &
non apprehendit eum quisquam, quia ho-
ra ejus nondum venerat.

Sectio vigesima prima.

Item dixit eis Jesus iterum; Ego vado, 21
& quæretis me, & non invenietis me,
& moriemini in peccatis vestris. Et
quò ego vado, non potestis venire. Di- 22
xerunt Judæi; Nunquid vult interfice-
re seipsum, cùm dicat, Vos non potestis
venire quò vado? Et dixit illis; Vos 23
inferné estis, & ego superné: Et vos
estis de hoc mundo, & ego non sum de
hoc mundo. Jam significavi vobis vos 24
morituros in peccatis vestris. Nisi cre-
datis quòd ego sum, moriemini in pecca-
tis vestris. Dixerunt ei; Quis es tu? 25
Ait illis Jesus; Equidem licèt jam cœ-
perim alloqui vos; Tamen supersunt 26
mihi multa dicenda & judicanda ad-
versùm vos. Verùm qui misit me, ve-
rax est: & quod audivi ab eo, ipsum
loquor in mundo. Et non deprehende- 27
runt innuere eum hoc sermone Patrem.
Subdidit illis Jesus: Cùm exaltaveritis 28
Filium hominis, tunc cognoscetis quòd
ego sum, & quòd non ago rem ullam à me
ipso: sed quemadmodum docuit me Pater
meus, ita dico. Et qui me misit, est mecũ, 29
& nullatenus relinquit me Pater solũ,
quia facio quod placet ei omni tempore.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወእንትሙስ:ሕገ:ዘሥጋ:ትኴንኑ: ወእንሰ:ሊይኴንን: ወይመነሂ:ኵነንኩ:ጽደቅ:
16 ኵነኔየ:እስመ:ሊኮንኩ:ባሕቲተየ:እነ:ለሳ: ዘፈነወኒ: ለብ::ኵ ወኽተ:ለሪትክሙ
17 ኒ:ጽሑፍ:ሸመዐ:ክልኤቲላ:ሰብእ:እመኝ:ወእቱ::ኵ ወእነዚ:ስመዕ:ለርእስየ:ወነ
18 ሣዕቲየ:ለብ:ዘፈነወኒ::ኵ ወይቤልዎ: ላይቴ:ወእቱ: ለኩክ:: ወለወሠለ: እግ
ዚእ:ሊየሱስ: ወይቤሎሙ:ወሊኪያየ:ታለመሩ: ወሊለባየ: ሶቤሰ: ኪያየ: ለእመርክ
20 ሙ:ወእመለእመርክመወ: ለለኩየኒ::ኵ ወዘንተ:ነገረ: ተናገሮሙ: በጎበ:ሙደየ:
መጽዋት:እንዘ:ይሜህሮሙ:በመኵራብ::ወሊለጎዝመ:እስመ:ሊበጽሐ:ጊዜሁ::ኵ
21 ወይቤሎሙ:ካዕበ:እግዚእ:ሊየሱስ:ለንሰ:ለሐወር:ወከዕበ:ተኀሠሡኒ:ወትመውቱ:
22 በኀጢኣትክሙ:ወኀበ: እነ: ለሐወር:እንትሙ:ሊትክሉ:መጺእ::ኵ ወይቤሉ:ለይ
ሁድ:ይቀትልኑ: እንጋ: ርእሰ: ለቢሁ:ዘይብለነ:ኀበ:እነ:ለሐወር:ሊትክሉ:መጺእ:
23 ለንትሙ::ኵ ወይቤሎሙ:እንትሙሰ:እመታሕቴ:ለንትሙ:ወለንሰ:እመላዕሉ:ለነ::
24 ለንትሙሰ:እመዝንቱ:ዓለመ:ወለንሰ:ሊኮንኩ: እመዝንቱ:ዓለመ::ኵ ወለንሰ:እ
ብለክሙ:ትመውቱ:በኀጢኣትክሙ: ለእመ: ሊእመንክሙኒ: ከመ:ለነ:ውእቱ:ትመው
25 ቱ: በኀጢኣትክሙ::ኵ ወይቤልዎ: መኑ: ለንተ: ወይቤሎሙ: እግዚእ: ሊየሱስ:
26 ቀደሜሢ: ወነገርኩክሙ::ኵ ወብዙኅ:ቢየ: ዘእብል: በእንቲለክሙ: ወእኁኝ:: ወ
27 ባሕቱ: ዘፈነወኒ: ጸድቅ: ውእቱ: ወለንሰ: ዘሰማዕኩ: በኀቤሁ:እነግር:ለዓለመ::ኵ
28 ወሊያእመሩ: ከመ: በእንተ: ለብ: ይቤሎሙ::ኵ ወይቤሎሙ: እግዚእ: ሊየሱስ:
ለመ: ተሰዐለ: ወልደ: እጋለ: እመ: ሕያው: ወይእተ: ላሚረ: ላሜሃ: ታለመሩ:
ከመ: ለነ: ውእቱ: ወለኩ: ዘእመኀቤየ: ዘእነግር: በከመ: መሃረኒ:ለብ:ከማሁ:እነግ
29 ር: ወእብል::ኵ ወዘፈነወኒ :ሃሎ: መሰቤየ : ወሊይኀድገኒ : ባሕቲትየ:: እስመ:
ለነ : ለመረቶ : እገብር : ዘልፈ::

Et vos more carnis judicatis, & ego non judico quenquam. *Si ego judicavi,* 15
verum est judicium meum: quia non fui solus ego, sed qui misit me Pater. 16
In lege vestra scriptum est, Testimonium duorum virorum verum est. Et ego 17
testis *sum* de me ipso, & testis meus *est* Pater qui misit me. Et dixerunt ei, Ubi 18
est pater tuus? & respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Neque me scitis, neque 19
patrem meum, si me sciretis, tunc sciretis patrem meum. Et hunc sermonem 20
loquutus est iis apud arcam eleemosynæ, docens eos in templo: & non pre-
henderunt eum, quoniam non venerat tempus ejus. Et dixit iis iterum Domi- 21
nus Jesus; Ego vado, & iterum quæretis me, & moriemini in peccatis vestris:
& quò ego vado, vos non potestis venire. Et dixerunt Judæi; Trucidabitne 22
igitur semetipsum, qui dixit nobis, Ubi ego vado, non potestis venire vos?
Et dixit iis; Vos ex inferis estis, & ego ex supernis sum: vos ex hoc mundo, & 23
ego non fui ex hoc mundo. Et ego dico vobis, Moriemini in peccatis vestris; 24
si non credideritis quòd ego sum, moriemini in peccatis vestris. Et dixe- 25
runt ei, Quis es? & dixit iis Dominus Jesus; Primus, & loquutus sum vobis. Et 26
multa habeo quæ loquar de vobis, & judicabo: veruntamen qui misit me ve-
rus est, & ego, quæ audivi apud eum loquar mundo. Et non cognoscebant 27
quòd de Patre dixisset iis. Et dixit iis Dominus Jesus, Quando exaltatus fuerit 28
Filius hominis, & istâ die, tunc cognoscetis quòd ego sum, & non quòd à me
est *id* quod loquor: prout docuit me Pater, sic loquor & dico. Et qui misit me 29
est mecum, & non relinquet me solum, quoniam ego voluntatem ejus
facio semper.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * يهوديان كفتند * تو كيستي * عيسي كفت منم كه از اغاز بشما كفتم و كردم
26 * وهنوز بشما كفتني بسيار دارم * كه بگويم * وحكم كنم * ليكن انك مرا فرستاد راست است *
27 و من انچ ازو شنيدم * در عالم مي گويم * * ونمي دانستند كه براي پدر * بديشان
28 گفت * * ذكر باره عيسي بديشان كفت * وقتي كه فرزند ادمي را بلند † بر داريد * انكه
بدانيد كه منم من * و از اختيار نفس خود چيزي نمي كنم * ليكن انچنانك پدرم مرا
29 اموزانيد * اين چنين مي گويم * * وانك مرا فرستاد با منست * وپدرم مرا تنها نگذاشت براي
انك انچ رضاء اوست در هر وقتي انرا كنم *

Judæi dixerunt; Tu quis es? Je- 25
sus dixit; Ego sum quem ab initio
vobis dixi, & feci. Et adhuc vo- 26
biscum sermonem multum habeo
quem loquar, & judicium faciam:
sed is, qui me misit, verax est, &
ego id quod ab eo audivi, in mundo
loquor. Et nesciebant quòd de Pa- 27
tre illis loqueretur. Rursus Jesus il- 28
lis dixit; Quo tempore Filium ho-
minis in altum extuleritis, tunc
scietis quòd ego ipse sum, & ex ele-
ctione animæ meæ nihil facio, sed
quemadmodum Pater meus me do-
cuit, sic loquor. Et is qui me mi- 29
sit, mecum est: & Pater meus me
solum non reliquit, quia id quod pla-
citum ejus est, omni tempore illud
facio.

Digitized by Google

Hæc illo loquente, multi crediderunt in eum. Dicebat ergò Je-
30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰη-
31 sus ad credentes ei, Judæos; Si vos manseritis in sermone
σοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους, Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ
meo, verè discipuli mei eritis: Et cognoscetis veritatem, & veri-
32 τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστέ· Καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλή-
tas liberos faciet vos. Responderunt ei; Semen Abrahæ sumus, &
33 θεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ
nemini servivimus unquam: quomodò tu dicis, Quòd liberi eritis?
οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις, Ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε;
Respondit eis Jesus; Amen, amen dico vobis; Quia omnis faciens
34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν
peccatum, servus est peccati. At servus non manet in domo
35 ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας. Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ
in æternum: filius manet in æternum. Si ergò filius vos libera-
36 εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθε-
verit, verè liberi eritis. Scio quia semen Abrahæ estis: sed quæ-
37 ρώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζη-
ritis me interficere, quia sermo meus non capit in vobis. Ego quod vi-
38 τεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. Ἐγὼ ὃ ἑώ-
di apud Patrem meum, loquor: & vos igitur quod vidistis apud Pa-
ρακα παρὰ τῷ πατρί μου, λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ὃ ἑωράκατε παρὰ τοῦ πα-
trem vestrum, facitis. Responderunt & dixerunt ei; Pater noster Abraham
τρὸς ὑμῶν, ποιεῖτε. Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ 39
est. Dicit eis Jesus; Si filii Abrahæ essetis, opera Abra-
ἐστι. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἦτε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβρα-
hæ faceretis utique. Nunc autem quæritis me interficere, hominem qui veritatem
ὰμ ἐποιεῖτε ἄν. Νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν 40
vobis locutus sum, quã audivi à Deo: hoc Abraham non fecit. Vos
ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν. Ὑμεῖς 41
facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei; Nos ex fornicatione non
ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπον οὖν αὐτῷ, Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ
sumus facti: unum Patrem habemus, Deum. Dixit ergò eis Jesus; Si
γεγεννήμεθα· ἕνα πατέρα ἔχομεν, τὸν Θεόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ 42
Deus Pater vester esset, diligeretis utique me: ego enim ex Deo profectus sum, &
ὁ Θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον, καὶ
veni: neque enim à meipso veni, sed ille me misit. Propter
ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε. Διὰ 43
quid loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire ser-
τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λό-
monem meum.
γον τὸν ἐμόν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ܗܘ ܕܡܡܠܠ ܗܟܝܠ ܣܓܝܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ ·
31 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܠܝܗܘܕܝܐ ܗܠܝܢ ܕܗܝܡܢܘ ܒܗ ·
32 ܐܢ ܐܢܬܘܢ ܩܐܡܝܢ ܒܡܐܡܪܝ ܫܪܪܝܢ ܬܠܡܝܕܝ ܐܢܬܘܢ ·
33 ܘܬܕܥܘܢ ܫܪܪܐ ܘܫܪܪܐ ܢܦܪܩܟܘܢ ·
34 ܐܡܪܘ ܠܗ ܙܪܥ ܐܒܪܗܡ ܐܢܚܢܢ ܘܠܥܠܡ ܠܐ ܐܬܥܒܕܢ ܠܐ ܠܐ ܚܕ ·
35 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ·
ܕܟܠ ܕܥܒܕ ܚܛܗܐ ܥܒܕ ܗܘ ܕܚܛܗܐ ·
36 ܘܥܒܕܐ ܠܐ ܩܐܡ ܒܒܝܬܐ ܠܥܠܡ ·
37 ܐܝܟ ܕܒܪܐ ܩܐܡ ܠܥܠܡ ·
ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܙܪܥ ܐܒܪܗܡ ܐܢܬܘܢ ·
ܐܠܐ ܕܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܩܛܠܘܢܝ ·
38 ܕܠܐ ܡܠܬܝ ܡܩܒܠ ܒܟܘܢ ·
ܐܢܐ ܡܐ ܕܚܙܝܬ ܥܡ ܐܒܝ ܡܡܠܠ ·
ܘܐܢܬܘܢ ܡܐ ܕܚܙܝܬܘܢ ܥܡ ܐܒܝܟܘܢ ܥܒܕܝܢ ·
39 ܥܢܘ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܐܒܘܢ ܐܒܪܗܡ ܗܘ ·
ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܢ ܒܢܝ ܐܒܪܗܡ ܐܬܘܢ ·
ܐܝ ܥܒܕܝ ܐܒܪܗܡ ܗܘܝܬܘܢ ·
40 ܗܫܐ ܐܢ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܩܛܠܘܢܝ ·
ܓܒܪܐ ܕܫܪܪܐ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ ·
ܗܢܘܢ ܥܒܕܝܢ ܐܒܪܗܡ ·
41 ܐܢܬܘܢ ܥܒܕܝܢ ܐܒܝܟܘܢ ·
ܐܡܪܘ ܠܗ ܠܐ ܐܬܝܠܕ ܠܢ ·
ܐܝܬ ܠܢ ܐܒ ܚܕ ܐܠܗܐ ·
42 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܢ ܐܠܗܐ ܐܒܘܟܘܢ ܗܘܐ ·
ܐܝ ܐܢܬܘܢ ܪܚܡܬܘܢ ܠܝ ·
ܐܢܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܢܦܩܬ ܘܐܬܝܬ ·
ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܝ ܐܬܝܬ ·
ܐܠܐ ܗܘ ܫܕܪܢܝ ·
43 ܠܡܐ ܠܐ ܡܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܠܝܠܝ ·
ܐܠܐ ܕܠܐ ܡܨܝܬܘܢ ܠܡܫܡܥ ·
ܠܡܠܬܝ ·

Quumque hæc loqueretur, multi crediderunt 30
in eum. Dixit autem Jesus Judæis illis qui 31
crediderunt in ipsum; Si vos permanseritis
in sermone meo, verè discipuli mei estis. Et 32
cognoscetis veritatem, & ipsa veritas asse-
ret vos in libertatem. Dicunt ei; Semen su- 33
mus Abrahami, & nunquam servitutem cui-
quam servivimus: quomodo dicis, Eritis
liberi? Dixit eis Jesus; Amen amen dico 34
vobis, Quisquis committit peccatum, servus
est peccati. Servus autem non permanet in 35
ævum in domo: Filius verò in ævum per-
manet. Si ergò ipse Filius asserverit vos in 36
libertatem, verè eritis liberi. Scio vos esse 37
semen Abrahami, sed quæritis me interfice-
re, propterea quòd sermonis mei non fitis
capaces. Ego id quod vidi apud Patrem me- 38
um, loquor: vos autem id quod vidistis apud
patrem vestrum, agitis. Responderunt & 39
dicunt ei; Pater noster Abraham est. In-
quit eis Jesus; Si filii essetis Abraham,
opera Abraham faceretis. Nunc autem 40
ecce studetis me interficere virum qui
rem veram locutus sum vobiscum, quam
audivi à Deo: hoc Abraham non fecit.
Vos autem facitis opera patris vestri: di- 41
cunt ei; Nos ex scortatione non sumus:
unus est nobis Pater, Deus. Dixit eis Je- 42
sus; Si Deus esset Pater vester, diligere-
tis me: ego enim à Deo processi, & ve-
ni: neque verò sponte meâ veni, sed ille
misit me. Quare sermonem meum non 43
agnoscitis? quia non potestis audire elo-
quium meum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 چون عيسي اين سخنها را گفت · بسياران بدو ايمان آوردند ·

بيست فرمودن عيسي به يهوديان كه از تخم ابليس هستيد

31 وگفت عيسي بدان يهوديان كه بدو ايمان آوردند · كه اگر شما در سخن من
32 استوار باشيد · و درنك كنيد · بحقيقت † شاگردان من باشيد · و راستي را بدانيد ·
33 و راستي شما را آزاد كند · بدو گفتند ما از تخم ابراهيم هستيم · و از قديم كسي † را
34 بندكي نكرديم · چگونه بما مي گوئي · كه فرزندان آزاد شويد · عيسي
بديشان گفت · راست راست بشما مي گويم · هر كه گناه كند · بنده از گناهست ·
35 36 و بنده تا ابد † در خانه جاويد نماند · [اما پسر تا ابد ماند] · اگر چنانست كه پسر
37 شما را آزاد كند · بحقيقت فرزندان آزاد باشيد · · مي دانم كه تخم ابرهيم هستيد ·
38 ليكن مي خواهيد كه مرا بكشيد · سبب آنك بسخنهاء من ارزاني نيستيد · · من هر
چه پيش پدرم ديدم مي گويم · و شما انچ پيش پدر خود ديديد مي كنيد ·

Cùm Jesus hos sermones locutus 30
esset, multi in eum fidem habuerunt.

XX. Pronuntiat Jesus Judæis, Ex semine Diaboli quidem estis.

Et dixit Jesus illis Judæis, quin 31
eo fidem habuerant; Si vos in ser-
mone meo firmi fueritis, & perman-
seritis, verè discipuli mei eritis. Et 32
veritatem cognoscetis, & veritas
vos liberos faciet. Et dixerunt; Nos 33
ex semine Abraham sumus, & ab
antiquo cuipiam servitium non feci-
mus: quomodo nobis dicis, Filii li-
beri eritis? Jesus illis dixit; Verè, 34
verè vobis dico, Quicunque pecca-
tum facit, servus peccati est. Servus 35
autem in æternum in domo non ma-
net perpetuus, sed filius in æternum
manet. Si ita est quòd Filius vos li- 36
beros faciat, in veritate filii libe-
ri eritis. Scio quòd semen Abra- 37
ham estis: sed quæritis ut me inter-
ficiatis, eâ de causa quòd verbis
meis digni non estis. Ego quicquid 38
apud Patrem meum vidi, loquor:
vos autem id quod apud patrem ve-
strum vidistis, facitis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

30 Hæc illo loquente, multi crediderunt in eum. Dicebat ergò Jesus ad eos, qui crediderunt ei, Judæos; Si vos manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eritis: 32 Et cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos. Responderunt ei; Semen Abrahæ sumus, & nemini servivimus unquam: quomodò tu dicis; Liberi 34 eritis? Respondit eis Jesus; Amen, amen dico vobis; Quia omnis, qui facit peccatum, servus est peccati. Servus autem non manet in domo in æternum: filius 36 autem manet in æternum. Si ergò vos filius liberaverit, verè liberi eritis. 37 Scio quia filii Abrahæ estis: sed quæritis me interficere, quia sermo meus non 38 capit in vobis. Ego quod vidi apud Patrem meum, loquor: & vos quæ vidistis apud patrem vestrum, facitis. Responderunt, & dixerunt ei; Pater noster Abra- 39 ham est. Dicit eis Jesus; Si filii Abrahæ estis, opera Abrahæ facite. Nunc au- 40 tem quæritis me interficere, hominem, qui veritatem vobis locutus sum, quam audivi à Deo: hoc Abraham non fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt 41 itaque ei; Nos ex fornicatione non sumus nati: unum patrem habemus, Deum. Dixit ergò eis Jesus; Si Deus pater vester esset, diligeretis utique me: ego 42 enim ex Deo processi, & veni: neque enim à meipso veni, sed ille me misit. Quarè loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire ser- 43 monem meum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 * وبينما هو يتكلم بهذا آمن به كثيرون * فقال يسوع لاوليك اليهود الذين آمنوا به *
31 32 * ان انتم ثبتم على قولي فانتم بالحقيقة تلاميذي * وتعرفون الحق والحق يعتقكم * قالوا
33 34 له نحن ذرية ابرهيم ولم يستعبدنا احد قط فكيف تقول انت انكم تعتقون * اجابهم
يسوع قائلا امين امين اقول لكم ان كل من يعمل الخطية فهو عبد للخطية *
35 36 * والعبد ليس يثبت في البيت الى الابد والابن ثابت الى الابد * فان اعتقكم الابن
37 صرتم احرارا * قد علمت انكم ذرية ابرهيم لكنكم تطلبون قتلي * لان كلامي
38 ليس هو ثابت فيكم * انا اتكلم بما رايت عند ابي وانتم تعملون ما
39 رايتم عند ابيكم * اجابوه قائلين ان ابانا هو ابرهيم * قال لهم يسوع لو كنتم
40 بني ابرهيم لكنتم تعملون اعمال ابرهيم * لكنكم الآن تريدون قتلي وانا انسان
41 كلمكم بالحق الذي سمعه من الله ولم يفعل ابرهيم هذا * انتم تعملون اعمال
42 ابيكم * فقالوا له اما نحن فلسنا مولودين من زنا وانما لنا اب واحد هو الله * قال
لهم يسوع لو كان الله اباكم لكنتم تحبونني لاني خرجت من الله وجيت * ولم ات من
43 عندي بل هو ارسلني * من اجل هذا لستم تفهمون قولي لانكم لستم تستطيعون
ان تسمعوا كلامي *

Et dum ipse loqueretur hæc, crediderunt 30
in eum multi. Dixit ergò Jesus illis Ju- 31
dæis, qui crediderunt in eum; Si vos fir-
mi fueritis in sermone meo, vos in rei
veritate discipuli mei estis: Et cogno- 32
scetis veritatem, & veritas libertate
vos donabit. Dixerunt ei; Nos soboles 33
sumus Abrahæ, & nemo in servi-
tutem nos redegit unquam: quomodo er-
gò dicis tu, Vos in libertatem vindica-
bimini? Respondit eis Jesus, dicens; 34
Amen amen dico vobis, quòd omnis qui
facit peccatum, est servus peccati: Et 35
servus non permanet in domo in æternum,
at filius permanet in æternum. Quòd si 36
libertate vos donaverit filius, eritis li-
beri. Jam novi vos esse sobolem Abra- 37
hæ, sed expostulatis necem meam, quia
sermo meus non est firmus in vobis. Ego 38
loquor quod vidi apud Patrem meum, &
vos facitis quod vidistis apud patrem
vestrum. Responderunt ei, dicentes; 39
Profectò pater noster est Abraham. Di-
xit eis Jesus; Si essetis filii Abra-
hæ, certè faceretis opera Abrahæ. Sed 40
vos nunc vultis occidere me, quum ho-
mo sim, qui locutus sum vobis veri-
tatem, quam audivi à Deo: & non
fecit Abraham hoc. Vos facitis ope- 41
ra patris vestri. Dixerunt ei; Nos
quidem non sumus nati ex fornicati-
one, verùm est nobis pater unus, qui
est Deus. Dixit eis Jesus; Si esset 42
Deus pater vester, certè diligeretis
me: quia exivi à Deo, & veni; ne-
que tamen veni à me ipso, sed ipse mi-
sit me. Idcircò non intelligitis sermo- 43
nem meum, quia non potestis audire elo-
quium meum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

30 ወዘንተ : ብዚኦ : ብዙኃን : አለ : ለመኑ : ቦቱ::==:
በአብርሃም : መንበብ::=:
31 ወይቤሎሙ: እግዚእ: ሊየሱስ: ለአለ: ለመኑ:ቦቱ:ላይሁድ:ለእትውሂ:ለአመ:ነበር
32 ክሙ:በቀልየ:ለማእ:ለርደአየ: ትካውኑ: እእትው::=: ወታአምርዋ: ለጽድቅ: ወ
33 ጽድቅኒ:ታግዕዘክሙ::=: ወለውሥሉ: ወይቤልዎ: ዘርኣ: ለብርሃም:እሕጎ:ወእመ
34 ለመ:ኮነ:ሊተቀንይነ: ወሊለመኑሂ: እፎ:እንከ:ትብለነ:ትግዕዙ::=: ወለውሥለ:
እግዚእ: ሊየሱስ: ወይቤሎሙ: ለጫን:ለጫን: እብለክሙ: ዅሉ: ዘገብሮ: ለኃጢአ
35 ት:ገብሮ: ውእቱ: ለኃጢአት::=: ወገብርሰ: ሊይትበር : ውስተ: ቤት: ለዝሉፈ::
36 ወወልድሰ : ይነብር : ለዓለም::=: ወእመ: ክመ: ወልድ: ለግዓዘክሙ: ለጫን:እን
37 ዕዜያን:እእትው::=: አእመር: ክመ:ዘርኣ: ለብርሃም:እትትው:: ወበሕቲ:ተኃ
38 ለዉሡ: ትቅትሉኒ: እስመ: ሊይነብር: ቃልየ: ኀቡክሙ::=: እንሰ: ዘርኢኩ : በኀበ:
39 ለብ:እነግር: ወለእትውኒ: ዘሰማዕክሙ: በኀበ: ለብ: ግበሩ::=: ወለውሥሉ: ወይ
ቤልዎ: ለኃሰ: አብርሃም: ለቡኑ: ወይቤሎሙ: እግዚእ: ሊየሱስ: ሶበሰ:ውሉደ:አብር
40 ሃም: እእትው: ግብረ: አብረሃም: እመግበርክሙ::=: ወይእዜሰ: ትፈቅዱ:ትቅት
ሉኒ:: ብእሴ:ዘጽድቀ:ይነግረክሙ: ዘሰማዕኩ: በኀበ:እግዚአብሔር:: አብርሃምሰ:
41 ሊገብረ : ከማሁ::=: ለእትውሂ:[ትገብሩ:] ግብረ:አቡክሙ:: ወይቤሉ:እሕጎሰ:ሊ
42 ተወለድነ: እመዝሙት: አሐደ: አበ: ብነ: እግዚአብሔር ::=: ወይቤሎሙ: እግ
ዚእ: ሊየሱስ : ሶበሰ: እግዜአብሔር : አቡክሙ : እመለፍቀርክሙኒ : ኪያየ :
እስመ : ላነ : እመኃበ : እግዚአብሔር : ወፀአኩ : ወመጸእኩ : ወለኒ : ዘለለየ :
43 ዘመጸእኩ : ውእቱ : ፈነወኒ::=: ወእፎ : እንከ : ሊተአምኑ : ቃልየ : እስመ: ለ
ትክሉ : ሰሚዐ : ነገረ : ዚለየ::=:

Et hæc illo loquente, multi credidèrunt. 30

De Abrahamo Lectio.

Et dixit Dominus Jesus credentibus in eo Judæis, Vos si manseritis in sermone 31
meo, verè discipuli mei eritis. Et cognoscetis veritatem, & veritas libera- 32
bit vos. Et responderunt, & dixerunt ei; Semen Abrahæ sumus, & ex quo factus 33
est *mundus*, non servivimus cuiquam: Quomodo igitur dicis nobis, Liberi eritis?
Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Amen, amen dico vobis; Quicunque 34
facit peccatum, servus est peccati. Et servus non manet in domo in perpetuum, 35
& filius manet in æternum. Et siquidem filius liberaverit vos, verè liberi estis. 36
Scio quòd semen Abrahæ estis, sed quæritis ut trucidetis me, quia non ma- 37
net sermo meus apud vos. Ego quod vidi apud Patrem, loquor; & vos quod 38
audivistis apud patrem, facite. Et responderunt; & dixerunt ei, Nobis Abra- 39
ham pater noster. Et dixit iis Dominus Jesus; Si filii Abrahæ essetis, opera
Abrahæ faceretis. Et nunc vultis trucidare [me, hominem qui veritatem lo- 40
quor vobis, quam audivi apud Deum: Abraham non fecit sic. Vos [facitis] 41
opera patris vestri: & dixerunt ei; Nos non nati sumus ex fornicatione,
unum patrem habemus, Deum. Et dixit iis Dominus Jesus; Si Deus pater 42
vester *esset*, diligeretis me, me *inquam*; quia ego à Deo profectus sum, & veni:
& non à me ipso fuit quòd veni, ipse misit me. Et quomodo igitur 43
non confitemini loquelam meam? Quia non potestis audire sermonem
meum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

39 * باز جواب دادند كه پدر ما ابرهيم است * عيسي بديشان گفت اگر فرزند
40 ابرهيم مي بوديد * كردار ابرهيم مي كرديد * وشما مي خواهيد كه مرا بكشيد
41 وبا شما راستي گفتم * انچ از خدا شنيدم * اين را ابرهيم نكرد * سبب انك شما كردارهاء
پدر شما مي كنيد * بعيسي گفتند ما حرامزادگان نيستيم * يكي پدر داريم *
42 خدا * * عيسي بديشان گفت اگر پدر شما خدا مي بود * مرا دوست مي داشتيد *
براي انك من از خدا رسيدم * نه از ارادت خود آمدم * ليكن اوست كه مرا فرستاد *
43 * وسخن مرا نمي پذيريد * و نمي شنويد *

Rursus responsum dederunt, Pater 39
quidem noster Abraham est. Jesus
illis dixit; Si filii Abraham esse-
tis, opus Abraham faceretis. Vos 40
autem quæritis ut me interficiatis,
cùm vobis veritatem dixerim,
quam à Deo audivi: hoc Abra-
ham non fecit. Propterea quòd 41
vos opera patris vestri facitis. Ad
Jesum dixerunt; Nos illicitè nati
non sumus, unum patrem habemus,
Deum. Jesus illis dixit; Si pa- 42
ter vester Deus esset, me amaretis,
eò quòd ego à Deo profectus sum:
non ex voluntate propria veni, sed
ipse est qui me misit. Sermonem 43
autem meum non accipitis, neque
auditis.

Digitized by Google

Vos ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri vul-
44 Ὑμεῖς ἐκ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέ-
tis facere. Ille homicida erat ab initio, & in veritate non
λετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ
stetit: quia non est veritas in eo. Cùm loquitur mendacium, ex pro-
ἕστηκεν· ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰ-
priis loquitur: quia mendax est, & pater ejus. Ego autem quia veri-
δίων λαλεῖ· ὅτι ψεύστης ἐστὶ, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλή-
45 tatem dico, non creditis mihi. Quis ex vobis arguit me de peccato?
46 θειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας;
Si autem veritatem dico, propter quid vos non creditis mihi? Existens ex
47 εἰ δὲ ἀλήθειαν λέγω, διατί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι; Ὁ ὢν ἐκ τοῦ
Deo, verba Dei audit. Propter hoc vos non auditis, quia ex Deo
Θεοῦ, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει. Διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ
non estis. Responderunt ergò Judæi, & dixerunt ei; Non pulchrè dici-
48 οὐκ ἐστέ. Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ, Οὐ καλῶς λέγο-
mus nos, Quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes? Respondit Jesus;
49 μεν ἡμεῖς, Ὅτι Σαμαρίτης εἶ σὺ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς,
Ego dæmonium non habeo: sed honorifico Patrem meum, & vos inhonoratis
Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω· ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ
me. Ego autem non quæro gloriam meâ: est quærens & judicans. A-
50 με. Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. Ἀ-
51 men, amen dico vobis; Si quis sermonem meum servaverit, mortem non
μὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ
videbit in æternum. Dixerunt ergò ei Judæi; Nunc cognovimus
θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Νῦν ἐγνώκαμεν
quia dæmonium habes. Abraham mortuus est & Prophetæ: & tu
ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται· καὶ σὺ (†) λέγεις,
Si quis sermonem meum servaverit, non gustabit mortem in
Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ (α) γεύσηται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα;
Non tu major es patre nostro Abraham, qui mortuus est? & Prophetæ
Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ, ὅστις ἀπέθανε; καὶ οἱ προφῆται
mortui sunt. Quem teipsum te facis? Respondit Jesus; Si ego glori-
ἀπέθανον. τίνα (β) σεαυτὸν σὺ ποιεῖς; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐὰν ἐγὼ δοξά-
fico meipsum, gloria mea nihil est: est Pater meus qui glorificat me, quem
ζω ἐμαυτὸν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν
vos dicitis quia Deus vester est. Et non cognovistis eum, ego autem no-
ὑμεῖς λέγετε ὅτι Θεὸς (γ) ὑμῶν ἐστι. Καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτὸν, ἐγὼ δὲ οἶ-
vi eum. Et si dixero quia non scio eum, ero similis vobis, mens
δα αὐτόν. καὶ ἐὰν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτὸν, ἔσομαι ὅμοιος (δ) ὑμῖν, ψεύ-
dax: Sed scio eum, & sermonem ejus servo. Abraham pater ve-
στης· ἀλλ' οἶδα αὐτὸν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑ-
ster exultavit ut videret diem meum: & vidit, & gavisus est.
μῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν· καὶ εἶδε, καὶ ἐχάρη.
Dixerunt ergò Judæi ad eum; Quinquaginta annos nondùm habes, & Abraham
Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτὸν, Πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ
vidisti?
ἑώρακας;

Hic sequitur MS. A. (†) ··γεις, Ἐάν τις τ λόγον μου τηρήσῃ, (α) γεύσῃ (β) σεαυτὸν ποιεῖς; (γ) ἡμῶν (δ) ὑμῖν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

44 ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܐܒܐ ܕܐܒܠܝܣ ܐܬܘܢ ܘܨܒܝܢ ܠܡܥܒܕ ܨܒܝܢ ܕܐܒܟܘܢ ܗܘ ܩܛܠ ܐܢܫܐ ܡܢ ܫܪܝܪܐ ܘܒܫܪܪܐ ܠܐ ܩܐܡ ܡܛܥܡ ܕܠܝܬ ܫܪܪܐ ܒܗ ܡܬܠ ܕܡܕܒܪ ܡܢ ܓܘ ܕܝܠܗ ܡܕܒܪ ܐܝ ܕܫܩܪ ܘܐܒܘܗ ܕܫܩܪ ܐܢ ܐܢܐ ܕܫܪܪܐ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܡܢ ܐܝܟ ܕܐܢ ܐܢܐ ܡܚܝܒ ܠܟܘܢ ܒܚܛܗ ܐܢ ܫܪܪܐ ܐܡܪ ܐܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܡܢ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܡܫܡܥ ܠܡܠܐ ܕܐܠܗܐ ܡܢ ܗܕܐ ܠܐ ܫܡܥܬܘܢ ܐܢܬܘܢ ܕܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܢܬܘܢ ܐܢ ܐܢ ܐܢܫ ܐܡܪ ܐܢ ܠܐ ܢܚܙܐ ܡܘܬܐ ܠܥܠܡ ܐܡܪ ܠܗ ܝܗܘܕܝܐ ܗܫܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܚܢ ܕܫܪܪܐ ܐܢܬ ܐܒܪܗܡ ܡܝܬ ܘܢܒܝܐ ܘܐܢܬ ܐܡܪ ܐܢ ܐܢ ܐܢܫ ܢܛܪ ܠܡܠܬܝ ܘܠܥܠܡ ܠܐ ܢܚܙܐ ܡܘܬܐ ܠܥܠܡ ܐܦ ܐܢ ܐܢ ܐܢ

Versio VULGATA LATINA.

41 Vos ex patre diabolo estis: & desideria patris vestri vultis facere: ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit: quia non est veritas in eo: Cùm loqui-
45 tur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, & pater ejus. Ego autem
46 si veritatem dico, non creditis mihi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si
47 veritatem dico vobis, quarè non creditis mihi? Qui ex Deo est, verba Dei au-
48 dit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Respondérunt ergò Judæi, & dixerunt ei; Nónne benè dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & dæmo-
49 nium habes? Respondit Jesus; Ego dæmonium non habeo: sed honorifico Pa-
50 trem meum, & vos inhonorâstis me. Ego autem non quæro gloriam meam: est
51 qui quærat, & judicet. Amen, amen dico vobis; Si quis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in æternum. Dixerunt ergò Judæi; Nunc cognovimus 52
quia dæmonium habes. Abraham mortuus est, & Prophetæ: & tu dicis; Si quis sermonem meum servaverit, non gustabit mortem in æternum. Numquid tu ma- 53
jor es patre nostro Abraham, qui mortuus est? & Prophetæ mortui sunt. Quem te ipsum facis? Respondit Jesus; Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil 54
est: est Pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis quia Deus vester est, Et 55
non cognovistis eum: ego autem novi eum. Et si dixero quia non scio eum, ero similis vobis, mendax. Sed scio eum, & sermonem ejus servo. Abraham pater 56
vester exultavit ut videret diem meum: vidit, & gavisus est. Dixerunt ergò 57
Judæi ad eum; Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

44 * انتم من ابيكم ابليس وشهوات ابيكم تهوون ان تعملوا * ذاك الذي هو من البدء
فمال الناس * ولن يثبت على الحق لانه لا حق فيه * واذا تكلم بالكذب فانما يتكلم بما
45 46 هو له لانه كذوب وابو الكذب * فانا انا فاتكلم بالحق ولستم تومنون بي * من منكم
47 يوبخني على خطية * فان كنت اقول الحق فلماذا لم تومنوا بي * من كان من الله يسمع
48 كلام الله * ولذلك لستم تسمعون لانكم لستم من الله * اجابه اليهود فايلين السنا نحسنين
49 اذ نقول انك سامري وبك جنون * اجابهم يسوع قايلا انا فليس بي جنون ولكني
50 اكرم ابي وانتم تهينوني * وانا فلست اطلب مجدي فان الذي يطلب ويدين
51 موجود * امين امين اقول لكم ان من يحفظ قولي لا يرى الموت الى الابد * فقال له اليهود
52 الان علمنا ان بك جنونا * قد مات ابرهيم والانبيا ايضا افانت تقول ان من يحفظ قولي
53 لا يذوق الموت الى الابد * هل انت اعظم من ابينا ابرهيم الذي مات ومن الانبيا
54 الذين ماتوا * من تجعل نفسك * اجاب يسوع قايلا ان كنت انا امجد نفسي فليس مجدي
55 شيا * اني الذي يمجدني الذي تقولون انه الهنا * ولم تعرفوه وانا اعرفه * وان قلت اني لا
56 اعرفه صرت كذابا مثلكم * لكني عارف به وحافظ لقوله * ابرهيم ابوكم اسهي ان يري
57 يومي فراي وفرح * فقال له اليهود لم ياب لك بعد خمسون سنة افقد رايت ابرهيم *

Vos estis ex patre vestro diabolo, & desideria patris vestri percupitis facere, ejus qui est ab initio mactator homi- 44
num, & haudquaquam persistit in veritate, quia non est in eo veritas: & quando loquitur mendacium, sanè loquitur quod suum est: quia mendax est, & 45
pater mendacii. At verò ego loquor ve- 46
ritatem, & non creditis mihi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si dico veritatem, quare non creditis mihi? Qui ex Deo est, audit verba Dei: & 47
propterea non auditis, quia non estis ex Deo. Respondérunt ei Judæi, dicentes; 48
Nónne ad rem loquimur quum dicimus te Samaritanum esse, & inesse in te dæmonium? Respondit eis Jesus, dicens; 49
Equidem non habeo dæmonium, sed honorifico Patrem meum, & vos me contemnitis. Et ego non quæro glorificatio- 50
nem meam: nam qui quærit & judicat, adest. Amen, amen dico vobis, quòd 51
quisquis observat sermonem meum, non videbit mortem in æternum. Dixerunt 52
ei Judæi; Nunc novimus inesse in te dæmonium. Jam mortuus est Abraham, & prophetæ quoque: & tu dicis, Quisquis observat sermonem meum, non gustabit mortem in æternum. Nunquid tu 53
major es patre nostro Abrahamo qui mortuus est, & prophetis qui mortui sunt? Quem facis te ipsum? Respondit Jesus, 54
dicens; Si ego glorificarem meipsum, non esset gloria mea quicquam. Pater meus est qui glorificat me, quem dicitis, Deum nostrum esse. Et tamen non cog- 55
noscitis eum: ego autem novi eum, & si dixero me non nôsse eum, fiam mendax, sicut vos: sed gnarus sum ipsius, & observator sermonis ejus. Abraham pater 56
vester exoptavit videre diem meum: vidit, et gavisus est. Dixerunt ei Judæi; 57
Non advenerunt tibi adhuc quinquaginta anni, & jam vidisti Abrahamum?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

44 ኣንትሙሰ:እመአቡሁ:ለሰይጠን:ኣንትሙ: ወፈትወቶ:ለአቡክሙ:ተፈቅዱ:ትገበሩ:: እስመ:ውእቱ: ቀታሊ: ነፍስ: ሰብእ: ውእቱ: እሙትካቱ: ወሊ፪ቀውሙ:በጽድቅ:እስ
45 መ:ለልቦ:ጽደቅ:በኀቤሁ:ወሶበሂ:ይነበብ:ሐሰተ:እመዚላሁ:ይነግር:እስመ:ሐሰዊ:ው
46 እቱ:ወለአቡሁኒ::=: ወለእነ:እስመ:ጽድቀ:እነግረክሙ:ወሊኣለመኑኒ::=: መኑ:ለ መኔክሙ:ዘይዘለፈኒ:በእንተ:ኃጢኣት:: ወእመሰ:ለነ:ጽድቀ: እነግር:ለመንት:ሊተ
47 ኣመኑኒ::=: ዘሰ : እመ : እግዚኣብሔር : ውእቱ : ቃለ : እግዚኣብሔር : ይሰ መዕ:: ወበእንተ : ዝንቱ : ለኔትሙሰ : ሊትሰመዑኒ : እስመ : ሊኮንክሙ : እ
48 መ: እግዚኣብሔር::=: ወተሰጥዎ:ለይሁድ: ወይቤልዎ : ለኮኑ : ለማኑ : ሠና
49 ይ:ንቤለነ:ከመ:ሰመራዊ: ለንተ:ወጋኔን: ብከ::=: ወለውሠእ:እግዚእ:ሊየሱስ: ወይቤሎሙ: ለንስ: ጋኔነ: ኣልብየ: ወኋደ: ለክብር:ለባየ:: ወለኔትሙሰ:ተስተሐቅሩ
50 ኒ::=: ለንስ : ሊይኅሠሠ : ተድላ : ርእሰየ : ሃሎ : ዘይኅሠሠ: ወይቤንን::=:
51 ለጫን: ለጫን: እብለክሙ:ዘዓቀበ:ቃልየ:ሊይሬኢድ:ለሞት:ለዓለመ::=: ወይቤ
52 ልሙ: ኢይሁድ : ይእዜኬ : ለእመርናከ : ከመ:ጋኔነ: ብከ:: ለብርሃም: ጥቀ: ሞተ: ወነቢያትኒ:ሞቱ:: ለንተሰ: ትብል: ዘዓቀበ:ቃልየ: ሊይጥዕሞ:ለሞት: ለዓለመ::=:
53 ለንተኑ : ተዓቢ : እመለብርሃም: ለቡነ: ዘሞት : ወነቢያትሂ: ሞቱ:: መነ: ትሬሲ:
54 ርእስከ::=: ወለውሠእ : እግዚእ : ሊየሱስ : ወይቤሎሙ : እመሰ: ለልየ: ሰባሕ ኑ : ርእስየ ! ሊይበቍዓኒ : ስብሐትየ : ወሊመንተኒ:: ሃሎ : ለቡየ : ዘይቤብሐኒ :
55 ዘለንትሙ:ትብልሙ:እመለክነ: ውእቱ:=: ወሊታለመርሙ : ወለእነ: ለለመሮ:ወእ መሰ : እቤ : ሊየለመሮ: እክውነ: ከማክሙ: ሐሰዊ:: ለእሰ: ለለመርሂ: ወቃሉሂ :
56 ለዓቅብ::=: ለብርሃም : ለቡክሙ : ተመነየ: ተነበየ : ተፈሠሐ : ከመ : ይርእይ: ዕለትየ : ወርእየሂ : ወተፈሠሐ::=: ወይቤልዎ : ሊይሁድ: ኃምሰ : ዓመት : ለል
57 ብከ : ወለብረሃምሂ : ርሊከ::=:

Vos ex patre satanâ estis, & desideria patris vestri vultis facere, quia ille ani- 44
mæcida hominis fuit à principio: & non persistit in veritate, quia non est veritas apud eum: & quum loquitur mendacium, de suo loquitur, quia mendax est & 45
pater ejus. Et ego quia veritatem loquor vobis, etiâ non creditis mihi. Quis ex 46
vobis est qui arguit me de peccato? & si ego veritatem loquor, quare non creditis mihi? Qui ex Deo est, vocem Dei audit: & propterea vos non auditis me, quia 47
non fuistis ex Deo. Et responderunt ei Judæi & dixerunt ei; Nónne verè benè di- 48
cimus tibi, quòd Samaritanus es, & dæmonem habes? Et respondit Dominus 49
Jesus, & dixit eis; Ego dæmonem non habeo, & adhuc honoro patrem meum, & vos contemnitis me. Ego non quæro complacentiam mei ipsius: est qui quæret 50
& judicabit. Amen, amen dico vobis, Qui servavit sermonem meum, non videbit 51
mortem in æternum. Et dixerunt ei Judæi; Nunc igitur cognovimus te, quòd 52
dæmonem habes: Abraham certè mortuus est, & prophetæ mortui sunt, & tu dicis; Qui servavit sermonem meum non gustabit mortem in æternum. Tú- 53
ne major es quàm Abraham pater noster qui mortuus est? & prophetæ etiam mortui sunt: quem facis teipsum? Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Si 54
egomet glorificavi me ipsum, non proderit mihi gloria mea quicquam: est pater meus qui glorificat me, de quo vos dicitis, Deus noster est. Et nescitis eum, 55
& ego scio eum: & si dixero, Nescio eum, ero sicut vos, mendax: ego scio eum, & sermonem ejus servo. Abraham pater vester desideravit, prophetavit, 56
gavisus est ut videret diem meum: & vidit eum, & gavisus est. Et dixerunt 57
ei Judæi, Quinquaginta annos non habes, & Abraham vidisti?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

53 نكه دارد * تا ابد مرك را نچشد * * مكر تو از پدر ما ابرهيم بزركتري * كه مرد * و از پيغمبران
54 كه مردند نفس خودرا چه مي سازي * * عيسي بديشان گفت كه اگر من نفس
خودرا ستوده دارم * ستودني من چيزي نباشد * هست پدرم كه مرا ستوده مي دارد * انك
55 مي گويند * خداي ما اوست * * واورا نمي شناسيد ومن اورا مي شناسم * واگر بگويم
اورا نمي شناسم * دروغ گو باشم * همچون شما اما اورا مي شناسم * وسخنش را نگه مي دارم *
56 57 * ابرهيم پدر شما سخت مشتاق بود * كه روز مرا بيند * ديد وشاد شد * * يهوديان ابدو

servaverit, in æternum mortem non gustabit. Nunquid tu patre nostro 53
Abraham major es, qui mortuus est? et Prophetis, qui mortui sunt? Teipsum quid facis? Jesus illis 54
dixit; Quòd si ego memetipsum laude affecero, laus mea nihil erit: est Pater meus, qui me laude afficit, de quo dicitis, Deus noster est. Et 55
eum non nôstis, ego autem eum novi: et si dicerem, Eum non novi, mendax essem, quemadmodum vos: sed eum novi, et sermonem ejus servo. 56
Abraham pater vester valdè cupidus erat, ut diem meum videret: et videns gavisus est. Judæi illi dixe- 57
runt; Nondum quinquaginta annos habes, et Abraham vidisti?

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Ι'.

Dixit, ei Jesus; Amen, amen dico vobis, priùs Abraham fieri, ego sum.
58 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγὼ εἰμί.
Tulerunt ergò lapides, ut jacerent in eum. Jesus autē abscondit se, & exivit de
59 Ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν. Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ
templo, transiens per medium eorum, & præteriit sic.
τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ παρῆγε (ε) οὕτω.

CAP. IX. Ι'.

1 Et præteriens, vidit hominem cæcum ex nativitate. Et interrogaverunt eum
2 Καὶ παράγων, εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν Ι'
discipuli ejus, dicentes; Rabbi, quis peccavit, hic aut parentes ejus, ut
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Ῥαββί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα
cæcus nasceretur? Respondit Jesus; Neque hic peccavit, neque parentes
3 τυφλὸς (α) γεννηθῇ; Ἀπεκρίθη (β) ὁ Ἰησοῦς, Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν, οὔτε
ejus: sed ut manifestentur opera Dei in illo. Me oportet operari
4 αὐτὸς· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι
opera mittentis me, donec dies est. Venit nox, quando nemo potest
τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με, ἕως ἡμέρα ἐστίν. Ἔρχεται νὺξ ὅτε οὐδεὶς δύναται
5 operari. Quamdiu in mundo sum, lux sum mundi. Hæc dicens, expuit
6 ἐργάζεσθαι. Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμὶ τοῦ κόσμου. Ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσε
humi, & fecit lutum ex sputo, & linivit lutum super ocu-
χαμαὶ, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε (γ) τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλ-
los cæci: Et dixit ei; Vade, lava in natatoriam Si-
7 μοὺς τοῦ τυφλοῦ· Καὶ εἶπεν αὐτῷ, (δ) Ὕπαγε, νίψαι εἰς τὸν κολυμβήθραν τοῦ Σι-
loam, (quod interpretatur, Missus.) Abiit ergò & lavit, & venit videns.
λωὰμ, (ὃ ἑρμηνεύεται, Ἀπεσταλμένος.) ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέπων.
Itaque vicini & sedentes eum priùs quia cæcus erat, dicebant;
Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον (ε) ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλεγον,
Nónne hic est sedens & mendicans? Alii dicebant; Quia hic est:
Οὐχ' οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; Ἄλλοι ἔλεγον, Ὅτι οὗτός ἐστιν·
Alii autem, Quòd similis ei est: Ille dicebat; Quia ego sum. Dice-
ἄλλοι δὲ, Ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν· ἐκεῖνος (ζ) ἔλεγεν, Ὅτι ἐγώ εἰμι. Ἔλε-
bant ergò ei; Quomodò aperti sunt tibi oculi? Respondit ille &
γον οὖν αὐτῷ, Πῶς ἀνεῴχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ
dixit; Homo dictus Jesus, lutum fecit, & unxit meos ocu-
εἶπεν, Ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλ-
los, & dixit mihi; Vade ad natatoriam Siloam, & lava. Abiens
μοὺς, καὶ εἶπέ μοι, Ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ, καὶ νίψαι. ἀπελθὼν
autem & lotus vidi. Dixerunt ergò ei; Ubi est ille? Ait;
δὲ καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. (η) Εἶπον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει,
Nescio. Adducunt eum ad Pharisæos, illum nuper cæcum. Erat autem
Οὐκ οἶδα. Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν. Ἦν δὲ
Sabbatum, quando lutum fecit Jesus, & aperuit ejus oculos.
Σάββατον, ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς.
Iterùm ergò interrogabât eum & Pharisæi quomodò vidisset. At dixit eis;
Πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν (θ) αὐτοῖς,
Lutum imposuit super oculos meos, & lavi, & video.
Πηλὸν ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω.

MS. A. (ε) ὅτος. ΚΕΦ. Θ'. MS. A. (α) γεννηθῇ; (β) Ἰησοῦς, (γ) αὐτοῦ τὸν πηλὸν (δ) Ὕπαγε εἰς τὸν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ,* καὶ νίψαι, ὁ ἑρμηνεύε (ε) ὅτι ἀπεσταλμένος ἦν, (ζ) ὃ ἔλεγεν, (η) Εἶπον αὐτῷ, (θ) καὶ αὐτοῖς, Πηλὸν μου ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

58 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

58 Dixit eis Jesus; Amen, amen dico vobis; Antequàm Abraham fieret ego sum.
59 Tulerunt ergò lapides, ut jacerent in eum: Jesus autem abscondit se, & exivit de templo.

CAP. IX.

1 ET prætereins Jesus vidit hominem cæcum à nativitate: Et interrogaverunt eum
2 discipuli ejus; Rabbi, quis peccavit, hic, aut parentes ejus, ut cæcus nascere-
3 tur? Respondit Jesus; Neque hic peccavit, neque parentes ejus: sed ut mani-
4 festentur opera Dei in illo. Me oportet operari opera ejus, qui misit me, donec
5 dies est: venit nox, quando nemo potest operari. Quamdiu sum in mundo, lux
6 sum mundi. Hæc cùm dixisset, expuit in terram, & fecit lutum ex sputo, & linivit
7 lutum super oculos ejus, Et dixit ei; Vade, lava in natatoria Siloë (quod interpretatur, Missus.) Abiit ergò, & lavit, & venit videns. Itaque vicini, & qui
8 viderant eum priùs quia mendicus erat, dicebant; Nónne hic est, qui sedebat,
9 & mendicabat? Alii dicebant; Quia hic est. Alii autem; Nequaquàm, sed simi-
10 lis est ei. Ille verò dicebat; Quia ego sum. Dicebant ergò ei; Quomodò aperti
11 sunt tibi oculi? Respondit; Ille homo, qui dicitur Jesus, lutum fecit: & unxit
12 oculos meos, & dixit mihi; Vade ad natatoria Siloë, & lava. Et abii, lavi, &
13 video. Et dixerunt ei; Ubi est ille? Ait; Nescio. Adducunt eum ad Phari-
14 sæos, qui cæcus fuerat. Erat autem sabbatum, quando lutum fecit Jesus, & ape-
15 ruit oculos ejus. Iterùm ergò interrogabant eum Pharisæi quomodò vidisset.
Ille autem dixit eis; Lutum mihi posuit super oculos, & lavi, & video.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

58 * قَالَ لَهُم يسوع آمِين آمِين أَقُولُ لَكُم اَنِّي قَبلَ اَن يَكُون اِبرهيم *
59 فَاَخَذُوا حِجَارَةً لِيَرجموه

فَتَوَارَي يسوع وخرج مِن الهَيكَلِ وجَازَ بَينَهُم هَكَذَا *

* اَلفَصلُ الثَّانِي وَالعِشرُون *

1 * وَبَينَمَا هُوَ مَارٌّ رَاَي رَجُلاً وُلِدَ اَعمَي *
2 فَسَاَلَهُ تَلَامِيذُهُ قَائِلِين يَا مُعَلِّم مَن اَخطَاء هٰذَا اَم
3 اَبَوَاهُ اِذ وُلِدَ اَعمَي * اَجَابَ يَسُوع لَا هُوَ اَخطَاء وَلَا اَبَوَاهُ لَكِن لِتَظهَرَ اَعمَالُ اللّٰهِ فِيهِ * يَنبَغِي
4 لَنَا نَحنُ اَن نَعمَلَ اَعمَالَ مَن اَرسَلَنَا مَا دَامَ النَّهَارُ * لِاَنَّهُ سَيَاتِي اللَّيلُ الَّذِي لَا يَستَطِيع
5 اَحَدٌ اَن يَعمَلَ فِيهِ عَمَلاً * مَا دُمتُ فِي العَالَمِ فَاَنَا نُورُ العَالَمِ * قَالَ هٰذَا وَتَفَلَ عَلَى التُّرَابِ
6 وَصَنَعَ مِن تَفلَتِهِ طِينًا * وَطَلَي بِالطِّينِ عَينَي ذٰلِكَ الاَعمَا * وَقَالَ لَهُ اِمضِ فَاغسِل وَجهَكَ
7 فِي عَينِ سِلُوحَا الَّتِي تَاوِيلُهَا المَبعُوثَة * فَمَضَي وَغَسَلَ وَجهَهُ فَاَبصَر * فَاَمَّا جِيرَانُهُ وَالَّذِين
8 كَانُوا يَرَونَهُ اَوَّلاً يَتَسَوَّل قَالُوا اَلَيسَ هٰذَا هُوَ الَّذِي كَانَ يَجلِس وَيَتَسَوَّل * فَقَوم قَالُوا هُوَ هُوَ *
9 وَاٰخَرُون قَالُوا لَا بَل يُشبِهُهُ * فَاَمَّا هُوَ فَكَانَ يَقُول اِنِّي اَنَا هُوَ * فَقَالُوا لَهُ كَيفَ اَنفَتَحَت عَينَاكَ *
10 * اَجَابَ اَن رَجُلاً اِسمُهُ يسوع صَنَعَ طِينًا وَطَلَي بِهِ عَينَي وَقَالَ لِي اِذهَب اِلَي سِلُوحَا فَاغسِلهُمَا *
11 فَمَضَيتُ وَغَسَلتُهُمَا فَاَبصَرتُ * قَالُوا لَهُ اَين هُوَ ذَاكَ الرَّجُل قَالَ مَا اَدرِي * قَالُوا بِالَّذِي كَانَ
12 اَعمَي اِلَي الفَرِيسِيِّين * لِاَنَّ يسوع صَنَعَ الطِّينَ فِي يَومِ السَّبتِ اِذ فَتَحَ عَينَي الاَعمَي * فَسَاَلَهُ
13 اَيضًا الفَرِيسِيُّون كَيفَ اَبصَرَت * فَقَالَ لَهُم جَعَلَ عَلَي عَينَي طِينًا وَغَسَلتُهُمَا فَاَبصَرتُ *

Dixit eis Jesus; Amen, amen dico vobis, quòd ego sum antequam esset Abraham. 58
Arripuerunt ergò lapides ut obruerent illum: at evanuit Jesus, & exiit de templo, & transivit per medium eorum hoc modo. 59

Sectio vigesima secunda.

CAP. IX.

ET dum ipse præteriret, vidit hominem qui natus fuerat cæcus. Et interrogaverunt eum discipuli ejus, dicentes; 1
Magister, quis peccavit, hic, an parentes ejus, quòd natus sit cæcus? Respondit 2
Jesus; Neque ipse peccavit, neque parentes ejus: sed ut manifestentur opera 3
Dei in illo. Oportet nos operari opera ejus qui misit nos, quamdiu dies est: 4
Nam veniet nox, in qua non poterit quispiam facere ullum opus. Quandiu 5
sum in mundo, ego sum lux mundi. Dixit hoc, & expuit in terram, & con- 6
fecit ex sputo suo lutum, & linivit luto oculos illius cæci. Et dixit ei; Vade, 7
& lava faciem tuam in fonte Siloë, cujus interpretatio est, Missus. Igitur abi- 8
it, & lavit vultum suum, ac vidit. Verùm vicini ejus, & qui viderant eum
priùs mendicantem, dixerunt; Nónne hic est ille qui sedebat & mendicabat?
Et quidam dixerunt; Ipse est. Et alii 9
dixerunt; Nequaquam, sed similis est illi. At ipse dicebat; Certè ego sum.
Dixerunt ei; Quomodo aperti sunt oculi 10
tui? Respondit; Vir, cujus nomen est 11
Jesus, confecit lutum, eóque linivit oculos meos, & dixit mihi; Vade ad Siloë,
& lava eos. Abii ergò, & lavi eos, & vidi. Dixerunt ei; ubi est ille vir? 12
Inquit, Nescio. Adduxerunt igitur il- 13
lum, qui erat cæcus, ad Pharisæos. (Nam 14
Jesus confecerat lutum in die sabbathi, quando aperuit oculos cæci.) Et inter- 15
rogaverunt eum denuò Pharisæi; Quomodo vidisti? Ait illis; Posuit super
oculos meos lutum, & lavi eos, & vidi.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

58 ወይቤሎሙ: እግዚእ: ሊየሱስ:አሜን: እብለክሙ:ዘእንበለ:ይትወለድ:አብር ሃም:ነ
59 ለውኑ:አነ::=: ወነሥሉ:እብነ:ካዕበ:ከመ:ይወግሮ ሙ::ወተኃብአሙ:እግዚእ:ሊ
የሱስ:ወወፅአ:እመካዕዶብ:ወኀለፈ:እንተ:ማእከሎሙ::ወወፅአ:እመኀገር ::=:

በእንተ : ዘዕውር : ተወልደ::=:

1
2 ፱ ወእንዘ:ይኅልፍ:እመኂየ:ርእየ:ብእሲ:ዘዕውረ:ተወልደ::=:ወይቤልዎ:እርደኢሁ:
3 ረቢ:በኃጢአት:ሞኑ:ተወልደ:ዝዕውር:በዘ:ርእሱ:ወሚሞ:በአዝማደዊሁ::=: ወ
4 ይቤሎሙ: እግዜእ:ሊየሱስ: ወሊወእቱ:ለበሰ:ወሊአዝማደዊሁ::=: ደእሙ:ከመ:
5 የስተርኢ:ግብረ:እግዚአብሔር: በሳዕሌሁ::=: ወባሕቱ: ወርቱዕ:ለነ:ንግበር:ግብ
ሮ:ለዘ:ፈነወነ:እንዘ:መዓልት:ወእቱ:እሙ:ትመጽእ:ሊሌት:በዘ:ሊይክል: ገቢረ:ዘ
6 ሃሎ::=: ወእተ:ዓለመ:አነ:ውእቱ:ብር ሃኑ:ለዓለመ::=:ወዘንተ:ብዚሎ: ወረቀ:መ
7 ድረ:ወገብረ:ፀቡረ:በመሬቁ:ወቀብዶ:አዕይንቲሁ::=: ወይቤሎ:ሖር:ተኃፀብ:በመጥ
ጣቃተ:ሰሌሖም:ዘበ:ትርጓሜሁ:ሐዋሪያ:ወሖረ:ወተኃፀበ:ወገብአ:እንዘ:ይርኢ:::=:
8 ወአግዋሪሁሰ:ወእለኂ:ይርኢዮ:ዘልፊ:ከመ: ይስእል:ወይቤሉ:አኮኑ:ዝንቱ: ወአቱ፡
9 ዘይነብር : ወይስእል::=: ወካልኣን:ይቤሉ:ውእቱ: ወቦ: እለ: ይቤሉ: አልቦ: ይመስ
10 ሎ::ወበቢሁሰ:ይቤ:አነ:ውእቱ::=: ወይቤልዎ:ወ እፎ:ተኀሥተ:አዕይንቲከ::=:
11 ወአውሥአ:ወይቤሎሙ:ብእሲ:ዘሰሙ:እግዚእ: ሊየሱስ:ፅቡረ: ገብረ:በመሬቁ: ወቀ
ብአኒ:አዕይንቲየ:ወይቤለኒ:ሖር:ተኃፀብ:በመጥጣቃተ: ሰሊሖም: ዘበትርጓሜሁ:ሐ
12 ዋርያ: ወሖርኩ:ወተኃፀብኩ:ወርኢኩ::=: ወይቤልዎ፡ኣይሁድ:አይቴ:ውእቱ:ብእ
13 ሲሁ:ወይቤሎሙ:አያእመር:=: ወወሰድዎ:ኀበ:ፈሪሳዊያን:ለዘ:ዕውሬ:ተወልደ::=:
14 ወሰንበት: ኣጌሁ: እሙ: ገብረ:እግዚእ: ሊየሱስ: ዕቡረ: ወከሠቶ:አዕይንቲሁ::=:
15 ፲ካዕበ:ተስእልዎ: ፈሪሳዊያን: ወይቤልዎ:እፎ: ርኢከ:: ወይቤሎሙ:ፅቡረ:ገብረ:በ
መሬቁ: ወወደየ: ውስተ: አዕይንቲየ : ወተኃፀብኩ : ወርኢኩ::=:

Et dixit iis Dominus Jesus, Amen dico vobis; Priusquam Abraham nasceretur 58
fui ego. Et sustulerunt lapides *iterum* ut lapidarent eum, & latebat eos Do- 59
minus Jesus. & exivit è templo, & transivit per medium illorum, & exivit è
civitate.

CAP. IX. *De cæco nato.*

ET recedens illinc, vidit hominem qui cæcus natus fuit. Et dixerunt ei disci- 1
puli ejus, Rabi, propter peccatum cujus, natus est hic cæcus, propter suum pro- 2
prium, vel propter *illud* parentum suorum? Et dixit iis Dominus Jesus; Neque 3
iste peccavit, neque parentes ejus, sed ut appareat opus Dei super eum. Verun- 4
tamen & expedit nobis ut faciamus opus ejus qui misit me, donec dies est: quia
veniet nox, in qua non potest fieri quod convenit. In mundo ego sum Lux 5
mundi. Et hoc dicens expuit *in* terram, & fecit lutum cum sputo, & illevit 6
illud oculis ejus. Et dixit ei: Vade, lava in natatoria Siloam, quod in inter- 7
pretatione sua, *est* missus: & abiit & lavit, & rediit videns. Et vicini ejus, & 8
qui viderant eum perpetuò quòd mendicabat, tunc dicebant; Nónne hic est qui
sedebat, & mendicabat. Et alii dicebant, Est: & erant qui dicebant, Minimè, 9
similis est ei: & ipse dicebat, Ego sum. Et dixerunt ei, Et quomodo aperti sunt 10
oculi tui? Et respondit, & dixit iis; Homo cujus nomen est Dominus Jesus 11
lutum fecit cum sputo suo, & illevit mihi oculis meis, et dixit mihi; Vade, lava in
natatoria, Siloam, quod in interpretatione sua, *est* missus: & abii. & lavi, & vidi.
Et dixerunt ei Judæi, Ubi est homo iste? & dixit iis, Nescio. Et adduxerunt ad 12
Pharisæos eum qui cæcus natus fuit. Et sabbatum tunc erat, quando fecit Do- 13
minus Jesus lutum, & aperuit oculos ejus. Et iterum interrogârunt eum Phari- 14
sæi, & dixerunt ei; Quomodo vidisti? & dixit iis, Lutum fecit cum sputo suo, & 15
immisit in oculos meos: & lavi, & vidi.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

9 * كروهي مي كفتند اوست * وبعضي ديكر مي كفتند نه * مانند اوست * ان مرد
10 كفت كسي ديكر نيست منم كه چشم نداشتم * * كفتند چكونه چشم تو كشاده
11 شد * * بديشان جواب داد وكفت مردي نامش ييشوع * كل كرد وبر دو چشم من ماليد *
12 وبمن كفت بچشمهٔ شيلوحا برو وخودرا بشوي * فرمان بردم ودريدم * * پرسيدند ييشوع
13
14 كجاست كفت نمي دانم * * ومردم ان مردرا پيش معتزلان آوردند * براي انك در روز
15 شنبه چشم اورا بينا كرد * * باز معتزلان پرسيدند چكونه ديدي * مرد كفت كل كرد
ودر چشم من ماليد شستم ودريدم *

Nonnulli dicebant, Ipse est: & quidam alii dicebant, Minimè, sed similis ei est. Ipse homo dixit; quisquam alius non est, ego sum qui oculos non habueram. Dixerunt; Quomodo oculus tibi apertus est? Illis 9 10 11
respondit dedit, & dixit; Homo quidam, cui nomen Jesus, lutum fecit, & oculis meis illivit, & mihi dixit, Ad fontem Siloe abi, & te-
ipsum lava: Mandatum igitur ejus tuli, & vidi. Interrogârunt iterum, 12
Jesus ubi est? Dixit, Nescio. Et 13
homines illum hominem ad Pha- 14
risæos adduxerunt: Eò quòd in die
Sabbathi oculos ejus videntes fe-
cisset. Et rursus Pharisæi interro- 15
gârunt, Quomodo vidisti? Homo
dixit; Lutum fecit & oculis meis
illivit, lavi & vidi.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Ι'.

Dicebant ergò ex Phariſæis quidam; Hic homo non eſt à Deo,
16 Ἔλεγον ἔν ὁι τῶν Φαρισαίων τινές, Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι (ι) παρὰ τοῦ Θεοῦ,
quòd Sabbatum non cuſtodit. Alii dicebant; Quomodò poteſt homo peccator
ὅτι τὸ Σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον, Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς
talia ſigna facere? Et ſchiſma erat *in ipſis*. Dicunt cæco iterùm;
17 τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. (κ) Λέγουσι τῷ τυφλῷ πάλιν,
Tu quid dicis de illo, quòd aperuit tuos oculos? Ille autem dixit; Quia pro-
Σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν, Ὅτι προ-
pheta eſt. Non crediderùt ergò Judæi de illo, quia cæcus *erat*, & *vidit*,
18 φήτης ἐστίν. Οὐκ ἐπίστευσεν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν, καὶ ἀνέβλεψεν,
uſque quò vocaverunt parentes ejus *illum videntis*: Et interrogaverunt eos,
19 ἕως ὅτε ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος· Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτοὺς,
dicentes; Hic eſt filius veſter, quem vos dicitis quia cæcus natus eſt? Quomodò
λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς (λ) ἐγεννήθη; πῶς
ergò nunc videt? Reſponderunt eis parentes ejus, & dixerunt; Scimus quia
20 οὖν νῦν βλέπει; Ἀπεκρίθησαν (μ) αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ, καὶ εἶπον, Οἴδαμεν ὅτι
hic eſt filius noſter, & quia cæcus natus eſt. Quomodò autem nunc *videt*, ne-
21 οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. Πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ
ſcimus, aut quis aperuit ejus oculos, nos neſcimus: *ipſe* ætatem
οἴδαμεν, ἢ τίς (ν) ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸν ἡλικίαν
habet, ipſum interrogate: ipſe de *ſeipſo* loquatur. Hæc dixerunt parentes ejus,
22 ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε· αὐτὸς περὶ (ξ) αὐτοῦ λαλήσει. Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ,
quoniam timebant Judæos: jam enim *conſtituerant* Judæi, ut ſi quis
ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις
eum confiteretur Chriſtum, extra ſynagogam fieret. *Propter hoc* parentes ejus dixerùt,
αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστὸν, ἀποσυνάγωγος γένηται. Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον,
Quia ætatem habet, ipſum interrogate. Vocaverunt ergò *ex ſecundo* hominem
23 Ὅτι ἡλικίαν ἔχει, (ο) αὐτὸν ἐπερωτήσατε. Ἐφώνησαν οὖν τὸν δεύτερον ἄνθρωπον
qui fuerat cæcus, & dixerunt ei; Da gloriam Deo: nos ſcimus quia ho-
24 ὃς ἦν τυφλὸς, καὶ εἶπον αὐτῷ, Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄν-
mo hic peccator eſt. *Reſpondit* ergò ille, & *ait*; Si peccator
θρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν. Ἀπεκρίθη οὖν (π) ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Εἰ ἁμαρτωλός
25 ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν, ἄρτι βλέπω. Εἶπον δὲ αὐτῷ
neſcio: unum ſcio, quia cæcus *exiſtens*, modò video. Dixerunt *autem* illi
πάλιν, Τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς,
rurſum; Quid fecit tibi? quomodò aperuit *tuos* oculos? Reſpondit eis;
26 Εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε
Dixi vobis jam, & *non* audiſtis: quid iterùm vultis audire? *num* & vos vultis
27 αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; (ρ) Ἐλοιδόρησαν οὖν αὐτὸν, καὶ εἶπον, (σ) Σὺ εἶ μαθητὴς
ejus diſcipuli fieri? *Convitiati ſunt* ergò ei, & dixerunt; Tu ſis diſcipulus
28 ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωσέως ἐσμὲν μαθηταί. Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι (τ) Μωσῇ λα-
illius, nos autem Moyſi ſumus diſcipuli. Nos ſcimus quia Moyſi lo-
29 λέκηκεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος
cutus eſt Deus: hunc autem neſcimus undè *eſt*. Reſpondit ille homo,
30 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστὶ,
& dixit eis; In enim hoc mirabile eſt, quia vos neſcitis undè ſit,
καὶ ἤνοιξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς.
& aperuit meos oculos.

MS. A. (ι) παρὰ Θεοῦ, (κ) Λέγουσιν ἐν τῷ (λ) ἐγεννήθη; (μ) δὲ αὐτοῖς (ν) ἠνέῳξεν (ξ) ἑαυτοῦ (ο) καὶ αὐτὸν (π) ἐκεῖνος, Εἰ (ρ) Ἐλοιδόρησαν αὐτὸν, (σ) Σὺ μαθητὴς εἶ ἐκείνου, (τ) Μωσεῖ λελάλη-

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * ܐܡܪ̈ܝܢ ܐܝܟ ܕܐܢܫܐ ܗܢܐ ܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܠܐ ܢܛܪ ܠܫܒܬܐ. ܐܚܪ̈ܢܐ ܐܡܪ̈ܝܢ ܐܝܟ ܕܐܢܫ ܚܛܝܐ ܝܟܠ ܠܡܥܒܕ ܗܠܝܢ ܢܣ̈ܝܢ ܘܦܠܓ ܗܘܐ ܒܝܢܝܗܘܢ.

17 ܘܐܡܪ̈ܝܢ ܠܥܘܪ ܬܘ ܡܢܐ ܐܡܪ ܠܟ ܕܦܬܚ ܥܝܢܝܟ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܢܒܝܐ ܗܘ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܘ ܕܗܘܐ ܥܘܪ ܐܝܟ ܕܐܬܦܬܚ ܠܗ ܥܝܢ̈ܝܗ.

18 ܘܠܐ ܗܝܡܢ ܗܘ ܒܗ ܝܗܘܕܝܐ ܕܗܘܐ ܥܘܪ ܘܐܬܦܬܚ ܠܗ ܥܝܢ̈ܝܗ. * ܥܕ ܕܩܪ̈ܝܘ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ ܕܗܘ ܕܐܬܦܬܚ ܠܗ ܥܝܢ̈ܝܗ.

19 ܘܫܐܠ ܐܢܘܢ ܐܡܪ̈ܝܢ ܗܢܐ ܗܘ ܒܪܟ ܕܐܢܬܘܢ ܐܡܪ̈ܝܢ ܕܥܘܪ ܐܝܟ ܕܐܬܝܠܕ. * ܐܝܟ ܗܫܐ ܚܙܐ ܐܡܪ̈ܝܢ ܠܗ ܐܒܘܗܝ ܘܐܡܗ.

20 ܐܡܪ̈ܝܢ ܐܢܚܢ ܝܕܥܝܢ ܕܗܢܐ ܗܘ ܒܪܢ ܘܕܥܘܪ ܐܝܟ ܕܐܬܝܠܕ. * ܐܝܟ ܗܫܐ ܚܙܐ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܚܢ ܐܘ ܡܢ ܦܬܚ ܠܗ ܥܝܢ̈ܝܗ.

21 ܐܢܘܢ ܥܠ ܓܒ ܥܕܢ̈ܐ ܐܝܟ ܕܒܪ ܥܕܢ̈ܐ ܗܘ ܕܢܫܐܠ ܠܗ ܠܗ ܢܡܠܠ ܥܠ ܓܒ ܢܦܫܗ.

22 ܗܠܝܢ ܐܡܪ̈ܝܢ ܐܒܘܗܝ ܘܐܡܗ ܡܛܠ ܕܕܚܠ ܠܗܘܢ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ. ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܗ ܕܢܫܬܘܦ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ ܐܢ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܗ ܕܢܫܬܘܦ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ ܐܢ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܗ ܕܢܫܬܘܦ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ

23 ܗܠܝܢ ܐܡܪ̈ܝܢ ܐܒܘܗܝ ܘܐܡܗ ܡܛܠ ܕܕܚܠ ܠܗܘܢ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ. ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܗ ܕܢܫܬܘܦ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ ܐܢ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܗ ܕܢܫܬܘܦ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ

24 * ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܗ ܐܒܘܗܝ ܘܐܡܗ ܡܛܠ ܕܕܚܠ ܠܗ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ. ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܗ ܕܢܫܬܘܦ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ ܐܢ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܗ ܕܢܫܬܘܦ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ

25 ܐܡܪ̈ܝܢ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܕܐܢܫ ܚܛܝܐ ܗܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢ. ܚܕ ܡܕܡ ܐܢܚܢ ܝܕܥܝܢ ܕܐܢܐ ܟܪ̈ܝܗ ܗܘܝܬ ܘܗܫܐ ܚܙܐ ܐܢܐ.

26 ܘܐܡܪ̈ܝܢ ܠܗ ܬܘ ܡܢܐ ܐܡܪ ܠܟ ܕܦܬܚ ܥܝܢ̈ܝܟ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܘ ܕܐܡܪ̈ܬ ܠܟ ܠܐ ܫܡܥ̈ܬ ܠܡܢܐ ܬܒܥ̈ܐ ܕܬܫܡܥ̈ܘ ܠܡܗܘܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܬܒܥ̈ܐ ܕܬܗܘܘܢ ܠܗ ܠܗ ܕܢܫܬܘܦ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ

27 ܠܗ ܠܗ ܕܢܫܬܘܦ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ ܐܢ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܗ ܕܢܫܬܘܦ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ. * ܐܡܪ̈ܝܢ ܐܢܘܢ ܐܦ ܐܢܬ ܬܠܡܝܕ ܗܘ ܕܝܠܗ ܐܢܚܢ ܕܠܡܘܫܐ ܬܠܡܝܕܝܢ ܐܢܚܢ

28 ܐܢܚܢ ܝܕܥܝܢ ܕܡܘܫܐ ܡܠܠ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܚܢ ܐܝܟ ܐܢ ܡܢ ܐܝܟ ܐܢ ܡܢ ܐܝܟ ܐܢ ܡܢ

29 ܐܢ ܡܢ ܐܝܟ ܐܢ ܡܢ ܐܝܟ ܐܢ ܡܢ ܐܝܟ

Versio VULGATA LATINA.

16 Dicebant ergò ex Phariſæis quidam; Non eſt hic homo à Deo, qui ſabbatum non cuſtodit. Alii autem dicebant; Quomodò poteſt homo peccator hæc ſigna facere? 17 Et ſchiſma erat inter eos. Dicunt ergò cæco iterùm; Tu quid dicis de illo, qui 18 aperuit oculos tuos? Ille autem dixit; Quia propheta eſt. Non crediderunt ergò Judæi de illo, quia cæcus fuiſſet, & vidiſſet, donec vocaverunt parentes ejus, qui 19 viderat: Et interrogaverunt eos, dicentes; Hic eſt filius veſter, quem vos dici- 20 tis quia cæcus natus eſt? Quomodò ergò nunc videt? Reſponderunt eis parentes ejus, & dixerunt; Scimus quia hic eſt filius noſter, & quia cæcus natus eſt: 21 Quomodò autem nunc videat, neſcimus: aut quis ejus aperuit oculos, nos neſci- 22 mus: ipſum interrogate: ætatem habet, ipſe de ſe loquatur. Hæc dixerunt parentes ejus, quoniam timebant Judæos: jam enim conſpiraverant Judæi, ut ſi quis eum confiteretur eſſe Chriſtum, extra ſynagogam fieret. Propterea parentes ejus 23 dixerunt; Quia ætatem habet, ipſum interrogate. Vocaverunt ergò rurſùm ho- 24 minem, qui fuerat cæcus, & dixerunt ei; Da gloriam Deo: nos ſcimus quia hic homo peccator eſt. Dixit ergò eis ille; Si peccator eſt, neſcio: unum ſcio, quia 25 cæcus cùm eſſem, modò video. Dixerunt ergò illi; Quid fecit tibi? Quomodò 26 aperuit tibi oculos? Reſpondit eis; Dixi vobis jam, & audîſtis: quid iterùm 27 vultis audire? numquid & vos vultis diſcipuli ejus fieri? Maledixerunt ergò ei, 28 & dixerunt; Tu diſcipulus illius ſis: nos autem Moyſi diſcipuli ſumus. Nos ſci- 29 mus quia Moyſi locutus eſt Deus: hunc autem neſcimus undè ſit. Reſpondit 30 ille homo, & dixit eis; In hoc enim mirabile eſt, quia vos neſcitis undè ſit, & aperuit meos oculos:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * فقال قوم من الفريسيين ليس هذا الرجل من الله اذ لا يحفظ السبت * واخرون قالوا كيف
17 يقدر رجل خاطي ان يعمل هذه الآيات * ووقع بينهم لذلك شقاق * وقالوا ايضا للاعمي فانت
18 ماذا تقول من اجله لانه فتح عينيك فقال لهم انه نبي * ولم يصدق اليهود انه كان اعمي
19 فابصر حتي دعوا ابويه * وسالوهما اهذا ابنكما الذي تقولان انه ولد اعمي فكيف ابصر
20 21 الآن * اجابهم ابواه فقالا نحن نعلم ان هذا ولدنا وانه ولد اعمي * فاما كيف ابصر الآن
22 او من فتح له عينيه فلا نعلم * وهو كامل السن فاسلوه فهو يتكلم عن نفسه * قال ابواه
23 هذا لانهما كانا يخافان اليهود * لان اليهود كانوا قد جرموا انه ايما انسان اعترف انه المسيح اخرجوه
24 من الجماعة * فمن اجل هذا قال ابواه قد كمل سنه فاسلوه * ودعوا الرجل الاعمي كان من
25 بانيه وقالوا له تجد الله فانا نعلم ان هذا الرجل خاطي * اجابهم فقال ان كان خاطيا فلا
26 اعلم * انما اعلم اني كنت اعمي والآن فانا ابصر * فقالوا له ماذا صنع بك وكيف فتح
27 عينيك * فقال لهم قد اخبرتكم فلم تسمعوا * ماذا تريدون ان تسمعوا تريدون ان تصيروا له
28 تلاميذ * فسموه وقالوا له انت تلميذ ذاك * فاما نحن فتلاميذ موسي *
29 ونحن نعلم ان الله كلم موسي فاما هذا فما ندري من اين هو * اجابهم الرجل فقال ان في هذا العجب انكم
30 لا تعرفون من اين هو وقد فتح عيني *

Dixerunt quidam ex Phariſæis; Non eſt hic homo à Deo, cùm non cuſtodiat ſabbathum. Et alii dixerunt; Quomodo poteſt homo peccator facere hæc ſigna? Et cecidit inter eos propter hoc, diſcordia. Et dixerunt iterùm cæco; Tu verò quid dicis de illo, quandoquidem aperuit oculos tuos? Inquit eis; Certè propheta eſt. Et non crediderunt Judæi quòd ille fuiſſet cæcus, & vidiſſet, donec vocaverunt parentes ejus, Et interrogaverunt eos; Hiccine eſt filius veſter, quem dicitis natum eſſe cæcum? quonam pacto videt nunc? Reſponderunt eis parentes ejus, dicentes; Nos ſcimus quòd iſte ſit filius noſter, & quòd natus ſit cæcus: Quomodò autem viderit nunc, aut quis aperuerit ei oculos ejus, neſcimus. Et quidem ipſe perfectæ eſt ætatis, interrogate eum, & ipſe loquetur pro ſeipſo. Dixerunt parentes ejus hoc, quoniam timebant Judæos: nam Judæi jam decreverant, quòd quicunq; homo confiteretur ipſum eſſe Chriſtum, expelleretur ab eis è ſynagoga. Et idcircò dixerunt parentes ejus, Jam perfecta eſt ejus ætas, interrogate eum. Et vocaverunt hominem cæcum olim vice ſecundâ, & dixerunt ei; Glorifica Deum: nos enim ſcimus hunc hominem eſſe peccatorem. Reſpondit eis, dicens; An ſit peccator, neſcio: planè ſcio, quòd eram cæcus, & nunc ego video. Dixerunt ei; Quid fecit tibi? & quomodò aperuit oculos tuos? Dixit eis; Jam narravi vobis, & non audiſtis: quid vultis audire? num vultis fieri ejus diſcipuli? Itaq; contumeliis eum affecerunt, & dixerunt ei; Tu es diſcipulus illius, nos autem diſcipuli ſumus Moyſis. Et nos ſcimus quòd Deus allocutus eſt Moyſem: hunc autem non novimus undè ſit. Reſpondit eis vir ille, dicens; Certè in hoc admiratio conſiſtit, quòd vos neſciatis undè ſit, & tamen aperuerit oculos meos.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወኀበ፡አለ፡ይቤሉ፡እምፈሪስዊያን፡ዝብእሲ፡ሊኆኑ፡እመአግዘአብሔር፡ዘሊይዓቅብ፡ሰንበተ፡፡ ወኦ፡አለ፡ይቤሉ፡ወበአይቴ፡ይክል፡ብእሲ፡ኀጥእ፡ገቢረ፡ዘንተ፡ተኣምረ፡፡ ወተኖ
17 ፈቁ፡በቤናቲሆሙ፡፡ ወይቤልዎ፡ካዕበ፡ለወንቴ፡ዕውር፡መንተ፡ትብል፡በእንቲአሁ፡
18 እስመ፡ከፈተከ፡አዕይንቲከ፡፡ ወይቤሉሙ፡ነቢይ፡ውእቱ፡፡ ወሊአለኑ፡ሶቱ፡
19 ለይሁድ፡ከመ፡ዕውር፡ተወልደ፡ወርአየ፡አስከ፡ጸውዑ፡ለዝሂይሁ፡ለዘ፡ርእየ፡፡ ወ
ቲአእለውሙ፡ ወይቤልዎሙ፡ዝኑ፡ውእቱ፡ወልድክሙ፡ዘትብሉ፡ዕውር፡ ተወልደ፡ወእፍ
20 ኙ፡ይእዜ፡ርእየ፡፡ ወለውሠሉ፡ለዝሂይሁ፡ወይቤሉ፡ናእምር፡ከመ፡ዝንቱ፡ውእ
ቱ፡ወልድነ፡ወከመሂ፡ዕውር፡ተወልደ፡፡ ወይእዜኒ፡እሮ፡ይረኢ፡ሊናእምር፡ዘከሠተ፡
21 ለዕይንቲሁ፡ ንሕነሰ፡ ሊናእምር፡ ኪያሁ፡ ተፅእልዎ፡ልሂቅ፡ ውእቱ፡ወይክል፡ተናግሮ፡ለ
22 ርእሱ፡፡ ወከመዝ፡ተዳገሩ፡ለዝሂይሁ፡እስመ፡ይፈርህዎሙ፡ለሊይሁድ፡፡ እስመ፡
23 ለዘሁ፡ ለይሁድ፡ ለእመቦ፡ዘለኑ፡ቦቱ፡ከመ፡ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ይክድድዎ፡እምኀ
24 ቡ፡፡ በእንተዝ፡ይቤሉ፡ለዝሂይሁ፡ልሂቅ፡ውእቱ፡ሎቱ፡ተኣለፀዎ፡፡ ወጸው
ዕዎ፡ደግመ፡ለወንቴ፡ብእሲ፡ዘለወረ፡ተወልደ፡ ወይቤልዎ፡ ሑር፡ ሣብ፡ ስብ
ሐተ፡ ወለእስኖቶ፡ ለእግዘአብሔር፡፡ ንሕነስ፡ ናእምር፡ ከመ፡ ኀጥእ፡ ው
25 እቱ፡ ዝብእሲ፡፡ ወለውሠለ፡ውእቱ፡ብእሲ፡ ወይቤሎሙ፡ ሊየእምር፡እመ፡
26 ኀጥእ፡ውእቱ፡ብእሲ፡ ወለክቶ፡ባሕቱ፡ለለምር፡ከመ፡ዕውር፡ለነ፡ወይእዜ፡እረኢ፡፡
27 ወይቤልዎ፡ ካዕበ፡ መንተ፡ገብረ፡ ለከ፡ ወእሮ፡ ከፈትከ፡አዕይንቲከ፡፡ ወለውሠ
28 ለ፡ወይቤሎሙ፡ነገርኩክሙ፡ደለሙ፡ ወሊትሰምዑ፡፡ መንተ፡እንከ፡ትፈቅዱ፡ትስምዑ፡
29 ለንትሙኒ፡እር፡ይሊሁኑ፡ትኩኑ፡ትፈቅዱ፡፡ ወፀለልዎ፡ ወይቤልዎ፡ለንተ፡ኵነ፡ረድ
30 ኦ፡ሶቱ፡፡ ንሕነሰ፡እርይለሊሁ፡ለሙሴ፡ንሕነ፡፡ ንሕነ፡ናእምር፡ከመ፡ለሙሴ፡ተናገሮ፡
እግዘአብሔር፡ወለዝሰ፡ሊናእምሮ፡እመኢይቴ፡ ውእቱ፡፡ ወለውሠለ፡ ውእቱ፡
ብእሲ፡ ወይቤ፡ ዲያ፡ በዝንቱ፡ ጥቀ፡ ነኪር፡ ውእቱ፡ብእሲ፡እስመ፡ ሊታአምርዎ፡
እመእይቴ፡ ውእቱ፡ ወከሠተኒ፡ ለዕይንቲየ፡፡

Et fuerunt qui dixerunt ex Phariſæis; Hic homo non fuit à Deo, qui non ſervat ſabbatũ. Et fuerunt qui dixerunt, Et quomodo poteſt homo peccator facere hoc ſignũ? Et diviſi ſunt inter ſe. Et dixerunt iterum iſti cæco; Quid dicis de illo, quia aperuit tibi oculos tuos? & dixit iis; Propheta eſt. Et non crediderunt ei Judæi, ꝙ cæcus natus fuiſſet, & vidiſſet, uſquequò vocâſſent parentes ejus qui viderat. Et interrogârunt eos & dixerunt iis; Hiccine eſt filius veſter, quem dicitis quòd cæcus natus fuit? & quomodo igitur nunc videt? Et reſponderunt parentes ejus, & dixerunt; Scimus quòd hic eſt filius noſter, & ꝙ etiam cæcus natus fuit. Et nunc quomodo videt, neſcimus: quis aperuit ei oculos ſuos, nos neſcimus: ipſũ interrogate, ætate provectus eſt, & poteſt loqui de ſe ipſo. Et ſic dicebant parentes ejus, quia timebant Judæos: quoniam conſtituerant Judæi, ut ſi aliqui confiterentes ejus; Ætate provectus eſt, ipſum interrogate. Et vocârunt ſecundò hunc hominem qui cæcus natus fuit, & dixerunt ei; Vade, tribue gloriam, & gratias age Deo: nos ſcimus ꝙ peccator eſt hic homo. Et reſpondit ille homo & dixit iis; Neſcio an peccator ſit homo: veruntamen unum ſcio, quòd cæcus fui, & nunc video. Et dixerunt ei iterum, Quid fecit tibi, & quomodo aperuit tibi oculos tuos? Et reſpondit & dixit iis; Dixi vobis, at non audietis: quid igitur cupiditis audire? num vos diſcipuli ejus fieri vultis? Et convitiati ſunt ei, & dixerunt ei; Tu eſto diſcipulus ejus, nos diſcipuli Moſis ſumus. Nos ſcimus quòd Moſi loquutus eſt Deus, & hunc neſcimus undè ſit. Et reſpondit ille homo & dixit. Adhuc in hoc certè mirabile eſt, hunc hominem quia neſcitis undè ſit, & tamen aperuit oculos meos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 خدايرا ستايش بك * ما ميدانيم كه اين مرد گناه كارست * ان مرد گفت اگر گناه كارست
26 نميدانم * ولي ميدانم كه چشم نداشتم واين ساعت ميبينم * باز گفتند * باتو چه كرد
27 وچگونه چشم ترا گشاد * جواب داد كه بشما گفتم * وباور نميكنيد * دگر چه ميخواهيد
28 شنيدن * مگر ميخواهيد * كه شما نيز اورا شاگردان شويد * ايشان بدگفتند * ترا شاگردان
29 وگفتند تو شاگرد او باش * ما شاگردان موسي هستيم * وميدانيم كه خدا با موسي
30 سخن گفت * اين را نميدانيم از گجاست * ان مرد بديشان گفت * باين عجب
ميمانيد * ونميدانيد از گجاست * ودو چشم من گشاد *

Deo laudem date, nos ſcimus quòd hic homo peccator eſt. Homo ille dixit; An peccator ſit, neſcio; ſed ſcio quòd oculos non habuerim, & hâc horâ videam. Rurſus dixerunt, tibi quid fecit? & quomodò oculos tibi aperuit? Reſponſum dedit; Vobis quidem dixi, & fidem non habuiſtis, iterùm quare vultis audire? Numquid vultis ut vos etiam ei diſcipuli fiatis? Ipſi cæco illi convitiati ſunt, & dixerunt; Tu diſcipulus ejus eſto: nos diſcipuli Moſis ſumus. Et ſcimus quòd Deus cum Moſe locutus eſt: hunc autem non novimus undè ſit. Ille homo eis dixit; In hoc admirabundi hæretis, & neſcitis undè eſt, & oculos meos aperuit?

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Scimus [sauté] quia peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor *sit*, & vo-
31 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ, καὶ τὸ θέ-
luntatem ejus *faciat*, hunc *audit*. Ex seculo non auditū est, quia aperuit quis ocu-
32 λημα ἀνῷ ποιῇ, τοῦτο ἀκούει. Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη, ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλ-
los cæci nati. *Si non* esset hic à Deo, non poterat facere quicquam.
33 μοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου. Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν.
Responderunt & dixerunt ei; In peccatis *tu* natus es totus, & tu doces
34 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις
nos? Et ejecerunt eum foràs. Audivit Jesus quia ejecerunt eum foràs: & *inveniens*
35 ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. Ἤκουσεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· καὶ εὑρὼν
eum, dixit ei; Tu credis in filium Dei? Respondit ille, &
36 αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ, Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ; Ἀπεκρίθη (φ) ἐκεῖνος καὶ
dixit; Quis est, Domine, ut credam in eum? Dixit *autem* ei Jesus;
37 εἶπε, Τίς ἐστι, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; Εἶπε δὲ αὐτῷ (χ) ὁ Ἰησοῦς,
Et vidisti eum, & *loquens cum te, ille* est. At ait; Credo, Domine:
38 Καὶ ἑώρακας αὐτὸν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκεῖνός ἐστιν. Ὁ δὲ ἔφη, Πιστεύω, Κύριε·
Et adoravit eum. Et dixit Jesus; In judicium ego in mundum hunc
39 καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον
veni: ut non *videntes* videant, & *videntes* cæci fiant. Et
40 ἦλθον· ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. Καὶ
audierunt ex Pharisæis *hæc existentes* cum eo, & dixerunt ei; *Num* & nos
ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ, Μὴ καὶ ἡμεῖς
cæci sumus? Dixit eis Jesus; Si cæci essetis, non haberetis peccа-
41 τυφλοί ἐσμεν; Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρ-

tum: nunc verò dicitis, Quia videmus: *igitur* peccatum vestrum manet.
τίαν· νῦν δὲ λέγετε, Ὅτι βλέπομεν· ἡ οὖν ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

CAP. X. ι'.

AMen, amen dico vobis; *Non intrans* per ostium in ovile
1 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν
ovium, sed *ascendens* aliundè, ille fur est & latro. *Ille verò*
2 τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ λῃστής. Ὁ δὲ
intrans per ostium, pastor est ovium. Huic ostiarius aperit,
3 εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας, ποιμήν ἐστι τῶν προβάτων. Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει,
& oves vocem ejus audiunt, & proprias oves *vocat juxta nomen*, &
καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα (α) καλεῖ κατ' ὄνομα, καὶ
educit eas. Et cùm proprias oves emiserit, ante eas vadit: &
ἐξάγει αὐτά. Καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύ-
4 εται· καὶ
oves illum sequuntur, quia sciunt vocem ejus. Alienum autem non
τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ. Ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ
5 *sequentur*, sed *fugient* ab eo: quia non noverunt alienorum vo-
(β) ἀκολουθήσουσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἴδασι τῶν ἀλλοτρίων τὴν φω-
cem. Hoc proverbium dixit eis Jesus: Illi autem non cognoverunt
νήν. Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν
6 *quænam essent quæ loquebatur* eis.
τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

MS. A. (υ) γεγεννημένου. (φ) ἐκεῖνος, Τίς (χ) Ἰησοῦς· ΚΕΦ. ι'. MS. A. (α) φωνῇ κατ' (β) ἀκολουθήσουσιν,

Scimus autem Deum vocem peccatorum non exaudire: sed qui eum reveretur & exequitur voluntatem ejus, hunc exaudit. Ab ævo auditum non est aliquem aperuisse oculos cæci nati. Nisi à Deo esset iste, non potuisset hæc facere. Responderunt ac dicunt ei; Tu totus in peccatis natus es, & tu doces nos? & ejecerunt eum foràs. Et audiit Jesus eum ejectum fuisse foràs: & invenit eum, ac dixit ei; Tùne credis in filium Dei? Respondit ille qui sanatus fuerat; & ait; Quis est, Domine mi, ut credam in eum? Dixit ei Jesus; Vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est. At ille ait; Credo, Domine mi: & procidens adoravit eum. Et dixit Jesus; Ad judicium mundi hujus veni, ut ii qui non vident, videant, & ii qui vident, cæci fiant. Et hæc audierunt *quidam* ex Pharisæis qui cum eo erant, ac dixerunt ei; Num & nos cæci sumus? Ait illis Jesus; Si cæci essetis, non esset peccatum vobis, nunc autem dicitis; Videmus, propterea peccatum vestrum perstat.

Vespere sanctificationis ecclesiæ, & consecrationis Episcoporum. 26.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

*ليكن من دانم كه خدا از كنه‌كاران نمي شنود * الا ازان كس كه ازو بترسد و ارادت او كند * ازو بشنود * * وهرگز كسي از قديم نشنيد كه كور مادر زادرا كسي توانست چشم كشودن * * اگر اين كس از خدا نمي بود * اين معجزه را نمي توانست كردن * * بدو جواب دادند وگفتند * تو تمام در گناه زاينك شدي * و تو ما را مي اموزاني * و اورا بدر بردند * * وعيسي شنيد كه اورا بيرون بردند اورا يافت * وبدو گفت * به پسر خدا ايمان مي اوري * انك ترا خوش كرد * آن مرد پاسخ داد وگفت كيست خداوند * كه بدو ايمان بياورم * عيسي بدو گفت * انكس كه با تو سخن مي گويد اوست * * او گفت ايمان اوردم اي خداوند * ودوتا شد وبهر مسيح سجود كرد * * وعيسي گفت براي داوري عالم آمدم * تا ايشان كه نديدند ببينند * وآنان كه بينا اند نا بينا شوند * معتزلان كه با وي بودند * اين را شنيدند * وگفتند * مگر ما نيز نا بينايانيم * * مسيح بديشان گفت اگر نا بينايان مي بوديد * شما را گناه نمي بود اكنون † معترفيد كه مي بينيم * براي ان گناه شما پايدارست*

Sed ego scio quòd Deus peccatores non audiat: sed illum hominem, qui eum timet, & voluntatem ejus facit, eum audit. Nec unquam quisquam ab antiquo audivit, quòd cæco à matre nato aliquis potuit oculos aperire. Si hic homo à Deo non esset, hoc miraculum non potuisset facere. Ei responderunt, & dixerunt; Tu totus in peccatis natus es, & tu nos doces? Et eum ejecerunt. Et Jesus, audito quòd eum ejecissent, eum invenit & ei dixit; In filium Dei fidem habes qui te sanavit? Ille homo responsum dedit, & dixit; Quis est, Domine, ut in eo fidem habeam? Jesus illi dixit; Ille qui tecum loquitur ipse est. Ille dixit; Fidem habeo, ô Domine: & incurvatus est & Christum adoravit. Et Jesus dixit; Ad judicandum mundum veni; ut ii qui non viderunt, videant: & ii qui videntes sunt, cæci fiant. Pharisæi, qui eum eo erant, hæc audiverunt, & dixerunt; Nunquid nos etiam cæci sumus? Christus illis dixit; Si cæci essetis, vobis peccatum non esset: nunc profitemini, Videmus: propterea peccatum vestrum permanet.

CAP. X.

AMen, amen dico vobis; Qui non intrat per ostium in caulam ovium, sed ascendit per locum alium, ipse fur est & latro. Is verò qui intrat per ostium, pastor est ovium. Atque huic custos ostii referat ostium, & oves audiunt vocem ejus: & oves suas vocat nominibus suis, & educit eas. Quumque emiserit oves suas, præcedit eas, & oves ejus sequuntur eum, quippe quæ nôrint vocem ejus. Extraneum verò nequaquam sequuntur oves, sed fugiunt ab eo, quia non nôrunt vocem extranei. Hanc parabolam dixit eis Jesus: illi verò non cognoverunt quid colloqueretur eis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

31 Scimus autem quia peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor est, & vo-
32 luntatem ejus facit, hunc exaudit. A seculo non est auditum, quia quis aperuit
33 oculos cæci nati. Nisi esset hic à Deo, non poterat facere quidquam. Respon-
34 derunt, & dixerunt ei; In peccatis natus es totus, & tu doces nos? Et ejecerunt
35 eum forás. Audivit Jesus quia ejecerunt eum forás: & cùm invenisset eum, dixit
36 ei; Tu credis in Filium Dei? Respondit ille, & dixit; Quis est, Domine, ut cre-
37 dam in eum? Et dixit ei Jesus; Et vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est.
38 At ille ait; Credo, Domine. Et procidens adoravit eum. Et dixit Jesus; In ju-
39 dicium ego in hunc mundum veni: ut qui non vident videant, & qui vident cæci
40 fiant. Et audierunt quidam ex Pharisæis, qui cum ipso erant, & dixerunt ei;
41 Numquid & nos cæci sumus? Dixit eis Jesus; Si cæci essetis, non haberetis pec-
catum: nunc verò dicitis; Quia videmus: Peccatum vestrum manet.

CAP. X.

1 AMen, amen dico vobis; Qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascen-
2 dit aliundè, ille est fur, & latro. Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium.
3 Huic ostiarius aperit, & oves vocem ejus audiunt, & proprias oves vocat nomina-
4 tim, & educit eas. Et cùm proprias oves emiserit, ante eas vadit: & oves il-
5 lum sequuntur, quia sciunt vocem ejus. Alienum autem non sequuntur, sed fu-
6 giunt ab eo: quia non noverunt vocem alienorum. Hoc proverbium dixit eis
Jesus. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 *وَنحن نعلم ان الله لا يسمع للخطاة لكنه يستجيب لمن يتعبد له ويعمل مسيته *لم يسمع
32 قط ان احدا فتح عيني مولود اعمي * لولا ان هذا من الله لم يقدر ان يفعل شيا *اجابوه
33 فايلين انت ولدت كلك بالخطايا افتعلمنا نحن ثم اخرجوه خارجا *وسمع يسوع انهم اخرجوه
34 خارجا فوجده وقال له انت تومن بابن الله *فاجابه قايلا ومن هو يا سيد لاومن به *قال له
35 يسوع قد رايته وهو الذي يكلمك * فقال له قد امنت يا سيد وسجد له * فقال يسوع
39 انا اتيت لدينونة هذا العالم *لكي يبصر الذين لا يبصرون والذين يبصرون يعمون *
40 *وسمع هذا بعض الفريسيين الذين كانوا معه * فقالوا له هل نحن ايضا عميان * فقال لهم
41 يسوع لو كنتم عميانا لم تكن لكم خطية * والان قايلكم تقولون انكم تبصرون فمن
اجل هذا خطيتكم باقية *

الفصل الثالث والعشرون

Et nos scimus quòd Deus non exaudit peccatores, sed exaudit eum qui se jubdit illi, & facit voluntatem ejus. Non est auditum unquam quòd quis aperuerit oculos nati cæci. Nisi esset hic à Deo, non potuisset facere quicquam. Respondérunt ei, dicentes; Tu natus es totus in peccatis, & doces nos? Deindè ejecerunt eum forás. Et audivit Jesus quòd ejecissent eum forás, & invenit eum, & dixit ei; Tu credis in filium Dei? Respondit ei, dicens; Et quis est, Domine, ut credam in eum? Dixit ei Jesus; Jam vidisti eum, & est qui loquitur tecum. Ait illi; Jam credidi, Domine: & adoravit eum. Dixit autem Jesus; Ego veni ad judicium hunc mundum, ut videant qui non vident, et qui vident cæci fiant. Audierunt autem hoc quidam Pharisæorum qui erant cum illo, et dixerunt ei; Nunquid nos quoque cæci sumus? Dixit eis Jesus; Si essetis cæci, non haberetis peccatum: At nunc vos quidem dicitis vos videre, & idcircò peccatum vestrum stabile est.

Sectio vigesima tertia.

CAP. X.

1 *AMen amen dico vobis Qui non intrat per ostium in ovile ovium sed ascendit
2 per locum alium, ille quidem latro est & fur. Qui autem intrat per ostium,
3 ipse pastor est ovium. Et janitor aperit ei: & oves audiunt vocem ejus, &
4 vocat oves suas nominibus suis. Et quum eduxit oves suas, vadit ante eas,
& sequuntur eum: quia norunt vocem ipsius. Extraneum autem non sequuntur,
5 sed fugiunt ab eo: quia non agnoscunt vocem extranei. Hæc est parabola,
6 quam dixit eis Jesus. Verùm ipsi non intellexerunt quod locutus est eis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 አላመር፡ባሕቱ፡ከመሰ፡ሊይሰመዖ፡ለኃጥኣን፡እግዚአብሔር፡ዘእንበለ፡ለፈራህያኑ፡
32 እግዚአብሔር፡ዘይገብር ፡ፈቃዶ፡ ሎቱ፡ይሰመዖ።።። ወእመአመ፡ተፈጥረ፡ዓለመ፡
33 ሊተሰመዕ፡ወአልቦ፡ዘዕውሩ፡ተወልደ፡ ወተከሠተ፡ለዕይንቲሁ።።። ሶበ፡ሊኅኑ፡እመ፡
34 እግዚአብሔር ፡ዝንቱ፡እመ፡ሊክህለ፡ገቢረ፡ወሊመንተኒ።።። ወለወገሉ፡ሊይሁድ፡
ወይቤልዎ፡ዘለኪከ፡በኃጢኣት፡ተወለድከ፡ለንተሁ፡ትሜህረነ፡ለነ፡ ወሰደድዎ፡ ወለው
35 ፀእዎ፡ላፋለ።።። ወሰመዐ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ከመ፡ለውፀእዎ፡ላፋለ፡ ወረከቦ፡ወይቤ
36 ሎ፡ተለመንሁ፡ለንተ፡በወልደ፡እጓለ፡እመ፡ሕያዎ።።። ወለወገለ፡ ወይቤ፡ መኑ፡ው
37 እቱ፡ለግዚኦ፡ከመ፡ለእመን፡ቦቱ።።። ወለወገለ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ወይቤሎ፡ዘር
38 ሊከ፡ወተናገረከ፡ውእቱ።።። ወይቤ፡ለመንሱ፡እግዝኦ፡ ወሰገደ፡ ሎቱ።።። ወይቤ
39 ሎ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ለነሰ፡ለከሩነ፡ዝኣለመ፡መጸእኩ፡ ውስተ፡ዝንቱ፡ ዓለመ፡ከመ፡
40 ኢለ፡ሊይራእዩ፡ ይርእዩ፡ወለለ፡ይራእዩ፡ይዓውሩ፡ ወሊይርእዩ።።። ወሰመዕዎ፡ፋሪ
41 ሰዊያን፡ለለ፡ህየ፡ህለው፡መስሌሁ፡ዘንተ፡ወይቤልዎ፡ንሕነሂኬ፡ዕውራን፡ንሕነ።።። ወ
ይቤሎሙ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ሶበሰ፡ዕውራን፡ለንትሙ፡እመ፡ሊኅነክሙ፡ገጋየ።።ይእዜሰ፡
በሕቱ፡ንቡር፡ገጋይክሙ፡እስመ፡ከመ፡ትብሉ፡ንረኢ፡ሊይትኃደገክሙ፡ገጋይክሙ።።።
በጲጥሮስ ፡ዘሓዳር ፡ መንባብ።።።

1 ለጫን፡ላጫን፡እብለክሙ፡ ዘሊቦለ፡ እንተ፡ ለንቀጽ፡ ውስተ፡ ዐጸደ፡ ለባግዕ፡ ወዓርገ፡
2 እንተ፡ከልእኣ፡ገጽ፡ሰራቂ፡ውእቱ፡ወጕሕልየ።።። ወዘሰ፡እንተ፡ለንቀጽ፡ይበውእ፡ናለዊ፡
3 ለባግዕ፡ ውእቱ።።። ወሎቱሰ፡ያርኣዎን፡ዓጸዊ፡ወለባግዕኒ፡ይሰመዓሙ፡ቃሎ።።ወይጼ
4 ውዖን፡ለለባግዒሁ፡በበ፡ለሰማቲሆን፡ ወያፈቅሮን፡ወያወፍሮን።።። ወሶበ፡ለውፀእኖ፡
ለከሎሎን፡ ይሐውር፡ ቅድሜሆን፡ ወይተልዋሁ፡ድኅሪሁ፡ ለባግዒሁ፡እስመ፡ያእመሪ፡ቃ
5 ሎ።።። ወለነኪርሰ፡ሊይተልዋሁ፡ለለ፡ይጕይያ፡ እመኔሁ፡ እስመ፡ ሊያለመር፡ ቃሎ፡
6 ለነኪር።።። ወዘንተ፡ መሰሌ፡ ይቤሎሙ ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ ፡ ወእሙንቱሰ ፡ ሊያእ
መሩ ፡ ዘይቤሎሙ።።።

Scio tamen quòd non audit peccatores Deus, sed timentes Deum: facientem vo- 31
luntatem ejus, hunc audit. Et à creatione mundi non auditum fuit, quòd aliquis 32
cæcus natus fuit, & aperti fuerunt oculi ejus. Si non esset à Deo hic, non pos- 33
set facere quicquam. Et respondérunt Judæi & dixerunt ei; Tùmet qui in pec- 34
catis natus es, tu etiam docebis nos? Et expulerunt eum, & ejecerunt eum fo-
rás. Et audivit Dominus Jesus quòd ejecissent eum forás, & invenit eum & di- 35
xit ei; Credísne tu in Filio hominis? Et respondit & dixit, Quis est Domine, ut 36
credam in eo? Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Quem vidisti & allo- 37
quutus es, est. Et dixit; Credidi Domine: & adoravit eum. Et dixit ei Domi- 38
nus Jesus, Ego in judicium mundi veni in hunc mundum, ut qui non vident, vi- 39
deant, & qui vident, cæci fiant & non videant. Et audierunt Pharisæi qui ibi 40
erant cum eo, hoc, & dixerunt ei; Nos igitur cæci sumus? Et dixit iis Domi- 41
nus Jesus; Si cæci essetis, tum non haberetis errorem; nunc verò manet error
vester: quia sic dicitis; Vidimus, non remittetur vobis error vester.

CAP. X.

De Petri firmitate sermo.

1 AMen, amen dico vobis, Qui non intrat per ostium in atrium ovium, & as-
2 cendit aliundè, fur & latro est. Et qui per ostium intrat, pastor ovium est.
3 Et ei aperit ostiarius, & oves audiunt vocem ejus, & vocat oves nominatim, &
4 diligit eos, & educit eas. Et quum eduxerit omnes, vadit ante eas, & adhærent
ei post eum oves ejus, quia cognoscunt vocem ejus. Et alieno non adhære-
5 bunt, sed fugient ab eo, quia non cognoscunt vocem alieni. Et hanc paraboo-
6 lam dixit iis Dominus Jesus: & illi non cognoscebant quid dicebat iis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

بيست دو فرمود مسيح كه كله ديكر دارم بجز اين كله وعاقبت همه يكي بشود

1 *عيسي گفت راست راست بشما بگويم * هر كه گوسفندانرا از در آغل در نيارد * بدانك آن
2 كس دزدست * وحرامي * *واك از در در آرد * بدانك شبانست * ودربان براي او دررا
3 بگشايد * وگوسفندان† اواز اورا بشناسند * واو گوسفندان خودرا هر يكي بنام بخواند * وبدر
4 آورد * * وچون خوانك باشد *وبدر اورده گوسفندان† پيش او روان كردند * وبرهاء ايشا در دنبال
5 ايشان * براي انك اوازش مي شناسند * * وهر گز برها در دنبال گوسفندان بيگانه نروند *
6 واگر بيشند بگريزند * *اين مثلهارا عيسي بديشان گفت * وايشان نمي دانستند† چه مي گويد *

XXII. Pronuntiat Christus; Gregem alium habeo, præter hunc gregem, & postremò ambo unus erit.

CAP. X.

1 JEsus dixit; Verè, verè vobis dico; Quicunque oves per ostium caulæ
non introducit, scite quòd ille homo fur est & latro: Qui verò per osti-
2 um introducit, scite quòd pastor est. Et ostiarius ei ostium aperiet, et oves
3 vocem ejus audient, et ille oves suas singulas nomine vocabit, et
educet. Et cùm vocârit et eduxerit oves, ante eum incedunt, et agni
4 earum post eas, eò quòd vocem ejus nórunt. Nec unquam agni post oves
5 alienas ibunt, & si viderint fugient. Has parabolas Jesus illis dixit, et
6 illi non cognoverunt quid diceret.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dixit ergò iterùm eis Jesus; Amen, amen dico vobis; Quia ego sum
7 Εἶπεν οὖν (γ) πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐγώ εἰμι
ostium ovium. Omnes quotquot *ante me* venerunt, fures sunt, & la-
8 ἡ θύρα τῶν προβάτων. Πάντες ὅσοι (δ) πρὸ ἐμοῦ ἦλθον, κλέπται εἰσὶ καὶ λῃ-
trones: sed non audierunt eos oves. Ego sum ostium: per me si quis
9 σταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις
introierit, salvabitur: & ingredietur & egredietur, & *pastum* inveniet. Fur
10 εἰσέλθῃ, σωθήσε(ται)· καὶ εἰσελεύσε(ται) καὶ ἐξελεύσε(ται), καὶ νομὴν εὑρήσε(ι). Ὁ κλέπτης
non venit *si non* ut furetur & mactet, & perdat: Ego veni ut vitam habeant,
οὐκ ἔρχε(ται) εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ, καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι,
& abundantiùs habeant. Ego sum pastor *pulcher*. Pastor *pulcher* ani-
11 καὶ περισσὸν ἔχωσιν. Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυ-
mam suam *ponit* pro ovibus. Mercenarius autē & non *existens* pastor, cujus
12 χὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. Ὁ μισθωτὸς δὲ καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ
non sunt oves propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oves,
(ε) οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα,
& fugit: & lupus rapit *eas*, & dispergit oves. *At* mercenarius
13 καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτὰ, καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα. Ὁ δὲ μισθωτὸς
fugit, quia mercenarius est: & non *curæ est ei* de ovibus. Ego sum
14 φεύγει, ὅτι μισθωτός ἐστι, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. Ἐγώ εἰμι
pastor *pulcher*, & cognosco meas, & *cognoscor à* meis. Sicut
15 ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν. Καθὼς γ

novit me Pater, & ego agnosco Patrem: & animam meam pono
γινώσκει με ὁ πατὴρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα· καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι
pro ovibus. Et alias oves habeo, quæ non sunt ex *ovile*
ὑπὲρ τῶν προβάτων. Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς
hoc: & illas me oportet adducere, & vocem meam audient, & fiet
ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου (ζ) ἀκούσουσι, καὶ γενήσε(ται)
unum ovile, unus pastor. *Propter hoc* Pater me diligit, quia ego pono
μία ποίμνη, εἷς ποιμήν. Διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι
animam meam, ut iterùm sumam eam. Nemo tollit eam à me, sed
τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. Οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ'
ego pono eam à meipso: potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo
ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ· ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτὴν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω
iterùm sumendi eam: Hoc mandatum accepi à Patre meo. Dissensio
πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου. Σχίσμα
igitur iterùm facta est *in* Judæis propter sermones hos. Dicebant autem
οὖν πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. Ἔλεγον δὲ
multi ex ipsis; Dæmonium habet, & insanit: quid eum auditis? Alii
πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; Ἄλλοι
dicebant; Hæc verba non sunt *dæmoniaci*. Num dæmonium potest cæ-
ἔλεγον, Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου. μὴ δαιμόνιον δύνα(ται) τυ-
corum oculos aperire?
φλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;

MS. A. (γ) αὐτοῖς πάλιν (δ) ἦλθον πρὸ ἐμοῦ, (ε) οὐκ ἔστιν (ζ) ἀκούσωσιν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

.7 *ܐܡܪ ܗܘ ܝܫܘܥ ܬܘܒ ܠܗܘܢ ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܢܐ ܗܘ ܬܪܥܐ.
8 *ܟܠ ܐܢܘܢ ܕܐܬܘ ܩܕܡܝ ܓܢܒܐ ܘܩܛܠܐ ܐܢܘܢ ܘܠܐ ܫܡܥܘ ܠܗܘܢ ܐܢܘܢ ܥܢܐ.
9 ܐܢܐ ܗܘ ܬܪܥܐ ܡܢ ܥܠ ܕܢ ܢܥܘܠ ܒܝ ܢܬܚܐ ܘܢܦܩ ܘܢܫܟܚ ܡܪܥܝܬܐ. *
10 ܓܢܒܐ ܐܬܐ ܐܠܐ ܕܢܓܘܒ ܘܢܩܛܘܠ ܘܢܒܕ. ܐܢܐ ܐܬܝܬ ܕܚܝܐ ܢܗܘܘܢ ܘܝܬܝܪ ܢܗܘܘܢ.
11 ܐܢܐ ܗܘ ܪܥܝܐ ܛܒܐ. * ܪܥܝܐ ܛܒܐ ܢܦܫܗ ܡܫܠܡ ܥܠ ܥܢܐ.
12 ܐܓܝܪܐ ܘܠܐ ܪܥܝܐ ܗܘ ܕܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܥܢܐ ܕܝܠܗ ܡܢ ܕܚܙܐ ܠܕܐܒܐ ܐܬܐ ܘܫܒܩ ܠܥܢܐ
13 ܘܐܒܩ ܠܗܘܢ ܘܦܪܫ. * ܐܓܝܪܐ ܗܘ ܕܐܓܝܪ ܘܠܐ ܡܫܬܡܫ ܒܥܢܐ ܕܝܠܗ ܐܝܬ ܠܗ.
14 ܐܢܐ ܗܘ ܪܥܝܐ ܛܒܐ ܘܝܕܥ ܐܢܐ ܠܝ ܕܝܠܝ ܘܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ ܕܝܠܗ.
15 ܐܝܟ ܕܝܕܥ ܐܒܐ ܠܝ ܐܢܐ ܝܕܥ ܐܒܐ ܘܢܦܫܝ ܡܫܠܡ ܥܠ ܥܢܐ.
16 ܘܐܝܬ ܠܝ ܥܢܐ ܐܚܪܢܐ ܕܠܐ ܡܢ ܗܕܐ ܕܪܐ ܐܢܘܢ ܐܦ ܐܢܘܢ ܐܝܬ ܠܝ ܕܢܐܬܝ
ܘܢܫܡܥ ܩܠܝ ܘܢܗܘܐ ܓܢܒܐ ܚܕ ܪܥܝܐ ܚܕ.
17 ܒܗܕܐ ܐܒܐ ܪܚܡ ܠܝ ܕܐܢܐ ܡܫܠܡ ܢܦܫܝ ܕܐܬܝ ܢܣܒܗ ܬܘܒ.
18 ܠܐ ܐܝܬ ܕܢܣܒ ܢܦܫܝ ܡܢ ܥܠ ܕܝ ܐܢܐ ܡܫܠܡ ܢܦܫܝ ܘܫܠܝܛ ܐܢܐ ܒܗ ܕܢܣܒܗ ܘܫܠܝܛ
ܐܢܐ ܒܗ ܕܢܫܠܡ ܢܦܫܝ ܬܘܒ. ܗܕܐ ܦܩܕܢܐ ܩܒܠܬ ܡܢ ܐܒܐ ܕܝ.
19 ܫܪܝ ܗܘ ܦܘܠܓܐ ܒܝܢ ܝܗܘܕܝܐ ܥܠ ܡܠܐ ܗܠܝܢ. *
20 ܐܡܪܝܢ ܗܘ ܣܓܝܐ ܡܢܗܘܢ ܕܫܝܛܢ ܐܝܬ ܒܗ ܘܡܫܬܥܐ ܗܘ ܠܡܢܐ ܐܢܘܢ ܫܡܥܝܢ ܠܗ.
21 ܐܡܪܝܢ ܐܚܪܢܐ ܠܐ ܐܠܝܢ ܡܠܐ ܕܫܝܛܢ ܗܢܘ ܕܐܝܬ ܒܗ ܠܐ ܫܝܛܢ ܐܝܟ ܢܦܬܚ ܥܝܢܐ.
ܕܥܡܝܐ ܠܐ ܢܗܘܐ ܗܢܘ ܕܢܦܬܚ ܥܝܢܐ ܕܥܡܝܐ.

Dixit autem iterùm Jesus; Amen, amen 7
dico vobis, Ego sum ostium. Iique omnes 8
qui venerunt, fures sunt & latrones: sed
non audierunt eos oves. Ego sum ostium: 9
& per me si quis intraverit, servabitur: in-
gredietúrque ac egredietur, & pascua inve-
niet. Fur non venit nisi ut furetur, ac ut 10
trucîdet, & perdat: ego veni ut vitam ha-
beant, & quod præstantissimum est, habeant.
Ego sum pastor bonus: & pastor bonus 11
animam suam ponit pro ovibus suis. Mer- 12
cenarius autem qui non est pastor, & cujus
non sunt oves, quum vidit lupum venien-
tem, deserit oves, & fugit: venit autem lu-
pus, rapit & dissipat oves. Mercenarius 13
autem fugit, quia mercenarius est, & non
est ei cura ovium. Ego sum pastor bonus, 14
& cognosco meas, & agnoscor à meis. Sicut 15
novit me Pater meus, & ego cognosco Pa-
trem meum, & animam meam pono pro
ovibus. Habeò autem & oves alias quæ 16
non sunt ex hoc ovili, eas quoque oportet
me adducere: & audient vocem meam, &
grex totus fiet unus, unúsque pastor. Pro- 17
ptereà Pater meus diligit me, quia ego pono
animam meam, ut iterùm eam assumam.
Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam 18
ex mea voluntate: possum enim eam po-
nere, possúmque rursus eam assumere: quia
hoc mandatum accepi à Patre meo. Et 19
factum est iterùm dissidium inter Judæos
propter hos sermones. Et dicebant multi 20
ex eis; Dæmonium habet, & insaniendo in-
sanit: quid auditis eum? Alii autem di- 21
cebant; Hæc verba non sunt dæmoniaci:
nunquid dæmonium potest oculos cæci aperire?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* باز عيسي بديشان گفت راست راست بشما مي گويم * كه منم من دروازهٔ گوسفندان * 7
* وآنان كه امد بودند * دزدان وحراميان بودند * وگوسفندان از ايشان نشنيد 8
اند * * منم من دروازه * واگر كسي در من اندر آيد زنده شود * چون در آيد * وبدر 9
رود * وشبانرا بيابد * * ودزد نيايد الا كه بدزدد وپراكنده كند * وبكشد * من امدم 10
كه براي ايشان زندگاني † باشد * وانچ فرونست براي ايشان باشد * * منم ان نيك شبان كه 11
جان خودرا عوض گوسفندان خود بدهد * * مزدور كه شبان نباشد * وگوسفندان ازان 12
او نباشند * وقتي كه ببيند كه گرگ مي ايد * گوسفندانرا رها كند * وبگريزد * وگرگ
بيايد وبربايد * وگوسفندان پراكنده شوند * * وسبب ان مي گريزد كه مزدورست * وغم 13
گوسفندان † نمي خورد * * منم من شبان نيك وانچ ازان منست مي شناسم * واز انچ 14
دارم شناخته مي باشم * * انچنانك پدرم مرا مي شناسد * ومن پدررا مي شناسم * وجان 15
خودرا عوض گوسفندان بدهم * * ودیگر گوسفندان نيز دارم * آنان كه ازين كله نيستند * 16

*Rursus Jesus illis dixit; Verè, verè 7
vobis dico, quòd ego ipse sum ostium
ovium. Et ii qui venerunt, fures 8
& latrones fuerunt: & oves eos
non audiverunt. Ego ipse sum osti- 9
um: & si quispiam per me ingre-
diatur, vivet, cùm ingredietur, &
egredietur, & pastorem inveniet.
Fur autem non venit, nisi ut fu- 10
retur, & dissipet, & occidat: ego
veni ut illis vita sit, et id quod
amplius est illis sit. Ego sum ille 11
bonus pastor, qui animam suam pro
ovibus suis dabit. Mercenarius, 12
qui pastor non est, et oves propriæ
ipsius non sunt, tempore quo vidérit
quòd lupus venit, oves relinquet,
et fugiet: lupus autem veniet, et
rapiet, et oves dispersæ erunt.
Propterea autem fugit, quia mer- 13
cenarius est, et curam ovium non
sustinet. Egomet sum pastor bonus, 14
et id quod meum est cognosco, et
ab eo quod habeo cognitus sum.
Quemadmodum Pater meus me no- 15
vit, et ego Patrem novi, et ani-
mam meam pro ovibus dabo. Et 16
alias oves etiam habeo, quæ
quidem de hoc grege non sunt;*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

7 Dixit ergò eis iterùm Jesus; Amen, amen dico vobis, Quia ego sum ostium
8 ovium. Omnes quotquot venerunt, fures sunt, & latrones, & non audie-
9 runt eos oves. Ego sum ostium. Per me si quis introierit, salvabitur: &
10 ingredietur, & egredietur, & pascua inveniet. Fur non venit nisi ut fu-
retur, & mactet, & perdat. Ego veni ut vitam habeant, & abundanti-
11 ùs habeant. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro
12 ovibus suis. Mercenarius autem, & qui non est pastor, cujus non sunt oves
propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit: & lupus rapit,
13 & dispergit oves: Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non
14 pertinet ad eum de ovibus. Ego sum pastor bonus: & cognosco meas, &
15 cognoscunt me meæ. Sicut novit me Pater, & ego agnosco Patrem: &
animam meam pono pro ovibus meis. Et alias oves habeo, quæ non sunt 16
ex hoc ovili: & illas oportet me adducere, & vocem meam audient, &
fiet unum ovile, & unus pastor. Propterea me diligit Pater: quia ego po- 17
no animam meam, ut iterùm sumam eam. Nemo tollit eam à me: sed 18
ego pono eam à meipso, & potestatem habeo ponendi eam: & potestatem
habeo iterùm sumendi eam: Hoc mandatum accepi à Patre meo. Dissen- 19
sio iterùm facta est inter Judæos propter sermones hos. Dicebant autem 20
multi ex ipsis; Dæmonium habet, & insanit: quid eum auditis? Alii di- 21
cebant; Hæc verba non sunt dæmonium habentis: Numquid dæmonium po-
test cæcorum oculos aperire?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * ثم ان يسوع قال لهم ايضا امين امين اقول لكم اني انا هو باب الخراف * وجميع الذين اتوا 8
قبلي كانوا لصوصا وسرّاقا لكن الخراف لم تسمع لهم * انا هو الباب واي انسان يدخل بي 9
يخلص ويدخل ويخرج ويجد المرعى * فاما السارق فليس ياتي الا ليسرق ويذبح ويهلك. فاما 10
انا فانما اتيت لتكون لهم الحياة الموبدة وليكون لهم افضل * انا هو الراعي الصالح والراعي 11
الصالح يبذل نفسه عن الخراف * واما الاجير الذي ليس براع وليست الخراف له فاذا رأى 12
الذيب قد اقبل يدع الخراف ويهرب * فياتي الذيب فيخطف ويبدد الخراف * وانما يهرب 13
الاجير لانه مستاجر وليس يسعى على الخراف * انا هو الراعي الصالح وانا عارف برعيتي 14
ورعيتي تعرفني * كما ان الاب عارف بي وانا عارف بالاب ونفسي ابذل دون الخراف * ولي كباش 15 16
اخر ليست من هذا القطيع فينبغي لي ان اتي بهم ايضا يسمعون صوتي ويكون الرعية واحدة
لراع واحد * فمن اجل هذا يحبني الاب لاني اضع نفسي لاخذها ايضا * وليس احد ياخذها 17 18
مني لكنني انا اضعها بارادتي * لان لي سلطانا ان اضعها وسلطانا ان اخذها ايضا * لان هذه
هي الوصية التي قبلتها من ابي * ووقع ايضا بين اليهود سعاف من اجل هذه الاقوال * 19
وقال كثيرون منهم ان به شيطانا وقد جن فما تسمعون منه * وقال آخرون ان هذا الكلام 20 21
ليس هو كلام مجنون * هل شيطانا يقدر ان يفتح اعين العميان *

Prætereà Jesus subdidit eis iterùm; 7
Amen, amen dico vobis, quòd ego sum ostium ovium. Et omnes qui venerunt an- 8
te me, erant latrones & fures: sed oves non obediverunt eis. Ego sum ostium, 9
& quicunque homo introierit per me, salvabitur: & ingredietur, & egre-
dietur, & inveniet pascua. At verò 10
fur non venit nisi ut furetur, et jugu-
let, & perdat. At ego quidem veni ut sit eis vita æterna, & contingat eis
excellentiùs. Ego sum pastor bonus, et 11
pastor bonus permutat animam suam pro
ovibus. At mercenarius qui non est pa- 12
stor, et cujus non sunt oves, cùm vi-
det lupum venientem, destituit oves,
et fugit: venitque lupus, et rapit, ac
dispergit oves. Et quidem fugit merce- 13
narius, quia mercede conductus est,
et non miseretur ovium. Ego sum pastor 14
ille bonus, et ego cognosco gregem me-
um, et grex meus me cognoscit. Sicut 15
Pater cognoscit me, et ego cognosco Pa-
trem: et animam meam commuto pro
ovibus. Item sunt mihi arietes alii, 16
qui non sunt de hoc ovili; et oportet me
adducere illos etiam ad audiendam vo-
cem meam: et erit ovile unum pastoris
unius. Ideò diligit me Pater, quia pono 17
animam meam, ut sumam eam iterùm.
Et nemo tollet eam à me, sed ego ponam 18
eam ex voluntate mea. Nam habeo fa-
cultatem ponendi eam, & facultatem su-
mendi eam iterùm: quia hoc est manda-
tum quod accepi à Patre meo. Cecidit 19
ergò rursus inter Judæos dissensio pro-
pter hujusmodi sermones. Et dixerunt 20
multi ex illis; Est in eo dæmonium,
et jam insanivit, cur auditis eum?
Et dixerunt alii; Certè hic sermo non 21
est sermo insani. Num dæmonium potest
aperire oculos cæcorum?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በጳጳሰት፡መንባብ፡=፦

7 ወይቤሎሙ፡ ካዕበ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ አሜን፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ አነ፡ ውእቱ፡እንቀ
8 ጸ፡ ለባግዕ፡::=፦ ኵሎሙ፡ እሰ፡ መጽሉ፡ እመቅድሜየ፡ ሰረቅት፡ ወጐሕልያ፡ እሙን
9 ቱ፡::ወባሕቱ፡ኢይሰመዒሆሙ፡ለባግዕ፡::=፦ አነ፡ውእቱ፡ እንቀጸ፡ ለባግዕ፡ ዘበአማን፡
10 ዘቦለ፡ እንተ፡ ኀቤየ፡ ይድኅን፡::ይበውእኒ፡ወይወፅእኒ፡ ወይረክብ፡መራዕየ፡::=፦ ወሰ
ራቂሰ፡ኢይመጽእ፡ ዘእንበለ፡ከመ፡ይስርቅ፡ወይጥባሓ፡ ወያሕጕል፡::ወእንሰ፡መጸእኩ፡
11 ከመ፡ይርከቡ፡ሕይወተ፡ ወፈድፋደ፡ይረክቡ፡::=፦ አነ፡ውእቱ፡ ኖላዌ፡ ሠሪ፡ኖላዊሰ፡ሠ
12 ር፡ይጫጡ፡ ነፍሰ፡ሃየተ፡ቤዛ፡ለባግዒሁ፡::=፦ ወዐሰብሰ፡ ዘሊኆነ፡ኖላዌ፡ወዘሊኆነ፡ ዘ
ዚላሁ፡ ለባግዒሁ፡ ይረሊ፡ተኵላ፡ይመጽእ፡ ወይጥይይ፡ ወይኀድግ፡ ለባግዒሁ፡ወይመ
13 ለጥን፡ ተኵላ፡ ወይዘርፎን፡=፦ እስመ፡ ዓሰብ፡ ውእቱ፡ ሊያሐዝኖ፡ በእንተ፡ ለባግ
14 ዕ፡::=፦ አነ፡ውእቱ፡ኖላዌ፡ ሠር፡ ወአ[illegible]ሮር፡ ዘዚለየ፡ መርዔትየ፡ ወየላመረኒ፡ እሊ
15 ለየ፡=፦ ወበከመ፡ያላመረኒ፡አብ፡ላነሂ፡አላመሮ፡ ለአብ፡ወእጜጡ፡ ነፍሲየ፡ቤዛ፡ እ
16 ባግዒየ፡::=፦ ወኪየ፡ ካልኣተኒ፡ለባግዐ፡ እለ፡ኢኮና፡ እመዝንቱ፡ዓጸድ፡ወኪየሆን፡ሃ
ለወኒ፡ አለመጽኦን፡ወይሰመዒኒ፡ቃልየ፡ ወይከውና፡አሐደ፡መርዔት፡ለአሐዱ፡ኖላዌ፡::=፦
17 ወበእንተዝ፡ያፈቅረኒ፡ አብ፡ እስመ፡አነ፡ እጜጡ፡ ነፍስየ፡ከመ፡ ካዕበ፡አንሥኦ፡::=፦
18 ኢልቦ፡ ዘይሄይደኒ፡ ያለኪየ፡ እጜጥዋ፡ወለኪየ፡አነሥኦ፡ብዑሕ፡ሊተ፡ላንብራ፡ ወካዕ
19 በ፡ብውሕ፡ሊተ፡ እንሥኦ፡::ወዘንተ፡ትእዛዘ፡ ነሣእኩ፡በኀበ፡አቡየ፡::=፦ ወተናፈቁ፡ወ
20 ተጋእዙ፡ከዕበ፡አይሁድ፡ በእንተዝ፡ ነገር፡::=፦ ወይቤሉ፡ብዙኃን፡ እመኔሆሙ፡ጋኔን፡
21 ቦቱ፡ወይዓብደ፡መንተኑ፡ታጸመእዎ፡::=፦ ወቦ፡ እለ፡ይቤሉ፡ዝንቱ፡ ነገር፡ሊቅን፡ ዘጋ
ኔን፡ጋኔንኑ፡ይክል፡ አሕይዎ፡ ወከሢተ፡አዕይንተ፡ ዕውራን፡::=፦

De episcopatu lectio.

Et dixit iis iterum Dominus Jesus; Amen, amen dico vobis, Ego sum ostium o- 7
vium. Omnes qui venerunt ante me, fures & latrones sunt: veruntamen non 8
audiebant eos oves. Ego sum ostium ovium verum: qui introierit per me, 9
servabitur: ingredietur & egredietur, & inveniet pascua. Et fur non venit nisi 10
ut furetur, & mactet, & perdat. Et ego veni ut inveniant vitam, & abundan-
tiùs invenient. Ego sum pastor bonus. Pastor bonus tradit animam suam pro 11
redemptione ovium suarum. Et mercenarius qui non fuit pastor, & cujus non 12
sunt oves propriæ, videt lupum venientem, & fugit, & relinquit oves suas: & ra-
pit eas lupus, & dissipat eas. Quia mercenarius est: non pertinet *ad* eum de 13
ovibus. Ego sum pastor bonus, & cognosco proprium gregem meum, & cog- 14
noscunt me mei. Et sicut cognoscit me Pater, ego cognosco Patrem: & trado 15
animam meam *pro* redemptione ovium mearum. Et habeo alias oves, quæ non 16
fuerunt ex hoc atrio: & illas oportet me adducere: & audient vocem meam,
& erunt unus grex, unius pastoris. Et propterea diligit me Pater, quia ego 17
trado animam meam, ut iterùm accipiam eam. Nemo erit qui diripiet mihi eam: 18
egomet tradam eam, & egomet accipiam eam, potestas est mihi ponere eam, &
iterû potestas est mihi ut accipiam eam: et hoc mandatû accepi apud Patrê meû.
Et divisi sunt, & disputârunt iterû Judæi de hoc sermone. Et dixerût multi ex il- 19
lis; Dæmoné habet, & insanit: quid igitur auditis eû? Et fuerunt qui dixerunt; Hic 20
sermo non est dæmonis: dæmon potéstne vivificare, & aperire oculos cæcorum? 21

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

برمن واجب است كه ايشانرا نيز بياورم * واواز من بشنوند * وپس ازان همه كوسفندان
يكي باشند * وايشانرا يك شبان باشد. * براي اين پدرم مرا دوست مي دارد * كه من جان خود 17
بدهم * وباز بستانمش * * كسي نتواند جان مرا از من ستادن * ليكن منم كه بمراد خود 18
بدهم * زيرا مسلطم وتوانا * كه جان خودرا بدهم * وباز بستانم كه اين فرمانرا از پدر قبول
كردم * * باز درميان يهوديان † مخالفت شد براي اين سخنها * وپسياران از ايشان مي كفتند * 19 20
ديو دارد وصرعي است شما چرا ازو مي شنويد * * ديكران مي كفتند * اين سخنها نه ازان 21
ديوانه است * ديوانه كجا تواند چشم نا بينا را كشودن

me oportet ut illas etiam adducam:
& vocem meam audient, & dein-
ceps omnes oves unus grex erunt, &
illis unus pastor erit. Propter hoc 17
Pater meus me diligit, quia ego da-
turus sum animam meam, & rur-
sus sumpturus eam. Quispiam non 18
potest animam meam à me tollere,
sed ego sum qui sponte meâ daturus
sum: potestate enim polleo & vi-
ribus, ut animam meam dem, &
rursus assumam; quia hoc manda-
tum à Patre accepi. Rursus inter 19
Judæos dissensio erat de his sermo-
nibus. Et multi ex eis dicebant; 20
dæmonium habet, & insanus est:
vos quare ipsum auditis? Alii di- 21
cebant; Hi sermones non sunt dæ-
moniaci: dæmoniacus ubi potest
oculos cæco aperire?

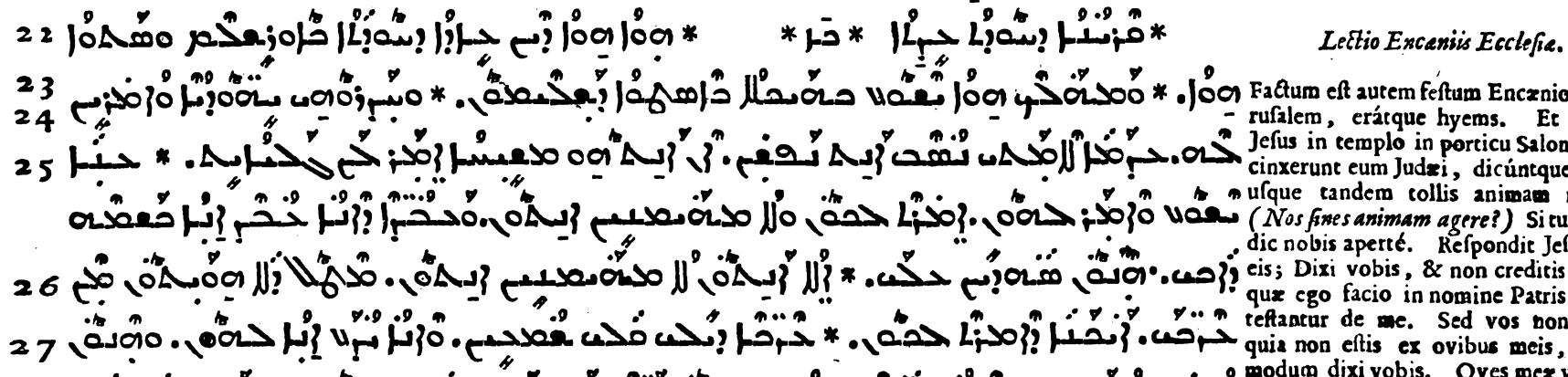
Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

22 Facta sunt autē Enceenia in Hierosolymis: & hyems erat. Et ambulabat Je-
23 Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις· καὶ χειμὼν ἦν. Καὶ (η) περιεπάτει ὁ Ἰη-
sus in templo, in porticu Salomonis. Circumdederunt ergò eum Judæi, &
24 σοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ (ϑ) τοῦ Σολομῶνος. Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ
dicebant ei; Quò usque animam nostrā tollis? si tu es Christus, dic nobis palám.
ἔλεγον αὐτῷ, Ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν παῤῥησίᾳ.
Respondit eis Jesus; *Dixi* vobis, & non creditis. Opera quæ ego facio in no-
25 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε. τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνό-
mine Patris mei, hæc *testantur* de me. Sed vos non creditis: non *enim* estis ex
26 ματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. (ι) Ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γάρ ἐστε ἐκ
ovibus meis, *sicut dixi vobis*. Oves meæ vocem meam audiunt,
27 τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν. Τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει,
& ego cognosco eas, & sequuntur me. Et ego vitam æternam do eis, & non
28 κἀγὼ γινώσκω αὐτὰ, καὶ ἀκολουθοῦσί μοι. Κἀγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ
peribunt in æternum: & non rapiet quisquam eas de manu mea. Pater meus
29 ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. Ὁ πατήρ μου
qui dedit mihi, major omnibus est, & nemo potest rapere de manu patris mei.
ὃς δέδωκέ μοι, (κ) μείζων πάντων ἐστὶ, καὶ οὐδεὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός μου.
Ego & Pater unum sumus. Sustulerunt ergò *iterùm* lapides Judæi, ut lapidarent
30 Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν. Ἐβάσταζον ἐν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν
31 αὐτόν. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, (λ) Πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός μου·
propter quod eorum opus lapidatis me? Respondérunt ei Judæi, di-
διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετέ με; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ (μ) Ἰουδαῖοι, λέ-
centes; De *pulchro* opere non lapidamus te, sed de blasphemia: & quia tu
γοντες, Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας· καὶ ὅτι σὺ
homo *existens*, facis teipsum Deum. Respondit eis Jesus; Non est
ἄνθρωπος ὢν, ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ ἔστι
scriptum in lege vestra; Ego dixi, Dii estis? Si illos dixit deos,
γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν, Ἐγὼ (ν) εἶπα, Θεοί ἐστε; Εἰ ἐκείνους εἶπε θεοὺς,
ad quos sermo Dei factus est, & non potest solvi Scriptura: Quem Pater
πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφὴ· Ὃν ὁ Πατὴρ
sanctificavit, & misit in mundum, vos dicitis, Quia blasphemas: quia dixi,
ἡγίασε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε, Ὅτι βλασφημεῖς· ὅτι εἶπον,
Filius Dei sum? Si non facio opera Patris mei, *ne credite* mihi:
Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰμι; Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύσητέ μοι·
Si autem facio, & si mihi non *credatis*, operibus credite: ut cognoscatis, &
Εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ (ξ) πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε, ἵνα γνῶτε καὶ
credatis quia in me Pater, & ego in *eo*.
πιστεύσητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.

MS.A. (η) περιπατεῖ (ϑ) Σολομῶντος. (ι) Ἀλλὰ (κ) μεῖζον (λ) Πολλὰ ἔργα καλὰ (μ) Ἰουδαῖοι, Περὶ (ν) εἶπον, (ξ) πιστεύητε,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Lectio Encæniis Ecclesiæ. 27.

22 Factum est autem festum Encæniorum in Je-
rusalem, erátque hyems. Et ambulabat
23 Jesus in templo in porticu Salomonis. Et
24 cinxerunt eum Judæi, dicúntque ei; Quo-
usque tandem tollis animam nostram?
(Nos fines animam agere?) Si tu es Messia,
dic nobis aperté. Respondit Jesus, & dixit
25 eis; Dixi vobis, & non creditis: at opera
quæ ego facio in nomine Patris mei, ipsa
testantur de me. Sed vos non creditis,
26 quia non estis ex ovibus meis, quemad-
modum dixi vobis. Oves meæ vocem me-
27 am audiunt, & ego cognosco eas, ipsæque
post me veniunt. Et ego do eis vitam æter-
28 nam, neque peribunt in æternum, ac nemo
rapiet eas è manibus meis. Pater enim me-
29 us qui dedit mihi, omnibus major est, nul-
lúsque potest è manu Patris mei rapere.
30 Ego & Pater meus unum sumus. Et sustu-
31 lerunt rursùs Judæi lapides ut obruerent
eum. Dixit eis Jesus; Multa opera præ-
32 clara à Patre meo ostendi vobis, propter
quodnam operum illorum lapidatis me?
33 Dicunt ei Judæi; Non propter opera bona
lapidibus petimus te: sed quoniam blas-
phemas: & quum tu ſis homo, facis teipsum
Deum. Dixit eis Jesus; Nónne ita scri-
34 ptum est in Lege vestra, Ego dixi; Dii estis.
Si eos dixit deos, propterea quòd ad eos
35 factus est sermo Dei, & non potest Scriptu-
ra solvi; Quem Pater sanctificavit & misit
36 in mundum, dicitis ei; Tu blasphemas,
quia dixi vobis me esse filium Dei? Quòd
37 si non facio opera Patris mei, ne credatis
mihi: Sin autem facio, etiamsi mihi non
38 credatis, ipsis operibus credite: ut sciatis &
credatis Patrem meum in me esse, méque in
Patre meo.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

بيست سه خواستند يهوديان كه عيسي را بسنك زنند

22 * عيد نوكان در آمد * وفصل زمستان بود * * وعيسي بهيكل رفته بود * وبرواق سليمان
23
24 مي كرديد * * يهوديان كردا كرد او در امدند * وكفتند توتا كي جان ما مي ستاني *
25 اكر تو مي مسيح بما اشكارا بكوي * عيسي بديشان كفت بشما كفتم وباور نداشتيد * وكردارهاي
26 كه بنام پدرم مي كنم برحال من كواهي مي دهند * * ليكن شما * باور نمي داريد *
27 براي آنك كوسفندان من نيستيد * چنانك بشما كفتم * نه بشما كفتم كوسفندان † من اواز
28 من بشنوند * و در دنبال من بيايند * و من ايشانرا بشناسم * * وزندكاني جاويد † بديشان
29 دهم * وتا ابد كم نشوند * وكسي ايشانرا از دست من نرباید * * براي انك پدرم كه ايشانرا بمن
30 داد * ازهمكان بزركتر ست * وكسي از پدرم نتواند برد * * ومن و پدرم يكي هستيم * * باز يهوديان
31
32 سنكها در دست كرفتند * كه اورا بزنند * * عيسي كفت بسيار كردارهاء خوب از پيش پدرم
33 شمارا نمودم * براي كدامين كردارها مرا مي زنيد * * يهوديان بدو كفتند نه براي كردارهاء خوب ترا سنكسار مي كنيم * *

XXIII. Voluerunt Judæi Jesum lapidare.

Festum autem *Encæniorum* inibat, 22
& pars anni hyemalis erat: Et 23
Jesus in templum ingressus erat, & *in porticu Salomonis* ambulabat. *Judæi* igitur *in circuitu ejus* venerunt, & *dixerunt*; *Tu quamdiu animam nostram tollis? Si tu es Christus, nobis apertè dic.* Jesus illis di- 25
xit; *Vobis dixi, & fidem non habuistis: & opera, quæ in nomine Patris mei facio, qualis sim testimonium dant. Sed vos non creditis,* 26
eò quòd oves meæ non estis, quemadmodum vobis dixi. Nónne vobis 27
dixi? Oves meæ vocem meam audient, & post me venient, & ego illas noscam. Et vitam æternam illis 28
dabo, & in æternum non peribunt, neque quisquam è manu mea eas rapiet. eò quòd Pater meus, qui eas 29
mihi dedit, omnibus fortior est, & quisquam à Patre meo non poterit tollere. Et ego & Pater meus unum 30
sumus. Rursus Judæi lapides in manus tulerunt, ut eum percutervent. Je- 31
sus dixit; Multa opera bona à Patre meo vobis ostendi: propter quæ opera me feritis? Judæi ei dixerunt; 32
Non propter opera bona te lapidamus, 33

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

22 23 Facta sunt autem Encænia in Jerosolymis : Et hyems erat. Et ambulabat Je-
24 sus in templo, in porticu Salomonis. Circumdederunt ergò eum Judæi, &
dicebant ei; Quousque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis
25 palám. Respondit eis Jesus; Loquor vobis, & non creditis: opera, quæ
26 ego facio in nomine Patris mei, hæc testimonium perhibent de me. Sed
27 vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis. Oves meæ vocem meam
28 audiunt: & ego cognosco eas, & sequuntur me: Et ego vitam æternam do
eis: & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea.
29 Pater meus quod dedit mihi majus omnibus est: & nemo potest rapere de
30 manu Patris mei. Ego & Pater unum sumus. Sustulerunt ergò lapides Ju-
31 dæi, ut lapidarent eum. Respondit eis Jesus; Multa bona opera ostendi vo- 32
bis ex Patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis? Responderunt 33
ei Judæi; De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia: & quia tu,
homò cùm sis, facis teipsum Deum. Respondit eis Jesus; Nónne scriptum 34
est in lege vestra; Quia ego dixi, Dii estis? Si illos dixit deos, ad quos 35
sermo Dei factus est, & non potest solvi Scriptura: Quem Pater sanctifi- 36
cavit, & misit in mundum, vos dicitis; Quia blasphemas: quia dixi, Filius
Dei sum? Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. Si autem 37
facio: & si mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis, & 38
credatis quia Pater in me est, & ego in Patre.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ اَلرَّابِعُ وَالْعِشْرُونَ *

Sectio vigesima quarta.

22 23 * وَكَانَ اَلتَّجْدِيدُ بِيُرُوسَلِيمَ وَكَانَ شِتَآءً * فَمَشَى يَسُوعُ فِي اَلْهَيْكَلِ فِي رِوَاقِ سُلَيْمَانَ * فَاحَاطَ بِهِ
24 اَلْيَهُودُ وَقَالُوا لَهُ حَتَّى مَتَى تُعَذِّبُ نُفُوسَنَا * اِنْ كُنْتَ اَنْتَ اَلْمَسِيحَ فَاخْبِرْنَا عَلَانِيَةً * اَجَابَهُمْ يَسُوعُ
25 قَدْ قُلْتُ لَكُمْ وَلَمْ تُؤْمِنُوا * وَالْاَعْمَالُ اَلَّتِي اَعْمَلُ بِاسْمِ اَبِي هِيَ تَشْهَدُ لِي * لَكِنَّكُمْ لَسْتُمْ تُؤْمِنُونَ *
26 27 لِاَنَّكُمْ لَسْتُمْ مِنْ خِرَافِي كَمَا قُلْتُ لَكُمْ * اَنَّ خِرَافِي تَسْمَعُ صَوْتِي * وَاَنَا اَعْرِفُهَا وَهِيَ تَتْبَعُنِي * وَاَنَا
28 29 اُعْطِيهَا حَيَاةً اَلْاَبَدِ وَلَا تَهْلِكُ اَبَدًا * وَلَا يَخْطَفُهَا اَحَدٌ مِنْ يَدِي * لِاَنَّ اَبِي اَلَّذِي اَعْطَانِي هُوَ
30 اَعْظَمُ مِنَ اَلْكُلِّ * وَلَنْ يَقْدِرَ اَحَدٌ اَنْ يَخْطَفَهُمْ مِنْ يَدِ اَبِي * اَنَا وَاَبِي وَاحِدٌ نَحْنُ * فَتَنَاوَلَتِ
31 اَلْيَهُودُ حِجَارَةً لِيَرْجُمُوهُ * فَاَجَابَهُمْ يَسُوعُ قَائِلًا اَرَيْتُكُمْ اَعْمَالًا كَثِيرَةً حَسَنَةً مِنْ جِهَةِ اَبِي فَمِنْ
32 اَجْلِ اَيِّ عَمَلٍ مِنْهَا تَرْجُمُونَنِي * فَاَجَابَهُ اَلْيَهُودُ قَائِلِينَ لَسْنَا مِنْ اَجْلِ عَمَلٍ صَالِحٍ نَرْجُمُكَ لَكِنْ
33 لِاَجْلِ اَلتَّجْدِيفِ * اِذْ اَنْتَ اِنْسَانٌ تَجْعَلُ نَفْسَكَ اِلٰهًا * فَاَجَابَهُمْ يَسُوعُ قَائِلًا اَلَيْسَ مَكْتُوبٌ فِي نَامُوسِكُمْ
34 اَنَا قُلْتُ اَنْتُمْ اٰلِهَةٌ * فَاِنْ كَانَ قَالَ لِاُولٰئِكَ اٰلِهَةٌ لِاَنَّ كَلِمَةَ اللّٰهِ كَانَتْ اِلَيْهِمْ وَلَيْسَ يُمْكِنُ اَنْ
35 يُنْقَضَ اَلْمَكْتُوبُ * فَكَمْ بِالْحَرِيِّ اَلَّذِي قَدَّسَهُ اَلْاَبُ وَاَرْسَلَهُ اِلَى اَلْعَالَمِ * اَفَتَقُولُونَ اَنَّكَ
36 37 تُجَدِّفُ لِاَنِّي قُلْتُ لَكُمْ اَنِّي اَبْنُ اَللّٰهِ * اِنْ لَمْ اَعْمَلْ اَعْمَالَ اَبِي لَا تُؤْمِنُوا بِي * فَاِنْ كُنْتُ اَعْمَلُ وَلَا
38 تُؤْمِنُونَ بِي فَاٰمِنُوا بِاَعْمَالِي * لِتَعْلَمُوا وَتُؤْمِنُوا اَنِّي فِي اَبِي وَاَبِي فِيَّ *

22 Et erant Encænia in Jerusalem, & erat
23 hyems. Et ambulabat Jesus in templo
24 in porticu Salomonis. Et circundederunt eum Judæi, & dixerunt ei; Quousque
25 tollis nobis animas nostras? Si es tu Christus, indica nobis palám. Respon-
dit eis Jesus; Jam dixi vobis, neque
credidistis: quum-tamen opera quæ fa-
cio in nomine Patris mei, ipsa attestentur mihi. Verùm non creditis, quia non
26 estis ex ovibus meis, sicut dixi vobis.
27 Oves meæ audiunt vocem meam, & ego
28 cognosco eas, & ipsæ sequuntur me: Et
ego do eis vitam æternam, & non peri-
bunt unquam: & non rapiet eas quis-
quam è manu mea. Quia Pater meus
29 qui dedit mihi, est major omnibus, &
non potest quispiam rapere eas è manu
Patris mei. Ego & Pater unum sumus.
30 Sustulerunt ergò Judæi lapides ut lapi-
31 darent eum. Respondit autem eis Je-
32 sus, dicens; Ostendi vobis opera multa
bona ex parte Patris mei: propter quod
igitur opus ex eis lapidatis me? Re-
33 sponderunt ei Judæi, dicentes; Non
propter ullum opus bonum lapidamus te,
sed propter blasphemiam: quum enim
sis homo, facis te ipsum Deum. Respon-
34 dit eis Jesus; Nónne scriptum est in le-
ge vestra; Ego dixi vos esse deos?
Quòd si dictum est illis; Dii estis, eò
35 quòd sermo Dei factus est ad eos, & non
36 potest violari Scriptura: Quantò magis
ille quem sanctificavit Pater, & misit
eum in mundum? Et dicitis vos, Tu
blasphemas, quia dixi vobis esse me filium
Dei? Si non facio opera Patris mei, ne
37 credatis mihi. Sin autem facio, nec ta-
38 men creditis mihi: saltem credite ope-
ribus meis: ut scratis, & credatis
quòd ego sum in Patre meo, & Pater
meus in me.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

22 በመስቀል: ዘመስከረመ:መንበብ:=፨ ወእመዝ: ይእተ: ለሚረ:ለመ:መድ
23 ቅሐ:ሊየሩሳሌመ:ክረመት:ውእቱ:=፨ ወለእሱሰወ: እግዚእ:ሊየሱስ: በመኵራበ:በ
24 ህዋረ:ሰሎሞን::=፨ ወዓገትዎ: እይሁድ:ወይቤልዎ: እስከ:ማእዜኑ:እንከ:ትነሥእ
25 ነ:ነፍስነ: እመ:ለእተሁ:ክርስቶስ:ነንግረነ:ገሃደ:=፨ ወለውለእ:እግዚእ:ሊየሱስ::
ወይቤሎሙ:ነገርኩክሙ:ወሊተለመኑኒ::ግብር:ዘእገብር:ለነ:በስመ:ለቡየ:ውእቱ:
26 ሰማዕተየ:=፨ ወለእትሙሰ:ባሕቱ:ሊተለመኑኒ : እስመ : ሊኮንክሙ: እመለባግዚየ:
27 በከመ: እቤልክሙ:=፨ ለባግዚየሰ: እቢለየ:ይሰመዓኒ:ቃልየ: ወለነሂ:ለለመሮን::ወ
28 ይተልዊኒ:=፨ ወለነሂ: እሁቦን:ሕይወተ:ዘለዓለመ: ወሊይቴሐጉሳ: ለዓለመ::ወለል
29 ቦ:ዘይሄይደን:እመእይየ:::=፨ እስመ:ለቡየ:ዘወሀበኒዮን:ውእቱ:ይዓቢ:እመኵሉ::
30 ወለልቦ:ዘይክል:ኀይደ:ወመሢጡ: እመእይሁ: ለእቡየ ::=፨ ወለቡየ:ወለነ:ለሐዱ:
31 ንሕነ::=፨ ወነሥሉ:ከዕበ:እብነ:ለይሁድ:ከመ:ይወግሮ::=፨ ወለውለእ:እግዚ
32 እ:ሊየሱስ:ወይቤሎሙ:ብዙኀ:ግብረ:ሠናይ: ለርለይኩክሙ::ዘእመኀበ:ለቡየ:በለ
33 ይ:ግብር:ትዊገሪኒ: እመነሂሆሙ:=፨ ወለውለሉ: ሊይሁድ:ወይቤልዎ: በእንተ:ሠነ
ይሰ:ግብር:ሊንዊገረከ:ዘእንበለ:በእንተ:ፀርፈትከ: እስመ:እንዘ:ሰብእ:ለንተ:እግዚ
34 ለብሔር:ትሬሰ:ርእሰከ::=፨ ወለውለእ: እግዚእ:ሊየሱስ::ወይቤሎሙ:ለኵኑ:ጽ
35 ሑፍ:ውስተ:ለሪትክሙ::ለነ: እቤ:ለማልክት:ለንትሙ::=፨ ሶበ:ሎሙ:ላማልክት:
ይቤሎሙ: እለ:ለስተርለዮሙ: እግዚአብሔር:ቃለ: እግዚአብሔር:ኮነ:ኀቤሆሙ::
36 ወሊይትክሃል:ይትነሠት:ይትሐሰው:ቃለ:መጽሐፍ::=ፂ ዘቅዱስ:ለብ:ወፈነወ:ውስተ:
ኵሉ:ዓለመ:: እፍ: እንከ:ትብሉኒ: ትፀርፍ: እመ: እቤለክሙ:ወልደ: እግዚአብሔ
37 ር:ለነ::=፨ ወእመ: ሊይገብር:ግብረ: ለቡየ:ሊትእመኑኒ:=፨ ወእመሰ: እገብር: እ
38 መ:ኒያየ: ሊላመንክሙ: ለመግብርየ; እመኑ:ከመ: ተእመሩ:ወትጠይቁ: ከመ:ለነ: በለብ:ወለብ:ብየ::=ፂ

Pro humiliatione quæ in Septembri, lectio. Et tunc isto tempore, quando consecratio *erat* Hierosolymis, hyems erat. Et ambulavit Dñs Jesus in templo in porticu Solomonis. Et circumdederunt eum Judæi, & dixerunt ei; Quousque tollis nobis animam nostram? si tu es Christus, dic nobis planè. Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Dixi vobis, & non creditis: opus quod facio ego in nomine Patris mei, hoc est testis meus. Veruntamen vos non creditis mihi, quia non fuistis ex ovibus meis, sicut dixi vobis. Oves meæ audiunt vocem meam, & ego cognosco eas, & sequuntur me. Et ego dabo iis vitam æternam, & non peribunt in æternum, & nemo est qui rapiet eas de manu mea. Quia Pater meus qui dedit mihi eas, ipse major est omnibus, & nemo est qui potest auferre & rapere eas è manu Patris mei. Et Pater meus & ego, unum sumus. Et sustulerunt iterum lapides Judæi, ut lapidarent eum. Et respondit Dñs Jesus, & dixit iis; Multa opera bona demonstravi vobis à patre meo: propter quale opus lapidatis me ex illis? Et responderunt Judæi, & dixerunt ei; Propter bonũ op^{s} non lapidam^{s} te, sed propter blasphemiã tuam, quia quum homo sis, tu Deũ facis teipsũ. Et respondit Dñs Jesus, & dixit iis; Nónne scriptũ est in lege vestra; Ego dixi, Dii estis? Si illos deos dixit, quib^{s} apparuit De^{s}, verbũ Dei fuit apud eos: & nõ potest destrui & falsificari verbum Scripturæ: Quem sanctificavit Pater, & misit in totum mundum, quomodo igitur dicitis mihi; Blasphemas, si dixi vobis, Filius Dei sum? Et si non facio opus Patris mei, ne credatis mihi. Et si facio, si mihi non credidistis, operi meo credite: ut cognoscatis, & consideretis quòd ego in Patre, & Pater in me est.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

34 ليكن براي انك افتري مي كني * وادمي هستي و خودرا خدا مي سازي * * عيسي بديشان
كفت * نه در ناموس شما * اين چنين نبشته است كه من كفتم شما خدايكان هستيد *
35 * چون بهر ايشان كه كلمه پيش ايشان شد * خدا ايشانرا خدايكان كفت * نشايد كه كتاب
باطل شود * * وكسي كه پدر اورا مقدس و پاك داشت * واورا درعالم فرستاد * شما مي
37 كوييد * افتري ميكني * براي انك كفتم من فرزند خدا هستم * * اكر كردارهاء پدرم نكنم
38 مرا باور مداريد * * وچون كردار كنم ومنكر من شويد * باري كردارا باور داريد * وبدانيد
وايمان بياوريد * كه پدرم درمنست ومن در پدر هستم *

sed propterea quòd blasphemas: homo enim es, & teipsum Deum facis. Jesus eis dixit; Nónne in Lege vestra sic scriptum est? Ego quidem dixi, Vos dii estis. Si de eis loquens, ad quos sermo factus est, Deus illos deos dixit, nec oportet ut Scriptura irrita fiat: Illi tamen quem Pater sanctificavit, & purificavit, & eum in mundum misit, vos dicitis, Blasphemiam commit-tis; eò quòd dixi, Filius Dei sum? Si opera Patris mei non facio, mihi fidem ne habeatis. Cùm verò opus faciam, & mihi fidem denegetis, jam operi fidem habeatis: & scitote & credite, quòd Pater meus in me est, & ego in Patre sum.

Digitized by Google

39 Quærebant ergò *rursùm* eum apprehendere: & exivit *ex manu* eorum. Et abiit
40 Ἐζήτουν οὖν (ο)πάλιν αὐτὸν πάσαι· καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸ πέραν τοῦ (π)Ἰορδάνου, εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων καὶ ἔμεινεν
41 ἐκεῖ. Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον, Ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν
42 οὐδέν. πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου, ἀληθῆ ἦν. Καὶ ἐπίστευσαν
πολλοὶ (ρ) ἐκεῖ εἰς αὐτόν.

CAP. XI. ια'.

ΙΑ' 1 Ἦν δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας
2 τῆς ἀδελφῆς (α) αὐτῆς. (Ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρῳ, καὶ ἐκμάξασα
3 τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει.) Ἀπέστειλαν οὖν
4 αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν, Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ
5 ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς. Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς, καὶ
τὸν Λάζαρον. Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο
6 ἡμέρας. Ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς (β) μαθηταῖς, Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν (γ) πάλιν. 7
Dicunt ei discipuli; Rabbi, nunc quærebant te lapidare Judæi, & iterùm
Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ, Ῥαββὶ, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν 8
vadis illuc? Respondit Jesus; Nónne duodecim sunt horæ diei? Si
ὑπάγεις ἐκεῖ; Ἀπεκρίθη (δ) ὁ Ἰησοῦς, Οὐχὶ (ε) δώδεκά εἰσιν ὧραι τῆς ἡμέρας; ἐάν 9
quis ambulaverit in die, non offendit, quia lucem mundi hujus videt:
τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει·
Si autem *quis* ambulaverit in nocte, offendit, quia lux non est in eo.
Ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. 10
Hæc ait, & post hoc dicit eis; Lazarus amicus noster dormit: sed
Ταῦτα εἶπε, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ 11
vado ut à somno excitem eum. Dixerunt ergò discipuli ejus; Domine, si dormit,
πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. (ζ) Εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Κύριε, εἰ κεκοίμηται, 12
servabitur. Dixerat autem Jesus de morte ejus: illi autem putaverunt quia
σωθήσεται. Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι 13
de dormitione somni diceret. Tunc ergò dixit eis Jesus manifestè; Lazarus
περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. (η) Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παῤῥησίᾳ, Λάζαρος 14
mortuus est.
ἀπέθανε. MS. A. (ο) αὐτὸν πάλιν πᾶσαι· (π) Ἀπῆλθεν οὖν πάλιν (ρ) εἰς
τὸν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. Κεφ. ια'. MS. A. (α) αὐτοῦ. (β) μαθηταῖς αὐτοῦ, Ἄγωμεν (γ) * πόλιν. (δ) Ἰησοῦς, (ε) δώδεκα ὧραί εἰσιν τῆς (ζ) Εἶπον ἐν αὐτῷ, Κύριε, (η) Τότε εἶπεν αὐτοῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

39 * ܘܒܥܝܢ ܗܘ ܕܢܬܚܕܘܢܝܗ ܘܢܦܩ ܡܢ ܒܝܕܗܘܢ ܘܐܙܠ ܗܘ ܒܥܒܪ ܠܐܪܕܢ ܠܬܡܢ ܕܗܘ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕ ܘܩܥܐ ܬܡܢ
40 ܘܐܬܝܒ ܠܬܡܢ ܘܐܬܝܢ ܠܘܬܗ ܟܣܓܝܐ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܘܐܡܪܝܢ ܕܝܘܚܢܢ ܠܐ ܥܒܕ ܐܬ ܐܝܬ ܐܬ ܐܝܬ ܠܗ ܐܬ ܐܝܬ ܐܬ ܐܝܬ ܐܬ ܐܝܬ

Versio VULGATA LATINA.

39 Quærebant ergò eum apprehendere: & exivit de manibus eorum. Et abiit ite-
40 rùm trans Jordanem, in eum locum, ubi erat Joannes baptizans primùm: &
41 manſit illìc. Et multi venerunt ad eum, & dicebant; Quia Joannes quidem ſi-
42 gnum fecit nullum. Omnia autem quæcunque dixit Joannes de hoc, vera erant. Et multi crediderunt in eum.

CAP. XI.

1 ERat autem quidam languens Lazarus à Bethania, de caſtello Mariæ, & Marthæ
2 ſororis ejus. (Maria autem erat, quæ unxit Dominum unguento, & exterſit pedes
3 ejus capillis ſuis: cujus frater Lazarus infirmabatur.) Miſerunt ergò ſorores ejus
4 ad eum, dicentes; Domine, ecce quem amas infirmatur. Audiens autem Jeſus dixit eis; Infirmitas hæc non eſt ad mortem, ſed pro gloria Dei, ut glorificetur Filius Dei per eam. Diligebat autem Jeſus Martham, & ſororem ejus Mariam, & Lazarum. Ut ergò audivit quia infirmabatur, tunc quidem manſit in eodem loco duobus diebus. Deindè poſt hæc dixit diſcipulis ſuis; Eamus in Judæam iterùm. Dicunt ei diſcipuli; Rabbi, nunc quærebant te Judæi lapidare, & iterùm vadis illuc? Reſpondit Jeſus; Nónne duodecim ſunt horæ diei? Si quis ambulaverit in die, non offendit, quia lucem hujus mundi videt: Si autem ambulaverit in nocte, offendit, quia lux non eſt in eo. Hæc ait, & poſt hæc dixit eis; Lazarus amicus noſter dormit: ſed vado ut à ſomno excitem eum. Dixerunt ergò diſcipuli ejus; Domine, ſi dormit, ſalvus erit. Dixerat autem Jeſus de morte ejus: illi autem putaverunt quia de dormitione ſomni diceret. Tunc ergò Jeſus dixit eis manifeſtè; Lazarus mortuus eſt:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

39 40 * فطلبوا ايضا مسكه فخرج من ايديهم * ومضي الي عبر الاردن حيث كان يوحنا يعمد اولا
41 ومكث هناك * فاتي اليه كثيرون وقالوا ان يوحنا لم يصنع ايه واحده * وكلما قال في هذا
42 فهو حق * فآمن به هناك كثيرون *

Expetiverunt igitur denuò apprehendere 39
cum: at exivit è manibus eorum: Et 40
abiit ad ulteriorem ripam Jordanis, ubi
Johannes baptizabat antèà, & manſit
illic. Et venerunt ad eum multi, & 41
dixerunt; Profectò Johannes non edidit
ſignum ullum: & præterea quicquid
dixit de hoc, veriſſimum eſt. Quapropter 42
crediderunt in eum illic permulti.

* الفصل الخامس والعشرون *

Sectio vigeſima quinta.

1 * وكان واحد مريضا الذي هو لعازر من بيت عنيا
2 قرية مريم ومرثا اختها * ومريم هذه التي كانت دهنت السيد بالطيب ومسحت قدميه بشعرها *
3 وكان لعازر المريض اخاها * فارسلت الاختان اليه قايلتين يا سيد ها هوذا الذي تحبه
4 مريض * فلما سمع يسوع قال هذه المرضه ليست للموت لكن لاجل مجد الله ولتمجد بن الله
5 6 من اجلها * وكان يسوع محبا لمرثا ومريم اختها وللعازر * فلما سمع انه مريض اقام حيث كان
7 8 يومين * وبعد ذلك قال لتلاميذه امضوا بنا الي اليهودية ايضا * فقال له تلاميذه يا معلم
9 الان كان اليهود يريدون رجمك اقمت تريد المضي ايضا الي هناك * اجاب يسوع اليس
10 النهار اثني عشر ساعة * فان مشي الانسان بالنهار لم يعثر لنظره نور هذا العالم * واذا مشي
11 في الليل عثر لانه ليس فيه ضوء * قال هذه ثم قال لهم ان لعازر حبيبنا قد رقد لكني
12 13 اطلق لاقمه * قال له تلاميذه يا سيد ان كان رقد فسيستيقظ * واما عني يسوع بقوله
14 موته فظنوا هم انه عني رقاد النوم * فحينيذ قال لهم يسوع علانية لعازر مات *

Erat autem quidam infirmus, nempè 1
Lazarus à Bethania caſtello Mariæ &
Marthæ ſororis ejus. Maria autem hæc, 2
ea eſt quæ unxerat Dominum unguento,
& terſerat pedes ejus capillis ſuis:
erátque Lazarus ille infirmus, frater
ejus. Miſerunt ergò ambæ ſorores ad 3
eum, dicentes; Domine, ecce is quem
amas, infirmus eſt. Cùm autem audiſ- 4
ſet Jeſus, dixit; Hæc infirmitas non
eſt ad mortem, ſed ad gloriam Dei, & ut
glorificetur filius Dei per eam. Et verò 5
Jeſus erat amicus Marthæ, & Mariæ
ſororis ejus, & Lazari. Cúmque audiſ- 6
ſet eum eſſe infirmum, manſit ubi erat,
biduum. Et poſtea dixit diſcipulis ſuis; 7
Ducite nos in Judæam iterum. Dixe- 8
runt ei diſcipuli ejus; Magiſter, nunc
Judæi volebant lapidare te, & tunc vis
abire iterùm illuc? Reſpondit Jeſus; 9
Nónne dies conſtat duodecim horis? Si
ergò ambulet homo in die, non offendit,
quia videt lucem hujus mundi. Si au- 10
tem ambulet in nocte, offendit: quia non
eſt in ea lumen. Dixit hæc; ac tum ait 11
illis, Lazarus amicus noſter cubuit, ſed
vado ut excitem eum. Dixerunt ei diſ- 12
cipuli ejus; Domine, ſi cubuit, exper-
giſcetur. Et quidem ſignificavit Jeſus 13
ſermone ſuo mortem ipſius: at putave-
runt illi, quòd ſignificâſſet cubitum ſom-
ni. Tunc dixit eis Jeſus manifeſtè; 14
Lazarus mortuus eſt.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

39 ወፈቀዱ:ካዕበ:ይእኀዝዎ:ወእምሰጣ: እመእዴሆሙ::=፦ ወሖረ:ካዕበ: ጣዕደተ: ዮ
4o ርደኖስ:ብሔረ:ኀበ:ላዮሐቀ:ዮሐንስ: ቀደሙ: ወነበረ:ሂየ::=፦ ወሖሩ: ብዙኀን:ኀቤ
41 ሁ:ወይቤሉ:ዮሐንስ: ለልቦ: ተላመረ: ዘገብረ: ወሊመንተኒ: ወባሕቱ: ወኵሉ: ዘይ
42 ቤ:ዮሐንሰ: በእንቲኣሁ: እሙነ:ኮነ::=፦ ወብዙኀን: እለ:ለመኑ: ቦቱ: በሂየ::=

1 *Id* በእንተ:ለልዓዛር::=፦ ወሂሉ:ላሐዱ:ብእሲ: ዘይደዊ: በቢታኒያ: ዘሰሙ:
2 ለልዓዛር: ዘሃገረ:ማርያ:ወማርታ: እኁታ::=፦ ወማርያሰ:ይእቲ: እንተ:ቀብአቶ:ለእ
ግዚእነ: ዕፍረተ:: ወመዝመዛቶ: እገሪሁ: በሠዕርታ: ወእኁሃ: ላቲ: ለልዓዛር: ይደ
3 ዊ::=ፁ ወለእካ: እኁቲሁ:ኀበ: እግዚእ:ሊየሱስ: ለእዘ:ይብሳ: እግዚእነላ: ናሁላ:
4 ዘታፈቅር:ይደዊ::=ፁ ወሰሚዖ: እግዚእ:ሊየሱስ: ይቤ:ዝቱ:ደዌሁ:ሊኮነት:ለሞት:
5 ደእሙ:ከሙ:ይሰባሕ: እግዚእብሔር:ወወልደ: እግዚእብሔር: ቦቱ:ይሴበሕ::=ፁ ወ
6 ያፈቅሮሙ: እግዚእ:ሊየሱስ:ለማርታ: ወለእኁታ:ወለለልዓዛር::=ፁ ወሰሚዖ:ከሙ:
7 ይደዋ: ነበረ:ህየ:ይእተ:ለሚረ:ኀበ:ሃሎ:ብሔረ: ስኑየ: መዋዕለ::=ፁ ወእምዝ:ይቤሎ
8 ሙ:ለእርደኢሁ:ንሑር:ከዕበ:ብሔረ:ይሁደ::=ፁ ወይቤልዎ:እርደኢሁ:ረቢ: እኮኑ:
9 ይእዜ:ያኀሠሡከ:ወይፈቅዱ:ይወግሩከ:ኣይሁድ:ወእፎ:ህየ:ተሐውር:ከዕበ::=ፁ ወ
ኣውስእ: እግዚእ:ሊየሱስ: ወይቤሎሙ:ላኮኑ: ዓሠርቱ: ወክልኤቱ: ሰዓቱ:ለዕለት:
10 ዘይሐውር:መዓልተ:ኢ ይትዓቀፍ: እስመ:ይሬኢ:ብርሃነ:ለዝንቱ:ዓለመ::=ፁ ወዘይ
11 ሐውርሰ:ሌሊተ:ይትዓቀፍ: እስመ:ኢልበ:ብርሃነ:ውስቴቱ: ዘይሬኢ::=ፁ ወዘንተ:ይቤ
ሎሙ:ለእርደኢሁ:ወእምዝ:ይቤ:ከዕበ:ሎሙ:ለእርደኢሁ: ይቤ:ለልዓዛር:ዓርገነ:
12 ኖመ:ወባሕቱ:ኣሐውር:ወለነቅሆ::=ፁ ወይቤልዎ:እርደኢሁ: እግዚኦ: እመሰ:ኖመ:
13 ይጥዒ:ወይነቅህ:ወየሐይወ::=ፁ ወይቤሎሙ:እግዚእ:ሊየሱስ:ኖመ:እስመ:ሞተ::ወባ
14 ሕቱ:ሎሙሰ:ይመስሎሙ: በእንተ:ንዋመ: ዘይሰክብ: ዘይቤሎሙ::=ፁ ወእምዝ:ይቤ
ሎሙ: እግዚእ:ሊየሱስ:ወነገርሙ: ገሃደ:ወይቤሎሙ: ለልዓዛር:ሞተ::=

Et voluerunt iterum prehendere eum: & fugit ex manibus eorum. Et abiit iterũ 39
trans Jordanem, *in* locum ubi baptizaverat Johannes primùm: & manſit ibi. Et 40
venerunt multi ad eum, & dixerunt; Johannes nullum ſignum fecit omninó: ve- 41
runtamen etiam totum quod dixit Johannes de illo, verum fuit. Et multi *erant* 42
qui credebant in illo ibi. CAP. XI. *De Eleazaro.*

ET fuit quidam homo qui ægrotabat in Bethania, cujus nomen Eleazarus civi- 1
tatis Mariæ & Marthæ ſororis ipſius. Et Maria erat quæ unxit Dominum no- 2
ſtrum unguento, & exterſit pedes ejus cum capillis ſuis: & frater ejus Eleazarus
ægrotabat. Et miſerunt ſorores ejus ad Dominum Jeſum, dicentes; Domine no- 3
ſter, ecce *is* quem amas ægrotat. Et audiens Dominus Jeſus, dixit; Hic morbus 4
non eſt ad mortem, ſed ut glorificetur Deus, & Filius Dei in eo glorificetur. Et 5
diligebat Dominus Jeſus Martham, & ſororem ejus, & Eleazarum. Et audiens 6
quòd ægrotabat, manſit ibi iſto tempore, quo loco erat duos dies. Et tunc dixit 7
diſcipulis ſuis, Abeamus iterum in regionẽ Judææ. Et dixerunt ei diſcipuli ejus; 8
Rabi, nónne nunc quærunt te, & deſiderant lapidare te Judæi, & quomodo illuc
vadis iterum? Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit iis; Nónne duodecim *ſunt* ho- 9
ræ diei? qui ambulabit die, non offendetur, quia videt lucem hujus mundi. Et qui 10
ambulabit nocte, offendetur: quia non eſt lux in eo quâ videat. Et hoc dicit diſci- 11
pulis ſuis: & tunc dixit iterum diſcipulis ſuis; Dixit, *inquã quòd* Eleazarus amicus
noſter dormit: veruntamen proficiſcar, & excitabo eum. Et dixerunt ei diſcipuli 12
ejus; Domine, ſi dormit, ſalvus erit, & expergiſcetur, & vivet. Et dixit iis Do- 13
minus Jeſus, Dormit, quia mortuꝰ fuit: ſed videbatur iis de dormitatione decum-
bentis quòd diceret iis. Et tunc dixit iis Dominus Jeſus, & loquutus eſt iis aper- 14
tè, & dixit iis; Eleazarus mortuus eſt.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 * شاگردان بدو گفتند * دريهود ترا سنك سارمي كردند وباز انجا مي روي * عيسي
9 بديشان گفت * نه روز دوازده ساعت است اگر كسي بروز كردد * پاي او برسنك
10 نيايد * سبب انك روشنايي عالم را مي بيند * واگر كسي در شب كردد * پاي او سنك
11 زده شود * براي انك بشب روشنايي نمي بيند * عيسي اين را گفت * وبعد ازين بديشان
12 گفت غازر دوست ما خفت * ليكن مي روم تا اورا بيدار كنم * شاگردان او بدو گفتند *
13 خداوند ما اگر خفت بيدار شود * عيسي براي مردن او گفت * وايشان خواب پنداشتند *
14 پس ازان عيسي بديشان † روشن گفت * كه غازر مرد *

Diſcipuli ei dixerunt; In Judæa 8
te lapidabant, & rurſus illuc va-
dis? Jeſus illis dixit; Nónne 9
dies duodecim horarum eſt? Si
quis in die ambulaverit, pes ejus in
lapidem non offendet, eò quod lu-
cem mundi videt. Si quis autem 10
in nocte ambulaverit, pes ejus lapi-
di illiſus erit, eò quòd noctu lucem
non videt. Jeſus hæc dixit, & poſt- 11
eà dixit eis; Gazarus amicus
noſter dormit: ſed eo ut eum exper-
gefaciam. Diſcipuli ejus ei dixe- 12
runt; Domine noſter, ſi dormit ex-
pergefiet. Jeſus autem de morte 13
ejus dixit, at illi de ſomno dixiſſe
putaverunt. Poſteà Jeſus illis cla- 14
rè dixit; Gazarus quidem mortu-
us eſt.

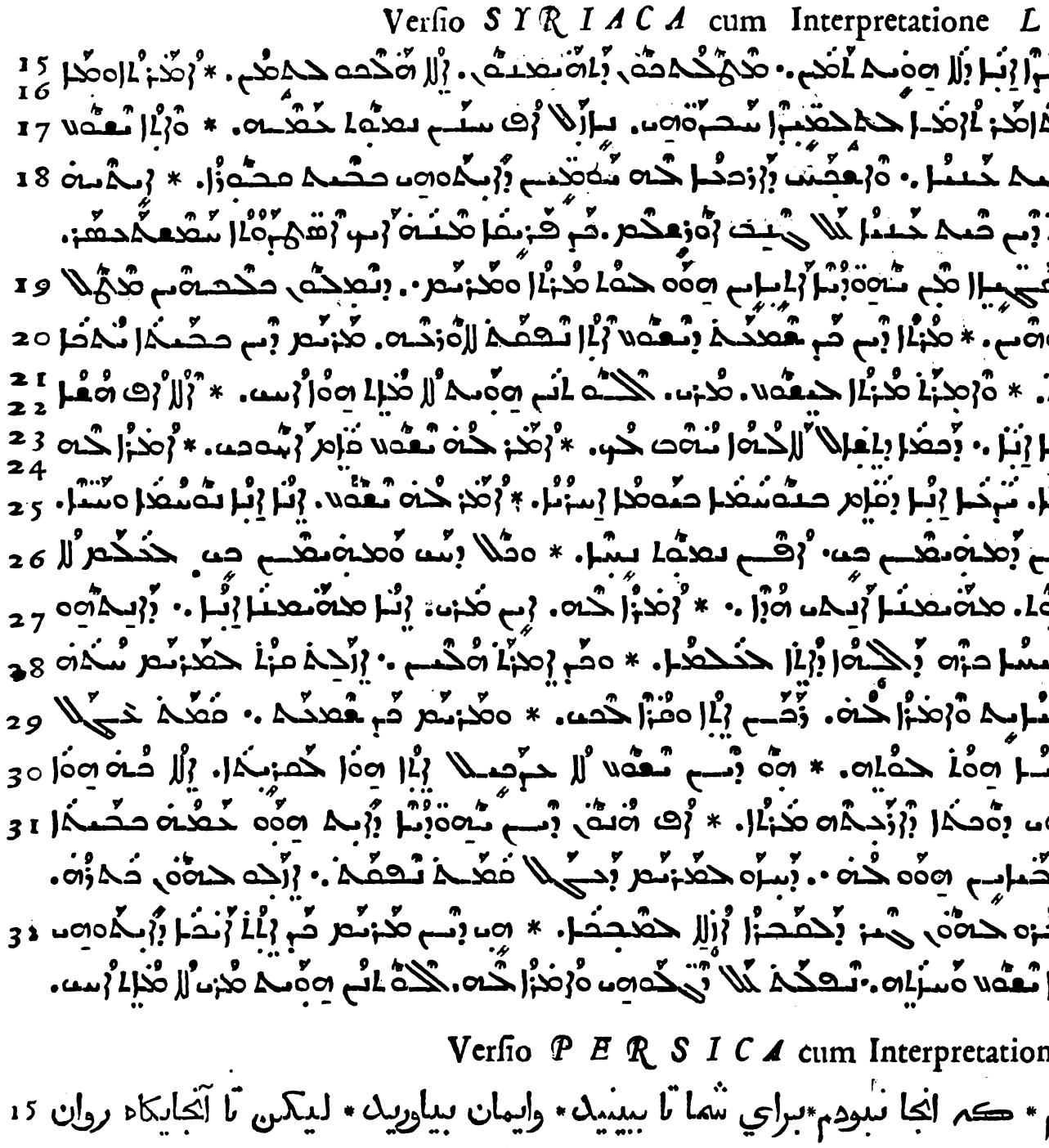
Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Et gaudeo propter vos, (ut credatis,) quoniam non eram ibi: sed eamus ad
15 Καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, (ἵνα πιστεύσητε,) ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· (ϑ) ἀλλ' ἄγωμεν πρὸς
eum. Dixit ergò Thomas ille dictus Didymus, condiscipulis, Eamus &
16 αὐτόν. Εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς, Ἄγωμεν καὶ
nos, ut moriamur cum eo. Veniens igitur Jesus invenit eum quatuor
17 ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ. Ἐλθὼν οὖν (ι) ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας
dies jam habentem in monumento. (Erat autem Bethania juxta Hierosolymam
18 ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. (Ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων
quasi à stadiis quindecim.) Et multi ex Judæis venerant ad eas quæ circa
19 ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε.) Καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ
Martham & Mariam, ut consolarentur eas de fratre suo. Ergò
20 Μάρθαν καὶ Μαρίαν, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. Ἡ οὖν
Martha ut audivit quia Jesus venit, occurrit illi: Maria autem in domo
Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι (κ) ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ
sedebat. Dixit ergò Martha ad Jesum; Domine, si fuisses hic, fra-
21 ἐκαθέζετο. Εἶπεν οὖν (λ) ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, (μ) ὁ ἀδελ-
ter meus non fuisset mortuus. Sed & nunc scio, quia quæcùnque poposcris Deum,
22 φός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει. Ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεὸν,
dabit tibi Deus. Dicit illi Jesus; Resurget frater tuus. Dicit
23 δώσει σοι ὁ Θεός. Λέγει αὐτῇ (ν) ὁ Ἰησοῦς, Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. Λέγει
24 ei Martha; Scio quia resurget in resurrectione in novissimo die. Dixit
25 αὐτῷ Μάρθα, Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Εἶπεν
ei Jesus; Ego sum resurrectio & vita: credens in me, etiamsi mortuus fuerit, vi-
αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, κἂν ἀποθάνῃ, ζή-
vet: Et omnis vivens & credens in me, non morietur in æternum. Credis hoc?
σεται· Καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο;
Ait illi; Utique, Dñe: ego credidi quia tu es Christus filius Dei, in hunc mundi
Λέγει αὐτῷ, Ναὶ, Κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον
veniens. Et hæc locuta, abiit: & vocavit Mariam sororem suam silentio,
ἐρχόμενος. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἀπῆλθε· καὶ ἐφώνησε Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρᾳ,
dicens; Magister adest, & vocat te. Illa ut audivit, surgit citò, & venit
εἰποῦσα, Ὁ διδάσκαλος πάρεστι καὶ φωνεῖ σε. Ἐκείνη ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ, καὶ ἔρχε-
ad eum. (Nondum autem venerat Jesus in vicum: sed erat in loco, ubi
ται πρὸς αὐτόν. (Οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην· ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου
occurrerat ei Martha.) Ergò Judæi existentes cum ea in domo, & con-
ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα.) Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ παρα-
solantes eam, videntes Mariam, quia citò surrexit & exiit, secuti sunt eam,
μυθούμενοι αὐτὴν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν, ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ,
dicentes; Quia vadit ad monumentum, ut ploret ibi. Ergò Maria cùm venisset
λέγοντες, Ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. Ἡ οὖν Μαρία ὡς ἦλθε
ubi erat Jesus, videns eum, cecidit ad pedes ejus, dicens ei;
ὅπου ἦν (ξ) ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν, ἔπεσεν (ο) εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, λέγουσα αὐτῷ,
Domine, si fuisses hic, non esset mortuus meus frater.
Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός.

MS. A. (ϑ) ἀλλὰ (ι) ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, οὗρεν (κ) Ἰησοῦς (λ) Μάρθα (μ) ἂν ὁ ἀδελφός μου ἐτεθνήκει. (ν) Ἰησοῦς, (ξ) Ἰησοῦς, (ο) αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et gaudeo me illic non fuisse propter vos ut credatis: sed illuc proficiscamini. Ait Thoma, qui dicitur Gemellus, discipulis sociis suis; Eamus & nos, moriamur cum eo. Venit autem Jesus in Beth-ania, & invenit eum jam quartum diem agere *in monumento*. Erat autem Beth-ania ad latus Jerosolymæ distans ab ea quasi stadiis quindecim. Et multi ex Judæis venerant ad Martham & Mariam, ut consolarentur eas propter ipsarum fratrem. Martha autem ut audivit Jesum venisse, exiit ei obviám: Maria verò domi sedebat. Et dixit Martha ipsi Jesu; Domine mi, si hic fuisses, non mortuus fuisset frater meus. Sed & nunc scio fore, ut quæcunque petieris à Deo, det tibi. Dixit ei Jesus; Surrecturus est frater tuus. Dixit ei Martha, Scio resurrecturum in resurrectione die illo novissimo. Dixit ei Jesus; Ego sum Resurrectio & Vita: & qui crediderit in me, etiamsi mortuus fuerit, vivet. Porrò quisquis vivit & credit in me, in æternum non morietur. Credis hoc? Dixit ei; Etiam, Domine mi, ego credo te esse Messiam Filium Dei, qui venturus erat in mundum. Quúmque hæc dixisset, abiit vocatum Mariam sororem suam clanculùm, & dixit ei; Magister noster venit, & vocat te. Maria autem quum audiisset, surrexit citò, & veniebat ad eum. Ipse verò Jesus nondum venerat in pagum: sed erat in eo ipso loco ubi occurrerat ei Martha. Quinetiam illi Judæi qui erant cum ea domi, & consolabantur eam, ut viderunt Mariam citò surrexisse, abierunt post eam: arbitrati sunt enim eam abiisse ad monumentum, ut fleret. Ipsa verò Maria quum venisset ubi erat Jesus, ut vidit eum, procidit ad pedes ejus, & dixit ei; Si hìc fuisses, Domine mi, mortuus non fuisset frater meus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وشاد شدم * كه انجا نبودم * براي شما تا بينيد * وايمان بياوريد * ليكن تا آنجايگاه روان 15
باشيد * * توما كه نام او تاما بود * يعني جفت زاده * بشاگردان گفت كه ياران او بودند * 16
كه ما نيز برويم وباوي بميريم * * وآمد عيسي در بيت عينا * ومعلوم كرد كه چهار روز بود 17
كه غازرا اگنده بودند * * وبيت عينا بر كنار اورشليم است * قدر پانزده غلوت دورتر * 18
* وبسياران از يهوديان * پيش مريم ومرتا امده بودند * كه اورا تعزيه كنند وغم گساري 19
دهند * براي برادر ايشان * كه مرده بود * چون مرتا شنيد كه عيسي امد باستقبال او بدر 20
رفت * ومريم در خانه نشسته بود * * مرتا بعيسي گفت خداوند من اگر تو اينجا مي 21
بودي * برادر من نمي مرد * * ليكن مي دانم كه هر چه از خدا مي خواهي * بتو مي دهد * 22
* عيسي بدو گفت برادرت † برخيزد * * مرتا بدو گفت مي دانم كه در قيامت روز 23 24
پسين برخيزد * * عيسي بدو گفت منم من قيامت وزندگاني * هركه بمن ايمان بياورد * اگر بميرد * 25
زنده شود * * وهر كه زنده شود وبمن ايمان بياورد تا ابد نميرد * بدين ايمان مي اوري * 26

Et gaudeo quòd illic non eram, propter vos, ut videretis & fidem haberetis: sed in illum locum proficiscimini. Thomas, cui nomen Tama erat, (i.e. gemellus) discipulis dixit, qui socii ejus erant, Quinetiam nos eamus, & cum eo moriamur. Et venit Jesus in Bethsaam, & certior factus est, quòd quartus dies esset ex quo Gazarum septilissent. Bethania autem propè Hierosolymam est, circiter quindecim stadiis dissita. Et multi ex Judæis ad Mariam & Martham venerunt, ut consolarentur, & doloris lenimen darent, ob fratrem earum qui mortuus erat. Cùm Martha autem audisset, quòd Jesus venivet, in occursum ejus exivit: Maria verò domi sedens erat. Martha ad Jesum dixit; Domine mi, si tu hìc fuisses, frater meus non fuisset mortuus. Sed scio, quòd quicquid à Deo petieris, tibi dabit. Jesus ei dixit; Frater tuus surget. Martha ei dixit; Scio quòd in resurrectione diei ultimi surget. Jesus ei dixit; Ego ipse sum resurrectio & vita: quicunque in me fidem habuerit, etiamsi mortuus fuerit, vivus erit. Et quicunque vivus fuerit, & in me fidem habuerit, in æternum non morietur: in hoc fidem habes?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

15 Et gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi: sed eamus ad eum.
16 Dixit ergò Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiscipulos; Eamus & nos, ut mo-
17 riamur cum eo. Venit itaque Jesus: & invenit eum quatuor dies jam in monu-
18 mento habentem. (Erat autem Bethania juxta Jerosolymam quasi stadiis quinde-
19 cim.) Multi autem ex Judæis venerant ad Martham & Mariam, ut consolarentur
20 eas de fratre suo. Martha ergò ut audivit quia Jesus venit, occurrit illi: Maria
21 autem domi sedebat. Dixit ergò Martha ad Jesum; Domine, si fuisses hîc, frater
22 meus non fuisset mortuus: Sed & nunc scio, quia quæcunque poposceris à Deo,
23 dabit tibi Deus. Dicit illi Jesus; Resurget frater tuus. Dicit ei Martha; Scio
24 quia resurget in resurrectione in novissimo die. Dixit ei Jesus; Ego sum resurre-
25 ctio, & vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet: Et omnis, qui vi-
26 vit, & credit in me, non morietur in æternum. Credis hoc? Ait illi; Utique, Do-
27 mine, ego credidi, Quia tu es Christus filius Dei vivi, qui in hunc mundum venisti.
Et cùm hæc dixisset, abiit, & vocavit Mariam sororem suam silentio, dicens; Ma-
28 gister adest, & vocat te. Illa ut audivit, surgit citò, & venit ad eum: Nondum
29 enim venerat Jesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco, ubi occurrerat ei Mar-
30 tha. Judæi ergò, qui erant cum ea in domo, & consolabantur eam, cùm vidissent
31 Mariam quia citò surrexit & exiit, secuti sunt eam, dicentes; Quia vadit ad monu-
mentum, ut ploret ibi. Maria ergò, cùm venisset ubi erat Jesus, videns eum, ceci-
32 dit ad pedes ejus, & dicit ei; Domine, si fuisses hîc, non esset mortuus frater meus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 وَأَنَا أَفْرَحُ إِذْ لَمْ أَكُنْ هُنَاكَ مِنْ أَجْلِكُمْ لِتُؤْمِنُوا * لَكِنِ ٱمْضُوا بِنَا إِلَيْهِ
16 * فَقَالَ تُومَا ٱلَّذِي
17 يُسَمَّى ٱلتَّوْمَ لِأَصْحَابِهِ ٱلتَّلَامِيذِ نَمْضِي نَحْنُ لِنَمُوتَ مَعَهُ * فَأَقْبَلَ يَسُوعُ إِلَى بَيْتِ عَنْيَا فَوَجَدَ
18 لَهُ فِي ٱلْقَبْرِ أَرْبَعَةَ أَيَّامٍ * وَكَانَتْ بَيْتُ عَنْيَا قَرِيبَةً مِنْ يَرُوشَلِيمَ نَحْوَ خَمْسَةَ عَشَرَ غَلْوَةً * وَكَانَ
19 كَثِيرُونَ مِنَ ٱلْيَهُودِ قَدْ جَاؤُا إِلَى مَرْثَا وَمَرْيَمَ لِيُعَزُّوهُمَا فِي أَخِيهِمَا * فَلَمَّا سَمِعَتْ مَرْثَا بِقُدُومِ يَسُوعَ
20 خَرَجَتْ لِلِقَائِهِ وَأَمَّا مَرْيَمُ فَجَلَسَتْ فِي ٱلْبَيْتِ * فَقَالَتْ مَرْثَا لِيَسُوعَ يَا سَيِّدُ لَوْ كُنْتَ هٰهُنَا لَمْ يَمُتْ
21
22
23 أَخِي * لٰكِنِّي أَعْلَمُ ٱلْآنَ أَيْضًا أَنَّكَ مَهْمَا سَأَلْتَ ٱللّٰهَ يُعْطِكَ ٱللّٰهُ * فَقَالَ لَهَا يَسُوعُ سَيَقُومُ
24 أَخُوكِ * قَالَتْ لَهُ مَرْثَا أَنَا أَعْلَمُ أَنَّهُ سَيَقُومُ فِي ٱلْقِيَامَةِ فِي ٱلْيَوْمِ ٱلْآخِرِ * قَالَ لَهَا يَسُوعُ أَنَا هُوَ
25 ٱلْقِيَامَةُ وَٱلْحَيَاةُ * فَمَنْ ءَامَنَ بِي وَإِنْ مَاتَ فَإِنَّهُ سَيَحْيَا * وَكُلُّ مَنْ كَانَ حَيًّا وَءَامَنَ بِي لَا يَمُوتُ إِلَى
26 ٱلْأَبَدِ أَتُؤْمِنِينَ بِهٰذَا * قَالَتْ لَهُ نَعَمْ يَا سَيِّدُ أَنَا مُؤْمِنَةٌ أَنَّكَ ٱلْمَسِيحُ بْنُ ٱللّٰهِ ٱلَّذِي إِلَى ٱلْعَالَمِ
27 قَالَتْ هٰذَا مَضَتْ وَدَعَتْ أُخْتَهَا مَرْيَمَ سِرًّا وَقَالَتْ مُعَلِّمُنَا قَدْ جَاءَ وَهُوَ يَدْعُوكِ * فَلَمَّا سَمِعَتْ
28
29 تِلْكَ نَهَضَتْ مُسْرِعَةً وَجَاءَتْ إِلَيْهِ * وَلَمْ يَكُنْ يَسُوعُ صَارَ إِلَى ٱلْقَرْيَةِ لٰكِنَّهُ كَانَ حَيْثُ لَقِيَتْهُ
30
31 مَرْثَا * فَأَمَّا ٱلْيَهُودُ ٱلَّذِينَ كَانُوا مَعَهَا فِي ٱلْبَيْتِ يُعَزُّونَهَا لَمَّا رَأَوْا مَرْيَمَ قَدْ قَامَتْ وَخَرَجَتْ مُسْرِعَةً
32 يَتْبَعُونَهَا لِظَنِّهِمْ أَنَّهَا تَمْضِي إِلَى ٱلْقَبْرِ لِتَبْكِيَ هُنَاكَ * فَلَمَّا أَتَتْ مَرْيَمُ إِلَى حَيْثُ كَانَ يَسُوعُ
وَرَأَتْهُ خَرَّتْ عِنْدَ قَدَمَيْهِ * وَقَالَتْ يَا سَيِّدُ لَوْ كُنْتَ هٰهُنَا لَمْ يَمُتْ أَخِي *

Et ego gaudeo quòd non fuerim ibi, pro- 15
pter vos ut credatis: sed ducite nos ad
eum. Dixit Thomas, qui vocatur Ge- 16
mellus, sociis suis discipulis; Eamus
nos, ut moriamur cum eo. Venit itaque 17
Jesus in Beth-aniam, & invenit eum
esse in monumento à quatuor diebus.
Erat autem Beth-ania proxima Jerosoly- 18
mæ, quasi quindecim stadiis. Et multi 19
ex Judæis venerant ad Martham &
Mariam, ut consolarentur eas de fratre
suo. Cùm autem audisset Martha ad- 20
ventum Jesu, exiit in occursum illius:
Maria autem sedit domi. Dixit ergò 21
Martha ad Jesum; Domine, si fuisses
hîc, non fuisset mortuus frater meus. Sed 22
scio nunc etiam, quicquid poposceris à
Deo, daturum tibi Deum. Ait illi Je- 23
sus; Resurget frater tuus. Dixit ei 24
Martha; Ego scio eum esse surrecturum
in resurrectione in die postremo. Inquit 25
illi Jesus; Ego sum resurrectio & vi-
ta: & qui crediderit in me, licèt mor-
tuus fuerit, vivet. Et quicunque fuerit 26
vivus, & crediderit in me, non morie-
tur in æternum. Credis hoc? Dixit; 27
Etiam Domine, ego credo te esse Chri-
stum filium Dei venturum in mundum.
Cúmque dixisset hoc, abiit & vocavit 28
sororem suam Mariam secretò, & dixit;
Magister noster jam venit, & ipse vocat
te. Cùm autem audisset illa, surrexit 29
festina, & venit ad eum. Et nondum 30
venerat Jesus in castellum, sed erat ubi
occurrerat ei Martha. Judæi autem qui 31
erant cum ea in domo consolantes eam,
cùm vidissent Mariam surrexisse &
exisse festinam, secuti sunt eam, putan-
tes eam abire ad monumentum ut plora-
ret ibi. Cùm autem devenisset Maria 32
ubi erat Jesus, & vidisset eum, corruit
ad pedes ejus, & ait; Domine, si fuisses
hic, non esset mortuus frater meus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወበሕቱ: እትፈሣሕ: በእንቲኣክሙ: ከመ: ትእመኑ: እስመ: ኢነሥ: ሀየ: ወበሕቱ:
16 ንሑር: ኀቤሁ:=: ወይቤ: ቶማስ: ዘይቤልዎ: ዲድሞስ: ለቢጹ: ለእርደእ: ንሑር: ንሐነ
17 ሂ: ከመ: ንመት: መስቤሁ:=: ወእምዝ: ወሖረ: እግዚእ: ኢየሱስ: ቢታኒያ: ወረከቦ: በ
18 ረቡዑ: እመ: ተቀብረ:=: ወቅርብት: ቢታኒያ: ለኢየሩሰሌም: መጠነ: ከመ: ዓሠርቱ:
19 ወኀምስቱ: ሜዕራፍ:=: ወብዙኀን: እሙኢይሁድ: ሖሩ: ኀቡ: ማርያ: ወማርታ: ከመ:
20 ያለቅስዎን: በእንተ: እኁሆን:=: ወሰሚዓ: ማርታ: ከመ: መጽአ: እግዚእ: ኢየሱስ:
21 ቀበለቶ: ወማርያስ: ነበረት: ቤተ:=: ወትቤሎ: ማርታ: ለእግዚእ: ኢየሱስ: እግዚኦ: ስ
22 በሰ: ሀለውከ: ዝየ: እመ: ኢሞተ: እኁየ:=: ወይእዜኒ: ላሕመር: ካመ: ዘሰአልኸ: ለ
23 እግዚአብሔር: ይሁበከ: እግዚአብሔር:=: ወይቤላ: እግዚእ: ኢየሱስ: ይሕዩ: ወይ
24 ትነሣእ: እኁኪሰ:=: ወተቤሎ: ማርታ: ለእመር: ከመ: ይትነሣእሰ: እመ: ትንሣኤ: ለ
25 ጌ: ይሕዩ: መዋታን: በደኃሪት: ዕለት:=: ወይቤላ: እግዚእ: ኢየሱስ: ለነ: ውእቱ:
26 መሕየዊ: ወመንሣኢሆሙ: ለመዋታን: ዘየእመን: ቢየ: እመኒ: ሞተ: ይሕዩ:=: ወኵ
27 ሉ: ዘሕያው: ወይእመን: ቢየ: ኢይመውት: ለዓለመ:: ተአመኒኑ: ዘንቱ:=: ወትቤ
ሎ: እወ: እግዚኦ: እነ: ኦእመን: ከመ: ለንተ: ውእቱ: ክርስቶስ: ወልደ: እግዚአብሔ
28 ር: ሕያው: ዘይመጽእ: ውስተ: ዓለመ:: ተአመኒኑ: ዘንተ:=: ወዘንተ: ብሂሳ: ሖረት: ወጸውዓት: ለማር
29 ያ: እኁታ: ጽምጣታ: ወትቤላ: ናሁ: በጽሐ: ቢቅ: ወይጼውዓኪ::=: ወሰሚዓ: ተንሥ
30 አት: ፍጡነ: ወሖረት: ኀቤሁ:=: ወዓደ: ኢየሱስ: ሀገረ: እግዚእ: ኢየሱስ: ሃሎ: ውስተ:
31 ብሔር: ኀበ: ተቀበለቶ: ማርታ::=: ወርኢዮ: ለይሁድ: እለ: ያለቅስዋ: ከመ: ፍጡ
ነ: ተንሥአት: ማርያ: ወሖረት: ወተለውዋ: ወሚሎ: ዘተሐውር: ኀበ: መቃብሩ:
32 ትብኪ: በሂየ:=: ወበጺሐ: ማርያ: ኀበ: እግዚእ: ኢየሱስ: ሰገደት: ሎቱ: ኀበ: እገ
ሪሁ: ወትቤሎ: እግዚእየ: ሶበሰ: ሃለውከ: ዝየ: እመ: ኢሞተ: እኁየ:=:

Veruntamen gaudeo propter vos (ut credatis,) quia non fui ibi, sed ibimus ad 15
eum. Et dixit Thomas quem vocant Didymum, proximo discipulorum; Ibimus 16
nos etiam, ut moriamur cum eo. Et tunc etiam venit Dñs Jesus *ad* Bethaniam, & 17
invenit, quatuor fuisse dies ex quo sepultus erat. Et vicina fuit Bethania Hie- 18
rusalem, quasi quindecim stadiis. Et multi ex Judæis venerunt ad Mariam & 19
Martham, ut consolarentur eas de fratre suo. Et audiens Martha quòd veniisset 20
Dominus Jesus, occurrit ei: & Maria mansit domi. Et dixit Martha Domino 21
Jesu; Domine, Si fuisses hîc, non mortuus fuisset frater meus. Et nunc scio, quòd 22
quæcunque petieris à Deo, dabit tibi Deus. Et dixit ei Dominus Jesus; Vivet 23
et resurget frater tuus. Et dixit ei Martha, Scio quòd surget quando erit resur- 24
rectio: tunc enim vivent mortui, in ultimo die. Et dixit ei Dominus Jesus; Ego 25
sum Vivificator & Suscitator mortuorum: qui credit in me, etiamsi mortuus
fuerit, vivet: Et quicunque vivit, & credit in me, non morietur in æternum. 26
Credísne hoc? Et dixit ei; Etiam Domine, ego credo quòd tu es Christus, Fi- 27
lius Dei vivi, qui venturus *erat* in mundum. Et quum hoc dixisset, abiit, & 28
vocavit Mariam sororem suam clàm, & dixit ei; Ecce venit Magister, & vocat
te. Et audiens surrexit citò, & venit ad eum. Et adhuc non venerat *in* vicum 29
Dominus Jesus, *sed* erat in loco ubi occurrerat ei Martha. Et videntes Judæi 30
qui consolabantur eam, quòd citò surrexisset Maria, & abiisset, & sequuti sunt 31
eam: & videbatur illis quòd abiisset ad sepulchrum, ut fleret ibi. Et quum ve- 32
nisset Maria ad Dominum Jesum, adoravit eum ad pedes ejus, & dixit ei; Domi-
ne mi, si fuisses hîc, non esset mortuus frater meus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * بدو گفت اري خداوندم * من ايمان مي اورم * كه تويي مسيح فرزند خدا * كه در عالم
28 بيامدي * * اين را بگفت ورفت مرثا به پنهاني وخواهر خود مريم را خواند * وگفت خداوند ما
29
30 مسيح آمد * وترا مي خواند * * چون مريم شنيد زود برخاست * وپيش عيسي آمد * * وهنوز
31 عيسي در ده نيامده بود * ليكن انجا نشسته † بود كه مرثارا ديد * * وآن يهوديان كه بتعزيه
آمده بودند * چون ديدند كه مريم برخاست * وبشتاب بدر رفت همه بدنبال او رفتند *
32 پنداشتند * كه پيش گور مي رود * تا بگريد * * چون مريم انجا آمد * كه عيسي بود * سلام
داد ودر پاي عيسي افتاد * وسجود كرد * وبدو گفت * خداوند من اگر اينجا مي بودي
برادر من نمي مرد *

Et dixit; Etiam Domine mi, ego 27
fidem habeo quòd tu es Christus Fi-
lius Dei, qui in mundum venisti.
Hoc dixit, & abiit Martha clàm, 28
& sororem suam Mariam vocavit,
& dixit; Dominus noster Christus
venit, & te vocat. Cùm Maria 29
hoc audisset, citò surrexit, & ad
Jesum venit. Nondum autem Je- 30
sus in pagum ingressus erat, sed co-
dem loco sedens erat, quo Martham
vidit. Illi ergò Judæi, qui ad con- 31
solandum venerant, cùm viderent
quòd Maria surrexisset & festi-
nanter egressa esset, omnes post
eam iverunt: putabant enim
quòd ad sepulchrum iret, ut fle-
ret. Cùm Maria eò loci venisset, 32
ubi Jesus erat, salutem dedit,
& ad pedes Jesu procidit, &
adoravit, & ei dixit; Domine
mi, si hic fuisses, frater meus
non esset mortuus.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Jesus ergò ut vidit eam plorantem, & *simul venientes ipsi* Judæos plorantes,
33 Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας,
infremuit spiritu, & turbavit seipsum: Et dixit, Ubi posuistis eum?
34 (π) ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν· Καὶ εἶπε, Ποῦ τεθείκατε αὐτόν;
35 Dicunt ei; Domine, veni & vide. Lachrymatus est Jesus. Dixerunt ergò Judæi;
36 Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι,
Ecce quomodò amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt; Non poterat hic
37 Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν (ρ) εἶπον, Οὐκ ἠδύνατο οὗτος
aperiens oculos cæci, facere ut & hic non moreretur? Jesus ergò
38 ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν
rursùm infremens in semetipso, venit ad monumentum. (erat autem spelunca: &
πάλιν (σ) ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. (ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ
lapis superpositus erat *super ea*:) Ait Jesus; Tollite lapidem. Dicit ei
39 λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ·) Λέγει (τ) ὁ Ἰησοῦς, Ἄρατε τὸν λίθον. Λέγει αὐτῷ
soror *mortui* Martha; Domine, jam fœtet: quatriduanus enim est. Dicit
40 ἡ ἀδελφὴ τοῦ (υ) τεθνηκότος Μάρθα, Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστι. Λέγει
ei Jesus; *Non* dixi tibi; Quoniam si credideris, videbis gloriam Dei?
αὐτῇ (φ) ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ εἶπόν σοι, Ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, (χ) ὄψῃ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ;
Tulerunt ergò lapidem, *ubi erat mortuus positus*. At Jesus *extulit oculos*
41 Ἦραν οὖν τὸν λίθον, (ψ) οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς
sursùm, & dixit; Pater, gratias ago tibi, quoniam audisti me. Ego autem sciebam quia semper
42 ἄνω, καὶ εἶπε, Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκουσάς μου. Ἐγὼ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ

me audis: sed propter *turbam circumstantem* dixi: ut credant quia tu me mi-
μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι Σύ με ἀπε-
sisti. Et hæc *dicens*, voce magnâ clamavit; Lazare, veni foràs. Et
στειλας. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. Καὶ 43
exiit mortuus, ligatus pedes & manus *fasciis*: & facies illius
ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς, δεδεμένος (ω) τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ 44
sudario *obvincta* erat. Dicit eis Jesus; Solvite eum, & sinite abire. Multi
σουδαρίῳ περιεδέδετο. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Λύσατε αὐτὸν, καὶ ἄφετε ὑπάγειν. Πολλοὶ 45
ergò ex Judæis *venientes* ad Mariam, & *spectantes* quæ fecit
οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν, καὶ θεασάμενοι (α) ἃ ἐποίησεν
Jesus, crediderunt in eum. Quidam autem ex ipsis abierunt ad Pharisæos,
ὁ Ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους, 46
& dixerunt eis quæ fecit Jesus. Collegerunt ergò *principes Sacerdotum*, & 47
καὶ εἶπον αὐτοῖς (β) ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς. Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ
Pharisæi concilium, & dicebant; Quid facimus? quia hic homo multa
οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον, Τί ποιοῦμεν; ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ
signa facit. Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum, &
(γ) σημεῖα ποιεῖ. Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν (δ) οὕτω, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· καὶ 48
venient Romani, & tollent nostrum & locum & gentem.
ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.

MS. A. (π) ἐβριμήσατο (ρ) ἔλεγον, Οὐκ (σ) ἐμβριμώμενος (τ) Ἰησοῦς, (υ) τε-
τελευτηκότος (φ) Ἰησοῦς, (χ) ὄψῃ (ψ) οὗ ἦν. ὁ δὲ Ἰησοῦς (ω) τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας χειρίαις· (α) ὃ ἐποίησεν, ἐπίστευσαν (β) ὅσα ἐποίησεν (γ) ποιεῖ σημεῖα. (δ) οὕτως,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Jesus autem quum vidisset eam flentem, &
33 Judæos illos qui venerant cum ea flentes, in-
fremuit spiritu suo, & turbavit seipsum:
34 Et dixit; Ubi posuistis eum? & dicunt ei,
35 Domine noster, veni, vide. Et obvene-
runt lachrymæ ipsi Jesu. Itaque dicebant
36 Judæi; Videte quantùm amabat eum.
37 Quidam autem ex ipsis dixerunt; Non po-
terat hic qui aperuit oculos cæci illius, effi-
cere ut & iste non moreretur? Jesus au-
38 tem infremens intra semetipsum, venit ad
monumentum. Ipsum verò monumentum
erat spelunca, & lapis erat ejus impositus
ostio. Et dixit Jesus; Tollite lapidem
39 hunc. Dixit ei Martha soror ipsius mortui;
Domine mi, jamdudum fœtuit, quatuor
enim dierum est. Dixit ei Jesus; Nónne
40 dixi tibi si credideris, fore, ut videas glo-
riam Dei? Proindè sustulerunt lapidem
41 illum. Et ipse Jesus elevavit oculos suos
42 sursum, & ait; Pater, gratias ago tibi
quòd me audieris. Ego verò novi me sem-
per à te exaudiri: sed propter hanc turbam
adstantem hæc dico, ut credant me à te
missum esse. Quúmque hæc dixisset, cla-
43 mavit altâ voce, Lazare, veni forás. Et
44 exiit mortuus ille manus & pedes vinctus
fasciis, vultúmque sudario. Dixit eis Je-
sus; Solvite eum & sinite abire. Itaque
45 multi ex Judæis qui venerant ad Mariam,
quum vidissent quod fecerat Jesus, credi-
derunt in eum. Quidam autem ex eis pro-
46 fecti sunt ad Pharisæos, & dixerunt eis
quicquid fecerat Jesus.

Matutinis feriæ IV. Passionis. 29.

Et congregati sunt principes sacerdotum
47 & Pharisæi, & dicebant; Quid agemus?
nam vir iste signa multa edit. Quòd si ita
48 finamus eum, omnes homines credent in
eum: veniéntque Romani, tollent locum no-
strum ac gentem nostram.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*ut ergò Jesus vidit, quòd illa
33 fleret, & illi Judæi, qui cum ea
erant, flerent, apud se indignatus est,
& seipsum contremefecit: Et di-
34 xit; Corpus ejus ubi posuistis?
Ei dixerunt; Domine noster veni,
& vide. Et lachryma ab oculo
35 Jesu manabat. Judæi igitur di-
36 cebant; Videte quantum eum di-
ligebat. Quidam autem dice-
37 bant; Hic, qui oculos cæci à
matre nati aperuit, non poterat
facere ut ille non moreretur? Cùm
38 ergò Jesus ipse apud se indigna-
retur, indè etiam ad monumentum
Gazari venit: monumentum autem
spelunca erat, lapide ostio ejus
impositio. Jesus dixit; Hunc la-
39 pidem tollite. Maria soror Ga-
zari ei dixit; Domine mi, jam-
dudum fœtuit: Nam quartus di-
es est quòd in sepulchro fuit. Je-
40 sus ei dixit; Tibi dixi, Si fi-
dem habueris, gloriam Dei vide-
bis. Illo igitur lapide sublato
41 Jesus oculos suos sursum eleva-
vit, & dixit; Pater mi, tibi
gratias ago quòd me audieris.
42 Novi autem quòd omni tempore
me audis: sed propter hanc tur-
bam hoc dico, qui astantes sunt, ut
fidem habeant quòd tu me misseris.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

33 Jesus ergò, ut vidit eam plorantem, & Judæos, qui venerant cum ea, plorantes, infremuit spiritu, & turbavit seipsum, 34 Et dixit; Ubi posuistis eum? Dicunt ei; 35 Domine, veni, & vide. Et lachrymatus est Jesus. 36 Dixerunt ergò Judæi; Ecce quomodò amabat eum. 37 Quidam autem ex ipsis dixerunt; Non poterat hic, qui aperuit oculos cæci nati, facere ut hic non moreretur? 38 Jesus ergò rursùm fremens in semetipso, venit ad monumentum: erat autem spelunca: & lapis superpositus erat ei. 39 Ait Jesus; Tollite lapidem. Dicit ei Martha, soror ejus qui mortuus fuerat; Domine, jam fœtet, quatriduanus est enim. 40 Dicit ei Jesus; Nónne dixi tibi, Quoniam si credideris, videbis gloriam Dei? 41 Tulerunt ergò lapidem: Jesus autem elevatis sursùm oculis, dixit; Pater, gratias ago tibi 42 quoniam audîsti me. Ego autem sciebam quia semper me audis, sed propter populum, qui circumstat, dixi: ut credant quia tu me misisti. 43 Hæc cùm dixisset, voce magnâ clamavit; Lazare, veni foràs. 44 Et statim prodiit qui fuerat mortuus, ligatus pedes & manus institis, & facies illius sudario erat ligata. Dixit eis Jesus; Solvite eum, & sinite abire. 45 Multi ergò ex Judæis, qui venerant ad Mariam & Martham, & viderant quæ fecit Jesus, crediderunt in eum. 46 Quidam autem ex ipsis abierunt ad Pharisæos, & dixerunt eis quæ fecit Jesus. 47 Collegerunt ergò Pontifices & Pharisæi concilium, & dicebant; Quid facimus, quia hic homo multa signa facit? 48 Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum: & venient Romani, & tollent nostrum locum, & gentem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

33 * فَلَمَّا رَآهَا يسوع تبكي وَرَأَى ٱلْيَهُود ٱلَّذِين جَاؤُا مَعَهَا بَاكِينَ أَيْضًا تَأَلَّمَ بِٱلرُّوحِ وَقَلِقَ *
34 * وَقَالَ لَهُم أَين وَضَعتموه * فَقَالُوا [له] يَا سَيِّد تَعَال فَانْظُر * فَدَمعت عينا يسوع * فَقَالَ ٱلْيَهُود
35 36 37 * انظروا كَيف يُحِبّه * وَبَعضهم قَالُوا أَمَا كَانَ يَقْدِر هَذَا ٱلَّذِي فَتَح عَيْنَي ٱلْأَعْمَى أَن يَجْعَل
38 هَذَا أَيْضًا لَا يَمُوت * فَكَمن يسوع فِي قَلْبِه وَجَاءَ إِلَى ٱلْقَبْر * وَكَانَ ذَلِك مَعَارَة وَكَانَ عَلَى بَابِه حَجَر
39 عَظِيم * فَقَالَ لَهُم يسوع ٱرْفَعُوا هَذَا ٱلْحَجَر * فَقَالَت لَه مرثا أُخْت ٱلْمَيِّت يَا سَيِّد قَد نَتَن لِأَن
40 41 ٱلْيَوْم رَابِعه * فَقَالَ لَهَا يسوع أَلَم أَقُل لَك إِن آمَنت رَأَيْت مَجْد ٱللَّه * فرفعوا ٱلْحَجَر مِن ٱلْقَبْر *
42 ورفع يسوع عَيْنَيْه إِلَى فَوق وَقَالَ يَا أَبَه أَشكرك لِأَنَّك ٱسْتَجَبْت لِي * وَأَنَا أَعْلَم أَنَّك كُلّ حِين
تستجيب لِي لَكِن مِن أَجْل هَذَا ٱلْجَمْع ٱلْمُحْدِق بِي قُلْت * لِيُؤْمِنُوا أَنَّك أَنْت ٱلَّذِي أَرْسَلْتَنِي *
43 44 * فَلَمَّا قَال هَذَا صرخ بِصَوْت عَظِيم لَعَازَر تَعَال خَارِجًا * فَخَرَج ذَلِك ٱلْمَيِّت * ويداه ورجلاه
مشدودة بِلَفَائِف ووجهه مشدود بِعِمَامَة * فَقَالَ لَهُم يسوع حلوه ودعوه يَمْضِي *

ٱلْفَصْل ٱلسَّادِس وَٱلْعِشْرُونَ *

45 * وَإِن كَثِيرُونَ مِن ٱلْيَهُود ٱلَّذِين جَاؤُا إِلَى مَرْيَم لَمَّا رَأَوْا
46 مَا صَنَع يسوع آمَنُوا بِه * وَٱنْطَلَق قوم مِنْهُم إِلَى ٱلْفَرِيسِيين فَأَخبروهم بِمَا صَنَع يسوع * فَجَمَع
47 عُظَمَاء ٱلْكَهَنَة وَٱلْفَرِيسِيُّون مَجْلِسًا وَقَالُوا مَاذَا نَصْنَع إِذ كَانَ هَذَا ٱلرَّجُل يَعْمَل آيَات كَثِيرَة *
48 * وَإِن تركناه هَكَذَا فسيؤمن بِه ٱلْجَمِيع * وَيَأْتِي ٱلرُّوم فَيَأْخُذ مَوْضِعَنَا وَأُمَّتَنَا *

Quum ergò vidisset eam Jesus plorare, vidisseque Judæos qui venerant cum ea plorantes quoque, passus est spiritu, et turbatus est: Et dixit eis, Ubi posuistis eum? Dixerunt ei; Domine, veni & vide. Et lachrymârunt oculi Jesu. Dixerunt ergò Judæi; Videte quomodo amabat eum. Et ex ipsis nonnulli dixerunt; Nónne poterat hic qui aperuit oculos cæci, facere ut hic etiam non moreretur? Et misericordiâ motus est Jesus in corde suo, & venit ad monumentum; erat autem illud spelunca, eratque super ostium ejus lapis maximus. Dixit igitur eis Jesus; Levate hunc lapidem. Dixit ei Martha soror mortui; Domine, jam fœtuit, nam hodiernus dies quartus est illi. Dixit ei Jesus; Nonne dixi tibi, Si credideris, videbis gloriam Dei? Levaverunt ergò lapidem ab ostio monumenti. Extulitq; Jesus oculos suos sursum, & dixit; Pater mi, gratias ago tibi quòd exaudieris me; Et ego scio quòd semper exaudias me: sed propter hanc turbam circumstantem mihi dixi, ut credant te esse qui me misisti. Et cùm dixisset hoc, exclamavit voce magnâ; Lazare, veni foràs. Exivit ergò ille mortuus, manibus & pedibus ejus stri&is fasciis, & facie ejus stricta linteo. Dixitque eis Jesus; Solvite eum, & sinite eum abire.

Sectio vigesima sexta.

Et verò multi ex Judæis qui venerant ad Mariam, cùm vidissent quod fecerat Jesus, crediderunt in eum. Et abierunt quidam ex eis ad Pharisæos, & nuntiaverunt eis quod fecerat Jesus. Collegerunt ergò summi sacerdotum & Pharisæi concilium, & dixerunt; Quid faciemus, cùm hic homo faciat signa multa? Quòd si relinquamus eum sic, credent in eum omnes, & venient Romani, auferentque locum nostrum & gentem nostrã.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

33 ወርኢዮ: እግዚእ: ሊየሱስ: ከመ: ትብኪ: ወላይሁድኒ: እለ:መጽሉ: መሰሪሃ:ይበኪ
34 ዩ:: ለንብዐ:እግዚእ:ሊየሱስ: በመንፈሱ:ወሆከ:ርእሶ::=ፁ ወይቤ: ለይቲ:ቀበርክ
35 ሙዎ:ወይቤልዎ:እግዚኦ: ነዓ:ወትሬኢ::=ፁ ወለንብዓ:ክዕበ:እግዚእ:ሊየሱስ::=ፁ
36 ወይቤሉ:ሊይሁድ:ርእዩ:መጠነ:ያፈቅሮ::=ፁ ወቦ:ዘይቤ: እሙውስተቶሙ: ለመ:
37 ሊክህለኑ:ዝንቱ:ዘከሠተ:ለዕይንተ:ዕውራን: ነመ: ይግበር:ዝንቱኒ: ክመ: ሊይመው
38 ት::=ፁ ወካዕበ:ለንብዐ:እግዚእ: ሊየሱስ:ወሖረ: ኀበ:መቃብሮ:ወበዓት:ውእቱ:ወክ
39 ዱን:እብን:ደቤሁ::=ፁ ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየሱስ:ያእትትዎ:ለይእቲ:እብን:ወ
40 ትቤሎ:ማርታ:እኅቲ:ለዘ:ሞተ: እግዚኦ:ወድኅ:ጲለ: ረኩዑ: ዮም::=ፁ ወይቤ
ሎ:እግዚእ:ሊየሱስ:ሊይቤ:ለኪኑ:ክመ: እመ:ተለመንኪ: ተሬኢይ:ስብሐተ:እግዚእ
41 ብሔር::=ፁ ወለእተትዋ:ለእብን:: ወለእሠለ: እግዚእ:ሊየሱስ:ለዕይንቲሁ: ወለ
42 ንቃዕ : ለወ :ለዕለ:ወይቤ:ላለኩተከ: ለባ: እክመ: ትሰመዓኒ:=ፁ ወለንሰ: ላለመ
ር:ክመ:ዘልፈ:ትሰመዓኒ:ወባሕቱ: በእንተ:እለ: ይቀውሙ: ሰብእ:እብል:ክመ:ይእመ
43 ኑ:ክመ:እንተ: ፈነውካኒ::=ፁ ወዘንተ: ብዚኦ: ጸሠዐ:በዓቢ ይ:ቃል:ወይቤ:ላልዓዛ
44 ር :ለልዓዛር:ነዓ:ፀእ:ላፍለ::=ፁ ወወፅአ:ውእቱ:ሙዉተ:እንዘ: ግኑዝ: ወእሱር:
እደዊሁ:ወእገሪሁ:ወጎ ብሱል: ገጹ:በሰበነ:: ወይቤሎሙ: እግዚእ: ሊየሱስ: ፍትሕ
45 ዎቤ:እንከሰ: ወኅድግዎ:ይሖር ::=ፁ ወብዙኃን: እመ:ለይሁድ: እለ:መጽሉ:ኀበ:
46 ማርያ:ወማርታ:ርኢዮሙ:ዘገብረ:እግዚእ:ሊየሱስ:ለሙ:ዐቱ::=ፁ ወቦ:እመው
ስቱቶሙ: እለ: ሖሩ: ኀበ: ፋሪሰዊያን: ወለስተዋደይዎ: ወነገሬዎሙ: ለእይሁድ: ዘገ
47 ብረ:እግዚእ:ሊየሱስ::=ፁ ወእስተጋብኡ: ዓውደሙ: ሊቃነ:ካህናት:ወፈረስዊያን:
48 ወይቤልዎሙ: መንተ:ንሬሲ: ናሁ:ዝንቱ:ብእሲ:ብዙኅ:ተለመረ:ይገብር::=ፁ ወእ
መ: ኀደግናሁ: ክመዝ : ኵሉ: ይእመኑ: ቦቱ : ወይመጽሉ : ሰብእ : ሮሜ : ወይነሥ
ሉን : ብሔረነ : ወኪያነኒ : ወሕዝበነኒ::=ፁ

Et videns eam Dominus Jesus quòd flebat, & quòd Judæi etiam qui venissent cum ea, flebant, & lachrymatus est Dominus Jesus in spiritu suo, & turbavit seipsum: Et dixit, Ubi sepeliv&istis eum? & dixerunt ei, Domine, veni & videbis. Et lachrymatus est iterum Dominus Jesus. Et dixerunt Judæi, Videte in quantum amabat eum. Et fuit qui dixit ex illis, Nónne potuit hic qui aperuit oculos cæcorum, ut faceret hunc, quin moreretur? Et iterum lachrymatus est Dominus Jesus, & venit ad sepulchrum ejus, & spelunca fuit, & cooperta fuit lapide super eam. Et dixit iis Dominus Jesus, Amoveant hunc lapidem: & dixit ei Martha, soror ejus qui mortuus erat; Domine mi, jam fœtet, quartus dies est. Et dixit ei Dominus Jesus, Nónne dixi tibi, quòd si credideris, videres gloriam Dei. Et amoverunt lapidem, & elevavit Dñs Jesus oculos suos, & erupit etiã spiritus sursum, & dixit; Gratias ago tibi, Pater, quia audis me. Et ego scio quòd semper audies me, sed propter eos, qui astant, homines, dico, ut credant quòd tu misisti me. Et hoc dicens vocavit in magna voce, & dixit; Eleazare, Eleazare, veni, egredere foràs. Et prodiit ille mortuus involutus, & ligatus manus ejus, & pedes ejus: & obvincta fuit facies ejus cum sudario. Et dixit iis Dominus Jesus; Solvite eum igitur, & sinite eum abire. Et multi ex Judæis qui venerant ad Mariam & Martham, videntes quod fecerat Dominus Jesus, crediderunt in eo. Et fuerunt ex illis qui abierunt ad Pharisæos, & accusârunt eum, & dixerunt Judæis quod fecerat Dominus Jesus. Et coëgerunt concilium principum sacerdotum, & Pharisæorum: & dixerunt iis, Quid faciemus? Ecce hic homo multa signa facit: Et si sinamus eum ita, unusquisque credet in eo: & venient populi Romæ, & tollent nobis regionem nostram; & nosipsos etiam & gentem nostram.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

41 42 * چون این کلمه گفت بآواز بلند نعره زد وگفت اعازر بیرون بیا * آن مرده ازگور بیرون آمد * ودو
دست و پایش بکفن پیچیك * وروي و سر او بدول بند بسته * عیسي بدیشان گفت * اورا بگشایید *
45 و بگذارید تا برود بیست پنج مشورت یهودیان براي کشتن عیسي * و ان روز از
یهودیان بسیار * که با مریم آمك بودند * چو معجزهٔ عیسي را دیدند * بدو ایمان آوردند *
46 * وبودند منافقان چند * که پیش معتزلان رفتند * هر چه از عیسي دیك بودند * بدیشان گفتند *
47 48 * معتزلان [با سروران امامان جمع شدند و] گفتند چکنیم * این مرد بسیار شگفتها مي نماید * اگر اورا
بگذاریم همه خلق بدو ایمان بیاورند * ورومیان بیایند * وجایگاه ما را بگیرند * وبردین ما حکم کنند *

Cùm hunc sermonem dixisset, voce elatâ exclamavit et dixit; Gazare, foràs veni. Ille itaque mortuus è sepulchro prodiit, manibus & pedibus fasciâ involutis, & capite ejus strophiolo obvincto. Jesus illis dixit; Eum solvite, & sinite ut abeat.

XXV. Consultatio Judæorum de occidendo Jesu.

Et illo die Judæorum multi, qui cum Maria venerant, cùm miraculum Jesu vidissent, in eum fidem habuerunt. Erant autem hypocritæ aliquot, qui ad Pharisæos abeuntes, quicquid à Jesu viderant eis dixerunt. Pharisæi cum principibus sacerdotum congregati sunt, & dixerunt; Quid faciemus? Hic homo multa miracula edit. Si eum sinamus omnes homines in eo fidem habebunt, & Romani venient, et locum nostrum tollent, & in religionem nostram decretum facient.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΒ'.

Unus autem *quidam* ex ipsis *Caiaphas*, *princeps Sacerdotum existens* anni illius, di-
49 Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶ-
xit eis; Vos nescitis quicquam: Nec cogitatis quia expedit *nobis*
50 πεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν· Οὐδὲ (ε) διαλογίζεσθε ὅτι συμφέρει ἡμῖν
ut unus homo moriatur pro populo, & nè tota gens pereat. Hoc
51 ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. Τοῦτο
autem à semetipso non dixit: sed *princeps Sacerdotum existens* anni illius, prophe-
δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν· ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, ἐπροφή-
tavit quia *futurus esset* Jesus *mori* pro gente: Et non pro
52 τευσεν ὅτι (ζ) ἔμελλεν ὁ Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους· Καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ
gente tantùm, sed ut & *natos* Dei *dispersos* *cogeret* in
ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ (η) τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς
unum. Ab illo ergò die *consultabant* ut interficerent eum. Je-
53 ἕν. Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν. Ἰη-
54 sus ergò non *amplius* palàm ambulabat *in Judæis*, sed abiit *illinc* in
σοῦς οὖν οὐκ ἔτι παῤῥησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς
regionem *propè* desertum, in *Ephraim dictam urbem*: & ibi morabatur cũ di-
τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην πόλιν· κἀκεῖ διέτριβε μετὰ τῶν μα-
scipulis suis. Erat autem *propè* Pascha Judæorum: & ascenderunt multi *in*
55 θητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς
Hierosolymam *ex illis* regione ante Pascha, ut *purificarent* seipsos. Quærebant ergò
56 Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. Ἐζήτουν οὖν

MS. A. (ε) λογίζεσθαι (ζ) ἤμελλεν Ἰησοῦς (η) τοῦ Θεοῦ τέκνα (θ) ἢ οἱ

Jesum, & *loquebantur cum alii alios* in templo stantes; Quid *videtur vobis?* quia
τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες, Τί δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι
non venit *in* festum? Dederant autem & *principes Sacerdotum* & Pha-
οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; Δεδώκεισαν (θ) δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρι- 57
sæi mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum.
σαῖοι ἐντολὴν, ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστι, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

CAP. XII. ιβ'.

Ergò Jesus ante sex dies Paschæ venit in Bethaniam, ubi *erat* Laza-
Ὁ Οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζα- 1
rus mortuus, quem *suscitaverat ex mortuis*. Fecerunt ergò ei cœ-
ρος ὁ τεθνηκὼς, ὃν ἤγειρεν ἐκ (α) νεκρῶν. Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖ- 2
nam ibi, & Martha ministrabat: at Lazarus unus erat *recumbe-*
πνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν (β) τῶν συνανακει-
tium cum eo. Igitur Maria *accipiens* libram unguenti nardi *fidelis*
μένων αὐτῷ. Ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς 3
multi pretii, unxit pedes Jesu, & extersit capillis suis
πολυτίμου, ἤλειψε τοὺ πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξὶν αὐτῆς
pedes ejus: *at* domus impleta est ex odore unguenti.
τοὺ πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου.

Κεφ. ιβ'. MS. A. (α) νεκρῶν ὁ Ἰησοῦς. Ἐποίησε (β) τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܒܗ ܕܡܢ ܗܢܘܢ ܕܫܡܗ ܩܝܦܐ ܟܗܢܐ ܪܒܐ ܗܘ ܫܢܬܐ ܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܡܕܡ. 49
ܘܠܐ ܡܚܫܒܝܢ ܕܫܦܝܪ ܠܢ ܕܢܡܘܬ ܚܕ ܒܪܢܫܐ ܥܠ ܥܡܐ ܘܠܐ ܢܐܒܕ ܟܠ ܥܡܐ. * ܘܠܐ ܗܕܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܐܡܪ ܐܠܐ ܕܟܗܢܐ ܪܒܐ ܗܘ ܫܢܬܐ ܗܝ ܘܐܬܢܒܐ ܐܝܟ ܕܥܬܝܕ ܝܫܘܥ ܕܢܡܘܬ ܥܠ ܥܡܐ. 50 51
ܘܠܐ ܥܠ ܥܡܐ ܒܠܚܘܕ ܐܠܐ ܕܢܟܢܫ ܠܡ ܒܢܝ ܐܠܗܐ ܕܦܝܪܝܢ ܠܚܕ ܢܟܢܫ. * ܘܡܢ ܗܕܐ ܝܘܡܐ ܡܛܘ ܩܛܠܘ ܠܗ ܕܢܩܛܠܘܢܝܗ. ܘܠܐ ܗܠܟ ܒܓܠܝ ܒܝܢ ܝܗܘܕܝܐ ܐܠܐ ܐܙܠ ܡܢ ܬܡܢ ܠܐܬܪܐ ܩܪܝܒܐ ܠܡܕܒܪܐ ܠܐܦܪܝܡ ܩܪܝܬܐ ܘܬܡܢ ܗܘܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. 52 53 54
ܘܩܪܝܒ ܗܘ ܦܨܚܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܘܣܠܩܘ ܣܓܝܐܝ ܡܢ ܐܬܪܐ ܠܝܪܘܫܠܡ ܩܕܡ ܦܨܚܐ ܕܢܬܩܕܫܘ ܢܦܫܗܘܢ. ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܡܫܟܚܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܒܗܝܟܠܐ ܚܕ ܠܚܕ ܡܢܐ ܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܠܐ ܐܬܐ ܠܒܝܬ ܚܓܐ. 55 56
ܘܐܦ ܪܒܢ ܦܩܕ ܠܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܝܕܥܬܐ ܕܐܢ ܐܝܟܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܝܟ ܕܢܐܡܪ ܠܗ ܐܝܟ ܕܢܫܪܐ ܠܗ ܘܢܬܐ ܠܗ ܠܘܬ ܐܢܫ

Versio VULGATA LATINA.

49 Unus autem ex ipsis Caiphas nomine, cùm esset Pontifex anni illius, dixit eis; Vos
50 nescitis quidquam, Nec cogitatis quia expedit vobis ut unus moriatur homo pro
51 populo, & non tota gens pereat. Hoc autem à semetipso non dixit: sed cùm
52 esset Pontifex anni illius, prophetavit, quòd Jesus moriturus erat pro gente, Et non
53 tantùm pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum. Ab
54 illo ergò die cogitaverunt ut interficerent eum. Jesus ergò jam non in palàm ambulabat apud Judæos, sed abiit in regionem juxta desertum, in civitatem
55 quæ dicitur Ephrem, & ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum autem erat Pascha Judæorum: & ascenderunt multi Jerosolymam de regione ante Pa-
56 scha, ut sanctificarent seipsos. Quærebant ergò Jesum: & colloquebantur ad invicèm, in templo stantes; Quid putatis, quia non venit ad diem festum? De- 57
derant autem Pontifices & Pharisæi mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum.

CAP. XII.

Jesus ergò ante sex dies Paschæ venit Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, 1
quem suscitavit Jesus. Fecerunt autem ei cœnam ibi: & Martha ministrabat, La- 2
zarus verò unus erat ex discumbentibus cum eo. Maria ergò accepit libram vn- 3
guenti nardi pistici, pretiosi, & unxit pedes Jesu, & extersit pedes ejus capillis suis: & domus impleta est ex odore unguenti.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

49 * وَاِنَّ وَاحِدًا مِنْهُمْ اِسْمُهُ قَيَافَا كَانَ عَظِيمَ الْكَهَنَةِ فِي تِلْكَ السَّنَةِ * فَقَالَ لَهُمْ اَنْتُمْ لَسْتُمْ تَعْرِفُونَ
50 شَيْأً * اَفَلَا تَفْكُرُونَ فِي اَنَّهُ خَيْرٌ لَنَا اَنْ يَمُوتَ رَجُلٌ وَاحِدٌ عَنِ الشَّعْبِ مِنْ اَنْ تَهْلِكَ الْاُمَّةُ كُلُّهَا *
51 * وَلَمْ يَقُلْ هٰذَا مِنْ نَفْسِهِ لٰكِنْ مِنْ اَجْلِ اَنَّهُ كَانَ رَئِيسَ الْكَهَنَةِ فِي تِلْكَ السَّنَةِ نَبَّاَ * لِاَنَّ يَسُوعَ
52 كَانَ مُزْمِعًا اَنْ يَمُوتَ عَنِ الْاُمَّةِ * وَلَيْسَ عَنِ الْاُمَّةِ فَقَطْ بَلْ وَاَنْ يَجْمَعَ اَيْضًا اَبْنَاءَ اللّٰهِ الْمُتَفَرِّقِينَ
53 اِلَى وَاحِدٍ * وَمُنْذُ تِلْكَ السَّاعَةِ اَسْتَوْرُوا لِيَقْتُلُوهُ * فَاَمَّا يَسُوعُ فَلَمْ يَكُنْ يَمْشِي فِي الْيَهُودِيَّةِ
54 عَلَانِيَةً لٰكِنَّهُ انْطَلَقَ مِنْ هُنَاكَ اِلَى بَلَدٍ عِنْدَ الْبَرِّيَّةِ تُدْعَى اَفْرَامَ وَكَانَ يَتَرَدَّدُ هُنَاكَ مَعَ
55 تَلَامِيذِهِ * وَكَانَ عِنْدَ فِصْحِ الْيَهُودِ قَدْ قَرُبَ * فَصَعِدَ كَثِيرُونَ مِنَ الْبِلَادِ اِلَى يُرُوشَلِيمَ
56 لِيُطَهِّرُوا قَبْلَ الْفِصْحِ * فَجَعَلَ الْيَهُودُ يَطْلُبُونَ يَسُوعَ * وَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ وَهُمْ قِيَامٌ فِي الْهَيْكَلِ
57 مَاذَا تَظُنُّونَ اَنَّرَاهُ لَا يَجِيءُ اِلَى الْعِيدِ * وَقَدْ كَانَ عُظَمَاءُ الْكَهَنَةِ وَالْفَرِّيسِيُّونَ قَدْ اَوْصَوْا اِنْ عَلِمَ
اِنْسَانٌ مَكَانَهُ فَيَدُلَّهُمْ عَلَيْهِ لِيُمْسِكُوهُ *

* اَلْفَصْلُ السَّابِعُ وَالْعِشْرُونَ *

1 * وَاِنَّ يَسُوعَ قَبْلَ سِتَّةِ اَيَّامٍ مِنَ الْفِصْحِ اَتَى بَيْتَ عَنْيَا حَيْثُ كَانَ لَعَازَرُ الْمَيِّتُ الَّذِي اَقَامَهُ
2 يَسُوعُ مِنَ الْاَمْوَاتِ * فَصَنَعُوا لَهُ هُنَاكَ وَلِيمَةً وَكَانَتْ مَرْثَا تَخْدِمُ وَكَانَ لَعَازَرُ اَحَدَ الْمُتَّكِئِينَ
3 مَعَهُ * فَاَمَّا مَرْيَمُ فَاَخَذَتْ رَطْلَ طِيبٍ نَارِدِينٍ ذَكِيٍّ ثَمِينٍ وَدَهَنَتْ بِهِ قَدَمَيْ يَسُوعَ وَمَسَحَتْهُمَا
بِشَعْرِ رَاْسِهَا فَامْتَلَاَ الْبَيْتُ مِنْ رَائِحَةِ الطِّيبِ *

49 *Unus autem ex eis nomine Caiphas, erat summus sacerdotum in illo anno, & dixit illis; Vos nescitis quicquam. Et non cogitatis quòd melius est nobis ut moriatur homo unus pro populo, quàm ut pereat gens tota? Et non dixit hoc à semetipso; sed quia erat princeps sacerdotum in illo anno, prophetavit: nam Jesus erat futurus ut moreretur pro gente. Et non pro gente tantùm, sed ut congregaret etiam filios Dei dispersos, in unum. Itaque ab illa hora consultârunt ut occiderent eum. Jesus autem non ambulabat per Judæam palàm, sed contulit se inde in civitatem quandam prope desertum, quæ vocatur Ephrem, & versabatur ibi cum discipulis suis. Et festum Paschæ Judæorum jam appropinquaverat: quapropter ascenderunt multi è provinciis in Jerusalem, ut mundarentur ante Pascha. Cœperuntque Judæi quærere Jesum, & dixerunt alter eorum ad alterum dum essent in templo; Quid putatis? annon veniet ad festum? Summi autem sacerdotum & Pharisæi præceperant, ut si quis nôsset locum ejus, indicaret eis ipsum, ut apprehenderent eum.*

Sectio vigesima septima.

CAP. XII.

1 *AT verò Jesus ante sex dies Paschales venit in Beth-aniam, ubi erat Lazarus ille mortuus, quem suscitaverat*
2 *Jesus à mortuis. Et fecerunt ei ibi convivium, & Martha ministrabat, & erat Lazarus unus recumbentium cum eo.*
3 *Maria autè accepit librâ unguenti nardi purissimæ, pretiosissimæ, & unxit eo pedes Jesu, tersitque eos capillis capitis sui: & impleta est domus fragrantiâ unguenti.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

49 ወይቤሎሙ፡ አሐዱ፡ እመኒሆሙ፡ ዘስሙ፡ቀያፋ፡ ሊቀ፡ካህናት፡ዘለብረቱ፡ውእቱ፡ዓመ
50 ት፡፡ለእንትሙሰ፡ሊታለመረ፡ወሊመነተኒ፡=፡ ወሊሂ፡ ትመክሩ፡ይኄይሰነ፡ንቅትል፡አሐ
51 ደ፡ብእሴ፡ወይሙት፡ሂየተ፡ኵሉ፡እመ፡ይትሐጐል፡ኵሉ፡ ሕዝብ፡፡=፡ ወዘእንተሰ፡ለ
ኵ፡እመኀቤሁ፡ዘይቤ፡ወለኵ፡እመልኩ፡ዘንተ፡ ተነበየ፡ እስመ፡ሊቀ፡ካህናት፡ውእቱ፡ወእ
ብረቱ፡ውእቱ፡ዓመት፡፡ እስመ፡ሃለወ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ይሙት፡በእንተ፡ኵሉ፡ሕዝ
52 ብ፡=፡ ወላኵ፡ በእንተ፡ ሕዝብ፡ ባሕቲቱ፡ዓደ፡ከመ፡ያስተጋብሶሙ፡ለውሉደ፡እግዚ
53 ለብሑር፡እለ፡ተዘርዉ፡ለሐተኔ፡፡=፡ ወእመ፡ይእቲ፡ ሰዐት፡ተሣነረ፡ሊቃነ፡ካህናት፡
54 ይቅትልዎ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡፡=፡ ወሊያንሶዉ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ገሃደ፡በይሁዳ፡፡
ወሖረ ፡ በድዉ፡ ዘሃገረ ፡ ሌፍሬም ፡ ቅርብት፡ለበድዉ፡ ወህየ፡ ነበረ፡ መስለ፡ ለርዳኒ
55 ሁ፡፡=፡ ቀርበ፡ወበጽሐ፡ፋሲካሆሙ፡ለኢይሁድ፡፡ወኣሮጉ፡ብዙኃን፡ሊየሩሰሌም፡እመ
56 በሐወርት፡እመቅድመ፡በዒለ፡ፋሲካ፡ያንጽሑ፡ርእሶሙ፡፡=፡ወኀሠሡዎ፡ለእግዚእ፡፡
ሊየሱስ፡ወይቤሉ፡በቤናቲሆሙ፡በመኵረብ፡ እንዘ፡ ይቀውሙ፡በቤተ፡መቅደስ፡፡መንተ፡
57 ትብሉ፡ናሁ፡ ሊመጽለ፡ ለበዒል፡፡=፡ ወለዘዙ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወፈረሳዊያን ፡ እመ
ከመቦ ፡ ዘለእመረ፡ ኀበ፡ ሀሎ ፡ ይቅጽብዎ ፡ ከመ ፡ ይእኀዝዎ፡፡=፡

1 18 ወእመዝ፡ሖረ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡እመቅድመ፡ሰዱስ፡ዕለት፡ዘፋሲካ፡ቢታኒያ፡ኀበ፡ሃ
2 ሎ፡ለልዓዛር፡ዘእንለለ፡እግዚእ፡ ሊየሱስ፡እመዉታን፡ ወከተ፡ቢታኒያ፡፡=፡ ወገብ
ሩ፡ሎቱ፡መሰሐ፡ባሂያ፡ወማርታ፡ትሜጥመው፡ወለልዓዛር፡ለሐዱ፡ወእቱ፡ እመእለ፡ይ
ረፍቁ፡መስሌሁ፡፡=፡ በእንተ፡እንተ፡ቀብለቶ፡ለእግዚእነ፡ዕፍረተ፡፡=፡
3 ወኀሠላት፡ማርያ፡ዕፍረተ፡ልጥረ፡ዘናርዱ፡ ጸሰጥቄስ፡ ዘብዙኅ፡ ዘዕጹብ፡ ዜጡ ፡ ወቀ
ብላቶ ፡ እገሪሁ ፡ለእግዚእ ፡ ሊየሱስ ፡ ወመዝመዘቶ ፡ በሠዕርታ ፡ ቀመልእ ፡ ቤተ፡
መዐዛሁ ፡ ለውእቱ ፡ ዕፍረት፡፡=፡

Et dixit iis unus ex illis, cujus nomen Caiphas princeps sacerdotum in ordine 49
istius anni, Vos non scitis quicquam. Et non cogitatis expedire nobis, ut occi- 50
damus unum hominem, & ut moriatur loco omnium, quàm ut perdatur tota
gens? Et hoc non à seipso dixit, & non ex corde suo hoc prophetavit, quia 51
princeps fuit sacerdotum, & ordinis istius anni; quia oportuit Dominum Jesum
ut moreretur propter omnes gentes, Et non propter gentem: sed etiam ut con- 52
gregaret filios Dei qui dispersi erant, in unum. Et ab illo die consultârunt 53
principes sacerdotum ut trucidarent Dominum Jesum. Et non ambulabat Do- 54
minus Jesus palàm in Judæa, sed abiit *in* desertum cui urbs Ephraim vicina fuit,
in desertum *inquam*, & ibi mansit cum discipulis ejus. Appropinquavit, & ac- 55
cessit Pascha Judæorum, & ascenderunt multi Hierosolymam, ex regione ante
festum paschatis, *ut* purificarent seipsos. Et quæsiverunt Dominum Jesum, & 56
dixerunt inter se in templo, stantes in Domo sancta, Quid dicitis? ecce non ve-
nit ad festum. Et præceperunt principes sacerdotum & Pharisæi, ut si quis 57
nôsset ubi esset, indicaret eum, ut prehenderent eum.

CAP. XII.

ET tunc venit Dominus Jesus ante sex dies paschæ, Bethaniam, ubi fuerat 1
Eleazarus, quem suscitaverat Dominus Jesus è mortuis in Bethania. Et fece- 2
runt ei cœnam ibi, & Martha ministrabat iis, & Lazarus unus fuit ex discumben-
tibus cum eo. *De illa quæ unxit Dominum nostrum unguento.*
Et accepit Maria unguentum lytran Nardi Pistices; cujus pretium valdè grande 3
fuit, & unxit pedes Domini Jesu, & exterfit eum cum capillis suis: & impleta
est domus fragrantiâ istius unguenti.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

57 * سروران امامان و معتزلان † سپاردند * كه اكر كسي بدانند كه عيسي كجاست
بديشان خبر دهد * كه اورا بكيرد *

1 * وعيسي زودتر از فصح بشش روز * در بيت عينا امد بود انجا كه عيسي عازرا
2 از ميان مردكان برخيزانيد * * ودر انجا براي او مهماني كردند * مرثا بندكي مي
3 كرد وعازريكي ازانان بود كه با مسيح † نشسته بود * مريم نسد سيسه پر از روغن
ناردين خاص * سنكي بها * ودو پاي عيسي را انداود * وبموي خود مي ماليد * وخانه
از بوي غاليه پر شد بود *

57 *Principes autem Sacerdotum & Pharisæi mandârunt, ut si quis nôsset ubi Jesus esset, illis indicaret, ut illum prehenderent.*

CAP. XII.

1 *IEsus autem ante Paschа sex dies in Bethaniam venerat, ubi Jesus*
2 *Gazarum de mortuis suscitaverat. Et in illo loco ei convivium fece-*
runt: Martha ministrabat, & Ga-
zarus unus ex illis erat, qui cum
3 *Christo sedebant. Maria autem tu-*
lit ampullam plenam unguento nar-
dino præcipuo, gravis pretii, & pe-
des Jesu unxit, & crine suo exter-
sit: domus autem ex odore gallo
impleta est.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΓ'. ΙΔ'.

Dixit ergò unus ex discipulis ejus, Judas *Simonis* Iscariotes, *ille futurus* ΙΓ'
4 Λέγει εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων
cum *tradere*; Quarè hoc unguentum non veniit trecentis denari-
5 αὐτὸν παραδιδόναι, Διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρί-
is, & datum est egenis? Dixit autem hoc, non quia de egenis *cura*
6 ων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; Εἶπε δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμε-
esset ei: sed quia fur erat, & *marsupium habebat, & injecta* por-
λεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐ-
tabat. Dixit ergò Jesus; *Sine* illam: in diem sepultu-
7 βάσταζεν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες αὐτήν· εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφια-
ræ meæ *conservavit* illud. Pauperes enim semper habetis *cum vobiscipsis*, me
8 σμού μου τετήρηκεν αὐτό. Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ
autem non semper habetis. Cognovit ergò turba multa ex Judæis, quia il- ΙΔ'
9 δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐ-
lic est: & venerunt non propter Jesum tantùm, sed ut & Lazarum viderent,
κεῖ ἐστι· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν,
quem suscitavit *ex* mortuis. *Consultârunt* autem principes Sacerdotũ ut & La-
10 ὃν ἤγειρεν ἐκ (γ) νεκρῶν. Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λά-
zarum interficerent. Quia multi propter illum *subibant Judæorum*, &
11 ζαρον ἀποκτείνωσιν. Ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, καὶ
credebant in Jesum. *Postridiè* turba multa *veniens* ad diem
12 ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν. Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορ-
festum, *audientes* quia venit Jesus *in* Hierosolymam, Acceperunt
τὴν, ἀκούσαντες (δ) ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἰερουσόλυμα, Ἔλαβον τὰ 13
ramos palmarum, & *exierunt in occursum* ei: & clamabant, Ho-
βαΐα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς (ε) ὑπαντησιν αὐτῷ, καὶ (ζ) ἔκραζον, Ὡ-
sanna, benedictus *veniens* in nomine Domini, rex Is-
σαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, (η) ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσ-
— rael. *Inveniens autem* Jesus asellum, sedit super eum, sicut est scri-
ρα ηλ. Εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτὸ, καθώς ἐστι γεγραμ- 14
ζ ptum; *Ne time* filia Sion: ecce rex tuus venit se-
ΙΔ' μένον, Μὴ φοβοῦ (ϑ) θύγατερ Σιών· ἰδοὺ ὁ (ι) βασιλεύς σου ἔρχεται καθή- 15
dens super pullum asinæ. Hæc *autem* non cognoverunt discipuli ejus pri-
ρβ μενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶ- 16
mùm: sed quandò glorificatus est Jesus, tunc recordati sunt quia hæc erant de
τον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη (κ) ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ'
eo scripta, & hæc fecerunt ei. *Testabatur* ergò turba
αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ 17
existens cum eo, quando Lazarum vocavit *ex* monumento, & suscitavit e-
ὢν μετ' αὐτοῦ, ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐ-
um *ex* mortuis. Propter *hoc* & obviàm venit ei turba, quia *audivit*
τὸν ἐκ νεκρῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι (λ) ἤκουσε 18
hoc eum fecisse signum.
τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον.

MS. A. (γ) νεκρῶν ὁ Ἰησοῦς. Ἐβουλεύσαντο (δ) ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται εἰς (ε) ἀπάντησιν (ζ) ἔκραζον λέγοντες, (η) βασιλεὺς (ϑ) θυγατηρ (ι) βασιλεὺς ἔρχε (κ) Ἰησοῦς, (λ) ἤκουσε

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et dixit Judas Iscariotes unus ex discipu- 4
lis ejus, is qui eum erat proditurus; Qua- 5
re non venit unguentum istud trecentis de-
nariis, & datum est pauperibus? Hoc au- 6
tem dixit, non quòd de pauperibus curam
haberet, sed quia fur erat, & marsupium
haberet, & quicquid conjiciebatur in il-
lud, ipse portabat. Dixit autem Jesus; 7
Omitte eam, in diem sepulturæ meæ ser-
vavit illud. Semper enim pauperes ha- 8
betis vobiscum, me verò non semper ha-
bebitis. Et audierunt cœtus multi ex ju- 9
dæis illic esse Jesum: veneruntque non
tantùm propter Jesum, sed etiam ut vide-
rent Lazarum illum, quem excitaverat à
mortuis. Et machinati sunt principes sa- 10
cerdotum ut & Lazarum interficerent. Si- 11
quidem plurimi ex Judæis propter eum abi-
bant, & credebant in Jesum.

Dominicâ Palmarum. 31.

Cæterùm postero die turba illa multa quæ 12
venerat ad festum, quum audissent Jesum
venire ad Jerusalem: Tulerunt ramos pal- 13
marum, & exierunt ei obviàm: clamabant-
que ac dicebant, Osanna, benedictus ille
qui venit in nomine Domini Rex Israel.
Invenit autem Jesus asinum & insedit ei, 14
sicut scriptum est; Ne timeas filia Sion, 15
Ecce rex tuus venit ad te, & quidem equi-
tans super pullum filium asinæ. Hæc au- 16
tem nesciebant discipuli ejus in illo tem-
pore: sed quum glorificatus esset Jesus;
recordati sunt discipuli ejus quòd ea essent
scripta de eo, & hæc fecissent ei. Porrò 17
testabatur turba illa quæ cum eo erat, quòd
vocâsset Lazarum è sepulchro, & suscitâs-
set eum à mortuis. Ac propterea exierant 18
ei obviàm cœtus multi, qui audierant eum
signum hoc edidisse.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*Judas Iscariotes cùm hoc vidisset, 4
(ex discipulis autem Jesu erat, qui
volebat eum in manum inimicorum
tradere) is dixit. Quare hoc un- 5
guentum trecentis denariis vendi-
tum non est, ut pretium ejus pau-
peribus dedissent? Hoc dixit, non 6
quòd curam pauperum sustineret, sed
eò quòd fur erat, & capsa thesauri
in manu ejus erat, et quicquid inci-
debat in eam ille portabat. Jesus di- 7
xit; Mulierem sinite, quia in diem
sepulturæ meæ asservavit. Eò quòd 8
semper pauperes vobiscum sunt, ego
verò omni tempore apud vos non
ero. Et turba Judæorum audive- 9
runt, quòd Jesus illic esset: &
omnes illùc venerunt, non propter
Jesum solum, sed ut Gazarum vi-
derent, quomodo de mortuis eum ex-
citaverat. Et maximi sacerdotes 10
cùm turba deliberárunt, ut Gaza-
rum etiam interficerent. Propterea 11
quòd Judæorum multi venirent, &
ob eum in Jesum fidem haberent.

XXVII. Asino insidet Christus, & intrat Hierosolymam, & acceperunt eum in regem.

Die secundo turba multa audive- 12
runt, quòd Jesus Hierosolymam iret,
illa autem turba ad festum veneran.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

4 5 Dixit ergò unus ex discipulis ejus, Judas Iscariotes, qui erat eum traditurus; Quare hoc unguentum non venit trecentis denariis, & datum est egenis? Dixit autem
6 hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat, & loculos habens, ea
7 quæ mittebantur, portabat. Dixit ergò Jesus; Sinite illam, ut in diem sepulturæ
8 meæ servet illud. Pauperes enim semper habetis vobiscum: me autem non sem-
9 per habetis. Cognovit ergò turba multa ex Judæis quia illic est: & venerunt,
10 non propter Jesum tantùm, sed ut Lazarum viderent, quem suscitavit à mortuis.
11 Cogitaverunt autem principes sacerdotum ut & Lazarum interficerent: Quia
12 multi propter illum abibant ex Judæis, & credebant in Jesum. In crastinum autem, turba multa, quæ venerat ad diem festum, cùm audissent quia venit Jesus Jerosolymam: Acceperunt ramos palmarum, & processerunt obviàm ei, & clamabant; Hosanna, benedictus, qui venit in nomine Domini, Rex Israel. Et invenit
14 Jesus asellum, & sedit super eum, sicut scriptum est; Noli timere, filia Sion: ecce
15 rex tuus venit sedens super pullum asinæ. Hæc non cognoverunt discipuli ejus pri-
16 mùm: sed quando glorificatus est Jesus, tunc recordati sunt, quia hæc erant scripta de eo, & hæc fecerunt ei. Testimonium ergò perhibebat turba, quæ erat cum eo
17 quando Lazarum vocavit de monumento, & suscitavit eum à mortuis. Propterea
18 et obviàm venit ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc signum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * فَقَالَ اَحَدُ تَلَامِيذِهِ اَلَّذِي هُوَ يَهُوذَا ابْنُ سِمْعَانَ الْاِسْخَرْيُوطِيُّ الَّذِي كَانَ مُزْمِعًا اَنْ يُسْلِمَهُ *
5 لِمَ لَمْ يُبَعْ هٰذَا الْعِطْرُ بِثَلٰثمِائَةِ دِينَارٍ وَيُدْفَعْ اِلَى الْمَسَاكِينِ * وَهٰذَا قَالَهُ لَيْسَ لِاعْتِنَائِهِ
6 بِالْمَسَاكِينِ لٰكِنَّهُ كَانَ سَارِقًا وَكَانَ الْكِيسُ مَعَهُ وَكَانَ يَحْمِلُ مَا يُلْقَى فِيهِ * فَقَالَ يَسُوعُ دَعُوهَا
7 اِنَّمَا حَفِظَتْهُ لِيَوْمِ دَفْنِي * لِاَنَّ الْمَسَاكِينَ عِنْدَكُمْ كُلَّ حِينٍ وَاَنَا لَسْتُ عِنْدَكُمْ كُلَّ حِينٍ *
8 وَعَلِمَ جَمْعٌ كَثِيرٌ مِنَ الْيَهُودِ اَنَّهُ هُنَاكَ فَجَاءُوا لَيْسَ مِنْ اَجْلِ يَسُوعَ فَقَطْ بَلْ وَلِيَنْظُرُوا لَعَازَرَ
9 اَيْضًا اَلَّذِي اَقَامَهُ مِنَ الْاَمْوَاتِ * فَاَشَارَ عُظَمَاءُ الْكَهَنَةِ اَنْ يَقْتُلُوا لَعَازَرَ * لِاَنَّ كَثِيرِينَ
10 مِنَ الْيَهُودِ كَانُوا مِنْ اَجْلِهِ يَذْهَبُونَ وَيُؤْمِنُونَ بِيَسُوعَ * * الْغَدُ اَلنَّامِنُ وَالْعِشْرُونَ * وَمِنَ
11 الْغَدِ سَمِعَ الْجَمْعُ الْكَثِيرُ اَلَّذِينَ جَاءُوا اِلَى الْعِيدِ بِاَنَّ يَسُوعَ يَاْتِي اِلَى يُرُوشَلِيمَ * فَاَخَذُوا سَعَفَ
12 النَّخْلِ وَخَرَجُوا لِلِقَائِهِ * وَكَانُوا يَصْرُخُونَ قَائِلِينَ هُوشَعْنَا مُبَارَكٌ اَلَّاتِي بِاسْمِ الرَّبِّ مَلِكُ اِسْرَائِيلَ *
13 * وَاِنَّ يَسُوعَ وَجَدَ حِمَارًا فَرَكِبَهُ كَمَا هُوَ مَكْتُوبٌ * لَا تَخَافِي اِبْنَةَ صِهْيُونَ هُوَذَا مَلِكُكِ يَاْتِيكِ
14 رَاكِبًا عَلَى جَحْشِ بْنِ اَتَانٍ * وَلَمْ يَكُنْ تَلَامِيذُهُ عَرَفُوا هٰذِهِ الْاَشْيَاءَ اَوَّلًا لٰكِنْ لَمَّا تَمَجَّدَ
15 يَسُوعُ حِينَئِذٍ تَذَكَّرُوا اَنَّ هٰذَا مَكْتُوبٌ مِنْ اَجْلِهِ وَهٰذِهِ فَعَلُوهَا لَهُ * وَكَانَ الْجَمْعُ اَلَّذِي
16 مَعَهُ يَشْهَدُ لَهُ اَنَّهُ دَعَا لَعَازَرَ مِنَ الْقَبْرِ وَاَقَامَهُ مِنَ الْاَمْوَاتِ * وَمِنْ اَجْلِ هٰذَا خَرَجَ لِلِقَائِهِ
17 جُمُوعٌ لِاَنَّهُمْ سَمِعُوا اَنَّهُ عَمِلَ هٰذِهِ الْاٰيَةَ *

Dixit autem unus ex discipulis ejus, nempe Judas filius Simonis Iscariotes, qui erat futurus ut traderet eum; Quare non venit hoc aroma trecentis denariis, & datum est pauperibus? Et quidem hoc dixit, non ob curam ejus in pauperes, sed erat fur, & marsupium secum habebat, gestabatque quod injiciebatur in illud. Inquit Jesus; Sinite illam, nam servavit illud in diem sepulturæ meæ. Quia pauperes sunt apud vos omni tempore, ego autem non sum apud vos omni tempore. Et cognovit turba magna ex Judæis quòd ipse esset ibi: & venerunt, non propter Jesum tantùm, verùm ut viderent Lazarum etiam quem suscitaverat à mortuis. Quare consultaverunt summi sacerdotum ut interficerent Lazarum. Quia multi ex Judæis propter illum abibant & credebant in Jesum.

Sectio vigesima octava.

Et postridie audivit populus magnus, qui venerant ad diem festum, quòd Jesus veniret in Jerusalem: Quare acceperunt ramos palmarum, & exierunt in occursum ejus, & exclamabant, dicentes; Hosanna, benedictus qui venit in nomine Domini, Rex Israelis. Et quidem Jesus invenerat asellum, & conscenderat illum, prout est scriptum; Ne timeas filia Sion: nam ecce Rex tuus veniet ad te, sedens super pullum filium asinæ. Et discipuli ejus non noverant has res antea, sed quando glorificatus fuit Jesus, tunc recordati sunt quòd hoc scriptum esset de eo, & hæc fecissent ei. Cœtus autem qui erat cum eo, testabatur ei quòd ipse vocâsset Lazarum è monumento, & suscitâsset eum à mortuis. Et propterea exierunt in occursum ejus turbæ, quoniam audierant eum fecisse hoc signum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ ፡ ዘአሙ ፡ ይቤ ፡ ይሁዳ ፡ ።።።

4 ወይቤ ፡ ይሁዳ ፡ አስቆሮታዊ ፡ አሐዱ ፡ እምአርዳኢሁ ፡ ዘሃሊወ ፡ ያግብኦ ።።። ለምንት ፡ ሊ
5 ይዚጥዎ ፡ ለዝ ፡ ዕፍረት ፡ በሣለስቱ ፡ ምእት ፡ ዲናር ፡ ወይሃብዎ ፡ ለነዳያን ።።። ወዚይቤ ፡
6 ኵሉገ ፡ ለክ ፡ በሚሐረ ፡ ነደያን ፡ እሰመ ፡ ሰራቂ ፡ ውእቱ ፡ ወለኪሁ ፡ ይጎቅብ ፡ ወርቀ ፡ ምስኦ ፡ ወ
7 ለእስረኒ ፡ ኀቡሁ ፡ ይነብር ፡ ዘንተ ፡ ዘይቤ ፡ ወይነሥእ ፡ እሙ ፡ ውእቱ ።።። ወይቤሎሙ ፡
8 እግዚእ ፡ ሊዮሱስ ፡ ሳድግዎ ፡ ትዕቀቦ ፡ ለዕለተ ፡ ቀበርየ ።።። ወነደያስሰ ፡ ዘልፉ ፡ ሃለውኩ ፡ ሙ
9 ስሌክሙ ፡ ወኪያየስ ፡ ለኵ ፡ ዘልፈ ፡ በኵሉ ፡ ጊዜ ፡ ዘትረክቡኒ ።።። ወብዙኃን ፡ እሙ ፡ ሊይሁ
ድ ፡ እለ ፡ ለእመሬ ፡ ከሙ ፡ ሃሉ ፡ ህየ ፡ ወሎሬ ፡ ኀቡሁ ፡ ። ወእኵ ፡ በእንተ ፡ እግዚእ ፡ ሊዮሱስ ፡
10 በእቲቱ ፡ ዘሙሬ ፡ ደእው ፡ ለልዓዛርሂኒ ፡ ከሙ ፡ ይርእዩ ፡ ዘለንሥእ ፡ እግዚእ ፡ ሊዮሱስ ፡ እሙ
11 ኑ ፡ ሙዉታን ።።። ወተማከሩ ፡ ሊቃኒ ፡ ካህናት ፡ ከሙ ፡ ይቅትልዎ ፡ ለአባዓዛር ።።። እክሙ ፡ ብ
ዙኃን ፡ እሙወስተ ፡ ሊይሁድ ፡ ይሐውሩ ፡ በእንቲአሁ ፡ ወየሊሙ ፡ በእግዚእ ፡ ሊዮሱስ ።።።
12 በእንተ ፡ ዕዋል ።።። ወበሰኒታ ፡ ብዙኃን ፡ እሕዝብ ፡ እለ ፡ ሙጽሉ ፡ ለበዓል ፡ ወሰሚዖ
13 ሙ ፡ ከሙ ፡ ይመጽእ ፡ እግዚእ ፡ ሊዮሱስ ፡ ሊየሩሰሌም ።።። ነሥሉ ፡ ጸበርተ ፡ ተሙርት ፡ ወ
በቀልተ ፡ እሙ ሊየሬሰሌም ፡ ወተቀበልዎ ፡ ወይጸርኁ ፡ ወይቤልሱ ፡ ወይብሉ ፡ ሆሰዕና ፡ ቡ
14 ሩክ ፡ ዘይመጽእ ፡ በስሙ ፡ እግዝኣብሔር ።።። ወነጥሦሙ ፡ ለእስራሌል ።።። ወረከበ ፡ እግዚ
15 እ ፡ ሊዮሱስ ፡ ዕዋለ ፡ ለድግ ፡ ወተጽዕነ ፡ ሳዕሌሃ ፡ በዝሙ ፡ ጽሑፍ ፡ ዘይብል ።።። ሊትፍርሂ ፡
16 ወለተ ፡ ጽዮን ፡ ነዋ ፡ ንጉሢኒ ፡ ይመጽእ ፡ ወይጸዓን ፡ ደቡ ፡ ዕፀለ ፡ ለድግ ።።። ወሊያእሙሩ ፡
ለርደሊሁ ፡ ሰቡሂ ፡ ይእተ ፡ ለሚረ ፡ ዘእንበለ ፡ እሙ ፡ ተክብሐ ፡ እግዚእ ፡ ሊዮሱስ ፡ ለዜሂ ፡
17 ተዘከሩ ፡ ከሙ ፡ ጽሑፍ ፡ በእንቲአሁ ፡ ዝንቱ ።። ወከመገዘ ፡ ገብሩ ፡ ሎቱ ።።። ወሰማዕተ ፡ ኮ
ንሙ ፡ ሕዝብ ፡ እለ ፡ ሃለውኩ ፡ ኀቡሁ ፡ እሙ ፡ ጸወሥ ፡ ለአልዓዛር ፡ እሙኒ ፡ መቃብር ፡ ወለእረሙ
18 ዶ ፡ እሙኒ ፡ ሙዉታን ።።። ወበእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ተቀበልዎ ፡ እሙንቱ ፡ ሕብእ ፡ ሰሚ
ዖሙ ፡ ዘገብረ ፡ ተአምረ ።።።

De eo quod dixit Judas.

Et dixit Judas Iscariotes unus ex discipulis ejus qui proditurus erat eum, 4
Quare non vendunt hoc unguentum trecentis denariis, & tribuunt illud pau- 5
peribus? Et quòd dixit ita, non *fuit* miserendo pauperum, quia fur erat; sed ipse 6
custodiebat pecuniam oblationis, & marsupium apud eum manebat: (hoc in cau-
sa fuit quòd dixit:) & accipiebat ex illo. Et dixit iis Dominus Jesus; Sinite 7
eam, *ut* servet illud in diem sepulturæ meæ. Et pauperes semper præsentes sunt 8
vobiscum, & me, non semper in omni tempore erit quòd invenietis me. Et 9
multi ex Judæis *erant* qui cognoverunt quòd fuit ibi, & venerunt ad eum: sed
non propter Dñm Jesum tantùm fuit quòd venerunt, sed Eleazarum etiam ut vi-
derent, quem suscitâssет Dominus Jesus ex mortuis. Et consultârunt principes 10
sacerdotum ut trucidarent Eleazarum. Quia multi ex Judæis abibant propter 11
eum, & credebant in Domino Jesu.

De pullo asini.

Et postero die multi populi *fuerunt* qui venerunt ad festum: & audientes quòd 12
veniret Dominus Jesus Hierosolymam, Acceperunt ramos palmarum, & sur- 13
culos *palmarum* ab Hierusalem, & occurrerunt ei, & clamabant, & vociferaban-
tur, & dicebant; Hosana, benedictus qui venit in nomine Dei, & rex Israel.
Et invenit Dominus Jesus pullum asini, & sedit super eum, sicut scriptum est, di- 14
cens; Ne timeas filia Sion, Ecce Rex tuus venit, & sedit super pullum asini. 15
Et non cognoscebant discipuli ejus tunc isto die: sed quum glorificatus esset Do- 16
minus Jesus, tunc recordati sunt, quòd scriptum erat de illo hoc, & quòd hoc fe-
cissent ei. Et testimonio fuerunt ei populi qui erant apud eum, quando voca- 17
vit Eleazarum è sepulchro, & suscitavit eum à mortuis. Et propterea obviàm 18
venerunt ei illi homines, audientes quòd fecisset signum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 * شاخهاء † زيتونرا ستدند * واستقبال اوبدررفتند * وبانك مي زدند * وهي كفتند نجسته است انك
14 بنام خدا مي آيد * ملك اسراييل * وعيسي يافت خروبروي † نشست انچنانك نبشته شد نبوت
15 * اي دختر صهيون * مترس * اينك ملك تو † در تو مي آيد * بر نشسته بر خر أتان بچه *
16 * وشاكردان او دران روزكار اورا نداستند * ليكن چون عيسي ستوده شد * شاكردان اوبياد †
17 اوردند * كه اينها براي او نبشته شدند * واينها براي او كردند * * وجماعت كه با وي بودند *
18 كواهي دادند * كه غازرا بانك زد * وازميان مردكان † برخيزانيد * * وبهر اين جماعت بسيار
باستقبال اوبدررفتند * كه شنيك بودند كه اين ايت را كرد *

Ramos itaque olivarum tulerunt, & in occursum ei egressi sunt: & clamabant, ac dicebant; Benedictus est ille qui in nomine Dei venit, Rex Israel. Jesus autem invenit asinum, & ei insedit, quemadmodum scriptum est;

Prophetia.

O filia Sion, ne timeas: ecce, Rex tuus ita te venit insidens asino asinæ pullo. Discipuli autem ejus eo tempore illud non cognoverunt, sed cùm Jesus glorificatus esset, discipuli ejus in memoriam reduxerunt, quòd hæc de eo scripta essent, & hæc ei fecissent. Et turba, qui cum eo erant, testimonium dederunt, quod Lazarum inclamâsset, & de mortuis excitâsset. Et propter hoc turba multa in occursum ejus exierunt, quia audiverant quòd hoc signum fecisset.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΕ'.

Ergò Pharisæi dixerunt ad semetipsos; Videtis quia *non proficitis* nihil? ecce
19 Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτούς, Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν; ἴδε
mundus post eum ibit. Erant autem quidam *Græci* ex *ascenden-*
20 ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν. Ἦσαν δέ τινες Ἕλληνες ἐκ τῶν ἀναβαι- ΙΕ'
tibus, ut adorarent in die festo. Hi ergò accesserunt *Philippo illi*
21 νόντων, ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. Οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ
à Bethsaïda Galilææ: & rogabant eum, dicentes; Domine, volumus Je-
ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν, λέγοντες, Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰη-
sum videre. Venit Philippus, & dicit Andreæ: & rursùm An-
22 σοῦν ἰδεῖν. Ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ (μ) Ἀνδρέᾳ· καὶ πάλιν Ἀν-
dreas & Philippus *dicunt* Jesu. At Jesus respondit eis,
23 δρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι τῷ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς,
dicens; Venit hora ut *glorificetur* Filius hominis. Amen, amen dico
24 λέγων, Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
vobis; *Si non* granum frumenti cadens in terram mortuũ fuerit, ipsum solum ma-
ὑμῖν, Ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μέ-
net: si autẽ mortuũ fuerit, multũ fructum affert. *Amans* animam suam, perdet eam:
25 νει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν· ΙΣ'
& *odio habens* animã suam in mundo hoc, in vitam æternam custodiet eam. Si
26 καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. Ἐὰν
mihi ministrat quis, me sequatur: & ubi sum ego, illic & minister meus erit:
(ν) ἐμοί τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθείτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται·
ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. Νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται· ΙΖ'
& quid dicam? Pater, salvifica me ex hora hac: Sed propter *hoc* veni in horam
καὶ τί εἴπω; Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν
hanc. Pater, *glorifica* tuum nomen. Venit ergò vox de cœlo; Et *glori-*
ταύτην. Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ ἐδό-
ficavi, & iterum *glorificabo*. Ergò turba *stans* & *audiens*, dicebat tonitruũ esse fa-
ξασα, καὶ πάλιν δοξάσω. Ὁ οὖν ὄχλος ὁ (ξ) ἑστὼς καὶ ἀκούσας, ἔλεγε βεβρονταὶ γεγο-
ctum: alii dicebant; Angelus ei locutus est. Respondit Jesus, & dixit; Non
νέναι· ἄλλοι ἔλεγον, Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Οὐ
propter me hæc vox *facta* est, sed propter vos. Nunc judicium est mun-
δι' ἐμὲ (ο) αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κό-
di hujus: nunc princeps mundi hujus ejicietur forás. Et ego si exaltatus
σμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω. Κἀγὼ ἐὰν ὑψω-
fuero à terra, *omnes* traham ad meipsum. (Hoc autem dicebat, significans
θῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. (Τοῦτο δὲ ἔλεγε, σημαίνων
quâ morte *futurus* esset *mori*.) Respondit ei turba; Nos
ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.) Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος, Ἡμεῖς
audivimus ex lege, Quia Christus manet in æternum: & quomodò tu dicis;
ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου, Ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις,
Quòd oportet exaltari Filium hominis? Quis est iste Filius hominis?
Ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;

MS. A. (μ) Ἀνδρέᾳ· ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος, καὶ λέγουσιν (ν) ἐμοί τις διακονῇ, (ξ) ἑστηκὼς (ο) ἡ φωνὴ αὕτη

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * ܗܘ ܕܦܪܝܫ̈ܐ ܐܡܪ̈ܝܢ ܠܚܕ̈ܕ ܠܚܕ̈ܕ ܚܙ̈ܝܢ ܕܠܐ ܡܕܡ ܠܐ ܡܫܟ̈ܚ̈ܝܢ ܠܗ̇ܘ ܟܠ ܥܠܡܐ ܒܬܪܝܗ ܐܙܠ ܗ̇ܘ ܀
20 ܘܐܝܠ̈ܝܢ ܕܐܬ̈ܘ ܠܡܣܓܕ ܒܝܘܡ ܥܐܕ̈ܐ ܀ ܗ̇ܘ ܕܐܬ̈ܘ ܠܘܬ ܦܝܠܦܘܣ ܗ̇ܘ ܕܡܢ ܒܝܬ ܨܝܕܐ ܕܓܠܝܠ̈ܐ ܒܥ̈ܘ ܡܢܗ̇ ܀
21 ܘܐܡܪ̈ܝܢ ܠܗ̇ ܀ * ܐ̈ܢܘܢ ܐܬ̈ܘ ܠܘܬ ܦܝܠܦܘܣ ܕܡܢ ܒܝܬ ܨܝܕܐ ܕܓܠܝܠ̈ܐ ܒܥ̈ܘ ܡܢܗ̇ ܀
22 ܐ̈ܢܘܢ ܐܡܪ̈ܝܢ ܠܗ̇ ܀ ܗ̇ܘ ܐܬ̈ܐ ܦܝܠܦܘܣ ܘܐܡܪ ܠܐܢܕܪ̈ܐܘܣ ܀ * ܐܬ̈ܐ ܐܢܕܪ̈ܐܘܣ ܘܦܝܠܦܘܣ ܘܐܡܪ̈ܘ ܠܝܫܘܥ ܀
23 * ܗ̇ܘ ܕܐܡܪ ܠܗ̇ܘܢ ܠܐ ܗ̇ܘ ܕܝܢ ܐܡܪ̈ܝ ܠܟ̇ܘܢ ܐܬ̈ܐ ܗ̇ܝ ܫܥ̈ܬܐ ܕܢܬܬܟܠ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܀ * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ̈ܝ ܠܟ̇ܘܢ
24 ܕܚܛܐ ܀ ܐܢ ܠܐ ܬܢܦܠ ܚܛܬܐ ܕܚܛܬܐ ܕܪ̈ܥܐ ܒܐܪܥܐ ܘܡܝܬ ܗ̇ܝ ܒܠܚܘܕܗ ܗ̇ܝ ܬܩܝܡ ܐܢ ܕܝܢ ܡܝܬ ܗ̇ܝ ܣܓ̈ܝ ܦܝܪ̈ܐ ܀
25 ܗ̇ܝ ܢܦܫܗ ܀ * ܡܢ ܕܢܣܢܐ ܢܦܫܗ ܢܐܒܕ ܐܢ ܕܝܢ ܒܗܢܐ ܥܠܡܐ ܢܛܪ ܢܦܫܗ ܠܚܝܐ ܕܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܀
26 ܐ̈ܢ ܡܢ ܕܡܫܡܫ ܠܝ ܢܬܒܥ ܢܝ ܀ ܘܐܝܟ ܕܐܢܐ ܐܝܬ ܬܡ ܢܗ̇ܘܐ ܘܡܫܡܫܝ ܕܝܢ ܐ̈ܢ ܡܢ ܕܡܫܡܫ ܠܝ ܢܟܪܟ ܐܒܐ ܝܩܪ ܀
27 ܠܗ̇ ܀ * ܗ̇ܫܐ ܢܦܫܝ ܡܬܒܗܠܐ ܘܡܢܐ ܐܡܪ ܐܒܐ ܫܙܒܢܢܝ ܠܗ̇ ܀ ܐܠܐ ܗ̇ܢ ܥܠ ܗ̇ܢܐ ܐ̈ܬܝܬ ܠܗ̇ ܀
28 ܕܢܣܒ ܟܠ ܐ̈ܢܫ ܐ̈ܠ ܠܝ ܘܐܝܬ ܐܢܐ ܬܡ ܢܗ̇ܘܐ ܘܡܫܡܫܝ ܕܝܢ ܢܗ̇ܘܐ ܀ * ܐ̈ܒ ܫܡܗ ܕܐܒܐ ܘܐ̈ܬܐ ܩܠܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܀
29 ܘܐ̈ܬܝܬ ܐ̈ܦ ܐ̈ܫܕܬ ܘܐ̈ܬܝܬ ܐ̈ܦ ܐ̈ܫܕܬ ܀ ܗ̇ܘ ܕܩܐܡ ܘܫܡܥ ܐ̈ܡܪ ܕܪ̈ܥܡܐ ܗ̇ܘ ܐ̈ܡܪ ܕܡܠܐܟ ܐ̈ܡܪ ܠܗ̇ ܀
30 ܐ̈ܢ ܡܢ ܕܐ̈ܡܪ ܠܗ̇ ܀ ܐ̈ܠ ܠܡܢ ܗ̇ܘ ܩܠܐ ܗ̇ܢ ܐ̈ܠ ܠܡܢ ܕܝܢ ܐ̈ܠ ܠܡܢ ܀ * ܗ̇ܫܐ ܕܝܢܐ ܗ̇ܘ ܥܠ ܥܠܡܐ ܗ̇ܢ ܗ̇ܫܐ ܀
31 ܐ̈ܢ ܡܢ ܕܐ̈ܡܪ ܠܗ̇ ܀ ܐ̈ܠ ܠܡܢ ܗ̇ܘ ܐ̈ܠ ܠܡܢ ܕܝܢ ܐ̈ܠ ܠܡܢ ܀ * ܗ̇ܫܐ ܕܝܢܐ ܗ̇ܘ ܥܠ ܥܠܡܐ ܗ̇ܢ ܗ̇ܫܐ ܀
32 ܐ̈ܢ ܡܢ ܕܐ̈ܡܪ ܠܗ̇ ܀ ܐ̈ܠ ܠܡܢ ܗ̇ܘ ܐ̈ܠ ܠܡܢ ܕܝܢ ܐ̈ܠ ܠܡܢ ܀ * ܗ̇ܫܐ ܕܝܢܐ ܗ̇ܘ ܥܠ ܥܠܡܐ ܗ̇ܢ ܗ̇ܫܐ ܀
33 ܐ̈ܢ ܡܢ ܕܐ̈ܡܪ ܠܗ̇ ܀ ܐ̈ܠ ܠܡܢ ܗ̇ܘ ܐ̈ܠ ܠܡܢ ܕܝܢ ܐ̈ܠ ܠܡܢ ܀ * ܗ̇ܫܐ ܕܝܢܐ ܗ̇ܘ ܥܠ ܥܠܡܐ ܗ̇ܢ ܗ̇ܫܐ ܀
34 ܐ̈ܢ ܡܢ ܕܐ̈ܡܪ ܠܗ̇ ܀ ܐ̈ܠ ܠܡܢ ܗ̇ܘ ܐ̈ܠ ܠܡܢ ܕܝܢ ܐ̈ܠ ܠܡܢ ܀ * ܗ̇ܫܐ ܕܝܢܐ ܗ̇ܘ ܥܠ ܥܠܡܐ ܗ̇ܢ ܗ̇ܫܐ ܀

Pharisæi verò dicebant alius ad alium: Vi- 19
detis vos nihil proficere? ecce enim totus
mundus post eum abiit. Erant autem & 20
quidam ex Gentibus, qui ascenderant ut ado-
rarent in festo. Isti quum venissent, acces- 21
serunt ad Philippum illum qui erat à Beth-
Sajoda (*domo piscatoris*) Galilææ, & rogâ-
runt eum, ac dicunt ei; Domine mi, velle-
mus videre Jesum. Venit autem ipse Phi- 22
lippus, & dixit Andreæ: Andreas verò &
Philippus dixerunt Jesu.
Matutinis II. feriæ hebdomadis Passionis. 32.
Porrò Jesus respondit & dixit eis; Venit 23
hora quâ glorificetur Filius hominis. Amen 24
amen dico vobis, Nisi granum frumenti ce-
ciderit, & mortuum fuerit in terra, ipsum
solum manet: sin autem mortuum fuerit,
fructus multos adfert. Qui amat animam 25
suam, perdet eam: qui verò odit animam
suam in hoc mundo, conservabit eam in vi-
tam æternam. Si quis mihi ministrat, post 26
me veniat: & ubi ego fuero, illic erit etiam
minister meus: qui mihi ministraverit, ho-
norabit eum Pater. Nunc anima mea ecce 27
turbata est: & quid dicam? Pater mi, li-
bera me ab hac hora: sed propterea veni in
hanc horam. Pater, glorifica nomen tuum. 28
Et vox audita est è cœlo, Glorificavi, &
iterum glorificaturus sum. Turba autem quæ 29
adstabat, audiit, & dixit tonitru esse fa-
ctum. Alii autem dicunt; Angelus collocu-
tus est ei. Respondit Jesus, & dixit eis; Non 30
propter me extitit hæc vox, sed propter vos.
Nunc judicium est mundi hujus, nunc prin- 31
ceps hujus mundi ejicitur forás. Et ego 32
quum sublatus fuero è terra, traham omnes
ad me. Hoc autem dixit ut indicaret quâ 33
morte moriturus esset. Dicunt ei turbæ; 34
Nos audivimus ex Lege Messiam in æter-
num permansurum: quomodo dicis fore ut
tollatur Filius hominis? quis est iste Filius
hominis?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * ومعتزلان با يكديگر مي گفتند* مي بينيد كه شما چيزي نمي ارزيد * اينك همه خلق
20 در دنبال او مي روند * * وبودند كساني كه در بالا امك بودند* كه در عيد سجود كنند *
21 *ايشان پيش فيليبوس امدند كه از بيت صيداي جليل بود* ازو پرسيدند* وگفتند خداوند
22 مي خواهيم كه عيسي را ببينيم * * فيليبوس آمد * واندراوس گفت* واندراوس وفيليبوس
23 بعيسي گفتند * * عيسي بديشان جواب † داد وگفت * آمد ساعتي كه فرزند ادمي
24 ستوده شود* راست راست بشما گويم* كه اگر دانه كندم در زمين نيفتد* ومرده نشود تنها بماند *
25 واگر بميرد بسيار ميوه بر دهد* *هر كه جان خودرا دوست دارد* بدانك جان خودرا تباه مي كند *
26 وهر كه درين جهان جان خودرا دشمن دارد* براي زندگاني جاويد اورا نگه داشته باشد* *اگر
كسي مرا خدمت كند در دنبال من بيايد* وهر كجا كه من باشم چاكرم نيز انجا
27 باشد * هر كه مرا بندگي كند * پدرم اورا حرمت بدارد * * اينك جان من اين ساعت
28 اشفته شد * چه بگويم * اي پدر مرا اين ساعت نگه دار ليكن براي اين آمدم *
ونيز اي پدر نام خودرا ستوده دار واوازاز آسمان مي شنيدند* كه ستوده شدي * وبازستوده كنم *

Pharisæi autem unus ad alium di- 19
cebant; Videtis quòd vos nihil valeti-
tis: ecce omnis populus post eum
eunt. Erant autem quidam qui 20
ascenderant ut in festo adorarent:
Illi ad Philippum venerunt, qui de 21
Bethsaida Galilææ erat, & ab eo
rogárunt, & dixerunt; Domine,
cupimus ut Jesum videamus. Phi- 22
lippus venit, & Andreæ dixit: &
Andreas & Philippus Jesu dixe-
runt. Jesus illis responsum dedit, 23
& dixit; Venit hora, quâ Filius ho-
minis glorificetur. Verè, verè vobis 24
dico, quòd si granum frumenti in ter-
ram non ceciderit, & mortuum fu-
erit, solum manebit: si verò mori-
atur, multum fructum profert. Qui- 25
cunque animam suam charam habet,
in ipso est quòd animam suam per-
dit: & quicunque in hoc mun-
do animam suam odio habet, in vi-
tam æternam eam servabit. Si quis 26
mihi ministrat, post me veniat; &
ubicunque ego fuero, minister me-
us etiam ibi erit: quicunque autem
mihi servierit, Pater meus eum ho-
nore afficiet. Ecce anima mea hâc 27
horâ turbata est: quid dicam? O
Pater, me hâc horâ serva: sed pro- 28
pter hoc veni. Atque etiam, ô Pa-
ter, nomen tuum glorifica. Et vocem
è cœlo audiverunt; Jam quidem
glorificatum est, & rursus glorifi-
cabo.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

19 Pharisæi ergò dixerunt ad semetipsos; Videtis quia nihil proficimus? ecce mun-
20 dus totus post eum abiit. Erant autem quidam Gentiles, ex his qui ascende-
21 rant ut adorarent in die festo. Hi ergò accesserunt ad Philippum, qui erat à Bethsaida Galilææ, & rogabant eum, dicentes; Domine, volumus Jesum vide-
22 re. Venit Philippus, & dicit Andreæ: Andreas rursum & Philippus dixerunt
23 Jesu. Jesus autem respondit eis, dicens; Venit hora, ut clarificetur Filius ho-
24 minis. Amen, amen dico vobis; Nisi granum frumenti cadens in terram, mor-
25 tuum fuerit, Ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Qui amat animam suam, perdet eam: & qui odit animam suam in hoc
26 mundo, in vitam æternam custodit eam. Si quis mihi ministrat, me sequatur: & ubi sum ego, illic & minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus. Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pa-
27 ter, salvifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horam hanc. Pater,
28 clarifica nomen tuum. Venit ergò vox de cœlo; Et clarificavi, & iterùm clarificabo. Turba ergò, quæ stabat, & audierat, dicebat tonitruum esse
29 factum. Alii dicebant; Angelus ei locutus est. Respondit Jesus, & dixit;
30 Non propter me hæc vox venit, sed propter vos. Nunc judicium est mun-
31 di: nunc princeps hujus mundi ejicietur foràs. Et ego si exaltatus fuero à
32 terra, omnia traham ad meipsum. (Hoc autem dicebat, significans quâ
33 morte esset moriturus.) Respondit ei turba; Nos audivimus ex lege, Quia
34 Christus manet in æternum: & quomodò tu dicis, Oportet exaltari Filium hominis? Quis est iste Filius hominis?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

19 * فقال بعض الفريسيين لبعض اراءيتم انا لم ننفع بشي هوذا العالم كله قد تبعه *
20 * الفصل التاسع والعشرون * وكان هناك قوم من اليونانيين من الذين صعدوا في
21 العيد ليسجدوا * هولاء جاوا الي فيلبس الذي من اهل بيت صيدا الجليل وسالوه قايلين
22 يا سيد نريد ان نري يسوع * فجاء فيلبس وقال لاندراوس * ثم جاء اندراوس وفيلبس ايضا
23 24 وقالا ليسوع * اجابهما يسوع قايلا قد اتت الساعة التي يمجد فيها ابن الانسان * امين
امين اقول لكم ان حبة الحنطة ان لم تقع في الارض وتمت بقيت وحدها * وان هي ماتت اتت
25 بثمار كثيرة * من احب نفسه فليهلكها ومن ابغض نفسه في هذا العالم فانه يحفظها لحياة
26 الابد * ان كان احد يخدمني فليتبعني وحيث اكون انا فهناك يكون خادمي * ومن
27 يخدمني يكرمه اني * الان نفسي مضطربة وماذا اقول * يا ابتي نجني من هذه الساعة * لكن لاجل
28 هذه الساعة اتيت * يا ابتي مجد ابنك * جاء صوت من السماء قايلا قد مجدت وايضا امجد *
29 30 فسمع الجمع الذي كان واقفا فقالوا انما كان رعدا * وقال اخرون بل خاطبه ملك * فاجاب
31 يسوع قايلا ليس من اجلي كان هذا الصوت لكن من اجلكم * قد حضر دينونة هذا العالم *
32 الان يلقي رييس هذا العالم الي خارج * وانا ايضا اذا ارتفعت من الارض جذبت الي كل احد *
33 34 وانما قال هذا ليخبر باي ميتة يموت * فاجابه الجمع قايلا نحن سمعنا في الناموس ان المسيح
يدوم الي الابد فكيف تقول انت انه يرتفع بن الانسان * من هو هذا ابن الانسان *

Porrò dixerunt quidam Pharisæorum 19
ad alios; Vidistisne quòd non profece-
rimus quicquam? ecce mundus totus
jam secutus est eum.

Sectio vigesima nona.

Erant autem ibi quidam ex Græcis, ex 20
his nimirum qui ascenderant in die fe-
sto ut adorarent. Hi venerunt ad Phi- 21
lippum qui erat è civibus Beth-saidæ
Galilææ, & rogaverunt eum, dicentes;
Domine, volumus videre Jesum. Itaque 22
venit Philippus, & dixit Andreæ; tum
venerunt Philippus & Andreas quoque,
& ambo dixerunt Jesu. Respondit eis 23
Jesus, dicens; Jam venit hora in qua
glorificandus est Filius hominis. Amen 24
amen dico vobis, quòd granum frumen-
ti, si non ceciderit in terram & mortu-
um fuerit, manet solum: at si fuerit
mortuum, affert fructus multos. Qui 25
amat animam suam, perdat eam: & qui
odit animam suam in hoc mundo, is cu-
stodit eam in vitam æternam. Si quis 26
ministrat mihi, adhæreat mihi: & ubi
sum ego, ibi sit minister meus: Et eum
qui ministraverit mihi, honorificabit
Pater meus. Nunc anima mea turbata 27
est. Et quid dicam? O Pater mi, libera
me ab hac hora: verùm propter hanc ho-
ram veni. O Pater mi, glorifica Filium 28
tuum. Venit vox è cœlo, dicens; Jam glo-
rificavi, & adhuc glorificabo. Audivit 29
autem turba quæ adstabat, & dixerunt;
Sanè factum est tonitruum. Et dixerunt
alii; Immò locutus est ei Angelus. Re- 30
spondit Jesus, dicens; Non propter me fa-
cta est hæc vox, sed propter vos. Jam 31
præsens est judicium hujus mundi, nunc
ejicietur princeps hujus mundi foràs. Et 32
ego quoque quum sublatus fuero è terra,
trahàm ad me unumquemque. Et verò 33
dixit hoc, ut indicaret quo genere mortis
esset moriturus. Respondit ei turba, di- 34
cens; Nos audivimus in lege, quòd Chri-
stus durabit in æternum: quomodo ergò
dicis tu tollendum esse Filium hominis?
Quis est hic Filius hominis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

19 ወይቤሉ: ፍሪሳዊያን: በቤናቲሆሙ: ትረእዩ: ኵሙ:ለልቦ: ዘትበቍዑ: ወሊመንት
20 ፣:ናሁ:ኵሉ:ዓለመ:ተለመ:ድኅሬሁ::=: በለንተ:ለለ:መጽሉ:ለረሚ::=:
21 ወበ:እመዋስቱቶሙ:ለረሚይነ:እመሰብለ:ፀርዕዳርጥ: ይሰገዱ: ለበዓል::=: ወሖ
ሩ:እሙንቱ:ኀበ:ፊልጶስ:ዘቤተ:ሰይዳ:ዘገሊላ:ወይቤልዎ:እግዚለ: ንፈቅድ:ንርለዮ:
22 ለእግዚእ:ሊየሱስ::=: ወሖረ:ፊልጶስ: ወነገሮ:ለእንድርያስ:: ወሖሩ: እንድርያስ:
23 ወፊልጶስ: ወነገርዎ:ላእግዚእ:ሊየሱስ::=: ወለውሠለ:እግዚእ:ሊየሱስ:ወይቤ:በ
24 ጽሐ:ጊዜሁ:ከመ:ይስባሕ: ወልደ:እጋለ:እመ:ሕያዋ::=: ለጌን:ለጌን:እብለክ
ሙ:እመ:ሊወደቀት:ሕጠተ:ስርናይ: ወስተ: መድር: ወሊሞተት: ባሕቲታ:ትነብር::
25 ወእመሰ:ሞተት:ብዙኅ:ፍሬ:ትፈሪ::=: ወዘስ:ዘያፈቅራ: ለነፍሱ:ለይግድፋ:ወዘሰ:
26 ጸልለ:ለነፍሱ:በዝንቱ:ዓለመ:ይዓቅባ:ለሕይወት:ዘለዓለመ::=: ወእመሰ:ዘይተል
ወኒ: ወይትለእከኒ:ወይትልወኒ:ኪያየ:ወኀበ:ሃለውኩ: ለነ: ህየ:ይሄሉ:ዘይትለእከኒ::
27 ወዘሊተ:ተልእከኒ:ያክብሮ:ለለብ::=: ወይእዜስ: ተሳሠከት: ነፍስየ:ወሎንተ:እ
ብል:ለባ:ለድኅነ:ለነፍስየ:እመዛቲ:ሰዓት:ወባለዝቱ:በእንተዝ: በጸለክዋ:ለዘቲ:ሰዐ
28 ት:=: ለባ:ሰብሑ:ለስመከ: ወለወልድከ::ወመጽአ:ቃል:እመሰማይ:ዘይብል:ሰበሕኩ
29 ሂ:ወዓደ:እሴብሕ::=: ወሕዝብሰ: እለ:ይቀውሙ:ይሰሙዑ: ወይብሉ:ነጐድጓድ:
30 ውእቱ:: ወቦ:እለ: ይቤሉ: መልኣክ: ተናገሮ::=: ወለውሠለ:እግዚእ:ሊየሱስ:ወ
31 ይቤሎሙ:እኮ: በእንቲለየ: ዘመጽአ: ዝቃል:ለባ: በእንቲ: ለክሙ::=: ናሁ:በጽሐ:
ይእዜ:ወኵነኔሁ:ለዝንቱ:ዓለመ::ወእመ:ይለዘሰ:ይስደድ:መልእከ:ዝንቱ:ዓለመ:
32 ወያወፅእሙ:ለፈለ::=: ወለነሂ:እመከመ:ተለዐልኩ:እመድር:እስከብ:ኵሉ:ኀቤ
33 የ::=: ወዘይቤ: ከመዝ:እስሙ:ይሌመሮሙ: በለይ: ሞተ:ሃለወ: ይሙት::=: ወለ
34 ውሠለመ:ሕዝብ:ወይቤልዎ: ንሕነሰ: ሰማዕነ: በውስተ: ሶሪት: ከመ:ለዓለመ: ይነብ
ር: ክርስቶስ:ወእሮ:እንከ: ትብሰነ: ሃለወ: ይትሌዓል: ወልደ: እጋለ:እመ:ሕያዋ::
ወመኑ:ውእቱ:ዝንቱ: ወልደ:እጋለ: እመ:ሕያው::=:

Et dixerunt Pharisæi inter se, Videtísne quòd nihil est *in* quo proficitis omnino? 19
Ecce totus mundus sequitur eum. *De Gentibus quæ advenerunt.*
Et fuerunt ex illis, gentes ex hominibus Græciæ, *quæ* ascenderunt, ut adorarent, 20
ad festum. Et venerunt illi ad Philippum Bethsaidæ Galilææ & dixerunt ei; 21
Domine, volumus videre Dominum Jesum. Et venit Philippus, & dixit An-
dreæ: & venerunt Andreas & Philippus, & dixerunt Domino Jesu. Et respon- 22
it Dominus Jesus, & dixit; Venit tempus ut glorificetur Filius hominis. Amen, 23
amen dico vobis, Si non ceciderit granum frumenti in terram, & non mortuum 24
fuerit, solum manet: & si mortuum fuerit, multum fructum feret. Et qui diligit 25
animam suam, perdat eam: & qui odio habuit animam suam in hoc mundo, ser-
vabit eam in vitam æternam. Et si quis fuerit qui sequetur me, & ministret mi- 26
hi & sequatur me, me *inquam*: & ubi fui ego, ibi erit qui ministrabit mihi: & qui
ministravit mihi, honorabit Patrem. Et nunc turbata est anima mea: & quid 27
dicam? Pater, serva animam meam ab hâc horâ, sed propter hoc veni ad hanc
horam. Pater glorifica nomen tuum, & Filium tuum: & venit vox à cœlo, di- 28
cens; Glorificavi, & adhuc glorificabo. Et populi qui adstabant, audiebant, & 29
dicebant; Tonitru est: & fuerunt qui dicebant, Angelus loquutus est ei. Et re- 30
spondit Dominus Jesus, & dixit iis; Non propter me *fuit* quòd venit hæc
vox, sed propter vos. Ecce, venit nunc etiam judicium hujus mundi, & ex 31
nunc persequetur princeps hujus mundi: & ejicient eum foràs. Et ego si subla- 32
tus fuero à terra, traham omnes ad me. Et quòd dixit ita, *in causa fuit* quia 33
significaret iis per quam mortem esset moriturus. Et responderunt populi, & 34
dixerunt ei; Nos audivimus in lege, quòd in æternum manebit Christus: &
quomodo igitur dicis nobis; Oportet ut exaltetur Filius hominis? & quis hic
Filius hominis?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

29 * وجماعت كه ايستاده بودند * شنيدند * وكفتند رعدست * ديكران كفتند * فرشته است
30 با وي سخن مي كويد * عيسي بديشان جواب داد وكفت * كه اين اواز براي من نشد *
31 الا از براي شما * اين ساعت داوري اين عالم * وهم اين ساعت † سروري اين عالم بيرون انداخته
32 33 شود * ومن چون از زمين بر داشته شوم * دوستان خودرا پيش خود كشم * اين را كفت
34 تا بنمايد كه در كدامين † مرك خواهد مردن * جماعت بدو وكفتند * ما از ناموس شنيديم *
كه مسيح تا ابد وجاويد بماند * وتو چكونه مي كوئي كه فرزند ادمي برداشته † خواهد
شدن * كيست اين فرزند آدمي *

Et turba, qui astabant, audiverunt, 29
& dicebant; Tonitru est. Alii dice-
bant; Angelus est, qui cum eo lo-
quitur. Jesus illis responsum de- 30
dit, & dixit; Hæc quidem vox
non propter me facta est, sed pro-
pter vos. Hâc horâ judicium est 31
hujus mundi; hâc etiam horâ princeps hujus mundi ejicitur. Et ego 32
cùm à terra sublatus fuero, ami-
cos meos ad me traham. Hoc dixit, 33
ut ostenderet quâ morte vellet mori.
Turba ei dixerunt; Nos ex lege 34
audivimus, quòd Christus in per-
petuum & æternum manebit:
tu igitur quomodo dicis Filium
hominis sublatum iri? Quis est
iste Filius hominis?

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dixit ergò eis Jesus; Adhuc modicum tempus, lumen cum vobis est. Am-
35 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστι. περι-
bulate, dum lucem habetis, ut non tenebræ vos comprehendant: & am-
πατεῖτε, (π) ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς (ρ) καταλάβῃ· καὶ ὁ περι-
bulans in tenebris, nescit quò vadat. Dum lucem habetis, credite in
36 πατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ, οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει. (σ) Ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς
lucem, ut filii lucis fiatis. Hæc locutus est Jesus, & abiens abscondit se
τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη
ab eis. Tot autem eo signa faciente coram eis, non cre-
37 ἀπ' αὐτῶν. Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπί-
debant in eum: Ut sermo Esaiæ Prophetæ impleretur, quem dixit; Do-
38 στευον εἰς αὐτόν· Ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπε, Κύ-
mine, quis credidit auditui nostro? & brachium Domini cui revelatum est?
ριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη;
Propter hoc non poterant credere, quia iterum dixit Esaias; Excæcavit eo-
39 Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας; Τετύφλωκεν αὐ-
40 rum oculos, & induravit eorum cor: ut non videant o-
τῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ (τ) πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀ-
culis, & intelligant corde, & convertantur, & sanem eos. Hæc
41 φθαλμοῖς, καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐπιστραφῶσι, καὶ (υ) ἰάσωμαι αὐτούς. Ταῦτα
dixit Esaias, quando vidit gloriam ejus, & locutus est de eo. Verun-
42 εἶπεν Ἡσαΐας, (ρ) ὅτε εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ. Ὅμως
tamen & ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter Pharisæos
μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους
non confitebantur, ut non extra synagogam fierent. Dilexerunt enim gloriam
οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. Ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν 43
hominum magis quàm gloriam Dei. Jesus autem clamavit, & dixit;
ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε, καὶ εἶπεν, Ὁ 44
Credens in me, non credit in me, sed in mittentem me. Et spectans
πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με. Καὶ ὁ θεωρῶν 45
me, spectat mittentem me. Ego lux in mundum veni, ut
ἐμὲ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα 46
omnis credens in me, in tenebris non maneat. Et si quis mea au-
πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. Καὶ ἐάν τις μου ἀ- 47
dierit verba, & non crediderit, ego non judico eum: non enim veni
κούσῃ τῶν ῥημάτων, καὶ μὴ (χ) πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον
ut judicem mundum, sed ut salvificem mundum. Rejiciens
ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ, καὶ μὴ λαμ- 48
me, & non accipiens verba mea, habet judicantem eum. Sermo quem locutus sum,
βάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν. ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα,
ille judicabit eum in novissimo die. Quia ego ex meipso non sum locu-
ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλη- 49
tus, sed ille mittens me Pater, ipse mihi mandatum dedit, quid dicam & quid loquar.
σα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ, αὐτός μοι ἐντολὴν (ψ) δέδωκε, τί εἴπω καὶ τί λαλήσω.

MS.A. (π) ὡς (ρ) * καταβῃ· (σ) Ὡς (τ) ἐπήρωσεν (υ) ἰάσομαι (ρ)* ὅτι (χ) φυλάξῃ, (ψ) δέδωκεν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

35 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܥܕ ܙܥܘܪ ܙܒܢܐ ܗܘ ܢܘܗܪܐ ܥܡܟܘܢ ܗܠܟܘ ܟܕ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܢܘܗܪܐ ܕܠܐ ܢܬܟܒܫ ܥܠܝܟܘܢ ܚܫܘܟܐ ܘܗܘ ܕܗܠܟ ܒܚܫܘܟܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܝܟ ܕܐܙܠ ܗܘ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܥܕ ܙܥܘܪ ܙܒܢܐ ܗܘ ܢܘܗܪܐ ܥܡܟܘܢ ܗܠܟܘ ܟܕ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܢܘܗܪܐ ܕܠܐ ܢܬܟܒܫ ܥܠܝܟܘܢ ܚܫܘܟܐ ܘܗܘ ܕܗܠܟ ܒܚܫܘܟܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܝܟ ܕܐܙܠ

36 ܒܢܝ ܢܘܗܪܐ ܗܝܡܢܘ ܒܢܘܗܪܐ ܕܬܗܘܘܢ ܒܢܝ ܢܘܗܪܐ ܗܠܝܢ ܡܠܠ ܝܫܘܥ ܘܐܙܠ ܐܬܟܣܝ ܡܢܗܘܢ ܒܢܝ ܢܘܗܪܐ ܗܝܡܢܘ ܒܢܘܗܪܐ ܕܬܗܘܘܢ ܒܢܝ ܢܘܗܪܐ ܗܠܝܢ ܡܠܠ ܝܫܘܥ ܘܐܙܠ ܐܬܟܣܝ ܡܢܗܘܢ

37 ܐܦ ܟܕ ܥܒܕ ܠܗܘܢ ܟܠ ܗܠܝܢ ܐܬܘܬܐ ܩܕܡܝܗܘܢ ܠܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ * ܕܬܫܠܡ ܡܠܬܐ ܕܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ ܡܪܝ ܡܢ ܗܝܡܢ ܠܫܡܥܬܢ ܘܙܪܥ ܕܡܪܝ ܠܡܢ ܐܬܓܠܝ ܠܗ

38 ܗܘ * ܘܠܡܢܐ ܠܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ ܐܦ ܡܢ ܪܫܝܢ ܐܝܬ ܕܗܝܡܢܘ ܒܗ ܐܠܐ ܡܛܠ ܦܪܝܫܐ ܠܐ ܡܘܕܝܢ ܕܠܐ ܢܬܪܕܘܢ ܡܢ ܟܢܫܬܐ

39 ܘܪܘܚܡ ܗܘܘ ܒܫܒܚܐ ܕܐܠܗܐ * ܡܛܠ ܗܕܐ ܠܐ ܝܟܠܘ ܕܗܝܡܢܘ ܗܘ ܕܐܡܪ ܐܫܥܝܐ ܬܘܒ ܐܡܪ ܥܡܝܐ ܐܬܥܡܝ ܠܒܨܪܗܘܢ ܘܒܠܒܗܘܢ ܢܣܟܠܘ

40 ܕܠܐ ܢܚܙܘ ܒܥܝܢܝܗܘܢ ܘܢܬܒܢܘ ܒܠܒܗܘܢ ܘܢܬܐܒܪܘܢ ܘܐܣܝ ܠܗܘܢ * ܐܡܪ ܐܫܥܝܐ ܡܛܠ ܗܕܐ ܐܡܪ ܕܥܡܐ ܐܬܥܡܝ ܠܒܨܪܗܘܢ ܘܒܠܒܗܘܢ ܢܣܟܠܘ

41 ܘܢܬܐܒܪܘܢ ܘܐܣܝ ܠܗܘܢ * ܐܡܪ ܐܫܥܝܐ ܡܛܠ ܗܕܐ ܐܡܪ ܕܥܡܐ ܐܬܥܡܝ ܠܒܨܪܗܘܢ ܘܒܠܒܗܘܢ ܢܣܟܠܘ

42 ܘܢܬܐܒܪܘܢ ܘܐܣܝ ܠܗܘܢ * ܐܡܪ ܐܫܥܝܐ ܡܛܠ ܗܕܐ ܐܡܪ ܕܥܡܐ ܐܬܥܡܝ ܠܒܨܪܗܘܢ ܘܒܠܒܗܘܢ ܢܣܟܠܘ

43 ܗܘ ܘܐܦ ܡܢ ܪܫܝܢ ܐܝܬ ܕܗܝܡܢܘ ܒܗ ܐܠܐ ܡܛܠ ܦܪܝܫܐ ܠܐ ܡܘܕܝܢ ܕܠܐ ܢܬܪܕܘܢ ܡܢ ܟܢܫܬܐ

44 ܘܪܘܚܡ ܗܘܘ ܒܫܒܚܐ ܕܐܠܗܐ * ܡܛܠ ܗܕܐ ܠܐ ܝܟܠܘ ܕܗܝܡܢܘ ܗܘ ܕܐܡܪ ܐܫܥܝܐ ܬܘܒ ܐܡܪ ܥܡܝܐ ܐܬܥܡܝ ܠܒܨܪܗܘܢ ܘܒܠܒܗܘܢ ܢܣܟܠܘ

45 ܘܢܬܐܒܪܘܢ ܘܐܣܝ ܠܗܘܢ * ܐܡܪ ܐܫܥܝܐ ܡܛܠ ܗܕܐ ܐܡܪ ܕܥܡܐ ܐܬܥܡܝ ܠܒܨܪܗܘܢ ܘܒܠܒܗܘܢ ܢܣܟܠܘ

46 ܗܘ ܘܐܦ ܡܢ ܪܫܝܢ ܐܝܬ ܕܗܝܡܢܘ ܒܗ ܐܠܐ ܡܛܠ ܦܪܝܫܐ ܠܐ ܡܘܕܝܢ ܕܠܐ ܢܬܪܕܘܢ ܡܢ ܟܢܫܬܐ

47 ܘܪܘܚܡ ܗܘܘ ܒܫܒܚܐ ܕܐܠܗܐ * ܡܛܠ ܗܕܐ ܠܐ ܝܟܠܘ ܕܗܝܡܢܘ ܗܘ ܕܐܡܪ ܐܫܥܝܐ ܬܘܒ ܐܡܪ ܥܡܝܐ ܐܬܥܡܝ ܠܒܨܪܗܘܢ ܘܒܠܒܗܘܢ ܢܣܟܠܘ

48 ܗܘ ܘܐܦ ܡܢ ܪܫܝܢ ܐܝܬ ܕܗܝܡܢܘ ܒܗ ܐܠܐ ܡܛܠ ܦܪܝܫܐ ܠܐ ܡܘܕܝܢ ܕܠܐ ܢܬܪܕܘܢ ܡܢ ܟܢܫܬܐ

49 ܘܪܘܚܡ ܗܘܘ ܒܫܒܚܐ ܕܐܠܗܐ * ܡܛܠ ܗܕܐ ܠܐ ܝܟܠܘ ܕܗܝܡܢܘ ܗܘ ܕܐܡܪ ܐܫܥܝܐ ܬܘܒ ܐܡܪ ܥܡܝܐ ܐܬܥܡܝ ܠܒܨܪܗܘܢ ܘܒܠܒܗܘܢ ܢܣܟܠܘ

Dixit eis Jesus; Modicum adhuc ad tempus lux vobiscum est: ambulate dum lucem habetis, ne tenebræ vos deprehendant: etenim qui ambulat in tenebris, nescit quò vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis. Hæc locutus est Jesus, & profectus occultavit se ab eis. Quúmque hæc omnia signa edidisset coram eis, non crediderunt in eum. Ut impleretur sermo Esaiæ prophetæ, dicentis; Domine mi, quis credidit auditui nostro, & brachium Domini cui revelatum est? Propterea non poterant credere, quia rursus dixit Esaia; Obcæcaverunt oculos suos, & tenebris offuderunt corda sua, ne videant oculis suis, intelligantque cordibus suis: & convertantur, & sanem eos. Hæc dixit Esaia, quando vidit gloriam ejus, & locutus est de eo. Verumtamen etiam ex proceribus multi crediderunt in eum: sed propter Pharisæos non confitebantur, ne extra synagogam ejicerentur. Dilexerunt enim gloriam hominum potiùs quàm gloriam Dei. Jesus verò clamavit, & ait; Qui credit in me, non in me credit, sed in eum qui misit me. Et qui me videt, videt eum qui misit me. Ego Lux veni in mundum, ut quisquis crediderit in me, non maneat in tenebris. Et qui audierit sermones meos, & non custodierit eos, ego non condemno eum: non enim veni ut condemnem mundum, sed ut servem mundum. Qui deprimit me, nec recipit sermones meos, habet qui condemnet eum: sermo quem locutus sum, ille judicaturus est ipsum ultimo illo die. Quia ego ex meipso non sum locutus, sed Pater meus qui misit me, ipse dedit mihi mandatum quid dicam, & quid loquar.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

35 * عيسي بديشان گفت * اندك روزگار ديگر * روشنائي با شماست روان شويد * چندانك روشنائي
36 داريد * وبا روشنائي ايمان بياوريد * تا تاريكي شمارا نيندازد * وانك در تاريكي مي رود نداند
بكجا مي رود * شما فرزند روشنائي باشيد * عيسي اينهارا گفت ورفت * از ايشان
37 پنهان شد * * وچندانك اين آيتها برابر ايشان مي كرد * وايشان ايمان نمي آوردند *
38 * تا سخن ايشعياء پيغمبر تمام شود كه گفت نبوت خداوندا كيست
انك بشنيدن † از ما ايمان آورد * و بازوي خدا براي كه آشكارا شد * * براي اين
39 نتوانستند † ايمان آوردن * وديگر بار ايشعيا گفت نبوت * كه چشم خودرا كور كردند *
40 و دل خودرا تاريك كردند * تا بچشم نبينند * وبدل در نيابند * وبازپيش من كردند *
41 42 و ايشانرا شفا دهم * * اينها اشعيا گفت وقتي كه عظمتش راديد * بروي سخن گفت * * وبعد ازان از
سروران نيز بعيسي ايمان آوردند * ليكن براي معتزلان اقرار نمي كردند * تا ايشانرا بيرون از جماعت
43 نيندازند * * سبب انك از آدميان حرمت وازدم را دوست مي داشتند * بيشتر از عظمت خدا *

Jesus illis dixit; Parvo tempore adhuc Lux vobiscum est: ambulate quamdiu Lucem habetis, & in Lucem fidem habete, ne tenebræ vos præcipitent: qui enim in tenebris incedit nescit quò vadit. Vos igitur filii Lucis sitis. Jesus hæc dixit, et abiens ab illis absconditus est. Et quamvis hæc signa coram illis faceret, illi tamen fidem non habuerunt. ut sermo Esaiæ prophetæ impleretur, qui dixit;

Prophetia.

Domine, Quis est qui audiendo à nobis fidem habuit? & brachium Domini cui revelatum est? Propter hoc non potuerunt fidem habere. Et rursus Esaias dixit;

Prophetia.

Oculos quidem suos occæcaverunt, & cor suum obscurârunt, ut oculis non videant, neque corde intelligant, & rursus ad me convertantur, & illis salutem dem. Hæc Esaias dixit, quo tempore gloriam ejus vidit, & de eo locutus est. Et post hæc ex principibus quoque in Jesum fidem habuerunt: sed propter Pharisæos non confitebantur, ut illos extra synagogam non ejicerent. Ea de causa quòd ab hominibus honorem & existimationem amarent, potiùs quàm gloriam Dei.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

35 Dixit ergò eis Jesus; Adhuc modicùm, lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebræ comprehendant: & qui ambulat in tenebris, nescit
36 quò vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis. Hæc lo-
37 cutus est Jesus: & abiit, & abscondit se ab eis. Cùm autem tanta signa fecisset
38 coram eis, non credebant in eum: Ut sermo Isaiæ prophetæ impleretur, quem dixit; Domine, quis credidit auditui nostro? & brachium Domini cui revelatum
39 est? Propterea non poterant credere, quia iterùm dixit Isaias; Excæcavit
40 oculos eorum, & induravit cor eorum: ut non videant oculis, & non intelligant
41 corde, & convertantur, & sanem eos. Hæc dixit Isaias, quando vidit gloriam
42 ejus, & locutus est de eo. Veruntamen & ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter Pharisæos non confitebantur, ut è synagoga non ejicerentur. Di- 43
lexerunt enim gloriam hominum magis, quàm gloriam Dei. Jesus autem cla- 44
mavit, & dixit; Qui credit in me, non credit in me, sed in eum, qui misit me. Et 45
qui videt me, videt eum, qui misit me. Ego lux in mundum veni: ut 46
omnis, qui credit in me, in tenebris non maneat. Et si quis audierit verba mea, 47
& non custodierit: ego non judico eum: non enim veni ut judicem mundum, sed
ut salvificem mundum. Qui spernit me, & non accipit verba mea: habet qui 48
judicet eum: sermo, quem locutus sum, ille judicabit eum in novissimo die.
Quia ego ex meipso non sum locutus, sed qui misit me Pater, ipse mihi manda- 49
tum dedit quid dicam, & quid loquar.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

35 * فقال لهم يسوع ان النور معكم زمنا يسيرا * سيروا في النور ما دام لكم النور لئلا يدرككم
36 الظلام * لان الذي يمشي في الظلام ليس يدري اين يتوجه * ما دام لكم النور آمنوا بالنور
37 لتكونوا ابناء النور * تكلم يسوع بهذا ثم مضى وتوارى عنهم * ولاجل صنع هذه العجايب
38 الكثيرة امامهم لم يؤمنوا به * لتكمل كلمة اشعياء النبي اذ قال يا رب من آمن بخبرنا وذراع
39 الرب لمن اعتلن * ومن اجل هذا لم يقدروا ان يؤمنوا * لان اشعيا قال ايضا * طمس عيونهم
40 وطمس قلوبهم * لئلا يبصروا بعيونهم ويفهموا بقلوبهم ويرجعوا الي فاشفيهم * قال اشعياء هذا
41 لما راي مجده وتكلم عليه * وكان قد آمن به كثير من الرؤساء لكنهم لم يقروا بذلك لاجل
42 الفريسيين لئلا يصيروا خارجا من الجماعة * لانهم احبوا مجد الناس اكثر من مجد الله *

* الفصل الثلثون *

44 * فصرخ يسوع قايلا من يومن بي فليس يومن بي فقط بل والذي ارسلني * ومن راي فقد
45 راي الذي ارسلني * انا جيت نورا للعالم كي كل من يومن بي لا يمكث في الظلام * ومن
46 يسمع كلامي ولا يحفظه انا لا ادينه لاني لم ات لادين العالم بل لاخلص العالم * ومن جحدني
47 ولم يقبل كلامي فان له من يدينه * الكلمة التي تكلمت بها هي تدينه في اليوم الاخير * لاني
48 لم اتكلم من ذاتي وحدي بل الاب الذي ارسلني هو اعطاني الوصية عما اقول وعما انطق *

35 *Ait illis Jesus; Certè lumen vobiscum est ad breve tempus. Ambulate ergò in lumine quamdiu vobis est lumen, ne comprehendant vos tenebræ; quia qui ambulat in tenebris, ignorat quò se vertat. Quamdiu vobis est lux, credite in lu-* 36
cem, ut filii lucis. Locutus est Jesus hæc, deinde abiit & evanuit ab eis. Et quamvis fecisset hæc mirabilia multa 37
coram eis, tamen non crediderunt in eum. Ut impleretur verbum Isaiæ pro- 38
phetæ, cùm dixit; Domine, quis credidit voci nostræ, & brachium Domini cui revelatum est? Et propterea non po- 39
terant credere, quia Isaias iterùm dixit; Excæca oculos eorum, & obnubi- 40
la corda eorum, ne videant oculis suis, & intelligant cordibus suis, & convertantur ad me, & sanem eos. Dixit Isai- 41
as hoc, quando vidit gloriam ejus, & locutus est de eo. Et verò jam credide- 42
runt in eum multi ex principibus: sed non confitebantur hoc, propter Phariseos, ne emitterentur extra synagogam. Nam dilexerunt gloriam hominum plus quàm gloriam Dei. 43

Sectio trigesima.

Exclamavit autem Jesus, dicens; Qui 44
credit in me, non credit in me tantùm, sed in eum qui misit me. Et qui videt 45
me, videt eum qui me misit. Ego veni 46
lux mundi, ut omnis qui credit in me, non maneat in tenebris. Et qui audit 47
sermonem meum, & non custodit illum, ego non condemno eum; quia non veni ut condemnem mundum, sed ut salvem mundum. Et qui abnegat me, & non ac- 48
cipit sermonem meum, habet qui judicet eum. Verbum quod protuli, ipsum judi- 49
cabit eum in die novissimo. Quia non locutus sum ex meipso solo, sed Pater qui misit me, ipse dedit mihi mandatum ejus, quod dicturus essem, quòd ve loquuturus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

35 ወይቤሎሙ: እግዚእ:ሊየሱስ:ዳደ: ሕደጥ:መዓዕለ: ሃሎ:መሰሌክሙ: ብርሃን:ለኔሶ ስው: እንዘ:ብክሙ:ብርሂን: ዘለንበለ: ይርከብክሙ:ጽልመት: እስመ: ዘይሐውር:ው
36 ስተ:ጽልመት:ሊያለመር: ኃባ: ይሐውር::=: ለመጥን: ወለንዘ: ብክሙ:ብርሃን: እ ሙኑ: በብርሃን:ክመ:ትኩኑ: ውሉደ:ብርሃን:::ወእመድሓረ: ዘንተ:ተናግሮሙ: እግ
37 ዚእ:ሊየሱስ:ወሐረ: ወተኃብአሙ:=: ወእንዘ:መጠነዝ: ተኣመረ:ይገብር : በቅድ
38 ሜሆሙ:ሊኣሙኑ:ቦቱ::=: ኵመ: ይብጸሕ: ወይትፈጸመ:ቃለ: እይሳይያስ: ነቢያ: ዘይቤ:: እግዚእ:ሙኑ:ለሙንን:ስመዐን: ወለመኑ:ተከሠተ: መዝራዕቱ: ለእግዚእብ
39 ሔር::=: ወበእንተዝ:ስእኑ: ወሊክህሉ:ለሚን:: እስመ: ክዕበ:ይቤ:ሊሳይያስ::=:
40 ጾወረ: እዕይንቲሆሙ:ወተጸለለ:ልቦሙ:ክመ:ሊይርእዩ:በእዕይንቲሆሙ: ወክመ:ሊ
41 ያእመሩ:ወይሌብውሙ:በልቦሙ: ወሊይትመየጡ:በኀቢናሆሙ: ወሊይዛሀሉሙ:=: ወ
42 ዘንተ:ይቤ: እይሳይያስ:ርእዮ:ስብሐቲሁ::ወነገረ:በእንቲአሁ:::=: ወባሕቱ:ቦቱ:ብ ዙኃን:እመሰእክተሂ: እለ:ለሙኑ:ቦቱ:ወባሕቱ:ይፈርህዎሙ:ለፈረሳዊያን:ክመ:ሊይ
43 እመኑ: ገሃደ:ሊይሰድድዎሙ: እመኵራብ::=: እስመ:ለብደሬ:ያድልዎ:ለሰብእ: ለመያድልዎ:ለእግዚእብሔር::=: ወክልሕ:እግዚእ:ሊየሱስ:ወይቤ:ዘላመነ:ቢየ:
45 ላኮ:ቢየ:ዘላመነ:ዘእንበለ:በዘፈነወኒ:::=: ወዘኪያየ:ርእየ:ርእዮ:ለዘ:ፈነወኒ:=: ወ
46 ለነሰ:ብርሃነ:መጻእኩ:ወኵሉ:ኵሉ:ዘይኬንኖ:ብየ:ሊይነብር:ወኵሉ:ጽልመ
47 ት::=: ወዘነ:ሰመዓኒ:ቃልየ:ወሊዓቀቦ:ለኮ:ለነ:ዘለእኁኝኖ:እስመ:ሊመጸእኩ:ክመ:እ
48 ኮነኖ:ለዓለመ: ዘእንበለ:ክመ:ለሕይወ:ለዓለመ::=: ወዘሰ:ክሕደኒ: ወሊተወክፈ:
49 ቃልየ:ሃሎ:ዘይኬንኖ:ወእቱ:ቃል: ዘነበብኩ:ይኬንኖ: በደኃሪት:ዕለት::=: እስመ:እ ኵ:ዶነ:ለኪየ: ዘእነብብ: ደእሙ: ዘፈነወኒ: ለብ: ወእቱ:ትእዛዘ: ወህበኒ: ዘእብል: ወዘእኈግር::=:

Et dixit iis Dominus Jesus; Adhuc paucos dies, est vobiscum lux. Ambulate dum 35
habetis lucem, antequàm deprehendant vos tenebræ: quia qui vadit in tene- 36
bris, nescit quò vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut sitis filii lucis.
Et postea loquutus est iis Dominus Jesus; & abiit, & absconditus fuit *ab* iis. Et 37
quum tanta signa fecisset coram iis, non crediderunt in eo. Ut veniret & im- 38
pleretur sermo Esaiæ prophetæ, dicentis; Domine, quis credidit testimonio no-
stro? & cui revelatum est brachium Dei? Et propter hoc defecerunt, & non 39
potuerent credere: quia iterum dixit Esaias; Excæcati sunt oculi eorum, & 40
inumbratum fuit cor eorum: ut non videant cum oculis suis, & ut non cogno-
scant & intelligant in cordibus suis: & non convertantur in cogitationibus
suis, & non miserear eorum. Et hoc dixit Esaias videns gloriam ejus, & lo- 41
quutus est de eo. Veruntamen multi ex principibus *fuerunt*, qui crediderunt 42
in eo: sed timentes Pharisæos non profitebantur palàm, *ut* non ejicerent eos è
synagoga. Quia dilexerunt placere hominibus, magis quàm placere Deo. Et 43
clamavit Dominus Jesus, & dixit; Qui credit in me, non in me credit, sed in 44
eum qui misit me. Et qui me vidit, vidit eum qui misit me. Et ego Lux veni 45
in mundum: quicunque credit in me, non manebit in tenebris. Et qui audi- 46
vit sermonem meum, & non custodivit eum, non ego sum qui condemnabo 47
eum: quia non veni ut condemnarem mundum, sed ut servem mundum. Et 48
qui negavit me, & non suscepit sermonem meum, est qui condemnabit eum:
ipse sermo quem loquutus sum, condemnabit eum in ultimo die. Quia non 49
ego ipse *sum* qui loquor, sed qui misit me Pater: ipse mandata dedit mihi, quid
loquar, & quid annuntiem.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

44 * عيسي باواز بلند گفت انك بمن ايمان بياورد * نه بمن ايمان آورده باشد * الا بدانك مرا
45 فرستاد * * وانك مرا ديد فرستادهٔ مرا ديده باشد * * من بهر جهان نور آمدم * تا هركه بمن
46 ايمان بياورد * در تاريكي نماند * * وانك سخنهاء من نشنود * ونگاه دارد * من اورا داوري نكنم *
47 نيامدم كه خلق را داوري كنم * ليكن آمدم كه خلق را زنده كنم * * انك بمن ظلم كند *
48 و سخنهاء مرا قبول نكند * هست كسي كه اورا داوري كند * وسخني كه من اورا گفتم
49 اوست كه اورا داوري كند † در روز واپسين * * سبب انك من از خود نگفتم * پدري كه مرا
فرستاد اوست كه بمن فرمان داد * چه فرمايم وچه گويم *

Jesus autem voce elatâ clamavit; Qui in me fidem habuerit, non in 44
me fidem habuit, sed in eo qui me
misit. Et qui me vidit, vidit tentem 45
me vidit. Ego propter mundum Lux 46
veni, ut omnis qui in me fidem ha-
buerit, in tenebris non maneat. Et 47
qui sermones meos non audierit &
servaverit, ego eum non judico: non
veni enim ut homines judicem, sed
veni ut homines vivificem. Qui 48
mecum iniquè egerit, & verba mea
non acceperit, est quidam qui eum
judicat: & sermo quem ego locutus
sum, ipse est qui eum judicabit in
die novissimo. Eâ de causâ quòd ego 49
à me ipso non locutus sum: Pater qui
me misit, ille est qui mihi manda-
tum dedit, quid mandem, & quid
dicam.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Ις'.

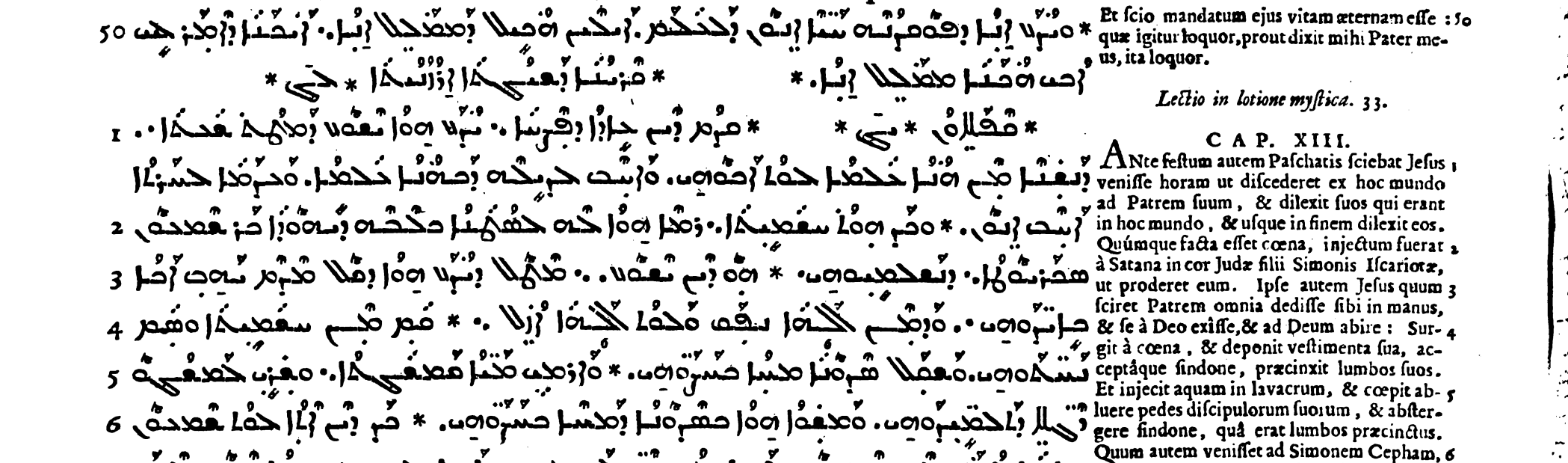
Et scio quia mandatum ejus vita æterna est. Quæ ergò loquor ego, sicut dixit mihi
50 Καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν (ω) λαλῶ ἐγὼ, καθὼς εἴρηκέ μοι
Pater, sic loquor.
ὁ πατὴρ, (α) οὕτω λαλῶ.

CAP. XIII. ιγ'.

1 ΠΡὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι (α) ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα
Ante autem diem festum Paschæ, sciens Jesus quia venit ejus hora, ut
transeat ex mundo hoc ad Patrem; diligens proprios qui in mundo,
μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ὄντας ἐν τῷ κόσμῳ,
in finem dilexit eos. Et cœnâ factâ, (diabolo jam jaculato
2 εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. Καὶ δείπνου γινομένου, (β) τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος
in cor Judæ Simonis, Iscariotæ, ut eum traderet,) Sciens Jesus quia
3 εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος, Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν παραδῷ,) Εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι
omnia dedit ei Pater in manus, & quia à Deo exivit, & ad Deum
πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν
vadit: Surgit à cœna, & ponit vestimenta: & accipiens linteum, præcinxit
4 ὑπάγει· ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου, καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια· καὶ λαβὼν λέντιον, διέζωσεν
seipsum: Deinde injicit aquam in pelvim, & cœpit lavare pedes discipulorum,
5 ἑαυτόν· εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν,
& extergere linteo, quo erat præcinctus. Venit ergò ad Simonem Petrum,
6 καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ, ᾧ ἦν διεζωσμένος. Ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον,
& dicit ei ille; Domine, tu meos lavas pedes? Respondit Jesus, & dixit
καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος, Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν 7
ei; Quod ego facio, tu nescis modò: scies autem post hæc. Dicit ei Petrus,
αὐτῷ, Ὃ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. Λέγει αὐτῷ Πέτρος, 8
Non lavabis pedes meos in æternum. Respondit ei Jesus; Si non la-
Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. (γ) Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν μὴ νί-
vero te, non habes partem cum me. Dicit ei Simon Petrus; Domine, non pedes
ψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, μὴ τοὺς πόδας 9
meos tantùm, sed & manus & caput. Dicit ei Jesus; Lotus
μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὁ λελουμένος 10
non opus habet quàm pedes lavare, sed est mundus totus. Et vos mun-
(δ) οὐ χρείαν ἔχει ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστι καθαρὸς ὅλος. Καὶ ὑμεῖς καθα-
di estis, sed non omnes. Sciebat enim tradentem se: propter hoc dixit; Non
ροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. Ἤδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν, Οὐχὶ 11
omnes mundi estis. Postquàm ergò lavit pedes eorum, & accepit vestimenta
πάντες καθαροί ἐστε. Ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας (ε) αὐτῶν, καὶ ἔλαβε τὰ ἱμάτια 12
sua, recumbens iterùm, dixit eis; Scitis quid fecerim vobis? Vos vo-
αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς, Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; Ὑμεῖς φω- 13
catis me, Magister, & Dominus: & pulchrè dicitis: sum enim.
νεῖτέ με, Ὁ διδάσκαλος, καὶ ὁ Κύριος· καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ.

MS.A. (ω) ἐγὼ λαλῶ, (α) οὕτως Κεφ. ιγ'. MS-A. (α) ἦλθεν (β) τοῦ τε (γ) Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ, (δ) οὐκ ἔχεις χρείαν ἢ (ε) αὐτῶν, ἔλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀναπεσὼν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

50 * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

50 Et scio quia mandatum ejus vita æterna est. Quæ ergò ego loquor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.

CAP. XIII.

1 ANte diem festum Paschæ, sciens Jesus quia venit hora ejus ut transeat ex hoc mundo ad Patrem: cùm dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit 2 eos. Et cœnâ factâ, cùm diabolus jam misisset in cor, ut traderet eum Judas Simo- 3 nis Iscariotæ: Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia à Deo exivit, 4 & ad Deum vadit: Surgit à cœna, & ponit vestimenta sua: & cùm accepisset lin- 5 teum, præcinxit se. Deindè mittit aquam in pelvim, & cœpit lavare pedes discipulorum, & extergere linteo, quo erat præcinctus. Venit ergò ad Simo- 6 nem Petrum. Et dicit ei Petrus; Domine, tu mihi lavas pedes? Respondit Jesus, 7 & dixit ei; Quod ego facio, tu nescis modò, scies autem posteà. Dicit ei Petrus; Non 8 lavabis mihi pedes in æternum. Respondit ei Jesus; Si non lavero te, non habebis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus; Domine, non tantùm pedes meos, sed & ma- 9 nus, & caput. Dicit ei Jesus; Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mun- 10 dus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui trade- 11 ret eum: propterea dixit; Non estis mundi omnes. Postquàm ergò lavit pedes eo- 12 rum, & accepit vestimenta sua: cùm recubuisset iterùm, dixit eis; Scitis quid fe- cerim vobis? Vos vocatis me, Magister, & Domine: & benè dicitis: sum etenim. 13

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

50 * وَأَنَا أَعْلَمُ أَنَّ هِيَ حَيَاةُ ٱلْأَبَدِ وَٱلَّذِي أَتَكَلَّمُ بِهِ إِنَّمَا أَنْطِقُ بِهِ كَمَا قَالَ لِي ٱلْآبُ *

Et ego novi quòd illud sit vita æterna: 50 *& quod loquor, sanè profero illud, sicut dixit mihi Pater.*

* ٱلْفَصْلُ ٱلْحَادِي وَٱلثَّلَثُونَ *

Sectio trigesima prima.

* وَقَبْلَ عِيدِ ٱلْفِصْحِ كَانَ يَسُوعُ يَعْلَمُ أَنْ سَاعَتَهُ 1

CAP. XIII.

ET ante diem festum Paschæ, Jesus 1 *sciebat horam suam jam advenisse ut discederet ex hoc mundo ad Patrem: quare dilexit peculium suum qui erant in mundo, & dilexit eos usque ad summum. Quum ergò adfuisset cœna, tur-* 2 *bavit satanas cor Judæ filii Simonis Iscariotis, quatenus traderet eum. Et* 3 *cùm vidisset Jesus quòd Pater jam posuisset omnia in manus ejus, & quòd à Deo exiisset, & ad Deum abiret: Surrexit à cœna, & deposuit vestimenta* 4 *sua, cinxitque lumbos suos mantili. Et* 5 *infudit aquam in lavacrum, & cœpit lavare pedes discipulorum, & extergere eos mantili quo erat præcinctus. Et cùm devenisset ad Simonem Petram,* 6 *dixit ei ille; Tune, Domine, lavabis mihi pedes meos? Respondit ei Jesus,* 7 *dicens; Quod facio, non scis illud modò, sed scies illud posteà. Dixit illi Pe-* 8 *tra; Non es lavaturus mihi pedes meos in æternum. Respondit ei Jesus; Si non lavero eos, non erit tibi mecum pars. Dixit ei Simon Petra; Domine, non la-* 9 *ves mihi pedes meos tantùm, sed & manus meas, & caput meum. Ait illi* 10 *Jesus; Qui balneo usus est, non eget nisi lotione pedum suorum, quia totus mundus est. Et vos quoque mundi estis,* 11 *sed non omnes; Quia sciebat quis esset eum proditurus: ac propterea dixit; Non estis omnes mundi. Et cùm lavâs-* 12 *set pedes eorum, resumpsit vestimenta sua, & recubuit iterùm, ac dixit eis; Nunquid nôstis quid fecerim vobis? Vos vocatis me Magistrum & Domi-* 13 *num, & benè dicitis: etenim talis sum.*

* عَنِ ٱلْعَشَاءِ وَتَرَكَ ثِيَابَهُ * وَشَدَّ وَسْطَهُ بِمِنْدِيلٍ * وَصَبَّ مَاءً فِي مِطْهَرٍ وَبَدَاءَ يَغْسِلُ أَقْدَامَ 5
ٱلتَّلَامِيذِ وَيَمْسَحُهَا بِٱلْمِنْدِيلِ ٱلَّذِي كَانَ مُتَزَرًّا بِهِ * فَلَمَّا أَتَى إِلَى سِمْعَانَ ٱلصَّفَا قَالَ لَهُ ذَاكَ 6
أَأَنْتَ يَا رَبُّ تَغْسِلُ لِي قَدَمَيَّ * أَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلًا أَنَّ ٱلَّذِي أَصْنَعُهُ لَسْتَ تَعْرِفُهُ ٱلْآنَ لَكِنَّكَ 7
سَتَعْرِفُهُ فِيمَا بَعْدُ * قَالَ لَهُ ٱلصَّفَا لَسْتَ تَغْسِلُ لِي قَدَمَيَّ إِلَى ٱلْأَبَدِ * أَجَابَهُ يَسُوعُ إِنْ لَمْ أَغْسِلْهُمَا 8
فَلَيْسَ لَكَ مَعِي نَصِيبٌ * قَالَ لَهُ سِمْعَانُ ٱلصَّفَا يَا سَيِّدُ لَسْتَ تَغْسِلُ لِي قَدَمَيَّ فَقَطْ بَلْ وَيَدَيَّ 9
وَرَأْسِي * قَالَ لَهُ يَسُوعُ إِنَّ ٱلَّذِي ٱسْتَحَمَّ لَيْسَ يَحْتَاجُ إِلَّا إِلَى غَسْلِ قَدَمَيْهِ لِأَنَّهُ كُلُّهُ نَقِيٌّ 10
وَأَنْتُمْ أَيْضًا أَنْقِيَاءُ لَكِنْ لَيْسَ جَمِيعُكُمْ * لِأَنَّهُ كَانَ عَارِفًا بِٱلَّذِي يُسْلِمُهُ وَلِذَلِكَ قَالَ لَيْسَ 11
كُلُّكُمْ أَنْقِيَاءُ * فَلَمَّا غَسَلَ أَرْجُلَهُمْ تَنَاوَلَ ثِيَابَهُ وَٱتَّكَأَ أَيْضًا وَقَالَ لَهُمْ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا صَنَعْتُ 12
بِكُمْ * أَنْتُمْ تَدْعُونَنِي مُعَلِّمًا وَرَبًّا وَحَسَنًا تَقُولُونَ لِأَنِّي كَذَلِكَ * 13

& exterait cum linteo quo cinctus erat. Et venit ad Simonem Petrum: & dixit ei; Túne Domine, lavas pedes meos? 6 *Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Quod facio ego, nescis tu nunc: sed* 7 *posteà cognosces. Et dixit ei Petrus; Non lavabis pedes meos in æternum. Et* 8 *respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Amen, amen dico tibi, Si non ipse lavero te, nempe pedes tuos, non habes partem mecum. Et dixit ei Simon Petrus;* 9 *Domine, non pedes meos solùm, etiam manus meas & caput meum. Et dixit ei* 10 *Dominus Jesus; Qui jam lotus est, non necesse habet ut lavet nisi pedes ejus solummodò, quia purus est totalitate suâ. Et vos puri estis, sed non omnes. Quia* 11 *nôrat eum qui proderet eum: propterea dixit; Non omnes vos puri estis. Et* 12 *postquàm lavisset pedes eorum, accepit vestimenta sua, & discubuit iterum, & dixit iis; Sciviſtísne quid feci vobis? Vos vocatis me, Magister noster, & Do-* 13 *mine noster: & verè, & benè dicitis: quia sic sum, Magister vester.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

50 ወአላሎር፡ከመ፡ትእዛዙ፡ሕይወት፡ዘለዓለም፡ውእቱ፡ ወዘእነግር፡እነ፡ በከመ፡ይቤለ 50
1 ኒ፡አብ፡ እነግር።።=። 1ኛ ወእመቅድመ፡በዓለ፡ፋሲካ፡ሶበ፡ርእየ፡ እግዚእ፡ኢ
የሱስ፡ከመ፡በጽሐ፡ጊዜሁ፡ከመ፡ይፍልስ፡ እምዝ፡ዓለም፡ ወይሖር፡ኀበ፡አብ፡ ለፍቀሮ
2 ው፡ለእሊኣሁ፡ እለ፡ውስተ፡ዓለም፡ ለዘለፈ፡ለፍቀሮሙ፡።=። ወእንዘ፡ይዴረዱ፡ ቦለ፡ሰ
3 ይጠን፡ውስተ፡ልቡ፡ ለይሁደ፡ስምዖን፡ ለሰቆሮታዊ፡ ከመ፡ ያግብለ።።=። ወርኢዮ፡ኩ
ሉ፡ከመ፡ተወህበ፡ሎቱ፡ እመኀበ፡ አብ፡ ወእወፈዮ፡ ኩሉ፡ውስተ፡ እዴሁ።።ወከመ፡ እ
መኀበ፡ እግዚአብሔር፡ወፅአ፡ወኀበ፡ እግዚአብሔር፡ይሖር።።=።
4 በእንተ፡ ዘከመ፡ ኀፀበ፡ ለርደኢሁ።=። ወተንሥአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ እመኀ
5 በ፡ይዴረዱ፡ወእንበረ፡ለልባሲሁ፡ ወነሠአ፡መክፈ፡ ለነደ፡ወቀነተ።=። ወወደየ፡ማየ፡ወ
ስተ፡ንብቲረ፡ጣኖፀብ፡ ወለኀጸ፡ይኖፀብ፡ እግረ፡ለርደኢሁ፡ወመዝመዘ፡ በለንድ፡ዘቀነ
6 ተ።=። ወበጽሐ፡ ኀበ፡ ስምዖን፡ጴጥሮስ፡ ወይቤሎ፡ለንተኑ፡ እግዚኦ፡ተኀፀበኒ፡ እገር
7 የ።=። ወለውሠለ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎ፡ ዘእገብር፡ለኒ፡ ኢታለመር፡ለንተ፡
8 ይእዜ፡ወባሕቱ፡ድኅረ፡ታለመር።።=። ወይቤሎ፡ጴጥሮስ፡ኢትኖፀበኒ፡ እግርየ፡ለዓ
ለመ፡ወለውሠለ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎ፡ለሜን፡ለሜን፡ እብለከ፡ እመ፡ኢኀፀብ
9 ኩከ፡ለኒ፡ እግረከ፡ለልብከ፡ክፍለ፡ሥሰልየ።።=። ወይቤሎ፡ስምዖን፡ጴጥሮስ፡ እግዚ
10 ኦ፡ለአከ፡ክመ፡ እገሪየ፡ባሕቲቶ፡ዓደ፡ እደዊየኒ፡ወርእስየኒ።።=። ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ኢ
የሱስ፡ዘሰ፡ወድአ፡ተኀፀቦ፡ኢይፈቅድ፡ ይትኀፀብ፡ ዘእንበለ፡ እገሪሁ፡ ደእመ፡ እስመ፡
11 ንጹሕ፡ኵለንታሁ፡ወእንትሙኒ፡ ንጹሓን፡ለንትሙ፡ ወለኵ፡ኵልክሙ።።=። እስመ፡ያለ
12 ሞር፡ዘያገብለ፡ በእንተ፡ዝንቱ፡ይቤ፡ለኵ፡ኵልክሙ፡ ንጹሓን፡ለንትሙ።።=። ወኀቢዮ፡
እገሪሆሙ፡ ነሥአ፡ለልባሲሁ፡ ወደፈቀ፡ካዕበ፡ ወይቤሎሙ፡ለእመርክሙ፡ ዘገበርኩ፡
13 ለክሙ።።=። ለንትሙሰ፡ትብሉኒ፡ቢቀን፡ ወእግዚእነ፡ለማን፡ወሠናየ፡ትቤሉኒ፡ እስመ፡
ከማሁ፡አነ፡ቢቅክሙ።።=።

Et scio quòd mandatum ejus, vita quæ in æternum, est. Et quæ annuntio ego, sicut 50 *dixit mihi Pater, annuntio.*

CAP. XIII.

ET ante festum Paschæ, videns Dominus Jesus quòd venisset tempus ejus, ut 1 *migraret ab hoc mundo, & iret ad Patrem, dilexit suos qui erant in mundo: in perpetuum dilexit eos. Et quum cœnarent, intravit Satan in cor Judæ Simo-* 2 *nis Iscariotæ, ut proderet eum. Et videns quòd totum datum fuisset sibi à Patre,* 3 *& quòd omnia tradidisset in manus suas, & quòd à Deo exiisset, & ad Deum iret:*

Quomodo lavit discipulos ejus.

Et surrexit Dominus Jesus à cœnando, & deposuit vestimenta sua, & accepit 4 *abstersivum linteum, & cinxit se. Et misit aquam in pelvim lotionis, & cœ-* 5 *pit lavare pedes discipulorum suorum, & extersit cum linteo quo cinctus erat. Et venit ad Simonem Petrum: & dixit ei; Túne Domine, lavas pedes meos?* 6 *Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Quod facio ego, nescis tu nunc: sed* 7 *posteà cognosces. Et dixit ei Petrus; Non lavabis pedes meos in æternum. Et* 8 *respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Amen, amen dico tibi, Si non ipse lavero te, nempe pedes tuos, non habes partem mecum. Et dixit ei Simon Petrus;* 9 *Domine, non pedes meos solùm, etiam manus meas & caput meum. Et dixit ei* 10 *Dominus Jesus; Qui jam lotus est, non necesse habet ut lavet nisi pedes ejus solummodò, quia purus est totalitate suâ. Et vos puri estis, sed non omnes. Quia* 11 *nôrat eum qui proderet eum: propterea dixit; Non omnes vos puri estis. Et* 12 *postquàm lavisset pedes eorum, accepit vestimenta sua, & discubuit iterum, & dixit iis; Sciviſtísne quid feci vobis? Vos vocatis me, Magister noster, & Do-* 13 *mine noster: & verè, & benè dicitis: quia sic sum, Magister vester.*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* شمعون صفا گفت * هرگز نگذارم كه تو پاي من بشوئي * عيسي بدو گفت اگر پاي 8
تو نشويم از من بهر نداري * * شمعون صفا گفت اكنون نه پاي من تنها * ليكن دو دست 9
من و سر من نيز بشوي * * عيسي بدو گفت آنك شسته شد ديگر محتاج نيست * ليكن پاي 10
تنها بشويم * سبب آنك همه پاكست * وشما پاكانيد ليكن نه همه * * وعيسي آنكس را مي 11
دانست كه اورا خواهد سپردن براي اين گفت شما همه پاك نيستيد * چون پاي شاگردانرا 12
شست * جامهٔ خود پوشيد ونشست * و با شاگردان گفت مي دانيد با شما چه كردم * * شما مرا 13
بزرك وخداوند خوانديد نيك گفتيد هستم *

Simeon Cephas dixit; Nunquam 8 *sinam ut tu pedes meos laves. Je-sus ei dixit; Nisi pedes tuos lavero, à me partem non habebis. Simeon* 9 *Cephas dixit; Jam non pedes meos tantùm, sed manus meas & caput meum etiam lavabis. Jesus ei di-* 10 *xit; Is qui lotus est, ultrà opus non habet, nisi ut ejus pedes tantùm lavem: ea de causa quòd totus mundus est. Et vos mundi estis, ve-* 11 *rùm non omnes. Jesus enim illum sciebat qui eum vellet prodere: propterea dixit; Vos omnes mundi non estis. Cùm autem pedes disci-* 12 *pulorum lavisset, vestimentum su-um induit & consedit, & discipu-lis dixit; Scitis vobis quid fece-rim? Vos me Magistrum & Do-minum vocatis, ac benè dicitis:* 13 *sum etenim.*

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Ις'.

Si ergò ego lavi vestros pedes, Dominus & magister, & vos debetis alii ριζ
14 Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλ- ι
aliorum lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodũ ego feci
15 λήλων νίπτειν τοὺς πόδας. Ὑπόδειγμα γὰρ (ζ) ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα
vobis, & vos faciatis. Amen, amen dico vobis; Non est servus major domino suo, ριιη
16 ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, γ
neque Apostolus major *mittente* illum. Si, hæc scitis, beati eritis, si
17 οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε, ἐὰν
feceritis ea. Non de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim: Sed ριθ
18 ποιῆτε αὐτά. Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· (η) ἐγὼ οἶδα ὃς ἐξελεξάμην· ἀλλ' ι
ut Scriptura adimpleatur; *Manducans* cum me panem, levavit contra me
ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, Ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον, (ϑ) ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ
calcaneum suum. A modò dico vobis *antè fieri*, *ut* cùm factum fuerit, ρκ
19 τὴν πτέρναν αὐτοῦ. Ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, α
credatis quia ego sum. Amen, amen dico vobis; *Accipiens* si quem
20 πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ λαμβάνων (ι) ἐάν τινα
misero, me accipit: *et* me *accipiens*, accipit *mittentem* me. ρκα
πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά με. β
Hæc *dicens* Jesus, turbatus est spiritu: & protestatus est, & dixit; Amen, amen
21 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς, ἐταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ ἐμαρτύρησε, καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν
dico vobis, Quia unus ex vobis tradet me. Aspiciebant ergò ad invicèm discipuli, ρκβ
22 λέγω ὑμῖν, Ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Ἔβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ, α

hæsitantes de quo diceret. Erat *autem* recumbens unus *discipulorum* ejus in
ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. Ἦν δὲ ἀνακείμενος (κ) εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ 23
sinu Jesu, quem diligebat Jesus. Innuit ergò huic Simon Petrus *percontari*
κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς. Νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι 24
quis *esset* de quo dicit. *Incumbens autem* ille supra pectus Jesu, dicit ei;
τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει. Ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, 25
Domine, quis est? Respondit Jesus; Ille est cui ego *intingens buccellam*
Κύριε, τίς ἐστιν; Ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς, Ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ (λ) βάψας τὸ ψωμίον 26
dedero. Et *intingens buccellam*, *dat* Judæ Simonis Iscariotæ. Et post
ἐπιδώσω. καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον, δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος Ἰσκαριώτῃ. Καὶ μετὰ 27
buccellam, *tunc* introivit in eum Satanas. *Dicit ergò* ei Jesus; Quod facis,
τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὃ ποιεῖς,
fac citiùs. Hoc autem nemo scivit *recumbentium* ad quid dixerit ei. Quidam 28
ποίησον τάχιον. Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. Τινὲς 29
enim putabant, *quandoquidem marsupium* habebat Judas, quòd *dicit* ei Jesus;
γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν (μ) ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Eme *quorum* opus *habemus* ad festum: aut, egenis ut aliquid daret. *Accipiens*
Ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν· ἢ, τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. Λαβὼν 30
ergò buccellam ille, continuò exivit. Erat autem nox, cùm exisset.
οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθεν. Ἦν δὲ νύξ, ὅτε ἐξῆλθε.

MS.A. (ζ) δέδωκα (η) ἐγὼ γὰρ οἶδα (ϑ) ἐπῆρεν (ι) ἅπαν (κ) εἷς ὢν τῶν (λ) ἐμβάψας

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 ... * Si ego igitur Dominus vester & Magister
15 ... vester ablui vobis pedes vestros, quantò magis vos debetis alii aliorum pedes lava-
16 ... re? Hoc enim exemplum dedi vobis, ut
17 ... quemadmodum feci vobis, vos etiam faci-
18 ... atis. Amen, amen dico vobis; Non est
19 ... servus major domino suo, neque Apostolus
20 ... major eo qui ipsum misit. Si hæc noveri-
21 ... tis, beati estis si ea feceritis. Non de vo-
22 ... bis omnibus dico, scio enim quos elege-
23 ... rim: sed ut Scriptura adimpleatur; Is
24 ... qui edit mecum panem, sustulit adversùm
25 ... me calcaneum suum. Jam nunc dico vo-
26 ... bis priusquam fiat, ut quum factum fuerit,
27 ... credatis me eum esse. Amen, amen dico
28 ... vobis; Quisquis recipit quem ego misero,
29 ... me recipit: & qui me recipit, recipit eum
30 ... qui misit me. Hæc dixit Jesus, & infremu-
... it spiritu, & testatus est, dixitque; Amen,
... amen dico vobis; Unus ex vobis prodet
... me. Intuebantur autem discipuli alius ali-
... um, quippe qui non nôssent de quonam di-
... xisset. Erat autem ex discipulis ipsius unus
... recumbens in sinu ejus, is quem amabat
... Jesus. Huic innuit Simon Petra ut sciscita-
... retur ab eo quisnam esset de quo diceret.
... Incubuit itaque discipulus ille pectori ipsius
... Jesu, & dixit ei; Domine mi, quisnam
... iste est? Respondit Jesus, & ait; Ille est
... cui intinctum panem dedero. Proindè in-
... tinxit Jesus panem, deditque Judæ filio Si-
... monis Iscariotæ. Ac post panem tunc in-
... gressus est in eum Satanas. Et dixit ei Je-
... sus; Quod facis, fac citó. Hoc autem
... nemo sciebat ex discumbentibus illis de
... qua re dixerat ei. Quidam enim ex eis
... putabant propterea quòd marsupium esset
... apud Judam, præcipiendo præcepisse ei,
... ut emeret quod requirebatur ad festum,
... aut ut daret quidpiam pauperibus. Ipse
... verò Juda accepit panem eo momento,
... & exiit forás. Nox autem erat quum
... exiit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* وچون منك بزرك وخداوند شمايم * پاي شما شستم * چند بر شما واجب است كه پاي يكديكر 14
بشوييد * * اين را رسم وآيين بشما دادم * وانچنانك من بشما كردم * شما نيز بايكديكر كنيد 15
بيست نه سپارش عيسي با حواريون * * باز مسيح با حواريون كفت راست 16
راست با شما بكويم * نيست بنك بزركتر از خداوند خود * ونه رسول بزركتر از انك اورا فرستاده باشد *
* اكر اين را بدانيد وبكنيد سعادت داريد * * نه بشما همه ميكويم * براي انك ايشانرا كه من 17 18
كزيدم * مي شناسم * ليكن تا كتاب تمام شود كه كفت نبوت انك با من نان
خورد پاشنهٔ خودرا بر من بلند داشت * * ازين ساعت باشما مي كويم زودتر از انك بشود * تا 19
وقتي كه بشود ايمان بياوريد * كه منم من * راست راست بشما مي كويم * انك مرا قبول كند * 20
فرستادهٔ مرا قبول كرده باشد * وانك فرستادهٔ مرا قبول كند * مرا قبول كرده باشد * * عيسي 21
اينهارا كفت ودر نفس خود حميت كرد * وكواهي داد * وكفت بي هيچ شك * يكي از شما مرا
بدست دهد * * شاكردان بيكديكر نكاه مي كردند * براي انك نمي دانستند براي كه كفت * 22

Cùm ergò ego, qui Magister & Do- 14
minus vester sum, pedes vestros la-
verim: quantò magis *vos oportet,*
ut pedes alii aliorum lavetis. Hoc 15
vobis præscriptum & institutum de-
di: & quemadmodum ego vobis
feci, vos etiam alter alteri facite.
XXIX. Præcipit Jesus Apostolis.
Rursùs Christus Apostolis dixit; 16
Verè, verè vobis dico, Non est ser-
vus major domino suo, neque lega-
tus major quàm is qui ipsum misit.
Si hæc noveritis, & feceritis, feli- 17
citatem habebitis. Non vobis omni- 18
bus loquor; eò quòd illos quos ego
elegi, novi: sed ut Scriptura imple-
atur, quæ dixit;
Prophetia.
Ille qui mecum panem comedit, cal-
caneum suum in me sustulit. Ex hac 19
hora vobis dico, priusquam fiat; ut
quo tempore factum fuerit, fidem
habeatis quòd ego ipse sum. Verè, 20
verè vobis dico; Is qui me recepe-
rit, mittentem me recepit: qui
autem legatum meum receperit, me
recepit. Jesus hæc dixit, & apud 21
se conturbatus est: & testimonium
dedit, & dixit; Absque omni
dubio unus è vobis me in ma-
nus inimicorum *dabit. Discipu-* 22
li alius in alium intuiti sunt, eò
quòd ignorabant de quo diceret.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

14 Si ergò ego lavi pedes vestros, Dominus, & Magister: & vos debetis alter alterius
15 lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodùm ego feci vobis, ita &
16 vos faciatis. Amen, amen dico vobis; Non est servus major domino suo: neque
17 Apostolus major est eo, qui misit illum. Si hæc scitis, beati eritis si feceritis ea.
18 Non de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim: sed ut adimpleatur Scriptura;
19 Qui manducat mecum panem, levabit contra me calcaneum suum. Amodò dico vo-
20 bis, priusquàm fiat: ut cùm factum fuerit, credatis quia ego sum. Amen, amen di-
co vobis; Qui accipit si quem misero, me accipit: qui autem me accipit, accipit
21 eum qui me misit. Cùm hæc dixisset Jesus, turbatus est spiritu: & protestatus est,
22 & dixit; Amen, amen dico vobis; Quia unus ex vobis tradet me. Aspiciebant
ergò ad invicèm discipuli, hæsitantes de quo diceret. Erat ergò recumbens unus ex 23
discipulis ejus in sinu Jesu, quem diligebat Jesus. Innuit ergò huic Simon Petrus: 24
& dixit ei; Quis est, de quo dicit? Itaque cùm recubuisset ille supra pectus Jesu, 25
dicit ei; Domine, quis est? Respondit Jesus; Ille est, cui ego intinctum panem por- 26
rexero. Et cùm intinxisset panem, dedit Judæ Simonis Iscariotæ. Et post buccel- 27
lam, introivit in eum Satanas. Et dixit ei Jesus; Quod facis, fac citiùs. Hoc autem 28
nemo scivit discumbentium ad quid dixerit ei. Quidam enim putabant, quia loculos habebat Judas, quòd dixisset ei Jesus; Eme ea, quæ opus sunt nobis ad diem fe- 29
stum: aut egenis ut aliquid daret. Cùm ergò accepisset ille buccellam, exivit con- 30
tinuò. Erat autem nox. Cùm ergò exisset, 31

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * فَانْ كُنْتُ قَدْ غَسَلْتُ اَقْدَامَكُمْ وَاَنَا مُعَلِّمُكُمْ وَرَبُّكُمْ فَيَجِبُ عَلَيْكُمْ اَنْتُمْ اَيْضًا اَنْ يَغْسِلَ
15 بَعْضُكُمْ اَقْدَامَ بَعْضٍ * وَاِنَّمَا فَعَلْتُ بِكُمْ هٰذَا مِثَالًا كَيْ كَمَا صَنَعْتُ اَنَا بِكُمْ تَصْنَعُونَ اَنْتُمْ اَيْضًا
16 بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ * اٰمِينَ اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ لَيْسَ عَبْدٌ اَعْظَمَ مِنْ سَيِّدِهِ * وَلَا رَسُولٌ اَعْظَمَ مِمَّنْ اَرْسَلَهُ
17 * اِنْ اَنْتُمْ عَرَفْتُمْ هٰذَا فَطُوبَاكُمْ اِذَا عَمِلْتُمُوهُ * وَلَسْتُ اَقُولُ هٰذَا مِنْ اَجْلِ جَمِيعِكُمْ لِاَنِّي عَارِفٌ بِالَّذِي
18 اَخْتَرْتُ * لٰكِنَّ الْكِتَابَ اَنَّ الَّذِي يَاْكُلُ خُبْزِي رَفَعَ عَلَيَّ عَقِبَهُ * مِنَ الْاٰنَ اَقُولُ لَكُمْ قَبْلَ اَنْ يَكُونَ *
19 حَتَّى اِذَا كَانَ تُؤْمِنُونَ اَنِّي اَنَا هُوَ * اٰمِينَ اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ مَنْ يَقْبَلُ وَاحِدًا مِمَّنْ اُرْسِلُهُ فَاِيَّاهُ
20 يَقْبَلُ * وَمَنْ يَقْبَلُنِي فَهُوَ يَقْبَلُ مَنْ اَرْسَلَنِي * قَالَ يَسُوعُ هٰذَا وَقَلِقَ بِالرُّوحِ وَشَهِدَ قَائِلًا اٰمِينَ
21 اٰمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنَّ وَاحِدًا مِنْكُمْ يُسْلِمُنِي * فَنَظَرَ التَّلَامِيذُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ لَاهِينَ لَمْ يَعْلَمُوا مَنْ
22 عَنَى بِقَوْلِهِ * وَكَانَ وَاحِدًا مِنْ تَلَامِيذِهِ مُتَّكِيًا بِحِضْنِ يَسُوعَ وَهُوَ الَّذِي كَانَ يَسُوعُ يُحِبُّهُ
23 * فَاَوْمَى سِمْعَانُ الصَّفَا اِلَيْهِ اَنْ يَسْاَلَهُ مَنِ الَّذِي قَالَ لِاَجْلِهِ * فَاتَّكَى ذٰلِكَ التِّلْمِيذُ عَلَى صَدْرِ
24 يَسُوعَ وَقَالَ لَهُ يَا سَيِّدُ مَنْ هُوَ * فَقَالَ يَسُوعُ هُوَ الَّذِي اَبُلُّ خُبْزًا وَاُنَاوِلُهُ * فَبَلَّ خُبْزًا وَدَفَعَهُ اِلَى
25 يَهُوذَا بْنِ سِمْعَانَ الْاِسْخَرْيُوطِيِّ * وَبَعْدَ الْخُبْزِ حِينَئِذٍ دَخَلَهُ الشَّيْطَانُ * فَقَالَ لَهُ يَسُوعُ مَهْمَا كُنْتَ
26 صَانِعًا فَاصْنَعْهُ عَاجِلًا * وَلَمْ يَعْلَمْ اَحَدٌ مِنْ اُولٰئِكَ الْمُتَّكِئِينَ لِمَاذَا قَالَ هٰذَا * لِاَنَّ اُنَاسًا
27 طَنُّوا اَنَّهُ مِنْ اَجْلِ اَنْ دُرْجَ النَّفَقَةِ كَانَ عِنْدَ يَهُوذَا * قَالَ لَهُ يَسُوعُ اَنْ يَشْتَرِيَ مَا يَحْتَاجُونَ اِلَيْهِ
28 لِلْعِيدِ اَوْ اَنْ يُعْطِيَ الْمَسَاكِينَ شَيْئًا * وَاِنَّ ذٰلِكَ لَمَّا اَخَذَ الْخُبْزَ لِلْوَقْتِ خَرَجَ وَكَانَ وَقْتُ خُرُوجِهِ لَيْلًا *

*Si ergò lavi pedes vestros, quum sim magister vester, & dominus vester, lavet vos etiam ut lavet alter vestrûm pedes alterius. Et quidem feci ergò vos hoc ad 15
exemplum: ut quemadmodum feci ego vobis, faciatis vos etiam alter alteri. Amen, 16
amen dico vobis; Non est servus major domino suo, neq; missus major eo qui misit illum. Si vos scieritis hoc, ô vos beati quum feceritis illud. Non vero de 17 18
hoc pro vobis omnibus, nam novi quem elegerim: ut adimpleatur Scriptura, dicens; Qui comedit panem meum levavit super me calcaneum suum. Amodò dico 19
vobis priusquàm fiat: ut cùm factum fuerit, credatis quòd ego sum. Amen, amen 20
dico vobis; Qui receperit unum ex iis quos mittam, is me recipiet: & qui recipiet me, ipse recipiet eum qui me misit. Dixit Jesus hoc, & turbatus est spiritu, 21
& protestatus est, dicens; Amen, amen dico vobis, quòd unus ex vobis tradet me. Intuiti sunt ergò discipuli alter alterum, 22
quoniam ignorabant quemnam ipse dicéret sermone suo. Erat autem unus ex 23
discipulis ejus recumbens in sinu Jesu, scilicet ille quem Jesus diligebat. Innuitque Simon Petra illi ut interrogaret 24
eum, quisnam esset ille, de quo dixerat. Itaque incubuit ille discipulus pectori 25
Jesu, & ait illi; Domine, quis est? Dixit 26
Jesus; Est ille, cui intingam panem, & porrigam. Intinxitq; panem, ac dedit illum Judæ filio Simonis Iscariotæ. Et 27
post panem, tunc intravit in illum satanas. Et dixit illi Jesus; Quicquid es facturus, fac illud cito. Et non persensit 28
quisquam ex illis discumbentibus ad quid dixisset hoc. Nam quidam ex eis 29
opinati sunt, quòd, quoniam capsula impensæ erat penes Judam, dixisset ei Jesus, ut emeret id quo egebant pro festivitate, aut ut daret pauperibus aliquid. 30
Verùm ille, cùm accepisset panem, continuò exivit, fuitque tempus exitûs ejus noctu.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ሶበ:ለነ:ሊቅክሙ:ወእግዚእክሙ:ኀፀብኩክሙ: እገሪክሙ:ከማሁ:ለትኩሂ:ርቱዕ:
15 ትኅፀቡ:እገረ:ቢጽክሙ:=: እስመ:ለርሊየ:ወሃብኩክሙ:ከመ:ገበርኩ:ለክሙ:=:
16 ለጴጥ:ለጴጥ: እብለክሙ:እልበ: ገብር: ዘይዓቢ: እመእግዚኡ: ወሊሐዋርያ: እመ
17 ዘ:ፈነወ:=: እመ:ዘንተ:ታአመረ:ብፁዓን:ለንትኩ: እመ:ገበርክመ፡:=:
18 በደግመይ:ጸሪቀሊጦስ:=: ወለካ:ለኩልክሙ:ዘእብል:ላነ:ለአመርኩ:ዘኃረይኩ:
ውኑ:እውንቱ:ዌበሐቱ:ከመ:ይብጸሕ:ቃለ:መጽሐፍ:ዘጽሑፍ:ዘይብል:ዘይበልዕ:እ
19 ክልየ:እንለአእ:ሰሎናሁ:ለዕሌየ:=:ወይእዜ:እብለክሙ:ዘእንበለ:ይብጸሕ:ወይኩን:
20 ከመ:ታእመሩ:እመ:ኮነ:ከመ:ለነ:ውእቱ:=:ለጴጥ:ለጴጥ:እብለክሙ:ዘተወክፈ:
21 ዘፈነወኩ:ኪያየ:ተወክፈ:ወዘኪያየ:ተወክፈ:ተወክሮ: ለዘ:ፈነወኒ:=: ዘንተ:ይቤ:
እግዚእ:ሊየሱስ:ወተሐውከ:በመንፈሱ: ወሰመዐ:ኮነ:ወይቤ: ለጴጥ:ለጴጥ: እብለክ
22 ሙ:ከመ:ለተዲ: እመኔክሙ:ያገብለኒ:=: ወተናጸሩ: ለርደሊሁ: በቤናቲሆሙ:ወኀ
23 ዮሉ: እንበይነ:ሙኑ:ይብል:=: ወሃሎ:ለተዲ: እመለርደሊሁ:ይረፍቅ: እመለርደ
24 ሊሁ:ወስተ:ሐጽኑ: ለእግዚእ:ሊየሱስ:ወያፈቅሮ: እግዚእ:ሊየሱስ:=: ወቀጸቦ:
25 ስመዖን:ጴጥሮስ:ሎቱ:ወይቤሎ:ንግረኒ: እመበይነ: ሙኑ:ይብለነ:=: ወረፈቀ:ውእ
26 ቱ:ደቤ:እንግድዓሁ:ለእግዚእ:ሊየሱስ:ወይቤሎ:እግዚእ:ሙኑ:ውእቱ:=: ወለው
ለሠለ: እግዚእ:ሊየሱስ:=:ወይቤ:ዝውእቱ: ዘእጸብጎ: ሎቱ: እነ:ሳብስተ: ወእጴጥ
27 ፀ:=:ወነሥለ:ወጸብጎ:ሳብስተ:ወወሀቦ:ለይሁደ:ስመዖን:ለስቀሮታዊ:=: ወመስለ:
ውእቱ:ሳብስት:በጊዜሁ:ቦለ:ስይጠን:ለዕሌሁ፡:ወይቤሎ:እግዚእ:ሊየሱስ:ዘትገብ
28 ር:ፍጡነ:ግበር:=: ወሊየእመረ: እለ: ይረፍቁ: በእንተ:ምንት: ይቤሎ: ዘንተ:=:
29 ወቦ: እለ:መስሎሙ: ዘይቤሎ: እግዚእ:ሊየሱስ: እስመ:ለስክሬነ: ይጻቅብ:ዘውደየ:
30 መጽዋት:ይሁደ: ዘይቤሎ፡ እግዚእ:ሊየሱስ:ተሣየጥ: ዘንፈቅድ: ለበዓል:ወዘኽሁብ:ለንደይ፡:=: ወነሣለ:ውእተ:ሳብስተ:ወፀአ:ውእተ:ጌዜ:በሌሊት:=:

Si ego Magister vester & Dominus vester lavi vos, pedes vestros, sic vos oportet, ut lavetis pedes sociorum vestrorum. Quia exemplum dedi vobis, sicut feci 14 15
vobis. Amen, amen dico vobis, Non est servus qui major est domino suo, neque 16
apostolus eo qui misit eum. Si hoc noveritis, beati estis si feceritis illud. 17
Pro secundo paracleto. Et non omnibus vobis loquor: ego scio eos quos 18
elegi quinam sunt: sed ut impleretur verbum Scripturæ, quæ scripta fuit dicens; Qui edit panem meum, sustulit calcaneum suum contra me. Et nunc dico vobis, 19
priusquàm advenit & fiat, ut sciatis quum factum fuerit, quòd ego sum. Amen, a- 20
men dico vobis, Qui suscepit eum quē misi, me suscepit: & qui me suscepit, suscepit eum qui misit me. Hoc dixit Dñs Jesus, & turbatus est spiritu suo: & testis fuit, 21
& dixit; Amen, amen dico vobis, quòd unus ex vobis prodet me. Et aspexerunt 22
discipuli ejus se invicèm, & hæsitârunt de quo diceret. Et fuit unus ex discipulis 23
ejus recumbens præ discipulis ejus in sinu Dñi Jesu, & diligebat eum Dominus Jesus. Et innuit Simon Petrus ei, & dixit ei; Dic mihi de quo loquitur nobis. 24
Et discubuit supra pectus Domini Jesu, & dixit ei; Dñe, quis est? Et respondit Dñs 25
Jesus, & dixit; Hic est pro quo intingam ego panem, & tradam ei: & accepit, et 26
intinxit panem, & dedit Judæ Simonis Iscariotæ. Et cum hoc pane statim ingressus est Satanas in eum. Et dixit ei Dñs Jesus; Quod facis, citò fac. Et nesciebant 27 28
accumbentes propter quid dixit ei hoc. Et fuerunt qui cogitârunt quòd dixerat ei Dñs Jesus, quia marsupium custodiebat, (quod capsula *erat* eleemosynarû,) 29
Judas, quòd dixerat *inquam* ei Dñs Jesus; Eme ea quibus opus est nobis ad festum, & ut demus egenis. Et quum accepisset hunc panem, exivit statim noctu. 30

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

23 * ويكي بود از شاكردان كه برسينهٔ عيسي تكيه كرده بود * وعيسي اورا دوست مي داشت *
24 شمعون صفا بدو اشارت كرد * كه ازو بپرسد براي † كه ميگويد * ان شاكرد برسينهٔ عيسي
25 افتاد وبدو گفت خداوندم اين كيست * * عيسي گفت انكه نانرا تر كنم وبدو دهم * عيسي نانرا
26 تر كرد وبه يهودا پسر شمعون سخريوطا داد * بعد ازان ابليس اورا درشورانيد وعيسي بدو گفت
27 هر چه خواهي كردن زودتر بكن * * كسي از ايشان اين راز نمي دانست * كه براي چه بدو گفت
28 * كساني پند اشتند براي صندوق خزينه مي گويد * وبه يهودا چيزي مي فرمايد † خريدن كه عيدرا
29 در بايست باشد * يا بدرويشان چيزي بدهد * اما يهودا همانديم كه نانرا ستد بيرون رفت در شب
30

Erat autem unus ex discipulis, qui in sinu Jesu recumbens erat, & Jesus eum charum habebat. Simeon Cephas ad eum signum fecit, ut ab 23 24
eo interrogaret de quo loqueretur. Ille discipulus itaque cecidit super pectus Jesu, & ei dixit; Domine mi, hic quis est? Jesus dixit; Ille cui 25
panem intinxero, & illi dedero. Jesus autem panem intinxit, & Judæ filio Simeonis Iscariotæ dedit. Postea ergo Diabolus eum commovit, et 26 27
Jesus ei dixit; Quicquid vis facere, citiùs fac. Nemò autem ex illis hoc secretum sciebat, quorsum ei dixisset. Quidam enim putabant 28 29
quod de capsa thesauri loqueretur, & Judæ mandaret aliquid emere, quod ad festum necessarium esset: aut ut aliquid pauperibus daret. 30
Judas autem eodem momento, quo panem accepisset, egressus est noctu.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dixit Jesus, Nunc *glorificatus* est filius hominis: & Deus *glorificatus* est in
31 Λέγει ὁ Ἰησοῦς, Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν
eo. Si Deus *glorificatus* est in eo, & Deus *glorificabit* eum in semetipso: & continuò
32 αὐτῷ. Εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς
glorificabit eum. Filioli, adhuc modicùm cum vobis sum. Quæretis me: & sicut dixi
33 δοξάσει αὐτόν. Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον
Judæis; *Quòd* quò vado ego, vos non potestis venire: & vobis dico modò.
τοῖς Ἰουδαίοις, Ὅτι ὅπου (ν) ὑπάγω ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν· καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι.
Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem: sicut dilexi vos, ut &
34 Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ
vos diligatis invicem. In hoc cognoscent omnes quia mei discipuli estis, si dile-
35 ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀ-
ctionem habueritis ad invicem. Dicit ei Simon Petrus; Domine, quò vadis? Re-
36 γάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπε-
spondit ei Jesus; Quò vado, non potes me modò sequi: postea
ἐκρίθη αὐτῷ (ξ) ὁ Ἰησοῦς, Ὅπου ὑπάγω, οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι· ὕστερον
autem sequeris me. Dicit ei Petrus; *Domine, propter quid* non possum te
37 δὲ (ο) ἀκολουθήσεις μοι. Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι
sequi modò? animam meam pro te ponam. Respondit ei Jesus,
38 ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. (π) Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Animam tuam pro me ponès? Amen, amen dico tibi; Non gallus cantabit,
Τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, Οὐ μὴ ἀλέκτωρ (ρ) φωνήσῃ,

donec neges me ter.

ἕως τρὶς ἀπαρνήσῃ με πρίν. CAP. XIV. ιδ'.

ρκς
Non turbetur vestrum cor: Creditis in Deum, & in me credite. 1
Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε.
In domo Patris mei mansiones multæ sunt. Si *aliter non*, dixissem vo- 2
Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν· εἰ δὲ μὴ, εἶπον ἂν ὑμῖν· (α) πορεύ-
do parare locum vobis. Et si abiero, & præparavero vobis locum, iterùm
ομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. Καὶ ἐὰν (β) πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν 3
venio, & accipiam vos ad meipsum: ut ubi sum ego, & vos sitis. Et
ἔρχομαι, καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτὸν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, καὶ ὑμεῖς ἦτε. Καὶ 4
quò ego vado scitis, & viam scitis. Dicit ei Thomas; Domine, nescimus
ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε. Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, Κύριε, οὐκ οἴδαμεν 5
quò vadis: & quomodò possumus viam scire? Dicit ei Jesus; Ego
ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ 6
sum via, & veritas, & vita. Nemo venit ad Patrem, *si non* per me.
εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωή. οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ.
Si cognovissetis me, & Patrem meum cognovissetis utique, & à modò *cognoscitis* eum, &
Εἰ (γ) ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν, καὶ ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν, καὶ 7
vidistis eum. Dicit ei Philippus; Domine, ostende nobis Patrem, & sufficit nobis.
ἑωράκατε αὐτόν. Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. 8

MS. A. (ν) ἐγὼ ὑπάγω, (ξ) Ἰησοῦς, (ο) ἀκολουθήσεις. Λέγει αὐτῷ Πέτρος, (π) Ἀπο-
κρίνει Ἰησοῦς, (ρ) φωνήσῃ, Κεφ. ιδ'. MS. A. (α) ὅπου πορεύομαι (β) πορευθῶ, ἑτοιμάσω (γ) ἐγνωκειτε *, καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Matutinis Dominicæ V. post resurrectionem. 34.

Porrò dixit Jesus; Nunc glorificatus est Fi- 31
lius hominis, & Deus glorificatus est in eo.
Quòd si Deus glorificatus est in eo, Deus 32
quoque glorificat eum in sese, & statim glo-
rificabit eum. Filioli mei, paulisper adhuc 33
vobiscum sum: & quæretis me; sed quem-
admodum dixi Judæis, Quò ego vado, vos
non potestis venire: etiam vobis nunc dico.
Præceptum novum do vobis ut diligatis ali- 34
us alium: prout ego dilexi vos, vos quoque
diligatis alius alium. In hoc noverit unus- 35
quisque discipulos meos vos esse, si dilectio
fuerit in vobis unius ad alium. Dixit ei Si- 36
mon Cepha; Domine noster, quo vadis?
Respondit Jesus, & dixit ei; Quò
vado non potes nunc venire post me: tan-
dem verò venies. Dixit ei Simon Petra; 37
Domine mi, quare non possum post te ire?
nunc animam meam pro te ponam. Dixit 38
ei Jesus; Animam tuam pro me pones?
Amen, amen dico tibi, Non cantabit gallus
usquequò me abnegaveris tribus vicibus.

In commemoratione Thomæ Apostoli & Philippi. 35.

CAP. XIV.

Non turbetur cor vestrum: credite in 1
Deum, & in me credite. Multæ sunt man- 2
siones in domo Patris mei: alioqui dixissem
vobis: proficiscor paraturus vobis locum.
Et si proficiscor paraturus vobis locum, 3
rursùs veniam & assumam vos ad me, ut
ubi ego sum, & vos quoque sitis. Et quò 4
vado scitis, & viam scitis. Dixit ei Tho- 5
ma; Domine noster, nescimus quò abeas:
& quomodò possumus viam scire? Dixit 6
ei Jesus; Ego sum Via, & Veritas, & Vi-
ta: nemò venit ad Patrem meum nisi per
me. Si me nôssetis, etiam Patrem meum 7
nôssetis: & jam nunc cognoscitis eum, &
eum vidistis. Dixit ei Philippus; Domine 8
noster, ostende nobis Patrũ, & sufficit nobis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et Jesus dixit; Hâc horâ Filius 31
hominis glorificatus est, ut Deus in
eo glorificetur. Et cum Deus glori- 32
ficatus sit, Deus etiam ipsum in sese
glorificabit, & illo tempore ipsi lau-
dem dabit. O Filii mei paulisper 33
adhuc vobiscum ero: & me quæ-
retis, & sicut Judæis dixi; In
eum locum, quo ego ibo, vos non po-
teritis venire: rursùs etiam vobis
dico. Nunc mandatum novum vo- 34
bis do, ut unus alium diligatis,
quemadmodum ego vos dilexi. ut 35
unusquisque sciat, quòd vos disci-
puli mei estis, si vobis uni erga al-
terum dilectio fuerit. Simeon Ce- 36
phas Christo dixit; Domine nos-
ter usque quò abis? Jesus responsum
dedit, & ei dixit; Quocunque ego
abeam, tu nunc non potes venire
per vestigia mea: sed post me ve-
nies. Simeon dixit; Domine mi, 37
quare hâc horâ per vestigia tua non
possum venire? Veniam, & animam
meam pro te dabo. Jesus ei dixit; 38
Animam tuam pro me non dabis:
sed verè, verè tibi dico, quòd non-
dum gallus vociferatus fuerit, quin
tu tribus vicibus me abnegaveris.

CAP. XIV.

Cor vestrum anxium ne sit: 1
in Deum credite, & in
me fidem habete. Multæ 2
mansiones in domo patris mei

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

dixit Jesus; Nunc clarificatus est filius hominis: & Deus clarificatus est in eo.
32 Si Deus clarificat' est in eo, & Deus clarificabit eum in semetipso: & continuò clari-
33 ficabit eum. Filioli, adhuc modicùm vobiscum sum. Quæretis me: & sicut dixi Ju-
34 dæis; Quò ego vado, vos non potestis venire: & vobis dico modó. Mandatum novum do vobis; Ut diligatis invicèm, sicut dilexi vos, ut & vos diligatis invicém.
35 In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad in-
36 vicém. Dicit ei Simon Petrus; Domine, quò vadis? Respondit Jesus; Quò ego
37 vado, non potes me modò sequi: sequêris autem posteá. Dicit ei Petrus; Quarè
38 non possum te sequi modó? animam meam pro te ponam. Respondit ei Jesus; Animam tuam pro me pones? Amen, amen dico tibi; Non cantabit gallus, donec ter me neges.

CAP. XIV.

NOn turbetur cor vestrum. Creditis in Deum, & in me credite. In domo Patris 1
mei mansiones multæ sunt: si quò minùs, dixissem vobis: Quia vado parare vobis 2
locum. Et si abiero, & præparavero vobis locum: iterùm venio, & accipiam vos ad 3
me ipsum, ut ubi sum ego, & vos sitis. Et quò ego vado scitis, & viam scitis. 4
Dicit ei Thomas; Domine, nescimus quò vadis: & quomodò possumus viam scire? 5
Dicit ei Jesus; Ego sum via, & veritas, & vita: nemo venit ad Patrem, nisi per me. 6
Si cognovissetis me, & Patrem meum utique cognovissetis: & amodò cognoscetis 7
eum, & vidistis eum. Dicit ei Philippus; Domine, ostende nobis Patrem, & suf- 8
ficit nobis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

31 * فقال يسوع الآن تمجد بن الانسان * والله تمجد فيه * فان كان الله تمجد فيه * فالله يمجده 31
32 في ذاته وللوقت يمجده * الفصل الثاني والثلثون * 32
33 * يا بني انا معكم زمنا قليلا 33
وتطلبوني فلا تجدوني * كما قلت لليهود انه حيث امضي انا اليه لا تقدرون علي المصير اليه *
34 واقول لكم الآن ايضا * لاني اعطيكم وصية جديدة ان يحب بعضكم بعضا كما احببتكم * 34
كي انتم ايضا يحب بعضكم بعضا * بهذا يعرف كل احد انكم تلاميذي ان كان فيكم حب 35
35 بعضكم لبعض * قال له سمعون الصفا الي اين تذهب يا سيد * اجابه يسوع الي حيث اذهب 36
36 لست الآن تقدر ان تتبعني لكنك تاتي اخيرا * قال له بطرس يا سيد لم لا اقدر الآن اتبعك 37
والآن ابذل نفسي عنك * اجابه يسوع أانت تبذل نفسك فداي * امين امين اقول لك انه 38
لن يصيح الديك حتي تنكرني ثلث مرات *

1 * لا تضطرب قلوبكم * امنوا بالله وامنوا بي ايضا * ان المنازل في بيت ابي كثيرة * ولولا ذلك 1
2 لكنت اقول لكم اني انطلق لاصلح لكم مكانا * وان انطلقت واعددت لكم مكانا فسوف 2
3 اتي واخذكم الي * لتكونوا انتم حيث اكون انا * وانتم عارفون الي اين اذهب وتعرفون الطريق * 3
4 * قال له توما يا سيد ما نعلم اين تذهب وكيف نقدر ان نعرف الطريق * قال له يسوع انا 4
5 هو الطريق والكف والحياة * لا ياتي احد الي ابي الا بي * لو كنتم تعرفوني لعرفتم ابي ايضا * 5
ومن الآن تعرفونه وقد رايتموه ايضا * 6
7 * اقول الفصل الثالث والثلثون * 7
8 * قال له فيلبس يا سيد ارنا الاب وحسبنا * 8

Et dixit Jesus; Nunc glorificatus est Filius hominis, & Deus glorificatus est in eo. Quòd si Deus glorificatus est in eo, ergò Deus glorificabit eum in semetipso, & continuò glorificabit eum. 31 32

Sectio trigesima secunda.

O filii mei, ego vobiscum sum tempore brevi; & quæretis me, & non invenietis me. Quemadmodum dixi Judæis, quòd quò vado ego, non potestis venire; ita dico vobis nunc etiam. Nam ego do vobis mandatum novum, ut diligat alter alterum, sicut dilexi vos, ut vos etiam diligatis alter alterum. In hoc cognoscet unusquisque vos esse discipulos meos, si fuerit in vobis dilectio alterius in alterum. Dixit ei Simon Petra; Quò vadis, Domine? Respondit ei Jesus; Quò vado, non potes nunc sequi me, sed venies postremò. Dixit ei Petrus; Domine, quare non possum modò sequi te, quum nunc permutem animam meam pro te? Respondit ei Jesus; Tùne permutas animam tuam pro me? Amen, amen dico tibi, quòd minimè cantabit gallus, quin abneges me tribus vicibus. 33 34 35 36 37 38

CAP. XIV.

NOn turbetur cor vestrum, credite in Deum, & credite in me etiam. Nam mansiones in domo Patris mei, multæ sunt: alioquin dicerem vobis: quòd abeam ad parandum vobis locum. Et si abiero, & præparavero vobis locum, futurum est ut veniam, & accipiam vos ad me, quatenus sitis vos ubi ero ego. Et vos quidem nôstis quò vado, & nôstis viam. Dixit ei Thomas; Domine, ignoramus quo vadis: Et quomodò possumus cognoscere viam? Dixit ei Jesus; Ego sum via, & veritas, & vita. Non venit quisquam ad Patrem meum, nisi per me. Si nôssetis me, certè nosceretis Patrem meum etiam: & amodò cognoscitis eum, & vidistis eum etiam. 1 2 3 4 5 6 7

Sectio trigesima tertia.

Dixit ei Philippus; Domine, ostende nobis Patrem, & sufficit nobis. 8

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ወእመድኅረ:ወፅአ:ወእቱ:ጊዜ:ይቤ: እግዚእ:ሊየሱስ:ይእዜኬ: እንከ:ተሰብሐ:ወ
32 ልደ:እጋለ:እመ:ሕያው:ወእግዚአብሔር:ተሰብሐ:ቦቱ:=: ወእመሰ:እግዚአብሔር:
ተሰብሐ:ቦቱ:እግዚአብሔርኒ:ይሴብሖ:ወሶቤሃ:ይሴባሕ::=: በጸሎተ:ሓሙ
33 ስ:እመድኅረ:ክፍት:ይቄድሱ: ወእመድኅረ:ቀደሱ:ያንብቡ:ዐ ጸሬቅሊጦስ:: በ
ደቂቅየ:ዲደ:ሕደጠ: ሃለወኩ:መሰሌክሙ:ወተኃሥሡኒ:ወ
በከመ: እቤሎሙ:ለኣይሁድ:ኀበ:ላኅ:ላሐውር: እንትሙ:ሊትክሉ:መጺእ::ወለክሙ
34 ኒ: እብለክሙ:ይእዜ:=: ወእሁበክሙ:ሐደሰ:ትእዛዘ:ከመ:ትትፋቀሩ:በቤናቲክሙ:
35 በከመ:እኔ:ለፍቀርኩክሙ::ከመ:ለንትሙኒ:ትትፋቀሩ:በቤናቲክሙ::=: ወበዝንቱ:
ያለመሩክሙ:ኵሉ:ከመ: ላርደሊየ:እንትሙ: እመ:ተፋቀርክሙ: በቤናቲክሙ::=:
36 ወይቤሉ:ስምኦን:ጴጥሮስ:እግዚአ:ኣይቴኑ:ተሐውር::ወለውሠአ: እግዚእ:ኢየ
ሱስ: ወይቤሎ:ኀበ:እኔ: ኢሐውር:ኢትክል: ተሲወቲየ:ይእዜ: ወባሕቲቱ:ድኅረሰ:ትተ
37 ሰ:::=: ወይቤሎ:ጴጥሮስ: እግዚአ:በምንት:ኢይክል:ተሲወትከ:ይእዜ:ነፍስየ:ኀ
38 ቀ: እጫኩ: በእንቲኣከ:=: ወለውሠአ: እግዚእ:ኢየሱስ: ወይቤሎ: ነፍሰከኒ:ት
ጫኩ: በእንቲኣየ::ለጫን: ለጫን: እብለከ:ኢይነቁ:ዶርሆ: እስከ:ሠልስ:ትክደ
1 ኒ:::= 10 በዛልስ: ጸሬቅሊጦስ:=: ወኢይደንግፅክሙ:ልብክ
2 ሙ: እመኑ:በእግዚአብሔር: ወእመኑ:ቢየ:=: ወኀበ: ቤተ: ለቡየ:ብዙኅ:መንደረ
3 ቡ::ናሁ: እብለክሙ:ለሐውር:ወእስተደሉ:ለክሙ:መንደረ::=: ወእመድኅረ:ሖር
4 ኩ:ወእስተደለወኩ:ለክሙ:መካነ:ካዕበ: እመጽእ:ወእነሥአክሙ:ኀቤየ:ከመ:ተሃል
5 ወ:ኀበ:ሃለወኩ: ለነ: ለንትሙኒ:=: ከመ:ተእመሩ:ፍናተ:ኀበ:ለሐውር ::=: ወይ
6 ቤሎ:ቶማስ: እግዚአ:ዘሊናለመር:ኀበ:ተሐውር:እሮ: ናለመር:ፍናቶ::=: ወይቤ
7 ሎ:ሊየሱስ:ለነ:ወእቱ:ፍናተ:ጽድቅ:ወሕይወት:ወለልቦ:ዘይመጽእ:ኀበ:ለብ: ዘእንበለ: እንተ:ኀቤየ ::=: እመ:ኪያየ: ለእመርክሙ: ለእመርክመ:ለ
8 ለቡየ::ወይእዜሰ:ለእመርክመዉ: ወርኢክመዉ::=: ወይቤሎ:ፊልጶስ:እግዚአ:ለርእየናሁ:ለኣብ: ወይሰክለነ::=:

Et postquàm exivisset, isto tempore dixit Dñs Jesus; Nunc igitur glorificatus est Filius hominis, & Deus glorificatus est in eo. Et si Deus glorificatus est in eo, Deus etiam glorificabit eum, & statim glorificabit. *In Oratione quintæ* paschatis: *postea hostiam consecrabunt; & post consecrationẽ ejus dicent quatuor vicibus, Paraclete. Pro paracleto.* Filii mei, adhuc modicũ fui vobiscũ. Et quæretis me: & sicut dixi Judæis, Quò ego vado, vos non potestis venire; & vobis dico nunc. Et dabo vobis novum mandatum, ut diligatis invicém: sicut ego dilexi vos, sic vos diligatis inter vos. Et in hoc cognoscent vos omnes, quòd discipuli mei estis, si dilexeritis invicé. Et dixit ei Simon Petrus; Dñe, quò vadis? Et respondit Dñs Jesus, & dixit ei; Quò ego vado, non potes sequi me nunc; sed posteà sequêris. Et dixit ei Petrus; Domine, quare non possum sequi te nunc? animam meam ipsam tradã pro te. Et respondit Dñs Jesus, & dixit ei; Animam tuam tradès propter me? Amen, amen dico tibi, Non cantabit gallus, usquequò ter abnegaveris me. *Pro tertio Paracleto.*

CAP. XIV.

NE turbetur cor vestrum: credite in Deo, & credite in me. In domo Patris mei multæ habitationes sunt. Ecce dico vobis; Ibo, & præparabo vobis habitationem. Et postquàm profectus fuerim, & præparaverim vobis locum, iterũ veniam, & assumam vos ad me, ut sitis ubi fui ego, vos etiam: Ut sciatis viam quò vado, Et dixit ei Thomas; Dñe, nescimus quò vadis: quomodo sciemus viam? Et dixit ei Jesus; Ego sum via, veritas, & vita: & nemo est qui veniet ad Patrem, nisi per me. Si me novistis, novistis Patrem meum: & nunc novistis eum, & vidistis eum. Et dixit ei Philippus; Dñe, ostende nobis Patrem, & sufficit nobis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 † هست * واگر بشما گفتم بروم وجايگه براي شما آماده † ومعد دارم * ويا بروم وجايگاه
براي شما راست كنم * انگه بيايم وشمارا ببرم پيش خود * تا هر كجا كه من باشم * 3
4
5 شما نيز انجا باشيد * وهر كجا من بروم شما راه را بدانيد * توما بمسيح گفت خداوندا ما نمي 5
6 دانيم كجا مي روي * وچگونه توانيم دانستن وراه بيابيم * عيسي بدو گفت * منم من راه حقيقت 6
وزندگاني * كسي پيش پدرم نيايد * مگر بمن * اگر مرا مي دانستيد پدرم را نيز مي دانستيد * وازين 7
ساعت اورا بشناسيد واورا ديده ايد * فيليبوس بدو گفت خداوندا پدر خود را بما بنماي * ومعين كن 8

sunt: & si vobis dixero; Ibo, & vobis locum paratum & instructum habebo: Sive ivero, & locum vobis paravero, tunc veniam & vos assumam ad meipsum, ut ubicunque ego fuero, vos etiam illic sitis: Et quocunque ego ivero, vos viam sciatis. Thomas Christo dixit; Domine noster, nescimus quò vadas, & quomodò sciamus & inveniamus viam? Jesus illi dixit; Ego ipse sum via, veritas, & vita: nemo ad Patrem meum veniet, nisi per me. Si me nôssetis, Patrem meum etiam nôssetis: & ex hac hora eum cognoscetis & eum scietis. Philippus ei dixit; Dèmine, Patrem tuum nobis ostende, & demonstrà. 3 4 5 6 7 8

Digitized by Google

Dicit ei Jesus; *Tantum tempus cum vobis* sum, & non *cognovisti* me, Philippe? 9 Λέγει αὐτῷ (ā) ὁ Ἰησοῦς, Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; *Videns* me, *vidit* Patrem. Et quomodo tu dicis; Ostende nobis Patrem? ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν πατέρα· καὶ πῶς σὺ λέγεις, Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; Non *credis*, quia ego in Patre, & Pater in me est? Verba quæ ego loquor 10 Οὐ πιστεύεις, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ vobis, à meipso non loquor: *At* Pater in me manens, ipse facit opera. *Credi-* 11 ὑμῖν, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα. Πιστεύε- *te mihi* quia ego in Patre, & Pater in me: *Si autem non*, propter opera ipsa τέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ (e) πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μὴ, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ credite *mihi*. Amen, amen dico vobis; *Credens* in me, opera quæ ego facio, 12 πιστεύετέ μοι. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, & ipse faciet, & majora horum faciet: quia ego ad Patrem *meum* vado. κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν (ζ) πατέρα μου πορεύομαι. Et quodcunque petieritis in nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pater in 13 Καὶ ὅ, τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν filio. Si quid petieritis in nomine meo, ego faciam. Si diligitis me, 14 τῷ υἱῷ. Ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί (η) μου, ἐγὼ ποιήσω. Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, 15 mandata mea servate. Et ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit 16 τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε. Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει vobis, ut maneat *cum vobis* in æternum, Spiritum veritatis, quem mundus non potest 17 ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, Τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται accipere, quia non videt eum, nec scit eum: Vos autem cognoscitis eum: quia apud λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ, οὐδὲ γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' vos manet, & in vobis erit. Non relinquam vos orphanos: *venio* ad vos. Adhuc ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται. Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἔτι 18 modicũ, & mundus me non jam videt: Vos autem videtis me: quia ego vivo, & vos 19 μικρὸν, καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ· ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς vivetis. In illo die cognoscetis vos, quia ego in Patre meo, & vos in ζήσεσθε. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ (θ) γνώσεσθε ὑμεῖς, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου, καὶ ὑμεῖς ἐν 20 me, & ego in vobis. *Habens* mandata mea, & *servans* ea, ille est *diligens* ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου, καὶ τηρῶν αὐτὰς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν 21 me: *as diligens* me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω ei meipsum. Dicit ei Judas, (non Iscariotes;) Domine, quid factum est, quia nobis 22 αὐτῷ ἐμαυτόν. Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, (οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης,) Κύριε, τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν *futurus es manifestare* teipsum, & non mundo? Respondit Jesus, & dixit ei; Si 23 μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; Ἀπεκρίθη (ι) ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐάν quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diligit eum, & ad eum ve- τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλεύ- niemus, & mansionem apud eum faciemus. Non *diligens* me, sermones meos non 24 σόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ servat. Et *sermo* quem audistis, non est meus, sed *mittentis* me Patris.
τηρεῖ. καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε, οὐκ ἔστιν ἐμὸς, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.

MS.A. (ā) Ἰησοῦς, (e) πατρὶ, *εἰ δὲ μὴ, (ζ) πατέρα πορεύομαι. (η) μου, τοῦτο ποιήσω. (θ) γνώσεσθε, ὅτι ἐγὼ (ι) Ἰησοῦς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dixit ei Jesus; Hoc toto tempore vobiscum 9
*sum, & non cognovisti me, Philippe? Qui
me videt, vidit Patrem: quomodo ergò tu
dicis, Ostende nobis Patrem? Non credis 10
me in Patre meo, & Patrem meum in me
esse? porrò verba illa quæ ego loquar, à me-
ipso non loquor: Pater autem meus, qui in
me habitat, ipse facit opera ista. Credite 11
me esse in Patre meo, & Patrem meum in
me. Sin minus, saltem propter opera credi- 12
te. Amen amen dico vobis; Qui credit in me,
opera illa quæ ego facio, & ipse faciet, ac
majora his faciet. Nam ego ad Patrem me-
um proficiscor. Et quicquid petieritis in 13
nomine meo, faciam vobis, ut glorificetur
Pater in Filio suo. Quòd si petieritis à me 14
in nomine meo, ego faciam.

Vespere dominica Pentecostes. 36.

Si diligitis me, mandata mea servate. Et 15 16
ego postulabo à Patre meo, & alium Para-
cletum dabit vobis, ut sit vobiscum in æter-
num, Spiritum veritatis, quem mundus non 17
potest recipere, propterea quòd non vidit
eum, nec eum novit: vos autem cognosci-
tis eum, quoniam apud vos manet, & in vo-
bis est. Non relinquam vos orphanos: ven- 18
turus sum enim ad vos paulò pòst. Et mun- 19
dus non videbit me, vos autem videbitis
me: quia vivo ego, & vos vivetis. In illo 20
die scietis me esse in Patre meo, & vos in
me, & me in vobis. Apud quem sunt præ- 21
cepta mea, & qui custodit ea, is ille est qui
diligit me: is autem qui diligit me, dilige-
tur à Patre meo: & ego diligam eum, ac
ostendam ei meipsum. Dixit ei Juda, non 22
ille Iscariotes; Domine mi, quid sibi vult;
Nobis ostensurus es teipsum, non autem
mundo? Respondit Jesus, & dixit ei; Qui 23
diligit me, sermonem meum servat: & Pa-
ter meus diliget eum, & ad eum venie-
mus, mansionemque apud eum faciemus.
Is autem qui non diligit me, sermonem me- 24
um non servat: & sermo iste quem auditis,
meus non est, sed Patris qui misit me.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*Jesus ei dixit; Tanto tempore vo- 9
biscum fui, & me non nôstis? Sì-
ne dubio quicunque me vidit, Pa-
trem vidit: tu igitur quomodo di-
cis, Patrem nobis ostende? Tu fi- 10
dem non habes, quòd ego in Patre
sum, & Pater in me, & verba quæ
loquor, à Patre meo sunt, qui in me
manet? Ille est qui hæc opera fa-
cit. Fidem habete quòd ego in Pa- 11
tre sum, & Pater in me: sin mi-
nus, propter opera etiam fidem ha-
beatis. Verè, verè vobis dico; 12
Quicunque in me fidem habuerit,
opera quæ ego facio ille etiam faci-
et, & majora his faciet: quia ego
ad Patrem meum abeo. Et quicquid 13
in nomine meo petieritis, vobis dabo:
ut Pater in filio suo glorificetur. Et 14
si à me petieritis in nomine meo, ego
faciam.*

XXX. Annuntiat Christus ad-
ventum Spiritûs Paracleti.

*Et Jesus discipulis dixit; Si me 15
amatis, præcepta mea servate. Et 16
ego à Deo petam, ut Paracletum vo-
bis det, & in æternum vobiscum
erit, Spiritum veritatis, quem to- 17
tus mundus non possunt accipere,
propterea quòd eum non viderunt ne-
que cognoverunt: vos autem eum
cognoscetis, quia apud vos locum ca-
pit & vobiscum est. Et ego vos or- 18
phanos non relinquam, sed parvo
tempore adhuc ad vos veniam. Et 19
mundus me non videbit: vos estis
qui me videbitis: quia ego vivens
sum & vos etiam viventes eritis.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

9 Dicit ei Jesus; Tanto tempore vobiscum sum: & non cognovistis me? Philippe, qui videt me, videt & Patrem. Quomodò tu dicis; Ostende nobis Patrem?
10 Non creditis, quia ego in Patre, & Pater in me est? Verba, quæ ego loquor vo-
11 bis, à me ipso non loquor. Pater autem in me manens, ipse facit opera. Non
12 creditis, quia ego in Patre, & Pater in me est? Alioquin propter opera ipsa credite. Amen, amen dico vobis; Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipse
13 faciet, & majora horum faciet: quia ego ad Patrem vado. Et quodcunque pe-
14 tieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pater in Filio. Si
15 quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam. Si diligitis me, mandata mea ser-
16 vate. Et ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vo-
17 biscum in æternum, Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum: vos autem cognoscetis eum; quia apud vos mane-
18 bit, & in vobis erit. Non relinquam vos orphanos: veniam ad vos. Adhuc
19 modicum: & mundus me jam non videt. Vos autem videtis me: quia ego vivo,
20 & vos vivetis. In illo die vos cognoscetis, quia ego sum in Patre meo, & vos
21 in me, & ego in vobis. Qui habet mandata mea, & servat ea: ille est, qui di-
22 ligit me. Qui autem diligit me, diligetur à Patre meo: & ego diligam eum, &
23 manifestabo ei meipsum. Dicit ei Judas, non ille Iscariotes; Domine, quid fa-
24 ctum est, quia manifestaturus es nobis teipsum, & non mundo? Respondit Jesus, & dixit ei; Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciem⁹: Qui non diligit me, sermones meos non servat. Et sermonem quem audistis, non est me⁹: sed ej⁹, qui misit me, Patris.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * قال له يسوع انا معكم كل هذا الزمان ولم تعرفني يا فيلبّا * من راءني فقد راي الآب فكيف
10 تقول انت ارنا الآب * اما تومن اني في ابي وابي في * وهذا الكلام الذي اقوله لكم ليس هو من
11 ذاتي وحدي بل ابي الحال في هو يفعل هذه الافعال * آمنوا بي اني انا في ابي وابي في * والّا
12 فآمنوا بي من اجل الافعال * امين امين اقول لكم ان من يومن بي يعمل الافعال التي اعملها
13 واعمل منها يصنع لاني ماض الى الآب * وكل شي تسالون باسمي اصنعه لكم ليتمجد الآب
14 بالابن * وان سالتموني باسمي افعل لكم ما تريدونه * ان كنتم تحبوني فاحفظوا وصاياي *
15 16 * وانا اسال ابي فيعطيكم مسليا آخر ليثبت معكم الى الابد * روح الحق الذي لن يطيق
17 العالم ان يقبلوه * لانهم لم يروه ولم يعرفوه * وانتم تعرفونه لانه مقيم معكم وهو ثابت فيكم *
18 * لست ادعكم ايتاما لاني سوف اجيكم عن قليل * والعالم ليس يروني وانتم تروني لاني حي
19 20 وانتم تحيون * في ذلك اليوم تعلمون انتم اني في ابي وانتم في وانا فيكم * من كانت عنده
21 وصاياي وحفظها ذاك هو الذي يحبني * والذي يحبني يحبه ابي وانا احبه واظهر له ذاتي *
22 * قال له يهوذا وليس الاسكريوطي يا سيد ما معني قولك انك مزمع بان تظهر لنا لا للعالم *
23 24 * اجابه يسوع قائلا من يحبني يحفظ كلمتي وابي يحبه واليه ناتي وعنده نصنع المنزل * ومن
لم يحفظ قولي لم يحبني * والكلمة التي تسمعونها ليست لي بل للاب الذي ارسلني *

Dixit ei Jesus; Ego vobiscum fui toto 9
hoc tempore, & non cognovistis me, Philippe? Qui videt me, jam vidit Patrem: & quomodo dicis tu, Ostende nobis Pa- 10
trem? An non credis quòd ego sim in Patre meo, & Pater meus in me: Et hic sermo, quem dico vobis, non ut à me solo: sed Pater meus in me inhabitans, ipse 11
operetur hæc opera? Credite in me, quia ego sum in Patre meo, & Pater meus in me. Vel certè credite in me propter opera. 12
Amen, amen dico vobis, quòd qui credit in me, faciet opera quæ ego facio, & præstantiora iis faciet, quia vado ad Patrem. Et quamcunq; rem petieris in nomi- 13
ne meo, faciam vobis: ut glorificetur Pater in Filio. Et si petieritis à me in 14
nomine meo, faciam vobis quicquid volueritis. Et si me amatis, custodite præ- 15
cepta mea. Et ego rogabo Patrem, dabit- 16
que vobis Consolatorem alium, ut perflet vobiscum in æternum: Spiritum veritatis quem neutiquam potest mundus recipere, quia non viderunt eum, neque cognoverunt eum. Vos autem cognoscitis 17
eum quia manens est vobiscum, & est firmus in vobis. Non relinquam vos orphanos: quoniam venturus sum ad vos 18
paulò post. Et mundus non videbit me, at vos videbitis me: quia ego vivus 19
sum, & vos vivetis. In illo die scietis 20
vos, quòd ego sim in Patre meo, & vos in me, et ego in vobis. Is, penes quem erunt 21
mandata mea, eaque servabit, ille est qui diligit me. Qui autem diligit me, diliget eum Pater meus, & ego diligam eum, & manifestabo illi meipsum. Dixit ei Ju- 22
das, sed non Iscariotes, Domine, quisnam est sensus sermonis tui, quòd sis te manifestaturus nobis, non mundo? Respondit 23
ei Jesus, dicens; Qui diligit me, servabit sermonem meum: & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & apud eum capiemus domicilium. At qui non 24
servat sermonem meum, non diligit me. Et sermo quem auditis, non est meus, sed Patris qui misit me.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወይቤሎ:እግዚእ:ኢየሱስ: መጣኔዝ: መዋዕለ:ሃለውኩ: ምስሌክሙ:ወኢያእመርክ
ውኒ:ፊልጶስ: ዘርእየ:ኪያየ: ርእዮ:ለአብ:: እሮ: እንከ: ትብል: እርኢየናሁ: ለአ
ብ: ኢተአመንሁ: ከመ:አነ: በአብ: ወአበ: ቢየ:: ነገር: ዘእነ: ነገርኩክሙ:እኮ: እ
ምኀቤየ:ለኢየ:ዘነገር ኩ:ለኢሁ: እበ:ዘሃሎ: ምሰሌየ:ውእቱ: ይገብር:ግብሮ::=
10 ተአመኑኂሁ: ከመ : አነሂ: ምስለ : አብ : ወአብሂ : ምሰሌየ:: እይመአኮ : እመው
11 እቱ: ቃል: እመግብረ: እመኑኂ::=ፁ ላሜነ:ላሜነ: እብለክሙ:ዘይአመነ:ቢየ:ግ
ብረ:ዘእገብር:አነ: ውእቱሂ: ይገብር: ወዘይዓቢ: እመኔሁ: ይገብር: እስመ: አነ:አ
12 ሐውር:ኀበ:አብ::=ፁ ወእመቦ:ዘስእለ:በሰምየ:እገብር :ሎቱ:ከመ: ይሰባሕ:አብ:
13 በወልዱ::=ፁ ወዘስእልክሙ:: በስምየ : ለአብ: ይገብር : ለክሙ : ኪያሁ::=ፁ
14 ወእመ:ታፈቅሩኒ:ዕቀቡ:ትእዛዝየ:=ፁ ወአነ: እስእሎ: ለአብ: ወይፈኑ: ካልኦ:ጰ
15 ራቅሊጦስ:ወይሁበክሙ:ከመ: ይኅበር: ወየሃሉ: ምሰሌክሙ: ለዓለመ:=ፁ መንፈስ:
16 ጽድቅ: ዘሊይክል: ኀዚሉቶ: ዓለመ: እስመ: ሊይርኢዮ: ወሊያእመሮ:: ወአንትሙ
17 ሰ:ታእመርዎ:እስመ:ኀቤክሙ:ይነብር:ወይሄሉ::=ፁ ወሊይኀድገክሙ: እኮሉ: ሚ
18 ውታ:ትኩኑ:እመጽእ: ኀቤክሙ::=ፁ ወዓዲ:ሕዳጠ:ወሊይሬኢዩኒ:እንከ:ዓለመ::
19 ወአንትሙሰ:ትሬኢዩኒ:: እሰመ:አነሂ: ሕያው: ወአንትሙሂ: ሕያዋን:=ፁ ይእተ:ለ
20 ዊረ:ታእመሩ:ከመ:አነ:በአብ: ወአብ:ቢየ:ወአንትሙ:ቢየ:ወአነ:ብክሙ::=ፁ H
21 ቡቱ:ትእዛዝየ:ወይዴቅቦን: ውእቱ: ዘይፈቅረኒ: ወለዘ:አፍቀረኒ:ይፈቅሮ:ለቡየ:ወአነ
22 ሂ:አፈቅሮ: ወለርእዮ:ርእዩየ::=ፁ ወይቤሎ:ይሁዳ:ለኮ:ለእቁሮታዊ:እግዚእ:መን
23 ቱ:ኮነ:ዘለነ:ታርሊ:ርእሰከ:ወለኮ:ለዓለመ::=ፁ ወለውሠእ:እግዚእ:ኢየሱስ: ወ
ይቤሎ: ዘያፈቅረኒ: ይዴቅብ: ቃልየ: ወያፈቅሮ: ለቡየ : ወንመጽእ: ኀቤሁ: ወንገብር:
24 መዕረፈ: ወንኀድር: ኀቤሁ::=ፁ ወዘሊያፈቅረኒ : ሊይዴቅብ: ቃልየ:: ወቃለ: ዚአ
የ:ዘትሰ ሙዑ:ሊኮነ:ዚላየ፡ዘእንበለ:ቃሉ: ውእቱ: ዘፈነወኒ: ለብ::=ፁ

Et dixit ei Dominus Jesus, Quantú tempus fui vobiscum, & non cognoscitis me? 9
Philippe, qui vidit me, vidit Patrem: quomodo igitur dicis, Ostende nobis Pa-
trem? Nónne credis quòd ego in Patre, & Pater in me? verbum quod ego 10
loquutus sum vobis, non fuit à meipso: quod loquutus sum, ipsius est Patris: qui
est mecum, ipse facit opus suum. Creditis quòd ego cum Patre, & Pater mecum? 11
si non ex hoc sermone, ex opere ejus credite mihi. Amen, amen dico vobis; 12
Qui credit in me, opus quod facio ego, ipse faciet, & majus illo faciet: quia
ego proficiscor ad Patrem. Si *quis* fuerit qui petierit in nomine meo, faciam 13
illi, ut glorificetur Pater in filio suo. Et quod petieritis in nomine meo Pa- 14
trem, faciet vobis illud. Et si diligitis me, servate mandata mea. Et ego 15
rogabo Patrem, & mittet alium Paracletum, & dabit vobis, ut maneat & sit vo- 16
biscum in æternum: *Nempe* Spiritum veritatis, quem non potest recipere mun- 17
dus, quia non videt eum, neque scit eum: & vos cognoscitis eum, quia apud vos
manet & existit. Et non relinquam vos ut sitis orphani: veniam ad vos. 18
Et adhuc paululùm, & non videbit me ampliùs mundus, & vos videbitis me: 19
quia ego vivus *sum*, & vos vivi *estis*. Isto die cognoscetis quòd ego in Patre 20
sum, & Pater in me; & vos in me, & ego in vobis. Qui habet mandata mea, & 21
servat ea, ipse est qui diligit me: & qui dilexit me, diliget eum Pater meus: &
ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum. Et dixit ei Judas, non Iscariotes; 22
Domine, quid factum est, quòd nobis manifestabis teipsum, & non mundo? Et 23
respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Qui diligit me, servabit sermonem meum,
& diligetur eum Pater meus: & veniemus ad eum, & faciemus requiem, & habi-
tabimus apud eum. Et qui non diligit me, non servat sermonem meum: & sermo 24
meus, quem auditis, non est meus, sed sermo ejus qui misit me, Patris.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

20 * در ان روز بدانید که من در پدر هستم * وشما در من † هستید ومن با شما هستم * هر
21 که سپارشهاء من پیش او باشد * ونگاه دارد * اوست که مرا دوست دارد * واز پدرم دوست
22 داشته شود * ومن اورا دوست دارم * وخودرا بدو بنمایم * * یهودا بدو گفت * نه سخریوطا
23 † خداوند چونست که خودرا [بما] مي نمایي ونه بعالم * عیسي جواب داد که هر که مرا دوست
24 دارد * سخن من نگاه دارد * وپدرم اورا دوست دارد * ومن پیش او بیاییم * وخلوت گاه پیش او
بسازم * * انکه مرا دوست نمي دارد * سخنهاء مرا نگه نمي دارد * واین کلمه که شنویید
ازان من نیست الا ازان پدر که مرا فرستاد *

In illo die scietis, quòd ego in Patre 20
sum, & vos in me estis, & ego vobiscum sum. Apud quemcunque man- 21
data mea sunt, & observat ea, ipse est qui me diligit, & à Patre meo dilectus erit: & ego eum diligam, & meipsum ei ostendam. Judas ei 22
dixit, non Iscariotes; Domine, quomodo est quòd teipsum nobis ostendes, & non mundo? Jesus responsum 23
dedit; Quia omnis qui me diligit, verbum meum observat, et Pater meus eum diligit: & ego ad eum veniam, & secessum apud eum faciam. Ille qui me non diligit, sermo- 24
nes meos non observat: & hoc verbum, quòd audistis, meum non est, sed Patris qui me misit.

Digitized by Google

25 Hæc locutus sum vobis apud vos manens. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων.
26 At Paracletus, Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quæcunque dixi vobis. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodò mundus dat, ego do vobis. Non turbetur vestrum cor, neque formidet.
28 Audistis quia ego dixi vobis; Vado & venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia dixi, Vado ad Patrem: quia Pater meus major me est.
29 Et nunc dixi vobis ante fieri, ut cùm factum fuerit, credatis.
30 Non jam multa loquar cum vobis: venit enim mundi hujus princeps, & in me non habet quicquam.
31 Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, & sicut mandavit mihi Pater, sic facio: Surgite, eamus hinc.

ρλβ ι

Ὁ δὲ παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω. Ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχάρητε ἄν, (κ) ὅτι εἶπον, Πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι ὁ (λ) πατήρ μου μείζων μού ἐστιν. Καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε. Οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ (μ) κόσμου τούτου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν. Ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, (ν) οὕτω ποιῶ· (ξ) ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

CAP. XV. ιε'.

1 Ego sum vitis illa vera, & Pater meus agricola est.
2 Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum: & omnem fructum ferentem, purgat eum, ut plurem fructum afferat.
3 Jam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis: Manete in me, & ego in vobis.
4 Sicut palmes non potest fructum ferre à semetipso, si non manserit in vite: sic nec vos, si non in me manseritis.
5 Ego sum vitis, vos palmites. Manens in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: Quia sine me non potestis facere nihil.
6 Si non quis manserit in me, ejectus est foràs sicut palmes, & exaruit: & colligunt eos, & in ignem mittunt: & ardent.
7 Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quodcunque volueritis petetis, & fiet vobis.
8 In hoc glorificatus est Pater meus, ut fructum plurimum afferatis: & efficiemini mei discipuli.

Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστι. Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἴρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτὸ, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ. Ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. Μείνατε ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ· οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε. Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. Ἐάν μή τις (α) μείνῃ ἐν ἐμοὶ, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη· καὶ συνάγουσιν αὐτὰ, καὶ (β) εἰς πῦρ βάλλουσι· καὶ καίεται. Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ, καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσασθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε· καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί.

MS. A. (κ) ὅτι πορεύομαι (λ) πατὴρ μείζων (μ) κόσμου ἄρχων, (ν) οὕτως (ξ) Sectio hîc incipit, Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν. Κεφ. ιε'. MS. A. (α) μένῃ (β) εἰς τὸ πῦρ (γ) αἰτήσασθαι,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Hæc locutus sum vobiscum, quandiu apud vos sum. Ipse verò Consolator, Spiritus ille sanctitatis, quem missurus est Pater meus in nomine meo, ille docebit vos omnia, & in memoriam reducet vobis quæcunque dico vobis. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non prout dat mundus, ego do vobis. Ne turbetur cor vestrum, nec expaveſcat. Audîstis me dixisse vobis; Abeo, & redeo ad vos. Si diligeretis me, gauderetis me abire ad Patrem meum, quia Pater meus major me est. Nunc autem ecce dixi vobis priusquàm fiat, ut quum factum fuerit, credatis. Igitur non loquar vobiscum multa: venit enim princeps hujus mundi, & in me non habet quicquam. Sed ut sciat mundus, me diligere Patrem meum, & prout præcepit mihi Pater meus, similiter facio. Surgite, abeamus hinc.

CAP. XV.

EGo sum Vitis illa veritatis, & Pater meus est agricola. Omnem palmitem qui in me fructus non edit, tollit: eum autem qui edit fructus, purgat, ut fructus plurimos adferat. Vos jampridem mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobiscum. Manete in me, & ego in vobis. Quemadmodum palmes non potest edere fructus à semetipso, nisi permanserit in vite: ita nec vos, nisi permanseritis in me. Ego sum Vitis, & vos palmites: qui permanet in me, & ego in eo, iste adfert fructus quamplurimos: quoniam sine me nihil potestis facere. Nisi verò quis in me permanserit, projicitur foràs instar palmitis arescentis, quem colligunt & conjiciunt in ignem ut comburatur. Sed si permanseritis in me, & sermones mei permanserint in vobis, quicquid volueritis postulare, fiet vobis.

Matutinis dominicæ Pentecostes. In hoc glorificatur Pater, ut fructus multos adferatis: & eritis discipuli mei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Hæc vobiscum locutus sum, dum apud vos sum. Posthac autem cùm Paracletum, Spiritum sanctum, Pater meus in nomine meo miserit, ille est qui omnem rem vos docebit, & ille est qui amplius vobis adjiciet, & in memoriam vobis reducet omnem rem quam vobis dixi. Pacem vobis relinquo, & pacem meam vobis do: non quemadmodum mundus dant, vobis do. Cor vestrum anxium ne sit, neque timeat. Audivistis quòd vobis dixi; Ibo, & rursus ad vos veniam. Si me diligeretis, lætaremini quòd ego ad Patrem meum abeam: nam Pater meus me major est. Et hâc horâ quoque vobis dixi priusquàm fiat, ut quo tempore factum fuerit fidem habeatis. Nunc vobis multa nolo dicere: propterea quòd gubernator mundi venit, & in me nihil habet. Sed ut homines sciant, quòd ego Patrem meum diligo, quemadmodum Pater mihi mandavit, ita facio. Surgite, hinc abeamus.

CAP. XV.

EGo sum vitis vera, & Pater meus est vinitor. Omnis palmes qui in me fuerit, & fructum non dederit, cum tollet: illum autem palmitem qui fructum dederit, purgabit, ut fructus ejus copiosior sit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

25 Hæc locutus sum vobis, apud vos manens. Paraclitus autem Spiritus san-
26 ctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & sugge-
27 ret vobis omnia, quæcunque dixero vobis. Pacem relinquo vobis, pacem
meam do vobis: non quomodò mundus dat, ego do vobis. Non turbe-
28 tur cor vestrum, neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis; Vado, &
venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem:
29 quia Pater major me est. Et nunc dixi vobis priùs quàm fiat: ut cùm fa-
30 ctum fuerit, credatis. Jam non multa loquar vobiscum: venit enim prin-
31 ceps mundi hujus, & in me non habet quidquam. Sed ut cognoscat mun-
dus quia diligo Patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. Sur-
gite, eamus hinc.

CAP. XV.

EGo sum vitis vera: & Pater meus agricola est. Omnem palmitem in me non 1
ferentem fructum, tollet eum: & omnem qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum 2
plùs afferat. Jam vos mundi estis propter sermonem, quem locutus sum vobis. 3
Manete in me: & ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructū à semetipsō, nisi 4
manserit in vite: sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites: qui 5
manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis face-
re. Si quis in me non manserit: mittetur foràs sicut palmes, & arescet, & colligent 6
eum, & in ignem mittent, & ardet. Si manseritis in me, & verba mea in vobis man- 7
serint: quodcunque volueritis petetis, & fiet vobis. In hoc clarificatus est Pater 8
meus, ut fructum plurimum afferatis, & efficiamini mei discipuli.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * كَلَّمتكُم بِهٰذا لاَنِّي عِندَكُم مُقيمٌ * اَلفَصلُ الرَّابِعُ وَالثَّلثُونَ * وَاِذا جاءَ رُوحُ
26 القُدسِ المُعزِّي الَّذي يُرسِلُهُ اَبي بِاسمي فَهُوَ يُعَلِّمُكُم كُلَّ شَيءٍ وَيُذَكِّرُكُم كُلَّما قُلتُ لَكُم *
27 اَلسَّلامَ اَستَودِعُكُم سَلامي خاصَّةً اُعطيكُم * وَلَستُ اُعطيكُم كَما يُعطي العالَمُ * لا تَقلَق
28 قُلوبُكُم وَلا تَجزَع * قَد سَمِعتُم اَنّي قُلتُ لَكُم اَنّي ماضٍ وَآتٍ اِلَيكُم * لَو كُنتُم تُحِبّوني لَكُنتُم
29 تَفرَحونَ بِمَصيري اِلَى الآبِ فَاِنَّ اَبي هُوَ اَعظَمُ مِنّي * وَها قَد قُلتُ لَكُم قَبلَ اَن يَكونَ حَتّى اِذا كانَ
30 يَكونُ * وَلَستُ اُكالِمُكُم كَثيرًا لِاَنَّ رَئيسَ العالَمِ يَاتي وَلَيسَ لَهُ فِيَّ شَيءٌ * لَكِن لِيَعلَمَ
31 العالَمُ اَنّي اُحِبُّ الآبَ * وَكَما اَوصاني الآبُ كَذٰلِكَ اَفعَلُ * قوموا مِن ههُنا نَنطَلِق *

CAP. XV.

1 * اَنا هُوَ كَرمَةُ الكَرمِ وَاَبي الكَرّامُ * وَكُلُّ غُصنٍ فِيَّ لا يَاتي بِثَمارٍ يَقطَعُهُ * وَالَّذي يَاتي بِثَمارٍ
2 يَنقيهِ لِيَاتي بِثَمارٍ كَثيرٍ * وَاَنتُم مِن قَبلِ اَنقِيائِهِ مِن اَجلِ الكَلامِ الَّذي كَلَّمتُكُم بِهِ * فَاثبُتوا
3 4 فِيَّ وَاَنا فيكُم * وَكَما اَنَّ الغُصنَ لا يَقدِرُ اَن يَاتيَ بِالثَّمارِ مِن ذاتِهِ وَحدَهُ اِن لَم يَثبُت فِي الكَرمَةِ
5 هٰكَذا اَيضًا اَنتُم اِن لَم تَثبُتوا فِيَّ * اَنا هُوَ الكَرمَةُ وَاَنتُمُ الاَغصانُ * مَن يَثبُت فِيَّ وَاَنا فيهِ فَهُوَ
6 يَاتي بِثَمارٍ كَثيرٍ * وَبِغَيري لَستُم تَقدِرونَ اَن تَعمَلوا شَيئًا * فَاِن لَم يَثبُت اَحَدٌ فِيَّ طُرِحَ خارِجًا
7 مِثلَ الغُصنِ الَّذي يَجِفُّ فَيَاخُذونَهُ وَيَطرَحونَهُ فِي النّارِ فَيَحتَرِقُ * فَاِن اَنتُم ثَبَتُّم فِيَّ وَثَبَتَ
8 كَلامي فيكُم كانَ لَكُم كُلَّما تُريدونَهُ * وَبِهٰذا يُمَجَّدُ اَبي بِاَن تَاتوا بِثَمارٍ كَثيرٍ وَتَكونوا تَلاميذي *

Locutus sum vobis hæc, quia apud vos 25
sum manens. Sectio trigesima quarta.
Sed quum venerit Spiritus sanctus Con- 26
solator, quem mittet Pater meus in no-
mine meo, ipse docebit vos omnem rem,
& in memoriam reducet vobis quicquid
dixi vobis. Pacem demando vobis, pa- 27
cem meam peculiariter do vobis: Non
autem do vobis prout do mundo. Ne tur-
bentur corda vestra, neque formident.
Jam audistis me dixisse vobis, quòd ab- 28
iturus sum & rediturus ad vos. Si dili-
geretis me, sanè gauderetis de discessu
meo ad Patrem: quia Pater meus major
me est. Et ecce dixi vobis antequàm fi- 29
at, ut cùm factum fuerit, credatis. Ne- 30
que verò alloquar vos prolixè: quia
princeps mundi veniet, & non habet in
me quicquam. Sed ut sciat mundus quòd 31
ego diligo Patrem: & sicut mandavit
mihi Pater, sic facio. Surgite, hinc eamus.

CAP. XV.

EGo sum vitis vera, & Pater meus 1
vinitor est. Omnem palmitem in me ex- 2
istentem, nec afferentem fructus, abscin-
det: Eum autem qui affert fructus, pur-
gabit, ut afferat fructus copiosos. Et vos 3
ab antiquo mundi estis propter sermonem
quem locutus sum vobis. Perseverate 4
ergò in me, & ego in vobis. Sicut enim
palmes non potest ferre fructus per se so-
lum, nisi manserit in vite: sic etiam
vos, nisi manseritis in me. Ego sum vi- 5
tis, & vos palmites: qui manet in me, &
ego in eo, ipse afferet fructus multos: nam
sine me non potestis facere quicquam.
Quòd si non manserit quis in me, expel- 6
letur foràs tanquam palmes qui arescit,
& accipiunt illum & projicient eum in
ignem &, amburetur. Si ergò vos man- 7
seritis in me, & manserit sermo meus in
vobis, fiet vobis quicquid volueritis. Et 8
in hoc glorificabitur Pater meus, ut affe-
ratis fructū multos, et sitis discipuli mei.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25
26 ወዘንተ: ነገርኩክው: እንዘ: ሀላውኩ: መሰሌክው:=: ወጳራቅሊጦስ:መንፈሰ:ጽድ
ቅ:ቅዱስ:ዘይፈኑ:ላብ: በስመየ: ውእቱ: ይጤህረክው:ኵሉ:ወያዜክረክው:ኵሎ:
27 ዘነገርኩክው::=: ላነ:ሰላመ:ላኀድግ:ለክው: ሰላመ:ዚአየ:እሁበክው:: ወለኮ:
ክመ:ይሁብ: ዓለመ: ዘእሁበክው: እነ:ሊይደንግፀክው:ልብክው: ወሊትፍርሁ::=:
28 ሰማዕክው:ዘእቤለክው:ሊሖውር: ወእሰወጥ:ወእመጽእ:ኀቤክው:: ሶቤሰ: ታፈቅሩ
29 ኑ: እመተፈሣሕክው: እክመ: ሊሖውር: ኀበ:ላብ:እክመ:ውእቱ:ላብ:የዓቢየኒ::=:
30 ወነገርኩክው:ይእዜ:ዘእንበለ:ይብጸሕ:ወይኩን: ክመ:ላመ:ኮነ:ትእመኑ::=: ኢ
ይትናገር: እነክ: ብዙኀ: መሰሌክው: ወይመጽእ: መልአኩ: ለዝንቱ:ዓለመ:ወሊይረ
31 ክብ:በላዕሌየ:ወሊመንተ:=: ወበሕቱ : ክመ: ያእመር: ዓለመ: ክመ: ለፈቅር:ለ
ለብ:ወእገብር:ትእዘዘ:: ተንሥኡ:ንሑር:እመዝየ:=:

1 ፲፡ እነ:ውእቱ: ዓጸደ:ወይን:ዘጽድቅ:ወለቡየ:ገባሪሁ::=: ኵሉ:ዓጽቅ:ዘኢይፈሪ:
2 በለዕሌየ:ይገመድው:ወይለትትው:: ወኵሉ: ዘይፈሪ:ያስተዓጽሕው: ክመ: ብዙኀ:
3 ፈድፋደ:ይፍረይ::=: ወለንትውሰ:ንጹሓን:ለንትው:በእንተ:ቃል:ዘነገርኩክው::=:
4 [ንበረ] : ቢየ:ወለነሂ:ብክው::በክመ:ዓጽቅ:ዘኢይክል:ፈሪየ:ባሕቲቱ:እመ:ኢሃሎ:
5 ውስተ:ጕንደ : ወይኑ::ክማሁ:ለንትውሂ:እመ:ኢነበርክው: ቢየ::= ላነ: ውእቱ:
ዓጸደ: ወይን : ወለንትው ፡ ለዕጹቂሁ: ወለቡየ : ገባሪሁ : ዘክበረ: ብየ: ወለነሂ: ቦቱ:
6 ውእቱ: ዘይፈሪ: ብዙኀ: ወዘእንበሌየሰ:ለልቦ: ዘትክሉ:ገቢረ: ወሊመንተኒ::=: ወ
ዘኢነበረ : ቢየ : ይገይልው : ወይገድፍው : ለፍላ: ክመ: ዓጽቅ: ወይየብሰ ፡ ወያስተጋ
7 ብእው: ወያውዕይው: በእሰት::=: እመ: ነበርክው: ቢየ:ይነብር: ቃልየ:ኀቤክው:
8 ወሰአሉ:ዘትፈቅዱ:ወትነሥኡ::=: ወበዝንቱ: ተሰብሐ: ለቡየ:ክመ:ብዙኀ:ፍረ:
ትፍርዩ:ወትኩኑ:ለር ደሊየ ፡፡=:

Et hoc dixi vobis manens vobiscum. Et Paracletus, Spiritus veritatis sanctus, 25
quem mittet Pater in nomine meo, ille docebit vos omnia, & suggeret vobis 26
omnia quæ dixi vobis. Ego pacem relinquo vobis: pacem meam do vobis, 27
& non prout dat mundus do vobis ego: non turbetur vobis cor vestrum, ne-
que timeatis. Audivistis quòd dixi vobis; Ibo, & redibo, & veniam ad vos: 28
si diligeretis me, gauderetis, quia vado ad Patrem: quia ille Pater major est
me. Et dixi vobis nunc, antequàm compleatur & fiat: ut quum factum fue- 29
rit, credatis. Non loquar ampliùs multa vobiscum: & veniet princeps hujus 30
mundi, & non inveniet in me quicquam. Sed ut cognoscat mundus, quòd 31
diligo Patrem, & facio mandata sua. Surgite, abeamus hinc.

CAP. XV.

EGo sum vinea vera, & Pater meus operarius ejus. Omnem palmitem non 1
ferentem fructum in me, abscindet, & tollet: & omnem ferentem fructum, 2
purgabit, ut abundantiùs fructum adferat. Et vos puri estis propter sermo- 3
nem quem loquutus sum vobis. [Manete] in me, & ego in vobis, sicut palmes 4
non potest ferre fructum, nisi fuerit in caudice vitis, sic vos etiam nisi manseritis
in me. Ego sum vinea, & vos palmites, & Pater meus operarius ejus: qui man- 5
sit in me, & ego etiam in eo, ipse est qui feret fructum multum: & absque me
nemo est qui potest facere quicquam. Et qui non mansit in me, amovebunt 6
eum, & ejicient eum foràs, sicut palmitem, & arescet, & colligent eum, & urent
eum in igne. Si manseritis in me, manebit sermo meus apud vos: & rogate 7
quodcunque volueritis, & accipietis. Et in hoc glorificatus est Pater meus, ut 8
multum fructum feratis, & sitis discipuli mei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 4 * شما از اول پاك بودید * بهر ان كلمه [كه] با شما گفتم * * در من استوار باشید * ومن در شما
انچنانك شاخ از خود میوه نتواند دادن * تا در درخت انكور استوار نباشد * وشما نیز انچنان
5 اگر در من استوار نباشید * * من درخت انكور * وشما شاخهایید * هر كه در من استوار باشد *
6 ومن در و اوست كه بسیار میوه دهد * براي انك بي من نتوانید † چیزي كردن * * اگر كسي در من
استوار نباشد * بیرون اوكنسته شود * همچون شاخي كه خشك شود اورا چینند * ودر اتش اندازند *
7 تا بسوزد * * اگر در من استوار باشید سخنها من نیز † در شما استوار باشد * وهر چه بخواهید * وبطلبید *
8 براي شما بشود * پدر بدین ستوده شود * و میوه بسیار دهید * وشاگردان من باشید *

Vos ab initio mundi estis, propter 3 4
illum sermonem quem vobis dixi. In
me firmi estote, & ego in vobis.
Quemadmodum palmes à semetipso
fructum non potest dare, dum in vi-
te firmus non manserit: & vos
quoque pariter, si in me firmi non fu-
eritis. Ego sum vitis, & vos pal- 5
mites estis. Quicunque in me firmus
fuerit, et ego in illo, ipse est qui fru-
ctum multum dabit: eo quòd sine me,
non potestis quicquam facere. Si quis 6
in me firmus non fuerit, foràs ipse
evelletur: ac tanquam palmitem,
qui exaruerit, eum colligent, & in
ignem conjicient ut exuratur. Si in 7
me firmi fueritis, verba mea etiam
in vobis firma erunt: & quicquid
volueritis, & petieritis, vobis fiet.
Pater in hoc glorificabitur, & fru- 8
ctum plurimum dabitis, ac discipu-
li mei eritis.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos: Manete in dilectione mea:
9 Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ.
Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut ego
10 Ἐὰν τὰς (δ) ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς
præcepta Patris mei servavi, & maneo ejus in dilectione. Hæc locutus
11 ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ταῦτα λελάλη-
sum vobis, ut gaudium meum in vobis *maneat*, & gaudium vestrum impleatur.
κα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν (ε) ὑμῖν μείνῃ, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ.
Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicèm, sicut dilexi vos. Ma-
12 Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. Μείζο-
13 jorem hac dilectionem nemo habet, ut quis animam suam ponat pro amicis
ζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τὶς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων
suis. Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis. Non
14 αὐτοῦ. Ὑμεῖς φίλοι μού ἐστε, ἐὰν ποιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. Οὐκέ-
15 *amplius* vos *dico* servos, quia servus nescit quid faciat ejus dominus. Vos autē dixi
τι λέγω ὑμᾶς δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα
amicos, quia omnia quæcunq; audivi à Patre meo, nota feci vobis. Non
16 φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. Οὐχ
vos me elegistis, sed ego elegi vos: & posui vos, ut *vos* abeatis, &
ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε, (η) καὶ
fructum afferatis, & fructus vester maneat: ut quodcunque petieritis Patrem in
καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ· ἵνα ὅ,τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ
nomine meo, det vobis. Hæc mando vobis, ut diligatis invicém.
ὀνόματί μου, δῷ ὑμῖν. Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.
Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis *odit*. Si
Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. Εἰ
de mundo fuissetis, mundus *proprium amaret*: quia verò de mun-
ὁκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κό-
do non estis, sed ego elegi vos de mundo, *propter hoc* odit
σμου οὐκ ἐστὲ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ
vos mundus. Mementote sermonis quem ego dixi vobis; Non est ser-
ὑμᾶς ὁ κόσμος. Μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστι δοῦ-
vus major domino suo. Si me persecuti sunt, & vos persequentur: Si
λος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν
sermonem meum servaverunt, & vestrum servabunt. Sed hæc o-
λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. Ἀλλὰ ταῦτα πάν-
mnia facient vobis propter nomen meum, quia nesciunt *mittentem* me.
τα ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασι τὸν πέμψαντά με.
Si non venissem & locutus fuissem eis, peccatum non haberent: nunc autem ex-
Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχον. νῦν δὲ πρό-
cusationem non habent de peccato suo. *Me odio habens*, & Pa-
φασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πα-
trem meum odit.
τέρα μου μισεῖ.

MS. A. (δ) ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τήρησητε, (ε) ὑμῖν ᾖ, καὶ (ζ) λέγω ὑμᾶς (η) καὶ πολὺν καρπὸν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * ܐܝܟܢܐ ܕܚܒܢ ܐܒܐ ܠܝ ܐܦ ܐܢܐ ܚܒܝܬ ܠܟܘܢ. ܩܘܡܘ ܒܚܘܒܝ. * ܐܢ ܨܛܪܬܘ ܦܘܩܕܢܝ
10 ܐܝܟ ܕܐܢܐ ܨܛܪܬ ܦܘܩܕܢ ܐܒܝ ܘܩܐܡ ܒܚܘܒܬܗ. ܐܢܬܘܢ ܕܬܨܛܪܘܢ ܦܘܩܕܢܝ ܐܦ ܐܢܬܘܢ
11 ܬܬܩܝܡܘܢ ܒܚܘܒܬܝ. * ܗܟܡ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ ܕܒܟ ܚܕܘܬܝ ܒܟܘܢ. ܘܬܫܠܡ ܫܘܒܚܐ
12 * ܕܝܠܟ ܩܕܡ ܐܒܐ ܒܫܡܝ. ܐܢܬܘܢ ܕܐܢܐ ܚܒܝܬ ܠܟܘܢ. * ܫܘܬܦܘ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ
13
14 ܚܒܝܒܝ ܗܘ. ܕܐܢ ܬܥܒܕܘܢ ܒܫܡܝ ܫܘܬܦܘ ܐܢܬܘܢ. * ܕܐܢ ܐܢܫ ܢܬܠ ܢܦܫܗ
15 ܥܠ ܚܒܪܐ ܗܕܐ. * ܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܥܒܕܐ ܡܛܠ ܕܥܒܕܐ ܠܐ ܝܕܥ ܡܐ ܕܥܒܕ
ܡܪܗ. ܐܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܚܒܝܒܐ ܡܛܠ ܕܟܠ ܡܐ ܕܫܡܥܬ ܡܢ ܐܒܝ ܐܘܕܥܬ ܠܟܘܢ.
16 * ܠܐ ܐܢܬܘܢ ܒܚܪܬܘܢܢ. ܐܠܐ ܐܢܐ ܒܚܪܬ ܒܟܘܢ. ܘܫܘܬܦܬܟܘܢ
ܩܝܡܬ. ܕܬܐܙܠܘܢ ܘܬܐܬܘ ܦܝܪܐ. ܘܦܝܪܟܘܢ ܢܬܩܝܡ. ܕܟܠ ܕܬܫܐܠܘܢ ܡܢ ܐܒܐ
17 ܒܫܡܝ ܢܬܠ ܠܟܘܢ. * ܗܟܡ ܦܩܕ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܬܚܒܘ ܚܕ ܠܚܕ: * ܐܢ ܥܠܡܐ
18 ܢܣܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢ ܠܐ ܐܢܬܘܢ ܢܣܢܐ ܠܝ ܩܕܡ ܕܐܢܬܘܢ ܕܥ ܕܠܝ ܐܢ ܢܣܢ
19 ܠܟܘܢ ܡܢ ܥܠܡܐ. * ܐܠܐ ܕܡܢ ܥܠܡܐ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ. ܥܠܡܐ ܕܝܠܗ ܢܪܚܡ
ܠܗ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܢ ܥܠܡܐ ܐܢܬܘܢ. ܐܠܐ ܐܢܐ ܒܪܝܬ ܠܟܘܢ ܡܢ ܥܠܡܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ
20 ܥܠܡܐ ܢܣܢܐ ܠܟܘܢ. * ܕܟܪܘ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܠܝܬ ܥܒܕ ܪܒ ܡܢ ܡܪܗ.
ܐܢ ܪܕܘ ܠܝ ܐܦ ܠܟܘܢ ܢܪܕܘܢ. ܐܢ ܢܛܪܘ ܡܠܬܝ ܐܦ ܠܟܘܢ ܢܛܪܘܢ. * ܐܠܐ
21 ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܥܒܕܘ ܠܟܘܢ ܥܠ ܫܡܝ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܠܗ ܕܫܕܪܢܝ. * ܐܠܐ
22 ܐܢ ܠܐ ܐܬܝܬ ܘܡܠܠܬ ܥܡܗܘܢ ܚܛܗܐ ܠܐ ܗܘ ܠܗܘܢ. ܗܫܐ ܕܠܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܐܦ
ܥܠ ܚܛܗܬܗܘܢ ܡܕܡ. * ܕܣܢܐ ܠܝ ܐܦ ܠܐܒܝ ܣܢܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܠܐ ܥܒܕܬ ܒܝܬܗܘܢ
23 ܥܒܕܐ ܕܠܐ ܥܒܕ ܐܚܪܢܐ ܒܝܬܗܘܢ. * ܘܠܐ ܒܝ ܗܢܘ ܕܣܢܐ ܠܝ ܐܦ ܠܐܒܝ ܣܢܐ.

Prout dilexit me Pater meus, ego quoquè dilexi vos: permanete in charitate mea. 9
Si præcepta mea custodieritis, manebitis in mei ipsius dilectione, quemadmodum ego custodivi præcepta Patris mei, & permaneo in dilectione ejus. Hæc locutus sum vobiscum, 10
ut gaudium meum sit in vobis, & impleatur gaudium vestrum. Hoc est præceptum meum, ut diligatis alius alium, prout ego dilexi vos. Charitas major ista nulla est, quâ quis 11
animam suam ponat pro amicis suis. Vos amici mei estis, si feceritis quicquid præcipio vobis. Non ampliùs vocaturus sum vos 12
servos, quandoquidem servus nescit quid faciat herus ipsius: amicos autem meos vocavi vos; quoniam quicquid audivi à Patre meo, notum feci vobis. Non vos elegistis 13
me, sed ego ipse elegi vos, atque posui vos: ut & vos abeuntes afferatis fructus, & fructus vestri permaneant: ut quicquid rogaveritis Patrem meum in nomine meo, det vobis. Hæc præcipio vobis, ut diligatis alius 14
alium. Quòd si mundus oderit vos, scitote quòd prius quàm vos, me odio habuerit. At si ex mundo fuissetis, mundus quod suum 15
est amaret: sed non estis ex mundo; ego enim elegi vos ex mundo, propterea odit vos mundus. Mementote sermonis quem ego dixi vo- 16
bis, Non est servus major hero suo. Si me insectati sunt, & vos insectabuntur: quòd si sermonem meum servârunt, vestrum quoque servabunt. Sed hæc omnia 17
agent in vos propter nomen meum, quippe qui non noverint eum qui misit me. Ni- 18
si ego veniissem & allocutus essem eos, non haberent peccatum: nunc autem nullus est ipsis prætextus pro peccatis suis. Is qui me 19
odit, & Patrem meum odit.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * انچنانك † پدرم مرا دوست † داشت * من نيز شمارا دوست داشتم * دردوستي من پايدار باشيد. *
10 انچنانك من فرمان پدرم نگاه داشتم * شما نيز فرمان من نگه داريد * و دردوستي [من استوار
11 باشيد انچنانك من دردوستي] پدر استوارمي باشم * اينها با شما گفتم * تا شادي من در شما
12 باشد * و شادماني شما تمام شود * اينست فرمان من كه يك ديگررا دوست † داريد * انچنانك
13 من شمارا دوست † داشتم * * ازين پيشتر دوستي نباشد * كه ادمي جان خودرا عوض دوستان
14 خود بدهد * * شما دوستان منيد * اگر بكنيد هر چه بشما فرمايم * * ازين ساعت شمارا
15 بندگان نمي خوانم * براي انك بنده نداند كه خداوند او چه مي كند * اكنون شمارا
16 دوستان خود خواندم * براي انك هر چه از پدرم شنيدم بشما سپاردم * * نه
شما مرا گزيديد * ليكن من شمارا گزيدم * وشمارا در كار اوردم * تا شما نيز
بريد * ومیوه بياوريد * و ميوه هاء شما جاويد بمانند * كه از پدرم بنام من
17 بخواهيد * بشما بدهد * * اينها بشما مي سپارم * كه يكديگررا دوست داريد *
18 * و اگر خلق شمارا دشمن دارند * بدانيد كه از شما زودتر مرا دشمن دارند *

Quemadmodum Pater meus me dilexit, ego etiam vos dilexi: in dilectione mea permanete. Quemadmodum ego mandatum Patris mei servavi, vos etiam mandatum meum servate: & in amore meo firmi estote, quemadmodum ego in amore Patris firmus sum. Hæc vobiscum locutus sum, ut gaudium meum in vobis sit, & gaudium vestrum impleatur. Hoc est mandatum meum, ut unus alium diligatis quemadmodum ego vos dilexi. Hâc major dilectio non est, ut homo vitam suam pro amicis suis det. Vos amici mei estis, si feceritis omnia quæ vobis mando. Ab hac hora vos servos non voco; quia servus nescit quid dominus ejus facit: jam vos amicos meos vocavi, eò quòd quicquid à Patre meo audivi, vobis tradidi. Non vos me elegistis, sed ego vos elegi, & vos in opus induxi, ut vos etiam abeatis, & fructum feratis, & fructus vestri in æternum maneant: ut quicquid à Patre meo in nomine meo petieritis, vobis det. Hæc vobis mando, ut unus alium diligatis. Et si homines vos odio habent, scitote quòd vobis priorem me odio habuerunt.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

9 Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si præcepta
10 mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, ſicut & ego Patris mei præcepta ſer-
11 vavi, & manео in ejus dilectione. Hæc locutus ſum vobis, ut gaudium meum in
12 vobis ſit, & gaudium veſtrum impleatur. Hoc eſt præceptum meum, ut diligatis
13 invicèm, ſicut dilexi vos. Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam ſuam
14 ponat quis pro amicis ſuis. Vos amici mei eſtis, ſi feceritis quæ ego præcipio vo-
15 bis. Jam non dicam vos ſervos: quia ſervus neſcit quid faciat dominus ejus. Vos
autem dixi amicos; quia omnia quæcunque audivi à Patre meo, nota feci vobis.
16 Non vos me elegiſtis: ſed ego elegi vos, & poſui vos ut eatis, & fructum afferatis;
& fructus veſter maneat: ut quodcunque petieritis Patrem in nomine meo, det vo- 17
bis. Hæc mando vobis, ut diligatis invicém. Si mundus vos odit, ſcitote quia 18
me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuiſſetis, mundus quod ſuum erat di- 19
ligeret: quia verò de mundo non eſtis, ſed ego elegi vos de mundo, propterea odit
vos mundus. Mementote ſermonis mei, quem ego dixi vobis; Non eſt ſervus ma- 20
jor dño ſuo. Si me perſecuti ſunt, & vos perſequentur: ſi ſermoné meũ ſervaverunt,
et veſtrũ ſervabunt. Sed hæc omnia facient vobis propter nomen meũ: quia neſciunt 21
eum, qui miſit me. Si non veniſſẽ, et locut⁹ fuiſſem eis, peccatũ non haberent: nunc 22
autem excuſationem non habent de peccato ſuo. Qui me odit: & Patrẽ meum odit. 23

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

كَمَا أَحَبَّنِي أَبِي كَذَلِكَ أَحْبَبْتُكُمْ * اثْبُتُوا فِي مَحَبَّتِي * فَإِنْ حَفِظْتُمْ وَصَايَايَ ثَبَتُّمْ فِي مَحَبَّتِي * 9 10
كَمَا أَنِّي حَفِظْتُ وَصَايَا أَبِي وَأَنَا ثَابِتٌ فِي مَحَبَّتِهِ * كَلَّمْتُكُمْ بِهٰذَا لِيَكُونَ فَرَحِي فِيكُمْ وَيَتِمَّ فَرَحُكُمْ * 11
هٰذِهِ وَصِيَّتِي أَنْ تُحِبُّوا بَعْضُكُمْ بَعْضًا كَمَا أَحْبَبْتُكُمْ * مَا مِنْ حُبٍّ أَعْظَمَ مِنْ هٰذَا أَنْ يَبْذِلَ 12 13
ٱلْإِنْسَانُ نَفْسَهُ عَنْ أَحِبَّائِهِ * وَأَنْتُمْ أَحِبَّائِي إِنْ عَمِلْتُمْ كُلَّمَا أَوْصَيْتُكُمْ بِهِ * وَلَسْتُ أُسَمِّيكُمُ ٱلْآنَ 14 15
عَبِيدًا لِأَنَّ ٱلْعَبْدَ لَا يَعْلَمُ مَا يَصْنَعُ سَيِّدُهُ * لٰكِنِّي سَمَّيْتُكُمْ أَحِبَّائِي لِأَنِّي أَعْلَمْتُكُمْ بِكُلِّمَا
سَمِعْتُ مِنْ أَبِي * لَيْسَ أَنْتُمْ اخْتَرْتُمُونِي بَلْ أَنَا اخْتَرْتُكُمْ * وَأَقَمْتُكُمْ تَنْطَلِقُونَ لِتَأْتُوا بِثَمَرٍ 16
وَيَدُومَ ثَمَرُكُمْ * لِكَيْ يُعْطِيَكُمْ أَبِي كُلَّمَا تَسْأَلُونَهُ بِٱسْمِي * إِنَّمَا أُوصِيكُمْ بِهٰذَا لِكَيْ تُحِبُّوا 17
بَعْضُكُمْ بَعْضًا * إِنْ كَانَ ٱلْعَالَمُ يُبْغِضُكُمْ فَٱعْلَمُوا أَنَّهُ قَدْ أَبْغَضَنِي قَبْلَكُمْ * لَوْ كُنْتُمْ مِنَ 18 19
ٱلْعَالَمِ لَكَانَ ٱلْعَالَمُ يُحِبُّ مَنْ هُوَ مِنْهُ * لٰكِنَّكُمْ لَسْتُمْ مِنَ ٱلْعَالَمِ بَلِ اخْتَرْتُكُمْ مِنَ ٱلْعَالَمِ * مِنْ
أَجْلِ هٰذَا يُبْغِضُكُمُ ٱلْعَالَمُ * ٱذْكُرُوا ٱلْكَلَامَ ٱلَّذِي قُلْتُهُ أَنَا لَكُمْ مَا مِنْ عَبْدٍ أَعْظَمُ مِنْ 20
سَيِّدِهِ * إِنْ كَانُوا طَرَدُونِي فَسَوْفَ يَطْرُدُونَكُمْ أَيْضًا * وَإِنْ كَانُوا حَفِظُوا قَوْلِي فَسَوْفَ يَحْفَظُونَ
قَوْلَكُمْ أَيْضًا * لٰكِنَّهُمْ إِنَّمَا يَفْعَلُونَ هٰذَا كُلَّهُ بِكُمْ مِنْ أَجْلِ ٱسْمِي * لِأَنَّهُمْ لَا يَعْرِفُونَ مَنْ 21
أَرْسَلَنِي * لَوْ لَمْ آتِ وَأُكَلِّمْهُمْ لَمْ تَكُنْ لَهُمْ خَطِيَّةٌ * وَٱلْآنَ فَلَيْسَ لَهُمْ عُذْرٌ فِي خَطِيَّتِهِمْ * مَنْ 22 23
يُبْغِضُنِي يُبْغِضُ أَبِي أَيْضًا *

Sicut dilexit me Pater meus, ita dilexi 9
vos. Manete in dilectione mea. Et qui- 10
dem ſi ſervaveritis mandata mea, mane-
bitis in dilectione mea: ſicut ego ſerva-
vi mandata Patris mei, & ego conſtans
ſum in dilectione ipſius. Locutus ſum 11
vobis hoc, ut ſit gaudium meum in vo-
bis, & impleatur gaudium veſtrum. Hoc 12
eſt præceptum meum, ut diligat alter ve-
ſtri alterum, ſicut dilexi vos. Non eſt 13
dilectio major hâc, ut permutet quis ani-
mam ſuam pro amicis ſuis. Et vos ami- 14
ci mei eſtis, ſi feceritis quæcunque præ-
cepi vobis. Et non vocabo vos modò ſer- 15
vos, quia ſervus ignorat quid faciat
dominus ejus: Sed vocavi vos amicos
meos, quia nota feci vobis quæcunque
audivi à Patre meo. Non vos elegiſtis 16
me, ſed ego elegi vos, & ſtatui vos abire ut
afferatis fructus, & permaneant fructus
veſtri: ut det vobis Pater meus quic-
quid petieritis ab eo in nomine meo. Ve- 17
rùm præcepi vobis hoc, ut diligat alter
veſtrî alterum. Si mundus odit vos, ſci- 18
tote quòd odio me habuit priuſquàm vos.
Si eſſetis de mundo, certè mundus dili- 19
geret eos qui ex ipſo ſunt; vos autem
non eſtis ex mundo, imò elegi vos ex
mundo: propterea odit vos mundus. Me- 20
mentote ſermonis quem dixì ego vobis,
Non eſt ſervus major domino ſuo. Si per-
ſecuti ſunt me, profectò perſequentur vos
etiam: & ſi ſervaverunt ſermonem meum,
profectò ſervabunt ſermonem veſtrum et-
iam. Verùm facient hæc omnia vobis, 21
propter nomen meum: quia non agnoſcunt
eum qui miſit me. Si non veniſſem, & 22
allocutus fuiſſem eos, non eſſet eis pec-
catum: at nunc non eſt eis excuſatio
pro peccato ſuo. Qui odit me, odit 23
Patrem meum etiam.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9
10 በከመ፡አፍቀረኒ፡አብ፡እኒሂ፡አፈቀርክሙ፡ሃልዉ፡ብፍቅርየ።።።እመ፡ዕቀቡ፡ 9
11 ትእዛዝየ፡በከመ፡አነ፡ዐቀብኩ፡ ኵሉ ፡ ትእዛዘ፡ ለአቡየ፡ወእሄሉ፡በፍቅሩ።።ዝንባር 10
ኩክሙ፡ ዘንተ፡ ከመ፡ ይሄሉ ፡ ፍቅርየ ፡ ኀቤክሙ ፡ ከመ ፡ ፍጹመ ፡ ይኩን ፡ ፈሠሐክ
12 ሙ።።=። ወዘንተ፡ ለዘንዙኩሙ፡ ከመ፡ ትትፋቀሩ፡ በቤናቲክሙ፡ በከመ፡ ለፍቀርኩክ
13 ሙ።=። ዘይዓቢ፡ እመ፯ ፡ ፍቅረ ፡ ለልቦ፡ ከመ ፡ ዘቦ ፡ ዘይጫኩ ፡ ነፍሶ፡ ህየተ፡ ቤ
14 ዛ፡ ለዕር ክቲሁ።።=። ለንትሙኬ ፡ ለዕርክቲየ ፡ ለንትሙ ፡ እመ ፡ ገበርክሙ፡ ዘለዘ
15 ንዙክሙ።።=። ሊይብለክሙ፡ እንከ፡ ለግብር ትየ፡ እስመ፡ ገብርሶ ፡ ሊያለመር ፡ ዘ
ይርሲዮ ፡ እግዚኡ ፡ ወለክሙሰ ፡ ለዕርክቲየ ፡ እቤለክሙ ፡ እሰመ ፡ ኵሉ ፡ ዘሰማ
16 ዕኩ ፡ በኀቡ ፡ ለቡየ ፡ ነገርኩክሙ።።=። ለኮ ፡ ለንትሙ ፡ ዘኀረይክሙኒ ፡ ለነ ፡ ኀረ
ይኩክሙ፡ ወዚኦኩክሙ፡ ከመ፡ ትሑሩ፡ ወፍሬ፡ ትፍረዩ፡ ዘይነብር፡ ፍሬ።። ከመ፡ዮሃ
17 ብክሙ ፡ ለብ ፡ ዘሰላልክመው ፡ በከመየ።=። ዘንተ ፡ እሌዝዘክሙ ፡ ከመ ፡ ትት
18 ፈቀሩ ፡ በቤናቲክሙ።።=። እመኒ ፡ ጸልእክሙ ፡ ዓለመ ፡ ለእመሩ ፡ ከመ፡ኪያየ፡
19 ቀደመ ፡ ጸሊእ።።=። ሶበሁ ፡ እመዓለመ ፡ ለንትሙ ፡ እመለፍቀረክሙ ፡ ዓለመ፡
ዘለሁ ፡ ወእስመ ፡ ኢኮንክሙ ፡ እመዓለመ ፡ ወለነ ፡ ኀረይኩክሙ፡ እመዓለመ ፡ በእ
20 ንተዝ ፡ ይጸልእክሙ ፡ ዓለመ።።=። ተዘከሩ ፡ ቃልየ ፡ ዘእቤለክሙ ፡ ለልቦ ፡ ገብር፡
ዘይዓቢ ፡ እመእግዚኡ።። ዘኪያየ ፡ ሰደዱ ፡ ኪያክሙኒ ፡ ይሰድዱ።። ሶበሰ ፡ ቃልየ ፡
21 ዐቀቡ ፡ ቃልክሙኒ ፡ እመዓቀቡ።=። ወባሕቱ ፡ ዘንተ ፡ ኵሉ ፡ ይገብሩ።።
22 በለዕቤክሙ ፡ በእንተ ፡ ስመየ ፡ እስመ ፡ ኢያለመርዎ ፡ ለዘ ፡ ፈነወኒ።።=። ወሶበ ፡
ኢመጸእኩ ፡ ወኢነገርክዎሙ ፡ እመድኅኑ ፡ እመጌጋዮሙ።። ወይእዜሰ ፡ ለልቦ
23 ሙ ፡ ምክንያተ ፡ በእንተ ፡ ጌጋዮሙ።።=። ዘጸልእ ፡ ኪያየ ፡ ጸልአ ፡ ለአቡ
የ።።=።

Sicut dilexit me Pater, ego etiam diligo vos: eſtote in dilectione mea. 9
Si dilexeritis me, ſervate mandata mea: ſicut ego ſervavi omnia mandata patris 10
mei, & ſum in dilectione ejus. Et loquutus ſum vobis hoc, ut ſit dilectio 11
mea apud vos, ut plena fiat lætitia veſtra. Et hoc præcepi vobis ut diligatis 12
vos invicèm, ſicut dilexi vos. Majorem hâc dilectionem nemo habet, ut 13
quis ſit qui tradat animam ſuam pro redemptione amicorum ſuorum. Vos 14
igitur amici mei eſtis, ſi feceritis quæ mandavi vobis. Non dicam vobis 15
ampliùs, Servi mei, quia ſervus neſcit quid facit dominus ejus: ſed vos ami-
cos meos dixi, quia omnia quæ audivi apud patrem meum, dixi vobis.
Non vos *eſtis* qui elegiſtis me: ego elegi vos, & conſtitui vos, ut eatis, & 16
fructum feratis, permanentem fructum: ut det vobis Pater, quæcunque pe-
tieritis in nomine meo. Hoc præcepi vobis ut diligatis vos invicém. 17
Si odit vos mundus, ſcitote quòd me priùs odio habuit. Si ex mundo eſ- 18
ſetis, tunc diligeret mundus *quod* ſuum *eſt*: & quoniam non fuiſtis ex mundo,
& ego elegi vos ex mundo, propterea odit vos mundus. Mementote ſermo- 19
nis mei quem dixi vobis, Non eſt ſervus qui major eſt domino ſuo: qui 20
me perſequuti ſunt, vos perſequentur: ſi ſermonem meum ſervaverunt,
utique ſermonem veſtrum ſervarent. Sed hoc totum facient vobis propter 21
nomen meum, quia neſciunt eum qui miſit me. Et ſi non veniſſem, & 22
non loquutus eſſem iis, tunc liberi eſſent à peccatis ſuis: & nunc non ha-
bent excuſationem pro peccatis eorum. Qui odit me, odit Patrem 23
meum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

اگر از دنیا مي بودید * دنیا شمارا دوست مي داشت * لیکن از دنیا نیستید * منم که 19
شمارا از دنیا گزیدم * براي این دنیا شمارا دشمن دارند * بیاد اورید کلمه که با شما 20
گفتم * نیست بنده بزرگتر از خداوند خود * اگر مرا رانده اند شمارا نیز برانند * واگر سخنها مرا
نگه داشتند * سخنهاء شما نیز نگه دارند * لیکن این همه بشما بکنند * براي نام 21
من * که ندانستند انرا که مرا فرستاد * واگر نمي آمدم * وبا ایشان سخن نمي گفتم 22
ایشانرا گناه نمي بود * اکنون بر گناه خود پوزش ندارند * هر که با من دشمنست با پدر 23
من نیز دشمن است *

Si de mundo eſſetis, mundus vos 19
amaret: ſed de mundo non eſtis:
ego ſum qui vos ex mundo elegi, id-
eo homines mundi vos odio ha-
bent. In memoriam reducite ſermo- 20
nem quem vobis dixi; Non eſt ſer-
vus major domino ſuo: ſi me perſe-
quuti ſunt, vos etiam perſequentur;
& ſi verba mea ſervârunt, verba
veſtra etiam ſervabunt. Sed hæc 21
omnia vobis facient propter nomen
meum: quia non noverunt eum qui
me miſit. Et ſi non veniſſem, & 22
cum eis non locutus eſſem, eis pec-
catum non eſſet: nunc autem de
peccato ſuo excuſationem non ha-
bent. Quicunque mecum inimicus 23
eſt, cum Patre meo etiam inimi-
cus eſt.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΖ'.

Si opera non feciſſem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non ha-
24 Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς, ἃ οὐδεὶς ἄλλος (δ) πεποίηκεν, ἁμαρτίαν οὐκ ἂν-
berent. Nunc autem & viderunt, & oderunt & me & Patrem meum. Sed
25 χον· νῦν δὲ καὶ ἑωράκασι, καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. Ἀλλ'
ut adimpleatur ſermo ſcriptus in lege eorum: Quia oderunt me gra-
ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν, Ὅτι ἐμίσησάν με δωρε-
tis. Cùm autem venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à Patre,
26 ἀν. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρὸς, ΙΖ'
(Spiritum veritatis, qui à Patre procedit,) ille teſtabitur de
(τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται,) ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ
me. Et vos autem teſtabimini, quia ab initio cum me eſtis.
27 ἐμοῦ. Καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

CAP. XVI. ις'.

1 HAec locutus ſum vobis, ut non ſcandalizemini. Abſque ſynagogis facient
2 Ταῦτα λελάλημα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν
vos: ſed venit hora, ut omnis interficiens vos, exiſtimet cultum adferre
ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς, δόξῃ λατρείαν προσφέρειν
Deo. Et hæc facient vobis, quia non noverunt Patrem,
3 (α) τῷ Θεῷ. Καὶ ταῦτα (β) ποιήσουσιν ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα,
neque me. Sed hæc locutus ſum vobis, ut cùm venerit hora, re-
4 οὐδὲ ἐμέ. Ἀλλὰ ταῦτα λελάλημα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ (γ) ὥρα, μνη-

MS. A. (δ) ἐποίησεν, Κεφ. ις'. MS. A. (α) τῷ Κυείῳ. (β) ποιήσουσιν, ὅτι (γ) ὥρα αὐτῶν, μνημονεύητε αὐτῶν, (δ) ὑπάγεις; Ὅτι (ε) ἐὰν δὲ ἐγὼ μὴ

minisſcamini eorum, quia ego dixi vobis. Hæc autem vobis ex initio non di-
μνημόνητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶ-
xi, quia cum vobis eram. Nunc autem vado ad mittentem me: &
πον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ
nemo ex vobis interrogat me, Quò vadis? Sed quia hæc locu-
οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, Ποῦ (δ) ὑπάγεις; Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελά-
tus ſum vobis, triſtitia implevit veſtrum cor. Sed ego ve-
λημα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀ-
ritatem dico vobis: expedit vobis ut ego vadam: Si enim non ab-
λήθειαν λέγω ὑμῖν· Συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· (ε) ἐὰν γὰρ μὴ ἀπ-
iero, Paracletus non veniet ad vos: Si autem abiero, mittam
έλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω
eum ad vos. Et veniens ille arguet mundum de peccato,
αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας,
& de juſtitia, & de judicio. De peccato quidem, quia non cre-
καὶ περὶ δικαιοσύνης, καὶ περὶ κρίσεως. Περὶ ἁμαρτίας μέν, ὅτι οὐ πιστεύ-
dunt in me. De juſtitia verò, quia ad Patrem meum vado, &
ουσιν εἰς ἐμέ. Περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου ὑπάγω, καὶ
non amplius videbitis me. De autem judicio, quia princeps mundi hujus
οὐκέτι θεωρεῖτέ με. Περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου
judicatus eſt. Adhuc multa habeo dicere vobis, ſed non poteſtis portare modò.
κέκριται. Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

24 Si opera non feciſſem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent: nunc
25 autem & viderunt, & oderunt & me, & Patrem meum. Sed ut adimpleatur
26 ſermo, qui in lege eorum ſcriptus eſt; Quia odio habuerunt me gratis. Cùm
autem venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis à Patre, Spiritum veritatis
27 qui à Patre procedit, ille teſtimonium perhibebit de me: Et vos teſtimonium perhibebitis, quia ab initio mecum eſtis.

CAP. XVI.

1 2 HÆc locutus ſum vobis, ut non ſcandalizemini. Abſque ſynagogis facient vos:
ſed venit hora, ut omnis qui interficit vos, arbitretur obſequium ſe præſtare Deo.
3 4 Et hæc facient vobis, quia non noverunt Patrem, neque me. Sed hæc locutus
ſum vobis: ut cùm venerit hora eorum, reminiſcamini quia ego dixi vobis.
Hæc autem vobis ab initio non dixi, quia vobiſcum eram. Et nunc vado ad eum, 5
qui miſit me: & nemo ex vobis interrogat me, Quò vadis? Sed quia hæc locu- 6
tus ſum vobis, triſtitia implevit cor veſtrum. Sed ego veritatem dico vobis: ex- 7
pedit vobis ut ego vadam: ſi enim non abiero, Paraclitus non veniet ad vos:
ſi autem abiero, mittam eum ad vos. Et cùm venerit ille, arguet mundum de 8
peccato, & de juſtitia, & de judicio. De peccato quidem, quia non credide- 9
runt in me: De juſtitia verò, quia ad Patrem vado, & jam non videbitis me: 10
De judicio autem, quia princeps hujus mundi jam judicatus eſt. Adhuc multa 11
habeo vobis dicere: ſed non poteſtis portare modò. 12

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 *لَوْ لَمْ أَعْمَلْ فِيهِمْ أَعْمَالًا لَمْ يَعْمَلْهَا آخَرُ لَمْ تَكُنْ لَهُمْ خَطِيَّةٌ* وَالْآنَ فَإِنَّهُمْ قَدْ رَأَوْا وَأَبْغَضُونِي
25 مَعَ أَبِي أَيْضًا * لِتَتِمَّ الْكَلِمَةُ الْمَكْتُوبَةُ فِي نَامُوسِهِمْ أَنَّهُمْ أَبْغَضُونِي مَجَّانًا *
26 * الْفَصْلُ الْخَامِسُ وَالثَّلَاثُونَ * * إِذَا جَاءَ الْمُعَزِّي الَّذِي أُرْسِلُهُ إِلَيْكُمْ رُوحُ
27 الْحَقِّ الَّذِي مِنَ الْآبِ فَهُوَ يَشْهَدُ لِي * وَأَنْتُمْ أَيْضًا تَشْهَدُونَ لِأَنَّكُمْ مَعِي مُنْذُ الِابْتِدَاءِ *
1 * كَلَّمْتُكُمْ بِهَذَا لِكَيْلَا تَشُكُّوا * فَإِنَّهُ سَوْفَ يُخْرِجُونَكُمْ مِنْ مَجَامِعِهِمْ * لَكِنِ سَتَأْتِي سَاعَةٌ
2 يَظُنُّ فِيهَا كُلُّ مَنْ يَقْتُلُكُمْ أَنَّهُ يُقَرِّبُ قُرْبَانًا لِلَّهِ * وَإِنَّمَا يَفْعَلُونَ هَذَا لِأَنَّهُمْ لَمْ يَعْرِفُوا الْآبَ وَلَا
3 أَنَا * لَكِنْ كَلَّمْتُكُمْ بِهَذَا حَتَّى إِذَا جَاءَتْ سَاعَتُهُمْ تَذْكُرُونَ أَنِّي قُلْتُ لَكُمْ * وَلَمْ أَكُنْ أَقُولُ
4 لَكُمْ هَذَا مِنْ قَبْلُ لِأَنِّي مَعَكُمْ * وَالْآنَ فَإِنِّي مُنْطَلِقٌ إِلَى مَنْ أَرْسَلَنِي * وَلَيْسَ أَحَدٌ مِنْكُمْ يَسْأَلُنِي
5 إِلَى أَيْنَ أَذْهَبُ * لِأَنِّي قُلْتُ لَكُمْ هَذَا وَجَاءَتِ الْكَآبَةُ فَمَلَأَتْ قُلُوبَكُمْ * لَكِنِّي أَقُولُ لَكُمُ الْحَقَّ
6 7 أَنَّهُ خَيْرٌ لَكُمْ أَنْ أَنْطَلِقَ * لِأَنِّي إِنْ لَمْ أَنْطَلِقْ لَمْ يَأْتِكُمُ الْمُعَزِّي * فَإِذَا انْطَلَقْتُ أُرْسِلُهُ إِلَيْكُمْ *
8 * فَإِذَا جَاءَ ذَاكَ فَهُوَ يُوَبِّخُ الْعَالَمَ عَلَى الْخَطِيَّةِ وَعَلَى الْبِرِّ وَعَلَى الْحُكْمِ * أَمَّا عَلَى الْخَطِيَّةِ
9 10 فَلِأَنَّهُمْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِي * وَأَمَّا عَلَى الْبِرِّ فَلِأَنِّي مُنْطَلِقٌ إِلَى الْآبِ وَلَسْتُمْ تَرَوْنَنِي * وَأَمَّا عَلَى الْحُكْمِ
11 فَإِنَّ رَئِيسَ هَذَا الْعَالَمِ يُدَانُ * وَإِنَّ لِي كَلَامًا كَثِيرًا أُرِيدُ أَنْ أَقُولَهُ لَكُمْ لَكِنَّكُمْ لَسْتُمْ
12 تَطِيقُونَ حَمْلَهُ الْآنَ *

Si non feciſſem in eis opera, quæ non fecit alius, non eſſet eis peccatum. Nunc autem ipſi quidem jam viderunt, & tamen oderunt me cum Patre meo etiam. ut finem aſſequatur ſermo ſcriptus in lege eorum, quòd oderunt me gratis. 24 25

Sectio trigeſima quinta.

Cùm venerit Conſolator quem mittam vobis, Spiritum veritatis venientem ex Patre, ipſe atteſtabitur mihi. Et vos etiam teſtabimini, quia vos mecum eſtis ab initio. 26 27

CAP. XVI.

LOcutus ſum vobis hoc, ut non ſcandalizemini. Nam futurum eſt ut expellant vos è ſynagogis ſuis. Imò veniet hora in qua arbitrabitur omnis qui interficit vos, offerre ſe ſacrificium Deo. Et quidem facient hoc, quia non noverunt Patrem, neque me. Sed locutus ſum vobis hoc, ut cùm venerit hora eorum, reminiſcamini me dixiſſe vobis. Et non ſignificavi vobis hoc priùs, quia vobiſcum eram: At nunc perrecturus ſum ad eum qui miſit me: & nemo ex vobis percontatur à me quò vadam, Quia dixi vobis hæc, & venit triſtitia, ac implevit corda veſtra. Sed dico vobis veritatem, quòd melius eſt vobis ut vadam: quia ſi non abiero, non veniet ad vos Conſolator: at quum abiero, certiſſimè mittam eum ad vos. Et cùm venerit ille, ipſe arguet mundum de peccato, & de juſtitia, & de judicio. Et quidem de peccato, quia non crediderunt in me. At verò de juſtitia, quia perrecturus ſum ad Patrem, & non videbitis me. At verò de judicio, quia princeps hujus mundi judicandus eſt. Et quidem ſuppetunt mihi verba multa quæ vellem dicere vobis, ſed non poteſtis portare ea modò. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ሶበ: ሊ ገበርኩ: ሎው: ግብረ: ዘበዕድ: ሊ ገብሮ: እመድኅኑ: እመጌጋይ:: ወይእዜሰ:
25 ርእዩኒሂ: ወጸልሉኒሂ: ኪያየሂ: ወለባየኒ:: ⁘ ወባሕቱ: ከመ: ይብጸሕ: ቃለ: ዶሪቶ
ው: ዘይቤ: ጸልሉኒ: በከንቱ:: ⁘
በእንተ: ጳራቅሊጦስ:: ⁘
26 ፈመጺ ለ: ጳራቅሊጦስ: ዘለነ: እፈኑ: ለክሙ: እመኀበ: አብ: መንፈሰ: ጽድቅ: ዘይወፅእ:
27 እመኀበ: ላቡ: ውእቱ: ሰማዕተየ:: ⁘ ወእንትሙሂ: ሰማዕተየ: ከመ: እመትከት:
1 ሃሎ: መሰልዮ:: ⁘
2 12 ወዘእንተ: ነገርኩክሙ: ከመ: ሊትስሐቱ: ወሊትትዓቀፉ:: ⁘ እመኲራቦሙ: ያወፅኡ
ክሙ: ወባሕቱ: ይበጽሕ: ጊዜሁ: ከመ: ኵሉ: ዘይቀትለክሙ: ይከውን: ከመዘ: መሠ
3 የዕተ: ያበውእ: ለእግዚአብሔር:: ⁘ ወዘእንተ: ይገብሩ: ላዕሌክሙ: እስመ: ሊያእ
4 መርዉ: ለአብ: ወሊኪያየ:: ⁘ ወዘኒ: ዘነገርኩክሙ: ከመ: ትዘክርዉ: እመ: በጽሐ:
ጊዜሁ: ከመ: ለነ: እቤለክሙ:: ወቀደሙሰ: ሊነገርኩክሙ: ዘእንተ: እስመ:
5 ሃለውኩ: መሰለክሙ:: ⁘ ወይእዜ: ባሕቱ: አሐውር: ኀበ: ዘፈነወኒ: ወሊአሐዲሂ:
6 እመኔክሙ: ሊትብሉኒ: ለይቴ: ተሐውር:: ⁘ ወባሕቱ: እስመ: ዘእንተ: ነገርኩክሙ:
7 ሐዘን: መልአ: ውስተ: ልብክሙ:: ⁘ ወአማኅ: ህልወ: እብለክሙ: ይኄይሰክሙ: እሑ
ር: ለነ: እመ: ሊሐርኩ: ለነ: ሊይመጽእ: ጳራቅሊጦስ: ኀቤክሙ: ወእመሰ: ሖርኩ: እ
8 ፈንወ: ለክሙ: ጳራቅሊጦስ:: ⁘ ወመጺለ: ውእቱ: ይዘልፎ: ለዓለመ: በእንተ: ኀ
9 ጢአት: ወበእንተ: ጽድቅ: ወበእንተ: ኵነኔ:: ⁘ በእንተ: ኀጢአትስ: እስመ: ሊአመ
10 ኑ: ቢየ:: ⁘ ወበእንተ: ጽድቅ: እስመ: ለሐውር: ኀበ: ለብ: ወሊትሬሊዩኒ: እንከ:: ⁘
11 ወበእንተሰ: ኵነኔ: እስመ: ይትኴነን: መልአኩ: ለዝዓለመ:: ⁘ ወቢየ: ብዙኅ: ነገረ:
12 ዘእነግረክሙ: ወባሕቱ: ሊትክሉ: ጸዊሮቶ: ይእዜ:: ⁘

Si non feciſſem pro iis opus quod alius non fecit, liberi eſſent à peccato: & 24
nunc viderunt me quidem, & oderunt me etiam: me quidem, & patrem meum
etiam. Sed ut impleretur ſermo legis eorum dicentis; Oderunt me fruſtrá. 25

De Paracleto.

Et quum venerit Paracletus quem ego mittam vobis à Patre, Spiritus veritatis 26
exiens à Patre: ille teſtis meus erit. Et vos teſtes mei eſtis, quòd à principio 27
fuit mecum.

CAP. XVI.

ET hoc loquutus ſum vobis, ut non erretis, & non offendamini. E ſynago- 1
gis eorum, exire facient vos: ſed veniet tempus, ut omnis qui interficit vos, 2
erit ſicut ille qui hoſtiam offert Deo. Et hoc facient contra vos, quia non 3
cognoſcunt Patrem neque me. Et hoc *quod* loquutus ſum vobis, ut reminiſca- 4
mini quum venerit tempus ejus, quòd ego dixerim vobis: & priùs non dixi vobis
hoc, quia fui vobiſcum. Nunc autem abeo ad *eum* qui miſit me, & ne unus 5
ex vobis dicet mihi, Quò vadis? Sed quia hoc dixi vobis, triſtitia implevit cor 6
veſtrum. Et verè oportet ut loquar vobis: expedit vobis ut abeam ego: ſi non 7
abiero ego, non veniet Paracletus ad vos: & ſi abiero, mittam vobis Paracle-
tum. Et quum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de juſtitia, & de 8
judicio. De peccato, quia non crediderunt in me. De juſtitia, quia vado 9
ad Patrem, & non videbitis me ampliùs. Et de judicio, quia condemnatus 10
erit princeps hujus mundi. Et habeo multa verba quæ dicam vobis, ſed non 11
poteſtis portare nunc. 12

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 7 * [براي انك اينها با شما كفتم اندوه امد ودلها شما پر كرد] * ليكن من
با شما راست مي كويم * كه مي برازد شمارا كه من بروم * سبب انك اكر نروم
فارقليط پيش شما نيايد * واكر بروم اورا پيش شما بفرستم * * وچون بيايد اوست كه 8
عالم را تشويع دهد * بر كناه وبر راستي * وبر داوري * * وبر كناه انك بر من ايمان 9
نياوردند * * بر راستي كه پيش پدرم مي روم * وديكر مرا نبينيد * * وبرداوري كه 10 11
كدخداي † عالم اوست * * وديكر كفتني بسيار دارم * كه با شما كويم * وشما 12
نتوانيد همه را پذيرفتن *

Propterea quòd hæc vobis dixi, triſtitia venit, & corda veſtra implevit. Sed ego vobis verum dico, quòd conducit vobis ut ego abeam: eâ de cauſa quòd ſi non abiero, Paracletus ad vos non veniet: ſin autem abiero, eum ad vos mittam. Et cùm venerit, ipſe eſt qui mundo pudorem injiciet, de peccato, & de juſtitia, & de judicio. De peccato quidem, quòd in me fidem non habuerint. De juſtitia, quia ad Patrem meum abeo, & ſurſus me non videbitis. De judicio verò, quia gubernator mundi is eſt. Alium ſermonem plurimum habeo, quem vobis dicam: vos autem non poteſtis totum capere. 6 7 8 9 10 11 12

Digitized by Google

Cùm autem venerit ille, Spiritus veritatis, *deducet* vos *in* omnem
13 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς (ζ) εἰς πᾶσαν
veritatem: non enim loquetur à semetipso, sed quæcunque audiet loquetur, & ventura
τὴν ἀλήθειαν· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα (n) ἂν ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα
annuntiabit vobis. Ille me *glorificabit*, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.
14 ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.
Omnia quæcunq; habet Pater, mea sunt: *propter hoc* dixi; Quia de meo accipiet, &
15 Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, ἐμά ἐστι· διὰ τοῦτο εἶπον, Ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ
annuntiabit vobis. Modicùm, & non videbitis me: & iterùm modicũ, & videbitis me: quia
16 ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με, (θ) ὅτι
ego vado ad Patrem. Dixerunt ergò ex discipulis ejus ad invicem; Quid est
17 ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα. Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, Τί ἐστι
hoc quod dicit nobis; Modicùm, & non videbitis me: & iterum modicũ, & videbitis me? &,
τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με; καὶ,
Quia *ego* vado ad Patrem? Dicebant ergò; Hoc quid est quod dicit, Mo-
18 (ι) Ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; Ἔλεγον οὖν, Τοῦτο τί ἐστιν (κ) ὃ λέγει, Τὸ μι-
dicũ? nescimus quid loquitur. Cognovit ergò Jesus quia volebant eum interrogare, &
19 κρόν; οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. Ἔγνω οὖν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ (λ)
dixit eis; De hoc quæritis *cum alii alium*, quia dixi; Modicũ, & nó videbitis me: &
εἶπεν αὐτοῖς, Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον, Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ
iterum modicũ, & videbitis me? Amen, amen dico vobis; Quia flebitis & plorabitis
20 πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε

vos: *at* mundus gaudebit: vos autem tristabimini: sed tristitia vestra in gaudium fi-
ὑμεῖς· ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε· ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γε-
et. Mulier cùm parit, tristitiã habet, quia venit hora ejus: cùm autem *genuerit*
νήσεται. Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ, λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ (μ) γεννήσῃ
puerum, non *amplius* meminit *tribulationis* propter gaudiũ, quia *genitus* est homo
τὸ παιδίον, οὐκ ἔτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος
in mundũ. Et vos igitur tristitiã quidẽ nunc habetis, iterum autem videbo vos: &
εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν (ν) ἔχετε, πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ
gaudebit vestrum cor, & gaudium vestrũ nemo tollet à vobis. Et in illo
χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ
die me nó *interrogabitis* quicquã. Amen, amen dico vobis; *Quòd quæcunque* petieritis
ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, (ξ) Ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε
Patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque modó nó petistis quicquã in no-
τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν. Ἕως ἄρτι οὐκ (ο) ᾐτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνό-
mine meo: Petite, & accipietis, ut gaudiũ vestrũ sit plenum. Hæc in proverbiis
ματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Ταῦτα ἐν παροιμίαις
locutus sum vobis: *sed* venit hora cùm nó *amplius* in proverbiis loquar vobis, sed pa-
λελάληκα ὑμῖν· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρ-
làm de Patre annuntiabo vobis. In illo die in nomine
ρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς (π) ἀναγγελῶ ὑμῖν. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί
meo petetis: Et non dico vobis, Quia ego rogabo Patrem de vobis:
μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν·

MS. A. (ζ) εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν· (n) ἐὰν (θ) ὅτι ὑπάγω (ι) Ὅτι ὑπάγω (κ) τὸ λέγει, (λ) εἶπαν, Περὶ (μ) γεννήσῃ (ν) ὄψεσθε, (ξ) Ὅ,τι ἂν (ο) ᾐτήσασθε (π) ἀπαγγελῶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * ܗܘ ܕܟܐ ܕܫܪܪܐ ܢܐܬܐ ܢܕܒܪ ܠܟܘܢ ܟܠ ܫܪܪܐ ܒܟܠ ܙܒܢ ܕܢܐܬܐ ܗܘ ܕܟܐ ܕܫܪܪܐ ܢܐܬܐ ܢܕܒܪ ܠܟܘܢ ܟܠ ܫܪܪܐ ܒܟܠ ܙܒܢ ܕܢܐܬܐ

14 ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ

15 ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ

16 ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ

17 ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ

18 ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ

19 ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ

20 ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ

21 ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ

22 ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ

23 ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ

24 ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ

25 ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ

26 ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ ܠܐ ܡܢ ܓܘܪܗ ܡܡܠܠ ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܢܡܠܠ ܘܡܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܝܢ ܐܢ

Quum autem venerit Spiritus veritatis, ipse 13
deducet vos in omnem veritatem: non enim
loquetur ex mente suiipsius, sed quicquid au-
dierit, illud loquetur: & quæ futura sunt, no-
ta faciet vobis. Ipse glorificabit me, quippe 14
qui de meo accipiet: & renuntiabit vobis.
Quicquid habet Pater meus, meum est: pro- 15
pterea dixi vobis, Ex meo accipiet, & re-
nuntiabit vobis.
Vespere dominicæ III. post Resurrectionẽ. 39.
Paulisper & non videbitis me; & iterum 16
paulisper, & videbitis me, quippe qui abeam
ad Patrem. Dicebant itaq; discipuli ejus alius 17
ad aliũ; Quid est hoc quod dicit nobis, Pau-
lisper, & non videbitis me, & iterum pau-
lisper, & videbitis me: &, Vado ad Patrem
meum? Dicebant igitur, Quid illud est Pau- 18
lisper, quod dicit? nescimus quid loquatur.
Jesus verò sciens eos velle ipsum interrogare, 19
dixit eis; De hoc disceptatis simul, quòd dixe-
rim vobis; Paulisper, & non videbitis me, &
iterum paulisper, & videbitis me? Amen 20
amen dico vobis, Flebitis vos & lamentabi-
mini, mundus autem lætabitur: vosque ægri-
tudine afficiemini, sed ægritudo vestra in gau-
dium evadet. Mulier quum parit, ægritudine 21
afficitur, quia venit dies partûs ejº: quum au-
tem peperit filium, non meminit angoris sui,
propter gaudium illud, quòd natus sit homo
in mundo. Et vos quidem nunc ægritudine 22
estis affecti: sed iterum videbo vos, & lætabi-
tur cor vestrum, & gaudium vestrum nemo
tollet à vobis. Et in illo die me non rogabi- 23
tis quicquã: Amen, amen dico vobis; Quic-
quid rogabitis Patrẽ meum in nomine meo,
dabit vobis. Adhuc usq; nihil petiistis in no- 24
mine meo: petite & accipietis, ut sit gaudiũ
vestrũ plenum. Hæc in parabolis locutus sum 25
vobiscum: venit autem hora, quando non lo-
quar vobiscum in parabolis, sed apertè re-
nuntiabo vobis de Patre. In illo die quo pe- 26
tetis in nomine meo: non dico vobis me po-
stulaturum à Patre pro vobis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * چون جان حقیقتي بیاید اوست که شمارا تیمار دارد و او از نفس خود چیزي نگوید *
لیکن هر چه بشنود * ان بعینه بسخن بگوید و انچ خواهد شدن * شمارا معلوم کند *

14 * واوست که مرا ستوده دارد * سبب انك از من بستاند وشمارا بنماید * * هر چه ازان پدرم
15 است ازان منست * براي این بشما گفتم * که انچ ازان منست بستاند و بشما بنماید *

16 * اندکي مرا نبینید * واندکي مرا ببینید * که پیش پدر مي روم * * ایشا با هم مي گفتند *
17 چیست این [که با ما گفت اندکي مرا نبینید واندکي باز مرا ببینید وکه پیش پدر من
18 مي روم * * ومي گفتند چیست این] اندك که گفت * [نمي دانیم چه مي گوید] * عیسي
19 دریافت که ازو خواهند پرسید بدیشان گفت * براي این با همدیگر مي جویید * که با شما گفتم *

که اندکي مرا نبینید * واندکي باز ببینید * * راست راست بشما بگویم * شما بگریید * و زاري
20 کنید * وخلق شاد شوند * وشما غمناك شوید * لیکن اندوه شما * براي شادماني باشد *

21 * زن وقتي که بزاید اورا دشخوار باشد * که بزاییدن † بدو روز رسد * لیکن چون پسر
زاید * از شادي دردهاء خودرا فراموش کند * براي شادماني خود * که در دنیا ادمي زاید *

Cum Spiritus veritatis venerit, ille 13
est qui vestri curam habebit: & ille
à semetipso nihil loquetur, sed quic-
quid audierit id ipsum loquetur; &
id quod futurum est, vobis notum fa-
ciet. Et ille est qui me glorificabit: 14
propterea quòd à me accipiet, et vo-
bis ostendet. Quicquid Patris mei 15
est, meum est: propter hoc vobis di-
xi, quòd de meo accipiet, & vobis
ostendet. Paulisper me non videbitis, 16
& paulisper iterum me videbitis:
quia ad Patrem abeo. Illi inter se 17
dixerunt; Quid est hoc quòd nobis
dixit; Paulisper me non videbitis,
et: paulisper iterũ me videbitis: &,
Quia ad Patrem meum abeo? Di- 18
cebant igitur; Quid est hoc Paulisper
quod dixit? Nescimus quid loquitur.
Jesus intellexit, quòd ab eo vel- 19
lent scisitari, illis itaque dixit;
De hoc inter vos invicèm quæri-
tis, quod vobis dixi, quòd pau-
lisper me non videbitis, & pauli-
sper iterum videbitis? Verè, verè 20
vobis dico; Vos flebitis & luctum
facietis, & homines gaudebunt:
vos autem tristes eritis; sed tri-
stitia vestra in gaudium erit. 21
Mulieri quo tempore paritura est, ærumna est, quia pariendi ei dies instat: cùm autem filium peperit, præ lætitia dolores suos oblivioni dat, propter gaudium suum, quòd in mundo homo natus sit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

13 Cùm autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem: non enim loquetur à semetipso: sed quæcunque audiet loquetur, & quæ ventura sunt 14 annuntiabit vobis. Ille me clarificabit: quia de meo accipiet, & annuntiabit 15 vobis. Omnia quæcunque habet Pater, mea sunt. Propterea dixi; Quia de meo 16 accipiet, & annuntiabit vobis. Modicùm, & jam non videbitis me: & iterùm 17 modicùm, & videbitis me: quia vado ad Patrem. Dixerunt ergò ex discipulis ejus ad invicèm; Quid est hoc, quod dicit nobis; Modicùm, & non videbitis 18 me: & iterùm modicùm, & videbitis me, &, Quia vado ad Patrem? Dicebant 19 ergò; Quid est hoc, quod dicit, Modicúm? nescimus quid loquitur. Cognovit autem Jesus, quia volebant eum interrogare, & dixit eis; De hoc quæritis inter vos, quia dixi; Modicùm, & non videbitis me: & iterùm modicùm, & 20 videbitis me. Amen, amen dico vobis; Quia plorabitis, & flebitis vos, mundus autem gaudebit: vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Mulier cùm parit, tristitiam habet, quia venit hora ejus: cùm autem pepererit puerum, jam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo 21 in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis, iterùm autem videbo 22 vos, & gaudebit cor vestrum: & gaudium vestrum nemo tollet à vobis. Et in 23 illo die me non rogabitis quidquam. Amen, amen dico vobis; Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque modò non petistis quidquam in 24 nomine meo: Petite, & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. Hæc in pro- 25 verbiis locutus sum vobis. Venit hora, cùm jam non in proverbiis loquar vobis, sed palàm de Patre annuntiabo vobis. In illo die in nomine meo petetis: 26 & non dico vobis, quia ego rogabo Patrem de vobis:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * فَاذَا جَاءَ رُوحُ ٱلْحَقِّ ذَاكَ فَهُوَ يُرْشِدُكُمْ إِلَى جَمِيعِ ٱلْحَقِّ * لِأَنَّهُ لَيْسَ يَنْطِقُ مِنْ عِنْدِهِ بَلْ
14 يَتَكَلَّمُ بِمَا يَسْمَعُ وَيُخْبِرُكُمْ بِمَا يَأْتِي * وَذَاكَ يُمَجِّدُنِي * لِأَنَّهُ يَأْخُذُ مِمَّا لِي وَيُخْبِرُكُمْ * جَمِيعُ
15 مَا لِلْآبِ هُوَ لِي * مِنْ أَجْلِ هٰذَا قُلْتُ لَكُمْ أَنَّ مِمَّا لِي يَأْخُذُ وَيُخْبِرُكُمْ * قَلِيلًا وَلَا تَرَوْنَنِي
16 وَقَلِيلًا وَتَرَوْنَنِي أَيْضًا * وَأَنَا مُنْطَلِقٌ إِلَى ٱلْآبِ * فَقَالَ بَعْضُ تَلَامِيذِهِ لِبَعْضٍ مَا هٰذَا ٱلَّذِي
17 يَقُولُ لَنَا قَلِيلًا وَلَا تَرَوْنَنِي وَأَيْضًا قَلِيلًا وَتَرَوْنَنِي وَأَنِّي مُنْطَلِقٌ إِلَى ٱلْآبِ * وَقَالُوا مَا هٰذَا ٱلْقَلِيلُ
18 ٱلَّذِي يَقُولُهُ مَا نَدْرِي مَا يَتَكَلَّمُ بِهِ * فَعَلِمَ يَسُوعُ أَنَّهُمْ يُرِيدُونَ أَنْ يَسْأَلُوهُ فَقَالَ لَهُمْ أَعَنْ
19 هٰذَا ٱلْكَلَامِ يَتَبَاحَثُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا * لِأَنِّي قُلْتُ لَكُمْ قَلِيلًا وَلَا تَرَوْنَنِي وَقَلِيلًا أَيْضًا وَتَرَوْنَنِي *
20 * آمِينَ آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّكُمْ تَبْكُونَ وَتَنُوحُونَ * وَٱلْعَالَمُ يَفْرَحُ وَأَنْتُمْ تَحْزَنُونَ * لٰكِنَّ حُزْنَكُمْ
21 يَؤُولُ إِلَى فَرَحٍ * كَٱلْمَرْأَةِ إِذَا حَضَرَ وِلَادُهَا تَحْزَنُ لِأَنَّهُ قَدْ جَاءَتْ سَاعَتُهَا * فَإِذَا وَلَدَتِ ٱبْنًا لَمْ
22 تَذْكُرْ شِدَّتَهَا مِنْ أَجْلِ ٱلْفَرَحِ لِأَنَّهَا وَلَدَتْ إِنْسَانًا فِي ٱلْعَالَمِ * وَأَنْتُمُ ٱلْآنَ حُزَانَا لٰكِنْ سَوْفَ
23 أَرَاكُمْ وَتَفْرَحُونَ * وَلَنْ يَنْتَزِعَ أَحَدٌ فَرَحَكُمْ مِنْكُمْ * فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ لَنْ تَسْأَلُونِي شَيْئًا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ وَٱلثَّلَاثُونَ * آمِينَ آمِينَ أَقُولُ لَكُمْ أَنَّ كُلَّ شَيْءٍ تَسْأَلُونَ ٱلْآبَ
24 بِٱسْمِي يُعْطِيكُمْ * إِلَى ٱلْآنَ لَمْ تَسْأَلُوا شَيْئًا بِٱسْمِي * سَلُوا فَتَأْخُذُوا لِيَكُونَ فَرَحُكُمْ كَامِلًا
25 * كَلَّمْتُكُمْ بِهٰذَا بِأَمْثَالٍ * لٰكِنَّهُ سَوْفَ تَأْتِي سَاعَةٌ لَا أُكَلِّمُكُمْ بِأَمْثَالٍ لٰكِنْ أُخْبِرُكُمْ مِنْ أَجْلِ
26 ٱلْآبِ عَلَانِيَةً * فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ تَسْأَلُونَ بِٱسْمِي * وَلَسْتُ أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي أَسْأَلُ ٱلْآبَ مِنْ أَجْلِكُمْ *

Cùm autem venerit Spiritus ille veritatis, ipse diriget vos ad omnem veritatem: quia non loquetur à semetipso, sed loquetur quod audiet, & nota faciet vobis quæ ventura sunt. Et ille me glorificabit: Nam accipiet de eo quod meum est, & nuntiabit vobis. Omne quod est Patris, est meum. Propterea dixi vobis, quòd de eo quod meum est, accipiet, & nuntiabit vobis. Brevi & non videbitis me, & brevi ac videbitis me iterùm, quum ego profecturus sim ad Patrem. Dixerunt ergò quidam discipuli ejus ad alios; Quid est hoc quod dicit nobis, Brevi & non videbitis me; & iterùm brevi ac videbitis me; & Ego profecturus sum ad Patrem? Et dixerunt; Quid est hoc Breve quod ait? nescimus quid loquatur. Cognovit autem Jesus quòd vellent interrogare eum, & dixit eis; Num ob hunc sermonem contenditis alter cum altero, quia dixit vobis, Brevi & non videbitis me, & brevi quoque ac videbitis me? Amen, amen dico vobis; Vos lucturos ac gemituros, & mundum gavisurum; vósque contristandos, sed tristitiam vestram vertendam in gaudium. Quemadmodum mulier cùm præsens est partus ejus, contristatur quia jam venit hora ejus: Sed quum pepererit filium, non meminit pressuræ suæ, propter gaudium quòd pepererit hominem in mundum. Ità vos nunc tristes estis, sed videbo vos iterùm, & gaudebitis, & nemo unquam tollet gaudium vestrum à vobis. Et in illo die nullam postulabitis à me rem. Sectio trigesima sexta. Amen, amen dico vobis; Quicquid postulabitis à Patre in nomine meo, dabit vobis. Usque modò non postulâstis quicquam in nomine meo. Postulate & assequemini, ut sit gaudium vestrum perfectum. Locutus sum vobis hæc per proverbia, sed veniet hora quâ non alloquar vos per proverbia, sed exponam vobis de Patre aperté. In illo die petetis in nomine meo: & non dico vobis, quòd sim rogaturus Patrem pro vobis:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወመጺሶ፡ ውእቱ፡ መንፈሰ፡ ጽድቅ፡ ይመርሐክሙ፡ በኵሉ፡ ጽድቅ፡ እሰመ፡ ሊይነግር፡
14 ዘእመኀቤሁ፡ ዘስመዐ፡ ይእዜ፡ ይነግር፡ ወዘይመጽእ፡ ይነግረክሙ።።=። ውእቱ፡ ኪ
15 ያየ፡ ይሴብሕ፡ እሰመ፡ እመዚላየ፡ ይነሥእ፡ ወይነግረክሙ።።=። ኵሉ፡ዘቦ፡እንቲየ፡
16 ውእቱ፡ በእንተዝ፡ እብለክሙ፡ እመዚላየ ፡ ይነሥእ፡ ወይነግረክሙ።።=። ሕዳጠ፡
17 ወሊትረእዩኒ ፡ ወካዕበ፡ ሕደጠ ፡ ወትረእዩኒ።።=። ወቦ፡ እለ፡ ይቤሉ፡ እመአርዳኢ
ሁ፡በቤናቲሆሙ፡መንትኑ፡ዘይብለነ፡ ሕዳጠ፡ ወሊትረእዩኒ፡ ወካዕበ፡ ሕዳጠ፡ ወትረእ
18 ዩኒ፡ ወእሑወር ፡ ኀቡ ፡ ኢብለ።።=። ወይቤሉ ፡ መንትኑ ፡ ውእቱ ፡ ዝንቱ፡ ዘይብለነ፡
19 ሕዳጠ ፡ ሊናእመረ።።=። ወላእመረ ፡ እግዚእ፡ ሊያሱእ ፡ ኵሎ ፡ ይፈቅዱ ፡ ይስአ
ልዎ ፡ ወይቤሎሙ ፡ በእንተዝኑ ፡ ትትኀሠሡ ፡ በቤናቲክሙ ፡ እሰመ ፡ እቤለክሙ፡
20 ሕደጠ ፡ ወሊትረእዩኒ ፡ ወካዕበ ፡ ሕደጠ ፡ ወትረእዩኒ።።=። ላሜን፡ ላሜን፡ እብለ
ክሙ ፡ ኵሙ ፡ ትብክዩ ፡ ወትለሕዉ ፡ ለንትሙ ፡ ወዓለመሰ ፡ ይትፈሣሕ ፡ ወለንትሙሰ፡
21 ተሐዝኑ ፡ ወሐዘንክሙ ፡ ፍሥሐ ፡ ይከውንክሙ።።=። ብእሲትኒ ፡ ትቴክዝ ፡ ሶበ፡
ለዕለቀት፡ ትለድ፡ እስመ ፡ በጽሐ፡ ጊዜሃ፡ ወእመስመ ፡ ወለደት፡ እጋለ፡ ሊትዘነር፡
22 ለሕማማ፡በእንተ፡ፍሥሐሃ፡እሰመ፡ወለደት፡ ብእሴ፡ውስተ፡ዓለመ።።=። ለንትሙኒ፡
ትቴክዙ ፡ ይእዜ፡ ወካዕበ ፡ እሬኢዮክሙ ፡ ወይትፈሣሐክሙ ፡ ልብክሙ ፡ ወፍሥሐክ
23 ሙ፡ ለዓለ ፡ ዘይሀደዩክሙ።።=። ወይእተ፡ለዓረ፡ ኪያየ፡ ሊትስእሉኒ ፡ ወሊመንተ፡።
ለሜን፡ ለሜን፡ እብለክሙ፡ ኵመ ፡ ዘሰለፀክመየ ፡ ለአብ፡ በስመየ ፡ ይሁበክሙ።።=።
24 እስከ፡ ይእዜሰ፡ ሊሰለፀክሙ፡ ወሊመንተኒ፡በሰመየ።።=። ሰአሉ፡ ወትነሥኢ፡ ኵመ፡
25 ፍጹመ፡ ይኩን፡ ፍሥሐክሙ።።=። ወይእዜሰ፡ በመሰሌ፡ ነገርኩክሙ፡ ወባሕቱ፡ ይበ
ጽሕ፡ ጊዜሁ፡ ለመ፡ ሊይነገረክሙ፡ በመሰሌ፡ ለለ፡ ለየድዐክሙ ፡ ክሡተ፡ በእንተ፡ ለ
26 ብ።።=። ወይእተ ፡ ለዓረ ፡ ትስእሉ ፡ በስመየ ፡ ወለኮ ፡ እነ ፡ ዘለስእሉ ፡ ለላብ፡
በእንቲላክሙ።=።

Et quum venerit ille Spiritus veritatis, deducet vos in omni veritate: Quia non loquetur de ipso, sed quæ audierit loquetur, & quod venturum est, nuntiabit vobis. Ille me glorificabit, quia de meo accipiet, & nuntiabit vobis. Totum quod habet meum est, propterea dixi vobis; De meo accipiet, & nuntiabit vobis. Paululùm, & non videbitis me; & iterùm paululù, & videbitis me. Et fuerunt *quidam* qui dixerunt ex discipulis ejus inter se; Quid est quod dixit nobis, Paululù & non videbitis me; & iterùm paululù, & videbitis me; &, Vado ad Patrem? Et dixerunt quid est hoc quod dixit nobis, Paululùm? nescimus. Et cognovit Dominus Jesus quòd vellent interrogare ipsum, & dixit iis; De hoc quæritisne inter vos, quia dixi vobis; Paululùm, & non videbitis me; & iterum paululùm, & videbitis me? Amen, amen dico vobis, quòd flebitis & lamentabimini vos, & mundus gaudebit: & vos tristes eritis, & tristitia vestra gaudio erit vobis. Mulier tristitiâ affecta est quando mox paritura est, quia venit hora ejus: & quum pepererit fœtum, non recordatur doloris ejus propter gaudium ejus; quia peperit hominem in mundum. Vos tristitiâ affecti estis nunc: & iterùm videbo vos, & gaudebit vobis cor vestrum, & gaudium vestrum nemo est qui deripiet vobis. Et illo die me non interrogabitis quicquam: Amen, amen dico vobis; quòd quæ petieritis à Patre in nomine meo, dabit vobis. Usque nunc non petiistis quicquam in nomine meo: petite & accipietis, ut perfectum sit gaudium vestrum. Et nunc in parabolis loquutus sum vobis: sed veniet tempus quando non loquar vobis in parabolis, sed significabo vobis apertè de Patre. Et istâ die petetis in nomine meo; & non ego petiturus sum Patrem pro vobis:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 * شمارا نيز اين ساعت دشخوار آيد اما چون شمارا بينم * دل شما شاد شود * وشادماني شمارا كسي
23 از شما نبرد * * ودران روز از من چيزي † نپرسيد * راست راست بشما مي كويم * هر چه از پدرم
24 بنام من بخواهيد * بشما داده شود * * تا اين ساعت چيزي بنام من نخواستيد بخواهيد *
25 وبستانيد * وشادماني شما تمام شود * * اينها بمثلها بشما كفتم * سبب انك ساعتي بيايد كه
26 † نمثلها باشما سخن نكويم * الا آشكارا برابر * براي پدر با شما هويدا كويم * * دران روز كه
بنام من بخواهيد * ونمي كويم كه براي شما من از پدر بخواهم *

Vobis etiam hâc horâ calamitas eveniet: cùm autem vos videro, cor vestrum gaudebit: & gaudium vestrum quisquam à vobis non tollet. Et in illo die à me quicquam non sciscitabimini. Verè, verè vobis dico; Quicquid à Patre meo in nomine meo petieritis, vobis datum erit. usque ad hanc horam quidquam in nomine meo non petiistis. Petite & accipietis, & gaudium vestrum perfectum erit. Hæc per parabolas vobiscum locutus sum: propterea quòd hora venit, quando per parabolas vobi cum non loquar, sed clarè coràm. De Patre vobiscum apertè loquar, In illo die quo in nomine meo petetis. Et non dico quòd pro vobis ego Patrem rogabo.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amâstis, & credidistis quia
27 Αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι
ego à Deo exivi. Exivi à Patre, & veni in
28 ἐγὼ (ε) παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον. Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς
mundum: iterùm relinquo mundum, & vado ad Patrem. Dicunt
29 τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. Λέγουσιν
ei discipuli ejus; Ecce nunc palàm loqueris, & proverbium nullum dicis.
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ἴδε νῦν παῤῥησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις.
Nunc scimus quia scis omnia, & non usum habes ut quis te interroget: in hoc
30 Νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ —
credimus quia à Deo existi. Respondit eis Jesus; Modò creditis? γνβ
31 πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἄρτι πιστεύετε; δ
Ecce venit hora, & jam venit, ut dispergamini unusquisq; in propria, &
32 Ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα, (σ) καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ
me solum relinquatis: & non sum solus, quia Pater cum me est. Hæc
33 ἐμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστι. Ταῦτα
locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo tribulationem habebitis: —
λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν (τ) ἕξετε· ευγ
sed confidite: ego vici mundum. ζ
ἀλλὰ θαῤῥεῖτε· ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

CAP. XVII. ιζ'.

1 Hæc locutus est Jesus: & sustulit oculos suos in cœlum, & dixit;
Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἐπῆρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἶπε,

Pater, venit hora, glorifica tuum filium, ut & filius tuus glorificet
Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου τὸν υἱὸν, (α) ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ
te: Sicut dedisti ei auctoritatem omnis carnis, ut omne quod dedisti ei,
σε· Καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, 2
det eis vitam æternam. Hæc autem est æterna vita, Ut cognoscant
δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. Αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα (β) γινώσκωσί 3
te solum verum Deum, & quem misisti, Jesum Christum. Ego te glori-
σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. Ἐγώ σε ἐδό- 4
ficavi super terram: opus consummavi quod dedisti mihi ut faciam. Et
ξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον (γ) ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω. Καὶ 5
nunc glorifica me tu, Pater, apud temetipsum, gloriâ quam habui ante mundum
νῦν δόξασόν με σὺ πάτερ παρὰ σεαυτῷ, τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον
esse, apud te. Manifestavi tuum nomen hominibus, quos dedisti mihi
εἶναι, παρὰ σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις, οὓς (δ) δέδωκάς μοι 6
de mundo. Tui erant, & mihi eos dedisti: & sermonem tuum serva-
ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς (ε) δέδωκας· καὶ τὸν λόγον σου τετη-
verunt. Nunc cognoverit quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt: Quia
ρήκασι. Νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἐστιν· Ὅτι 7 8
verba quæ dedisti mihi, dedi eis: & ipsi acceperunt: & cogno-
τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ (ζ) ἔλαβον· καὶ ἔγνω-
verunt verè quia à te exivi, & crediderunt quia tu me misisti.
σαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

(ε) παρὰ Θεοῦ (σ) καὶ ἐλήλυθεν, (τ) ἔχετε· ΚΕΦ. ιζ'. MS. A. (α) ἵνα ὁ υἱός (β) γινώσκωσιν (γ) τελειώσας (δ) ἔδωκάς (ε) ἔδωκας· (ζ) ἔλαβον· * ἀληθῶς ὅτι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ipse enim Pater diligit vos, quippe qui di- 27
lexeritis me, & credideritis me à Patre
exîsse. Prodii à Patre, & veni in mun- 28
dum: & iterùm relinquo mundum, & pro-
ficiscor ad Patrem. Dicunt ei discipuli 29
ejus; En nunc apertè loqueris, nec para-
bolam ullam dicis. Nunc scimus te omnia 30
scire, nec indiges ut quis te interroget: per
hoc credimus te à Deo exiviſſe.

Matutinis dominicæ sextæ post resurrectionem. Et consecratione Presbyterorum. 40.

Dixit eis Jesus, Credite: Ecce enim ve- 31
niet hora, & jam venit, quum dispergemini 32
unusquisque ad locum suum, & relinquetis
me solum: sed non sum solus, quia Pater
mecum est. Hæc dixi vobis, ut in me ha- 33
beatis pacem. In mundo vobis futura est
oppressio: sed bono animo estote, ego vici
mundum.

CAP. XVII.

HÆc locutus est Jesus, & sustulit oculos 1
suos in cœlum, dixítque; Pater mi, venit
hora, glorifica Filium tuum, ut Filius tuus
glorificet te. Quemadmodum dedisti ei 2
potestatem super omnem carnem, ut quot-
quot dedisti ei, det eis vitam æternam. Hæc 3
est autem vita æterna, ut cognoscant te esse
Deum Veritatis solum, & quem misisti, Je-
sum Christum. Ego te glorificavi in terra: 4
opus quod mihi dederas faciendum, absolvi.
Nunc itaque glorifica me tu, Pater mi, apud 5
temetipsum, eâ gloriâ quam habebam apud
te priusquàm fieret mundus. Patefeci no- 6
men tuum hominibus illis, quos dedisti
mihi è mundo: tui erant, & mihi eos de-
disti, & servârunt sermonem tuum. Nunc 7
novi quicquid dedisti mihi, à te esse. Quia 8
verba quæ dedisti mihi, dedi eis, ipsique re-
ceperunt, & verè nôrunt me à te exiisse, &
crediderunt me à te missum fuisse.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*Propterea quòd Pater vos diligit, 27
quia vos me dilexistis, & fidem
habuistis, quòd ego à Patre veni.
A Patre egressus sum, & in mundum 28
veni: iterùm autem mundum relin-
quam, & revertar ad Patrem. Di- 29
scipuli Christo dixerunt; Ecce, clarè
loqueris, & parabolas non dicis.
Certi facti sumus quòd omnes res 30
scis, nec opus habes ut quisquam te
interroget: in hoc fidem habemus,
quòd à Deo exiveris.*

XXXII. Precatio Christi pro Apostolis.

*Jesus illis dixit; Hora venit, & 31
hæc hora est, (fidem habete) ut sin- 32
guli vestrûm in provinciam dispergamini, & me solum relinquatis; & non sum solus, quia Pater meus mecum est. Hæc vobis dixi, ut mihi 33
propter vos pax sit: In mundo autem vobis ærumna erit: sed animum bonum habete, ego sum qui de mundo victor fui.*

CAP. XVII.

*HÆc Jesus locutus est, & oculos 1
suos in cœlum sustulit, & dixit;
Pater mi, venit hora, Filium tuum
glorifica, ut Filius tuus te glorifi-
cet. Quemadmodum ei potestatem de- 2
disti in omne carneum: & quicquid
ei dedisti, ei vitam dat in æternum.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

27 Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amâstis, & credidistis quia ego à Deo
28 exivi. Exivi à Patre, & veni in mundum: iterùm relinquo mundum, & vado
29 ad Patrem. Dicunt ei discipuli ejus; Ecce nunc palàm loqueris, & proverbium
30 nullum dicis. Nunc scimus quia scis omnia, & non opus est tibi ut quis te
31 interroget: in hoc credimus quia à Deo existi. Respondit eis Jesus; Modò
32 creditis? Ecce venit hora, & jam venit, ut dispergamini unusquisque in pro-
33 priu, & me solum relinquatis: & non sum solus, quia Pater mecum est. Hæc locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite, ego vici mundum.

CAP. XVII.

1 HÆc locutus est Jesus: & sublevatis oculis in cœlum, dixit; Pater venit hora, clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te: Sicut dedisti ei potestatem omnis 2
carnis, ut omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam. Hæc est autem vita 3
æterna: Ut cognoscant te, solùm Deum verum, & quem misisti Jesum Christum. Ego te clarificavi super terram: opus consummavi, quod dedisti mihi ut faciam: 4
Et nunc clarifica me tu, Pater, apud temetipsum, claritate, quam habui priùs, 5
quàm mundus esset, apud te. Manifestavi nomen tuum hominibus, quos dedisti 6
mihi de mundo: Tui erant, & mihi eos dedisti; & sermonem tuum servaverunt. Nunc cognoverunt, quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt: Quia verba, 7
quæ dedisti mihi, dedi eis: & ipsi acceperunt, & cognoverunt verè quia à te 8
exivi, & crediderunt quia tu me misisti.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 *لِأَنَّ ٱلْآبَ هُوَ أَيْضًا يُحِبُّكُمْ لِأَنَّكُمْ أَحْبَبْتُمُونِي وَآمَنْتُمْ أَنِّي مِنَ ٱلْآبِ خَرَجْتُ * خَرَجْتُ مِنَ ٱلْآبِ
28 وَأَتَيْتُ إِلَى ٱلْعَالَمِ * وَأَنَا أَيْضًا أَتْرُكُ ٱلْعَالَمَ وَأَمْضِي إِلَى ٱلْآبِ * قَالَ لَهُ تَلَامِيذُهُ هَا أَنْتَ ٱلْآنَ
29 تَتَكَلَّمُ عَلَانِيَةً وَلَسْتَ تَقُولُ شَيْئًا بِمَثَلٍ * ٱلْآنَ نَعْلَمُ أَنَّكَ عَالِمٌ بِكُلِّ شَيْءٍ وَلَسْتَ مُحْتَاجًا أَنْ
30 يُسْأَلَكَ أَحَدٌ * بِهٰذَا نُؤْمِنُ أَنَّكَ مِنَ ٱللّٰهِ خَرَجْتَ * أَجَابَهُمْ يَسُوعُ ٱلْآنَ آمَنْتُمْ * سَتَأْتِي سَاعَةٌ
31 وَقَدْ أَتَتِ ٱلْآنَ تَتَفَرَّقُونَ فِيهَا كُلُّ وَاحِدٍ مِنْكُمْ إِلَى مَوْضِعِهِ وَتَتْرُكُونِي وَحْدِي * وَلَسْتُ وَحْدِي
33 لِأَنَّ ٱلْآبَ هُوَ مَعِي * قُلْتُ لَكُمْ هٰذَا لِيَكُونَ لَكُمْ ٱلسَّلَامُ بِي * وَسَيَكُونُ لَكُمْ ضِيقٌ فِي ٱلْعَالَمِ *
1 لٰكِنْ ثِقُوا أَنَا غَلَبْتُ ٱلْعَالَمَ * * ٱلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ وَٱلثَّلَاثُونَ * * تَكَلَّمَ يَسُوعُ بِهٰذَا
2 وَرَفَعَ عَيْنَيْهِ إِلَى ٱلسَّمَاءِ وَقَالَ يَا أَبَتَاهُ قَدْ حَضَرَتِ ٱلسَّاعَةُ فَمَجِّدِ ٱبْنَكَ لِيُمَجِّدَكَ ٱبْنُكَ * كَمَا
3 أَعْطَيْتَهُ ٱلسُّلْطَانَ عَلَى كُلِّ ذِي جَسَدٍ لِيُعْطِيَ كُلَّ مَنْ أَعْطَيْتَهُ حَيَاةَ ٱلْأَبَدِ * وَهٰذِهِ هِيَ حَيَاةُ
4 ٱلْأَبَدِ أَنْ يَعْرِفُوكَ أَنْتَ ٱلْوَاحِدَ وَحْدَهُ إِلٰهَ ٱلْحَقِّ وَٱلَّذِي أَرْسَلْتَهُ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحَ * أَنَا قَدْ مَجَّدْتُكَ عَلَى
5 ٱلْأَرْضِ * ذٰلِكَ ٱلْعَمَلَ ٱلَّذِي أَعْطَيْتَنِي لِأَصْنَعَهُ قَدْ أَكْمَلْتُهُ * وَٱلْآنَ مَجِّدْنِي أَنْتَ يَا أَبَتَاهُ بِٱلْمَجْدِ ٱلَّذِي
6 كَانَ لِي عِنْدَكَ مِنْ قَبْلِ كَوْنِ ٱلْعَالَمِ * قَدْ أَظْهَرْتُ ٱسْمَكَ لِلنَّاسِ ٱلَّذِينَ أَعْطَيْتَنِي مِنَ ٱلْعَالَمِ * هُمْ
7 لَكَ وَدَفَعْتَهُمْ لِي وَحَفِظُوا كَلِمَتَكَ * وَٱلْآنَ عَلِمُوا أَنَّ كُلَّ مَنْ أَعْطَيْتَنِي هُوَ مِنْ عِنْدِكَ * لِأَنَّ ٱلْكَلَامَ
8 ٱلَّذِي أَعْطَيْتَنِي أَعْطَيْتُهُمْ وَهُمْ قَبِلُوا وَعَلِمُوا حَقًّا أَنِّي مِنْ عِنْدِكَ أَتَيْتُ وَآمَنُوا أَنَّكَ أَرْسَلْتَنِي *

*Quoniam Pater ipse quoque amat vos, 27
quia vos amâstis me, & credidistis me
à Patre exisse. Exivi à Patre, & veni 28
in mundum: & ego denuò relinquo mundum, & vado ad Patrem. Dixerunt ei 29
discipuli ejus; Ecce tu nunc loqueris aperte, & non dicis quicquam per proverbium. Nunc certò scimus, quòd no- 30
veris omnia, & non egeas ut interroget te quisquam: per hoc credimus te à Deo exisse. Respondit eis Jesus; Modò cre- 31
dite: Veniet hora, imò jam venit nunc, 32
quâ dispergemini unusquisque ex vobis in locum suum, & relinquetis me solum: & non sum solus, quia Pater est mecum. Dixi vobis hoc, ut sit vobis pax in me. 33
Et fiducia vobis est angustia in mundo: sed roboramini, ego vici mundum.*

Sectio trigesima septima.

CAP. XVII.

*LOcutus est Jesus hoc, & elevavit 1
oculos suos in cœlum, & dixit; Pater mi, jam adest hora, glorifica Filium tuum, ut glorificet te Filius tuus: Prout 2
dedisti ei auctoritatem super omne præditum corpore, ut concedat omnibus quos dedisti ei, vitam æternam. Hæc autem 3
est vita æterna, ut cognoscant te unum esse solum Deum verum, & quem misisti Jesum Christum. Ego jam te glorificavi 4
super terram: illud opus quod dedisti mihi agendum, jam peregi. Nunc igitur 5
glorifica me tu, Pater mi, gloriâ quæ erat mihi apud te ante existentiam mundi. Jam manifestavi nomen tuum ho- 6
minibus quos dedisti mihi de mundo, ipsi sunt tui, & dedisti eos mihi, & servaverunt sermonem tuum. Et nunc cognoverunt quòd omnia quæ dedisti mihi, 7
sunt abs te: Quia sermonem quem dedisti mihi, dedi eis: & ipsi receperunt, & cognoverunt certò me à te venisse, & 8
crediderunt me à te missum esse.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 ለኪሁ፡ኣብ፡ያፈቅረክሙ፡ እስመ፡ ለፍቀርክሙኒ፡ወለመንክሙ፡ከመ፡እመኃበ፡እግዚእ
28 ብሑር፡ወፃእኩ፡=፡ ወመፃእኩ፡እመኃበ፡ ኣብ፡ወመጸእኩ፡ወ ስተ፡ ዓለም፡=፡ ኣሰበ፡
29 ለኅድጎ፡ለዓለም፡ወእሑሮ፡ኀበ፡ኣብ፡=፡ ወይቤልዎ፡ ኦር ፉሊሁ፡ይለዘቤ፡ገሃደ፡
30 ተናገር ስነ፡ወሊመሰልከ፡ወሊ ሥነተሂ፡=፡ ወይለዘ፡እስመኒ፡ ከመ፡ኩሉ፡ታእምር፡
ወሊትፈቅድ፡ይትገርከ፡ ወሊመኑሂ፡በዝንቱ፡ ናእመር፡ ወነአምን፡ ከመ፡ እመኃበ፡እግ
31 ዚእብሔር፡ ወፃእከ፡=፡ ወይቤሎሙ፡ ኢየሱስ፡ ሊየሱስ፡ ይእዜ፡ ኣምንክሙ፡ ፡ተእመኑ፡=፡
32 ናሁ፡ይበጽሕ፡ ጊዜሁ፡ወበጽሐሂ፡ ከመ፡ትሰልክሙ፡ተዘርወ፡ዘዘዚአክሙ፡ ወተኅድጉኒ፡
33 በሐቲተየ፡፡ ወእኮንኩ፡ባሕቲተየ፡ እስመ፡ ኣብ፡ ምስሌየ፡ ወለቱ፡፡=፡ ወዘንተ፡ ነ
ገር ኩክሙ፡ ከመ፡ ትርከቡ፡ ሰላመ፡ በኀቤየ፡፡ ወበዓለመሰ፡ ሕማ፡ ትረክቡ፡ ወባሕቲ፡
በዝንቱ፡ ተአመኑ፡ ከመ፡ ለነ፡ ሞአክሙ፡ ለዓለመ፡፡=፡

ነጊ ብለግብለተ፡ግብር፡ድኅረ፡ቀኃር ባኝ፡በፀለተ፡ ሲለል፡ወበበዓለ፡ለሞቱት፡፡=፡
1 ወዘንተ፡ተናገረ፡እግዚእ፡ሊየሱሰ፡ ወለኝለ፡ ለዕይንቲሁ፡ሠ ስተ፡ሰማይ፡ ወይቤ፡ኣባ፡
2 በጽሐ፡ ጊዜሁ፡ከመ፡ ትሰብሖ፡ ለወልድከ ፡ ወወልድከኒ፡ ይሰብሐከ፡=፡ በከመ፡ለሞኀ
ነከ፡ለዕለ፡ኵሎ፡ዘሠገ፡ ወነፋስ፡ ከመ፡ ለኵሎሙ፡ ኣለ፡ወሀ በኵ፡ዮሀበ፡ሕይወተ፡
3 ዘለዓለመ፡=፡ ወዝቲ፡ይእቲ፡ ሕይወት፡ ዘለዓለመ፡ከመ፡ ያእመሩከ፡ ለኣሐዱ፡ ዘበ፡
4 ላሚኝ፡ለመለክ፡ ወዘፈነውከ፡ እግዚእ ፡ ሊየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡=፡ ኣነሰ፡ ሰባሕኩከ፡
5 በደቡ ፡ መድር፡ ወፈጺመየ፡ ግብረ፡ ዘወሀብከኒ፡ ከመ፡ እገበር፡፡=፡ ወይእዜኒ፡ ሰብ
6 ሐኒ፡ኣባ፡በሰብሐትየ፡ ዘኀቤከ፡ ዘእመቅድመ፡ ይትፈጠር፡ ዓለመ፡፡=፡ ወነገርኩ፡ ስ
ምከ፡ለሰብእ፡ወእለሰ፡ ወሀብከኒ፡ እመዓለመ፡ እሙንቱ፡ ወዓቀቡ፡ ቃለከ፡ ቀሊተ፡ ወሀ
7 ብኩሙ፡=፡ ወላእመሩከ፡ከመ፡ኵሉ፡ዘወሀብከኒ፡ ላመኀቤከ፡ውእቱ፡=፡ እስመ፡
8 ቃለ፡ዘወሀብከኒ፡እመኀቤከ፡ውእቱ፡እስመ፡ቃለ፡ዘወሀብከኒ፡ወሀ በሕሙ፡ወነሢሉ፡
ለሚኝ፡እእመሩ፡ከመ፡እመኀቤከ፡ወፃእኩ፡ ወለሙ፡ከመ፡ለንተ፡ፈነውከኒ፡፡=፡

Ipse Pater amat vos, quia amâstis me, & credidistis quòd à Patre exivi. 27
Et egressus sum à Patre, & veni in mundum: & iterum relinquam mundum, 28
& ibo ad Patrem. Et dixerunt ei discipuli ejus, Nunc igitur manifestè loquutus es 29
nobis, & non parabolicè loquutus es quicquam. Et nunc scivimus quòd omnia 30
scis, & non opus habes ut loquatur tibi quisquam: in hoc scimus & credimus quòd à Deo egressus es. Et dixit iis Dominus Jesus, Núncne creditis? Ecce 31
veniet tempus, & venit etiam, quòd omnes vos dispergemini, unusquisque ve- 32
strûm, & relinquetis me solum: & non sui solus, quia Pater mecum est. Et hoc 33
dixi vobis ut inveniatis pacem apud me: & in mundo dolorem invenietis, sed in hoc confidite, quòd ego vici mundum.

CAP. XVII.

Quum traditur liber Actorum post offertorium sub finem orationis: & in festo Gratiarum actionis.

*ET hæc loquutus est Dominus Jesus, & sustulit oculos suos in cœlum, & dixit; 1
Pater, venit hora ut glorifices filium tuum, & filius tuus glorificet te: Sicut ju- 2
risdictionem dedisti ei, super omnes ex corpore & animâ constitutos, ut omnibus iis quos dedisti ei, det vitam æternam. Et hæc est vita æterna, ut cognoscant te 3
unum, qui verè es Deus, & quem misisti Dñm Jesum Christum. Ego glorificavi 4
te super terram, perficiens opus quòd dedisti mihi ut facerem. Et nunc glo- 5
rifica me, Pater, cum gloria mea, quæ apud te est, quæ fuit priusquàm crearetur mundus. Et nuntiavi nomen tuum hominibus: & ii quos dedisti mihi, ex mundo 6
sunt, & servârunt sermonem tuum, & mihi dedisti eos. Et cognoverunt te, quòd 7
totum quod dedisti mihi, ex te fuit. Quia verbum quod dedisti mihi, à te fuit: 8
quia verbum quod dedisti mihi, dedi iis: & accipientes verè cognoverunt quòd à te egressus sum, & crediderunt quòd tu misisti me.*

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 *[واين است زندكاني تا ابد] تا ترا بشناسند * كه توي خداي بر حقيقت تنها وآنك فرستادي
4 يسوع مسيح * * من در زمين ترا ستوده داشتم * كردار كه بمن سپاردي * تمام كردمش * * اكنون
5 تواي پدرم * مرا نزد خود ستوده بدار * بدان ستايش كه از قديم † پيش تو داشتم *
6 زودتر از انك عالم شد * * نامت را پيش عالم معلوم كردم * ايشانرا كه از عالم بمن دادي كه
7 ازان تو بودند * وسخنت را نكه داشتند * * اكنون دانستم كه هر چه بمن دادي
8 از پيش تو است * * سخنهايي كه بمن دادي بديشان دادم * وايشان قبول كردند *
وبحقيقت دانستند * كه از پيش تو بدر آمدم * وباور داشتند * كه تو مرا فرستادي

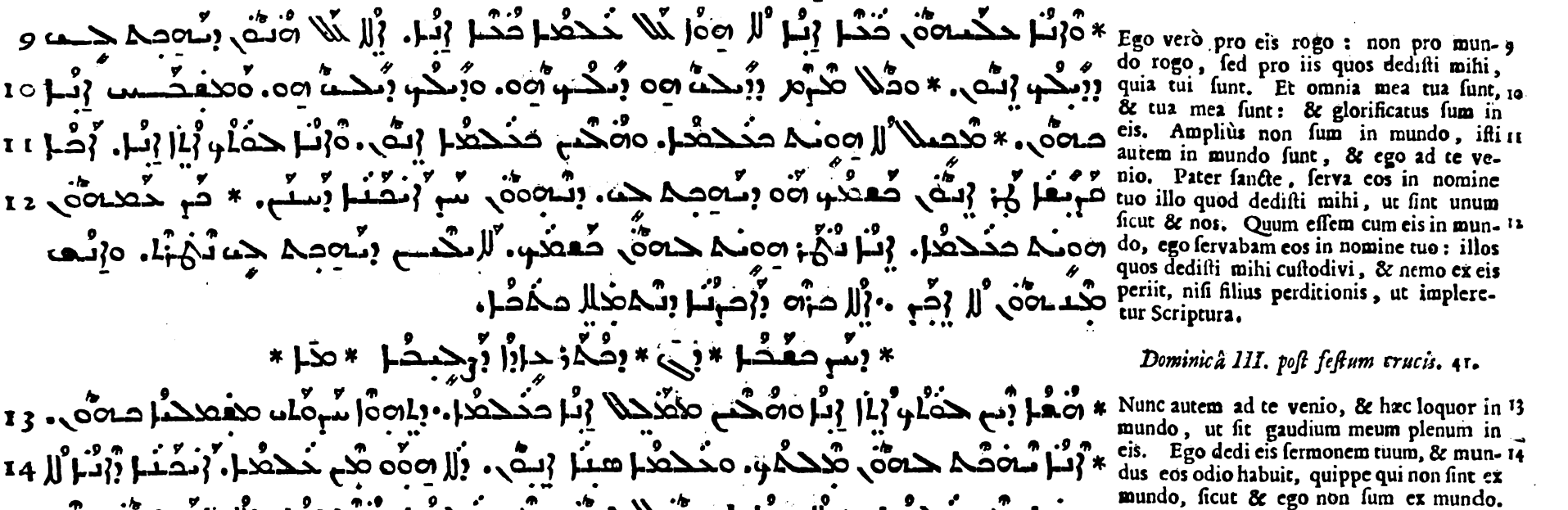
*Hæc autem est vita in æternum, 3
ut te cognoscant, quòd tu es Deus in veritate solus, & ille quem misisti, Jesus Christus. Ego in 4
terra te glorificavi: opus quod mihi tradidisti, perfeci illud. Nunc 5
tu, ô Pater mi, me apud te glorifica, eâ gloriâ quam ab initio apud te habui, priusquàm mundus factus esset. Nomen tuum coram 6
mundo notum feci, illis quos de mundo mihi dedisti: quia tui erant, & sermonem tuum servaverunt. Nunc novi, quòd omne quod mihi 7
dedisti, abs te est. Verba quæ 8
mihi dedisti, illis dedi: & illi acceperunt, & in veritate cognoverunt quòd à te exivi, & fidem habuerunt quòd tu me misisti.*

Digitized by Google

Ego pro eis rogo: Non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi,
9 Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι,
quia tui sunt. Et mea omnia tua sunt, & tua mea: & clarificatus sum in
10 ὅτι σοί εἰσι. Καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμά· καὶ δεδόξασμαι ἐν
eis. Et non amplius sum in mundo: & hi in mundo sunt, & ego
11 αὐτοῖς. Καὶ (n) οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ· καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶ, καὶ ἐγὼ
ad te venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos de-
πρός σε ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί (θ) σου, οὓς δέ-
disti mihi, ut sint unum, sicut nos. Cùm essem cum eis in mundo,
12 δωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἕν, καθὼς ἡμεῖς. Ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ,
ego servabam eos in nomine tuo: Quos dedisti mihi, custodivi: & nemo ex
ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα· καὶ οὐδεὶς ἐξ
eis periit, præter filius perditionis, ut Scriptura impleatur. Nunc autem
13 αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. Νῦν δὲ
ad te venio, & hæc loquor in mundo, ut habeant gaudium meum
πρός σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν
impletum in semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum: & mundus
14 πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς. Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου· καὶ ὁ κόσμος
odio habuit eos, quia non sunt de mundo, sicut ego non sum de mundo.
ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.
Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos à ma-
15 Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πο-
lo. De mundo non sunt, sicut ego de mundo non sum. Sanctifica
νηροῦ. Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶ, καθὼς (ι) ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί. Ἁγίασον 16
eos in veritate tua. Sermo tuus, veritas est. Sicut me mi- 17
αὐτοὺς ἐν τῇ (κ) ἀληθείᾳ σου. ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι. Καθὼς ἐμὲ ἀπέ- 18
sisti in mundum, & ego misi eos in mundum. Et pro eis
στειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ὑπὲρ (λ) αὐτῶν 19
ego sanctifico meipsum, ut & ipsi sint sanctificati in veritate. Non pro
ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτὸν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. Οὐ περὶ 20
his autem rogo tantùm, sed & pro credentibus per verbum eorum
τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν (μ) πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν
in me: Ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, ut
εἰς ἐμέ· Ἵνα πάντες ἓν ὦσι, καθὼς σὺ πάτερ ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν σοὶ, ἵνα 21
& ipsi in nobis unum sint: ut mundus credat quia tu me misisti.
καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας.
Et ego gloriam quam dedisti mihi, dedi eis: ut sint unum,
Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν (ν) δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· ἵνα ὦσιν ἕν, 22
sicut nos unum sumus. Ego in eis, & tu in me, ut sint consummati
καθὼς ἡμεῖς ἕν ἐσμεν. Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοὶ, ἵνα ὦσι τετελειωμένοι 23
in unum: & ut cognoscat mundus quia tu me misisti, & dilexisti eos,
εἰς ἕν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτούς,
sicut me dilexisti.
καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας.

MS. A. (n) οὐκ ἔτι ἐν τῷ κόσμῳ εἰμὶ· καὶ (θ) σου, ᾧ δέδωκάς (ι) ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. (κ) ἀληθείᾳ. ὁ λόγος (λ) αὐτῶν ἁγιάζω ἐμαυτὸν, ἵνα ὦσιν καὶ αὐτοὶ ἡγιασμένοι (μ) πιστευόντων (ν) ἔδωκάς μοι, ἔδωκα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

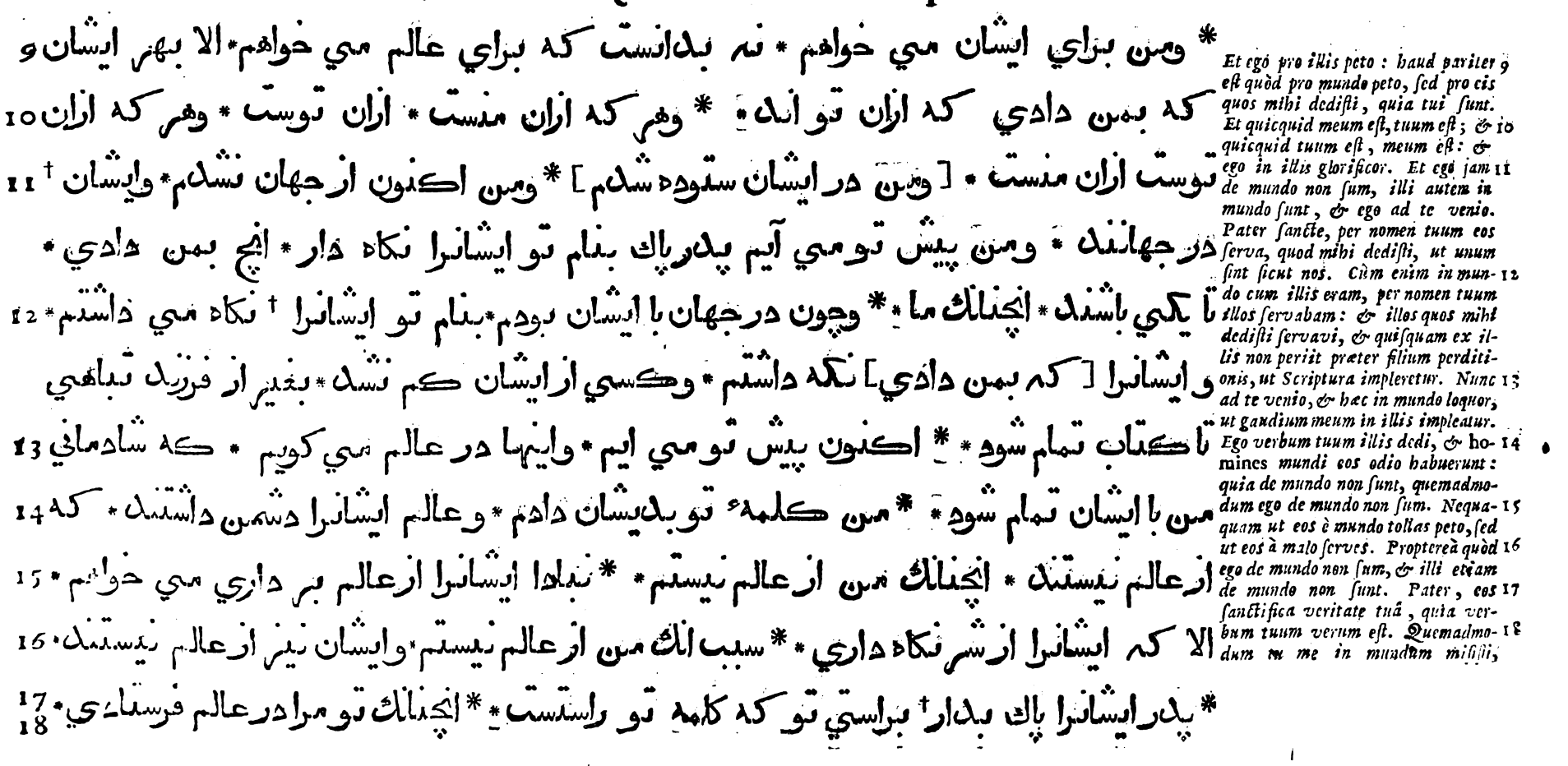

Ego verò pro eis rogo: non pro mun- 9
do rogo, sed pro iis quos dedisti mihi,
quia tui sunt. Et omnia mea tua sunt, 10
& tua mea sunt: & glorificatus sum in
eis. Ampliùs non sum in mundo, isti 11
autem in mundo sunt, & ego ad te ve-
nio. Pater sancte, serva eos in nomine
tuo illo quod dedisti mihi, ut sint unum
sicut & nos. Quum essem cum eis in mun- 12
do, ego servabam eos in nomine tuo: illos
quos dedisti mihi custodivi, & nemo ex eis
periit, nisi filius perditionis, ut impleretur Scriptura.

Dominicâ III. post festum crucis. 41.

Nunc autem ad te venio, & hæc loquor in 13
mundo, ut sit gaudium meum plenum in
eis. Ego dedi eis sermonem tuum, & mun- 14
dus eos odio habuit, quippe qui non sint ex
mundo, sicut & ego non sum ex mundo.
Non ut tollas eos ex mundo, rogo, sed ut 15
serves eos à malo. Non sunt enim ex mun- 16
do, sicut & ego non sum ex mundo. Pater, 17
sanctifica eos in veritate tua, quia sermo
tuus veritas est. Prout me misisti in mun- 18
dum, & ego misi eos in mundum. Et pro 19
eis ego sanctifico meipsum, ut sint & ipsi
sanctificati in veritate. Neque pro eis rogo 20
tantummodò, sed & pro eis qui credi-
turi sunt in me per sermonem eorum. Ut 21
omnes sint unum, sicut tu Pater meus in
me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum
sint, ut credat mundus me à te missum esse.
Et ego gloriam quam dedisti mihi, dedi 22
eis, ut sint unum, sicut & nos unum su-
mus. Ego in eis, & tu in me, ut sint 23
perfecti in unum, & ut cognoscat mundus
me à te missum esse, méque eos dilexisse,
prout & me dilexisti.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Et ego pro illis peto: haud pariter 9
est quòd pro mundo peto, sed pro eis
quos mihi dedisti, quia tui sunt.
Et quicquid meum est, tuum est; & 10
quicquid tuum est, meum est: &
ego in illis glorificor. Et ego jam 11
de mundo non sum, illi autem in
mundo sunt, & ego ad te venio.
Pater sancte, per nomen tuum eos
serva, quod mihi dedisti, ut unum
sint sicut nos. Cùm enim in mun- 12
do cum illis eram, per nomen tuum
illos servabam: & illos quos mihi
dedisti servavi, & quisquam ex il-
lis non periit præter filium perditi-
onis, ut Scriptura impleretur. Nunc 13
ad te venio, & hæc in mundo loquor,
ut gaudium meum in illis impleatur.
Ego verbum tuum illis dedi, & ho- 14
mines mundi eos odio habuerunt:
quia de mundo non sunt, quemadmo-
dum ego de mundo non sum. Nequa- 15
quam ut eos è mundo tollas peto, sed
ut eos à malo serves. Propterea quòd 16
ego de mundo non sum, & illi etiam
de mundo non sunt. Pater, eos 17
sanctifica veritate tuâ, quia ver-
bum tuum verum est. Quemadmo- 18
dum tu me in mundum misisti,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

9 Ego pro eis rogo: Non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi: quia
10 tui sunt: Et mea omnia tua sunt, & tua mea sunt: & clarificatus sum in eis.
11 Et jam non sum in mundo, & hi in mundo sunt, & ego ad te venio. Pater sancte,
12 serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi: ut sint unum, sicut & nos. Cùm
esſem cum eis, ego servabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, custodivi:
13 & nemo ex eis periit, nisi filius perditionis, ut Scriptura impleatur. Nunc autem
ad te venio: & hæc loquor in mundo, ut habeant gaudium meum impletum in
14 semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum, & mundus eos odio habuit, quia non
15 sunt de mundo, sicut & ego non sum de mundo. Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos à malo. De mundo non sunt, sicut & ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in
16 mundum, & ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico meipsum: ut
17 sint & ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tantùm, sed & pro
18 eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me: Ut omnes unum sint, sicut tu,
19 Pater, in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint: ut credat mundus, quia
20 tu me misisti. Et ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis: ut sint unum, sicut
21 & nos unum sumus. Ego in eis, & tu in me: ut sint consummati in unum: &
22 cognoscat mundus quia tu me misisti, & dilexisti eos, sicut & me dilexisti.
23

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 *وَأَنَا أَسْأَلُ فِيهِمْ * لَسْتُ أَسْأَلُ فِي ٱلْعَالَمِ بَلْ فِي ٱلَّذِينَ أَعْطَيْتَنِي لِأَنَّهُمْ لَكَ * وَكُلُّ شَيْءٍ هُوَ لِي لَكَ
10 وَٱلَّذِي هُوَ لَكَ لِي * وَأَنَا مُمَجَّدٌ بِهِمْ * وَلَسْتُ فِي ٱلْعَالَمِ * وَهَؤُلَاءِ هُمْ فِي ٱلْعَالَمِ وَأَنَا آتِي إِلَيْكَ *
11 أَيُّهَا ٱلْآبُ ٱلْقُدُّوسُ ٱحْفَظْهُمْ بِٱسْمِكَ ٱلَّذِي أَعْطَيْتَنِي كَيْ يَكُونُوا وَاحِدًا كَمَا نَحْنُ * إِذْ كُنْتُ مَعَهُمْ
12 فِي ٱلْعَالَمِ كُنْتُ أَحْفَظُهُمْ بِٱسْمِكَ * وَقَدْ حَفِظْتُ ٱلَّذِينَ أَعْطَيْتَنِي وَلَمْ يَهْلِكْ مِنْهُمْ أَحَدٌ إِلَّا ٱبْنُ
13 ٱلْهَلَاكِ لِيَتِمَّ ٱلْكِتَابُ * وَٱلْآنَ إِلَيْكَ آتِي وَهَؤُلَاءِ أَتْرُكُهُمْ فِي ٱلْعَالَمِ لِيَكُونَ فَرَحِي كَامِلًا فِيهِمْ *
14 *أَنَا أَعْطَيْتُهُمْ قَوْلَكَ وَقَدْ أَبْغَضَهُمُ ٱلْعَالَمُ * لِأَنَّهُمْ لَيْسُوا مِنَ ٱلْعَالَمِ كَمَا أَنِّي لَسْتُ مِنَ ٱلْعَالَمِ *
15 أَسْأَلُ أَنْ تَرْفَعَهُمْ مِنَ ٱلْعَالَمِ بَلْ أَنْ تَحْفَظَهُمْ مِنَ ٱلشِّرِّيرِ * لِأَنَّهُمْ لَيْسُوا مِنَ ٱلْعَالَمِ كَمَا
17 أَنِّي لَسْتُ مِنَ ٱلْعَالَمِ * قَدِّسْهُمْ بِحَقِّكَ فَإِنَّ كَلِمَتَكَ حَاصَّةً هِيَ ٱلْحَقُّ * كَمَا أَرْسَلْتَنِي إِلَى
18 ٱلْعَالَمِ أَرْسَلْتُهُمْ أَنَا أَيْضًا إِلَى ٱلْعَالَمِ * وَلِأَجْلِهِمْ أُقَدِّسُ ذَاتِي لِيَكُونُوا هُمْ أَيْضًا مُقَدَّسِينَ
19 بِٱلْحَقِّ * وَلَسْتُ أَسْأَلُ فِي هَؤُلَاءِ فَقَطْ بَلْ وَفِي ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِي بِقَوْلِهِمْ * لِيَكُونُوا بِأَجْمَعِهِمْ
20 وَاحِدًا كَمَا أَنَّكَ يَا أَبَتَ فِيَّ وَأَنَا فِيكَ * لِيَكُونُوا أَيْضًا فِينَا وَاحِدًا * لِيُؤْمِنَ ٱلْعَالَمُ
21 أَنَّكَ أَرْسَلْتَنِي * وَأَنَا قَدْ أَعْطَيْتُهُمُ ٱلْمَجْدَ ٱلَّذِي أَعْطَيْتَنِي * لِيَكُونُوا وَاحِدًا كَمَا نَحْنُ وَاحِدٌ *
22 * أَنَا فِيهِمْ وَأَنْتَ فِيَّ وَيَكُونُوا كَامِلِينَ لِوَاحِدٍ * لِكَيْ يَعْلَمَ ٱلْعَالَمُ أَنَّكَ أَرْسَلْتَنِي وَأَنِّي
23 أَحْبَبْتَهُمْ كَمَا أَحْبَبْتَنِي *

*Et ego rogo pro eis: non rogo pro mundo, 9
sed pro his quos dedisti mihi, quia sunt
tui: Et quælibet res quæ mea est, tua 10
est; & quæ tua est, mea est: & ego glorio-
sus sum in eis, Et non in mundo. Et 11
hi sunt in mundo, at ego venio ad te. O
Pater sancte, tuere eos in nomine tuo,
quod dedisti mihi, quatenus sint unum,
sicut nos. Quando eram cum eis in 12
mundo, tuebar eos in nomine tuo: &
jam servavi quos dedisti mihi, & non
periit ex eis quispiam, præter filium
perditionis: ut impleatur Scriptura.
Et nunc ad te venio, & istos relinquo in 13
mundo, ut sit gaudium meum plenum
in ipsis. Ego dedi eis sermonem tuum, 14
& jam odit eos mundus, quia non sunt
ex mundo, quemadmodum ego non sum
ex mundo. Non rogo ut tollas eos de 15
mundo, sed ut serves eos à malo: Quia 16
non sunt ex mundo, quemadmodum ego
non sum ex mundo. Sanctifica eos in 17
veritate tua, quia sermo tuus peculia-
riter est veritas. Sicut misisti me in 18
mundum, misi eos ego etiam in mundum.
Et pro eis sanctifico meipsum, ut sint 19
ipsi quoque sanctificati in veritate. Et 20
non rogo pro his tantùm, sed pro eis qui
credituri sunt in me per sermonem eo-
rum. ut sint omnes unum, sicut tu Pa- 21
ter mi, permanens es in me, & ego pa-
riter in te, ut sint etiam in nobis
unum: ut credat mundus, quòd tu me
miseris. Et ego jam dedi eis gloriam 22
quam dedisti mihi, ut sint unum, sicut
nos unum sumus. Ego in eis, & tu in 23
me, & sint perfecti in unum: ut sciat
mundus quòd tu me miseris, & quòd
dilexerim eos sicut dilexisti me.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወእንሰ: በእንቲኣሆሙ: እብል: ወኣከ: በእንተ: ዓለመ:ኣለ: በእንተ: እለ: ወሀብከኒ:
10 እሙ:እሊኣከ:እሙንቱ:=: ወዚኣየ:ዅሉ: ዚኣከ:ወእቱ:ወዚኣከኒ:ዚኣየ:ወተሰ
11 በሕኩ:በሙ:=: ወኢይሄሉ: ወእተ:ዓለመ:ወ እሙንቱስ: ወእተ: ዓለመ:ይሄልወ:
ወለእንስ: ኀቤከ: እመጽእ:: ለባ: ቅዱሰ: ዕቀቦሙ: በሰመከ: ለእለ: ወሀብከኒ: ከመ :
12 ይኩኑ:ኣሐደ:ከሣነ:::=: እመ : ሀለወኩ:ለነ: መሰሌሆሙ:ወእተ:ዓለመ:ዓቀብክ
ወሙ:በስመከ: ለእለ: ወሀብከኒ: ከመ:ይኩኑ: ኣሐደ: ከሣነ:: እመ : ሃለወኩ : ለ
ነ:ወእተ:ዓለመ:ዓቀብክወሙ: በስመከ: ለእለ: ወሀብከኒ:: ወተጣሕፀንክወሙ: ወዚ
ቀብኩሂ:ወኢኣሐዱ:ኢተሐጕለ:እመኔሆሙ:ዘእንበለ:ወልደ:ሐጕል:ከመ:ይብጸሕ:
13 ዘጽሑፍ:::=: ወይእዜሰ: እመጽእ: ኀቤከ: ወዘንተ: እነግር :ለዓለመ:ከመ:ይኩን:
14ፈፍጹመ : ፍሥሐየ: በባዕሌሆሙ:=: ኣነሰ: ወሀብኩወሙ: ቃለከ:: ወዓለመ:ጸልኦ
15 ሙ:እስመ:ኢኮኑ:እመዓለመ:በከመ:ኢኮንኩ: ኣነ ፡ እመዓለመ:=: ወኢይብለከ:
16 ትንሠኦሙ:እመዓለመ: ደኣሙ: ከመ: ትዕቀቦሙ: እመእኩይ:=: ወኢኮኑ: እመ
17 ዓለመ:በከመ: ኣነ: ኢኮንኩ: እመዓለመ:=: ቀድሶሙ : በጽድቅከ : እከመ: ጽድ
18 ቅ:ቃልከ:::=: ወበከመ:ፈነውከኒ: ወእተ:ዓለመ: ኣነሂ: እፈንዎሙ: ወእተ: ዓለመ:
19 ወበሙ:ኣነ:እቄድስ:ርእስየ:ከመ:ይኩኑ:እሙንቱኒ: ቅዱሰነ:በጽድቅ::=: ወእኮ:
20 በእንተ:ባሕቲቶሙ: ዘእብል: ወበእንተሂ: እለ : ይእመኑ: ብየ:በቃሉሙ:=: ከመ:
21 ይኩኑ:ኣሐደ:ኩሉሙ: በከመ: ኣንተ:መሰሌየ: ኣብ:ወእነሂ: መሰሌከ: ከመ:እሙን
22 ቱኒ:ይኩኑ:ከሣነ:እሐደ:ከመ:ይእመን:ዓለመ:ከመ:ኣንተ: ፈነውከኒ:=: ወእነሂ:
ወሀብክወሙ: ሱብሐተ: ዘወሀብከኒ: ከመ: ይኩኑ: ኣሐደ: በከመ: ኣሐዱ:ንሕነ:::=:
23 ወእነሂ: በሙ: ወእንተሂ: ብየ: ከመ: ይኩኑ :ፍጽሚን: በኣሐዱ: ወያእመር : ዓለመ:
ከመ:ኣንተ:ፈነውከኒ:ወኣፍቀርክወሙ:ከመ:ኪያየ:ኣፍቀርከኒ:::=:

*Et ego de illis loquor: & non de mundo, sed de illis quos dedisti mihi, quia tui 9
sunt. Et meum quodcunque est, tuum est; & tuum, meum est: & glorificatus 10
sum in iis. Et non sum in mundo, sed illi in mundo sunt: & ego ad te venio. 11
Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut fiant unum sicut nos.
Quum essem ego cum iis in mundo, custodivi eos in nomine tuo, quos dedisti 12
mihi, ut fierent unum sicut nos: quum essem ego in mundo, custodivi eos in
nomine tuo, quos dedisti mihi: & enutrivi eos, & custodivi etiam: & unus non
perditus fuit ex illis, nisi filius perditionis, ut impleretur quod scriptum fuit.
Et nunc venio ad te, & hoc loquor mundo, ut sit perfectum gaudium meum 13
super iis. Ego dedi iis sermonem tuum, & mundus odio habuit eos, quia 14
non fuerunt ex mundo, prout non fui ego ex mundo. Et non dico tibi, ut 15
tollas eos ex mundo, sed ut serves eos à malo. Et non fuerunt ex mundo, 16
prout ego non fui ex mundo. Sanctifica eos in veritate tua, quia verus est 17
sermo tuus. Et sicut misisti me in mundum, ego etiam mittam eos in mun- 18
dum. Et pro iis ego sanctificabo me ipsum, ut sint ipsi sanctificati in veritate. 19
Et non de illis solis loquor, sed etiam de illis qui credent in me per sermonem 20
eorum. Ut sint unum omnes illi, sicut tu mecum Pater, & ego tecum: ut illi 21
sint sicut nos unum, ut credat mundus quòd tu misisti me. Et ego etiam dedi 22
iis gloriam quam dedisti mihi, ut sint unum, sicut unum nos sumus.
Et ego in iis, & tu in me: ut sint perfecti in uno, & cognoscat mundus 23
quòd tu misisti me, & dilexi eos sicut me dilexisti.*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 من نيز ايشانرا در عالم فرستادم * وبراي ايشان من خودرا پاك مي دارم * تا ايشان نيز
20 براستي مقدس باشند * ونه براي ايشان تنها مي خواهم * ليكن براي ايشان نيز كه بمن
21 ايمان بياورند * كه همكنان در سخن ايشان يكي باشند * انچنانك تو پدرم در من هستي *
ومن در تو * بايد كه ايشان نيز با ما يكي باشند * تا عالم ايمان بياورند كه تو مرا فرستادي *
22 وستايش كه تو بمن دادي * من بديشان دادم تا يكي بشوند * انچنانك ما يكي هستيم *
23 * من با ايشان وتو با من * بهر يكي تمام باشند * تا عالم بدانند كه تو مرا فرستادي * ومن
ايشانرا دوست داشتم * انچنانك تو مرا دوست داشتي *

*ego etiam illos in mundum misi. 19
Et pro eis ego meipsum sanctifico,
ut ipsi etiam in veritate sanctifi-
cati sint. Nec pro illis tantum 20
rogo, sed pro illis etiam qui in me
fidem habebunt. Ut omnes in ser- 21
mone eorum unum sint: quemad-
modum tu, Pater mi, in me es,
& ego in te; oportet ut ipsi etiam
in nobis unum sint: ut homines
mundi fidem habeant, quòd tu me
miseris. Et gloriam quam mihi 22
dedisti, ego illis dedi; ut unum
sint quemadmodum nos unum su-
mus. Ego in eis, & tu in me: 23
in utroque perfecti sint; ut homi-
nes mundi cognoscant, quòd tu me
misisti, & ego eos dilexi, quemad-
modum tu me dilexisti.*

Digitized by Google

Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, & illi sint *cum me*:
24 (ξ) Πάτερ, ὃς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, (ο) κἀκεῖνοι ὦσι μετ' ἐμοῦ·
ut videant *gloriam* meam, quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante consti-
ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν (π) ἔδωκάς μοι· ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ κατα-
tutionem mundi. Pater juste, & mundus te non cognovit, ego autem
25 βολῆς κόσμου. (ρ) Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, (σ) ἐγὼ δέ σε
te cognovi: & hi cognoverunt, quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen
26 σε ἔγνων· καὶ οὗτοι ἔγνωσαν, ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά
tuum, & notum faciam: ut dilectio, quâ dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.
σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

CAP. XVIII. ιη'.

Hæc *dicens* Jesus, egressus est cum discipulis suis trans torrentem
1 ΤΑῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς, ἐξῆλθε σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου
Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse & discipuli ejus.
(α) τοῦ Κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
Sciebat autem & Judas *tradens* eum, locum: quia frequenter convenerat
2 Ἤδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, τὸπον· ὅτι πολλάκις συνήχθη
Jesus illuc cum discipulis suis. Ergò Judas *accipiens* cohortem, & *ex principibus*
3 ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχι-
Sacerdotum & Pharisæis ministros, venit illuc cum laternis & facibus, & armis.
ερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων.

Jesus itaque sciens omnia ventura super *se*, *exiens* dixit eis; Quem quæ-
ρη' Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα ζη-
4 ritis? Responderunt ei: Jesum Nazarenum. Dicit eis Jesus; Ego
τεῖτε; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰ-
sum. Stabat autem & Judas *ille tradens* eum, cum ipsis. Ut ergò dixit
μι. εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, μετ' αὐτῶν. (β) Ὡς οὖν εἶπεν
6 eis; *Quòd* ego sum, abierunt *in eaque pòst*, & ceciderunt *humi*. Iterum
αὐτοῖς, Ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί. Πάλιν
7 ergò eos interrogavit; Quem quæritis? *At* dixerunt; Jesum Nazarenum.
(γ) οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησε, Τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον.
Respondit Jesus; Dixi vobis, Quia ego sum: si ergò me quæritis, finite
8 Ἀπεκρίθη (δ) ὁ Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν, Ὅτι ἐγώ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἀφετε
hos abire. Ut impleretur sermo, quem dixit; Quia quos dedisti mihi, non
τούτους ὑπάγειν. Ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν, Ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ
9 perdidi ex eis quenquam. Simon ergò Petrus habens gladium, eduxit
ἀπώλεσα (ε) ἐξ αὐτῶν οὐδένα. Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν, εἵλκυσεν
10 eum, & percussit *principis Sacerdotum* servum, & abscidit ejus auriculam dexteram.
αὐτὴν, καὶ ἔπαισε τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν.
Erat autè nomen servo, Malchus. Dixit ergò Jesus Petro; *Injice* gla-
11 ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ, Μάλχος. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, Βάλε (ζ) μά-
dium tuum in vaginam: Calicem quem dedit mihi Pater, non bibam illum?
χαιράν σου εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατὴρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;

MS. A. (ξ) Πατὴρ, ὃς δέδωκάς (ο) καὶ ἐκεῖνοι (π) δέδωκάς (ρ) Πατὴρ (σ) ἐγὼ δέ σε ἔγνων· ΚΕΦ. ιη'. MS. A. (α) τοῦ Κέδρων, (β) Ὡς εἶπεν αὐτοῖς, Ἐγώ εἰμι, (γ) οὖν ἐπηρώτησεν αὐτοὺς, (δ) Ἰησοῦς, (ε) ἐξ * αὐτοῦ (ζ) μάχαιραν εἰς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Pater, eos quos dedisti mihi, velim ut ubi 24
sum ego, & illi sint mecum: ut conspicen-
tur illam gloriam meam quam dedisti mihi:
quoniam dilexisti me ante jacta mundi fun-
damenta. Pater mi juste, & mundus non 25
novit te, ego verò te novi, & ipsi nôrunt
me à te missum esse. Et patefeci eis nomen 26
tuum, ac patefaciam: ut dilectio illa quâ
dilexisti me, sit in eis, & ego sim in eis.

Nocte parascenes crucifixionis. 42.

CAP. XVIII.

Hæc dixit Jesus, & egressus est cum di- 1
scipulis suis trans vadum Cedron, ubi erat
hortus, in quem introivit ipse & discipuli
ejus. Noverat autem & Judas ille prodi- 2
tor locum illum, quia sæpissimè convenerat
illuc Jesus cum discipulis suis. Ipse ergò 3
Judas duxit catervam, & à principibus sa-
cerdotum & Pharisæis duxit ministros, ve-
nítque illuc cum laternis, & facibus, & ar-
mis. Jesus verò, quum sciret omnia quæ 4
sibi obventura erant, exiit, ac dixit eis;
Quem quæritis? Dicunt ei; Jesum Naza- 5
renum. Dicit eis Jesus, Ego sum. Stabat
autem & Judas proditor cum eis. Quum- 6
que dixisset eis Jesus, Ego sum: abierunt
retrorsùm, & ceciderunt in terram. Et 7
iterùm interrogavit eos Jesus; Quem quæ-
ritis? Illi autem dixerunt, Jesum Nazare-
num. Ait illis Jesus; Dixi vobis, me eum 8
esse: quòd si quæritis me, finite hos abire.
Ut impleretur sermo quem dixerat; Ex iis 9
quos dedisti mihi, ne unum quidem perdidi.
Simon autem Cepha habens gladium secum, 10
distrinxit illum, & percussit servum princi-
pis sacerdotum, & abstulit auriculam ejus
dexteram. Erat autem nomen servi, Molec.
At dixit Jesus Cephæ; Mitte gladium in 11
vaginam ejus: Calicem quem dedit mihi
Pater meus, an non bibam?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Pater, cùm eos mihi dederis, volo ut 24
quo loco ego fuero, illi etiam mecum
sint, ut magnificentiam meam vide-
ant, quam mihi dedisti: quia ante-
quàm esset mundus me dilexisti.
Pater mi juste, & homines *mundi* 25
te non nôrunt, ego autem te novi:
& illi noverunt, quòd tu me misisti.
Et nomen tuum illis tradidi, & tra- 26
do: ut illa dilectio, quâ tu me di-
lexisti, in illis sit, & ego in illis
sim.

XXXIII. Adventus Judæorum ad prehendendum Jesum.

CAP. XVIII.

Cum Christus hos sermones absol- 1
visset, cum discipulis suis egressus
est, & ad transitum Cedron venit,
ubi hortus erat, & cum discipulis
suis illuc intravit. Et Judas pro- 2
ditor illum locum novit, quia fre-
quenter Jesus cum discipulis suis
illic conventum faciebant. Judas 3
autem turbas assumpsit, & à magnis
sacerdotibus & Phariseis minis tros
& famulos accepit, & in illum lo-
cum venerunt cum facibus & lucer-
nis, & gladiis, & hastis. Jesus 4
itaque, omni quod illi evenichat
cognito, egressus est, & illis dixit;
Quem vultis? Dixerũt; Jesum Naz- 5
raum. Jesus illis dixit; Ego ipse sum.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

24 Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, & illi sint mecum: ut videant claritatem meam, quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante constitutionem mundi.
25 Pater juste, mundus te non cognovit: ego autem te cognovi: & hi cognove-
26 runt, quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen tuum, & notum faciam: ut dilectio, quâ dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.

CAP. XVIII.

1 HÆc cùm dixisset Jesus, egressus est cum discipulis suis trans Torrentem Cedron,
2 ubi erat hortus, in quem introivit ipse, & discipuli ejus. Sciebat autem & Judas,
qui tradebat eum, locum: quia frequenter Jesus convenerat illuc cum discipulis
3 suis. Judas ergò cùm accepisset cohortem, & à Pontificibus & Pharisæis minis-
4 tros, venit illuc cum laternis, & facibus, & armis. Jesus itaque sciens omnia,
quæ ventura erant super eum, processit, & dixit eis; Quem quæritis? Respon- 5
derunt ei; Jesum Nazarenum. Dicit eis Jesus; Ego sum. Stabat autem & Judas,
qui tradebat eum, cum ipsis. Ut ergò dixit eis; Ego sum: abierunt retrorsùm, 6
& ceciderunt in terram. Iterùm ergò interrogavit eos; Quem quæritis? Illi 7
autem dixerunt; Jesum Nazarenum. Respondit Jesus; Dixi vobis, Quia ego 8
sum: si ergò me quæritis, sinite hos abire. Ut impleretur sermo, quem dixit; 9
Quia quos dedisti mihi, non perdidi ex eis quenquam. Simon ergò Petrus ha- 10
bens gladium eduxit eum: & percussit pontificis servum: & abscidit auriculam
ejus dexteram. Erat autem nomen servo, Malchus. Dixit ergò Jesus Petro; Mitte 11
gladium tuum in vaginam. Calicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * يَا اَبَهِ هٰؤُلَاءِ ٱلَّذِيْنَ اَعْطَيْتَنِي اُرِيْدُ اَنْ يَكُوْنُوْا مَعِيْ حَيْثُ اَنَا لِيَرَوْا بَجْدِيَ ٱلَّذِيْ اَعْطَيْتَنِي *
25 اِنَّكَ اَحْبَبْتَنِي قَبْلَ اِنْشَاءِ ٱلْعَالَمِ * يَا اَبَهِ ٱلْبَارَّ ٱلْعَالَمَ لَمْ يَعْرِفْكَ وَاَنَا اَعْرِفُكَ * وَهٰؤُلَاءِ عَلِمُوْا اَنَّكَ
26 اَرْسَلْتَنِي * وَقَدْ عَرَّفْتُهُمْ بِاسْمِكَ وَاُعَرِّفُهُمْ * وَٱلْحُبُّ ٱلَّذِيْ اَحْبَبْتَنِي يَكُوْنُ فِيْهِمْ وَاَنَا اَيْضًا فِيْهِمْ *

1 * اَلْفَصْلُ ٱلثَّامِنُ وَٱلثَّلَاثُوْنَ * * وَلَمَّا قَالَ يَسُوْعُ هٰذَا خَرَجَ مَعَ تَلَامِيْذِهِ اِلَى عَبْرِ
2 وَادِيْ ٱلْاَرْزِ * وَكَانَ هُنَاكَ بُسْتَانٌ فَدَخَلَهُ مَعَ تَلَامِيْذِهِ * وَكَانَ يَهُوْذَا ٱلَّذِيْ اَسْلَمَهُ يَعْرِفُ
3 اَيْضًا ذٰلِكَ ٱلْمَوْضِعَ لِاَنَّ يَسُوْعَ كَانَ يَجْتَمِعُ هُنَاكَ مَعَ تَلَامِيْذِهِ كَثِيْرًا * فَاَخَذَ يَهُوْذَا جُنْدًا مِنْ
4 عِنْدِ رُؤَسَاءِ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلْفَرِّيسِيِّيْنَ وَشُرَطًا وَجَاؤُا اِلَى هُنَاكَ بِمَشَاعِلَ وَمَصَابِيْحَ وَسِلَاحٍ * وَيَسُوْعُ
5 كَانَ عَارِفًا بِكُلِّ شَيْءٍ يَاْتِيْ عَلَيْهِ * فَخَرَجَ وَقَالَ لَهُمْ مَنْ تَطْلُبُوْنَ * فَاَجَابُوْهُ قَائِلِيْنَ يَسُوْعَ ٱلنَّاصِرِيَّ *
6 فَقَالَ لَهُمْ اَنَا هُوَ * وَكَانَ يَهُوْذَا ٱلدَّافِعُ وَاقِفًا مَعَهُمْ * فَلَمَّا قَالَ لَهُمْ يَسُوْعُ اَنَا هُوَ رَجَعُوْا اِلَى وَرَائِهِمْ
7 وَسَقَطُوْا عَلَى ٱلْاَرْضِ * فَسَاَلَهُمْ يَسُوْعُ اَيْضًا مَنِ ٱلَّذِيْ تَطْلُبُوْنَ فَقَالُوْا يَسُوْعَ ٱلنَّاصِرِيَّ *
8 * فَاَجَابَهُمْ قَدْ قُلْتُ لَكُمْ اَنِّيْ اَنَا هُوَ * فَاِنْ كُنْتُمْ تَطْلُبُوْنَنِي فَدَعُوْا هٰؤُلَاءِ يَذْهَبُوْنَ * لِكَيْ تَتِمَّ ٱلْكَلِمَةُ
9 ٱلَّتِيْ قَالَ اَنَّ ٱلَّذِيْنَ اَعْطَيْتَنِي لَمْ يَهْلِكْ مِنْهُمْ وَاحِدٌ * وَكَانَ مَعَ سِمْعُوْنَ ٱلصَّفَا سَيْفٌ فَاسْتَلَّهُ
10 وَضَرَبَ عَبْدَ رَئِيْسِ ٱلْكَهَنَةِ فَقَطَعَ اُذُنَهُ ٱلْيُمْنَى * وَكَانَ اِسْمُ ٱلْعَبْدِ مَلْخُسَ * فَقَالَ يَسُوْعُ
11 لِسِمْعُوْنَ اَرْدِدِ ٱلسَّيْفَ فِيْ غِمْدِهِ * اَلْكَاْسُ ٱلَّتِيْ اَعْطَانِيْ اَبِيْ لَا بُدَّ لِيْ اَنْ اَشْرَبَهَا *

Pater mi, hos quos dedisti mihi, volo ut 24
sint mecum ubi ego sum, ut videant gloriam meam quam dedisti mihi: nam tu
dilexisti me ante productionem mundi.
O Pater mi juste, mundus non cognovit 25
te, & ego cognoscote. Et isti cognoverunt
quòd tu me miseris. Et jam notificavi 26
eis nomen tuum, et notificabo. Et dilectio
quâ dilexisti me, erit in ipsis, & ego
ego quoque in ipsis.

Sectio trigesima octava.

CAP. XVIII.

Quumque dixisset Jesus hæc, egres- 1
sus est cum discipulis suis trans al-
veam vipam torrentis Cedri: eratque
ibi hortus, & ingressus est eum unâ cum
discipulis suis. Et Judas qui tradidit 2
eum, sciebat etiam illum locum: quia
Jesus conveniebat illuc cum discipulis
suis multoties. Itaque assumpsit Judas 3
cohortem à principibus sacerdotum &
Pharisæis, atque ministros: & vene-
runt illuc cum facibus, & laternis, &
armis. Jesus autem gnarus erat omnium 4
quæ ventura erant super eum: quapro-
pter exiit, & dixit eis; Quem quæri-
tis? Responderunt ei, dicentes; Jesum 5
Nazarenum. Ait illis, Ego sum. Erat
autem Judas proditor stans cum eis.
Cum ergò dixisset eis Jesus; Ego sum, 6
fugerunt retrò, & ceciderunt in terram.
Interrogavit ergò eos Jesus iterùm; 7
Quis est quem quæritis? Dixerunt,
Jesus Nazarenus. Respondit eis; Jam 8
dixi vobis me eum esse: sed si me quæri-
tis, finite hos abire. Ut impleretur ser- 9
mo quem dixit; Quia quos dedisti mihi,
non peribit ex illis ullus. Et erat penes 10
Simonem Petram gladius, et exemit eum,
et percussit servum principis sacerdotum,
& amputavit aurem ejus dexteram.
Erat autem nomen servi, Malchus. Dixit 11
ergò Jesus Simoni Petræ; Repone gladi-
um in vaginam suam. Calicem quem
dedit mihi Pater meus, non dubium quin
bibam illum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ለበ:እለሰ: ወሀብከኒ:እፈቅድ:የሀልዉ:ኀበ:ሀለውኩ: ላነ: ሥአሌየ:ወይርእዩ:ሰብሐ
25 ትየ:ዘወሀብከኒ:እስመ:አፈቀርከኒ:እመቅድመ:ይትፈጠር:ዓለመ:=: ለባ:ጸድቅ:
ወዓለመሰ: ሊያእመረከ:: ወለእሰ: ለእመርኩከ: ወእሉሂ:ለእመረከ:ከመ:ለኒተ:ፈነ
26 ወከኒ:=: ወነገርክዎሙ : ስመከ : ወዓደ : እነግር : ከመ : የሀሉ : ኀቤሆሙ :
ፍቅረ : ዘለፍቀርከኒ : ወእነሂ : ሥአሌሆሙ::=:
1 ፲ ዘንተ:ብሂሎ:እግዚእ:ሊያሱስ:ወፅአ:ሥአለ:አርደሊሁ:ጣዕደተ:ፈለገ:ቄድሮስ:
2 ወቦቱ:ህየ:ዓጸደ:ኀመል: ወቦአ:ሥአለ:አርዳሊሁ::=: ወያእመሮ:ይሁደ: ዘያገብ
ለ : ሰዉእቱ: ብሉር : እስመ: ዘልፊ: ይወፍር: ህየ: እግዚእ:: ሊያሱስ: ሥአለ: ለ
3 ርዳሊሁ::=: ወነሥአሎሙ:ይሁዳ:ለሰገረተ: ሰጲራ: እሥኀበ:ሊቀ:ካህናት: ወፈረሰ
ዊያን: ወወዓሊሆሙ: ወሐራ: ህየ: በሥጎትወ : ጽጉ: ወበፓናት: ወበንዋየ:ሐቅል::=:
4 ወርሊዮ:እግዚእ: ሊያሱስ: ኵሎ: ዘመጽአ: ሳዕሌሁ: ወፅአ: ለፍለ: ኀቤሆሙ:ወይ
5 ቤሉሙ: ሞነ: ትፈቅዱ:=: ወለወለሉ: ወይቤልዎ: ሊያሱስሃ : ናዝሬዊ: ወይቤሎ
ሙ: እግዚእ: ሊያሱሰ:ለነ: ወእቱ: ወይቀውሥ: ይሁዳኒ: ያገብለ : ሥሰሌሆሙ:=:
6 ወሶበ:ይቤሎሙ:ለነ:ወእቱ:ገብሉ: ድኅሬሆሙ: ወወድቁ:ሥድረ::=: ወእመዝ:
7 ካዕበ:ተስእሎሙ: ወይቤሎሙ: ሞነ: ተኀሥሡ: ወይቤልዎ: ሊያሱስሃ: ናዝሬዊ::=:
8 ወለወለሉ: እግዚእ: ሊያሱስ: ወይበሎሙ: ለኮኑ: እበለክሙ: ለነ: ወእቱ:እሙ:
9 ኪያየ :ትፈቅዱ: ሓድግዎሙ: ለእሉ: ይሑሩ::=: ከመ:ይብጸሕ:ቃሉ:ዘይቤ:እለ:
10 ወሀብከኒ:ሊተሰጥሉ: እመኔሆሙ: ወሊለሐዱ::=: ወቦ: መጥባሓተ: ስምዖን: ጴ
ጥሮስ:ወመልሓ:መጥባሓቶ:ወዘበጦ:ለገብረ:ሊቀ: ካህናት: ወሞተሮ: እዝኖ:ዘየማነ:
11 ወሰሙ: ለውእቱ: ገብር : ማልኮሰ::=: ወይቤሎ : እግዚእ : ሊያሱስ : ለጴጥሮስ:
ለግብእ : ለመጥባሓትከ : ወስተ : ቤታ:: ጽዋዐ : ዘወሀበኒ : እቡዖ : ሊይሰቲዮ፡ :
ወሊያሓድግ : ዘእንበለ : እሰተዮ::=:

Pater, quos dedisti mihi, velim ut sint ubi fui ego, mecum; & videant gloriam 24
meam quam dedisti mihi, quia dilexisti me, antequàm crearetur mundus. Pater 25
veritatis, & mundus non noscit te, & ego novi te: & hi noverunt te, quòd tu
misisti me. Et nuntiavi iis nomen tuum, & adhuc nuntiabo, ut sit apud eos 26
charitasquâ dilexisti me, & ego cum iis.

CAP. XVIII.

Hoc quum dixisset Dominus Jesus, egressus est cum discipulis suis trans flumen 1
Cedron: & fuit ibi prædium herbarum, & intravit illud cum discipulis suis. Et 2
sciebat Judas qui proditurus erat eum, hunc locum, quia frequenter convenerat
ibi Dñs Jesus cum discipulis suis. Et accepit Judas cohortes sive spiram, à prin- 3
cipibus sacerdotum & Pharisæis, & ministros eorum: & venerunt ibi cum
lucernis splendidis, & laternis, & armis. Et videns Dominus Jesus totum 4
quod venturum erat super se, exivit foràs ad eos, & dixit iis; Quem vultis? Et 5
responderunt, & dixerunt ei; Jesum Nazarenum. Et dixit iis Dominus Jesus, Ego
sum ille: & stabat Judas proditurus eum cum iis. Et quum diceret iis; Ego *sum* 6
ille, reversi sunt retrorsùm, & ceciderunt *in* terram. Et tunc iterum rogavit 7
eos, & dixit iis; Quem quæritis? & dixerunt ei, Jesum Nazarenum. Et respon- 8
dit Dominus Jesus, & dixit iis; Nónne dixi vobis, Ego ille *sum*? si me vultis, finite
hos abire. Ut impleretur sermo ejus quem dixerat; Ex iis quos dedisti mihi; 9
non perditus fuit quisquam. Et habuit gladium Simon Petrus: & eduxit 10
gladium suum, & percussit servum principis sacerdotum, & abscidit aurem
ejus dextram: & nomen hujus servi, Malchus *erat*. Et dixit Dominus Jesus 11
Petro, Restitue gladium tuum in vaginam suam: calicem quem dedit mihi Pater
meus, Nónne bibam? & non omittam quin bibam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

6 وبهوداي سپارنده نيز با ايشان بود * ايشان جمله باز كشتند وبر زمين افتادند * بار دوم
7 عيسي ازيشان پرسيد كرا مي خواهيد * گفتند عيسي ناصري را * عيسي گفت نه بشما گفتم
8 منم من واگر مرا مي خواهيد * ايشانرا † بگذاريد * تا بروند * تا اين كلمهٔ نبشته ايد تمام
9 شود نبوت ايشانرا كه بمن دادي * از ايشان كم نكردم ونه يكي
سي چهار شمشيرزدن شمعون وبريدن گوش غلام
10 * اما شمعون صفا درميان خود † شمشير داشت * بركشيد وزد بنده سرور اماما نرا گوش
11 راست ستد * وام ان بنده ملك بود * * وعيسي بصفا گفت شمشيررا در نيام خود نه *
بياله كه پدرم بمن داد بگسي ديگر نخورانم *

Et Judas proditor etiam cum illis 6
erat. Illi igitur omnes retrocesse-
runt, & in terram ceciderunt.
Vice secundâ Jesus eos interroga- 7
vit; Quem vultis? Dixerunt, Je-
sum Nazæum. Jesus dixit; Nónne 8
vobis dixi, Ego ipse sum? Si ergò
me quæritis, illos sinite ut abeant.
Ut hoc verbum, quod scriptum ve- 9
nit, compleretur;

Prophetia.

Illos quos mihi dedisti, ex illis non
perdidi, ne unum quidem.

XXXIV. Gladio percutit Simeon, & amputat aurem pueri

Simeon autem Petrus ad lumbos 10
suos gladium habuit, quem extraxit,
et percusso servo principis sacerdotum
aurem dexteram ei abstulit: nomen
autem illius servi, Malec erat. Et 11
Jesus Cephæ dixit; Gladium in
vaginam suam repone: poculum,
quod Pater meus mihi dedit, alii
cuipiam bibendum non præbebo.

Digitized by Google

Ergò cohors, & tribunus, & ministri Judæorum comprehenderunt Jesum, ξβ
12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, ξγ
& ligaverunt eum. Et adduxerunt eum ad Annam primùm: erat enim so- a
13 καὶ ἔδησαν αὐτόν. Καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς ξδ
cer Caiphæ, qui erat princeps Sacerdotum anni illius. Erat autem Caiphas ille ε
14 τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ
consulens Judæis; Quia expedit unum hominem perire pro ξε
συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις, Ὅτι συμφέρει ἵνα ἄνθρωπος ἀπολέσθαι ὑπὲρ ξς
populo. Sequebatur autem Jesum Simon Petrus, & alius discipulus. ζ
15 τοῦ λαοῦ. Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, (η) καὶ ὁ ἄλλος μαθητής. ξζ
At discipulus ille erat notus principi Sacerdotum: & simul introivit Jesu in ξη
ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ· καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς ε
atrium principis Sacerdotum. At Petrus stabat ad ostium foris. Exivit ξθ
16 τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. Ἐξῆλθεν ο
ergò discipulus alius, qui erat notus principi Sacerdotum: & dixit ostiariæ, & ρ
οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος, ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ, καὶ ρα
introduxit Petrum. Dicit ergò ancilla ostiaria Petro; Nunquid & tu ε
17 εἰσήγαγε τὸν Πέτρον. Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ, Μὴ καὶ σὺ ρβ
ex discipulis es hominis istius? Dicit ille; Non sum. Stabant autem a
18 ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος, Οὐκ εἰμί. Εἱστήκεισαν δὲ ργ
servi & ministri, prunam facientes, quia frigus erat: & calefacie- ε
οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται, ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαί- ε
bant se: erat autem cum eis Petrus, stans & calefaciens se. Ergò princeps ρδ
νοντο· ἦν δὲ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. Ὁ οὖν ἀρχι- 19
Sacerdotum interrogavit Jesum de discipulis suis, & de doctrina ejus. ερ
ερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ.
Respondit ei Jesus; Ego palàm locutus sum mundo: ego semper ρε
20 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ παῤῥησίᾳ (θ) ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε 20
docui in synagoga, & in templo, quò undique Judæi conve- α
ἐδίδαξα (ι) ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου (κ) πάντοτε οἱ Ἰουδαῖοι συνέρ-
niunt: & in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? interroga ρεα
χονται· καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. Τί με (λ) ἐπερωτᾷς; ἐπερώτησον 21
audientes, quid locutus sim ipsis: ecce hi sciunt quæ dixerim ego. ε
τοὺς (μ) ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ.
Hæc autem ea dicente, unus ministrorum assistens dedit alapam ρεβ
Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς τῶν παρεστηκότων παρισχηκὼς ἔδωκε ῥάπισμα 22
Jesu, dicens; Sic respondes principi Sacerdotum? Respondit ei Je- ρεγ
τῷ Ἰησοῦ, εἰπών, Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰη- 23
sus; Si malè locutus sum, testare de malo: si autem pulchrè, quid me ε
σοῦς, Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με
cædis? (Misit eum Annas ligatum ad Caipham principem ρεδ
δέρεις; (Ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἅννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχι- 24
Sacerdotum.) ερεα.)

MS. A. (η) καὶ ἄλλος (θ) λελάληκα (ι) ἐν συναγωγῇ, (κ) πάντες οἱ (λ) ἐρωτᾷς; (μ) ἀκηκοάτε,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 ܘܓܘܕܐ ܘܪܒ ܐܦܣܛܪܛܝܐ ܘܫܡܫܢܐ ܕܝܗܘܕܐ ܐܚܕܘ ܠܝܫܘܥ ܘܐܣܪܘܗܝ *
13 ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܚܢܢ ܩܕܡܝܬ ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܚܡܝܗ ܕܩܝܦܐ ܗܘ ܪܒ ܟܗܢܐ ܕܗܘ ܫܢܬܐ ܗܝ ·
14 ܗܘ ܩܝܦܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܝܗܘܕܐ ܕܛܒ ܕܚܕ ܓܒܪܐ ܢܬܩܛܠ ܥܠ ܥܡܐ ·
15 ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܚܪܢܐ ܐܚܪܢܐ ܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܗܢܐ ܗܘ ܕܝܕܥ ܠܪܒ ܟܗܢܐ *
ܘܥܠ ܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܗܘ ܥܡ ܝܫܘܥ ܠܓܘ ܕܪܒ ܟܗܢܐ ܗܘ ·
16 ܘܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܩܐܡ ܠܒܪ ܡܢ ܬܪܥܐ ܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܗܘ ܕܝܕܥ ܠܪܒ ܟܗܢܐ *
17 ܘܐܡܪ ܠܛܒܝܬܐ ܕܬܪܥܐ ܗܘ ܒܬܐ ܕܫܘܪܝ ܠܫܡܥܘܢ ·
ܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܗܘ ܕܝܠܟ ܐܢ ܐܢܬ ܐܦ ܐܢܬ ܡܢ ܬܠܡܝܕܝ ܗܕܐ ܓܒܪܐ ·
18 ܘܩܐܡܝܢ ܥܒܕܐ ܘܫܡܫܢܐ ܕܥܒܕܘ ܓܡܪܐ ܕܩܪ ܗܘ ܓܡܪܐ ·
ܘܩܐܡ ܗܘ ܫܡܥܘܢ ܥܡ ܗܘ ܓܒܪܐ ܘܡܬܚܡ ·
19 ܘܪܒ ܟܗܢܐ ܫܐܠ ܠܝܫܘܥ ܥܠ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܥܠ ܬܘܒܬܗ ·
ܗܘ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ ܐܢܐ ܓܠܝܐ ܡܠܠܬ ܠܥܠܡܐ ·
20 ܘܟܠ ܙܒܢ ܒܟܢܫܬܐ ܘܒܗܝܟܠܐ ܗܘ ܕܟܠ ܝܗܘܕܐ ܟܢܫܝܢ ܘܒܣܬܪ ܠܐ ܡܠܠܬ ·
ܠܡܐ ܐܢܬ ܫܐܠ ܠܝ ܫܐܠ ܠܐܢܫܐ ܕܫܡܥܘ ܡܐ ܡܠܠܬ ܠܗܘܢ ·
21 ܗܐ ܗܠܝܢ ܝܕܥܝܢ ܡܐ ܕܐܡܪܬ ܐܢܐ * ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܕܐ ܗܘ ܓܒܪܐ ·
ܗܘ ܕܩܐܡ ܥܠ ܝܫܘܥ ܗܘ ܕܝܗܒ ܠܗ ܒܣܛܪ ܦܘܡܗ ·
22 ܘܐܡܪ ܠܗ ܗܟܢܐ ܡܦܣܩ ܐܢܬ ܠܪܒ ܟܗܢܐ ·
ܗܘ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ ܐܢ ܒܝܫ ܡܠܠܬ ܣܗܕ ܥܠ ܒܝܫܐ ·
23 ܐܢ ܫܦܝܪ ܡܐ ܠܡܐ ܡܟܐ ܐܢܬ ܝܗܒ ·
ܗܘ ܐܣܪ ܠܗ ܫܕܪ ܠܘܬ ܩܐܦܐ ܪܒ ܟܗܢܐ ·
24 ܗܘ ܩܐܦܐ ܗܘ ܕܐܙܠ ·

Tunc catervа & chiliarchæ, & ministri 12
Judæorum comprehenderunt Jesum, &
vinxerunt eum. Et eum adduxerunt ad 13
Hanan primùm, quippe qui socer esset
Caiphæ qui erat summus sacerdos anni il-
lius. Erat autem Caipha is qui consilium 14
dederat Judæis expedire unum virum mori
pro populo. Simon autem Cepha, & unus 15
ex discipulis aliis, veniebant post Jesum. Il-
lum autem discipulum cognoscebat prin-
ceps sacerdotum, & introiit unà cum Jesu
in atrium. Simon autem stabat foris ad 16
ostium: exiit itaque alter ille discipulus
quem cognoscebat princeps sacerdotum, &
dixit custodi portæ, (ostiariæ,) & introduxit
Simonem. Dixit autem adolescentula osti- 17
aria Simoni, Nunquid & tu ex discipulis eis
ifius hominis? Dicit ei, Minimè. Porrò 18
stabant servi & ministri, & componebant
ignem ut calefacerent se, quia frigus erat.
Stabat autem & Simon cum eis, & 19
calfaciebat se. Princeps autem sacerdo-
tum interrogavit Jesum de discipulis &
doctrinâ ipsius. Et dixit ei Jesus; Ego 20
palàm locutus sum ad populum, sempérque
docui in synagoga & in templo, quò omnes
Judæi conveniunt; & nihil in occulto lo-
cutus sum. Quid me interrogas? interro- 21
ga eos qui audierunt quid collocutus sim
eis: ecce hi sciunt quæcunque dixerim.
Quumque hæc dixisset, unus ex ministris 22
qui adstabat, percussit maxillam ipsius Jesu,
& dixit ei; Itáne das responsum principi
sacerdotum? Respondit Jesus, & dixit ei; 23
Si malè locutus sum, testificare de malo: si
autem benè, cur me cædis? Hanan autem 24
misit Jesum vinctum ad Caipham summum
sacerdotem.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 پس ازان اوباش وعوانان ويهوديان * عيسيرا كرفتند * وبستند * وزودتر اورا پيش حنان
13 آوردند * سبب انك حنان پدر زن قيافا بود * [كه سرور امامان دران سال بود * وقيافا بود]
14 كه با يهوديان مشورت كرد * كه واجب است يك آدمي عوض همه عالم بميرد *
15 وشمعون صفا * ويكي ديكر از شاكردان * در پي عيسي مي امدند * وآن شاكرد با سرور
امامان آشنا بود * وبا عيسي درسراي † در امد *

سي پنج — منكر شدن شمعون

16 صفا بيرون درايستاده بود * وان ديكر شاكرد كه سرور امامان اورا مي شناخت *
17 بدر آمد وبدربانان كفت * وشمعونرا باندرون درآورد * * ودختر كه درا نكه مي داشت *
18 به شمعون كفت * مكر تو نيز از شاكردان اين مردي * بدو كفت نه * * ومردم وعوانان
ايستاده بودند * وآتش مي افروختند * كه كرم شوند * براى انك ان شب سرما بود * وشمعون
19 نيز با ايشان كرم مي شد * * وبزرك امامان عيسيرا پرسيد † بر شاكردان وبر تعليم او *

Deindè turbæ, & ministri, & Ju- 12
dæi Jesum prehenderunt, et liga-
verunt: Et priùs eum ad Annam 13
duxerunt, eò quòd Annas socer
Caiaphæ erat, qui princeps Sacer-
dotum eo anno erat. Caiaphas 14
autem erat, qui Judæis consulue-
rat, quòd oporteret ut unus homo
pro toto populo moreretur. Et Si- 15
meon Cephas, et quidam alius ex
discipulis Jesum secuti sunt: dis-
cipulus autem ille principi Sacer-
dotum notus erat, et cum Jesu
in atrium ingressus est.

XXXV. Abnegatio Simeonis.

Simeon autem extra ostium stabat, 16
et ille alter discipulus, quem prin-
ceps Sacerdotum noverat, egressus
est, et ostiariis locutus est, et Si-
meonem introduxit. Et puella que 17
ostium custodiebat Simeoni dixit;
Numquid tu etiam ex discipulis
hujus viri es? Ei dixit; Non.
Et homines et ministri stabant, et 18
ignem accenderant ut calefierent,
eò quòd illâ nocte frigus erat: et
Simeon etiam cum illis calefie-
bat. Maximus autem Sacerdotum 19
Jesum interrogavit de discipulis et
de doctrina ejus.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

12 Cohors ergò, & tribunus, & ministri Judæorum comprehenderunt Jesum,
13 & ligaverunt eum: Et adduxerunt eum ad Annam primùm, erat enim so-
14 cer Caiphæ, qui erat pontifex anni illius. Erat autem Caiphas, qui con-
filium dederat Judæis; Quia expedit, unum hominem mori pro populo.
15 Sequebatur autem Jesum Simon Petrus, & alius discipulus. Discipulus au-
tem ille erat notus pontifici, & introivit cum Jesu in atrium pontificis.
16 Petrus autem stabat ad ostium foris. Exivit ergò discipulus alius, qui erat
17 notus pontifici, & dixit ostiariæ, & introduxit Petrum. Dicit ergò Petro
ancilla ostiaria; Numquid & tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille;
18 Non sum. Stabant autem servi & ministri ad prunas, quia frigus erat, &
calefaciebant se: erat autem cum eis & Petrus stans, & calefaciens se. Pon- 19
tifex ergò interrogavit Jesum de discipulis suis, & de doctrina ejus. Re- 20
spondit ei Jesus; Ego palàm locutus sum mundo: ego semper docui in sy-
nagoga, & in templo, quò omnes Judæi conveniunt: & in occulto locu-
tus sum nihil. Quid me interrogas? interroga eos, qui audierunt quid lo- 21
cutus sim ipsis: ecce hi sciunt quæ dixerim ego. Hæc autem cùm dixisset, 22
unus assistens ministrorum dedit alapam Jesu, dicens; Sic respondes pontifi-
ci? Respondit ei Jesus; Si malè locutus sum, testimonium perhibe de ma- 23
lo: si autem benè, quid me cædis? Et misit eum Annas ligatum ad Cai- 24
pham pontificem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * وَإِنَّ ٱلْجُنْدَ وَقَائِدَ ٱلْأَلْفِ وَٱلْخُدَّامَ ٱلَّذِينَ لِلْيَهُودِ أَمْسَكُوا يَسُوعَ وَأَوْثَقُوهُ
13 وَجَاؤُا بِهِ إِلَى حَنَّانَ
14 أَوَّلًا لِأَنَّهُ كَانَ حَمُوَ قَيَافَا ٱلَّذِي كَانَ رَئِيسَ ٱلْكَهَنَةِ فِي تِلْكَ ٱلسَّنَةِ * هٰذَا قَيَافَا ٱلَّذِي أَشَارَ
عَلَى ٱلْيَهُودِ أَنَّهُ خَيْرٌ أَنْ يَمُوتَ رَجُلٌ وَاحِدٌ بَدَلَ ٱلشَّعْبِ * ٱلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ وَٱلثَّلَاثُونَ *

Cohors autem, & tribunus, & ministri qui 12
erant Judæorum, comprehenderunt Je-
sum, & ligaverunt eum. Et adduxe- 13
runt eum ad Hanan primùm, quia erat
socer Caiphæ, qui erat princeps sacer-
dotum in illo anno. Iste est Caiphas qui 14
consilium dederat Judæis, esse melius
ut moreretur vir unus pro populo.

Sectio trigesima nona.

15 * وَإِنَّ سِمْعَانَ ٱلصَّفَا وَٱلتِّلْمِيذَ ٱلْآخَرَ تَبِعَا يَسُوعَ * وَكَانَ رَئِيسُ ٱلْكَهَنَةِ يَعْرِفُ ذٰلِكَ ٱلتِّلْمِيذَ فَدَخَلَ
16 مَعَ يَسُوعَ دَارَ رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ * فَأَمَّا بُطْرُسُ فَكَانَ وَاقِفًا عِنْدَ ٱلْبَابِ بَرًّا * فَخَرَجَ ذٰلِكَ ٱلتِّلْمِيذُ ٱلْآخَرُ
17 ٱلَّذِي كَانَ مِنْ مَعَارِفِ رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ وَكَلَّمَ ٱلْبَوَّابَةَ وَأَدْخَلَ بُطْرُسَ * فَقَالَتِ ٱلْجَارِيَةُ ٱلْبَوَّابَةُ
18 لِبُطْرُسَ أَمَا أَنْتَ مِنْ تَلَامِيذِ هٰذَا ٱلرَّجُلِ فَقَالَ لَهَا لَا * وَكَانَ ٱلْعَبِيدُ وَٱلشُّرَطُ قِيَامًا يُوقِدُونَ نَارًا
لِأَنَّهُ كَانَ شِتَاءٌ وَكَانَ بُطْرُسُ أَيْضًا قَائِمًا مَعَهُمْ يَصْطَلِي * فَأَمَّا رَئِيسُ ٱلْكَهَنَةِ فَسَأَلَ
19 يَسُوعَ عَنْ تَلَامِيذِهِ وَعَنْ تَعْلِيمِهِ * فَأَجَابَهُ يَسُوعُ أَنَا كَلَّمْتُ ٱلْعَالَمَ عَلَانِيَةً * وَعَلَّمْتُ فِي كُلِّ وَقْتٍ فِي
20 ٱلْهَيْكَلِ وَفِي ٱلْجَامِعِ حَيْثُ يَجْتَمِعُ ٱلْيَهُودُ وَلَمْ أَتَكَلَّمْ بِشَيْءٍ فِي خُفْيَةٍ * فَمَا بَالُكَ تَسْأَلُنِي سَلْ أُولٰئِكَ
21 ٱلَّذِينَ سَمِعُوا مَا كَلَّمْتُهُمْ بِهِ فَهُوَلَاءِ هُمْ يَعْرِفُونَ مَا قُلْتُهُ أَنَا * فَلَمَّا قَالَ هٰذَا كَانَ وَاحِدٌ مِنَ ٱلشُّرَطِ
22 قَائِمًا فَلَطَمَ يَسُوعَ وَقَالَ لَهُ أَهٰكَذَا تُجَاوِبُ رَئِيسَ ٱلْكَهَنَةِ * فَأَجَابَهُ يَسُوعُ قَائِلًا إِنْ كُنْتُ
23 تَكَلَّمْتُ بِرَدِيٍّ فَٱشْهَدْ بِٱلرَّدِيِّ * وَإِنْ كَانَ جَيِّدًا فَلِمَ ضَرَبْتَنِي * وَبَعْدَمَا أَرْسَلَهُ حَنَّانُ مَوْثُوقًا
24 إِلَى قَيَافَا رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ *

Et verò Simon Petra, & discipulus ille 15
alius sequuti sunt Jesum: princeps au-
tem sacerdotum cognoscebat illum di-
scipulum, & introivit cum Jesu in
atrium principis sacerdotum. At Pe- 16
trus erat stans ad ostium foris. Exivit
ergò ille discipulus alius qui erat ex no-
tis principi sacerdotum, allocutúsque
est ostiariam, & introduxit Petrum.
Et dixit ancilla ostiaria Petro; Nónne 17
tu es ex discipulis hujus viri? Ait illi;
Non. Servi autem & ministri stantes 18
accendebant ignem ut calefacerent se,
quia erat hyems, & Petrus etiam stans
cum eis, calefaciebat se. Verùm prin- 19
ceps sacerdotum interrogavit Jesum de
discipulis ejus, & de doctrina ipsius.
Respondit ei Jesus; Ego locutus 20
sum mundo palàm, & docui quolibet
tempore in templo & in synagogis, quò
se recipiunt Judæi, & non sum locutus
quicquam in occulto. Quid interrogas 21
me? interroga illos qui audierunt quod
locutus sum illis, idem ipsi nôrunt quid
dixerim ego. Cùm autem dixisset hoc, 22
erat unus ex ministris stans, & duxit
alapam Jesu, & dixit ei; Sic respon-
des principi sacerdotum? Respondit ei 23
Jesus, dicens; Si locutus sum rem tur-
pem, perhibe testimonium de turpitudi-
ne: at si rectè, quare me percussisti?
Tunc misit eum Hanan ligatum ad Cai- 24
pham principem sacerdotum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወለኀዝዉ: ለእግዚእ:ሊየሱስ: ሰገራተ:ሰጲራ: ወሐቢይት: ወወዒቢሆሙ: ለሊይሁድ:
13 ወሐመይዉ: ለእግዚእ:ሊየሱስ:። ወወሰድዉ:ኀበ:ሐና: ቀደሙ:። እስመ: ሐሙሁ:
14 ወእቱ: ለቀያፋ: ወሊቀ:ካህናት:ወእቱ: ዘአብረቴ:ይእቲ: ዓመት:። ወቀያፋ:ወእ
ቱ: ዘእመከሮሙ: ለሊይሁድ: ወይቤሎሙ: ይኄይሰክሙ: ይሙት: ላሐዱ:ብእሲ: ቤ
15 ዘ:ኵሉ: ሕዝብ:። ወተለዎ: ሰመዖን: ጴጥሮስ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: እመርሑ
ቅ: ወካልእ: ረድኡ: ዘፅሙድ: ኀበ: ሊቀ: ካህናት:። ወበእ: መስለ: እግዚእ: ሊየሱ
16 ስ: ወእተ: ዲያደ: ሊቀ: ካህናት:።። ወጲጥሮስ: ቆመ: ላፍኣ: ኀበ: ሩኅት:። ወወፀ
ለ: ዝኩ: ረድእ: ዘፅሙድ: ኀበ: ሊቀ:ካህናት: ወተናገሮ: ለዳዲዊ: ወአብለ : ለጴጥ
17 ሮስ:።። ወትቤሎ: ወለተ: ዳዲዊ: ለጴጥሮስ: ለኵሉ: እመአርደኢሁ:። ለወእቱ:
18 ብእሲ: እንተ: ወይቤ:ሊኆኩ:።። ወይቀውሙ: ለግብርቲሆሙ : ወወዒቢሆሙ: ወበ
ቍጹ: እፍሐመ: ወይሰሓኑ: እስመ: ብዙኁ: ቍሪ: ለይእቲ:ሌሊት: እስመ:ቀሪ:ብ
19 ሔረ: ወይቀውሙ:ጴጥሮስኒ: ወይስሓን: መስሌሆሙ:።። ወተስእልዎ: ሊቀን: ካህና
20 ት: ለእግዚእ:ሊየሱስ: በእንተ: ለርዳኢሁ: ወበእንተ: ትምህርቱ:።። ወአውሠአ:
እግዚእ:ሊየሱስ: ወይቤ:ለእሰ:ክሠተ:ተናገርኩ: ለዓለመ:ወዘልፈ: እሜህር:በምኵ
ራብ: ወበቤተ:መቅደስ:ኀበ: ተጋብኡ:ኵሉ: ለይሁድ:።ወለልባ: ዘተናገርኩ:ጽሙ
21 ተ:ወኢመንተኒ:።። መንተ: እንከ:ትኬለኒ: ተስለኵሙ: ለእለ: ሰመዑኒ: ዘእቤ:ያ
22 ለመረ: እሙንቱ : ወዘተናገርኩ:።። ወዘንተ: ብዂሉ: ጸፍዖ: መልታኣቱ: ለእግዚ
እ:ሊየሱስ:ለሐዱ: እመእለ: ይቀውሙ: ወዒቢ: ወይቤሎ: ከመዝኑ : ትትዋሠለ: ለ
23 ሊቀ:ካህናት:።። ወለወእቱ: እግዚእ:ሊየሱስ: ወይቤሎ: እመ: እኩየ : ነበብኩ:
24 ለስትዋድዩኒ: በእንተ: እኩይ: ወእመሰ: ሠናይ : ለመንት: ትዘብጠኒ:።። ወፈነዎ:
ሐና: ሕሙዮ: ኀበ: ሊቀ: ክህናት:።።

Et comprehenderunt Dñm Jesum cohortes *nempe* spira, & centuriones, & mini- 12
stri Judæorum, & calumniati sunt Dñm Jesum. Et adduxerunt eum ad Hanam 13
primùm: quia socer erat Caiaphæ, & princeps sacerdotũ fuit regiminis istius an-
ni. Et Caiaphas is *erat* qui consuluerat Judæis, & dixerat iis; Expedit vobis ut 14
moriatur unus homo *in* redemptionem totius populi. Et sequutus est Simon Pe- 15
trus Dominum Jesum à longè, & alius discipulus ejus, qui notus erat apud prin-
cipem sacerdotum, & intravit cum Domino Jesu in atrium principis sacerdo-
tum. Et Petrus stetit extra ad ostium. Et exivit iste discipulus, qui notus erat 16
apud principem sacerdotum, & loquutus est ostiario, & introduxit Petrum.
Et dixit filia ostiarii Petro; Tu etiam ex discipulis hujus hominis es. Et dixit; 17
Non sum. Et stabant servi eorum, & ministri eorum, & accenderunt prunas, 18
& calefaciebant se: quia multum frigus *erat* istius noctis, quia frigida regio *erat*:
& stabat Petrus, & calefaciebat se cum iis. Et interrogârunt principes sacer- 19
dotum Dominum Jesum de discipulis ejus, & de doctrina ejus. Et respondit 20
Dominus Jesus, & dixit; Ego palàm loquutus sum mundo, & semper docebam
in synagoga, & in Domo sancta, quò congregati sunt omnes Judæi, & nihil lo-
quutus sum clàm omnino. Quid igitur interrogatis me? interrogate eos qui 21
audierunt me: quæ dixi sciunt illi, & quæ loquutus sum. Et hoc quum dixisset, 22
percussit maxillam Domini Jesu unus ex adstantibus ministris, & dixit ei; Itáne
respondes principi sacerdotum? Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Si 23
malè loquutus sum, accusa me de malo: & si benè, quare percutis me? Et 24
misit eum Hana calumniâ affectum ad principem sacerdotum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 * عيسي بدو گفت من اشكارا بعالم سخن مي گفتم بهر وقتي * در انجمن ودر هيكل
تعليم مي دادم * درجايگاهي كه همه يهوديان جمع مي بودند * وبه پنهاني چيزي نگفتم *
21 * از من چه مي پرسي * ازيشان بپرس كه شنيدند آنچ بديشان گفتم * انك ايشان هر چه
22 من گفتم مي دانند * چون عيسي اينها گفت * يكي از عوانان ايستاده بود * بر روي
23 عيسي زد * و گفت بسرور اماسان چنين جواب مي دهي * عيسي بدو گفت * اگر بد گفتم
بر بدي گواهي ده * و اگر نيك گفتم * مرا چرا مي زني سي شش
24 * و حنان عيسي را بسته پيش قيافا پيش بزرك اماسان فرستاد *

Jesus illi dixit; Ego palàm in mun- 20
do locutus sum omni tempore, in syn-
agoga & in templo doctrinam tra-
didi, in loco quo omnes Judæi con-
gregati sunt: in occulto autem quid-
quam non locutus sum. A me quid 21
interrogas? Ab illis interroga qui
audiverunt, quid ipsis locutus sum:
ecce illi quicquid ego dixi, sciunt.
Cùm Jesus hæc dixisset, unus ex 22
ministris, qui astans erat, in faciem
Jesum percussit, & dixit; Prin-
cipi Sacerdotum tale responsum
das? Jesus et dixit; Si malè dixi, 23
de malo testare; Sin autem benè
dixi, me quare percutis?

XXXVI. Abductio Jesu ad Caiapham.

Et Annas Jesum vinctum ad ma- 24
ximum Sacerdotum misit.

Digitized by Google

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Erat autem Simon Petrus ſtans & calefaciens ſe. Dixerunt ergò ei; Num & tu ex
25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. Εἶπον οὖν αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ
diſcipulis ejus es? negavit ille, & dixit; Non ſum. Dicit unus ex ſer-
26 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνος, (ν) καὶ εἶπεν, Οὐκ εἰμί. Λέγει εἷς ἐκ τῶν δού-
vis *principis Sacerdotum*, cognatus *exiſtens cujus abſciderat* Petrus auriculam; *Non* ego te vidi in
λων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ὠτίον, Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν
horto cum illo? Iterùm ergò negavit Petrus: & ſtatim gallus cantavit.
27 τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; Πάλιν οὖν ἠρνήσατο (ξ) ὁ Πέτρος· καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.
Adducunt ergò Jeſum à Caiapha in prætorium: erat autem manè: & ipſi non
28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ (ο)πρωΐα· καὶ αὐτοὶ οὐκ
introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, ſed ut manducarent Paſcha.
εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, (π)ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ Πάσχα.
Exivit ergò Pilatus ad eos, & dixit; Quam accuſationem affertis adverſùs ho-
29 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτοὺς, καὶ εἶπε, Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀν-
minem hunc? Reſponderunt & dixerunt ei; Si non eſſet hic malefactor, non *utique* tibi
30 θρώπου τούτου; Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιὸς, οὐκ ἄν σοι
tradidiſſemus eum. Dixit ergò eis Pilatus; Accipite eum vos, & ſecundùm
31 παρεδώκαμεν αὐτόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ
legem veſtram judicate eum. Dixerunt ergò ei Judæi; Nobis non licet
τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον (ρ) οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν
interficere quenquam. Ut ſermo Jeſu impleretur, quem dixit, ſignificans quâ morte
32 ἀποκτεῖναι οὐδένα. Ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπε, σημαίνων (σ) ποίῳ θανάτῳ

futurus eſſet mori. Introivit ergò in prætorium iterùm Pilatus, &
ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος, καὶ 33
vocavit Jeſum, & dixit ei; Tu es rex Judæorum; Reſpondit ei
ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; (τ) Ἀπεκρίθη αὐτῷ 34
Jeſus; A temetipſo *tu* hoc dicis, an alii tibi dixerunt de me? Reſpondit Pi-
ὁ Ἰησοῦς, Ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοί εἶπον περὶ ἐμοῦ; Ἀπεκρίθη ὁ Πι- 35
latus; Numquid ego Judæus ſum? Gens tua & *principes Sacerdotum* tradiderunt te
λάτος, Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; Τὸ ἔθνος σου καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε
mihi: quid feciſti? Reſpondit Jeſus, Regnum meum non eſt de mundo
ἐμοί· τί ἐποίησας; Ἀπεκρίθη (υ) ὁ Ἰησοῦς, Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου 36
hoc: ſi ex mundo hoc eſſet regnum meum, miniſtri utique mei decertarent ut
τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἵνα
non traderer Judæis: nunc autem regnum meum non eſt hinc. Dixit
μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. Εἶπεν 37
itaque ei Pilatus; *Num* ergò rex es tu? Reſpondit Jeſus; Tu dicis, quia
οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Σὺ λέγεις, ὅτι
rex ſum ego. Ego in hoc natus ſum, & ad hoc veni in mundum,
βασιλεύς εἰμι ἐγώ. ἐγὼ εἰς (φ) τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον,
ut *teſter* veritati: omnis *exiſtens* ex veritate, audit meam vocem.
ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς.

MS.A. (ν) καὶ λέγει, (ξ) Πέτρος· (ο) πρωΐ· (π) ἀλλὰ φάγωσιν (ρ) ὁ αὐτῷ (σ) ποίῳ θανάτῳ (τ) Ἀπεκρίναντο ὁ Ἰησοῦς, Ἀφ' ἑαυτοῦ (υ) Ἰησοῦς, (φ) τοῦτο καὶ γεγέννημαι,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ... * ... Et Simon Petra ſtabat & calefaciebat ſe; 25
26 ... * ... & dicunt ei, Nunquid & tu unus ex diſcipu-
27 ... lis ejus es? At ille negavit; & dixit, Non
ſum. Dicit ei unus ex ſervis ſummi ſacer- 26
dotis, cognatus illius, cujus Simon amputâ-
rat auriculam, Nónne ego vidi te cum eo
in horto? Et iterùm inficiatus eſt Simon: 27
& in ea ipſa hora emiſit vocem gallus.

Matutinis VI. feriæ Crucifixionis. 43.

28 ... * ... Porrò abduxerunt Jeſum à Caipha in præ- 28
29 ... torium, erátque manè; ipſi autem non in-
troierunt in prætorium, ne polluerentur
30 ... quùm comederent Paſcha. Exivit autem 29
Pilatus foràs ad eos, & dixit eis; Quam ac-
31 ... cuſationem habetis adverſùs hunc virum?
Reſponderunt ac dicunt ei; Niſi eſſet ma- 30
leficus, ne tibi quidem tradidiſſemus eum.
Dixit eis Pilatus; Accipite eum vos, eúm- 31
que judicate ſecundùm legem veſtram. Di-
32 ... cunt ei Judæi, Non licet nobis interficere
quenquam. Ut impleretur ſermo quem di- 32
xerat Jeſus, quum patefaceret quâ morte eſ-
ſet moriturus. Introiit autem Pilatus in 33
33 ... prætorium, & vocavit Jeſum, ac dixit ei;
34 ... Túne es rex Judæorum? Dixit ei Jeſus; 34
A temetipſo dicis hoc, an alii dixerunt tibi
35 ... de me? Dixit ei Pilatus; Num ego Judæ- 35
us ſum? filii gentis tuæ, & principes ſacer-
dotum tradiderunt te mihi: quid feciſti?
36 ... Dixit ei Jeſus; Regnum meum non eſt ex 36
hoc mundo: Si ex hoc mundo eſſet regnum
meum, decertarent miniſtri mei, ne trade-
rer Judæis: nunc autem regnum meum non
37 ... eſt hinc. Dixit ei Pilatus; Ergò rex es? 37
Dixit ei Jeſus; Tu dicis me regem eſſe. Ad
hoc ego natus ſum, & ad hoc veni in mun-
dum, ut teſtimonium perhibeam de verita-
te. Quiſquis eſt ex veritate, audit vocem
meam.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * وشمعون صفا ايستاده بود وگرم مي شد * بدو گفتند مگر تو نيز يكي † از شاگردان او 25
26 هستي * صفا منكر شد * وگفت نيستم * ويكي از بندگان سرور امامان * خويشاوند ان * كه 26
27 شمعون گوش اورا انداخت * بصفا گفت نه من ترا با وي در باغچه ديدم * * شمعون باز منكر 27
شد * وخروس بانك زد سي هفت بردن عيسي را پيش فيلاطوس
28 * وعيسي را از پيش قيافا در دهليز † بدر بردند * وصباح بود * ايشان بدهليز † در نرفتند * 28
29 كه پليد نشوند * تا فصح بخورند * * پيلاطوس بدر آمد وايشانرا ديد پرسيد * كه چه 29
30 بهتان † برين مرد داريد * * جواب دادند كه اگر اين كسي بدي نمي كرد * اورا بتو نمي 30
31 سپارديم * * پيلاطوس بديشان گفت، كه اورا ببريد * وبر ناموس وشريعت شما داوري كنيد * 31
32 يهوديان بدو گفتند * برما واجب نيست كه كسي را بكشيم * * تا تمام شود كلمه كه 32
33 عيسي گفت * در كدامين مرك بميرد * * فيلاطوس در دهليز رفت * وعيسي را خواند * 33
34 وبدو گفت * توي ملك يهوديان * * عيسي گفت از خود گفتي يا ديگران بتو گفتند * 34

Simeon autem Cephas ſtabat & ca- 25
lefactus eſt: ei dixerunt; Nun-
quid tu etiam unus ex diſcipulis
ejus es? Cephas inficiatus eſt, &
dixit; Non ſum. Et quidam ex 26
ſervis principis ſacerdotum, cogna-
tus ejus cui Simeon aurem dejecit,
Cephæ dixit; Nónne ego te cum
eo in horto vidi? Simeon iterùm 27
inficiatus eſt, & gallus vocem emi-
ſit.

XXXVII. Abductio Jeſu ad Pilatum.

Et Jeſum à Caiapha in atrium 28
eduxerunt, & manè erat: ipſi au-
tem in atrium non ingreſſi ſunt, ne
polluti eſſent, ut Paſcha comederent.
Pilatus igitur egreſſus eſt, & eos vi- 29
dit, & interrogavit; Quam crimi-
nationem in hunc virum habetis?
Reſponderunt; Si hic homo malum 30
non feciſſet, eum tibi non tradidiſ-
ſemus. Pilatus illis dixit; Eum 31
auferte, & juxta Legem & inſti-
tutum veſtrum judicate. Judæi il-
li dixerunt; Nobis non licet ut
quenquam interficiamus. ut imple- 32
retur ſermo quem Jeſus dixit, quâ
morte moriturus erat. Pilatus ita- 33
que in atrium ivit, & Jeſum vo-
cavit, & ei dixit; Tu es rex
Judæorum? Jeſus dixit; A te- 34
ipſo dixiſti, an alii tibi dixerunt?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

25 Erat autem Simon Petrus stans, & calefaciens se. Dixerunt ergò ei; Numquid
26 & tu ex discipulis ejus es? Negavit ille, & dixit; Non sum. Dicit ei unus ex
servis pontificis, cognatus ejus, cujus abscidit Petrus auriculam; Nónne ego te vi-
27 di in horto cum illo? Iterùm ergò negavit Petrus: & statim gallus cantavit.
28 Adducunt ergò Jesum à Caipha in prætorium. Erat autem manè: & ipsi non introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha.
29 Exivit ergò Pilatus ad eos foràs, & dixit; Quam accusationem affertis adversùs
30 hominem hunc? Responderunt, & dixerunt ei; Si non esset hic malefactor,
31 non tibi tradidissemus eum. Dixit ergò eis Pilatus; Accipite eum vos, & secundùm legem vestram judicate eum. Dixerunt ergò ei Judæi; Nobis non licet interficere quenquam. Ut sermo Jesu impleretur, quem dixit, significans quâ mor-
32 te esset moriturus. Introivit ergò iterùm in prætorium Pilatus, & vocavit Jesum,
33 & dixit ei; Tu es rex Judæorum? Respondit Jesus; A temetipso hoc dicis, an
34 alii dixerunt tibi de me? Respondit Pilatus; Numquid ego Judæus sum? Gens
35 tua, & pontifices tradiderunt te mihi: quid fecisti? Respondit Jesus; Regnum
36 meum non est de hoc mundo: si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique decertarent ut non traderer Judæis: nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei Pilatus; Ergò rex es tu? Respondit Jesus; Tu dicis quia
37 rex sum ego. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati: omnis qui est ex veritate, audit vocem meam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * وَكَانَ سِمْعَانُ ٱلصَّفَا وَاقِفًا يَصْطَلِي * فَقَالُوا لَهُ لَعَلَّكَ أَنْتَ أَيْضًا مِنْ تَلَامِيذِهِ فَأَنْكَرَ وَقَالَ
26 لَسْتُ أَنَا * فَقَالَ لَهُ وَاحِدٌ مِنْ عَبِيدِ رَئِيسِ ٱلْكَهَنَةِ قَرِيبُ ٱلَّذِي كَانَ بُطْرُسُ قَطَعَ أُذُنَهُ أَلَيْسَ
27 أَنَا رَأَيْتُكَ مَعَهُ فِي ٱلْبُسْتَانِ * فَأَنْكَرَ بُطْرُسُ أَيْضًا وَلِلْوَقْتِ صَاحَ ٱلدِّيكُ * فَجَاؤُا بِيَسُوعَ مِنْ
28 عِنْدِ قَيَافَا إِلَى ٱلْأَيْوَانِ وَكَانَ بَاكِرًا * وَهُمْ لَمْ يَدْخُلُوا ٱلْأَيْوَانَ لِئَلَّا يَتَنَجَّسُوا قَبْلَ أَنْ يَأْكُلُوا
29 ٱلْفِصْحَ * فَخَرَجَ فِيلَاطُسُ إِلَيْهِمْ وَقَالَ لَهُمْ أَيَّ دَعْوَى تَدَّعُونَ بِهَا عَلَى هٰذَا ٱلرَّجُلِ * فَأَجَابُوهُ
30 قَائِلِينَ لَوْ لَمْ يَكُنْ سَرِيرًا مَا كُنَّا نُسَلِّمُهُ إِلَيْكَ * فَقَالَ لَهُمْ فِيلَاطُسُ خُذُوهُ أَنْتُمْ وَٱحْكُمُوا
31 عَلَيْهِ عَلَى مَا فِي نَامُوسِكُمْ * فَقَالَ لَهُ ٱلْيَهُودُ لَيْسَ يَجُوزُ لَنَا أَنْ نَقْتُلَ أَحَدًا * لِيَكْمُلَ قَوْلُ يَسُوعَ
32 ٱلَّذِي أَخْبَرَ بِأَيِّ مَوْتٍ يَمُوتُ * فَدَخَلَ أَيْضًا فِيلَاطُسُ ٱلْأَيْوَانَ وَدَعَا يَسُوعَ وَقَالَ لَهُ أَأَنْتَ
33 هُوَ مَلِكُ ٱلْيَهُودِ * أَجَابَهُ يَسُوعُ أَمِنْ عِنْدِكَ قُلْتَ هٰذَا * أَمْ آخَرُونَ حَكَوْهُ لَكَ عَنِّي * فَأَجَابَهُ
34 35 فِيلَاطُسُ لَعَلِّي أَنَا يَهُودِيٌّ * لَكِنْ أُمَّتُكَ وَرُؤَسَاءُ ٱلْكَهَنَةِ أَسْلَمُوكَ إِلَيَّ فَمَاذَا صَنَعْتَ * فَأَجَابَ
36 يَسُوعُ إِنَّ مَمْلَكَتِي أَنَا لَيْسَتْ مِنْ هٰذَا ٱلْعَالَمِ * وَلَوْ كَانَتْ مَمْلَكَتِي مِنْ هٰذَا ٱلْعَالَمِ لَكَانَ خُدَّامِي
يُحَارِبُونَ عَنِّي لِئَلَّا أُدْفَعَ إِلَى ٱلْيَهُودِ * وَٱلْآنَ فَإِنَّ مَمْلَكَتِي لَيْسَتْ هِيَ مِنْ هٰذَا ٱلْعَالَمِ * قَالَ لَهُ
37 فِيلَاطُسُ فَقَدْ صَحَّ أَنَّكَ مَلِكٌ قَالَ لَهُ يَسُوعُ أَنْتَ قُلْتَ إِنِّي مَلِكٌ * وَأَنَا لِهٰذَا وُلِدْتُ وَلِهٰذَا
أَتَيْتُ إِلَى ٱلْعَالَمِ لِأَشْهَدَ بِٱلْحَقِّ * فَكُلُّ مَنْ كَانَ مِنَ ٱلْحَقِّ يَسْمَعُ صَوْتِي *

Et Simon Petrus stans calefaciebat se. 25
Dixerunt ergò ei; Numquid tu quoque es ex discipulis ejus? Et negavit, ac dixit, Non sum ego. Dixit ei unus ex 26
servis principis sacerdotum, cognatus ejus, cujus Petrus abscidérat aurem; Nónne ego vidi te cum eo in horto? Ne- 27
gavitque Petrus iterúm: & illicò clamavit gallus. Duxerunt autem Jesum 28
à Caipha in prætorium, erátque manè: & ipsi non introierunt prætorium, ne contaminarentur, antequàm manducarent Pascha. Exivit autem Pilatus 29
ad eos, & dixit eis; Quâ lite contenditis adversùs hunc virum? Respon- 30
derunt ei, dicentes; Nisi esset sceleratus, non tradidissemus eum tibi. Ait 31
illis Pilatus; Accipite eum vos, & condemnate eum secundùm id quod continetur in lege vestra. Dixerunt ei Judæi; Non licet nobis occidere quen- 32
quam. ut impleretur sermo Jesu, quo significaverat quali morte esset moriturus. Ingressus ergò est iterùm Pilatus 33
prætorium, & vocavit Jesum, & dixit ei; Túne es Rex Judæorum? Respondit ei Jesus; Num à temetipso dixisti hoc, an alii retulerunt illud tibi 34
de me? Respondit ei Pilatus; Nunquid 35
ego Judæus sum? sed gens tua & principes sacerdotum tradiderunt te mihi: quid ergò fecisti? Respondit Jesus; 36
Sanè regnum meum non est de hoc mundo: nam si esset regnum meum de hoc mundo, certè subditi mei decertarent ne traderer Judæis. Quare regnum quidem meum non est ex hoc mundo. 37
Dixit ei Pilatus; Ergò verum est te Regem esse? Ait illi Jesus; Tu dixisti: nam Rex sum. Et ego ad hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum ut tester veritatem. Et omnis qui est ex veritate, audit vocem meam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወሃሎ፡ስምዖን፡ጴጥሮስ፡ይቀውም፡ወይስሓን፡፡ወይቤልዎ፡እንተሂ፡እምላርዶሊሁ፡አ
26 ንተ፡፡ወክሕደ፡ወይቤ፡ሊኮንኩ፡።፡ ወይቤሎ፡እሰዱ፡ገብረ፡ሊቀ፡ካህናት፡ለዝሚደሁ፡
ለዝኩ፡ለዘ፡ሞተሮ፡ዕዝናሃ፡ጴጥሮስ፡ለኮኑ፡እነ፡ርሊኩከ፡ወሰተ፡ገነት፡ምስሌሁ፡፡።፡
27 ወክሕደ፡ጴጥሮስ፡ በዛልስ፡ ነቀወ፡ደርሆ፡ሶቢሃ፡፡።፡ ብዳርብ፡ጽባሕ፡መንባብ፡።፡
28 ወወሰድዎ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ሶቤሃ፡ እምሓበ፡ቀያፋ፡ኀበ፡ዳወደ፡ምኵናን፡ወሊቦሉ፣
29 ሊይሁድ፡ወሰተ፡ዓጸደ፡ እስመ፡ጸብሐ፡ከመ፡ይብልዑ፡ፋስሐ፡ከመ፡ሊየርኩሱ፡።፡ ወ
ወፅለ፡ጲላጦስ፡ለፋላ፡ኀቤሆሙ፡ ወይቤሎሙ፡መንትኑ፡ጌጋዩ፡ ለዝ፡ብእሲ፡ በዘ፡ለመ
30 ጸእክመዎ፡፡።፡ ወለወሠሉ፡ወይቤሉ፡ ሰበሰ፡ሊኮነ፡ ገባሬ፡ እኪት፡ እመ፡ሊየግባእነ
31 ሁ፡ኀቤከ፡።፡ ወይቤሎሙ፣ጲላጦስ፡ንለሠእዎ፡ለንትሙ፡ወበሕግክሙ፡ኮንንዎ፡፡ወይቤ
32 ልዎ፡ሊይከውነነ፡ለነሰ፡ ነቅትል፡መነሂ፡።፡ ከመ፡ይብጸሕ፡ቃለ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ዘ
33 ይቤ፡ እንዘ፡ይሌመር፡በሊይ፡ሞት፡ሀለወ፡ይሙት፡፡።፡ ወቦለ፡ካዕበ፡ጲላጦስ፡ወሰተ፡
34 ዳኣድ፡ወጸወዖ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ወይቤሎ፡ለንተኑ፡ ንጉሦሙ፡ ለሊይሁድ፡፡።፡ ወ
ለወለወሉ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡፡ወይቤሎ፡ ዘእመልብከኑ፡ትብል፡ወቦኑ፡ ዘነገረከ፡ በእ
35 ንተላየ፡፡።፡ ወለወለወሉ፡ጲላጦስ፡ወይቤ፡ለይሁደዊኑ፡ እነሂ፡ለኮኑ፡ሕዝብከ፡ወሊቃ
36 ነ፡ካህናት፡እግብሉከ፡ኀቤየ፡መንተ፡ እገብርከ፡።፡ ወለወለወሉ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡
ወይቤ፡መንግሠቲየሰ፡ሊኮነት፡ እመዝነቱ፡ዓለመ፡፡ሰበ፡ በዝዓለመሰ፡ መንግስቲየ፡እ
ሎተባለሱ፡ወእመተቀተሉ፡ቢተ፡ወዒቢየ፡ ከመ፡ ሊይግበዕ፡ ለለይሁድ፡ ወከመ፡ሊየግ
ብሉኒ፡ ለይሁድ፡ ኅቤከ፡ ወይእዜኒ፡ በሕቱ፡ሊኮነት፡ እመዝየ፡ መንግሠትየሰ፡ ሊኮነ
37 ት፡ እመዝየ፡፡።፡ ወይቤሎ፡ጲላጦስ፡ እንከሰኬ፡ንጉሠ፡ ለንተ፡፡ወለወሠለ፡ እግዚ
እ፡ሊየሱስ፡ ወይቤ፡ሳኢከ፡ትቤ፡ከመ፡ንጉሠ፡ለነ፡ ወለንሰ፡በእንተዝ፡ተወለድኩ፡ ወበ
እንተዝ፡መጻእኩ፡ወሰተ፡ ዓለመ፣ ከመ፡ ሰማዕተ፡ እኩን፡በጽድቅ፡፡ ወኵሉ፡ ዘእመ
ጽድቅ፡ወእቱ፡ ይሰመዓነ፡ ቃልየ፡።፡

Et fuit Simon Petrus stans, & calefaciens se. Et dixerunt ei; Tu etiam ex discipu- 25
lis ejus es? & negavit, & dixit; Non sum. Et dixit ei quidam servus principis sa- 26
cerdotum, (cognatus ejus, cujus abscíderat aurim Petrus;) Nónne ego vidi te in horto cum eo. Et negavit Petrus tertió: & cantavit gallus statim. 27

In matutino paraſceues lectio.

Et adduxerunt Dominum Jesum statim à Caiapha ad castrum judicis, & non in- 28
trárunt Judæi in atrium, quia manè erat ut comederent Pascha, ne pollúerentur.
Et exivit Pilatus foràs ad eos, & dixit iis; Quænam est iniquitas hujus viri, pro- 29
pter quam adduxistis eum? Et respónderunt, & dixerunt; Si non fuisset malefi- 30
cus, non attulíssemus eum ad te. Et dixit iis Pilatus; Accipite eum vos, & secun- 31
dùm legem vestram judicate eum. Et dixerunt ei; Non licet nobis occidere quen-
quam. Ut impleretur sermo Domini Jesu quem dixit, significans per quam mor- 32
tem moriturus esset. Et intravit iterum Pilatus in atrium, & vocavit Dñm Je- 33
sum, & dixit ei; Túne rex Judæorum? Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; 34
Num hoc ex corde tuo dicis, vel quisnam fuit qui dixit tibi de me? Et respon- 35
dit Pilatus, & dixit; Num Judæus sum? Nónne gens tua, & principes sacerdotum
adduxerunt te ad me? quid fecisti? Et respondit Dñs Jesus, & dixit; Regnum meũ 36
non fuit ex hoc mundo: si in hoc mundo *esset* regnũ, certâssent & bellũ gessíssent
pro me ministri mei, ut non traderer Judæis: & ut non adducerent me Judæi ad
te: nunc autẽ non fuit hinc regnũ meum, non fuit hinc *inquã*. Et dixit ei Pilatus; 37
Num igitur rex es? Et respondit Dñs Jesus, & dixit; Tu ipse dicis quòd rex sum.
Et ego propter hoc natus sum, & propter hoc veni in mundum, ut testis sim de
veritate: & quicunque ex veritate est, audit vocem meam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * فيلاطوس كفت * مكر من يهودي ام * فرزندان و قوم تو * و بزرك امامان ترا بدست
36 من سپاردند * تو چه مي كوئي * عيسي بدو كفت مملكت و پادشاهي من ازين عالم
نيست * اكر پادشاهي من ازين عالم مي بود * همچو چاكران [مي كوشند كه] در
37 دست يهوديان نمي افتادم * پس بدانك پادشاهي من نه ازينجاست * پيلاطوس بدو
كفت * پس ملك هستي عيسي بدو كفت تو كفتي * كه من ملك هستم * من بهر اين
زاينك شدم و براي اين در عالم آمدم * كه بر راستي كواهي دهم * هر كه از حقست *
اواز من بشنود *

Pilatus dixit; Nunquid ego Judæus sum? Populares tui & maximus sacerdotum te in manum 35
meam tradiderunt: tu quid dicis? Jesus ei dixit; Regnum & ditio 36
mea ex hoc mundo non est: si regnum meum ex hoc mundo esset, tanquam ministri certarent, ut in manus Judæorum non iaciderem: itaque scito, quòd regnum meum non hinc est. Pilatus ei dixit; 37
Proindè rex es: Jesus ei dixit; Tu dixisti, quòd ego rex sum: ego propter hoc natus sum, & ob hoc in mundum veni, ut de veritate testimonium darem. Omnis qui ex veritate est, vocem meam audit.

Digitized by Google

38 Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Τί ἔστιν ἀλήθεια; καὶ τοῦτο εἰπὼν, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. 39 Ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἕνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν (χ) ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; 40 Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες, λέγοντες, Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. Ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς λῃστής.

MS.A. (χ) ἀπολύσω ὑμῖν

CAP. XIX. ιθ'.

1 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαστίγωσε. 2 Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν αὐτοῦ (α) τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν· 3 καὶ ἔλεγον, Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ῥαπίσματα. (β) 4 Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι (γ) οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. 5 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον.) καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε ὁ ἄνθρωπος.

ρπη ρπθ ρϟ ρϟα ρϟβ ρϟγ

α β γ δ ε ζ θ ι

ρπ ρπα ρπβ ρπγ ρπδ ρπε ρπς ρπζ

Κεφ. ιθ'. MS.A.(α) ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, (β) Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν (γ) οὐδεμίαν ἐν αὐτῷ (δ) εὑρίσκω αὐτὸν· (ε) Λέγει αὐτῷ (ζ) ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε; (υ) ἔχεις

Dicit ei Pilatus; Quid eſt veritas? Et hoc *dicens*, iterùm exivit ad Judæos, & dicit eis; Ego nullam cauſam invenio in eo. Eſt autem conſuetudo vobis, ut unum vobis *abſolvam* in Paſcha: vultis ergò vobis *abſolvam* regem Judæorum? Clamaverunt ergò rurſùm omnes, dicentes; Non hunc, ſed Barabbam. Erat autem Barabbas latro.

CAP. XIX.

Tunc ergò *accepit* Pilatus Jeſum, & flagellavit. Et milites plectentes coronam de ſpinis, impoſuerunt ejus capiti; & veſte purpureâ *amicierunt* eum: Et dicebant; *Gaude*, rex Judæorum: & dabant ei alapas. Exivit ergò iterùm foràs Pilatus, & dicit eis; Ecce adduco vobis eum foràs, ut cognoſcatis quia in eo nullam cauſam invenio. (Exivit ergò Jeſus *foràs*, portans ſpineam coronam, & purpureum veſtimentũ.) Et dicit eis; Ecce homo.

Càm ergò vidiſſent eum *Principes Sacerdotũ* & miniſtri, clamabant, dicentes; Crucifige, crucifige. Dicit eis Pilatus; Accipite eum vos, & crucifigite: ego enim non invenio in eo cauſam. Reſponderunt ei Judæi; Nos legem habemus, & ſecundùm legem noſtram debet mori, quia ſeipſum filium Dei fecit.

Càm ergò audiſſet Pilatus hunc ſermonem, magis timuit. Et ingreſſus eſt iterùm prætorium: & *dicit Jeſu*, Unde es tu? At Jeſus reſponſum non dedit ei. Dicit ergò ei Pilatus; Mihi non loqueris? neſcis quia *auctoritatem* habeo crucifigere te, & *auctoritatem* habeo *abſolvere* te? Reſpondit Jeſus; Non haberes *auctoritatem* ullam adverſùs me, *ſi non* eſſet tibi datum deſuper. *Propter hoc tradens* me tibi majus peccatum habet.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Dixit ei Pilatus; Quid eſt veritas? Et quum hoc dixiſſet, exiit rurſùs ad Judæos, & dixit eis; Ego ne unam quidem cauſam invenio in eo. Moris eſt autem vobis, ut unum dimittam vobis in Paſchate: vultis igitur dimittam vobis hunc regem Judæorum? At clamaverunt omnes, dicuntque; Non hunc, ſed Bar-Abba. Erat autem iſte Bar-Abba latro.

CAP. XIX.

Tunc Pilatus flagellavit Jeſum. Et milites complicârunt coronam è ſpinis, & impoſuerunt eam capiti ipſius; & amicierunt eum veſtimentis coccineis: Et dicebant, Pax tibi, *(Salve)* rex Judæorum. Et percutiebant eum in maxillas ipſius. Porrò exivit iterùm Pilatus foràs, & dixit eis; En adduco eum vobis foràs, ut noveritis me non invenire poſt eum *(in eo)* ne unam quidem occaſionem.

Ad horam tertiam. 44.

Exiit itaque Jeſus foràs, exiſtente ſuper eum coronâ ſpineâ, & veſtimentis coccineis: & dixit eis Pilatus; Ecce homo. Quum autem vidiſſent eum princip es ſacerdotum & miniſtri, clamârunt, dicentes; Crucifige eum, crucifige eum. Dicit eis Pilatus, Accipite vos, cúmque cruci ſuffigite: ego enim nullam invenio in eo cauſam. Dicunt ei Judæi, Nos legem habemus, & prout eſt in lege noſtra, reus eſt mortis; quippe qui ſeipſum fecerit Filium Dei. Quum autem audiſſet Pilatus hunc ſermonem, magis timuit. Et introiit rurſùs in prætorium, & dixit Jeſu; Undenam es? Jeſus verò reſponſum non dedit ei. Subdit ei Pilatus, Mecum non loqueris? Neſcis me habere poteſtatem dimittendi te, & poteſtatem crucifigendi te? Dixit ei Jeſus; Non haberes poteſtatem adverſùs me ullam, niſi datum eſſet tibi ſuperné: propterea is qui me tradidit tibi, majus peccatum habet quàm tuum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Pilatus ei dixit; Veritas quid eſt? Et cùm Pilatus hoc verbum dixiſſet, rurſùs ad Judæos egreſſus eſt, & illis dixit; Ego quidem ſpeciem criminis in eo non inveni. Vos autem conſuetudinem habetis, ut omni feſto Paſchatis vinctum unum vobis dimittam: Vultis ut regem Judæorum vobis dimittam? Judæi vociferati ſunt, & dixerunt; Non hunc ſed Barabbam dimitte. Iſte autem Barabbas latro erat, quem in vincula poſuerant.

C A P. X I X.

Tunc Pilatus Jeſum in manum eorum tradidit. Et ſatellites coronam è ſpinis contexuerunt, & capiti ejus impoſuerunt, & veſtimento rubro illum induerunt. Et dicebant; Pax tibi, ô Rex Judæorum: & vultui Jeſu colaphos & pugnos impingebant. Pilatus autem prodiit, & illis dixit; Ecce cum educo, ut ſciatis, quòd ego in hoc ſpeciem culpæ non inveni. Jeſum itaque cum corona ſpinea, & veſte rubrâ eduxerunt: & Pilatus eis dixit; Ecce homo. Cùm autem magni ſacerdotes, & miniſtri, & Judæi, eum viderent, vociferati ſunt; Illum quidem in crucem age, in crucem age.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

38 Dicit ei Pilatus; Quid est veritas? Et cùm hoc dixisset, iterùm exivit ad Judæos,
39 & dicit eis; Ego nullam invenio in eo causam. Est autem consuetudo vobis, ut unum dimittam vobis in Pascha: vultis ergò dimittam vobis regem Judæorum?
40 Clamaverunt ergò rursùm omnes, dicentes; Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barabbas latro.

CAP. XIX.

1 Tunc ergò apprehendit Pilatus Jesum, & flagellavit. Et milites plectentes co-
2 ronam de spinis, imposuerunt capiti ejus: & veste purpureâ circumdederunt eum.
3 Et veniebant ad eum, & dicebant; Ave, rex Judæorum: & dabant ei alapas.
4 Exivit ergò iterùm Pilatus foràs, & dicit eis; Ecce adduco vobis eum foràs, ut cognoscatis quia nullam invenio in eo causam. (Exivit ergò Jesus portans coro- 5
nam spineam, & purpureum vestimentum.) Et dicit eis; Ecce homo. Cùm 6
ergò vidissent eum Pontifices, & ministri, clamabant, dicentes; Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus; Accipite eum vos, & crucifigite: ego enim non invenio in eo causam. Responderunt ei Judæi; Nos legem habemus, & secundùm 7
legem debet mori, quia filium Dei se fecit. Cùm ergò audìsset Pilatus hunc ser- 8
monem, magìs timuit. Et ingressus est prætorium iterùm: & dixit ad Jesum; 9
Unde es tu? Jesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergò ei Pilatus; Mihi non 10
loqueris? nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te? Respondit Jesus; Non haberes potestatem adversùm me ullam, nisi tibi da- 11
tum esset desupér. Propterea qui me tradidit tibi, majus peccatum habet.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * قَالَ لَهُ فِيلَاطُسُ فَمَا هُوَ ٱلْحَقُّ * قَالَ هٰذَا وَخَرَجَ أَيْضًا إِلَى ٱلْيَهُودِ وَقَالَ لَهُمْ أَنَا لَسْتُ أَجِدُ عَلَيْهِ
39 عِلَّةً وَاحِدَةً * وَإِنَّ لَكُمْ عَادَةً أَنْ أُطْلِقَ لَكُمْ فِي ٱلْفِصْحِ وَاحِدًا * فَتُرِيدُونَ أَنْ أُطْلِقَ لَكُمْ مَلِكَ
40 ٱلْيَهُودِ * فَصَرَخُوا كُلُّهُمْ قَائِلِينَ لَا تُحَلِّ هٰذَا بَلْ بَارَبَّانَ وَكَانَ بَارَبَّانُ لِصًّا *

Dixit ei Pilatus; Ecquid est veritas? Dixit hoc, & exivit iterùm ad Judæos, & ait illis; Ego non invenio adversùs eum causam ullam. Et quidem vobis est consuetudo, ut dimittam vobis in Paschate unum: vultis ergò ut dimittam vobis Regem Judæorum? Exclamaverunt omnes, dicentes; Ne dimittas hunc, sed Baranban. Erat autem Baranban latro. 38 39 40

* اَلْفَصْلُ ٱلْأَرْبَعُونَ *

Sectio quadragesima.

1 * حِينَئِذٍ أَخَذَ فِيلَاطُسُ يَسُوعَ فَجَلَدَهُ دَاخِلًا * وَصَفَّرَ ٱلسِّرْطُ
2 ٱكْلِيلَ شَوْكٍ وَوَضَعُوهُ عَلَى رَأْسِهِ * وَأَلْبَسُوهُ ثَوْبًا أَحْمَرَ * وَكَانُوا يَتَقَدَّمُونَ إِلَيْهِ وَيَقُولُونَ ٱلسَّلَامُ يَا
3 مَلِكَ ٱلْيَهُودِ وَكَانُوا يَلْطِمُونَهُ * ثُمَّ خَرَجَ فِيلَاطُسُ أَيْضًا خَارِجًا وَقَالَ لَهُمْ هَا أَنَا أُخْرِجُهُ إِلَيْكُمْ
4 خَارِجًا لِتَعْلَمُوا أَنِّي لَسْتُ أَجِدُ عَلَيْهِ عِلَّةً وَاحِدَةً * فَخَرَجَ يَسُوعُ خَارِجًا لَابِسًا إِكْلِيلَ ٱلشَّوْكِ
5 وَٱلثَّوْبَ ٱلْأَحْمَرَ * فَقَالَ لَهُمْ فِيلَاطُسُ هَا ٱلرَّجُلُ * فَلَمَّا أَبْصَرَهُ رُؤَسَاءُ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلسِّرْطُ صَرَخُوا
6 قَائِلِينَ أَصْلِبْهُ أَصْلِبْهُ * فَقَالَ لَهُمْ فِيلَاطُسُ خُذُوهُ أَنْتُمْ فَاصْلِبُوهُ * فَإِنِّي أَنَا لَمْ أَجِدْ عَلَيْهِ عِلَّةً
7 وَاحِدَةً * أَجَابَهُ ٱلْيَهُودُ إِنَّ لَنَا نَامُوسًا وَعَلَى مَا فِي نَامُوسِنَا هُوَ مُسْتَوْجِبُ ٱلْمَوْتِ لِأَنَّهُ جَعَلَ ذَاتَهُ ٱبْنَ
8 ٱللّٰهِ * فَلَمَّا سَمِعَ فِيلَاطُسُ هٰذَا ٱلْكَلَامَ ٱزْدَادَ خَوْفًا * فَدَخَلَ يَسُوعَ أَيْضًا إِلَى ٱلْإِيوَانِ وَقَالَ لَهُ مِنْ
9 أَيْنَ أَنْتَ فَلَمْ يُجِبْهُ * فَقَالَ لَهُ فِيلَاطُسُ لِمَاذَا لَا تُكَلِّمُنِي * أَلَسْتَ تَعْلَمُ أَنَّ لِي سُلْطَانًا أَنْ أُطْلِقَكَ
10 وَسُلْطَانًا أَنْ أَصْلِبَكَ * فَأَجَابَهُ يَسُوعُ لَيْسَ لَكَ عَلَيَّ سُلْطَانٌ وَاحِدٌ لَوْلَا أَنَّكَ أُعْطِيتَ مِنْ فَوْقُ *
11 مِنْ أَجْلِ هٰذَا خَطِيَّةُ ٱلَّذِي أَسْلَمَنِي إِلَيْكَ أَعْظَمُ *

1 *Tunc ergò apprehendit Pilatus Jesum, & flagellavit eum intùs. Et plexuerunt*
2 *ministri coronâ spineâ, et posuerunt eam super caput ejus, & induerunt eum ve-*
3 *ste rubeâ. Et accedebant ad eum, & dicebant; Ave rex Judæorum, eúmque colaphis cædebant. Deindè egressus est*
4 *Pilatus iterùm foràs, & dixit eis; Ecce adduco eum ad vos foràs, ut sciatis quòd non invenio adversùs eum causam*
5 *ullam. Edùxit ergò Jesum foràs indutum coronâ spineâ et veste rubeâ: et dixit eis Pilatus, Ecce vir. Cùm au-*
6 *tem vidissent eum principes sacerdotum et ministri, clamaverunt, dicentes; Crucifige eum, crucifige eum. Ait illis Pilatus, Accipite eum vos, et crucifigite eum: Ego enim non invenio adversùs*
7 *eum causam ullam. Responderunt ei Judæi; Est nobis lex, et secundùm quod est in lege nostra, est dignus morte: quia fe-*
8 *cit seipsum filium Dei. Cùm autem audisset Pilatus hunc sermonem, crevit ti-*
9 *mor ejus. Quarè introduxit Jesum iterùm in prætorium, et dixit ei; Unde es? At non respondit ei. Inquit ei Pi-*
10 *latus; Quare non loqueris mihi? Nónne scis habere me potestatem dimittendi*
11 *te, et potestatem crucifigendi te? Respondit ei Jesus; Non esset tibi adversùs me potestas ulla, nisi donatus fuisses desuper. Propterea peccatum ejus qui tradidit me tibi, majus est.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 ወይቤሎ: ጲላጦስ: ምንትኑ: ውእቱ: ጽድቅ:: ወዘንተ: ብሂሎ: ካዕበ: ወፅእ: ኀበ: አይ
39 ሁድ: ወይቤሎሙ: አልቦ: ዘረከብኩ: ሎቱ: ጌጋየ: ወሊአሁተኒ:: ። ወሀሎ: ዘናለመ
ድ: ለክሙ : ዘናሐዩ ፡ ለለ : ፋሲካ: ትፈቅዱኑ : ለሕይወ: ለክሙ: ለንጉሠ: ሕይሁ
40 ድ:: ። ወከልሑ:ኵሎሙ: ወይቤሉ:ለኦ: ዘንተ: አለ: በርባንሃ:: ወበርባንሰ:ቢቀ:
ፈያት: ውእቱ:: ። ።

Et dixit ei Pilatus; Quid est veritas? Et hoc quum dixisset, iterum exivit ad Ju- 38
dæos, & dixit iis; Nullum fuit quod inveni illius crimen, ne unum quidem. Et 39
oportet ut moré obsérvem' vobis, ut servemus aliquem *in* omni pascha: vultísne ut vita donem vobis regem Judæorum? Et clamárunt omnes illi dicentes; Non 40
hunc, sed Barban. Et Barban princeps latronum fuit.

በዓርብ: በቦ: ሰዓት: ምእባብ: ። ።

Lectio in tertia paraséeues hora:

CAP. XIX.

1 ወአምዝ: ነሥአ: ጲላጦስ: ለእግዚእ: ሊያሱስ: ወቀሠፎ:: ። ወፀፈዱ: ሓረ:እክ
2 ሊለ: ዘሦክ:ወለስተቀጸልዎ: ውስተ:ናእሱ: ወለፀበስዎ:ጫሳተ:: ። ወይመጽሉ:ኀቤ
3 ሁ:ወይብልዎ:ባሓ: ንጉሦሙ: ለእይሁድ: ወይጸፍዕዎ:ገጸ:: ። ወወፅእ:ካዕበ:ጲላ
4 ጦስ:ለፍላ:ወይቤሎሙ: ናሁ:እወፅእ: ለክሙ:ለፍለ: ከሙ: ታእመሩ:ከሙ:አልቦ:ጌ
5 ጋየ: ዘረከብኩ: በላዕሌሁ:። ። ወወፅእ: እግዚእ:ሊያሱስ: እንዘ:ይትቄጸል:ለክሊሳ:
6 ዘሦክ:ወይለብሰ:ጫሳተ:ወይቤሎሙ: ነዋ:ውእቱ:ብእሲ:: ። ወሶበ:ርእይዎ:ቢቃነ:
ካህናት: ወወጲሊሆሙ:ከልሑ:ወይቤሉ: ስቅሎ: ስቅሎ:ወይቤሎሙ: ጲላጦስ: ነሥእ
7 ዎ: ለኢክሙ:ስቅልዎ::እንሰ:ሊረከብኩ: ሎቱ: ጌጋየ:: ። ወለውሥሉ: ለይሁድ:
ወይቤሉ: ነሕነ:ሕገ:ብነ: ወበሕግነ:ርቱዕ:ይሙት: እስሞ: ወልደ: እግዚአብሔር: ረ
8 ሰየ: ርእሶ:። ። ወሰሚዖ: ጲላጦስ: ዘንተ: ነገረ: ፈርሀ: ፈድፋደ:። ። ወቦአ: ኀበ: ዓ
9 ውድ: ወይቤሎ: ለእግዚእ: ሊያሱስ : እመአይቴ ፡ እንተ:: ። ወሊተሰጥዎ: እግዚእ:ሊ
10 የሱስ:። ። ወይቤሎ: ጲላጦስ: ሊተኒ: ሊትነብበኒሁ: ሊታለመርኑ: ከሙ:ብውሕ: ሊ
11 ተ: እቅትልከሂ: ወለሐዩከሂ:። ። ወለውሥለ: እግዚእ: ሊያሱስ : ወይቤሎ : ሊኮን
ክ: ብውሐ: ሳዕሌየ: ወሊአሁተኒ: ሰበ: ሊተውህበ: ለከ: እመሰጣይ : በእንተዝ : ዘ
አግብአኒ: ኀቤከ:ጌጋይ: ዘይዓቢ: ሳዕሌሁ:። ። ።

Et tunc accepit Pilatus Dominum Jesum, & flagellavit eum. Et plexuerunt 1
milites coronam spinarum: & coronam imposuerunt capiti ejus, & induerunt 2
eum purpurâ. Et veniebant ad eum, & dicebant ei; Ave rex Judæorum: & per- 3
cutiebant eum vultu ejus. Et exivit iterum Pilatus foràs, & dixit iis; Ecce addu- 4
cam eum vobis foràs, ut cognoscatis quòd non est crimen quod inveni contra
eum. Et exivit Dominus Jesus, coronatus coronâ spinarum, & indutus purpurâ. 5
Et dixit iis; Ecce, hic *est* homo. Et quum vidissent eum principes sacerdotum 6
et ministri eorum, clamárunt, & dixerunt; Suspendite eum, suspendite eum. Et dixit iis Pilatus; Accipite eum, vosipsi suspendite eum: quum non invenerim in
eo crimen. Et responderunt Judæi, & dixerunt; Nos legem habemus, & per le- 7
gem nostram oportet ut moriatur: quia Filium Dei fecit seipsum. Et audiente 8
Pilato hunc sermonẽ, timuit magis: Et intravit in conventum, & dixit Dño Jesu; 9
Unde es? Et non respondit ei Dñs Jesus. Et dixit ei Pilatus; Mihi non loqueris? 10
nescísne quòd potestas *est* mihi ut occídam te, & servare te? Et respondit Dñs 11
Jesus, & dixit ei; Non esset tibi potestas supra me aliqua, si non data fuisset tibi à cœlo. Propterea qui tradidit me tibi, crimen majus habet.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

بيلاطوس بديشان كفت شما اورا ببريد * وبر دار بياويزيد * كه من در و بهانه نمي
7 يابم * يهوديان كفتند ما شريعت داريم * ودر شريعت ما مرك بروي واجبست * براي انك
8 خودرا فرزند خدا ساخت * چون پيلاطوس اين سخن را شنيد * بيشتر ترسيد * وباز در
10 دهليز در رفت * وبعيسي كفت * از كجائي * عيسي بدو جواب نداد * بيلاطوس كفت
با من سخن نمي كوئي * نمي داني كه قادرم كه ترا برهانم * و قادرم كه ترا بر دار بياويزم
11 * عيسي بدو كفت بر من حكم نداري و نه يكي * اكر از بلندي داده نمي شد * براي
اين انك مرا بدست تو سپارد * كناه او از كناه تو بزركتر ست *

Pilatus illis dixit; Vos eum auferte, & in cruce suspendite: quia ego in ipso causam non invenio. Judei dixerunt; Nos legem habemus, & per legem nostram mors ei debita est, eò quòd seipsum Filium Dei fecit. Cùm 7 8
Pilatus hunc sermonem audisset, magis timuit. Et rursùs in atrium ingressus est, & ad Jesum 9
dixit; Unde es? Jesus autem ei responsum non dedit. Pilatus di- 10
xit; Mecum non loqueris? Nescis quod potens sum ut te liberem & potens sum ut te in cruce suspendam? Jesus ei dixit; In me po- 11
testatem non habes, ne quidem ullam, nisi ex alto tibi data esset: propterea qui me in manum tuam tradidit, peccatum ejus peccato tuo majus est.

Digitized by Google

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Ex hoc quærebat Pilatus *absolvere* eum. *At* Judæi clamabant, dicentes; 12 Ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ Πιλάτος ἀπολῦσαι αὐτόν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι (ϑ) ἔκραζον, λέγοντες,
Si hunc *absolveris*, non es amicus Cæsaris. Omnis regem *seipsum faciens*, Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος. πᾶς ὁ βασιλέα (ι) αὐτὸν ποιῶν,
contradicit Cæsari. *Ergò* Pilatus *audiens hunc sermonem*, adduxit foràs Je- 13 ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας (κ) τοῦτον τὸν λόγον, ἤγαγε ἔξω τὸν Ἰη-
sum, & sedit pro tribunali in *locum dictum*, *Lithostrotum*: Hebraicè autem, σοῦν, καὶ ἐκάθισεν (λ) ἐπὶ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ
Gabbatha. Erat autem parasceue Paschæ, hora autem quasi sexta: & dicit Ju- 14 Γαββαθᾶ. Ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ Πάσχα (μ) ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰου-
dæis; Ecce rex vester. Illi autem clamabant; Tolle, tolle, crucifige eum. 15 δαίοις, Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. Οἱ δὲ (ν) ἐκραύγασαν, Ἆρον ἆρον, σταύρωσον αὐτόν.
Dicit ei Pilatus; Regem vestrum crucifigam? Responderunt *principes Sacerdotum*; λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς·
Non habemus regem, *si non* Cæsarem. Tunc ergò tradidit illum eis, ut crucifi- 16 Οὐκ ἔχομεν βασιλέα, εἰ μὴ Καίσαρα. Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σαυ-
geretur. *Acceperunt* autem Jesum & eduxerunt. Et *portans* crucem *suam*, 17 ρωθῇ. παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀπήγαγον. Καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν (ξ) αὐτοῦ,
exivit in *dictum* Calvariæ locum, *qui dicitur* Hebraicè, Golgotha: Ubi eum 18 ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον, ὃς λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ· Ὅπου αὐτὸν
crucifixerunt, & cum eo alios duos, hinc & hinc, medium autē Jesum. Scripsit 19 ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. Ἔγραψε
autem & titulum Pilatus, & posuit super crucem: Erat autem scriptum; 20 δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ (ο) ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Ἦν δὲ γεγραμμένον,
JESUS NAZARENUS, REX Ju- ΙΗΣΟΥΣ ΟΝΑΖΩΡΑΙΟΣ ΟΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥ-
DÆORUM. Hunc ergò titulum multi legerunt Judæorum: quia prope erat ΔΑΙΩΝ. Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων· ὅτι ἐγγὺς (π) ἦν
civitatem locus ubi crucifixus est Jesus: Et erat scriptum Hebraicè, Græcè, τῆς πόλεως ὁ τόπος ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ, Ἑλληνιστὶ,
Romanè. Dicebant ergò Pilato *principes Sacerdotum* Judæorum; *Ne scribe*, Rex Ῥωμαϊστί. Ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, Μὴ γράφε, Ὁ βασιλεὺς
Judæorum: sed quia ipse dixit, Rex sum Judæorum. Respondit Pilatus; τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπε, Βασιλεύς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος,
Quod scripsi, scripsi. Ergò milites, cùm crucifixissent *Jesum*, acceperunt vestimenta 23 Ὃ γέγραφα, γέγραφα. Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια
ejus, (& fecerunt quatuor partes, unicuique militi partem,) & tunicam. Erat αὐτοῦ, (καὶ ἐποίησαν (ρ) τέσσαρα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος,) καὶ τὸν χιτῶνα. Ἦν
autem tunica inconsutilis, *ex illa quæ* desuper contexta per totum. 24 δὲ ὁ χιτὼν (σ) ἄρραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου.

MS. A. (ϑ) *ἐκραύγαζον, (ι) ἑαυτὸν (κ) τὸν λόγον τοῦτον, (λ) ἐπὶ βήματος (μ) ὥρα ἦν ὡς ἕκτη· (ν) ἐκραύγασαν, (ξ) ἑαυτῷ, (ο) ἐπέθηκεν (π) ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου (ρ) ἐποίησαν (σ) ἄραφος,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ob idque volebat Pilatus eum dimittere. 12
Judæi verò clamabant, Si hunc dimiseris, non es amicus Cæsaris: nam quicunque se regem facit, adversarius est Cæsari. Quum 13
audîsset autem Pilatus hunc sermonem, adduxit Jesum foràs, & sedit pro tribunali in loco qui vocatur, Pavimentum lapidum: Hebraicè verò dicitur, Gaphiphta *(peribolus.)*
Erat autem parasceue Paschatis. 14

Ad horam sextam. 45.

Erat autem circiter hora sexta: & dixit Judæis, Ecce Rex vester. Illi verò clamabant, 15
Tolle eum, tolle eum; crucifige eum, crucifige eum. Dixit eis Pilatus; Regem vestrum crucifigam? Dicunt ei principes sacerdotum; Non habemus regem, nisi Cæsarem. Tunc 16
tradidit eum ipsis ut crucifigerent eum. Acceperunt itaque Jesum: Et abduxerunt 17
eum, quum bajularet crucem suam, ad locum qui vocatur Carcaphta, Hebraicè verò dicitur Gogolta *(Cranium capitis.)* Ubi cru- 18
cifixerunt eum, & cum eo duos alios, unum hinc, & alterum hinc; Jesum autem in medio. Quinetiam scripsit tabulam Pilatus, 19
& imposuit cruci ejus. Ita verò scriptum erat; HIC EST JESUS NAZARENUS REX JUDÆORUM. Hunc porrò titulum 20
multi ex Judæis legerunt: quia propè civitatem erat locus in quo crucifixus fuit Jesus. Et scriptum erat Hebraicè, & Græcè, & Romanè. Dixerunt autem principes sacer- 21
dotum Pilato; Ne scribas, quòd sit rex Judæorum, sed quòd ipse dixerit, me regem esse Judæorum. Dixit Pilatus, Quod scri- 22
psi, scripsi.

Ad horam nonam. 46.

Cæterùm milites quum crucifixissent Jesum, 23
sustulerunt vestimenta ejus, & fecerunt quatuor partes, partem unicuique ex militibus: porrò tunica ejus erat absque futura à summo, tota contexta.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Et volebat Pilatus ut eum liberum faceret: Judæi autem clamorem sustulerunt, quòd si tu hunc liberes, amicus Cæsaris non es; quicunque semetipsum regem facit, Cæsari adversando inimicus est. Cum 13
Pilatus hunc sermonem audisset, Jesum eduxit, & ipse solio insedit, in loco cui nomen Agger lapideus erat, (i. e. Glarea stratus.) Hebraicè autem, Gaphiphta dicebatur. Et 14
feria sexta Paschatis erat, circiter sextam horam: Judæis dixit; Ecce rex vester. Illi vociferati 15
sunt; Quin eum in crucem age, tolle. Pilatus illis dixit; Regem vestrum in crucem agam? Magnates, & Sacerdotes vociferati sunt; Nos quidem regem non habemus nisi Cæsarem. Tum Pilatus Je- 16
sum illis dedit, ut in crucem agerent.

XXXVIII. Suspensio Jesu in Cruce.

Et Jesum illinc traxerunt, & extulerunt. Et crucem ejus tergo ejus 17
imposuerunt, in loco cujus nomen Cranium capitis vocabant, Hebraicè autem Karkita. Et illo loco 18
eum in crucem egerunt, & duos alios cum eo, unum ad manum dexteram, & alterum ad manum sinistram, & Jesum in medio.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

12 Et exindè quærebat Pilatus dimittere eum. Judæi autem clamabant, dicentes; Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris: omnis enim, qui se regem facit, 13 contradicit Cæsari. Pilatus autem cùm audisset hos sermones, adduxit foràs Jesum: & sedit pro tribunali, in loco qui dicitur Lithóstrotos, Hebraicè 14 autem Gabbatha. Erat autem Parasceue Paschæ, hora quasi sexta, & dicit 15 Judæis; Ecce rex vester. Illi autem clamabant; Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus; Regem vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices: Non 16 habemus Regem, nisi Cæsarem. Tunc ergò tradidit eis illum ut crucifigere- 17 tur. Susceperunt autem Jesum, & eduxerunt. Et bajulans sibi crucem, ex- 18 ivit in eum, qui dicitur Calvariæ, locum, Hebraicè autem Golgotha: ubi crucifixerunt eum, & cum eo alios duos, hinc & hinc, medium autem Jesum. Scripsit autem & titulum Pilatus: & posuit super crucem. Erat 19 autem scriptum; JESUS NAZARENUS, REX JUDEORUM. Hunc ergò ti- 20 tulum multi Judæorum legerunt: quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est Jesus. Et erat scriptum Hebraicè, Græcè, & Latinè. Dicebant 21 ergò Pilato Pontifices Judæorum; Noli scribere, Rex Judæorum: sed quia ipse dixit; Rex sum Judæorum. Respondit Pilatus; Quod scripsi, scripsi. 22 Milites ergò cùm crucifixissent eum, acceperunt vestimenta ejus, (& fece- 23 runt quatuor partes: unicuique militi partem,) & tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desupèr contexta per totum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * فمن اجل هذا اراد فيلاطس ان يطلقه * فاما اليهود فكانوا يصرخون قايلين ان انت
اطلقته فما انت صاحب لقيصر * لان كل من يجعل نفسه ملكا فهو ضد لقيصر *

Et propter hoc voluit Pilatus dimittere 12
eum. Judæi verò clamabant, dicentes;
Si tu dimittis eum, non es amicus Cæsa-
ri: nam quicunque facit se Regem, est
contrarius Cæsari.

Sectio quadragesima prima.

13 * القصل الحادي والاربعون * فلما سمع فيلاطس هذا الكلام اخرج يسوع الي
خارج * ثم جلس علي كرسي في موضع يعرف برصيف الحجارة وبالعبرانية يسمي عبثا * وكانت 14
جمعه الفصح وكان وقت الساعة السادسة * فقال لليهود ها ملككم * فصرخوا ارفعه ارفعه اصلبه * 15
فقال لهم فيلاطس اصلب ملككم * فاجاب روساء الكهنة * ليس لنا ملك غير قيصر *
حينيذ اسلمه اليهم ليصلبوه * فاخذوا يسوع * وصلبوا به وهو حامل صليبه * الي موضع 16 17
يسمي الجمجمة وبالعبرانية يسمي جاجلة * حيث صلبوه * وصلبوا معه لصين اخرين من هنا 18
ومن هنا ويسوع في وسطهما * ثم كتب فيلاطس صحيفة ووضعها علي صليبه * وكان فيها مكتوبا 19
هذا يسوع الناصري ملك اليهود * وهذه الصحيفة قراها كثير من اليهود لان الموضع 20
الذي صلب فيه يسوع كان قريبا من المدينة * وكانت مكتوبة بالعبرانية واليونانية والرومية *
* فقال روساء الكهنة واليهود لفيلاطس لا تكتب انه ملك اليهود لكن هو قال اني ملك اليهود * 21
اجاب فيلاطس ما كتبت قد كتبت * فاما الجند لما صلبوا يسوع اخذوا ثيابه وجعلوها اربعة 22 23
اجزاء كل جزء لواحد من الجند * وكان القميص غير مخيط من فوق بل منسوجا كله *

Et propter hoc voluit Pilatus dimittere 12
eum. Judæi verò clamabant, dicentes;
Si tu dimittis eum, non es amicus Cæsa-
ri: nam quicunque facit se Regem, est
contrarius Cæsari.

Sectio quadragesima prima.

Cùm autem audisset Pilatus hunc ser- 13
monem, eduxit Jesum foràs: deindè se-
dit pro tribunali in loco qui notus est
nomine Congeriei lapidum, & Hebraicè vocatur Gabbatha: Erat autem pa- 14
rasceue Paschæ, erátque tempus horæ
sextæ, & dixit Judæis; Ecce Rex ve-
ster. Clamaverunt autem, Tolle eum, 15
tolle eum, crucifige eum. Ait illis Pila-
tus; Num crucifigam Regem vestrum?
Responderunt principes sacerdotum, Non
est nobis rex præter Cæsarem. Tunc tra- 16
didit eum illis, ut crucifigerent eum.
Itaque sumpserunt Jesum, Et abduxe- 17
runt eum ferentem crucem suam, ad lo-
cum quendam qui vocatur Calvaria, &
Hebraicè vocatur Gagalat, ubi cruci- 18
fixerunt eum. Et crucifixerunt cum eo
duos latrones alios, hinc & hinc, &
Jesum in medio utriusque. Præterea 19
scripsit Pilatus tabellam, & posuit eam
super crucem ipsius; erátque in ea scri-
ptum, HIC EST JESUS NAZARE-
NUS REX JUDÆORUM. Et hanc 20
tabellam legerunt multi ex Judæis,
quia locus in quo crucifixus fuerat
Jesus, erat propinquus civitati. Erat
autem scripta Hebraicè, & Græcè, &
Romanè. Dixerunt ergò principes sa- 21
cerdotum & Judæi Pilato; Ne scri-
bas quòd ipse sit Rex Judæorum; sed
quòd ipse dixerit, Ego sum rex Judæorũ.
Respondit Pilatus; Quod scriptum est, 22
jam scriptum est. Milites verò cùm cru- 23
cifixissent Jesum, acceperunt vestimen-
ta ejus, & fecerunt ea quatuor partes,
quamlibet partem uni ex militibus. Erat
autem tunica haud consuta superne, sed
contexta tota.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወበእንተዝ: ፈቀደ:ጲላጦስ:ያሕይው:: ወከልሑ:ሊይሁድ: ወይቤሉ: እመ፣ ለሕየው
ኮ:ለዝንቱ:ሊኮንከ:ዓርዱ:ለቄሳር:ኵሉ: ዘያነግሠ:ርእሶ:ዐለዊ: ነጋሢ:ውእቱ::ፈ
13 ወሰሚዖ:ጲላጦስ: ዘንተ: ነገረ:ለውፅለ: ለእግዚእ:ሊየሱስ: አፍላ: ወነበረ: ዐወደ:
ውስተ:መካን: ዘስሙ:ሊቶስጥሮስ: ወበዕብራይስጢ:ይብልዎ:ገበታ::ፈ
በዓርብ: በረ: ሰዓጥ: መንበብ:ፈ
14 ወዓርበ:ፋሲካ:ውእቱ:ጊዜ: ቀትር:ዘስሉ: ሰዓት:ወይቤሎሙ:ለሊይሁድ: ነዋ:ንጉሠ
15 ክሙ::ፈ ወከልሑ: ወይቤሎ: ለእትቶ: ወስቅሎ::ወይቤሎሙ:ጲላጦስ: ለንጉሠክ
16 ሙኑ: አሰቅሎ::ወይቤሉ:ሊቃነ:ካህናት: ለልብነ: ንጉሠ: ዘእንበለ:ቄሰር::ፈ ወእ
ምዝ: ወሀበው: ይስቅልዎ:: ለፊቃደሙ: ወተመጣውዎ: ለእግዚእ:ሊየሱስ: ወለውፅ
17 እመ:ወዉሰድዎ:ፈ እንዘ: ይጸውር: መስቀሎ:ብሔር: ዘስሙ: ቀሪንዮ: ወበዕብራይ
18 ስጥ:ይብልዎ:ጎልጎታ:ፈ ኀበ:ስቀልዎ::ወስቀሉ:መስቢሁ: ክልኤተ: ፈያተ: ለሐደ:
19 እመለፊ: ወለሕደ: እመለፍ: ወማእከሎሙ : እግዚእ:ሊየሱስ:ፈ ወጸሐፈ:ጲላጦ
ስ:መጽሐፈ: ወለእንበረ: ደቡ: መሰቀሉ: ወይብል: መጽሐፈ: እግዚእ::ሊየሱስ: ናዝሬ
20 ዊ: ንጉሠ:ለይሁድ::ፈ ወብዙኀን: እመለይሁድ : ለእበብዋ: ለይእቲ: መጽሐፍ::
እስመ:ቅሩብ:ብሔረ: ለሃገር:ኀበ: ሰቀልዎ: ለእግዚእ::ሊየሱስ: ወጽሑፍ: በዕብረ
21 ይስጢ: ወበሮማይስጢ: ወበጽርእ::ፈ ወይቤልዎ: ለጲላጦስ: ሊቃነ: ካህናቲሆሙ፣
22 ለሊይሁድ:ሊትጽሐፍ: ንጉሦሙ: ለሊይሁድ: ዘለኒሁ: ይቤ: ንጉሦሙ: ለለይሁድ:
23 ለነ::ፈ ወለውሠእ:ጲላጦስ: ወይቤ: ዘጸሐፍኩ: ጸሐፍኩ::ፈ ወሶበ: ሰቀልዎ:ለ
እግዚእ:ሊየሱስ::ወተካፈሉ: ለልባሱሁ: ለርባዕቱ: ሐረ : ተለጊዎሙ: ወረሰይዎ: ዓ
ርበዕተ: ክፍለ: ለእሀዱ: ሐረዊ: ክፍለ: ኪደኖ፣ እልተኑ: ወውእቱ: ክደንኑ: ዘለልቦ:
ርፋለተ: ለዕሉ: እንሞቱ:ፈ

Et propterea voluit Pilatus servare eum. Et clamârunt Judæi, & dixerunt ei; Si 12
servaveris hunc, non es amicus Cæsaris: quicunque regem facit seipsum, inimi-
cus imperatoris est. Et audiens Pilatus hunc sermonem, adduxit Dominum Je- 13
sum foràs, & sedit conventus in loco cujus nomen, Lithostoros: & Hebraicè vo-
cant eum, Gabatha.

In sexta hora paraſceues lectio.

Et paraſceue Paschæ fuit tempore meridiano sextâ horâ, & dixit Judæis; Ecce 14
rex vester. Et clamârunt, & dixerunt; Tollite eum, & suspendite eum. Et dixit 15
iis Pilatus; Regémne vestrum suspendam? Et dixerunt principes sacerdotum;
Non habemus regem præter Cæsarẽ. Et tunc dedit eum iis, ut suspenderent eum, 16
secundùm voluntatem eorum: & acceperunt Dominum Jesum, & adduxerunt eũ,
Et attulerunt eum portantem crucem suam ad locum cujus nomen, Kranion: & 17
Hebraicè vocant eum, Golgotha: Ubi suspenderũt eum, & suspenderunt cum illo 18
duos latrones, unum ex latere ejus, & unum ex latere ejus, & medio eorum Dñm
Jesum. Et scripsit Pilatus scripturam, & posuit super crucem ejus: et dixit scri- 19
ptura ejus, DOMINUS JESUS NAZARENUS REX JUDÆORUM. Et multi ex 20
Judæis legerunt hanc scripturã: quia propinqu^{s} erat loc^{s} ille civitati, ubi suspen-
derunt Dñm Jesũ. Et scripta fuit Hebraicè, et Romanè, & Græcé. Et dixerunt Pi- 21
lato principes sacerdotum Judæorum; Ne scribas, Rex Judæorum: *sed*; Ipse dixit,
Rex Judæorum sum. Et respondit Pilatus, & dixit; Quod scripsi, scripsi. Et quum 22
suspendissent Dñm Jesum, & divisa fuissent vestimenta ejus, quatuor milites sor- 23
titi sunt *pro* iis, & constituerunt quatuor partes, unicuique militi partem: tunicam
ejus lacerabo? & ea tunica non habuit futuram, super eam, ullam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * بيلاطوس [لوح] نبشت وبر سر صليب نهاد * كه اينست يشوع † ناصري * ملك يهوديان *
20 * وان نبشته را بسياري † از يهوديان خواندند * سبب انك شهر نزديك بود † بدانجا كه عيسي را
21 بر دار كردند * وخط بعبري نبشته بود * [وبيوناني] و بروسي * * بزركان امامان † به بيلاطوس
22 گفتند * كه منويس ملك يهوديان * ليكن مي گفت كه ملك يهوديانم * * بيلاطوس
23 گفت † انچ نبشته شد همانست * * وسرهنگان چون عيسي را آويختند * جامهٔ اورا بچهار
بخش كردند * جبهٔ او يكي از سرهنگان † بر گرفت * وجبهٔ او تا دوخته يك پاره بود *
از بالا تا زير *

Pilatus autem *tabellam scripsit,* 19
& vertici crucis imposuit, Hic
est Jesus Nazræus, Rex Judæ-
orum. Hoc itaque scriptum mul- 20
ti ex Judæis legerunt: propter-
eà quod urbs propinqua erat ei
loco quo Jesum in crucem ege-
runt: & inscriptio Hebraicè
scripta erat, & Græcè & Ro-
manè: Magni autem *Sacerdo-* 21
tes Pilato dixerunt; Ne scribas,
Rex Judæorum; sed qui *dixit,*
quòd, Rex Judæorum sum. Pi- 22
latus dixit; Id quod scriptum
est perindè est. Satellites autem 23
cùm Jesum suspendissent, vesti-
menta ejus in quatuor partes fe-
cerunt; at tunicam ejus unus ex
satellitibus sustulit: tunica au-
tem ejus inconsutilis unâ textu-
râ erat, à summo usque ad imum.

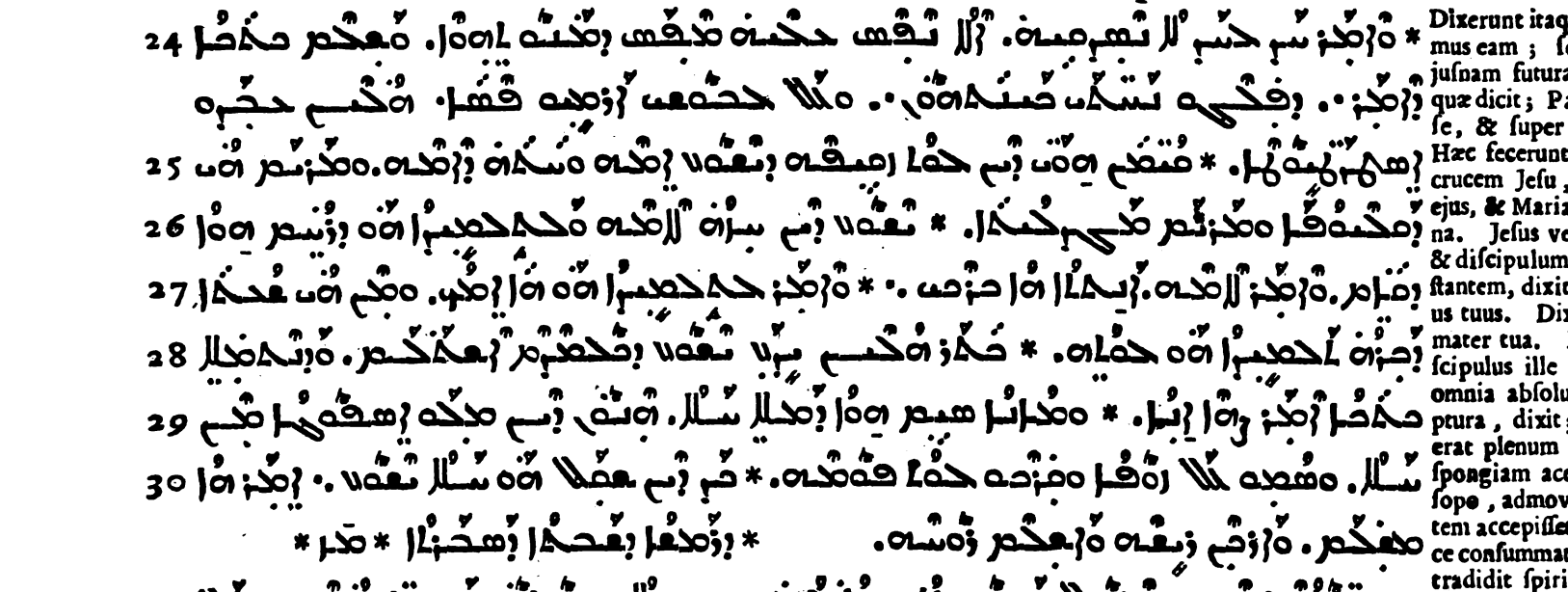
Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dixerunt ergò ad invicèm; Non ſcindamus eum: ſed ſortiamus de illa, cujus *erit.*
24 Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους, Μὴ σχίσωμεν αὐτὸν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται·
Ut Scriptura impleretur, dicens; Partiti ſunt veſtimenta mea ſibi *ipſis*, & *ſuper* ve-
ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα, Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱμα-
ſtem meam miſerunt ſortem. *Illi* quidem *igitur* milites hæc fecerunt. Stabant autem σβ
25 τισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. Εἱστήκει δὲ παρὰ
juxta crucem Jeſu mater ejus, & ſoror matris ejus, Maria *illa* Cleopæ,
τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ,
& Maria Magdalene. Jeſus ergò *videns* matrem, & diſcipulum *adſtantem* quem
26 καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν
diligebat, dicit matri ſuæ; Mulier, ecce filius tuus. Deindè dicit diſcipulo; Ecce
27 ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ, Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου. Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ, Ἴδε
mater tua. Et ex illa hora accepit eam diſcipulus in *propria*.
ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης (τ) τῆς ὥρας ἔλαβεν (υ) αὐτὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια.
Poſt hæc ſciens Jeſus quia omnia *jam* conſúmata ſunt, ut conſúmaretur Scriptura, *dicit*; —
28 Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς (φ) ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφὴ, λέγει, σγ
Sitio. Vas ergò erat poſitũ aceto plenũ. Illi verò *implentes* ſpongiam aceto, & hyſſopo
29 Διψῶ. (χ)Σκεῦος ἔκειτο ὄξους μεστόν. οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγον ὄξους, καὶ ὑσσώπῳ
circumponentes, obtulerunt ejus ori. Cùm ergò accepiſſet acetum Jeſus, —
30 περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. Ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, σδ
dixit, Conſummatum eſt: Et *inclinans caput*, tradidit ſpiritum. Ergò Judæi, —
εἶπε, Τετέλεσται· καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, 31
ut non remanerent in cruce corpora *in* Sabbato: quoniam Paraſceue erat:
ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ· ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν·
(erat enim magnus dies *illius* Sabbati:) rogaverunt Pilatum ut frangerentur
(ἦν γὰρ μεγάλη (ψ) ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου·) ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα καταγῶσιν
eorum crura, & tollerentur. Venerunt ergò milites: & quidem primi fregerunt
αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται· καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν 32
crura, & alterius *concruciſixi* ei. Ad autem Jeſum *venientes*, ut
τὰ σκέλη, καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ. Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς 33
viderunt eum jam mortuum, non fregerunt ejus crura. Sed unus militum
εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη. Ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν 34
lanceâ ejus latus *fodit*: & continuò exivit ſanguis & aqua. Et *videns*
λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. Καὶ ὁ ἑωρακὼς 35
teſtificavit, & verum ejus eſt teſtimonium. Et ille ſcit quia vera dicit, ut
μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινή αὐτοῦ ἐστιν ἡ μαρτυρία. κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα
vos credatis. Facta ſunt enim hæc, ut Scriptura impleretur; Os non comminuetur
(ω)ὑμεῖς πιστεύσητε. Ἐγένετο γὰρ ταῦτα, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, Ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται 36
ejus. Et iteràm alia Scriptura dicit; Videbunt in quem transfixerunt.
αὐτοῦ. Καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει, Ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. 37

MS.A. (τ) τῆς ἡμέρας (υ) ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς (φ) ὅτι ἤδη πάντα (χ) Σκεῦος ἔκειτο (ψ) ἡμέρα (ω) καὶ ὑμεῖς

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dixerunt itaque alius ad alium, Ne ſcinda- 24
mus eam; ſed ſorte experiamur de ea, cu-
juſnam futura ſit. Et impleta eſt Scriptura,
quæ dicit; Partiti ſunt veſtimenta mea inter
ſe, & ſuper veſtem meam jecerunt ſortem.
Hæc fecerunt milites. Stabant autem ad 25
crucem Jeſu, mater ejus, & ſoror matris
ejus, & Maria Cleophæ, & Maria Magdale-
na. Jeſus verò conſpicatus matrem ſuam, 26
& diſcipulum illum, quem ipſe amabat, ad-
ſtantem, dixit matri ſuæ; Mulier, ecce fili-
us tuus. Dixit autem diſcipulo illi; Ecce 27
mater tua. Et ex illa hora recepit eam di-
ſcipulus ille apud ſe. Poſteà ſciens Jeſus, 28
omnia abſoluta eſſe, & ut impleretur Scri-
ptura, dixit; Sitio. Vas autem poſitum 29
erat plenum aceto. Illi verò impleverunt
ſpongiam aceto, & impoſuerunt eam hyſ-
ſopo, admoverúntque ori ejus. Quum au- 30
tem accepiſſet illud acetum Jeſus, dixit; Ec-
ce conſummatum eſt: & inclinavit caput, ac
tradidit ſpiritum ſuum.

Veſperè ſabbathi Annuntiationis. 47.

Judæi verò quoniam paraſceue erat, dicunt; 31
Nequaquam pernoctabunt corpora iſta in
cruce, quandoquidem ſabbathi illuceſcet
dies: (erat enim magnus dies ſabbathi illi-
us) & efflagitârunt à Pilato, ut confringe-
rent crura eorum ſuſpenſorum, atque depo-
nerent eos. Venerunt itaque milites, & 32
confregerunt crura prioris, & ejus alterius
qui crucifixus erat eum eo. Quúmque ve- 33
niſſent ad Jeſum, viderunt eum jam pridem
eſſe mortuum; neque confregerunt ejus cru-
ra. Sed unus ex militibus feriit eum in la- 34
tere ipſius lanceâ, & ſtatim exiit ſanguis &
aqua. Et qui vidit teſtatus eſt, & verum eſt 35
teſtimonium ejus; ipſéque novit ſe vera di-
cere, ut & vos credatis. Hæc autem facta 36
ſunt ut impleretur Scriptura, dicens; Os
non comminuetur in eo. Et rurſùs alia 37
Scriptura quæ dicit, Reſpicient in eum
quem perfoderunt.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

Rurſùs itaque veſtimenta ejus 24
ſortiti ſunt, & diviſerunt: ſic
impleta eſt Scriptura illa; Ve-
ſtimenta mea diviſerunt, & in
amictum meum ſortem projecerunt.
Et ad crucem Jeſu, mater ejus, 25
& ſoror matris ejus, & Maria
Cleophæ, & Maria Magdalene
ſtantes erant. Jeſus matrem ſu- 26
am, & illum diſcipulum, quem
diligebat, ſtantes vidit: matri
itaque ſuæ dixit; Mulier, ecce
filius tuus. Et illi diſcipuli di- 27
xit; Ecce mater tua. Et ex ea
hora diſcipulus ille Mariam ad
ſe aſſumpſit. Et poſteà ſciens Je- 28
ſus, quòd omnia conſummata eſ-
ſent, ut Scriptura impleretur,
dixit; Sitio. Unus itaque ex 29
eis ſpongiam aceto implevit, &
ſummæ arundini infixit, & ori
ejus admovit. Cúmque Jeſus 30
acetum accepiſſet, dixit; Ecce
conſummatum eſt: & caput de-
miſit, & ſpiritum reddidit. Cùm 31
autem feria ſexta eſſet, Judæi
dixerunt; Licitum non eſt ut
mortui in cruce maneant: pro-
ptereà quòd nox Sabbathi iniret,
& ille dies magnus eſſet. A
Pilato igitur petierunt ut crura eo-
rum frangerent, & eos detraherent.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

24 Dixerunt ergò ad invicèm; Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cujus sit. Ut Scriptura impleretur, dicens; Partiti sunt vestimenta mea sibi: & in vestem meam
25 miserunt sortem. Et milites quidem hæc fecerunt. Stabant autem juxta crucem
26 Jesu mater ejus, & soror matris ejus Maria Cleophæ. & Maria Magdalene. Cùm vidisset ergò Jesus matrem, & discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri suæ;
27 Mulier, ecce filius tuus. Deindè dicit discipulo; Ecce mater tua. Et ex illa hora
28 accepit eam discipulus in sua. Posteà sciens Jesus quia omnia consummata sunt,
29 ut consummaretur Scriptura, dixit; Sitio. Vas ergò erat positum aceto plenum. Illi autem spongiam plenam aceto, hyssopo circumponentes, obtulerunt ori ejus.
30 Cùm ergò accepisset Jesus acetum, dixit; Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum. Judæi ergò, (quoniam parasceue erat) ut non remanerent in 31
cruce corpora sabbato, (erat enim magnus dies ille sabbati) rogaverunt Pilatum ut frangerentur eorum crura, & tollerentur. Venerunt ergò milites: & 32
primi quidem fregerunt crura, & alterius qui crucifixus est cum eo. Ad Je- 33
sum autem cùm venissent, ut viderunt eum jam mortuum, non fregerunt ejus crura: Sed unus militum lanceâ latus ejus aperuit, & continuò exivit sanguis & 34
aqua. Et qui vidit, testimonium perhibuit: & verum est testimonium ejus. 35
Et ille scit quia vera dicit: ut & vos credatis. Facta sunt enim hæc, ut Scri- 36
ptura impleretur; Os non comminuetis ex eo. Et iterùm alia Scriptura dicit; 37
Videbunt in quem transfixerunt.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

24 * فقال بعضهم لبعض لا نشقه لكنا نقترع عليه لمن يصير * ليكمل الكتاب الذي قال اقسموا ثيابي بينهم
25 وعلى لباسي اقترعوا * هذا فعلة الشرط * وكن واقفات عند صليب يسوع امه * واخت امه
26 مريم ابنه اكلاوبا * ومريم المجدلية * فنظر يسوع الى امه والتلميذ الواقف الذي يحبه فقال
27 لامه يا امراة هذا ابنك * وقال للتلميذ هذه امك * وفي تلك الساعة اخذها ذلك التلميذ
28 الى بيته * * الفصل الثاني والاربعون * * وبعد هذا راى يسوع ان كل شي قد كمل
29 لمذ حتى * فلكي يتم المكتوب قال انا عطشان * وكان هناك اناء موضوعا مملوا خلا فملوا
30 اسفنجة من الخل ورفعوها على قصبة وادنوها من فمه * فلما ذاق يسوع الخل قال قد تم *
31 واما راسه واسلم الروح * ولانه يوم الجمعة فليلا تقيم الاجساد على الصليب في السبت
ولان يوم السبت ذاك كان عظيما سال اليهود فيلاطس ان يكسروا ساقات اولئك ويرفعوهم *
32 * فجاء الجند فكسروا ساقي الاول والاخر للذين صلبا معه * فلما اتوا الى يسوع وجدوه قد
33 مات فلم يكسروا ساقيه * لكن واحدا من الجند طعن جنبه بحربة فللوقت خرج منه
34 ماء ودم * ومن عاين شهد وشهادته حق هي * وهو عالم انه قال الحق لتومنوا انتم ايضا *
35 * لان هذا كان ليتم المكتوب انه لا يكسر له عظم * وايضا الكتاب الاخر الذي
36 37 قال سينظروا الى من طعنوا *

Dixit ergò alter eorum ad alterum; Ne scindamus eam, sed sortiamur super eam cujusnam fiat. Ut impleretur scriptura, quæ dixit; Diviserunt vestimenta mea inter se, & super vestem meam sortiti sunt. Hoc fecerunt ministri. Erant autem stantes apud crucem Jesu, mater ejus, & soror matris ejus Maria filia Cleophæ, & Maria Magdalene. Respexitque Jesus in matrem suam, & discipulum illum stantem quem diligebat, & dixit matri suæ; O mulier, hic est filius tuus. Et dixit discipulo; Hæc est mater tua: & in illa hora accepit eam ille discipulus in domum suam.

Sectio quadragesima secunda.

Et post hoc vidit Jesus omnia jam consummata esse ab aliquanto tempore, ut adimpleretur Scriptura, dixit; Sum sitibundus. Erat autem ibi vas positum, plenum aceto; quare impleverunt spongiam aceto, & extulerunt eam super arundinem, & admoverunt eam ori ejus. Quumque gustâsset Jesus acetum, dixit; Jam consummatum est. Et inclinavit caput suum, & tradidit spiritum. Et quoniam dies erat parasceues, ut ne remanerent corpora super cruce sabbatho; & quoniam dies ille sabbathi erat maximus: rogaverunt Judæi Pilatum ut frangerent crura illorum & deponerent eos. Venerunt ergò milites, & fregerunt crura primi, & alterius eorum qui crucifixi fuerant cum eo. Et quum devenissent ad Jesum, repererunt eum jam mortuum esse: quapropter non fregerunt crura ejus. Sed unus ex militibus pupugit latus ejus lancea: & continuò exivit ex eo aqua & sanguis. Et qui vidit, testimonium perhibuit, & testimonium ejus verum est. Et ipse novit se dixisse veritatem, ut credatis vos etiam. 36 Nam hoc factum est ut impleretur Scriptura; Non frangetur ei os. 37 Ac etiam Scriptura alia, quæ dixit; Videbunt quem pupugerunt.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

24 ወይቤሉ: ሊንግመድ : ወሊንሰጥጥ: ንትፈሰሰ : ለዘ: ረከቦ : ይር ከቦ: ከሙ: ይብጸሕ:
ዘጽሑፍ:ዘይቤ:ተካፈሉ:ለልባሲየ: ለርእሶሙ: ወተዓፀዉ:ደቡ: ለልባሲየ:ወከመዝ:
25 ገብረ: ሓራ::=: ወይቀውሚ: ኀቡ: ሞሰቀሉ: ለእግዚእ: ሊየሱስ: እሙ: ወእኅታ:
26 ለእሙ: ወማርያ: እንተ: ቀለዮጳ : ወማርያመ : መግዳሊቲ:=: ወሶበ : ርእዮሙ:
እግዚእ: ሊየሱስ: ለእሙ: ወለረድሉ: ዘያፈቅር: ይቀውሙ: ወይቤላ: ለእሙ: ብእሲ
27 ቶ:ኔሃ: ወልድኪ:=: ወይቤሎ:ለረድሉ:ኔ: ነዮ:እመከ:ወእመይእቲ:ሰዓት:ነሠአ:
28 ወእቱ: ረድእ: ወለተዋ: ቤቶሙ::=: ወእመዝ : ርሊዮ: እግዚእ: ሊየሱስ: ከሙ:
29 ተፈጸመ: ኵሉ: ከሙ: ይብጸሕ: ዘጽሑፍ: ይቤ: ጸማእኩ::=: ወቦቱ: ህየ: ግመዴ:
ብሒለ: ሙሉእ: ወመልኡ: ሰፍነገ: ብሒለ: ወቀጽዐ: ሁስጹ:ወለሰሩ: ደቡ:ሕልት:
30 ወለዕረጉ : ወእስተርከቡ : ወለጸሩ : ወሰተ : ለፈሁ::=: ወሠሪቦ : እግዚእ :
31 ሊየሱስ:ብሒለ:ይቤ:ተፈጸመ:ወእጽነነ:ርእሶ: ወይፅለት:መንፈሱ:ሰቤሃ::=: ወእ
ይሁድሰ: እስሙ: ለርብ: ወእቱ: ይቤሉ: እለንቱ: ለሠግዋት: ሊይቢቱ:ደቡ:ሙሰቅሊ
ሆሙ: በእንተ: ሰንበት:: እስሙ: ዓቢይ: ዕለታ: ለይእቲ: ሰንበት:ሰለልዎ: ለጲላጦስ:
32 ከሙ:ያውርዶ:ለብድንቲሆሙ: ስቢሮሙ: ቍያጺሆሙ:=: ወሖሩ: ሓራ:ወለቀደማ
33 ዊ:ሰበር ዎ:ቍያጾ:ወለካልኡኔ: ዘተሰቅለ: መስሌሁ::=: ወሶበ: ሖሩ:ኀቡ:እግዚእ:
34 ሊየሱስ:ወርእይዎ:ከሙ:ሰለጠ:ሞዊተ: ሞተ: ወሊሰበሩ:ቍኦ:=: ለላ: ለሐዱ: እ
35 ሙሓሩ:ረገዘ: ገቡሁ: ዘየመን: በሕሩናት:ወሶቤሃ: ወፅለ:ደሙ:ወማይ:=: ወዘርእየ:
ስመዐ: ኮነ : ወጽድቅ : ውእቱ: ስሙዑ : ወውእቱ : የላሙር: ከሙ: ጽድቀ: ይእግር:
36 ከሙ:ለእትውሂ:ትእመኑ::=: ወዘኔ:ዘኮነ:ከሙ: ይብጸሕ: ቃለ: መጽሐፍ: ዘይቤ:
37 ዓጽሞ: ሊትስብሩ : እመኔሁ::=: ወካዕበ : ካልእኔ: ይብል : መጽሐፍ: ሃለወሙ:
ይርእይዎ : ለዘ : ወግእዎ::=:

Et dixerunt, Ne scindamus neque laceremus: sortiamur: *is* cui inciderit, obtineat 24
eam: ut impleretur Scriptura dicens, Partiti sunt vestimenta mea sibi, & sortiti
sunt super vestem meam: & sic fecerunt milites. Et stabant apud crucem Do- 25
mini Jesu, mater ejus, & soror matris ejus, & Maria quæ Calaopa, & Maria Magda-
lene. Et quum vidisset Dominus Jesus matrem ejus, & discipulum ejus quem 26
diligebat, stantem, & dixit matri suæ; Mulier, ecce filius tuus. Et dixit discipu- 27
lo suo; Ecce mater tua: & ab ista hora recepit eam ille discipulus, & adduxit
eam in domum eorum. Et videns Dominus Jesus, quòd consummatum fuit totum; 28
ut perficeretur quod scriptum fuit, dixit; Sitivi. Et fuit ibi vas aceto plenum, & 29
impleverunt spongiam aceto, & circumpositâ fuit hyssopo, & ligârunt *eam* super
arundinem: & levaverunt, & obtulerunt, & importârunt in os ejus. Et 30
quum gustavisset Dominus Jesus acetum, dixit; Consummatum est: & inclinavit
caput suum, & exivit spiritus ejus statim. Et Judæi, quia parasceue erat, dixe- 31
runt, Hæc corpora non manebunt super cruces eorum ratione sabbati: quia
magnus dies *erat* illius sabbati, interrogârunt Pilatum, ut demitterent corpora
eorum, frangentes crura eorum. Et venerunt milites, & prioris fregerunt crura, 32
& alterius qui suspensus fuit cum eo. Et venerunt ad Dominum Jesum, & vi- 33
derunt quòd plenè mortuus erat, & non fregerunt crura ejus. Sed unus mili- 34
tum fodit latus ejus dexterum cum lancea, & statim exivit sanguis & aqua. Et
qui vidit, testimonium perhibuit, & verum est testimonium ejus, & ille scit quòd 35
veritatem dicit, ut vos credatis. Et hoc factum fuit, ut impleretur sermo Scri- 36
pturæ dicentis; Os non confringetur ex eo. Et iterum alia dicit Scriptura, 37
Oportet eos ut videant eum quem transfixerunt.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

32 * سرهنكان آمدند * و ساق اولين را شكستند * و ازان ان ديگر كه با وي اويخته بود *
33 34 * چون پيش عيسي رسيدند * ديدند كه پيشتر مرده بود * ساق او نشكستند * ليكن
35 يكي از سرهنكان † بزوبين زير بغل عيسي زد * خون و اب روان شد * و انكه ديد گواهي
† داد * وگواهي او راستست * و او مي داند كه راست گفت * تا شما نيز ايمان † بياوريد
36 * بدينها كه شدند * تا كتاب تمام شود نبوت كه گفت درو استخوان
37 شكسته نشود * * و باز ان كتاب ديگر كه گفت بنگريد بدانكه طعنه زد

Satellites ergo *venerunt, & crura* 32
primi fregerunt, & alterius illius
qui cum eo suspensus erat. Cùm au- 33
tem ad Jesum venissent, viderunt
quòd priùs mortuus esset, crus ejus
igitur *non fregerunt. Sed unus ex* 34
satellitibus hastâ sub axilla Jesu
percussit, unde *sanguis & aqua*
emanavit. Et is qui vidit testimo- 35
nium dedit, & testimonium ejus ve-
rum est: & ille scit quòd verum di-
cit, ut vos etiam fidem habeatis
His quæ facta sunt, ut Scriptura 36
impleatur: Prophetia.
Quæ dicit; In eo os non frange- 37
tur. Et rursus illa Scriptura alia
quæ dicit; Intuebimini in eum quem
confodit.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΗ'.

Post autè hæc rogavit Pilatum Joseph ille ab Arimathæa, (qui existēs discipulus
38 Μετὰ ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλάτον ὁ (α) Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, (ὢν μαθητὴς
Jesu, occultus autem propter metum Judæorum,) ut tolleret corpus
τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων,) ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ
Jesu. Et permisit Pilatus. Venit ergò & tulit corpus Jesu. Ve-
39 (β) Ἰησοῦ. καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἦρε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ἦλ-
nit autem & Nicodemus (ille veniens ad Jesum nocte primùm,) ferens mixtu-
θε δὲ καὶ Νικόδημος (ὁ ἐλθὼν (γ) πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον,) φέρων μίγ-
ram myrrhæ & aloës, quasi libras centum. Acceperunt ergò corpus Jesu, &
40 μα σμύρνης καὶ ἀλόης, ὡσεὶ λίτρας ἑκατόν. Ἔλαβον οὖν τὸ (δ) σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ
ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Judæis se-
ἔδησαν αὐτὸ (ε) ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐν-
pelire. Erat autè in loco ubi crucifixus est, hortus, & in horto monu-
41 ταφιάζειν. Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη, κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖ-
mentū novum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergò propter Parasceuen
42 ον καινὸν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. Ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν
Judæorum, quia juxta erat monumentum, posuerunt Jesum.
τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

ΙΗ' σι ε σς α σζ ι ση α

ergò, & venit ad Simonem Petrum, & ad alium discipulū, quem diligebat Jesus, &
ἦν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον, καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ
dicit illis; Tulerunt Dominum de monumento, & nescimus ubi posuerunt eum.
λέγει αὐτοῖς, Ἦραν τὸν Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.
Exiit ergò Petrus, & alius discipulus, & venerunt ad monumentum. Curre-
Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. Ἔτρε- 3
bant autem duo simul, & alius discipulus præcucurrit citiùs Petro: & venit 4
χον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ, (β) καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου, καὶ ἦλθε
primus ad monumentum. Et inclinatus vidit posita linteamina: non tamen
πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον. Καὶ παρακύψας βλέπει (γ) κείμενα τὰ ὀθόνια· ὐ μέντοι 5
introivit. Venit ergò Simon Petrus sequens eum, & introivit in monu-
εἰσῆλθεν. Ἔρχεται οὖν Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖ- 6
mentum: & conspicit linteamina posita, Et sudarium, quod fuerat super caput
ον· καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, Καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς 7
ejus, non cum linteaminibus positum, sed seorsùm involutum in unum locum.
αὐτοῦ, ὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον.
Tunc ergò introivit & ille alius discipulus veniens primus ad monumentum: & vi-
Τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ εἶ- 8
dit, & credidit. Nondum enim sciebant Scripturam, quia oportet eum ex mortuis re-
δε, καὶ ἐπίστευσεν. Οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀ- 9
surgere. Abierunt ergò iterùm ad semetipsos discipuli. Maria autem stabat ad
ναστῆναι. Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί. Μαρία δὲ εἱστήκει (δ) πρὸς 10
monumentum plorans foris. Dum ergò fleret, inclinavit se in monumentum:
τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἔξω. ὡς οὖν ἔκλαιε, παέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον· 11

MS. A. (α) Ἰωσὴφ ἀπὸ (β) Ἰησοῦ. ** ἦλθεν δὲ καὶ (γ) πρὸς αὐτὸν νυκτὸς (δ) σῶμα τοῦ Θεοῦ, (ε) ἐν ὀθονίοις Κεφ. κ'. MS. A. (α) Μαριὰμ (β) ὁ δὲ ἄλλος (γ) τὰ ὀθόνια κεί-
μενα· οὐ (δ) πρὸς τῷ μνημείῳ κλαίουσα. ὡς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

38 Post hæc autem rogavit Pilatum Joseph ab Arimathæa, (eò quòd esset discipulus Jesu, occultus autem propter metum Judæorum) ut tolleret corpus Jesu. Et permisit Pi-
39 latus. Venit ergò, & tulit corpus Jesu. Venit autè & Nicodemus, qui venerat ad Je-
40 sum nocte primùm, ferens mixturam myrrhæ & aloës, quasi libras centum. Accepe-
runt ergò corpus Jesu, & ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Ju-
41 dæis sepelire. Erat autem in loco, ubi crucifixus est, hortus: & in horto monumen-
42 tum novum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergò propter Parasceuen Judæorum, quia juxtà erat monumentum, posuerunt Jesum.

CAP. XX.

1 UNâ autem sabbati, Maria Magdalene venit manè, cùm adhuc tenebræ essent, ad
2 monumentum: & vidit lapidem sublatum à monumento. Cucurrit ergò, & venit ad Simonem Petrum, & ad alium discipulum, quem amabat Jesus, & dicit illis; Tulerunt Dñm de monumento, & nescimus ubi posuerunt eum. Exiit ergò Petrus, & 3
ille alius discipulus, & venerunt ad monumentũ. Currebant autem duo simul, & ille 4
alius discipul' præcucurrit citiùs Petro, & venit primus ad monumentũ. Et cùm se 5
inclinâsset, vidit posita linteamina, non tamen introivit. Venit ergò Simon Petrus 6
sequens eum, & introivit in monumentum, & vidit linteamina posita, Et sudarium, 7
quod fuerat super caput ejus, non cum linteaminibus positum, sed separatim involu-
tum in unum locum. Tunc ergò introivit & ille discipulus, qui venerat primus ad 8
monumentum: & vidit, & credidit: Nondum enim sciebant Scripturam, quia 9
oportebat eum à mortuis resurgere. Abierunt ergò iterùm discipuli ad semetipsos. 10
Maria autem stabat ad monumentum foris, plorans. Dum ergò fleret, inclinavit 11
se, & prospexit in monumentum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

38 *Tum post hæc rogavit Joseph, qui erat à Rama, Pilatum ut tolleret corpus Jesu: quandoquidẽ erat discipul' Jesu, at dissimulabat id ob metũ Judæorũ. Præcepitq; Pilatus ut concederetur ei. Venit ergò, & tulit corp' Jesu. Et venit Nicodemus etiam, qui venerat ad Jesũ noctu antea, secumq; tulit mixturã myrrhæ & aloës, quasi centũ libras. Acceperunt ergò ambo corpus Jesu, & involverunt illud fasciis lineis & aromate, sicut mos est Judæorũ funerandi. Erat autè in loco quo crucifixus fuit, hortus, & in horto monumentũ novũ, in quo non fuerat quisquã positus. Et posuerunt Jesũ in eo, quia monumentũ erat proximũ ipsis, & quoniã erat parasceue Judæorum.*

Sectio quadragesima tertia.

CAP. XX

ET in una sabbathorum venit Maria Magdalene diluculò ad monumentum, dum essent tenebræ adhuc: & vidit lapidem jam revolutũ ab ostio monumenti. Progredivit ergò, & venit ad Simonem Petrũ & ad discipulũ alium quem Jesus diligebat, dixitq; illis, Jam tulerunt Dominum de monumento, & nescio ubi posuerunt eũ: Exiit igitur Petrus & discipulus alius, & venerunt ad monumentum. Currebantque ambo simul: at præcessit discipulus alius Cepham, & venit prior ad monumentum festinus. Et prospexit ac vidit fascias positas, & non ausus est introire. Venit autem Simon Petra quoque sequens illum, & introivit in monumentum, & vidit fascias positas. Et sudarium quod erat super caput ejus, non cum fasciis, sed involutum sepositum in varie distincta. Et tunc introivit discipulus alius qui venerat inprimis ad monumentum: & vidit, atque credidit: Neuter enim illorum noverat quod habetur *in Scripturis, quòd* scilicet *ipse surrecturus esset à mortuis: Reversique sunt ambo discipuli ad locum suum. Maria autem mansit apud monumentũ plorans. Et dum ipsa ploraret, prospexit ad monumentum.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

38 በእንተ:ስእለተ:ሠጋሁ:ለእግዚእነ::=፦ ወእምዝ: ሰአለ: ለጲላጦስ:ዮሴ
ፍ : ዘእመአርማቲያስ : ወዝቱኒ: ረድኡ: ዘያፈቅሮ: እግዚእ: ሊያሱስ: ዘበኀቡእ:
ዘበእንተ: ፍርሀቶሙ:ለአይሁድ:ከመ: ይንሣእ:በድኖ::ለእግዚእ:ሊያሱስ:: ወለብሶ:
39 ጲላጦስ:ወሖረ:ወነሠአ:በድኖ::=፦ ወመጺሖ:ኒቆዲሞስኒ:ዘሖረ:ኀቤሁ:ለእግዚእ:
ሊያሱስ:ቀዲሙ:ለሊተ:ወአምጽአ:በዘቦቱ:ደቅብዕዎ:ሓውሠ:ዝር ቤ: ወዓልወ:መአ
40 ተ:ልጥረ::=፦ ወነሥኡ:በድኖ:ለእግዚእ:ሊያሱስ: ወገነዝዎ: በመዋጥሕ: ዘሰንደና
41 ት:መስለ:ለፈው:በሕገ:አይሁድ:ከመ:ይገንዙ:ወይቅብዑ::=፦ ወቦቱ:ሠዖ:ገነት:
ወስቶ:ወኀቱ: መካን:ኀበ:ሰቀልዎ: ወወስተ:ወኀቱ:ገነት:ዝሓር :ሓዲስ:ዘለልቦ:ዘ
42 ተቀብረ:ወስቴቱ::=፦ ወቀበርዎ: ህየ:ለእግዚእ: ሊየሱስ:እስመ:ተፈጸሚተ: ዓርቦ
ሙ : ወኀቱ : ለአይሁድ : ወቅሩብ : መቃብር ::=ፁ

1 ፕ ወበእሑድ:ሰንበት:መጽለት:ማርያመ:መግደላዊት:በጽባሕ:ኀበ:መቃብር:እንዘ:ዐ
2 ደሁ:ጽልመት:ወረከበት:እብነ:እቱተ:እመ ወስተ:ለፈ:መቃብር ::=፦ ወሮጸት:ወበጽ
ሖት: ኀበ: ስምዖን:ጴጥሮስ: ወኀበ:ካልኡ:ረድኡ:ዘያፈቅሮ:እግዚእ:ሊያሱስ:ወትቤ
3 ሎሙ:ነሥእዎ:ለእግዚእነ:እመ ወስተ:መቃብር: ወኢያእመርነ: ኀበ:ወደዎ::=፦ ወ
4 ወፀኡ:ወሖሩ:ጴጥሮስ: ወካልኡ:ረድኡ:ኀበ:መቃብር::=፦ ወእንዘ:ይደመጹ:ክልኤ
5 ሆሙ:ሩጹረ:በደር:ለጴጥሮስ:ዝሎ:ካልኡ:ረድኡ:በጺሖ:ኀበ:መቃብር::=፦ ወሰበ:
6 ኀወጸ:ወርእየ:መዋጥሕ::ነቡረ:ወሰዶመ:ወኢቦአ:ባሕቱ::=፦ ወተለወ:ስምዖን:ጴጥ
7 ሮስ: ወበጽሐ:ወቦአ:ወስተ:መቃብር:ወረከበ:መዋጥሕ:ነቡረ:ለሐደ:ገጸ::=፦ ወሰበነ
8 ሂ:ዘወስተ:ርእሱ:ባሕቲቱ:ጥብሉሰ:ወለኮ:መሰለ:መዋጥሕ::=፦ ወእምዝ:ቦአ:ዝ
9 ኩ:ኀደ:ረድኡ:ዘበደር:በጺሖ:ኀበ: መቃብር : ወርእየ: ወለመነ::=፦ እስመ:ዲያ:ኢያለ
10 መረ:መጸሕፍተ:ከመ:ሀለወ:ይትነሣእ:እመነ:መውታን::=፦ ወእምዝ:ሖሩ:ወለ
11 ተዉ: እርደኢሁ::=፦ ወጣርያሰ : ቆመት: ኀበ: መቃብር: ለቈለ: ወትክኪ: ወእንዘ:
ትበኪ : ኀወጸት : ወስተ : መቃብር::=ፁ

De petendo corpus Domini nostri. Et tunc rogavit Pilatum Joseph Ari- 38
mathæensis, (& hic fuit discipulus quĩ diligebat Dominum Jesum, occultè, propter metum Judæorum) ut tolleret corpus Domini Jesu, & permisit eum Pilatus: & venit, & sustulit corpus ejus. Et venit Nicodemus qui venerat ad Dominum 39
Jesum primò nocte, & attulit quâ condiret eum, mixturam myrrhæ & aloës, centum libras. Et acceperunt corpus Domini Jesu, & involverunt illud in fascia 40
lintea cum aromatibus, secundùm morem Judæorum, sicut involvunt & condiunt. Et fuit ibi hortus, in isto loco ubi suspenderunt eum, & in isto horto monumen- 41
tum novum, in quo nemo sepultus fuerat. Et sepeliverunt ibi Dominum Jesum, 42
quia finis parasceues fuit Judæorum, & propè fuit sepulchrum.

CAP. XX.

ET in primo Sabbati venit Maria Magdalene manè ad sepulchrum, quum ad- 1
huc tenebræ essent; & invenit lapidem ablatum ab ore sepulchri. Et cucurrit, 2
& venit ad Simonem Petrum, & ad alium discipulum quem amabat Dominus Jesus, & dixit iis; Sustulerunt Dominum nostrum à sepulchro, & nescio ubi projecerunt eum. Et exierunt & venerunt Petrus & alius discipulus ejus ad sepul- 3
chrum. Et currentibus ambobus simul, præcucurrit Petro ille alter discipulus 4
ejus, veniendo ad sepulchrum. Et tunc introspexit, & vidit fasciam manentem, 5
& positam: non introivit tamen. Et sequutus est eum Simon Petrus, & venit, & 6
intravit in sepulchrum, & invenit fasciam manentem ex uno latere: Et sudari- 7
um quod *fuerat* super caput ejus seorsum involutum, & non cum fascia. Et tunc 8
intravit ille discipulus qui præcucurrit ei veniendo ad sepulchrum, & vidit, & credidit. Quia adhuc non noverant Scripturas, *viz.* quòd resurrecturus erat à 9
mortuis. Et tunc iverunt, & venerunt discipuli ejus. Et Maria stetit ad sepul- 10
chrum foris, & flebat: & flens prospexit in sepulchrum. 11

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

دوست مي داشت * و بديشان گفت * كه خداوند ماوا از گور ستدند * و نمي دانم كجا † بردند *

3 4 * شمعون و آن شاگرد ديگر بدر آمدند * و مي دويدند * و شاگرد † زودتر از شمعون بگور
5 6 رسيد * * ديد كفنها جدا نهاده * دراندرون[نه] رفت * شمعون در دنبال او آمد[و بگور درامد] و ديد
7 8 كفن [نهاده] * و دولبند بجيك * وجدا نهاده * * اول شاگرد بگور رفت * ديد و ايمان آورد *
9 10 * و هنوز كتابها نمي دانستند كه ازميان مردگان برخيزد * و باز شاگردان بجاي خود رفتند *
11 * و مريم پيش گور ايستاده بود مي گريست * بگور نگه كرد *

diligebat, & illis dixit; Dominum quidem nostrum è sepulchro sumpserunt, & nescio quo tulerunt. Simeon itaque & ille discipulus alius exiverunt, Et currebant: discipulus autem ille *prior Simeone ad sepulchrũ accessit.* Vbi *vidit involucra seorsim posita, sed non ingressus est.* Protinus *Simeon à tergo ejus venit, & in sepulchrum ingressus est, & vidit involucrum positum; Strophiolũ autem involutum & seorsum positum.* Tunc *prior discipulus in sepulchrũ ingressus vidit, & fidem habuit. Adhuc enim Scripturas non noverant, quòd de mortuis surrecturus erat. Rursus itaq; discipuli ad locũ suũ abierunt. Maria autem ad sepulchrum stabat, & flebat: & in sepulchrũ intuita*

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

12 Καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς, καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ
unum ad pedes, ubi positum fuerat corpus Jesu. Et di-
13 ἕνα πρὸς τοῖς ποσὶν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ λέγουσιν
cunt ei illi; Mulier, quid ploras? Dicit eis; Quia tulerunt Domi-
σιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, Γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς, Ὅτι ἦραν τὸν Κύριον
num meum: & nescio ubi posuerunt eum. Et hæc locuta, conversa est in
14 μου· καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν (ε) αὐτόν. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἐστράφη εἰς
ea quæ dicit, & vidit Jesum stantem: & non sciebat quia Jesus est.
τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα· καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι (ζ) ὁ Ἰησοῦς ἐστι.
Dicit ei Jesus; Mulier, quid ploras? quem quæris? Illa existimans quia
15 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι
hortulanus est, dicit ei; Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi ubi e-
ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ, Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτὸν, εἰπέ μοι ποῦ (η) αὐ-
um posuisti, & ego eum tollam. Dicit ei Jesus; Maria. Conversa
16 τὸν ἔθηκας, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μαρία. Στραφεῖσα
illa dicit ei; Rabboni, (ὅ quod dicitur, Magister.) Dicit ei Je-
17 ἐκείνη λέγει αὐτῷ, Ῥαββουνί, (ὃ λέγεται, Διδάσκαλε.) Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰη-
sus; Ne me tange: (nondùm enim ascendi ad Patrem meum.) vade
σοῦς, Μή μου ἅπτου· (οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου.) (θ) πορεύ-
autem ad fratres meos, & dic eis; Ascendo ad Patrem
ου πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς, Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα

σιβ

Et vidit duos angelos in albis, sedentes, unum ad caput, &
meum & Patrem vestrum, & Deum meum & Deum vestrum. Venit Maria Mag-
μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. Ἔρχεται Μαρία ἡ Μαγ- 18
dalene annuntians discipulis; Quia vidit Dominum, & hæc
δαληνὴ (ι) ἀπαγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς, Ὅτι ἑώρακε τὸν Κύριον, καὶ ταῦτα
σιγ dixit ei. Existente ergò vespere die illo unâ Sabbatorum,
δ εἶπεν αὐτῇ. Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ (κ) τῶν Σαββάτων, 19
& foribus clausis, ubi erant discipuli congregati propter
καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν οἱ (λ) μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν
metum Judæorum, venit Jesus, & stetit in medium, & dicit eis;
φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς,
Pax vobis. Et hoc dicens, ostendit eis manus & la-
Εἰρήνη ὑμῖν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, (μ) ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευ- 20
σιδ tus suum. Gavisi sunt ergò discipuli videntes Dominum. Dixit ergò
ρὰν (ν) αὐτῶν. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. Εἶπεν οὖν 21
eis Jesus iterum, Pax vobis: sicut misit me Pater, & ego
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν, Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατὴρ, κἀγὼ
σιε mitto vos. Et hoc dicens, insufflavit, & dicit eis; Accipite Spiri-
ζ πέμπω ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐνεφύσησε, καὶ λέγει αὐτοῖς, Λάβετε Πνεῦ- 22
tum sanctum: Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis:
μα ἅγιον· (ξ) Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, (ο) ἀφίενται αὐτοῖς· (π) ἄν τι- 23
quorum retinueritis, retenta sunt.
νων κρατῆτε, κεκράτηνται.

MS.A. (ε) αὐτόν. Ταῦτα (ζ) Ἰησοῦς (η) ἔθηκας αὐτὸν, (θ) πορεύου πρὸς (ι) ἀγγέλλουσα (κ) Σαββάτων, (λ) μαθηταὶ διὰ τὸν (μ) ἔδειξεν καὶ τὰς (ν) αὐτοῦ. (ξ) Ἐὰν (ο) ἀφίωνται (π) ἐὰν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

12 Et vidit duos angelos in albis, sedentes: unum ad caput, & unum ad pedes, ubi
13 positum fuerat corpus Jesu. Dicunt ei illi; Mulier, quid ploras? Dicit eis;
14 Quia tulerunt Dominum meum; & nescio ubi posuerunt eum. Hæc cùm dixis-
set, conversa est retrorsùm, & vidit Jesum stantem: & non sciebat quia Jesus
15 est. Dicit ei Jesus; Mulier, quid ploras? quem quæris? Illa existimans quia
hortulanus esset, dicit ei; Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi ubi posuisti
16 eum; & ego eum tollam. Dicit ei Jesus; Maria. Conversa illa, dicit ei; Rabboni,
17 (quod dicitur, Magister.) Dicit ei Jesus; Noli me tangere, nondum enim ascen-
di ad Patrem meum: vade autem ad fratres meos, & dic eis; Ascendo ad Pa-
trem meum, & Patrem vestrum; Deum meum, & Deum vestrum. Venit Maria 18
Magdalene annuntians discipulis; Quia vidi Dominum, & hæc dixit mihi. Cùm 19
ergò serò esset die illo, unâ sabbatorum, & fores essent clausæ, ubi erant disci-
puli congregati propter metum Judæorum: venit Jesus, & stetit in medio, &
dixit eis; Pax vobis. Et cùm hoc dixisset, ostendit eis manus, & latus. Gavisi 20
sunt ergò discipuli, viso Domino. Dixit ergò eis iterùm; Pax vobis. Sicut 21
misit me Pater, & ego mitto vos. Hæc cùm dixisset, insufflavit: & dixit 22
eis; Accipite Spiritum sanctum: Quorum remiseritis peccata, remittuntur 23
eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 * فابصرت ملكين جالسين في لباس ابيض * واحد عند الراس واخر عند الرجلين حيث كان
13 جسد يسوع موضوعا * فقالا لها يا امراة ما بالك تبكين * فقالت لهما انهم حملوا سيدي ولا
14 اعلم اين تركوه * قالت هذا والتفتت الى ورائها فرات يسوع واقفا ولم تعلم انه يسوع * فقال
15 لها يسوع يا مراة لماذا تبكين ولمن تطلبين فظنت هي انه حارس البستان * فقالت له يا سيد
16 ان كنت حملته فاعلمني اين تركته وانا احذه * فقال لها يسوع يا مريم * فالتفتت هي وقالت
17 له بالعبرانية ربي الذي هو يا معلم * قال لها يسوع لا تلمسني لاني لم اصعد بعد الى ابي * اما
اصعد الى اخوتي وقولي لهم اني صاعد الى ابي الذي هو ابوكم والهي الذي هو الهكم *
18 * فجاءت مريم المجدلية فاعلمت التلاميذ انها قد رات الرب وانه قال لها هذا *

* الفصل الرابع والاربعون *

19 * فلما كان عشية ذلك اليوم الذي هو احد السبوت والابواب معلقة حيث كان التلاميذ
20 مجتمعين من اجل خوف اليهود * جاء يسوع ووقف في وسطهم وقال لهم السلام لكم * فلما قال
21 هذا اراهم يديه وجنبه * ففرح التلاميذ لما راوا الرب * فقال لهم ايضا يسوع السلام لكم * كما
22 ارسلني ابي كذلك انا ايضا ارسلكم * فلما قال هذا نفخ في وجوههم وقال لهم اقبلوا روح
23 القدس * من غفرتم له خطاياه غفرت ومن امسكتموها عليه مسكت *

Et vidit duos angelos sedentes in vesti- 12
tu albo, unum ad caput & alterum ad
pedes, ubi fuerat corpus Jesu positum.
Et dixerunt ei; Mulier, cur ploras? 13
Ait illis; Quia tulerunt Dominum me-
um, & nescio ubi posuerunt eum.
Dixit hoc, & conversa est retro se, vi- 14
ditque Jesum stantem; nec sciebat quòd
esset Jesus. Ait illi Jesus; O mulier, 15
cur ploras? & quem quæris? Existima-
vit utem ipsa quòd esset custos horti,
& dixit ei; Domine, si abstulisti eum,
indica mihi ubi posuisti eum, & ego
accipiam illum. Dixit ei Jesus; O Ma- 16
ria. Et conversa est ipsa, dixitque ei
Hebraicè; Rabi, quod est, O præceptor.
Ait illi Jesus; Ne me tangas, quia non 17
ascendi adhuc ad Patrem meum: vade
ad fratres meos, & dic eis, quòd ascen-
surus sum ad Patrem meum qui est Pa-
ter vester, & Deum meum, qui est De-
us vester. Itaque venit Maria Ma- 18
gdalene, & notum fecit discipulis se
jam vidisse Dominum, eumque dixisse
sibi talia.

Sectio quadragesima quarta.

Cùm verò esset serò illius diei, qui erat 19
una sabbathorum, & fores clausæ, ubi
erant discipuli congregati propter me-
tum Judæorum, venit Jesus, & stetit
in medio eorum, & dixit eis; Pax vo-
bis. Et quum dixisset hoc, ostendit eis 20
manus suas & latus suum. Gavisi sunt
ergò discipuli, quando viderunt Domi-
num. Et ait illis iterum Jesus; Pax 21
vobis: sicut misit me Pater meus, ita
ego etiam mitto vos. Et cùm dixisset 22
hoc, insufflavit in facies eorum, & di-
xit eis; Accipite Spiritum sanctum.
Cui remiseritis peccata, remissa sunt: 23
& in quem retinueritis ea, retenta sunt.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 ወርእየት: ክልኤተ : መለእክተ : ብሩሃን : በጸዐድው : ለልበስ : ወይነብሩ: ለሐዱ:
13 ትርላሰ : ወላሐዱ : ትርጋፀ : ኀበ : ነበረ : በድኑ: ለእግዚእ: ሊየሱስ::=፨ ወይቤል
ዋ: እውንቱ: ምንተ: ትበኪዩ: ብእሲቶ: ወምን: ቶኀሠሢ : ወትቤሎው: እስመ: ነሥ
14 እመ : ላእግዚእየ: ወሊያለመር : ኀበ : ወሰድዎ::=፨ ወዘንተ : ብሂላ: ተመይጠት:
ድኅሪሃ: ወርእየቶ : ለእግዚእ : ሊየሱስ : እንዘ : ይቀውም : ወሊያእመረት : ከመ:
15 እግዚእ: ሊየሱስ: ውእቱ::=፨ ወይቤለ : እግዚእ : ሊየሱስ: ብእሲቶ: ምንተ: ያበ
ኪየኪ : ወምንተ : ተኀሠሢ:: ወመሰላ : ሳቲሰ : ዓቃቤ : ገነት : ውእቱ : ወትቤሎ :
እግዚእየ : እመኑ : ለንተ : ነዛእኮ: ለእግዚእየ : ንግረኒ: ኀበ : ወሰድኮ: ወለነ: እነ
16 ለዐለ: ኀቤየ::=፨ ወይቤላ : እግዚእ : ሊየሱስ : ማርያ : ወተመይጠት : ወትቤሎ:
17 በነገረ : ዕብራይስጥ : ረቦኒ : ዘሊቅ : ብሂል : ውእቱ::=፨ ወይቤላ : እግዚእ : ሊየ
ሱስ : ሊትዕቅፍኒ : እስመ : ዓዲ : ሊዐርጉ : ኀበ : ለቡየ : ወሖሪ : ባሕቱ : ኀበ :
እኃዊየ : ወበልዮው : ለዓርግ : ኀበ : ላቡየ : ወለቡኑው : ወለመላኪየ : ወለመ
18 ላክከው::=፨ ወሖረት : ማርያ : መግደለዊት : ወትቤሎው : ለለርዳሊሁ : ርሊክ
19 ወ : ለእግዚእነ : ወዘነወት : ዘንተ : ክመ: ይቤላ::=፨ ወመሲዮ : ይእተ : ዕለተ :
በእሑድ: ሰንበት : ወእንዘ : ዕጹው: ኖሳት: ኀበ : ሀለዉ : ላርዳሊሁ : ጉቡአነ : በ
እንተ: ቍርሀቶው: ለሊይሁድ:: ወመጽአ: ላግዚእ : ሊየሱስ : ወቆመ: ማእከሎው:
20 ወይቤሎው: ሰላመ: ለክሙ::=፨ ወዘንተ: ብሂሎ : ለርዳዮው: እደዊሁ: ወገቦሁ :
21 ወተፈሠሑ: ለርዳሊሁ: ሶበ: ርእይዎ: ለእግዚእነ::=፨ ወይቤሎው: ካዕበ: እግዚ
22 እነ:ሰላመ: ለክሙ: በከመ: ፈነወኒ: ላብ: እነሂ: ከማሁ:እፈንወክሙ::=፨ ወዘንተ:
23 ብሂሎ:ነፍሓ:ላዕሌሆው: ወይቤሎው: ንለሑ: መንፈሰ: ቅዱስ::=፨ ወለእለ:ኀደግ
ሙ:ኀጢአት:ይትኀደግ:ሎሙ::ወለእለ:ኢኀደግሙ:ሊይትኀደግ:ሎሙ::=ፁ

Et vidit duos angelos splendidos in candidis vestimentis, & sedebant, unus ad 12
caput, & unus ad pedes, ubi manserat corpus Domini Jesu. Et dixerunt ei illi, 13
Quid fles mulier? & quem quæris? & dixit iis, Quia sustulerunt Dominum me-
um, & nescio quò adduxerunt eum. Et hoc quum dixisset, conversa est retror- 14
sum, & vidit Dominum Jesum stantem, & nescivit quòd Dominus Jesus fuit.
Et dixit ei Dominus Jesus; Mulier, quid fles igitur? & quem quæris? & vide- 15
batur ei *quasi* hortulanus fuisset: & dixit ei; Domine mi, si tu sustulisti Dominum
meum, dic mihi quò attulisti eum? & ego accipiam eum ad me. Et dixit ei 16
Dominus Jesus, Maria: & conversa est, & dixit illi in lingua Hebraica; Raboni,
quod Magister dicendum est. Et dixit ei Dominus Jesus, Ne tangas me, quia 17
adhuc non ascendi ad Patrem meum: sed proficiscere ad fratres meos, & dic
iis; Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum, & Deum meum, & Deum
vestrum. Et venit Maria Magdalene, & dixit discipulis ejus; Vidi Dominum 18
nostrum: & nuntiavit hoc quod dixerat ei. Et vesperâ hujus diei primo sabba- 19
ti, & quum clausæ essent fores, ubi fuerant discipuli ejus coacti, propter me-
tum Judæorum, tunc venit Dominus Jesus, & stetit medio illorum, & dixit iis; Pax
vobis. Et hoc quum dixisset, ostendit iis manus ejus & latus ejus: & gavisi 20
sunt discipuli ejus, quando viderant Dominum nostrum. Et dixit iis iterum 21
Dominus noster, Pax vobis: sicut misit me Pater, ego etiam ita mitto vos. Et 22
quum hoc dixisset, flavit super eos, & dixit iis; Accipite Spiritum sanctum. Et 23
quibus remiseritis peccatum, remittetur iis: & quibus non remiseritis, non
remittetur iis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

چهل يك پيدا كردن مسيح خودرا در ميان حواريون

19 * وچون شب هنكام شد روز يكشنبه * حواريون در خانهٔ رفته بودند * و از بيم يهوديان
درها بسته * ناكاه عيسي را در ميان خود ايستاده ديدند * و بديشان كفت سلام بر شما
20 * اين را بكفت * و زخم دست * و پاي * و بغل را بديشان نمود * شاكردان شاد شدند * كه
21 خداوند مارا ديدند * عيسي باز بديشان كفت سلام بر شما * انچنانك پدرم مرا فرستاد * من نيز
22
23 شمارا مي فرستم * وچون اين سخن كفت در ايشان دميد * وكفت روح القدس را بپذيريد * كه اكر
كسي را كناهها عفو كنيد * كناهها او سترده شود * و اكر كسي را ببنديد * بسته كردد *

XLI. Revelat se Christus inter Apostolos.

Cùm autem vespera esset, die pri- 19
mâ septimanæ, Apostoli in domum
iverant, & præ metu Judæorum por-
tam clauserant: subitò Jesum in
medio ipsorum stantem viderunt,
& eis dixit; Pax super vos. Hoc 20
dixit, & vulnera manuum, & pe-
dum, & axillæ, illis ostendit: Di-
scipuli autem gavisi sunt, cùm
Dominum nostrum viderent. Jesus 21
rursus illis dixit; Pax super vos:
sicut Pater meus me misit, ego etiã
vos mitto. Et cum hunc sermonem 22
dixisset, in eos flavit, & dixit;
Spiritum sanctum accipite. Quòd 23
si cuipiam peccata remiseritis,
peccata ejus deleta erunt: sin ve-
rò quempiam ligaveritis, ligabitur.

Digitized by Google

Thomas autem, unus ex duodecim, *dictus* Didymus, non erat cũ eis quando venit
24 Θωμᾶς ὃ, εἷς ἐκ τ δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν
Jesus. Dixerunt ergò ei alii discipuli; Vidimus Dominum. Ille autẽ
25 ὁ Ἰησοῦς. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί, Ἑωράκαμεν τὸν Κύριον. ὁ δὲ
dixit eis: *Si non* videro in manibus ejus *vestigium* clavorum, & mittam
εἶπεν αὐτοῖς, Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τ τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν
digitum meũ in *vestigium* clavorum, & mittam manum meã in latus ejus,
δάκτυλόν μου εἰς τ (ρ) τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τ πλευρὰν αὐτοῦ,
non credam. Et post dies octo iterum erant intùs discipuli ejus, & Thomas
26 οὐ μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς
cum eis: Venit Jesus januis clausis, & stetit in medio, & dixit;
μετ' αὐτῶν· ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ εἶπεν,
Pax vobis. Deindè dicit Thomæ; Infer digitum tuum huc, & vide
27 Εἰρήνη ὑμῖν. Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ, Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς
manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum: & *ne fias* incre-
χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου· καὶ μὴ γίνου ἄ-
dulus, sed *credens*. Et respondit Thomas, & dixit ei; Dominus meus, & De-
28 πιστος, ἀλλὰ πιστός. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὁ Κύριός μου, καὶ ὁ Θε-
us meus. Dicit ei Jesus; Quia vidisti me, Thoma, credidisti: bea-
29 ός μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι ἑώρακάς (σ) με, Θωμᾶ, πεπίστευκας· μακάριοι
ti non *videntes*, & *credentes*. Multa quidem igitur & alia signa fecit
30 οἱ οἱ μὴ (τ) ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ
Jesus in conspectu discipulorũ suorũ, quæ non sunt scripta in libro hoc.
Ἰησοῦς ἐνώπιον τ (υ)μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

Hæc autem scripta sunt ut credatis quia Jesus est Christus Filius Dei,
Ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύητε ὅτι (φ) ὁ Ἰησοῦς ἔστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τ Θεοῦ, 31
& ut credentes vitam habeatis in nomine ejus.
καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

CAP. XXI. κα'.

Post hæc manifestavit seipsum iterum Jesus discipulis ad ma-
Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσ- 1
re Tiberiadis: Manifestavit autem sic. Erant simul Simon Petrus, & Tho-
σης τῆς Τιβεριάδος· ἐφανέρωσε δὲ οὕτως. Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος καὶ Θω- 2
mas *ille dictus* Didymus, & Nathanael *ille* à Cana Galilææ, & *illi*
μᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ
Zebedæi, & alii ex discipulis ejus duo. Dicit eis Simon Petrus;
Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος, 3
Vado piscari. Dicunt ei; Venimus & nos *cum te*. Exierunt, &
Ὑπάγω ἁλιεύειν. λέγουσιν αὐτῷ, Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. (α) Ἐξῆλθον, καὶ
ascenderunt in *navigium statim*, & in illa nocte prendiderunt nihil. Manè
ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον εὐθύς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. Πρωΐας 4
autem *jam* facto, stetit Jesus in littore: non tamen cognoverunt disci-
δὲ ἤδη (β) γενομένης ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· ὁ μέντοι οὐκ ἤδεισαν οἱ μα-
puli quia Jesus est. *Dicit* ergò eis Jesus; Pueri, nunquid pulmentarium ha-
θηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστι. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Παιδία, μήτι προσφάγιον ἔχε- 5
betis? Respondérunt ei; Non.
τε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Οὔ.

MS.A. (ρ)τόπον (σ) με, πεπίστευκας· (τ) ἰδόντες, πεπιστεύσαντες. (υ)μαθητῶν, ἃ οὐκ (φ) Ἰησοῦς Κεφ. κα'. MS.A. (α) καὶ ἐξῆλθον, καὶ ἐνέβησαν (β) γενομένης ἔστη Ἰησοῦς ἐπὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

24 Thomas autem vnus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando
25 venit Jesus. Dixerunt ergò ei alii discipuli; Vidimus Dominum. Ille autem dixit
eis; Nisi videro in manibus ejus fixuram clavorum, & mittam digitũ meum in locũ
26 clavorum, & mittam manum meam in latus ejus, non credam. Et post dies octo,
iterùm erant discipuli ejus intùs: & Thomas cum eis. Venit Jesus januis clausis,
27 & stetit in medio, & dixit; Pax vobis. Deindè dicit Thomæ; Infer digitum
tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum: &
28 noli esse incredulus, sed fidelis. Respondit Thomas, & dixit ei; Dominus meus,
29 & Deus meus. Dixit ei Jesus; Quia vidisti me, Thoma, credidisti: beati qui non
30 viderunt, & crediderunt. Multa quidem & alia signa fecit Jesus in conspectu di-
31 scipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc. Hæc autem scripta sunt,
ut credatis, quia Jesus est Christus Filius Dei: & ut credentes, vitam habeatis in
nomine ejus.

CAP. XXI.

POsteà manifestavit se iterùm Jesus discipulis ad mare Tiberiadis. Manifestavit 1
autem sic: Erant simul Simon Petrus, & Thomas, qui dicitur Didymus, & Natha- 2
nael, qui erat à Cana Galilææ, & filii Zebedæi, & alii ex discipulis ejus duo. Di- 3
cit eis Simon Petrus; Vado piscari. Dicunt ei; Venimus & nos tecum. Et exie-
runt, & ascenderunt in navim: & illâ nocte nihil prendiderunt. Manè autem 4
facto stetit Jesus in littore: non tamen cognoverunt discipuli quia Jesus est.
Dixit ergò eis Jesus; Pueri, numquid pulmentarium habetis? Responderunt 5
ei; Non.

Versio *ARABICA* cùm Interpretatione *LATINA*.

24 * ويوما احد الاثني عشر الذي يسمي التوم لم يكن هناك معهم لما جاءهم يسوع * فقال له
25 التلاميذ قد رايينا السيد * فقال لهم ان لم ار في يديه رسم المسامير واضع اصبعي في رسم
المسامير وانبرك يدي في جنبه لا اومن * وبعد ثمنية ايام كان التلاميذ مجتمعين داخلا ايضا
26 ويوما معهم * فدخل يسوع والابواب مغلقة ووقف وسطهم وقال السلم لكم * ثم قال لتوما هات
27 اصبعك الي ههنا وانظر الي يدي والق يدك في جنبي * ولا تكن غير مومن بل مومنا *
28 * فاجاب توما قايلا ربي والهي * قال له يسوع لما رايتني امنت طوبى للذين لم يروا ويومنون *
29 * وصنع يسوع قدام تلاميذه ايات اخر كثيرة لم تكتب في هذا الكتاب * وهذا كتب منها
30 31 لتومنوا بان يسوع هو المسيح بن الله * لتكون لكم اذا امنتم باسمه الحياة الموبدة *

* الفصل الخامس والاربعون * ثم من بعد هذا استعلن يسوع لتلاميذه ايضا
1 2 على بحيرة طبرية وكان استعلانه هكذي * اذ كانوا مجتمعين سمعان الصفا * وتوما الذي يدعي
3 التوم * وناثانييل الذي من اهل قانا الجليل * وابنا زبدي * واثنان اخران من تلاميذه * فقال
لهم سمعان بطرس انا امضي لاصيد فقالوا له ونحن نجي معك * وخرجوا فركبوا السفينة ولم
4 يصيدوا في تلك الليلة شيا * فلما اصبحوا وقف يسوع على الشط ولم يعلم التلاميذ انه
5 يسوع * فقال لهم يسوع يا فتيان اعندكم شيا يوكل فاجابوه لا *

Thomas autem unus ex duodecim, qui 24
vocatur Gemellus, non erat ibi cum eis
quando venit ad eos Jesus. Dixerunt er-
gò ei discipuli, Jam vidimus Dominum.
Ait illis; Si non videro in manibus ejus 25
vestigia clavorum, & posuero digitum
meum in vestigia clavorum, & immise-
ro manum meam in latus ejus, non cre-
dam. Et post octo dies erant discipuli 26
congregati intus quoque, & Thomas cum
eis. Et ingressus est Jesus januis clausis,
& stetit in medio eorum, & dixit; Pax
vobis. Deinde dixit Thomæ; Affer di- 27
gitum tuum huc, & respice manus meas,
& injice manum tuam in latus meum,
& ne sis incredulus, sed fidelis. Respon- 28
dit Thomas, dicens; Dominus meus, &
Deus meus. Dixit ei Jesus; Quia vidi- 29
sti me, credidisti: Beati qui non vide-
runt, & credunt. Fecit autem Jesus co- 30
ram discipulis suis, signa alia multa, quæ
non sunt scripta in hoc libro. Et hæc scri- 31
pta sunt ex illis, ut credatis quòd Jesus
est Christus filius Dei: quatenus sit vobis,
quum credideritis in nomine ejus, vita
æterna. Sectio quadragesima quinta.

CAP. XXI.

Tum postea apparuit Jesus discipulis 1
suis iterum ad lacum Tiberiadis: &
fuit apparitio ejus hujusmodi. Quum 2
essent congregati Simon Petra, & Tho-
mas qui vocatur Gemellus, & Natha-
nael qui erat ex incolis Cana Galilææ,
& filii Zebedæi, & duo alii ex discipu-
lis ejus: Dixit eis Simon Petrus; Ego
vado piscatum. Dixerunt ei; Et nos ve- 3
niemus tecum. Et exierunt atque con-
scenderunt navim: & non piscati sunt
in illa nocte quicquam. Quumque ma- 4
tutinum attigissent, stetit Jesus in litore:
& non cognoverunt discipuli eum esse
Jesum. Dixit autem eis Jesus; O juve- 5
nes, habetisne aliquid manducatu? Re-
sponderunt ei; Minimè.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 በሠሉሰ፡ፋሲካ፡ወበሰሉስት፡መስቀል፡ኃበ፡ይትነበብ፡፡=፨ ወቶማስ፡ለሕዱ፡እመዉ
ሠርቱ፡ወለሐዱ፡ዘይብልዎ፡ደዲሞስ፡ሊሃሉ፡ሶሰቤሆሙ፡ሶበ፡መጽአ፡እግዚእ፡ሊየሱ
25 ስ፡፡=፨ ወይቤልዎ፡ካልላኒሁ፡እርዳእ፡ርኢናሁ፡ለእግዚእነ፡፡ወይቤሎሙ፡እመ፡ሊር
ኢኩ፡እደዊሁ፡ኃበ፡ቀነወ፡ወ፡እመ፡ሊወደይኩ፡ለጽባዕቲየ፡ወ፡ኢስተ፡ቅንዋቲሁ፡ወእመ፡
26 ሊያብእኩ፡እደዊየ፡ወ፡ኢስተ፡ገቦሁ፡ሊየእመነ፡፡=፨ ወእመድኅረ፡ስሙነ፡ውዋዕል፡
እንዘ፡ሀለው፡ወ፡ኢስጥ፡ለርዳሊሁ፡ወቶማስኒ፡መሰሊሆሙ ፡እንዘ፡ዕጽው ፡ሩኅት፡፡
27 መጽአ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ወቆመ፡ማእከሎሙ፡ወይቤሎሙ፡ሰላም፡ለክሙ፡፡=፨ ወእ
መዝ፡ይቤሎ፡ለቶማስ፡ሀለመጽእ፡ለጽባዕተከ፡ወሓብእ፡ወ፡ኢስተ፡ገቦየ፡ወለመጽእ፡እደ
28 ኪከ፡ወግሰስ፡እደዊየ፡ወሊትኩን፡ናፋቄ፡ወእመን፡፡=፨ ወለወለዶ፡ቶማስ፡ወይቤሎ፡
29 እግዚእየ፡ወለሥላሴየ፡፡=፨ ወይቤሎ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡እስመ፡ርኢከኒሁ፡ለመንከ፡፡
30 ብፁዓን፡እንዘ፡ኢነዘ፡እለ፡ሊይሬሊዩኒ፡ይለመኑ፡፡=፨ ወብዙኅ፡ተላመደ፡ገብረ፡እግዚእ፡
31 ሊየሱስ፡በቅድመ፡ለርዳሊሁ፡ዘሊተጽሕፈ፡ውስተ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ፡፡=፨ ወዘተጽሕ
ፈ፡ከመ፡ትእመኑ፡ከመ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ውእቱ፡ክርስቶስ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር፡፡
ወለሚነክሙ፡ሕይወት፡ ዘለዓለመ፡ ትረክቡ፡ በሰመ፡ ዚአሁ፡፡=፨
1 ፲ወ፩ በረቡዐ፡ፋሲካ፡መንበብ፡=፨ ወእመዝ፡ካዕበ፡አስተርአዮሙ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡
2 ለርዳሊሁ፡በብሔረ፡ጥብሪያዶስ፡፡=፨ ወሀለዉ፡ኀቡረ፡ስመዖን፡ጴጥሮስ፡ወቶማስ፡
ዘሰሙ፡ደዲሞስ፡ ወናትነኤል፡ ዘቃና፡ ዘገሊላ፡ወደቂቀ፡ዘብዴዎስ፡ ወክልኤን፡ክልኤቱ፡
3 እመዉስተ፡ለርደሊሁ፡፡=፨ ወይቤሎሙ፡ሰመዖን፡ጴጥሮስ፡አሐውር፡ለሠገር፡፡ ወ
ይቤልዎ፡ንሣዮን፡መሰሌከ፡፡ ወሖረ፡ ወዓርጉ፡ ሐመረ፡ወአልቦ፡ ዘለሠገረ፡ በይእቲ፡
4 ሌሊት፡=፨ ወአልቦሐ፡ይቀውመ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ውስተ፡ሐይቅ፡ወሊያእመሩ፡ለር
5 ዳሊሁ፡ከመ፡ሊየሱስ፡ውእቱ፡፡=፨ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ቦኑ፡ ዘብክሙ፡
ዘንእክዕ፡ደቂቀየ፡፡ ወይቤልዎ ፡ አልቦ፡፡=፨

Tertiâ paschatis, & posterâ crucis die, ubi legendum. Et Thomas 24
unus ex undecim, quem vocant Didymum, non erat cum iis quando venerat
Dominus Jesus. Et dixerunt ei alii discipuli, Vidimus Dominum nostrum. Et dixit
iis; Nisi videro manus ejus ubi perfoderunt eum: & si non immisero digitos mecs 25
in perforationes ejus, & si non intrare fecero manus meas in latus ejus: non cre-
dam. Et post octo dies quum essent intus discipuli ejus, & Thomas cum iis, clausis 26
januis, venit Dominus Jesus, & stetit medio eorum, & dixit iis; Pax vobis. Et 27
tunc dixit Thomæ; Adduc digitos tuos, & infer in latus meum; & adduc manus
tuas, & tange manus meas: & ne sis dubius, sed confidito. Et respondit Thomas, 28
& dixit ei; Dominus meus, & Deus meus. Et dixit ei Dominus Jesus, Quia vidi- 29
sti me, credidisti: beati sunt credentes qui non viderunt me. Et multa signa
fecit Dominus Jesus in conspectu discipulorũ suorum, quæ non scribuntur in hoc 30
libro. Et *hoc* scriptum est, ut credatis quòd Dominus Jesus est Christus filius 31
Dei, & *ut* credentes vitam æternam obtineatis in nomine suo.

CAP. XXI.

Quartâ paschatis lectio.

ET tunc iterum apparuit Dominus Jesus discipulis suis in mare Tiberiadis. 1
Et fuerunt simul Simon Petrus, & Thomas cujus nomen *erat* Didymus, & Na- 2
thanael qui *erat* ex Cana Galilææ, & filii Zebedæi, & alii duo ex discipulis ejus.
Et dixit eis Simon Petrus, Vado piscatum: & dixerunt ei, Ibim⁹ tecum: & profecti 3
sunt, & ascenderunt *in* navim, & nihil fuit quod ceperunt in ista nocte. Et 4
mane facto, stabat Dominus Jesus in litore: & nesciebant discipuli ejus
quòd Jesus esset. Et dixit iis Dominus Jesus; Estne quod habetis, quo vescamur, 5
pueri mei? & dixerunt ei, Nihil est.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

چهل سه سوم بار كه مسيح خودرا بشاكردان نمود .

1 * بعد ازين خودرا با شاكردان خود نمود * بر درياي طبريه * و شاكردان همچنين باهم
2 مي بودند * شمعون صفا وتوما * كه تاما گفته مي شود * و ناثانييل انكه از قطنه
3 جليل بود * و فرزندان زبدي * ودو ديگر از شاكردان * شمعون صفا بديشان گفت برويم
بماهي گرفتن * ديگران گفتند * ما نيز مي ايييم * بيامدند * و در كشتي نشستند * ودران
4 شب چيزي نگرفتند * * وچون صباح شد عيسي بر كنار دريا پيدا شد * [و شاكردان
5 نمي دانستند كه عيسي بود] * وبديشان گفت * جوانان چيزي خوردني داريد * گفتند نه *

XLIII. Tertium tempus quo Christus seipsum discipulis ostendit.

CAP. XXI.

POst hæc seipsum discipulis suis 1
ostendit ad mare Tiberiadis. Disci- 2
puli autem pariter unà erant: Sime-
on Cephas, et Thomas qui Gemellus
dictus est, et Nathanael qui ex Cat-
neh Galilææ erat, et filii Zebdæi, ac
duo alii ex discipulis. Simeon Ce- 3
phas illis dixit; Ibimus piscatum.
Reliqui dixerunt, Nos etiam veni-
mus. Venerunt itaque et navi inse- 4
derunt, et illâ nocte quidquã non ce-
perunt. Et tùm mane esset, Jesus in
litore maris comparuit: et discipu-
li non cognoverunt quòd Jesus esset.
Et illis dixit; Pueri, Nunquid com- 5
edendũ habetis? Dixerunt; Minimè.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΖ'.

Ille autem dicit eis; *Jacite in dexteras partes* navigii rete: &
6 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τῆς πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ
invenietis. *Jecerunt* ergò, & non jam illud trahere valebant à multitudine
εὑρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ ἑλκύσαι ἴσχυον ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν
piſcium. *Dicit* ergò diſcipulus ille, quem diligebat Jeſus, Petro;
7 ἰχθύων. Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, τῷ Πέτρῳ,
Dominus eſt. Simon *ergò* Petrus *audiens* quia Dominus eſt, *amicu-*
Ὁ Κύριός ἐστι. Σίμων οὖν Πέτρος ἀκούσας ὅτι ὁ Κύριός ἐστι, τὸν ἐπενδύ-
tum ſuccinxit: (erat enim nudus:) & miſit ſeipſum in mare:
της διεζώσατο· (ἦν γὰρ γυμνός·) καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν·
At alii diſcipuli navigio venerunt: (non enim erant longè à
8 οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον· (οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς
terra, ſed quaſi à cubitis ducentis,) trahentes rete pi-
γῆς, (γ) ἀλλ' ὡς ἀπὸ (δ) πηχῶν διακοσίων,) ἕλκοντες τὸ δίκτυον τῶν ἰ-
ſcium. Ut ergò deſcenderunt in terram, *conſpiciunt* prunas poſitas,
9 χθύων. Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην,
& piſcem ſuperpoſitum, & panem. Dicit eis Jeſus; Afferte
10 καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐνέγκα-
te à piſcibus quos prendiſtis nunc. Aſcendit Simon Petrus, & tra-
11 τε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. Ἀνέβη Σίμων Πέτρος, καὶ εἵλ-
xit rete in terram, plenum piſcibus magnis centum quinqua-
κυσε τὸ δίκτυον (ε) ἐπὶ τῆς γῆς, μεστὸν (ζ) ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντη-

gintatribus. Et *tot exiſtentibus* non ſciſſum eſt rete. Dicit eis
σκγ κονταπεντῶν. • καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. Λέγει αὐτοῖς ὁ
Jeſus; Venite, prandete. Nemo *autem* audebat *diſcipulorum* interrogare
σκδ Ἰησοῦς, Δεῦτε, ἀριστήσατε. οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι
eum; Tu quis es? ſcientes quia Dominus eſt. Venit *ergò* Jeſus, &
σκε αὐτόν, Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν. Ἔρχεται οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ
accipit panem, & dat eis, & piſcem ſimiliter. Hoc jam
σκς λαμβάνει τὸν ἄρτον, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. Τοῦτο ἤδη
tertiò manifeſtatus eſt Jeſus diſcipulis ſuis, *excitatus ex* mortuis.
σκς τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς (η) μαθηταῖς αὐτοῦ, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.
Cùm ergò prandiſſent, dicit Simoni Petro Jeſus; Simon *Jonæ*, dili-
σκζ Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς, Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγα-
gis me plus his? Dicit ei; Etiam, Domine: tu ſcis quia amo te. Di-
πᾷς με πλέον τούτων; λέγει αὐτῷ, Ναὶ, Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέ-
cit ei; Paſce agnos meos. Dicit ei iteràm *ſecundò*; Simon *Jo-*
σκη γει αὐτῷ, Βόσκε τὰ ἀρνία μου. Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον, Σίμων Ἰω-
na, diligis me? Ait illi; Etiam, Domine: tu ſcis quia amo te. Dicit
νᾶ, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ, Ναὶ, Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει
ei; Paſce *oves meos*.
σκθ αὐτῷ, Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου.

MS. A. (γ) ἀλλὰ (δ) πήχεων (ε) εἰς τὴν γῆν, (ζ) μεγάλων ἰχθύων (η) μαθηταῖς, ἐγερθείς

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ait illis; Conjicite rete veſtrum à latere dex- 6
tro naviculæ, & invenietis. Conjecerunt igitur, nec poterant attrahere rete præ mul- 7
titudine piſcium quos continebat. Dixit au- 7
tem diſcipulus ille quem amabat Jeſus, Ce-
phæ; Hic eſt Dominus noſter. Simon verò, quum audiſſet Dominum noſtrum eſſe, acceptâ tunicâ ſuâ, præcinxit lumbos ſuos, (quandoquidem nudus erat) & dejecit ſe in mare, ut veniret ad Jeſum. Alii autem diſci- 8
puli naviculâ venerunt, (non enim multùm aberant à terra, ſed circiter ducentis cubitis) & trahebant rete illud piſcium. Quum au- 9
tem aſcendiſſent in terram, conſpiciunt prunas poſitas, & piſcem eis impoſitum, & panem. Et dixit eis Jeſus; Afferte ex piſcibus 10
quos modò piſcati eſtis. Et aſcendit Simon 11
Petra, traxitque rete in terram plenum piſcibus magnis, centum & quinquaginta tribus: & toto illo onere non ſciſſum eſt rete illud. Et dixit eis Jeſus; Venite, prandete. Nemo 12
autem ex diſcipulis audebat interrogare eum quis eſſet, quum ſcirent Dominum noſtrum eſſe. Acceſſit autem Jeſus, & accepit panem 13
& piſces, deditque eis. Hâc jam tertiâ vice 14
apparuit Jeſus diſcipulis ſuis, quum reſurre-
xiſſet à mortuis.

In commemoratione Simonis Petri, & ſanctificatione Eccleſiæ, conſecrationéque Epiſcoporum. 52.

Quum autem prandiſſent, dixit Jeſus Simo- 15
ni Petræ; Simon Bar-jona, amas me pluſquam hi? Dicit ei; Etiam, Domine mi, tu nôſti quòd amem te. Dixit ei Jeſus; Paſce 16
mihi agnos meos. Dixit ei iterum ſecundâ vice; Simon Barjona, amas me? Dicit ei; Etiam, Domine mi, tu ſcis quòd amem te. Dixit ei Jeſus, Paſce mihi oves meas.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Jeſus dixit; Rete à latere dextro 6
jaciatis, ut inveniatis: cùm jeciſſent itaque *rete* impletum fuit, adeò ut non poſſent trahere, præ multitudine quæ in eo piſcium erat. Et ille diſci- 7
pulus, quem Jeſus diligebat, Cephæ dixit; Hic quidem Dominus noſter eſt Chriſtus. Simeon autem quum audiſſet quòd Dominus eſſet, tunicam ſuam cepit, & medio ſui accinxit, propterea quòd nudus erat, & ſeipſum in mare projecit, & ad Jeſum venit. Alii autem diſcipuli na- 8
vigio venerunt, eò quòd à terra valdè remoti non erant, ſed circiter ducentis cubitis, & rete illud piſcium trahebant. Et cùm in terram aſcen- 9
diſſent, viderunt prunas ignis accenſas, & piſcem & panem poſitum. Je- 10
ſus diſcipulis dixit; Hoc quòd nuper cepiſtis, afferte. Simeon Cephas 11
aſcendit, & rete in terram traxit: rete autem plenum erat piſcibus magnis, centum quinquaginta et tres pi-
ſces erant: & hoc toto pondere rete 12
ſciſſum non erat. Jeſus illis dixit; Venite, & prandium veſtrum comedite. Nemo autem ex diſcipulis auſus eſt, quis eſſet vel ut interrogaret: ſciebant enim quòd Dominus noſter eſſet.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

6 Dicit eis; Mittite in dexteram navigii rete; & invenietis. Miserunt ergò:
7 & jam non valebant illud trahere præ multitudine piscium. Dixit ergò discipulus ille quem diligebat Jesus, Petro; Dominus est. Simon Petrus cùm audiisset quia Dominus est, tunicâ succinxit se (erat enim nudus) & misit
8 se in mare. Alii autem discipuli navigio venerunt, (non enim longè erant
9 à terra, sed quasi cubitis ducentis,) trahentes rete piscium. Ut ergò descenderunt in terram, viderunt prunas positas, & piscem superpositum, & pa-
10 nem. Dicit eis Jesus; Afferte de piscibus, quos prendidistis nunc. Ascen-
11 dit Simon Petrus, & traxit rete in terram, plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus. Et cùm tanti essent, non est scissum rete. Dicit 12
eis Jesus; Venite, prandete. Et nemo audebat discumbentium interrogare
eum; Tu quis es? scientes, quia Dominus est. Et venit Jesus, & accipit 13
panem, & dat eis, & piscem similiter. Hoc jam tertiò manifestatus est Je- 14
sus discipulis suis, cùm resurrexisset à mortuis. Cùm ergò prandissent, dicit 15
Simoni Petro Jesus; Simon Joannis, diligis me plus his? Dicit ei; Etiam,
Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei; Pasce agnos meos. Dicit ei ite- 16
rùm; Simon Joannis, diligis me? Ait illi; Etiam, Domine, tu scis quia amo
te. Dicit ei; Pasce agnos meos.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * فَقَالَ لَهُمْ اَلْقُوا شَبَكَتَكُمْ عَنْ يَمِينِ ٱلسَّفِينَةِ فَتَجِدُوا * فَأَلْقَوا وَلَمْ يَقْدِرُوا اَنْ يَسْلُوهَا مِنْ كَثْرَةِ
7 ٱلْحِيتَانِ * فَقَالَ ٱلتِّلْمِيذُ ٱلَّذِي كَانَ يَسُوعُ يُحِبُّهُ لِبُطْرُسَ اِنَّهُ ٱلرَّبُّ * فَلَمَّا سَمِعَ سِمْعَانُ ٱلصَّفَا
8 اَنَّهُ ٱلسَّيِّدُ اٰتَزَرَ بِقَمِيصِهِ لِاَنَّهُ كَانَ عَارِيًا وَاَلْقَى نَفْسَهُ فِي ٱلْبَحْرِ * وَجَاءَ ٱلتَّلَامِيذُ ٱلْاٰخَرُ فِي
ٱلسَّفِينَةِ لِاَنَّهُمْ لَمْ يَكُونُوا مُتَبَاعِدِينَ مِنَ ٱلسَّاطِي ٱلَّا كَمِائَتَيْ ذِرَاعٍ وَهُمْ يَجْذِبُونَ تِلْكَ
9 ٱلشَّبَكَةَ ٱلَّتِي فِيهَا ٱلْحِيتَانُ * فَلَمَّا صَعِدُوا اِلَى ٱلْاَرْضِ رَاَوْا جَمْرًا مَوْضُوعًا وَعَلَيْهِ حُوتًا وَخُبْزًا *
10 * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ قَدِّمُوا مِنَ ٱلسَّمَكِ ٱلَّذِي صِدْتُمُ ٱلْاٰنَ * فَصَعِدَ سِمْعَانُ ٱلصَّفَا وَجَذَبَ
11 ٱلشَّبَكَةَ اِلَى ٱلْاَرْضِ اِذْ هِيَ مُمْتَلِئَةٌ حِيتَانًا كِبَارًا مِئَةً وَخَمْسِينَ وَمِائَةً * وَبِهٰذَا ٱلْعَدَدِ لَمْ
12 تَنْخَرِقِ ٱلشَّبَكَةُ * فَقَالَ لَهُمْ يَسُوعُ تَعَالَوْا لِتَتَغَدَّوْا * وَلَمْ يَجْسُرْ اَحَدٌ مِنْ تَلَامِيذِهِ اَنْ يَسْاَلَهُ اَنْتَ
13 مَنْ لِاَنَّهُمْ عَلِمُوا اَنَّهُ ٱلسَّيِّدُ * فَجَاءَ يَسُوعُ وَاَخَذَ خُبْزًا وَسَمَكًا وَاَعْطَاهُمْ * هٰذِهِ مِنَ ٱلثَّالِثَةِ ظَهَرَ
14 يَسُوعُ لِتَلَامِيذِهِ لَمَّا قَامَ مِنَ ٱلْاَمْوَاتِ *

* اَلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ وَٱلْاَرْبَعُونَ *

15 * فَلَمَّا اَكَلُوا قَالَ يَسُوعُ لِسِمْعَانَ بُطْرُسَ يَا سِمْعَانَ بْنَ يُونَا اَتُحِبُّنِي اَكْثَرَ مِنْ هٰؤُلَاءِ * قَالَ لَهُ
نَعَمْ يَا رَبُّ اَنْتَ تَعْلَمُ اَنِّي اُحِبُّكَ * قَالَ لَهُ ٱرْعَ خِرَافِي * ثُمَّ قَالَ لَهُ ثَانِيَةً يَا سِمْعَانَ بْنَ يُونَا اَتُحِبُّنِي
16 * فَقَالَ لَهُ نَعَمْ يَا سَيِّدُ اَنْتَ تَعْلَمُ اَنِّي اُحِبُّكَ * قَالَ لَهُ ٱرْعَ كِبَاشِي *

Dixit eis; Jacite rete vestrum à dextera navis, & invenietis. Jecerunt 6
ergò, & non potuerunt trahere illud præ multitudine piscium. Quare ait 7
discipulus, quem Jesus diligebat, Petro; Sanè est Dominus. Cum autem audisset Simon Petra quòd Dominus esset, præcinxit se tunicâ suâ, quoniam erat nudus, & dejecit sese in mare. Tum venerunt discipuli alii 8
in navi (non enim erant distantes à litore nisi circiter ducentis cubitis) trahentes illud rete in quo erant pisces. Cúmque ascendissent in ter- 9
ram, viderunt prunas positas, & super iis piscem, & panem. Et dixit 10
eis Jesus; Afferte de piscibus quos piscati estis modó. Itaque ascendit 11
Simon Petra, & traxit rete in terram, cùm esset plenum piscibus magnis, tribus & quinquaginta supra centum: & tali cum numero non est scissum rete. Et dixit eis Jesus; 12
Venite ad comedendum. Et non ausus est quisquam ex discipulis ejus interrogare eum, Tu quis es? quandoquidem noverant ipsum esse Dominum. Et venit Jesus, & accepit panem 13
ac pisces, deditque eis. Hæc est vi- 14
ces tertia quâ apparuit Jesus discipulis suis, quum surrexisset à mortuis.

Sectio quadragesima sexta.

Cùm ergò manducâssent, dixit Jesus 15
Simoni Petro; Simon, fili Jona, diligisne me plus his? Dixit ei; Etiam Domine, tu scis quòd amem te. Dixit ei, Pasce agnos meos. Deinde dixit ei secundò; Simon, fili Jo- 16
na, diligisne me? Dixit ei; Etiam, Domine: tu nósti quòd amem te. Dixit ei, Pasce arietes meos.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ወይቤሎሙ : አውርዱ : መዛግሪክሙ : ኀበ : ይሚነ: ሐመር: ወትረክቡ:: ወይቤልዎ:
ሠራሕነ: ኵሳ: ሌሊተ: ወአልቦ : ዘረከብነ : ወበቃልከሰ: ናወርድ: ወላውሪያሙ: ስእ
7 ኑ: ስሒበ: እመብዙኅ: ዓዛቲሁ::=፨ ወይቤሎ: ለጴጥሮስ : ዝኩ: ረድእ: ዘያፈቅ
ር:: እግዚእ: ሊየሱስ: እግዚእነ: ውእቱ: ወሰሚዖ: ስምዖን: ጴጥሮስ: ኀሞ: እግዚ
እነ: ውእቱ: ቀነተ: ዘይትዓፀፍ: እስሞ: ዕራቁ: ውእቱ : ወወረደ: ውስተ: ባሕር::=፨
8 ወቢጹስ: በሐመር: በጽሑ: ወቅሩብ: መድር: እመኔሆሙ: መጠነ : ክልሌ: ምእት:
9 በእመት : እንዘ: ይስሕቡ : መዛግሪሆሙ::=፨ ወወረደሙ: መድረ: ረከቡ: ፍሕሞ:
10 ብቍላ: ወዓዛ: ወኅብስተ: ስሬዐ::=፨ ወይቤሎሙ : እግዚእ: ሊየሱስ: አምጽሉ:
11 እመዋስተ: ዓዛት: ዘለሳዝክሙ: ይእዜ::=፨ ወዓርገ: ሰምዖን: ጴጥሮስ: ወሰሀበ:
መለገርተ : ውስተ : መድር : ወመሉአ: ዓዛተ: ዓቢይተ: ምእት : ወኀምሳ: ወሠለስ
12 ቱ:: ወእንዘ: መጠነዝ: ብዝኁ: ሊተሠጠ: መለገርቱ::=፨ ወይቤሎሙ: እግዚእ:
ሊየሱስ: ንሑ: ንመሰሕ :: ወሊተኀበሉ : እመአርደሊሁ : ይበልዎ: መኑ: ለንተ: እስ
13 መ: ሊእመረ : ኀመ : እግዚእነ : ውእቱ::=፨ ወመጽአ: እግዚእ: ሊየሱስ: ወነሠ
14 አ: ኅብስተ: ወወሀቦሙ: ወዓዛሂ : ኀመሁ::=፨ ወሣልሱ፯ : እንዘ : ያስተርእዮሙ:
15 እግዚእ: ሊየሱስ: ለአርደሊሁ : ተንሢአ : እመነ : መዉታን:=፨ ወእመድኅረ: መ
ስሉ: ይቤሎ: እግዚእ : ሊየሱስ : ለጴጥሮስ: ስምዖን : ዘዮናስ: ታፈቅረኒኑ: ፈድፋ
ደ: እመእሉ:: ወይቤሎ: እወ : እግዚኦ: ለሊከ: ታአምር : ኀመ: ላፈቅረከ:: ወይቤ
16 ሎ: ረዓይኬ : ለበግዕየ::=፨ ወይቤሎ: ካዕበ: ደግመ: ስምዖን: ዘዮናስ፡ ታፈቅረኒኑ:
ወይቤሎ: እወ: እግዚኦ: ላንተ: ታአምር : ኀመ : ላፈቅረከ:: ወይቤሎ ; ረዓይኬ: ለ
ባግዕየ ::=፨

Et dixit iis; Demittite retia vestra ad dextram navis, & invenietis: & dixe- 6
runt ei; Laboravimus totam noctem, & nihil fuit quod invenimus, sed ad verbum tuum demittemus: & quum demisissent non potuerunt trahere præ multi-
tudine piscium Et dixit Petro ille discipulus, quem diligebat Dominus Jesus, 7
Dominus noster est. Et audiens Simon Petrus quòd Dominus noster erat, accinxit amictum suum, quia nudus erat, & descendit in mare. Et socii ejus in navi 8
venerunt (& distabat terra ab iis circa ducentos cubitos) trahentes rete eorum. Et descendentes in terram, invenerunt prunas accensas, & piscem, & 9
panem positum. Et dixit Dominus Jesus; Adferte ex piscibus quos cepistis 10
modó. Et ascendit Simon Petrus, & traxit rete in terram, & plenum fuit pi- 11
scibus magnis, centum & quinquaginta & tribus: & quum tot essent, non fissum fuit rete. Et dixit iis Dominus Jesus; Venite, prandeamus. Et non ausi fuerunt 12
aliqui ex discipulis ejus, dicere ei; Quis es? quia sciverunt quòd Dominus noster fuit. Et venit Dominus Jesus, & accepit panem, & dedit iis; & pisces 13
similiter. Et tertiâ hâc vice apparuit Dominus Jesus discipulis suis, quum re- 14
surrexisset à mortuis. Et postquàm prandissent, dixit Dominus Jesus Petro; 15
Simon Jonæ, diligisne me plus quàm hi? Et dixit ei; Etiam Domine, tu ipse scis quòd diligo te. Et dixit ei; Pasce igitur oves meas. Et dixit ei iterum se- 16
cundò; Simon Jonæ, diligisne me? Et dixit ei; Etiam Domine, tu scis quòd diligo te. Et dixit ei; Pasce igitur oves meas.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * مسيح † پيش آمد ونان وماهي را † ستد وبديشان داد * * واين سوم باريست كه عيسي
14 خودرا بشاگردان خود نمود * بعد از انك از ميان مردكان † بر خاست * وچون چاشت خوردند *
15 عيسي روي بشمعون صفا اورد * وگفت شمعون پسر يونا * مرا دوست مي داري † از ايشان پيشتر *
شمعون گفت اري خداوند ما تو مي داني كه من ترا دوست مي دارم * عيسي بدو گفت برهاء
16 مرا بچان † براي من * * باز دوم بار بدو گفت شمعون پسر يونا مرا دوست مي داري * شمعون
بدو گفت * آري خداوند من مي داني † كه ترا دوست مي دارم * عيسي بدو گفت
گوسفندان مرا بچران † براي من *

Christus ergo accessit, & panem & piscem accepit, & illis dedit. Et 13 14
hoc tertium tempus erat, quo Jesus seipsum discipulis suis ostendit, postquàm de mortuis surrexisset. Cùm autem pransi essent, Jesus vul- 15
tum ad Simeonem Cepham vertit, & dixit; Simeon fili Jonæ, me diligis illis magis? Simeon dixit; Etiam Domine noster, tu scis quòd ego te diligam. Jesus ei dixit; Agnos meos pasce mihi. Rursùs 16
secundâ vice ei dixit; Simeon fili Jonæ me diligis? Simeon ei dixit Etiam Domine mi, scis quòd te diligam. Jesus ei dixit; Oves meas pasce mihi.

Digitized by Google

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dicit ei tertiò; Simon Jonæ, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit
17 Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον, Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος, ὅτι εἶπεν σλ ι
ei tertiò, Amas me? & dixit ei; Domine, tu omnia scis: tu
αὐτῷ τὸ τρίτον, φιλεῖς (ϑ) με; καὶ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, σὺ πάντα οἶδας· σὺ
cognoscis quia amo te. Dicit ei Jesus; Pasce oves meas. Amen,
18 γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Βόσκε τὰ (ι) πρόβατά μου. Ἀμὴν σλα θ
amen dico tibi; Cùm esses junior, cingebas teipsum, & ambulabas ubi volebas: σλβ ι
ἀμὴν λέγω σοι, Ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σαυτὸν, καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες·
cùm autem senueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & feret
ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει, καὶ (κ) οἴσει
quò non vis. Hoc autem dixit, significans quâ morte glorificaturus esset Deum.
19 ὅπου οὐ θέλεις. Τοῦτο δὲ εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν.
Et hoc effatus, dicit ei; Sequere me. Conversus autem Petrus, conspicit
20 καὶ τοῦτο εἰπὼν, λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. (λ) Ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει
discipulum quem diligebat Jesus, sequentem: qui & recubuerat in cœna
τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα· ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ
super pectus ejus, & dixerat; Domine, quis est tradens te? Hunc videns
21 ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ, καὶ εἶπε, Κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε; Τοῦτον ἰδὼν

Petrus, dicit Jesu; Domine, hic autem quid? Dicit ei Jesus; Si
ὁ Πέτρος, λέγει τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, οὗτος δὲ τί; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν 22
eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu sequere me. Exivit
αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρός σε; (μ) σὺ ἀκολούθει μοι. Ἐξῆλθεν 23
ergò sermo iste ad fratres, quia discipulus ille non moritur. Et non dixit
οὖν ὁ λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφούς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει. καὶ οὐκ εἶπεν
ei Jesus; Quòd non moritur: sed, Si eum volo manere donec veniam,
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει· ἀλλ', Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι,
quid ad te? Hic est discipulus testificans de his, & scribens hæc:
τί πρός σε; Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ γράψας ταῦτα· 24
& scimus quia verum est testimonium ejus. Sunt autem & alia multa quæcunque
καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα 25
fecit Jesus; quæ si scribantur ad unum, nec ipsum arbitror mundum capere
ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι
scriptos libros. Amen.
τὰ γραφόμενα (ν) βιβλία. Ἀμήν.

Τὸ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου εὐαγγέλιον σίχους ἐν τοῖς ἡμετέροις οὐκ εὕρομεν ἀντιγράφοις.

MS. A. (ϑ) με; λέγει αὐτῷ, (ι) προβάτιά μου· (κ) οἴσει σε ὅπου (λ) Ἐπιστραφεὶς ὁ (μ) σύ μοι ἀκολούθει. (ν) βιβλία.

Εὐαγγέλιον ἁγίου Ἰωάννου.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dixit ei Jesus rursùm tertiâ vice; Simon Bar-
17 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܬܪܬܝܬ ܙܒܢܐ ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܝܘܢܐ ܪܚܡܬܢ ܐܢܬ ܐܦ ܗܫ ܥܠ ܕܐܡܪ ܠܗ ܬܪܬܝܬ ܙܒܢܐ ܪܚܡܬܢ ܐܢܬ ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܝܘ

Versio VULGATA LATINA.

17 Dicit ei tertiò; Simon Joannis, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit
ei tertiò, Amas me? & dixit ei; Domine, tu omnia nôsti: tu scis quia amo
18 te. Dixit ei; Pasce oves meas. Amen, amen dico tibi; Cùm esses junior,
cingebas te, & ambulabas ubi volebas: cùm autem senueris, extendes ma-
19 nus tuas, & alius te cinget, & ducet quò tu non vis. Hoc autem dixit,
significans quâ morte clarificaturus esset Deum. Et cùm hoc dixisset, dicit ei;
20 Sequere me. Conversus Petrus vidit illum discipulum, quem diligebat Je-
sus, sequentem, qui & recubuit in cœna super pectus ejus, & dixit; Do-
21 mine, quis est qui tradet te? Hunc ergò cùm vidisset Petrus, dixit Jesu;
Domine, hic autem quid? Dicit ei Jesus; Sic eum volo manere donec ve- 22
niam, quid ad te? tu me sequere. Exiit ergò sermo iste inter fratres, quia 23
discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Jesus; Non moritur: sed; Sic
eum volo manere donec veniam, quid ad te? Hic est discipulus ille, qui 24
testimonium perhibet de his, & scripsit hæc: & scimus, quia verum est
testimonium ejus. Sunt autem & alia multa, quæ fecit Jesus: quæ si scri- 25
bantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scriben-
di sunt, libros.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * ثم قال له ايضا ثالثة يا سمعان بن يونا اتحبني * حزن الصفا لقوله له ثلث مرات اتحبني * فقال
18 له يا سيد انت عارف بكل شي وانت عالم اني احبك * قال له ارع غنمي * امين امين اقول
لك انك اذ كنت شابا * كنت تشد ذاتك وتمضي الى حيث تشاء * فاذا شخت فانك
19 تبسط يديك واخر يشدك ويحملك الى حيث لا تريد * قال هذا مقرا باية ميتة يمجد الله *
20 فلما قال هذا قال له اتبعني * والتفت الصفا فرأى ذلك التلميذ الذي كان يسوع يحبه
تابعه * وهو الذي اتكاء وقت العشاء على صدره وقال له يا سيد من الذي يسلمك *
21 * هذا لما رآه بطرس قال ليسوع يا رب وهذا ما باله * فقال له يسوع ان اردت ان اتركه حتى اجي
22 فما بالك انت * اتبعني انت * فذاعت هذه الكلمة في الاخوة ان ذاك التلميذ لا يموت * ويسوع لم
23 يقل انه لا يموت بل ان اردت ان اتركه حتى اجي فما بالك انت * هذا هو التلميذ الذي
24 شهد بهذا وكتبه * ونحن نعلم ان شهادته حق هي * وفعل يسوع اشياء اخر كثيرة ايضا *
25 لو كتبت واحدة واحدة لظننت ان العالم لم يسعها صحفا مكتوبة *

Item dixit ei quoque tertiò; Simon, fili Jona, diligisne me? Contristatus est autem Cephas eò quòd dixisset ei tribus vicibus, Diligisne me? quare dixit; Domine, tu scis omnia, & tu nôsti quòd amem te. Dixit ei, Pasce oves meas. Amen, amen dico tibi, quòd quum esses juvenis, cingebas te ipse solus, & ibas quò volebas: at quum senueris, tu quidem extendes manus tuas, & altus te stringet, feretque te quò non voles. Dixit hoc asserens quo mortis genere glorificaturus esset Deum; Cùmque dixisset hoc, ait illi; Sequere me. Et conversus est Cephas, viditque illum discipulum quem Jesus diligebat, sequentem se, nempè eum qui recubuerat tempore cœnæ super pectus ejus, & dixerat ei; Domine, quis est qui te proditurus est? Hunc quum vidisset Petrus, dixit Jesu; Domine, hic autem, cujus est mentis? Ait illi Jesus; Si velim eum relinquere quoad veniam, quid curæ tibi est? sequere me tu. Pervulgatum est igitur hoc verbum inter fratres, quòd ille discipulus non moreretur. Et Jesus non dixerat eum non morìturum; sed, Si velim eum linquere quoad veniam, quid curæ tibi est? Hic est discipulus qui testimonium perhibuit de his, & scripsit hæc: & nos scimus testimonium ejus verum esse. Fecit autem Jesus res alias multas etiam, quæ si scriberentur singulæ, equidem arbitror quòd mundus non caperet eas libris conscriptas.

كمل بعون الله تعالى الانجيل القدوس يوحنا بن زبدي حبيب الرب الكارز بحياة
الابد وهي كل اربعة الاناجيل المقدسة المحيية
بسلام الرب امين *

Absolutum est, opitulante Deo excelso, Evangelium Sancti Johannis filii Zebedæi dilecti Domini, Prædicatoris vitæ æternæ. Estque finis quatuor Evangeliorum Sacro-sanctorum vivificantium: salvante Domino. Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወይቤሎ፡ለዐልሰ፡ስምዖን፡ዘዮናስ፡ታፈቅረኒኑ፡፡ ወተከዘ፡ጴጥሮስ፡እስመ፡ለዐልሰ፡
ይቤሎ፡ታፈቅረኒኑ፡፡ወይቤሎ፡እግዚእ፡ለኪከ፡ታአምር፡ ኵሎ፡ ከመ፡አነ፡አፈቅ
18 ረከ፡፡ወይቤሎ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ረዒይኬ፡ ለባግዕየ፡፡=፨ ለጫን፡ ለ ጫን፡ እብእከ፡
ለመ፡ወሬዛ፡ ለንተ፡ ተቀነት፡ ለሊከ፡ ወተሐውር፡ኀበ፡ ፈቀድከ፡፡ወለመ፡ ልህቀ፡ታነሥ
19 እ፡ እደዊከ፡ ወባዕድ፡ይቀንተከ፡ ወይወስደከ፡ኀበ፡ሊትፈቅድ፡=፨ ወዘንተ፡ ዘይቤ፡ ይ
ሌመር፡ በለይ፡ ሞት፡ ይሴብሖ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወዘንተ፡ ብሂሎ፡ [ይቤሎ፡] ትልወ
20 ኒ፡=፨ ወተመይጠ፡ጴጥሮስ፡ ወርእዮ፡ ለደቂሉ፡ዘያፈቅሮ፡ሊየሱስ፡ እንዘ፡ይተሉ፡፡ዘ
ረፈቀ፡ደቡ፡ እንግድዓቲሁ፡፡እንዘ፡ይዴረፈ፡ወዘይቤሎ፡ እግዚእ፡ሎኑ፡ወእቱ፡ ዘያገብ
21 ኣከ፡፡=፨ ወኪያሁ፡ ርእዮ፡ጴጥሮስ፡ ይቤሎ፡ ለኢየሱስ፡ እግዚእ፡ዝኬ፡ እሮ፡፡=፨
22 ወይቤሌ፡ሊየሱስ፡ እመኬ፡ፈቀድኩ፡የሀሎ፡እስከ፡ሶበ፡ እመጽእ፡ሚለዕሌከ፡ወለንተስ፡
23 ትልወኒ፡=፨ ወወፅእ፡ዝንቱ፡ ነገር፡በኀበ፡ለኀው፡ከመ፡ውእቱ፡ረድእ፡ሊይሞቱት፡፡ ወ
ሊየሱስ፡ሊይቤሎ፡ሊይመውት፡ ለሳ፡ እመ፡ ፈቀድኩ፡ የሀሎ፡ እስከ፡ሰበ፡ እመጽእ፡ሚ
24 ሳዕሌከ፡=፨ ወውእቱ፡ ረድእ፡ ሰማዕተ፡ በእንተዝ፡ወዘሂ፡ጸሐፈ፡ ዘንተ፡ ናሉመር፡ ከ
25 መ፡ጽድቅ፡ ስመዑ፡፡=፨ ወቦ፡ ባዕደነ፡ ዘገብረ፡ሊየሱስ፡ብዙኀ፡፡ወሰበ፡ ተጽሕፈ፡ኵ
ሉ፡ እመ፡ሊያሜሮ፡ ዒለመ፡ጥቀ፡ መጻሕፍቲሁ፡ ዘተጽሕፈ፡ ለጫን፡፡=፨
ወንጌል፡ ዘዮሐንስ፡ ቀሉ፡=፨ ፲የ2የ፡

Et dixit ei tertiò; Simon Jonæ diligísne me? Et tristis fuit Petrus, quia tertiò dixisset ei, Diligísne me? & dixit ei; Domine, ipse tu scis omnia: *tu scis* quòd ego diligo te. Et dixit ei Dominus Jesus; Pasce igitur oves meas. Amen, amen dico tibi, Quum junior esses, cingebas teipsum, & ibas quò voluisti: & quum senueris, levabis manus tuas, & alius cinget te, & ducet te quò non vis. Et quum hoc diceret, edocebat per quam mortem glorificaturus esset Deum. Et hoc dicto, *dixit ei*; Sequere me. Et conversus fuit Petrus, & vidit discipulum quem diligebat Jesus, sequentem, qui recubuerat super pectus ejus dum cœnaret, & qui dixerat ei; Domine, quis est qui prodet te? Et ipsum videns Petrus, dixit Jesu; Domine, hic quomodo? Et dixit ei Jesus; Si voluerim ut maneat usquequò veniam, quid ad te? sed tu sequere me. Et exivit hic sermo apud fratres, quasi hic discipulus non moreretur. Et Jesus non dixit ei, Non morietur: sed, Si voluerim ut maneat usquequò veniam, quid ad te? Et ille discipulus testis fuit de hoc: & qui scripsit hoc, scimus quòd verum est testimonium ejus. Et fuerunt alia quæ fecit Jesus multa: & si scriberentur omnia, non comprehenderet mundus ipse libros, qui scriberentur. Amen.

Voces Evangelii Johannis, 2600.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

اگر من بخواهم كه اين بماند * تا ان وقت كه من بيايم * تو چه كاره * تو بيا در دنبال من *
23 * واين كلمه پيش برادران بدر آمد * كه آن شاگرد نميرد * نه براي انك نميرد گفت * ليكن
24 اگر بخواهم اين بماند تا انكه كه من بيايم * تو چه كاره * * اين آن شاگردست * كه برين
25 همه گواهي داد و باز اينهارا نبشت * و مي دانيم كه گواهي او راستست * * وهست
چيزها ديگر كه عيسي كرد * كه اگر يك يك نبشته مي شد * پندارم كه عالم برنمي تافت *
از كتابها نبشتن * و نويسندكان عالم عاجز مي شدند *
تمام شد چهار انجيل معظم متي ومرقس ولوقا ويوحنا

Si ego velim ut hic maneat usque ad tempus quo ego venero, tuâ quid refert? Tu veni post me. Et hic sermo ad fratres exivit, quòd ille discipulus non moriturus esset: haud tamen quòd non moriturus esset, dixit Jesus; sed, Si velim ut hic maneat usq; ad tempus quo ego venero, tuâ quid refert? Hic ille discipulus est, qui de his omnibus testimonium dedit, & hæc etiam scripsit: & scimus quòd testimonium ejus verum est. Et multæ res aliæ sunt, quæ Jesus fecit, quæ si singulatim scripta essent, opinor quòd mundus non sufficeret libris scribendis, & scribæ mundi deficerent.

Absoluta sunt quatuor Evangelia gloriosa Matthæi, Marci, Lucæ, & Johannis.

Digitized by Google

(†) ΈΚΘΕΣΙΣ ΚΕΦΑΛΑΊΩΝ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΌΛΩΝ.

Α'. Περὶ τ ἐξ ἀναςάσεως διδασκαλίας τ Χριςοῦ, καὶ ὀπτασίας πρὸς τὺς μαθητάς. καὶ περὶ ἐπαγγελίας τ τῦ ἁγίυ Πνεύματ☉ δωρεᾶς, θέας τε καὶ τρόπυ τ ἀναλήψεως τ Χριςοῦ. καὶ περὶ τ ἐνδόξυ δευτέρας αὐτ παρυσίας.

Β'. Πέτρυ διάλογ☉ πρὸς τὺς μαθητευθέντας, περί τε θανάτυ καὶ ἀποςολῆς Ἰούδα τ προδότυ. ὧν ᾧ, περὶ ἀνθυποσαγωγῆς Ματθίυ, κληρωθέντ☉ χάριτι διὰ προσευχῆς.

Γ'. περὶ θείας τ ἁγίυ Πνεύματ☉ ὑπηρετήσεως, ἐν ἡμέρᾳ τ πεντηκοςῆς γενομένης εἰς τὺς πιςεύσαντας. ὧν ᾧ, Πέτρυ κατήχησις περὶ τύτυ, ἐκ τ προφητῶν. περὶ πάθους καὶ ἀναςάσεως καὶ ἀναλήψεως Χριςοῦ, δωρεᾶς τε τῦ ἁγίυ Πνεύματ☉. περὶ πίςεως τ παρόντων, καὶ τ διὰ τ βαπτίσματ☉ αὐτῶν σωτηρίας. περὶ ὁμονοίας κοινωφελῶς, καὶ προσηλώσεως τ πιςευόντων.

Δ'. περὶ τ ὑπ Χριςῷ θεραπείας τ ἐκ γενετῆς χωλυ, Πέτρυ τ κατηχήσεως ἐλεγκτικῆς, Συμπαθητικῆς, καὶ Συμβυλευτικῆς πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν. ὧν ᾧ, περὶ ὀπτασίας τ ἀρχιερέων ζήλυ τ γεγονότ☉, καὶ κρίσεως τ δεύματ☉. Πέτρυ τε ὁμολογία τ Χριςοῦ δυνάμεώς τε καὶ χάριτ☉. περὶ ἀπιλῆς τῶν ἀρχιερέων, ὡς ἐ δεῖ παῤῥησιάζεσθ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῦ Χριςοῦ. καὶ ἀνάςασιν τῶν ἀποςόλων. εὐχαριςεία ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ὑπὲρ τ τῶν ἀποςόλων πιςῆς καρτερίας.

Ε'. περὶ ὁμοψύχυ καὶ καθολικῆς κοινωνίας τ πιςευσάντων. ὧν ᾧ, περὶ Ἀνανίυ καὶ Σαπφείρης, καὶ πικρᾶς αὐτῶν τελευτῆς.

ς'. ὅτι τῦ ἀποςόλυς ἐμπλησθέντας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ἄγγελ☉ Κυρίυ νύκτωρ ἐξάγοντ, ἐπιβέλας ἀκωλύτως κηρύσσειν τὸν Ἰησοῦν. ὧν ᾧ, ὅτι τῇ ἑξῆς αὐτὺς οἱ ἀρχιερεῖς πάλιν συλλαβόμβοι, ἐφ' ᾧ μηκέτι διδάσκειν, μαςίζαντες ἀπέλυσ. Γαμαλιήλυ γνώμη πισὶ περὶ τ ἀποςόλων, μὴ παραδηλισμάτων τινῶν καὶ ἀποδείξεων.

Ζ'. περὶ χηρεύσεως τ ἑπτὰ διακόνων.

Η'. Ἰουδαίων ἐπανάςασις καὶ Συκοφαντία κτ Στεφάνυ. αὐτῦ τε δημηγορία περὶ τ πρὸς Ἀβραὰμ διαθήκης τ Θεοῦ, καὶ περὶ τ δώδεκα πατριαρχῶν. ἐν ᾧ, περὶ τ λιμῦ καὶ πυρώσεως, καὶ ἀναγνωρισμῦ τ υἱῶν Ἰακώβ· καὶ περὶ γνώσεως Μωϋσέως. καὶ περὶ τ πρὸς αὐτὸν θεοφανείας ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ. περὶ ἐξόδου καὶ μοσχοποιίας τ Ἰσραὴλ, ἄχρι χρόνων Σολομῶντ☉, καὶ τ τ ναῦ κατασκευῆς. Ὁμολογία τ ὑπερανίυ δόξης Ἰησῦ Χριςοῦ ἀποκαλυφθείσης αὐτῷ, ἐφ' ᾗ λιθόλευςος γενόμεν☉ ὁ Στέφαν☉, εὐπρεπῶς ἐκοιμήθη.

Θ'. περὶ διωγμῦ τ ἐκκλησίας, καὶ ταφῆς Στεφάνυ. ἐν ᾧ, περὶ Φιλίππυ τῦ ἀποςόλυ, πολλὺς βαπτίσαντος ἐν τῇ Σαμαρείᾳ.

Ι'. περὶ Σίμων☉ τ μάγυ πιςεύσαντ☉ καὶ βαπτισθέντ☉, σὺν ἑτέροις πλείοσιν. ἐν ᾧ, περὶ τ τ Πέτρυ καὶ Ἰωάννυ πρὸς αὐτὺς ἀποςολῆς· καὶ ἐπίκλησις τ ἁγίυ Πνεύματ☉ ἐπὶ τὺς βαπτισθέντας.

ΙΑ'. ὅτι ἡ διʼ ἀργυρίυ, ἀλλὰ δὲ ὑποκρίσεως, ἀλλ' ἁγίοις διὰ πίςεως ἡ μετοχὴ τ ἁγίυ Πνεύματ☉ δίδο). ἐν ᾧ, περὶ ὑποκρίσεως, καὶ ὀπτασίας Σίμων☉.

ΙΒ'. ὅπ τοῖς ἀγαθοῖς καὶ πιςοῖς εὐοδοῖ ὁ Θεὸς τ σωτηρίαν, δῆλον ἐκ τ κτ τ Εὐνοῦχον ὑποθέσεως.

ΙΓ'. περὶ τ ἐρανόθεν θείας κλήσεως Παύλυ, εἰς ἀποςολὴν Χριςοῦ. ἐν ᾧ, περὶ ἰάσεως καὶ βαπτίσματ☉ Παύλυ διὰ Ἀνανίυ κτ ἀποκάλυψιν Θεοῦ· παῤῥησίας τε αὐτῦ, καὶ ζυνπυχίας τ διὰ Βαρνάβα πρὸς τὺς ἀποςόλυς.

ΙΔ'. περὶ Λύσ☉ διαλυλικῶς ἰαθέντ☉ ἐν Λύσ☉ διὰ Πέτρυ. ἐν ᾧ, περὶ Ταβιθᾶ τ φιλοχήρυ, ἣν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν ὁ Πέτρ☉ διὰ προσευχῆς ἐν Ἰόππ☉.

ΙΕ'. περὶ Κορνηλίυ, ὅσα τε πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελ☉, καὶ ὅσα πάλιν πρὸς Πέτρον ἐρανόθεν περὶ κλήσεως ἐθνῶν ἐρρέθη. ἐν ᾧ, ὅτι μεταςαλεὶς ὁ Πέτρ☉ ἦλθε πρὸς Κορνήλιον. ἐπαναλήψ☉ ὧν ὁ ἄγγελ☉ ἐπεμβρύησε καὶ ὑφηγήσαλο Κορνηλίῳ. Πέτρυ κατήχησις εἰς Χριςὸν, σῶτε ἁγίυ Πνεύματ☉ ἐπὶ τὺς ἀκύοντας δωρεά. καὶ ὅπως ἐβαπτίσθη τότε οἱ ἐξ ἐθνῶν πιςεύσαντες.

Ις'. ὡς Πέτρ☉ τὰ καθεξῆς καὶ τὰ ἕκαςα τ γεγονότων διηγεῖ τοῖς ἀποςόλοις διακριθεῖσι πρὸς αὐτὸν, τοτηνικάδε Βαρνάβαν ἐκπέμψασι πρὸς τὺς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀδελφύς.

ΙΖ'. προφητεία Ἀγάβυ περὶ λιμοῦ οἰκυμενικῆς καὶ καρποφορίας, πρὸς τὺς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀδελφύς.

ΙΗ'. Ἰακώβυ τ ἀποςόλυ καλασφαγή. ἐν ᾧ, Πέτρυ σύλληψις πρὸς Ἡρῴδην. ὅπως τε αὐτὸν ὁ ἄγγελ☉ θείῳ κελεύσματι ἐξείλετο τ δεσμῶν· καὶ ὁ Πέτρ☉ ἐμφανὴς γενόμεν☉ νύκτωρ τοῖς ἀδελφοῖς, ὑπανεχώρησεν. ἐν ᾧ, περὶ τ τ φυλάκων κολάσεως· καὶ μετέπειτα περὶ τ τῦ ἀσεβῦς Ἡρῴδυ πικρᾶς τε καὶ ὀλεθρίυ καταςροφῆς.

ΙΘ'. ἀποςολὴ Βαρνάβα καὶ Παύλυ πρὸς τῦ θείυ Πνεύματ☉ εἰς Κύπρον, ὅσα τ ἠργάσαν͞το ἐν ὀνόματι Χριςοῦ εἰς Ἐλύμαν τ μάγον.

Κ'. Παύλυ εὐθαλὴς διδασκαλία εἰς Χριςὸν, ἔκτε τῦ νόμυ καὶ καθεξῆς τ προφητῶν, ἱς ορικὴ καὶ εὐαγγελική. ἐν ᾧ, ὅτι καὶ ἐλεγκτικὴ καὶ συλλογιςική. περὶ μεταθέσεως τ κηρύγματ☉ εἰς τὰ ἔθνη. διωγμῦ τ αὐτῶν ἐκεῖθεν, καὶ ἀφίξεως εἰς Ἰκόνιον.

ΚΑ'. Ὅπως ἐν Ἰκονίῳ κηρύξαντες τ Χριςὸν, πολλῶν τε πιςευσάντων, ἐδιώχθησ͞ οἱ ἀπόςολοι.

ΚΒ'. περὶ τῦ ἐν Λύς☉ ἐκ γενετῆς χωλῦ ἰαθέντ☉ διὰ τ ἀποςόλων. διόπ͞ εἶναι τ ἔδοξαν θεοὶ καὶ παρεῖναι τοῖς ἐγχωρίοις. ἔνθα δὴ καὶ μετέπειτα λιθάζε͞ ὁ Παῦλ☉ παρὰ τ Ἰουδαίων τ ἀσυγκτόνων.

ΚΓ'. ὅτι ἐ δεῖ περιτέμνεσθ͞ τὺς ἐξ ἐθνῶν πιςεύοντας δόγματι καὶ κρίσει τ ἀποςόλων. ἐν ᾧ, ἐπιςολὴ αὐτῶν πρὸς τὺς ἐξ ἐθνῶν, περὶ τ φυλακτέων. ἀντίῤῥησις Παύλυ πρὸς Βαρνάβαν περὶ Μάρκυ.

ΚΔ'. περὶ τ κατηχήσεως Τιμοθέυ, καὶ τ κτ ἀποκάλυψιν ἀφίξεως Παύλυ εἰς Μακεδονίαν. ἐν ᾧ, περὶ πίςεως καὶ σωτηρίας τινὸς γυναικὸς Λυδίας. καὶ περὶ ἰάσεως τ πνεῦμα πύθωνος ἐχούσης παιδίσκης, δι' ἣν τ Παύλυ καθῆρξαν οἱ διωκτοί. περὶ τ συμβάντ☉ ἐκεῖσε σεισμῦ καὶ δεύματος, καὶ ὅπως πιςεύσας ὁ ἀρκτοφύλαξ, ἐν αὐλῇ τῇ νυκτὶ ἐβαπτίσθη παιδίον. ὅτι παρακληθέντες ἐξῆλθον τότε ἐκ τῦ δεσμωτηρίυ οἱ ἀπόςολοι.

ΚΕ'. περὶ ςάσεως γενομένης ἐν Θεσσαλονίκῃ, τῦ κηρύγματ☉ ἕνεκεν· φυγῆς τ Παύλυ εἰς Βέροιαν, κἀκεῖθεν εἰς Ἀθήνας.

Κς'. περὶ τ ἐν Ἀθήναις ὑπερβολῆς γραφῆς, φιλοσόφυ τ κηρύγματος, καὶ οὐσεβείας τ Παύλυ.

ΚΖ'. περὶ Ἀκύλα καὶ Πρισκίλλης, καὶ τ Κορινθίων ἀναθέσεως, τ τ κτ προγνώσεως ἐπ' αὐτοῖς εὐδοκίας τ Θεοῦ ἀποκαλυφθείσης τῷ Παύλῳ. ἐν ᾧ, περὶ Κρίσπυ ἀρχισυναγώγυ, πεδύσαντ☉ σὺν ἑτέροις πολ, καὶ βαπτισθέντ☉. ὅπ ςάσεως κινηθείσης ἐν Κορίνθῳ, ὁ Παῦλ☉ ὑπεχώρησεν· ἐλθὼν τ εἰς Ἔφεσον καὶ διαλεχθείς, ἐξῆλθεν. περὶ Ἀπολλῶ ἀνδρὸς λογίυ τ καὶ πιςοῦ.

ΚΗ'. περὶ βαπτίσματ☉, καὶ τ τ ἁγίυ Πνεύματ☉ δωρεᾶς δοθείσης διὰ προσευχῆς Παύλυ τοῖς ἐν Ἐφέσῳ πεδύσασι. καὶ περὶ ἰάσεως τ λαοῦ. ἐν ᾧ, περὶ τ ὑῶν Σκευᾶ· ὅτι ὡ ἐ δεῖ ἐξορκεῖν ἀπίστους, καὶ ἀναξίους τ πίςεως γενομένους. καὶ περὶ ἐξομολογήσεως τ πιςευόντων περὶ τ ἐν Ἐφέσῳ κινηθείσης ςάσεως ὑπὸ Δημητρίυ τ ἀργυροκόπυ κτ τ ἀποςόλων.

ΚΘ'. περὶ ὁδ☉ Παύλυ, ἐν ᾗ, περὶ θανάτυ καὶ ἀνακλήσεως Εὐτύχυ διὰ προσευχῆς ἐν Τρωάδι. παραίνεσις τ αὐτῦ ποιμαντικὴ πρὸς τὺς ἐν Ἐφέσῳ πρεσβυτέρυς. ἐν ᾧ, παρέπλευς Παύλυ ἀπὸ Ἐφέσυ ἄχρι Καισαρείας τ Παλαιςίνης.

Λ'. Ἀγάβυ προφητεία περὶ τ συμβησομένων τῷ Παύλῳ ἐν Ἱερυσαλήμ.

ΛΑ'. παραίνεσις Ἰακώβυ πρὸς Παῦλον, περὶ τ μὴ δεῖν κωλύειν Ἑβραίυς περιτέμνεσθ͞.

ΛΒ'. περὶ τ ἐν Ἱερυσαλὴμ κτ Παύλυ κινηθείσης ἀταξίας. ὅπως τε αὐτὸν ὁ χιλίαρχος τ πλήθυς ἐξαιρῆται. ἐν ᾧ, Παύλυ καλάσασις περὶ ἑαυτῦ, καὶ τ εἰς ἀπόςολον αὐτῦ κλήσεως. περὶ ὧν ὁ Ἀνανίας πρὸς τ Παῦλον ἐν Δαμασκῷ εἶπεν, ὀπτασίας τε καὶ φωνῆς Θεοῦ γενομένης ποτὲ πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ. ὅτι μέλλων ἐπὶ τύτοις ὁ Παῦλ☉ τύπτεσθαι, εἶπεν ὅτι Ῥωμαῖός ὤν, ἀνέθη.

ΛΓ'. ὅσα Παῦλ☉ καταβὰς εἰς τὸ Συνέδριον, ἔπαθέ τε καὶ εἶπε, καὶ εὐθυβόλως ἔφευξε.

ΛΔ'. περὶ ὀπτευλῆς μελετωμένης ὑπὸ Ἰουδαίων κτ Παύλυ, καὶ μιμύσεως αὐτῆς πρὸς Λυσίαν. ἐν ᾧ, ὅτι παρεπέμφθη ὁ Παῦλος τῷ ἡγεμόνι εἰς τ Καισαρείαν μὴ γραπτῶν καὶ γραμμάτων.

ΛΕ'. Τερτύλλυ περὶ Παύλυ καθηγορία, καὶ αὐτῦ ἀπολογία ἐπὶ τ ἡγεμόν☉.

Λς'. περὶ τ Φήλικ☉ διαδοχῆς, καὶ τ Φήςυ προαγωγῆς· τ τ ἐπ' αὐτῦ ἀνακρίσεως Παύλυ καὶ ἐφέσεως.

ΛΖ'. Ἀγρίππα καὶ Βερνίκης παρυσία, καὶ πεῦσις τῶν κτ Παῦλον. ἐν ᾧ, ἀπολογία Παύλυ ἐπ' αὐτῶν, περὶ τ ἐν νόμῳ θρησκείας αὐτῦ, καὶ κλήσεως εἰς τὸ εὐαγγέλιον. ὡς ὐδὲν ἀδικεῖ Ἰουδαίυς ὁ Παῦλ☉, Ἀγρίππας ἔφη τῷ Φήςῳ.

ΛΗ'. πλῦς Παύλυ ἐπὶ Ῥώμλυ, κινδύνων τε πλείων καὶ μεγίςων πάμπλεως. ἐν ᾧ, παραίνεσις Παύλυ πρὸς τὺς σὺν αὐτῷ, περὶ ἐλπίδ☉ σωτηρίας. ναυάγιον Παύλυ, ὅπως τε διεσώθη͞ εἰς Μελίτην νῆσον· καὶ ὅσα ἐν αὐτῇ ὁ Παῦλ☉ ἐθαυματέργησεν.

ΛΘ'. ὅπως ἀπὸ Μελίτης εἰς Ῥώμλυ κατήντησεν ὁ Παῦλ☉.

Μ'. περὶ διηγέξεως Παύλυ, τ πρὸς τὺς ἐν Ῥώμῃ Ἰουδαίυς.

(†) Capit. Actorum Apoſtolorum, ut & ſeqq. librorum, in MS. A. deſunt.

ACTA SANCTORUM APOSTOLORUM.

(†) ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Α'.

CAPUT PRIMUM. α'.

1 Τὸν μὲ πρῶτον λόγον ἐποιησάμλυ περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξαλο ὁ Ἰησῦς Α'
facere͞que & docere, Uſque quâ die præcipiens Apoſtolis per Spiritum
2 ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, Ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐνετειλάμενος τοῖς ἀποςόλοις διὰ Πνεύματ☉
ſanctũ, quos elegerat, receptus eſt. Quibus & præbuit ſeipſum vivum poſt pati ipſum,
3 ἁγίυ, ὃς ἐξελέξαλο, ἀνελήφθη. Οἷς καὶ παρέςησεν ἑαυτὸν ζῶντα μὲ τὸ παθεῖν αὐτὸν,
in multis argumentis, per dies quadraginta conſpectus eis, & dicens quæ
ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν (α)τεσσεράκοντα ὀπτανόμεν☉ αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ
de regno Dei. Et congregans denuntiavit eis, ab Hieroſolymis
4 περὶ τ βασιλείας τ Θεῦ. Καὶ ςυναλιζόμεν☉ (β)παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἀπὸ Ἱερυσολύμων
non diſcedere, ſed expectare promiſſionem Patris, quam audiſtis me. Quia Joannes
5 μὴ χωρίζεσθ͞, ἀλλὰ περιμένειν τ ἐπαγγελίαν τ πατρὸς, ἣν ἠκύσαλέ μυ. Ὅτι Ἰωάννης
quidẽ baptizavit aquâ, vos autem baptizabimini in Spiritu ſancto nó poſt multos hos
μὲ ἐβάπτισεν ὕδαλι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι ἁγίῳ ὲ μὲ πολλὰς ταύτας
dies. Qui autẽ igitur convenientes interrogabãt eum, dicentes͞ Domine, ſi in tempore
ἡμέρας. Οἱ μὲ οὖν ςυνελθόντες (γ)ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγονλες, Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ 6
hoc reſtituis regnum Iſraeli? Dixit autẽ ad eos; Non veſtrũ eſt
τύτῳ ἀποκθιςάνεις τ βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; Εἶπε δ πρὸς αὐτὺς, Οὐχ ὑμῶν ἔς 7
nõſſe tempora vel opportunitates, quæ Pater poſuit in propria auctoritate: Sed accipietis
χρόνυς ἢ καιρὺς, ὧν ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξυσίᾳ· Ἀλλὰ λήψεσθε 8
virtutem ſupvenientis ſancti Spiritûs in vos: & eritis mihi teſtes inque Hie-
δύναμιν ἐπελθόντος τ ἁγίυ Πνεύματ☉ ἐφ' ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθέ (δ)μοι μάρτυρες ἔν τε Ἰε-
ruſalem, & in omni Judæa & Samaria, & uſque ad ultimũ terræ. Et hæc di-
ρυσαλὴμ (ε)καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ, καὶ ἕως ἐσχάτυ τ γῆς. Καὶ ταῦτα εἰ- 9
cens, videntibus illis elevatus eſt, & nubes ſuſcepit eum ab oculis eorum.
πὼν, βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τ ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

(†) MS. A. Titulus abſcinditur. Κεφ. α'. (α) τεσσεράκοντα (β) αὐτοῖς παρήγγειλεν, (γ) ἠρώτων (δ) μου (ε) καὶ πάσῃ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

LIBER ACTUUM, HOC EST, Hiſtoriæ Apoſtolorum beatorum, collectus à Sancto Domino meo Lucâ Evangeliſtâ.

Aſcenſionis Domini noſtri. 1.

CAPUT. I.

1 Primum librum ſcripſi, ô Theophile, de his omnibus, quæ cœpit Dominus noſter Jeſus Meſſia facere & docere: Uſque ad diem illum quo ſublatus eſt, poſtquam cohortatus eſſet Apoſtolos illos
2 quos elegit per Spiritum ſanctitatis. Quibus inſuper oſtendit ſeipſum viventem
3

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

ACTUS APOSTOLORUM.

CAPUT. I.

1 PRimum quidem sermonem feci de omnibus, ô Theophile, quæ cœpit Jesus fa-
2 cere, & docere, Usque in diem, quâ præcipiens Apostolis per Spiritum sanctum,
3 quos elegit, assumptus est: Quibus & præbuit se ipsum vivum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta apparens eis, & loquens de regno
4 Dei. Et convescens, præcepit eis ab Ierosolymis ne discederent, sed expectarent
5 promissionem Patris, quam audistis (inquit) per os meum: Quia Joannes quidem baptizavit aquâ, vos autem baptizabimini Spiritu sancto non post multos hos dies. Igitur qui convenerant, interrogabant eum, dicentes; Domi-6 ne, si in tempore hoc restitues regnum Israël? Dixit autem eis; Non est 7 vestrum nôsse tempora vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate: Sed accipietis virtutem supervenientis Spiritûs sancti in vos, & eritis mihi 8 testes in Jerusalem, & in omni Judæa, & Samaria, & usque ad ultimum terræ. Et cùm hæc dixisset, videntibus illis, elevatus est: & nubes suscepit 9 eum ab oculis eorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*بِسْمِ ٱلْآبِ وَٱلْٱبْنِ وَٱلرُّوحِ ٱلْقُدُسِ ٱلٰاهٍ وَاحِدٍ *

IN NOMINE PATRIS, ET FILII, ET SPIRITUS Sanctitatis, Dei unius.

*فَاتِحَةُ كِتَابِ أَعْمَالِ ٱلرُّسُلِ ٱلْأَطْهَارِ * صَلَوَاتُهُمْ تَكُونُ مَعَنَا آمِينَ *

Initium libri Actuum Apostolorum purorum, quorum preces adsint nobis. Amen.

*ٱلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ *

CAPUT I.

*قِرَاءَةٌ يَوْمِ ٱلْأَحَدِ ٱلْمُقَدَّسِ أَعْنِي ٱلْفِصْحِ ٱلْمَجِيدِ *

Legendum die dominicæ sacratissimæ, nempe Paschatis glorioſi.

1 *أَمَّا ٱلْقَوْلُ ٱلْأَوَّلُ يَا تَاوفِيلُسُ فَدَسَائِسُهُ فِي جَمِيعِ ٱلْأُمُورِ ٱلَّتِي ٱبْتَدَاءَ يَسُوعُ يَعْمَلُهَا وَيُعَلِّمُ بِهَا *

EQuidem sermonem primum, O Theophile, conscripsi de rebus omnibus quas cœpit Jesus facere & docere, usque ad diem quâ præcepit per Spiritum Sanctitatis Apostolis quos elegerat, & ascendit in altum se ferens: Quibus exhibuit seipsum, post passionem suam, vivum argumentis certis permultis, eumque viderunt sibi manifestum spatio quadraginta dierum, & sermones habentem de regno Dei. Cúmque se collegisset cum eis, præcepit eis ne discederent ab Hierusalem, sed expectarent promissum Patris, quod audistis ex me. Nam Johannes baptizavit aquâ, vos autem baptizabimini Spiritu sancto non post multos ab his dies. Illi ergò accedentes ad eum, interrogaverunt eum, dicentes; O Domine, num in hoc tempore restituetur regnum Israëli? Ait illis; Non pertinet ad vos nôsse annos aut tempora, quorum cognitionem posuit Pater in potestate sua. Verùm accipietis robur per adventum Spiritûs sanctitatis ad vos, & eritis mihi testes in Jerusalem, & in universa regione Judææ, & Samariâ, imò ad extremum terræ.

1 2 3 4 5 6 7 8

Hactenus pro die Paschatis.
Pro Ascensione.

*إِلَى ٱلْيَوْمِ ٱلَّذِي وَصَّى فِيهِ بِٱلرُّوحِ ٱلْقُدُسِ تَلَامِيذَهُ ٱلَّذِينَ ٱصْطَفَاهُمْ وَصَعِدَ مُرْتَفِعًا * 2

*ٱلَّذِينَ أَقَامَ لَهُمْ نَفْسَهُ بَعْدَ تَأَلُّمِهِ حَيًّا بِعَلَامَاتٍ مُحَقَّقَةٍ كَثِيرَةٍ *شَاهَدُوهُ طَاهِرًا لَهُمْ مُدَّةَ أَرْبَعِينَ 3

*يَوْمًا * وَقَايِلًا أَقْوَالًا عَنْ مُلْكِ ٱللهِ * وَفِي ٱجْتِمَاعِهِ مَعَهُمْ وَصَّاهُمْ أَلَّا يَبْرَحُوا مِنْ أُورُشَلِيمَ * لَكِنْ 4

يَنْتَظِرُونَ مَوْعِدَ ٱلْآبِ ٱلَّذِي سَمِعْتُمُوهُ مِنِّي * إِنَّ يُوحَنَّا عَمَّدَ بِٱلْمَاءِ * وَأَنْتُمْ سَتَعْتَمِدُونَ بِٱلرُّوحِ 5

ٱلْقُدُسِ لَا بَعْدَ أَيَّامٍ كَثِيرَةٍ مِنْ هٰذِهِ * وَإِنَّهُمْ تَقَدَّمُوا إِلَيْهِ فَسَأَلُوهُ قَايِلِينَ يَا رَبُّ أَفِي هٰذَا ٱلْوَقْتِ 6

يَرُدُّ ٱلْمُلْكَ إِلَى إِسْرَايِيلَ * فَقَالَ لَهُمْ لَيْسَ يَخُصُّ إِلَيْكُمْ أَنْ تَعْرِفُوا ٱلسِّنِينَ أَوِ ٱلْأَوْقَاتَ ٱلَّتِي جَعَلَ 7

ٱلْآبُ مَعْرِفَتَهَا فِي سُلْطَانِهِ * لٰكِنَّكُمْ سَتَأْخُذُونَ قُوَّةَ بُرُودِ ٱلرُّوحِ ٱلْقُدُسِ إِلَيْكُمْ * وَتَكُونُونَ 8

شُهُودًا لِي فِي أُورُشَلِيمَ * وَفِي كَافَّةِ بَلَدِ ٱلْيَهُودِيَّةِ وَٱلسَّامِرَةِ * وَإِلَى مُنْتَهَى ٱلْأَرْضِ *

*ثُمَّ يَوْمُ ٱلْفِصْحِ * *لِلصُّعُودِ *

Et cùm dixisset hæc, sublatus est ab eis, dum ipsi aspicerent in eum: & suscepit eum nubes ab oculis eorum.

*وَإِذْ قَالَ هٰذِهِ ٱرْتَفَعَ عَنْهُمْ وَهُمْ نَاظِرُونَ إِلَيْهِ * وَقَبَّلَتْهُ سَحَابَةٌ مِنْ أَمَامِ أَعْيُنِهِمْ * 9

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ግብረ:ልሉካኒ: ወዝነቱ:ውእቱ:ዜና:ሐዋርያት: ንጹሐን:ጸሎቶሙ :
ትብሐጽነ: ለኵልነ: ሕዝበ: ክርስትያን: ለሜን:::

ACTUS APOSTOLORUM.
Gesta Ministrorum, i. e. Historia Apostolorum sanctorum: preces eorum proficiant nobis omnibus populo Christiano, Amen.

1 ወ ቀደሜ :መጽሐፍ:ጸሐፍኩ:ለቴዎፍለ:ዘለሐዘ: እግዚእነ:ኢየሱስ: ክር ስቶስ:ይንግር:
2 ወይመሀር::: እስከ:ዕለት:እንተ:ባቱ:ዐርገ:ለዚዘ:ለሐዋርያቲሁ:ለእለ:ሐረዮ:በመን
3 ፈስ:ቅዱስ::: እሉ:እሙንቱ:እለ:ለርለዮ:ርእሶ:ሕያው:ወእመድኅረ:ሞተ:በትለመ
ርት:ብዙኀ:እንዘ:ያስተርእዮ: በእርብዓ: ዕለት: እንዘ: ይመዕደው: በቃለ: ወይዜንመ
4 ው:ወይነግሮ:መንግሠተ:እግዚአብሔር:::ወእንዘ:ይመስክ:መስሀየው:ለዘዞ:ኢ
ይኅሉ: እመኢየ ፈሰሌመ:ለለ:ይጽንሑ:ተስፋሁ:ለለብ:ዘሰማዕክው:ይቤ:ለመእፈየ:::
5 እስመ:ዮሐንስ:ለጥመቀ:በማይ: ወእንትሙሰ:ታጠመቁ: በመንፈስ:ቅዱስ:: እንከ:ሳይጠ:
6 መዋዕል: ዘሊኮነ:ርሑቅ::: ወእንዘ:ጉቡእን: ተስእልዎ:ወይቤልዎ፣ እግዚኦ: በዝኑ:መ
7 ዋዕል:ታቀውመ:መንግሠተ: ለደቂቀ: እስራኤል:::: ወለወ ሠለው: ወይቤሎ:ኢኮነ:
8 ለክሙ: እእመሮ:መዋዕለ:ወለዝማነ: ዘሠርዐ:እቡየ: በመኵናቱ: በሕቲቱ:::: ለሰ:
ሰብ:ይወርድ: ለዕቤክመ:መንፈስ: ቅዱስ: ትንሥኡ: ኀይለ: ወትከውኑኒ: ሰማዕትየ: በኢየ
9 ሩስሌም: ወበኵሉ:ይሁደ: ወሰማርያ: ወበኵሉ:ለጽናፈ: ምድር::: ወዘንተ: እንዘ:ይ
ብሉው: ተለዐለ: ወነሠአቶ: ደመና: ወዐረገ: ሰማይ : ወእንዘ: ይኔጽሩ: ኀቤሁ:ተሰወረ:
እመለዕይንቲሆሙ:::

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

(postquam passus est) signis quamplurimis per dies quadraginta, dum appareret eis, & differeret de regno Dei. Quúmque comedisset cum eis panem, præcepit eis ne ab Ierusalem discederent, sed expectarent promissum illud Patris, quod *inquit* audîstis ex me. Quoniam Johannes baptizavit aquâ: vos autem baptizabimini in Spiritu sanctitatis non multis pòst diebus. Illi autem quum congregati essent, interrogârunt ipsum, ac dicunt ei; Domine noster, num hoc tempore restitues regnum Israeli? Ait illis ipse; Hoc quidem non est vestrum, nôsse tempus aut tempora illa quæ Pater posuit in potestate suâ ipse. Sed quum venerit super vos Spiritus sanctitatis, recipietis virtutem, & eritis mihi testes in Jerusalem, & in tota Judæa, ac etiam inter Samaritanos, & usque ad fines terræ. Quúmque hæc dixisset, dum ipsi aspicerent eum, sublatus est, nubésque excepit eum, & opertus est ab oculis eorum.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Α'.

Et ut attendentes erant in cœlum, *eunte eo*, & ecce viri
10 Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες
duo astiterunt *eis in vestitu albo*. Qui & dixerunt; Viri
11 δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς (ζ) ἐν ἐσθῆτι λευκῇ. Οἳ καὶ (η) εἶπον, Ἄνδρες
Galilæi, quid statis aspicientes in cœlum? hic Jesus rece-
Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀνα-
ptus à vobis in cœlum, sic veniet quemadmodùm vidistis eum
φθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν
euntem in cœlum. Tunc reversi sunt *in Hierusalem* à monte vo-
12 πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ κα-
cato Oliveti, qui est *propè* Hierusalem, Sabbati habens iter. Et cùm
13 λουμένου Ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἰερουσαλὴμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν. Καὶ ὅτε
introissent, ascenderunt in cœnaculum, ubi *erant manentes* Petrus
εἰσῆλθον, (θ) ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον, ὅπου ἦσαν καταμένοντες ὅ, τε Πέτρος
& Jacobus, & Joannes, & Andreas, Philippus & Thomas, Bartholomæus
(ι) καὶ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος
& Matthæus, Jacobus Alphæi & Simon Zelotes, & Judas Jacobi:
καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἁλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτὴς, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου.
Hi omnes erant perseverantes *concorditer* oratione & *deprecatione*,
14 Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ (κ) προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει,
cum mulieribus, & Mariâ matre Jesu, & *cum* fratribus ejus.
σὺν γυναιξὶ, καὶ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, (λ) καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.
Et in diebus illis exurgens Petrus in medio *discipulorum*, dixit;
15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ (μ) τῶν μαθητῶν, εἶπεν,
(erátque turba *nominum in idipsum*, *quasi* centum viginti,) Viri fratres,
16 (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τοαὐτὸ, (ν) ὡσεὶ ἑκατὸν εἴκοσιν,) Ἄνδρες ἀδελφοὶ,
oportet impleri Scripturam *hanc*, quam prædixit Spiritus sanctus per
ἔδει πληρωθῆναι τὴν (ξ) γραφὴν ταύτην, ἣν προεῖπε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ
os David, de Juda *illo facto duce viæ comprehendentibus* Jesum,
στόματος Δαβὶδ, περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι (ο) τὸν Ἰησοῦν,
Quia adnumeratus erat *cum* nobis, & sortitus est sortem ministerii hujus.
17 Ὅτι κατηριθμημένος ἦν (π) σὺν ἡμῖν, καὶ ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης.
Hic quidem *igitur acquisivit* agrum de mercede *injustitiæ*, & *præceps factus*
Οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον (ρ) ὁμοῦ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος
18 crepuit medius: & *ef*-fusa sunt omnia viscera ejus. Et notum
ἐλάκησε μέσος, καὶ (σ) ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. Καὶ γνωστὸν
19 factum est omnibus habitantibus Hierusalem: ita ut *vocari agrum illum*
ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο
proprio idiomate eorum, Haceldama, hoc est, Ager sanguinis. Scriptum est
τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν, (τ) Ἀκελδαμὰ, τοῦτέστι, Χωρίον αἵματος. Γέγραπται
20 enim in libro Psalmorum; Fiat commoratio *ejus* deserta, & non sit *habitans*
γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν
in ea: Et, Episcopatum ejus accipiat alter. Oportet ergò *convenientium*
ἐν αὐτῇ· καὶ, Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ (υ) λάβοι ἕτερος. Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων
21 *nobis virorum* in omni tempore, *in* quo intravit & exivit *ad* nos Dominus
ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ (φ) χρόνῳ, ἐν ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ Κύριος
Jesus, Incipiens à baptismate Joannis usqueàd diem quâ *receptus* est
Ἰησοῦς, Ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου (χ) ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη
22 à nobis, testem resurrectionis ejus fieri *cum nobis* unum *horum*. Et
ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ (ψ) γενέσθαι σὺν ἡμῖν ἕνα τούτων. Καὶ
23 statuerũt duos, Joseph *vocatum Barsabam*, qui cognominatus est Justus & Matthiam.
ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον (ω) Βαρσαββᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Ματθίαν.

MS. A. (ζ) ἐν ἀἰθήσεσι λευκαῖς. (η) εἶπαν, (θ) εἰς τὸ ὑπερῷον ἀνέβησ, (ι) καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἰάκωβος, (κ) προσευχῇ, σὺν γυναιξὶ, (λ) καὶ τοῖς (μ) τῶν ἀδελφῶν, εἶπεν, (ν) ὡσεὶ (ξ) γραφὴν, ἣν (ο) Ἰησοῦν, (π) ἐν ἡμῖν, (ρ) ὁμ μισθῦ (σ) ἐξεχύθη τὰ (τ) Ἀχελδαμὰχ, (υ) λαβέτω (φ) χρόνῳ, ᾧ (χ) ἄχρι τῆς (ψ) σὺν ἡμῖν γενέσθαι (ω) Βαρσαββᾶν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 .ەەلمحم ەەو ەحمحمل ەحم ەەو ەزلا .ەەل * ەحم ەنمنم ەەو ەحمحمل ەحم ەەو ەزلا .ەەل * Et quum suspicerent in cœlum eo profi-
11 ەحتحمحمل ەمحمل .ەحتكل .ەحم ەحمحمل ەنمنم .ەحم ەحمحمل ەنمنم ciscente, inventi sunt duo viri ipsis astan-
ەحمحمل ەنمنم ەحم ەحمحمل ەنمنم .ەحم ەحمحمل ەنمنم .ەحم ەحمحمل tes cum vestimentis albis. Et dicunt eis,
ەحمحمل. ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل Viri Galilæi, quid statis & suspicitis in
12 .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم * cœlum? hic Jesus qui elevatus est à vo-
ەحمحمل. ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل bis in cœlum, ita veniet ut eum vidistis
13 .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم * scandentem cœlum. Postea verò reversi
ەحمحمل. ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل sunt in Jerusalem à monte qui vocatur Locus
ەحمحمل. ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل olivarum, qui est ad latus Jerusalem, &
14 .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم * ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل distat ab ea circiter septem stadiis. Et
ەحمحمل. ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل postquam introissent, ascenderunt in cœna-
culum illud, in quo erant Petrus, & Jo-
hannes, & Jacobus & Andreas, & Phi-
lippus, & Thoma, & Matthæus, & Bar-
tholomæus, & Jacobus filius Halphæi, & 14
Simon Zelotes, & Juda filius Jacobi. Hi
omnes perdurabant in oratione animo com-
muni, cum mulieribus, & cum Maria ma-
tre Jesu, & cum fratribus ipsius.

Ad oblationem feriæ V. secretorum. 2.

15 .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم * ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم Porrò in diebus illis assurgens Simeon
16 .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم * Petra in medio discipulorum (erat autem
ەحمحمل. ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل illic cœtus hominum quasi centum & vi-
17 .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم * ginti) dixit; Viri fratres nostri, æquum 16
ەحمحمل. ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل erat impleri Scripturam illam quam prædixit
18 .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم * ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل Spiritus sanctitatis per os David, de Juda
ەحمحمل. ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل illo qui fuit dux iis qui comprehenderunt
19 .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم * ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل Jesum. Quia annumerabatur nobiscum, 17
ەحمحمل. ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل habuerátque sortem in hoc ministerio. Is 18
20 .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم * ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل est qui acquisivit sibi fundum ex mercede
ەحمحمل. ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل sceleris: & cecidit in faciem suam humi,
21 .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم * ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل & crepuit per medium sui, & effusa sunt
ەحمحمل. ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل omnia viscera ejus. Idque innotuit omni- 19
22 .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم * ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل bus habitantibus in Jerusalem, atque ita
ەحمحمل. ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل fundus ille vocatus est linguâ regionis, Ha-
23 .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم * ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل kal-demo, cujus expositio est, Ager san-
ەحمحمل. ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل .ەحم ەحمحمل ەحم ەحمحمل guinis. Scriptum est enim in libro Psal- 20
morum; Habitaculum ejus fiat desertum,
& incola non sit in eo: Et, Ministerium
ejus accipiat alius. Oportet igitur unum 21
ex his viris qui fuerunt nobiscum per to-
tum hoc tempus quo introiit exiitque co-
ram nobis (*versatus est nobiscum*) Do-
minus noster Jesus, Quo exorsus est à ba- 22
ptismate Johannis ad hunc usque diem quo
elevatus est à nobis, fieri nobiscum testem
resurrectionis ejus. Statuerunt itaque duos, 23
Josephum, qui vocabatur Bar-Saba, qui co-
gnominatus est Justus, & Mathiam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወርእይዎሙ : ክልሌቱ : ዕደው : ወቆሙ : ላዕሌሆሙ : ወይለብሱ : መብረቀ፡=፡
11 ወይቤልዎሙ : ለንትሙ : ሰብእ : ገሊላ : ምንተኑ : ቆመክሙ : ትረእዩ : ዝውእቱ : ዘ
የሱስ : ዘዐርገ : ውስተ : ሰማይ : እመሓቤክሙ :: ወከማሁ : ካዕበ : ይመጽእ : በ
12 ከመ : ርኢክሙዎ : ወየዐርግ : ሰማይ፡፡=፡ ወእሙዝ : ተሰወጡ : ሊየሩሰሌም :
እመደብረ : ዘይት : ዘእቱት : እመሊየሩሰሌም : መጠነ : ሶርቖጸ : ብእሲ : እ
13 ንተ : ይእቲ : ምንባደ : ቀደጫት : ሰንበት፡=፡ ወበጺሖሙ : መሕደሮሙ : ኀበ :
ይነብሩ : ዐርጉ : ጴጥሮስ : ወዮሐንስ : ወያዕቆብ : ወእንድርያስ : ወፊልጶስ : ወ
ቶማስ : ወጣቴዎስ : ወበርተሎሜዎስ : ወስምዖን : ቀናሊ : ወያዕቆብ : ወልደ : እል
ፍዮስ : ወይሁደ : ወልደ : ያዕቆብ፡=፡

Et viderunt duos homines, & fleterunt supra eos, & vestiti erant sanguine. 10
Et dixerunt iis; Vos viri Galilææ, quid statis aspicientes? hic est Jesus, 11
qui ascendit in cœlum à vobis, & sic iterùm veniet, quemadmodum vidistis
eum, & ascendit in cœlum. Et tunc reversi sunt in Hierusalem, à monte 12
Olivarum, qui remotus est ab Hierusalem spatio cursûs viri, quod est iter pri-
mi sabbati. Et quum pervenissent adcœnaculum eorum ubi manebant, ascen- 13
derunt Petrus & Johannes, & Jacobus & Andreas, & Philippus & Tho-
mas, & Matheus & Bartholomæus, & Simon Zelotes, & Jacobus filius
Alphæi, & Judas filius Jacobi.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

10 Cúmque intuerentur in cœlum euntem illum, ecce duo viri astiterunt juxta
11 illos in vestibus albis, Qui & dixerunt; Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cœlum? Hic Jesus, qui assumptus est à vobis in cœlum, sic veniet,
12 quemadmodùm vidistis eum euntem in cœlum. Tunc reversi sunt Jerosolymam, à monte qui vocatur Oliveti, qui est juxta Jerusalem, sabbati habens
13 iter. Et cùm introissent in cœnaculum, ascenderunt ubi manebant Petrus & Joannes, Jacobus & Andreas, Philippus & Thomas, Bartholomæus &
14 Matthæus, Jacobus Alphæi, & Simon Zelotes, & Judas Jacobi. Hi omnes erant perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus, & Mariâ
15 matre Jesu, & fratribus ejus. In diebus illis exurgens Petrus in medio fra-
16 trum, dixit, (erat autem turba hominum simul, ferè centum viginti:) Viri fratres, oportet impleri Scripturam, quam prædixit Spiritus sanctus per os David de Juda, qui fuit dux eorum, qui comprehenderunt Jesum: Qui 17
connumeratus erat in nobis, & sortitus est sortem ministerii hujus. Et hic 18
quidem possedit agrum de mercede iniquitatis, & suspensus crepuit medius:
& diffusa sunt omnia viscera ejus. Et notum factum est omnibus habitanti- 19
bus Jerusalem, ita ut appellaretur ager ille, linguâ eorum, Haceldama,
hoc est, Ager sanguinis. Scriptum est enim in libro Psalmorum; Fiat commoratio 20
eorum deserta, & non sit qui inhabitet in ea: &, Episcopatum ejus accipiat
alter. Oportet ergò ex his viris, qui nobiscum sunt congregati in omni 21
tempore, quo intravit & exivit inter nos Dominus Jesus, Incipiens à ba- 22
ptismate Joannis usque in diem quâ assumptus est à nobis, testem resurrectionis ejus nobiscum fieri unum ex istis. Et statuerunt duos, Joseph, qui vocabatur Barsabas, qui cognominatus est Justus; & Mathiam. 23

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 11 * وبينما هم ينظرون في انطلاقه الي السماء * اذا هم برجلين قد وقفا بهم بحلة بيضا * فقالا لهم
ايها الرجال الجليليون لم قد وقفتم ناظرون الي السماء * هذا يسوع الصاعد عنكم الي السماء
سيجي هكذا بنظير الحال الذي عاينتموه به ذاهبا الي السماء *

Dúmque ipsi attentè considerarent abscessum ejus in cœlum, ecce viri duo 10
astiterunt eis in syndone candida, Et 11
dixerunt eis; O viri Galilæi, cur statis intuentes in cœlum? hic Jesus ascendens à vobis in cœlum, sic veniet, eodem modo quo vidistis eum euntem in cœlum.

Lectio diei secundæ infra Pascha.

* قراءة يوم الاثنين ثاني الفصح *

12 * فعادوا حينيذ الي اورشليم من الجبل الملقب بجبل الزيتون الذي هو مصاقب اورشليم
مسافة طريق السبت * ثم * * وحين دخلوها صعدوا الي العرفة التي كانوا بها مقيمين
13 بطرس * ويعقوب * ويوحنا * واندراوس * فيلبس * وتوما * برثلماوس * ومتي * يعقوب بن الفاوس *
وسمعن الغيور * ويهودا ابن يعقوب * هولاء كلهم كانوا مثابرين اجمعين على الصلاة
14 والابتهال * مع النساء ومريم ام ايسوع واخوته معهم * ب * * وفي تلك الايام قام بطرس
15 في وسط التلاميذ * وكان هناك جمع اسماوهم وعرائيهم منفقة على هذا المعتقد نفسه *
نحو مائة وعشرين * فقال * ايها الرجال يا اخوتي قد كان يجب ان يتم هذا الكتاب
16 الذي قاله قدما الروح القدوس بفم داود * من اجل يهودا الصاير مرشدا للذين قبضوا
17 18 على يسوع * لانه كان معدودا * وحصل له حظ في هذه الخدمة * هذا اذا اقتني صنيعة
من اجر الظلم * وسقط طريحا على وجهه * وانسق من وسطه وانسكبت احشاءه كلها *
19 * وصار خبر معروفا عند جميع قاطني اورشليم * حتي ان تلك الصنيعة تلقب
بلغتهم حاكلدما الذي مترجمه حقل الدم * لان قد كتب في مصحف المزامير
20 لتصر مدينته قفرا * ولا يوجد من يسكنها * ورياسته ياخذها اخر * فيجب اذا ان
21 يختاروا احدا من الرجال المتصرفين معنا في كافة الزمان الذي دخل الينا فيه الرب
22 ايسوع وخرج * * اذ ابتدا من معمودية يوحنا الي اليوم الذي فيه ارتفع من عندنا
23 يكون شاهدا معنا بقيامته * ح * * واقام اثنين وهما يوسف الملقب ببرصافان الذي
كني يوسطس ومتياس *

Tunc igitur regressi sunt in Jeru- 12
salem de monte nuncupato Monte olivarum, proximo Jerosolymis spatio itineris sabbati. Hactenus.
Cumq; eâ ingressi essent, ascenderunt ad 13
cœnaculum, in quo morabantur Petrus, & Jacobus, & Joannes, & Andreas, Philippus, & Thoma, Bartholomæus, & Matthæus, Jacobus filius Alphæi, & Simon Zelotes, & Juda filius Jacobi. Hi omnes erant assi- 14
dui pariter in oratione & supplicatione, cum mulieribus, & Mariâ matre Jesu, ejusque fratribus cum ipsis.
Iis etiam diebus stetit Petrus in me- 15
dio discipulorum (erat autem ibi cœtus quorum nomina & voluntates consentiebant in hac eadem opinione, circiter centum viginti) & ait;
Heus viri, O fratres mei, oportebat 16
ut finem assequeretur hæc Scriptura quam protulit olim Spiritus sanctus per os David de Juda, qui fuit ductor eorum qui comprehenderunt Jesum. Erat enim inter nos annume- 17
ratus, habueràtque sortem in hoc ministerio. Is ergò possedit rus de 18
mercede iniquitatis: & cadens prostratus in faciem suam, crepuit medius, & effusa sunt viscera ejus universa. Factáque est fama ejus no- 19
ta apud omnes incolas Jerusalem, ita ut rus illud vocitetur illorum linguâ, Hacheldama, quod exponitur, Rus sanguinis. Fam enim scriptum est in 20
libro Psalmorum, Fiat urbs ejus deserta, & non reperiatur qui inhabitet eam, & principatum ejus obtineat alius. Oportet igitur ut eligatis 21
unum ex his viris qui nobiscum versati sunt toto tempore quo ingressus est ad nos Dominus Jesus & egressus, Quando cœpit à baptismo Jo- 22
annis usq; ad diem quo se elevavit à nobis, ut sit testis nobiscum resurrectionis ejus. Constituit ergò duos, nempè Joseph qui vocabatur Barsaphan, 23
qui cognominatus est, Justus; & Mathiam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 እሉ : ኵሎሙ : ይፀመዱ : ጸሎተ : ኅቡረ : ምስለ : ለኀስት : ወማርያም : እሙ : ለ
15 ኢየሱስ ወለኀዊሁኒ::=: ፀ ወውእቱ : ለሚረ : ተንስአ : ጴጥሮስ : ወቆመ : ማ
እከለ : ለኀዊሁ : ወይቤሎሙ : እንዘ : ሀለው : ህየ : ሰብእ : ወየአክሉ : ምእተ : ወዕ
16 ረሠራ::=: ስሙዑ : ለኀዊነ : ለማኑ : ሀሎ : ይብጸኅ : ቃለ : መጽሐፍ : ዘይቤ : በም
ንፈስ : ቅዱስ : በእንተ : ይሁደ : ዝውእቱ : ኮኖሙ : መርሐ : ለእለ : ላሐዝዎ : ለእግ
17 ዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ::=: እንዘ : ኀቡቅ : ምስሌነ : ወክፈሎ : ዘንተ : መልእክ
18 ት::=: ወእመዝ : ተሣየጠ : ዐፀደ : ወይኑ : በዐስበ : ዐመፃሁ : ወተነጽሐ : ውስተ :
19 ምድር : በገጹ : ወተሠጥቀ : ገቦሁ : ወተስዕወ : ኵሉ : ለማዕዋቲሁ::=: ወተስሙ
ዐ : ነገሩ : በኅበ : ኵሎሙ : እለ : ይነብሩ : ሊየሩሳሌም : ወተሰምየ : ዐፀደ : ዘተሣየ
ጣ : በዐሰብ : ሰመይመ : በነገሮሙ : ሐቅለ : ደመ : ገሪህት : ደመ : ብሂል::=:
20 በስሙ : ይብል : መጽሐፈ : መዝሙር : ለትኩን : ሀገሮሙ : በድወ : ወለልቦ : ዘይነብ
21 ር : ውስተ : ለብያቲሆሙ : ወሢመቶሂ : ይነሣእ :: በዕድ::=: እሉ : ዕደዉ : እለ : ኀ
በሩ : ምስሌነ : ዘንተ : ኵሉ : መዋዕል : ዘበለ : ወወፅአ : እመኔነ : እግዚእነ : ኢየሱ
22 ስ : ክርስቶስ::=: እመጥመቀተ : ዮሐንስ : እስከ : ዐርገ : እመኀቤነ :: ወይኩንነ :
23 ስመዐ : ተንሥአቱ : ዘይሄሉ:ምስሌነ: ለሐዱ : እመእሉ::=: ወለቀሙ : ክልኤቱ : ዮ
ሴፍ : ዘተሰምየ : በርናበስ : ወይብልዎ : ሊዮስጦስ : ወማትያን::=:

Hi omnes perseverabant in oratione simul cum mulieribus, & Mariâ matre 14
Jesu, & cum fratribus ejus. Et istâ die surrexit Petrus & stetit medio 15
fratrum suorum, & dixit iis (existentibus ibi populis qui constituebant personas centum & viginti,) Audite fratres nostri, verè oportet ut impleretur verbum 16
Scripturæ, quæ dixit in Spiritu sancto de Juda, (qui factus fuit dux comprehendentibus Dominum nostrum Jesum Christum,) Quum adnumeratus nobis- 17
cum & particeps hujus ministerii esset. Et tunc emit vineam, pro mercede 18
iniquitatis suæ, & projectus fuit in terram super faciem suam, & disruptum fuit latus ejus, & effusa sunt omnia viscera ejus. Et audita fuit fama 19
ejus apud omnes inhabitantes Hierusalem: & vocatum fuit prædium, quod emptum fuit mercede, vocant illud idiomate proprio, Hakla-dam, Agrum sanguinis, si interpreteris. Sicut dicit liber Psalmorum; Fiat civitas illorum so- 20
litaria, & nemo sit qui inhabitet in domibus suis: &, Ministerium ejus accipiat alter. Ex illis viris qui manserunt nobiscum totum tempus quo in- 21
travit & exivit à nobis Dominus noster Jesus Christus, A baptismate Johannis 22
usquequò ascendebat à nobis, etiam erit nobis testis resurrectionis ejus qui erit nobiscum, unus ex illis. Et statuerunt duos, Josephum qui vocatus fuit 23
Barnabas, & vocârunt eum Justum; & Mathiam.

Digitized by Google

Et orantes dixerunt; Tu, Domine, *cordium cognitor* omnium, ostende ex
24 Καὶ προσευξάμενοι (α) εἶπον, Σὺ Κύριε, καρδιογνῶστα πάντων, (β) ἀνάδειξον ἐκ
his duobus unum quem elegeris, Accipere *sortem* ministerii hujus & Apostolatûs,
25 τούτων τῶν δύο ἕνα ὃν ἐξελέξω, Λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς,
de quo *aberravit* Judas, *abire* in locum *proprium*. Et dederunt sortes
26 ἐξ ἧς παρέβη Ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον (γ) τὸν ἴδιον. Καὶ ἔδωκαν κλήρους
eorum, & cecidit sors super Matthiam; & *simul suffragiis electus* est cum undecim Apo-
(δ) αὐτῶν, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀπο-
stolis.
στόλων.

CAP. II. β'.

Et *in compleri* diem Pentecostes, erant omnes *unanimiter*
Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς, ἦσαν (α) ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν Γ'
in eodem. Et factus est repentè de cœlo sonus, tanquam *venti fistûs violenti*:
1 ἐπὶ τὸ αὐτό. Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας,
& replevit totam domum ubi erant sedentes. Et *visæ sunt* illis dispertitæ
2 καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι. Καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι
linguæ tanquam ignis; seditque supra *unumquemque* eorum: Et repleti sunt omnes
3 γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν· Καὶ ἐπλήσθησαν (β) ἅπαντες
Spiritu sancto, & cœperunt loqui *aliis* linguis, prout Spiritus dabat
4 Πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου
illis eloqui. Erant autem in Hierusalem habitantes Judæi, viri
(γ) αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι. Ἦσαν δὲ (δ) ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι ἄνδρες
religiosi *ab* omni *gente eorum qui* sub cœlo. Factâ autem voce hac,
5 εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης,
convenit multitudo, & confusa est, quoniam audiebat unusquisque *proprio idiomate*
6 συνῆλθε τὸ πλῆθος, καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουεν εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ
loquentes illos. Stupebant autem omnes & mirabantur, dicentes *ad invicem*;
λαλούντων αὐτῶν. Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον, (ε) λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, 7
Nonne ecce omnes isti sunt *loquentes* Galilæi? Et quomodò nos *audimus* unus-
Οὐκ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕ-
quisque *proprio idiomate nostro* in *quo* nati sumus? Parthi, & Medi, & *Elamitæ*, &
καστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν; Πάρθοι, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἐλαμῖται, καὶ 9
habitantes Mesopotamiam, Judæamque & Cappadociam, Ponturn & Asiam,
οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν,
Phrygiámque & Pamphyliam, Ægyptum, & partes Libyæ quæ *secundùm* Cyrenen: &
Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον, καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην· καὶ 10
advenæ Romani, Judæique & Proselyti, Cretes & Arabes: *audimus*
οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ Ἄραβες· ἀκούομεν 11
loquentes eos nostris linguis magnalia Dei. Stupebant autem
λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ. Ἐξίσταντο δὲ 12
omnes & *hæsitabant*, *alius* ad *alium* dicentes; Quidnam vult hoc esse?
πάντες καὶ (ζ) διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, (η) Τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι;
Alii autem *cavillantes* dicebant; Quia musto pleni sunt. Stans autem
Ἕτεροι δὲ (θ) χλευάζοντες ἔλεγον, Ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσί. Σταθεὶς δὲ 13
Petrus cum undecim, *sustulit* vocem suam, & locutus est eis; Viri 14
(ι) Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα, ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς, Ἄνδρες
Judæi, & *habitantes* Hierusalem universi, hoc vobis notum sit, &
Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ (κ) ἅπαντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ
auribus percipite verba mea. Non enim, sicut vos æstimatis, hi ebrii sunt:
ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. Οὐ γὰρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν· 15
(est enim hora tertia diei:)
(ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας·)

MS.A. (α) ἅπαν, (β) ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα, Λαβεῖν τὸν τόπον τῆς (γ) τῆς δίκαιον. (δ) αὐτοῖς, Κεφ. β'. MS.A. (α) πάντες ὁμοῦ ὑπῆρχον. (β) πάντες, (γ) ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς. (δ) εἰς (ε) λέγοντες, Οὐκ ἰδοὺ ἅπαντες (ζ) διεπορεύοντο, (η) Τί τοῦτο θέλει εἶναι; διαχλευάζοντες (ι) ὁ Πέτρος (κ) πάντες,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quumque orâssent, dixerunt; Tu Domine, 24
nôsti quod *latet* in cordibus omnium, ostende unum quem deligis ex his duobus, Ut 25
ipse accipiat sortem ministerii & Apostolatûs, à quo decessit Juda, ut abeat in locum
ipsius. Conjecerunt igitur sortes, & *sors* 26
contigit Mathiæ: proindè annumeratus est
cum undecim Apostolis.

Engonasi, positionéve genuum. 3.

CAP. II.

Porrò quum impleti essent dies Penteco- 1
stes, dum congregati essent omnes simul:
Extitit derepentè è cœlo sonus tanquam 2
venti vehementis, cóque repleta est tota do-
mus illa in qua sedebant. Et visæ sunt eis 3
linguæ quæ se dividebant instar ignis, sede-
rúntque super unumquemque eorum. Et 4
repleti sunt omnes Spiritu sanctitatis, cœ-
perúntque loqui singulis linguis, prout Spi-
ritus dederat eis eloqui. Erant autem viri
quidam commorantes in Jerusalem, timentes
Deum, Judæi ex omnibus gentibus quæ sub
cœlo sunt. Quúmque extitisset sonitus ille, 6
convênit totus populus, & commotus est
quòd audiret unusquisque ex eis propriâ suâ
linguâ eos loquentes. Percellebantur omnes 7
ac mirabantur, dicentes alius ad alium; Hi
omnes qui loquuntur, nónne Galilæi sunt?
Quomodo nos audimus singuli linguam no- 8
bis nativam? Parthi, Medi, & Elanzi, & 9
qui habitamus inter fluvios, (*Mesopotami-
am,*) Judæi, & Cappadoces, nec non ex re-
gione Ponti, & Asiæ: Et ex regione Phry- 10
giæ, & Pamphyliæ, & Ægypti, partibúsque
Libyæ quæ sunt prope Cyrenen, & ii qui à
Roma venerunt: Judæi & proselyti: Cre- 11
tenses denique & Arabes, ecce audimus eos
loquentes linguis nostris miranda Dei faci-
nora. Admirabantur autem omnes & ob- 12
stupescebant, dicentes alius ad alium; Quid
hoc rei est? Alii verò irridebant eos, di- 13
centes; Isti mustum biberunt, & inebriati
sunt. Posteà verò stans Simon Petra cum 14
undecim Apostolis, extulit vocem suam, &
ait illis; Viri Judæi, omnésque qui habita-
tis in Jerusalem, hoc vobis notum esto, &
auscultate sermones meos. Non enim ut 15
vos putatis, isti ebrii sunt, quum ecce ad-
huc sit hora tertia.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ወጸለዩ : ወይቤሉ : አንተ : እግዚኦ : ሜአምረ : ልብ : አርሊ : አሐዱ : እመአሉ : ከ *Et orárunt & dixerunt; tu Domine, Cognitor cordis, commonstra unum ex his* 24
25 ልሌቱ : ዘሐረይከ፡=፡ ዘይነሥእ : ለመልእክተ : ዘቲ : ሢመት : ሐዋርያት : ወሀደሳ : *duobus quem elegisti, Qui accipiat officium hujus ministerii Apostolorum :* 25
26 ለይሁደ : ይሖር : ብሔሮ፡=፡ ወለስተዓፀውዎሙ : ወበጽሐ : ዕፃ : ዲበ : ማትያስ : ወ *& dimiserunt Judam ut abiret in locum suum. Et sortes dederunt iis, &* 26
ተኖለቆ : መስለ : ዐሠርቱ : ወአሐዱ : ሐዋርያት፡፡=፡ *cecidit sors super Mathiam, & connumeratus fuit cum undecim Apostolis.*

ϐ ϛ
በበዓለ : ሃ : ሖንበብ :

CAP. II.

Pro festo Pentecostes lectio.

1 ወአመ : ተፈጸመ : መዋዕለ : ጰንጠቆስቴ : እንዘ : ሀለው : ኵሎሙ : ሓቡረ : *Et quum completus dies Pentecostes, existentibus omnibus iis simul eo-* 1
አሐተኒ፡=፡ *demque loco:*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

24 Et orantes dixerunt; Tu, Domine, qui corda nôsti omnium, ostende, quem elege-
25 ris ex his duobus unum, Accipere locum ministerii hujus, & Apostolatûs, de quo
26 prævaricatus est Judas, ut abiret in locum suum. Et dederunt sortes eis, & ce-
cidit sors super Mathiam, & annumeratus est cum undecim Apostolis.

CAP. II.

1 Et cùm complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco:
2 Et factus est repentè de cœlo sonus, tanquam advenientis spiritûs vehementis,
3 & replevit totam domum ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis dispertitæ lin-
4 guæ tanquam ignis, sedítque supra singulos eorum: Et repleti sunt omnes Spiri-
tu sancto, & cœperunt loqui variis linguis, prout Spiritus sanctus dabat elo-
5 qui illis. Erant autem in Jerusalem habitantes Judæi, viri religiosi ex omni
6 natione quæ sub cœlo est. Factâ autem hac voce, convenit multitudo, & men-
te confusa est, quoniam audiebat unusquisque linguâ suâ illos loquentes. Stu- 7
pebant autem omnes, & mirabantur, dicentes; Nónne ecce omnes isti, qui lo-
quuntur, Galilæi sunt, Et quomodò nos audivimus unusquisque linguam no- 8
stram, in qua nati sumus? Parthi, & Medi, & Ælamitæ, & qui habitant Me- 9
sopotamiam, Judæam, & Cappadociam, Pontum, & Asiam, Phrygiam, & 10
Pamphyliam, Ægyptum, & partes Libyæ, quæ est circa Cyrenen, & advenæ
Romani, Judæi quoque, & Proselyti, Cretes, & Arabes: audivimus eos loquen- 11
tes nostris linguis magnalia Dei. Stupebant autem omnes, & mirabantur ad 12
invicèm, dicentes; Quidnam vult hoc esse? Alii autem irridentes dicebant; 13
Quia musto pleni sunt isti. Stans autem Petrus cum undecim, levavit vocem 14
suam, & locutus est eis; Viri Judæi, & qui habitatis Jerusalem universi, hoc vo-
bis notum sit, & auribus percipite verba mea. Non enim, sicut vos æstimatis, 15
hi ebrii sunt, cùm sit hora diei tertia:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * وَاِذْ صَلَّوْا قَالُوْا اَيُّهَا الرَّبُّ الْعَارِفُ قُلُوْبَ الْكُلِّ * اَنْتَ اَوْضِحْ مِنْ كِتَابِكَ مِنْ هٰذَيْنِ الْاِثْنَيْنِ *

Cúmque orássent, dixerunt; O Domine cognoscens corda omnium, tu declara utrum eligas ex his duobus, 24

25 * وَاحِدًا يَاْخُذُ حَظَّ هٰذِهِ الْخِدْمَةِ وَالرِّسَالَةِ الَّتِي خَلَّفَهَا يَهُوْدَا وَذَاهَبَ مِنْهَا لِيَذْهَبَ اِلَى مَوْضِعِهِ *

Unum qui accipiat sortem hujus ministerii & apostolatûs quem reliquit Juda, & quo frustratus est, ut abeat in locum ejus. 25

26 * وَاَقْرَعُوْا * فَوَقَعَ الْاِقْتِرَاعُ عَلَى مَتِيَّا * وَحُسِبَ مَعَ الْاَحَدِ عَشَرَ رَسُوْلًا *

Sortibus itaque datis, cecidit sors super Matthiam, & annumeratus est cum undecim Apostolis. 26

* ثُمَّ يَوْمُ الْاِثْنَيْنِ * يُقْرَاُ يَوْمُ الْعَنْصَرَةِ * ٥ * الْفَصْلُ الثَّانِي *

Hactenus dies secundus.

Legendum die Pentecostes.

1 * وَفِي تَمَامِ يَوْمِ الْعَنْصَرَةِ الْخَمْسِيْنَ كَانُوْا كُلُّهُمْ جَمِيْعًا عَلَى مَاهِيَتِهِمْ * فَصَارَ بَغْتَةً مِنَ السَّمَاءِ
2 هَفِيفٌ كَاَنَّهُ وَارِدٌ مِنْ رِيَاحٍ عَاصِفٍ * وَمَلَاَ الْبَيْتَ كُلَّهُ الَّذِي كَانُوْا فِيْهِ جَالِسِيْنَ * وَظَهَرَتْ
3 لَهُمْ اَلْسُنٌ مَقْسُوْمَةٌ كَالنَّارِ * وَجَلَسَتْ عَلَى كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ * وَامْتَلَاُوْا كُلُّهُمْ مِنَ الرُّوْحِ
4 الْقُدُسِ * وَطَفِقُوْا يَتَكَلَّمُوْنَ بِلُغَاتٍ اُخَرَ كَمَا مَكَّنَهُمُ الرُّوْحُ اَنْ يَنْطِقُوْا * وَكَانَ فِي اُوْرَشَلِيْمَ
5 يَهُوْدًا سَاكِنِيْنَ رِجَالًا وَرِعْيَنَ * مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ مِنَ الْاُمَمِ الَّتِي تَحْتَ السَّمَاءِ * فَلَمَّا صَارَ هٰذَا
6 الصَّوْتُ تَبَادَرَ اَكْثَرُهُمْ يَتَقَاطَرُوْنَ مَعًا * لِاَنَّ كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ كَانَ يَسْمَعُهُمْ يَتَكَلَّمُوْنَ بِلُغَتِهِ *
7 * فَذَهِلُوْا وَتَعَجَّبُوْا قَائِلِيْنَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ * اَلَيْسَ هٰؤُلَاءِ الْمُتَكَلِّمُوْنَ كُلُّهُمْ جَلِيْلِيُّوْنَ * فَكَيْفَ
8 نَسْمَعُ نَحْنُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنَّا لُغَتَهُ الَّتِي وُلِدَ فِيْهَا * نَحْنُ الْعَجَمُ * وَالدَّيْلَمُ * وَاَهْلُ الْاَهْوَازِ *
9 وَالْقَاطِنُوْ الْجَزِيْرَةِ * بَلَدُ يَهُوْدَا * وَكَبَّادُوكِيَّا * وَالْبُنْطُسُ * وَاسِيَّا * وَاَفْرُوجِيَّا * وَبَنْفِيلِيَّا * مِصْرُ *
10 وَنَوَاحِي اَفْرِيقِيَةَ * الَّتِي كُورِينَا * وَالرُّوْمُ الْحَاضِرُوْنَ مِنْ رُوْمِيَةَ * وَالْيَهُوْدُ الْمُسْتَجِيْرُوْنَ *
11 الْاَفْرِيطَسِيُّوْنَ * وَالْعَرَبُ نَسْمَعُهُمْ يَتَكَلَّمُوْنَ بِلُغَاتِنَا عَظَائِمَ اللّٰهِ * ثُمَّ * فَاَنْذَهَلُوْا كُلُّهُمْ
12 وَتَحَيَّرُوْا * وَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ مَاذَا عَسَاهُ يَكُوْنُ هٰذَا * وَقَوْمٌ اٰخَرُوْنَ اَسْخَرُوْا بِهِمْ
13 وَقَالُوْا اِنَّ هٰؤُلَاءِ مَوْعُبُوْنَ سُلَافَةً *

Cúmque impletus esset dies Pentecostes, quinquagintæ scilicet dierum, erant omnes pariter juxta modum prædictum: Factusque est illico de cœlo 1
auræ sonitus quasi proveniens è ventis turbinis, & replevit domum universam in qua erant commorantes. Et apparuerunt eis linguæ dispertitæ sicut ignis, 2
sederúntque super singulos eorum. Et impleti sunt omnes Spiritu sanctitatis, & cœperunt loqui linguas alias, prout concesserat eis Spiritus ut proferrent. 3
Erant autem in Jerusalem Judæi degentes, viri religiosi ex omni natione gentium quæ sub cœlo sunt. Quum ergò factus fuisset prædictus sonitus, 4
accurrerunt complures eorum, simul confluentes: nam quilibet eorum audiebat eos loquentes linguam suam. Et attoniti mirabantur, dicentes alter ad 5
alterum; Nonne isti qui loquuntur, sunt omnes Galilæi? Quomodo ergò audimus nos, unusquisque nostrûm 6
linguam suam in qua natus est? Nostrûm inquam *Persarum, Parthorum, Medorum, & habitantium in insula,* 7
(Mesopotamia,) regione Judâ, & Cappadociâ, & Ponto, & Asiâ, Et Phrygiâ, & Pamphyliâ, Ægypto, & partibus Africæ, quæ est patria nostra: & 8
Romanorum qui adsunt ab urbe Roma, Et Judæorum huc *confugientium, Cretensium, & Arabum, audimus eos loquentes linguis nostris magnalia Dei.* 9
Hucusque. *Itaque obstupuerunt omnes & admirati sunt, dixitq; alter ad alterum,* 10
Quid fortassis est hoc? Homines autem alii deriserunt eos, ac dixerunt; Sanè isti sunt musto temulenti. 11
12
13

Die tertiâ infra Pascha.

14 * وَقَامَ بُطْرُسُ مَعَ الْاَحَدِ عَشَرَ * وَرَفَعَ صَوْتَهُ وَخَاطَبَهُمْ قَائِلًا * اَيُّهَا الرِّجَالُ الْيَهُوْدُ
15 وَالْقَاطِنُوْنَ اُوْرَشَلِيْمَ اَجْمَعُوْنَ فَلْيَكُنْ هٰذَا عِنْدَكُمْ مَعْرُوْفًا * وَاَنْصِتُوْا اِلَيَّ اَقْوَالِي *
* لِاَنَّ هٰؤُلَاءِ لَيْسُوْا سُكَارَى كَمَا تَظُنُّوْنَ اَنْتُمْ * لِاَنَّهَا السَّاعَةُ الثَّالِثَةُ مِنَ النَّهَارِ *

Surrexit autem Petrus cum undecim, & efferens vocem suam, allocutus est eos dicens; O viri Judæi, & qui degitis in Jerusalem omnes, 14
sit hoc apud vos notum, & attendite sermonibus meis. Hi enim nequaquam ebrii sunt, ut vos arbitramini, 15
siquidem hora est tertia diei.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 መጽአ ፡ ግብተ ፡ እምሰማይ ፡ ድምፀ ፡ ኀይል ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወመልአ ፡ ኵሉ ፡ ቤተ ፡
3 ኀበ ፡ ሀለው ፡ ይነብሩ ።። ወእስተርአዮሙ ፡ ኀይ ፡ ዘእሳት ፡ ወነበረ ፡ ዲ
4 በ ፡ ኵሎሙ ።። ወመልኡ ፡ ኵሎሙ ፡ መንፈስ ፡ ወጎይል ፡ ወእኅዙ ፡ ይነብቡ ፡ ዘዘ
ዚእሆሙ ፡ በነገረ ፡ ኵሉ ፡ በሐውርት ፡ በኀይ ፡ ወህበ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ።። ይነብቡ ።።
5 ወህለው ፡ በኢየሩሰሌም ፡ ሰብእ ፡ ኄራን ፡ ወፈለሲያን ፡ ለይሁድ ፡ ይነብሩ ፡ እመ ፡
6 ኵሉ ፡ አሕዛብ ፡ ዘመትኅተ ፡ ሰማይ ።።። ወሰሚዖሙ ፡ ዘንተ ፡ ቃል ፡ ተጋብ
ሉ ፡ ኵሎሙ ፡ ድንጉፀኢሆሙ ፡ እሰመ ፡ ሰምዕዎሙ ፡ ይነብቡ ፡ በነገረ ፡ በሐውርቲ
7 ሆሙ ።። ወደንገፁ ፡ ወለንክሩ ፡ ወይቤሉ ፡ ለኮኑ ፡ ሱብእ ፡ ገሊላ ፡ እሉ ፡ ኵሎ
8 ሙ ።። እሮ ፡ እንከ ፡ ነሰመዖሙ ፡ ይነብቡ ፡ በነገረ ፡ በሐውርት ።። እንዘ ፡ ፍጥረተነ ።።
9 ጰርቴ ፡ ወሜድ ፡ ወኢላሜጥ ፡ ወእለነ ፡ ይነብሩ ፡ ማእከለ ፡ ለፍለግ ፡ ይሁዳ ፡ ወቀ
10 ጰደቂያ ።።። ወፍሪግያ ፡ ወእኅፍልያ ፡ ወግብጽ ፡ ወደወለ ፡ ፅድያ ፡ ወእለሂ ፡ ለጰርጌ
11 ን ፡ ወእለሂ ፡ ይትናገሩ ፡ ሮሜ ፡ ለይሁድ ፡ ወፈለሲያን ።። ቀርጤስ ፡ ወዐረብ ፡ ናሁ ፡ ንስ
12 መዖሙ ፡ ይነቡ ፡ በነገረ ፡ በሐውርቲን ፡ ዐበያቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር ።።። ወደንገፁ ፡
13 ኵሎሙ ፡ ወተጥሉ ፡ ዘይነብቡ ፡ ወተበህሉ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ መንተኑ ፡ እንጋ ።። ወመን
ፈቆሙሰ ፡ ይሰሕቅዎሙ ፡ ወይብሉ ፡ ጸዐፈ ፡ ጸግቡ ፡ እሉ ።።።

14 ዐ ፡ ወቆመ ፡ ጴጥሮስ ፡ ምእከለ ፡ ዐሠርቱ ፡ ወለሐዱ ፡ ወከልሐ ፡ በቃሉ ፡ ወይቤ ፡ እን
ትሙ ፡ ኦሁለ ፡ ይሁዳ ፡ ወእለሂ ፡ ትነብሩ ፡ ለኢየሩሰሌም ፡ ኵልክሙ ።። ለእመረ ፡ ዘን
15 ተ ፡ ወሰመዖኒ ፡ ቃልየ ።።። ለኮ ፡ ኵሙ ፡ ትትሐዘብወሙ ፡ ለንትሙ ፡ ሰኩራን ፡ እሙንቱ ፡
ዘትብሉ ።። ወነግህ ፡ ብሒር ፡ ሶቢሁ ፡ ሶለስቱ ፡ ሰዐት ።።።

Venit repentè à cœlo strepitus sicut Spiritus sanctus, & replevit totam domum 2
ubi erant sedentes. Et apparuit illis tanquam ignis, & sedit supra omnes illos. 3
Et repleti sunt omnes illi Spiritu & virtute, & cœperunt loqui singuli eorum in 4
sermone omnium regionum, prout dederat iis Spiritus sanctus eloqui. Et fuerunt 5
in Hierusalem homines electi & proselyti Judæi habitantes, ab omni gente quæ sub cœlo erat. Et audientes hanc vocem congregati sunt omnes illi conturbati, 6
quia audiebant eos loquentes in sermone regionum suarum. Et conturbati sunt 7
& mirati sunt, & dixerunt; Nonne homines Galilææ hi omnes? Quomodo 8
igitur audimus eos loquentes in sermone regionum originis nostræ? Parthi, & 9
Medi, & Elamitæ, & habitantes Medium fluminum, Judæam, & Cappadociam,
Et Phrygiam & Pamphiliam, & Ægyptum, & regionem Lydiæ, & Africani, & 10
habitantes Romam, Judæi & Proselyti, Cretes & Arabes, ecce audimus eos 11
loquentes in sermone regionis nostræ, magnalia Dei. Et conturbati sunt omnes 12
illi, & hæsitárunt quid dicerent: & disputárunt inter se, quid igitur esset. 13
Et alii eorum deridebant illos, & dicebant; Musto repleti sunt illi. Et stetit Pe- 14
trus medio undecim, & clamavit in voce sua, & dixit; Vos homines Judææ, & qui habitatis Hierosolymis, omnes vos scitote hoc, & audite sermonem meum. Non sicut existimatis vos, ebrii sunt, quos dicitis: & illustravit 15
regionem tunc tertia hora.

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Β'.

16 Sed hoc eſt dictum per prophetam Joel; Et erit in noviſſimis
17 Ἀλλὰ τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ, Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις
diebus, (dicit *Deus*;) effundam de Spiritu meo ſuper omnem carnem: & ἡμέραις, (λέγει ὁ Θεός,) ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα· καὶ
prophetabunt filii veſtri & filiæ veſtræ: & juvenes veſtri viſiones vi- προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν· καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄ-
debunt, & ſeniores veſtri ſomnia ſomniabunt. Atque ſuper
18 ψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν (λ) ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται. Καί γε ἐπὶ
ſervos meos, & ſuper ancillas meas, in diebus illis effundam de τοὺς δούλους μου, καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ
Spiritu meo: & prophetabunt. Et dabo prodigia in cœlo ſurſum,
19 Πνεύματός μου· καὶ προφητεύσουσι. Καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ (μ) οὐρανῷ ἄνω,
& ſigna in terra deorſum, ſanguinem & ignem & vaporem fumi. Sol
20 καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ. Ὁ ἥλιος
convertetur in tenebras, & Luna in ſanguinem, antequàm *venire* di- μετασταφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, (ν) πρὶν ἢ ἐλθεῖν τὴν ἡμέ-
em Domini *illam magnam & illuſtrem*. Et erit, Omnis quicunque invocaverit
21 ραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. Καὶ ἔσται, Πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται
nomen Domini, ſalvus erit. Viri Iſraelitæ, audite verba hæc:
22 τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται. Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους·
Jeſum Nazarenum, virum à Deo approbatum in vobis, virtutibus Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς, δυνάμεσι
& prodigiis & ſignis, quæ fecit per illum Deus in medio veſtri, ſicut & καὶ τέρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησε δι' αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, (ξ) καθὼς καὶ
ipſi ſcitis: Hunc definito conſilio & præſcientiâ Dei *expoſitum ac-*
23 αὐτοὶ οἴδατε· Τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ (ο) ἔκδοτον λα-
cipientes, per manus *exlegum*, affigentes interemiſtis: Quem Deus reſuſcitavit,
24 βόντες διὰ χειρῶν ἀνόμων, προσπήξαντες ἀνείλατε· Ὃν ὁ Θεὸς ἀνέστησε,

ſolvens dolores mortis, juxtà quod non erat poſſibile teneri illum ab
λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ'
eo. David enim dicit in eum; Providebam Dominum in conſpectu meo
αὐτοῦ. Δαβὶδ γὰρ λέγει εἰς (π) αὐτὸν, Προορώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου
25 ſemper: quoniam ex dextris *meis* eſt, *ut* ne *concutiar*. Propter hoc lætatum
διαπαντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. Διὰ τοῦτο (ρ) εὐφράν-
eſt cor meum, & exultavit lingua mea: inſuper *verò* & caro *mea re-*
θη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κα-
quieſcet in ſpe. Quoniam non derelinques animam meam in inferno,
26 τασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι. Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς (σ) ᾅδου,
nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. Notas feciſti mihi vias vitæ: re-
28 οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πλη-
plebis me jucunditate cum facie tua. Viri fratres, liceat dicere cum liber-
29 ρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρ-
tate ad vos de patriarcha David, quoniam & defunctus eſt & ſepultus eſt, &
ῥησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαβὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ
ſepulchrum ejus eſt *in nobis*, uſque diem *hanc*. Propheta igitur *exiſtens*,
τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἔστιν ἐν ἡμῖν, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. Προφήτης οὖν ὑπάρχων,
30 & *ſciens* quia jurejurando juraſſet illi Deus de fructu lumbi ejus *ſecundùm car-*
καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος (τ) αὐτοῦ τὸ κατὰ
nem reſuſcitaturum Chriſtum, collocaturum ſuper *thronum* ejus, Providens locutus eſt de
σάρκα ἀναστήσειν τὸν Χριστὸν, καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, προϊδὼν ἐλάλησε περὶ
31 reſurrectione Chriſti, quia *non* derelictus eſt *anima ejus* in inferno, neque caro ejus
ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι (υ) οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς ᾅδου, οὐδὲ ἡ σὰρξ αὐτοῦ
vidit corruptionem. Hunc Jeſum reſuſcitavit Deus, cujus omnes nos ſumus
εἶδε διαφθοράν. Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ Θεὸς, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν
32 teſtes.
μάρτυρες.

MS. A. (λ) ἐνυπνίοις (μ) οὐρανῷ, καὶ σημεῖα (ν) πρὶν ἐλθεῖν (ξ) καθὼς αὐτοὶ (ο) ἔκδοτον διὰ χειρὸς ἀνόμων, ** ασπήξαντες ἀνείλατε· (π) * αὐτὸν, προορώμην (ρ) ηὐφράνθη (σ) ᾅδου, (τ) αὐτοῦ καθίσαι ἐπὶ τὸν θρόνον (υ) ὅτε ἐγκατελείφθη εἰς ᾅδου, ὅτε ἡ σὰρξ.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

16
17 Sed hoc est, quod dictum est per prophetam Joël; Et erit in novissimis diebus (dicit Dominus) effundam de Spiritu meo super omnem carnem: & prophetabunt filii vestri, & filiæ vestræ: & juvenes vestri visiones videbunt,
18 & seniores vestri somnia somniabunt. Et quidem super servos meos, & super ancillas meas, in diebus illis effundam de Spiritu meo, & prophetabunt:
19 Et dabo prodigia in cœlo sursùm, & signa in terra deorsùm, sanguinem, &
20 ignem, & vaporem fumi. Sol convertetur in tenebras, & Luna in sanguinem,
21 antequàm veniat dies Domini magnus & manifestus. Et erit: omnis quicun-
22 que invocaverit nomen Domini, salvus erit. Viri Israelitæ, audite verba hæc; Jesum Nazarenum, virum approbatum à Deo in vobis, virtutibus, & prodigiis, & signis, quæ fecit Deus per illum in medio vestri, sicut & vos sci-
23 tis: Hunc definito consilio & præscientiâ Dei traditum, per manus iniquo-
24 rum affigentes interemistis: Quem Deus suscitavit, solutis doloribus inferni, juxta quod impossibile erat teneri illum ab eo. David enim dicit in eum; 25
Providebam Dominum in conspectu meo semper: quoniam à dextris est mihi ne commovear: Propter hoc lætatum est cor meum, & exultavit lingua 26
mea, insuper & caro mea requiescet in spe: Quoniam non derelinques ani- 27
mam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. Notas 28
mihi fecisti vias vitæ: & replebis me jucunditate cum facie tua. Viri fra- 29
tres, liceat audenter dicere ad vos de patriarcha David, quoniam defunctus est, & sepultus: & sepulchrum ejus est apud nos usque in hodiernum diem.
Propheta igitur cùm esset, & sciret quia jurejurando jurásset illi Deus de 30
fructu lumbi ejus sedere super sedem ejus: Providens locutus est de re- 31
surrectione Christi, quia neque derelictus est in inferno, neque caro ejus vidit corruptionem. Hunc Jesum resuscitavit Deus, cujus omnes nos te- 32
stes sumus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * لَكِنْ هٰذَا هُوَ ٱلْمَقُولُ بِيُوئِيلَ ٱلنَّبِيِّ * يَقُولُ ٱللّٰهُ وَسَيَكُونُ فِي ٱلْأَيَّامِ ٱلْأَخِيرَةِ أَسْكُبُ مِنْ
17 رُوحِي عَلَى كُلِّ بَشَرٍ * وَأَبْنَاؤُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ يَتَنَبَّؤُونَ * وَأَحْدَاثُكُمْ يَنْظُرُونَ مَنَاظِرَ *
18 وَشُيُوخُكُمْ يَحْتَلِمُونَ أَحْلَامًا * وَأَسْكُبُ مِنْ رُوحِي عَلَى عَبِيدِي وَعَبَدَاتِي فِي تِلْكَ
19 ٱلْأَيَّامِ فَيَتَنَبَّؤُونَ * وَأَمْنَحُ عَجَائِبَ فِي ٱلسَّمَاءِ فَوْقُ * وَآيَاتٍ عَلَى ٱلْأَرْضِ أَسْفَلُ * دَمًا وَنَارًا وَقَتَامَ
20 دُخَانٍ * وَتَحُولُ ٱلشَّمْسُ ظُلْمَةً * وَٱلْقَمَرُ دَمًا * قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمُ ٱلرَّبِّ ٱلْعَظِيمُ وَٱلظَّاهِرُ *
21 * وَيَكُونُ كُلُّ مَنْ يَسْتَغِيثُ بِٱسْمِ ٱلرَّبِّ يَخْلُصُ * ثُمَّ *

Verùm hoc est quod dictum est per Joelem prophetam; Ait Deus, Erit- 16
que in diebus ultimis, effundam de 17
Spiritu meo super omnem carnem: & filii vestri filiæque vestræ prophetabunt, & adolescentes vestri videbunt visiones, & senes vestri somniabunt somnia: Et effundam de Spiritu meo 18
super servos meos & servas meas in diebus illis, & prophetabunt. Et da- 19
bo portenta in cœlo sursum, & signa super terram deorsum, sanguinem, & 20
ignem, & atritatem fumi. Et convertetur sol in tenebras, & luna in sanguinem, antequam adveniat dies Domini magnus atque manifestus. Fietque ut 21
omnis qui invocaverit nomen Domini, salvetur. Hactenus.

Pro die quarta infra Pascha.

*يَوْمَ ٱلْأَرْبِعَا رَابِعَ ٱلْفِصْحِ * وَ*

22 * فِي تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ قَامَ بُطْرُسُ وَقَالَ لِلشَّعْبِ * أَيُّهَا ٱلرِّجَالُ ٱلْإِسْرَائِيلِيُّونَ ٱسْمَعُوا هٰذِهِ
ٱلْأَقْوَالَ * إِنَّ يَسُوعَ ٱلنَّاصِرِيَّ رَجُلًا أَرَاكُمْ مِنَ ٱللّٰهِ ٱلْقُوَّاتِ وَٱلْآيَاتِ وَٱلْعَجَائِبَ * ٱلَّتِي صَنَعَهَا
23 ٱللّٰهُ بِهِ فِي وَسَطِكُمْ كَمَا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ * هٰذَا بِرَأْيِ ٱللّٰهِ ٱلْمَحْدُودِ وَسَابِقِ عِلْمِهِ أَخَذْتُمُوهُ
24 مَدْفُوعًا بِأَيْدِي ٱلْأَثَمَةِ فَأَدْ هَرَأْتُمْ بِهِ فَتَلْتُمُوهُ * فَأَقَامَهُ ٱللّٰهُ وَحَلَّصَهُ مِنْ أَتْحَاصِ ٱلْمَوْتِ *
25 مِمَّا أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ مُمْكِنًا أَنْ يُمْسَكَ * لِأَنَّ دَاوُدَ يَتَوَجَّاهُ فَيَقُولُ * سَبَقْتُ فَرَأَيْتُ ٱلرَّبَّ
26 أَمَامِي كُلَّ حِينٍ * لِأَنَّهُ مِنْ يَمِينِي لِئَلَّا أَتَزَعْزَعَ * لِهٰذَا يَفْرَحُ قَلْبِي * وَيَبْتَهِجُ لِسَانِي * وَبَسَرِّي
27 أَيْضًا يَسْكُنُ عَلَى ٱلرَّجَاءِ * أَنَّكَ لَا تُخَلِّ نَفْسِي فِي ٱلْهَاوِيَةِ * وَلَا تَبْذُلْ بَارَّكَ يَعَايِنُ
28 بَلَى * عَرَّفْتَنِي طُرُقَ ٱلْحَيَاةِ * رَ * تَمْلَؤُنِي سُرُورًا بِوَجْهِكَ * أَيُّهَا ٱلرِّجَالُ ٱلْإِخْوَةُ إِنَّهُ
29 لَيُمْكِنُ أَنْ يُقَالَ لَكُمْ بِمُجَاهَرَةٍ عَنْ دَاوُدَ رَئِيسِ ٱلْآبَاءِ أَنَّهُ قَدْ تُوُفِّيَ وَدُفِنَ * وَقَبْرُهُ
30 عِنْدَنَا هُوَ إِلَى هٰذَا ٱلْيَوْمِ * وَإِذْ كَانَ نَبِيًّا * وَقَدْ عَلِمَ أَنَّ ٱللّٰهَ حَلَفَ لَهُ بِقَسَمٍ أَنَّهُ يُقِيمُ
31 ٱلْمَسِيحَ مِنْ ثَمَرِ حَقْوِهِ ٱلْمُخَصَّةِ بِٱلْبَسَرِ لِيَجْلِسَ عَلَى كُرْسِيِّهِ * تَكَلَّمَ إِذًا سَبَقَ فَعَرَفَ ذٰلِكَ
عَنْ قِيَامَةِ ٱلْمَسِيحِ * أَنَّ نَفْسَهُ لَمْ تُتْرَكْ فِي ٱلْهَاوِيَةِ * وَلَا تَرَى بَسَرَتُهُ بَلَى * هٰذَا يَسُوعَ
32 أَقَامَهُ ٱللّٰهُ ٱلَّذِي كُلُّنَا شُهُودًا لَهُ *

In illis diebus stetit Petrus, & ait ad 22
populum; Heus viri Israelitæ, audite hos sermones; Jesum Nazarenum virum qui ostendit vobis à Deo virtutes & signa atque prodigia, quæ Deus edidit per ipsum in medio vestri, sicut & 23
vos scitis, Hunc juxta mentem Dei præfinitam, ejusque præscientiam, accepistis traditum vobis per manus iniquorum: & postquam illusistis ei, occidistis eum. At suscitavit eum De- 24
us, & liberavit eum à doloribus mortis, eò quòd non esset possibile ut mors
teneret eum. Nam David hoc inten- 25
dens, ait; Prævidi Dominum in conspectu meo omni tempore: quoniam à dextris meis est, ne commovear. Qb 26
hoc gaudebit cor meum, & exultabit lingua mea, & caro quoque mea habitabit super spem, Quòd non de- 27
seres animam meam in præcipitio, neque dabis innocenti tuo videre corruptionem: Notas mihi fecisti vias 28
vitæ, replebis me exultatione per vultum tuum. O viri fratres, sanè 29
licebit dicere vobis apertè de David principe patrum, quòd jam mortuus sit ac sepultus, ejusque sepulchrum apud nos extet usque ad hunc diem. Et quidem erat propheta, ac proinde 30
cùm scivisset Deum sibi affirmâsse jurejurando, quòd suscitaturus esset Christum de fructu lumbi ejus, quantum ad carnem, ut sederet super solium ejus: Locutus est, cùm hoc præscivisset, de 31
resurrectione Christi, quòd scilicet anima ipsius non esset deserenda in præcipitio, neque visura caro ejus corruptionem. Hunc Jesum suscitavit De- 32
us, cujus omnes nos sumus testes ejus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በመጎትው : ፈሲክ : ወበመሰቀል::=፨

22 ስምዑ:ስብእ : እስራሌል :ዘንተ: ነገር: ሊየሱስሃ: ናዝራዊ: ብእሴ: ዘእርእየክሙ:እግዚ
ኣብሔር :በኀይል : ወበተኣምር : ወበመንክር:: ዘገብረ : እግዚኣብሔር : በእንቲኣሁ :
23 በማእከሌክሙ : ዘከመ : ርሲክመው:=፨ በስርዐተ : መክሩ : ወበለእመርቱ : ለእ
ግዚኣብሔር : ወመጠውክመው : ውስተ : እደ : ኃጥኣን : ወሰቀልክመው : ወቀተልክ
24 መው:=፨ ወእግዚኣብሔር : ለንሠኦ : እመውታን : ፈቲሑ : መእስሪሁ : ለሞት :
25 እስመ : ኢይካል : እኒዘቶ : ሞት::=፨ ወዳዊትኒ : ይቤ : በእንቲኣሁ : ዘልፈ : እረ
ኦ : ለእግዚኣብሔር : በቅድሜየ : ወበኵሉ : ጊዜ : እስመ : በየማንየ : ውእቱ :
26 ከመ : ኢይትሀወክ::=፨ ወበእንተዝ : ተፈሥሐ : ልብየ : ወተሐሰየ : ልሳንየ : ወዐዲ :
27 በተስፋሁ : ሐደረ : ሥጋየ:=፨ እስመ : ኢኅድጎ : ውስተ : ሲኦል : ላእፍስየ : ወኢት
28 ሁቦ : ለጻድቅከ : ይርእይ:ሙስና::=፨ ወእርእይከኒ:ፍኖተ : ሕይወት : ወእጽገብከኒ:
29 ሐሤት : መስለ : ገጽከ : ወትፍሥሕት : በየማንከ : ለዝሉፈ::=፨ ተበውሉኒኑ :
እንግርክሙ : ለኀዊነ : ከሠተ : በእንተ : ዳዊት : ለበወ : ቀደሎት : ከመሂ : ሞተ: ወተ
30 ቅብረ : ወኀቤነ : ሀሎ:: መቃብሪሁ : እስከ : ዮም:=፨ እስመ : ነቢይ : ውእቱ :
ወእእመረ : ከመ : በመሐለ : ሎሙ : ሎቱ : እግዚእብሔር : ከመ : እመፍረ : ክና
31 ሠ : ያኅብር : ደበ : መንበሩ::=፨ ለቅደመ : እእመሮ : ነገረ : ከመ : ይትንሣእ :
ክርስቶስ : እመኒ : መውታን : ወከመ : ኢይትሐደግ : ሥጋሁ : ውስተ : ሲኦል : ወኢ
32 ይርኢያ : ለሙስና:=፨ ሎቱ : ለኢየሱስ : እንዘሠለ : እግዝእብሔር: ወንሳኒ : ኵልነ :
ሰማዕቱ::==፨

In lampadibus paschatis & in cruce.

Audite viri Israelis hunc sermonem: Jesum Nazarenum virum quem monstravit vobis Deus in virtutibus signis & miraculis, quæ fecit Deus per eum in 22
medio vestrûm, sicut & vos scitis, Hunc juxta mentem Dei præfinitam, ejusque præscientiam, ac- 23
cepistis traditum vobis per manus iniquorum: & postquam illusistis ei, occidistis eum. At suscitavit eum De- 24
us, & liberavit eum à doloribus mortis, eò quòd non esset possibile ut mors
teneret eum. Nam David hoc inten- 25
dens, ait; Prævidi Dominum in conspectu meo omni tempore: quoniam à dextris meis est, ne commovear. Qb 26
hoc gaudebit cor meum, & exultabit lingua mea, & caro quoque mea habitabit super spem, Quòd non de- 27
seres animam meam in præcipitio, neque dabis innocenti tuo videre corruptionem: Notas mihi fecisti vias 28
vitæ, replebis me exultatione per vultum tuum. O viri fratres, sanè 29
licebit dicere vobis apertè de David principe patrum, quòd jam mortuus sit ac sepultus, ejusque sepulchrum apud nos extet usque ad hunc diem. Et quidem erat propheta, ac proinde 30
cùm scivisset Deum sibi affirmâsse jurejurando, quòd suscitaturus esset Christum de fructu lumbi ejus, quantum ad carnem, ut sederet super solium ejus: Locutus est, cùm hoc præscivisset, de 31
resurrectione Christi, quòd scilicet anima ipsius non esset deserenda in præcipitio, neque visura caro ejus corruptionem. Hunc Jesum suscitavit Deus, & nos omnes sumus *testes ejus.* 32

Digitized by Google

Dexterâ igitur Dei exaltatus, & promiſſionem ſancti Spiritûs ac-
33 Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ ὑψωθείς, τήν τε ἐπαγγελίαν (φ) τοῦ ἁγίου Πνεύματος λα-
cipiens à Patre, effudit hunc quem nunc vos videtis & auditis. Non
34 βὼν παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐξέχεε τοῦτο (χ) ὃ νῦν ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε. Οὐ
enim David aſcendit in cœlos: dicit autem ipſe; Dixit Dominus Domino
γὰρ Δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς· λέγει δὲ αὐτὸς, Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ
meo: Sede ex dextris meis, Donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum
35 μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, Ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν
tuorum. Certò ergò cognoſcat omnis domus Iſrael, quia & Dominum &
36 σου. Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι καὶ (ψ) Κύριον καὶ
Chriſtum eum Deus fecit hunc Jeſum, quem vos crucifixiſtis. Audi-
37 Χριστὸν αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐποίησε τοῦτον τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε. Ἀκού-
entes autem compuncti ſunt corde: dixerúntque ad Petrum & re-
σαντες δὲ κατενύγησαν (ω) τῇ καρδίᾳ· εἴπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοι-
liquos Apoſtolos; Quid faciemus, viri fratres? Petrus verò ait ad
38 πους ἀποστόλους, Τί (α) ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; (β) Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς
illos; Pœnitemini, & baptizetur unuſquiſq; veſtrûm in nomine Jeſu Chriſti in
αὐτοὺς, Μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς
remiſſionem peccatorum, & accipietis donum ſancti Spiritûs. Vobis enim
39 ἄφεσιν (γ) ἁμαρτιῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ὑμῖν γὰρ
eſt repromiſſio, & filiis veſtris, & omnibus qui in longè, quoſcunque
ἐστιν ἡ ἐπαγγελία, καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν, (δ) ὅσους ἂν
advocaverit Dominus Deus noſter. Aliiſque verbis plurimis obteſtabatur
40 προσκαλέσηται Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ἑτέροις τε λόγοις πλείοσι (ε) διεμαρτύρετο
& exhortabatur, dicens; Salvamini à generatione prava iſta. Qui quidem ergò
41 καὶ παρεκάλει, λέγων, Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. Οἱ μὲν (ζ) ἕν
libenter recipientes ſermonem ejus, baptizati ſunt: & appoſitæ ſunt die
ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐβαπτίσθησαν· καὶ προσετέθησαν (η) τῇ ἡμέρᾳ
illâ animæ circiter tria millia. Erant autem perſeverantes doctrinâ
ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι. Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες (θ) τῇ διδαχῇ τῶν 42
Apoſtolorum, & communicatione, & fractione panis, & orationibus.
ἀποστόλων, καὶ τῇ (ι) κοινωνίᾳ, καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου, καὶ ταῖς προσευχαῖς.
Fiebat autem omni animæ timor: multáque prodigia & ſigna per
(κ) Ἐγίνετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος· πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα (λ) διὰ τῶν 43
Apoſtolos fiebant. Omnes autem credentes erant in idem: & habebant o-
ἀποστόλων ἐγίνετο. Πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ εἶχον ἅ-
mnia communia. Et poſſeſſiones & facultates vendebant, & divide-
παντα κοινά. Καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ (μ) διεμέρι- 45
bant illa omnibus, prout quis opus habebat. Per diem quoque per-
ζον αὐτὰ πᾶσι, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε. Καθ' ἡμέραν τε προσκαρ- 46
durantes unanimiter in templo, frangentéſque per domum panem, ſume-
τεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμ-
bant alimentum in exultatione & ſimplicitate cordis, Laudantes Deum, &
βανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, Αἰνοῦντες τὸν Θεὸν, καὶ 47
habentes gratiâ ad omnem plebem. At Dominus apponebat eos qui ſalvi fiebant
ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. Ὁ δὲ Κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους
per diem eccleſiæ.
καθ' (ν) ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ.

CAP. III. γ'.

Δ' †Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ ὁ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν, ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς 1
In idipſum autem Petrus & Joannes aſcendébant in templum, ad horam
προσευχῆς τὴν (α) ἐνάτην.
orationis nonam.

MS.A. (φ) τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου (χ) ὃ ὑμεῖς (ψ) Κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ὁ Θεὸς (ω) τὴν καρδίαν· (α) ποιήσωμεν, (β) Πέτρος δὲ πρὸς αὐτοὺς, Μετανοήσατε, φησὶν, καὶ (γ) τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ (δ) ὅς ἂν (ε) διεμαρτύρατο καὶ παρεκάλει αὐτοὺς, λέγων, (ζ) οὖν ἀποδεξάμενοι (η) ἐν τῇ (θ) ἐν τῇ (ι) κοινωνίᾳ, * τῇ κλάσει (κ) Ἐγίνετο (λ) ἐγένετο δὲ τῶν ἀπο-
στόλων ἐν Ἱερουσαλήμ· φόβος τε ἦν μέγας ἐπὶ πάντας. Καὶ πάντες δὲ οἱ (μ) ἐμέριζον (ν) ἡμέραν ὑπῆρχον δὲ. Κεφ. γ'. MS. A. †Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον (α) ἐνάτην

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ܗܘ ܕܒܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܪܡ ܘܩܒܠ ܡܢ ܐܒܐ ܬܘܒܬܐ ܕܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܐܦ ܗܢܐ ܗܘ ܕܐܦܝܩ ܗܢܐ ܕܐܢܬܘܢ ܚܙܝܢ ܘܫܡܥܝܢ
34 ܠܐ ܓܒܪ ܕܘܝܕ ܣܠܩ ܠܫܡܝܐ ܐܠܐ ܗܘ ܐܡܪ ܐܡܪ ܡܪܝ ܠܡܪܝ ܕܝ ܐܬܒ ܡܝܡܝܢܝ
35 ܥܕ ܐܫܝܡ ܐܢܐ ܒܥܠܬ ܒܝܬ ܐܒܗܝ ܘܐܡ ܐܢܐ ܐܫܬܒܩ ܒܝܬ ܐܡܗ ܘܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܝ ܒܢ
36 ܐܢܫ ܐܠܐ ܐܢܐ ܒܥܠ ܒܝܬ ܐܒܝ ܘܐܡ ܐܢܐ ܐܫܬܒܩ ܒܝܬ ܐܡ ܘܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܝ ܒܢ
ܐܢܫ ܐܠܐ ܐܢܐ ܒܥܠ ܒܝܬ ܐܒܝ ܘܐܡ ܐܢܐ ܐܫܬܒܩ ܒܝܬ ܐܡ ܘܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܝ ܒܢ

Ipſéque eſt qui dexterâ Dei exaltatus eſt, & 33
accepit à Patre promiſſum de Spiritu ſancti-
tatis, & effudit hoc donum quod ecce vos
videtis & auditis. Non enim David aſcen- 34
dit in cœlum, quandoquidem ipſe ait; Di-
xit Dominus Domino meo, Sede à dextera
mea, uſquedum ponam inimicos tuos ſup- 35
pedaneum pedibus tuis. Certò ſciat igitur 36
tota domus Iſrael, Dominum & Meſſiam fa-
ctum eſſe à Deo hunc Jeſum, quem vos in
crucem egiſtis.

Feriâ ſecundâ hebdomadis VI. Jejunii. 5.

37 ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܐܠܝܢ ܬܟܝܠ ܠܒܐ ܘܐܡܪܘ ܠܫܡܥܘܢ ܘܠܫܠܝܚܐ ܐܚܪܢܐ ܡܢܐ ܢܥܒܕ ܐܚܝ
38 ܐܢܫ ܐܡܪ ܐܠܝܗܘܢ ܫܡܥܘܢ ܬܒܘ ܘܬܬܥܡܕ ܟܠ ܚܕ ܡܢܟܘܢ ܒܫܡܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
39 ܠܡܚܘܝ ܚܛܗܝܟܘܢ ܘܬܩܒܠܘܢ ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܟܘܢ ܒܢܐ ܘܒܢܝ ܪܚܩܐ ܟܠ ܐܢܫ ܕܡܛܐ
ܠܗ ܡܪܝܢ ܐܠܗܢ ܐܦ ܠܟܘܢ ܘܠܟܠ ܕܪܚܩ ܐܢ ܡܛܐ ܠܗ ܡܪܝܢ ܐܠܗܢ ܐܦ ܠܟܘܢ ܘܠܟܠ ܕܪܚܩ ܐܢ
40 ܡܛܐ ܠܗ ܡܪܝܢ ܐܠܗܢ ܘܒܫܪܝܢ ܣܓܝܐ ܐܚܪܢܐ ܡܣܗܕ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ ܐܠܝܗܘܢ
41 ܬܫܬܙܒܘ ܡܢ ܗܕܐ ܓܢܝܐ ܒܝܫܬܐ ܘܐܠܝܢ ܕܩܒܠܘ ܡܠܬܗ ܐܬܥܡܕܘ ܘܐܬܝܗܒ ܒܗܘܢ
ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܐܝܟ ܬܠܬ ܐܠܦܝܢ ܢܦܫܬܐ ܘܗܘܘ ܩܐܡܝܢ ܒܬܠܡܝܕܘܬܗ ܕܫܠܝܚܐ
42 ܘܒܫܘܬܦܘܬܐ ܘܒܦܪܝܣܬ ܠܚܡܐ ܘܒܨܠܘܬܐ ܘܗܘܬ ܕܚܠܬ ܠܟܠ ܢܦܫ ܘܐܬܬ ܒܗ ܐܬ
43 ܐܬܘܬ ܪܒܬܐ ܘܟܠ ܕܡܗܝܢ ܒܥܘ ܘܐܬܝܗܒ ܠܗܘܢ ܘܟܠ ܕܡܗܝܢ ܙܒܢܝܢ ܙܒܢܘ ܘܝܗܒܘ
44 ܠܟܠ ܚܕ ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܒܝܘܡܐ ܗܘ ܐܝܟ ܕܗܘ ܒܛܘܪܐ ܒܫܪܝܢ ܒܒܝܬ ܩܕܫܐ
45 ܘܦܪܝܣܝܢ ܠܚܡܐ ܒܒܝܬܗܘܢ ܘܩܒܠܝܢ ܡܙܘܢܗܘܢ ܒܚܕܘܬܐ ܘܒܫܘܬܦܘܬܐ ܕܠܒܐ
46 ܘܫܒܚܝܢ ܠܐܠܗܐ ܘܐܫܟܚܝܢ ܠܟܠ ܥܡܐ ܘܡܪܒܝܢ ܡܫܝܚܐ ܒܟܢܝܫܬܐ ܒܟܠ ܝܘܡ
47 ܠܐ ܐܠ ܐܢ ܐܝܬ ܠܗ ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܗ

Quumque hæc audiſſent, ingemuerunt in 37
corde ſuo, dixeruntque Simoni & cæteris
Apoſtolis, Quid faciemus fratres noſtri?
Dixit eis Simon, Pœnitentiam agite, & ba- 38
ptizetur unuſquiſque veſtrûm in nomine Do-
mini Jeſu in remiſſionem peccatorum, ut re-
cipiatis donum Spiritûs ſanctitatis. Vobis 39
enim factum eſt promiſſum, filiiſque veſtris,
& iis omnibus qui longè ſunt, quos ſcilicet
vocaverit ipſe Deus. Et aliis ſermonibus 40
quamplurimis conteſtabatur eos, & efflagi-
tabat ab eis, dicens; Servamini ab hac gene-
ratione perverſa. Et quidam ex eis prom- 41
ptè exceperunt ſermonem ejus, crediderúnt-
que, ac baptizati ſunt: ita ut additæ ſint
die illo animæ circiter ter mille. Et perſe- 42
verabant in doctrina Apoſtolorum: & com-
municabant in oratione, & in fractione Eu-
chariſtiæ. Fiebat autem timor in unaqua- 43
que anima; & ſigna multa virtuteſque ede-
bantur per Apoſtolos in Jeruſalem. Cun- 44
ctique qui crediderant, unà commorabantur: & quæcunque habebant, erant com-
munitatis. Et ii qui habebant poſſeſſio- 45
nem, vendebant eam, ac dividebant uni-
cuique prout egebat. Atque quotidie per- 46
ſeverabant in templo unanimes, & domi
frangebant placentam, capiebantque refe-
ctionem lætabundi. Et cum ſimplicitate 47
cordis laudabant Deum, aſſecuti gratiam
apud univerſum populum. Ac Dominus no-
ſter augebat quotidiè eos qui ſalvi fiebant
in Eccleſia.

Feriâ ſextâ Auri. 6.

CAP. III.

1 ܗܘܐ ܕܒܙܒܢܐ ܗܘ ܕܣܠܩ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܝܘܚܢܢ ܠܗܝܟܠܐ ܒܫܥܬܐ ܕܨܠܘܬܐ ܬܫܥܝܬܐ

FActum eſt autem quum aſcenderent Si- 1
mon Petra & Johannes, ſimul in templum
tempore precationis horâ nonâ:

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ወበየማነ : እግዚአብሔር : ተለዐለ:: ነሢአ : በኀበ : አቡሁ : ዛለሰፈው : መንፈሰ:
34 ዘሠጦ : ለንእቱ : ዘትሬእዩ : ወዘትሰመዑ:=ኦ ቦኑ : ዳዊት : ዐርገ : ስማየ : ሊይቤ
ሎ : ለሊሁ : ዳዊት : በመንፈሰ : ቅዱስ:: ይቤሉ : እግዚኦ : ለእግዚአየ : ንበር :
35 በየማንየ:=ኦ እስከ : ለገብአሙ : ለጸላእትከ : ታሕተ : መከየደ:: እገሪ
36 ከ::=ኦ ኀ: ጥዩቅ : እንከ : ያእምሩ : ኵሉ : ቤተ : እሰራኤል : ከመ : እግዚኦ : ወመ
ሲሕ : ረሰዮ : እግዚአብሔር : ለወንቱ : ሊየሱስ : ዘለንትሙ : ሰቀልክሙ
ሙ::=ኦ

Et ad dextram Dei exaltatus fuit, accipiens apud Patrem quem promiſerat 33
Spiritum pretioſum hunc quem videtis & auditis. Num David aſcendit in cœ- 34
los? nonne dixit ipſe David in Spiritu ſancto; Dixit Dominus Domino meo, Sede
ad dextram meam, uſque referam inimicos tuos ſub ſcabello pedum tu- 35
orum. Manifeſtè igitur ſcit tota domus Iſraelis quòd Dominum & Meſſiam 36
conſtituit Deus hunc Jeſum, quem vos ſuſpendiſtis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

33 Dexterâ igitur Dei exaltatus; & promissione Spiritûs sancti acceptâ à Patre, effu-
34 dit hunc, quem vos videtis, & auditis. Non enim David ascendit in cœlum:
35 dixit autem ipse; Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextris meis, Donec po-
36 nam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Certissimè sciat ergò omnis do-
mus Israel, quia & Dominum eum, & Christum fecit Deus, hunc Jesum, quem
37 vos crucifixistis. His autem auditis, compuncti sunt corde, & dixerunt ad Pe-
38 trum, & ad reliquos Apostolos; Quid faciemus, viri fratres? Petrus verò ad
illos; Pœnitentiam (inquit) agite, & baptizetur unusquisque vestrûm in nomi-
ne Jesu Christi, in remissionem peccatorum vestrorum: & accipietis do-
39 num Spiritûs sancti. Vobis enim est repromissio, & filiis vestris, & omnibus
40 qui longè sunt, quoscunque advocaverit Dominus Deus noster. Aliis etiam
verbis plurimis testificatus est, & exhortabatur eos, dicens; Salvamini à genera-
41 tione ista prava. Qui ergò receperunt sermonem ejus, baptizati sunt: & ap-
42 positæ sunt in die illa animæ circiter tria millia. Erant autem perseverantes in
doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus. Fi- 43
ebat autem omni animæ timor: multa quoque prodigia & signa per Apostolos
in Jerusalem fiebant, & metus erat magnus in universis. Omnes etiam qui 44
credebant, erant pariter, & habebant omnia communia. Possessiones & sub- 45
stantias vendebant, & dividebant illa omnibus, prout cuique opus erat. Quo- 46
tidiè quoque perdurantes unanimiter in templo, & frangentes circa domos pa-
nem, sumebant cibum cum exultatione, & simplicitate cordis, Collaudantes 47
Deum, & habentes gratiam ad omnem plebem. Dominus autem augebat qui
salvi fierent quotidiè in idipsum.

CAP. III.

PEtrus autem & Johannes ascendebant in templum, ad horam orationis 1
nonam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

33 *وَلَمَّا ٱرْتَفَعَ اِذًا بِيَمِينِ ٱللَّهِ سَكَبَ مَوْعِدَ رُوحِ ٱلْقُدُسِ هٰذَا ٱلَّذِي قَدْ
34 عَايَنْتُمُوهُ ٱنْتُمُ ٱلْآنَ وَسَمِعْتُمُوهُ *لِأَنَّ دَاوُدَ لَمْ يَصْعَدْ إِلَى ٱلسَّمَاوَاتِ *اِذْ يَقُولُ قَالَ ٱلرَّبُّ لِرَبِّي ٱجْلِسْ
35 عَنْ يَمِينِي *إِلَى أَنْ أَضَعَ أَعْدَاءَكَ تَحْتَ مَوْطِئِ قَدَمَيْكَ *فَلْيَعْلَمْ اِذًا كُلُّ بَيْتِ إِسْرَائِيلَ يَقِينًا
36 أَنَّ ٱللَّهَ قَدْ جَعَلَ يَسُوعَ هٰذَا نَفْسَهُ * ٱلَّذِي صَلَبْتُمُوهُ ٱنْتُمْ بِعَيْنِهِ * رَبًّا وَمَسِيحًا * تَمَّامٌ * ح *
37 * فَاِذْ سَمِعُوهُ كَسَعُوا بِقُلُوبِهِمْ وَقَالُوا لِبُطْرُسَ وَلِبَاقِي ٱلرُّسُلِ * أَيُّهَا ٱلرِّجَالُ إِخْوَتُنَا مَاذَا نَصْنَعُ *
38 * يَوْمَ ٱلْخَمْسِينَ خَامِسِ ٱلْفِصْحِ * *فَقَالَ لَهُمْ بُطْرُسُ تُوبُوا وَلْيَصْطَبِغْ
كُلُّ وَاحِدٍ مِنْكُمْ بِٱسْمِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ لِغُفْرَانِ ٱلْخَطَايَا * فَتَأْخُذُونَ مَوْهِبَةَ رُوحِ ٱلْقُدُسِ *
39 *لِأَنَّ ٱلْمَوْعِدَ لَكُمْ هُوَ وَلِأَوْلَادِكُمْ * وَلِجَمِيعِ ٱلَّذِينَ فِي ٱلْبُعْدِ ٱلْقَاصِي *ٱلَّذِينَ سَيَدْعُوهُمُ ٱلرَّبُّ
40 إِلٰهُنَا * وَبِأَسْبَابٍ بِأَقْوَالٍ أُخَرَ أَكْثَرَ مِنْ هٰذِهِ * وَبَصَرَ إِلَيْهِمْ قَائِلًا ٱخْلُصُوا مِنْ هٰذَا
41 ٱلْجِيلِ ٱلصَّعْبِ * وَإِنَّ قَوْمًا مِنْهُمْ قَبِلُوا أَقْوَالَهُ بِنَشَاطٍ وَٱصْطَبَغُوا * وَزِيدَ فِي ٱلْمُؤْمِنِينَ فِي
42 ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ نَحْوُ ٱلْفِ نَفْسٍ * وَكَانُوا مُثَابِرِينَ تَعْلِيمَ ٱلرُّسُلِ وَٱلشَّرِكَةَ وَكَسْرَ ٱلْخُبْزِ وَٱلصَّلَوَاتِ *
43 * وَصَارَ فِي كُلِّ نَفْسٍ خَوْفٌ لِأَنَّ آيَاتٍ وَعَجَائِبَ كَثِيرَةً صَارَتْ بِٱلرُّسُلِ * ثم * ط * وَٱلَّذِينَ
44 آمَنُوا كُلُّهُمْ كَانُوا مُتَّفِقِينَ مَعًا * وَكُلُّ ٱلْأَشْيَاءِ كَانَتْ لَهُمْ عَامَّةً مُشْتَرَكَةً * وَكَانُوا يَبِيعُونَ
45 مُقْتَنَيَاتِهِمْ وَأَمْتِعَتَهُمْ وَيُوَزِّعُونَهَا بَيْنَ ٱلْجَمَاعَةِ عَلَى مِقْدَارِ مَا يَحْتَاجُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ * وَكَانُوا
46 مُثَابِرِينَ كُلَّ يَوْمٍ ٱلْهَيْكَلَ جَمِيعًا * يَكْسِرُونَ خُبْزًا فِي ٱلْمَنْزِلِ * وَيَتَنَاوَلُونَ طَعَامًا بِٱبْتِهَاجٍ
وَفَرَحِ قَلْبٍ مُسَبِّحِينَ ٱللَّهَ * وَكَانَتْ لَهُمْ كَرَامَةٌ لَدَى كَافَّةِ ٱلشَّعْبِ * فَأَمَّا ٱلرَّبُّ فَكَانَ يَزِيدُ فِي
47 ٱلْكَنِيسَةِ ٱلْمُخَلَّصِينَ كُلَّ يَوْمٍ *

Cúmque exaltatus fuisset dexterâ Dei, effudit promissum Spiritûs sancti, quando accepit illud à Patre, hoc quod vos modò vidistis & auditis. Nam David nequaquam ascendit in cœlos, cùm dicat; Dixit Dominus Domino meo, Sede ad dexteram meam, Quoadusq; ponam inimicos tuos sub scabello pedum tuorum. Sciat igitur tota domus Israël scientiâ certâ, quòd Deus constituerit Jesum huncmetipsum quem vos crucifixistis, ipsummet inquam, *Dominum, & Christum.* Finis. *Cùm ergò audissent eum, humiliaverunt se in cordibus suis, dixerúntq; Petro & reliquis Apostolis; O viri fratres nostri, quid faciemus?*

Quintâ die infra Pascha.

Ait illis Petrus, Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrûm in nomine Jesu Christi, in remissionem peccatorum, & recipietis donum Spiritûs sancti. Nam promissio vobis est ac filiis vestris, & omnibus qui sunt in distantia remotissima, quos vocaturus est Dominus Deus noster. Et hortatus est eos sermonibus aliis hisce longioribus, & deprecatus est eos, dicens; Evadite ab ista generatione aspera. Et verò quidam ex eis receperunt sermones ejus libenter, & baptizati sunt: & addita fuerunt inter fideles in illa die tria millia animarum. Erántque perseverantes in doctrina Apostolorum, & communione, & fractione panis, atque orationibus. Factusque est in omni anima timor, quoniam signa & prodigia multa edita fuerunt ab Apostolis. Et qui crediderunt omnes erant simul concordes, & res omnes erant eis publicæ & communes. Vendebantque possessiones suas & suppellectiles suas, & dividebant eas inter turbam, prout egebat unusquisque eorum. Et erant perseverantes quotidiè in templo simul, frangentes panem in domicilio, & sumentes cibum cum exultatione & hilaritate cordis, laudantes Deum. Habebántque honorem apud universum populum. Dominus autem augebat in ecclesia salvandos, quotidiè.

Lectio feriæ sextæ infra Paschæ.

CAP. III.

ET verò Petrus & Johannes ascenderunt simul in templum horâ orationis nonâ.

1 * وَإِنَّ بُطْرُسَ وَيُوحَنَّا صَعِدَا جَمِيعًا إِلَى ٱلْهَيْكَلِ فِي سَاعَةِ ٱلصَّلَاةِ ٱلتَّاسِعَةِ *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ፪ሰሚዖው : ተኸለጠ : ልቦው : ወይቤልዎው : ለጴጥሮስ : ወለቢጹ : ሐዋር
38 ያት : ምንተ : ንግበር : እኃዊነ::=ፁ ወይቤሎው : ጴጥሮስ : ነስሑ : ወተጠመቁ : ኩሉ
ልክው : በስሙ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ::ፁ ወይትሐደግ : ለክው : ኀጢአትክው : ወትነ
39 ሥሉ : ጸጋሁ : ለመንፈስ : ቅዱስ::=ፁ እስመ : ለክው : ወእቱ : ተስፋ : ወለውሉድክ
40 ው : ወለኩሉው : እለ:ርሑቃን : ወይጼውዖው : ለእግዚአብሔር : ለመለክነ::=ፁ ወለ
ባዕድኒ : ብዙኅ:ነገረ:ዘነገሮው : ወገሠጾው : ወይቤሎው : እድኅኑ : ነፍስክው : እመ:ዝ:
41 ዓለው:እኩይ::=ፁ ወዘተወክፈ : ቃሎ : ተጠመቁ : ወተወሰኩ : በይእቲ : ዕለት : መጠነ :
42 ሠለስቱ : ምእት:ነፍሰ::=ፁ ወነበሩ : ይፀመዱ : ትምህርተ : ሐዋርያት : ወኅቡረ : ይባ
43 ርኩ : ማእደ : ወወሰተ : ጸሎትኒ : ህቡረ::=ፁ ወፈርህዎው : ለሐዋር ያት : ኩሉ : ዘነ
ፍስ:: ወብዙኅ : ተአምረ : ወመንክረ : ይከውን : በእደዊሆው : ለሐዋርያት::=ፁ
44 ወኩሉው : እለ : ለሎኑ : ኅቡረ : ይነብሩ : ወይጸምር : ኩሉ : ንዋዮው : ወጥሪቶ
45 ው::=ፁ ወይሠይጡ : ወይሁቡ : ለነዳይ::=ፁ ወኩሉ: ለሚረ:ይፀመዱ : ኅቡረ: ቤተ:
46 መቅደስ::=ፁ ወይበርኩ:ማእደ: ወይሴስዩ:ሲሶው:በትፍሠሕት:ወበየዋህት:ልብ:==ፁ
47 ወያለኩቱ : እግዚአብሔር : ወበው : ሞገሰ : በኅበ : ኩሉ : ሕዝብ : ወእንተ :
ጸብት : ይዌስክ : እግዚአብሔር : ዲቤሆው : እለ : የለመኑ : ወየሐይው::=ፁ

1 ፫ ወዐርጉ : ምኩራብ : ጴጥሮስ : ወዮሐንስ : ጊዜ : ተሱዓት : ለጸሎት::=ፁ

Et quum audivissent, apertum fuit cor eorum, & dixerunt Petro, & fratribus ejus Apostolis; Quid faciemus fratres nostri? Et dixit iis Petrus, Pœnitentiam agite & baptizemini omnes vos, in nomine Jesu Christi, & remittentur vobis peccata vestra, & accipietis donum Spiritûs sancti. Quia vobis fuit promissio, & filiis vestris, & omnibus qui longè sunt, & invocant Dominum Deum nostrum. Et alia multa verba loquutus est iis, & erudivit eos, & dixit iis; Servate animam vestram ab hoc mundo malo. Et qui receperunt sermonem ejus, baptizati sunt: & additæ sunt in isto die circiter trigesies centum animæ. Et manserunt perseverando in doctrinâ Apostolorum, & simul benedicendo mensæ, & in oratione simul. Et timuerunt Apostolos omnia animalia: & multa signa & miracula fiebant per manus Apostolorum. Et omnes qui crediderunt, simul manebant, & mixta fuit tota facultas & possessio eorum. Et vendebant & dabant pauperibus. Et quocunque die perdurabant simul in Domo sanctâ, & benedicebant mensæ & præbebant cibum in gaudio & simplicitate cordis: Et laudabant Deum, et habuerunt gratiam apud totum populum. Et ex decreto adjiciebat Deus super eos, illos qui crederent, & salvi essent.

CAP. III.

ET ascenderunt in templum Petrus & Johannes horâ nonâ orationis. 1

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Δ'.

Et quidam vir claudus ex utero matris ſuæ exiſtens bajulabatur, quem ponebãt
2 Καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἀπὸ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν
per diem ad portam templi, dicitur Speciosam, petere eleemoſy-
καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ, τὴν λεγομένην Ὡραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύ-
nam ab introeuntibus in templum. Qui videns Petrus & Joannem futu-
3 νην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν. Ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλ-
ros introire in templum, rogabat eleemoſynam accipere. Intendens autem Petrus
4 λοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. Ἀτενίσας δὲ Πέτρος
in eum cum Joanne, dixit; Reſpice in nos. Ille autẽ attendebat eis, ex-
5 εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ, εἶπε, Βλέψον εἰς ἡμᾶς. Ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσ-
pectans aliquid ab eis accipere. Dixit autem Petrus; Argentum & aurum non
6 δοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. (β) Εἶπε δὲ Πέτρος, Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ
eſt mihi: quod autem habeo, hoc tibi do: in nomine Jeſu Chriſti Na-
ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Να-
zareni ſurge & ambula. Et apprehendens ipſum dexterã manu alle-
7 ζωραίου ἔγειραι καὶ περιπάτει. Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς (γ) ἤγει-
vavit. Protinùs autem confirmatæ ſunt ejus baſes & plantæ. Et exili-
8 ρε. παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν (δ) αὐτοῦ αἱ βάσεις καὶ τὰ σφυδρά. Καὶ ἐξαλλόμε-
ens ſtetit, & ambulabat, & intravit cum illis in templum ambulans & exili-
νος ἔστη, καὶ περιπάτει, καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ (ε) ἀλλό-
ens, & laudans Deum. Et vidit eum omnis populus ambulantem, & lau-
9 λων, καὶ αἰνῶν τὸν Θεόν. Καὶ εἶδεν (ζ) αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς περιπατοῦντα καὶ αἰ-
dantem Deum: Cognoſcebántque illum, quòd ipſe erat ad eleemo-
10 νοῦντα τὸν Θεόν· (η) Ἐπεγίνωσκόν τε αὐτὸν ὅτι (θ) οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημο-
ſynam ſedens ad Speciosam portã templi: & impleti ſunt ſtupore & extа-
σύνης καὶ θάμβους ἐπὶ τῇ Ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστά-
ſi ſuper contingente ei. Tenente autem ſanato eiuſdo
11 σεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ. (ι) Κρατοῦντος δὲ τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ τὸν
Petrum & Joannem, cucurrit ad eos omnis populus ad porticum vo-
Πέτρον καὶ Ἰωάννην, συνέδραμε πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλου-

catam Salomonis, ſtupentes. Videns autem Petrus reſpondit ad po-
μένῃ (κ) Σολομῶντος, ἔκθαμβοι. Ἰδὼν δὲ (λ) Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λα-
pulum; Viri Iſraelitæ, quid miramini in hoc, aut nobis quid attenditis, quaſi
ὸν, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς
propriâ virtute aut pietate ipſi fecimus ambulare eum? Deus Abraham,
ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσι τοῦ περιπατῆσαι αὐτόν; Ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ
13 & Iſaac & Jacob, Deus patrum noſtrorum glorificavit puerum ſuum Je-
(μ) καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰη-
ſum, quem vos tradidiſtis, & negâſtis eum ante faciem Pilati, judican-
σοῦν, ὃν (ν) ὑμεῖς παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε αὐτὸν κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίνον-
te illo dimitti. Vos autem Sanctum & Juſtum negâſtis, & petiſtis vi-
τος ἀπολύειν. Τὸν δὲ ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ᾐτήσασθε ἄν-
14 rum homicidam donari vobis. At principem vitæ interfeciſtis, quem Deus ſu-
δρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν. Τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ Θεὸς ἤ-
15 ſcitavit ex mortuis: cujus nos ſumus teſtes. Et in fide nominis ejus,
γειρεν ἐκ νεκρῶν· οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. Καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ,
16 hunc quem videtis & nôſtis, confirmavit nomen ejus: & fides, quæ per eum, de-
τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔ-
dit illi integritatem hanc in conſpectu omnium veſtrûm. Et nunc, fratres,
δωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. Καὶ νῦν, ἀδελφοί,
17 ſcio quia per ignorantiã feciſtis, ſicut & principes veſtri. Ac Deus quæ præ-
οἶδα ὅτι κατ' ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. Ὁ δὲ Θεὸς ἃ προ-
18 nuntiavit per os omnium Prophetarum ſuorum, pati Chriſtum, imple-
κατήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν (ξ) αὐτοῦ, παθεῖν τὸν Χριστὸν, ἐπλή-
vit ſic. Pœnitemini igitur, & convertimini, ad deleri veſtra pec-
ρωσεν οὕτω. Μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁ-
19 cata, Ut cùm venerint tempora refrigerii à conſpectu Domini, & mi-
μαρτίας, Ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου, καὶ ἀ-
20 ſerit antè prædicatum vobis Jeſum Chriſtum,
ποστείλῃ τὸν (ο) προκεχειρισμένον ὑμῖν Ἰησοῦν Χριστὸν,

MS. A. (β) Πέτρος δὲ εἶπεν, (γ) ἤγειρεν αὐτόν. παραχρῆμα (δ) αἱ βάσεις αὐτοῦ (ε) ἀλλόμενος, αἰνῶν (ζ) πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν (η) Ἐπεγίνωσκον δὲ (θ) αὐτὸς (ι) Κρατοῦντός τε αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην, συνέδραμε πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ (κ) Σαλομῶντος, (λ) ὁ Πέτρος (μ) καὶ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ Θεὸς Ἰακώβ, (ν) ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε κατ' (ξ) αὐτοῦ, * ἐπλήρωσεν οὕτως. (ο) προκεχειρισμένον

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ut ecce virum quendam claudum ab utero 2
matris ſuæ bajularent homines illi qui ſoliti
erant eum afferre, et ponere ad januam templi
quæ vocatur Speciosa, ut peteret eleemoſynã
ab iis qui introibant in templum. Is quum 3
vidiſſet Simonem & Johanem introëuntes in
templum, petebat ab eis ut darent ipſi eleë-
moſynam. Et reſpexerunt in eum Simon & 4
Johannes, dixeruntque ei; Intuere nos. Ipſe 5
autem intuitus eſt eos, ſperans ſe ab eis ali-
quid accepturum. Ait illi Simon, Aurum & 6
argentũ non habeo; ſed quod habeo, do tibi: In
nomine Dñi noſtri Jeſu Chriſti Nazareni,
ſurge, ambula. Et apprehendit manũ ejus dex- 7
teram, & erexit eũ: eoq; momento obſirmati
ſunt pedes ejus ac plantæ. Proinde exiliens 8
ſtetit & ambulavit; & ingreſſus eſt cum eis
templum, ambulans, & ſaliens, & glorificans
Deum. Viditque eum totus populus ambu- 9
lantem, & glorificantem Deum. Et agnove- 10
runt eum eſſe mendicum illum qui ſedebat
quotidie, & petebat eleemoſynam ad portam
quæ vocatur Speciosa: & impleti ſunt ſtupo-
re & admiratione ſuper eo quod acciderat.

Feriâ ſecundâ Candidatorum. 7.

Quumque ipſe teneret Simonem & Johan- 11
nem, cucurrit totus populus mirabundus ad
eos in porticum quæ vocatur Salomonis.
Quod quum vidiſſet Simon, reſpondit & di- 12
xit eis; Viri filii Iſrael, quid miramini hunc
hominem, aut cur nos intuemini, quaſi virtute
noſtrâ aut propriâ poteſtate hoc effecerimus
ut iſte ambularet? Deus Abraham, Iſaac, & 13
Jacobi, Deus patrum noſtrorum glorificavit
filium ſuum Jeſum, illum quem vos prodidi-
ſtis & abnegâſtis in conſpectu Pilati, quum
ipſe æquũ judicâſſet eum eſſe abſolvendum.
Vos autem Sanctum & Juſtum abnegâſtis, & 14
poſtulâſtis vobis virum homicîdam ut da-
retur vobis. Illum verò principem vitæ in- 15
terfeciſtis, quem ſuſcitavit Deus à mortuis: &
nos omnes ſumus teſtes ejus. Et per fidem no- 16
minis ſui, hunc quem videtis & nôſtis, ipſe
confirmavit & ſanavit: & fides in illum, de-
dit huic iſtam ſanitatem coram vobis omni-
bus. Nunc autem fratres mei, ſcio per er- 17
rorem vos hoc feciſſe, prout fecerunt & pri-
mates veſtri. At Deus, ſicuti prænuntiaverat 18
per os omnium prophetarũ paſſurum Chri-
ſtum ejus, ita implevit. Pœnitentiam ergò 19
agite, & convertimini, ut deleantur peccata
veſtra; Et obveniant vobis tempora quietis à 20
conſpectu Domini; mittátque vobis illum
qui paratus erat vobis, Jeſum Meſſiam.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወሀሎ : ብእሲ : ዘፅውስ : ተወልደ : እገሪሁ : እምከርሠ : እሙ : ወይጸውርዎ: ኵሉ : ለሚረ : ወያነብርዎ : ኖኅተ : ምኵራብ : እንተ : ስማ : ለሪያ : ኀመ : 3 ይሰለል : ምጽዋተ : በኀበ : እለ : ይበውኡ : ምኵሪበ:::ፁ ወርኢዮ : ለጸጥሮስ: 4 ወለዮሐንስ: ይበውኡ: ምኵራበ: ወስለሱ: ምጽዋተ: የሀቦ:::ፁ ወተመይጥዎ: ጴ 5 ጥሮስ: ወዮሐ ንስ : ኀቤሁ: ወይቤልዎ: ተመየጥ:ምንገሌነ:::ፁ ወተስፈወ : የሀብዎ: ለፍ 6 ለጮቶ:::ፁ ወይቤሎ:ጴጥሮስ:ወርቅሰ:ወብረር:ለልብነ: ወእመዝ: ብነ: ነሁበከ: ናሁ: 7 በሰሙ : ለኢግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ናዝራዊ: ተንሥእ : ወሖር :ፁ ወለካዝ : 8 እደሁ: ዘየማነ: ወለእሠለ:ወተንሥአ:ሶቢሃ:: ወጸንዐ: እገሪሁ: ወሐቌሁ:::ፁ ወሖረ: 9 ምስሌሆሙ : እንዘ: ይሠግር: ወቦሉ: ምኵራበ: ወለእሶቱ: እግዚአብሔር: :=ፁ ወርእ ይዎ: ኵሉ: ሕዝብ: እንዘ:የሐውር : ወያለኵት: እግዚአብሔር:=ፁ

Et fuit homo qui claudus natus fuit pedibus ſuis, ab utero matris ſuæ, & 2
portabant eum quotidiè, & ponebant eum ad *portam templi, cujus nomen Specio-*
ſa, ut peteret eleemoſynam apud eos qui ingrediebantur templum. Et vidit Pe- 3
trum & Johannem ingredientes templum, & rogavit eos eleemoſynam ut *da-*
rent ei. Et converſi ſunt Petrus & Johannes ad eum, & dixerunt ei; Conver- 4
tere ad nos. Et ſperabat quòd darent ei ſecundum deſiderium ſuum. Et dixit 5
ei Petrus, Et aurum & argentum non habemus; ſed quod habemus, dabimus tibi: 6
ecce in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti Nazareni, ſurge & ambula. Et pre- 7
hendit manum ejus dextram, & ſuſtulit eum: & ſurrexit ſtatim, & confir-
matus fuit pedibus ejus, & lumbis ejus. Et abiit cum iis capiens piſces: & 8
intravit templum & laudavit Deum. Et viderunt eum omnes populi ambulan- 9
tem & laudantem Deum.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

2 Et quidam vir, qui erat claudus ex utero matris suæ, bajulabatur: quem ponebant quotidiè ad portam templi, quæ dicitur Speciosa, ut peteret eleemosynam ab
3 introëuntibus in templum. Is cùm vidisset Petrum & Joannem incipientes introire in templum, rogabat ut eleëmosynam acciperet. Intuens autem in eum Petrus
4 cum Joanne, dixit; Respice in nos. At ille intendebat in eos, sperans se aliquid
5 accepturum ab eis. Petrus autem dixit; Argentum & aurum non est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do: In nomine Jesu Christi Nazareni surge, & ambula.
7 Et apprehensâ manu ejus dexterâ, allevavit eum, & protinùs consolidatæ sunt ba-
8 ses ejus & plantæ. Et exiliens stetit, & ambulabat: & intravit cum illis in tem-
9 plum, ambulans, & exiliens, & laudans Deum. Et vidit omnis populus eum am-
10 bulantem, & laudantem Deum. Cognoscebant autem illum, quòd ipse erat, qui ad eleëmosynam sedebat ad Speciosam portam templi: & impleti sunt stupo-
11 re & extasi, in eo quod contigerat illi. Cùm teneret autem Petrum & Joannem, cucurrit omnis populus ad eos, ad porticum [illegible] appellatur Salomonis, stu-
12 pentes. Videns autem Petrus, respondit ad populum; Viri Israelitæ, quid miramini in hoc, aut nos quid intuemini, quasi nostrâ virtute aut potestate fecerimus hunc ambulare?
13 Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob, Deus Patrum nostrorum, glorificavit filium suum Jesum, quem vos quidem tradidistis, &
14 negâstis ante faciem Pilati, judicante illo dimitti. Vos autem Sanctum & Ju-
15 stum negâstis, & petîstis virum homicidam donari vobis: Auctorem verò vitæ
16 interfecistis, quem Deus suscitavit à mortuis, cujus nos testes sumus. Et in fide nominis ejus, hunc, quem vos vidistis, & nôstis, confirmavit nomen ejus: & fides, quæ per eum est, dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium ve-
17 strûm. Et nunc, fratres, scio quia per ignorantiam fecistis, sicut & principes ve-
18 stri. Deus autem, quæ prænuntiavit per os omnium prophetarum, pati Christum
19 suum, sic implevit. Pœnitemini igitur, & convertimini, ut deleantur peccata ve-
20 stra: Ut cùm venerint tempora refrigerii à conspectu Domini, & miserit eum, qui prædicatus est vobis, Jesum Christum,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA

2 * وَاِنَّ اِنْسَانًا اَعْرَجَ مُنْذُ جَوْفِ اُمِّهِ* كَانَ يُحْمَلُ فَيُوضَعُ كُلَّ يَوْمٍ عِنْدَ بَابِ الْهَيْكَلِ الْمُلَقَّبِ بِالْبَابِ
3 الْبَهِيِّ * لِيَحْتَدِيَ صَدَقَةً مِنَ الدَّاخِلِيْنَ اِلَى الْهَيْكَلِ * فَاِذْ اَبْصَرَ بُطْرُسَ وَيُوحَنَّا مُتَوَسِّمَيْنِ
4 عَلَى الدُّخُولِ اِلَى الْهَيْكَلِ سَاَلَهُمَا صَدَقَةً *فَنَظَرَ فِيْهِ بُطْرُسُ مَعَ يُوحَنَّا وَقَالَا * اُنْظُرْ اِلَيْنَا*
5 6 * فَاَصْغَى اِلَيْهِمَا مُؤَمِّلًا اَنْ يَاْخُذَ مِنْهُمَا شَيْئًا *فَقَالَ لَهُ بُطْرُسُ * اَمَّا فِضَّةٌ اَوْ ذَهَبٌ فَمَا يُوجَدَانِ
عِنْدِي * بَلِ الَّذِي لِي اَمْلِكُهُ ذَاكَ اُعْطِيْكَ اِيَّاهُ * بِاسْمِ يَسُوعَ الْمَسِيحِ النَّاصِرِيِّ قُمْ فَامْشِ *
7 8 * وَمَسَكَ بِيَدِهِ الْيُمْنَى فَاَقَامَهُ وَفِي الْحِينِ تَسَدَّدَتْ قَدَمَاهُ وَالْعَصَلُ الْمُحِيطَةُ بِكَعْبَيْهِ * وَنَهَضَ
9 وَاِبْتَا وَطَفِقَ يَمْشِي * وَدَخَلَ مَعَهُمَا اِلَى الْهَيْكَلِ مَاشِيًا * وَيَثِبُ مُسَبِّحًا يَسُوعَ اللّٰهَ * عَامٌّ * فَاَبْصَرَ
10 كَافَّةُ الشَّعْبِ مَاشِيًا يُسَبِّحُ اللّٰهَ * وَعَرَفُوهُ اَنَّهُ هُوَ الَّذِي كَانَ جَالِسًا يَحْتَدِي الصَّدَقَةَ عِنْدَ بَابِ
الْهَيْكَلِ الْبَهِيِّ * فَاسْتَوْعَبُوا دُهُولًا وَتَحَيُّرًا مِمَّا عَرَضَ لَهُ * * قِرَاءَةُ يَوْمِ السَّبْتِ سَابِعِ الْفِصْحِ *
11 * وَبَيْنَمَا الْاَعْرَجُ الْمُشْفِي مُمْسِكًا بِبُطْرُسَ وَيُوحَنَّا * حَاصَرَ اِلَيْهِمْ كَافَّةُ الشَّعْبِ اِلَى الْاُصْطُوَانِ
12 الْمُلَقَّبِ بِاُصْطُوَانِ سُلَيْمَانَ مُنْدَهِشِينَ * فَاِذْ اَبْصَرَهُمْ بُطْرُسُ اَجَابَ الشَّعْبَ * اَيُّهَا الرِّجَالُ
اَلْاِسْرَائِيلِيُّونَ لِمَ تَعْجَبُونَ مِنْ هٰذَا * وَلِمَ تَشْخَصُونَ فِينَا كَاَنَّنَا بِقُوَّتِنَا اَوْ بِجَمَالِ تَدْيِينِنَا جَعَلْنَا
13 هٰذَا يَمْشِي *اَلٰهُ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ *اَلٰهُ اٰبَائِنَا مَجَّدَ ابْنَهُ يَسُوعَ الَّذِي دَفَعْتُمُوهُ وَاَنْكَرْتُمُوهُ
14 بِحَضْرَةِ بِيلَاطُسَ اِذْ حَكَمَ ذَاكَ بِاِطْلَاقِهِ * فَاَنْكَرْتُمُ اَنْتُمُ الْقُدُّوسَ وَالصِّدِّيقَ * وَطَلَبْتُمْ اَنْ
15 يُوهَبَ لَكُمْ رَجُلًا قَاتِلًا * وَقَتَلْتُمْ مُبْتَدِءَ الْحَيَاةِ وَعَنْصُرَهَا * الَّذِي اَقَامَهُ اللّٰهُ مِنَ الْمَوْتَى * الَّذِي
16 نَحْنُ شُهُودٌ لَهُ * وَبِالْاِيمَانِ بِاسْمِهِ شَدَّدَ هٰذَا الَّذِي قَدْ رَاَيْتُمُوهُ وَشَاهَدْتُمُوهُ *وَاِيَّاهُ اَسْمُهُ *وَاِسْمُهُ
17 بِهِ مَكَّنَ هٰذِهِ الصِّحَّةَ بِحَضْرَةِ جَمَاعَتِكُمْ * * ثُمَّ * * فَالْاٰنَ يَا اِخْوَتِي قَدْ عَلِمْتُ اَنَّكُمْ بِجَهَالَةٍ
18 عَمِلْتُمْ مَا عَمِلْتُمْ كَمَا فَعَلَ رُؤَسَاؤُكُمْ * فَاَمَّا اللّٰهُ فَالْمَوَاعِيدُ الَّتِي وَعَدَ بِهَا بِفَمِ جَمِيعِ اَنْبِيَائِهِ
عَنْ اٰلَامِ الْمَسِيحِ اَكْمَلَهَا هٰكَذَا * * قِرَاءَةُ يَوْمِ الْاِثْنَيْنِ ثَانِي سَنَةٍ بَعْدَ الْفِصْحِ *
19 20 * فَتُوبُوا اِذًا وَارْجِعُوا اِلَى اللّٰهِ لِتُمْحَى خَطَايَاكُمْ * لِكَيْمَا تُوَافِيَكُمْ اَوْقَاتُ الرَّاحَةِ وَالْاِنْيَاحِ
مِنْ وَجْهِ الرَّبِّ * وَيُرْسِلَ اِلَيْكُمْ يَسُوعَ الْمَسِيحَ الْمُسْتَعَدَّ لِلْخَلَاصِ *

2 *Quidam autem claudus ex utero matris suæ bajulabatur, & ponebatur quotidie prope portam templi quæ vocatur Porta Speciosa, ut peteret eleemosynam ab introeuntibus in templum. Cùm ergò* 3 *vidisset Petrum & Johannem intendentes ingressum in templum, petiit ab eis eleëmosynam. Intuitus est autem in eum* 4 *Petrus cum Johanne, & dixerunt ambo, Aspice nos. Quare intendit in eos, sperans se aliquid accepturum ab eis. Dixit autem ad eum Petrus, Sanè argentum* 5 6 *aut aurum non inveniuntur apud me, sed quod mihi est, quòdque possideo, id tibi do: In nomine Jesu Christi Nazareni, surge, & ambula. Et apprehendit ma-* 7 *num ejus dexteram, erexitque eum: & eodem tempore consolidatæ sunt plantæ ejus, & musculi adjacentes calcaneis ejus. Stetitque saliens, & cœpit ambu-* 8 *lare: & ingressus est cum eis in templum, ambulans, exiliens, gestiens, ac laudans Deum. Finis. Vidit autem eum univer-* 9 *sus populus ambulantem laudare Deum. Et scientes quòd ipse esset qui sedebat ad* 10 *petendam eleemosynam prope portam templi Speciosam, capti sunt stupore & admiratione ob id quod acciderat ei.*

Lectio sabbathi, diei septimæ infra Pascha.

Et dum claudus ille sanitati restitutus 11 *teneret Petrum & Johannem, occurrit ad eos universus populus in porticum, quæ vocatur, Porticus Salomonis, stupore affecti. Quos cùm vidisset Petrus,* 12 *affatus est populum; O viri Israelitæ, cur hoc miramini, & cur intuemini nos quasi virtute nostrâ aut laudabili nostrâ conversatione fecerimus hunc ambulare? Deus Abrahæ & Isaac & Jacob, De-* 13 *us patrum nostrorum glorificavit filium suum Jesum, quem vos tradidistis & negâstis in præsentia Pilati, cùm ille judicâsset eum esse dimittendum. Vos verò* 14 *negâstis Sanctum & Justum, & postulâstis ut concederetur vobis vir homicida:* 15 *Et occidistis principium vitæ & originem ejus, quem suscitavit Deus à mortuis, cui nos testes sumus. Et per fidem* 16 *in nomine ipsius consolidatus est hic quem vidistis & aspexistis, et confirmavit eum nomen ejus: & fides ejus in ipso tribuit ei hujusmodi integritatem in præsentia cœtûs vestri.* 17 Hucusque. *Itaque ô fratres mei, jam novi quòd per ignorantiam feceritis quod egistis, quemadmodum egerunt principes* 18 *vestri. Verùm Deus, promissa quæ pollicitus est per os omnium Prophetarum suorum de passione Christi, implevit hoc pacto.*

Lectio secundæ feriæ hebdomadis secundæ post Pascha.

Pœnitentiam igitur agite, & conver- 19 *timini ad Deum, ut deleantur peccata vestra: Quatenus adveniant vobis tem-* 20 *pora quietis et refrigerii à conspectu Domini, mittatque ad vos Jesum Christum paratum ad salutem:*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወአእመርዎ፡ ከመ፡ውእቱ ፡ ዘይነብር፡ኖሎተ ፡ መክፉብ፡ እንተ፡ ሰሚ፡ ሶሪያ ፡ ወያስተፈሥሕ
11 መ፡ ወደንገፀ፡ ወላንከረ፡ በእንተ ፡ ዘኮነ ፡ ተአመረ፡ በለዕሌሁ።።=፨ ወእንዘ ፡ ይእኅዝመ
ው ፡ ጴጥሮስ ፡ ወዮሐንስ፡ ርፀ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ ኀቤሆሙ ፡ በመህዋረ ፡ ሰሎሞን ፡ ድንጉ
ፃኒሆሙ።።=፨

በመኃትወ ፡ ፋሲካ ፡ መንባብ።።=፨

12 ጢ ወሶበ ፡ ርእይዎሙ፡ ጴጥሮስ፡ ወዮሐንስ ፡ ለሕዝብ ፡ ይቤሎሙ ፡ ጴጥሮስ ፡ እንትሙ፡
ሰብአ፡ እስራኤል ፡ መንተኑ ፡ ታነክረ ፡ ዘንተ፡ ወኢያነሂ ፡ መንተኑ ፡ ትኔጽሩነ፡፡ ከመዘ፡
በኀይልነ ፡ ረሰይናሁ ፡ ለዝ ፡ ወከመዝ ፡ በጽድቅነ ፡ ገበርናሁ ፡ ለዝ፡ከመ ፡ ይሖር ፡ በእገ
13 ሪሁ።።=፨ እመለከ ፡ ለብረሃም ፡ ወእመለከ ፡ ይስሐቅ ፡ ወእመለከ ፡ ያዕቆብ ፡ ለ
መለኮሙ ፡ ለእበዊነ ፡ ሰብሖ ፡ ለወልዱ ፡ ጲየሱስ ፡ ዘእንትሙ ፡ ዐሰኍሙ ፡ ወሸሣኦክ
14 ሙ ፡ በገጸ ፡ ጲለጦስ፡ ፈቂደ ፡ ወእቱ ፡ ያሕይወ ፡ ለክሙ።=፨ ወእንትሙሰ ፡ ክሕድክ
መወ ፡ ለቅዱሰ ፡ ወለጻድቅ።። ወለብደርክሙ ፡ ብእሴ ፡ ቀታሌ ፡ ነፍስ ፡ ትክለሉ ፡ ወያ
15 ሕይወ ፡ ለክሙ።።=፨ ወለመልእክ ፡ ሕይወትሰ ፡ ቀተለክመወ ፡ ወእግዚአብሔር ፡ እ
16 ንሥአ ፡ እመኒ ፡ መዋታን ፡ ወንሣነ ፡ ሰማዕቱ።።=፨ ወበሣይማኖተ ፡ ስሙ ፡ ዘንተ ፡ ዞቱ
ሬእዩ ፡ ወዘትሰመዑ ፡ ክሙ ፡ ታእመረ ፡ ክሙ ፡ ለጽንዖ ፡ በሰሙ ፡ ወበሣይማኖተ ፡ ዚለ
17 ሁ ፡ ወወሀቦ ፡ ለዝንቱ ፡ ሕይወተ ፡ በቅድሜክሙ።።=፨ ወይእዜኒ ፡ ኦኀዊነ ፡ ለእመረ ፡
18 ክሙ ፡ በሊያእመሮ ፡ ገበርክመወ ፡ ለዝ ፡ ክሙ ፡ መለእክቲክሙ።።=፨ ወእግዚአብሔ
ርሰ ፡ በዝሙ ፡ ለቅደመ ፡ ነጊረ ፡ በለፈ ፡ ነቢያቲሁ ፡ ክመሂ ፡ ይትቀተል ፡ ክርስቶስ ፡ ለቡ
19 ጸሐ ፡ ክማሁ።።=፨ ወይእዜኒ ፡ ነስሑ ፡ ወተጠመቁ ፡ ወተመየጡ ፡ ኵልክሙ ፡ ወይደ
መስስ ፡ ለክሙ ፡ ኀጢአትክሙ ፡ ወይመጽእ ፡ መዋዕለ ፡ ሣህል ፡ እመቅድመ፡ገጹ ፡ ለእግ
20 ዚለ ብሔር።=፨ ወይፈንዎ ፡ ለክሙ ፡ ለጲየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘለቅደመ፡ቀቢጸ።=፨

Et cognoverunt eum, quòd ipse erat qui sedebat ad portam, templi cujus nomen 10 *erat Speciosa, & mendicabat: & obstupuerunt & admirati sunt propter quod factum fuerat signum super eum. Et quum tenceret Petrum & Johannem, cu-* 11 *currerunt omnes populi ad eos, in porticum Solomonis, stupescentes.*

In lampadibus paschatis lectio.

Et quum vidissent Petrus & Johannes populos, dixit iis Petrus; Vos viri Isra- 12 *elis, quid miramini hoc? & nos, quid intuemini nos, quasi in virtute nostra fecerimus hoc, & quasi in justitia nostra fecimus hunc ut ambularet in pedibus ejus? Deus Abraham, & Deus Isaack, & Deus Jacob, Deus patrum nostrorum glori-* 13 *ficavit filium suum Jesum, quem vos sprevistis & abnegâstis in conspectu Pilati volentis servare eum vobis. Et vos abnegâstis Sanctum & Justum, & vo-* 14 *luistis hominem animæcidam petere, & servare vobis. Et principem vitæ tru-* 15 *cidâstis, & Deus suscitavit eum à mortuis, & nos sumus testes ejus. Et in* 16 *fide nominis ejus, hoc fuit quod videtis & quod auditis: ut sciatis quòd confirmavit eum in nomine ejus & in fide ejus, & dedit ei hanc vitam coram vobis. Et nunc fratres nostri sciverunt, quòd in non cognoscendo eum, feciştis ei hoc, sicut* 17 *principes vestri. Et Deus sicut prænuntiavit in ore prophetarum suorum, quòd* 18 *Christus tractidaretur, implevit ita. Et nunc resipiscite & baptizamini, &* 19 *convertimini omnes vos, & deleburtur vobis peccata vestra, & veniet dies misericordiæ à conspectu Dei. Et mittet vobis Jesum Christum quem præ-* 20 *unxit:*

Digitized by Google

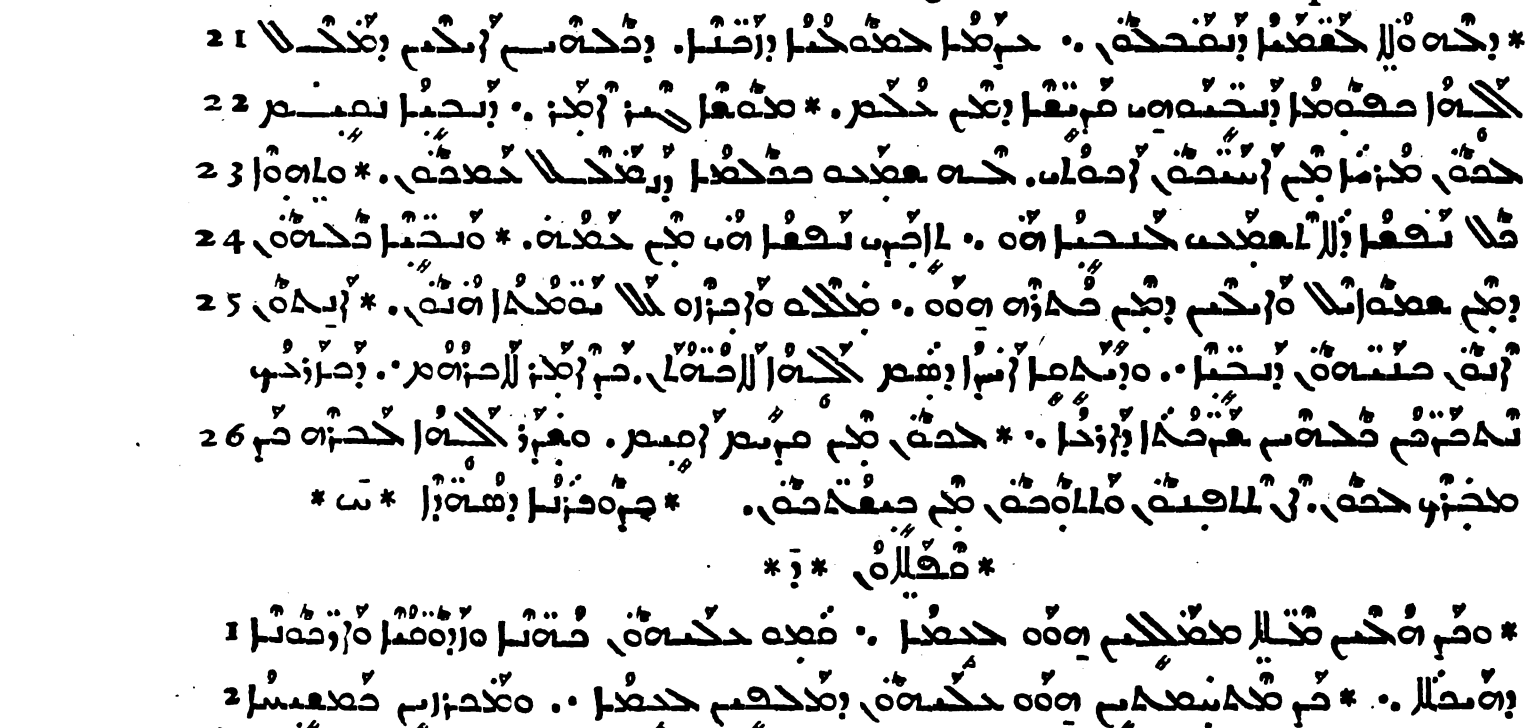
Quem oportet cœlum quidé ſuſcipere uſque in tempora reſtitutionis omnium, quæ locu-
21 Ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, ὧν ἐλά-
tus eſt Deus per os omnium ſanctorum, ſuorum Prophetarum à ſeculo-
λησεν ὁ Θεὸς διὰ (π) στόματος πάντων ἁγίων ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ.
Moyſes quidem enim ad patres dixit; Quoniam Prophetam vobis reſuſcitabit Domi-
22 Μωσῆς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν, Ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος
nus Deus veſter de fratribus veſtris, tanquàm me: ipſum audietis juxta omnia quæcunq;
ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα
locutus fuerit ad vos. Erit autem, Omnis anima quæ non audierit Pro-
23 ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. Ἔσται δέ, Πᾶσα ψυχὴ ἥτις (ρ) ἐὰν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προ-
phetam illum, exterminabitur de plebe. Et omnes autem Prophetæ à
24 φήτου ἐκείνου, (σ) ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. Καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ
Samuel & deinceps, quotcunque locuti ſunt, & prænuntiaverunt dies i-
Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς, ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ (τ) προκατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύ-
ſtos. Vos eſtis filii Prophetarū, & teſtamenti quod diſpoſuit Deus ad pa-
25 τας. Ὑμεῖς ἐστε (υ) υἱοὶ τῶν προφητῶν, καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ Θεὸς πρὸς τοὺς πα-
tres noſtros, dicens ad Abraham; Et ſemine tuo benedicen-
τέρας (φ) ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ, Καὶ (χ) τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσον-
tur omnes familiæ terræ. Vobis primùm Deus reſuſcitans puerum ſu-
26 ται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. Ὑμῖν πρῶτον ὁ Θεὸς ἀναστήσας τὸν παῖδα αὐ-
um Jeſum, miſit eum benedicentem vobis, in averti unumquemque à
τοῦ Ἰησοῦν, ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς, ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ
nequitiis veſtris,
τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

CAP. IV. Δ'.

Loquentibus autem illis ad populum, ſupervenerunt eis Sacerdotes, & ma-
1 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς, καὶ ὁ στρα-
giſtratus templi, & Sadducæi, Labore affecti propter docere eos
2 τηγὸς τοῦ ἱεροῦ, καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς
populum, & annuntiare in Jeſu reſurrectionem ex mortuis. Et in-
3 τὸν λαὸν, καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν· Καὶ ἐπ-
jecerunt eis manus, & poſuerunt in cuſtodiam in craſtinum: erat enim
ἔβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας, καὶ (α) ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ
veſpera jam. Multi autem audientium verbum, crediderunt: & factus eſt nu-
ἑσπέρα ἤδη. Πολλοὶ δὲ τῶν (β) ἀκουσάντων τὸν λόγον, ἐπίστευσαν· καὶ ἐγενήθη ὁ ἀρ-
4
merus virorum quaſi millia quinque. Factum eſt autem in craſtinum con-
ιθμὸς τῶν (γ) ἀνδρῶν ὡσεὶ χιλιάδες πέντε. Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συν-
5
gregari eorum principes & Seniores & Scribæ in Hieruſalem: Et
αχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ (δ) πρεσβυτέρους καὶ Γραμματεῖς εἰς Ἰερουσαλήμ· Καὶ
6
Annam principem Sacerdotum, & Caiphan, & Joannem, & Alexandrum, & quotquot
Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ ὅσοι
erant de genere Pontificali. Et ſtatuentes eos in medio, percontati ſunt; In
ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ. Καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ, ἐπυνθάνοντο, Ἐν
7
qua virtute, aut in quo nomine feciſtis hoc vos? Tunc Petrus re-
ποίᾳ δυνάμει, ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; Τότε Πέτρος πλη-
8
pletus Spiritu ſancto dixit ad eos; Principes populi & ſeniores Iſ-
σθεὶς Πνεύματος ἁγίου εἶπε πρὸς αὐτούς, Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ (ε) πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσ-
rael; Si nos hodie dijudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo
ραήλ, Εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι
9
iſte ſervatus eſt: Notum ſit omnibus vobis & omni plebi Iſrael, quia in
οὗτος (ζ) σέσωσται· Γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐν τῷ
10
nomine Jeſu Chriſti Nazareni, quem vos crucifixiſtis, quem Deus ſuſcitavit ex
ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ
mortuis, in hoc iſte aſtat coram vobis ſanus. Hic eſt lapis mi-
νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξ-
11
hili habitus à vobis ædificantibus, ille factus in caput anguli. Et
ουδενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν (η) οἰκοδόμων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. Καὶ
12
non eſt in alio nemine ſalus. Neque enim nomen eſt aliud ſub
οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία. (ϑ) Οὔτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ
cœlo datum in hominibus, in quo oporteat ſervari nos.
τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

MS. A. (π) στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. Μωσῆς μὲν εἶπεν, Ὅτι (ρ) ἐὰν (σ) ἐξολεθρευθήσεται (τ) κατήγγειλαν (υ) οἱ υἱοὶ (φ) ὑμῶν, (χ) ἐν τῷ Κεφ. Δ'. MS. A. (α) ἔθεντο αὐτοὺς εἰς (β) ἀκουσάντων, · ἰδοὺν (γ) ἀνδρῶν χιλιάδες (δ) τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς Γραμματεῖς ἐν Ἰερουσαλήμ· Καὶ Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ Καϊάφας, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀλέξανδρος, (ε) πρεσβύτεροι, Εἰ ἡμεῖς (ζ) σέσωται· (η) οἰκοδόμων, (ϑ) οὐδὲ γὰρ ὄνομα ἔτερόν ἐστιν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quem oportet cœlis capi uſque ad complementum temporum, rerum *ſcilicet* omnium de quibus locutus eſt Deus per os ſanctorum prophetarum ſuorum qui à ſeculo *fuerunt*. Moſes enim dixit; Prophetam ſuſcitabit vobis Dominus ex fratribus veſtris ſicuti me: hunc audite in omnibus quæ collocutus fuerit vobis. Et futurum eſt ut omnis anima quæ non audierit prophetam illum, anima *inquam* illa pereat à populo ſuo. Et prophetæ omnes à Samuele & iis qui poſt eum fuerunt, locuti ſunt ac prædicârunt de diebus iſtis. Vos eſtis filii prophetarum, & fœdus quod iniit Deus cum patribus noſtris, dum dixit Abrahæ; In ſemine tuo benedictionem conſequentur omnes familiæ terræ, Vobiſcum primò ſtatuit: miſitque Deus Filium ſuum benedicens vobis, ſi converſi fueritis & egeritis pœnitentiam de flagitiis veſtris.

In commemoratione Martyrum. 8.

CAP. IV.

Quumque illi hos ſermones loquerentur ad populum, inſurrexerunt in eos ſacerdotes & Saducæi, & præfecti templo: Quum excandeſcerent in eos, quippe qui docerent populum, & prædicarent in Meſſia reſurrectionem à mortuis. Proinde injecerunt in eos manus, & cuſtodierunt eos in diem poſterum, quòd propè eſſet veſpera. Multi autem qui audierant ſermonem, crediderunt: & erant numero circiter quinquies mille viri. Cæterùm poſtero die congregati ſunt principes, & ſeniores, & Scribæ: Itemque Hanan ſummus ſacerdos, & Caipha, & Johannes, & Alexander, & quotquot erant ex genere ſummorum ſacerdotū. Quumq; ſtatuiſſent eos in medio, interrogabāt eos; Quânā virtute, aut quo nomine hoc feciſtis? Tunc Simon Petra repletus eſt Spiritu ſanctitatis, & dixit eis; Principes populi, & ſeniores domûs Iſrael, audite: Si nos hodie in jus vocamur à vobis propter beneficium quod collatum eſt in hominem ægrotum, per quid iſte ſanitati ſit reſtitutus: Hoc notum ſit vobis, totique populo Iſrael, quòd per nomen Jeſu Chriſti Nazareni, illi quem vos in crucem egiſtis, quem Deus excitavit à mortuis, per illud ipſum *inquam* ecce ſtat iſte coram vobis ſanus. Hic eſt lapis ille quem vos reprobâſtis ædificantes, ipſeque factus eſt in caput anguli: Nec eſt in quoquam alio redemptio. Non enim eſt nomen aliud ſub cœlo quod datum ſit hominibus, in quo oporteat *eos* ſervari.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ዘኪያሁ : ይሴፈው : ሰማያት : እስከ : ለመ : ያስተረትዕ : ኵሉ : በአመ : ነበበ : እግዚአ
22 ብሔር : በለፈ : ነቢያቲሁ : ቅዱሰን : እለ : እመዓለመ::=: ውሴሂ : ይቤሎሙ : ለአበዊ
ነ : ነቢይ : ያነሥእ : ለክሙ : እግዚአብሔር : እመሳክነ : እመለኃዊክሙ : ዘከማየ :
23 ፀሎቱ : ስመዕ : ኵሉ : ዘይቤለክሙ::=: ወኵሉ : ነፍስ : እንተ : ሊትሰመይ : ለወእቲ :
24 ነቢይ : ለትሰር : እመሕዝበ::=: ወኵሉው : ነቢያት : እመለመ : ስሙኤል : ወእለሂ :
25 እመድኅሪሁ : ነገሩ : ወእይድዑ : በእንተ : እለንቱ : መዋዕል::=: ወእንትሙ : ውእቱ : ውሉ
ያው : ለነቢያት : ወለሠርዐተ : ዘሠርዖሙ : እግዚአብሔር : ለአበዊነ : ወይቤሎ : ለአብራሃ
ም : በዘርእከ : ይትበረኩ : ኵሉ : ሕዝበ : ምድር::=:

Quem expectabunt cœli uſque dum reſtituat omnia, ſicut loquutus eſt Deus in ore prophetarum ſuorum ſanctorum, qui fuerunt à ſeculo. Moſes dixit patribus noſtris, Prophetam ſuſcitabit vobis Dominus Deus noſter ex fratribus veſtris ſicut me, & eum audite in omnibus quæ loquutus fuerit vobis. Et omnis anima quæ non audiet hunc prophetam, extermina eam à populo. Et omnes prophetæ à Samuele & qui poſt eum fuerunt, nuntiaverunt & notitiam dederunt de illis diebus. Et vos eſtis filii prophetarum, & teſtamenti quod diſpoſuit Deus patribus noſtris, & dixit Abrahamo; In ſemine tuo benedicentur omnes populi terræ.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

21 Quem oportet quidem cœlum suscipere usque in tempora restitutionis omnium, quæ
22 locutus est Deus per os sanctorum suorum à seculo prophetarum. Moyses quidem
dixit; Quoniam Prophetam suscitabit vobis Dominus Deus vester de fratribus ve-
23 stris, tanquam me, ipsum audietis juxta omnia quæcunque locutus fuerit vobis. Erit
autem: Omnis anima, quæ non audierit Prophetam illum, exterminabitur de plebe.
24 Et omnes prophetæ à Samuel, & deincèps, qui locuti sunt, annuntiaverunt dies
25 istos. Vos estis filii prophetarum, & testamenti, quod disposuit Deus ad patres
nostros, dicens ad Abraham; Et in semine tuo benedicentur omnes familiæ terræ.
26 Vobis primùm Deus suscitans Filium suum, misit eum benedicentem vobis: ut
convertat se unusquisque à nequitia sua.

CAP. IV.

1 LOquentibus autem illis ad populum, supervenerunt sacerdotes, & magistratus
2 templi, & Sadducæi, Dolentes quòd docerent populum, & annuntiarent in Jesu
resurrectionem ex mortuis: Et injecerunt in eos manus, & posuerunt eos in cu- 3
stodiam in crastinum: erat enim jam vespera. Multi autem eorum, qui audierant 4
verbum, crediderunt: & factus est numerus virorum quinque millia. Factum est 5
autem in crastinum, ut congregarentur principes eorum, & seniores, & Scribæ in
Jerusalem; Et Annas princeps sacerdotum, & Caiphas, & Joannes, & Alexan- 6
der, & quotquot erant de genere sacerdotali. Et statuentes eos in medio, inter- 7
rogabant; In qua virtute, aut in quo nomine fecistis hoc vos? Tunc repletus 8
Spiritu sancto Petrus, dixit ad eos; Principes populi, & seniores audite: Si nos 9
hodiè dijudicamur in beneficio hominis infirmi, in quo iste salvus factus est, No- 10
tum sit omnibus vobis, & omni plebi Israël: quia in nomine Domini nostri Jesu
Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitavit à mortuis, in hoc
iste astat coram vobis sanus. Hic est lapis, qui reprobatus est à vobis ædifican- 11
tibus, qui factus est in caput anguli: Et non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud 12
nomen est sub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * الَّذِي يَجِبُ اَنْ يَقْبَلَهُ ٱلسَّمَآءُ اِلَى اَوْقَاتِ تَثْبِيتِ كُلِّ سَايِرِ الْاَقْوَالِ الَّتِي تَكَلَّمَ اللّٰهُ بِهَا بِفَمِ سَايِرِ
22 اَنْبِيَائِهِ الْقِدِّيسِينَ مُنْذُ الدَّهْرِ * لِاَنَّ مُوسَى قَالَ لِلْاٰبَاءِ اِنَّ ٱلرَّبَّ اِلٰهَكُمْ سَيُقِيمُ لَكُمْ مِنْ
23 اِخْوَتِكُمْ نَبِيًّا مِثْلِي * فَاسْمَعُوا لَهُ فِي جَمِيعِ مَا يُخَاطِبُكُمْ بِهِ * وَسَتَكُونُ كُلُّ نَفْسٍ لَا تَسْمَعُ
24 لِذٰلِكَ ٱلنَّبِيِّ وَيُطِيعُهُ تَسْتَاصِلُ مِنْ شَعْبِهَا * وَجَمِيعُ الْاَنْبِيَآءِ مُنْذُ صَامُوئِيلَ وَالَّذِينَ بَعْدَهُ
25 كُلُّهُمْ تَكَلَّمُوا وَاَخْبَرُوا عَنْ هٰذِهِ الْاَيَّامِ * فَاَنْتُمْ هُمْ بَنُو الْاَنْبِيَآءِ وَاَوْلَادُ الْعَهْدِ الَّذِي عَاهَدَ
اللّٰهُ بِهِ اٰبَآءَنَا * قَائِلًا لِاِبْرَاهِيمَ * وَبِزَرْعِكَ تَتَبَارَكُ قَبَائِلُ ٱلْاَرْضِ كُلِّهَا * فَلَكُمْ اَوَّلًا اَقَامَ اللّٰهُ اِبْنَهُ 26
يَسُوعَ اِذْ اَرْسَلَهُ يُبَارِكُكُمْ * اِذَا اَرْجَعَ كُلَّ اَحَدٍ مِنْكُمْ مِنْ شُرُورِكُمْ *

* يَوْمَ ٱلثُّلَثَا مِنَ ٱلسَّبْتِ ٱلثَّانِيَةِ بَعْدَ ٱلْفِصْحِ * يَا *

* اَلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ *

1 * وَبَيْنَمَا هُمَا يُخَاطِبَانِ ٱلشَّعْبَ وَقَفَ بِهِمَا ٱلْكَهَنَةُ وَاَمِيرُ ٱلْهَيْكَلِ وَالزَّادِقَةُ * مُتَوَجِّعِينَ لِتَعْلِيمِهِمَا *
2 ٱلشَّعْبَ * وَاِخْبَارِهِمَا بِيَسُوعَ بِقِيَامَةِ ٱلْمَوْتَى * فَوَضَعُوا اَيْدِيَهُمْ عَلَيْهِمَا * وَجَعَلُوهُمَا فِي الْاِعْتِقَالِ اِلَى
3 الْغَدِ * لِاَنَّ الْوَقْتَ كَانَ مَسَآءً * وَكَثِيرُونَ مِنَ الَّذِينَ سَمِعُوا اَقْوَالَهُمَا اٰمَنُوا * وَصَارَ عَدَدُ النَّاسِ
4 الْمُؤْمِنِينَ مِقْدَارَ خَمْسَةِ اٰلَافٍ * فَلَمَّا صَارَ فِي الْغَدِ اجْتَمَعَ الرُّوسَآءُ وَالشُّيُوخُ وَالْكَتَبَةُ بِاُورُشَلِيمَ *
5 وَحَنَّانُ رَئِيسُ الْكَهَنَةِ وَقَيَافَا وَيُوحَنَّا وَالْاِسْكَنْدَرُ * وَجَمَاعَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ جِنْسِ
6 رِيَاسَةِ الْكَهَنُوتِ * فَاَقَامُوهُمَا فِي الْوَسَطِ وَاسْتَفْحَصُوهُمَا بِاَيَّةِ قُوَّةٍ اَوْ بِاَيِّ اِسْمٍ صَنَعَا اَنْتُمَا هٰذَا *
7 حِينَئِذٍ اِمْتَلَاَ بُطْرُسُ مِنْ رُوحِ ٱلْقُدُسِ * وَقَالَ لَهُمْ * يَا رُوسَآءَ ٱلشَّعْبِ وَيَا شُيُوخَ اِسْرَائِيلَ * لَيْتَنَا
8 كُنَّا نَحْنُ ٱلْيَوْمَ نُحَاكَمُ عَلَى اِحْسَانٍ صَنَعَ اِلَى اِنْسَانٍ مَرِيضٍ * وَبِمَاذَا خَلَصَ هٰذَا *
9 لِيَكُنْ مَعْلُومًا عِنْدَكُمْ وَعِنْدَ كَافَّةِ شَعْبِ اِسْرَائِيلَ * اَنَّ بِاسْمِ يَسُوعَ ٱلنَّاصِرِيِّ الَّذِي
10 صَلَبْتُمُوهُ اَنْتُمْ * الَّذِي اَقَامَهُ اللّٰهُ مِنَ ٱلْمَوْتَى * بِهِ قَامَ هٰذَا فِي وَسَطِكُمْ مُعَافًى صَحِيحًا * نَعَمْ *
11 * ذَاكَ هُوَ الْحَجَرُ الَّذِي رَذَلْتُمُوهُ اَنْتُمُ ٱلْبَنَّاؤُونَ ٱلصَّايِرُ رَاْسًا لِلزَّاوِيَةِ * وَلَيْسَ ٱلْخَلَاصُ بِاَحَدٍ وَلَا
12 بِاٰخَرَ * وَلَا يُوجَدُ اِسْمٌ اٰخَرُ مُعْطًى لِلنَّاسِ يَجِبُ اَنْ يَخْلُصَ اِلَّا بِهِ وَحْدَهُ *

Qui oportèt ut excipiatur à cœlo usque 21
ad tempora quæ confirmabunt perfectio-
nem omnium sermonum quæ locutus est
Deus per os omnium prophetarum suo-
rum sanctorum ab æterno. Nam Moses 22
ait patribus; Dominus Deus vester
suscitabit vobis de fratribus vestris Pro-
phetam mei similem: ipsum audite in
omnibus quæ vos alloquetur. Fietque ut 23
quæcunque anima quæ non audierit Pro-
phetam illum, eique obtemperaverit, ex-
tirpetur è populo suo. Et cunctí prophetæ 24
à Samuele, & qui post eum fuerunt,
omnes loquuti sunt & annuntiaverunt
de his diebus. Vos autem estis filii pro- 25
phetarum, & filii fœderis quod pepigit
Deus cum patribus nostris, dicens ad
Abraham; In semine tuo benedicentur
familiæ terræ totius. Vobis primùm 26
suscitavit Deus filium suum Jesum,
mittens eum ut benediceret vobis,
dummodo recedat unusquisque vestrûm à
nequitiis suis.

Feriâ tertiâ hebdomadæ secundæ post Paschа.

CAP. IV.

Dumque ipsi alloquerentur populum, 1
astiterunt eis sacerdotes, & præfectus
templi, & Saducæi, Dolentes quòd do- 2
cerent populum, & annuntiarent per Je-
sum resurrectionem mortuorum. Qua- 3
propter posuerunt manus suas super
utrumque, injecerunique eos in carcerem
ad crastinum usque, quoniam tempus
erat vespertinum. Multi verò ex iis 4
qui audierant sermones eorum, credi-
derunt: Et factus est numerus hominum
credentium circiter quinque millia. Cùm 5
autem fuisset postera dies, convenerunt
principes, & seniores, atque scribæ in
Jerusalem. Et Hannas princeps sacer- 6
dotum, & Caiphas, & Johannes, &
Alexander, & cœtus eorum qui erant de
genere principatûs sacerdotalis: Et sta- 7
tuentes utrumque in medio, scifcitati
sunt ab eis, Quânam virtute, aut quo
nomine feciftis vos hoc? Tunc repletus 8
est Petrus Spiritu sancto, & ait illis, O
principes populi, & ô senes Israelis,
Siquidem hodiè judicamur ob benefi- 9
cium collatum in hominem ægrotum, &
per quid liberatus sit iste: Sit notum 10
apud vos, & apud universum populum
Israelis, quòd per nomen Jesu Nazareni
quem vos crucifixistis, quem suscita-
vit Deus à mortuis, per ipsum stetit iste
in medio vestrî sanus & integer.
Hactenus. Is est lapis quem con- 11
tempsistis vos fabricatores, qui factus
est caput anguli. Nec enim est salus per 12
quemquam neque per alium, neque reperi-
tur nomen aliud concessum hominibus
per quod oporteat salvari, nisi per ipsum
solum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ለክሙኬ : ለቀደመ : እግዚአብሔር : ለኀሠሦ : ለወልዱ : ወፈነወ : ይበርክሙ : ክሙ :
ትኅስሑ : እመእክየ : መግበሪክሙ ::=: በዕለተ : በዒለ : ፋሲክ : መንበብ ::=:
1 ፱ ዐ ወእንዘ : ይነግሮሙ : ለሕዝብ : መጽሉ : ሊቃኑ : ካህናት : ወመገብተ :
2 መኰራብ : ወሰዱቃዊያን : ለዕለሆሙ ::=: እስመ : ይጼህርዎሙ : ለሕዝብ : ወይነግር
3 ወሙ : በእንተ : ሊያሱስ : ወሕይወተ : ሙውታን ::=: ወለኀዝዎሙ : ወለወዐል
4 ወሙ : ዑለ : ለእስ : ጌሠመ : እስመ : ወድለ : መሰየ ::=: ውብዙኃን : እለ : ሰ
ሙዑ : ዘንተ : ነገረ : ወለሙኑ : ወኮነ : ሩፅቆሙ : ለዕደው : እለ : ለሙኑ : ኀመሰ :
5 መለት ::=: ወእመዝ : በሰሉታ : ተጋብኡ : መላእክት : ወረበናት : ወጸሐፍት : በሊ
6 የሩሰሌመ ::=: ወሐና : ሊቀ : ካህናት : ወቀያፈ : ወዮሐንስ : ወእለእክሰንድርስ :
7 ወኩሉሙ : ዘመደ : ካህናት ::=: ወለቀመዉ : ጣእሽለ : ፀወድ : ወሐተትዎ
ሙ : ወይቤልዎሙ : በኀይለ : ሎኑ : ወበስመ : ሎኑ : ገበርክሙ : ዝንተ : ለንትሙ ::=:
8 ወመልእ : መንፈስ : ቅዱስ : ደበ : ጴጥሮስ : ሰቢሃ :: ወይቤሉሙ : ሰመዑ : መላእክ
9 ት : ለሕዝብ : ወረበናት : ለእመሁ ::=: ንኅነ : ንትኅነን : በረዲሌት : ሰብእ : መቅቲ :
10 እጸለ : እመሕያው : በመንት : እንከ : ሐይወ : ዝንቱ ::=: ለእመረ :: እንከ : ጥዩ
ቀ : ኵሉ : ቤተ : እስራሌል : ክመ : በስመ : ለኢየሱስ : ናዝራዊ : ዘለንትሙ : ሰቀል
ክመወ : ደበ : ዕፅ : ወለግዚአብሔር : ለንሠለ : እመውታን : ሐይወ : በቅድሜክ
11 ሙ : ዝንቱ ::=: እስመ : ይእቲ : እብን : እንተ : መነንዋ : ነደቅት : ወይእቲ : ኮነት :
12 ውስተ : ርእሰ : ማእዝንት ::=: ለልቦ : እንከ : ካልእ : ሕይወተ : ወለልቦ : ካልእ :
ክመ : በመትሳተ : ሰማይ : ዘይትወሀብ : ላእጋለ : እመሕያው : በዘ : የሐዩ ::=:

Vobis igitur primùm Deus excitavit filium suum, & misit eum benedicere vobis, 26
ut resipiscatis à malitia operum vestrorum.

CAP. IV.

Die festi Paschatis lectio.

ET loquentibus illis populo, venerunt principes sacerdotum, & procuratores tem- 1
pli, & Saducæi contra illos: Quia docebant populos, & prædicabant iis de 2
Jesu, & vitâ mortuorum. Et prehenderunt eos, & commiserunt eos in custodi- 3
am, in crastinum diem, quia jam vespera erat. Et multi fuerunt qui audierunt 4
hunt sermonem, & crediderunt: & factus est numerus virorum qui crediderunt,
quinquagesies centum. Et tunc in proximo die congregati sunt principes, & ma- 5
gistri, & scriba in Hierusalem. Et Hana princeps sacerdotum, & Caiaphas, & 6
Johannes, & Alexander, & omnes ex genere sacerdotum. Et statuerunt eos 7
medio conventûs, & percontati sunt eos, & dixerunt iis; In potestate cujus, & in
nomine cujus feciftis hoc vos? Et plenitudo Spiritûs sancti fuit super Petrum sta- 8
tim, & dixit iis; Audite principes gentium, & magistri populi ejus: Nos dijudica- 9
mur pro auxilio dato homini à mortis periculo vitæ restituto; quomodo videlicet vi-
vus factus sit iste. Scitote igitur perfectè tota domus Israelis, quòd in nomine Jesu 10
Nazareni, quem vos suspendistis super ligno, & Deus suscitavit à mortuis,
vivit coram vobis iste. Quia hic est lapis quem recusárunt ædificantes, & 11
hic factus est in caput anguli. Et non est igitur alia vita, & non est aliud no- 12
men sub cœlo quod dabitur hominibus, quibus vivant.

Digitized by Google

Videntes autem Petri *libertatem* & Joannis, & *deprehendentes* quòd homines *illiterati* *sunt*, & idiotæ, admirabantur: cognoscebántque eos quoniam cum Jesu fuerant: *At* hominem videntes cum eis stantem *illum* *curatum*, nihil *habebant* contradicere. *Jubentes* autem eos extra concilium *abire*, conferebant ad invicèm, Dicentes; Quid faciemus hominibus istis? quoniam quidem *enim* notum signum factum est per eos, omnibus habitantibus Hierusalem manifestum, & non possumus negare. Sed ne *super plus perserpat* in populum, *minaciter* comminemur eis, ne ultrà *loqui* in nomine hoc ulli hominum. Et vocantes eos, denuntiaverunt *eis* omnino *non loqui*, neque *docere* in nomine Jesu. *At* Petrus & Joannes respondentes, ad eos dixerunt; Si justum est in conspectu Dei, vos audire potiùs quàm Deum, judicate: Non possumus enim *nos* quæ vidimus & audivimus, non loqui. Illi *verò* comminantes dimiserunt eos, *nihil* invenientes quomodò punirent eos, propter populum: quia omnes *glorificabant* *Deum super* *facto*. Annorum enim erat *plurium* quadraginta homo, in quo factum fuerat signum istud sanitatis. Dimissi autem venerunt ad *proprios*: & annuntiaverunt, quanta ad eos principes Sacerdotum & seniores dixissent. *Ii autem audientes*, unanimiter levaverunt vocem ad Deum, & dixerunt; Domine, tu *Deus* qui fecisti cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in eis: Qui per os David pueri tui, *dicens* [*fuisti*;] *Ut quid* fremuerunt gentes, & populi meditati sunt inania? Astiterunt reges terræ, & principes coacti *sunt* in *idem* adversùs Dominum, & adversùs Christum ejus. Coacti *sunt* enim *in veritate* *in* sanctum puerum tuum Jesum, quem unxisti, Herodésque & Pontius Pilatus, cum gentibus, & populis Israël, Facere quæcunque manus tua & consilium tuum *præsinivit* fieri. Et nunc, Domine, respice in minas eorum, & da servis tuis cum fiducia omni loqui verbum tuum,

13 Θεωρῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παῤῥησίαν καὶ Ἰωάννου, καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσι καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον· ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν Ἰησοῦ ἦσαν· 14 τόν τε ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. 15 Κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους, 16 λέγοντες, Τί ποιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονε δι' αὐτῶν, πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνήσασθαι. 17 ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλῇ ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς, μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. 18 Καὶ καλέσαντες αὐτοὺς, παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι, μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ. 19 Ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες πρὸς αὐτοὺς εἶπον, Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε· 20 οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς ἃ εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν. 21 Οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν· ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. 22 Ἐτῶν γὰρ πλείονων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν ἐγεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως. 23 Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον. 24 Οἱ δὲ ἀκούσαντες, ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ εἶπον, Δέσποτα, σὺ ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· 25 ὁ τοῦ στόματος Δαβὶδ παιδός σου εἰπών, Ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; 26 Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. 27 Συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος, σὺν ἔθνεσι καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ, 28 ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισε γενέσθαι. 29 Καὶ τὰ νῦν, Κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παῤῥησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου,

MS. A. (ι) Τὸν δὲ (κ) αὐτὸς (λ) ποιήσωμεν (μ) ἀργίδι. Ἀλλ' ἵνα μὴ (ν) λαὸν, ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς, μὴ λαλεῖν (ξ) παρήγγειλαν τὸ (ο) ὁ Ἰωάννης (π) εἶπον πρὸς αὐτὸς, (ρ) εἴδαμεν (σ) τεσσεράκοντα (τ) εἶπαν, (υ) σὺ ὁ ποιήσας (φ) αὐτοῖς· Ὁ τοῦ παιδὸς ἡμῶν διὰ Πνεύματος ἁγίου στόματος Δαβὶδ παιδός (χ) ἀληθείας, ἐν τῇ πόλει σου ταύτῃ ἐπὶ τὸν (ψ) ἔφριξε.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quúmque audíssent sermonem Simeonis & Johannis quem palàm dixerant, intellexerunt eos esse literarum imperitos, & idiotas, eósque admirati sunt: atque agnoverunt ipsos cum Jesu versátos fuisse. Conspiciebant porrò adstantem cum eis claudum illum qui sanatus fuerat: nihílque poterant contra eos dicere. Tunc jusserunt eos educi è synagoga sua: dicebántque alius ad alium; Quid faciemus hominibus istis? ecce enim signum illud manifestum quod editum est per eos, omnibus incolis Jerusalem notum est, nec possumus inficiari. Sed ne magìs fama isthæc pervagetur, interminemur eis, ne ampliùs loquantur in nomine isto ulli hominum. Proindè advocárunt eos, & præceperunt eis, ne omninò loquerentur aut docerent in nomine Jesu.

Martyrum. 9.

Respónderunt Simon Petra & Johannes, ac dixerunt eis; An rectum sit apud Deum, vobis obedire potiùs quàm Deo, judicate. Non enim possumus quod vidimus & audivimus, non loqui. Et interminati sunt eis, ac dimiserunt eos: quia non invenerunt causam puniendi eos, propter populum: quandoquidem unusquisque glorificabat Deum super eo quod factum fuerat. Erat enim plusquàm quadraginta annos natus homo ille, in quo editum fuerat hoc signum sanationis. Quúmque dimissi essent, venerunt ad fratres suos, & renuntiárunt eis quæcunque dixerant sacerdotes & seniores. Isti autem quum audíssent, simul exulerunt vocem suam ad Deum, dixerúntque; Domine, tu es Deus qui fecisti cœlum & terram, & maria & omnia quæ in eis sunt: Túque is es qui locutus es per Spiritum sanctitatis per os David servi tui; Quare tumultuârunt gentes, & populi meditati sunt inane? Astiterunt reges terræ princípésque, & consilium inierunt simul adversùs Dominum & adversùs Christum ejus. Congregati sunt enim verè in hac civitate adversùs sanctum filium tuum Jesum quem tu unxisti, Herodes & Pilatus cum gentibus & synagoga Israel, Ut facerent quæcunque manus tua priùs designaverat esse facienda. Sed & nunc, Domine intuere, & vide minas eorum, & da servis tuis ut palàm prædicent sermonem tuum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ፤ ወሶበ: ርእይዎ: ለጴጥሮስ: ለጸጥሮስ: ወለዮሐንስ: ጥቡዓን: ከመ: ገሃደ: ይነግርዎ: ለእመርዎ
ው: ከሠ: ሰብአ: የዋሃን: እውንቱ: ወሊያለመዱ: መጸሕፍት: ወእንከር ዎው: እስመ: ያለ
14 ርዉው: ከመ: ምስለ: ሊየሱስ: ሀለው:=: ወይሬእይዎ: ለዝኩሂ: ብእሰ: ዘሐይወ: ይቀው
15 ሥ: ምስሊሆው: ወሐጥሉ: ዘይብሉ: በእንቲአሆሙ:=: ወለዘዙ: ያእትትዎው: ጥቀ: እመ
16 ሓበ: ዐዉድ: ወተናገሩ: በበይናቲሆሙ:=: ወይቤሉ: [መንተ] ንሬስዮሙ: ለእሉ: ሰብእ:: በጸሎተ: መሓበር: ወበረክብሂ: መኒበ:::=:
ናሁ: ተዐውቀ: ትመህር ቶው: በሓበ: ኩሉው: እለ: ይነብሩ: ሊየሩስሌም: ወገሃደ: ክኒ: ወሊእክል: ክቢቶቶ: ለዝንቱ:=:

Et quum vidíssent Petrum & Johannem promptos ut publicè loquerentur iis, cognoverunt quòd homines simplices erant, et nesciebant literas, et admirati sunt eos: quia cognoscebant eos quòd cum Jesu erant. Et videbant hunc hominem qui sanatus fuerat stantem cum iis, et nihil habuerunt quod dicerent contra eos. Et præceperunt ut educerent eos secus à concilio, et colloquuti sunt inter se, et dixerunt; Quid faciemus *istis hominibus?*

In oratione congregationis, & in dimissione ejus, lectio.

Ecce conspicuum factum est signum eorum apud omnes qui inhabitant Hierusalem, et manifestum fuit, et non possumus occultare illud.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

13 Videntes autem Petri constantiam & Joannis, comperto quòd homines essent sine
literis, & idiotæ, admirabantur, & cognoscebant eos quoniam cum Jesu fuerant:
14 Hominem quoque videntes stantem cum eis, qui curatus fuerat, nihil poterant
15 contradicere. Jusserunt autem eos foràs extra concilium secedere: & confere-
16 bant ad invicèm, Dicentes; Quid faciemus hominibus istis? quoniam quidem no-
tum signum factum est per eos, omnibus habitantibus Jerusalem: manifestum est,
17 & non possumus negare. Sed ne ampliùs divulgetur in populum, comminemur
18 eis, ne ultrà loquantur in nomine hoc ulli hominum. Et vocantes eos, denuntia-
19 verunt ne omninò loquerentur, neque docerent in nomine Jesu. Petrus verò
& Joannes respondentes, dixerunt ad eos; Si justum est in conspectu Dei, vos po-
20 tiùs audire quàm Deum, judicate: Non enim possumus quæ vidimus & audivimus
21 non loqui. At illi comminantes dimiserunt eos: non invenientes quomodò puni-
rent eos, propter populum, quia omnes clarificabant id quod factum fuerat
in eo quod acciderat. Annorum enim erat ampliùs quadraginta homo, in quo 22
factum fuerat signum istud sanitatis. Dimissi autem venerunt ad suos: & annun- 23
tiaverunt eis, quanta ad eos principes sacerdotum & seniores dixissent. Qui 24
cùm audissent, unanimiter levaverunt vocem ad Deum, & dixerunt; Do-
mine, tu es qui fecisti cœlum, & terram, mare, & omnia quæ in eis sunt: Qui 25
Spiritu sancto per os patris nostri David, pueri tui, dixisti; Quarè fremuerunt
Gentes, & populi meditati sunt inania? Astiterunt reges terræ, & principes 26
convenerunt in unum, adversùs Dominum, & adversùs Christum ejus?
Convenerunt ènim verè in civitate ista adversùs sanctum puerum tuum Je- 27
sum, quem unxisti, Herodes, & Pontius Pilatus, cum Gentibus, & populis Is-
raël, Facere quæ manus tua & consilium tuum decreverunt fieri. Et nunc, Do- 28
mine, respice in minas eorum, & da servis tuis cum omni fiducia loqui ver- 29
bum tuum,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* قِرَاءَةُ الأَرْبِعَا مِنَ السَّبْتَةِ الثَّانِيَةِ مِنَ الفِصْحِ *

Lectio feriæ quartæ hebdomadæ secundæ infra Pascha.

13 * فَاذْ أَبْصَرُوا مُجَاهَرَةَ بُطْرُسَ وَيُوحَنَّا * وَتَيَقَّنُوا أَنَّهُمَا رَجُلاَنِ لاَ يَعْرِفَانِ الكِتَابَ وَأُمِّيَّانِ *
14 فَعَجِبُوا إِذْ عَرَفُوهُمَا أَنَّهُمَا كَانَا مَعَ يَسُوعَ * وَشَاهَدُوا الرَّجُلَ المُسْقِي مَعَهُمَا وَاقِفًا * وَلَمْ يَكُنْ
15 لَهُمْ حُجَّةٌ يُنَاقِضُونَهُمَا بِهَا * فَأَمَرُوا أَنْ يُخْرَجَا خَارِجَ الجَمْعِ * وَيَأْتَمِرُ بَعْضُهُمْ مَعَ بَعْضٍ قَائِلِينَ *
16 مَاذَا نَعْمَلُ بِهَذَيْنِ الرَّجُلَيْنِ * أَمَّا أَنْ قَدْ صَارَ بِهِمَا جَرِيكَةٌ قَدْ عَرَفَهَا كُلُّ القَاطِنِينَ
بِأُورُسَلِيمَ فَذَلِكَ ظَاهِرًا * وَمَا يُمْكِنُنَا إِنْكَارُهَا * لَكِنْ لِئَلاَّ يَنْمِيَ خَبَرُهَا فِي الشَّعْبِ كَثِيرًا *
17 فَلْنُهَدِّدْهُمَا وَنُوعِدْهُمَا أَلاَّ يُخَاطِبَا بِهَذَا الاِسْمِ أَيْضًا أَحَدًا مِنَ النَّاسِ * ثُمَّ اسْتَدْعَوْهُمَا
18 وَأَوْصَوْهُمَا أَلاَّ يَنْطِقَا بِالْجُمْلَةِ وَلاَ يُعَلِّمَا بِاسْمِ يَسُوعَ * فَأَجَابَهُمْ بُطْرُسُ وَيُوحَنَّا قَائِلَيْنِ * إِنْ
19 يَكُنْ أَمْرًا مُقَسَّطًا قُدَّامَ اللهِ أَنْ نَسْمَعَ مِنْكُمْ أَكْثَرَ مِنَ اللهِ فَاحْكُمُوا بِذَلِكَ عَلَيْنَا *
20 * فَإِنَّنَا نَحْنُ مَا يُمْكِنُنَا أَلاَّ نَتَكَلَّمَ بِمَا عَايَنَّاهُ وَسَمِعْنَاهُ * وَإِنَّهُمْ تَوَعَّدُوهُمَا وَأَصْرَفُوهُمَا * إِذْ
21 لَمْ يَجِدُوا حُجَّةً عَلَيْهِمَا كَيْفَ يُعَذِّبُونَهُمَا * مِنْ أَجْلِ الشَّعْبِ * لأَنَّهُمْ كُلَّهُمْ مَجَّدُوا اللهَ عَلَى
22 العَجَبِ الصَّائِرِ * لأَنَّ الرَّجُلَ الَّذِي صَارَتْ فِيهِ آيَةُ السِّقَا هَذِهِ * كَانَتْ لَهُ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِينَ
سَنَةً * ثُمَّ *

Lectio feriæ quintæ hebdomadis secundæ infra Pascha.

* قِرَاءَةُ لِيَوْمِ الخَمِيسِ مِنَ السَّبْتِ الثَّانِيَةِ بَعْدَ الفِصْحِ * يَجِ *

23 * فَلَمَّا أُطْلِقَا أَقْبَلاَ إِلَى أَهْلِهِمَا * وَأَخْبَرَاهُمْ بِمَا قَالَهُ لَهُمَا رُؤَسَاءُ الكَهَنَةِ وَالشُّيُوخُ * فَحِينَ
24 سَمِعُوا ذَلِكَ رَفَعُوا كُلُّهُمْ إِلَى اللهِ صَوْتًا وَقَالُوا * أَيُّهَا السَّيِّدُ أَنْتَ هُوَ الآلَهُ البَارِئُ السَّمَاءَ وَالأَرْضَ *
وَالبَحْرَ وَكَافَّةَ البَرَايَا الَّتِي فِيهَا * القَائِلُ بِفَمِ دَاوُدَ فَتَاكَ * لِمَ سَعَبَتِ الأُمَمُ وَهَذَتِ الشُّعُوبُ
25 البَاطِلَ * مُلُوكُ الأَرْضِ قَامُوا * وَالرُّؤَسَاءُ اجْتَمَعُوا جَمِيعًا عَلَى الرَّبِّ وَعَلَى مَسِيحِهِ * لأَنَّهُ
26 قَدِ اجْتَمَعَ بِالحَقِيقَةِ عَلَى ابْنِكَ القُدُّوسِ يَسُوعَ الَّذِي مَسَحْتَهُ * هِيرُودُسُ وَبِيلاَطُسُ
27 البُنْطِيُّ مَعَ الأُمَمِ وَشُعُوبِ إِسْرَائِيلَ * لِيَعْمَلُوا جَمِيعَ مَا تَقَدَّمَتْ يَمِينُكَ وَرَأْيُكَ حُدِّدَ
28 صَيْرُورِيَّةً * فَالآنَ يَا رَبُّ اقْبَلْ بِنَظَرِكَ إِلَيَّ هَؤُلاَءِ * وَامْنَحْ عَبِيدَكَ أَنْ يَتَكَلَّمُوا كَلاَمَكَ
29 بِكُلِّ مُجَاهَرَةٍ *

Cùm autem vidissent apertè Petrum & Johannem, certóque scivissent eos esse homines ignaros scripturæ & idiotas, admirati sunt, agnoscentes eos fuisse cum Jesu. Et cum vidissent hominem qui sanatus fuerat stantem cum ipsis, nec haberent prætextum contradicendi eis, Præceperunt ut educerentur ambo extra concilium, & consultârunt alter cum altero, dicentes; Quid faciemus duobus hisce viris? Quòd enim factum sit per eos prodigium, quod jam nôrunt omnes habitantes in Hierusalem, res est perspicua, nec possumus eam denegare. Verùm ne multùm crescat ejus fama inter populum, interminemur & minitemur eis, ne loquantur hoc de nomine posthac ulli hominum. Deindè accersitis illis jusserunt ne loquerentur omnino, néve docerent nomen Jesu. Responderunt eis Petrus & Johannes, dicentes, An sit res justa coram Deo, audire vos potiùs quàm Deum, damnate nos in hoc. Nobis enim est impossibile quin loquamur quod vidimus & audivimus. Ipsi verò minitati sunt eis, & dimiserunt eos: cùm non invenissent occasionem adversùs eos quomodo punirent eos, propter populum: quia omnes glorificaverant Deum ob miraculum quod factum fuerat. Homo enim in quo actum fuerat hujusmodi signum curationis, erat annorum amplius quadraginta. Hactenus.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis secundæ infra Pascha.

Cùm igitur dimissi fuissent, adierunt suos, & narraverunt eis quæ dixerant ad illos principes sacerdotum et seniores. Qui statim atque hæc audierunt, extulerunt omnes vocem ad Deum, & dixerunt, O Domine, tu es Deus creator cœli ac terræ, & maris cum omnibus creaturis quæ in eis sunt: Qui dixisti per os David pueri tui, Quarè tumultuârunt gentes, & delirârunt populi falsitates? Reges terræ surrexerunt, & principes congregati sunt pariter contra Dominum & contra Christum ejus. Nam congregatus est verè contra filium tuum sacrosanctum Jesum quem unxisti, Herodes, & Pilatus Pontius una cum gentibus ac populis Israel, Ad faciendum quidquid dexterâ tuâ & consilium tuum prædefinivit fore. Nunc ergò ô Domine, admove aspectum tuum ad minas eorum, & da servis tuis ut loquantur sermonem tuum omni cum libertate:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ኦላ : ደኸው : ከመ : ፈድፋደ : ሊይብዝኅ : ውስተ : ሕዝብ : ንገሠጸው : ከመ : ሊይ
18 ንግሩ : ሰንክ : ደኸው : በስሙ : ለሊየሱስ : ለሰብእ::=ፁ ወጸውዕዎሙ : ወገሠጽዎ
ሙ : ወይቤልዎሙ : ግሩር : ሊትንግሩ : ወሊትመህሩ : በስሙ : ለሊየሱስ : ወሊለመ
19 ኑሂ::=ፁ ወተሠጥዎሙ : ጸጥሮስ : ወዮሐንስ : ወይቤልዎሙ : ይረትዕኑ : በቅድመ:
20 እግዚአብሔር : ኪያክሙ : ንስማዕ : ወለኮ : ለእግዚአብሔር : ፍትሑ : እስኩ : ለኪ
21 ክሙ::=ፁ ንሓነሰኬ : ሊንክል : ነቢተ::=ፁ ወእመዝ : ሓደግዎሙ : ሰበ : ሓጥኡ : በዘ : ይኌ
ንንዎሙ : እሰመ : ኵሉ : ሕዝብ : ያለኩቱ : እግዚአብሔር : በእንተ : ወኦቱ : ተለመረ:
22 ዘኮነ::=ፁ እስመ : ፈድፋደ : እመአርብዓ : ዓመቱ : ለወኦቱ : ብእሲ : ዘበለዕሌሁ : ኮነ :
ዘንተ : ተአመረ : ሕይወት::=ፁ
23 10 ወተፈቲሖሙ : ሖሩ : ኀበ : ሰብለሙ : ወነገርዎሙ : ኵሉ : ዘይቤልዎሙ : ሊቃነ :
24 ካህናት : ወረበናት::=ፁ ወሰሚዖሙ : ለንሠሉ : ቀሎሙ : ኀቡረ : ኀበ : እግዚአብሔ
ር : ወይበሉ:: ለንተ:እግዚአብሔር : ኤመለክነ : ዘገበርከ : ሰማየ : ወመድረ : ወበሕር :
25 ወኵሉ : ዘውስቴቶሙ::=ፁ ዘለሊከ : ነበብከ : በመንፈስ : ቅዱስ : በለፈሁ : ለዳዊት :
ገብርከ : ለቡሂ : ወትቤ:: ለምንት : ለንባለጥ : ለሕዝብ : ወሕዝብኒ : ነበቡ : ከንቶ::=ፁ
26 ወተንሥኡ : ነገሠተ : ምድር : ወመለእክትኒ : ተጋብኡ : ምስሌሆሙ : ኀቡረ : ለዕለ :
27 እግዚአብሔር : ወለዕለ : ሞሲሑ::=ፁ ለማን:እንባለጥ : በዝቲ: ሀገር : ለዕለ : ቅዱስ : ወ
ልድኅ : ሊየሱስ : ዘቀበእካሁ : ሄሮድሰ : ወጲላጦስ : ጳንጤናዊ : ምስለ : ሕዝቢሆሙ :
28 ወሕዝበ : እስራኤል::=ፁ ከመ : ይግበሩ : በደበ : ስርዐቱ : እዴከ : ወምክርከ : ከመ :
29 ይኩን::=ፁ ወይእዜኒ : እግዚኦ : ርኢ : ትእይርቶሙ : ወሀቦሙ : ለለግብርቲከ : ገሃደ :
ይንግሩ : ቃልከ::=ፁ

Sed tamen ut abundantiùs non augescat in populo, comminabimur eos ut non loquantur ampliùs, sed in nomine Jesu hominis. Et vocaverunt eos, & commiserunt eos, & dixerunt iis, Nunquam alloquemini & non docebitis in nomine Jesu, quenquam. Et responderunt iis Petrus et Johannes, et dixerunt iis; Rectumne est in conspectu Dei, vos auscultare et non Deum, judicate vel vosmet-ipsi: Nos igitur non possumus occultare. Et tunc dimiserunt eos, quum non habuissent aliquid in quo condemnarent eos: quia omnes populi gratias agebant Deo propter illud signum quod factum fuit. Quia plus quàm quadraginta anni erant istius hominis, super quem factum fuerat hoc signum vitæ. Et quum soluti essent, venerunt ad homines suos et nuntiaverunt iis omnia quæ dixissent iis principes sacerdotum et magistri. Et quum audivissent, sustulerunt voces eorum simul ad Deum, et dixerunt; Tu Domine, Deus noster es, qui fecisti cœlum et terram, et mare, et omnia quæ in iis sunt. Qui ipse tu dixisti in Spiritu sancto per os David servi tui Patris nostri, et dixisti; Quare convenerunt gentes, et populi meditati sunt inania: Et insurrexerunt reges terræ, et principes etiam congregati sunt cum iis simul, adversùs Dominum, et adversùs Messiam ejus. Verè, convenerunt in hac civitate, adversùs sanctum filium tuum Jesum, quem unxisti, Herodes, et Pilatus Pontineus, cum gentibus eorum, et populo Israelis. ut facerent, secundùm decretum manûs tuæ et consilii tui, ut fieret. Et nunc, O Domine, respice minas eorum, et da servis tuis ut liberè loquantur sermonem tuum:

Digitized by Google

In manum tuam *extendere te in ſanitatem*, & ſigna, & prodigia fieri per
30 Ἐν τῷ τλὼ (ω) χεῖρά Ϲε ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ
nomen ſancti *pueri* tui Jeſu. Et *precatis eis*, motus eſt
31 τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός Ϲου Ἰησοῦ. Καὶ σαλευθέντων αὐτῶν, ἐσαλεύθη
locus, in quo erant congregati: & repleti ſunt omnes Spiritu ſancto, &
ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν ϹυνηϹμένοι· καὶ ἐπλήσθησαν (α) ἅπαντες Πνεύματος ἁγίου, καὶ
loquebantur verbum Dei cum fiducia. *At* multitudinis credentium
32 ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ παῤῥησίας. Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων Ε'
erat cor & anima una: *& neque unus quiſquam exiſtentium ei*, dicebat
(β) ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία· καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ, ἔλεγεν
proprium eſſe: ſed erant illis omnia communia. Et magnâ virtute reddebant
33 ἴδιον εἶναι· ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. Καὶ (γ) μεγάλῃ δυνάμει ἀπεδίδουν
teſtimonium Apoſtoli reſurrectionis Domini Jeſu: gratiáque magna
τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ· χάρις τε μεγάλη
erat in *omnes eos*. Neque enim egens quiſquam erat *in ipſis*. Quotquot
34 ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. Οὐδὲ γὰρ ἐνδεής (δ) τις ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς. ὅσοι
enim poſſeſſores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia ven-
γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πι-
ditorum, Et ponebant ante pedes Apoſtolorum. Dividebatur autè ſingulis,
35 πραθέντων, Καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων. διεδίδετο δὲ ἑκάστῳ,
prout *quis* opus *habebat*. Joſes autem, cognominatus Barnabas ab
36 καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν. (ε) Ἰωσῆς δέ, ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας (ζ) ὑπὸ
Apoſtolis, (quod eſt interpretatum, Filius conſolationis,) Levites, Cyprius
τῶν ἀποστόλων, (ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, Υἱὸς παρακλήσεως,) Λευίτης, Κύπριος
genere, *Exiſtente ei agro*, *vendito* attulit *pecuniam*, & poſuit ante
37 τῷ γένει, Ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρῆμα, καὶ ἔθηκε παρὰ
pedes Apoſtolorum.
τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

MS. A. (ω) χεῖρά Ϲε ἐκτείνειν εἰς (α) ἅπαντες τῷ ἁγίῳ Πνεύματος, (β) ἦν καρδία καὶ ψυχὴ (γ) δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν οἱ ἀπόστολοι τὸ μαρτύριον τῆς ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου, χάριες (δ) τις ἦν ἐν (ε) Ἰωσὴφ (ζ) ἀπὸ ΚΕΦ. ε'. MS. A. (α) ὀνόματι Ἀνανίας, (β) Ϲυνειδήμης καὶ τῆ γυναικὸς αὐτοῦ καὶ (γ) ὁ Πέτρος, (δ) ὁ Ἀνανίας (ε) ἀκούσαντας. Ἀναστάντες (ζ) πρὸς αὐτὸν Πέτ'", Εἰπέ

CAP. V. ε'.

Vir autem quidam Ananias nomine, cum Sapphira uxore ſua ven-
1 Ἀνὴρ δέ τις (α) Ἀνανίας ὀνόματι, Ϲὺν Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ ἑαυτοῦ ἐπώ-
didit *poſſeſſionem*: Et *intervertit* de pretio, conſciâ *etiam* uxore
λησε κτῆμα· Καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, (β) Ϲυνειδυίας καὶ τῆς γυναικὸς
2 ſuâ: & afferens partem quandam, ad pedes Apoſtolorum poſuit. Dixit autem
αὐτοῦ· καὶ ἐνέγκας μέρος τι, παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. Εἶπε δὲ
3 Petrus; Anania, *propter quid implevit* Satanas cor tuum, men-
(γ) Πέτρος, Ἀνανία, διατί ἐπλήρωσεν ὁ Ϲατανᾶς τὴν καρδίαν Ϲου, ψεύ-
tiri te *Spiritum ſanctum*, & *intervertere* de pretio *prædii*?
σασθαί Ϲε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου;
Nónne manens tibi manebat, & venundatum in tua poteſtate erat? *Quid quòd*
4 Οὐχὶ μένον Ϲοι ἔμενε, καὶ πραθὲν ἐν τῇ Ϲῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχε; τί ὅτι
poſuiſti in corde tuo rem hanc? Non es mentitus hominibus, ſed Deo.
ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ Ϲου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ.
Audiens autem Ananias verba hæc, *eodem* expiravit. Et factus eſt timor
5 Ἀκούων δὲ (δ) Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσὼν ἐξέψυξε. καὶ ἐγένετο φόβος
magnus ſuper omnes *audientes* hæc. Surgentes autem juvenes corri-
μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς (ε) ἀκούοντας ταῦτα. Ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι Ϲυνέ-
6 *puerum* eum, & efferentes ſepelierunt. Factum eſt autè quaſi horarum trium ſpa-
τειλαν αὐτὸν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. Ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν τριῶν διά-
7 tium, & uxor ipſius neſciens factum, introivit. *Reſpondit* autem ei
στημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς, εἰσῆλθεν. Ἀπεκρίθη δὲ (ζ) αὐτῇ
8 Petrus; Dic mihi, ſi tanti agrum vendidiſtis? Illa *autem* dixit; Etiam, tanti.
ὁ Πέτρος, Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ εἶπε, Ναὶ, τοσούτου.

MS. A. (α) ὀνόματι Ἀνανίας, (β) Ϲυνειδήμης καὶ τῆ γυναικὸς (γ) ὁ Πέτρος, (δ) ὁ Ἀνανίας (ε) ἀκούσαντας. Ἀναστάντες (ζ) πρὸς αὐτὸν Πέτ'", Εἰπέ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 * ܒܫܡ ܝܫܘܥ ܐܬܪ ܕܐܦ ܐܝܕܟ ܠܡܫܚ ܠܡܐܣܘܬܐ ܘܠܐܬܘܬ ܘܠܡܦܠܐ ܒܫܡ ܒܪܟ ܩܕܝܫܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܐܬܝܗܒ ܠܟ ܫܠܡܐ ܘܚܝܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ ܘܐܡܝܢ ܠܟ

Versio VULGATA LATINA.

30 In eo quòd manum tuam extendas ad sanitates, & signa & prodigia fieri per
31 nomen sancti filii tui Jesu. Et cùm orâssent, motus est locus, in quo erant
congregati : & repleti sunt omnes Spiritu sancto, & loquebantur verbum Dei
32 cum fiducia. Multitudinis autem credentium erat cor unum, & anima una :
nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis
33 omnia communia. Et virtute magnâ reddebant Apostoli testimonium resurrectio-
34 nis Jesu Christi Domini nostri : & gratia magna erat in omnibus illis. Neque
enim quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum
35 aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant, Et
ponebant ante pedes Apostolorum. Dividebatur autem singulis prout cuique
36 opus erat. Joseph autem, qui cognominatus est Barnabas ab Apostolis, (quod
37 est interpretatum, Filius consolationis,) Levites, Cyprius genere, Cùm ha-
beret agrum, vendidit eum, & attulit pretium, & posuit ante pedes Apostolorum.

CAP. V.

VIr autem quidam nomine Ananias, cum Saphira uxore sua, vendidit agrum, 1
Et fraudavit de pretio agri, conscià uxore suâ : & afferens partem quan- 2
dam, ad pedes Apostolorum posuit. Dixit autem Petrus ; Anania, cur 3
tentavit satanas cor tuum, mentiri te Spiritui sancto, & fraudare de pre-
tio agri ? Nónne manens tibi manebat, & venumdatum in tua erat po- 4
testate ? Quarè posuisti in corde tuo hanc rem ? Non es mentitus homi-
nibus, sed Deo. Audiens autem Ananias hæc verba, cecidit & exspiravit. 5
Et factus est timor magnus super omnes qui audierunt. Surgentes autem ju- 6
venes amoverunt eum, & efferentes sepelierunt. Factum est autem quasi hora- 7
rum trium spatium, & uxor ipsius, nesciens quod factum fuerat, introivit.
Dixit autem ei Petrus ; Dic mihi, mulier, si tanti agrum vendidistis ? At illa 8
dixit ; Etiam, tanti.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 *بَاسِطًا يَدَكَ إِلَى ٱلشِّفَاءِ *فَتَصِيرُ آيَاتٌ وَعَجَائِبُ بِٱسْمِ ٱبْنِكَ يَسُوعَ ٱلْقُدُّوسِ * وَإِذْ تَوَسَّلُوا تَزَلْزَلَ
31 ٱلْمَوْضِعُ ٱلَّذِي كَانُوا فِيهِ مُجْتَمِعِينَ * وَٱمْتَلَأُوا كُلُّهُمْ مِنْ رُوحِ ٱلْقُدْسِ * وَتَكَلَّمُوا كَلَامَ ٱللهِ
32 بِمُجَاهَرَةٍ * ثُمَّ * يَدٌ * وَجَمَاعَةُ ٱلَّذِينَ آمَنُوا كَانُوا قَلْبًا وَنَفْسًا وَاحِدَةً * وَمَا كَانَ يَقُولُ
33 أَحَدٌ مِنْهُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنَ ٱلَّتِي لَهُمْ أَنَّهُ خَاصٌّ لَهُ * بَلْ ٱلْأَشْيَاءُ كُلُّهَا كَانَتْ عِنْدَهُمْ مُشَاعَةً * وَكَانَ
ٱلرُّسُلُ يُبَرْهِنُونَ ٱلشَّهَادَةَ بِٱنْبِعَاثِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ بِقُوَّةٍ عَظِيمَةٍ * وَكَانَتْ عَلَيْهِمْ كُلِّهِمْ نِعْمَةٌ
جَسِيمَةٌ * وَلَمْ يَكُنْ فِيهِمْ مُحْتَاجٌ * لِأَنَّ جَمِيعَ ٱلَّذِينَ كَانُوا يَمْتَلِكُونَ ضِيَاعًا أَوْ مَنَازِلَ كَانُوا
34 يَبِيعُونَهَا * وَيَجْلِبُونَ أَثْمَانَ ٱلْمَبِيعَاتِ * فَيَضَعُونَهَا لَدَى أَقْدَامِ ٱلرُّسُلِ * لِيُعْطَى مِنْهَا كُلُّ وَاحِدٍ
35 عَلَى مِقْدَارِ مَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ * وَإِنَّ يُوسُفَ مِنَ ٱلرُّسُلِ ٱلْمُلَقَّبَ بَرْنَابَا ٱلَّذِي ٱسْمُهُ مُتَرْجَمٌ ٱبْنَ
36 ٱلْعَزِيَّةِ ٱللَّاوِيُّ ٱلْقُبْرُسِيُّ ٱلْجِنْسِ * كَانَ لَهُ حَقْلٌ فَبَاعَهُ * وَجَلَبَ ٱلْمَالَ فَوَضَعَهُ عِنْدَ أَقْدَامِ ٱلرُّسُلِ *
37

* قِرَاءَةٌ لِيَوْمِ ٱلْجُمُعَةِ مِنَ ٱلسَّبْتَةِ ٱلثَّانِيَةِ بَعْدَ ٱلْفِصْحِ * يَةٌ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ *

1 * وَإِنَّ رَجُلًا مَّا ٱسْمُهُ حَنَنِيَا مَعَ صَفِيرَا ٱمْرَأَتِهِ * بَاعَ أَقْطَاعَهُ * وَخَانَ وَسَرَقَ مِنْ ثَمَنِهِ عَنْ
2 عِلْمٍ مِنَ ٱمْرَأَتِهِ * وَقَدَّمَ جُزْوًا مَّا فَوَضَعَهُ عِنْدَ أَقْدَامِ ٱلرُّسُلِ * فَقَالَ بُطْرُسُ * يَا حَنَنِيَا لِمَ
3 مَلَأَ ٱلشَّيْطَانُ قَلْبَكَ أَنْ تَكْذِبَ لِرُوحِ ٱلْقُدْسِ * وَسَرَقْتَ مِنْ ٱلصَّيْعَةِ * أَلَيْسَتْ مَدَى
4 بَقَائِهَا كَانَتْ بَاقِيَةً لَكَ * وَإِذْ بِيعَتْ فِي سُلْطَانِكَ كَانَتْ * فَلِمَ وَضَعْتَ فِي قَلْبِكَ هٰذَا
5 ٱلْأَمْرَ * لَمْ تَكْذِبْ لِلنَّاسِ لَكِنْ لِلّٰهِ * فَإِذَا سَمِعَ حَنَنِيَا هٰذِهِ ٱلْأَقْوَالَ سَقَطَ فَتُوفِّيَ *
6 فَصَارَ خَوْفٌ عَظِيمٌ عَلَى جَمِيعِ ٱلَّذِينَ سَمِعُوا هٰذِهِ ٱلْأَخْبَارَ * فَقَامَ ٱلْأَحْدَاثُ وَسَتَرُوهُ وَحَمَلُوهُ
7 وَدَفَنُوهُ * فَصَارَ بَعْدَ مَسَافَةِ ثَلَاثِ سَاعَاتٍ وَخَلَتِ ٱمْرَأَتُهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ تَعْلَمَ بِمَا صَارَ *
8 * فَأَجَابَهَا بُطْرُسُ * قُولِي لِي هٰذَا * هٰذَا ٱلْمِقْدَارِ بِعْتُمَا ٱلصَّيْعَةَ * فَقَالَتْ نَعَمْ بِهٰذَا
ٱلْمِقْدَارِ *

Extendens manum tuam ad curationem, ut fiant signa atque prodigia per nomen filii tui Jesu sacrosancti. Et cùm orâssent, motus est locus in quo erant congregati : & repleti sunt omnes Spiritu sanctitatis, & loquebantur sermones Dei cum libertate. Hactenus. *Cœtus autem eorum qui crediderant, erat cordis & animi unius, nec dicebat quisquam eorum de ulla re quam habebant, eam esse sibi peculiarem, sed res omnes erant apud ipsos communes. Et Apostoli promulgabant testimonium de resurrectione Jesu Christi cum virtute magna, eratque super eos omnes gratia ingens. Neque erat inter eos egenus : quandoquidem omnes qui possidebant agros aut domos, vendebant eas, & afferebant pretia rerum venditarum, Et ponebant ea ad pedes Apostolorũ, ut distribueretur ex eis unicuique pro ratione egestatis ejus. Et verò Joses de numero Apostolorum, qui cognominatus est Barnaba, (cujus nomen interpretatur, Filius consolationis,) Levita, Cypri genere, Habebat agrũ, vendidit illum, attulitque pecuniam, & posuit eam ad pedes Apostolorum.*

Lectio feriæ sextæ hebdomadis secundæ infra Pascha.

CAP. V.

VIr autem quidam nomine Hanania cum Saphirâ uxore sua, vendiderat agrum suum : Et fraudans furatus est de pretio ejus, conscià uxore suâ, & afferens partem aliquam, posuit eam ad pedes Apostolorum. Dixit autem Petrus, O Hanania, cur implevit Satanas cor tuum, ut mentireris Spiritui sanctitatis, & furareris pretium agri ? Nónne quandiu mansurus erat, tibi manebat ? & postquam venditus est, in tua erat potestate ? Cur ergò posuisti in corde tuo rem istam ? Non es mentitus hominibus, sed Deo. Audiens autem Hananía hosce sermones, cecidit & expiravit : Factusque est timor magnus super omnes eos qui audierant hujusmodi historias. Surgentes autem juvenes, operuerunt eum, sublatumque sepelierunt. Et accidit post spatium trium horarum, ut ingrederetur uxor ejus, ignorans quod evenerat. Dixitque ad eam Petrus, Dic mihi hoc, Tantine vendidistis agrum ? Ait, Etiam, tanti.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

33 ወሓቢየ ፡ ኀይለ፡ይገብሩ፡ሐዋርያት ፡ሰመዐ፡ ተንሥኦቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ፡ክርስቶ
34 ስ ፡ ወዐቢየ ፡ ሞገሦሙ ፡ በኀቡ ፡ ኵሎ፡=፡ ወለዕቡ ፡ እምውስቴቶሙ ፡ ፀኒሰ ፡ ዘቦ፡
35 ቤተ ፡ ወዐፀደ ፡ ወይኝ ፡ ይስይጡ ፡ ወያመጽሉ ፡ ዋጠ፡=፡ ወያኑብረ ፡ ታሳተ ፡ ለገሪ
36 ሆሙ ፡ ለሐዋርያት ፡ ወእሙንቱሰ ፡ ይከፍሉ ፡ ለፀኑስኒ፡:=፡ ወሀሎ ፡ ብእሲ ፡ ዘሰሙ፡
ዮሴፍ ፡ ዘይብልዎ ፡ በርናበስ ፡ ዘእምውስተ ፡ ሐዋርያት ፡ ወበትርጓሜሁ ፡ ይብልዎ ፡
37 ወልደ፡ፋሠሐ፡ሊቀዊ፡ዘሀገረ፡ቈጸርስ፡=፡ ወቦ፡ገራህተ፡ ወሂቡ፡ ወለእበረ፡[ሂጦ]ታሳተ፡
እግረ ፡ ሐዋርያት፡:=፡

1 ፩ ፲ወ ወሀሎ፡ ብእሲ፡ዘሰሙ ፡ ለናንያ፡ ወሰመ ፡ ብእሲቱ ፡ ሰጲራ ፡ ወሠጠ ፡ እሙንቱሂ፡
2 ዐፀደ ፡ ወይኖሙ፡=፡ ወቀሰጡ ፡ መንፈቀ ፡ ሂጦ ፡ ተሣኪሮሙ ፡ ሥሰለ ፡ ብእሲቱ ፡
3 ወለሥጽሉ ፡ መንፈቀ ፡ ሂጦ ፡ ወለእበረ ፡ ታሳተ ፡ እገሪሆሙ ፡ ለሐዋርያት፡:=፡ ወይ
ቤሉ ፡ ጴጥሮስ ፡ ሐናንያ ፡ እኖ፡ ሥልጣ ፡ ፅብኅ ፡ ሰይጠን ፡ ኀሙ ፡ ተሐኒፆ ፡ ለምንፈ
4 ስ ፡ ቅዱስ ፡ ወቀሠጥከ ፡ እሙሀጠ ፡ ወይኝከ፡=፡ ለኮሁ ፡ ለከ ፡ እሙኽበረ ፡ ሶበሂ፡
ነቢረ ፡ ወሶቢሂ፡ ሂጥከ ፡ በፈቃድከ፡ ሂጥከ ፡ ለሙንት፡ እንከ፡ ሕለይከ፡ በልብከ፡ ትግበር፡
5 ዘንተ ፡ ለእግዚአብሔርሴ፡ ሐሰውከ፡ ወለኮ፡ ለሰብእ፡:=፡ ወሰሚዖ፡ ዘንተ፡ ነገረ፡ ሐ
6 ናንያ ፡ ተነጽሐ ፡ ወሞተ፡: ወኮነ፡ዓቢይ፡ግረሃ፡: ወፈርሁ ፡ ኵሉሙ፡ እለ፡ሰሙዕዎ፡=፡
7 ወተንሥኡ፡ መሐዘተ፡ ጸር ፡ ወገነዝዎ፡ ወለዐወፀእዎ ፡ ወቀበርዎ፡:=፡ ወእምዝ፡ እሙ
ድሳረ፡ ሠለስቱ፡ሰዐት፡ መጽአት፡ ብእሲቱ ፡ ወሊያለመረት ፡ ብእሲቱ፡ ዘኮነ ፡ ሙታ ፡ ወቦ
8 ለት፡:=፡ ወይቤለ ፡ ጴጥሮስ ፡ ንግረኒ ፡ ብእሲቶ ፡ ዘመጠነዝ ፡ ሂጥክሙ ፡ ወይእኽሙ ፡
ወትቤሉ ፡ እወ ፡ ኵሚሁ፡:=፡

Et magnâ virtute faciebant Apostoli testimonium resurrectionis Domini nostri Jesu Christi, & magna gratia eorum fuit apud omnes. Et nemo fuit ex illis egens: qui habebant domum aut vineam, vendebant, & adduxerunt pretium ejus, Et ponebant sub pedibus Apostolorum : & illi dividebant egentibus. Et fuit homo cujus nomen fuit Joseph, quem vocabant Barnaban, qui ex Apostolis erat, (& in interpretatione ejus, vocant eum, Filium consolationis,) Levites civitatis Cypri: Et habuit agrum & vendidit eum, & pretium posuit sub pedibus Apostolorum.

CAP. V.

ET fuit vir, cujus nomen Ananias, & nomen uxoris ejus Saphira, & vendiderunt illi vineam eorum : Et fraudaverunt partem pretii ejus ineuntes consilium, ille cum uxore sua : & adtulerunt partem pretii ejus, & posuerunt sub pedibus Apostolorum. Et dixit ei Petrus ; Anania, quomodò implevit cor tuum Satanas, ut mentireris Spiritui sancto, & fraudâsti de pretio vineæ tuæ ? Nónne tibi mansisset dum manssisset, & quando vendidisti, in voluntate tua pretium tuum ? quare igitur cogitâsti in corde tuo facere hoc ? Deo igitur mentitus es, & non hominibus. Et audiens hoc convictus fuit Ananias, & prostratus fuit, & obiit : & fuit magnus terror, & timuerunt omnes qui audivissent eum. Et surrexerunt juvenes oneris, & involverunt eum, & extulerunt eum, & sepelierunt eum. Et tunc post tres horas venit uxor ejus: & nesciebat uxor ejus quòd fuit maritus ejus, & intravit. Et dixit Petrus ; Dic mihi mulier, num tanti vendidistis vineam vestram ? & dixit ei, Etiam, sic.

Digitized by Google

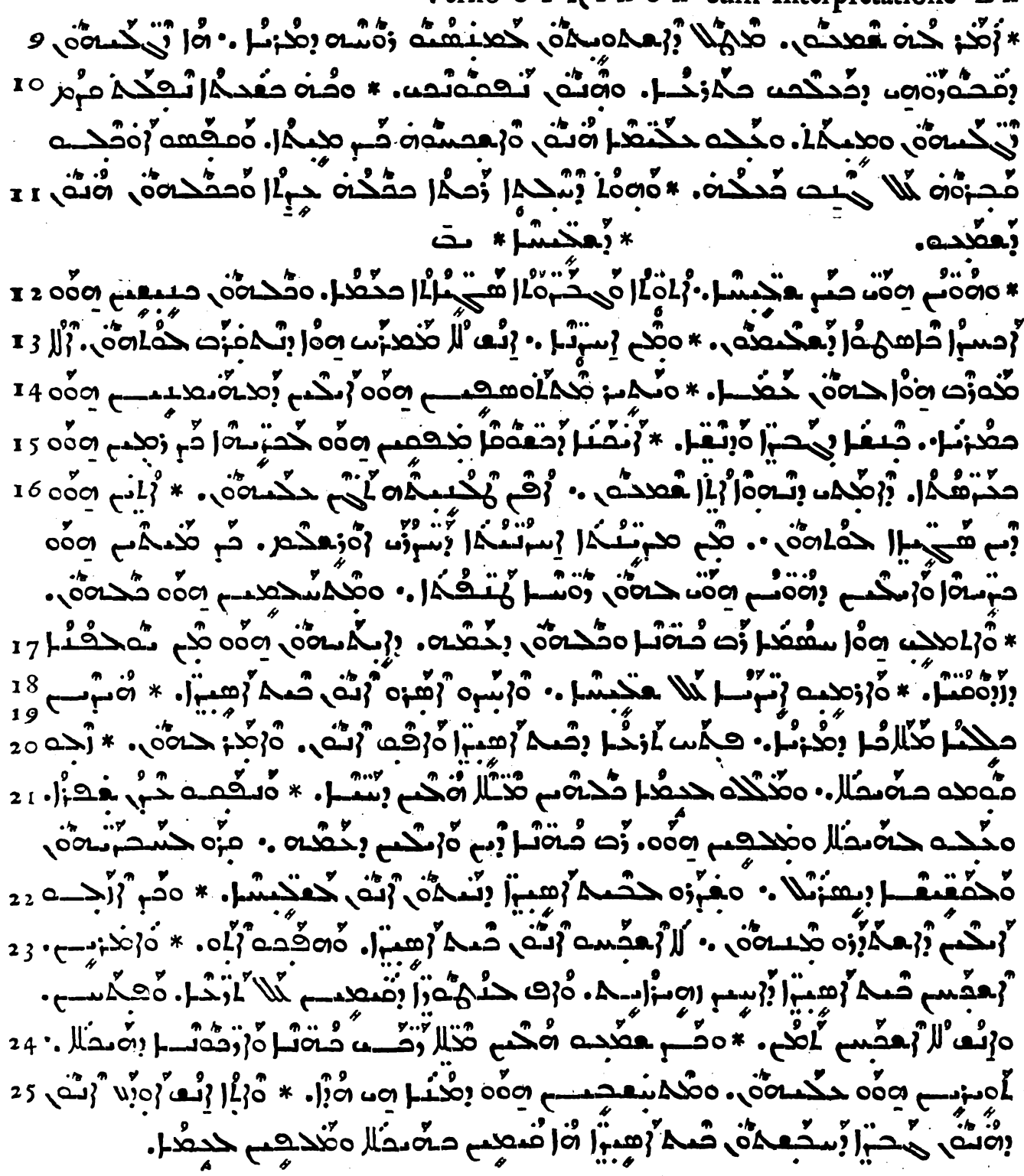
ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Ε'. ς'.

9 Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτὴν, Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ Πνεῦμα
Domini? Ecce pedes eorum, qui sepelierunt virum tuum, ad ostium, & effe-
Κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου, (η) ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοί-
rent te. Cecidit autem confestim ante pedes ejus, & expiravit. In-
10 σουσί σε. Ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα (θ) παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆ, καὶ ἐξέψυξεν. εἰσ-
trantes autem juvenes, invenerunt illam mortuam, & efferentes sepelierunt
ελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι, (ι) ἔυρον αὐτὴν νεκρὰν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν
ad virum suum. Et factus est timor magnus in universa ecclesia, &
11 πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, (κ) καὶ
in omnes audientes hæc. Per autem manus Apostolorum fiebant
12 ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα. Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων (λ) ἐγίνετο
signa & prodigia in plebe multa. Et erant unanimiter omnes in
σημεῖα καὶ τέρατα (μ) ἐν τῷ λαῷ πολλά. καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν (ν) ἅπαντες ἐν
porticu Salomonis. At cæterorum nemo audebat conjungi illis: sed
13 τῇ στοᾷ Σολομῶντος. Τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς· ἀλλ'
magnificabat eos populus. Magis autem apponebantur credentes
14 ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός. Μᾶλλον δὲ προσετίθεντο (ξ) πιστεύοντες
Domino, multitudines virorúmque, ac mulierum: Ut & secundùm plateas
15 τῷ Κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν· Ὥστε (ο) καὶ τοὺς ἀσθενεῖς
efferre infirmos, & ponere in lectulis ac grabbatis, ut venientis
ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενοῦς, καὶ τιθέναι ἐπὶ (π) κλινῶν καὶ κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου
Petri, etsi umbra obumbraret quenquam illorum. Conveniebat autem & multitudo
16 Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. Συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος
eorum quæ circà civitatum in Hierusalem, afferentes ægros, & vexatos à
τῶν περιξ πόλεων (ρ) εἰς Ἱερουσαλὴμ, φέροντες ἀσθενοῦς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ
spiritibus immundis: qui curabantur omnes. Exurgens autem princeps
17 πνευμάτων ἀκαθάρτων· οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες. Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχι-
Sacerdotum, & omnes qui cum illo (illa existens hæresis Sadducæorum) repleti sunt
ἱερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ (ἥ ἐστιν αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων) ἐπλήσθησαν

ζήλου· Καὶ ἐπέβαλον τὰς (σ) χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο 18
eos in custodia publica. Angelus autem Domini per noctem aperuit
αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. Ἄγγελος δὲ Κυρίου (τ) διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξε 19
januas custodiæ: educénsque eos, dixit; Ite, & stantes
τὰς θύρας τῆς φυλακῆς· ἐξαγαγόν τε αὐτοὺς, ἔφη, Πορεύεσθε, καὶ σταθέντες 20
loquimini in templo plebi omnia verba vitæ hujus. Audientes
λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. Ἀκούσαντες 21
autem intraverunt sub diluculum in templum, & docebant. Adveniens
δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος
autem princeps Sacerdotum, & qui cum eo, convocaverunt concilium, & omnem
δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν
senatum filiorum Israël: Et miserunt ad carcerem, adduci eos.
τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ· καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς.
At ministri accedentes non invenerunt eos in custodia: reversi
Οἱ δὲ (υ) ὑπηρέται παραγενόμενοι οὐχ ἔυρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες 22
autem nuntiaverunt, Dicentes; Quòd quidem carcerem invenimus clau-
δὲ ἀπήγγειλαν, Λέγοντες, Ὅτι (φ) τὸ μὲν δεσμωτήριον ἔυρομεν κεκλεισμέ- 23
sum in omni securitate, & custodes extrà stantes ante januas: aperientes
νον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς (χ) φύλακας ἔξω ἑστῶτας πρὸ τῶν θυρῶν· ἀνοίξαντες
autem, intùs neminem invenimus. Ut autè audierunt sermones hos, & Sacerdos
δὲ, ἔσω οὐδένα ἔυρομεν. Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους, (ψ) ὅ,τε ἱερεὺς 24
& præfectus templi, & principes Sacerdotũ, ambigebant de illis, quidnam fieret
καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο
hoc. Adveniens autem quidam nuntiavit eis, dicens; Quia ecce
τοῦτο. Παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν (ω) αὐτοῖς, λέγων, Ὅτι ἰδοὺ 25
viri quos posuistis in custodia, sunt in templo stantes, & docentes
οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες, καὶ διδάσκουσι
populum.
τὸν λαόν.

MS. A. (η) ἐπὶ τῇ θύρᾳ, (θ) πρὸς τοὺς (ι) ἔυρον (κ) καὶ πάντας (λ) ἐγένετο (μ) πολλὰ ἐν τῷ λαῷ. (ν) πάντες (ξ) οἱ πιστεύοντες (ο) καὶ εἰς τὰς (π) κλιναρίων καὶ κραβάττων, (ρ) Ἱερουσαλήμ, (σ) χεῖρας ἐπὶ (τ) διὰ νυκτὸς ἀνοίξας (υ) παραγινόμενοι ὑπηρέται (φ) τὸ δεσμωτήριον (χ) φύλακας ἑστῶτας ἐπὶ τῶν (ψ) ὅ,τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, (ω) αὐτοῖς, Ὅτι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dixit ei Simon, Quoniam concordes fuistis ad tentandum Spiritum Domini, ecce pedes eorum qui sepelierunt maritum tuum sunt pro foribus, & ipsi efferent te. Et eo ipso momento cecidit ad pedes eorum, & mortua est. Et ingressi sunt juvenes illi, & nacti sunt eam mortuam, & collectam detulerunt, ac sepelierunt eam ad latus mariti sui. Et extitit timor ingens in tota Ecclesia, & in omnibus qui *hæc* audierunt.

Apostolorum. 12.

Edebantur autem per manum Apostolorum signa & virtutes multæ in populo, & erant omnes congregati simul in porticu Salomonis. Ex aliis autem nemo audebat ad eos accedere, sed magnificabat eos populus. Magísque accrescebant ii qui credebant in Domino, cœtus virorum & mulierum. Adeò ut in plateas efferrent ægrotos, conjectos in grabatis, ut quum veniret Simon, vel umbra ipsius operiret eos. Conveniebant autem plurimi ad eos ex urbibus aliis adjacentibus Jerosolymæ, qui adferebant ægros, eósque in quibus essent spiritus immundi, & sanabantur omnes. Proindè repletus est invidiâ summus sacerdos, cunctíque qui cum eo erant (quum essent ex doctrina Sadducæorum:) Et injecerunt manus in Apostolos, prehensósque obvinxerunt in carcere. Tunc noctu angelus Domini reseravit fores carceris, & eduxit eos, ac dixit eis; Ite, state in templo, & loquimini ad populum omnes hos sermones vitæ. Exierunt igitur tempore matutino, & introierunt templum, ac docebant. Princeps autem sacerdotum, iíque qui cum eo erant, advocârunt socios suos & seniores Israel: miserúntque in custodiam qui adducerent Apostolos. Quúmque profecti essent ii qui missi fuerant ab eis, non invenerunt eos in carcere: reversi itaque venerunt, Dicentes; Invenimus carcerem clausum cautè, atque adeò custodes stantes pro foribus: & aperuimus, at neminem invenimus illic. Quúmque audîssent hos sermones principes sacerdotum & præfecti templo, obstupescebant super ipsis, & cogitabant quid hoc esset. Adveniens autem quidam, nuntiavit eis; Viri illi quos vinxeratis in carcere, ecce stant in templo, & docent populum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወይቤሎ : ጴጥሮስ : እፎ : እንከ : ኀበርክሙ : ታመካርዎ : ለመንፈስ : ቅዱስ : ናሁኬ : እገሪሆሙ : ሶእለ : ቀበርዎ : ለምትኪ : ኀበ : ኖኅት : ወይወሰዱኪ : ኪያኪ፡፡=፡
10 ወተነጽሖት : ሰቢሃ : ታኅተ : እገሪሁ : ወሞተት : ወበሉ : መሐዘት : ጸር : ወረከብዋ፡
11 በድና : ወወሰድዋ : ወቀበርዋ : ኀበ : ምታ፡፡=፡ ወኮነ : ዐቢይ : ግር ፡ ወፈርሁ : ኵሉ : ቤተ : ክርስትያናት : እለ : ሰምዕዎ፡ ለዝንቱ፡፡=፡

በሐዋርያት : ምንበብ፡፡=፡

12 ወበእደዊሆሙ : ለሐዋርያት : ይከውን : ተአምረ፡ ወመንክረ : በውስተ፡ ሕዝብ፡፡ ወ
ሀለው፡ኀቡረ፡ በቤተ፡ መቅደስ፡ ውስተ፡ ሀዋረ፡ ሰሎሞን፡=፡

Et dixit ei Petrus, Quomodo igitur communicâstis inter vos *ut tentaretis Spiritum sanctum? ecce igitur pedes eorum qui sepelierunt maritum tuum, ad ostium* 9
sunt, *& efferent* te ipsam. *Et prostrata fuit statim sub pedibus ejus, & obiit:* 10
& intrârunt juvenes oneris, & invenerunt corpus ejus, & extulerunt eam, & sepeliverunt eam apud maritum suum. Et fuit magnus terror, & timuerunt 11
omnes ecclesiæ quæ audivissent hoc.

Pro Apostolis lectio.

Et per manus Apostolorum fiebant signa & miracula in populo, & fuerunt simul 12
in Domo sancta in porticu Solomonis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

9 Petrus autem ad eam; Quid utique convenit vobis tentare Spiritum Domini? Ecce pedes eorum, qui sepelierunt virum tuum, ad ostium; & efferent te.
10 Confestim cecidit ante pedes ejus, & expiravit. Intrantes autem juvenes, in-
11 venerunt illam mortuam, & extulerunt, & sepelierunt ad virum suum. Et factus est timor magnus in universa ecclesia, & in omnes qui audierunt hæc.
12 Per manus autem Apostolorum fiebant signa & prodigia multa in plebe. Et erant
13 unanimiter omnes in porticu Salomonis. Cæterorum autem nemo audebat se
14 conjungere illis: sed magnificabat eos populus. Magis autem augebatur creden-
15 tium in Domino multitudo virorum, ac mulierum, Ita ut in plateas ejicerent infirmos, & ponerent in lectulis ac grabatis, ut, veniente Petro, saltem umbra illius
16 obumbraret quenquam illorum, & liberarentur ab infirmitatibus suis. Concurrebat autem & multitudo vicinarum civitatum Jerusalem, afferentes ægros, &
17 vexatos à spiritibus immundis: qui curabantur omnes. Exurgens autem princeps sacerdotum, & omnes qui cum illo erant (quæ est hæresis Sadducæorum) repleti sunt zelo: Et injecerunt manus in Apostolos, & posuerunt eos in custodia publica. Angelus autem Domini per noctem aperiens januas carceris, & educens eos, dixit; Ite, & stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ hujus. Qui cùm audîssent, intraverunt diluculò in templum, & docebant. Adveniens autem princeps sacerdotum, & qui cum eo erant, convocaverunt concilium, & omnes seniores filiorum Israël: & miserunt ad carcerem ut adducerentur. Cùm autem venissent ministri, & aperto carcere non invenissent illos, reversi nuntiaverunt, Dicentes; |Carcerem quidem invenimus clausum cum omni diligentia, & custodes stantes ante januas: aperientes autem neminem intùs invenimus. Ut autem audierunt hos sermones magistratus templi, & principes sacerdotum, ambigebant de illis quidnam fieret. Adveniens autem quidam nuntiavit eis; Quia ecce viri, quos posuistis in carcerem, sunt in templo stantes, & docentes populum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

٩ فَقَالَ لَهَا بُطْرُسُ * لِمَ ٱتَّفَقْتُمَا عَلَى ٱخْتِبَارِ رُوحِ ٱلرَّبِّ * هَا أَرْجُلُ ٱلَّذِينَ دَفَنُوا رَجُلَكِ عَلَى
١٠ ٱلْبَابِ * وَسَيَحْمِلُونَكِ * وَفِي ٱلْحَالِ سَقَطَتْ عِنْدَ رِجْلَيْهِ وَمَاتَتْ * وَلَمَّا دَخَلَ ٱلْأَحْدَاثُ وَجَدُوهَا
١١ مَائِتَةً * فَحَمَلُوهَا وَدَفَنُوهَا عِنْدَ رَجُلِهَا * وَصَارَ خَوْفٌ عَظِيمٌ عَلَى ٱلْجَمَاعَةِ كُلِّهَا * وَعَلَى جَمِيعِ
ٱلَّذِينَ سَمِعُوا هٰذِهِ ٱلْخُطُوبَ * ثُمَّ *

٩ *Ait illi Petrus, Quarè conspirâstis ad tentandum Spiritum Domini? Ecce pedes eorum qui sepelierunt virum tuum, ad januam, etiam te efferent. Et statim* ١٠ *cecidit ad pedes ejus, & mortua est. Cùmque intrâssent juvenes, invenerunt eam mortuam: quare sublatam sepelierunt prope maritum ejus. Invasitque* ١١ *terror maximus cœtum universum, omnésque illos qui tales audierant sermones.* Hactenus.

Die dominicâ novâ, (i. in Albis)

* يَوْمَ ٱلْأَحَدِ ٱلْجَدِيدِ *

١٢ * وَصَارَتْ بِأَيْدِي ٱلرُّسُلِ جَرَائِحُ وَآيَاتٌ كَثِيرَةٌ فِي ٱلشَّعْبِ * وَكَانُوا كُلُّهُمْ ٱجْتِمَاعًا فِي أُصْطُوَانِ
١٣ سُلَيْمَانَ * وَأَمَّا بَاقِيهِمْ فَلَمْ يَكُنْ أَحَدٌ يَتَجَرَّأُ أَنْ يُلَاصِقَهُمْ * بَلْ كَانَ ٱلشَّعْبُ يُعَظِّمُهُمْ *
١٤ ١٥ * وَكَانَ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِٱلرَّبِّ يَزْدَادُونَ * كُتُلٍ رِجَالٍ وَنِسَاءٍ كَثِيرَةٍ * حَتَّى أَنَّهُمْ فِي ٱلسَّوَارِعِ
كَانُوا يَحْمِلُونَ ٱلْمَرْضَى * وَيَضَعُونَهُمْ عَلَى أَسِرَّةٍ وَنُقَّالٍ * لِكَيْمَا إِذَا ٱجْتَازَ بِهِمْ بُطْرُسُ * وَلَوْ صَارَ
١٦ أَنْ يَقَعَ ظِلُّهُ عَلَى أَحَدِهِمْ * وَكَانَ يَجْتَمِعُ مَعَهُمْ أَكْثَرُ أَهْلِ ٱلْمُدُنِ ٱلْمُحِيطَةِ بِهِمْ إِلَى أُورُشَلِيمَ *
١٧ حَامِلِينَ بِسُقَمِي وَمَوْدِينَ مِنَ ٱلْأَرْوَاحِ ٱلنَّجِسَةِ * وَكَانُوا يُبْرَؤُونَ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ * ثُمَّ * فَهِصَ رَئِيسُ
١٨ ٱلْكَهَنَةِ وَجَمِيعُ ٱلَّذِينَ كَانُوا فِي سِقَافِ وَفِرْقَةِ ٱلزَّنَادِقَةِ مَمْلُوئِينَ حَسَدًا * فَوَضَعُوا أَيْدِيَهُمْ عَلَى
١٩ ٱلرُّسُلِ وَحَبَسُوهُمْ فِي ٱلْعَامَّةِ * فَفَتَحَ مَلَاكُ ٱللهِ فِي ٱللَّيْلِ أَبْوَابَ ٱلْحَبْسِ * وَأَخْرَجَهُمْ مِنْهُ وَقَالَ لَهُمْ *
٢٠ * ٱنْطَلِقُوا وَقِفُوا فِي ٱلْهَيْكَلِ * وَكَلِّمُوا ٱلشَّعْبَ أَجْمَعَ بِأَقْوَالِ هٰذِهِ ٱلْحَيَاةِ * ثُمَّ *

١٢ *Factâque sunt per manus Apostolorum prodigia & signa multa in populo: & erant omnes pariter in porticu Salomonis.* ١٣ *Cæterorum verò nemo audebat se conjungere illis: sed populus magnificabat eos. Et qui credebant in Dominum,* ١٤ *crescebant, copia virorum, & mulierum permultæ: Adeò ut in plateis afferrent* ١٥ *ægrotos, ponerentque eos super lectulos et grabbatos, ut dum transiret prope illos Petrus, saltem obumbraret umbra ejus aliquem ipsorum. Veniebant etiam cum* ١٦ *illis complures incolæ urbium eis adjacentium, Jerosolymam, afferentes ægros & læsos à spiritibus immundis: & sanabantur omnes pariter. Surrexerunt* ١٧ *autem princeps sacerdotum, & omnes qui erant in secta & factione Saducæorum, pleni invidiâ, Posuerúntque manus suas* ١٨ *super Apostolos, & clausérunt eos carcere publico. Aperuit autem angelus Dei* ١٩ *noctu januas carceris, & educens eos illinc, ait illis; Ite, & state in tem-* ٢٠ *plo, & loquimini cuncto populo sermones hujus vitæ.* Hactenus.

Sabbatho secundo post Paschæ.

* ٱلسَّبْتَ ٱلثَّانِيَ بَعْدَ ٱلْفِصْحِ *

٢١ * فَإِذْ سَمِعُوا قَوْلَهُ دَخَلُوا ٱلْهَيْكَلَ قَبْلَ ٱلسَّحَرِ وَعَلَّمُوا * فَلَمَّا أَقْبَلَ رَئِيسُ ٱلْكَهَنَةِ وَٱلَّذِينَ مَعَهُ
٢٢ ٱسْتَدْعَوُا ٱلْمَجْمَعَ وَكُلَّ دُهْيِ مَشْوَرَةِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ * وَٱنْفَذُوا إِلَى ٱلْحَبْسِ يُحْضِرُونَهُمْ * فَلَمَّا جَاءَ
٢٣ إِلَيْهِ ٱلْأَعْوَانُ لَمْ يَجِدُوهُمْ فِي ٱلْحَبْسِ * فَعَادُوا إِلَيْهِمْ فَأَخْبَرُوهُمْ * قَائِلِينَ * إِنَّنَا وَجَدْنَا ٱلْحَبْسَ مَقْفُولًا
٢٤ بِكُلِّ ٱسْتِيثَاقٍ * وَٱلْحُرَّاسَ وُقُوفًا أَمَامَ ٱلْأَبْوَابِ * فَفَتَحْنَاهُ وَلَمْ نَجِدْ فِي بَاطِنِهِ أَحَدًا * فَإِذْ سَمِعَ هٰذَا
٢٥ ٱلْأَقْوَالَ ٱلْكَاهِنُ وَأَمِيرُ ٱلْهَيْكَلِ وَرُؤَسَاءُ ٱلْكَهَنَةِ * تَحَيَّرُوا فِي أَمْرِهِمْ كَيْفَ صَارَ هٰذَا * فَجَاءَ وَاحِدٌ

٢١ *Qui cùm audîssent sermonem ejus, adierunt templum ante auroram, docuerúntque. Veniens autem princeps sacerdotum & qui cum eo erant, convocárunt cœtum cunctósque senes filiorum Israel, & misérunt ad carcerem ut adducerent eos. Cùm ergò venissent ad* ٢٢ *eum ministri, non repererunt eos in carcere: quarè reversi ad eos, nuntiaverunt eis, Dicentes; Invenimus quidem carcerem obseratum omni cum se-* ٢٣ *curitate, & custodes stantes ante januas: aperientes autem eum, neminem intùs invenimus. Auditis hisce ser-* ٢٤ *monibus sacerdos, & præfectus templi, principésque sacerdotum, demirati sunt negotium illorum, quinam factum esset hoc. Venit autem quidam, & signi-* ٢٥ *ficavit eis, dicens; Viri, quos posuistis in carcerem, stant in templo docentes populum.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወእመዝ: እንከ: ኢፀለ: ዘተሐባለ: ይሰሐቦ: ኢለ: ለከበርዎ: ሕዝብ: ወእዕበይዎ
14 ሙ::=: ወብዙኃን:ይትዌሰኩ:እለ:የኢሙ:በእግዚእነ:ወብዙኅ:ዕደው:ወእኅት::=:
15 ወያመጽሉ:ድውያን:በዐራታት:ወያነብርዎ:ከሙ: ይብጽሖሙ: ጽለሎቱ: ለጲጥሮስ: ሶ
16 በ:የሐልፍ::=: ወይመጽሉ:ብዙኃን:እመኢሃገረ:እድያመ:ዘኢየረሰቤ:ወያመጽሉ:
17 ድውያን: ወእለ: ለጋንንት: እሙያን: ወየሓይዉ:ኵሉሙ::=: ወተንሥኡ: ሊቃነ: ካ
18 ህናት:ወሕዝብ:ሰዱቃዊያን: ወቀንኡ: ደቤሆሙ: ለሐዋርያት:=: ወአሓዝዎሙ: ወአው
19 ዐልዎሙ: ውስተ: ቤተ:ኮቅሕ:=: ወመልአከ:እግዚአብሔር:አርሐወ:አናቅጸ:ቤተ:ኮ
20 ቅሕ:በሌሊት:ወአውፅኦሙ: ወይቤሎሙ::=: ሑዱ:በሉ: መኰራብ: ወነገርዎሙ: ለሕ
ዝብ:ዘንተ:ነገረ:ሕይወት::=:

21 ፲፫ ወሰሚዖሙ : ጌሡ : በጽበሕ : ወቦሉ : መኰረብ : ወመህረዎሙ : ለሕዝ
ብ : ዘንተ : ነገረ : ሕይወት : ወመጽሉ : ሊቃነ : ካህናት : ወእለ : መስሌሆ
ሙ : ወእስተጋብኡ : ዐውደሙ : ወኵሉ : ሊቃናተ : ቤተ : እስራኤል : ወለእኩ:
22 ቤተ : ሞቅሕ : ያመጽእዎሙ:=: ወበጽሑ : ወኢሆሙ : ወተጥእዎሙ : ወተሠው
23 ጡ : ወነገርዎሙ::=: ወይቤሉ : ረከብነ : ቤተ: መቅሕ : ነሱገ : ወዝጉሐ : ወቅቱረ:
እንተ : ኵልሄ : ወሰገራተ : የዐቅቡ : እናቅጸ : ወእርሒወነ : እልነ:: ዘረከብነ : በው
24 ስጥ:=: ወሰሚዖሙ : ዘንተ : ነገረ : ሊቃነ : ካህናት : ወመጋብተ : መኰራብ : ኀ
25 ጥሉ : ዘይገብረ : ወይብሉ: መንተ : እንጋ: ዝንቱ::=: ወመጽአ : አሐዱ : ወይቤሎ
ሙ : ነዮሙ : እልኩ : ዕደው : እለ : መቃሕክሙ : ሀለው : መኰራብ : ይቀውሙ : ወይ
ሜህሩ : ለሕዝብ::==:

Et tunc ampliùs nemo fuit qui ausus est coërcere eos: sed honorârunt eos populi, & ١٣ *magnificárunt eos. Et multi additi erant qui credebant in Domino nostro, et multi viri* ١٤ *& mulieres. Et adducebant ægrotos in lectis, & collocabant eos, ita ut attingeret* ١٥ *eos umbra Petri quando transiret. Et veniebant multi à civitatibus circumjacen-* ١٦ *tibus Hierusalem, & adducebant ægrotos, & qui* vexati erant *dæmonibus malis, & vivificabat omnes eos. Et surrexerunt principes sacerdotum, & turba Sadu-* ١٧ *cæorum, & zelaverunt super Apostolos. Et prehenderunt eos, & posuerunt eos* ١٨ *domo vinculi. Et angelus Dei aperuit portam domûs vinculi in nocte, & eduxit* ١٩ *eos, & dixit iis; Ite, & intrate templum, & nuntiate populo hunc sermonem* ٢٠ *vitæ.*

Et quum audivissent, manè surrexerunt in diluculo, & intrâverunt templum, & do- ٢١ *cuerunt populum hunc sermonem vitæ: & venerunt principes sacerdotum, & qui cum illis erant, et congregaverunt concilium eorum, & omnes principes domûs Isra-elis, & miserunt ad domum vinculi, ut adducerent eos. Et venerunt ministri eo-* ٢٢ *rum, et non potuerunt* invenire *illos: et reversi sunt, et nuntiaverunt iis, Et* ٢٣ *dixerunt; Invenimus carcerem clausum, et obseratum, et munitum per totali-tatem ejus, et custodes custodientes januas: et aperientes nemo fuit quem invenimus intùs. Et quum audivissent hunc sermonem, principes sacerdotum* ٢٤ *& procuratores templi, nesciebant quid faceret dixerunt; Quid igitur est hoc? Et* ٢٥ *advenit quidam, et dixit iis; Ecce illi viri quos incarcerâstis, sunt in templo stantes, et docentes populum.*

Digitized by Google

Tunc *abierunt* præfecti cum ministris, adduxit illos, *non cum vi*: (timebant
26 Τότε ἀπῆλθεν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἤγαγεν αὐτοὺς, οὐ μετὰ βίας· (ἐφοβοῦντο
enim populum, *ut* ne lapidarentur.) *Adduxerunt autem* illos, statuerunt in concilio.
27 γὰρ τὸν λαὸν, ἵνα μὴ λιθασθῶσιν.) Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ.
Et interrogavit eos princeps Sacerdotum, Dicens; *Nónne denuntiatione denuntiavimus*
28 καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς, (α) Λέγων, Οὐ παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν
vobis *non docere* in nomine isto? & ecce repleſtis Hieruſalem
ὑμῶν (β) μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι (γ) τούτῳ; καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἰερουσαλὴμ
doctrinâ veſtrâ, & vultis *superinducere* ſuper nos ſanguinem hominis iſtius. Re-
29 τῇ διδαχῇ ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Ἀπο-
ſpondens autem Petrus & Apoſtoli, dixerunt; Obedire oportet Deo magis
κριθεὶς δὲ (δ) ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι (ε) εἶπον, Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον
quàm hominibus. Deus patrum noſtrorum ſuſcitavit Jeſum, quem vos in-
30 ἢ ἀνθρώποις. (ζ) Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διε-
teremiſtis ſuſpendentes in ligno. Hunc Deus principem & ſalvatorem exaltavit
31 χειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. Τοῦτον ὁ Θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσε
dexterâ ſuâ, *dare* pœnitentiam Iſraëli, & remiſſionem peccatorum. Et nos
32 τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Καὶ (η) ἡμεῖς
ſumus *ejus* teſtes verborum horum, & Spiritus *verò* ſanctus, quem dedit
ἐσμεν αὐτῷ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ (θ) Πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ Θεὸς
Deus obedientibus ſibi. *Illi autem audientes, furebant*, & *conſulebant*
33 τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο, καὶ (ι) ἐβουλεύοντο
tollere illos. Surgens autem quidam in concilio Phariſæus, nomine Gama-
34 ἀνελεῖν αὐτούς. Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος, ὀνόματι Γαμα-
liel, legiſdoctor, *honoratus omni populo*, juſſit foràs brevè *quid*
λιὴλ, νομοδιδάσκαλος, τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω (κ) βραχύ τι
apoſtolos fieri. Dixitque ad illos; Viri Iſraelitæ, attendite vobis*ipſis*
35 τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι. Εἶπέ τε πρὸς αὐτούς, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς
ſuper hominibus iſtis quid *eſtis futuri agere*. Ante enim hos dies extitit
36 ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. Πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη

Thebudas, dicens eſſe aliquem ſe*ipſum*: cui *adhæſit* numerus virorum circiter qua-
Θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα (λ) ἑαυτὸν· ᾧ προσεκολλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τε-
dringentorũ: qui *ſublatus eſt*: & omnes quicunq; *aſſenſi ſunt* ei, *diſſoluti* ſunt, & *ſacti ſunt*
τρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη· καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διελύθησαν, καὶ ἐγένοντο
ad nihilum. Poſt hunc extitit Judas Galilæus, in diebus *deſcriptionis*, &
εἰς οὐδέν. Μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ 37
avertit populum *multum* poſt ſe: & ipſe periit: & omnes quotquot
ἀπέστησε (μ) λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο· καὶ πάντες ὅσοι
aſſenſi ſunt ei, diſperſi ſunt. Et nunc dico vobis; *Abſtinete* ab ho-
ἐπείσθησαν αὐτῷ, διεσκορπίσθησαν. Καὶ τανῦν λέγω ὑμῖν, Ἀποστῆτε ἀπὸ τῶν ἀν- 38
minibus iſtis, & *ſinite* illos: quoniam ſi *ſit* ex hominibus conſilium hoc, aut
θρώπων τούτων, καὶ (ν) ἐάσατε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ
opus hoc, diſſolvetur. Si verò ex Deo eſt, non *poteſtis* diſſolvere *id*:
τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται. Εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἔστιν, οὐ δυνασθε καταλῦσαι αὐτό, 39
ne fortè & Deo *pugnantes* inveniamini. Conſenſerunt autem illi. Et convocantes
μήποτε καὶ Θεομάχοι εὑρεθῆτε. ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ. Καὶ προσκαλεσάμενοι 40
Apoſtolos, *cædentes* denuntiaverunt *non loqui* in nomine Jeſu: &
τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ (ξ) λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ· καὶ
dimiſerunt eos. Illi quidem *igitur* ibant gaudentes à conſpectu con-
(ο) ἀπέλυσαν αὐτούς. Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συν- 41
cilii, quoniã pro nomine *ejus* digni habiti ſunt *contumeliã* *afficì*. *Toties*que
εδρίου, (π) ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι. Πᾶσάν τε 42
diem in templo, & circa *domum* non ceſſabant docentes, & evangelizantes
ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι
Jeſum Chriſtum.
(ρ) Ἰησοῦν τὸν Χριστόν.

CAP. VI. ς'.

Ζ' ΕΝ δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν 1
adverſùs Hebræos, quòd deſpicerentur in
πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν.

MS. A. (α) Λέγων, Παραγγελίᾳ (β) μὴ λαλεῖν ἐπὶ (γ) τούτῳ· καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε (δ) Πέτρος (ε) ἀπαν, (ζ) Ὁ δὲ Θεὸς (η) ἡμῶν μάρτυρές ἐσμεν τῶν (θ) Πνεῦμα τὸ (ι) ἐβούλοντο (κ) βραχὺ τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι. (λ) ἑαυτὸν μέγαν. ᾧ προσεκλίθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς (μ) λαὸν ὀπίσω (ν) ἄφετε αὐτούς· (ξ) λαλεῖν αὐτοὺς ἐπὶ (ο) ἀπέλυσε. Οἱ μὲν (π) ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ἀπαθῆναι. (ρ) + Χριστὸν Ἰησοῦν.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tunc abierunt præfecti cum miniſtris ut ad- 26
ducerent eos, non per vim: timebant enim
ne lapidibus obrueret eos populus. Et quum 27
adduxiſſent eos, ſtatuerunt eos coram tota
ſynagoga: exorſus eſt autem ſummus ſacer-
dos dicere eis; Nónne præcipiendo præce- 28
pimus vobis ut neminem doceretis in nomi-
ne iſto? Vos autem repleviſtis Jeruſalem do-
ctrinâ veſtrâ, vultiſque inducere ſuper nos
ſanguinem viri iſtius.

Feriâ quartâ Candidatorum. 13.

Reſpondit Simon cum Apoſtolis, & ait il- 29
lis; Deo oportet obedire potiùs quàm homi-
nibus. Deus Patrum noſtrorum excitavit Je- 30
ſum illum, quem vos trucidâſtis quum ſuſ-
pendiſtis eum in ligno. Hunc ipſum exci- 31
tavit Deus principem & vivificatorem, &
exaltavit eum dexterâ ſuâ, ut det pœnitenti-
am & remiſſionem peccatorum Iſraeli. Et 32
nos teſtes ſumus horum ſermonum, & Spiri-
tus ille ſanctitatis quem dedit Deus iis qui
credunt in ipſo. Quumque audiſſent hos 33
ſermones, exardeſcebant furore, & machi-
nabantur eos interficere. Surrexit autem 34
unus ex Phariſæis, cui nomen erat Gamaliel,
doctor Legis, & honoratus ab univerſo po-
pulo; juſſitque ut abducerent Apoſtolos fo-
ràs brevi tempore. Et ait illis; Viri filii 35
Iſrael, attendite vobiſipſis, & videte quid
vos oporteat facere de his hominibus. Si- 36
quidem ante hoc tempus ſurrexerat Thoda,
& dixerat de ſeipſo ſe eſſe quid eximii: &
ſecuti ſunt eum circiter quadringenti viri:
ipſe autem interfectus eſt, & qui fuerant
eum ſecuti, diſperſi ſunt, & ad nihilum red-
acti. Poſt eum verò ſurrexit Juda Galilæus 37
quibus diebus deſcribebantur homines ad
pecuniam capitalem, & avertit populum
multum poſt ſe: & ipſe mortuus eſt, &
omnes qui eum ſecuti fuerant, diſperſi ſunt.
Nunc autem dico vobis, Abſtinete vos ab his 38
hominibus, & omittitè eos: quandoquidem
ſi ex hominibus eſt hæc cogitatio & hoc
opus, diſſolventur & ceſſabunt. Sin autem 39
ex Deo eſt, non valebunt manus veſtræ illud
compeſcere, ne reperiamini contra Deum in-
ſurgere. Proinde acquieverunt ei: & advo- 40
caverunt Apoſtolos, & flagellârunt eos; ac
præceperunt eis ne loquerentur in nomine
Jeſu: eoſque dimiſerunt. Et exierunt ab eo- 41
rum conſpectu gaudentes, quippe qui digni
habiti eſſent pro Nomine ignominiam pati.
Neque ceſſabant quotidiè docere in templo, 42
domíque, & evangelizare de Domino no-
ſtro Jeſu Chriſto.

Feriâ ſextâ quietis, & de Sanctis in genere. 14.

CAP. VI.

PORRÒ in diebus illis, quum multiplicati 1
eſſent diſcipuli, murmurârunt Græci diſcipu-
li adverſùs Hebræos, quòd deſpectui habe-
rentur eorum viduæ in miniſterio quotidi-
ano.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወእሙ፡ዝ፡ሑረ፡መጋቤ፡ሥኵራብ፡ምስለ፡ወዐቢሁ፡ወለመጽለው፡እንዘ፡ደዌሆሙ፡እስ
27 ሙ፡ይፈርህሙ፡ለሕዝብ፡ሊይዋገርሙ፡::=፨ ወለመጽእዎ፡ወለቀመመው፡ማእከለ፡
28 ዐውድ፡ወሐተተውሙ፡ቢቃነ፡ካህናት፡::=፨ ለከኑ፡ከለእናክሙ፡ ከመ፡ሊትመህሩ፡ በሰሙ፡
ለሊየሱስ፡ ወሊለመኑሂ:: ወናሁ ፡ መለእክመዋ ፡ ለሊየሩሰሉም ፡ ትመህርተክሙ ፡ ወት
29 ፈቅዱ፡ታግብሉ፡ለዕሴነ፡ ደሞ፡ለዝ፡ብእሲ፡::=፨ ወተሠጥዎመው፡ጴጥሮስ፡ወሐዋርያት፡
30 ወይቤልመው፡ይሑይሰነ፡ ናድሉ፡ ለእግዚአብሔር፡እምነ፡አድልመ፡ለሰብእ፡::=፨ አምለ
31 ሽ፡ለበዊነ፡እንለሠለ፡ለሊየሱስ፡ዘለኀትሙ፡ሰሕድክመው፡ወሰቀልክመው፡ደቡ፡ዕፀ፡::=፨ ኧ
ያሁ፡ ረሰዮ ፡ እግዚአብሔር ፡ መልእከ፡ሕይወት፡ወለልዐሉ፡በየማኑ፡::ወወሀቦው፡ለእስራኤ
ል፡ንሰሐ፡ሙ፡ይትሐደግ፡ ሉው፡ኀጢአቶሙ፡ቦቱ፡::=፨

Et tunc ivit procurator templi cum miniſtris ejus, & adduxerunt eos, mites ſe ge- 26
rentes erga eos: quia timebant populos, non lapidabant eos. Et adduxerunt eos, & 27
ſtatuerunt eos medio concilii, & interrogârunt eos principes ſacerdotum; Nónne 28
prohibuimus vos, ut non doceretis in nomine Jeſu quonquam? & ecce impleviſtis
Hieroſolymam doctrinâ veſtrâ, & vultis referre ſuper nos ſanguinem hujus ho- 29
minis. Et reſponderunt iis Petrus, & Apoſtoli, & dixerunt iis; Oportet nos
placere Deo, potiùs quàm ut placeamus homini. Deus Patrum noſtrorum ſuſ- 30
citavit Jeſum, quem vos negâſtis, & ſuſpendiſtis ſuper ligno. Ipſum conſti- 31
tuit Deus principem vitæ, & exaltavit eum in dextra ejus, & dedit
Iſraeli pœnitentiam, ut remitterentur iis peccata eorum in illo.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

16 Tunc abiit magistratus cum ministris, & adduxit illos sine vi: timebant enim populum ne lapidarentur. Et cùm adduxissent illos, statuerunt in concilio. Et interrogavit eos princeps sacerdotum, Dicens; Præcipiendo præcepimus vobis ne doceretis in nomine isto: & ecce replêstis Jerusalem doctrinâ vestrâ: & vultis inducere super nos sanguinem hominis istius. Respondens autem Petrus, & Apostoli, dixerunt; Obedire oportet Deo magis, quàm hominibus. Deus patrum nostrorum suscitavit Jesum, quem vos interemistis, suspendentes in ligno. Hunc principem & salvatorem Deus exaltavit dexterâ suâ, ad dandam pœnitentiam Israëli, & remissionem peccatorum. Et nos sumus testes horum verborum, & Spiritus sanctus, quem dedit Deus omnibus obedientibus sibi. Hæc cùm audissent, dissecabantur, & cogitabant interficere illos. Surgens autem quidam in concilio Pharisæus, nomine Gamaliel, legis doctor honorabilis universæ plebi, jussit foràs ad breve homines fieri. Dixitq; ad illos; Viri Israelitæ, attendite vobis super hominibus istis quid acturi sitis. Ante hos enim dies extitit Theodas, dicens se esse aliquem, cui consensit numerus virorum circiter quadringentorum: qui occisus est: & omnes, qui credebant ei, dissipati sunt, & redacti ad nihilum. Post hunc extitit Judas Galilæus in diebus professionis, & avertit populum post se, & ipse periit: & omnes quotquot consenserunt ei, dispersi sunt. Et nunc itaque dico vobis, discedite ab hominibus istis, & sinite illos: quoniam si est ex hominibus consilium hoc, aut opus, dissolvetur: Si verò ex Deo est, non poteritis dissolvere illud, ne fortè & Deo repugnare inveniamini. Consenserunt autem illi. Et convocantes Apostolos, cæsis denuntiaverunt ne omninò loquerentur in nomine Jesu, & dimiserunt eos. Et illi quidem ibant gaudentes à conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati. Omni autem die non cessabant, in templo & circa domos docentes, & evangelizantes Christum Jesum.

CAP. VI.

IN diebus autem illis, crescente numero discipulorum, factum est murmur Græcorum adversùs Hebræos, eò quòd despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorũ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 *Tunc abiens præfectus cum ministris, adduxerunt eos, non violenter, quia extimuerunt populum, ne lapidaret eos. Et cùm adduxissent illos, statuerunt eos in concilio. Et interrogavit eos princeps sacerdotum, dicens;* 27
28 *Nòne præcepimus vobis mandato præciso ne doceretis hoc nomen? & tamen ecce vos jam implêstis Ierosolymam doctrinâ vestrâ, volentes inducere super nos sanguinem hujus hominis. Respondentes eis Petrus & Apostoli, atque dixerunt; utrum expedit, obedire Deo potiùs, an hominibus? Deus patrum* 29
30 *nostrorum suscitavit Jesum quem vos occidistis, appendentes eum trabi: Hunc* 31
exaltavit Deus principem & salvatorem dexterâ suâ, dans per eum Israëli pœnitentiam & remissionem peccatorum. Et nos sumus testes horum sermonum, & Spiritus sanctus quem dedit Deus iis qui obediunt ipsi. Hucusque. 32
Hæc cùm audissent, molesto atque amaro animo tulerunt, & consultárunt ut interficerent eos. Surrexit autem quidam Pharisæus è concilio, cujus nomen 33
34 *erat Gamaliel legis doctor, honorandus universo populo, præcepitque eis ut educerent Apostolos extra concilium ad breve tempus. Deindè dixit eis; O* 35
viri Israelitæ, attendite vobismetipsis, quid intendatis agere de negotio istorum hominum. Ante hos enim dies surrexerat Theodas, dicens de se, quòd esset vir 36
præclarus: & consenserunt ei viri numero quadringenti: demum occisus est, & omnes qui se subdiderant ei, penitùs dissipati sunt & in nihilum redacti.
Post hunc surrexit Juda Galilæus in 37
diebus censûs: & sectatus est eum populus multus: at periit ipse, & omnes qui sese subjeccerant ei, dispersi sunt. Ego itaque dico vobis modò, Re- 38
cedite ab his hominibus, & sinite illos: quoniam consilium istud atque opus, si ex hominibus est, dissolvetur: Sin ex Deo est, non poteritis illud dissol- 39
vere: ne fortè reperiamini repugnare Deo, eique resistere. Igitur obtemperárunt ejus consilio, & convocantes Apostolos, flagellárunt eos, & præcepérunt 40
eis ne loquerentur in nomine Jesu: tum dimiserunt eos. Illi verò abierunt à conspectu concilii gaudentes, quòd digni habiti essent qui contempti fuissent pro nomine Jesu. Et non cessabant to- 41
tâ die in templo & domi docere & prædicare Jesum Christum. 42

Lectio dominicæ secundæ post Pascha, quæ communiter vocatur, Dominica *mulierum* ferentium aromata.

CAP. VI.

IN illis autem diebus, cùm multiplicati fuissent discipuli, factum est murmur à Græcis adversùs Judæos, eò quòd eorum viduæ despicerentur in 1
ministerio quod fiebat quotidiè.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32 ወንሓነ: ሰማዕቱ: ለዝ: ነገር: ወመንፈስ: ቅዱስ: ዘወሀቦሙ: እግዚአብሔር:ለእሉ: የሐመ
33 ኑ: ቦቱ::=ᐧ ወሰሚዖሙ:ዘንተ:ተምዑ: ወሐቀዩ: ስነኒሆሙ: ወፈቀዱ: ይቅትልዎሙ::=ᐧ
34 ፲፭ ወተንሥአ: ሐመዱ: እምውስተ: ዐውድ: እምሕብ: ፋሪሳዊያን: ዘስሙ: ገማልያል:
ወመምህረ: ሶሪት: ወስቡር: ውኡቱ: በኅበ: ኩሉ: ሕዝብ: ወእዘዘ: የእትትዎሙ: ሕቀ:
35 እመሓበ: ዐውድ:ለሐዋርያት::=ᐧ ወይቤሎሙ: ለንትሙ:ስብእ: እስራሌል:እወ: ዑቁ:ር
36 እሳክሙ: በእንተ: እሉ: ሰብእ: ዘከመ: ትገብሩ::=ᐧ ቀደሙኒ : በእሉ : መዋዕል : ተን
ሠአ: ቴወደስ: ወእዕበየ: ርእሶ: ወተለወዎ: ለርበዕቱ: ሶእት: ሰብእ: ወጠፍእ: ውእቱ
37 ኒ: ወኩሉሙ: እለ: ለሙኑ: ቦቱ: ወኮኑ: ኀሙ: ዘኢተፈጥሩ::=ᐧ ወእመድሓሪሁ: ተን
ሠአ: ይሁደ: ዘገሊላ: በመዋዕለ: ጸሐፍት : ወተለወዎ: ብዙኀን : ሰብእ: ወሞተ: ውእቱ
38 ኒ: ወእለሂ : ተለወዎ : ተዘርወ: ኩሉሙ::=ᐧ ወይእዜኒ : እብለክሙ : ሕድግወሙ:
ለእሉ: ሰብእ: ወኢትሰሐጥዎሙ: ለእመሁ: ዘእመ: ስብእ: ዝመክሮሙ: ወዝግብሮሙ :
39 የሐልፍ : ዝኒ : ወይስዐር::=ᐧ ወለእመስ : ዘእመሓበ : እግዚአብሔሩ : ውእቱ : ሊ
ትክሉ : ለሓድኅቶሙ : ወከመዘ : መስለ : እግዚአብሔር : ይትበለስ : ሊትሱኑ::=ᐧ
40 ወለሆ : ይቤልዎ : ወጸውዕዎሙ : ለሐዋርያት : ወቀሠፍዎሙ : ወገሠጽዎሙ : ሊይንግ
41 ሩ : እንከ : በስሙ : ለኢየሱስ : ወኅደግዎሙ::=ᐧ ወወጽሉ : ሕቀ : እመቅድመ : ዐ
ውድ : እንዘ : ይትፈሠሑ : እስመ : ከፈሉሙ : ጽእለተ : ከመ : ያሕሠርዎሙ : በእን
42 ተ : ስሙ::=ᐧ ወኩሉ : ለሚረ : ይነብሩ : ቤተ : መቅደስ : ወሊሐደጥ : መዋሮ : ወን
ጌደ : በእንተ : ሊየሱስ : ክርስቶስ::=ᐧ

2 በእስጢፋኖሳ : ወበስቡዓ : ፋሲካ::=ᐧ

1 ፲ጊ ወውእተ: ለሚረ: በዝኑ: ሕዝብ: ወተገወዙ: እለ: እመእይሁድ: ወእለ: እመእረ
ሚይ: እስመ: ይሪእይወን: ለመበለታቲሆን: እንዘ: ይፀመደ: ኩሉ: እሚረ::=ᐧ

Et nos sumus testes hujus sermonis, & Spiritus sanctus, quem dedit Deus iis qui credunt in eo. Et audientes hoc indignati sunt, & stridérunt dentibus suis, & vo- 33
luerunt trucidare eos. Et surrexit quidam in concilio ex Pharisæis, cujus nomen 34
Gamaliel, & doctor legis, & honorabilis fuit apud totum populum, & jussit ut abducerent paululùm à concilio Apostolos. Et dixit iis; Vos viri Israelis, etiam at- 35
tendite vobis ipsis, super hisce hominibus, quomodò acturi sitis. Antèà in hisce 36
diebus exortus est Theudas, & magnificavit seipsum, & adhæserunt ei quadrigenti homines: & periit ipse, & omnes qui crediderunt in eo, & facti sunt sicut illi qui non fuerunt creati. Et postèà surrexit Judas Galilææ in tempore descriptio- 37
nis: & adhæserunt ei multi homines: & obiit ipse etiam, & omnes qui adhæserunt ei, dispersi sunt omnes illi. Et nunc etiam dico vobis, Simite hos homines & 38
ne lædatis eos: si quod ex hominibus est hoc consilium eorum, & hoc opus eorum, transibit hoc & peribit. Et si quod à Deo est, non poteritis dissolvere eos: & sicut 39
ille qui cum Deo pugnat, non eritis. Et agedum, dixerunt ei: & vocárunt Apostolos, & flagellárunt eos, & comminati sunt eos, ne loquerentur amplius in 40
nomine Jesu, & dimiserunt eos. Et exierunt paululùm à conspectu concilii 41
gaudentes, quia portio eorum contumelia erat, ut despicatui essent propter nomen ejus. Et quotidiè sedebant in templo, & non cessárunt docere, & loqui 42
de Jesu Christo.

CAP. VI.

In *festo* Stephani: & septimâ paschatis.

ET isto die multiplicati sunt populi, & murmurati sunt Judæi, & Gentiles, quia videbant viduas eorum occupatas quotidiè.

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Ζ'. Η'.

Advocantes autem duodecim multitudinem discipulorum, dixerunt; Non placi-
2 Προσκαλεσάμενοι ὃ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τ μαθητῶν, (α) εἶπον, Οὐκ ἀρε-
tum est nos derelinquentes sermonem Dei, ministrare mensis. Considerate
3 στόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τ λόγον τῦ Θεῦ, διακονεῖν τραπέζαις. Ἐπισκέψασθε
ergò, fratres, viros ex vobis testimonio probatos septem, plenos Spiritu sancto, & sapientiâ,
(β)δὲ, ἀδελφοὶ, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ, πλήρεις Πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας,
quos constituamus super usu hoc. Nos verò orationi, & ministerio verbi
4 οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τ χρείας ταύτης. Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τ λόγυ
perdurabimus. Et placuit sermo coram omni multitudine: Et elegerunt
5 προσκαρτερήσομεν. Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τ πλήθους· καὶ ἐξελέξαντο
Stephanum, virum plenum fide & Spiritu sancto, & Philippum, & Prochorum, &
Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ Πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ
Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum advenam Antiochenum. Quos statuerũt
6 Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα. Οὓς ἔστησαν
coram Apostolis: & precati impositerunt eis manus. Et verbum
7 ἐνώπιον τ ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας. Καὶ ὁ λόγος
Dei crescebat, & multiplicabatur numerus discipulorum in Hierusalem valdè: multáque
τ Θεῦ ηὔξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τ μαθητῶν ἐν Ἰερουσαλὴμ σφόδρα· πολύς τε
turba Sacerdotum obediebat fidei. Stephanus autem plenus fide & fortitu-
8 ὄχλος τ ἱερέων(γ)ὑπήκουον τῇ πίστ. Στέφανος δὲ πλήρης (δ)πίστεως καὶ δυνά- Η'
dine, faciebat prodigia & signa magna in populo. Surrexerunt autem quidam eorum qui
9 μεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. Ἀνέστησαν δέ τινες τῶν
de synagoga *dicta* Libertinorum, & Cyrenensium, & Alexandrinorum, &
ἐκ τ συναγωγῆς (ε)τ λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ (ζ) Κυρηναίων, καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ
eorum qui à Cilicia, & Asia, *simul altercantes* Stephano: Et non poterant resi-
10 τῶν ἀπὸ (η) Κιλικίας καὶ Ἀσίας, συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ. Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντι-
stere sapientiæ, & Spiritui, quo loquebatur. Tunc summiserunt viros, *dicentes*; *Quòd*
11 στῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ Πνεύματι ᾧ ἐλάλει. Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας, Ὅτι

audivimus eum dicentem verba *blasphema* in Moysen & Deum. Commove-
ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς (θ)Μωσῆν καὶ τ Θεόν. Συνεκίνη- 12
rántque plebem, & seniores, & Scribas: & *insistantes* corripuerunt eum,
σάν τε τ λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς· καὶ ἐπιστάντες συνήρπασάν τε αὐτὸν,
& adduxerunt in concilium: Statuerúntque testes falsos, *dicentes*; Homo
καὶ(ι)ἤγαγον εἰς τὸ Συνέδριον· Ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς, λέγοντας, Ὁ ἄνθρωπος 13
iste non cessat verba *blasphema loquens* adversùs locum sanctum hunc, & Legem
τοῦτο οὐ παύεται (κ) ῥήματα βλάσφημα λαλῶν κατ τ τόπυ τ (λ)ἁγίυ τύτυ καὶ τ νόμυ.
Audivimus enim eum dicentem; Quoniam Jesus Nazarenus hic *dissolvet* locum istum,
Ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτ λέγοντος, Ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τ τόπον τοῦτον, 14
& mutabit *mores quos* tradidit nobis Moyses. Et *attendentes in* eum o-
καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν(μ)Μωσῆς. Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν(ν)ἅ- 15
mnes sedentes in concilio, viderunt faciem ejus tanquam faciem
πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, (ξ) εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον
ἀγγέλυ.

CAP. VII. ζ'.

Dixit autem princeps Sacerdotum; Si hæc ita habent? *Is verò ait*; Viri fratres,
Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιερεύς, (α) Εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει; Ὁ δὲ ἔφη, Ἄνδρες ἀδελφοὶ 1
& patres, audite. Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahæ *existenti* in Me-
καὶ πατέρες, ἀκούσατε. ὁ Θεὸς τ δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Me- 2
sopotamia, priùs quàm *habitaret eum* in *Charran*: Et dixit ad illum; Exi de
συποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν· Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ἔξελθε ἐκ 3
terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram quam tibi monstravero. Tunc *exiens*
τ γῆς συ καὶ ἐκ τ συγγενείας συ, καὶ δεῦρο εἰς (β)γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. Τότε ἐξελθὼν 4
de terra Chaldæorum, habitavit in *Charran*. Et indè, post *mortem patrem*
ἐκ γῆς Χαλδαίων, κατῴκησεν ἐν Χαρράν. κἀκεῖθεν, (γ)μετ τὸ ἀποθανεῖν τ πατέρα
ejus, transtulit illum in terram istam in *quam* vos nunc habitatis.
αὐτῦ, μετῴκισεν αὐτὸν εἰς τ γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε.

Κεφ. ε'. MS.A. (α) εἶπαν, (β) δὴ ἄνδρες (γ) ὑπήκουεν (δ) χάριτος καὶ δυνάμεως (ε) τῶν λεγομένων (ζ) Κυρηναίων, (η) Κιλικίας, Συζητοῦντες (θ)Μωῦσῆν (ι) ἤγαγον αὐτὸν εἰς (κ) ῥήματα λαλῶν (λ) ἁγίυ καὶ (μ) Μωσῆς. (ν) πάντες (ξ) εἶδαν Κεφ. ζ'. MS.A. (α) Εἰ ταῦτα (β) τ γῆν (γ) μετ ἀποθανεῖν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Advocárunt igitur duodecim Apostoli omné cœtum discipulorum, & dixerunt eis; Non decet ut relinquamus sermonem Dei, & ministremus mensis. Exquirite ergò, fratres mei, & seligite septem viros ex vobis, de quibus extet testimonium, plenósq; Spiritu Domini & sapientiâ, & constituemus eos super hoc opus: Nos autem perseverabimus in oratione, & in administratione sermonis. Et placuit hic sermo coram universo populo: proindè elegerunt Stephanum virum plenum fide & Spiritu sanctitatis, & Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum proselytum Antiochenum: Quos statuerunt in conspectu Apostolorum: quúmq, precati fuissent, imposuerunt eis manus. Itaq; sermo Dei crescebat, & multiplicabatur valdè numerus discipulorum in Jerusalem: & populus multus ex Judæis auscultabat fidei. Stephanus autem plenus erat gratiâ & virtute, edebátq; signa & miracula in populo. Surrexerunt autem quidam è synagoga quæ dicitur Libertinorum, Cyrenæorum, & Alexandrinorum, nec non eorum qui sunt ex Cilicia, & Asia, & disceptabant cum Stephano. Nec poterant resistere sapientiæ & Spiritui qui loquebatur per eum. Tunc miserunt quosdam, & docuerunt eos ut dicerent, Nos audivimus eum dicentem verba blasphemiæ in Moysen, & in Deum. Concitárúntq; plebem, & seniores, & Scribas: proindè venerunt & insurrexerunt in eum, correptúmque adduxerunt in medium synagogæ.

Feriâ V. Candidatorum. 15.

Et statuerunt testes falsos qui dicerent; Iste homo non cessat loqui verba contra Legem, & contra locum hunc sacrosanctum. Nos enim audivimus eum dicentem, Jesum istum Nazarenum destructurum hunc locum, & mutaturum ritus quos tradidit vobis Moyses. Itaque intuiti sunt eum cuncti illi qui sedebant in synagoga, & conspicati sunt vultum ejus quasi vultum angeli.

CAP. VII.

Et interrogavit eum summus sacerdos, num hæc ita se haberent. Ipse verò ait; Viri fratres & patres nostri, audite; Deus gloriæ apparuit patri nostro Abraham, quum esset inter fluvios, (*in Mesopotamia,*) priusquàm veniisset habitatum in Haran: Et dixerat ei; Exi de terra tua, & ex filiis cognationis tuæ, & veni in terram quam commonstravero tibi. Tunc igitur exiit Abraham è terra Chaldæorum, venítque habitatum in Haran. Et illinc quum obiisset pater ejus, transtulit eum Deus in terram hanc, quam vos habitatis hodié.

Versio *ÆTHIOICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et vócárunt duodecim omnes populos, & dixerunt iis; Non æquum est derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Eligite ex vobis septem viros plenos Spiritu sanctо, & sapientiâ, quos constituamus super hoc opus. Et nos occupati erimus in oratione, & ministerio verbi ejus. Et consenserunt omnes populi, & bonus fuit hic sermo in conspectu eorum, & elegerunt Stephanum virum plenum fide & Spiritu sanctо, & Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum proselytum civitatis Antiochiæ. Et statuerunt eos in conspectu Apostolorum, & oraverunt, & posuerunt manus suas super eos.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

2 Convocantes autem duodecim multitudinem discipulorum, dixerunt; Non est
3 æquum nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Considerate ergò, fratres, viros ex vobis boni testimonii septem, plenos Spiritu sancto, & sapi-
4 entiâ, quos constituamus super hoc opus. Nos verò orationi, & ministerio
5 verbi instantes erimus. Et placuit sermo coram omni multitudine. Et elegerunt Stephanum, virum plenum fide & Spiritu sancto, & Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum advenam An-
6 tiochenum. Hos statuerunt ante conspectum Apostolorum: & orantes imposu-
7 erunt eis manus. Et verbum Domini crescebat, & multiplicabatur numerus discipulorum in Jerusalem valdè: multa etiam turba sacerdotum obediebat fidei.
8 Stephanus autem plenus gratiâ & fortitudine, faciebat prodigia & signa magna
9 in populo. Surrexerunt autem quidam de synagoga, quæ appellatur Libertinorum, & Cyrenensium, & Alexandrinorum, & eorum qui erant à Cilicia, & Asia,
10 disputantes cum Stephano: Et non poterant resistere sapientiæ, & Spiritui, qui
11 loquebatur. Tunc summiserunt viros, qui dicerent se audivisse eum dicentem verba blasphemiæ in Moysen, & in Deum. Commoverunt itaque plebem, & se- 12
niores, & Scribas: & concurrentes rapuerunt eum, & adduxerunt in concilium,
Et statuerunt falsos testes, qui dicerent; Homo iste non cessat loqui verba adver- 13
sùs locum sanctum, & legem. Audivimus enim eum dicentem; Quoniam Jesus 14
Nazarenus hic, destruet locum istum, & mutabit traditiones, quas tradidit nobis
Moyses. Et intuentes eum omnes, qui sedebant in concilio, viderunt faciem ejus 15
tanquam faciem Angeli.

CAP. VII.

DIxit autem princeps sacerdotum; Si hæc ita se habent? Qui ait; viri fra- 1
tres, & patres, audite; Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahæ cùm esset in 2
Mesopotamia, priùs quàm moraretur in Charan, Et dixit ad illum; Exi de 3
terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram, quam monstravero tibi.
Tunc exiit de terra Chaldæorum, & habitavit in Charan. Et indè, postquàm 4
mortuus est pater ejus, transtulit illum in terram istam, in qua nunc vos habitatis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * فَاسْتَدْعَي الْاَثْنَي عَشَرَ جَمَاعَةَ التَّلَامِيذِ وَقَالُوا لَهُمْ * لَيْسَ هٰذَا مِمَّا يُرْضِينَا اَنْ نُهْمِلَ كَلَامَ اللّٰهِ
3 وَنَخْدُمَ الْمَوَائِدَ * فَانْتَخِبُوا مِنْكُمْ اَيُّهَا الْاِخْوَةُ رِجَالًا مَشْهُودًا لَهُمْ بِالْفَضْلِ سَبْعَةً * مَمْلُوِّينَ
4 مِنْ رُوحِ الْقُدْسِ وَالْحِكْمَةِ * فَنُقِيمَهُمْ عَلَي هٰذِهِ الْحَاجَةِ * وَنَبْقَي نَحْنُ الصَّلَاةَ وَخِدْمَةَ الْكَرَازَةِ *
5 * فَصَارَ الْقَوْلُ مَرْضِيًّا اَمَامَ الْجَمَاعَةِ كُلِّهَا * وَاخْتَارُوا اِسْطِفَانَ رَجُلًا مَمْلُوًّا مِنَ الْاَمَانَةِ وَمِنْ رُوحِ
الْقُدْسِ * وَفِيلُبُّسَ * وَبُرُوخُورُسَ * وَنِيكَانُورَ * وَطِيمُنَ * وَبَرْمَانَ * وَنِيقُولَا الْاَنْطَاكِيَّ الْمُسْتَجِيرَ *
6 * وَاَقَامُوهُمْ اَمَامَ الرُّسُلِ * وَاِذْ صَلَّوْا وَضَعُوا عَلَيْهِمْ اَيْدِيَهُمْ * وَنَمَي قَوْلُ اللّٰهِ * وَتَكَاثَرَ عَدَدُ التَّلَامِيذِ
7 بِاُورُشَلِيمَ جِدًّا * وَجَمْعٌ كَثِيرٌ مِنَ الْكَهَنَةِ اَطَاعُوا الْاَمَانَةَ * ثُمَّ * * فَرَاَاهُ يَوْمَ الْاَثْنَيْنِ مِنَ
الْجُمُعَةِ الثَّالِثَةِ بَعْدَ الْفِصْحِ * كَ * * وَاِسْطِفَانُ اِذْ كَانَ مَمْلُوًّا مِنَ الْاَمَانَةِ وَالْقُوَّةِ * عَمِلَ فِي
8 الشَّعْبِ اٰيَاتٍ وَجَرَائِحَ عَظِيمَةً * فَبَعْضُ قَوْمٍ مِنَ الْجَمْعِ الْمُلَقَّبِ بِالْعِبْرَانِيِّينَ وَالْكَرَانِيِّينَ
9 وَالْاِسْكَنْدَرَانِيِّينَ * وَمِنَ الْبَغْيِ وَاسِيًا * يُجَادِلُونَ اِسْطِفَانَ * وَلَمْ يُمْكِنْهُمْ يُقَاوِمُوا الْحِكْمَةَ وَالرُّوحَ
10 الَّذِي يَنْطِقُ فِيهِ * فَتَوَلَّبُوا حِينَئِذٍ رِجَالًا يَقُولُونَ * اِنَّنَا سَمِعْنَاهُ مُتَكَلِّمًا اَقْوَالًا دَوَاتِ اَفْرَاءٍ فِي
11 مُوسَي وَفِي اللّٰهِ * وَسَيَّرُوا مَعَهُمُ الشَّعْبَ وَالشُّيُوخَ وَالْكُتَّابَ * وَهَجَمُوا فَاخْتَلَسُوهُ وَجَاؤُوا بِهِ اِلَي
12 الْجَمْعِ * وَاَقَامُوا عَلَيْهِ شُهُودًا كَذَبَةً قَائِلِينَ * هٰذَا الْاِنْسَانُ مَا يَفْتُرُ نَاطِقًا اَقْوَالًا دَوَاتِ اَفْرَاءٍ
13 عَلَي هٰذَا الْمَوْضِعِ الْمُقَدَّسِ وَعَلَي الشَّرِيعَةِ * لِاَنَّنَا سَمِعْنَاهُ قَائِلًا اَنَّ يَسُوعَ النَّاصِرِيَّ ذَاكَ يَنْقُضُ
14 هٰذَا الْمَوْضِعَ وَيُبَدِّلُ الْفَرَائِضَ الَّتِي اَعْطَانَاهَا مُوسَي * فَنَفَرَسَ فِيهِ جَمَاعَةُ الشَّعْبِ الْجَالِسِينَ
15 فِي الْجَمْعِ * فَاَبْصَرُوا وَجْهَهُ كَوَجْهِ مَلَاكٍ *

* اَلْفَصْلُ السَّابِعُ *

1 * فَقَالَ رَئِيسُ الْكَهَنَةِ * اَتَرَيْثَ هٰذِهِ الْاَقْوَالُ
2 عَلَي مَا يَصِفُونَ * فَقَالَ * اَيُّهَا الرِّجَالُ الْاِخْوَةُ وَالْاٰبَاءُ اِسْمَعُوا * اِلٰهُ الْمَجْدِ ظَهَرَ لِاَبِينَا اِبْرَاهِيمَ حِينَ
3 كَانَ فِي الْعِرَاقِ قَبْلَ اَنْ يَسْكُنَ حَرَّانَ * فَقَالَ لَهُ * اُخْرُجْ مِنْ اَرْضِكَ وَمِنْ دُورِ جِنْسِكَ وَهَلُمَّ
4 اِلَي الْاَرْضِ الَّتِي اُرِيكَهَا * حِينَئِذٍ خَرَجَ مِنْ اَرْضِ الْكَلْدَانِيِّينَ فَسَكَنَ حَرَّانَ * وَمِنْ هُنَاكَ
بَعْدَ وَفَاةِ اَبِيهِ نَقَلَهُ اِلَي هٰذِهِ الْاَرْضِ الَّتِي قَدْ سَكَنْتُمُوهَا الْاٰنَ اَنْتُمْ *

Quapropter convocantes duodecim cœtum discipulorum, dixerunt ad eos; Hoc nobis minimè placet, negligi sermonem Dei, et ministrari mensis. Seligite ergò ex vobis, ô fratres, viros quorum virtus testimonio probetur, septem, plenos Spiritu sancto et sapientiâ, quibus delegabimus hoc negotium: Nos autem instabimus orationi et ministerio prædicationis. Fuitque sermo iste gratus apud congregationem universam: et eligentes Stephanum virum plenum fide et Spiritu sancto, et Philippum, ac Prochorum, et Nicanorem, et Timonem, et Parmenam, et Nicolaum Antiochenum advenam, Statuerunt eos coram Apostolis: Qui cùm orâssent, imposuerunt eis manus suas. Crevit etiam sermo Dei, et multiplicatus est numerus discipulorum in Jerusalem magnoperè: et turba multa sacerdotum obtemperârunt fidei. Hucusque.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis tertiæ post Pascha.

Porrò Stephanus cùm esset plenus fide atque fortitudine, edidit in populo signa et prodigia maxima. Surrexerunt autem quidam de synagoga quæ appellatur Corinthiorum, Cyrenensium, et Alexandrinorum, et ex confinibus, et Asia, disputantes cum Stephano: Et non potuerunt resistere sapientiæ et Spiritui qui loquebatur in eo. Tunc ergò expedierunt homines qui dicerent; Nos audivimus eum loquentem sermones commentitios in Mosen et in Deum. Et abripuerunt secum populum, et seniores, ac scribas: et surgentes rapuerunt eum, et adduxerunt eum in concilium: Et statuerunt adversùs eum testes falsos dicentes; Homo iste non cessat loqui sermones commentitios adversùs hunc locum sanctum et legem. Nos enim audivimus eum dicentem quòd Jesus Nazarenus ille demolietur hunc locum, et mutabit institutia quæ tradidit nobis Moses. Intuens autem in eum congregatio populi sedentium in concilio, viderunt faciem ejus tanquam faciem angeli.

CAP. VII.

DIxit autem princeps sacerdotum; Num hi sermones se habent ut isti commemorant? Ait; O viri fratres ac patres, audite: Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahæ cùm esset in Insulâ (Mesopotamia) antequam inhabitaret Harran: Dixitque ad eum, Egredere de terra tua et de gente generis tui, et veni in terram quam tibi ostendam. Tunc egressus è terra Chaldæorum, habitavit in Harran. Indeque post obitum patris ejus, transtulit eum in terram hanc in qua vos modo habitatis:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወዐቢየ: ቃለ: እግዚአብሔር: ወብዝኁ:ሕዝብ: በኢየሩሳሌም: ፈድፋደ: ወብዙኃን:
8 እመሠክተ: ካህናት: እለ: ለመኑ:=: ወእስጢፋኖሰ: ምሉአ: ጸጋ: እግዚአብሔ
9 ር: ወሳይል: ወይገብር: ዐቢየ: ተተላመረ: ወመንክረ: በመሐተ: ሕዝብ::=: ወቦ:እ
ለ: ተንሥኡ: እመኩራብ: እንተ: ስማ: ሊቤርጢኖን: ወቀሬኔውን: ወእለክስንድሪዎ
10 ን:: ወእለሂ: እመቀሊቂዖ: ወእሲያ:=: ወተሓሠሠው: ለእስጢፋኖስ: ወስእንዎ: ተ
11 ቃውሞቶ: እስመ: በጥበብ: ወበመንፈስ: ቅዱስ: ይትናገሮ:=: ወእመዝ: እቅጸረ:
ሎቱ: ዕደው: እለ: ይብሉ: ሰማዕናሁ: ለዝ: ብእሲ: ደነብብ: ነገረ: ፀርፋት: ለዕ
12 ለ: ሙሴ: ወለዕለ: እግዚአብሔር::=: ወተንሥኡ: ወኅብሩ: ለዕቤሁ: ሕዝብ:
13 ወረበናት: ወጸሐፍት: ሮድዎ: ወስሐብዎ: ኀበ: ዐውድ:=:° ወለቀሙ: ሎቱ: ሰማዕ
ተ: ሐሰት: ወይቤሉ: ዝብእሱ: ለበየ: ለርመሞ: እንዘ: ደነብብ: ፀርፋተ: ዲበ: ቤ
14 ተ: መቅደስ: ወዲበ: ሖረት::=: ወስማዕናሁ: ዓዲ: ይብል: ኢየሱስ: ናዝራዊ: ይኔ
15 ስቶ: ለቤተ: መቅደስ: ወይስዕር: ለሖተነ: ዘወሀበነ: ሙሴ:=: ወነጸርዎ: ኵሉ
ሙ: እለ: ይነብሩ: ውስተ: ዐውድ: ወርእዩ: ገጹ: ከመ: ገጸ: መልአክ: እግዚአ
ብሔር::=:

በረቡዕ: ሊጲፋንዮ: ወበእብረሃም:=:

I * اَلْفَصْلُ الثَّامِنُ *

1 * فَقَالَ رَئِيسُ الْكَهَنَةِ * اَتَرَيْثَ هٰذِهِ الْاَقْوَالُ
2 عَلَي مَا يَصِفُونَ * فَقَالَ * اَيُّهَا الرِّجَالُ الْاِخْوَةُ وَالْاٰبَاءُ اِسْمَعُوا * اِلٰهُ الْمَجْدِ ظَهَرَ لِاَبِينَا اِبْرَاهِيمَ حِينَ
3 كَانَ فِي الْعِرَاقِ قَبْلَ اَنْ يَسْكُنَ حَرَّانَ * فَقَالَ لَهُ * اُخْرُجْ مِنْ اَرْضِكَ وَمِنْ دُورِ جِنْسِكَ وَهَلُمَّ
4 اِلَي الْاَرْضِ الَّتِي اُرِيكَهَا * حِينَئِذٍ خَرَجَ مِنْ اَرْضِ الْكَلْدَانِيِّينَ فَسَكَنَ حَرَّانَ * وَمِنْ هُنَاكَ
بَعْدَ وَفَاةِ اَبِيهِ نَقَلَهُ اِلَي هٰذِهِ الْاَرْضِ الَّتِي قَدْ سَكَنْتُمُوهَا الْاٰنَ اَنْتُمْ *

Et magnum fuit verbum Dei, & multiplicati sunt populi in Hierusalem valdè, & multi ex sacerdotibus fuerunt qui crediderunt. Et Stephanus plenus fuit gratiâ Dei & virtute, & faciebat magna signa & miracula in populo. Et fuerunt qui surrexerunt è synagoga, cujus nomen est Libertinorum, & Caranæorum, & Alexandrinorum, & qui erant ex Cilicia & Asiâ, & altercati sunt cum Stephano. Et non potuerunt resistere ei, quia in sapientia & in Spiritu sancto loquebatur iis. Et tunc summiserunt contra eum viros, qui dicebant; Audivimus hunc hominem loquentem verba blasphemiæ contra Mosen, & contra Deum. Et exorti sunt, & consociârunt contra eum populi, & magistri & Scribæ persequuti sunt eum, & traxerunt eum ad concilium: Et statuerunt contra eum testes falsos, & dixerunt; Hic homo noluit cessare, loquens blasphemiam adversùs templum & adversùs legem. Et audivimus eum ulteriùs dicentem; Jesus Nazarenus destruet templum, & solvet legem nostram, quam dedit nobis Moses. Et intuiti sunt eum omnes sedentes in concilio, & viderunt faciem ejus sicut faciem angeli Dei.

CAP. VII.

Quartâ Epiphaniæ: & de Abrahamo.

ET dixit ei princeps sacerdotum; Verènе sic dixisti? Et dixit; Audite fratres nostri, & patres nostri: Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahamo in Mesopotamia, in medio fluviorum, priusquàm se transtulisset in Charan: Et dixit ei, Exi de regione tua, & à cognatione tua, & veni in regionem quam monstravero tibi. Et tunc exiens à Chaldæa, habitavit in Charan. Et illinc, quum mortuus esset pater ejus, transtulit se in hanc terram, ubi estis vos nunc habitantes.

Digitized by Google

Et non dedit illi hæreditatem in ea, nec passum pedis: & repromisit illi
5 Καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα ποδός· καὶ ἐπηγγείλατο (δ) αὐτῷ
dare in possessionem eam, & semini ejus post ipsum, non existente ei nato.
δοῦναι εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτὸν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου.
Locutus est autem sic Deus; Quia erit semen ejus accola in terra aliena, &
6 Ἐλάλησε δὲ οὕτως ὁ Θεὸς, Ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ
servituti subjicient id, & malè tractabunt amos quadringintos: Et gentem cui servierint,
δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια· Καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἐὰν (ε) δουλεύσωσι,
7 judicabo ego, dixit Deus: & post hæc exibunt, & servient mihi in loco
κρινῶ ἐγὼ, (ζ) εἶπεν ὁ Θεός· καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονταί, καὶ λατρεύσουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ
isto. Et dedit illi pactum circumcisionis, & sic genuit Isaac, & circum-
8 τούτῳ. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς, καὶ οὕτως ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, καὶ περιέ-
cidit eum die octavo: & Isaac, Jacob: & Jacob, duodecim
τεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ· καὶ (η) ὁ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ (θ) ὁ Ἰακὼβ τοὺς δώδεκα
Patriarchas. Et Patriarchæ æmulantes, Joseph vendiderunt in Ægyptum: &
9 πατριάρχας. Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ
erat Deus cum eo: Et eripuit eum ex omnibus tribulationib⁹ ejus; & dedit
10 ἦν ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ· Καὶ (ι) ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ (κ) ἔδωκεν
ei gratiam & sapientiam in conspectu Pharaonis regis Ægypti, & constituit eum
αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν
præpositum super Ægyptum, & omnem domum suam. Venit autem fames in universam
11 ἡγούμενον ἐπὶ Αἴγυπτον, (λ) καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην
terram Ægypti & Chanaan, & tribulatio magna: & non inveniebant cibos pa-
(μ) τὴν γῆν Αἰγύπτου καὶ Χαναὰν, καὶ θλῖψις μεγάλη· καὶ οὐχ εὕρισκον χορτάσματα οἱ πα-
tres nostri. Audiens autem Jacob existentia frumenta in Ægypto, misit pa-
12 τέρες ἡμῶν. Ἀκούσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα (ν) σῖτα ἐν Αἰγύπτῳ, ἐξαπέστειλε τοὺς πατέρας
tres nostros primùm: Et in secundo cognitus est Joseph fratribus suis,
13 ἡμῶν πρῶτον· Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ (ξ) ἀνεγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ,
& manifestum factum est Pharaoni genus Joseph. Mittens autem Joseph,
14 καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ (ο) γένος τοῦ Ἰωσήφ. Ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ
accersivit patrem suum Jacob, & omnem cognationem suam, in animabus
μετεκαλέσατο (π) τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακὼβ, καὶ πᾶσαν τὴν (ρ) συγγένειαν αὐτοῦ, ἐν ψυχαῖς
septuagintaquinque. Descendit autem Jacob in Ægyptum: & defunctus est ipse
ἑβδομηκονταπέντε. (σ) Κατέβη δὲ Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς
15 & patres nostri. Et translati sunt in Sichem: & positi sunt in sepulchro quod
καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν. Καὶ μετετέθησαν εἰς Συχὲμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι (τ) ὃ
16 emit Abraham pretio argenti à filiis Emmor Sichem. Cùm autem
ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν (υ) Ἐμμὼρ τοῦ Συχέμ. Καθὼς δὲ
17 appropinquaret tempus promissionis, quam juraverat Deus Abrahæ, crevit populus
ἤγγιζεν ὁ (φ) χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς (χ) ὤμοσεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς
& multiplicatus est in Ægypto: Quoad usq; surrexit rex alius, qui non sciebat Joseph.
καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ· Ἄχρις οὗ ἀνέστη βασιλεὺς (ψ) ἕτερος, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ.
18
Hic circumveniens genus nostrum, malè affecit patres nostros, ad faciendum
19 Οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσε τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν
expositos infantes suos, ad non soboleſcere. In quo tempore natus est
(ω) ἐκτιθέσθαι τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. Ἐν ᾧ καιρῷ (α) ἐγεννήθη
20 Moyses: & fuit venustus Deo, qui nutritus est menses tres in domo
Μωσῆς, καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ Θεῷ, ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ (β) πατρὸς αὐτοῦ.
Expositum autem illum sustulit eum filia Pharaonis, & nutrivit eum sibi ipsi
21 Ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν ἀνείλατο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ, καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ
in filium. Et eruditus est Moyses omni sapientiâ Ægyptiorum: erat autem potens
εἰς υἱόν. Καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς (γ) πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς
22 in dictis & in factis. Cùm autem impleretur ei quadraginta annorum
ἐν λόγοις (δ) καὶ ἐν ἔργοις. Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ (ε) τεσσαρακονταετὴς
23 tempus, ascendit in cor ejus, invisere fratres suos filios Israël.
χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ (ζ) υἱοὺς Ἰσραήλ.
Et videns quendam injuriâ affectum, ultus est, & fecit ultionem oppresso,
24 Καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον, ἠμύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ,
percutiens Ægyptium.
πατάξας τὸν Αἰγύπτιον.

MS.A. (δ) δοῦναι αὐτὴν εἰς κατάσχεσιν αὐτῷ, καὶ τῷ (ε) δουλεύσουσιν, (ζ) ὁ Θεὸς εἶπεν· (η) Ἰσαὰκ (θ) Ἰακὼβ (ι) ἐξείλατο (κ) ἔδωκεν χάριν (λ) καὶ ἐφ' ὅλον (μ) τὸν Αἴγυπτον (ν) σῖτα εἰς Αἴγυπτον (ξ) ἐγνωρίσθη (ο) γένος ἑαυτῆς. (π) Ἰακὼβ τὸν πατέρα αὐτῆς, καὶ (ρ) συγγένειαν, ἐν (σ) Καὶ κατέβη Ἰακὼβ (τ) τῷ (υ) Ἐμμὼρ τοῦ ἐν Συχέμ. Ὡς δὲ (φ) χρόνος (χ) ὡμολόγησεν (ψ) ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον, ὃς (ω) τὰ βρέφη ἐκτιθέτα (α) ἐγεννήθη (β) πατρός. Ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ, ἀνείλατο (γ) ἐν πάσῃ (δ) καὶ ἔργοις αὐτοῦ. Ὡς (ε) τεσσερακονταετὴς χρόνος, (ζ) τοὺς υἱοὺς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Nec dedit ei hæreditatem in ea, ne vestigium
5 quidem pedis: tamen pollicitus ei fuerat se
daturum ipsam ei possidendam, & semini ejus,
quum non haberet filium. Et allocutus eum
6 fuerat Deus dum diceret ei; Erit semen tuum
inquilinum in terra extranea, & servituti sub-
jicient illud, malisq; afficient per quadringin-
tos annos. Sed gentem, cui servitutem servi-
7 ent, condemnabo ego, dicit Deus: & post hæc
exibunt, & colent me in hoc loco. Proindè
8 dedit ei fœdus circumcisionis: & tunc ge-
nuit Isaac, & circumcidit eum die octavo: Isa-
ac autem genuit Jacob, & Jacob genuit duo-
9 decim patres nostros. Ipsi autem patres no-
stri invidiâ moti sunt in Joseph, & vendide-
runt eum Ægyptiis: sed erat Deus cum eo,
Et liberavit eum ab omnibus oppressionibus
10 ejus, dedítq; ei gratiam & sapientiam coram
Pharaone rege Ægypti, & constituit eum
principem super Ægyptum, ac super totam
domum suam.

Infanticidii. 16.

Extitit autem fames & oppressio ingensi n
11 universa Ægypto, & in terra Chanaan, nec
habebant undè explerentur patres nostri.
Quúmque audisset Jacob frumentum esse in
12 Ægypto, miserat patres nostros primúm. Et
13 quum secundò abiissent, patefecit seipsum
Joseph fratribus suis, & innotuit Pharaoni
cognatio ipsius Joseph. Porrò misit Joseph,
14 & accersivit patrem suum Jacob, omnémque
cognationem suam: erant autem numero se-
ptuaginta quinque animæ. Proindè descen-
15 dit Jacob in Ægyptum, & mortuus est illic
ipse & patres nostri. Et translatus est in Si-
16 chem, positúsque in sepulchro quod emerat
Abraham argento à filiis Hemor. Quum au-
17 tem appropinquaret tempus illius rei quam
jurejurando pollicitus fuerat Deus ipsi Abra-
ham, creverat populus, prævaluerátque in Æ-
18 gypto. Usquequò surrexit rex alius super Æ-
19 gyptum, qui non noverat ipsum Joseph. Et
dolosè egit in cognationem nostram, maléq;
accepit patres nostros; ac præcepit ejici in-
20 fantes eorum, ne servarentur. Eo ipso tempo-
re natus est Moses, qui charus fuit Deo: &
educatus est tribus mensibus in ædibus patris
21 sui. Quúmq; fuisset expositus à populo suo,
nacta est eum filia Pharaon, & nutrivit eum
22 sibi pro filio. Et eruditus est Moses omni sa-
pientiâ Ægyptiorum: divésque erat dictis &
23 factis suis. Quum autem esset annos quadra-
ginta natus, subiit in animum ejus ut invise-
ret fratres suos filios Israel. Et conspicatus
24 quendâ ex filiis suæ nationis vim patientem,
vindicavit eum, & causam ejus egit, interemítq; Ægyptium illum qui offendebat eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

Et non dedit ei in ea possessionem, ne quantum est vestigium pedis: veruntamen pollicitus est dare ei ipsam, ut gubernaret eam, ipse & semen ejus post eum: & quum non haberet prolem isto die, Sic dixit Deus Abrahamo; Sunt posteri tui migraturi in regionem peregrinam, & servituti subjicient eos, & affligent eos quadringentis annis. Et hanc gentem cui servierint, ego judicabo eam, dixit Deus; & tunc exibunt, & colent me in hac regione. Et dedit testamentum circumcisionis: & tunc genuit Isaac, & circumcidit eum quando octo dierum erat, & similiter Isaac Jacobum, & Jacobus duodecim Patriarchas.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

Et non dedit illi hæreditatem in ea, nec passum pedis: sed repromisit dare illi
5 eam in possessionem, & semini ejus post ipsum, cùm non haberet filium. Lo-
6 cutus est autem ei Deus; Quia erit semen ejus accola in terra aliena, & servituti
7 eos subjicient, & malè tractabunt eos annis quadringentis: Et gentem cui ser-
vierint, judicabo ego, dixit Dominus: & post hæc exibunt, & servient mihi in
8 loco isto. Et dedit illi testamentum circumcisionis: & sic genuit Isaac, & cir-
cumcîdit eum die octavo: & Isaac, Jacob: & Jacob, duodecim Patriarchas.
9 Et Patriarchæ æmulantes, Joseph vendiderunt in Ægyptum: & erat Deus cum
10 eo: Et eripuit eum ex omnibus tribulationibus ejus: & dedit ei gratiam & sa-
pientiam in conspectu Pharaonis regis Ægypti, & constituit eum præpositum su-
11 per Ægyptum, & super omnem domum suam. Venit autem fames in universam
Ægyptum & Chanaan, & tribulatio magna: & non inveniebant cibos patres
12 nostri. Cùm audisset autem Jacob esse frumentum in Ægypto: misit patres no-
13 stros primùm: Et in secundo cognitus est Joseph à fratribus suis, & manifesta-
14 tum est Pharaoni genus ejus. Mittens autem Joseph accersivit Jacob patrem su-
um, & omnem cognationem suam in animabus septuaginta quinque. Et descen- 15
dit Jacob in Ægyptum, & defunctus est ipse, & patres nostri. Et translati sunt 16
in Sichem, & positi sunt in sepulchro, quod emit Abraham pretio argenti à fili-
is Hemor filii Sichem. Cùm autem appropinquaret tempus promissionis, quem 17
confessus erat Deus Abrahæ, crevit populus, & multiplicatus est in Ægypto, 18
Quoadusque surrexit alius rex in Ægypto, qui non sciebat Joseph. Hic cir- 19
cumveniens genus nostrum, afflixit patres nostros, ut exponerent infantes suos
ne vivificarentur. Eodem tempore natus est Moyses, & fuit gratus Deo, qui nu- 20
tritus est tribus mensibus in domo patris sui. Exposito autem illo, sustulit eum 21
filia Pharaonis, & nutrivit eum sibi in filium. Et eruditus est Moyses omni sa- 22
pientiâ Ægyptiorum, & erat potens in verbis, & in operibus suis. Cùm au- 23
tem impleretur ei quadraginta annorum tempus, ascendit in cor ejus ut visitaret
fratres suos filios Israël. Et cùm vidisset quendam injuriam patientem, vindi- 24
cavit illum: & fecit ultionem ei qui injuriam sustinebat, percusso Ægyptio.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * وَلَمْ يُعْطِهِ فِيهَا مَوْرِثًا وَلَا مَوْطِئَ قَدَمٍ * وَوَعَدَهُ أَنْ يُعْطِيَهُ إِيَّاهَا حَظًّا لَهُ وَلِنَسْلِهِ بَعْدَهُ *
6 وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ * وَتَكَلَّمَ اللهُ هَكَذَا * إِنَّ سَيَكُونُ نَسْلُهُ سَاكِنًا طَارًّا إِلَى أَرْضٍ
7 غَرِيبَةٍ * وَيَسْتَعْبِدُونَهُ وَيَضْرِبُونَ بِهِ أَرْبَعَ مِائَةِ سَنَةٍ * وَقَالَ اللهُ * أَنَا أَدِينُ الْأُمَّةَ الَّتِي يَسْتَعْبِدُهُ *
8 وَبَعْدَ هٰذِهِ الْخُطُوبِ سَيَخْرُجُونَ وَيَعْبُدُونِي فِي هٰذَا الْمَوْضِعِ * وَأَعْطَاهُ مَوْثِقَ الْخِتَانَةِ *
وَبَعْدَ ذٰلِكَ أَوْلَدَ إِسْحٰقَ وَخَتَنَهُ فِي الْيَوْمِ الثَّامِنِ * وَإِسْحٰقُ أَوْلَدَ يَعْقُوبَ * وَيَعْقُوبُ أَوْلَدَ
9 الْآبَاءَ عَشَرَ رُؤَسَاءَ الْآبَاءِ * وَرُؤَسَاءُ الْآبَاءِ حَسَدُوا يُوسُفَ فَبَاعُوهُ إِلَى مِصْرَ * وَكَانَ اللهُ مَعَهُ *
10 * وَأَنْقَذَهُ مِنْ جَمِيعِ عُمُومَتِهِ * وَمَلَكَهُ أَمَامَ فِرْعَوْنَ مَلِكِ مِصْرَ جَلَالَةً وَحِكْمَةً * فَأَقَامَهُ عَلَى مِصْرَ
11 وَعَلَى بَيْتِهِ كُلِّهِ مُدَبِّرًا * كَا * * ثُمَّ جَاءَ الْجُوعُ عَلَى سَائِرِ أَرْضِ مِصْرَ وَكَنْعَانَ شَدِيدًا وَضِيقٍ
12 عَظِيمٍ * وَلَمْ يَجِدْ آبَاؤُنَا سَبْعًا * فَلَمَّا سَمِعَ يَعْقُوبُ أَنَّ بِمِصْرَ حِنْطَةً أَرْسَلَ آبَاءَنَا أَوَّلًا * وَفِي
13 الدَّفْعَةِ الثَّانِيَةِ عَرَّفَ يُوسُفُ إِخْوَتَهُ * وَصَارَ جِنْسُ يُوسُفَ ظَاهِرًا عِنْدَ فِرْعَوْنَ مَشْهُورًا *
14 * فَأَرْسَلَ يُوسُفُ فَاسْتَدْعَى أَبَاهُ يَعْقُوبَ وَكُلَّ ذَوِي جِنْسِهِ خَمْسَةً وَسَبْعِينَ نَفْسًا * فَنَزَلَ
15 يَعْقُوبُ إِلَى مِصْرَ وَتُوُفِّيَ هُوَ وَآبَاؤُنَا * وَنُقِلُوا إِلَى شِكْمَ * وَوُضِعُوا فِي الْقَبْرِ الَّذِي
16 ابْتَاعَ إِبْرٰهِيمُ بِثَمَنٍ فِضَّةٍ مِنْ بَنِي حَامُورَ بْنِ شِكْمَ * وَلَمَّا دَنَا زَمَانُ الْمَوْعِدِ الَّذِي أَقْسَمَ اللهُ بِهِ
17 لِإِبْرٰهِيمَ نَمَى الشَّعْبُ بِمِصْرَ وَكَثُرَ * إِلَى أَنْ قَامَ مَلِكٌ آخَرُ لَمْ يَكُنْ يَعْرِفُ يُوسُفَ *
18 * فَهٰذَا عَمِلَ حِيلَةً فِي الْأَصْرَارِ بِجِنْسِنَا * بِأَنْ جَعَلَ أَطْفَالَهُمْ مَطْرُوحِينَ لِئَلَّا يَعِيشُوا *
19 * إِلَى حِينِ وُلِدَ مُوسَى * وَكَانَ مَشْكُورًا لِلّٰهِ * فَرُبِّيَ فِي مَنْزِلِ أَبِيهِ ثَلٰثَةَ أَشْهُرٍ * فَلَمَّا طُرِحَ
20 21 أَخَذَتْهُ ابْنَةُ فِرْعَوْنَ فَرَبَّتْهُ لَهَا ابْنًا * وَأَدَّبَ مُوسَى بِسَائِرِ حِكْمَةِ الْمِصْرِيِّينَ * فَصَارَ فِي
22 الْأَقْوَالِ وَالْأَفْعَالِ مُقْتَدِرًا * فَلَمَّا كَمَلَتْ لَهُ مُدَّةُ أَرْبَعِينَ سَنَةً خَطَرَ بِقَلْبِهِ أَنْ
23 يَتَعَهَّدَ إِخْوَتَهُ بَنِي إِسْرَائِيلَ * فَأَبْصَرَ أَحَدَهُمْ مَظْلُومًا * فَانْتَصَرَ لَهُ
24 وَقَتَلَ الْمِصْرِيَّ *

Et non dedit illi hæreditatem in ea, ne 5
vestigium quidem pedis. Pollicitus est
autem ei se daturum illam ipsi portio-
nem, ipsi inquam *& stirpi ejus post*
ipsum, cùm non haberet filium. Locu- 6
tus est autem Deus sic; Erit sanè stirps
ejus inquilina, vi abducta in terram
peregrinam, eámque servitute ac da-
mnis oppriment quadringentis annis.
Subdidit etiam Deus, Ego judicabo 7
gentem quæ illam redigat in servitu-
tem. Post hos autem sermones egredien-
tur, & adorabunt me in loco isto. Et 8
tradidit ei fœdus circumcisionis. Post-
hæc genuit Isaac, & circumcidit eum
die octavâ. Isaac verò genuit Jacob,
& Jacob genuit duodecim principes
patrum. Principes autem patrum in- 9
videntes Josepho, vendiderunt eum in
Ægyptum. Fuitque Deus cum ipso, Et 10
eripuit eum ex omnibus afflictionibus
ejus: & dedit ei apud Pharaonem re-
gem Ægypti gratiam & sapientiam,
qui statuit eum super Ægyptum, to-
támque domum suam, moderatorem.
Deindè invasit fames totam terram 11
Ægypti & Chanaan, vehemens, & an-
gustia maxima: nec inveniebant patres
nostri saturitatem. Cùm audisset au- 12
tem Jacob esse in Ægypto frumentum,
misit patres nostros primùm. Et vice 13
secundâ cognoverunt Josephum fratres
sui: factúmque est genus Josephi cla-
rum apud Pharaonem, ac notum. Mit- 14
tens autem Joseph, accersivit patrem
suum Jacobum, omnésque cognatos
suos, septuaginta quinque animas. De- 15
scendit igitur Jacob in Ægyptum: de-
functúsque est ipse & patres nostri.
Et translati sunt in Sichem, positique 16
in monumento quod emerat Abraham
pretio argenti à filiis Hemor filii Si-
chem. Cùm autem adveniisset tempus 17
promissionis de qua juraverat Deus
Abrahæ, crevit populus in Ægypto,
& multiplicatus est, Donec surrexit 18
rex alius qui non noverat Josephum.
Hic exercuit dolum perniciosum in 19
genus nostrum, efficiendo ut infantes
eorum projicerentur, ne viverent.
Quoadusque natus est Moses, qui erat 20
voto consecratus Deo: educatúsque fuit
in domo patris sui tribus mensibus. Et 21
cùm projectus fuisset, accepit eum filia
Pharaonis, & nutrivit eum sibi in fili-
um. Et eruditus est Moses omni sapien- 22
tiâ Ægyptiorum, reddituſque est dictis
et factis potens. Ut autem expletum ei 23
fuisset spatium quadraginta annorum,
subiit in cor ejus ut visitaret fratres
suos filios Israël. Vidénsque quendam 24
eorum oppressum, ultus est eum cui da-
mnum inferebatur, cúmque defendens, oc-
cidit Ægyptium:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ፬ለበው: ቀደምት: ቀኒዶው: ለዮሴፍ: ሢጥዎ: ለብሔረ: ግብጽ:ወሀሎ: እግዚአብሔር:
10 ምስሊሁ:=: ወአድኀኖ: እመኵሉ: መንደቤሁ: ወወሀቦ: መገሰ: ወጥበብ: በቅድመ:
ፈርዖን: ንጉሠ: ግብጽ: ወለንገሦ: ለኵሉ: ብሔረ: ግብጽ: ወለመገቦ: ለኵሉ:ቤቱ::=:
11 ፲፱ ፬መጽአ: ረኀብ: ለብሔረ: ግብጽ: ወለብሔረ: ከነአን: ወዓቢይ: ሕማም: ወሳጥ
12 ሉ:ዘይኬሰዩ:ለበዊነ:=: ወሰበ: ሰመዐ: ያዕቆብ: ከመቦ: እከለ:በብሔረ:ግብጽ: ወፈነዎ
13 ሙ: ለአበዊነ: ቅድመ:=: ፬በደግሙ: ለእመርዖ: ለሳዊሁ: ለዮሴፍ: ወለእመሮሙ:ፈር
14 ዖንኤ: ከመ: እዝማዲሁ: ለዮሴፍ:=: ወዮሴፍኤ: እመድኅረ:ለእመርዖ: ለዘዘ: ይጸው
ዕዎሙ: በትፍሠሕት: ለለቡሁ: ወለኵሉ: እዝማዲሁ: ወመጽሉ:ኀቤሁ: ሰብዓ:ወሐመ
15 ስቱ:ነፍስ:=: ወወረደ: ያዕቆብ: ብሔረ: ግብጽ: ወሞተ: ውእቱ:=: ወለበዊነሂ: ፈለሱ:
16 እሙድረ:ግብጽ: ወተቀብሩ: በሴኬሙ: ውስተ: መቃብረ: ዘተሣየጥ: ለብረሃም: በወርቁ:
17 እሙ: ኀበ: ደቂቀ: ሌሙር: ወልደ:ሴኬሙ::=: ወለሙ: በጽሐ:ዕድሜሁ: ዘለሰፈዎ: እግ
18 ዚአብሔር: ለለብረሃም: በገዘሉ: ሕዝብ: ጥቀ: ወ[illegible]ሉ: ብሔረ: ግብጽ:=: እስከ: እ
19 ሙ: ነገሠ: ካልእ: ንጉሠ: ለብሔረ:ግብጽ: ዘሊያእምሮ:ለዮሴፍ:=: ወውእቱ: ተጠቢ
20 በ: ለሕመሞሙ: ለለበዊነ: ወለዘዘ: ይቅትሉ: ኵሉ: ተበዕተ: ዘተወልደ::=: ወው
እተ: ለሚረ: ተወልደ: ሙሴ: ወኮነ: ሠናየ: በቅድመ: እግዚአብሔር: ወሐፀንዎ: ሠ
21 ለሰ፫ተ: ለወርኀ: በቤተ: አቡሁ:=: ወእመዝ: ገደፍዎ: ወነሥእቶ: ወለተ: ፈርዖ
22 ን: ወሐፀነቶ: ወረስዮቶ: ወልደ::=: ወተመህረ: ሙሴ: ኵሉ: ጥበቢሆሙ: ለግብጽ:
ወኮነ: ጽኑዕ: በቃሉ: ወበመግበረ::=:
በማርያመ: ዘከረሙት:=: በጸሎተ: ሚከሌል:=:
23 ፹ ወለመ: ተፈጸመ: አርብዓ: ዲመት: ሐለየ: በልቡ: የሐውጸሙ: ለእኀዊሁ: ለደቂ
24 ቀ: እስራሌል:=: ወረከበ: አሐደ: እመውስቴቶሙ: እንዘ: ይገፍዕዎ: ወተበቀለ: ሎ
ቱ: ለውእቱ: ዘተገፍዐ:ወቀተሎ: ለግብጻዊ: ወደፈና: ውስተ: ሩጸ::=

Et Patriarchæ æmulantes Josephum, vendiderunt eum in regionem Ægypti: & 9
fuit Deus cum eo, Et liberavit eum ab omnibus tribulationibus ejus: & dedit ei 10
gratiam & sapientiam in conspectu Pharaonis regis Ægypti, & regem constituit
eum totius regionis Ægypti, & dispensatorem fecit eum totius domûs ejus. Et ve- 11
nit famcs in regionem Ægypti, & in regionem Chanaan, & magna afflictio: &
non potuerunt se cibare patres nostri. Et quum audivisset Jacob quòd fuit frumen- 12
tum in regione Ægypti, tunc misit patres nostros primùm. Et in secundo cognove- 13
runt fratres ejus Josephum, & cognovit eos Pharao, quòd agnati essent Jose-
phi. Et Joseph posteaquam cognovisset eum, præcepit ut vocarent cum gaudio pa- 14
trem ejus, & totam familiam ejus: & venerunt ad eum septuaginta & quinque
animæ. Et descendit Jacob in regionem Ægypti, & obiit ipse. Et patres nostri 15
migrárunt à terra Ægypti, & sepulti fuerunt in Sichem, in sepulchro quod emit 16
Abraham cum auro ejus à filiis Emor filii Sichem. Et quum accessisset tempus, 17
quod promisisset Deus Abrahamo, multiplicati sunt populi valdè, & impleverunt
regionem Ægypti: usquequò regnavit alius rex in regione Ægypti, qui non sciebat 18
Josephum. Et ipse quum sapiens esset, afflixit patres nostros, & præcepit ut trucida- 19
rent quemcunque masculum qui nasceretur. Et isto tempore natus est Moses, & fuit 20
bonus in conspectu Dei, & nutriverunt eum tribus mensibus in domo patris sui. Et 21
tunc abjecerunt eum, & accepit eum filia Pharaonis, & nutrivit eum, & fecit eum
filium. Et doctus fuit Moses in tota sapientia Ægypti, & fuit potens in sermone suo 22
& in operibus suis.

De Maria seniori: In Nocturno Michaëlis.

Et quum expletum esset quadraginta annorum tempus, cogitavit in corde suo visita- 23
re fratres suos, filios Israelis. Et invenit quendam ex illis opprimentem eum, & 24
vindicavit eum qui oppressus fuit, & occidit Ægyptium, & sepelivit eum in arena.

Digitized by Google

Exiſtimabat autem intelligere ſratres *ſuos*, quoniam Deus per manum ipſius daret
25 Ἐνόμιζε δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν
illis ſalutem: *ii autem* non intellexerũt. *At* ſequenti die *viſus eſt eis pugnan-*
26 (η) αὐτοῖς σωτηρίαν· οἱ δὲ οὐ συῆκαν. Τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχο-
tibus, & *compulit* eos in *pacem*, dicens; Viri, fratres eſtis *vos*: ut
μένοις, καὶ συνήλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἶπών, Ἄνδρες, ἀδελφοί (θ) ἐστε ὑμεῖς· ἵνα-
quid *injuriâ afficitis alii alios? At injuriâ afficiens proximum*, repulit eum, dicens; Quis
27 τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον, ἀπώσατο αὐτὸν, εἰπών, Τίς
te conſtituit principem & judicem ſuper nos? *Non* interficere me tu vis, quem-
28 σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν (ι) ἐφ' ἡμᾶς; Μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν
admodùm interfeciſti heri Ægyptium? Fugit autem Moyſes in verbo iſto, &
29 τρόπον ἀνεῖλες (κ) χθὲς τὸν Αἰγύπτιον; Ἔφυγε δὲ Μωσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ
factus eſt advena in terra Madian: ubi generavit filios duos. Et expletis
30 ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, ὗ ἐγέννησεν υἱὸς δύο. Καὶ πληωθέντων
annis quadraginta, apparuit illi in deſerto montis Sina angelus *Domini*
ἐτῶν (λ) τεσσεράκοντα, ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ (μ) ἄγγελος Κυρίου
in *flamma ignis* rubi. *At* Moyſes videns admiratus eſt viſum. Accedente
31 ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. Ὁ δὲ Μωσῆς ἰδὼν (ν) ἐθαύμασε τὸ ὅραμα. προσερχομένου
autem illo *conſiderare*, facta eſt vox Domini ad eum; Ego Deus patrum
32 δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ (ξ) Κυρίου πρὸς αὐτὸν, Ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων
tuorum, Deus Abraham, & Deus Iſaac, & Deus Jacob. *Tremens* autem *fa-*
σου, ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, (ο) καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ. Ἔντρομος δὲ γενό-
ctus Moyſes, non audebat conſiderare. Dixit autem illi Dominus; Solve
33 μενος Μωσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. Εἶπε δὲ αὐτῷ (π) ὁ Κύριος, Λῦσον
calceamentum pedum tuorum: enim locus in quo ſtas, terra ſancta eſt. Videns
34 τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος (ρ) ἐν ᾧ ἕστηκας, γῆ ἁγία ἐστίν. Ἰδὼν
vidi afflictionem populi mei qui in Ægypto: & gemitum eorum audivi: & deſcendi
εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τὸν στεναγμὸν αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέβην
eruere eos: Et nunc veni, mittam te in Ægyptum. Hunc Moyſen quem
ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο, (σ) ἀποστελῶ σε εἰς Αἴγυπτον. Τοῦτον τὸν (τ) Μωυσῆν ὃν
negaverunt, dicentes; Quis te conſtituit principem & judicem? hunc Deus prin-
ἠρνήσαντο, εἰπόντες, Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ Θεὸς (υ) ἀρ-
cipem & redemptorem miſit in manu angeli *viſi* illi in rubo.
χοντα καὶ λυτρωτὴν (φ) ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ.
Hic eduxit illos, faciens prodigia & ſigna in terra Ægypti, & in rubro
Οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ (χ) Αἰγύπτου, καὶ ἐν ἐρυθρᾷ
mari, & in deſerto, *annos* quadraginta. Hic eſt Moyſes *dicens*
θαλάσσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔτη (ψ) τεσσεράκοντα. Οὗτός ἐστιν ὁ (ω) Μωυσῆς ὁ εἰπὼν
filiis Iſrael; Prophetam vobis reſuſcitabit *Dominus* Deus *veſter* de fratribus
τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, Προφήτην ὑμῖν (α) ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν
veſtris, tanquâ me: ipſum audietis. Hic eſt *ille factus* in ecclesia in ſolitudine,
ὑμῶν ὡς (β) ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε. Οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
cum angelo *loquente* ei in monte Sina, & patribus noſtris: qui accepit verba
μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ, καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια
viventia, dare nobis. Cui noluerunt *auſcultantes fieri* patres noſtri: ſed repu-
ζῶντα, δοῦναι ἡμῖν. ὯΙ οὐκ ἤθελησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, (γ) ἀλλ' ἀπώ-
lerunt & averſi ſunt cordibus ſuis in Ægyptum, Dicentes ad Aaron; Fac
σαντο καὶ ἐστράφησαν (δ) ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, Εἰπόντες τῷ Ἀαρών, Ποίησον
nobis deos, qui præcedant nos: *Nam* Moyſes hic qui eduxit nos de terra Æ-
ἡμῖν θεούς, οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωσῆς οὗτος ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αι-
gypti, neſcimus quid factum ſit ei. Et vitulum fecerunt in diebus
γύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί (ε) γέγονεν αὐτῷ. Καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις
illis: & obtulerunt hoſtiam ſimulachro: & *oblectati ſunt* in operibus manuum
ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν
ſuarum.
αὐτῶν.

MS.A. (η) σωτηρίαν αὐτοῖς· (θ) ἐστε· ἵνατί (ι) ἐφ' ἡμῶν; (κ) τὸν Αἰγύπτιον χθές; (λ) τεσσεράκοντα, (μ) ἄγγελος ἐν πυρὶ φλογὸς βάτου. (ν) ἐθαύμασεν. προσερχομένου (ξ) Κυρίου, Ἐγὼ (ο) καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ. (π) Κύριος, (ρ) ἐφ' ᾧ (σ) ἀποστείλω (τ) Μωσῆν (υ) ἀρχηγὸν (φ) ἀπέσταλκεν σὺν χειρὶ (χ) Αἰγύπτου, (ψ) τεσσεράκοντα. (ω) Μωσῆς ὁ ἅπας (α) ἀναστήσει
ὁ Θεὸς ἐκ τῶν (β) ἐμέ. Οὗτός (γ) ἀλλὰ (δ) ἐν ταῖς (ε) ἐγένετο

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Putabat autem filios Iſrael fratres ſuos in- 25
telligere Deum per manum ipſius daturum
eis liberationem. At non intellexerunt.
Ac poſtero die viſus eſt eis quum ipſi inter 26
ſe rixarentur: & ſuadebat eis ut in gratiam
redirent, dicens; Viri, fratres eſtis, cur
alius alium offenditis? Is porrò qui offen- 27
debat ſocium ſuum, repulit eum à ſe, & di-
xit ei; Quis conſtituit te ſuper nos princi-
pem & judicem? Num interficere me quæ- 28
ris, ſicut interfeciſti heri Ægyptium? Pro- 29
indè fugit Moſes ob hunc ſermonem, & fa-
ctus eſt inquilinus in terra Median: habu-
itque duos filios.

Matutinis dominicæ Oſannarum. 17.

Quumque illic impleviſſet quadraginta an- 30
nos, viſus eſt ei in deſerto montis Sinai an-
gelus Domini in igne qui ardebat in rubo.
Quod ut conſpexit Moſes, admiratus eſt vi- 31
ſionem: & quum accederet ut videret, di-
xit ei Dominus in voce; Ego ſum Deus 32
Patrum tuorum, Deus Abraham, & Iſaac
& Jacob. Quumque tremeret Moſes, non
audebat intueri viſum. Dixit autem ei Do- 33
minus; Solve calceos tuos à pedibus tuis:
terra enim in qua ſtas, ſancta eſt. Videndo 34
vidi oppreſſionem populi mei qui eſt in Æ-
gypto, & gemitus ejus audivi, & deſcendi
ut liberem eos: nunc igitur veni, mittam te
in Ægyptum. Hunc Moſen, quem negave- 35
rant, dum dicerent, Quis conſtituit te ſuper
nos principem & judicem? hunc ipſum
Deus principem & liberatorem miſit eis per
manus angeli illius qui apparuerat ei in ru-
bo. Hic eſt qui eduxit eos dum edidit ſigna 36
& miracula virtutéſque in terra Ægypti, &
in mari Suph, & in deſerto annis quadra-
ginta.

Sabbatho Candidatorum 18.

Hic eſt Moſes ille qui dixit filiis Iſrael; Pro- 37
phetam ſuſcitabit vobis Dominus Deus ex
fratribus veſtris ſicut me: eum audiatis.
Hic eſt qui fuit in congregatione in deſerto 38
cum angelo illo qui alloquebatur eum, &
cum patribus noſtris in monte Sinai: is eſt
denique qui excepit eloquia viva quæ nobis
traderet. Et noluerunt ad eum mentem 39
advertere patres noſtri: ſed dereliquerunt
eum, & cordibus ſuis reverſi ſunt in Ægy-
ptum: Dicentes Haroni; Fac nobis deos 40
qui præeant nobis: Moſi ſiquidem iſti, qui
eduxit nos è terra Ægypti, neſcimus quid
acciderit. Proinde fecit eis vitulum in die- 41
bus illis: & ſacrificârunt ſacrificia idolis, &
oblectâ runt ſeſe opere manuum ſuarum.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወሖሰሎሙ : ዘለእመሪ : ለኀዊሁ : ከመ : በእዴሁ : ወሀቦሙ: እግዚአብሔር : መድኀኒ
26 ቶሙ : ወእሙንቱሰ : ሊለበውዎ::=ፁ ወበሰሪታ : ረከበ : ክልኤተ : እሙወስቴቶሙ :
እንዘ : ይትበለሱ : ወለኀዘ : ይዕርቆሙ: ወይቤሎሙ: ለንትሙ :ለኀሠ : ለመንት : ትት
27 ዓመፁ : በበይናቲክሙ::=ፁ ወይቤሎ : ዝኩ : ዘይዴሎጽ : ለካልኡ ፡ መኑ : ሢመከ:መ
28 ልእለ : ወመሕንነ : ለዕሌነ::=ፁ ወሚመ : ትቅትለኒኑ : ትፈቅድ : ከመ : ቀተልኮ : ት
29 ሣልመ : ለግብጻዊ::=ፁ ወበእንተዝ: ነገር: ፈርሃ : ወተሰዎአ : ውሴ : ወነበረ: ፈለሴ:
በብሥጥረ : መድያመ : ወወለደ : በህየ : ክልኤተ : ደቂቀ::=ፁ ወተፈጸሞ : ለርብዓ : ዓመ
30 ት: እስተረአዮ : በገደመ : ቢደብረ : ሲና : መልአከ : እግዚአብሔር : በነደ : እሳት::=ፁ

Et exiſtimavit quòd intellexiſſent fratres ſui, quòd per manum ipſius daret iis Deus 25
redemptionem eorum, & ii non intellexerunt eum. Et ſequente die invenit duos ex 26
illis decertantes, et cœpit reconciliare eos, et dixit iis; Vos fratres eſtis, quarè
iniquè agitis inter vos? Et dixit ei is qui injuriâ affeciſſet alterum; Quis conſtituit 27
te principem et judicem ſuper nos? Num interficere me vis, quemadmodum inter- 28
feciſti heri Ægyptium? Et propter hunc ſermonem timuit, et fugit Moſes, et manſit 29
advena in regione Madiam, et genuit ibi duos filios. Et expletis quadraginta an- 30
nis, apparuit in deſerto in monte Sina, angelus Dei in flamma ignis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

25 Existimabat autem intelligere fratres, quoniam Deus per manum ipsius daret
26 salutem illis: at illi non intellexerunt. Sequenti verò die apparuit illis litigantibus: & reconciliabat eos in pace, dicens; Viri, fratres estis, ut quid
27 nocetis alterutrum? Qui autem injuriam faciebat proximo, repulit eum,
28 dicens; Quis te constituit principem & judicem super nos? Numquid in-
29 terficere me tu vis, quemadmodùm interfecisti herì Ægyptium? Fugit autem Moyses in verbo isto: & factus est advena in terra Madian, ubi gene-
30 ravit filios duos. Et expletis annis quadraginta, apparuit illi in deserto
31 montis Sina Angelus in igne flammæ rubi. Moyses autem videns, admiratus est visum: & accedente illo ut consideraret, facta est ad eum vox Domini,
32 dicens; Ego sum Deus patrum tuorum, Deus Abraham, Deus Isaac, &
33 Deus Jacob. Tremefactus autem Moyses, non audebat considerare. Dixit autem illi Dominus; Solve calceamentum pedum tuorum: locus enim in quo
34 stas, terra sancta est. Videns vidi afflictionem populi mei, qui est in Ægypto, & gemitum eorum audivi, & descendi liberare eos. Et nunc veni, & mittam te in Ægyptum. Hunc Moysen, quem negaverunt, dicentes; 35
Quis te constituit principem & judicem? hunc Deus principem & redemptorem misit, cum manu Angeli, qui apparuit illi in rubo. Hic eduxit il- 36
los, faciens prodigia & signa in terra Ægypti, & in rubro mari, & in deserto annis quadraginta. Hic est Moyses, qui dixit filiis Israel; Prophetam 37
suscitabit vobis Deus de fratribus vestris, tanquam me, ipsum audietis.
Hic est, qui fuit in Ecclesia in solitudine cum angelo, qui loquebatur ei in 38
monte Sina, & cum patribus nostris: qui accepit verba vitæ dare nobis.
Cui noluerunt obedire patres nostri: sed repulerunt, & aversi sunt cordibus 39
suis in Ægyptum, Dicentes ad Aaron; Fac nobis deos, qui præcedant 40
nos: Moyses enim hic, qui eduxit nos de terra Ægypti, nescimus quid factum sit ei. Et vitulum fecerunt in diebus illis, & obtulerunt hostiam simu- 41
lachro, & lætabantur in operibus manuum suarum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * ظَانًّا أَنْ إِخْوَتَهُ سَيَفْهَمُونَ عَالِمِينَ أَنَّ ٱللهَ بِيَدِهِ عَمَّهُمْ خَلَاصًا * فَلَمْ يَفْهَمُوا *
26 وَفِي ٱلْيَوْمِ ٱلْمُقْبِلِ ظَهَرَ لَهُمْ إِذْ كَانُوا يَتَخَاصَمُونَ * فَحَطَّهُمْ عَلَى ٱلْمُسَالَمَةِ وَٱلصُّلْحِ قَائِلًا * أَيُّهَا ٱلرِّجَالُ
27 أَنْتُمْ إِخْوَةٌ فَلِمَ يَظْلِمُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا * فَصَدَّهُ ٱلظَّالِمُ قَرِيبَهُ قَائِلًا * مَنْ دَا أَقَامَكَ عَلَيْنَا
28 رَئِيسًا وَحَاكِمًا * أَلَعَلَّكَ تُرِيدُ قَتْلِي كَمَا قَتَلْتَ أَمْسَ ٱلْمِصْرِيَّ * فَهَرَبَ مُوسَى لِهٰذَا
29 ٱلْكَلَامِ وَصَارَ طَارِيًا إِلَى أَرْضِ مَدْيَنَ * فَصَارَ لَهُ فِيهَا ٱبْنَانِ * وَإِذَا ٱسْتَكْمَلَ أَرْبَعِينَ سَنَةً
30 أَحْرَى ظَهَرَ لَهُ مَلَاكُ ٱلرَّبِّ فِي بَرِّيَّةِ طُورِ سِينَا فِي لَهِيبِ نَارِ ٱلْعُوسَجَةِ * فَلَمَّا أَبْصَرَهَا
31 مُوسَى تَعَجَّبَ مِنَ ٱلْمَنْظَرِ * فَإِذْ تَقَدَّمَ لِيَتَأَمَّلَهُ صَارَ إِلَيْهِ صَوْتُ ٱلرَّبِّ * أَنَا هُوَ إِلٰهُ
32 آبَائِكَ إِلٰهُ إِبْرَاهِيمَ وَإِلٰهُ إِسْحٰقَ وَإِلٰهُ يَعْقُوبَ * فَصَارَ مُوسَى مُرْتَعِدًا فَلَمْ يَجْتَرِ أَنْ يَتَأَمَّلَ *
33 * فَقَالَ لَهُ ٱلرَّبُّ ٱحْلُلْ حِذَا رِجْلَيْكَ * فَإِنَّ ٱلْمَوْضِعَ ٱلَّذِي قَدْ وَقَفْتَ فِيهِ هُوَ أَرْضٌ مُقَدَّسَةٌ *
34 * قَدْ نَظَرْتُ نَظَرًا لِمَصْرَةِ شَعْبِيَ ٱلَّذِي بِمِصْرَ * وَسَمِعْتُ تَنَهُّدَهُمْ * فَنَزَلْتُ لِأُنْقِذَهُمْ * فَهَلُمَّ
35 لِأُرْسِلَكَ إِلَى مِصْرَ الْآنَ * كَبَ * * مُوسَى هٰذَا ٱلَّذِي أَنْكَرُوهُ قَائِلِينَ * مَنْ أَقَامَكَ
36 رَئِيسًا وَحَاكِمًا عَلَيْنَا * إِيَّاهُ أَرْسَلَ ٱللهُ رَئِيسًا وَفَادِيًا بِيَدِ ٱلْمَلَاكِ ٱلظَّاهِرِ لَهُ فِي ٱلْعُوسَجَةِ * هٰذَا
أَخْرَجَهُمْ * إِذِ ٱجْتَرَحَ آيَاتٍ وَعَجَائِبَ فِي أَرْضِ مِصْرَ وَفِي ٱلْبَحْرِ ٱلْأَحْمَرِ وَفِي ٱلْبَرِّيَّةِ مُدَّةَ أَرْبَعِينَ
37 سَنَةً * هٰذَا مُوسَى ٱلْقَائِلُ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ * إِنَّ ٱلرَّبَّ ٱلْإِلٰهَ سَيُقِيمُ لَكُمْ نَبِيًّا
38 مِنْ إِخْوَتِكُمْ مِثْلِي * هٰذَا هُوَ ٱلصَّائِرُ فِي ٱلْجَمَاعَةِ فِي ٱلْقَفْرِ مَعَ ٱلْمَلَاكِ ٱلَّذِي كَلَّمَهُ
39 فِي طُورِ سِينَا * وَمَعَ آبَائِنَا * ٱلَّذِي قَبِلَ أَقْوَالًا حَيَّةً لِيُعْطِيَنَاهَا * ثُمَّ * * ٱلَّذِي لَمْ يَرْضَ آبَاؤُنَا
40 أَنْ يَكُونُوا مُطِيعِينَ إِيَّاهُ * لَكِنَّهُمْ أَبْعَدُوهُ وَعَادُوا بِقُلُوبِهِمْ إِلَى مِصْرَ * إِذْ قَالُوا لِهَارُونَ *
41 ٱصْنَعْ لَنَا آلِهَةً يَتَقَدَّمُونَ أَمَامَنَا * فَإِنَّ مُوسَى هٰذَا ٱلَّذِي أَخْرَجَنَا مِنْ أَرْضِ مِصْرَ مَا
نَعْرِفُ مَاذَا كَانَ مِنْهُ * وَعَمِلُوا ٱلْعِجْلَ فِي تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ * وَرَفَعُوا ذَبِيحَةً لِلصَّنَمِ * وَٱسْتَبْشَرُوا
بِأَعْمَالِ أَيْدِيهِمْ *

Existimans fratres suos percepturos atque agnituros quòd Deus per manum ipsius concessurus esset eis libertatem: at non perceperunt. Die quoque sequenti apparuit illis dum litigarent, hortatúsque est eos ad concordiam & patem, dicens; O viri, vos estis fratres: cur ergò opprimit alter alterum? Impedivit eum autem is qui proximum suum opprimebat, dicens; Quis te constituit super nos principem & judicem? Num vis interficere me, quemadmodum interfecisti herì Ægyptium? Fugit ergò Moses ad hujusmodi sermonem, abiitque profugus in terram Madiam, natique sunt ei in ipsa duo filii. Et cùm absolvisset alios quadraginta annos, apparuit ei angelus Domini in deserto montis Sina, in flamma ignis rhamni. Quem cùm vidisset Moses, demiratus est spectaculum: Cúmque accessisset ad contemplandum illud, facta est ad eum vox Domini; Ego sum Deus patrum tuorum, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob. Tremefactus itaque Moses, non est ausus contemplari. Atque ad eum; Solve calceamentum pedum tuorum, quia locus in quo jam stetisti, terra sancta est. Videns jam vidi damnum populi mei qui est in Ægypto, & audivi suspirium illorum, & descendi ad liberandos eos. Veni igitur ut mittam te modò in Ægyptum. Mosen hunc, quem negaverunt, dicentes; Quis te constituit principem & judicem super nos? eundem misit Deus principem & liberatorem per manum angeli illius qui apparuerat ei in rhamno. Hic eduxit eos, editis signis atque prodigiis in terra Ægypti, & in mari rubro, & in deserto, spatio quadraginta annorum. Hic, inquam, est Moses qui dixit filiis Israel; Dominus Deus vester suscitaturus est vobis prophetam de fratribus vestris mei similem. Hic est qui fuit in cœtu in solitudine, cum angelo qui allocutus est eum in monte Sina: & præterea accepit sermones vivos nobis tradendos. Hactenus. Cui noluerunt patres nostri esse obedientes, imò rejecerunt eum, et reversi sunt corde suo in Ægyptum: Quandò dixerunt ad Haronem; Fac nobis deos qui præcedant nos, quia Mosi huic, qui eduxit nos è terra Ægypti, ignoramus quid acciderit. Fecerunt igitur vitulum in illis diebus, et obtulerunt victimam idolo, et exhilarati sunt in operibus manuum suarum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ወርኢዮ: ሙሴ: ኦንከረ: ግርማሁ: ወቀርበ: ይጥይቆ: ወነበቦ: እግዚአብሔር: እንዝ:
32 ይብል::=: እግዚአብሔር: እነ: ውእቱ: ለምለከ: አብረሃም: ወለምለከ: ይስ
ሐቅ: ወእምለከ: ያዕቆብ:: ለነ: ውእቱ: እግዚአብሔር: እመለከ: ለበዊከ:: ወ
33 ሰሚዖ: ሙሴ: ርእደ: ወደንገፀ: ወሊክህለ: ኀርዮ::=: ወይቤሎ: እግዚአብሔር:
ለውፅዕ: አስለኒከ: እመአገሪከ: ሶበ: ትኀይድ: ይእቲ: ምድር: መካን: ቀድስ
34 ት::=: ወይቤሎ: ከዕበ: ራዕየ: ርዒኩ: ምንደቤሆሙ: ለሕዝብየ: ዘሀገው: ውስተ:
ምድረ: ግብጽ: ወሰምዕኩ: ግለሮሙ: ወወረድኩ: ከመ: አድኅኖሙ: ወይእዜ
35 ፤: ላነ: እፈንወከ: ውስተ: ምድረ: ግብጽ::=: ዝኒቱ: ውእቱ: ሙሴ; ዘካህድ
ሙ: እዝሚደሁ: እንዘ: ይብሉ: ሙኑ: ሤመክ: መልአከ: ወመኮንነ: ለዕቤነ: ለውእ
ቱኬ: እግዚአብሔር: ፈነወ: ከመ: ይኩኖሙ: መኮንነ: ወመጌቤ: ወመቤዝወ: በለ
36 ደ: መልአኩ: ዘለስተርአዮ: በኀበ: ዕፀ: ጰጦስ::=: ዘውእቱ: ለውጽኦሙ: እንዘ:
ይገብር: ተአምራተ: ወመንክራተ: በለዕለ: ምድረ: ግብጽ: ወበበሕረ: ሌርተራ:
37 ወበገደመ: ዐርብዓ: ዓመት::=: ዝኒተ: ውእቱ: ሙሴ: ዘይቤሎሙ: ለደቂቀ: እስ
ራሌል: ነቢየ: ያነሥእ: ለክሙ: እግዚአብሔር: እመለኣዊክሙ: ዘከማየ: ሎቱ:
38 ትሰሙዎ::=: ዝኒቱ: ውእቱ: ሙሴ: ዘነበረ: ውስተ: ማህበር: በገደመ: መስለ: መ
ልአክ: ዘነበቦ: በደብረ: ሲና: ወመስለ: ለበዊነ: ዘተመጠወ: ነገራተ: ሕይወት: ከመ:
39 ለነ: ያህበነ::=: ዘሎቱ: ዐበዩ: ለበዊነ: ተቀንዮ: ለሰ: መነኖ: ወጫጡ: ኢፈቀዱሆ
ሙ: ውስተ: ምድረ: ግብጽ::=: እንዘ: ይብልዎ: ለአሮን: ግበር: ለነ: አማልክተ:
40 ዘየሐውሩ: ቅድሜነ: ወለዝኒቱ: ሙሴ: ዘአውጽአነ: እመድረ: ግብጽ: ኢንአመ
ር: ዘኮነ::=: ወገብሩ: ለሕሙ: ስብኮ: በእማንቱ: መዋዕል: ሦዑ: መሥዋዕተ: ለጠ
41 ዎት: ወተፈሥሑ: በግብረ: እደዊሆሙ::=:

Et quum vidisset Moses, admiratus est horrorem ejus, & appropinquavit ut intueretur eum: & locutus est ei Deus, dicens; Dominus ego sum, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob: ego sum Dominus Deus patrum tuorum. Et quum audivisset Moses, tremuit, & obstupuit, & non potuit intueri eum. Et dixit ei Deus; Ejice calceamenta à pedibus tuis, quando conculcaveris hanc terram, locum sanctum. Et dixit ei iterùm; Videndo vidi tribulationem populorum meorum qui sunt in terra Ægypti, & audivi gemitus eorum, & descendi ut liberarem eos, & nunc ego mittam te in terram Ægypti. Hic fuit Moyses, quem abnegaverant cognati ejus, dicentes; Quis constituit te principem & judicem super nos? hunc igitur Deus misit, ut fieret illis judex, & procurator, & redemptor, per manum angeli sui, qui apparuit ei apud arborem batos. Hic eduxit illos, faciens signa & miracula super terram Ægypti, & in mari Erythræo, & in deserto quadraginta annis. Hic fuit Moyses, qui dixit filiis Israelis; Prophetam suscitabit vobis Deus de fratribus vestris tanquam me, eum audite. Hic fuit Moyses qui mansit in congregatione in deserto, cum angelo qui loquutus est ei in monte Sina, & cum patribus nostris, qui accepit verba vitæ ut daret nobis: Cui noluerunt patres nostri obedire, sed spreverunt eum, & converterunt corda sua in terram Ægypti, Dicentes Aaroni; Fac nobis deos qui præcedant nos: &, Huic Mosi, qui eduxit nos è terra Ægypti, nescimus quid factum fuit. Et fecerunt vitulum fusilem in illis diebus, obtulerunt sacrificia idolis, & gavisi sunt in operibus manuum suarum.

Digitized by Google

Convertit autem Deus, & tradidit eos servire militiæ cœli, sicut
42 Ἔστρεψε δὲ ὁ Θεὸς, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς
scriptum est in libro Prophetarum; *Non* victimas & *sacrificia* obtulistis mihi *annos*
γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν, Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ (ζ) μοι ἔτη
quadraginta in deserto, domus Israël? Et suscepistis tabernaculum Moloch,
43 τεσσεράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ; Καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ,
& sydus dei vestri Rempham, figuras quas fecistis adorare eas:
καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν (η) Ῥεμφὰν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς·
Et transferam vos trans Babylonem. Tabernaculum testimonii *erat in pa-*
44 καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος. Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου (θ) ἦν ὁν τοῖς πα-
tribus nostris in deserto, sicut disposuit *ille* loquens *Moysi*, *facere* illud
πράσιν ἡμῶν ὁν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωσῇ, ποιῆσαι αὐτὴν
secundùm *exemplar quod* viderat: Quod & induxerunt, suscipientes patres nostri cum
45 κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει· Ἣν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ
Jesu in possessionem Gentium, quas expulit Deus à facie patrum
Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἔξωσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων
nostrorum, usque *dies* David: Qui invenit gratiam ante Deum, & petiit
46 ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαβίδ· Ὃς εὗρε χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἠτήσατο
invenire tabernaculum Deo Jacob. Salomon autem ædificavit illi domum. Sed
47 εὑρεῖν σκήνωμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ. (ι) Σολομὼν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. Ἀλλ'
48 non Excelsus in manufactis *templis* habitat, sicut Propheta dicit;
οὐχ' ὁ ὕψιστος ἐν (κ) χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει,
Cœlum mihi *thronus*, *et* terra scabellum pedum meorum. Quam domum ædificabitis
49 Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ
mihi? dicit Dominus; aut quis locus requietionis meæ? Nónne manus mea fecit
50 μοι; λέγει Κύριος· ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; Οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησε
hæc omnia? *Duri* cervice, & incircumcisi *corde* & auribus,
51 (λ) ταῦτα πάντα; Σκληροτράχηλοι, καὶ ἀπερίτμητοι (μ) τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὠσὶν,
vos semper Spiritui sancto resistitis: sicut patres vestri, & vos. Quem
52 ὑμεῖς ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε· ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς. Τίνα
Prophetarum non sunt persecuti patres vestri? Et occiderunt *prænuntiantes*
τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας
de adventu Justi, cujus nunc vos proditores & homicidæ fuistis: Qui
περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς (ν) γεγένησθε· Οἵτινες 53
accepistis Legem in *dispositione* angelorum, & non custodistis. Audientes autem
ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ (ξ) ἐφυλάξατε. Ἀκούοντες δὲ 54
hæc, dissecabantur cordibus suis, & stridebant *dentes* in eum. *Existens*
ταῦτα, διεπρίοντο τὰς καρδίας αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. Ὑπάρχων 55
autem plenus Spiritu sancto, intendens in cœlum, vidit gloriam Dei, & Jesum
δὲ πλήρης Πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν, εἶδε δόξαν Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν
stantem *ex* dextris Dei. Et ait; Ecce video cœlos apertos, &
ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς (ο) ἀνεῳγμένους, καὶ 56
filium hominis *ex* dextris stantem Dei. Clamantes autem voce magnâ,
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου (π) ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ Θεοῦ. Κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, 57
continuerunt aures suas, & *irruerunt* unanimiter in eum. Et ejicientes
συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἐκβαλόντες 58
extra civitatem, lapidabant: & testes deposuerunt vestimenta sua secus
(ρ) ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν· καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ
pedes adolescentis *vocati Saul*: Et lapidabant Stephanum, invocantem
τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου· Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον 59
& dicentem; Domine Jesu, suscipe spiritum meum. Positis autem genibus,
καὶ λέγοντα, Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. Θεὶς δὲ τὰ γόνατα, 60
clamavit voce magnâ; Domine, ne statuas illis peccatum hoc. Et hoc
ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, Κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς (σ) τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. καὶ τοῦτο
dicto obdormivit.
εἰπὼν ἐκοιμήθη.

CAP. VIII. ια'.

Θ' (†) ΣΑῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. 1
Saulus autem erat consentiens neci ejus.

MS. A. (ζ) μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ, ἔτη τεσσεράκοντα; Καὶ (η) Ῥαιφὰν, (θ) ἣν τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐν τῇ (ι) Σαλομὼν (κ) χειροποιήτοις κατοικεῖ, (λ) πάντα ταῦτα; (μ) καρδίαις (ν) ἐγένεσθε· (ξ) ἐφυλάξατε. (ο) διηνοιγμένους, (π) ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν (ρ) αὐτὸν ἔξω (σ) ταύτην τὴν ἁμαρτίαν. (†) Verba ista, Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ, in MS. A. claudunt sectionem præcedentem, quæ incipit ab iis, Θεὶς δὲ τὰ γόνατα,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

42 ܘܗܦܟ ܐܠܗܐ ܘܡܣܪ ܐܢܘܢ ܠܡܦܠܚ ܠܓܝܫ ܕܫܡܝܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܒܣܦܪ ܢܒܝܐ ܕܐܢ ܩܘܪܒܢ ܘܕܒܚ ܠܝ ܐܢ ܐܪܒܥܝܢ ܫܢܝܢ ܒܡܕܒܪܐ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ·
43 ܘܩܒܠܬܘܢ ܐܦ ܐܬ ܡܫܟܢ ܡܠܟܘܡ ܘܟܘܟܒ ܐܠܗܟܘܢ ܪܦܢ ܨܠܡܐ ܕܥܒܕܬܘܢ ܠܗܘܢ ܘܐܣܓܐ ܐܢܐ ܐܬ ܟܘܢ ܠܗܠܐ ܕܒܒܠ ·
44 ܘܗܘܐ ܠܗܘܢ ܐܒܗܬܢ ܒܡܕܒܪܐ ܐܬ ܡܫܟܢ ܣܗܕܘܬܐ ܐܝܟ ܕܦܩܕ ܡܪܝܐ ܕܡܡܠܠ ܥܡ ܡܘܫܐ ܕܢܥܒܕ ܐܝܟ ܕܚܙܐ ·
45 ܘܐܦ ܐܢܘܢ ܐܝܬܝܗ ܥܡ ܝܫܘܥ ܒܪܬ ܐܒܗܬܢ ܒܥܠܡܬܐ ܕܐܬܪܟ ܐܠܗܐ ܡܢ ܩܕܡ ܐܒܗܬܢ ܥܕ ܝܘܡܬܐ ܕܕܘܝܕ ·
46 ܕܫܟܚ ܛܝܒܘ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܘܒܥܐ ܕܢܫܟܚ ܡܫܟܢ ܠܐܠܗܐ ܕܝܥܩܘܒ ·
47 ܫܠܡܘܢ ܗܘ ܕܒܢܐ ܠܗ ܒܝܬܐ ·
48 ܐܠܐ ܠܐ ܒܥܠ ܥܠܝܐ ܒܥܒܕܐ ܕܐܝܕܝ ܒܢܝܢ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܢܒܝܐ ·
49 ܫܡܝܐ ܟܘܪܣܝ ܠܝ ܘܐܪܥܐ ܬܘܬܒ ܪܓܠܝ ܐܝܢ ܒܝܬܐ ܕܬܒܢܘܢ ܠܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܘ ܐܝܢ ܐܬܪ ܢܝܚܬܝ ·
50 ܠܐ ܐܝܕܝ ܥܒܕܬ ܟܠ ܗܠܝܢ ·
51 ܩܫܝ ܥܘܪܦܐ ܘܥܪܠ ܠܒܐ ܘܐܕܢܐ ܐܢܬܘܢ ܒܣܟ ܐܬ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܐܝܟ ܐܒܗܬܟܘܢ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ·
52 ܐܝܢ ܕܐܢ ܐܢ ܐܝܬ ܕܠܐ ܪܕܘ ܐܒܗܬܟܘܢ ܒܢܒܝܐ ܘܩܛܠܘ ܐܢܘܢ ܕܡܩܕܡܘ ܥܠ ܐܬܝܗ ܕܙܕܝܩܐ ܗܫܐ ܐܢܬܘܢ ·
ܕܐܬ ܐܢܬܘܢ ܡܫܠܡܝܢ ܘܩܛܠܬܘܢ ·
53 ܕܩܒܠܬܘ ܢܡܘܣܐ ܒܣܕܪ ܡܠܐܟܐ ܘܠܐ ܛܪܪܬܘܢ ·

Et averfus est Deus, & tradidit eos ut servi- 42
rent exercitibus cœli, sicut scriptum est in
libro prophetarum; Num quadraginta annis
in deserto victimam aut sacrificium obtulistis
mihi, filii Israel? Quinimò bajulâstis cano- 43
pæum Malcum, & sydus dei Rephon, imagi-
nes quas fecistis ut eas adoraretis. Transfe-
ram vos trans Babel.

De genitrice Dei, & baptismo. 19.

Ecce tabernaculum testimonii patrum no- 44
strorum in deserto fuit, sicuti præceperat is
qui collocutus fuerat Mosen, ut faceret illud
ad similitudinem quam ei ostenderat. Quod 45
quidem tabernaculum etiam introducendo
introduxerunt patres nostri cum Jesu in ter-
ram quam dedit eis Deus hæreditatem ex
gentibus illis quas ejecit ab eorum conspectu,
& deductum est usque ad dies David: Qui 46
invenit gratiam coram Deo, petiitque ut
excogitaret tabernaculum Deo Jacob. Salo- 47
mon autem ædificavit ædem. At Altissimus 48
ille nón habitat in manufactis *templis*, sicut
ait Propheta; Quum cœlum thronus meus 49
sit, & terra suppedaneum pedum meorum,
quam ædem ædificabitis mihi, dicit Domi-
nus, aut quis est locus requietis meæ? Nónne 50
manus mea condidit hæc omnia? O duri 51
cervice, & incircuncisi corde, & auditu suo:
vos semper Spiritui sanctitatis obstatis, sicut
patres vestri, ita & vos. Quem enim pro- 52
phetarum non sunt persecuti, & interfece-
runt patres vestri? eorum *inquam* qui præ-
nuntiârunt adventum Justi illius, quem vos
prodidistis ac interemistis? Ac recepistis le- 53
gem per dispositionem angelorum, neque
servâstis eam.

Commemoratione Stephani. 20.

Quumque hæc audirent, repleti sunt furore 54
intra se, ac frendebant dentibus suis in eum.
Ipse verò quum plenus esset fide & Spiritu 55
sanctitatis, suspexit in cœlum, vidítque glo-
riam Dei, & Jesum adstantem à dextera Dei.
Et ait; Ecce video cœlos apertos, & Fili- 56
um hominis adstantem à dextera Dei. Pro- 57
indè clamârunt altâ voce, & obturârunt au-
res suas, & irruerunt in eum omnes. Et com- 58
prehensum eum ejecerunt extra civitatem; &
lapidibus obruebant eum: illi autem qui
testimonium tulerant adversùs eum, posue-
runt vestimenta sua ad pedes adolescentis
cujusdam, qui vocabatur Saul. Itaque lapi- 59
dabant Stephanum, quum ipse precaretur ac
diceret; Domine noster Jesu, suscipe spiri-
tum meum. Positísque genibus, clamavit 60
altâ voce, & ait; Dòmine noster, ne statuas
eis hoc peccatum. Et quum hæc diceret, re-
cubuit. Saul autem consentiebat communi- 61
cabátque in cædem ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

42 ወተመይጠ : ለሊሁ : እግዚአብሔር : ወረስዮሙ : ይትቀነዩ : ለሰራዊ : ሰማይ : በከመ : ተጽሕፈ : ውስተ : መጽሐፈ : ነቢያት : እኮኑ : መሥዋዕተ : ወቍርበነ : ሠዐቅሙ፡ሊተ : 43 አርብአ : ዓመተ : በገደመ : ቤተ : እስራኤል፡፡ ወነሣእክሙ : ደብተራ : ሞሎሖ : ወ ትእመርተ : ለመለክክሙ : ሬፋመ : እንዘ : ትሰገዱ : ለእማንቱ : መስለ : ዘገበርክመው 44 ን፡፡ ወደብተራ : ስምዕ : እንተ : ነበረት : ኀበ : ለበዊነ : በገደመ : ዘሲና : በከመ : አ 45 ዘዘ : እግዚአብሔር : ለሙሴ : ወተናገሮ : ይግበራ : በእርአይ : ዘአርአዮሙ፡፡ ወተመ ጠነው : ለበዊነ : መስለ፡ሊየሱስ : በበሐወርተ : ለእዘብ : ወለወጽለሙ : እግዚአብሔ ር : እመቅድመ : ገጸሙ : ለለበዊነ : እስከ : ለመ : መዋዕለ : ደዊት፡፡

Et avertit se Deus, & fecit eos ut subjicerentur militiæ cœli, sicut scriptum 42
est in libro prophetarum; An victimas & oblationes obtulistis mihi quadragin-
ta annis in deserto, domus Israel? Et accepistis tabernaculum Moloch, & 43
signum Dei vestri Repham, adorantes istas imagines quas fecistis. Et taber- 44
naculum testimonii quod *mansit apud patres nostros in deserto Sinai, prout*
præceperat Deus Mosi, & dixerat ei, ut facerent illud secundùm exemplar
quod monstraverat iis. Et acceperunt illud *patres nostri cum Jesu in regio-* 45
nes gentium, & expulit eas Deus à conspectu patrum nostrorum usque ad di-
es David,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

42 Convertit autem Deus, & tradidit eos servire militiæ cœli, sicut scriptum est in libro Prophetarum; Numquid victimas & hostias obtulistis mihi annis quadraginta
43 in deserto, domus Israël? Et suscepistis tabernaculum Moloch, & sidus Dei vestri Rempham, figuras, quas fecistis, adorare eas. Et transferam vos trans Babylo-
44 nem. Tabernaculum testimonii fuit cum patribus nostris in deserto, sicut disposuit illis Deus, loquens ad Moysen, ut faceret illud secundùm formam quam viderat.
45 Quod & induxerunt, suscipientes patres nostri cum Jesu in possessionem Gentium,
46 quas expulit Deus à facie patrum nostrorum, usque in diebus David, Qui invenit
47 gratiam ante Deum, & petiit ut inveniret tabernaculum Deo Jacob. Salomon au-
48 tem ædificavit illi domum. Sed non Excelsus in manufactis habitat, sicut Propheta
49 dicit; Cœlum mihi sedes est: terra autem scabellum pedum meorum. Quam
50 domum ædificabitis mihi, dicit Dominus? aut quis locus requietionis meæ est? Nón-
51 ne manus mea fecit hæc omnia? Durâ cervice, & incircumcisis cordibus & auribus, vos semper Spiritui sancto resistitis, sicut patres vestri, ita & vos. Quem pro-
52 phetarum non sunt persecuti patres vestri? Et occiderunt eos, qui prænuntiabant
53 de adventu Justi, cujus vos nunc proditores & homicidæ fuistis: Qui accepistis
54 legem in dispositione Angelorum, & non custodistis. Audientes autem hæc dis-
55 secabantur cordibus suis, & stridebant dentibus in eum. Cùm autem esset plenus Spiritu sancto, intendens in cœlum, vidit gloriam Dei, & Jesum stantem à dextris Dei. Et ait; Ecce video cœlos apertos, & Filium hominis, stantem à dextris Dei. Ex-
56 clamantes autem voce magnâ continuerunt aures suas, & impetum fecerunt unanimiter in eum. Et ejicientes eum extra civitatem lapidabant: & testes deposuerunt
57 vestimenta sua, secus pedes adolescentis, qui vocabatur Saulus. Et lapidabant Ste-
58 phanum invocantem, & dicentem; Domine Jesu, suscipe spiritum meum. Positis
59 autem genibus, clamavit voce magnâ, dicens; Domine, ne statuas illis hoc peccatum. Et cùm hoc dixisset, obdormivit in Dño. Saulus autem erat consentiens neci ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

42 * فرجع الله واسلمهم يعبدون جند السماء * كما كتب في مصحف الانبياء * يا آل اسرائيل
43 العلكم قربتم لي ضحايا وذبايح اربعين سنة في القفر * اذ اخذتم مظلة مولوخ ونجم الهكم
44 رافان * الرسوم التي صنعتموها لتسجدوا لها * وجلائكم واسكنتكم فوق بابل * وكانت
حيمة الشهادة لاباينا في البرية كما رتبها الذي خاطب موسى ان يعملها على الجد والرسم
45 الذي راه * التي ادخلها اباونا اذ خلفوه مع يسوع في حط الامم * الذين افصاهم الله
من وجاه اباينا الى ايام داوود * الذي وجد دالة امام الله * وطلب ان يجد مسكنا
46 47 لاله يعقوب * ثم * وسليمان ابتنا له بيتا * لكن العلي لن يسكن في الهياكل
48 المصنوعة بالايدي * كما يقول النبي * السماء كرسي لي * والارض موطاء قدمي * اي
49 بيت تبنون لي يقول الرب * وايما موضع راحتي * اليست يدي خلقت هذه البرايا
50 كلها * ايها الصعبة اعناقهم وغير المختونة قلوبهم واذانهم * فانتم تقاومون روح
51 القدس دايما * فانتم نظير اباكم * من من الانبياء لم يطردوه اباوكم * وقتلوا
52 الذين سبقوا فاخبروا بوروود الصديق * الذي صرتم انتم الان دافعيه وقاتليه *
53 * الذي اخذتم الشريعة الموروده على ترتيبات الملايكة ولا تحفظوها * فاذ سمعوا
54 هذه الخطوب استصعبوها وغصت قلوبهم * وصروا اسنانهم عليه * كلج * واذ
55 كان ممتلوا من روح القدس رفع نظره الى السماء فابصر مجد الله * ويسوع واقفا من
56 ميامن الله * وقال هانذا اراي السماوات مفتوحة * وابن الانسان من ميامن الله واقفا *
57 58 * فهتفوا صوتا عظيما * وسكروا اذانهم * وتوابثوا جميعا اليه * واخرجوه خارج
المدينة * ورجموه بالحجارة * والشهود وضعوا ثيابهم لدي رجل شاب اسمه صولص *
59 60 * ورجموا اصطفان متضرعا وقايلا * ايها الرب يسوع اقبل روحي * ثم احي كبته *
وهتف صوتا عظيما * يا رب لا تقم لهم هذه الخطية * واذ قال هذه هجع * ثم * كذ
61 * وكان صولوص مسرورا بقتله *

Quapropter avertit se Deus, & tradidit eos ut adorarent militiam cœli, sicut scriptum est in libro Prophetarum: O progenies Israel, num obtulistis mihi victimas & sacrificia quadraginta annis in deserto? Quando accepistis tabernaculum Moloch, & sydus dei vestri Rayhan, figuras quas fabricâstis ad adorandum eas? Et, Captivos faciam vos, & habitare vos faciam ultra B bel. Tabernaculum quoque testimonii fuit patribus nostris in deserto, quemadmodum ordinaverat illud is qui alloquutus fuerat Mosen, ut faceret illud juxta delineamentum & figuram quam viderat. Quod inruleruut patres nostri, relinquentes illud cum Jesue in hæreditatem gentium quas extermivavit Deus à conspectu patrum nostrorum, usque ad dies David: Qui nactus fiduciam apud Deum, petiit ut inveniret habitaculum Deo Jacob. Hucusque. Salomon etiam ædificavit illi domum. Verùm Excelsus nequaquam habitat in templis manufactis, sicut ait Propheta; Cœlum est mihi sedes, & terra scabellum pedum meorum: quam domum ædificabis mihi? dicit Dominus: & quisnam est locus quietis meæ? Nónne manus mea condidit hos creaturas omnes? O quorum duræ sunt cervices, & incircuncisa corda & aures, vos resistitis Spiritui sancto jugiter: Vos enim similes estis patribus vestris. Quem ex prophetis non sunt persequuti patres vestri? & occiderunt eos qui prænuntiârunt adventum Justi, cujus vos nunc extitistis proditores & homicidæ: Qui accepistis legem missam, secundùm præscripta angelorum, nec tamen observatis illam. Hos sermones cùm audissent, ægrè tulerunt, & eorum corda acerbo dolore affecta sunt, & striderunt dentibus suis in eum. Et cùm plenus esset Spiritu sancto, aspectum suum erexit in cœlum, & vidit gloriam Dei, & Jesum stantem à dextris Dei. Et ait; Ecce video cœlos apertos, & filium hominis à dextris Dei stantem. Exclamârunt autem voce magnâ, & tenentes aures suas, irruerunt unâ in eum. Et educentes eum extrà urbem, lapidibus obruerunt: ac testes posuerunt vestes suas prope virum quendam adolescentem nomine Saulum. Et lapidaverunt Stephanum precantem ac dicentem; O Domine Jesu, suscipe spiritum meum. Deindè flectens genua, exclamavit voce magnâ, O Domine, ne statuas illis hoc peccatum. Et cùm hoc dixisset, obdormivit. Hactenus. Erat autem Saulus lætus nece illius. 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

46 ዘረከበ: መገሰ:በቅድመ: እግዚአብሔር: ወሰለሰ: ይር ከብ: ማኅደር: ለለመለከ: ያዕቆ
47 ብ;;=: ወሰሎሞንሂ:ሳነፀ: ሎቱ: ቤተ:=: ወእንሰ ; ዘየሳድር :ልዑል: ወስተ: ግብረ:
48 እደ: ሰብእ:እሰመ:ይቤ : በነቢይ:=: ስሚይኒ : መንበርየ: ወመድፍኒ: መኪይደ:እገርየ :
49 ኤይኑ : ቤተ : ተሳንጹ :ሊተ : ይቤ : እግዚአብሔር: ወለይኑ: መከነ: ለመእረፈየ:=:
50 ለኮኑ : እደዊ : ጋብሬ : ዘኵሉ:=: ጽኑለነ : ልሰደ : ወግዘፋነ : ለልበብ : ወድነጽ
51 ዋነ : ለእዘነ : እንትው:ዘልፈ : ተቀወሙክመወ : ለመንፈስ : ቅዱስ : ለእትውኒ ; ከመ :
52 ለብዊክው:=: ለመኑ : ዘእመነብያት : ዘለሰደዱ : ለብዊክው : ወሊቀተልወው : ለኵ
53 ሎው : ለዕለ : ይዜነው : ለመጽለተ : ጽድቅ : ወይእዜኒ : ለእንትው : ለግበእየነ :
54 ወቀተልያነ : ኮንክው:=: ዘተመጠውክው : ህገ : በዐቅሞተ : መልእክት : ወሊዐቅ
ብክመወ : ወሰበ : ሰመው : ዘንተ : ለግዘፈ : ለልበቢሆው : ወሐቀጽ : ሰነኒሆው:;
55 ለዕሌሁ : በመዐት:;=: ወእመዝ : መልለ : መንፈስ : ቅዱስ : ለዕለ : እስጢፋኖስ : ነጺ
ረ : ሰማየ : ወርእየ: ስብሐተ : እግዚእ : ብሔር : ወሊየሱስ : ክርስቶስ : እንዘ : ይ
57 ነብር : በየመነ : እግዚእብሔር:;=: ወይእተ: ጊዜ: ጸርሑ:ለይሁድ:በዐበይ: ቃ
58 ል: እንዘ : ደንጽው : ለእዘኒሆው: ወእንጉድጉዱ : ኅቡረ:ለዕሌሁ:=: ወለውጽእው :
ወወሰድው : ለፍእ : እመሀገር : ወበህየ : ወገርው : በለእበን : ወለእበረ : ሎቱ : ሰማ
እተ:; ወእለ : ይወገርው : ለእበረ : ለልበሊሆው : ተሳነተ : እገረ : ወረዘ : ዘስው : ሰው
59 ል:;=: ወእሰጢፋኖሰ : ጸርሐ : እንዘ : ይብል : እግዚእየ : ሊየሱስ : ተመጠዋ : ለነ
60 ፍስየ : ውስተ : እዴከ:=: ወሰገደ : በብረኪሁ : ሳበ : እግዚአብሔር : ወጸርሐ : በዐቢ
ደ: ቃል:እንዘ: ይብል: ለእግዚአ:ሊተቅመ: ወሊትረሲ:ሎው:ዘንተ:ጌጋየ:ወእመደሓረ:
61 ይቤ:ዘንተ:ናመ: ወእእረፈ:;=:ወሰሠወልኒ:ሳብረ:መሰሌሆው:ለቅትለተ: እስጢፋኖስ:;=:

Qui invenit gratiam in conspectu Dei, & petiit ut inveniret habitationem Deo Jacobi. Et Solomon ædificavit illi domum. Et non habitat Excelsissimus in manufactis ab hominibus: quia dictum est in propheta; Cœlum thronus meus est, & terra scabellum pedum meorum: quam domum ædificabitis mihi, dixit Deus, & quis est locus requietis meæ? Nónne manus meæ fecerunt hæc omnia? Duri cervice, & incrassati cordibus, & surdi auribus estis: vos semper restitistis Spiritui sancto, vos etiam sicut Patres vestri. Quis fuit ex prophetis quem non persequuti sunt patres vestri? & non trucidâstis omnes qui prænuntiabant adventum Justi? & nunc vos proditores & occisores fuistis: Qui accepistis legem per dispositionem angelorum, & non servâstis eam. Et quum audivissent hoc, incrassati sunt cordibus suis, & stridebant dentibus suis contra eum in indignatione. Et quum plenus esset Spiritus sanctus super Stephanum, intuitus est cœlum, & vidit gloriam Dei, & Jesum Christum manentem ad dextram Dei. 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55

Deest versus 56.

Et isto tempore clamârunt Judæi in magna voce obturantes aures eorum, & impetum fecerunt simul in eum: Et ejecerunt eum, & eduxerunt eum foràs ex urbe, & ibi obruerunt eum cum lapidibus, & collocârunt adversùs eum testes, & lapidatores ejus disposuerunt pallia sua sub pedibus adolescentis, cujus nomen erat Saul. Et Stephanus exclamavit, dicens; Domine mi Jesu, suscipe animam meam in manus tuas. Et adoravit super genibus suis ad Deum, & exclamavit in magna voce, dicens; Domine, ne statuas neque constituas illis hoc peccatum: & postquam dixisset hoc, obdormivit et requievit. Et Saulus consociatus est iis pro nece Stephani. 57 58 59 60 61

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Θ'. Ι'. ΙΑ'.

Facta est autem in illa die persecutio magna in *Ecclesiam*
Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν
in Hierosolymis: omnésque dispersi sunt per regiones Judææ
ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες τε διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας
& Samariæ, præter Apostolos. *Extulerunt* autem Stephanum
2 καὶ Σαμαρείας, πλὴν τῶν ἀποστόλων. Συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον
viri *religiosi*, & fecerunt planctum magnum super *eo*. Saulus
3 ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ (α) ἐποίησαντο κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. Σαῦλος
verò devastabat Ecclesiam, per domos intrans: trahénsque viros ac mu-
δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος· σύρων τε ἄνδρας καὶ γυ-
lieres, tradebat in custodiam. *Illi quidem* igitur dispersi pertransibant, evange-
4 ναῖκας, παρεδίδου εἰς φυλακήν. Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον, εὐαγγε-
lizantes verbum. Philippus autem descendens in civitatem Samariæ, præ-
5 λιζόμενοι τὸν λόγον. Φίλιππος δὲ κατελθὼν (β) εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, ἐ-
dicabat illis Christum. Intendebántque turbæ *dictis* à
6 κήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν. (γ) Προσεῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ
Philippo unanimiter, *in audire eos*, & *videre* signa quæ faciebat.
Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς, καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει.
Multorum enim habentium spiritus immundos, clamantes magnâ voce, exi-
7 (δ) Πολλῶν γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βοῶντα (ε) μεγάλῃ φωνῇ, ἐξήρ-
bant: Multi autem paralytici & claudi curati sunt. *Et* factum est
8 χοντο· πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. (ζ) Καὶ ἐγένετο
gaudium magnum in civitate illa. Vir autem quidam nomine Simon antè fu-
9 χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων προϋπ-
erat in civitate *magicam exercens*, & seducens gentem Samariæ, dicens
ἦρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων, καὶ (η) ἐξιστῶν τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων
esse aliquem seipsum magnum. Cui auscultabant omnes à minimo usque ad maximum,
10 εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν. ὯΙ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου,

dicentes; Hic est virtus Dei *illa* magna. Attendebant autem ei,
λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡ (θ) μεγάλη. Προσεῖχον δὲ αὐτῷ, 11
propter multo tempore magicis *dementâsse* eos. Cùm verò credidissent
διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτούς. Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν 12
Philippo evangelizanti *quæ* de regno Dei, & nomine
τῷ Φιλίππῳ (ι) εὐαγγελιζομένῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος (κ) τοῦ
Jesu Christi, baptizabantur virique ac mulieres. *At* Simon & ipse cre-
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο (λ) ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. Ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπί- 13
didit: & baptizatus, *erat perdurans* Philippo: vidénsque signa & virtutes
στευσε, καὶ βαπτισθεὶς, ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ· θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις
magnas factas, *obstupefiebat*. *Audientes* autem qui *in* Hierosolymis Apostoli, *quia*
μεγάλας γινομένας, ἐξίστατο. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι 14
recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum &
δεδέκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς (μ) τὸν Πέτρον καὶ
Joannem: Qui *descendentes* oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum
Ἰωάννην· οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσι Πνεῦμα 15
sanctum. (Nondùm enim *erat* in quenquam illorum *illapsum*, tantùm *autem* ba-
ἅγιον. (ν) (Οὔπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκὸς μόνον δὲ βεβα- 16
ptizati erant in *nomen* Domini Jesu.) Tunc imponebant ma-
πτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.) Τότε (ξ) ἐπετίθουν τὰς χεῖ- 17
nus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum. *Conspicatus* autem Simon
ΙΑ' σας ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐλάμβανον Πνεῦμα ἅγιον. (ο) Θεασάμενος δὲ ὁ Σίμων 18
quia per impositionem *manuum* Apostolorum daretur Spiritus sanctus,
ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον,
obtulit eis *pecuniam*, Dicens; Date & mihi potestatem hanc, ut
προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, Λέγων, Δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα 19
cuicunque impoſuero manus, accipiat spiritum sanctum.
ᾧ (π) ἂν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμβάνῃ Πνεῦμα ἅγιον.

MS. A. (α) ἐποίησαν (β) εἰς τὴν πόλιν (γ) Προσεῖχον δὲ (δ) Πολλοὶ (ε) φωνῇ μεγάλῃ, ἐξήρχοντο· (ζ) Ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ ἐν (η) ἐξιστάνων (θ) κεκινημένη, Μεγάλην. (ι) εὐαγγελιζομένῳ περὶ (κ) Ἰησοῦ (λ) ἄνδρες καὶ (μ) Πέτρον (ν) Οὐδέπω (ξ) ἐπετίθουν (ο) Ἰδὼν δὲ ὁ (π) ἐὰν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

CAP. VIII.

FActa est autem in illo die persecutio magna in Ecclesiam quæ erat in Jerusalem: & dispersi sunt omnes per pagos Judææ, atque adeò inter Samaritanos, præter Apostolos tantúm. Collegerunt autem atque sepelierunt Stephanum viri fideles, & planxerunt super eum vehementer. 1 2

Dominicâ tertiâ post resurrectionem. 21.

Porrò Saul persequebatur ecclesiam Dei, dum ingrederetur domos, & traheret viros & mulieres, traderétque carceri. Illi autem qui dispersi erant, perlustrabant regionem, prædicabántque sermonem Dei. Philippus verò descendit in urbem Samaritanorum, & prædicabat Christum. Quúmque audirent sermonem ejus homines qui illic erant, ausculabant ei, & acquiescebant omnibus quæ dicebat, quum viderent signa quæ edebat. Multi enim quos tenebant spiritus immundi, clamabant altâ voce, & exibant ab eis. Alii autem paralytici & claudi sanitati sunt restituti. Et gaudium magnum fiebat in illa civitate. Erat autem illic homo quidam, nomine Simon, qui habitaverat in illa urbe multo tempore, & magicis suis artibus seduxerat plebem Samaritanorum, quum magnificaret seipsum, dicerétque; Ego sum Magnus ille. Proindè deflexerant ad eum tam proceres, quàm tenues; ac dicebant, Iste est virtus illa magna Dei. Acquiescebant autem ei, propterea quòd multo tempore magicis suis incantationibus obstupefecerat eos. Quum autem credidissent Philippo evangelizanti regnum Dei, in nomine Domini nostri Jesu Christi baptizabantur viri & mulieres. Quin & ipse Simon credidit, & baptizatus est; & adhærebat Philippo: cúmque spectaret signa & virtutes magnas quæ edebantur per eum, obstupefiebat & admirabatur. 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

Feriâ secundâ hebdomadis primæ jejunii. 22.

Porrò quum audissent Apostoli qui erant in Jerusalem, populum Samaritanorum recepisse sermonem Dei, miserunt ad eos Simonem Petram & Johannem. Itaque descenderunt, & precati sunt pro eis, ut reciperent Spiritum sanctitatis. Nondum enim aderat cuiquam eorum; sed tantùm baptizabantur in nomine Domini nostri Jesu. Tunc imponebant eis manum, & recipiebant Spiritum sanctitatis. Conspicatus autem Simon per impositionem manûs Apostolorum dari Spiritum sanctitatis, obtulit eis argentum, Dicens; Date etiam mihi potestatem hanc, ut cuicunque imposuero manum, recipiat Spiritum sanctitatis. 14 15 16 17 18 19

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

CAP. VIII.

ET isto tempore fuit magna persecutio contra domum Christianorum quæ erat Hierosolymis: & omnes populi dispersi sunt in civitates Judææ et Samariæ præter Apostolos. Et Stephanum acceperunt viri boni, & luxerunt propter eum magno luctu, & sepeliverunt eum. Et Saulus vastavit omnes domus Christianorum, intrans in domus eorum: & eduxit viros & mulieres, & incarcerabat omnes Christianos. Et qui dispersi fuerunt, pertransierunt & circumierunt, evangelizantes sermonem Dei. Et Philippus descendit in civitatem Samariæ, & prædicavit iis Christum. 1 2 3 4 5

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. VIII.

1 FActa est autem in illa die persecutio magna in Ecclesia, quæ erat Jerosolymis,
2 & omnes dispersi sunt per regiones Judææ & Samariæ, præter Apostolos. Cu-
3 raverunt autem Stephanum viri timorati, & fecerunt planctum magnum super
4 eum. Saulus autem devastabat Ecclesiam, per domos intrans, & trahens viros ac
5 mulieres, tradebat in custodiam. Igitur qui dispersi erant pertransibant, evange-
6 lizantes verbum Dei. Philippus autem descendens in civitatem Samariæ, prædi-
7 cabat illis Christum. Intendebant autem turbæ his quæ à Philippo dicebantur,
unanimiter audientes, & videntes signa quæ faciebat. Multi enim eorum, qui ha-
8 bebant spiritus immundos, clamantes voce magnâ exibant. Multi autem paralyti-
9 ci & claudi curati sunt. Factum est ergò gaudium magnum in illa civitate. Vir
autem quidam nomine Simon, qui antè fuerat in civitate magnus, seducens gentem
10 Samariæ, dicens se esse aliquem magnum: Cui auscultabant omnes à minimo us-
que ad maximum, dicentes; Hic est virtus Dei, quæ vocatur magna. Attendebant 11
autem eum, propter quòd multo tempore magiis suis dementâsset eos. Cùm 12
verò credidissent Philippo evangelizanti de regno Dei, in nomine Jesu Christi ba-
ptizabantur viri ac mulieres. Tunc Simon & ipse credidit: & cùm baptizatus 13
esset, adhærebat Philippo. Videns etiam signa & virtutes maximas fieri, stupens
admirabatur. Cùm autem audissent Apostoli, qui erant Jerosolymis, quòd recepis- 14
set Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Joannem. Qui cùm venissent, 15
oraverunt pro ipsis ut acciperent Spiritum sanctum: Nondum enim in quenquam 16
illorum venerat, sed baptizati tantùm erant in nomine Domini Jesu. Tunc impo- 17
nebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum. Cùm vidisset autem 18
Simon, quia per impositionem manûs Apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtu-
lit eis pecuniam, Dicens; Date & mihi hanc potestatem, ut cuicunque imposuero 19
manus, accipiat Spiritum sanctum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلفَصْلُ ٱلثَّامِنُ *

1 * وَصَارَ فِي ذٰلِكَ ٱلْيَوْمِ ٱضْطِهَادًا عَظِيمًا فِي ٱلْكَنِيسَةِ ٱلَّتِي بِأُورَشَلِيمَ * وَتَبَدَّدُوا كُلُّهُمْ فِي قُرَى
2 يَهُودَا وَفِي ٱلسَّامِرَةِ مَا خَلَا ٱلرُّسُلِ فَقَطْ * فَحَمَلَ إِسْطِفَانَ رِجَالٌ وَرِعُونَ * وَصَنَعُوا عَلَيْهِ نَوْحًا
3 عَظِيمًا * كَذٰ * * فَأَمَّا صَنَوْلُوصُ فَأَفْسَدَ ٱلْكَنِيسَةَ * وَكَانَ يَدْخُلُ ٱلْبُيُوتَ فَيُخْرِجُ رِجَالًا وَنِسَآءً *
4 فَيَجْعَلُهُمْ فِي ٱلْحَبْسِ * فَأَمَّا ٱلَّذِينَ تَبَدَّدُوا فَعَبَرُوا يُبَشِّرُونَ بِقَوْلِ ٱلْكِرَازِ *
5 * يَوْمَ ٱلثَّلٰثَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلثَّالِثَةِ بَعْدَ ٱلْفِصْحِ * * فَٱنْحَدَرَ فَيْلُبُّسُ إِلَى مَدِينَةِ
6 ٱلسَّامِرَةِ وَكَرَزَ عِنْدَهُمْ بِٱلْمَسِيحِ * فَأَصْغَوْا كُلُّهُمْ وَجُمُوعُهُمْ مَعًا إِلَى أَقْوَالِ فَيْلُبُّسَ * يَسْمَعُونَهَا
7 وَيُشَاهِدُونَ ٱلْخَرَائِحَ ٱلَّتِي يَعْمَلُهَا * لِأَنَّ كَثِيرِينَ مِنَ ٱلَّذِينَ كَانَتْ فِيهِمْ أَرْوَاحٌ نَجِسَةٌ كَانَتْ
8 تَصْرُخُ صَوْتًا عَظِيمًا وَتَخْرُجُ مِنْهُمْ * وَكَثِيرُونَ رُمِيَ وَعُرْجَانٌ شُفِيَوْا * وَصَارَ فِي تِلْكَ ٱلْمَدِينَةِ سُرُورًا
9 عَظِيمًا * كَذٰ * * وَإِنَّ إِنْسَانًا ٱسْمُهُ سِمْعَانُ كَانَ قَدْ سَلَفَ مُقَامُهُ فِي تِلْكَ ٱلْمَدِينَةِ سَاحِرًا وَبَهَتَ
10 أُمَّةَ ٱلسَّامِرَةِ * قَائِلًا عَنْ نَفْسِهِ أَنَّهُ إِنْسَانٌ عَظِيمًا * وَكَانُوا يُصْغُونَ إِلَيْهِ مِنْ صَغِيرِهِمْ إِلَى كَبِيرِهِمْ
11 قَائِلِينَ * هٰذَا هُوَ * قُوَّةُ ٱللَّهِ ٱلْعَظِيمَةُ * فَصَارُوا يُصْغُونَ إِلَيْهِ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ مُنْذُ زَمَانٍ طَوِيلٍ
12 كَانَ قَدْ أَبْهَتَهُمْ بِأَسْحَارِهِ * فَلَمَّا آمَنُوا إِذْ بَشَّرَهُمْ فَيْلُبُّسُ بِأَقْوَالِهِ عَنْ مُلْكِ ٱللَّهِ وَٱسْمِ يَسُوعَ
13 ٱلْمَسِيحِ * ٱعْتَمَدُوا رِجَالٌ وَنِسَآءٌ * وَسِمْعَانُ نَفْسُهُ آمَنَ وَٱعْتَمَدَ * وَكَانَ مُلَازِمَ فَيْلُبُّسَ يَكْثِيرٍ إِذْ
14 يَرَى ٱلْقُوَاتِ وَٱلْآيَاتِ ٱلصَّالِحَاتِ بِهِ * فَإِذْ سَمِعَ ٱلرُّسُلُ ٱلَّذِينَ بِأُورَشَلِيمَ أَنَّ أَهْلَ ٱلسَّامِرَةِ قَدْ قَبِلُوا
15 قَوْلَ ٱللَّهِ * أَرْسَلُوا إِلَيْهِمْ بُطْرُسَ وَيُوحَنَّا * فَلَمَّا نَزَلَا إِلَيْهِمْ صَلَّيَا عَلَيْهِمْ مُبْتَهِلِينَ أَنْ يَأْخُذُوا
16 رُوحَ ٱلْقُدُسِ * لِأَنَّ ٱلرُّوحَ لَمْ يَكُنْ حَلَّ وَلَا عَلَى وَاحِدٍ مِنْهُمْ * لِأَنَّهُمْ كَانُوا قَدِ ٱعْتَمَدُوا بِٱسْمِ
17 يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ فَقَطْ * فَوَضَعَا حِينَئِذٍ أَيْدِيَهُمَا عَلَيْهِمْ فَأَخَذُوا رُوحَ ٱلْقُدُسِ * ثُمَّ *

* قِرَاءَةُ يَوْمِ ٱلْأَرْبِعَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلثَّالِثَةِ بَعْدَ ٱلْفِصْحِ * * كَذٰ *

18 * فَلَمَّا أَبْصَرَ سِمْعَانُ أَنْ بِوَضْعِ أَيْدِي ٱلرُّسُلِ يُعْطَى رُوحُ ٱلْقُدُسِ * قَدَّمَ لَهُمَا أَمْوَالًا * قَائِلًا
19 أَعْطِيَانِي هٰذَا ٱلسُّلْطَانَ * لِكَيْمَا كُلُّ مَنْ أَضَعُ يَدِيَ عَلَيْهِ يَأْخُذُ رُوحَ ٱلْقُدُسِ *

CAP. VIII.

1 FActa est autem illo die persecutio maxima in Ecclesia quæ erat in Jerusalem: & dispersi sunt omnes per oppida Judææ, & per Samariam, præter Apostolos tantùm. 2 Tulerunt autem Stephanum viri quidam religiosi, fecerúntque super eum planctum magnum. 3 Cæterùm Saulus devastabat Ecclesiam; & ingrediens domos, educebat viros ac mulieres, ponebatque eos in carcerem. 4 Illi verò qui dispersi fuerant, transibant annuntiantes sermonem prædicationis.

Feriâ tertiâ hebdomadæ tertiæ post Pascha.

5 Descendit autem Philippus ad urbem Samariæ, & prædicavit apud eos Christum. 6 Et intenderunt omnes, turbæque eorum simul sermonibus Philippi, audientes eos, & videntes miracula quæ faciebat. 7 Ex multis enim eorum in quibus erant spiritus immundi, exibant clamantes voce magnâ. Multi etiam mutili & claudi sanati sunt. 8 Factúmque est in illa civitate gaudium magnum. 9 Et verò homo quidam nomine Simon, qui jamdiu morabatur in illa civitate, magus & stupefaciens gentem Samariæ, dicens de seipso esse hominem magnum. 10 Et auscultabant ei tam parvi, quàm magni, dicentes; Hic est vobur Dei maximum. 11 Auscultaverunt autem ei, quoniam à tempore longo stupefecerat eos magiis suis. 12 At cùm credidissent, quando evangelizavit eis Philippus, sermonibus ejus de regno Dei, & nomine Jesu Christi, baptizati sunt viri ac mulieres. 13 Quin & Simon ipse credidit, & baptizatus est, adhærebatq; Philippo, admirans dum videret virtutes & signa, quæ fiebant per eum. 14 Audientes igitur Apostoli qui erant in Jerusalem, incolas Samariæ jam recepisse sermonem Dei, miserunt ad eos Petrum & Johannem. 15 Qui cùm descendissent ad eos, oraverunt super ipsis, deprecantes ut acciperent Spiritũ sanctitatis. 16 Nam Spiritus nondum descenderat in ullum quidem illorum, quia baptizati fuerant in nomine Jesu Christi tantùm. 17 Imposuerunt igitur ambo tunc manus suas super eos, & acceperunt Spiritum sanctitatis. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadæ tertiæ post Paschæ.

18 Cùm vidisset autem Simon quòd per impositionem manuum Apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtulit utrique pecunias, 19 Dicens; Date mihi hanc potestatem, ut cuicunque imposuero manum meam, recipiat Spiritum sanctitatis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ወሕዝብሰ : ነበሩ : እንዘ : ይሰምዑ : ቃለ : እግዚአብሔር:: ዘነገሮሙ : ፊልጶስ : ህቡ
7 ረ : በል ነፍስ : ወይሬእዩ : ተአምራተ : ዘገብረ:=ፁ ወያወጽኦሙ : ለኩሉሙ : መንፈ
8 ስተ : ርኩሰን : እንዘ : ይከልሑ : በዐቢይ : ቃል:: ወፈወሶሙ : ለብዙኃን : መፀጥለን :
9 ወለሐንከሰኑ:=ፁ ወኮነ : ዐቢየ : ፍሥሐ : በይእቲ : ሀገር:=ፁ ወሀሎ : ል ብእሲ:ዘ
ስሙ : ሴሞን : ዘነበረ : ቀደሙ : ወስተ : ይእቲ : ሀገር ; መሰሪ : ወእቱ : እንዘ : ያሰሕ
10 ቶሙ : ለሰብአ : ሰማርያ : ወይብሎ : ርእሶ : ልሒቀ : ወጠቢብ:=ፁ ወይሰምዑ : ኩሉ : ዘይቤሎሙ : እምኑሉሰሙ : እስከ : ዐቢዮሙ : እንዘ: ይብልሙ: ኀይለ : ለእግዚ
11 አብሔር: ዐቢይ: እንተ : ትሰሚይ:=ፁ ወያጸመእሙ: በኩሉ:ጊዜ: እስመ: ዘእሙ : ብዙ
12 ኀ : ዘመን : እንበደሙ : በስሪዩ:=ፁ ወእለ : ለመኑ : በስብከተ : ፊልጶስ : በእንተ : መ
ንግሠተ : እግዚአብሔር : ተጠመቁ : በስሙ : ለሊየሱስ:ክርስቶስ : እድ : ወእንስት:=ፁ
13 ወሴሞንኒ : መሰሪ : ለመኑ : ሶቤሃ : ወተጠመቀ : ወተለመ : ለፊልጶስ: ወሶበ : ርእየ : ዐቢ
14 ያተ : ተኣምራተ : ወኅይለተ : ዘኮነ : እንከረ : ወተደመ:=ፁ ወሰሚዖሙ : ሐዋርያት:
እለ : ሀለው : በሊየሩሰሌም : ከመ : ተወክፈ: ሰምራዊያን : ቃለ : እግዚአብሔር:: ፈነ
15 ው : ኅቤሆሙ : ጴጥሮስ : ወዮሐንስ:=ፁ ወበጺሖሙ : ኅቤሆሙ : እለ : ተፈነው : ሐ
16 ዋር ያት : ጸለዩ : በእንቲአሆሙ : ከመ:ይንሥኡ : መንፈሰ : ቅዱስ:=ፁ እስመ : ዒደ ሁ:
ሊወረደ: መንፈስ: ቅዱስ: ለዕሌሆሙ: እለ: ደእሙ : ተጠመቁ: በስሙ:ለእግዚእ : ሊየሱ
17 ስ:=ፁ ሶቤሃ: ለእንበሩ: እደዊሆሙ:ለእለ:ተጠመቁ: ወነሥኡ:ሶቤሃ:መንፈሰ:ቅዱስ::=ፁ
18 ወሰበ : ርእየ:ሴሞን:በእንብሮ: እደዊሆሙ:ለሐዋርያት:ይትዋኅብ: መንፈስ:ቅዱስ : ለወፈ
19 ዮሙ:ለመኑ:ብሩረ:=ፁ እንዘ:ይብል : ኅቡኒ ; ሊተኒ : ዘንተ : መበሐተ : ኅበ : ዘለእበ
ርሁ : እደዊየ : ይረድ :መንፈስ : ቅዱሰ::=ፁ

Et populi manserunt audientes sermonem Dei, quem loquutus est iis Philippus, simul 6
cum una anima, & videbant signa quæ fecisset. Et exire fecit omnes spiritus im- 7
mundos, clamantes in magna voce, & sanavit multos paralyticos & claudos. Et 8
fuit magnum gaudium in ista civitate. Et fuit unus homo cujus nomen Simon 9
erat, qui habitâsset antea in ista civitate, magus fuit, seducens gentem Samariæ &
constituebat seipsum præceptorem & sapientem. Et audiebant omnes quod dicebat 10
iis, à junioribus eorum ad grandævos eorum, dicentes de eo; Virtus magna Dei
quæ vocatur. Et audiebant eum quotidie, quia à longo tempore dementâsset eos 11
cum incantationibus suis. Et qui crediderunt in prædicatione Philippi de regno Dei, 12
baptizati sunt in nomine Jesu Christi, viri & mulieres. Et Simon Magus credi- 13
dit tunc, & baptizatus fuit, & adhæsit Philippo: & quum videret magna signa,
& virtutes quæ facta sunt, miratus est & stupefactus est. Et audientes Apostoli 14
qui erant Hierosolymis, quomodo recepissent Samaritani sermonem Dei, miserunt ad
eos Petrum & Johannem. Et quum venissent ad eos, qui missi erant Apostoli, ora- 15
verunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum sanctum. Quia adhuc non descendisset 16
Spiritus sanctus super eos, sed tantùm baptizati fuerant in nomine Domini Jesu. Tunc
imposuerunt manus suas super eos qui baptizati fuerant, & acceperunt illicò Spiri- 17
tum sanctum. Et quum vidisset Simon, per impositionem manuum Apostolorum dari Spi- 18
ritum sanctum, obtulit iis munus argenti, Dicens; Date etiam mihi hanc potesta- 19
tem, ut in quemcunque imposuero manus meus, descendat Spiritus sanctus.

Digitized by Google

Petrus autè dixit ad eum; *Argentum tuum cum te* sit in perditionem, quoniam
20 Πέτρος ἡ εἶπε πρὸς αὐτόν, Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν
donum Dei existimâsti *per pecuniam* possideri. Non est tibi pars neq; sors in
21 δωρεὰν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. Οὐκ ἔστι σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν
sermone isto: *nam* cor tuum non est rectum coram Deo. *Pœnite-*
22 τῷ λόγῳ τούτῳ· ἀλλὰ καρδία σου ἐκ ἔστιν εὐθεῖα (ρ) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Μετανόησον
re igitur ab nequitia tua hac, & roga Deum, si fortè remittatur tibi co-
σον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ, εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐ-
gitatio cordis tui: In enim felle amaritudinis & obligatione iniquitatis video te
23 πίνοια τῆς καρδίας σου· Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε
existentem. Respondens autem Simon, dixit; Precamini vos pro me ad Do-
24 ὄντα. Ἀποκριθεὶς ἡ ὁ Σίμων, εἶπε, Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Κύ-
minum, ut nihil veniat super me horum quæ dixistis. Illi quidem *itaq;* testifica-
25 ριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε. Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμε-
ti & locuti verbum Domini, redibant *in Hierusalem*: *multisque*
νοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ (σ) Κυρίου, ὑπέστρεφον εἰς Ἰερουσαλὴμ, πολλάς τε
vicos Samaritanorum *evangelizârunt*. Angelus autem Domini locutus est ad
26 κώμας τῶν Σαμαρειτῶν (τ) εὐηγγελίζοντο. Ἄγγελος ἡ Κυρίου ἐλάλησε πρὸς ΙΒ'
Philippum, dicens; Surge, & vade contra Meridiani, ad viam *descendentem*
Φίλιππον, λέγων, Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν, ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν
ab Hierusalem in Gazam: hæc est deserta.) Et surgens abiit: Et ecce vir
27 ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· (αὕτη ἐστὶν ἔρημος.) Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ
Æthiops, Eunuchus, potens Candaces reginæ Æthiopum, qui erat super *omnem*
Αἰθίοψ εὐνοῦχος, δυνάστης Κανδάκης (υ) βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης
gazam ejus, *qui* venerat *adoraturus* in Hierusalem: *Erátque rever-*
28 τὴν γάζης (φ) αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἰερουσαλήμ· Ἦν τε ὑποστρέ-
tens, & sedens super currum suum, & *legebat* Prophetam Esaiam.
φων, καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος (χ) αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἡσαΐαν.
Dixit autem Spiritus Philippo; Accede, & *agglutinare* currui huic.
29 Εἶπε δὲ τὸ Πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ, Πρόσελθε, καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ.
Accurrens autem Philippus audivit eum légentem prophetam Esai-
30 Προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος (ψ) τὸν προφήτην Ἡσαΐ-
am: & dixit; *Nempè* intelligis quæ legis? *Is autem dixit*; Quomodò *enim*
αν, καὶ ἔφη, Ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; Ὁ δὲ εἶπε, Πῶς (ω) γὰρ ἂν
31 *possem*, si non aliquis *dux viæ fuerit* mihi? Rogavitque Philippum, *a-*
δυναίμην, ἐὰν μή τις ὁδηγήσῃ με; παρεκάλεσέ τε τὸν Φίλιππον, *ἀνα-*
scendentem sedere cum eo. *At* locus Scripturæ quam legebat, erat *hic*;
βάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. Ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν, ἦν αὕτη,
32 Tanquàm ovis ad occisionē ductus est, & sicut agnus coram tondente se
Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ (α) κείροντος αὐτὸ
mutum, sic non *aperit* os suum. In humilitate *ejus* judicium ejus
ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἐν τῇ (β) ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ
33 sublatum est. *At* generationē ejus quis enarrabit? quoniam *tollitur* à terra vita ejus.
ἤρθη. (γ) Τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.
Respondens autem Eunuchus Philippo, dixit; Obsecro te, de quo Propheta
34 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ, εἶπε, Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης
dicit hoc? de seipso, an de alio aliquo? Aperiens autē Philippus os
35 λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ ἑτέρου τινός; Ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα
suum, & incipiens à Scriptura ista, evangelizavit illi Jesum. *Vi*
αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. Ὡς
36 verò ibant per vias, venerunt ad quandam aquam: & ait Eunuchus; Ecce
δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδὸν, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ· καί φησιν ὁ εὐνοῦχος, Ἰδοὺ
aqua: quid prohibet me baptizari? Dixit autem Philippus; Si credis ex
ὕδωρ· τί κωλύει με (δ) βαπτισθῆναι; Εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος, Εἰ πιστεύεις ἐξ
37 toto corde, licet. Respondens *autem* ait; Credo filium Dei esse Je-
ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν. Ἀποκριθεὶς δὲ ἔφη, Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸν Ἰη-
sum Christum. Et jussit stare currum: & descenderunt uterque in a-
σοῦν Χριστόν. Καὶ ἐκέλευσε στῆναι τὸ ἅρμα· καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕ-
38 quam, & Philippus & Eunuchus: & baptizavit eum. Cùm autem ascendissent
δωρ, ὅ, τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος· καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. Ὅτε δὲ ἀνέβησαν
39 de aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, & non vidit eum amplius
ἐκ τοῦ ὕδατος, (ε) Πνεῦμα Κυρίου ἥρπασε τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκέτι εἶδεν αὐτὸν ὁ
Eunuchus: *Pergebat* enim viam suam gaudens.
εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.

MS. A. (ρ) ἔναντι (σ) Θεοῦ, ὑπέστρεφον εἰς Ἰερουσάλυμα, (τ) εὐηγγελίζοντο. (υ) βασιλείσσης (φ) αὐτῆς, ἐλαλύθει (χ) αὐτοῦ, ἀνεγίνωσκέν τι τὸν (ψ) Ἡσαΐαν τὸν προφήτην, (ω) γὰ δυναίμην, (α) κείροντος (β) ταπεινώσει ἡ κρίσις (γ) τὴν γενεὰν (δ) βαπτισθῆναι; * * * Καὶ ἐκέλευσεν στῆναι (ε) Πνεῦμα ἅγιον ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν εὐνοῦχον· ἄγγελος δὲ Κυρίου ἥρπασεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Cui dixit Simon Petra, Argentum tuum te- 20
cum abeat in perditionem, quippe qui pu-
taveris donum Dei divitiis mundi acquiri.
Non est tibi pars, neque sors in fide ista: quia 21
cor tuum rectum non est coram Deo. Verùm 22
pœnitentiam age de ista malitia tua, & De-
um implora, si fortè remittatur tibi dolus cor-
dis tui. Siquidem in hepate amaritudinis & 23
in vinculis iniquitatis video te esse. Respon- 24
dit Simon, & ait; Petite vos pro me à Deo,
nequid mihi obveniat eorum quæ dixistis. Si- 25
mon autem & Johannes quum contestati es-
sent eos, docuissentque sermonem Dei, re-
versi sunt ad Ierusalem, & in pagis multis
Samaritanorum evangelizârunt.

Benedictione aquarum, & Baptismo 23.

Allocutus est autem angelus Domini Phi- 26
lippum, & dixit ei; Surge, vade ad Austrum
per viam desertam, quæ descendit ab Ieru-
salem ad Gaza. Proindè surgens abiit, oc- 27
currítque ei Eunuchus quidam veniens ab
Æthiopia dynastes Candak reginæ Æthio-
pum, qui quidem præerat universis opibus
ejus, venerátque adoraturus in Jerusalem.
Quúmque reverteretur ut abiret, sedebat in 28
curru, legebátque in Esaia propheta. Dixit 29
autem Spiritus sanctitatis Philippo, Accede
& adjunge te ad currum. Quúmque acces- 30
sisset, audivit eum legentem in Esaia Pro-
pheta: & dixit ei; An intelligis quæ legis?
Ille verò dixit, Quî possum intelligere, nisi 31
quis me hortetur? Et efflagitavit à Philippo
ut ascenderet, sederétque secum. Sectio 32
autem Scripturæ quam legebat, hæc erat;
Tanquam ovis ad mactationem ductus est,
& tanquam agnus coram tonsore mutus
erat, ita quoque non aperuit os suum in hu-
militate sua. De claustro & de judicio ab- 33
ductus est: porrò generationem ejus quis
enarrabit? siquidem tollitur vita ejus de
terra. Dixit autem Eunuchus ille Philip- 34
po; Peto à te, de quo propheta hoc dixit?
de seipso, an de quopiam alio? Tunc Phi- 35
lippus aperuit os suum, cœpítque ab hac
eadem Scriptura, evangelizans ei de Domi-
no nostro Jesu. Quúmque ipsi iter facerent, 36
pervenerunt ad locum quendam in quo erant
aquæ: dixit itaque eunuchus ille; En aquas:
quod obstaculum est quóminùs baptizer?

Deest versus 37.

Jussitque sisti currum: & descenderunt am- 38
bo in aquam, ac baptizavit Philippus eunu-
chum illum. Quúmque ascendissent ex aqua, 39
Spiritus Domini rapuit Philippum, nec am-
plius vidit eum eunuchus ille, sed pergebat
in via gaudens.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወይቤሎ፡ ጴጥሮስ፡ ብሩርከ፡ ምስሌከ፡ ይኩን፡ ለሣጥኖል፡ እስመ፡ መክልከ፡ ትሠየጥ፡ ጸጋ፡እ
21 ግዚአብሔር፡በብሩር፡፡ ለልብከ፡ ክፍለ፡ ወሊፅፀ፡በእንተ፡ዝንቱ፡ቃልከ፡እስመ፡ልብከ፡ሊ
22 ኮነ፡ርቱዕ፡በቅድመ፡እግዚአብሔር፡፡ ወይእዜኒ፡ነሠሕ፡እመአከይከ፡ ወሰአሎ፡ ለእ
23 ግዚአብሔር፡ለእመ፡ይትኀደግ፡እመኀከ፡ዝንቱ፡ሕሊና፡ልብ፡እኩይ፡፡ እስመ፡ እረእየ
24 ከ፡ዘትነብር፡በሐሞተ፡መሪር፡ወቅኑይ፡በዓርዑተ፡ ለመፀ፡፡ ወለወ፡ለእሙ፡ ወይቤሎ
ሙ፡ሴሞን፡ለትኩሙ፡ ስለሱ፡በእንቲአየ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ከመ፡ ሊይመጽእ ፡ ለዕሌየ፡
ዘትቤሉ፡ኵሉ፡፡

Et dixit ei Petrus; Argentum tuum tecum sit in perditionem: quia existimâsti emere 20
donum Dei cum argento. Non est tibi pars, neque sors propter hunc sermonem tuum, 21
quia cor tuum non est rectum in conspectu Dei. Et nunc resipisce à malitia tua, & 22
roga Deum si fortè dimittatur à te hæc cogitatio cordis mali: Quia video te quòd 23
manes in felle amaritudinis & servitutis per obligationem iniquitatis. Et respon- 24
dit is, & dixit iis Simon; Vos precamini pro me apud Deum, ut non veniat super
me quod dixistis totum.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

20 Petrus autem dixit ad eum; Pecunia tua tecum sit in perditionem: quoniam donũ
21 Dei existimâsti pecuniâ possideri. Non est tibi pars, neque sors in sermone isto:
22 cor enim tuum non est rectum corã Deo. Pœnitentiam itaq; age ab hac nequitia
23 tua: & roga Deum, si fortè remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui. In felle enim
24 amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse. Respondens autem Simon, di-
25 xit; Precamini vos pro me ad Dñm, ut nihil veniat sup me horũ quæ dixistis. Et illi
quidem testificati & locuti verbum Dñi, redibant Jerosolymam, & multis regionibus
26 Samaritanorũ evangelizabant. Angelus autem Dñi locutus est ad Philippum, dicens;
Surge, & vade contra Meridianum, ad viam quæ descendit ab Ierusalem in Gazam:
27 hæc est deserta. Et surgens abiit. Et ecce vir Æthiops, Eunuchus, potens Can-
dacis reginæ Æthiopum, qui erat super omnes gazas ejus, venerat adorare in Je-
28 rusalem: Et revertebatur sedens super currum suum, legénsque Isaiam prophe-
29 tam. Dixit autem Spiritus Philippo; Accede, & adjunge te ad currum istum.
30 Accurrens autem Philippus, audivit eum legentem Isaiam prophetam, & dixit;
Putásne intelligis quæ legis? Qui ait; Et quomodò possum, si non aliquis osten- 31
derit mihi? Rogavítque Philippum ut ascenderet, & sederet secum. Locus au- 32
tem Scripturæ, quam legebat, erat hic; Tanquam ovis ad occisionem ductus est:
& sicut agnus coram tondente se, sine voce, sic non aperuit os suum. In 33
humilitate judicium ejus sublatum est. Generationem ejus quis enarrabit, quoni-
am tolletur de terra vita ejus? Respondens autem Eunuchus Philippo, dixit; Ob- 34
secro te, de quo Propheta dicit hoc? de se, an de aliquo alio? Aperiens autem 35
Philippus os suum, & incipiens à Scriptura ista, evangelizavit illi Jesum. Et 36
dum irent per viam, venerunt ad quandam aquam: & ait Eunuchus; Ecce aqua,
quid prohibet me baptizari? Dixit autem Philippus; Si credis ex toto corde, li- 37
cet. Et respondens ait; Credo, Filium Dei esse Jesum Christum. Et jussit stare 38
currum: & descenderunt uterque in aquam, Philippus, & Eunuchus, & baptizavit
eum. Cùm autem ascendissent de aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, & 39
amplius non vidit eum Eunuchus. Ibat autem per viam suam gaudens.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 *فَقَالَ لَهُ بُطْرُسُ *فِضَّتُكَ فَلْتَكُنْ مَعَكَ لِلْهَلَاكِ لِأَنَّكَ ظَنَنْتَ أَنَّ مَوْهِبَةَ اللهِ تُقْنَى بِالْأَمْوَالِ *فَلَيْسَ
21 لَكَ حَظٌّ وَلَا مَوْرِدٌ فِي هٰذَا الْقَوْلِ * لِأَنَّ قَلْبَكَ لَيْسَ مُسْتَوِيًا أَمَامَ اللهِ * تُبْ إِذًا مِنْ رِدِّيلَتِكَ هٰذِهِ
22 وَاطْلُبْ إِلَى اللهِ * إِنْ كَانَ لَعَلَّهُ يُصْفَحُ لَكَ ظُنُونُ قَلْبِكَ * لِأَنِّي أَرَاكَ حَاوِيًا مَرَارَةَ الْعَلْقَمِ وَرِبَاطَ
23 الظُّلْمِ * فَأَجَابَ سِمْعَانُ وَقَالَ * اطْلُبَا أَنْتُمَا مِنْ أَجْلِي إِلَى الرَّبِّ لِكَيْلَا يُصَادِفَنِي شَيْءٌ مِمَّا ذَكَرْتُمَا *
24 فَلَمَّا نَاشَدَاهُمْ وَخَاطَبَاهُمْ بِكَلَامِ اللهِ عَادَا إِلَى أُورُشَلِيمَ * بَعْدَ أَنْ بَشَّرَا ضِيَاعًا كَثِيرَةً مِنْ بَلَدِ
25 السَّامِرِيِّينَ * ثُمَّ * * وَفِي الْيَوْمِ الْخَمِيسِ مِنَ الْجُمُعَةِ الثَّالِثَةِ بَعْدَ الْفِصْحِ * كَحْ * * وَإِنَّ
26 مَلَاكَ الرَّبِّ كَلَّمَ فِيلُبُّسَ قَائِلًا * قُمْ فَاذْهَبْ فِي نِصْفِ النَّهَارِ فِي الطَّرِيقِ الْمُنْحَدِرِ مِنْ أُورُشَلِيمَ
27 إِلَى غَزَّةَ * وَهِيَ بَرِّيَّةٌ فَقَامَ * فَمَضَى وَذَهَبَ * فَإِذَا بِإِنْسَانٍ حَبَشِيٍّ خَصِيٍّ مُقْتَدِرٍ رَبِيسٍ فَنْدَاكِسَ
28 مَلِكَةِ الْحَبَشَةِ * وَكَانَ مُسَرِّفًا عَلَى خَزَائِنِ الْمَلِكَةِ نَفْسِهَا * جَاءَ يَسْجُدُ فِي أُورُشَلِيمَ * وَكَانَ عَائِدًا
29 وَجَالِسًا فِي مَرْكَبَتِهِ يَقْرَأُ كِتَابَ إِشَعْيَا النَّبِيِّ * فَقَالَ الرُّوحُ لِفِيلُبُّسَ * تَقَدَّمْ فَلَاصِقْ هٰذِهِ الْمَرْكَبَةَ *
30 * فَإِذَا حَاضَرَ فِيلُبُّسُ سَمِعَهُ يَقْرَأُ كِتَابَ إِشَعْيَا النَّبِيِّ * فَقَالَ لَهُ أَتَرَاكَ تَعْرِفُ مَا تَقْرَأُهُ * فَقَالَ لَهُ
31 كَيْفَ يُمْكِنِي ذٰلِكَ وَلَمْ يُرْسِدْنِي أَحَدٌ * ثُمَّ تَضَرَّعَ إِلَى فِيلُبُّسَ أَنْ يَصْعَدَ فَيَجْلِسَ مَعَهُ * وَكَانَ
32 مَضْمُونُ الْفَصْلِ الَّذِي يَقْرَأُهُ مِنَ الْكِتَابِ هٰذَا * سِيقَ إِلَى الذَّبْحِ كَالْخَرُوفِ * وَلَا صَوْتَ لَهُ
كَالْحَمَلِ قُدَّامَ مَنْ يَجُزُّ * هٰكَذَا لَمْ يَفْتَحْ فَاهُ * بِتَوَاضُعِهِ أُرْبِعَتْ حُكُومَتُهُ * فَأَمَّا جِيلُهُ فَمَنْ ذَا
33 يَصِفُهُ * لِأَنَّ حَيَاتَهُ أُرْبِعَتْ مِنَ الْأَرْضِ * فَأَجَابَ الْخَادِمُ وَقَالَ لِفِيلُبُّسَ * أَطْلُبُ إِلَيْكَ أَنْ تُعَرِّفَنِي
34 عَمَّنْ يَقُولُ النَّبِيُّ هٰذَا الْقَوْلَ * أَعَنْ نَفْسِهِ أَمْ عَنْ إِنْسَانٍ آخَرَ * فَفَتَحَ فِيلُبُّسُ فَمَهُ وَابْتَدَا مِنْ
35 ذٰلِكَ الْكِتَابِ يَسُوعَ * فَبَيْنَمَا هُمَا سَائِرَانِ فِي الطَّرِيقِ أَقْبَلَا إِلَى مَاءٍ فِي مَوْضِعٍ * فَقَالَ
36 الْخَادِمُ هَا مَاءٌ مَاذَا يَمْنَعُنِي أَصْطَبِغُ * قَالَ لَهُ فِيلُبُّسُ أَنْ وَمِنْ بِكُلِّ قَلْبِكَ كَمَا يَنْبَغِي * فَقَالَ لَهُ
37 الْخَصِيُّ أَنَا أُومِنُ أَنَّ يَسُوعَ الْمَسِيحَ هُوَ ابْنُ اللهِ * فَأَمَرَ بِأَنْ تُوقَفَ الْمَرْكَبَةُ * وَنَزَلَ فِيلُبُّسُ وَالْخَادِمُ
38 كِلَاهُمَا إِلَى الْمَاءِ وَعَمَّدَهُ * فَإِذْ صَعِدَ مِنَ الْمَاءِ خَطَفَ فِيلُبُّسَ رُوحُ الرَّبِّ * وَلَمْ يُبْصِرْهُ الْخَادِمُ
39 أَيْضًا * بَلْ مَضَى فِي طَرِيقِهِ مَسْرُورًا * ثُمَّ *

Ait illi Petrus, Argentum tuum sit tecum 20
in perditionem, quoniam arbitratus es
donum Dei acquiri pecuniis. Non est tibi 21
sors, neq; hæreditas in isto sermone, quia
cor tuum non est rectum coram Deo. Pœ- 22
nitentiam igitur age hujus abominationis
tuæ, & roga Deum si fortè condonet tibi
sententiam cordis tui. Ego enim video te 23
imbutum amaritudine fellis & vinculo
impietatis. Respondit Simon, & ait; Pre- 24
camini vos duo pro me ad Dominum, ne
eveniat mihi quicquam ex his quæ me-
morâstis. Cùm autem eos hortati & 25
locuti essent de sermone Dei, reversi sunt
ambo in Jerusalem, postquàm annuntia-
verunt oppidis multis de regione Sama-
riæ. Hucusque.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis tertiæ post Pascha.

Et verò angelus Domini alloquutus est 26
Philippum, dicens; Surge, & abi in Me-
ridiem per viam tendentem ab Ierusa-
lem ad Gazã: hæc autem est solitudo de-
serta. Surrexit igitur, & abiit: & ecce 27
homo Æthiops eunuchus potens, quem
dignitate affecerat Candaces regina
Æthiopiæ, quippe præfectus erat ærario
ejusdem reginæ, venerat adoraturus in
Jerusalem. Et revertebatur sedens in 28
curru suo, legebátque librum Esaiæ pro-
phetæ. Dixit autem Spiritus Philippo, 29
Accede, & adjunge te ad currum istum.
Cùm ergò accurrisset Philippus, audivit 30
eum legentem librum Esaiæ prophetæ:
dixitq; ad eum, Nunquid nôsti quod le-
gis? Ait illi, Quomodo possibile hoc mihi 31
est, nemine me dirigente? Rogavitque Phi-
lippum ut ascenderet, sederetque secum.
Argumentum verò sectionis quam lege- 32
bat ex libro, erat hoc; Ductus est ad ma-
ctationem sicut ovis, nec vocem habebat:
sicut agnus coram tondente se, sic non
aperuit os suum. Ob humilitatem ipsius 33
sublata est sententia ejus: at generatio-
nem ejus quisnam enarrabit? quando-
quidem ejus vita sublata est de terra.
Respondit minister & ait Philippo; Ob- 34
secro te ut indices mihi de quo dicat pro-
pheta hunc sermonem, num de se ipso, an
de alio quopiam? Aperuit itaq; Philippus 35
os suum, cœpitq; ab ea Scriptura annun-
tiare ei Jesum. Dumq; pergerent ambo in 36
via, devenerunt ad aquam in quodam lo-
co. Dixitq; minister; Ecce aqua, quid ve-
tat me baptizari? Ait illi Philippus; Cre- 37
disne ex toto corde tuo prout oportet? Re-
spondit illi eunuchus, Ego credo Jesum
Christum esse filium Dei. Jussitq; sisti 38
currum, descenditque Philippus una cum
ministro in aquam, & baptizavit eum.
Et cùm ascendisset ex aqua, rapuit Phi- 39
lippum Spiritus Domini, nec vidit eum
minister amplius: verùm perrexit
viam suam lætus. Finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወእሙንቱሰ: ስምዓ:ገቡ: ወመሐሩ:ቃለ: እግዚአብሔር:ወአመጠ:ተሠወጡ:ኢየሩሰሌ
26 ም:ወሰብዙኃት: አጠጥራተ: ሰምር:ዜንመው::=: ወነበቦ:መልአኳ:እግዚአብሔር:ለፊ
ልጶስ:ወይቤሎ:ተንሥእ:ወሖር:ጊዜ: ቀትር: ፍናተ:በድው:ዘያወርድ:እመኢየሩሰሌም:
27 ሰጋዘ::= ተንሥአ: ወሖረ: ወረከበ:ብእሴ:እመሰብሉ: ኢቲዮጲያ: ጎጽዋ:ለጎንደኬ:ን
28 ግሥት:ኢቲዮጲያ:ወመጋቢሃ:ወንቱ:ለሀገረ:ጋዘ:: ወሖረ: ኢየሩሰሌም: ይሰግድ::=: ወ
29 እንዘ: ይሠወጥ: ወይነብር: ዲበ:ስረገበሁ: ወያነብብ: መጽሐፈ: ኢሳይያስ:ነቢይ::=: ወ
30 ይቤሎ:መንፈስ:ቅዱስ: ለፊልጶስ:ሐር :ትልመ:ለዝ:ሰረገላ:=: ወሰጮ:እንዘ:ያነብብ:
መጽሐፈ:ኢሳይያስ:ነቢይ:: ወይቤሌ:ፊልጶስ:ተአመርሁ:እንከ:ዘታነብብ:መጽሐፈ::=:
31 ወይቤሎ: በእይ:አሕመር :ለእመ:አልቦ:ዘይሚህረኒ:ወአስትብዕኦ: ከመ: ይእርግ:ወይነ
32 በር:ሀቤሁ: ወነበረ::=: ወመጽሐፍሰ:ኃቤ: ያነብብ: ከመዝ:ይብል:ከመ:በግዕ:
መጽአ:ለተኃርደ: ወከመ: በግዕ: ሊነበበ : ቅድመ : ዘይቀርዖ:ከማሁ: ሊከሠት: ኢፈሁ:
33 በሕማሙ::= ወተለተተ:በሥነኔሁ:እስመ:ሙኑ:ይነግር:ልደቶ:ወተለተተ:እመድር:ሕወ
34 ቱ::= ወተሠጥዎ:ለፊልጶስ: ወእቱ: ሐጽወ: ወይቤሎ: ብቊዓኒ:በእንተ: ሙኑ: ይብ
35 ል: ከመዝ: ነቢይ: በእንተ: ርእሱ: ወሚመ: በእንተ: ካልእኑ::=: ወከሠተ: እፈሁ:
36 ፊልጶስ:ወለኃዘ:ይንግር:እመጽሐፍ:በእንተ:ሊያሱስ:ክርስቶስ::= ወእንዘ ይሐወር:በጽ
ሑ:ኃበ:ማይ:ወይቤሎ:ወእቱ:ሐጽወ:ነዋ:ማይ: ወመኑ:ይከልእኒ:ተጠመቀ::=:
38 ወአዘዘ: ያቁሙ :ትረገበሁ: ወለቀዱ: ወወረዱ: ሐቡረ:ክልኤሆሙ: ፊልጶስ: ወወእቱኒ:
39 ሐጽወ : ወእተ: ማይ : ወለኍመቆ::= ወወጺሉ : እማይ : መንፈስ : እግዚአብሔ
ር : መሠጦ : ለፊልጶስ : ወሊርእዮ : እንከ : ወእቱ : ሐጽወ : ወለተወ : ብሔር : እ
ንዘ : ይትፈስሕ::=:

Et illi testimonio fuerunt, & docuerunt verbum Dei: & tunc reversi sunt Hierosoly- 25
mam, & multis vicis Samariæ evangelizárunt. Et loquutus est angelus Dei 26
Philippo, & dixit ei; Surge & vade tempore meridiano viâ deserti, quæ descen-
dit ab Hierusalem ad Gazam. Surrexit & abiit, & invenit virum ex homini- 27
bus Æthiopiæ, eunuchum Handaces reginæ Æthiopiæ & præfectus fuit civitatis
Gazæ, & venerat Hierosolymam ut adoraret. Et revertens sedebat super cur- 28
rum suum & legebat librum Esaiæ Prophetæ. Et dixit Spiritus sanctus Philip- 29
po; Ito, adhære huic currui. Et audivit eum legentem librum Esaiæ prophetæ, & 30
dixit ei Philippus; Intelligisne igitur quem legis librum? Et dixit ei; Quomodo 31
intelligam, si nemo sit qui doceat me? & rogavit eum ut ascenderet, & sederet pa-
riter apud eum: & sedit. Et Scriptura quam legebat sic dixit; Sicut ovis venit 32
ad occisionem ejus, & sicut ovis non loquutus est coram tonsore ejus, ita non ape-
ruit os suum in afflictione sua. Et sublatus est in judicio ejus: quoniam quis enar- 33
rabit generationem ejus? & tollitur à terra vita ejus. Et respondit Philippo ille 34
Eunuchus, & dixit ei; Obsecro, de quo dixit sic propheta? num de seipso, vel de
alio? Et aperuit os suum Philippus, & cœpit nuntiare ei ex Scriptura, de Jesu 35
Christo. Et dum irent venerunt ad aquam, & dixit ei ille eunuchus; Ecce aquam, 36
& quis prohibet me baptizari? Deest versus 37.
Et jussit ut sisterent currum ejus, & stiterunt: & descenderunt simul ambo illi, 38
Philippus & ille eunuchus in aquam, & baptizavit eum. Et exeuntibus illis ex aqua, 39
spiritus Dei rapuit Philippum, & non vidit eum amplius ille eunuchus: & abiit
in regionem suam, gaudens.

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Θ'.

Philipus autem inventus est in *Azotum*: & *præteriens* evangelizabat *civitates*
40 Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον· καὶ (ζ) διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις
omnes, donec *venire eum in* Cæsaream.
πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

CAP. IX. Θ'.

1 Ὁ Δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Κυρίου, Π'
accedens principi Sacerdotum, Petiit ab eo epistolas in Damascum ad
2 προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ, Ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς
synagogas, ut si quos invenisset hujus viæ *existentes*, virósque ac mulieres,
τὰς συναγωγὰς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ (α) τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας,
vinctos perduceret in Hierusalem. *Is autem proficisci*, *factum est eum*
3 δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν
appropinquare Damasco: & subitò circumfulsit eum lux de cœlo.
ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ· (β) καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ.
Et cadens in terram, audivit vocem dicentem sibi; Saule, Saule, quid me perse-
4 Καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσε φωνῆς λέγουσαν αὐτῷ, Σαοὺλ, Σαοὺλ, τί με διώ-
queris? *Ait autem*; Quis es, Domine? *At Dominus dixit*; Ego sum Jesus,
5 κεις; Εἶπε δὲ, Τίς εἶ, Κύριε; (γ) ὁ δὲ Κύριος εἶπεν, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς
quem tu persequeris: durum tibi *ad stimulos* calcitrare. Treménsque & *pavens*
6 ὃν σὺ διώκεις· σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. Τρέμων τε καὶ θαμβῶν
dixit; Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum; Surge,
εἶπε, Κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; καὶ ὁ Κύριος πρὸς αὐτὸν, Ἀνάστηθι,
& ingredere *in* civitatem, & dicetur tibi quid te oporteat facere. *At* viri
7 καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι (δ) τί σε δεῖ ποιεῖν. Οἱ δὲ ἄνδρες
simul iter facientes ipsi, *steterant attoniti*, audientes quidem vocem, neminem autem
οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν (ε) ἐνεοὶ, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ
videntes. Surrexit autem Saulus de terra: apertis *autem* ocu-
θεωροῦντες. Ἠγέρθη δὲ (ζ) ὁ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· (η) ἀνεῳγμένων δὲ τῶν ὀφθαλ- 8
lis *sub*, neminem videbat: *Manuducentes verò eum*, introduxerunt *in* Damascum.
μῶν αὐτοῦ, οὐδένα ἔβλεπε· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν.
Et erat *dies tres* non videns, & non manducavit, neque bibit. Erat autem quidam
Καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγε οὐδὲ ἔπιεν. Ἦν δέ τις 9
discipulus *in Damasco*, nomine Ananias: & dixit ad illum Dominus in 10
μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας· καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν (θ) ὁ Κύριος ἐν
visu; Anania. *Is autem* ait; Ecce ego, Domine. *At* Dominus ad eum,
ὁράματι, Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν, Ἰδοὺ ἐγὼ, Κύριε. Ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτὸν, 11
Surgens, vade in vicum *vocatum* *Rectum*: & quære in domo Judæ
Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθεῖαν· καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα
Saulum nomine, Tarsensem: ecce enim orat. (Et vidit *in visione* vi-
Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται). (Καὶ (ι) εἶδεν ἐν ὁράματι ἄν- 12
rum nomine Ananiam, introëuntem, & imponentem sibi *manum*, ut visum
δρα ὀνόματι Ἀνανίαν, εἰσελθόντα, καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ (κ) χεῖρα, ὅπως ἀνα-
recipiat.) Respondit autem Ananias; Domine, audivi à multis de vi-
βλέψῃ.) Ἀπεκρίθη δὲ (λ) ὁ Ἀνανίας, Κύριε, ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀν- 13
ro hoc, quanta mala fecerit Sanctis tuis in Hierusalem. Et hic
δρὸς τούτου, ὅσα κακὰ (μ) ἐποίησε τοῖς ἁγίοις σου ἐν Ἰερουσαλήμ. Καὶ ὧδε 14
habet potestatem à principibus Sacerdotũ, *alligare* omnes *invocantes*
ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων, δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά
tuum. Dixit autem ad eum Dominus; Vade: quoniam vas electionis mihi est
σου. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος, Πορεύου· ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς (ν) μοί ἐστιν 15
iste, *ad portandum* nomen meum coram Gentibus, & regibus, filiisque Israël.
οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον (ξ) ἐθνῶν, καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ.
Ego enim ostendam illi, quanta *oportet* eum pro nomine meo pati.
Ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. 16

MS. A. (ζ) διερχόμενος τὰς πόλεις πάσας εὐηγγελίζετο ἕως ΚΕΦ. Θ'. MS. A. (α) ὄντας τῆς ὁδοῦ, (β) ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς οὐρανόθεν ἐκ τοῦ (γ) ὁ δὲ, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις· Ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε (δ) ὅ,τι (ε) ἐνεοὶ, (ζ) Σαῦλος (η) ἠνεῳγμένων (θ) ἐν ὁράματι ὁ Κύριος, (ι) εἶδεν ἄνδρα Ἀνανίαν ὀνόματι, εἰσελθόντα, (κ) χεῖρας, (λ) Ἀνανίας, Κύριε, ἤκουσα (μ) τοῖς ἁγίοις σου ἐν Ἰερουσαλὴμ ἐποίησεν. (ν) ἐστί μοι (ξ) ἐθνῶν τε, καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 ܗܘ ܕܦܝܠܦܘܣ ܐܫܬܟܚ ܒܐܙܘܛܘܣ ܘܗܠܟ ܘܡܒܫܪ ܒܟܠ ܡܕܝܢܬܐ ܥܕ ܕܐܬܐ ܠܩܣܪܝܐ *

Philippus autem inventus est Azoti, & in- 40
de peragrabat & evangelizabat cunctis ur-
bibus, usque dum veniret Cæsaream.

Dominicâ introitûs jejunii, & de Baptismo. 24.

CAP. IX.

1 ܫܐܘܠ ܕܥܕܝܢ ܗܘ ܡܠܐ ܢܦܝܚ ܘܩܛܠ ܘܪܕܦ ܒܬܠܡܝܕܝ ܡܪܢ ܘܐܙܠ ܠܘܬ ܪܒ ܟܗܢܐ *
2 ܘܫܐܠ ܡܢܝܗ ܐܓܪܬܐ ܠܕܡܫܩ ܠܒܬܟܢܝܣ ܕܐܢ ܐܫܟܚ ܓܒܪܐ ܘܢܫܐ ܕܗܟܢܐ ܕܐܘܪܚܐ ܢܐܣܪ ܠܗܘܢ ܘܢܐܬܝ ܠܗܘܢ ܠܝܪܘܫܠܡ *
3 ܘܟܕ ܗܘ ܡܛܠ ܕܗܘ ܐܙܠ ܘܩܪܒ ܠܕܡܫܩ ܗܐ ܒܦܬܐܡ ܢܗܪܐ ܐܬܬܠܝ ܥܠܘܗܝ ܡܢ ܫܡܝܐ *
4 ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܪܥܐ ܘܫܡܥ ܩܠܐ ܕܐܡܪ ܠܗ ܫܐܘܠ ܫܐܘܠ ܠܡܐ ܐܢܬ ܪܕܦ ܒܬܪܝ *
5 ܘܐܡܪ ܡܢ ܐܢܬ ܡܪܝ ܘܐܡܪ ܡܪܝ ܐܢܐ ܗܘ ܝܫܘܥ ܕܐܢܬ ܪܕܦ ܒܬܪܝ ܩܫܐ ܠܟ ܠܡܪܥ ܒܣܟܠܬܐ *
6 ܘܗܘ ܕܪܥܝܕ ܘܕܚܠ ܐܡܪ ܡܪܝ ܡܐ ܐܢܬ ܨܒܐ ܕܐܥܒܕ ܠܝ ܘܡܪܝ ܐܡܪ ܠܗ ܩܘܡ ܥܠ ܠܡܕܝܢܬܐ *
7 ܘܬܬܐܡܪ ܠܟ ܡܐ ܕܐܢܬ ܨܒܐ ܕܬܥܒܕ ܘܓܒܪܐ ܗܠܝܢ ܕܗܘ ܥܡ ܗܘ ܐܙܠ ܩܝܡܝܢ ܕܡܝܢ ܐܠܡܝܢ ܠܡܫܡܥ ܩܠܐ ܕܡܡܠܠ ܥܡ ܗܘ ܠܐ ܚܙܝܢ ܠܐ ܓܒܪܐ *
8 ܘܩܡ ܫܐܘܠ ܡܢ ܐܪܥܐ ܘܟܕ ܦܬܚ ܥܝܢܘܗܝ ܠܐ ܚܙܐ ܐܠܐ ܕܒܝܕ ܐܚܕܘ ܠܗ ܘܥܠ ܕܡܫܩ ܐܥܠ ܠܗ *
9 ܘܬܠܬ ܝܘܡܝ ܠܐ ܚܙܐ ܘܠܐ ܐܟܠ ܘܠܐ ܫܬܐ ܘܗܘ ܐܝܬ ܒܕܡܫܩ ܬܠܡܝܕ ܚܕ ܘܫܡܗ ܚܢܢܝܐ *
10 ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ ܒܚܙܘܢܐ ܘܐܡܪ ܗܐ ܐܢܐ ܗܐ ܐܢܐ ܗܘ ܡܪܝ ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ ܩܘܡ ܐܙܠ ܠܫܘܩܐ ܕܡܬܩܪܐ ܕܝܪ *
11 ܘܫܐܠ ܒܒܝܬ ܝܗܘܕܐ ܠܫܐܘܠ ܕܐܬܐ ܡܢ ܛܪܣܘܣ ܗܐ ܡܨܠܐ ܗܘ ܒܥܐ ܘܚܙܐ ܒܚܙܘܢܐ ܓܒܪܐ ܕܫܡܗ ܚܢܢܝܐ *
12 ܘܥܠ ܠܗ ܘܣܡ ܥܠܘܗܝ ܐܝܕܐ ܕܢܚܙܐ ܗܘ ܓܒܪܐ ܫܡܥ ܡܢ ܟܡܐ ܥܠ ܗܠܝܢ ܓܒܪܐ ܕܐܥܒܕ ܠܩܕܝܫܝܟ ܒܝܪܘܫܠܡ *
13 ܘܗܪ ܐܝܬ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ ܡܢ ܪܒܢܐ ܕܟܗܢܐ ܕܢܣܒ ܟܠ ܕܩܪܝܢ ܒܫܡܟ ܡܪܝ ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ ܐܙܠ ܗܐ ܓܒܪܐ ܓܒܝܪ ܒܝ ܗܘ ܠܫܡܝ ܩܕܡ ܥܡܡܐ ܘܡܠܟܐ ܘܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ *
14 ܘܐܢܐ ܐܚܘܝ ܠܗ ܕܟܡ ܡܐ ܕܐܬܐ ܥܠ ܓܒܪܐ ܗܢܘ ܒܫܡܝ ܐܢܐ ܐܚܘܝ ܠܗ ܕܟܡ ܡܐ ܕܐܬܐ ܥܠ ܓܒܪܐ ܗܢܘ ܒܫܡܝ *
15 ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ ܐܙܠ ܗܐ ܓܒܪܐ ܓܒܝܪ ܒܝ ܗܘ ܠܫܡܝ ܩܕܡ ܥܡܡܐ ܘܡܠܟܐ ܘܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ *
16 ܘܐܢܐ ܐܚܘܝ ܠܗ ܕܟܡ ܡܐ ܕܐܬܐ ܥܠ ܓܒܪܐ ܗܢܘ ܒܫܡܝ ܐܢܐ ܐܚܘܝ ܠܗ ܕܟܡ ܡܐ ܕܐܬܐ ܥܠ ܓܒܪܐ ܗܢܘ ܒܫܡܝ *

CAP. IX.

SAul autem adhuc plenus erat minis furo- 1
réque cædis adversùs discipulos Domini no-
stri. Et poposcit epistolam à summo Ponti- 2
fice sibi dari Damascum ad synagogas; ut
si quos inveniret ambulantes in hac via vi-
ros aut mulieres, vinctos adduceret eos ad
Ierusalem. Quumque proficisceretur, inci- 3
peretque appropinquare Damascum, dere-
pentè affulsit super eum lux è cœlo. Et ce- 4
cidit in terram, audiítque vocem dicentem
sibi; Saul, Saul, quid me persequeris? Du- 5
rum est tibi calcitrare ad stimulos. Respon- 6
dit ipse, & ait; Quis es Domine mi? At
Dominus noster dixit, Ego sum Jesus ille Na-
zarenus quem tu persequeris. Sed surge, in-
gredere urbem, & ibi tecum habebitur ser-
mo de eo quod te oportet agere. Cæterùm 7
viri illi qui cum eo iter faciebant, steterunt
attoniti, quippe qui vocem tantùm audirent,
nemo autem cerneretur ab eis. Et surrexit 8
Saul è terra, nihilq; videbat, licèt oculi ejus
essent aperti: & quum prehendissent manus
ejus, introduxerunt eum in Damascum. Ne- 9
que visum est ei quicquam tribus diebus,
neque comêdit, neque bibit. Erat autem in 10
Damasco discipulus quidam, cujus nomen
erat Hanania: & Dominus dixit ei per visio-
nem, Hanania. Et ait, En ego adsum, Domi-
ne mi. Et Dominus noster dixit ei; Surge, 11
proficiscere in vicum qui vocatur Rectus, &
quære in ædibus Judæ Saulum, qui est ex
Tarso civitate. Ecce enim dum ille preca- 12
retur, vidit per visionem virum nomine Ha-
naniam introëuntem & imponentem sibi
manum ut aperirentur oculi ipsius. Dixit 13
autem Hanania; Domine mi, audivi ex mul-
tis de viro isto quot mala intulerit Sanctis
tuis in Jerusalem. Et ecce etiam hîc habet 14
potestatem à principibus sacerdotum vinci-
endi illos omnes qui invocant nomen tuum.
Dixit ei Dominus; Surge, proficiscere, 15
quandoquidem vas est mihi electum, ut per-
ferat nomen meum inter Gentes, & reges,
& inter filios Israel. Ego enim ostendam ei 16
quanta passurus sit propter nomen meum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 ወበጺሖ : ፊልጶስ : ሀገረ : አዘጦን : ወአንሶሰወ : ወመሀረ : በኵሉ : ለሀገር : እስከ : በጽሓ : ቂሳርያ ::=:

Et veniens Philippus in *civitatem Azoti, & progressus est, & docuit in omnibus ur-* 40
bibus, usquedum veniret Cæsaream.

CAP. IX.

1 ፀ ሰዉልስ: እንዘ:ሊደሁ:መዓትሙ:ለብዝኃ:ብከየ: ወቀትለ: ለዕለ:ለርዳሊሁ : ለእግዚ
2 ኣብሔር : ወሖረ : ኀበ : ሊቀ : ካህናት:=: ወነገሠ : መጽሐፈ : መልእክት : ከመ :
ይሖር : ኀበ: መኵሪበት : ዘደማስቆ : ለእመ: ዘይረክብ: እለ: ይተልው : ዘንተ: ፍናተ
3 እደዉ : ወለእሰተ : ከመ : ያብጽሖሙ : ሊየሩሰሌም : ሙቁሐነ፡ሆሙ:=: ወእንዘ :
የሐውር:በቍናት : ለልጸቀ : መንገለ : ደማስቆ : ወጎነ : ሎቱ : ጊዜ : ቀትር : ወግብተ :
4 በረቀ : ቅድሜሁ : እምሰማይ : ዐቢየ: ሙብረቀ:=: ወወደቀ : ወተንጽሐ: ሶቤሃ : ደበ :
ምድር:: ወሰምዓ : ቃል : ዘይብል : ሰዉል : ሰዉል : ልምንት : ትሰድደኒ ::==:

Et cecidit prostratus statim super terram, & audivit vocem dicentem; 4
Saul, Saul, quare persequeris me?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

40 Philippus autem inventus est in Azoto, & pertransiens evangelizabat civitatibus cunctis, donec veniret Cæsaream.

CAP. IX.

1 SAulus autem adhuc spirans minarum, & cædis in discipulos Domini, accessit ad
2 Principem sacerdotum, Et petiit ab eo epistolas in Damascum ad synagogas: ut si quos invenisset hujus viæ viros, ac mulieres, vinctos perduceret in Jerusalem.
3 Et cùm iter faceret, contigit ut appropinquaret Damasco: & subitò circumfulsit
4 eum lux de cœlo. Et cadens in terram audivit vocem dicentem sibi; Saule, Saule,
5 quid me persequeris? Qui dixit; Quis es, Domine? Et ille; Ego sum Jesus, quem
6 tu persequeris: durum est tibi contra stimulum calcitrare. Et tremens, ac stupens
dixit; Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum; Surge, & ingredere civitatem, & ibi dicetur tibi quid te oporteat facere. Viri autem illi, qui comitabantur cum eo, stabant stupefacti, audientes quidem vocem, neminem autem videntes. Surrexit autem Saulus de terra, apertísque oculis nihil videbat. Ad manus autem illum trahentes, introduxerunt Damascum. Et erat ibi tribus diebus non videns, & non manducavit, neque bibit. Erat autem quidam discipulus Damasci, nomine Ananias: & dixit ad illum in visu Dominus; Anania. At ille ait; Ecce ego, Domine. Et Dominus ad eum; Surge, & vade in vicum, qui vocatur Rectus: & quære in domo Judæ Saulum nomine Tarsensem: ecce enim orat. (Et vidit virum Ananiam nomine, introëuntem, & imponentem sibi manus ut visum recipiat.) Respondit autem Ananias; Domine, audivi à multis de viro hoc, quanta mala fecerit Sanctis tuis in Jerusalem: Et hic habet potestatem à principibus sacerdotum alligandi omnes, qui invocant nomen tuum. Dixit autem ad eum Dominus; Vade, quoniam vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus, & regibus, & filiis Israël. Ego enim ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati.

3 9 10 11 12 13 14 15 16

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وَرَاٰهُ يَوْمَ الْجُمْعَةِ مِنَ الْجُمْعَةِ الثَّالِثَةِ بَعْدَ الْفِصْحِ * * كَطَ *

40 * وَفِلِبُّسُ صَوْدِفَ فِي اَزْدُودَ * وَفِي تَطْوَافِهِ كَانَ يُبَشِّرُ كَافَّةَ الْمُدُنِ اِلَى اَنْ جَآءَ اِلَى قَيْسَارِيَةَ *

* اَلْفَصْلُ التَّاسِعُ *

1 2 * وَاَمَّا صَوْلُوسُ فَكَانَ نَافِثًا عَلَى تَلَامِيذِ الرَّبِّ وَعِنْدَا وَقَتْلًا اَيْضًا * فَتَقَدَّمَ اِلَى رَئِيسِ
الْكَهَنَةِ * فَطَلَبَ مِنْهُ رَسَائِلَ اِلَى دِمَشْقَ اِلَى الْجُمُوعِ الْمُقِيمِينَ بِهَا * لِكَيْمَا اِنْ وَجَدُوا قَوْمًا
3 فِي الطَّرِيقِ رِجَالًا وَنِسَآءً يَقْتَادُوهُمْ مَكْتُوفِينَ اِلَى اُورَشَلِيمَ * وَفِي ذَهَابِهِ وَاقْتِرَابِهِ مِنْ دِمَشْقَ
4 اَبْرَقَ عَلَيْهِ بَغْتَةً نُورٌ مِنَ السَّمَآءِ * فَسَقَطَ عَلَى الْاَرْضِ وَسَمِعَ صَوْتًا يَقُولُ لَهُ * يَا شَاوُلُ يَا
5 شَاوُلُ لِمَ اَنْتَ تَضْطَهِدُنِي * فَقَالَ يَا رَبُّ مَنْ اَنْتَ * فَقَالَ الرَّبُّ اَنَا هُوَ يَسُوعُ الَّذِي اَنْتَ
6 تَضْطَهِدُهُ * شَدِيدًا عَلَيْكَ اَنْ تُقَاوِمَنِي * فَاَجَابَهُ قَائِلًا يَا رَبُّ مَاذَا تُرِيدُ اَنْ اَصْنَعَ * فَقَالَ
7 لَهُ الرَّبُّ اُنْهَضْ وَادْخُلِ الْمَدِينَةَ * وَسَتُخَاطَبُ بِمَا يَجِبُ اَنْ تَعْمَلَهُ * فَاَمَّا الرِّجَالُ الَّذِينَ رَافَقُوهُ
8 وَقَفُوا صَامِتِينَ بَاهِتِينَ * قَدْ سَمِعُوا الصَّوْتَ وَلَمْ يُعَايِنُوا اَحَدًا * فَنَهَضَ صَوْلُوسُ مِنَ الْاَرْضِ
9 وَعَيْنَاهُ مَفْتُوحَتَانِ وَهُوَ لَا يُبْصِرُ اَحَدًا * فَاقْتَادُوهُ وَاَدْخَلُوهُ اِلَى دِمَشْقَ * فَاَقَامَ ثَلَثَةَ اَيَّامٍ لَا
10 يُبْصِرُ شَيْئًا * وَلَا اَكَلَ وَلَا شَرِبَ * * كَ * * وَكَانَ بِدِمَشْقَ تِلْمِيذٌ اِسْمُهُ حَنَانِيَا *
11 فَقَالَ الرَّبُّ لَهُ فِي الْمَنْظَرِ لَيْلًا يَا اَنَانِيَا * فَقَالَ هَاَنَذَا يَا رَبُّ * فَقَالَ لَهُ الرَّبُّ * اِذَا نَهَضْتَ
فَاذْهَبْ فِي السَّارِعِ الْمُلَقَّبِ بِالدَّرْبِ الْمُسْتَقِيمِ * وَاطْلُبْ فِي مَنْزِلِ يَهُودَا رَجُلًا اِسْمُهُ
12 صَوْلُوصُ طَرْسُوسِيًّا * فَاِنَّهُ كَانَ يُصَلِّي * وَاَبْصَرَ فِي الْمَنْظَرِ رَجُلًا اِسْمُهُ حَنَانِيَا دَاخِلًا اِلَيْهِ
13 وَجَاعِلًا يَدَيْهِ عَلَيْهِ لِيُبْصِرَ اَيْضًا * فَاَجَابَ حَنَانِيَا * يَا رَبُّ قَدْ سَمِعْتُ مِنْ كَثِيرِينَ
14 عَنْ هٰذَا الْاِنْسَانِ كَمْ مِقْدَارُ الْاَسْوَاءِ الَّتِي عَمِلَهَا بِقِدِّيسِكَ بِاُورَشَلِيمَ * وَهَاهُنَا فَلَهُ سُلْطَانٌ
15 مِنْ قِبَلِ رُؤَسَآءِ الْكَهَنَةِ اَنْ يُقَيِّدَ جَمِيعَ الْمَدْعُوِّينَ بِاسْمِكَ * فَقَالَ لَهُ الرَّبُّ * اذْهَبْ فَاِنَّ
16 هٰذَا هُوَ لِي اِنَآءٌ مُصْطَفًى لِيَحْمِلَ اسْمِي اَمَامَ الْاُمَمِ وَالْمُلُوكِ وَبَنِي اِسْرَائِيلَ * وَسَاُرِيهِ اَنَا
مِقْدَارَ مَا يَنْبَغِي لَهُ اَنْ يَصْبِرَ مِنْ اَجْلِ اسْمِي *

Lectio feriæ sextæ hebdomadæ tertiæ post Paschæ.

Philippus autem repertus est in Azdod, & obeundo annuntiabat cunctis urbibus, donec veniret Cæsaream. 40

CAP. IX.

CÆterùm Saulus erat spirans adversùs discipulos Domini minas ac necem etiam: Quapropter accessit ad principem sacerdotum, petiitque ab eo epistolas in Damascum ad synagogas ibi commorantes, ut si reperirent ullos in via viros & mulieres, adducerent eos vinctos in Jerusalem. Dùmque abiret, appropinquaretque Damascum, effulsit super eum subitò lumen e cœlo: Et collapsus in terram, audivit vocem dicentem sibi; O Saul, ô Saul, cur tu me persequeris? Ait; O Domine, quis es tu? Dixit Dominus; Ego sum Jesus quem tu persequeris, durum tibi est mihi resistere. Respondit ei dicens; O Domine, quid me vis facere? Ait illi Dominus; Surge, & ingredere urbem, & dicetur tibi quid te oporteat facere. Viri autem qui comitabantur eum, manserunt silentes & attoniti, audientes vocem, & neminem videntes. Surrexit igitur Saulus à terra; ejusque oculis apertis, neminem videbat: duxerunt autem eum, & introduxerunt Damascum. Mansítque tribus diebus nihil videns, & non comedit neque bibit. Erat autem Damasci discipulus quidam nomine Hanania, dixitque Dominus ad eum per visum noctu, O Hanania. Ait; Ecce me ô Domine. Dixit ad eum Dominus; Surgens abi in vicum qui appellatur Via recta, & pete in domicilio Judæ virum nomine Paulum Tarsensem: Is autem orabat, aspexerátque per visionem virum nomine Hananiam ingredientem ad se, imponentemque ei manus suas, ut videret iterum. Respondit Hanania; O Domine, jam audivi à multis de hoc homine, quotus sit numerus malorum quæ perpetravit adversùs Sanctos tuos in Jerusalem. Et hic potestatem habet à principibus sacerdotum striagendi omnes qui vocantur nomine tuo. Ait illi Dominus; Vade: nam iste est mihi vas electum ad ferendum nomen meum coram gentibus, & regibus, ac filiis Israel. Et ostendam illi ego quanta oportet ut accidant ei propter nomen meum. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወውእቱኒ፡ተሠጥዎ፡ወይቤሎ፡ምኑ፡ለንተ፡ እግዚእብሔር፡ወይቤሎ፡ለነ፡ውእቱ፡ሊያሱሱ፡
6 ናዝሬዊ፡ እስመ ፡ ለንተ ፡ ትሰድድ ፡ ሩቱእ ፡ ለነ ፡ መቅሰፍት፡።።ዮ። ወእንዘ ፡ ይርእድ፡
ለንስሩ ፡ ወይቤሎ ፡ እግዚኦ፡ ምንተኑ ፡ ትፈቅድ ፡ ከመ ፡ እግበር ፡ ለነ።። ወይቤሎ ፡ እ
ግዚእ ፡ ተንሥእ ፡ ወበዕ ፡ ውስተ ፡ ሀገረ፡ደማስቆ ፡ ወለነ ፡ ሐርእየከ ፡ ኵሉ ፡ ዘሀለወ
7 ክ ፡ ትግበር።።ዮ። ወእሙንቱሰ ፡ እደው ፡ እለ ፡ ይተልውዎ ፡ ቆሙ ፡ እምርኁቅ ፡ እንዘ ፡
8 ይሰክሩ ፡ ወርእዩ ፡ መብረቀ ፡ ወቀልስ ፡ ዘይትናገር ፡ ሊሶሙ።።ዮ። ወሰዋልሰ ፡ ተንሥአ
ለ ፡ እምድቁቱ ፡ ወፈቲሐ ፡ ለዕይንቲሁ ፡ ወሊክህለ ፡ ይርእይ።። እንዘ ፡ ይመርህዎ ፡ ለ
9 ብያቂሁ ፡ በእደዊሆሙ ፡ ለብጽሕዎ ፡ ኀበ ፡ ሀገረ ፡ ደማስቆ።።ዮ። ወነበረ ፡ ኀሢ ፡ ሠሉ
10 ሰ ፡ መዋዕለ ፡ እንዘ ፡ ሊይራኢ ፡ ወሊይበልዕ ፡ ወሊይስቲ።።ዮ። ወሀሎ ፡ ል ረድእ ፡ በደ
ማስቆ ፡ ዘስሙ ፡ ሳናንያ ፡ ወይቤሎ ፡ በረአይ ፡ እግዚእ ፡ ሳናንያ ፡ ወውእቱ ፡ ተሰጠወ ፡
11 ወይቤ ፡ ነየ ፡ እግዚኦ።።ዮ። ወይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ተንሥእ ፡ ወሖር ፡ ውስተ ፡ ፍናት፡
12 እንተ ፡ ሰማ ፡ ርትእት፡ ወሳሐሠ፡ ውሰተ፡ቤተ፡ ይሁዳ ፡ ለሠውል ፡ ጤርስያዊ።።ዮ። ወ
ርእዮ ፡ ለሐናንያ ፡ እንዘ ፡ ይበውእ ፡ ወያነብር፡ እደዊሁ ፡ ለዕሬሁ ፡ ከመ ፡ ይር ኢይ።።ዮ።
13 ወለውሠለ ፡ ሐናኒያ ፡ ወይቤ ፡ እግዚኦ ፡ ሰማዕኩ ፡ እምብዙኃን ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ፡
14 ብእሴ ፡ ሚመጠነ ፡ እከያተ ፡ ዘገብረ ፡ በለዕለ ፡ ቅዱሳኒከ ፡ በኢያሩሰሌም።።ዮ። ወበ
ዝሥረ ፡ ቦቱ ፡ መበአተ ፡ እመሓበ ፡ ሊቀ ፡ ከህናት ፡ ከመ ፡ ይሞቅሑ ፡ ለኵሎሙ፡
15 እለ ዮ ለመኑ ፡ ብከ።። ወይጸውሎ ፡ እግዚእ ፡ ለሐናኒያ ፡ ሖር፡
እስመ ፡ ንዋየ፡ሓረዩ ፡ ረሰክዎ ፡ ሊተ ፡ ለውእቱ ፡ ለጸዊረ ፡ ሰመዮ ፡ ወለሰቢከ ፡ ወንጌልየ ፡
16 በቅድመ ፡ ለሕዝብ ፡ ወነገሠት ፡ ወበቅድመ ፡ ደቂቀ፡ ሌስራሌል።።ዮ። ወእነሂ ፡ ለዐቅቦ፡
በኵሉ ፡ መዋዕል ፡ ዘሀለወ ፡ ይሕመም ፡ በእንተ ፡ ስመየ።።ዮ።

Et ille respondit ei, & dixit ei; Quis es Domine? & dixit ei, Ego sum Jesus Nazarenus: quia tu persequeris rectum, tibi sunt plagæ. Et quum tremeret, mirati sunt & dixit ei; Domine, quid vis ut faciam ego? & dixit ei Dominus; Surge, & vade in civitatem Damasci, & ego ostendam tibi omnia quæ oporteat te facere. Et illi viri qui sequuti sunt eum, steterunt à longè, admirantes, & viderunt lucem, & vocem prolatam non audierunt. Et resurrexit Saulus à casu ejus, & aperuit oculos ejus, & non potuit videre: & dutentes cum socii ejus cum manibus suis, duxerunt eum ad civitatem Damasci. Et mansit ibi tres dies, non videns, & non edebat neque bibebat. Et fuit quidam discipulus in Damasco, cujus nomen erat Hanias: & dixit ei in visione Dominus, Hanania: & ille respondit & dixit; Ecce, Domine. Et dixit ei Dominus; Surge & proficiscere in via cujus nomen Recta, & quære in domo Judæ Saulum Tarsensem. Et vidit Hananiam intrantem & ponentem manus suas super eum, ut videret. Et respondit Hananias, & dixit; Domine, audivi ex multis de hoc homine, quot mala fecit contra Sanctos tuos in Hierusalem. Et hic habet potestatem à principe sacerdotum, ut vinciat omnes credentes in te & vocantes nomen tuum. Et dixit Dominus Hananiæ; Proficiscere, quia vas electum constitui mihi istum, ad portandum nomen meum, & ad prædicandum evangelium meum in conspectu gentium, & regum, & in conspectu filiorum Israelis. Et ego custodiam eum in omni tempore, quem oportet pati propter nomen meum. 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

Digitized by Google

Abiit autem Ananias, & introivit in domum, & imponens in eum
17 (ο) Ἀπῆλθε ὁ Ἀνανίας, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐφ' αὐτὸν τὰς
manus, dixit; Saule frater, Dominus misit me, (Jesus visus tibi in via
χεῖρας, εἶπε, Σαὺλ ἀδελφέ, ὁ Κύριος ἀπέσταλκέ με, (Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ
qua veniebas,) ut videas, & implearis Spiritu sancto. Et confestim cecide-
18 ᾗ ἤρχου,) ὅπως ἀναβλέψῃς, καὶ πλησθῇς Πνεύματος ἁγίου. Καὶ ἐυθέως ἀπέπε-
runt ab oculis ejus tanquàm squamæ: visum recepitque statim:
σον (π) ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες· (ρ) ἀνέβλεψέ τε καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη·
& surgens baptizatus est: Et accepto cibo confortatus est. Fuit autem Saul
19 καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν. Ἐγένετο (σ) δὲ ὁ Σαὺλ
cum iis qui in Damasco discipulis, dies aliquot. Et continuò in
20 μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς. Καὶ εὐθέως ἐν ταῖς
synagogis prædicabat Christum, quoniam hic est filius Dei. Stupebant
21 συναγωγαῖς, κηρύσσων (τ) τὸν Χριστὸν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἐξίσταντο
autem omnes audientes, & dicebant; Nónne hic est ille populatus in Hieruſa-
δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες, καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας (υ) ἐν Ἰερουσα-
lem invocantes nomen istud, & huc ad hoc venit ut vinctos
λὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους
illos duceret ad principes Sacerdotum. Saulus autem magis convalescebat, &
22 αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; Σαὺλ δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ
confundebat Judæos habitantes in Damasco, conferens quoniam hic est
συνέχυνε τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν
Christus. Cùm autem implerentur dies multi, simul consilium fecerunt Judæi
23 ὁ Χριστός. Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναὶ, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι
interimere eum. (Notæ factæ sunt autem Saulo insidiæ eorum.) Ad-
24 ἀνελεῖν αὐτόν. (Ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν.) (φ) Προσε-
servabántque portas diéque ac nocte, ut eum interficerent. Accipientes
25 τήρουν τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσι. Λαβόντες
autem eum discipuli nocte, demiserunt per murum, submittentes in sporta.
δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτὸς, καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

Advenien autem Saulus in Hierusalem, tentabat jungi
Παραγενόμενος (χ) δὲ ὁ Σαὺλ εἰς Ἰερουσαλὴμ, (ψ) ἐπειρᾶτο κολλᾶσθαι τοῖς 26
discipulis: & omnes timebant eum, non credentes quòd esset discipulus.
μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτὸν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶ μαθητής. Bar- 27
nabas autem apprehendens illum, duxit ad Apostolos, & narravit illis
νάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτοῦ, ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς
quomodò in via vidisset Dominum, & quia locutus est ei: & quomodò in Damasco
πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν Κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ
fiducialiter egerit in nomine Jesu. Et erat cum illis intrans &
ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ (ω) ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος (α) καὶ 28
exiens in Hierusalem, & fiducialiter agens in nomine Domini
ἐκπορευόμενος εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ (β) Κυρίου
Jesu: Loquebatúrque & disputabat adversùs Græcos: Illi autem quære-
Ἰησοῦ· Ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς (γ) Ἕλληνας· οἱ δὲ ἐπεχεί- 29
bant eum occidere. Cognoscentes autem fratres deduxerunt eum in
ρουν (δ) αὐτὸν ἀνελεῖν. Ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν (ε) εἰς 30
Cæsaream, & dimiserunt eum in Tarsum. Ille quidem igitur ecclesiæ per
Καισάρειαν, καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν. Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι καθ' 31
totam Judæam, & Galilæam, & Samariam habebant pacem, ædificatæ
ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας (ζ) εἶχον εἰρήνην, οἰκοδομούμεναι
& pergentes timore Domini, & consolatione sancti Spiritûs
καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ (η) τοῦ Κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου Πνεύματος
replebantur. Factum est autem Petrum transeuntem per omnes, devenire &
ΙΑ' (θ) ἐπληθύνοντο. Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων, κατελθεῖν καὶ 32
ad Sanctos habitantes Lyddæ. Invenit autem ibi hominem
πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας (ι) Λύδδαν. Εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν 33
quendam Æneam nomine, ab annis octo jacentem in grabbato, qui
τινα (ι) Αἰνέαν ὀνόματι, ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον (κ) ἐπὶ κραβάττου,
erat paralyticus.
ὃς ἦν παραλελυμένος.

MS. A. (ο) Ἀπῆλθέν ℔ (π) αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς λεπίδες· (ρ) ἀνέβλεψέν ℔, καὶ (σ) δὲ μεθ' τῶν (τ) τὸν Ἰησοῦν, ὅτι (υ) οἱ (φ) προσεῖχοντο ℔ καὶ τὰς πύλας, ὅπως πέ-
σωσιν αὐτὸν, ἡμέρας καὶ νυκτός. Λαβόντες ℔ οἱ μαθηταὶ αὐτῷ νυκτὸς, διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν, χαλάσαντες (χ) ℔ εἰς (ψ) ἐπορεύετο (ω) ὀνόματι Κυρίου. Καὶ (α) εἰς Ἱε-
ρουσαλὴμ, παρρησιαζόμενος (β) Κυρίου· Ἕλλην ℔ (γ) Ἕλληνας· (δ) ἀναιλεῖν αὐτόν. (ε) εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐξαπέστειλαν εἰς Ταρσόν. Ἡ μὲν οὖν * ἐκκλησία (ζ) εἶχεν εἰρήνην, οἰκο-
δομουμένη καὶ πορευομένη (η) Κυρίου, (θ) ἐπληθύνετο. (ι) Λύδδα. (ι) ὀνόματι Αἰνέαν, (κ) ἐπὶ κραβάτου,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ... * ... ...

Tunc Hananias abiit domum ad eum, & imposuit ei manum, ac dixit ei; Saul frater mi, Dominus noster Jesus misit me, (is qui visus est tibi in via quum veniebas) ut aperiantur oculi tui, & implearis Spiritu sanctitatis. Eóque momento decidit ex oculis ejus aliquid simile squamæ, & aperti sunt oculi ejus: surgénsque baptizatus est. Cepit autem cibum, & corroboratus est, futque per dies aliquot apud discipulos illos qui erant in Damasco. Et statim prædicavit in synagogis Judæorum de Jesu, eum esse Filium Dei. Proindè obstupescebant ii omnes qui audiebant eum, & dicebant; Nónne hic est qui persequebatur eos omnes qui invocabant nomen istud in Jerusalem, & ecce etiam huc ob idipsum missus fuerat, ut vinctos duceret eos ad principes sacerdotum?

Dominicâ secundâ jejunii. 25.

Saul autem magis roborabatur, & movebat Judæos illos qui degebant in Damasco, ostendens hunc esse Messiam. Quumque permultos dies illic egissent, parârunt ei dolum Judæi, ut eum interficerent. Indicatæ verò fuerunt Saul insidiæ quas studebant ei struere: custodiebántque portas urbis interdiu noctúque, ut eum trucidarent. Tunc imposuerunt eum discipuli sportæ, & demiserunt eum per murum nocte. Et profectus est ad Ierusalem, volebátque se adjungere discipulis: sed omnes timebant ab eo, neque credebant eum esse discipulum. Barnaba autem accepit eum, & duxit ad apostolos, & renuntiavit eis quomodo in via vidisset Dominum, & quomodo collocutus fuisset ei, & quomodo in Damasco palàm locutus esset in nomine Jesu. Proindè introibat & exibat cum eis in Jerusalem. Et loquebatur in nomine Jesu palàm, & disceptabat cum Judæis illis qui sciebant Græcé: illi verò volebant eum interimere. Quod quum novissent fratres, deduxerunt eum nocte Cæsaream, illíncque emiserunt eum Tarsum. Enimverò in ecclesia quæ erat in tota Judæa, & in Galilæa & Samaria, pax vigebat, dum ædificaretur, & ambularet in timore Dei, & in consolatione Spiritûs sanctitatis multiplicaretur. Factum est autem ut quum perlustraret Simon urbes, descenderet etiam ad Sanctos qui habitabant in Lud civitate. Et invenit virum quendam nomine Anias decumbentem in grabato, & paralyticum ab annis octo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወእምድኅረዝ ፡ ሖረ ፡ ሐናኒያ ፡ ወቦአ ፡ ውስተ ፡ ቤት ፡ ወረከቦ ፡ ለሰውል ፡ ወለ
ንበረ ፡ እዴሁ ፡ ለዕለሁ ፡ ወይቤሎ ፡ ለሰውል ፡ እኁየ ፡ እግዚእ ፡ ፈነወኒ ፡ ኀቤከ ፡
ውእቱ ፡ ዘለእተርለየከ ፡ በፍናት ፡ ወፈነወከ ፡ ዝየ ፡ ከመ ፡ ትርአይ ፡ ወትትመሰ
18 እ ፡ መንፈስ: ቅዱስ:::ፁ ወጎቡተ ፡ ሶቤሃ ፡ ተለተተ፡እመአዕይንቲሁ፡ ውእተ፡ግለ ፡ ወርእ
19 የ:: ወሰቤሃ ፡ ተንሥአ ፡ ወተጠመቀ ፡ በጊዜሃ:::ፁ ወእምዝ ፡ በልዓ ፡ እክለ ፡ ጸንአ:
ወንበረ ፡ ምስለ ፡ ላርድእት ፡ ምስለ ፡ ነለ ፡ ሀለው ፡ ደማስቆ ፡ ሳደጠ ፡ መዋዕለ:::ፁ
20 ወበጊዜሃ ፡ ቦአ ፡ ውስተ ፡ ምኵራብ ፡ ወዜነወሙ ፡ ሊያሱስ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ፡
እግዚአብሔር:::ፁ

Et postea abiit Hananía & intravit in domum, & invenit Saulum, & posuit manus suas super eum, & dixit ei; Saul frater mi, Dominus misit me ad te, (ille qui apparuit tibi in via, & misit te huc) ut videas, & implearis Spiritu sancto. Et subitò tunc remota fuit ab oculis ejus ista squama, & vidit: & tunc surrexit & baptizatus fuit statim. Et tunc comedit cibum confirmantem, & mansit cum discipulis qui fuerunt Damasci, paucos dies. Et statim intravit in synagogam, & nuntiavit iis Jesum, quòd fuit filius Dei.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

17 Et abiit Ananias, & introivit in domum: & imponens ei manus, dixit;
Saule frater, Dominus misit me Jesus, qui apparuit tibi in via quâ veniebas,
18 ut videas, & implearis Spiritu sancto. Et confestìm ceciderunt ab oculis
19 ejus tanquam squamæ, & visum recepit: & surgens baptizatus est. Et cùm
accepisset cibum, confortatus est. Fuit autem cum discipulis, qui erant Da-
20 masci, per dies aliquot. Et continuò in synagogis prædicabat Jesum, quoni-
21 am hic est Filius Dei. Stupebant autem omnes qui audiebant, & dicebant;
Nónne hic est, qui expugnabat in Jerusalem eos, qui invocabant nomen istud:
& huc ad hoc venit, ut vinctos illos duceret ad principes sacerdotum?
22 Saulus autem multò magìs convalescebat, & confundebat Judæos, qui habi-
23 tabant Damasci, affirmans quoniam hic est Christus. Cùm autem implerен-
24 tur dies multi, consilium fecerunt in unum Judæi ut eum interficerent. No-
tæ autem factæ sunt Saulo insidiæ eorum. Custodiebant autem & portas die
25 ac nocte, ut eum interficerent. Accipientes autem eum discipuli nocte, per
murum demiserunt eum, submittentes in sporta. Cùm autem venisset in Je- 26
rusalem, tentabat se jungere discipulis, & omnes timebant eum, non cre-
dentes quòd esset discipulus. Barnabas autem apprehensum illum duxit ad 27
Apostolos: & narravit illis quomodò in via vidisset Dominum, & quia lo-
cutus est ei, & quomodò in Damasco fiducialiter egerit in nomine Jesu. Et 28
erat cum illis intrans & exiens in Jerusalem, & fiducialiter agens in nomine
Domini. Loquebatur quoque Gentibus, & disputabat cum Græcis: illi au- 29
tem quærebant occidere eum. Quod cùm cognovissent fratres, deduxerunt 30
eum Cæsaream, & dimiserunt Tarsum. Ecclesia quidem per totam Judæam, & 31
Galilæam, & Samariam, habebat pacem, & ædificabatur ambulans in timo-
re Domini, & consolatione sancti Spiritûs replebatur. Factum est autem, ut 32
Petrus dum pertransiret universos, deveniret ad Sanctos, qui habitabant Lyd-
dæ. Invenit autem ibi hominem quendam, nomine Æneam, ab annis octo 33
jacentem in grabato, qui erat paralyticus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * فمضى حنانيا ودخل الى المنزل ووضع عليه يديه وقال * ايها الاخ بولص الرب الذى
18 ظهر لك فى الطريق التى جيت فيها ارسلنى لتبصر ايضا وتمتلى من روح القدس * فللحال
19 سقط شى من عينيه مثل القشور وعاد بصر * وقام فاصطبغ * وتناول لوقته طعاما فتقوى *

Abiit ergò Hanania, & ingressus domum, posuit super eum manus suas, & dixit; O frater Paule, Dominus qui apparuit tibi in via per quam veniebas, misit me ad te ut videas iterum, & implearis Spiritu sancto. Et illicò decidit quiddam ex oculis ejus simile corticibus, & restauratus est visus ejus: & surgens, baptizatus est. Et sumpsit illicò cibum ac vires. 17 18 19

فزاد السبت الثالث من السبعة التالية من الخمسين *

Lectio sabbathi tertii hebdomadæ tertiæ Pentecostes.

20 * كا * ثم صار بولص مع التلاميذ الذين كانوا بدمشق اياما يسيرة * وفى الحين
21 كرز بالمسيح فى الجامع ان هذا هو ابن الله * فبهتوا كلهم اذ سمعوه * وقالوا اليس هذا هو ذاك
الذى اباد فى اورشليم جميع المدعوين بهذا الاسم * وفى هذا الامر جاء الى هاهنا ليصعدهم
22 الى اورشليم مقيدين * وكان بولص يتاءيد كثيرا ويجادل اليهود القاطنين بدمشق *
23 ويعلم بمجاهرة ان هذا هو المسيح * فلما اكمل مقامه ها اياما كثيرة * تشاوروا اليهود
24 وايتمروا ان يقتلوه * فاد عرف بولص اعتيالهم واياهم كانوا يراقبون الابواب نهارا وليلا
25 ليقتلوه * فاخذه التلاميذ ليلا واحدروه * من السور ودلوه فى صن * ولما جاء بولص الى
26 اورشليم حاول ان يلاصق التلاميذ * فكانوا كلهم يتقونه غير مصدقين انه تلميذ * فاخذه
27 برنابا وادخله الى الرسل * وحدثهم كيف ابصر الرب فى الطريق وانه كلمه * وكيف جاهر
28 بدمشق باسم يسوع * فصار معهم داخلا وخارجا باورشليم * ومجاهرا باسم الرب يسوع * فصار
29 معهم يخاطب اليونانيين ويساجرهم * فراموا ان يقتلوه * فاد علم الاخوة بذلك احدروه الى
30 قيسارية * وارسلوه الى طرسوس * والكنايس التى كانت فى بلدان اليهودية والجليل والسامرة
31 كانت فيها السلامة * مبنية وسالكة فى تقوى الرب * مزايدة بنعمة روح القدس * ثم *

Postbæc mansit Saulus cum discipulis qui erant Damasci, dies aliquot. Eodemque tempore prædicavit Christum in synagogis, quòd hic esset filius Dei. Quapropter stupuerunt omnes quum audierunt eum, & dixerunt; Nónne is est ille qui perdidit in Jerusalem quotquot vocantur hoc nomine? imò huc ob rem venit hùc, ut perducat eos in Jerusalem vinctos. Saulus autem roborabatur admodùm, & disceptabat cum Judæis commorantibus Damasci, docebátque palàm hunc esse Christum. Cumque multorum dierum mora esset complésset in ea, consultárunt Judæi, & consílium inierunt occidendi eum. At sciens Paulus fraudem illorum, & quòd observarent portas diu noctúque ut eum interficerent, Duxerunt eum discipuli noctu, & demiserunt eum de muro, submittentes eum in sporta. Cumque adíisset Paulus Ierosolymam, studuit jungere se discipulis: at omnes pertimescebant eum, non credentes ipsúm esse discipulum. Duxit autem illum Barnaba, introduxítque ad Apostolos: & narravit eis quò pacto vidísset Dominum in itinere, cumque allocutus esset: & quomodò manifestássset Damasci nomen Jesu. Mansit igitur cum eis ingrediens & egrediens in Jerusalem, Et patefaciens nomen Domini Jesu. Cœpitque cum eis alloqui Græcos, & disputare cum eis: unde machinati sunt necem ipsius. Quod cùm scivissent fratres, deduxerunt eum Cæsaream, miserúntque Tarsum. Ecclesiæ verò quæ erant in regimibus Judææ & Galilææ & Samariæ, pacíficæ erant, constructæ, & ambulantes in timore Domini, proficientes in gratia Spíritûs sancti. Hucusque. 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Dominicâ quartâ Pentecostes, quæ notiori nomine vocatur Dominica Paralytici.

* كب * وبينما كان بطرس يطوف فى كافة المواضع المذكورين انحدر الى الاخوة
32 القديسين القاطنين فى لدد * فوجد هناك رجلا اسمه اينا * موصوعا على سرير منذ ثمان
33 سنين لانه كان مفلوجا *

Dum verò Petrus perlustraret cuncta loca prædicta, descendit ad fratres sanctos degentes Lyddæ. Invenítque ibi virum nomine Æneam impósitum lecto ante octo annos: erat quippe membris captus. 32 33

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወእንከረ : ኩሎሙ : እለ : ሰምዕዎሙ : ወይቤሉ : ለኮኑ : ዝንቱ: ውእቱዘ: ፀብዖሙ : በኢየሩሳሌም : ለዕለ : ጸውዑ : ዘንተ : ስሞ : ወለመኑ : በእንተ : ዝንቱ : ነገር : መጽ
ለ : ዝየኒ : ከመ :ይእሠሮሙ : ውቁሐኒሆሙ : ለዕለ : የለመኑ : ቦቱ : ኅበ : ሊቃነ: ካ
22 ህናት : ያብጽሖሙ::=ፅ ወሰዐልሰ : ኀየለ : በዘየዐቢ : ፈድፋደ : ወለእሳፈርዎሙ : ለእ
ይሁድ : እለ : ሀለው : በደማስቆ : እንዘ : ያጠይቆሙ : በጽድቅ : ከመ : ዝንቱ : ውእቱ:
23 ክርስቶስ::=ፅ ወሶበ : ሀለፉ : ብዙኃ : መዋዕለ : ተማክሩ : ኅቡረ : ለይሁድ : ከመ: ይ
24 ቅትልዎ::=ፅ ወለእመረ: ሰዐል : ምክሮሙ : ወመግባሮሙ : እኩየ: ወለዘዙ : ይዕቅቡ:
25 ለናቅጸ : ሀገር : በጣዒልት : ወበሌሊት : ከመ : የለሕዝዎ : ወይቅትልዎ::=ፅ ወሰሚዖ
26 ሙ : ለርድእት : ለውረድዎ : በሌሊት : እንተ : ምሰኮት : በሕብል : ወበለስፈሩደ::=ፅ ወ
እሙህየ : ሖረ : ለየሩሳሌም : ወበጺሖ : ህየ : ወፈቀደ : ይደመር : ምስለ : ሐዋርያት: ወ
እሙንቱስ : ፈርህዎ : ኩሎሙ : ሐዋርያት : እስመ : ሊእመንዎ: ከመ: ኮነ: ሉቱ : ረድ
27 እ::=ፅ ወሖረ : ኅቤሁ : በርናበስ : ወነሥአ : ምስሌሁ : ወወሰደ : ኅበ : ሐዋርያት : ወ
ለይድዖሙ : ዘከመ : በፍናት : ርእዮ : ለእግዚእ : ወዘከመ : ተናገሮ : ወዘከመ : ጣህረ:
28 በስሙ : ለሊየሱስ : በደማስቆ::=ፅ ወነበረ : ምስለ : ሐዋርያት : እንዘ : ይገብእ : ወይ
29 ወጽእ : ውስተ : ሊየሩሳሌም::=ፅ ቦንቡዕ : ልብ : ወበለሚነ : በስሙ : ለእግዚእነ:: ወ
30 ተወሠአ: ምስለ: እስዘብ: ወምስለ: ለረሚ: ወውእቶሙሰ: ኀሠሡ: ይቅትልዎ::=ፅ ወ
31 ሶበ : ሰምዑ : ለኀው : ዘንተ : ነገረ : ፈነውዎ : ቂሰሪያ : ወጠርሴስ::=ፅ ወለቤተ : ክርስቲ
ንሰ : ምስለ : ሙሳበር : በኩሉ : ይሁደ : ወገለሳ : ወሰማርያ : ነበረት : በሰለም : ወተሐ
32 ንጸ : እንዘ : ተሐውር : በፍርሐተ : እግዚአብሔር : ወበሐሤት : መንፈስ : ቅዱስ : ተመ
33 ሊአ : ወሶበ : የሐልፍ : ጴጥሮስ : በኩሉሄ : በጽሐ : ኅቡ : ቅዱሳን : እለ : ዘለደ::=ፅ ወ
ረከበ : ቦሄየ : ል ብእሲ : ዘስሙ : ሌኔያ : ዘእመ : ፲ ክረጣት: ሀለወ : በአረተ፣
እስመ : መጸጕዕ : ውእቱ::=ፅ

Et mirati sunt omnes qui audiverunt eos, & dixerunt; Nónne hic est ille qui pugnavit in Hierusalem contra illos qui invocárunt hoc nomen, & credidérunt? Propter hunc sermonem venit huc, ut accipiens vinctos eos qui credidérunt in eo, ad principes sacerdotum adduceret eos. Et Saulus invalúit in eo quòd fortior factus erat valdè, & confudit Judæos qui erant in Damasco, demonstrans iis in veritate, quòd hic fuit Christus. Et quum transivíssent multi dies; inierunt consílium simul Judæi ut trucidarent eum. Et cognovit Saul consílium eorum, & opus eorum malum. Et jussérunt ut custodirent portas civitatis die & nocte, ut prehenderent eum, & trucidarent eum. Et audientes discípuli demiserunt eum in nocte per senestram cum func & in sporta. Et indè profectus est Hierosolymam: & quum advenísset illuc, voluit etiam conjungere se cum Apostolis: sed timuerunt eum omnes Apostoli, quia non credidérunt quòd fuit ejus discípulus. Et profectus est ad eum Barnabas, & assumpsit eum secum, & adduxit eum ad Apostolos: & narravit illis quomodò in via vidísset Dominum, & quomodò loquútus esset ei, & quomodò docuísset in nomine Jesu in Damasco. Et mansit cum Apostolis rediens & exiens in Hierusalem, cum fixo corde, & credendo in nomine Domini nostri: & disputavit cum Gentibus & cum Græcis, & illi quæsivérunt trucidare eum. Et quum audivíssent fratres hunc sermonem, miserunt eum ad Cæsaream & Tarsum. Et domus Christianorum, cum ecclesia in tota Judæa, & Galilæa, & Samaria, mansit in pace, & ædificata fuit proficíscens in timore Dei, & cum gaudio Spíritûs sancti impleta fuit. Et quum transíret Petrus universos, venit ad Sanctos Lydæ. Et invenit ibi quendam hominem cujus nomen Æneas, qui ab octo annis fuit in lecto, quia paralyticus fuit. 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'. ΙΕ'.

Et ait illi Petrus: Ænea, ſanat te Jeſus Chriſtus: ſurge
34 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, Αἰνέα, ἰᾶταί (λ) σε Ἰησοῦς ὁ Χριστός· ἀνάστηθι,
& ſterne tibiipſi. Et continuò ſurrexit. Et viderunt eum omnes habi-
35 καὶ στρῶσον σεαυτῷ. Καὶ εὐθέως ἀνέστη. Καὶ (μ) εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοι-
tantes Lyddæ & Saronæ, qui converſi ſunt ad Dominum. In
36 κοῦντες (ν) Λύδδαν καὶ Σαρωνᾶν, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἐν
Joppe autem quædam erat diſcipula, nomine Tabitha, (quæ interpretata dicitur
Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, (ἣ διερμηνευομένη λέγεται
Dorcas.) Hæc erat plena bonis operibus & eleemoſynis, quas faciebat. Factum eſt
37 Δορκάς.) αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν, ὧν ἐποίει. Ἐγένετο
autem in diebus illis infirmatam eam mori. Lavantes autem
δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν. λούσαντες δὲ
eam, poſuerunt in cœnaculo. Propè autem exiſtente Lyddâ Joppe,
38 (ξ) αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ. Ἐγγὺς δὲ οὔσης (ο) Λύδδης τῇ Ἰόππῃ,
diſcipuli audientes quia Petrus eſt in ea, miſerunt duos viros ad
οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς
eum, rogantes, non pigritari venire uſque ad ipſos. Surgens autem
39 αὐτὸν, παρακαλοῦντες (π) μὴ ὀκνῆσαι διελθεῖν ἕως αὐτῶν. Ἀναστὰς δὲ
Petrus ſimul venit illis. Quem advenientem duxerunt in cœnaculum: & adſti-
Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς. ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέ-
terunt ei omnes viduæ flentes, & oſtendentes tunicas, & veſtes quas
στησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι, καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας, καὶ ἱμάτια ὅσα
faciebat cum illis exiſtens Dorcas. Ejiciens autem foràs omnes Petrus, ponens
40 ἐποίει μετ' αὐτῶν ἡ Δορκάς. Ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος, (ρ) θεὶς
genua oravit: & converſus ad corpus, dixit; Tabitha, reſurge.
τὰ γόνατα προσηύξατο· καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπε, Ταβιθά, ἀνάστηθι.
Illa verò aperuit oculos ſuos: & videns Petrum reſedit. Dans autem
41 ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισε. (σ) Δοὺς δὲ
illi manum, erexit eam. Vocans autem Sanctos & viduas, ſtatuit
αὐτῇ χεῖρα, ἀνέστησεν αὐτήν. φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν
eam vivam. Notum autem factum eſt per univerſam Joppen: & multi
αὐτὴν ζῶσαν. Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης· καὶ (τ) πολλοὶ
42 crediderunt in Dominum. Factum eſt autem dies multos manere eum in
ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἐγένετο δὲ (υ) ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι αὐτὸν ἐν
43 Joppe, apud quendam Simonem coriarium.
Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

CAP. X. ι'.

Vir autem quidam erat in Cæſarea, nomine Cornelius, centurio ex cohorte
ΙΕ' Ἀνὴρ δέ (α) τις ἦν ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἀπὸ σπείρης
1 vocatâ Italicâ, Pius & timens Deum, cum omni domo ſua,
τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν, σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ,
2 faciénſque eleëmoſynas multas plebi, & deprecans Deum per omne: Vidit in
(β) ποιῶν τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ διαπαντός· εἶδεν ἐν
3 viſu manifeſtè, quaſi horam nonam diei, angelum Dei introëuntem ad
ὁράματι φανερῶς, ὡσεὶ (γ) ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς
ſe, & dicentem ei; Corneli. Ille autem intuendens ei, & pavefactus
αὐτὸν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ, Κορνήλιε. Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος
4 dixit; Quid eſt Domine? Dixit autem illi, Orationes tuæ & eleëmoſynæ tuæ
εἶπε, Τί ἐστι Κύριε; Εἶπε δὲ αὐτῷ, Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου
aſcenderunt in memoriam in conſpectu Dei. Et nunc mitte in Joppen viros,
ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον (δ) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Καὶ νῦν πέμψον (ε) εἰς Ἰόππην ἄνδρας,
5 & accerſe Simonem, qui cognominatur Petrus. Hic hoſpitatur apud quendam
καὶ μετάπεμψαι (ζ) Σίμωνα, ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος. Οὗτος ξενίζεται παρά τινα
6 Simonem coriarii, cui eſt domus juxta mare: hic dicet tibi quid te oporteat facere.
Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ (η) θάλασσαν. οὗτος λαλήσει σοι τί σε δεῖ ποιεῖν.

MS. A. (λ) σε ὁ Κύριος Ἰησοῦς ὁ Χριστός (μ) ἴδαν (ν) Λύδδα καὶ Σάρωνα, (ξ) ἔθηκαν αὐτὴν ἐν τῷ ὑπερῴῳ. (ο) Λύδδα (π) Μὴ ὀκνήσῃς διελθεῖν ἕως ἡμῶν. (ρ) καὶ θεὶς (σ) Δοὺς τε
(τ) ἐπίστευ πολλοὶ (υ) αὐτὸν ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι ἐν Ἰόππῃ Κεφ. ι'. MS A. (α) τις ἐν (β) ποιῶν ἐλεημοσύνας (γ) περὶ ὥραν ἐνάτην (δ) ἔμπροσθεν (ε) ἄνδρας εἰς Ἰόππην, (ζ) Σίμωνά τινα, ὃς (η) θάλασσαν.* Ὡς δὲ ἀπῆλθεν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 ... * Et ait illi Simon; Ania, ſanat te Jeſus Chriſtus: ſurge, & ſterne lectum tuum. Eóque momento ſurrexit. Et viderunt eum omnes 34 35
35 ... qui habitabant in Lud & Sarona, & converſi ſunt ad Deum.

Defunctorum. 26.

36 ... * Erat autem diſcipula quædam in Joppe civitate, nomine Tabitha (*Caprea*): Hæc erat dives operibus bonis & eleemoſynis quæ faciebat. Adverſâ autem valetudine laboravit per illos dies, & mortua eſt: & lavârunt eam, poſuerúntque in cœnaculo. Et audierunt diſcipuli Simonem eſſe in Lud civitate quæ erat ad crepidinem Joppis, & miſerunt ad eum duos viros efflagitaturos ab eo ne pigeret illum eos adire. Surrexit itaque Simon, & profectus eſt cum eis: quúmque veniſſet, ſubduxerunt eum in cœnaculum: & congregatæ ſtabant in circuitu ejus omnes viduæ flentes & commonſtrantes ei tunicas & veſtimenta ea quæ ipſis dabat Tabitha dum viveret. Simon autem ejecit omnes homines foràs; & procidit in genua, & precatus eſt: converſúſque ad cadaver, ait; Tabitha, ſurge. Illa verò aperuit oculos ſuos: quúmque vidiſſet Simonem, reſedit. Et porrexit ei manum ſuam, & erexit eam: & advocàvit Sanctos & viduas, eámque illis dedit viventem. Id autem innotuit per totam civitatem: & multi crediderunt in Dominum noſtrum. Fuit autem in ipſa Joppe per dies non paucos, habitans in ædibus Simonis coriarii. 36 37 38 39 40 41 42 43

Dominicâ tertiâ Jejunii. 27.

CAP. X.

Cæſareæ porrò erat vir quidem Centurio cui nomen erat Cornelius, ex cohorte illa quæ vocatur Italica. Erátque juſtus ac timens Deum, ipſe & tota ejus domus: erogabat eleemoſynas multas in populum, & in omni tempore precabatur Deum: Iſte vidit angelum Dei per viſum manifeſtè circitèr ad nonam horam interdiu, qui introiit ad eum, & dixit ei; Corneli. At ille intuitus eſt eum, timuítque, & ait; Quid eſt, Domine mi? Et dixit ei angelus; Preces tuæ & tuæ eleemoſynæ aſcenderunt in memoriam coram Deo. Nunc itaque mitte aliquos in Joppen civitatem, & accerſe Simonem qui vocatur Petra. Ecce diverſatur in ædibus Simonis coriarii illius qui degit juxta mare. 1 2 3 4 5 6

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 ወይቤሎ : ጴጥሮስ : ሌንያ : ያሕዩኝ : እግዚእነ : ለያሱስ : ተንሥእ : ወስፍሕ : ለከ : *Et dixit ei Petrus; Ænea, ſanat te Dominus noſter Jeſus: Surge, & extende* 34
35 ለረተከ : ወሶበሂ : ተንሥአ:=: ወርእይዎ : ኵሎሙ : እለ : ነበሩ : በልደ : ወበሰሮን: *tibi lectum tuum: & ſtatim ſurrexit. Et viderunt eum omnes, qui habitárunt* 35
36 እለ : ተመይጡ : ኀበ : እግዚእነ::=: ወበሌዮጲኒ : ሀለወት : ለኀቲ : ብእሲት : ሚሕ *in Lyda, & in Saron; qui converſi ſunt ad Dominum noſtrum. Et in Joya fuit* 36
ይመንት : ዘስማ : ጣቢታ : ዘበትርጓሜሃ : ደርካስ :: ወይእቲሰ : ምልዕተ : መገበራተ : *ſoror mulieris fidelis, cujus nomen Tabitha, quod in interpretatione ejus eſt Dorcas:*
37 ሠናያት : ወመጽዋዕተ : እንተ : ትገብር:=: ወኮነት : በእለንቱ : መዋዕል : ተሐመመ : *& illa plena fuit operum bonorum & eleemoſynarum quas faciebat. Et fuit in iſtis* 37
ወአልጸቅት : ለሞት : ወሐፀብዋ : ወለንበርዋ : ተሳታይ : ቤት:=: *diebus afflicta, & appropinquavit ad mortem: & laverunt eam & poſuerunt eam inferiore parte domûs.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

34 Et ait illi Petrus; Ænea, sanat te Dominus Jesus Christus: surge, & ster-
35 ne tibi. Et continuò surrexit. Et viderunt eum omnes, qui habitabant Lyd-
36 dæ, & Saronæ: qui conversi sunt ad Dominum. In Joppe autem fuit quæ-
dam discipula, nomine Tabitha, quæ interpretata dicitur Dorcas. Hæc erat
37 plena operibus bonis, & eleëmosynis, quas faciebat. Factum est autem in
diebus illis, ut infirmata moreretur. Quam cùm lavissent, posuerunt eam
38 in cœnaculo. Cùm autem propè esset Lydda ad Joppen, discipuli audien-
tes quia Petrus esset in ea, miserunt duos viros ad eum, rogantes: Ne pi-
39 griteris venire usque ad nos. Exurgens autem Petrus venit cum illis. Et
cùm advenisset, duxerunt illum in cœnaculum: & circumsteterunt illum
omnes viduæ flentes, & ostendentes ei tunicas & vestes, quas faciebat illis
40 Dorcas. Ejectis autem omnibus foràs, Petrus ponens genua oravit: & con-
versus ad corpus, dixit; Tabitha, surge. At illa aperuit oculos suos: &
41 viso Petro, resedit. Dans autem illi manum, erexit eam. Et cùm vocâsset
42 Sanctos, & viduas, assignavit eam vivam. Notum autem factum est per uni-
versam Joppen: & crediderunt multi in Domino. Factum est autem, ut di- 43
es multos moraretur in Joppe, apud Simonem quendam coriarium.

CAP. X.

1 VIr autem quidam erat in Cæsarea, nomine Cornelius, Centurio cohortis
2 quæ dicitur Italica, Religiosus, ac timens Deum cum omni domo sua, fa-
ciens eleëmosynas multas plebi, & deprecans Deum semper: Is vidit in
3 visu manifestè, quasi horâ diei nonâ, Angelum Dei introëuntem ad se, &
4 dicentem sibi; Corneli. At ille intuens eum, timore correptus, dixit; Quid
est, Domine? Dixit autem illi; Orationes tuæ, & eleëmosynæ tuæ, ascende-
runt in memoriam in conspectu Dei. Et nunc mitte viros in Joppen, &
5 accersi Simonem quendam, qui cognominatur Petrus: Hic hospitatur apud
6 Simonem quendam coriarium, cujus est domus juxta mare: hic dicet tibi
quid te oporteat facere.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 * فَقَالَ لَهُ بِطْرُسُ يَا اِنَاَاَ * يَشْفِيكَ يَسُوعُ ٱلْمَسِيحُ * ٱنْهَضْ وَٱبْسُطْ دَاتَكَ * فَقَامَ فِي ٱلْحَيْنِ *
35 وَأَبْصَرَ جَمَاعَةُ ٱلْقَاطِنِينَ لُدًّا وَسَرُونِيَهْ فَعَادُوا إِلَى ٱلرَّبِّ * وَكَانَتْ فِي يَافَا تِلْمِيذَةٌ مَا
36 ٱسْمُهَا طَابِيثَا ٱلَّتِي يُتَرْجَمُ ٱسْمُهَا غَزَالَةَ * هٰذِهِ كَانَتْ مَمْلُوءَةً أَعْمَالاً صَالِحَةً وَصَدَقَاتٍ كَانَتْ
37 تَعْمَلُهَا * فَعَرَضَ أَنَّهَا فِي تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ مَرِضَتْ وَمَاتَتْ * فَغَسَلُوهَا وَوَضَعُوهَا فِي ٱلْعُلِّيَّةِ *
38 وَمَدِينَةُ لُدٍّ تُقَارِبُ يَافَا * فَلَمَّا سَمِعَ ٱلتَّلَامِيذُ أَنَّ بُطْرُسَ فِيهَا * أَرْسَلُوا إِلَيْهِ يَسْأَلُونَهُ أَلَّا يَتَكَسَّرَ
39 عَنِ ٱلْعُبُورِ إِلَيْهِمْ * فَقَامَ بُطْرُسُ وَجَاءَ إِلَيْهِمْ * فَلَمَّا حَصَلَ عِنْدَهُمْ أَصْعَدُوهُ إِلَى ٱلْعُرْفَةِ *
وَمَثَلَ بِحَضْرَتِهِ كَافَّةُ ٱلْأَرَامِلِ بَاكِيَاتٍ مُورِيَاتٍ إِيَّاهُ ٱلْحُلَلَ وَٱلثِّيَابَ ٱلَّتِي كَانَتِ ٱلطَّبِيثَةُ تَعْمَلُهَا
40 لَهُنَّ * فَأَخْرَجَهُنَّ بُطْرُسُ كُلَّهُنَّ خَارِجًا * وَحَنَى رُكْبَتَيْهِ وَصَلَّى * وَٱلْتَفَتَ إِلَى ٱلْجَسَدِ وَقَالَ *
41 يَا طَابِيثَا قُومِي * فَفَتَحَتْ عَيْنَيْهَا وَأَبْصَرَتْ بُطْرُسَ فَجَلَسَتْ * فَنَاوَلَهَا يَدَهُ وَأَنْهَضَهَا * ثُمَّ
42 صَوَّتَ بِٱلْقِدِّيسِينَ وَٱلْأَرَامِلِ * وَأَقَامَهَا لَدَيْهِمْ حَيَّةً * وَصَارَ هٰذَا ٱلْخَبَرُ مَعْرُوفًا فِي مَدِينَةِ
يَافَا كُلِّهَا * وَكَثِيرُونَ آمَنُوا بِٱلرَّبِّ * ثُمَّ *

* قِرَاءَةُ يَوْمِ ٱلْاِثْنَيْنِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلرَّابِعَةِ بَعْدَ ٱلْفِصْحِ *

43 * لَجٍ * * وَأَقَامَ فِي يَافَا أَيَّامًا كَثِيرَةً عِنْدَ سِمْعَانَ ٱلدَّبَّاغِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْعَاشِرُ *

1 * وَكَانَ بِقَيْسَارِيَةَ رَجُلٌ ٱسْمُهُ كُرْنِيلْيُوسُ رَئِيسُ مِائَةٍ * مِنَ ٱلْعَرَافَةِ ٱلْمُلَقَّبَةِ بِٱلْإِيطَالِيَّةِ *
2 * مُتَدَيِّنًا حَسَنًا وَخَائِفًا مِنَ ٱللهِ مَعَ كَافَّةِ أَهْلِ مَنْزِلِهِ * صَانِعًا صَدَقَاتٍ كَثِيرَةً عَلَى
3 ٱلشَّعْبِ * وَمُتَضَرِّعًا إِلَى ٱللهِ كُلَّ حِينٍ * فَأَبْصَرَ مَنْظَرًا ظَاهِرًا عِنْدَ ٱلسَّاعَةِ ٱلتَّاسِعَةِ مِنَ
ٱلنَّهَارِ * مَلَاكَ ٱللهِ دَاخِلًا إِلَيْهِ وَقَائِلًا لَهُ يَا كُرْنِيلْيُوسُ * فَلَمَّا تَأَمَّلَهُ وَصَارَ خَائِفًا قَالَ * مَا ٱلْأَمْرُ
4 يَا سَيِّدِي * فَقَالَ لَهُ صَلَوَاتُكَ وَصَدَقَاتُكَ قَدْ صَعِدَتْ تَذْكَارًا أَمَامَ ٱللهِ دَائِمًا * فَٱلْآنَ
5 إِلَى يَافَا رِجَالًا * وَٱسْتَحْضِرْ سِمْعَانَ ٱلْمُلَقَّبَ بِبُطْرُسَ * وَهُوَ مُضَافٌ عِنْدَ رَجُلٍ دَبَّاغٍ ٱسْمُهُ
6 سِمْعَانُ * مَنْزِلُهُ عِنْدَ ٱلْبَحْرِ *

Huic inquit Petrus; O Ænea, sanet te Jesus Christus, surge, téque ipsum extende. statim ergò surrexit, Viditque eum cœtus habitantium Lyddæ & Saronæ, & conversi sunt ad Dominum. Erat præterea in Japha discipula quædam nomine Tabitha, cujus nomen exponitur, Cerva. Hæc erat plena bonis operibus & eleemosynis quas exercebat. Accidítque ut iis diebus ægrotaret ac moreretur: quare laverunt eam, posuerúntque in cœnaculo. Porrò urbs Lydda vicina est Japhæ. Cùm itaque audissent discipuli illic adesse Petrum, miserunt ad eum rogantes ipsum ne pigeret migrare ad eos. Surgens ergò Petrus, venit ad illos: cúmque convenissét eos, ascendere fecerunt eum in cœnaculum: & adfuerunt in præsentia ejus cunctæ viduæ plorantes, & ostendentes ei tunicas & vestes quas Tabitha faciebat illis. Quare eduxit eas Petrus omnes foràs, & complicatis genibus, oravit: conversúsque ad corpus, ait; O Tabitha, surge. Aperuítque oculos suos, & vidit Petrum, ac sedit. Ipse verò, datâ illi manu, erexit eam. Tum accersítis Sanctis ac viduis, statuit eam apud ipsos vivam. Et nota facta est fama ista per universam urbem Japha: & multi crediderunt in Dominum. Finis.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis quartæ póst Paschа,

Mansit autem in Japha dies multos apud Simonem coriarium.

CAP. X.

ERat autem Cæsareæ vir quidam nomine Cornelius, centurio, ex cohorte quæ vocatur Italica, Optimè se gerens ac timens Deum unà cum omnibus domesticis suis, exercens eleemosynas multas in populum, & deprecans Deum omni tempore. Viditque visionem manifestam circa horam nonam diei, Angelum videlicet Dei ingredientem ad se, dicentémque sibi, O Corneli. Quem cùm contemplatus fuisset, ac trepidàsset, inquit; Quid rei est ô Domine mi? Ait illi; Orationes tuæ & eleemosynæ tuæ jam ascenderunt coram Deo in memoriam sempiternam. Mitte modò in Japham viros, & advoca Simonem qui vocatur Petrus. Is autem diversatur apud virum quendam coriarium nomine Simonem, cujus domicilium est prope mare.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 እስመ : ቅርብት : ይእቲ : ልደ : ለሌዮጲ : ወሰሚዖሙ : ለርድእት : ከመ : ሀለወ : በህ
የ : ጴጥሮስ : ፈነዎ : ፪ እደዉ : ኀቡሉ : እንዘ : ይስእልዎ : ከመ : ይመጽእ :
39 ህየ : ወሊይትሀጸይ:=ፁ ወሰበ : ሰመአ : ጴጥሮስ : ተንሥአ : ወሖረ : ምስሌሆሙ::
ወሶበ : በጽሐ : ወሰድዎ : ኀበ : ሀለወ : በድና : ወለገትዎ : ኵሎን : እቤራት : እንዘ : ይ
40 በክያ : ወያርእያሁ : ኣልበሰ : ወግልባቤ : እንተ : ገብረት : ሎቶን : ደርከስ::=ፁ ወሶቤ
ሃ : ለወጽዖሙ: ጴጥሮስ: ለፍአ : ለኵሎሙ : ሰገደ : በብራኪሁ : ወጸለየ : ወእመድኅ
ረ : ጸለየ : ተመይጦ : ኀበ : ባድና : ይቤ::ጠቢታ : ጣቢታ : ተንሥኢ : ወይእቲሰ : ፈት
41 ሓት : ለዕይንቲሃ : ርእየቶ : ለጴጥሮስ : ተንሥአት : ወነበረት:=ፁ ወመጠዋ : ለቲ: እዴ
ሁ : ወለልዓለ : ወጸዊዖ : ቅዱሳነ : እቤራተ : መጠዎ : ለይእቲ: ሕያዋ::=ፁ ወተሰመ
43 ዓዝ: ነገር: በኵሉ : ሊዮጲ : ወ እመኑ: ብዙኃን : በእግዚእነ:=ፁ ወእመድኅረዝ: ነበ
ረ : ጴጥሮስ :ብዙኃ : መዋዕለ : ብሊዮጲ : ኀበ:ቤተ : ስምዖን : ሰፋዬ : ለስለነ::=ፁ
1 ፲ ወሀሎ : ፩ ብእሲ : በቀሰርያ : ዘስሙ : ቆርኔሌዮስ : ሀቤ : መአት : ዘዐመተ :
2 መንግሠት : እንተ : ስማ : ኢጠሊያ:=ፁ ብእሲ : ሓጎይመን : ፈረሃ : እግዚአብሔር :
3 መስለ : ኵሉ : ሰብእ : ቤቱ : ገበሬ : መጽዐዋት : ብዙኃ : ለሕዝብ::=ፁ ወዘፀለፈ : ይ
ስእል : ወይጼኢ : ኀበ : እግዚአብሔር :: ወርእየ : በራእይ : ገሐደ : ጊዜ : ተሰዐቱ : ሰለ
ት : መልአከ : እግዚአብሔር : እንዘ : ይበውእ : ኀቤሁ : ወይቤሎ :: ለቆርኔሌዮስ:=ፁ
4 ወውእቱሰ : ርዕዮ : ደንገጸ : ወፈርኃ: ወይቤ : መኑ : እንተ : እግዚኦ::ወውእቱኒ : ይቤ
5 ሎ : ጸሎትከ : ወመጽዋዕትከ : ዐርገ : ቅድመ : እግዚአብሔር : ለለዘክሮ::=ፁ ይእዜ
ኒ: ፈኑ: እደው : ውስተ : ሀገረ : ሊዮጲ : ወጸውእ : ስምዖንሃ : ዘተሰምየ : ጴጥሮስ:=ፁ
6 ወውእቱሰ : የሐድር : ኀበ : ስምዖን : ሰፋዬ : ለስእነ : ወቤተ : ቆርኔሊዮስሰ : ቅሩብ: ው
እቱ : መንገለ : በሕር : ወውእቱ : ይነግረከ : ዘሀለወከ : ትግበር:=ፁ

Quia propinqua fuit Lyda Joppæ, & quia audivíssent discipuli quòd esset ibi Petrus, misérunt duos viros ad eum, rogantes eum, ut veníret illuc & non cunctaretur. Et quum audivísset Petrus, surrexit, & abiit cum iis: & quum advenísset, adduxerunt eum ubi fuit corpus ejus, & circundiderunt eum omnes viduæ lugentes eam, & ostendentes ei vestimenta & pallia quæ fecísset iis Dorcas. Et tunc ejiciens Petrus foràs omnes illos, adoravit cum genibus suis, & oravit: & postquam orásset, conversus ad corpus ejus dixit; Tabitha Tabitha, surge: & illa aperuit oculos suos, & videns Petrum surrexit & sedit. Et tradidit ei manum suam, & erexit eam. Et vocans sanctas viduas, tradidit illis eam vivam. Et auditus fuit hic sermo in tota Jopa, & credíderunt multi in Domino nostro. Et postea mansit Petrus multos dies in Jopa, apud domum Simonis sutoris calceorum.

CAP. X.

ET fuit quidam homo in Cæsarea, cujus nomen Cornelius, centurio legionis regiæ cujus nomen erat Italia: Vir fidelis, timens Deum cum omnibus hominibus domûs suæ, præstans eleëmosynas multas populo. Et assiduè rogabat & orabat ad Deum: & vidit in visione manifestè, tempore nonæ horæ, angelum Dei intrantem ad eum, & dicentem ei; O Corneli. Et ille videns eum obstupuit, & timuit, & dixit ei; Quis es Domine? Et is dixit illi; Preces tuæ & eleëmosynæ tuæ ascenderunt in conspectum Dei, ut recordari faciant eum. Nunc mitte homines in civitatem Joppæ, & accerse Simonem qui nominatur Petrus: Et ipse habitat apud Simonem sutorem calceorum: & domus Cornelii vicina est mari, & ipse nuntiabit tibi quid oporteat te facere;

Digitized by Google

Ut autem discessit angelus *ille loquens Cornelio, vocatis duobus famulis*
7 Ως δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ (δ) λαλῶν τῷ Κορνηλίῳ, φωνήσας δύο τῶν (ι) οἰκετῶν
suis, & milite pio assistentium ei, Et expositis illis
8 αὐτῶν, καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, Καὶ ἐξηγησάμενος (κ) αὐτοῖς
omnibus, misit illos in Joppen. *At postridiè*, iter facientibus
9 ἅπασι, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην. Τῇ δὲ ἐπαύριον, ὁδοιπορούντων
illis, & civitati appropinquantibus, ascendit Petrus *supra domum precari*,
(λ) ἐκείνων, καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι,
circa horam sextam. *Factus est autem esuriens, & voluit* gustare. Parantibus
10 περὶ ὥραν (μ) ἕκτην. Ἐγένετο δὲ πρόσπεινος, καὶ ἤθελε γεύσασθαι. Παρασκευαζόντων
autem illis, cecidit super eum mentis excessus: Et *spectat* cœlum apertum, &
11 δὲ (ν) ἐκείνων, ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις· Καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ
descendens *super se* vas quoddam velut linteum magnum, quatuor initiis
(ξ) καταβαῖνον ἐπ' αὐτὸν σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν (ο) ἀρχαῖς
vinctum, & demissum in terram: In quo erant omnia quadrupedia terræ,
12 δεδεμένον, καὶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς· Ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ (π) τετράποδα τῆς γῆς,
& *fera & reptilia*, & volatilia cœli. Et facta est vox ad eum;
13 καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτὸν,
Surgens Petre, occide & manduca. *At* Petrus ait; *Nequaquàm*, Domine: quia nunquam
14 Ἀναστὰς Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη, Μηδαμῶς, Κύριε, ὅτι οὐδέποτε
* manducavi omne commune *aut* immundum. Et vox iterùm *ex* secundo ad eum;
15 ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον. Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτὸν,
Quæ Deus purificavit, tu ne commune *dic*. Hoc autem factum est per ter: Et *rursum*
16 Ἃ ὁ Θεὸς (ρ) ἐκαθάρισεν, σὺ μὴ κοίνου. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· (σ) καὶ πάλιν
receptum est vas in cœlum. *Ut autem in scipso* hæsitaret Petrus quidnam esset
17 ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν. Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἴη
visio quã vidisset, *&* ecce viri missi à Cornelio, inquirentes
τὸ ὅραμα ὃ εἶδε, (τ) καὶ ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου, διερωτήσαντες
domum Simonis, astiterunt ad *vestibulum*. Et vocantes interro-
τὴν οἰκίαν (υ) Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα. Καὶ φωνήσαντες ἐπυν- 13
gabant si Simon *cognominatus* Petrus illic *hospitatur*. *At* Petro cogi-
θάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ Πέτρου (φ) ἐνθυμου- 19
tante de visione, dixit ei Spiritus; Ecce viri tres quærunt te.
μένου περὶ τοῦ ὁράματος, εἶπεν (χ) αὐτῷ τὸ Πνεῦμα, Ἰδοὺ ἄνδρες τρεῖς ζητοῦσί σε.
Sed surgens descende, & vade cum eis, nihil *ambigens*, quia ego
Ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν διακρινόμενος, (ψ) διότι ἐγὼ 20
misi illos. Descendens autem Petrus ad viros *missos* à
ἀπέσταλκα αὐτούς. Καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς (ω) ἄνδρας τοὺς ἀπεσταλμένους ἀπὸ 21
Cornelio ad ipsum, dixit; Ecce ego sum quem quæritis: quæ causa propter quam *adestis?*
τοῦ Κορνηλίου πρὸς αὐτὸν, εἶπεν, Ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε;
Ii verò dixerunt; Cornelius centurio, vir justus & timens Deum,
Οἱ δὲ (α) εἶπον, Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν, 22
testimonio ornatúsque ab universa gente Judæorum, *divinitùs admonitus est* ab angelo sancto
μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου
accersiri te in domum suam, & audire verba abs te. Introvocans
μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. Εἰσκαλεσάμενος 23
ergò eos, recepit hospitio. *At* sequenti die *Petrus exiit* cum illis, & quidam
οὖν αὐτοὺς ἐξένισε. Τῇ δὲ (β) ἐπαύριον ὁ Πέτρος ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς, καί τινες
fratrum ab Joppe comitati sunt eum. *Et* alterâ die *introierunt*
τῶν ἀδελφῶν τῶν (γ) ἀπὸ τῆς Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. (δ) Καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον 24
in Cæsaream: *At* Cornelius *erat expectans eos, convocans cognatos*
εἰς τὴν Καισάρειαν· ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς
suos, & necessarios amicos. Ut autem factum est *ingredi Petrum*, occurrens
αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. Ὡς δὲ ἐγένετο (ε) εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας 25
ei Cornelius, procidens ad pedes, adoravit.
αὐτῷ ὁ Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας, προσεκύνησεν.

MS.A. (δ)λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας(ι)οἰκείων, καὶ (κ) ἅπασι αὐτοῖς, (λ) αὐτῶν, καὶ (μ)ἕκτην τὴν ἡμέραν. (ν) αὐτῶν, ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν (ξ) καταβαῖνον σκεῦός (ο) ἀρχαῖς καθιέμενον (π)τετράποδα καὶ ἑρπετὰ τῆς γῆς, καὶ πετεινὰ (ρ) ἐκαθέρισεν, (σ) καὶ οὐδὲς ἀνελήμφθη(τ) ἰδεῖ (υ) τοῦ Σίμωνος, (φ)διενθυμουμένου (χ) τὸ Πνεῦμα αὐτῷ, (ψ) ὅτι (ω) ἄνδρας, εἶπεν, Ἰδοὺ (α)εἶπαν, (β)ἐπαύριον ἀναστὰς ἐξῆλθεν (γ) ἀπὸ Ἰόππης (δ) Τῇ δὲ ἐπαύριον (ε) τῆς εἰσελθεῖν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ܘܟܕ ܐܙܠ ܡܠܐܟܐ ܕܡܡܠܠ ܥܡ ܩܪܢܠܝܘܣ ܩܪܐ ܬܪܝܢ ܡܢ ܒܝܬ ܫܡܫܐ ܘܓܒܪܐ ܕܕܚܠ ܒܗ ܕܚܠ ܘܡܫܡܫ ܠܗ

Versio VULGATA LATINA.

7 Et cùm discessisset Angelus, qui loquebatur illi, vocavit duos domesticos
8 suos, & militem metuentem Dominum, ex his qui illi parebant. Quibus
9 cùm narrâsset omnia, misit illos in Joppen. Posterâ autem die iter illis fa-
cientibus, & appropinquantibus civitati, ascendit Petrus in superiora ut ora-
10 ret circa horam sextam. Et cùm esuriret, voluit gustare. Parantibus autem
11 illis, cecidit super eum mentis excessus: Et vidit cœlum apertum, & de-
scendens vas quoddam, velut linteum magnum, quatuor initiis submitti de
12 cœlo in terram, In quo erant omnia quadrupedia, & serpentia terræ, &
13 volatilia cœli. Et facta est vox ad eum; Surge, Petre, occide, & mandu-
14 ca. Ait autem Petrus; Absit, Domine, quia nunquam manducavi omne
15 commune & immundum. Et vox iterùm secundò ad eum; Quod Deus pu-
16 rificavit, tu commune ne dixeris. Hoc autem factum est per ter: & sta-
17 tim receptum est vas in cœlum. Et dum intra se hæsitaret Petrus, quid-
nam esset visio, quam vidisset: ecce viri, qui missi erant à Cornelio, in-
quirentes domum Simonis, astiterunt ad januam. Et cùm vocâssent, inter- 18
rogabant, si Simon, qui cognominatur Petrus, illìc haberet hospitium.
Petro autem cogitante de visione, dixit Spiritus ei; Ecce viri tres quærunt 19
te. Surge itaque, descende, & vade cum eis nihil dubitans: quia ego misi 20
illos. Descendens autem Petrus ad viros, dixit; Ecce ego sum, quem quæ- 21
ritis: quæ causa est, propter quam venistis? Qui dixerunt; Cornelius 22
Centurio, vir justus, & timens Deum, & testimonium habens ab universa
gente Judæorum, responsum accepit ab Angelo sancto, accersire te in do-
mum suam, & audire verba abs te. Introducens ergò eos, recepit hospi- 23
tio. Sequenti autem die surgens profectus est cum illis: & quidam ex fra-
tribus ab Joppe comitati sunt eum. Alterâ autem die introivit Cæsaream. 24
Cornelius verò expectabat illos, convocatis cognatis suis, & necessariis ami-
cis. Et factum est cùm introîisset Petrus, obvius venit ei Cornelius, & 25
procidens ad pedes ejus adoravit.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * فَلَمَّا انْصَرَفَ الْمَلَاكُ عَنْ مُخَاطَبَةِ كُرْنِيلْيُوسَ * صَوَّتَ بِاثْنَيْنِ مِنْ عَبِيدِهِ وَبِجُنْدِيٍّ حَسَنٍ
8 الدِّيَانَةِ مِنَ الَّذِينَ يُلَابِسُونَهُ * وَحَدَّثَهُمْ بِجَمِيعِ مَا قِيلَ لَهُ * وَأَرْسَلَهُمْ إِلَى يَافَا * وَفِي الْغَدِ بَيْنَمَا
9 هُمْ مَاشِينَ فِي الطَّرِيقِ وَقَدْ قَارَبُوا الْمَدِينَةَ * صَعِدَ بُطْرُسُ إِلَى السَّطْحِ يُصَلِّي عِنْدَ السَّاعَةِ
10 السَّادِسَةِ * وَجَاعَ كَثِيرًا وَأَرَادَ أَنْ يَأْكُلَ * وَبَيْنَمَا أُولَئِكَ يُصْلِحُونَ الطَّعَامَ سَقَطَتْ عَلَيْهِ
11 سَكْصَةٌ * وَأَبْصَرَ السَّمَاءَ مَفْتُوحَةً * وَوِعَاءً مَا هَابِطًا لَدَيْهِ كَسَبِينَةٍ عَظِيمَةٍ مَرْبُوطَةٍ بِأَرْبَعِ أَطْرَافِهَا *
12 وَمُعَلَّقَةٍ عَلَى الْأَرْضِ * وَكَانَ فِيهَا كُلُّ دَوَابِّ أَرْبَعِ الْأَرْضِ * وَالْوُحُوشُ وَالدَّوَابُّ وَطَيْرُ السَّمَاءِ * وَصَارَ
13 إِلَيْهِ صَوْتٌ * يَا بُطْرُسُ قُمِ اذْبَحْ وَكُلْ * فَقَالَ بُطْرُسُ * لَا يَا رَبِّ * لِأَنِّي مَا أَكَلْتُ قَطُّ نَجَسًا
14 وَلَا دَنِسًا * فَصَارَ إِلَيْهِ صَوْتٌ مِنْ ثَانِيَةٍ أَيْضًا * الْأَشْيَاءُ الَّتِي قَدْ طَهَّرَهَا اللهُ لَا تُنَجِّسْهَا أَنْتَ *
15 16 * هَذَا الْأَمْرُ صَارَ ثَلَاثًا * وَصَعِدَ الْوِعَاءُ أَيْضًا إِلَى السَّمَاءِ * ثُمَّ * فَإِذْ حَارَ بُطْرُسُ فِي ذَاتِهِ
17 أَنَّ مَاذَا عَسَى يَكُونُ الرُّؤْيَا الَّذِي أَبْصَرَ * إِذَا بِالرِّجَالِ الَّذِينَ أَرْسَلَهُمْ كُرْنِيلْيُوسُ يَسْأَلُونَ
عَنْ مَنْزِلِ سِمْعَانَ وَقَدْ وَقَفُوا بِالْبَابِ * ثُمَّ صَوَّتُوا يَسْتَخْبِرُونَ إِنْ كَانَ سِمْعَانُ الْمُلَقَّبُ بِبُطْرُسَ
18 19 مُضَافًا هَاهُنَا * وَبَيْنَمَا بُطْرُسُ مُتَفَكِّرًا فِي الرُّؤْيَا * قَالَ لَهُ الرُّوحُ * رِجَالٌ يَطْلُبُونَكَ * لَكِنْ قُمْ فَانْزِلْ
20 مَعَهُمْ غَيْرَ مُرْتَابٍ أَوْ مُنْقَسِمٍ لِشَيْءٍ مَا * فَإِنِّي أَنَا أَرْسَلْتُهُمْ *

* الثَّلَاثَا مِنْ جُمُعَةِ النِّصْفِ أَعْنِي الْخَمْسِينَ *

21 * كَذَا * * وَلَمَّا نَزَلَ بُطْرُسُ إِلَى الرِّجَالِ * قَالَ هَا أَنَذَا الَّذِي تَطْلُبُونَهُ * مَا السَّبَبُ الَّذِي
22 مِنْ أَجْلِهِ حَضَرْتُمْ * فَقَالُوا كُرْنِيلْيُوسُ رَئِيسُ الْمِائَةِ رَجُلٌ صِدِّيقٌ وَخَائِفٌ مِنَ اللهِ *
يَشْهَدُ لَهُ بِالْفَضْلِ كُلُّ أُمَّةِ الْيَهُودِ * أَوْحَى إِلَيْهِ مَلَاكٌ قِدِّيسٌ بِأَمْرِ أَنْ يَسْتَحْضِرَكَ إِلَى مَنْزِلِهِ
23 وَيَسْمَعَ مِنْكَ أَقْوَالَكَ * فَاضَافَهُمْ * وَفِي الْغَدِ خَرَجَ بُطْرُسُ مَعَهُمْ * وَقَوْمٌ مِنَ الْإِخْوَةِ الَّذِينَ
24 مِنْ يَافَا ذَهَبُوا مَعَهُ * وَعَلَى الْغَدِ دَخَلُوا إِلَى قَيْسَارِيَةَ * وَكَانَ كُرْنِيلْيُوسُ يَنْتَظِرُهُمْ قَدِ اسْتَدْعَى
25 كَافَّةَ أَنْسِبَائِهِ وَأَصْدِقَائِهِ الْمُصَافِينَ إِلَيْهِ * فَلَمَّا حَانَ دُخُولُ بُطْرُسَ اسْتَبْقَلَهُ كُرْنِيلْيُوسُ
جَاثِيًا عَلَى قَدَمَيْهِ سَاجِدًا *

Cùm ergò discessisset angelus ab alloquēdo 7
Cornelio, accersivit duos è famulis suis,
& militem probatæ vitæ ex iis qui præ-
sto sibi erant: Et narrans eis quæcunque 8
dicta sibi fuerant, misit eos in Jatham.
Postridiè verò dum illi ambularent in 9
via, & jam propinqui essent urbi, ascen-
dit Petrus in tectum oraturus circa ho-
ram sextam. Et multùm esuriens, opta- 10
vit comedere. Et dum illi cibum para-
rent, incidit in eum extasis: Vidit- 11
que cœlum apertum, et vas quoddam
ad se delabens, simile linteo maximo,
quatuor extremitatibus suis alligatum,
et suspensum super terram: Erántque 12
in eo cuncta quadrupedia terræ, et
bestiæ, et reptilia, atque volatilia cœ-
li. Factáque est ad eum vox, O Pe- 13
tre, surge, macta et comede. Ait 14
Petrus; Nullo modò ô Domine, non
enim comedi unquam immundum ne-
que pollutum. Et facta est adhuc ad 15
eum vox secundâ vice, Res quas De-
us purificavit, tu ne contamines. Hoc 16
negotium ter accidit, ascenditque vas
rursùs in cœlum. Finis. Et dum hæ- 17
sitaret Petrus apud sese, quidnam for-
tè sibi vellet visum quod viderat, ec-
ce viri quos miserat Cornelius, percon-
tabantur de domo Simonis, et jam ste-
terant ad januam, Et evocantes quem- 18
piam, *scisitabantur*, dicentes; *Num*
Simon qui cognominatur Petrus, hìc
hospitatur? Dúmque Petrus medita- 19
retur visionem, dixit ei Spiritus; Ec-
ce viri quærunt te. Surge itaque, et 20
descende cum eis nil hæsitans aut du-
bitans ob rem ullam, quoniam ego misi
illos.

Feriâ tertiâ hebdomadis mediæ inter dies Pentecostes.

Cúmque descendisset Petrus ad viros 21
illos, ait; Ecce me quem petitis, quæ-
nam est causa propter quam adestis?
Dixerunt; Cornelio Centurioni, viro 22
justo ac timenti Deum, cujus virtuti
attestatur universa plebs Judæorum,
revelavit angelus sanctus & præcepit
ut te ducendum curaret in domum su-
am, audirétque à te sermones tuos.
Quarè hospitio recepit eos, & postri- 23
diè egressus est Petrus cum eis, & quí-
dam ex fratribus qui erant ex Japha,
abierunt cum eo: Et postero die in- 24
gressi sunt Cæsaream. Porrò Cornelius
expectabat eos, jamque convocaverat
omnes cognatos & amicos suos sibi 25
conjunctos. Et cùm instaret tempus
introitûs Petri, occurrit ei Cornelius procidens ad pedes ejus, et ado-
rans.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወመጽአ : ቃል : ለዕሌሁ : ዘይብል : ተንሣእ : ጴጥሮስ : ሕረድ : ወብላዕ ::
14 ወአውገሠ : ጴጥሮስ : ወይቤ : ሓሰ : ሊተ : እግዚኦ : እስመ : አልቦ : ግሙራ : ርኩሰ : ዘ
15 ቦአ : ውስተ : አፈየ : ወበአዕዝኒየ ::= ወካዕበ : መጽአ : ቃል : ዳዲ : ለዕሌሁ : ዘይ
16 ብል :: ዘእግዚአብሔር : አስተናጽሐ : አንተ : ኢትርኩስ ::= ወሠልሰ : ይቤሎ : ከመ
17 ዝ : ወግብተ : ትመይጠ : ውስተ : ሰማይ : ውእቱ : ንዋየ : ለበሕ ::= ወእንዘ : ዘነ
ተ : ያነብር : ለኢሁ : ጴጥሮስ : ወይናፍቅ : በእንተ : ውእቱ : ራእይ : ዘርእየ : ወናሁ : እ
ሉ : እደው : እለ : ተፈነው : እምሓበ : ቆርኔሌዮስ : እንዘ : የኀሠሡ : ቤቶ : ለስምዖን : ቆ
18 ው : ሓበ : እንቀጽ ::= ጸርሑ : ወስእሉ : ለእመሁ : ስምዖን : ዘተሰምየ : ጴጥሮስ ::
19 [በህየ : ሓደረ :] ወወእቱሰ : መንፈስ : ሓበ : ይጸርሁ : መሓደሩ : ለጴጥሮስ ::= ወጴጥሮስሰ :
እንዘ : ዒደሁ : ይሄሊ : በእንተ : ውእቱ : ራእይ : ይቤሎ : መንፈስ : ናሁ : ሮ ዕደ
20 ው : የኀሠሡከ ::= ተንሣእ : እንከ : ወውረድ : ወሖር : መሰሌሆሙ : እንዘ : ሊተና
21 ፍቅ : ወሊመንተኒ : እስመ : አነ : ፈነዉኩው ::= ወወረደ : ጴጥሮስ : እመለእለ : ተ
ስለስ : ሓበ : እሉ : እደው : ይቤሎሙ :: ናሁ : አነ : ውእቱ : ዘተሓሠሱ : በእንተ : መን
22 ት : ነገር : ዘመጸእክሙ : ዝየ ::= ወእሉሂ : ይቤልዎ : ቆርኔሌዎስ : ሓቤ : መእት : ብ
እሲ : ጸድቅ : ወፈራሂ : እግዚአብሔር : ወቦቱ : ሰማዕተ : እምኵሉ : ሕዝበ : ኢይሁ
ድ : ስሚዖ : ቃለ : እመለእክ : ቅዱስ : ፈነወነ : ከመ : ይጸውእከ : ውስተ : ቤቱ : ወይስ
23 መአ : ቃል : አመኔከ ::= ወለግብለሙ : ውስተ : ቤቱ : ወተወክፎሙ : ወበሰኒታ : ተን
ሢለ : ወሖረ : መስሌሆሙ : ወቦ : እመእሀው : ተለወዎ : እመእድጲ : ወሖረ : መስሌ
24 ሁ ::= ወበሰኒታ : ቦለ : ቂሳሪዖ : ወቆርኔሌዎስኒ : ነበረ : እንዘ : ይጸንሖሙ :: ወጸዊለ :
25 ለዝሚዲሁ : ወፈቁረነሂሁ :: እለ : ይበቍዕዎ ::= ወኮነ : ሶበ : ይበውዕ : ጴጥሮስ : ተ
ቀበሎ : ቆርኔሌዎስ : ወወድቀ : ሓበ : እገሪሁ : ወሰገደ : ሎቱ ::=

Et venit vox super eum dicens; Surge Petre, macta, & vescere. Et respon- 13
dit Petrus & dixit; Absit à me Domine, quia non fuit unquam pollutum quod intra- 14
vit in os meum, & edi. Et iterùm venit vox rursùs super eum, dicens; 15
Quæ Deus purgavit, tu ne pollueto. Et tertiò dixit ei similiter: & subitò 16
reversum est in cœlum illud vas fictile. Et dum hoc miraretur ipse Petrus, 17
& hæsitaret de illa visione quam vidisset, & ecce illi viri qui missi erant à
Cornelio, quærentes domum Simonis, steterunt ad januam. Et clamá- 18
runt, & interrogárunt si Simon qui nominatur Petrus, illic diversaretur: &
ille locus ubi clamabant, diversorium fuit Petri. Et Petro adhuc persistente 19
in meditatione hujus visionis, dixit ei Spiritus; Ecce tres viri quærunt te.
Surge igitur, & descende, & proficiscere cum iis non ambigens quicquam, 20
quia ego misi eos. Et descendit Petrus à tabulato tertio, ad locum ubi illi 21
viri erant, dicens iis; Ecce ego is sum quem quæritis: propter quam causam ve-
nistis huc? Et illi dixerunt; Cornelius centurio, vir justus, & timens De- 22
um, & habens testimonium à tota gente Judæorum, audiens sermonem ab an-
gelo sancto, misit nos, ut accerseret te in domum ejus, & ut audiret sermo-
nem à te. Et duxit eos in domum suam, & recepit eos hospitio: *& postri-* 23
diè surrexit, & profectus est cum iis: & quidam ex fratribus sequuti sunt
eum à Joppa, & profecti sunt cum eo. Et postridiè intravit Cæsaream, & 24
Cornelius manstt expectans eos, & convocaverat cognatos suos, & amicos
suos necessarios sibi. Et factum est quum introîsset Petrus, occurrit ei Corne- 25
lius, & cecidit ad pedes ejus, & adoravit eum.

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΙΕ'.

26 At Petrus eum elevavit, dicens; Surge: & ego ipse homo sum. Et
27 Ὁ δὲ Πέτρος (ζ) ἀνέστησεν αὐτὸν λέγων, Ἀνάστηθι· κἀγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. Καὶ
colloquens ei, intravit, & invenit convenientes multos: Dixitque ad illos;
28 συνομιλῶν αὐτῷ, εἰσῆλθε, καὶ εὑρίσκει συνηλυθότας πολλούς. Ἔφη τε πρὸς αὐτούς,
Vos scitis ut nefas est viro Judæo, conjungi aut accedere alienigenæ:
Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ, κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ·
Et mihi Deus ostendit, neminem communem aut immundum dicere hominem.
(η) καὶ ἐμοὶ ὁ Θεὸς ἔδειξε, μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον.
Ideò & inconsultè veni accersitus: interrogo ergo, cui causæ accer-
29 Διὸ καὶ ἀναντιῤῥήτως ἦλθον μεταπεμφθείς· πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμ-
sistis me? Et Cornelius ait; A nudiusquarta die usque ad hanc horam
30 ψασθέ με; Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη, Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας
eram jejunans, & nonâ horâ orans in domo mea: & ecce vir
ἤμην νηστεύων, καὶ τῇ (θ) ἐννάτῃ ὥραν προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου· καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ
stetit ante me in veste splendida, Et ait; Corneli, exaudita est tua oratio,
31 ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, Καί φησι, Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ,
& eleemosynæ tuæ commemoratæ sunt in conspectu Dei. Mitte ergò in Joppen,
32 καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην,
& accerse Simonem, qui cognominatur Petrus: hic hospitatur in domo Simonis
καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος
coriarii juxta mare, qui adveniens loquetur tibi. Ex eadem ergò misi
33 βυρσέως παρὰ (ι) θάλασσαν, ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι. Ἐξ αὐτῆς οὖν ἔπεμψα
ad te: tuque benè feciſti adveniens. Nunc ergò omnes nos coram
πρός σε· σὺ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. Νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον
Deo adsumus, audire omnia præcepta tibi à Deo. Aperiens autem
34 τοῦ Θεοῦ πάρεσμεν, (κ) ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἀνοίξας ὁ
Petrus os, dixit; In veritate deprehendo quia non est personarum acceptor
Πέτρος τὸ (λ) στόμα, εἶπεν, Ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστι προσωπολήπτης
Deus: Sed in omni gente timens eum, & operans justitiam,
ὁ Θεὸς, (μ) Ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν, καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, 35
acceptus illi est. Verbum quod misit filiis Israël, annuntians
δεκτὸς αὐτῷ (ν) ἐστι. Τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, εὐαγγελιζόμενος 36
pacem per Jesum Christum: (hic est omnium Dominus:) Vos scitis factum
εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, (οὗτός ἐστι πάντων Κύριος·) Ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον 37
verbum per universam Judæam, inceptum à Galilæa, post baptismum
ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, (ξ) ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα
quod prædicavit Joannes: Jesum illum à Nazareth, ut unxit eum Deus Spi-
ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης· Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρὲτ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς Πνεύ- 38
ritu sancto & efficaciâ, qui pertransiit benefaciens & sanans omnes
ματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευ-
pressos à diabolo: quoniam Deus erat cum illo. Et nos sumus
μένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου· ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἡμεῖς (ο) ἐσμεν 39
testes omnium quæ fecit inque regione Judæorum & in Hierusalem, quem
μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ, (π) ὃν
occiderunt suspendentes in ligno. Hunc Deus suscitavit tertiâ die, &
ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. Τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ 40
dedit eum manifestum fieri, Non omni populo, sed testibus præor-
ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, Οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχει- 41
dinatis à Deo, nobis, qui commanducavimus & combibimus ei, post
ροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ, μετὰ
resurrexisse eum ex mortuis. Et præcepit nobis prædicare populo, &
τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, καὶ 42
testificari quia ipse est ille definitus à Deo judex vivorum &
διαμαρτύρασθαι ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ
mortuorum.
νεκρῶν.

MS.A. (ζ) ἤγειρεν αὐτὸν, (η) καμοὶ ἔδειξεν ὁ Θεὸς, (θ) ἐνάτῃ προσευχόμενος (ι) θάλασσαν. Ἐξ αὐτῆς (κ) ἀκοῦσαι τὰ προστεταγμένα σοι πάντα ἀπὸ τοῦ Κυρίου. Ἀνοίξας (λ) στόμα αὐτοῦ, εἶπεν, (μ) Ἀλλὰ (ν) ἔστι. Τὸν λόγον ἀπέστειλεν (ξ) ἀρξάμενος καὶ (ο) μάρτυρες πάντων (π) ὃν καὶ ἀνεῖλαν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

26 Petrus verò elevavit eum, dicens; Surge, & ego ipse homo sum. Et lo-
28 quens cum illo intravit, & invenit multos qui convenerant: Dixítque ad
illos; Vos scitis quomodò abominatum sit viro Judæo, conjungi aut accede-
re ad alienigenam: sed mihi ostendit Deus, neminem communem aut im-
29 mundum dicere hominem. Propter quod sine dubitatione veni accersitus.
30 Interrogo ergò, quam ob causam accersistis me? Et Cornelius ait; A nu-
diusquarta die usque ad hanc horam, orans eram horâ nonâ in domo mea:
31 & ecce vir stetit ante me in veste candida, & ait; Corneli, exaudita est
32 oratio tua, & eleëmosynæ tuæ commemoratæ sunt in conspectu Dei. Mitte
ergò in Joppen, & accersi Simonem, qui cognominatur Petrus: hic hospi-
33 tatur in domo Simonis coriarii juxta mare. Confestim ergò misi ad te: &
tu benè fecisti veniendo. Nunc ergò omnes nos in conspectu tuo adsumus,
34 audire omnia quæcunque tibi præcepta sunt à Domino. Aperiens autem
Petrus os suum, dixit; In veritate comperi, quia non est personarum acce-
ptor Deus: Sed in omni gente, qui timet eum, & operatur justitiam, 35
acceptus est illi. Verbum misit Deus filiis Israel, annuntians pacem per Je- 36
sum Christum; (hic est omnium Dominus.) Vos scitis quod factum est 37
verbum per universam Judæam: incipiens enim à Galilæa, post baptismum
quod prædicavit Joannes, Jesum à Nazareth: quomodò unxit eum Deus 38
Spiritu sancto, & virtute, qui pertransiit benefaciendo & sanando omnes
oppressos à diabolo, quoniam Deus erat cum illo. Et nos testes sumus 39
omnium, quæ fecit in regione Judæorum, & Jerusalem, quem occiderunt
suspendentes in ligno. Hunc Deus suscitavit tertiâ die, & dedit eum mani- 40
festum fieri, Non omni populo, sed testibus prædestinatis à Deo: nobis, 41
qui manducavimus & bibimus cum illo, postquàm resurrexit à mortuis. Et 42
præcepit nobis prædicare populo, & testificari, quia ipse est, qui constitu-
tus est à Deo judex vivorum & mortuorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * فاقعصه بطرس قايلا * قم فانا انسان انا * ودخل فوجد قوما كثيرين قد جاوا
27 اليه * فقال لهم قد علمتم انتم انه مما يليق برجل يهودي ان يلاصق او يدخل الي
28 دين قبيلة اخرى * وقد اراني الله وامرني الا اقول عن احد انه انسان نجس او دنس *
29 * فلذلك اقبلت بلا مساجرة اذ دعوتموني * فانا اسئلكم بماية تجة استدعوتموني
30 * فقال كرنيليوس * منذ اربعة ايام الي هذه الساعة كنت صايما * في ذلك اليوم مصليا
31 في منزلي الساعة التاسعة * فاذا برجل قد وقف امامي بحلة بهية * وقال لي يا كرنيليوس
32 قد سمعت صلاتك * قد ذكرت صدقاتك امام الله * فارسل اذا الي يافا واستحضر
سمعن الملقب بطرس * فانه مضاف في منزل سمعن الدباغ عند البحر * فانه اذا جاء يخاطبك
33 بما يجب * فلهذا السبب ارسلت اليك * وانت فقد فعلت فعلا ممدوحا اذ جيت * فها نحن
اولا حاضرون الان امام الله كلنا * سامعين جميع الاقوال التي يامرك الله بقولها * تم *
34 * قراة الخميس من الجمعة نصف الخمسين * * كه * * فتح بطرس فمه وقال *
35 بالحقيقة على حسب ظني ان الله لس يحابي الوجوه * لكن من يتقيه في كل امة ويعمل العدل
36 هو مقبول عنده * والقول الذي ارسله الي بني اسرايل * يبشرهم بالسلامة بيسوع المسيح *
37 ذاك هو رب الكل * وقد علمتم انتم بالخبر الصاير في بلد اليهودية كلها * خبر الذي بداء
38 من الجليل بعد المعمودية التي كرز بها يوحنا * يسوع الذي من الناصرة * اذ مسحه الله
بروح القدس والقوة * الذي ورد محسنا وشافيا جميع الذين استساد عليهم الخال * لان الله
39 كان معه * ونحن هم الشهود بجميع الاشيا التي عملها في بلد اليهودية وفي اورشليم الذي
قتلوه اليهود * حين علقوه على خشبة * فاقامه الله في اليوم الثالث * ومنحه ان يظهر *
40 * لا لجميع الشعب * بل لنا نحن الشهود الذين سامنا الله سالفا * الذين اكلنا معه وسربنا
41 بعد ابيعانه من الموتى * واوصانا ان نكرز للشعب * ونشهد لهم ان هذا هو الذي حدده
42 الله قاضي الاحيا والاموات *

Erexit autem illum Petrus, dicens; 26
Surge, ego enim homo sum. Et huma- 27
nioribus eum verbis excipiens, introi-
vit, reperitque turbam multam quæ se
contulerat ad eum: Dixitque illis, 28
Vos jam nôstis dedecere hominem Ju-
dæum conjungi aut adire alterius nati-
onis hominem: at ostendit mihi Deus,
& præcepit mihi ne dicerem de quo-
quam quòd sit homo pollutus aut im-
mundus. Et propterea veni sine relu- 29
ctatione cùm me vocástis. Peto autem
à vobis quâ de causa accersistis me?
Dixit Cornelius, Quatuor abhinc die- 30
bus ad hanc usque horam fui jejunus:
eodem die, orante me domi meæ horâ
nonâ, ecce vir quidam stetit coram me
in veste magnifica, Et dixit mihi; O 31
Corneli, jam exaudita est oratio tua,
jam in memoria habitæ sunt eleemosy-
næ tuæ coram Deo. Mitte igitur in 32
Japha, & adducendum cura Simonem
qui cognominatur Petrus: is enim ho-
spitatur in domo Simonis coriarii prope
mare, & ipse cùm venerit, loquetur tibi
quæ oportet. Hac igitur de causa ad 33
te misi: & tu quidem opus laudabile
præstitisti qui adveneris. Et ecce nos
primi adsumus nunc coram Deo omnes,
audituri cunctos sermones quos præci-
piet tibi Deus dicendos. Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis mediæ Pentecostes.

Aperuit ergò Petrus os suum, & ait; 34
Verè secundùm opinionem meam, Deus
nullo modo assentatur vultibus: Sed 35
quisquis eum timet in omni gente, &
operatur justitiam, is est acceptus apud
eum. Et sermo quem misit Deus filiis 36
Israel, annuntians eis pacem per Je-
sum Christum, is est omnium Dominus.
Et vos jam nôstis famam quæ facta 37
est in regionibus universæ Judææ, fa-
mam inquam *quæ cœpit à Galilæa post*
baptismum quod prædicavit Johannes:
Jesum scil. *qui erat à Nazaret, quem* 38
unxit Deus Spiritu sanctitatis & vir-
tute, qui pertransiit benefaciens & sa-
nans eos omnes in quos dominatus erat
Fraudulentus: quoniam Deus erat cum
illo. Et nos testes sumus rerum omni- 39
um quas fecit in regionibus Judææ &
Jerusalem: quem interfecerunt Judæi,
appendentes eum trabi. Suscitavit 40
autem illum Deus die tertiâ, & conces-
sit ei ut appareret, 41 *Non toti populo,*
sed nobis testibus, quos præsignavit
Deus, qui comedimus cum eo & bibi-
mus post resurrectionem ipsius à mor-
tuis. Et præcepit nobis ut prædica- 42
remus populo, & testaremur eis hunc
eum esse quem destinavit Deus judicem
vivorum & mortuorum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ወአውሥአ : ቆርኔልዮስ : ወይቤሎ : እመራብዕት : እለት : እስከ : ዛቲ : ሰዓት : ሀለው
ኩ : እንዘ : እጸሊ : በጊዜ : ተሰዓቱ : ስዓት : ውስተ : ቤትየ : ወናሁ : a ብእሲ : ቆመ :
31 ቅድሜየ : በጸእደወ : ለልበስ : ወይቤለኒ : ለቆርኔልዮስ : ተሰምዒ : ጸሎትኪ : ወመ
32 ጽዋኪትኪ : ተዘከረ : በቅድመ : እግዚአብሔር : ፈኑ : እንከ : ሀገረ : ሊዮጴ : ወጸ
ውዕ : ለመዶንሃ : ዘተሰምየ : ጴጥሮስ : ዝኩ : የሐድር : ውስተ : ቤተ : ስመዶን : ሰፈዩ :
33 ለሰለን : ቅሩበ : መንገለ : በሕር : ወሶቤሃ : ፈነውኩ : ኀቤከ : ወለትተኒ : ሠናየ : ገበ
ርከ : ዘመጽእከ : ዝየ : ወይእዜኒ : ነኅነ : ኵልነ : ሀለውነ : ቅድሜከ : ከመ : ንሰማ
34 ዕ : ኵሉ : ዘለዘከ : እግዚአብሔር :: ወአስተ : ጰፈሁ : ጴጥሮስ : ወይቤ : በእሚ
35 ን : ለኵሉ : ዘለወጋ : እስመ : ሊያደሉ : እግዚአብሔር :: ለለ : በኵሉ : ለሕዘብ :
36 ለዘይፈርሆ : ወይገብር : ጽድቀ : ሎቱ : ይሰመዖ :: ፈነወ : እግዚአብሔር : ሊደቂቀ : እስ
ራሌል : እንዘ : ይዜኑ : ስለመ : በኢየሱስ : ክርስቶስ : ዝውእቱ : እግዚእ : ኵሉ ::
37 ታእመሩ : ኵሉ : ነገር : ዘኮነ : በይሁደ : እኂዘ : እመገሊላ : እመድኅረ : ጥመቀተ :
38 እንተ : ሰበከ : ዮሐንስ :: [ኢየሱስ :] ዘእመናዝሬት : ዘቀብአ : እግዚአብሔር : መን
ፈስ : ቅዱስ : ወኀይል :: ወመጽአ : ወረድአው : ለእለ : ይትሌገሉው : ሰይጣን : እስመ :
39 እግዚአብሔር : መስሌው :: ወንሓኒ : ኵልነ : ሰማዕቱ : ለገዝ : ነገር : በዘ : ገብ
40 ረ : በብሔረ : ኢይሁድ : ወበኢየሩሳሌም : ወቀተልዎ : ስቂሉው : ደቦ : ዕፅ :: እግ
ዚአብሔር : ለእለሠ : እመውታን : በሣልስት : ዕለት : ወወሀቦ : ይስማዕ : በውስተ :
41 ኵሉ : ለሕዘብ :: ወሢመነ : እግዚአብሔር : ወረስዮነ : ስማዕቶ : ወበለዕሂ : ወ
ስተይነ : መሰሌሁ : እመድኅረ : ተንሥአ : እመውታን : በእርብዓ : ዕለት :: እዘ
42 ዘነ : ከመ : ንስብክ : ለለሕዘብ : ወንንግር : ከመ : ውእቱ : ዘተሠይመ : መሮንነ : ለ
ዖዋን : ወመውታን ::

Et respondit Cornelius, & dixit ei; Nudiusquartus usque ad hanc horam fui 30
orans in tempore nonæ horæ, in domo mea, & ecce quidam homo stetit co-
ram me in candida veste. Et dixit mihi; Corneli, exauditæ sunt preces 31
tuæ, & eleëmosynæ tuæ commemoratæ sunt in conspectu Dei. Mitte igitur ad 32
civitatem Jopen, & accerse Simonem qui nominatur Petrus: hic diversatur
in domo Simonis sutoris calceorum, juxta mare. Et tunc misi ad te, & tu be- 33
nè feciſti quòd venisti huc: & nunc etiam nos omnes sumus in conspectu
tuo, ut audiamus omnia quæ præcepit tibi Deus. Et aperuit os ejus Petrus, 34
& dixit; Verè, nullius carnis quia personam accipit Deus. Sed in omni 35
gente, qui timet ipsum, & facit justitiam, eum audiet. Misit Deus filiis Is- 36
rael, annuntians pacem in Jesu Christo, qui est Dominus omnium. Vos scî- 37
tis omne verbum quod factum est in Judæa; initio facto à Galilæa, post ba-
ptismum quod prædicavit Johannes: Quomodo Jesus à *Nazareth, quem unxit* 38
Deus Spiritu sancto & potentiâ, & venit, & auxilium præstitit iis, quos op-
pressit satanas, quia Dominus fuit cum eis. Et nos omnes testes sumus hujus 39
sermonis, in quo operatus est in regione Judææ & in Hierusalem, & truci-
dârunt eum suspendentes eum super ligno. Deus suscitavit eum à mortuis in 40
tertia die, & dedit ei ut fama ejus divulgata esset inter omnes gentes. Et 41
ordinavit nos Deus, & constituit nos testes ejus, & comedimus & bibi-
mus cum eo, posteaquam resurrexit à mortuis, quadraginta dies. Præcepit 42
nobis ut prædicaremus populo, & nuntiaremus quòd ipse est qui constitutus est
judex vivorum & mortuorum.

Digitized by Google

Huic omnes Prophetæ *testantur*, remissionem peccatorum accipere per nomen
43 Τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος
ejus *omnem credentem* in eum. Adhuc loquente Petro verba hæc,
44 αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν. Ἔτι λαλοῦντος Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα,
cecidit Spiritus sanctus super omnes *audientes* verbum. Et obstupuerunt
45 (ρ) ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. Καὶ ἐξέστησ(ρ)
qui ex circumcisione fideles *quotquot comitati fuerant Petrum*, quia & in *gentes* donum
οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ
sancti Spiritûs *effusum* est. Audiebant enim illos loquentes linguis, & magni-
46 τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκκέχυται. Ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις, καὶ μεγα-
ficantes Deum. Tunc respondit Petrus; Numquid aquam prohibere
47 λυνόντων τὸν Θεόν. τότε ἀπεκρίθη (σ) ὁ Πέτρος, Μήτι τὸ ὕδωρ (τ) κωλῦσαι
potest quis, *ad* non *baptizari hos*, qui Spiritum sanctum acceperunt,
δύναταί τις, τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον,
sicut & nos? Jussitque eos baptizari in nomine Domini.
48 (υ) καθὼς καὶ ἡμεῖς; Προσέταξέ τε (φ) αὐτοὺς βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου.
Tunc rogaverunt eum *manere* dies aliquot.
τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

CAP. XI. ια'.

Audierunt autē Apostoli & fratres, *existentes apud Judæam*, quoniam & Gentes
1 Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ, οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη
receperunt verbum Dei. Et cùm ascendisset Petrus *in* Hierosolymam, disceptabant
2 ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. (α)Καὶ ὅτε ἀνέβη Πέτρος εἰς (β)Ἱεροσόλυμα, διεκρίνοντο
adversùs illum qui ex circumcisione, Dicentes; *Quòd* ad viros præputium habentes
3 πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς, Λέγοντες, (γ)Ὅτι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας
ingressus es, & commanducásti *eis*. Incipiens autem Petrus, exponebat illis
4 εἰσῆλθες, καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. Ἀρξάμενος (δ) ὁ Πέτρος, ἐξετίθετο αὐτοῖς κατ'
secundùm ordinem, dicens; Ego eram in civitate Joppe orans: & vidi in
καθεξῆς, λέγων, Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν
5 excessu mentis visionem, descendens vas quoddam velut linteum magnum, quatuor initiis
ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέτρασιν ἀρχαῖς
demissum ex cœlo: & venit usque ad me: In quod *attendens* considerabam,
καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἦλθεν (ε) ἄχρις ἐμοῦ. Εἰς ὃν ἀτενίσας κατενόουν,
6 & vidi quadrupedia terræ & bestias & reptilia, & volatilia cœli.
καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.
Audivi autem vocem dicentem mihi; *Surgens* Petre, occide & manduca. Dixi autem;
7 Ἤκουσα (ζ) δὲ φωνῆς λεγούσης μοι, Ἀναστὰς Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. Εἶπον δὲ,
8 Nequaquàm, Domine: quia *omne* commune aut immundum nunquam introivit in os
Μηδαμῶς Κύριε· (η) ὅτι πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα
meum. Respondit autem *mihi* vox *ex* secundo de cœlo; Quæ Deus mundavit,
μου. Ἀπεκρίθη (θ) δέ μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Ἃ ὁ Θεὸς (ι) ἐκαθάρισεν,
9 tu ne cómune dixeris. Hoc autem factum est per ter, & rursum recepta sunt omnia in
σὺ μὴ κοίνου. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ (κ) πάλιν ἀνεσπάσθη ἅπαντα εἰς
10 cœlum. Et ecce *ex eadem* tres viri astiterunt in domo in qua eram, mis-
τὸν οὐρανόν. Καὶ ἰδοὺ ἐξ αὐτῆς τῆς οἰκίας ἐφ' ἣν ἤμην, ἐπέστησαν
11 si à Cæsarea ad me. Dixit autem mihi Spiritus, *simul ire* illis, nihil
μέχρις ἀπὸ Καισαρείας πρός με. Εἶπε (λ) δέ μοι τὸ Πνεῦμα, συνελθεῖν αὐτοῖς, μηδὲν
12 *ambigentem*. Venerunt autē cum me & sex fratres isti: & ingressi sumus in domum
διακρινόμενον. Ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον
viri: *Annuntiavitque* nobis quomodò vidisset angelum in domo suâ stantem &
13 τοῦ ἀνδρός· (ν)Ἀπήγγειλέ τε ἡμῖν πῶς εἶδε τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ
dicentem sibi; Mitte in Joppen *viros*, & accersi Simonem *cognomina-*
(ξ)εἰπόντα αὐτῷ, Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλού-
tum Petrum: Qui loquetur verba *ad te*, in quibus salvus eris tu, & universa domus tua.
μενον Πέτρον, Ὃς (ο)λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου.

MS.A. (ρ) ἔπεσε (σ) Πέτρος, (τ) δύναται κωλῦσαί τις, (υ) ὡς (φ) αὐτοῖς ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι. τότε Κεφ. ια'. MS.A. (α) Ὅτε δὲ (β)Ἱερουσαλήμ, (γ) Ὅτι εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας, καὶ (δ) Πέτρος, (ε) ἄχρι (ζ) δὲ καὶ (η) ὅτι κοινὸν (θ) δὲ φωνὴ (ι) ἐκαθάρισεν, (κ) ἀνεσπάσθη πάλιν (λ) δὲ τὸ Πνεῦμά μοι, (μ) διακρίνασθαι. (ν) Ἀπήγγειλεν δὲ (ξ) εἰπόντα, Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην, καὶ (ο) λαλήσει

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et de eo testati sunt omnes prophetæ, ut 43
quisquis crediderit per nomen ejus, recipiat
remissionem peccatorum. Quumque ipse 44
Simon loqueretur hos sermones, Spiritus
sanctitatis, operuit eos omnes qui audiebant
sermonem. Cæterùm mirati sunt & obstu- 45
puerunt fratres illi circuncisi qui venerant
cum eo, quòd etiam super Gentes donum
Spiritûs sanctitatis effusum esset. Siquidem 46
audiebant eos loquentes unaquâque linguâ,
& magnificantes Deum. Proindè dixit Si-
mon; Num aquas quis potest prohibere 47
quominùs baptizentur isti, qui ecce recepe-
runt Spiritum sanctitatis sicut & nos? Tunc 48
præcepit eos baptizari in nomine Domini
nostri Jesu Christi: & efflagitârunt ab eo
ut permaneret apud se per dies aliquot.

CAP. XI.

Audierunt autem apostoli & fratres qui 1
erant in Judæa, ipsas etiam Gentes recepisse
sermonem Dei.

Feriâ quintâ, primâ jejunii. 31.

Quumque ascendisset Simon ad Ierusalem, 2
litigabant cum eo ii qui erant ex circunci-
sione, Dicentes; Ad homines præputium
habentes introîsti, & manducâsti cum eis. 3
Et exorsus est Simon figillatim referre eis; 4
Quum precarer in Joppe, vidi per visionem 5
descendere vas quoddam, quod erat simile
lineo, erátque devinctum quatuor angulis,
& dimittebatur à cœlo, & usque ad me per-
venit. Proindè illud intuitus sum, vidique 6
in eo esse animantia quadrupedia, & reptilia
terræ, atque adeò volucres cœli. Et audivi 7
vocem dicentem mihi; Simon, surge, macta
& manduca. At dixi; Absit, Domine mi: 8
nam nihil unquam introiit in os meum quod
immundum esset & prophanum. Rursùs 9
autem vox dixit mihi è cœlo; Quod Deus
mundavit, tu ne prophanes. Id factum est 10
tribus vicibus: & receperunt sese omnia in
cœlum. Et eo ipso momento tres viri qui 11
missi fuerant ad me à Cornelio ex Cæsarea,
venerunt, steterúntque pro foribus atrii in
quo diversabar. Dixit autem mihi Spiritus, 12
Proficiscere cum eis absque hæsitatione. Et
venerunt mecum isti quoque sex fratres, in-
gressique sumus ædes viri. Et renuntiavit 13
nobis quomodo vidisset domi suæ angelum
adstantem & dicentem sibi, Mitte ad Jop-
pen civitatem, & accerse Simonem qui vo-
catur Petra. Et ille colloquetur tibi ser- 14
mones quibus servaberis tu & tota domus
tua.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

43 ወኩሉሙ : ነቢያት : ሰማዕቱ : ከሙ : በስሙ : ዚለሁ : ይትሐደግ : ሉሙ : ኀጢአቶ
44 ፡ : ለኩሉሙ : እለ : የለምኑ : ቦቱ ::=፡ ወእንዘ : ይነግሮሙ : ጴጥሮስ : ዘንተ : ነ
45 ገረ : ወረደ : መንፈስ : ቅዱስ : ደበ : ኩሉሙ : እለ : ሰምዑ : ዘንተ : ነገረ ::=፡ ወደነ
ገፀ : ኩሉሙ : እለ : እሙወስተ : ኢይሁድ : እለ : ለምኑ : ኩሉሙ : እለ : መጽሉ :
46 ምስለ : ጴጥሮስ : እስመ : ደበ : ለሕዘብኒ : ወረደ : ለጋሁ : ለመንፈስ : ቅዱስ ::=፡ ወ
ሰምዕዎሙ : ይነብቡ : በነገረ : በሐውርት : ወኩሎሙ : እግዚአብሔር :: ወይቤ : ጴ
ጥሮስ ::=፡

Et omnes prophetæ testes ejus sunt iis, quòd in nomine ejus remittentur peccata 43
omnium eorum qui credunt in eo. Et loquente illis Petro hunc sermonem, 44
descendit Spiritus sanctus super omnes qui audierunt hunc sermonem. Et mi- 45
rati sunt omnes qui ex Judæis erant qui crediderunt, omnes qui venerunt cum
Petro: quia super Gentiles descendisset donum Spiritûs sancti. Et audierunt 46
eos loquentes in sermonibus regionum, & glorificárunt Deum: & dixit Pe-
trus,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

43 Huic omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere
44 per nomen ejus omnes, qui credunt in eum. Adhuc loquente Petro verba hæc,
45 cecidit Spiritus sanctus super omnes qui audiebant verbum. Et obstupuerunt ex circumcisione fideles, qui venerant cum Petro: quia & in nationes gratia Spiritûs
46 sancti effusa est. Audiebant enim illos loquentes linguis, & magnificantes De-
47 um. Tunc respondit Petrus; Numquid aquam quis prohibere potest, ut non ba-
48 ptizentur hi, qui Spiritum sanctum acceperunt sicut & nos? Et jussit eos baptizari in nomine Domini Jesu Christi. Tunc rogaverunt eum ut maneret apud eos aliquot diebus.

CAP. XI.

1 Audierunt autem Apostoli, & fratres, qui erant in Judæa: quoniam & Gentes
2 receperunt verbum Dei. Cùm autem ascendisset Petrus Jerosolymam, disceptа-
3 bant adversùs illum, qui erant ex circumcisione, Dicentes; Quarè introîsti ad
4 viros præputium habentes, & manducâsti cum illis? Incipiens autem Petrus exponebat illis ordinem, dicens; Ego eram in civitate Joppe orans, & vidi in ex- 5
cessu mentis visionem, descendens vas quoddam velut linteum magnum quatuor initiis summitti de cœlo, & venit usque ad me. In quod intuens considerabam; 6
& vidi quadrupedia terræ, & bestias, & reptilia, & volatilia cœli. Audivi autem 7
& vocem dicentem mihi; Surge Petre, occide, & manduca. Dixi autem; Ne- 8
quaquàm, Domine, quia commune aut immundum nunquam introivit in os meum.
Respondit autem vox secundò de cœlo; Quæ Deus mundavit, tu ne commune di- 9
xeris. Hoc autem factum est per ter: & recepta sunt omnia rursum in cœlum. 10
Et ecce viri tres confestim astiterunt in domo, in qua eram, missi à Cæsarea ad me. 11
Dixit autem Spiritus mihi, ut irem cum illis, nihil hæsitans. Venerunt autem me. 12
cum & sex fratres isti, & ingressi sumus in domum viri. Narravit autem nobis, 13
quomodò vidisset Angelum in domo suа, stantem & dicentem sibi; Mitte in Joppen, & accersi Simonem, qui cognominatur Petrus. Qui loquetur tibi verba, in 14
quibus salvus eris tu, & universa domus tua.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

43 * وَلَهُ يَشْهَدُ جَمَاعَةُ ٱلْأَنْبِيَآءِ * أَنَّ كُلَّ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ يَأْخُذُ بِٱسْمِهِ تَكْفِيرَ ٱلْخَطَايَا * ثُمَّ *

Eidémque testatur universitas prophetarum, quòd quicunque ediderit in eum, consequetur per nomen ejus expiationem peccatorum. Finis. 43

Feriâ sextâ hebdomadis mediæ.

44 * يَوْمَ ٱلْجُمْعَةِ مِنْ جُمْعَةِ ٱلنِّصْفِ * * كَوْ * وَبَيْنَمَا بُطْرُسُ يَتَكَلَّمُ بِهٰذِهِ ٱلْأَقْوَالِ *

Dúmque Petrus loqueretur hosce sermones, descendit Spiritus sanctus super omnes qui audierant verba. Et obstupuerunt fideles qui erant ex gente circuncisionis, & quotquot venerant cum Petro; admiratique sunt quòd donum Spiritûs sancti effusum esset etiam super gentes. 44

45 هَبَطَ رُوحُ ٱلْقُدُسِ عَلَى جَمِيعِ ٱلَّذِينَ سَمِعُوا ٱلْكَلَامَ * وَٱنْدَهَلَ ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ مِنْ دَوِي 45
ٱلْخِتَانَةِ * وَجَمِيعُ ٱلَّذِينَ جَاؤُوا مَعَ بُطْرُسَ * وَحَارُوا مِنْ أَنَّ مَوْهِبَةَ رُوحِ ٱلْقُدُسِ قَدِ ٱنْسَكَبَتْ
وَعَلَى ٱلْأُمَمِ * لِأَنَّهُمْ سَمِعُوهُمْ يَتَكَلَّمُونَ بِلُغَاتٍ أُخَرَ وَيُعَظِّمُونَ ٱللَّهَ * حِينَئِذٍ أَجَابَ بُطْرُسُ 46
وَقَالَ * أَلَعَلَّ أَحَدٌ يَمْنَعُ ٱلْمَآءَ لِئَلَّا يُعَمَّدَ هٰؤُلَآءِ ٱلَّذِينَ أَخَذُوا رُوحَ ٱلْقُدُسِ كَمَا أَخَذْنَاهُ نَحْنُ * 47
وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَصْطَبِغُوا بِٱسْمِ ٱلرَّبِّ * حِينَئِذٍ سَأَلُوهُ أَنْ يُقِيمَ عِنْدَهُمْ أَيَّامًا مَّا * 48

Eádémq; illâ horâ astiterunt tres homines in domo in qua eram, missi ad me de Cæsarea. Et dixit mihi Spiritus ut abirem cum eis nulla in re hæsitans: profectique sunt mecum sex hi fratres, & ingressi sumus domum viri. Is autem retulit nobis quomodo vidisset Angelum domi suæ stantem, eique dicentem; Mitte in Japha viros, & adducendum cura Simonem qui cognominatur Petrus. Ipseque habebit tecum verba per quæ salvaberis tu & domestici tui omnes. 48

* اَلْفَصْلُ ٱلْحَادِي عَشَرَ *

CAP. XI.

1 * فَلَمَّا سَمِعَ ٱلرُّسُلُ وَٱلْإِخْوَةُ ٱلَّذِينَ كَانُوا فِي بَلَدِ ٱلْيَهُودِيَّةِ أَنَّ وَٱلْأُمَمَ قَدْ قَبِلُوا قَوْلَ 1
2 ٱللَّهِ * فَلَمَّا صَعِدَ بُطْرُسُ إِلَى أُورُشَلِيمَ ٱرْتَابَ بِهِ ذَوُو ٱلْخِتَانَةِ * قَائِلِينَ * إِنَّكَ دَخَلْتَ 2
3 إِلَى رِجَالٍ ذَوِي غُلْفَةٍ وَأَكَلْتَ مَعَهُمْ * فَٱبْتَدَا بُطْرُسُ يُخْبِرُهُمْ بِٱلْخَبَرِ عَلَى سِيَاقَتِهِ قَائِلًا * 3 4
4 * أَنَا كُنْتُ بِمَدِينَةِ يَافَا مُصَلِّيًا * وَرَأَيْتُ فِي سَكْصَتِي مَنْظَرًا * كَإِنَاءٍ مَّا كَسَبَنِيَّةٍ 5
5 عَظِيمَةٍ نَازِلَةٍ مِنَ ٱلسَّمَآءِ بِأَرْبَعِ قُرَنٍ مُعَلَّقَةٍ * وَجَآءَتْ إِلَيَّ عِنْدِي * فَلَمَّا تَبَصَّرْتُ إِلَيْهَا 6
مُتَأَمِّلًا * رَأَيْتُ فِيهَا دَوَابَّ ٱلْأَرْبَعِ وَٱلْوُحُوشَ وَٱلدَّوَابَّ وَطَيْرَ ٱلسَّمَآءِ * وَسَمِعْتُ صَوْتًا 7
يَقُولُ لِي * يَا بُطْرُسُ قُمِ ٱذْبَحْ وَكُلْ * فَقُلْتُ يَا رَبِّ لَا ٱلْبَتَّةَ * لِأَنَّ لَمْ يَدْخُلْ فَمِي قَطُّ 8
شَيْءٌ نَجِسٌ أَوْ دَنِسٌ * فَأَجَابَنِي ٱلصَّوْتُ ثَانِيَةً مِنَ ٱلسَّمَآءِ * ٱلْأَشْيَآءُ ٱلَّتِي قَدْ طَهَّرَهَا ٱللَّهُ 9
لَا تُنَجِّسْهَا أَنْتَ * هٰذَا صَارَ ثَلَثًا * ثُمَّ ٱجْتَذَبَتْ كُلُّهَا إِلَى ٱلسَّمَآءِ * ثُمَّ * * وَفِي تِلْكَ ٱلسَّاعَةِ 10 11
نَفْسِهَا وَقَفَ ثَلَثَةُ أُنَاسٍ بِٱلدَّارِ ٱلَّتِي كُنْتُ فِيهَا * مُرْسَلِينَ إِلَيَّ مِنْ قَيْسَارِيَةَ * فَقَالَ لِي ٱلرُّوحُ أَنْ 12
أَسِيرَ مَعَهُمْ غَيْرَ مُرْتَابٍ لِشَيْءٍ * وَذَهَبَ مَعِي هٰؤُلَآءِ ٱلْإِخْوَةُ ٱلسِّتَّةُ * فَدَخَلْنَا مَنْزِلَ ٱلرَّجُلِ * فَأَخْبَرَنَا 13
كَيْفَ أَبْصَرَ ٱلْمَلَاكَ فِي مَنْزِلِهِ وَاقِفًا * وَقَائِلًا لَهُ أَرْسِلْ إِلَى يَافَا رِجَالًا * وَٱسْتَحْضِرْ سِمْعَانَ 14
بِطْرُسَ * فَسَيُكَلِّمُكَ بِٱلْكَلِمَاتِ ٱلَّتِي بِهَا تَخْلُصُ أَنْتَ وَأَهْلُ مَنْزِلِكَ كُلُّهُمْ *

Cum igitur audissent Apostoli & fratres qui erant in regione Judææ quòd gentes etiam recepissent sermonem Dei, 1
Et cùm ascendisset Petrus in Jerusalem: suspectum habuit eum gens circuncisionis, Dicentes; Tu quidem ingressus es ad homines præputiatos, & comedisti cum eis. 2 3
Cœpit ergò Petrus rem ipsis narrare ex ordine, dicens; Ego eram in 4
urbe Japha orans, vidique in extasi mea visionem, quasi vas quoddam simile linteo maximo, labenti de cœlo, quatuor cornibus alligato, & venit ad me usque. 5
Quod cùm intuitus & contemplatus essem, deprehendi in ipso quadrupedia, 6
& bestias, jumenta, & volucres cœli: 7
Et audivi vocem dicentem mihi; O Petre, surge, macta, & comede. Dixi; O 8
Domine, nullo modo, quia non intravit unquam in os meum quicquam immundum aut impurum. Respondit 9
mihi vox illa secundò de cœlo, Res quas Deus mundavit, tu ne contamines. Hoc ter accidit: deinde re- 10
tracta sunt omnia in cœlum. Finis.
Eádémq; illâ horâ astiterunt tres homines in domo in qua eram, missi ad me de 11
Cæsarea. Et dixit mihi Spiritus ut abirem cum eis nulla in re hæsitans: profectique sunt mecum sex hi fratres, & 12
ingressi sumus domum viri. Is autem 13
retulit nobis quomodo vidisset Angelum domi suæ stantem, eique dicentem; Mitte in Japha viros, & adducendum cura Simonem qui cognominatur Petrus. 14
Ipseque habebit tecum verba per quæ salvaberis tu & domestici tui omnes.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

47 ውኑ: እንሽ: ይኸል፡ኸሊቶው: እመድኅረ:ነሠሉ:መንፈሰ:ቅዱስ:ከማነ::=፨ ወለዘዘ
48 ው: ይጥመቁ : በስመ : ሊየሱስ : ክርስቶስ:: ወእመዝ : ለስተብቍዕዎ : ለጴጥሮስ : ይንበር : ኅቤሆሙ : ኅደጠ : መዋዕለ::=፨

Quis igitur potest prohibere eos, posteaquam acceperunt Spiritum sanctum sicut nos? 47
Et jussit eos ut baptizarentur in nomine Jesu Christi: & tunc rogaverunt Petrum 48
ut maneret apud eos paucos dies.

In tertio sabbato Judæorum.

ካ ፲ ወ ፩

CAP. XI.

1 ወሰሙዑ: ሐዋርያት: ወቢጸውኂ: እለ: ብሔረ: ይሁዳ: ከሙ: ካዕበ: ተወክፈ: ቃለ:እግዚ
2 ኣብሔር:ኣሕዘብ:=፨ ወእሙ: ዐርገ: ጴጥሮስ: ኢየሩሰሌም: እለ: እመኢይሁድ:ተገለ
3 ዙ: መስሊሁ : እለ: ሀለወ: ግዙረን:=፨ እንዘ : ይብልዎ: ቦእከ: ኅበ: ዕደው : እለ: ኢ
4 ኮኑ : ግዙራን: ወበላዕከ : መሰሊሆሙ::=፨ ወለኅዘ : ጴጥሮስ : ይነግሮሙ : እመጥን
5 ቱ: ወይቤሎሙ::=፨ እንዘ: ሀሎኩ: ሀገረ: ኢዮጴ : ወእጸሊ: ደነገፅኩ: ወርኢኩ:ራዕየ:
ተመሲጣየ: ከሙ: ዘሞጠእት : ዐቢይ: ይወርድ : እመሰማይ : ወእኁዝ : በለርበዕቱ : ለ
6 ጽናፊሁ : ወመጽለ : መንገሌየ::=፨ ወነጸርኩ : ወርእኩ : ውስቴቱ : እንስሰ : ወለርዌ:
7 ገዳመ : ወለዕዋፈ : ሰማይ:=፨ ወሰማዕኩ: ቃለ: ዘይብለኒ: ተንሥእ: ጴጥሮስ: ሕርድ:
8 ወብላዕ::=፨ ወእቤ:ለን:ሐሠ:ሊተ: እግዚኦ: ግሙራ: ኢቦለ: ውስተ:ለፈየ:ር ኩሰ:ዘኢ
9 ኮን:ንጹሐ:=፨ ወይቤለኒ: ዳግመ: እመሰማይ:ዘእግዚኣብሔር:ለንጽሐ: ለንተ:ኢታስተ
10 ሮኩሰ:=፨ ወከመዝ:ደቤለኒ:ሠልሰ: ወተሠወጠ:ካዕበ: ኩሉ:ውስተ:ሰማይ::=፨ ወበ
11 ጽሐ : ሶቤሃ: እልክቱ: ዕደው: ሠለስቱ: እለ: ተፈነው: ኅቤየ: እመቂሰርያ: ወቆሙ:ኖኅ
12 ተ:ቤት: ኅበ:በለወኩ:=፨ ወይቤለኒ : መንፈስ: ቅዱስ: ሖር : መሰሌሆሙ: እንዘ: ኢትና
13 ፍቅ: ወመጽሉ: ሠለሠቱ: ለኃዊነ: ወቦለነ: ቤቶ:=፨ ወነገረነ : ኩሉ : ወከመዉ:ኮነ:
በቅድመ : ኩሉ:ሰብእ:ዘከመ:ርእዮ:ለመልአኽ:እግዚኣብሔር:በቤቱ: እንዘ:ይቀውመ:
ወይቤለኒ : ፍኑ: ሀገረ: ኢዮጴ : ይጸውዕዎ : ለስ : ለሰመዖን : ዘተሰምየ : ጴጥሮስ:=፨
14 ወይነግረከ: ነገረ: በዘ: ተሐዩ: ለንተ : ወኩሉ: ቤትከ::=፨

Quis igitur potest prohibere eos, posteaquam acceperunt Spiritum sanctum sicut nos? 47
Et jussit eos ut baptizarentur in nomine Jesu Christi: & tunc rogaverunt Petrum 48
utm aneret apud eos paucos dies.

In tertio sabbato Judæorum.

CAP. XI.

Et audiverunt Apostoli & fratres qui erant regionis Judææ, quod etiam accepis- 1
sent sermonem Dei Gentes. Et quum ascendisset Petrus Hierosolymam, qui ex Judæis 2
erant, certárunt cum eo, qui fuerunt circumcisi: Dicentes ei, Introisti ad viros qui 3
non fuerunt circuncisi, & edisti cum iis. Et incepit Petrus alloqui eos à principio, 4
& dixit iis; Quum essem in civitate Jope & oravem, obstupui, & vidi visionem, 5
raptus, sicut lintei magni descendentis à cœlo, & apprehensum fuit in quatuor extre- 6
mitatibus suis, & venit ad me. Et intuitus sum, & vidi in illo pecora, & feras deserti, 7
& volucres cœli. Et audivi vocem dicentem mihi; Surge Petre, macta & vescere. 8
Et dixi, Absit à me Domine, nunquam intravit in os meum immundum, quod non fu- 9
it purgatum. Et dixit mihi secundò à cœlo, Quæ Deus purgavit, tu ne polluito. Et 10
similiter dixit mihi tertiò, & reversum est iterum totum in cœlum. Et venerunt 11
statim tres illi viri qui missi fuerant ad me à Cæsarea, & steterunt ad januam do-
mús ubi eram. Et dixit mihi Spiritus sanctus; Proficiscere cum illis non ambigens: 12
et venerunt tres fratres nostri, et intravimus domum ejus. Et nuntiavit nobis omnia, 13
et testimonium perhibuit coram toto populo quomodo vidisset angelum Dei in domo
sua stantem, et dicentem, Mitte ad civitatem Joppe accersere tibi Simonem qui nomi-
natur Petrus: Et nuntiabit tibi verba, in quibus vives tu et tota domus tua. 14

Digitized by Google

In verò incipere me loqui, cecidit Spiritus sanctus super eos, sicut &
15 Ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ
in nos in initio. Recordatus sum autem verbi Domini, sicut dicebat; Jo-
16 ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. (π) Ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος (ρ) Κυρίου, ὡς ἔλεγεν, Ἰω-
annes quidem baptizavit aquâ, vos autem baptizabimini in Spiritu sancto. Si ergò
17 άννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Εἰ οὖν
par donum dedit illis Deus, sicut & nobis, credentibus in Dominum Je-
τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς, ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰη-
sum Christum, ego autem quis eram potens prohibere Deum? Audientes autem
18 σοῦν Χριστὸν, (σ) ἐγὼ δὲ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν Θεόν; Ἀκούσαντες δὲ
hæc, tacuerunt, & glorificaverunt Deum, dicentes; Nempè & gentibus
ταῦτα, ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες, (τ) Ἄρα γε καὶ τοῖς ἔθνεσιν
Deus pœnitentiam dedit ad vitam. Illi quidē igitur dispersi à tri-
19 ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν (υ) ἔδωκεν εἰς ζωήν. Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλί-
bulatione facta in Stephano, perambulaverunt usque ad Phœnicem, & Cy-
ψεως τῆς γενομένης ἐπὶ (φ) Στεφάνῳ, διῆλθον ἕως Φοινίκης, καὶ Κύ-
prum, & Antiochiam, nemini loquentes verbum, si non solùm Judæis. Erant
20 πρου, καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον, εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. Ἦσαν
autem quidam ex eis viri Cyprii & Cyrenæi, qui introeuntes in
δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες (χ) εἰσελθόντες εἰς
Antiochiam, loquebantur ad Græcos, evangelizantes Dominum Jesum.
Ἀντιόχειαν, ἐλάλουν (ψ) πρὸς τοὺς Ἕλληνας, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν.
Et erat manus Domini cum eis: multúsque numerus credens conversus
21 Καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ' αὐτῶν· πολύς τε ἀριθμὸς (ω) πιστεύσας ἐπέστρε-
est ad Dominum. Auditus est autem sermo ad aures Ecclesiæ quæ in
22 ψεν ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς οὔ-
Hierosolymis, super istis: & miserunt Barnabam venire usq; ad Antiochi-
(α) Ἱερουσαλὴμ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν (β) Βαρνάβαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχεί-
am: Qui adveniens & videns gratiam Dei, gavisus est: & hortabatur o-
23 ας· Ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν (γ) τοῦ Θεοῦ, ἐχάρη· καὶ παρεκάλει πάν-

mnes proposito cordis permanere Domino: Quia erat vir bonus, & ple-
τας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ· Ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς, καὶ πλή- 24
nus Spiritu sancto & fide. Et apposita est turba multa Domino. Profectus
ρης Πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ. Ἐξῆλ- 25
est autē in Tarsum Barnabas requirere Saulum. Et inveniens eum, du-
θε δὲ εἰς (δ) Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον. Καὶ (ε) εὑρὼν αὐτὸν, ἤγα- 26
xit eum in Antiochiam. Factum est autem eos annum totum convenire in
γεν αὐτὸν εἰς Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ (ζ) αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ
Ecclesia, & docere turbam multam: appellatique primum in Antiochia
ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν· χρηματίσαι τε πρῶτον (η) ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς
discipulos, Christianos. In his autem diebus descenderunt ab Hierosolymis
μαθητὰς, Χριστιανούς. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων 27
Prophetæ in Antiochiam. Surgens autem unus ex eis nomine Agabus, signi-
ΙΖ' προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν. Ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος, ἐσή- 28
ficabat per Spiritum, famem magnā futuram in universum habita-
μανε διὰ τοῦ Πνεύματος, (θ) λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμέ-
tam: quæ & facta est sub Claudio Cæsare. At discipulorum prout bene-
νην· (ι) ὅστις καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος. Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς (κ) ἠν- 29
agebat quis, decreverunt singuli eorum in ministerium mittere habitantibus in
ποφεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ
Judæa fratribus: quod & fecerunt, mittentes ad seniores per ma-
Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ὃ καὶ ἐποίησε, ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χει-
num Barnabæ & Sauli.
ρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

CAP. XII. ιβ'.

Per illud autem tempus injecit Herodes rex manus malè tractare
ΙΗ' Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί 1
quosdam de Ecclesia. Occidit autem Jacobum fratrem Joannis gladio.
τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. Ἀνεῖλε δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου (α) μαχαίρᾳ. 2

MS. A. (π) Ἐμνήσθημεν (ρ) τοῦ Κυρίου, (σ) ἐγὼ τίς (τ) Ἄρα καὶ (υ) εἰς ζωὴν ἔδωκεν. (φ) Στεφάνου, (χ) ἐλθόντες (ψ) καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, (ω) ὁ πιστεύσας (α) Ἱερουσαλὴμ (β) Βαρνάβαν ἕως (γ) τοῦ (δ) Ταρσὸν ἀναζητῆσαι (ε) εὑρὼν, ἤγαγεν εἰς (ζ) αὐτοῖς καὶ ἐνιαυτὸν (η) εἰς Ἀντιόχειαν (θ) λιμὸν μεγάλην (ι) ἥτις ἐγένετο (κ) ἐν ῥητόν τις, ἔδοσαν Κεφ. ιβ. MS. A. (α) μαχαίρᾳ. Ἰδὼν δὲ ὅτι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quumque exorsus essem illic loqui, obrexit 15
eos Spiritus sanctitatis, tanquam & nos antea.
Proindè recordatus sum sermonis Domini 16
nostri, quum diceret; Johannes quidem ba-
ptizavit aquâ; vos autem baptizabimini
Spiritu sanctitatis. Si ergò Deus æquè dedit 17
illud donum Gentibus illis quæ crediderunt
in Dominum nostrum Jesum Christum, sicut
& nobis, ego quis eram qui sufficerem ad
prohibendum Deum? Quumque hos ser- 18
mones audissent, quieverunt, & glorifica-
verunt Deum, ac dicebant; Fortè etiam Gen-
tibus Deus dedit pœnitentiam ad vitam.

Feriâ sextâ, primâ jejunii. 32.

Illi autem qui dispersi fuerant ex oppressione 19
quæ contigerat in Stephanum, pervenerant
usque in Phœniciam, atque in regionem
Cypri, & in Antiochiam; nemini loquen-
tes sermonem *Dei*, nisi tantùm Judæis. Erant 20
autem ex eis quidam ex Cypro & Cyrene:
isti introibant Antiochiam, & colloquebā-
tur Græcis, atque evangelizabant super Do-
mino nostro Jesu. Erat porrò cum eis manus 21
Domini: mukíque crediderunt, & conversi
sunt ad Dominum. Pervenit autem hic ru- 22
mor ad aures filiorum ecclesiæ quæ erat in
Jerusalem: proindè miserunt Barnabam in
Antiochiam. Quumque illic perveniſſet, es- 23
sétque conspicatus gratiam Dei, gavisus est:
& efflagitabat ab eis ut toto corde suo adhæ-
rerent Domino nostro: Quandoquidem vir 24
bonus erat, & perfectus in Spiritu sanctita-
tis & fide. Cæterùm adjunxit se populus
multus ad Dominum nostrum. Ille autem 25
exiit in Tarsum ut requireret Saul. Quum- 26
que eum inveniſſet, adduxit secum Antiochi-
am. Totóque anno simul congregabantur in
ecclesia, docuerúntque plebem multam. Ex-
indè primò vocati sunt in Antiochia disci-
puli, Christiani. Et in diebus illis venerunt 27
ex Ierusalem illuc prophetæ. Surrexítque 28
unus ex eis, cui nomen erat Agabus, patefe-
cítque eis per Spiritum, famem ingentem fu-
turam in tota terra. Et fuit hæc fames in di-
ebus Claudii Cæsaris. Enimverò discipuli, 29
prout suppetebat unicuique eorum, decre-
verunt mittere subsidium fratribus illis qui
habitabant in Judæa. Itaque miserunt per 30
manum Barnabæ & Sauli ad Presbyteros
qui illic erant.

Sabbatho primo jejunii. 33.

CAP. XII.

Porrò in illo tempore injecerat manus in 1
quosdam qui erant in ecclesia, ut malè ac-
ciperet eos Herodes ille rex, qui cognomi-
natur Agrippa. Trucidavit autem gladio Ja- 2
cobum fratrem Johannis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወሶበ፡ እጎሸሹ፡ እንግርሙ፡ ወረደ፡ መንፈሱ፡ ቅዱስ፡ ዲቤሆሙ፡ በነሙ፡ ወረደ፡ ቀዲሙ።።=።
16 ወተዘከርኩ ፡ ቃሉ ፡ ለእግዚእነ ፡ ዘይቤ፡ ዮሐንስ ፡ ያጠምቅ ፡ በማይ፡ ወለእንትሙሰ ፡ ታጠ
17 ምቁ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱሰ።።=። ሶበ ፡ እንከ ፡ ዕረየ ፡ ወሀበሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጸጋሁ፡
ከማነ ፡ አሰመ ፡ ለሙ ፡ በእግዚአነ ፡ ሊየሱሰ ፡ ክርስቶሰ ፡ ሙኑ፡ለነ ፡ ዘእሰል ፡ ከሊአ
18 ቶ ፡ ለእግዚአብሔር።=። ወዘንተ ፡ ሰሚዖሙ ፡ አርምሙ ፡ ወአእመሮቱ ፡ እግዚአ
ብሔር ፡ ወይቤሉ ፡ እንዳዲ ፡ ለአለ ፡ ወሀበሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለአሕዛብ፡
ይነስሑ።።=።

Et quum incepissem nuntiare ils, descendit Spiritus sanctus super eos, sicut de- 15
scendisset primò. Et recordatus sum sermonis Domini nostri, quem dixit; Jo- 16
hannes baptizabat in aqua, & vos baptizabimini in Spiritu sancto. Quum igi- 17
tur pariter dedit iis donum suum, sicut nobis, quia crediderunt in Domino nostro
Jesu Christo, quis ego eram qui possem prohibere Deum? Et hoc quum audivissent, 18
quieverunt, & glorificaverunt Deum, & dixerunt; Nempè etiam dedit Deus Genti-
bus ut pœnitentiam agerent.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

15 Cùm autem cœpissem loqui, cecidit Spiritus sanctus super eos, sicut & in nos in
16 initio. Recordatus sum autem verbi Domini, sicut dicebat; Joannes quidem ba-
17 ptizavit aquâ, vos autem baptizabimini Spiritu sancto. Si ergò eandem gra-
tiam dedit illis Deus, sicut & nobis, qui credidimus in Dominum Jesum Chri-
18 stum: ego quis eram, qui possem prohibere Deum? His auditis, tacuerunt: &
glorificaverunt Deum, dicentes; Ergò & Gentibus pœnitentiam dedit Deus ad
19 vitam. Et illi quidem, qui dispersi fuerant à tribulatione, quæ facta fuerat sub
Stephano, perambulaverunt usque Phœnicem, & Cyprum, & Antiochiam, nemi-
20 ni loquentes verbum, nisi solis Judæis. Erant autem quidam ex eis viri Cyprii,
& Cyrenæi, qui cùm introissent Antiochiam, loquebantur & ad Græcos, annun-
21 tiantes Dominum Jesum. Et erat manus Domini cum eis: multúsque numerus
22 credentium conversus est ad Dominum. Pervenit autem sermo ad aures Eccle-
siæ, quæ erat Jerosolymis, super istis: & miserunt Barnabam usque ad Antiochi-
23 am. Qui cùm perveniisset, & vidisset gratiam Dei, gavisus est: & hortábatur
omnes in proposito cordis permanere in Domino: Quia erat vir bonus, & ple- 24
nus Spiritu sancto, & fide. Et apposita est multa turba Domino. Profectus est 25
autem Barnabas Tarsum, ut quæreret Saulum: quem cùm invenisset, perduxit
Antiochiam. Et annum totum conversati sunt ibi in Ecclesia: & docuernut 26
turbam multam, ita ut cognominarentur primùm Antiochiæ discipuli, Christiani.
In his autem diebus supervenerunt ab Ierosolymis prophetæ Antiochiam: Et 27
surgens unus ex eis nomine Agabus, significabat per Spiritum famem magnam fu- 28
turam in universo orbe terrarum, quæ facta est sub Claudio. Discipuli autem, 29
prout quis habebat, proposuerunt singuli in ministerium mittere habitantibus in
Judæa fratribus: Quod & fecerunt, mittentes ad seniores per manus Barnabæ 30
& Sauli.

CAP. XII.

EOdem autem tempore misit Herodes rex manus, ut affligeret quosdam de Ec- 1
clesia. Occidit autem Jacobum fratrem Joannis gladio. 2

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * فَلَمَّا بَدَأْتُ أَتَكَلَّمُ هَبَطَ عَلَيْهِمْ رُوحُ الْقُدْسِ * كَمَا هَبَطَ عَلَيْنَا قَدِيمًا * فَذَكَرْتُ قَوْلَ الرَّبِّ
16 حِينَ قَالَ * إِنَّ يُوحَنَّا أَعْمَدَ بِالْمَاءِ وَأَنْتُمْ سَتَعْمَدُونَ بِالرُّوحِ الْقُدْسِ * فَلِأَنَّ كَانَ اللهُ قَدْ أَعْطَاهُمْ
17 نَظِيرَ مَوْهِبَتِنَا بِالسَّوَاءِ كَمَا أَعْطَانَا إِذْ آمَنَّا بِالرَّبِّ يَسُوعَ الْمَسِيحِ * فَأَنَا مَنْ حَيٌّ أَسْتَطِيعُ أَمْنَعَ اللهَ *
18 * فَإِذْ سَمِعُوا هٰذِهِ الْخُطُوبَ صَمَتُوا وَمَجَّدُوا اللهَ قَائِلِينَ * وَلَعَلَّ اللهَ قَدْ مَنَحَ الْأُمَمَ التَّوْبَةَ لِيَحْيَوْا بِهَا *
19 * الْأَحَدُ الْخَامِسُ بَعْدَ الْفِصْحِ الْمَعْرُوفِ بِالسَّامِرِيَّةِ * كز * فَأَمَّا الَّذِينَ تَسَتَّوْا مِنْ أَجْلِ
الْكَرْبِ الْحَادِثِ مِنْ جَرَّاءِ اسْطِفَانَ جَالُوا إِلَى بُسْرِي الْعَوْرِ وَفِينِيسَ وَأَنْطَاكِيَةَ * وَكَانُوا لَا يُخَاطِبُونَ
20 أَحَدًا بِقَوْلِ الْكِرَازَةِ إِلَّا الْيَهُودَ فَقَطْ * وَكَانَ فِيهِمْ قَوْمٌ قِبْرِسِيُّونَ وَكِرِينَائِيُّونَ * لَمَّا دَخَلُوا إِلَى
21 أَنْطَاكِيَةَ خَاطَبُوا الْيُونَانِيِّينَ يُبَشِّرُونَهُمْ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ * وَكَانَتْ يَدُ الرَّبِّ مَعَهُمْ * فَآمَنَ قَوْمٌ
22 عَدَدُهُمْ كَثِيرٌ وَعَادُوا إِلَى الرَّبِّ * فَسُمِعَ خَبَرُهُمْ وَوَصَلَ إِلَى آذَانِ أَهْلِ الْكَنِيسَةِ الَّتِي بِأُورُشَلِيمَ
23 مِنْ أَجْلِهِمْ * فَأَرْسَلُوا بَرْنَابَا يَطُوفُ إِلَى أَنْطَاكِيَةَ * فَلَمَّا جَاءَ إِلَيْهَا وَشَاهَدَ نِعْمَةَ اللهِ فَرِحَ *
24 وَعَرَّى بِسَالِفِ تَوْطِيدِ قَلْبِهِ أَنْ يَثْبُتُوا فِي أَمَانَةِ الرَّبِّ * لِأَنَّهُ كَانَ رَجُلًا صَالِحًا وَمُمْتَلِئًا
25 مِنْ رُوحِ الْقُدْسِ وَالْأَمَانَةِ * وَأَضَافَ إِلَى الرَّبِّ جَمْعًا جَزِيلًا * ثُمَّ خَرَجَ بَرْنَابَا إِلَى طَرْسُوسَ
26 لِيَطْلُبَ بُولُصَ * فَإِذْ وَجَدَهُ جَاءَ بِهِ إِلَى أَنْطَاكِيَةَ * فَأَقَامَا يَجْتَمِعَانِ بِهَا فِي الْكَنِيسَةِ سَنَةً
كَامِلَةً * وَعَلَّمَا شَعْبًا جَزِيلًا * وَفِي أَنْطَاكِيَةَ أَوَّلًا لُقِّبَ التَّلَامِيذُ بِالْمَسِيحِيِّينَ * وَفِي تِلْكَ
27 الْأَيَّامِ انْحَدَرَ مِنْ أُورُشَلِيمَ إِلَى أَنْطَاكِيَةَ أَنْبِيَاءُ * فَقَامَ أَحَدُهُمْ اسْمُهُ أَغَابُوسُ * فَعَرَفَ بِالرُّوحِ أَنَّ
28 جُوعًا عَظِيمًا سَيَكُونُ فِيمَا بَعْدُ فِي الدُّنْيَا كُلِّهَا * فَصَارَ ذٰلِكَ عَلَى عَهْدِ كَلُودِيُوسَ قَيْصَرَ الْمَلِكِ *
29 * وَإِذْ أَمَرَ التَّلَامِيذُ كُلَّ أَحَدٍ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْ يُرْسِلَ بَرَكَةً كَمَا تَيَسَّرَ لَهُ وَيَسْمَحُ بِهِ لِخِدْمَةِ الْإِخْوَةِ
30 الْقَاطِنِينَ فِي بَلَدِ الْيَهُودِيَّةِ * فَفَعَلُوا ذٰلِكَ * وَكَانُوا يُنْفِذُونَهَا إِلَى الشُّيُوخِ بِيَدِ بَرْنَابَا وَبُولُصَ * ثُمَّ *
* قِرَاءَةُ يَوْمِ السَّبْتِ الرَّابِعِ بَعْدَ النِّصْفِ * * الْفَصْلُ الثَّانِي عَشَرَ *
1 * كَحْ * * فِي ذٰلِكَ الْحِينِ بَسَطَ هِيرُودِسُ الْمَلِكُ يَدَيْهِ لِيَسِيءَ إِلَى قَوْمٍ مِنَ الْكَنِيسَةِ *
2 * وَقَتَلَ يَعْقُوبَ أَخَا يُوحَنَّا بِالسَّيْفِ *

Cùm itaque cœpissem loqui, descendit 15
super eos Spiritus sanctus, quemadmodum descenderat olim super nos. Re- 16
cordatus sum autem sermonis Domini
quum dixit, Johannes quidem baptiza-
vit aquâ, at vos baptizabimini Spiritu
sancto. Si ergo Deus concessit eis idem 17
prorsus donum nostrum quod nobis con-
cesserat qui credidimus in Domino Je-
sum Christum, quis ego sum ut possim pro-
hibere Deum? His igitur sermonibus 18
auditis, obticuerunt, & glorificaverunt
Deum, dicentes; Fortassis Deus con-
cessit etiam gentibus pœnitentiam, ut
per eam vivant.

Dominicâ quintâ post Paschа, quæ vocatur Samaritanæ.

Verùm qui dispersi fuerant ob afflictio- 19
nem obortam causâ Stephani, obierave-
runt ad Boscïara confinium, & Cyprum,
atque Antiochiam; & cum nemine in-
stituebant sermonem prædicationis, nisi
cum Judæis tantùm. Erant autem inter 20
ipsos quidam Cyprii & Cyrenenses, qui
cùm introissent Antiochiam, allocuti
sunt Græcos, annunti ntes eis Jesum
Christum. Eratque manus Domini cum 21
illis: ac proinde fidem susceperunt ho-
minis copiosi numeri, & conversi sunt
ad Dominum. Et audita est fama eorum, 22
devenitque ad aures hominum Ecclesiæ
quæ erat Jerosolymis: & miserunt Bar-
nabam ut perlustraret Antiochiam usque.
Qui cùm eò perventisset, vidisseque 23
gratiam Dei, gavisus est, & hortatus est
pro consueta firmitate cordis sui, ut
persisterent in fide Domini. Erat enim 24
vir probus ac plenus Spiritu sancto &
fide: attraxitque ad Dominum turbam
copiosam. Deindè egressus est Barnabas 25
Tarsum, ut quæreret Paulum. Quem 26
cùm reperisset, perduxit Antiochiam,
in qua manserunt ambo, convenientes
illic in Ecclesia, anno integro; docuerùnt-
que populum multum. Antiochiæ verò
primùm vocati fuerunt discipuli, Chri-
stiani. Iisdem diebus descenderunt ab 27
Jerusalem Antiochiam quidam pro-
phetæ: Surgensque unus ex eis nomine 28
Agabus, significavit per Spiritum, fa-
mem magnâ postmodùm futuram in toto
orbe: quæ & accidit tempore Claudii Cæ-
saris Imperatoris. Et cùm præcepissent 29
discipuli unicuique fidelium ut mitteret
benedictionem aliquam pro sua facul-
tate, & liberalitate, in ministerium fra-
trum degentium in regione Judææ, Exe- 30
cuti sunt: mittebántque eas ad seniores
per manum Barnabæ & Pauli. Finis.

Lectio diei sabbathi quarti post medium.

CAP. XII.

EOdem tempore extendit Herodes rex 1
manus suas, ut noceret quibusdam ex
Ecclesia. Et occidit Jacobum fratrem 2
Johannis gladio.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወእሙዝ: ተዘርው: በእንተ: ቅትለተ: እስጢፋኖስ: ወበጽሑ: እስከ: ቈጵሮስ: ወፊኒቄስ:
20 ወለእንጾኪያ: እንዘ: ሊደነግሩ: ቃሎሙ: ዘእንበለ: ለለይሁድ: ለበሕቲቶሙ:=: ወቦ: እሙ
ውስቴቶሙ: ሰብእ: ቈጵሮስ: ወቈሬና ዊያን: ወሶሩ: ለእንጾኪያ: ወነገርዎሙ: ለለረማዊያን:
21 ወመሀርዎሙ: በእንተ: እግዚእነ: ሊየሱስ:=: ወእደ: እግዚአብሔር: መስለሆሙ: ወ
22 በዝኅ: ኆልቈሙ: ለእለ: አምኑ: በእግዚእነ: ወተመይጡ:=: ወተሰምዐ: ዝነገር: በቤተ:
23 ክር ስትያን: ዘሊየሩሰሌም: በእንቲአሆሙ:: ወፈነውዎ: ለበርናባስ: ለእንጾኪያ:=: በሀየ:
ርእያ: ጸጋ: እግዚአብሔር: ወተፈሥሐ: ወመሀሮሙ: ለኩሎሙ: ይትመየጡ: በኩሉ:
24 ልቦሙ: ኀበ: እግዚአብሔር:=: እስመ: ብእሲ: ጸድቅ: ውእቱ: ወ መሉእ: መንፈስ:
ቅዱስ: ወሃይማኖት: ወተወሰኩ: ብዙኃን: ለሕዛብ: ኀበ: እግዚአብሔር::=:
በገብርኤል: መንበቤ::=:
25 ወሖረ: በርናባስ: ጠ ርሰን:: ይሕሠሦ: ለሰውል: ወረከቦ: ወወሰዶ: ለእንጾኪያ:=: ወኀበረ:
26 ሊሖተ: ዓመተ: ወ መሀረ: ለብዙኃን: ላሕዛብ: ወለብሉ: ውስተ: ክርስቶያን: በለእንጾኪያ:
27 ቀደሙ::=: ሀበ ወውእተ: ለሚረ: ወረዱ: ነቢያት: እመሊየሩሰሌም: ለእንጾኪያ:=:
28 ወተንሥአ: ለሐዲ: እመውስቴቶሙ: ዘሰሙ: ለጋቦስ: ወነገረ: በመንፈስ: ቅዱስ: ወለመ: ይመጽ
29 እ: ዐቢይ: ረሐብ: ውስተ: ኵሉ: ዓለመ: ዘከመ: ኮነ: በመዋዕለ: ቀለውድዮስ::=: ወእመ
ዝ: ለስተዋጽሉ: ሐዋር ያት: ብእለመጠነ: ይክሉ: ወፈነው: ለቢጸሙ: ለእለ: ይነብሩ: ብሔረ:
30 ይሁዳ:=: መስለ: በርናባስ: ወሰውል: ኀበ: ቀሲሳን:: :=: 18
1 ሀበ ወውእተ: ለሚረ: ለጎዘሙ: ሄሮድስ: ንጉሥ: ለሰደማነ: ቤተ: እግዚአብሔር: ወለሕ
2 መቃሙ:=: ወቀተሎ: ለያዕቆብ: እኁሁ: ሰዮነክንስ: በመጥባሕት:=:

Et tunc dispersi fuerant propter occisionem Stephani, & pervenerunt usque ad Cyprum, 19
& Phœniciam, & Antiochiam, non nuntiantes verbum eorum, nisi Judæis solùm.
Et fuerunt ex illis homines Cypri, & Cyrenenses, et profecti sunt Antiochiam, et 20
loquuti sunt Gentilibus, et docuerunt eos de Domino nostro Jesu. Et manus Domi- 21
ni fuit cum illis, et multus fuit numerus credentium in Domino nostro, et conversi
sunt. Et auditus fuit hic rumor in domo Christianorum, quæ erat *Hierosolymis, de* 22
illis, et miserunt Barnabam Antiochiam. Ibi vidit gratiam Dei, et gavisus est, 23
et docuit omnes, ut converterentur toto corde eorum ad Deum. Quia vir justus 24
erat, et plenus Spiritu sancto et fide: et adjuncti sunt multi populi ad Deum.

In Gabrielis *festo*, Lectio.

Et abiit Barnabas Tarsum ut quæreret Saulum: et invenit eum, et duxit eum An- 25
tiochiam. Et mansit unum annum, et docuit multos populos, et obtulerunt ad Chri- 26
stianos in Antiochia primùm. Et isto tempore descenderunt prophetæ ab Hieroſoly- 27
mis ad Antiochiam. Et surrexit unus ex illis cujus nomen erat *Agabus, et nun-* 28
tiavit per Spiritum sanctum, quòd ventura erat magna fames in toto mundo, sicut
fuit in diebus Claudii. Et tunc eleemosynas erogârunt Apostoli in quantum poterant, 29
et miserunt fratribus habitantibus in regione Judææ, cum Barnaba et Saulo ad se- 30
niores.

CAP XII.

ETisto tempore prehendit Herodes rex præpositos domûs Dei, et afflixit eos. Et 1
trucidârunt Jacobum fratrem Johannis, cum gladio. 2

Digitized by Google

Et videns *quòd gratum esset* Judæis, apposuit apprehendere & Petrum: (E-
3 Καὶ ἰδὼν ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον· (ἦ-
rant autem dies Azymorum.) Quem & *prehendens* misit in *custodiam*, tradens
4 σαν δὲ (β) ἡμέραι τῶν Ἀζύμων.) Ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, (γ) παραδοὺς
quatuor quaternionibus militum *custodire* eum, volens post Paschа pro-
τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτὸν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα (δ) ἀν-
ducere eum populo. *Ille* quidem *igitur* Petrus servabatur in *custodia*: Oratio
5 αγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ
autem *erat assidua facta* ab Ecclesia ad Deum pro eo. Cùm
6 δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς Θεὸν (ε) ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὅτε
autem *futurum* esset eum *producere* Herodes, nocte ipsâ erat Petrus dormi-
δὲ ἤμελλεν (ζ) αὐτὸν προάγειν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμε-
ens inter duos milites, vinctus catenis duabus, custodésque ante ostium
νος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἁλύσεσι δυσὶ, φύλακές τε (η) πρὸ τῆς θύρας
observabant custodiam. Et ecce angelus Domini astitit, & lumen refulsit in
7 ἐτήρουν τὴν φυλακήν. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ
habitaculo: *pulsans autem latus* Petri, excitavit eum, dicens; Surge
οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν, λέγων, Ἀνάστα
in celeritate. Et ceciderunt ejus catenæ de manibus. Dixitque angelus
8 ἐν τάχει. καὶ (θ) ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. Εἶπέ δὲ ὁ ἄγγελος
ad eum; Præcingere, & *subliga sandalia tua.* Fecit *autem*
πρὸς αὐτὸν, (ι) Περιζωσαι, καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. ἐποίησε δὲ
sic. Et dixit illi; Circunda vestimentum tuum, & sequere me. Et ex-
9 (κ) ὕτω. καὶ λέγει αὐτῷ, Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι. Καὶ ἐξ-
iens sequebatur eum, & nesciebat quia verum est *factum* per ange-
ελθὼν (λ) ἠκολούθει αὐτῷ, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστι τὸ γινόμενον (μ) διὰ τοῦ ἀγγέ-
lum: existimabat autem visum videre. Transeuntes autem primam custodiam & se-
10 λου· ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. Διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευ-
cundam, venerunt ad portam ferream, *ducentem* ad civitatem, quæ *sponta-*
τέραν, (ν) ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτο-
nea aperta est eis. Et exeuntes processerunt vicum unum, & continuò
μάτη (ξ) ἠνοίχθη αὐτοῖς. καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως
discessit angelus ab eo. Et Petrus *factum in seipso*, dixit;
(ο) ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ὁ Πέτρος (π) γενόμενος ἐν ἑαυτῷ, εἶπε,
Nunc scio verè quia emisit Dominus angelum suum, & eripuit me de
Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλε Κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ (ρ) ἐξείλατό με ἐκ
manu Herodis, & omni expectatione plebis Judæorum. Considerán-
χειρὸς Ἡρῴδου καὶ πάσης τῆς (σ) προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. (τ) Συνιδών
que venit ad domum Mariæ matris Joannis, *cognominati Marci*,
τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν (υ) Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου,
ubi erant multi congregati & orantes. Pulsante autem
οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι. Κρούσαντος (φ) τὴν θύραν
Petro ostium vestibuli, processit puella *subaudiscultare*, nomine Rhode.
Πέτρου τὸν θυρεὸν τοῦ πυλῶνος, προσῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη.
Et agnoscens vocem Petri, præ gaudio non aperuit *vestibulum*: introcur-
Καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξε τὸν πυλῶνα· εἰσδραμὼ-
rens autem nuntiavit stare Petrum ante vestibulum. Illi autem ad eam
σα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν
dixerunt; Insanis. Illa autem affirmabat sic habere. Illi autem dicebant; Angelus
(χ) ἔλεγον, Μαίνῃ. ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον, (ψ) Ὁ ἄγγελος
ejus est. At Petrus perseverabat pulsans: *Aperientes* autem viderunt eum, &
αὐτοῦ ἐστιν. Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ (ω) εἶδον αὐτὸν, καὶ
obstupuerunt. Annuens autem eis manu *tacere*, narravit *eis*
ἐξέστησαν. (ω) Κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν, (α) διηγήσατο αὐτοῖς
quomodò Dominus eum eduxisset de *custodia*: dixit *autem*; *Annuntiate* Jacobo &
πῶς ὁ Κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς· (β) εἶπε δὲ, Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ
fratribus hæc. Et egressus abiit in alium locum. Factâ autem die,
τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. Γενομένης δὲ ἡμέρας,
erat turbatio non parva *in militibus*, quidnam *Petrus factum* esset.
ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο.

MS. A. (β) αἱ ἡμέραι (γ) προσθεὶς δὲ (δ) ἀναγεῖν (ε) περὶ (ζ) προαγαγεῖν αὐτὸν (η) πρὸς τῇ θύρᾳ (θ) ἐξέπεσαν (ι) Ζῶσαι, (κ) ὕπως. (λ) ἠκολούθει, καὶ (μ) ὑπὸ τοῦ (ν) ἦλθεν (ξ) ἠνοίγη (ο) ἀπῆλθεν (π) ἐν ἑαυτῷ γενόμενος, (ρ) ἐξείλατό (σ) προσδοκίας τῶν (τ) Συνιδὼν δὲ (υ) τὴν Μαρίας τῆς (φ) δὲ αὐτοῦ τὴν (χ) ἔπαιν, (ψ) Ὁ ἄγγελός ἐστιν αὐτοῦ. (ω) οὖν (ω) Κατασείσαντος δὲ αὐτοῦ τῇ (α) διηγήσατο πῶς αὐτὸν ὁ Κύριος ἐξήγαγεν (β) εἶπόν τε

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ... * ... ...
4 ... ... * ... ...
5 ... * ... ...
6 ... * ... ...
7 ... * ... ...
8 ... * ... ...
9 ... * ... ...
10 ... ...
11 ... * ... ...
12 ... * ... ...
13 ... * ... ...
14 ... * ... ...
15 ... * ... ...
16 ... * ... ...
17 ... * ... ...
18 ... * ... ...

3 Quumque vidisset hoc placuisse Judæis, per-
rexerat comprehendere etiam Simonem Pe-
tram: (erant autem dies Azymorum.)
4 Itaque prehendit eum, & conjecit in car-
cerem; tradidítque ei sexdecim milites ut
custodirent eum, ut post Paschа traderet eum
5 populo Judæorum. Quumque ipse Simon
custodiretur in carcere, preces assiduæ pro
6 eo offerebantur ab ecclesia Deo. Et in illa
nocte, cujus diluculo tradendus erat, dum
dormiret Simon inter duos milites, vin-
ctúsque esset duabus catenis, & alii custodi-
7 rent fores carceris: Angelus Domini asti-
tit supra eum, & lumen refulsit in tota do-
mo: & pupugit ei latus, & excitavit eum:
dixítque ei; Surge festinanter. Et decide-
8 runt catenæ ex manibus ejus. Et dixit ei
angelus; Accinge lumbos tuos, & calcea
fandalia tua. Et ita fecit. Rursus autem di-
9 xit ei; Obvolve te pallio, & sequere me.
Exiit itaque & ambulabat post eum, quum
nescíret verúmne esset id quod fiebat per
angelum: putabat enim se visum videre.
10 Quumque transacta esset custodia prima &
secunda, venerunt usque ad portam ferre-
am, & aperta est eis ultrò: at quum exiis-
sent, ac pertransissent plateam unam, dis-
11 cessit ab eo angelus. Tunc cognovit Si-
mon, & ait; Nunc scio verissimè Dominum
misisse angelum suum, méque liberâsse de
manu Herodis regis, & ex eo quod machi-
12 nabantur adversùm me Judæi. Quod quum
intellexisset, venit domum Mariæ fratris Jo-
nannis illius qui cognominatus est Marcus,
propterea quòd multi fratres illic erant con-
13 gregati, & precabantur. Pulsavit autem fo-
res atrii, & egressa est ut ei responderet pu-
ella, nomine Rhode. Et agnovit vocem
14 Simonis: ac præ gaudio suo non aperuit ei
ostium, sed reversa est cursu, ac dixit eis;
15 Ecce Simon stat pro foribus atrii. Cui di-
cunt, Terrore conturbata es. Illa verò con-
tendebat rem ita se habere. Dicunt ei; For-
16 tasse angelus ejus est. Simon autem pulsa-
bat fores: proinde exierunt, eúmque con-
17 spicati obstupuerunt. Porrò innuebat eis
suâ manu ut tacerent: & ingressus est, ac
renuntiavit eis, quomodo Dominus eduxerat
eum de carcere: ac dixit eis; Narrate hæc
Jacobo & fratribus nostris. Et egressus pro-
18 fectus est in alium locum. Quum autem
manè esset, exitit tumultus plurimus inter
milites propter Simonem, quidnam ei fa-
ctum esset.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወርእየ: ከመ:ተፈሠሑ: ለይሁድ: ደግመ:አሐዘ: ለጴጥሮስ: ወበዓለ: ፋሲካ: ውእተ:
4 ለሚረ:=: ወእሳዘ: ሞቅሖ: ሚእከለ: 1 ወጊ ሰገረት: የዐቅብዎ:: ወፈቀደ: እመ
5 ድሓረ: ፈሲክ: ያቅርቦ: ኀበ: ሕዝብ:=: ወእንዘ: የዐቅብዎ: ለጴጥሮስ: በውስተ: ሞ
6 ቅሕ: ወይጸልዩ: በእንቲኣሁ: ወትረ: ኀበ: እግዚአብሔር: በቤተ: ክርስትያን::=: ወእ
መ:ርእሶ: ፈቀደ: ሂሮድስ: ያቅርቦ: በይእቲ: ሌሊት: ወእንዘ: ይነውም: ጴጥሮስ: ማ
እከለ:ክልኤ:ሰገራት: ወሙቁሕ: ክልኤሆን: እደዊሁ: ወየዐቅቡ: ሠገራት: ለናቅጸ::=:
7 ወወረደ: መልኣክ: እግዚአብሔር: ወቆመ: ኀበ:ጴጥሮስ:: ወበረቀ: መብረቅ: ውስተ: ው
እቱ:ቤት:ወጕድለ:ገቦሁ:ወእንቅሖ: ለጴጥሮስ:: ወይቤሎ:ተንሥእ:ፍጡነ:: ወወደቁ:ማ
ዕተቅስቲሁ: እመእደዊሁ:=:

Et quum vidisset quòd gavisi essent Judæi, denuò prehendit Petrum: & festum Pa-
5 *schæ fuit isto die: Et prehensum conjecit eum in carcerem, medio septemdecim mi-*
4 *litum ut custodirent eum: & voluit post Paschа adducere eum ad populum. Et dum*
5 *custodirent Petrum in carcere, orabant pro ipso extensè ad Deum in domo Chri-*
stianorum. Et quando seipsum voluit Herodes producere in ista nocte, tum dormi-
6 *ens erat Petrus medio duorum militum, & vinctus erat ambabus manibus ejus: &*
observârunt milites ostia. Et descendit angelus Dei, & stetit apud Petrum, &
7 *splenduit lux in ista domo, & pulsavit latus ejus, & evigilare fecit Petrum, & di-*
xit ei; Surge citò: & ceciderunt catenæ ejus de manibus ejus.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

3 ...utem quia placeret Judæis, appoſuit ut apprehenderet & Petrum. Erant
4 ...ies Azymorum. Quem cùm apprehendiſſet, miſit in carcerem, tradens
quatuor quaternionibus militum cuſtodiendum, volens poſt Paſcha producere
5 eum populo. Et Petrus quidem ſervabatur in carcere. Oratio autem fiebat ſi-
6 ne intermiſſione ab Eccleſia ad Deum pro eo. Cùm autem producturus eum
eſſet Herodes, in ipſa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites, vinctus
7 catenis duabus: & cuſtodes ante oſtium cuſtodiebant carcerem. Et ecce ange-
lus Domini aſtitit: & lumen refulſit in habitaculo: percuſſóque latere Petri ex-
citavit eum, dicens; Surge velocitér. Et ceciderunt catenæ de manibus ejus.
8 Dixit autem angelus ad eum; Præcingere: & calcea te caligas tuas. Et fecit ſic.
9 Et dixit illi; Circumda tibi veſtimentum tuum, & ſequere me. Et exiens ſeque-
batur eum, & neſciebat quia verum eſt, quod fiebat per Angelum: exiſtimabat
10 autem ſe viſum videre. Tranſeuntes autem primam & ſecundam cuſtodiam,
venerunt ad portam ferream, quæ ducit ad civitatem: quæ ultrò aperta eſt
eis. Et exeuntes proceſſerunt vicum unum: & continuò diſceſſit Angelus ab
eo. Et Petrus ad ſe reverſus, dixit; Nunc ſcio verè, quia miſit Dominus 11
angelum ſuum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectatione ple-
bis Judæorum. Conſideránſque venit ad domum Mariæ matris Joannis, qui 12
cognominatus eſt Marcus, ubi erant multi congregati, & orantes. Pulſante 13
autem eo oſtium januæ, proceſſit puella ad audiendum, nomine Rhode. Et ut 14
cognovit vocem Petri, præ gaudio non aperuit januam, ſed intrò currens nun-
tiavit ſtare Petrum ante januam. At illi dixerunt ad eam; Inſanis. Illa autem 15
affirmabat ſic ſe habere. Illi autem dicebant; Angelus ejus eſt. Petrus autem per- 16
ſeverabat pulſans. Cùm autem aperuiſſent, viderunt eum, & obſtupuerunt. An- 17
nuens autem eis manu ut tacerent, narravit quomodò Dominus eduxiſſet eum de
carcere, dixítque; Nuntiate Jacobo & fratribus hæc. Et egreſſus abiit in alium
locum. Factâ autem die, erat non parva turbatio inter milites, quidnam factum 18
eſſet de Petro.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 * وَاِذْ اَبْصَرَ ذٰلِكَ مَرْضِيًّا لِلْيَهُودِ * اَضَافَ اِلَيْهِ اَنْ قَبَضَ عَلَى بُطْرُسَ * وَكَانَ ذٰلِكَ فِي اَيَّامِ الْفَطِيرِ *

4 * وَاِذْ قَبَضَ عَلَيْهِ جَعَلَهُ فِي الْحَبْسِ * وَسَلَّمَهُ اِلَى اَرْبَعَةِ مِنَ الْجُنْدِ اَصْحَابِ اَرْبَاعٍ لِيَحْصُوهُ * مُرِيدًا

5 اَنْ يُصْعِدَهُ اِلَى الشَّعْبِ بَعْدَ الْفِصْحِ * وَاِذْ كَانَ بُطْرُسُ مَحْبُوسًا فِي السِّجْنِ * كَانَتِ الْكَنِيسَةُ

6 بِغَيْرِ مَلَلٍ مِنْ اَجْلِهِ اِلَى اللّٰهِ صَلَاةً مُتَّحِدَةً * فَحِينَ اَعْتَزَمَ هِيرُودُسُ اَنْ يُصْعِدَهُ اِلَيْهِمْ * فِي تِلْكَ

اللَّيْلَةِ كَانَ بُطْرُسُ نَائِمًا بَيْنَ جُنْدِيَّيْنِ مَعْلُولًا بِسِلْسِلَتَيْنِ * وَكَانَ الْحُرَّاسُ اَمَامَ الْاَبْوَابِ

7 يَحْرُسُونَ الْحَبْسَ * اِذْ وَقَفَ بِهِ مَلَاكُ الرَّبِّ * فَاَسْرَفَ نُورٌ فِي الْمَسْكَنِ فَضَرَبَ جَنْبَ بُطْرُسَ

8 وَاَهَصَهُ قَائِلًا قُمْ مُسْرِعًا * فَسَقَطَتِ السِّلْسِلَتَانِ مِنْ يَدَيْهِ * وَقَالَ لَهُ الْمَلَاكُ تَمَنْطَقْ وَالْبَسْ

نَعْلَيْكَ * فَعَمِلَ هٰكَذَا * فَقَالَ لَهُ اَلْبَسْ ثَوْبَكَ وَاتْبَعْنِي * وَخَرَجَ يَتْبَعُهُ وَلَمْ يَعْلَمْ اَنَّ الصَّائِرَ

9 بِالْمَلَاكِ هُوَ حَقٌّ * بَلْ كَانَ يَظُنُّ اَنَّهُ يُبْصِرُ مَنَامًا * فَاِذْ عَبَرَا الْحَرَسَ الْاَوَّلَ وَالثَّانِيَ اَقْبَلَا اِلَى

10 بَابِ الْحَدِيدِ الْمُؤَدِّي اِلَى الْمَدِينَةِ * فَانْفَتَحَ مِنْ ذَاتِهِ لَهُمَا وَخَرَجَا * فَعَبَرَا فِي سَارِعٍ وَاحِدٍ * وَلِلْحِينِ

اِبْتَعَدَ الْمَلَاكُ مِنْهُ * فَعَادَ بُطْرُسُ اِلَى ذَاتِهِ وَقَالَ * اَلْاٰنَ عَلِمْتُ بِتَحْقِيقٍ اَنَّ الرَّبَّ اَرْسَلَ مَلَاكَهُ

11 وَاَنْقَذَنِي مِنْ يَدِ هِيرُودُسَ وَمِنْ كُلِّ سَعْبِ الْيَهُودِ * ثُمَّ *

* قِرَاءَةُ الْاِثْنَيْنِ مِنَ الْجُمُعَةِ الْخَامِسَةِ بَعْدَ الْفِصْحِ * * كَطْ *

12 * فَاِذَا عَلِمَ يَقِينًا جَاءَ اِلَى مَنْزِلِ مَرْيَمَ اُمِّ يُوحَنَّا الْمُلَقَّبِ مَرْقُصَ * حَيْثُ كَانَ قَوْمٌ كَثِيرُونَ

13 بِهِ مُجْتَمِعِينَ وَمُصَلِّينَ * فَلَمَّا قَرَعَ الْبَابَ تَقَدَّمَتْ صَبِيَّةٌ اِسْمُهَا رُودَهْ تَسْمَعُ * فَاِذْ عَرَفَتْ

14 صَوْتَ بُطْرُسَ مِنْ وُفُورِ سُرُورِهَا لَمْ تَفْتَحِ الْبَابَ * بَلْ رَجَعَتْ مُسْرِعَةً وَاَخْبَرَتْهُمْ اَنَّ بُطْرُسَ

15 بِالْبَابِ وَاقِفٌ * فَقَالُوا لَهَا قَدْ جُنِنْتِ * فَلَبِثَتْ تُحَقِّقُ قَوْلَهَا اَنَّ كَذٰلِكَ هُوَ * فَقَالُوا مَلَاكُهُ

16 هُوَ * فَلَبِثَ بُطْرُسُ يَقْرَعُ الْبَابَ * فَلَمَّا فَتَحُوا اَبْصَرُوهُ وَدُهِلُوا * فَهُوَ بِحَوْمِهِمْ يَدَهُ لِيُسْكِتُوا

17 وَحَدَّثَهُمْ كَيْفَ اَخْرَجَهُ الرَّبُّ مِنَ الْحَبْسِ * وَقَالَ لَهُمْ اَخْبِرُوا بِهٰذِهِ الْبَدَائِعِ يَعْقُوبَ وَالْاِخْوَةَ *

وَخَرَجَ فَذَهَبَ اِلَى مَوْضِعٍ اٰخَرَ * ثُمَّ * * فَلَمَّا اَضْحَى النَّهَارُ صَارَ فِي الْجُنْدِ اضْطِرَابٌ لَيْسَ

18 يَيْسِيرٍ * قَائِلِينَ تُرَى مَاذَا اَصَابَ بُطْرُسَ *

Cúmque animadvertiſſet id gratum eſſe 3
Judæis, perrexit adhuc apprehendere
Petrum (accidit autem hoc in diebus
Azymorum). Quem cùm apprehendiſſet, 4
poſuit in carcerem, tradiditque eum
quatuor militibus tribunus quartanis ut
cuſtodirent eum, volens eum producere
populo poſt Paſcha. Dum autem eſſet 5
Petrus in carcere detentus, offerebat
Eccleſia ad Deum pro ipso preces conti-
nuas. Et cùm propoſuiſſet Herodes eum 6
ipſis producere, eâdem nocte erat Petrus
dormiens inter duos milites, vinctus
catenis duabus: & cuſtodes ante ja-
nuas cuſtodiebant carcerem. Inte im 7
adſtitit ei angelus Domini (& lumen re-
fulſit in domiculio) percuſſitque latus
Petri, & excitavit eum dicens; Surge
feſtinus. Et excidit utraque catena de
manibus ejus. Dixit etiam ei ange- 8
lus; Præcingere, & induere ſoleis tuis.
Et fecit ſic. Et dixit illi; Indue veſti-
mentum tuum, & ſequere me. Egreſſus 9
igitur ſequutus eſt eum, & ignorabat
rem quæ per Angelum fiebat, eſſe ver.m:
ſed exiſtimabat ſe ſomnium videre.
Cumque præteriſſent ambo cuſtodiæ 10
locum primum & ſecundum, devene-
runt ad portam ferream quæ ducit ad
urbem, & aperta eſt eis ultrò, egreſſique
ſunt: & tranſeuntes per vicum unum,
ſtatim receſſit Angelus ab eo. Et Petrus 11
ad ſe reverſus, dixit; Nunc pro certo
cognovi quòd Dominus miſerit angelum
ſuum, & eripuerit me de manu Hero-
dis, totòque populo Judæorum. Hactenus,

Lectio feriæ ſecundæ hebdomadæ quintæ poſt Paſcha.

Cùm ergò rem pro certo ſciviſſet, venit 12
ad domum Mariæ matris Johannis
qui cognominabatur Marcus, ubi erat
turba multa, illic congregati, & orantes.
Cùm autem pulſáſſet oſtium, proceſſit 13
puella nomine Roſa, ut ſubauſcultaret. Et ut agnovit vocem Petri, præ 14
eruptione gaudii ſui non aperuit oſtium,
ſed feſtina recurrens, annuntiavit eis
ſtare Petrum ante januam. Inquiunt ei, 15
Inſanis. Illa verò inſtitit aſſeverans
ſermonem ſuum ſic ſe habere. Dixerunt;
Angelus ejus eſt. Perſeverabat autem 16
Petrus januam pulſare. Et cùm ape-
ruiſſent, viderunt eum, & obſtupuerunt.
Ipſe verò innuit eis manu ſuâ ut tacc- 17
rent: narravitque eis quomodo eduxiſſet
eum Dominus è carcere. Tum dixit
illis; Referte has novitates Jacobo &
fratribus. Et egreſſus abiit in alium
locum. Hactenus. *Porrò ubi diluxit* 18
dies, facta eſt in militibus turbatio
non parva: & dicebant; Quid fortè ac-
cidit Petro?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

8 ወይቤሎ : ውእቱ : ሞልኣክ : ቅንት : ሐቌኪ : ወተሠአኒ : ለሰእኒኪ : ወገብረ : ከማሁ : :
9 ወይቤሎ : ተዐፀፍኬ : ልብሰኪ : ወኀዲ : ትልወኒ :=: ወወፅአ : ወተለመ :: ወሊያእመ
ረ : ጴጥሮስ : ኵሙ : እውነ : ውእቱ : ዘእስተርአዮ : ሞልኣክ : ወሞስሎ : ሕልሞ : ዘ
10 የሐልሞ : :=: ወወዲአሙ : ቀደሜ : ዐፀድ : ወከልኤ : በጽሑ : ኀበ : ናሓተ : ኀጺኘ : ወተርኅ
ወት : ለሊሃ : ኦቤሃ :: ወኢአሙ : ሖሩ : አሐተ : ሰንዮተ : ወሐደጎ : ዝኩ : ሞልኣክ : ዘይ
11 ቀርሖ : ለጴጥሮስ :=: ወገብአ : ልቡ : ሶቢሃ :: ወይቤ : ይእዜ : አእመርኩ : ኵሙ : ለማኅ : ፈኅ
ወ : እግዚአብሔር : ሞልኣኮ : ወአድኅነኒ : እምእደሁ : ለሄሮድስ : ወእምኵሉ : ተሰፋሆሙ :
ለሕዝብ : አይሁድ : :=:

በሥ : ማርያም : ወበማርቆስ : ዘንበብ :=:

12 ወእመጽ : ሐረ : ቤተ : ማርያም : እሙ : ለዮሐንስ : ዘተሰምየ : ማርቆስ : ኀበ : ሀለው : ጉብኤ
13 ኀ : ወይጼልዩ : በእንቲኣሁ : :=: ወጕድጕደ : ሩኅተ : ዴዴ : መጽአት : ታርኅው : ወለት :
14 እንተ : ሱሳ : ሮዴ :=: ወአእሚረ : ቃለ : ጴጥሮስ : እመትፍሠሕት : ሊያ ርሐወት :
15 ዴዴ : ወርፀት : ወነገረቶሙ : እንዘ : ይቀውም : ጴጥሮስ : ኀበ : ሩኅተ : ዴዴ :=: ወይ
ቤልዋ : ተዐብዪኑ : ተዐገሢ :: መዕረ : ወጕድጕደ : በሕቁ : ወይቤሉ : ሞልኣክኑ : እንጋ :
16 ወእቱ : :=: ወጕንደየ : ጴጥሮስ : እንዘ : ደጕደጕድ : ወሶበ : ለርኅው : ወርእይ
17 ዎ : ደንግፀ : :=: ወይቤሎሙ : አርሞሙ : ወነገርሙ : ዘከሙ : ለወጽአ : እግዚአብሔር :
እመቅሕ :: ወይቤሎሙ : ንግርሞሙ : ለያዕቆብ : ወለእኁሎሙ : ለኀዊነ :: ወወጽአ : ወሖረ :
18 ከልኤ : ቤተ :=: ወእቢሑ : ተሀውኩ : ኵነራት : ፈድፋደ : ወይቤሉ : መንቶኑ : እን
ጋ : ኮነ : ጴጥሮስ :=:

Et dixit ei iſte angelus; Cinge lumbos tuos, & calcea calceos tuos: & fecit ita: 8
& dixit ei, Indue pallium tuum, & veni, ſequere me. Et exivit, & ſequutus eſt 9
eum: & neſciebat Petrus quòd verum ſuit quòd apparuit ei angelus: & videba-
tur ei ſomnium, quod ſomniáſſet. Et exeuntes primo atrio & ſecundo, venerunt 10
ad portam ferream, & aperta fuit de ſeipſa: tunc exeuntes progreſſi ſunt unum vi-
cum, & reliquit eum iſte angelus qui ducebat Petrum. Et reverſum eſt ei cor ejus 11
ſtatim, & dixit; Nunc novi quòd verè miſit Deus angelum ſuum, & liberavit
me è manu Herodis, & ab omni expectatione populi Judæorum.

In tertia Mariæ: & in Marci feſto, Lectio.

Et tunc venit domum Mariæ matris Johannis, qui nominatus fuit Marcus, ubi 12
fuerunt congregati, & orantes pro eo. Et pulſante oſtium januæ, venit ut aperiret 13
ei filia, cujus nomen erat Rhode. Et ut cognovit vocem Petri, præ gaudio non ape- 14
ruit januam, ſed cucurrit & nuntiavit iis, ſtante Petro ad oſtium januæ. Et di- 15
xerunt ei, Inſaniſne? perſeverabat altera vice, & pulſavit paululúm: & dixerunt,
Angelúsne igitur eſt? Et moratus eſt Petrus pulſans: & quum aperuiſſent, & 16
vidiſſent eum, obſtupuerunt. Et dixit iis ut tacerent: & nuntiavit iis quomodo 17
eduxiſſet eum Deus è carcere, & dixit iis; Nuntiate Jacobo & omnibus fratribus
noſtris: & egreſſus eſt, & abiit in aliam domum. Et manè conturbati ſunt mi- 18
lites valdè, & dixerunt; Quid igitur factum eſt de Petro?

Digitized by Google

Herodes autē requirens eum, & non inveniens, inquirens custodes, jussit ad-
19 (γ) Ἡρῴδης ὁ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρὼν, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπα-
plicium trahi: & descendens à Judæa in Cæsaream, commoratus est. Erat autem
20 χθῆναι· καὶ καταβὰς ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας (δ) εἰς Καισάρειαν, διέτριβεν. Ἦν (ε) δὲ ὁ
Herodes iratus Tyriis & Sidoniis: Uno animo autem advenerūt ad eum, &
Ἡρῴδης θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτὸν, καὶ
persuadentes Blasto, qui super cubiculum regis, postulabant pacem, propter
πείσαντες Βλάστον, τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, (ζ) ἠτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ
ali ipsorum regionem à regia. Statuto autem die Herodes vesti-
21 τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. Τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρῴδης ἐνδυσάμε-
tus vestem regiam, & sedens pro tribunali, concionabatur ad eos. At
22 νος ἐσθῆτα βασιλικὴν, καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. Ὁ δὲ
populus acclamabat; Dei Vox, & non hominis. Confestim autem percussit eum an-
23 δῆμος ἐπεφώνει, Θεοῦ φωνὴ, καὶ οὐκ ἀνθρώπου. Παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγ-
gelus Domini, pro quibus non dedisset gloriam Deo: & factus vermibus corro-
γελος Κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκε τὴν δόξαν τῷ Θεῷ· καὶ γενόμενος σκωληκόβρω-
24 τος, ἐξέψυξεν. Ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ (η) ηὔξανε καὶ ἐπληθύνετο. Βαρνάβας δὲ καὶ
25 Σαῦλος ὑποστρέψαντες ἐξ Ἰερουσαλὴμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν· συμπαραλα-
βόντες (θ) καὶ Ἰωάννην, τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

Herodes verò quum requisisset eum, nec inveniſſet, condemnavit custodes, & jussit eos necare. Et excessit è Judæa, atque commoratus est in Cæsarea. Quoniam autem iratus erat contra Tyrios & Sidonios, congregati sunt, eúmque simul adiêre: & persuaſo Blasto cubiculario regis, postulârunt ab eo ut haberent pacem, propterea quòd dispensatio regionis ipsorum ex regno ipsius Herodis erat. Die autem percelebri indutus erat Herodes veste regiâ, sedebátq; pro tribunali, verbáque faciebat ad turbam. Totus verò populus clamabat, & dicebat; Hæ sunt voces Dei, & non hominum. Verùm eò quòd non tribuisset gloriam Deo, eâ ipsâ horâ feriit eum angelus Domini, & ebullivit vermibus, atque mortuus est. Proindè Evangelium Dei prædicabatur, & incrementum capiebat.

CAP. XIII. ιγ'.

1 Ἦσαν (α) δέ τινες ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν, προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὅ, τε
Barnabas & Simon vocatus Niger, & Lucius Cyrenæus, Manahénque Herodis
Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρῴδου
Tetrarchæ coëducatus, & Saulus. Ministrantibus autē illis Domino, & jejunan-
2 τῆς Τετραάρχου σύντροφος, καὶ Σαῦλος. Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ, καὶ νηστευόν-

Segregate mihi & Barnabam & Saulum, in opus quod advocavi eos. Tunc jejunantes & precati, & imponentes manus eis, dimiserunt. Hi quidem emissi à Spiritu sancto, descenderunt in Seleuciam: illincque abnavigaverunt in Cyprum. Et facti in Salamina annuntiabant verbum Dei in synagogis Judæorum. Habebāt autē & Joannem ministrum. Peregrantes autem insulā usque ad Paphum, invenerunt quendā magum pseudoprophetā Judæum, cui nomen Bar-Jesu: Qui erat cum Proconsule Sergio Paulo, viro prudente. Hic advocans Barnabam & Saulum, expetebat audire verbum Dei. Resistebat autē illis Elymas magus, (sic enim interpretatur nomen ejus,) quærens avertere Proconsulem à fide. Saulus autem, (qui & Paulus,) repletus Spiritu sancto, & intuens in eum, Dixit: O plene omni dolo & omni maleficentiâ, fili diaboli, inimice omnis justitiæ, non cessabis pervertere vias Domini rectas?

τῶν δὲ αὐτῶν καὶ προσευχομένων, ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν. (γ) Οὗτοι μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ
Spiritu sancto, descenderunt in Seleuciam: illincque abnavigaverunt in
(δ) τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου, κατῆλθον εἰς Σελεύκειαν· ἐκεῖθέν τε ἀπέπλευσαν (ε) εἰς
Cyprum. Et facti in Salamina annuntiabant verbum Dei in
Κύπρον. Καὶ γενόμενοι ἐν (ζ) Σαλαμῖνι κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς
synagogis Judæorum. Habebāt autē & Joannem ministrum. Peregrantes autem
συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων. Εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην. Διελθόντες δὲ (η)
insulā usque ad Paphum, invenerunt quendā magum pseudoprophetā Judæum, cui nomen Bar-Jesu: Qui erat cum Proconsule Sergio Paulo, viro prudente. Hic
μα (ι) Βαριησοῦ· Ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. Οὗτος
advocans Barnabam & Saulum, expetebat audire verbum Dei. Re-
προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον, ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἀνθ-
sistebat autē illis Elymas magus, (sic enim interpretatur nomen ejus,)
ίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, (κ) (οὕτω γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ,)
quærens avertere Proconsulem à fide. Saulus autem, (qui & Paulus,)
ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. Σαῦλος δὲ, (ὁ καὶ Παῦλος,)
repletus Spiritu sancto, & intuens in eum, Dixit: O plene omni
πλησθεὶς Πνεύματος ἁγίου, (λ) καὶ ἀτενίσας εἰς αὐτὸν, Εἶπεν, Ὦ πλήρης παντὸς
dolo & omni maleficentiâ, fili diaboli, inimice omnis justitiæ, non cessabis
δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ
pervertere vias Domini rectas?
διαστρέφων τὰς ὁδοὺς Κυρίου τὰς εὐθείας;

MS. A. (γ) Ἡρῴδης τοῦ (δ) εἰς Καισάρειαν, διέτριψεν. (ε) δὲ συμμαχῶν (ζ) ἠτήσαντο
(η) ηὐξάνετο (θ) Ἰωάννην, τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον. Κεφ. ιγ'. MS. A. (α) δὲ ἐν (β) τε Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον, (γ) Αὐτοὶ (δ) τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀπῆλθον εἰς Σελεύκειαν;
(ε) εἰς Κύπρον. (ζ) Σαλαμῖνι (η) ὅλην τε (θ) οὖραν ἄνδρα τινὰ (ι) Βὰρ Ἰησοῦν (κ) (οὕτως (λ) ἀτενίσας

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Herodes verò quum requisisset eum, nec inveniſſet, condemnavit custodes, & jussit eos necare. Et excessit è Judæa, atque commoratus est in Cæsarea. Quoniam autem iratus erat contra Tyrios & Sidonios, congregati sunt, eúmque simul adiêre: & persuaſo Blasto cubiculario regis, postulârunt ab eo ut haberent pacem, propterea quòd dispensatio regionis ipsorum ex regno ipsius Herodis erat. Die autem percelebri indutus erat Herodes veste regiâ, sedebátq; pro tribunali, verbáque faciebat ad turbam. Totus verò populus clamabat, & dicebat; Hæ sunt voces Dei, & non hominum. Verùm eò quòd non tribuisset gloriam Deo, eâ ipsâ horâ feriit eum angelus Domini, & ebullivit vermibus, atque mortuus est. Proindè Evangelium Dei prædicabatur, & incrementum capiebat.

Dominicâ quartâ Jejunii. 34.

Barnaba autem & Saul reversi sunt ex Ierusalem Antiochiam, postquàm explevissent ministerium suum; assumpserúntque secum Johannem illum qui cognominatus est Marcus.

CAP. XIII.

Erant porrò in Ecclesia quæ erat Antiochiæ, Prophetæ & Doctores, Barnaba, & Simon qui vocatur Niger, & Lucius ex Cyrene urbe, & Manael filius educatorum Herodis Tetrarchæ, & Saul. Quúmque ipsi jejunarent, & preces auspicarentur Deo, dixit eis Spiritus sanctitatis; Secernite mihi Saul & Barnabam operi ad quod ego vocavi eos. Postquàm igitur jejunâssent, ac preces auspicati fuissent, imposuerunt eis manum, & dimiserunt eos. Ipsi autem quum emissi essent à Spiritu sanctitatis, descenderunt Seleuciam, & illinc per mare navigârunt ad usque Cyprum. Quúmque introissent Salaminam urbem, evangelizabant sermonem Domini nostri in synagogis Judæorum: & Johannem ministrum habebant. Porrò quum perlustrâssent totam insulam usque ad Paphum urbem, nacti sunt virum quendam magum Judæum, qui erat pseudopropheta, cui nomen erat Bar-Suma. Iste adhærebat viro sapienti qui erat Proconsul, vocabatúrque Sergius Paulus. Advocavit autem Proconsul Saul & Barnabam, & petebat ut audiret ab eis sermonem Dei. Resistebat autem eis hic ipse magus Bar-Suma, cujus nomen exponitur Elumos; quippe qui vellet avertere Proconsulem à fide. Saul autem ille qui vocatus est Paulus, repletus est Spiritu sanctitatis, & intuitus eum, Dixit; O plene omnibus dolis, omnibusque flagitiis, fili criminatoris, & infense omni æquitati, non cessabis pervertere vias rectas Domini?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወሖሠሦ : ሄሮድስ : ወኀጢኦ : ወአምዘ : ኮነኖሙ : ለሰገራት:: ወወረደ: አመነ:ይሁደ:
20 ለቂሳርያ : ከመ : ይኵንን : አሰመ : ተጋለዙ : ለህጉረ : ጢርስ : ወሲደና : ወመጽሉ :
ሳቡረ : ሳቤሁ : ወለስተብቍዕዎ : ለበዓስጦን : ደቀ : ጽርሑ : ለንጉሠ ፡ ይዕር
21 ቆሙ : እስመ : አሙቤተ: ንጋሢ:ይዜሰዩ: ለብሑር::=ፁ ወአመዝ : አሐተ : ዕለተ :
22 ለብሰ : ሄር ድስ : ልብሰ : መንግሠቱ : ወነበረ : ዐወደ : ወለሳዘ ፡ ይኵንኖሙ:=ፁ ወአ
ወየው፡ ሀገር: በቃለ : እግዚአብሔር: በቃለ: ሰብእ::=ፁ

Et quæsivit eum Herodes & non invenit eum: & tunc condemnavit milites, & descendit à Judæa ad Cæsaream, ut judicium administraret. Quia judicio contendissent civitates Tyri & Sidonis, & venerunt simul ad eum, & regârunt Blastum cubicularium regis ut amicitiam præberet iis, quia à domo regis nutriebat regionem. Et tunc unâ die indutus fuit Herodes veste regiâ, & sedit pro tribunali, & incepit judicare eos. Et acclamavit civitas, In voce Dei, in voce hominis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

19 Herodes autem cùm requisîsset eum, & non invenisset, inquisitione factâ de custodibus, jussit eos duci: descendénsque à Judæa in Cæsaream, ibi commoratus est.
20 Erat autem iratus Tyriis, & Sidoniis. At illi unanimes venerunt ad eum, & persuaso Blasto, qui erat super cubiculum regis, postulabant pacem, eò quòd alerentur regiones eorum ab illo. Statuto autem die, Herodes vestitus veste regiâ, sedit pro tribunali, & concionabatur ad eos. Populus autem acclamabat: Dei voces, & non hominis. Confestim autem percussit eum Angelus Domini, eò quòd non dedisset honorem Deo: & consumptus à vermibus, expiravit. Verbum autem Domini crescebat, & multiplicabatur. Barnabas autem & Saulus reversi sunt ab Jerosolymis expleto ministerio, assumpto Joanne, qui cognominatus est Marcus.

CAP. XIII.

1 ERant autem in ecclesia, quæ erat Antiochiæ, prophetæ, & doctores, in quibus Barnabas, & Simon, qui vocabatur Niger, & Lucius Cyrenensis, & Manahen, qui erat Herodis Tetrarchæ collactaneus, & Saulus. 2 Ministrantibus autem illis Domino, & jejunantibus, dixit illis Spiritus sanctus; Segregate mihi Saulum & Barnabam, in opus ad quod assumpsi eos. 3 Tunc jejunantes, & orantes, imponentésque eis manus, dimiserunt illos. 4 Et ipsi quidem missi à Spiritu sancto abierunt Seleuciam; & indè navigaverunt Cyprum. 5 Et cùm venissent Salaminam, prædicabant verbum Dei in synagogis Judæorum. Habebant autem & Joannem in ministerio. 6 Et cùm perambulâssent universam insulam usque Paphum, invenerunt quendam virum magum pseudoprophetam, Judæum, cui nomen erat Barjesu, 7 Qui erat cum Proconsule Sergio Paulo, viro prudente. Hic, accersitis Barnabâ & Saulo, desiderabat audire verbum Dei. 8 Resistebat autem illis Elymas magus (sic enim interpretatur nomen ejus) quærens avertere Proconsulem à fide. 9 Saulus autem, qui & Paulus, repletus Spiritu sancto, intuens in eum, 10 Dixit; O plene omni dolo, & omni fallaciâ, fili diaboli, inimice omnis justitiæ, non desinis subvertere vias Domini rectas?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * وَلَمَّا طَلَبَهُ هِيرُودُسُ وَلَمْ يَجِدْهُ حَكَمَ عَلَى ٱلسَّجَّانِينَ بِقَتْلِهِمْ وَأَمَرَهُمْ بِٱلْخُصَارِ * ثُمَّ ٱنْحَدَرَ
20 مِنْ بَلَدِ ٱلْيَهُودِيَّةِ * يَطُوفُ إِلَى قَيْسَارِيَةَ * وَكَانَ هِيرُودُسُ حَادَّ ٱلْغَضَبِ عَلَى ٱلصُّورِيِّينَ *
وَٱلصَّيْدَانِيِّينَ * فَحَضَرُوا إِلَيْهِ عِنْدَهُ * وَأَقْنَعُوا بَلَاسْطُونَ صَاحِبَ فِتْيَةِ ٱلْمَلِكِ * وَسَأَلُوهُ أَنْ
21 يَسْعَى فِي ٱلصُّلْحِ وَٱلسَّلَامَةِ * مِنْ أَجْلِ أَنَّ قُوتَ بَلَدِهِمْ مِنَ ٱلْأَوْقَاتِ ٱلْمَلِكِيَّةِ * فَرَبَّ
22 هِيرُودُسُ يَوْمًا لَبِسَ فِيهِ حُلَّةً مَلِكِيَّةً * وَجَلَسَ فِي مَجْلِسِهِ وَخَاطَبَهُمْ مُخَيِّرًا * فَهَتَفَ ٱلْجَمْعُ
23 إِنَّ هٰذَا صَوْتُ ٱلْإِلٰهِ لَا صَوْتُ إِنْسَانٍ * فَلِلْحَيْنِ ضَرَبَهُ مَلَاكُ ٱلرَّبِّ * عِوَضَ لَمْ يُعْطِ ٱلْمَجْدَ
لِلّٰهِ * وَصَارَ ٱلدُّودُ يَأْكُلُهُ وَمَاتَ * وَنَمَى قَوْلُ ٱللّٰهِ وَكَثُرَ جِدًّا *
24 * وَرَاءَهُ ٱلثَّلَثَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلْخَامِسَةِ بَعْدَ ٱلْفِصْحِ * * مَ *
25 * وَبَرْنَابَا وَصَوْلُصُ رَجَعَا إِلَى أُورُشَلِيمَ لَمَّا أَكْمَلَا ٱلْخِدْمَةَ * وَأَخَذَا يُوحَنَّا ٱلْمُلَقَّبَ بِمَرْقُصَ *

1 * اَلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ عَشَرَ * * وَكَانَ بِأَنْطَاكِيَةَ قَوْمٌ فِي ٱلْكَنِيسَةِ ٱلَّتِي بِهَا أَنْبِيَاءُ وَمُعَلِّمُونَ *
وَبَرْنَابَا وَسِمْعَانُ ٱلْمُلَقَّبُ بِنَيْجَارَ وَلُوكِيُوسُ ٱلْكُورِينَائِيُّ وَمَانَايِنُ ٱلْمُرَبِّي مَعَ هِيرُودُسَ رَئِيسِ ٱلرُّبْعِ *
2 وَصَوْلُصُ * وَبَيْنَمَا هُمْ يُخْدِمُونَ ٱلرَّبَّ وَيَصُومُونَ قَالَ رُوحُ ٱلْقُدُسِ * أَفْرِزُوا لِي بَرْنَابَا وَبَوْلُصَ
3 لِلْعَمَلِ ٱلَّذِي دَعَوْتُهُمَا إِلَيْهِ * فَصَامُوا حِينَئِذٍ وَصَلَّوْا * وَوَضَعُوا أَيْدِيَهُمْ عَلَيْهِمَا وَأَرْسَلُوهُمَا *
4 5 * فَإِذْ أَرْسَلَهُمَا رُوحُ ٱلْقُدُسِ ٱنْحَدَرَا إِلَى سَلُوكِيَةَ * وَمِنْ هُنَاكَ رَكِبَا فِي ٱلْبَحْرِ إِلَى قُبْرُصَ * وَإِذْ حَصَلَا
فِي سَلَامِينَ أَخَذَا يُبَشِّرَانِ بِكَلَامِ ٱللّٰهِ فِي جَمِيعِ ٱلْيَهُودِ * وَكَانَ مَعَهُمَا يُوحَنَّا يَخْدُمُهُمَا * فَلَمَّا طَافَا ٱلْجَزِيرَةَ
6 إِلَى بَافُسَ صَادَفَا إِنْسَانًا سَاحِرًا نَبِيًّا كَاذِبًا يَهُودِيًّا ٱسْمُهُ بَارْ يَسُوعَ * وَكَانَ مَعَ سِرْجِيُوسَ ٱلْبُطْرِيقِ
7 مَعَ بَوْلُوصَ ٱلرَّجُلِ ٱلْفَهِيمِ * هٰذَا ٱسْتَحْضَرَ بَرْنَابَا وَبَوْلُصَ * وَطَلَبَ أَنْ يَسْمَعَ كَلَامَ ٱللّٰهِ * فَقَاوَمَهُمَا
8 ٱلْمَاسُ ٱلسَّاحِرُ * لِأَنَّ هٰكَذَا يُتَرْجَمُ ٱسْمُهُ * طَالِبًا أَنْ يَرُدَّ ٱلْبُطْرِيقَ مِنَ ٱلْأَمَانَةِ * فَٱمْتَلَأَ صَوْلُصُ
9 ٱلْمُلَقَّبُ بَوْلُصَ مِنْ رُوحِ ٱلْقُدُسِ * وَنَظَرَ فِيهِ * وَقَالَ لَهُ * أَيُّهَا ٱلْمَوْعَبُ كَافَّةَ ٱلْغِشِّ وَجُمْلَةَ
10 ٱلْمَكْرِ * يَا ٱبْنَ ٱلْخَالِ وَعَدُوَّ كُلِّ عَدَالَةٍ * أَمَا تَفْتُرُ مِنْ تَعْكِيسِ طُرُقِ ٱلرَّبِّ ٱلْمُقَوَّمَةِ *

Cùmque requisisset eum Herodes, nec invenisset, militibus morte damnavit, præcipiens illis ut sisterent eum. Deindè descendit de regione Judææ perambulaturus Cæsaream usque. Erat autem Herodes iratus contra Tyrios & Sidonios: quapropter convenerunt eum, & persuaserunt Blastoni regiæ testudinis præfecto, eumq; rogârunt ut conciliationem pacemq; curaret: siquidem alimonia regionis eorum è demensis erat regiis. Statuit ergò diem Herodes, quo regiâ veste indutus sedit pro tribunali, & allocutus est eos cum apparatu. Exclamavit autem turba dicens, Vox ista Dei est, non vox hominis. Confestim autem percussit eum angelus Domini, pro eo quòd non tribuisset gloriam Deo: cæperuntque vermes devorare eum, & mortuus est. Et sermo Domini augescebat & multiplicabatur valdè.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis quintæ post Pascha.

Cæterùm Barnaba & Saulus redierunt in Jerusalem, absoluto ministerio: duxerúntque Johannem qui cognominabatur Marcus.

CAP. XIII.

ERant autem Antiochiæ, in Ecclesia quæ ibidem erat, quidam prophetæ & doctores, & Barnaba, & Simon qui cognominabatur Niger, & Lucius Cyrenensis, et Manaen qui nutritus fuerat cum Herode Tetrarcha, necnon Saulus. Et dum illi ministrarent Domino, atque jejunarent, dixit Spiritus sanctus; Segregate mihi Barnabam & Paulum ad opus ad quod vocavi eos. Tunc ergò jejunârunt et orâ-runt, positisque manibus super utrumque, miserunt illos. Igitur cùm missiset eos Spiritus sanctus, descenderunt Seleuciam, & indè conscenderunt mare in Cyprum. Et cùm appulissent Salaminam, annuntiârunt sermonem Dei in cœtu Judæorum. Erátque cum eis Johannes ministrans illis. Cúmque peragrâssent insulam ad Paphum usque, offenderunt hominem quendam magum, prophetam falsum, Judæum, nomine Bar-jesu: Qui erat apud Sergium Tribunum cum Paulo viro prudente. Hic accersivit Barnabam & Paulum, rogavitque ut audiret sermonem Dei. Resistebat autem illis Elymas magus (sic enim exponitur nomen eius) quærens avertere Tribunum à fide. Repletus est autem Saulus qui vocatur Paulus, Spiritu sancto, eumque intuitus, Dixit ei; O plene omni dolo & omni fallaciâ, O fili Fraudulenti, & inimice omnis iustitiæ, annon cessabis pervertere vias Domini planas?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ቊቀሠፎ፡መልአኽ፡እግዚአብሔር፡ሶቤሃ፡እስመ፡ሊያእሮቶ፡ለእግዚአብሔር፡ወዐጸዮ፡
24 ሞተ።።ኀበ ወቃለ፡እግዚአብሔር፡ዐቢየ፡ወበዝኀ።።ወተሠወጡ፡በርናባስ፡ወሰ
25 ውል፡ሊየሩሰሌም፡ወፈጸሞ፡መልእክቶሙ፡ወነሥኡ፡ለዮሐንሰ፡ዘተሰምየ፡
ማርቆስ።።

፲ኛ በበዲለ፡ምዝሙር፡ወበራብዕ፡ሰንበት።።

1 ሀቴ ወሀለው፡ውስተ፡ለእጸኪያ፡በቤተ፡ክርስትያን፡ነቢያት፡ወሊቃናት፡ወበርናባስ፡
ወስመዖን፡ዘተሰምየ፡ኔጌር፡ዘበትርጓሜሁ፡ጸሊም፡ወሉቅዮስ፡ቀሬናዊ፡ወምናሔ፡ወል
2 ደ፡ሐፂኒቱ፡ለሄሮድስ፡ንጉሠ፡ወሰወል።። ወእንዘ፡ይገብሩ፡ግብረ፡እግዚአብሔር፡
ወይጸውዑ፡ወይቤሎሙ፡መንፈስ፡ቅዱሰ፡ፈልዋሙ፡ሊተ፡ለበርናባስ፡ወለስወል፡
3 ለግብር፡ዘፈቀድክዎሙ።። ወእመዝ፡ጸሙ፡ወጸለዩ፡ወወደዩ፡እደዊሆሙ፡ይቤሆሙ።።
4 ወፈነዎዎሙ።። ውተፈነዎሙ፡በኅበ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ወረዱ፡ሴሌውቂያ፡ወእመህየ፡
5 ነገዱ፡ቈጵሮስ።። ወበጺሖሙ፡ስለሚን፡ነገሩ፡ቃለ፡እግዚአ ብሔር፡በመኵራባቲሆ
6 ሙ፡ለኢይሁድ፡ወሀሎ፡ዮሐንሰ፡ለእኮሙ።።። ወእንሶሰወ፡ውስተ፡ኵሉ፡ደሴያት፡ወ
ሰጽሐ፡እስክ፡ጳፋ።። ወረከቦ፡ብእሴ፡ሰብአ፡ለሠረይ፡እይሁደዊ፡ወሐሰዊ፡ነቢይ፡ወእ
7 ቱ፡ዘስሙ፡ተርዮሰዕ።። ወሀሎ፡ኀበ፡መልአከ፡ወለአከ፡መልአክ።። ወጸውዕዎሙ፡
8 ለበርናባስ፡ወለስወል፡ወፈቀደ፡ይሰማዕ፡ቃለ፡እግዚአብሔር።። ወተቃወሙ፡ወ
እቱ፡ዘይቤልዎ፡ከመዝ፡ሌሊማስ፡መስረ፡ትርጓሜሁ።። ርፈቀደ፡ይክልሶ፡ለመልአ
9 ክ፡ከመ፡ሊያእመኑ።።። ወመልአ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ለዕለ፡ሰወል፡ዝውእቱ፡
10 ጳወሎስ፡ወነጸሮ።። ወይቤሎ፡ለጽጉበ፡ዐመፃ፡ወኵሉ፡እከይ፡ወልደ፡ሰይጣን፡
ፀራ፡ለኵሉ፡ጽድቅ፡ሊበይክ፡ትሳድግ፡እንዘ፡ተዐሉ፡ፍናተ፡እግዚአብሔር፡
ርትዕት።።።

Et percussit eum angelus Dei illicò, quia non glorificabat Deum; & partitus obiit. Et sermo Dei magnus fuit & multiplicatus fuit. Et reversi sunt Barnabas & Saulus Hierusalem, & quum complevissent ministerium eorum, assumpserunt Johannem qui nominatus fuit Marcus.

CAP. XIII.

In festo psalmodiæ, & quarto sabbato.

ET fuerunt in Antiochia in domo Christianorum, prophetæ & magistri, & Barnabas, & Simon, qui nominatur Niger, quod in interpretatione sua significat, Nigrum, & Lucius Cyrenensis, & Manaches filius nutricis Herodis regis, & Saulus. Et quum facientes erant opus Dei & invocantes, tum dixit iis Spiritus sanctus; Separate mihi Barnabam & Saulum, ad opus pro quo elegi eos. Et tunc jejunârunt, & orárunt, & posuerunt manus suas super eos, & dimiserunt eos. Et missi per Spiritum sanctum, descenderunt Seleuciam, & illinc navigârunt ad Cyprum. Et venientes Salaminam, annuntiárunt verbum Dei in synagogis Judæorum, & fuit Johannes minister eorum. Et profectus est in omnes insulas, & venit usque ad Paphum, & invenit virum, hominem magum Judæum, & pseudoprophetam fuit cuius nomen Tarjesah: Et fuit apud principem, & minister fuit principis, & vocavit Barnabam & Saulum, & voluit audire verbum Dei. Et restitit illis, is quem vocant quasi Elymam, magum, interpretatione ejus: & voluit prohibere regem ut non crederet. Et plenus fuit Spiritus sanctus super Saulum, qui est Paulus, & intuitus est eum: Et dixit ei; O plene iniquitatis & omnis malitiæ, fili satanæ, hostis omnis justitiæ, noluisti cessare subvertere vias Dei rectas?

Digitized by Google

Et nunc ecce manus Domini super te, & eris cæcus, non videns Solē usque ad
11 Καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ (μ) τοῦ Κυρίου ἐπί σε, καὶ ἔσῃ τυφλὸς, μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι
tempus. Confestim autem cecidit in eum caligo & tenebræ: & circuiens quærebat
καιροῦ. παραχρῆμα δὲ (ν)ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος· καὶ περιάγων ἐζήτει
manu ductores. Tunc videns Proconsul factum, credidit, perculsus
12 χειραγωγούς. Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς, (ξ) ἐπίστευσεν, ἐκπλησσόμενος
super doctrina Domini. Profecti autem à Papho qui circa Paulum,
13 ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ Κυρίου. Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ (ο) Παῦλον,
venerunt in Pergen Pamphyliæ: Joannes autem discedens ab eis, re-
ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν, ὑπέ-
versus est in Ierosolymam. Illi verò pertranseuntes à Perge, vene-
14 στρεψεν εἰς Ἰερουσαλήμ. Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης, (π) παρεγένον-
runt in Antiochiam Pisidiæ: & ingressi in synagogam die Sab-
το εἰς Ἀντιόχειαν (ρ) τὴν Πισιδίας· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαβ-
batorum, sederunt. Post autem lectionem Legis & Prophetarum, miserunt
15 βάτων, ἐκάθισαν. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέστειλαν
principes synagogæ ad eos, dicentes; Viri fratres, si est sermo in vo-
οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς, λέγοντες, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, (σ) εἴ τίς ἐστι λόγος ἐν ὑ-
bis exhortationis ad plebem, dicite. Surgens autem Paulus, & silentiū indicens
16 μῖν παρακλήσεως πρὸς τὸν λαὸν, λέγετε. Ἀναστὰς δὲ Παῦλος, καὶ κατασείσας Κ'
manu, ait; Viri Israelitæ, & timentes Deum, audite. Deus plebis
17 τῇ χειρὶ, εἶπεν, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν Θεὸν, ἀκούσατε. Ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ
hujus Israel elegit patres nostros, & plebem exaltavit in incolatu in terra
τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ
Ægypti: & cum brachio excelso eduxit eos ex ea: Et quasi qua-
18 (τ) Αἰγύπτῳ· καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς· Καὶ ὡς (υ) τεσσερα-
draginta annorum tempo mores sustinuit eorum in deserto: Et delens gentes se-
19 κονταετῆ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ· Καὶ καθελὼν ἔθνη ἑ-
ptem in terra Chanaan, sorte distribuit eis terram eorum. Et post
20 πτὰ ἐν γῇ Χαναὰν, (φ) κατεκληροδότησεν αὐτοῖς τὴν γῆν (χ) αὐτῶν. Καὶ μετὰ

hæc: quasi annis quadringentis & quinquaginta dedit Judices usque ad Samuel Pro-
ταῦτα ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα ἔδωκε κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προ-
phetam. Et exindè postulaverunt regem: & dedit illis Deus Saul filium Cis,
φήτου. Κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα· καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κὶς,
virum de tribu Benjamin, annos quadraginta. Et amovens eum, exci-
ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν, ἔτη (ψ) τεσσαράκοντα. Καὶ μεταστήσας αὐτὸν, (ω) ἤγει-
tavit illis David in regem: cui & dixit testimonium; Inveni David ipsum Jesse,
ρεν αὐτοῖς τὸν Δαβὶδ εἰς βασιλέα· ᾧ καὶ εἶπε μαρτυρήσας, Εὗρον Δαβὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαὶ,
virum secundū cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. Hujus Deus à
ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. Τούτου ὁ Θεὸς ἀπὸ
semine secundùm promissionem excitavit Israel Salvatorem Jesum: Præ-
τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν (α) ἤγειρε τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν· Κη-
dicante Joanne ante faciem adventûs ejus baptismum pœnitentiæ omni
ρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας (β) παντὶ
populo Israel. Càm autem impleret Joannes cursum, dicebat; Quem
τῷ λαῷ Ἰσραήλ. Ὡς δὲ ἐπλήρου (γ) ὁ Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγε, (δ) Τίνα
me arbitramini esse? non sum ego, sed ecce venit post me, cujus non sum dignus
με ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγὼ, ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ
calceamentum pedum solvere. Viri fratres, filii generis Abraham, & qui in vo-
ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. Ἄνδρες ἀδελφοὶ, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ, καὶ οἱ ἐν (ε) ὑ-
bis timentes Deum, vobis verbum salutis hujus missum est.
μῖν φοβούμενοι τὸν Θεὸν, (ζ) ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης (η) ἀπεστάλη. Οἱ
Nam habitantes in Hierusalem, & principes eorum, hunc ignorantes, & voces
γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ τὰς φωνὰς
Prophetarum per omne Sabbatum lectas, judicantes impleverunt:
τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρωσαν·
Et nullam causam mortis invenientes, petierunt Pilatum interfici eum.
Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες, ᾐτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν.

MS. A. (μ) Κυρίε (ν) ἔπεσεν (ξ) ἐκπλησσόμενος ἐπίστευσεν ἐπὶ (ο) Παῦλον, (π) ἐλή-
γοντο (ρ) τὴν Πισιδίαν· (σ) εἴ τίς ἐστιν ὐμῖν λόγος παρακλήσεως (τ) Αἰγύπτῳ· (υ) τεσσερακονταετῆ (φ) κατεκληροδότησεν (χ) αὐτῶν· . . . ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ . . . τήκοντα· καὶ μετὰ ταῦτα ἐ . . κεν κριτὰς (ψ) τεσσεράκοντα. (ω) ἤγειρεν τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς εἰς (α) *ἦγαγε τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν· (β) παντὶ τῷ Ἰσραήλ. (γ) Ἰωάννης (δ) Τί ἐμὲ (ε) ἡμῖν (ζ) ἡμῖν (η) ἐξαπεστάλη.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Nunc itaque manus Domini contra te est; 11
erisque cæcus, nec aspicies Solem ad tempus.
Et eâ ipsâ horâ incidit in eum caligo & te-
nebræ: proinde circuibat, quærebatque qui
prehenderet ei manum. Quumque vidisset 12
Proconsul quod factum fuerat, perculsus est,
credidit quæ doctrinæ Domini.

Feriâ secundâ Passionis. 35.

Paulus autem & Barnaba per mare perrexe- 13
runt à Papho urbe, veneruntque Pergen ci-
vitatem Pamphyliæ: & discessit ab eis Jo-
hannes, ac profectus est ad Ierusalem. Illi 14
verò egressi sunt ex Perge, & venerunt An-
tiochiam urbem Pisidiæ, & introierunt in
synagogam, sederuntque die sabbathi. Post- 15
ea quàm autem lecta esset Lex & Prophetæ,
ad eos miserunt seniores synagogæ qui di-
cerent; Viri fratres, si quis est in vobis ser-
mo consolationis, alloquimini populum. Pro- 16
inde surrexit Paulus, indixitque silentium
manu, & ait; Viri filii Israel, vosque qui
Deum reveremini, audite. Deus hujus po- 17
puli elegit patres nostros, extulitque & ma-
gnificavit eos quum essent incolæ in terra
Ægypti, brachioque excelso eduxit eos ex
ea. Et nutrivit eos in deserto quadraginta 18
annis. Et delevit septem Gentes in terra 19
Chanaan, illisque dedit solum earum hære-
ditate possidendum. Porrò quadringentis & 20
quinquaginta annis dedit eis judices usque
ad Samuel prophetam. Tuncque petierunt 21
sibi regem, & dedit eis Deus Saul filium Kis,
virum ex stemmate Ben-jamin, annis quadra-
ginta. Et sustulit eum, eisque constituit Da- 22
vid regem: & perhibuit ei testimonium, di-
xitque; Inveni David filium Issai virum se-
cundùm cor meum: is exequetur omnia pla-
cita mea. Ex semine hujus suscitavit Deus 23
Israeli, quemadmodum pollicitus fuerat, Je-
sum redemptorem. Et misit Johannem qui 24
prædicaret ante adventum ejus baptismum
pœnitentiæ toti populo Israel. Quumque 25
expleret Johannes ministerium suum, dice-
bat; Quem me putatis esse? Non sum ego:
sed ecce ponè me venit is, cujus non sum
dignus qui solvam corrigias calceamen-
torum.

Dominicâ magnâ Resurrectionis. 36.

Viri fratres, filii prosapiæ Abraham, & qui 26
vobiscum timent Deum, vobis missum est
verbum vitæ. Illi enim habitatores Jerusa- 27
lem, & primores eorum non perceperunt il-
lud, nec Scripturas prophetarum quæ legun-
tur omni sabbatho, sed condemnárunt eum,
& impleverunt quæcunque scripta sunt.
Quumque non inveniissent causam mortis 28
ullam, petierunt à Pilato ut interficerent
eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA:

11 ወይእዜኒ፡ናሁ፡እደ፡እግዚአብሔር፡ ለዕሌኒ፡ ወተዐወር፡ ወሊትሬሊ፡ ጸሐየ፡ እስከ፡ደበጽ
ሐኒ፡ዕድሜክ፡ወተጸለለ፡ሶቢሃ፡ወጸልመ፡ ወሊክህለ፡ ይርዓይ፡ወሐሠሠ፡ዘይመርሖ፡=፡ ወ
12 ርኢዮ፡ምልእክ፡ዘኮነ፡ደንገፀ፡ወአመነ፡በእግዚእነ፡ ።=፡ወአመገ፡ ሐለፈ፡እመነ፡ጸፈ፡እለ፡
13 ጳውሎስ፡ወበጽሑ፡ጳርጌኑ፡ዘእንፈልያ፡ወሓድጎሙ፡ዮሐንስ፡ ወተሠውጡ፡ሊየሩሰሌመ፡=፡
ወእመንቱስ፡ ሓለፈ፡ እመጸርጌነ፡ ወበጽሑ፡ለእጸኪያ፡ዘጲሰድያ፡ ። ወቦሉ፡መኩራበ፡በዕለ
14 ተ፡ሰንበት፡ወነበሩ፡=፡ ፀዕለተ ፡ ሊጸፈንደ ፡ መንበብ፡=፡
15 ወእመድኅረ፡ሶሪት፡ወነቢያት፡ለእኩ፡ ሓቤሆሙ፡ ቢቃነ፡ ካህናት፡ ወይቤልዎሙ፡ለእንትሙ፡
አሐዊነ፡እመቦ፡እመውስተቴክሙ፡ዘይክል፡ሠናየ፡ነገረ፡ ለይድዕዎሙ፡ለሕዝብ፡=፡

Et nunc quidem, ecce manus Dei super te, & cæcus eris, & non videbis solem, usque 11
dum venerit tibi tempus tuum: & obtenebratus est statim, & obcæcatus est, & non
potuit videre, & quæsivit ducem. Et quum vidisset princeps quod factum fuerat, 12
miratus est, & credidit in Domino nostro. Et tunc transierunt à Papho qui erant 13
ex parte Pauli & venerunt Pergen Pamphyliæ: & reliquit eos Johannes, & re-
versus est Hierosolymam. Et illi transierunt à Perge, & venerunt Antiochiam Pi- 14
sidiæ, & ingressi sunt synagogam in die sabbathi, & sederunt.

Die Epiphaniæ lectio.

Et post legem & prophetas, miserunt ad eos principes sacerdotum, & dixerunt iis; 15
Vos fratres, si quis sit ex vobis qui potest benè loqui, annuntiet populis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

11 Et nunc ecce manus Domini super te, & eris cæcus, non videns Solem usque ad
tempus. Et confestim cecidit in eum caligo, & tenebræ, & circuiens quære-
12 bat qui ei manum daret. Tunc Proconsul cùm vidisset factum, credidit admirans
13 super doctrina Domini. Et cùm à Papho navigâssent Paulus & qui cum eo
erant, venerunt Pergen Pamphyliæ. Joannes autem discedens ab eis, reversus
14 est Jerosolymam. Illi verò pertranseuntes Pergen, venerunt Antiochiam Pisi-
15 diæ: & ingressi synagogam die sabbatorum, sederunt. Post lectionem autem
legis, & Prophetarum, miserunt principes synagogæ ad eos, dicentes; Viri
16 fratres, si quis est in vobis sermo exhortationis ad plebem, dicite. Surgens au-
tem Paulus, & manu silentium indicens, ait; Viri Israëlitæ, & qui timetis Deum,
17 audite: Deus plebis Israël elegit patres nostros, & plebem exaltavit cùm essent
18 incolæ in terra Ægypti, & in brachio excelso eduxit eos ex ea, Et per quadraginta
19 annorum tempus mores eorum sustinuit in deserto. Et destruens gentes septem
20 in terra Chanaan, sorte distribuit eis terram eorum, Quasi post quadringentos
& quinquaginta annos: & post hæc dedit judices usque ad Samuel prophetam.
Et exindè postulaverunt regem: & dedit illis Deus Saul filium Cis, virum de 21
tribu Benjamin, annis quadraginta. Et amoto illo, suscitavit illis David regem: 22
cui testimonium perhibens, dixit; Inveni David filium Jesse, virum secundùm
cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. Hujus Deus ex semine secundùm 23
promissionem eduxit Israël Salvatorem Jesum, Prædicante Joanne ante faciem 24
adventûs ejus baptismum pœnitentiæ omni populo Israël. Cùm impleret au- 25
tem Joannes cursum suum, dicebat; Quem me arbitramini esse, non sum
ego, sed ecce venit post me, cujus non sum dignus calceamenta pedum solvere.
Viri fratres, filii generis Abraham, & qui in vobis timent Deum, vobis ver- 26
bum salutis hujus missum est. Qui enim habitant Jerusalem, & principes ejus, 27
hunc ignorantes, & voces prophetarum, quæ per omne sabbatum leguntur, judican-
tes impleverunt: Et nullam causam mortis invenientes in eo, petierunt à Pilato, 28
ut interficerent eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * فها الآن يد الرب عليك * فتكون اعمى لا تبصر الشمس الى وقت ما * فللوقت سقط
عليه سبكن وظلمة * وطفق يدور ويطلب من يقوده * فلما راى البطريق العجب الصادر
12 امن * مندهلا من تعليم الرب * ثم * فرا اه الاربعا من الجمعة الخامسة بعد الفصح *
13 * ما * والذين كانوا في جملة بولص ركبوا في البحر من بافس * واقبلوا الى برجي التي
14 من كورن بامفيليا * وفارقهم يوحنا وعاد الى اورسليم * وطافوا هم من برجي * وجاوا الى
15 انطاكية البسيدية * وادخلا الى المجمع في يوم السبت جلسا * بعد قراة التوارة والانبيا
ارسل اليهم روساء المجمع قايلين * ايها الرجال اخوتنا * ان يكن فيكما كلام تعزية للشعب
16 17 قولا * فمص بولص وهز يده وقال * ايها الرجال الاسرايليون والمتقون الله اسمعوا * ان الاه
هذا الشعب اصطفى اباءنا * واعلى سان الشعب في سكناه بارض مصر * واخرجهم منها بساعد
18 عال * وطعرهم وعالهم في البرية مدة اربعين سنة * واجتاح سبعة امم في ارض كنعان *
19 20 ووهبهم ارضهم * وبعد هذه الخطوب مكهم القضاة مدة اربع مية وخمسين سنة *
21 الى عهد صامويل النبي * لاجلهم على ايامه طلبوا ملكا * فاعطاهم الله شاول ابن كيس *
22 رجلا من قبيلة بنيامين * تملك عليهم اربعين سنة * وازال تملكه واقام لهم داود ملكا
الذي شهد له قايلا * وجدت داود ابن يسي رجلا نظير قلبي * الذي يعمل ساير
23 24 مسياتي * فالله من نسل هذا كوعده اسورد لاسرايل خلاصا * وبعدم يوحنا فكرز امام
وجه وروده بمعمودية التوبة لاسرايل * ثم *

Ideò ecce nunc manus Domini super te, 11
eritque cæcus non videns solem usque ad
tempus aliquantum: statimque irruit in
eum caligo & tenebræ, cœpitque cir-
cumire & quærere qui se duceret. Cùm 12
ergò vidisset Tribunus miraculum quod
factum fuerat, credidit, obstupescens de
doctrina Domini. Hucusque.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis quintæ post Pascha.

Porrò qui erant in comitatu Pauli, con- 13
scenderunt mare à Papho, venerúntque
Pergen quæ est ex provincia Pamphyliæ.
Et digressus Johannes ab eis, reversus
est in Jerusalem. Illi verò peragrantes à 14
Perga, venerunt Antiochiam Pisidiæ:
& ingressi ambo synagogam in die sabba-
thi, sederant. Post lectionem Legis & 15
Prophetarum, miserunt ad eos principes
synagogæ dicentes; O viri fratres no-
stri, si est in vobis sermo consolationis ad
populum, proferte eum. Surrexit igitur 16
Paulus, manumque movens ait; O viri
Israelitæ & timentes Deum, audite.
Deus populi hujus elegit patres nostros, 17
& extulit famam populi dum habitaret
in terra Ægypti, & eos illinc eduxit
brachio excelso. Et bevit eos, & nutri- 18
vit illos in deserto spatio quadraginta
annorum. Extirpavit etiam septem po- 19
pulos in terra Chanaan, & hæredes fe-
cit eos terræ ipsorum. His peractis con- 20
cessit eis judices intervallo quadringen-
torum quinquaginta annorum usque ad
tempus Samuelis prophetæ. In hujus 21
enim diebus petierunt regem, deditque
eis Deus Saulem filium Kis, virum de
tribu Benjamin qui regnavit super eos
annis quadraginta. Ejus regno amoto, 22
constituit eis Davidem regem, cui at-
testatus est, dicens; Inveni Davidem
filium Jesse, virum secundùm cor meum,
qui faciet omnes voluntates meas.
Itaque Deus de stirpe hujus, secundùm 23
promissum suum, misit Israeli salutem.
Et præcedens Johannes, prædicavit ante 24
faciem adventûs ejus, baptismum pœ-
nitentiæ Israeli. Finis.

Lectio in festivitate Johannis Baptistæ, quæ occurrit vigesimâ nonâ Augusti.

25 * وادْ كمل يوحنا سعيه * قال من ذا توهمم اني كنت انا * لست انا ذاك * لكن سيجي بعدي من لست
مستحقا احل حذا رجليه * ايها الرجال الاخوة يا بني جنس ابراهيم * والمتقين الله فنكم *
26 اليكم ارسلت كلمة الخلاص هذا * لان القاطنين باورسليم وروساءهم لم يعرفوه * واصوات
27 الانبياء المقروة في كل سبت اكملوها اذ حكموا عليه * واذ لم يجدوا عليه للموت ولا حجة
28 واحدة * فطلبوا الى بيلاطس ان يقتله *

Cùm autem conficeret Johannes cursum 25
suum, dixit; Quem arbitramini me
esse? non sum ego ille, sed venturus est
post me cujus non sum dignus calceos
pedum solvere. O viri fratres, & filii 26
generis Abrahæ, & qui timent Deũ inter
vos, ad vos missũ est verbũ salutis hujus.
Nam habitantes in Jerusalem, & prin- 27
cipes eorum non cognoverunt eum: &
voces prophetarum quæ leguntur quo-
libet sabbatho, consummâvunt, condem-
nantes illum. Et cùm non invenissent 28
adversùs eum mortis causam, ne quidem
unam, petierunt à Pilato ut interficeret
eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወተንሥአ: ጳውሎስ: ወአዘዘ: ያርምሙ: ወይቤሎሙ: ስምዑ: ሰብአ: እስራኤል: ወእለኒ:
17 ትፈርህዎ: ለእግዚአብሔር:=: ለመላኮሙ: ለሕዝበ: እስራኤል: ኀረዮሙ: ለአበዊነ::
18 ወለዕበይዎሙ: ላሕዝቡ: በኀበ: ለፍለሶሙ: በምድረ: ግብጽ: ወበመዝራዕቱ: ልዑል: ለወጽ
19 ኦሙ: እምህየ:=: ወሴሰየሙ: በገዳመ: ለርብዓ: ዓመት:=: ወለእተተ: ሰብዐተ: ለሕ
20 ዝበ: ካናአን: ወለወረሱ: ምድሮሙ::=: ወእምድኅረ: ለርባዕቱ: መእት: ወሀመሰ: ዐመ
21 ት: ሄሙ: ሎሙ: መሰፍንተ: እስከ: ለመ: ሰሙኤል: ነቢይ::=: ወእምህየ: እንከ: ሰአሉ: ይን
ግሥ: ሎሙ: ወእንገሠ: ሎሙ: እግዚአብሔር: ሰለልሃ: ወልደ: ቂስ: ብእሴ: እመሕዝበ: ብ
22 ኔያመ: ለርብዐ: ዓመት:=: ወሰዐሮ: ኪያሁኒ: ወእንገሠ: ሎሙ: ደዊትሃ: ወሰጣዕተ: ኮኖ:
ወይቤ: ረከብክሙ: ለዳዊት: ወልደ: ሌሴይ: ብእሲ: ዘከመ: ልብየ: ዘይገብር: ኵሉ: ፈቃድ
23 የ:=: ወእመዝርአ: ዚአሁ: ለመጽአ: ሎሙ: እግዚአብሔር: ለእስራኤል::መድኀኒተ:
24 በከመ: ለሰፈመሙ:=: ወለቅደመ: ዮሐንስ: ሰበከ: ጥመቀተ: ለኵሉ: ሕዝበ: እስራኤል:
25 ከመ: ይንስሑ: እመቅድሙ: መጽአተ: ዚአሁ::=: ወፈጸሞ: ዮሐንስ: መልእክቶ: ይቤሎ
ሙ: መንተኑ: ትትሐ ዘኩኒ: ኪያየ: ለንሰ: ሊኮንኩ: ኪያሁ: ናሁ: ይመጽእ: እመድኅሪየ: ዘለ
26 ይደልወኒ: እፍታሃ: ለስእለሁ: እመአገሪሁ::=: ሀገረ ለንትሙ: ለኀጣኢነ: ትወልደ:
ዘመደ: ለብረሃም: ለኵሙ: ተፈነወ: ዝነገረ: ሕይወት::=:
በጸሎተ: መሰቀል: ወበዮሐንስ::=:
27 ሀገረ ወእለሰ: ይነብሩ: ሊየሩሰሌም: ወመላእክቲሆሙኒ: ሊያእመሮ ወ: ለዝንቱ: ነገረ: ነቢ
28 ያት: እንዘ: ያነብቡመ: በኵሉ: ሰንበት: ፈጸሙ: ሾነንወ:=: እንዘ: ሊይረክቡ: ሎቱ: ጌጋየ:
ወረኒ: ንተኒ: በዘይቀትልወ: ወለስተበወ: ሕሙ: ለጲለጦስ: ይሰቅልወ::=:

Et surrexit Paulus; & præcepit ut silerent, & dixit iis; Audite viri Israelis, & 16
timentes Deum. Deus populi Israelis elegit patres nostros, & magnificavit popu- 17
los suos in peregrinatione eorum in terra Ægypti, & cum brachio excelso eduxit 18
eos illinc. Et nutrivit eos in deserto quadraginta annos. Et amovit septem gen- 19
tes Chanaan, & hæreditatem tribuit iis terram illarum. Et post quadringentos & 20
quinquaginta annos, præposuit iis præsides, usque ad Samuelem Prophetam. Et 21
exinde igitur petierunt ut regem constitueret iis: & regem constituit iis Deus Saul
filium Cis, virum ex tribu Beniam, quadraginta annis. Et abstulit eum, & regem 22
constituit iis David, & testimonio illi fuit, & dixit; Inveni David filium Jesse
virum sicut cor meum, qui faciet totam voluntatem meam. Et ex semine ejus edu- 23
xit Deus Israel redemptionem sicut promisit iis. Et priùs prædicavit Johannes bapti- 24
smum toti genti Israelis, ut resipiscerent ante adventum ejus. Et quum impleret Jo- 25
hannes ministerium suum, dixit iis; Quem arbitramini me esse? ego non sum ipse ille:
ecce veniet post me, cujus non sum dignus solvere calceamenta ejus à pedibus suis.
Vos fratres nostri, generatio generis Abrahæ, vobis missus est hic sermo vitæ. 26

In officio die crucis, & Johannis.

Et qui habitabant Hierusalem, & principes eorum nesciebant hunc sermonem pro- 27
phetarum: legentes eum in omni sabbatho, perfectum condemnárunt. Non invenien- 28
tes in eo culpam ullam propter quam trucidarent eum; & potestatem dederunt Pi-
lato, ut suspenderet eum.

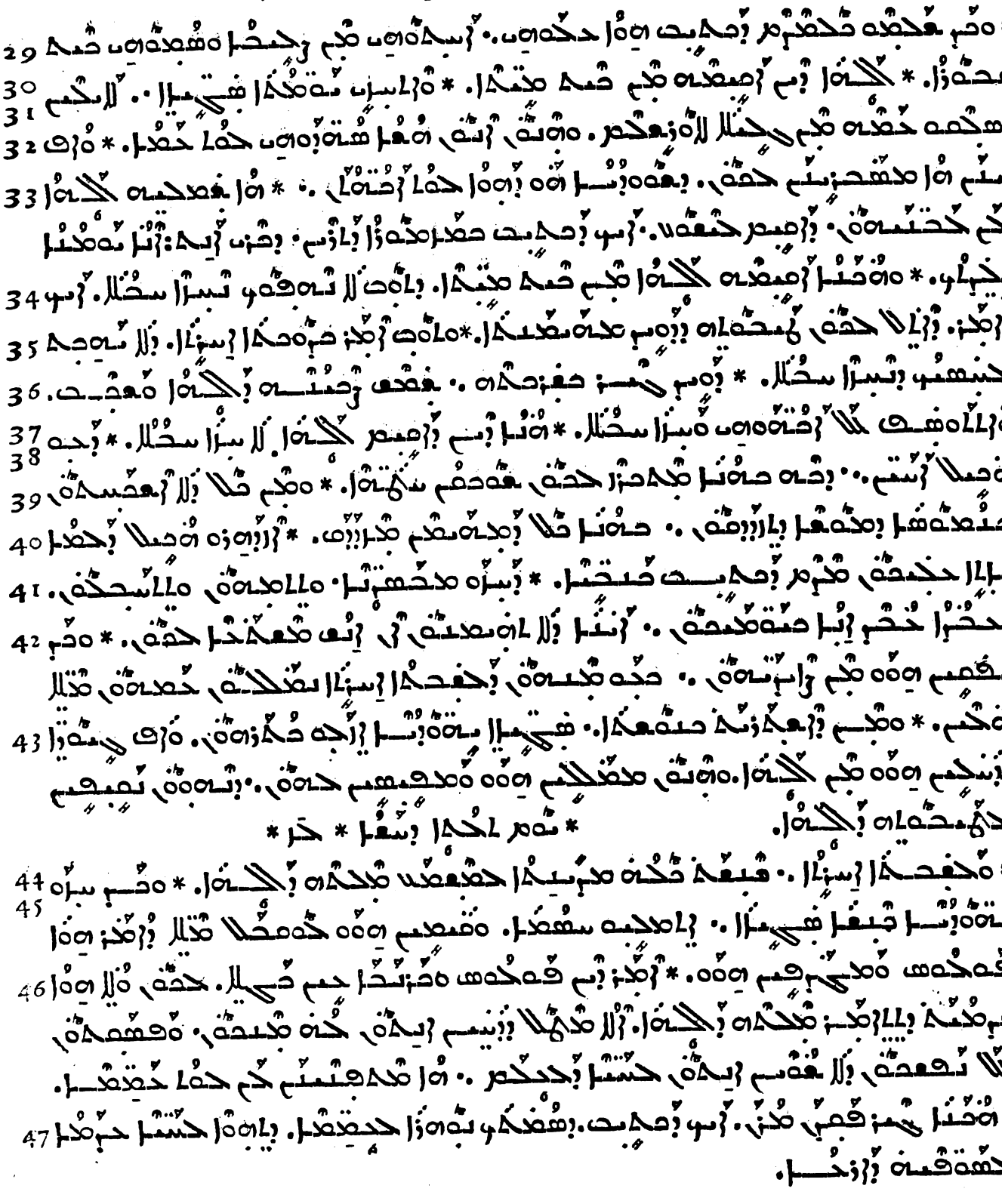
Digitized by Google

Ut autem consummâssent omnia de eo scripta, *detrahentes* à ligno
29 Ὡς δὲ ἐτέλεσαν (ϑ) ἅπαντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου
posuerunt in monumento. *At* Deus excitavit eum *ex* mortuis: Qui visus est per
30 ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. Ὁ δὲ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· Ὃς ὤφθη ἐπὶ
31 dies multos simul *ascendentibus* eo de Galilæa in Hierusalem: qui
ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ, (ι) οἵτινές
sunt testes ejus ad plebem. Et nos vobis annuntiamus *illam* ad
32 εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. Καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς
patres *repromissionem* factam: Quoniam hanc Deus adimplevit
33 τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην· Ὅτι ταύτην ὁ Θεὸς ἐκπεπλήρωκε
natis eorum nobis, resuscitans Jesum, sicut & in Psalmo secundo
τοῖς (κ) τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν, ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ (λ) τῷ δευτέρῳ
scriptum est; Filius meus es tu: ego hodiè genui te. Quòd autem *resuscitaverit*
γέγραπται, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. Ὅτι δὲ ἀνέστησεν
34 αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν,
eum ex mortuis, non ampliùs *futurum* reverti in corruptionem, ita dixit;
Ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαβὶδ τὰ πιστά. (μ) Διὸ καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Οὐ δώσεις
Quia dabo vobis sancta David fidelia. Ideóque *in alio* dicit; Non dabis
35 Ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Δαβὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας
Sanctum tuum videre corruptionem. David *quidem* enim *propriâ* generatione *administrans*
36 τῇ τοῦ Θεοῦ βουλῇ, ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδε διαφθο-
Dei voluntati, dormivit: & appositus est ad patres suos: & vidit corrupti-
37 ράν. Ὃν δὲ ὁ Θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδε διαφθοράν. Γνωστὸν οὖν (ν) ἔστω ὑμῖν,
onem. Quem verò Deus suscitavit, non vidit corruptionem. Notum igitur sit vobis,
38 ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν (ξ) καταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ
viri fratres, quia per hunc vobis remissio peccatorum annuntiatur, & ab
39 πάντων ὧν οὐκ (ο) ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως δικαιωθῆναι, Ἐν τούτῳ πᾶς
omnibus, quibus non potuistis in lege Moysi justificari, In hoc omnis
ὁ πιστεύων δικαιοῦται. Βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ὑμᾶς τὸ εἰρημένον ἐν
40 *credens* justificatur. Videte ergò ne superveniat *in vos* dictum in

Prophetis; Videte contemptores, & admiramini, & *evanescite*:
τοῖς προφήταις, Ἴδετε οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε, καὶ ἀφανίσθητε, 41
quia opus ego operor in diebus vestris, opus *cui* non cre-
ὅτι ἔργον (π) ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον (ρ) ᾧ οὐ μὴ πιστεύ-
detis, si quis enarraverit vobis. Exeuntibus autem *ex synagoga* Ju-
σητε, ἐάν τις (σ) ἐκδιηγῆται ὑμῖν. Ἐξιόντων (τ) δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰου- 42
deis, *rogârunt gentes in sequens Sabbatum narrari* sibi verba
δαίων, παρεκάλουν τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα
eadem. *Soluta autem* synagogâ, secuti sunt multi Judæorum & co-
ταῦτα. Λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἠκολούθησε πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σε- 43
lentium *Deum proselytarum*, Paulum & Barnabam: qui *adloquentes* eos,
βομένων προσηλύτων, τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ· οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς,
suadebant eis *permanere* gratiæ Dei. *Ipso* verò *veniente* sabbato,
ἔπειθον αὐτοὺς (υ) ὁπομένειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ. Τῷ δὲ (φ) ἐρχομένῳ σαββάτῳ, 44
penè universa civitas convenit audire verbum Dei. Videntes autem
σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον (χ) τοῦ Θεοῦ. Ἰδόντες δὲ 45
Judæi turbas, repleti sunt zelo, & contradicebant *illis* à Paulo
οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους, ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς (ψ) ὑπὸ τοῦ Παύλου
dictis, *contradicentes* & blasphemantes. *Libertate usi* verò Paulus
λεγομένοις, ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες. Παρρησιασάμενοί δὲ ὁ Παῦλος καὶ 46
& Barnabas, dixerunt; Vobis *erat necessarium* primùm loqui verbum
ὁ Βαρνάβας, (ω) εἶπον, Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον
Dei: *quandoquidem* verò repellitis illud, & *non dignos* judicatis vos *ipsos* æternæ
τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου
vitæ, ecce convertimur ad Gentes. Sic enim præcepit nobis Dominus;
ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. (α) Οὕτω γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ Κύριος, 47
Posui te in lucem Gentium, *ad existendam te* in salutem usque ad extremum
Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου
terræ.
τῆς γῆς.

MS. A. (ϑ) πάντα (ι) οἵτινες νῦν εἰσιν (κ) τέκνοις ἡμῶν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ὡς (λ) γέγραπται τῷ δευτέρῳ, (μ) Διότι (ν) ὑμῖν ἔστω, (ξ) καταγγέλλεται, ἀπὸ (ο) ἐδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ (π) ἐργάζομαι ἐγὼ (ρ) ὃ ἐὰν (σ) ἐκδιηγῆται (τ) δὲ αὐτῶν, παρεκάλουν εἰς τὸ * μεταξὺ σάββατον (υ) προσμένειν (φ) ἐρχομένῳ (χ) τοῦ Κυρίου. (ψ) ὑπὸ Παύλου λαλουμένοις, βλασφημοῦντες. Παῤῥησιασάμενοί δὲ (ω) εἶπαν, (α) Οὕτως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et quum expleviſſent quicquid ſcriptum fue- 29
rat de eo, depoſuerunt eum de cruce, poſu-
rúntque in monumento. Deus autem excita- 30
vit eum à mortuis. Et viſus eſt per dies 31
multos iis qui aſcenderant cum eo à Ga-
lilæa ad Jeruſalem: ipſique nunc ſunt
teſtes ejus apud populum. Quin & nos 32
ecce evangelizamus vobis promiſſum illud
quod factum eſt ad patres noſtros, Illud 33
impleviſſe Deum nobis filiis eorum, quòd
excitaverit Jeſum. Quemadmodum ſcriptum
eſt in pſalmo ſecundo; Filius meus es tu,
ego hodie genui te. Et ita excitavit eum 34
Deus à mortuis, ut non ampliùs reverſurus ſit
videre corruptionem, prout dixit; Dabo vo-
bis beneficentiam David fidelem. Et rurſus 35
ait in loco alio; Non dabis Sanctum tuum
ut videat corruptionem. David enim in 36
ſua generatione inſervivit voluntati Dei, &
obdormivit, & adjunctus eſt patribus ſuis,
vidítque corruptionem. Is autem quem ex- 37
citavit Deus, non vidit corruptionem. Sci- 38
tote ergò fratres noſtri, per hunc ipſum prz-
dicari vobis remiſſionem peccatorum. Et 39
ab omnibus à quibus non potuiſtis per le-
gem Moyſi juſtificari, per hunc quemlibet
fidelem juſtificari. Cavete igitur ne vobis 40
obveniat quod ſcriptum eſt in prophetis;
Videte ô contemptores, & admirabimini, 41
& abibitis in corruptionem: quia opus ope-
rabor ego in diebus veſtris, quod quidem
non credetis; ſi quis renuntiárit vobis.
Quumque diſcederent ab ipſis, petierunt 42
ab eis ut in ſabbathum alterum colloquer en-
tur eis hos ſermones. Poſtquàm autem ſo- 43
lutus eſt conventus, plurimi Judæorum ſe-
cuti ſunt eos, atque adeò proſelyti qui time-
bant Deum: hi verò alloquebantur eos, &
perſuadebant ut adhærerent gratiæ Dei.

Feriâ tertiâ Paſſionis.37.

Proinde ſabbatho altero coacta eſt tota ci- 44
vitas, ſermonis Dei audiendi gratiâ. Quum 45
autem viderent Judæi turbam multam, reple-
ti ſunt invidiâ, & reſiſtebant ſermonibus
quos dicebat Paulus, atque blaſphemabant.
Dixit autem Paulus & Barnaba apertè, Vo- 46
bis oportuit primùm annuntiari ſermonem
Dei: ſed quia propellitis eum à vobis, ac
decreviſtis contra vos ipſos, non eſſe vos
dignos vitâ perenni, en convertimur ad Gen-
tes: Quandoquidem ita præcepit nobis Do- 47
minus noſter, prout ſcriptum eſt; Poſui te
lumen Gentibus, ut ſis ſaluti uſque ad fines
terræ.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ወፈጸሞ፡ ኵሉ፡ ዘተጽሕፈ፡ በእንቲኣሁ፡ ወአውረድዎ፡ እምዕፅ፡ ወወደይዎ፡
30 ውስተ፡ መቃብር።፨ ወእግዚኣብሔር፡ ለንሣኤ፡ እመውታን።፨ ወለስተርኣዮሙ፡
31 ብዙኃ፡ መዋዕል፡ ለእለ፡ ዐርጉ፡ ምስሌሁ፡ እመገሊላ፡ ለኢየሩሳልም፡ ወእሙንቱ
32 ቱሰ፡ ኮንዎ፡ ሰማዕቶ፡ ይእዜ፡ ቡኁበ፡ ሕዝብ።፨ ወንሓንሂ፡ ንሜንወክሙ፡ ዘለሰፈ
ወው፡ እግዚኣብሔር፡ ለለበዊነ፡ ወወሀቦ፡ ለውሉድነ፡ ወለንሣእ፡ ለኢየሱስ።፨
33 በከመ፡ ይቤ፡ ይቤ፡ ውስተ፡ መዝሙር፡ ዘካልኡቱ፡ ወልድየ፡ ለእተ፡ ወለነ፡ ዮም፡
ወለድኩከ።፨

Et quum perfeciſſent omnia quæ ſcripta erant de illo, & demiſiſſent eum 29
à ligno, & immiſiſſent eum in ſepulchrum, Tum Deus excitavit eum à mortu- 30
is. Et apparuit multos dies iis qui aſcenderunt cum illo à Galilæa ad Hie- 31
ruſalem, & ii ſunt teſtes nunc apud populum. Et nos evangelizamus, quæ 32
promiſit Deus patribus noſtris, & dedit filiis noſtris, & ſuſcitavit Jeſum:
Sicut dictum eſt in pſalmo ſecundo; Filius meus es, & ego hodiè genui 33
te.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

29 Cúmque consummássent omnia, quæ de eo scripta erant, deponentes eum de ligno,
30 posuerunt eum in monumento. Deus verò suscitavit eum à mortuis tertiâ die:
31 qui visus est per dies multos his, Qui simul ascenderant cum eo de Galilæa in Jerusa-
32 lem: qui usque nunc sunt testes ejus ad plebem. Et nos vobis annuntiamus eam,
33 quæ ad patres nostros repromissio facta est: Quoniam hanc Deus adimplevit filiis
nostris, resuscitans Jesum, sicut & in Psalmo secundo scriptum est; Filius meus es
34 tu, ego hodiè genui te. Quòd autem suscitavit eum à mortuis, ampliùs jam non
35 reversurum in corruptionem, ita dixit; Quia dabo vobis sancta David fidelia. Ide-
36 óque & aliàs dicit; Non dabis Sanctum tuum videre corruptionem. David
enim in sua generatione cùm administrásset, voluntati Dei dormivit: & appositus
37 est ad patres suos, & vidit corruptionem. Quem verò Deus suscitavit à mortuis,
38 non vidit corruptionem. Notum igitur sit vobis, viri fratres, quia per hunc
vobis remissio peccatorum annuntiatur, & ab omnibus, quibus non potuistis in
lege Moysi justificari, In hoc omnis, qui credit, justificatur. Videte ergò ne super-
venìat vobis quod dictum est in Prophetis; Videte, contemptores, & admiramini,
& disperdimini: quia opus operor ego in diebus vestris, opus quod non credetis,
si quis enarraverit vobis. Exeuntibus autem illis, rogabant ut sequenti sabbato
loquerentur sibi verba hæc. Cúmque dimissa esset synagoga, secuti sunt multi Ju-
dæorum, & colentium advenarum, Paulum, & Barnabam: qui loquentes suade-
bant eis ut permanerent in gratia Dei. Sequenti verò sabbato pene universa ci-
vitas convenit audire verbum Dei. Videntes autem turbas Judæi, repleti sunt
zelo, & contradicebant his, quæ à Paulo dicebantur, blasphemantes. Tunc con-
stanter Paulus & Barnabas dixerunt; Vobis oportebat primùm loqui verbum
Dei: sed quoniam repellitis illud, & indignos vos judicatis æternæ vitæ, ecce
convertimur ad Gentes. Sic enim præcepit nobis Dominus; Posui te in lucem
Gentium, ut sis in salutem usque ad extremum terræ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 * فَلَمَّا اَكْمَلُوا سَايِرَ ٱلْمَكْتُوبَاتِ مِنْ اَجْلِهِ * اَحْدَرُوهُ مِنَ ٱلْخَشَبَةِ وَوَضَعُوهُ فِي قَبْرٍ * فَاقَامَهُ
30 اللّٰهُ مِنَ ٱلْمَوْتَى * وَظَهَرَ مُدَّةَ اَيَّامٍ كَثِيرَةٍ لِلَّذِينَ صَعِدُوا مَعَهُ مِنَ ٱلْجَلِيلِ اِلَى اُورَشَلِيمَ *
31 الَّذِينَ هُمْ شُهُودُهُ عِنْدَ ٱلشَّعْبِ * وَنَحْنُ ٱلْاٰنَ نُبَشِّرُكُمْ بِٱلْمَوْعِدِ ٱلْمَوْعُودِ بِهِ اٰبَاءَنَا * اَنَّ اللّٰهَ قَدْ
32 اَكْمَلَهُ لِاَوْلَادِهِمْ اِذْ اَقَامَ لَنَا يَسُوعَ * كَمَا كُتِبَ فِي ٱلْمَزْمُورِ ٱلثَّانِي * اَنْتَ ابْنِي وَاَنَا ٱلْيَوْمَ
33 وَلَدْتُكَ * فَاَمَّا اَنَّهُ اَقَامَهُ مِنَ ٱلْمَوْتَى * وَاَنَّهُ لَيْسَ مُزْمِعًا اَيْضًا اَنْ يَعُودَ اِلَى بَلَيٍ * فَهٰكَذَا
34 قَالَ * اَنِّي سَاُعْطِيكُمْ مَعْدِلَاتِ دَاوُدَ ٱلْاَمِينَةَ * فَلِهٰذَا يَقُولُ فِي فَصْلٍ اٰخَرَ * لَا تُبْذِلُ بَارَّكَ
35 يَعَايِنُ بَلَيًا * لِاَنَّ دَاوُدَ فِي جِيلِهِ خَدَمَ رَاْيَ اللّٰهِ * وَرَقَدَ وَاُضِيفَ اِلَى اٰبَائِهِ وَاَبْصَرَ بَلَيًا
36 * فَاَمَّا هٰذَا ٱلَّذِي اَقَامَهُ اللّٰهُ فَلَمْ يَرَ بَلَيًا * فَلْيَكُنْ مَعْلُومًا عِنْدَكُمْ اَيُّهَا ٱلرِّجَالُ
37 38 ٱلْاِخْوَةُ * اَنَّ بِهٰذَا تُوعَدُونَ بِاغْتِفَارِ ٱلْخَطَايَا * وَٱلْفَرَايِضُ كُلُّهَا ٱلَّتِي فِي شَرِيعَةِ مُوسَى ٱلَّتِي
39 مَا اسْتَطَعْتُمْ تَبَرَّرُونَ بِهَا * بِهٰذَا كُلُّ مَنْ يُومِنُ بِهِ يَتَبَرَّرُ * ثُمَّ * فَاحْذَرُوا اِذًا
40 اَلَّا يُوَافِيَكُمُ ٱلْمَقُولُ فِي ٱلْاَنْبِيَاءِ * اَيُّهَا ٱلْمُتَهَاوِنُونَ انْظُرُوا وَتَعَجَّبُوا وَتَعَيَّبُوا * فَسَاَصْنَعُ اَنَا فِي
41 اَيَّامِكُمْ عَمَلًا اِنْ حَدَّثَكُمْ بِهِ اَحَدٌ مَا تُصَدِّقُونَهُ * مت * فَطَلَبَ اِلَيْهِمَا طَايِفَةٌ مِنْ
42 جَمْعِ ٱلْيَهُودِ * اَنْ يُعَرِّيَا ٱلْاَمَمَ * بِاَنْ يُكَلِّمَاهُمْ هٰذِهِ ٱلْاَقْوَالَ فِيمَا يَتِيتُ ٱلسَّبْتُ * وَلَمَّا نَهَضَ
43 ٱلْجَمْعُ اَتْبَعَ بَوْلُصَ وَبَرْنَابَا كَثِيرُونَ مِنَ ٱلْيَهُودِ ٱلْمُسْتَجِيرِينَ ٱلْعَابِدِينَ * فَاِذْ كَلَّمَاهُمْ
44 اَقْنَعَاهُمْ * وَادْعُوا اِلَيْهِمَا * وَاَمَرَاهُمْ اَنْ يَثْبُتُوا فِي نِعْمَةِ ٱلرَّبِّ * وَفِي ٱلسَّبْتِ ٱلْمُقْبِلِ اجْتَمَعَ جَمِيعُ
45 اَهْلِ ٱلْمَدِينَةِ اِلَّا قَلِيلٍ * لِيَسْمَعُوا كَلَامَ اللّٰهِ * فَاِذْ اَبْصَرَ ٱلْيَهُودُ ٱلْجُمُوعَ ٱمْتَلَاُوا
46 وَحَسَدًا * وَقَاوَمُوا ٱلْمَقُولَاتِ مِنْ بَوْلُصَ * وَاِذْ لَبَثُوا يُقَاوِمُونَ وَيُفْتَرُونَ * جَاهَرَهُمْ بَوْلُصُ وَبَرْنَابَا
وَقَالَا * قَدْ كَانَ اَمْرًا ضَرُورِيًّا لَازِمًا اَنْ تُخَاطَبُوا اَوَّلًا اَنْتُمْ بِكَلَامِ اللّٰهِ * فَاِذْ طَرَحْتُمُوهُ وَحَكَمْتُمْ
47 عَلَى اَنْفُسِكُمْ اَنَّكُمْ لَسْتُمْ مُسْتَحِقِّينَ ٱلْحَيَاةَ ٱلْاَبَدِيَّةَ * فَهَا نَحْنُ نَعُودُ اِلَى ٱلْاَمَمِ * لِاَنَّ
ٱلرَّبَّ هٰكَذَا اَوْصَانَا قَايِلًا * قَدْ جَعَلْتُكَ نُورًا لِلْاَمَمِ لِتَكُونَ لَهُمْ خَلَاصًا اِلَى اَقْصَى
ٱلْاَرْضِ * ج *

29 *Qui cùm explevissent omnia scripta de ipso, deposuerunt eum de ligno, posuerúntque in sepulchro. Suscitavit autem* 30
illum Deus à mortuis. Et apparuit spa- 31
tio plurium dierum his qui ascenderant cum eo à Galilæa Jerosolymam: qui sunt testes ejus apud populum. Et nos modò 32
annuntiamus vobis, promissionem factam patribus nostris, Jam à Deo completam 33
esse liberis eorum, suscitando nobis Je-sum: sicut scriptum est in Psalmo secun-do, Tu es filius meus, & ego hodiè ge-nui te. Quòd autem suscitaverit eum 34
à mortuis, & quòd non sit amplius re-versurus ad corruptionem, ita dictum est, Dabo vobis justitias David fideles. Ideóque dicit in alia sectione, Non 35
profanabis justum tuum ut videat cor-ruptionem. Nam David in suo seculo 36
ministravit, vtditque Deum: & occum-bens appositus est patribus suis, & vidit 37
corruptionem. At iste quem Deus suscita-vit, non vidit corruptionem. Notum 38
igitur sit apud vos 6 viri fratres, quòd per hunc promittitur vobis remissio pec-catorum. Et omnia statuta quæ sunt in 39
lege Moysis, quum non potuerint justi-ficare vos: per hunc, quicunque credi-derit in eum, justificabitur. Hactenus. Cavete ergò ne eveniat vobis quod di- 40
citur in prophetis; O socordes, videte & 41
admiramini & evanescite: nam ego facturus sum in diebus vestris opus, quod si quis enarret vobis, minimè credetis. Rogárunt autem illos quidam 42
è synagoga Judæorum, ut hortarentur Gentes talia cum eis verba faciendo de rebus quæ confirmant sabbathum. Dimisso verò cœtu, sequuti sunt Pau- 43
lum & Barnabam multi ex Judeis proselytis religiosis: quos cùm allo-cuti fuissent, persuaserunt eis, & paru-erunt ipsis: mandaverunt, illis ut persisté-rent in gratia Domini. Sabbatho autem 44
sequenti confluxerunt omnes incolæ ur-bis, præter paucos, ad audiendum ser-monem Dei. Cùm autem vidissent Judæi 45
turbas, impleti sunt animositate & in-vidiâ, & contradicebant his quæ dice-bantur à Paulo. Et cùm persisterent con- 46
tradicentes atque blasphemantes, Pa-lam contestati sunt eos Paulus & Barnaba, ac dixerunt; Congruè & necessaria res erat loqui primùm vo-bis sermonem Dei: at quandoquidem rejecistis illum, & judicástis vosipsos haud esse dignos vitâ æternâ, ecce nos convertimur ad Gentes. Nam Do- 47
minus sìa præcepit nobis, dicens; Posui te lucem Gentibus, ut sis illis salus ad extremum terræ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

34 ወከመሰ : እንረሠአ : እመውታን : ወሊይደግመ : እንከ : ውስተ : ሙስና : ካመ : ይቤ : እ
35 ሁበክሙ : ጽድቀ : ለዳዊት : ዘአሙን ::=: ወውስተ : ካልእኒ : ይብል : ሊትሁቦ :
36 ለጻድቅከ : ይርአይ : ሙሰና ::=: ወደዊትሰ : ተልእከ : በመዋዕሊሁ : ወኖመ : በት
37 እዛዘ : እግዚአብሔር : ወተቀብረ : ኀበ : አበዊሁ : ወርእየ : ሙስና ::=: ወዘስ :
38 እንረሠአ : እግዚአብሔር : ሊርእየ : ለሙሰና ::=: አእመሩ : እኃዊነ : ከመ : በእን
39 ቲአሁ : ይትሐደግ : ለክሙ : ኀጢአትክሙ : ዘለሰፈወክሙ ::=: ወእመዝኩ : ኵሉ :
ዛተለአእነክሙ : ጻደቅ : በሕግ : ለሪተ : ሙሴ : ወቦቱሰ : ኵሉ : ዘአመነ : ይጸድቅ ::=:
40 ዑቁ : እንከ : ሊይርስብክሙ : ቃለ : ነቢይ : ዘይቤ ::=: ናሁ : ርእዩ : እለ : ታስተሐቅ
41 ሩ : ወለእክረ : ወትጣስኑ : እስመ : አነ : እገብር : ግብር : በመዋዕሊክሙ : ግብር : ዘ
42 ሊ ታአመርዎ : እመቦ : ዘነገረክሙ ::=: ወእስተብቍዕዎ : ከመ : ይንግርዎሙ :
43 ዘእንተ : ነገረ : በካልእተ : ሰንበት ::=: ወወጺአሙ : እመኩራብ : ተለውዎሙ : ብዙ
ኃንነ : ለይሁድ : ወፈሪሲያን : ወኄራቶሙ : ለጳውሎስ ፡ ወለበርናበስ : ወነገርዎሙ : ወለ
44 ሙኑ : ወገብሉ : በጸጋ : እግዚአብሔር ::=: ወበካልእተ : ሰንበት : ተጋብኡ : ኵሎ :
45 ሀገር : ይሰሙዑ : ቃለ : እግዚአብሔር ::=: ወርኢዮሙ : ለይሁድ : ቀንኡ : ደቤሆሙ :
46 ወተዋቀሠወሙ : ለእለ : ጳውሎስ : [ደቤ] ወጸረፉ ::=: ወነገርዎሙ : ጳውሎስ : ወበ
ርናበስ : ወይቤልዎሙ : ለኢክሙ : ርቱዐ : ኔቅድመ : ንንግረክሙ : ቃለ : እግዚአብሔ
ር : ወእመሰ : ትትኀሐድዎ : በሕቱ : ወሊትረስዩ : ርእስክሙ : ለሕይወት : ዘለዓለ
47 ም : ናሁ : ንትመየጥ : መንገለ : አሕዛብ ::=: እስመ : ከማሁ : ይቤ : መጽሐፍ : ረሰ
ይኩክ : ብርሃነ : ለለአሕዛብ : ከመ : ትኩኖሙ : ሕይወቶሙ : እስከ : ለጽናፈ
ምድር ::=:

Et quòd suscitavit eum à mortuis, & non reversurus est amplius in corruptionem, 34
sicut dixit; Dabo vobis justitiam Davidis fidelis. Et alibi dixit; Non dabis 35
justum tuum videre corruptionem. Et David ministravit in diebus suis, & ob- 36
dormivit, secundùm mandatum Dei: & sepultus est apud patres suos, & vidit 37
corruptionem. Et is quem suscitavit Deus, non vidit corruptionem. Scitote fra- 38
tres nostri, quòd per eum remittentur vobis peccata vestra, quem promisit vobis. Et ab hisce omnibus quibus non potuistis justificari per legem Mosis: in eo autem qui- 39
cunque crediderit, justificabitur. Cavete igitur ne supervenìat vobis sermo prophe- 40
tæ dicentis; Ecce, videte contemptores, & admiramini & disperdimini, quoniam 41
ego operor opus in diebus vestris; opus quod non cognoscetis, si quis fuerit qui enar- 42
raverit vobis. Et rogárunt eos ut nuntiarent sibi hunc sermonem in sequenti sabba-tho. Et exeuntibus illis à synagoga, sequuti sunt multi Judæi, & proselyti, & 43
electorum multi Paulum & Barnabam: & alloquuti sunt eos, & credidérunt, & conversi sunt in gratiam Dei. Et in altero sabbatho congregati sunt omnes populi 44
civitatis, ut audirent sermonem Dei. Et videntes Judæi zelaverunt contra eos, 45
& contradixerunt iis quæ Paulus dixerat, & blasphemárunt. Et loquuti sunt iis 46
Paulus & Barnabas, & dixerunt iis; Vobis oportebat ut primùm enarraremus verbum Dei: verumtamen si recusaveritis illud, & non disposueritis vos ipsos ad vitam æternam, ecce convertemur ad Gentes. Quia sic dixit Scriptura, Constitui 47
te lucem Gentium, ut sis iis vita earum, usque ad extremitates terræ.

Digitized by Google

Audientes autem Gentes, gaviſæ ſunt, & glorificabant verbum Domini: & crediderunt
48 Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη, ἔχαιρον, καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ Κυρίου· καὶ ἐπίστευσαν
quotquot erant præordinati ad vitam æternam. *Perferebatur* autem verbum Domini per
49 ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου (β) δι'
univerſam regionem. *At* Judæi concitaverunt religioſas mulieres, & ho-
50 ὅλης τῆς χώρας. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας (γ) γυναῖκας, καὶ τὰς εὐ-
neſtas, & primos civitatis, & excitaverunt perſecutionem in Paulum &
σχήμονας, καὶ πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον (δ) καὶ
Barnabam: & ejecerunt eos de finibus ſuis. Illi *verò excutientes*
51 τὸν Βαρνάβαν· καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. Οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι
pulverem pedum *ſuorum* in eos, venerunt *in* Iconium. *At* diſcipuli
52 τὸν κονιορτὸν τῶν (ε) ποδῶν αὐτῶν ἐπ' αὐτοὺς, ἦλθον εἰς Ἰκόνιον. (ζ) Οἱ δὲ μαθηταὶ
replebantur gaudio & Spiritu ſancto.
ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ Πνεύματος ἁγίου.

CAP. XIV. ιδ'.

Factum eſt autẽ *in Iconio juxta illud ipſum introire eos* in ſynagogam Judæo-
1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαί- ΚΑ'
rum, & *loqui* ita, ut crederet Judæorúmque & Græcorum *multa* multitudo. *At*
2 ων, καὶ λαλῆσαι οὕτως, ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. Οἱ δὲ
incredduli Judæi ſuſcitaverunt, & *malè affectas reddiderunt* animas Gentium adverſùs
(α) ἀπειθήσαντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν, καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ
fratres. Multo *quidem* igitur tempore demorati ſunt, *liberè loquentes* in Domino,
3 τῶν ἀδελφῶν. Ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον (β) διέτριψαν, παῤῥησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ Κυρίῳ
teſtante verbo gratiæ ſuæ, & dante ſigna & prodigia fieri
τῷ μαρτυροῦντι (γ) τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, καὶ διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι
per manus eorum. Diviſa eſt autem multitudo civitatis: & *hi* quidem erant cum
4 διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν
Judæis, *hi* verò cum Apoſtolis. *Ut* autem factus eſſet impetus Gentiliúmque
5 τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. Ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε
& Judæorum cum principibus ſuis, *injuriari* & *lapidare* eos, Intelligen-
6 καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, συνιδόν-
tes confugerunt ad civitates Lycaoniæ, Lyſtram & Derben, & *circum* regionem:
τες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον·
& ibi erant evangelizantes. Et quidam vir *in* Lyſtris *impotens* pedibus
ΚΒ' κατὰ (ε) ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι. Καί τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσὶν
ſedebat, claudus ex utero matris ſuæ *ſubſiſtens*, qui nunquam ambulaverat.
ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς (ζ) αὐτοῦ ὑπάρχων, ὃς οὐδέποτε περιεπεπάτηκει.
Hic audivit Paulum loquentem: qui intuitus eum, & videns quia fidem
Οὗτος (η) ἤκουε τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὅτι (θ) πίστιν
haberet *ad ſalvum fieri*, Dixit magnâ voce; Surge ſuper pedes tuos rectus.
ἔχει τοῦ ζωθῆναι, Εἶπε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός· καὶ
& exiluit, & ambulabat. *At* turbæ *videntes* quod fecerat Paulus,
(ι) ἥλατο, καὶ περιεπάτει. (κ) Οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν (λ) ὁ Παῦλος,
levaverunt vocem ſuam, Lycaonicè dicentes; Dii *ſimilati* hominibus, deſcen-
ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, Λυκαονιστὶ λέγοντες, Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέ-
derunt ad nos. Vocabántque *quidem* Barnabam, Jovem: *at* Paulum, Mercurium:
βησαν πρὸς ἡμᾶς. Ἐκάλουν τε (μ) τὸν μὲν Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν,
quoniam ipſe erat dux verbi. *At* ſacerdos Jovis *exiſtens* ante
ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. (ν) Ὁ δὲ ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ
civitatem *eorum*, tauros & coronas ante januas adferens, cum *turbis*
τῆς (ξ) πόλεως αὐτῶν, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις
volebat ſacrificare. *Audientes autem* Apoſtoli, Barnabas & Paulus, *diripientes*
ἤθελε θύειν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαῤῥήξαντες
pallia ſua, *inſilierunt* in *turbam*, clamantes, Et dicentes;
τὰ ἱμάτια (ο) αὐτῶν, ἐξεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες, Καὶ λέγοντες,
Viri, quid hæc facitis? & nos *ſimiliter paſſibiles* ſumus vobis homines,
Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι,
annuntiantes vobis ab his vanis converti ad Deum vivum,
εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν (π) ἐπὶ τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα,
qui fecit cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in eis:
ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς·

(β) καθ' ὅλης (γ) γυναῖκας τὰς (δ) καὶ Βαρνάβαν· (ε) ποδῶν ἐπ' (ζ) Οἱ τοῦ ΚΕΦ. ιδ'. MS. A. (α) ἀπειθήσαντες (β) διέτειβον, (γ) ἐπὶ τῷ (δ) αὐτῷ, διδόντι (ε) εὐαγγελιζόμενοι ἦς. (ζ) αὐτῷ, ὃς ἐδέποτε περιεπάτησεν. (η) ἤκουεν (θ) ἔχει πίστιν (ι) ἅλατο, (κ) Οἱ τοῦ (λ) Παῦλος, (μ) τὸν Βαρνάβαν, (ν) Ὁ τοῦ (ξ) πόλεως, ταύρους (ο) ἑαυτῶν, ἐξεπήδησαν (π) ἐπὶ Θεὸν ζῶντα,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quod quum audirent gentes, gaudebant, & 48
gloriam tribuebant Deo: & crediderunt ii
qui deſtinati erant ad vitam æternam. Pro- 49
inde ſermo Domini annuntiabatur per to-
tam illam regionem. Judæi verò exſtimu- 50
lârunt primores urbis, necnon illas mulie-
res divites quæ cum eis timebant Deum, &
excitârunt perſecutionem in Paulum & in
Barnabam, & ejecerunt eos è finibus ſuis.
Quumque egreſſi eſſent, excutierunt in eos 51
pulverem pedum ſuorum, venerúntque Ico-
nium urbem. Diſcipuli verò replebantur 52
gaudio & Spiritu ſanctitatis.

CAP. XIV.

PORrò venerunt & introierunt in ſynago- 1
gam Judæorum, & ita allocuti ſunt eos, ut
crediderint multi ex Judæis, & ex Græcis.
At Judæi quidam ex iis qui non acquieve- 2
rant, exſtimulârunt Gentes ut malè acciperent
fratres. Illi autem multum temporis *illic* 3
egerunt, & palàm locuti ſunt de Domino: &
ipſe ſuffragabatur ſermoni gratiæ ſuæ ſignis
& miraculis quæ edebat per manus eorum.
Porrò tota turba civitatis diviſa erat: alii 4
erant cum Judæis, alii verò adhærebant Apo-
ſtolis. Facta eſt autem in eos conſpiratio 5
Gentibus, & à Judæis, ac primoribus eorum,
ut contumeliis afficerent eos, & obruerent
lapidibus. Quod quum reſciviſſent, diſceſ- 6
ſerunt, ſeſéque receperunt in urbes Lycaoniæ
& Lyſtræ, & Derbe, vicóſque circunjacen-
tes: & illic evangelizabant.

Feriâ IV. Paſſionis. 38.

Cæterùm vir quidam ſedebat in Lyſtra civi- 7
tate, qui captus erat pedibus, claudus ab utero
matris ſuæ, qui nunquam ambulaverat. Hic 8
audivit Paulum loquentem: quum autem vi-
diſſet eum Paulus, & animadvertiſſet illum
habere fidem ſe ſervatum iri, Dixit ei altâ 9
voce; Tibi dico, In nomine Domini noſtri
Jeſu Chriſti, ſurge in pedes tuos. Itaque pro-
ſiliens ſurrexit, & ambulavit. Cœtus verò 10
populi quum vidiſſent quod fecerat Paulus,
extulerunt vocem ſuam idiomate regionis,
dicúntque; Dii aſſimulati ſunt hominibus, &
deſcenderunt ad nos. Proindè nominabant 11
Barnabam, Dominum deorum; Paulum verò,
Hermetem, quippe qui inciperet ſermonem.
Sacerdos autem illius domini deorum collo- 12
cati extra urbem, adduxit tauros & coronas
ad fores atrii, quò loci commorabantur,
volebátque eis ſacrificare. Barnaba autem 13
& Paulus quum hæc audîſſent, ſciderunt to-
gas ſuas, & profilierunt, exieruntque ad tur-
bam: Clamabántque, ac dicebant; Viri, 14
quid facitis? & nos homines ſumus, paſſi-
onibus obnoxii ſicut & vos, qui annuntia-
mus vobis ut ab iſtis frivolis rebus conver-
tamini ad Viventem illum, qui fecit cœlum
& terram, & maria, & omnia quæ in eis ſunt.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

48 ወሰሚዖሙ፡ አሕዘብ፡ ዘንተ፡ ተፈሥሑ፡ ወአእኰቱ፡ እግዚአብሔር፡ አሉ፡ ከፈሎሙ፡ *Et quum audiviſſent gentes hoc, gaviſæ ſunt, & glorificârunt Deum, qui impertiviſ-* 48
49 ሕይወተ፡ዘለዓለም።።። ወበጽሐ፡ ቃሉ፡ እግዚአብሔር፡ ወኵሉ፡ ኵሉ፡ አጽናፈ፡ ምድ *ſet iis vitam æternam. Et venit verbum Dei in omnes extremitates terræ. Et* 49
50 ር።።። ወወሐኳኦን፡አይሁድ፡ ለአንስተ፡ ዐበይተ፡ ሀገር፡ወሥረተ፡ብሔር።። ወለእሉኒ፡ *concitârunt Judæi mulieres maximas civitatis, & optimas regionis, & excitârunt* 50
51 ምሪድ፡ደበ፡አውሎስ፡ ወበርናበስ፡ ወሰደድዎሙ፡ እምብሔሮሙ።።። ወነገፈ፡አበለ፡እገሪ *perſequutionem contra Paulum et Barnaban, & expulerunt eos à regione eorum. Et* 51
52 ሆሙ።። ወሖሩ፡ሀገረ፡ ኢቆንያን።።። ወመልኡ፡መንፈሰ፡ቅዱስ፡ለዕሉ፡ሐዋርያት።።። *illi excuſſerunt pulverem pedum eorum, & abierunt in civitatem Iconium. Et ple-* 52
nus fuit Spiritus ſanctus ſuper Apoſtolos.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

48 Audientes autem Gentes gavisæ sunt, & glorificabant verbum Domini: & credide-
49 runt quotquot erant præordinati ad vitam æternam. Disseminabatur autem ver-
50 bum Domini per universam regionem. Judæi autem concitaverunt mulieres religio-
sas, & honestas, & primos civitatis, & excitaverunt persecutionem in Paulum &
51 Barnabam: & ejecerunt eos de finibus suis. At illi, excusso pulvere pedum in
52 eos, venerunt Iconium. Discipuli quoque replebantur gaudio, & Spiritu sancto.

CAP. XIV.

1 Factum est autem Iconii, ut simul introirent in synagogam Judæorum, & loque-
2 rentur, ita ut crederet Judæorum & Græcorum copiosa multitudo. Qui verò in-
credduli fuerunt Judæi, suscitaverunt, & ad iracundiam concitaverunt animas
3 Gentium adversùs fratres. Multo igitur tempore demorati sunt, fiducialiter agen-
tes in Domino, testimonium perhibente verbo gratiæ suæ, dante signa & prodigia
4 fieri per manus eorum. Divisa est autem multitudo civitatis: & quidam quidem erant
5 cum Judæis, quidam verò cum Apostolis. Cùm autem factus esset impetus Gentilium
& Judæorum cum principibus suis, ut contumeliis afficerent, & lapidarent eos, In- 6
telligentes confugerunt ad civitates Lycaoniæ, Lystram & Derben, & universam in
circuitu regionem, & ibi evangelizantes erant. Et quidam vir Lystris infirmus pe- 7
dibus sedebat, claudus ex utero matris suæ, qui nunquam ambulaverat. Hic au- 8
divit Paulum loquentem. Qui intuitus eum, & videns quia fidem haberet ut salvus
fieret, Dixit magnâ voce; Surge super pedes tuos rectus. Et exiluit, & ambulabat. 9
Turbæ autem cùm vidissent quod fecerat Paulus, levaverunt vocem suam, Lycaonicè 10
dicentes; Dii similes facti hominibus, descenderunt ad nos. Et vocabant Barnabam 11
Jovem, Paulum verò Mercurium: quoniam ipse erat dux verbi. Sacerdos quoque 12
Jovis, qui erat ante civitatem, tauros, & coronas ante januas afferens, cum populis
volebat sacrificare. Quod ubi audierunt Apostoli, Barnabas & Paulus, conscissis 13
tunicis suis exilierunt in turbas, clamantes, Et dicentes; Viri, quid hæc facitis? & nos 14
mortales sumus, similes vobis homines, annuntiantes vobis ab his vanis converti ad
Deum vivum, qui fecit cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in eis sunt:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

48 * فلما سمعت الامم فرحت ومجدت قول الرب * وامن جميع الذين كانوا مرتبين للحياة الابدية
49 * وشاع قول الرب في تلك البلدة كلها * واما اليهود فاهاجوا النساء المتعبدات
50 المدوح * ورؤساء المدينة وكبرائها * واسدساوا اضطهادا على بولص وبرنابا * واخرجوهما من
51 52 تخومهم * واما هما فنفضا غبار اقدامهما عليهم * واقبلا الى ايقونية * والتلاميذ اشوعبوا
1 سرورا وروح قدس * * الفصل الرابع عشر * * مذ * * فعرض في ايقونية

Quod cùm audissent gentes gavisæ sunt, & glorificaverunt sermonem Domini: & crediderunt quotquot ordinati erant ad vitam æternam. Et divulgatus est sermo Domini per universam regionem illam. Verùm Judæi concitarunt mulieres devotas & laudandis moribus imbutas, necnon secundos dignitate *in urbe, eúsque præcipuos: & architectati sunt persecutionem in Paulum & Barnabam, & ejecerunt utrunque de finibus suis. Ipsi verò excusso pulvere pedum suorum super illos, venerunt Iconium. Porrò discipuli repleti sunt gaudio & Spiritu sancto.*

CAP. XIV.

عند دخولهما الى مجمع اليهود ومفاوضتهما هكذا * ان كثر كثير من اليهود واليونانيين
2 3 امنوا * فاما اليهود الذين لم يذعنوا * فاستهيضوا وحبوا انفس الامم على الاخوة * فلبثا
يطوفان هناك مدة طويلة * مجاهرين بالرب الشاهد لقول نعمته * المانح ان تصير جرائح وايات
4 بايديهما * فانقسم راي اكثر اهل المدينة * فبعضهم كانوا مع اليهود وبعضهم مع الرسل *
5 6 * مذ * * فاذ صار وثوب الامم واليهود مع رؤسايهم يسبونهما ويرجمونهما * وعاينا ذلك *
هربا الى مدن ليقونية لسطرن ودربين وما يحوطهما * واقاما هناك يبشران *
7 * يوم الاربعا نصف الخمسين * * وكان بمدينة لسطرن رجل لا قوة
لرجليه جالسا * اعرج منذ جوف امه * لم يمش قط * هذا الرجل اذ سمع بولص متكلما
8 9 صاح اليه * فاذ ابصر وعلم ان له امانة تخلصه * قال له بصوت عظيم * قم على رجليك
مستويا * فوثب وطفق يمشي * فاذ ابصر الجمع ما عمله بولص * رفعوا صوتهم بلغتهم
10 11 قايلين * ان الالهة تشبهوا بالناس ونزلوا الينا * وسموا برنابا المشتري * ولقبوا بولص عطارد *
12 اذ كان مدبر القول * ثم قدم كاهن المشتري الذي كان اول الهة مدينتهم ثيران وتاجات عند
13 ابواب المدينة مع الجموع * مريدا ان يضحيها لهما * فاذ سمع ذلك الرسولان بولص وبرنابا *
14 مزقا ثيابهما وطفرا الى وسط الجمع * هاتفين وقايلين ايها الرجال لم قد فعلتم هذه * ونحن
انسانان تساويكم في الالم * نبشركم ان ترجعوا من هذه الصلالات الى الاله الحي الذي
خلق السما والارض والبحر * وكافة البرايا التي فيها *

Quod cùm audissent gentes gavisæ sunt, & glorificaverunt sermonem Domini: & crediderunt quotquot ordinati erant ad vitam æternam. Et divulgatus est sermo Domini per universam regionem illam. Verùm Judæi concitarunt mulieres devotas & laudandis moribus imbutas, necnon secundos dignitate *in urbe, eúsque præcipuos: & architectati sunt persecutionem in Paulum & Barnabam, & ejecerunt utrunque de finibus suis. Ipsi verò excusso pulvere pedum suorum super illos, venerunt Iconium. Porrò discipuli repleti sunt gaudio & Spiritu sancto.*

CAP. XIV.

Accidit autem Iconii, ingrediente utroque in synagogam Judæorum, cósque ita colloquente, ut numerus copiosus ex Judæis & Græcis crederent. Verùm Judæi qui non obtemperárunt, excitáverunt & depravárunt animos gentium adversùs fratres. Igitur manserunt ambo peragrantes ibi longo intervallo, palàm annuntiantes Dominum, attestantem dicto gratiæ suæ, & concedentem ut fierent prodigia & signa per manus eorum. Divisa est autem opinio majoris partis incolarum urbis, & quidam stabant à Judæis, alii verò ab Apostolis. Cumque factus esset impetus Gentium & Judæorum, unà cum principibus suis, ita ut eos contumeliis afficerent & lapidarent, Ipsique hoc vidissent, fugerunt in urbes Lycaoniæ Lystram, & Derben, & quæ circumjacebat utrique regionem: & manserunt illic evangelizantes.

Feriâ quartâ in media Pentecoste.

Et erat in urbe Lystra homo quidam in cujus pedibus nulla vis erat, sedens, claudus ab utero matris suæ, qui nunquam ambulaverat. Homo iste cùm audisset Paulum loquentem, clamavit ad eum: quem cùm aspexisset, nósséetque habere eum fidem quâ salvaretur, Dixit ei magnâ voce; Surge in pedes tuos rectus. Exiliit igitur, cœpitque ambulare. Videns autem cœtus quod fecerat Paulus, sustulerunt vocem suam linguâ sua dicentes; Dii similes facti sunt hominibus, & descenderunt ad nos. Et vocárunt Barnabam, Jovem: Paulum verò vocárunt Mercurium, quòd esset moderator sermonis. Deindè admovit sacerdos Jovis qui erat primus deus urbis eorum, tauros & corollas ad portam urbis, cum turbis, volens eos utrique sacrificare. Quod cùm audissent duo Apostoli Paulus & Barnaba, sciderunt vestes suas, & irruerunt in mediâ turbâ, Clamantes ac dicentes; O viri, cur ista feciſtis? quandoquidem nos homines sumus pares vobis in passionibus, annuntiantes vobis ut convertamini ab his erroribus ad Deum vivum qui creavit cœlũ, & terrã, mare, cunctáque creaturas quæ sunt in eis:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 10 ህዝ ወተፈሠሑ፡በህገረ፡ሊቆንዮን፡ወቦሉ፡መኵሪበ፡ሊይሁድ፡ወነበሩ፡በከመ፡ዘልፈ፡
2 ወሊመኑ፡ብዙኃን፡ጥቂ ፡ እመሊይሁድ ፡ ወእመሊረሚይ፡፡=፨ ወቢጽ ፡ ሊይሁድ፡ እለ፡
3 ለበዩ፡ ተበለሑ፡ መስለ፡ ለክዘብ፡ ወመስለ፡ ሐዋርያት ፡ ወለፀዐርዋ ፡ ለነፍሶ፡=፨ ወነ
በረ፡ ጕንደዮ፡ መዋዕለ፡እንዘ፡ይነግሩ፡ በስመ፡ እግዚእነ፡ እንዘ፡ ውእቱ፡ ያርሊ፡ ሰማዕተ፡
4 ቃለ፡ጸጋሁ፡ወይገብር፡ ተአመረ፡ ወመንክረ፡ በእደዊሆሙ፡ ለሐዋርያት፡=፨ ወተናፈቁ፡ ኩ
5 ሉ፡ ህገር ፡ መንፈቆሙ ፡ መስለ፡ ሊይሁድ፡ ወቦ፡እለሂ፡መስለ፡ሐዋርያት፡=፨ ወተበለሑ፡
6 ለይሁድ፡ ወእረሚይ፡ መስለ፡ መለእክቲሆሙ፡ ወይትዋገሩ፡=፨ ወር ሌዮሙ፡ ሐዋርያት፡
ጉዩ፡ወስተ፡ ለህጉረ ፡ ሊቃለንዮ ፡ ወልስጥራ ፡ ወደርቤን ፡ ወወስተ ፡ ለድዮመ ፡ ወመሀሩ፡
7 በህዮ፡፡=፨ ዛ ወሀሎ፡ለሐዲ፡ብእሲ፡በህገረ፡ልስጥራ፡ ዘፀወሰ፡እገሪሁ፡እመከርሠ፡ሕ
8 ው ፡ ወደእሙ፡ ይነብር፡ ወእመ፡ ለመ፡ ኮነ፡ሊሖረ፡፡=፨ ወሰመዖ፡ለጳወሎስ፡ እንዘ፡ይ
9 ነግር፡ ወነጸሮ፡ ጸወሎስ፡ ወርእዮ፡ ከመቦ፡ ሃይማኖት፡ ወየሐዩ፡፡=፨ ወይቤሎ፡በዐቢይ፡
10 ቃል፡ ተንሥእ፡ ወቁመ፡ ርቱዐ፡ በእገሪከ፡ ተንሥእ፡ ወሖረ፡፡=፨ ወርኢዮሙ፡ለሕዝብ፡
ዘንተ ፡ ዘገብረ፡ ጸወሎስ፡ ካልሑ፡ በነገረ፡ ሊቃለንስጢ፡ ወይቤሉ፡ ለማልከተ ፡ ተመስሉ፡
11 ሰብእ ፡ ተመስሉ፡ ወወረዱ፡ ኀቤነ፡=፨ ወሰመይዎ፡ ለበርናባስ ፡ ድዮ፡ ወለጳወሎስ፡ ሄር
ሜስ፡ እስመ፡ ዮብ፡ ብዚል፡ መርቀርዮ፡ ብዚል፡በነገረ፡ ሮም፡እስመ፡ውእቱ፡ ሊቀ፡ ትምህር
12 ት፡፡=፨ ወለመጽሉ፡ ማርያ፡ ዘድያስ፡ መስለ፡ ዐበይት፡ህገር፡ ለልህምት፡ ወመዛወዐ፡ በ
ኀበ፡ለንቀጸ፡ህገር፡መስለ፡ ሕዘቢሆሙ ፡ ወፈቀዱ፡ይሠዉ፡ሎሙ፡=፨
በበሊተ ፡ ክረምት ፡ መንበብ፡፡=፨
13 ወሰሚዖሙ፡ሐዋርያት፡በር ናበስ፡ወጸወሎስ፡ሠጠጡ፡ ለልበሲሆሙ፡ ወሖሩ፡ኀበ፡ለሕዝብ፡
14 ወከልሑ፡ሎሙ፡=፨ወይቤልዎሙ፡ለንትሙ፡ሰብእ፡መንተኑ፡ዘከማክሙ፡
ንሳኒሂ፡ሰብእ፡ዘንመዋት፡ ወንመህረክሙ፡ትሕድጉ፡ዘንተ፡ ኦንቶ ፡ ወትትመየጡ፡ኀበ፡ እግ
ዚእብሔር፡ለመለክ፡ሕያው፡ዘገብረ፡ሰማየ፡ወመደረ፡ወባሕር፡ወኵሉ፡ዘወስቴቶሙ፡፡=፨

CAP. XIV.

Et gavisi sunt in civitate Iconii, & ingressi sunt synagogam Judæorum, & manserunt ferè semper ibi: & crediderunt multi valdè ex Judæis & ex Gentibus. Et turba Judæorũ, qui recusárunt, litigaverunt cum Gentibus & cum Apostolis, & afflixerunt animam eorum. Et manserunt longum tempus, loquentes in nomine Domini nostri, illo demonstrante testimonio verbi gratiam eius, & faciente signa & miracula per manus Apostolorum. Et divisa est tota civitas: pars ejus cum Judæis, & alia pars fuit quæ cum Apostolis. Et litigárunt Judæi & Gentes cum principibus eorum, ut lapidarentur. Et quum hoc vidissent Apostoli, confugerunt in civitates Lycaoniæ, & Lystris, & Derbis, & in vicinia, & docuerunt ibi. Et fuit quidam homo in civitate Lystris, qui claudus fuit pedibus ejus ab utero matris suæ, & tantùm sedebat, & nunquam ambulaverat. Et audivit Paulum loquentem, & intuitus est eum Paulus, & vidit quòd habuisset fidem, ut servaretur. Et dixit ei in magna voce; Surge & stato rectus in pedes tuos: & surrexit, & ambulavit. Et quum vidissent populi hoc quod fecerat Paulus, exclamárunt in sermone Lycaonico, & dixerunt; Dii assimilati sunt hominibus, assimilati sunt: & descenderunt ad nos. Et vocárunt Barnabam, Dia; & Paulum, Hermen: (quia Jub dicitur, Mercurius dicitur in sermone Rõmano,) quia ille fuit princeps doctrinæ. Et adduxerunt sacerdotes Jovis & magnates civitatis, tauros & sacrificium ad januam civitatis cum turba eorum, & voluerunt sacrificare iis.

In introitu anni, Lectio.

Et quum audivissent Apostoli Barnabas & Paulus, conscideruntpallia sua, & profecti sunt ad populos, & clamárunt iis: Et dixerunt iis, Vos viri, quid est hoc quod facitis? nonne sicut vos, sumus nos homines mortales, & docemus ut relinquatis hanc vanitatem, & convertamini ad Dominum Deum vivum qui fecit cœlum & terram, & mare, & omnia quæ in illis sunt?

Digitized by Google

Qui in præteritis generationibus dimisit omnes Gentes ingredi vias suas.
15 Ὃς ἐν ταῖς παρῳχημέναις γενεαῖς εἴασε πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.
Quamquam non *inte*statum semetipsum reliquit, benefaciens, *cœlitùs nobis* pluvias
16 (ρ) Καίτοιγε οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν, (σ) ἀγαθοποιῶν, οὐρανόθεν ἡμῖν ὑετοὺς
dans, & tempora fructifera, implens cibo & lætitiâ corda nostra.
διδοὺς, καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν.
Et hæc dicentes, vix sedaverunt turbas *ad non sacrificandum* sibi. Superve-
17 18 Καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς. (τ) Ἐπῆλ-
nerunt autẽ ab Antiochia & Iconio Judæi: & *suadentes* turbis, & lapidantes
θον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι· καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ (υ) λιθάσαντες
Paulum, traxerunt extra civitatem, *æstimantes* eum mortuum esse. Circum-
19 τὸν Παῦλον, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, (φ) νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι. Κυκλω-
dantibus autem eum discipulis, surgens intravit *in* civitatem: & *postridiè*
σάντων (χ) δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ ἐπαύριον
exiit cum Barnaba in Derben. *Evangelizantésque* civitati illi,
20 ἐξῆλθε σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. (ψ) Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην,
& *docentes* multos, reversi sunt *in* Lystram, & Iconium, & Antio-
καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν, (ω) καὶ Ἰκόνιον, (α) καὶ Ἀντιό-
chiam, confirmantes animas discipulorum, exhortantes *permanere* fide:
21 χειαν, Ἐπισυνέχοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει·
&, Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.
καὶ, Ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
Ordinantes autem illis presbyteros per *Ecclesiam*, *precati* cum
22 Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς (β) πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν, προσευξάμενοι μετὰ
jejunationibus, commendavérunt eos Domino, in quem crediderunt. Et transeuntes
23 νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. Καὶ διελθόντες
Pisidiam, venerunt in Pamphyliam. Et loquentes in Perge verbum,
24 τὴν Πισιδίαν, ἦλθον εἰς Παμφυλίαν. Καὶ λαλήσαντες (γ) ἐν Πέργῃ τὸν λόγον,
descenderunt in Attaliam. Et indè *abnavigaverunt in* Antiochiam: undè erant
κατέβησαν εἰς Ἀτταλείαν. Κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν· ὅθεν ἦσαν
traditi gratiæ Dei, in opus quod compleverunt. *Advenientes*
παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. Παραγενόμενοί τε
autem & *congregantes* Ecclesiam, *enarrâverunt* quanta fecisset Deus cum
δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, (δ) ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ'
illis, & quia aperuisset Gentibus ostium fidei. Morati sunt autem *illic* tem-
αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως. Διέτριβον (ε) δὲ οὐκ ὀλί-
pus non modicum cum discipulis.
γον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

CAP. XV. ιε'.

ΚΓ' Καί τινες καταβάντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφούς, Ὅτι ἐὰν μὴ
1 circumcidamini *more* Moysi, non potestis salvari. Factâ ergò sedi-
(α) περιτμηθῆτε τῷ ἔθει Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. Γενομένης οὖν στά-
2 tione & *disceptatione* non exigua Paulo & Barnabæ adversùs illos,
σεως καὶ (β) συζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτοὺς,
statuerunt *ascendere Paulum* & *Barnabam*, & *quosdam alios* ex *illis* ad Apo-
ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν, καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπο-
stolos & presbyteros in Hierusalem, *de* quæstione hâc. Illi *quidem* ergò
στόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλήμ, περὶ τῆς ζητήματος τούτου. Οἱ μὲν οὖν
3 *præmissi* ab Ecclesia, pertranseunt Phœnicen, & Samariam,
προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο Φοινίκην, καὶ Σαμάρειαν,
narrantes conversionem Gentium: & faciebant gaudium magnum omnibus
ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι
fratribus.
τοῖς ἀδελφοῖς.

MS. A. (ρ) Καίτοι οὐκ ἀμάρτυρον αὐτὸν (σ) ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν διδοὺς ὑετοὺς, καὶ (τ) Ἐπῆλθαν (υ) λιθοβολήσαντες (φ) νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι. (χ) δὲ σὺν μαθηταῖς αὐτοῦ, (ψ) Εὐαγγελιζόμενοί (ω) καὶ εἰς (α) καὶ εἰς (β) καθ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους, (γ) εἰς Πέργην τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, (δ) ἀπήγγειλαν (ε) δὲ χρόνον
ΚΕΦ. ιε'. MS. A. (α) περιτμηθῆτε τῷ ἔθει τῷ Μωσέως, (β) ζητήσεως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Qui quidem primis ætatibus permittebat omnes gentes suis ipsarum viis incedere.
15 Quamvis non permiserit seipsum carere testimonio, quum benefaceret eis è cœlo, dimitteretque pluviam, daretque incrementum fructibus in tempore suo, & impleret alimento & jucunditate corda earum. Quumque hæc dicerent, vix compescuerunt plebem, ne quis eis sacrificaret. Illuc autem
16 advenerunt Judæi ex Iconio, & Antiochia, qui concitârunt in eos plebem, & lapidârunt Paulum, ac raptârunt eum extra civitatem, propterea quòd putarent eum mortuum esse. Sed congregati sunt ad eum discipuli, & surgens ingressus est urbem.
17
18
19

Feriâ II. hebdomadis IIII. jejunii. 39.
Postridie verò exiit illinc cum Barnaba, veneruntque Derben civitatem. Quumque
20 evangelizâssent filiis illius civitatis, docuerunt multos, & redeuntes venerunt Lystram urbem, & Iconium, & Antiochiam: Con-
21 firmantes animos discipulorum, & essagitantes ab eis ut perseverarent in fide, & dicentes eis, per oppressiones quamplurimas oportere ingredi regnum Dei. Porrò
22 constituerunt eis per unamquanque Ecclesiam Presbyteros, quum jejunarent cum eis, ac precarentur & commendarent eos Domino nostro in quem crediderant. Quum-
23 que perlustrâssent regionem Pisidiæ, venerunt in Pamphyliam. Et quum locuti essent
24 in Perge urbe sermonem Domini, descenderunt in Italiam. Et illinc pergentes per
25 mare, venerunt Antiochiam, quoniam inde commendati fuerant gratiæ Domini ad opus illud quod peregerunt. Quum autem conve-
26 nisset tota Ecclesia, narraverunt quæcunque egisset Deus cum ipsis, eúmque referâsse fores fidei Gentibus. Et multum temporis il-
27 lic egerunt apud discipulos.

CAP. XV.

1 DEscenderant autem quidam à Judæa, & docebant fratres, Nisi circuncidamini ritu
2 Legis, non potestis servari. Proinde ortus est tumultus plurimus & disceptatio Paulo & Barnabæ cum eis, factúmque est ut ascenderintPaulus & Barnaba, & alii cum eis ad Apostolos & Presbyteros qui erant in
3 Jerusalem, propter hanc quæstionem. Itaque deducens dimisit eos Ecclesia: & obiverunt totam Phœniciam, atque adeò per Samaritanos, renuntiantes de conversione Gentium: & affecerunt gaudio magno omnes fratres.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወሓደጎሙ : ለኵሉሙ : አሕዘብ : ይሑሩ : በገፅዞሙ : በዘ : ቀደሙ : መዋዕለ:=:
16 እንዘ : ሊያሕድግ : ርእሶ : ዘእንበለ : ለሰማዕት : ወይገብር : ሠናይቶ : ወይሁብ : እ
ምሰማይ : ዝናመ : ወያከርም : በበ : ዒመት : ወያፈሪ : ወያሠመር : ኀሙ : ደጽግበ
17 ኑ : ወያስተፈሥሕ : ልበኪ::=: ወዘንተ : ብሂሎሙ : አመዕፁብ : ሊሓደግዎሙ : ለ
18 ለሕዘብ : ይዜኦ : ሎሙ::=: ወመጽሉ : ለይሁድ : እመአንጾኪያ:: ወያወየህዎሙ:
ለለሕዘብ : ወለአመንዝዎሙ : ወወገርዎ : ለጳውሎስ : ወሰከቡዎ : ወገደፍዎ : አፍአ :
እመሀገር : ወመሰሉ : ዘሞተ:=:

Et fuit omnes gentes incedere in libertate eorum in anteactis temporibus. 15
Non relinquens seipsum sine testimonio, & benefaciens, & dans à cœlo pluvias, & constituens singulos annos, & fructificans, & jucunda concedens, ut 16
repleret nos, & exhilararet corda nostra. Et hoc dicentes, vix repulerunt populos ut non sacrificarent iis. Et venerunt Judæi ab Antiochia, & excitá- 17
runt populos & suaserunt iis, & lapidârunt Paulum, & traxerunt eum, & ejecerunt eum foràs è civitate: & videbatur iis quòd mortuus esset. 18

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

15 Qui in præteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas.
16 Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit, benefaciens de cœlo, dans
17 pluvias, & tempora fructifera, implens cibo & lætitiâ corda nostra. Et hæc di-
18 centes, vix sedaverunt turbas ne sibi immolarent. Supervenerunt autem quidam
ab Antiochia & Iconio Judæi: & persuasis turbis, lapidantésque Paulum, traxe-
19 runt extra civitatem, existimantes eum mortuum esse. Circumdantibus autem
eum discipulis, surgens intravit civitatem, & posterâ die profectus est cum Bar-
20 naba in Derben. Cúmque evangelizâssent civitati illi, & docuissent multos, re-
21 versi sunt Lystram, & Iconium, & Antiochiam, Confirmantes animas discipulo-
rum, exhortantésque ut permanerent in fide: & quoniam per multas tribulationes
22 oportet nos intrare in regnum Dei. Et cùm constituissent illis per singulas eccle-
sias presbyteros, & orâssent cum jejunationibus, commendaverunt eos Domino,
23 in quem crediderunt. Transeuntésque Pisidiam, venerunt in Pamphy-
24 liam, Et loquentes verbum Domini in Perge, descenderunt in Attaliam:
Et indè navigaverunt Antiochiam, undè erant traditi gratiæ Dei, in opus quod 25
compleverunt. Cùm autem venissent, & congregâssent Ecclesiam retulerunt 26
quanta feciſſet Deus cum illis, & quia aperuisset Gentibus ostium fidei. Morati 27
sunt autem tempus non modicum cum discipulis.

CAP. XV.

ET quidam descendentes de Judæa, docebant fratres; Quia nisi circumcidamini 1
secundùm morem Moysi, non potestis salvari. Factâ ergò seditione non minimâ
Paulo & Barnabæ adversùs illos, statuerunt ut ascenderent Paulus & Barnabas, & 2
quidam alii ex aliis, ad Apostolos & presbyteros in Jerusalem, super hac quæ-
stione. Illi ergò deducti ab Ecclesia, pertransibant Phœnicem & Samariam, 3
narrantes conversionem Gentium: & faciebant gaudium magnum omnibus
fratribus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * الَّذِي تَرَكَ فِي الأَجْيَالِ المَاضِيَةِ الأُمَمَ كُلَّهَا أَنْ يَسْلُكُوا فِي طُرُقِهِمْ * وَمَعَ هٰذَا لَمْ يَتْرُكْ
16 نَفْسَهُ بِغَيْرِ شَاهِدٍ عَلَى إِحْسَانِهِ * إِذْ يَمْنَحُنَا مِنَ السَّمَاءِ الأَمْطَارَ وَالأَوْقَاتِ المُثْمِرَةَ * وَيُشْبِعُ
17 قُلُوبَنَا طَعَامًا وَسُرُورًا * وَحِينَ قَالَا هٰذِهِ الأَقْوَالَ * بِالْجُهْدِ بَطَلَا الْجُمُوعَ عَنِ الذَّبِيحَةِ لَهُمَا * ثُمَّ *
18 مِنْ * وَإِنَّ يَهُودًا جَاؤُوا مِنْ أَنْطَاكِيَةَ وَإِيقُونِيَةَ * وَأَقْنَعُوا الْجُمُوعَ * فَرَجَمُوا بُولُسَ وَسَحَبُوهُ
19 إِلَى خَارِجِ المَدِينَةِ * لأَنَّهُمْ ظَنُّوهُ أَنَّهُ قَدْ مَاتَ * فَبَيْنَمَا التَّلاَمِيذُ يُحِيطُونَ بِهِ قَامَ وَدَخَلَ إِلَى
المَدِينَةِ * * فِي الغَدِ خَرَجَ مَعَ بَرْنَابَا إِلَى دَرَافْسَ * فَلَمَّا بَشَّرَا هُنَاكَ فِي المَدِينَةِ وَتَلْمَذَا
20 كَثِيرِينَ عَادَا إِلَى لُسْطَرَ وَإِيقُونِيَةَ وَأَنْطَاكِيَةَ * يُوَطِّدَانِ نُفُوسَ التَّلاَمِيذِ * وَيَتَضَرَّعَانِ
21 إِلَيْهِمْ أَنْ يَثْبُتُوا فِي الإِيمَانِ * وَأَنْ بِاجْتِهَادٍ كَثِيرٍ يَجِبُ لَنَا أَنْ نَدْخُلَ إِلَى مُلْكِ اللهِ * وَسَامُوا
22 بِأَيْدِيهِمْ لَهُمْ فِي كُلِّ كَنِيسَةٍ قِسُوسًا * وَصَلَّوْا عَلَيْهِمْ بِأَصْوَامٍ صَامُوهَا * وَأَسْتَوْدَعُوهُمْ لِلرَّبِّ
23 الَّذِي بِهِ آمَنُوا * وَلَمَّا طَافَا الْبِسِيدِيَةَ أَقْبَلَا إِلَى بَمْفِيلِيَةَ * وَتَكَلَّمَا فِي بَرْجِي كَلاَمَ الكِرَازَةِ *
24 وَبَرَلاَ إِلَى إِيطَالِيَةَ * وَمِنْ هُنَاكَ رَكِبَا فِي البَحْرِ إِلَى أَنْطَاكِيَةَ * الَّتِي فِيهَا بِنِعْمَةِ اللهِ دُفِعَا إِلَى العَمَلِ
25 الَّذِي أَكْمَلاَهُ * فَلَمَّا وَرَدَا إِلَيْهَا جَمَعَا أَهْلَ الكَنِيسَةِ * وَأَخْبَرَاهُمْ بِجَمِيعِ الأَشْيَاءِ الَّتِي صَنَعَهَا
26 اللهُ مَعَهُمَا * وَأَنَّهُ قَدْ فَتَحَ لِلأُمَمِ بَابَ الإِيمَانِ * * مِنْ * وَإِذْ أَقَامَا هُنَاكَ مُدَّةً لَيْسَتْ بِاليَسِيرِ
27 مَعَ التَّلاَمِيذِ *

Lectio feriæ quintæ, trigesimi tertii diei post Pascha.

15 *Qui seculis præteritis permisit cunctis*
16 *gentibus ambulare per vias suas. Attamen non reliquit seipsum sine teste bene-*
ficiorum suorum, quum tribuat nobis è
cœlo pluvias, ac tempestates frugíferas,
satiétque corda nostra cibo & lætitiâ.
17 *Hos sermones cùm dixissent, vix com-*
pescuerunt turbas ne sibi immolarent.
18 *Hucusque. Et verò Judæi quidam*
venientes ab Antiochia & Iconio, per-
suaserunt turbis, & lapidárunt Paulum,
& raptárunt eum extra civitatem, quòd
19 *putâssent eum jam mortuum esse. At*
dum circundarent eum discipuli, sur-
rexit, & intravit urbem:

CAP. XV.

D*Escenderunt quidam è regionibus* 1
Judææ, docuerúntque fratres, dicentes;
Certè nisi circuncidamini secundùm con-
suetudinem Mosaicam, non potestis sal-
vari. Quapropter orta est Paulo & Bar- 2
nabæ cum illis altercatio & disceptatio
non exigua: ac proinde jusserunt & sta-
tuerunt ut ascenderent Paulus ac Barna-
ba, & quidam alii ex ipsis ad Apostolos
& seniores in Jerusalem propter hanc
seditionem. Illi ergò quos misit Eccle- 3
sia, contulerunt se ad confinia & Sama-
riam, narrantes eis conversionem Genti-
um: & renovárunt lætitiam magnam
cunctis fratribus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወአድሞ ፡ አርዳኢሁ ፡ ወተነሥአ ፡ ወቦአ ፡ ሀገረ ፡፡ ወበሰንታ ፡ ሉጥ ፡ ምስለ ፡ በርናበ
20 ስ ፡ ሀገረ ፡ ደርቤ ፡፡ ፡ ወመሀሩ ፡ ወአብሉ ፡ ብዙኀን ፡፡ ወተሠውጡ ፡ ሀገረ ፡ ልስጥ
21 ራ ፡ ወኢቆንዮን ፡ ወአንጾኪያ ፡፡ ፡ [ወጸንዕውዎ] ነፍሶሙ ፡ ለአህዝብ ፡ ወመሀርዎ
ሙ ፡ ያጥብዑ ፡ በሃይማኖት ፡ እስመ ፡ ብዙኅ ፡ ሓማም ፡ ሀለ ወነ ፡ ንብእ ፡ ለመንግሥ
22 ተ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ፡ ወሢሙ ፡ ቀሲሰን ፡ ለቤተ ፡ ክርስትያን ፡ ወጸለዩ ፡ ወጾሙ ፡
23 ወአሚሓፀንዎሙ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘኪያሁ ፡ ተአምኑ ፡፡ ፡ ውሓቢሮሙ ፡ እመ
24 ለንጸርኪያ ፡ በጽሑ ፡ ጰንፊልያ ፡ ወነገሩ ፡ ቃሉሙ ፡ በሀገረ ፡ ጳርጌ ፡ ወወረዱ ፡ ሊጠል
25 ያ ፡ ቡሓቤ ፡ ተውህበ ፡ ሎሙ ፡ ጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ግብር ፡ ዘይገብሩ ፡ ፡ ፡
ወበጺሖሙ ፡ እስተጋብሉ ፡ ሕዝብ ፡ ለሚንያን ፡ ወነገሩ ፡ ኵሉ ፡ ዘገብረ ፡ ሎሙ ፡ እግዚ
26 አብሔር ፡ ወዘከሙ ፡ ለርሓወ ፡ ሎሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለናቅፀ ፡ ሃይማኖት ፡ ለአህዘ
27 ብ ፡ ፡ ፡ ወነበሩ ፡ ጕንዱያ ፡ መዋዕለ ፡ ምስለ ፡ ሐዋርያት ፡ ፡ ፡

በሰንታ ፡ ጌና ፡ ወበሰንት ፡ ሚሮያሙ ፡ ፡ ፡

1 ገቡ ፡ ወበይእቲ ፡ እለት ፡ ወረዱ ፡ እሙብሔረ ፡ ይሁዳ ፡፡ ፡ ወመሀርዎሙ ፡ ለአህዘብ ፡
2 ወይቤልዎሙ ፡ እመከሙ ፡ ሊትትገዘሩ ፡ በሕገ ፡ ሙሴ ፡ ሊትክሡ ፡ ሐይወ ፡ ፡ ፡ ወ
ተሀውኩ ፡ ሕዝብ ፡ ፈድፋደ ፡ ወተዋቀሠውሙ ፡ ለበርናበስ ፡፡ ወለጳውሎስ ፡፡ ወለዘዝ
ዎሙ ፡ ለበርናበስ ፡ ወለጳውሎስ ፡ ወለቢጾሙኒ ፡ ሓበ ፡ ሐዋርያት ፡ እለ ፡ ሊየዐሰሌም ፡
3 እመበይናዝ ፡ ነገር ፡ ፡ ፡ ወተፈኑዎሙ ፡ እመቤተ ፡ ክርስትያን ፡ በጽሑ ፡ ፊንቄስ ፡ ወሰ
ማርያ ፡ ወነገርዎሙ ፡ ዘከሙ ፡ ተመይጡ ፡ ለአህዛብ ፡ ወገብሩ ፡ ዐቢየ ፡ ፍሥሐ ፡ ምስ
ለ ፡ ኵሉ ፡ ቢጾሙ ፡ ፡ ፡

Et circumdederunt eum discipuli ejus, & surrexit, & ingressus est civitatem, 19
& postridiè profectus est cum Barnaba in civitatem Derbæ. Et docuerunt, & 20
introduxerunt multos: & reversi sunt ad civitatem Lystris, & Iconii, & An-
tiochiæ. Et confirmarunt animos populorum, & docuerunt eos ut audaces 21
essent in fide, quia per multas tribulationes oportet nos ingredi in regnum Dei.
Et præposuerunt sacerdotes domui Christianorum, & precati sunt, & jejunâ- 22
runt, & commendárunt eos Deo in quem crediderant. Et recedentes ab An- 23
tiochia venerunt ad Pamphyliam. Et loquuti sunt sermonem eorum in civi- 24
tate Pergæ, & descenderunt Italiam: ubi datum fuisset iis donum Dei pro- 25
pter opus quod fecerant. Et quum venissent, congregárunt populos fideles, & 26
nuntiaverunt omnia quæ fecerat ipsis Deus, & quomodo aperuerat Deus ostium
fidei Gentibus. Et mansérunt longum tempus cum Apostolis. 27

CAP. XV.

Postridie confessionis, & postridie Mariæ.

ET *in illa die descenderunt è regione Judææ, & docuerunt populos, &* 1
dixerunt iis; Nisi circumcidamini secundùm legem Mosis, non potestis vivere. Et 2
conturbati sunt populi valdè, & disputárunt contra Barnabam & Paulum,
& negatos miserunt Barnabam, & Paulum, & fratres eorum ad Apostolos
qui erant Hierusalem, de hac re. Et missi à domo Christianorum venerunt 3
Phœnicem, & Samariam, & nuntiárunt iis, quomodo conversi erant
Gentes: & fecerunt magnum gaudium cum omnibus fratribus eorum.

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΓ'.

Advenientes autem in Hierosolymam, susceptì sunt ab Ecclesia, & Apo-
4 Παραγενόμενοι δὲ εἰς (γ) Ἱερουσαλὴμ, ἀπεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἀπο-
stolis, & senioribus: annuntiaveruntque quanta Deus fecisset cum illis.
στόλων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων· ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησε μετ' αὐτῶν.
Exsurrexerunt autem quidam de hæresi Pharisæorum, credentes,
5 Ἐξανέστησαν δέ τινες (δ) τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν Φαρισαίων, πεπιστευκότες,
dicentes; Quia oportet circumcidere eos, præciperéque servari legem
λέγοντες, Ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον
Moysi. Congregati sunt autem Apostoli & seniores videre de ver-
6 (ε) Μωϋσέως. Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λό-
bo hoc. Multâ autem conquisitione factâ, surgens Petrus dixit ad
7 γου τούτου. Πολλῆς δὲ (ζ) ζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπε πρὸς
eos; Viri fratres, vos scitis quòniam à diebus antiquis Deus
αὐτοὺς, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων (η) ὁ Θεὸς
in nobis elegit, per os meum audire Gentes verbum Evangelii,
ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο, διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου,
& credere. Et corda noscens Deus testatus est eis, dans illis
8 καὶ πιστεῦσαι. Καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, (θ) δοὺς αὐτοῖς
Spiritum sanctum, sicut & nobis. Et nihil discrevit inter nósque &
9 τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμῖν. Καὶ οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ
illos, fide purificans corda eorum. Nunc ergò quid tentatis Deum,
10 αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. Νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν Θεὸν,
imponère jugum super cervicem discipulorum, quod neque patres nostri, neque
ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν, οὔτε
nos potuimus portare? Sed per gratiam Domini Jesu Christi
11 ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; Ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος Κυρίου (ι) Ἰησοῦ Χριστοῦ
credimus salvati, quemadmodùm & illi. Tacuit autem omnis multitudo,
12 πιστεύομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι. Ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆθος,
& audiebant Barnabam & Paulum narrantes quanta fecisset Deus signa &
καὶ ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ
prodigia in Gentibus per eos. Post autem tacere eos, respondit
τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι' αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς, ἀπεκρίθη 13
Jacobus, dicens; Viri fratres, audite me. Simeon narravit
Ἰάκωβος, λέγων, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἀκούσατέ μου. Συμεὼν ἐξηγήσατο 14
quemadmodùm primùm Deus respexit sumere ex Gentibus populum in
καθὼς πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν (κ) λαὸν ἐπὶ
nomine suo: Et huic concordant verba Prophetarum, sicut scri-
τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέ- 15
ptum est; Post hæc revertar, & rædificabo tabernaculum David collap-
γραπται, Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω, καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαβὶδ τὴν πεπτω- 16
sum, & diruta ejus rædificabo, & erigam illud: Ut
κυῖαν, καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐτήν· Ὅπως 17
requirant cæteri hominum Dominum, & omnes Gentes super
ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν Κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ'
quos invocatum est nomen meum super eos, dicit Dominus faciens hæc omnia.
οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτοὺς, λέγει Κύριος ὁ ποιῶν(λ)ταῦτα πάντα.
Nota à sæculo sunt Deo opera sua. Idèò ego judico non obturbari
Γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστι τῷ Θεῷ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν 18 19
ex Gentibus conversos ad Deum. Sed mittere eis
τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν. Ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς 20
ad abstinendum à contaminationibus simulachrorum, & fornicationis, & suffocati, &
τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων, καὶ τῆς πορνείας, (μ) καὶ τοῦ πνικτοῦ, καὶ
sanguinis. Moyses enim ex generationibus antiquis per civitatem prædicantes
τοῦ αἵματος. Μωσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας 21
eum habet, in synagogis per omne sabbatum lectus.
αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

MS. A. (γ) Ἱεροσόλυμα, παρεδέχθησαν (δ) ἄνδρες τινὲς (ε) Μωσέως. (ζ) ζητήσεως (η) ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, διὰ (θ) δοὺς τὸ (ι) Ἰησοῦ πιστεύομεν (κ) λαὸν τῷ (λ) ταῦτα· Γνωστὸν ἀπ' αἰῶνος τῷ Κυρίῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ. (μ) καὶ πνικτοῦ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Matutinis feriæ V. Secretorum. 40.

Quum autem perveniſſent ad Jeruſalem, ex-
4 cepti ſunt ab eccleſia, & ab apoſtolis, &
preſbyteris: & renuntiárunt eis quæcunque
egerat ſecum Deus. Sed, *inquiunt*, ſurrexe-
5 runt homines qui crediderunt ex doctrina
Phariſæorum, dicúntque; Oportebat vos
circuncidere eos, & præcipere ut obſervent
legem Moſis. Congregati ſunt itaque apo-
6 ſtoli & preſbyteri, ut providerent huic ſer-
moni. Multâque habitâ diſceptatione,
7 ſurrexit Simon & dixit eis; Viri fratres,
vos ſcitis à primis diebus per os meum, me-
um inquam, elegiſſe Deum ut audirent Gen-
tes ſermonem evangelii, ut crederent. Et
8 Deus qui novit quod in cordibus *latet*, ſuf-
fragatus eſt eis, dedítque eis Spiritum ſan-
ctitatis ſicut nobis. Nihílque diſcrevit in-
9 ter nos & eos, quippe qui purgaverit fide
corda eorum. Nunc ergò quid tentatis
10 Deum, ut imponatis jugum cervicibus diſci-
pulorum, quod nec patres noſtri, nec nos
potuimus perferre? Sed per gratiam Do-
11 mini noſtri Jeſu Chriſti credimus nos ſer-
vatum iri perinde ut eos. Tacuit autem
12 tota turba, & audiebant Paulum & Barna-
bam referentes quanta edidiſſet Deus per
manus ipſorum ſigna & virtutes inter Gen-
tes.

Feriâ III. hebdom. IV. jejunii. 41.

Ubi autem conticuiſſent, ſurrexit Jacob, & 13
ait; Viri fratres, audite me. Simon retulit 14
vobis quomodo cœperit Deus eligere ex
Gentibus populum nomini ſuo. Et huic 15
rei conſonant verba prophetarum, prout
ſcriptum eſt; Poſt hæc revertar, & erigam 16
tabernaculum David quod cecidit; & ædi-
ficabo quod collapſum eſt ex eo, atque illud
reſtaurabo. Adeò ut requirant cæteri ho- 17
mines Dominum, & omnes Gentes ſuper
quas invocatum eſt nomen meum: dicit
Dominus qui fecit hæc omnia. Nota ſunt 18
ab ævo opera Dei. Quamobrem ego dico 19
eos non eſſe vexandos qui ex Gentibus con-
vertuntur ad Deum: Sed mittendum ad 20
eos ut abſtineant à pollutione ſacrificii, &
à ſcortatione, & ſtrangulato, & ſanguine.
Moſes enim ab ætatibus antiquis in omni 21
civitate habebat præcones in ſynagogis, qui
per ſingula ſabbatha legerunt eum.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወበጺሖሙ፡ኢየሩሳሌም፡ ተቀበልዎሙ፡ ቤተ፡ ክርስትያን፡ ሐዋርያት፡ ወቀሲስን፡ ወዜነዉ
5 ለሙ፡ ኵሉ፡ ዘገብረ፡ ሎሙ፡እግዚአብሔር፡በዉስተ፡እሕዝብ፡=ፃ ወቦ፡ እለ፡ተንሥኡ፡
ሕዝብ፡ ፈሪሰዊያን፡ ቢጽ፡ እለ፡ አምኑ፡ ወይቤልዎሙ፡ ርቱዐ፡ ይትገዘሩ፡ ወተአዘዙ፡
6 ይዕቀቡ፡ሕገ፡ሙሴ፡::=ፅ ወእንባለጥ፡ ሐዋርያት፡ ወቀሲስን፡ ከሙ፡ ይርአዩ፡ ዘይገብሩ፡
7 በሉንተዝ፡ ነገር፡=ፆ ወእምድኅረ፡ ተዋቀሠዉ፡ በዐቢይ፡ ገዕዝ፡ ተንሥአ፡ ጴጥሮ
ስ፡ ወይቤሎሙ፡ ስምዑ፡ አኀዊነ፡ ለቢአኩ፡ ታአመረ፡ ከሙ፡ እሙትካት፡ ሐረየኒ፡ እግ
ዚአብሔር፡ ከሙ፡ ለእሙዖሙ፡ ለአሕዝብ፡ ቃለ፡ አፈየ፡ ወትሰሀዱተ፡ ወንጌሉ፡ ወይ
እመኑ፡=ፇ

Et quum veniſſent Hieroſolymam, exceperunt eos domus Chriſtianorum, Apoſtolorum, 4
& ſeniorum, & nuntiaverunt iis omnia quæ fecerat pro iis Deus inter Gentes. Et 5
fuerunt qui ſurrexerunt populi Phariſæorum, fratres qui crediderunt, & dixerunt
iis; Oportet circumcidi, & præcipere ut obſervent legem Moſis. Et congregatæ ſunt 6
Apoſtoli & ſeniores ut diſpicerent quid faciendum eſſet de hac re. Et quum diſ- 7
putâſſent cum magna lite, ſurrexit Petrus, & dixit iis; Audite fratres noſtri, vos ipſi
ſcitis quòd à principio elegit me Deus, ut teſtificer Gentibus verba oris mei, & do-
ctrinam Evangelii, & crederent.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

4 Cùm autem venissent Jerosolymam, susceptí sunt ab Ecclesia, & ab Apostolis, & senioribus, annuntiantes quanta Deus fecisset cum illis. 5 Surrexerunt autem quidam de hæresi Pharisæorum, qui crediderunt, dicentes; Quia oportet circumcîdi eos, præcipere quoque servare legem Moysi. 6 Convenerúntque Apostoli & seniores videre de verbo hoc. 7 Cùm autem magna conquisitio fieret, surgens Petrus dixit ad eos; Viri fratres, vos scitis quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit, per os meum audire Gentes verbum Evangelii, & credere. 8 Et qui novit corda Deus, testimonium perhibuit, dans illis Spiritum sanctum, sicut & nobis, 9 Et nihil discrevit inter nos & illos, fide purificans corda eorum. 10 Nunc ergò quid tentatis Deum, imponere jugum super cervices discipulorum, quod neque patres nostri, neque nos portare potuimus? 11 Sed per gratiam Domini Jesu Christi credimus salvari, quemadmodùm & illi. 12 Tacuit autem omnis multitudo: & audiebant Barnabam & Paulum, narrantes quanta Deus fecisset signa & prodigia in Gentibus per eos. 13 Et postquàm tacuerunt, respondit Jacobus, dicens; Viri fratres, audite me. 14 Simon narravit quemadmodùm primùm Deus visitavit sumere ex Gentibus populum nomini suo. 15 Et huic concordant verba Prophetarum, sicut scriptum est; 16 Post hæc revertar, & reædificabo tabernaculum David, quod decidit: & diruta ejus reædificabo, & erigam illud: 17 Ut requirant cæteri hominum Dominum, & omnes gentes, super quas invocatum est nomen meum, dicit Dominus faciens hæc. 18 Notum à seculo est Domino opus suum. 19 Propter quod ego judico, non inquietari eos qui ex Gentibus convertuntur ad Deum, 20 Sed scribere ad eos ut abstineant se à contaminationibus simulachrorum, & fornicatione, & suffocatis, & sanguine. 21 Moses enim à temporibus antiquis habet in singulis civitatibus qui eum prædicent in synagogis, ubi per omne sabbatum legitur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * فَلَمَّا حَصَلُوا بِاُورَسَلِيمَ قَبِلَهُمُ ٱلْكَنِيسَةُ وَٱلرُّسُلُ وَٱلشُّيُوخُ * وَحَدَّثُوهُمْ بِجَمِيعِ مَا عَمِلَهُ ٱللَّهُ
مَعَهُمَا * وَأَنَّ ٱللَّهَ فَتَحَ لِلْأُمَمِ بَابَ ٱلْإِيمَانِ *

Cùmque pervenissent Jerosolymam, excepit eos Ecclesia, & Apostoli, atque seniores: & retulerunt eis quæcunque gessisset Deus secum, quódque Deus aperuisset Gentibus ostium fidei. 4

يَوْمَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلرَّابِعَ وَٱلثَّلَثُونَ يَوْمًا مِنَ ٱلْفِصْحِ *

Feriâ sextâ, trigesimâ quartâ die Paschali.

5 * مَطَّ * * فَنَهَضَ قَوْمًا مِنَ ٱلَّذِينَ آمَنُوا * وَكَانُوا مِنْ شِقَاقِ فِرْقَةِ ٱلْفَرِيسِيِّينَ قَائِلِينَ * إِنَّهُ
يَجِبُ أَنْ يَخْتِنُوهُمْ وَيُوصُوهُمْ أَنْ يَحْفَظُوا شَرِيعَةَ مُوسَى * 6 فَٱجْتَمَعَ ٱلرُّسُلُ وَٱلْمَشَايِخُ لِيَنْظُرُوا
7 فِي هٰذِهِ ٱلْحُجَّةِ * فَإِذْ صَارَ مُبَاحَثَةٌ كَثِيرَةٌ وَٱسْتِفْحَاصٌ بَلِيغٌ * قَامَ بُطْرُسُ فَقَالَ لَهُمْ *
أَيُّهَا ٱلرِّجَالُ ٱلْإِخْوَةُ * أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنَّ ٱلْإِلٰهَ ٱلَّذِي مُنْذُ ٱلْأَيَّامِ ٱلْقَدِيمَةِ فِينَا ٱخْتَارَ أَنْ تَسْمَعَ
ٱلْأُمَمُ بِفَمِي ٱلْبِشَارَةَ وَيُؤْمِنُوا * 8 وَٱلْإِلٰهُ ٱلْعَارِفُ ٱلْقُلُوبَ شَهِدَ لَهُمْ إِذْ أَعْطَاهُمْ رُوحَ ٱلْقُدُسِ
كَمَا أَعْطَانَا * وَلَمْ يَفْصِلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ فِي شَيْءٍ * لَمَّا طَهَّرَ بِٱلْأَمَانَةِ قُلُوبَهُمْ * 10 فَلِمَ تُجَرِّبُونَ ٱللَّهَ
ٱلْآنَ وَتَضَعُونَ عَلَى عُنُقِ ٱلتَّلَامِيذِ نِيرًا ٱلَّذِي لَا آبَاؤُنَا وَلَا نَحْنُ ٱسْتَطَعْنَا تَحْمِلَهُ * 11 لٰكِنَّنَا
نُصَدِّقُ وَنُؤْمِنُ أَنَّنَا بِنِعْمَةِ ٱلرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ نَخْلُصُ نَظِيرَ أُولٰئِكَ * 12 فَصَمَتَ كَافَّةُ ٱلْجَمْعِ *
وَسَمِعُوا بَرْنَابَا وَبُولُصَ يُحَدِّثَانِ بِجَمِيعِ ٱلْآيَاتِ وَٱلْعَجَائِبِ ٱلَّتِي صَنَعَهَا ٱللَّهُ بِهِمَا فِي ٱلْأُمَمِ * ثُمَّ *
13 * مَطَّ * * وَبَعْدَ أَنْ صَمَتُوا أَجَابَ يَعْقُوبُ قَائِلًا * أَيُّهَا ٱلرِّجَالُ إِخْوَتِي ٱسْمَعُونِي * 14 قَدْ
سَمْعَانُ قَدْ أَخْبَرَ كَمْ أَنَّ ٱللَّهَ تَعَاهَدَ أَوَّلًا أَنَّهُ سَيَأْخُذُ مِنَ ٱلْأُمَمِ شَعْبًا بِٱسْمِهِ * 15 وَهٰذَا ٱلْمَعْنَى
يُوَافِقُ أَقْوَالَ ٱلْأَنْبِيَاءِ مَكْتُوبَةً عَلَى صِحَّتِهِ كَمَا كُتِبَ * 16 سَأَرْجِعُ بَعْدَ هٰذَا وَأَعْمُرُ
بِنَاءَ مَسْكَنِ دَاوُدَ ٱلسَّاقِطِ * وَمَا قَدِ ٱنْهَدَمَ مِنْهُ أُجَدِّدُ بِنَاءَهُ وَأُقِيمُهُ * 17 لِكَيْمَا يَطْلُبَ
ٱلرَّبَّ بَاقِي ٱلنَّاسِ وَكَافَّةُ ٱلْأُمَمِ ٱلَّذِي دُعِيَ ٱسْمِي عَلَيْهِمْ * يَقُولُ ٱلرَّبُّ ٱلَّذِي يَجْعَلُ هٰذِهِ
18 كُلَّهَا مَعْرُوفَةً * لِأَنَّ لِلَّهِ هِيَ مُنْذُ ٱلْأَبَدِ جَمِيعُ أَعْمَالِهِ * 19 فَلِهٰذَا أَنَا أَحْكُمُ أَلَّا يُؤْذَى ٱلرَّاجِعُونَ
مِنَ ٱلْأُمَمِ إِلَى ٱللَّهِ * 20 لٰكِنْ يُرْسَلُ إِلَيْهِمْ أَنْ يَبْتَعِدُوا مِنْ نَجَاسَةِ ٱلْمَأْكَلِ ٱلْمَخْصُوصَةِ بِٱلْأَصْنَامِ *
وَمِنَ ٱلزِّنَا وَمِنَ ٱلْمَخْنُوقِ وَمِنَ ٱلدَّمِ * 21 لِأَنَّ مُوسَى مُنْذُ ٱلْأَجْيَالِ ٱلْقَدِيمَةِ فِي كُلِّ بَلَدٍ لَهُ مَنْ يَكْرِزُ
بِهِ فِي ٱلْجَامِعِ وَيُقْرَأُ فِي كُلِّ سَبْتٍ *

At surrexerunt quidam ex his qui crediderant (erántque de secta factionis Pharisæorum) dicentes; Oportet quidem ut circuncidatis eos, & mandetis eis ut custodiant legem Mosis. 5
Igitur congregati sunt Apostoli & seniores ut dispicerent hanc causam. 6
Et cùm facta esset disputatio multa & diligens perquisitio, surrexit Petrus, & ait illis; O viri fratres, vos nóstis Deum qui ab antiquis diebus in nobis est, elegisse ut audirent Gentes per os meum Evangelium, & crederent. Et Deus sciens corda testatus est eis, tribuens illis Spiritum sanctum ut dederat eum nobis: Neque discrevit inter nos & ipsas in re ulla, purificans per fidem corda earum. Cur itaque tentatis Deum modò, & imponitis collo discipulorum jugum quod nec patribus nostris nec nobis possibile fuit portare? Verùm credimus & certi sumus nos per gratiam Domini Jesu christi salvos futuros ut illos. 7 8 9 10 11
Quare tacuit universa turba, & audiebant Barnabam & Paulum memorantes omnia signa & prodigia quæ Deus ediderat per ipsos inter Gentes. Hactenus. Et postquàm tacuissent, 12 13
respondit Jacob dicens; O viri fratres mei, audite me. Simon quidem jam narravit quomodò Deus pollicitus sit nobis pridem sumpturum se ex Gentibus populum in nomine suo. Et huic sensui conformia sunt dicta prophetarum, convenientia de veritate ipsius, sicut scriptum est; Revertar post hosce sermones, & restituam ædificium domûs David collapsæ, & ejus quod jam dirutum est ex ea, renovabo ædificium atque stabiliam e Ad hoc ut requirant Deum cæteri homines, cunctæque Gentes super quas invocatum est nomen meum, dicit Dominus qui facit hæc omnia nota. Dei enim sunt ab æterno omnia opera sua. Propterea ego judico non esse lædendos illos qui ex Gentibus convertuntur ad Deum: Sed mittendum ad eos ut recedant à contaminatione ciborum addictorum simulachris, & à fornicatione, & à suffocato, & à sanguine. Nam Moses à generationibus antiquis habet in singulis regionibus qui ipsum prædicet in synagogis, & legitur quolibet sabbatho. 14 15 16 17 18 19 20 21

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወእግዚአብሔር : ሣእመረ : ልብ : ሰማዕተ : ኮኖው : ወወሀቦው : መንፈስ : ቅዱ
9 ስ : ከሣነ:=: ወሊፈለጦው : እመኔነ : ወለእኒሁ : ልቦው : በሃይማኖት::=:
10 ወይእዜኒ : ሊታመክሮው : ለእግዚአብሔር : ወሊታሰከሎው : ለርዕተ : ለአሕዘ
11 ብ : ደቡ : ከሰደው : ዘሊይክሱ : ጸዊሮቶ : ሊአበዊነ : ወሊእኒሳነ::=: ደእው : ኳ
12 ው : ንሳዮ : በጸጋ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ንትለመን : ወከማሁ : እመኑቱኒ::=: ወ
ለርመው : ኵሉ : ሕዝብ : ወለጽሙእው : ለጸወሉስ : ወለበርናበስ : ኵ
ሉ : ዘገብረ : ሉው : እግዚአብሔር : ተለመረ : ወመንከረ : በውስቶ : ለሕ
ዘብ::=:

በሰሙሰ : ፋሲካ : መንበብ:=:

13 ወእመድኅረ : ለርመው : ተሠጠወ : ያዕቆብ : ወይቤ : ሰመው : ለኀዊነ:=: ሰመዖ
14 ንኬ : ነግረ : ዘከመ : ለቅደመ : እግዚአብሔር : ተዛሃሉቶው : ለለሕዘብ : ወነሥ
15 እ : ሕዝብ : እመውስቴቶው:=: ወየሐብረ : ቃለ : ነቢያት : በገዝኑቱ : በከመ : ይ
16 ብል : መጽሐፍ:=: እመድኅረ : ገዝኑቱ : እሞይጥ : ወለሐንጽ : ለቤተ : ደዊት : ዘ
17 ወድቀ : መገብር:=: ከመ : ይሕሠሠው : ለእግዚአብሔር : እለ : ተረፈ : እኁለ :
18 እመሕያው : ወኵሎው : ለሕዘብ : እለ : ተሰመዮ : ደቤሆው : ስመየ : ይቤ : እግዚ
19 ለብሔር : ዘገብረ : ዘንተ:=: ዘይትዐወቅ : እመፍጥረተ : ዓለመ::=: ወይእዜኒ :
እብለክው : ሊታክብዱ : ደቡ : እሕዘብ : እለ : ተመይጡ : ኀበ : እግዚአብሔር:=:
20 ደእው : ለገዝገወው : እመነ : ዘየዐቅቡ : ገቡኒተ : ለለጣልኒት : ወመዊተ : ወደመ :
ወዘደጸለሉ : ለርእሰው : ሊይገበረ : ደቡ : ቢጾው:=: ወሙሴሂቦ : እመቀደው : ባ
21 ዘ : ደሰብኪ : ሉው : ለለለህጥር : ወያነብብው : በመኵራቦቲሆው : ባኵሉ : ሰን
ብት::=:

Et Deus cognitor cordis, testimonio fuit iis, et dedit iis Spiritum sanctum, sicut 8
nobis. Et non discrevit eas à nobis, et purificavit cor earum cum fide. Et nunc 9
ne tentetis Deum, et ne imponatis jugum Gentibus super cervices suas, quod non po- 10
terant portare patres nostri, neque nos. Sed quòd vivemus per gratiam Domini 11
nostri Jesu, credimus, et similiter illi. Et tacuerunt omnes populi: et audierunt 12
Paulum et Barnabam exponentes omnia quæ fecisset per ipsos Deus, signa et mirácula inter Gentes.

Quintâ paschatis lectio.

Et postquam conticuissent, respondit Jacobus, et dixit; Audite fratres nostri. 13
Simeon igitur, exposuit quomodò primùm Deus misertus est Gentium, et accepit 14
populum ex illis. Et consonant verba prophetarum in hoc, sicut dixit Scriptura; 15
Post hæc revertar, et reædificabo domum David, quæ cecidit confracta. Ut re- 16
quirant Deum qui restant homines, et omnes gentes, super quas vocatum est nomen 17
meum, dixit Deus qui fecit hoc, Quod notum fuit à creatione mundi. Et nunc 18
dico vobis, ne gravetis super Gentes qui conversi sunt ad Deum. Sed præcipite iis 19
ut abstineant immolato idolis, et mortuo, et sanguine, et quod sibimetipsis fieri odio 20
habent, fratribus suis non faciant. Et Moses habuit olim per quos prædicabat iis 21
in singulis civitatibus, et legunt eum in synagogis eorum omni sabbatho.

Digitized by Google

Tunc *viſum eſt* Apoſtolis, & ſenioribus cum omni Eccleſia, *electos*
22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους
viros ex eis mittere *in* Antiochiam cum Paulo & Barnaba, Judam
(ν) ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν
cognominatum Barſabam, & Silam, viros *ductores* in fratribus: Scri-
23 τὸν (ξ) ἐπικαλούμενον Βαρσαββᾶν, καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς. Γρά-
bentes per manus eorum *hæc*: Apoſtoli, & ſeniores, & fratres,
ψαντες διὰ χειρὸς (ο) αὐτῶν τάδε· Οἱ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ (π) πρεσβύτεροι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ,
his qui *apud Antiochiam*, & *Syriam*, & *Ciliciam* fratribus, qui ex Gentibus, *gaudere*.
τοῖς κατὰ Ἀντιόχειαν, καὶ Συρίαν, καὶ (ρ) Κιλικίαν ἀδελφοῖς, τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν.
Quandoquidẽ audivimus quia quidã ex nobis exeuntes turbaverunt vos verbis, *labefa-*
24 Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευά-
ſtantes animas veſtras, *dicentes circumcidi, & ſervare legem*, quib' nõ mandavimus:
ζοντες τὰς ψυχὰς (σ) ὑμῶν, λέγοντες περιτέμνεσθαι, καὶ τηρεῖν τὸν νόμον, οἷς οὐ διεστειλάμεθα·
Viſum eſt nobis *factis concorditer*, *electos* viros mittere ad vos,
25 Ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδὸν, (τ) ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς,
cum *dilectis* noſtris Barnabã & Paulo, Hominibus *tradentibus* animas
26 σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ, Ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς
ſuas pro nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti. Miſimus ergò Judam &
27 αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ
Silam, & *eos per ſermonem annuntiantes* eadem. Viſum eſt enim ſancto
28 Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. Ἔδοξε γὰρ (υ) τῷ ἁγίῳ
Spiritui & nobis, nihil *amplius* imponere vobis *onus*, quàm *neceſſarium horum*:
Πνεύματι καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος, πλὴν τούτων (φ) ἐπάναγκες τούτων·
Abſtinere immolatis ſimulachrorum, & ſanguine, & ſuffocato, & fornicatione: *ex* quibus cuſto-
29 Ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων, καὶ αἵματος, καὶ πνικτοῦ, καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατη-
dientes vosipſos, benè agetis. Valete. Illi *quidem* ergò dimiſſi, *venerunt in*
30 ροῦντες ἑαυτοὺς, εὖ πράξετε. Ἐρρῶσθε. Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες, (χ) ἦλθον εἰς

Antiochiam: & *congregantes multitudinem*, tradiderunt epiſtolam. *Legentes autem*
Ἀντιόχειαν· καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. Ἀναγνόντες δὲ
gaviſi ſunt ſuper *cohortatione*. Judáſque & Silas, & ipſi prophetæ *exiſtentes*, *per ſermonem*
ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου
multum exhortati ſunt fratres & confirmaverunt. *Facientes* autem *tempus*, dimiſſi ſunt
πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπεστήριξαν. Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν
cum pace à fratribus ad *Apoſtolos*. Viſum eſt autem Silæ remanere
μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν (ψ) πρὸς τοὺς ἀποστόλους. Ἔδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι
ibi. Paulus autem & Barnabas demorabãtur *in Antiochia*, docentes & evange-
αὐτοῦ. Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελι-
zantes, cum & aliis pluribus, verbum Domini. Poſt autem aliquot dies, dixit
ζόμενοι, μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν, τὸν λόγον τοῦ Κυρίου. Μετὰ δέ τινας ἡμέρας, εἶπε
Paulus ad Barnabam; Revertentes *jam* viſitemus fratres *noſtros* per
(ω) Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν, Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς (α) ἀδελφοὺς ἡμῶν κατὰ
omnem civitatem, in quibus *annuntiavimus* verbum Domini, quomodò habeant. Barnabas autem
πᾶσαν πόλιν, ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, πῶς ἔχουσι. Βαρνάβας δὲ
conſultuit coäſſumere Joannem *vocatum Marcum*. Paulus autẽ *duceba*,
(β) ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν τὸν Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μάρκον. Παῦλος δὲ ἠξίου
illum abſiſtentem ab eis de Pamphylia, & non *coëuntem* eis in opus, non
τὸν (γ) ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ
coäſſumere hunc. Facta eſt *ergò irritatio*, ita ut *abſcedere eos*
(δ) συμπαραλαβεῖν τοῦτον. Ἐγένετο (ε) οὖν παροξυσμὸς, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς
ab invicem: *ipſumque Barnabam aſſumentem Marcum*, *enavigare in* Cyprum:
ἀπ' ἀλλήλων· τόν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα (ζ) τὸν Μάρκον, ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον·
Paulus verò *eligens Silam*, *abiit*, traditus gratiæ Dei à fra-
Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν, ἐξῆλθε, παραδοθεὶς τῇ χάριτι (η) τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀ-
tribus. Perambulabat autem Syriam & Ciliciam, confirmans eccleſias.
δελφῶν. Διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ (θ) Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

MS.A. (ν) ἄνδρας πέμψαι (ξ) καλούμενον Βαρσαββᾶν, (ο) αὐτῶν· Οἱ (π) πρεσβύτεροι, ἀδελφοὶ, (ρ) *Κιλίαν (σ) ὑμῶν, οἷς οὐ διεστειλάμεθα· (τ) *ἐκλεξαμένους (υ) τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ (φ) ἐπάναγκες· Ἀπέχεσθαι (χ) καὶ πλῆθον εἰς (ψ) πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς. *Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας (ω) πρὸς Βαρνάβαν Παῦλος, (α) ἀδελφοὺς κατὰ πόλιν πᾶσ, (β) ἐβούλετο ζυμπαραλαμβάνειν καὶ Ἰωάννην (γ) ἀποστατήσαντα (δ) συνπαραλαμβάνειν (ε) δὲ παροξυσμὸς, (ζ) Μάρκον, (η) τῆ Κυρίε ὑπὸ (θ) Κηλικίαν,

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 ܘܫܕܪ ܠܗܘܢ ܥܡ ܟܠ ܥܕܬܐ ܒܝܕ ܓܒܪܐ ܡܢ ܒܝܬܗ ܘܫܕܪ ܠܗܘܢ ܠܐܢܛܝܘܟܝܐ ܥܡ ܦܘܠܘܣ ܘܒܪܢܒܐ ܠܝܗܘܕܐ ܕܩܪܝ ܠܗ ܒܪ ܫܒܐ ܘܠܣܝܠܐ ܓܒܪܐ ܪܫܝܐ ܒܝܢ ܐܚܐ ܀

Tunc apoſtoli & presbyteri cum tota eccleſia elegerunt viros ex ſe, quos miſerunt Antiochiam unà cum Paulo & Barnaba, nempe Judam qui vocatur Bar-Saba, & Silam viros qui primarii erant inter fratres.

Medio jejunio. 42.

23 ܘܟܬܒܘ ܐܓܪܬܐ ܒܝܕ ܓܒܪܐ ܗܟܢܐ ܡܫܬܠܚܢ ܫܠܝܚܐ ܘܩܫܝܫܐ ܐܚܐ ܠܐܚܐ ܕܐܢܛܝܘܟܝܐ ܘܒܣܘܪܝܐ ܘܒܟܠܝܩܝܐ ܕܡܢ ܥܡܡܐ ܫܠܡܐ ܀

Porrò ſcripſerunt epiſtolam per manus eorum hoc modo; Apoſtoli & presbyteri, & fratres, iis qui ſunt Antiochiæ, & in Syria, & Cilicia fratres ex Gentibus, pacem. Au-

24 ܫܡܥܢ ܕܐܢܫܐ ܡܢ ܒܝܢܢ ܢܦܩܘ ܘܐܬܪܥܝܘ ܠܟܘܢ ܒܡܠܐ ܘܐܦ ܕܠܐ ܦܩܕܢܢ ܠܟܘܢ ܀

ditione accepimus quoſdam è nobis exiſſe, voſque conturbâſſe ſermonibus, ac labefactâſſe animas veſtras, quum dicerent vos eſſe circuncidendos, legémque obſervaturos, quibus nos hoc non præceperamus. Quapropter cogitavimus omnes congregati, ac delegimus viros, ad vóſque mittimus *cum* Paulo & Barnaba chariſſimis noſtris: Ho-

25 ܚܫܒܢ ܠܟܠܢ ܟܚܕ ܘܫܕܪ ܠܟܘܢ ܥܡ ܚܒܝܒܝܢ ܕܝܠܢ ܒܪܢܒܐ ܘܦܘܠܘܣ

26 ܓܒܪܐ ܕܡܣܪܝ ܢܦܫܬܗܘܢ ܥܠ ܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܀

minibus qui expoſuerunt animas ſuas pro nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti. Et miſimus cum eis Judam & Silam, ut ipſi verbis hæc vobis renuntient. Placuit enim Spiritui ſanctitatis ac etiam nobis, ne imponeretur vobis onus majus quàm hæc quæ neceſſaria ſunt. Ut abſtineatis ab immolato, & à ſanguine, & ſuffocato, & ſcortatione: quumque conſervaveritis animas veſtras ab his, benè agetis. Eſtote conſtantes in Domino noſtro. Illi porrò qui miſſi fuerant, venerunt Antiochiam, congregârúntque totum populum, ac reddiderunt epiſtolam. Quam quum legiſſent, gaviſi ſunt, & conſolationem receperunt. Et ſermone locupleti roborârunt fratres, confirmârúntque eos ſocii Judæ, & Silæ, quippe qui & ipſi prophetæ eſſent. Quumque illic manſiſſent aliquandiu, dimiſerunt eos fratres cum pace ad apoſtolos. *Deeſt verſus* 34.

27 ܫܕܪܢ ܐܦ ܝܗܘܕܐ ܘܣܝܠܐ ܕܐܢܘܢ ܐܦ ܗܢܘܢ ܒܦܘܡܗܘܢ ܢܚܘܝܘܢ ܠܟܘܢ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܀

28 ܛܒ ܠܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܘܠܢ ܕܠܐ ܢܣܝܡ ܥܠܝܟܘܢ ܐܢܫ ܝܬܝܪ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܐܠܝܢ ܕܐܠܘ ܠܐ ܢܫܬܠܚ ܠܟܘܢ ܀

29 ܕܬܬܪܚܩܘܢ ܡܢ ܕܒܝܚ ܨܠܡܐ ܘܡܢ ܕܡܐ ܘܡܢ ܕܚܢܝܩ ܘܡܢ ܙܢܝܘܬܐ ܘܡܢ ܗܠܝܢ ܕܬܢܛܪܘܢ ܢܦܫܬܟܘܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܛܒ ܬܥܒܕܘܢ ܫܠܡ ܠܟܘܢ ܀

Feriâ V. hebdomadis IV. jejunii. 43.

30 ܐܢܘܢ ܕܫܕܪ ܐܬܘ ܐܬܘ ܠܐܢܛܝܘܟܝܐ ܘܟܢܫܘ ܟܠ ܥܕܬܐ ܘܝܗܒܘ ܐܓܪܬܐ ܀

31 ܘܟܕ ܩܪܝܘ ܫܡܚܘ ܒܬܦܝܣܬܐ ܗܕܐ ܀

32 ܝܗܘܕܐ ܘܣܝܠܐ ܐܦ ܗܢܘܢ ܢܒܝܐ ܐܢܘܢ ܘܒܫܘ ܠܐܚܐ ܘܐܬܬܩܦܘ ܀

33 ܘܟܕ ܥܒܕܘ ܬܡ ܙܒܢܐ ܫܕܪܘ ܐܬܘ ܫܠܡܐ ܡܢ ܐܚܐ ܠܫܠܝܚܐ ܀

ܘܣܝܠܐ ܨܒ ܠܡܬܬܒ ܒܬܡ ܀

Paulus autem & Barnaba commorati ſunt Antiochiæ, docebántque & evangelizabant cum plurimis aliis ſermonem Dei. Poſt aliquot autem dies, dixit Paulus Barnabæ; Revertamur, & inviſamus fratres qui ſunt in unaquaque civitate in qua prædicavimus ſermonem Dei, ut videamus quid agant. Barnaba autem volebat aſſumere Johannem illum qui cognominatus eſt Marcus. Paulus verò nolebat aſſumere eum ſecum, quippe qui reliquiſſet eos quum ipſi eſſent Pamphyliæ, nec profectus fuiſset cum eis. Propter hanc contentionem diviſi ſunt alter ab altero: & Barnaba aſsumpſit Marcum, & per mare perrexerunt, atque profecti ſunt Cyprum. Paulus verò delegit ſibi Silam, & exiit quum commendatus eſset à fratribus gratiæ Dei. Obibátque Syriam & Ciliciam, confirmabátque eccleſias:

34 ܘܣܝܠܐ ܨܒ ܠܡܬܬܒ ܒܬܡ ܀

35 ܘܦܘܠܘܣ ܘܒܪܢܒܐ ܐܬܒ ܒܐܢܛܝܘܟܝܐ ܘܠܡܕܝܢ ܘܒܫܪܝܢ ܥܡ ܣܓܝ ܐܚܪܢ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܀

36 ܘܡܢ ܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܐܠܝܢ ܐܡܪ ܦܘܠܘܣ ܠܒܪܢܒܐ ܢܬܐ ܘܢܒܩܪ ܐܚܝܢ ܒܟܠ ܡܕܝܢܬܐ ܕܟܪܙܢ ܒܗ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܘܢܚܙܐ ܡܐ ܥܒܕܝܢ ܀

37 ܘܒܪܢܒܐ ܨܒ ܕܢܣܒ ܠܗ ܐܦ ܠܝܘܚܢܢ ܗܘ ܕܡܬܩܪܐ ܡܪܩܘܣ ܀

38 ܘܦܘܠܘܣ ܠܐ ܨܒ ܕܢܣܒ ܠܗ ܗܘ ܕܐܦܪܫ ܡܢܗܘܢ ܡܢ ܦܦܘܠܝܐ ܘܠܐ ܐܙܠ ܥܡܗܘܢ ܠܥܒܕܐ ܀

39 ܘܗܘܬ ܫܓܝܐܬܐ ܥܕ ܕܦܪܫܘ ܓܒܪ ܡܢ ܚܒܪܗ ܘܒܪܢܒܐ ܢܣܒ ܠܡܪܩܘܣ ܘܐܙܠ ܒܝܡܐ ܀

40 ܘܦܘܠܘܣ ܒܪ ܟܪ ܠܣܝܠܐ ܘܢܦܩ ܡܬܝܗܒ ܠܗ ܡܢ ܐܚܐ ܠܛܝܒܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܀

41 ܘܐܙܠ ܡܫܬܠܚ ܣܘܪܝܐ ܘܩܠܝܩܝܐ ܘܡܬܬܩܦ ܟܢܫܝ ܥܕܬܐ ܀

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በሰኒተ፡ ምርያመ፡=፡ በሰኒት ፡ ጌን፡=፡

Poſtridiè Mariæ: poſtridiè confeſſionis.

22 ዛዕ ወእሙንዝ ፡ ጎብሪ ፡ ሐዋርያት ፡ ወቀሲሰን ፡ ምስለ ፡ ኩሉ ፡ ሕዝብ ፡ ወኀረዩ ፡ እ
መውስቴቶሙ ፡ ዕደው ፡ ዘይፈንው ፡ ለንጸኪያ ፡ ምስለ ፡ ጳውሎስ ፡ ወበርናባስ ፡ ይሁደ ፡
23 ዘተሰምየ ፡ በርናባስ ፡ ወሲላስ ፡ ዕደው ፡ ሊቀውንት ፡ በውስተ፡ ቢጸሙ፡=፡ ወጸሐፈ ፡
ምስለሆሙ ፡ ሐዋርያት ፡ ወቀሲሰን ፡ ወለጎዊነሂ ፡ ለእለ ፡ ሀለው ፡ ለንጸኪያ ፡ ወሰርያ ፡
24 ወቂልቂያ ፡ ለጎዊነ ፡ እለ ፡ እሙውስተ ፡ ለሐዘብ ፡ ትፍሠሕተ፡፡=፡ እስመ ፡ ሰማዕነ ፡
ከመቦ ፡ ዕደው ፡ እለ ፡ ሆክዋ ፡ ለነፍስክሙ ፡ በነገር ፡ ዘሊለዘንዝነ፡፡=፡

22 *Et tunc conſenſerunt Apoſtoli & ſacerdotes, cum toto populo, & elegerunt ex illis viros, quos mittebant Antiochiam cum Paulo & Barnaba, Judam qui nominatur Barnabas, & Silam, viros primarios inter fratres eorum.* 23 *Et ſcripſerunt cum iis Apoſtoli, & ſacerdotes, & fratres, iis qui fuerunt* in *Antiochia, et Syriâ, et Ciliciâ, fratribus noſtris qui ex Gentibus ſunt, ſalutem. Quia audivimus quòd fuerunt viri qui* 24 *turbárunt animas veſtras, de ſermone quem non præcepimus vobis:*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

22 Tunc placuit Apostolis, & senioribus cum omni Ecclesia, eligere viros ex eis,
& mittere Antiochiam cum Paulo & Barnaba, Judam, qui cognominabatur
23 Barsabas, , & Silam, viros primos in fratribus, Scribentes per manus eorum.
APOSTOLI & seniores fratres, his, qui sunt Antiochiæ, & Syriæ, & Ciliciæ, fratribus ex Gentibus, salutem.
24 Quoniam audivimus quia quidam ex nobis exeuntes, turbaverunt vos verbis,
25 evertentes animas vestras, quibus non mandavimus: Placuit nobis collectis in
unum, eligere viros, & mittere ad vos, cum charissimis nostris Barnabâ &
26 Paulo, Hominibus, qui tradiderunt animas suas pro nomine Domini nostri Je-
27 su Christi. Missimus ergò Judam & Silam, qui & ipsi vobis verbis referent eadem.
28 Visum est enim Spiritui sancto, & nobis, nihil ultrà imponere vobis oneris
29 quàm hæc necessaria: Ut abstineatis vos ab immolatis simulachrorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione: à quibus custodientes vos, benè agetis.
30 Valete. Illi ergò dimissi, descenderunt Antiochiam: & congregatâ multitudi-
31 ne tradiderunt epistolam. Quam cùm legissent, gavisi sunt super consolatione.
Judas autem & Silas, & ipsi cùm essent Prophetæ, verbo plurimo consola- 32
ti sunt fratres, & confirmaverunt. Facto autem ibi aliquanto tempore, di- 33
missi sunt cum pace à fratribus, ad eos qui miserant illos. Visum est autem 34
Silæ ibi remanere: Judas autem solus abiit Jerusalem. Paulus autem & Bar- 35
nabas demorabantur Antiochiæ, docentes, & evangelizantes cum aliis plu-
ribus verbum Domini. Post aliquot autem dies, dixit ad Barnabam Paulus; 36
Revertentes visitemus fratres per universas civitates, in quibus prædicavimus
verbum Domini, quomodò se habeant. Barnabas autem volebat secum assu- 37
mere & Joannem, qui cognominabatur Marcus. Paulus autem rogabat eum 38
(ut qui discessisset ab eis de Pamphylia, & non isset cum eis in opus) non
debere recipi. Facta est autem dissensio, ita ut discederent ab invicèm, & 39
Barnabas quidem assumpto Marco navigaret Cyprum. Paulus verò electo Si- 40
lâ profectus est, traditus gratiæ Dei à fratribus. Perambulabat autem Syri- 41
am, & Ciliciam, confirmans Ecclesias: præcipiens custodire præcepta Apostolorum, & seniorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * حِينَئِذٍ نَعَرَ الرَّأْيُ الَّذِي اتَّفَقَ عَلَيْهِ الرُّسُلُ وَالشُّيُوخُ مَعَ الْجَمَاعَةِ كُلِّهَا * اَنْ يَنْتَخِبُوا مِنْهُمْ
رِجَالًا يُبَعِّدُونَهُمْ اِلَى اَنْطَاكِيَةَ مَعَ بُولُصَ وَبَرْنَابَا * يَهُوذَا الْمُلَقَّبَ بِبَرْصَافَانَ وَسِيلَا * رَجُلَيْنِ
مُتَقَدِّمَيْنِ فِي الْاِخْوَةِ * وَكَتَبُوا بِاَيْدِيهِمْ هٰذِهِ الْاَقْوَالَ * مِنَ الرُّسُلِ وَالْمَشَايِخِ وَالْاِخْوَةِ * اِلَى الْاِخْوَةِ
23 الَّذِينَ مِنَ الْاُمَمِ الْقَاطِنِينَ بِاَنْطَاكِيَةَ وَالشَّامِ وَالنَّعْرَانِ اَفْرَحُوا * لَاَنَّنَا سَمِعْنَا اَنَّ قَوْمًا مِنَّا صَدَرُوا
24 اِلَيْكُمْ * وَاَرْعَجُوكُمْ بِاَقْوَالِهِمْ وَبَلْبَلُوا اَنْفُسَكُمْ قَائِلِينَ لَكُمْ اَنْ تَخْتَتِنُوا وَتَحْفَظُوا الشَّرِيعَةَ * وَلَمْ
25 نُرْسِلْهُمْ نَحْنُ * فَرَاَيْنَا لَمَّا اجْتَمَعْنَا كُلُّنَا اَجْمَعُونَ * اَنْ نَنْتَخِبَ رِجَالًا نُرْسِلُهُمْ اِلَيْكُمْ * مَعَ حَبِيبَيْنَا
26 بَرْنَابَا وَبُولُصَ * الرَّجُلَيْنِ الَّذِينَ قَدْ بَذَلَا اَنْفُسَهُمَا مِنْ اَجْلِ رَبِّنَا اَيْسُوعَ الْمَسِيحِ * فَاَرْسَلْنَا يَهُوذَا
27 وَسِيلَا * وَهُمَا يُخْبِرَانِكُمْ بِنُطْقِهِمَا بِهٰذِهِ الْاَقْوَالِ نَفْسِهَا * اَنْ قَدْ رَاَى الرُّوحُ الْقُدُسُ وَرَاَيْنَا نَحْنُ *
28 اَلَّا نُوضَعَ عَلَيْكُمْ ثِقْلًا زَائِدًا سِوَى هٰذِهِ الْفَرَائِضِ الضَّرُورِيَّةِ اللَّازِمَةِ * اَنْ تَبْتَعِدُوا مِنْ ذَبَائِحِ
29 الْاَصْنَامِ * وَالدَّمِ وَالْمَخْنُوقِ وَالزِّنَا * فَبِهٰذِهِ اِذَا حَفِظْتُمْ اَنْفُسَكُمْ مِنْهَا * فَقَدْ عَمِلْتُمْ عَمَلًا مَحْمُودًا *
كُونُوا مُعَافَيْنَ * نَ * * فَاَقْبَلَ الْمُرْسَلُونَ اِلَى اَنْطَاكِيَةَ * وَجَمَعُوا جَمَاعَةَ الْمُؤْمِنِينَ * وَدَفَعُوا
30 اِلَيْهِمُ الرِّسَالَةَ * فَلَمَّا قَرَاُوهَا فَرِحُوا بِالتَّعْزِيَةِ الْوَارِدَةِ اِلَيْهِمْ * فَاَمَّا يَهُوذَا وَسِيلَا * وَهُمَا اِنْ هُمَا
31 32 نَبِيَّانِ * وَعَزَّوُا الْاِخْوَةَ بِكَلَامٍ كَثِيرٍ وَوَطَّدَاهُمْ * فَلَمَّا اَقَامَا سُنَّةً اَرْسَلَهُمَا الْاِخْوَةُ بِسَلَامٍ اِلَى الرُّسُلِ *
33 لِيَوْمِ السَّبْتِ الْخَامِسِ قَبْلَ عِيدِ السَّلَاقِ * * نَ * * وَاَقَامَ بُولُصُ وَبَرْنَابَا بِاَنْطَاكِيَةَ
35 يُعَلِّمَانِ وَيُبَشِّرَانِ مَعَ اَخَرِينَ كَثِيرِينَ بِقَوْلِ الرَّبِّ * وَبَعْدَ اَيَّامٍ مَا قَالَ بُولُصُ
36 لِبَرْنَابَا * فَلْنَرْجِعَنَّ سَنَعُدْ اِخْوَتَنَا فِي كُلِّ مَدِينَةٍ * الَّذِينَ بَشَّرْنَاهُمْ بِقَوْلِ الرَّبِّ كَيْفَ هُمْ *
37 * فَاَرَادَ بَرْنَابَا اَنْ يَاْخُذَ مَعَهُ يُوحَنَّا الْمُلَقَّبَ بِمَرْقُسَ * فَتَضَرَّعَ اِلَيْهِ بُولُصُ اَلَّا يَاْخُذَ
38 39 الَّذِي فَارَقَهُمَا مِنْ بَمْفِيلِيَّةَ وَلَمْ يُسَاعِدْهُمَا فِي عَمَلِ الْكِرَازَةِ * فَصَارَتْ بَيْنَهُمَا
مُنَافَرَةٌ * وَفَارَقَ اَحَدُهُمَا الْاٰخَرَ * فَاَخَذَ بَرْنَابَا مَرْقُسَ وَرَكِبَ فِي الْبَحْرِ اِلَى قُبْرُسَ *
40 41 * وَاخْتَارَ بُولُصُ اَنْ يَاْخُذَ سِيلَا * وَخَرَجَ اِذْ اَعْطَاهُ اِيَّاهُ الْاِخْوَةُ بِنِعْمَةِ الرَّبِّ * فَطَافَ السَّلَامَ
وَالنَّعْرَ مَبْنِيًّا الْكَنَائِسَ * * نَ *

Tunc approbata fuit opinio in qua consenserant Apostoli, & seniores, cum universo cœtu: ut scilicet *deligerent ex sese viros quos mitterent Antiochiam cum Paulo & Barnaba, Judam cognomento Barsaphan, & Silam viros præcellentes inter fratres. Et scripserunt per manus eorum hos sermones: Ab Apostolis, & senioribus, & fratribus, ad fratres qui sunt ex Gentibus, habitantes Antiochiæ, & in Syria, & confinibus: gaudete. Quoniam audivimus quosdam è nobis ad vos iviſse, vósque sermonibus suis commovisse, & animas vestras conturbâsse, dicentes vobis ut circuncidamini & observetis Legem: quos tamen nos non miseramus. Ideo visum est nobis, dum congregati simul omnes essemus, deligere viros quos ad vos mitteremus una cum dilectis nostris Barnaba & Paulo, Viris qui jam permutaverunt animas suas pro Domino nostro Jesu Christo. Quapropter misimus Judam & Silam, & ambo vobis significabunt verbis suis hos eosdem sermones. Quòd* scilicet *visum sit Spiritui sancto, & visum sit nobis, ne quid amplius oneris imponeremus vobis præter hæc statuta requisita & necessaria.* Videlicet, *ut abstineatis à sacrificiis idolorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione: ab his enim cùm servaveritis vosmetipsos, opus laudabile præstabitis. Estote incolumes. Pervenerunt igitur Antiochiam qui missi fuerant, & coacto cœtu fidelium, reddiderunt eis epistolam: Quam cùm legissent, gavisi sunt de consolatione sibi missa. Porrò Juda & Sila (& ambo isti erant prophetæ) hortati sunt fratres pluribus verbis, eósque confirmârunt. Et cùm annum* ibi *exegissent, dimiserunt eos fratres cum pace ad Apostolos.*

Pro die sabbathi quintâ ante solennitatem Ascensionis.

Carent Arabes & Syri vers. 34.

Manserunt autem Paulus & Barnaba Antiochiæ peragrantes, docentes, et annuntiantes cum aliis permultis sermonē Domini. Et post dies aliquot dixit Paulus ad Barnabam; Revertamur & visitemus in singulis urbibus fratres nostros quibus annuntiavimus sermonem Domini, quomodo se habeant. Visum est autem Barnabæ ducere secum Johannem cognomento Marcum. At rogavit eum Paulus ne duceret eum qui defecerat ab ipsis ex Pamphylia, nec juvaverat eos in opere prædicationis. Orta est igitur inter utrunque disceptatio, & sejunxerunt se alter ab altero: & Barnaba quidem ducens Marcum, conscendit mare in Cyprum: Paulus autem elegit ducere Silam: & egressus est, illo sibi concesso à fratribus, sub gratia Domini. Perlustravitque Syriam, et confinia, confirmans Ecclesias. Hucusque.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወይእዜኒአለ : ሐቢረነ : ኅረይነ : ዕደው : ዘንፈኑ : ኀቤክሙ : መስለ : ለኃዊነ : በርናባስ፡
26 ወጳውሎስ፡=: ዕደው : እለ : ሞጡው : ነፍሶሙ : በእንተ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስ
27 ቶስ፡=: ፈነውነ ፡ ይሁደ : ወሲላስ : እሙንቱኒ ፡ ያዜይቁክሙ፡ በቃሎሙ፡:=: እስመ፡
28 ሐብረ : መንፈስ : ቅዱስ : መስሌነ : ከመ : ሊንኩብድ : ወሊነወስከ : በዕደ : ዘእንበለ : ደ
29 እሙ : ዘንተ፡=: ዘየሐድጉ : በግብር : ዝቡኃ፡ለጣዖት : ወደሙ : ወዝሙት : ወመውቲ፡
ወዘትጸልሉ : ለርእስክሙ : ሊትግበሩ፡ደበ : ቢጽክሙ : ወዘንተ : ዕቀቡ : ወሰለመ : ለክ
30 ሙ፡:=: በዐርብ : ፈሲከ : በቲ ፈሲከ፡=:
31 ወተፈሥሑ፡ወረዱ : ለንጸኪያ : ወለስተጋብሉ : ሕዝብ : ወመጠው : መጽሐፈ፡=: ወ
32 ለንቢቦሙ : ተፈሠሑ : በትመህርተ፡=: ይሁደ : ወሲላስ : እስመ : ነቢያት : እሙንቱ
33 ሂ :: ወብዙኅ : መሀርዎሙ : ለቢጸዎ : በቃሎሙ : ወጸንዕዎሙ፡=: ወጐንደዮሙ : ወ
34 ፈነውዎሙ : በሰለመ : ለቢጸዎ : ኅቡ : እለ : ለላክዎሙ፡:=: ወለጳበዐ : ጳውሎስ :
35 ይንበር፡=: ወጳውሎስ : ወበርናባስ : ጐንደዩ : ለንጸኪያ : ወመህሩ : ወሰበኩ : ቃለ : እ
36 ግዚአብሔር : መስለ : በዕደን : ብዙኃን፡:=: ወእምድኅረ : ሳደጠ : መዋዕል : ይቤ
ሎ : ጳውሎስ : ለበራናባስ : ንሰወጥ : እንስሶ : ወንዋሕዮሙ : ለቢጽነ : በኵሉ : ለሀገ
37 ር : ኅቡ : መሀርነ : ቃለ : እግዚአብሔር : ወናሊሮ : ዘከመ : ሀለው፡:=: ወፈቀደ :
38 በርናባስ : ይንሠለ : ለዮሐንስ : ዘተሰምየ : ማርቆስ፡=: ወለስተብቍዖ : ጳውሎስ : ለ
በርናባስ : ከመ : ይሓድሳ : ለማርቆስ : ዘሐደገነ : በጰንፊሊያ : ወሊመጽሉ : መስሌነ :
39 ወስተ : ግብጽ : ሊንንሠለ፡=: ወእመዝ : ተማዕዑ : ወፈለጡ : ዘዘዚለሆሙ : በርና
40 ባስ : ነሠለ : ለማርቶስ : ወነገደ : ቈጵሮስ፡:=: ዛፀ ወጳውሎስ : ሐረዮ : ለሲላስ :
41 ወሖረ : ወለወፈይወ : ቢጹ : ለጸጋ : እግዚአብሔር፡=: ወጎለፈ : እንተ : ሶርያ : ቂል
ቅያ : ወጸንዐ : ቤተ : ክርስቲያናተ፡:=:

Et nunc concorditer coacti, elegimus viros, quos mittimus ad vos cum fratribus nostris, Barnaba & Paulo, Hominibus qui tradiderunt animas suas pro Domino nostro Jesu Christo. Misimus Judam & Silam, qui significabunt vobis, verbis eorum: Quia consensit Spiritus sanctus nobiscum, ut non gravaremus nec adjiceremus ulterius, nisi solummodò hoc, Quòd relinquant necessariò immolatum idolis, & sanguinem, & scortationem, & mortuum, & quod non vultis vobis fieri, non faciatis contra fratres vestros: & hoc observate, & pax vobis.

Paraſceue paſchatis: & quintâ paſchatis.

Et illi missi descenderunt Antiochiam, & congregati sunt populi, & tradiderunt epistolam. Et quum legissent, gavisi sunt super doctrina. Judas & Silas, quia prophetæ fuerunt, et multùm docuerunt fratres in sermonibus eorum, & confirmârunt eos. Et quum aliquandiu mansissent, tum dimiserunt eos in pace fratribus eorum, ad illos qui miserant eos. Et proposuit Paulus manere. Et Paulus & Barnabas demorabantur Antiochiæ, et docuerunt, & prædicârunt verbum Dei cum aliis multis. Et post paucos dies, dixit Paulus Barnabæ; Revertamur igitur & invisamus fratres nostros in omnibus civitatibus, ubi docuimus verbum Dei, & cognoscamus quomodò sunt. Et voluit Barnabas ut assumeret Johannem, qui nominatus est Marcus. Et rogavit Paulus Barnabam, ut relinqueret Marcum: qui reliquit nos in Pamphylia, & non venit nobiscum in Ægyptum, non assumemus eum. Et tunc indignati sunt & divisi sunt inter se: Barnabas assumpsit Marcum, & navigavit Cyprum. Et Paulus elegit Silam, & abiit, & tradiderunt eum fratres ejus gratiæ Dei. Et transivit per Syriam, & Ciliciam, & confirmavit domus Christianas.

Digitized by Google

CAP. XVI. Iς'.

1 Κ Pervenit autem in Derben & Lystram: & ecce discipulus quidam erat ibi, nomine
Ατήντησε(α) ϗ εἰς Δέρβην ϗ(β) Λύστραν· ϗ ἰδοὺ μαθητής τις ἦν ἐκεῖ, ὀνόματι ΚΔ'
Timotheus, filius mulieris cujusdam Judææ fidelis, Patre autem Græco. Qui
2 Τιμόθεος, υἱὸς (γ) γυναικός τινος Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἕλληνος. Ὃς
testimonio probabatur ab his, qui in Lystris & Iconio, fratribus. Hunc voluit Pau-
3 ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις ϗ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. Τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦ-
lus secum proficisci: & assumens circumcidit eum, propter Judæos existentes in
λος ϲὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν· ϗ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν, διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν
locis illis: sciebant enim omnes patrem ejus, quòd Græcus erat:
τοῖς τόποις ἐκείνοις, ᾔδεισαν γὰρ (δ) ἅπαντες ὅτι πατὴρ αὐτοῦ, ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν.
Cùm autem pertransirent civitates, tradebant eis custodire dogmata
4 Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, (ε) παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα
judicata ab Apostolis & senioribus qui in Hierusalem. Ipsæ quidem
5 τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων (ζ) ϗ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. Αἱ μὲν
ergò Ecclesiæ confirmabantur fide, & abundabant numero per diem. Transe-
6 οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει, ϗ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν. (η) Διῆλ-
euntes autem Phrygiam & Galaticam regionem, vetati sunt à sancto Spi-
θόντες δὲ τὴν Φρυγίαν (θ) ϗ τὴν Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύ-
ritu loqui verbum in Asia, Venientes versùs Mysiam, tentabant
7 ματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ (ι) Ἀσίᾳ, Ἐλθόντες κατὰ τὴν Μυσίαν, ἐπείραζον
versùs Bithyniam ire: & non permisit eos Spiritus. Prætereuntes autem
8 (κ) κατὰ τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι· ϗ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ (λ) Πνεῦμα. Παρελθόντες δὲ
Mysiam, descenderunt in Troadem. Et visio per noctem conspecta est Paulo:
9 τὴν Μυσίαν, κατέβησαν εἰς Τρωάδα. Καὶ ὅραμα (μ) διὰ τῆς νυκτὸς ὤφθη τῷ Παύλῳ·
Vir quidam erat Macedo stans, deprecans eum, & dicens; Transiens in Macedoniam,
(ν) Ἀνήρ τις ἦν Μακεδὼν ἑστὼς, παρακαλῶν αὐτὸν, ϗ λέγων, Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν
adjuva nos. Ut autem visum vidit, statim quæsivimus proficisci in Ma-
βοήθησον ἡμῖν. Ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς Μα- 10
cedoniam, cònstructi quòd vocâsset nos Dominus evangelizare eis.
κεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς (ξ) ὁ Κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.
Proventi ergò à Troade, rectà cucurrimus in Samothraciam: ipsaque
Ἀναχθέντες (ο) οὖν ἀπὸ τῆς Τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθρᾴκην· (π) τῇ τε 11
adexistenti in Neapolim: Indéque in Philippos, quæ est prima partis
ἐπιούσῃ εἰς (ϱ) Νεάπολιν· Ἐκεῖθέν τε εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος 12
Macedoniæ civitas, Colonia: eramus autem in hac urbe versantes dies
(σ) τῆς Μακεδονίας πόλις, κολωνία. Ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας
aliquot. Ipsâque die sabbatorum egressi sumus extra urbem juxta flumen,
τινάς. Τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς (τ) πόλεως παρὰ ποταμὸν, 13
ubi solebat oratio esse: & sedentes loquebamur conveniebus mulieri bus.
οὗ (υ) ἐνομίζετο προσευχὴ εἶναι· ϗ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξί.
Et quædam mulier nomine Lydia, purpuræ venditrix, civitatis Thyatirenorum, colens Deum,
Καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία πορφυρόπωλις, πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν Θεὸν, 14
audivit: cujus Dominus aperuit cor, intendere effatis à Pau-
ἤκουεν· ἧς ὁ Κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν, προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύ-
lo. Ut autem baptizata est, & domus ejus, deprecata est, dicens; Si judicâstis me
λου. Ὡς δὲ ἐβαπτίσθη, ϗ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε, λέγουσα, Εἰ κεκρίκατέ με 15
fidelem Domino esse, ingredientes in domum meam, manete: & coëgit
πιστὴν τῷ Κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου, (φ) μείνατε· ϗ παρεβιάσατο
nos. Factum est autem euntibus nobis ad orationem, puellam quandam
ἡμᾶς. Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν (χ) εἰς προσευχὴν, παιδίσκην τινὰ 16
habentem spiritum Pythonis, occurrere nobis: quæ quæstum multum præstabat
ἔχουσαν πνεῦμα (ψ) Πύθωνος, ἀπαντῆσαι ἡμῖν· ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε
dominis suis, vaticinans.
τοῖς κυρίοις αὐτῆς, μαντευομένη.

Καφ. ις'. MS. A. (α) ϗ ϗ εἰς (β) εἰς Λύστραν· (γ) γυναικὸς Ἰουδαίας (δ) ἅπαντες, ὅτι Ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπ·····. Ὡς δὲ (ε) παρεδίδοσαν (ζ) ϗ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις. (η) Διῆλθον δὲ (θ) ϗ Γαλατικὴν (ι) Ἀσίᾳ. Ἐλθόντες δὲ κατὰ (κ) εἰς Βιθυνίαν πορευθῆναι ϗ (λ) Πνεῦμα Ἰησοῦ. Παρελθόντες (μ) διὰ νυκτὸς (ν) Ἀνὴρ Μακεδών τις ἦν ἑστὼς, (ξ) ὁ Θεὸς (ο) δὲ ἀπὸ Τρωάδος, (π) τῇ δὲ (ϱ) Νέαν πόλιν· Κἀκεῖθεν εἰς (σ) Μακεδονίας πόλις, κολώνια. (τ) πύλης παρὰ (υ) ἐνομίζομεν προσευχὴν (φ) μένειν· (χ) εἰς τὴν προσευχὴν, (ψ) Πύθωνα,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܘܐܬܝ ܠܕܪܒܝ ܘܠܠܘܣܛܪܐ ܀ ܗܐ ܬܠܡܝܕ ܚܕ ܗܘܐ ܬܡ ܫܡܗ ܛܝܡܬܐܘܣ ܀ & pervenit Derben civitatem, & Lystram.

Feriâ VI. hebdomadis IV. jejunii. 44.

CAP. XVI.

1 ܀ ܘܐܬܐ ܠܕܪܒܝ ܘܠܠܘܣܛܪܐ ܀ ܗܐ ܬܠܡܝܕ ܚܕ ܗܘܐ ܬܡ ܫܡܗ ܛܝܡܬܐܘܣ ܀ ERat autem illic discipulus quidam nomine Timotheus, filius Judææ cujusdam fidelis, cæterùm patre Gentili. Omnésque disci-
2 ܒܪ ܐܢܬܬܐ ܝܗܘܕܝܬܐ ܗܝܡܢܬܐ ܘܐܒܘܗܝ ܗܘ ܝܘܢܝ ܀ ܗܘ ܣܗܕ ܠܗ ܛܒ ܒܟܠ ܐܚܐ ܕܒ ܠܘܣܛܪܐ ܘܐܝܩܘܢܝܐ ܀ puli qui erant ex Lystris & Iconio, huic dabant testimonium. Hunc voluit Paulus du-
3 ܗܘ ܨܒ ܕܢܦܩ ܥܡܗ ܘܣܒ ܘܡܠ ܠܗ ܘܓܙܪ ܠܗ ܒܓܠ ܝܗܘܕܐ ܕܒ ܐܬܪܐ ܗܗܝ ܀ cere secum: & acceptum eum circuncîdit, propter Judæos qui erant in illa regione:
4 ܕܟܠܗܘܢ ܝܕܥܝܢ ܗܘ ܐܒܘܗܝ ܕܗܘ ܝܘܢܝ ܀ ܘܟܕ ܥܒܪܝܢ ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܘ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܀ noverant enim omnes patrem ejus Gentilem fuisse. Quum autem proficiscerentur per
ܢܛܪܘܢ ܕܢܥܒܕܘܢ ܐܢܘܢ ܦܬܓܡܐ ܕܟܬܝܒ ܗܘ ܫܠܝܚܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܒ ܐܝܬ ܒܝܪܘܫܠܡ ܀ urbes, prædicabant & docebant eos ut observarent præcepta illa, quæ scriptis mandaverant apostoli & presbyteri qui erant in Je-
5 ܗܟܢܐ ܗܘ ܥܕܬܐ ܬܬܬܩܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܣܓܝܐ ܗܘ ܡܢܝܢܗ ܒܝܘܡ ܒܝܘܡ ܀ rusalem. Itaque ecclesiæ confirmabantur in 5
6 ܘܥܒܪܘ ܒܦܪܘܓܝܐ ܘܓܠܛܝܐ ܗܘ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܡܢܥ ܠܗܘܢ ܕܢܡܠܠܘܢ ܀ fide, & crescebant numero quotidié. Porrò 6 peragrârunt Phrygiam & Galatiam regiones: & prohibuit eos Spiritus sanctitatis ne
7 ܒܐܣܝܐ ܀ ܘܟܕ ܐܬܘ ܠܘܬ ܡܘܣܝܐ ܨܒܘ ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܒܝܬܘܢܝܐ ܘܠܐ ܫܒܩ ܠܗܘܢ ܀ loquerentur sermonem Dei in Asia. Quum- 7 que venissent Mysiam regionem, volebant proficisci illinc Bithyniam, sed non permisit
ܪܘܚܐ ܕܝܫܘܥ ܀ ܘܥܒܪܘ ܒܡܣܝܐ ܢܚܬܘ ܠܛܪܘܐܕ ܀ eis Spiritus Jesu.

Sabbatho quarto jejunii. 45.

8 ܘܐܬܘ ܠܡܣܝܐ ܢܚܬܘ ܠܛܪܘܐܕ ܀ ܘܡܢ ܬܡ ܢܚܬ ܠܬܪܘܐܕ ܀ Quumque exiissent ex Mysia, venerunt Tro- 8 adem regionem. Et per visum nocte ap- 9
9 ܐܬܓܠܝ ܠܦܘܠܘܣ ܀ ܐܝܟ ܓܒܪ ܡܩܕܢܝ ܗܘ ܕܩܐܡ ܘܡܒܥܐ ܠܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܀ paruit Paulo, quasi vir quidam Macedo stans, & efflagitans ab eo, dicens; Veni Macedo-
10 ܥܠ ܡܣܝܐ ܘܥܕܪ ܠܢ ܀ ܘܟܕ ܚܙܐ ܦܘܠܘܣ ܗܕܐ ܚܙܘܢܐ ܡܢ ܩܕܡ ܗܟܝ ܀ niam, & fer mihi opem. Quum autem vi- 10 sum hoc vidisset Paulus, statim studuimus
11 ܐܬܚܢܢ ܠܡܐܙܠ ܠܡܩܕܘܢܝܐ ܡܛܠ ܕܝܕܥܝܢ ܗܘ ܕܩܪܝ ܠܢ ܡܪܢ ܀ adire Macedoniam, quippe qui intelligere- mus Dominum nostrum nos vocâsse ut evan-
ܕܢܒܫܪ ܠܗܘܢ ܀ ܘܐܙܠ ܢܚܬ ܠܣܡܘܬܪܩܝ ܘܒܬܪ ܝܘܡܐ ܐܬܝ ܠܢܐܦܘܠܝ ܀ gelizaremus eis. Pergentes itaque ex Tro- 11 ade, direximus iter ad Samothraciam, & illinc postridiè venimus Neapolim urbem.
12 ܘܡܢ ܬܡ ܠܦܝܠܝ ܗܝ ܪܝܫ ܡܕܝܢܬܐ ܕܡܩܕܘܢܝܐ ܘܐܝܬ ܒܗ ܩܠܘܢܝܐ ܀ ܘܐܝܬ ܠܢ Et illinc Philippos, quæ est caput Macedo- 12 niæ, estque colonia. Egimus autem in ea-
13 ܒܗܕܐ ܡܕܝܢܬܐ ܝܘܡܐ ܚܕ ܐܝܬ ܠܢ ܀ ܘܒܝܘܡ ܫܒܬܐ ܢܦܩܢ ܒܪ ܡܢ ܬܪܥܐ ܀ dem civitate dies aliquot. Porrò eximus 13 die sabbathi extra portas civitatis ad littus fluminis, quoniam illic videbatur domus
ܕܐܝܬ ܒܗ ܒܝܬ ܨܠܘܬܐ ܘܝܬܒܢ ܘܡܠܠܢ ܠܢܫܐ ܕܐܬܟܢܫܘ ܀ precationis: quumque consedissemus, allo- quebamur mulieres quæ convenerant illuc.
14 ܘܐܝܬ ܐܢܬܬܐ ܚܕܬ ܫܡܗ ܠܘܕܝܐ ܣܝܡܬ ܐܪܓܘܢܐ ܡܢ ܩܪܬ ܬܝܛܝܪܐ ܀ Erátque mulier quædam venditrix purpuræ, 14 quæ reverebatur Deum, cui nomen erat Ly-
ܕܡܪܝܐ ܦܬܚ ܠܒܗ ܕܢܨܒ ܠܡܐ ܕܐܡܪ ܦܘܠܘܣ ܀ dia ex Theatira urbe: hujus aperuit cor Do- minus noster, audiebátque quod dicebat
15 ܘܐܬܡܗܝ ܒܝܬܗ ܘܒܥܬ ܘܐܡܪܬ ܐܢ ܕܝܢܐ ܐܬܝܬܘܢ ܕܗܝܡܢ ܐܢܐ ܒܡܪܝܐ ܀ Paulus. Proinde baptizata est ipsa cum do- 15 mesticis suis: petebat autem à nobis & di-
ܥܠܘ ܠܒܝܬܝ ܘܬܒܘ ܒܗ ܘܐܠܨܬ ܠܢ ܀ cebat; Si verè confiditis me credidisse in Do- minum nostrum, venite, diversamini in ædi-
ܒܝܬܝ ܘܐܠܨ ܠܢ ܀ bus meis. Et multùm adegit nos.

Dominicâ quintâ jejunii. 46.

16 ܀ ܘܗܘܐ ܟܕ ܗܘܝܢ ܐܙܠܝܢ ܠܒܝܬ ܨܠܘܬܐ ܐܪܥܝ ܠܢ ܀ Factum est autem quum proficiscerem ur do- 16 mum precationis, ut occurrerit nobis adole-
ܐܬܪ ܐܢܬܬܐ ܕܪܘܚ ܓܠܝ ܘܡܢ ܐܝܟ ܐܬܪ ܐܬܝ ܠܢ ܀ scentula quædam in qua erat spiritus divina- tionis, & faciebat dominis suis multum quæ-
ܕܡܪܝܗ ܘܡܫܟܚ ܠܗ ܀ stum divinatione quâ divinabat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፲፮ ወበጽሐ : ደርቤን : ወልስጥራ : ወረክበ : አሐደ : ረድኣ : ዘስሙ : ጢሞቴዎስ :
2 ወእሙሰ : ብእሲት : አይሁደዊት : ወላመነት : ወአቡሁ : ባሕቱ : አረማዊ ።=። ወይእ
3 እድዎ : ኵሉ : ቢጸሙ : እለ : ውስተ : ልስጥራ : ወደርቤን : ወሊቀንዮን ።=። ወፈቀ
ደ : ጳውሎስ : ይንሣእ : ምስሌሁ : ወሖረ : ወገዘሮ : በእንተ : አይሁድ : እለ : ውስቴ :
ብሔር : እስመ : ያእምርዎ : ኵሎሙ : ከመ : አረማይ : አቡሁ ።

ET pervenit Derben, & Lystram. Et invenit quendam discipulum cujus nomen erat 1
Timotheus, & mater ejus mulier Judæa & fidelis, sed pater ejus Gentilis. Et lau- 2
dabant eum omnes fratres ejus, qui in Lystris & Derbe & Iconio erant. Et voluit 3
Paulus assumere eum secum: & profectus est, & circumcidit eum, propter Judæos
istius loci: quia sciebant omnes illi, quòd Gentilis erat pater ejus.

CAP. XVI.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XVI.

1 PErvenit autem Derben, & Lystram. Et ecce discipulus quidam erat ibi nomine
2 Timotheus, filius mulieris Judææ fidelis, patre Gentili. Huic testimonium bonum
3 reddebant, qui in Lystris erant & Iconio fratres. Hunc voluit Paulus secum pro-
ficisci: & assumens circumcîdit eum, propter Judæos qui erant in illis locis. Sci-
4 ebant enim omnes quòd pater ejus erat Gentilis. Cùm autem pertransirent civi-
tates, tradebant eis custodire dogmata, quæ erant decreta ab Apostolis & seniori-
5 bus, qui erant Jerosolymis. Et Ecclesiæ quidem confirmabantur fide, & abunda-
6 bant numero quotidié. Transeuntes autem Phrygiam, & Galatiæ regionem, ve-
7 tati sunt à Spiritu sancto loqui verbum Dei in Asia. Cùm venissent autem in My-
8 siam, tentabant ire in Bithyniam: & non permisit eos Spiritus Jesu. Cùm au-
9 tem pertransîssent in Mysiam, descenderunt Troadem: Et visio per no-
ctem Paulo ostensa est: Vir Macedo quidam erat stans, & deprecans eum, & di-
cens; Transiens in Macedoniam, adjuva nos. Ut autem visum vidit, statim quæ- 10
sivimus proficisci in Macedoniam, certi facti quòd vocâsset nos Deus evangelizare
eis. Navigantes autem à Troade, recto cursu venimus Samothraciam, & sequenti 11
die Neapolim; Et indè Philippos, quæ est prima partis Macedoniæ civitas, colo- 12
nia. Eramus autem in hac urbe diebus aliquot, conferentes. Die autem sabbato- 13
rum egressi sumus foràs portam juxta flumen, ubi videbatur oratio esse: & sedentes loquebamur mulieribus, quæ convenerant. Et quædam mulier nomine Lydia, 14
purpuraria civitatis Thyatirenorum, colens Deum, audivit: cujus Dominus aperuit cor intendere his quæ dicebantur à Paulo. Cùm autem baptizata esset, & 15
domus ejus, deprecata est, dicens; Si judicâstis me fidelem Domino esse, introite in
domum meam, & manete. Et coëgit nos. Factum est autem euntibus nobis ad 16
orationem, puellam quandam habentem spiritum pythonem obviare nobis, quæ quæstum magnum præstabat dominis suis divinando.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ اَلسَّادِسُ عَشَرَ *

1 * نَبَّ * * ثُمَّ اِنْتَهَى اِلَى دَارِفِنَ وَلِسْطَرَ * وَكَانَ هُنَاكَ تِلْمِيذٌ مَا اِسْمُهُ تِيمُوثَاوُسُ اِبْنُ
2 اِمْرَاةٍ مَا يَهُودِيَةٍ مُؤْمِنَةٍ * وَاَبٍ يُونَانِيٍّ * قَدْ شَهِدَ لَهُ بِالْفَضْلِ وَالْخَيْرِيَّةِ اَلْاِخْوَةُ اَلَّذِينَ بِلِسْطَرَ
3 وَاِيقُونِيَهَ * هٰذَا اَبَى بُولُصُ اَنْ يَخْرُجَ مَعَهُ * فَاَخَذَهُ وَخَتَنَهُ مِنْ اَجْلِ اَلْيَهُودِ اَلْقَاطِنِينَ فِي تِلْكَ
4 اَلْاَمَاكِنِ * لِاَنَّهُمْ كُلَّهُمْ كَانُوا قَدْ عَرَفُوا اَبَاهُ اَنَّهُ كَانَ يُونَانِيًّا * فَلَمَّا جَالَا اَلْمُدُنَ كَانَا يُقَلِّدَانِهِمْ
5 اَنْ يَحْفَظُوا اَلْاَوَامِرَ اَلَّتِي اَمَرَ بِحِفْظِهَا اَلرُّسُلُ وَاَلْمَشَايِخُ اَلَّذِينَ بِاُورَشَلِيمَ * فَكَانَتِ اَلْبِيَعُ تَتَّصِلُ
6 فِي اَلْاَمَانَةِ * وَيَزْدَادُ عَدَدُهُمْ كُلَّ يَوْمٍ * وَاِذْ اعْبَرَا بِاَفْرُوجِيَا وَبِلَدَةِ غَلَاطِيَةَ مَنَعَهُمَا رُوحُ اَلْقُدُسِ
7 اَنْ يَتَكَلَّمُوا كَلَامَ اَلْكِرَازَةِ فِي بَلَدِ اَسِيَا * وَاَقْبَلَا اِلَى مِنْصِيَا * وَحَاوَلَا اَنْ يَذْهَبَا عَلَى
8 اَلْبَيْثِنِيَةِ وَلَمْ يَتْرُكْهُمَا اَلرُّوحُ * فَعَبَرَا مِنْصِيَا وَاَنْحَدَرَا اِلَى اَطْرُوَادَا *
9 نَجٍّ * * وَظَهَرَ لِبُولُصَ فِي اَللَّيْلِ مَنْظَرًا * كَانَ اِنْسَانٌ مَكْدُونِيٌّ قَائِمًا يَتَضَرَّعُ اِلَيْهِ قَائِلًا * اِذَا
10 عَبَرْتَ اِلَى مَكْدُونِيَةَ اَعِنَّا * فَلَمَّا اَبْصَرَ اَلْمَنْظَرَ اَلْتَمَسْنَا فِي اَلْحَيْنِ اَنْ نَخْرُجَ اِلَى مَكْدُونِيَةَ *
11 مُوقِنِينَ اَنَّ اَلرَّبَّ اَسْتَدْعَانَا بِبِشَرِهِمْ * فَرَكِبْنَا فِي اَلْبَحْرِ مِنْ اَطْرُوَادَا وَاَسْتَقَمْنَا مُسْرِعِينَ اِلَى
12 صَامُوثْرَاكِي * وَفِي اَلْيَوْمِ اَلْمُقْبِلِ اِلَى نَابُلُسَ * وَمِنْ هُنَاكَ اِلَى مَدِينَةِ فِيلِبُّسَ * اَلَّتِي هِيَ مُقَدَّمَةُ
13 اَعْمَالِ بَلَدِ مَكْدُونِيَةَ مَدِينَةٌ كُولُونِيَّةٌ * وَاِذْ حَصَلْنَا جَالِسِينَ فِي هٰذِهِ اَلْمَدِينَةِ اَيَّامًا مَا * خَرَجْنَا
فِي يَوْمِ اَلسَّبْتِ اِلَى ظَاهِرِ اَلْمَدِينَةِ حَوْلَ اَلنَّهْرِ * اِلَى اَلْمَوْضِعِ اَلَّذِي كَانَ يُظَنُّ اَنَّهُ مَوْضِعُ اَلصَّلَاةِ *
14 وَلَمَّا جَلَسْنَا كَلَّمْنَا اَلنِّسَاءَ اَلْوَارِدَاتِ * وَاِنَّ اِمْرَاةً اِسْمُهَا لِدِيَّةُ بَيَّاعَةُ اَلْفِرِ اَلْبَنَفْسَجِيِّ لَوْنِهِ * مِنْ
مَدِينَةِ يَاثِيرُونَ * عَابِدَةً لِلَّهِ كَانَتْ تَسْمَعُ * فَفَتَحَ اَللّٰهُ قَلْبَهَا لِتُصْغِيَ اِلَى اَلْاَقْوَالِ اَلْمَقُولَةِ مِنْ
15 بُولُصَ * فَلَمَّا اِصْطَبَغَتْ هِيَ وَاَهْلُ مَنْزِلِهَا تَضَرَّعَتْ اِلَيْنَا قَائِلَةً * اِنْ كُنْتُمْ قَدِ اسْتَيْقَنْتُمْ
اَنِّي مُؤْمِنَةٌ بِالرَّبِّ * فَاَدْخُلُوا اِلَى مَنْزِلِي وَاَقِيمُوا فِيهِ * وَاَقْسَرَتْنَا اِلَى ذٰلِكَ *

* اَلْاَحَدُ اَلسَّادِسُ اَلَّذِي قَبْلَ عِيدِ اَلصُّلَّابِ اَلْمَعْرُوفِ بِالْاَعْمَى *

16 * فَعَرَضَ اَنَّنَا لَمَّا كُنَّا ذَاهِبِينَ اِلَى اَلصَّلَاةِ اَسْتَقْبَلَتْنَا صَبِيَّةٌ مَا * فِيهَا رُوحُ حَادِسِ نَجْسٍ * وَكَانَتْ
اِذَا حَدَسَتْ وَحَرَرَتْ تُفِيدُ اَصْحَابَهَا مَكْسَبًا جَزِيلًا *

CAP. XVI.

1 DEinùm pervenit Derpen & Lystram. Et erat illic discipulus quidam nomine Timotheus, filius cujusdam mulieris Judææ fidelis, & patris Græci: Cujus virtuti atque pro-
2 bitati attestabantur fratres qui erant Lystræ & Iconii. Hunc elegit Pau-
3 lus ut egrederetur secum: quamobrem duxit eum, ac circuncidit, propter Judæos degentes in iis locis: quippe qui omnes jam nôssent patrem ejus esse Græcum. Cumque urbes ambo
4 peragrarent, roborabant eos ut custodirent præcepta quæ custodienda jussérant Apostoli & seniores qui erant Jerosolymis. Itaque Ecclesiæ radices
5 agebant in fide, & crescebat earum numerus quotidiè. Et cùm transis-
6 sent per Phrygiam & regionem Galatiæ, vetuit eos Spiritus sanctus ne loquerentur verba prædicationis in regionibus Asiæ. Quare se contulerunt
7 Mysiam, & studuerunt proficisci in Bithyniam: at non permisit eis Spiritus.
8 Ideò prætereuntes Mysiam, descenderunt Troadem: Et apparuit Paulo
9 visum per noctem. Erat homo quidam Macedo stans ac deprecans eum, dicens; Cùm transieris per Macedoniam, adjuva nos. Ut autem visum
10 vidit, statim studuimus egredi in Macedoniam, certi quòd Dominus vocâsset nos ad annuntiandum illis. Con-
11 scendimus ergò mare à Troade, rectáque tetendit iter nostrum Samothraciam, & sequenti die Neapolim: In-
12 déque ad urbem Philippi quæ est præcipua finitimarum regionis Macedoniæ urbium, civitatem coloniæ. Et postquam manssissemus perambulantes hanc urbem diebus aliquot, Egressi
13 sumus in die Sabbathi extra civitatem, flumen versùs, ad locum quendam qui putabatur esse locus orationis: & cùm sedissemus, allocuti sumus mulieres venientes. Et mulier
14 nomine Lydia venditrix staminis violacei coloris, ex urbe Thyatiron, colens Deum, audiebat: aperuitque Dominus cor ejus ut intenderet sermonibus qui dicebantur à Paulo. Hæc
15 cùm baptizata esset cum domesticis suis, rogavit nos, dicens; Si pro certo habetis me fidelem esse in Domino, ingrediemini domum meam, in ipsa commoraturi: & coëgit nos ad hoc.

Dominicâ sextâ ante diem festum Ascensionis, quæ notiùs appellatur *Dominica cæci.*

16 *Accidit autem nobis euntibus ad orationem, ut occurreret nobis puella quædam habens spiritum prædicentem, immundum: quæ prædicendo atque divinando lucrabatur dominis suis quæstum ingentem.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወሖሩ : ለሀገረ : ወመሀርዎሙ : ይዕቀቡ : ሠርዐተ : ሐዋርያት : ዘለዘዙ : ምስለ : ቀ
5 ሲሳን : እለ : ሊየሩሰሌም:። ወጸንዐ : ቤተ : ክርስትያናተ : በሃይማኖት : ወእንተ : ጸ
6 ብሐት : ይበዝሑ : ሕዝብ:። ወሖሩ : ፍርግያ : ወብሔረ : ገላቲያ : ወከልሉ : መ
7 ንፈስ : ቅዱስ : ሊይንግሩ : ብእሰያ:።። ወበጺሖ : ሚስያ : ፈቀዱ : ይሖሩ : ቢታኒ
8 ያ : ወሊእብሖ : መንፈሰ : ሊያቡክ:።። ወሓሊፎ : እመኒ : ሚስያ : ወረዱ : ጢ
9 ሮአደ:። ወለስተርአዮ : ለጳውሎስ : ብእሲ : መቄደናዊ : ይቀውም : ወያስተብቍዖ :
10 ወይቤሎ : ሖልፍ : እንተ : መቄደንያ : ወርድለነ:። ወርእየነ : ዘንተ : ፈቀድነ : ሶቢ
ሃ : ንሖር : መቄደኒያ : መስለነ : ዘጸውዐነ : እግዚአብሔር ፡ ንጸውዖሙ :: ወነመሀር
11 ሙ:። ወወጺእነ : እመጢሮአደ : በጽሐነ : እሎተራቄ : ወበስኒታ : በጸሕነ : ሀገረ :
12 ሓዱስ : ለንተ : ስማ : ናጵሌ:። ወእመሀየ : ፊሊጵስ : ቅድሜ : መቄደንያ : ለሀገ
13 ረ : ኵሎንያ : መንገለ : ማቄደንያ :: ወነበርነ : ሠስተ : ሀገረ : ሓደጠ : መዋዕለ:።። ወበ
ዕለተ : ሰንበት : ወፃእነ : ለፍለ : እመሀገር : መንገለ : ፈለግ : ወመሰለነ : ዘጸሎተቦ :
ህየ ::። በጸሎተ : ቅዱሳተ : እንሰት:።
14 ሣዖ ወነበርነ : ወመሀርነ : ለለንስት : እለ : መጽሉ: መስሌነ:። ወለኅቲ : ብእሲ
ት : ሠያጢተ : ፕፕራ : እንተ : ሀገረ : ተያጢሮን : ፈረሂተ : እግዚአብሔር : ታጸመ
15 እ : ወከሠታ : እግዚአብሔር : እዝና :: ወሰሚ : ሊዲያ:።። ወተጠመቀት : መስለ :
ኵሉ : ሰብለ : ወለስተበቍዖተነ : ወትቤለነ : ለእመ : ረሰይክሙኒ : መእመነ : ለእግዚ
16 አብሔር : ቦሉ : ቤትየ : ወሕድሩ : ለገበረተነ:።። ወእንዘ : ነሐውር : ለጸሎት : ረ
ካበተነ : ለሐቲ : ወለት : እንተ : ይትዋረደ : ጋኔን : ወታገብእ : ብዙኅ : ብንታ : ወእ
መዝ : ትነሠእ : ሐፍዛ:።

Et profecti sunt ad civitates, & docuerunt eas, ut observarent instituta Apostolorum 4
quæ decrevissent cum senioribus, qui erant Hierosolymis. Et confirmata fuit domus 5
Christianorum in fide, & quotidiè augebantur populi. Et profecti sunt ad Phrygiam, 6
& regionem Galatiæ, & prohibuit eos Spiritus sanctus, ne loquerentur in Asia.
Et quum venissent in Mysiam, voluerunt ire in Bethaniam: Et non sivit eos Spiri- 7
tus Jesu. Et quum recessissent à Mysia, descenderunt Troada. Et apparuit Paulo 8
vir Macedo, stans & rogans eum, & dicens ei; Transito per Macedoniam, &
adjuva nos. Et quum vidissemus hoc, voluimus statim abire Macedoniam, exi- 10
stimantes quòd vocâsset nos Deus ut vocaremus eos, & doceremus eos. Et exeun- 11
tes à Troade, venimus Amthracen: & postridiè venimus civitatem novam, cujus
nomen Neapolis. Et illinc Philippos, priacipium Macedoniæ, ad civitatem colo- 12
niæ juxta Macedoniam, & mansimus in civitate paucos dies. Et in die sabbati 13
egressi sumus foràs è civitate ad flumen, & existimavimus quòd oratio fuisset ibi;

In Oratione sanctarum mulierum.

Et consedimus, et docuimus mulieres quæ venerant nobiscum. Et quædam mulier 14
venditrix purpuræ, civitatis Thyatiræ, timens Deum, audiebat: et aperuit Deus
aures ejus: et nomen ejus Lydia. Et baptizata fuit cum omnibus hominibus ejus, 15
et rogavit nos, et dicebat nobis; Si posuistis me fidelem Deo, intrate domum meam,
et requiescite: & adegit nos. Et quum proficisceremur ad orationem, obviavit nobis 16
quædam filia quam subministrabat dæmon, et reddidit multum quæstus ejus: et tunc
surrexit vaticinans.

Digitized by Google

Hæc subsecuta Paulum & nos, clamabat, dicens; Isti homines ser-
17 Αὕτη κατακολουθήσασα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν, ἔκραζε λέγουσα, Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦ-
vi Dei excelsi sunt, qui annuntiant nobis viam salutis. Hoc
18 λοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσὶν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ἡμῖν ὁδὸν σωτηρίας. Τοῦτο
autem faciebat ad multos dies. Dolens autem Paulus, & conversus,
δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Διαπονηθεὶς δὲ (ω) ὁ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας,
spiritui dixit; Præcipio tibi in nomine Jesu Christi, exire ab
τῷ πνεύματι εἶπε, Παραγγέλλω σοι (α) ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξελθεῖν ἀπ'
ea: & exiit eâdem hora. Videntes autem domini ejus quia exivit
19 αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν
spes quæstûs eorum, apprehendentes Paulum & Silam, traxerunt in fo-
ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, συλλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν, εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγο-
rum ad principes. Et offerentes eos præfectis, dixerunt;
20 ρὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας. Καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς, (β) ἔφον,
Hi homines conturbant nostram civitatem, Judæi subsistentes:
21 Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες· Καὶ
annuntiant mores, quos non licet nobis suscipere, neque facere, Romanis
καταγγέλλουσιν ἔθη, ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι, οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις
existentibus. Et consurrexit turba adversùs eos: & præfecti dirum-
22 οὖσι. Καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν· καὶ οἱ στρατηγοὶ (γ) περιῤῥή-
pentes eorum vestes, jusserunt flagellare. Multâsque imponentes eis
ξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια, ἐκέλευον ῥαβδίζειν. Πολλάς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς
plagas, immiserunt in custodiam, mandantes vinctorum custodi tuto custodire
πληγὰς, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν
eos. Qui mandatum tale accipiens, misit eos in interiorem
24 αὐτούς. Ὃς παραγγελίαν (δ) τοιαύτην εἰληφὼς, ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν
carcerem, & pedes eorum strinxit in lignum. Secundùm autem medium
25 φυλακὴν, καὶ τοὺς πόδας (ε) αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον. Κατὰ δὲ τὸ μεσο-
noctem, Paulus & Silas orantes, laudabant Deum: audiebant autem eos
νύκτιον, Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι, ὕμνουν τὸν Θεόν· ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν
vincti. Subitò verò terræmotus factus est magnus, ita ut moveri fundamenta
οἱ δέσμιοι. Ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια 26
carceris: aperta sunt que statim ostia omnia, & universorum
τοῦ δεσμωτηρίου· (ζ) ἀνεῴχθησάν τε παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων
vincula remissa sunt. Expergefactus autem custos vinctorum & videns apertas
τὰ δεσμὰ ἀνέῳγε. Ἐξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν ἀνεῳγμένας 27
januas carceris, educens gladium futurum erat seipsum interficere, æstimans
τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος μάχαιραν ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων
effugisse vinctos. Clamavit autem voce magnâ Paulus, dicens;
ἐκπεφυγέναι τοὺς δεσμίους. Ἐφώνησε δὲ (η) φωνῇ μεγάλῃ ὁ Παῦλος, λέγων, 28
Nihil feceris tibiipsi malum: universi enim sumus hîc. Petens verò
Μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. Αἰτήσας δὲ 29
lumen, irrupit, & tremefactus factus, procidit Paulo & Silæ.
φῶτα, εἰσεπήδησε, καὶ ἔντρομος γενόμενος, προσέπεσε τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ.
Et producens eos foràs, ait; Domini, quid me oportet facere ut servet
Καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω, ἔφη, Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; 30
Illi autem dixerunt; Crede in Dominum Jesum Christum, & servaberis tu &
Οἱ δὲ (θ) εἶπον, Πίστευσον ἐπὶ τὸν Κύριον (ι) Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ 31
domus tua. Et locuti sunt ei verbum Domini, & omnib' qui erant in domo
ὁ οἶκός σου. Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, (κ) καὶ πᾶσι τοῖς ὄντες τῇ οἰκίᾳ 32
ejus. Et tollens eos in illa hora noctis, lavit à plagis: &
αὐτοῦ. Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ὁ ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς, ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν· καὶ 33
baptizatus est ipse & ejus omnes continuò. Perducensque eos in domum
ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ (λ) οἱ αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα. Ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον 34
suam, apposuit mensam, & lætatus est, cum omni domo credens Deo.
αὐτοῦ, παρέθηκε τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσατο, πανοικὶ πεπιστευκὼς τῷ Θεῷ.
Die autem facto, miserunt magistratus lictores, dicentes; Di-
Ἡμέρας δὲ γενομένης, ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους, λέγοντες, Ἀπό- 35
mitte homines illos.
λυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους.

MS. A. (ω) Παῦλος, (α) ἐν ὀνόματι (β) ἔπαν, (γ) ἀπορήξαντες (δ) τοιαύτην λαβὼν, * ἔλαβεν (ε) ἠσφαλίσατο αὐτῶν (ζ) ἠνεῴχθησ᾽ δὲ (η) μεγάλῃ φωνῇ (θ) ἔπαν, (ι) Ἰησοῦν, καὶ (κ) σὺν πᾶσιν (λ) οἱ οἰκίοι αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

17 Hæc subsecuta Paulum, & nos, clamabat dicens; Isti homines servi Dei
18 excelsi sunt, qui annuntiant vobis viam salutis. Hoc autem faciebat multis
diebus. Dolens autem Paulus, & conversus, spiritui dixit; Præcipio tibi
19 in nomine Jesu Christi exire ab ea. Et exiit eâdem horâ. Videntes autem
domini ejus quia exivit spes quæstûs eorum, apprehendentes Paulum & Si-
20 lam perduxerunt in forum ad principes: Et offerentes eos magistratibus,
21 dixerunt; Hi homines conturbant civitatem nostram, cùm sint Judæi: Et
annuntiant morem, quem non licet nobis suscipere, neque facere, cùm simus
22 Romani. Et cucurrit plebs adversùs eos: & magistratus, scissis tunicis eo-
23 rum, jusserunt eos virgis cædi. Et cùm multas plagas eis imposuissent, mi-
serunt eos in carcerem, præcipientes custodi ut diligenter custodiret eos.
24 Qui cùm tale præceptum accepisset, misit eos in interiorem carcerem, &
25 pedes eorum strinxit ligno. Mediâ autem nocte, Paulus & Silas orantes,
26 laudabant Deum: & audiebant eos, qui in custodia erant. Subitò verò terræmotus factus est magnus, ita ut moverentur fundamenta carceris. Et statim aperta sunt omnia ostia: & universorum vincula soluta sunt. Expergefactus autem custos carceris, & videns januas apertas car- 27
ceris, evaginato gladio volebat se interficere, existimans fugisse
vinctos. Clamavit autem Paulus voce magnâ, dicens; Nihil tibi 28
malì feceris: universi enim hìc sumus. Petitóque lumine, introgressus est: 29
& tremefactus procidit Paulo & Silæ ad pedes: Et producens eos foràs, 30
ait; Domini, quid me oportet facere, ut salvus fiam? At illi dixerunt; 31
Crede in Dominum Jesum: & salvus eris tu, & domus tua. Et locuti sunt 32
ei verbum Domini, cum omnibus qui erant in domo ejus. Et tollens eos in 33
illa hora noctis, lavit plagas eorum: & baptizatus est ipse, & omnis do-
mus ejus continuò. Cùmque perduxisset eos in domum suam, apposuit eis 34
mensam, & lætatus est cum omni domo sua credens Deo. Et cùm dies fa- 35
ctus esset, miserunt magistratus lictores, dicentes; Dimitte homines illos.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * هٰذِهِ اتبعت بولص وسيلا وهتفت قايلة * ان هؤلاء الرجال عبيد الالاه العلي * هم
18 يعرفونكم طريق الخلاص * فاذ عملت هذا اياما كثيرة * اسمص ذلك بولص
والتفت وقال للروح * اوصيك باسم ايسوع المسيح ان تخرج منها * فخرج في تلك الساعة
19 نفسها * فلما راي اصحابها ان قد خرج رجاء صناعتهم * قبضوا على بولص وسيلا *
20 وسحبوهما في السوق الى رؤساء المدينة * واذ قدموهما الى قواد المدينة قالوا * ان
21 هذين الرجلين قد ارعبا مدينتنا * وهما يهوديان * يخبران بفرايض لن يجوز لنا ان
نعبلها ولا نعملها لاننا روم نحن * وانتصب الجمع عليهم * وان القواد مزقوا ثيابهما *
22 وامروا ان يضربا بالعصي * فلما وضعوا فيهما جراحات كثيرة من الضرب * طرحوهما
23 في الحبس * واوصوا حافظ السجن ان يحفظهما باحتراز * فاذ وصي بمثل هذه الوصية *
24 حبسهما في السجن الجواني * واوبق ارجلهما في الخشبة * ففي نصف الليل بينما بولص
25 وسيلا يصليان ويسبحان الله * كان المقيدون يسمعونهما * حينيذ صار بغتة زلزلة
عظيمة * حتى ان اساسات الحبس ترعزعت * وبغتة وحينيذ ابوابه كلها * وانفكت قيودهما
واغلالهما كلها * فلما استيقظ حافظ السجن * وابصر الحبس ابوابه مفتوحة استل سيفا *
27 معتزما ان يقتل نفسه * ظانا ان المقيدين قد هربوا * فصوت به بولص صوتا عظيما قايلا
28 لا تعمل بنفسك شيا رديا * فاننا كلنا هاهنا نحن * فطلب مصباحا وطفر الى عنده وصار
29 مرتعدا * وخر ساجدا لبولص ولسيلا * واخرجهما خارج الحبس * وقال لهما يا سيدي ماذا يجب
30 على ان اعمل لاخلص * فقالا له امن بالرب ايسوع المسيح فتخلص انت ومنزلك * وخاطباه
31 32 بقول الرب وجميع الذين في منزله * فاخذهما في تلك الساعة من الليل فغسلهما من
33 جراحاتهما * واصطبغ هو واهله كلهم في الحين * واصعدهما الى منزله * وقدم لهما مايدة *
34 وابتهج هو واهل بيته لما امن بالله * ثم * فلما اضحى النهار ارسل القواد اصحاب المقارع
35 قايلين * اطلقوا ذينك الرجلين *

Hæc secuta est Paulum & Silam, & exclamavit dicens; Hi sanè viri, servi sunt Dei altissimi, ipsi notam faciunt vobis viam salutis. Hoc cùm fecisset diebus multis, ægre tulit illud Paulus: & conversus ait spiritui; Præcipio tibi in nomine Jesu Christi, ut exeas ab ea: & exivit eâdem illâ horâ. Cùm autem vidissent domini ejus quòd exisset spes artis suæ, apprehenderunt Paulum ac Silam, trahentes eos per vicum ad præfectos urbis. Et cùm stitissent eos ante duces urbis, dixerunt; Hi duo viri jam conturbárunt urbem nostram, suntque ambo Judæi, Et annuntiant statuta quæ nuspiam licet nobis suscipere, nec facere, quoniam Romani sumus. Et erexit se turba adversùs illos, & duces scidérunt vestes utriusque, jussérúntque eos cædi fustibus. Cúmque posuissent in eis plagas multas ob verbera, conjecérunt eos in carcerem, & jusserunt custodi carceris ut cautè custodiret eos. Cui cùm tale præceptum fuisset injunctum, clausit eos in carcerem interiorem, & adstrinxit pedes eorum trabi. Mediâ autem nocte, dum Paulus ac Sila oravent, laudárentque Deum, audiebant eos vincti. Tunc factus est repentè terræmotus magnus, ita ut fundamenta carceris concuterentur, & aperiréntur eodem tempore omnia ejus ostia, cunctíque amborum compedes ac vincula solverentur. Et cùm evigilâsset custos carceris, vidissétque carceris ostia aperta, exemit gladium, animo perimendi seipsum, arbitratus vinctos jam evasisse. Inclamavit autem illum Paulus voce magnâ, dicens; Ne inferas tibi ipsi quicquam mali, siquidem nos omnes hic adsumus. Is postulatâ face, irrupit ad eum, & tremefactus procidit adorans Paulum & Silam: Educénsque eos extra carcerem, ait illis; O domini mei, quid me oportet facere ut salvus fiam? Dixerunt ei; Crede in Dominum Jesum Christum, & salvaberis tu ac domus tua. Et locuti sunt ei sermonem Domini, & omnibus qui erant in domo ejus. Et assumens eos in illa noctis hora, lavit eos à plagis illorum, eodémque tempore baptizatus est ipse & domestici sui omnes. Et ascendere faciens eos in domum suam, proposuit eis mensam, & exultavit ipse ac domestici sui, quòd credidissét in Deum. Hactenus. Cúmque illuxisset dies, misérunt duces flagelliferos, dicentes; Dimittite duos illos viros.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወይጫህሩ : ለነ : ሕገ : ዘኢይከውነነ : ለነቢረ : እንዘ : ሰብአ : ሮሜ : ንሓነ ።። ወ
22 ተጋብኡ : ደቤሆሙ : ለሕዝብ : ወመኳንንት : ወለዘዙ : ይዝብጥዎሙ : በለብትር : ወይ
23 ሰጥጡ : ለልባሲሆሙ : ብዙኅ ።። ወዘበጥዎሙ : ወመቅሕዎሙ : ወለዘዝዎ : ለዐቀቤ ።
24 ሞቅሕ : ያጽንዕ : ዐቂቦቶሙ ።። ወትለዘዘ : መቅሐሙ : ውስተ : ውስጤ : መቅሕ :
ወለጽንዐ : እገሪሆሙ : ውስተ : ጕንድ ።።

በጸሎተ : ስሚዕት ።።

25 ዛዐ ወጊዜ : መንፈቀ : ሌሊት : ጸለዩ : ጸወዒስ : ወሲላስ : ወስብሕዎ : ለእግዚአብሔር ።
26 ወተጉድለ : መዋቅሕቲሆሙ ።። ወሶቤሃ : እድለቅለቀ : ዐቢይ : ድልቅልቅ : ወለእቀልቀ
ለ : መሠረታተ : ቤተ : ሞቅሕ : ወተርኅወ : በጊዜሃ : ኵሉ : ለናቅጽ : ወተፈትሐ : ኵ
27 ሉ : ውቁሐን ።። ወእቅሀ : ዐቀቤ : ቤተ : ሞቅሕ : ወርእየ : ርኅወ : ለናቅፀ : ወመል
ጠ : መጥባሕቶ : ወፈቀደ : ይትረገዝ : ለቢሁ : ወመሰሉ : ዘእመሰጡ : ውቁሐን ።።
28 ወኮልሐ : ሱቱ : ጳወዒስ : ወይቤሎ : ሊትግበር : እኩየ : ደበ : ነፍስከ : ሀሎነ : ኵል
29 ነ : ዝየ ።። ወለመጸለ : ጫሓቶተ : ወሖረ : ለነተ : ውስጥ : እንዘ : ደርዕድ : ወሰገ
30 ደ : ለጳወዒሰ : ወለሲላስ ።። ወለወፅሎ : ለፍጹ : ወይቤሎሙ : ለጋለዝትየ : መ
31 ንተ : እግብር : ከመ : እድኅን ።። ወይቤልዎ : እመነ : በእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶ
32 ስ : ወተሐዩ : ወኵሉ : ቤትከ ።። ወነገርዎ : ቃለ : እግዚአብሔር : ለኵሉ : ሰብሉ :
33 ወቤቱ ።። ወነሥአሙ : ሶቢሃ : በሌሊት : ወሓፀበው ።። እመቅሠፋቶሙ : ወተጥመ
34 ቀ : ውእቱ : ወኵሉ : ሰብሉ : በጊዜሃ ።። ለዕረጎሙ : ቤቱ : ወሠርዐ : ጫእደ : ወተ
35 ፈሠሐ : ውእቱ : ወኵሉ : ቤቱ : ወለመነ : በእግዚእነ ።። ወጸቢሖ : ለለት : መኳ
ንንት : ወጌሊሆሙ : እንዘ : ይብሉ : ፍትሕዎሙለ : ለለሱ : ዕደው ; ወሖድግዎ
ውእ ።።

Et docent nos legem, quam non licet nobis facere, quum simus Romani. Et congregati sunt adversùs eos populi & judices, & jusserunt, ut cæderent eos cum virgis, & lacerabant vestes eorum multùm: Et cæderunt eos, & incarceraverunt eos, & jusserunt custodi carceris, confirmare custodiam eorum. Et quum mandatum recepisset, incarceravit eos in interiori carcere, & firmavit pedes eorum in ligno.

In oratione Martyrum.

Et tempore mediæ noctis oraverunt Paulus & Silas; & glorificârunt Deum, & percussa sunt vincula eorum. Et tunc factus est magnus terræmotus, & concussit fundamenta domûs vinculi, & aperta sunt statim omnia ostia, & soluti sunt omnes vincti. Et expergefactus est custos domûs vinculi, & vidit aperta ostia, & eduxit gladium suum, & voluit transfigere se, & existimavit quòd effugissent vincti. Et clamavit ad eum Paulus, & dixit ei; Ne facias quid mali contra animam tuam: sumus omnes nos hic. Et adduxit lumen, & introgressus est tremens, & adoravit Paulum & Silam: Et eduxit eos foràs, & dixit iis; Domini mei, quid faciam ut salvus fiam? Et dixerunt ei; Crede in Domino nostro Jesu Christo: & vives, & tota domus tua. Et nuntiaverunt ei verbum Dei, omnibus hominibus ejus & domui suæ. Et assumpsit eos statim in nocte, & lavit eos à plagis eorum, & baptizatus est ille, & omnes homines ejus illicò. Ascendere fecit eos domum suam, & paravit mensam, & gavisus est ille, & tota domus ejus, & credidit in Domino nostro. Et manè miserunt judices ministros eorum, dicentes; Solvite hos homines, & dimittite eos.

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'. ΚΕ'.

Annuntiavit autem carcerís custos verba hæc ad Paulum; Quia miserunt
36 Ἀπήγγειλε δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον, Ὅτι (μ) ἀπέσταλκαν
magistratus, ut dimittamini: nunc igitur exeuntes ite in pace. At Paulus
37 οἱ στρατηγοὶ, ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. Ὁ δὲ Παῦλος
dixit ad eos; Cædentes nos publicè indemnatos, homines Romanos sub-
στὰς πρὸς αὐτοὺς, Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρ-
stantes miserunt in carcerem, & nunc occultè nos ejiciunt? non enim: sed venientes
χοντας ἔβαλον εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες
ipsi nos educant. Renuntiaverunt autem magistratibus lictores verba
38 αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν. Ἀπήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα
hæc: & timuerunt audientes quòd Romani essent. Et venientes deprecati sunt
39 ταῦτα· (ν) καὶ ἐφοβήθησαν ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσι. Καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν
eos: & educentes rogabant egredi urbe. Exeuntes autem de custodia,
40 αὐτοὺς, καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων (ξ) ἐξελθεῖν τῆς πόλεως. Ἐξελθόντες δὲ ἐκ τοῦ φυλακίου,
introierunt ad Lydiam: & videntes fratres, consolati sunt eos, & egressi sunt.
εἰσῆλθον (ο) εἰς τὴν Λυδίαν· καὶ (π) ἰδόντες τοὺς ἀδελφοὺς, παρεκάλεσαν αὐτοὺς, καὶ ἐξῆλθον.

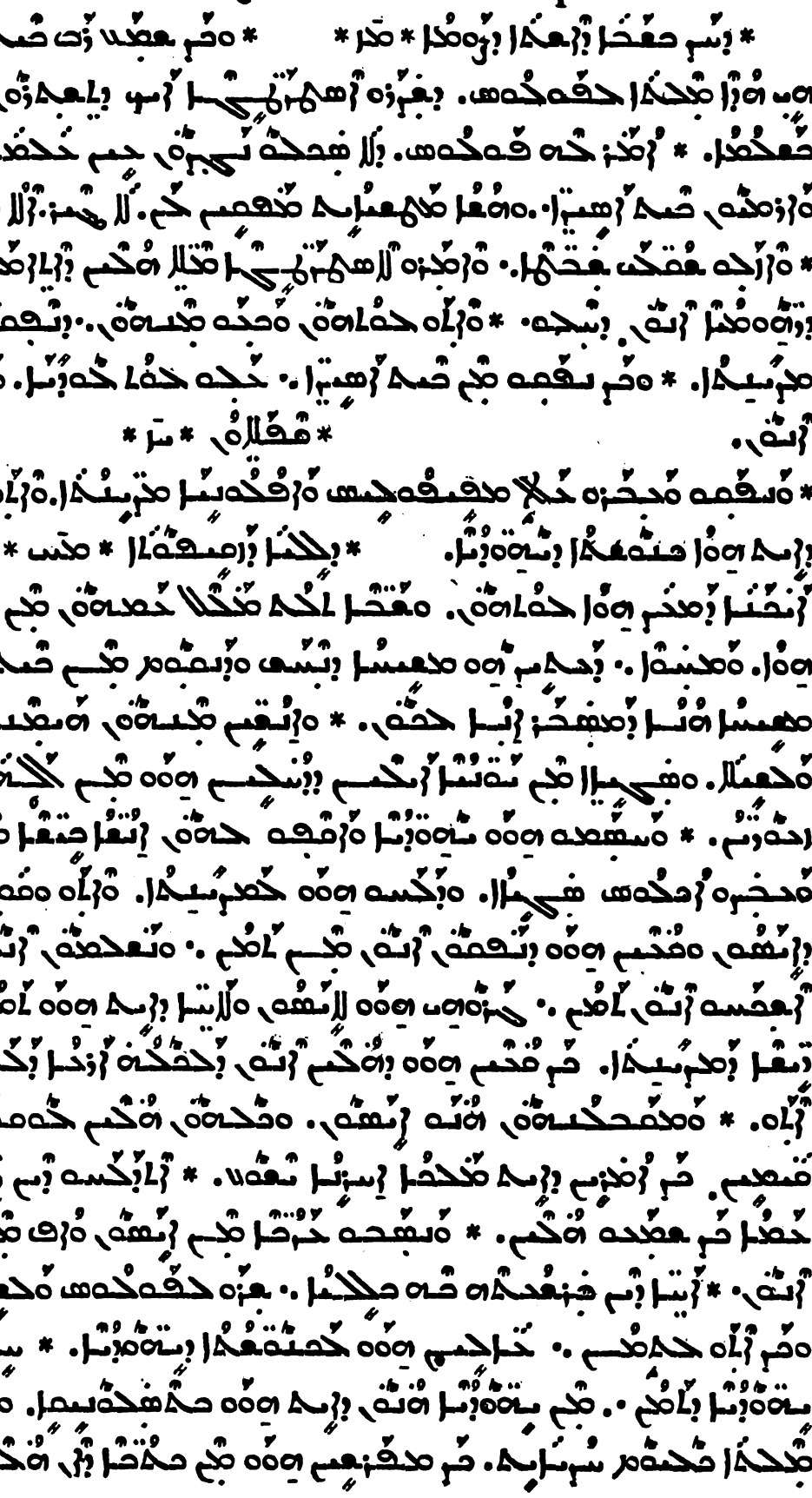
CAP. XVII. ιζ'.

Iter facientes autem Amphipolim & Apolloniam, venerunt in Thessalonicam, ubi
1 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ (α) Ἀπολλωνίαν, ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ΚΕ'
erat synagoga Judæorum. Secundùm autem consuetum Paulo introivit ad
2 ἦν (β) ἡ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. Κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθε πρὸς
eos, & per Sabbata tria disserebat eis de Scripturis, Adaperiens & propo-
3 αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία (γ) διελέγετο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, Διανοίγων καὶ παρατι-
nens, quia Christum oportuit pati, & resurgere à mortuis: & quia hic est Chri-
θέμενος, ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν· καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν (δ) ὁ Χρι-
stus Jesus, quem ego annuntio vobis. Et quidam ex eis persuasi sunt, & ad-
4 στὸς Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. Καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν, καὶ προσε-

junctí sunt Paulo & Silæ: & religiosorum Græcorum multa multitudo,
κληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ· τῶν τε σεβομένων (ε) Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος,
mulierúmque primariarum non paucæ. Zelantes autem impersuasi Judæi, &
γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. (ζ) Ζηλώσαντες δὲ οἱ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι, καὶ
5 assumentes circumforaneorum quosdam viros malos, & turbam facientes, concitaverunt
προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων (η) τινὰς ἄνδρας πονηροὺς, καὶ ὀχλοποιήσαντες, ἐθορύβουν
civitatem: assistentésque domui Jasonis, quærebant eos producere in populum.
τὴν πόλιν· (θ) ἐπιστάντες τε τῇ οἰκίᾳ (ι) Ἰάσονος, ἐζήτουν αὐτοὺς (κ) ἀγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον.
Non invenientes autem eos, trahebant Jasonem, & quosdam fratres ad principes civitatis,
Μὴ εὑρόντες δὲ αὐτοὺς, ἔσυρον (λ) τὸν Ἰάσονα, καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, 6
clamantes; Quoniam habitatem subvertentes hi, & hic adsunt: Quos
(μ) βοῶντες, Ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι, καὶ ἐνθάδε πάρεισιν· Οὓς 7
susceptt Jason: & hi omnes contra decreta Cæsaris faciunt,
ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος (ν) πράσσουσι,
regem dicentes alium esse, Jesum. Concitaverunt autem turbam, & principes civitatis
βασιλέα λέγοντες ἕτερον εἶναι, Ἰησοῦν. Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον, καὶ τοὺς πολιτάρχας 8
audientes hæc. Et accipientes satisfactionem à Jasone & cæteris,
ἀκούοντας ταῦτα. Καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν, 9
dimiserunt eos. At fratres confestim per noctem emiserunt ipsumque Paulum
ἀπέλυσαν αὐτούς. Οἱ δὲ (ξ) ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ τῆς νυκτὸς ἐξέπεμψαν τόν τε Παῦλον 10
& Silam in Beræam: qui advententes, in synagogam Judæorum
καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν· οἵτινες παραγενόμενοι, εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων
abierunt. Hi autem erant generosiores eorum qui sunt in Thessalonica, qui
ἀπῆσαν. Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες 11
susceperunt verbum cum omni alacritate, per diem scrutantes Scripturas,
ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς,
si haberent hæc ita.
εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως.

MS. A. (μ) ἀπέσταλκαν (ν) ἐφοβήθησαν ὑπὸ (ξ) ἀπελθεῖν ἀπὸ τὸν (ο) πρὸς τὸν (π) ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐξῆλθον. Κεφ. ιζ'. MS. A. (α) τὴν Ἀπολλωνίαν, (β) συναγωγὴ (γ) διελέξατο (δ) Χειστὸς (ε) καὶ Ἑλλήνων πλῆθος πολὺ, (ζ) Ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι τὸν (η) ἄνδρας τινὰς (θ) καὶ ὀχλοποιήσαντες τῇ (ι) Ἰάσονος, (κ) προαγαγεῖν (λ) Ἰάσονα, (μ) *βοῶντας, (ν) πράσσουσι, βασιλέα ἕτερον λέγοντες εἶναι, (ξ) ἀδελφοὶ ἐξέπεμψαν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dominice VI. Jejunii. 26.

Quæ quum audîsset præfectus domûs vinctorum, ingressus renuntiavit hunc sermonem Paulo; Miserunt, *inquit*, magistratus, ut dimittamini. Nunc ergò exite, proficiscamini in pace. Dixit ei Paulus, Innocentes flagris coram toto mundo cecîderunt, nos homines Romanos, nósque conjecerunt in carcerem, nunc autem clàm ejiciunt nos? Minimè sanè: Sed veniant ipsi, educant nos. Abierunt itaq; gestitores fascium, & renuntiârunt magistratibus hos sermones qui sibi dicti fuerant: quumque audîssent eos Romanos esse, timuerunt. Et venerunt ad eos, & efflagitârunt ab eis, ut exirent, excederéntque civitate. Quum autem egressi fuissent è carcere, ingressi sunt ad Lydiam, & invisérunt ibi fratres, eósque consolati sunt.

CAP. XVII.

ET exierunt, ac transierunt per Amphipolim, & Apoloniam urbes, venerúntque Thessalonicam, ubi erat synogoga Judæorum.

Nocte crucifixionis. 48.

Cæterùm Paulus, prout consueverat, introiit, ad eos, tribúsque sabbathis verba fecit ad eos ex Scripturis. Dum explicaret, & ostenderet; oportuisse Christum pati & resurgere à mortuis, eundémque esse Jesum Christum, quem *inquit* evangelizo vobis. Proinde quidam ex eis crediderunt Paulo & Silæ, multique ex Græcis illis qui timebant Deum, atque adeò mulières percelebres non paucæ. Sed commoti sunt invidiâ Judæi, & adjunxerunt sibi homines sceleratos ex compitis civitatis, coëgerúntq; turbâ multam, & conturbárunt civitatem: porrò venerunt & insurrexerunt adversùs domum Jasonis, studebántque eos educere illinc, & tradere eos turbæ. Quumq; non invenissent eos illic, traxerunt Jasonem & fratres qui aderant illic, & adduxerunt eos ad primores civitatis vociferantes, Hi sunt qui universam terram conturbârunt, & ecce iterum huc venerunt. Eorum autem hospes est iste Jason, & hi omnes contra mandata Cæsaris insurgunt, quum dicunt alium esse regem, Jesum. Concitati sunt autem primores civitatis & omnis populus, quum hæc audîssent. Sed acceperunt fidejussores ab Iasone, nec non à fratribus: & tunc dimiserunt eos. Fratres verò statim eâ ipsâ nocte emiserunt Paulum & Silam Beroeam urbem: quò quum veniissent, introierunt in synagogam Judæorum. Erant enim nobiliores Judæi qui illic aderant, Judæis illis qui erant Thessalonicæ, & audiebant ab eis sermonem quotidie hilariter, dum discuterent è Scripturis num hæc ita se haberent.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

36 ወነገርዎ : ዐቃቤ : መቅሕ : ለጳውሎስ : ወለሲላስ : ከመ : ለለኩ : መኳንንት : ይሖዱ
37 ግዮው : ወይእዜኒ : ሑሩ : በሰላመ ::=: ወይቤልዎ : ቀሠፈነ : ገዛደ : ዘለልብነ : ለበ
ሰ : እንዘ : ሰብለ : ርጫ : ንሳነ : ወመቅሑነ : ወይእዜ : ጽሙቲተ : ያወፅሉነ : ለበይነ :
38 ይመጽሉ : ለኪሆው : ያወፅሉነ ::=: ወነገርዎው : ወሲኪሆው : ለመኳንንት : ዘነገረ :
ወፈርሁ : መኳንንት : ሰሚዖው : ከመ : ሰብለ : ርጫ : እውንቱ ::=:

Et nuntiavit custos carceris Paulo et Silæ, quòd misissent Judices dimittere 36
eos: et nunc igitur, ite in pace. Et dixerunt; Flagellaverunt nos publicè, 37
non habentes crimen, quum Romani simus, et vinxerunt nos, et nunc clàm
exire nos facient? nolumus: veniant ipsi ut exire nos faciant. Et renuntiá- 38
runt ministri eorum judicibus, quæ dixisset: et timuerunt judices audientes
quòd Romani essent.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

36 Nuntiavit autem custos carceris verba hæc Paulo; Quia miserunt magistratus ut di-
37 mittamini: nunc igitur exeuntes, ite in pace. Paulus autem dixit eis; Cæsos nos publicè, indemnatos, homines Romanos miserunt in carcerem, & nunc oc-
38 cultè nos ejiciunt? Non ità: sed veniant, Et ipsi nos ejiciant. Nuntiaverunt autem magistratibus lictores verba hæc. Timuerúntque audito quòd Romani es-
39 sent: Et venientes deprecati sunt eos, & educentes rogabant ut egrederentur
40 de Urbe. Exeuntes autem de carcere, introierunt ad Lydiam: & visis fratribus consolati sunt eos, & profecti sunt.

CAP. XVII.

1 Cum autem perambulássent Amphipolim, & Apolloniam, venerunt Thessalo-
2 nicam, ubi erat synagoga Judæorum. Secundùm consuetudinem autem Paulus
3 introivit ad eos, & per sabbata tria disserebat eis de Scripturis, Adaperiens & insinuans quia Christum oportuit pati, & resurgere à mortuis: & quia hic est Jesus Christus, quem ego annuntio vobis. Et quidam ex eis crediderunt, & ad-
4 juncti sunt Paulo & Silæ, & de colentibus Gentilibúsque multitudo magna, &
5 mulieres nobiles non paucæ. Zelantes autem Judæi, assumentésque de vulgo vi-
ros quosdam malos, & turbâ factâ, concitaverunt civitatem: & assistentes domui
6 Jasonis quærebant eos producere in populum. Et cùm non invenissent eos, tra-
hebant Jasonem & quosdam fratres ad principes civitatis, clamantes; Quoniam
7 hi, qui Urbem concitant, & huc venerunt, Quos suscepit Jason, & hi omnes con-
tra decreta Cæsaris faciunt, regem alium dicentes esse, Jesum. Concitaverunt au-
8 tem plebem, & principes civitatis audientes hæc. Et acceptâ satisfactione à Jaso-
9 ne, & à cæteris, dimiserunt eos. Fratres verò confestim per noctem dimiserunt, 10
Paulum & Silam in Beroeam. Qui cùm venissent in synagogam Judæorum introi-
erunt. Hi autem erant nobiliores eorum, qui sunt Thessalonicæ, qui susceperunt 11
verbum cum omni aviditate, quotidiè scrutantes Scripturas, si hæc ita se haberent.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

36 * فبشر بولص بهذه الاقوال حافظ الحبس * ان القواد قد ارسلوا يامرون باطلاقكما * فاخرجا
37 الان واذهبا بسلام * فقال لهم بولص * ضربونا لدى الخلق جهرا * ونحن رجلان رومیان
لا تبعة علينا لم نجترم ذنبا * وطرحونا في الحبس * والان يخرجونا سرا * ما يكون هذا * بل
38 يجيئون هم فيخرجونا * فاخبر اصحاب المقارع للقواد بهذه الاقوال * فحسبوا اذا سمعوا انهما رومیين *
39 وجاؤوا واعتذروا اليهما * ولاطفوهما * واخرجوهما * وسالوهما ان يخرجا من المدينة *
40 * فرأاه الانبين السابع والتلثين من الفصح المقدس * فاذا خرجا من الحبس
1 دخلا عند لدية * وابصرا الاخوة وعزياهم * * الفصل السابع عشر * * وخرجا يطوفان
جايلين مدينة امفبولس وابولونياس * واقبلا الى تسالونيكي * حيث مركز اليهود وبجمعهم *
2 * فدخل بولص اليهم على مالوف عادته * وخاطبهم ثلثة سبوت يقاوصهم من الكتب *
3 * فاتحا لهم معانيها وحالا معتاصها * قايلا ان المسيح كان يجب ان يالم ويقوم من الموتى *
4 وان هذا هو يسوع المسيح * الذي انا ابشركم به * وان قوم منهم اذعنوا له * وحصلوا
في حوز بولص وسيلا * وكثر وافر ليست باليسير من اليونانيين العابدين * والنساء
5 المقدمات في المدينة * فتناولوا اليهود الذين لا يذعنون * قوما من السوقة * رجالا اشرارا
جبناء * واجمعوا جمعا * واهاجوا فتنة في المدينة * ثم وقفوا بمنزل ياصونس طالبين
6 الرسولين * ليحضروهما الى الجمع * فاذ لم يجدوهما سحبوا ياصونس وقوما من الاخوة الى
رؤساء المدينة * وهتفوا ان الذين قد اقاموا المسكونة قد حضرا هاهنا * واضافهما ياصونس *
7 وهولاء كلهم يعملون ما يصادد قيصر قايلين ان ايسوع ملك اخر * فاهاجوا الجمع * فاذ سمع
8 هذه الاقوال رؤساء المدينة * اخذوا ضمينا من ياصونس ومن الباقين واطلقوهم * ثم *
9 * ثم ان الاخوة في الحين جهزوا بولص وسيلا بالليل الى حلب العربية * ولما اقبلوا اليها ذهبا الى
10 مجمع اليهود * وهولاء كانوا اشرف جنسا من جميع الذين بتاصالونيكية * وهم الذين قبلوا
11 اقوال البكران بكل النشاط * وكانوا كل يوم يتصفحون الكتب ان كانت هذه الاقوال فيها هكذا *

Retulit ergò Paulo hujusmodi sermones custos carceris, quòd scilicet duces misissent præcipientes dimissionem vestram: egredimini igitur modò, & abite in pace. 36
Inquit eis Paulus, Flagellárunt nos coram populo publicè, cùm simus uterque homines Romani noxâ expertes, quique nullum crimen perpetravimus, & conjecerunt nos in carcerem: & modò ejiciunt nos occultè? Non fiet hoc, sed veniant ipsi, educéntque nos. Retulerunt ergò flagelliferi ducibus sermones istos, qui extimuerunt cùm audissent eos esse Romanos. Et venientes excusárunt se apud ipsos, & blanditi sunt eis, & rogárunt eos ut egrederentur è civitate. 37 38 39

Lectio feriæ secundæ, trigesimæ septimæ *diei* infra Pascha sacrosanctum.

Egressi itaque è carcere, introierunt apud Lydiam, & viderunt fratres, & consolati sunt eos. 40

CAP. XVII.

Et exeuntes peragrabant, obeuntes urbem Amphipolim & Apolloniam, & venerunt Thessalonicen, ubi erat diversorium & synagoga Judæorum. Ingressúsq; ad eos Paulus pro solito more suo, allocutus est eos tribus sabbathis, verba faciens eis è Scripturis, Aperiens illis sensus earum, & pandens arcana: dicens oportuisse Christum pati, & resurgere à mortuis: & hunc esse Jesum Christum quem ego annuntio vobis. Et verò quidam ex eis obtemperárunt illi, & steterunt à partibus Pauli & Silæ, & multitudo copiosa haud exigua Græcorum religiosorum, mulierésq; primariæ in urbe. Judæi autem qui non paruerant, assumpsérunt quosdam nundinarios, homines pessimos ac flagitiosos, qui simul constipati excitárunt seditionem in urbe; deindè circunsteterunt domui Jasonis postulantes duos illos Apostolos, ut sisterent eos coram populo. Et cùm non reperissent eos, traxerunt Jasonem & quosdam ex fratribus ad principes urbis: & exclamárunt, Qui orbem terrarum commoverunt, huc se contulére: Et Jason excepit eos. Hi autem omnes faciunt quod contrarium est Cæsari, dicentes Jesum esse alium regem: Adeóq; concitárunt plebem. Et cùm audissent hos sermones principes urbis, Acceperunt sponsionem à Jasone & à cæteris, & dimisérunt illos. Hucusque. Tum fratres illicò emisérunt Paulum & Silam noctu in Alepum Occidentalem: qui cùm eò devenissent, abiérunt ad synagogam Judæorum. Et hi quidem erant nobiliores genere omnibus iis qui erant Thessalonicæ: iidémq; sunt qui receperunt sermones prædicationis omni cum promptitudine: & singulis diebus pervolvebant Scripturas, an ifti sermones ita continerentur in eis. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 ወመጽሉ ፡ ወለስተ-ቍዕዮው፡ ይፀሉ፡ እመብሔሮው፡:=፦ ወወፂለው፡እሞቅሕ፡ ቦሉ፡
40 ሊደያ፡ ወረከቡ፡ ቢጸው፡ ወመሀርዎው ፡ ወወፅሉ፡=፦
1 1ፂ ወሉሬ፡ ለንፊጸል፡ወለጸሉንያ፡ወበጽሑ፡ተሰሉንቄ፡ኅቤ፡ቦ፡ መኵራበ ፡ ለይሁድ፡ :=፦
2 ወበለ፡ጸወሉስ፡ኅቤሆው፡በከመ፡ያለመድ፡ወነበረ፡ሠለስተ፡ሰናብተ፡ይትዋቀዎው፡ እመነ፡
3 መጸሕፍት፡=፦ ይፈክር ፡ ወያበጽሕ፡ ሎው፡ ከመ፡ ይትቀተል፡ ክርስቶስ፡ ወይትነሣእ፡ እ
መነ፡ ሎውታን፡ ወከመ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ ዚየሱስ፡ ዘለነ ፡ ነገር ኩክው፡:=፦
በሰንበተ ፡ ለይሁድ፡:=፦
4 ወቦ፡ እመውስቴቶው ፡ እለ፡ ለሙ ፡ ወተለወዎው፡ ለጸወሉሰ ፡ ወለሲላስ:: ወብዙኀን፡
ቢጽ ፡ ጎራን፡ለሚንያን፡እመነ፡ለረሚያን፡ ወለእስትየ፡ወዐቡቶው፡ብዙኀን፡ :=፦
5 ሀዚ ወቀንሉ ፡ ደቤሆው፡ ወለስተጋብሉ ፡ ሳዕሌሆው ፡ ሰብለ፡ መስዖጥ ፡ ቢጽ፡ እኩያን፡
6 ወብዙኀ፡ሆከቦ፡ ለሀገር፡ ወደበዩ፡ቤተ፡ ሊያሶን፡ ወሐሠ ለወው፡ ኅበ፡ ለሕዛብ፡=፦ ወኒ
ጢለው ፡ ሰ ሐብወ ፡ ለሊያሶን፡ ለብጽሕወ፡ኅበ፡መኳንንት፡ እንዘ፡ ያለወይው፡ ወይቤሉ፡
7 እሉ ፡ እውንቱ ፡ እለ ፡የሀወክቦ ፡ ለሀገር ፡ ወመጽሉ ፡ ዝየ ፡=፦ ወተወክፎው ፡ ሊያሶን፡
8 ወይግብሩ ፡ ሣዕሌተ ፡ ወይፈጥሩ ፡ ካልለ ፡ ሕገ፡ ዐ ይቤሉ፡ ሊያሶኑ፡ ካልለ፡ ንጥለ፡:=፦
9 ወተሀወኩ ፡ ሕዝብ ፡ ወመኳንንት ፡ ዘንተ ፡ ሰሚዖው፡=፦ ወብዙኅ ፡ ተኅፅዮው ፡
10 ቡኀበ ፡ ሊያሶን ፡ ወበኅበ ፡ ቢጹ ፡ ወሓደግወው፡:=፦ ወፈንወው፡ ቢጸው ፡ በለሊ
11 ተ ፡ ለጸወሉስ ፡ ወለሲላስ ፡ ወስቶ ፡ ቤርያ፡ ፡ ወቦሉ ፡ መኵራበ ፡ ለይሁድ፡:=፦ ወእ
ውንቱሂ ፡ ይኅይሱ ፡ እለ ፡ ተሰሉንቄ ፡ ወተወክፈ ፡ ቃሎው ፡ በኵሉ ፡ ትፍሥሕ
ት፡:
በሆሰዕና፡:=፦
ወኵሉ፡ ለሚረ፡ይሐ ለሠሡ፡ በወስተ ፡ መጸሕፍት፡ ለእመ፡ ከጣሁ ፡ ወእቱ፡:=፦

Et venerunt & rogaverunt eos ut exirent è regione eorum. Et egressi à carcere intrárunt ad Lydiam, & invenerunt fratres eorum, & docuerunt eos, & egressi sunt. 39 40

CAP. XVII.

Et profecti sunt per Amphipolin & Apoloniam, & venerunt Thessalonicam, ubi fuit synagoga Judæorum. Et introivit Paulus ad eos, sicut consueverat, & mansit tria sabbata disserens cum iis ex Scripturis, Explicans, & præoccupans eos hac doctrina, quòd trucidaretur Christus & suscitaretur ex mortuis, & quòd fuit Christus Jesus quem ego annuntiavi vobis. 1 2 3

Sabbato Judæorum.

Et fuerunt quidam *ex illis qui crediderunt, & sequuti sunt Paulum & Silam, & multi fratres electi fideles ex Gentibus, & mulieres, & nobilium plures. Et zelaverunt super eos, & congregavérunt contra eos homines fori, fratres malos, & multùm perturbárunt civitatem, & adorti sunt domum Jasonis, & quæsiverunt eos apud populum. Et quum non potuissent trahere eum, Jasonem traxerunt ad judices, clamantes & dicentes; Hi sunt qui perturbant civitatem, & venerunt hùc. Et suscepit eos Jason, et faciunt seditionem, et fingunt alium legem, et dicunt; Jesus est alius rex. Et conturbati sunt populi et judices hoc audientes. Et valdè solliciti fuerunt de Jasone et de fratribus ejus, et dimiserunt eos. Et miserunt fratres eorum in nocte Paulum et Silam in Beræam, et intrárunt synagogam Judæorum. Et illi meliores erant iis qui erant Thessalonicæ, et receperunt verbum eorum cùm omni gaudio:* 4 5 6 7 8 9 10 11

Dominica Hosanæ.

Et quotidie scrutabantur in Scripturis, si ita esset.

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΕ'. Κς'.

Multi quidem ergò ex eis crediderunt, & Græcarum mulierum
12 Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίσευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν
honestarum, & virorum non pauci. Cùm autem cognovissent ex Thes-
13 εὐσχημόνων, καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσ-
salonica Judæi, quia & in Beræa annuntiatum est à Paulo ver-
σαλονίκης Ἰουδαῖοι, ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λό-
bum Dei, venerunt & illuc, concitantes turbas. Statim autem tunc
14 γος τοῦ Θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ, (o) σαλεύοντες τοὺς ὄχλους. Εὐθέως δὲ τότε
Paulum dimiserunt fratres ire usque ad mare:
τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι (π) ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν·
remanserunt autem ejicque Silas & Timotheus ibi. At tuti collocaturi
15 (ρ) ὑπέμενον δὲ ὅ, τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. Οἱ δὲ (σ) καθιστῶντες
Paulum, perduxerunt eum usque ad Athenas: & accipientes mandatum ad
τὸν Παῦλον, (τ) ἤγαγον αὐτὸν ἕως Ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς
Silam & Timotheum, ut quàm citissimè venirent ad illum, abierunt. In
16 τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν, ἐξῆσαν. Ἐν
autem Athenis expectante eos Paulo, incitabatur spiritus e-
δὲ ταῖς Ἀθήναις ἀναμένοντος αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παρῳξύνετο τὸ πνεῦμα αὐ-
jus in ipso, videnti idololatram existentem civitatem. Disputabat quidem
τοῦ ἐν αὐτῷ, (υ) θεωροῦντι κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. Διελέγετο μὲν
igitur in synagoga Judæis, & colentibus, & in foro, per
17 οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ, κατὰ
omnem diem ad contingentes. Quidam autem Epicureorum
18 πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. Τινὲς δὲ (φ) τῶν Ἐπικουρείων
& Stoicorum philosophorum conjiciebant eo: & quidam dicebant;
(χ) καὶ τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ· καί τινες ἔλεγον,
Quid utique vult seminator verborum hic dicere? hi autem, Peregrinorum dæmo-
Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δὲ, Ξένων δαιμο-
niorum videtur annuntiator esse: quia Jesum & resurrectionem eis
νίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν (ψ) αὐτοῖς
annuntiabat. Apprehendentésque eum, ad Areopagum duxerunt,
εὐηγγελίζετο. Ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον (ω) ἤγαγον,
19 dicentes; Possumus scire quæ nova hæc à te effata doctri-
λέγοντες, Δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδα-
na? Peregrina enim quædam infers in aures nostras. Volumus ergò
χή; Ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν. βουλόμεθα οὖν
20 scire, quid utique velint hæc esse. (Athenienses autem omnes &
γνῶναι (α) τί ἂν θέλοι ταῦτα εἶναι. (Ἀθηναῖοι γὰρ πάντες καὶ οἱ ἐπι-
21 venæ hospites, ad nihil aliud vacabant, quàm dicere aliquid & au-
δημοῦντες ξένοι, εἰς οὐδὲν ἕτερον (β) εὐκαίρουν, ἢ λέγειν τι (γ) καὶ ἀ-
dire novum.) Stans autem Paulus in medio Areopagi,
Κς' κούειν καινότερον.) Σταθεὶς δὲ (δ) ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου,
22 ait; Viri Athenienses, per omnia quasi superstitiosiores vos efficio.
ἔφη, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ.
Prætereuntem enim & contemplans sacra vestra, inveni & aram
Διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον καὶ βωμὸν
23 in qua scriptum erat, Ignoto Deo: quem ergò ignorantes colitis, hunc ego
ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, Ἀγνώστῳ Θεῷ· ὃν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ
annuntio vobis. Deus faciens mundum & omnia quæ in
καταγγέλλω ὑμῖν. Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν
eo: hic cœli & terræ Dominus existens, non in manufactis tem-
αὐτῷ· οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς (ε) Κύριος ὑπάρχων, οὐκ ἐν χειροποιήτοις να-
24 plis habitat: Nec à manibus hominum colitur, in-
οἷς κατοικεῖ· Οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν (ζ) ἀνθρώπων θεραπεύεται, προσ-
25 digens aliquo: ipse dans omnibus vitam & inspirationem per
δεόμενός τινος· αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν (η) καὶ
omnia:
πάντα·

MS. A. (o) Καλοῦντες καὶ παρσωνῆλες τοὺς (π) ἕως (ρ) ὑπέμενόν τε ὅ, τε (σ) καθιστάνοντες (τ) ἤγαγον ἕως (υ) θεωροῦντος (φ) καὶ τῶν (χ) καὶ Στοϊκῶν (ψ) ἐυηγγέλιζετο αὐτοῖς. (ω) ἤγον, (α) τίνα θέλει (β) ἐυκαίρουν, (γ) ἢ ἀκούειν τὶ καινότερον.) (δ) Παῦλος (ε) ὑπάρχων Κύριος, (ζ) ἀνθρωπίνων (η) καὶ τὰ πάντα·

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Porrò multi ex eis crediderunt, ac similiter 12
quoque ex Græcis viri plurimi, & fœminæ
percelebres. Quum autem cognoverunt Ju- 13
dæi illi Thessalonicenses sermonem Dei prædicatum esse à Paulo Beroææ urbis, venerunt etiam illuc: nec quieverunt quin commoverent & concitarent plebem. Paulum itaque 14
emiserunt fratres ut descenderet ad mare. Commorati sunt autem in illa urbe Sila & Timotheus.

Dominicâ IV. post resurrectionem. 49.

Cæterùm illi qui deduxerunt ipsum Paulum, 15
venerunt cum eo ad usque Athenas urbem: quumque egrederentur ab eo, acceperunt à eo literas ad Silam & Timotheum, ut quam- 16
primùm ad ipsum proficiscerentur. Ipse verò Paulus quum præstolaretur eos Athenis, mœrore afficiebatur in spiritu suo, consp iciens totam urbem refertam idolis. Col- 17
loquebatur autem in synagoga cum Judæis, iisque qui Deum reverebantur, & in platea quotidie cum quibuslibet obviis. Quin- 18
etiam philosophi ex dogmate Epicuri, aliique qui vocantur Stoici, disceptabant cum eo; & unusquisque ex eis dicebat; Quid vult iste collector verborum? Alii verò dicebant; Deos alienos prædicat: quia Jesum & resurrectionem ipsius prædicabat eis. Itaque prehenderunt eum, adduxerúntque 19
in Senatum qui vocatur Areòpagus, dicentes ei; Posumúsne scire quænam sit hæc doctrina nova quam prædicas? Verba enim 20
extranea disseminas in aures nostras: volumúsque scire quid hæc sibi velint. Porrò 21
Athenienses omnes, iique qui illuc veniebant alienigenæ, nulli alii rei vacabant, nisi ad dicendum & audiendum aliquid novi.

Dominicâ V. post resurrectionem, 50.

Quumque staret Paulus in Areopago, dixit; 22
Viri Athenienses, video vos per omnia nimios esse in cultu dæmonum. Quum per- 23
lustrarem & conspicarer ædem deorum vestrorum, nactus sum aram quandam, cui inscriptum erat, DEI REGONDITI. Hunc igitur quem ignorantes colitis, hunc ipsum annuntio vobis. Deus enim qui condidit 24
mundum, & quicquid in eo est, quíque Dominus est cœli & terræ, in templis manufactis non habitat. Nec ei ministratur per 25
manus hominum, nulliúsque rei indiget, quippe qui tribuerit omnibus vitam & animam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወብዙኃን : እምውስቴቶሙ : እለ : አምኑ : ወለእንስተ : ለረሜኒ : ሜሪት : ብዙ
13 ኃት : ወዕደው : ለኮ : ሓደጠን:=: ወለእሚሮሙ : ለይሁድ : እለ : ተስሎንቄ :
ኀመ : ሞሀረ : ጸውሎስ : ቃለ: እግዚአብሔር : በቤርያ : መጽኡ : ዝየኒ : ወሆክ
14 ሙ : ለለሕዛብ:=: ወፈነውዎ : ለጸውሎስ : ቢጹ : ኦቤሃ : ወለብጽሕሙ : መ
ንገለ : ባሕር : ወነበሩ : ሲላስ : ወጢሞቴዎስ : ህየ::=:

Et multi fuerunt *ex illis qui credidérunt, & mulieres Gentiles bonæ mukæ, & viri* 12
non pauci. Et quum cognovissent Judæi Thessalonicenses, quòd docuisset Paulus ver- 13
bum Dei in Beræa, venerunt illuc etiam, & perturbárunt populum. Et emiserunt 14
Paulum fratres ejus statim, & adduxerunt eum ad mare, & mansérunt Silas & Timotheus ibi.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

12 Et multi quidem crediderunt ex eis, & mulierum Gentilium honestarum, & viri
13 non pauci. Cùm autem cognovissent in Thessalonica Judæi, quia & Beroææ
prædicatum est à Paulo verbum Dei, venerunt & illuc commoventes & tur-
14 bantes multitudinem. Statímque tunc Paulum dimiserunt fratres, ut iret us-
15 que ad mare: Silas autem & Timotheus remanserunt ibi. Qui autem dedu-
cebant Paulum, perduxerunt eum usque Athenas, & accepto mandato ab
eo ad Silam & Timotheum, ut quàm celeriter venirent ad illum, profecti
16 sunt. Paulus autem cùm Athenis eos expectaret, incitabatur spiritus ejus in
17 ipso, videns idololatriæ deditam civitatem. Disputabat igitur in synagoga
cum Judæis, & colentibus, & in foro, per omnes dies, ad eos qui aderant.
18 Quidam autem Epicurei, & Stoici philosophi differebant cum eo, & qui-
dam dicebant; Quid vult seminiverbius hic, dicere? Alii verò; Novo-
rum dæmoniorum videtur annunciator esse: quia Jesum, & resurrectionem
annuntiabat eis. Et apprehensum eum ad Areopagum duxerunt, dicentes; Pos- 19
sumus scire quæ est hæc nova, quæ à te dicitur, doctrina? Nova enim quæ- 20
dam infers auribus nostris: Volumus ergò scire quidnam velint hæc esse.
(Athenienses autem omnes, & advenæ hospites, ad nihil aliud vacabant, nisi 21
aut dicere, aut audire aliquid novi.) Stans autem Paulus in medio Areopagi, 22
ait; Viri Athenienses per omnia quasi superstitiosiores vos video. Prætereiens 23
enim, & videns simulachra vestra, inveni & aram, in qua scriptum erat;
IGNOTO DEO. Quod ergò ignorantes colitis, hoc ego annuntio vobis.
Deus, qui fecit mundum, & omnia quæ in eo sunt, hic cœli & terræ cùm sit Do- 24
minus, non in manufactis templis habitat, Nec manibus humanis colitur indi- 25
gens aliquo, cùm ipse det omnibus vitam, & inspirationem, & omnia:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * وكثيرون منهم آمنوا * ومن النساء اليونانيات الممدوح رئيسهن * ورجال ليسوا قليلين *
13 * فلما عرف اليهود الذين من تاصالونيكية * ان وفي حلب العربية قد بشر بولص كلام
14 الله * اقبلوا الي هناك * فرعوا اذهان الجميع * فللوقت ارسل الاخوة حينيذ بولص
15 كانه منطلق الي البحر * ولبث هناك سيلا وتيموثاوس * والذين صحبوا بولص سارو به الي
مدينة اثينا * واخذوا منه وصية الي سيلا وتيموثاوس ان يذهبا اليه سريعا * ودعوه وعادوا *
* وقراءة لعيد القديس ديونيسيوس * تلثه من تسرين الاول * نو *
16 * واذ كان ينتظرهما في مدينة اثينا * احتد روحه في ذاته اذ عاين المدينة كلها ممتلية
17 بالاصنام * وطفق يخاطب العباد واليهود في المجمع * ويقاوص في السوق في كل يوم لمن
18 يصادفه هناك * فطايفة من اسياع ابيقورس * ومن فلاسفة الرواق وافقوا معتقده * وطايفة
منهم قالوا * ماذا يوبر ان يقول هذا المتصيد الاقوال * وقوم منهم قالوا نظن انه يكون
مذيرا بحق غرباء * لانه كان يبشرهم بيسوع والانبعاث من الموتي *
19 * ليوم الثلثا الثالث وثلاثين من الفصح * * ثم اخذوه وجاوا به الي فقه العلماء
20 وقاضيهم قايلين * ايمكننا ان نعرف ما هو هذا التعليم الجديد الذي تتكلم به * لانك
تسورد الي مسامعنا امرا مستغربا * فنحن مويرون اذا ان نعرف ماذا عسا تكون هذه الاقوال *
21 * لان اهل اثينا كلهم والغرباء الصادرين عنها ما يفرغون لشي اخر * الا يتكلمون قولا
22 جديدا * ويسمعون لفظا غريبا * فلما وقف بولص في وسط مجلس قضاة العلماء * نر * قال ايها
الرجال اهل اثينا اراكم علي ساير الاحوال ترهبون الجن * لاني في اجتيازي وبصري في
معبود اتكم وجدت دكة مكتوب فيها * للاله الذي لا يعرف * فالذي تحسبون التعبد له
23 وما تعرفونه * به ابشركم انا * الاله الذي خلق العالم وساير البرايا التي فيها وهو رب
24 السماء والارض * ما يسكن في الهياكل التي صنعها الايادي * ولا يحتاج ان تخدمه ايادي
25 الناس * وهو يعطي ساير البرايا في كل صنع الحياة والنسمة *

Et multi ex eis crèdiderunt, nec non 12
mulieribus Græcis probatorũ morum, et
viri non pauci. Cùm autem cognovissent 13
Judæi Thessalonicenses quòd etiã in Ale-
po Occidentali jam annuntiãsset Paulus
verbum Dei, venerunt illuc, et moverunt
animos turbæ. Quapropter tunc statim 14
miserunt fratres Paulum, quasi ad mare
perrecturum: remanseruntque ibi Sila et
Timotheus. Et qui comitati fuerant 15
Paulum, deduxerunt eum ad urbem
Athenarum: et accipientes ab eo manda-
tum ad Silam ac Timotheum ut quam-
primùm ad eum se conferrent, valedixe-
runt ei, et reversi sunt.

Lectio festivitatis Sancti Dionysii, quæ occurrit die tertiâ Octobris.

Cùm autem utrunque expectaret in urbe 16
Athenarum, excanduit spiritus ejus in
semetipso, videns totam civitatem ple-
nam idolis. Cœpitque colloqui cum reli- 17
giosis & Judæis in synagoga, & sermo-
nem habere in vico singulis diebus ad
eos quos illic offendibat: Ita ut quidam 18
inter sectatores Epicuri, & ex philoso-
phis Stoicis, consenserint opinioni ipsius:
quidam verò ex eis dixerint, Quid vult
dicere hic sermonum venator? alii an-
tem dixerint, Existimamus eum esse
prædicatorem dæmonum alienorum: quòd
annuntiaret eis Jesum, & resurrectio-
nem à mortuis.

Pro feria tertia, trigesimo tertio die post Pascha.

Proindè apprehensum eum, duxerunt ad 19
peritissimum & judicem doctorum, di-
centes; Possumúsne scire quæ sit ista no-
va doctrina quam refers? Tu enim in- 20
geris auribus nostris rem peregrinam, ad-
eòque scire volumus quinam tandem sint
hi sermones. Nam cives Athenarum 21
omnes, & advenæ eò confluentes, ad ni-
hil aliud vacabant, nisi ad novum ali-
quod verbum dicendum, & sermonem pe-
regrinum audiendum. Cùm ergò stetis- 22
set Paulus in medio consessu judicum
doctissimorum, ait; O viri Athenienses,
video vos quibuscunque modis dæmona
verentes. Prætereiens enim, & contem- 23
plans cultus vestros, inveni titulum
quendam in quo inscriptum erat, Deo
qui ignoratur. Quem ergò rectè colitis,
& tamen ignoratis, eundem ego annun-
tio vobis. Deus qui creavit orbem, cun- 24
ctasque quæ in eo sunt creaturas, quique
Dominus est cœli ac terræ, nequaquam
habitat in templis quæ manibus con-
struuntur: Nec eget officio manuum ho- 25
minum, cùm ipse tribuat omnibus crea-
turis ubique locorum vitam & halitum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በሰሙን ፡ ፈሲክ፡=፡

15 ወእለ ፡ ተፈነው ፡ መርሀው ፡ ወእብጽሕው ፡ ለጳውሎስ ፡ እስከ ፡ ለቴና ፡ ለእኵ ፡ ሲ
16 ላስ ፡ ወጢሞቴዎስ ፡ ከመ ፡ ፍጡነ ፡ ይተልውዎ ፡፡=፡ ወጠረ ፡ እንዘ ፡ ይጸንሑው ፡ ጳ
ውሎ ስ ፡ በለቴና ፡ ተመፅዖ ፡ መንፈሱ ፡ ኦበ ፡ ርእየ ፡ እንዘ ፡ ያጠዕው ፡ ኩሉ ፡ ሐገ
17 ር፡፡=፡ ወይትቀሠሣው ፡ ለእይሁድ ፡ በኵናራብ ፡ ወበመዐያትኒ ፡ ኩሉ ፡ ለሚረ ፡
18 ለዘ ፡ ተዳያቆ፡፡=፡ ወቦ ፡ እሙጠቢባን ፡ እሉ ፡ ተለጎዝወ ፡ ፍውንፊቆውስ ፡ ይቡሉ ፡
መንተ ፡ ይፈቅድ ፡ ዝዘራሌ ፡ ነቢበ ፡ ትውህርተ ፡ ለጋንነት፡ ሐደሰት ፡ ይጫህር ፡ ወ
19 ይብልዎ ፡ በስሙ ፡ ሊየሱሰ ፡ የሐይው ፡ መውታን፡=፡ ወፂሰድዎ ፡ ቤተ ፡ አሙለኵው ፡
20 ወይቤልዎ ፡ ንግረነ ፡ እስኩ ፡ ነላሙር ፡ ትእመርተ ፡ ሐደሰ፡=፡ ንፈቅድ ፡ ነሰመዕ ፡ ወኀ
21 ጠይቅ ፡ መንት ፡ ውእቱ፡=፡ ወሰብለ ፡ ለቴና ፡ ይነግዱ ፡ ኩሉው ፡ ወበዕደ ፡ ትከዘ ፡ ለል
በው ፡ ዘእንበለ ፡ ዳእሙ ፡ ለድመለ ፡ ዘሐዲስ ፡ ወየሐሡ ፡ ዘይብሉ ፡ ወዘ ፡ ይነብ
ሩ፡፡=፡ ዛሬ
22 ወቆመ ፡ ጳውሎሰ ፡ ማእከለ ፡ ቤተ ፡ አመለኵው ፡ ወይቤሎው ፡ ለንትው ፡ ሰብእ ፡
23 ለቴና ፡ እሪእየክው ፡ ተዐብዱ ፡ በኵሉ፡፡=፡ ወበጺሕየ ፡ ዝየ ፡ ርኢኩ ፡ ጠዐተክው ፡
ወመሠዋዕክው ፡ ኅበ ፡ ታመልኩ ፡ ወጽሑፍ ፡ ውስቴቱ ፡ መጽሐፍ ፡ ዘይብል ፡ ለዘ፡ ሊ
ደትለመር ፡ አመለክ ፡ ለንጽሑ ፡ ርእሰክው ፡ ናሁኬ ፡ ርኢየ ፡ ከመ ፡ ተለመረ ፡ ዘታመ
24 ልኩ፡=፡ ወለእሰ ፡ እመህረክው ፡ ከመ ፡ ታመልኩ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘገብረ ፡ ዓለመ ፡
ወኵሉ ፡ ዘውስቴቶው ፡ ዝውእቱ ፡ እግዚአ ፡ ኵሉ ፡ ሰማይ ፡ ወመድር ፡ ወሊይንብር ፡
25 ውስተ ፡ ዘገብረ ፡ እደ ፡ ሰ ብእ፡=፡ ወሊይትፈወስ ፡ በእደ ፡ ስብእ ፡ እጋለ ፡ እመሕያው ፡
ወውእቱ ፡ ይሁብ ፡ ለዘ ፡ ሰለሎ ፡ ነፍስ ፡ ሕይወት፡=፡

Octavâ paschatis.

Et qui missi fuerant, ducere & ddducere Paulum usque ad Athenas, mísit eos ad Si- 15
lam & Timotheum ut cito sequerentur eum. Et abiit expectans eos Paulus Athe- 16
nis, & indignatus est spiritus ejus, quum videret idola colentem totam civitatem.
Et disputabat cum Judæis in synagoga & in foro quotidiè, cum iis qui obviam venie- 17
runt ei. Et fuerunt ex prudentibus qui apprehenderunt eum: & quidam eorum di- 18
xerunt, Quid vult hic seminator verborum doctrinæ dæmoniacæ novæ docere, & dicit,
In nomine Jesu vivent mortui? Et duxerunt eum in domum dei eorum, & dixe- 19
runt ei; Annuntia nobis usque dum cognoscamus doctrinam novam: Volumus audire 20
& cognoscere quænam sit. Et viri Athenienses circumibant omnes eos: & aliam 21
curam non habuerunt, nisi audire nova, & scrutari quæ dicerent & quæ loquerentur.

Et stetit Paulus medio domûs dei eorum, & dixit iis; Vos viri Athenienses, con- 22
spicio vos insanire in omnibus. Et veniens ego huc, vidi simulachra vestra, & al- 23
taré vestrum ubi colitis, et inscriptam ei scripturam dicentem; Ignoto Deo: purgate
vosmetipsos: ecce igitur, videte, ut cognoscatis quem colatis. Et ego docebo vos ut 24
colatis Deum, qui fecit mundum & omnia quæ in eo sunt: hic est Dominus totius cæ-
li & terræ, & non habitat in iis quæ fecit manus hominis: Et non sanatur cum ma- 25
nibus hominum, & ipse dat ei qui rogaverit eum, animam vitæ.

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Κς'. ΚΖ'.

Fecitque ex uno *sanguine* omne genus hominum inhabitare super universam
26 Ἐποίησέ τε (θ) ἐξ ἑνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν (ι) ἐπὶ πᾶν
faciem terræ: definiens statuta tempora, & terminos habitationis
τὸ πρόσωπον τῆς γῆς· ὁρίσας (κ) προτεταγμένους καιροὺς, καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας
eorum: Quærere *Dominum*, si fortè attrectent eum, & inveniant,
27 αὐτῶν· Ζητεῖν (λ) τὸν Κύριον, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν (μ) καὶ εὕροιεν,
quamvis non longè ab unoquoque nostrûm *subsistentem*. In ipso enim vivimus &
28 καίτοιγε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ
movemur & sumus: sicut & quidam *apud vos* poëtarum dixerunt; Ipsius enim & *
κινούμεθα καί ἐσμεν· ὡς καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασι, Τοῦ γὰρ καὶ
genus sumus. Genus ergò *subsistentes* Dei, non debemus æstimare, auro
29 γένος ἐσμέν. Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν, (ν) χρυσῷ
aut argento aut lapidi, sculpturæ artis & cogitationis hominis, Divinum esse
ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ Θεῖον εἶναι
simile. *Ipsa* quidem ergò tempora hujus ignorantiæ despiciens Deus, nunc annuntiat
30 ὅμοιον. Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεὸς, τὰ νῦν παραγγέλλει
hominibus *omnibus* ubique *pœnitere*: *Propter quod* statuit diem in quo *futurum est*
31 τοῖς ἀνθρώποις (ξ) πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν· (ο) Διότι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ᾗ μέλλει
judicare habitabam in *justitia*, in viro quo statuit, fidem præbens omnibus,
κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν,
suscitans eum à mortuis. *Audientes* autem resurrectionē mortuorum, *bi* quidem irride-
32 ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύα-
bant, *bi* verò dixerunt; Audiemus te iterùm de hoc. Et sic Paulus
33 ζον, οἱ δὲ εἶπον, Ἀκουσόμεθά (π) σου πάλιν περὶ τούτου. Καὶ οὕτως ὁ Παῦλος
exivit de medio eorum. Quidam verò viri adhærentes ei, crediderunt: in
34 ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. Τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν· ἐν
quibus & Dionysius Areopagita, & mulier nomine Damaris, & alii cum eis.
οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

CAP. XVIII. ιη'.

Post *autem* hæc egressus *Paulus* ab Athenis, venit *in* Corinthum.
ΚΖ' (α) Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, ἦλθεν εἰς Κόρινθον. 1
Et inveniens quendam Judæum nomine Aquilam, Ponticum genere, nuper
Καὶ εὑρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως 2
venientem ab Italia, & Priscillam *mulierem* ejus, (*propter ordinâsse*
ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, (διὰ τὸ διατεταχέναι
Claudium discedere omnes Judæos à Roma,) accessit eos.
Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους (β) ἀπὸ τῆς Ῥώμης,) προσῆλθεν αὐτοῖς.
Et *propter* ejusdem artis *esse*, manebat apud eos, & operabatur: (erant *enim*
Καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι, ἔμενε παρ' αὐτοῖς, καὶ (γ) ἠργάζετο· (ἦσαν γὰρ 3
tabernaculi factores artem.) Disputabat *autem* in synagoga per omne sabba-
σκηνοποιοὶ (δ) τὴν τέχνην.) Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββα- 4
tum, suadebátque Judæis & Græcis. *Ut* autem venissent de Macedonia *bicque*
τον, ἔπειθέ τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας. Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ,τε 5
Silas & Timotheus, *constringebatur spiritu* Paulus, testificans
Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο (ε) τῷ πνεύματι ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος
Judæis Christum, Jesum. *Oppositis* autem eis, & blasphemantibus,
τοῖς Ἰουδαίοις τὸν Χριστὸν, Ἰησοῦν. Ἀντιπαρατασσόμενος δὲ αὐτῶν, καὶ βλασφημούντων, 6
excutiens vestimenta, dixit ad eos; Sanguis vester super caput
ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια, εἶπε πρὸς αὐτούς, Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
vestrum, mundus ego: *à nunc* ad gentes vadam. Et migrans indè,
ὑμῶν, καθαρὸς ἐγώ· ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. Καὶ μετελθὼν ἐκεῖθεν, 7
intravit in domum cujusdam nomine Justi, colentis Deum, cujus domus
(ζ) ἦλθεν εἰς οἰκίαν (η) τινὸς ὀνόματι Ἰούστου, σεβομένου τὸν Θεὸν, οὗ ἡ οἰκία
erat conjuncta synagogæ.
ἦν (θ) συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ.

MS. A. (θ) ἐξ ἑνὸς πᾶν (ι) ἐπὶ παῖδες προσώπου (κ) προτεταγμένους (λ) τὸν Θεὸν, οἱ (μ) ἢ ἕνυπαρχον, καίτοι δὲ (ν) χρυσίῳ ἢ ἀργυρίῳ (ξ) πάντας παντοκρ (ο) Καθότι (π) ζου περὶ τούτου καὶ πάλιν. Οὕτως ΚΕΦ. ιη'. MS. A. (α) Μετὰ ταῦτα (β) ἀπὸ τῆς (γ) ἠργάζετο· (δ) τῇ τέχνῃ.) (ε) τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος ἦν τὸν Χριστὸν, Ἰησοῦν. (ζ) εἰσῆλθεν (η) τινὸς Ἰούστου, (θ) Συνομοροῦσα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et ex uno sanguine condidit totum mundum 26
hominum, ut degerent in superficie universæ
terræ; & distinxit tempora decreto suo,
posuítque terminos habitationis hominum.
Ut quærerent Deum, exquireréatque, & ab 27
ipsius creaturis invenirent eum: quando-
quidem non longè abest ab unoquoque no-
strûm. In ipso enim vivimus, movemur, 28
& sumus: prout & quidam è sapientibus
vestris dixit; Ab eo est progenies nostra.
Homines igitur quorum prosapia à Deo est, 29
non debemus existimare auro, aut argento,
aut lapidi artificio & scientiâ humanâ scul-
pto, simile esse numen. Tempora igitur 30
erroris præterire fecit Deus: hoc autem tem-
pore præcipit omnibus hominibus, ut quili-
bet ubique pœnitentiam agat. Quippe qui 31
statuerit diem quo judicaturus est universam
terram cum æquitate, per virum quem de-
finiit, & restituit unumquemque hominem
ad fidem ejus, excitando ipsum à mortuis.
Audientes autem resurrectionem à mortuis, 32
alii subsannabant, alii verò dicebant; Ali-
às te audituri sumus hac de re. Et ita exiit 33
Paulus de medio eorum. Cæterùm quidam 34
ex eis sese adjunxerunt ei, & crediderunt:
unus autem ex eis erat Dionysius ex judici-
bus Areopagi, & mulier quædam nomine
Damaris, aliíque cum eis,

Commemoratione sanctorum. 51.

CAP. XVIII.

Porrò quum Paulus discessit Athenis, ve- 1
nit Corinthum. Et invenit illic virum 2
quendam Judæum, cui nomen erat Aculas:
qui quum esset ex regione Ponti, illo tem-
pore venerat ex regione Italiæ ipse & Pris-
cilla uxor ejus: quandoquidem edixerat
Claudius Cæsar, ut omnes Judæi Româ ex-
cederent: itaque accessit ad eos. Et quo- 3
niam ejusdem erat cum ipsis artificii, diver-
satus est apud eos, & operabatur cum eis:
cæterùm in artificio ipsorum opifices ephip-
piorum erant. Verba autem faciebat in sy- 4
nagoga omni sabbatho, & persuadebat tam
Judæis, quàm Ethnicis. Quum autem ve- 5
nissent è Macedonia Sila & Timotheus, ser-
mone pressus erat ipse Paulus, Quòd in- 6
surgerent in eum Judæi, atque blasphema-
rent, quum testaretur eis Jesum esse Chri-
stum: proindè excussis vestibus suis dixit
eis; Posthac mundus sum, ego proficiscor
ad Gentes. Itaque exiit illinc & ingressus 7
est ædes viri cujusdam nomine Titi, qui qui-
dem Deum reverebatur: domus autem ejus
adhærebat synagogæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et fecit omnia simul, & omnes gentes hominum habitabunt super totam faciem ter- 26
ræ, & constituit tempora sua, & annos suos etiam quamdiu habitabunt. In quibus 27
quærant Deum, si inveniant eum, & consequantur eum: & non fuit longè ab unoquo-
que nostrûm: Quia in eo vivimus, & sumus, & movemur, & fuerunt ex vobis 28
qui dixerunt; Creavit eum. Quum simus igitur nos progenies Dei, non convenit 29
ut repræsentemus eum in auro & argento & in lapide, quæ elegit artifex in cogita-
tione hominum: non convenit inquam, ut repræsentemus Divinitatem suam.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

26 Fecitque ex uno omne genus hominum inhabitare super universam faciem terræ,
27 definiens statuta tempora, & terminos habitationis eorum, Quærere Deum, si for-
28 tè attrectent eum, aut inveniant, quamvis non longè sit ab unoquoque nostrûm. In
ipso enim vivimus, & movemur, & sumus: sicut & quidam vestrorum Poëtarum
29 dixerunt; Ipsius enim & genus sumus. Genus ergò cùm simus Dei, non debemus
æstimare auro, aut argento, aut lapidi, sculpturæ artis, & cogitationis hominis, Di-
30 vinum esse simile. Et tempora quidem hujus ignorantiæ despiciens Deus, nunc an-
31 nuntiat hominibus ut omnes ubique pœnitentiam agant, Eò quòd statuit diem,
in quo judicaturus est orbem in æquitate, in viro, in quo statuit, fidem præbens
32 omnibus, suscitans eum à mortuis. Cum audissent autem resurrectionem mortuo-
rum, quidam quidem irridebant, quidam verò dixerunt; Audiemus te de hoc ite-
33 rúm. Sic Paulus exivit de medio eorum. Quidam verò viri adhærentes ei,
34 crediderunt: in quibus & Dionysius Areopagita, & mulier nomine Damaris, & alii cum eis.

CAP. XVIII.

1 POst hæc egressus ab Athenis, venit Corinthum: Et inveniens quendam Ju-
2 dæum nomine Aquilam, Ponticum genere, qui nuper venerat ab Italia, & Pri-
scillam uxorem ejus, (eò quòd præcepisset Claudius discedere omnes Judæos à Ro-
ma) accessit ad eos. Et quia ejusdem erat artis, manebat apud eos, & operaba-
3 tur: (erant autem scenofactoriæ artis.) Et disputabat in synagoga per omne
4 sabbatum, interponens nomen Domini Jesu, suadebátque Judæis, & Græcis. Cùm
5 veniissent autem de Macedonia Silas & Timotheus, instabat verbo Paulus, testifi-
cans Judæis esse Christum Jesum. Contradicentibus autem eis, & blasphemanti-
6 bus, excutiens vestimenta sua, dixit ad eos; Sanguis vester super caput vestrum:
mundus ego, ex hoc ad Gentes vadam. Et migrans indè, intravit in do-
7 mum cujusdam, nomine Titi Justi, colentis Deum, cujus domus erat conjun-
cta synagogæ.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * اَلْبَارِي مِنْ دَمٍ وَاحِدٍ جَمِيعَ اُمَّةِ اَلنَّاسِ * لِتَسْكُنَ عَلَى كَافَّةِ وَجْهِ اَلْأَرْضِ * وَرَبَّبَ لِلْأَوْقَاتِ
27 اَلْمَامُورِ حُدُودًا وَمَبَاسِي حُدُودِ سُكْنَاهُمْ * فَطَفَقُوا يَطْلُبُونَ اَلرَّبَّ * إِنْ كَانَ لَعَلَّهُ يَمَسُّ
28 عَنْهُ فَيَوْجَدَ * مَعَ اَنَّهُ لَيْسَ بَعِيدًا مِنْ كُلِّ وَاحِدٍ مِنَّا * لِأَنَّنَا بِهِ نَحْيَا وَنَتَحَرَّكُ وَنُوجَدُ * ثُمَّ
29 كَمَا يَذْكُرُ قَوْمٌ مِنَ اَلشُّعَرَاءِ اَلْمُحْصِنِينَ بِكُمْ * لِأَنَّنَا فِي جِنْسِهِ نَحْنُ * فَإِذَا كُنَّا جِنْسَ اَللَّهِ *
فَمَا يَنْبَغِي اَنْ نَسْتَسْعِرَ اَلذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَالْحَجَرَ اَلْمَنْقُوشَ بِصَنَاعَةِ الْإِنْسَانِ وَفِكْرِهِ اَنَّهُ شِبْهُ
30 اَلْجَوْهَرِ اَلْإِلَهِيِّ * فَأَوْقَاتُ اَلْجَهْلِ وَسَنَوَاتُ اَلْعَبَاوَةِ قَدْ اَصْرَفَ اَللَّهُ عَنْهَا * وَالْآنَ يُوصِي اَلنَّاسَ
31 كُلَّهُمْ فِي كُلِّ صُقْعٍ اَنْ يَتُوبُوا * لِأَنَّهُ قَدْ اَوْقَفَ يَوْمًا فِيهِ يَرُومُ اَنْ يَدِينَ اَلْمَسْكُونَةَ بِالْعَدْلِ *
32 بِالرَّجُلِ اَلَّذِي اَوْعَزَ إِلَيْهِ * اَنْ يَصِحَّ كَافَّةَ اَلنَّاسِ الْإِيمَانَ * بِأَنَّهُ قَدْ اَقَامَهُ مِنَ اَلْمَوْتَى * فَإِذْ
سَمِعُوا اَبْتِدَاعَ اَلْمَوْتَى · بَعْضُهُمْ تَهَازَؤُا بِقَوْلِهِ * وَمِنْهُمْ قَوْمٌ قَالُوا سَنَسْمَعُ مِنْكَ عَنْ هَذَا اَيْضًا *
33 * وَهَكَذَا خَرَجَ بُولُصُ مِنْ بَيْنِهِمْ * وَاَنَاسٌ لَاصَقُوهُ وَآمَنُوا * اَلَّذِينَ مِنْهُمْ دِيُونِيسِيُوسُ
34 قَاضِي اَلْعَلْمَاءِ * وَامْرَاَةٌ اِسْمُهَا دَامَارِيسُ * وَقَوْمٌ اَخَرُونَ كَثِيرُونَ مَعَهُمَا * ثُمَّ *

* لِلْقِدِّيسِ دِيُونِيسِيُوسَ * يُقْرَاُ فِي اَلْحَادِي عَشَرَ مِنْ اَيَّارَ * لِتَكْوِينِ مَدِينَةِ اَلْقُسْطَنْطِينِيَّةِ *

* اَلْفَصْلُ اَلثَّامِنَ عَشَرَ * وَبَعْدَ هَذِهِ اَلْخُطُوبِ نَحَّى بُولُصُ مِنْ اَثِينَا إِلَى قُورِنْثُوسَ *
1 * فَوَجَدَ فِيهَا اِنْسَانًا يَهُودِيًّا اِسْمُهُ اَكِيلَا بُنْطِيَّ اَلْجِنْسِ * وَمُنْذُ قَرِيبٍ وَرَدَ مِنْ اِيطَالِيَةَ اَلْاِفْرَنْجِيَّةِ *
2 وَامْرَاَتُهُ بِرِسْكِيلَا * مِنْ اَجْلِ اَنَّ كَلُودِيُوسَ سَارَعَ فِي اِخْرَاجِ اَلْيَهُودِ مِنْ رُومِيَةَ كُلِّهِمْ فَقَدِمَ مَعَهُمْ *
3 * وَلِاَنَّهُمَا كَانَا صَنَاعَتُهُمَا نَظِيرَ صَنَاعَةِ بُولُصَ * اَقَامَ مَعَهُمَا وَكَانَ يَعْمَلُ * لِاَنَّهُمَا كَانَا يَعْمَلَانِ اَلْخَيَمَ *
4 * وَاِذْ كَانَ كُلَّ سَبْتٍ يَتَكَلَّمُ فِي اَلْجَمْعِ اَسْتَرْجَعَ يَهُودًا وَيُونَانِيِّينَ كَثِيرِينَ إِلَى اَلْاِمَانَةِ نَحْ * وَلَمَّا اَلْحَدَرَ
5 مِنْ مَاكِدُونِيَةَ سِيلَا وَتِيمُوثَاوُسُ * اَسْتَكْوَدَ اَلْهَمُّ عَلَى رُوحِ بُولُصَ اِذْ كَانَ يَشْهَدُ لِلْيَهُودِ بِوُرُودِ
اَلْمَسِيحِ * فَلَمَّا لَبَنُوا يُقَاوِمُونَ وَيَفْتَرُونَ نَفَضَ ثِيَابَهُ وَقَالَ لَهُمْ * دَمُكُمْ عَلَى رَاْسِكُمْ * وَاَنَا طَاهِرٌ
6 مُنْذُ اَلْآنَ اَذْهَبُ إِلَى اَلْاُمَمِ * وَاِنْتَقَلَ مِنْ هُنَاكَ وَجَاءَ إِلَى مَنْزِلِ اِنْسَانٍ اِسْمُهُ تِيطُسُ بْنُ
7 يُوسْطُسَ عَابِدٌ لِلَّهِ * وَكَانَ مَنْزِلُهُ يُصَاقِبُ اَلْجَمْعَ *

Qui condidit ex uno sanguine universam gentem humanam, ut habitaret super totam facicm terræ: ordinavitque statutis temporibus terminos, & incrementa limitum habitationis eorum. Et cœperunt quærere Dominum, utrùm forte perquisitus inveniretur: quamvis non sit distans ab unoquoque nostrûm. Siquidem per ipsum vivimus, movemur, et existimus: Hactenus *ut memorant quidam poëtarum ad vos pertinentium, In ipsius enim genere sumus. Cùm ergò simus genus Dei, quæ nobis est ratio censendi aurum, argentum, & lapidem arte & ingenio humano sculptum, similitudinem esse substantiæ Divinæ? Et à temporibus quidem ignorantiæ & annis stoliditatis jam nos amovit Deus: & modò præcipit cunctis hominibus in omni loco, ut pœnitentiam agant. Statuit enim diem quo judicaturus est orbem cum justitia, per virum cui præscripsit ut fidem præstaret omnibus hominibus, suscitando eum à mortuis. Cùm audissent autem resurrectionem mortuorum, quidam sermonem ejus detulerunt, quidam verò dixerunt, Audiemus te de hoc iterum. Et sic exiuit Paulus è medio eorum. Quidam verò adhæserunt ei, & credidérunt: ex quibus Dionysius judex peritissimorum, & mulier nomine Damaris, aliique homines permulti cùm hisce duobus.* Finis.

Pro sancto Dionysio: legendum undecimâ Maii, in constructione urbis Constantinianæ.

CAP. XVIII.

POst hos autem sermones digressus est Paulus Athenis Corinthum: Et inveniens in illa hominem Judæum nomine Achillem, Ponticum genere, qui nuper venerat ab Italia, & uxorem ejus Priscillam (eo quòd Claudius properam jussisset expulsionem Judæorum omnium ab urbe Roma) se contulit ad eos. Et quoniam ars utriusque par erat arti Pauli, mansit apud illos, & operabatur: ambo enim conficiebant tentoria. Cumque singulis sabbathis sermonem haberet in synagoga, plures Judæos & Græcos ad fidem convertit. Cùm verò descendissent è Macedonia Sila & Timotheus, obsedit mœror spiritum Pauli dum testaretur Judæis adventum Christi. Et cùm persistissent contradicentes & blasphemantes, excussit vestes suas, & dixit eis; Sanguis vester super caput vestrum, & ego mundus sum ab illo; posthac vadam ad Gentes. Et migrans inde, venit ad domum hominis cujus nomen erat Titus Justi filius, colens Deum: ejusque domus erat contigua synagogæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ወዘቀደሙሰ : መዋዕል : እስመ : ሊያለመረ : ኀደግሙ : እግዚአብሔር ፡፡ ወይእዜ :
31 በሕቱ : አዘዘ : ለኵሉ : ሰብእ : ኵሎ : ይነሰሑ ፡=፡ በእመ : ዕለተ : እንተ : ቦቲ : ይ
ኄንን : ዓለመ : በጽድቅ : ወበኀይማኖት : ለእሉ : ወለእንሥሉ : እመውታ
32 ን ፡=፡ ወአሚሶ : ሕይወተ : መውታን : መንፈቆሰ : ሰሐቅዎ : ወበእሊሃ : ይቤል
33 ዎ : ናጸመእከ : በእንተ : ዝሂ : ዒደ ፡=፡ ወእመዝ : ወፅአ : ጳውሎስ : እመትዬና :
34 እማእከሉ ፡=፡ ወቦ : ዕደው : አለ : ለመኑ : ወተለውዎ : እለ : ዘንሲስ : ደዮኒሲ
ዮስ : ለርዮጳጊጢስ : ወብእሲት : እንተ : ሰሚ : ደማሪስ : ወቦ : በዕድሂ : ካልኣን : ብዙ
ኃን : መስሌሆሙ ፡፡=፡

ፊ፲ ፩

1 ዛ፲ ወእመዝ : ወፅአ : ጳውሎስ : እመእቴና : ወሖረ : ቆሮንቶስ ፡=፡ ወረከበ : ሊሖ
2 ደ : ረድእ : ለይሁደዊ : እመዘመደ : ፐንቶ : ዘስሙ : ለቂሉ : ወሀገሩ : ለንጠኔ : ሶቤሃ :
ወበጽሐ : እመሊጠልያ : ወእርስቂላ : ብእሲቱ ፡፡ እስመ : አዘዘ : ቀላውድዮስ : ይሰድዶ :
3 ለይሁድ : እመሮሜ : ወመጽሉ : ኀቤሁ ፡=፡ እስመ : ሉሐዴ : ኪናው : ሄበሩ : ኀቡረ :
እስመ : ለሐዴ : ኪናው : ነበረ : ኀቤሁ : ኀቡረ : ወይትገበሩ : እስመ : ከደንተ : ሰቀላ : እው
4 ንቱ ፡=፡ ወይትዋቀሦው : በመኵራብ : በኵሉ : ሰንበት : ለለይሁድ : ወለአረሚይ ፡=፡
5 ወወረዱ : እመቂደንያ : ሲላስ : ወጢሞቴዎስ : ወኀረዮ : ጳውሎስ : ለሊይሁድ : ወለአመሥዮ :
ዝሙ : ሊየሱስ : ውእቱ : ክርስቶስ ፡=፡

በ፲ ፋሲካ ፡=፡

6 ወተዋቀሠው : ወፀረፈ : ወእመዝ : ነገፈ : ለልብሲሁ : ወይቤሎሙ : ደመክሙ : ለዕለ : ርእ
7 ስክሙ : ንጹሓ : እነ : እንከ : እመይእዜሰ : ለሐውር : መንገለ : ለአሕዛብ ፡፡=፡ ወኀቢኖ :
እመሀየ : ቦለ : ቤተ : ሊድኩስ : ብእሲ : ፈራሄ : እግዚኦብሔር : ወቤቱ : ጥቃ : መኵራብ :
እሰመ : ሊቀ : መኵራብ ፡=፡

Digitized by Google

Crispus autem archisynagogus credidit Domino cum omni domo sua: &
8 Κείσπος ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσε τῷ Κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ
multi Corinthiorum audientes credebant, & baptizabantur. Dixit autem Do-
9 πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον, καὶ ἐβαπτίζοντο. Εἶπε δὲ ὁ Κύ-
minus per visionem in nocte Paulo; Ne time, sed loquere, & ne
ριος (ι) δι' ὁράματος ἐν νυκτὶ τῷ Παύλῳ, Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει, καὶ μὴ
taceas: Propter quod ego sum tecum, & nemo apponetur tibi ad ma-
10 σιωπήσῃς· Διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κα-
lefaciendum tibi, propter quod populus est mihi multus in civitate hac. Se-
11 κῶσαί σε, ἦν γὰρ λαός μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἐκάθι-
ditque annum & menses sex, docens in eis verbum Dei. Gal-
12 σέ τε ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Γαλ-
lione autem Proconsule Achaiæ, insurrexerunt concorditer Ju-
λίωνος δὲ (κ) ἀνθυπατεύοντος τῆς Ἀχαΐας, κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰου-
dæi Paulo, & adduxerunt eum ad tribunal, Dicentes; Quia contra
13 δαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, Λέγοντες, Ὅτι οὗτος
legem hic persuadet hominibus colere Deum. Futu-
14 τὸν νόμον (λ) ἔτος ἀναπείθει τοὺ ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν Θεόν. Μέλλον-
ro autem Paulo aperire os, dixit Gallio ad Judæos;
τος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους,
Si quidem ergò esset injuria aliqua, aut facinus malum, ô Judæi, juxta
(μ) Εἰ μὲν οὖν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρὸν, ὦ Ἰουδαῖοι, κατὰ
rationem utique sustinerem vos. Si verò quæstio est de verbo, & nomini-
15 λόγον ἂν (ν) ἠνειχόμην ὑμῶν. Εἰ δὲ (ξ) ζήτημά ἐστι περὶ λόγου, καὶ ὀνομά-
bus, & lege quæ secundùm vos, videritis ipsi: judex enim ego horum non vo-
των, καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· (ο) κριτὴς γὰρ ἐγὼ τούτων οὐ βού-
lo esse. Et abegit eos à tribunali. Apprehendentes autem
16 λομαι εἶναι. Καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. Ἐπιλαβόμενοι δὲ
17 omnes Græci Sosthenem principem synagogæ, percutiebant ante
(π) πάντες οἱ Ἕλληνες Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον, ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ

tribunal: & nihil eorum Gallioni curæ erat. Ac Paulus adhuc ad-
βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελεν. Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι πρσ-
manens dies multos, fratribus valefaciens, enavigavit in Syriam,
μείνας ἡμέρας ἱκανὰς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος, ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν,
(& cum eo Priscilla & Aquila,) tonsus caput in Cenchre-
(καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας,) κεκαρμένος (ρ) τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρε-
is: habebat enim votum. Devenit autem in Ephesum, & illos re-
αῖς· εἶχε γὰρ εὐχήν. (σ) Κατέντησε δὲ εἰς Ἔφεσον, κἀκείνους (τ) κατ-
liquit ibi: Ipse verò ingressus in synagogam, disputabat Ju-
έλιπεν αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, (υ) διελέχθη τοῖς Ἰου-
dæis. Interrogantibus autem eis super plus tempus manere apud eos,
δαίοις. Ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον (φ) μεῖναι παρ' αὐτοῖς,
non consensit: Sed valedixit eis, dicens; Oportet me omninò
οὐκ ἐπένευσεν· (χ) Ἀλλ' ἀποταξάμενος αὐτοῖς, εἰπών, Δεῖ με πάντως τὴν
festum venientem facere in Hierosolymis: iterùm autem revertar ad
ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα· πάλιν δὲ ἀνακάμψω πρὸς
vos, Deo volente: & profectus est ab Epheso. Et descendens in
ὑμᾶς, τοῦ Θεοῦ θέλοντος· καὶ ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου. Καὶ κατελθὼν εἰς
Cæsaream, ascendens, & salutans Ecclesiam, descendit in Antiochiam.
Καισάρειαν, ἀναβὰς, καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν.
Et faciens tempus aliquod, profectus est, perambulans ex ordine Galaticam
Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ, ἐξῆλθε, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν
regionem & Phrygiam, confirmans omnes discipulos. Judæus autem
χώραν καὶ Φρυγίαν, (ψ) ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς. Ἰουδαῖος δὲ
quidam Apollos nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit in
τις Ἀπολλὼς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς
Ephesum, potens existens in Scripturis.
Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς.

MS. A. (ι) ἐν ὁράματι τῷ Παύλῳ, Μὴ (κ) ἀνθυπάτου ὄντος (λ) ἀνατίθησι ἐπὶ
(μ) Ἡ μὲν ἰδ (ν) ἠχόμην (ξ) ζητήματά (ο) κριτὴς ἐγὼ (π) πάντες Σωσθένην (ρ) ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλὴν· (σ) Κατῆντησαν (τ) κατέλιπεν ἐκεῖ· αὐτὸς (υ) διελέξατο
(φ) μεῖναι, οὐκ (χ) Ἀλλὰ ἀποταξάμενος, καὶ εἶπεν, Πάλιν ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ Θεοῦ θέλοντος, ἀνήχθη (ψ) ἐπιζεύγνυ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ܘܟܪܝܣܦܘܣ ܪܫ ܟܢܘܫܬܐ ܗܝܡܢ ܒܡܪܢ ܥܡ ܟܠ ܒܝܬܗ ܘܣܓܝܐܝ ܡܢ ܩܘܪܢܬܝܐ ܫܡܥܝܢ ܗܝܡܢ ܘܡܬܡܫܚܝܢ ܗܘܘ ܘܡܬܥܡܕܝܢ ܗܘܘ ܒܫܡܐ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܘܒܥܡܕܐ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܢ ܒܚܙܘܬܐ ܒܠܠܝܐ ܠܦܘܠܘܣ ܕܠܐ ܬܕܚܠ ܘܠܐ ܬܫܬܘ ܠܐ ܬܫܬܩ ܠܡܡܠܠ ܠܐ ܬܫܬܩ ܠܡܡܠܠ ܠܐ ܬܫܬܩ ܠܡܡܠܠ

Versio VULGATA LATINA.

8 Crispus autem archisynagogus credidit Domino cùm omni domo sua: & multi
9 Corinthiorum audientes credebant, & baptizabantur. Dixit autem Dominus no-
10 cte per visionem Paulo; Noli timere, sed loquere, & ne taceas: Propter quod
ego sum tecum: & nemo apponetur tibi ut noceat te: quoniam populus est
11 mihi multus in hac civitate. Sedit autem ibi annum & sex menses, docens
12 apud eos verbum Dei. Gallione autem proconsule Achaiæ, insurrexerunt uno
13 animo Judæi in Paulum, & adduxerunt eum ad tribunal, Dicentes; Quia
14 contra legem hic persuadet hominibus colere Deum. Incipiente autem Pau-
lo aperire os, dixit Gallio ad Judæos; Si quidem esset iniquum aliquid, aut
15 facinus pessimum, ô viri Judæi, rectè vos sustinerem. Si verò quæstiones
sunt de verbo, & nominibus, & lege vestrâ, vos ipsi videritis: Judex ego
16 horum nolo esse. Et minavit eos à tribunali. Apprehendentes autem omnes
17
Sosthenem principem synagogæ, percutiebant eum ante tribunal: & nihil
eorum Gallioni curæ erat. Paulus verò cùm adhuc sustinuisset dies multos, 18
fratribus valefaciens, navigavit in Syriam, (& cum eo Priscilla, & Aquila)
qui sibi totonderat in Cenchris caput: habebat enim votum. Devenitque Ephe- 19
sum, & illos ibi reliquit. Ipse verò ingressus synagogam, disputabat cum Ju-
dæis. Rogantibus autem eis ut ampliori tempore maneret, non consensit: 20
Sed valefaciens, & dicens; Iterùm revertar ad vos Deo volente, profectus est ab 21
Epheso. Et descendens Cæsaream, ascendit, & salutavit Ecclesiam, & descen- 22
dit Antiochiam. Et facto ibi aliquanto tempore profectus est, perambulans ex 23
ordine Galaticam regionem, & Phrygiam, confirmans omnes discipulos. Judæ-
us autem quidam, Apollo nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit Ephe- 24
sum, potens in Scripturis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * وَآمَنَ كرِسبُوس رَئِيس الْمَجْمَع بِالرَّبِّ مَعَ كَافَّة أَهْلِ مَنْزِلِه * وَكَثِيرُون مِن أَهْلِ كورِنثِيوس
9 إِذ سَمِعُوا بِإِيمَانِه آمَنُوا وَاصْطَبَغُوا * وَإِنَّ الرَّبَّ قَالَ لِبَوْلُص فِي رُؤيَا اللَّيْلِ * لَا تَخَفْ بَلْ تَكَلَّم
10 وَلَا تَصْمُت * فَإِنِّي مَعَك أَنَا * وَمَا يَضَعُ عَلَيْك أَحَدٌ يَدَهُ لِيَسِيءَ إِلَيْك * لِأَنَّ لِي فِي
11 هٰذِه الْمَدِينَة شَعْبًا كَثِيرًا * فَأَقَامَ بِهَا سَنَةً وَسِتَّة أَشْهُر يُعَلِّم فِي جَمَاعَاتِهِم كَلَامَ اللَّه *
12 نَطَ * * وَإِذ كَانَ بَلَدُ أَخَايَا يَتَوَلَّاه غَالِيُونِيوس * انْتَصَبَ الْيَهُود أَجْمَعُون عَلَى بَوْلُص *
13 وَأَحْضَرُوه إِلَى حَضْرَتِه * قَائِلِين * إِنَّ هٰذَا يَقْنَع النَّاس أَنْ يَعْبُدُوا اللَّه عِبَادَة تَنَافِي شَرِيعَتَنَا *
14 * فَلَمَّا اعْتَزَم بَوْلُص يَفْتَح فَمه * قَالَ لِلْيَهُودِ غَالِيُونِيوس * أَيُّهَا الْيَهُود لَو كَانَ اسْتِدْعَاؤُكُم
15 مِن أَجْلِ ظُلْمٍ أَو مَكْرٍ خَبِيثٍ * لَنَظَرْتُ فِي أَمْرِكُم عَلَى مَا يُوجِبُه الْحُكْم * فَأَمَّا إِذ كَلَامُكُم
مِن أَجْلِ نَقِيسٍ عَن كَلَامٍ وَأَسْمَاء * وَفَرَائِض الشَّرِيعَة الْخُصُوصَة بِكُم * فَأَنْتُم أَعْرَف بِذَلِك *
16 فَمَا أُرِيد أَنْ أَكُون قَاضِيَ هٰذِه الْأُمُور * وَأَصْرَفهُم مِن حَضْرَتِه * فَتَنَاوَلَ جَمَاعَة الْيُونَانِيِّين
17 صُوصْثَانِس رَئِيس الْمَجْمَع * فَضَرَبُوه بِحَضْرَةِ الْوَالِي * وَلَمْ يَحْفِل أَحَدٌ بِغَالِيُونِيوس * فَأَقَامَ
18 بَوْلُص هُنَاك أَيْضًا أَيَّامًا كَثِيرَة * ثُمَّ وَدَّعَ الْإِخْوَة وَسَارَ إِلَى الشَّام * وَمَعَهُ أَبْرِسْكِيلَا
وَأَكِيلَا * وَقَصَّ شَعْرَ رَأْسِهِ فِي كَنْكَرَاس لِأَنَّه كَانَ عَلَيْهِ نَذْر * وَانْتَهَى مَسِيرُه إِلَى أَفَسُس *
19 وَتَرَكَ وَدَخَلَ هُوَ إِلَى الْمَجْمَع يُفَاوِض الْيَهُود * وَإِنَّهُم سَأَلُوه أَنْ يُقِيم عِنْدَهُم مُدَّة
20 طَوِيلَة * فَلَمْ يَجْنَح إِلَى طَلَبَتِهِم * بَلْ وَدَّعَهُم قَائِلًا * سَيَنْبَغِي عَلَى كُلِّ حَالٍ أَنْ أُعَيِّد الْعِيد
21 الْمُقْبِل بِأُورَشَلِيم * وَسَأَعُود إِلَيْكُم بِمَشِيَّة اللَّه *

* لِيَوْمِ الْأَرْبِعَا مِن الْجُمْعَة السَّادِسَة بَعْدَ الْفِصْح * * سّ *

22 * وَرَكِبَ فِي الْبَحْرِ مِن أَفَسُس وَانْحَدَرَ إِلَى قَيْسَارِيَة * وَصَعِدَ وَسَلَّم عَلَى جَمَاعَة أَهْلِ الْكَنِيسَة
23 وَنَزَلَ إِلَى أَنْطَاكِيَة * وَأَقَامَ بِهَا مُدَّةً مَّا * وَخَرَجَ يَطُوف عَلَى الْبِيعَة بِبِلَادِ غَلَاطِيَة وَفِرُوجِيَا *
24 وَسَدِّدُ كَافَّة التَّلَامِيذ * وَإِنَّ يَهُودِيًّا اسْمُه أَبُولُّس * إِسْكَنْدَرَانِيَّ الْجِنْسِ * رَجُلًا مِنْطِيقًا أَقْبَلَ
إِلَى أَفَسُس * وَكَانَ قَوِيَّ الْمَعْرِفَة بِالْكُتُب *

Credidit autem Crispus princeps synagogæ in Dominum, cum omnibus domesticis suis: multique ex Corinthiis, audientes fidem ejus, crediderunt & baptizati sunt. Et verò Dominus dixit ad 8 9
Paulum in visu nocturno; Ne timeas, imò loquere, & ne taceas. Ego enim te- 10
cum sum, & non ponet super te quispiam manum suam ad nocendum tibi, siquidem habeo in hac urbe populum multum. Mansit ergò in ea annum & 11
sex menses, docens in synagogis eorum sermonem Dei. Cæterùm cùm in regio- 12
ne Achaiæ præfecturam gereret Gallion, insurrexerunt Judæi omnes adver-
sùs Paulum, & stiterunt eum in præsentiam ipsius. Dicentes; Hic suadet ho- 13
minibus colere Deum cultu contrario legi nostræ. Cùmque voluisset Paulus 14
aperire os suum, ait ad Judæos Gallion; O Judæi, si esset lis vestra de crimine aliquo aut dolo malo, equidem spectarem causam vestram, prout requirit justitia: Verùm quando sermo vester 15
est de indagandis verbis ac nominibus, deque cæremoniis Legis peculiaribus vobis, vos doctiores estis in his, neque cupio esse judex harum rerum. Et dimi- 16
sit eos à præsentia sua. Apprehendens 17
autem cœtus Græcorum Sosthenem principem synagogæ, percusserunt in præsentia præfecti, & nemo rationem habebat Gallionis. Porrò commoratus est ad- 18
huc ibi Paulus dies multos: deinde valedicto fratribus, navigavit in Syriam: abieruntque cum eo Priscilla & Achilles: totonditque capillos capitis sui in Cenchreis, quia tenebatur voto: Deve- 19
nitque iter ejus ad Ephesum. Et relictis duobus illis comitibus *ingressus est ipse synagogam ut alloqueretur Judæos. Hi* 20
autem rogaverunt eum ut longiori tempore maneret apud se: at non assensus est precibus eorum: Sed valedixit eis, di- 21
cens; Oportet omnimodè ut festum venturum celebrem in Jerusalem: revertar autem ad vos, Deo volente.

Pro feria quarta hebdomadæ sextæ post Pascha.

Et conscendens mare ab Epheso, abiit in 22
Cæsaream: & ascendens salutansque omnes homines Ecclesiæ, descendit Antiochiam. Cùmque mansisset in ea ali- 23
quanto tempore, egressus perambulavit ex ordine regionem Galatiæ & Phrygiæ, confirmans omnes discipulos. Et 24
verò Judæus quidam nomine Apollos, Alexandrinus genere, vir eloquens venit Ephesum, pollebatque scientiâ in Scripturis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወይቤልው : በዘ : አልቦ : ሕገ : ይሚህር : ለአብእ:: ያመልኩው : ለእግዚአብሔ
14 ር::=: ወፈቀደ : ጳውሎስ : ይከሥት : አፈሁ : ወይእግር : ወይመሀር:: ተሠጥወ
ው : መልእክ : ጋልዮስ : ለላይሁድ : ወይቤሎው : ለንትው : ኢይሁድ : አመሁ :
ዘገፍዐክው : ወበ : ገጋየ : ናስተዋቅሠክው : በበቃልክው : ወናጸመእክው::=:
15 ወአመሰ : ትትካሐዱ : በለንተ : ሕገጊክው : ወበእንተ : ለስማተ : ሰብእ : ለሊክ
16 ው : ለእመረ : እንከ : ሊይፈቅድ : እስመዕ : ዘበመዝ : ነገረ:=: ወሰደደወው:
17 እመሓበ : ዐወድ::=: ወለሓዝወ : ኩሉው : አሪጢ : ለስእቴንስ : መጋቤ: መኩ
ራብ : ወዘበጥወ : በቅድመ : ዐወድ : ወሊያጽህቀ : ለገልዮሰ : ወሊመንተኒ : በእን
18 ቲአሁ::=: ወነበረ : ጳውሎስ : ዒደ : ሓደጠ : መዋዕለ : ሓበ : ቢጹ : ወፈነወው :
ወንገደ : ሰርያ:: ወሀለው : መስሊሁ : እርስቂለ : ወለቂለ : ወተለጸዩ : ርእሶው :
19 እስመ : ብፀዓተ : በው:=: ወበጽሐ : ሌፈሶን : ወሓደግው : ህየ:: ወወእቱሰ : ቦለ :
20 መኩራበ : ወተፋቀሦው : ለላይሁድ:=: ወለእስተብቍዕው : ይንበር : ብዙኅ : መ
21 ዋዕለ : ወሊፈቀዳ::=: ወእመዝ : ተፈነወው : ይቤሎው : እሠወጥ : ኣዕበ : ለ
22 እመ : እግዚአብሔር : ፈቀደ:: ወወፅለ : እመሌፈሶን::=: ወወረደ : ቂሳርያ : ወ
23 ዐርገ : ቤተ : ክርስትያን : ወተለመሩው : ወሐረ : እንእኪያ:=: ወነቢሮ : ጐኅ
ዴያ : መዋዕለ : ወወፅለ : ወሐለፈ : በሰኒታ : እንተ : ብሔረ : ገለቲያ : ወፍሪጊያ::
24 ወጸንዶው : ለኵሉ : ቢጹ::=: ወሀሎ : አሐዱ : ኢይሁዳዊ : ዘስሙ : አጵሎኒ :
ዘኩዝዘበ : እለ : ስክንድርያ : ብእሲ:ጠቢብ : ወበጺሖ : ሌፈሶን:: ወየአመር : መጽ
ሐፈ:==:

Et dixerunt de eo, quòd absque lege docet homines colere Deum. Et volente Paulo 13 14
aperire os suum & loqui, & docere, respondit princeps Galius Judæis, & dixit iis; Vos Judæi, siquâ injuriâ affecit vos, & habuit crimen, ratiocinaremur vobiscum de 15
singulis eloquiis vestris, & audiremus vos. Et si altercamini de lege vestrâ, & de nominibus hominum, vos ipsi cognoscite, ego nolo audire hujusmodi eloquia. Et ex- 16
pulit eos à tribunali. Et prehenderunt omnes Gentiles Sosthenem procuratorem 17
synagogæ, & verberaverunt eum coram tribunali: & non curæ erat Galio quic-
quam de illo. Et mansit Paulus adhuc paucos dies apud fratres suos, & dimise- 18
runt eum, & profectus est in Syriam: & fuerunt cum illo Priscilla & Aquila, & rasa fuerunt capita eorum, quia votum habuerunt. Et devenit Ephesum, & reli- 19
quit eos ibi, & ipse intravit synagogam, & disputavit cum Judæis. Et rogârunt 20
eum ut maneret multos dies: & noluit. Et tunc dimittentibus eum dixit, Rever- 21
tar iterum si Deus voluerit: & exivit ab Epheso. Et descendit Cæsaream, & ascen- 22
dit Domum Christianorum & salutavit eam, & abiit Antiochiam. Et quum sedis- 23
set longum tempus, tum exivit, & transivit postridie per regionem Galatiæ, & Phry-
giæ, & confirmavit omnes fratres ejus. Et fuit quidam Judæus cujus nomen 24
Apollos, Alexandrinus, vir prudens, & venit Ephesum, & cognoscebat Scri-
pturas.

Digitized by Google

Hic erat edoctus viam Domini, & fervēs ſpiritu, loquebatur & docebat diligenter ea quæ *de Domino*, ſciens tantùm baptiſma Joannis.
Hicque cœpit fiducialiter agere in ſynagoga. *Audientes autem eum* Aquila & Priſcilla, aſſumpſerunt eum, & diligentiùs ei expoſuerunt viam Domini. *Volente* autem *eo* ire *in* Achaiam, exhortati fratres ſcripſerunt *discipulis excipere* eum: qui *adveniens* contulit multum *credentibus per gratiam*. Vehementer enim Judæos redarguebat publicè, oſtendens per Scripturas eſſe Chriſtum, Jeſum.

CAP. XIX.

Factū eſt autem *in* Apollo *eſſe in Corintho*, *Paulum peragrantem ſuperiores partes*, *venire* in Epheſum: & *inveniens* quoſdam diſcipulos, Dixit ad eos; Si Spiritum ſanctum accepiſtis credentes? Illi *autem* dixerunt ad eum; Sed neque ſi Spiritus ſanctus eſt, audivimus. *Dixitque ad eos*; In quo ergò baptizati eſtis? *Illi autem* dixerunt; In Joannis baptiſmate. Dixit autem Paulus; Joannes *quidem* baptizavit *baptiſma* pœnitentiæ, *populo* dicens, in *venientem* pòſt ipſum ut crederent, hoc eſt, in *Chriſtum* Jeſum. *Audientes autem* baptizati ſunt in nomine Domini Jeſu. Et *imponente* illis *Paulo* manus, venit Spiritus ſanctus ſuper eos: loquébantúrque linguis, & prophetabant. Erant autem omnes viri ferè duodecim. Introgreſſus autē in ſynagogam, *liberè* loquebatur, per menſes tres diſputans & ſuadens *quæ* de regno Dei. Càm autem quidam indurarentur, & non crederent, maledicentes viam coram multitudine, diſcedens ab eis, ſegregávit diſcipulos, quotidiè diſputans in ſchola Tyranni *cujuſdam*. Hoc autem factum eſt per *annos duos*, ita ut omnes *habitantes Aſiam audire* verbum Domini Jeſu, *Judæósque & Græcos*. Virtutéſque non *vulgares* faciebat Deus per manus Pauli: Ita ut etiam ſuper languidos *adferri* à corpore ejus ſudaria vel ſemicinctia, & *abſcedere* ab eis languores, & ſpiritus *malignos* exire ab eis. Tentaverunt autem quidam de circumeuntib⁹ Judæis exorciſtis, invocare ſuper *habentes* ſpiritus malos nomen Domini Jeſu, dicentes; *Adjuramus* vos Jeſum, quē Paulus prædicat.

MS. A. (ω) τῦ Ἰησῦ, ὃν τὰ μὲν (α) Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, (β) ὁδὸν τῦ Θεῦ. Κεφ. ιδ'. MS. A. (α) Ἀπολλὼν (β) κατῳκῆσθαι (γ) ἐυρῶν τινας μαθητὰς · Εἰ πνεῦμα (δ) οἱ δὲ πρὸς αὐτ, Ἀλλ' οὐδ' εἰ Πνεῦμα (ε) Ὁ δὲ εἶπεν (ζ) εἶπον, (η) Ἰωάννης ἐβάπτισεν (θ) εἰς τὸν Ἰησῦν. (ι) χεῖρας, (κ) ἐπεφοίτα. (λ) ἐδίδασκε. (μ) Τυράννε. Τῦτο (ν) Κυρίου, Ἰουδαίους (ξ) ὁ Θεὸς ἐποίει (ο) ἀποφέρεσθαι (π) ὀνηροὺς. Ἐπιχείρησε (ρ) καὶ τὸν (σ) Ὁρκίζω ὑμᾶς (τ) Παῦλος

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Hic erat edoctus viam Domini, & ferven⁵ ſpiritu: proinde loquebatur, planéque docebat de Jeſu, quum nihil ſciret, niſi baptiſma Johannis. Cœpitque palàm loqui in ²⁶ ſynagoga. Quem quum audiſſent Achilus & Priſcilla, adduxerunt domum ſuam, & pleniùs oſtenderunt ei viam Domini. Quum-²⁷que vellet proficiſci Achaiam, hortati ſunt eum fratres, ſcripſeruntque ad diſcipulos ut exciperent eum: itaque ubi adveniſſet, multùm adjuvit per gratiam omnes fideles. Ve-²⁸hementer enim diſceptabat contra Judæos coram turbis, demonſtrans per Scripturas, Jeſum eſſe Chriſtum.

Matutinis dominica Pentecoſtes. 53.

CAP. XIX.

Quumque degeret Apollo Corinthi, Pau-¹lus peragravit regiones ſuperiores ad Epheſum. Et interrogavit diſcipulos quos illic² invenit, Num recepiſtis Spiritum ſanctitatis poſteaquàm credidiſtis? Reſponderunt, & dicunt ei; Imò neque an ſit Spiritus, audivimus. Dixit eis, In quid ergò baptiza-³ti eſtis? Dicunt, In baptiſma Johannis. *Sub-*⁴*dit* eis Paulus, Johannes quidem baptizavit baptiſmo pœnitentiæ populos, dicens, ut crederent in eum qui venturus erat poſtſe, hoc eſt, in Jeſum Chriſtum. Quumque hæc⁵ audiſſent, baptizati ſunt in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti. Et impoſuit eis manum⁶ Paulus, venitque Spiritus ſanctitatis in eos: proinde loquebantur ſingulis linguis, ac vaticinabantur. Erant autem omnes iſti viri,⁷ duodecim. Cæterùm ingreſſus eſt Paulus⁸ ſynagogam, & locutus eſt palàm tribus menſibus, ac perſuadebat de regno Dei. Qui-⁹dam autem ex eis indurabantur, & obſtinabant, atque convitiis proſcindebant viam Dei coram turba Gentium: tunc recedere fecit Paulus, & ſeparavit ab eis diſcipulos, & quotidie verba faciebat ad eos in ſchola viri cujuſdam nomine Tyrani. Hoc autem¹⁰ factum eſt per biennium, uſquedum audiſſent ſermonem Domini quotquot habitabant in Aſia, tam Judæi quàm Gentiles. Porrò¹¹ virtutes maximas edebat Deus per manum Pauli. Ita ut etiam à veſtimentis quæ erant¹² ſuper corpus ejus, ſudaria aut fruſta deferrentur, & imponerentur ægrotis, & diſcederent ab eis morbi, atque adeò dæmonia exirent.

Dominicâ primâ poſt Pentecoſten. 54.

Studebant autem & quidam Judæi qui cir-¹³culabant, & adjurabant dæmonia, adjurare ea per nomen Domini noſtri Jeſu, ſuper eos in quibus erant ſpiritus immundi, dicentes; Adjuramus vos per nomen Jeſu quem prædicat Paulus.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወይክል፡ ተናግሮ፡ ወመሁር ፡ ፍናተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወጸሃቀ ፡ በመንፈሱ ፡፡ ወይነግር ፡ ወ
26 ይጦህር ፡ በእንተ ፡ ሊያሱስ ፡ ከመ ፡ ዳእሙ ፡ ጥመቀተ ፡ ዮሐንስ ፡ ተጠመቀ ፡፡=፡ ወወእ
ቱሰ ፡ አኅዘ ፡ ገሃደ ፡ ይነግር ፡ በመኵራብ ፡ ወሰምዕዎ ፡ ጸርሰቂለ ፡ ወእቂለ ፡ ወእቅረብ
27 ዎ ፡ ወተጠይቅዎ ፡ ፍናተ ፡ እግዚአብሔር ፡፡=፡ ወፈቀደ ፡ ይሖር ፡ እኪይዶ ፡ ወአብሰ
ዎ ፡ ቢጹ ፡ ወጸሐፈ ፡ ሎቱ ፡ ሐዋርያት ፡ ይትወክፍዎ ፡፡ ወበጺሖ ፡ ነገሮ ፡ ብዙ
28 ኅ ፡ ለእለ ፡ አምኑ ፡ በጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡=፡ እስሞ ፡ በሕቁ ፡ ይትቀቀሦ ፡ ለሊይሁ
ድ ፡ ገሃደ ፡ ወያበጽሕ ፡ ሎሙ ፡ እሙ ፡ ጸሕፍት ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ክርስቶስ ፡ ሊያሱስ ፡፡=፡

Et potens erat prædicando & docendo viam Dei, & ſolicitus fuit in ſpiritu ſuo, 25
& prædicabat & docebat de Jeſu, ſicut ſolummodò baptiſmate Johannis baptizatus fuit. Et ipſe cœpit palàm prædicare in ſynagoga, & audierunt eum Priſcilla & 26
Aquila, & aſſumpſerunt eum, & exquiſitiùs expoſuerunt ei viam Dei. Et voluit 27
ire Achaiam, & permiſerunt ei fratres ejus, & ſcripſerunt pro eo Apoſtolis ut ſuſciperent eum: & quum adveniſſet, prædicavit multùm credentibus in gratia Dei.
Quia in lege ſua redarguebat Judæos manifeſtè, & conſulit contra eos ex Scriptu- 28
ris, quòd ſuit Chriſtus, Jeſus.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

25 Hic erat edoctus viam Domini: & fervens spiritu loquebatur, & docebat diligen-
26 ter ea quæ sunt Jesu, sciens tantùm baptisma Joannis. Hic ergò cœpit fiducialiter agere in synagoga. Quem cùm audissent Priscilla & Aquila, assumpserunt eum,
27 & diligentiùs exposuerunt ei viam Domini. Cùm autem vellet ire Achaiam, exhortàti fratres, scripserunt discipulis ut susciperent eum. Qui cùm venisset,
28 contulit multum his qui crediderant. Vehementer enim Judæos revincebat publicè, ostendens per Scripturas, esse Christum Jesum.

CAP. XIX.

1 Factum est autem, cùm Apollo esset Corinthi, ut Paulus peragratis superioribus partibus veniret Ephesum, & inveniret quosdam discipulos: Dixítque ad
2 eos; Si Spiritum sanctum accepistis credentes? At illi dixerunt ad eum; Sed ne-
3 que si Spiritus sanctus est, audivimus. Ille verò ait; In quo ergò baptizati
4 estis? Qui dixerunt; In Joannis baptismate. Dixit autem Paulus; Joannes baptizavit baptismo pœnitentiæ populum; dicens; In eum, qui venturus esset post ipsum, ut crederent, hoc est, in Jesum. His auditis, baptizati sunt in 5
nomine Domini Jesu. Et cùm imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus 6
sanctus super eos, & loquebantur linguis, & prophetabant. Erant 7
autem omnes viri ferè duodecim. Introgressus autem synagogam, 8
cum fiducia loquebatur per tres menses, disputans, & suadens de regno Dei.
Cùm autem quidam indurarentur, & non crederent, maledicentes viam Domini 9
coram multitudine, discedens ab eis, segregavit discipulos, quotidiè disputans in schola tyranni cujusdam. Hoc autem factum est per biennium, ita ut 10
omnes, qui habitabant in Asia, audirent verbum Domini, Judæi atque Gentiles. Virtutésque non quaslibet faciebat Deus per manum Pauli: Ita ut etiam su- 11
per languidos deferrentur à corpore ejus sudaria, & semicinctia, & recedebant ab 12
eis languores, & spiritus nequam egrediebantur. Tentaverunt autem quidam & de 13
circumeuntibus Judæis exorcistis, invocare super eos, qui habebant spiritus malos, nomen Domini Jesu, dicentes; Adjuro vos per Jesum, quem Paulus prædicat.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * هٰذَا كَانَ عَارِفًا بِطَرِيقِ ٱلرَّبِّ * وَحَارًّا بِٱلرُّوحِ يَتَكَلَّمُ وَيُعَلِّمُ ٱلْحَجَجَ ٱلَّتِي عَنِ ٱلرَّبِّ * تَعْلِيمًا
26 بَلِيغًا * وَكَانَ يَعْرِفُ حَبْرَ مَعْمُودِيَّةِ يُوحَنَّا فَقَطْ * كَانَ هٰذَا يَطْفَقُ يُجَاهِرُ فِي ٱلْجَمْعِ * فَلَمَّا سَمِعَهُ
27 أَكِيلَّاسُ وَبِرِسْكِيلَا * أَخَذَاهُ وَفَهَّمَاهُ طَرِيقَ ٱلرَّبِّ نَفْهِيمًا بَلِيغًا جِدًّا * وَلَمَّا أَعْزَمَ أَنْ يَعْبُرَ
إِلَى أَخَائِيَا بِأَمْرِ ٱلْإِخْوَةِ * كَتَبُوا لَهُ إِلَى ٱلتَّلَامِيذِ أَنْ يَقْبَلُوهُ * فَلَمَّا جَاءَ إِلَيْهِمْ نَفَعَ كَثِيرًا
28 ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا بِٱلنِّعْمَةِ * لِأَنَّهُ كَانَ يُدَاوِمُ يُوَبِّخُ ٱلْيَهُودَ فِي ٱلْجَمْعِ جَهْرًا * يُبَكِّتُهُمْ سَدِيدًا *
وَيُرِيهِمْ مِنَ ٱلْكُتُبِ أَنَّ يَسُوعَ هُوَ ٱلْمَسِيحُ * ثُمَّ * يَوْمَ ٱلْجُمُعَةِ ثَانِي ٱلسَّلَاقِ * وَيُقْرَى أَيْضًا
ثَانِي تَقْدِيسِ ٱلْمَاءِ * ٱلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ عَشَرَ * * فَاتَّفَقَ أَنْ أَبُلُّسَ لَمَّا كَانَ
1 بِقُرِنْثُوسَ كَانَ بُولُصُ قَدِ ٱخْتَارَ بِأَعْلَا تِلْكَ ٱلنَّوَاحِي * وَجَاءَ إِلَى أَفَسُسَ * فَوَجَدَ تَلَامِيذَا
2 مَا * فَقَالَ لَهُمْ * هَلْ أَخَذْتُمْ رُوحَ ٱلْقُدْسِ لَمَّا ءَامَنْتُمْ * فَقَالُوا لَهُ لَا * بَلْ وَلَا سَمِعْنَا إِنْ رُوحَ
3 ٱلْقُدْسِ مَوْجُودٌ * فَقَالَ لَهُمْ بِأَيِّ مَعْمُودِيَّةٍ ٱصْطُبِغْتُمْ * فَقَالُوا بِمَعْمُودِيَّةِ يُوحَنَّا * فَقَالَ لَهُمْ بُولُصُ
4 إِنَّمَا أَعْمَدَ يُوحَنَّا ٱلشَّعْبَ مَعْمُودِيَّةَ ٱلتَّوْبَةِ * قَائِلًا لَهُمْ أَنْ يُؤْمِنُوا بِٱلْوَارِدِ بَعْدَهُ * أَيْ بِٱلْمَسِيحِ
5 يَسُوعَ * فَلَمَّا سَمِعُوا ٱصْطُبِغُوا بِٱسْمِ ٱلرَّبِّ يَسُوعَ * وَإِذْ وَضَعَ بُولُصُ يَدَهُ عَلَيْهِمْ * جَاءَ إِلَيْهِمْ
6 رُوحُ ٱلْقُدْسِ * لِأَنَّهُمْ طَفِقُوا يَتَكَلَّمُونَ بِٱللُّغَاتِ وَيَتَنَبَّأُونَ * وَكَانُوا كُلُّهُمُ ٱثْنَيْ عَشَرَ رَجُلًا *
7 * وَإِذْ دَخَلَ إِلَى ٱلْجَمْعِ لَبْثَ يُجَاهِرُ بِٱلْكِرَازَةِ ثَلَاثَةَ أَشْهُرٍ * يُخَاطِبُ وَيُقْنِعُ بِٱلْبَرَاهِينِ عَنْ مُلْكِ ٱللَّهِ * ثُمَّ
8 * وَلَمَّا كَانَ قَوْمًا يَتَكَبَّرُونَ قَوْلَهُ وَيُخَالِفُونَهُ وَيَهْجُنُونَ طَرِيقَ ٱلْإِيمَانِ أَمَامَ ٱلْجَمَاعَةِ * ٱبْتَعَدَ مِنْهُمْ وَمَيَّزَ
9 ٱلتَّلَامِيذَ مِنْ أُولَئِكَ * وَكَانَ يُفَاوِضُهُمْ كُلَّ يَوْمٍ فِي مَجْلِسِ أَحَدِ ٱلْكُبَرَاءِ * فَلَبِثَ يَعْمَلُ هٰذَا مُدَّةَ
10 سَنَتَيْنِ * حَتَّى أَنَّ جَمَاعَةَ ٱلْقَاطِنِينَ بِلَدَهُ أَسِيَا سَمِعُوا قَوْلَ ٱلرَّبِّ يَسُوعَ * أَعْنِي ٱلْيَهُودَ وَٱلْيُونَانِيِّينَ *
11 12 * وَصَنَعَ ٱللَّهُ بِيَدَيْ بُولُصَ قُوَّاتٍ لَيْسَتْ بِيَسِيرَةٍ * حَتَّى أَنَّهُمْ كَانُوا يَحْمِلُونَ عَصَائِبَ أَوْ مَنَادِيلَ
يَمْسَحُ بِهَا عَرَقَ وَجْهِهِ * فَيَضَعُونَهَا عَلَى ٱلسُّقْمَى فَتَزُولُ عَنْهُمُ ٱلْأَمْرَاضُ * وَتَخْرُجُ عَنْهُمُ ٱلْأَرْوَاحُ ٱلْخَبِيثَةُ *
13 * وَإِنَّ قَوْمًا مِنَ ٱلْيَهُودِ ٱلدَّوَّارِينَ * طَفِقُوا يَسْتَحْلِفُونَ وَيَسُمُّونَ عَلَى ٱلَّذِينَ بِهِمُ ٱلْأَرْوَاحُ ٱلْخَبِيثَةُ ٱسْمَ
ٱلرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * قَائِلِينَ نَسْتَحْلِفُكُمْ بِيَسُوعَ ٱلَّذِي يَكْرِزُ بِهِ بُولُصُ *

25 *Hic noverat viam Domini, & fervens spiritu loquebatur, docebátque quæsiones quæ sunt de Domino, doctrinâ exactâ: sciebat autem rem baptismi Johannis tantùm. Cœperat hic liberè lo-* 26
qui in synagoga. Quem cùm audissent Achilles & Priscilla, duxerunt eum, & exposuerunt ei viam Domini expositione perfectissimâ. Cúmq; voluisset transire in Achaiam, de mandato fratrum 27
scripserunt pro ipso ad discipulos ut susciperent eum. Et cùm venisset ad eos, multùm contulit iis qui crediderant per gratiam. Perseveranter enim ar- 28
guebat Judæos in synagogis publicè acri increpatione, & ostendebat eis ex Scripturis quòd Jesus esset Christus. Finis.

Feriâ sextâ, secundâ *die* infra Ascensionem. Legitur quoque altero die à consecratione aquæ.

CAP. XIX.

1 *Accidit autem ut cùm Apollos esset Corinthi, Paulus jam peragrásset superiores illas partes, venissétque Ephesum. Et inveniens aliquot discipulos, dixit eis;* 2
Num accepistis Spiritum sanctum cùm credidistis? Inquiunt ei; Minimè: imò nec audivimus an Spiritus sanctus exístat. Ait illis; Quo baptismate baptizati estis? 3
Dixerunt; Baptismate Johannis. Respondit eis Paulus, Johannes quidem baptizavit populum baptismo pœnitentiæ, 4
dicens illis ut crederent in venturum post ipsum, videlicet in Christum Jesum. Quæ cùm audissent, baptizati sunt in 5
nomine Domini Jesu. Et cùm posuisset Paulus manum suam super eos, advenit 6
eis Spiritus sanctus: cœperunt enim loqui linguis, & prophetare. Erant autem omnes, duodecim viri. Et ingressus synagogam, mansit promulgans prædicationem tribus mensibus: colloquens, 7 8
& suadens argumentis de regno Dei. Hactenus. Cùm autem nonnulli detestarentur sermonem ejus, & contradicerent ei, viámque fidei criminarentur 9
coram cœtu, recessit ab eis, & segregavit discipulos ab ipsis, eósque alloquebatur singulis diebus in domicilio cujusdam ex magnatibus. Mansítque id exercens 10
spatio biennii, ita ut omnes habitantes in regione Asiæ audierint sermonem Domini Jesu, Judæi scilicet & Græci. Ediditque Dominus per manus Pauli 11
virtutes haud paucas: Adeò ut afferrent 12
fascias aut sudaria quibus tergeret sudorem vultûs sui, imponerentque infirmis, & recederent ab eis morbi, & spiritus mali ab eis egrederentur. At verò quidam ex Judæis vagis cœperunt adjurare, & invocare super eos in quibus erant 13
spíritus mali, nomen Domini Jesu Christi, dicentes; Adjuramus vos per Jesum quem prædicat Paulus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ሰሐመስ : ሰንበተ : ጸመ::

1 ወእመዝ : እንዘ : ሀሎ : ለጳሉን : ሀሎ : ቆሮንቶስ :: ኀለፈ : ጳውሎስ : እንተ : ለ
ዕላይ : ደወለ : ወበጽሐ : ሌፈሰን ; ወረከበ : ሕደጣን : እለ : ቦሉ : ውስተ : ለሚ
2 ን::= ወይቤሎሙ : ቦኑ : ዘነሣእክሙ ፡ መንፈስ : ቅዱስ : እምዘ : ለመኑክሙ :
3 ወይቤልዎ : ሰማዕናሁ ፡ ጥቀ : ከመ : መንፈስ : ቅዱስ::= ወይቤሎሙ : በመንትኑ
4 መ : ተጠመቅሙ : ወይቤልዎ ፡ በጥመቀተ : ዮሐንስ::= ወይቤሎሙ : ዮሐንስኬ :
5 ለጥመቀ : ጥመቀተ : ንስሓ : በዘ : ይመጽእ : እመድኅሪሁ : ሊየሱስ::= ወሰሚ
6 ዖሙ : ተጠመቁ : በስመ : እግዚእነ : ሊየሱስ::= ወወደዮ : እዴሁ : ጳውሎስ :
ደቤሆሙ : ወረደ : መንፈሰ : ቅዱስ : ለዕሌሆሙ : ወነበቡ : በነገረ : በሐውርት : ወ
7 ተነበዩ::= ወየእክሉ : ዐሠርቱ : ወክልሌቱ : ዕደው::= ወቦኑ : ጳውሎስ : ኦ
8 ኩራበ : ወነገረ : ገሃደ : ወነበረ : ለሠስተ : ለወርኀ : እንዘ : ይትዋቀሦሙ : ወየእ
9 መኖሙ : በእንተ : መንግሠተ : እግዚአብሔር::= ወቦ : እለ : ክሕዱ : ወተጸነ
ዑ : ወለሕሠሙ : ደቡ : ትምህረት : በቅድመ : ኵሉ :: ሃል ወሐደኅሙ : ጸ
ወጉሎስ : ወነገሥኦሙ : ለሐዋርያት : ወኵሉ : ለሚረ : ይጤህር : በቅድመ : መኵ
10 ናን : ወመለእክት::= ወከመዝ : ገብረ : ክልሌ : ዓመተ :: ወሰመዉ : ኵሉሙ :
11 እለ : ይነብሩ : እስያ : ቀለ : እግዚአብሔር : ለይሁድ : ወለረሚይ::= ወወቢየ :
12 ሓይለ ፡ ይገብር : እግዚኢብሔር : በእደ : ጳውሎስ::= ወይወስዱ : እመጽንፉ : ል
ብሱ : ወሰበኑ : ወያነብሩ ፡ ደቡ : ዱያን : ወየሐይው : ወእለኒ : ለጋንንት : ይወጽ
13 ኡ::= ወቦ : እለ : ለኅዙ : ይርቅዩ : ቢጽ : እለ : የለወዱ : ወይስመዩ ፡ ሎሙ ;
ለእጋንንት : ስሙ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ወይበልዎሙ : ናመሕላክሙ ፡ በስሙ ; ለ
ሊየሱስ : ዘጳውሎስ : ይሜህር::=

CAP. XIX.

Quinto sabbato Jejunii.

Et tunc quum esset Apollos Corinthi, peragravit Paulus per superiorem regionem, 1
& venit Ephesum, & invenit paucos qui intrâssent in fidem. Et dixit iis; Num 2
accepistis Spiritum sanctum ex quo tempore *credidistis? Et dixerunt ei; Audivimus tantùm quod fuit Spiritus sanctus. Et dixit iis; In quo baptizati fuistis?* 3
& dixerunt ei; In baptismate Johannis. Et dixit iis; Johannes igitur baptizavit baptismo resipiscentiæ in venturo eum post Jesu. Et quum audivissent, baptiza- 4 5
ti sunt in nomine Domini nostri Jesu. Et quum posuisset manus suas Paulus super eos, descendit Spiritus sanctus super eos, & loquuti sunt in linguis regionum, 6
& prophetárunt. Et erant duodecim viri. Et intravit Paulus synagogam, & prædicavit palàm, & mansit tres menses disserens cum iis, & suadens iis de regno 7 8
Dei. Et fuerunt qui abnegaverunt, & obdurati sunt, & maledixerunt contra doctrinam coram omnibus: Et reliquit eos Paulus, & accepit Apostolos, & quo- 9
tidiè docebat coram prætori & præsidibus. Et sic egit duos annos, & audierunt 10
omnes qui habitabant in Asia verbum Dei, Judæi & Gentiles. Et magnas virtutes fecit Deus per manum Pauli. Et detulerunt ab extremitate vestimenti ejus, 11 12
& sudaria ejus, et posuerunt super infirmos, et vivebant; et dæmones exibant. Et fuerunt quidam *qui cœperunt incantare, fratres circumeuntes, et nominare* 13
super dæmoniacos nomen Domini nostri Jesu, et dicebant iis; Adjuramus vos in nomine Jesu, quem Paulus docet.

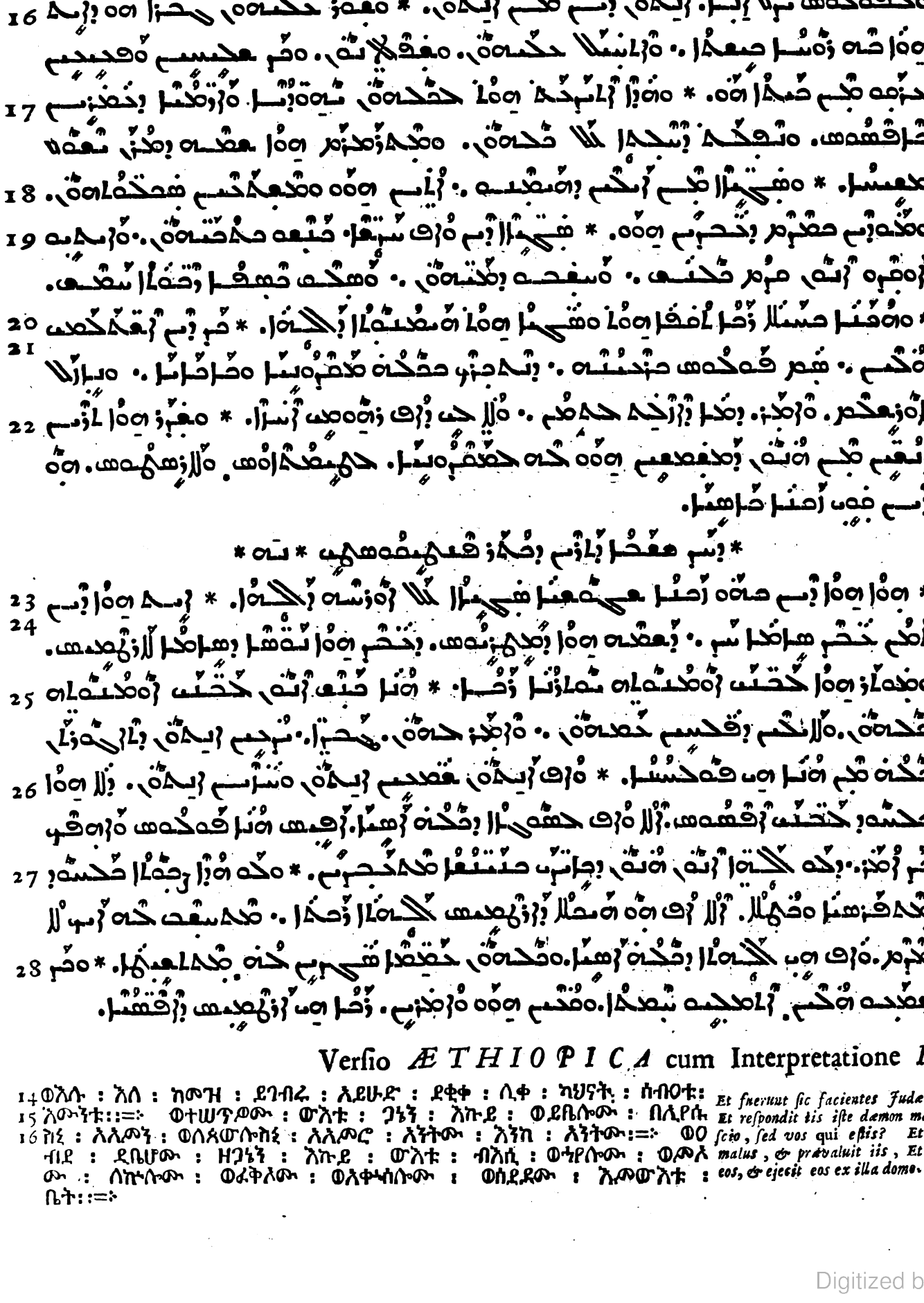
Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΗ'.

Erant autem quidam filii Sceuæ Judæi principis ſacerdotum ſeptem hoc *facientes.*
14 Ἦσαν δέ (υ)τινες υἱοὶ Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ οἱ τοῦτο ποιοῦντες.
Reſpondens autem ſpiritus *malignus,* dixit; Jeſum novi, & Paulum
15 Ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, (φ)ὅπερ, Τὸν Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον
ſcio: vos autem qui eſtis? Et inſiliens in eos homo,
16 ἐπίσαμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ; Καὶ (χ) ἐφαλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος,
in quo erat *ſpiritus malignus,* & *prædominatus eis,* invaluit contra eos,
ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ (ψ) πονηρὸν, καὶ κατακυριεύσας ἀμφοτέρων, ἴσχυσε κατ' αὐτῶν,
ita ut *nudos,* & *vulneratos effugere ex* domo illa. Hoc autem
17 ὥστε γυμνοὺς, καὶ τετραυματισμένους (ω) ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. Τοῦτο δὲ
factum eſt notum omnibus Judæiſque & *Græcis habitantibus Epheſum*: &
ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι τοῖς κατοικοῦσι τὴν Ἔφεσον· καὶ
cecidit timor ſuper omnes illos, & magnificabatur nomen Domini Jeſu.
(α) ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ πάντας αὐτοὺς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.
Multique credentium veniebant confitentes, & annuntiantes actus
18 Πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι, καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις
ſuos. Multi autem curioſa *agentium,* conferentes libros, combuſſerunt
19 αὐτῶν. Ἱκανοὶ δὲ τῶν περίεργα πραξάντων, συνενέγκαντες τὰς βίβλους, κατέκαιον
coram omnibus: & *computaverunt* pretia illorum, & invenerunt *argenti myriades*
ἐναντίον πάντων· καὶ συνψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας
quinque. Ita *per potentiam* verbum *Domini* creſcebat, & *invaleſcebat. Ut* autem
20 πέντε. Οὕτω κατὰ κράτος (β) ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ηὔξανε, καὶ ἴσχυεν. Ὡς δὲ
21 *impleta ſunt hæc,* propoſuit Paulus in Spiritu, *pervadens* Macedoniam, &
ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ Πνεύματι, (γ) διὰ Μακεδονίαν καὶ
Achaiam, ire *in Hieruſalem,* dicens; *Quòd poſt fieri me* ibi,
(δ) Ἀχαΐαν, πορεύεσθαι εἰς (ε) Ἰερουσαλὴμ, εἰπών, Ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ,
oportet me & Romam videre. Mittens autem in Macedoniam duos *mini-*
δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. Ἀποστείλας δὲ εἰς Μακεδονίαν δύο (ζ) τῶν διακονούντων
ſtrantium ſibi, Timotheum & Eraſtum, ipſe remanſit tempus in *Aſiam.* Facta eſt
αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐγένετο
22 autem *ſecundùm tempus illud* turbatio non *parva* de via. Demetrius enim
23 δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. Δημήτριός γάρ
quidam nomine, *argenticalator,* faciens ædes argenteas Dianæ, præſtabat
τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, παρεῖχετο
artificibus quæſtum non modicum. Quos congregans, & eos qui *circa*
24 τοῖς τεχνίταις (η) ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην. Οὓς συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ
25 *talia* opifices, dixit; Viri, ſcitis quia de hoc *opificio* acquiſitio
τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν, Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία
nobis eſt. Et *ſpectatis,* & auditis, quia non ſolùm Epheſi, ſed penè
ἡμῶν ἐστι. Καὶ θεωρεῖτε, καὶ ἀκούετε, ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, (ι) ἀλλὰ σχεδὸν
26 totius Aſiæ, Paulus hic ſuadens avertit multam turbam, dicens; Quoniam non
πάσης τῆς Ἀσίας, ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων, Ὅτι οὐκ
ſunt dii *per manus* factæ. Non ſolùm autem hæc *periclitatur* nobis pars
εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο (κ) κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος
27 in redargutionem venire, ſed & magnæ *deæ* Dianæ templum in nihilum
εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς (λ) οὐδὲν
reputari: futurum autem & deſtrui *majeſtatem* ejus, quam tota Aſia &
λογισθῆναι, μέλλειν δὲ καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ
habitata colit. *Audientes autem* & *facti* pleni *exæſtuaſcentis,* exclamaverunt,
ἡ οἰκουμένη σέβεται. Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον
28 dicentes; Magna Diana Epheſiorum.
λέγοντες, Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.

MS.A. (υ)τινες Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ υἱοὶ τοῦτο(φ)ὅπερ αὐτοῖς, Τὸν (χ) ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτοὺς, ὃν δὲ (ψ) πονηρὸν, καὶ κατακυριεύσας ἀμφοτέρων, ἴσχυσεν (ω) ἐκφυγεῖν αὐτοὺς ἐκ (α) ἔπεσεν (β) τοῦ Κυρίου ὁ λόγος (γ) διελθὼν (δ) τὴν Ἀχαΐαν, (ε) Ἱερουσόλυμα, (ζ) τῶν *διακονεῖν αὐτῷ, (η) ἐκ ὀλίγην ἐργασίαν. (θ) ἡμῖν (ι) ἀλλὰ καὶ σχεδὸν (κ) τὸ μέρος κινδυνεύει ἡμῖν εἰς (λ) οὐδὲν λογισθήσεσθαι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Erant autem ſeptem filii viri cujuſdam Judæi 14
ſummi ſacerdotis, cui nomen erat Scheva,
qui hoc faciebant. Reſpondit autem caco- 15
dæmon ille, & dixit eis; Jeſum novi, &
Paulum ſcio; vos autem qui eſtis? Et in- 16
ſiliit in eos homo ille in quo erat ſpiritus
malus, & invaluit contra eos, eósque ſubje-
cit, ita ut nudati ſauciíque fugerent ab ædi-
bus illis. Id autem innotuit omnibus tum 17
Judæis, tum Gentilibus qui habitabant E-
pheſi: & incidit timor in omnes, & exalta-
batur nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti.
Plurimíque ex iis qui crediderant, venie- 18
bant & renuntiabant offenſas ſuas, confite-
bantúrque quòd fecerant. Imò etiam mul- 19
ti magi congregârunt libros ſuos, allatóſque
concremârunt coram omnibus: cæterùm ſup-
putârunt pretium eorum, & aſcendit ad ar-
genti quinque myriades. Uſque adeò vir- 20
tute magnâ invaleſcebat, progreſſúſque fa-
ciebat fides in Deum. His autem peractis 21
propoſuit Paulus in mente ſua, ut perluſtra-
ret totam Macedoniam & Achaiam, proſi-
ciſceretúrque ad Jeruſalem: Dicebat autem,
Poſtquàm illuc profectus fuero, oportet me
quoque Romam inviſere. Miſerat autem 22
duos viros ex iis qui ipſi miniſtrabant, in
Macedoniam, nempe Timotheum, & Era-
ſtum: ipſe verò ſubſtitit ad tempus in Aſia.

Dominicâ II. poſt Pentecoſten. 55.

Extitit autem eo tempore tumultus plurimus 23
propter viam Dei. Illic enim erat quidam 24
opifex argenti, cui nomen erat Demetrius,
qui faciebat delubra argentea Dianæ, & ſup-
peditabat artis ſuæ opificibus maximum lu-
crum. Iſte congregavit omnes artis ſuæ opi- 25
fices, necnon illos qui cum eis operabantur,
& dixit eis; Viri, ſcitis mercaturam noſtram
omnem ex hoc artificio eſſe. Quinetiam 26
auditis ac videtis non ſolùm cives Epheſi,
ſed etiam multitudinem totius Aſiæ ab iſto
Paulo allectam & averſam, quòd dicat deos
illos non eſſe qui manibus hominum fiant.
Neque hoc negotium tantummodò diffama- 27
tur & ceſſat, ſed etiam templum ipſum Dia-
næ magnæ deæ pro nihilo habebitur: atque
adeò ipſa dea totius Aſiæ, & quam omnes
gentes adorant, ludibrio habebitur. Quum- 28
que hæc audiſſent, repleti ſunt furore, &
clamaverunt, dicentes; Magna eſt Diana
Epheſiorum.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 ወእሉ : እለ : ከመዝ : ይገብሩ : ኢይሁድ : ደቂቀ : ሊቀ : ካህናት : ሰብዐቱ:
15 ኦ*ንት::=፦ ወተሠጥወው : ውእቱ : ጋኔን : እኩይ : ወይቤሎው : በሊየሱ
16 ስ : ኣእመን : ወለጳውሎስኒ : ኣእመር : ለንትው : እንከ : ለንትው::=፦ ወዐ
ዘ፲ : ደቤሆው : ዘጋኔን : እኩይ : ውእቱ : ብእሲ : ወኀየሎው : ወመ
ው : ለኵሎው : ወፈቅለው : ወለቀኀሰሎው : ወሰደደው : እመውእቱ :
ቤት::=፦

Et fuerunt ſic facientes Judæi, filii principis ſacerdotum, ſeptem fuerunt. 14
Et reſpondit iis iſte dæmon malus, & dixit iis; Jeſum confiteor, & Paulum 15
ſcio, ſed vos qui eſtis? Et inſanivit ſuper eos ille homo in quo erat dæmon
malus, & prævaluit iis, Et vicit eos omnes, & colliſit eos, & vulneravit 16
eos, & ejecit eos ex illa domo.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

14 Erant autem quidam Judæi Scevæ principis sacerdotum septem filii, qui hoc
15 faciebant. Respondens autem spiritus nequam dixit eis; Jesum novi, &
16 Paulum scio: vos autem qui estis? Et insiliens in eos homo, in quo erat dæmonium pessimum, & dominatus amborum, invaluit contra eos, ita ut
17 nudi & vulnerati effugerent de domo illa. Hoc autem notum factum est omnibus Judæis, atque Gentilibus, qui habitabant Ephesi: & cecidit timor
18 super omnes illos, & magnificabatur nomen Domini Jesu. Multique credentium veniebant, confitentes & annuntiantes actus suos. Multi autem ex eis,
19 qui fuerant curiosi sectati, contulerunt libros, & combusserunt coram omnibus: & computatis pretiis illorum, invenerunt pecuniam denariorum
20 quinquaginta millium. Ita fortiter crescebat verbum Dei, & cofirmabatur.
21 His autem expletis, proposuit Paulus in Spiritu, transitâ Macedoniâ & Achaiâ ire Jerosolymam, dicens; Quoniam postquàm fuero ibi, oportet me
& Romam videre. Mittens autem in Macedoniam duos ex ministrantibus si- 12
bi, Timotheum & Erastum, ipse remansit ad tempus in Asia. Facta est au- 13
tem illo tempore turbatio non minima de via Domini. Demetrius enim qui- 24
dam nomine, argentarius, faciens ædes argenteas Dianæ, præstabat artifi-
cibus non modicum quæstum: Quos convocans, & eos qui hujusmodi erant 25
opifices, dixit; Viri, scitis quia de hoc artificio est nobis acquisitio: Et 26
videtis, & auditis, quia non solùm Ephesi, sed penè totius Asiæ, Paulus
hic suadens avertit multam turbam, dicens; Quoniam non sunt dii, qui ma-
nibus fiunt. Non solùm autem hæc periclitabitur nobis pars in redargutio- 27
nem venire, sed & magnæ Dianæ templum in nihilum reputabitur, sed &
destrui incipiet majestas ejus, quam tota Asia, & orbis colit. His auditis 28
repleti sunt irâ, & exclamaverunt dicentes; Magna Diana Ephesiorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * وَإِنَّ قَوْمًا كَانُوا بَنِي اسْكَاوَا الْيَهُودِيِّ رَئِيسِ الْكَهَنَةِ عَدَدُهُمْ سَبْعَةٌ * كَانُوا يَعْمَلُونَ هٰذَا
15 * فَأَجَابَهُمُ الرُّوحُ الْخَبِيثُ * وَقَالَ إِمَّا يَسُوعَ فَأَنَا أَعْرِفُهُ * وَإِمَّا بُولُصَ فَإِنِّي حَبِيرٌ بِهِ * فَأَمَّا أَنْتُمْ
16 فَمَنْ أَنْتُمْ * فَطَفَرَ إِلَيْهِمُ الرَّجُلُ الَّذِي كَانَ فِيهِ الرُّوحُ الْخَبِيثُ * وَاسْتَسَادَ عَلَيْهِمْ
17 مُسْتَوْلِيًا * وَبَقِيَ عَلَيْهِمْ حَتَّى أَنَّهُمْ هَارَبُوا مِنْ ذٰلِكَ الْبَيْتِ عُرَاةً مُجَرَّحِينَ * وَصَارَ هٰذَا
الْخَبَرُ مَعْرُوفًا عِنْدَ جَمِيعِ الْيَهُودِ وَالْيُونَانِيِّينَ الْقَاطِنِينَ بِأَفَسُسَ * وَسَقَطَ الْخَوْفُ عَلَى جَمَاعَتِهِمْ *
18 وَيُعَاظَمُ اسْمُ الرَّبِّ يَسُوعَ * وَكَثِيرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا كَانُوا يَجِيئُونَ * مُعْتَرِفِينَ وَمُخْبِرِينَ
19 بِأَفْعَالِهِمْ * وَكَثِيرُونَ مِنْ صَانِعِي الْأَسْحَارِ جَلَبُوا مَصَاحِفَهُمْ * وَأَحْرَقُوهَا قُدَّامَ كُلِّ النَّاسِ *
فَحُسِبَتْ أَثْمَانُهَا فَوَجَدُوهَا خَمْسَ رِبَوَاتٍ فِضَّةٍ * فَهٰكَذَا نَمَى قَوْلُ الرَّبِّ وَقَوِيَ كَانَ يَخُصُّ
20 عَرَبِيَّةٌ * سَجْ * * فَلَمَّا كُمِّلَتْ هٰذِهِ الْأُمُورُ أَضْمَرَ بُولُصُ بِالرُّوحِ أَنْ يَجْتَازَ بِمَكْدُونِيَةَ
21 وَأَخَائِيَةَ وَيَذْهَبَ إِلَى أُورَشَلِيمَ * قَائِلًا أَنْ بَعْدَ حُصُولِي هُنَاكَ يَجِبُ عَلَيَّ أَنْ أُبْصِرَ رُومِيَةَ *
22 * فَأَرْسَلَ إِلَى مَكْدُونِيَةَ الْاثْنَيْنِ الَّذِينِ كَانَا يَخْدِمَانِهِ تِيمُوثَاوُسَ وَإِرَسْطُسَ * وَأَقَامَ هُوَ بِآسِيَا
23 مُدَّةً مَا * فَعَرَضَ فِي ذٰلِكَ الْوَقْتِ مِنْ أَجْلِ الطَّرِيقِ اضْطِرَابٌ لَيْسَ بِالْيَسِيرِ * لِأَنَّ إِنْسَانًا
24 اسْمُهُ دِمِتْرِيُوسُ صَانِعُ الْفِضَّةِ كَانَ يَعْمَلُ هَيَاكِلَ الرَّهْنِ * وَيُكْسِبُ لِلصُّنَّاعِ كَسْبًا لَيْسَ
25 بِالْيَسِيرِ * فَجَمَعَهُمْ أَعْنِي الصُّنَّاعَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ مِثْلَ هٰذِهِ الْأَعْمَالِ * وَقَالَ لَهُمْ أَيُّهَا الرِّجَالُ
26 قَدْ عَلِمْتُمْ أَنْ فَائِدَتَنَا إِنَّمَا هِيَ هٰذِهِ الصَّنَاعَةُ * وَقَدْ رَأَيْتُمْ وَسَمِعْتُمْ أَنَّ بُولُصَ هٰذَا قَدْ أَقْنَعَ
لَا لِأَهْلِ آسِيَا فَقَطْ * بَلْ وَكَافَّةَ بَلَدِ آسِيَا الْأَقَلِّينَ * وَنَقَلَ رَأْيَ جَمَاعَةٍ مِنْهُمْ كَثِيرٍ * قَائِلًا
27 أَنَّ الَّذِينَ تَصْنَعُهُمُ الْأَيْدِي لَيْسُوا آلِهَةً * وَمَا يَجِبُ هٰذَا الْأَمْرُ عَلَيْنَا نَعِيرًا يَعْطَبُ فَقَطْ
مِنْ هٰذِهِ الْحِكْمَةِ * بَلْ وَهَيْكَلُ الْآلِهَةِ الْمُعَظَّمَةِ الرَّهْنِ يُحْسَبُ لَا شَيْءٍ * وَيَكُونُ عَظَمُهَا عَتِيدًا
28 أَنْ يَنْهَدِمَ * الَّتِي تَعْبُدُهَا كَافَّةُ أَهْلِ آسِيَا وَالْمَسْكُونَةِ مَعًا * فَلَمَّا سَمِعُوا هٰذَا الْخُطُوبَ اسْتَوْعَبُوا
غَضَبًا * وَهَتَفُوا قَائِلِينَ عَظِيمَةٌ هِيَ رَهْنُ أَهْلِ أَفَسُسَ *

Et sanè nonnulli qui erant filii Scevæ 14
Judæi principis sacerdotum, septem
numero, hoc faciebant. Respondens 15
autem eis spiritus malus, dixit;
Equidem Jesum ego scio, Paulum au-
tem optimè novi, at vos quinam
estis? Et insiliens in eos homo ille 16
in quo erat spiritus nequam, domi-
natus est eis, superior factus, præ-
valuitque eis; adeò ut effugerent è
domo illa nudi ac vulnerati. Fa- 17
ctáque est fama hæc nota apud omnes
Judæos & Græcos degentes Ephesi:
ceciditque timor in illos omnes, &
magnificatum est nomen Domini Je-
su. Et multi ex his qui credide- 18
rant, veniebant confitentes atque de-
clarantes facta sua. Multique ex 19
magicarum artium cultoribus, libros
suos attulerunt, eósque combusserunt
coram omnibus hominibus: supputa-
tis autem pretiis eorum, invenerunt
ea quinque myriadas argenti. Hoc 20
pacto crevit sermo Domini, & in-
valuit, prout decebat majestatem
ipsius. Rebus hisce peractis, propo- 21
suit Paulus in spiritu transire per
Macedoniam & Achaiam, & abire
Jerosolymam, dicens; Postquam il-
luc devenero, oportet me Romam vi-
dere. Quare missis in Macedoniam 22
duobus qui ministrabant ei, Timo-
theo & Erasto, remansit ipse in Asia
aliquantum temporis. Accidit autem 23
eo tempore circa viam Domini *tur-*
batio non exigua. Nam quidam no- 24
mine Demetrius, faber argentarius,
qui faciebat delubra Veneri, & lu-
crabatur opificibus lucrum haud par-
vum, Convocatis illis, nempe arti- 25
ficibus qui his similia exercebant
opera, dixit eis; O viri, jam nóstis
quæstum nostrum esse hanc artem:
Famque vidistis & audistis Pau- 26
lum hunc persuasisse non modò civi-
bus Ephesi, verum etiam toti regio-
ni Asiæ, præter paucos, & dimovis-
se mentem turbæ multæ ex ipsis,
dicens quòd hi quos manus operan-
tur non sunt dii. Non solùm autem 27
importat nobis hoc negotium ignomi-
niam quam nobis afferet ex hac
parte, sed & templum maximæ deæ
Veneris pro nihilo reputabitur: fu-
turúmque est ut destruatur majestas
ejus quam Asiatici omnes & orbis
universus adorant. Hæc sermones 28
cùm audissent, repleti sunt irâ, &
exclamárunt dicentes; Maxima est
Venus Ephesiorum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወተሰምዐ : ዝኒገር : በኀበ : ኵሉ : ለይሁድ : ወለረሚይ : ኆለ : ይነብሩ : ሌ
18 ፈሶን : ወፈርሁ : ኵሎሙ : ወለዕበዩ : ስሞ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ::። ወኵ
19 ሉ : እለ : ላምኑ : ይመጽሉ : ወይነሰሑ : በእንተ : ዘገብሩ::። ውብዙኃን :
እለ : ገብሩ : ያመጽሉ : መጸሐፍቲሆሙ : ወያውዕዩ : በቅድመ : ኵሉ :: ወሐሣበ :
20 ሴጡ : ወረከቡ : ሐሙስተ : እልፊ : ብሩረ::። ከመዝ : ቃለ : እግዚእነሰ : ወ
21 ዐቢያ : ወኀየለ::። ወእመዝ : ተፈጸሞ : ዘንተ : ሐለየ : ጳውሎስ : በመንፈሱ : ይ
ሖልፍ : እንተ : መቄደንያ : ወለኪይያ : ወይሖር : ኢየሩሰሌም : ወይቤ : በጺሕየ :
22 ህያ : ሀለወኒ : እርእያ : ለሮሜ::። ወፈነወ : መቄደንያ : ካልእተ : እለ : ይትለአ
ኩ : ጢሞቴዎስሃ : ወለርስጥርኮስሃ : ወወጠሰ : ነበረ : ሌፈሶን : ወጉንደያ::።
23 ሃፀ ወወለተ : እሚረ : ዐቢያ : ሁከተ : ኮነ : በእንተዝ : ትምህርት::። ወሀሎ :
24 ለሐዱ : ዘስሙ : ድሜጥሮስ : ነሃቤ : ብሩር : ወይገብር : ምስለ : ዘብሩር : ዘመለ
እክተ : ለርጢሚደስ : ዘትሰማይ : ድያና : ወያስተገብሮሙ : ለኪነት :: ወይሁበው :
25 ብዙኅ : ንዋየ::። ወለስተጋብኦሙ : ለኵሉ : ኪነት : ወለንገለጥ :: ወይቤሎሙ :
26 ለንትሙ : ለኃዊነ : ትለመሩ : ከመ : በዝ : ተግባርነ : ወመርካብነ::። ወናሁ-ፁ ዘ
ከመ : ትርእዩ : ቁከመ : ትሰመዑ : ለኮ : በአኪቲቱ : ሌፈሶን : ዲደ : ኵሎ : እስ
ያ : ወለስተሐወዘ : ጳውሎስ : ብዙኅ : ለሰአዘብ : ወይቤሉሙ : ለማልክት ፡ እሉ : በ
27 እደ : ሰብእ : ይትገበሩ::። ወለኮ : በዘ : በአኪቲቱ : ዘንትመነሶ : ዲደ : መልእክተ :
ለርጢሜስኒ : ዐባይ : ሀለዋ : ይስዐር : ዕበያ : ወትትነስት : መልክታ : እንተ :
28 እስያ : ወኵሉ : ዲለመ : ያመልካ::። ወሰሚዖሙ : ተመዒው : ወሸልሑ : በ
ዐቢይ : ቃል : ወይቤሉ : ሰንበተ : ዕብያ : ለለርጢመስ : መልእክተ : ሌዲ
ስን::።

Et auditus est hic sermo apud omnes Judæos, & Gentes qui habitabant Ephe- 17
si, & timuerunt omnes, & magnificaverunt nomen Domini nostri Jesu. Et 18
omnes qui crediderant, veniebant, & confitebantur quæ fecerant. Et multi 19
qui fecerant, adducebant libros suos, & combusserunt in conspectu omnium:
& computárunt pretium ejus, & invenerunt quinque myriades argenti. Sic 20
verbum Dei, & crevit & invaluit. Et quum impletum esset hoc, proposu- 21
it Paulus in spiritu suo, transire per Macedoniam, & Achaiam, & profi-
cisci Hierosolymam, & dixit; Quum venero illuc, oportet me videre Romam.
Et misit ad *Macedoniam duos ministros, Timotheum & Aristarchum, & ipse* 22
mansit Ephesi, & commoratus est. Et isto tempore magna commotio facta est 23
de hac doctrina. Et fuit quidam cujus nomen Demetrius, argentarius, & 24
faciebat imagines argenteas deæ Artemidos quæ nominatur Diana, & operam
præstabat opificibus, & præbebat iis magnas facultates. Et congregavit omnes 25
opifices, & coacti sunt, & dixit iis; Vos fratres nostri, scitis quòd in
hoc consistit opificium nostrum & quæstus noster. Et ecce sicut spectatis, & 26
sicut auditis, non solùm Ephesi, sed etiam totius Asiæ seduxit Paulus multos populos,
& dixit iis; Dii manibus hominum non sunt facti. Et non solùm propter 27
hoc periclitabimur nos, sed etiam deæ Artemidos magna annihilanda erit ma-
gnificentia, & destruetur divinitas ejus, quam Asia & totus mundus colit.
Et quum audivissent, indignati sunt, & clamaverunt in magna voce, & 28
dixerunt; Sabbathum magnificentiæ Artemidi deæ Ephesiorum.

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΗ'. ΚΘ'.

Et impleta est civitas tota confusione: *irruerúntque unanimiter* in theatrum,
29 Καὶ ἐπλήσθη ἡ (μ) πόλις ὅλη συγχύσεως· ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον,
corripientes Caium & Aristarchum Macedones, comites Pauli.
συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους (χ) τοῦ Παύλου.
At Paulo volente intrare in populum, non *siverunt eum* discipuli.
30 Τοῦ δὲ Παύλου βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί.
Quidam autem & Asiæ *principum existentes* ei amici, *mittentes* ad eum,
31 Τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν,
rogárunt non dare seipsum in theatrum. Alii *quidem* ergò aliud *quid* clama-
32 παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκρα-
bant: erat enim ecclesia confusa, & plures nesciebant *cujus* causâ
ζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος (ξ) ἕνεκεν
convenissent. De autem turba *producerunt* Alexandrum, propellentibus
33 συνεληλύθεισαν. Ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου (ο) προεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων
eum Judæis: *At* Alexander *concutiens* manum, volebat *ratio-*
αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι· (π) ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπολο-
cinari populo: *Agnoscentibus autem quòd Judæus esset*, vox facta est una *ex*
34 γεῖσθαι τῷ δήμῳ. (ρ) Ἐπιγόντων δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστι, φωνὴ ἐγένετο μία ὡσ
omnibus, quasi per horas duas *clamantibus*; Magna Diana Ephesiorum.
πάντων, ὡς ἐπὶ ὥρας δύο (σ) κραζόντων, Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.
Reprimens autem scriba *turbam*, dixit; Viri Ephesii, quis enim est
35 Καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον, φησὶν, Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν
homo qui *non* cognoscit Ephesiorum civitatem *aedituam existentem* magnæ
(τ) ἄνθρωπος ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς (υ) μεγάλης
deæ Dianæ, & Jovis prolis? *Incontradicibilibus* ergò *existentibus* his, *necesse est*
36 θεᾶς Ἀρτέμιδος, καὶ τοῦ Διοπετοῦς; Ἀναντιῤῥήτων οὖν (φ) ὄντων τούτων, δέον ἐστὶν
vos sedatos *subsistere*, & nihil *præceps* agere. Adduxistis enim
37 ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν προπετὲς (χ) πράττειν. Ἠγάγετε γὰρ
homines istos neque sacrilegos, neque blasphemantes deam vestram. Si
τοὺς ἄνδρας τούτους οὔτε ἱεροσύλους, οὔτε βλασφημοῦντας (ψ) τὴν θεὰν ὑμῶν. Εἰ 38
quidem ergò Demetrius & qui cum eo artifices, adversùs aliquem *sermonem* habent,
μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται, (ω) πρός τινα λόγον ἔχουσιν,
fora aguntur, & proconsules sunt, *postulent alii alios*: Si autem quid *de*
ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις· Εἰ δέ τι περὶ 39
aliis requiritis, in legitima ecclesia *absolvetur*. *Etenim* pericli-
ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. Καὶ γὰρ κινδυνεύ- 40
tamur *postulari* seditionis *circa hodiernum*, *nullâ causâ existente*, de
ομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος, περὶ
qua possimus reddere rationem concursûs istius. Et hæc *dicens*,
(α) οὗ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον (β) τῆς συστροφῆς ταύτης. Καὶ ταῦτα εἰπὼν,
dimisit ecclesiam.
ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.

CAP. XX. κ'.

Post autem *cessâsse* tumultum, *advocans* Paulus
ΚΘ' Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, προσκαλεσάμενος ὁ Παῦλος 1
discipulos, & *salutans*, exiit *proficisci* in Macedo-
τοὺς (α) μαθητὰς, καὶ ἀσπασάμενος, ἐξῆλθε πορευθῆναι εἰς τὴν Μακεδο-
niam. *Perambulans* autem partes illas, & exhortatus eos sermone multo,
νίαν. Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, 2
venit ad Græciam: *Faciéntque* menses tres, *factis ei insidiis*
ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· Ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης (β) αὐτῷ ἐπιβουλῆς 3
à Judæis *futuro provehi* in Syriam, *facta fuit sententia ad revertendum*
ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμη τοῦ ὑποστρέφειν
per Macedoniam.
διὰ Μακεδονίας.

MS A. (μ) πόλις τοῦ συγχύσεως· (ν) Παύλου. Παῦλος δὲ βουλομένου (ξ) ἕνεκα (ο) συνεβίβασαν (π) ὁ δὲ Ἀλέξανδρος (ρ) Ἐπιγόντες (σ) κράζοντες, (τ) ἀνθρώπων (υ) μεγάλης Ἀρτέμιδος, (φ) τούτων ὄντων, (χ) πραότερον. (ψ) τὴν θεὸν ὑμῶν. (ω) ἔχουσι πρός τινα λόγον, (α) ἔτι δυνησόμεθα (β) περὶ τῆς Κεφ. κ'. MS A. (α) μαθητὰς, καὶ παρακαλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν πορεύεσθαι (β) ἐπιβουλῆς αὐτῷ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ܘܐܬܒܠܒܠܬ ܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ ܘܪܗܛܘ ܒܚܕ ܠܬܐܛܪܘܢ ܘܩܛܘܠ ܐܚܕܘ ܠܓܝܘܣ ܘܐܪܣܛܪܟܘܣ ܓܒܪ̈ܐ ܡܩܕܘܢܝܐ ܕܗܘ ܒܪ̈ܝ ܡܕܝܢܬܐ ܕܦܘܠܘܣ ܘܒܥܘ ܠܡܥܠ ܒܬܐܛܪܘܢ ܘܠܐ ܫܒܩ ܠܗ ܠܦܘܠܘܣ ܕܢܥܠ ܠܬܐܛܪܘܢ ܘܠܐ ܫܒܩ ܠܗ ܠܬܠܡ̈ܝܕ̈ܐ

Versio VULGATA LATINA.

29 Et impleta est civitas confusione, & impetum fecerunt uno animo in thea-
30 trum, rapto Gaio & Aristarcho Macedonibus, comitibus Pauli. Paulo autem
31 volente intrare in populum, non permiserunt discipuli. Quidam autem &
de Asiæ principibus, qui erant amici ejus, miserunt ad eum rogantes ne se
32 daret in theatrum: Alii autem aliud clamabant. Erat enim Ecclesia con-
33 fusa: & plures nesciebant qua ex causa convenissent. De turba autem de-
traxerunt Alexandrum, propellentibus eum Judæis. Alexander autem manu
34 silentio postulato, volebat reddere rationem populo. Quem ut cognoverunt
Judæum esse, vox facta una est omnium, quasi per horas duas clamantium;
35 Magna Diana Ephesiorum. Et cùm sedâsset scriba turbas, dixit; Viri Ephesii,
quis enim est hominum, qui nesciat Ephesiorum civitatem cultricem esse ma-
36 gnæ Dianæ, Jovisque prolis? Cùm ergò his contradici non possit, oportet
37 vos sedatos esse, & nihil temerè agere. Adduxistis enim homines istos, ne-
38 que sacrilegos, neque blasphemantes deam vestram. Quòd si Demetrius,
& qui cum eo sunt artifices, habent adversùs aliquem causam, conventus
forenses aguntur, & proconsules sunt, accusent invicém. Si quid autem al- 39
terius rei quæritis: in legitima Ecclesia poterit absolvi. Nam & periclita- 40
mur argui seditionis hodiernæ: cùm nullus obnoxius sit (de quo possimus
reddere rationem) concursûs istius. Et cùm hæc dixisset, dimisit Ecclesiam.

CAP. XX.

1 POstquàm autem cessavit tumultus, vocatis Paulus discipulis, & exhorta-
tus eos, valedixit, & profectus est ut iret in Macedoniam. Cùm autem per- 2
ambulâsset partes illas, & exhortatus eos fuisset multo sermone, venit ad
Græciam: ubi cùm fecisset menses tres, factæ sunt illi insidiæ à Judæis 3
navigaturo in Syriam: habuítque consilium ut reverteretur per Macedoni-
am.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 * وَٱمْتَلَأَتِ ٱلْمَدِينَةُ كُلُّهَا مِنَ ٱلْهَيْجِ وَٱلْأَجْلَابِ * وَبَادَرُوا كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ إِلَى ٱلْمَسْرَحِ *
30 فَٱخْتَطَفُوا غَايُوسَ وَأَرِسْطَرْخُوسَ ٱلْمَكْدُونِيِّينِ ٱلَّذِينَ كَانَا سَافَرَا مَعَ بُولُصَ * وَلَمَّا أَعْتَزَمَ
31 بُولُصُ عَلَى ٱلدُّخُولِ إِلَى ٱلْجَمْعِ لَمْ يَسْمَحْ لَهُ ٱلتَّلَامِيذُ * وَقَوْمٌ كَانُوا أَصْدِقَاءَهُ مِنْ رُوسَاءِ
32 أَسِيَّا * أَرْسَلُوا يَتَضَرَّعُونَ إِلَيْهِ أَلَّا يُبْدِلَ ذَاتَهُ لِلْجَمْعِ * وَآخَرُونَ كَانُوا يَهْتِفُونَ عَنْ أَمْرٍ آخَرَ *
33 لِأَنَّ ٱلْجَمَاعَةَ كَانَتْ مُتَخَاطِئَةً * وَأَكْثَرُهُمْ مَا يَعْلَمُونَ فِمَاذَا أَقْبَلُوا * فَٱسْتَخْلَصَ مِنَ ٱلْجَمْعِ
ٱلِٱكْسَنْدُرُسَ لَمَّا ٱنْجَذَبَ بِهِ ٱلْيَهُودُ * فَلَمَّا هَزَّ ٱلِٱكْسَنْدُرُسَ يَدَهُ مُرِيدًا أَنْ يَحُجَّ لِلْجَمَاعَةِ
34 مُعْتَذِرًا * فَٱعْلَمُوا أَنَّهُ يَهُودِيٌّ هُوَ * صَارَ مِنْ جَمَاعَتِهِمْ صَوْتٌ وَاحِدٌ مَدَى سَاعَتَيْنِ
35 هَاتِفِينَ * مُعَظَّمَةٌ إِلَهَةُ ٱلرُّومِ إِلَهَةُ أَهْلِ أَفَسُسَ * فَصَدَّ ٱلْكَاتِبُ ٱلْجَمْعَ قَائِلًا * أَيُّهَا ٱلرِّجَالُ أَهْلَ
أَفَسُسَ * مَنْ هُوَ ٱلْإِنْسَانُ ٱلَّذِي مَا يَعْرِفُ أَنَّ أَهْلَ مَدِينَةِ أَفَسُسَ يُوقِرُونَ ٱلْإِلَهَةَ ٱلْعَظِيمَةَ
ٱلرُّومِ وَيَحْدُوهَا * وَلَا ٱلْهَابِطُونَ مِنَ ٱلسَّمَاءِ يُقَاوِمُونَ فِي تَصْدِيقِ هَذَا * فَسَبِيلُكُمْ أَنْ
36 تَتَقَبَّضُوا * وَلَا تَعْمَلُوا عَمَلًا بِتَهَجُّمٍ * قَدْ أَحْضَرْتُمْ هَذَيْنِ ٱلرَّجُلَيْنِ * وَلَيْسَا سَارِقَيْنِ لِآلَاتِ
37 ٱلْهَيْكَلِ * وَلَا مُفَرِّيَيْنِ عَلَى إِلَهَتِنَا * فَأَمَّا إِنْ كَانَ دِمِتْرِيُوسُ وَٱلصُّنَّاعِيُّ ٱلَّذِي مَعَهُ لَهُمْ عَلَى
38 أَحَدٍ دَعْوَى أَوْ بَيِّعَةٌ * إِنَّهُمْ مُتَصَرِّفُونَ فِي ٱلسُّوقِ * فَهَا أُمَرَاءُ ٱلْمَدِينَةِ حَاضِرُونَ * لِيَسْتَدْعِ
بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ * فَأَمَّا إِنْ طَلَبْتُمْ أَمْرًا آخَرَ مِنْ أَجْلِ أُخْرَيَيْنِ * فِي جَمَاعَةِ ٱلْأَحْدَاثِ هَذِهِ
39 يَجِبُ أَنْ يَعْرِفُوهَا * لِأَنَّنَا سَنَعْطَبُ إِنْ ٱسْتُدْعِيَ عَلَيْنَا * وَسَكَنَّا بِٱلْهَيْجِ وَٱلْمُقَاوَمَةِ فِي هَذَا ٱلْيَوْمِ *
40 ٱلَّذِي مَا يَحُدُّ فِيهِ أَحَدٌ سَبَبًا * وَلَا يُمْكِنُنَا أَنْ نَحُجَّ بِحُجَّةٍ عَنْ هَذِهِ ٱلْمُسَاجَرَةِ وَمُعَاوَدَةِ ٱلْأَجْلَابِ *
41 * وَإِذْ قَالَ هَذَا أَصْرَفَ ٱلْجَمْعَ * * ٱلْفَصْلُ ٱلْعِشْرُونَ *

* سد * * وَبَعْدَ سُكُونِ ٱلْهَيْجِ ٱسْتَدْعَى بُولُصُ ٱلتَّلَامِيذَ * وَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ وَوَدَّعَهُمْ * 1
وَخَرَجَ ذَاهِبًا إِلَى مَكْدُونِيَةَ * وَإِذْ جَالَ تِلْكَ ٱلنَّوَاحِيَ وَعَزَّاهُمْ بِكَلَامٍ كَثِيرٍ * جَاءَ إِلَى ٱللَّادَا * 2
* فَأَقَامَ بِهَا ثَلَثَةَ أَشْهُرٍ * فَأَسَاءَ ٱلْيَهُودُ عَلَيْهِ أَعْيَالُهُمْ حِينَ أَعْتَزَمَ أَنْ يَصْعَدَ إِلَى ٱلسَّامِ * 3
فَارْتَأَى أَنْ يَعُودَ فَيَجْتَازَ بِمَكْدُونِيَا *

Et repleta est tota civitas seditione ac 29
tumultu, & accurrentes omnes simul ad
theatrum, rapuerunt Gaium & Aristar-
chum Macedones qui cum Paulo iter fe-
cerant. Cumque Paulus animo desigñas- 30
set ingressum in cœtum, non permiserunt
et discipuli. Imò quidam ex Asiæ pri- 31
moribus qui erant amici ejus, mittentes
rogârunt eum ne se turbæ committeret.
Et alii quidem alio de negotio clama- 32
bant: quoniam turba confusè permista
erat, & plerique eorum nesciebant ad
quid convenerant. Erexit se autem de 33
turba Alexander, animos ei addentibus
Judæis: cùmque movisset Alexander
manum suam, volens excusationem apud
turbam dicere, Et cùm novissent cum 34
Judæum esse, orta est ab omnibus vox
una spatio duarum horarum clamanti-
bus; Magna est dea Venus, dea Epheso-
rum. Compescuit autem scriba turbam, 35
dicens; O viri Ephesi, quis est homo
qui ignoret Ephesi cives venerari ma-
gnam deam Venerem, eámque colere?
at ne de cœlo quidem labentes, hujus
rei fidei contradicunt. Oportet igitur 36
vos cohibere, & nullum opus præci-
pitanter committere. Adduxistis hos 37
duos viros, qui nec fures vasorum
templi sunt, neque contumelioſi in de-
am nostram. Quòd si Demetrius & 38
qui cum eo sunt artifices, habent
adversùs aliquem causam aut crimi-
nationem, sanè in foro versantur,
& en urbis imperatores adsunt, ac-
cusent invicem. Verùm si aliud 39
quippiam petitis de aliis, in Senato-
rum curia id oportet dignosci. Peri- 40
bimus enim si arcessamur & accuse-
mur tumultûs & seditionis hodiernæ,
in qua nemo causam reperiat, nec
possimus rationem reddere dissidii istius,
& iterati tumultûs. Et his dictis dimi- 41
sit concionem.

CAP. XX.

POst sedatum verò tumultum advo- 1
cavit Paulus discipulos, & salutavit
illos, & vale dixit eis, egressúsque est
pergens in Macedoniam. Cùmque per- 2
ambulâsset partes illas, & consolatus
eos fuisset multo sermone, venit in
Græciam, Mansitque in ea tribus 3
mensibus. Struxerunt autem in il-
lum Judæi fraudem, dum accinge-
retur ad ascendendum in Syriam: ac
proindè proposuit reverti & transire per
Macedoniam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ወሰሐቡዎ : ለእለክሰንድሮስ : በማእከለ : ሰብእ : ወቀፀቡ : ለዕሌሁ : ኢይሁ
ድ : ወለእንሥአ : እዴሁ : ለለክሰንድሮስ : ወፈቀደ : ይዋቀሠ : ለዐውድ:=
34 ወለእሚሮሙ : ከመ : ኢይሁደዊ : ውእቱ : ከልሑ : ኩሉሙ : በዓቢይ : ቃል :
መጠነ : ከልሌ : ሰዐት : እንዘ : ይብሱ : ሰንበተ : ዕበይ : ዕለርጤምስ : መል
35 እክተ : ሌፈሶን:=: ወእመዝ : ተንሥአ : እሑዱ : ጸሐፊ : ወለስተጋብኦሙ :
ለእለክዘብ : ወይቤሎሙ : ስምዑ : ሰብእ : ሌፈሶን : ሙኑ : ሰብእ : ዘሊያእመ
ር : ፅበይ : ለመልእክተ : ሌፈሶን : ዘቲ : ትብጦ : ዘተፈንወት : እሙላጠ : ዮብ :
36 ኢመለክ : ዐቢይ:=: ወይእዜኒ : ቡሩድአተ : ናቱዐ : ንጣበሮ : ለገዝነቱ : ወ
37 ኢኮ : ፀሀክክ : ወበተዝልፍት::=: ናሁ : ተባጸእክመውሙ : ለዝኑ : ሰብእ : ዘ
38 ሊሰረቁ : ቤተ : ለጣልክቲክሙ : ወሊፀረፈ : ደበ : መለእኪቲክሙ::=: ወእመሰ
39 በ : ተስናነ : ድጭጥሮስ : ለይትቀሠሥ : በበይናቲሆሙ : ጦቁለ : ቤጜየት:=: ወ
40 እመሰ : ባዕደ : ጣጎለሠሠ : ብክሙ : ዘከእንተ : ሕገገ : ንነስት : ዐወደ:=: እ
ጽሙ : ንትመንስው : ዮሙ : በዘ : እመጸእክሙ : ለነ : ሀከከ : ዘእልበሙ : ጌጋየ :
41 ወለልብነ : በዘ : ንወቅስ : በእንተዝ : ሀከከ:=: ወዘንተ : ብሂሎ : ነሰተ : ዐው
ደ::=:

በጸስጥሌዎን : መንበብ:=:

1 ወእመድሓረ : ጎልቀ : ሀከከ : ፈነወ : ጳውሎሰ : ለርደሊሁ : ወመሂሮ : ፈነወ :
2 ወሥእቱሂ :: ወፅእ : ወሖረ : መቅደንያ:=: ወሐለፈ : እንተ : ውእቱ : በሰውርተ :
3 ወብዙኅ : መጋሮሙ : በቅሉ : ወለመዝ : ሖረ : ሌሳደ:=: ወኀበረ : ሠለስተ : ለ
ውራኁ : ወተጣነሩ : ደዌሁ : ለይሁድ : ወፈቀደ : ይሖር : ብሔረ : ሶርያ : መኪረ :
ይሰወጥ : መቄደንያ::=:

Et traxerunt Alexandrum in medio populi, & innuerunt contra eum Judæi: 33
Et levavit manum suam Alexander, & voluit ratiocinari cum concilio. Et 34
quum cognovissent quòd Judæus erat, clamaverunt omnes in magna voce
quasi duas horas, dicentes; Sabbathum magnificentiæ Artemidi Deæ Ephesiorum.
Et tunc surrexit quidam scriba, & congregavit populos, & dixit iis; Audi- 35
te viri Ephesii, quis hominum est qui nescit magnificentiam Deæ Ephesiorum
hujus fusilis, quæ missa fuit à Jove deo magno. Et nunc sedatè oportet ut 36
faciamus hoc, & non in commotione & in castigatione. Ecce adduxistis hos 37
viros, qui non commiserunt sacrilegium, neque blasphemârunt in deam ve-
stram. Et si habeat causam Demetrius, litem contestentur inter se cum opi- 38
ficibus. Et si aliam quæstionem habetis de lege, dimittemus conventum: 39
Quia periclitamur hodiè, eò quòd intulistis nobis commotionem sine causa, 40
& non habemus in quo reddamus rationem propter hanc commotionem. Et hoc 41
quum dixisset, dimisit conventum.

Festo Festoleonis lectio.

CAP. XX.

ET postquàm cessâsset commotio, misit Paulus discipulos ejus, & quum do- 1
cuisset dimisit populum: *& ipse exivit & profectus est Macedoniam. Et per-* 2
agravit per istam regionem, & multùm docuit eos in sermone suo: & tunc
profectus est Elada, Et mansit tres menses, & consilium inierunt in eum Ju- 3
dæi: & volens ire in regionem Syriæ, censuit redire per Macedoniam.

Digitized by Google

Comitatus est autem eum *usque in Asiam Sopater* Beroëensis : Thessalonicensium
4 Συνείπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος (γ) Βεροιαῖος· Θεσσαλονικέων
verò, Aristarchus, & Secundus, & Caius Derbæus, & Timotheus :
δὲ, Ἀρίσταρχος, καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάϊος (δ) Δερβαῖος, καὶ Τιμόθεος·
Asiani verò, Tychicus & Trophimus. Hi *accedentes manserunt* nos *in*
5 Ἀσιανοὶ δὲ, Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος. (ε) Οὗτοι προσελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν
Troade. Nos verò enavigavimus post dies Azymorum à Philippis,
6 Τρωάδι· Ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων,
& venimus ad eos *in* Troadem *intra dies* quinque, ubi demorati sumus
καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς Τρωάδα (ζ) ἄχρις ἡμερῶν πέντε, (η) οὗ διετρίψαμεν
diebus septem. *In* autem una *sabbatorum*, *congregatis discipulis*
7 ἡμέρας ἑπτά. Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων, (θ) Συνηγμένων τῶν μαθητῶν
ad frangendum panem, Paulus disputabat eis, *futurus exire postridiè*:
τοῦ κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον·
protraxitque sermonem usque in mediam noctem. Erant autem lampades *multæ* in
8 παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. Ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν
cœnaculo ubi erant congregati. Sedens autem quidam adolescens nomine
9 τῷ ὑπερῴῳ οὗ (ι) ἦσαν Συνηγμένοι. (κ) Καθήμενός δέ τις νεανίας ὀνόματι
Eutychus super fenestram, *dejectus* somno *profundo*, disputante Paulo
Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου
diutiùs, *ruens præ* somno, cecidit de tertio cœnaculo deorsùm, & sublatus est
ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ὑπὸ τοῦ ὕπνου, ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἤρθη
mortuus. *Descendens autem* Paulus *irruit ei*, & complexus, dixit; Ne
10 νεκρός. Καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συμπεριλαβὼν εἶπε, Μὴ
tumultuemini : *nam* anima ipsius in ipso est. Ascendens autem & frangens panem,
11 θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν. Ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας (λ) ἄρτον,
& gustans, *ad multùmque* allocutus usque in *diluculum*, sic *exiit*. Addu-
12 καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας (μ) ἄχρις αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. Ἤγα-

xerunt autem puerum viventem, & consolati sunt non *mediocriter*. Nos autem pro-
λον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθημεν οὐ μετρίως. Ἡμεῖς δὲ (ν) προσ- 13
gressi ad navem, *devecti sumus* in Asson, indè *futuri recipere*
ἐλθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν (ξ) εἰς τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν
Paulum : sic enim *erat constitutus*, *futurus* ipse *pedibus ire*. *Ut* autem
τὸν Παῦλον· (ο) οὕτω γὰρ ἦν διατεταγμένος, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. Ὡς δὲ 14
congressus est nobis in Asson, *recipientes* eum venimus in Mitylenen.
συνέβαλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς (π) Μιτυλήνην.
Et indè *abnavigantes*, sequenti *devenimus* contra Chium : *at* aliâ
Κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ κατέντησαμεν (ρ) ἀντικρὺ Χίου. τῇ δὲ ἑτέρᾳ 15
adjecimus in Samon : & *manentes in* Trogyllio, sequenti venimus *in*
παρεβάλομεν εἰς (σ) Σάμον· καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ, τῇ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς
Miletum. Proposuerat enim Paulus transnavigare Ephesum, *ut non fieret*
Μίλητον. (τ) Ἔκρινε γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται 16
ei tempus terere in Asia : festinabat enim, si possibile esset sibi, diem
αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδε γὰρ, εἰ δυνατὸν (υ) ἦν αὐτῷ, τὴν ἡμέραν
Pentecostes fieri in Hierosolymis. A autem Mileto mittens in
τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς (φ) Ἱεροσόλυμα. Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς 17
Ephesum, vocavit majores natu Ecclesiæ. *Ut autem* advenissent
Ἔφεσον, μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. Ὡς δὲ παρεγένοντο 18
ad eum, dixit eis; Vos scitis, à prima die à qua ingressus sum
πρὸς (χ) αὐτὸν, εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην
in Asiam, *quomodò* vobiscum omne tempus fuerim, Serviens Domino
εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, Δουλεύων τῷ Κυρίῳ 19
cum omni humilitate, & *multis* lachrymis, & tentationibus, *eventibus*
μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης, (ψ) καὶ πολλῶν δακρύων, καὶ πειρασμῶν, τῶν συμβάντων
mihi *in* insidiis Judæorum :
μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων·

MS.A. (γ) Πύῤῥου Βεροιαῖος· (δ) ὁ Δερβαῖος, (ε) Οὗτοι δὲ (ζ) ἄχρι (η) ὅπου (θ) Συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι (ι) ἦμεν (κ) Καθεζόμενος (λ) τὸν ἄρτον, (μ) ἄχρι (ν) προσελθόντες (ξ) ἐπὶ τὸν (ο) ὕτως γὰρ διατεταγμένος ἦν, (π) Μιτυλήνην. (ρ) ἀντικρυς (σ) Σάμον· τῇ δὲ ἐχομένῃ (τ) κεκρικει (υ) ἦμεν (φ) Ἱερουσαλήμ. (χ) αὐτὸν, ὁμοῦ ὅλων αὐτῶν, ὅπερ, (ψ) καὶ δακρύων, καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ... * ... Progressi sunt autem cum eo ad Asiam us-4
que Sopatrus Beroëensis civis, & Aristar-
chus & Secundus Thessalonicenses, necnon
Gaius ex Derbe civitate, & Timotheus ex
Lystra, ex Asia denique Tychicus, & Tro-
5 ... phimus. Hi præcesserunt nos, & nos præ-5
stolati sunt Troade. Nos verò progressi su-6
6 ... mus Philippos urbem Macedonum post dies
azymorum, & mari perreximus, venimúsque Troadem ad diem quintum : illic autem egimus dies septem.

Defunctorum. 57.

7 ... * ... Primo autem die hebdomadis, dum congre-7
gati essemus ad frangendam Eucharistiam,
verba faciebat ad eos Paulus, quippe qui
postridiè abiturus esset : produxítque ser-
monem usque in mediam noctem. Et erant8
illic lucernæ ignis plurimæ in cœnaculo illo,
in quo eramus congregati. Porrò adole-9
scens quidam, cui nomen Eutychus, sedebat
in fenestra, & audiebat : demersus est au-
tem somno gravi, dum produceret sermo-
nem ipse Paulus, & præ somno deciderat
ex tertia contignatione, ac sublatus est mor-
10 ... tuus. Descendens autem Paulus ruit in10
eum, & eum complexus est, dixítque; Ne
turbemini, quoniam anima ejus in ipso est.
Quum verò ascendisset, fregit panem, &11
gustavit, ac locutus est usque dum ascendis-
set aurora : tum demum exiit per aridam pro-
fecturus. Et adduxerunt adolescentem vi-12
vum, & ob eum gavisi sunt vehementer.
Nos autem descendimus in navem, & per-13
reximus ad portum Thesum : quoniam il-
linc excepturi eramus Paulum : sic enim
præceperat nobis, ipso iter faciente per
aridam. Ut autem recepimus eum ex The-14
so, navi eo sublato, venimus Mitylenen.
Et illinc postridiè abnavigavimus contra15
Chium insulam, & rursùs postridiè veni-
mus Samum, subsitimúsque Trogelii, &
die sequenti venimus Miletum. Constitu-16
erat enim Paulus præterire Ephesum, ne
moram traheret illic : quippe qui festina-
re, ut si fieri posset, diem Pentecostes in
Jerusalem ageret.

Sanctorum & patrum. 58.

17 ... * ... Ex Mileto porrò mittens, venire fecit17
18 presbyteros ecclesiæ Ephesi. Quúmque18
venissent ad eum, dixit eis; Vos scitis à
primo die quo ingressus sum Asiam,
quomodò vobiscum fuerim omni tempo-
re : Dum servirem Deo cum humilitate19
multa, & lachrymis, ac tentationibus
quæ obtingebant mihi ex insidiis Judæo-
rum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ፍሬሓረ : ጶንጴሁ : ጰጥሮስ : ዘሀገረ : ቤርያ : ወእሎተሰሎንቄ : አሪስጥሮኮስ : ወሲኮን
5 ደቤ : ወጋይዮስ : ዴርቤያዊ : ወጢሞቴዎስ :: ወእሎእሰያ : ጢኪቆስ : ወጥሮፊሞ
6 ስ:=: ፎለመንቱስ : ፀኑሐን : ወስተ : ጥሮአደ::=: ወንሓንስ : ነገድን : እመድሓረ :
ፋሲሓ : ለመን : ፊሊጶስ : ወበጸሐነ : ሓቤሆሙ : ወስተ : ጥሮአደ : አመ : ሓሙስ :
ወነበርነ : ሓበሆሙ : ስቡዐ : መዋዕለ:=:

*Et profectus est cum eo Petrus civitatis Beræa, & à Thessalonica Aristar-4
chus, & Secundus, & Gajus Derbæus, & Timotheus, & ab Asia Tychi-
cus, & Trophimus. Et illi expectati erant in Troade. Et nos navigavimus5
post Paschа à Philippis, & venimus ad eos in Troadem quinto die, & man-6
simus apud eos septem dies.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

4 Comitatus est autem eum Sopater Pyrrhi Beroeensis: Thessalonicensium verò,
Aristarchus, & Secundus, & Gaius Derbeus, & Timotheus: Asiani verò, Ty-
5 chicus & Trophimus. Hi cùm præcessissent, sustinuerunt nos Troade:
6 Nos verò navigavimus post dies azymorum à Philippis, & venimus ad eos Tro-
7 adem in diebus quinque, ubi demorati sumus diebus septem. Unâ autem
sabbati cùm convenissemus ad frangendum panem, Paulus disputabat cum
eis, profecturus in crastinum, protraxítque sermonem usque in mediam no-
8 ctem. Erant autem lampades copiosæ in cœnaculo, ubi eramus congregati.
9 Sedens autem quidam adolescens nomine Eutychus super fenestram, cùm mer-
geretur somno gravi, disputante diu Paulo, ductus somno cecidit de tertio
10 cœnaculo deorsùm, & sublatus est mortuus. Ad quem cùm descendisset Pau-
lus, incubuit super eum: & complexus dixit; Nolite turbari, anima enim
11 ipsius in ipso est. Ascendens autem, frangénsque panem, & gustans, satis-
que allocutus usque in lucem, sic profectus est. Adduxerunt autem puerum 12
viventem, & consolati sunt non minimé. Nos autem ascendentes navem, 13
navigavimus in Asson, indè susceptur Paulum: sic enim dispositerat ipse per
terram iter facturus. Cùm autem convenisset nos in Asson, assumpto eo, ve- 14
nimus Mitylenen. Et indè navigantes, sequenti die venimus contra Chium, 15
& aliâ applicuimus Samum, & sequenti die venimus Miletum. Proposuerat 16
enim Paulus transnavigare Ephesum, nequa mora illi fieret in Asia. Festina-
bat enim, si possibile sibi esset, ut diem Pentecostes faceret Jerosolymis. A 17
Mileto autem mittens Ephesum, vocavit Majores natu Ecclesiæ. Qui cùm 18
venissent ad eum, & simul essent, dixit eis; Vos scitis, à prima die, quâ
ingressus sum in Asiam, qualiter vobiscum per omne tempus fuerim, Ser- 19
viens Domino cum omni humilitate, & lachrymis, & tentationibus, quæ
mihi acciderunt ex insidiis Judæorum;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * وَاتبعهُ الِي اَسِيَا صوباطرس الكلي * وَارِيسطرخوس وساكوندس الدسالونيكيان * وغايوس
5 الدَّاربي * وتيموثاوس * وتيسيكوس وطروفيموس اللذان مِن اَسِيَا * هؤلاء تقدموا فحصلوا باطروادا
6 يستطروسا * ثم حرجنا نحن سايرين في البحر * مِن فيلبس بعد ايام الفطير * وجينا اليهم الي
اطروادا في تمام خمسة ايام * حيث جلسنا عندهم سبعة ايام *

7 * السبت الثاني بعد السلاق * سه * * وفي احد السبوت والتلاميذ مجتمعون
يكسرون خبزا * كان بولص محاطبهم * خطاب التوديع * لانه اعتزم ان يخرج في الغد * وامتد في
8 الكلام الي نصف الليل * وكانت في العلية التي كنا فيها مجتمعين مصابيح كثيرة * وكان
9 في النافذة ساب ما اسمه اوتيكس * وفي دوام كلام بولص واطالته كثيرا اسمله نوم عميق *
فاهبطه النوم * وسقط الي اسفل من اعلي الطبقة الثالثة * وسيل مايتا * فنزل بولص وسقط
10 عليه واعتنقه * وقال لا تخافوا ولا تجلبوا فان نفسه فيه هي * ثم صعد فكسر خبزا واكل *
11 وخاطبهم كثيرا الي الصبح * وهكذا خرج * فسافوا الصبي حيا * وتعزوا تعزية ليست قليلة * ثم *
12 سو * * ثم تقدمنا نحن الي المركب وركبنا فيه الي ناصن * لانهم الي هناك اعتزموا ان
13 ياخذوا بولص * لانه هكذا وافقهم انه هناك يعتزم ان يترحل * ولما تركنا نحن في ناصن
14 اخذناه وجينا الي ميتليني * ومن هناك ركبنا في البحر * وفي اليوم المقبل انتهي مسيرنا
15 الي مقابل سيون * وفي الاخر بلغنا الي صامن * واقمنا في الجزيرة التي تصاقبها ترجيليون *
وجينا الي ميلطن * * الاحد السابع وهو احد الابهات *

16 * لان بولص ارتاي ان يجتاز عابرا علي افسس ولا يدخلها * ليلا يطول مقامه في اسيا * لانه
17 سارع حتي ان امكنه يحصل يوم العنصرة باورسليم * ومن ميلطن ارسل الي افسس فاستدعي
18 قسوس الكنيسة * فلما جاوزا اليه قال لهم * انتم تعلمون منذ اليوم الاول الذي فيه صعدت
19 الي بلد اسيا * كيف كنت طول تلك المدة * اخدم الرب معكم بكلية تواضع اللب *
ويدموع عرين وبحن جرية * التي عرضت لي باعتيالات اليهود *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወበዕለተ : እኁድ : እንዘ : ጉቡኣነ : ለባርክ : ማእድ : ወይነግሮሙ : ጳውሎስ : እስ
8 ሙ : በሳኒታ : ይገይስ : ወለጎዘ : ይንግር : እስክ : መንፍቀ : ሌሊት ::= ወብዙኅ : ሙ
9 ኃትወ : ውእቱ : ጽርሕ : ኅበ : ሀለው : ጉቡእን ::= ወእንዘ : ይነብር : ሉጥደ : ወል
ድ : ወረዘ : ውስተ : መስኮት : ዘሰሙ : ሌወጢኪስ : ደቂሰ : ፁኖሙ : ዐቢየ : ንሞሙ : ወ
እንዘ : ይነግር : ጳውሎስ : ብዙኅ : ጉንደየ : ወእመዝ : እመኅበ : ይነውሙ : ዝኩ :
ወልድ : ጸደፈ : እሙታኅተ : ተሰብስ : ናሕስ : ወወረደ : ታኅተ : ወኢንሠእዎ : በድ
10 ና ::= ወወረደ : ጳውሎስ : ወንሠለ : ኅቤሁ : ወይቤሎሙ : ሊትደንግፁ : ሀለወት : ነፍ
11 ሱ : ሳዕቤሁ ::= ወእመዝ : ዐርገ : ወባረከ : ማእደ : ወጥዕመ : ወብዙኅ : ንገርሙ :
12 እስክ : ኅሕ : ወወፅአ : ወገሠ ::= ወአወፈዮሙ : ለዝኩ : ወልድ : ሕያው :: ወተፈሠ
13 ሱ : ፈድፋደ ::= ወንሓነሰ : ዐረግነ : ሐመረ : ወሖርን : ለሶን : ወእመህየ : ፈቀድነ : ን
14 ንሠለ : ለጳውሎስ : እስመ : ከማሁ : ተናገርነ : ከመ : ይትቀበሉነ : እንተ : እገር ::= ወ
15 በጺሐነ : ለሶን : ነሣእናሁ : ወሖርን : ሚጢልናን ::= ወእመህየ : ነገድነ : በሰኒታ : ወበ
ጸሕነ : ለንጢቀረስ : ኪዶ : ወበስኒታ : ሐለፍነ : እንተ : ሰሞን ::=
በጳጳሰት : ወቀሰውስት : ወደያቆናት ::=
16 ወእጥበዐ : ጳውሎስ : ይሖር : ሌፈሰን : ከመ : ሊይጥንደ : ውስተ : እስያ : ወጥዮለ :
17 ይብጸሕ : ሊየሩሳሌም : ለጸንጠቆስጤ ::= ወእመነ : ሚሊጢ : ለእክ : ሉፈሶን :
ይጼውዕዎሙ : ለቀሲስን : እለ : ቤተ : ክርስትያን ::= ወበጺሖሙ : ኅቤሁ : ይቤሎ
18 ሙ : ለኪሙ : ታእመረ : እሙትካት : እመለጫ : መጸእኩ : እስያ : ዘተሙ : ነበ
19 ርኩ : ኅቤክሙ : በኵሉ : መዋዕል ::= እንዘ : እትቀነይ : ለእግዚአብሔር : ወእሠሮ
ሕ : ዘመስለ : ትኅትና : ነፍስ :: በኵሉ : ለንብዕ : ወመንሱት : ዘረከበኒ : እመለ
ይሁድ ::=

Et comitatus est eum usque ad Asiam 4
Sopater Aleppinus: Aristarchus & Secundus, ambo Thessalonicenses: & Gaius Derpensis, & Timotheus: Tychicus & Trophimus, uterque Asiaticus. Hi 5
præcedentes pervenerunt Troadem, nos expectaturi. Deindè egressi sumus nos 6
itinere maritimo à Philippis post dies azymorum, & venimus ad eos Troadem intra dies quinque, ubi morati sumus apud eos septem diebus.

Sabbatho secundo post Ascensionem.

In uno autem sabbathorum, discipulis 7
ad frangendum panem congregatis, Paulus habuit apud ipsos orationem valedictoriam, eò quòd designâsset egredi postridie, diffuditque se in sermone usque ad mediam noctem. Erant au- 8
tem in cœnaculo in quo eramus congregati, lucernæ multæ. Erátque 9
in fenestra quidam adolescens nomine Eutychus, qui continuante sermonem suum Paulo, eúmque protrahente, occupatus fuit somno profundo: & somno ruens, decidit deorsum è summo cœnaculo tertio, & sublatus est mortuus. Descendens autem Paulus, cor- 10
ruit super eum, illúmque amplexatus, ait; Ne timeatis, néve tumultuetis: anima enim ejus in ipso est. Deindè 11
ascendens, fregit panem, comeditque, & pluribus allocutus est eos usque mane: atque ita egressus est. Duxerunt au- 12
tem adolescentem vivum, & perceperunt consolationē haud exiguam. Hucusque. Nos deinde accedentes ad navim, con- 13
scendimus eam ad Thassum usque: eò enim decreverant vehere Paulum, quòd ita convenisset cum eis, se scilicet illuc velle proficisci. Cumque nos descen- 14
dissemus in Thassum, assumpsimus eum, & venimus Mitylenen. Indeque con- 15
scenso mari, devenit sequenti die iter nostrum contra Chion: & postridie appulimus Samon, commoratique sumus in insula ei propinqua, nempe Trogylion, & venimus Miletum.

Dominicâ septimâ, quæ est Dominica Patrum.

Paulus enim designaverat transeundo 16
prætervire Ephesum, eam minimè ingrediendo; ne scilicet diutiùs moraretur in Asia: festinabat enim, si possibile sibi esset, ut adesset die Pentecostes in Jerusalem. A Mileto autem misit 17
Ephesum, & accersivit presbyteros Ecclesiæ. Qui cùm venissent ad eum, 18
dixit illis; Vos scitis à primo die quo ascendi in regionem Asiæ, quomodò toto illo spatio Servierim vobiscum Do- 19
mino cum omni animi humilitate, abundantibus cum lachrymis & tentationibus quamplurimis: tentationibus in-
quam quæ mihi acciderunt ex fraudibus Judæorum:

Et in die primo quum congregati essemus ad benedicendum mensæ, & prædi- 7
cabat iis Paulus, (quia postridiè manè abiturus erat) etiam cœpit prædicare usque in mediam noctem. Et multæ lucernæ fuerunt in isto cœnaculo, ubi fuerunt 8
congregati. Et quum sederet quidam filius adolescens in fenestra, cujus nomen 9
erat Eutisis, dormitavit, & dormivit magnum somnum, & prædicans Paulus longè moratus est, & tunc præ somno hic filius præcipitatus fuit à tabulato tertio, & decidit deorsum, & sustulerunt corpus ejus. Et descendit Pau- 10
lus, & assumpsit eum ad se, & dixit iis; Ne conturbemini, est anima ejus super eum. Et tunc ascendit, & benedixit mensæ, & gustavit, & multum 11
loquutus est iis usque auroram, & discessit & manicavit. Et tradidit iis 12
hunc filium vivum, & gavisi sunt valdé. Et nos ascendimus navem, & 13
profecti sumus Asson, & illinc voluimus recipere Paulum: quia sic promisit nobis, ut obviam venirent nobis pedibus. Et quum venissemus Asson, recepimus 14
eum, & venimus Mitylenen. Et illinc navigavimus postridiè, & venimus 15
Antikras Chiu, & postridiè appulimus Samum.

De Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, *lectio.*

Et proposuerat Paulus ire Ephesum, ut non moram faceret in Asia, & sc- 16
stinavit ut accederet Hierosolymam in Pentecosten. Et à Mileto misit Ephe- 17
sum ut vocaret seniores Ecclesiæ. Et quum venissent ad eum, dixit iis; Vos 18
ipsi scitis à principio quando veni Asiam, quomodò mansi apud vos in omni tempore, Serviens Deo, & laborans cum submissione animi, in omnibus la- 19
chrymis, & tentatione, quæ contigit mihi à Judæis.

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΘ'.

Ut nihil *remiserim conferentium*, *ad non annuntiandum* vobis, & *docendum*
20 Ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν Συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν, καὶ διδάξαι
vos publicè & per domos: Testificans Judæisque & Græcis in
21 ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους· Διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι τὴν
Deum pœnitentiam, & fidem in Dominum nostrum Jesum Christum. Et nunc
22 εἰς Θεὸν μετάνοιαν, καὶ (α) πίστιν τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Καὶ νῦν
ecce ego *vinctus* Spiritu, vado in Hierusalem, quæ in ea
(α) ἰδοὺ ἐγὼ δεδεμένος τῷ Πνεύματι, πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, τὰ ἐν αὐτῇ
concursura mihi *non noscens*: Nisi quòd Spiritus sanctus per
23 (β) συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς· Πλὴν ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ
civitatem protestatur, dicens, quoniam vincula me & tribulationes manent.
πόλιν (γ) διαμαρτύρεται, λέγον ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις μένουσιν.
Sed *nullius rationem facio*, nec *habeo* animam meam *pretiosam mihi ipsi*, *ut*
24 Ἀλλ' οὐδενὸς (δ) λόγον ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς
finire cursum meum *cum gaudio*, & ministerium quod accepi à Domino
τελειῶσαι τὸν δρόμον (ε) μου μετὰ χαρᾶς, καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου
Jesu, *protestificari* Evangelium gratiæ Dei. Et nunc ecce ego
25 Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ
scio, quia non ampliùs videbitis faciem meam vos omnes, *in quibus* transivi
οἶδα ὅτι οὐκ ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διῆλθον
prædicans regnum Dei. *Ideò testor vobis in* hodierna
26 κηρύσσων τὴν (ζ) βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Διὸ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον
die, quia mundus *ego* à sanguine omnium. Non enim subterfugi
27 ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων. Οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην
ad non annuntiandum vobis omne consilium Dei: Attendite ergò vobisipsis &
28 τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ. (η) Προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ
universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos, *pascere*
παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν

Ecclesiam Dei, quam acquisivit *per proprium sanguinem*. Ego
τὴν ἐκκλησίαν (θ) τοῦ Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο (ι) διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. Ἐγὼ 29
enim scio *hoc*, quoniam intrabunt post discessionem meam lupi *graves* in vos, non
γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ
parcentes gregi. Et ex vobis ipsis exurgent viri loquentes per-
φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου. Καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διε- 30
versa, *ad abstrahendum* discipulos post se. *Ideò* vigilate,
στραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω (κ) αὐτῶν. Διὸ γρηγορεῖτε, 31
memores quoniam triennium noctem & diem non cessavi cum lachrymis
μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων
monens unumquemque. Et nunc commendo vos, *fratres*, Deo, &
νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. Καὶ τανῦν παρατίθεμαι (λ) ὑμᾶς, ἀδελφοί, τῷ Θεῷ καὶ 32
verbo gratiæ ipsius, *potenti superædificare* & dare *vobis*
τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ (μ) ἐποικοδομῆσαι καὶ δοῦναι ὑμῖν
hæreditatem in sanctificatis omnibus. Argentum *aut* aurum, aut vestem
κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. Ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ 33
nullius concupivi. Ipsi *verò nostis*, quoniam *usibus* meis, &
(ν) οὐδενὸς ἐπεθύμησα. (ξ) Αὐτοὶ δὴ γινώσκετε, ὅτι ταῖς χρείαις μου, καὶ 34
existentibus mecum, ministraverunt manus istæ. Omnia ostendi vobis, quoniam
τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι 35
sic laborantes oportet suscipere infirmos, meminissèque
(ο) οὕτω κοπιῶντας δεῖ (π) ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε
verborum Domini Jesu, quoniam ipse dixit; Beatius est dare
τῶν λόγων τοῦ (ρ) Κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε, Μακάριόν ἐστι (σ) διδόναι
magis quàm accipere. Et hæc *dicens*, *ponens genua* suæ, cum omnibus illis
μᾶλλον ἢ λαμβάνειν. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς 36
oravit.
προσηύξατο.

MS. A. (α) πίστιν εἰς (β) ἰδοὺ δεδεμένος ἐγὼ τῷ (γ) συναντήσοντά (δ) διαμαρτύρεταί μοι, λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με μένουσιν. (δ) λόγον ἔχω, οὐδὲ ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν (ε) μου *, καὶ τὴν (ζ) βασιλείαν *. Διότι μαρτύρομαι (η) Προσέχετε ἑαυτοῖς (θ) τοῦ Κυρίου, ὃν (ι) διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. Ἐγὼ οἶδα, ὅτι (κ) ἑαυτῶν. (λ) ὑμᾶς τῷ Θεῷ (μ) οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ἐν τοῖς (ν) ἡγιασμένοις (ξ) Αὐτοὶ οἴδατε, ὅτι (ο) ὕτως (π) τῶν ἀσθενούντων ἀντιλαμβάνεσθε, (ρ) Κυρίου, ὅτι (σ) μᾶλλον δίδοναι ἢ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Ut nihil spreverim quod prodesse posset 20
animabus vestris, quominùs prædicarem
vobis, & docerem vos in foris & domi-
bus: Dum testificarer Judæis & Genti- 21
libus de conversione ad Deum, & fide
quæ est in Dominum nostrum Jesum Chri-
stum. Nunc autem ego vinctus sum spi- 22
ritu, & proficiscor ad Jerusalem, nec
scio quid mihi obventurum sit in ea. Enim- 23
verò Spiritus sanctitatis per omnem ci-
vitatem testificatur mihi, & ait; Vincula
& oppressiones parata sunt tibi. Mihi ve- 24
rò pro nihilo habetur anima mea, ut absol-
vam cursum meum, & ministerium quod
accepi à Domino nostro Jesu, ut testimo-
nium perhibeam Evangelio gratiæ Dei.
Nunc igitur scio ego non ampliùs visu- 25
ros faciem meam ullos ex vobis omnibus
ad quos peragravi prædicans vobis regnum
Dei. Testor vobis hodierno die me mun- 26
dum esse à sanguine vestrûm omnium.
Non enim me excusavi quominùs pate- 27
facerem vobis omnem voluntatem Dei.
Cavete ergò vobismetipsis, & toti gregi 28
illi, in quem constituit vos Spiritus san-
ctitatis episcopos, ut pascatis Ecclesiam
illam Domino, quam acquisivit proprio
sanguine. Ego siquidem novi, postquam 29
abiero, ingressuros vobiscum lupos effe-
ros, qui non parcent gregi. Quin ex 30
vobismetipsis surrecturos homines qui lo-
quantur perversa ad subvertendum disci-
pulos, ut se sequantur. Quamobrem vigila- 31
te, & memores estote me per triennium
non cessâsse noctu & interdiu cum lachry-
mis admonere unumquemque ex vobis.
Nunc autem commendo vos Deo, & ver- 32
bo gratiæ ipsius, quod quidem potest vos
ædificare, & dare vobis hæreditatem cum
omnibus Sanctis. Argentum, aut aurum, 33
aut vestimenta, non concupivi. Et vos 34
nôstis, indigentiæ meæ, & iis qui me-
cum sunt, istas manus meas ministrâsse.
Tandem omnia ostendi vobis. Sic opor- 35
tet laborâre, & curam habere de infir-
mis, & meminisse verborum Domini no-
stri Jesu: quippe qui dixerit; Beatus est
qui dat, potiùs quàm qui accipit. Quúm- 36
que hæc dixisset, procubuit in genua,
& preces fudit, cunctíque homines cum
eo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወአልቦ : ዘአወርኩልክሙ : እምኵሉ : ዘይደልወክሙ : ዘሊነገርኩክሙ : ወዘሊመሀርኩ
21 ክሙ : ክሠኑተ፡።፦ ለነዘ : ለአመዖው : ለአይሁድ : ወለአረሚይኒ : በአፍአኒ : ወበው
ሰጠኒ : ክመ : ይነስሑ : ወይግነዩ : ለእግዚአብሔር : ወይለመኑ : በእግዚእነ : ሊየሱ
22 ስ።፦ ወይእዜኒ : ናሁ : ተለሰርኩ : በመንፈስየ : ወለሐውር : ሊየሩሰሌም : ወበጊዜ
23 ሃ : ይረክበኒ።፦ ዘለአመዐ : መንፈስ : ቅዱስ : በበለሂኮር : እንዘ : ይብል : ሕማም :
24 ወመዋቅሕት : ይፀንሐክ።፦ ወበሕቱ : ሊይሐስብ : ለነፍስኒ : ወሊለም : መትትኒ : ደለ
ው : ክመ : አፈጽም : ምልእክትየ : ወእስልጥ : ግብረየ : ዘነሣእኩ : በኀበ : እግዚእነ :
ሊየሱስ : እመሀር : ወእስብክ : ወንጌለ : ጸጋሁ : ለእግዚአብሔር።፦

Et nihil fuit quod substraxerim vobis, de omnibus conducentibus vobis, quod 20
non annuntiavi vobis, et quod non docui vos aperté: Testificans Judæis et 21
Gentilibus foris et intùs, ut resipiscerent, et confiterentur Deo, et crederent in
Domino nostro Jesu. Et nunc ecce vinctus sum in spiritu meo, et proficis- 22
scor Hierosolymam: et statim continget mihi, Quod testificavit Spiritus san- 23
ctus singulis civitatibus, dicens; Tribulatio et vincula manent te. Verunta- 24
men non reputo animam meam quicquam: sed ut perficiam ministerium meum,
et absolvam opus meum quod suscepi apud Dominum nostrum Jesum, ut doce-
rem, et prædicarem evangelium gratiæ Dei.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

20 Quomodò nihil subtraxerim utilium, quò minùs annuntiarem vobis, & docerem vos publicè, & per domos, Testificans Judæis atque Gentilibus in
21 Deum pœnitentiam, & fidem in Dominum nostrum Jesum Christum. Et
nunc ecce alligatus ego spiritu, vado in Jerusalem, quæ in ea ventura sint
23 mihi, ignorans: Nisi quòd Spiritus sanctus per omnes civitates mihi pro-
testatur, dicens; Quoniam vincula & tribulationes Jerosolymis me manent.
24 Sed nihil horum vereor: nec facio animam meam pretiosiorem quàm me,
dummodò consummem cursum meum, & ministerium verbi, quod accepi à
25 Domino Jesu, testificari Evangelium gratiæ Dei. Et nunc ecce ego scio,
quia amplius non videbitis faciem meam vos omnes, per quos transivi præ-
26 dicans regnum Dei. Quapropter contestor vos hodiernâ die, quia mundus
27 sum à sanguine omnium. Non enim subterfugi, quò minùs annuntiarem
28 omne consilium Dei vobis. Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos, regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo. Ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi rapaces 29
in vos, non parcentes gregi. Et ex vobis ipsis exurgent viri loquentes per- 30
versa, ut abducant discipulos post se. Propter quod vigilate, memoriâ re- 31
tinentes, quoniam per triennium nocte & die, non cessavi, cum lachrymis
monens unumquemque vestrûm. Et nunc commendo vos Deo, & verbo gra- 32
tiæ ipsius, qui potens est ædificare, & dare hæreditatem in sanctificatis omni-
bus. Argentum & aurum, aut vestem nullius concupivi, sicut Ipsi scitis: 33
quoniam ad ea, quæ mihi opus erant, & his, qui mecum sunt, ministra- 34
verunt manus istæ. Omnia ostendi vobis, quoniam sic laborantes, oportet 35
suscipere infirmos, ac meminisse verbi Domini Jesu, quoniam ipse dixit;
Beatius est magis dare, quàm accipere. Et cùm hæc dixisset, positis geni- 36
bus suis oravit cum omnibus illis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 * وَاَنِّي مَا كَفَفْتُ وَلَا امْتَنَعْتُ مِنْ شَيْءٍ مِمَّا يَصْلَحُ سَانِكُمْ وَيُوَافِقُكُمْ * فَلَمْ اُخْبِرْكُمْ
21 بِهِ وَاُعَلِّمْكُمْ جَهْرًا فِي الْجُمُوعِ * وَسِرًّا فِي الْمَنَازِلِ * مُحَصِّصًا الْيَهُودَ وَالْيُونَانِيِّينَ اِلَى اللَّدُونِيَّةِ
22 اِلَى اللهِ * وَاِلَى الْاَمَانَةِ بِرَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ * وَالْآنَ هَاَنَذَا مُقَيَّدٌ بِالرُّوحِ * سَائِرًا اِلَى اُورَسْلِيمَ
23 غَيْرَ عَالِمٍ مَاذَا يَعْرِضُ لِي فِيهَا * لَكِنَّ رُوحَ الْقُدُسِ يَشْهَدُ لِي فِي كُلِّ مَدِينَةٍ قَائِلًا * اَنَّ
24 قُيُودًا وَعُمُومًا تَنْتَظِرُنِي * لَكِنِّي مَا اَجْعَلُ شَيْئًا مِنْهَا حُجَّةً * وَلَا نَفْسِي مُكَرَّمَةٌ عِنْدِي *
حَتَّى اُتَمِّمَ سَعْيِي بِسُرُورٍ * وَالْخِدْمَةَ الَّتِي اَخَذْتُهَا مِنَ الرَّبِّ * اَنْ اَحُصَّ اِلَى بِشَارَةِ نِعْمَةِ اللهِ *
وَاَشْهَدَ تَحْقِيقًا * وَالْآنَ اَنَا اَعْلَمُ اَنَّكُمْ كُلُّكُمْ مَا تُعَايِنُونَ وَجْهِي اَيْضًا * فِي الْمَوَاضِعِ
25 الَّتِي جُلْتُهَا كَارِزًا مُلْكَ اللهِ * وَاِنِّي اَشْهَدُ لَكُمْ فِي نَهَارِ هَذَا الْيَوْمِ * اَنِّي نَقِيٌّ بَرِيءٌ
26 اَنَا مِنْ دَمِكُمْ اَجْمَعِينَ * لِاَنِّي مَا ضَجِرْتُ وَلَا امْتَنَعْتُ مِنْ اِخْبَارِكُمْ بِكَافَّةِ رَاْيِ اللهِ *
27 * فَاصْغَوْا اِذًا اِلَى اَنْفُسِكُمْ * وَاِلَى جَمَاعَةِ الرَّعِيَّةِ الَّتِي جَعَلَكُمْ رُوحُ الْقُدُسِ فِيهَا اَسَاقِفَةً *
28 لِتَرْعَوْا كَنِيسَةَ الرَّبِّ الْاِلٰهِ الَّتِي اقْتَطَعَهَا بِدَمِهِ * فَاِنِّي اَنَا اَعْرِفُ هَذَا * اَنْ سَيَدْخُلُ
29 اِلَيْكُمْ بَعْدَ اِنْصِرَافِي ذِيَابٌ ثِقَالٌ * لَنْ يُشْفِقُوا عَلَى الرَّعِيَّةِ * وَمِنْكُمْ اَنْفُسِكُمْ سَيَقُومُ
30 رِجَالٌ يَتَكَلَّمُونَ اَقْوَالًا مُعْوَجَةً * لِيَسْتَكْرُوا وَيَسْتَجْذِبُوا التَّلَامِيذَ وَرَاهُمْ * فَلِهٰذَا
31 يَقْعُدُوا مُتَذَكِّرِينَ اَنِّي مَا فَتَرْتُ ثَلٰثَةَ سِنِينَ لَيْلًا وَنَهَارًا مِنْ اَنْ اَعِظَ بِدُمُوعٍ كُلَّ اَحَدٍ
مِنْكُمْ * وَالْآنَ اَنَا اَسْتَوْدِعُكُمْ يَا اِخْوَتِي لِلّٰهِ وَلِكَلِمَةِ نِعْمَتِهِ * الْمُقْتَدِرِ اَنْ يَبْنِيَكُمْ وَيُعْطِيَكُمْ
32 مِيرَاثًا فِي الْمُقَدَّسَاتِ كُلِّهَا * وَاَمَّا فِضَّةٌ اَوْ ذَهَبٌ اَوْ لُبُوسٌ مَا اَشْتَهَيْتُ مِنْهَا شَيْئًا * اَنْتُمْ
33
34
35 تَعْلَمُونَ اَنَّ حَوَائِجِي وَحَوَائِجَ الَّذِينَ كَانُوا مَعِي كُلِّهِمْ خَدَمَتْهَا هَاتَانِ الْيَدَانِ * وَقَدْ بَيَّنْتُ
لَكُمْ كُلَّ شَيْءٍ اَنَّكُمْ هٰكَذَا يَجِبُ عَلَيْكُمْ اَنْ تَتْعَبُوا لِتُعِينُوا بِاَمْرِ الضُّعَفَاءِ * مُتَذَكِّرِينَ
36 قَوْلَ الرَّبِّ يَسُوعَ * فَاِنَّهُ هُوَ قَالَ * مَغْبُوطٌ ذٰلِكَ الَّذِي يُعْطِي اَكْثَرَ مِمَّنْ يَاْخُذُ * وَاِذْ قَالَ
هٰذَا * وَضَعَ رُكْبَتَيْهِ مَعَ جَمِيعِهِمْ وَصَلَّى * * * *

Quòd etiam non cessaverim neque abstinuerim ab ulla re ex his quæ utilitati vestræ cedebant, & commodæ vobis erant, quin eas vobis annuntiârim atque docuerim publicè in synagogis, & privatim in domibus: Hortans Judæos & Græcos ad pœnitentiam ad Deum, & fidem in Dominum nostrum Jesum Christum. Et nunc ecce ego alligatus Spiritu, Jerosolymam pergo: ignorans quid mihi obventurum sit in eâ. Verùm Spiritus sanctus mihi testatur in singulis civitatibus, dicens quòd vincula & afflictiones me spectant. At ego nihil horum pro excusatione pono, nec anima mea chara est apud me: ut absolvam cursum meum hilariter, & ministerium quod accepi à Domino: quatenus excitem ad evangelium gratiæ Dei, testerque veritatem. Et nunc ego scio vos omnes non esse amplius visuros faciem meam in locis quæ perlustravi prædicans regnum Dei. Et quidem contestor vos hodierno die, mundum esse me atque innocentem à sanguine omnium vestrûm. Non enim me tœduit, neque abstinui à significando vobis omne consilium Dei. Attendite igitur vobismetipsis, & universo gregi in quo constituit vos Spiritus sanctus Episcopos, ut pascatis ecclesiam Domini Dei, quam fabrefecit sanguine suo. Ego enim novi hoc, quòd ingressuri sint ad vos post discessum meum lupi graves haudquaquam miserentes gregi. Et ex vobismetipsis exurgent viri qui loquentur sermones perversos, ut trahant & alliciant discipulos post se. Propterea vigilate, memores quòd non desierim tribus annis noctu diuque ab hortando cũ lachrymis unumquemq; vestrûm. Et nunc ego vos commendo O fratres mei, Deo & verbo gratiæ ipsius, qui potens est ædificare vos, et concedere vobis hæreditatem in omnibus rebus sacris. Et verò argenti, aut auri, aut vestium nihil expetivi. Vos scitis quòd necessitatibus meis, & necessitatibus eorum omnium qui mecum erant, ministraverunt hæ manus. Et jam ostendi vobis omnia, quòd ita oporteat vos laborare, ut sitis generosi in his quæ pertinent ad infirmos: memores dicti Domini Jesu, quoniam ipse dixit; Beatus ille est qui tribuit, potiùs quàm qui accipit. Et cùm hoc dixisset, posuit genua sua cum iis omnibus, & oravit. Hactenus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ወይእዜኒ : ናሁ : እነ : ለእመር : ከመ፡ሊትረእዩ : ገጽየ፡እንከ : ለኔትሙ : ኵልክሙ፡
26 እለ : ስበኩ፡ ለክሙ : በእንተ : መንግሠተ : እግዚአብሔር፡፡=፡ ወናሁ : ለሰመዕ :
27 ለክሙ : ዮም፡በዘቲ : ዕለት : ከመ : ንጹኅ : እነ : እመደመ : ኵልክሙ፡፡=፡ ወለልነ
28 ቦ : ዘኅበእኩክሙ : ዘሊነገርኩክሙ : ኵሎ : መክሮ : ለእግዚአብሔር፡=፡ ዕቁ
ቡ : ር እሰክሙ : ወዕቀቡ፡ ኵሉ : መራዕዮ : ዘሎቱ : ሂመክሙ : መንፈስ : ቅዱሰ :
ጳጳሳት : ከመ : ትር ዐዩ : ቤተ : ክርስትያኖ : ለእግዚአብሔር : እንተ : ለጥሬያ :
29 በደሙ፡=፡ ወለነ : ለእመር : ከመ : ይመጽሉ : እመድኅሪዮ : ሳቤክሙ : ተኵሶ
30 ት : መሠጥ፡፡ እለ : ሊይመሕክዋ : ለመርዔት፡=፡ ወእመውስቴትክሙ : ይትነሥ
ሉ : ዕደው : እለ : ይሜህሩ : ጠዋየ : ነባረ : ከመ : ያግብእዎሙ : ለእስዛብ፡፡=፡
31 ይእዜኒ : ትግሁ : ተዘከሩ : ከመ : ሠለስቱ : ዓመት : ሊነተገ : እነብዕየ : መዐልተ :
32 ወሊሊተ : እንዘ : እመህረክሙ : ለኵሎክሙ፡፡=፡ ወይእዜኒ : እማኅፀንኩክሙ :
እሳዊነ : ወኅበ : እግዚአብሔር : ወለቃለ : ጸጋሁ : ዘይክል : ሐኒጸተክሙ : ወይሁቦሙ :
ርስቶሙ፡ለኵሎሙ፡ ቅዱሰን፡፡=፡
33 ታእመረ : ከመ : ሊተስቆቅው : ኀዋየክሙ : ሊወርቀ : ወሊብሩረ : ወእልባሰ : ሊነ
34 ሣእኩ : በኅበ : እሑዳሂ : እመውስቴትክሙ፡፡=፡ ወለሊክሙ : ታእመረ : ሊሰት
35 ካዝየ : ወሊለእለ፡ መስሌየ : ተቀንዮ : እለንቱ : እደዊየ፡=፡ እስመ : ከማሁ : ሀለወነ :
ከመ : በጾማነ : ወበተግበርነ ; ንትወክፎሙ : ላድኩማነ፡፡ ወዘንተ : መሀርኩክሙ : ቃሉ :
36 ለእግዚእነ : ሊያሱስ : ዘይቤ : ብፁዕ፡ዘይሁብ፡እመዘ፡ደነሠእ፡፡=፡ ወዘንተ፡ብሂሉ፡
ሰገደ : ወጸለየ፡ መስለ :ኵሎሙ፡፡=፡

Et nunc ecce ego scio quòd non videbitis faciem meam amplius, vos omnes quibus prædicavi de regno Dei. Et ecce testor vobis hodiè in hac die, quòd purus sum à sanguine omnium vestrûm. Et nihil fuit quod abscondi à vobis, quod non annuntiavi vobis, imo *totum consilium Dei. Attendite vos ipsos, & attendite totum gregem cui præposuit vos Spiritus sanctus episcopos, ut pascatis domum Christianam Dei, quam acquisivit in sanguine suo. Et ego scio quòd venient post me ad vos lupi prædæ, qui non parcent gregi. Et ex vobis surgent viri qui docebunt perversa verba, ut abducant populos. Nunc vigilate memoriâ retinentes, quòd tres annos non cessârunt lachrymæ meæ die & nocte, dum docerem vos omnes. Et nunc commendavi vos, fratres nostri, Deo & verbo gratiæ ejus, qui potest ædificare vos, & dare vobis, possessionem omnium sanctorum.*
Scitis quòd non concupivi divitias vestras, neque aurum, neque argentum, & vestem non recepi apud aliquem ex vobis. Et vos scitis quod *non solicitudini meæ, neque eorum qui mecum* erant, *ministrârunt hæ manus meæ. Quia sic oportet nos, ut in labore nostro, & in opere nostro suscipiamus infirmos, & hunc docui vos sermonem Domini nostri Jesu, dicentis; Beatior est dans quam accipiens. Et hoc quum dixisset, adoravit, & oravit cum omnibus illis.*

Digitized by Google

Magnus autem factus est fletus omnium: & procumbentes super col-
37 Ἰκανὸς δὲ (τ) ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχη-
lum Pauli, exosculabantur eum, Dolentes maximè in verbo
38 λον τῷ Παύλου, κατεφίλουν αὐτὸν, Ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ
quod dixerat, quoniam non ampliùs *suturi essent* faciem ejus *spectare*. *Prætte-*
ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκ ἔτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμ-
bant autem eum ad navem.
πον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

MS. A. 3 (τ) κλαυθμὸς ἐγένετο

CAP. XXI. κα'.

Ut autem factum est provehi nos avulsos ab eis, *rectè cursum*-
1 Ὡς δὲ ἐγένετο (α) ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαν-
tes venimus *in* Coum, *at* sequenti *in* Rhodum, & indè *in* Pataram.
τες ἤλθομεν εἰς Κῶ (β), τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς (γ) Πάταρα.
Et *invenientes* navem transfretantem in Phœnicem, ascendentes *profecti sumus*. *Ap-*
2 3 Καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. (δ) Ἀ-
parentes autem Cypro, & relinquentes eam ad sinistram, navigavimus in
ναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον, (ε) καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς
Syriam, & *devecti sumus* in Tyrum: ibi enim erat navis expositura
Συρίαν, καὶ (ζ) κατήχθημεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ (η) ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτιζόμενον
onus. Et *invenientes discipulos*, *admansimus* ei diebus se-
4 τὸν γόμον. (θ) Καὶ ἀνευρόντες τοὺς μαθητὰς, ἐπεμείναμεν (ι) αὐτοῦ ἡμέρας ἑ-
ptem: qui Paulo dicebant per Spiritum, *non* ascendere in Hieru-
πτά· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ Πνεύματος, μὴ (κ) ἀναβαίνειν εἰς Ἰερουσα-
salem. *Quando autem factum est nos peragere dies, exeuntes*
5 σαλήμ. Ὅτε δὲ ἐγένετο (λ) ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες
ibamus, *præmittentibus* nos omnibus cum uxoribus & filiis, usque foras
ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων ζὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἕως ἔξω
civitatem: & *ponentes genua* in littore, *oravimus*. Et
6 τῆς πόλεως· καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, (μ) προσηυξάμεθα. Καὶ
salutantes invicèm, ascendimus *in* navem: illi autem redierunt in *propria*.
ἀπασασάμενοι ἀλλήλους, ἐνέβημεν εἰς τὸ πλοῖον· ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.
Nos verò *navigationem perficientes*, à Tyro descendimus *in* Ptole-
7 Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν (ν) διανύσαντες, ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολε-
maïdam: & *salutantes fratres*, mansimus die unâ apud illos.
μαΐδα· καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς, (ξ) ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς.
At postridiè egressi ii qui circa Paulum, venerunt in Cæsaream: & in-
8 Τῇ δὲ ἐπαύριον (ο) ἐξελθόντες οἱ περὶ τὸν Παῦλον, ἦλθον εἰς Καισάρειαν· καὶ εἰσ-
trantes *in* domum Philippi Evangelistæ, *existentis ex* septem,
ελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, (π) ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ,
mansimus apud eum. Huic autem erant filiæ virgines quatuor pro-
ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. Τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες (ρ) παρθένοι τέσσαρες προ-
9 phetantes. *Admanentibus autem nobis* dies *plures*, *descendit* quidam à
Λ' φητεύουσαι. Ἐπιμενόντων (σ) δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους, κατῆλθέ τις ἀπὸ
10 Judæa propheta, nomine Agabus. *Et veniens* ad nos, & tol-
τῆς Ἰουδαίας προφήτης, ὀνόματι Ἄγαβος. Καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἄ-
11 lens zonam Pauli, alligánsque sibi manus & pedes, di-
ρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, (τ) δήσας τε ἑαυτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἔ-
xit; Hæc dicit Spiritus sanctus; Virum cujus est zona hæc, sic vin-
πε, Τάδε λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη, (υ) οὕτω δή-
cient in Hierusalem Judæi, & *tradent* in manus Gentium. *Ut autem*
σουσιν ἐν Ἰερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. Ὡς δὲ
12 *audivimus hæc*, *rogavimusque* nósque & qui loci illius, *ad non ascendendum eum in* Hieru-
ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἰερου-
salem. Respondit autem Paulus; Quid facitis flentes, & *comminuentes* meum
σαλήμ. (φ) Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Παῦλος, Τί ποιεῖτε κλαίοντες, καὶ συνθρύπτοντές μου
13 cor? Ego enim non solùm *vinciri*, sed & mori in Hierusalem para-
τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν (χ) εἰς Ἰερουσαλὴμ ἑτοί-
tè *habeo pro nomine* Domini Jesu. Non *suasso autem eo*,
μως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ,
14 quievimus, dicentes; Voluntas Domini fiat.
ἡσυχάσαμεν, εἰπόντες, (ψ) Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου γινέσθω.

Κεφ. κα'. MS. A. (α) ἡμᾶς ἀναχθῆναι (β) Κῶ, (γ) Πάτερα. (δ) Ἀναφανέντες (ε) καταλιπόντες (ζ) κατήλθομεν, (η) τὸ πλοῖον ἦν (θ) Ἀνευρόντες ℣ (ι) αὐτοῖς (κ) ὅτι βαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα. (λ) Ἐξαρτίσαι ἡμᾶς τὰς ἡμέρας, ἐπορευόμεθα, (μ) προσευξάμενοι ἀπασασάμεθα ἀλλήλοις, καὶ ἀνέβημεν εἰς (ν) διανύσαντες, ἀπὸ Τύρου κατέβημεν εἰς (ξ) ἐπεμείναμεν (ο) Ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς (π) ὄντος (ρ) τέσσαρες παρθένοι (σ) ℣ ἡμέρας (τ) δήσας ἑαυτοῦ (υ) ὕτως (φ) Τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος, καὶ εἶπεν, Τί (χ) ἑτοίμως ἔχω εἰς Ἱερουσαλὴμ ὑπὲρ (ψ) Τοῦ Κυρίου τὸ θέλημα γενέσθω.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ... * ... .
38 ... .

Proindè obortus est fletus magnus omnibus; 37
& complexi sunt eum, eúmque deosculabantur. Magìs autem angebantur ob illud 38
verbum quod dixerat, ipsos non esse ampliùs visuros faciem ejus: & concomitati sunt eum usque ad navim.

CAP. XXI.

1 ... * ... .
2 3 ... * ... .
4 ... .
5 ... .
6 ... .
7 ... .
8 ... .
9 10 ... * ... .
11 ... .
12 ... .
13 ... * ... * ... * ... .
14 ... .

ET separati sumus ab eis, & rectâ enavigavimus ad Coum insulam, sequentique die venimus Rhodum, & illinc Pataram. Nactique, illinc navim profecturam Phœniciam, conscendimus eam & perreximus. Pervenimus; autem usque ad Cyprum insulam, & reliquimus eam ad sinistram, venimúsque Syriam, & illinc pervenimus ad Tyrum: illic enim navis erat depositura onus suum. Et quum invenissemus illic discipulos, permansimus apud eos dies septem: isti autem dicebant quotidiè Paulo per Spiritum, ne proficisceretur ad Jerusalem. Illis autem pòst diebus eximus iter facturi, & comitati sunt nos omnes, tum ipsi, cùm uxores liberique eorum, extra urbem usque: & prociderunt in genua juxta litus maris, precésque fuderunt. Et deosculati sumus alii alios, conscendimúsque navim: illi autem reversi sunt domos suas. Nos verò perreximus ex Sur, & venimus ad Acu urbem; salutavimúsque fratres qui illic erant, & diversati sumus apud eos diem unum. Postridiè verò egressi, venimus Cæsaream: & ingressi, diversati sumus in ædibus Philippi Evangelistæ illius qui erat unus è septem. Cui quidem erant quatuor filiæ virgines, quæ vaticinabantur. Et quum illic egissemus dies plurimos, descendit ex Judæa propheta quidam cui nomen erat Agabus. Et introiit apud nos, sumpsítque cingulum lumborum Pauli, & vinxit pedes manúsque suas, aítque; Sic dicit Spiritus sanctitatis, Virum dominum hujus cinguli ita vincient Judæi in Jerusalem, tradéntque in manus Gentium. Quúmque hos sermones audîssemus, efflagitavimus ab eo nos & loci incolæ, ne proficisceretur ad Jerusalem.

Dominicà IV. post Pentecosten. 59.

Tunc respondit & ait Paulus, Quid agitis flentes, & contundentes cor meum? Ego enim non vinciri tantùm paratus sum, sed etiam mori in Jerusalem pro nomine Domini nostri Jesu Christi. Quum itaque assensum non præbuisset nobis, destitimus, diximúsque; Voluntas Domini nostri fiat.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ወብዙኃ፡ በከዩ፡ ኵሎሙ፡ ምሪረ፡ ወሐቀፍዎ፡ ከሰደ፡ለጳውሎስ፡ ወሰዐሙዎ፡=፡ እንዘ፡
38 ይቴክዙ፡ ወፈድፋደሰ፡ እሙ፡ ይቤሎሙ፡ ሊትሬእዩኒ፡ ገጽየ፡፡ ወፈነውዎ፡ ወዐርገ፡
ሐመረ፡=፡

1 ፲፭ ወእሙዝ፡ኀለፍነ፡ንሳነሂ፡ ወእሙንቱሂ፡ለተው፡ ወረዊጸነ፡ በጳኦነ፡ብሐረ፡ቀቀ፡፡=፡
2 ፋዐ ወእመህየ፡በሰኒታ፡ ወረድነ፡ርደነ፡ወእመህየ፡ሐለፍነ፡ጳጥራ፡=፡ ወረከብነ፡ ሐመረ፡
3 ዘየሐውር፡ፈንቄነ፡ ወዐረግነ፡ወጠቲታ፡=፡ ወነጸርናሂ፡ ለቆጵሮስ፡ወሐደግናሂ፡በጸገሙነ፡፡
ወነገድነ፡ሰርያ፡ወወረደነ፡ጢሮስ፡ወበህየ፡ለርሰይዋ፡ለሐመር፡=፡

Et multùm fleverunt omnes amarè, & amplexati sunt collum Pauli, & osculati 37
sunt eum dolentes, & eò magìs, quia dixisset iis; Non videbitis faciem meam: & 38
dimiserunt eum, & ascendit navim. CAP. XXI.

ET tunc progressi sumus nos, & illi venerunt, & currentes venimus in regionem 1
Coi, & illinc postridiè descendimus Rhodum, & illinc progressi sumus Patara. Et 2
invenimus navem proficiscentem Phœnicen, & ascendimus in eam. Et aspleximus 3
Cyprum, & reliquimus eam ad sinistram nostram, & navigavimus in *Syriam, &*
descendimus Tyrum, & ibi stiterunt navem.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

37 Magnus autem fletus factus est omnium: & procumbentes super collum Pauli, os-
38 culabantur eum, Dolentes maximè in verbo quod dixerat, quoniam ampliùs fa-
ciem ejus non essent visuri. Et deducebant eum ad navem.

CAP. XXI.

1 Cùm autem factum esset ut navigaremus abstracti ab eis, recto cursu venimus
2 Coum, & sequenti die Rhodum, & inde Pataram. Et cùm invenissemus navem
3 transfretantem in Phœnicen, ascendentes navigavimus. Cùm apparuissemus autem
Cypro, relinquentes eam ad sinistram, navigavimus in Syriam, & venimus Ty-
4 rum: ibi enim navis expositura erat onus. Inventis autem discipulis, mansimus
ibi diebus septem: qui Paulo dicebant per Spiritum ne ascenderet Jerosoly-
5 mam. Et expletis diebus profecti ibamus, deducentibus nos omnibus cum uxo-
6 ribus & filiis usque foras civitatem? & positis genibus in littore, oravimus. Et
cùm valefeciſsemus invicèm, ascendimus navem: illi autem redierunt in sua. Nos 7
verò navigatione expletâ à Tyro delcendimus Ptolemaidam: & salutatis fratri-
bus, mansimus die unâ apud illos. Aliâ autem die profecti, venimus Cæsaream. 8
Et intrantes domum Philippi evangelistæ, qui erat unus de septem, mansimus apud
eum. Huic autem erant quatuor filiæ virgines prophetantes. Et cùm morare- 9
mur per dies aliquot, supervenit quidam à Judæa propheta, nomine Agabus. 10
Is cum venisset ad nos, tulit zonam Pauli: & alligans sibi pedes & manus, dixit; 11
Hæc dicit Spiritus sanctus; Virum, cujus est zona hæc, sic alligabunt in Jerusalem
Judæi, & tradent in manus Gentium. Quod cùm audîssemus, rogabamus nos, 12
& qui loci illius erant, ne ascenderet Jerosolymam. Tunc respondit Paulus, & 13
dixit; Quid facitis flentes, & affligentes cor meum? Ego enim non solùm alli-
gari, sed & mori in Jerusalem paratus sum, propter nomen Domini Jesu. Et 14
cùm ei suadere non possemus, quievimus, dicentes; Domini voluntas fiat.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 * فَصَارَ مِنْ جَمَاعَتِهِمْ بُكَاءٌ عَرِيضٌ * وَكَانُوا يَتَسَاقَطُونَ عَلَى عُنُقِ بُولُصَ يُقَبِّلُونَهُ * مَتَوَجِّعِينَ
38 حَرِبًا * لَاسِيَّمَا لِلْكَلَامِ الَّذِي قَالَ أَنَّهُمْ مَا يَسْتَأْنِفُونَ يُبْصِرُونَ وَجْهَهُ أَيْضًا * وَسَيَعُودُونَ إِلَى الْمَرْكَبِ *

Factus est igitur ab omnibus fletus 37
abundans, & procumbebant in collum
Pauli, osculantes illum, Tristitiâ do- 38
lentes præsertim ob sermonem quem di-
xerat, quòd ampliùs faciem ejus non
essent visuri: & deduxerunt eum ad
navim.

* اَلْفَصْلُ الْحَادِي وَالْعِشْرُونَ *

CAP. XXI.

1 * فَلَمَّا رَكِبْنَا نَحْنُ انْجَذَبْنَا مِنْهُمْ وَاسْتَقَمْنَا مَسِيرًا إِلَى كَوْنَ * وَفِي الْيَوْمِ الْمُقْبِلِ جِئْنَا إِلَى
2 رُودِسَ * وَمِنْ هُنَاكَ إِلَى سَبَارْطَهْ * فَصَادَفْنَا مَرْكَبًا عَابِرًا إِلَى الْعُبُورِ * فَصَعِدْنَا إِلَيْهِ * وَأَقْلَعْنَا
3 وَصِرْنَا بِحَذَا قُبْرُصَ * وَتَرَكْنَاهَا يَسَارًا * وَأَقْلَعْنَا سَائِرِينَ إِلَى السَّالِمِ * فَانْحَدَرْنَا إِلَى صُورٍ * لِأَنَّ
الْمَرْكَبَ إِلَى هُنَاكَ كَانَ وَسَقَهُ مُعَبًّا * فَحَطُّوهُ هُنَاكَ * وَوَجَدْنَا تَلَامِيذَ * فَأَقَمْنَا عِنْدَهُمْ سَبْعَةَ أَيَّامٍ * 4
وَإِيَّاهُمْ قَالُوا لِبُولُصَ بِالرُّوحِ أَلَّا يَصْعَدَ إِلَى أُورُشَلِيمَ * وَلَمَّا اسْتَكْمَلْنَا الْأَيَّامَ السَّبْعَةَ خَرَجْنَا 5
فَذَهَبْنَا * وَإِيَّاهُمْ سَيَعُوا كُلُّهُمْ مَعَ نِسَائِهِمْ وَأَوْلَادِهِمْ إِلَى ظَاهِرِ الْمَدِينَةِ * وَوَضَعْنَا رُكَبَنَا عَلَى
السَّاطِئِ وَصَلَّيْنَا * وَقَبَّلَ بَعْضُنَا بَعْضًا * وَصَعِدْنَا إِلَى الْمَرْكَبِ * وَعَادُوا أُولَئِكَ إِلَى مَوَاطِنِهِمْ * 6
* وَلَمَّا أَكْمَلْنَا السَّيْرَ الْبَحْرِيَّ مِنْ صُورٍ بَلَغْنَا إِلَى عَكَّا * وَسَلَّمْنَا عَلَى الْإِخْوَةِ * وَأَقَمْنَا عِنْدَهُمْ 7
يَوْمًا وَاحِدًا * * لِيَوْمِ الْاِثْنَيْنِ مِنَ الْجُمُعَةِ السَّابِعَةِ بَعْدَ الْفِصْحِ *

8 * وَفِي الْغَدِ خَرَجْنَا الَّذِينَ حَوْلَ بُولُصَ * وَجِئْنَا إِلَى قَيْسَارِيَةَ وَدَخَلْنَا إِلَى مَنْزِلِ فِيلُبُّسَ الْإِنْجِيلِيِّ
9 الَّذِي مِنَ السَّبْعَةِ * وَأَقَمْنَا عِنْدَهُ * وَكَانَ لَهُ أَرْبَعُ بَنَاتٍ عَوَاتِقَ يَتَنَبَّأْنَ * وَلَمَّا أَقَمْنَا هُنَاكَ
10 أَيَّامًا كَثِيرَةً * نَزَلَ مِنْ بَلَدِ الْيَهُودِيَّةِ رَجُلُ نَبِيٍّ اسْمُهُ أَغَابُوسُ * وَجَاءَ إِلَيْنَا * وَأَخَذَ مِنْطَقَةَ
11 بُولُصَ * وَشَدَّ بِهَا رِجْلَيْهِ وَيَدَيْهِ وَقَالَ * هَذِهِ الْأَقْوَالَ يَقُولُهَا رُوحُ الْقُدُسِ * الرَّجُلُ الَّذِي
هَذِهِ الْمِنْطَقَةُ مِنْطَقَتُهُ * هَكَذَا يَشُدُّهُ وَيُسْلِمُهُ الْيَهُودُ بِأُورُشَلِيمَ * وَيَدْفَعُونَهُ إِلَى أَيْدِي
12 الْأُمَمِ * فَلَمَّا سَمِعْنَا هَذِهِ الْأَقْوَالَ * تَضَرَّعْنَا إِلَيْهِ نَحْنُ وَأَهْلُ الْمَكَانِ أَلَّا يَصْعَدَ إِلَى أُورُشَلِيمَ *
13 * فَأَجَابَ بُولُصُ مَاذَا تَعْمَلُونَ إِذْ تَبْكُونَ وَتَهُدُّونَ قَلْبِي * فَإِنِّي أَنَا مُسْتَعِدٌّ لَا لِلرِّبَاطِ وَالتَّقْيِيدِ
14 فَقَطْ بَلْ وَلِلْمَوْتِ بِأُورُشَلِيمَ * مِنْ أَجْلِ اسْمِ الرَّبِّ يَسُوعَ * فَإِذْ لَمْ يُذْعِنْ لَنَا صَمَتْنَا * قَائِلِينَ
مَشِيئَةُ اللَّهِ فَلْتَكُنْ *

Postridiè verò egressi qui eramus circa 8
Paulum, venimus Cæsaream, & in-
trantes domum Philippi evangelistæ qui
erat è septem, mansimus ad ipsum. Et 9
huic erant quatuor filiæ virgines pro-
phetantes. Cùmque mansissemus ibi dies 10
complures, descendit è regione Judææ
vir propheta, nomine Agabus: Qui ve- 11
nit ad nos, tulitque cingulum Pauli,
eoque pedes ac manus suas alligans, ait;
Hos sermones dicit Spiritus sanctus,
Virum, cui cingulum hoc proprium est,
sic stringent & ligabunt Judæi in Je-
rusalem, tradentque in manus gentium.
Quos sermones cùm audissemus, roga- 12
vimus eum nos & gens loci illius,
ne ascenderet Jerosolymam. Respondit 13
Paulus, Quid agitis flentes & commi-
nuentes cor meum? ego enim paratus
sum non ad ligamen & vincula tantùm,
sed & ad mortem in Jerusalem, pro no-
mine Domini Jesu. Cùm ergò non pare- 14
ret nobis, tacuimus dicentes; Voluntas
Dei fiat.

Pro feria secunda hebdomadæ septimæ post Pascha.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወእመዝ : ረካብናሆሙ : ለሐዋርያት : ወነበርነ : ኀቤሆሙ : ሰቡዐ : መዋዕለ::
5 ወይቤልዎ : ለጳውሎስ : በመንፈስ : ቅዱስ : ሊይዕርግ : ሊየሩሰሎም::=: ወፈ
ጸሙ : መዋዕለ : ወጸእነ : ወሖርነ : ወፈነውነ : ኵሎ : ደቂ : ወለእንስት : እስከ :
6 ሐፍለ : እመሀገር : ወሰገድነ : ውስተ : ሐይቅ : ወጸለይነ::=: ወተፋናነ:: ወእመዝ :
7 ዐረግነ : ውስተ : ሐመር : ወእሙንቱኒ : ለተው : ለብዮቲሆሙ::=: ወንሳነሰ :
ንግድነ : እመጢሮስ : ወበጸሕነ : ፕቶሎማይደ : ወተለማሓናሆሙ : ሊለኃዊነ :
8 ወነበርነ : ኀቤሆሙ : ለሐተ : ዕለተ::=: ወበሰሊታ : ወፀእነ : እለ : ሀለውነ : መስለ :
ጳውሎስ : ወሖርነ : ቂሰርዮ : ወቦእነ : ቤተ : ፊልጶስ : ወንጌላዊ : ሊሐዱ : እመስብ
9 ዐቱ : ወሐደርነ : ኀቤሁ::=: ወቦ : ለርብዓቱ:ለዋልደ : ደናግል : ወይትነቦዮ::=: ወ
10 ነበርነ : ብዙኀ : መዋዕለ : ኀቤሁ:: ወወረደ : ለሐዱ : ነቢይ : እሙብሔረ : ይሁዳ : ዘስ
11 ሙ : ለገቦስ::=: ወመጽአ : ኀቤነ : ወነሠለ : ቅናቶ : ለጳውሎስ : ወተአሰረ : ለ ሊሁ:
እደዊሁ : ወእገሪሁ : ወይቤ : ከመዝ : መንፈስ : ቅዱስ : ለእግዚኡ : ለዝ : ቅናት : ከ
12 መዝ : የለሰርሦ : ሊይሁድ : በሊየሩሰሌም : ወያግብእሙ : ለሕዝብ::=: ወሰሚዐ
ነ : ዘንተ : ለእተብቋዕናሁ : ለጳውሎስ : ምስለ : ሰብለ : ወእቱ : ብሒር : ከመ : ሊይ
13 ዕርግ : ሊየሩሰለም::=: ወተሰጥወ : ጳውሎስ : ወይቤ : ለምንት : ከመዝ : ትገብ
ሩ : ትበኪዩ : ወትሰብሩኒ : ልብየ : ለእስኬ : በሕቲቶ : ኢኮሞ : ወመዋቅሕት : ዘእ
ሴሮ : ዓደ : ለመዊትኒ : ኀቡዕ : ለነ : በሊየሩሰሌም : በእንተ:ስሙ : ለእግዚኡነ:
14 ሊየሱስ::=: ወአበ : ለበየ : እርመሎነ : ወሖደግናሁ : ወኀቤ : ዘፈቀደ : እግዚአብሔ
ር : ለይኩን::=:

Et tunc invenimus Apostolos, & mansimus apud eos, septem dies, & dixerunt Pau- 4
lo in Spiritu sancto, ne ascenderet Hierosolymam. Et expletis diebus, exivimus & 5
profecti sumus, & missimus omnes filios & mulieres usque foràs à civitate, & ado-
ravimus in littore, & oravimus. Et dimissi fuimus, & tunc ascendimus in 6
navem, & illi abierunt domos suas. Et nos navigavimus à Tyro, & pervenimus 7
Ptolemaïda, & salutavimus fratres nostros, & mansimus apud eos unum diem. Et 8
postridiè egressi sumus nos qui eramus cum Paulo, & profecti sumus Cæsaream, &
intravimus domum Philippi evangelistæ unius ex septem, & commorati sumus apud 9
eum. Et habuit quatuor filias virgines, & prophetabant. Et mansimus multos 10
dies apud eum: & descendit quidam propheta ex regione Judææ, cujus nomen Aga-
bus. Et venit ad nos, & sumpsit zonam Pauli, & alligavit sibi manus suas, & pe- 11
des suos, & dixit; Sic dicit Spiritus sanctus, Dominum hujus zonæ sic ligabunt
Judæi in Hierusalem, & tradent eum Gentibus. Et quum audissemus hoc, roga- 12
vimus Paulum cum hominibus hujus loci, ut non ascenderet Hierosolymam. Et re- 13
spondit ei Paulus, & dixit; Quarè ita facitis flentes & conterentes cor meum? ego
igitur solus tribulationi & vinculis quæ expecto, etiam ad moriendum paratus
sum in Hierusalem propter nomen Domini nostri Jesu? Et quum dissentiret, ac- 14
quievimus, & dimisimus eum, et dixìmus; Quod voluerit Deus, fiat.

Digitized by Google

Post autem dies istos colligentes sarcinas ascendebamus in Hieru-
15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας (ω) ἀποσκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς (α) Ἰερου-
salem. Simul venerunt autem & discipulorum à Cæsarea nobiscum, addu-
16 σαλήμ. Συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγον-
centes (apud quem hospitaremur,) Mnasonem quendam Cyprium, antiquum discipulum.
τες (παρ' ᾧ ξενισθῶμεν,) Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.
Fratres autem nobis in Hierosolymam, libenter exceperunt nos fratres.
17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἰερουσάλημα, ἀσμένως (β) ἐδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί.
At sequenti introibat Paulus nobiscum ad Jacobum: omnesque ad-
18 (γ) Τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσήει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον· πάντες τε ΛΑ'
fuerunt seniores. Et salutans eos, exposuit per unum sin-
19 ἐγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. Καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς, ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕ-
gulum quæ fecisset Deus in Gentibus per ministerium ipsius. At
20 καστον ὧν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. Οἱ δὲ
audientes glorificabant Dominum: dixerúntque ei; Consicis, frater, quot
ἀκούσαντες ἐδόξαζον (δ) τὸν Κύριον· εἶπόν τε αὐτῷ, Θεωρεῖς ἀδελφὲ, πόσαι
decem millia sunt Judæorum credentium? & omnes zelatores legis
μυριάδες εἰσὶν (ε) Ἰουδαίων τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου
subsistunt. Edocti erant autem de te, quia discessionem doceas à Moy-
21 ὑπάρχουσι. Κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μω-
se eos qui per Gentes omnes Judæos, dicens non circumcidere ipsos
σέως τοὺς κατὰ τὰ (ζ) ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς
filios, neque vitibus ambulare. Quid ergò est? omninò oportet multi-
22 τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς ἔθεσι περιπατεῖν. Τί οὖν ἐστι; πάντως δεῖ (η) πλῆ-
tudinem convenire: audient enim quòd supervenisti. Hoc ergò fac quod
23 θος συνελθεῖν· ἀκούσονται γὰρ ὅτι ἐλήλυθας. Τοῦτο οὖν ποίησον ὃ
tibi dicimus: Sunt nobis viri quatuor votum habentes super seipsos.
σοι λέγομεν· Εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν.
Hos assumens purificator cum illis: & impende in illis, ut
24 Τούτους παραλαβὼν ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς· καὶ δαπάνησον (θ) ἐπ' αὐτοῖς, ἵνα
radant caput: & scient omnes quia ea quæ audierunt de te,
ξυρήσωνται τὴν κεφαλήν· καὶ (ι) γνῶσι πάντες ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ,
nihil est, sed incedis & ipse legem custodiens. De autem
οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ (κ) στοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσων. Περὶ δὲ τῶν 25
credentibus Gentibus nos scripsimus, judicantes nihil hujusmodi observare
πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν, (λ) κρίναντες μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν
eos, si non cavere eos hoc, & idolis immolatum, & sanguinem, &
αὐτοὺς, εἰ μὴ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό, τε εἰδωλόθυτον, (μ) καὶ τὸ αἷμα, καὶ
suffocatum, & fornicationem. Tunc Paulus assumens viros, se-
πνικτὸν, καὶ πορνείαν. Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας, τῇ ἐχο- 26
quenti die cum illis purificatus intravit in templum, annuntians exple-
μένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἁγισθεὶς εἰσήει εἰς τὸ ἱερὸν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλή-
tionem dierum purificationis, donec offerretur pro unoquoque eorum
ρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ
oblatio. Ut autem finiri erant septem dies consummari, hi qui de
ΛΒ' προσφορά. Ὡς δὲ ἤμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς 27
Asia Judæi conspicientes eum in templo, confuderunt omnem turbam,
Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον,
& injecerunt manus in eum, Clamantes; Viri Israelitæ,
καὶ (ν) ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὸν, Κράζοντες, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, 28
adjuvate: hic est homo qui adversùs populum & legem, & lo-
βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου, καὶ τοῦ (ξ) τόπου
cum hunc, omnes ubique docens: insuperque & Græcos induxit in
τούτου, πάντας (ο) πανταχοῦ διδάσκων· ἔτι τε καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγε εἰς
templum, & polluit sanctum locum istum. (Fuerant enim prævidentes
τὸ ἱερὸν, καὶ κεκοίνωκε τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον. (Ἦσαν γὰρ προεωρακότες 29
Trophimum Ephesium in civitate cum ipso, quem existimaverunt quoniam in
Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς
templum introduxisset Paulus.)
τὸ ἱερὸν εἰσήγαγε ὁ Παῦλος.)

MS.A. (ω) ἐπισκευασάμενοι (α) Ἱερουσόλυμα. (β) ἀπεδέξαντο (γ) Τῇ τε (δ) + Θεὸν· (ε) ἐν τοῖς Ἰουδαίοις τῶν (ζ) ἔθνη Ἰουδαίους, (η) Συνελθεῖν πᾶν ὄχλος· (θ) ἐπ' αὐτοῦ, (ι) γνώσονται (κ) καὶ σοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσων τὸν νόμον. (λ) κρίναντες φυλάσσεσθαι αὐτὸς (μ) καὶ αἷμα, (ν) ἐπέβαλαν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, (ξ) τόπου τοῦ ἁγίου τούτου, (ο) πανταχῆ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

15
16 Post dies autem istos præparati, ascendebamus in Jerusalem. Venerunt autem & ex discipulis à Cæsarea nobiscum, adducentes secum apud quem hospitaremur
17 Mnasonem quendam Cyprium, antiquum discipulum. Et cùm venissemus Jero-
18 solymam, libenter exceperunt nos fratres. Sequenti autem die introibat Pau-
19 lus nobiscum ad Jacobum, omnésque collecti sunt seniores. Quos cùm salu-
tâsset, narrabat per singula, quæ Deus fecisset in Gentibus per ministerium ipsi-
20 us. At illi cùm audissent, magnificabant Deum, dixerúntque ei; Vides, frater,
21 quot millia sunt in Judæis, qui crediderunt, & omnes æmulatores sunt legis. Audierunt autem de te, quia discessionem doceas à Moyse eorum, qui per Gentes sunt, Judæorum: dicens non debere eos circumcidere filios suos, neque secun-
22 dùm consuetudinem ingredi. Quid ergò est? utique oportet convenire multi-
23 tudinem: audient enim te superveniss̃e. Hoc ergò fac quod tibi dicimus: Sunt
24 nobis viri quatuor, votum habentes super se. His assumptis, sanctifica te cum illis: & impende in illis ut radant capita: & scient omnes quia quæ de te audierunt, falsa sunt, sed ambulas & ipse custodiens legem. De his autem, qui 25
crediderunt ex Gentibus; nos scripsimus, judicantes ut abstineant se ab idolis, immolato, & sanguine, & suffocato, & fornicatione. Tunc Paulus, assumptis 26
viris, posterâ die purificatus cum illis intravit in templum, annuntians expletionem dierum purificationis, donec offeretur pro unoquoque eorum oblatio. Dum autem septem dies consummarentur, hi qui de Asia erant Judæi, cùm 27
vidissent eum in templo, concitaverunt omnem populum, & injecerunt ei manus, clamantes; Viri Israëlitæ, adjuvate; hic est homo, qui adversùs po- 28
pulum, & legem, & locum hunc, omnes ubique docens, insuper & Gentiles induxit in templum, & violavit sanctum locum istum. Viderant enim Tro- 29
phimum Ephesium in civitate cum ipso, quem æstimaverunt quoniam in templum introduxisset Paulus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * وبعد تلك الايام تسومنا للصعود الى اورشليم * وجينا التلاميذ الذين من قيسارية
16 جايين بالرجل الذي اضافنا عنده مناصون القبرصي التلميذ القديم * فلما حصلنا
17 باورشليم قبلنا الاخوة بفرح * وفي اليوم الثاني دخل بولص معنا الى يعقوب وحضر جماعة
18 السيوخ * فسلم عليهم وبدلهم * وحدث لكل واحد منهم الامور البلفظة التي صنعها الله
19 في الامم بخدمته * فاذ سمعوا مجدوا الرب قايلين له * ها انت ترى ايها الاخ كم هي
20 ربوات اليهود المومنين الذين امنوا * وكلهم غيارى للسريعة هم * وقد عرفوا عنك انك تعلم
21 جميع اليهود الذين بين الامم * ان ينبعدوا من موسى * قايلا لهم الا يختنوا اولادهم ولا
22 يسلكوا في الفرايض * فما اذا يتولد من هذا * اذا بلا امتري انه يجب ان تتقاطر الجماعة
23 اليك * لانهم قد سمعوا انك قد جيت * فاعمل هذا الذي نقوله لك * عندنا اربعة
24 رجال عليهم نذر في انفسهم * خذهم وتطهر معهم * وصير جسمك معهم الى ان
تحلق راسهم * ويعرف الكافة ان الاخبار التي بلغتهم عنك ليست شيا * بل وبرهن
انت عن نفسك انك للسريعة حافظ * فاما من اجل الامم الذين امنوا * نحن ارسلنا اليهم
25 وحكمنا الا يحفظوا مثل هذا الامر * سوي يحفظوا انفسهم من المذبوح للاصنام * ومن
الدم ومن المخنوق والزنا * * ليوم الثلثا من الجمعة السابعة بعد الفصح *
26 * حينيذ اخذ بولص الرجال في اليوم المقبل * وتطهر معهم * ودخل الى الهيكل مخبرا
27 بكمال ايام التطهير الى ان قرب قربانا عن كل واحد منهم * ولما كان كمل السبعة ايام *
ابصره في الهيكل اليهود الذين من اسيا * فاهاجوا كافة الجمع وقاطروهم اليه * ووضعوا
28 ايديهم عليه * صارخين ايها الرجال الاسراييليون اعينونا * هذا الرجل الذي يعلم للكل
في كل صقع * تعليما يضاد الشعب والسريعة وهذا الموضع * وقد ادخل اليونانيين
29 ايضا الى الهيكل * وقد دنس هذا الموضع الاقدس * لانهم كانوا قد ابصروا معه في
المدينة طروفيمس الذي من افسس * فظنوا ان بولص قد ادخله الهيكل *

Post illos autem dies designavimus 15
ascendere Jerosolymam: Et comitati 16
sunt nos discipuli qui erant à Cæsarea, adducentes virum qui hospitio recepit nos apud se, Mnasonem Cyprium, discipulum antiquum. Et cùm perveni- 17
semus Jerosolymam, exceperunt nos fratres cum jucunditate. Et alterâ die 18
ingressus est Paulus nobiscum ad Jacobum, omnesque adfuerunt seniores. Quibus cum osculo salutatis, narra- 19
vit singulis eorum res gravissimas quas fecerat Deus inter Gentes per ministerium ipsius. Et cùm audissent, glorifi- 20
caverunt Dominum, dicentes ad eum; En tu vides O frater, quot sint myriades Judæorum fidelium qui crediderunt, & omnes æmulatores sunt legis. Jam autem nôrunt de te quòd doceas 21
omnes Judæos qui sunt inter gentes ut recedant à Mose; dicens illis ne circuncidant filios suos, neve ambulent juxta constitutiones. Quid ergò 22
ex his gignetur? Absque dubio oportet ut turba ad te confluat, siquidem jam audierunt te advenisse. Hoc igi- 23
tur fac quod tibi dicimus. Quatuor sunt apud nos viri voto in semetipsis adstricti, Duc eos, & purifica te 24
cum illis, & impende corpus tuum cum ipsis, donec tandem radas caput eorum: atque sta scient omnes quòd fama ad eos de te perlata, nihil sit: imò etiam declarabis de te ipso quòd sis legis observator. Verùm quoad Gentes quæ 25
crediderunt, nos misimus ad eas, & decrevimus nequid hujusmodi observent, nisi ut caveant sibi ab immolato simulacris, & à sanguine, & à suffocato, & à fornicatione.

Pro feria tertia hebdomadæ septimæ post Pascha.

Tunc assumpsit Paulus viros illos die 26
sequenti, & purificavit se cum eis, ingressúsque est templum, annuntians expletionem dierum purificationis, quoad obtulisset sacrificium pro unoquoque illorum. Cúmque instaret ex- 27
pletio septem dierum, viderunt eum in templo Judæi qui erant ex Asia: quamobrem concitârunt universam turbam, eamque stipârunt in ipsum, & injecerunt manus suas in eum, Excla- 28
mantes; O viri Israelitæ, succurrite nobis: iste est homo qui docet omnes cunctis in regionibus doctrinam infensam populo, legi, & huic loco: insuper & Græcos introduxit in templum, & fœdavit locum hunc sacratissimum. Vi- 29
derant enim antè cum eo in urbe Trophimum Ephesium, & arbitrati sunt quòd Paulus introduxisset cum in templum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወሰሚዖሙ : ለእሉቱ : እግዚአብሔር : ወይቤልዎ : ትሬሊኑ : እኁነ : ሚመጠነ :
21 ለእለ : በውስተ : ሊይሁድ : እለ : ለመኑ : ወኩሎሙ : ምሁሪነ : ሶፅተ፡፡=፡ ወ
ይቤሉ : በእንቲኣከ : ዘሊይከውንለ : ትሜህር : ወታሐድግሙ : ሕገ : ሙሴ : ወትሽ
ፅለሙ : ለለሕዝብ : ለኩሉሙ : እለ : ገብሉ : እመውስተ : ለይሁድ : ሊይ
22 ገዝረ : ደቂቆሙ : ወሊይገብሩ : በሕገ : ሶፅት፡፡=፡ ወይእዜኒ : ግበር : ይሰመዑ፡
23 ኵሙ : መጸእከ፡=፡ ወኵሙዝ : ግበር : ዘከሙ : ንብለከ : ሀለው : ሓቤነ : ዕደው :
24 እለ : ብፅዒተ : ሥሙ፡=፡ ወንሠአሎ : ወለንጽሕ : ርእሰከ : ምሰሌሆሙ : ወለወጽ
ኢ : በእንቲኣሆሙ : ኵሙ : ይትለጸዩ : ርእሶሙ : ወያእመሩ : ኵሎሙ፡፡ ኵሙ : ሐሰት፡
25 ውእቱ : ዘያስተዋድዩከ : ወኵሙ : ትዕቀብ : ለንተሂ : ሕገገ፡ሶፅት፡=፡ ወበእንተሰ :
ለሕዝብ : እለ : ለመኑ : ንሳነ : ለዘዝናሆሙ : ኵሙ : ይዕቀቡ : እመዘ : ይትሔረዉ :
26 ወእመነ : ዘይዘብሑ : ለለጣልክት : ወብትስ : ወመውታ : ወዝሙት፡፡=፡ ወእመ
ዝ : ነገሠሎ : ጸውዖስ፡ በሳኒታ : ለእውንቱ፡ ዕደው፡፡ ወተቀደሱ : ወቦሉ : መኵራቡ :
ወነበሩ : ዕድሜ : መዋዕለ : ንጽሑው : እስከ : ያሰውሉ : መሥዋዕተ : ለለ : ለሐዱ፡
27 እመኔሆሙ፡፡=፡ ወእሜ : ሰብዕ : መዋዕል : ቀርእይዎ : ለይሁድ፡ለለ :መጽሉ : እመ
እሳያ : ወርእዮሙ : ጸውዖስ : በመኵራብ : ወለስተጋብሉ : ለዕለሁ : ኵሎ : ሕዝብ፡
28 ወለጎዝመ፡=፡ ወለወየው : ወይቤሉ : ለንትሙ : ሰብለ : እስራኤል : ርድኡነ : ነዋ :
ገብብእሲ : ዛይጌብር : ጭዕሌተ : ወየህውክ : ሕዝብ : ወለዕተ : ወመኵራብ : ወይመሃር :
ለኵሎ : ወበኩለሂ፡ ወዒደ : ለረጪይ : ለብለ፡ መኵራብ፡ ወለርሰሰ፡ቤተ፡ መቅደስ፡=፡
29 እመመ : ርእይዎ፡ ለጥርፊሞስ : ዘሀገረ : ሌፈሶን : መሰሌሁ : ወስተ፡ ህገሩ : ወመሰሉመ፡
ለብለ : ጳውዖስ : መኵራብ፡=፡

Et quum audivissent, glorificârunt Deum, & dixerunt ei; Videsne frater 20
noster quot illorum qui sunt inter Judæos sunt credentes, & omnes eruditi lege? Et dicunt de te; Quod non est licitum doces, & facis relinquere legem Mosis, & prohibes populos omnes qui conversi sunt ex Judæis, ne 21
circumcidant infantes eorum, & ne faciant secundùm ritum legis. Et nunc 22
necesse est ut audiant quòd veneris. Et sic fac sicut dicimus tibi: Sunt apud 23
nos viri qui votum habent. Et assume eos & purga teipsum cum iis, & ex- 24
pende pro illis ut radant capita eorum, & nôrint omnes quòd mendacium est de quo accusant te, & quòd observas tu ritum legis. Et de Gentibus quæ 25
crediderunt, nos præcepimus iis, ut custodiant se ab his quæ prohibita sunt, & ab his quæ immolata sunt diis, & discerpto, & mortuo, & fornicatione. Et tunc assumpsit Paulus postridiè illos viros, & sanctificati sunt, & ingressi 26
sunt templum & manserunt statutum tempus purificationis eorum, donec offerrent oblationem pro unoquoque eorum. Et tunc septem dies impleti fuerunt, et 27
viderunt eum Judæi qui venerant ex Asia: ac quum vidissent Paulum in templo, et congregaverunt contrà eum omnes populos, et prehenderunt eum: Et 28
clamaverunt, et dixerunt; Vos viri Israelis, succurrite nobis: ecce hic homo est qui facit insurrectionem, et commovet populum et legem et templum, et docet omnes et ubique: et præterea Gentiles introduxit in templum, et polluit Domum sanctam. Quia viderant Trophimum Ephesium cum eo in civitate, et vide- 29
batur ipsis, quod introduxisset eum Paulus in templum.

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΑΒ'.

Commotáque est civitas tota, & facta est concursio populi: & apprehendentes
30 Ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο συδρομὴ τοῦ λαοῦ· καὶ ἐπιλαβόμενοι
Paulum, trahebant eum extra templum: & statim clausæ sunt januæ.
τοῦ Παύλου, ἕλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ· καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι.
Quærentibus autem eum occidere, ascendit fama tribuno cohortis,
31 Ζητούντων (π) δὲ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης,
quia tota confunditur Hierusalem. Qui ex ipsa assumens milites & 32
ὅτι ὅλη (ρ) συγκέχυται Ἰερουσαλήμ. Ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ
centuriones, decurrit ad illos. Illi autem videntes tribunum &
(σ) ἑκατοντάρχους, κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλίαρχον καὶ
milites, cessaverunt percutientes Paulum. Tunc appropinquans tribu-
33 τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. Τότε ἐγγίσας ὁ χιλί-
nus apprehendit eum, & jussit vinciri catenis duabus: & interrogabat
αρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἁλύσεσι δυσί· καὶ ἐπυνθάνετο
quisnam esset, & quid esset perpetrans. Alii autem aliud quid clamabant in 34
(τ) τίς ἂν εἴη, καὶ τί ἔστι πεποιηκώς. Ἄλλοι δὲ ἄλλο τι (υ) ἐβόων ἐν
turba. Non potens autem cognoscere certum propter tumultum, jus-
τῷ ὄχλῳ. μὴ (φ) δυνάμενος δὲ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέ-
sit duci eum in castra. Cùm autem factus esset ad gra- 35
λευσεν ἀχθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοῖς ἀνα-
dus, contigit portari eum à militibus propter violentiam tur-
βαθμοῖς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄ-
bæ. Sequebatur enim multitudo populi clamans; Tolle eum. Fu- 36
χλου. Ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ (χ) κράζον, Αἶρε αὐτόν. Μέλ- 37
turisque inducì in castra Paulus, dicit tribuno; Si li-
λων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλος, λέγει τῷ χιλιάρχῳ, Εἰ ἔξε-
cet mihi dicere aliquid ad te? Ille verò dixit; Græcè nôsti? Nónne
στί μοι εἰπεῖν τι πρός σε; ὁ δὲ ἔφη, Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; Οὐκ ἄρα 38
tu es Ægyptius ille ante hos dies tumultum movens, & educens in
σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας, καὶ ἐξαγαγὼν εἰς
desertum quatuor mille viros sicariorum? Dixit autem Paulus; Ego
τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος, Ἐγὼ 39
homo quidem sum Judæus Tarsensis, Ciliciæ non obscuræ civitatis ci-
ἀνήρ μέν εἰμι Ἰουδαῖος Ταρσεὺς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολί-
vis. Rogo autem te, permitte mihi loqui ad populum. Permitten- 40
της. δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. Ἐπιτρέψαν-
te autem eo, Paulus stans in gradibus, annuit manu populo.
τος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν, κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ.
Multo verò silentio facto, allocutus est Hebraïdi linguâ, dicens; 22
πολλῆς δὲ σιγῆς (ψ) γενομένης, προσεφώνησε (ω) τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ, λέγων,

CAP. XXII. κβ'.

Viri fratres & patres, audite meam ad vos nunc excusatio- 1
Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς (α) νῦν ἀπολογί-
nem. (Audientes autem quia Hebraïdi linguâ alloqueretur illos, magis 2
ας. (Ἀκούοντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον
præstiterunt silentium: & dicit;) Ego quidem sum vir Judæus, na- 3
παρέσχον ἡσυχίαν· καὶ φησιν,) (β) Ἐγὼ μέν εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, (γ) γε-
tus in Tarso Ciliciæ, nutritus autem in civitate ista
γεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ
secus pedes Gamalielis, eruditus juxta exquisitissimem paternæ legis,
παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιὴλ, πεπαιδευμένος κατ' ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου,
zelator existens Dei, sicut omnes vos estis hodiè: Qui hanc 4
ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ Θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· Ὃς ταύτην
viam persecutus sum usque ad mortem: vinciens & tradens in custodias
τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς
virósque & mulieres: Sicut & princeps Sacerdotum testatur mihi, & omnis 5
ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας· Ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι, καὶ πᾶν τὸ
senatus: à quibus & epistolas accipiens, ad fratres in Da-
πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος, πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Δα-
mascum pergebam, adducturus & illic existentes, vinctos in Hierusalem,
μασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας, δεδεμένους εἰς Ἰερουσαλήμ,
ut punirentur.
ἵνα τιμωρηθῶσιν.

MS. A. (π) τε αὐτ (ρ) συχύννε (σ) ἑκατοντάρχας, (τ) τίς εἴη, (υ) ἐπιφώνουν ὧν (φ) δυναμένου δ' αὐτῷ γνῶναι (χ) κράζοντες, (ψ) ἡσυχίας, (ω) τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ, Κεφ. κβ'. MS. A. (α) νυνὶ (β) Ἐγὼ εἰμι (γ) γεγεννημένος

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 ܘܐܬܬܙܥܬ ܟܠܗ ܩܪܝܬܐ ܘܐܬܟܢܫ ܥܡܐ ܟܠܗ ܘܐܚܕܘ ܠܦܘܠܘܣ ܘܓܪܪܘܗ ܠܒܪܐ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܘܡܢ ܗܘ ܫܥܬܐ ܐܬܣܟܪܘ ܬܪܥܐ *

Proinde commota est tota civitas, & cucurrit populus, & prehenderunt Paulum, traxerúntque eum extra templum, & eo momento clausæ sunt valvæ. Quúm- 30

31 ܘܟܕ ܒܥܝܢ ܠܡܩܛܠܘܗ ܣܠܩ ܩܠܐ ܠܩܘܡܦܐ ܕܟܘܪܣܐ ܕܟܠ ܐܘܪܫܠܡ ܐܬܒܠܒܠܬ ܗܘܬ ܠܗ ܗܝ ܥܒܕܬܐ ܕܐܬܐ ܥܠ ܦܘܠܘܣ ܘܐܬܒܥ ܠܗ ܘܐܬܟܢܫ ܥܡܐ ܟܠܗ ܘܐܚܕܘ ܠܦܘܠܘܣ ܘܓܪܪܘܗ ܠܒܪܐ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܘܡܢ ܗܘ ܫܥܬܐ ܐܬܣܟܪܘ ܬܪܥܐ *

31 que studeret turba interficere eum, auditione accepit tribunus cohortis totam civitatem conturbatam esse. Proinde eo mo- 31

32 ܘܒܗ ܫܥܬܐ ܩܒܠ ܩܪܝܛܘܢ ܘܓܝܣ ܥܠ ܟܠ ܐܢܫ ܘܪܗܛ ܠܘܬ ܟܠ ܐܢܫ ܘܐܬܟܢܫ ܥܡܐ ܟܠܗ ܘܐܚܕܘ ܠܦܘܠܘܣ ܘܓܪܪܘܗ ܠܒܪܐ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܘܡܢ ܗܘ ܫܥܬܐ ܐܬܣܟܪܘ ܬܪܥܐ *

mento assumpsit centurionem & milites quamplurimos, & excurrerunt in eos: Quum 32

33 ܘܟܕ ܚܙܘ ܠܗ ܠܛܘܪܢܐ ܘܠܓܝܣ ܕܚܕܝ ܡܢ ܡܟܬ ܠܦܘܠܘܣ ܘܐܬܟܢܫ ܥܡܐ ܟܠܗ ܘܐܚܕܘ ܠܦܘܠܘܣ ܘܓܪܪܘܗ ܠܒܪܐ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܘܡܢ ܗܘ ܫܥܬܐ ܐܬܣܟܪܘ ܬܪܥܐ *

autem illi vidissent tribunum & milites, destiterunt à percutiendo Paulo. Et acce- 33

ܘܩܪܒ ܠܗ ܛܘܪܢܐ ܘܩܒܠ ܠܗ ܘܦܩܕ ܕܢܫܪܘܗ ܒܬܪܬܝܢ ܫܠܫܠܬܐ ܘܫܐܠ ܡܢ ܗܘ ܗܢܐ ܕܥܒܕ ܗܟܢܐ ܘܡܢ ܗܘ ܫܥܬܐ ܐܬܣܟܪܘ ܬܪܥܐ *

dens ad eum tribunus, prehendit eum, jussitque eum vinciri duabus catenis: & scisciabatur de eo quisnam esset, & quid fecisset. Clamabant autem in eum homi- 34

34 ܘܩܪܒ ܠܗ ܛܘܪܢܐ ܘܩܒܠ ܠܗ ܘܦܩܕ ܕܢܫܪܘܗ ܒܬܪܬܝܢ ܫܠܫܠܬܐ ܘܫܐܠ ܡܢ ܗܘ ܗܢܐ ܕܥܒܕ ܗܟܢܐ ܘܡܢ ܗܘ ܫܥܬܐ ܐܬܣܟܪܘ ܬܪܥܐ *

nes ex turba res diversas, ita ut præ vociferatione eorum non potuerit cognoscere

35 ܕܟܕ ܩܪܒ ܠܕܪܓܬܐ ܕܐܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ

quæ esset veritas: proinde jussit eum duci in castra. Quumque pervenisset Paulus ad 35

36 ܘܟܕ ܩܪܒ ܠܕܪܓܬܐ ܕܐܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ

gradus, portaverunt eum milites propter violentiam plebis. Veniebat enim post eum 36

37 ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ

populus multus, & vociferabantur ac dicebant, Tolle eum. Et quum jam introdu- 37

ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ

cendus esset in castra ipse Paulus, dixit Tribuno; Si permiseris mihi, loquar

38 ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ

tecum. Ille verò dixit ei, Græcè nôsti? Nónne tu es Ægyptius ille, qui ante hos 38

49 ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ

dies concitâsti, & in desertum abduxisti qua- tuor millia hominum sceleratorum? Di- 39

ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ

xit ei Paulus, Ego sum vir Judæus ex Tarso Ciliciæ urbe celeberrimâ, in qua natus sum: rogo te, permitte mihi ut alloquar

40 ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ

populum. Quum itaque permisisset ei, 40

ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ ܗܘ ܕܐܬܒܠ ܠܗ ܡܢ ܥܠ ܥܡܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪ

surrexit Paulus super gradus, & silentium eis indixit manu: & quum sedati essent, allocutus est eos Hebraicè, dixitque eis;

CAP. XXII.

1 ܐܚܝ ܘܐܒܗܬ ܫܡܥܘ ܗܫܐ ܬܘܒܬܝ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܕܒܥܒܪܝܬ ܡܠܠ ܠܗܘܢ ܐܬܪ ܫܬܘ ܛܒ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢܐ

FRatres & patres, audite excusationem 1 meam, quam apud vos habeo. Quum au- 2

2 ܓܒܪܐ ܝܗܘܕܝ ܐܢܐ ܕܝܠܕ ܒܛܪܣ ܕܩܠܝܩܝܐ ܐܠܦ ܒܗܕܐ ܩܪܝܬܐ ܥܠ ܪܓܠܝ ܓܡܠܝܝܠ ܐܬܢܨܦ ܐܢܐ ܠܡܐ ܕܐܝܬ ܠܝ ܐܒܗ ܘܐܡܐ ܐܬܝ ܐܢܐ ܓܒܪܐ ܝܗܘܕܝ ܐܢܐ ܕܝܠܕ ܒܛܪܣ ܕܩܠܝܩܝܐ ܐܠܦ ܒܗܕܐ ܩܪܝܬܐ ܥܠ ܪܓܠܝ ܓܡܠܝܝܠ ܐܬܢܨܦ ܐܢܐ ܠܡܐ ܕܐܝܬ ܠܝ ܐܒܗ ܘܐܡܐ ܐܬܝ ܐܢܐ

dísset eum Hebraicè ipsos alloqui, magis quieverunt: itaque dixit eis; Ego sum vir 3

3 ܓܒܪܐ ܝܗܘܕܝ ܐܢܐ ܕܝܠܕ ܒܛܪܣ ܕܩܠܝܩܝܐ ܐܠܦ ܒܗܕܐ ܩܪܝܬܐ ܥܠ ܪܓܠܝ ܓܡܠܝܝܠ ܐܬܢܨܦ ܐܢܐ ܠܡܐ ܕܐܝܬ ܠܝ ܐܒܗ ܘܐܡܐ ܐܬܝ ܐܢܐ ܓܒܪܐ ܝܗܘܕܝ ܐܢܐ ܕܝܠܕ ܒܛܪܣ ܕܩܠܝܩܝܐ ܐܠܦ ܒܗܕܐ ܩܪܝܬܐ ܥܠ ܪܓܠܝ ܓܡܠܝܝܠ ܐܬܢܨܦ ܐܢܐ ܠܡܐ ܕܐܝܬ ܠܝ ܐܒܗ ܘܐܡܐ ܐܬܝ ܐܢܐ

Judæus, natúsque Tarsi Ciliciæ, educatus verò in hac ipsa civitate ad pedes Gamali- elis, & eruditus perfectè in lege patrum no- strorum; erámque zelator Dei, prout vos 4

ܓܒܪܐ ܝܗܘܕܝ ܐܢܐ ܕܝܠܕ ܒܛܪܣ ܕܩܠܝܩܝܐ ܐܠܦ ܒܗܕܐ ܩܪܝܬܐ ܥܠ ܪܓܠܝ ܓܡܠܝܝܠ ܐܬܢܨܦ ܐܢܐ ܠܡܐ ܕܐܝܬ ܠܝ ܐܒܗ ܘܐܡܐ ܐܬܝ ܐܢܐ ܓܒܪܐ ܝܗܘܕܝ ܐܢܐ ܕܝܠܕ ܒܛܪܣ ܕܩܠܝܩܝܐ ܐܠܦ ܒܗܕܐ ܩܪܝܬܐ ܥܠ ܪܓܠܝ ܓܡܠܝܝܠ ܐܬܢܨܦ ܐܢܐ ܠܡܐ ܕܐܝܬ ܠܝ ܐܒܗ ܘܐܡܐ ܐܬܝ ܐܢܐ

omnes estis. Et hanc viam persecutus sum 4 ad mortem usque, dum vincirem, & trade- rem in carceres, tum viros, tum mulie- res. Quemadmodum mihi testis est sum- 5

4 ܗܕܐ ܐܘܪܚܐ ܕܪܕܦܬ ܥܕ ܡܘܬܐ ܩܛܝܪ ܘܡܫܠܡ ܠܒܬܬܐ ܓܒܪܐ ܘܢܫܐ ܗܕܐ ܐܘܪܚܐ ܕܪܕܦܬ ܥܕ ܡܘܬܐ ܩܛܝܪ ܘܡܫܠܡ ܠܒܬܬܐ ܓܒܪܐ ܘܢܫܐ ܗܕܐ ܐܘܪܚܐ ܕܪܕܦܬ ܥܕ ܡܘܬܐ ܩܛܝܪ ܘܡܫܠܡ ܠܒܬܬܐ ܓܒܪܐ ܘܢܫܐ

5 ܐܝܟ ܕܣܗܕ ܠܝ ܟܗܢܐ ܪܒܐ ܘܟܠ ܣܒܐ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܩܒܠ ܐܓܪܬܐ ܠܐܚܝ ܕܒܕܡܣܩܘ ܐܙܠܬ ܐܦ ܠܬܡܢ ܐܝܟ ܕܣܗܕ ܠܝ ܟܗܢܐ ܪܒܐ ܘܟܠ ܣܒܐ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܩܒܠ ܐܓܪܬܐ ܠܐܚܝ ܕܒܕܡܣܩܘ ܐܙܠܬ ܐܦ ܠܬܡܢ

mus sacerdos, & omnes seniores, à qui- bus accepi epistolas, ut proficiscerer ad fratres qui erant in Damasco, adducturus etiam eos qui illic essent ad Jerusalem vin- ctos, ut mulctam capiti impositam subirent.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

30 ወተሀውኩ፡ ኵሉ፡ ሀገር፡ ወርፁ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ወአኀዝዎ፡ ለጳውሎስ፡ ወአውፅእዎ፡
31 ኧሎኵራብ፡ ወዐፀወ፡ ሥዓት፡=ፁ ወፈቀዱ፡ ይቅትልዎ፡፡ ወበጽሑ፡ ሶቤሃ፡ ምለእክተ፡
32 ኀበ፡ ምልአክ፡ ሰጲረ፡ክሙ፡ተሀውከት፡ሊየሩሰሌም፡፡=ፁ ወተንሥአ፡ምልአክ፡ ሶቤሃ፡
ወሖረ፡ ኀቤሆሙ፡ ምስለ፡ ወጲሊሆሙ፡ ወሶበ፡ ርእይዎሙ፡ ለምልአክኒ፡ ወለምሰፍን፡
33 ምስለ፡ ወጲሊሆሙ፡ ሐደግዎ፡ ዘቢጦ፡ ለጳውሎስ፡=ፁ ወእምዝ፡ ቀርበ፡ ምልአ
ክ፡ለኃዘ፡ወለዘዘ፡ ይእስርዎ፡ ፀ በምእሰር፡ ወይሞቅሕዎ፡ ወሐቲቶ፡ ፡ ምንተኑ፡ ወጎቱ፡
ወምንት፡ ገብረ፡=ፁ

Et commota fuit tota civitas, & cucurrerunt omnes populi, & prehenderunt Pau- 30
lum, & eduxerunt eum è templo, & clausa fuit janua. Et voluerunt trucidare 31
eum, & venerunt statim principes ad tribunum spiræ, & dixerunt quòd com-
mota fuit Hierusalem. Et surrexit tribunus statim, & profectus est ad eos 32
cum militibus suis: & quum vidissent tribunum, & præsidem cum militibus
eorum, cessârunt verberare Paulum. Et tunc accedens tribunus prehendit eum, 33
& jussit ut vincirent eum duobus cum vinculis: tum vinciebant eum, & per-
contatus est quisnam esset, & quid fecisset.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

Commotáque est civitas tota, & facta est concursio populi. Et apprehendentes Paulum, trahebant eum extra templum: & statim clausæ sunt januæ. Quærentibus autem eum occidere, nuntiatum est tribuno cohortis; Quia tota confunditur Jerusalem. Qui statim assumptis militibus, & centurionibus, decurrit ad illos. Qui cùm vidissent tribunum, & milites, cessaverunt percutere Paulum. Tunc accedens tribunus apprehendit eum, & jussit eum alligari catenis duabus: & interrogabat quis esset, & quid fecisset. Alii autem aliud clamabant in turba. Et cùm non posset certum cognoscere præ tumultu, jussit duci eum in castra. Et cùm venisset ad gradus, contigit ut portaretur à militibus propter vim populi. Sequebatur enim multitudo populi, clamans; Tolle eum. Et cùm cœpisset induci in castra Paulus, dicit tribuno; Si licet mihi loqui aliquid ad te? Qui dixit; Græcè nôsti? Nónne tu es Ægyptius, qui ante hos dies tumultum concitâsti, & eduxisti in desertum quatuor millia virorum sicariorum? Et dixit ad eum Paulus; Ego homo sum quidem Judæus à Tarso Ciliciæ, non ignotæ civitatis municeps. Rogo autem te, permitte mihi loqui ad populum. Et cùm ille permisisset, Paulus stans in gradibus, annuit manu ad plebem, & magno silentio facto, allocutus est linguâ Hebraîcâ, dicens;

CAP. XXII.

Viri fratres, & patres, audite quam ad vos nunc reddo rationem. Cùm audissent autem quia Hebraîcâ linguâ loqueretur ad illos, magis præstiterunt silentium. Et dicit; Ego sum vir Judæus, natus in Tarso Ciliciæ, nutritus autem in ista civitate, secus pedes Gamaliel eruditus juxta veritatem paternæ legis, æmulator legis, sicut & vos omnes estis hodiè: Qui hanc viam persecutus sum usque ad mortem, alligans & tradens in custodias viros ac mulieres, Sicut princeps sacerdotum mihi testimonium reddit, & omnes majores natu, à quibus & epistolas accipiens, ad fratres Damascum pergebam: ut adducerem indè vinctos in Jerusalem ut punirentur.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 * فتقاطرت المدينة بأسرها * وصار احصار السعب * وتناولوا بولص فاجتذبوه الي خارج
31 الهيكل * وعلقت الابواب للحين * طالبين ان يقتلوه * فرفع الخبر الي رييس الالف المتولي
32 عصابة الجند * ان اورسليم كلها قد هاجت وسعبت * فاخذ في تلك الساعة نفسها
جندا ورساء مياة * وبادر اليهم ركضا * فلما ابصروا رييس الالف والجند * كفوا عن
33 ضربهم بولص * فلما دنا منهم رييس الالف اخذه منهم * وامر ان يعل بسلسلتين *
34 واستخبر منهم من هو وماذا عمل * وكان قوم يهتفون بكلام اخر في الجماعة * وطايفة
يصيحون بمعني اخر * فاذ لم يمكنه يعرف الخبر علي صحته من اجل الهيج * امر ان
35 يعياد الي العسكر * فلما حصل علي الدرج * عرض ان الجند حملوه من افتسار الجمع
36 وبكاسهم * لان كثر السعب اتبعوه هاتفين ارفعه استاصله * فلما اعتزم ان يداخل
37 بولص الي العسكر * قال لرييس الالف * هل تطلق لي ان اخاطبك * فقال اتعرف تكلم
باللغة اليونانية * اولست انت المصري الذي قبل هذه الايام قاومت واخرجت الي البرية
38 من اللصوص اربعة الف رجل * فقال بولص * انا رجل يهودي طرسوسي من النعر *
39 لا مسنوطن مدينة حقيرة خاملة * فاطلب اليك ان تامرني ان اكلم السعب *
40 * فلما امن وقف بولص علي الدرج وهز يده للسعب * فاذ صار سكوت كثير * هتف باللغة
العبرانية قايلا *

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Itaque coacta est civitas universa, & factus est populi concursus, & apprehendentes Paulum, traxerunt eum extra templum, statimque clausæ sunt fores, Quærentes eum occidere. Delatus est autem rumor ad tribunum præpositum cohorti militum, quòd tota Jerusalem commota esset atque perturbata. Qui assumptis eâdem ipsâ horâ militibus & decurionibus, cursu properavit ad eos. Illi autem cùm vidissent tribunum & milites, desliterunt à percutiendo Paulo. Cúmque accessisset ad eos tribunus, abstulit eum ab ipsis, & jussit alligari catenis duabus: & scisciatus ab eis quisnam esset, quidve fecisset, Alii alium sermonem clamitabant in turba: alii verò alium sensum vociferabantur. Et cùm non potuisset factum verè cognoscere præ tumultu, jussit eum duci in castra. Ut autem pervenit ad gradus, contigit ut milites portarent eum propter factam in eum violentiam turbæ, ejusque impulsum: Multitudo enim populi secuta eum fuerat, clamans; Tolle eum, extirpa eum. Et cùm voluisset inducere Paulum in castra, dixit ad tribunum; Permittisne mihi ut alloquar te? Ait; Nóstine loqui linguam Græcam? Nónne tu es ille Ægyptius qui ante hos dies tumultum concitásti, & eduxisti in desertum quatuor millia virorum sicariorum? Dixit Paulus; Ego sum homo Judæus, Tarsensis ex Cilicia, non humilis & ignobilis urbis civis: rogo te autem ut præcipias mihi loqui populo. Et cùm præcepisset ei, stetit Paulus super gradus, & movit manum suam ad plebem: & multo silentio facto, clamavit linguâ Hebraîcâ, dicens;

CAP. XXII.

O Viri, fratres ac patres mei, audite nunc excusationem meam apud vos. Cùm autem audîssent eum colloquentem linguâ Hebraîcâ, auscultârunt eum multa cum quiete. Ait ergò; Ego homo Judæus sum, natus in Tarso Ciliciæ, educatus in hac urbe apud virum nomine Gamalielem, institutus in his quæ pertinent ad rectitudinem legis paternæ, indefessus Dei æmulator, sicut vos omnes estis hodiè: Qui hanc viam persecutus sum usque ad mortem, & vinxi, & in carceres detrusi viros ac mulieres. Quemadmodum testatur mihi in hoc princeps sacerdotum, & omnis senio præditus: à quibus etiam literis acceptis ad fratres qui erant Damasci, eò me contuli, ut eos qui illic erant, ligatos vinctósque adducerem in Jerusalem puniendos.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 ወይኬልሑ : ሕዝብ: ወሰሊና: መልእክ : ለእመር: ጥዩቀ: በእንተ : ዘይትሀወኩ: ሰብእ:
35 ወለዘዘ:ያዕር ግወ:ኅበ:ዐወድ:።። ወእንዘ:የዐርግ:ውስተ:መዕርግ:ዐሮ:እንዘ:ይጸውር ው:
36 ወዐልት:።። እስመ : ይጸዐቅ : ሰብእ : ወይኬልሑ : ሕዝብ : ወይብሉ : ለእትትው:።።
37 ወሰበ : ይበጽሕ : ኅበ : ዐወድ: ይቤሎ: ጳውሎስ: ለመልእክ : ታበውሐእኑ : እንግርከ::
38 ወይቤ : መልእክ : ታሌመርኑ : ጽርእ:።። ለእተኑ: እንኃ : ዝኩ : ግብጻዊ : ዘቀደሙ:
ገበርከ : ጣዕሌተ : ወሆከ : በዛወርተ : ወለወፃእከ : ኀደመ : ለርብዳ : መእተ : ብእሴ:
39 ዘሕዘበ : ሲቃርዮን : ዘበትሮጭሁ : ፈየት::።። ወይቤ : ጳውሎስ : ለእሰ : ብእሲ :
ሊይሁዳዊ:ለኔ: ዘሀገረ:ጠ ርሶን: ዘቂልቅዖ: ዘሀገር: ዐበይ : ውብቁዐ: ለብሐኒ: እንግሮ
40 ው:ለለሕዘብ:።። ወሰበ:ለብሑ:ቆመ: ጳውሎስ: ውስተ: ወጳርግ:ወለእገሠኒ:ኢዴሁ:
ኀበ : ለሕዘብ: ወይቤሎው: ያርመው:። ሃጊ ወእመዝ : ሖበ : ለርመው : ከፅሐ: ጳው
ሎስ : በነገረ : ዕብራይስጥ::።።

ፕፀ

1 ወይቤ : ሰመዑ : ለኃዊነ :: ወለበዊነ : ዘእወቅክ:ለክሙ:ይእዜ:።። ወሰበ:ሰመዑ:ከመ:
2 በዕብራይስጥ:ይሰጥ:ይትናገሮው: ፈድፋደ:ለጽመእመ::ወይቤሎው:ጳውሎስ:።። እነሰ:ብእሲ :
3 ሊይሁዳዊ: እነ: ወተወለድኩ: በሀገረ: ጠርሶነ: ዘቂልቅዖ: ወልህቁ: በዘቲ: ሀገር:በታሳተ:
እገሪሁ : ለገማልሌል:: ወተመህርኩ : በሕገ : ለበዊየ : ወጽንኩ : ቀናኢ : ለእግዚአብ
4 ሔር : ከመ : ኵልክሙ : እንትው : ዮመ:።። ወሰደድክመው : ወቀተልክመው : ወእሰ
5 ሥክመው:ወእመቅሑው: ዕደዉ: ወለእነሰተ:።። ወያለመር: ሊቀ: ካህናት: ወኵሉው:
ረበናት : እለ : እመሓቤሆው : እነሠእ : መጽሐፈ : ጣበሕት: ለኅበ: ለኃዊነ : እለ : ዘደ
ጣስቆ:: ወሖርኩ : ለመጽለው : ለእለ : ሀለው : ህየ : ውቁሐነሆው : ሊየሩሰሌም :
ይትሸኻኑ:።።

Et clamabant populi, & non potuit tribunus cognoscere certò quapropter commoti fuerant populi, & præcepit ut ascendere facerent eum ad concilium. Et quum ascenderet in gradus, sustulerunt eum portantes eum milites. Quia clamabat turba, & exclamabant populi, & dicebant; Tollite eum. Et quum accederet ad concilium, dixit Paulus ad tribunum; Permittes ne mihi ut alloquar te? & dixit tribunus, Nóstine Græcé. Tùne igitur iste es Ægyptius qui olim feciſti insurrectionem, & conturbâsti regionem, & eduxisti in desertum quadragies centum homines populi sicariôn, quod in expositione sua significat, latronum. Et dixit Paulus, Ego Judæus civitatis Tarsi Ciliciæ civitatis magnæ, & obsecro permitte mihi ut loquar populo. Et quum permisisset ei, stetit Paulus in gradu, & levavit manum suam ad populum, & loquutus est iis ut conticerent: & tunc quum contisuissent, clamavit Paulus in lingua Hebræa,

CAP. XXII.

ET dixit; Audite fratres nostri & patres nostri, quam reddo rationem vobis nunc. (Et quum audivissent quòd Hebraicè alloqueretur eos, magis auscultârunt eum:) & dixit iis Paulus, Ego vir Judæus sum, & natus fui in civitate Tarsi Ciliciæ, & adolevi in hac civitate sub pedibus Gamalielis, & institutus fui in lege paterna mea, & fuiæmulator Dei, sicut vos omnes hodiè. Et persequutus sum, & trucidavi, & vexavi, & incarceravi viros et mulieres. Et scit princeps sacerdotum, et omnes magistri à quibus accipiebam literas potestativas, ad fratres nostros qui erant Damasci: et profectus sum adducere eos qui erant ibi, vinctos ad Hierosolymam, ut condemnarentur.

Digitized by Google

Factum est autem *mihi profecto* & *appropinquanti* Damasco, *circa meridiem*,
6 Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ, περὶ μεσημβρίαν,
subitò de cœlo circumfulgere *lucem copiosam circa me*: *Cecidique* in
7 ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ· (δ) Ἔπεσόν τε εἰς
solum, & audivi vocem dicentem mihi; Saule, Saule, quid me persequeris? Ego
8 τὸ ἔδαφος, καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι, Σαὺλ, Σαὺλ, τί με διώκεις; Ἐγὼ
autem respondi; Quis es, Domine? dixitque ad me; Ego sum Jesus Na-
δὲ ἀπεκρίθην, Τίς εἶ Κύριε; εἶπέ τε (ε) πρός με, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Να-
zarenus, quem tu persequeris. Qui *verò* mecum *existentes* quidem lumen *spectabant*,
9 ζωρᾶς, τὸν δὲ λαλοῦντός μοι. Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς (ζ) ἐθεάσαντο,
& *expaverunti facti sunt*, *at* vocem non audierunt *loquentis mihi*. Dixi *autem*, Quid
10 καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. Εἶπον δὲ, Τί
faciam, Domine? *at* Dominus dixit ad me; Surgens vade *in* Damascum,
ποιήσω Κύριε; ὁ δὲ Κύριος εἶπε πρός με, Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκὸν,
& illic tibi dicetur de omnibus quæ *constituta sunt tibi* facere. Cùm *autem* non
11 κἀκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. Ὡς δὲ οὐκ
viderem præ *gloria* luminis illius, *manuductus* à *simul existentibus mihi*,
ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συόντων μοι,
veni *in* Damascum. Ananias autem quidam, vir *pius* secundùm legem,
12 ἦλθον εἰς Δαμασκόν. Ἀνανίας δέ τις, (η) ἀνὴρ εὐσεβὴς κατὰ τὸν νόμον,
testimonio ornatus ab omnibus habitantibus Judæis, Veniens ad
13 μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, Ἐλθὼν (θ) πρός
me, & astans dixit mihi; Saule frater, respice: & ego eâdem
με, καὶ ἐπιστὰς εἶπέ μοι, Σαὺλ ἀδελφὲ, ἀνάβλεψον· κἀγὼ αὐτῇ
horâ respexi in eum. Ille *autem* dixit; Deus patrum nostrorum
14 τῇ ὥρᾳ (ι) ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν
præordinavit te *cognoscere* voluntatem ejus, & *videre* Justum, & *audire*
(κ) προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι
vocem ex ore ejus. Quia eris testis ei ad omnes homines,
15 φωνὴν (λ) ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους,
eorum quæ vidisti & audisti. Et nunc quid moraris? *Surgens* baptizare, &
ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. Καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι, καὶ
16 ablue peccata tua, *invocans nomen Domini*. Factum est
ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα (μ) τοῦ Κυρίου. Ἐγένετο
17 autem mihi revertenti in Hierusalem, & *orante me* in templo,
δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ,
fieri me in *extasi*, Et videre illum dicentem mihi; Festina & exi
γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, Καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι, Σπεῦσον καὶ ἔξελθε
18 *in celeritate* ex Hierusalem, quoniam non recipient tuum testimonium de me.
ἐν τάχει ἐξ Ἰερουσαλὴμ, διότι οὐ παραδέξονταί (ν) σου μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ.
Et ego dixi; Domine, ipsi sciunt quia ego eram *carcerem* & cædens per
Κἀγὼ εἶπον, Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ
19 *synagogas credentes* in te. Et cùm effunderetur sanguis Ste-
τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπί σε. Καὶ ὅτε (ξ) ἐξεχεῖτο τὸ αἷμα Στε-
20 phani testis tui, & *ipse* eram *astans*, & *consentiens interemptioni ejus*,
φάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἑστὼς, καὶ συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ,
& *custodiens* vestimenta interficientium illum. Et dixit ad me; Vade,
καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. Καὶ εἶπε πρός με, Πορεύου,
21 quoniam ego in *gentes* longè emittam te. Audiebant autem eum usque ad hoc
ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε. Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ
22 verbum, & levaverunt vocem suam, dicentes; Tolle de terra hujusmodi:
λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, λέγοντες, Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον·
non enim *convenit* eum vivere. Vociferantibus autem eis, & projicientibus
ἐ γὰρ (ο) καθῆκον αὐτὸν ζῆν. Κραυγαζόντων (π) δὲ αὐτῶν, καὶ ῥιπτούντων
23 vestimenta, & pulverem jactantibus in aërem, Jussit eum tri-
τὰ ἱμάτια, καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, (ρ) Ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ χιλί-
24 bunus induci in castra, *dicens* flagellis *inquiri* eum, ut
αρχος ἄγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν, (σ) εἰπὼν μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτὸν, ἵνα
sciret propter quam causam sic acclamarent ei.
(τ) ἐπιγνῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ.

MS. A. (δ) Ἔπεσά τε (ε) πρὸς ἐμὲ, (ζ) ἐθεάσαντο, τὴν δὲ φωνὴν (η) ἀνὴρ χρ (θ) πρὸς ἐμὲ, (ι) ἔβλεψα (κ) προχειρίσατό (λ) ἐκ στόματος (μ) ὀνομα. (ν) δέξωνται μαρτυρίαν (ξ) ἐξεχύννετο τὸ αἷμα τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἑστὼς καὶ συνευδοκῶν, καὶ φυλάσσων (ο) καθῆκεν (π) τὰ (ρ) Ἐκέλευσεν ὁ χιλίαρχος εἰσ . . . ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὰ (σ) εἶπας (τ) γνῷ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quumque iter facerem, & inciperem appropinquare Damasco, in meridie derepentè è cœlo circumfulsit me lux plurima. Cecidíque humi, & audivi vocem dicentem mihi, Saul, Saul, quid me persequeris? Ego verò respondi, & dixi; Quis es Domine mi? At ille dixit mihi, Ego sum Jesus Nazarenus, quem tu persequeris. Porrò homines qui mecum erant, viderunt quidem lucem, vocem autem non audiverunt ejus qui loquebatur mecum. Tum dixi, Quid faciam Domine mi? Dominus autem noster dixit mihi, Surge, proficiscere ad Damascum: & illic dicetur tibi quicquid præcipietur tibi ut facias. Quum verò nihil viderem præ gloria lucis illius, apprehenderunt me manibus meis ii qui mecum erant, & ascendi ad Damascum. Quidam autem vir Hanania justus in Lege, prout dant ei testimonium omnes Judæi qui illic sunt, Venit ad me, & dixit mihi; Saul frater mi, aperi oculos tuos. Et eo momento aperti fuerunt oculi mei, & eum intuitus sum. At dixit mihi, Deus patrum nostrorum constituit te ut cognosceres voluntatem ejus, & conspiceres Justum illum, atque audires vocem ex ore ipsius. Proinde eris ei testis apud omnes homines super iis omnibus quæ vidisti & audîsti. Nunc ergò quid cunctaris? surge, baptizare, & purgare à peccatis tuis, invocans nomen ejus. Revertens autem, veni huc Jerusalem, & precatus sum in templo. Vidique eum in visione dicentem mihi; Festina, & egredere ex Jerusalem, quandoquidem non accipient testimonium tuum de me. Ego verò dixi; Domine mi, & ipsi nôrunt me tradidisse in carcerem, & verberâsse per omnes synagogas eos qui credebant in te. Et quum funderetur sanguis Stephani testis tui, ego quoque cum eis adstabam, & consentiebam voluntati eorum qui ipsum trucidabant, atq; custodiebam vestimenta eorum qui lapidabant illum. At dixit mihi; Proficiscere, quoniam ego te missurus sum procul ut prædices Gentibus. Quumque audissent Paulum ad hunc usque sermonem, sustulerunt vocem suam & clamaverunt; Tollatur è terra qui est ejusmodi, nec enim expedit eum vivere. Quum autem clamarent, & projicerent vestimenta sua, attolleréntque pulverem in cœlum, Jussit tribunus eum introduci in castra, præcepítque ut verberibus inquireretur, ut resciret quam ob causam vociferarentur adversùs eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ወእመጣ: እነዘ : ለሰውር: ደማስቆ: ለልጺቅየ: ኀበ: ሀገረ : ሶበ: ይከውን: ጊዜ: ቀትር: *Et quum proficiscerer Damascum, appropinquante me ad civitatem, quando erat tem-* 6
7 ግብተ : በረቀ: ሙብረቅ: ዐቢይ : እመሰጣይ:=ፁ ወነጽሐኒ : ደበ: መድር : ወሰማዕኩ : *pus meridianum, subitò affulsit lux magna à cœlo. Et me in terram dejecit,* 7
8 ቃለ:ወይበለኒ:ሰውል: ለመንት: ትሰድደኒ::=ፁ ወተሠጠወኀጦ : ለነሂ: ወእቤሉ: መኑ: *& audivi vocem, & dixit mihi; Saul, quare persequeris me? Et respondi ego* 8
9 ለንተ : እግዚአ:ወይቤለኒ:ለነ: ውእቱ:ሊየሱስ: ናዝራዊ: ዘለንተ: ትስድድ::=ፁ ወእለ *ei, & dixi; Quis es Domine? & dixit mihi; Ego sum Jesus Nazarenus quem* 9
10 ስ:ሀለው: ምስሌየ: ርእዩ: ሙብረቅ: ወ ደነገፁ: ወቃልሰ : ዘይትነገረኒ: ሊሰሙ::=ፁ ወ *tu persequeris. Et qui fuerunt mecum viderunt fulgur ejus, & obstupuerunt, & 9*
እቤሉ: መንተ: እገብር: እግዚአ:: ወይቤለኒ : ተንሥእ : ወሖር: ደማስቆ: ወበህየ:እንግ *vocem loquentem non audierunt. Et dixi; Quid faciam, Domine? Et dixit mihi;* 10
ሪከ : ዅሉ : ዘሀለወከ : ትግበር::=ፁ *Surge & proficiscere Damascum, & ibi dicam tibi omnia quæ oporteat te facere.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

6 Factum est autem, eunte me, & appropinquante Damasco mediâ die, subitò
7 de cœlo circumfulsit me lux copiosa: Et decidens in terram, audivi vocem
8 dicentem mihi; Saule, Saule, quid me persequeris? Ego autem respondi;
Quis es, Domine? Dixitque ad me; Ego sum Jesus Nazarenus, quem tu
9 persequeris. Et qui mecum erant, lumen quidem viderunt, vocem autem
10 non audierunt ejus, qui loquebatur mecum. Et dixi; Quid faciam, Do-
mine? Dominus autem dixit ad me; Surgens vade Damascum: & ibi tibi
11 dicetur de omnibus, quæ te oporteat facere. Et cùm non viderem præ clari-
12 tate luminis illius, ad manum deductus à comitibus, veni Damascum. Ananias
autem quidam, vir secundùm legem testimonium habens ab omnibus coha-
13 bitantibus Judæis, Veniens ad me, & astans dixit mihi; Saule frater, respice.
14 Et ego eâdem horâ respexi in eum. At ille dixit; Deus patrum nostrorum
præordinavit te, ut cognosceres voluntatem ejus, & videres Justum, & au-
15 dires vocem ex ore ejus: Quia eris testis illius ad omnes homines, eorum
quæ vidisti & audisti. Et nunc quid moraris? Exurge, & baptizare, & ablue
16 peccata tua, invocato nomine ipsius. Factum est autem reverenti mihi in
17 Jerusalem, & oranti in templo, fieri me in stupore mentis, Et videre illum
18 dicentem mihi; Festina, & exi velociter ex Jerusalem: quoniam non re-
cipient testimonium tuum de me. Et ego dixi; Domine, ipsi sciunt quia ego
19 eram concludens in carcerem, & cædens per synagogas eos qui credebant in
te: Et cùm funderetur sanguis Stephani testis tui, ego astabam, & consentie-
20 bam, & custodiebam vestimenta interficientium illum. Et dixit ad me;
21 Vade: quoniam ego in nationes longè mittam te. Audiebant autem eum usque ad
22 hoc verbum, & levaverunt vocem suam dicentes; Tolle de terra hujus-
modi: non enim fas est eum vivere. Vociferantibus autem eis, & projici-
23 entibus vestimenta sua, & pulverem jactantibus in aërem, Jussit tribunus induci
24 eum in castra, & flagellis cædi, & torqueri eum, ut sciret propter quam cau-
sam sic acclamarent ei.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * فعرض في حالِ مصيي واقترابي مِن دمسق وقت الظهرِ * ابرق عَلَيَّ نورٌ مِن السما بغته
7 كثيرًا يحوط بي * فسقطت عَلَى الارضِ * وسمعت صوتًا يقول لي * شاول شاول لِم تضطهدني *
8 * فاجبت انا * يا ربّ مَن انت * فقال لي * انا هو يسوع الناصري الذي انت
9 تضطهده * فاما الذين كانوا معي فعاينوا النور وصاروا خائفين * واما صوت الذي
10 خاطبني فما سمعوه * فقلت يا ربّ ماذا اصنع * فقال لي الربّ * اذا نهضت فاذهب الي
11 دمسق * فهناك سكاطب مِن اجلِ جميعِ ما نوبر ان نعمله * واذ لم ابصر شيا مِن
12 مجدِ ذلك النورِ * اقتادني الذين كانوا معي * وجيت الي دمسق * وكان بها انسان اسمه
13 حنانيا * متورع كما يلايم بالشريعة * يشهد له بالفصل جماعة اليهود القاطنين بها * فجاء
14 الي * فوقف بي وقال * ايها الاخ شاول ابصر * وفي تلك الساعة ابصرت اليه انا * فقال
15 الاه اباينا قد اثر ان يعرفك مشيته * وان تعاين الصدّيق وتسمع مِن فمه صوتًا * وانك
16 ستكون شاهدًا له لدي كافة الناس * بالاشياء التي رايتها وسمعتها * والآن لِم تضطجع * قم
17 فاصطبغ * واغسل خطاياك مستغيثا باسم الربّ * فلما عاودت الي اورشليم * وصليت في
18 الهيكل * حصلت في شخصة وابصرته يقول لي * اسرع واخرج مبادرًا مِن اورشليم * فانهم
19 ما يقبلون شهادتك مِن اجلي * فقلت انا * يا ربّ هم يعلمون اني انا كنت احبس
20 واضرب المؤمنين بك في الجوامع * ولما سكب دم اصطفن شهيدك * كنت انا واقفًا
21 مسرورًا بقتله * حافظًا ثياب الذين قتلوه * فقال لي اذهب فاني مرسلك الي الامم
22 بعيدًا * فاستمعوا منه الي هذه الكلمة * ورفعوا اصواتهم قائلين * استاصل مثل هذا
23 مِن الارض * لان ما يجب ان يعيش هذا * وبينما هم يهتفون ويرمون ثيابهم * ويلقون
24 التراب الي الهوا * امر رئيس الالف * ان يجلب الي العسكر قائلًا * فليمتحن السياط *

لكيما يعلم لاي علة كانوا يصيحون عليه *

Accidit autem eunte me & appropinquante Damascum tempore meridiano, ut subitò fulgeret super me lux de cœlo multa, circundans me. Et cadens in terram, audivi vocem dicentem mihi; Saul, Saul, cur me persequeris? Respondi ego, O Domine, quis es? Dixit mihi; Ego sum Jesus Nazarenus quem tu persequeris. Et hi quidem qui mecum erant, viderunt lucem, & exterriti sunt: vocem autem ejus qui mecum loquutus est, non audierunt. Dixi igitur; O Domine, quid faciam? Ait mihi Dominus; Surgens abi Damascum, ibique dicetur tibi quicquid exposcenis ut facias. Cúmque nihil viderem ob gloriam lucis illius, duxerunt me qui mecum erant, & veni Damascum. Erat autem in ea homo quidam nomine Hanania, religiosus prout congruit legi, cujus probitati testimonium perhibent omnes Judæi in ea commorantes. Is ad me veniens, astitit mihi, & ait; O frater Saul, vide: eâdémque horâ aspexi ego eum. Dixit autem; Deus patrum nostrorum volnit notam facere tibi voluntatem suam, & ut videres Justum, audiréque vocem ab ore ipsius. Et tu quidem eris illi testis apud omnes homines in rebus quas vidisti & audisti. Et nunc quid cunctaris? Surge, baptizare, & ablue peccata tua invocans nomen Domini. Cùm autem reversus essem Jerosolymam, & orássem in templo, incidi in extasim, Vidique eum dicentem mihi; Festina, & exi citus è Jerusalem: quoniam non recipient testimonium tuum de me. Dixi ego; O Domine, ipsi nórunt quòd ego in carceres detrudebam, & cædebam in synagogis in te credentes. Et cùm funderetur sanguis Stephani testis tui, ego assistebam, lætus de nece ipsius, custodiens vestes eorum qui interfecerint illum. Dixit mihi; Vade, quoniam missurus te sum ad Gentes procul. Audierunt autem eum usque ad hoc verbum, & extulerunt voces suas, dicentes; Extirpa istiusmodi hominem de terra: non enim decet hunc vivere. Dúmque illi vociferarentur, & projicerent vestimenta sua, & pulverem excitarent in aërem, Jussit dux mille virorum ut ducerentur in castra, dicens; Extendatur ad flagra: ut nimirum sciret quâ de causa clamitabant in eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወእመዝ: ተጸለልኩ: ለመግርጣሁ: ለውእቱ: መብረቅ: ወሊይሬሊ: ወእንዘ:ይመርሑኒ:
እለ: መስቤየ: ለብሉኒ: ያጣስቆ::=
12 ሃፒ ወሀኮ: ለሐዱ: ብእሲ: ዘሰሙ: ሐናንያ: ዘእመውስተ: ሐዋርያት: ሜር:
ወፈራሃ: እግዚአብሔር: በሕግ: ወይእለድ፬ ኵሎሙ: እለ: ይነብሩ: ደማ
13 ስቆ: ለይሁድ::= መጽአ: ኅቤየ: ወቆመ: ቅድሜየ: ወይቤለኒ: ሳውል: እኁየ: ር
14 ሊ: ወርሊኩ: ሶቤሃ::=ኦ ወይቤለኒ: ለመለከ: ለበዊነ: ሄመከ: ታእመር: ፈቃደ:
15 ወትርእዮ: ለጽድቅ: ወትሰማዕ: ቃለ: እመአፈሁ:=ኦ ወትኩኖ: ስማዕቶ: ቡኀበ:
16 ኵሉ: ሰብእ: በዘ: ርኢከ: ወሰማዕከ:=ኦ ወይእዜኒ: ዘከመ: ትገብር: ተንሥእ:
17 ወተጠመቅ: ወተኃፀብ: ኀጢአትከ: ወጸውዕ: ስሞ::=ኦ ወእመዝ: ተሰዊጥየ:
18 ሊየ፫ሰሌም: እንዘ: እጼሊ: በቤተ: መቅደሰ: ደነገፀኩ:=ኦ ወርኢክዎ: ወይቤለኒ:
ፍእ: ፍጡነ: ኢመሊየ፫ሰሌም: እስመ: ይነስሉከ: ሰማዕትየ: በእንቲአየ::=ኦ
19 ወእቤ: ለነሂ: እግዚኦ: ለቢሆሙ: ያለመ፫: ከመ: ለነ: ወእቱ: ዘእሞቅሖሙ:
20 ወእቀሠሮሙ: በኵሉ: መኩራበት: ለእለ: የለመኑ: ብከ::=ኦ ወለመሂ: ይቀት
ልመ: ለእስጢፋኖስ: ስማዕትከ: ሀሰውኩ: ለቢየ: እቀውመ: ህየ: ፀኃቡር:
21 ለነ: መሸቤሆሙ: ወለነ: ለእቅብ: ለልባሲሆሙ: ለእለ: ቀተልዎ::=ኦ ወይቤለኒ:
22 ሖር: እስመ: ለነ: እፈንወከ: ኅበ: ለሕዘብ: ርሑቃን::=ኦ ወስማዕክዎ: ከመዝ:
ይቤለኒ: ወሰልኩ: ኵሎሙ: በዐቢይ: ቃል::: ወይቤሉ: ለእትትዎ: ለዝ: ከመዝ
23 እመብሉርነ: እስመ: ሊይያልው: ይሕየው:=ኦ ወእንዘ: ይትመለዉ: ወይዊርው:
24 እልባሲሆሙ: ወይዘርው: ጸበለ: ውስተ:ነፋስ::=ኦ እዘዘ: መልእክ: ወይሰድው: ኅበ:
ሥሩናን: ወይቅሠፈው: ወይሕትትው: ጌገዮ:=ኦ

Et tunc obumbratus fui è terrore hujus fulguris, & non videbam: & ducentes me, qui mecum erant, introduxerunt me in Damascum.
Et fuit quidam homo cujus nomen Hananias, qui ex Apostolis erat, bonus & timens Deum secundùm legem, & laudabant eum, omnes qui inhabitabant Damascum Judæi. Venit ad me, & stetit in conspectu meo, & dixit mihi; Saul frater mi, vide: & vidi statim. Et dixit mihi; Deus patrum nostrorum constituit te ut cognosceres voluntatem ejus, & videres justitiam, & audires vocem ex ore ejus. Et eris ei testis apud omnes homines, de iis quæ vidisti & audisti. Et nunc sic facias: Surge, & baptizare, & ablue peccata tua, & invoca nomen ejus. Et tunc reversus in Hierosolymam, quum precarer in Domo sancta, obstupui. Et vidi eum, & dixit mihi; Exi citò ex Hierusalem: quia accipicat te testem meum de me. Et dixi ego; Domine, ipsi sciunt quòd ego is sum qui in carcerem conject, & flagellavi in omnibus synagogis, credentes in te: Et quum trucidarent Stephanum testem tuum, fui ipse ego stans ibi, & sociatus fui ego cum iis, & ego custodiebam pallia eorum qui trucidárunt eum. Et dixit mihi; Proficiscere: quoniam ego mittam te ad gentes longinquas. Et audivi eum sic dicentem mihi. Et clamárunt omnes in magnâ voce, & dixerunt; Tollite talem è regione nostra, quia non est dignus ut vivat. Et quum indignarentur, & projicerent pallia eorum, & jactarent pulverem in ventum, Jussit tribunus ut ducerent eum ad judicem, & flagellarent eum, & interrogarent eum de crimine suo.

Digitized by Google

Cùm autem astrinxissent eum loris, dixit ad astantem Centurionem Pau-
25 Ὡς δὲ (υ) προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπε πρὸς τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦ-
lus; Si hominem Romanum & indemnatum licet vobis flagellare? Audiens
26 λος, Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; Ἀκούσας
autem Centurio, accedens nuntiavit tribuno, dicens; Vide quid
δὲ ὁ (φ) ἑκατόνταρχος, προσελθὼν ἀπήγγειλε τῷ χιλιάρχῳ, λέγων, Ὅρα τί
futurum es facere: nam homo hic Romanus est. Accedens autem tri-
27 μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστι. Προσελθὼν δὲ ὁ χιλί-
burnus dixit illi; Dic mihi, si tu Romanus es? Ille autem dixit, Etiam.
αρχος εἶπεν αὐτῷ, Λέγε (χ) μοι, εἰ σὺ Ῥωμαῖος εἶ; ὁ δὲ ἔφη, Ναί.
Respondit que tribunus; Ego multo capitali civilitatem hanc con-
28 (ψ) Ἀπεκρίθη τε ὁ χιλίαρχος, Ἐγὼ πολλῷ κεφαλαίῳ τὴν πολιτείαν ταύτην ἐ-
secutus sum: at Paulus ait; Ego autem & natus sum. Protinùs ergò discef-
29 κτησάμην· ὁ δὲ Παῦλος ἔφη, Ἐγὼ δὲ καὶ (ω) γεγέννημαι. Εὐθέως οὖν ἀπέ-
serunt ab illo futuri eum inquirere: & tribunus verò timuit, cogno-
στησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη, ὅπε-
scens quia Romanus esset, & quia erat eum vinciens. At postridiè vo-
30 γνὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι, καὶ (α) ὅτι ἦν αὐτὸν δεδεκώς. Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλό- ΛΓ'
lens scire certum, hoc, quid accusaretur à Judæis, solvit
μενος γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς, τὸ, τί κατηγορεῖται (β) παρὰ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν
eum à vinculis, & jussit venire principes sacerdotum & omnem
(γ) αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς (δ) καὶ ὅλον
consessum eorum: & producens Paulum, statuit inter illos.
τὸ συνέδριον αὐτῶν· καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον, ἔστησεν εἰς αὐτούς.

princeps sacerdotum Ananias præcepit astantibus sibi, percutere ejus os.
ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ, τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα.
Tunc Paulus ad eum dixit; Percutere te futurus est Deus, paries deal-
Τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπε, Τύπτειν σε μέλλει ὁ Θεὸς, τοῖχε κεκονια- 3
bate: & tu sedes judicans me secundùm legem, & contra legem jubes me percuti?
μένε· καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι;
Astantes dixerunt; Summum sacerdotem Dei conviciaris? Dixitque Pau- 4
Οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον, Τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ λοιδορεῖς; Ἔφη τε ὁ Παῦ- 5
lus; Nesciebam, fratres, quia est princeps sacerdotum: scriptum est enim; Principem
λος, Οὐκ ἤδειν ἀδελφοὶ, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται γὰρ, (β) Ἄρχοντα
populi tui non dices malè. Sciens autem Paulus quia una pars esset Sad-
τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶ Σαδ- 6
ducæorum, at altera Pharisæorum, exclamavit in consessu; Viri fratres,
δουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν τῷ Συνεδρίῳ, Ἄνδρες ἀδελφοὶ,
ego Pharisæus sum, filius Pharisæi: de spe & resurrectione mortuorum ego
ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς (γ) Φαρισαίου· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ
judicor. Hoc autem ipso locuto, facta est seditio Pharisæorum &
κρίνομαι. Τοῦτο δὲ αὐτοῦ (δ) λαλήσαντος, ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων (ε) καὶ 7
Sadducæorum, & divisa est multitudo. Sadducæi quidem enim dicunt non esse
τῶν Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσι μὴ εἶναι 8
resurrectionem, neque angelum, neque spiritum: Pharisæi autem confitentur
ἀνάστασιν, (ζ) μηδὲ ἄγγελον, μήτε πνεῦμα· Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι
utraque. Factus est autem clamor magnus: & exsurgentes Scribæ
τὰ ἀμφότερα. Ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη· καὶ (η) ἀναστάντες οἱ γραμματεῖς 9
partis Pharisæorum depugnabant, dicentes; Nihil malum invenimus in
τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο, λέγοντες, Οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν
homine isto: si autem spiritus locutus est ei aut angelus, ne re-
τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ (θ) ἄγγελος, μὴ θεο-
pugnemus Deo.
μαχῶμεν.

CAP. XXIII. κγ'.

Intendens autem Paulus consessui, ait; Viri fratres, ego
1 Ἀτενίσας δὲ (α) ὁ Παῦλος τῷ Συνεδρίῳ, εἶπεν, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ
omni conscientiâ bonâ ministravi Deo, usque in hunc diem. At
2 πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ, ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. Ὁ δὲ

MS. A. (υ) προέτεινον (φ) ἑκατοντάρχης, προσῆλθε τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν, λέγων, Τί μέλλεις (χ) μοι, Σὺ (ψ) Ἀπεκρίθη ὁ (ω) γεγέννημαι. (α) ὅτι αὐτὸν ἦν (β) κατὰ τῶν (γ) αὐτὸν, καὶ ὀκέλευσεν Συνελθεῖν (δ) καὶ πᾶν τὸ Συνέδριον· καὶ ΚΕΦ. κγ'. MS. A. (α) τῷ Συνεδρίῳ ὁ Παῦλος, (β) Ὅτι ἄρχοντα (γ) Φαρισαίων· (δ) εἰπόντος, (ε) καὶ Σαδδουκαίων, (ζ) μήτε (η) ἀναστάντες τινὲς τῶν Φαρισαίων (θ) ἄγγελος; Πολλῆς δὲ στάσεως γενομένης, φοβηθεὶς ὁ χιλίαρχος

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et quum extendissent eum loris, dixit ipse 25
Paulus centurioni qui astabat illi; Vobísne li-
cet virum Romanum indemnatum flagellare?
Quod quum audîsset centurio, adiit tribu- 26
num, & dixit ei; Quid agis? homo enim iste
Romanus est. Proindè accessit ad eum tribu- 27
nus, & dixit ei; Cedò mihi, num tu Romanus
es? Dixit ei, Etiam. Respondit autem tri- 28
bunus, & dixit ei; Ego multâ pecuniâ ac-
quisivi jus municipii Romani. Dixit ei Pau-
lus, Ego verò etiam cum eo natus sum. Sta- 29
tim igitur discesserunt ab eo ii qui volebant
eum flagellare: timuítque tribunus quum
didicisset eum Romanum esse, quoniam eum
vinxerat.

Matutinis feriæ VI. Crucifixionis. 60.
Sequenti autem die voluit certissimè scire 30
quænam esset illa accusatio quam afferebant
adversùs eum Judæi: & solvit eum, jussitque
venire principes sacerdotum, totúmque pri-
morum cœtum, assumptúmque Paulum de-
duxit, statuítque ipsum inter eos.

CAP. XXIII.

Quum autem intueretur in consessum eo- 1
rum Paulus, dixit; Viri fratres mei, ego
omni conscientiâ bonâ versatus sum coram
Deo usque ad hunc diem. Hananias autem 2
sacerdos præcepit iis qui lateri suo adsta-
bant, ut cæderent Paulum in os ipsius. At 3
Paulus dixit ei; Futurum est ut te Deus per-
cutiat, paries dealbate: & tu sedes judicans
me secundùm Legem, quum Legem transgrediaris, & jubeas me cædi? Illi verò qui 4
illîc adstabant, dicunt ei; Sacerdotem Dei
convicio afficis? Dixit eis Paulus, Nesciebam 5
fratres mei, eum esse sacerdotem. Scriptum
est enim, Principi populi tui non maledices.
Quum verò nôsset Paulus partem populi 6
esse Saducæorum, partem verò Pharisæorum,
clamavit in consessu; Viri fratres mei, ego
sum Pharisæus, filius Pharisæi, déque spe re-
surrectionis mortuorum in judicium vocor.
Quumque hoc dixisset, alii in alios irruerunt 7
Pharisæi & Saducæi, & ortum est populi
dissidium. Saducæi siquidem dicunt non esse 8
resurrectionem, neque angelos, neque spiri-
tum: Pharisæi verò hæc omnia confiten-
tur. Extitit ergò vox magna: proinde 9
surrexerunt quidam Scribæ ex parte Pha-
risæorum, & altercabantur cum eis, dicen-
tes; Nihil comperimus mali in hoc viro:
quòd si Spiritus, aut angelus locutus est cum
eo, quid in hoc rei est?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወጾበ : አሲሮሙ : ሰሐብወ : እገሪሁ : ይቤሎ : ጳውሎስ : ለሐቢ : ዘይቀውሞ፡ ሓቤሁ፡
26 ይኅውንክሙሁ : ትቅሠፈ : ሰብለ : ርጫ : ዘለንበለ : ትሕትቱ፡፡=፨ ሰሚዖ፡ ሐቢ፡
ሐረ : ሓቤ : መልእክ : ወነገሮ : ወይቤሎ : ለእሮር : ዘትገብር : ዝብእሲ : ሰብለ :
27 ርጫ : ውእቱ፡፡=፨ ወቀርበ : ሓቤሁ : መልእክ : ወይቤለኒ : ንግረኒ : እስኩ : ለእተ፡ሰ
28 ብለ : ርጫኑ : ለእተ፡ ወይቤ ፡ እወ፡፡=፨ ወተሠጥወ : መልእክ : ወይቤሎ : ለእሰኬ : ብ
ዙኅ : እኖየ : ውሂብየ : ረኅብክዋ : ለዘቲ : ሂመት : ወይቤሎ፡ ጳውሎስ፡ ለእሰኬ : በህየ፡
ተወለድኩ፡፡=፨

Et quando ligantes eum traxissent eum pedibus suis, dixit Paulus centurioni stan- 25
ti apud eum; Licétne vobis, ut flagelletis hominem Romæ, priusquàm interrogetis
eum? Audiens centurio profectus est ad tribunum, & nuntiavit ei, & dixit ei; 26
Scito quid sis facturus: hic vir, homo Romæ est. Et accessit ad eum tribunus 27
& dixit; Dic mihi si tu homo Romæ sis: & dixit, Etiam. Et respondit tribunus & 28
dixit ei; Ego multas pecunias tradens, acquisivi hanc mihi commissam authoritatem,
& dixit ei Paulus; Ego autem natus sum ibi.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

25 Et cùm astrinxissent eum loris, dicit astanti sibi Centurioni Paulus; Si hominem
26 Romanum & indemnatum licet vobis flagellare? Quo audito, Centurio accessit
ad tribunum, & nuntiavit ei, dicens; Quid acturus es? hic enim homo, civis Ro-
27 manus est. Accedens autem tribunus, dixit illi; Dic mihi si tu Romanus es? At
28 ille dixit; Etiam. Et respondit tribunus; Ego multâ summâ civilitatem hanc
29 consecutus sum. Et Paulus ait; Ego autem & natus sum. Protinùs ergò discessérunt ab illo, qui eum torturi erant. Tribunus quoque timuit postquàm rescivit,
30 quia civis Romanus esset, & quia alligâsset eum. Posterâ autem die volens scire diligentiùs, ex qua causa accusaretur à Judæis, solvit eum, & jussit sacerdotes convenire, & omne concilium, & producens Paulum, statuit inter illos.

CAP. XXIII.

1 INtendens autem in concilium Paulus, ait; Viri fratres, ego omni conscientiâ bonâ conversatus sum ante Deum usque in hodiernum diem. Princeps autem sacerdotum 2
Ananias præcepit astantibus sibi percutere os ejus. Tunc Paulus dixit ad eum; 3
Percutiet te Deus, paries dealbate. Et tu sedens judicas me secundùm legem, & contra legem jubes me percuti? Et qui astabant dixerunt; Summum sacerdotem 4
Dei maledicis? Dixit autem Paulus: Nesciebam fratres quia princeps est sa- 5
cerdotum. Scriptum est enim; Principem populi tui non maledices. Sciens 6
autem Paulus, quia una pars esset Sadducæorum, & altera Pharisæorum, exclamavit in concilio; Viri fratres, ego Pharisæus sum, filius Pharisæorum, de spe & resurrectione mortuorum ego judicor. Et cùm hæc dixisset, facta est 7
dissensio inter Pharisæos & Sadducæos, & soluta est multitudo. Sadducæi enim 8
dicunt, non esse resurrectionem, neque Angelum, neque Spiritum: Pharisæi autem utraque confitentur. Factus est autem clamor magnus. Et surgentes quidam 9
Pharisæorum, pugnabant, dicentes; Nihil mali invenimus in homine isto: quid si Spiritus locutus est ei, aut Angelus?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * فَلَمَّا مَدُّوهُ بِالسُّيُورِ * قَالَ بَوْلُصُ لِرَئِيسِ الْمِائَةِ الْوَاقِفِ * أَمُطْلَقٌ لَكُمْ أَنْ تَضْرِبُوا بِالسِّيَاطِ
26 رَجُلًا رُومِيًّا لَا تُبِعَةَ عَلَيْهِ * فَلَمَّا سَمِعَ رَئِيسُ الْمِائَةِ * تَقَدَّمَ فَأَخْبَرَ رَئِيسَ الْأَلْفِ قَائِلًا * انْظُرْ
27 مَاذَا تَعْزِمُ أَنْ تَعْمَلَ * لِأَنَّ هٰذَا الْإِنْسَانَ رُومِيٌّ هُوَ * فَتَقَدَّمَ رَئِيسُ الْأَلْفِ فَقَالَ لَهُ * قُلْ لِي أَنْ
28 كُنْتَ أَنْتَ رُومِيًّا * فَقَالَ نَعَمْ * فَأَجَابَ رَئِيسُ الْأَلْفِ * أَنَا بِطَلَبَةٍ كَثِيرٍ اقْتَنَيْتُ هٰذِهِ السِّيَرَ *
29 فَقَالَ بَوْلُصُ * أَمَّا أَنَا فَقَدْ وُلِدْتُ فِيهَا * فَلِلْحِينِ ابْتَعَدَ عَنْهُ الَّذِينَ اعْتَزَمُوا أَنْ يَفْحَصُوهُ * ثُمَّ
30 خَشِيَ رَئِيسُ الْأَلْفِ لَمَّا عَلِمَ أَنَّهُ رُومِيٌّ * وَأَنَّهُ قَدْ أَسْلَمَ إِلَيْهِ * وَفِي الْغَدِ سَاءَ أَنْ يَعْرِفَ بِمُبَالَغَةٍ
أَمْرَ يَقِينًا بِمَاذَا يَتَّلِبُهُ الْيَهُودُ * فَحَلَّهُ مِنَ الْأَغْلَالِ * وَأَمَرَ أَنْ يَحْضُرَ رُؤَسَاءُ الْكَهَنَةِ وَجَمَاعَتُهُمْ
كُلُّهَا * وَأَحْدَرُوا بَوْلُصَ فَأَقَامَهُ لَدَيْهِمْ *

25 *Cùmque extendissent eum loris, dixit Paulus centurioni astanti, Num licitum est vobis flagris cædere virum Romanum nulli culpæ obnoxium? Quod cùm au-* 26
disset centurio, accessit, retulitque tribuno, dicens; Perpende quod intendis fa-
cere: hic enim homo, Romanus est. Acce- 27
dens ergò tribunus dixit ei; Dic mihi an tu Romanus sis? Ait; Etiam. Respondit 28
tribunus; Ego precibus multis hanc com-
paravi qualitatem. Dixit Paulus; Ego
verò in ea natus sum. Protinus igitur 29
recesserunt ab eo qui intenderant eum
examinare: tribunus quoque timuit ubi
rescivit quòd Romanus esset, quòdque sibi
traditus esset. Postridie autem volens 30
exactè & certò scire causam ipsius, qui-
bus in rebus accusarent eum Judæi, sol-
vit eum à vinculis, & jussit adesse
principes sacerdotum, totúmque concilium eorum, adductúmque Paulum stitit
coram illis.

Feriâ quartâ intra Hebdomadam Pentecostes.

CAP. XXIII.

1 * فَلَمَّا تَأَمَّلَ بَوْلُصُ الْجَمَاعَةَ قَالَ * أَيُّهَا الرِّجَالُ إِخْوَتِي أَنَا بِكُلِّيَّةِ الرَّوِيَّةِ الصَّالِحَةِ تَصَرَّفْتُ لَدَى
2 اللّٰهِ إِلَى هٰذَا الْيَوْمِ * فَأَمَرَ رَئِيسُ الْكَهَنَةِ حَنَنْيَا الْمَاثِلِينَ بِحَضْرَتِهِ أَنْ يَضْرِبُوا فَمَهُ * حِينَئِذٍ
3 قَالَ لَهُ بَوْلُصُ * إِنَّ اللّٰهَ لَعَتِيدٌ أَنْ يَضْرِبَكَ * أَيُّهَا الْحَائِطُ الْمَصْقُولُ بِبَيَاضٍ * إِذْ أَنْتَ جَالِسٌ
تَحْكُمُ عَلَيَّ بِمَا يَخُصُّ بِالشَّرِيعَةِ * وَقَدْ أَمَرْتَ بِي أَنْ أُضْرَبَ بِمَا يُنَافِي الشَّرِيعَةَ * فَأَجَابَهُ الْوَاقِفُونَ *
4 أَتَسُبُّ رَئِيسَ كَهَنَةِ اللّٰهِ * فَقَالَ بَوْلُصُ * مَا عَلِمْتُ يَا إِخْوَتِي أَنَّهُ رَئِيسُ كَهَنَةٍ * لِأَنَّ قَدْ كُتِبَ *
5 لَا تُخَاطِبْ رَئِيسَ شَعْبِكَ خِطَابًا سَيِّئًا * وَإِذْ عَلِمَ بَوْلُصُ أَنَّ جُرُوهُمْ هُوَ مِنَ الرَّادِقَةِ * وَالْجُرُوهُ
6 الْآخَرُ فَرِيسِيُّونَ * هَتَفَ فِي الْجَمْعِ * أَيُّهَا الرِّجَالُ إِخْوَتِي أَنَا فَرِيسِيٌّ أَنَا ابْنُ فَرِيسِيٍّ * وَأَنَا أُحَاكَمُ
مِنْ أَجْلِ تَأَمُّلِ ابْتِعَاثِ الْمَوْتَى * فَإِذْ قَالَ هٰذَا الْكَلَامَ * حَدَثَ شِقَاقٌ وَهَيَجٌ فِي الْفَرِيسِيِّينَ
7 وَالرَّادِقَةِ * وَانْشَعَبَ الْكَمْنُ * لِأَنَّ الرَّادِقَةَ يَقُولُونَ أَنْ لَا تَكُونَ قِيَامَةٌ * وَلَا مَلَاكٌ وَلَا رُوحٌ *
8 فَأَمَّا الْفَرِيسِيُّونَ فَيَقُولُونَ تَكُونُ كُلُّ هٰذِهِ * فَصَارَ هِيَاجٌ عَظِيمٌ * وَنَهَضَ كُتَّابُ حِزْبِ
9 الْفَرِيسِيِّينَ يُخَاصِمُونَ عَنْهُ قَائِلِينَ * مَا نَجِدُ فِي هٰذَا الرَّجُلِ سُوءًا رَدِيًّا * فَإِنْ يَكُنْ قَدْ
خَاطَبَهُ رُوحٌ أَوْ مَلَاكٌ * فَلَا نُحَارِبِ اللّٰهَ *

1 *Cum autem contemplatus esset Paulus concilium, ait; O viri fratres mei,* 1
Ego omni mente bonâ me gessi coram Deo
ad hunc usq; diem. Jussit autem princeps 2
sacerdotum Hanania, his qui aderant in
præsentia sua, ut percuterent os ejus.
Tunc dixit ei Paulus; Certè Deus est te 3
percussurus, O paries albedine lustrate:
tu siquidem sedens judicas me secundùm
id quod legi consentaneum est, & tamen
præcepisti contra me ut percuterer, quod
legi contrarium est. Responderunt ei 4
astantes; Conviciarisne principi sacerdo-
tum Dei? Ait Paulus; Ignorabam O 5
fratres quòd esset princeps sacerdotum.
Scriptum est enim; Ne loquaris cum prin-
cipe populi tui verba indecora. Sciens 6
autem Paulus partem illorum esse ex
Saducæis, alteram verò partem Pharisæos, clamavit in concilio; O viri fra-
tres mei, ego Pharisæus sum, filius Pha-
risæi, & ego judicor propter spem resur-
rectionis mortuorum. His verbis ab eo 7
prolatis, orta est dissensio atq; tumultus
inter Pharisæos et Saducæos, & dissecta
est multitudo. Nam Saducæi quidem dicunt 8
non esse resurrectionem, neque angelum,
neque spiritum: Pharisæi verò omnia
hæc esse dicunt. Factus est ergò clamor 9
magnus. Surrexerunt autem scribæ fa-
ctionis Pharisæorum, disputantes pro
ipso, dicentes; Non reperimus in hoc viro
quicquam malum: quòd si spiritus aut
angelus est eum allocutus, ne pugnemus
cum Deo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ወእሙዝ ፡ ጎደግው ፡ እለ ፡ ፈቀዱ ፡ ይቅሠፍው ፡ ወመልእክኒ ፡ ፈርሀ ፡ በእንተ ፡ ለእዊር ፡
30 ከመ ፡ ሰብለ ፡ ርዒ ፡ ውእቱ ፡ ።=። ወበሰሂታ ፡ ፈቀደ ፡ መልእክ ። ይሕትት ፡ ጥዩቀ ፡
በእንተ ፡ ምንት ፡ ያስተዛደይው ፡ ለይሁድ ፡ ፈትሐ ፡ ወለዘዘ ፡ ያመጽሉ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡
ወኵሎ ፡ ዐውደ ፡ ወለዘዘ ፡ ያመጽእው ፡ ለጳውሎስ ፡ ጣእክለ ፡ ዐውደ ፡ ።=።
1 ፕ ፫ ወነጺሮ ፡ ጳውሎስ ፡ ዐውዶ ። ሃፀ ይቤሉው ፡ እንሰ ፡ በኵሉ ፡ ሠናየ ፡ ትመሂርተ ፡ ተፀ
2 መድክው ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እስከ ፡ ዘቲ ፡ ዕለት ። ።=። ወለዘዘ ፡ ሐንናያ ፡ ሊቀ ፡ ካህና
3 ት ፡ ይጽፍዕው ፡ ለፈሁ ፡ ለጳውሎስ ። ።=። ወይቤሎ ፡ ጳውሎስ ፡ ሀሎ ፡ ይፀፈዐከ ፡ እግዚ
እብሔር ፡ ለረፍተ ፡ ግብስከተ ፡ ላንተኒ ፡ ነበርከ ፡ እንከ ፡ ትሰኘንኒ ፡ ዘበሕጥዒ ፡ ወዘእንበ
4 ለ ፡ ሕጥዒ ፡ ወትሌዝዝ ፡ ይዝብጡኒ ። ።=። ወይቤልው ፡ ለጳውሎስ ፡ እለ ፡
5 ይቀውሙ ፡ በእፎ ፡ ትጼእል ፡ ሊቀ ፡ ካህናቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር ። ።=። ወይቤ ፡ ጳ
ውሉስ ፡ ኢያእመርኩ ፡ ለኀዊነ ፡ ከመ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ውእቱ ፡ ወይብል ፡ መጽ
6 ሐፍ ፡ ሊተሕስም ፡ ደበ ፡ ሞኖንነ ፡ ሕዝብከ ። ።=። ወለእሚሮ ፡ ጳውሎስ ፡ ከመ ፡ ለ
ሐዱ ፡ ገጸ ፡ ሰደቀዊያን ፡ ወመንፈቆሙ ፡ ፈሪሰዊያን ፡ ከልሐ ፡ በውስተ ፡ ዓውድ ፡ ወ
7 ይቤ ፡ እነ ፡ ፈሪሰዊ ፡ ወልደ ፡ ፈሪሰዊ ፡ ወበእንተ ፡ ተስፋ ፡ ሕይወት ፡ ሙዋታን ፡ እት
8 ኳነን ። ።=። ወሰበ ፡ ከመዝ ፡ ይብል ፡ ተባለሑ ፡ ፍሪሰዊያን ፡ ወሰዱቃዊያን ። ።=። እንዘ ፡ ይብ
ሉ ፡ ሊየሐይው ፡ ሙዋታን ፡ ወለልዐ ፡ ምንተኒ ፡ ወለእክተ ፡ ወሊመንፈስ ፡ ቅዱስ ። ። ወ
9 ፈሪሰዊያንስ ፡ የሊመኑ ፡ ከመቦ ፡ ዘንተ ፡ ኵሉ ። ።=። ወኮነ ፡ ዐቢየ ፡ ለወጥተ ፡ ወተንለ
ሉ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈሪሰዊያን ፡ ወተባለሑ ፡ ወተላኵዩ ፡ ወይቤሉ ፡ ለልዐ ፡ እኩየ ፡ ዘ
ረሻብነ ፡ በዚዐ ፡ ዝብእሲ ። ። እንዳዒ ፡ ለእመ ፡ መንፈሰ ፡ ቅዱስ ፡ ተናገሮ ፡ ወእመ ፡ ለኮ ፡
መልአክ ። ። ⁘ ⁘

29 *Et tunc dimiserunt eum ii qui voluerunt flagellare eum, & tribunus timuit,* 29
cognito quòd homo Romæ fuisset. Et postridie volens tribunus interrogare 30
diligenter quapropter accusabant eum Judæi, solvit cum *& præcepit ut con-*
venirent principes sacerdotum, & totum concilium: & præcepit ut adduce-
rent Paulum in *medium contilii.*

CAP. XXIII.

1 ET intuens Paulus concilium dixit iis, Ego in omni bona doctrina adhæsi 1
Deo usque ad hanc horam. Et præcepit Hananias princeps sacerdotum, ut percu- 2
terent os Pauli. Et dixit ei Paulus, Futurum est ut percutiat te Deus, paries 3
dealbate: tu sedisti igitur ut judicares me secundùm legem, & sine lege jubes ut
percutiant me. Et dixerunt Paulo adstantes, Quomodo convitiaris principi sacer- 4
dotum Dei? Et dixit Paulus; Nescivi fratres nostri, quòd princeps sacerdotum 5
fuit: & dixit Scriptura; Non maledices judici populi tui. Et cognoscens Paulus 6
quòd una pars fuit Sadutæorum, & pars eorum Pharisæorum, clamavit in concilio, & dixit; Ego Pharisæus filius Pharisæi, & propter spem vitæ mortuorum,
judicor. Et quum sic dixisset litigârunt Pharisæi, & Saducæi, Dicentes; Non 7
vivent mortui, & non sunt quicquam angeli neque Spiritus sanctus, & phari- 8
sæi credunt quod exstitit hoc totum. Et factus est magnus clamor, & surrexe- 9
runt Scribæ, & Pharisæi, & decertârunt, & litigârunt, & dixerunt; Non est
malum quod invenimus contra hunc hominem, quòd si fortè Spiritus sanctus allo-
quutus est eum, aut angelus, ...

Digitized by Google

Multâ autem factâ seditione, veritus tribunus ne discerperetur Paulus
10 Πολλῆς δὲ γενομένης στάσεως, εὐλαβηθεὶς ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος
ab ipsis, jussit milites descendentes rapere eum de medio eorum,
ὑπ' αὐτῶν, κελεῦσαι τὸ στρατεῦμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν,
deducerétque in castra. *At adexistenti* nocte adsistens ei Dominus,
11 (ι) ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ Κύριος,
ait; *Confide, Paule:* sicut enim testificatus es *quæ* de me in Hierusalem, sic
εἶπε, (κ) Θάρσει Παῦλε· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἰερουσαλὴμ, οὕτω
te oportet & *in Romam* testificari. *Factâ* autem die, *facientes* quidam
12 σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι. Γενομένης δὲ ἡμέρας, (λ) ποιήσαντές τινες τῶν Δ'
Judæorum coitionem, devoverunt *sese*, dicentes, neque *edere*, neque *bibere*,
τῶν Ἰουδαίων συστροφὴν, ἀνεθεμάτισαν ἑαυτὸς, λέγοντες, μήτε φαγεῖν, μήτε πιεῖν,
usque quò occiderent Paulum. Erant autem plus quadraginta hanc
13 ἕως (μ) οὗ ἀποκτείνωσι τὸν Παῦλον. Ἦσαν δὲ πλείους (ν) τεσσεράκοντα οἱ ταύτὴν
conjurationem *facientes*. Qui *accedentes* principes sacerdotum &
14 τὴν συνωμοσίαν (ξ) πεποιηκότες. Οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ
seniores, dixerunt; Devotione devovimus *nosipsos*, nihil
τοῖς πρεσβυτέροις, (ο) εἶπον, Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτὸς, (π) μηδενὸς
gustare usque quò occidamus Paulum. Nunc ergò vos *indicate* tri-
15 γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. Νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλι-
buno cum *consessu*, ut *cras* illum producat ad vos, *ut su-*
ἀρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, (ρ) ὅπως ἄυριον αὐτὸν καταγάγῃ πρὸς ὑμᾶς, ὡς μέλ-
turos cognoscere exquisitiùs quæ de eo: nos verò, *ante appropinquare eum*,
λοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ, πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν,
parati *sumus* interficere illum. *Audiens autem* filius sororis Pauli
16 ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου
insidias, *adveniens* & *intrans* in castra, nuntiavit
(σ) τὸ ἔνεδρον, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν (τ) παρεμβολὴν, ἀπήγγειλε
Paulo. *Advocans* autem Paulus unum *centurionum*, ait;
17 τῷ Παύλῳ. Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων, ἔφη,

Adolescentem hunc *adduc* ad tribunum: habet enim aliquid indicare
Τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον· ἔχει (υ) γάρ τι ἀπαγγεῖλαι
illi. Ille quidem *ergò* assumens eum, duxit ad tribunum, & ait;
αὐτῷ. Ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν, ἤγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον, καί φησιν, 18
Vinctus Paulus *advocans* me rogavit, hunc adolescentem perducere
Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησε, τοῦτον τὸν (φ) νεανίαν ἀγαγεῖν
ad te, habentem aliquid loqui tibi. Apprehendens autem manum illius
πρός σε, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ 19
tribunus, & *secedens* seorsùm, interrogavit; Quid est quod habes
ὁ χιλίαρχος, καὶ ἀναχωρήσας (χ) κατ' ἰδίαν, ἐπυνθάνετο, Τί ἔστιν ὃ ἔχεις
indicare mihi? Dixit autem; *Quia Judæi constituerunt* rogare te
ἀπαγγεῖλαί μοι; Εἶπε δὲ, Ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε 20
ut *cras* in *consessum* producas Paulum, *ut futuri* aliquid
ὅπως αὔριον (ψ) εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον, ὡς μέλλοντές τι
exquisitiùs percontari de illo. Tu *ergò* ne credideris illis: insidiantur
ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. Σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσι 21
enim ei ex eis viri *plures* quadraginta, qui devoverunt
γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους (ω) τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν
sese, *neque* manducare, neque bibere, *usque quò* interficiant eum: & nunc parati
ἑαυτὸς, μήτε φαγεῖν, μήτε πιεῖν, ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν· καὶ νῦν (α) ἕτοιμοί
sunt expectantes *à te remuntiationem*. *Ipse quidem* igitur tribunus dimisit
εἰσι προσδεχόμενοι τὸ ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. Ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε 22
adolescentem, præcipiens, *nemini eloqui*, quoniam hæc *indicaveris ad*
τὸν (β) νεανίαν, παραγγείλας, μηδενὶ ἐκλαλῆσαι, ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς
me. Et *advocans duos quosdam centurionum*, dixit; Parate
με. Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων, εἶπεν, Ἑτοιμάσατε 23
milites ducentos, ut eant usque Cæsaream, & equites septuaginta,
στρατιώτας διακοσίους, ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα,
& *stipatores* ducentos, à tertia hora noctis.
καὶ (γ) δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός.

MS. A. (ι) ἀπάγειν τε (κ) Θάρσει· ὡς γὰρ (λ) ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι, ἀνεθεμάτισε (μ) τὸ ἀναίλωσιν (ν) τεσσεράκοντα (ξ) ποιησάμενοι. (ο) εἶπον, (π) μηδενὸς (ρ) ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς, (σ) τὸ ἐνέδρον, (τ) Συναγωγὴν, (υ) γὰρ ἀπαγγεῖλαί τι αὐτῷ. (φ) νεανίσκον (χ) ἐπυνθάνετο κατ' ἰδίαν, (ψ) τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ Συνέδριον, ὡς μέλλων τι (ω) τεσσεράκοντα, (α) εἰσιν ἕτοιμοι (β) νεανίσκον, (γ) δεξιοσόλους

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ܘܟܕ ܗܘܬ ܥܪܒܘܒܝܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܚܫ ܦܣܩ ܩܛܘܪܝܢܐ ܕܢܐܚܕܘܢ ܠܦܘܠܘܣ ܕܠܡܐ ܢܬܦܪܫܘܢ ܡܢ ܒܝܢ ܗܢܘܢ ܘܦܩܕ ܠܗܘܢ ܕܢܢܚܘܢ ܠܗ ܠܡܚܢܝܬܐ ܘܢܦܩܘܢ ܠܗ ܡܢ ܒܝܢ ܗܢܘܢ ܘܢܥܠܘܢ ܠܗ ܠܡܚܢܝܬܐ ܘܢܦܩܘܢ ܠܗ ܡܢ ܒܝܢ ܗܢܘܢ ܘܢܥܠܘܢ ܠܗ ܠܡܚܢܝܬܐ

Quum autem ortus esset tumultus magnus inter eos, timuit tribunus ne discerperent Paulum: itaque misit Romanos qui venientes raperent eum è medio illorum, & subducerent in castra. 10

11 ܘܒܠܝܐ ܗܘܬ ܠܠܝܐ ܘܐܬܚܙܝ ܠܗ ܡܪܢ ܘܐܡܪ ܠܗ ܬܪܨ ܐܝܟ ܕܣܗܕܬ ܥܠ ܕܝܠܝ ܒܝܪܘܫܠܡ ܗܟܢܐ ܐܝܬ ܠܟ ܕܬܣܗܕ ܒܪܘܡܝ

Quumque facta esset nox, visus est Dominus noster Paulo, & dixit ei; Obfirma te: nam quemadmodum testatus es de me in Jerusalem, ita futurum est ut & Romæ testificeris. 11

Horâ III. feriæ VI. Crucifixionis, 61.

12 ܘܟܕ ܗܘܬ ܨܦܪܐ ܥܒܕܘ ܚܒܪܝܢ ܐܢܫܝܢ ܘܐܬܚܪܡܘ ܕܠܐ ܢܐܟܠܘ ܘܠܐ ܢܫܬܘ ܥܕ ܕܢܩܛܠܘܢ ܠܦܘܠܘܣ

13 ܘܗܘܘ ܐܠܝܢ ܕܥܒܕܘ ܗܢ ܬܪܥܣܐ ܝܬܝܪܝܢ ܡܢ ܐܪܒܥܝܢ ܢܦܫ

14 ܘܩܪܒܘ ܠܘܬ ܟܗܢܐ ܘܠܘܬ ܣܒܐ ܘܐܡܪܘ ܠܗܘܢ ܒܬܪܨ ܡܝܬ ܚܪܡܢ ܢܦܫܢ ܕܠܐ ܢܛܥܡ ܡܕܡ ܥܕ ܕܢܩܛܠ ܠܦܘܠܘܣ

15 ܗܫܐ ܗܟܢ ܐܬܚܙܘ ܐܢܬܘܢ ܠܘܬ ܟܢܣܐ ܕܝܘܡ ܚܪ ܠܘܬ ܫܠܝܚ ܦܩܕܢܐ ܕܢܢܚ ܠܗ ܠܘܬܟܘܢ ܐܦ ܚܢܢ ܥܬܝܕܝܢ ܐܢܚܢ ܕܢܩܛܠ ܠܗ ܩܕܡ ܕܢܩܪܒ ܠܘܬ

16 ܘܫܡܥ ܒܪ ܐܚܬ ܐܡܗ ܕܦܘܠܘܣ ܟܡܝܢܐ ܕܐܬܐ ܘܥܠ ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܡܫܪܬܐ ܘܐܚܘܐ ܠܦܘܠܘܣ

17 ܘܩܪܐ ܦܘܠܘܣ ܚܕ ܡܢ ܡܐܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܗܕܐ ܥܠܡܐ ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܡܚܘܝ ܠܗ

18 ܘܢܣܒ ܐܝܟ ܗܘ ܘܐܥܠܗ ܠܘܬ ܟܢܣܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܣܝܪܐ ܦܘܠܘܣ ܩܪܐ ܠܝ ܘܒܥܐ ܡܢܝ ܕܐܥܠ ܠܗܕܐ ܥܠܡܐ ܠܘܬܟ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܡܚܘܝ ܠܟ

19 ܘܢܣܒ ܒܗ ܒܐܝܕܐ ܘܐܬܚܪ ܠܘܬ ܚܕ ܠܬܪܥ ܘܫܐܠ ܠܗ ܡܐ ܐܝܬ ܠܟ ܕܬܚܘܝ ܠܝ

20 ܘܐܡܪ ܠܗ ܕܝܢ ܕܝܗܘܕܝܐ ܐܬܚܕܝܢ ܕܬܫܐܠ ܠܘܬ ܟ ܕܢܚܬ ܠܘܬ ܦܘܠܘܣ ܡܚܪ ܕܝܢ ܕܢܚܬ ܠܘܬ ܟܢܣܐ ܕܢܬ ܠܗ ܕܝܢ ܕܐܬ ܠܗ ܕܝܢ ܕܐܬ ܠܗ ܕܝܢ

21 ܐܠ ܬܫܬܡܥ ܠܗܘܢ ܓܒܪܐ ܡܢ ܓܒܪܝܗܘܢ ܕܐܟܠ ܠܗ ܠܐ ܐܟܠ ܘܠܐ ܫܬܐ ܠܗ ܠܐ ܫܬܐ ܘܠܐ ܐܟܠ ܘܠܐ ܫܬܐ ܠܗ ܠܐ ܐܟܠ ܘܠܐ ܫܬܐ

22 ܘܫܕܪ ܠܗ ܚܕ ܡܢ ܪܒ ܐܣܛܪܛܝܘܬܐ ܕܠܐ ܢܚܘܐ ܠܐ ܠܐ ܕܐܬ ܠܗ ܕܝܢ ܕܐܬ ܠܗ ܕܝܢ ܕܐܬ ܠܗ ܕܝܢ ܕܐܬ ܠܗ ܕܝܢ

23 ܘܩܪܐ ܠܬܪܝܢ ܡܢ ܡܐܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܙܕܘ ܬܪܨ ܠܗ ܠܐ ܐܟܠ ܘܠܐ ܫܬܐ ܠܗ ܠܐ ܐܟܠ ܘܠܐ ܫܬܐ ܠܗ ܠܐ ܐܟܠ ܘܠܐ ܫܬܐ

Facto autem diluculo convenerunt quidam ex Judæis, seséque anathemate devoverunt, neque esuros se, neque bibituros, usquedum interfeciissent Paulum. Erant autem ii qui pepigerant jurejurando hoc pactum, plures quàm quadraginta viri. Et accesserunt ad sacerdotes & seniores, dicebántque; Devotione devovimus nos, nihil gustaturos, quousque interfecerimus Paulum. Nunc itaque petite vos & primores synagogæ à tribuno, ut adducat eum ad vos, tanquam studentes veriùs examinare negotium ejus: nos verò parati sumus eum trucidare, antequàm perveniat ad vos. Audierat autem filius sororis Pauli has insidias, proinde introiit in castra, & renuntiavit Paulo. Misit itaque Paulus vocatum quendam ex centurionibus, cui dixit; Adducito hunc adolescentem ad tribunum, habet enim quod ei dicat. Assumpsit igitur centurio adolescentem, & introduxit eum ad tribunum, & ait; Paulus vinctus advocavit me, petiítque à me, ut adducerem hunc adolescentem ad te, quippe qui habeat quod dicat tibi. Prehendit itaque tribunus manum adolescentis, & traxit eum ad unum latus, & scisciatus est ab eo, Ecquid habes mihi dicendum? At dixit ei adolescens; Judæi machinati sunt petere à te ut dimittas Paulum cras in consessum eorum, quasi velint aliquid accuratiùs discere ab eo. Tu ergò assensum eis ne præbueris, ecce enim plures quàm quadraginta viri ex eis, observant eum in insidiis, & sese anathemate devoverunt neque esuros, neque bibituros, usque quò interfecerint eum: & ecce parati sunt, & expectant promissum tuum. Et dimisit tribunus adolescentem, quum præcepisset ei; Nemo sciat te ista mihi indicâsse. Cæterùm advocavit duos centuriones, & dixit eis; Ite, apparate Romanos ducentos qui proficiscantur Cæsaream, & equites septuaginta, & jaculantes dexterâ ducentos, qui exeant à tertia hora noctis. 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወሶበ : ተሀውኩ : ፈድፋደ : ወመኰንኑሰ : ፈርሀ : ሊይመሰጥዎ : ለጳውሎሰ : አዘዘ : ሰጎራት : ይመጽሉ : ወይነሥእዎ : እማእከሎሙ : ወይሰድዎ : ኀበ : መኰናን ::=:
11 ወበካልእት : ሌሊት : ይቤሉ : እግዚእነ : ለጳውሎሰ : ተለመነ : በከመ : ኮንከኒ : ሰማ
12 ዕተየ : በእየሩሰሊም : ከማሁ : ሀለወከ : ትሜህንኒ : ሰማዕተየ : በሮሜ ::=: ወጸቢ
ሑ : ገብሩ : ማዕሌት : እይሁድ : ወተማኅሉ : ወተሰጎቡ : እንዘ : ይብሉ : ሊኅብ
13 ለዕ : ወሊእሰተይ : ለእከ : ንቀትሎ : ለጳውሎስ ::=: ወዘየለኅሉ : ፈድፋደ : እመለርብ
ዓ : እሰ : ኅሙዝ : ተጣሓሉ ::=:

Et tunc commoti fuerunt valdè, & judex timens ne raperent Paulum, præcepit militibus ut irent, & deducerent eum è medio eorum, & adducerent eum ad judicem. Et in altera nocte dixit Dominus noster Paulo, Confide: sicut fuisti testis meus in Hierusalem, sic oportet te fieri testis meus in Roma. Et manè fecerunt insurrectionem Judæi, & juraverunt & concluserunt, dicentes; Non edemus neque bibemus, donec trucidemus Paulum. Et erant plures quàm quadraginta qui sic jurássent. 10 11 12 13

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

1 Et cùm magna dissensio facta esset, timens tribunus ne discerperetur Paulus
ab ipsis, jussit milites descendere, & rapere eum de medio eorum, ac deducere
2 eum in castra. Sequenti autem nocte assistens ei Dominus, ait; Constans esto:
sicut enim testificatus es de me in Jerusalem, sic te oportet & Romæ testifi-
3 cari. Factâ autem die collegerunt se quidam ex Judæis, & devoverunt se di-
centes, neque manducaturos, néque bibituros, donec occiderent Paulum.
4 Erant autem plus quàm quadraginta viri, qui hanc conjurationem fecerant:
5 Qui accesserunt ad principes sacerdotum, & seniores, & dixerunt; Devotione
devovimus nos nihil gustaturos, donec occidamus Paulum. Nunc ergò vos
notum facite tribuno cum concilio, ut producat illum ad vos, tanquam ali-
quid certius cogniturí de eo. Nos verò priùs quàm appropiet, parati sumus
6 interficere illum. Quòd cùm audîsset filius sororis Pauli insidias, venit, &
7 intravit in castra, nuntiavítque Paulo. Vocans autem Paulus ad se unum ex
Centurionibus, ait; Adolescentem hunc perduc ad tribunum, habet enim ali-
quid indicare illi. Et ille quidem assumens eum, duxit ad tribunum, & ait; 18
Vinctus Paulus rogavit me hunc adolescentem perducere ad te, habentem ali-
quid loqui tibi. Apprehendens autem tribunus manum illius, secessit cum eo se- 19
orsùm, & interrogavit illum; Quid est, quod habes indicare mihi? Ille autem 20
dixit; Judæis convenit rogare te, ut crastinâ die producas Paulum in concilium,
quasi aliquid certius inquisituri sint de illo: Tu verò ne credideris illis, in- 21
sidiantur enim ei ex eis viri amplùs quàm quadraginta, qui se devoverunt non
manducare, neque bibere, donec interficiant eum: & nunc parati sunt, expe-
ctantes promissum tuum. Tribunus igitur dimisit adolescentem, præcipiens ne 22
cui loqueretur quoniam hæc nota sibi fecisset. Et vocatis duobus Centurionibus, 23
dixit illis; Parate milites ducentos, ut eant usque Cæsaream, & equites septua-
ginta, & lancearios ducentos, à tertia hora noctis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * فَاذْ صَارَ سَعْبٌ كَبِيرٌ * تَوَرَّعَ رَئِيسُ الْأَلْفِ خَاشِيًا اَلَّا يَتَبَدَّدُوا بُولُصَ * اَمَرَ عَصَابَةَ الْجُنْدِ اَنْ
11 يَنْزِلُوا فَيَخْطِفُوهُ مِنْ بَيْنِهِمْ وَيَجْلِبُوهُ اِلَى الْعَسْكَرِ * وَفِي اللَّيْلَةِ الْمُقْبِلَةِ وَقَفَ بِهِ الرَّبُّ فَقَالَ *
يَا بُولُسُ ثِقْ فَاِنَّكَ كَمَا شَهِدْتَ بِالْاُمُورِ مِنْ اَجْلِي فِي اُورُشَلِيمَ * هٰكَذَا يَجِبُ عَلَيْكَ اَنْ تَشْهَدَ
12 عَنِّي فِي رُومِيَةَ * ثُمَّ * فَلَمَّا صَارَ النَّهَارُ صَنَعَ قَوْمٌ مِنَ الْيَهُودِ مُؤَامَرَةً مَعْكُوسَةً * لِاَنْهُمْ
13 لَعَنُوا اَنْفُسَهُمْ قَائِلِينَ * اَنَّهُمْ لَا اَكَلُوا وَلَا شَرِبُوا * اِلَى اَنْ يَقْتُلُوا بُولُصَ * وَكَانَ الَّذِينَ اتَّفَقُوا
14 عَلَى هٰذَا الْقَسَمِ اَكْثَرَ مِنْ اَرْبَعِينَ * وَاِنَّهُمْ تَقَدَّمُوا اِلَى رُؤَسَاءِ الْكَهَنَةِ وَاِلَى الشُّيُوخِ * وَقَالُوا
لَهُمْ اِنَّنَا قَدْ لَعَنَّا اَنْفُسَنَا لَعْنًا وَكِيدًا اَنَّنَا لَا نَذُوقُ شَيْئًا اِلَى اَنْ نَقْتُلَ بُولُصَ * فَاظْهِرُوا
15 اَنْتُمُ الْآنَ لِرَئِيسِ الْأَلْفِ مَعَ الْجَمَاعَةِ * طَالِبِينَ اِلَيْهِ غَدًا اَنْ يُحْدِرَ اِلَيْكُمْ * كَمُعْتَرِمِينَ
اَنْ تَعْرِفُوا اُمُورًا مَعْرِفَةً بَلِيغَةً * وَنَحْنُ نَكُونُ مُسْتَعِدِّينَ قَبْلَ دُنُوِّهِ اِلَيْكُمْ نَقْتُلُهُ *
16 * فَاِذَا سَمِعَ ابْنُ اُخْتِ بُولُصَ مَكْرَهُمُ الَّذِي اَكْمَنُوهُ لَهُ * مَضَى فَدَخَلَ اِلَى الْعَسْكَرِ * وَاَخْبَرَ
17 بُولُصَ بِذٰلِكَ * فَاسْتَدْعَى بُولُصُ اَحَدَ رُؤَسَاءِ الْمِيَاتِ * وَقَالَ لَهُ اَوْصِلْ هٰذَا الشَّابَّ
18 اِلَى رَئِيسِ الْأَلْفِ * فَاِنَّ لَهُ شَيْئًا يُخْبِرُ بِهِ * فَاَخَذَهُ وَاَدْخَلَهُ اِلَى رَئِيسِ الْأَلْفِ * فَقَالَ لَهُ اِنَّ
الْمُعْتَقَلَ اسْتَدْعَانِي فَسَاَلَنِي اَنْ اُدْخِلَ اِلَيْكَ هٰذَا الشَّابَّ * فَاِنَّ لَهُ سِرًّا يُخْبِرُكَ بِهِ * فَقَبَضَ
19 رَئِيسُ الْأَلْفِ عَلَى يَدِهِ وَمَضَى بِهِ عَلَى انْفِرَادٍ * وَاسْتَخْبَرَ مَا هُوَ السِّرُّ الَّذِي عِنْدَكَ
20 يُخْبِرُنِي بِهِ * فَقَالَ اِنَّ الْيَهُودَ قَدْ تَوَافَقُوا اَنْ يَسْاَلُوكَ اَنْ تُحْدِرَ بُولُصَ اِلَى الْجَمْعِ غَدًا *
21 كَمُعْتَرِمِينَ اَنْ يَسْتَخْبِرُوا عَنْ اَحْوَالِهِ بِمَعْرِفَةٍ بَلِيغَةٍ * فَاَنْتَ اِذًا لَا تُذْعِنْ لَهُمْ * لِاَنَّ
قَدْ اَكْمَنَ لَهُ اَكْثَرَ مِنْ اَرْبَعِينَ رَجُلًا مِنْهُمْ * وَقَدْ لَعَنُوا اَنْفُسَهُمْ اَنَّهُمْ لَا اَكَلُوا وَلَا شَرِبُوا
22 اِلَى اَنْ يَقْتُلُوهُ * وَالْآنَ فَهُمْ مُعَدُّونَ * مُنْتَظِرُونَ الْوَعْدَ مِنْكَ بِهٰذَا * وَاَصْرَفَ رَئِيسُ
23 الْأَلْفِ الشَّابَّ * بَعْدَ اَنْ وَصَّاهُ اَلَّا تُذْكِرَ لِاَحَدٍ * اَنَّكَ اَطْلَعْتَنِي عَلَى هٰذَا الْاِخْبَارِ *
وَاسْتَدْعَى مِنْ رُؤَسَاءِ الْمِيَاتِ اِثْنَيْنِ * فَقَالَ لَهُمَا سَوِّيَا مِائَتَيْ جُنْدِيٍّ لِيَنْطَلِقُوا
اِلَى قَيْسَارِيَةَ * وَسَبْعِينَ فَارِسًا * وَمِائَتَيْ رَاجِلٍ * يَخْصُرُونَ فِي السَّاعَةِ التَّالِيَةِ مِنَ اللَّيْلِ *

Cùm igitur tumultus copiosus factus 10
esset, extimuit tribunus, veritus ne
Paulum dirìperent, præcepitque cohorti
militum ut descendentes raperent eum
de medio illorum, adducerentque in
castra. Nocte sequenti astitit ei Do- 11
minus, dicens; O Paule, confide: ut
enim testimonium in rebus pro me
perhibuisti Jerosolymis, sic te oportet
Romæ de me testificari. Hucusque.
Facto autem die, inierunt quidam ex 12
Judæis infaustam conspirationem: de-
voverunt enim se, dicentes non esuros
se, neque bibituros, donec Paulum oc-
ciderent. Erant autem qui in hanc 13
conjurationem conspiraverant, plures
quàm quadraginta. Hi nimirùm ac- 14
cedentes ad principes sacerdotum &
seniores, dixerunt eis; Nos quidem
firmâ devotione devovimus nos ipsos,
nihil gustaturos, donec Paulum occi-
damus. Nunc ergò significate vos tri- 15
buno cum concilio, petentes ab eo cras
ut demittat eum ad vos, tanquam vo-
lentes scire res ejus cognitione exactâ:
nos verò parati erimus, antequam ad
vos accedat, interficere illum. Cùm 16
autem audisset filius sororis Pauli dolum
quem ei per insidias paraverant, ab-
ens ingressus est castra, & indicavit hæc
Paulo. Accersito autem Paulus uno ex 17
centurionibus, dixit illi; Duc juvenem
istum ad tribunum: habet enim ali-
quid ei referendum. Qui assumptum 18
illum introduxit ad tribunum, dixitque
ei; Vinctus ille me accersitum rogavit
ut introducerem ad te juvenem istum:
habet enim secretum tibi significandum.
Quarè apprehensâ tribunus manu ejus, 19
duxit eum seorsum, & percontatus est
illum; Quodnam est secretum quod
habes significandum mihi? Ait; Judæi 20
conspiràrunt ad rogandum te ut mittas
Paulum cras ad concilium, quasi cu-
pientes inquirere de statu ipsius, cog-
nitione diligenti. Tu igitur ne ac- 21
quiescas illis, quia insidiati sunt ei
plures quàm quadraginta viri ex iis;
& devoverunt seipsos, non esuros se,
neque bibituros, donec interficiant
eum: & nunc parati sunt, expectantes
à te hujus rei promissum. Dimisit 22
autem tribunus adolescentem postquam
præcepit ei; Ne cui referas inquiens
quòd hos nuntios indicaveris mihi.
Et accersitis duobus ex centurioni- 23
bus, dixit eis; Destinate ducentos
milites ut eant Cæsaream, & septua-
ginta equites, & sagittarios ducentos:
adsintque in atrio ad horam ter-
tiam nocturnam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወሖረ : ኀበ: ሊቀ፡ ካህናት: ወኀበ : መላኅቅተ : ሕዝብ : ወይቤልዎሙ : ናሁኬ : ተማሐ
15 ልነ : ወተስካተይነ : ከመ : ሊንብልዕ : ወሊንሰቲ: እስከ : ንቀትሎ : ለጳውሎስ:=ፁ ወይ
እዜኒ : ለንትሙ : በልዎሙ : ለመልእክኒ : ወለዐወድኒ : ከመ : ያመጽእዎ : ኀቤክ
ሙ : ከመዝ : ይሕትትዎ : ወይቤይቅዎ : ወንሓንሰ : ጥቡዓን : ንሓነ : ንቀትሎ : ዘእን
16 በለ : ይቅረብ::=ፁ ወሰመዖሙ : ወልደ : እኅቱ : ለጳውሎስ ፡ መኅሮሙ : ወቦለ : ቤ
17 ተ : ጥቅሕ : ወዜነዎ : ለጳውሎስ::=ፁ ወጸውዐ : ጳውሎስ : ለሐደ : ሐቢ:ወይቤሎ :
18 ሊብጽሑ: ሊተ: ለገዘ : ወልደ፡ ኀበ: መልእክ : እስመቦ : ዘይነግሮ::=ፁ ወነሠለ:ወወሰ
ደ : ኀበ : መልእክ : ወይቤ : ገዘኩ : ጳውሎሰ : ውቁሕ : ለስተበቍዐኒ : ለብጽሑ : ሊ
19 ተ : ለገዘ : ወልድ : ኀቢከ : ከመለ : በዘ : ይነግረከ::=ፁ ወለኅዘ : በእይሁ : መልእክ :
20 ወለግኅሰ : ዘእንተ : በከቲቶሙ : ወይቤሎ : መንት : ነገሩ : ዘታየድዐኒ::=ፁ ወይቤ:
ናሁ : ከመዝ : ተማከሩ : ለይሁድ : ያስተብቍዑከ : ወታመጽእ : ጌሰመ : ለጳውሉ
21 ሰ : ወስተ : ዐወድ : ከመዘ : የሐትቶ : ወይጤይቆ::=ፁ እንተ : እንከ : እሆ : ሊትባሉ
ሙ : እስመ : ይፀንሕመ : በፍኖት : ወይበገዝሑ : እመአርብዓ : ዕደው : እለ : ካመ
ገዝ : ተማሐሉ : ከመ : ሊይብልዑ : ወሊይስተዩ : እስከ : ይቀትልመ : ወይእዜኒ :
22 ጥቡዓን : እውንቱ : ዳእሙ : እንከ : ትልእክ : ሎቱ : ይፀንሑ:=ፁ ወእመገዝ : ፈነመ:
23 መልእክ : ለወእቱ : ወልድ : ወካልዖ : ሊይንግር : ወሊለመኑሂ : ዘነገር::=ፁ ወጸው
ዓ : ክልኤተ : ለመወዳቢሁ : ወይቤሎሙ : ያስንቁ: ለክልኤ : መእት : ብእሲ : እመው
ስተ:ሓሪ :መእት : ሰብእ: እፍረስ : ወክልኤ : መእት: ብእሴ:ኩናት :ወይሑሩ: ቂሰርያ:
እሙጊዜ ፡ ሠለስተ : ሰዐት: ሌሊቱ:=ፁ

Et adierunt ad principes sacerdotum & ad seniores populi, & dixerunt iis; Ecce 14
igitur juravimus, & conclusimus quòd non edemus, neque bibemus, donec trucidemus
Paulum. Et nunc vos dicite Tribuno & concilio, ut adducant eum ad vos 15
quasi interrogare eum & perscrutari eum, & nos parati sumus trucidare eum
priusquàm appropinquet. Et audivit filius sororis Pauli machinationem eo- 16
rum, & intravit carcerem, & nuntiavit Paulo. Et vocavit Paulus quendam 17
centurionem, & dixit ei; Perduc nocte hunc filium ad tribunum, quia habet
quod annuntiet ei. Et accepit eum, & adduxit eum ad tribunum, & dixit; 18
Iste Paulus vinctus rogavit me ut adducerem nocte hunc filium ad te, quasi
habentem quod annuntiet tibi. Et prehendit manum ejus tribunus, & sece- 19
dere fecit eum seorsum, inter se solos, & dixit ei; Quinam est sermo ejus
quem significaturus es mihi. Et dixit; Ecce, sic constituerunt Judæi rogare 20
te, ut producas cras Paulum in concilium, quasi interrogaturus eum, & ex-
quisitius inquisiturus de eo. Tu igitur etiam ne alloquaris eos, quia expectant eum 21
in via, & plures sunt quàm quadraginta viri qui sic juraverunt, quòd non
edent neque bibent, donec trucident eum, & nunc parati sunt: tantùm igitur
ut mittas pro eo, expectant. Et tunc misit tribunus hunc filium, & prohibu- 22
it eum, ne nuntiaret alicui quod nuntiaverat ipsi. Et vocavit duos ex mi- 23
nistris ejus, & dixit iis, ut præpararent ducentos milites de exercitu, centum
equites, & ducentos lancearios: ut proficiscerentur Cæsaream à tempore ter-
tiæ horæ noctis.

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΔ'. ΛΕ'.

Jumentáque *adparare*, ut imponentes Paulum, ſalvum perducerent ad Felicem
24 Κτηνη τε παραχθῆναι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον, διασώσωσι πρὸς (δ) Φήλικα
præſidem: Scribens epiſtolam continentem *formam hanc*: Claudius Lyſias
25
26 τὸν ἡγεμόνα· Γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσ τὸν τύπον τοῦτον· Κλαύδιος Λυσίας
præſtantiſſimo præſidi Felici, *gaudere*. Virum hunc comprehenſum à
27 τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι (ε) Φήλικι, χαίρειν. Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ
Judæis, & *futurum* interfici ab eis, ſuperveniens cum exercitu,
τ' Ἰουδαίων, καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι,
eripui *eum*, *diſcens* quia Romanus eſt. Volens *autem* ſcire
28 (ζ) ἐξελόμην αὐτὸν, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι. (η) Βουλόμενος δὲ γνῶναι
cauſam *ob* quam *incuſarent* eum, deduxi eum in *conſeſſum* eorum.
τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, (θ) κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν.
Quem inveni *appellatum* de quæſtionibus legis ipſorum, nihil verò dignum morte
29 Ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου
aut vinculis *crimen* habentem. *Indicatis autem* mihi inſidiis *in virum*
30 ἢ δεσμῶν (ι) ἔγκλημα ἔχοντα. Μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν (κ) ἄνδρα
futuris eſſe à *Judæis*, *ſtatim* miſi ad te, denuntians & ac-
μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τ' Ἰουδαίων, παραχρῆμα πρός σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κα-
cuſatoribus *dicere* quæ ad eum apud te. Vale. *Ipſi quidem ergò* milites
31 τηγόροις (λ) λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. Ἔρρωσο. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται
ſecundùm *conſtitutum* ſibi, aſſumentes Paulum, duxerunt per
κατ' τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον (μ) διὰ
noctem in Antipatridem. *At poſtridiè dimittentes equites*, *ire*
32 τῆς νυκτὸς εἰς τ' Ἀντιπατρίδα. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς, (ν) πορεύεσθαι
cum eo, reverſi ſunt *in* caſtra. Qui *ingreſſi in* Cæſaream,
33 σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τ' παρεμβολήν. Οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τ' Καισάρειαν,
& *reddentes* epiſtolam præſidi, ſtatuerunt & Paulum ei. *Legens*
34 καὶ ἀναδόντες τ' ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησάν τε καὶ τ' Παῦλον αὐτῷ. (ξ) Ἀναγνοὺς
autem *præſes*, & *interrogans ex quali* provincia eſſet, & cognoſcens quia de
δὲ ὁ ἡγεμὼν, καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας ἐστὶ, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ
Cilicia, *Audiam* te, inquit, cùm & *accuſatores* tui *adfuerint*.
35 (ο) Κιλικίας, Διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται.

Juſſitque eum in prætorio Herodis cuſtodiri.
(π) ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου (ρ) φυλάσσεσθαι.

CAP. XXIV. κδ'.

Poſt autem quinque dies deſcendit princeps ſacerdotũ, Ananias, eum ſenio-
ΛΕ' Μετὰ (α) δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας, (β) μετὰ τῶν πρεσβυ- 1
ribus, & oratore Tertullo quodam, qui *comparuerunt præſidi* adverſùs Paulum.
τέρων, καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινὸς, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου.
Citato *autem eo*, cœpit accuſare Tertullus, dicens; *Multæ pacis*
Κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος, λέγων, Πολλῆς εἰρήνης 2
compotes per te, & *directi* omnium *faſtarum* *genti huic* per tuam
τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ (γ) κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τὴν σὴν 3
prudentiam, *proviſúſque* & ubique ſuſcipimus, *præſtantiſſime* Felix, cum omni gratiarum
κρατίστε Φῆλιξ, πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, μετὰ πάσης εὐχα-
actione. *Ut* autem *non ſuper plus* te *interpellem*, oro *audire* te nos *concisè*
ριστίας. Ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως 4
tuâ *æquitate*. *Invenientes enim* hominem hunc peſtiferum, & *moventem* ſeditionem
τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. Εὑρόντες γάρ τε ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν, καὶ κινοῦντα (δ) στάσιν 5
omnibus Judæis *qui* per habitatam, *amiſitémque* Nazarenorum
πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατ' τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τ' τῆς Ναζωραίων
ſectæ: Qui etiam templum *tentavit* *prophanare*: quem & *apprehendimus*, &
αἱρέσεως· Ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασε βεβηλῶσαι· ὃν καὶ (ε) ἐκρατήσαμεν, καὶ 6
ſecundùm noſtram legem voluimus judicare. *Adveniens autem* Lyſias tri-
κατὰ τ' ἡμετέρου νόμου ἠθελήσαμεν κρῖναι. Παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλί- 7
bunus, cum *multa* vi *ex* manibus noſtris *abduxit*: Jubens accu-
αρχος, μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τ' χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε· Κελεύσας τοὺς κα- 8
ſatores ejus venire ad te, à quo poteris ipſe judicans de omnibus iſtis
τηγόρους αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ σε, παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων
cognoſcere, *quorum* nos accuſamus eum.
ὧν κατηγοροῦμεν, οὗτος ἡμεῖς κατηγορεῖμεν αὐτοῦ.

MS. A. (δ) Φίλικα (ε) Φίλικι, (ζ) ἐξειλάμην, μαθὼν (η) Βουλόμενος δὲ ἐπιγνῶναι (θ) καθήγαγον εἰς (ι) ἔχοντα ἔγκλημα. (κ) ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξ αὐτῶν, ἐπιμὲν (λ) λέγειν αὐτὸς ἐπὶ σοῦ. Οἱ μὲν (μ) διὰ νυκτὸς (ν) ἀπέρχεσθαι (ξ) Ἀναγνοὺς δὲ καὶ ἐπερωτήσας (ο) Κιλικίας ὄντος, Διακούσομαί (π) κελεύσας ἐν τῷ (ρ) φυλάσσεσθαι αὐτόν. ΚΕΦ. κδ'. MS. A. (α) δὲ τινας ἡμέρας (β) μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν, καὶ (γ) διορθωμάτων (δ) στάσιν (ε) ἐκρατήσαμεν, *** deſiderantur hîc reliqua hujus verſûs, cum verſ. 7. toto ſequente, & principium verſ. 8. uſque ad iſta verba, παρ' οὗ δυνήσῃ ἀνακρίνας

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 ܘܫܕܪܘ ܠܗ ܠܦܛܪܘܣ ܕܥܠ ܦܓܪܗ ܘܢܣܒܘܗ ܘܢܥܠܘܢܗ ܠܘܬ ܦܝܠܩܣ ܘܢܫܬܘܒܘܢ ܒܫܠܡܐ ܘܢܗܘܘܢ ܥܡ ܦܝܠܩܣ ܒܫܠܡܐ ׀ ׀ ׀

Versio VULGATA LATINA.

24 Et jumenta præparate, ut imponentes Paulum, salvum perducerent ad Felicem præ-
25 sidem. (Timuit enim ne fortè raperent eum Judæi, & occiderent, & ipse posteà
26 calumniam sustineret, tanquam accepturus pecuniam:) Scribens epistolam continen-
27 tem hæc: CLAUDIUS Lysias optimo præsidi, Felici, salutem. Virum hunc com-
prehensum à Judæis, & incipientem interfici ab eis, superveniens cum exercitu
28 eripui, cognito quia Romanus est: Volénsque scire causam, quam objiciebant illi,
29 deduxi eum in concilium eorum. Quem inveni accusari de quæstionibus legis ipso-
30 rum, nihil verò dignum morte aut vinculis habentem criminis. Et cùm mihi
perlatum esset de insidiis, quas paraverant illi, misi eum ad te, denuntians & ac-
31 cusatoribus ut dicant apud te. Vale. Milites ergò secundùm præceptum sibi,
32 assumentes Paulum, duxerunt per noctem in Antipatridem. Et posterâ die dimissis
33 equitibus ut cum eo irent, reversi sunt ad castra. Qui cùm venissent Cæsaream, &
34 tradidissent epistolam præsidi, statuerunt ante illum & Paulum. Cùm legisset
autem, & interrogâsset de qua provincia esset: & cognoscens quia de Cilicia,
Audiam te, inquit, cùm accusatores tui venerint. Jussítque in prætorio Herodis
35 custodiri eum.

CAP. XXIV.

1 POst quinque autem dies descendit princeps sacerdotum, Ananias, cum senioribus
quibusdam, & Tertullo quodam oratore, qui adierunt præsidem adversùs Paulum.
2 Et citato Paulo cœpit accusare Tertullus, dicens; Cùm in multa pace agamus
3 per te, & multa corrigantur per tuam providentiam; Semper & ubique suscipimus,
4 optime Felix, cum omni gratiarum actione. Ne diutiùs autem te protraham, oro,
breviter audias nos pro tua clementia. Invenimus hunc hominem pestiferum, &
5 concitantem seditiones omnibus Judæis in universo orbe, & auctorem seditionis
sectæ Nazarenorum: Qui etiam templum violare conatus est, quem & apprehensum
6 voluimus secundùm legem nostrâ judicare. Superveniens autem tribunus Lysias, cum
7 vi magna eripuit eum de manibus nostris, Jubens accusatores ejus ad te venire: à
8 quo poteris ipse judicans, de omnib' istis cognoscere, de quibus nos accusamus eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * لِيُصَاعِدُوا بُولُصَ وَيُوصِلُوهُ إِلَى فَيْلِيكْسِ ٱلْوَالِي * 26 * وَكَتَبَ إِلَيْهِ

Et ascendere faciant Paulum, cúmque perducant ad Felicem præsidem.

Deest vers. 25.

رِسَالَةً تَشْتَمِلُ عَلَى هٰذَا ٱلرَّسْمِ * مِنْ كَلَوْدِيُوسَ ٱلْمُلَقَّبِ بِلِسْيَاسَ إِلَى ٱلْوَالِي ٱلْأَبْدِ فَيْلِيكْسَ *

Et scripsit ad eum epistolam, quæ tenorem hujusmodi continebat. A Claudio qui cognominatur Lysias, ad potentissimũ præsidem Felicem. Læto sis animo. Virum

27 * ان آفرخ * هٰذَا ٱلرَّجُلُ قَبَضَ عَلَيْهِ ٱلْيَهُودُ * وَسَاوَرُوا أَنْ يَقْتُلُوهُ * فَحَضَرْتُ مَعَ ٱلْجُنْدِ وَأَنْقَذْتُهُ *

hunc comprehendentes Judæi, consilium inierunt de occidendo illo: accurrens autem cum militibus eripui

28 * إِذْ عَلِمْتُ أَنَّهُ رُومِيٌّ * فَلَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أَعْرِفَ ٱلسَّبَبَ ٱلَّذِي يَشْكُونَهُ مِنْهُ أَحْدَرْتُهُ إِلَى جَمَاعَتِهِمْ *

eum, cognito quòd Romanus esset. Cumq; voluissem scire causam pro qua eum accusabant, misi eum ad concilium eorum:

29 * فَوَجَدْتُهُمْ يَشْكُونَ مِنْهُ أُمُورًا مِنْ أَجْلِ ٱسْتِبْحَاثَاتٍ فِي شَرِيعَتِهِمْ * وَلَمْ أَجِدْ لَهُ ذَنْبًا

Et comperi eos accusantes illum de rebus pertinentibus ad quæstiones circa legem suam, nec deprehendi in ipso culpam

يَسْتَوْجِبُ مِنْ أَجْلِهِ مَوْتًا أَوْ تَقْيِيدًا * ثُمَّ عُرِفَ بِٱلِٱعْتِيَالِ ٱلْعَتِيدِ أَنْ يَصِيرَ عَلَى ٱلرَّجُلِ مِنَ 30

pro qua mortem aut vincula mereretur. Deindè certior factus de fraude quæ parabatur adversùs hunc virũ à Judæis,

ٱلْيَهُودِ * فَأَرْسَلْتُهُ وَفِيذِ إِلَيْكَ * وَأَمَرْتُ ثُلَّابَهُ أَنْ يَقُولُوا بِحَضْرَتِكَ مَا يَشْكُونَهُ مِنْهُ * كُنْ

illicò misi eum ad te: & præcepi accusatoribus ejus ut apud te dicerent ea de quibus eum accusabant. Vale. Et verò

مُعَافًا * وَإِنَّ ٱلْجُنْدَ كَمَا أُمِرُوا أَخَذُوا بُولُصَ وَسَارُوا بِهِ فِي ٱللَّيْلِ إِلَى مَدِينَةِ أَنْتِبَاتِرِيطُسَ * وَفِي 31

العَدِ أَطْلَقُوا ٱلْفُرْسَانَ وَعَادُوا إِلَى ٱلْعَسْكَرِ * وَطَفِقُوا يَسِيرُونَ مَعَهُ * وَدَخَلُوا إِلَى قَيْسَارِيَةَ * 32 33

وَدَفَعُوا ٱلرِّسَالَةَ إِلَى ٱلْوَالِي * وَأَقَامُوا بِحَضْرَتِهِ بُولُصَ * فَلَمَّا قَرَأَهَا ٱلْوَالِي * وَسَأَلَهُ مِنْ أَيَّةِ بَلَدٍ هُوَ * 34

وَعَرَفَ أَنَّهُ مِنَ ٱلثَّغْرِ * قَالَ لَهُ * سَتَسْمَعُ مِنْكَ إِذَا حَضَرُوا ثُلَّابُكَ * وَأَمَرَ بِهِ يُحْفَظُ فِي قَصْرِ 35

militibus, ut illis mandatum fuit, assumptũ Paulum duxerunt noctu ad urbem Antipatridem. Postridie verò dimiserunt equites, reversíque sunt in castra; & incipientes illi iter facere cum eo, Ingressi sunt Cæsaream, & reddiderunt epistolam præsidi, & steterunt Paulum coram ipso. Cúmque legisset eam præses, & interrogâsset eum quâ ex patria esset, & cognovisset quod ex Cilicia, dixit ad eum; Audiemus te cùm adfuerint accusatores tui: præcepítque ut asservaretur in ædibus Herodis.

هِيرُودُسَ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ وَٱلْعِشْرُونَ *

CAP. XXIV.

1 * وَبَعْدَ خَمْسَةِ أَيَّامٍ نَزَلَ حَنَنْيَا رَئِيسُ ٱلْكَهَنَةِ مَعَ ٱلشُّيُوخِ * وَتَرْتُلُّوسَ ٱلْمِنْطِيقِيِّ ٱلْخَطِيبِ *

POst quinque verò dies descendit Hananias princeps sacerdotum cum senioribus, & Tertullo eloquente oratore: &

2 وَحَضَرُوا إِلَى عِنْدِ ٱلْوَالِي يَسْتَدْعُونَ عَلَى بُولُصَ * فَلَمَّا ٱسْتُدْعِيَ طَفِقَ تَرْتُلُّوسُ يَثْلِبُهُ

adierunt præsidem litigaturi contra Paulum: Quo citato, cœpit Tertullus accusare eum, dicens;

3 قَائِلًا * أَيُّهَا ٱلْأَبَدُ فَيْلِيكْسُ قَدْ سَلَمْنَا سَلَامَةً جَزِيلَةً * وَقَدْ صَارَتْ بِسِيَاسَتِكَ لِهٰذِهِ

O potentissime Felix, complexa nos est pax abundans, & contigerunt per gubernationem tuam

ٱلْأُمَّةِ مَنَاقِبُ كَثِيرَةٌ * فَنِلْنَاهَا كُلَّ وَقْتٍ وَفِي كُلِّ صُقْعٍ بِكُلِّيَّةِ ٱلشُّكْرِ * وَلِئَلَّا أَقْطَعَ خِطَابَكَ 4

huic genti beneficia plurima, quæ suscepimus quocunque tempore & ubique locorum omni cum gratiarum actione. Et

كَثِيرًا * أَتَضَرَّعُ إِلَيْكَ وَدَاعَتَكَ أَنْ تَسْمَعَ مِنَّا بِٱخْتِصَارٍ * فَإِنَّنَا وَجَدْنَا هٰذَا ٱلرَّجُلَ مُفْسِدًا 5

ne nimium interpellem colloquium tuum, rogo benignitatem tuam ut paucis nos audias. Sanè invenimus hunc hominem

وَمُهَيِّجًا لِلْهَيْجِ عَلَى جَمِيعِ ٱلْيَهُودِ ٱلَّذِينَ فِي ٱلْمَسْكُونَةِ * مُتَقَدِّمًا عَلَى شِقَاقِ ٱلنَّاصِرِيِّينَ * حَيْ 6

corruptorem, & auctorem seditionis in omnes Judæos qui sunt in orbe terrarum, præfectum sectæ Nazarænorum: Adeò ut

أَنَّهُ حَاوَلَ أَنْ يُدَنِّسَ ٱلْهَيْكَلَ * فَأَمْسَكْنَاهُ وَمِثْلُمَا يَحْصُلُ بِشَرِيعَتِنَا أَرَدْنَا أَنْ نَدِينَهُ * وَإِنَّ لُوسِيُوسَ 7

templum fœdare tentaverit. Apprehendimus autem eum, & prout congruum est legi nostræ, voluimus eum judicare. Verùm Lysias dux mille virorum irruens, violentâ vi rapuit eum è ma-

ٱلْقَائِدَ عَلَى ٱلْأَلْفِ * جَاءَ وَأَخَذَهُ مِنْ أَيْدِينَا بِكُلِّ شِدَّةٍ * وَأَمَرَ مُشْتَكِيهِ أَنْ يَأْتُوا إِلَيْكَ * وَمِنْهُ 8

يُمْكِنُكَ أَنْتَ أَنْ تَعْرِفَ إِذَا كَشَفْتَ عَنْ هٰذِهِ ٱلْخُطُوبِ ٱلَّتِي نَثْلِبُهُ نَحْنُ بِهَا *

nibus nostris: Præceptíque accusatoribus ejus ut ad te venirent. Ab ipsúmet autem scire poteris, cùm de illo deprehenderis hos sermones, de quibus nos eum accusamus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ወሐተትኩ፡ ለእመር፡ጌጋዮ፡ ለቅሪብየ፡ ውእቱ፡ በበይነ፡ መንተ፡ ያስተዋድይዎ፡=፡ ወ
29 ረከብኩ፡ ከመዝ፡ ይትሐሣለውዎ፡ በእንተ፡ ሕገጊሆሙ፡ ወለልቦ፡ ለበሰ፡ ወጌጋየ፡ በዘ፡ ይመ
30 ውት፡ ወበዘ፡ ይትሞቃሕ፡=፡ ወበእንተዝ፡ ፈነውክዎ፡ ኅቤከ፡ ለውእቱ፡ ብእሲ፡ ወለዘዝ
31 ክሙ፡ ለመስተዋድያነ፡ ይመጽሉ፡ ኅቤከ፡፡=፡ ወነሣእክዎ፡ ለጳውሎስ፡ ሖረ፡ በሌሙ፡
32 ለዘንክዎሙ፡ ወወሰድዎ፡ በሌሊት፡=፡ ወእመዝ፡ በሰኑታ፡ ለውዐሉ፡ ለፍረሲሆሙ፡
33 ውስተ፡ ለህጉረ፡ ለድያሙ፡=፡ ወቦሉ፡ ሀገረ፡ ቂሰርዮ፡ ወበጽሑ፡ ኅበ፡ መኰንን፡ ወሙ
34 ጢዎዎ፡ መጽሐፈ፡ ለመልእክ፡ ወለቅረብዎ፡ ለጳውሎስ፡ ኅቤሁ፡፡=፡ ወእንቢቦ፡ ሖተ
35 ተ፡ ዘመስፍና፡ መኑ፡ ውእቱ፡ ወለእሚሮ፡ ከመ፡ ዘሀገረ፡ ቂልቂያ፡ ውእቱ፡=፡ ይቤሎ፡
እንከሰጤ፡ በጊሖሙ፡ መስተዋድያነ፡ ንሰመዐክሙ፡ ወለዘዘ፡ ይዕቀብዎ፡ ኅበ፡ መኰ
ናን፡ሄሮድስ፡፡=፡

Et percontatus sum ut intelligerem crimen ejus (cum feciſsem ego eum accedere) propter quod accusabant eum. Et inveni quòd illud de quo disputabant cum eo

1 ፷ወ ወለመ፡ ሖሙሰ፡ ዕለት፡ ወረደ፡ ሐናንያ፡ ሊቀ፡ካህናት፡ መስለ፡ ረበናት፡ ወለሐዱ፡ ዐቃቤ፡
2 ነቢብ፡ ዘስሙ፡ ጤርጥሎስ፡ ወለስተዋደይዎ፡ ሳጳውሎስ፡ ኅበ፡ መልእክ፡=፡ ወእመዝ፡ ለቅ
3 ረብዎ፡ ሎቱ፡ ወለጎዘ፡ ይንግር፡ ጤርጥሎስ፡ ወይቤ፡፡=፡ ብዙኅ፡ ሰላመ፡ ኮነ፡ በእብሬትከ፡
ወሠናየ፡ ኮነ፡ ንብረቶሙ፡ ለለሕዝብ፡ በጥበብከ፡ ወለኵሉ፡ በኵልሄ፡ ወረከብነ፡ ሠርዐተከ፡
4 እንዘ፡ ትትለኮት፡ በኵሉ፡=፡ ወከመ፡ ሊየጽሐብከ፡ ፈድፋደ፡ ብቁዐኒ፡ ለጽሙለኒ፡ ኅ
5 ፬፭፡ እነግረከ፡=፡ ረከብናሁ፡ ለዝ፡ ብእሲ፡ ጽሩፍ፡ ወይገብር፡ ሣዕሌተ፡ ወየሀውክ፡ ኵሉ፡
6 ሕዝብ፡ በኵሉ፡ በሐውርት፡ ወይጲህር፡ ካሕዶ፡ ዘሕዝበ፡ ናዝሬዊያን፡=፡ ወለርኵሰ፡ ቤተ፡
7 መቅደስ፡ ወለሐዝናሁ፡፡=፡ ወሶበ፡ መጽአ፡ ሙሮንኒ፡ ኅቤ፡ ወየነለፈ፡ በሃይል፡=፡ ወለዘ
8 ዘ፡ መስተዋድያኒሁ፡ ይመጽሉ፡ ኅቤከ፡ ከመ፡ ተእመር፡ ለመኅቤሁ፡ መንት፡ ውእቱ፡ ዘለስተ
ዋደይዎ፡ ከመ፡ በሃግኔ፡ ንኳንኖ፡ ፈቀድነ፡፡ ወዘኒ፡ ኵሉ፡ ናስተዋድዮ፡ ሀለወከ፡ ታእመር፡
ሐቲተከ፡፡=፡

propter quod accusabant eum. Et invenì quòd illud de quo disputabant cum eo
28 *erat de lege eorum, & non fuit delictum & crimen pro quo moreretur, & pro quo*
29 *vinciretur. Et propterea misi ad te hunc hominem & præcepi accusatoribus ut*
30 *venirent ad te. Et acceperunt Paulum milites, sicut præcepi iis, & adduxerunt*
31 *eum nocte. Et tunc postridie reliquerunt equos eorum in oppidis vicinis. Et*
32 *intrárunt civitatem Cæsaræ, & venerunt ad prætorium & tradiderunt Epistolam principi, & accedere fecerunt Paulum ad eum. Et quum legisset eam, percon-*
33 *tatus est de cujus provincia esset: & quum cognovisset quòd de civitate Cilicia*
34 *fuit, Dixit ei; Igitur quum venerint accusatores, audiemus vos: & præcepit ut*
35 *custodirent eum apud prætorium Herodis.*

CAP. XXIV.

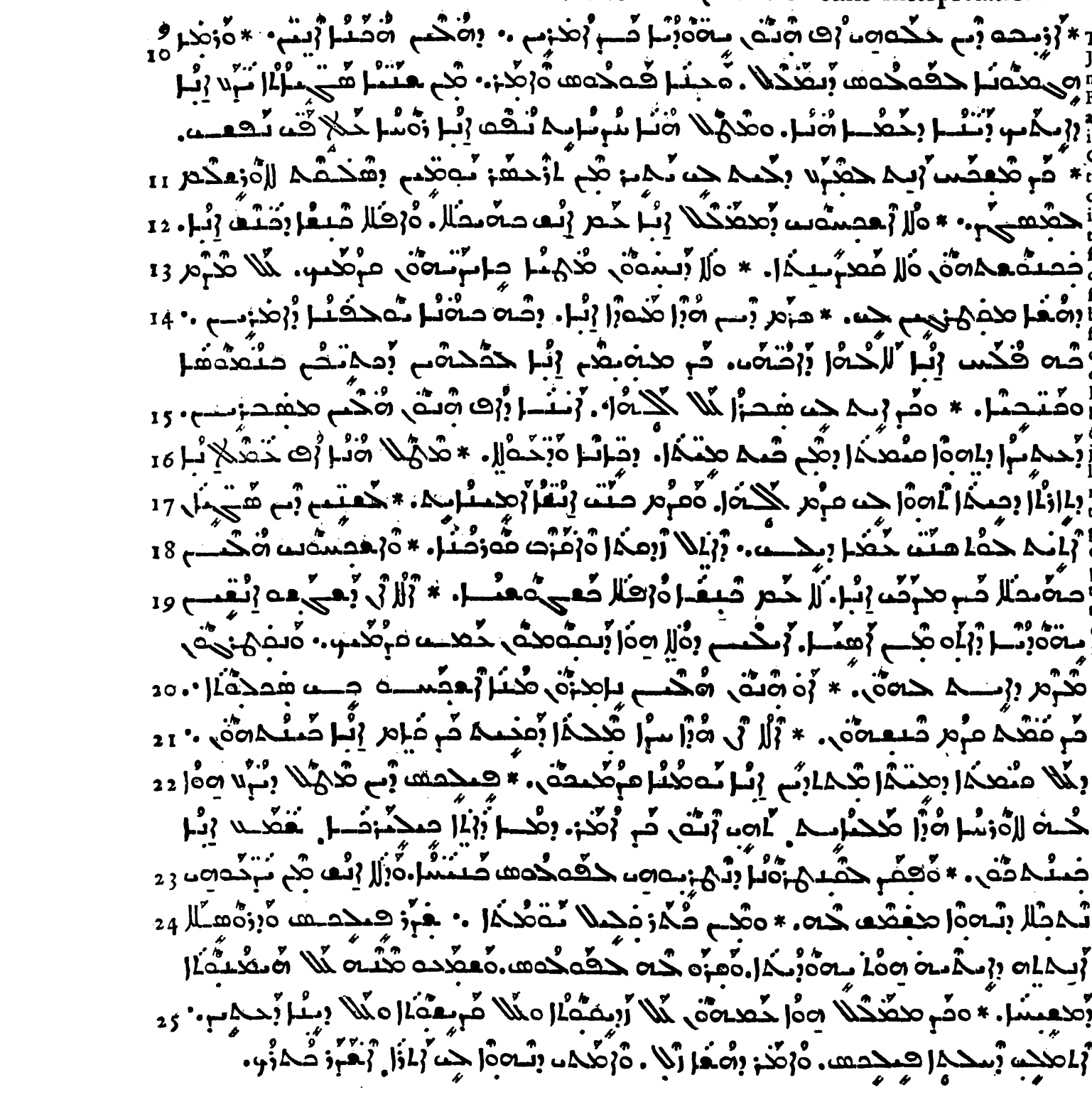
ET à quinque diebus descendit Hananias princeps sacerdotum cum magistris, &
1 *quodam custode verborum, cujus nomen erat Tertullus, & accusárunt Paulum*
2 *apud præsidem. Et tunc accedere fecerunt cum ad illum, & cœpit Tertullus per-*
3 *orare, & dixit; Multa pax fuit in regimine tuo, & jucunda fuit vita popu-*
lis per prudentiam tuam, & omnibus ubique: & invenimus decretum tuum hono-
4 *rificum in omnibus. Et ut non protrahàm te diutiùs, obsecro ut audias me pau-*
5 *cis loqui tibi: Invenimus hunc hominem blasphemum, & facientem insurrectionem,*
6 *& commoventem totum populum in omnibus regionibus, & docentem hæresim Na-*
zarenorum. Et profanavit Domum sanctam, & pertinentia ad eam. Et tunc ad-
7 *venit prætorium centurio, & abduxit eum cum vi: Et præcepit accusatoribus*
8 *ejus ut venirent ad te, ut cognoscas, & ab ipso quid sit de quo accusárunt eum,*
ut secundùm legem nostram judicemus eum: voluimus, & omnia de quibus accusa-
mus eum, oportet te ut cognoscas, interrogante te.

Digitized by Google

Conſtiterunt autem & Judæi, dicentes hæc ita habere. Reſpondit
9 (ζ) Συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν. Ἀπεκρίθη
10 autem Paulus, annuente ſibi præſide, dicere; Ex multis annis exiſtentem
(η) δὲ ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος, λέγειν, Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα
te judicem genti huic ſciens, meliorem animo quæ de meipſo defen-
σε κειτλὼ τῷ ἔθνει τούτῳ θυμάμωος, (θ) εὐθυμότερον τὰ περὶ ἐμαυτῦ ἀπολο-
dam: Potente te cognoſcere, quia non plures ſunt mihi dies quàm duodecim,
11 γεῖμαι· (ι) Δυναμένου σε γνῶναι, ὅτι οὐ πλείους εἰσί μοι (κ) ἡμέραι ἢ δεκαδύο,
ex quo aſcendi adorandi cauſâ in Hieruſalem. Et neque in templo invenerunt me
12 ἀφ' ἧς ἀνέβλω προσκυνήσων ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ ἔυρόν με
apud aliquem diſputantem, aut ſeditionem facientem turbæ, neque in ſyna-
πρός τινα διαλεγόμενον, ἢ (λ) ἐπισύστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συνα-
gogis, neque per urbem: Neque probare me poſſunt de quibus nunc
13 γωγαῖς, οὔτε κατὰ τὴν πόλιν· Οὔτε (μ) παραστῆσαί με δύνανται περὶ ὧν νῦν
accuſant me. Confiteor autem hoc tibi, quòd ſecundùm viam quam dicunt
14 κατηγοροῦσί μου. Ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν
hæreſim, ſic deſervio patrio Deo, credens omnibus quæ ſecundùm le-
αἵρεσιν, (ν) οὕτω λατρεύω τῷ πατρῴῳ Θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νό-
gem, & Prophetis ſcriptis: Spem habens in Deum, quam & ipſi
15 μον, καὶ τοῖς προφήταις γεγραμμένοις· Ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν Θεὸν, ἣν καὶ
hi ipſi expectant, reſurrectionem futuram eſſe mortuorum, juſtorúmque &
αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν (ξ) ἔσεσθαι νεκρῶν, δικαίων τε καὶ
injuſtorum. In hoc autem ipſe exerceo, inoffenſum conſcientiam habere ad
16 ἀδίκων. Ἐν τούτῳ (ο) καὶ αὐτὸς ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχειν πρὸς
Deum, & homines ſemper. Per annos autem plures acceſſi
17 τὸν Θεὸν, καὶ πρὸς ἀνθρώπους διαπαντός. Δι' ἐτῶν δὲ (π) πλόνων παρεγενόμην
eleemoſynas facturus in gentem meam, & oblationes. In quibus inverunt
18 ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου, καὶ προσφοράς. (ρ) Ἐν οἷς εὗρόν
me purificatum in templo, non cum turba, neque cum tumultu. Quidam autem ex
με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου, οὐδὲ μετὰ θορύβου. Τινὲς δὲ ἀπὸ 19
Aſia Judæi, quos oportebat apud te præſtò eſſe, & accuſare, ſi quid haberent
τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, οὓς (σ) δεῖ ἐπὶ σοῦ παρεῖναι, καὶ κατηγορεῖν, εἴ τι ἔχοιεν
adverſùs me: Aut ipſi hi dicant, ſi quid invenerunt in me iniquum, ſtante
(τ) πρός με· Ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν, (υ) εἴ τι εὗρον ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα, στάντος 20
me in conſeſſu, Aut de una hac voce, quâ clamavi ſtans in
μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, Ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἧς (φ) ἔκραξα ἑστὼς ἐν 21
eis; Quoniam de reſurrectione mortuorum ego judicor hodiè à vobis.
αὐτοῖς, Ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον (χ) ὑφ' ὑμῶν.
Audiens autem hæc Felix, diſtulit illos, exquiſitiùs cognoſcens quæ de
Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ, ἀνεβάλετο αὐτοὺς, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ 22
via, dicens; Cùm Lyſias tribunus deſcenderit, pernoſcam quæ per
τῆς ὁδοῦ, (ψ) εἰπών, Ὅταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος κατέλθῃ, διαγνώσομαι τὰ καθ'
vos. Conſtituénſque Centurioni cuſtodire Paulum, haberéque
ὑμᾶς. (ω) Διαταξάμενος τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι (α) τὸν Παῦλον, ἔχειν τε 23
laxationem, & neminem prohibere proprìorum ei miniſtrare, aut adire
ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτῷ (β) ὑπηρετεῖν, ἢ προσέρχεσθαι
eum. Poſt autem dies aliquot adveniens Felix cum Druſilla
αὐτῷ. Μετὰ (γ) δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ 24
uxore ſua exiſtente Judæâ, accerſivit Paulum, & audivit eum de
(δ) τῇ γυναικὶ αὐτοῦ οὔσῃ Ἰουδαίᾳ, μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ
quæ in Chriſtum fide. Diſſerente autem illo de juſtitia &
τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. Διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ 25
caſtitate, & judicio futuro eſſe, tremefactus factus Felix,
ἐγκρατείας, καὶ τοῦ κρίματος τοῦ (ε) μέλλοντος ἔσεσθαι, ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ,
reſpondit; Quod nunc habens, vade: opportunitatem autem nactus
ἀπεκρίθη, Τὸ νῦν ἔχον, πορεύου· καιρὸν δὲ (ζ) μεταλαβὼν μεταπέμψομαί σε·

MS. A. (ζ) Συνεπέθεντο (η) τε (θ) εὐθύμως τὰ (ι) Δυναμένου ἐπιγνῶναι, (κ) ἡμέραι δώδεκα, (λ) ἐπίστασιν (μ) παραστῆσαι δύνανταί σοι περὶ (ν) ὕτως (ξ) ἔσεσθε, δικαίων (ο) καὶ αὐτὸς (π) πλείονων *, ἐλεημοσύνας (ρ) Ἐν αἷς (σ) ἔδει (τ) πρὸς ἐμέ· Εἰ αὐτοὶ (υ) τί ἔυρον ἀδίκημα, (φ) ἐπέκρεξα ἐν αὐτοῖς ἑστὼς, (χ) ἐφ' ὑμῶν. * νεανίσκος δὲ αὐτὸς ὁ Φῆλιξ, (ψ) εἶπας, (ω) Διαταξάμενος τῷ (α) αὐτὸν, ἔχειν (β) ὑπηρετῆν αὐτῷ. (γ) δὲ τινας ἡμέρας (δ) τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ αὐτοῦ (ε) μέλλοντος * ἔμφοβος δὲ γενόμενος (ζ) παραλαβὼν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Tumultuârunt autem in eum ipſi quoque, Judæi, dicentes, hæc ita ſe habere. Innuit autem præſes Paulo ut loqueretur: Reſpondit itaque Paulus, & ait; A multis annis ſcio te eſſe judicem hujus gentis, & ideò lætè depromam ſpiritum pro me ipſo. Quum tu poſſis nôsse non plures mihi præteriiſſe dies quàm duodecim, ex quo aſcendi ad Ieruſalem adorandi gratiâ: Neque invenerunt me loquentem cum aliquo in templo, nec etiam turbam congregantem ſive in ſynagoga eorum, ſive in urbe. Neque in eorum poteſtate ſitum eſt ut demonſtrent coram te quicquam eorum de quibus nunc me accuſant. Enimverò hoc confiteor, me hâc eâdem doctrinâ, quam dicunt, colere Deum patrum meorum, ut qui credam omnibus quæ ſcripta ſunt in lege & in prophetis. Et qui habeam in Deum ſpem illam quam & ii ipſi exſpectant, futuram reſurrectionem à mortuis, juſtorum & injuſtorum. Propterea etiam laboro ut conſcientiam puram habeam coram Deo & coram hominibus perſeveranter. Annis porrò multis veni ad filios meæ gentis largiturus eleemoſynam, oblaturúſque oblationem. Et me iſti invenerunt in templo quum expurgatus eſſem, non cum turba, neque cum tumultu. Niſi quòd tumultuati ſunt quidam Judæi qui venerant ex Aſia, quos oportebat ſtare mecum coram te, & accuſare quod *in me* habebant. Aut hi ipſi dicant quid invenerint in me flagitii, quum ſtarem ante conſeſſum eorum: Niſi unicum hoc verbum quòd clamavi ſtans inter eos, De reſurrectione mortuorum in judicium vocor hodiè coram vobis. Felix autem, quia hanc viam plenè cognoſcebat, diſtulit eos dicens; Quum venerit tribunus, auditurus ſum inter vos. Et imperavit centurioni ut cuſtodiret Paulum in requie, utque nemo ex familiaribus ipſius prohiberetur ei miniſtrare. Cæterùm paucis pòſt diebus miſit Felix & Druſilla uxor ejus quæ erat Judæa, & advocantes Paulum, audierunt ab eo de fide in Meſſiam. Quumque verba faceret ad eos de juſtitia, & ſanctimoniâ, & de judicio futuro, repletus eſt timore Felix, dixítque; Nunc quidem abi: quando verò erit mihi locus, mittam ad te.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወተሰጥው : ለይ!ሁድ : ወይቤሉ : ለማኑ : ከማሁ፡ውእቱ፡፡:=፡ ወተስጥወ : ጸውሎስ : ወ
10 ቀጸበ፡ለመልእክ : ወይቤሎ : ለመብዙኅ : ዓመታት : መሰንናው : ለኔተ : ለዝ : ሕ
11 ዝብ : ወታለውሮው : ግዕዘው : ወይእዜኒ : ተፈሢሕየ : እንግረከ : ቅለትየ፡=፡ H
ሀለወከ : ታለውር : ኧው : ሊይክል : ዐሠር : ወሰኑይ : ዕለት : ኧውዘ : ዐረጉ : ሊ
12 የሩስሊም : እስግድ፡=፡ ሊረካቡኒ : እነዘ : ኧትቀቀለ : በመሕራብ : ወሊመስለ :
13 መኑሂ : ወለእነዘ : ለሀወከ : ሕዝበ : በቤተ : መቅደሰ : ወሊበሀገር፡፡:=፡ ወሊይክል :
ለብጽሐ፡ሊተ፡በዘ: ኩሉ: ዘያስተዋድዩኒ፡፡:=፡

Et reſponderunt Judæi, & dixerunt; Verè ſic eſt. Et reſpondit Paulus, & innuit præſidi, & dixit ei; A multis annis iudex fuiſti harum gentium, & ſcis mores earum, & nunc gaudens loquar ad te defenſionem meam. Oportet te ut cognoſcas, quòd quamvis non exactus ſit duodecimus dies, ex quo aſcendi Hieroſolymam adorare: Non invenerunt me diſſerentem in templo, ne cum turba quidem, neque commoventem populum in Domo ſanctâ, neque in civitate. Et non poteſt producere contra me, pro omnibus de quibus accuſant me.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

9 Adjecerunt autem & Judæi, dicentes hæc ita se habere. Respondit autem
10 Paulus, (annuente sibi Præside dicere:) Ex multis annis te esse judicem
11 genti huic sciens, bono animo pro me satisfaciam. Potes enim cognoscere,
quia non plus sunt mihi dies, quàm duodecim, ex quo ascendi adorare in
12 Jerusalem: Et neque in templo invenerunt me cum aliquo disputantem,
13 aut concursum facientem turbæ, neque in synagogis, Neque in civitate:
14 neque probare possunt tibi de quibus nunc me accusant. Confiteor autem
hoc tibi; Quòd secundùm sectam, quam dicunt hæresim, sic deservio Patri
& Deo meo, credens omnibus, quæ in Lege & Prophetis scripta sunt:
15 Spem habens in Deum, quam & hi ipsi expectant, resurrectionem futuram
16 justorum, & iniquorum. In hoc & ipse studeo sine offendiculo conscientiam
17 habere ad Deum, & ad homines semper. Post annos autem plures, eleëmo-
18 synas facturus in gentem meam, veni; & oblationes, & vota. In quibus
invenerunt me purificatum in templo; non cum turba, neque cum tumultu.
Quidam autem ex Asia Judæi, quos oportebat apud te præsto esse, & accu- 19
sare si quid haberent adversùm me: Aut hi ipsi dicant siquid invenerunt 20
in me iniquitatis, cùm stem in concilio, Nisi de una hac solummodò vo- 21
ce, quâ clamavi inter eos stans; Quoniam de resurrectione mortuorum ego
judicor hodiè à vobis. Distulit autem illos Felix, certissimè sciens de via 22
hac, dicens; Cùm tribunus Lysias descenderit, audiam vos. Jussítque Cen- 23
turioni custodire eum, & habere requiem, nec quenquam de suis prohibere
ministrare ei. Post aliquot autem dies veniens Felix cum Drusilla uxore sua, 24
quæ erat Judæa, vocavit Paulum, & audivit ab eo fidem, quæ est in Chri-
stum Jesum. Disputante autem illo de justitia, & castitate, & de judicio fu- 25
turo, tremefactus Felix respondit; Quod nunc attinet, vade: tempore autem
opportuno accersam te.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * آلَّتِي طَابَقَهَا وَجَمَاعَةُ ٱلْيَهُودِ قَايِلِينَ ٱنَّ هٰذِهِ ٱلْأُمُورَ هٰكَذَا هِيَ * فَأَجَابَ بَوْلُصُ حِينَ
10 أَوْمَى إِلَيْهِ ٱلْوَالِي أَنْ يَتَكَلَّمَ * فَقَالَ إِذْ قَدْ عَرَفْتُ أَنَّكَ لَمْ تَزَلْ مُنْذُ سِنِينَ كَثِيرَةٍ قَاضِيًا
11 لِهٰذِهِ ٱلْأُمَّةِ * أَعْتَذِرُ عَنْ أَحْوَالِي بِطِيبَةِ نَفْسٍ * وَسَيَكْفِيكَ أَنْ تَعْرِفَ أَنْ لَيْسَ لِي أَكْثَرُ
12 مِنِ ٱثْنَيْ عَشَرَ يَوْمًا * مُنْذُ صَعِدْتُ لِأَسْجُدَ بِأُورُشَلِيمَ * وَمَا وَجَدُونِي فِي ٱلْهَيْكَلِ أُحَاطِبُ
13 أَحَدًا * وَلَا مُسِيءَ رَهْجٍ لَا فِي ٱلْجُمُوعِ وَلَا فِي ٱلْمَدِينَةِ * وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ٱلْآنَ يُحْضِرُونَ حُجَّةً
14 عَنِ مَا يَتْلِبُونِنِي ٱلْآنَ بِهِ * وَأَنَا مُعْتَرِفٌ لَكَ بِهٰذَا * أَنَّ ٱلطَّرِيقَ ٱلَّتِي يَقُولُونَ هُمْ أَنَّهَا شِقَاقٌ
15 فِيهَا هٰكَذَا أَعْبُدُ ٱلْإِلٰهَ ٱلْآبَوِيَّ * مُصَدِّقًا جَمِيعَ ٱلْمَكْتُوبَاتِ فِي ٱلشَّرِيعَةِ وَٱلْأَنْبِيَاءِ * وَلِي رَجَا
16 أَوْمَلُهُ مِنَ ٱللّٰهِ * ٱلرَّجَا ٱلَّذِي لَا يَنْتَظِرُونَهُ هُوَلَاءِ * أَنْ سَيَكُونُ لِلْمَوْتَى قِيَامَةٌ مُنْتَظَرَةٌ لِلصِّدِّيقِينَ
17 وَٱلظَّالِمِينَ * وَقَدْ أَدْرُسُ فِي هٰذَا * لِي رَوِيَّةٌ لَا تَعْثُرُ لَدَيَّ ٱللّٰهِ وَٱلنَّاسِ كُلَّ حِينٍ * وَبَعْدَ
18 سِنِينَ كَثِيرَةٍ أَقْبَلْتُ جَالِيًا لِأُمَّتِي بِصَدَقَاتٍ وَقَرَابِينَ * قَدْ وَجَدُونِي فِيهَا مُطَهَّرًا فِي
19 ٱلْهَيْكَلِ * لَا مَعَ جَمْعٍ * وَلَا فِي إِجْلَابٍ * وَإِنَّ قَوْمًا يَهُودًا مِنْ أَسِيَّا وَسَوْا بِي * كَانَ يَجِبُ أَنْ
20 يَحْضُرُوا بِحَضْرَتِكَ وَيَتْلِبُونِي * إِنْ كَانَ لَهُمْ عَلَيَّ تَبِعَةٌ * أَوْ فَلْيَقُولُوا هُوَلَاءِ أَنْفُسُهُمْ أَيَّةَ طَلَامَةٍ
21 وَجَدُوهَا فِيَّ * سِوَى أَنِّي لَمَّا وَقَفْتُ فِي ٱلْجَمْعِ هَتَفْتُ بِهٰذَا ٱلصَّوْتِ ٱلْوَاحِدِ قَائِمًا بَيْنَهُمْ *
22 أَنَّكُمْ قَدِ ٱجْتَمَعْتُمْ تُحَاكِمُونِي ٱلْيَوْمَ مِنْ أَجْلِ ٱبْتِعَاثِ ٱلْمَوْتَى * فَإِذْ سَمِعَ هٰذَا فَيْلِكْسُ
23 دَافَعَهُمْ * مُوقِنًا أَنْ يَعْرِفَ ٱلْحُجَجَ ٱلَّتِي عَنِ ٱلطَّرِيقِ مَعْرِفَةً بَلِيغَةً * قَايِلًا إِذَا ٱنْحَدَرَ لِيسِيَا
رَئِيسُ ٱلْأَلْفِ يُعْرِفُ أَحْوَالَكُمْ * وَأَوْعَزَ إِلَى رَئِيسِ ٱلْمِايَةِ أَنْ يَحْتَفِظَ بِبَوْلُصَ وَيُمْسِكَهُ رَاحَةً * وَلَا
24 يَمْنَعَ أَحَدًا مِنَ ٱلْيَهُودِ مِنْ خِدْمَتِهِ وَٱلدُّخُولِ إِلَيْهِ * وَبَعْدَ أَيَّامٍ مَا جَاءَ فَيْلِكْسُ مَعَ ٱمْرَأَتِهِ
25 دُرُوسِلَّي ٱلْيَهُودِيَّةِ * فَٱسْتَحْضَرَ بَوْلُصَ وَسَمِعَ مِنْهُ عَنِ ٱلْإِيمَانِ بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * فَإِذْ فَاوَضَهُ
فِي ٱلْعَدْلِ وَٱلْعِفَّةِ وَٱلْحَمِيَّةِ وَٱلدَّيُونَةِ ٱلْعَتِيدَةِ أَنْ تَكُونَ * صَارَ فَيْلِكْسُ خَايِفًا * وَأَجَابَ فَٱنْصَرِفْ
ٱلْآنَ * وَإِذَا ٱنْتَفَعْتُ لِي وَقْتٌ آسْتَدْعِيكَ *

9 *Quibus assensus est etiam cœtus Ju-*
dæorum dicentium has res ita se habe-
re. Respondit Paulus, cùm annuisset 10
ei præses ut loqueretur, & ait; Cùm
noverim te diutissimè multis abhinc
annis judicem esse hujus gentis, cau-
sam rerum mearum libenti animo di-
cam. Poteris autem cognoscere, quòd 11
non plures sunt mihi dies quàm duo-
decim, à quo ascendi adorare Jerosо-
lymis: Neque me repererunt in tem- 12
plo cum aliquo colloquentem, neque se-
ditionem in plebe concitantem, neque
in synagogis, neque in urbe. Nec pos- 13
sunt modò rationem afferre horum de,
quibus nunc me accusant. Equidem 14
hoc tibi fateor, quòd juxta viam,
quam ipsi sectam esse dicunt, sic pa-
ternum Deum adoro, credens omnibus
quæ scripta sunt in lege & prophetis.
Et spem habeo, quam & Deus expecta, 15
spem inquam *quam isti minimè ex-*
pectant, fore mortuis resurrectionem
reservatam justis & injustis. Dumque 16
in his exerceor, mentem habeo haud
impingentem apud Deum & homines
semper. Post multos autem annos ve- 17
ni afferens genti meæ eleemosynas &
oblationes, cum quibus invenerunt 18
me purificatum in templo, non cum tur-
ba, neque cum tumultu. At verò 19
quosdam Judæos ex Asia, qui me cri-
minati fuerant, oportebat præsto esse
coram te, meque accusare, si quod cri-
men habebant adversùm me: Vel cer- 20
tè dicant hi ipsi quod scelus in me re-
pererint. Nisi quòd cùm starem in 21
synagoga, hâc unicâ voce clamavi stans
inter eos, Convenistis ut judicio con-
tenderetis mecum hodiè de resurrectio-
ne mortuorum. Hæc cùm audisset 22
Felix, distulit illos, cupiens exactam
habere notitiam de quæstionibus quæ
circa Viam sunt, dicens; Cùm adve-
nerit Lysia tribunus, notas faciet res
vestras. Jussitque centurioni ut Pau- 23
lum custodiret, & quietem illi conce-
deret, nec vetaret ulli Judæorum mi-
nisterium ipsius & ingressum ad eum.
Et post dies aliquot venit Felix cum 24
uxore sua Drusilla Judæa, accersitó-
que Paulo, audivit ab eo de fide in Je-
sum Christum. Quúmque allocutus 25
eum esset de justitia, & castitate, &
rebus interdictis, atque judicio fu-
turo, perculsus est Felix terrore, &
respondit; Vade nunc, & cùm tem-
pus opportunum nactus fuero, acces-
sam te.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወበሕቱ : ለእመኒከ : እመበይነ : ዘይብሉኑ : ደጫህር : ካሕደ :: ለእኔ : ለመልኮ :
ለእግዚአብሔር ፡ እንዘ : እትለመን : በኵሉ : ነገር : ዘጽሑፍ : ውስተ : ለሪት :
15 ወነቢያት፡=ፃ ወእሴፈው : ለእግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ እሙንቱኒ ፡ ይትለመኑ : ከመ :
16 ይትነሠሉ : ጻድቃን : ወኃጥኣን : እመውታን::=ፃ ከዋሁ : ለነሂ : እትለመኖ : ለ
እግዚአብሔር : በጥቡዕ : ልብ :: ከመ : ለስመሮ : ለእግዚአብሔር : ወለሰብእ :
17 በኵሉ : ጊዜ፡::=ፃ ወበዊመቱ : መጸእኩ : እግበር : መጽዋተ ፡ ወመሥዋዕተ : በ
18 ውስተ ፡ ሕዝብየ፡=ፃ ወረከቡኒ ፡ እንዘ : ለነጽሕ : ርእስየ : በመኵራብ : ወሊረ
19 ከቡኒ ፡ እንዘ ፡ እትጋለዝ : ወእትላሸይ ፡ ወለልቦ : ዘሆኩ : ለሕዝበ፡=ፃ ሀለው :
ሊይሁድ : እለ ፡ መጽሉ : እመእስየ ፡ ወይእዜሂ ፡ ግበር : ይመጽሉ : ኀቤከ ፡ ከ
20 መ ፡ ያስተዋድዩኒ፡::=ፃ ወእመ : ለኮ : ነዮሙ : እሉሂ ፡ ይንግሩ : ጽድቀ : እመ ፡
ዘሰመዑ : ለዘ : ዐመፀኩ : ወእመሂበ : ዘርእዩ : ዘገፈዕኩ : በዘ : ለመጽሉኒ ፡ ኀበ ፡
21 መኮንን፡=ፃ ዘለንበለ : ለኅቱ : ትመህርተ : ዘመሀርኩ : ደእሙ : ብሂልየ ፡ የሐጺ
22 ው ፡ መውታን ፡ ዘረከበኒ ፡ ተኰንኖ ፡ በኅቤከ ፡ ዮሙ፡=ፃ ወተስጥሞ ፡ ፊልክስ ፡ መል
ሌክ ፡ ወይቤሎ ፡ እንስኬ ፡ ወሪድየ ፡ ሊስያስ ፡ መስፍን ፡ ነሰትት ፡ ወንጌይቅ ፡ ወናለ
23 ሙር ፡ ነገረክሙ፡=ፃ ወለዘዘ ፡ ሊሐቤ ፡ ይዕቀቦ ፡ ለጳውሎስ ፡ በኅቤ ፡ ጸሑተ ፡ ወይ
24 ወክለእ ፡ ሰብእ ፡ በዊለ ፡ ኅቤሁ፡::=ፃ ወእመድኅረ ፡ ሕደጠ ፡ መዋዕል ፡ ጸውዕዎ ፡
ለጳውሎስ ፡ ፊስጦስ ፡ ወብእሲቲ ፡ ዘስማ ፡ ድሩሲላ ፡ እስመ ፡ ለይሁዲት ፡ እንተ ፡
25 ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ከመ ፡ ይእመኑ፡=ፃ ወበእንተ ፡ ጽድቅ ፡ ወለንጽሕ ፡ ወበእንተ ፡
ፍኖኔ ፡ ዘለዓለም ፡ ደይነ :: ወፈርሀ ፡ ፊልክስ ፡ ወይቤሎ ፡ ለጳውሎስ ፡ ይእዜሰኬ ፡ ሖ
ር ፡ ወእመ ፡ ኮነ ፡ እጼውዐከ፡=ፃ

Verumtamen confiteor tibi, quod ad id quod dicunt de me, Docet hæresin, ego 14
colo Deum, credens in omni verbo quod scriptum est in lege & prophetis.
Et spero in Deo (quod illi credunt) quòd resuscitabuntur justi & peccatores 15
à mortuis. Sic ego fidelis ero Deo, in prompto corde, ut placeam Deo & 16
hominibus, in omni tempore. Et in anno ejus veni, ut facerem eleemo- 17
synas & sacrificia in gente mea. Et invenerunt me purgantem meipsum in 18
templo, & non invenerunt me litigantem, neque contradicentem. Et nihil
fuit quo commovs populum. Fuerunt Judæi qui venerunt ex Asia: et nunc 19
necesse est ut veniant ad te, ut accusent me. Aut si non, ecce hos qui 20
dicant veritatem, si quis fuerit cui audierunt quòd ego injustum feci, aut
si quemquam viderunt quem injuriâ affeci, quapropter adduxerunt me ad præ-
torium: Præter unam doctrinam quam docui, tantummodò dicens; Vivent 21
mortui, quòd incidit mihi judicari apud te hodiè. Et respondit ei Felix præ- 22
ses, & dixit ei; Ego igitur & coadjutor meus Lysias tribunus, interrogabi-
mus, & exquisitè inquiremus, & cognoscemus causam vestram. Et præcepit 23
centurioni, ut custodiret Paulum laxè, & confidenter permitteret homines in-
trare ad eum. Et post paucos dies vocavit Paulum Festus, & uxor ejus 24
cujus nomen Drusilla, quia Judæa fuit, & docuit eos in Jesu Christo, ut cre-
derent: Et de justitia, & de castitate, & de judicio æterno: & timuit Fe- 25
lix, & dixit Paulo; Nunc quidem abi, & quando opportunum *erit, accer-*
sam te.

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Λϛ'.

Simul autem & sperans, quòd pecunia daretur ei à Paulo, ut solveret
26 (η) Ἅμα ⸗ καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσε⸗ αὐτῷ ὑπὸ τ⸗ (ϑ) Παύλε, ὅπως λύσῃ
eum: idcò & frequenter eum accersens, loquebatur ei. Biennio autem exple-
27 αὐτόν· διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μετεπεμπόμενος⸗, ὡμίλει αὐτῷ. Διετίας ⸗ πληρω- Λϛ'
to, accepit successorem Felix Porcium Festum: Volénsque gratiam præstare
θείσης, ἔλαβε διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· Θέλων τε (ι) χάριτας καταθέσ⸗
Judæis Felix, reliquit Paulum vinctum.
τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ, κατέλιπε τ⸗ Παῦλον δεδεμένον.

CAP. XXV. κε'.

Festus ergò ingressus provinciam, post tres dies ascendit in Hierosolymam à
1 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ, μ⸗ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ
Cæsarea. Indicaverunt autem ei princeps Sacerdotum, & primi Ju-
2 Καισαρείας. (α) Ἐνεφάνισαν ⸗ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ οἱ πρῶτοι τ⸗ Ἰου-
dæorum adversùs Paulum, & rogabant eum, Postulantes gratiam adversùs eum,
3 δαίων κατ⸗ τ⸗ Παύλε, καὶ παρεκάλεν αὐτὸν, Αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτ⸗,
ut accerseret eum in Hierusalem, insidias facientes interficere eum per
ὅπως μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατ⸗
viam. Ipse quidem ergò Festus respondit, servari Paulum in Cæsarea,
4 τ⸗ ὁδόν. Ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη, τηρεῖσθ⸗ τὸν Παῦλον (β) ὄν Καισαρείᾳ,
seipsum autem futurum in festinatione proficisci. Qui ergò potentes in vobis, ait,
5 ἑαυτὸν ⸗ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθ⸗. (γ) Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησὶ,
simul descendentes, si quod est in viro hoc, accusent eum.
συγκαταβάντες, εἴ τι ἔστιν ἐν τῷ (δ) ἀνδρὶ τούτῳ, κατηγορείτω⸗ αὐτ⸗.
Demoratus autem in illis dies plures quàm decem, descendens in Cæsaream,
6 Διατρίψας ⸗ ἐν αὐτοῖς (ε) ἡμέρας πλείους ⸗ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν,
postridiè sedens pro tribunali, jussit Paulum adduci.
(ζ) τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τ⸗ βήματ⸗, ἐκέλευσε τὸν Παῦλον ἀχθῆναι,

Adveniente autem eo, circumsteterunt qui ab Hierosolymis descensi Ju-
Παραγενομένε ⸗ αὐτ⸗, (η) περιέστησαν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰου- 7
dæi, multas & graves causationes ferentes adversùs Paulum, quas non poterant
δαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα (ϑ) αἰτιάματα φέροντες κατὰ τ⸗ Παύλε, ἃ οὐκ ἴσχυον
probare: Ratiocinante eo; Quoniam neque in legem Judæorum, neque in
ἀποδεῖξαι· Ἀπολογουμένε αὐτ⸗, Ὅτι οὔτε εἰς ⸗ νόμον τ⸗ Ἰουδαίων, οὔτε εἰς 8
templum, neque in Cæsarem quidquam peccavi. Festus autem Judæis volens
τὸ ἱερὸν, οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον. Ὁ Φῆστος (ι) ⸗ τοῖς Ἰουδαίοις θέλων 9
gratiam præstare, respondens Paulo, dixit; Vis in Hierosolymam ascendens, ibi
χάριν καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ, εἶπε, Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς, ἐκεῖ
de his judicari apud me? Dixit autem Paulus; Ad tribunal
περὶ τούτων (κ) κρίνεσθαι ἐπ' ἐμοῦ; Εἶπε ⸗ (λ) ὁ Παῦλος, Ἐπὶ τ⸗ βήματ⸗ 10
Cæsaris stans sum, ubi me oportet judicari. Judæis nihil nocui, sicut &
Καίσαρ⸗ ἑστώς εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίοις οὐδὲν ἠδίκησα, ὡς καὶ
tu pulchriùs nôsti. Si quidem enim nocui, & dignum morte feci aliquid,
σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. Εἰ μὲν (μ) γὰρ ἀδικῶ, καὶ ἄξιον θανάτ⸗ πέπραχά τ⸗, 11
non recuso mori: si verò nihil est quorum hi accusant me, nemo me potest
οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ ⸗ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσί μου, οὐδείς με δύνα⸗
illis gratificare. Cæsarem appello. Tunc Festus collocutus cum concilio,
αὐτοῖς χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. Τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μ⸗ τ⸗ συμβουλίῳ 12
respondit, Cæsarem appellâsti? ad Cæsarem ibis. Diebus autem peraëtis
ἀπεκρίθη, Καίσαρα ἐπικέκλησαι; ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ. Ἡμερῶν ⸗ διαγενομένων 13
quibusdam, Agrippa rex & Bernice descenderunt in Cæsaream salutatum
τινῶν, Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησ⸗ εἰς Καισάρειαν (ν) ἀσπασόμενοι
Festum. Ut autem plures dies demorarentur ibi, Festus regi indicavit quæ
τὸν Φῆστον. Ὡς ⸗ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ 14
ad Paulum, dicens; Vir quidam est derelictus à Felice vinctus.
κατ⸗ Παῦλον, λέγων, Ἀνήρ τις ἐστὶ καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικ⸗ δέσμι⸗.

MS. A. (η) Ἅμα καὶ (ϑ) Παύλε· διὸ καὶ (ι) χάριτα Κεφ. κε'. MS A. (α) Ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς, (β) ὡς Καισάρειαν, (γ) Οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, φησὶν, δυνατοὶ (δ) ἀνδρὶ ἄτοπον, κατηγορείτω⸗ (ε) ἡμέρας ⸗ πλείς ὀκτὼ ἢ δέκα, (ζ) καὶ τῇ (η) περιέστησ⸗ αὐτὸν οἱ (ϑ) αἰτιάματα καταφέροντες, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξε· Τῦ Παύλε ἀπολογουμένε, Ὅτι (ι) οὔτε ϑέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριτα (κ) κριθῆναι (λ) Παῦλ⸗, (μ) οὔτ' (ν) ἀσπασόμενοι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

16 Simul & sperans, quòd pecunia ei daretur à Paulo: propter quod & fre-
17 quenter accersens eum, loquebatur cum eo. Biennio autem expleto, accepit successorem Felix Portium Festum. Volens autem gratiam præstare Judæis Felix, reliquit Paulum vinctum.

CAP. XXV.

1 Festus ergò cùm venisset in provinciam, post triduum ascendit Jerosoly-
2 mam à Cæsarea. Adierúntque eum principes sacerdotum, & primi Judæo-
3 rum, adversùs Paulum: & rogabant eum, Postulantes gratiam adversùs eum, ut juberet perduci eum in Jerusalem, insidias tendentes ut interfice-
4 rent eum in via. Festus autem respóndit, servari Paulum in Cæsarea: se
5 autem maturiùs profecturum. Qui ergò in vobis (ait) potentes sunt, de-
6 scendentes simul, si quod est in viro crimen, accusent eum. Demoratus autem inter eos dies non ampliùs quàm octo, aut decem, descendit Cæsare-
am, & alterâ die sedit pro tribunali, & jussit Paulum adduci. Qui cùm 7
perductus esset, circumsteterunt eum, qui ab Ierosolyma descenderant Judæi,
multas & graves causas objicientes, quas non poterant probare, Paulo 8
rationem reddente; Quoniam neque in legem Judæorum, neque in templum,
neque in Cæsarem quidquam peccavi. Festus autem volens gratiam præstare 9
Judæis, respondens Paulo, dixit; Vis Jerosolymam ascendere, & ibi de his
judicari apud me? Dixit autem Paulus; Ad tribunal Cæsaris sto, ibi me 10
oportet judicari: Judæis non nocui, sicut tu melius nôsti. Si enim nocui, 11
aut dignum morte aliquid feci, non recuso mori: si verò nihil est eorum,
quæ hi accusant me, nemo potest me illis donare. Cæsarem appello. Tunc 12
Festus cum concilio locutus, respondit; Cæsarem appellâsti? ad Cæsarem
ibis. Et cùm dies aliquot transacti essent, Agrippa rex & Bernice descen- 13
derunt Cæsaream ad salutandum Festum. Et cùm dies plures ibi demorarentur, Festus regi indicavit de Paulo, dicens; Vir quidam est derelictus à Feli- 14
ce vinctus,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 * وَأَمَلَ مَعَ هٰذَا أَنْ بُولُصَ سَيُعْطِيهِ أَمْوَالاً حَتَّى يُطْلِقَهُ * فَلِذٰلِكَ كَانَ يُسْتَحْضَرُ بِكَثْرَةٍ *
27 اسْتِحْضَارًا مُتَكَاثِفًا * وَبَعْدَ أَنْ كَمُلَتْ سَنَتَانِ * صَارَ خَلِيفَةً فَيْلِكْسَ فُسْطُسُ الْبُرْكِيُّ *
وَإِذْ أَرَادَ فَيْلِكْسُ يَحْلِفُ لِلْيَهُودِ شَيْئًا يُنْعِمُ بِهِ عَلَيْهِمْ * تَرَكَ بُولُصَ مُقَيَّدًا *

* الْفَصْلُ الْخَامِسُ وَالْعِشْرُونَ *

1 * وَلَمَّا وَرَدَ فُسْطُسُ إِلَى بَلْدَتِهِ وَلَايَتِهِ * صَعِدَ مِنْ
2 قَيْسَارِيَةَ إِلَى أُورُشَلِيمَ بَعْدَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ * فَرَفَعَ إِلَيْهِ رَأْسُ الْكَهَنَةِ وَمُتَقَدِّمُوا الْيَهُودِ أَمْرَ بُولُصَ *
3 * وَيَصْرُخُونَ إِلَيْهِ أَنْ يَعْمَلَ مَعَهُمْ جَمِيلاً * أَنْ يُرْسِلَهُ إِلَيْهِمْ إِلَى أُورُشَلِيمَ * وَيَصْبِرُوا لَهُ مُكْمِنِينَ لِقَتْلِهِ
4 فِي الطَّرِيقِ * فَأَمَّا فُسْطُسُ فَأَجَابَهُمْ أَنَّ بُولُصَ مَحْفُوظٌ فِي قَيْسَارِيَةَ * وَأَنَّا مُعْتَزِمٌ أَنْ أَسِيرَ سَرِيعًا *
5 * فَالرِّجَالُ الْأَقْوِيَاءُ فِيكُمْ فَلْيَحْدُرُوا مَعِي * وَمَهْمَا كَانَ فِي الرَّجُلِ فَلْيَشْتَكُوهُ بِهِ * وَرَسَمَ لَهُمْ عَشَرَ
6 أَيَّامٍ وَأَكْثَرَ لِيَرُوحُوا إِلَيْهِمْ إِلَى قَيْسَارِيَةَ * وَفِي الْغَدِ جَلَسَ عَلَى كُرْسِيِّهِ * وَأَمَرَ بِإِحْضَارِ بُولُصَ * وَلَمَّا جَاءَ
7 انْتَصَبَ الْيَهُودُ الَّذِينَ نَزَلُوا مِنْ أُورُشَلِيمَ * وَرَدَّدُوا عَلَى بُولُصَ أَسْبَابًا كَثِيرَةً وَجَسِيمَةً *
فَلَمْ يَقْتَدِرُوا أَنْ يُوضِحُوا صِحَّتَهَا * حَسَبَ اعْتِذَارِهِ عَنْهَا قَائِلاً لَهُ * مَا أَجْرَمْتُ ذَنْبًا لَا إِلَى الشَّرِيعَةِ
8 الَّتِي لِلْيَهُودِ * وَلَا إِلَى الْهَيْكَلِ * وَلَا إِلَى قَيْصَرَ * وَلَمَّا شَاءَ فُسْطُسُ أَنْ يُسْدِيَ إِلَى الْيَهُودِ جَمِيلاً *
9 أَجَابَ فَقَالَ لِبُولُصَ * أَتُرِيدُ أَنْ تَصْعَدَ إِلَى أُورُشَلِيمَ * لِتُحَاكَمَ عَنْ هٰذِهِ الْأُمُورِ هُنَاكَ بِأَمْرِي *
10 * فَقَالَ بُولُصُ أَنَا وَاقِفٌ قُدَّامَ مَوْقِفِ قَيْصَرَ حَيْثُ يَجِبُ أَنْ أُحَاكَمَ * لِأَنِّي مَا ظَلَمْتُ الْيَهُودَ
11 شَيْئًا * كَمَا أَنْتَ تَعْرِفُ ذٰلِكَ يَقِينًا * وَإِنْ كُنْتُ قَدْ ظَلَمْتُهُمْ وَقَدْ فَعَلْتُ شَيْئًا يَسْتَوْجِبُ الْمَوْتَ * فَمَا
أَعْتَفِي مِنَ الْمَوْتِ * وَإِنْ تَكُنْ هٰذِهِ الْمَثَالِبُ الَّتِي هٰؤُلَاءِ يَثْلِبُونِي بِهَا لَيْسَ شَيْئًا * فَمَا يُمْكِنُ
12 أَحَدًا أَنْ يُهْدِيَنِي لَهُمْ * وَأَنَا مُسْتَعِيبٌ بِقَيْصَرَ * حِينَئِذٍ خَاطَبَ فُسْطُسُ صَاحِبَ مَشُورَتِهِ وَأَجَابَ * إِذْ
تَسْتَعِيبُ بِقَيْصَرَ سَتَذْهَبُ إِلَى قَيْصَرَ * لِيَوْمِ الْخَمِيسِ مِنَ الْجُمُعَةِ السَّابِعَةِ *
13 * وَلَمَّا عَبَرَتْ أَيَّامٌ مَا * أَقْبَلَ إِلَى قَيْسَارِيَةَ أَغْرِيبَّا الْمَلِكُ وَبَرْنِيقِي زَوْجَتُهُ * فَسَلَّمَا عَلَى فُسْطُسَ *
14 * وَلَمَّا أَقَامَ هُنَاكَ فُسْطُسُ أَيَّامًا كَثِيرَةً * رَفَعَ إِلَى الْمَلِكِ أَغْرِيبَّا الْأَخْبَارَ الْمُخْتَصَّةَ بِبُولُصَ قَائِلاً *
إِنَّ هَاهُنَا رَجُلاً تَرَكَهُ فَيْلِكْسُ مُقَيَّدًا *

Simulque peravit quòd Paulus daret illi pecunias, ut dimitteret eum: & propterea frequenter accersebat eum, ut ipsum alloqueretur. Et postquam absoluti essent anni duo, creatus est successor Felicis, Festus Porcinius. Cúmque voluisset Felix aliquid relinquere Judæis quo gratiam eis præstaret, reliquit Paulum vinctum. 26 27

CAP. XXV.

Cum autem venisset Festus ad provinciam præfecturæ suæ, ascendit è Cæsarea in Jerusalem post tres dies. Et 1 2
detulerunt ad eum principes sacerdotum atque primores Judæorum causam Pauli: Et rogáverunt eum ut beneficio uteretur in eos, mittendo illum ad se in 3
Jerusalem, ut insidias ei tenderent ad occidendum illum in via. Festus autem 4
respondit eis; Paulus quidem Cæsareæ servatur, & ego brevi ducturus sum eum. Viri ergò potentes inter vos, de- 5
scendant mecum, deque omnibus quæ fuerint in hoc viro culpis, *accusent eum. Et assignavit eis decem dies & amplius, ad descendendum in Cæsaream: poste-* 6
rò autem die sedit pro tribunali, justítque Paulum adduci. Qui cùm venisset, erexerunt se Judæi, & qui descenderunt ab Ierusalem, objecerúntque Pau- 7
lo causas multas, & lites gravissimas: at non potuerunt ostendere veritatem illarum, ubi ipse rationem de iis redderet, 8
dicens ad eum; Non commisi culpam neque in legem Judæorum, neque in templum, neque in Cæsarem. Cùm tamen 9
vellet Festus conferre in Judæos favórem, respondens dixit Paulo; Visne ascendere Jerosolymam, ut his de rebus ibi judiceris me imperante? Dixit Paulus; 10
Ego sto ante tribunal Cæsaris, ubi oportet me judicari: non enim læsi Judæos ulla in re, ut tu id certissimè nôsti. Quòd si eos læsi, & aliquid morte di- 11
gnum commisi, mortem non recuso: verùm si criminationes istæ de quibus hi me accusant, nihil sunt, nemo potest me illis donare, siquidem Cæsarem appello. 12
Tunc allocutus est Festus consiliarium suum, & respondit; Quandoquidem Cæsarem appellas, ad Cæsarem ibis.

Pro feriâ quintâ hebdomadæ septimæ.

Transactis autem diebus aliquot, ad- 13
venerunt Cæsaream Agrippa rex & Bernice uxor illius, & salutárunt Festum. Cúmque moratus illic esset 14
Festus multis diebus, detulit ad regem Agrippam negotia Paulum spectantia, dicens; Adest hic vir quidam quem Felix vinctum reliquit.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወለእስተበቍዕዎ : ከሙ : ይፈኝሎሙ : ሊያረሰሌም : እስመ : ይፀንሕዎ : ከሙ : ይቅትል
4 ዎ : በፍናት::=> ወለዘዘ : ፊስጦስ : ይዕቀብዎ : ለጳውሎስ : በቂሰርያ : እስመ : ህ
5 ዮ : ይሰወጥ : ለሊሁ : ፍጡነ::=> ወይቤሎሙ : ለእይሁድ : እለ : ትክሉ : እሎሙስ
6 ቲትክሎ : ወረዱ : ትትዋቀሠው : ለውእቱ : ብእሲ : በዘ : ለስተዋደይክመው::=> ወነ
ቢሮ : ኀቢሆሙ : ሰሙነ : ዕለተ : እሜ : ዐሡር : ገብሉ : ቂሰርያ : ወበሰሉታ : ነበረ :
7 ሎሙ : ዐወደ : ወለዘዘ : ያመጽእው : ለጳውሎስ::=> ወቀረቡ : ኀቤሆሙ : ጳውሎስ:
ለስተዋደይው : ሊይሁድ : እለ : ወረዱ : እሎሊያረሰሌም : ብዙኀ : ጌጋዮ : ወክቡደ :
8 በዘ : ሊይክሉ : ሎቱ : መዊዶቶ::=> ወእንዘ : ይወቅሠ : ሎሙ : ጳውሎስ : ወይብ
ል : ለልቦ : ዘለበሰኩ : ሊለዕለ : ለሪቶሙ : ለእይሁድ ፣ ወሊደቡ : መኰራብሙ : ወሊ
9 ለነጋሢ::=> ወፈቀደ : ፊስጦስ : ያእኵትው : ሊይሁድ : ወይቤሎ : ለጳውሎስ : ትፈ
10 ቅድኑ : ትዕርግ : ሊያረሰሌም : ወበህየ : ትትዋቀሠው ፡ ብኀቤየ::=> ወይቤ : ጳወሎ
ስ : በውስተ : ዐወደ : ነጋሢ : በጸሕኩ : እንዘ : ለልብየ : ለበስ : በዘ : እትኀፍነ : ለ
11 ለይሁድ : ወለሊከ : ትሑይስ : ለእሙር::=> ወእመሰበ : ዘዐመፅኩ ፣ ወቦ : እኩየ :
ዘገበርኩ : ሊይትሀከይ : መዊተ : ወእመስ : በከ : በሕቱ : ያስተዋድዩኒ : እሉ : ዘለልብ
12 የ : ጌጋ? : ለልቦ : ዘይክል : ይፀግወኒ : ሎሙ ፣ ነጋሢ : ተዘመርኩ::=> ወእምዝ : ት
ናገሮ : ፊስጦስ : ምስለ : መሚከርቲሁ : ይቤሎ ፣ እንከሰኬ : ሰቦ : ነጋሢ : ተዘመር :
13 ኅቦ : ነጋሢ : ተሐወር::=> ፲a ወእመድኅረ : ሕደጥ : መዋዕል : በጽሐ : ቂሰር
14 ያ : ለግሪጳ : ንጉሠ : ወብርኒቄ : ወተአመሓው : ለፊስጦስ::=> ወነቢሮ : ብዙኀ : መዋ
ዕለ : ነገሮ : ፊንጦስ : ለንጉሠ : በእንተ : ጳወሎስ : ወይቤሎሙ : ሀሎ : ብእሲ : ለተ
ዱ : ውቁስ : ዘኪደገ : ፊስጦስ::=>

Et rogaverunt eum ut mitteret illum per eos Hierosolymam, quia expectabant 3
illum, ut trucidarent illum in via. Et præcepit Festus, ut custodirent Pau- 4
lum in Cæsarea: quia illuc reversurus erat ipse citó. Et dixit Judæis; Qui 5
potestis ex vobis, descendite ut objiciatis huic homini illa *de quibus accusátis eum. Et quum mansissset apud eos octo dies, aut decem, reversi sunt Cæ-* 6
saream: & postridiè sedit pro iis concilio, & præcepit ut adducerent Pau-
lum. Et quum accessisset ad eos Paulus, objecerunt ei Judæi, qui descendis- 7
sent ab Hierusalem multa crimina, & gravia, de quibus non potuerunt eum convincere. Et dum disputaret contra eos Paulus, dicebat; Nihil fuit in 8
quo peccavi, neque contra legem Judæorum, neque in templum eorum, neque in Imperatorem. Et voluit Festus ut gratias præstarent ei Judæi, & dixit 9
Paulo; Visne ascendere Hierosolymam, & ibi argumentari cum illis apud me? Et dixit Paulus; In conciliúm Imperatoris veni, non habens crimen pro quo 10
subditus sim Judæis; & ipse tu melius cognoscis illud. Et si quis fuerit 11
cui iniquè fœci, & fuerit malum quod perpetravi, non pigrabor mori: verumtamen si apud te sine crimine accusant me illi, nemo est qui potest condonare me illis: Imperatorem appellavi. Et tùnc quum loquutus esset Festus cum 12
consiliariis suis, dixit ei; Igitur quum Imperatorem appellaveris, ad Imperatorem proficiscêris. Et post paucos dies venit Cæsaream Agrippa rex & 13
Bernice, & salutaverunt Festum. Et quum mansissset multos dies, nuntiavit 14
Festus regi de Paulo, & dixit iis; Fuit vir quidam vinctus quem reliquit Festus.

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Λς'. ΛΖ'.

De quo, *facto me in Hierosolyma, indicaverunt* principes Sacerdotum & seniо-
15 Περὶ ἧ, γιομένυ μου ἐις Ἱερσόλυμα, ἐνεφάνιζ οἱ ἀρχιερῆς καὶ οἱ πρεσβύ-
res Judæorum, postulantes adversùs illum damnationem. Ad quos respondi;
16 τερι τ Ἰυδαίων, αἰτύμβοι κατ' αὐτῦ (ξ) ἦκλω. Πρὸς ἧς ἀπεκρίθλν,
Quia non est consuetudo Romanis *donare* aliquem hominem *ad perditionem*, priùs
Ὅτι ὐκ ἔςιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεδαί τινα (ο) ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν, πρὶν
quàm *accusatus ad conspectum* habeat accusatores, locúmque *defensionis* accipiat
ἢ ὁ κατηγορύμενΘ κατ' πρόσωπον ἔχοι τὰ κατηγορυς, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι
de criminatione. Convenientibus ergò *illis* huc, *dilationem nullam*
17 περὶ τῆς ἐγκλήματΘ. Συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, ἀναβολὴν μηδεμίαν
faciens, sequenti sedens pro tribunali, jussi adduci virum.
ποιησάμενΘ, τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ τῆ βήματΘ, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τ ἄνδρα.
De quo *stantes* accusatores, nullam causam deferebant *quorum* suspicabar ego.
18 Περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι, ὐδεμίαν αἰτίαν ἐνέφερον (π) ὧν ὑπενόουν ἐγώ.
Quæstiones verò quasdam de *propria* superstitione habebant adversùs eum, &
19 Ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς (ρ) αὐτὸν, καὶ
de quodam Jesu defuncto, quem affirmabat Paulus vivere. Hæsitans autem
20 περί τινΘ Ἰησῦ τεθνηκότΘ, ὃν ἔφασκεν ὁ ΠαῦλΘ ζῆν. ἈπορέμενΘ δ
ego *in eam quæ de hoc quæstionem*, dicebam, si vellet ire *in Hierusalem*,
(σ) ἐγὼ εἰς τλὴ περὶ τύτε ζήτησιν, ἔλεγον, εἰ βέλοιτο πορεύεδαι εἰς (τ) Ἱερυσαλλὴμ,
& ibi judicari de istis. *At* Paulo appellante *servari se* ad
21 κἀκεῖ κρίνεδαι περὶ τύτων. Τῦ δ Παύλυ ἐπικαλεσαμένυ τηρεῖδαι αὐτὸν εἰς
Augusti cognitionem, jussi servari eum, *usque quò* mittam eum ad
τ Σεβαςῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖδαι αὐτὸν, ἕως οὗ (υ) πέμψω αὐτὸν πρὸς
Cæsarem. Agrippa autem ad Festum dixit; Volebam & ipse hominem
22 Καίσαρα. Ἀγρίππας δ πρὸς τ (ρ) Φῆςον ἔφη, Ἐβυλόμλν κ αὐτὸς τῦ ἀνθρώπυ
audire. *Ille autem*, Cras, inquit, audies eum. *Ergò postridiè veniente*
23 (χ) ἀκῦσαι. ὁ δ, Αὔριον, φησὶν, ἀκύσῃ αὐτῦ. Τῇ ὖν ἐπαύριον ἐλθόντΘ ΛΖ'
Agrippâ & Bernice cum multâ ambitione, & *introëuntibus* in auditorium
τ Ἀγρίππα κ τ Βερνίκης μ πολλῆς φαντασίας, κ εἰσῳδόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον
cúmque tribunis & viris *secundùm eminentiam existentibus* civitatis, &
σύν τε (ψ) τοῖς χιλιάρχοις κ ἀνδράσι τοῖς κατ' (ω) ἐξοχὴν ὖσι τῆς πόλεως, κ
jubente Festo, adductus est Paulus. Et dicit Festus; Agrippa rex,
κελεύσαν τΘ Φήςυ, ἤχθη ὁ ΠαῦλΘ. Καί φησιν ὁ Φῆς Θ, Ἀγρίππα βασιλεῦ, 24
& omnes qui simul *adstantes* nobis *viri*, *spectatis* hunc, de quo omnis multitudo
κ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τῦτον, περὶ ὗ (α) πᾶν τὸ πλῆθος
Judæorum interpellavit me inque Hierosolymis & *hic*, acclamantes non oportere
τ Ἰυδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱερσολύμοις κ ἐνθάδε, (β) βοῶντες μὴ δεῖν
vivere eum amplius. Ego verò *comperiens* nihil dignum morte
(γ) ζῆν αὐτὸν μηκέτι. Ἐγὼ δ (δ) κατελαβόμλν μηδὲν ἄξιον δανάτυ 25
eum admisisse, & ipso autem hoc appellante Augustum, judicavi mittere
αὐτὸν πεπραχέναι, κ αὐτῷ δ τύτυ ἐπικεκλημένυ τ Σεβαςὸν, ἔκρινα (ε) πέμπειν
eum. De quo certum quid *scribere* domino, non habeo: *ideò* produxi
αὐτόν. Περὶ ὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ, ὐκ ἔχω· διὸ (ζ) προῆγαγον 26
eum ad vos, & maximè ad te, rex Agrippa, ut interrogatione
αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν, κ μάλιςα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως
factâ, habeam quid *scribere*. *Irrationabile* enim mihi videtur, *mittentem* vinctum,
γιομένης, (η) καὶ τὰς κατ' αὐτῦ αἰτίας σημᾶναι. Ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον, 27
nec & *eas quæ contra eum* causas significare.

CAP. XXVI. κς'.

Agrippa verò ad Paulum ait; Permittitur tibi pro teipso *dicere*.
Ἀγρίππας δ πρὸς τ Παῦλον ἔφη, Ἐπιτέτραπταί σοι (α) ὑπὲρ σαυτῦ λέγειν. 1
Tunc Paulus *ratiocinabatur extendens* manum:
τότε ὁ ΠαῦλΘ (β) ἀπελογεῖτο ἐκτείνας τ χῖρα·

MS.A. (ξ) καλεδίκλν. (ο) ἄνθρωπον, πρὶν ἢ (π) ὧν ἐγὼ ὑπενόυν πονηρόν· Ζητήματα (ρ) *αὐτὰς, (σ) ἐγὼ τ περὶ τύτων (τ) Ἱερσόλυμα, (υ) ἀναπέμψω (φ) Φῆςον, Ἐβυλόμλν (χ) ἀκῦσαι. Αὔριον, φησὶν, (ψ) χιλιάρχοις (ω) ἐξοχὴν τῆς (α) ἅπαν (β) βοῶντες (γ) αὐτὸν ζῆν (δ) κατελαβόμλν μηδὲν ἄξιον αὐτὸν δανάτυ πεπραχέναι· αὐτῦ (ε) πέμπειν. Περὶ ὗ (ζ) ἐπήγαγον (η) ἔχω τί γράψω. Κεφ. κς'. MS.A. (α) περὶ (β) ἐκτείνας τ χῖρα ἀπελογῆτο·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ܘܟܕ ܗܘܝܬ ܒܝܪܘܫܠܡ ܐܘܕܥܘ ܠܝ ܩܕܡ ܪܫܝ ܟܗܢܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܒܥܘ ܕܐܬܚܝܒ ܠܗ ܡܢܝ *
16 ܘܐܡܪܬ ܠܗܘܢ ܕܠܝܬ ܕܢܡܘܣܐ ܕܪܘܡܝܐ ܕܢܬܠ ܓܒܪܐ ܠܡܘܬܐ ܘܕܢܗܘܐ ܠܗ ܒܥܠ ܕܝܢ ܘܕܢܬܒܥ ܐܦ ܥܠ ܦܢܝ ܕܒܥܠ ܕܝܢܗ ܘܕܢܩܒܠ ܐܦ ܐܬܪ ܕܢܐܡܪ ܥܠ ܕܝܢ ܕܐܬܬܒܥ ܥܠ ܗܕܐ ܐܬܐ ܗܘܝܬ ܠܝ ܕܐܬܐ ܗܟܐ ܠܐ ܡܗܠ ܠܝ ܒܫܘܡ

Versio VULGATA LATINA.

15 De quo cùm essem Jerosolymis, adierunt me principes sacerdotum, & se-
16 niores Judæorum, postulantes adversùs illum damnationem. Ad quos respon-
di; Quia non est Romanis consuetudo damnare aliquem hominem, priùs
quàm is qui accusatur, præsentes habeat accusatores, locúmque defendendi
17 accipiat ad abluenda crimina. Cùm ergò huc convenissent sine ulla dilatio-
18 ne, sequenti die sedens pro tribunali, jussi adduci virum. De quo, cùm
stetissent accusatores, nullam causam deferebant, de quibus ego suspicabar
19 malum: Quæstiones verò quasdam de sua superstitione habebant adversùs
20 eum, & de quodam Jesu defuncto, quem affirmabat Paulus vivere. Hæsi-
tans autem ego de hujusmodi quæstione, dicebam si vellet ire Jerosolymam,
21 & ibi judicari de istis. Paulo autem appellante ut servaretur ad Augusti
22 cognitionem, jussi servari eum, donec mittam eum ad Cæsarem. Agrippa
autem dixit ad Festum; Volebam & ipse hominem audire. Cras, inquit,
23 audies eum. Alterâ autem die, cùm venisset Agrippa, & Bernice, cum
multa ambitione, & introîssent in auditorium cum tribunis, & viris princi-
palibus civitatis, jubente Festo, adductus est Paulus. Et dicit Festus; Agrip- 24
pa rex, & omnes, qui simul adestis nobiscum viri, videtis hunc, de quo
omnis multitudo Judæorum interpellavit me Jerosolymis, petentes & accla-
mantes non oportere eum vivere ampliùs. Ego verò comperi nihil dignum 25
morte eum admisisse. Ipso autem hoc appellante ad Augustum, judicavi mit-
tere. De quo quid certum scribam domino, non habeo. Propter quod 26
produxi eum ad vos, & maximè ad te, rex Agrippa, ut interrogatione factâ
habeam quid scribam. Sine ratione enim mihi videtur mittere vinctum, & 27
causas ejus non significare.

CAP. XXVI.

AGrippa verò ad Paulum ait; Permittitur tibi loqui pro temetipso. Tunc 1
Paulus extentâ manu cœpit rationem reddere.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * وَلَمَّا صَعِدْتُ إِلَى أُورُشَلِيمَ رَفَعَ إِلَيَّ حَبْرُ رُوسَاءِ كَهَنَةِ الْيَهُودِ وَشُيُوخُهُمْ طَالِبِينَ مِنِّي طَايِلَةً *

Cùmque ascendissem Jerosolymam, detu- 15

16 * وَأَجَبْتُهُمْ أَنَّ الرُّومَ لَيْسَ لَهُمْ عَادَةٌ أَنْ يُدْفَعُوا إِنْسَانًا إِلَى الْهَلَاكِ قَبْلَ أَنْ يُحَصِّلَ الْمُلَّابُونَ

lerunt ad me causam ejus principes sa- 16

بِإِزَاءِ وَجْهِ الْمَلْعُوبِ * وَيُعْطَى أَوَانًا يَعْتَذِرُ فِيهِ عَنْ زَلَلِهِ * فَلَمَّا جَاؤُوا إِلَى هُنَا لَمْ أُمْهِلْهُمْ وَلَا مُهْلَةً

cerdotum Judæorum, & seniores eo-

17 وَاحِدَةً * وَفِي الْغَدِ جَلَسْتُ عَلَى مِنْبَرِي وَأَمَرْتُ بِإِحْضَارِ الرَّجُلِ * فَانْتَصَبَ الْمُلَّابُونَ عَلَيْهِ *

rum, postulantes à me favorem. Re- 16
spondi eis, non esse Romanis consuetudi-
nem tradendi hominem ad necem priusquàm adsint accusatores ante faciem
accusati, detúrque ei tempus defendendi se de criminibus suis. Cùm ergò 17
huc venissent, nullâ prorsùs eis dilatione concessâ, postero die sedi super tribu-
nal meum, jussique adduci virum.

18 وَلَمْ يُورِدُوا عَلَيْهِ وَلَا عِلَّةً وَاحِدَةً مِنَ الَّتِي أَظُنُّهُ بِهَا * سِوَى اسْتِبْحَاثَاتٍ مَا بَلَبُوهُ بِهَا مِنْ

Et erecti in eum accusatores, ne unam 18
quidem protulerunt adversùs eum cau-

19 أَجْلِ دِيَانَتِهِمْ * وَعَنْ يَسُوعَ مَا مَاتَ ذَكَرَ بُولُصُ أَنَّهُ حَيٌّ * ثُمَّ * * فَإِذْ تَحَيَّرْتُ أَنَا فِي

sam, ex iis in quibus illum criminabantur: Præter quæstiones quasdam 19
de quibus accusabant eum circa religionem suam, & de Jesu quodam

20 الْأَمْرِ الْمَطْلُوبِ مِنْهُ * قُلْتُ لَهُ إِنْ كَانَ يُوبِرُ أَنْ يَمْضِيَ إِلَى أُورُشَلِيمَ يُحَاكَمُ هُنَاكَ عَنْ هَذِهِ

defuncto, quem Paulus aiebat esse 20
vivum. Finis. Hæsitans autem
ego de negotio quod exquireb tur ab eo,
dixi illi num vellet ire Jerosolymam,

21 الْأُمُورِ * وَلَمَّا اسْتَغَاثَ بُولُصُ أَنْ يُحْفَظَ لِيُطَالِعَ بِأَمْرِ مَعْرِفَةِ الْمُوَرِ الْمُسَرِّفِ * أَمَرْتُ بِالِاحْتِفَاظِ بِهِ *

ut judicaretur ibi de his rebus. At 21
cùm appellâsset Paulus ut servaretur,

إِلَى أَنْ أُنْفِذَهُ إِلَى قَيْصَرَ * فَقَالَ أَغْرِيبَّا لِفَسْطُسَ * قَدْ كُنْتُ أُرِيدُ وَأَنَا أَنْ أَسْمَعَ الرَّجُلَ * 22

quatenus deferret causam suam cogni- 22
tioni Honorificentissimi & Augustissi-
mi, jussi servari eum donec mitterem
illum ad Cæsarem. Dixit Agrippa Fe-

فَقَالَ لَهُ غَدًا تَسْمَعُهُ * وَفِي الْغَدِ لَمَّا جَاءَ أَغْرِيبَّاسُ وَبِرْنِيقَهُ بِخَيْلَةٍ كَثِيرَةٍ * وَدَخَلَا إِلَى 23

sto, Vellem ego etiam audire hunc vi- 23
rum. Ait illi; Cras audies eum. Po-
stridiè igitur, cùm venisset Agrippa &
Bernice multo cum fastu, & ingressi es-
sent ambo conclave auditorii cum tri-

دِيوَانِ السَّمَاعِ مَعَ رُوسَاءِ الْأُلُوفِ * وَرِجَالِ الْمَدِينَةِ الْمُعْظَمِينَ فِيهَا * وَأَمَرَ فَسْطُسُ بِإِحْضَارِ

bunis, & viris in civitate primariis,
jussit Festus adduci Paulum. Cùmque 24
adfuisset Paulus, ait; O rex Agrippa,
& omnes qui hìc adestis, videtisne hunc
de quo allocuta est me universa turba
Judæorum in Hierusalem & hìc, cla-
mantes non oportere eum ullo modo vi-
vere? Ego itaque cùm certò scirem 25
nullum ab eo crimen commissum propter
quod mortem mereretur, & cùm ipse ad
Augustum provocâsset, judicavi mit-
tendum esse ad eum. Et quia nihil 26
aperti de eo habeo quod scribam domi-
no: propterea stiti eum coram vobis,
& præcipuè coram te, O rex Agrippa:
ut cùm aliquid *de eo deprehendero,*
sciam quid scribam: Brutale enim 27
consilium in me esse videretur, mittere
vinctum, ignorans causas quæ adver-
sùs illum allegantur.

بُولُصَ * فَلَمَّا حَضَرَ بُولُصُ وَقَالَ * أَيُّهَا الْمَلِكُ أَغْرِيبَّا وَيَا جَمَاعَةَ الْحَاضِرِينَ عِنْدَنَا * 24

أَتُبْصِرُونَ هَذَا الَّذِي مِنْ أَجْلِهِ خَاطَبَنِي كَافَّةُ جَمَاعَةِ الْيَهُودِ فِي أُورُشَلِيمَ وَهَاهُنَا * هَاتِفِينَ

أَنَّهُ مَا يَجِبُ أَنْ يَعِيشَ الْبَتَّةَ * وَلَمَّا تَيَقَّنْتُ أَنَا أَنَّهُ لَمْ يَعْمَلْ دَنَبًا يَسْتَوْجِبُ بِهِ الْمَوْتَ * 25

وَلَمَّا اسْتَغَاثَ هُوَ بِالْمُسَرِّفِ * حَكَمْتُ أَنْ أُرْسِلَهُ إِلَيْهِ * وَلَأَنِّي لَسْتُ أَعْلَمُ عَنْهُ خَبَرًا وَاضِحًا 26

أَكْتُبُ بِهِ إِلَى الْمَوْلَى * فَلِهَذَا أَحْضَرْتُهُ إِلَيْ أَمَامِكُمْ * وَخَاصَّةً أَمَامَكَ أَيُّهَا الْمَلِكُ أَغْرِيبَّا *

حَتَّى إِذَا كَشَفْتُ عَنْهُ أَعْرِفُ مَاذَا أَكْتُبُ * لِأَنَّهُ يُظَنُّ بِي رَأْيًا بَهْمِيًّا أَنْ أُنْفِذَ مُقَيَّدًا 27

لَسْتُ أَعْرِفُ الْأَسْبَابَ الَّتِي عَلَيْهِ *

Ideòque produxi eum coram vobis, 26
& præcipuè coram te, O rex Agrippa:
ut cùm aliquid de eo deprehendero,
sciam quid scribam: Brutale enim 27
consilium in me esse videretur, mittere
vinctum, ignorans causas quæ adver-
sùs illum allegantur.

CAP. XXVI.

Dicendum in commemoratione regis Constantini.

ITaque dixit Agrippa ad Paulum, 1
Nos præcipimus tibi ut causam pro-
priam dicas. Tunc extendit Paulus ma-
num suam, sese defendens.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 ወቀርቡ : እለሂ : ይትዋቀሠው : ወእልቦ :: እኩየ : ዘገብረ : ዘበጽሑ : ሎቱ፡=:
19 ዘእንበለ : ደአሙ : እመቢደነ : ሕግጊሆሙ : ዘይትጻሐዱ : ሀሎለ : ሊሖዱ : ብእሲ : ዘ
20 ስሙ : ሊየሱስ : ዘሞተ : ወጳውሎስ : ይብል : ሕያው : ውእቱ፡=: ኅጢእየ : እንከ :
ዘለገብእ : ሎሙ : ፍትሐ : በእንተ : ተሳለሠፃቶሙ : ወእብሎሙ : እመ : ትፈቅዱ : ሖ
21 ሩ : ሊየሩሰሌም : ወበህየ : ያስተዋቅሡክሙ፡=: ወእበየ : ጳውሎስ : ወተዘመረ :
መድኅኒቶ : ኅበ : ነጋሢ : ወእመዝ : እንከ : ለዘዝኩ : ይዕቀብዎ : እስከ : እፈንዎ :
22 ኅበ : ነጋሢ::=: ወይቤሎ : ለግሪጳ : ለፊስጦስ : ለነሂኬ : እመፈቀድኩ : እሰመዖ :
23 ለውእቱ : ብእሲ : ወይቤሎ : ፊስጦስ : ጌሠመኬ : እንከሰ : ትሰመዖ::=: ወበሰኑታ :
መጽአ : ለግሪጳ : ነጥለ : ወበርኒቄ : ተረሲዮሙ : ምስለ : ብዙኅ : ግርማ : ወቦሉ : ወ
ነበሩ : ዐወደ : ሎስለ : መሳፍንት : ወወቢደት : ሀገር : ወእዘዘ : ፊስጦስ : ያምጽእዎ :
24 ለጳውሎስ፡=: ወይቤ : ፊስጦስ : ኩልክሙ : እለ : ሀለወክሙ : ምስሌነ : ለኅዊነ : ነ
ኍኬ : ውእቱ : ዝብእሲ : ዘያስተዋደይዎ : ለይሁድ : በሊየሩሰሌም : ወበዝየኒ : የ
25 ለወይው : ወይብሉ : ኍመ : ግሙራ : ሊያሐይውዎ፡=: እንከሰኬ : ጥዩቀ : ኍመ : ለ
ልቦ : እኩየ : ዘገብረ : ወእልበ : ጌጋየ : በዘ : ይመውት : ወሶበ : ሰኒሁ : ለዝመረ : ኅ
26 በ : ነጋሢ : ለጥበዕኩ : እንከ : እፈንዎ፡=: ወደእሙ : ኅጠእኩ : እበሰሁ : ዘእጽሕ
ፍ : ለነጋሢ : ወይእዜኒ : ናሁ : ለመጸእክዎ : ኅቱዎ : እስኩ : እምቦ : ዘትረክቡ : ጌ
27 ጋየ : ዘእጽሕፍ፡=: እስመ : ሊተሰ : ዐፀበኒ : ፈንዎ : ውቁሐ : ዘለል : ለበሰ : ወእመ :
ለኮ : ሒስ : ሊይደረክብ : ለኮ፡=:
1 ፔጥ ወይቤሎ : ለግሪጳ : ለጳውሎስ : እበሕናከ : ንግር : ቅሠተከ : ወእመዝ : ለንሠ
ለ : እዴሁ : ጳዉሎስ : ወለኅዘ : ይንግር : ወይቤ፡=:

Et accesserunt accusatores ejus, & non fuit malum quod fecerat, quod attule- 18
runt contra eum: Nisi solummodò de lege eorum quòd quæstionem movissent: 19
Fuit quidam homo cujus nomen Jesus qui mortuus est: & Paulus dixit, Vivit. Hæ- 20
sitans igitur quod tribuerim illis judicium de quæstionibus illorum, dixi illis;
Si vultis, ite Hierosolymam, & ibi fient quod jus exiget, vobis. Et noluit Pau- 21
lus, & retulit liberationem suam ad Imperatorem: & tunc igitur præcepi, ut custo-
dirent eum quousque mitterem eum ad Imperatorem. Et dixit Agrippa Festo; Vel- 22
lem audire hunc hominem: & dixit ei Festus; Cras igitur audies eum. Et 23
postridiè venit Agrippa rex, & Bernice, exhibentes speciem multi terroris, & in-
trárunt, & federunt concilio, cum tribunis & magnatibus civitatis: & præce-
pit Festus ut adduceretur Paulum. Et dixit Festus; Omnes vos qui adestis nobis- 24
cum, fratres nostri, ecce hunc virum quem accusárunt Judæi in Hierusalem, &
hìc clamant, & dicunt quòd amplius non permittent eum vivere. Ego igitur cer- 25
tus factus quòd non fuit malum quod fecit, & non habet crimen pro quo moreretur:
& quum ipse appellaverit ad Imperatorem, proposui igitur dimittere eum. Sed non 26
habeo de crimine suo quod scribam Imperatori: & nunc ecce produxi eum, interro-
gate eum, si forsan fuerit quod invenietis, crimen, quod scribamus. Quia mi- 27
hi durum est mittere eum vinctum, cujus crimen neque errorem non apprehen-
dam.

CAP. XXVI.

ET dixit Agrippa Paulo, *Permisimus tibi pronuntiare defensionem tuam: & tu* 1
levavit manum suam Paulus, & cœpit loqui, & dixit;

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΑΖ'.

De omnibus quibus accusor à Judæis, rex Agrippa, æstimo meipsum
2 Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἡγοῦμαι ἐμαυτὸν
beatum, futurus defendi apud te hodiè: Maximè cognitorem existentem te
3 μακάριον, (γ) μέλλων ἀπολογεῖσθαι ἐπὶ σοῦ σήμερον· Μάλιστα γνώστην ὄντα (δ) σε
omnium illorum apud Judæos morúmque & quæstionum: ideò obsecro te, patienter
πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαί σου, μακροθύμως
audire me. Illam quidem ergò vitam meam illam à juventute, illam ab initio
4 ἀκοῦσαί μου. Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος, τὴν ἀπ' ἀρχῆς
factam in gente mea in Hierosolymis, noverunt omnes Judæi:
γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου (ε) ἐν Ἱεροσολύμοις, ἴσασι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι·
Præscientes me antè, (si velint testari,) quoniam secundùm dili-
5 Προγινώσκοντές με ἄνωθεν, (ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν,) ὅτι κατὰ τὴν ἀκρι-
gentissimam sectam nostræ religionis vixi Pharisæus. Et nunc in
6 βεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. Καὶ νῦν ἐπ'
spe illius ad patres repromissionis factæ à Deo, sto
ἐλπίδι τῆς (ζ) πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἕστηκα
judicio subjectus: In quam duodecim tribus nostræ, in assiduitate nocte & die
7 κρινόμενος· Εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν, ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν
deservientes, sperant devenire: de qua spe accusor, rex
λατρεῦον, ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος (η) ἐγκαλοῦμαι, βασιλεῦ
Agrippa, à Judæis. Quid? incredibile judicatur apud vos, si Deus
8 Ἀγρίππα, ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων. Τί; ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν, εἰ ὁ Θεὸς
mortuos suscitat? Ego quidem ergò videbar mihi ipsi, adversùs nomen Jesu
9 νεκροὺς ἐγείρει; Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ, πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ
Nazareni debere multa contraria agere: Quod & feci in Hierosolymis,
10 τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι. Ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἰερουσαλήμ, καὶ

& multos Sanctorum ego carceribus inclusi, à principibus
καὶ (θ) πολλοὺς τῶν ἁγίων ἐγὼ (ι) φυλακαῖς κατέκλεισα, παρὰ τῶν ἀρχ-
Sacerdotum potestatem accipiens: interemptisque illis detuli suffragium.
ιερέων ἐξουσίαν λαβών· ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον.
Et per omnes synagogas frequenter puniens eos, compellebam blasphe-
Καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς, ἠνάγκαζον βλασφη- 11
mare: immoderatéque insaniens eis, persequebar usque & in exteras
μεῖν· περισσῶς τε ἐμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω
civitates: In quibus & profectus in Damascum cum potestate &
πόλεις· Ἐν (κ) οἷς καὶ πορευόμενος εἰς Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ 12
præceptione à principibus Sacerdotum: Die mediâ, per viam vidi,
(λ) ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ τῶν ἀρχιερέων· Ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, 13
rex, cœlitùs supra splendorem Solis, circumfulgens me lumen,
βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου, περιλάμψαν με φῶς,
& eos qui mecum proficiscentes. Omnibus autem decidentibus nobis in
καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. Πάντων (μ) τε καταπεσόντων ἡμῶν εἰς 14
terram, audivi vocem loquentem ad me, & dicentem Hebraicâ linguâ,
τὴν γῆν, ἤκουσα (ν) φωνὴν λαλοῦσαν πρός με, καὶ λέγουσαν τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ,
Saule, Saule, quid me persequeris? durum tibi ad stimulos calcitrare. Ego
Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. Ἐγὼ 15
autem dixi, Quis es Domine? Ille autem dixit; Ego sum Jesus, quem tu persequeris.
δὲ (ξ) εἶπον, Τίς εἶ Κύριε; (ο) ὁ δὲ εἶπεν, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις.
Sed exurge, & sta supra pedes tuos: ad hoc enim apparui tibi, desi-
Ἀλλὰ ἀνάστηθι, καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, (π) προχεῖρι- 16
gnare te ministrum & testem quorúmque vidisti, quorúmque apparebo tibi.
σασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες, ὧν τε ὀφθήσομαί σοι.

MS. A. (γ) ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι· (δ) σε τὸν κατὰ Ἰουδαίων * ἐθνῶν τε καὶ ζητημάτων ἐπιχωρίων· διὸ δέομαι, μακροθύμως (ε) ἔν τε (ζ) εἰς τὰς πατέρας ἡμῶν (η) ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων. (θ) πολλούς τε τῶν (ι) ἐν φυλακαῖς (κ) οἷς πορευόμενος εἰς Δαμασκὸν (λ) ἐπιτροπῆς τῶν ἀρχιερέων, (μ) τε (ν) φωνὴν λέγουσαν πρός με τῇ (ξ) εἶπα (ο) ὁ δὲ Κύριος εἶπεν, (π) *προχειρισάσθαί

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Super omnibus de quibus accusor à Ju- 2
dæis, rex Agrippa, meipsum existimo bea-
tum esse, quòd coram te hodie sim ratio-
nem redditurus: Maximè quòd te sciam 3
versatum in omnibus quæstionibus & legi-
bus Judæorum: quapropter peto à te ut
patienti animo me audias. Norûnt enim & 4
ipsi Judæi, si velint testari, conversatio-
nes meas à pueritia mea, quæ fuerunt mihi à
principio tum in gente mea, tum in Jeru-
salem. Quoniam à longo tempore cogno- 5
scunt me, sciúntque in præstantissima di-
sciplina Pharisæorum me vixisse. Nunc au- 6
tem ob spem promissionis quæ facta fuerat
patribus nostris à Deo, sto & judicium
subeo. Hâc enim spe *freta* duodecim tri- 7
bus sperant se perventuras, precibus in-
stantibus interdiu noctúque: & de hac ea-
dem spe accusor per manus Judæorum, rex
Agrippa. Quid judicatis? nónne oportet 8
nos credere Deum excitaturum mortuos?
Ego quidem à principio in animum in- 9
duxeram, contraria multa patrare adversùs
nomen Jesu Nazareni. Quod etiam egi 10
in Jerusalem, & Sanctos quamplurimos con-
jeci in carcerem, potestate quam accepe-
ram à principibus sacerdotum: quumque in-
terficerentur nonnulli ex eis, suffragabar iis
qui damnabant eos. Et per omnes synagogas 11
sæviebam in eos, dum vi eos adigerem ad
blasphemandum nomen Jesu: & cum fu-
rore multo quo repletus eram adversùs eos,
etiam in civitates exteras egrediebar ad per-
sequendum eos. Quumque profectus fuis- 12
sem hac de re ad Damascum cum potesta-
te & permissu principum sacerdotum:
Mediâ die in via vidi è cœlo, ô rex, me 13
circumfulsisse, cunctósque qui mecum erant,
lucem Sole præstantiorem. Et omnes ce- 14
cidimus in terram, atque audivi vocem di-
centem mihi Hebraicè; Saul, Saul, quid
me persequeris? durum est tibi calcitrare
in stimulos. Ego verò dixi; Quis es, Domi- 15
ne mi? Et Dominus noster dixit mihi,
Ego sum Jesus Nazarenus quem tu perse-
queris. Subdiditque mihi, Sta in pedes 16
tuos: propterea enim apparui tibi, ut con-
stituam te ministrum & testem hujus rei,
nempe quòd me conspexeris atque con-
specturus sis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 በእንተ : ኵሉ : ዘይትሐሠሠኒ : ለይሁድ : ሶለግሪጳ : ንጉሥ : ብፁዕ : ለኒ : ዮም :
3 ዘበኀቤከ : እትዋቀስ:=: እስመ : ታእምሮሙ : ግዕዞሙ : ለኢይሁድ : ወተሐሠሦቶ
4 ሙ :: ወይእዜኒ : ብቁዐኒ : ተዐጊሠከ : ለጽምአኒ:=: ንበርትዖስ : ዘብንእሰየ : በውስ
5 ተ : ሕዝብየ : ልህቁ : በኢየሩሳሌም:=: ወያእመሩኒ : ኵሉ : ለይሁድ : እመትከ
ት : ለመሰ : ፈቀዱ : ከመ : ይኩኑ : ስመዒ: እስመ : ለእሰ : በከመ : ስርአተ : መኀበረ :
6 ሳርመትነ : ነለወኩ : ለኒ : ፈሪሳዊ:=: ወይእዜኒ : በትውክፅተ : ተስፋ : እንተ :
ቀደሙ : ኮነት : ለለበዊነ : እመኀበ : እግዚእብሔር :: እቀውመ : ግሩደ : ለኵነ
ኔ:=:

De omnibus, quibus accusant me Judæi, Agrippa rex, beatus sum hodiè, qui 2
apud te contendam. Quia scis mores Judæorum, & quæstiones eorum: & 3
nunc obsecro ut patiens sis dum testificor vitam meam quæ fuit in juven- 4
tute mea. In gente mea adolevi Hierosolymis: Et cognoscunt me omnes Ju- 5
dæi à principio, si voluerint esse testimonio, quòd ego secundùm constitutiones
sectæ religionis nostræ, fui ego Pharisæus. Et nunc in spe promissionis, quæ 6
olim facta est patribus nostris à Deo, sto subjectus judicio.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

omnibus, quibus accusor à Judæis, rex Agrippa, æstimo me beatum, 2
ad te cùm sim defensurus me hodiè, Maximè te sciente omnia, & quæ 3
ud Judæos sunt consuetudines, & quæstiones: propter quod, obsecro, pati- 4
ter me audias. Et quidem vitam meam à juventute, quæ ab initio fuit
gente mea in Jerosolymis, noverunt omnes Judæi: Præscientes me ab 5
initio (si velint testimonium perhibere) quoniam secundùm certissimam se-
am nostræ religionis vixi Pharisæus. Et nunc in spe, quæ ad patres no- 6
stros repromissionis facta est à Deo, sto judicio subjectus: In quam duode- 7
n tribus nostræ, nocte ac die deservientes, sperant devenire. De qua spe
cusor à Judæis, rex. Quid incredibile judicatur apud vos, si Deus mor- 8
os suscitat? Et ego quidem existimaveram, me adversùs nomen Jesu Na- 9
areni debere multa contraria agere. Quod & feci Jerosolymis, & multos 10
Sanctorum ego in carceribus inclusi, à principibus sacerdotum potestate ac-
ceptâ: & cùm occiderentur, detuli sententiam. Et per omnes synagogas 11
frequenter puniens eos, compellebam blasphemare: & ampliùs insaniens in
eos, persequebar usque in exteras civitates. In quibus dum irem Da- 12
mascum cum potestate & permissu principum sacerdotum, Die mediâ 13
in via, vidi, rex, de cœlo supra splendorem Solis circumfulsisse me lumen,
& eos qui mecum simul erant. Omnésque nos cùm decidissemus in ter- 14
ram, audivi vocem loquentem mihi Hebraicâ linguâ; Saule, Saule, quid
me persequeris? durum est tibi contra stimulum calcitrare. Ego autem di- 15
xi; Quis es, Domine? Dominus autem dixit; Ego sum Jesus, quem tu
persequeris. Sed exurge, & sta super pedes tuos: ad hoc enim apparui 16
tibi, ut constituam te ministrum, & testem eorum quæ vidisti, & eorum
quibus apparebo tibi,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * اَيُّهَا ٱلْمَلِكُ اَغْرِيبَّا اِنِّي اَحْسِبُ مَغْبُوطًا مِنْ اَجْلِ سَائِرِ ٱلْمَثَالِبِ ٱلَّتِي يَسْتَدْعِينِي بِهَا ٱلْيَهُودُ
3 عَلَى * وَاَنَا مُعْتَرِمٌ ٱلْيَوْمَ اَنْ اَعْتَذِرَ بِحَضْرَتِكَ * وَلَا سِيَّمَا اَنَّكَ عَالِمٌ بِسَائِرِ ٱلْفَرَائِضِ
4 وَٱلْمُبَاحَثَاتِ ٱلْمَخْصُوصَةِ بِٱلْيَهُودِ * فَلِذَلِكَ اَطْلُبُ اِلَيْكَ اَنْ تَسْمَعَ مِنِّي بِتَمَهُّلٍ * اِمَّا سِيرَتِي
ٱلَّتِي مُنْذُ شَبِيبَتِي ٱلصَّائِرَةِ مُنْذُ ٱلْقَدِيمِ فِي اُمَّتِي بِاُورَشَلِيمَ * فَقَدْ عَرَفَهَا جَمَاعَةُ ٱلْيَهُودِ *
5 وَقَدْ عَرَفُونِي قَدِيمًا مُنْذُ طُفُولِيَّتِي اِنْ اَرَادُوا يَشْهَدُونَ بِهَا * اَنِّي عِشْتُ فَرِّيسِيًّا عَلَى مَا يَخُصُّ بِدْعَةَ
6 دِيَانَتِنَا ٱلْمَحْرَزِ * وَٱلْآنَ اَنَا عَنْ تَأْمِيلِ ٱلْمَوْعِدِ ٱلصَّائِرِ مِنَ ٱللهِ اِلَى اٰبَائِنَا قَدْ وَقَفْتُ مُحَاكَمًا *
7 * اَلْاَمَلُ ٱلَّذِي مِنْ اَجْلِهِ قَبَائِلُنَا ٱلْاِثْنَا عَشَرَ يَعْبُدُونَ ٱللهَ لَيْلًا وَنَهَارًا بِدَوَامٍ * مُؤَمِّلًا اَيُّهَا
8 ٱلْمَلِكُ اَغْرِيبَّا ٱلْبُلُوغَ اِلَى ٱلرَّجَا * ٱلَّذِي مِنْ اَجْلِهِ يَسْتَدْعِينِي عَلَى ٱلْيَهُودِ * مَا هُوَ هٰذَا ٱلْاَمْرُ
9 ٱلَّذِي يُعْتَرَى عِنْدَكُمْ غَيْرَ مُصَدَّقٍ * اِنْ كَانَ ٱللهُ يُنْهِضُ ٱلْمَوْتَى * اَنَا اَرَايْتُ فِي نَفْسِي
10 اَنَّهُ صَوَابٌ وَاجِبٌ * اَنْ اَعْمَلَ اَشْيَاءَ كَثِيرَةً مُضَادَّةً لِٱسْمِ يَسُوعَ ٱلنَّاصِرِيِّ * ٱلَّرَّائِي ٱلَّذِي
عَمِلْتُهُ فِي اُورَشَلِيمَ * وَكَثِيرُونَ مِنَ ٱلْقِدِّيسِينَ اَعْيَنْتُهُمْ اَنَا فِي ٱلْحَبْسِ * لَمَّا اَخَذَتْ ٱلسُّلْطَانَ مِنْ
رُؤَسَاءِ ٱلْكَهَنَةِ * وَاِذْ كَانُوا يَقْتُلُونَ كُنْتُ اَنَا اُوجِبُ ٱلْحُكْمَ وَاُصَوِّبُهُ عَلَيْهِمْ * وَمِرَارًا كَثِيرَةً
11 فِي سَائِرِ ٱلْجُمُوعِ كُنْتُ اُعَذِّبُهُمْ وَاَضْطَرُّهُمْ اَنْ يَقْذِفُوا عَلَيْهِ * مُهْتَاجًا عَلَيْهِمْ كَثِيرًا * وَكُنْتُ
12 اَطْرُدُهُمْ اِلَى طَوَاهِرِ ٱلْمَدِينَةِ * وَفِي هٰذِهِ ٱلْاُمُورِ مَضَيْتُ اِلَى دِمَشْقَ بِسُلْطَانِ رُؤَسَاءِ ٱلْكَهَنَةِ وَاَمْرِهِمْ *
* يُقْرَاُ فِي اَحَدِ وَعِشْرِينَ مِنْ اَيَّارَ * ذِكْرُ ٱلرُّسُلِ فِي ٱلْمُلْكِ قُسْطَنْطِينَ وَهِيلَانَةَ اُمِّهِ *
13 * وَفِي نِصْفِ ٱلنَّهَارِ * اَيُّهَا ٱلْمَلِكُ رَاَيْتُ فِي ٱلطَّرِيقِ نُورًا قَدْ اَسْرَفَ عَلَيَّ مِنَ ٱلسَّمَاءِ * اَكْثَرَ مِنْ
لَمَعَانِ ٱلشَّمْسِ * وَشَاهَدَهُ ٱلسَّائِرُونَ مَعِي * فَاِذْ تَسَاقَطْنَا كُلُّنَا اِلَى ٱلْاَرْضِ * سَمِعْتُ صَوْتًا يَقُولُ
14 لِي بِٱلْعِبْرَانِيَّةِ * سَاوُولُ سَاوُولُ لِمَ تَضْطَهِدُنِي * صَعْبٌ عَلَيْكَ اَنْ تَرُوسَ ٱلْاَسِنَّةَ *
15 * فَقُلْتُ اَنَا يَا رَبُّ مَنْ اَنْتَ * فَقَالَ لِي اَنَا يَسُوعُ ٱلَّذِي تَضْطَهِدُهُ اَنْتَ * لٰكِنِ اُقُمْ وَ
16 عَلَى رِجْلَيْكَ * فَاِنِّي لِهٰذِهِ ٱلْحَالِ ظَهَرْتُ لَكَ * لِاُسَمِّيَكَ خَادِمًا وَشَاهِدًا بِٱلْاَشْيَاءِ ٱلَّتِي رَاَيْتَهَا *
وَبِٱلْاُمُورِ ٱلَّذِي ظَهَرْتُ لَكَ بِهَا *

2 O rex Agrippa, equidem existimo me beatum ob cunctas accusationes de quibus litigant adversùm me Judæi: libéq; mihi hodiè causam dicere in præsentia tua: 3 Ac præsertim quòd sis gnarus omnium constitutionum & quæstionum Judæis propriarum. Quapropter obsecro te ut patienter me audias. 4 Meam quidem vivendi rationem, quam ab adolescentia mea égi antehac inter gentem meam in Jerusalem, jam norunt omnes Judæi. 5 Jam etiam norunt me olim à pueritia mea (si testimonium de hoc ferre velint) Pharisæum vixisse, prout decet sectam religionis nostræ certissimæ. 6 Et nunc ego de spe promissionis à Deo factæ patribus nostris, sto judicium subiens: 7 Spe inquam, pro qua duodecim tribus nostræ Deum noctu diúque incessanter adorant, expectans, O rex Agrippa, me perventurum ad spem propter quam accusant me Judæi. 8 Non est res ista, quam expenditis apud vos, incredibilis: utrùm scilicet Deus suscitet mortuos. 9 Ego in animum meum induxeram, consentaneum & conveniens esse res facere multas repugnantes nomini Jesu Nazarei. 10 Quod consilium executus sum in Jerusalem, & multos Sanctorum ego in carceres conjeci, acceptâ potestate à principibus sacerdotum: & cùm occiderentur, ego sententiam in eos ferebam atque flectebam. 11 Et multis vicibus in cunctis synagogis puniebam eos, & compellebam ad blasphemandum in eum, multùm insaniens in eos: & persequebar eos usque ad exteriora civitatis. 12 Et has ob res abii Damascum, cum authoritate principum sacerdotum, eorúmque mandato.

Legendum vigesimâ primâ Maii, in commemoratione Apostolorum inter reges, Constantini, & Helenæ matris ejus.

13 Et in meridie O rex, vidi in via lucem, quæ effulsit super me de cœlo, majorem splendore solis; quam viderunt etiam qui mecum iter faciebant. 14 Cúmque decidissemus omnes in terram, audivi vocem dicentem mihi, loquentem ad me lingua Hebraica; Saul, Saul, cur me persequeris? difficile est tibi contrà cuspides calcitare. 15 Ego autem dixi; O Domine, quis es? At ille dixit mihi; Ego sum Jesus, quem tu persequeris. 16 Verùm surge, & sta super pedes tuos. hanc enim ob causam apparui tibi, ut designem te ministrum ac testem in rebus quas vidisti, & in negotiis pro quibus apparui tibi.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 እንተ : በቲ : ለስርቱ : ወክልሌቱ : ነገደ : ዚለነ : መዒልተ : ወሴቢተ : እንዘ : ይትቀነ
ዩ : ሱቱ : ተስፈው : በጺሑታ : በእንተ : ውእቱ : ተስፋ : ዘለሰፈመ : ለለበዊነ : እን
8 ስ : እትኬነን : እመሓበ : ሊይሁድ : ለንጉሥ : ለግሪጳ ::=: በእንተ : መንትኑ : ታ
9 ስተለፀቡ : ትንሣሌ : ሙታን : ዘየነሠለው : እግዚአብሔር ::=: ወሊተሂ : መስለኒ :
10 እትበለስ : ወለትቀውመ : ለስመ : ሊየሱስ : ናዝራዊ ::=: በሊየሩሰሌም : ብዙኃን :
ሊሞቀስኩ : ወለመንደብኩ : እለ : የለመኑ : ቦቱኑ : ወለእለ : ተቀትሉሂ : ፈታሓኩ :
11 ኸመ : ይሙቱ : ነሂእየ : ስልጣን : እመሓበ : ሊቀነ : ካህናት ::=: በኩሉ : መኩራበ
ት : እፀብለው : ወለገብሮው : ኸመ : ይጽርፈ : ለዕለ : ስው : ለሊየሱስ :: ዘየዐቢ :
ወይፈደፍድ : እመዝ : እገሂ : ወእትማለዕ : ለዕሌሆው : ወእስድደው : እመሀገር
12 ው : እስከ : ሀጌ : በዕድ ::=: በእንተዝ : ግብር : እንዘ : ኢሐውር : ደማስቆ : ነሂ
ሌየ : ሰልጦነ : ወመጽሐፈ : መብሓት : እመሓበ : ሊቀነ : ካህናት : ኸመ : ኢመጽለው :
13 ሊየሩሰሌመ : ሙቁሐነሂሆው : ለእለ : ሀለው : በደመስቆ ::=: ወእንዘ : ኣሐውር : በፍ
ኖት : ወሶበ : እልጸቁ : ቅረበ : ሀገር : በረቀ : ለዕሌየ : ጊዜ : ቀትር : ዐቢይ : መብረቅ :
ፎበርሃ : ቅድሜየ : ኸመ : ብርሃነ : ጸሐይ : ወበቅድመ : ኩሉው : እለ : ሀለው : መ
14 ስሌየ ::=: ወደቅነ : ወተነጽሐነ : ደበ : መድር : ደንገጽነ : እመነ : ግርማሁ : ለውእ
ቱ : መብረቅ : ወእመዝ : ሰሚዕኩ : ቃለ : ዘይትናገር : በነገረ : እብራይስጢ : እንዘ :
15 ይብል : ሰውል : ሰውል : ለምንት : ትሰድደኒ : ጽኑዕ : ለከ : መጥጠይ : ወተረግጾ ::=: ወ
ኢንዚ : እቤሎ : መኑ : ለንተ : እግዚኦ : ወውእቱሂ : ተሰጥወኒ : ወይቤለኒ : ለነ : ውእ
16 ቱ : ሊየሱስ : ናዝራዊ : ዘለንተ : ትሰድድ ::=: ወይቤለኒ : ተንሥእ : ወቁም : በእገሪ
ከ : ወበለንተ : ዝንቱ : ለስተርኢይኩከ : ኸመ : እሬሲከ : ለእከ : ወሰማዕተ : በዘርሊ
ከ : ወዘሀለወከ : ለዚተርኢየከ ::=:

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΑΖ'.

Eripiens te de populo, & Gentibus, in quas nunc te mitto:
17 Ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ, (ρ) καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς νῦν σε ἀποστέλλω·
Aperire oculos eorum, *ad convertendum* à tenebris ad lucem, & pote-
18 Ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ (σ) ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς, καὶ τῆς ἐξου-
state Satanæ ad Deum, *ad accipiendum eos* remissionem peccatorum, &
σίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν Θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ
sortem *in sanctificatis, fide* quæ in me. Undè, rex Agrippa,
19 κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις, πίστει τῇ εἰς ἐμέ. Ὅθεν, Βασιλεῦ Ἀγρίππα,
non fui incredulus cœlesti visioni: Sed his qui *in Damasco*
20 οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ· Ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ
primùm, & Hierosolymis, in omnémque regionem Judææ, &
(τ) πρῶτον, καὶ Ἱεροσολύμοις, εἰς πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ
Gentibus *annuntians pœnitere*, & *converti* ad Deum, digna
τοῖς ἔθνεσιν (υ) ἀπαγγέλλων μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεόν, ἄξια
pœnitentiæ opera facientes. Causâ *horum* me Judæi *comprehendentes*
21 τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. Ἕνεκα τούτων (φ) με οἱ Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι
in templo, tentabant interficere. *Auxilium igitur nactus à*
22 ἐν τῷ ἱερῷ, ἐπειρῶντο (χ) διαχειρίσασθαι. Ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τ (ψ) παρὰ
Deo, usque in diem *hanc* sto, testificans *parvóque & magno*,
τοῦ Θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα, (ω) μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ,
nihil extrà dicens *eorum quæ &* Prophetæ locuti sunt *futurorum esse*, &
οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι, καὶ
Moyses: Si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum, lumen
23 Μωσῆς· Εἰ παθητὸς ὁ Χριστὸς, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, φῶς
futurum est *annuntiare* populo & Gentibus. Hæc *autem* eo *defen-*
24 μέλλει καταγγέλλειν (α) τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι. Ταῦτα δ' αὐτοῦ ἀπολο-
dente, Festus magnâ voce dixit; Insanis, Paule: multæ te
γουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ (β) ἔφη, Μαίνῃ Παῦλε· τὰ πολλά σε
literæ ad insaniam convertunt: *Ille verò*, Non insanio, inquit, optime
(γ) γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. (δ) Ὁ δὲ, Οὐ μαίνομαι, φησὶ, κράτιστε 25
Feste, sed veritatis & sobrietatis verba eloquor. Scit
Φῆστε, (ε) ἀλλ' ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. Ἐπίσταται
enim de his rex, ad quem & *libertate usus* eloquor: latère
26 γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς, πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν
enim eum *quicquam* horum *non* arbitror nihil: *non* enim est in angulo ge-
γάρ αὐτόν τι τούτων οὐ (ζ) πείθομαι οὐδέν· οὐ γάρ ἔστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγ-
stum *hoc*. Credis, rex Agrippa, prophetis? scio quia credis.
27 μένον τοῦτο. Πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις.
Ipse autem Agrippa ad Paulum ait; In *parvo* me suades Christianum
28 Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν (η) Παῦλον ἔφη, Ἐν ὀλίγῳ με (θ) πείθεις Χριστιανὸν
fieri. *Ai* Paulus *sit*; *Optàrim utique Deo*, & in *parvo* & in
29 ποιῆσαι. Ὁ δὲ Παῦλος εἶπεν, Εὐξαίμην ἂν τῷ Θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν
multo, non *solùm* te, sed & omnes *audientes me* hodiè, fieri
(ι) πολλῷ, οὐ μόνον σὲ, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, γενέσθαι
tales, qualis & ego sum, exceptis vinculis his. Et
τοιούτους οἵπερ κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν (κ) τούτων. Καὶ 30
hæc dicente eo, exsurrexit rex, & Præses, & Bernice, &
ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος ἀνέστη ὁ βασιλεὺς, καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἥ τε Βερνίκη, καὶ
considentes eis. Et *secedentes* loquebantur ad invicèm,
οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς. Καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους, 31
dicentes; Quia nihil morte dignum aut vinculis *facit* homo iste.
λέγοντες, Ὅτι οὐδὲν (λ) θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν (μ) πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος.
Agrippa autem Festo dixit; Dimitti poterat homo hic, si non
Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη, Ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ 32
appellâsset Cæsarem.
(ν) ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

MS.A. (ρ) καὶ ἐκ τ ἐθνῶν, εἰς ὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε· (σ) ἐπιστρέψαι (τ) πρῶτόν τε, καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις, πᾶσάν τε (υ) ἀπάγγελλον (φ) οἱ Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοί με ἐν (χ) διαχειρίσασθαι. (ψ) ἀπὸ τοῦ (ω) μαρτυρόμενος (α) τῷ τε (β) φησιν, (γ) γράμματα ἐπίστασθε εἰς (δ) Ὁ δὲ Παῦλος, Οὐ (ε) ἀλλὰ (ζ) πείθομαι· οὐ γάρ (η) Παῦλον, Ἐν (θ) πείθῃ Χριστιανὸν ποιῆσαι. Ὁ δὲ Παῦλος, Εὐξαίμην (ι) μεγάλῳ, (κ) τούτων. Ἀνέστη τε ὁ (λ) ἄξιον θανάτου (μ) τὶ πράσσει (ν) ἐπικέκλητο

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ܘܐܦܪܩܟ ܡܢ ܥܡܐ ܘܡܢ ܥܡܡܐ ܕܐܢܐ ܫܕܪ ܠܟ ܗܫܐ ܠܗܢ ·
18 ܕܬܦܬܚ ܥܝܢܝܗܘܢ ܕܢܗܦܟܘܢ ܡܢ ܚܫܟܐ ܠܢܗܝܪܐ ܘܡܢ ܫܘܠܛܢ ܕܣܛܢܐ ܠܐܠܗܐ ·
ܘܢܩܒܠܘܢ ܫܒܘܩܐ ܕܚܛܗܐ ܘܐܚܣܢܐ ܥܡ ܩܕܝܫܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܐܝܬ ܒܝ ·
19 ܡܢ ܗܠܝܢ ܒܗ ܐܦ ܐܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܣܪܝܪ ܠܪܐܝܐ ܕܫܡܝܐ ·
20 ܐܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܕܡܫܩ ܘܒܝܪܘܫܠܡ ܘܒܟܠ ܣܒܪ ܐܬܪ ܝܗܘܕ ·
ܘܠܥܡܡܐ ܐܦ ܐܢܐ ܩܪܝܬ ܘܐܡܪܬ ܕܬܬܢܚܡܘ ܘܬܗܦܟܘ ܠܐܠܗܐ ·
ܘܥܒܕܘ ܥܒܕܐ ܕܫܦܝܪ ܠܩܕܡ ܐܠܗܐ ·
21 ܗܠܝܢ ܥܠ ܗܠܝܢ ܝܗܘܕܝܐ ܐܚܕܘ ܒܗܝܟܠܐ ܘܒܥܘ ܕܢܩܛܠܘܢ ·
22 ܐܠܐ ܥܕ ܗܫܐ ܐܬܝ ܥܕܪܬܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܘܩܝܡ ܐܢܐ ܥܕ ܝܘܡܐ ܗܢܐ ·
ܘܣܗܕ ܒܟܠ ܥܡܡܐ ܘܠܥܡܡܐ ·
23 ܕܡܫܝܚܐ ܢܬܚܫ ܘܩܕܡ ܕܢܩܘܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ·
ܘܢܫܪܐ ܢܗܘܐ ܠܥܡܐ ܗܢܐ ܘܠܥܡܡܐ ·
24 ܘܟܕ ܗܘ ܡܬܦܨܐ ܒܗܕܐ ܐܡܪ ܦܣܛܘܣ ܒܩܠ ܪܡ ܚܣܪ ܐܢܬ ܦܘܠܘܣ ·
25 ܟܬܒܐ ܣܓܝܐ ܐܬ ܠܟ ·
ܐܡܪ ܠܗ ܦܘܠܘܣ ܠܐ ܚܣܪ ܐܢܐ ܡܪܝ ܦܣܛܘܣ ·
26 ܐܠܐ ܡܠܝܢ ܫܪܝܪܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ·
ܕܠܘܬ ܡܠܟܐ ܝܕܥ ܗܘ ܥܠ ܗܠܝܢ ·
ܕܠܐ ܡܫܬܟܚ ܠܗ ܡܢ ܗܠܝܢ ܐܦ ܚܕ ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ·
ܕܠܐ ܒܣܬܪ ܥܒܕ ܗܘ ·
27 ܡܠܟ ܐܓܪܦܐ ܗܝ ܢܒܝܐ ·
ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܡܗܝܡܢ ܐܢܬ ·
28 ܐܡܪ ܐܓܪܦܐ ܠܦܘܠܘܣ ·
ܒܙܥܘܪ ܡܠܬܐ ܐܬ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܕܐܗܘܐ ܐܢܐ ܟܪܣܛܝܢܐ ·
29 ܐܡܪ ܦܘܠܘܣ ·
ܐܬܪܥܝ ܐܢܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ·
ܕܐܦ ܒܙܥܘܪ ܐܘ ܒܪܒ ܠܐ ܒܟ ܒܠܚܘܕ ܐܠܐ ܘܟܠ ܗܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ ܠܝ ܗܘ ·
ܐܝܟ ܐܢܐ ܗܠܝܢ ܒܪ ܡܢ ܩܝܘܕܐ ·
30 ܘܩܡ ܡܠܟܐ ܘܗܓܡܘܢܐ ܘܒܪܢܝܩܐ ܘܟܠ ܗܠܝܢ ܕܝܬܒܝܢ ܥܡܗܘܢ ·
31 ܘܟܕ ܐܬܦܪܫܘ ܗܘܘ ܡܬܡܠܠܝܢ ܥܡ ܚܕܕܐ ·
ܘܐܡܪܝܢ ܠܚܕܕܐ ·
ܕܠܐ ܥܒܕ ܗܢܐ ܒܪܢܫܐ ܡܕܡ ܕܡܘܬܐ ܐܘ ܣܘܪܝܩܐ ·
32 ܐܡܪ ܐܓܪܦܐ ܠܦܣܛܘܣ ·
ܕܫܪܝ ܗܘܐ ܗܢܐ ܒܪܢܫܐ ܕܢܫܬܒܩ ·
ܐܠܘ ܠܩܝܣܪ ܐܬܩܪܐ ܗܘܐ ·

Proindè eripiam te ex populo Judæorum, 17
& ex aliis Gentibus ad quas te sum mis-
surus. Ut aperias oculos eorum, ut con- 18
vertantur à tenebris ad lucem, & à po-
testate Satanæ ad Deum, utque recipiant
remissionem peccatorum & sortem cum
sanctis, per fidem quæ est in me. Idcircò, 19
rex Agrippa, per contumaciam non ob-
stiti visioni cœlesti. Sed prædicavi pri- 20
mùm iis qui erant in Damasco, & iis
qui in Jerusalem, quique in omnibus pa-
gis Judææ, atque adeò Gentibus prædi-
cavi, ut pœnitentiam agerent, & con-
verterentur ad Deum, facerétque opera
digna pœnitentiâ. Horum autem causâ 21
prehenderunt me Judæi in templo, &
studebant me interimere. Sed opem tulit 22
mihi Deus ad hunc usque diem: & ecce
sto, testimoniúmque perhibeo tum parvis
tum magnis, quum nihil extra Mosen &
prophetas dicam, sed ea quæ ipsi præ-
dixerunt ventura: Nempè passurum Chri- 23
stum, futurúmque primitias resurrectionis
à mortuis, & prædicaturum lucem *huic*
populo & Gentibus.

Dominicâ V. post Pentecosten. 64.

Quúmque ita rationem redderet Paulus, 24
exclamavit Festus altâ voce, Insanis Pau-
le, multæ literæ effecerunt ut insanires.
Dixit ei Paulus; Non insanio, victorioſe 25
Feste, sed verba veritatis & rectitudinis
eloquor. Quinetiam rex Agrippa harum 26
earundem rerum est maximè gnarus; &
ideò apertè coram eo loquor, quippe
qui putem ne unam quidem harum rerum
latere ipsum, quum in abdito actæ non
sint. Credis, rex Agrippa, prophetis? 27
scio te credere. Dixit ei rex Agrippa; 28
Minimo negotio persuaderes mihi ut fie-
rem Christianus. Tum Paulus dixit; Op- 29
tárim à Deo ut minimo maximóque ne-
gotio non tu solùm, sed etiam omnes
qui audiunt me hodiè, evasissent mei simi-
les, præter hæc vincula. Surrexit autem 30
rex, ac præses, & Bernice, iique qui
sedebant cum eis. Quúmque illinc dis- 31
cessissent, colloquebantur alii ad alios,
ac dicebant; Nihil dignum morte aut vin-
culis egit vir iste. Dixit autem Agrippa 32
Festo, Poterat vir iste dimitti, nisi con-
fugium Cæsaris appellâsset.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 እንዘ : አድኅነከ : እምሕዝብ : ወእሕዘብ : ዘአነ : ይእዜ : እፈንወከ : ኀቤሆሙ፡።
18 ከመ : ትክስት : ለዕይንተ : ለልበቢሆሙ : ከመ : ይትመየጡ : እምጽልመት : ውስተ : ብርሃነ : ወእመእደ : ሠይጣን : ውስተ : እደ : እግዚአብሔር : ወከመ : ይኅሥሉ : ስርየ
19 ተ : ኃጢአቶሙ : ወርስተ፡ ምስለ : ቅዱሳን : በሃይማኖት : እንተ : ብየ።። ለእንተዝ :
20 ለግሪጳ : ለእሰ : ሊኮንኩ : ናፋቄ : በእንተ : ዝንቱ : ራእይ : ሰማያዊ፡።። አለ : ዜነሙ ክወሙ : ቀደሚ : ለእለ : ሀለው : ደማስቆ :: ወእመዝ : ለእለ : ሀለው : በሊያሬሰሌም፡ ወበኵሉ : በሀውርተ : ይሁደ : ወለአሕዛብኒ : ከመ : ይንስሑ : ወይትመየጡ : ኀበ : እ ግዚአብሔር : እንዘ : ይገብሩ : ምግቦተ : ዘይደሉ : ለንሥሐ፡።።

Liberans te à populo, & gentibus, ad quas ego nunc mitto te. Ut aperias oculos cordis eorum, ut convertantur à tenebris in lucem, & à manu satanæ in manum Dei, & ut accipiant remissionem peccatorum suorum, & hæreditatem cum sanctis per fidem quæ est in me. Rex Agrippa, ego non fui incredulus de hac visione cœlesti: Sed annuntiavi primùm iis qui fuerunt Damasci, Et tunc iis qui fuerant in Hierusalem, & in omnibus regionibus Judæa, & Gentibus etiam, ut resipiscerent, & converterentur ad Deum, facientes opera convenientia resipiscentiæ.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

Eripiens te de populo, & gentibus, in quas nunc ego mitto te, Aperire
oculos eorum, ut convertantur à tenebris ad lucem, & de potestate satanæ
ad Deum, ut accipiant remissionem peccatorum, & sortem inter sanctos per
fidem quæ est in me. Undè, rex Agrippa, non fui incredulus cœlesti visio-
ni: Sed his, qui sunt Damasci primùm, & Jerosolymis, & in omnem re-
gionem Judææ, & Gentibus annuntiabam, ut pœnitentiam agerent, & con-
verterentur ad Deum, digna pœnitentiæ opera facientes. Hac ex causa me
Judæi, cùm essem in templo, comprehensum tentabant interficere. Auxilio
autem adjutus Dei, usque in hodiernum diem sto, testificans minori atque
majori, nihil extrà dicens quàm ea quæ Prophetæ locuti sunt futura esse, &
Moyses, Si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum, lu-
men annuntiaturus est populo, & Gentibus, Hæc loquente eo, & rationem
reddente, Festus magnâ voce dixit; Insanis, Paule: multæ te litteræ ad in-
saniam convertunt. Et Paulus; Non insanio (inquit) optime Feste, 25
sed veritatis & sobrietatis verba loquor. Scit enim de his rex, ad quem & 26
constanter loquor: latère enim eum nihil horum arbitror. Neque enim in an-
gulo quidquam horum gestum est. Credis, rex Agrippa, prophetis? Scio quia 27
credis. Agrippa autem ad Paulum; In modico suades me Christianum fie- 28
ri. Et Paulus; Opto apud Deum, & in modico, & in magno, non tan- 29
tùm te, sed etiam omnes qui audiunt, hodiè fieri tales, qualis & ego sum,
exceptis vinculis his. Et exurrexit rex, & præses, & Bernice, & qui assidе- 30
bant eis. Et cùm secessissent, loquebantur ad invicèm, dicentes; Quia nihil 31
morte, aut vinculis dignum quid fecit homo iste. Agrippa autem Festo dixit; 32
Dimitti poterat homo hic, si non appellâsset Cæsarem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * وَأُنْقِذُكَ مِنَ الشَّعْبِ وَمِنَ الأُمَمِ الَّذِينَ أُرْسِلُكَ أَنَا إِلَيْهِمْ * لِتَفْتَحَ أَعْيُنَهُمْ *
18 لِيَرْجِعُوا مِنَ الظُّلْمَةِ إِلَى النُّورِ وَمِنْ سُلْطَانِ الشَّيْطَانِ إِلَى اللهِ لِيَأْخُذُوا بِالإِيمَانِ بِي
مَغْفِرَةَ الْخَطَايَا وَحَظًّا فِي الْمُقَدَّسِينَ * 19 فَمِنْ هُنَا أَيُّهَا الْمَلِكُ أَغْرِيبَّا لَمْ أَصِرْ عَاصِيًا لِلْمَنْظَرِ السَّمَاوِيِّ *
20 * لَكِنِّي بَشَّرْتُ الَّذِينَ بِدِمَشْقَ أَوَّلاً * وَالَّذِينَ بِأُورُشَلِيمَ * وَفِي سَائِرِ بَلْدَةِ الْيَهُودِيَّةِ * وَالأُمَمِ *
وَسَأَلْتُهُمْ أَنْ يَتُوبُوا وَيَرْجِعُوا إِلَى اللهِ * عَامِلِينَ الأَعْمَالَ الْمُسْتَحِقَّةَ لِلتَّوْبَةِ * ثُمَّ * 21 * فَمِنْ أَجْلِ
22 هَذِهِ الْحُظُوظِ تَنَاوَلَنِي الْيَهُودُ فِي الْهَيْكَلِ * وَرَامُوا أَنْ يَقْتُلُونِي * فَنِلْتُ مِنَ اللهِ الْمَعُونَةَ
وَالْمُؤَازَرَةَ * وَوَقَفْتُ إِلَى هَذَا الْيَوْمِ شَاهِدًا لِلصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ * وَلَمْ أَقُلْ قَوْلاً يُضَادُّ الأَقْوَالَ
23 الَّتِي قَالَهَا الأَنْبِيَاءُ وَمُوسَى عَنِ الأَشْيَاءِ الْعَتِيدَةِ أَنْ تَصِيرَ * أَنْ يَكُونَ الْمَسِيحُ مَأْلُومًا *
وَأَنْ يَكُونَ أَوَّلاً مِنِ ابْتِعَاثِ الْمَوْتَى * فَهُوَ عَتِيدٌ أَنْ يُبَشِّرَ بِالنُّورِ لِلشَّعْبِ وَالأُمَمِ * 24 فَلَمَّا اعْتَذَرَ
هُوَ بِهَذِهِ الأَقْوَالِ * قَالَ فِسْطُسُ بِصَوْتٍ عَظِيمٍ * يَا بَوْلِي قَدْ جُنِنْتَ * لأَنَّ الْكُتُبَ الْكَثِيرَةَ
25 قَدْ أَحَالَتْكَ عَلَى الْجُنُونِ * فَقَالَ يَا فِسْطُسُ الأَبَدُ مَا جُنِنْتُ * لَكِنِّي أَنْطِقُ بِكَلِمَاتِ الصِّدْقِ
وَالْعَقْلِ * 26 لأَنَّ الْمَلِكَ يَعْرِفُ حَقِيقَةَ هَذِهِ الأَقْوَالِ الَّذِي أَتَكَلَّمُ أَنَا بِحَضْرَتِهِ مُجَاهَرًا * وَلَسْتُ
أَظُنُّ أَنَّهُ يَنْكَتِمُ عَنْهُ شَيْءٌ مِنْهَا أَصْلاً * لأَنِّي مَا عَمِلْتُ هَذَا فِي زَاوِيَةٍ * 27 أَيُّهَا الْمَلِكُ
أَغْرِيبَّا أَمَا تُصَدِّقُ الأَنْبِيَاءَ * أَنَا أَعْلَمُ أَنَّكَ تُصَدِّقُهُمْ * 28 فَقَالَ أَغْرِيبَّا لِبَوْلُصَ * بِلَفْظٍ
يَسِيرٍ يَقْنَعُنِي أَنْ أَصِيرَ مَسِيحِيًّا * فَقَالَ بَوْلُصُ * لِيَسْهُلِ اللهُ أَنْ أَفْتَحَ بِلَفْظٍ يَسِيرٍ * وَبِخِطَابٍ
29 طَوِيلٍ لَيْسَ لَكَ وَحْدَكَ * بَلْ وَلِجَمِيعِ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ أَقْوَالِي الْيَوْمَ * أَنْ يَصِيرُوا هَكَذَا
مِثْلَمَا أَنَا * خَلاَ مِنْ هَذِهِ الأَعْلاَلِ * 30 وَإِذْ قَالَ هَذِهِ الأَقْوَالَ * قَامَ الْمَلِكُ وَالْوَالِي وَبَرْنِيقَةُ *
وَالْجَالِسُونَ مَعَهُمْ * 31 وَانْصَرَفُوا يَقُولُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ * إِنَّ هَذَا الرَّجُلَ لَمْ يَعْمَلْ شَيْئًا يَسْتَحِقُّ
بِهِ الْمَوْتَ أَوِ الأَعْلاَلَ * 32 ثُمَّ قَالَ أَغْرِيبَّا لِفِسْطُسَ * قَدْ كَانَ يُمْكِنُ أَنْ يُطْلَقَ هَذَا الرَّجُلُ *
لَوْ لَمْ يَسْتَغِثْ بِقَيْصَرَ *

Et eripiam te à populo & Gentibus ad quas te mittam, ut aperias oculos 17 18
eorum, quatenus revertantur à tenebris ad lucem, & à potestate satanæ ad
Deum, ut recipiant expiationem peccatorum, & sortem in habitaculis sanctis
per fidem suam in me. Hinc igitur est, 19
ô rex Agrippa, quòd non fuerim rebellis
visioni cœlesti: Sed prædicaverim 20
his qui sunt Damasci primùm, quique sunt in Jerusalem, & in totâ
regione Judææ, necnon Gentibus: deprecans eos ut pœnitentiam agerent,
& converterentur ad Deum, facientes opera digna pœnitentiâ. Hactenus. His de causis comprehende- 21
runt me Judæi in templo, & machinati sunt necem meam. Assecu- 22
tus sum autem à Deo opem & auxi-
lium, stetique ad hunc usque diem testificans parvo ac magno: nec ul-
lum protuli sermonem contrarium dic-
tis, quæ locuti sunt prophetæ & Mo-
ses, de rebus futuris ut contingerent: 23
An scilicet Christus esset passurus:
& si futurus erat primus ex resurrec-
tione mortuorum, ipse quoque an-
nuntiaturus erat lumen populo &
Gentibus. Cùm autem ipse se de- 24
fendisset hisce sermonibus, ait Festus
magnâ voce, O Paule, jam insanî-
sti: multæ enim scripturæ te conver-
terunt ad insaniam. Dixit; O po- 25
tentissime Feste, non insanio, sed pro-
fero verba veritatis & sobrietatis.
Scit enim rex veritatem horum ser- 26
monum, quos ego apertè loquor in præ-
sentia ipsius: nec arbitror latere eum
ullam prorsus ex his rebus, cùm hæc
in angulo non gesserim. O rex A- 27
grippa, nònne credis prophetis? ego
novi quòd iis credas. Dixit ad 28
Paulum Agrippa; Modico sermone per-
suadebis mihi ut fiam Christianus. Ait 29
Paulus; Precor Deum ut modico ser-
mone & longâ oratione persuadeam
non tibi solùm, sed omnibus etiam iis
qui audiunt sermones meos hodiè, ut
tales fiant qualis ego sum, exceptis
his vinculis. Hos sermones cùm di- 30
xisset, surrexit rex, & præses, ac
Bernice, quique cum eis sedebant.
Et abierunt dicentes alter ad alte- 31
rum; Sanè vir iste nil commisit pro
quo mortem aut vinculis mereatur.
Tunc dixit Agrippa Festo; Poterat 32
quidem hic homo dimitti, nisi provo-
cásset ad Cæsarem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወበእንተዝ : ነገር : ለነዘ : ሀለውኩ : በመኵራብ : ለኀዙኒ : ሊይሁድ : ወመከሩ : ከ
22 መ : ይቀትሉኒ:=: ወለእሰ : በረድኤተ : እግዚአብሔር : ሀለውኩ : እስከ: ይእዜ: ከ
መ : እኩን : ሰማዕተ : በጽድቅ : ለዐቢይኒ : ወለንኡስኒ : ለልቦ : ዘነገርኩ : ዘእንበ
23 ለ : ዘነቡኩ : ወጸሐፈ : ሙሴ : ወናቢያት : ዘሀሉ : ከመ : ይኩን:=: ዘከመ : ያሐ
መመ : ክር ስቶስ : ወዘከመ : ውእቱ : ይቀድሞ : ተንሥአ : እሙነ : ሙታን : ወሀለ
24 መ : ይዜኑ : ብርሃነ : ልእክዝብ : ወለለእክዘብ:=: ወእመድኅረ : ይቤ : ዘንተ : ጳው
ሎሰ : ተሰጥመ : ፊስጦስ : በዐቢይ : ቃል : ወይቤሎ : ለጳውሎስ : ተላብድኑ : እስ
25 መ : ብዙኃን : መጻሕፍት : ጫጡኅ : ለአበድ:=: ወተሰጥመ : ጳውሎስ : ወይቤሎ : ለ
26 ፊስጦስ : ኄር : ለንስ:ሊየለብድ: ለለ : ድጽቀ: ወርትለ : እንግር:=: እስመ:ንጉሥ:
ዮለመር : ኵሉ : ዘተናገርኩ : በቅድሜሁ : ለንሰ : ዘልፈ : እትናገር : ክሱተ : ወለልቦ:
ይዙለ : እመነ : ኵሉ : ዘነበብኩ : ለንጉሥ : ኵሉ : ዘገበርኩ : ወዘነብኩ : ሊኮነ :
27 በመዐዘን : ለለ : በመራህተ:=: ለለግሪጸ : ንጉሥ : ሊተለመናሙኑ : ለነቢያት:
28 ለንሰ : ለለመር : እስመ : ለንተ : ተለመናሙ:=: ወይቤሎ : ለግሪጸ : ንጉሥ : በንሰ
29 ቲት : ታርሊ : ወትፈቅድ : ከመ : እኩን : ክርስቲያን:=: ወጳውሎስኒ : ይቤሎ : ለ
ንሰ : ለፈቅድ : ከመ : ትትመየጥ : ኅበ : እግዚአብሔር : በኀደጥኒ : ወበብዙኅኒ : ለ
ርሊ : ለኮ : ከመ : ለንተ : በሕቲትከ : ለለ: ለደ : ኵሉሙ : እለ : ይሰመዑ : ዮመ : ከ
30 መ : ይኩኑ : ዘለንበለ : መዋቅሕትየ:=: ወተንሥአ : ንጉሥ : ወመኰንን:=: ወይብ
31 ሉ: ለልቦ: ዘገብረ: ዝብእሴ: ዝይደልዎ: ቅትለተ: ወተሞቅሑ:=: ወይቤሎ: ለግሪጸ:
32 ለፊስጦስ : ለዝብእሲ : እመደለመ : ይኄድግሙ : ለለ : ለሊሁ : ለዝመረ : ይሖር : ኅ
ቢ : ነጋሢ:=:

Et propter hanc causam quum essem in templo prehenderunt me Judæi, & 21
consultârunt ut trucidarent. Et ego per auxilium Dei perstiti usque nunc, ut 22
sim testimonio in veritate magnis & parvis: nihil fuit quod loquutus sum præ-
ter ea quæ loquuti sunt & scripserunt Moses & prophetæ futura esse: Quomodo 23
pateretur Christus, & quomodo ille primò suscitaretur ex mortuis, & annuntiaturus
esset lucem populo & Gentibus. Et postquam dixisset hoc Paulus, respondit ei 24
Festus in magna voce, & dixit ei; Paule, insanisne? quia multæ literæ di-
verterunt te ad insaniam. Et respondit ei Paulus, & dixit ei; Feste optime, 25
ego non insanio, sed verè & rectè loquor. Quia rex scit omnia quæ loquutus 26
sum in conspectu suo semper loquens apertè, & nihil fuit occultum ex omnibus
quæ loquutus sum regi: totum quod feci & quod loquutus sum, non fuit in an-
gulo, sed in plateis. Agrippa rex, nonne credis prophetis? ego scio quòd tu 27
credis iis. Et dixit ei Agrippa rex; In pusillo doces, & vis ut fiam Chri- 28
stianus. Et Paulus dixit ei; Ego vellem ut convertaris ad Deum in modico, 29
& in multis: doceo non ut tu solus, sed etiam omnes audientes hodie, ut sint, 30
sine vinculis meis. Et surrexit rex & præses, et dixerunt; Nihil est quod 31
fecit hic homo, quod dignum est morte aut vinculis. Et dixit Agrippa Festo, 32
Hunc hominem oporteret dimittere, sed ipse voluit ire ad Imperatorem.

Digitized by Google

CAP. XXVII. κζ'.

1 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, (α) παρεδίδουν τόν τε ΚΗ'
Παῦλον καί τινας ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ, ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης
Σεβαστῆς. Ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ (β) Ἀδραμυττηνῷ, μέλλοντες πλεῖν τοὺς κατὰ
2 Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονι-
κέως. Τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα. φιλανθρώπως τε ὁ (γ) Ἰούλιος τῷ
3 Παύλῳ χρησάμενος, ἐπέτρεψε πρὸς (δ) φίλους πορευθέντα, ἐπιμελείας τυχεῖν.
Καὶ ἐκεῖθεν ἀναχθέντες, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον, διὰ τὸ, τοὺς ἀνέμους εἶναι
4 ἐναντίους. Τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες,
5 κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας. Κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ἑκατοντάρχης πλοῖον
6 Ἀλεξανδρῖνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. Ἐν
7 ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον,
μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώ-
8 νην. Μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν, ἤλθομεν εἰς (ζ) τόπον τινὰ καλού-

tum Pulchros portus, cui juxtà erat civitas Lasea. Multo autem tempore
μενον Καλοὺς λιμένας, ᾧ ἐγγὺς (η) ἦν πόλις Λασαία. Ἱκανοῦ δὲ χρόνου 9
peracto, & existente jam periculosâ navigatione propter & jejuni-
διαγινομένου, καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς, διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν
um jam praeteriisse, admonebat Paulus, Dicens eis; Viri, Con-
ἤδη παρελθεῖν, παρῄνει ὁ Παῦλος, Λέγων αὐτοῖς, Ἄνδρες, θεω- 10
spicio quoniam cum injuria & multo damno, non solùm oneris &
ρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας, οὐ μόνον τοῦ (θ) φόρτου καὶ τοῦ
navis, sed etiam animarum nostrarum futurum esse navigationem. At
πλοίου, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. Ὁ δὲ 11
centurio gubernatori & nauclero credebat magis, quàm
(ι) ἑκατόνταρχος τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ (κ) ἐπείθετο μᾶλλον, ἢ
illis à Paulo dictis. Inappositò autem portu subsisten-
τοῖς ὑπὸ (λ) τοῦ Παύλου λεγομένοις. Ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχον- 12
te ad hyemationem, plerique posuerunt consilium, subduci in-
τος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ (μ) πλείονες ἔθεντο βουλὴν, ἀναχθῆναι (ν) κἀκεῖ-
dè, si quomodò possent devenire in Phœnicem, hyemare, portum
θεν, εἴ πως (ξ) δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα, παραχειμάσαι, λιμένα
Cretæ respicientem ad Africum & ad Chorum. Aspirante autem No-
τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ Λίβα καὶ κατὰ Χῶρον. Ὑποπνεύσαντος δὲ Νό- 13
to, æstimantes propositum tenere, solventes Asson, legebant
του, δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες Ἄσσον, παρελέγοντο τὴν
Cretam. Post non multum autem misit contra ipsum ventus Typhonicus,
Κρήτην. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλε κατ' αὐτῆς ἄνεμος Τυφωνικὸς, ὁ 14
vocatus Euroclydon. Correptâ autem navi, & non po-
καλούμενος (ο) Εὐρακύλων. Συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυ- 15
tente obtineri vento, concedentes ferebamur.
ναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες ἐφερόμεθα.

MS. A. (α) παρεδίδου (β) Ἀδραμυττηνῷ, μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺ (γ) Ἰουλιανὸς (δ) τοὺς φίλους πορευθῆναι, (ε) κατήλθαμεν εἰς Λύστρα τ Λικύας. Κακεῖθεν εὑρὼν ὁ ἑκατοντάρχης (ζ) τόπον καλόμενον (η) πόλις ἦν Καλαιά. (θ) φορτίου (ι) ἑκατοντάρχης (κ) μᾶλλον ἐπίθετο, (λ) Παύλου (μ) πλείονες (ν) ἐκεῖθεν, (ξ) δύναντας (ο) Εὐραικύλων.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XXVII.

1 DEcrevit itaque de eo Festus ipsum mis- 1
sum iri ad Cæsarem in Italiam, proinde tra-
didit Paulum, & alios vinctos cum eo, viro
cuidam centurioni ex cohorte Augustâ, cui
nomen erat Julius. Quumque navigandum a
2 esset, descendimus in navigium quod erat
ex Adramanto civitate, & profecturum erat
ad regionem Asiæ: ingressus autem fuerat
navigium nobiscum Aristarchus Macedo ex
3 Thessalonica urbe. Postero autem die per- 3
venimus Sidonem: & usus est centurio mise-
ricordiâ erga Paulum, eique permisit ut pro-
ficisceretur ad amicos suos, & requiesceret.
Illinc porrò abnavigavimus, & quoniam 4
4 venti erant contrarii, sublegimus Cyprum.
5 Et trajecimus mare Ciliciæ & Pamphyliæ, 5
ac devenimus Myram urbem Lyciæ. Na- 6
6 ctúsque illic centurio navem Alexandrinam
proficiscentem in Italiam, imposuit nos in
7 eam. Et quia graviter navigabat, post plu- 7
rimos dies vix pervenimus contra Cnidum
insulam, quoniámque non permittebat ven-
tus ut rectà proficiscèremur, sublegimus
Cretam è regione Salaminæ urbis. Ut vix 8
8 dum circum illam navigaremus, pervenimus
ad locum qui vocatur, Portus pulchri.

Dominicâ VI. post Pentecosten. 65.

Erat autem ei propinqua civitas nomine 9
Lasia, ubi mansimus longo tempore, usque
ad diem quo (*i. quoad*) præteriisset jam dies
jejunii Judæorum, & periculosum esset ali-
quem se mari committere: proindè consi-
lium eis dabat Paulus, Et dicebat; Viri, 10
video cum ærumnis & jacturâ multâ futuram
navigationem nostram, non solùm one-
ris navis nostræ, sed etiam animarum nostra-
rum. Centurio autem gubernatorem & 11
dominum navis potiùs audiebat, quàm ser-
mones Pauli. Et quia commodus non erat 12
portus ad transigendam in eo hyemem, plu-
rimi nostrorum volebant illinc vela facere,
ut si quo modo possent, pervenirent hyber-
nárentque in portu quodam qui erat Cretæ,
vocabatúrque Phonix, & spectabat Austrum.
Quum autem perflaret ventus Australis, pu- 13
tarentque se pro voto suo appulsuros, navi-
gabamus circa Cretam. Sed non multò post 14
erupit in nos flatus turbinis qui vocatur Ty-
phonicus Euroclydon. Proindè abrepta est 15
navis, nec potuit obsistere vento, itaque in
incertum ferebamur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XXVII.

1 ፲ወጊ ወእምዝ : ፈትሑ : ወእዘዙ : ከመ : ይሑር : ጳውሎስ: መስለ : ከልዐን : እለ:
ሀለው : ዕቁበን : ኀበ : ኀቤ : መእት : ዘስሙ : ዩሊዮስ : እመቢጸ:ለጥሠጠስ : ውእቱ:
2 ይሑረ : ሊበልዖ : ኀበ : ነጋሢ::=ፁ ወእምዝ : ለርጥ : ውስተ : ሱመር : ለድርማጠ
ዊት : እንተ : ተሐውር : መንገለ : እስያ:: ወተንሣእነ : እመውእቱ : መስገ : ወእርተ
እነ : ለሐዊር : ወእርስጥሮንስሰ : ዘመቄደንያ : ተሰሎንቄያዊ : ዘዘልፈ : ነበረ : መ
3 ኑሴነ : እንዘ: ይጸንሐነ::=ፁ ወበሰኒታ : በጸሐነ : ሲዶንያ:: ወዩልዮሰስ : ይሬአዮ :
ለጳውሎስ : በሠናይ : ወእዘዘው : ለፍቁራኒሁ : ይትረድእዎ : ወይግበሩ : ዘ
ፈቀደ::=ፁ

1 Et tunc judicârunt & præceperunt ut iret Paulus cum aliis qui erant cu-
stoditi apud centurionem cujus nomen Julius erat, de cohorte Augusta fuit, ut
irent in Italiam ad Imperatorem. Et tunc ascenderunt in navem Adramote-
2 nam quæ ibat versùs Asiam, & solvimus ex illo loco & direximus iter, &
Aristarchus Macedonius Thessalonicensis, qui semper mansit nobiscum, adhærens
nobis. Et postridie venimus Sidoniam: & Julius respiciebat Paulum benignè, 3
& præcepit amicis suis ut adjuvarent eum, & facerent quod vellet.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XXVII.

UT autem judicatum est navigare eum in Italiam, & tradi Paulum cum reliquis custodiis centurioni nomine Julio cohortis Augustæ, Adscendentes navem Adrumetinam, incipientes navigare circa Asiæ loca, sustulimus, perseverante nobiscum Aristarcho Macedone Thessalonicensi. Sequenti autem die devenimus Sidonem. Humanè autem tractans Julius Paulum, permisit ad amicos ire, & curam sui agere. Et indè cùm sustulissemus, subnavigavimus Cyprum, propterea quòd essent venti contrarii. Et pelagus Ciliciæ & Pamphyliæ navigantes, venimus Lystram, quæ est Lyciæ: Et ibi inveniens centurio navem Alexandrinam navigantem in Italiam, transposuit nos in eam. Et cùm multis diebus tardè navigaremus, & vix devenissemus contra Gnidum, prohibente nos vento, adnavigavimus Cretæ, juxta Salmonem: Et vix juxtà navigantes, venimus in locum quendam, qui vocatur Boniportus, cui juxtà erat civitas Thalassa. Multò autem tempore peracto, & cùm jam non esset tuta navigatio, eò quòd & jejunium jam præteriisset, consolabatur eos Paulus, Dicens eis; Viri, video quoniam cum injuria & multo damno, non solùm oneris & navis, sed etiam animarum nostrarum, incipit esse navigatio. Centurio autem gubernatori & nauclero magis credebat, quàm his quæ à Paulo dicebantur, Et cùm aptus portus non esset ad hyemandum, plurimi statuerunt consilium navigare indè, si quomodò possent, devenientes Phœnicem, hyemarè, portum Cretæ respicientem ad Africum, & ad Corum. Aspirante autem Austro, æstimantes propositum se tenere, cum sustulissent de Asson, legebant Cretam. Non post multum autem misit se contra ipsam ventus Typhonicus, qui vocatur Euroaquilo. Cúmque arrepta esset navis, & non posset conari in ventum, datâ nave flatibus, ferebamur,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*الفصل السابع والعشرون * *يوم الجمعة قبل البنتكستي*

1 * ولما حكم بان يركب في البحر الي ايطالية الذين يقودون بولص * سلموا بولص
2 وقوما اخرين معيدين * الي رئيس مائة اسمه يوليوس من طغم سبسطية * وصعدنا الي
مركب ادرامنتي * كان اصحابه معنا مبين ان يسيروا الي المواضع التي باسيا * وركب
3 معنا ارسطرحوس المكادوني السالونيكي * وفي اليوم الثاني نزلنا الي صيدا * فمح
يوليوس لبولص تعطفا واشفاقا * وامر ان يذهب الي اصدقائه * فينال منهم اهتماما
4 بحوائج السفر * وركبنا من هناك وسرنا الي قبرس * من اجل ان الرياح كانت تصادنا *
5 وعبرنا حنيذ اللجج * الذي في النعر وامفيلية * ونزلنا الي موانئ بلد اللنكيا *
6 * فهناك وجد رئيس المائة مركبا اسكندرانيا سايرا الي ايطالية فاصعدنا اليه *
7 وفي ايام كثيرة لانهم كانوا يتباطون في المسير * بالجهد حصلنا في كنيدون * واذ لم
نتركنا الرياح في سلموني سرنا الي اقريطس * وبالجهد لما حاذوا المركب حينا الي
8 موضع ما يلقب بالموانئ الحسنة * المقارب مدينة لاساء * فلما مضي لنا حين طويل
9 وكان مسيرنا معطبا * لان الصوم كان قد حان * وعظهم بولص * قايلا * ايها الرجال
10 انا عتيدون على ما ارى ان يتعب وخسار كثير يكون مسيرنا في البحر * ولا نخسر
الوسق والمركب فقط * بل وانفسنا * فاما رئيس المائة فادعن لراي مدبر المركب
11 وصاحب الدوبية * اكثر من المقولات من بولص * واذ كان ذاك الميناء غير موافق
12 لاوان الشتاء ارائي اكثرهم ان يسيروا من هناك * لعل يمكنهم ان يبلغوا الي
فينكس * يشتون في موانئ اقريطس * فلما شاهدوا الموضع في ناحية المغرب * وان
13 الرياح العربية قد هبت * ظنوا انهم يحرصون يغلبونها * فاحذوا بالقرب وعبروا اقريطس *
14 * لم هبت لا بعد وقت كثير ريح عنيف يلعب بالمسي المواج * فاختطف
15 المركب ولم يمكنه يبصر الريح *

CAP. XXVII.

Feriâ sextâ ante Pentecosten.

1 *UT autem decreverunt ut mare conscenderet in Italiam, qui adversabantur Paulo, tradiderunt Paulum, & quosdam alios vinctos centurioni, nomine Julio, de cohorte Sebastiæ. Et conscen-*
2 *sâ navi Adramitinâ, cupiebant amici ejus navigare in partes Asiaticas: conscendiique nobiscum Aristarchus*
3 *Macedo Thessalonicensis. Alterâ autem die descendimus in Sidonem: utensque Julius in Paulum humanitate & clementiâ, permisit ei ut iret ad amicos suos, obtinereque ab eis curam pro ne-*
4 *cessitatibus itineris. Indè verò solven-*
5 *tes, appulimus Cyprum, quoniam venti erant nobis contrarii. Et trajecto tunc*
6 *pelago quod est in Cilicia & Pamphilia, descendimus in portus regionis Lyciæ: Ibique nactus centurio navem Alexan-*
7 *drinam navigantem in Italiam, imposuit nos in eam. Et multis post diebus, quia lenti erant in navigatione, vix devenimus ad Cnidum: cúmque non sinerent nos venti* morari *in Salmone, navigavimus ad Cretam. Et vix,*
8 *industriè navim ducentes, venimus ad locum quendam qui vocatur Portus pulchri, vicinum urbi Lasææ. Cúmque longum peregissemus tempus,*
9 *& esset navigatio nostra periculosa, quòd jejunii tempus jam præteriisset, commonuit eos Paulus, Dicens; O vi-*
10 *ri, futurum quidem est, ut video, ut cum labore & jactura multa succedat iter nostrum maritimum, & amittamus non solùm onus & navim; sed etiam animas nostras. Verùm centurio*
11 *magis inclinavit ad sententiam gubernatoris navis & nauclerî, quàm ad ea quæ dicebantur à Paulo. Et cùm es-*
12 *set ille portus minimè commodus hyberno tempori, senserunt complures eorum illinc solvendum, ut fortè Phœnicem pervenire possent, hyemarentque in portibus Cretæ. Deprehendentes igi-*
13 *tur locum in parte Occidentali, & quòd venti Africi jam flaverant, rati sunt studendum sibi ut eos superarent: quapropter viciniorem locum deligentes,*
14 *præterierunt Cretam. Deindè flavit haud multo post tempore adversùs navim ventus vehemens, qui vocatur*
15 *Excitator fluctuum: Abripuitque navim, nec potuit ventum secare.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወእመህየ ፡ ተንሣእነ ፡ ወበጽሐነ ፡ ውስተ ፡ ደሴተ ፡ ቀጸርስ ፡ እሰመ ፡ ነፈሰ ፡ ሀሎ ፡ ቅድ
5 ሜነ ፡=፡ ለበሐረ ፡ ቂልቅያ ፡ ወለጰንፍልያ ፡ ሐለፍነ ፡ ወበጸሕነ ፡ ልስጥያ ፡ እንተ ፡
6 እሰያ ፡ ይእቲ ፡=፡ ወበህየ ፡ ረኪቦ ፡ ጎቤ ፡ መእት ፡ ሐመረ ፡ እስክንድርዊት ፡ እንተ ፡
7 ተሐውር ፡ ሊታልያ ፡ ለብእነ ፡ ወስቴታ ፡=፡ ወለሳለፈነ ፡ ወጐንደይነ ፡ ብዙኃ ፡ መዋ
ዕለ ፡ ወእመእዮብ ፡ በፀኅነ ፡ ለእንጸረ ፡ ቃንድያ ፡ እስመ ፡ ከልእነ ፡ ነፋስ ፡ ወሶርን ፡ ቀ
8 ርጤን ፡ ዘቅሬብ ፡ ሰልሞንያ ፡፡=፡ ወበዕፀብ ፡ በጸሕነ ፡ ወስተ ፡ለኅቲ ፡ መኪን ፡ ዘትሰመ
9 ደ ፡ ሠናየ ፡ መርሶ ፡ ወቀርብት ፡ ይእቲ ፡ ሎሐገረ ፡ ጠልሰ ፡=፡ ወበህያ ፡ ብዙኃ ፡ መዋዕ
ለ ፡ ነበርነ ፡ ወሐለፈ ፡ ዘመነ ፡ መንገድ ፡፡ ወእመዝ ፡ ሊኮነ ፡ ሠናየ ፡ ለሐዊር ፡ በበሕ
10 ር ፡ እስመ ፡ ሐለፈ ፡ ዘመነ ፡ ጸሙ ፡፡ ወተንሥአ ፡ ጳውሎስ ፡ ወናዘዞሙ ፡=፡ ወይቤሎ
ሙ ፡፡ ለእደው ፡ እንሰ ፡ ለእመርኩ ፡ ከመ ፡ ፍናተ ፡ ዚአነ ፡ እንተ ፡ ሀለወነ ፡ ነሐውር ፡
ቦቲ ፡ መንዶቤ ፡ ወጸዕር ፡ ብዙኃ ፡ ለኮ ፡ በሕቱ ፡ ለጥፍተ ፡ ነዋይ ፡፡ ወሐመር ፡ ለለ ፡
11 ዲዲነ ፡ ጥፍለተ ፡ ነፍስነሂ ፡=፡ ወሀቤ ፡ መእትሰ ፡ የሊዮኖሙ ፡ ፈድፋደ ፡ ለሊቀ ፡ ሐ
12 መር ፡ ወለሐደፈ ፡ እመክረ ፡ ጳውሎስ ፡ ለመክርሙ ፡፡=፡ ወሶበ ፡ ሊሀሎ ፡ ህየ ፡ መር
ሶ ፡ ዘይበቍዕ ፡ ለእክርሞ ፡ ብዙኃን ፡ እመወሰቴቶሙ ፡ ለቁሙ ፡ መክረ ፡ ከመ ፡
ይሕልፈ ፡ እመህየ ፡ ለእመ ፡ ተክህሎሙ ፡ በጺሖ ፡ ለእክርሞ ፡ ወስተ ፡ ከልዕ ፡ መ
ንን ፡ ወይእቲሰ ፡ መርሶ ፡ ቀርጤን ፡ ይእቲ ፡ እንተ ፡ ትኔጽር ፡ ለእንጸረ ፡ ለፋራቂያ ፡ ወ
13 ቆርን ፡፡=፡ ወሶበ ፡ ነፍሓ ፡ ነፈሰ ፡ ለዜብ ፡ መስሎሙ ፡ ዘረከቡ ፡ ዘሀለዩ ፡ ቅደሙ ፡
14 ወተንሢለሙ ፡ እመለሰን ፡ ነጸርዎ ፡ ለቀርጤን ፡፡=፡ ወሶበሂ ፡ ኀፍሰ ፡ ነፋስ ፡ መስዕ ፡
15 ለዕሌሃ ፡=፡ ወሊተክህሀ ፡ ሊሐመር ፡ ሐዊረ ፡ እመሓይለ ፡ ውእቱ ፡ ነፋስ ፡ ወሓየል
ሞ ፡ መዋፃደ ፡ መእበል ፡ ሊደእቲ ፡ ሐመር ፡ ወተመንደብነ ፡ እንዘ ፡ ንትሐወሰ ፡ እመ
ለፈ ፡ ለለፈ ፡፡=፡=፡

*Et illinc solvimus, & venimus in insulam Cypri, quia ventus fuit ex adverso no-*4 *bis. Pelagum Ciliciæ & Pamphiliæ pertransivimus, & venimus Lestiam quæ* 5 *Asiæ est. Et ibi invenjens centurio navem Alexandrinam navigantem* in *Ita-*6 *liam, introduxit nos* in *eam. Et progressi sumus, & tardè navigavimus mul-*7 *tos dies, & vix pervenimus contra Candiam, quia prohibuit nos ventus, & venimus* ad *Cretam, quæ propè est Salmoniam. Et difficulter venimus in quen-*8 *dam locum qui nominatur Boni-portus, & propinquus fuit civitati Thalsæ. Et* 9 *ibi multos dies mansimus, & præterivit tempus itineris, & tunc non fuit bonum ire per mare, quia præteriisset tempus jejunii: & surrexit Paulus, &*
*consolatus est eos, Et dixit iis; Viri, ego novi quòd via nostra in qua pro-*10 *gressuri sumus, habet afflictionem & laborem multum, non solummodò in damnum bonorum & navis, sed etiam* in *damnum animarum nostrarum. Et cen-*11 *turio credebat magis magistro navis & rectori, quàm consilio Pauli, ad consultandum eos. Et quum non esset ibi portus aptus ad hybernandum, multi ex*12 *illis perstiterunt* in *consilio, ut solverent illinc, si possent venire ad hybernandum in alio loco: & hic portus Cretæ est, quæ respicit ex adverso Africam & Corum. Et spirante vento Australi, visum est illis quòd nacti essent quod proposuissent prius: & quum sustulissent de Asson, respexerunt Cretam. Et tunc spira-*13 *vit ventus Aquilonaris in eam. Et quum non posset navis progredi, præ violentia*14 *hujus venti, tum prævaluerunt undantes fluctus huic navi, & afflicti fui-*15 *mus, agitati à latere ad latus.*

Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΗ'.

Insulam autem quandam succurrentes, vocatam Claudam, vix potuimus
16 Νησίον δέ τι ὑποδραμόντες, καλουμένην Κλαύδην, (π) μόλις ἰσχύσαμεν
compotes fieri scaphæ. Quam subducentes, adjutoriis utebantur, ac-
17 περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης. Ἣν ἄραντες, βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑπο-
cingentes navem: timentésque ne in Syrtim inciderent, submitten-
ζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσι, χαλάσαν-
tes vas, sic ferebantur. Vehementer autem tempestate jactatis nobis,
18 τες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. Σφοδρῶς (ρ) δὲ χειμαζομένων ἡμῶν,
sequenti jactum fecerunt. Et tertiâ nostris manibus armamenta
19 τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο. Καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ
navis ejecimus. Neque autem Sole, neque syderibus apparentibus per
20 πλοίου (σ) ἐρρίψαμεν. Μήτε δὲ ἡλίου, μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ
plures dies, tempestateque non exiguâ imminente, reliquum ablata erat o-
πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο (τ) πᾶ-
mnis spes ad servari nos. Multâ autem inedià existente, tunc
21 σα ἐλπὶς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. Πολλῆς δὲ ἀσιτίας (υ) ὑπαρχούσης, τότε
stans Paulus in medio eorum, dixit; Oportet quidem, ô viri, obe-
σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἶπεν, Ἔδει μέν, ὦ ἄνδρες, πει-
dientes mihi, non avehi à Creta, lucrarique injuriam
θαρχήσαντάς μοι, μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν
hanc, & jacturam. Et nunc suadeo vobis bono animo esse: ja-
22 ταύτην, καὶ τὴν ζημίαν. Καὶ τανῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀπο-
Mors enim animæ nulla erit ex vobis, præterquàm navis. Adstitit enim mihi
23 βολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. Παρέστη γάρ μοι
nocte hac angelus Dei, cujus sum, cui & deservio, Dicens;
24 (ρ) τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ οὗ εἰμι, ᾧ καὶ λατρεύω, Λέγων,
Ne timeas Paule, Cæsari te oportet assistere: & ecce donavit tibi
Μὴ φοβοῦ Παῦλε, Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι· καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι
Deus omnes navigantes tecum. Idcò bono animo estote viri:
ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. Διὸ εὐθυμεῖτε ἄνδρες· 25
credo enim Deo, quia sic erit, quemadmodùm dictum est mihi. In
πιστεύω γὰρ τῷ Θεῷ, ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι. Εἰς 26
insulam autem quandam oportet nos incidere. Ut verò quartadecima nox
νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ 27
facta est, perlatis nobis in Adria circa medium noctis, sus-
(χ) ἐγένετο, διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς, ὑπε-
picabantur nautæ offerri aliquam sibi regionem. Et bolisantes inve-
νόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. Καὶ βολίσαντες εὗ- 28
nerunt passus viginti: brevi autem distantes, & rursum bolisantes, inve-
ρον ὀργυιὰς εἴκοσι· βραχὺ δὲ διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εὗ-
nerunt passus quindecim. Timentésque ne quomodò in aspera loca
ρον ὀργυιὰς δεκαπέντε. Φοβούμενοί τε (ψ) μήπως εἰς τραχεῖς τόπους 29
incidemus, de puppi projicientes anchoras quatuor, optabant diem fie-
ἐκπέσωσιν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, ηὔχοντο ἡμέραν γεν-
ri. Ipsis verò nautis quærentibus fugere ex navi, & laxami-
σθαι. Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων (ω) φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάν- 30
bus scapham in mare, obtentu quasi è prora futurorum
των τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ (α) πρώρας μελλόντων
anchoras extendere, Dixit Paulus Centurioni, & militi-
ἀγκύρας ἐκτείνειν, Εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ, καὶ τοῖς στρατιώ- 31
bus; Si non hi manserint in navi, vos servari non potestis.
ταις, Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε.
Tunc milites abscíderunt funes scaphæ, & siverunt eam
Τότε (β) οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν 32
excidere.
ἐκπεσεῖν.

MS. A. (π) ἰσχύσαμεν μόλις (ρ) τε (σ) ἐρρίψαμεν. (τ) ἐλπὶς πᾶσα (υ) ὑπαρχούσης, σαθεὶς ὁ (ρ) ταύτῃ τῇ νυκτὶ τοῦ Θεοῦ, οὗ εἰμι ἐγὼ, ᾧ καὶ λατρεύω, ἄγγελος, Λέγων, (χ) ἐπιλύεσθαι, (ψ) μήπω κατὰ τραχεῖς (ω) ὀφευγεῖν (α) πρώρης ἀγκύρας μελλόντων ὀπίσινεν, (β) ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 ... * ...
17 ... * ...
18 ... * ...
19 ... * ...
20 ... * ...
21 ... * ...
22 ... * ...
23 ... * ...
24 ... * ...
25 ...
26 ... * ...
* ... * ... * ...
27 ...
28 ...
29 ...
30 ...
31 ... * ...
32 ...

Et quum præterîssemus insulam quandam 16
quæ vocatur Cyra, vix potuimus prehen-
dere scapham. Eâ verò sublatâ, cingeba- 17
mus & firmabamus navim: & quia timeba-
mus, ne fortè incideremus in præcipitium
maris, submisimus antennam, & ita perge-
bamus. Quum autem in nos insurrexisset 18
gravis procella, sequenti die supellectilia
nostra in mare projecimus. Die verò tertiâ 19
armamenta navis manibus nostris abjecimus.
Quumque durâsset pluvia per dies complu- 20
res, nec sol appareret, neque luna, neque sy-
dera, spes vitæ nostræ penitùs præcisa est.
Quumque nemo quicquam cibi caperet, tunc 21
stans Paulus inter eos, ait; Si assensum mihi
præbuissetis, viri, non solvissemus à Creta,
& evitâssemus hanc jacturam & calamita-
tem. Nunc autem consilium do vobis ne 22
anxii fueritis: nemo enim vestrûm peribit,
sed tantùm navis. Visus est enim mihi hac 23
nocte angelus Dei illius cujus sum, & cui
servio: Dixítque mihi, Ne timeas Paule, 24
futurum enim est te sisti coram Cæsare: &
ecce dono tibi dedit Deus omnes qui navi-
gant tecum. Quamobrem bono animo esto- 25
te, viri: Credo enim in Deum, ita fore
quemadmodum locutus est mecum. Verùm 26
in insulam quandam ejiciendi sumus.

Dominicâ VII. post Pentecosten. 66.

Post dies autem quatuordecim quibus erra- 27
vimus & agitati fuimus in Adriatico mari,
mediâ nocte putârunt nautæ ad terram se
accedere. Proindè jecerunt bolidem, & 28
invenerunt staturas viginti: rursúsque pau-
lùm provecti invenerunt staturas quindecim.
Quumque timeremus ne fortè deprehende- 29
remur in locis scopulosis, jecerunt è puppi
navis anchoras quatuor, & precabantur die-
em oriri. Nautæ verò studebant fugere è 30
navi: proinde demisérunt ex ea scapham
in mare, prætextu abeundi in ea, navisque
ad terram alligandæ. Quod quum vidisset 31
Paulus, dixit centurioni & militibus; nisi
isti in navi permanserint, vos non potestis
servari. Tunc præciderunt milites funes sca- 32
phæ à navi, & siverunt eam aberrantem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወሶበ: ኣጕየየተነ: ሐመር : በጸሐነ: ወሰተ: ለካቲ: ደሴት: እንተ: ስሙ: ቃወደ: በዕፁብ:
17 ግብር: ክህልነ: ለልዕሎታ : ለንእስት: ሐመር:=: ወሶበ: እዕረግናሃ : ለይእቲ : ሐመር:
ንእስት: ወሰተ:ዐቢይ: ሐመር:በተራድኦ:በበይናቲነ: ለጽንአነ: ወለሰ ርን: ሐመረ: እንዘ:
18 ንፈርህ:ከመ:ሊትደቅ:ለዕለ:ኖጸ:ዘስሙ:ሲርት: በልሰነ: ርመ:ወዘንተ:ገቢረነ:ሐር ነ:=:
19 ወበሰኑታ: ተንለአ: ዐቢይ: ምእበል: ለዕቤነ: ወወገፈ : ንዋያተ : ወሰተ: በሕር:=: ወበ
20 ሳልስት:ዕለት:ወገርነ:በእደዊነ:ንዋያተ:ሐመር: ወንዋየ:ሐቅል::=: ሊተርለየ : ጸሐይ:
ወሊ ንዓ ክብት:ለብዙኅ:መዋዕል: ወሶበ:ርሊነ: ብዙኃ:ምእበል:እንተ:ደቤነ:ወሰተ:ጊዜ:
ጠፍለ: እንከ: እመነነ: ኵሉ:ተስፋ:ዘመድኀኒትነ:=:

Et quum velociter detulissent nos navis, venimus in quandam insulam, cujus no- 16
men Cauda, vix habentes potestatem efferre navicellam. Et quum extulissemus 17
hanc navicellam in magnam navem, adjutoriis nostris confirmavimus, & ligavi-
mus navem, timentes ne incideret in arenam cujus nomen Syrt in lingua Romana:
& hoc quum fecissemus, progressi sumus. Et postridie surrexit magnus fluctus super 18
nos, & projecerunt bona in mare. Et in tertio die ejecimus cum manibus nostris 19
armamenta navis, & arma. Et quum non apparuisset sol neque sydera per multos 20
dies, & quum vidissemus multos fluctus supra nos, isto tempore periit amplius à no-
bis omnis spes salutis nostræ.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

16 In insulam autem quandam decurrentes, quæ vocatur Cauda, potuimus vix obti-
17 nere scapham. Quâ sublatâ, adjutoriis utebantur, accingentes navem, timen-
18 tes ne in Syrtim inciderent, summisso vase sic ferebantur. Validâ autem no-
19 bis tempestate jactatis, sequenti die jactum fecerunt: Et tertiâ die suis mani-
20 bus armamenta navis projecerunt. Neque autem Sole, neque syderibus appa-
rentibus per plures dies, & tempestate non exiguâ imminente, jam ablata erat
21 spes omnis salutis nostræ. Et cùm multa jejunatio fuisset, tunc stans Paulus in
medio eorum, dixit; Oportebat quidem, ô viri, audito me, non tollere à Cre-
22 ta, lucríque facere injuriam hanc & jacturam. Et nunc suadeo vobis bono
23 animo esse: amissio enim nullius animæ erit ex vobis, præterquàm navis. Asti-
24 tit enim mihi hac nocte Angelus Dei, cujus sum ego, & cui deservio, Dicens;
Ne timeas, Paule, Cæsari te oportet assistere: & ecce donavit tibi Deus omnes
qui navigant tecum. Propter quod bono animo estote viri; credo enim Deo, 25
quia sic erit, quemadmodùm dictum est mihi. In insulam autem quandam 26
oportet nos devenire. Sed posteaquàm quartadecima nox supervenit, navigan- 27
tibus nobis in Adria circa mediam noctem, suspicabantur nautæ apparere sibi
aliquam regionem. Qui & summittentes bolidem, invenerunt passus viginti: 28
& pusillùm indè separati, invenerunt passus quindecim. Timentes autem ne in 29
aspera loca incideremus, de puppi mittentes anchoras quatuor, optabant di-
em fieri. Nautis verò quærentibus fugere de navi, cùm misissent scapham 30
in mare, sub obtentu quasi inciperent à prora anchoras extendere, Dixit 31
Paulus centurioni, & militibus; Nisi hi in navi manserint, vos salvi fie-
ri non potestis. Tunc absciderunt milites funes scaphæ, & passi sunt eam ex- 32
cidere.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * فَأَبْصَرْنَا فِي مَسِيرِنَا وَجِرِينَا جَزِيرَةً مَّا ٱسْمُهَا كَلَوْدِيُوس * فَبِالْجَهْدِ قَدَرْنَا أَنْ نُمْسِكَ الْمَرْكَبَ
17 * فَرَفَعُوهُ بِمَعُونَاتٍ وَحِيَلٍ ٱسْتَعْمَلُوهَا * وَشَدُّوا الْمَرْكَبَ * خَائِفِينَ أَلَّا يَسْقُطَ فِي دُوَارٍ * وَحَطُّوا
18 الْآلَةَ وَأَهْمَلُوهُ هٰكَذَا * وَبَيْنَمَا السَّمَاءُ يَسْكُبُ عَلَيْنَا سَدِيدًا * فِي الْغَدِ طَفِقُوا يُلْقُونَ الْوَسَخَ
19 * وَفِي الْيَوْمِ الثَّالِثِ طَرَحْنَا بِأَيْدِينَا آلَةَ الْمَرْكَبِ فِي الْبَحْرِ * وَلَمْ نُظْهِرْ لَنَا الشَّمْسَ وَلَا النُّجُومَ
20 * وَدَامَ عَلَيْنَا سَيْلٌ عَظِيمٌ أَيَّامًا كَثِيرَةً * فَمِنْ ذَاكَ ٱنْتَزَعَ مِنَّا كَافَّةً رَجَاءَ الْخَلَاصِ * وَأَقَمْنَا
21 أَيَّامًا كَثِيرَةً لَمْ نَأْكُلْ شَيْئًا * حِينَئِذٍ وَقَفَ بُولُصُ فِي وَسَطِهِمْ وَقَالَ * أَيُّهَا الرِّجَالُ قَدْ كَانَ يَجِبُ
عَلَيْكُمْ أَنْ تُذْعِنُوا لِرَأْيِي * أَلَّا تُصْعَدَ مِنْ أَفْرِيطُسَ * وَكُنَّا قَدْ رَبِحْنَا هٰذَا التَّعَبَ وَالْخَسَارَ *
22 * وَالْآنَ أَنَا أَعِظُكُمْ وَأَسْأَلُكُمْ أَنْ تَفْرَحُوا * فَإِنَّ مَا يَسْقُطُ مِنْكُمْ وَلَا نَفْسًا وَاحِدَةً سَوْيَ
23 الْمَرْكَبِ * لِأَنَّ قَدْ وَقَفَ بِي فِي هٰذِهِ اللَّيْلَةِ مَلَاكُ اللهِ الَّذِي أَنَا لَهُ * الَّذِي أَعْبُدُهُ * وَأَيْلًا *
24 يَا بُولُصُ لَا تَخَفْ فَإِنَّكَ يَجِبُ عَلَيْكَ أَنْ تَمْثُلَ بِحَضْرَةِ قَيْصَرَ * وَهَا قَدْ وَهَبَ اللهُ لَكَ
25 جَمِيعَ السَّائِرِينَ مَعَكَ * فَلِذَلِكَ أَفْرَحُوا أَيُّهَا الرِّجَالُ * فَإِنِّي أُومِنُ بِاللهِ أَنْ هٰكَذَا
26 يَكُونُ كَمَا خُوطِبْتُ بِهِ * وَسَنَسْقُطُ بِلَا بُدٍّ إِلَى جَزِيرَةٍ مَّا * وَلَمَّا سَلَفَتْ أَرْبَعَ عَشْرَ
27 لَيْلَةً وَكُنَّا مُتَرَدِّدُونَ فِي أَدْرِيَا * فِي نِصْفِ اللَّيْلِ ٱفْتَكَرَ الْمَلَّاحُونَ أَنْ يَعْرِفُوا فِي أَيَّةِ
28 بَلْدَةٍ هُمْ * فَأَلْقَوْا حَبْلَ الْقَدْرِ * فَوَجَدُوا الْمَوْضِعَ عِشْرِينَ بَاعًا * وَسَارُوا مِنْ هُنَاكَ
29 قَلِيلًا وَقَدَّرُوا * فَوَجَدُوا خَمْسَ عَشْرَ بَاعًا * فَحَذِرُوا أَلَّا يَسْقُطُوا فِي مَوَاضِعَ حَسِكَةٍ *
30 فَأَلْقَوْا مِنْ مُؤَخَّرِ الْمَرْكَبِ أَرْبَعَ مَرَاسِيَ * وَٱبْتَهَلُوا أَنْ يَصِيرَ نَهَارًا * وَإِنَّ النُّوبِيَّةَ
31 أَلْتَمَسُوا أَنْ يَهْرُبُوا مِنَ الْمَرْكَبِ * وَأَحْدَرُوا الْمَرْكَبَ إِلَى الْبَحْرِ بِحُجَّةِ أَنَّهُمْ مُعْتَزِمُونَ أَنْ
يَمُدُّوا الْمَرَاسِيَ مِنْ مُقَدَّمِ الْمَرْكَبِ * فَقَالَ بُولُصُ لِرَئِيسِ الْمِائَةِ وَلِلْجُنْدِ * إِنْ لَمْ يَثْبُتُوا
32 هٰؤُلَاءِ فِي الْمَرْكَبِ فَمَا يُمْكِنُكُمْ أَنْتُمْ تَخْلُصُونَ * حِينَئِذٍ قَطَعَ الْجُنْدُ حِبَالَ الْمَرْكَبِ
وَأَهْمَلُوهُ يَسْقُطُ *

16 *Vidimus autem in navigatione & cursu nostro insulam quandam, nomine Claudius: & vix potuimus retinere naviculam. At sustulerunt eam* 17 *adjutoriis & artibus quibus usi sunt, navémque obfirmârunt, veriti ne in vorticem incideret: & deposuerunt vas, atque ita reliquerunt eam. Et* 18 *dum vehemens imber funderetur super nos, alterâ die cœperunt projicere merces: Ac tertiâ die manibus nostris* 19 *projecimus instrumenta navis in mare. Et non apparentibus nobis sole neque syderibus, Et perseverante su-* 20 *per nos imbre maximo ad complures dies, ex tunc ablata est à nobis tota spes salutis, Mansimúsque pluribus* 21 *diebus nihil edentes. Tunc stans Paulus in medio eorum, dixit; Heus viri, oportebat vos acquiescere consilio meo, ut non ascenderemus è Creta: & quidem evasissemus hunc laborem* 22 *& jacturam. Et nunc hortor vos, & obsecro, ut hilari sitis animo: non enim cadet ex vobis anima ulla, præter navim. Nam astitit mihi hâc* 23 *nocte angelus Dei cujus sum & quem colo, Dicens; O Paule, ne* 24 *formides, te enim sisti oportet in præsentia Cæsaris: & ecce donavit tibi Deus omnes tecum navigantes. Quapropter gaudete, O viri: credo* 25 *enim Deo quòd sic erit quemadmodùm dictum est mihi. Et incidemus abs-* 26 *que dubio in insulam quandam. Cùm-* 27 *que transissent quatuordecim noctes, discurrentibus nobis per Adriam, mediâ nocte cogitárunt nautæ scire quânam essent in regione. Quare ja-* 28 *cto funiculo mensorio, reperierunt locum illum esse viginti ulnarum: & pusillùm inde progressi, ac dimensi, reperierunt quindecim ulnas. Et veri-* 29 *ti ne incidérent in loca aspera, jecerunt à posteriori parte navis quatuor anchoras, & orárunt ut fieret dies. Nautæ verò quæsierunt fugere è na-* 30 *vi, demisérúntque scapham in mare, sub prætextu volendi anchoras extendere ab anteriori parte navis. Dixit* 31 *autem Paulus centurioni & militibus; Nisi hi in navi manserint, vos salvari non poteritis. Tunc abscide-* 32 *runt milites funes naviculæ, & reliquerunt eam excidere.*

Versio *ÆTHIOPICA* cùm Interpretatione *LATINA*.

21 ወእመድኅረ: ኵነ: ብዙኃ:ጽሞና:ወይእተ : ጊዜ : ተንሥአ: ጳውሎስ: ወቆመ: በመእከሎ
ው: ወይቤ: እስመ: እመደለወክሙ: ትስመዑ : ኪያየ: ወነመ:ሊትትነሠሉ : እመቀርጤ
22 ን : ወትገብሩ : ዘንተ : ጽእለተ : ወተስጥሞ : ርባሕ:=ፁ ወይእዜኒ : እዜንወክሙ :
ነመ: ሊትሳዘኑ: እስመ: ለልቦ: እመወስቴትን: ዘይትሀጕል : ዘእንበለ : ደእሙ : ጥፍለ
23 ቱ : ሐመር:=ፁ እስመ : በዘቲ : ሌሊት : ቆመ : ቅድሜየ : መልአከ : እግዚአብሔ
24 ር : ዘኪያሁ : ለነ : ወዘሎቱ : እትቀነይ:=ፁ እንዘ : ይብለኒ : ሊትፍራሂ : ወሊትደነግ
ፅ:ሀለወከ : ትቁመ : ቅድመ : ቄሳር: ወናሁ : ወሀበከ : እግዚእ : ኵሎሙ : እለ : የሐ
25 ውሩ : መስፈነ : በሐመር:=ፁ በእንተዝ : ሊትሳዘኑ : ለእደው : እስመ : ለነ : እመነ
26 ክሙ : ለእግዚአብሒር:: ነመ : ሀለመ : ይኩን : ዘነመ : ተብህለ : ሊተ:=ፁ ሀለወነ
27 ኬ : ንብጸሕ:: ኅብ : ለኅቲ : ደሴት::=ፁ ወበሕቲኒ:ኮነ:ለመ: ለሱሩ:ወረቡዑ:ሌሊት:
እንዘ : ንነግድ : በበሕረ : ጳድርያ : በጊዜ : መንፈዕቀ : ሌሊት : መሰሎሙ : ለኖቲያት :
28 ዘርእዩ : ሀገረ:=ፁ ወወገሩ : ናዕስ : ለረር: ኅበ : በሕር : ነመ : ደመጥኑ : ወረነ
ቡ : መይ : መጠነ : ፹በለነበለ : ብእሲ: ወወገሩ : ክዕበ : ናዕስ : ለረር : ወእመሀየ :
29 ሐሊፎሙ : ነስቲተ : ወረነቡ : ለሰርተ : ወሀመሰተ : መጠነ : ለነለ : ብእሲ:=ፁ ወ
ይእተ : ጊዜ : ወገሩ : ለርበዕተ : መልሕቀ : መነገለ : ርእሰ : ሐመር : ኅብ : ይነብሩ :
30 ሐዳፊ:: እንዘ : ይፈትዉ : ነመ : ይርለዩ:መለልተ::=ፁ ወፈቀዱ : ኖቲያት : ነመ :
ደመስጡ : እጣዕበለ : በሕር : ወገሩ :ደቡ:በሕር : ለነእስት : ሐመር : እንዘ : ይብ
ሉ : ወያስተመስሉ : ነመ : ዘያስተደልወ : ለሐመር : ወለመልሕቅ: መነገለ : እግረ :
31 ሐመር::=ፁ ወይእተ : ጊዜ : ለእጢሮ : ጳውሎስ : በመንፈሱ : ነገሮ : ለሀዜ :
መእት : ወለሓረ : ወይቤሎሙ : ለለንትሙ : ሰብእ : ለእመ : ለመሰጡ : ኖቲያት :
32 እመሐመር: ለልብክሙ : ድኂነ:=ፁ ወይእተ : ጊዜ : መተሩ : ሓረ: ለነክለተ : ይእቲ:
ሐመር : ኽቲት: ወጎደግዋ: ትሐር : ኅበ: ዘፈቀደት:=ፁ

Et postea fuit multum jejunium: & isto tempore surrexit Paulus, & stetit in 21 *medio eorum, & dixit quòd oportebat vos audivisse me, & non solvisse à Creta, & lucri facere hanc injuriam, & submersionem. Et nunc annuntio vobis ne tristes* 22 *sitis, quia nihil est inter nos quod perdetur, præter solam navis damnum. Quia in* 23 *hac nocte stetit coram me angelus Dei, cujus sum ego, & quem colo, Dicens mihi;* 24 *Ne metuas, & ne conturberis: oportet te sisti coram Cæsare, & ecce donavit tibi Deus omnes qui proficiscuntur tecum in nave. Propterea ne tristes sitis viri, quia ego* 25 *credo Deo, quod sic futurum est, quemadmodum dictum est mihi. Oportet nos igi-* 26 *tur ut deveniamus ad quandam insulam. Veruntamen factum est quartadecimâ* 27 *nocte, quum navigaremus in mari Padriæ, in tempore mediæ noctis, existimârunt nautæ quòd vidissent civitatem. Et ejecerunt bolidem in mare ut meti-* 28 *rentur, & invenerunt aquam quasi viginti staturas viri: & ejecerunt iterùm bolidem, & illinc progressi sumus paulùlum, & invenerunt quindecim staturas viri. Et isto tempore ejecerunt quatuor anchoras versùs caput navis, ubi sede-* 29 *bat rector, desiderans ut videret diem. Et voluerunt nautæ ut fugerent è fluctu-* 30 *bus maris, & demisérunt super mare navicellam, dicentes, & simulantes quasi aptarent navem, & anchoras versùs pedem navis. Et isto tempore quum* 31 *scivisset Paulus in spiritu suo, loquutus est centurioni & militibus, & dixit iis; Vos viri, si effugiant nautæ à nave, non potestis servari. Et* 32 *isto tempore abscíderunt milites funes hujus navicellæ, & sivérunt eam ire quò volunt.*

Digitized by Google

Usque autem quò futurus erat dies fieri, *hortabatur* Paulus omnes su-
33 Ἄχρι δὲ ἧς (γ) ἤμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας με-
mere cibum, dicens ; Quartamdecimam hodiè diem expectantes
πλαζόμενοι τροφῆς, λέγων, Τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες
jejuni permanetis, nihil accipientes. *Idcò hortor* vos ac-
34 ἄσιτοι διατελεῖτε, (δ) μηδὲν προσλαβόμενοι. Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς (ε) προσ-
cipere cibum : *hoc enim ad vestram salutem est :* nullius
λαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς (ζ) ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· (η) οὐδενὸς
enim vestrûm capillus *ex* capite *cadet. Dicens autem* hæc, & fu-
35 γὰρ ὑμῶν θριξ (θ) ἀπὸ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται. Εἰπὼν δὲ ταῦτα, καὶ λα-
mens panem, gratias egit Deo in conspectu omnium : & *frangens* cœpit man-
βὼν ἄρτον, εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ ἐνώπιον πάντων· καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθί-
ducare. *Bono animo* autem facti omnes, & ipsi *adsumpserunt* cibum.
36 ειν. Εὐθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες, καὶ αὐτοὶ (ι) προσελάβοντο τροφῆς.
37 Eramus verò in navi universæ animæ ducentæ septuaginta sex. Sa-
38 Ἤμεθα δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ διακόσιαι ἑβδομηκοντάξ. Κο-
tiati *autem* cibo, alleviabant navem, ejactantes triticum in
ρεσθέντες δὲ τροφῆς, ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν
mare. Cùm autem dies factus esset, terram non agnoscebant : sinum
39 θάλασσαν. Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον
verò quendam considerabant habentem littus, in quem cogitabant, si pos-
δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, (κ) εἰς ὃν ἐβουλεύοντο, εἰ δύ-
sent, *expellere* navem. Et anchoras *subtollentes, permisserunt in*
40 ναιντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. Καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες, εἴων εἰς τὴν
mari, simul laxantes junctiras gubernaculorum : & *subtollentes*
θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπάραντες τὸν
artemonem flanti, tendebant ad littus. *Incidentes autem* in
41 ἀρτέμωνα τῇ πνεούσῃ, κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. Περιπεσόντες δὲ εἰς

locum *bimarem*, *illiserunt* navem : & quidem prora fixa mane-
τόπον διθάλασσον, ἐπώκειλαν τὴν ναῦν· καὶ (λ) ἡ μὲν πρῷρα ἐρείσασα ἔμει-
bat immobilis, at puppis solvebatur à vi *fluctuum*. At
νεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς (μ) βίας τῶν κυμάτων. Τῶν δὲ
militum consilium fuit, ut *vinctos* occiderent, ne quis *ena-*
στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο, ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσι, μή τις ἐκκο-
tans effugeret. At centurio volens servare Pau-
λυμβήσας (ν) διαφύγοι. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦ-
lum, prohibuit *eos consilio*, jussitque *potentes* natare,
λον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τῷ βουλήματος, ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν,
abjicientes primos ad terram exire : Et *reliquos, hos quidem* in
ἀπορρίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι· Καὶ τοὺς λοιποὺς, οὓς μὲν ἐπὶ
tabulis, *hos autem* super *quædam eorum* quæ de navi. Et sic factum est omnes
σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας
perservari ad terram.
διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

CAP. XXVIII. κη'.

Et *salvi evasi*, tunc *cognoverunt* quia Melita insula vocabatur. *At* Barbari
Καὶ διασωθέντες, τότε (α) ἐπέγνωσαν ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται. (β) οἱ δὲ βάρβαροι
præstabant nó *vulgarem* humanitatem nobis. *Accendentes* enim *ignem*,
(γ) παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν. (δ) Ἁπάψαντες γὰρ πυρὰν,
acceperunt omnes nos, *propter* imbrem *instantem*, & *propter* fri-
(ε) προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα, καὶ διὰ τὸ ψῦ-
gus. *Congregante* autem *Paulo* sarmentorum multitudinem, & *imponente* super
χος. Συναθροίσαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων (ζ) πλῆθος, καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ
pyram, vipera à calore *exiens* invasit manum ejus.
τὴν πυρὰν, ἔχιδνα (η) ἐκ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα κατέψυξε τῆς χειρὸς αὐτοῦ.

MS. A. (γ) ἡμέρα ἤμελλεν (δ) μηδὲν προσλαμβανόμενοι. (ε) μεταλαβεῖν (ζ) ἡμετέρας (η) ὑγιείας (θ) τῆς κεφαλῆς ἀπολεῖται. Εἰπὼν δὲ (ι) προσέλαβον τροφῆς. Ἤμεθα δὲ ἡμεῖς αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ διακόσιαι ἑβδομήκοντα ἕξ. (κ) πῶς ὃν ἐβούλοντο, (λ) ἡ μὲν * πρῶτα εἰσασα ἔμενεν (μ) βίας *. Τῶν δὲ στρατιωτῶν (ν) διαφύγῃ. Ὁ δὲ ἑκατοντάρχης βουλόμενος τὸν Παῦλον διασῶσαι, Κεφ. κη'. MS. A. (α) ἐπέγνωμεν (β) οἵ τε (γ) παρεῖχαν (δ) Ἁψάντες (ε) προσελάβοντο ἡμᾶς, (ζ) τὸ πλῆθος, καὶ ἐπιθέντος τοῦ Παύλου ἐπὶ (η) ἀπὸ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ܘܥܕ ܕܗܘܐ ܢܗܘܐ ܡܠܦ ܦܘܠܘܣ ܟܠܗܘܢ ܕܢܣܥܘܢ ܡܙܘܢܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܐ ܝܘܡܐ ܪܒܥܣܪ ܝܘܡ ܡܬܬܟܢ ܐܢܬܘܢ ܘܠܐ ܡܕܡ ܬܛܥܡ ܐܢܬܘܢ ܐܠܐ ܨܘܡܐ ܐܢܬܘܢ ܘܐܦ ܫܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܡܙܘܢܐ ܕܐܟܠ ܐܢܬܘܢ ܗܐ ܗܠ ܐܢܐ ܒܥܐ ܡܢܟܘܢ ܕܬܣܥܘܢ ܡܙܘܢܐ ܕܚܝܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܢܬܒܕܪ ܫܥܪܐ ܡܢ ܪܝܫ ܕܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܘܟܕ ܗܕܐ ܐܡܪ ܩܒܠ ܠܚܡܐ ܘܒܪܟ ܠܐܠܗܐ ܩܕܡ ܟܠܗܘܢ ܘܦܪܫ ܘܫܪܝ ܠܡܐܟܠ ܘܟܕ ܗܘ ܫܪܝ ܠܡܐܟܠ ܗܘ ܘܟܠܗܘܢ ܐܦ ܗܢܘܢ ܩܒܠܘ ܡܢ ܡܙܘܢܐ ܕܐܟܠ ܘܗܘ ܟܠ ܢܦܫܬܐ ܕܒܐܝܟܐ ܗܘ ܘܟܠ ܢܦܫܬܐ ܕܗܘ

Versio VULGATA LATINA.

33 Et cùm lux ineiperet fieri, rogabat Paulus omnes sumere cibum, dicens; Quar-
34 tadecimâ die hodiè expectantes jejuni permanetis, nihil accipientes. Propter
quod rogo vos accipere cibum pro salute vestra: quia nullius vestrûm capil-
35 lus de capite peribit. Et cùm hæc dixisset, sumens panem, gratias egit Deo
36 in conspectu omnium: & cùm fregisset, cœpit manducare. Animæquiores
37 autem facti omnes, & ipsi sumpserunt cibum. Eramus verò universæ animæ
38 in navi ducentæ septuaginta sex. Et satiati cibo alleviabant navem, jactan-
39 tes triticum in mare. Cùm autem dies factus esset, terram non agnoscebant:
sinum verò quendam considerabant habentem littus, in quem cogitabant, si
40 possent, ejicere navem. Et cùm anchoras sustulissent, committebant se mari,
simul laxantes junctiras gubernaculorum: & levato artemone secundùm auræ
41 flatum tendebant ad littus. Et cùm incidissemus in locum dithalassum, im-
pegerunt navem: & prora quidem fixa manebat immobilis, puppis verò sol-
vebatur à vi maris. Militum autem consilium fuit ut custodias occiderent: 42
ne quis cùm enatâsset, effugeret. Centurio autem volens servare Paulum, pro- 43
hibuit fieri: jussítque eos, qui possent natare, emittere se primos, & evade-
re, & ad terram exire: Et cæteros alios in tabulis ferebant: quosdam su- 44
per ea, quæ de navi erant. Et sic factum est, ut omnes animæ evaderent ad
terram.

CAP. XXVIII.

ET cùm evasissemus, tunc cognovimus quia Melita insula vocabatur. Bar- 1
bari verò præstabant non modicam humanitatem nobis. Accensâ enim pyrâ, 2
reficiebant nos omnes, propter imbrem, qui imminebat, & frigus. Cùm con- 3
gregâsset autem Paulus sarmentorum aliquantam multitudinem, & imposuisset
super ignem, vipera à calore cùm processisset, invasit manum ejus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * فَالَيْ حِيْنِ اَرْمَعَ اَنْ يَصِيْرَ النَّهَارُ * يَصْرَعُ بَوْلُصُ اِلَيْ جَمَاعَتِهِمْ اَنْ يَتَنَاوَلُوْا طَعَامًا قَائِلًا *
لَكُمُ الْيَوْمَ اَرْبَعَ عَسَرَ يَوْمًا مُنْتَظِرِيْنَ اَلْعَطَبَ اَسْتَكْمَلْتُمُوْهَا بِلَا اَكْلٍ * وَلَمْ تَتَنَاوَلُوْا طَعَامًا *
34 * فَلِهٰذَا اَصْرَعُ اِلَيْكُمْ اَنْ تَسْتَعْمِلُوْا طَعَامًا * فَاِنَّ ذٰلِكَ مِمَّا يُؤَدِّيْ اِلَيْ خَلَاصِكُمْ * فَاِنَّ
35 سَعْرَ وَاحِدَةٍ مِنْ رُوْسِكُمْ مَا تَسْقُطُ * فَاِذْ قَالَ هٰذِهِ وَتَنَاوَلَ خُبْزًا وَشَكَرَ لِلّٰهِ اَمَامَ الْجَمَاعَةِ *
36 وَكَسَرَ وَطَفِقَ يَاْكُلُ * فَصَارُوْا كُلُّهُمْ مَسْرُوْرِيْنَ * وَاَسْتَعْمَلُوْا طَعَامًا * وَكُنَّا فِي الْمَرْكَبِ
37 اَلنُّفُوْسُ كُلُّهَا مِائَتَيْ وَسِتَّةٌ وَسَبْعُوْنَ * وَاِذْ شَبِعُوْا مِنَ الطَّعَامِ خَفُّوْا الْمَرْكَبَ وَاَلْقَوُا الْحِنْطَةَ
38 فِي الْبَحْرِ * فَلَمَّا اَضَاءَ النَّهَارُ وَلَمْ يَعْرِفُوا الْاَرْضَ * لَاحَ لَهُمْ خَلِيْجٌ مَّا * لَمْ يَتَاَمَّلُوْا لَهُ
39 سَاطِيًا * فَارْتَاَوْا اَنْ يُوْصِلُوْا الْمَرْكَبَ اِلَيْهِ اِنْ اَمْكَنَهُمْ * فَقَطَعُوْا الْمَرَاسِيَ وَسَرَحُوْهَا فِي
40 الْبَحْرِ * وَطَرَحُوْا قَوَاعِدَ الْاَرْجُلِ مَعًا * وَرَفَعُوْا اَلْقِلْعَ الصَّغِيْرَ * مُتَمَسِّكِيْنَ بِهُبُوْبِ الرِّيَاحِ
اِلَيْ السَّاطِيْ * فَوَقَعَ فِي مَوْضِعٍ ذِيْ بَحْرَيْنِ * فَاَهْمَلُوْا الْمَرْكَبَ * فَاَمَّا مُقَدَّمُهُ فَاَثَّرَ
41 وَلَبِثَ لَا يَتَحَرَّكُ * وَاَمَّا مُؤَخَّرُ فَتَفَسَّخَ مِنْ شِدَّةِ الْاَمْوَاجِ * فَاَخْطَرَ الْجُنْدُ بِنُفُوْسِهِمْ رَاْيًا اَنْ
42 يَقْتُلُوْا الْمُقَيَّدِيْنَ * لِئَلَّا يَسْبَحَ اَحَدٌ مِنْهُمْ فَيَهْرُبَ * فَاَمَّا رَئِيْسُ الْمِاَئَةِ فَلَاثَنَاهُمْ اَنْ يَخْلُصَ
43 بَوْلُصُ مِنْهُمْ مِنْ هٰذَا الرَّاْيِ * فَاَمَرَ الَّذِيْنَ يَقْدِرُوْنَ اَنْ يَسْبَحُوْا اَنْ يَطْرَحُوْا اَنْفُسَهُمْ اَوَّلِيْنَ *
وَيَخْرُجُوْا اِلَيْ الْاَرْضِ * وَالْبَاقُوْنَ مِنْهُمْ خَرَجُوْا بَعْضُهُمْ عَلَيْ دُفُوْفٍ * وَبَعْضُهُمْ عَلَيْ اٰلَاتِ
44 الْمَرْكَبِ * وَهٰكَذَا سَلِمُوْا كُلُّهُمْ اِلَيْ الْاَرْضِ *

* اَلْفَصْلُ الثَّامِنُ وَالْعِشْرُوْنَ *

1 وَلَمَّا تَخَلَّصُوْا حِيْنَئِذٍ عَلِمُوْا اَنَّ تِلْكَ الْجَزِيْرَةَ تُدْعَيْ مِلِيْطُنَ * ثُمَّ *

* يَوْمَ سَبْتِ الْعَنْصَرِ *

2 وَاِنَّ الْبَرْبَرَ مَكَثُوْا اِحْسَانًا وَتَعَطُّفًا كَثِيْرًا * لِاَنَّهُمْ اَوْقَدُوْا نَارًا * وَاَخَذُوْنَا كُلَّنَا مِنْ اَجْلِ
3 اَلْمَطَرِ الثَّابِتِ وَمِنْ اَجْلِ الْبَرْدِ * وَبَيْنَمَا بَوْلُصُ يَدُوْرُ وَيَلْتَمِسُ لِيَجْمَعَ حَطَبًا كَثِيْرًا وَيَضَعَهُ
عَلَيْ النَّارِ * خَرَجَتْ اَفْعَيْ مِنْ قِبَلِ سُخُوْنَةِ النَّارِ فَلَدَغَتْ يَدَهُ *

usque ad tempus autem quo cœpit oriri 33
dies, rogabat Paulus cœtum eorum, ut
cibum sumerent, dicens; Quatuordecim
jam hodiè dies, quos, naufragium ex-
pectantes, sine comestione transegistis
nullum cibum capientes: Propterea 34
rogo vos ut adhibeatis cibum, quando-
quidem hoc ex iis est quæ ad salutem
vestram conducunt, quia pilus vel
unus de capitibus vestris non decidet.
Hæc cùm dixisset, sumpto pane, gratias 35
egit Deo coram cœtu, & frangens cœpit
edere. Quæ omnes lætificati, usi sunt 36
cibo. Eramus autem in navi animæ 37
omnes ducentæ septuaginta sex. Et cùm 38
essent cibo satiati, alleviaverunt navim,
ejicientes triticum in mare. Cùm au- 39
tem dies illuxisset, nec terram agnosce-
rent, sufficit eis sinus quidam cujus
littus minimè deprehendebant, in quod
cogitârunt appellere navim, si possent.
Itaque præcisis anchoris, dimiserunt 40
eas in mare, basibus pedum simul ab-
jectis: & velum parvum erexerunt,
sectantes flatum ventorum versùs
littus. Porrò incidit in locum bima- 41
rem, ideóque navim destituerunt. Et
quidem prora infixa mansit immobilis,
puppis autem dissoluta est à vi unda-
rum. Incidit autem in mentem mili- 42
tum consilium occidendi vinctos, ne-
quis eorum enatans effugeret. Verùm 43
centurio, ex desiderio salvandi Pau-
lum, compescuit eos ab eo consilio,
jussítque iis qui natare poterant, ut ab-
jicerent se primos, & in terram exi-
rent. Reliqui ex ipsis evaserunt par- 44
tim super tabulas, partim super in-
strumenta navis: & sic evaserunt
omnes in terram incolumes.

CAP. XXVIII.

ET cùm evasissent, tunc noverunt 1
insulam illam vocari Meliten. Finis.

Die sabbatho Pentecostes.

Cæterùm Barbari præstiterunt nobis
beneficium & humanitatem permul-
tam. Accenso enim igne, sumpserunt 2
nos omnes, propter imbrem continuum,
& propter frigus. Dum verò Pau- 3
lus circumiens quæreret colligere ligna
multa, eaque imponeret igni, egressa
ob calorem ignis vipera momordit ma-
num ejus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 ወእመድኅረ : በልዑ : ወገፈ : ውስተ : በሕር : ሠርናየ : ኵሉ : ዘሀሎ : ውስተ :
39 ሐመር : ወከመዝ : ለቅለልዋ : ለሐመር ::=: ወሶበ : ጸብሐ : ሊያእመርዋ : ለመድ
ር : ዘእንበለ : ሕጽን : በሕር : ዘውእቱ:: መዝራእተ : በሕር : ወእሙንቱሰ : ፈ
40 ቀዱ : ካሙ : ያርስዩ : ሐመሮሙ : ህየ : ከመ : ይድኅኑ ::=: ወለልዕሉ : መልሕቆሙ :
ወለኀዝት : ትሑር : ሐመር : ወሐደፈ : ሐደፊ : ርቱለ : ወእንዘ : ያርህብ : ሙሕደ
ፎ : ወልጌማተ:: ሐመር : ወለልለልዎ : ለሙሕደፍ : ዐቢይ : ወኅደግዋ : ለሐ
41 መር : ትሑር : በኀፍሉተ : ኀፈሽ : ወቀርበት : ኅበ : ድንጋገ : በሕር ::=: ወበጽሑ :
ውስተ : ለሐዲ ፡ መከን : መእከለ: ክልሌ : በሕር : ወለብእዋ : ለሐመር : ውስተ :
መከን : ጽኑዕ : ወሶበ : ዘበጣ : ለሐመር : እንተ : ድኅሪሃ : መእከለ : በሕር : እኅዘ :
42 ትሰበር : መከን : መሐደፍ::=: ወይእተ : ጊዜ : መከረ : ሐሪ : ካሙ : ይቅትልዎሙ :
ለመቂሐን : እለ : ሀለወ : መሰለ : ጸውዖስ : ከመ : ሊያመስጥ : ወሊኦሐዲሂ : እመኒሆ
43 ሙ : ጸቢቶ::=: ወሀቤ : መእተሰ : ከሙ : ያድኅኖ : ለጸውዖስ : ወለዘዘሙ : ሊይቅ
44 ትሉ : ወሊ : መንሂ : ወከዕበ : ይቤሎሙ : ለእለ : ተለመረ : ጸቢተ : ጸቢተክሙ::=: ወለእኒ
ለ : ሊተለመረ : ኀሠሉ : ለውህ : ሱረ : ውስተ : የብስ : ወለእድኅኑ : ኀፍስክሙ : ወካ
መዝ : ድኅኑ : ኵሉሙ : ወበጽሐነ : ደበ : መድር::=:

ፕፐ

1 ወሰበ : ለመሰጥነ : ወድኅነ : እመበሕር : ደለተ : ጊዜ : ለእመርዋ : ለደሴት : ዘትሰመይ :
2 ጫልጦን ::=: ወበህየ : ኅቃል : ለሰነዩ : ለነ : ብዙኀ : ወለኮ : ኅደጠ : ወለነደዱ : ዐቢየ :
3 እሰተ : ወተወክፈነ : ወለስተጣወቁነ : እመዝናመ : ወቀሩር : ዘለዕሌነ ::=: ወጸውዖ
ስሰ : ለቢደ : ብዙኀ : ፀፀ : ወይነ : እሴረ : ወወደየ : ውስተ : እሰት : ወእመ : ዋዕየ : እሰት : ወፀለ :
ለርዋ : መድር : ወተስቅለ : ወሰተ : እደ : ጸውዖስ::=:

Et posteaquam comedissent, ejecerunt in mare frumentum totum quod fuit in na- 38
vi, & sic allevárunt navim. Et quum lux orta esset, nesciebant terram: sed 39
sinus maris erat, (hoc est, brachium maris,) & illi voluerunt ut ponerent navem
eorum ibi, ut servarentur. Et sustulerunt anchoras eorum, & cœpit ire navis: 40
& nauclerus gubernaculum rectè posuit: & laxans velum & gubernaculum na-
vis, etiam sustulit velum magnum, & sivit navem ire cum flatu venti, & appro-
ximavit ad litus maris. Et venerunt in quendam locum medio duorum mari- 41
um, & introduxerunt navem in locum firmum, & quum vulnerâssent navem in
puppi fluctus maris, cœpit conquassari locus veli. Et isto tempore consilium 42
inierunt milites, ut trucidarent vinctos qui fuerunt cum Paulo, ut non effugeret vel
unus eorum enatans. Et centurio ut servaret Paulum etiam præcepit iis ne trucida- 43
rent quenquam: & ulteriùs dixit iis qui sciverunt natare, ut natarent. Et iis qui 44
nescierunt; Accipite tabulas, ite in aridam, & servate vosmetipsos: & sic serva-
ti sunt omnes, & venimus super terram.

CAP. XXVIII.

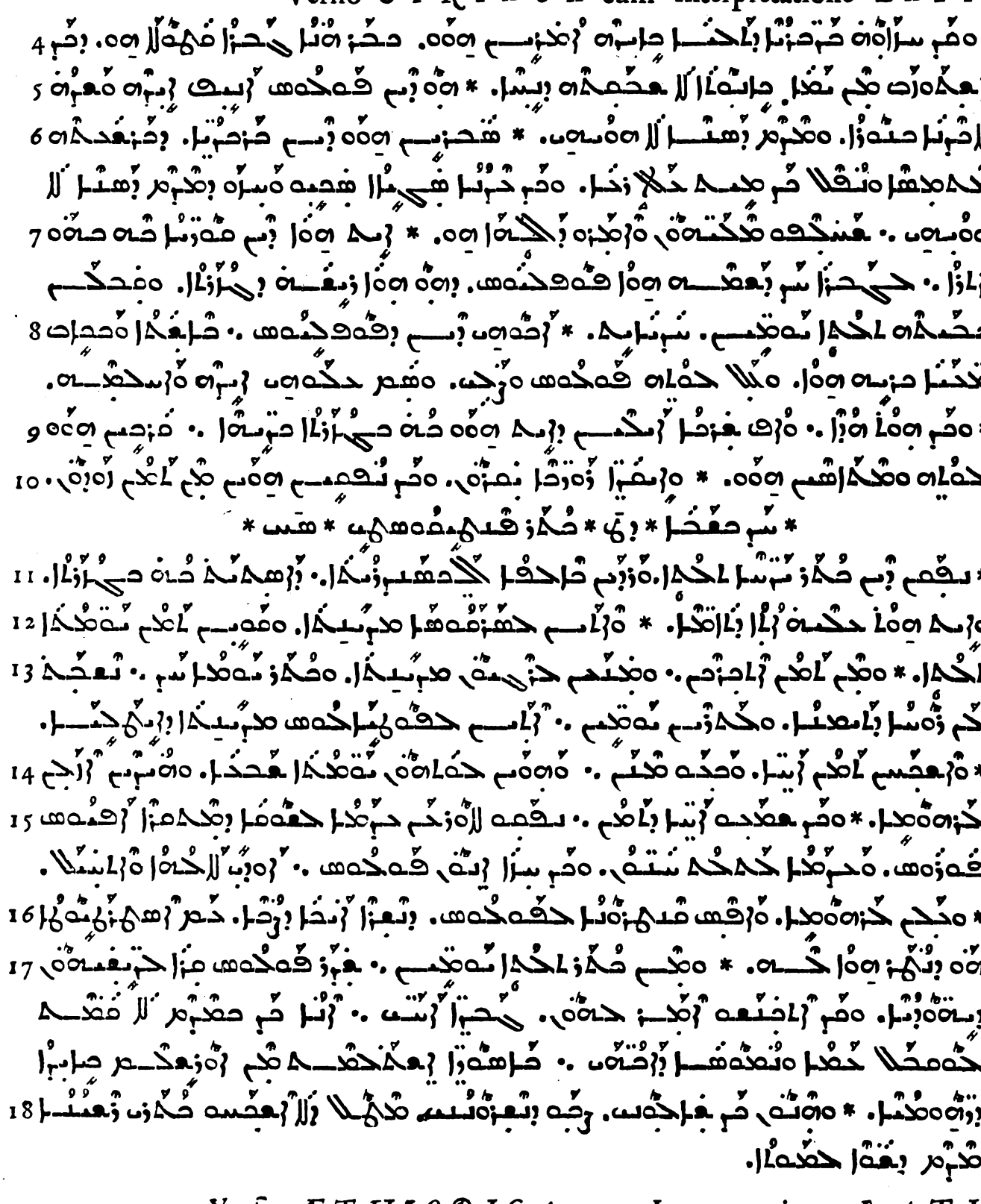
ET quum evasissemus, & servati fuissemus à mari, tunc temporis cognovimus 1
insulam, quòd vocata fuit Melita. Et ibi rustici benefecerunt nobis multùm 2
& non modicum, & accenderunt magnum ignem, & acceperunt nos, & refe-
cerunt nos ab imbre & frigore quod super nos fuit. Et Paulus accepit multo- 3
rum viticulorum fasciculum, & projecit in ignem: & quum exæstuâsset ignis,
exivit vipera, & impendit manui Pauli.

Digitized by Google

Ut verò viderunt Barbari pendentem bestiam de manu ejus, dice-
4 Ὡς δὲ εἶδον οἱ Βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, (θ) ἔλε-
bant ad invicèm; *Omninò* homicida est homo hic, *quem* salvum evasum de
γον πρὸς ἀλλήλους, Πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ
mari, ultio vivere non sinit. Ille quidem ergò excutiens
5 τῆς θαλάσσης, ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. Ὁ μὲν οὖν (ι) ἀποτινάξας τὸ
bestiam in ignem, passus est *nullum malum*. Illi *autem* expectabant eum futu-
6 θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. Οἱ δὲ προσδόκων αὐτὸν μέλ-
rum *intumescere*, aut *decidere repentè mortuum*. *In multo* autem illis expe-
λειν πίμπρασθαι, ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν (κ) προσ-
ctantibus, & videntibus nihil *incommodum* in *illum factum*, mu-
δοκώντων, καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, (λ) μεταβαλ-
tati dicebant deum eum esse. In autem illis *quæ circa locum illum*
7 λόμενοι ἔλεγον θεὸν αὐτὸν εἶναι. Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον
erant prædia *primario* insulæ, nomine *Publio*, qui suscipiens
ὑπῆρχε χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος
nos, *tres* dies amicè hospitio excepit. *Factum est* autem patrem Pu-
8 ἡμᾶς, τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. Ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Πο-
blii febribus & dysenteriâ *detentum decumbere*: ad quem Pau-
πλίου πυρετοῖς καὶ (μ) δυσεντερίᾳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι· πρὸς ὃν ὁ Παῦ-
lus *ingressus* & precatus, *imponens* manus ei, *sanavit* eum.
λος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν.
Hoc ergò facto, & reliqui *habentes* infirmitates in insula, ac-
9 Τούτου (ν) δὲ γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ (ξ) ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ, προσ-
cedebant, & curabantur. Qui etiam multis honoribus honoraverunt nos,
10 ήρχοντο, καὶ ἐθεραπεύοντο. Οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς,
& navigantibus imposuerunt quæ *ad usum*. Post autem tres men-
11 καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς (ο) τὴν χρείαν. Μετὰ δὲ τρεῖς μῆ- ΛΘ'
ses navigavimus in navi quæ hyemaverat in insula, Alexandrina, *adsignata*
νας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ παραχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίνῳ, παρασήμῳ
Castori & Polluci. Et *devecti in Syracusas*, mansimus *dies* tres.
Διοσκούροις. Καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας, ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς. 12
Undè circumvenientes devenimus *in* Rhegium: & post unum diem *adveni-*
Ὅθεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον· καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενο- 13
ente Austro, *secundantes* venimus *in* Puteolos. Ubi *invenientes fratres*,
μένου νότου, δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτίολους. Οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς, 14
rogati sumus apud eos manere dies septem: & sic *in* Ro-
παρεκλήθημεν (π) ἐπ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως (ρ) εἰς τὴν Ῥώ-
mam venimus. Et indè fratres *audientes ea quæ de nobis*, exierunt
μην ἤλθομεν. Κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, (σ) ἐξῆλθον 15
in occursum nobis usque ad Appii forum, & Tres tabernas: quos *videns*
εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν (τ) ἄχρις Ἀππίου φόρου, καὶ Τριῶν ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν
Paulus, gratias agens Deo, accepit fiduciam. Cùm autem venissemus
ὁ Παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, ἔλαβε θάρσος. Ὅτε δὲ (υ) ἤλθομεν 16
in Romam, *centurio tradidit vinctos præfecto castrorum*: at
εἰς Ῥώμην, ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ· τῷ δὲ
Paulo permissum est manere *per seipsum*, cum custodiente se milite.
Παύλῳ ἐπετράπη μεῖναι καθ' ἑαυτὸν, σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.
Factum est autem post dies tres convocare *Paulum existentes*
Μ' Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι (φ) τὸν Παῦλον τοὺς ὄντας 17
Judæorum primos. *Convenientibus autem eis*, dicebat *ad eos*; Vi-
τῶν Ἰουδαίων πρώτους. Συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγε πρὸς αὐτούς, (χ) Ἄν-
ri fratres, ego nihil *contrarium* faciens *populo*, aut *moribus* patri-
δρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ, ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴ-
is, vinctus *ex* Hierosolymis traditus sum in manus Romanorum.
οις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων.
Qui *examinantes* me, voluerunt dimittere, *propter* nullam *causam* mor-
Οἵτινες ἀνακρίναντές με, ἐβούλοντο ἀπολύσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θα- 18
tis *esse* in me.
νάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί.

MS.A. (θ) πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον, (ι) ὑποπαξάμενος (κ) προσδοκώντων, (λ) μεταβαλόμενοι ἔλεγον εἶναι αὐτὸν θεόν. (μ) δυσεντερίᾳ (ν) γενομένου, (ξ) ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας, (ο) τὰς χρείας. (π) παρ' αὐτοῖς (ρ) ἤλθομεν εἰς Ῥώμην. (σ) ἦλθον (τ) ἄχρι (υ) εἰσήλθομεν εἰς Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ μένειν καθ' ἑαυτὸν, (φ) αὐτὸν τοῦ (χ) Ἐγὼ, ἄνδρες ἀδελφοὶ, οὐδὲν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quam quum vidissent Barbari pendentem ex ipsius manu, dicebant; Forsitan homo iste homicîda est: quem, quum salvus evaserit è mari, justitia non sivit vivere. Ipse verò Paulus excussâ manu suâ, viperam dejecit in ignem, nihilque adversi ei contigit. Putabant autem Barbari eo momento eum tabescere debere, mortuumque in terram cadere: sed quum multum temporis expectâssent, viderentque eum nihil adversi pati, mutârunt sermones suos, & dixerunt eum deum esse. Erant autem prædia eo ipso loco, viro cuidam nomine Publio, qui erat insulæ princeps: isque excepit nos domi suæ per triduum hilariter. Cæterùm ipsius Publii pater febre, ac dolore viscerum laborabat: proinde introiit ad eum Paulus, precesque fudit, & imposuit ei manum suam, eumque sanitati restituit. Hoc itaque peracto, cæteri quoque qui in ea insula ægrotabant, accedebant ad eum, & sanabantur. Proinde maximis honoribus nos honorârunt: quumque illinc progrederemur, viaticum nobis suppeditârunt.

4 5 6 7 8 9 10

Dominicâ IX. post Pentecosten. 68

Eximus autem tribus pòst mensibus, & navigavimus navi Alexandrinâ, quæ hyemaverat in eadem insula, eratque ei insigne Geminorum. Porrò venimus Syracusas urbem, illicque mansimus triduum. Illinc autem circumlegimus, & pervenimus Rhegium urbem: & altero pòst die afflavit nobis ventus Australis, secundóque die venimus Puteolos civitatem Italiæ. Et invenimus illic fratres, quibus nos rogantibus, mansimus apud eos dies septem: tum demum profecti sumus Romam. Quod quum auditione accepissent fratres qui illic erant, exierunt nobis obviàm usque ad plateam quæ vocatur Appii forum, & usque ad tres tabernas: quumque vidissent eos Paulus, gratias egit Deo, & confirmatus est. Et ingressi sumus Romam, permisitque centurio Paulo ut habitaret quocunque vellet cum milite ipsum custodiente. Triduo autem pòst misit Paulus convocatum primores Judæorum, ipsisque congregatis dixit, Viri fratres mei, ego quanvis nullo modo insurrexerim adversùs populum, aut legem patrum meorum, in vinculis traditus sum ex Ierusalem in manus Romanorum. Et ipsi quum me interrogâssent, voluerunt me dimittere, quippe qui in me culpam nullam dignam morte inveniissent.

11 12 13 14 15 16 17 18

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወሶበ: ርእዩ: ሐቃል : እንዘ: ስቁል: ውስተ: እዴሁ: ለእርዌ: ሞድር: ይቤሉ: በበይናቲሆ
ሙ: ዝንቱ : ብእሲ : ይመሰል : ቀታሊ: ኃፍስ: ለእሙ: ለመሰጠ: እሙለበለ: በሕር: ወበዝ
5 ፆኒ : ሊኅደግ : በቀለ: ደሙ:ይሕየው: ::=: ወውእቱሰ:እንጋሮ:ውስተ:እስት : ለእርዌ:
6 ሞድር: ሊለካሮ: ሕማሞ: ወሊመንተኒ::=: ወሐቀልሰ : ይጸንሑ: ለእሙሁ: ውእቱ:
ይወዲ : እመሓሙዘ : እርዌ : ለው : ይደቅ : ወይመውት:: ወጸነሆሙ : ብዙኃ :
ወርእዮ : ከሙ: ሞንተኒ : ሊበጽሑ:: ወወለጡ:ሓሊናሆሙ: ወይቤሉ : ዝውእቱ : ለ
7 መለክሁ::=: ወሀሎ: ውስተ : ውእቱ:መካን : ሊሐዲ:ለጸደ: ወይነ : ወለጸደ : ኵሉ :
ለትክልት: ዘመለላከ: ይእቲ: ደሴት: ዘይሰመይ : ፑብሊዮ: ወውእቱሰ:ተወክፈነ:ውስተ:
ቤቱ : በሠናይ : ወበፍቅር : ሠሉሰ : መዋዕለ::=:

Et quum vidissent rustici impendentem manui ejus viperam, dixerunt inter se; 4
Hic homo videtur esse animâcida: si effugerit è fluctibus maris, tamen hic non sivit
eum ultio sanguinis ut vivat. Et ille excussit in ignem, viperam, non sentiens 5
doloris quicquam. Et rustici expectabant si ille exæstuaret ex veneno bestiæ, 6
aut caderet & moreretur: & quum expectâssent multùm, & vidissent quòd ni-
hil contigisset ei, tum commutârunt cogitationes eorum, & dixerunt; Hic est de-
us ejus. Et fuit in isto loco quædam vinea et prædium omnium plantarum 7
principis istius insulæ, qui nominatur Publius, & ille susccpit nos in domum
suam benignè & amanter triduo.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

4 Ut verò viderunt Barbari pendentem bestiam de manu ejus, ad invicèm dicebant; Utique homicîda est homo hic, qui cùm evaserit de mari, ultio non finit
5 eum vivere. Et ille quidem excutiens bestiam in ignem, nihil mali passus est.
6 At illi existimabant eum in tumorem convertendum, & subitò casurum, & mori. Diu autem illis expectantibus, & videntibus nihil mali in eo fieri, convertentes
7 se, dicebant eum esse Deum. In locis autem illis erant prædia principis insulæ, nomine Publii, qui nos susciplens, triduò benignè exhibuit. Con-
8 tigit autem, patrem Publii febribus & dysenteriâ vexatum jacêre. Ad quem
9 Paulus intravit: & cùm orâsset, & imposuisset ei manus, salvavit eum. Quo facto, omnes, qui in insula habebant infirmitates, accedebant & curabantur:
10 Qui etiam multis honoribus nos honoraverunt, & navigantibus imposuerunt
11 quæ necessaria erant. Post menses autem tres, navigavimus in navi Alexandrina, quæ in insula hyemaverat, cui erat insigne Castorum. Et cùm venissemus 12
Syracusam, mansimus ibi triduó. Inde circumlegentes devenimus Rhegium: & 13
post unum diem flante Austro, secundâ die venimus Puteolos: Ubi inventis fra- 14
tribus rogati sumus manere apud eos dies septem: & sic venimus Romam.
Et indè cùm audîssent fratres, occurrerunt nobis usque ad Appii forum, ac tres 15
Tabernas. Quos cùm vidisset Paulus, gratias agens Deo, accepit fiduciam. Cùm 16
autem venissemus Romam, permissum est Paulo manere sibimet cum custodiente se milite. Post tertium autem diem convocavit primos Judæorum. Cúm- 17
que convenissent, dicebat eis; Ego, viri fratres, nihil adversùs plebem faciens, aut morem paternum, vinctus ab Jerosolymis traditus sum in manus Romanorum: Qui cùm interrogationem de me habuissent, voluerunt me di- 18
mittere, eò quòd nulla esset causa mortis in me.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * فَلَمَّا اَبْصَرَ ٱلْبَرْبَرُ ٱلْافْعِيَ مُعَلَّقَةً فِي يَدِهِ * قَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ * هٰذَا ٱلرَّجُلُ بِلَا ٱمْتِرَيْ
5 قَاتِلٌ هُوَ * اِذْ تَخَلَّصَ مِنَ ٱلْبَحْرِ لَمْ تَتْرُكْهُ ٱلطَّايِلَةُ اَنْ يَعِيشَ * فَاَمَّا هُوَ فَنَفَضَ ٱلْحَيَّةَ فِي
6 ٱلنَّارِ * وَلَمْ يُصِبْهُ مَصِيبَةٌ رَدِيَّةٌ * فَاَمَّا هُمْ فَانْتَظَرُوا مِنْهُ اَنَّهُ اِمَّا يَحْتَرِقُ وَاِمَّا يَسْقُطُ بَغْتَةً مَايِتًا * فَلَمَّا انْتَظَرُوهُ مُدَّةً طَوِيلَةً * وَاَبْصَرُوا اَنَّهُ لَمْ يَنَلْهُ مُصَابٌ رَدِيٌّ * اَخْطَرُوا بِاَذْهَانِهِمْ عَنْهُ
7 اَنَّهُ اِلٰهٌ * وَكَانَ مُتَقَدِّمُ تِلْكَ ٱلْجَزِيرَةِ وَمَا يَحُوطُ بِهَا مِنَ ٱلضِّيَاعِ اِسْمُهُ بُوبْلِيُوسُ * هٰذَا
8 اَضْبَلَنَا ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ بِنَشَاطٍ وَاحْتِفَالٍ * وَضَافَنَا بِاِكْرَامٍ * فَعَرَضَتْ لِاَبِنِ بُوبْلِيُوسَ حُمَّيْ
وَبَرْحٌ اَلْاَمْعَاءِ اَحْدَقَا بِهِ * وَلَبِثَ طَرِيحًا * فَدَخَلَ اِلَيْهِ بُولُصُ وَصَلَّيْ * وَوَضَعَ عَلَيْهِ يَدَهُ
9 فَشَفَاهُ * فَاِذْ اَبْصَرَ هٰذَا ٱلْعَجَبَ ٱلْبَاهِرَ جَمَاعَةُ ٱلَّذِينَ كَانَتْ بِهِمْ فِي ٱلْجَزِيرَةِ اَمْرَاضًا * قَدَّمُوهُمْ
10 اِلَيْهِ فَشُفُوا * فَاَكْرَمُونَا كَرَامَاتٍ جَزِيلَةً * وَعِنْدَ اِبْصِرَافِنَا اَحْضَرُوا لَنَا حَاجَةَ ٱلسَّفَرِ * وَبَعْدَ
11 ثَلٰثَةِ شُهُورٍ ٱقْلَعْنَا فِي مَرْكَبٍ اِسْكَنْدَرَانِيٍّ كَانَ قَدْ شَتَا بِتِلْكَ ٱلْجَزِيرَةِ * لِاِنْسَانٍ اِسْكَنْدَرَانِيٍّ
12 مَعْرُوفٍ بِدِيسْكُورِيسَ * فَاَتَيْنَا اِلَيْ سِيرَاكُوسَيْ * فَاَقَمْنَا بِهَا ثَلٰثَةَ اَيَّامٍ * وَعَبَرْنَا مِنْ
13 هُنَاكَ * وَاَتَيْنَا مَسْرِيًا اِلَيْ رِيجِيُن * وَاِذْ هَبَّ ٱلْعَرْبِيُّ بَعْدَ يَوْمٍ وَاحِدٍ * جِيئْنَا فِي ثَانِيَهِ اِلَيْ
14 بُوطِيُولُصَ * فَوَجَدْنَا بِهَا اِخْوَةً تَعَزَّيْنَا بِهِمْ * وَاَقَمْنَا عِنْدَهُمْ سَبْعَةَ اَيَّامٍ * وَهٰكَذَا دَخَلْنَا اِلَيْ
15 رُومِيَهَ * فَلَمَّا سَمِعَ ٱلْاِخْوَةُ ٱلَّذِينَ هُنَاكَ بِاَخْبَارِنَا * خَرَجُوا يَسْتَقْبِلُونَا اِلَيْ سُوقِ ٱلرُّمَاحِ * وَٱلصُّقْعِ
ٱلَّذِي فِيهِ ٱلثَّلٰثَةُ حَوَانِيتَ * فَلَمَّا اَبْصَرَهُمْ بُولُصُ شَكَرَ ٱللّٰهَ * وَاَخَذَ بِقُوَّةٍ وَرَسَامَةٍ * وَلَمَّا
16 حَصَلْنَا بِرُومِيَهَ سَلَّمَ رَيِيسُ ٱلْمِايَةِ ٱلْمُقَيَّدِينَ اِلَيْ قَايِدِ ٱلْجُيُوشِ * وَقُدِّمَ اِلَيْ بُولُصَ اَنْ يُقِيمَ عَلَيْ
جُمْلَتِهِ مَعَ ٱلْجُنْدِيِّ ٱلَّذِي يَحْفَظُهُ * وَبَعْدَ ثَلٰثَةِ اَيَّامٍ ٱسْتَدْعَيْ بُولُصُ ٱلْمُقَدَّمِينَ فِي ٱلْيَهُودِ *
17 فَلَمَّا حَضَرُوا اِلَيْهِ * قَالَ لَهُمْ اَيُّهَا ٱلرِّجَالُ اِخْوَتِي * اَنَا مَا عَمِلْتُ شَيْاً يُعَانِدُ ٱلشَّعْبَ وَلَا ٱلْفَرَايِضَ
ٱلْاَبَوِيَّةَ * وَقَدْ سُلِّمْتُ اِلَيْ اَيْدِي ٱلرُّومِ مِنْ اُورْشَلِيمَ مَعْلُولًا * ٱلَّذِينَ حَاكَمُونِي وَكَسَفُوا عَنِّي *
18 فَاَبَوْا اَنْ يُطْلِقُونِي اِذْ لَمْ يَجِدُوا فِي لِلْمَوْتِ عِلَّةً وَاحِدَهً *

ut autem viderunt barbari viperam ex 4
ejus manu pendentem, dixerunt alii ad alios; Hic homo sine dubio est homicida, quem servatum è mari non sivit ultio vivere. Ipse verò serpentem excussit in ignem, nec ullum accidit 5
ei malum infortunium. At illi expectabant illum vel incendendum, vel 6
casurum illicò mortuum: sed cùm expectâssent eum longo tempore, & vidissent nullum malum infortunium ei contigisse, animis suis conceperunt de ipso quòd esset Deus. Erat autem primas 7
illius insulæ & circumjacentium oppidorum quidam nomine Publius: is tractavit nos triduo hilariter ac plenè, & hospitio excepit nos cum honore. Accidit autem filio Publii febris, & 8
ulceratio viscerum acutè illum vexantes, ita ut decumbens maneret: ad quem Paulus ingressus oravit, manúque sua illi impositâ, curavit eum. Hoc 9
admirabile portentum cùm vidissent omnes qui habebant in insula infirmitates, oblati fuerunt ei, ac sanati. Quapropter multis nos honoribus affe- 10
cerunt, & ad discessum nostrum suppeditârunt nobis necessitatem viæ. Et 11
post tres menses profecti sumus in navi Alexandrina, quæ hyemaverat illa in insula, pertinente *ad hominem quendam Alexandrinum, Dioscoridem nuncupatum. Ivimúsque Syracusas, &* 12
mansimus illic tribus diebus. Indéque 13
prætergressi, devenit iter nostrum ad Rhegium: & flante Africo post unum diem, venimus altero die *Putcolos. Et repertis ibi fratribus, consolati sumus in eis, & mansimus apud illos* 14
septem dies, & sic ingressi sumus Romam. Cúmque audîssent fratres qui 15
illic erant, famam nostram, prodierunt in occursum nostrum usque ad vicum lancearum, & locum in quo extant tres tabernæ: quos cùm vidisset Paulus, gratias egit Deo, & fiduciam atque hilaritatem acquisivit. Et cùm de- 16
venissemus Romam, tradidit centurio vinctos principi turmarum. Et permissum fuit Paulo habitare soli, cum milite qui custodiebat illum. Post tres 17
autem dies convocavit Paulus præcipuos in Judæis: quibus ad eum ingressis ait; O viri fratres mei, ego nihil egi quod adversetur plebi, nec institutis paternis: attamen traditus fui in manus Romanorum ab Jerusalem 18
vinctus. Qui me examinantes atque explorantes, voluerunt me dimittere, cùm nullam reperissent in me mortis causam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወእቡሁሰ : ለጥብልዮ ፡ የሐመም : ሕመም : ፈጸንት : ወይደዊ : ብዙኃ : ወቦእ : ኀቤሁ ፡ ጸውዖ ፡ ወስለዮ : ከመ : ያንብር : እዴሁ ፡ ለዕቤሁ : ወጸውዖ ፡ ጸለየ : ወለእንበረ : እ
9 ዲሁ : ለዕቤሁ : ወፈወሶ : ሶቤሃ ፡ ።። ወእመድኅረ : ገብረ : ዘንተ : ርእዮ ፡ ኵሉ : ኅልእንዚ ፡
10 ሕውጣን : ዘይእቲ : ደሴት : መጽሉ : ወተፈወሱ : እመደዌሆሙ ፡ ።። ወእሙንቱሰ : ለክ
በሩን : በዐቢይ : ክብር ። ። ወሶበ ፡ ተንሣእነ : ለነጊድ : ወወደዩ : ውስተ : ሐመርነ : ኵሉ ፡
11 ዘየጸርበነ : ለመፍቅድነ ፡ ።። ወእመድኅረ : ሠለስቱ : እወርኅ : ነገድነ : በእሐቲ : ሐ
መር : እስክንድራዊት : ዘለክረምት : ውስተ : ደሴቲ : ደሴት ፡ ዘበ ፡ ትእመርት : ዲዮስኩ
12 ሪ : ዘውእቱ : ለመለከ : ኖትያት ፡ ።። ወሶበ : በጽሕነ : ሰረጉዘ : ነበርነ : ሀየ : ሠሉሰ ፡
13 መዋዕለ ፡ ።። ወእመሀየ : ነገድነ : በጽንፈ : በሕር : እንዘ : ነዐወድ : ወበጸሐነ : ውስተ ፡
ሀገር : እንተ : ታሰመይ : ሬዚሉመ ፡ ። ወሶበ : ተንሣእነ ። ። እመሀየ : ነፍሐ : ለዕቤነ : ነፈሰ ፡
ለዜብ : በሠላስቱ : መዋዕል : በጸሕነ : ውስተ : ለሐቲ ፡ መኪኝ : ዘትሰመይ : ፐቲዮሉስ ፡ ።።
14 ወበሀየ : ረኪብናሆሙ : ለእሀው : ወእሙንቱሂ : ሰለጉነ ፡ ከመ : ንንበር : መሰቤሆሙ : ሰቡ
15 ኣ : መዋዕለ : ወእመዝ : በጽሕነ : ሮጫየ ፡ ።። ወሶበ : ሰመዮ : ለሀው : እለ : ሀለው ፡
ሮጫ : መጽሉ : ከመ : ይትቀበሉነ : ውስተ : መርሀበ : እስከ : ለሓቲ : መኪኝ : ዘተሰመይ ፡
ዐወደ : ለፒዮ : ኅበ : ሀሎ : ሰለስቱ : ስቅለ : ሃየ ። መስያጠ : ኵሉ : መፍቅደ : ሰብእ : ወ
16 ሰበ : ርእየ : ጸውዖስ : ለኀው : ለእሸቶ : ለእግዚአብሔር : ወተለመነ : ቦቱ ። ። ።። ወእመ
ደሓረ : ቦእነ : ሮጫ : ሀቤ : መእት : ለወፈዮ : ለቢቀ : ሐረ : ዝሠእቱ : መስፍን : ቈረሽ
በ : ጸውዖስ : ጸጋ : እመሓቤሁ : ከመ ፡ ይንበር : በፍቃዱ : መስለ : ል : ሐረ ፡ ዘየዐቅቦ ። ። ።።
17 ወእመድኅረ : ስለስቱ : ዕለት : እስተገብሉ : ለዐበይቶ : ለይሁድ : እለ : ይንብሩ : ሮ
ጫ : ወሶበ : ተጋብሉ : ሓቤረ : ይቤሎሙ : ለእደው : ለኀው : ለእነሰ : ሊገበርኩ : መንተ
ኒ ፡ እኩየ : ለዕለ : ሕዝብነ : ወለዕለ : ህገ : እበዊነ : ሰብእ : ሊየረሰሌም : ለግብሉኒ ፡
18 ጭቂሖው : ውስተ : እደ : ሮማዊያን ። ። ። ወእሙንቱሰ : ሐቲቶው : ፈቀዱ : ይሓድጉኒ :
ለእመ : ሊደከቡ : ለዕሴየ : ጌጋየ : በዘእመውት ። ። ።

Et pater Publii afflictus fuit afflictione febris, & ægrotabat multùm, & intravit ad eum Paulus, & rogavit illum ut poneret manum suam super eum: & Paulus precatus est, & posuit manum suam super eum, & sanavit eum statim. Et 9
postquam fecisset hoc, videntes alii ægroti hujus insulæ, venerunt & sanati fuerunt de infirmitatibus eorum. Et illi honorârunt nos cum multo honore: & quum resurrexissemus ad navigandum, tum miserunt in navem nostram quod- 10
cunque difficile erat nobis pro indigentia nostra. Et post tres menses navi- 11
gavimus in quadam navi Alexandrina, quæ hyemaverat in ista insula, quæ habuit insigne Dioscoura, qui est Deus nautarum. Et quum pervenissemus Sera- 12
gusam, mansimus ibi tres dies. Et illinc navigavimus per fimbriam maris 13
circundantes, & venimus in civitatem quæ nominatur Rezium: & quum sustulissemus illinc, flante super nos vento Australi, in tertio die venimus in quendam locum qui nominatur Patiolos. Et ibi invenimus fratres, & illi rogârunt 14
nos ut maneremus cum iis septem dies: Et tunc venimus Romam. Et quum 15
audivissent fratres qui erant Romæ, venerunt ut occurrerent nobis in platea, usque quendam locum qui nominatur Castra Appii, ubi erant tres tabernæ; ibi forum erat omnium quæ necessaria erant homini: & quum vidisset Paulus fratres, gratias egit Deo, & fiduciam habuit in eo. Et quum ingressi essemus Ro- 16
mam, Centurio tradidit vinctos magistro militum, qui fuit gubernator, & invenit Paulus gratiam apud eum, ut maneret pro libitu suo cum uno militum qui custodiret eum. Et post tres dies congregavit magnates Judæorum, qui habi- 17
târunt Romæ: & quum congregati essent simul, dixit iis; Viri fratres, ego non feci quicquam mali contra gentem nostram, & contra ritus patrum nostrorum: homines Hierusalem tradiderunt me, vincientes me, in manum Romanorum. Et illi inter- 18
rogantes voluerunt dimittere me, quia non invenerunt contra me crimen propter quod morerer.

Digitized by Google

19 Contradicentibus autem Judæis, coactus sum appellare Cæsarem, non quasi
Ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων, (†) ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς
20 gentem meam habens aliquid accusare. Propter hanc igitur causam ro-
τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι (α)κατηγορῆσαι. Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρε-
gavi vos videre, & alloqui. Propter enim spem Israël *catenam*
κάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν, καὶ προσλαλῆσαι. (α) Ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν
hanc circumdatus sum. Illi *autem* ad eum dixerunt; Nos neque literas de te
21 ταύτην περίκειμαι. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν (β)εἶπον, Ἡμεῖς οὔτε γράμματα (γ)περὶ σοῦ
accepimus à Judæa: neque adveniens aliquis fratrum nuntiavit, aut
ἐδέξαμθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας· οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν, ἢ
locutus est quid de te malum. *Dignissimus* autem à te audire quæ sentis: de
22 ἐλάλησέ τι περὶ σοῦ πονηρόν. Ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ
quidem enim secta hac notum est nobis, quia ubique contradicitur. *Consti-*
23 μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης (δ)γνωστόν ἐστιν ἡμῖν, ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται. Τα-
tuentes autem illi diem, venerunt ad eum in hospitium *plures*: quibus exponebat,
ξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, (ε)ἦκον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες· οἷς ἐξετίθετο,
testificans regnum Dei, suadénsque eis *ea que* de Jesu,
(ζ)διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε (η) αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ,
exque lege Moysi & Prophetis, à manè usque ad vesperam. Et *hi quidem*
24 ἀπό τε τοῦ νόμου Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας. Καὶ οἱ μὲν
persuadebantur dicto, *hi* verò non credebant. *Discordes autem existentes ad invi-*
25 ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν. Ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλή-
cem, discedebant, dicente Paulo verbum unum; Quia *pulchrè* Spiritus sanctus
λους, ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἕν, Ὅτι καλῶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον

locutus est per Esaiam Prophetam ad patres nostros, Dicens;
(θ) ἐλάλησε διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, Λέγων,
ad populum istum, & dic; *Audito* audietis, & non intelligetis: & videntes
πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ (ι) εἰπόν, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες
videbitis, & non cernetis. Incrassatum est enim cor populi hujus, & auribus
(κ)βαρέως ἤκουσε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμυσε· μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλ-
graviter audierunt, & oculos suos compresserunt: ne *quando* videant ocu-
μοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ (μ)ἰάσωμαι
eos. Notum ergò sit vobis, quoniam Gentibus missum est salutare
αὐτούς. Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη (ν) τὸ σωτήριον
Dei: ipsi & audient. Et hæc *eo dicente*, *abierant* Judæi,
τοῦ Θεοῦ· αὐτοὶ καὶ (ξ)ἀκούσονται. Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι,
multam habentes *in seipsis disputationem*. Mansit autem Paulus biennio toto in *proprio*
πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν. Ἔμεινε δὲ ὁ Παῦλος διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ
conducto, & suscipiebat omnes *ingredientes* ad eum: Prædicans
μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν· Κηρύσσων
regnum Dei, & docens *ea* quæ de Domino Jesu Christo cum omni
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης
libertate, *improhibitè*.
παῤῥησίας, ἀκωλύτως. (†)

MS.A. (†) ἠναγκάσθην(ω) κατηγορεῖν. (α)εἶνεκεν (β)εἶπαν, (γ)ἐδεξάμθα περὶ σοῦ(δ)γνωστὸν ὑμῖν ἐστιν, ὅτι(ε)ἦλθαν(ζ)διαμαρτυρόμενος(η)αὐτοὺς περὶ(θ)ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, Λέγων, (ι) εἰπόν, Ἀκοῇ ἀκούσητε, (κ) βλέψητε, (λ)ὠσὶν αὐτῶν βαρέως (μ) ἰάσωμαι (ν)τοῦτο τὸ (ξ) ἀκούσονται. ****Ἐμεῖνεν δὲ διαετίαν ὅλην
(†) Πράξεις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Hîc sequuntur septem Canonicæ Epistolæ in MS.A. Ἰακωβοῦ Θεοῦ καὶ Κυρίου

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܝ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ ܐܬܚܝܒ ܐܢܐ ܠܡܐܟܠ ܩܝܣܪ ܠܐ ܕܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܝ ܡܕܡ ܕܐܦ ܐܣܟ ܐܢܐ ܠܡܣܒ ܥܠ ܥܡܝ ܐܘ ܐܒܝ ܠܐ

Versio VULGATA LATINA.

19 Contradicentibus autem Judæis, coactus sum appellare Cæsarem, non quasi gen-
20 tem meam habens aliquid accusare. Propter hanc igitur causam rogavi vos vi-
21 dere, & alloqui. Propter spem enim Israel catenâ hâc circumdatus sum. At illi
dixerunt ad eum; Nos neque literas accepimus de te à Judæa, neque adveniens
22 aliquis fratrum nuntiavit, aut locutus est quid de te malum. Rogamus autem à te
audire quæ sentis: nam de secta hac notum est nobis quia ubique ei contradicitur.
23 Cùm constituissent autem illi diem, venerunt ad eum in hospitium plurimi, qui-
bus exponebat testificans regnum Dei, suadénsque eis de Jesu ex Lege Moysi &
24 Prophetis, à manè usque ad vesperam. Et quidam credebant his quæ dice-
25 bantur: quidam verò non credebant. Cúmque invicèm non essent consenti-
entes, discedebant, dicente Paulo unum verbum; Quia benè Spiritus sanctus
locutus est per Isaiam prophetam ad patres nostros, Dicens; Vade ad po- 26
pulum istum, & dic ad eos; Aure audietis, & non intelligetis: & videntes
videbitis, & non perspicietis. Incrassatum est enim cor populi hujus, & 27
auribus graviter audierunt, & oculos suos compresserunt: ne fortè videant
oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, & sanem
eos. Notum ergò sit vobis, quoniam Gentibus missum est hoc salutare Dei, 28
& ipsi audient. Et cùm hæc dixisset, exierunt ab eo Judæi, multam haben- 29
tes inter se quæstionem. Mansit autem biennio toto in suo conducto: & 30
suscipiebat omnes, qui ingrediebantur ad eum, Prædicans regnum Dei, & 31
docens quæ sunt de Domino Jesu Christo, cum omni fiducia, sine prohibi-
tione.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * فلما قاومني اليهود اضطرني الامر ان استعنت بقيصر * لا كمن عنده خطاب اشكو به
20 امتي * فلهذا السبب دعوتكم لابصركم واخاطبكم * لاني من اجل رجاء اسرائيل
21 عللت بهذه السلسلة * فقالوا له نحن لم نقبل من اجلك كتبا من اليهودية * ولا ورد الينا
22 احد من الاخوة مخبر عنك او تكلم كلاما مستكرها * ونحن طالبون ان نسمع منك المعتقدات
23 التي تعتقدها * فاما عن السفاق فقد علمنا يقينا * ان قد تكلم به في كل صقع * وحددوا له
يوما يجي فيه الى عنده اكثرهم الى موضع ضيافته * فعاوضهم شاهدا لهم بملك الله *
وافنعهم بالشواهد التي عن المسيح * من شريعة موسي ومن الانبياء * من الصباح الى المساء *
24 * فبعضهم ادعن للمقولات منه * وبعضهم انكروها * وانصرفوا بعضهم عن بعض مع
25 بعض * اذ قال بولص فصلا واحدا * ان روح القدس خاطب خطابا حسنا اباءنا بفم اشعيا
النبي * فقال انطلق الى هذا الشعب وقل لهم * ستسمعون سماعا وما تفهمونه * وستبصرون
26 بصرا وما ترون * لان قد غلظ قلب هذا الشعب * وسمعوا باذانهم سمعا ثقيلا * وغمضوا اعينهم
27 لكيلا يبصروا باعينهم * ويسمعوا باذانهم * ويفهموا بقلبهم ويرجعوا الي فاسفيهم * فليكن
28 معلوما عندكم ان خلاص الله قد ارسل الي الامم * فاذ سمعوا هذه الاقوال التي قالها *
29 انصرف اليهود مرددين في انفسهم * ابتغاء معرفة اقواله * واقام بولص مدة سنتين ساكنا
30 باجرته * وكان يقبل كافة الذين ينطلقون اليه * كارزا بملك الله ومعلما البراهين التي عن
31 الرب يسوع المسيح بكافة المجاهرة بلا منع *

* بعون الله وبوفيقه كتاب اعمال الرسل الاطهار الذي نبتهل اليه ان يرحمنا
بوسايلهم اجمعين * امين * * والسبح لله رب العالمين *

Verùm opponentibus se mihi Judæis, 19
compulit me res ut ad Cæsarem provo-
carem: non quasi habens sermonem de
quo gentem meam accusem. Hac igitur 20
de causa vocavi vos, ut viderem vos,
& alloquerer. Nam propter spem Isra-
elis hac sum ligatus catena. Dixerunt 21
ei; Nos neque literas accepimus de te
à Judæa, neque ad nos adveniens quis-
quam fratrum retulit aut locutus est
de te turpem sermonem. Nos autem 22
cupimus audire ex te opiniones quas
sentis: quòd verò ad sectam, certò
jam scimus factum esse de ea sermo-
nem ubique locorum. Et decreverunt 23
ei diem quo plerique ipsorum conveni-
rent eum in loco hospitii sui. Et allo-
cutus est eos, testificans illis regnum
Dei, eisque suasit testimoniis quæ de
Christo erant, ex lege Mosis & ex pro-
phetis, à mane usque ad vesperam. Et 24
quidam acquiescebant dictis ipsius,
quidam verò improbárunt. Et dis- 25
cesserunt alii dissentientes ab aliis,
ubi dixisset Paulus periodum unam,
Spiritus sanctus recto sermone allo-
cutus est patres nostros per os Isaiæ
prophetæ, Et ait; Vade ad populum 26
istum, & dic eis; Audiendo audietis,
& non intelligetis: & videndo vide-
bitis, & non cernetis. Jam enim ob- 27
duratum est cor populi hujus, & au-
dierunt auribus suis auditum gra-
vem: & oculos suos occluserunt, ne
videant oculis suis, & audiant auri-
bus suis, & intelligant corde suo, &
revertantur ad me, & sanem eos.
Notum ergò sit vobis salutem Dei mis- 28
sam esse ad Gentes. Cúmque audis- 29
sent hos sermones quos dixit, discesse-
runt Judæi animis suis pervolventes,
desiderio percipiendi sermones illius.
Mansit autem Paulus spatio biennii 30
habitans in conducto suo: & susci-
piebat omnes qui illum adibant:
Prædicans regnum Dei, ac docens 31
argumenta quæ sunt de Domino Jesu
Christo, omni cum libertate, sine
prohibitione.

Absolutus est, juvante & auspican-
te Deo, liber Actuum Apostolo-
rum purorum, quem supplices
rogamus misericordiam nobis
impertiri per ipsorum omnium
preces. Amen.
Laus Deo Domino creaturarum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ለእሙሩ : ወጠይቁ : እንከ : እድኅናት : እግዚአብሔር : ተፈነወ : ለለሕዝብ : ወእሙን
29 ቱ : ይሰምዑ : ወየለመሩ:።። ወእመድኅረ : ይቤሎ : ዘንተ : ሖሩ : እይሁድ : እንዘ :
30 ይትገለዙ : በበይናቲሆሙ:።። ወጸወኦስሰ : ኀበረ : ክልሌተ : ለሙተ : ውስተ : ቤተ : ለ
ሰብ : ዘተለእበ : እንዘ : ይትወሀሮሙ : በህየ : ለእለ : ይመጽሉ : ኀቤሁ : ውስተ : ጣኅደ
31 ረ:።። ወይዜነወሙ : በእንተ : መንግሥተ : እግዚአብሔር : ወዘ : እግዚእነ : ኢየሱስኂ :
መፃሕፍሙ : እንዘ : ለልቦ : ዘይከልኦ::።።
ዝንቱ : ግብረ : ሐዋርያት : ዘይበዝኁ : ተተርጉመ : በሮምያ : ለመልዕ
ሰነ : ርግይስጢ : ወጽናኤ : ለግዕዝ::።።

Scitote & intuemini igitur, salus Dei missa est Gentibus, & ipsæ audiunt & 28
cognoscunt. Et postquàm dixisset hoc, exierunt Judæi litigantes inter se. Et 29
Paulus mansit duos annos in domo conducta quam conduxerat, recipiens ibi 30
venientes ad eum in hospitium suum. Et prædicans iis de regno Dei, &, quæ 31
sunt Domini nostri Jesu, docuit eos nemine prohibente.

Iste *liber* gestorum Apostolorum (qui à multis translatus fuit in *linguam* Romanam) ex lingua Romana & Græca in Æthiopicam *conversus est.*

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ, ΕΧΟΝΤΑ ΤΙΝΑΣ ΜΕΡΙΚΑΣ ὑποδιαιρέσεις.

Εὐαγγελικὴ διδασκαλία, περί τε τοῦ ἔξω χάριτος Χριστοῦ καὶ τοῦ ἐν χάριτι· καὶ περὶ ἐλπίδος, καὶ πολιτείας πνευματικῆς.

Α'. Πρῶτον μὲν τὸ προοίμιον, περὶ πίστεως τοῦ Χριστοῦ τῶν ἐθνῶν τῶν φυλαττόντων τὰ φυσικά.

Β'. Περὶ πίστεως τοῦ Χριστοῦ Ἰσραὴλ τῶν μὴ φυλαττόντων τὰ νομικά.

Γ'. Περὶ ὑποσχέσεως Ἰσραὴλ τῶν τυγχανόντων τοῦ εὐαγγελίου.

Δ'. Περὶ χάριτος δι' ἧς μόνον ἄνθρωποι δικαιοῦνται, καὶ χωρὶς γένους διακεκριμένως, ἀλλὰ χωρὶς Θεοῦ δόσιν ἰσοτίμως, καὶ τοῦ Ἀβραὰμ τύπου.

Ε'. Περὶ τοῦ ἀποκειμένης ἐλπίδος.

ς'. Περὶ εἰσαγωγῆς τῶν πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν ἀνθρώπων Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀντὶ τῶν πεσόντος ἐξαρχῆς γηγενῶν Ἀδάμ.

Ζ'. Περὶ τοῦ ὀφειλομένης ἐπὶ τῇ πίστει πράξεως ἀγαθῆς.

Η'. Ἐπανάληψις περὶ τοῦ ἐν χάριτι ζωῆς.

Θ'. Περὶ τοῦ νόμου καταπρίσεως διὰ τὴν ἁμαρτίαν.

Ι'. Περὶ τῶν ἐν ἀνθρωπίνῃ φύσει παθῶν, ἀδύνατον ποιούντων πρὸς νόμον συμφωνίαν.

ΙΑ'. Περὶ τοῦ ἀποδύσεως τῶν φυσικῶν παθημάτων διὰ τὸ πρὸς τὸ πνεῦμα συναφείας.

ΙΒ'. Ἐπανάληψις περὶ τοῦ ἀποκειμένης τοῖς ἁγίοις δόξης.

ΙΓ'. Περὶ τοῦ ὀφειλομένης ἀγάπης Χριστῷ.

ΙΔ'. Περὶ ἐκπώσεως Ἰσραὴλ τοῦ ἀπολιθέντος, καὶ κλήσεως τῆς ἀληθοῦς τῆς ἐκλεχθέντος μὴ τῶν ἐθνῶν.

ΙΕ'. Ὅτι χωρὶς ἀπιστίαν ἡ ἐκπώσεις διὰ τὸ εἰς ἄγνοιαν ἐσκαλαιόφεως, καὶ τοῦ μὴ ἀσμβζοντος αὐτοῖς κηρύγματος.

Ις'. Περὶ τοῦ σκοποῦ καθ' ὃν ἐξεβλήθησαν, ὥστε δεύτερον ἐπαγχθῆν, ζήλῳ τοῦ προπιπτόντων ἐθνῶν ζυντακχθέντων τῷ πίσῳ Ἰσραὴλ.

ΙΖ'. Παράινεσις περὶ ἀρετῆς τοῦ πρὸς Θεὸν καὶ ἀνθρώπους. ἐν ᾧ, περὶ τοῦ εἰς ἀλλήλους ὁμονοίας. περὶ τοῦ πρὸς Θεὸν λατρείας. περὶ τοῦ πρὸς ἀντικειμένους ἀνεξικακίας, περὶ τοῦ πρὸς ἄρχοντας ὑποταγῆς. περὶ σωφροσύνης καὶ προβάτου. περὶ τοῦ ἐν βρώμασι καὶ ἡμέρας ἀμάχου διανοίας.

ΙΗ'. Περὶ μιμήσεως τοῦ Χριστοῦ ἀνεξικακίας.

ΙΘ'. Περὶ τοῦ λειτουργίας ὡσπερ τοῦ ἐν ἀναπολῇ καὶ δύσει.

Digitized by Google

PAULI APOSTOLI AD ROMANOS EPISTOLA.

(†) ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

CAP. I. α'.

1 ΠΑυλος δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ,
2 (Ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις,) Περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ,
3 (τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, Τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ Θεοῦ ἐν
4 δυνάμει, κατὰ Πνεῦμα ἁγιωσύνης, ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυ-
5 ρίου ἡμῶν· Δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν
6 πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ· Ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ
7 Ἰησοῦ Χριστοῦ·) Πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ, ἀγαπητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς
ἁγίοις, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
8 Χριστοῦ. Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ (α) ὑπὲρ
9 πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Μάρτυς
γάρ μου ὁ Θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι·
10 πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν
μου δεόμενος, εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι
τοῦ Θεοῦ, ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ 11
χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν, εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς· (β) Τοῦτο δέ ἐστι, συμπαρα- 12
καλεῖσθαι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως, ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. Οὐ θέλω 13
δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, (καὶ
ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο,) ἵνα (γ) καρπόν τινα σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν
τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις 14
ὀφειλέτης εἰμί· Οὕτω (τὸ κατ' ἐμὲ) πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελί- 15
σασθαι. Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ (δ) εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· δύναμις γὰρ Θεοῦ 16
ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλλησι. Δικαιοσύνη 17
γὰρ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν· καθὼς γέγραπται,
(ε) Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

MS.A. (†) ... Ῥωμαίους. Κεφ. α'. (α) περὶ (β) Τοῦτ' ἔστιν (γ) καὶ καρπὸν (δ) εὐαγγέλιον· δύναμις γὰρ (ε) ὁ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

In nomine Domini Deique noſtri Jeſu Chriſti ſcribimus quatuordecim Epiſtolas Pauli Apoſtoli ejuſdem Domini noſtri Jeſu Chriſti.

EPISTOLA
PAULI APOSTOLI
AD ROMANOS.

Lectio quotidiana. 1.

CAP. I.

PAulus ſervus Jeſu Chriſti, vocatus, & 1
Apoſtolus, ſeparatus ad Evangelium Dei, 2
Quod antè promiſerat per prophetas ſuos 3
in Scripturis ſanctis, De filio illo ſuo (qui
natus eſt ſecundùm carnem ex ſemine domûs
David, Et agnitus eſt filius Dei in virtute 4
& Spiritu ſancto, qui reſurrexit à mortuis,)
nempe Jeſu Chriſto Domino noſtro. Per 5
quem accepimus gratiam & Apoſtolatum
inter omnes gentes, ut obediant fidei no-
minis ipſius; Ex quibus & vos eſtis vocati 6
per Jeſum Chriſtum; Omnibus qui Romæ 7
eſtis, dilectis Dei, vocatis, & ſanctis, Pax &
gratia vobiſcum ſit à Deo Patre noſtro, &
à Domino noſtro Jeſu Chriſto. In primis 8
gratias ago Deo meo per Jeſum Chriſtum
veſtrûm omnium cauſâ, quòd fides veſtra
audita ſit in univerſo mundo. Teſtis eſt 9
enim mihi Deus, cui ſervio ſpiritu in Evan-
gelio filii ipſius, quòd abſque ceſſatione
ſemper meminerim veſtrî in precibus meis.
Rogóque ut, ſi tandem aperiatur mihi via 10
voluntate Dei, veniam ad vos. Quando- 11
quidem vehementer opto videre vos, & lar-
giri vobis donum Spiritûs quo ſtabiliamini.
Simulque conſolationem capiamus in fide 12
veſtra meâque.

Secundâ, feriâ ſextâ jejunii. 2.

Velim autem ſciatis, fratres mei, me multo- 13
ties deſiderâſſe venire ad vos, ſed prohibi-
tum fuiſſe etiamnum, ut etiam inter vos
modum *aliquem* habeam, ſicut & inter cæte-
ras gentes, Græcos & Barbaros, ſapientes 14
& ſtultos: quoniam omni homini prædicare
teneor. Itaque diligenter ſatago, ut vobis 15
quoque qui Romæ eſtis, evangelizem. Non 16
enim pudet me Evangelii, quoniam virtus
Dei eſt ad ſalutem omnibus in ipſum cre-
dentibus, ſive ex Judæis primùm, ſive etiam
ex ethnicis. Juſtitia enim Dei per illud re- 17
velatur ex fide in fidem: ſicut ſcriptum eſt,
Juſtus ex fide vivet.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

Civitate ROMÆ.

CAPUT I.

PAulus ſervus Domini noſtri Jeſu Chriſti, *qui conſtitutus eſt Apoſtolus ejus,* 1
& ſegregatus ad doctrinam Dei: Quam antea annuntiaverat per os propheta- 2
rum ſuorum, & in Scripturis ſuis ſanctis, De filio ſuo qui genitus eſt, & 3
venit ex ſemine Davidis in carne humana: Quem declaravit eſſe filium Dei 4
per virtutem ſuam & per Spiritum ſuum ſanctum, eumque reſurrexiſſe à mortuis,
nempe Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum. Per quem adepti ſumus gratiam 5
ejus, & Apoſtoli conſtituti ſumus, ut Gentes auſcultare faciamus, & confidere
in ipſius nomine. Quemadmodum vos etiam nunc eſtis electi Dei. 6

Digitized by Google

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* ROMANOS.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 Paulus, servus Jesu Christi, vocatus Apostolus, segregatus in Evangelium Dei,
2 Quod antè promiserat per Prophetas suos in Scripturis sanctis De Filio suo qui
3 factus est ei ex semine David secundùm carnem, Qui prædestinatus est Filius Dei
4 in virtute secundùm Spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Jesu
5 Christi Domini nostri: Per quem accepimus gratiam, & Apostolatum ad obedi-
6 endum fidei in omnibus Gentibus pro nomine ejus, In quibus estis & vos vocati
7 Jesu Christi: Omnibus qui sunt Romæ, dilectis Dei, vocatis Sanctis. Gratia
8 vobis & pax à Deo patre nostro, & Domino Jesu Christo. Primùm quidem gra-
tias ago Deo meo per Jesum Christum pro omnibus vobis: quia fides vestra an-
9 nuntiatur in universo mundo. Testis enim mihi est Deus cui servio in spiritu meo
in Evangelio filii ejus, quòd sine intermissione memoriam vestrî facio Semper in 10
orationibus meis: obsecrans, si quo modo tandem aliquando prosperum iter habeam
in voluntate Dei veniendi ad vos. Desidero enim videre vos, ut aliquid impertiar 11
vobis gratiæ spiritualis ad confirmandos vos: Id est, simul consolari in vobis, per 12
eam quæ invicèm est, fidem vestram atque meam. Nolo autem vos ignorare, fra- 13
tres: quia sæpè proposui venire ad vos, (& prohibitus sum usque adhuc,) ut ali-
quem fructum habeam & in vobis, sicut & in cæteris gentibus. Græcis ac Barba- 14
ris, sapientibus & insipientibus debitor sum: Ita (quod in me) promptum est & 15
vobis, qui Romæ estis, evangelizare. Non enim erubesco Evangelium. Virtus enim 16
Dei est in salutem omni credenti, Judæo primùm, & Græco. Justitia enim Dei in 17
eo revelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est; Justus autem ex fide vivit.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

بِسْمِ ٱلْآبِ وَٱلِٱبْنِ وَٱلرُّوحِ ٱلْقُدُسِ ٱلْإِلٰهِ ٱلْوَاحِدِ *

IN NOMINE PATRIS, & FILII, & SPIRITUS Sancti, unius DEI.

بِتَبْتَدِي بِعَوْنِ ٱللّٰهِ تَعَالَى وَحُسْنِ تَوْفِيقِهِ بِتَفْسِيرِ رِسَايِلِ ٱلْقِدِّيسِ ٱلْمُعَظَّمِ بُولُصَ ٱلرَّسُولِ *

Aggredimur cum excelsi Dei auxilio, & optima ejus providentia, impressionem Epistolarum maximi sancti Pauli Apostoli.

رِسَالَةُ ٱلْقِدِّيسِ بُولُصَ ٱلْأُولَى إِلَى أَهْلِ رُومِيَّةَ * صَلَوَاتُهُ مَعَنَا * آمِينَ *

Epistola sancti Pauli Prima ad Romanos, cujus preces adsint nobis. Amen.

* ٱلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ * * قِرَاءَةُ ٱلثُّلُثَا بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَ *

CAPUT PRIMUM.
Lectio feriæ tertiæ post Pentecosten.

1 * مِنْ بُولُصَ عَبْدِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * ٱلْمَدْعُوِّ رَسُولًا * ٱلْمُنْتَخَبِ لِبِشَارَةِ ٱللّٰهِ * ٱلَّتِي سَبَقَ فَوَعَدَ بِهَا
2 بِأَنْبِيَائِهِ فِي كُتُبٍ قُدُسِيَّةٍ * عَنِ ٱبْنِهِ ٱلصَّايِرِ مِنْ نَسْلِ دَاوُدَ بِمَا يَخُصُّ بِٱلْبَشَرِ * ٱبْنِ ٱللّٰهِ
3 ٱلْمَحْدُودِ بِٱلْقُدْرَةِ ٱلْمَخْصُصَةِ بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ * مِنِ ٱنْبِعَاثِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ رَبِّنَا مِنَ ٱلْمَوْتَى * ٱلَّذِي
4 بِهِ أَخَذْنَا نِعْمَةَ ٱلرِّسَالَةِ * لِطَاعَةِ ٱلْأَمَانَةِ فِي جَمِيعِ ٱلْأُمَمِ مِنْ أَجْلِ ٱسْمِهِ * ٱلَّذِينَ وَأَنْتُمْ فِيهِمْ
5 مَدْعُوُّونَ مِنْ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * إِلَى جَمِيعِ أَحِبَّاءِ ٱللّٰهِ ٱلَّذِينَ بِرُومِيَّةَ ٱلْمَدْعُوِّينَ ٱلْقِدِّيسِينَ *

1 *Paulo servo Jesu Christi, vocato Apostolo, selecto ad annuntiationem Dei,* 2 *Quam antea promiserat per Prophetas suos in scripturis sanctorum suorum,* 3 *De filio suo facto ex stirpe David, quantùm pertinet ad carnem:* 4 *Filio inquam Dei destinato per potentiam Spiritui sancto propriam, ex resurrectione Jesu Christi Domini nostri à mortuis. Per quem accepimus* 5 *gratiam missionis ejus, ad obedientiam fidei inter omnes Gentes propter nomen ejus: Inter quas vos etiam estis vocati* 6 *à Jesu Christo. Ad omnes dilectos Dei* 7 *qui sunt Romæ, vocatos sanctos.*

* قِرَاءَةُ ٱلسَّبْتِ ٱلْأَوَّلِ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَ * آ *

Lectio sabbathi primi post Pentecosten.

6 نِعْمَةٌ لَكُمْ وَسَلَامَةٌ مِنَ ٱلْإِلٰهِ أَبِينَا * وَمِنْ رَبِّنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي شَاكِرٌ لِإِلٰهِي
8 يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * مِنْ أَجْلِكُمْ كُلِّكُمْ * لِأَنَّ إِيمَانَكُمْ يُشَادُ بِهِ فِي ٱلْعَالَمِ أَجْمَعَ * وَٱللّٰهُ هُوَ ٱلشَّاهِدُ
9 لِي ٱلَّذِي أَعْبُدُهُ بِرُوحِي بِبِشَارَةِ ٱبْنِهِ * أَنِّي أَذْكُرُكُمْ دَايِمًا * بِلَا تَفْتِيرٍ كُلَّ حِينٍ فِي صَلَوَاتِي *
10 * مُتَوَسِّلًا لَعَلَّ إِنْ كَانَ يَتَيَسَّرُ لِي بِمَشِيَّةِ ٱللّٰهِ سَبِيلًا أَنْ أَصْدُرَ إِلَيْكُمْ * لِأَنِّي مُشْتَاقٌ أَشَاهِدُكُمْ *
11 حَتَّى أُعْطِيَكُمْ مَوْهِبَةً رُوحَانِيَّةً لِتَثْبُتُوا * وَهٰذِهِ هِيَ أَنْ تَتَعَزَّى بِكُمْ بِأَمَانَتِكُمْ وَأَمَانَتِي
12 ٱلرَّاسِخَةِ فِي كُلِّ وَاحِدٍ مِنَّا مَعًا * وَلَسْتُ أُرِيدُ إِخْوَتِي أَنْ يَعْبُرَ عَنْكُمْ * أَنِّي مِرَارًا كَثِيرَةً نَوَيْتُ
13 ٱلْمَصِيرَ إِلَيْكُمْ * فَعُوِّقْتُ إِلَى ٱلْآنَ * لِيَكُونَ لِي فِيكُمْ ثَمَرًا مَا * كَمَا لِي فِي بَاقِي ٱلْأُمَمِ * إِذْ أَنَا غَرِيمٌ
14 أَنْ أُبَشِّرَ ٱلْيُونَانِيِّينَ وَٱلْعَجَمَ * وَٱلْحُكَمَاءَ وَٱلسُّفَهَاءَ * وَهٰذَا ٱلْغَرَمُ ٱلْمَخْصُصُ بِي بَسِيطٌ * أَنْ أُبَشِّرَكُمْ
15 ٱلَّذِينَ بِرُومِيَّةَ * لِأَنِّي لَسْتُ أَنِفُ مِنْ بِشَارَةِ ٱلْمَسِيحِ * لِأَنَّهَا قُوَّةُ ٱللّٰهِ لِخَلَاصِ كُلِّ مَنْ يُؤْمِنُ *
16 يَهُودِيًّا كَانَ أَوَّلًا أَوْ يُونَانِيًّا * لِأَنَّ فِيهَا عَدْلَ ٱللّٰهِ يُسْتَعْلَنُ مِنْ إِيمَانٍ إِلَى إِيمَانٍ * كَمَا كُتِبَ أَنَّ
17 ٱلصِّدِّيقَ مِنَ ٱلْأَمَانَةِ يَحْيَا * ثُمَّ *

Gratia vobis & pax à Deo patre nostro, & à Domino nostro Jesu Christo. 8 *Ceterùm gratias ago Deo meo in Jesu Christo pro vobis omnibus, quòd fides vestra prædicetur in toto mundo.* 9 *Et testis est mihi Deus quem colo spiritu meo in annuntiatione filii ipsius, quòd memor sim vestri semper, absque relaxatione, omni tempore in orationibus meis: Deprecans,* 10 *si fortè facilus mihi reddatur per voluntatem Dei, via veniendi ad vos.* 11 *Aveo enim vos videre, ut concedam vobis donum spirituale ad perseverandum.* 12 *Hoc autem est, ut consolemur in vobis per fidem vestram & fidem meam, firmam in unoquoque nostrûm simul.* 13 *Neque velim, ô fratres mei, lateat vos, quòd vicibus multis proposuerim vos convenire, præpeditus tamen fuerim hucusque, ut esset mihi fructus aliquis in vobu, quemadmodum in cæteris Gentibus.* 14 *Quippe qui intendam annuntiare Græcis & barbaris, sapientibus & insipientibus:* 15 *Eadémque intentio, quod ad me spectat, prompta sit ad annuntiandum vobis qui Romæ estis.* 16 *Non enim abhorreo ab annuntiatione Christi, cùm ipsa sit potentia Dei ad salutem omnis credentis, sive Judæus fuerit primùm, sive Græcus.* 17 *Quandoquidem per ipsam justitia Dei revelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est, quòd justus ex fide vivit.* Hactenus

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወኵሉሙ : እለ : ሀለው : ብሔረ : ሮሜ : ፍቁራኒሁ : ለእግዚአብሔር : ወሓሪያኒሁ : ወ
ቅዱሰኒሁ::ሰላም : ለክሙ : ወጸጋ : እግዚአብሔር : ለቡኒ : ወእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስ
8 ቶስ:=> ለቀድሙ : ለእኵቶቶ : ለእግዚአብሔር : በእንተ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስ
ቶስ : ወበእንተኒ : ኵልክሙ : እስመ : ተስምዐት : ሀይማኖትክሙ : በኵሉ : ዓለም::=>
9 እግዚአብሔር : ሰሚዕተየ : ዘኪያሁ : እመልክ : በኵሉ : መንፈስየ : ወበትምህርተ : ወል
10 ዱ : ኵም : እዘክርክሙ : በጸሎትየ:=> ወእስእል : ኵም : ይሰርሐኒ : እግዚአብሔር : በፈ
11 ቃዱ : ወእመጸእ : ኀቤክሙ::=> እስመ : እፈቅድ : እርኢክሙ : ኵም : ለእትሙኒ :
12 ትርከቡ : ጸጋሁ : ለመንፈስ : ቅዱስ : ወበእንተዝ : እትፈሣሕ : ለክሙ:=> እስመ : ኀበ
13 ርክሙ : ለሚነ : ሎስቤነ::=> ወእፈቅድ : በሕቱ : ታሊመሬ : ለኀዊነ : እስመ : ዘልፈ :
እፈቅድ : እመጽእ : ኀቤክሙ : ወይሰለኒነ : እስከ : ይእዜ :: ወለእመኒ : ኮነ : እረከ
14 ብ :ዕሴ ትየ : በላዕሌክሙ : በከመ : በላዕለ : ሊሕዘብ:=> ወበለዕለ : ለረሚነ : ወበለዕ
15 ለ : ሐቃልነ: ወለጠቢባንነ : ወለአብደንነ : ወለለሕዛብነ : ባቀ-ዐ : ኮንኩ::=> ወዲ : ፈ
16 ድፈደ : እጽህቅ : ለክሙነ : ለእለ : ብሔረ : ሮሜ : እመህርክሙ:=> እስመ : ሊይኅፍ
ር : መህሮ : ወንጌሉ : እስመ : ኀይሉ : ለእግዚአብሔር : ወ'ለቱ : ዘያሐይውሙ : ለኵሉ
17 ሙ : ለእለ : የአመኑ : ባቱ :: ለሊይሁደዊ : ቀደማዊ : ወለለረማዊኒ:=> እስመ : ያጸድቆ
ሙ : እግዚአብሔር : ለእለ : የአመኑ : በለሚነ : እስመ : ከማሁ : ይብል : መጽሐፍ :
ጸድቅለ : በለሚነ : የሐዩ::=>

Etiam omnibus qui sunt in civitate Romæ, dilectis Domini, electisque & Sanctis 7 *ejus; Pax sit vobis, & gratia Dei patris nostri & Domini nostri Jesu Christi. Primùm gratias ago Deo propter Dominum nostrum Jesum Christum, & pro-* 8 *pter vos omnes, eo quòd exaudita est fides vestra per totum mundum. Testis* 9 *est mihi Deus quem colo toto spiritu meo, & in doctrina filii sui, quòd vestrî memor sum in precibus meis. Et precor ita me secundaret Deus pro voluntate* 10 *sua, ut ad vos perveniam. Cupio enim videre vos, ut vos obtineatis gratiam* 11 *ejus per Spiritum sanctum, & propter hoc ut gaudeam vobiscum: Siquidem* 12 *communicatis nobiscum in eadem professione. Sed & velim sciatis fratres nostri, quòd sæpiùs quæsivi venire ad vos, sed frustrà fui etiamnum: & si fieri* 13 *potest, ut nanciscar mercedem meam apud vos, quemadmodum & apud Gentes. Et Græcis & Barbaris etiam, & sapientibus & stultis, & Gentibus factus sum* 14 *utilis. Quin adhuc magis sollicitus sum de vobis, qui estis in civitate Romæ,* 15 *ut edoceam vos. Non enim me pudet docere evangelium, eò quòd virtus est Dei* 16 *ad servandos eos omnes qui credunt in eo; Judæos primùm atque etiam Græcos,* 17 *Nam justificabit eos Deus, qui credunt per fidem: quia ita dicit Scriptura, Justus per fidem vivet.*

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Α'.

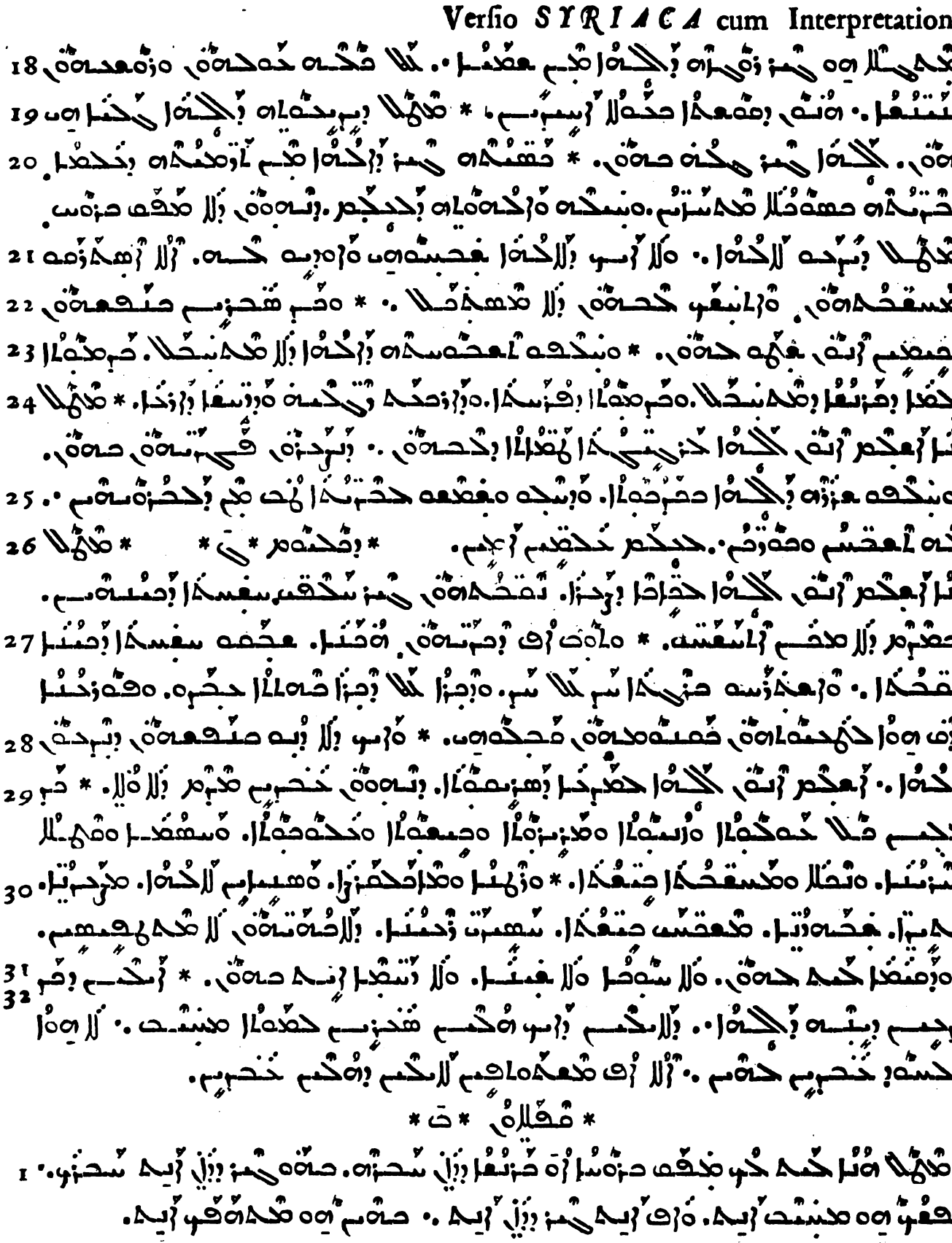
Revelatur enim ira Dei de cœlo, super omnem impietatem & injustitiam ho-
18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ, ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀν- A'
minum eorum veritatem in injustitia detinentium. Propter quod notum Dei,
19 θρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων. Διότι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ,
manifestum est in illis: nam Deus illis manifestavit. Nam invisibilia ipsius
20 φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· (ζ) ὁ γὰρ Θεὸς αὐτοῖς ἐφανέρωσε. Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ
à creatura mundi, factis intellecta conspiciuntur, ipsâque sempiterna ejus
ἀπὸ κτίσεως κόσμου, τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥτε ἀΐδιος αὐτοῦ
virtus & divinitas: ad esse eos inexcusabiles. Quoniam cognoscentes Deum
21 δύναμις καὶ θειότης· εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους. Διότι γνόντες τὸν Θεὸν,
non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt: sed evanuerunt in ratio-
οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν, ἢ ηὐχαρίστησαν· ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλο-
cinationibus suis, & obscuratum est insipiens eorum cor. Dicentes esse sapientes
22 γισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ
stulti facti sunt: Et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis
23 ἐμωράνθησαν· Καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος
corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum, & reptilium. Quapropter &
24 φθαρτοῦ ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. (η) Διὸ καὶ
tradidit illos Deus in desiderio cordium eorum in immunditiam, ad
παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ
dedecore afficiendum corpora sua in semetipsis. Qui commutaverunt veritatem
25 ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν (θ) ἑαυτοῖς. Οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν
Dei in mendacium, & coluerunt & servierunt creaturæ præter Creatorem: qui
τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα· ὅς
est benedictus in secula. Amen. Propter hoc tradidit illos Deus in
26 ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς
passiones ignominiæ: Ipsæque enim fœminæ eorum immutaverunt naturalem usum in eum qui
πάθη ἀτιμίας· αἵτε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν
contra naturam. Similitérque & masculi relinquentes naturalem usum fœminæ,
παρὰ φύσιν. Ὁμοίως (ι) τε καὶ οἱ ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, 27
exarserunt in libidine sua in invicém: masculi in masculos turpitudinem
ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους· (κ) ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην
operantes, & mercedem quam oportuit, erroris sui in semetipsis reci-
κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμ-
pientes. Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit
βάνοντες. Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν 28
illos Deus in reprobum sensum, facere ea quæ non convenientia: Reple-
(λ) αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα· Πεπλη- 29
tos (omni injustitiâ, fornicatione, nequitiâ, avaritiâ, malitiâ: plenos invidiâ,
μένους πάσῃ (μ) ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ· μεστοὺς φθόνου,
cæde, contentione, dolo, malignitate: susurrones; Detractores, Deo odibiles
φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας· ψιθυριστάς, Καταλάλους, Θεοστυγεῖς, 30
contumeliosos, superbos, arrogantes, inventores malorum, parentibus inobedientes,
ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς,
Insipientes, incompositos, inaffectibiles, infœderabiles, immisericordes. Qui
Ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, (ν) ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας. Οἵτινες 31
jus Dei cognoscentes, (quoniam talia agentes digni morte sunt,) 32
τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες, (ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσὶν,)
non solùm ea faciunt, sed etiam consentiunt facientibus.
οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσι.

CAP. II. β'.

Idcò inexcusabilis es, ô homo omnis judicans. In quo enim judicas alterum
Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων. ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, 1
teipsum condemnas: nam eadem agis judicans.
σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων.

MS.A. (ζ) ὁ Θεὸς γὰρ (η) Διὸ παρέδωκεν (θ) αὐτοῖς. (ι) τε καὶ (κ) ἄρρενες ἐν ἄρρεσιν (λ) αὐτοὺς εἰς (μ) ἀδικίᾳ, πονηρίᾳ, κακίᾳ, πλεονεξίᾳ· μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, κακοηθείας· (ν) ἀστόργους, ἀνελεήμονας. Οἵτινες

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Siquidem revelabitur ira Dei è cœlo adver- 18
sùs omnem iniquitatem & impietatem homi-
num illorum, qui veritatem in iniquitate de-
tinent. Quia cognitio Dei patefacta est in 19
ipsis; Deus enim patefecit illam in eis. Re- 20
condita enim Dei, à jactis mundi fundamen-
tis, ab ipsius creaturis intellectu deprehen-
duntur, cùm ejus potestas, tum ejus divinitas
æterna, ita ut sint absque prolatione spiritûs.
Quippe qui Deum cognoverint, non autem 21
ut Deum glorificaverint eum, nec ei gratias
egerint: sed inanes facti sunt in cogitationi-
bus suis, ac tenebris obductum est cor eorum
desipiens. Quumq; animo suo reputarent se 22
esse sapientes, insanierunt. Et mutârunt glo- 23
riam Dei corruptionis expertis, in similitudi-
nem imaginis hominis corruptioni obnoxii,
& in similitudinem volucrum, & quadrupe-
dum, ac reptilium terræ. Propterea tradidit 24
eos Deus cupiditatibus impuris cordis ipso-
rum, ut ignominiâ afficerent corpora sua in
semetipsis. Porrò commutârunt veritatem 25
Dei in mendacium, & reveriti sunt, & servie-
runt creaturis potiùs quàm creatori earum,
cui sint laudes & benedictiones in seculum
seculorum, Amen.

Quotidié. 3.

Propterea tradidit eos Deus doloribus igno- 26
miniæ, quandoquidem fœminæ eorum muta-
runt usum naturæ suæ, & quod minimè natu-
rale est, usurpârunt. Et rursùs masculi quoq; 27
eorum similiter reliquerunt usum naturæ fœ-
mineæ, libidinéque prurierunt alius in alium,
& masculi in masculos pudenda perpetrâ rûnt;
proindè retributionem errori sui justè debi-
tam in semetipsis receperunt. Et quemad- 28
modùm non judicârunt apud se ut cognosce-
rent Deum, *ita* tradidit eos Deus in mentem
vanam, ut agerent quæ non decebat: Re pleti 29
omni iniquitate, & scortationibus, & amaru-
lentiâ, & malitiâ, & violentiâ, & livore, &
cæde, & contentione, & fraude, & pessimis
cogitationibus, Et murmuratione, & obtre- 30
ctatione: & Deo odibiles, contumeliosi, tu-
midi, superbi, inventores malorum, rationis
expertes, qui parentibus suis immorigeri
sunt. Item cum quibus nullum est *certum* 31
fœdus, nulla charitas, nulla pax, nulla deniq;
misericordia est in eis. Qui quum nôrint 32
judicium Dei, quòd eos qui talia perpetrant
ad mortem damnat, non solùm ea peragunt,
sed etiam participant cum iis qui ea faciunt.

CAP. II.

Quamobrem omni excusatione cares & 1
homo, qui condemnas proximum: etenim
hoc ipsum quod condemnas proximum tu-
um, teipsum peragis reum: quandoquidem
in iis etiam quæ damnas, tu ipse occuparis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በአባ : ዐበይደ : ወበአባ : ሊባኖስ : ወአባ : ዋትሮስ : ወአባ : ዐፅ :
ወአባ : ሊቃኖስ : ወአቦ : እንጦንስ :: ወሊባኖስ :

18 ወይመጽእ : መቅሠፍተ : እግዚአብሔር : እመሰማይ : ላዕለ : ኵሉ : ሰብእ : ኃጥእ : ወዐ
19 ማፂ : እለ : ይመይጥዋ : ለጽድቅ : በዓመፃሆሙ :=: እስመ : እንዘ : ያእምርዎ : ለእ
20 ግዚአብሔር : ይትዔወርዎ :=: ወእግዚአብሔርሰ : ሊያስተርኢ : እመፍጥረት : ዓለ
ም :: ወበሕቱ : ይትዓወቅ : ወእመግባሪ : ናሌምሮ : ወርእሶሰ : ለኪሁ : ያእምር : መለከ
ቶ : ከመ : ሊንርከብ : በዘ : ንትዋዛእ ::=:

Pro patre Abaido, & patre Libanosa, & patre Wathroso, & patre Azo, & patre Licanoso, & patre Antonio: & Libanoso.

Adveniet autem ira Dei de cœlo adversùs omnes homines peccatores & iniquos, 18
qui veritatem subverterent per iniquitatem suam. Manifestationem enim Dei 19
occultârunt. Et Deus quidem invisibilis à creatione mundi: attamen ma- 20
nifestatus fuit, eumque ex operibus ejus cognoscimus, & semetipsum demon-
strávit, scilicet *divinitatem ejus, ut nihil ad respondendum inveniamus.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

18 Revelatur enim ira Dei de cœlo, super omnem impietatem & injustitiam homi-
19 num eorum, qui veritatem Dei in injustitia detinent: Quia quod notum est Dei,
20 manifestum est in illis. Deus enim illis manifestavit. Invisibilia enim ipsius, à creatura mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta, conspiciuntur: sempiterna quo-
21 que ejus virtus, & divinitas: ita ut sint inexcusabiles. Quia cùm cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt: sed evanuerunt in
22 cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum: Dicentes enim se
23 esse sapientes, stulti facti sunt. Et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei, in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum, &
24 serpentium. Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in im-
25 munditiam: ut contumeliis afficiant corpora sua in semetipsis: Qui commutaverunt veritatem Dei in mendacium: & coluerunt & servierunt creaturæ potiùs
26 quàm Creatori, qui est benedictus in secula. Amen. Propterea tradidit illos Deus in passiones ignominiæ. Nam fœminæ eorum immutaverunt naturalem usum,
in eum usum qui est contra naturam. Similiter autem & masculi, relicto naturali 27
usu fœminæ, exarserunt in desideriis suis in invicèm, masculi in masculos turpitudinem operantes, & mercedem, quam oportuit, erroris sui in semetipsis recipientes. Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia: tradidit illos Deus in 28
reprobum sensum, ut faciant ea quæ non conveniunt, Repletos omni iniquitate, 29
malitiâ, fornicatione, avaritiâ, nequitiâ, plenos invidiâ, homicidio, contentione, dolo, malignitate, susurrones, Detractores, Deo odibiles, contumeliosos, super- 30
bos, elatos, inventores malorum, parentibus non obedientes, Insipientes, incom- 31
positos, sine affectione, absque fœdere, sine misericordia. Qui cùm justitiam 32
Dei cognovissent, non intellexerunt quoniam qui talia agunt, digni sunt morte: & non solùm qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus.

CAP. II.

PRopter quod inexcusabilis es ô homo omnis, qui judicas. In quo enim judicas 1
alterum, teipsum condemnas: eadem enim agis quæ judicas.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Feriâ quartâ post Pentecosten.

18 يوم الاربعا بعد العنصرة * لان سخط الله يستعلن من السماء * على سايرِ
19 بغاق الناس وظلمهم * الماسكين الحق بظلم * لان الرأي الذي يعلمه الله هو ظاهر
20 فيهم * لان الله اظهرهن لهم * لان خاصياته التي لا ترى منذ ابتدع العالم * بالبرايا يفطن
21 بها فبصر * اي قوته الازلية ولاهوته * ليكونوا بلا اعتذار * لانهم عرفوا الله ولم يسبحوه ولم
22 يشكروه كما يجب له * بل اعتروا بافكارهم وانطعوا * واظلم قلبهم الفاقد الفهم * زاعمين
23 انهم حكماء تحمقوا * وابدلوا بمجد الالاه الذي لا يبلى * بشبه صورة انسان بالٍ *
24 وطيور ودبابات ودوات اربع * فلذلك اسلمهم الله بشهوات قلوبهم الى النجاسة لتمهن * بها
25 اجسامهم * الذين استبدلوا حق الله بالكذب * وعروا البرية وعبدوها دون البارئ * الذي
26 هو مبارك الى الدهور حقا * * ب * فلذلك دفعهم الله الى الالام والهوان * لان اناثهم تركن
27 استعمال الطبيعة المقتضية لهن بخلاف الطبيعة * وكذلك الذكور تركوا استعمال
الانثي الطبيعي * وهاج بعضهم باشتهاء بعض * ذكور يعملون الفاحشة بذكور * وعوض
الجزاء الذي استحقوه بضلالتهم يسددونه في دانيهم * * قراءة الخميس بعد العنصرة *
28 * وكما لم يختبروا ان يكون الله لهم في معرفتهم * دفعهم الله الى عقل غير مختبر ليعملوا ما لا يجب *
29 * مملوين من كل ظلم * ورياء * وسر * رديلة * موغرين حسدا * قتلا * محكا * غشا * عادات رديه *
30 * مسارين * معتابين * ممقوتين من الله * سبابين * مستكبرين * عاتين * للمساوي مستنبطين *
31 عاقين والديهم * لا فهم لهم * لا عهد لهم * لا ود لهم * جائرين * غير رحومين * الذين قد
32 عرفوا انصاف الله * ان العاملين مثل هذه الافعال يستوجبون الموت * فما يصنعونها فقط *
بل ويسارعون الذين يعملونها * ويرضيهم فعلهم *

* الفصل الثاني *

1 * فلذلك انت ايها الانسان لا عذر لك يا كل من يدين * لان بالذي الذي تدين به غيرك
انما تدين به نفسك * لانك تعمل تلك الاعمال نفسها يا من تدين *

Feriæ quartæ post Pentecosten.

Nam ira Dei revelabitur è cœlo adversùs omnem impietatem & perversitatem 18
hominum veritatem injustè detinentium: Mens enim quam Deus novit, 19
manifesta est in illis, quia Deus manifestavit eam ipsis. Quandoquidem pro- 20
prietates ejus, quæ non sunt visæ à quo conditus est mundus, in creaturis deprehenduntur atque conspiciuntur, videlicet potentia ipsius æterna, ejúsque divinitas: ut sint sine excusatione. Cognoverunt enim Deum, attamen non glorificaverunt eum, nec illi gratias egerunt prout illum decet: sed addixerunt se 21
cogitationibus suis, & aberrârunt, & obscuratum est cor eorum expers intellectu. Arbitrati se esse sapientes, desipuerunt, Et commutaverunt gloriam 22 23
Dei qui non corrumpitur, cum similitudine imaginis hominis corruptibilis, & volucrum, & reptilium, & quadrupedum. Quapropter tradidit eos Deus, juxta 24
cupiditates cordium suorum, turpitudini quâ vexarentur eorum corpora. Qui 25
commutârunt veritatem Dei cum mendacio, honorârunt creaturam & coluerunt eam supra creatorem, qui est benedictus in secula, verè, Propterea tradidit eos Deus passionibus & contemptui. Nam fœminæ eorum omiserunt 26
usum naturæ ipsis debitæ, pro adversa natura. Eodémque modo masculi, relicto naturali usu fœminæ, exarserunt alii cupiditate aliorum, masculi in masculos obscœnitatem committentes: & compensationem præmii quod errore suo meriti sunt, exigunt in semetipsis. 27

Lectio feriæ quintæ post Pentecosten.

Et quemadmodùm non probaverunt habere Deum in notitia sua, ita tradidit 28
eos Deus reprobæ menti, ut facerent quod non conveniebat: Pleni omni per- 29
versitate, & scortatione, scelere, aviditate, vitio: referti invidia, cæde, temeritate, dolo, pravis moribus: Lacessentes malum, obtrectatores, exosi 30
Deo, contumeliosi, superbi, pervicaces, flagitiorum architecti, morosi parentibus suis: Sine intellectu, sine fœdere, sine charitate, facinorosi, immisericordes: Qui quidem noverunt justitiam 31 32
Dei, quod talia opera perpetrantes mortem merentur: nihilominus non solùm ea faciunt, verùm etiam participant cum iis qui ea faciunt, & oblectantur opere illorum.

CAP. II.

QUapropter tu ô homo nullam habes 1
excusationem, ô quisquis judicas: nam judicio quo judicas alium, sanè teipsum condemnas, quia facis illa eadem opera tu qui judicas.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወእሙንቱሰ : እንዘ : ያእምርዎ: ለእግዚአብሔር: አኮ: ከመ : እግዚአብሔር: ዘለእሙ*ት
22 ዎ: ወሰብሕዎ: ዘእንበለ : ዘሐሰውዎ: ወረከሱ : በሕሊናሆሙ::ወተጸለለ : ልቦሙ::=ዐ ወ
23 እንዘ : ይፈቅዱ : ይጥበቡ : ለብዱ::=ዐ እሙ: ወለጡ: ስብሐቲሁ : ለእግዚአብሔር: ዘለ
ይመውት::በአሙስለ: ርእዮተ: ሰብእ: መዋቲ: ረሰይዎ: ከመ: እንስሰ: ወከመ: አራዊት::=ዐ
24 ወባለንተዝ: ገብረ : ሎሙ: እግዚአብሔር: ከመ: ያርኵሱ : ርእሶሙ: ለሊሆሙ: በፈቃደ :
25 ልቦሙ : ወያሓስረ: ነፍስቶሙ::=ዐ እሙ : ሐሰተ : ረሰይዎ: ለጽድቀ : እግዚአብሔር : ወ
ኣመለኩ: ወተጸለጽሉ : ተገበሮ: ወኅደገው: ለፈጣሬ: ኵሉ: ዘውእቱ: እመሳክ : ቡሩክ:
26 ለዓለመ: አሜን::ቁመ::=ዐ ወበእንተዝ : ወሀቦሙ: እግዚአብሔር: መቅሠፍተ : እኩየ: ወ
27 ኣንስቶሙኒ : ኀደጋ: ፍጥረቶን : ወተመስሳ : በዘ : ሊኮነ : ፍጥረቶን::=ዐ ወከማሁ: ዕደዊሆ
ሙኒ : ኅደጥ: እንስቲያሆሙ: ወነደዱ: በፍትወቶሙ: ወገብሉ: በበይናቲሆሙ: ብእሲ: ላዕለ:
ብእሲ : ኀሰሮሙ: ይግብረ::ወባሕቱ : ይደክቡ: ፍደሆሙ: ወይገብእ : ጌጋዮሙ: ደበ: ርእ
ሱሙ::=ዐ ወበከመ: ሊሐለይዎ: ለእግዚአብሔር: በልቦሙ: ካሣሁ: እግዚአብሔርኒ: ወህቦ
ሙ : ልበ : ለብድ : ከመ : ይግበሩ : ዘሊይበቍዖሙ::=ዐ ጽጉባነ : ኵሉ : ዐመፃ : ወእኩ
29 ይ : ወጹግ : ወትእግልት :: ወኵጉባነ : ቅንአት : ሐሣውያን : ቀታልያን : ጕህሊዊያን : መስ
30 ተመይናን : ዝሁራን : እኩያን : ልሣድ : ወግዕዝ : እኩያን : ልሣድ::=ዐ ሐሚይያን : መ
31 ስተስልቃን : መስተሐብባን : ለብደን : ዝሉፋን : ዐሳዊያን : ለሐጸጸን::=ዐ ለብደን : ወዝን
32 ጕዓን : ወመስተኃለዊሃን : ለእኩይ : ወለልቦሙ : መሕረተ::=ዐ እንዘ : ለሊሆሙ : ያእመ
ሩ : ኵነኔሁ : ለእግዚአብሔር : ከመ : ኵነኔሁ : ሞት : ለዘ : ዘንተ : ገብረ :: እኮ : ባሕ
ቲቶሙ : ዘይገብርዎ : ዒደ : ለባዕድኒ : ይዌሕክዎ : ያገብርዎ::=ዐ

ፀ

1 እጋለ : እሙ : ሕያዉ : በመንትኴ : ትትዋህእ : ለመሲኾነ : ኵሉ : ሶበ : ለንተ : ዝኩ :
ዘትግእዝ : በሳዕለ : ባዕድ : ሶበ : ለኪ : ትገብር : ዝኩ : ዘትጸልእ : በለዕለ : ቢጽከ ::
ለኮኑ : ርእስከ : ትግእዝ : እሙ : ለኪ : ትገብር::=ዐ

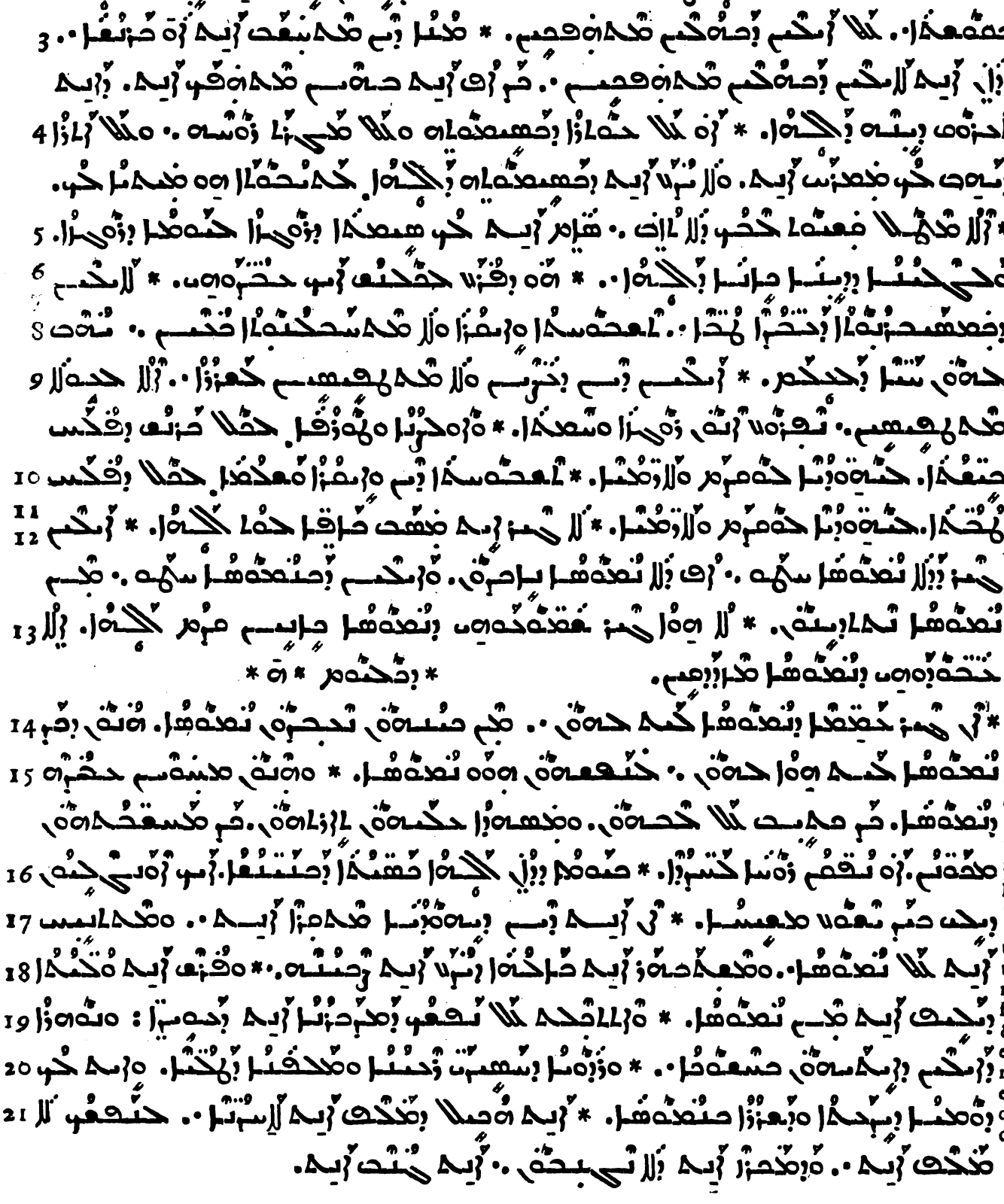
Digitized by Google

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Scimus autem quoniam judicium Dei est secundùm veritatem in eos qui talia
2 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι τὸ κρῖμα τοῦ Θεοῦ ἐστὶ κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα
agentes. Existimas autem hoc, ô homo, judicans eos qui talia
3 πράσσοντας. Λογίζῃ δὲ (α) τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα
agentes, & faciens ea, quia tu effugies judicium Dei? An divitias
4 πράσσοντας, καὶ ποιῶν αὐτὰ, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρῖμα τοῦ Θεοῦ; Ἢ τοῦ πλούτου
bonitatis ejus, & patientiæ, & longanimitatis contemnis, ignorans quoniam
τῆς χρηστότητος αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀνοχῆς, καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι
benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundùm autem duritiam tuam, &
5 τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου, καὶ
impœnitens cor, thesaurizas tibi ipsi iram in die iræ, & revela-
ἀμετανόητον καρδίαν, θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς, καὶ (β) ἀποκα-
tionis justi judicii Dei. Qui reddet unicuique secundùm opera ejus:
6 λύψεως δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ. Ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·
Iis quidem secundùm permanentiam operis boni, gloriam, & honorem, & incorruptionem
7 Τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ, δόξαν, καὶ τιμὴν, καὶ ἀφθαρσίαν
quærentibus, vitam æternam: Iis autem ex contentione, & incredulis quidem veritati,
8 ζητοῦσι, ζωὴν αἰώνιον· Τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ,
credentibus autem injustitiæ, indignatio & ira. Tribulatio & angustia in
9 πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, (γ) θυμὸς καὶ ὀργή. Θλῖψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ
omnem animam hominis operantis malum, Judæique primùm & Græci.
πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακὸν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος.
Gloria autem & honor, & pax omni operanti bonum, Judæóque primùm
10 Δόξα δὲ καὶ τιμὴ, καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθὸν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον Β'
& Græco. Non enim est acceptio personarum apud Deum. Quicunque enim sine lege
11 καὶ Ἕλληνι. Οὐ γάρ ἐστι προσωπολημψία παρὰ τῷ Θεῷ. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως
12 ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται.
(Nò enim auditores legis justi apud Deum, sed factores legis justifi-
(Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ (δ) νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ (ε) νόμου δικαι- 13
cabuntur: Cùm enim Gentes quæ non legem habentes, naturâ ea quæ legis faciunt,
ωθήσονται· Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, φύσει τὰ τοῦ νόμου (ζ) ποιῶσι, 14
ejusmodi legem non habentes, sibiipsis sunt lex: Qui ostendunt opus legis
οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσι νόμος· Οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου 15
scriptum in cordibus suis, contestante ipsorum conscientiâ, & inter se invi-
γραπτὸν ἐν τοῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλή-
cèm cogitationum accusantium, aut etiam defendentium:) In die cùm judicabit
λων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων, ἢ καὶ ἀπολογουμένων·) Ἐν ἡμέρᾳ (η) ὅτε κρινεῖ 16
Deus occulta hominum, secundùm Evangelium meum, per Jesum Christum. Ecce
ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἴδε 17
tu Judæus cognominaris, & requiescis legi, & gloriaris in Deo: Et
Σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ (θ) τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ· Καὶ 18
nôsti voluntatem, & probas differentia, instructus ex lege: Confi-
γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου· Πέποι- 19
disque teipsum ducem esse cæcorum, lumen eorum qui in tenebris, Eruditorem insipien-
θάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, Παιδευτὴν (ι) ἀφρό- 20
tium, magistrum infantium, habentem formam scientiæ & veritatis
νων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας
in lege. Ergò alium, teipsum non doces? prædicans non
ἐν τῷ νόμῳ. Ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ 21
furari, furaris?
κλέπτειν, κλέπτεις;

Κεφ. β'. MS A. (α) τύπῳ, (β) ἀνταποδόσεως (γ) ὀργὴ καὶ θυμός. (δ) νόμου (ε) νόμου (ζ) ποιῶσιν, (η) ἢ κρινεῖ (θ) νόμῳ, (ι) ἀφρόνων, * ἔχοντα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Tertiâ, feriâ sextâ Jejunii. 4.

Porrò scimus judicium Dei esse cum veritate 2
adversùs eos qui in his versantur. Quid 3
autem cogitas ô homo, judicans eos qui in
his versantur, quum tu quoque in iisdem
versaris, te effugere judicium Dei? An 4
contra divitias benignitatis ejus, & contra
longanimitatem ejus, atque contra dilatio-
nem quam dedit tibi, audes? & ignoras te Dei
clementiâ ad pœnitentiam deduci? Sed 5
propter duritiam cordis tui quod non resi-
piscit, reponis tibi thesaurum iræ in diem
indignationis, & revelationis justi judicii
Dei, Qui rependit unicuique secundùm o- 6
pera ipsius. Iis quidem qui in perseveran- 7
tia bonorum operum gloriam & honorem &
incorruptionem expetunt, his *inquam* dabit
vitam æternam: Iis verò qui rebelles sunt, 8
nec acquiescunt veritati, sed iniquitati ob-
temperant, rependet iram & furorem: Et op- 9
pressionem, & cruciatum cuivis homini sce-
lera perpetranti, Judæis primùm, tum Gen-
tilibus. Gloriam verò & honorem, & pa- 10
cem cuilibet operanti bona, Judæis primùm,
tum Gentilibus. Non est enim acceptio 11
facierum apud Deum. Ii siquidem qui sine 12
Lege peccaverint, sine Lege quoque peri-
bunt: illi autem qui in Lege peccaverint,
à Lege condemnabuntur. Non enim audi- 13
tores Legis justi sunt coram Deo, sed qui
Legem præstant justificantur.

Quotidiè. 5.

Si enim Gentes Legem non habentes, ex na- 14
tura sua præstiterint Legem, hi quum Le-
gem non habeant, sibipsis fiunt Lex. Et hi 15
ostendunt opus Legis scriptum in cordibus
suis, & testimonium reddit eis ipsorum con-
scientia, cogitationibus eorum mutuò sese
accusantibus, aut excusantibus: In die quo 16
judicabit Deus hominum recondita secun-
dùm Evangelium meum per Jesum Christum.
Et verò tu qui Judæus vocaris, & quietem 17
tuam reponis in Lege, & téte in Deo effers
ut qui nôris voluntatem ejus: Et discernis 18
res congruas quas edoctus es ex Lege: Con- 19
fidísque de teipso te esse ducem cæcorum,
& lucem eorum qui sunt in tenebris, Et 20
eruditorem rationis expertium, ac docto-
rem puerorum, & quòd habeas typum sci-
entiæ & veritatis per Legem: Tu ergò qui 21
doces alium, teipsum non doces? & qui præ-
dicas non furandum, tu furaris?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ናለመር፡ ከመ፡ ጽድቅ ፡ ኵነኔሁ፡ ዘያመጽኦ ፡ መቅሠፍቶሙ፡ ወይትዐወቅ ፡ ኦመግብሮሙ፡
3 ለለለ፡ ይገብሩ፡ ዘንተ፡ ከመዝ፡፡=፡ ሐልዮ፡ እስኩ፡ እጋለ፡ ኦመ፡ ሕየሙ፡ ለዝንቱ፡ ለኦመ፡
ብኪ፡ ኅበ፡ ታመስጥ፡ እመኵነነሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ ሶበ፡ ለኪ፡ ትገብር፡ ዝኩ፡ዘትግእዝ፡
4 በሳዕለ፡ ባዕድ፡ ወዘትጸልኑ፡፡=፡ ወትትሐዘብኩ ፡ ታስተአብደ ፡ በብዝኃ ፡ መሕረቱ፡ ወለት
ዕግስቱ ፡ ወለሆ፡ ብሂሎቶ፡ ሊታለመርኩ፡ ከመ፡ ታገርረክ፡ መሕረቱ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፡
5 ወበላመጣነ ፡ ታጸንዕ ፡ ልበክ ፡ ወሊትኔስሕ ፡ ትዘግብ ፡ ለክ፡ መቅሠፍተ ፡ ለኦመ ፡ ይበጽሐ
ክ ፡ ቍደክ ፡ ወለለመ ፡ ይበጽሐክ ፡ ኵነኔሁ ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፡

Scimus quòd judicium Dei *verum est*, utpote *qui adducet* in ipsos *supplicium* 2
eorum, & ex operibus eorum notum erit in eos *qui talia agunt. Perpende atten-* 3
tiùs istud, ô fili hominis, si habeas quo aufugeris à judicio Dei, quum túte hoc faci
de quo judicas alium, eumque odio habes. Et existimasne contemnendam esse 4
multam ejus misericordiam, & patientiam, & connivantiam ejus, ignorans quòd mi-
sericordiam Dei tibi subjicis? Et secundùm duritiam & impœnitentiam cordis 5
tui thesaurizas tibi iram: si ita in te veniat retributio tua, & si tibi contingat ju-
dicium Dei.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

2 Scimus enim quoniam judicium Dei est secundùm veritatem in eos qui talia agunt.
3 Existimas autem hoc, ô homo, qui judicas eos qui talia agunt, & facis ea, quia
4 tu effugies judicium Dei? An divitias bonitatis ejus, & patientiæ, & longa-
animitatis contemnis? ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te addu-
5 cit? Secundùm autem duritiam tuam, & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram
6 in die iræ, & revelationis justi judicii Dei, Qui reddet unicuique secundùm ope-
7 ra ejus: Iis quidem, qui secundùm patientiam boni operis, gloriam, & honorem
8 & incorruptionem quærunt, vitam æternam: Iis autem, qui sunt ex contentione,
9 & qui non acquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, ira & indignatio. Tri-
bulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum, Judæi primùm,
10 & Græci: Gloria autem, & honor, & pax omni operanti bonum, Judæo pri-
11 mùm, & Græco: Non enim est acceptio personarum apud Deum. Quicun-
12 que enim sine lege peccaverunt, sine lege peribunt: & quicunque in lege peccaverunt, per legem judicabuntur. Non enim auditores legis justi sunt 13
apud Deum, sed factores legis justificabuntur. Cùm enim Gentes, quæ legem 14
non habent, naturaliter ea, quæ legis sunt, faciunt, ejusmodi legem non habentes, ipsi sibi sunt lex: Qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, 15
testimonium reddente illis conscientiâ ipsorum, & inter se invicèm cogitationibus
accusantibus, aut etiam defendentibus, In die, cùm judicabit Deus occulta 16
hominum, secundùm Evangelium meum, per Jesum Christum Si autem tu Ju- 17
dæus cognominaris, & requiescis in lege, & gloriaris in Deo, Et nôsti vo- 18
luntatem ejus, & probas utiliora, instructus per legem, Confidis teipsum esse 19
ducem cæcorum, lumen eorum qui in tenebris sunt, Eruditorem insipientium 20
magistrum infantium, habentem formam scientiæ & veritatis in lege. Qui 21
ergò alium doces, teipsum non doces: qui prædicas non furandum, furaris:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * ونحن نعلم بالحقيقة ان الحكم على الذين يعملون هذه انما هو لله * افمدسعر هذا ايها
3 الانسان الذي تدين من يعمل هذه الاعمال ويفعلها انت انك تهرب مذابيه الله * او لعلك
4 تستهين بروه خيريته واحتماله وامهاله غير عالم ان صلاح الله انما يقتادك الى التوبة * فاذا
5 على حدو قساوتك * وقلبك الذي لا يتوب تحزن لنفسك سخطا في يوم السخط * واعتلان
6 الله وحكوميته المقسطة * الجازي كل احد بطير اعماله * اما الذين يطلبون على الصبر في
7 العمل الصالح سرفا واكراما وعدم بلي * فيكافيهم بحياة مويدة * واما الذين يصنعون
8 السو عن ممارات * ويعصون الحق طايعين الظلم * فيجازيهم عصبا وسخطا * وحربا وضيقة
9 على نفس كل انسان يعمل الشر * يهوديا كان قدما او يونانيا *

* قراءة الاحد الثاني بعد العنصرة *

10 * ولكل من يعمل الخير مجدا واكراما وسلامة * يهوديا كان اولا او يونانيا * لان الله ليس
11 عنده محاباة الوجوه * لان كافة الذين اخطاوا ولا شريعة لهم * فسيهلكون بلا استراع *
12 وكل الذين اخطاوا في الشريعة سيدانون بالشريعة * لان سمعة الشريعة ليسوا مقسطين عند
13 الله * بل صانعوا الشريعة يزكون * من هنا يقري للجمعة بعد العنصرة *

14 * لان اذا كانت امما لا شريعة لها * تعمل بغريزيها فرايض الشريعة * وهولاء اذ لا
15 شريعة لهم * صاروا لانفسهم شريعة * اذ يوجدون فعل الشريعة في قلوبهم مكتوبا * وبصيرهم
16 تشهد لهم بين فريقي الافكار اذ يوبخ بعضها بعضا * ويعتذرون في اليوم الذي فيه يدين
17 الله مكتومات الناس بيسوع المسيح * كما يخبص ببشارتي ثم * * فانظر انت يا من تسمى يهوديا *
18 وتستروح الى الشريعة * وتفاخر بالله * وتعرف مشيته * وتميز الامور المختلفة * والشريعة
19 تعظك * وقد وثقت بنفسك ان تكون للعميان مرشدا * وللذين في الظلام نورا * وللجهال
20 مودبا * وللصبيان معلما * ولك صورة العلم والحق الذي في الشريعة * فيا من يعلم اخر انما
21 تعلم نفسك * ويا من ينذر الا يسرق تسرق *

Et nos certò scimus quòd judicium adversus cos qui talia agunt, ad Deum pertinet. Putasne hoc ô homo qui condemnas eos qui talia faciunt opera, & tu eadem facis, quod effugies judicium Dei? Aut forte contemnis ubertatem bonitatis eius, & patientiæ, atque longanimitatis ipsius, ignorans quòd bonitas Dei ad pœnitentiam te ducit? Igitur juxta duritiam tuam, & cor tuum quod non pœnitet, condis animæ tuæ iram in die iræ, & apparitionis Dei, justique judicii ipsius, Qui repensurus est unicuique secundùm opera sua. His quidem, qui cum constantia in opere bono quærunt nobilitatem, & honorem, & incorruptionem, rependet vitam sempiternam: His verò, qui malum operantur ex æmulatione, & resistunt veritati, obtemperantes iniquitati, rependet iram & furorem. Mœrorem & anxietatem adversùs animam cujuslibet hominis operantis malum, sive Judæus fuerit antea, sive Græcus.

Lectio Dominicæ secundæ post Pentecosten.

Omni autem operanti bonum, gloriam, & honorem, & pacem, sivè Judæus fuerit primùm, sive Græcus. Apud Deum enim non est adulatio vultuum. Omnes enim qui peccaverint legem non habentes, peribunt quidem sine lege: & quicunque in lege peccaverint, per legem damnabuntur. Nam auditores legis non sunt justi apud Deum, sed factores legis justificabuntur.

Hinc legendum pro feria sexta post Pentecosten.

Cùm enim gentes quæ legem non habent, exequantur suo naturali ductu statuta legis, hæ quoque cùm legem non habeant, fiunt sibi ipsis lex, Ostendentes opus legis in cordibus suis scriptum, conscientiâ ipsorum illis testante in ambiguo cogitationum, dum altera alteram arguit: Et excusabuntur in die quo Deus judicabit arcana hominum per Jesum Christum, prout conforme est evangelio meo. Hucusque. Cavè ergò heus tu qui vocaris Judæus, & acquiescis in lege, & gloriaris in Deo, Et scis voluntatem ipsius, & res ancipites discernis, lege te hortante: Confidis etiam tibi ipsi esse te cæcorum directorem, in tenebris versantium lumen, Insipientium eruditorem, puerorum præceptorem, & esse penes te formam doctrinæ & veritatis in lege contentæ. O qui igitur alium doces, annon docebis teipsum? ô qui prædicas non furandum, num furaberis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 እስመ : ውእቱ : ይፈድዮ : ለኵሉ : በከመ : ምግባሩ : በኵነኔ : ጽድቁ ::=: ወለእለሰ:
7 ተዓገሱ : በመግባረ : ሠናይ : ክብረ : ወስብሐተ : ወሕይወተ : ዘለዓለም ::=: ቊመ:
ወበእሉ: ሰንበት:ዘተሐሳስ::
8 ወእለሰ : ኀሐድያን : ወዓላዊያን : ጽድቅ : ወመፍቀርያነ : ዐመፃ : ፋደሆሙ : ምቅሠፍት:
9 ወመንሱት::=: ወቍጥዓ : ወገዐር : ወመንደቤ : ለነፍሰ : ኵሉ : ሰብእ : ዘእኩይ :
10 ምግባሩ : እመኒ : ኢይሁዳዊ : ወእመኒ : ኢረማዊ::=: ክብር : ወስብሐት : ወሰላም : ለ
11 ኵሉ : ዘሠናይ : መግባሩ : እመኒ : ኢይሁዳዊ : ወእመኒ : ኢረማዊ::=: እስመ : ሊያደ
12 ሉ : እግዚአብሔር : ለገጸ : ሰብእ::=: እስመ : ኵሎሙ : እለ : ፈድፋደ : እምሕግ : እ
ምሕገ : ለበሰሆሙ : ፈድፋደ : እምሕገ : ኵነኔሆሙ : ወኵሎሙ : እለ: ዘበሕገ : ለባሰ
13 ሆሙ : ዘበ : ሕገ : ኵነኔሆሙ::=: ቦኑ: በእጽምዶ : መጸሕፍት : ይጸድቁ : በቅድመ:
14 እግዚአብሔር : ለኮኑ : ዳእሙ : በገቢሮቱ : ይጸድቁ::=: ለሕዛብኒ :እለ : ለልቦሙ:
ሕገ : ይሠርዑ : ሎሙ: ሕገ: ወየሐግጥ : ሎሙ: ለሊሆሙ: ወይገብሩ : በዘ : ሕጎሙ::=:
15 ወያርእይዎ : ለገቢሮ : ሕገ : ከመዝ : ጽሑፍ : ሀሎ : ውስተ : ልቦሙ:: ወያርኅሕሑሙ:
16 ልቦሙ : ወይቀልዮሙ::=: ወያእመሩ : ከመ : ለልቦ : ዘይብሉ : ወ ዘይወቅሡ : እመ:
17 ጽሐትዎሙ : እግዚአብሔር : ለእጋለ : እመ : ሕያው : ዘየኅብእ : ወዘይከብተ°: በከ
18 መ : መሀርኩ : በእንተ : ሊያሱስ : ክርስቶስ::=: ወሶበ : ለንተ : ኢይሁዳዊ : ዘተዐር
19 ፍ : በሥሪትከ : ወትትጫከሕ : በእግዚአብሔር::=: ወታእመር : ፈቃደ : ወትፈልዋ : ዘይ
ሜይጽ!ወመሁር:ለንተ : ለፅተ::=: ወትትለመን: ርእሰከ : ከመ : ለንተ : መርሖሙ : ለ
20 ዕውራን : ወብርሃናሙ : ለእለ : ውስተ : ጽልመት:=: ወመጥበቢሆሙ : ለሕብደ
ን : ወመመህሮሙ : ለሕፃናት : ወትትጫከል : ከመ : ኢድቅ : ወተሥመር : ሕገ : ለፅትከ :
21 በዘ : ትጽድቅ::=: ወእፎኑ : እንከ : ዘሊያትጫህር : ርእሰከ : ዘትጫህር : ለባዕድ:
ሊትስርቁ:ትክል : ወለኢከ: ትሰርቅ:=:

Eò quòd ipse retribuet unicuique secundùm opus suum ex judicio justitiæ suæ: Nempe 6
iis qui patienter expectant per bona opera, honorem, & gloriam, & vitam æternam: Stato. 7

Dominicâ Sabbati Rogationis.

Iis autem qui refragantur, & pervertunt justitiam, & diligunt iniquitatem, retributionem eorum, nempe, iram & tentationem, Et angustiam, & gemitum, & tribulationem in animam omnis hominis cujus opus malum est, sive Judæi sive Gentilis: Gloriam verò & honorem, & pacem unicuique cujus opus bonum est, sive Judæo sive Gentili. Deus enim non acceptat personam hominis. Nam omnes qui magis absque lege existentes, absq; lege peccârunt, magis absq; lege erit condemnatio eorũ: & omnes qui in lege peccaverunt, per legem erit condemnatio eorum. Nunquid in auscultando Scripturas justificantur homines in conspectu Dei? nequaquam, sed in operando justificantur. Gentes autem qui non habent legem, legem sibi ponunt, & sibimetipsi pro lege sunt, exequentes quæ in lege eorum continentur. Et ostendunt opus legis quasi scriptum fuerat in cordibus eorum, & redarguent eos corda ipsorũ, eosque detestabuntur. Et intelligent nihil fore quod dixerint vel argumentati fuerint, quum inquisiturus est Deus filios hominis, quod occultum & absconditum erit, quemadmodum edocui, per Jesum Christum. Quòd si tu Judæus es, et acquiescis in lege tua, & gloriaris in Deo; Et nôsti ejus voluntatem, & discernis meliora, & instructus es ex lege; Et confidis de te ipso, quòd tu ductor es cæcorum, & lumen eorum qui sunt in tenebris, Et eruditor insipientium, & doctor infantium, & conformis factus es etiam veritati, edocéque præcepta legis tuæ, per quam justificaberis: Et quomodo igitur non instruris teipsum, qui edoces alios? Ne furemini, dicis; & tu ipse furaris:

Digitized by Google

Qui *dicens* non *mœchari*, mœcharis? *abominatus* idola, sacrilegium facis?
22 Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχᾶσαι; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα, ἱεροσυλεῖς;
Qui in lege gloriaris, per *transgressionem* legis Deum inhonoras?
23 Ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν ἀτιμάζεις;
Ipsum enim nomen Dei per vos blasphematur *in Gentibus*, sicut scri-
24 Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καθὼς γέ-
ptum est. Circumcisio quidem *enim* prodest, si legem observes: si autem *trans-*
25 γραπται. Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης
gressor legis sis, circumcisio tua præputium facta est. Si igitur præpu-
26 νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυ-
tium justitias legis custodiat, nónne præputium illius in circumcisionẽ
στία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν
reputabitur? Et judicabit id quod ex natura præputium legem consum-
27 λογισθήσεται; Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦ-
mans, te per literam & circumcisionem *transgressorem* legis? Non enim
28 σα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου; Οὐ γὰρ
qui in manifesto, Judæus est: neque quæ in manifesto, in carne, circum-
ὁ ἐν τῷ φανερῷ, Ἰουδαῖός ἐστιν· οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ, ἐν σαρκὶ, περιτο-
cisio: Sed qui in abscondito, Judæus: & circumcisio cordis, in spi-
29 μή· Ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ, Ἰουδαῖος· καὶ περιτομὴ καρδίας, ἐν πνεύ-
ritu, non litera: cujus laus non ex hominibus, sed ex Deo.
ματι, οὐ γράμματι· οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ.

CAP. III. γ'.

1 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου; ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; Πο-
Quid ergò *prestans* Judæo? aut quæ utilitas circumcisionis? Mul-
2 λὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ, ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ
tum per omnem modum. Primùm quidem *enim*, quia credita sunt eloquia
Dei. Quid enim, si non crediderunt quidam? *num* incredulitas illorum, fidem
3 Θεοῦ. Τί γὰρ, εἰ (α) ἠπίστησάν τινες; μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν, τὴν πίστιν

Γ'

Dei *inutilem reddet*? *Ne fiat.* Esto autem Deus verax, omnis autẽ
τοῦ Θεοῦ καταργήσει; Μὴ γένοιτο. γινέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθὴς, πᾶς δὲ 4
homo mendax, sicut scriptum est: Ut *utique* justificeris in sermonibus
ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς γέγραπται· Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις
tuis, & vincas *in judicari* te. Si autem iniquitas nostra, Dei
σου, καὶ (β) νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν, Θεοῦ 5
justitiam commendat, quid dicemus? Num *injustus* Deus, *inferens* i-
δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦμεν; Μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς, ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀρ-
ram? (secundùm hominem dico,) *Ne sit.* Alioquin quomodò judicabit
γήν; (κατὰ ἄνθρωπον λέγω,) Μὴ γένοιτο. ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ 6
Deus mundum? Si enim veritas Dei in meo mendacio
Θεὸς τὸν κόσμον; (γ) Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι 7
abundavit in gloriam ipsius, quid adhuc & ego tanquam peccator judicor?
ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι;
Et non (sicut blasphemamur, & sicut aiunt quidam nos dicere,) *quia fa-*
Καὶ μὴ (καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθώς φασί τινες ἡμᾶς λέγειν,) ὅτι ποι- 8
ciamus mala, ut veniant bona: quorum damnatio justa est. Quid
Δ' ήσωμεν τὰ κακὰ, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρῖμα ἔνδικόν ἐστι. Τί 9
ergò? præcellimus? *non omninò.* Præcausati sumus enim Judæósque & Grę-
οὖν; (δ) προεχόμεθα; οὐ πάντως. προῃτιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους (ε) τε καὶ Ἕλ-
cos, omnes sub peccato esse: Sicut scriptum est; Quia non est justus, neque
ληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι· Καθὼς γέγραπται, Ὅτι οὐκ ἔστι δίκαιος, οὐδὲ 10
unus: Non est intelligens, non est requirens Deum. Omnes de-
εἷς· Οὐκ ἔστιν (ζ) ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν. Πάντες ἐξ- 11
clinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est *faciens bonitatem*, non est usque ad u- 12
έκλιναν, ἅμα ἠχρεώθησαν· οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑ-
num. Sepulchrum patens guttur eorum: linguis suis dolo-
νός. Τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν· ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδο- 13
sè agebant: venenum aspidum sub labiis eorum: Quorum os male-
λιοῦσαν· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν· Ὧν τὸ στόμα ἀ- 14
dictione & amaritudine plenum est.
ρᾶς καὶ πικρίας γέμει.

Κεφ. γ'. MS. A. (α) ἠπείθησάν (β) νικήσεις (γ) Εἰ δὲ ἡ (δ) προεχόμεθα; (ε) τε πρῶτον καὶ (ζ) Συνιῶν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quíque dicis non mœchandum, tu mœcha- 22
ris? tuque qui execraris idola, diripis æ-
dem sacram? Et tu qui gloriaris in Lege, 23
eo ipso quod transgrederis Legem, Deum
ignominiâ afficis. Etenim nomen Dei pro- 24
pter vos blasphematur inter Gentes, sicut
scriptum est. Nam circumcisio prodest, si 25
legem adimpleveris: sin autem transgredi-
aris Legem, circumcisio tua facta est præpu-
tium. Quòd si præputium servaverit præ- 26
ceptum Legis, nónne præputium reputabi-
tur pro circumcisione? Et præputium quod 27
ex natura sua præstat Legem, condemnabit
te qui per Scripturam & circumcisionem
transgressor es Legis?

Lectio quotidiana. 6.

Non enim qui palam est, is Judæus est: 28
nec etiam ea quæ conspicitur in carne, cir-
cuncisio. Sed is demum Judæus est, qui est, 29
in abdito: & ea circumcisio, quæ cordis est,
spiritu non autem scripturâ, cujus gloria
non est ex hominibus, sed ex Deo.

CAP. III.

Quæ est igitur excellentia Judæi, aut quæ 1
est utilitas circuncisionis? Multa per omnem
modum. In primis quòd concrediti sint eis 2
sermones Dei. Si autem ex eis nonnulli in- 3
creduli fuerunt, nunquid non credendo fi-
dem Dei otiosam reddiderunt? Abfit: fi- 4
quidem Deus verax est, omnis autem homo
mendax: sicut scriptum est, Ut justificeris
in sermonibus tuis, & vincas cùm judicave-
rint te. Sed si iniquitas noſtra justitiam Dei 5
confirmat, quid dicemus? num iniquus est
Deus qui infert iram suam? (tanquam ho-
mo loquor.) Absit: alioquin quomodo ju- 6
dicabit Deus mundum? Si enim veritas 7
Dei abundat per mendacium meum ad lau-
dem ipsius, cur igitur ego quasi peccator
condemnabor? Aut nunquid, ut quidam 8
obtrectant nobis, aiuntque nos dicere, Fa-
ciamus mala ut veniant bona? quorum da-
mnatio servatur ad justitiam. Quid igitur 9
præstantius obtinebimus, qui jam antè de-
terminavimus de Judæis & Gentilibus omnes
esse sub peccato? Prout scriptum est, Non 10
est justus, ne unus quidem. Nec est qui in- 11
telligat, neque qui quærat Deum. Omnes 12
declinârunt simul, & improbati sunt, nec
est qui faciat bonum, ne unus quidem. Se- 13
pulchra patientia guttura eorum, & linguæ
eorum fraudulentæ, & venenum aspidis sub
labiis eorum. Os eorum plenum est im- 14
precatione & felle.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 ወሊትዛመዉ፡ ትብል፡ ወለኢከ፡ ተሐውር፡ ብእሲተ፡ ብእሲ፡፡ ታሠቀርር፡ ጣዖተ፡ ወለ
23 ሊከ፡ ትሰርቅ፡ ቤተ፡ ለማልክት፡=፡ ወትትሜካሕ፡ በለሪትከ፡ ወለሊከ፡፡ ዐለዊሂ፡ ላለ
24 ሪት፡ ወታስተሐቅሮ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፡ ወበእንቲአክሙ፡ ይፀርፈ፡ ለሕዘብ፡ ላዕለ፡
25 ሰም፡ እግዚአብሔር፡በእሙ፡ ይብል፡ መጽሐፍ፡፡=፡ ግዝረትሰለ፡ ትበቍዐከ፡ ለእሙ፡ ገበር
ከ፡ ሕገገ፡ ለሪት፡ ወእሙሰ፡ ሊገበርከ፡ ሕገገ፡ ለሪት፡ ግዝረትከ፡ ቍልፈተ፡ ትከው
26 ነከ፡፡=፡ ወእሙሰ፡ እንዘ፡ቍላፍ፡ለእተ፡ወዐቀብከ፡ሕገገ፡ለሪት፡ቍልፈትከ፡ግዝረተ፡ትከው
27 ነከ፡፡=፡ ወይኄይሰከ፡ ቍልፈትከ፡ ትንበር፡ እንተ፡ ተፈጥረት፡ መሰሌከ፡ እመትትገዘር፡
ወትዕሉ፡ሕገገ፡ለሪትከ፡ወይኄይሰከ፡እመኔከ፡እመግዙር፡ዘተዓሉ፡ሕገገ፡ለሪትከ፡ዝኩ፡ቍላፍ፡
28 ዘይገብር፡ሕገገ፡ለሪት፡፡=፡ ቦኑ፡ለዐይነ፡ሰብለ፡ይትሀዩዱ፡ወቦኑ፡ላሊድልው፡ይትገዘሩ፡=፡

Et, Ne fornicemini, dicis, & tu ipse adulterium committis: abominaris idola, tuq; ipse 22
expilas domum Dei. Et gloriaris in lege tua, & tu ipse prævaricando legẽ etiã 23
contemnis Deũ. Nam propter vos blasphemant Gentes contra nomen Dei, quemad- 24
modũ dicit Scriptura. Circumcisio quidem prodest tibi, si præcepta legis exequaris: 25
quòd si præcepta legis non peragas, circumcisio tua tibi facta est præputium. Si au- 26
tem tu præputium cùm sis, mandata legis observaveris, præputium tuum tibi
factum est circumcisio. Et meliustibi erit tuum præputium, quod tecum ex natura 27
resident, quam circumcisio quæ transgreditur mandata legis tuæ: & præputium illud
quod præstat mandata legis, meliorem te reddit ex te ipso, quàm circumcisio, quæ
prævaricatur mandata legis. Nunquid Judæi sunt qui ad oculum hominis ita 28
sunt? an circumcisio est, quæ ad stimulationem est?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

22 Qui dicis non mœchandum, mœcharis : qui abominaris idola, sacrilegium facis :
23 Qui in lege gloriaris, per prævaricationem legis Deum inhonoras. (Nomen
24 enim Dei per vos blasphematur inter Gentes, sicut scriptum est.) Circumcisio
25 quidem prodest, si legem observes : si autem prævaricator legis sis, circumcisio
26 tua præputium facta est. Si igitur præputium justitias legis custodiat : nónne præ-
27 putium illius in circumcisionem reputabitur ? Et judicabit id quod ex natura
est præputium, legem consummans, te, qui per literam & circumcisionem præva-
28 ricator legis es ? Non enim qui in manifesto, Judæus est : neque quæ in mani-
29 festo, in carne, est circumcisio : Sed qui in abscondito, Judæus est : & circum-
cisio cordis in spiritu, non literâ : cujus laus non ex hominibus, sed ex Deo est.

CAP. III.

1 Quid ergò ampliùs Judæo est ? aut quæ utilitas circumcisionis ? Multum per
2 omnem modum. Primùm quidem, quia credita sunt illis eloquia Dei. Quid enim
3 si quidam illorum non crediderunt? Numquid incredulitas illorum fidem Dei eva-
cuabit ? Absit. Est autem Deus verax : omnis autem homo mendax, sicut scri- 4
ptum est ; Ut justificeris in sermonibus tuis : & vincas cùm judicaris. Si autem 5
iniquitas nostra justitiam Dei commendat, quid dicemus ? Numquid iniquus est
Deus, qui infert iram ? (Secundùm hominem dico.) Absit: alioquin quomodò 6
judicabit Deus hunc mundum ? Si enim veritas Dei in meo mendacio abundavit 7
in gloriam ipsius : quid adhuc & ego tanquam peccator judicor : Et non (sicut 8
blasphemamur, & sicut aiunt quidam nos dicere,) Faciamus mala ut veniant bo-
na : quorum damnatio justa est. Quid ergó ? præcellimus eos ? Nequaquam. 9
Causati enim sumus, Judæos & Græcos omnes sub peccato esse, Sicut scriptum 10
est ; Quia non est justus quisquam : Non est intelligens, non est requirens De- 11
um. Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, 12
non est usque ad unum. Sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis do- 13
losè agebant : Venenum aspidum sub labiis eorum : Quorum os maledictio- 14
ne, & amaritudine plenum est :

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

22 * وَيَا مَنْ يَقُولُ لَا يُفْسَقُ انْفُسَقَ * وَيَا مَنْ يَرْفِضُ الْأَوْثَانَ اَنْسِرِقُ اَوَانِيَ الْهَيْكَلِ * وَيَا مَنْ يُفَاخِرُ
23 بِالشَّرِيعَةِ * يَخَالِفُكَ الشَّرِيعَةَ تُهِينُ اللهَ * لِاَنَّ اسْمَ اللهِ بِكُمْ يُفْتَرَى عَلَيْهِ فِي الْاُمَمِ * كَمَا كُتِبَ *
24 * ج * فَالْخِتَانُ اِنَّمَا يَنْفَعُكَ اِذَا عَمِلْتَ الشَّرِيعَةَ * فَاِنْ كُنْتَ تُخَالِفُ الشَّرِيعَةَ * فَقَدْ صَارَ خِتَانُكَ
25 عَلْقَةً * فَاِنْ تَكُنِ الْعَلْقَةُ تَحْفَظُ حُقُوقَ الشَّرِيعَةِ * اَفَلَيْسَ عَلْقَتُهُ كَخِتَانِهِ * وَيَدِينُ
26 27 الْعَلْقَةُ الْمُكْمِلَةُ الشَّرِيعَةَ مِنْ ذَاتِ طَبْعِهَا * اِيَّاكَ الْمُخَالِفَ الشَّرِيعَةَ بِكِتَابٍ وَخِتَانَةٍ *
* الْاِثْنَيْنِ بَعْدَ الْعَنْصَرِ مِنَ الْجُمْعَةِ الثَّانِيَةِ * * لِاَنَّ الْيَهُودِيَّ لَيْسَ هُوَ مَنْ كَانَ فِي الظَّاهِرِ
28 يَهُودِيًّا * وَلَا الْخِتَانَةُ الظَّاهِرَةُ فِي الْبَشَرِ خِتَانَةً * بَلِ الْيَهُودِيُّ مَنْ هُوَ فِي السِّرِّ يَهُودِيًّا *
29 وَالْخِتَانَةُ خِتَانَةُ الْقَلْبِ بِالرُّوحِ لَا بِالْكِتَابِ * الَّذِي مَدْحُهُ لَيْسَ مِنَ النَّاسِ بَلْ مِنَ اللهِ *
* اَلْفَصْلُ الثَّالِثُ *

1 * فَمَا فَضْلُ الْيَهُودِيِّ اِذًا * وَمَا مَنْفَعَةُ الْخِتَانَةِ * مَنْفَعَتُهَا عَلَى سَائِرِ الْاَحْوَالِ كَثِيرَةٌ * اَوَّلًا
2 اَنَّهُمْ اُؤْتِمِنُوا عَلَى اَقْوَالِ اللهِ * وَمَاذَا يَكُونُ اِنْ قَلَّ تَصْدِيقُ قَوْمٍ مِنْهُمْ * اَفَيُبْطِلُ عَدَمُ
3 تَصْدِيقِهِمْ تَصْدِيقَ اللهِ * حَاشَا * فَلْيَكُنِ اللهُ صَادِقًا وَكُلُّ اِنْسَانٍ كَاذِبًا كَمَا كُتِبَ *
4 لِتَتَبَرَّرَ فِي اَقْوَالِكَ وَتَغْلِبَ فِي حُكُومَتِكَ * فَاِنْ يَكُنْ ظُلْمُنَا يُقِيمُ عَدْلَ اللهِ * فَمَاذَا نَقُولُ *
5 اَفَيُرِي الْاِلٰهُ الْجَبَّارُ السَّخَطَ ظَالِمًا * قَوْلًا يَخُصُّ الْاِنْسَانَ اَقُولُ * حَاشَا * وَاِلَّا فَكَيْفَ يَدِينُ اللهُ
6 الْعَالَمَ * لِاَنَّ حَقَّ اللهِ اِنْ يَكْثُرْ بِكَذِبِي اَنَا زَادَ شَرَفُهُ * فَلِمَ اُدَانُ اَنَا اِذًا بِمَنْزِلَةِ خَاطِئٍ اَيْضًا *
7 * وَلَا كَمَا يُفْتَرَى عَلَيْنَا * كَمَا يَزْعَمُ قَوْمٌ اِذْ يَقُولُونَ اَنَا نَعْمَلُ الشُّرُورَ لِتَجِيءَ الْخَيْرَاتُ * اُولٰئِكَ
8 الَّذِينَ دَيْنُونَتُهُمْ وَاجِبَةٌ * فَمَاذَا اِذْ نَسْبِقُ فَنَحْفَظُ * فَلَيْسَ ذَاكَ رَاْيًا صَحِيحًا * لِاَنَّنَا قَدْ قَضَيْنَا عَلَى
9 الْيَهُودِ وَالْيُونَانِيِّينَ اَجْمَعِينَ اَنَّهُمْ تَحْتَ الْخَطِيَّةِ * كَمَا كُتِبَ اَنْ لَيْسَ صِدِّيقًا حَيٌّ وَلَا وَاحِدٌ *
10 * وَلَيْسَ مَنْ يَفْهَمُ وَلَا مَنْ يَبْتَغِي اللهَ * كُلُّهُمْ حَادُوا * وَجَمِيعُهُمْ اَنْحَدُوا * فَلَيْسَ مَنْ يَعْمَلُ صَالِحًا *
11 12 حَيٌّ وَلَا وَاحِدٌ * حَلْقُهُمْ قَبْرٌ مَفْتُوحٌ * قَدْ عَسُوا بِاَلْسِنَتِهِمْ * سَمُّ الْاَفَاعِي تَحْتَ شَفَاتِهِمْ *
13 14 * الَّذِينَ فَمُهُمْ مَوْعَبٌ لَعْنَةً وَمَرَارَةً *

O qui dicis non adulterandum, adulteraberis ? O qui idola execraris, furaberis vasa templi ? O qui de lege gloriaris, per rebellionem tuam contra legem Deum contemnis Nam nomen Dei per vos blasphematur inter gentes, quemadmodum scriptum est. Nam circumcisio tibi quidem prodest, si legem exequaris : verùm si fueris refractarius legis, jam facta est circumcisio tua præputium. Ergo si præputium servet statuta legis, nónne præputium ejus reputabitur circumcisio ? Et præputium quod suapte naturâ legem perficit, judicabit te qui legem cum scriptura & circumcisione refragaris.

Feriâ secundâ post Pentecosten, infra hebdomadam secundam.

Judæus enim non ille est qui est extrinsecè Judæus : neque circumcisio apparens in carne, circumcisio est: Sed Judæus is est, qui in secreto Judæus est : & circumcisio, circumcisio est cordis in spiritu, non in scriptura: cujus laus non est ex hominibus, sed ex Deo.

CAP. III.

Quæ est igitur præstantia Judæi, & quæ utilitas circumcisionis ? Utilitas ejus omnibus modis multa est. Primùm quidem quòd his credita sint eloquia Dei. Quid autem rei est, si defecit credulitas quorundam ex ipsis? Num defectus credulitatis eorum irritam facit Dei fidem ? Absit. Imò sit Deus verax, & omnis homo mendax : sicut scriptum est, ut justificeris in sermonibus tuis, & vincas in judicio tuo. Quod si iniquitas nostra justitiam Dei confirmat, quid ergo dicemus ? Num Deus iram adducens injustus est ? sermonem homini adæquatum dico. Absit. Alioquin quomodo judicabit Deus mundum ? Si enim gloria veritatis Dei per mendacium meum crescit, cur igitur judicor ego adhuc veluti peccator? Ac non potiùs (ut blasphematur in nos, sicut quidam aiunt dicentes) faciamus mala, ut veniant nobis bona? quorum damnatio justa est. Quid igitur? prævenientes servabimus ? hoc non est consilium expediens, quandoquidem tulimus jam sententiam in Judæos & Græcos omnes, esse eos sub peccato. Sicut scriptum est, Non est justus, ne unus quidem : Nec est qui sapiat, nec qui Deum exquirat. Omnes declinaverunt, cunctique deflexerunt, nec est qui faciat bonum, ne unus quidem. Fauces eorum, sepulchrum apertum, linguis suis deceperunt, venenum aspidum sub labiis eorum. Quorum os plenum est execratione & amarulentia :

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

29 ለኮኑ፡በክዱን : ይትሀዱ፡ ኵመ፡ ይትገዘፈ፡ ጽለቤ፡ ልቦ፡ በመንፈስ : ቅዱስ፡ ወለኮ፡ በመጸ
ሕፍት:: ኵመ : ትትለኮቱ : በጎበ : እግዚአብሔር : እመትትለኮቱ : በጎበ፡ እጋለ፡ እመ፡
ሕያው::=

I
2 መንትኑ : እንኩ፡ ረበሑ፡ ለተደህደ፡ ወመንትኑ : ስለጤሃ : ለግዝረት:=ፅ ብዝኑ፡በኵሉ፡
መገባር፡ቅድመ፡ ኵሉ፡ እስመ፡ ተለመኖሙ፡ እግዚአብሔር፡በቃሉ፡ቁመ::=ፅ ወእመኒ፡
3 እለ : ሊይለሙኑ : ሊለሚነ : ዚለሆሙኑ : ይከልእ : ባዕድ : ኵመ : ሊይለሙኑ : በእግዚአ
4 ብሔር:=ፅ ሐሰ:: ለይኩን : እግዚአብሔር : ጸድቅ : ወኵሉ : ሰብእ : ሐሰዊ : እስመ፡
5 ኵመዝ : ይብል : መጽሐፍ : ኵመ : ትጽደቅ : በነቢብካ፡ ወትሚእ : በኵነኔከ::=ፅ ወእመ
ሰ : በዐመፃ : ዚለየኑ : ይቀውመ : ጽድቀ፡ እግዚአብሔር፡ምንተ፡ እንኩ፡ ንብል፡ ይዒመፅኑ፡
6 እግዚአብሔር : ዘያመጽእ : መቅሠፍተ : ላዕለ : ሰብእ:=ፅ ሐሰ:: ወእሮኑመ : እንካ፡ይ
7 ኌንን : እግዚአብሔር : ዒለመ:=ፅ እመሰ : ጽድቀ : ዚለየኑ : ይበዝኅ : እመጽድቀ : እ
8 ግዚአሔር : ለምንት : እንከ : ይኌንነኒ : ኵመ፡ኀጥእ:=ፅ ለኮኑ : ፀሪፋ : ዝኒ:: እስመ፡
ሀለወ፡እለ፡ይብሉ፡ንግበር :እኩየ፡ኵመ፡ኑርከብ፡ሠናየ፡ወሎሙሰ፡ፅኑሕ፡ደይኖሙ፡ፈ=ፅ
ቅድመ፡ዛልሰ፡ሰንበት፡ዘገኑ፡ መንባብ::=ፅ
9 ዐ መንተ : እንከ : ንብል : ኑሁ : ወደእነ፡ ግዕዝናሁ : ለሊይሁዳዊኒ፡ ወለለረማዊኒ : እስመ፡
10 ኵሎሙ : ስሕቱ:=ፅ በኵመ : ይብል : መጽሐፍ:: ለልቦ : ጸድቀ፡=ፅ ወእልቦ : ጠቢ
11 በ : ወለልቦ : ዘየኀሠሦ : ለእግዚእብሔር:=ፅ ኵሉ : ዐረየ : ወሓቡረ : ዐለወ : ለልቦ :
12 ዘይገብሮ : ለሠናይት : ለልቦ : ወሊለሐዱ::=ፅ ኵመ : መቃብር : ክሠት : ጉሪዒቶሙ፡
13 ወጉሕለወ : በልሰናቲሆሙ : ሕመዘ:: ለርዌ : መድር : ታኽተ : ከናፍሪሆሙ::=ፅ መሪ
14 ሮ : ለፈሆሙ : ወመሰእ : መር ገመ፡=ፅ

Nónne Judæus factus est in occulto? ita quoque circunciduntur in abdito cordis per Spiritum sanctum, & non in litera, ut in honore sint apud Deum, potiùs quam ut honoreatur à filiis hominum.

CAP. III.

Quodnam est igitur emolumentum Judæi? aut quæ potestas circumcisionis ? Multa per omnem modum : primò omnium, quia eis credidit Deus eloquia ejus. Statio. Et si sunt ex illis qui non crediderunt, infidelitas eorum aliis obfuerit, quo minùs credant in Deum? Absit : Sit Deus justus, & omnis homo mendax : nam ita dicit Scriptura, ut justificeris in sermonibus tuis, & vincas in judiciis tuis. Quòd si in iniquitate nostra consistit justitia Dei, quid utique dicemus? num iniquus est Deus qui super homines infert pœnas ? Absit : nam quomodo igitur judicabit Deus mundum ? Si quidem justitia mea abundaverit ex justitia Dei, quid igitur me condemnat ut peccatorem ? Nónne blasphemando hoc dicunt ? utpote sunt qui ita dicunt, Faciamus malum, ut adipiscamur bonum : quibus proinde paratum est judicium eorum.

Ante tertium Sabbatum confessionis, Lectio.

Quid igitur dicemus? ecce modò adjudicavimus tam de Judæis quam Græcis, quòd depravati sunt omnes: Sicut dicit Scriptura; Non est justus, Neque sapiens, neque est qui inquirit Deum: Omnes æquales facti sunt, & pariter transgressi sunt : non est qui operatur bonum, ne unus quidem. Tanquam sepulchrum apertum est guttur eorum, & linguis dolosè egerunt, & venenum aspidum sub labiis eorum. Et os eorum plenum est amarulentiâ atque maledictione.

Digitized by Google

15 Veloces pedes eorum effundere ſanguinem. Contritio & calamitas in
16 Ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα. Συντετριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς
17 viis eorum. Et viam pacis non cognoverunt. Non eſt timor Dei an-
18 ὁδοῖς αὐτῶν. Καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. Οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπ-
te oculos eorum. Scimus autem, quoniam quæcunque lex di-
19 έναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Οἴδαμεν δὲ, ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέ-
cit, iis qui in lege loquitur: ut omne os obſtruatur, & ſubditus fiat omnis
γει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ· ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς
mundus Deo. Propterea ex operibus legis non juſtificabitur omnis caro
20 ὁ κόσμος τῷ Θεῷ. Διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ
coram illo: per enim legem cognitio peccati. Nunc autem ſine lege ju-
21 ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας. Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δι-
ſtitia Dei manifeſta eſt, teſtificata à lege, & Prophetis. Ju-
22 καιοσύνη Θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου, καὶ τῶν προφητῶν. Δι-
ſtitia autem Dei per fidem Jeſu Chriſti, in omnes, & ſuper omnes
καιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίστεως (η) Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας
credentes: non enim eſt diſtinctio. Omnes enim peccaverunt, & deficiuntur
23 τοὺ πιστεύοντας· οὐ γάρ ἐστι διαστολή. Πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς
gloriâ Dei: Juſtificati gratis ipſius gratiâ, per redemptio-
24 δόξης τοῦ Θεοῦ· Δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώ-
nem quæ in Chriſto Jeſu: Quem propoſuit Deus propitiationē per fi-
25 σεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Ὃν προέθετο ὁ Θεὸς (θ) ἱλαστήριον διὰ τῆ πί-
dem in ipſius ſanguine, ad oſtenſionem juſtitiæ ſuæ, per remiſ-
σεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρε-
ſionem præteritorum delictorum: In ſuſtentatione Dei, ad
26 σιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων· Ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ, (ι) πρὸς
oſtenſionem juſtitiæ ejus, in hoc tempore, ad eſſe. ipſum juſtum,
ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον,
& juſtificantem eum ex fide Jeſu. Ubi ergò gloriatio? excluſa eſt. Per
27 καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. Διὰ
quam legem? Operum? non, ſed per legem fidei. Ratione colligimus
ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. (κ) Λογιζόμεθα γὰρ
28 fide juſtificari hominem ſine operibus legis. An Judæorum Deus tantùm?
δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου. Ἢ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνον; οὐχὶ
29 nonne verò & Gentium? imò & Gentium. Si quidem unus Deus, qui juſtifi-
καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν. (μ) Ἐπείπερ εἷς ὁ Θεὸς, ὃς δικαιώ-
30 cabit circumciſionem ex fide, & præputium per fidem. Legem ergò de-
σει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. Νόμον οὖν κατ-
31 ſtruimus per fidem? ne fiat: ſed legem ſtabilimus.
αργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον (ν) ἱστῶμεν.

CAP. IV. Δ'.

1 Quid ergò dicemus Abraham patrem noſtrum inveniſſe ſecundùm carnem?
Τί οὖν ἐροῦμεν (α) Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρηκέναι κατὰ σάρκα;
2 Si enim Abraham ex operibus juſtificatus eſt, habet gloriationem, ſed non apud Deum.
Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ (β) πρὸς τὸν Θεόν.
3 Quid enim Scriptura dicit? Credidit autem Abraham Deo, & reputatū eſt illi
Τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ
4 ad juſtitiam. At operanti merces non imputatur ſecundùm gratiā, ſed
εἰς δικαιοσύνην. Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ
5 ſecundùm debitum. At non operanti, credenti autem in juſti-
(γ) κατὰ τὸ ὀφείλημα. Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαι-
ficantem impium, reputatur fides ejus ad juſtitiam. Sicut & Da-
ούντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. Καθάπερ καὶ Δα-
6 vid dicit beatitudinem hominis, cui Deus imputat juſtitiam
βὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ Θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην
ſine operibus; Beati, quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum tecta ſunt
χωρὶς ἔργων, Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν
7 peccata.
αἱ ἁμαρτίαι.

MS. A. (η) ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάντας τοὺ πιστεύοντας· (θ) ἱλαστήριον ἐν τῷ αὐτοῦ (ι) πρὸς τὴν ἔνδειξιν (κ) Λογιζόμεθα γὰρ, δικαιοῦσθαι πίστει ἄνθρωπον (λ) ὐχὶ καὶ (μ) Εἴπερ εἷς (ν) ἱστάνομεν.
Cap. Δ'. MS. A. (α) εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν κατὰ σάρκα; Εἰ γὰρ (β) πρὸς Θεόν. (γ) κατὰ ὀφείλημα.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et pedes eorum veloces ad effundendum 15
ſanguinem. Contritio & miſeria in viis 16
eorum. Et viam pacis non cognoverunt. 17
Nec timor Dei eſt coram oculis eorum. 18

Lectio Martyrum. 7.

Scimus autem quæcunque dicit Lex, iis qui 19
ſunt in Lege dicere: ut omne os obturetur,
& univerſus mundus debitor ſit Deo. Quan- 20
doquidem ex operibus Legis non juſtifica-
bitur omnis caro coram eo: per Legem
enim innotuit peccatum. Nunc autem ſine 21
Lege juſtitia Dei revelata eſt, cui ſuffraga-
tur ipſa Lex & prophetæ. Juſtitia verò Dei 22
per fidem eſt Jeſu Chriſti in omnes, atque
ſuper omnes qui credunt in eum: non eſt
enim differentia. Quoniam omnes pecca- 23
verunt, ac deſtituuntur gloriâ Dei. Juſtifi- 24
cantur autem per gratiam gratis, & per red-
emptionem quæ facta eſt per Jeſum Chri-
ſtum. Quem præconſtituit Deus propitia- 25
tionem per fidem ſanguinis ipſius, propter
peccata noſtra quæ anteà patravimus. Per 26
dilationem quam dedit nobis Deus longani-
mitate ſuâ, ad demonſtrationem juſtitiæ ſuæ
in hoc tempore: ut ſit ipſe juſtus, & juſtifi-
cet æquitate eum qui eſt ex fide Domini no-
ſtri Jeſu Chriſti. Ubi ergò gloriatio? ab- 27
rogata eſt. Per quam Legem? *operum?*
nequaquam: ſed per Legem fidei. Arbi- 28
tramur ergò fide juſtificari hominem, non
autem operibus Legis. Num enim Deus 29
Judæorum eſt tantùm, Gentium verò mini-
mé? ſane & Gentium, Quia unus eſt Deus, 30
qui juſtificat circunciſionem fide, atque præ-
putium per eandem fidem. Nunquid igi- 31
tur Legem abrogamus per fidem? Abſit:
quinimò Legem ſtabilimus.

CAP. IV.

Quid ergò dicemus de Abraham principe 1
patrum, eum adeptum eſſe carne? Si enim 2
Abraham ex operibus juſtificatus fuit, glo-
riationem habet, ſed non apud Deum.
Quid enim ait Scriptura? Credidit Abra- 3
ham Deo, & reputatum eſt ei ad juſtitiam.
Operanti autem non reputatur merces ſua 4
quaſi per gratiam, ſed perinde ac ſi ei debea-
tur. Ei verò qui non operatur, ſed credit 5
modò in eum qui juſtificat peccatores, repu-
tatur fides ad juſtitiam. Quemadmodum 6
David quoque dixit de beatitudine illius ho-
minis, cui Deus reputat juſtitiam abſque o-
peribus, dum ait; Beati illi, quibus remiſſa 7
eſt iniquitas ipſorum, & quorum tecta ſunt
peccata.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወበቢሕ : እገሪሆሙ : ለክቲወ : ደመ : ኀሰር : ወቅጥቃጤ : ውስተ : ፍናቶሙ፡፡ 15
16 ወሊእለሪዋ : ለፍናተ : ሰላም፡፡ ወእልቦሙ : ፍርሀተ : እግዚአብሔር : ቅድመ : አ 16
17 ዕይንቲሆም፡፡ ናሉሮ : ከመ : ኵሉ : ዘይብል : ለሪት : ለእለ : ውስተ : ለሪት : ይቤ 17
18 ሎሙ : ከመ : ይትፈጸሙ : ኵሉ : ለፍ : ወይኩን : ገሪረ : ኵሉ : ዓለመ : ለእግዜአብ 18
19 ሔር፡፡ እስመ : ሊይጸድቅ : ኵሉ : ዘነፍስ : በገቢረ : ሕገ፣ : ለሪት : በቅድመ : እግ 19
20 ዚአብሔር : እስመ : እመለሪት : ተዐወቀት : ኀጢአት፡፡ ይእዜሰኬ : እስተርእየት : 20
21 ጽድቀ : እግዚአብሔር : እንዘ:ሊትገብር: ሕገ፣ : ለሪት፡፡ ወእቡዮት : ኮንሙ : ሰማዕተ:፡ 21
22 ከመ : በእሚነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ይጸድቁ : በኀበ : እግዚእብሔር : ኵሉሙ : እለ: 22
23 የለሙኑ : ቦቱ : ወሊፈለጠ : ወሊኬለየ፡፡ እስመ : ኵሉ : ለበሉ : ወኀደጉ : ሰብሐ 23
ተ : እግዚአብሔር፡፡

Pedes eorum veloces ſunt ad effundendum ſanguinem: Ignominia & contritio in viis eorum. Et viam pacis non cognoverunt: Neque eſt timor Dei coram oculis eorum. Scimus autem quòd quæcunque lex dicit, iis qui ſub lege ſunt dicit, ut omne os obſtruatur, & ut totus mundus ſubditus ſiat Deo. Quia ex operibus mandatorum legis non juſtificabitur ullum animal in conſpectu Dei: ex lege enim cognitum eſt peccatum. Nunc autem manifeſtata eſt juſtitia Dei, non operante cum ea mandato legis: & prophetæ teſtes ſunt; Quòd per fidem Jeſu Chriſti juſtificantur in conſpectu Dei omnes qui in ipſum credunt: neque eſt diſtinctio, neque obſcuritas. Eò quòd omnes peccaverunt, & rejecerunt gloriam Dei.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem : Contritio, & infœlicitas in 15
viis eorum : Et viam pacis non cognoverunt : Non est timor Dei ante ocu- 16 17 18
los eorum. Scimus autem, quoniam quæcunque lex loquitur, iis, qui in lege 19
sunt, loquitur : ut omne os obstruatur, & subditus fiat omnis mundus Deo : 20
Quia ex operibus legis non justificabitur omnis caro coram illo. Per legem
enim cognitio peccati. Nunc autem sine lege justitia Dei manifestata est ; testi- 21
ficata à lege & Prophetis. Justitia autem Dei per fidem Jesu Christi, in omnes 22
& super omnes qui credunt in eum : non enim est distinctio : Omnes enim 23
peccaverunt, & egent gloriâ Dei, Justificati gratis per gratiam ipsius, per red- 24
emptionem, quæ est in Christo Jesu, Quem proposuit Deus propitiationem 25
per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem justitiæ suæ, propter remissionem
præcedentium delictorum In sustentatione Dei, ad ostensionem justitiæ ejus in 26
hoc tempore : ut sit ipse justus, & justificans eum, qui est ex fide Jesu Christi.
17 Ubi est ergò gloriatio tua ? Exclusa est. Per quam legem ? Factorum ? Non : sed 27
per legem fidei. Arbitramur enim justificari hominem per fidem sine operibus 28
legis. An Judæorum Deus tantùm ? nonne & Gentium ? Immò & Gentium. 29
Quoniam quidem unus est Deus, qui justificat circumcisionem ex fide, & præpu- 30
tium per fidem. Legem ergò destruimus per fidem ? Absit : sed legem statuimus. 31

CAP. IV.

Quid ergò dicemus inveniſſe Abraham patrem noſtrum ſecundùm carnem ? 1
Si enim Abraham ex operibus juſtificatus eſt, habet gloriam, ſed non apud De- 2
um. Quid enim dicit Scriptura ? Credidit Abraham Deo : & reputatum eſt 3
illi ad juſtitiam. Ei autem qui operatur, merces non imputatur ſecundùm gra- 4
tiam, ſed ſecundùm debitum. Ei verò qui non operatur, credenti autem in 5
eum, qui juſtificat impium, reputatur fides ejus ad juſtitiam ſecundùm propoſi-
tum gratiæ Dei. Sicut & David dicit beatitudinem hominis, cui Deus accepto 6
fert juſtitiam ſine operibus ; Beati quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum 7
tecta ſunt peccata.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * أَرْجُلُهُمْ مُسَارِعَةٌ إِلَى سَفْكِ الدَّمِ * تَحَسُّمٌ وَسُقُوطٌ فِي مَنَاهِجِهِمْ * وَلَمْ يَعْرِفُوا طَرِيقَ السَّلَامَةِ
16 17 * وَلَيْسَ مَخَافَةُ اللهِ أَمَامَ أَعْيُنِهِمْ * * اَلسَّبْتُ الثَّانِي بَعْدَ الْعَنْصَرِ * * وَنَحْنُ عَالِمُونَ
18 19 أَنَّ الْأَقْوَالَ كُلَّهَا الَّتِي يَقُولُهَا السَّرِيعَةُ * إِنَّمَا تُخَاطِبُ بِهَا الَّذِينَ فِي طَاعَةِ السَّرِيعَةِ * لِيَسُدَّ كُلُّ فَمٍ *
وَيَصِيرَ الْعَالَمُ أَجْمَعُ تَحْتَ قَضِيَّةِ اللهِ * لِأَنَّ مِنْ أَفْعَالِ السَّرِيعَةِ لَنْ يَتَزَكَّى أَمَامَهُ كُلُّ بَشَرٍ *
20 لِأَنَّ بِالسَّرِيعَةِ عُرِفَتِ الْخَطِيَّةُ * فَالْآنَ بِغَيْرِ السَّرِيعَةِ قَدْ ظَهَرَ عَدْلُ اللهِ * تَشْهَدُ لَهُ السَّرِيعَةُ
21 22 وَالْأَنْبِيَاءُ * وَعَدْلُ اللهِ قَدْ ظَهَرَ لِلْكُلِّ بِإِيمَانِ يَسُوعَ الْمَسِيحِ * سَابِغًا عَلَى جَمِيعِ الَّذِينَ آمَنُوا بِهِ *
23 24 لِأَنَّ لَيْسَ فَرْقًا فَاصِلًا * لِأَنَّ الْجَمَاعَةَ قَدْ أَخْطَأُوا وَصَارُوا عَادِمِينَ مَجْدَ اللهِ * مُزَكَّيْنَ
بِنِعْمَتِهِ مَجَّانًا بِالْفِدَاءِ الَّذِي بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ * الَّذِي تَقَدَّمَ اللهُ فَجَعَلَهُ مُعْتَرَفًا بِالْإِيمَانِ بِدَمِهِ لِإِيضَاحِ
25 26 عَدْلِهِ * مِنْ أَجْلِ اعْتِفَارِ الْخَطَايَا السَّالِفِ كَوْنُهَا * بِاحْتِمَالِ اللهِ لِإِيضَاحِ عَدْلِهِ فِي هَذَا الْآوَانِ *
27 لِيَكُونَ هُوَ عَدْلًا وَمُزَكِّيًا مَنْ قَدْ صَارَ مِنْ أَمَانَةِ يَسُوعَ * فَأَيْنَ الْمُفَاخَرُ * انْصَدَّتْ *
بِأَيَّةِ سَرِيعَةٍ * بِسَرِيعَةِ الْأَعْمَالِ * لَا الْبَتَّةَ * بَلْ بِسَرِيعَةِ الْإِيمَانِ * ثُمَّ *

* لِلسَّبْتِ الثَّالِثِ * * لِأَنَّنَا نَسْتَعْبِرُ أَنَّ الْإِنْسَانَ يَتَزَكَّى بِالْإِيمَانِ * خَلْوًا مِنْ أَعْمَالِ
28 29 السَّرِيعَةِ * هَلِ اللهُ إِلَهٌ لِلْيَهُودِ فَقَطْ * وَلَيْسَ هُوَ إِلَهَ الْأُمَمِ * نَعَمْ وَإِلَهُ الْأُمَمِ * إِذِ اللهُ وَاحِدٌ * الَّذِي
30 31 يُزَكِّي دَا خِتَانَةٍ مِنَ الْإِيمَانِ * وَدَا غُلْفَةٍ بِالْإِيمَانِ * أَفَنُبْطِلُ السَّرِيعَةَ إِذًا بِالْأَمَانَةِ * حَاشَا * بَلْ
نُثَبِّتُ السَّرِيعَةَ بِالْإِيمَانِ * * اَلْفَصْلُ الرَّابِعُ * * فَمَاذَا نَقُولُ إِذًا * إِبْرَاهِيمُ أَبُونَا
1 2 بِمَا يَخُصُّ بِالْجَسَدِ مَادَا وَجَدَ * إِنْ يَكُونُ إِبْرَاهِيمُ زَكَّتْهُ أَعْمَالُهُ فَلَهُ فَخْرٌ * لَكِنْ لَيْسَ لَدَيِ
3 اللهِ * فَمَاذَا يَقُولُ الْكِتَابُ * أَنَّ إِبْرَاهِيمَ صَدَّقَ اللهَ * فَحُسِبَ لَهُ ذَلِكَ عَدْلًا * ثُمَّ *
4 * فَبِرَاءَةُ الثَّلَثَا مِنَ الْجُمْعَةِ الثَّانِيَةِ بَعْدَ الْعَنْصَرِ * * وَالْعَامِلُ فَمَا تَحْسُبُ أُجْرَتَهُ
5 6 بِمَنْزِلَةِ هِبَةٍ وَاجِبَةٍ * فَأَمَّا مَنْ لَمْ يَعْمَلْ وَيُؤْمِنْ بِمَنْ يُزَكِّي الْمُنَافِقَ فَحُسِبَ إِيمَانُهُ عَدْلًا * كَ
7 يَقُولُ دَاوُدُ فِي تَطْوِيبِ الْإِنْسَانِ * الَّذِي يَحْسِبُ لَهُ اللهُ عَدْلًا بِغَيْرِ أَعْمَالٍ * اَلطُّوبَى لِلَّذِينَ
عُفِرَتْ آثَامُهُمْ وَالَّذِينَ سُتِرَتْ خَطَايَاهُمْ *

Pedes eorum veloces ad effundendum 15
sanguinem. Contractio & calamitas in 16
viis eorum : Et non cognoverunt viam 17
pacis : Nec est timor Dei ob oculos eorum. 18

Sabbatho secundo post Pentecosten.

Nos autem scimus quòd sermones omnes 19
quos dicit lex, iis dicat qui sunt sub
obedientia legis : ut omne os obturetur,
fiátque orbis universus sub censura Dei :
Quoniam ex operibus legis nequaquam 20
justificabitur coram eo ullus carneus.
Per legem enim agnitum est peccatum :
Nunc autem absque lege apparuit justi- 21
tia Dei, attestantibus ei lege atque Pro-
phetis. Justitia verò Dei jam apparuit 22
omnibus per fidem Jesu Christi exube-
rantem in omnes quotquot crediderunt
in eum : non est distinctio separans,
Quandoquidem omnes peccaverunt, & 23
facti sunt expertes gloriæ Dei : Justi- 24
ficati per gratiam ipsius gratis, per re-
demptionem quæ est per Jesum Christum,
Quem Deus præconstituit propitiato- 25
rium per fidem, interveniente ipsius
sanguine, ad ostendendam justitiam
suam, propter remissionem peccatorum
jam commissorum, Tolerante Deo, ad pa- 26
tefaciendam justitiam suam in hoc tem-
pore : ut sit ipse justus, & justificator
ejus qui se fecerit ex fide Jesu. Ubi est 27
igitur gloriatio ? exclusa est. Per quam
legem ? per legem operum ? nullatenus,
sed per legem fidei. Finis.

Pro Sabbatho tertio.

Deprehendimus enim justificari homi- 28
nem per fidem absque operibus legis.
Num Deus, Judæorum tantùm Deus est, 29
& non Deus est Gentium ? Certè &
Gentium Deus. Quandoquidem Deus est 30
unus, qui justificat circumcisum ex fide,
& præputium per fidem. Abrogatúrne 31
igitur lex per fidem ? Absit : imò confir-
matur lex per fidem.

CAP. IV.

Quid ergo dicemus ? Abraham pater 1
nostier, quod attinet ad carnem, quid in-
venit ? Si Abraham justificaverunt 2
opera sua, habet quidem gloriam, sed non
apud Deum. Quid enim dicit Scri- 3
ptura ? Credidit Abraham Deo, & annu-
meratum est illud ei ad justitiam. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis se-cundæ post Pentecosten.

Operantis autem merces non censetur 4
sub ratione doni, sed mercedis debitæ.
At verò qui non operatur, tamen credit 5
in eum qui justificat impium, fides sua
justitia reputatur : Quemadmodum ait 6
David in beatificatione hominis cui
Deus numerat justitiam absq; operibus.
Beatitudo iis quorum remissæ sunt ini- 7
quitates, & quorum tecta sunt peccata.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ወጽድቅሰ : በከንቱ : ኮነ : በጸጋ : ዚአሁ : ከመ : ይቤዙ : ሊያሱስ : ክርስቶስ፡፡
25 እስመ፡በእንቲአሁ፡ ወሀበነ : ሣህሎ፡በሊሚነ፡ በደሙ፡፡ ከመ፡ ያርሊ፡ ጽድቆ : በሳዕለ : እለ፡
26 ሊበሱ : እመትካት፡፡ በትዕግስቱ : ለእግዚአብሔር : ወበለሆ : ብሂሎቱ፡፡ ከመ : ያእ
መርዐ : ዮም : ከመ : ጸድቅ : ውእቱ : ወያጸድቆሙ፡ ለእለ፡ የሊመኑ፡ በሊያሱስ፡፡ በ
27 መንትኑ : እንከ : ይትጫክሑ : ወበሌይኑ : ሕግ፡ ደገብሩ፡ ለልቦ፡ ባዕድ፡ሕገ፡፡ ዘእንበለ፡
28 በሊሚነ፡፡ እስመ : ረከብነ፡ ከመ፡ ይጸድቅ፡ ሰብእ፡ በለሚነ፡ እንዘ፡ ሊይገብር፡፡ ሕገ፡
29 ሖሪት፡፡ ቦኑ : ለባሕቲቶሙ : ለአይሁድ : እግዚአብሔር : ለኵኑ : ለአሕዛብኒ : ወለ
30 ሕገዝብኒ፡፡ እስመ፡ ለሐዲ፡ ውእቱ : እግዚአብሔር : ወጸድቅ : ውእቱ፡፡ ወእመሰኬ : ዘ
ሂ : ተገዝረ : ለሚነ : ዳእሙ : ያጸድቆ : ወለለሂ : ቊለፍ : ለሚነ : ዳእሙ : ያጸድቆ፡፡
31 ሰዐርነኬ : እንከ : ሕገ፡ ሖሪት : በእንተ : ለሚነ : ሐሰ፡፡ ለኮ : ዘንስዕር፡ ሕገ : ዲዲ፡
ንሠርዕ፡፡

ወበለብርሃም : በካልእ : ሰንበት፡ ዘቅደሙ፡ጌና፡መንባብ፡፡

0

1 መንተ : እንከ፡ ንብል፡ ረከብናሁ : ለለብርሃም : አቡሆሙ : ለቀደመት : ከመ ፡ ሰብእ፡፡
2 ሶበሰኬ፡ ለብርሃም : በመገባረ፡ ጸድቀ : እመኮነ : መዝገነ : ወለኮ : ለመንገለ : እግዚአብ
3 ሔር፡፡ ወእሮኑሙ፡ ዘይብል፡ መጽሐፍ : ተለመነለ፡ ለብርሃም፡ በእግዚአብሔር፡ ወኮነ፡
4 ጽድቀ፡፡ ወዘሰ፡ተቀነየ፡ ሊይከውኖ፡ ጸጋ፡ ዐስበ፡ እስመ፡ ዕደሁ : ውእቱ፡፡ ወለዝሰ፡
5 ሊተቀንየ፡ለእመሰመ፡ተለመነ፡ ለዘ፡ ያጸድቆ : ለኃጥኦ : ይትኃለቆ : ጽድቀ : በለሚናቲ፡፡
6 በከመ : ነገረ : ዳዊት፡በዘ : ያበፅዕ፡ ሰብእ፡፡ ወበዘኒ : ይትኃለቆ : ጽድቀ : በኅበ : እግዜ
7 ሊብሔር : እንዘ : ሊይገብር : ሕገ፡ ሖሪት፡፡ ወይቤ፡፡ ብፁዓን : ለእለ : ተኅድገ፡
ሎሙ : ኃጢአቶሙ፡፡

Et justitia quidem gratis facta est per gratiam ejus, ut sic redimeret Jesus 24
Christus. Quoniam per eum contulit nobis Deus misericordiam suam & per fi- 25
dem in sanguine ejus, ut manifestaret justitiam ejus in eos qui ab initio pec-
caverant : Per tolerantiam Dei ejusque conniventiam, ut notum face- 26
ret hoc tempore, quòd justus est, & justificator eorum, qui credunt in Je-
sum. In quonam igitur gloriabuntur ? & in qua lege operabuntur ? non est 27
alia lex, nisi per fidem. Quoniam hoc nacti sumus, quòd justificatur homo 28
per fidem, & non in præstando mandata legis. Nunquid tantùm Judæorum Deus 29
est ? nónne & Gentium ? equidem & Gentium. Quia unus est Deus, & justus 30
est : quòd si igitur circumcisionem fide tantùm justificat, & præputium etiam
fide tantùm justificat, Abrogamúsne igitur mandata legis per fidem ? Absit : 31
non abrogamus legem, sed eam stabilimus.

CAP. IV.

Et pro Abrahamo : secundo Sabbato antecedente confessionem, lectio.

Quid igitur dicemus ? invenimus Abrahamum patriarcham tanquam homi- 1
nem. Si igitur Abrahamus ex operibus ejus justus fuit, erat ei merces sua, 2
non autem apud Deum. Quomodo enim loquitur Scriptura ? Credidit Abra- 3
hamus in Deum, & facta fuit ei justitia. Servienti verò non est merces ex
gratia, quia debitum ejus est. Illi verò qui non inservit, sed credit in eum qui 5
justificat peccatores, imputatur illi justitia propter fidem suam. Quemadmo- 6
dum loquitur David de beatitudine hominis, & de eo cui imputatur justitia apud
Deum, non peragenti mandata legis, quum dicit : Beati quibus remissa sunt pec- 7
cata ipsorum.

Digitized by Google

8 Beatus vir, cui non *imputabit* Dominus peccatum. Beatitudo ergò
Μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσηται Κύριος ἁμαρτίαν. Ὁ μακαρισμὸς οὖν
9 hæc, in circumcisione, an etiam in præputio? Dicimus enim, Quia re-
οὗτος, ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ, Ὅτι ἐ-
putata est Abrahæ fides ad justitiam. Quomodò ergò reputata est
10 λογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. Πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν
circumcisione *existenti*, an in præputio? Non in circumcisione, sed in præputio.
περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ.
Et signum accepit circumcisionis, signaculum justitiæ fidei
11 Καὶ σημεῖον ἔλαβε (δ) περιτομῆς, (ε) σφραγῖδα (ε) τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως
quæ in præputio, *ad esse eum patrem* omnium credentium per
τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶ) αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων (ζ) δι'
præputium, *ad reputari* & illis justitiam: Et *patrem*
12 ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι (η) καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην· Καὶ πατέρα
circumcisionis, iis non ex circumcisione *solùm*, sed & *incedentibus*
περιτομῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς
in præputio fidei patris nostri Abrahæ. Non enim per legem
13 (θ) ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου
promissio Abrahæ, aut semini ejus, *hæredem eum esse*
ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ, ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶ)
mundi, sed per justitiam fidei. Si enim qui ex lege, hæ-
14 (ι) τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου, κληρο-
redes, exinanita est fides, & *inutilis reddita* est promissio. *Nam* lex
15 νόμοι, κεκένωται ἡ πίστις, καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία. Ὁ γὰρ νόμος
iram *adoperatur*: cui enim non est lex, nec *transgressio*. *Propter hoc*
16 ὀργὴν κατεργάζεται· (κ) οὗ γάρ ἐστι νόμος, οὐδὲ παράβασις. Διὰ τοῦτο
ex fide, ut secundùm gratiam, *ad esse firmam promissionem* omni
ἐκ πίστεως, (λ) ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶ) βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ
semini, non ei qui ex lege solùm, sed & ei qui ex fide Abrahæ, qui
σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς
est pater omnium nostrûm: (Sicut scriptum est, Quia patrem multarum Gentium
17 ἐστι πατὴρ πάντων ἡμῶν· (Καθὼς γέγραπται, Ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν

posui te:) ante cui *credidit* Deum, *vivificantem* mortuos, &
τέθεικά σε·) κατέναντι οὗ ἐπίστευσε Θεοῦ, τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς, καὶ
vocantem non *existentia* ut *existentia*. Qui contra spem in spem credi-
καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. Ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευ- 13
dit, *ad fieri eum patrem* multarum Gentium, secundùm dictum
σεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον,
Sic erit semen tuum. Et non infirmatus fide, *non* considera-
Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ (μ) πίστει, οὐ κατενόη- 19
vit suum *ipsius* corpus jam emortuum, centum annorum ferè *subsistens*, &
σε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν
mortificationem vulvæ Sarræ. In *autem* repromissionem Dei non *dis-*
νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας. Εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ οὐ δια- 20
cepavit diffidentiâ, sed confortatus est fide, dans gloriam Deo. Et
κείθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ Θεῷ. Καὶ 21
plenissimè sciens quia *quod* promisit, potens est & facere: Ideò & re-
πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆσαι· Διὸ καὶ ἐ- 22
putatum est illi ad justitiam. Non scriptum est autem propter ipsum so-
λογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μό- 23
lum, quia reputatum est illi: Sed & propter nos, quibus *futurum* erat *imputa-*
νον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ· Ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζε- 24
ri, credentibus in *excitantem* Jesum Dominum nostrũ à mor-
σθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν (ν) ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νε-
tuis: Qui traditus est propter delicta nostra, & *excitatus est* propter
κρῶν· Ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ 25
justificationem nostram.
τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

CAP. V. ε'.

Ε' Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην (α) ἔχωμεν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυ- 1
Justificati ergò ex fide, pacem *habeamus* ad Deum per Do-
minum nostrum Jesum Christum.
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

MS. A. (δ) περιτομὴν, (ε) δικαιοσύνης (ζ) διὰ (η) αὐτοῖς εἰς δικαιοσύνην· (θ) ἐν ἀκροβυστίᾳ (ι) κόσμου, (κ) ἔστιν οὐκ (λ) ἵνα ἢ κατὰ (μ) πίστει, καθόπιον (ν) ἐγείραντα Κεφ. ε'. MS. A. (α) ἔχωμεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et beatus vir ille, cui non imputârit Deus 8
peccatum ipsius. Ista igitur beatitudo super 9
circumcisionem, an super præputium *sit*? Di-
cimus enim reputatam fuisse Abrahæ fidem
suam ad justitiam. Quomodo ergò impu- 10
tata est ei? in circumcisione, an in præpu-
tio? non in circumcisione, sed in præputio.
Signum enim acceperat circumcisionem, & 11
sigillum justitiæ fidei suæ quæ fuerat in præ-
putio, ut esset pater eorum omnium qui cre-
dituri essent ex præputio, ut imputetur et-
iam ipsis ad justitiam. Pater autem cir- 12
cumcisionis, non iis tantùm qui ex circunci-
sione sunt, sed etiam qui se conformant ad
vestigia fidei patris nostri Abraham, quæ fu-
it in præputio.

Quotidiè. 8.

Non enim per Legem extitit promissum ipsi 13
Abraham & semini ejus, ut hæres esset mun-
di, sed per justitiam fidei ipsius. Si enim 14
ii qui ex Lege sunt, hæredes sunt: vana fo-
ret fides, & abrogata esset promissio. Si- 15
quidem Lex effectrix est iræ: ubi enim Lex
non est, nec etiam transgressio Legis. Pro- 16
pterea ex fide quæ per gratiam est, justifica-
bimur, ut vera sit promissio toti ejus semi-
ni: non solùm ei quod est ex Lege, sed et-
iam ei quod est ex fide ipsius Abraham, *qui*
est pater omnium nostrûm. Sicut *scriptum* 17
est, Posui te patrem multitudini gentium:
coram Deo cui credidisti, qui vivificat mor-
tuos, & vocat ea quæ non sunt, perinde ac si
essent. Ac sine spe in spem credidit, ut fi- 18
eret pater multitudinis Gentium, prout scri-
ptum est, Ita erit semen tuum. Nec infir- 19
mus fuit in fide sua, considerans corpus su-
um emortuum, cùm esset centum annos na-
tus, & emortuam vulvam Sarræ. Nec de 20
promissione Dei dubitavit tanquam expers
fidei: sed roboratus est fide, deditque glo-
riam Deo. Et certò sibi persuasit Deum 21
posse perficere quod ei pollicitus fuerat.
Idcirco imputatum est ei ad justitiam. Non 22
autem propter eum solum hoc scriptum est, 23
nempe imputatam fuisse fidem ejus ad ju-
stitiam: Sed etiam propter nos, quippe 24
nobis quoque futurum erat ut imputaretur,
iis qui credidimus in eum qui excitavit Do-
minum nostrum Jesum Christum à mortu-
is, Qui quidem traditus fuit propter pec- 25
cata nostra, & resurrexit ut justificaret nos.

CAP. V.

Lectio secundæ feriæ Candidatorum. 9.

Quoniam igitur justificati sumus per fi- 1
dem, habeamus pacem apud Deum per
Dominum nostrum Jesum Christum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et fœlix homo cui non imputat Deus iniquitatem ejus. Quid igitur faciendo, be- 8
atitudinem nacti sunt? an circumcisionem tantùm beatam prædicaverit? & vi- 9
as præputii nónne beatificavit etiam? annon dicit Scriptura; Credidit Abraha-
mus, & factus est beatus? Quando igitur beatum prædicavit? & quando 10
justificatus est Abrahamus? in circumcisione, an sine circumcisione? Non in
circumcisione, sed sine circumcisione. Et circumcisio signaculum justitiæ ejus fu- 11
it quam ei dedit, & signum ejus, ut ei innotesceret de hoc, quòd per fidem
Deus justificaret Abrahamum quum non fuit illo tempore circumcisus: ut esset
ille pater omnium credentium, qui sunt absque circumcisione, ut cognoscant
quòd per fidem justificantur etiam ipsi, sicut per fidem justificatus fuit
Abrahamus.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum. Beatitudo ergò hæc in circumcisione tantùm manet, an etiam in præputio? Dicimus enim quia reputata est Abrahæ fides ad justitiam. Quomodò ergò reputata est? in circumcisione, an in præputio? Non in circumcisione, sed in præputio. Et signum accepit circumcisionis, signaculum justitiæ fidei, quæ est in præputio: ut sit pater omnium credentium per præputium, ut reputetur & illis ad justitiam: Et sit pater circumcisionis, non iis tantùm qui sunt ex circumcisione, sed & iis qui sectantur vestigia fidei, quæ est in præputio patris nostri Abrahæ. Non enim per legem promissio Abrahæ, aut semini ejus, ut hæres esset mundi: sed per justitiam fidei. Si enim qui ex lege, hæredes sunt: exinanita est fides, abolita est promissio. Lex enim iram operatur. Ubi enim non est lex, nec prævaricatio. Ideò ex fide, ut secundùm gratiam firma sit promissio omni semini, non ei qui ex lege est solùm, sed & ei qui ex fide est Abrahæ, qui pater est omnium nostrùm (Sicut scriptum est; Quia patrem multarum gentium posui te,) ante Deum, cui credidit, qui vivificat mortuos, & vocat ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt: Qui contra spem in spem credidit, ut fieret pater multarum gentium, secundùm quòd dictum est ei; Sic erit semen tuum. Et non infirmatus est fide, nec consideravit corpus suum emortuum cùm jam ferè centum esset annorum, & emortuam vulvam Saræ. In repromissione etiam Dei non hæsitavit diffidentiâ, sed confortatus est fide, dans gloriam Deo: Plenissimè sciens quia quæcunque promisit, potens est & facere. Ideò & reputatum est illi ad justitiam. Non est autem scriptum tantùm propter ipsum, quia reputatum est illi ad justitiam: Sed & propter nos, quibus reputabitur credentibus in eum, qui suscitavit Jesum Christum Dominum nostrum à mortuis: Qui traditus est propter delicta nostra, & surrexit propter justificationem nostram.

CAP. V.

Justificati ergò ex fide, pacem habeamus ad Deum per Dominum nostrum Jesum Christum:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * اَلطُّوبٰى لِلرَّجُلِ الَّذِي لَا يَحْسِبُ الرَّبُّ لَهُ خَطِيَّةً * فَهٰذَا الطُّوبٰى اِذًا قِيلَ عَلَى الْخِتَانَةِ اَمْ عَلَى
9 الْغُلْفَةِ * لِاَنَّنَا نَقُولُ اَنَّ الْتَّصْدِيقَ حُسِبَ لِاِبْرَاهِيمَ عَدْلًا * فَكَيْفَ اِذًا حُسِبَ لَهُ وَهُوَ * لَمَّا كَانَ
10 فِي الْخِتَانَةِ * اَوْ اِذْ كَانَ فِي الْغُلْفَةِ * لَا * لَيْسَ فِي الْخِتَانَةِ * بَلْ فِي الْغُلْفَةِ * وَاَخَذَ عَلَامَةَ الْخِتَانَةِ
11 خَتْمًا لِعَدْلِ الْاِيمَانِ الَّذِي كَانَ فِي الْغُلْفَةِ * لِيَكُونَ اَبًا لِجَمِيعِ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ فِي الْغُلْفَةِ * لِتُحْسَبَ
12 لَهُمُ الْعَدْلُ * وَاَبًا لِاَهْلِ خِتَانَةٍ * لَا لِلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ مِنَ الْخِتَانَةِ فَقَطْ * بَلْ وَالَّذِينَ يَسْلُكُونَ اٰثَارَ
اِيمَانِ اَبِينَا اِبْرٰهِيمَ الْكَائِنِ فِي الْغُلْفَةِ * ثُمَّ * * الْاَرْبَعَا مِنَ الْجُمْعَةِ الثَّانِيَةِ بَعْدَ الْعَنْصَرِ *
13 * لِاَنَّ لَيْسَ فِي الشَّرِيعَةِ كَانَ الْمَوْعِدُ لِاِبْرَاهِيمَ اَوْ لِنَسْلِهِ * اَنْ يَكُونَ لِلْعَالَمِ وَارِثًا * بَلْ فِي عَدْلِ
14 تَصْدِيقِهِ * لِاَنَّ الَّذِينَ مِنَ الشَّرِيعَةِ اِنْ كَانُوا وُرَّاثًا * فَقَدِ اَنْسَلَبَ الْاِيمَانُ وَبَطَلَ الْمَوْعِدُ * لِاَنَّ
15 الشَّرِيعَةَ تَنْسِي سُخْطًا * وَحَيْثُ لَيْسَ شَرِيعَةٌ * فَلَنْ تُوجَدَ مُخَالَفَةٌ * فَلِهٰذَا الَّذِينَ مِنَ الْاَمَانَةِ
16 هُمُ الْوَارِثُونَ لِيَكُونَ كَمَنٍّ * لِيَكُونَ الْمَوْعِدُ لِكُلِّ النَّسْلِ حَقًّا * لَا لِلنَّسْلِ الَّذِي مِنَ الشَّرِيعَةِ
فَقَطْ * بَلْ وَلِلنَّسْلِ الَّذِي مِنْ اِيمَانِ اِبْرَاهِيمَ * الَّذِي هُوَ اَبُونَا كُلِّنَا * كَمَا كُتِبَ * اَنِّي جَعَلْتُكَ
17 اَبًا لِاُمَمٍ كَثِيرَةٍ * لَدَى الْاِلٰهِ الَّذِي اٰمَنَ بِهِ * الْمُحْيِي الْمَوْتٰى * وَالدَّاعِي الْبَرَايَا الْغَيْرَ مَوْجُودَةٍ
18 كَمَوْجُودَةٍ * الَّذِي بِخِلَافِ الْاَمَلِ صَدَّقَ الْوَحْيَ * مُؤَمِّلًا بِتَاَمُّلٍ اَنْ يَصِيرَ لِاُمَمٍ كَثِيرَةٍ اَبًا *
19 كَالْمَقُولِ هٰكَذَا يَكُونُ نَسْلُكَ * وَلَمْ يَضْعُفْ اِيمَانُهُ * وَلَا تَاَمَّلَ جِسْمَهُ اَنَّهُ مَمَاتٌ مُنْذُ اٰنِفٍ * لِاَنَّهُ
20 كَانَ بْنَ مِائَةِ سَنَةٍ * وَلَا بِنَصْرِ مَوْتِ مَسْدُودِ سَارَ * وَلَمْ يَتَشَكَّكْ بِعَدَمِ اَمَانَةٍ فِي مَوْعِدِ اللّٰهِ *
21 بَلْ تَاَيَّدَ فِي الْاَمَانَةِ وَاَعْطَى اللّٰهَ تَمْجِيدًا * وَاَيْقَنَ اَنَّ مَا وَعَدَ بِهِ هُوَ يَسْتَطِيعُ اَنْ يَصْنَعَهُ *
22
23 * فَلِذٰلِكَ حُسِبَ لَهُ عَدْلًا * وَلَمْ يُكْتَبْ * حُسِبَ لَهُ مِنْ اَجْلِهِ وَحْدَهُ * لٰكِنْ وَمِنْ اَجْلِنَا الَّذِينَ
24
هُوَ عَتِيدٌ اَنْ يُحْسَبَ لَنَا * الَّذِينَ نُؤْمِنُ بِمَنْ اَقَامَ رَبَّنَا يَسُوعَ مِنَ الْاَمْوَاتِ * الَّذِي اُسْلِمَ مِنْ
25 اَجْلِ خَطِيَّاتِنَا * وَقَامَ مِنْ اَجْلِ تَبْرِيرِنَا *

* اَلْاَحَدُ الثَّالِثُ بَعْدَ الْعَنْصَرِ * * اَلْفَصْلُ الْخَامِسُ *

1 * فَاِذْ قَدْ زُكِّينَا مِنَ الْاَمَانَةِ * فَلَنَا سَلَامَةٌ لَدَى اللّٰهِ بِرَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ *

Beatitudo viro cui non recenset Dominus 8
peccatum. Hæc ergo beatificatio dictâne est de circumcisione, an de præputio? siquidem dicimus credulitatem numeratam esse Abrahæ ad justitiam. Quomodo igitur annumerata est ei, & quando? dum esset in circumcisione, an dum esset in præputio? Nequaquam: non in circumcisione, sed in præputio. Et accepit signum circumcisionis in signaculum justitiæ fidei quæ erat in præputio: ut esset pater omnibus iis qui crederent in præputio existentes, *ut reputaretur eis justitia: Et pater hominum circumcisionis,* 9 10 11 12
non iis qui crederent ex circumcisione tantùm, sed iis etiam qui sectarentur vestigia fidei patris nostri Abrahæ existentis in præputio. Finis.

Feriâ quartâ infra hebdomadam secundam post Pentecosten.

Non enim in lege existenti *factum est promissum Abrahæ aut stirpi ejus, fore illum mundi hæredem, sed in justitia credulitatis ipsius. Si enim qui ex Lege sunt, hæredes sunt, ergò jam direpta est fides, & irritum promissum: Siquidem lex iram generat, & ubi non est lex, nulla reperitur prævaricatio. Idcirco ex fide sunt hæredes, ut sit secundùm gratiam ejus: ut promissio sit toti stirpi vera: non tantùm stirpi quæ ex lege est, sed etiam stirpi quæ est ex fide Abrahæ, qui est pater omnium nostrûm. (Quemadmodum* 13 14 15 16 17
scriptum est, Constitui te patrem gentibus multis: apud Deum cui credidisti, vivificatorem mortuorum, & vocantem creaturas minimè existentes, quasi existentes.) Qui præter spem credidit oraculo, expectans cum spe se futurum patrem multis gentibus: juxta dictum, Sic erit progenies tua. Nec infirmata est fides ejus, neque consideravit corpus suum jam pridem mortificatum, cùm centũ natus esset annos, neque consideravit mortem vulvæ Saræ. Neque cùm defectu fidei hæsitavit de promisso Dei: sed roboratus in fide tribuit gloriam Deo; Certòque sibi persuasit ipsum præstare posse id quòd pollicitus fuerat. Et propterea reputatum est illi ad justitiam. Neque verò scriptum est, Reputatum est illi, pro ipso solo; Sed pro nobis etiam, quibus futurum est ut reputetur, nobis inquam *qui credimus in eum qui suscitavit Dominum nostrum Jesum à mortuis: Qui traditus est propter delicta nostra, & resurrexit propter justificationem nostram.* 18 19 20 21 22 23 24 25

CAP. V.

Dominicâ tertiâ post Pentecosten.

Quare cùm justificati jam simus ex 1
fide, pacem habemus apud Deum per Dominum nostrum Jesum Christum,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ከመ: ይኩን: ለባሆሙ: ለግዙራን: ወለኦሚ:ለግዙራን: ለባሕቲቶሙ::ለእለሂ:ዒደ:ይተልዉ:
ቢለሰርሙ:ለእለ: የሐምኑ:እንዘ: ሊኮኑ:ግዙራን: በከመ:ሠለቱ:ለብርሃም:አቡነ: አመነ:
13 እንዘ: ቍላፍ: ወእተ::=: ሶበሰ:ዘገብረ:ደአሙ: ሕገገ:ለሪት:ይነሥእ:አጋሁ: ወይወር
14 ስ: ዒለመ: ዘርሉ: እመ: ሊይበቍዖ: ለብርሃም: ለሚኖቱ: ወእመሂ: ሊረስበ:ተስፋሁ::=:
15 እስመ : ሕገገ : ሶሪትሰ:ዎቅሠፍተ: ታመጽእ: ወሶበ: ሊመጽእት: ኦሪት: እልቦ: ዘእመለእ
16 መረ: ሶኃጢአት::=: ወበእንተዝ:በአሚነ:ደሰየ:እግዚአብሔር: ጸደቀ:ሸመ: ይኩን:ጸደ
ቅ: በጸጋሁ: ወከመ:ይኩን:ለሚን: ዘለሰፈመ:እግዚአብሔር :ለአብርሃም:ወለዘር ሉ:ከመ:
ያእመረ : ከመ: ለኮ: በገቢረ: ሕገገ : ሶሪት : ይጸድቁ: ዘእንበለ : ኖእመ : በለሚን:: በከ
17 መ : ለመነ : ለብርሃም:ለበ: ኮኖነ:=: ዘይቤሎ : እግዚአብሔር : እሬሲየከ : ለባሆሙ:
ለብዙኃን: ለሕዛብ: ለእለ: የሐምኑ: በእግዚአብሔር :ዘያነሥሖ : ሳሙኤታን : ወይረሲ
18 ዮሙ: ለእለ: ሊህለው: ከመዝ: ሀለዉ::=: ወተኣመነ : ለብርሃም: ከመ: ይከውን: ለባ
ሆሙ: ለብዙኃን: ለሕዛብ: በከመ : ለሰፈመ: እግዚአብሔር: ወይቤሎ : ከመሁ : ይከውን:
19 ዘርዎ እስ:=: ወተኣመነ : ወሊናፈቀ:እንዘ : ይሬሊ : ርእሶ : ከመ : ልሂቅ : ወከመ : ኑፍስተ:
20 በድኑ : ለዝነሁ : እስመ : መለት : ክረሙቲ:: ወሶረሂ : ከመ : ሙት : ይእቲ : መሕፀ
21 ኑ:=: ወሊናፈቀ : ወሊቀብፀ : ለዘ : ለሰፈመ : እግዚአብሔር:=: ወተኣመነ : በክሉ :
22 ልቡ : ከመ : ይክል : ገቢረ : ሎቱ : እግዚአብሔር : ወለእስቦቱ:=: ወእንበይነዝ : ጽድ
23 ቀ : ኮኖ::=: ወለኦ : ለእበይነ : ባሕቲቱ : ዘተጽሕፈ : ዝንቱ:=: ለኦኑ : በእንቲለ
24 ነሂ : እለ : ተለመነ:በዘ:ለእለአ:ለእግዚእነ: እመዉታን:=: ዘተሰቅለ: በእንተ: ኃጢላ
25 ትን: ወተንሥአ: ከመ : ያጸድቀነ::=: ፒ

በሰኑይ : ዕለት : ፋስክ:=:

1 ጽደቁ : እንከ : በለሚን : ወንርከብ : ሰላመ : ቡኀበ : እግዚአብሔር : እግዚእነ : ሊየሱስ :
ክርስቶስ:=:

Justificati igitur per fidem, etiam pacem habemus apud Deum per *Dominum nostrum Jesum Christum.* 1

Digitized by Google

Per quem & accessum habemus fide in gratiam i-
2 Δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν (β) τῇ πίσει εἰς τὴν (γ) χάριν ταύ-
stam in qua stetimus: & gloriamur in spe gloriæ Dei. Non so-
3 την ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. Οὐ μό-
lùm autem, sed & gloriamur in tribulationibus: scientes, quòd tribulatio
νον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν· εἰδότες, ὅτι ἡ θλῖψις
patientiam operatur: At patientia probationem, at probatio spem:
4 ὑπομονὴν κατεργάζεται· Ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα·
At spes non confundit, quia charitas Dei diffusa est in cor-
5 Ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρ-
dibus nostris, per Spiritum sanctum datum nobis. Adhuc enim Christus,
6 δίαις ἡμῶν, διὰ Πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. Ἔτι γὰρ Χριστὸς,
existentibus nobis infirmis, secundùm tempus pro impiis mortuus est. Vix
7 ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, (δ) κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. Μόλις
enim pro justo quis moritur: pro enim bono forsitan quis & audeat
γὰρ ὑπὲρ δικαίου τὶς ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τὶς καὶ τολμᾷ
mori. Commendat autem suam ipsius charitatem in nobis Deus, quoniam
8 ἀποθανεῖν. Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ὅτι
adhuc peccatoribus existentibus nobis, Christus pro nobis mortuus est. Multò igitur
9 ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. Πολλῷ οὖν
magis justificati nunc in sanguine ipsius, servabimur per ipsum ab
μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς
ira. Si enim inimici existentes reconciliati sumus Deo per mortem
10 ὀργῆς. Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες (ε)κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου
filii ejus, multò magis reconciliati servabimur in vita ipsius. Non
11 τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. Οὐ
solùm autem, sed & gloriantes in Deo per Dominum nostrum Jesum Chri-
μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
stum, per quem nunc reconciliationem accepimus. Propter hoc sicut per unum
12 στοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν. Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ς'
hominem peccatum in mundum intravit, & per peccatum mors,
ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος,
& ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccave-
καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρ-
runt. Usque ad enim legem peccatum erat in mundo: peccatum autem non
τον. Ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ (ζ) 13
imputatur, non existente lege. Sed regnavit mors ab Adam
ἐλλογεῖται, μὴ ὄντος νόμου. Ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ 14
usque ad Moysem, & in non peccantes in similitudinem transgressionis
μέχρι Μωσέως, καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παρα-
Adæ, qui est typus illius futuri. Sed non sicut delictum,
βάσεως Ἀδὰμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος. Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, 15
ita & donum. Si enim unius delicto multi mortui
(η) οὕτω καὶ τὸ χάρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθα-
sunt, multò magis gratia Dei & donum, in gratia unius
νον, πολλῷ (θ) μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ, ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς
hominis Jesu Christi in multos abundavit. Et non sicut per unum
ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς πολλοὺς ἐπερίσσευσε. Καὶ οὐκ ὡς δι' ἑνὸς 16
peccantem, donum: Ipsum quidem nam judicium ex uno, in condemnatio-
ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρῖμα ἐξ ἑνὸς, εἰς κατάκρι-
nem: at donatio ex multis delictis, in justificationem. Si enim
μα· τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων, εἰς δικαίωμα. (ι) Εἰ γὰρ 17
unius delicto mors regnavit per unum, multò ma-
τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ἑνὸς, πολλῷ μᾶλ-
gis abundantiam gratiæ & donationis justitiæ accipi-
λον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβά-
entes, in vita regnabunt per unum Jesum Christum. Igitur sicut
νοντες, ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς 18
per unam offensam, in omnes homines, in condemnationem: sic
δι' ἑνὸς παραπτώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς κατάκριμα (κ) οὕτω
& per unam justificationem, in omnes homines, in justificationem vitæ.
καὶ δι' ἑνὸς δικαιώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς δικαίωσιν ζωῆς.

MS. A. (β) ἐν τῇ (γ) χαρᾷ (δ) ἔτι χς (ε) καταλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ **** Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν (ζ) * ἐλλογᾶτο, (η) ὕτως (θ) ὃν μᾶλλον (ι) Εἰ γὰρ ἐν ἑνὶ παραπτώματι (κ) ὕτως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* Per quem accessimus fide ad hanc gratiam 2
in qua stamus: & gloriamur in spe gloriæ
Dei. Nec ita tantùm, sed etiam in oppres- 3
sionibus nostris gloriamur, ut qui cognoscamus quòd oppressio patientiam in nobis per- 4
ficiat. Patientia verò experientiam, experientia verò spem. Spes autem pudore non 5
afficit, quoniam amor Dei diffusus est in cordibus nostris per Spiritum sanctitatis qui
datus est nobis. Porrò si Christus propter 6
infirmitatem nostram hoc tempore pro impiis mortuus est: (Enimverò vix quisquam 7
pro impiis moritur: nam pro bonis forsitan
audebit aliquis mori:) Hic ostendit Deus 8
dilectionem suam erga nos: si enim quum
essemus peccatores, Christus pro nobis mortuus est, Quantò magis igitur justificabimur 9
nunc sanguine ipsius, & per eum liberabimur ab ira? Si enim quum essemus inimici, 10
reconciliatus est nobiscum Deus per mortem
Filii sui; quantò magis ergò ejus reconciliatione servabimur per vitam ipsius? Nec ita 11
tantùm, sed etiam gloriabimur in Deo per
Dominum Jesum Christum, nostrum per quem
nunc accepimus reconciliationem.

Die sabbatho hebdomadis prima Pejnaii. 10.

Quemadmodum per unum hominem introiit 12
peccatum in mundum, & per peccatum mors,
ita quoque in omnes filios hominum transiit
mors, eò quòd omnes peccârunt. Nam usq; 13
ad Legem, peccatum quum esset in mundo,
non imputabatur peccatum, quia non erat
Lex. Sed regnavit mors ab Adam usque ad 14
Mosen, in eos quoque qui non peccaverant
in similitudine transgressionis Legis Adæ illius, qui est typus ejus qui erat futurus. At 15
non ut lapsus, ita & donum: si enim propter
lapsum unius, multi mortui sunt; quantò
igitur magis gratia Dei & donum ejus propter unum hominem Jesum Christum in
multos redundabit? Neque ut delictum 16
unius, ita & donum: judicium enim quod
extitit ab uno, ad condemnationem extitit:
donum autem ex peccatis multis extitit ad justificationem. Nam si propter delictum uni- 17
us regnavit mors, multò magis ii qui accipiunt multitudinem illam gratiæ, & doni, & justitiæ, in vita regnabunt per unum Jesum
Christum. Sicut ergò propter delictum uni- 18
us extitit condemnatio in omnes homines,
ita propter justitiam unius futura est justificatio ad vitam omnibus hominibus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ዘበእንቲኣሁ ፡ ተመራሕነ፡ ውስተ፡ ዛቲ ፡ ጸጋሁ፡ እንተ፡ ባቲ፡ ቆምነ፡ ወወኦቱ፡ ምክሕነ፡ወባ
3 ቲ፡ንሴፈው፡ስብሐተ፡እግዚኣብሔር፡=፦ ወለእሂ፡ በባሕቲታ፡ ዲደ፡ ንትጫነሕ፡በሕማምነ
4 ሂ፡ታለመሪ፡ከመ፡እመሕማም፡ይትዐወቅ፡መከሪሁ፡፡=፦ ወተማኒሮ፡ይደክብ፡ተስፋሁ፡=፦
5 ወተስፋሁኒ፡ ሊያስተኃፍሮ፡፡ እስመ፡ፍቅረ፡ እግዚኣብሔር፡መልኣ፡ ውስተ፡ ልብነ፡ በመንፈስ፡
6 ቅዱስ፡ዘወሀበነ፡፡=፦ ክርስቶስኒ፡መጽኣ፡በዕድሜሁ፡ይሙት፡በእንተ፡ኃጢኣትነ፡እንዘ፡ኃጥ
7 ኣን፡ ንሕነ፡፡=፦ እንበይነ፡ ጽድቅ፡ ጥቀ፡ እመዕቡብ፡ይትረከብ፡ዘይትኃበል፡ይሙት፡ወእንበ
8 ይነ፡ ቈርሰ፡ ለንደዲ፡እንጋ፡ለእመ፡ቦኑ፡ይትረከብ፡ዘያጥብዕ ፡ ይሙት፡=፦ ናሁ፡ርኢዶ፡መጠ
9 ነ፡እፍቀረነ፡እግዚኣነ፡፡ እሮ፡ እንከ፡ ያፈደፍደነ፡=፦ ለእመ፡ጸደቅነ፡ ወያሐይወነ፡ በደሙ፡
10 ለኢየሱስ፡ወያድኅንነ፡እመንሱት፡፡=፦ ሶበ፡እንዘ፡ፀረ፡ንሕነ፡ለእግዚኣብሔር ፡ተሣሀለነ፡በሞ
ተ፡ወልዱ፡፡ እሮ፡እንከ፡ተሣሀለነ፡ ፈድፋደ፡ወያሐይወነ፡በሕይወቱ፡ ወልዱ፡፡=፦

Per quem adducti sumus in hanc gratiam, per quam stamus: & ipse est gloriatio nostra, per quam spem habemus gloriæ Dei. Et non hoc tantùm, sed gloriamur in tribulationibus nostris; scientes quòd ex tribulatione dignoscitur experientia ejus. Et experiendo acquirit homo *spem suam. Et spes quidem non pudefacit, eò quòd charitas Dei effunditur in corda nostra per Spiritum sanctum, quem dedit nobis. Christus quidem præstituto suo tempore adveniens, mortuus est pro peccatis nostris, quum adhuc peccatores essemus. Pro justo valdè difficulter invenietur quis qui ausus fuerit mori: at pro bono igitur, nunquid fortasse inveniatur quis paratus fuerit mori? Ecce, videte quantùm nos dilexit Dominus noster; quomodo insuper abundare nos fecit. Si justificati sumus, etiam vivificavit nos per sanguinem Jesu, & servabit nos à tentatione. Si quum inimici essemus Deo, reconciliati fuimus per mortem filii ejus, quantò igitur magis reconciliati sumus, & vivificavit nos per vitam filii ejus?*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

2 Per quem & habemus accessum per fidem in gratiam istam, in qua stamus, & gloria-
3 mur in spe gloriæ filiorum Dei. Non solùm autem, sed & gloriamur in tribulationi-
4 bus: scientes quòd tribulatio patientiam operatur: Patientia autem probationem
5 probatio verò spem, Spes autem non confundit: quia charitas Dei diffusa est in
6 cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Ut quid enim Chri-
7 stus, cùm adhuc infirmi essemus, secundùm tempus pro impiis mortuus est? Vix
8 enim pro justo quis moritur: nam pro bono forsitan quis audeat mori. Commen-
dat autem charitatem suam Deus in nobis: quoniam cùm adhuc peccatores esse-
9 mus, secundùm tempus Christus pro nobis mortuus est: multò igitur magis
10 nunc justificati in sanguine ipsius, salvi erimus ab ira per ipsum. Si enim cùm ini-
mici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem filii ejus: multò magis reconci-
11 liati, salvi erimus in vita ipsius. Non solùm autem: sed & gloriamur in Deo
per Dominum nostrum Jesum Christum, per quem nunc reconciliationem accepi-
mus. Propterea sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & 12
per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes pecca-
verunt. Usque ad legem enim peccatum erat in mundo: peccatum autem non 13
imputabatur, cùm lex non esset. Sed regnavit mors ab Adam usque ad Moysen 14
etiam in eos, qui non peccaverunt in similitudinem prævaricationis Adæ, qui est
forma futuri. Sed non sicut delictum, ita & donum: Si enim unius delicto multi 15
mortui sunt: multò magis gratia Dei & donum in gratia unius hominis Jesu Chri-
sti in plures abundavit. Et non sicut per unum peccatum, ita & donum: nam ju- 16
dicium quidem ex uno in condemnationem: gratia autem ex multis delictis in ju-
stificationem. Si enim unius delicto mors regnavit per unum: multò magis abun- 17
dantiam gratiæ, & donationis, & justitiæ accipientes, in vita regnabunt per unum
Jesum Christum. Igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemna- 18
tionem: sic & per unius justitiam in omnes homines in justificationem vitæ.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * الَّذِي بِهِ صَارَ لَنَا ٱلْمَدْخَلُ بِٱلْأَمَانَةِ إِلَى هٰذِهِ ٱلنِّعْمَةِ ٱلَّتِي وَقَفْنَا فِيهَا وَنَفْتَخِرُ بِرَجَاءِ مَجْدِ ٱللهِ *
3 وَلَيْسَ هٰذَا فَقَطْ * بَلْ وَنَفْتَخِرُ بِٱلْأَحْزَانِ * عَالِمِينَ أَنَّ ٱلْحَزَنَ يُنْشِئُ صَبْرًا * وَٱلصَّبْرُ يُوَلِّدُ ٱخْتِبَارًا *
4 وَٱلِٱخْتِبَارُ رَجَاءً * وَٱلرَّجَاءُ لَا يُخْزِي * إِنَّ مَحَبَّةَ ٱللهِ ٱنْسَكَبَتْ فِي قُلُوبِنَا بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ ٱلْمُعْطَى إِيَّانَا *
5 * وَبِرَاءَةٌ لِيَوْمِ ٱلْجُمُعَةِ ٱلْكَبِيرِ فِي ٱلسَّاعَةِ ٱلثَّالِثَةِ * * لِأَنَّ ٱلْمَسِيحَ لَمَّا كُنَّا بَعْدُ
6 مَرِيضِينَ * مَاتَ عَنِ ٱلْمُنَافِقِينَ فِي ذٰلِكَ ٱلْوَقْتِ * وَبِٱلْجُهْدِ يَمُوتُ أَحَدٌ مِنْ أَجْلِ صِدِّيقٍ * لِأَنَّ لَعَلَّ
7 مِنْ أَجْلِ ٱلصَّالِحِ يَجْسُرُ أَحَدٌ أَنْ يَمُوتَ * وَلٰكِنَّ ٱللهَ مَحَبَّتَهُ إِيَّانَا * لِأَنَّنَا إِذْ كُنَّا خُطَاةً مَاتَ
8 ٱلْمَسِيحُ مِنْ أَجْلِنَا * فَإِذْ قَدْ تَبَرَّرْنَا إِذًا بِدَمِهِ * فَلَنَكُنْ أَحْرِيَاءَ أَنْ نَخْلُصَ بِهِ مِنَ ٱلسَّخَطِ *
9 * ٱلْخَمِيسِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّانِيَةِ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ * * وَلٰكِنْ كُنَّا أَعْدَاءَ صَالَحَنَا ٱللهُ
10 بِمَوْتِ ٱبْنِهِ * فَمَا أَوْلَى إِذْ قَدْ صَالَحَنَا * أَنْ نَخْلُصَ بِحَيَاتِهِ * ثُمَّ * * وَلَيْسَ هٰذَا فَقَطْ * بَلْ
11 وَنَفْتَخِرُ عِنْدَ ٱللهِ بِرَبِّنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * ٱلَّذِي بِهِ نِلْنَا ٱلْآنَ ٱلصُّلْحَ * فَلِهٰذَا كَمَا أَنَّ بِإِنْسَانٍ
12 وَاحِدٍ دَخَلَتِ ٱلْخَطِيَّةُ إِلَى ٱلْعَالَمِ * وَبِٱلْخَطِيَّةِ وَرَدَ ٱلْمَوْتُ * وَهٰكَذَا نَفَذَ ٱلْمَوْتُ فِي ٱلنَّاسِ كُلِّهِمْ * إِذْ
13 كَأَنَّهُمْ جَمِيعًا أَخْطَأُوا * لِأَنَّ إِلَى أَوَانِ ٱلشَّرِيعَةِ كَانَتِ ٱلْخَطِيَّةُ فِي ٱلْعَالَمِ * وَلَمْ تُحْسَبْ خَطِيَّةٌ إِذْ لَمْ
14 تَكُنْ شَرِيعَةٌ * لٰكِنَّ ٱلْمَوْتَ قَدْ مَلَكَ مُنْذُ آدَمَ إِلَى مُوسَى * وَعَلَى ٱلَّذِينَ لَمْ يُخْطِئُوا * بِشِبْهِ
مُخَالَفَةِ آدَمَ * ٱلَّذِي كَانَ رَسْمًا لِآدَمَ ٱلْمُنْتَظَرِ * لٰكِنَّ ٱلْهِبَةَ لَيْسَتْ هٰكَذَا * نَظِيرَ ٱلْمَوْهِبَةِ * لِأَنَّ
15 إِنْ يَكُنِ ٱلْأَكْثَرُونَ قَدْ مَاتُوا بِهَفْوَةِ ٱلْوَاحِدِ * فَمَا أَوْلَى نِعْمَةَ ٱللهِ وَمَوْهِبَتَهُ أَنْ تَفْضُلَ كَثِيرًا
16 بِٱلنِّعْمَةِ ٱلَّتِي لِلْإِنْسَانِ ٱلْوَاحِدِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * سَابِغَةً عَلَى ٱلْأَكْثَرِينَ * وَلَيْسَتِ ٱلْمَوْهِبَةُ بِإِنْسَانٍ
وَاحِدٍ أَخْطَأَ * لِأَنَّ ٱلْمُكَافَاةَ مِنْ وَاحِدٍ صَارَتْ لِلْمُدَايَنَةِ * فَأَمَّا ٱلْمَوْهِبَةُ فَصَارَتْ مِنْ هَفَوَاتٍ
كَثِيرَةٍ لِلتَّبْرِكَةِ * ثُمَّ *

* ٱلْجُمُعَةُ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّانِيَةِ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

17 * وَلٰكِنْ كَانَ بِهَفْوَةِ وَاحِدٍ تَمَلَّكَ ٱلْمَوْتُ بِٱلْوَاحِدِ * فَٱلَّذِينَ قَدْ أَخَذُوا زِيَادَةَ ٱلنِّعْمَةِ وَمَوْهِبَةَ ٱلْعَدْلِ *
18 يَلْتَذُّ بِهِمْ كَثِيرًا أَنْ يَمْلِكُوا فِي ٱلْحَيَاةِ بِٱلْوَاحِدِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * فَإِذًا كَمَا أَنَّ بِهَفْوَةٍ وَاحِدَةٍ صَارَ
لِلنَّاسِ كُلِّهِمْ دَيْنُونَةٌ * كَذٰلِكَ وَبِعَدْلَةٍ وَاحِدَةٍ صَارَ لِجَمِيعِ ٱلنَّاسِ تَبْرِكَةُ حَيَاةٍ *

Per quem factus est nobis aditus, per fi- 2
dem, ad gratiam istam in qua stamus & gloriamur per spem gloriæ Dei. Et non 3
in hoc tantùm, sed etiam gloriamur in tribulationibus, scientes quòd tribula-
tio patientiam pariat, Patientia verò 4
probationem gignat, probatio autem spem. Porrò spes pudore non suffundi- 5
tur, quia dilectio Dei infusa est in cor-
da nostra per Spiritum sanctum nobis
concessum.

Lectio pro feriâ sextâ majore *(id est Parasceve)* ad horam tertiam.

Christus enim, dum essemus adhuc infir- 6
mi, mortuus est pro impiis eodem tempo-
re. Et quidem vix moritur quis propter 7
justum: nam propter probum forsan au-
debit quis mori. Confirmavit autem 8
Deus charitatem suam erga nos, quia
cùm essemus peccatores, Christus pro
nobis mortuus est. Cùm igitur justifi- 9
cati jam simus per sanguinem ejus, nos
multo magis per ipsum salvabimur ab ira.

Feriâ quintâ infra hebdomadam secundam post Pentecosten.

Et verò si cùm essemus inimici, re- 10
conciliati sumus Deo per mortem filii
ejus: quanto magis ergo cùm reconci-
liati simus, servabimur per vitam
ipsius? Hucusque. *Et non hoc* 11
tantùm, sed etiam gloriamur apud
Deum per Dominum nostrum Jesum
Christum, per quem nunc reconciliatio-
nem assecuti sumus. Propterea quem- 12
admodum per unum hominem peccatum
intravit in mundum, & per peccatum
venit mors: ita quoque mors pervasit
in omnes homines, cùm omnes jam pec-
caverint. Nam usque ad tempus legis 13
erat quidem peccatum in mundo, at
non reputabatur peccatum, quia non
extabat lex. Verùm mors regnavit 14
ab Adam usque ad Mosen, etiam in eos
qui non peccaverant, ad similitudinem
prævaricationis Adæ, qui erat typus
Adæ qui expectabatur. Delictum au- 15
tem non ita est ut donum. Si enim
quamplurimi mortui sunt in delicto
unius, quanto magis gratia Dei & do-
num ipsius abundabit vehementer per
gratiam, quæ unius hominis est Jesu
Christi, uberrimam in quamplurimos?
Neque donum est per hominem unum qui 16
peccavit. Nam compensatio ab uno fa-
cta est ad condemnationem: at verò do-
num factum est ex delictis multis ad
justificationem. Finis.

Feriâ sextâ infra hebdomadam secundam post Pentecosten.

Et quidem si ad delictum unius regna- 17
vit mors per unum: igitur qui jam ac-
ceperunt augmentum gratiæ & donum
justitiæ, valdè convenit eis ut regnent
in vita per unum Jesum Christum. Ita- 18
que sicut per unum delictum facta est
omnibus hominibus condemnatio, ita
quoque per unam justitiam facta est
omnibus hominibus justificatio vitæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 እኵኑ : በዝንቱ : ንትጫካሕ : በእግዚአብሔር : ወኢደ : በእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ:
12 ዘበእንታኢሁ : ረከብነ : ዛህሉ::=ᐣ 2 ወበእንተዝ : በሠመ : በጌጋየ : አሐዱ : ብእሲ :
ቦለት : ኀጢአት : ውስተ : ዓለመ : ወበእንተ : ይእቲ : ኀጢአት : መጽአ : ሞት : ለዕለ :
ኵሉ : ሰብእ::እስመ : ለዕለ:ኵሉ : ሰብአ : ትሞለቍት : ይለቲ : ኀጢአት : እንዘ : ኢያ
13 ለለ፟ርዋ : ምንት : ይእቲ : ኀጢአት:=ᐣ እስከ : ለመ : መጽአት : ሶሪት : ሀለወት : ው
ስተ : ዓለመ : ኀጢአት : እንዘ : ኢትትዐወቅ : ምንት : ይእቲ : እንዘ : ኢትትኈለቍ : ኀ
14 ጢአት : እስመ : ዓይሁ : ኢመጽአ : ውእተ : ለሚረ : ሕገገ : ሶሪት::=ᐣ ወባሕቱ : ሞነ
ኖው : ደእሙ : ሞት : እስመ : እመለደመ : እስከ : ሙሴ : ለእለሂ : እበሱ : ወለእለሂ : ኢ
ለበሱ : በእንተ : ይለቲ : ኀጢአቱ : ለለደመ : እስመ : ኵሉ : በሊመሰለ : አደመ : ተፈጥ
15 ረ::ወእስመ : ላደመ : ኢመሰሉ : ውእቱ : ለዘ : ሀለወ : ይመጽአ::=ᐣ ወባሕቱ : ለኮ : በ
ኢመጣነ : ጌጋይነ : ዘኮነነ : ጸጋሁ : ለእግዚአብሔር::ሶበ : በጌጋየ : አሐዱ : ብእሲ : ሞቱ:
ብዙኃን : እሙ : እንከ : ፈድፋደ : በጸጋሁ : ለእግዚአብሔር : ወበህ በቱ : ዘጸገወነ : በእነ
16 ተ: ለአዳ፡ ብእሲ: ኢየሱስ : ክርስቶስ: ይፈድፍድ: ሕይወት: ሳዕለ : ብዙኃን:=ᐣ ወእኮ:
በእመጣነ : ኀጢአቱ: ለለአዳ፡ ብእሲ: ዘኮነ: ኵሳሁ: ሐሳበ : ጸጋሁ: ለእግዚአብሔር::
በጥሙቀት : ዘመጎተወ : ፋሲካ : ወበ : ሌጺፋንያ::
ወሶበ : ኵነኔ : ኀጢአት : እመሳሰለ : አዳ፡ : ብእሲ : ሬዛለ : ኵሉ : ተቀሠፈ : ባቲ:
እሞ: እንካ: ጸጋሁ: ፈድፋደ: ሥነጽሐነ : ጸጋሁ: እመገጋይነ: ወይዘሁበነ: ሕይወተ: ዘለዓለመ::=ᐣ
17 ሰበ : ኀጢአቱ : ለለአዳ : እንገሠቶ : ለሞት : ወበለበሰ:አአዳ : ብእሲ : ቀነየነ : ሞት::እ
ሞ: እንካ: ጸጋሁ: ለአዳ፡ ብእሲ: ኢየሱስ: ክርስቶስ: ወሀብቱ: ያደድቅነ:ወያንግሦ:ለነ:
18 ለሕይወተ: ዘለዓለመ::=ᐣ ወበሠመ: በጌጋየ: አሐዱ: ብእሲ: ተሸነነ : ኵሉ: ሰብአ:ከሳ
ሁ: ሰዐበ : በጽድቀ: አአዳ፡ ብእሲ: ይጸድቅ : ኵሉ: እጋለ : አመ: ሕይወ: ወየሐዩ::=ᐣ

Annon in hoc gloriamur de Deo, atque etiam de Domino nostro Jesu Christo, 11
per quem misericordiam ejus adepti sumus. Et propterea, quemadmodum per ini- 12
quitatem unius hominis peccatum in mundum introiit, & per illud peccatum ad-
venit mors super omnes homines, eò quòd omnibus hominibus imputatur illud
peccatum, etiam non cognoscentibus quid illud peccatum sit. Usque dum venit 13
lex, manebit peccatum in mundo non cognitum quid fuit, cùm peccatum
non reputabatur, eò quòd adhuc non advenerat illo tempore mandatum legis.
Verumtamen dominata est mors propterea ab Adamo usque ad Mosen, tam in iis qui 14
peccaverunt, quàm in iis qui non peccaverunt per illud peccatum Adami, eò quòd
unusquisque in similitudine Adami creatus est, & quia Adamus typus fuit illius
qui erat venturus. At non pro quantitate iniquitatis nostræ, fuit nobis 15
gratia Dei: Si propter offensam unius hominis mortui sunt multi, quantò igitur
magis per gratiam Dei, & per donum ejus qui nobis gratificatus est, per unum
hominem, nempe Jesum Christum, abundavit vita super multos. Neque pro mensu- 16
ra delicti quod fuit unius hominis, similis fuit ratio gratiæ Dei:

Pro intinctione lucernarum Paschatis: & pro Epiphania.

Si enim condemnatio peccati ab uno homine procedens, effecit ut per illud pœnas lu- 17
erent omnes; quantò igitur magis purificabit nos gratia ipsa à delictis nostris, nobisq;
dabit vitam sempiternam? Si peccatum unius regnare fecit mortem, & per delictum
unius hominis dominata est in nobis mors, quantò magis igitur gratia unius hominis 18
Jesu Christi, & donum ejus justificabit nos, & regnare nos facit in vitam æternam.
Et quemadmodum per delictum unius hominis condemnati sunt omnes homines;
similiter item per justitiam unius hominis justificabitur omnis filius hominis, & vivet.

Digitized by Google

Sicut enim per inobedientiam unius hominis, peccatores constituti sunt multi:
19 Ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου, ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί·
ita & per obeditionem unius, justi constituentur multi. Lex
20 (λ) ἵνα δὲ καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς, δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. Νόμος
autem subintravit, ut abundaret delictum. Ubi autem abundavit *peccatum*, super-
δὲ παρεισῆλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα. οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερ-
abundavit gratia: Ut sicut regnavit peccatum in mortem, ita &
21 επερίσσευσεν ἡ χάρις· ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ
gratia regnet per justitiam in vitam æternam, per Jesum Christum Dominũ nostrũ.
ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

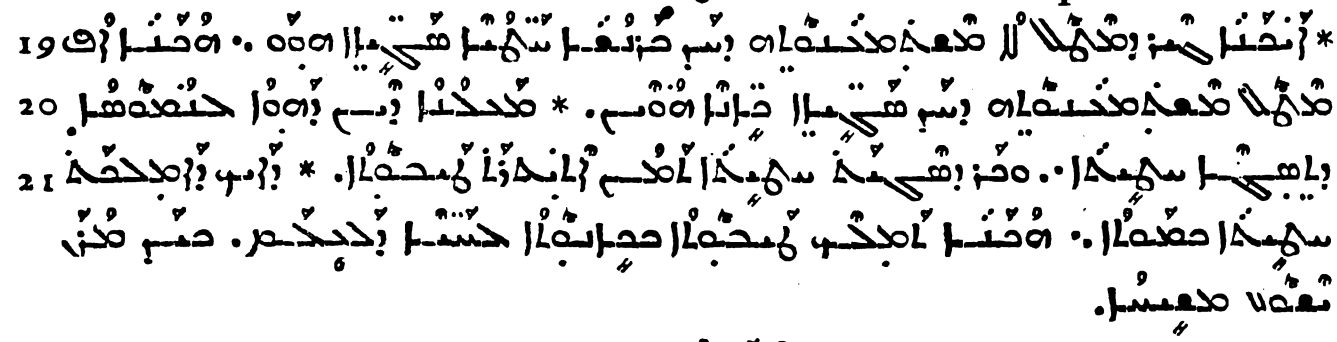
CAP. VI. ς'.

Quid ergò dicemus? Permanebimus peccato, ut gratia abundet? *Ne fiat.*
1 Τί οὖν ἐροῦμεν; (α) ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; Μὴ γένοιτο. Ζ'
2 Qui mortui sumus peccato, quomodò adhuc vivemus in illo? An ignoratis
3 οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; Ἢ ἀγνοεῖτε
quia quicunque baptizati sumus in *Christum Jesum*, in *mortem* ipsius baptizati sumus?
ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν;
Consepulti sumus *ergò illi* per baptismum in mortem: ut quomodò *excitatus est*
4 Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη
Christus à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ
Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, (β) οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς
ambulemus. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis ejus,
5 περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ,
sed & resurrectionis erimus: Hoc scientes, quia vetus noster homo
6 ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· Τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος
simul crucifixus est, ut destruatur corpus peccati, *ad* non ultrà *serviendum*
συνεσταυρώθη, ἵνα (γ) καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν

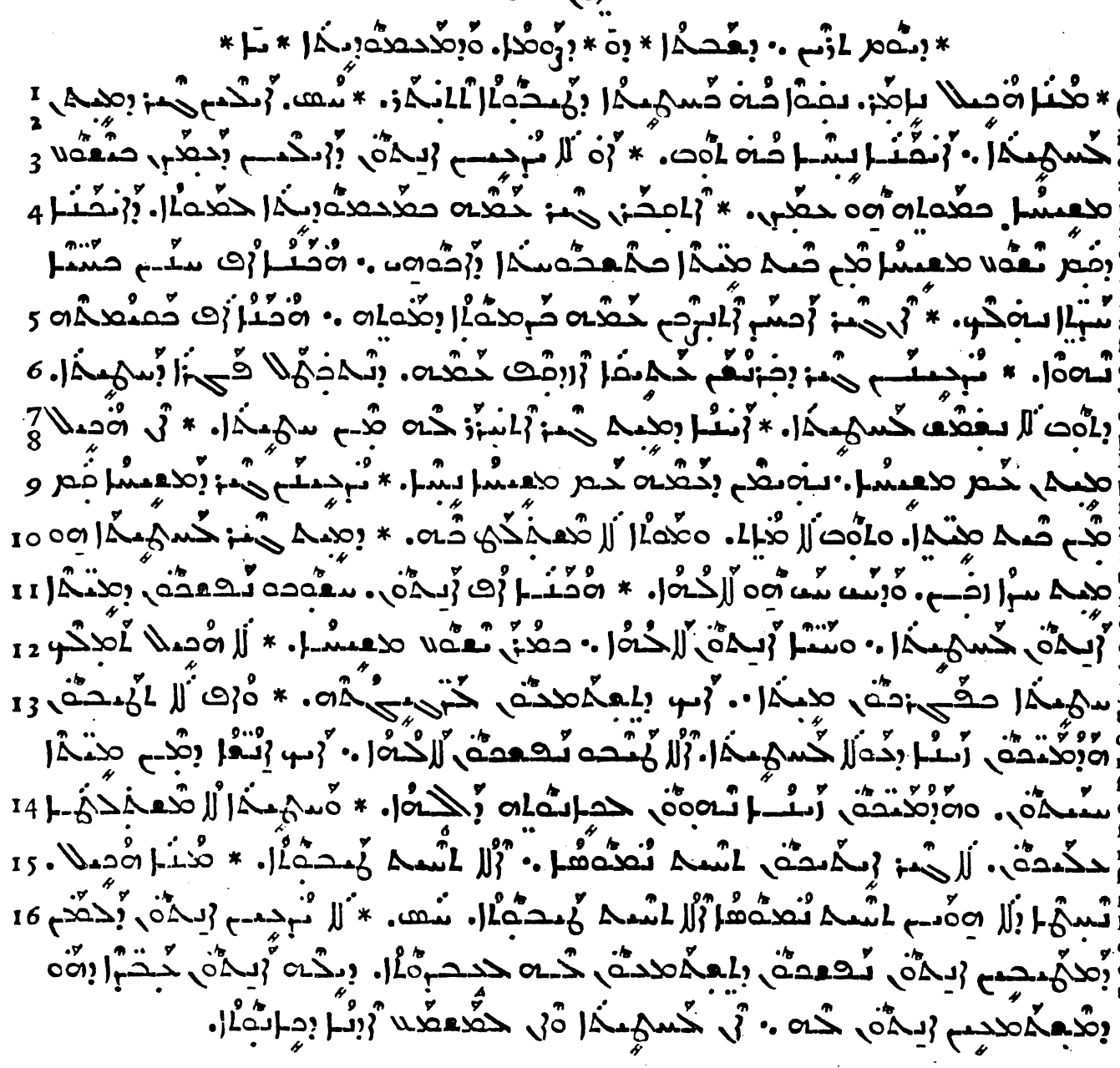
nos peccato. *Num moriens* justificatus est à peccato. Si autem mor-
ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ. Ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ ἀπε-
tui sumus cum Christo, credimus quia etiam simul vivemus *ei*: Scientes quòd
θάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ· Εἰδότες ὅτι
Christus resurgens ex mortuis, non *amplius* moritur: mors illi non ultrà
Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι
dominatur. Quòd enim mortuus est, peccato mortuus est semel: quòd autem
κυριεύει. Ὃ γὰρ ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ
vivit, vivit Deo. Ita & vos existimate vosipsos mortuos quidem esse
ζῇ, ζῇ τῷ Θεῷ. (δ) Οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς (ε) μὲν εἶναι
peccato, viventes autem Deo in Christo Jesu Domino nostro. Non ergò
τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ (ζ) Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Μὴ οὖν
regnet peccatum in mortali vestro corpore, *ad obediendum ei in*
βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ (η) ὑπακούειν αὐτῇ ἐν
concupiscentiis ejus: Neque *sistite* membra vestra arma *injustitiæ*
ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ. Μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας
peccato: sed exhibete vosipsos Deo, tanquam ex mortuis viventes, &
τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ, (θ) ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ
membra vestra arma justitiæ Deo. Peccatum enim vobis non dominabitur:
τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ Θεῷ. Ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει·
non enim estis sub lege, sed sub gratia. Quid ergò? peccabimus, quoniam non
οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν. Τί οὖν; ἁμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ
sumus sub lege, sed sub gratia? *ne fiat.* Nescitis quoniam cui exhi-
ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. Οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παρι-
betis vosipsos servos ad *obedientiam*, servi estis cui obeditis, sive peccati ad
στάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς
mortem, sive obeditionis ad justitiam?
θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην;

MS.A. (λ) ἕτως Κεφ. ς'. MS.A. (α) ἐπιμένωμεν (β) ἕτως (γ) καταργύσῃ (δ) Οὕτως (ε) μὲ τῇ (ζ) Ἰησοῦ. Μὴ οὖν (η) ὑπακούειν (θ) ὡσεὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quemadmodum enim per inobedientiam 19
unius hominis, peccatores multi extiterunt; ita etiam per obedientiam unius, multi justi fient. Introitus porrò qui patuit Legi, *fuit* 20
ut multiplicaretur peccatum: ubi autem multiplicatum fuerat peccatum, ibi superabundavit gratia. Ut quemadmodum re- 21
gnavit peccatum per mortem, ita regnet gratia per justitiam ad vitam æternam, per Dominum nostrum Jesum Christum.

CAP. VI.

Feriâ secundâ hebdomadæ VI. Jejunii. Et in Baptismate. II.

Quid igitur dicemus? permanebimus in 1
ipso peccato, ut gratia abundet? Absit: 2
qui enim mortui sumus peccato, quomodo adhuc vivemus in eo? An nescitis qui ba- 3
ptizati, sumus in Jesu Christo, in mortem ipsius esse baptizatos? Sepulti enim sumus 4
cum eo per baptisma ad mortem: ut quemadmodum surrexit Jesus Christus à mortuis in gloriam sui Patris, ita & nos vitâ *novâ* 5
ambulemus. Si enim unà cum eo *plantati* sumus per similitudinem mortis *ejus*, ita quoque in resurrectione ejus erimus. Nos- 6
vimus enim veterem illum nostrum hominem crucifixum esse cum eo, ut aboleatur corpus peccati, ne ampliùs serviamus peccato. Is namque qui mortuus est, liberatus est à 7
peccato. Si igitur mortui sumus cum Chri- 8
sto, credamus fore ut cum ipso Christo vivamus. Scimus enim Christum excitatum ex 9
mortuis, nec ampliùs moriturum, nec mortem ei ampliùs dominaturum. Qui enim 10
mortuus est, peccato mortuus est semel; qui autem vivit, vivit Deo. Ita etiam vos, 11
existimate vos ipsos mortuos esse peccato, vivere autem Deo per Dominum nostrum Jesum Christum. Ne regnet igitur pecca- 12
tum in corpore vestro mortali, ut obediatis cupiditatibus ejus. Nec etiam paravcritis 13
membra vestra arma iniquitatis peccato: sed parate vos Deo, tanquam homines qui ex mortuis vixeritis, & membra vestra arma sint justitiæ Dei. Et peccatum non domi- 14
nabitur vobis: non enim estis sub Lege, sed sub gratia. Quid ergò? peccabimus quòd 15
non simus sub Lege, sed sub gratia? Absit. Nescitis quòd cui paratis vos ipsos obe- 16
dire ad servitutem, ejusmet servi sitis, cui obeditis? sive peccato, sive obtemperantiæ justitiæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወበከመ : በእንተ : አሐዱ : ብእሲ : ብዙኃን : ኮኑ : ኀጥኣነ : ከማሁ : ኵዕበ : በተኣዝዞ
20 ቱ : ለአሐዱ : ብእሲ : ብዙኃን : ኮኑ : ጸድቃን ::=ፅ ለሪተሰኬ : በመእከል : መጽአት :
ወተበዊዕት : ከመ : ታብዝኅ : ለኅጢአት : ወእመዘ : በዝኅት : ኅጢአት : ፈድፋድት : ጸ
21 ጋሁ : ለእግዚአብሔር ::=ፅ ከመ : በከመ : ለንገሠቶ : ኅጢአት : ለሞት : ከማሁ : ታነግ
ሦ : ለጽድቅ : ጸጋሁ : ለእግዚአለብሔር : ወስተ : ሕይወት : ዘለዓለም : በእንተ : እግዚእ
ነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ ::=ፅ

2

1 ጊ ምንተ : እንበ : ንብል : ንግብሩ : እንክ : ኅጢአት : ከመ : ይፈድፋድ : ጸጋሁ : ለእግ
2 ዚአብሔር ::=ፅ ሐሰ :: ለኮኑ : ወደእነ : ሞትነ : በኅጢአትነ : እሞ እንከ : ንክል : ሐይ
ወ : ባቲ ::=ፅ

Et quemadmodum per unum hominem, multi facti sunt peccatores; similiter 19
versum per obedientiam unius hominis, multi facti sunt justi. Lex autem pro 20
medio venit, ab eaque facta est potestas ad amplificandum peccatum: at ubi multiplicatum fuit peccatum, magis abundavit gratia Dei. Ut quemadmodum 21
peccatum regnare fecerat mortem, ita gratia Dei regnare faceret justitiam in vitam æternam per Dominum nostrum Jesum Christum.

CAP. VI.

Quid igitur dicemus? patrabimúsne igitur peccatum, ut magis abundet 1
gratia Dei? Absit: Annon mortui jam sumus nos propter peccata nostra, quo- 2
modo igitur poterimus vivere in eis?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

19 Sicut enim per inobedientiam unius hominis, peccatores constituti sunt multi:
20 ita & per unius obeditionem, justi constituentur multi. Lex autem subintravit ut
21 abundaret delictum. Ubi autem abundavit delictum, superabundavit gratia: Ut sicut regnavit peccatum in mortem: ita & gratia regnet per justitiam in vitam æternam, per Jesum Christum Dominum nostrum.

CAP. VI.

1 Quid ergò dicemus? permanebimus in peccato ut gratia abundet?
2 Absit. Qui enim mortui sumus peccato, quomodò adhuc vivemus in illo?
3 An ignoratis quia quicunque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte ipsius baptizati sumus?
4 Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem: ut quomodò Christus surrexit à mortuis per gloriam Patris, Ita & nos in novitate vitæ ambulemus.
5 Si enim complantati facti sumus similitudini mortis ejus: simul & resurrectionis
6 erimus. Hoc scientes, quia vetus homo noster simul crucifixus est, ut destruatur
7 corpus peccati, & ultrà non serviamus peccato. Qui enim mortuus est, justificatus est à peccato.
8 Si autem mortui sumus cum Christo: credimus quia simul etiam vivemus cum Christo:
9 Scientes quòd Christus resurgens ex mortuis jam non moritur, mors illi ultrà non dominabitur.
10 Quòd enim mortuus est peccato, mortuus est semel: quòd autem vivit, vivit Deo.
11 Ita & vos existimate, vos mortuos quidem esse peccato, viventes autem Deo, in Christo Jesu Domino nostro.
12 Non ergò regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus.
13 Sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato: sed exhibete vos Deo; tanquam ex mortuis viventes: & membra vestra arma justitiæ Deo.
14 Peccatum enim vobis non dominabitur: non enim sub lege estis, sed sub gratia.
15 Quid ergó? peccabimus, quoniam non sumus sub lege, sed sub gratia? Absit.
16 Nescitis quoniam cui exhibetis vos servos ad obediendum, servi estis ejus, cui obeditis, sive peccati ad mortem, sive obeditionis ad justitiam?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

19 * لِأَنَّ كَمَا أَنَّ بِمَعْصِيَةِ إِنْسَانٍ وَاحِدٍ صَارَ الْكَثِيرُ خَطَّائِينَ * كَذَلِكَ وَبِطَاعَةِ الْوَاحِدِ يَصِيرُونَ
20 الْأَكْثَرُونَ صِدِّيقِينَ * وَدَخَلَتِ الشَّرِيعَةُ لِمَعْنِي لِتَكْثُرَ الْهَفْوَةُ * وَحَيْثُ تَكَاثَرَتِ الْخَطِيَّةُ
21 تَزَايَدَتِ النِّعْمَةُ فَضْلاً * لَكِنْ كَمَا مَلَكَتِ الْخَطِيَّةُ فِي الْمَوْتِ * كَذَلِكَ تَمْلِكُ النِّعْمَةُ
بِالْعَدْلِ لِحَيَاةٍ أَبَدِيَّةٍ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ رَبِّنَا *

Nam quemadmodum per inobedientiam unius hominis facti sunt multi peccatores, ita & per obedientiam unius fient quamplurimi justi. Lex autem subintravit eâ mente, ut abundaret delictum: ubi verò abundavit peccatum, gratia uberrimè crevit. Igitur quemadmodum regnavit peccatum per mortem, ita regnat gratia per justitiam, ad vitam æternam, per Jesum Christum Dominum nostrum.

CAP. VI.

* الْفَصْلُ السَّادِسُ *

1 * فَمَاذَا نَقُولُ إِذًا * أَنَبْقَى فِي الْخَطِيَّةِ لِتَكْثُرَ النِّعْمَةُ * حَاشَا * فَنَحْنُ الَّذِينَ قَدْ مُتْنَا عَنِ
2 الْخَطِيَّةِ كَيْفَ نَعِيشُ فِيهَا أَيْضًا * أَمْ تَجْهَلُونَ أَنَّ كُلَّ الَّذِينَ اعْتَمَدُوا لِيَسُوعَ الْمَسِيحِ
3 اعْتَمَدُوا لِمَوْتِهِ * فَقَدْ دُفِنَّا مَعَهُ بِالْمَعْمُودِيَّةِ
4 لِلْمَوْتِ * كَيْ كَمَا قَامَ الْمَسِيحُ مِنَ الْمَوْتِ بِمَجْدِ الْآبِ * كَذَلِكَ وَنَحْنُ نَسْلُكُ فِي تَجْدِيدِ الْحَيَاةِ *
5 * لِأَنَّنَا إِنْ كُنَّا قَدْ نَصِبْنَا مَعَهُ فِي شِبْهِ مَوْتِهِ كَذَلِكَ سَنَصِيرُ مَعْرُوسِينَ مَعَهُ فِي شِبْهِ قِيَامَتِهِ *
6 عَالِمِينَ هَذَا أَنَّ إِنْسَانَنَا الْعَتِيقَ قَدْ صُلِبَ مَعَهُ لِيَبْطُلَ جَسَدُ الْخَطِيَّةِ * حَتَّى لَا نَخْدُمَ الْخَطِيَّةَ
7 أَيْضًا * لِأَنَّ مَنْ قَدْ مَاتَ قَدْ تَزَكَّى مِنَ الْخَطِيَّةِ * وَلَيْسَ كُنَّا قَدْ مُتْنَا مَعَهُ أَعْنِي الْمَسِيحَ *
8 فَنَصْدُقُ أَنَّنَا سَنَعِيشُ مَعَهُ * عَالِمِينَ أَنَّ الْمَسِيحَ إِذْ قَدْ أُنْبِعَثَ مِنَ الْمَوْتِ لَنْ يَمُوتَ أَيْضًا *
9 وَلَنْ يَتَسَلَّطَ عَلَيْهِ الْمَوْتُ * لِأَنَّ مَنْ قَدْ مَاتَ عَنِ الْخَطِيَّةِ فَقَدْ مَاتَ دَفْعَةً * وَمَنْ هُوَ حَيٌّ يَعِيشُ لِلَّهِ *
10 * السَّبْتُ الرَّابِعُ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ * هَكَذَا احْتَسِبُوا أَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ أَنَّكُمْ مَوْتَى عَنِ الْخَطِيَّةِ *
11 وَعَائِشُونَ لِلَّهِ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ رَبِّنَا * ثُمَّ * فَلَا تَمْلِكَنَّ الْخَطِيَّةُ إِذًا فِي جِسْمِكُمُ الْمَائِتِ
12 لِتُطِيعُوهَا فِي شَهَوَاتِهِ * وَلَا تَقِفُوا أَعْضَاءَكُمْ أَسْلِحَةَ ظُلْمٍ لِلْخَطِيَّةِ * بَلْ أَوْقِفُوا أَنْفُسَكُمْ لِلَّهِ كَأَحْيَاءٍ
13 مِنَ الْأَمْوَاتِ * وَأَوْقِفُوا أَعْضَاءَكُمْ أَسْلِحَةَ عَدْلٍ لِلَّهِ * فَإِنَّ الْخَطِيَّةَ مَا تَتَسَلَّطُ عَلَيْكُمْ * لِأَنَّكُمْ
14 لَسْتُمْ تَحْتَ شَرِيعَةٍ * بَلْ تَحْتَ نِعْمَةٍ * فَمَا رَأْيُكُمْ إِذًا أَلْخَطِي إِذْ لَسْنَا تَحْتَ شَرِيعَةٍ بَلْ تَحْتَ
15 نِعْمَةٍ * حَاشَا * أَمَا تَعْلَمُونَ أَنَّ الْأَمْرَ الَّذِي تُقِفُونَ أَنْفُسَكُمْ لَهُ عَبِيدًا لِطَاعَتِهِ * أَنَّكُمْ تَكُونُونَ
16 عَبِيدًا لِمَنْ تُطِيعُونَهُ * إِنْ صِرْتُمْ فِي طَاعَةِ الْخَطِيَّةِ فَقَدْ تَعَبَّدْتُمْ لِلْمَوْتِ * وَإِنْ أَذْعَنْتُمْ لِلطَّاعَةِ
فَقَدْ تَعَبَّدْتُمْ لِلْعَدْلِ *

Quid ergò dicemus? Persistemúsne in peccato ut abundet gratia? Absit. Nos enim qui mortui sumus peccato, quomodo vivemus adhuc in illo?

Sabbatho majore, ad Vesperas.

An verò vos latet quòd nos omnes qui baptizati sumus in Jesu Christo, in morte ipsius baptizati sumus? Sepulti enim sumus cum illo per baptismum in morte ipsius: ut quemadmodum surrexit Christus à mortuis in gloria Patris, ita & nos ambulemus in renovatione vitæ. Quoniam si complantati sumus cum eo per similitudinem mortis ejus, ita fiemus plantati cum eo per similitudinem resurrectionis ejus. Illud scientes, quòd homo noster vetus jam crucifixus est cum eo, ut aboleretur corpus peccati, ut posthac non serviamus peccato. Qui enim mortuus est, jam justificatus est à peccato. Quodsi mortui jam sumus cum ipso, nempe Christo, credimus etiam quòd cum illo vivemus. Scientes quòd Christus, cùm jam surrexerit à mortuis, haudquaquam morietur amplius, neque mors ei dominabitur. Qui enim mortuus jam est peccato, jam mortuus est semel: qui autem vivens est, Deo vivit.

Sabbatho quarto post Pentecosten.

Ita vos reputate vosipsos, mortuos ni-
mirum vos esse peccato, & viventes Deo per Jesum Christum Dominum nostrum. Hactenus. *Ne regnet igitur ullo modo peccatum in corpore vestro mortali, ut obediatis illi* (i. peccato) *per cupiditates ejus* (i. corporis.) *Et ne addicatis peccato membra vestra, arma iniquitatis: sed addicite vosipsos Deo tanquam vivos è mortuis factos, & dicate membra vestra, arma justitiæ Dei. Peccatum enim vobis non dominabitur, quia non estis sub lege, sed sub gratia. Quæ est ergò sententia vestra? peccabimus quòd non simus sub lege, sed sub gratia? Absit. An nescitis quòd res cui dicaveritis vosipsos servos ad obediendum, ejus servi sitis cui obeditis? Si fueritis sub obedientia peccati, jam servi facti estis morti: sin autē obedientiæ acquieveritis, jā servi facti estis justitiæ.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 ወዘንተ : ባሕቱ : ለእሙሬ : ኵልክሙ: እለ : ተጥምቀው : በእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶ
4 ስ : ወስተ : ሞቱ : ተጥምቀክሙ::=፨ ወተቀበርነ : ምስሌሁ : ወስተ : ሞቱ : በእንተ : ጥ
ምቀቱ::ከመ: በከመ : ወእቱ : ክርስቶስ : ተንሥአ: እሙዉታን : በስብሐተ: ለቡሁ: ከማ
5 ሁ: ንሕነሂ : ናንሶሱ : በሕዲሰ : ሕይወት::=፨ ወእመኵመሰ : ተመሰልናሁ : በሞቱ : ንትሜ
6 ሰሉ : በሕይወቱሂ::=ፁ ዘንተ : በሕቱ : ለእሙሬ: ከመ : ብሉይ: ብእሲ : ወለቱ : ዘተሰቅ
7 ለ : ከመ : ይስዓር: ለነፍስተ : ኀጢአት:=ፁ እስመ : በሞቱሰ : ድኅነ : እመገቢረ : ኀጢ
8 ለት:=ፁ ወእመኵመሰ : ንመውት : መስሌሁ : ለክርስቶስ : ንትለመን : ከሚ : ነሐይ ፡ መስ
9 ሌሁ::=ፁ ታእሙሬ: ከመ: ተንሥአ: ክርስቶስ : እመውታን : ሊይመውት: እንከ : ደግመ
10 ወሊይረክበ : እንከ : ሞት::=ፁ ወዘኒ : ዘሞተ: መዕረ : ሞተ: ወበእንተ : ሞቱ : ሰዐራ : ለኃ
11 ጢአት::ወዘኒ : ዘሐይወ : ለእግዚአብሔር: ሐይወ:=ፁ ወከማሁ: እንትሙሂ: ረከዩ : ርእሰ
ክሙ: መውታን : ለኃጢአት: ወሕያዋን : ኵኑ : በፈቃደ: እግዚአብሔር: በእንተ: ሊየሱስ:
12 ክርስቶስ:=ፁ ወሊታንግለዋ ፡ ለኃጢአት ፡ ሳዕለ : ዝንቱ : ለዓልክሙ : ወነፍስትክሙ: መዋ
13 ቲ: ሊትበልዎ: ለሆ : ለፍትወቱ:=ፁ ወሊትረክይዎ : ለነፍስክሙ : ንዋየ : ሐቅለ : ለዐመፃ:
ወለኃጢአት::ወረከዩ : ርእሰክሙ: ለእግዚአብሔር: ከመ: ዘተንሥኡ: እመውታን : ወነፍስ
14 ትክሙኒ : ለእግዚአብሔር: ንዋየ : ሐቅለ : ለጽድቅ::=ፁ ወኀጢሉትሰ : ሊትኈንኑክሙ:እ
ንስ: እስመ: ወፃእክሙ: እመገቢረ: ሕገ: ለሪት: ወበጸጋ: እግዚአብሔር: ገባእክሙ::=ፁ
15 ሥንተ: እንከ: ንብል : ንኅበርኑ: እንከ: ኅጢአተ: እስመ: ወፃእነ : እሙገቢረ : ሕገ : ለሪ
16 ት: ወገባእነ: በጸጋ: እግዚአብሔር: ሐሰ::=ፁ ሊታእመሩኑ: ከመ: ለዘ:ተለዘዝክሙ:ወለ
ዘ:ለሆ: ትቤሉ: ለግብርቲሁ : ለእትሙ::ወውስተ : ዘኅበርክሙ : ሎቱ : ለቀነይክሙ: ርእ
ሰክሙ:: እመሂ : ለኃጢአት : ለሆ : ትቤልዋ : ወኅበርክሙ : ተለብሱ : ለግብርቲሁ : እንት
ሙ : ትከውኑ : ለሞት :: ወእመሂ : ለጽድቅ : ለሆ : ትብልዋ : ወኀበርክሙ : ውስተ : ሠና
ይ ፡ ለግብርተ : እግዚአብሔር : ለእትሙ::=ፁ

Hoc autem scitote, omnes qui baptizati estis in Dominum nostrum Jesum Christum, in mortem ejus baptizati estis. Et sepulti sumus cum eo per baptismum ejus in ipsius mortem, ut quemadmodum suscitatus est ipse Christus à mortuis per gloriam patris sui, ita nos etiam in nova vita ambulemus. Quòd si verò conformes facti sumus morti ejus, etiam vitæ ejus conformes facti erimus. Verùm hoc scitote, quòd vetus ille homo crucifixus est, ut aboleret corpus peccati; Quia per mortem ejus liberavit nos à perpetrando peccato. Et si mortui sumus cum Christo, credimus etiam cum illo vivemus. Scientes quòd suscitatus est Christus à mortuis, nec iterum igitur moritur, neque amplius deprehendit eum mors. Et hoc quòd mortuus est, mortuus est semel, & per mortem ejus abolevit peccatum: & hoc quòd vivit, Deo vivit. Ita etiam vos, exhibete vosmet mortuos peccato, & vivi estote secundùm voluntatem Dei per Jesum Christum. Et regnare ne facite peccatum super istam carnem vestram & moriens corpus vestrum: concupiscentiis ejus ne consentiatis. Et ne exhibeatis animas vestras arma iniquitatis & peccati, sed exhibete vosmetipsos Deo, tanquam homines qui ex mortuis suscitantur, & animas vestras arma justitiæ Deo. Et peccatum quidem vobis non dominabitur amplius, quoniam evasistis à præstando mandata legis, & per gratiam Dei conversi estis. Quid igitur dicemus? patrabimúsne igitur peccata quia evasimus à præstando mandata legis, & per gratiam Dei conversi sumus? absit. An nescitis quòd cui subditi estis, & cui vosipsos accommodatis, ejus servi estis: & in quo socios vos adjungitis alicui, vosmetipsos inservire facitis: si peccato vos accommodaveritis, & delinquendo associaveritis, vos servi ejus facti estis ad mortem; si autem justitiæ vos accommodaveritis & associaveritis in bono, servi Dei estis.

Digitized by Google

Gratia autem Deo, quòd fuistis servi peccati, obedistis autem ex corde
17 Χάρις ⸗ τῷ Θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τ ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε ⸗ (ι)ἐκ καρδίας
in quam traditi estis formam doctrinæ. Liberati autem à peccato,
18 εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς. Ἐλευθερωθέντες ⸗ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας,
servi facti estis justitiæ. Humanum dico, propter infirmitatem carnis
19 ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. Ἀνθρώπινον λέγω, διὰ τ ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς
vestræ. Sicut enim exhibuistis membra vestra *servo* immunditiæ & iniquitati,
ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ,
ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra *servo* justitiæ, in
εἰς τ ἀνομίαν· οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν (κ)δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ, εἰς
sanctificationem. Cùm enim servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ.
20 ἁγιασμόν. Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τ ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ.
Quem ergò fructum habuistis tunc, in quibus nunc erubescitis? Nam finis illorum,
21 Τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων,
mors. Nunc verò liberati à peccato, servi facti autem Deo,
22 θάνατος. Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες ⸗ τῷ Θεῷ,
habetis fructum vestrum in sanctificationem: at finem, vitam æternam.
ἔχετε τ καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν· τὸ ⸗ τέλος, ζωὴν αἰώνιον.
Nam stipendia peccati, mors: *at donatio* Dei, vita æterna,
23 Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας, θάνατος· τὸ ⸗ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ζωὴ αἰώνιος,
in Christo Jesu Domino nostro.
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

CAP. VII. ζ'.

An ignoratis, fratres, (scientibus enim legem loquor,) quia lex dominatur
1 Ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, (γινώσκουσι γὰρ νόμον λαλῶ,) ὅτι ὁ νόμος κυριεύει Η'
homini ad quantum tempus vivit? Nam quæ sub viro est mulier *viventi* viro
2 τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; Ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ
alligata est *legi*: si autem mortuus fuerit vir, soluta est à lege viri.
δέδεται νόμῳ· ἐὰν ⸗ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τ νόμου τ ἀνδρός.

MS. A. (ι) ὐπὸ καθαρᾶς καρδίας (κ) ὅπλα

Igitur vivente viro, adultera *dicetur*, si fuerit viro
Ἄρα ζῶντος τ ἀνδρὸς, μοιχαλὶς (α) χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ
alteri: si autem mortuus fuerit vir, liberata est à lege, *ad non esse*
ἑτέρῳ· ἐὰν ⸗ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι
eam adulteram, *factam* viro *alteri*. Itaque, fratres mei, & vos
αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. Ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς
mortificati estis legi per corpus Christi, *ad esse vos*
ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς
alteri ex mortuis *excitato*, ut fructificemus Deo. Cùm enim essemus
ἑτέρῳ τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ. Ὅτε γὰρ ἦμεν
in carne, passiones peccatorum *illæ* per legem, operabantur in
ἐν τῇ σαρκὶ, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου, ἐνηργεῖτο ἐν
membris nostris, *ad fructificandum* morti. Nunc autem soluti sumus
τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ. Νυνὶ ⸗ κατηργήθημεν
à lege, *mortui* in qua detinebamur, ita ut *servire nos* in novitate spi-
ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύ-
ritûs, & non vetustate literæ. Quid ergò dicemus? lex peccatum?
ματος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος. Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία;
Ne fiat: sed peccatum non cognovi, *si non* per legem: *ipsámque* nam concupiscentiam
μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τ ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων, εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν
nesciebam, *si non* lex diceret; Non concupisces. *Occasionem* autem *accipiens* pecca-
οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ ⸗ ἐπιθυμήσεις. Ἀφορμὴν ⸗ λαβοῦσα ⸗ ἁμαρ-
tum, per mandatum *adoperatum* est in me omnem concupiscentiam: sine enim lege
τία, διὰ τ ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου
peccatum mortuum. Ego autem vivebam sine lege aliquando: *Veniente autem man-*
ἁμαρτία νεκρά· Ἐγὼ ⸗ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης ⸗ τῆς ἐν-
dato, peccatum revixit: Ego autem mortuus sum: & inventum est mihi mandatum,
τολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν· Ἐγὼ ⸗ ἀπέθανον· καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ,
quod ad vitam, hoc ad mortem.
ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον.

Κεφ. Ζ'. MS. A. (α) χρηματίσει ἡ γυνὴ, ἐὰν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 ... Gratia autem sit Deo, quòd fueritis servi peccati, obedieritis autem ex corde ei formæ
18 ... doctrinæ cui traditi estis. Quumque liberati sitis à peccato, subjecti estis justitiæ.
19 ... Sicut inter homines loquor, propter infirmitatem carnis vestræ: ut quemadmodum
... parâstis membra vestra ad servitutem immunditiæ & iniquitatis, ita etiam nunc apparetis membra vestra ad servitutem justitiæ
20 ... & sanctimoniæ. Quum enim servi estis peccati, liberi eratis justitiæ. Ecquam spe-
21 ... ciem habebatis tunc ex eo cujus vos hodie pudet? novissimum enim ejus vos est.
... Nunc autem quum liberati sitis à peccato, & facti sitis servi Deo, habetis fructos san-
22 ... ctos, quorum finis est vita æterna. Mer-
23 ... catura enim peccati mors est, & donum Dei vita æterna per Dominum nostrum Jesum
... Christum.

CAP. VII.

Feriâ tertiâ Passionis. 12.

1 ... An nescitis, fratres mei, (gnaros enim Legis alloquor) Legem dominari viro quan-
2 ... diu vixerit? Ut mulier quæ devincta est marito suo per Legem quandiu vivit: sed si
3 ... mortuus fuerit maritus ejus, liberata est à lege mariti sui. Quòd si vivente marito
... suo conjuncta fuerit cum altero viro, eva-
4 ... det mœcha: sin autem obierit maritus ejus, liberata est à Lege; nec erit mœcha, si fiat
... viri alterius. Nunc igitur, fratres mei, mor-
5 ... tui estis Legi in corpore Christi, ut fitis al-
... terius, illius *nempe* qui excitatus est à mor-
6 ... tuis, ut edatis fructus Deo. Quum enim
... essemus in carne, dolores peccatorum qui per
... Legem, concitabantur in membris nostris, ut fructus ferremus morti. Nunc autem ces-
... samus à Lege, & mortui sumus ei qui nos
... detinebat, ut serviamus deinceps in nova-
... tate spiritûs, non autem in vetustate scri-
7 ... pturæ. Quid ergò dicemus? Legem pec-
... catum esse? Absit. Sed peccatum non didici,
... nisi per Legem. Non enim concupiscentiam
... noviſſem, nisi Lex dixisset; Non concupisces.
8 ... Proindè hoc præcepto invenit sibi occasionē
... peccatum, & consummavit in me omnem
... concupiscentiam: siquidem absque Lege
9 ... peccatum mortuum erat. Ego verò vivus
... eram sine Lege quondam: quum autem ad-
10 ... venit præceptum, peccatum revixit, At ego
... mortuus sum: & repertum est mihi præ-
... ceptum illud vitæ, ad mortem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወእኵት : እግዚአብሔር : እንዘ : ለግብርተ : ኀጢአት : ለነትሙ : ተለዘዝክሙ : በኵሉ
18 ሉ : ልብክሙ : ለዘ : ተውህበ : ለክሙ : በእርለያ : ዚአሁ : ትትመሀሩ:=: ወተግዓዝክ
19 ሙ : እመኀጢአት : ወተቀነይክሙ : ለጽድቅ::=: ሕገ : ሰብእ : ንብለክሙ : እስመ : ድ
ኩሙ : ነፍስትነ : በከመ : ቀደሙ: ለቅነይክሙ: ርእሰክሙ: ለኀጢአት: ወለርኩስ : ወለጠ
20 ዖት :: ከማሁ : ይእዜኒ : ለቅንዩ : ነፍስተክሙ : ለጽድቅ : ወለቅድስት::=: ወእመሰ :
21 ተቀነይክሙ : ለኀጢአት : ግዑዛነ : ለነትሙ : በኀበ : ጽድቅ::=: ወበውእቱ: ፍሬክሙ:
22 ዘለጫሁ : ናሁ : ይእዜ : ትትኀፈሩ: ቦቱ : እስመ : ድኅረሁ : ሎቱ : ሞት:=: ወይእዜ
ሰ : ተግዕዝክሙ : እመኀጢአት : ወተቀነይክሙ : ለጽድቅ : ወፈረይክሙ : ለቅድስት : ወ
ጫለቅቱሰ : ሕይወት : ዘለዓለም::=:

Gratias autem Deo quod *servi existentes peccati, subditi facti estis toto corde* 17
vestro ei quod vobis traditum est pro exemplari ipsius doctrinæ. Et liberi facti 18
estis à peccato, & servi facti estis justitiæ. More hominum alloquimur vos, eò quòd 19
infirmum est corpus nostrum; Quemadmodum antea vosmetipsos inservire fecistis
peccato, & impuritati, & idolis: ita nunc corpora vestra exhibete servos justitiæ &
sanctimoniæ. Quum enim servi eratis peccati, liberi eratis quoad justitiam. 20
Et in illo fuit *fructus vester tunc temporis: ecce* autem *de eo nunc erubescitis:* 21
quia finis illi mors est. Nunc autem liberi facti à peccato, servi facti estis ju- 22
stitiæ, & fructum editis in sanctimoniam: & finis etiam ejus, vita æterna.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

17 Gratias autem Deo, quòd fuistis servi peccati, obedistis autem ex corde in
18 eam formam doctrinæ, in quam traditi estis. Liberati autem à peccato,
19 servi facti estis justitiæ. Humanum dico propter infirmitatem carnis vestræ: sicut enim exhibuistis membra vestra servire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra servire justitiæ in sanctificatio-
20 nem. Cùm enim servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ, Quem ergò
21 fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis? Nam finis
22 illorum mors est. Nunc verò liberati à peccato, servi autem facti Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem verò vitam æternam.
23 Stipendia enim peccati, mors. Gratia autem Dei, vita æterna, in Christo Jesu Domino nostro.

CAP. VII.

1 AN ignoratis, fratres, (scientibus enim legem loquor,) quia lex in homine
2 dominatur, quanto tempore vivit? Nam quæ sub viro est mulier, vivente viro, alligata est legi: si autem mortuus fuerit vir ejus, soluta est à lege viri.
Igitur, vivente viro, vocabitur adultera si fuerit cum alio viro: si autem 3
mortuus fuerit vir ejus, liberata est à lege viri: ut non sit adultera si fuerit cum alio viro. Itaque, fratres mei, & vos mortificati estis legi per 4
corpus Christi: ut sitis alterius, qui ex mortuis resurrexit, ut fructificemus Deo. Cùm enim essemus in carne, passiones peccatorum, quæ per 5
legem erant, operabantur in membris nostris, ut fructificarent morti. Nunc autem soluti sumus à lege mortis, in qua detinebamur, ita ut 6
serviamus in novitate spiritûs, & non in vetustate literæ. Quid ergò dicemus? lex peccatum est? Absit. Sed peccatum non cognovi, nisi per 7
legem: nam concupiscentiam nesciebam, nisi lex diceret; Non concupisces. Occasione autem acceptâ, peccatum per mandatum operatum est 8
in me omnem concupiscentiam. Sine lege enim peccatum mortuum erat. Ego autem vivebam sine lege aliquando. Sed cùm venisset mandatum, 9
peccatum revixit. Ego autem mortuus sum: & inventum est mihi mandatum, 10
quod erat ad vitam, hoc esse ad mortem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * فَلِلَّهِ المَنُّ انَّكُم كُنتُم لِلخَطِيَّةِ عَبِيدًا * فَاَطَعتُم مِن صَمِيمِ قَلبِكُم لِرَسمِ التَّعلِيمِ الَّذِي

* دُفِعَ اِلَيكُم *

* الاَحَدُ الرَّابِعُ بَعدَ العَنصَرَة *

18 19 * فَاذ قد تحررتم مِنَ الخَطِيَّة * فقد تعبدتم لِلعَدلِ * قولًا اِنسانِيًّا اَقولُ مِن اَجلِ ضَعفِ بَشَرِيَّتِكُم *
وَكَما انَّكُم اَوقَفتُم اَعضَاءَكُم بِالنَّجَاسَةِ وَالاِثمِ عَبَدَاتٍ لِلاِثمِ * هَكَذَا اَوقِفُوا الآنَ اَعضَاءَكُم بِالعَدلِ
20 21 عَبَدَاتٍ لِلطَّهَارَةِ * وَاِذ كُنتُم لِلخَطِيَّةِ عَبِيدًا * كُنتُم اَبرِيَاءَ مِنَ العَدلِ * فَاَيُّ ثَمَرٍ كَانَ لَكُم
وَبِيذٍ بِالَّذِي تَاتُونَ الآنَ مِنهُ وَتَخجَلُونَ * لِاَنَّ نِهَايَةَ تِلكَ المَوتُ * فَالآنَ اِذ قد تحررتم مِنَ
22 الخَطِيَّةِ وَتعبدتم لِلَّهِ * فَلَكُم ثَمَرَاتُكُم لِلطَّهَارَةِ * وَغَايَتُهَا حَيَاةٌ مَوبَدَةٌ * لِاَنَّ جَزَايَاتِ الخَطِيَّةِ
23 وَفَوَائِدَهَا مَوتٌ * وَمَوهِبَةُ اللَّهِ حَيَاةٌ خَالِدَةٌ بِيَسُوعَ المَسِيحِ رَبِّنَا * تم *

* الفَصلُ السَّابِعُ *

* الاَحَدُ مِنَ الجُمعَةِ الثَّالِثَةِ بَعدَ العَنصَرَة *

* اَوَمَا تَعلَمُونَ يَا اِخوَتِي * اِنِّي اِنَّمَا اُخَاطِبُ فُقَهَاءَ الشَّرِيعَةِ * اَنَّ الشَّرِيعَةَ تَسُولِي عَلَى الاِنسَانِ
1 مَدَى الزَّمَانِ الَّذِي يَحيَاهُ * لِاَنَّ المَرأَةَ ذَاتَ الرَّجُلِ مَربُوطَةٌ بِالشَّرِيعَةِ بِالرَّجُلِ الحَيِّ * فَاِذَا
2 مَاتَ رَجُلُهَا * فَقَد بَطَلَت مِن شَرِيعَةِ الرَّجُلِ * فَمَا دَامَ الرَّجُلُ اِذًا حَيًّا * اِن صَارَت لِرَجُلٍ اَخَرَ
3 فَقَد صَارَت فَاجِرَةً * فَاِن مَاتَ الرَّجُلُ فَهِيَ حُرَّةٌ مِنَ الشَّرِيعَةِ * وَمَا تَكُونُ فَاجِرَةً اِن صَارَت
لِرَجُلٍ اَخَرَ * فَلِذَلِكَ يَا اِخوَتِي اَنتُم قد مُتُم عَنِ الشَّرِيعَةِ * بِجَسَدِ يَسُوعَ المَسِيحِ * لِتَصِيرُوا
4 لِاَخَرَ * لِلمُنبَعِثِ مِنَ المَوتَى * لِنُثمِرَ لِلَّهِ ثَمَرَاتٍ * لِاَنَّنَا اِذ كُنَّا فِي الجَسَدِ كَانَت الاٰلَامُ الخَطَايَا الَّتِي
5 فِي الشَّرِيعَةِ قد فَعَلَت مَا يَخُصُّهَا فِي اَعضَائِنَا * لِنُثمِرَ اَثمَارًا لِلمَوتِ * فَالآنَ قد بَطَلنَا مِنَ
6 الشَّرِيعَةِ * وَمِتنَا عَنِ الَّذِي كُنَّا مُمسَكِينَ مِنهُ * لِنَخدُمَ بِتَجَدُّدِ الرُّوحِ * لَا بِعَتَاقَةِ الكِتَابِ *
7 * فَمَاذَا نَقُولُ * هَل الشَّرِيعَةُ خَطِيَّةٌ * مَعَاذَ اللَّهِ * لَكِنِّي مَا عَرَفتُ الخَطِيَّةَ اِلَّا بِالشَّرِيعَةِ * وَلَا عَرَفتُ
8 الشَّهوَةَ لَو لَم تَقُلِ الشَّرِيعَةُ لَا تَشتَهِيَنَّ * فَلَمَّا اَخَذَتِ الخَطِيَّةُ بِالوَصِيَّةِ صَجَّةً * فَعَلَت فِي كُلِّ
9 شَهوَةٍ * لِاَنَّ بِغَيرِ الشَّرِيعَةِ كَانَتِ الخَطِيَّةُ مَائِتَةً * وَاَنَا كُنتُ بِغَيرِ شَرِيعَةٍ عَائِشًا قَدِيمًا
10 فَلَمَّا جَاءَتِ الوَصِيَّةُ عَاشَتِ الخَطِيَّةُ * وَمِتُّ اَنَا * فَوُجِدَتْ لِي الوَصِيَّةُ الَّتِي لِلحَيَاةِ هِيَ
نَفسُهَا لِلمَوتِ *

Gratias autem Deo, quòd fueritis servi peccati, sed obedistis ex sinceritate cordis vestri in instituto doctrinæ quæ tradita est vobis. 17

Dominicâ quartâ post Pentecosten.

Cùm ergò liberati sitis à peccato, & servi facti justitiæ, Sermonem humanum dicam propter infirmitatem carnis vestræ: Quemadmodum addixistis membra vestra in turpitudine et iniquitate ancillas inquinati: sic addicite modò membra vestra in justitia ancillas puritati. Item cùm essetis peccato servi, eratis immunes à justitia. At quem fructum habebatis tunc temporis in eo quod horretis nunc & erubescitis? finis enim illius, mors est. Nunc verò manumissi à peccato, & servi facti Deo, habetis fructus vestros in munditiem, et finem illorum vitam æternam. Etenim stipendia peccati ejusque emolumenta, mors est: donum autem Dei, vita perennis, per Jesum Christum Dominum nostrum. Finis. 18 19 20 21 22 23

CAP. VII.

Feriâ secundâ infra hebdomadam tertiam post Pentecosten.

ANnescitis ô fratres mei, (equidem legis peritos alloquor) quòd lex dominatur homini spatio temporis quod vivit? Mulier enim conjugata, est alligata legi per virum viventem: ubi verò mortuus fuerit vir ejus, jam exempta est à lege viri. Quamdiu ergo vivus est maritus, si fuerit alterius viri, facta est adultera: at moriente viro, ipsa libera est à lege: nec erit adultera, si fuerit alterius viri. Proinde vos ô fratres mei, jam mortui estis legi per corpus Jesu Christi, ut sitis alterius, nimirum *ejus qui resurrexit à mortuis, ut producamus Deo fructus. Cùm enim essemus in carne, passiones peccatorum quæ sunt per legem, operatæ sunt quod proprium est ipsarum in membris nostris, ut fructificaremus morti. Nunc autem liberati sumus à lege, & mortui ei à qua detinebamur, ut serviamus in novitate spiritus, non in vetustate scripturæ. Quid igitur dicemus? num lex peccatum est? Avertat hoc Deus. Attamen peccatum non cognovi nisi per legem: et concupiscentiam non novissem nisi lex dixisset, Ne concupiscas. Cùm enim peccatum accepisset occasionem per præceptum, causavit in me omnem concupiscentiam: siquidem sine lege peccatum erat mortuum, Et ego sine lege quondam vivus eram: at veniente præcepto, vixit peccatum, Ego verò mortuus sum. Et inventum est mihi præceptum quod* institutum erat *ad vitam, ipsummet cedere ad mortem.* 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ፍሕሊናሃሰ : ለኃጢአት : ሞት : ወጸጋ : እግዚአብሔርሰ : ሕይወት : ዘለዓለም ::=

Imaginatio enim peccati, mors est: gratia autem Dei, vita æterna. 23

፯

CAP. VII.

1 ፤ ሊታአመረኑ : ለኅዊነ : ሕገ : ንነግረክሙ : ትሰዉ : እስመ : ሕግ : ይቀንዮ : ለሰብእ : ለ
2 ዖጣነ : ሕያው : ወእቱ ::=ፈ እመኰ : ባቲ : ብእሲት : ብእሴ : እመጣነ : ሕያው : ብ
እሲሃ : እሰርት : ይእቲ : በሕገ : ወእመኰሰ : ሞተ : ሶታ : ተስዕረት : እመሕገ : ብእሴ
3 ሃ ::=ፈ ወእንዘሰ : ሕያው : ብእሲሃ : ዝሙት : ይስውና : ኅጢአተ : ለእመ : ቀርበት : ኀ
4 ልአ : ብእሴ ::=ፈ ወይእዜኒ : ለኅዊነ : ሞትክሙ : እመሶሪት : በእንተ : ሥጋሁ : ለክር
ስቶስ : ኰመ : ትኩኑ : ኰመዘ : ደግሙ : ትወልደ : ኰመ : ንፍረይ : ለእግዚአብሔር ::=ፈ
5 እመሰ : በሕገ : ሰብእ : ንገብር : ጸንዐ : ላዕሌነ : ሞቅሠፍት : በስሊነ : ሕገገ : ሶሪት : ወ
6 ፈረይነ : ለሞት ::=ፈ ወይእዜስ : ተሰዕርነ : እመሶሪት : ወኅደግነ : ዘቀደሙ : ትመህርተ :
7 ወተቀንይነ : ለሐዲስ : መንፈስ : ወለኮ : ለብሉይ : መጽሐፍ ::=ፈ ፱ ሞት : እንከ : ነ
ብል : ኅጢአተኒ : ይእቲ : ሶሪት : ሐሰ : ወባሕቱ : እመሊያእመርክሙዋ : ለኅጢአ
8 ት : ሰበ : ሊመጽአት : ሶሪት : ፍትወተኒ : እመሊያእመርክሙዋ : ግሙራ : መንት : ይለቲ :
ሰበ : ሊትቤ : ሶሪት : ሊትፍተው ::=ፈ ወመክንደተ : ኮነታ : ይእቲ : ትእዛዝ : ለኅጢአ
9 ት : ወለመጽአት : ላዕሌየ : ኵሎ : ፍትወታ :: ወቀዲሙሰ : ዘእንበለ : ሶሪት : ሞተት :
10 ይእቲ : ኅጢአት ::=ፈ ወእነሂ : ለሂወኩ : ትስት : ዘእንበለ : ትመጸአ : ሶሪት :: ወእመ
ዝ : መጽአት : ትለዛዝ : ሶሪት : ሕይወት : ኅጢአት ::=ፈ ወእንሰ : ሞትኩሂ : ወኮነተኒ :
ቀታሊተ : እንታክቲ : ትእዛዝ : ሕይወት ::=

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ι'. ΙΑ'.

Nam peccatum, *occasionem accipiens* per mandatum, seduxit me, & per illud
11 Ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς, ἐξηπάτησέ με, καὶ δι' αὐτῆς
occidit. Itaque quidem lex sancta: & mandatum sanctum, & justum, & bonum.
12 ἀπέκτεινεν. Ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος· καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία, καὶ δικαία, καὶ ἀγαθή.
Ergò bonum, mihi factum est mors? *ne fiat:* sed peccatum, ut
13 Τὸ οὖν ἀγαθὸν, ἐμοὶ (β) γέγονε θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα
appareat peccatum, per bonum mihi *adoperatum* mortem, ut fiat *secundùm*
φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ'
hyperbolen peccans peccatum per mandatum. Scimus enim quia
14 ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. Οἴδαμεν (γ) γὰρ ὅτι Ι'
lex spiritualis est: ego autem carnalis sum, venundatus sub pec-
ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δέ (δ) σαρκικός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρ-
cato. Quod enim *adoperor*, non *cognosco*: non enim quod volo, hoc ago:
15 τίαν. Ὃ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο πράσσω·
sed quod odi, illud facio. Si autē quod *non volo*, illud facio, consentio legi,
16 ἀλλ' ὃ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ,
quoniam bona. Nunc autem non *amplius* ego *adoperor* illud, sed *habitans* in
17 ὅτι καλός. Νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν
me peccatum. Scio enim quia non habitat in me, hoc est, in carne mea,
18 ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοὶ, τοῦτ' ἔστιν, ἐν τῇ σαρκί μου,
bonum: nam velle, adjacet mihi, *at* perficere bonum, non
ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν, παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ (ε) καλὸν, οὐχ
invenio. Non enim quod volo, facio bonum: sed quod *non volo* malum, hoc ago.
19 εὑρίσκω. Οὐ γὰρ ὃ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' ὃ οὐ θέλω κακὸν, τοῦτο πράσσω.
Si autem quod *non volo*, *ego* illud facio, non jam ego *adoperor* illud, sed
20 Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ'
habitans in me peccatum. Invenio igitur legem, volenti mihi facere
21 ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν
bonum, quoniam mihi malum adiacet. Condelector enim legi Dei
22 τὸ καλὸν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. Συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ
secundùm interiorem hominem: Video autem aliam legem in membris meis,
κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον· Βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου, 23
repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me lege
(ζ) ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ
peccati *existente* in membris meis. *Miser* ego homo, quis
τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου. Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος, τίς 24
me liberabit de corpore mortis hujus? *Gratias habeo Deo* per
με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ 25
Jesum Christum Dominum nostrum: *nempè* igitur ipse ego *quidem* mente servio legi
ΙΑ' Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν· ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοΐ δουλεύω νόμῳ
Dei: *at* carne, legi peccati.
Θεοῦ· τῇ δὲ σαρκὶ, νόμῳ ἁμαρτίας.

CAP. VIII. ν'.

Nulla nempè nunc *condemnatio his* qui in Christo Jesu, non secundùm carnem *am-*
Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα (α) περι- 1
bulantibus, *sed secundùm spiritum*. *Nam* lex spiritûs vitæ in Christo
πατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ 2
Jesu, liberavit me à lege peccati, & mortis. Nam impossi-
Ἰησοῦ, ἠλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας, καὶ τοῦ θανάτου. Τὸ γὰρ ἀδύνα- 3
bile *legis*, in quo infirmabatur per carnem, Deus suum*ipsum* filium mittens in
τον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκὸς, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν
similitudinem carnis peccati, & de peccato, damnavit peccatum in carne:
ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, καὶ περὶ ἁμαρτίας, κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί· 4
Ut justificatio legis impleretur in nobis, non secundùm carnem *ambulantibus*,
Ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, 4
sed secundùm spiritum. *Nam* secundùm carnem *existentes*, *ea* quæ carnis, sa-
ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες, τὰ τῆς σαρκὸς φρο- 5
piunt: qui verò secundùm spiritum, *ea* quæ spiritûs.
νοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα, τὰ τοῦ πνεύματος.

MS. A. (β) ἐγένετο (γ) δὲ (δ) σάρκινός (ε) κλῆρον, ἔ. Οὐ γὰρ (ζ) ἀντιστρατευόμενον, καὶ αἰχμαλωτίζοντα τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου τῷ ὄντι ἐν τοῖς ΚΕΦ. ν'. MS. A. (α) περιπατοῦσιν. Ὁ γὰρ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Peccatum enim occasione illâ quam nactum 11
est sibi per præceptum, seduxit me, & per
illam necavit me. Lex itaque sancta est, & 12
præceptum sanctum, justúmque, & bonum.
Bonum ergò mihi ad mortem factum est? 13
absit: imò peccatum, ut appareret pecca-
tum esse, quod per bonum consummavit in
me mortem: ut magis obnoxium esset pec- 14
catum per præceptum. Scimus enim Legem
Spiritûs esse; ego verò carnis sum, & ven-
ditus sum peccato. Quod enim perpetro, 15
non agnosco: neque quod volo, facio; sed
quod odi, illud ipsum ago. Sed si quod no- 16
lo, ego facio, suffragium fero Legi eam bo-
nam esse. Nunc autem non ego quidem 17
hoc perpetro, sed peccatum quod habitat in
me. Novi enim non habitare in me, (hoc 18
est autem in carne mea) bonum: nam ut ve-
lim bonum, facile quidem mihi est; at ut
illud exequar impotens sum. Non enim 19
bonum quod volo facere, facio: sed malum
quod nolo exequi, idipsum exequor. Quòd 20
si illud quod nolo, facio, non ego quidem
facio, sed peccatum quod habitat in me.
Comperio ergò hanc legem consentientem 21
menti meæ volenti benè agere, *quoniam*
malum propinquum est mihi. Delector e- 22
nim Lege Dei in homine interiore. Sed vi- 23
deo legem aliam in membris meis quæ pu-
gnat adversùs legem mentis meæ, & capti-
vum me reddit legi peccati, quæ est in mem-
bris meis. Miser ego homo, quis me libe- 24
rabit à corpore isto mortis? Gratias ago 25
Deo, per Dominum nostrum Jesum Chri-
stum.

Aurorâ dominicæ magnæ Resurrectionis. 13.

Nunc igitur ego quidem mente meâ servus 26
sum Legis Dei, carne verò meâ sum servus
legis peccati.

CAP. VIII.

PRoinde nulla est condemnatio iis qui 1
non ambulant secundùm carnem in Jesu
Christo. Lex enim spiritûs vitæ, qui est in 2
Jesu Christo, liberavit te à lege peccati &
mortis. Nam quum impotens esset Lex 3
propter infirmitatem carnis, misit Deus Fi-
lium suum in similitudine carnis peccati,
propter peccatum, ut reum perageret pec-
catum in carne ipsius. Ut justitia Legis in 4
nobis adimpleatur, qui non carne ambu-
lamus, sed Spiritu. Ii enim qui carnales sunt, 5
quæ carnis sunt cogitant; qui verò spiritu-
ales sunt, quæ sunt Spiritûs cogitant.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 እስመ : ኮኖታ : ምክንያተ : ይእቲ : ትእዛዝ : ለሳጢአት : ወበእንቲአሃ : ኬደኒ : ወቀተለ
12 ኒ።።=። ወይእዜኒ : ሥሪትሰ : ቅድስት : ወትእዛዝኒ : ጽድቅ : ወሠናይ : ወበረከ
13 ት።=። እፎኑ : እንከ : ሊተኒ : ደአሙ : ቀታሌ : ይከውነኒ : ዝኩ : ዘሠናይ : ሊሐስብ ::
ለኦኑ : ከመ : ይትዐወቅ : ኃጥእ : ወከሙ : ትትለመር : ሳጢአት : እመሠአቱ : ትለዘዝ :
14 መጽለት : ለሪት : ወከመ : ትቀልጥ : ሠናየ : እመእኩይ።።=። ነ ናለመር : ከመ : ለሪ
15 ትሰ : በመንፈስ : ቅዱስ : ሠለቱ : ወለእነ : ዘለነ : ወይሙ : ለሠቡጥ : ለሳጢአት።።=። እ
16 ስሙ : ዘሊያለመር : ለገብር : ወዝኩ : ዘለጸልእ : ኪያሁ : ክሙ : እገብር።=። ወእመሰ
ኬ : ዘሊይፈቅድ : እገብር : ሠናየኬ : ክዕበ : ዝኩ : ዘመጽለት : ሕገገ : ለሪት።።=።

Quoniam occasio fuit illud mandatum peccato, & per illud conculcavit me, 11
& occidit me. Nunc autem lex sancta est, & mandatum justum est, & bo- 12
num, atque benedictum. Quomodo igitur mihi tantùm ad occisionem factum 13
est illud quod est mutum boni habet? Annon ut notus esset peccator, & ut di-
gnoscetur peccatum ex ipso mandato, advenit lex; & ut distingueret bonum à
malo? Scimus quòd Lex quidem per Spiritum sanctum est: ego autem ex car- 14
ne & sanguine venditus peccato. Quoniam quod ignoro, perpetro: & hoc 15
quod odio habeo, illud idem facio. Si autem id quod nolo, facio, bonum est 16
proinde hoc quòd adveniet mandatum legis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

11 Nam peccatum occasione acceptâ per mandatum, seduxit me, & per illud occidit.
12 Itaque lex quidem sancta, & mandatum sanctum, & justum, & bonum. Quod er-
13 gò bonum est, mihi factum est mors? Absit. Sed peccatum, ut appareat peccatum, per bonum operatum est mihi mortem: ut fiat supra modum peccans peccatum
14 per mandatum. Scimus enim quia lex spiritualis est: ego autem carnalis sum,
15 venundatus sub peccato. Quod enim operor, non intelligo: non enim quod vo-
16 lo bonum, hoc ago: sed quod odi malum, illud facio. Si autem quod nolo, illud
17 facio: consentio legi, quoniam bona est. Nunc autem jam non ego operor illud,
18 sed quod habitat in me peccatum. Scio enim quia non habitat in me, hoc est, in carne mea bonum. Nam velle, adjacet mihi: perficere autem bonum, non invenio.
19 Non enim quod volo bonum, hoc facio: sed quod nolo malum, hoc ago. Si au-
20 tem quod nolo, illud facio: jam non ego operor illud, sed quod habitat in me,
21 peccatum. Invenio igitur legem, volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adjacet: Condelector enim legi Dei secundùm interiorem hominem: Video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis. Infœlix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum. Igitur ego ipse mente servio legi Dei; carne autem, legi peccati.

22 23 24 25

CAP. VIII.

Nihil ergò nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo Jesu, qui non secundùm 1
carnem ambulant. Lex enim spiritûs vitæ in Christo Jesu liberavit me à lege 2
peccati & mortis. Nam quod impossibile erat legi, in quo infirmabatur per car- 3
nem: Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnavit peccatum in carne, Ut justificatio legis impleretur in nobis, qui non se- 4
cundùm carnem ambulamus, sed secundùm spiritum. Qui enim secundùm carnem sunt, 5
quæ carnis sunt, sapiunt: qui verò secundùm spiritum sunt, quæ sunt spiritûs, sentiunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 *لِأَنَّ ٱلْخَطِيَّةَ لَمَّا أَخَذَتْ بِٱلْوَصِيَّةِ جُحَّةً * خَدَعَتْنِي بِهَا وَبَلَتْنِي * فَٱلسَّرِيعَةُ قُدْسُهَ * وَٱلْوَصِيَّةُ
12 مُقَدَّسَةٌ وَعَدْلَةٌ وَصَالِحَةٌ * أَفَصَالِحٌ إِذًا صَارَ لِي مَوْتًا * مَعَاذَ ٱللهِ * بَلِ ٱلْخَطِيَّةُ * لِتَظْهَرَ ٱلْخَطِيَّةُ
13 صَانِعَةً بِٱلصَّلَاحِ مَوْتًا * لِتَصِيرَ ٱلْخَطِيَّةُ خَطَأً يَفُوقُ ٱلْإِفْرَاطَ بِٱلْوَصِيَّةِ * ثُمَّ *

14 * ٱلثَّلَثَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلثَّالِثَةِ * * وَإِنَّا لَعَالِمُونَ أَنَّ ٱلسَّرِيعَةَ رُوحَانِيَّةٌ هِيَ * وَأَنَا بَشَرِيٌّ

15 أَنَا * فَقَدْ بِعْتَنِي ٱلْخَطِيَّةُ * لِأَنَّ مَا أَعْمَلُهُ لَسْتُ أَعْرِفُهُ * وَلَا ٱلَّذِي أُرِيدُهُ أَفْعَلُهُ * بَلْ مَا أُبْغِضُهُ
16 إِيَّاهُ أَعْمَلُ * فَإِنْ أَكُنْ مَا لَا أُرِيدُ أَعْمَلُهُ * فَأُعْتَرِفُ مُقِرًّا أَنَّ ٱلسَّرِيعَةَ حَسَنَةٌ * فَٱلْآنَ لَسْتُ أَنَا
17 ٱلَّذِي أَعْمَلُهُ أَيْضًا * لَكِنِ ٱلْخَطِيَّةُ ٱلسَّاكِنَةُ فِي نَفْسِهِ * وَإِنِّي لَعَالِمٌ أَنَّهُ لَيْسَ يَسْكُنُ فِيَّ أَيْ فِي
18 بَشَرِي * سَيِّئًا صَالِحًا * أَمَّا ٱلسَّاءَةُ ٱلْخَيْرَ فَلِذَلِكَ مَبْذُولٌ لِي * فَأَمَّا أَنْ أَعْمَلَ ٱلْخَيْرَ فَلَسْتُ أَجِدُ *

19 * لِأَنِّي لَسْتُ أَعْمَلُ ٱلْخَيْرَ ٱلَّذِي أُرِيدُ * بَلِ ٱلشَّرَّ ٱلَّذِي لَسْتُ أُرِيدُهُ * إِيَّاهُ أَعْمَلُ * وَإِنْ كُنْتُ
20 أَعْمَلُ مَا لَا أُرِيدُ أَنَا * فَلَسْتُ أَنَا أَعْمَلُهُ أَيْضًا * لَكِنِ ٱلْخَطِيَّةُ ٱلسَّاكِنَةُ فِي نَفْسِهِ * فَأَجِدُ إِذًا
21 ٱلسَّرِيعَةَ كَمَنْ يُرِيدُ أَنْ يَعْمَلَ بِٱلْخَيْرِ لِأَنَّ ٱلشَّرَّ مَبْذُولٌ لِي * وَمَعَ هٰذَا أَتَلَذَّذُ بِسَرِيعَةِ ٱللهِ
22 تَلَذُّذًا بِحَسَبِ ٱلْإِنْسَانِ ٱلْبَاطِنِ * وَأُعَايِنُ سَرِيعَةً أُخْرَى فِي أَعْضَائِي مُعَسْكِرَةً بِإِزَاءِ سَرِيعَةِ عَقْلِي *
23 تَسْبِينِي بِسَرِيعَةِ ٱلْخَطِيَّةِ ٱلَّتِي هِيَ فِي أَعْضَائِي * إِنِّي إِنْسَانٌ سَقِيٌّ * فَمَنْ ذَا سَوْفَ يُنْقِذُنِي مِنْ
24 جَسَدِ ٱلْمَوْتِ هٰذَا * فَٱشْكُرُ لِلهِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ رَبِّنَا * فَأَنَا إِذًا بِنَفْسِي أَخْدِمُ بِعَقْلِي سَرِيعَةَ ٱللهِ *
25 وَأَخْدِمُ بِبَشَرِي سَرِيعَةَ ٱلْخَطِيَّةِ *

Nam peccatum acceptâ per præceptum occasione, decepit me per illud & occidit. Lex quidem sancta, & præceptum sanctum, justum, ac bonum. Ergóne quod bonum est, factum est mihi mors? Absit, imò peccatum: ut appareret peccatum operari mortem per bonitatem, ut peccatum fieret peccatum superans excessum per præceptum. 11 12 13

Finis.

Feriâ tertiâ hebdomadæ tertiæ.

Et quidem novimus quòd lex spiritualis est, at ego carnalis sum, & vendidit me peccatum. Quod enim ago, ipsum 14
ignoro: nec quod volo, hoc facio: sed quod odi, illud ago. Si ergò quod non 15
approbo, hoc facio, ingenuè fateor legem esse bonam. Nunc autem non sum 16
ego qui adhuc illud facio, sed peccatum in me habitans facit illud. Equidem 17
novi quòd non habitet in me, hoc est in carne mea, res bona. Volo quidem bonum, & idcirco est mihi expositum: at ut faciam bonum non reperio. Non 18 19
enim facio bonum quod volo, sed malum quod non volo, ipsum facio. Quod 20
si facio quod ego nolo igitur non ego adhuc facio, sed peccatum in me habitans facit illud. Itaque invenio legem quasi quendam volentem facere in 21
me bonum: (malum enim est mihi expositum.) Prætercà oblector lege Dei 22
oblectatione homini interno propriâ. At video legem aliam in membris meis 23
castrametantem contra legem mentis meæ, quæ me captivum reddit per legem peccati quæ est in membris meis. Equidem homo sum miser. Quis præter te 24
liberabit me ex hoc corpore mortis? At gratias ago Deo Jesu Christo Domino 25
nostro. Itaque ego idem servio mente meâ legi Dei, & servio carne meâ legi peccati.

CAP. VIII.

Non est igitur ulla damnatio iis qui 1
sunt in fide Jesu Christi, dummodo se exerceant non in his quæ propria sunt carnis, sed in his quæ propria sunt spiritus.

Feriâ quartâ infra hebdomadam tertiam.

Nam lex spiritus vitæ per Jesum Chri- 2
stum, emancipavit me à lege peccati & mortis. Hucusque. *Ob defectum* 3
enim virium legis, quo laborabat in carne, misit Deus filium suum sub specie carnis peccati: & propter peccatum condemnavit peccatum per carnem ejus, ut perficeret justitiam legis in 4
nobis qui non ambulamus in his quæ propria sunt carnis, sed in his quæ propria sunt spiritus. Qui enim in his quæ 5
propria sunt carnis versantur, sentiunt voluntates carnales: qui verò in his quæ propria sunt spiritûs versantur, sentiunt consilia spiritualia.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወይእዜሰኬ : ኢኮንኩ : ለኔ : ገባሪሃ : እንትክቲ : ሓጢኣት : እንተ ፡ ሓደርት : ሳዕሴየ ፡=ፃ
18 ወለኣምር : ከምሰ : ኢትሓድር : ለዕሴየ : እስም : ሠናይ : ውእቱ : ዘውስተ : ሥጋየ ፡፡ ፈቂደ ፡
19 ገቢረ : ሠገይሰ : ሀሎ ፡ ሓቢየ : ወሎግበረ : ሠናየ : ለልብየ ፡=ፃ ወዘእኮሰ : ኢይፈቅድ : እግ
20 በር : ሠገየ : ለኮኑ : ገዙ : እሱየ : ዘለጸልአ : ኪያሁ : ደእሙ : እግበር ፡፡=ፃ ወእመሰኬ : ዘ
ኢይፈቅድ : እገብር : ኢኮንኩ ፡ ለኔ : ገባሪሁ : እንትክቲ : ሓጢኣት : ሓደረት : ሳዕሌየ ፡፡=ፃ
21 ወረክብክሞ : ለዝኩ : ሕግ : ዘፈቀደ : ሊተ : እግበር : ሠናየ : ወእቱ : ለሞጽለ : ሳዕሌየ : ለ
22 እኩይ ፡፡=ፃ ሐዋዝ : ውእቱ : ሕገ : እግዚአብሔር : ውስተ : ልበ : ሰብእ ፡=ፃ ወረክብኩ ፡
23 ካልእ : ሕገ : ኃጢኣት : ውስተ : ለባልየ ፡፡ ወተዛብኡ : ወተቃተሉ : ምስለ : ዝኩ : ሕገ : እ
ግዚአብሔር : ዘውስተ : ልብየ : ወሳይለ : ገዙ : ሕገ : ሓጢኣት : ዘውስተ : ለባልየ : ወፂወ
24 ኒ : መንገሌሁ ፡=ፃ ትሱት : ብእሲ : ለነ : ሞኑ : እመለድሓንኒ : እመዝንቱ : ነፍሰትየ : ሞ
25 ፃቲ ፡፡=ፃ 1ል እኩት : እግዚአብሔር : በእንተ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ ፡፡ ለእሰ ፡
ሉቱ : እትቀነይ : ወልብየኒ : ለሕገ : እግዚአብሔር : ወነፍስየሰ : ለሕገ : ሓጢኣት ፡=ፃ

1 ወእልቦሙ : እንከ : ኩነኔ : እለ : ሀለው : በእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ ፡፡=ፃ
ዘቆዚሞስ : ወይሜያኖስ : ቄበ ፫ : ሰንበተ : ለይሁድ : ዘጾመ ፡=ፃ
2 እስመ : ሕይወት : ተሠህበ : በሊየሱስ : ክርስቶስ : ወውእቱ : ለግዱዘነ : እሙታኒሆት : ወ
3 እሞት ፡፡=ፃ ወሶበ : ተስለነነ ፡ገቢረ : ሕገ : ሶሪት : ፈነወ : እግዚአብሔር : ወልደ : እንበይ
ነ : ይእቲ : ሓጢኣት : ወለብሰ : ነፍስትነ : ሓጢኣት : ወሞነና : ለይእቲ : ሓጢኣት : በነፍ
4 ስቱ ፡፡=ፃ ከመ : ያጽድቀነ : ኪያነ : ወከመ : ይረሲ : ለነ : ከመዘ : ፈጸመ : ገቢሮቶ : ለሕገ :
ሶሪት : ለእለ : በሕገ : መንፈስ : ቅዱስ : የሐውሩ : ወለኮ : ለእለ : በሕገ : ነፍስቶሙ : ይ
5 ገብሩ ፡፡=ፃ እስመ : ኩሎሙ : እለ : ግዕዘ : ነፍስቶሙ : ይገብሩ : ዘገዘኑቱ : ዓለመ : ይ
ሔልዩ ፡፡ ወእለሰ : ለግዐዘ : መንፈስ : ቅዱስ : ይገብሩ : ዘለመንፈስ : ይሔልዩ ፡፡=ፃ

Et nunc igitur non sum ego qui *perpetro hoc,* sed *illud peccatum quod habitat in* 17
me. Et scio quòd non habitat in me quod bonum est, scilicet *in carne mea:* 18
velle operari bonum, adest mihi: sed opus bonum non habeo. Et si non habeo, 19
si nolo facere bonum, nónne hoc malum? quod odio habeo, illud tantùm operor.
Quòd si igitur hoc quod nolo facio, ergò non sum ego patrator illius, sed *il-* 20
lud peccatum quod habitat in me. Et comperio hanc legem, quòd voluntas mi- 21
hi est faciendi bonum illud, sed *adduco super me malum. Oblectatio est Lex Dei* 22
in corde hominis. Invenio autem aliam legem peccati in membris meis, & 23
militant & pugnant cum hac lege Dei, quæ est in corde meo: & valida est
ista lex peccati, quæ est in membris meis, & captivum me reddit ei. Abjectus 24
homo ego! quis me eripiet ex isto corpore mortis? Gratias Deo per Dominum 25
nostrum Jesum Christum: ego illi inservio, & cor etiam meum legi Dei; ani-
ma autem mea legi peccati.

CAP. VIII.

Non est igitur condemnatio iis qui sunt in Domino nostro Jesu Christo. 1
Festo Cozimi, & Damiani: & in tertio Sabbato Judæorum Jejunii,
Nam vita data est per Jesum Christum, & ille liberavit nos à peccato, & à 2
morte. Et cùm impotentes eramus ad præstandum mandata Legis, misit Deus 3
filium suum propter illud peccatum, qui induerit corpus nostrum peccati, & condemnavit ipsum peccatum in corpore suo: ut justificaret nos, nobisque ut pro- 4
pitius esset, utque ita adimpleret opus præceptorum Legis pro iis qui in lege Spiritûs sancti ambulant, non autem pro iis qui in lege corporum suorum versantur.
Nam omnes qui corporum suorum dispositionem exequuntur, sapiunt quæ sunt 5
hujus mundi: at qui mentem præstant Spiritûs sancti, sapiunt quæ sunt Dei.

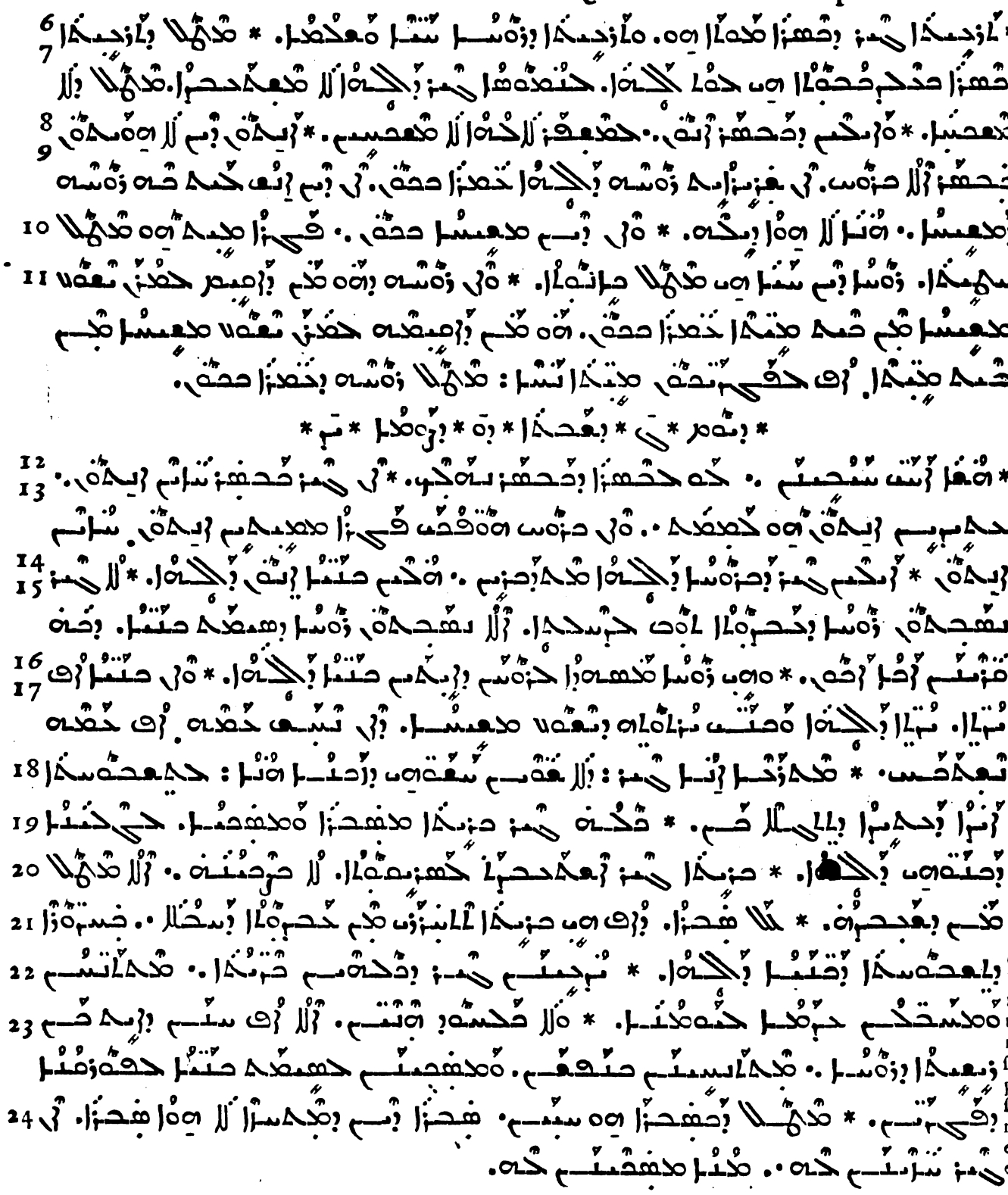
Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΑ'. ΙΒ'.

Nam prudentia carnis, mors: at prudentia ſpiritûs, vita
6 Τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς, θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ζωὴ
& pax. Propter quod prudentia carnis, inimica in Deum: nam
7 καὶ εἰρήνη. Διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ
legi Dei non ſubjicitur: nec enim poteſt. At in carne exiſtentes, Deo
8 νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται. Οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, Θεῷ
placere non poſſunt. Vos autem non eſtis in carne, ſed in ſpiritu, ſi quidem
9 ἀρέσαι οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ
Spiritus Dei habitat in vobis. Si autem quis Spiritum Chriſti non habet, hic non eſt
10 Πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις Πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν
ejus. Si autem Chriſtus in vobis, ipſum quidem corpus mortuum propter peccatum: at
αὐτοῦ. εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν· τὸ δὲ
ſpiritus vita propter juſtitiam. Si autem Spiritus excitantis Jeſum ex
11 πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τὸ Πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος (β) Ἰησοῦν ἐκ
mortuis habitat in vobis, ſuſcitans Chriſtum ex mortuis, vivificabit & mortalia
νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας (γ) τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ
corpora veſtra propter inhabitantem eius Spiritum in vobis. Utique ergò, fratres,
12 σώματα ὑμῶν (δ) διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ Πνεῦμα ἐν ὑμῖν. Ἄρα ἔν, ἀδελφοὶ,
debitores ſumus, non carni, ad ſecundùm carnem vivere. Si enim ſecundùm carnem
13 ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. Εἰ γὰρ κατὰ σάρκα
vixeritis, futuri eſtis mori: ſi autem Spiritu actiones corporis mortifi-
ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ Πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανα-
caveritis, vivetis. Quicunque enim Spiritu Dei aguntur, ii ſunt filii Dei.
14 τοῦτε, ζήσεσθε. Ὅσοι γὰρ Πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, (ε) οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Θεοῦ.
Non enim accepiſtis ſpiritum ſervitutis iterum in timorem, ſed accepiſtis ſpiritum
15 Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, (ζ) ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα
adoptionis filiorum, In quo clamamus, Abba, Pater. Ipſe Spiritus conteſtatur
16 υἱοθεσίας, Ἐν ᾧ κράζομεν, Ἀββᾶ, ὁ Πατήρ. Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα συμμαρτυρεῖ
ſpiritui noſtro, quòd ſumus filii Dei. Si autem filii, & hæredes:
τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ. Εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· 17
hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti: ſi modò compatimur,
κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ· εἴπερ (η) συμπάσχομεν,
ut & conglorificemur. Exiſtimo enim, quod non dignæ paſſiones nunc
ΙΒ' ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν. Λογίζομαι (θ) γὰρ, ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν 18
temporis, ad futuram gloriam revelari in nobis. Nam anxia expectatio
καιροῦ, πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία 19
creaturæ revelationem filiorum Dei expectat. Nam vanitati
τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται. Τῇ γὰρ ματαιότητι 20
creatura ſubjecta eſt non volens, ſed propter ſubjicientem in ſpe.
ἡ κτίσις ὑπετάγη οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα ἐπ' ἐλπίδι.
Quia & ipſa creatura liberabitur à ſervitute corruptionis in
Ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς 21
libertatem gloriæ filiorum Dei. Scimus enim quòd omnis
τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Οἴδαμεν (ι) γὰρ ὅτι πᾶσα 22
creatura ingemiſcit, & comparturit uſque nunc. Non ſolùm autem, ſed & ipſi
ἡ κτίσις συστενάζει, καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ 23
primitias Spiritûs habentes, & nos ipſi in nobiſipſis gemimus,
τὴν ἀπαρχὴν τοῦ Πνεύματος (κ) ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν,
adoptionem filiorum expectantes, redemptionem corporis noſtri.
υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν.
Nam ſpe ſervati ſumus: ſpes autem viſa non eſt ſpes: quod enim videt
Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει 24
quis, quid & ſperat?
τις, τί καὶ (λ) ἐλπίζει;

MS. A. (β) τοῦ Ἰησοῦν (γ) ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν, ζωοποιήσει τὰ (δ) διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ Πνεύματος (ε) ἐστὶ υἱοὶ Θεοῦ εἰσιν. (ζ) ἀλλὰ (η) συνπάσχομεν, (θ) ὃ, (ι) ὃ (κ) ἔχοντες, ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ (λ) στενάζομεν;

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Nam cogitatio carnis, mors eſt; cogitatio 6
autem ſpiritûs, vita & pax. Propterea 7
quòd cogitatio carnis inimicitia eſt adver-
ſùs Deum. Legi enim Dei non ſubjicitur,
quippe quæ non poſſit. Proindè ii qui in 8
carne ſunt, placere Deo non poſſunt. Vos,
autem non eſtis in carne, ſed in ſpiritu, ſi
verè Spiritus Dei habitat in vobis: ſin au-
tem eſt aliquis in quo non ſit Spiritus Chri-
ſti, is non eſt ejus. Enimverò ſi Chriſtus 10
in vobis eſt, corpus mortuum eſt propter
peccatum; ſpiritus autem vivens eſt pro-
pter juſtitiam. Quòd ſi Spiritus illius qui 11
excitavit Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum
à mortuis, habitat in vobis; is qui excita-
vit Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum à
mortuis, etiam corpora veſtra mortua vivi-
ficabit per Spiritum ejus habitantem in vo-
bis.

Feriâ tertiâ hebdomadis ſexta Jejunii. 14.

Nunc fratres mei, debitores ſumus non car- 12
ni, ut ſecundùm carnem ambulemus: *Si* 13
enim in carne vixeritis, futurum eſt ut mori-
amini: ſed ſi ſpiritu converſationes corpo-
ris mortificaveritis, vivetis. *Ii enim qui* 14
Spiritu Dei ducuntur, hi ſunt filii Dei.
Non enim accepiſtis ſpiritum ſervitutis rur- 15
ſus ad timorem, ſed recepiſtis ſpiritum ado-
ptionis filiorum, per quem Patrem voca-
mus, Patrem noſtrum. Et ipſe Spiritus 16
ſuffragatur ſpiritui noſtro, nos eſſe filios
Dei. Quòd ſi filii, etiam hæredes: hære- 17
des Dei, cohæredes autem Jeſu Chriſti, ita-
ut ſi patiamur cum eo, etiam cum eo glori-
ficandi ſimus. Siquidem exiſtimo nequa- 18
quam dignas eſſe perpeſſiones hujus tempo-
ris gloriâ illâ, quæ revelanda eſt in nobis.
Omnis enim creatura ſperat & expectat re- 19
velationem filiorum Dei. Nam creatura 20
ſubjecta eſt vanitati, non ſuâ ſponte, ſed
propter eum qui ſubjecit eam, Sub ſpe 21
quòd & ipſa creatura aſſeratur ex ſervitute
corruptionis in libertatem gloriæ filiorum
Dei. Scimus enim omnes creaturas ſuſpi- 22
rare, & parturientis pati dolores ad hunc
uſque diem. Nec illæ tantummodò, ſed & 23
nos, qui habemus primitias Spiritûs, ſu-
ſpiramus in nobisipſis, & expectamus ado-
ptionem, in redemptionem corporum no-
ſtrorum. Quandoquidem per ſpem vivi- 24
mus. Spes autem quæ conſpicitur, non
eſt ſpes: ſi enim illam aſpicimus, cur illam
expectabimus?

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ወሕሊናሁሰ : ለነፍስትነ : ሞተ : ያመጽእ : ላዕሌነ :: ወሕሊናሁሰ : ለመንፈስ : ቅዱስ : ሰ
7 ላም : ወሕይወተ : ይሁበነ ::=፨ እስመ : ሕሊናሁ : ለነፍስትነ : ፀረ : ለእግዚአብሔር :
8 ወ'አቴ : እስመ : ሊገብረ : ለሕገ : እግዚአብሔር : ወሊሂ : ይክሎ ::=፨ እስመ : ኵሉ
9 ሙ : እለ : ግዕዘ : ነፍስቶሙ : ይገብሩ : ለእግዚአብሔር : አድልዎ : ሊይክሉ ::=ፁ ወአ
ንትሙሰ : ለኦ : ለግዕዘ : ነፍስትክሙ : ዘትገብሩ : ዘእንበለ : በሕገ : መንፈስ : ቅዱስ ::
በሠልስ : ሰንበተ : አይሁድ : ምንባብ ::=ፁ
እስመ : እግዚአብሔር : ላዕለክሙ : ወዘሰ : ለልቦ : መንፈስ : ክርስቶስ : ላዕሌሁ : ውእ
10 ቱ : ዘሊኮነ : ዚለሁ ::=ፁ ወእመሰ : ክርስቶስ : ምስሌክሙ : ሥውተ : ረሰዩ : ነፍስተክ
ሙ : ለመግባረ : ጻጢአት : ወሕያዋነ : ረሰዩ : ነፍስተክሙ : ለመግባረ : ጽድቅ ::=ፁ

Et cura etiam corporum noſtrorum ſuper nos adducit mortē; cogitatio autem Spiritûs 6
ſancti pacem & vitam tribuit nobis. Quoniam quæ ſapiunt corpora noſtra, ini- 7
micitiæ ſunt adverſùs Deum, quia legem Dei non exequuntur, & ne poſſunt qui-
dem. Omnes enim qui genio corporum ſuorum indulgent, Deo placere nequeunt. 8
Vos autem mores corporum veſtrorum non peragitis, ſed in lege eſtis Spiritûs 9
ſancti.

Pro tertio Sabbato Judæorum, Lectio.

Quia Deus apud vos: & qui non habet Spiritum Chriſti in eo, ille non eſt
ipſius. Si autem Chriſtus vobiſcum eſt, mortua reddet corpora veſtra operibus 10
peccati: viva autem efficiet corpora veſtra operibus juſtitiæ.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

Nam prudentia carnis, mors est: prudentia autem spiritûs, vita & pax. Quoniam sapientia carnis inimica est Deo: legi enim Dei non est subjecta: nec enim potest. Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt. Vos autem in carne non estis, sed in spiritu: si tamen Spiritus Dei habitat in vobis. Si quis autem Spiritum Christi non habet, hic non est ejus. Si autem Christus in vobis est: corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus verò vivit propter justificationem. Quòd si Spiritus ejus, qui suscitavit Jesum à mortuis, habitat in vobis: qui suscitavit Jesum Christum à mortuis, vivificabit & mortalia corpora vestra, propter inhabitantem Spiritum ejus in vobis. Ergò, fratres, debitores sumus non carni, ut secundùm carnem vivamus. Si enim secundùm carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. Quicunque enim Spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei. Non enim accepistis spiritum servitutis iterùm in timore: sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus; Abba (Pater.) Ipse enim Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quòd sumus filii Dei. Si autem filii, & hæredes: hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi: si tamen compatimur, ut & conglorificemur. Existimo enim, quòd non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis. Nam expectatio creaturæ, revelationem filiorum Dei expectat. Vanitati enim creatura subjecta est non volens, sed propter eum, qui subjecit eam in spe: Quia & ipsa creatura liberabitur à servitute corruptionis, in libertatem gloriæ filiorum Dei. Scimus enim quòd omnis creatura ingemiscit, & parturit usque adhuc. Non solùm autem illa, sed & nos ipsi primitias Spiritûs habentes; & ipsi intra nos gemimus, adoptionem filiorum Dei expectantes, redemptionem corporis nostri. Spe enim salvi facti sumus. Spes autem quæ videtur, non est spes: nam quod videt quis, quid sperat?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* لِأَنَّ رَأْيَ الْبَسَرِ مَوْتٌ * وَتَبْيِيرَ الرُّوحِ حَيَاةٌ وَسَلَامَةٌ * لِأَنَّ مَسِيَّةَ الْبَسَرِ عَدَاوَةُ اللهِ *
لِأَنَّهَا لَنْ تَخْضَعَ لِشَرِيعَةِ اللهِ * لِأَنَّهَا مَا تَسْتَطِيعُ * وَالَّذِينَ هُمْ فِي الْبَسَرِ مَا يُمْكِنُهُمْ
يُرْضُونَ اللهَ * فَأَنْتُمْ لَسْتُمْ فِي الْبَسَرِ * بَلْ فِي الرُّوحِ * إِنْ كَانَ رُوحُ اللهِ يَسْكُنُ فِيكُمْ * وَإِنْ
يَكُنْ أَحَدٌ لَيْسَ لَهُ رُوحُ الْمَسِيحِ * فَهٰذَا لَيْسَ هُوَ لِلْمَسِيحِ * فَإِنْ يَكُنِ الْمَسِيحُ فِيكُمْ * فَالْجِسْمُ
مَائِتٌ مِنْ أَجْلِ الْخَطِيَّةِ * وَالرُّوحُ حَيٌّ مِنْ أَجْلِ الْعَدْلِ * وَإِنْ يَسْكُنْ فِيكُمْ رُوحُ مَنْ أَقَامَ يَسُوعَ
مِنَ الْمَوْتَى * فَالَّذِي أَقَامَ الْمَسِيحَ مِنَ الْمَوْتَى يُحْيِي أَجْسَامَكُمُ الْمَائِتَةَ * مِنْ أَجْلِ رُوحِهِ السَّاكِنِ فِيكُمْ *
* فَكُنْ إِذًا يَا إِخْوَتِي عَرَمَاءَ * لَا لِلْبَسَرِ * أَنْ تَعِيشُوا فِيمَا يُحِبُّ الْبَسَرُ * لِأَنَّكُمْ إِنْ عِشْتُمْ فِيمَا
يُحِبُّ بِالْبَسَرِ * فَأَنْتُمْ عَتِيدُونَ أَنْ تَمُوتُوا * وَإِنْ أَمَتُّمْ بِالرُّوحِ أَفْعَالَ الْجِسْمِ فَقَدْ عِشْتُمْ * لِأَنَّ
* السَّبْتَ الْخَامِسَ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ * * لِأَنَّ جَمِيعَ الَّذِينَ يَنْقَادُونَ بِرُوحِ اللهِ * فَأُولَئِكَ هُمْ
أَبْنَاءُ اللهِ * لِأَنَّكُمْ مَا أَخَذْتُمْ أَيْضًا رُوحَ عُبُودِيَّةٍ لِلْخَوْفِ * بَلْ أَخَذْتُمْ رُوحَ التَّبَنِّي الَّذِي بِهِ
نُصَيِّحُ بِالْآبِ يَا أَبَانَا * هٰذَا الرُّوحُ يَشْهَدُ لِرُوحِنَا مَعَنَا * أَنَّنَا أَوْلَادُ اللهِ * فَإِنْ كُنَّا أَوْلَادًا
فَكُنَّ وَرَثَةً * أَيْ وَارِثُونَ اللهِ وَوَارِثُونَ مَعَ الْمَسِيحِ * وَلَيْسَ نَأْلَمُ مَعَهُ * فَذٰلِكَ لِكَيْمَا نُمَجَّدَ مَعَهُ *
* لِأَنِّي أَعْتَقِدُ أَنَّ آلَامَ هٰذَا الْوَقْتِ مَا تُعَادِلُ الْمَجْدَ الْعَتِيدَ أَنْ يُعْلَنَ عَلَيْنَا * لِأَنَّ انْتِظَارَ
الْبَرِيَّةِ يَتَوَقَّعُ اسْتِعْلَانَ بَنِي اللهِ * لِأَنَّ الْبَرِيَّةَ خَضَعَتْ لِلظَّلَالَةِ لَا بِاخْتِيَارِهَا * لَكِنْ مِنْ
أَجْلِ مَنْ خَضَعَ بِتَأْمِيلٍ * أَنَّ الْبَرِيَّةَ نَفْسَهَا تُعْتَقُ مِنِ اسْتِعْبَادِ الْبَلَى * فِي عِتْقِ مَجْدِ
أَوْلَادِ اللهِ * تم *

* الْخَمِيسُ مِنَ الْجُمُعَةِ الثَّالِثَةِ *

* وَإِنَّا نَعْلَمُ أَنَّ الْبَرِيَّةَ كُلَّهَا تَشْهَدُ وَتَوَجَّعُ مَعَنَا حَتَّى الْآنَ * وَلَيْسَ الْبَرِيَّةُ فَقَطْ * بَلْ
وَالَّذِينَ كَانَتْ لَهُمْ مُقَدِّمَةُ بَاكُورَةِ الرُّوحِ أَنْفُسُهُمْ * وَنَحْنُ أَنْفُسُنَا نَشْهَدُ فِي ذَاتِنَا *
مُتَوَقِّعِينَ النَّبِيَّ الَّذِي هُوَ افْتِدَاءُ جِسْمِنَا * لِأَنَّنَا بِالرَّجَاءِ خَلَصْنَا * وَالرَّجَاءُ الْمُشَاهَدُ لَيْسَ
هُوَ رَجَاءً * لِأَنَّ مَا يُشَاهِدُهُ الْإِنْسَانُ * مَاذَا يَرْجُو مِنْهُ *

Nam consilium carnis, mors est: discretio autem spiritus, vita & pax. Voluntas quippe carnis, inimicitia Dei est, quia non subditur legi Dei, siquidem non potest: Et qui sunt in carne, Deo placere non possunt. Vos autem non estis in carne, sed in spiritu, si tamen spiritus Dei habitat in vobis. Quòd siquis non habet spiritum Christi, is non est Christi. Verùm si fuerit Christus in vobis, certè corpus mortuum est propter peccatum: spiritus autem vivus propter justitiam. Quòdsi habitat in vobis spiritus ejus qui suscitavit Jesum à mortuis, is quidem qui Christum suscitavit à mortuis, vivificabit corpora vestra mortua, propter spiritum suum habitantem in vobis. Nos itaque ô fratres mei, debitores sumus non carni, ut vivamus in his quæ ad carnem pertinent. Nam si vixeritis in his quæ pertinent ad carnem, vos estis morituri: at si per spiritum mortificaveritis facta corporis, vivetis. Finis.

Sabbatho quinto post Pentecosten.

Omnes enim qui ducuntur Spiritu Dei, ii sunt Filii Dei. Siquidem non accepistis iterum spiritum servitutis ad timorem: sed accepistis spiritum adoptionis, per quem exclamamus ad Patrem, O Pater noster. Hic Spiritus testatur spiritui nostro nobiscum, quòd sumus Filii Dei. Quodsi sumus filii, ergo sumus hæredes: nempe hæredes Dei, & hæredes cum Christo. Et verò si patimur cum ipso, id quidem fit ut glorificemur cum ipso. Credo enim quòd passiones hujus temporis non sunt adæquatæ gloriæ revelandæ super nos: Quoniam expectatio creaturæ expectat revelationem filiorum Dei. Etenim creatura se subjecit errori, non proprio arbitrio, sed propter eum qui se subjecit cum spe, Quòd eadem creatura emancipabitur è servitute corruptionis, in libertate gloriæ filiorum Dei. Hactenus.

Feriâ quintâ hebdomadæ tertiæ.

Et verò scimus quòd tota creatura gemit dolétque nobiscum hucusque. Nec tantùm creatura, sed etiam iidem illi quorum erat initium primitiarum spiritus: & nosmet ingemiscimus in nobis ipsis, expectantes adoptionem quæ est redemptio corporis nostri. Siquidem spe servati sumus. Spes autem quæ videtur, non est spes: ab eo enim quod homo cernit, quid sperat?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ወእመሰ፡ መንፈሱ፡ ለዘ፡ ለእንሠሉ፡ ለሊየሱስ፡እመዊታን፡ሓዱር፡ለዕለክሙ፡ወእቱ፡ዘለእንሠ
ሉ፡እመዊታን፡ለሊየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ያሐይዋ፡ ለነፍስክሙኒ፡ወያነሠሉ፡ለነፍስትክሙ፡በወእ
ቱ፡ መንፈሱ፡ዘየሓድር ፡ላዕሌክሙ፡፡=፨ ወይእዜኒ፡ለኅዊን፡ሊርቱዕ፡ ንግበር፡ለግዕዘ፡ነፍሰ
ትን፡ እንዘ፡ ሀሎነ፡ በነፍስትን፡=፨ እስመ፡ኵሎሙ፡እለ፡ግዕዘ፡ነፍስቶሙ፡ይገብሩ፡መዊታን፡
በሳዕሉ፡እሙንቱ፡፡ ወእመሰ፡በመግባረ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ ቀተልክመዎ፡ለመግባረ፡ነፍስትክሙ፡
ተሐይዉ፡ሎቱ፡=፨ እስመ፡ኵሎሙ፡እለ፡ይገብሩ፡ዘመንፈሰ፡እግዚአብሔር፡ውሉደ፡እግዚአ
ብሔር፡ እሙንቱ፡፡=፨ ወዘእኮ፡ ካዕበ፡ ነሣእክሙ፡መንፈስ፡ቅኔ፡በዘ፡ትፈርሁ፡ነሣእክሙ፡መ
ንፈስ፡ቅዱስ፡በዘ፡ትክውንዎ፡ ትርሲተ፡ ወልዶ፡ ወትጸርኁ፡ሎቱ፡ወትብለዎ፡አባ፡ ወአቡየ፡=፨
ውእቱ፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡ስማዕቱ፡ ለመንፈስነ፡ንሙ፡ውሉደ፡እግዚአብሔር፡ንሕነ፡፡=፨ ወእ
መ፡ውሉደ፡ እግዚአብሔር ፡ ንሕነ፡ወሬሲያኒሁ ፡ ንሕነ፡ ወእመ፡ከመዚ፡ወሬሲያነ፡እግዚአ
ብሔር ፡ ንሕነ ፡ መዋርስቲሁኬ ፡ ለክርስቶስ ፡ ንሕነ፡፡=፨

በጸሎተ፡ዮሐንስ፡ወበየመለታ፡፡ በፀ፡ ሰንበት፡በጥር፡ በጊዮርጊስ፡ በስመዖን፡ወበዘከርያስ፡
በጸሎተ፡አድቃን፡በተዝካረ፡ካህናት፡ለመ፡ 1ወቱ፡ ለጥር፡፡=፨

16

ወእመከመሰ፡ዐረይነ፡ሕማመ፡ንዴሪ፡ክብረ፡=፨ ወባሕቱ፡ ሐልይዋ፡ለዛቲኒ፡ ከመ፡ሊኮነ፡መጠ
ነ፡ሄጣ፡ለእንታኅቲ፡ክብር ፡ወሰብሐት፡እንተ፡ለዓለመ፡ሕማሙ፡ ለዝ፡ዓለመ፡፡=፨ እስመ፡
ተስፋሁ፡ለዓለመ፡መጽአቶ፡ለወልደ፡እግዚአብሔር፡ይፀንሕ፡=፨ እስመ፡ ለከንቱ፡ ተቀንየ፡፡
ዓለመ፡በሊያሌመሮ፡ወባሕቱ፡ ቦቱ፡ተሰፋ፡ይትቀነይ፡ዓለመ፡ለእግዚአብሔር፡፡=፨ ወይፀእ፡
እመ፡፡ዝንቱ፡ዘለእሐቶ፡ይቅንዮ፡ወይቅትሎ፡ወያግብእ፡ውስተ፡ሰብሐተ፡ግዕዝናሁ፡ለደቂቀ፡
እግዚአብሔር ፡፡=፨ ናሉመር፡ንሙ፡ ኵሉ፡ ዓለመ፡ ሕሙመ፡ ወትኩዝ፡ እስከ፡ ይእዜ፡=፨
ወእኵሂ፡ ባሕቲቱ፡ ዓደ፡ ንሕነሂ፡ ንቴክዝ፡እለ፡ነሣእነ፡ቀደሚሁ፡ ለመንፈስ፡ቅዱስ፡እስመ፡ንሴ
ፍ፡ትርሲተ፡ወልዶ፡ንኩን፡ ወንርክብ፡ ሞድኅኒተ፡ነፍስነ፡፡=፨ እስመ፡ በሊሚን፡ድኅነ፡፡ ወዘ
ሰ፡ርእዮ፡ደእሙ፡ይትሓመን፡እመከመሰኬ፡ ርእዮ፡መንተ፡እንከ፡ይፀንሕ፡=፨

Quòd si Spiritus illius qui excitavit Jesum à mortuis habitat in vobis, ille qui à mortuis excitavit Jesum Christum, vivificabit animas vestras, & excitabit corpora vestra per illum Spiritum qui habitat in vobis. Et nunc quidem fratres nostri, non oportet mores corporum nostrorum colere, dum sumus in corporibus nostris. Omnes enim qui conversationes corporum suorum peragunt, mortui sunt in ipsis: si autem per operationem Spiritûs sancti mortificaveritis opera corporum vestrorum, vivetis per illud. Omnes enim qui peragunt ea quæ sunt Spiritûs Dei, filii Dei sunt. Non autem accepistis iterum spiritum servitutis ad metum, sed accepistis Spiritum sanctum, per quem facta est vobis adoptio filiorum, & clamabitis ei, & dicetis ei; Pater & pater meus. Ille per Spiritum sanctum testis spiritui nostro est, quòd sumus filii Dei. Quòd si filii Dei sumus, & hæredes ejus sumus: si autem hæredes Dei sumus, utique cohæredes Christi sumus.

In oratione Johannis, & Jamatæ: secundo sabbato Januarii, pro Georgio: pro Simeone: & pro Zacharia: In oratione Justorum: in commemoratione Sacerdotum decimaquintâ Januarii.

Si socii fuerimus afflictionis, socii erimus gloriæ. Verùm cogitatio mea est de hoc, quòd perpessiones hujus mundi non sunt pro ratione pretii honoris illius & gloriæ, quæ est in æternum. Spes enim mundi accessionem filiorum Dei expectat. Nam mundus vanitati subjicitur minimè scienter, verùm spem habet quod subjicietur mundus Deo. Et evadet ab hoc, quod corruptioni, servituti & occisioni illîus tradidit, restituetq; Deus in gloriosâ libertatem filiorũ Dei. Scimus quòd totus mundus afflictus est & anxius usque nunc. Et non hoc tantùm, sed nos etiam soliciti sumus, qui accepimus primitias Spiritûs sancti: quia speramus adoptionem filiorum nos fore consecuturos, redemptionem animarum nostrarum. Eò quòd in fide servati sumus: & qui vidit tantùm, credit? si quidem videt, quid igitur expectat?

Digitized by Google

Si autem quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus. Simi-
25 Εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν, ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. Ὡσαύ-
26 liter autem & Spiritus *simul recipit infirmitates nostras.* Nam
τως δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα συναντιλαμβάνεται (μ) ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν. Τὸ γὰρ
quid oremus sicut oportet, nescimus: sed ipse Spiritus in-
τί προσεύξώμεθα καθὸ δεῖ, οὐκ οἴδαμεν· ἀλλ' αὐτὸ τὸ Πνεῦμα (ν) ὑπερ-
terpellat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. *At scrutans* corda
27 εντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις. Ὁ δὲ ἐραυνῶν τὰς καρδίας
scit quid *prudentia* Spiritûs: quia secundùm Deum *interpellat* pro San-
οἶδε τί τὸ φρόνημα τοῦ Πνεύματος· ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγί-
ctis. Scimus autem, quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur
28 ων. Οἴδαμεν δὲ, ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα (ξ) συνεργεῖ
in bonum, secundùm propositum *vocatis existentibus.* Nam quos præsci-
29 εἰς ἀγαθὸν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. Ὅτι οὓς προέ-
vit, & prædestinavit conformes imaginis filii sui, *ad esse cum*
γνω, καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν
primogenitum in multis fratribus. Quos autem prædestinavit, hos & vo-
30 πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς. Οὓς δὲ (ο) προώρισε, τούτους καὶ ἐ-
cavit: & quos vocavit, hos & justificavit: quos autem justificavit, illos
κάλεσε· καὶ οὓς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· (π) οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους
& glorificavit. Quid ergò dicemus ad hæc? Si Deus pro nobis,
31 καὶ ἐδόξασε. Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν,
quis contra nos? Qui etiam proprio filio non pepercit, sed pro nobis
32 τίς καθ' ἡμῶν; Ὃς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν
omnibus tradidit illum: quomodò non etiam cum illo omnia nobis *gratifica-*
πάντων παρέδωκεν αὐτόν· πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσε-
bit? Quis accusabit adversùs electos Dei? Deus *justificans,* Quis
33 ται; Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαιῶν,
34 *condemnans?* Christus mortuus, *magis verò & excitatus:* qui & est
κατακρίνων; (ρ) Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον (σ) δὲ καὶ ἐγερθείς, ὃς καί ἐστιν
in dextera Dei, qui etiam interpellat pro nobis. Quis nos *separabit*
35 ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. Τίς ἡμᾶς (τ) χωρίσει ΙΓ'

à charitate Christi? tribulatio, an angustia, an persecutio, an fames, an
ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλῖψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμὸς, ἢ λιμὸς, ἢ
nuditas, an periculum, an gladius? (Sicut scriptum est; Quia propter
γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; (Καθὼς γέγραπται, Ὅτι (υ) ἕνεκά 36
te mortificamur *tam diem*: æstimati sumus sicut oves occisionis.)
σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.)
Sed in his omnibus superamus propter *diligentem* nos. Per-
Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. Πέ- ≡7
suasum enim, quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, ne- Ε1
πεισμαι γὰρ, ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε (φ) ἀρχαὶ, οὔ-
que *potestates*, neque instantia, neque futura, Neque altitudo, neque profundum,
τε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, Οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, 39
neque *aliqua* creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ
οὔτέ τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τῆς
in Christo Jesu Domino nostro.
ἐν Χριστῷ (χ) Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

CAP. IX. Θ'.

ΙΔ' Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, (συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνει- 1
Veritatem dico in Christo, non mentior, (*contestante* mihi con-
δήσεώς μου ἐν Πνεύματι ἁγίῳ,) Ὅτι λύπη μοί ἐστι μεγάλη, καὶ ἀδιά- 2
scientiâ meâ in Spiritu sancto;) Quoniam tristitia mihi est magna, & conti-
νυστός μου τῇ καρδίᾳ. Ἠυχόμην (α) γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα 3
nuus dolor cordi meo. Optabam enim ipse ego anathema
εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ
esse à Christo pro fratribus meis, *cognatis meis* secundùm carnem:
σάρκα· Οἵτινές εἰσιν (β) Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία, καὶ ἡ δόξα, καὶ αἱ διαθή- 4
Qui sunt Israelitæ, quorum est adoptio filiorum, & gloria, & *testa-*
menta, & legislatio, & *cultus*, & promissa: Quorum patres, & ex quibus
καὶ, καὶ ἡ νομοθεσία, καὶ ἡ λατρεία, καὶ αἱ ἐπαγγελίαι· Ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν 5
Christus, *quod* secundùm carnem: *existens* super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.
ὁ Χριστὸς, τὸ κατὰ σάρκα· ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

MS. A. (μ) τῇ ἀσθενείᾳ (ν) ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς (ξ) συνεργεῖ ὁ Θεὸς εἰς (ο) προέγνω, (π) οὓς ἐδικαίωσεν, (ρ) Χριστὸς Ἰησοῦς (σ) δὲ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ὃς ἔστιν ἐν (τ) ῥίσῃ (υ) ἕνεκεν (φ) ἀρχαὶ, ὅτε ἐνεστῶτα, ὅτε μέλλοντα, ὅτε δυνάμεις, Οὔτε ὕψωμα, (χ) Ἰησοῦ, τοῦ Κυρίου Κεφ. Θ'. MS. A. (α) γὰρ ἀνάθεμα ἦν αὐτὸς ἐγὼ ὑπὲρ ✠ (β) Ἰσραηλεῖται, * * ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 ... * ...
26 ...
27 ... * ... * ... * ...
28 ... * ...
29 ...
30 ...
31 ... * ...
32 ... * ...
33 ... * ...
34 ... * ...
35 ... * ...
36 ...
37 ...
38 ...
39 ...

* ... * ...

1 ... * ...
2 ... * ...
3
4 ... * ...
5 ... * ...

Sed si quod non cernitur speramus, in pa- 25
tientia manemus. Similiter etiam Spiritus 26
ipse opitulatur infirmitati nostræ: quid enim
precemur ut oportet, non novimus: at Spi-
ritus ille deprecatur pro nobis gemitibus
inenarrabilibus. Qui verò scrutatur cor- 27
da, is novit quæ sit intentio Spiritûs, qui
juxta placitum Dei deprecatur pro Sanctis.

Lectio Martyrum. 15.

Scimus autem quòd iis qui diligunt Deum, 28
ipse in omni re auxiliatur ad bonum, iis
inquam quos præordinavit ut sint vocati.
Et à principio cognovit eos, & ipsos ob- 29
signavit similitudine imaginis Filii sui, ut
is sit primogenitus fratrum multorum. Quos 30
autem priùs obsignavit, eos vocavit: &
quos vocavit, eos justificavit: quos verò
justificavit, eosdem glorificavit. Quid igi- 31
tur dicemus ad hæc? Si Deus pro nobis,
quis contra nos? Quòd si ne proprio quí- 32
dem Filio pepercit, sed pro nobis omni-
bus tradidit eum, quomodo omnia cum eo
non largietur nobis? Quis sese opponet 33
electis Dei? Deus justificat, Quis conde- 34
mnabit? Christus mortuus est & *excitatus*,
estque ad dexteram Dei, & postulat pro
nobis. Quis me separabit à *dilectione* 35
Christi? oppressio? aut carcer? aut perse-
cutio? aut fames? aut nuditas? aut peri-
culum? aut gladius? (Sicut scriptum est; 36
Propter te quotidie morimur, & habiti su-
mus quasi oves ad mactationem,) Verùm 37
in his omnibus victoriâ potimur per eum
qui dilexit nos. Persuasum enim habeo, 38
neque mortem, neque vitam, neque Ange-
los, neque principatus, neque potestates, ne-
que instantia, neque futura, Neque alti- 39
tudinem, neque profunditatem, nec *deni-*
que ullam creaturam posse me sejungere à
dilectione Dei, quæ est in Domino nostro
Jesu Christo.

CAP. IX.

1 ... * ...
2 ... * ...
3
4 ... * ...
5 ... * ...

VEritatem dico per Christum, neque 1
mentior: sed suffragatur mihi conscientia
mea, per Spiritum sanctitatis, Magnam 2
mihi esse ægritudinem, & dolorem cordi
meo indesinentem. Optârim ego ipse ana- 3
thema esse à Christo pro fratribus meis, &
cognatis meis secundùm carnem: Qui sunt 4
filii Israël, quorum est adoptio, & gloria, &
pacta, & Lex, & ministerium, & promissio-
nes, & Patres. Et ex quibus apparuit Chri- 5
stus in carne, qui est Deus supra omnes.
Cui sint laudes & benedictiones in sæcu-
lum sæculorum, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወእመኮሰ: እንዘ:ሊይረሊ:ተሊመነ: ይትዐወቅ:ትዕግስትነ:ከመ:ተሰፎናሁ:=: ወበእን
26 ቲለሁ:ይጸውር:ለነ: ድኅሳነ: በመንፈስ: ቅዱስ::ወመንትኑ:እንከ:ውእቱ:ጸሉትነ:ለእመ:
ሊናለመር:ተስፈነ: ወባሕቱ: መንፈሱ: ቅዱስ: ለቢሁ: ይትዋቀሠ: ሳነ: በእንተ: ሕሚመነ :
27 ወመንደቤነ:=: ወውእቱ:የሐትኑ: ለልብነ:ወይለመር :ዘይሔሊ:መንፈስ: ወይትዋቀሠ:በ
28 ኅበ:እግዚአብሔር:በእንተ:ቅዱሰኒ::=: ዘቀዝሞስ:=: ናእመር:ከመ:ይረድ፟ኦ፟ሙ:እግ
29 ዚአብሔር: ለእለ: ያፈቅርዎ: ወስተ:ስሉ:ሠናይ:ለኅረዮሂሙ:=: እስመ:ለእለ:ቀደሙ:
30 ለእመሮ: ኪያሆሙ: ሠርዕ: ይኩኑ: በእመሰለ: ወልዱ : ከመ : ይኩን : ውእቱ : በኵረ : በዛ
ዕለ:ብዙኃን:ለኅው::=: ወለእለሰ:ሠርዐ:ኪያሆሙ:ጸውዐ:ወለእለ:ጸውዐ: ኪያሆሙ:
ለጽደቀ:ወለእለ:ለጽድቀ:ኪያሆሙ:እክበረ::=:

Si autem non videns credit, innoteſcit patientia noſtra, quòd ſpem habemus 25
de ea. Et propterea ſublevat nobis in infirmitatibus noſtris per Spiritum ſan- 26
ctum: & quidnam igitur eſt oratio noſtra ſi ignoramus ſpem noſtram: verùm
Spiritus ejus ſanctus ipſe interpellat pro nobis in afflictionibus noſtris, & tentati-
onibus noſtris. Et ille ſcrutatur corda noſtra, & cognoſcit quid meditatur Spiri- 27
tus, & interpellat apud Deum pro Sanctis.

Feſto Cozmi.

Novimus quòd auxiliatur Deus iis qui diligunt eum ad omne bonum, nempe ele- 28
ctis ejus. Nam quos præſcivit, eos prædeſtinavit in conformitate fore filio 29
ſuo: ut is eſſet primogenitus inter multos fratres. Et quos prædeſtinavit, eos 30
vocavit: & quos vocavit, eos juſtificavit: & quos juſtificavit, eos glorificavit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

Si autem quod non videmus, speramus: per patientiam expectamus. Similiter autem & Spiritus adjuvat infirmitatem nostram: nam quid oremus, sicut oportet, nescimus: sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret Spiritus: quia secundùm Deum postulat pro Sanctis. Scimus autem quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis, qui secundùm propositum vocati sunt Sancti. Nam quos præscivit, & prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem prædestinavit, hos & vocavit: & quos vocavit, hos & justificavit: quos autem justificavit, illos & glorificavit. Quid ergò dicemus ad hæc? si Deus pro nobis, quis contra nos? Qui etiam proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum: quomodò non etiam cum illo omnia nobis donavit? Quis accusabit adversùs electos Dei? Deus qui justificat, Quis est qui condemnet? Christus Jesus, qui mortuus est, immò qui & resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis. Quis ergò nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? (Sicut scriptum est; Quia propter te mortificamur totâ die: æstimati sumus sicut oves occisionis.) Sed in his omnibus superamus, propter eum qui dilexit nos. Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, Neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Jesu Domino nostro.

CAP. IX.

Veritatem dico in Christo, non mentior, testimonium mihi perhibente conscientiâ meâ in Spiritu sancto; Quoniam tristitia mihi magna est, & continuus dolor cordi meo. Optabam enim ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundùm carnem, Qui sunt Israëlitæ, quorum adoptio est filiorum, & gloria, & testamentum, & legislatio, & obsequium, & promissa: Quorum patres, & ex quibus est Christus secundùm carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* فَانْ كُنَّا نَرْجُوا مَا لَا نُبْصِرُهُ فَلْنَنْتَظِرْهُ بِالصَّبْرِ * وَهٰكَذَا يَعْضُدُ الرُّوحُ اَمْرَاضَنَا * لِاَنَّنَا مَا

نَعْرِفُ مَاذَا نَبْتَهِلُ كَمَا يَجِبُ * بَلِ الرُّوحُ نَفْسُهُ يَتَوَسَّلُ عَنَّا مُتَضَرِّعًا بِزَفَرَاتٍ لَا يُنْطَقُ بِهَا * وَالْفَاحِصُ

الْقُلُوبِ قَدْ عَرَفَ مَا هِيَ مَسِيَّةُ الرُّوحِ * اَنَّهُ يَتَوَسَّلُ مِنْ اَجْلِ الْقِدِّيسِينَ بِمَا يَخُصُّ بِاللّٰهِ *

* وَنَحْنُ نَعْلَمُ اَنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ اللّٰهَ * يُسَاعِدُهُمْ * وَرَاْءَهُ اَوَّلُ سَبَاطٍ لِلسَّاهِدِ تَرْبِقُسَ *

كَافَّةُ الْاَشْيَاءِ عَلَى الْخَيْرِ * الَّذِينَ هُمْ مَدْعُوُّونَ بِمَا يَخُصُّ بِالنِّيَّةِ * لِاَنَّ الَّذِينَ قَدْ سَبَقَ فَعَرَفَهُمْ *

قَدْ تَقَدَّمَ فَاَمَرَ اَنْ يَكُونُوا نُظَرَاءَ صُوَرِ ابْنِهِ * لِيَكُونَ بِكْرًا فِي اِخْوَةٍ كَثِيرِينَ * وَالَّذِينَ سَبَقَ

فَاَمَرَ بِهِمْ اِيَّاهُمْ دَعَا * وَالَّذِينَ دَعَاهُمْ اِيَّاهُمْ زَكَّى * وَالَّذِينَ زَكَّاهُمْ اِيَّاهُمْ سَرَفَ * فَمَاذَا نَقُولُ اِذًا

نَحْوَ هٰذِهِ * اِنْ يَكُنِ اللّٰهُ يَتَاَصَّلُ عَنَّا * فَمَنْ يَكُونُ عَلَيْنَا * الَّذِي مَا سَفَّ عَلَى ابْنِهِ * بَلْ

اَسْلَمَهُ مِنْ اَجْلِنَا كُلِّنَا * فَكَيْفَ لَا يَهَبُ لَنَا مَعَهُ كُلَّ شَيْءٍ * مَنْ ذَا يَسْتَعْدِي عَلَى مُخْتَارِي اللّٰهِ *

اِذَا كَانَ اللّٰهُ الْمُزَكِّي * مَنْ ذَا يَدِينُ * اَلْمَسِيحُ الَّذِي مَاتَ * بَلِ اللَّائِقُ وَقَامَ * الَّذِي هُوَ فِي

يَمِينِ اللّٰهِ * هُوَ الَّذِي يَتَوَسَّلُ مِنْ اَجْلِنَا * مَاذَا يَفْصِلُنَا مِنْ مَحَبَّةِ الْمَسِيحِ * اَحُزْنٌ * اَمْ ضِيقٌ * اَمِ

اَضْطِهَادٌ * اَمْ جُوعٌ * اَمْ عُرْيٌ * اَمْ عَطَبٌ * اَوْ سَيْفٌ * كَمَا كُتِبَ اَنَّنَا مِنْ اَجْلِكَ نُمَاتُ كُلَّ الْيَوْمِ *

قَدْ حُسِبْنَا كَغَنَمِ الذَّبْحِ * لٰكِنَّنَا فِي هٰذِهِ كُلِّهَا بِمَنْ اَحَبَّنَا نُرْبِحُ الظَّفَرَ * وَاِنِّي لَمُوقِنٌ اَنْ لَا

مَوْتٌ وَلَا حَيَاةٌ * وَلَا مَلَائِكَةٌ وَلَا رِيَاسَاتٌ وَلَا قُوَّاتٌ * وَلَا اَلْحَاضِرَاتُ الْاٰنَ * وَلَا الْمُنْتَظَرَاتُ * وَلَا عُلُوٌّ *

وَلَا عُمْقٌ * وَلَا بَرِيَّةٌ اُخْرَى تَسْتَطِيعُ تَفْصِلُنَا مِنْ مَحَبَّةِ اللّٰهِ الَّتِي بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ رَبِّنَا *

* اَلْفَصْلُ التَّاسِعُ * * اَلسَّبْتُ السَّادِسُ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ *

* حَقًّا اَقُولُ بِالْمَسِيحِ وَلَنْ اَكْذِبَ * وَيَشْهَدُ لِي بِرُوحِ الْقُدْسِ * اَنَّ لِي حُزْنًا عَظِيمًا *

وَيَلِي وَجَعٌ لَا يَسْتَمِرُّ * وَلَقَدْ تَمَنَّيْتُ اَنْ اَكُونَ اَنَا نَفْسِي مَحْرُومًا مِنَ الْمَسِيحِ * مِنْ اَجْلِ اِخْوَتِي

وَقَرَابَةِ جِنْسِي * مِمَّا يَخُصُّ بِالْجَسَدِ * الَّذِينَ هُمُ الْاِسْرَائِيلِيُّونَ * الَّذِينَ لَهُمُ الْبُنُوَّةُ وَالْمَجْدُ وَالْمَوَاثِيقُ *

وَاِفْرَاضُ السَّرِيعَةِ * وَالدِّيَانَةُ * وَالْمَوَاعِيدُ * الَّذِينَ مِنْهُمُ الْاٰبَاءُ * وَالَّذِينَ مِنْهُمُ الْمَسِيحُ * مِمَّا يَخُصُّ

بِالْجَسَدِ * الَّذِي لَمْ يَزَلْ عَلَى الْكُلِّ اِلٰهًا مُبَارَكًا اِلَى الدُّهُورِ حَقًّا *

Quare si speramus quod non videmus, 25
expectemus ergo illud cum patientia;
Atque ita adjuvabit spiritus infirmita- 26
tes nostras. Nescimus enim quid oremus
ut oportet: verùm ipsemet spiritus pre-
catur pro nobis postulans cum gemitibus
ineffabilibus. Et qui corda scrutatur, 27
jam novit quæ sit voluntas spiritus: is
enim orat pro sanctis, in his quæ ad
Deum spectant.

Lectio Kalendarum Februarii, pro martyre Tryphone.

Et nos scimus quòd iis qui Deum dili- 28
gunt, res omnes adjumento sunt ad bo-
num: qui nimirum sunt vocati prout
pertinet ad propositum. Nam quos præ- 29
scivit, præmandavit ut essent similes
imagini filii sui, ut sit primogenitus in-
ter multos fratres: Et quos præjussit, 30
eosdem vocavit: & quos vocavit,
eosdem justificavit: quos autem justifi-
cavit, eosdem glorificavit. Quid igitur 31
dicemus quoad hæc? Si Deus certè pro
nobis, quis erit contra nos? Qui non 32
pepercit filio suo, sed tradidit eum pro
nobis omnibus, quomodo non donabit no-
bis omnia cum ipso? Quis litem intentet 33
adversus electos Dei, quum Deus sit qui
justificat? Quis condemnet? Christus 34
qui mortuus est, sed potiùs & resur-
rexit, qui est in dextera Dei, ipse est qui
precatur pro nobis. Quid separabit nos ab 35
amore Christi? num calamitas? an angu-
stia? an persecutio? an fames? an nuditas?
an periculum? an gladius? Sicut scriptum 36
est, Propter te morte afficimur totâ die,
reputati sumus velut oves mactationis.
Verùm in his omnibus, per eum qui di- 37
lexit nos, volumus victoriam. Et qui- 38
dem certus sum quòd neque mors, neque
vita, neque Angeli, neque principatus,
neque potestates, neque modò præsentia,
nec quæ expectantur, Neque altitudo, 39
neque profunditas, nec alia creatura po-
terit separare nos à dilectione Dei, quæ
est in Jesu Christo Domino nostro.

CAP. IX.

Sabbatho sexto post Pentecosten.

Verè dico in Christo, & nequaquam 1
mentior, conscientia mea mihi attestante
per Spiritum sanctum, Quòd tristitia 2
mihi magna est, & in corde meo dolor
incessabilis. Jamque exoptavi esse ego 3
ipse sequestratus à Christo propter fratres
meos, & conjunctos generi meo quoad
carnem, Qui sunt Israelitæ, quorum est 4
filiatio, & gloria, & testamenta, & con-
stitutio legis, & religio, atque promis-
siones: Ex quibus sunt patres, & ex qui- 5
bus est Christus, quantùm attinet ad
carnem, qui est immobiliter super omnia
Deus benedictus in secula, verè.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 ምንተ : እንከ : ንብል : እንበይነዝ : ለእመ : እግዚአብሔር : መድሌነ : ሞኑ : ይክለነ ::=:
32 ወልደ : ጥቀ : ሊመሕከ : እመኔነ : ወመጥመ : በእንተ : ኵልነ : ምንትኑ : እንከ : ውእቱ :
33 ዘሊጸገግወነ ::=: ወመኑ : ውእቱ : እንከ : ዘይትዋቀሠ : በእንተ : ሓረያኒሁ : ለእግዚአ
34 ብሔር : ለኢሁ : እግዚአብሔር : ጸድቅ ::=: መኑ : ዘይኴንነ :: ክርስቶስ : ሊየሱስ : ዘሞተ :
ወተንሥአ : እመውታን : ወሀሎ : ይነብር : በየማነ : እግዚአብሔር : ወይትዋቀሠ : በእንቲአነ ::=:
35 1ር መኑ : ያሳድገነ : ፍቅሮ : ለክርስቶስ : ሕማሙ : መንዳቤኑ : ተሰድዶኑ : ረኀብኑ : ዕርቃንኑ : መ
36 ጥባሓትኑ : ጸዕርኑ ::=: በከመ : ይቤ : መጽሐፍ : በእንቲአከ : ይቀትሉነ : ኵሉ : ዕለተ : ወኮነ :
ከመ : ለባግዕ : ዘይጠብሑ ::=:
በ10 : ሰንበት : ዘተሐሰስ : ወበይሕቅ : መንባብ : በር : ሰንበት : ዘጥር : ወዘኵሉ ::=:
37 ወባሕቱ : በእንተዝ : ንመወዶ : ለኵሉ : እስመ : ውእቱ : ለፍቀረነ ::=: እትለመነ : ባሕቱ : ከመ :
38 ለልበ : ዘያሳድገነ : ፍቅሮ : ለእግዚአብሔር : ዘበእንተ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : እግዚእነ : ወሊሞ
39 ት : ወሊሕይወት : ወሊመላእክት : ወሊቀደሞት : ወሊዘሀሎ : ወሊዘይመጽእ : ወሊኀያል ::=: ወ
ሊዘልዑል : ወሊጸድፋ : ወሊዳግሙ : ልዳት : ለልቦ : ዘይክል : ለኀድጎተነ : ፍቅረ : ክርስቶስ ::=:
ፀ
1 10 ለማነ : እብለክሙ : በእንተ : ክርስቶስ : ወሊይሔሱ : ወስመሰየ : መንፈስ : ቅዱስ : ዘወሰተ : ል
2 ብየ ::=: ከመ : እቴክዝ : ወለሐ ሐመ : ልብየ : ፈድፋደ : በኵሉ : ጊዜ ::=: ወእጼሊ : ከመ :
3 ለነ : እትዐበል : እመክርስቶስ : በእንተ : ለኀዊየ : ወለዝሚድየ : እሰ : በሠጋየ ::=: እሰ :
እመኑቱ : እስራሌላዊያን : እሰ : ሎሙ : ትር ሲተ : ወልድ : ወሎሙ : ክብር : ወሎሙ : ለሠርዒ
4 ት : ወሎሙ : ሕግ : ወሎሙ : ለስፈወ ::=: ወእሙንቱ : ካህናት : ወእሙንቱ : ለበዊነ : ወእመ
5 ላዕሌሆሙ : ተወልደ : ክርስቶስ : በሠጋ : ሰብእ : ዘውእቱ : ለመላክ : ቡሩክ : ለዓለመ :
ለዓለ ::==:

Quid igitur dicemus ad hæc? si Deus nobiscum, quis prævalebit nobis? Filio 31
suo minimè pepercit præ nobis, sed tradidit eum pro nobis omnibus: nunquid igi- 32
tur est quod ipse nobis gratiosè non largietur? Quis autem ille proinde est qui 33
contendet contra electos Dei? ipse Deus justificat, Quis est qui condemnet? 34
Christus Jesus est qui mortuus est, & suscitatus est à mortuis, & manet sedens ad
dextram Dei, & interpellat pro nobis. Quis dimittet nos ab amore Christi? num 35
afflictio, num tentatio, num persecutio, num fames, num nuditas, num gladius, num
angustia? Sicut dicit Scriptura, Propter te occidimur totâ die, & sumus tanquam 36
oves quæ mactantur.

Quarto Sabbato Rogationis, & pro Isaaco Lectio. Tertio Sabbato Januarii, omniumque mensium.

Verùm propterea superamus in omnibus, eò quòd ipse dilexit nos. Persuasum au- 37
tem habeo, nihil fore quod dimiserit nos ab amore Dei, qui est per Jesum Christum Do- 38
minum nostrum, neq; mors, neq; vita, neq; Angeli, neq; principatus, neq; præsentia, ne-
que quæ sunt futura, neque potestates, Neque altitudo, neque profunditas, neque ulla 39
alia creatura, non poterit dimittere nos ab amore Christi. *CAP. IX.*

Verè dico vobis per Christum, neq; mentior, & testis meus est Spiritus sanctus qui 1
in corde meo est; Quòd tristitiam habeo, & cor meum impensè excruciatur 2
omni tempore. Precaver enim ego quòd abductus essem à Christo pro fratribus me- 3
is, & cognatis meis qui in carne mea sunt, Qui sunt Israelitæ, quorum est adoptio 4
filiorum, & quorum est gloria, & quorum est fœdus, & quorum est lex, & quorum
sunt promissiones. Et illi sunt sacerdotes, & illi sunt patres nostri, & ex illis na- 5
tus est Christus secundùm carnem hominis, qui est Deus benedictus in secula, Amen.

Digitized by Google

Non *fuit* autem, quòd exciderit verbum Dei: non enim omnes
6 Οὐχ οἷον δὲ, ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· οὐ γὰρ πάντες
qui ex Israel, ii *Israel.* Neque *quia* sunt semen Abrahæ, o-
7 οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραήλ. Οὐδ' ὅτι εἰσὶ σπέρμα Ἀβραάμ, πάν-
mnes filii: sed in Isaac vocabitur tibi semen: Id est, Non
8 τες τέκνα· ἀλλ' ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα· Τουτέστιν, Οὐ τὰ
filii carnis, hi filii Dei: sed filii promissionis,
τέκνα τῆς σαρκὸς, ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας,
æstimantur in semine. Promissionis enim verbum hoc; Secundùm
9 λογίζεται εἰς σπέρμα. Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν
tempus hoc veniam, & erit Saræ filius. Non solùm autem, sed
10 καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ υἱός. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ
& Rebecca ex uno *concubitum* habens, Isaac patris nostri. Nondum
11 καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν. Μήπω
enim *nati*, *neque* ἀγεννήτοις *quid bonum* aut *malum*, (ut secundùm
γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ (χ) κακὸν, (ἵνα ἡ κατ'
electionem Dei propositum maneret,) Non ex operibus, sed ex vocan-
12 ἐκλογὴν τοῦ Θεοῦ πρόθεσις μένῃ,) Οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦν-
te, dictum est ei; Quia major serviet minori: Sicut scriptum
13 τος, ἐρρέθη αὐτῇ, Ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι· Καθὼς γέγρα-
est; Jacob dilexi, at Esau odio habeo. Quid ergò dicemus?
14 πται, Τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα. Τί οὖν ἐροῦμεν;
Numquid iniquitas apud Deum? *ne fiat.* Nam Moysi dicit; Mise-
15 Μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; μὴ γένοιτο. Τῷ γὰρ Μωσῆ λέγει, Ἐλε-
rebor cujus misereor, & *miserabor quemcunque miseratus fuero.* Nempè igitur non
16 ήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτιρήσω ὃν ἂν οἰκτίρω. Ἄρα οὖν οὐ
volentis, neque currentis, sed miserentis Dei. Dicit enim
17 τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ (δ) ἐλεῶντος Θεοῦ. Λέγει γὰρ
Scriptura Pharaoni; Quia in ipsum hoc excitavi te, ut ostendam in
ἡ γραφὴ τῷ Φαραώ, Ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν
te virtutem meam, & ut annuntietur nomen meum in universa terra.
σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.
Nempè ergò cujus vult, misereturque quem *autem* vult, indurat. Dices itaque mihi;
Ἄρα οὖν ὃν θέλει, ἐλεεῖ· ὃν δὲ θέλει, σκληρύνει. (ε) Ἐρεῖς οὖν μοι, 18
Quid adhuc queritur? *nam* voluntati ejus quis resistit? Imò verò, 19
Τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε; (ζ) Μενοῦνγε, 20
ὦ homo, tu quis es *respondens* Deo? Numquid dicit figmentum
ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα
fictori; Quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus
τῷ πλάσαντι, Τί με ἐποίησας οὕτως; Ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς 21
luti, ex eadem massa facere, *hoc* quidem in honorem vas, *hoc* verò
τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι, ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ
in contumeliam? Si *autem* volens Deus ostendere iram, & notam facere
εἰς ἀτιμίαν; Εἰ δὲ θέλων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι 22
potentiam suam, sustinuit in multa *longanimitate* vasa iræ *adaptata*
τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα
in interitum? Et ut *notas faceret* divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ
εἰς ἀπώλειαν; Καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ 23
præparavit in gloriam? Quos & vocavit, nos, non solùm ex Judæis,
προητοίμασεν εἰς δόξαν; Οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς, οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, 24
sed etiam ex Gentibus: Sicut & in Osee dicit; Vocabo nō *populum meum*,
ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν· Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει, Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου, 25
Populum meum: & non dilectam, Dilectam. Et erit, in loco ubi dictum est
Λαόν μου· καὶ οὐκ ἠγαπημένην, Ἠγαπημένην. Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη 26
eis; Non *populus meus* vos, ibi vocabuntur, Filii Dei vivi. E-
αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται, Υἱοὶ Θεοῦ ζῶντος. Ἡσ- 27
saias autem clamat pro Israel, Si fuerit numerus filiorum Is-
σαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, Ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσ-
rael tanquam arena maris, reliquiæ *servabuntur.*
ραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ (η) κατάλειμμα σωθήσεται.

MS. A. (χ) φαῦλον, (ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν προθεσις τοῦ Θεοῦ (δ) ἐλεῶντος (ε) Ἐρεῖς μοι οὖν, (ζ) Ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε, (η) ὑπόλειμμα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Annuntiatione Zacharia.16.

Neque enim prorsus excidit sermo Dei: si- 6
quidem non omnes qui sunt ex Israel, sunt
Israel. Neque etiam quia sunt ex semine 7
Abraham, sunt omnes filii: quoniam dictum
est, In Isaac vocabitur tibi semen. Hoc est, 8
non filii carnis, sunt filii Dei: sed filii pro-
missionis habentur pro semine. Promissio- 9
nis enim sermo hic est; Hoc ipso tempore
veniam, & erit Saræ filius. Neque hic tan- 10
tùm, sed etiam Rebecca, quum unius patris
nostri Isaac habuisset consuetudinem: Pri- 11
usquàm geniti essent filii ejus, necdum fe-
cissent bonum aut malum, præcognita est
electio Dei, ut ipsa permaneret, Non per 12
opera, sed per eum qui vocavit. Dictum est
enim; Senior erit servus minori. Sicut 13
scriptum est; Jacob dilexi, Esau autem
odio habui. Quid igitur dicemus? num 14
iniquitas est apud Deum? Absit. Ecce et- 15
iam ipsi Moysi dixit; Miserebor cujus mise-
reus sum, & gratiosum me exhibebo in eum,
cui futurus sum gratiosus. Non est ergò *in* 16
potestate volentis, neque in potestate curren-
tis, sed in potestate Dei misericordis. *Ait* 17
enim in Scriptura ipsi Pharaoni; *Ad hoc*
ipsum excitavi te, ut ostendam *in* te poten-
tiam meam, utque prædicetur nomen meum
in universa terra. Itaque cujus vult mise- 18
retur, & quem vult indurat. Jam verò di- 19
ces, Quamobrem arguit? Quis enim obsi-
stat ejus voluntati? Tu igitur quis es, ô ho- 20
mo, qui respondens Deo das? Num dicet
figmentum ei qui ipsum effinxit, Cur me ita
effinxisti? An non habet potestatem figulus 21
in lutum suum, ut ex eadem massa conficiat
vasa, unum ad honorem, & alterum ad igno-
miniam.

Lectio peregrinorum.17.

Sin volens Deus ostendere iram suam, & 22
patefacere potentiam suam, intulit plurimâ
longanimitate suâ iram adversùs vasa iræ
consummata ad exitium: Et effudit misera- 23
tiones suas in vasa misericordiæ quæ parata
erant Deo ad gloriam, Nos scilicet vocatos 24
non tantùm ex Judæis, sed etiam ex Genti-
bus: Sicut & in Hosea dixit; Vocabo eos 25
qui non erant populus meus, Populum me-
um: & quæ misericordiam non erat conse-
cuta, Misericordiam consecutam. Futu- 26
rum est enim in loco ubi vocabantur, Non
populus meus; illic ut vocentur, Filii Dei
viventis. Esaia porrò prædicat de filiis Is- 27
rael; Si fuerit numerus filiorum Israel sicut
arena maris, reliquiæ eorum servabuntur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ኦኮኑ : ሊተሰሰወ : ቃለ : እግዚአብሔር : ዘይቤ : ሊኮኑ : ኵሎሙ : እስራኤል : እ
7 ለ : ወፅሉ : እሙግብጽ :=: ወለኮ : ኵሎሙ : ዘርኡ : ለብርሃም : ዘኮኖ : ወሉደ : እመ
8 ይስሐቅ : ዳእሙ : ይስመይ : ለከ : ወሉደ : ይቤሎ :=: ዘሊኮነ : ወሉደ : በሥጋ : ሰ
ብእ : እስመ : ወሉደ : እግዚአብሔር : እሙንቱ :: ወይከውንዎ : ዘርኦ : እለ : ለሰፈዎ
9 ሙ : ደኩንዎ : ወሉደ :=: እስመ : ለሰፈመ : ወይቤሎ : ዒመ : ኀሙ : ዮም : ገቢ
10 እየ : ኀቤከ : ትረክብ : ሰራ : ወሉደ ::=: ወለኮ : ባሕቲታ : ይእቲ : ዒዲ : ርብቃኒ :
11 ፀንስት : ምንታ : ለይስሐቅ : ለቡነ ::=: ወዘንበለ : ይትወለዱ : ወይገብሩ : ሠናየ : ወእ
ኩየ : ኀሙ : ይትዐወቅ : በመንት : ኀረዮሙ : እግዚአብሔር ::=:

Natane ita est, *verbum Dei nequaquam mentitum fuisse*, dicendo, *Non sunt omnes* 6
Israel, qui egressi sunt ex Ægypto; *Neque sunt omnes semen Abrahami qui* 7
facti sunt filii ejus? ex Isaac tantum vocabitur tibi filius, dicit Scriptura. *Adeò* 8
ut non sunt filii secundùm carnem hominis: sed quia filii Dei sunt, etiam facti
sunt semen ejus: qui promissiones habuerunt, facti sunt filii ejus. Promisit enim; 9
indixitque ei tempus *anni*, *Tanquam hodie revertens advenio, Sara adepta erit* 10
filium. Neque hæc solùm, sed Rebecca etiam concepit gemellos patris nostri Isaaco. 11
Et priusquàm geniti essent, & fecissent bonum aut malum, ut immutaretur
propter quid vocavit eos,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

6 Non autem quòd exciderit verbum Dei. Non enim omnes qui ex Israël sunt, ii
7 sunt Israëlitæ: Neque qui semen sunt Abrahæ, omnes filii: sed in Isaac
8 vocabitur tibi semen: Id est, non qui filii carnis, hi filii Dei: sed qui filii sunt promissionis, æstimantur in semine. Promissionis e-
9 nim verbum hoc est; Secundùm hoc tempus veniam, & erit Saræ
10 filius. Non solùm autem illa: sed & Rebecca ex uno concubitu habens, Isaac
11 patris nostri. Cùm enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut
12 mali, (ut secundùm electionem propositum Dei maneret,) Non ex operibus, sed
13 ex vocante dictum est ei; Quia major serviet minori: sicut scriptum est; Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Quid ergò dicemus? numquid iniqui-
15 tas apud Deum? Absit. Moysi enim dicit; Miserebor cujus misereor: & mi-
16 sericordiam præstabo cujus miserebor. Igitur non volentis, neque currentis,
17 sed miserentis est Dei. Dicit enim Scriptura Pharaoni; Quia in hoc ipsum excitavi te, ut ostendam in te virtutem meam: & ut annuntietur nomen me-
18 um in universa terra. Ergò cujus vult miseretur, & quem vult indurat. Di-
19 cis itaque mihi; Quid adhuc queritur? voluntati enim ejus quis resistit? O ho-
20 mo, tu quis es, qui respondeas Deo? Numquid dicit figmentum ei, qui se fin-
21 xit; Quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus luti, ex eadem mas-
22 sa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam? Quòd si Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in mul-
23 ta patientia, vasa iræ, apta in interitum, Ut ostenderet divitias gloriæ suæ in
24 vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam. Quos & vocavit nos non so-
25 lùm ex Judæis, sed etiam ex Gentibus, Sicut in Osee dicit; Vocabo non ple-
26 bem meam, Plebem meam: & non dilectam, Dilectam: & non misericordiam
consecutam, Misericordiam consecutam. Et erit; In loco, ubi dictum est eis;
27 Non plebs mea vos: ibi vocabuntur, Filii Dei vivi. Isaias autem clamat pro Israel; Si fuerit numerus filiorum Israel tanquam arena maris, reliquiæ salvæ fient.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * اَلْجُمْعَةِ مِنَ الْجُمْعَةِ الثَّالِثَةِ بَعْدَ الْعَنْصَرِ * وَلَيْسَ اَنَّ كَلَامَ اللّٰهِ سَقَطَ * لِاَنَّ لَيْسَ
7 جَمِيْعُ الَّذِيْنَ مِنْ اِسْرَائِيْلَ اُولٰئِكَ اِسْرَائِيْلَ * وَلَا مِنْ اَجْلِ اَنَّهُمْ نَسْلُ اِبْرَاهِيْمَ قَدْ صَارُوْا كُلُّهُمْ
8 اَوْلَادٌ * لٰكِنْ بِاِسْحٰقَ يُدْعٰى لَكَ نَسْلٌ * اَيْ لَيْسَ اَوْلَادُ الْبَشَرِ هُمْ اَوْلَادُ اللّٰهِ * بَلْ اَوْلَادُ الْمَوْعِدِ
9 يُحْسَبُوْنَ نَسْلًا * لِاَنَّ هٰذَا الْقَوْلَ قَوْلُ وَعْدٍ * سَاَجِيْءُ فِيْ مِثْلِ هٰذَا الْوَقْتِ وَيَكُوْنُ لِسَارَ ابْنٌ * وَلَيْسَ
10 هٰذَا فَقَطْ * بَلْ وَرِفْقَهُ هِيَ اَيْضًا مِنْ مَضْجَعٍ وَاحِدٍ حَبَلَتْ مَضْجَعَ اِسْحٰقَ اَبِيْنَا * وَلَمْ يَكُنِ
11 اَبْنَاهَا قَدْ وُلِدَا وَلَا عَمِلَا شَيْئًا صَالِحًا اَوْ طَالِحًا لِتَدُوْمَ نِيَّةُ اللّٰهِ الْمَخْصُوْصَةُ بِاِخْتِيَارٍ * لَا مِنَ الْاَعْمَالِ
12 بَلْ مِنَ الدَّاعِيْ * قِيْلَ لَهَا اَنَّ الْاَكْبَرَ يَخْدُمُ الْاَصْغَرَ * كَمَا كُتِبَ اَنِّيْ اَحْبَبْتُ يَعْقُوْبَ وَاَبْغَضْتُ
13 الْعِيْسَ * فَمَاذَا نَقُوْلُ اِذًا * لَعَلَّ عِنْدَ اللّٰهِ ظُلْمًا * حَاشَا * لِاَنَّهُ يَقُوْلُ لِمُوْسٰى سَاَرْحَمُ مَنْ اَرْحَمُهُ *
14 15
16 وَاَتَرَاءَفُ عَلٰى مَنْ اَتَرَاءَفُ عَلَيْهِ * فَاِذًا الْحَظُّ لَيْسَ لِمَنْ يُرِيْدُ * وَلَا لِمَنْ يُحَاضِرُ * بَلْ لِمَنْ يَرْحَمُهُ اللّٰهُ *
17 * لِاَنَّ الْكِتَابَ يَقُوْلُ لِفِرْعَوْنَ لِهٰذَا الْمَعْنٰى بِنَفْسِهِ * اَقَمْتُكَ لِاُرِيَ فِيْكَ قُدْرَتِيْ * وَلِكَيْمَا يُشَادَ بِاِسْمِيْ
18 فِي الْاَرْضِ كُلِّهَا * * اَلْاِثْنَيْنِ مِنَ الْجُمْعَةِ الرَّابِعَةِ * * اَفَهَلْ اِذًا يَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ *
19 وَيُقْصِيْ مَنْ يَشَاءُ * فَسَيَقُوْلُ لِيْ اِذًا * فَلِمَ يَلُوْمُ اَيْضًا * لِاَنَّ مَنْ ذَا يُقَاوِمُ مَشِيْئَتَهُ * لَا * ثُمَّ *
20 * وَلٰكِنْ مَنْ اَنْتَ اَيُّهَا الْاِنْسَانُ الَّذِيْ تُحَاوِبُ اللّٰهَ * لَعَلَّ الْجِبِلَّةَ تَقُوْلُ لِجَابِلِهَا لِمَ صَنَعْتَنِيْ هٰكَذَا *
21 * اَوْ لَعَلَّ الْفَخَّارِيَّ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الطِّيْنِ * اَنْ يَعْمَلَ مِنَ الْقِطْنَةِ نَفْسِهَا اِنَاءً لِلْكَرَامَةِ
22 وَاِنَاءً لِلْاِهَانَةِ * فَلَيْسَ كَانَ اللّٰهُ اِذَا شَاءَ اَنْ يُرِيَ السَّخَطَ * وَيُعْرِفَ بِمَا يَقْدِرُ عَلَيْهِ * اَسْتَصْبَرَ
23 بِاُمْهَالِهِ اَلْجَرِيْلِ اَوَانِيَ سَخَطٍ مُتْقَنَةً لِلْهَلَاكِ * وَلِكَيْمَا يُعْرِفَ بِغِرْوِهِ مَجْدَهُ السَّابِغَةَ عَلَى اَوَانِي الرَّحْمَةِ *
24 اَلَّتِيْ سَبَقَ فَاسْتَعَدَّهَا لِلْمَجْدِ * اَلَّتِيْ هِيَ نَحْنُ الَّذِيْنَ دَعَانَا * لَيْسَ مِنَ الْيَهُوْدِ فَقَطْ * بَلْ وَمِنَ
25 الْاُمَمِ * كَمَا يَقُوْلُ هُوسِعُ النَّبِيُّ * سَاَدْعُو الَّذِيْنَ لَمْ يَكُوْنُوْا شَعْبِيْ * وَالْاُمَّةَ الَّتِيْ لَمْ تَكُنْ
26 مَحْبُوْبَةً * وَيَكُوْنُ فِي الْمَوْضِعِ الَّذِيْ قِيْلَ فِيْهِ اَنْتُمْ لَسْتُمْ شَعْبِيْ * هُنَاكَ سَيُدْعَوْنَ اَبْنَاءَ الْاَلٰهِ
27 اَلْحَيِّ * وَسَعْيَاءُ يَهِيْفُ مِنْ اَجْلِ اِسْرَائِيْلَ * لَوْ صَارَ اَنْ يَكُوْنَ عَدَدُ بَنِيْ اِسْرَائِيْلَ كَرَمْلِ
اَلْبَحْرِ فَالْبَقِيَّةُ مِنْهُمْ تَخْلُصُ *

Feriâ sextâ infra hebdomadam tertiam post Pentecosten.

Non autem quòd sermo Dei exciderit: quia non quicunque sunt ex Israel, ii sunt Israel: Neque quia progenies sunt Abrahæ, jam facti sunt omnes filii: sed per Isaac vocabitur tibi progenies. Hoc est, non filii carnis sunt filii Dei; sed filii promissionis censentur progenies. Sermo enim promissionis est hic sermo, Veniam in simili huic tempore, & erit Saræ filius. Et non hoc tantùm, sed & Rebecca ipsa quoque ex uno concubitu concepit concubitum Isaac patris nostri. Necdum nati erant duo filii ejus, nec quicquam boni vel mali fecerant, (ut permaneret propositum Dei pendens ab ejus arbitrio.) Quum non ex operibus, sed ex vocante dictum est ad illam, Major serviet minori. Quemadmodum scriptum est, Jacob quidem dilexi, Esau verò odi. Quid igitur dicemus? num injustitia est apud Deum? Absit. Ipse enim dicit Mosi, Miserebor cujuscunque miserebor, & commiserabor quemcunque commiserabor. Itaque sors non est ejus qui vult, nec ejus qui properat, sed illius cui miseretur Deus. Dicit enim scriptura Pharaoni, Ad hunc ipsum finem te constitui, ut ostendam in te potentiam meam, & ut prædicetur nomen meum in tota terra.

Feriâ secundâ hebdomadis tertiæ.

Nunquid igitur miseretur cui vult, & condemnat quem vult? Dices ergo mihi; Cur igitur accusat adhuc? quis enim resistit voluntati illius? Nequaquam. Hactenus. Verùm quis tu es ô homo qui Deo respondes? Num figmentum dicit fictori suo, cur sic me fecisti? An verò figulus non habet potestatem in lutum, ut ex eadem massa faciat vas ad honorem, & vas ad despectum? Quodsi Deus quum voluisset ostendere iram, & notum facere quantum posset, protulit in multa longanimitate sua vasa iræ apparata ad interitum, utque notas faceret divitias gloriæ suæ ubertimas erga vasa misericordiæ, quæ jam præparaverat ad gloriam. (Nimirum nos, quos vocavit non solùm ex Judæis, sed etiam ex Gentibus: Ut ait Osea propheta, Vocabo eos qui non erant populus meus, & gentem quæ non erat dilecta. Et erit, in loco in quo dictum est, Vos non estis populus meus, ibi vocabuntur filii Dei viventis. Et Esaia clamat quoad Israëlem, Etiamsi contingat ut sit numerus filiorum Israel velut arena maris, residuum tamen ex ipsis salvabitur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ከመ : ያእመረ : ከመ : ሊኆነ : በመጠባሬ : ለሰብእ : ዘእንበለ : ደአሙ : ዘወለቱ : ጽው
13 ዐ:: ወይቤሳ : ርብቃ : ዘየዓቢ : ይትቀነይ : ለዘ : ይንእስ:=: እስመ : ከማሁ : ይቤ :
14 መጽሐፍ : ያዕቆብዛ : እፍቀርዩ : ወዔሰውሃ : ጸላእኩ::=: መንተ : እንከ : ንብል :
15 ደዲመፅኑ : እግዚኣብሔር : ሐሰ:=: ይቤሎ : ለሙሴ : ለዘሂ : መሕርክመ : እመሕ
16 ር : ወለዘሂ : ተሣህልክመ : ለሣህሎ::=: ናሁኬ : ሊኆነ : ለዘ : ፈቀደ : ወለዘ : ርጸ :
17 ዘእንበለ : ዳአሙ : ለዘ : እግዚኣብሔር : መሕር::=: ወይቤሎ : መጽሐፍ : ለፈርዓን :
18 በእንተዝ : ለእዝእኩከ : ከመ : ለርሊ : ኃይልየ : ሳዕቤነ : ወይሰማዕ : ስምየ : በሙሉ :
19 ምድር::=: ናሁኬ : ለዘ : ፈቀደ : ይመሕር : ወለዘ : ፈቀደ : ያዐፅብ::=: መንተ :
20 ትብል : ተኪይሶኑ : ለእግዚኣብሔር : ቦኑ : ዘይትቃወሚ : ሶሎክረ::=: እጋለ : እመ :
ሕያው : መንትኑ : ለንተ : ዘትትዋለአ : ለእግዚኣብሔር::
21 በእኒታ:መሰቀል : በእሌኒ : በጸሎተ : ሐዋርያት: ወበዮሐንስ: ለመ 12: ለግንቦት::
22 ይክልኑ: ብሂሎቶ: ግብር:ለገባሪሁ: ሊትግበረኒ: ከመዝ:=: ሊኆነኑ: በውሕ: ለሳብሐዊ: ይ
ግበር:እመለሐዱ : ፀቡር : መንፈቀ : ለክብር : ወመንፈቀ : ለሳሰር::=: ወእመኒ : ፈቀደ :
23 እግዚኣብሔር: ያርኢ : መቀሠፍተ : ኀይሉ : ያመጽእ : መላእክተ : መዐቱ : ለርእዩ : ትዕ
24 ግሡቶ : እለ : ድልዋን : ለእሳሰን::=: ከመ : ያርኢ : ኀዕበ : ብዕለ : ሱባሔቲሁ : ያመጽ
25 እ : መላእክተ : መሕረቱ : እለ : ደልዋን : ለዛሃሉ::=: እስመ : ጸውዐን : ውእስተጋበለ
ን : ለኮ : እመሕይዙድ : ባሕቲቶሙ : ዲደ : እመለረማይኒ:=: በክመ : ይቤ : ዮሲዕ:
26 ንቢይ : እሬሲዮ : ሕዝብየ : ዘሊኆነ : ሕዝብየ : ወአፈሲዮ : ፍቅርትየ : ለእንተ : ሊኆ
27 ንት : ፍቅርትየ:=: ወይከውኑ : ውሉደ : እግዚኣብሔር : ሕያው : በብሔር : ኅበ :
ይቤልዎሙ : ሊኆንክሙ : ሕዝበ : እግዚኣብሔር::=: ሊሳይያሰኒ : ከልሐ : ወይቤ :
በእንተ : እስራኤል : ለእመ : ኮነ : ሖልቁሙ : ለደቂቀ : እስራኤል : ከመ : ሖለ : ባሕር :
እለ : ተርፈ : ይድኅኑ:=:

Secunda Crucifixionis: Pro Helene: In oratione Apostolorum & Johannis: die 16. Maii,

Poteritne opus dicere factori suo, Non ita me feceris? Annon potestas est figulo faciendi ex eodem luto, partem ejus ad decus, & partem ejus ad dedecus? Quòd si Deus volens ostendere plagam virtutis suæ, adduxit ministros indignationis suæ (declarans patientiam suam) qui parati erant, ad destructionem suam. Et ut manifestaret rursum divitias gloriæ suæ, adduxit ministros miserationis suæ, qui parati erant, ad misericordiam suam. Quoniam vocavit nos, & congregavit nos, non ex Judæis tantùm, sed ex Gentibus. Quemadmodum dicit Jusia propheta, Efficiam illum populum meum, qui non erat populus meus: & reddam illam dilectam meam, quæ non erat dilecta mea. Et erunt filii Dei viventis, in loco ubi de iis dicebant, Non estis populus Dei. Isaias etiam clamat dicens de Israel, Si fuerit numerus filiorum Israel sicut arena maris, reliquiæ servabuntur.

Digitized by Google

Non fuit autem, quòd exciderit verbum Dei: non enim omnes
6 Οὐχ οἷον δὲ, ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· οὐ γὰρ πάντες
qui ex Israel, ii Israel. Neque quia sunt semen Abrahæ, o-
7 οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραήλ. Οὐδ' ὅτι εἰσὶ σπέρμα Ἀβραάμ, πάν-
mnes filii: sed in Isaac vocabitur tibi semen: Id est, Non
8 τες τέκνα· ἀλλ' ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα· Τουτέστιν, Οὐ τὰ
filii carnis, hi filii Dei: sed filii promissionis,
τέκνα τῆς σαρκὸς, ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας,
æstimantur in semine. Promissionis enim verbum hoc; Secundùm
9 λογίζεται εἰς σπέρμα. Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν
tempus hoc veniam, & erit Sara filius. Non solùm autem, sed
10 καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ υἱός. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ
& Rebecca ex uno concubitum habens, Isaac patris nostri. Nondum
11 καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν. Μήπω
enim nati, neque egentibus quid bonum aut malum, (ut secundùm
γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ (γ) κακὸν, (ἵνα ἡ κατ'
electionem Dei propositum maneret,) Non ex operibus, sed ex vocan-
12 ἐκλογὴν τοῦ Θεοῦ πρόθεσις μένῃ,) Οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦν-
te, dictum est ei; Quia major serviet minori: Sicut scriptum
13 τος, ἐρρέθη αὐτῇ, Ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι· Καθὼς γέγρα-
est; Jacob dilexi, at Esau odio habeo. Quid ergò dicemus?
14 πται, Τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα. Τί οὖν ἐροῦμεν;
Numquid iniquitas apud Deum? ne fiat. Nam Moysi dicit; Mise-
15 Μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; μὴ γένοιτο. Τῷ γὰρ Μωσῆ λέγει, Ἐλε-
rebor cujus misereor, & miserabor quemcunque miseratus fuero. Nempè igitur non
16 ήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτιρήσω ὃν ἂν οἰκτίρω. Ἄρα οὖν οὐ
volentis, neque currentis, sed miserentis Dei. Dicit enim
17 τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ (δ) ἐλεοῦντος Θεοῦ. Λέγει γὰρ
Scriptura Pharaoni; Quia in ipsum hoc excitavi te, ut ostendam in
ἡ γραφὴ τῷ Φαραώ, Ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν

te virtutem meam, & ut annuntietur nomen meum in universa terra.
σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.
Nempè ergò cujus vult, misereatur: quem autem vult, indurat. Dices itaque mihi;
Ἄρα οὖν ὃν θέλει, ἐλεεῖ· ὃν δὲ θέλει, σκληρύνει. (ε) Ἐρεῖς οὖν μοι,
Quid adhuc queritur? nam voluntati ejus quis resistit? Imò verò,
Τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε; (ζ) Μενοῦνγε,
ô homo, tu quis es respondens Deo? Numquid dicit figmentum
ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα
fictori; Quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus
τῷ πλάσαντι, Τί με ἐποίησας οὕτως; Ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς
luti, ex eadem massa facere, hoc quidem in honorem vas, hoc verò
τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι, ὃ μὲν εἰς τιμὴν, σκεῦος· ὃ δὲ
in contumeliam? Si autem volens Deus ostendere iram, & notam facere
εἰς ἀτιμίαν; Εἰ δὲ θέλων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι
potentiam suam, sustinuit in multa longanimitate vasa iræ adaptata
τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα
in interitum? Et ut notas faceret divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ
εἰς ἀπώλειαν; Καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ
præparavit in gloriam? Quos & vocavit, nos, non solùm ex Judæis,
προητοίμασεν εἰς δόξαν; Οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς, οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων,
sed etiam ex Gentibus: Sicut & in Osea dicit; Vocabo nō populum meum,
ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν· Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει, Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου,
Populum meum: & non dilectam, Dilectam. Et erit, in loco ubi dictum est
Λαόν μου· καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην, Ἠγαπημένην. Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη
eis; Non populus meus vos, ibi vocabuntur, Filii Dei vivi. E-
αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται, Υἱοὶ Θεοῦ ζῶντος. Ἡσ-
saias autem clamat pro Israel, Si fuerit numerus filiorum Is-
σαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, Ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσ-
rael tanquam arena maris, reliquiæ servabuntur.
ραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ (η) κατάλειμμα σωθήσεται.

MS. A. (γ) φαῦλον, (ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν προθέσεως τοῦ Θεοῦ (δ) ἐλεῶντος (ε) Ἐρεῖς μοι οὖν, (ζ) Ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε, (η) ὑπόλειμμα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Annuntiatione Zacharia.16.

Neque enim prorsus excidit sermo Dei: si- 6
quidem non omnes qui sunt ex Israel, sunt
Israel. Neque etiam quia sunt ex semine 7
Abraham, sunt omnes filii: quoniam dictum
est, In Isaac vocabitur tibi semen. Hoc est, 8
non filii carnis, sunt filii Dei: sed filii pro-
missionis habentur pro semine. Promissio- 9
nis enim sermo hic est; Hoc ipso tempore
veniam, & erit Saræ filius. Neque hic tan- 10
tùm, sed etiam Rebecca, quum unius patris
nostri Isaac habuisset consuetudinem: Pri- 11
usquàm geniti essent filii ejus, necdum fe-
cissent bonum aut malum, præcognita est
electio Dei, ut ipsa permaneret, Non per 12
opera, sed per eum qui vocavit. Dictum est
enim; Senior erit servus minori. Sicut 13
scriptum est; Jacob dilexi, Esau autem
odio habui. Quid igitur dicemus? num 14
iniquitas est apud Deum? Absit. Ecce et- 15
iam ipsi Moysi dixit; Miserebor cujus mise-
reus sum, & gratiosum me exhibebo in eum,
cui futurus sum gratiosus. Non est ergò in 16
potestate volentis, neque in potestate curren-
tis, sed in potestate Dei misericordis. Ait 17
enim in Scriptura ipsi Pharaoni; Ad hoc
ipsum excitavi te, ut ostendam in te poten-
tiam meam, utque prædicetur nomen meum
in universa terra. Itaque cujus vult mise- 18
retur, & quem vult indurat. Jam verò di- 19
ces, Quamobrem arguit? Quis enim obsi-
stat ejus voluntati? Tu igitur quis es, ô ho- 20
mo, qui respondens Deo das? Num dicet
figmentum ei qui ipsum effinxit, Cur me ita
effinxisti? An non habet potestatem figulus 21
in lutum suum, ut ex eadem massa conficiat
vasa, unum ad honorem, & alterum ad igno-
miniam.

Lectio peregrinorum.17.

Sin volens Deus ostendere iram suam, & 22
patefacere potentiam suam, intulit plurimâ
longanimitate suâ iram adversùs vasa iræ
consummata ad exitium: Et effudit misera- 23
tiones suas in vasa misericordiæ quæ parata
erant Deo ad gloriam, Nos scilicet vocatos 24
non tantùm ex Judæis, sed etiam ex Gen-
tibus: Sicut & in Hosea dixit; Vocabo eos 25
qui non erant populus meus, Populum me-
um: & quæ misericordiam non erat con-
secuta, Misericordiam consecutam. Futu- 26
rum est enim in loco ubi vocabantur, Non
populus meus; illic ut vocentur, Filii Dei
viventis. Esaia porrò prædicat de filiis Is- 27
rael; Si fuerit numerus filiorum Israel sicut
arena maris, reliquiæ eorum servabuntur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Nonne ita est, verbum Dei nequaquam mentitum fuisse, dicendo, Non sunt omnes 6
Israel, qui egressi sunt ex Ægypto; Neque sunt omnes semen Abrahami qui 7
facti sunt filii ejus? ex Isaac tantum vocabitur tibi filius, dicit Scriptura. Adeò 8
ut non sunt filii secundùm carnem hominis: sed quia filii Dei sunt, etiam facti
sunt semen ejus: qui promissiones habuerunt, facti sunt filii ejus. Promisit enim; 9
indixitque ei tempus anni, Tanquam hodie revertens ad te, Sara adepta erit 10
filium. Neque hæc solùm, sed Rebecca etiam concepit gemellos patris nostri Isaaco. 11
Et priusquàm geniti essent, & fecissent bonum aut malum, ut immutaretur
propter quid vocavit eos,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

6 Non autem quòd exciderit verbum Dei. Non enim omnes qui ex Israël sunt, ii
7 sunt Israëlitæ: Neque qui semen sunt Abrahæ, omnes filii: sed in Isaac
8 vocabitur tibi semen: Id est, non qui filii carnis, hi filii Dei:
9 sed qui filii sunt promissionis, æstimantur in semine. Promissionis e-
nim verbum hoc est; Secundùm hoc tempus veniam, & erit Saræ
10 filius. Non solùm autem illa: sed & Rebecca ex uno concubitu habens, Isaac
11 patris nostri. Cùm enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut
12 mali, (ut secundùm electionem propositum Dei maneret,) Non ex operibus, sed
13 ex vocante dictum est ei; Quia major serviet minori: sicut scriptum est;
14 Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Quid ergò dicemus? numquid iniqui-
15 tas apud Deum? Absit. Moysi enim dicit; Miserebor cujus misereor: & mi-
16 sericordiam præstabo cujus miserebor. Igitur non volentis, neque currentis,
17 sed miserentis est Dei. Dicit enim Scriptura Pharaoni; Quia in hoc ipsum
excitavi te, ut ostendam in te virtutem meam: & ut annuntietur nomen me-
um in universa terra. Ergò cujus vult miseretur, & quem vult indurat. Di- 18
cis itaque mihi; Quid adhuc queritur? voluntati enim ejus quis resistit? O ho- 19
mo, tu quis es, qui respondeas Deo? Numquid dicit figmentum ei, qui se fin- 20
xit; Quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus luti, ex eadem mas- 21
sa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam? Quòd si 22
Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in mul-
ta patientia, vasa iræ, apta in interitum, Ut ostenderet divitias gloriæ suæ in 23
vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam. Quos & vocavit nos non so- 24
lùm ex Judæis, sed etiam ex Gentibus, Sicut in Osee dicit; Vocabo non ple- 25
bem meam, Plebem meam: & non dilectam, Dilectam: & non misericordiam
consecutam, Misericordiam consecutam. Et erit; In loco, ubi dictum est eis; 26
Non plebs mea vos: ibi vocabuntur, Filii Dei vivi. Isaias autem clamat pro 27
Israel; Si fuerit numerus filiorum Israel tanquam arena maris, reliquiæ salvæ
fient.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * الجمعة من الجمعة الثالثة بعد العنصرة * وليس ان كلام الله سقط * لان ليس
7 جميع الذين من اسرائيل اولئك اسرائيل * ولا من اجل انهم نسل ابراهيم قد صاروا كلهم
8 اولاد * لكن باسحق يدعى لك نسل * اي ليس اولاد الجسد هم اولاد الله * بل اولاد الموعد
9 يحسبون نسلا * لان هذا القول قول وعد * سآتي في مثل هذا الوقت ويكون لسارة ابن * وليس
10
11 هذا فقط * بل ورفقه هي ايضا من مضجع واحد حبلت مضجع اسحق ابينا * ولم يكن
12 ابناها قد ولدا ولا عملا شيأ صالحا او طالحا لتدوم نية الله المخصوصة باختيار * لا من الاعمال *
13 بل من الداعي * قيل لها ان الاكبر يخدم الاصغر * كما كتب اني احببت يعقوب وابغضت
14 العيس * فماذا نقول اذا * لعل عند الله ظلما * حاشا * لانه يقول لموسي سارحم من ارحمه *
15
16 واترائف على من اترائف عليه * فاذا الخط ليس لمن يريد * ولا لمن يحاضر * بل لمن يرحمه الله *
17 * لان الكتاب يقول لفرعون لهذا المعنى نفسه * افمتك لاري فيك قدرتي * ولكيما يشاد باسمي
18 في الارض كلها * الاثنين من الجمعة الرابعة * افهل اذا يرحم من يشاء * ويقصي من يشاء
19 * وستقول لي اذا * فلم يلوم ايضا * لان من ذا يقاوم مشيته * لا * ثم *
20 * ولكن من انت ايها الانسان الذي تجاوب الله * لعل الجبلة تقول لجابلها لم صنعتني هكذا *
21 * او لعل الفخاري ليس له سلطان على الطين * ان يعمل من العطن نفسها اناء للكرامة
22 واناء للاهانة * فلئن كان الله اذا شاء ان يري السخط * ويعرف بما يقدر عليه * استحصر
23 باممهاله الخزيل اواني سخط مستعدة للهلاك * ولكيما يعرف بثروة مجده السابغة على اواني الرحمة *
24 التي سبق فاستعدها للمجد * التي هي نحن الذين دعانا * ليس من اليهود فقط * بل ومن
25 الامم * كما يقول هوسع النبي * سادعو الذين لم يكونوا شعبي * والامة التي لم تكن
26 محبوبة * ويكون في الموضع الذي قيل فيه انتم لستم شعبي * هناك سيدعون ابناء الاله
27 الحي * وسعيا يصيح من اجل اسرائيل * لو صار ان يكون عدد بني اسرائيل كرمل
البحر فالبقية منهم تخلص *

Feriâ sextâ infra hebdomadam tertiam post Pentecosten.

Non autem quòd sermo Dei exciderit: quia non quicunque sunt ex Israel, ii sunt Israel: Neque quia progenies sunt Abrahæ, jam facti sunt omnes filii: sed per Isahac vocabitur tibi progenies. Hoc est, non filii carnis sunt filii Dei; sed filii promissionis censentur progenies. Sermo enim promissionis est hic sermo, Veniam in simili huic tempore, & erit Saræ filius. Et non hoc tantùm, sed & Rebecca ipsa quoque ex uno concubitu concepit concubitum Isahac patris nostri. Necdum nati erant duo filii ejus, nec quicquam boni vel mali fecerant, (ut permaneret propositum Dei pendens ab ejus arbitrio.) Quum non ex operibus, sed ex vocante dictum est ad illam, Major serviet minori. Quemadmodum scriptum est, Jacob quidem dilexi, Esau verò odi. Quid igitur dicemus? num injustitia est apud Deum? Absit. Ipse enim dicit Mosi, Miserebor cujuscunque miserebor, & commiserabor quemcunque commiserabor. Itaque sors non est ejus qui vult, nec ejus qui properat, sed illius cui miseretur Deus. Dicit enim scriptura Pharaoni, Ad hunc ipsum finem te constitui, ut ostendam in te potentiam meam, & ut prædicetur nomen meum in tota terra.

Feriâ secundâ hebdomadis tertiæ.

Nunquid igitur miseretur cui vult, & condemnat quem vult? Dices ergo mihi; Cur igitur accusat adhuc? quis enim resistit voluntati illius? Nequaquam. Hactenus. *Verùm quis tu es ô homo qui Deo respondes? Num figmentum dicit fictori suo, cur sic me fecisti? An verò figulus non habet potestatem in lutum, ut ex eadem massa faciat vas ad honorem, & vas ad despectum? Quodsi Deus quum voluisset ostendere iram, & notum facere quantum posset, protulit in multa longanimitate sua vasa iræ apparata ad interitum, utque notas faceret divitias gloriæ suæ uberrimas erga vasa misericordiæ, quæ jam præparaverat ad gloriam. (Nimirum nos, quos vocavit non solùm ex Judæis, sed etiam ex Gentibus: Ut ait Osea propheta, Vocabo eos qui non erant populus meus, & gentem quæ non erat dilecta. Et erit, in loco in quo dictum est, Vos non estis populus meus, ibi vocabuntur filii Dei viventis. Et Esaia clamat quoad Israëlem, Etiamsi contingat ut sit numerus filiorum Israel velut arcna maris, residuum tamen ex ipsis salvabitur.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ከመ : ያእመሩ : ከመ : ሊኆን : በመግቦሩ : ለሰብእ : ዘእንበለ : ዴእሙ : ዘወለቱ : ጽዋ
13 ዐ:: ወይቤሳ : ርብቃ : ዘየዓቢ : ደቅንይ : ለዘ : ይንእስ:=ፅ እስሙ : ከማሁ : ይቤ :
14 መጽሐፍ : ያዕቆብሃ : እፍቀርኩ : ወዔሰውሃ : ጸላእኩ::=ፅ መንተ : እንከ : ንብል :
15 ይሊመፀኑ : እግዚኦብሔር : ሐሰ:=ፅ ይቤሎ : ለሙሴ : ለዘሂ : መሕረክዎ : እመሕ
16 ሮ : ወለዘሂ : ተሣሀልክዎ : ለዛሂሁ::=ፅ ናሁኬ : ሊኆን : ለዘ : ፈቀደ : ወለዘ : ሮጸ :
17 ዘእንበለ : ዴእሙ : ለዘ : እግዚኦብሔር : መሕሮ::=ፅ ወይቤሎ : መጽሐፍ : ሌፈርዓን :
18 በእንተዝ : ኣንዛእኩከ : ከመ : ለርኢ : ኃይልየ : ሳዕቤንየ : ወይሰማዕ : ስመየ : በኵሉ :
ምድር::=ፅ ናሁኬ : ለዘ : ፈቀደ : ይመሕር : ወለዘ : ፈቀደ : ያዐፅብ::=ፅ መንተ :
ትክል : ተሐኒይሶኑ : ለእግዚኦብሔር : ቦኑ : ዘይትቃወሞ : ሶሎክረ::=ፅ እጋሰ : እመ :
ሕያው : መንትኑ : ለንተ : ዘትትዋሠለ : ለእግዚኦብሔር::

ወከመኒ : መሰቀል : በእቤኒ : በጸሎተ : ሐዋርያት : ወበዮሐንስ : ለመ 12 : ለግቦት::
ይክልኑ : ብዚሎቶ : ግብር : ለገባሪሁ : ሊትገበረኒ : ከመዝ:=ፅ ሊኆንኑ : በሠሐ : ለሳብሐዊ : ይ
ግበር : እመለሐዱ : ፀቡር : መንፈቆ : ለክብር : ወመንፈቆ : ለሳሰር::=ፅ ወእመኒ : ፈቀደ :
እግዚኦብሔር : ያርኢ : መቀሠፍተ : ኀይሉ : ያመጽእ : መሳእክተ : መዐቱ : ለርእዩ : ትዕ
ግሡቱ : እሰ : ድልዋን : ለእሳሰን::=ፅ ከመ : ያርኢ : ኀብዕ : ብዕለ : ሰብእኪሂሁ : ያመጽ
እ : መሳእክተ : መሕረቱ : እለ : ደልዋን : ለዛሂሁ::=ፅ እስሙ : ጸውዐን : ወእስተጋብአ
ን : እኮ : እመሊይሁድ : ባሕቲቶሙ : ዓደ : እመለረማይኒ:=ፅ በክመ : ይቤ : ዮሲዕ፡
ንቢይ : እሪሲዮ : ሕዝብየ : ዘሊኆን : ሕዝብየ : ወእፈሲዮ : ፍቅርትየ : ለእንተ : ሊኮ
ንት : ፍቅርትየ:=ፅ ወይከውኑ : ውሉደ : እግዚኦብሔር : ሕዮው : በብኩር : ኀበ :
ይቤልመው : ሊኆንክሙ : ሕዝበ : እግዚኦብሔር::=ፅ ሊሰይያሰኒ : ከልሐ : ወይቤ :
ኢንተ : እስራኤል : ለእመ : ኮነ : ኖልቁሙ : ሌደቂቀ : እስራኤል : ከመ : ኖጸ : ባሕር :
ፍሉ : ትርፈ : ይድኅኑ:=ፅ

ut scirent, quòd non est ex operibus hominis, sed tantùm ex ipso qui vocat: ideò dixit 12
Rebeccæ, quòd major serviet minori. Quia sic dicit Scriptura, Jacobum dilexi, 13
Esavum autem odio habui. Quid igitur dicemus? Nunquid iniquè fecit 14
Deus? Absit. Dicit Moysi, Cujus misertus sum, miserebor; & cui gratiosum 15
me exhibui, gratiosas ero. Ecce igitur, non est ejus qui velit, neque ejus qui 16
currat, sed ipsius Dei miserantis. Dicit enim Scriptura Pharaoni, Ad hoc ex- 17
citavi te, ut ostenderem super te virtutem meam, & ut exaudiatur nomen me-
um in tota terra. Ecce igitur, cujus vult miseretur, & quem vult indurat. 18
Quid autem dices? an Deo crimen intentabis? nunquid est qui consilio ejus re- 19
sistit? Fili hominis, quis es qui respondeas Deo? 20

Secunda Crucifixionis: Pro Helene: In oratione Apostolorum & Johannis: die 16. Maii,

Poteritne opus dicere factori suo, Non ita me feceris? Annon potestas est figu- 21
lo faciendi ex eodem luto, partem ejus ad decus, & partem ejus ad dedecus?
Quòd si Deus volens ostendere plagam virtutis suæ, adduxit ministros indignati- 22
onis suæ (declarans patientiam suam) qui parati erant, ad destructionem suam.
Et ut manifestaret rursum divitias gloriæ suæ, adduxit ministros miserationis suæ, 23
qui parati erant, ad misericordiam suam. Quoniam vocavit nos, & congrega- 24
vit nos, non ex Judæis tantùm, sed ex Gentibus. Quemadmodum dicit Jusia 25
propheta, Efficiam illum populum meum, qui non erat populus meus: & red-
dam illam dilectam meam, quæ non erat dilecta mea. Et erunt filii Dei viven- 26
tis, in loco ubi de iis dicebant, Non estis populus Dei. Isaias etiam clamat di- 27
cens de Israel, Si fuerit numerus filiorum Israel sicut arena maris, reliquiæ ser-
vabuntur.

Digitized by Google

Verbum enim consummans, & abbrevians in *justitia*, quia verbum *concisum*
28 Λόγον γὰρ συντελῶν, καὶ (θ) συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ, ὅτι λόγον συντετμημένον
faciet Dominus super terram: Et sicut prædixit Esaias; *Si non* Dominus Sa-
29 ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ καθὼς προείρηκεν Ἡσαΐας, Εἰ μὴ Κύριος Σα-
baoth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma *utique* facti essemus, & sicut Gomorrha
βαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα
utique similes fuissemus. Quid ergò dicemus? Quòd Gentes *non* sectantes justitiam,
30 ἂν ὡμοιώθημεν. Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, ΙΒ'
apprehenderunt justitiam, justitiam autem quæ ex fide: Israel verò
31 κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· Ἰσραὴλ δὲ
sectans legem justitiæ, in legem justitiæ non pervenit. *Propter*
32 διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς (ι) νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε. Διατί
quid? quia non ex fide, sed quasi ex operibus *legis*. Offenderunt enim
τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ (κ) ἔργων νόμου. προσέκοψαν γὰρ
lapidi offensionis: Sicut scriptum est; Ecce pono in Sion
33 τῷ λίθῳ τῆς προσκόμματος· Καθὼς γέγραπται, Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν
lapidem offensionis, & petram scandali: & omnis *credens* in eum,
λίθον προσκόμματος, καὶ πέτραν σκανδάλου· (λ) καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ,
non confundetur.
οὐ καταισχυνθήσεται.

CAP. X. ι'.

1 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ δέησις ἡ πρὸς τὸν Θεὸν,
Fratres, *ipsa* quidem *bona* voluntas mei cordis, & obsecratio ad Deum,
pro *Israël* est in salutem. *Testor* enim illis, quòd *zelum* Dei
2 (α) ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἔστιν εἰς σωτηρίαν. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον Θεοῦ
habent, sed non secundùm scientiam. Ignorantes enim Dei justi-
3 ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. Ἀγνοοῦντες (β) γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιο-
tiam, & *propriam justitiam* quærentes statuere, justitiæ Dei
σύνην, καὶ τὴν (γ) ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ
non sunt subjecti. Finis enim legis Christus, ad justitiam omni cre-
4 οὐχ ὑπετάγησαν. Τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς, εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύ-
denti. Moyses enim *scribit* justitiam quæ ex lege; *Quòd faci-*
ontι. Μωσῆς γὰρ γράφει (δ) τὴν δικαιοσύνην τὴν (ε) ἐκ τοῦ νόμου, Ὅτι ὁ ποιή- 5
ens ea homo, vivet in *eis*. Quæ autem ex fide justitia sic
σας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη (ζ) οὕτω 6
dicit; Ne dixeris in corde tuo, Quis ascendet in cœlum? id est
λέγει, Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτέστι
Christum deducere. Aut, Quis descendet in abyssum? hoc est Christum à
Χριστὸν καταγαγεῖν. Ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτέστι Χριστὸν ἐκ 7
mortuis *reducere*. Sed quid dicit? Prope *te* verbum est in ore
νεκρῶν ἀναγαγεῖν. Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν ἐν τῷ στόματί σου 8
tuo, & in corde tuo: hoc est verbum fidei, quod prædicamus. Quia
καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτέστι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως, ὃ κηρύσσομεν. Ὅτι 9
si confitearis in ore tuo Dominum Jesum, & credideris in corde
ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου Κύριον (η) Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ
tuo, quòd Deus illum suscitavit à mortuis, *salvaberis*. Corde enim creditur
σου, ὅτι ὁ Θεὸς (θ) αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. Καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται 10
ad justitiam: ore autem confessio fit ad salutem. Dicit enim Scriptura;
εἰς δικαιοσύνην· στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ, 11
Omnis *credens* in illum, non confundetur. Non enim est distinctio
Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται. Οὐ γάρ ἐστι διαστολὴ 12
Judæique & Græci: nam idem Dominus omnium, dives in omnes
Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας
invocantes illum. Omnis enim, quicunque invocaverit nomen Domini,
τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. Πᾶς γὰρ, ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου, 13
servabitur. Quomodò ergò invocabunt in quem non crediderunt? quomodò *autem*
σωθήσεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσωνται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ 14
credent quem non audierunt? quomodò autem audient sine prædicante? Quomodò
πιστεύσουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ (ι) ἀκούσουσι χωρὶς κηρύσσοντος; Πῶς 15
verò prædicabunt, *si non* mittantur? sicut scriptum est; Quàm speciosi pedes
δὲ (κ) κηρύξουσιν, ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσι; καθὼς γέγραπται, Ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες
evangelizantium pacem, evangelizantium bona.
τῶν (λ) εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά.

Διδαχὴ δὲ οὐ πάντων ὑπήκουσε τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει, Κύριε, τίς 16
Sermonem autem non omnes obedierunt Evangelio. Esaias enim dicit, Domine, quis
ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ἄρα οὖν ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος 17
credidit auditui nostro? ergò fides ex auditu, auditus autem per verbum
Χριστοῦ. Ἀλλὰ λέγω, Μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ 18
Christi. Sed dico, Nonne audierunt? imò in omnem terram exivit sonus
φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. Ἀλλὰ λέγω, 19
eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Sed dico,
Μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος Μωσῆς λέγει, Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, 20
Nonne Israël non cognovit? primus Moyses dicit, Ego æmulationem faciam vobis in non gente,
ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς. Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει, Εὑρέθην τοῖς 21
in gente insipiente irritabo vos. Esaias autem audet & dicit, Inventus sum à
ἐμὲ μὴ ζητοῦσι, ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι. Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ 22
non quærentibus me, manifestus factus sum non interrogantibus me. Ad Israël autem
λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖρας μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ 23
dicit, Totam diem expandi manus meas ad populum incredulum & contradicentem.

MS. A. (θ) συντέμνων * ποιήσει Κύριος (ι) νόμου οὐκ ἔφθασεν. (κ) ἔργων. προσέκοψαν τῷ λίθῳ (λ) καὶ ὁ πιστεύων ΚΕΦ. ι'. MS. A. (α) ὑπὲρ αὐτῶν οὖν εἰς (β) γὰρ (γ) ἰδίαν ζητοῦντες (δ) ὅτι γὰρ (ε) ὁ ἐκ * τῆς πίστεως, Ὁ ποιήσας ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτῇ. Ἡ δὲ (ζ) οὕτως (η) Ἰησοῦν Χριστὸν, (θ) ἤγειρεν αὐτὸν (ι) ἀκούσουσιν (κ) κηρύξωσιν, (λ) εὐαγγελιζομένων * ἀγαθά; Ἀλλ' οὐ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ... * ...
29 ... * ...
30 ... * ...
31 ... * ...
32 ... * ...
33 ... * ...
1 ... * ...
2 ... * ...
3 ...
4 ... * ...
5 ... * ...
6 ...
7 ... * ...
8 ... * ...
9 ...
10 ...
11 ... * ...
12 ... * ...
13 ... * ...
14 ...
15 ...

Sermonem decrevit & præcidit, eumque præstabit Dominus super terram. Et quemadmodum prædixerat ipse Esaia; Nisi Dominus exercituum reliquisset nobis superstitem, ut Sodoma facti fuissemus, & Gomorrhæ fuissemus similes.

Pro introitu Domini nostri in templum, & Prophetis & Apostolis. 18.

Quid igitur dicemus? Gentes quæ non currebant post justitiam, assecutas fuisse justitiam, justitiam verò eam quæ est ex fide: Israel autem qui currebat post Legem justitiæ, Legem justitiæ non fuisse assecutum. Quamobrem? quia non ex fide, sed ex operibus Legis. Impegerunt enim ad lapidem offendiculi. Sicut Scriptum est; Ecce pono in Sion lapidem offendiculi, & petram offensionis; & qui crediderit in eam, pudore non suffundetur.

CAP. X.

Fratres, voluntas cordis mei, & deprecatio mea quæ fit ad Deum, pro ipsis est ut serventur. Testor enim de eis, ipsos zelum Dei habere, sed non in scientia. Justitiam enim Dei ignorârunt, sed studuerunt propriam justitiam constituere: & propterea justitiæ Dei non fuerunt subjecti. Scopus enim Legis Christus est, ad justitiam cuilibet in ipsum credenti.

Mediâ Pentecoste. 19.

Si quidem Moyses ita descripsit justitiam quæ est in lege, Quòd qui ea peregerit, per ipsa vivet. Justitia verò cum fide *conjuncta*, ita dicit, Ne dixeris in corde tuo, Quis scandit cœlos, & Christum deduxit? Et quis descendit in abyssum inferiorum, & eduxit Christum ex mortuis? Sed quid ait? Propinquus est tibi sermo, ori et cordi tuo. Hoc est verbum fidei quod prædicamus. Quòd si confitearis ore tuo Dominum nostrum Jesum, & credas corde tuo Deum excitâsse eum à mortuis, servaberis. Cor enim quod credit in eum, justificatur: & os quod confitetur eum, servatur. Dicit enim Scriptura; Quisquis credit in eum, pudore non suffundetur. Et in hoc quidem non distinguit neque Judæos, neque Gentiles: unus est enim Dominus omnium, qui dives est in quemlibet à quo invocatur. Quisquis enim invocaverit nomen Domini, servabitur. Quomodo igitur invocabunt eum, in quem non crediderunt: aut quomodo credent ei, de quo non audierunt? Aut quomodo concionabuntur, nisi missi fuerint? Prout scriptum est; Quàm speciosi pedes evangelizantium pacem, & evangelizantium bona!

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 እስመ፡ሳሉቀ፡ወሥዒረ፡ነገረ፡ይነግር፡እግዚአብሔር፡ ውስተ፡ዓለም።።=፡ ወበከመ፡ ለቅደ
29 መ፡ ሊሰይያስ፡ብሂል፡ ሶበ፡ እኮ፡ እግዚአብሔር፡ ጸባኦት፡ አትረፈ፡ ለነ፡ዘርአ፡ከመ፡ሰደመ፡
30 እመኮነ፡ ወከመ፡ግሞራ፡ እመሰልነ።።=፡ ምኑ፡ እንኳ፡ ንብል፡ ለረሚ፡ ጥቀ፡ እለ፡ሊኀሥሡ
31 ሠመ፡ ለጽድቅ፡ ረኳብመ፡ ለጽድቅ፡ ወጸደቁ፡በእሚነ።።=፡ ወእስራኤልሰ፡ እንዘ፡ ይዴግን
32 ዋ፡ ለሥሪቶሙ፡ሰእኑ፡ጸደቀ፡ እስመ፡ ሊፈጸመ፡ ገቢረ፡ ሕገገ፡ ለሪቶሙ።።=፡ በእንተ፡ ምን
ት፡እስመ፡ ሊኀጸድቅ፡ለሪት፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡በእሚነ፡ ዘፈጸመ፡ገቢሮታ።። ወለዕቀፈቶ
ሙ፡ ወኮነቶሙ፡ እብነ፡ ዕቅፍቶሙ።=፡

Quia consummatum, & præcisum verbum enarret Deus in mundo. Et quemadmodum prædixerat Isaias, Nisi Dominus Sabaoth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma facti essemus, & sicut Gomorrha similes essemus. Quid ergò dicemus? Quòd Gentes ferè qui non sectabantur justitiam, assecutæ sunt justitiam, etiam justitiam ex fide. Israel autem consectando legem suam justificari non potuerunt, quia mandata legis complctè non sunt executi. Propter quid? quia nequaquam justificat lex, sed tantùm per fidem est, quæ perficit executionem illius: impingere enim fecit eos, & facta est lapis offensionis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

28 Verbum enim consummans, & abbrevians in æquitate: quia verbum breviatum
29 faciet Dominus super terram: Et sicut prædixit Isaias; Nisi Dominus Sabaoth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma facti essemus, & sicut Gomorrha simi-
30 les fuissemus. Quid ergò dicemus? Quòd gentes, quæ non sectabantur justiti-
31 am, apprehenderunt justitiam: justitiam autem, quæ ex fide est. Israël verò
32 sectando legem justitiæ, in legem justitiæ non pervenit. Quare? Quia non ex
33 fide, sed quasi ex operibus: offenderunt enim in lapidem offensionis, Sicut scriptum est; Ecce pono in Sion lapidem offensionis, & petram scandali: & omnis, qui credit in eum, non confundetur.

CAP. X.

1 FRatres, voluntas quidem cordis mei, & obsecratio ad Deum, fit pro illis in
2 salutem. Testimonium enim perhibeo illis, quòd æmulationem Dei habent, sed
3 non secundùm scientiam. Ignorantes enim justitiam Dei, & suam quærentes
4 statuere, justitiæ Dei non sunt subjecti. Finis enim legis, Christus, ad justiti-
5 am omni credenti. Moyses enim scripsit, quoniam justitiam, quæ ex lege est,
Qui fecerit homo, vivet in ea. Quæ autem ex fide est justitia, sic dicit; Ne 6
dixeris in corde tuo; Quis ascendet in cœlum? id est, Christum deducere:
Aut quis descendet in abyssum? hoc est, Christum à mortuis revocare. 7
Sed quid dicit Scriptura? Propè est verbum in ore tuo, & in corde tuo: hoc est 8
verbum fidei, quod prædicamus. Quia si confitearis in ore tuo Dominum Je- 9
sum, & in corde tuo credideris, quòd Deus illum suscitavit à mortuis, salvus
eris. Corde enim creditur ad justitiam: ore autem confessio fit ad salutem. 10
Dicit enim Scriptura; Omnis, qui credit in illum, non confundetur. 11
Non enim est distinctio Judæi & Græci: nam idem Dominus omnium, dives in 12
omnes qui invocant illum. Omnis enim, quicunque invocaverit nomen Do- 13
mini, salvus erit. Quomodò ergò invocabunt, in quem non crediderunt? 14
Aut quomodò credent ei, quem non audierunt? Quomodò autem audient sine prædicante? Quomodò verò prædicabunt nisi mittantur? sicut scriptum est; Quàm speciosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona! 15

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 *Sanè hic sermo definitivus est atque de-* 28
29 *cisivus cum justitia: Dominus enim fa-* 29
ciet super terram sermonem præcisum. Et
quemadmodum prædixit Esaia, Nisi Do-
minus Sabaoth reliquisset nobis progeniem, facti quidem essemus ut Sadum,
30 *& assimilati fuissemus Amuræ. Quid* 30
ergo dicemus? Quòd gentes quæ justitiam
non quærebant, assecutæ sunt justitiam,
31 *justitiam* inquam *quæ est ex fide. Israel* 31
autem quum quæsisset legem justitiæ, non
32 *pervenit ad legem justitiæ. Cur hoc?* 32
Quia non quæsivit eam ex fide, sed quasi
ex operibus legis: impegerunt enim in
33 *lapidem offendiculi. Ut scriptum est; Ecce* 33
ego ponam in Sion lapidem offendiculi, & petram scandali, & quicunque
crediderit in eum, non pudefiet. Finis.

CAP. X.

Dominicâ quintâ post Pentecosten.

1 O *Fratres, bilaritas quidem cordis* 1
mei, & deprecatio mea ad Deum pro
Israele, est ad salutem eorum. Testimo- 2
2 *nium enim ipsis perhibeo quòd habent ze-*
lum Dei, at is non est cum cognitione.
3 *Nam cùm non subjecissent se justitiæ* 3
Dei, & quæsissent propriam statuere
justitiam, justitiæ Dei minimè se subdi-
4 *dere. Siquidem legis finis Christus est,* 4
ad justitiam, qua justificetur quicunque
5 *credit in eum. Moses enim describit ju-* 5
stitiam quæ est ex lege, quòd homo qui
statuta ipsius fecerit, per eadem vivet.
6 *At verò de justitia quæ ex fide est, sic* 6
dicit; Ne dicas in corde tuo, Quis ascen-
det in cœlum, nempe Christum demittat?
7 *Aut quis descendat in profundum, nempe* 7
Christum emittat è mortuis? Quid au- 8
tem dicas, quandoquidem verbum tibi
vicinum est, in ore tuo & in corde tuo,
nimirum verbum fidei quod prædica-
mus? Si enim fatearis ore tuo Jesum 9
esse Dominum, & credas in corde tuo
quòd Deus excitavit eum à mortuis,
salvus eris. Corde enim creditur ad ju- 10
stitiam: ore autem confessio fit ad salu-
tem. Finis.

Feriâ tertiâ hebdomadæ quartæ post Pentecosten.

Eadem enim Scriptura dicit, Omnis qui 11
crediderit in eum, non pudefiet. Quia 12
non est distinctio separans inter Judæum
& Græcum: nam idem Dominus dives
est in omnes invocantes se. Quisquis 13
enim invocaverit nomen Domini, salvus
erit. Quomodo igitur invocabunt, in 14
quem non crediderunt? & quomodo cre-
dent ei, de quo non audierunt? & quo-
modo audient, absque prædicante? Quo- 15
modo autem prædicabunt, si missi non
fuerint? sicut scriptum est, Quàm pul-
chrum est decus pedum annuntiantium
pacem, & significantium bona!

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 እስመ: ካማሁ: ይቤ: መጽሐፍ:: ናሁ:እነብር:ውስተ:ጽዮን:እብሃ:ዕቅፍት:ወእብነ:ጌጋይ: ወዘእመነ:ቦቱ:ኢይትኀፈር:: ቁመ::=:

በ0 : ሰንበት : ዘተሰሰት::=:

1

1 ለኣዊያ : ሲተስቴ :: ፈቃደ : ልብየኒ : ወጸሎትየኒ : ኀመ : ይሕይው::=: ወባሕቱ : ለ
2 ኔ : ጣዕቅቶ : ኀመ : ይቅንሉ : ሳዕለ : እግዚአብሔር : ወእኵሰ : በለእመርቶ
3 ው::=: እስመ : ሊያለመርዋ : ለጽድቀ : ልግዚአብሔር : ወፈቀዱ : በጽድቁ : ርእሰው :
4 ይቁው:ወለጽደቀ:እግዚአብሔር:ስእኑ:ገንየ::=: ወጣኒለቅቱሰ:ለጽድቀ:ለሪት:ለጢነ:
5 በክርስቶስ:ወእቱ: ለኵሎው: ለኵሉ:የለመኑ:ቦቱ::=: ወውሴሂ: ይቤ: ኵሉ: ዘፈጸመ:
6 ገቢረ : ሕገገ:ለሪት:ይጸድቅ:ቦቱ::=: ወጽድቅ: በእሚእኒ: ኀመዝ:ይብል:: ኢትበል:በል
7 ብከ:ሞኑ:የዐርግ:ሰማየ:ክርስቶስ:ወእቱ: ዘወረደ: እመሰማይ::=: ወሞኑ: ይወርድ:ወስ
8 ተ:ቀላይ:ክርስቶስ:ወእቱ:ዘተንሠአ:እመውታን::=: ወእኩሁ:ኀሣኑ: ይቤ:መጽሐፍ::
9 ቅረብ:ለከ:ቃል:ወስተ:ሊፈከ: ወወስተ:ልብከ:ወገሠእቱ:ቃል: ዘንሥሂረከው::=: እመ
ኀመ:ተአመን:በለፈከ:ኀመ:ክርስቶስ:ወእቱ:እግዚእ: ወተለመን: በልብከ: ኀመ:ለንሠኢ:
10 እግዚአብሔር:እመውታን : ተሐዩ::=: ወልብኒ:የለመን:በጽድቅ:ወለፍኒ: የለመን: በሕ
11 ይወት::=: ወይቤ:መጽሐፍ:ኵሉ:ዘየእመን:ቦቱ: የሐዩ::=: ወኢረሀዊ:ወለ
12 ፫ማየ : እስመ : ባዕል : እግዚአብሔር : ወየላክል : ለኵሉ : ዘጸውዓ::=: እስመ : ኵሉ:
13 ዘጸውዐ : ስመ : እግዚአብሔር : የሐዩ::=: ወእሮኑ : ይጸውዕዎ ፡ እንዘ : ሊየኢመ
14 ኑ : ቦቱ : ወእሮ : የለመኑ : በዘ : ሊሰመዑ : ወእሮኑ : ይሰመዑ : ዘሊሰበኩ : ሎው::=:
15 ወእሮኑ : ይሰብኩ : ሎው : ዘሊተፈነወ : ሐዋርያ : ኀቤሆው:: ወለኮኑ : መጽሐፍ:
ይቤ : ሠናይ : እገሪሆው : ለእለ : ይዜንው: ሠናየ : ዜና::=:

Quia sic dicit Scriptura, Ecce ponam in Zione lapidem scandali, & lapidem of- 33
fensæ, & qui credit in eum, non pudefiet. Statio.

Quarto Sabbato Rogationis.

CAP. X.

1 FRatres mei, mihi quidem voluntas cordis mei est, & obsecratio mea, ut vi- 1
2 vant. Sed & ego ita comprobator eorum sum, quòd zelum habent erga Deum, at 2
non cum scientia sua. Justitiam enim Dei ignorant, & quærunt in sua ipso- 3
rum justitia stabilire: justitiæ autem Dei non possunt subjici. Et finis quidem 4
justitiæ legis est fides in Christo omnibus qui in ipso credunt. Et Moyses di- 5
cit, Quicunque perfecerit exequi præcepta legis, justificabitur per eam. Ju- 6
stitia autem cum fide conjuncta ita dicit, Ne dicas in corde tuo, Quis ascendet
in cœlum? Christus est qui descenderit è cœlo. Et quis descendet in abyssum? 7
Christus est qui suscitatus est à mortuis. Et nonne ita dicit Scriptura, Prope est 8
tibi verbum in ore tuo & in corde tuo? & hoc est verbum quod edocemus vos.
Si confessus fueris ore tuo quòd Christus est Dominus, & credideris in corde 9
tuo quòd Deus excitavit eum à mortuis, salvus eris. Cor enim credit ad justi- 10
tiam, & os etiam confitetur ad salutem. Dicit enim Scriptura, Omnis qui cre- 11
dit in illum, salvus erit. Et non est distinctio Judæi aut Gentilis, quia Deus di- 12
ves est, & sufficiens pro omnibus qui eum invocant. Omnis enim qui invoca- 13
verit nomen Dei, salvus erit. Quomodo autem invocabunt in quem non credi- 14
derunt? & quomodo credent in eum, quem non audierunt? & quomodo audient,
quibus non prædicârunt? Quomodo autem prædicabunt iis, ad quos missus non 15
est Apostolus? Et nonne Scriptura dicit, Pulchri sunt pedes eorum qui evange-
lizant bonum nuntium?

Digitized by Google

Sed non omnes *auscultârunt* Evangelio. Esaias enim dicit; Domine, quis cre-
16 Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει, Κύριε, τίς ἐ-
didit auditui nostro? Ergò fides ex auditu: *et* auditus per ver-
17 πίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς· ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήμα-
bum *Dei*. Sed dico; Numquid non audierunt? *Imò verò*, In omnem terram
18 τος Θεοῦ. Ἀλλὰ λέγω, Μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε, Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν
exivit sonus eorum, & in fines *habitatæ* verba eo-
ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐ-
rum. Sed dico; Numquid non cognovit Israel? Primus Moyses di-
19 τῶν. Ἀλλὰ λέγω, (μ) Μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ; πρῶτος Μωσῆς λέ-
cit; Ego ad æmulationem adducam vos in non gentem, in gentem insipientem
γει, Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, (ν) ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ
in iram mittam vos. Esaias autem audet, & dicit; Inventus sum me
20 παροργιῶ ὑμᾶς. Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ, καὶ λέγει, Εὑρέθην τοῖς ἐμὲ
non quærentibus: *conspicuus factus sum* me non interrogantibus. Ad autem
21 μὴ ζητοῦσιν· ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι. Πρὸς δὲ τὸν
Israel dicit; *Totam diem* expandi manus meas ad populum
Ἰσραὴλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν
impersuasum, & contradicentem.
ἀπειθοῦντα, καὶ ἀντιλέγοντα.

CAP. XI. ια'.

Dico ergò; Numquid repulit Deus populum suum? *Ne fiat*: et-
1 Λέγω οὖν, Μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν (α) αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ Ις'
enim ego Israelita sum, ex semine Abraham, *tribûs* Benjamin. Non
2 γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμὶ, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. Οὐκ
repulit Deus plebem suam, quam præscivit. An nescitis in Elia quid
ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλίᾳ τί
dicit Scriptura? *ut* interpellat Deum adversùs Israel, *dicens*;
λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ (β) Ἰσραὴλ, λέγων,
Domine, Prophetas tuos occiderunt, & altaria tua suffode-
3 Κύριε, τοὺς προφήτας σου (γ) ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκα-
runt: & ego relictus sum solus, & quærunt animam meam. Sed quid
ψαν· κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου. Ἀλλὰ τί 4
dicit illi divinum responsum? Reliqui mihi *ipsi* septem *mille* viros, qui
λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες
non curvaverunt genua Baal. Sic ergò & in *hoc* tempore, *reliquiæ*
οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ. Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, λεῖμμα 5
secundùm electionem gratiæ *facta est*. Si autem gratia, non jam ex operibus:
κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. Εἰ δὲ χάριτι, οὐκ ἔτι ἐξ ἔργων· 6
alioquin gratia non jam est gratia. *Si autem ex operibus, non amplius est*
ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκ ἔτι γίνεται (δ) χάρις. εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκ ἔτι ἐστὶ
gratia: alioquin opus non amplius est opus. Quid ergò? quod *inquirit* Isra-
χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκ ἔτι ἐστὶν ἔργον. Τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσρα- 7
el, hoc non est consecutus: *at* electio consecuta est: *at* cæteri ob-
ὴλ, (ε) τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν· ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐ-
durerunt, (Sicut scriptum est; Dedit illis Deus spiritum compunctio-
πωρώθησαν, (Καθὼς γέγραπται, Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατανύξε- 8
nis: oculos *ad* non *videndum*, & aures *ad* non *audiendum*,) usque in hodiernum di-
ως· ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν,) ἕως τῆς σήμερον ἡ-
em. Et David dicit; Fiat mensa eorum in laqueum, & in
μέρας. Καὶ Δαβὶδ λέγει, Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς 9
captionem, & in scandalum, & in retributionem illis. Obscurentur o-
θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον, καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς. Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀ- 10
culi eorum *ad non videndum*, & dorsum eorum semper incurva.
φθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον.
Dico ergò; Numquid offenderunt, ut caderent? *Ne fiat*. Sed illorum *ru-*
Λέγω οὖν, Μὴ ἔπταισαν, ἵνα πέσωσι; μὴ γένοιτο. ἀλλὰ τῷ αὐτῶν πα- 11
ina, salus Gentibus, *ad æmulatione excitandum* illos. Si verò
ραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ (ζ) παραζηλῶσαι αὐτούς. Εἰ δὲ 12
ruina illorum divitiæ mundi, & diminutio eorum divitiæ Gentium,
τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν,
quanto magis plenitudo eorum?
πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν;

MS. A. (μ) Μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; (ν) ἐπ' ἔθνει Κεφ. ια'. MS. A. (α) αὐτοῦ, ὃν προέγνω; μὴ (β) Ἰσραὴλ, Κύριε, (γ) ἀπέκτειναν, τὰ (δ) χάρις. Τί οὖν (ε) τοῦτο (ζ) παρα-
ζηλῶσαι αὐτούς. * * * Τμῖν δὲ λέγω τοῖς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sed non omnes auscultârunt nuntiationi 16
Evangelii. Esaia enim ait; Domine mi,
Quis credidit voci nostræ? Ergò fides ex 17
auditu auris est, & auditus auris ex verbo
Dei. At inquam, annon audierunt? Et ecce, 18
In omnem terram exivit vox eorum, & in
fines orbis sermones eorum. Sed inquam, 19
nunquid non cognovit Israël? Primus Mo-
ses ita dixit; Ad æmulationem provocabo
vos per populum qui non est populus, &
per gentem immorigeram vos commovebo
ad iram. Esaia autem ausus est & dixit; 20
Visus sum ab iis qui non quærebant me, &
inventus sum ab iis qui de me non interroga-
bant. Israeli verò dicit; Expandi manus 21
meas totâ die ad populum reluctantem &
non acquiescentem.

CAP. XI.

Lectio feriæ tertiæ Passionis. 20.

Sed inquam ego, nunquid depulit Deus 1
populum suum? Absit. Nam & ego sum ex
Israel, ex semine Abraham, ex prosapia
Benjamin. Non depulit Deus populum 2
suum, qui fuit ei præcognitus. An nescitis
Scripturam de Elia quid dicat, dum inter-
pellaret Deum adversùs Israël, ac diceret?
Domine mi, Prophetas tuos trucidârunt, & 3
altaria tua everterunt, ac ego solus super-
fui, quæruntque animam meam. At dictum 4
est ei per revelationem; Ecce reservavi
mihi ipsi septem millia virorum, qui non
flexerunt genua sua, nec adoraverunt Baal.
Ita & hoc tempore reliquiæ remanserunt 5
per electionem gratiæ. Sed si per gratiam, 6
non jam ex operibus; alioquin gratia non
est gratia. Sin ex operibus, non jam ex gra-
tia; alioquin opus non est opus. Quid er- 7
gó? Quod requirebat Israel non invenit,
electio verò invenit: cæteri autem corde
suo obcæcati sunt, (Sicut scriptum est; 8
Dedit eis Deus spiritum stupidum, & oculos
quibus non videant, & aures ut non audiant,)
usque ad hodiernum diem. Et David rur- 9
sus ait; Fiat mensa eorum coram ipsis pro
laqueo, & retributio eorum pro offendiculo.
Caligine obducantur oculi eorum ne vide- 10
ant, & tergum eorum semper sit curvum.
Ego verò dico, Nunquid impegerunt ut ru- 11
erent? Absit: sed per eorum lapsus vita
obvenit Gentibus, ad eorum zelum *excitandum*. Quòd si lapsus eorum fuit opu- 12
lentia mundo, & eorum condemnatio di-
vitiæ Gentium, quantò magis eorum ple-
nitudo?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ዘእነ : ኵሎሙ : ሰምዑ፡እነኑ : ሊሰይያሰነ : ይቤ : ለግዚእ፡ሙኑ፡ የለመነነ : ቃለነ::=ፁ
በጸሎተ : ሌልያስ፡ መንበብ::=ፁ
17 ወኵሎኑ : ዘሰመዐ : የለመን : ወሰሚዕሰ : በቃለ : ክርስቶስ::=ፁ ቦኑ : ዘሊሰመዑ : እ
18 ስራሌል : እነኑ : ይቤ : ሙጽሐፍ : ውስተ : ኵሉ : መድር : ወፅለ : ነገርሙ : ወእስከ :
ለጽናፈ : ዓለመ : በጽሐ ፡ ነቢብሙ::=ፁ ቋመ::=ፁ
19 እስራሌልኑ : ዳእሙ : ሊሰመዑ : ወለእነኑ : ሙሴሂ : ለቅደመ : ብሂሎቶሙ : ለነ : ለቀንለ
20 ሙ : በሕዝብ : ዘሊይቤብው : ወለመዐዓክሙ : ዘበ : ሊነነ : ሕዝበ::=ፁ ሊሰይያስነ :
ተሓቢሎ : ይቤሉሙ : ረከቡኒ : እበ : ሊኅሠሡኒ : ወእስተርእይክሙ : ለእለ : ሊተ
ስእሉኒ::=ፁ

Non quòd omnes auscultârunt, annon Isaias dicit; Domine quisnam credidit ser- 16
moni nostro?

In oratione Eliæ lectio.

Omnisne autem qui auscultavit, credidit? Auditus verò est per verbum Christi. 17
Nunquid non audierunt Israel? Nonne dicit Scriptura, In universam terram ex- 18
ivit sermo eorum, & in fines orbis advenit loquela eorũ? Scatio. Israëline tantùm non 19
auscultârunt? Annon etiam Moses de eis prædixerit, Ego ad zelum provocabo
eos per gentem excordem: per non gentem ad iram provocabo vos. Isaias autem 20
ausus est, & dixit iis; Invenerunt me, qui me non requirebant: conspectus sum
iis qui me non interrogabant.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

16 Sed non omnes obediunt Evangelio. Isaias enim dicit; Domine, quis credidit
17 auditui nostro? Ergò fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi. Sed dico;
18 Numquid non audierunt? Et quidem in omnem terram exivit sonus eorum & in
19 fines orbis terræ verba eorum. Sed dico; Numquid Israël non cognovit? Primus Moyses dicit; Ego ad æmulationem vos adducam in non gentem: in gen-
20 tem insipientem, in iram vos mittam. Isaias autem audet, & dicit; Inventus sum
21 à non quærentibus me: palàm apparui iis, qui me non interrogabant. Ad Israel autem dicit; Totâ die expandi manus meas ad populum non credentem, & contradicentem.

CAP. XI.

1 Dico ergò; Numquid Deus repulit populum suum? Absit. Nam & ego Israëlita
2 sum ex semine Abraham, de tribu Benjamin: Non repulit Deus plebem suam, quam præscivit. An nescitis in Elia quid dicit Scriptura; Quemadmodùm interpellat Deum adversùm Israël? Domine, Prophetas tuos occiderunt, altaria tua 3
suffoderunt: & ego relictus sum solus, & quærunt animam meam. Sed quid dicit 4
illi divinum responsum? Reliqui mihi septem millia virorum, qui non curvaverunt genua ante Baal. Sic ergò & in hoc tempore, reliquiæ secundùm electionem 5
gratiæ salvæ factæ sunt. Si autem gratia, jam non ex operibus: alioquin gratia 6
jam non est gratia. Quid ergò? quod quærebat Israel, hoc non est consecutus: 7
electio autem consecuta est: cæteri verò excæcati sunt: Sicut scriptum est; Dedit 8
illis Deus spiritum compunctionis: oculos ut non videant, & aures ut non audiant, usque in hodiernum diem. Et David dicit; Fiat mensa eorum in laqueum, & in 9
captionem, & in scandalum, & in retributionem illis. Obscurentur oculi eorum ne 10
videant: & dorsum eorum semper incurva. Dico ergò; Numquid sic offenderunt ut caderent? Absit. Sed illorum delicto, salus est Gentibus ut illos æmu- 11
lentur. Quòd si delictum illorum divitiæ sunt mundi, & diminutio eorum divitiæ Gentium: quantò magìs plenitudo eorum? 12

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * لٰكِنَّ ٱلبِشَارَةَ مَا ٱطَاعَهَا كُلُّ ٱلنَّاسِ * لِأَنَّ سعيَاءَ يَقُولُ * يَا رَبُّ مَنْ صَدَّقَ سِمَاعَنَا * فَٱلْأَمَانَةُ
17 اذًا مِنَ ٱلسِّمَاعِ * وَٱلسِّمَاعُ بِكَلِمَةِ ٱللهِ * لٰكِنِّي اَقُولُ لَعَلَّهُمْ مَا سَمِعُوا * لَا * وَلٰكِنْ اِلَى ٱلْاَرْضِ
18 كُلُّهَا سَخَصَتْ نَعَمُهُمْ * وَاِلَى قَوَاصِي ٱلدُّنْيَا بَلَغَتْ كَلَامَاتُهُمْ * لٰكِنِّي اَقُولُ اَلَمْ يَعْرِفْ اِسْرَائِيلُ مَا
19 عَرَفَ * وَمُوسِي يَقُولُ اَوَّلًا * لَاُغِيرَنَّكُمْ اَنَا بِغَيْرِ اُمَّةٍ * بِاُمَّةٍ لَا فَهْمَ لَهَا اُغَايِظُكُمْ * وَسَعيَاءُ
20 يَتَجَاسَرُ اَنْ يَقُولَ * قَدْ وُجِدْتُ عِنْدَ ٱلَّذِينَ لَمْ يَطْلُبُونِي * صِرْتُ ظَاهِرًا لِلَّذِينَ لَمْ يَسْاَلُوا
21 عَنِّي * وَيُنَوِّهُ اِسْرَائِيلَ فَيَقُولُ * كُلَّ ٱلْيَوْمِ بَسَطْتُ يَدَيَّ اِلَى شَعْبٍ عَاصٍ وَمُجَاوِبٍ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْحَادِي عَشَرَ *

1 * فَاَقُولُ لَعَلَّ ٱللهَ قَدْ اَبْعَدَ شَعْبَهُ * حَاشَا لِاَنِّي اَنَا اِسْرَائِيلِيٌّ * مِنْ نَسْلِ اِبْرَاهِيمَ وَقَبِيلَةِ
2 بِنْيَامِينَ * مَا اَبْعَدَ ٱللهُ شَعْبَهُ ٱلَّذِي عَرَفَهُ سَالِفًا *

* ٱلْاَرْبِعَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلرَّابِعَةِ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ * اَوْ مَا قَدْ عَرَفْتُمْ مَاذَا يَقُولُ
3 ٱلْكِتَابُ فِي خَبَرِ اِيلِيَّا * لَمَّا ٱسْتَغَاثَ بِٱللهِ عَلَى اِسْرَائِيلَ * يَا رَبُّ قَدْ قَتَلُوا اَنْبِيَاكَ * وَاَقْلَبُوا
4 مَذَابِحَكَ * وَقَدْ بَقِيتُ اَنَا وَحْدِي * وَهُمْ يَطْلُبُونَ نَفْسِي * لٰكِنْ مَاذَا يَقُولُ لَهُ ٱلْوَحْيُ اِلَيْهِ *
5 قَدِ ٱسْتَبْقَيْتُ لِذَاتِي سَبْعَةَ اٰلَافِ رَجُلٍ لَمْ يَحْنُوا لِبَاعَالَ رُكْبَةً * كَذٰلِكَ ٱلْاٰنَ وَفِي هٰذَا ٱلْوَقْتِ
6 وَقَدْ صَارَ بَقِيَّةٌ بِمَا يَخُصُّ بِٱصْطِفَاءِ ٱلنِّعْمَةِ * فَاِنْ كَانَتْ بِٱلنِّعْمَةِ صَارَتْ * فَلَيْسَتْ مِنَ ٱلْاَعْمَالِ
أَيْضًا * وَاِلَّا فَٱلنِّعْمَةُ لَنْ تَصِيرَ بِهَا اَيْضًا * وَاِنْ كَانَتْ مِنَ ٱلْاَعْمَالِ فَلَيْسَتْ هِيَ بِهَا اَيْضًا * وَاِلَّا
7 فَٱلْعَمَلُ لَنْ يَكُونَ عَمَلًا اَيْضًا * فَمَاذَا يَقُولُ اِذًا * مَا كَانَ اِسْرَائِيلُ يَطْلُبُهُ * ذٰلِكَ لَمْ يَجِدْهُ * بَلْ بَاقِي
8 ٱلِٱصْطِفَاءُ * فَاَمَّا بَاقِيهِمْ فَعَمُوا * كَمَا كُتِبَ اَنَّ ٱللهَ اَعْطَاهُمْ رُوحَ خُشُوعٍ * اَعْيُنًا لَا تُبْصِرُ * وَاٰذَانًا
9 لَا تَسْمَعُ حَتَّى اِلَى نَهَارِ ٱلْيَوْمِ * وَدَاوُدُ يَقُولُ لِتَصِرْ مَائِدَتُهُمْ فَخًّا وَمِقْنَصًا وَسَكًا وَمُجَازَاةً لَهُمْ *
10 * لِتُظْلِمْ عُيُونُهُمْ لِئَلَّا يُبْصِرُوا * وَاَحْنِ ظُهُورَهُمْ كُلَّ حِينٍ * فَاَقُولُ اِذًا لَعَلَّهُمْ اَدْبَرُوا لِيَسْقُطُوا *
11 حَاشَا * لٰكِنْ بِهَفْوَتِهِمْ صَارَ ٱلْخَلَاصُ لِلْاُمَمِ * لِتَغَايُرِهِمْ * فَاِنْ تَكُنْ هَفْوَتُهُمْ ثَرْوَةً لِلْعَالَمِ * وَاِنْعِلَابُهُمْ
12 غِنًى لِلْاُمَمِ * فَكَمْ اَوْلَى بِذٰلِكَ كَمَالُهُمْ *

16 *Verùm Evangelio non omnes homines obediverunt. Esaia enim dicit, O Domine, quis credidit auditui nostro? Igitur fides, ex auditu est: auditus autem, per verbum Dei. Sed dico, Nunquid non audierunt? Minimè. Attamen per terram universam elata est vox illorum sonora, & ad fines orbis terrarum usque pervenerunt verba eorum. Sed dico, Nunquid Israel non cognovit? Moses quidem primùm ait, Ego sanè ad æmulationem provocabo vos per non gentem, per gentem judicii expertem commovebo vos ad iram. Esaia verò dicere audet, Inventus jam sum apud eos qui me non quæserant, conspicuus factus sum his qui de me non interrogaverant. Israelem verò compellans ait, Totâ die expandi manus meas ad populum rebellem & contra respondentem.*

16 17 18 19 20 21

CAP. XI.

1 2 *Dico igitur, Num Deus repulit populum suum? Absit. Etenim ego Israelita sum, de stirpe Abrahæ, & tribu Benjamin. Non repulit Deus populum suum, quem antèà cognoverat.*

Feriâ quartâ infra hebdomadam quartam post Pentecosten.

An nondum nôstis quid dicat Scriptura in historia Eliæ, quando invocavit Deum adversus Israelem? O Domine, occiderunt prophetas tuos, & subverterunt altaria tua: & ego remansi solus, & ipsi quærunt animam meam. Sed quid dicit ei oraculum ipsi declaratum? *Reservavi mihi septem millia virorum, qui non flexerunt genu* idolo *Baal. Sic igitur hoc item tempore factæ sunt etiam reliquiæ, quod attinet ad electionem gratiæ. Quodsi per gratiam factæ sunt, ergo non item ex operibus: alioqui gratia non esset adhuc gratia. Si verò ex operibus essent, igitur non est amplius gratia: alioqui opus non esset adhuc opus. Quid igitur dices? Quod Israel quærebat, id minimè invenit, sed obtinuit illud electio: cæteri verò excæcati sunt, Quemadmodum scriptum est, Dedit eis Deus spiritum submissionis, oculos non videntes, & aures non audientes, usque ad hodiernum diem. David etiam dicit, Fiat mensa eorum laqueus, & pedica, & scandalum, atque retributio ipsis. Obtenebrescant oculi eorum, ne videant: & terga eorum incurva omni tempore. Dico igitur, Num deliquerunt ut corruerent? Absit: sed per ipsorum delictum salus facta est Gentibus, ad æmulationem eorum. Quodsi delictum eorum divitiæ sunt mundo, & exitium eorum divitiæ Gentibus, quanto magis competit hoc perfectioni illorum?*

3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወለእስራኤልሰ፡ ይቤሎሙ፡ ኵሎ፡ዕለት፡ ለነሥእ፡ እደዊየ፡ ኀበ፡ ሕዝብ፡ ዐላዊያን፡

1a

ወነሕዲያን፡፡=ፁ በነበው፡ በሌልያሰ፡፡=ፁ

1 እሉ፡ እንከ፡ ገደፎሶ፡ እግዚአብሔር፡ ለሕዝቡ፡ ሐሰ፡፡ 12 ለኮኑ፡ ለነሂ፡ እስራሌላ
2 ዊ፡ ለነ፡ ዘርአ፡ ለብርሃም፡ ሕዝበ፡ በንያም፡=ፁ ሊገደፈ፡ እግዚአብሔር፡ ሕዝቦ፡፡
ዘላቅደመ፡ ለእሙር፡፡ ሊታለመራኑ፡ ዘይቤ፡ ሌልያስ፡ ለመ፡ ሰነዮሙ፡ ለእስራሌል፡
3 ሓበ፡ እግዚአብሔር፡ እንዝ፡ ይብል፡=ፁ እግዚአ፡ ነቢያቲከኒ፡ ቀተሉ፡ ወመሠዕ
4 ቲከኒ፡ ነሠቱ፡ ወለነ፡ ባሕቲትየ፡ ተረፍኩ፡ ወዘሓሠለሠየ፡ ለነፍስየ፡፡=ፁ ወመንተ፡
ይቤሎ፡ ዘለስተርአዮ፡ ለትረፍኩ፡ ሊተ፡ ሰብዓ፡ መአተ፡ ብእሴ፡ እለ፡ ሊያመልክሙ፡
5 ለብዓል፡፡=ፁ ከማሁኬ፡ ዮመኒ፡ በዝ፡ ሙሳዕል፡ እለ፡ ተርፈ፡ ሣሪ፡ ኮኖ፡ ጽድ
6 ቅ፡=ፁ ወእመሰኬ፡ በጸጋ፡ ይጸድቁ፡ ሊኮነኬ፡ በመግባር፡ ወለእመኒ፡ በመግባር፡
7 ይጸድቁ፡ ጸጋ፡ ሊይካውኝ፡ ጸጋ፡=ፁ መንተ፡ እንከ፡ የሓሠሠ፡ እስራሊል፡ ዘዘንተ፡
8 ሊያደመዓ፡ ወሓሪሰ፡ ለድመው፡ ወእለ፡ ተረፈ፡ ሶሩ፡=ፁ በኀመ፡ ይቤ፡ መጽሐፍ፡
ወሀቦሙ፡ እግዚአብሔር፡ መንፈስ፡ ድንዙዝ፡ ኀመ፡ ይነጽሩ፡ በእዕይንቲሆሙ፡ ወሊ
9 ደር ለዩ፡ ወሊይሰመው፡ በእዘኒሆሙ፡ እስከ፡ ዮመ፡፡=ፁ ዳዊትኒ፡ ይቤ፡ ለትኩኖሙ፡
10 ማእደዎሙ፡ መሠገርተ፡ በቅድሜሆሙ፡ ለፍደሆሙ፡ ወለዕቅፍቶሙ፡=ፁ ወለይጽለሚ፡
11 ለዕይንቲሆሙ፡ ወይትቀጸዕ፡ ዘበናቲሆሙ፡ በኵሉ፡ ጊዜ፡፡=ፁ እብል፡ እንከ፡ ተሰከ
ቱሙኑ፡ ኀሙ፡ ይደቁ፡ ሐሰ፡፡
12 ለኮኑ፡ በገጋሮሙ፡ ቀንሉ፡ ሳዕለ፡ ሕይወት፡ ለሕዘብ፡፡=ፁ ሶበ፡ ስሒተ፡ ዚለሆሙ፡ ብዕለ፡ ኮነ፡
ለለሕዛብ፡ ወጌጋይ፡ ዚለሆሙ፡ ብዕለ፡ ኮነ፡ ለዓለመ፡ እሮ፡ እንጋ፡ እመኮኑ፡ ሶበ፡ ጸድቁ፡፡=ፁ

21 *Ad Israel autem dicit, Totâ die levavi manus meas ad populum prævaricantem & refragantem.*

CAP. XI.

Pro Cabao: pro Elia.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Num igitur repulit Deus populum suum? Absit. Nonne ego etiam Israëlita ex semine Abrahami, de tribu Benjamin? Deus non repulit populum suum, quem præcognovit: An nescitis quid dicit Elias, quum interpellaret Deum adversus Israelem, dicens; Domine, prophetas tuos occiderunt, & altaria tua subverterunt, & ego relictus sum solus, & quærunt animam meam? Sed quid dicit qui apparuit ei? Feci ut remanserint mihi septuagies centum virorum, qui non curvarunt Baal. Ita igitur hodie, in hoc tempore, quæ reliquiæ manent, per electionem factæ sunt justitiæ. Quòd si per gratiam justificantur, non est igitur ex operibus: si enim ex operibus justificantur homines, gratia non est gratia. Quid igitur? requirit Israel hoc quod non adeptus est: electio verò consecuta est, & reliqui cæcitierunt. Sicut Scriptura dicit, Et dedit eis Deus spiritum torporis, ut videant oculis suis, at non cernant, neque audiant auribus suis usque hodiè. David autem dicit, Fiat iis mensa eorum laqueus in conspectu eorum in retributionem illis, & in scandalum illis. Et obtenebrescant oculi eorum, & incurvetur dorsum eorum omni tempore. Dico igitur, Num corruerunt se adeò ut caderent? Absit.

Annon per delictum eorum zelo commoti fuerunt de salute Gentes? Si autem destructio eorum divitiæ fuerunt Gentium, & delictum eorum divitiæ fuerunt mundi, quantò magis igitur fient hæc cum fuerint justificati?

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ιε'.

Vobis enim dico Gentibus, *ad quantum* quidem sum ego Gentium Apostolus,
13 Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν, ἐφ' ὅσον (ν) μέν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος,
ministerium meum *glorifico*: Si quomodò ad æmulandum provocem meam carnem, & *salvem*
14 τὴν διακονίαν μου δοξάζω· Εἴπως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω
aliquos ex illis. Si enim *abjectio* eorum, reconciliatio mundi: quæ
15 τινὰς ἐξ αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν, καταλλαγὴ κόσμου· τίς
assumptio, *si non* vita ex mortuis? Si verò *primitiæ* sanctæ, & massa:
16 ἡ πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; (ϑ) Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα·
& *si* radix sancta, & rami. Si verò aliqui *ramorum* defracti sunt, tu
17 καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ
autem oleaster *existens* insertus es in illis, & *particeps* radicis, & pin-
δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης, καὶ τῆς πι-
guedinis olivæ factus es: Ne *obglorieris* *ramis*: si verò obgloriaris,
18 ότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου· Μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,
non tu radicem portas, sed radix te. Dices ergò: Defracti sunt
19 οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις, ἀλλὰ ἡ ῥίζα σέ. Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν
rami, ut ego inserar. *Pulchrè*: *Incredulitate* defracti sunt. Tu
20 (ι) οἱ κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ
autem fide stas: *ne efferaris animo*, sed time: Si enim Deus
21 τῇ πίστει ἕστηκας· μὴ (κ) ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς
ipsis secundùm naturam ramis non pepercit, ne fortè nec tibi pareat. Vide ergò
22 τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ (λ) ἐφείσατο, μήπως οὐδέ σοῦ φείσηται. Ἴδε οὖν
benignitatem, & severitatem Dei: in quidem *lapsos*, severitatem: in
χρηστότητα, καὶ ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, (μ) ἀποτομίαν· ἐπὶ
autem te, *benignitatem*, si permanseris *benignitati*: alioquin & tu excideris.
δὲ σε, χρηστότητα, ἐὰν ἐπιμείνῃς τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.
Et illi *autem*, si non permanserint *incredulitati*, inserentur: potens
23 (ν) Καὶ ἐκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς
enim est Deus iterùm inserere illos. *Si enim* tu ex *illo secundùm naturam*
γὰρ ἐστιν ὁ Θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν 24
excisus es oleastro, & contra naturam insertus es in bonam olivam, quanto
ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ
magis ii qui secundùm naturam, inserentur *propriæ* olivæ? Non enim vo-
μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν, ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ; Οὐ γὰρ θέ- 25
lo vos ignorare, fratres, mysterium hoc, (ut non sitis *apud vosipsos*
λω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, (ἵνα μὴ ἦτε (ξ) παρ' ἑαυτοῖς
arrogantes,) quia *obduratio* ex parte Israël *facta est*, *usque quò* plenitudo
φρόνιμοι,) ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα
Gentium intraret: Et sic omnis Israël *servabitur*: sicut scriptum est;
τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ· Καὶ (ο) οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται, 26
Veniet ex Sion *liberator*, & *avertet impietates* à Jacob: Et
Ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ (π) ῥυόμενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ· Καὶ 27
hoc illis à me *fœdus*, cùm abstulero peccata eorum.
αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
Secundùm quidem Evangelium, inimici propter vos: secundùm autem electionem,
Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν, 28
dilecti propter patres. *Impœnitibilia* enim dona, & vocatio
ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις 29
Dei. Sicut enim & vos aliquando non credidistis Deo, nunc autè misericordiâ
τοῦ Θεοῦ. Ὥσπερ (ρ) γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ Θεῷ, νῦν δὲ ἐλεη- 30
consecuti estis illorum *incredulitate*: Ita & isti nunc non crediderunt ve-
θέντες τῇ τούτων ἀπειθείᾳ· (σ) Οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμε- 31
stræ misericordiæ, ut & ipsi misericordiam consequantur.
τέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσι.

MS. A. (ν) μέν ἐν εἰμι ἐθνῶν (ϑ) Εἰ γὰρ ἡ (ι) κλάδοι, (κ) ὑψηλὰ φρόνει, (λ) ἐφείσατο, οὐδέ σοῦ (μ) ἀποτομία· ἐπὶ δὲ σε, χρηστότης Θεοῦ, ἐὰν (ν) Κἀκεῖνοι (ξ) ὃν ἑαυτοῖς
(ο) ὕτως (π) ῥυόμενος· ἀπωσέψει (ρ) γὰρ ποτὲ ὑμεῖς ἠπειθήσατε (σ) Οὕτως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dominicâ Palmarum. 21.

13 ܐܦ ܠܟܘܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܫܠܝܚ ܐܢܐ ܠܥܡܡܐ ܕܫܠܝܚ ܐܢܐ ܠܥܡܡܐ ܠܫܘܒܚܐ ܕܝܠܝ ܐܡܪ ∗ Vos autem alloquor Gentes, ego qui sum 13
14 ܐܢ ܡܢ ܒܪ ܒܣܪܝ ܐܢ ܐܩܢܐ ܠܗ ܠܡܪܓܓܘܬ ܒܪ ܒܣܪܝ ∗ ܘܐܦ ܐܢ ܡܢ ܒܪ ܒܣܪܝ ∗ Apostolus Gentium, ministerium meum eo- 14
15 ܐܢ ܡܢ ܒܪ ܒܣܪܝ ∗ ܐܢ ܐܩܢܐ ∗ honesto: Si fortè ad æmulationem provo- 15
16 ܐܢ ܡܢ ∗ ∗ ∗

Versio VULGATA LATINA.

13 Vobis enim dico Gentibus; Quamdiu quidem ego sum Gentium Apostolus, mi-
14 nisterium meum honorificabo, Si quomodò ad æmulandum provocem carnem
15 meam, & salvos faciam aliquos ex illis. Si enim amissio eorum reconciliatio est
16 mundi: quæ assumptio, nisi vita ex mortuis? Quòd si delibatio sancta est, &
17 massa: & si radix sancta, & rami. Quòd si aliqui ex ramis fracti sunt, tu au-
tem cùm oleaster esses, insertus es in illis, & socius radicis & pinguedinis olivæ
18 factus es, Noli gloriari adversùs ramos. Quòd si gloriaris: non tu radicem
19 portas, sed radix te. Dices ergò; Fracti sunt rami ut ego inserar. Benè: propter
20 incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas: noli altum sapere, sed time.
21 Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit: ne fortè nec tibi parcat.
22 Vide ergò bonitatem, & severitatem Dei: in eos quidem, qui ceciderunt, seve-
ritatem: in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioquin & tu ex-
cidêris. Sed & illi, si non permanserint in incredulitate, inserentur: potens est enim 23
Deus iterùm inserere illos. Nam si tu ex naturali excisus es oleastro, & contra na- 24
turam insertus es in bonam olivam: quantò magis ii, qui secundùm naturam in-
serentur suæ olivæ? Nolo enim vos ignorare, fratres, mysterium hoc, (ut non sitis 25
vobisipsis sapientes) quia cæcitas ex parte contigit in Israël, donec plenitudo Gen-
tium intraret, Et sic omnis Israël salvus fieret, sicut scriptum est; Veniet ex Sion, 26
qui eripiat, & avertat impietatem à Jacob. Et hoc illis à me testamentum: cùm 27
abstulero peccata eorum. Secundùm Evangelium quidem, inimici propter vos: se- 28
cundùm electionem autem, charissimi propter patres. Sine pœnitentia enim sunt 29
dona & vocatio Dei. Sicut enim aliquando & vos non credidistis Deo, nunc au- 30
tem misericordiam consecuti estis propter incredulitatem illorum: Ita & isti nunc 31
non crediderunt in vestram misericordiam, ut & ipsi misericordiam consequantur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * لِأَنِّي لَكُمْ أُخَاطِبُ مَعْشَرَ الأُمَمِ * إِذْ قَدْ * اَلْخَمِيسِ مِنَ الْجُمْعَةِ الرَّابِعَةِ *

Feriâ quintâ hebdomadæ quartæ.

حَصَلْتُ أَنَا رَسُولَ إِلَى الأُمَمِ * لأُسرِعَنَّ خِدْمَتِي * حَتَّى أُغَايِرَ بِسُرَتِي * وَأُخَلِّصَ مِنْهُمْ قَوْمًا * 14
15 * لأَنَّ اطِّرَاحَهُمْ إِنْ يَكُنْ صُلْحَ الْعَالَمِ * فَمَا الْفَائِدَةُ إِلَّا الْحَيَاةُ مِنَ الْمَوْتِ * وَإِنْ تَكُنِ 16
الْمُقَدِّمَةُ النَّاجِمَةُ قُدْسَةً * فَالْعَجِينَةُ كَذَلِكَ * وَإِنْ يَكُنِ الأَصْلُ قُدِّيسًا فَالأَغْصَانُ كَذَلِكَ *
17 * وَإِنْ يَكُنْ قَوْمًا مِنَ الأَغْصَانِ قَدْ كُسِرُوا * وَكُنْتَ أَنْتَ زَيْتُونَةً بَرِّيَّةً * وَطُعِمْتَ فِيهِمْ
18 وَصِرْتَ شَرِيكًا لِلأَصْلِ وَلِدُسُومَةِ الزَّيْتُونَةِ * فَلَا تَفْخَرْ عَلَى الأَغْصَانِ * فَإِنِ افْتَخَرْتَ فَلَسْتَ
19 أَنْتَ تَحْمِلُ الأَصْلَ * بَلِ الأَصْلُ يَحْمِلُكَ * فَسَتَقُولُ إِذًا أَنَّ الأَغْصَانَ كُسِرَتْ لِكَيْمَا أُطْعَمَ أَنَا *
20 * فَقَدْ قُلْتَ مَقَالًا حَسَنًا * بِعَدَمِ الأَمَانَةِ كُسِرُوا * وَأَنْتَ بِالأَمَانَةِ وَقَفْتَ * فَلَا تَعْلُ لَكِنِ
21 ارْهَبْ * فَإِنَّ اللهَ إِنْ يَكُنْ مَا شَفَقَ عَلَى الأَغْصَانِ الْمُخَصَّةِ بِطَبِيعَتِهَا * فَلَعَلَّهُ مَا يُشْفِقُ وَلَا
22 عَلَيْكَ * فَانْظُرْ إِلَى خَيْرِيَّةِ اللهِ وَصَرَامَتِهِ * أَمَّا صَرَامَتُهُ فَشَمِلَتِ الَّذِينَ سَقَطُوا * وَأَمَّا خَيْرِيَّتُهُ
23 فَاسْبَغَتْ عَلَيْكَ * إِنْ بَبَتَّ فِي الْخَيْرِيَّةِ * وَإِلَّا فَسَتُقْطَعُ أَنْتَ * وَأُولَئِكَ إِنْ لَمْ يَبْبُتُوا فِي
24 عَدَمِ الإِيمَانِ سَيُطْعَمُونَ * لأَنَّ اللهَ قَادِرٌ هُوَ أَنْ يُطْعِمَهُمْ أَيْضًا * لأَنَّكَ أَنْتَ إِنْ كُنْتَ
قُطِعْتَ مِنَ الزَّيْتُونَةِ الَّتِي هِيَ فِيمَا يَخُصُّ طَبِيعَتَهَا زَيْتُونَةً بَرِّيَّةً * وَطُعِمْتَ نَطْعِيمًا بِنَاقِضِ
طَبِيعَتَكَ فِي زَيْتُونَةٍ جَيِّدَةٍ فَكَمْ أَوْلَى بِأُولَئِكَ أَنْ يُطْعَمُوا تَطْعِيمًا يَخُصُّ بِطَبِيعَتِهِمْ فِي زَيْتُونَتِهِمْ *
25 * لأَنِّي يَا إِخْوَتِي لَسْتُ أُرِيدُ أَنْ * اَلْجُمْعَةِ مِنَ الْجُمْعَةِ الرَّابِعَةِ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ *

Feriâ sextâ infra hebdomadam quartam post Pentecosten.

يَعْبُرَ عَلَيْكُمْ هَذَا السِّرُّ * لِكَيْلَا تَكُونُوا عِنْدَ أَنْفُسِكُمْ عُقَلَاءَ * أَنَّ إِسْرَائِيلَ صَارَتْ لَهُ
عَايَةٌ مِنْ بَعْضِ أَجْزَاءِ الْعَمَايَةِ * إِلَى أَنْ يَدْخُلَ كَامِلُ الأُمَمِ * وَهَكَذَا يَتَخَلَّصُ كُلُّ إِسْرَائِيلَ * 26
كَمَا كُتِبَ سَيَجِيءُ الْمُنْقِذُ مِنْ صَهْيُونَ * وَيَرُدُّ النِّفَاقَاتِ عَنْ يَعْقُوبَ * وَهَذَا هُوَ الْعَهْدُ 27
الَّذِي لَهُمْ مِنِّي إِذَا تَخَصَّصْتُ خَطَايَاهُمْ * فَهُمْ عَلَى مَا يَخُصُّ بِيَسَارِ الإِنْجِيلِ أَعْدَاءٌ مِنْ 28
أَجْلِكُمْ * وَعَلَى مَا يَخُصُّ الاصْطِفَاءَ هُمْ أَحِبَّاءُ مِنْ أَجْلِ الآبَاءِ * لأَنَّ مَوَاهِبَ اللهِ وَدَعْوَتَهُ 29
30 لَا يُحَامِرُهَا نَدَمٌ * وَكَمَا أَنَّكُمْ أَنْتُمْ عَصَيْتُمُ اللهَ قَدِيمًا * فَرُحِمْتُمُ الآنَ بِعِصْيَانِهِمْ * كَذَلِكَ 31
وَهَؤُلَاءِ عَصَوُا الآنَ لِلتَّرَحُّمِ عَلَيْكُمْ لِيَرْحَمُوا هُمْ *

Vos enim alloquor turba Gentilium, 13
Cùm Apostolum ad Gentes me ipse de-
prehendam, nobilitabo quidem minis-
terium meum, ut ad æmulationem provo- 14
cem carnem meam, & salvos reddam
nonnullos ex eis. Si enim rejectio illo- 15
rum est reconciliatio mundi, quod est
emolumentum, nisi vita ex mortuis?
Quodsi primitiæ enascentes sanctæ 16
sunt, massa itidem. Et si radix fuerit
sancta, similiter & rami. Quodsi quidam 17
è ramis fracti sunt, & tu cùm
esses olea sylvestris, insitus es illis, &
consors factus es radicis atque pinguedi-
nis oleæ: Ne glorieris adversùs ramos. 18
Nam si glorieris, non es tu radicem
portans, sed radix te portat. Dices 19
igitur, Defracti sunt rami, ut inserer
ego. Optimum sermonem dixisti, per de- 20
fectum fidei defracti sunt, tu verò per
fidem mansisti: ne tamen animum tuum
efferas, sed time. Nam si Deus non pe- 21
percit ramis in propria natura existen-
tibus, fortè nec tibi parcet. Considera 22
igitur bonitatem Dei, & severitatem
ejus: severitas quidem ipsius complexa
est eos qui corruerunt: ejus verò boni-
tas redundabit super te, si permanseris
in bonitate: alioquin tu excidêris; Et 23
illi nisi permanserint in incredulitate
sua, inserentur: potens est enim Deus
iterum inserere illos. Etenim si tu ex- 24
cisus es ex olea quæ, quantùm ad natu-
ram suam, olea est sylvestris, & inser-
tus es insitione alienâ à natura tua,
in bonam oleam: quanto magis com-
petit iis inseri insitione naturæ suæ
consentaneâ, in propriam oleam?

Nolo enim 6 fratres mei, latere vos 25
mysterium hoc, ut ne sitis apud vos-met-
ipsos prudentes, quòd Israëli contigit
cæcitas aliqua ex parte cæcitatis,
quoad ingrederetur perfectio Gentium,
Et sic salvaretur totus Israël: sicut 26
scriptum est, Veniet Redemptor ex Sion,
& avertet impietates à Jacob. Et hoc 27
est fœdus quod à me habent, quum de-
tersero peccata eorum. Itaque ipsi, 28
quantùm ad annuntiationem Evangelii,
inimici sunt propter vos: quantùm ve-
rò ad electionem, amici sunt propter
Patres. Nam dona Dei, ejusque vocatio 29
non permiscentur pœnitudine. Et quem- 30
admodum vos rebellâstis quondam à
Deo, nunc autem misericordiam con-
secuti estis per illorum rebellionem:
Sic & isti nunc rebellârunt, ut vos 31
misericordiam impetretis, ut ipsi mise-
ricordiam consequantur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወንተ: ብዚለከ:ትዘሀር:ተሰብሩ:እዕጹቂሃ: ወለነ: ኮንኩ: ዐጽቀ: ዘይት: ህየንቲሆው: ትብ
20 ልኑ::=: ርቱዕ: ይሰበሩ: እሙ: ሊለመኑ:ወለንተሰ:ቆመከ: እሙ:ለመንከ: ፍሬህካ: ን
21 በር:እንከ:ወሊታዕቢ:ርእሰከ::=: ሶበ:ለእልክቱ: እለ: እመፍጥረቶው:ዘይት:እውንቱ:
22 ሊመሕኦው: ኪያከ: ይመሕከከ::=: ርሊ: እንከ: መሕረቶሂ: ወለጥብዖቶሂ: ለእግዚ
ኣብሑር: ለእለሰ: ወድቁ: ለወቀ:ዮው: ወለከሰ: ሞሐከከ: ለእመ: ነበርከ: በዘ:መሕረከ:
23 ወእግለእከሰ: ኪያከ:ያወቅየከ::=: ወሎውሂ: ይተክሎው: ለእመ: ለመኑ: ይክል: እግዚ
ኣብሔር: ተኪኦቶው: ደግመ:: ኪያከ:ጥቀ:ለወልዐ:ገደመ: ገዘመከ: እመፍጥረትከ: ወተ
24 ከለከ:ወስተ:ዘሊከነ:ፍጥረትከ:ወስተ: ሠናይ: ዘይት:: እፎ: እንከ: ፈድፋደ: ሎው:ይክ
25 ል: ተኪሎቶው: ወስተ: ፍጥረቶው: እለ: ዘይት:እውንቱ:ቀደሚሆው::=: ወእፈቅድ:
ለከው: ለኅዊነ:ታእመረ:ዘንተ:መክረ: ከመ: ሊትበሉ: ጠቢባነ: ንሕነ:እስመ: ዑረት: ረከ
26 በው : ለእሰራሌል : መክፈልቶው : እስከ : ለመ : ይበውሉ : ኵሉ : ለሕዛብ::=: ወእመ
ዝ : የሐይዉ : ኵሉ : እሰራሌል : በከመ : ይቤ : መጽሐፍ : እመጽዮን : ይመጽእ : መ
27 ድኅን : ያለትት : ኃጢለተ : እመየዕቀብ::=: ወቦቱ : ይደክቡ : ተስፋሆው : ለመ : ለ
28 እተትኩ : ኅጢአቶው::=: እመነገለ : ወነጌለሰ : ፀርነ : እውንቱ : ወእመነገለሰ :
29 ሩፈ : ለኅዊነ : እውንቱ : በእነተ : ለኄዊነ:=: እስመ : ለልቦ : ንስሐ : ጸጋ : እግዚለብ
30 ሑር:=: በከመ : ለንትው : ቀደው : ዐለወክመወ : ለእግዚለብሔር : ወ ይእዜሰ : ተሀ
31 ሀለክው : እስመ : ዐለወወ : እውንቱ::=: ሽማሁ : እውንቱሂ : ዐለው : ይእዜ : ከመ :
ሉውነ:ይዛሀሉው:=:

Quid dicendum tibi est quod gloriaveris? Effracti sunt rami, dicesne, & ego 19
factus sum ramus oleæ loco ipsorum? Æquum fuit ut defringerentur, qui non 20
crediderunt; & tu quidem stas, quia credidisti: tu igitur timoratus mane,
neque extollas teipsum. Si illis qui ex ipsa creatione eorum olea fuerunt; non 21
pepercit, num tibi parcet? Vide igitur misericordiam Dei, & incitatam 22
severitatem: in eos qui ceciderunt, ex tempore animadvertit: tibi autem
pepercit, si permanseris in benignitate tua; alioqui etiam te excindet. Et 23
ipsos plantabit si crediderint: potens est enim Deus rursum plantare eos. Te 24
omninò sylvestrem oleam ex natura tua excidit, & plantavit te in illud quod
non erat de natura tua, nempe in bonam oleam: quantò magis igitur poterit
ipsos plantare in naturam suam, qui olea fuerunt ab initio ipsorum. Velim au- 25
tem vos scire fratres nostri mysterium hoc, (ut non dicatis, Sapientes sumus,)
quia cæcitas aliqua ex parte contigit Israëli, usque dum ingressi fuerint omnes
Gentes: Et tum omnis Israël servabitur: sicut Scriptura dicit; Venict ex Zi- 26
on liberator, & avertet peccatum à Jacob. Et in illo nanciscentur spem suam, 27
quum abstulero peccatum eorum. Quantum ad Evangelium, inimici nostri sunt; 28
quantum ad electionem autem fratres nostri sunt de fratribus nostris. Quoniam 29
non afficitur pœnitentiâ gratia Dei. Quemadmodum vos antea prævaricati 30
estis contra Deum, nunc autem misericordiam consecuti estis, eò quòd ipsi trans-
gressi sunt: Ita ipsi etiam prævaricati sunt nunc, ut iis impertiretur misericordia. 31

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ιε'.

Vobis enim dico Gentibus, *ad quantum* quidem sum ego Gentium Apostolus,
13 Τμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν, ἐφ' ὅσον (η) μέν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος,
ministerium meum *glorifico*: Si quomodò ad æmulandum provocem meam carnem, & *salvem*
14 τὴν διακονίαν μου δοξάζω· Εἴπως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω
aliquos ex illis. Si enim *abjectio* eorum, reconciliatio mundi: quæ
15 τινὰς ἐξ αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν, καταλλαγὴ κόσμου· τίς
assumptio, *si non* vita ex mortuis? Si *verò primitiæ* sanctæ, & massa:
16 ἡ πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; (θ) Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα·
& *si* radix sancta, & rami. Si *verò* aliqui *ramorum* defracti sunt, tu
17 καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ
autem oleaster *existens* insertus es in illis, & *particeps* radicis, & pin-
δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης, καὶ τῆς πι-
guedinis olivæ factus es: *Ne obglorieris ramis*: si verò obgloriaris,
18 ότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου· Μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,
non tu radicem portas, sed radix te. Dices ergò: *Defracti* sunt
19 οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις, ἀλλὰ ἡ ῥίζα σέ. Ἐροῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν
rami, ut ego inserar. *Pulchrè*: *Incredulitate* defracti sunt. Tu
20 (ι) οἱ κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ
autem fide stas: *ne efferaris animo*, sed time: Si enim Deus
21 δὲ τῇ πίστει ἕστηκας· μὴ (κ) ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς
ipsis secundùm naturam ramis non pepercit, ne fortè nec tibi pareat. Vide ergò
22 τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ (λ) ἐφείσατο, μήπως οὐδέ σου φείσηται. Ἴδε οὖν
benignitatem, & severitatem Dei: in quidem *lapsos*, severitatem: in
χρηστότητα, καὶ ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, (μ) ἀποτομίαν· ἐπὶ
autem te, *benignitatem*, si permanseris *benignitati*: alioquin & tu excideris.
δὲ σε, χρηστότητα, ἐὰν ἐπιμείνῃς τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.
Et illi *autem*, si non permanserint *incredulitati*, inserentur: potens
23 (ν) Καὶ ἐκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς
enim est Deus iterùm inserere illos. *Si enim tu ex illo secundùm naturam*
γὰρ ἐστιν ὁ Θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν 24
excisus es oleastro, & contra naturam insertus es in bonam olivam, quanto
ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ
magis ii qui secundùm naturam, inserentur *propriæ* olivæ? Non enim vo-
μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν, ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ; Οὐ γὰρ θέ- 25
lo vos ignorare, fratres, mysterium hoc, (ut non sitis *apud vosipsos*
λω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, (ἵνα μὴ ἦτε (ξ) παρ' ἑαυτοῖς
arrogantes,) quia *obduratio* ex parte Israël *facta est*, *usque quò* plenitudo
φρόνιμοι,) ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα
Gentium intraret: Et sic omnis Israël *servabitur*: sicut scriptum est;
τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ· Καὶ (ο) οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται, 26
Veniet ex Sion *liberator*, & *averset impietates* à Jacob: Et
Ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ (π) ῥυόμενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ· Καὶ 27
hoc illis à me *fœdus*, cùm abstulero peccata eorum.
αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
Secundùm quidem Evangelium, inimici propter vos: secundùm autem electionem,
Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ ἐκλογὴν, 28
dilecti propter patres. *Impœnitibilia* enim dona, & vocatio
ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις 29
Dei. Sicut enim & vos aliquando non credidistis Deo, nunc autè misericordiâ
τοῦ Θεοῦ. Ὥσπερ (ρ) γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ Θεῷ, νῦν δὲ ἐλεη- 30
consecuti estis illorum *incredulitate*: Ita & isti nunc non crediderunt ve-
θέντες τῇ τούτων ἀπειθείᾳ· (σ) Οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμε- 31
stræ misericordiæ, ut & ipsi misericordiam consequantur.
τέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσι.

MS. A. (η) μὲν οὖν εἰμι ἐθνῶν (θ) Εἰ γὰρ ἡ (ι) κλάδοι, (κ) ὑψηλὰ φρόνει, (λ) ἐφείσατο, οὐδέ σου (μ) ἀποτομία· ἐπὶ δὲ σε, χρηστότης Θεοῦ, ἐὰν (ν) Κἀκεῖνοι (ξ) ὦσιν ἐαυτοῖς (ο) ὕτως (π) ῥυόμενος· ἀποστρέψει (ρ) γὰρ ποτὲ ὑμεῖς ἠπειθήσατε (σ) Οὕτως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Dominicâ Palmarum. 21.

Vos autem alloquor Gentes, ego qui sum 13
Apostolus Gentium, ministerium meum co-
honesto: Si fortè ad æmulationem provo- 14
cem filios carnis meæ, & servem quosdam
ex ipsis. Si enim eorum reprobatio in re- 15
conciliationem mundo cessit, quantò magis
eorum conversio nonnisi vita ex mortuis?
Sed si primitiæ sanctæ, & massa: &, si ra- 16
dix sancta est, etiam rami. Quòd si ex ra- 17
mis *nonnulli* amputati sunt, túque quum esses
olea sylvestris, insitus es in locum ipsorum,
& factus es particeps radicis ac pinguedi-
nis ipsius oleæ: Ne téte efferas adversùs 18
ramos. Quòd si teipsum exuleris, non tu
sustines radicem, sed ipsa radix sustinet te.
Jam verò dices; Amputati sunt rami, ut ego 19
in locum ipsorum inserer. Pulchrè: illi 20
quidem, quia non crediderunt, amputati sunt;
tu verò per fidem stetisti: ne efferor mente
tuâ, sed time. Si enim Deus naturalibus ra- 21
mis non pepercit, ne tibi quidem fortè par-
cet. Vide igitur benignitatem & severita- 22
tem Dei: in eos quidem qui ceciderunt, se-
veritatem; in te verò benignitatem, si per-
manseris in ipsa benignitate, alioquin tu
quoque amputaberis. Et illi nisi perma- 23
serint in defectu fidei suæ, ipsi quoque inse-
rentur: fiquidem potest Deus rursum eos
inserere. Nam si tu, qui ex olea es illa syl- 24
vestri quæ est in natura tua, amputatus es, &
præter naturam tuam insitus es in oleam opti-
mam, quantò magis ergò ii si inserantur in
oleam suam naturalem? Velim autem vos 25
scire, fratres mei, hoc arcanum, (ut ne sitis
sapientes propriâ opinione) obcæcationem
cordis aliquâ ex parte accidisse Israeli, usque-
dum introierit plenitudo Gentium. Et tunc 26
omnis Israel servabitur: sicut scriptum est:
Veniet ex Sion Redemptor ille, & avertet
iniquitatem à Jacob. Tunc que habebunt 27
fœdus illud quod à me est, quum remiserim
ipsis peccata eorum. Cæterùm in Evange- 28
gelio hostes sunt propter vos, in electione
autem dilecti propter Patres. Non enim 29
revocat Deus donum suum, vocationémque
suam. Quemadmodum enim vos etiam 30
quondam non acquiescebatis Deo, nunc au-
tem misericordiam adepti estis propter eo-
rum inobedientiam: Sic & illi non acqui- 31
everunt nunc miserationibus quæ in vos ex-
titerunt, ut ipsis quoque miserationes fi-
ant.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ለክሙ፡ እብል፡ ለአሕዛብ፡ ለመጥኑሰ፡ ሐዋርያሆሙ፡ ለኒ፡ ለአሕዛብ፡ አሱብኩ፡ ለመልእክትየ፡ 14 ለክትየ፡:=፡ እመቦ፡ ከመ፡ እቀንእ፡ ሳዕለ፡ ነፍስየ፡ ወእድኅን፡ እለ፡ ኮኑ፡ እመኔሆ፡ 15 ው፡:=፡ እስመ፡ ፀለተ፡ ዚአሆሙ፡ ዘነሀለ፡ ኮነ፡ ለዓለመ፡ እስመ፡ ተቀብሎ፡ ሕይወት፡ 16 እመዋታን፡:=፡ ቁመ፡ ሶበ፡ እንታክቲ፡ እንተ፡ ቀደሚሃ፡ ቅድስት፡ ይእቲ፡ ወብ 17 ሑለኒ፡ ቅዱስ፡ ወለሥርዋኒ፡ ቅዱስ፡ ወእዕጹቂሂኒ፡ ቅዱስ፡:=፡ ወእስኮቦ፡ እሰ፡ ተሰ ብረ፡ እመለዕፁቂሂ፡ ኪያሆ፡ ለወልዐ፡ ገደመ፡ ተከሡ፡ መካኖሙ፡ ወተከበርከ፡ ለሠር 18 ወ፡ መሰሌሆሙ፡ ወኮንከ፡ ዚይት፡ ከመሆሙ፡:=፡ ሊትዝሀር፡ እስመ፡ ኮንከ፡ ዕጽቀ፡ ዘይት፡ ወእመሰ፡ ተዘሀርከ፡ ለኮ፡ ለእተ፡ ዘተጸወርኮ፡ ለሠርው፡ ይጸወረክ፡ ለከ፡=፡

Vobis loquor Gentibus, inquantùm Apostolus sum Gentium, ministerium meum 13
glorificò. Si fortè ita ad æmulationem provocem quos super animam meam 14
gero, & aliquos ex illos salvos faciam. Quia per abitum eorum, misericordia 15
facta est mundo; & quia spes nostra, vita est ex mortuis. Standum est. Si quæ 16
primitiæ fuerunt sanctæ sunt, etiam totum fermentum sanctum est: & si radix
sancta, rami sancti. Et quia fuerunt ex ramis qui fracti sunt, téque oleam 17
sylvestrem plantârunt in locum ipsorum, & cum ipsis particeps factus es radicis,
& factus es olea sicut illi; Ne glorieris, quia factus es ramus oleæ: quòd si glo- 18
riaris, non tu es qui radicem portas, sed illa portat te.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

13 Vobis enim dico Gentibus; Quamdiu quidem ego sum Gentium Apostolus, mi-
14 nisterium meum honorificabo, Si quomodò ad æmulandum provocem carnem
15 meam, & salvos faciam aliquos ex illis. Si enim amissio eorum reconciliatio est
16 mundi: quæ assumptio, nisi vita ex mortuis? Quòd si delibatio sancta est, &
17 massa: & si radix sancta, & rami. Quòd si aliqui ex ramis fracti sunt, tu au-
tem cùm oleaster esses, insertus es in illis, & socius radicis & pinguedinis olivæ
18 factus es, Noli gloriari adversùs ramos. Quòd si gloriaris: non tu radicem
19 portas, sed radix te. Dices ergò; Fracti sunt rami ut ego inserar. Benè:
20 propter incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas: noli altum sapere, sed time.
21 Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit: ne fortè nec tibi parcat.
22 Vide ergò bonitatem, & severitatem Dei: in eos quidem, qui ceciderunt, seve-
ritatem: in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioquin & tu ex-
cidêris. Sed & illi, si non permanserint in incredulitate, inserentur: potens est enim 23
Deus iterùm inserere illos. Nam si tu ex naturali excisus es oleastro, & contra na- 24
turam insertus es in bonam olivam: quantò magìs ii, qui secundùm naturam in-
serentur suæ olivæ? Nolo enim vos ignorare, fratres, mysterium hoc, (ut non sitis 25
vobismetipsis sapientes) quia cæcitas ex parte contigit in Israël, donec plenitudo Gen-
tium intraret, Et sic omnis Israël salvus fieret, sicut scriptum est; Veniet ex Sion, 26
qui eripiat, & avertat impietatem à Jacob. Et hoc illis à me testamentum: cùm 27
abstulero peccata eorum. Secundùm Evangelium quidem, inimici propter vos: se- 28
cundùm electionem autem, charissimi propter patres. Sine pœnitentia enim sunt 29
dona & vocatio Dei. Sicut enim aliquando & vos non credidistis Deo, nunc au- 30
tem misericordiam consecuti estis propter incredulitatem illorum: Ita & isti nunc 31
non crediderunt in vestram misericordiam, ut & ipsi misericordiam consequantur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * اَلْخَمِيْسُ مِنَ الْجُمْعَةِ الرَّابِعَةِ * * لِاَنِّي لَكُمْ اُخَاطِبُ مَعْشَرَ الْاُمَمِ * اِذْ قَدْ
14 حَصَلْتُ اَنَا رَسُوْلٌ اِلَى الْاُمَمِ * لَاسِرِّفَنَّ خِدْمَتِي * حَتَّى اُغَايِرَ بِسِرِّي * وَاُخَلِّصَ مِنْهُمْ قَوْمًا *
15 * لِاَنَّ اَطْرَاحَهُمْ اِنْ يَكُنْ صُلْحَ الْعَالَمِ * فَمَا الْفَائِدَةُ اِلَّا اَحْيَاءٌ مِنَ الْمَوْتَى * وَاِنْ تَكُنِ
16 اَلْمُقَدَّمَةُ النَّاضِجَةُ قُدْسَةً * فَالْعَجِيْنَةُ كَذَلِكَ * وَاِنْ يَكُنِ الْاَصْلُ قُدْسًا فَالْاَغْصَانُ كَذَلِكَ *
17 * وَاِنْ يَكُنْ قَوْمًا مِنَ الْاَغْصَانِ قَدْ كُسِرُوْا * وَكُنْتَ اَنْتَ زَيْتُونَةً بَرِّيَّةً * فَطُعِّمْتَ فِيْهِمْ
18 وَصِرْتَ سَرِيْكًا لِلْاَصْلِ وَلِدُسُوْمَةِ الزَّيْتُونَةِ * فَلَا تَفْخَرْ عَلَى الْاَغْصَانِ * فَاِنِ افْتَخَرْتَ فَلَسْتَ
19 اَنْتَ حَامِلَ الْاَصْلِ * بَلِ الْاَصْلُ يَحْمِلُكَ * فَسَتَقُوْلُ اِذًا اَنَّ الْاَغْصَانَ كُسِرَتْ لِكَيْمَا اُطَعَّمَ اَنَا *
20 * فَقَدْ قُلْتَ مَقَالًا حَسَنًا * بِعَدَمِ الْاَمَانَةِ كُسِرُوْا * وَاَنْتَ بِالْاَمَانَةِ وَقَفْتَ * فَلَا تَعْلِيَنَّ رَاْيَكَ لَكِنِ
21 اِرْهَبْ * فَاِنَّ اللّٰهَ اِنْ يَكُنْ مَا شَفَقَ عَلَى الْاَغْصَانِ الْمُخْتَصَّةِ بِطَبِيْعَتِهَا * فَلَعَلَّهُ مَا يَشْفَقُ وَلَا
22 عَلَيْكَ * فَانْظُرْ اِلَى خَيْرِيَّةِ اللّٰهِ وَصَرَامَتِهِ * اِمَّا صَرَامَتُهُ فَشَمِلَتِ الَّذِيْنَ سَقَطُوْا * وَاِمَّا خَيْرِيَّتُهُ
23 فَاَسْبَغَتْ عَلَيْكَ * اِنْ ثَبَتَّ فِي الْخَيْرِيَّةِ * وَاِلَّا فَسَتُقْطَعُ اَنْتَ * وَاُولَئِكَ اِنْ لَمْ يَثْبُتُوْا فِي
24 عَدَمِهِمِ الْاِيْمَانِ سَيُطَعَّمُوْنَ * لِاَنَّ اللّٰهَ قَادِرٌ هُوَ اَنْ يُطَعِّمَهُمْ اَيْضًا * لِاَنَّكَ اَنْتَ اِنْ كُنْتَ
قُطِعْتَ مِنَ الزَّيْتُونَةِ الَّتِي هِيَ فِيْمَا يَخُصُّ طَبِيْعَتَهَا زَيْتُونَةً بَرِّيَّةً * وَطُعِّمْتَ تَطْعِيْمًا بِنَاقِضِ
طَبِيْعَتِكَ فِي زَيْتُونَةٍ جَيِّدَةٍ فَكَمْ اَوْلَى بِاُولَئِكَ اَنْ يُطَعَّمُوْا تَطْعِيْمًا يَخُصُّ بِطَبِيْعَتِهِمْ فِي زَيْتُونِهِمْ *

Feriâ quintâ hebdomadæ quartæ.

Vos enim alloquor turba Gentilium, Cùm Apostolum ad Gentes me ipse deprehendam, nobilitabo quidem ministerium meum, ut ad æmulationem provocem carnem meam, & salvos reddam nonnullos ex eis. Si enim rejectio illorum est reconciliatio mundi, quod est emolumentum, nisi vita ex mortuis? Quodsi primitiæ enascentes sanctæ sunt, massa itidem. Et si radix fuerit sancta, similiter & rami. Quodsi quidam è ramis fracti sunt, & tu cùm esses olea sylvestris, insitus es illis, & consors factus es radicis atque pinguedinis oleæ: Ne glorieris adversus ramos. Nam si glorieris, non es tu radicem portans, sed radix te portat. Dices igitur, Defracti sunt rami, ut insererer ego. Optimum sermonem dixisti, per defectum fidei defracti sunt, tu verò per fidem mansisti: ne tamen animum tuum efferas, sed time. Nam si Deus non pepercit ramis in propria natura existentibus, fortè nec tibi parcet. Considera igitur bonitatem Dei, & severitatem ejus: severitas quidem ipsius complexa est eos qui corruerunt: ejus verò bonitas redundabit super te, si permanseris in bonitate: alioquin tu excidêris; Et illi aisi permanserint in incredulitate sua, inserentur: potens est enim Deus iterum inserere illos. Etenim si tu excisus es ex olea quæ, quantùm ad naturam suam, olea est sylvestris, & insertus es insitione alienâ à natura tua, in bonam oleam: quanto magìs competit iis inseri insitione naturæ suæ consentaneâ, in propriam oleam?

Feriâ sextâ infra hebdomadam quartam post Pentecosten.

25 * اَلْجُمْعَةُ مِنَ الْجُمْعَةِ الرَّابِعَةِ بَعْدَ الْعَنْصَرِ * * لِاَنِّي يَا اِخْوَتِي لَسْتُ اُوْثِرُ اَنْ
يَعْبُرَ عَلَيْكُمْ هٰذَا السِّرُّ * لِكَيْلَا تَكُوْنُوْا عِنْدَ اَنْفُسِكُمْ عُقَلَاءَ * اَنَّ اِسْرَائِيْلَ صَارَتْ لَهُ
26 عَمَايَةٌ مِنْ بَعْضِ اَجْزَاءِ الْعَمَايَةِ * اِلَى اَنْ يَدْخُلَ كَامِلُ الْاُمَمِ * وَهٰكَذَا يَتَخَلَّصُ كُلُّ اِسْرَائِيْلَ *
27 كَمَا كُتِبَ سَيَجِيْءُ الْمُنْقِذُ مِنْ صَهْيُوْنَ * وَيَرُدُّ الْمُنَافَقَاتِ عَنْ يَعْقُوْبَ * وَهٰذَا هُوَ الْعَهْدُ
28 الَّذِي لَهُمْ مِنِّي اِذَا خَصَصْتُ خَطَايَاهُمْ * فَهُمْ عَلَى مَا يَخُصُّ بِشَارَةَ الْاِنْجِيْلِ اَعْدَاءٌ مِنْ
29 اَجْلِكُمْ * وَعَلَى مَا يَخُصُّ الْاِصْطِفَاءَ هُمْ اَحِبَّاءُ مِنْ اَجْلِ الْاٰبَاءِ * لِاَنَّ مَوَاهِبَ اللّٰهِ وَدَعْوَتَهُ
30 لَا يُحَامِرُهَا نَدَمٌ * وَكَمَا اَنَّكُمْ اَنْتُمْ عَصَيْتُمُ اللّٰهَ قَدِيْمًا * فَرُحِمْتُمُ الْاٰنَ بِعِصْيَانِهِمْ * كَذَلِكَ
31 وَهٰؤُلَاءِ عَصَوُا الْاٰنَ لِلرَّحْمَةِ عَلَيْكُمْ لِيُرْحَمُوْا هُمْ *

Nolo enim 6 fratres mei, latere vos mysterium hoc, ut ne sitis apud vosmetipsos prudentes, quòd Israëli contigit cæcitas aliqua ex parte cæcitatis, quoad ingrederetur perfectio Gentium, Et sic salvaretur totus Israël: sicut scriptum est, Veniet Redemptor ex Sion, & avertet impietates à Jacob. Et hoc est fœdus quod à me habent, quum detersero peccata eorum. Itaque ipsi, quantùm ad annuntiationem Evangelii, inimici sunt propter vos: quantùm verò ad electionem, amici sunt propter Patres. Nam dona Dei, ejusque vocatio non permiscentur pœnitudine. Et quemadmodum vos rebellâstis quondam à Deo, nunc autem misericordiam consecuti estis per illorum rebellionem: Sic & isti nunc rebellârunt, ut vos misericordiam impetretis, ut ipsi misericordiam consequantur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 መንተ: ብሂለከ:ትዜሀር:ተሰብረ:እዕጹቂሃ: ወለነ: ኮንኩ: ዐጽቀ: ዘይት: ህየንቲሆሙ: ትብ
20 ልኑ::=: ርቱዕ: ይሰበረ: እስመ: ሊእመኑ:ወእንተሰ:ቆምከ: እስመ:ለመንከ: ፍረህካ: ኔ
21 በር:እንከ:ወሊታዕቢ:ርእሰከ::=: ሶበ:ለእልክቱ: እለ: እመፍጥረቶሙ:ዘይት: እውንቱ:
22 ሊመሕኦሙ: ኪያከኑ: ይመሕኀከ::=: ርሲ: እንከ: መሕረቶሂ: ወለጥብዖቶሂ: ለእግዚ
ለብሑር: ለእለሰ: ወድቁ: እውቀ:ዮሙ: ወለከሰ: መሐከከ: ለእመ: ነበርከ: በዘ:መሕረከ:
23 ወእማለኦሰ: ኪያከ:ያውቅየኽ::=: ወሎሙኒ: ይተክሎሙ: ለእመ: ሊመኑ: ይክል: እግዚ
ለብሑር: ተኪሎቶሙ: ደግመ:: ኪያከ:ጥቀ:ለውፅዐ:ገደመ: ገዘመከ: እመፍጥረትከ: ወተ
24 ከለከ:ውስተ:ዘሊኦነ:ፍጥረትከ:ውስተ: ሠናይ: ዘይት:: እሮ: እንከ: ፈድፋደ: ሎሙ:ይክ
25 ል: ተኪሎቶሙ: ውስተ: ፍጥረቶሙ: እለ: ዘይት:እውንቱ:ቀደሚሆሙ::=: ወእፈቅድ:
ለከሙ: ለኅዊነ:ታእመረ:ዘንተ:ምክረ: ከመ: ሊትበሉ: ጠቢባነ: ንሕነ:እስመ: ዑረት: ረከ
26 በሙ: ለእሰራሌል: መክፈልቶሙ: እስከ: ለመ: ይበውሉ: ኩሉ: ለሕዛብ::=: ወእመ
ዝ: የሐይዉ: ኩሉ: እሰራሌል: በከመ: ይቤ: መጽሐፍ: እመጽዮን: ይመጽእ: መ
27 ድኅን: ያለትት: ኃጢለተ: እመየዕቀብ::=: ወቦቱ: ይረክቡ: ተስፋሆሙ: ለመ: ለ
28 እተትኩ: ኅጢአቶሙ::=: እመንገለ: ወንጌልሰ: ፀርነ: እውንቱ: ወእመንገለሰ:
29 ኅሬ: ለኅዊነ: እውንቱ: በእነተ: ለኄዊነ:=: እስመ: ለልቦ: ንስሐ: ጸጋ: እግዚለብ
30 ሑር:=: በከመ: ለንትሙ: ቀደሙ: ዐለውነከመ: ለእግዚለብሔር: ወይእዜሰ: ተሀ
31 ሀለክሙ: እስመ: ዐለውነ: እውንቱ::=: ከማሁ: እውንቱሂ: ዐለው: ይእዜ: ከመ:
ሉሙኒ:ይዛሀሉሙ::=:

Quid dicendum tibi est quod gloriaveris? Effracti sunt rami, dicesne, & ego factus sum ramus oleæ loco ipsorum? Æquum fuit ut defringerentur, qui non crediderunt; & tu quidem stas, quia credidisti: tu igitur timoratus mane, neque extollas teipsum. Si illis quî ex ipsa creatione eorum olea fuerunt, non pepercit, num tibi parcet? Vide igitur misericordiam Dei, & incitatam severitatem: in eos qui ceciderunt, ex tempore animadvertit: tibi autem pepercit, si permanseris in benignitate tua; alioqui etiam te excindet. Et ipsos plantabit si crediderint: potens est enim Deus rursum plantare eos. Te omninò sylvestrem olcam ex natura tua excidit, & plantavit te in illud quod non erat de natura tua, nempe in bonam oleam: quantò magis igitur poterit ipsos plantare in naturam suam, qui olea fuerunt ab initio ipsorum. Velim autem vos scire fratres nostri mysterium hoc, (ut non dicatis, Sapientes sumus,) quia cæcitas aliqua ex parte contigit Israeli, usque dum ingressi fuerint omnes Gentes: Et tum omnis Israel servabitur: sicut Scriptura dicit; Veniet ex Zion liberator, & avertet peccatum à Jacob. Et in illo nanciscentur spem suam, quum abstulero peccatum eorum. Quantum ad Evangelium, inimici nostri sunt; quantum ad electionem autem fratres nostri sunt de fratribus nostris. Quoniam non afficitur pœnitentiâ gratia Dei. Quemadmodum vos antea prævaricati estis contra Deum, nunc autem misericordiam consecuti estis, eò quòd ipsi transgressi sunt: Ita ipsi etiam prævaricati sunt nunc, ut iis impertiretur misericordia.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ις'. ΙΖ'.

Conclusit enim Deus *omnes* in *incredulitatem*, ut omnium misereatur.
32 Συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.
O *profunditas* divitiarum, & sapientiæ, & scientiæ Dei: quàm incomprehensibilia
33 Ὦ βάθος πλούτου, καὶ σοφίας, καὶ γνώσεως Θεοῦ· ὡς (τ) ἀνεξερεύνητα
judicia ejus, & inpervestigabiles viæ ejus! Quis enim cognovit sensum Domini?
34 τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ· Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου;
aut quis consiliarius ejus fuit? Aut quis prior dedit illi, & retribuetur
35 ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; Ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται
ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso omnia: ipsi gloria
36 αὐτῷ; Ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα
in secula. Amen.
εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

CAP. XII. ιϛ'.

Horum itaque vos, fratres, per *miserationes* Dei, *sistere* corpora
1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ΙΖ'
vestra hostiam viventem, sanctam, *benè* placentem Deo, *rationalem* cultum vestrum.
ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, (α) ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν.
Et *ne* configuramini seculo huic: sed reformamini renovitate
2 Καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ· ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει
sensûs vestri, *ad probandum vos* quæ voluntas Dei bona,
τοῦ (β) νοὸς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν,
& beneplacens, & perfecta. Dico enim per gratiam *datam* mihi, *omni*
3 καὶ εὐάρεστον, καὶ τέλειον. Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ
existenti in vobis, non *supersapere præter quod* oportet sapere: sed sapere ad
τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν· ἀλλὰ φρονεῖν εἰς
sobrium esse, unicuique sicut Deus *partitus est* mensuram fidei. Sicut enim in
4 τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς (γ) ὁ Θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως. Καθάπερ γὰρ ἐν

MS. A. (τ) ἀνεξεφύνητα ΚΕΦ. ιβ'. MS. A. (α) ἁγίαν, τῷ Θεῷ εὐάρεστον, καὶ (β) νοὸς, εἰς (γ) ἐμέρισεν ὁ Θεὸς (δ) τὸ ἢ (ε) εἴτε διδασκαλίαν, ἐν (ζ) τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες.

uno corpore, membra multa habemus, *at* membra omnia non eundem habent actum:
ἐν σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν·
Ita multi unum corpus sumus in Christo, *at singulum, alia aliorum* membra.
Οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, (δ) ὁ δὲ καθεὶς, ἀλλήλων μέλη. 5
Habentes autem donationes secundùm gratiam *datam* nobis, differentes, sive
Ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν, διάφορα, εἴτε 6
prophetiam, secundùm rationem fidei: Sive ministerium, in *ministerio*:
προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· Εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· 7
sive *docens*, in doctrina: *Sive exhortans*, in *exhortatione*:
(ε) εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· Εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· 8
distribuens, in simplicitate: *præsidens*, in solicitudine: *miserescens*, in hilaritate.
ὁ μεταδιδοὺς, ἐν ἁπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρότητι.
Dilectio sine simulatione: odientes malum: adhærentes bono:
Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος· ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν· κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ· 9
Fraternâ charitate in sese mutuo amore propensi: honore *alii alios* prævenientes:
Τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι· 10
Solicitudine non pigri: spiritu ferventes: *tempori* servientes:
Τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί· τῷ πνεύματι ζέοντες· (ζ) τῷ καιρῷ δουλεύοντες· 11
Spe gaudentes: tribulatione patientes: orationi instantes:
Τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες· τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες· 12
Usibus Sanctorum communicantes: hospitalitatem sectantes. Benedicite 13
Ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες· τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. Εὐλογεῖτε 14
persequentibus vos: benedicite, & *ne imprecamini*. Gaudete cum gaudentibus, &
τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ 15
flete cum flentibus.
κλαίειν μετὰ κλαιόντων.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ܣܓܝ ܐܠܗܐ ܠܟܠܗܘܢ ܒܥܕܢ ܕܢܚܘܢ ܠܟܠܗܘܢ. ܐܘ ܠܐ ܡܢ ܕܢܫܒܘܩ. ܡ ܥܡܝܩ ܥܘܬܪ ܐܠܗܐ ܘܚܟܡܬܐ ܘܝܕܥܬܐ ܕܐܠܗܐ ܡ ܡܐ ܣܓܝ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܒܗ ܐܢܫ ܐܘ

Versio VULGATA LATINA.

33 Conclusit enim Deus omnia in incredulitate, ut omnium misereatur.
33 O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei: quàm incomprehensibilia
34 sunt judicia ejus, & investigabiles viæ ejus! Quis enim cognovit sensum Do-
35 mini? Aut quis consiliarius ejus fuit? Aut quis prior dedit illi, & retribuetur
36 ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia: ipsi gloria in sæcula. Amen.

CAP. XII.

1 OBsecro itaque vos, fratres, per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora
vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium
2 vestrum. Et nolite conformari huic sæculo, sed reformamini in novitate sen-
sûs vestri: ut probetis quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta.
3 Dico enim per gratiam quæ data est mihi, omnibus qui sunt inter vos; Non
plus sapere quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem: & unicuique sicut Deus
divisit mensuram fidei. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia 4
autem membra non eundem actum habent: Ita multi unum corpus sumus in Christo, 5
singuli autem alter alterius membra. Habentes autem donationes secundùm gratiam, 6
quæ data est nobis, differentes; sive prophetiam secundùm rationem fidei, Sive 7
ministerium in ministrando, sive qui docet in doctrina, Qui exhortatur in 8
exhortando, qui tribuit in simplicitate, qui præest in solicitudine, qui mise-
retur in hilaritate. Dilectio sine simulatione. Odientes malum, adhærentes 9
bono: Charitate fraternitatis invicèm diligentes: Honore invicèm præveni- 10
entes: Solicitudine non pigri: Spiritu ferventes: Domino servientes: Spe 11
gaudentes: in tribulatione patientes: Orationi instantes: Necessitatibus San- 12
ctorum communicantes: Hospitalitatem sectantes. Benedicite persequentibus 13
vos: benedicite, & nolite maledicere. Gaudete cum gaudentibus, flete cum 14
flentibus. 15

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 33 * لِأَنَّ اللهَ حَبَسَ ٱلْكُلَّ أَجْمَعِينَ فِي ٱلْعِصْيَانِ لِيَرْحَمَ ٱلْكُلَّ * يَا لِعُمْقِ ثَرْوَةٍ وَحِكْمَةِ اللهِ
34 وَمَعْرِفَتِهِ * فَإِنَّ أَحْكَامَهُ لَنْ تُفْحَصَ * وَسُبُلُهُ لَا يُسْتَقْرَى آثَارُهَا * لِأَنَّ مَنْ دَا عَرَفَ فِكْرَ
35 ٱلرَّبِّ * أَمْ مَنْ دَا صَارَ مُشِيرًا عَلَيْهِ * أَوْ مَنْ سَبَقَ فَأَعْطَاهُ شَيْا فَيُعْطَيَهُ عِوَضَهُ * لِأَنَّ كَافَّةَ
36 ٱلْأَشْيَاءِ مِنْهُ وَبِهِ وَإِلَيْهِ * فَلَهُ ٱلْمَجْدُ إِلَى ٱلدُّهُورِ حَقًّا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي عَشَرَ * * ٱلسَّبْتُ ٱلسَّابِعُ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

1 * أَيُّهَا ٱلْإِخْوَةُ أَتَضَرَّعُ إِلَيْكُمْ بِرَأْفَاتِ اللهِ * أَنْ تُقِيمُوا أَجْسَامَكُمْ ذَبِيحَةً حَيَّةً وَمُقَدَّسَةً مَرْضِيَّةً
2 لِلَّهِ دِيَانَتُكُمُ ٱلنَّطْقِيَّةُ * وَلَا تَتَشَكَّلُوا بِهٰذَا ٱلدَّهْرِ * بَلْ ٱنْقَلِبُوا صُورَتُكُمْ إِلَى تَجَدُّدِ عُقُولِكُمْ *
3 لِتُخْبِرُوا مَا هِيَ مَشِيئَةُ اللهِ ٱلصَّالِحَةُ وَٱلْمَرْضِيَّةُ وَٱلْكَامِلَةُ * لِأَنِّي أَقُولُ بِٱلنِّعْمَةِ ٱلَّتِي أُعْطِيتُهَا
لِكُلِّ مَنْ هُوَ مَوْجُودٌ فِيكُمْ * أَلَّا يُعَلِّيَ رُوَيَّتَهُ خَارِجَ مَا يَجِبُ أَنْ يَرَيَ فِيهِ * بَلْ يَرَيَ
4 فِي أَنْ يَتَعَفَّفَ * كَمَا قَسَمَ اللهُ لِكُلِّ أَحَدٍ مِقْدَارًا مِنَ ٱلْأَمَانَةِ * ثُمَّ * وَكَمَا أَنَّ لَنَا فِي جِسْمٍ وَاحِدٍ
5 أَعْضَاءَ كَثِيرَةً * وَٱلْأَعْضَاءُ كُلُّهَا لَيْسَ لَهَا فِعْلٌ وَاحِدٌ نَفْسُهُ * هٰكَذَا نَحْنُ ٱلْكَثِيرُونَ جِسْمٌ
وَاحِدٌ بِٱلْمَسِيحِ * وَكُلُّ وَاحِدٍ أَعْضَاءُ بَعْضِنَا بَعْضٍ * * ٱلْأَحَدُ ٱلسَّادِسُ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *
6 * فَإِذْ لَنَا مَوَاهِبُ مُخْتَلِفَةٌ كَمَا يَخُصُّ ٱلنِّعْمَةَ ٱلَّتِي أُعْطِينَاهَا * إِنْ تَكُونَ نُبُوَّةٌ * فَعَلَيْ مِقْدَارِ
7 ٱلْأَمَانَةِ * وَإِنْ كَانَتْ خِدْمَةٌ فَلِلْخِدْمَةِ * وَإِنْ كَانَ مَنْ يُعَلِّمُ فَلِلتَّعْلِيمِ * وَإِنْ كَانَ مَنْ
8 يَعِزِّي فَلِلتَّعْزِيَةِ * ٱلْمُعْطِي فَلْيُعْطِ بِسَمَاحَةٍ وَطَلَاقَةٍ * ٱلْوَاقِفُ مُتَقَدِّمًا لِيَكُنْ ذَا حِرْصٍ *
مَنْ يَرْحَمُ فَلْيَكُنْ بِبَشَاشَةٍ وَسَمَاحَةٍ * ٱلْمَحَبَّةُ فَلْتَكُنْ بِلَا مُرَاءَاةٍ * كُونُوا مَاقِتِينَ لِلْخَبِيثِ *
9 مُلَاصِقِينَ لِلصَّالِحِ * مَوَدِّدِينَ فِي ٱلْمَحَبَّةِ ٱلْأَخَوِيَّةِ أَحَدُكُمْ إِلَى ٱلْآخَرِ * وَإِلَى إِكْرَامِ بَعْضِكُمْ
10 بَعْضًا مُسَابِقِينَ * فِي ٱلْحِرْصِ غَيْرَ عَاجِزِينَ * وَٱلرُّوحِ مُسَخِّنِينَ * وَلِلرَّبِّ خَادِمِينَ * وَبِٱلرَّجَاءِ
11 12 مُسْرُورِينَ * وَعَلَى ٱلْأَحْزَانِ صَابِرِينَ * وَعَلَى ٱلصَّلَاةِ عَاكِفِينَ * وَلِحَوَائِجِ ٱلْقِدِّيسِينَ مُشَارِكِينَ *
13 وَلِجَبَايَةِ ٱلْغُرَبَاءِ مُتَسَابِقِينَ * بَارِكُوا مَنْ يَضْطَهِدُكُمْ * بَارِكُوا وَلَا تَلْعَنُوا * ثُمَّ *
14 15 * أَرْتَاضُوا أَنْ تَفْرَحُوا مَعَ ٱلْمَسْرُورِينَ * وَلِبْ * ٱلْإِثْنَيْنِ ٱلْخَامِسِ *
تَبْكُوا مَعَ ٱلْبَاكِينَ *

32 *Deus enim conclusit omnes pariter sub*
rebellionem, ut omnium misereretur. O
33 *profunditatem divitiarum, & sapi-*
entiæ, ac scientiæ Dei: judicia enim
ipsius nullatenus investigantur, & via-
rum ejus vestigiis non inhæretur. Quis 34
enim novit cogitationes Domini? aut
35 *quis fuit illi consiliarius? Aut quis*
præveniens dedit ei aliquid, ut pro ipso
reddat ei? Omnes enim res ab ipso sunt, 36
& in ipso, & ad ipsum. Ipsi gloria in
sæcula, verè.

CAP. XII.
Sabbatho septimo post Pentecosten.

1 O *Fratres, obsecro vos per miserationes Dei, ut constituatis corpora vestra hostiam vivam, sanctam, acceptam Deo, religionem vestram rationalem.* 2 *Et ne implicemini hoc sæculo, sed transferte formam vestram in renovationem mentium vestrarum, ut experiamini quænam sit voluntas Dei bona, & accepta, atque perfecta. Dico enim* 3 *per gratiam quæ data est mihi, cuicunq; inter vos existenti, ne sensum suum efferat præter id quod expedit ut sentiat apud se; sed illud sentiat, ut sit* nimirum *temperans, prout partitus est cuique Deus mensuram fidei.* Hucusque. *Et quemadmodum habemus in uno cor-* 4 *pore membra multa, membra verò omnia non habent unum eundémque actum: Ita nos qui multi sumus, unum corpus* 5 *sumus in Christo, singuli autem alii aliorum membra.*

Dominicâ sextâ post Pentecosten.

Cùm igitur varia sint nobis dona, pro 6 *ratione gratiæ quæ data est nobis: si fuerit prophetia, sit juxta mensuram fidei:* 7 *Et si fuerit ministerium, ministerio cedat:* 8 *si verò fuerit qui doceat, doctrinæ: Si fuerit qui consoletur, consolationi: qui tribuit, liberè & hilariter tribuat: qui stat præpositus, sit impiger: qui miseretur, sit cum serenitate & hilaritate. Dilectio sit absque simulatione:* 9 *sitis odio prosequentes malum, adhærentes bono: Diligentes charitate fraternâ alter alterum: & ad honorandum* 10 *alter alterum, prævenientes: In solertia* 11 *non pigri: & in spiritu ferventes: & Domino famulantes: Et in spe exultantes:* 12 *& in calamitatibus patientes: & in oratione assidui: Et necessitatibus sanctorum communicantes: & ad* 13 *diligendos peregrinos prævenientes. Benedicite persequentem vos: benedicite,* 14 *& ne maledicatis.* Finis.

Die lunæ quinto.

Libeat vobis gaudere cum gaudenti- 15
bus, & flere cum flentibus:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ወኢታፈቅርዎ ፡ ለዝ ፡ ዓለም ፡ ወሐድሱ ፡ ልበክሙ ፡ ወእመክሩ ፡ ዘይፈቅድ ፡ እግዚእ
3 ብሔር ፡ ወሠናይ ፡ ወዘጽድቅ ፡ ወዘፍጹሙ ፡:=: ወእንግርክሙ ፡ ለኵልክሙ ፡ ጸጋ ፡
እግዚኣብሔር ፡ ከመ ፡ ኢትትዐበዩ ፡ ወኢተሐልዩ ፡ ትገህርተ ፡: ሐልዩ ፡ በዘ ፡ ታነጽ
4 ሑ ፡ ርእሰክሙ ፡ እመገሙት ፡ ወኵሉ ፡ በከመ ፡ ከፈሎ ፡ እመኅበ ፡ እግዚኣብሔር ፡ በ
5 መስፈርተ ፡ ሀይማኖት ፡:=: በከመ ፡ በውስተ ፡ አሐዱ ፡ ነፍስትነ ፡ ብዙኅ ፡ መለያልየ ፡
6 ብነ ፡ ወዘዘ ፡ ዚኣሁ ፡ መግባሩ ፡:=: ካዓሁ ፡ ኵልነ ፡ እንዘ ፡ ብዙኃን ፡ ንሕነ ፡ አሐዱ ፡
7 ሥጋ ፡ ንሕነ ፡ በክርስቶስ ፡:=: ወብክሙ ፡ ጸጋ ፡ እግዚኣብሔር ፡ ወዘዘ ፡ ዚኣሁ ፡ ጸጋ
8 ሁ ፡ ዘሂ ፡ ይትኔበይ ፡ በሐሰበ ፡ ሀይማኖቱ ፡:=: ወዘሂ ፡ ይትላእክ ፡ በመልእክቱ ፡ ወዘሂ ፡
9 ይጫህር ፡ በትምህርቱ ፡:=: ወዘሂ ፡ ይትፈሣሕ ፡ በፍሥሐሁ ፡:: ወዘሂ ፡ ይሠየም ፡ ከመ ፡
10 እሰልጥ ፡ መልያክቶ ፡ ወዘሂ ፡ ይመሕር ፡ በመሂሮቱ ፡:=: ተፋቀሩ ፡ ዘእንበለ ፡ ኑፋቄ ፡ ተ
11 ገሐሡ ፡ እመእኩይ ፡ ወትለወ ፡ ሠናየ ፡ ወለድልው ፡ ለጽድቅ ፡:=: ወለፍቀሩ ፡ ቢጸክ
ሙ ፡ ወኵኑ ፡ መሐርያነ ፡ ተካበሩ ፡ በበይናቲክሙ ፡ ወለክብሩ ፡ ሙኋንቲክሙ ፡:=:
12 ወለዘሂ ፡ ጽሁቅ ፡ ኢትትሀከዩ ፡ ለመንፈስ ፡ ተሐይዉ ፡ ለእግዚኣብሔር ፡ ተቀነዩ ፡:=:
13 ለተስፋክሙ ፡ ተፈሠሑ ፡ ለሕማመክሙ ፡ ተዐገሡ ፡ ለጸሎትክሙ ፡ ተፀመዱ ፡:=: ለ
14 ግብረ ፡ ቅዱሳን ፡ ተስተፈ ፡ እፍቅሮ ፡ ነግድ ፡ ኢትልዉ ፡:=: ደሐርዎሙ ፡ ለእለ ፡ ይሰ
15 ድዱክሙ ፡ ድሐሩ ፡ ወኢትርግሙ ፡:=: ምስለ ፡ ይትፈሣሕ ፡ ተፈሠሑ ፡ ወምስለ ፡ ዘ
ይበኪ ፡ ብክዩ ፡:=:

Et ne charum habete hunc mundum, sed renovate cor vestrum, & probate quid 2
voluerit Deus, & quid bonum, & quid justum, & quid perfectum. Et edico vo- 3
bis omnibus per gratiam Dei, ut ne superbiamini, neque sapiatis ad fa-
stum, sed sapite in eo per quod purificetis vosmet à fornicatione, & unus- 4
quisque juxta portionem ejus à Deo, in mensura fidei. Quemadmodum in 5
uno nostro corpore multa membra habemus, & unicuique ex eis est suum 6
opus: Ita nos omnes multi existentes, unum corpus sumus in Christo. Et
quemadmodum sc habet *gratia Dei, sua est cuique gratia: cui est prophetia,*
sit pro ratione fidei suæ: Et cui ministerium, juxta ministerium suum: & 7
qui docet, sit in doctrina sua: Et qui exhortatur, in exhortatione sua: & 8
qui præponitur, ut prosit suæ præfecturæ: & qui miseretur, sit in miseratione
ejus. Diligite absque hæsitantia: abstinete à malo, & adhærete bono, & 9
date justitiæ, Et amate fratres vestros, & estote benigni, honore prosequi- 10
mini invicem, & honorate præpositos vestros. Et ei qui est solicitus ne esto- 11
te pigri: Spiritu ferventes: Domino servientes: Spe vestrâ gaudentes: in 12
afflictione vestra patientes: in oratione vestra perdurantes: Necessitati San- 13
ctorum communicantes: hospitalitatem sectantes. Benedicite iis qui vos in- 14
sectantur: benedicite inquam *& ne maledixeritis. Gaudete cum gaudenti-* 15
bus, & flete cum flentibus.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΖ'.

Idipsum in invicèm sentientes: non alta sapientes, sed humili-
16 Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπει-
bus consentientes: Ne este prudentes apud vosmetipsos. Nulli malum pro
17 νοῖς συναπαγόμενοι· μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ
malo reddentes: procurantes honesta coram omnibus hominibus. Si
18 κακοῦ ἀποδιδόντες· προνοούμενοι καλὰ (n) ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. Εἰ
possibile, quod ex vobis, cum omnibus hominibus pacem habentes: Non vosmetipsos
19 δυνατὸν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μὴ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· Μὴ ἑαυτοὺς
ulciscentes, dilecti: sed date locum iræ: Scriptum est enim; Mihi vin-
ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί· ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γὰρ, Ἐμοὶ ἐκ-
dicta, ego retribuam, dicit Dominus. Si ergò esurierit inimicus tuus,
20 δίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος. (ϑ) Ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου,
ciba illum: si sitit, potum da illi: Hoc enim faciens, carbones ignis
ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς
congeres super caput ejus. Ne vincitor à malo: sed vince in bono
21 σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ (ι) νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ· ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ
malum.
τὸ κακόν.

CAP. XIII. ιγ'.

Omnis anima potestatibus superhabentibus subdita sit: non enim est potestas si non
1 Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ
à Deo: quæ autem existentes potestates, à Deo ordinatæ sunt. Itaque
2 (α) ἀπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. Ὥστε
resistens potestati, ipsi Dei ordinationi resistit: at resistentes
ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες,
sibipsis damnationem accipient. Nam principes non sunt pavor bonorum
3 ἑαυτοῖς κρῖμα λήψονται. Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος (β) τοῦ ἀγαθοῦ
operum, sed malorum. Vis autem non timere potestatem? Bonum fac,
ἔργου, ἀλλὰ τοῦ κακοῦ. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει,
& habebis laudem ex illa: Dei enim minister est tibi in b
καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστί σοι εἰς τὸ ἀ
autem malum feceris, time: non enim frustrà gladium portat: Dei
ἐστὶ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· Θεοῦ
est, vindex in iram ipsi malum agenti. Idcóque necessitas
ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Διὸ ἀνάγκη
non solùm propter iram, sed etiam propter conscientiam. Propte
ὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. Διὰ
tributa solvitis: ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum jug
φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ Θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο πρ
Reddite ergò omnibus debita: cui tributum, tributum:
(γ) Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον·
vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem. N
τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν, τὴν τιμήν. N
debeatis, si non diligere alii alios: nam diligens alte
ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ (δ) ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτε
plevit. Hoc enim; Non mœchaberis, Non occides, Non
πλήρωκε. Τὸ γὰρ, Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ φονεύσεις, (ε) Οὐ
falsum testaberis, Non concupisces: & si quod aliud mand
ψευδομαρτυρήσεις, Οὐκ ἐπιθυμήσεις· καὶ εἴ τις (ζ) ἑτέρα ἐντ
verbo recapitulatur, in hoc; Diliges proximum tuum
τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου
Dilectio proximo malum non operatur: plenitudo ergò le
Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νό
Et hoc, scientes tempus, quia hora nos jam de somno ex
Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι (ϑ) ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγεί
enim propior nostra salus, quàm cùm credidimus.
γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν.

MS. A. (n) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. Εἰ (ϑ) Ἀλλὰ ἐὰν πεινᾷ ὁ (ι) νικῶ ΚΕΦ. ιγ'. MS. A. (α) ὑπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι, ὑπὸ Θεοῦ (β) τῷ ἀ
ἀλλὰ τῷ κακῷ. (γ) Ἀπόδοτε πᾶσιν τὰς (δ) ἀλλήλους ἀγαπᾶν· (ε) Οὐ κλέψεις, Οὐκ ἐπιθυμήσεις· καὶ (ζ) ἑτέρα ἐστὶν ἐντολὴ, (η) ὡς σεαυτόν. ** πλήρωμα ··· νόμου ἡ ἀγαπη.
(ϑ) ὥρα ἤ δὴ ὑμᾶς ἐξ ὕπνου

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et quæ sentitis de vobisipsis, etiam de fra- 16
tribus vestris *sentite*: nec sentiatis elatâ
mente, sed accomodate vos iis qui submissi
sunt: nec estote sapientes propriâ opinione.
Neminíque rependatis malum pro malo, sed 17
vobis curæ sit benè facere coram hominibus
omnibus. Et, si fieri potest, quantum in vo- 18
bis est, cum quolibet pacem componite.
Nec ulciscamini vosmetipsos dilecti mei, 19
sed date locum iræ. Scriptum est enim;
Quòd si judicium non executus fueris tibi-
ipsi, ego judicium tuum exequar, inquit
Deus. Quòd si esurierit inimicus tuus, ciba 20
eum; & si sitiverit, præbe ei potum. Quòd
si hæc feceris, prunas ignis coacervabis in
caput ejus. Ne vincat vos malum, sed vin- 21
cite malum bonitate.

CAP. XIII.

Quo tempore deligitur Ecclesia. 23.

Omnis anima potestatibus dignitate præ- 1
ditis subjiciatur. Non enim est potestas quæ
non sit à Deo: & quotquot sunt potestates,
à Deo sunt ordinatæ. Qui igitur resistit po- 2
testati, mandato Dei resistit: ii autem qui
ipsis resistunt, condemnationem accipient.
Judices enim non sunt terrori bonis operi- 3
bus, sed malis. Vis igitur ut non reformides
potestatem? quod bonum est age, & laus
tibi futura est ab ea. Minister enim Dei est, 4
sed tibi ad bonum. Quòd si quod malum est
egeris, reformida: non enim frustrà accin-
ctus est gladio, siquidem minister Dei est,
ultor iræ iis qui malè agunt. Quamobrem 5
necesse est nobis ut subjiciamur, non solùm
propter iram, sed etiam propter conscien-
tiam nostram. Propterea et tiam censum ca- 6
pitis datis: ministri enim Dei sunt super hu-
jusmodi rebus constituti. Rependite igitur 7
unicuique prout ei debetur: cui tributum,
tributum: cui vectigal, vectigal: cui timo-
rem, timorem: cui denique honorem, ho-
norem. Et nemini ullius rei debitores sitis, 8
nisi alter alterum diligat. Nam qui dilegit
proximum suum, Legem adimplevit. Et- 9
enim id quod dictum est, Non occides, neque
mœchaberis, neque furaberis, neque concu-
pisces, & si quod est aliud præceptum, hoc
verbo perficitur, nempe, Diliges proxi-
mum tuum sicut teipsum. Dilectio proxi- 10
mum suum malo non afficit: quandoquidem
dilectio est impletio Legis.

Matutinis Dominicæ introitûs Jejunii. 24.

Quinetiam hoc scitote, quòd tempus est, & 11
jam hora expergiscendi à somno nostro.
Nunc enim propiùs accessit ad nos vita no-
stra quàm quum credidimus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወከመዝ፡ሐልዩ፡መስለ፡ቢጽክሙ፡ ወትዕቢተሰ፡ ሊትሐልዩ፡ ወከመዝ፡ ያትሕት፡ ርእሶ፡ተመሰ
17 ሉ፡፡ ሊትበሉ፡ ጠቢባን፡ንሕነ፡=፡ ወሊትፍድይዎ፡ እኩየ፡ ለዘ፡ ለሐሠመ፡ ዘናየ፡ ተናግረ፡
18 መስለ፡ ቢጽክሙ፡=፡ ወእመሰ፡ ይትከሀለክሙ፡ መስለ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ ተለኣዎ፡=፡
19 ወሊትትበቀሉ፡ ለሊክሙ፡፡ ለኅልፍዋ፡ለመዐት፡ እስመ፡ ከመዝ፡ ይቤ፡ ለነ፡ እትቤቀል፡ ይቤ፡
20 እግዚኣብሔር፡፡=፡ ወእመኒ፡ ርኀበ፡ ጸላኢከ፡ ለብልዖ፡ ወለእመኒ፡ ጸመአ፡ ለስትዮ፡ ወዘ
21 ንተ፡ ለእመ፡ ገበርከ፡ እፍሐመ፡ እሳት፡ታስተጋብእ፡ደበ፡ርእሱ፡፡=፡ ወሊትማእ፡በእኩይ፡
ማእ፡ ለእኩይ ፡ ባኅቢረ፡ ሠናይ፡=፡

Et juxta sentire cum fratribus vestris : & sublimia ne cogitetis : 16
& similiter conformes estote ei qui se deprimit : ne dicatis ; Sapientes sumus. 17
Neque rependatis malum malignanti : sermonem bonum habete cum fratribus ve-
stris. Et si vobis possibile est, cum omnibus gerite vos ut fratres. Et ne vos- 18 19
met ulciscamini : dimittite iram, quia sic dixit ; Ego ulciscar, dicit Dominus. Et 20
si inimicus tuus esurit, ciba eum : & si sitit, da ei potum : & si hoc feceris,
carbones ignis congeres super caput ejus. Et ne vincitor à malo, vince malum 21
benè agendo.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

ipsum invicèm sentientes : Non alta sapientes, sed humilibus consentientes. Nolite esse prudentes apud vosmetipsos : Nulli malum pro malo reddentes : providentes bona non tantùm coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus. Si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes : Non vosmetipsos defendentes, charissimi, sed date locum iræ. Scriptum est enim, Mihi vindicta : ego retribuam, dicit Dominus. Sed si esurierit inimicus tuus, ciba illum : si sitit, potum da illi : hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput ejus. Noli vinci à malo, sed vince in bono malum.

CAP. XIII.

Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit : Non est enim potestas nisi à Deo : quæ autem sunt, à Deo ordinatæ sunt, Itaque qui resistit potestati, ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt : nam principes non sunt timori boni operis, sed mali. Vis autem non timere potestatem ? Bonum fac ; & habebis laudem ex illa : Dei enim minister est tibi in bonum. Si autem malum feceris, time : non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est : vindex in iram ei, qui malum agit. Ideò necessitate subditi estote, non solùm propter iram, sed etiam propter conscientiam. Ideò enim & tributa præstatis : ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum servientes. Reddite ergò omnibus debita : cui tributum, tributum : cui vectigal, vectigal : cui timorem, timorem : cui honorem, honorem. Nemini quidquam debeatis, nisi ut invicèm diligatis : qui enim diligit proximum, legem implevit. Nam ; Non adulterabis ; Non occides ; Non furaberis : Non falsum testimonium dices ; Non concupisces : & si quod est aliud mandatum, in hoc verbo instauratur ; Diliges proximum tuum sicut teipsum. Dilectio proximi malum non operatur. Plenitudo ergò legis est dilectio. Et hoc scientes tempus : quia hora est jam nos de somno surgere. Nunc enim propior est nostra salus, quàm cùm credidimus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* مُعْتَقِدِينَ هٰذَا ٱلرَّأْيَ نَفْسَهُ أَحَدُكُمْ لِلْآخَرِ * وَلَا تَرْبُوا رُوبِيَاتٍ عَالِيَةً * بَلِ ٱنْقَادُوا
ٱلْمُتَوَاضِعِينَ * لَا تَصِيرُوا عِنْدَ أَنْفُسِكُمْ عُقَلَاءَ * لَا تُجَازُوا أَحَدًا هُوَصَ سَرٍّ سَرًا * وَٱسْعَوْا
مُعْطُوا فِي مَعْقُولَاتٍ حَسَنَةً أَمَامَ ٱلنَّاسِ كُلِّهِمْ * وَإِنْ كَانَ مُمْكِنًا لَكُمْ أَنْ تُسَالِمُوا جَمِ
ٱلنَّاسِ * يَا أَحِبَّائِي لَا تَنْتَقِمُوا لِأَنْفُسِكُمْ * بَلْ أَعْطُوا ٱلْغَيْظَ مَوْضِعًا * فَإِنَّ قَدْ كُتِبَ
ٱلْإِنْتِقَامُ يَقُولُ ٱلرَّبُّ وَأَنَا أُجَازِي * فَإِنْ يَجُعْ عَدُوُّكَ فَأَطْعِمْهُ * وَإِنْ عَطِشَ فَٱسْقِهِ * فَإِنَّكَ إِذَا
عَمِلْتَ هٰذَا * فَإِنَّمَا تَجْمَعُ عَلَى رَأْسِهِ جَمْرَ نَارٍ * لَا يَغْلِبَنَّكَ ٱلشَّرُّ * بَلِ ٱغْلِبْ بِٱلْخَيْرِ ٱلشَّرَّ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ عَشَرَ * ٱلسَّبْتُ ٱلثَّامِنُ * * كُلُّ نَفْسٍ فَلْتَخْضَعْ *

لِلسُّلْطَانِ ٱلْمُتَوَلِّيَةِ * لِأَنَّ ٱلسُّلْطَنَةَ مَا تَكُونُ إِلَّا مِنَ ٱللهِ * وَٱلسُّلْطَنَاتُ ٱلْمَوْجُودَةُ هِيَ
مُرَتَّبَةٌ مِنَ ٱللهِ * حَتَّى أَنَّ مَنْ يُقَاوِمُ ٱلسُّلْطَانَ * فَقَدْ قَاوَمَ تَرْتِيبَ ٱللهِ * وَٱلَّذِينَ يُقَاوِمُونَهُمْ
يَقْتَنُونَ لِأَنْفُسِهِمْ دَيْنُونَةً * لِأَنَّ ٱلرُّؤَسَاءَ لَيْسُوا خَوْفًا لِلْأَعْمَالِ ٱلصَّالِحَةِ * لَكِنْ لِلطَّالِحَةِ * أَتُرِيدُ
أَلَّا تَخْشَى ٱلسُّلْطَانَ * ٱعْمَلِ ٱلْخَيْرَ * فَيَكُونُ لَكَ مِنْهُ مَدِيحٌ * لِأَنَّهُ خَادِمُ ٱللهِ هُوَ لَكَ فِي ٱلصَّلَاحِ *
وَإِنْ عَمِلْتَ ٱلشَّرَّ فَخَفْ * فَإِنَّهُ مَا يَحْمِلُ ٱلسَّيْفَ جُزَافًا * لِأَنَّهُ خَادِمُ ٱللهِ فِي ٱلسَّخْطِ مُنْتَقِمًا مِمَّنْ
يَعْمَلُ ٱلشَّرَّ * فَلِذٰلِكَ ٱلْخُضُوعُ لَهُ ضَرُورِيٌّ لَازِمٌ * لَا مِنْ أَجْلِ ٱلسَّخْطِ فَقَطْ * بَلْ وَمِنْ أَجْلِ
ذَاتِ ٱلْمَعْرِفَةِ * لِأَنَّكُمْ مِنْ أَجْلِ هٰذَا تَادُونَ جِزْيَاتٍ * لِأَنَّ جُبَاتِهَا خُدَّامُ ٱللهِ هُمْ * مُلَازِمِينَ
هٰذَا ٱلْأَمْرَ نَفْسَهُ * فَأَعْطُوا ٱلْكَافَّةَ مَا يَجِبُ لَهُمْ * فَأَعْطُوا جُبَاةَ ٱلضَّرِيبَةِ ٱلضَّرِيبَةَ * وَمُسْتَحِقِّي
ٱلْجِزْيَةِ ٱلْجِزْيَةَ * ٱمْتَحُوا هُوَيِّ ٱلْخَوْفِ ٱلْخَوْفَ * وَأَصْحَابَ ٱلْكَرَامَةِ ٱلْإِكْرَامَ * وَلَا تَكُونُوا عَزْمًا
لِأَحَدٍ شَيْئًا إِلَّا بِأَنْ يَجِبَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا * لِأَنَّ مَنْ يُحِبُّ رَفِيقَهُ فَقَدْ أَكْمَلَ ٱلسَّرِيعَةَ * لِأَنَّ
قَوْلَهُ لَا تَفْسُقْ * لَا تَقْتُلْ * لَا تَسْرِقْ * لَا تَشْهَدْ كَاذِبًا * لَا تَسْتَهْوِيَنَّ * وَأَيَّةُ وَصِيَّةٍ أُخْرَى *
هٰذِهِ ٱلْكَلِمَةِ تَتِمُّ * بِأَنْ تُحِبَّ قَرِيبَكَ كَمَا تُحِبُّ نَفْسَكَ * ٱلْمَحَبَّةُ لِلْقَرِيبِ مَا تَصْنَعُ سُوءًا * فَتَمَامُ
ٱلشَّرِيعَةِ إِذًا ٱلْمَحَبَّةُ * وَمِنْ هٰذَا ٱعْرِفُوا ٱلْوَقْتَ * أَنَّ قَدْ حَانَتِ ٱلسَّاعَةُ أَنْ نَسْهَضَ مِنَ ٱلنَّوْمِ *
فَرَاءَةُ أَحَدِ مَرْفُوعِ ٱلْجُبَّيْنِ * وَلْيُؤَدِّ يُوحَنَّا ٱلْمُعَمَّدَانِ فِي ٱلرَّابِعِ وَٱلْعِشْرِينَ مِنْ حَزِيرَانَ *
فَإِنَّ ٱلْخَلَاصَ أَقْرَبُ مِنَّا ٱلْآنَ أَكْثَرَ مِنَ ٱلْوَقْتِ حِينَ ءَامَنَّا *

Tenentes hanc eandem sententiam alter 16
erga alterum. Et ne sentiatis opiniones
elatas, sed humilibus morem gerite. Ne
fiatis apud vosmetipsos prudentes. Ne 17
rependatis cuiquam pro malo malum. Et
maturè providete rationibus bonas
coram cunctis hominibus. Et si possibile 18
vobis est, ut pacifice vivatis cum omnibus hominibus. O dilecti mei, ne ulcis- 19
camini vos ipsos, sed date locum iræ.
Scriptum est enim, Mihi vindicta, dicit
Dominus, & ego rependam. Igitur si esu- 20
riat inimicus tuus, ciba eum : si sitiat,
da illi potum : hoc enim cùm feceris,
congeres quidem super caput ejus carbo-
nes ignis. Ne tevincat malum, sed vince 21
bono malum.

CAP. XIII.
Sabbatho octavo.

Quælibet anima subdat se potestati- 1
bus supereminentibus, quia non est po-
testas, nisi à Deo ; & potestates quæ re-
periuntur, à Deo sint ordinatæ. Adeo 2
ut qui resistit potestatibus, resistat or-
dinationi Dei : qui autem resistunt eis,
acquirunt sibiipsis damnationem. Nam 3
principes non sunt terrori bonis operibus,
sed malis. Visne præpositum non timere,
fac bonum, eritque tibi laus apud ipsum.
Is enim minister Dei tibi est in boni- 4
tate. Quòd si malum committas, time :
quia non frustra gladio se præcingit :
nam minister Dei est in ira, ultionem
sumens ab eo qui malum perpetrat.
Propterea subdere se illi necessarium est 5
ac debitum : non propter iram tantùm,
sed etiam propter ipsam scientiam. Hac 6
enim de causa reddatis tributa, siquidem
exactores illorum ministri Dei sunt,
huic eidem negotio instantes. Solvite 7
igitur omnibus quod eis debetur : & qui-
dem exactoribus vectigalis solvite vec-
tigal : & coactoribus census, censum :
reddite metuendis timorem, & honoran-
dis honorem. Et necui debitores sitis 8
in ullare, nisi in diligendo invicem.
Nam qui diligit socium suum, jam ex-
plevit legem. Quod enim dicitur, Ne 9
committas adulterium, Ne occidas, Ne
fureris, Ne falsò testeris, Ne concupiscas,
& quodvis aliud præceptum, hoc verbo
expletur, nempè, ut diligas proximum 10
tuum, ut te ipsum diligis. Dilectio erga
proximum, non operatur malum. Per-
fectio igitur legis est dilectio. Ex his 11
noscite tempus : jam enim advenit hora
expergiscendi à somno.

Lectio Dominicæ hilariorum casei.
Et pro Nativitate Johannis Baptistæ, vigesimâ quartâ Junii.

Salus enim propiùs adest nobis modò, 12
quàm eo tempore quo credidimus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1ር

1 ለኵሉ : ነፍስ፡ መኮንን ፡ ተሾነኑ : እስመ : ሊቀሠፖ : መኮንን : ዘእንበሌ : እሙላበ : ለዘዚሐበሙ፡ ወእመሰ : እሙላበ : እግዚአብሔር ፡ ውእቱ : ኵሉ : ብውሕ : ሎቱ ፡=፡
2 ወሠሰ ፡ ለቡዮ፡ ተሾነንዎ፡ ለመኮንን፡ ትእዛዘ : እግዚአብሔር : ለቡዮ :: ወእለሰ ፡ የሉብዩ ፡ ተ
3 ኵንዎ ፡ ኵነኔ፡ ያመጽኡ ፡ ለርእሶሙ ፡=፡ ወመኳንንትሰ፡ ሊኵኑ ፡ ግረማ ፡ ለዘ : ይገብር ፡
ሠናየ ፡ ዘእንበለ፡ ለዘ፡ እኩይ ፡ መባእ ፡ ወእመሰ፡ ትፈቅድ ፡ ሊትፍርሆሙ ፡ ለመኳንንት ፡ ግ
4 ባር ፡ ሠናየ ፡ ወሂደ ፡ እሙንቱ ፡ ያሊኵቱክ ፡=፡ እስመ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እሙንቱ ፡ ከ
መ ፡ ለንተ ፡ ታሠነ ፡ መባእ ፡ ወእመሰ ፡ ትፈቅድ ፡ ሊትፍራህ ፡ ግበር ፡ ሠናየ ፡፡ ወዘልኦ ፡ ለዝ
ንቱ ፡ ለሠናየ ፡ መጽሓተ ፡ እስመ ፡ ለእሱ ፡ እሙንቱ ፡ ከመ ፡ ይትቤቀልዎ ፡ ለገጸ ፡ እኪት ፡=፡
5 ይእዜኒ ፡ በግብር ፡ ተሾነኑ ፡፡ ወለዝ ፡ ደእመ ፡ ዘእኩይ ፡ ዓደ ፡ ዘሠናይኒ ፡ መገባዕ ፡=፡ ወበ
6 እንተዝ ፡ ተኃብሉ ፡ ሎሙ ፡ ጸብሐተ ፡፡ እስመ ፡ ሳእከ ፡ እግዚአብሔር ፡ እሙንቱ ፡ ወለዝ ፡ ግብ
7 ር ፡ ተሠይሙ ፡=፡ ወለኵሉ ፡ በዘ ፡ ይረትዕ ፡ ግበሩ ፡፡ ወለዘኒ ፡ ጸበሕተ ፡ ጸብሑ ፡ ወለዘኒ ፡ ብ
8 ነተ ፡ በንቱ ፡ ወለዘኒ ፡ ፍርሀተ ፡ ፍርሀት ፡ ኩ ፡ ወለዘኒ ፡ ክብር ፡ ለክብሩ ፡=፡ ወአልዎ ፡ ዘይበቍዑክሙ ፡
9 ዘእንበለ ፡ ለፍቅሮ ፡ ቢጽክሙ ፡ ወዘሰ ፡ ለፍቀረ ፡ ቢጾ ፡ ኵሉ ፡ ሕገ ፡ ፈጸመ ፡ ግቢረ ፡፡=፡ እስመ ፡
ከመዝ ፡ ይቤ ፡ ሊትሉ ፡ ብእከተ ፡ ብእሲ ፡ ወሊትቅተል ፡ ንፍሰ ፡ ወሊትስርቅ ፡ ወሊትኩን ፡
ሰማዕተ ፡ በሐሰት ፡ ወሊትፍተው ፡፡ ወዂደ ፡ በዕደ ፡ ቦቱ ፡ ትእዛዝ ፡ ወፎአሱ ፡ ለዝኆሉ ፡
10 ለፍቅር ፡ ቢጽከ ፡ ከመ ፡ ነፍስከ ፡=፡ ዘጾፈቅር ፡ ቢጾ ፡ ሊይገብር ፡ እኩየ ፡ ተፈቅሮከ ፡
11 ፍጹመ ፡ ሕግ ፡ ውእቱ ፡፡=፡ ወዘኒ ፡ ታእመረ ፡ ከመ ፡ በጽሐ ፡ ጊዜሁ ፡ ለነቂህ ፡ እመንቀ
ሙ ፡ ወይእዜሰ ፡ ለፅጸቀት ፡ ሕይወትነ ፡ እንተ ፡ ተሰፈወነ ፡=፡

1ር

CAP. XIII.

Omnis anima subdita sit potestati : quoniam non præficitur potestas nisi à Deo : 1
& si à Deo est, omnem potestatem habet. Et qui recusat subditum esse potestati, 2
mandatum Dei aspernatur : & qui recusant subjici, damnationem sibi accersunt.
Magistratus autem non sunt terrori benè agentibus, sed eis quorum opera mala sunt : 3
& si velis non metuere potestatem, bonum facito, & etiam ipsi gratias habebunt
tibi. Quia ministri Dei sunt, ut tu opera tua rectè præstes : ideò si vis non ti- 4
mere, facito bonum : etenim non frustrà tribuunt potestatem gladio, quia eo ipsos
armárunt, ut vindictam sumant de malefactoribus. Nunc autem ex necessitate 5
est ut subjecti sitis : & non tantùm qui malus est, sed is insuper cujus opus bo-
num est. Et propter hoc, illis tributa solvitis, quia misit illos Deus, & ad hoc 6
opus præficiuntur. Omnibus etiam quod æquum est, reddite : & cui tributum 7
debetur, tributum ejus : & cui vectigal, vectigal ejus : & cui metus, metum ejus :
& cui honor, honorate eum. Et nihil est quod proderit vobis, nisi dilectio fra- 8
ternitatis vestræ : & qui diligit fratrem, totius legis complevit opus. Siquidem 9
hoc quod dicit, Non ingredieris ad uxorem viri, & Non occides animam,
& Non furaberis, & Non eris falsus testis, & Non concupiscес, & ulterius
aliud si in ea sit præceptum, etiam summa ejus totalis hæc est, Dilectio fratris
tui, quemadmodum tuæ ipsius animæ. Qui diligit proximum suum, nil perpe- 10
trat mali. Charitas est completio legis. Et hoc scitote advenisse tempus expergi- 11
scendi à somno : & nunc quidem appropinquat salus nostra, quam sustinuimus.

Digitized by Google

Nox præcessit, at dies appropinquavit. Abiiciamus ergò opera tenebrarum,
12 Ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα (ι) ἤγγικεν. Ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους,
& induamur arma lucis. Sicut in die, decenter ambulemus:
13 (κ) καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν·
non comessationibus & ebrietatibus, non cubilibus & lasciviis, non lite & æmulatione:
μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ·
Sed induimini Dominum Jesum Christum, & carnis curam ne feceritis
14 (λ) Ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τὴν σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε
in desideriis.
εἰς (μ) ἐπιθυμίας.

CAP. XIV. ιδ'.

Ipsum autem infirmum fide, assumite, non in disceptationib' disputa-
1 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει, προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλο-
tionum. Hic quidem credit manducare omnia: at infirmus olus edit.
2 γισμῶν. Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα· ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει.
Manducans, non manducantem non spernat: & non manducans, manducantem non
3 Ὁ ἐσθίων, τὸν μὴ ἐσθίοντα (α) μὴ ἐξουθενείτω· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, τὸν ἐσθίοντα μὴ
judicet: Deus enim illum assumpsit. Tu quis es judicans alienum
4 κρινέτω· ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον
servum? proprio Domino stat aut cadit: stabit autem: potens
οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ Κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ· (β) δυνατὸς
enim est Deus statuere illum. Hic quidem judicat diem inter diem, hic autem
5 γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς στῆσαι αὐτόν. Ὃς (γ) μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ
judicat omnem diem: unusquisque in proprio sensu abundet. Sapiens
6 κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· (δ) ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοὶ πληροφορείσθω. Ὁ φρονῶν
diem, Domino sapit: & non sapiens diem, Domino non sapit:
τὴν ἡμέραν, (ε) Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ·
manducans, Domino manducat, gratias agit enim Deo: & non manducans, Domino non
ὁ ἐσθίων, Κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, Κυρίῳ οὐκ
manducat, & gratias agit Deo. Nemo enim nostrûm sibipsi vivit, & nemo sibipsi
7 ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ (ζ) τῷ Θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ
moritur. Sive enim vivimus, Domino vivimus: sive morimur,
ἀποθνήσκει. Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε (η) ἀποθνήσκωμεν, 8
Domino morimur: sive ergò vivimus, sive morimur, Domini
τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε (θ) ἀποθνήσκωμεν, τοῦ Κυρίου
sumus. In hoc enim Christus & mortuus est, & resurrexit, & revixit, ut & mor-
ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς καὶ (ι) ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη, καὶ ἀνέζησεν, ἵνα καὶ νε- 9
tuorum & vivorum dominetur. Tu autem quid judicas fratrem tuum? aut & tu quid
κρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί 10
spernis fratrem tuum? omnes enim adstabimus tribunali
ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παρασταθησόμεθα τῷ βήματι (κ) τοῦ Χριστοῦ.
Christi. Scriptum est enim; Vivo ego, dicit Dominus, quoniam mihi flectet omne genu,
Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, 11
& omnis lingua confitebitur Deo. Itaque unusquisque nostrûm pro
καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ. Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ 12
seipso rationem reddet Deo. Non ampliùs ergò invicèm judicemus: sed
ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ. Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ 13
hoc judicate magis, hoc, non ponere offendiculum fratri, vel
τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ, μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ, ἢ
scandalum. Scio & persuasus sum in Christo Jesu, quia nihil commune per
σκάνδαλον. Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν (λ) δι' 14
ipsum: si non existimanti aliquid commune esse, illi commune. Si verò propter
ἑαυτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. (μ) Εἰ δὲ διὰ 15
cibum frater tuus contristatur, non amplius secundùm charitatem ambulas: ne
βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς· μὴ
cibo tuo illum perde, pro quo Christus mortuus est. Non blasphemetur
τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανε. Μὴ βλασφημείσθω 16
ergò vestrum bonum. Non enim est regnum Dei, esca & potus:
οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. Οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, βρῶσις καὶ πόσις· 17
sed justitia, & pax, & gaudium in Spiritu sancto. Nam in his
ἀλλὰ δικαιοσύνη, καὶ εἰρήνη, καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Ὁ γὰρ ἐν (ν) τούτοις 18
serviens Christo, benè placens Deo, & probatus hominibus.
δουλεύων (ξ) τῷ Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ Θεῷ, καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις.

MS. A. (ι) ἤγγισεν. (κ) ἐνδυσώμεθα ἡ τὰ ἔργα τοῦ φωτός. (λ) Ἀλλὰ (μ) ἐπιθυμίαν. ΚΕΦ. ιδ'. MS. A. (α) μὴ κρινέτω· ὁ δὲ μὴ (β) δυνατεῖ γὰρ ὁ Κύριος στῆσαι (γ) μὲν γὰρ κρίνει (δ) ἕκαστος τῷ (ε) Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ ἐσθίων, (ζ) τῷ Κυρίῳ. (η) ἀποθνήσκομεν, (θ) ἀποθνήσκωμεν, (ι) ἀπέθανεν, καὶ ἔζησεν, ἵνα (κ) τοῦ Θεοῦ. (λ) δι' αὐτοῦ· (μ) Εἰ γὰρ διὰ (ν) τούτῳ (ξ) Χριστῷ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Jam nox præteriit, dies verò appropinqua- 12
vit. Propellamus ergò à nobis opera tene-
brarum, & induamur arma lucis. Ut inter- 13
diù cum honestate ambulemus, non in cantu
neque temulentiâ, neque in discubitu im-
puro, nec invidiâ, & contentione. Sed 14
induite Dominum nostrum Jesum Christum,
nec soliciti sitis carnis vestræ ad concupi-
scentias.

CAP. XIV.

ET verò qui est infirmus in fide, date ma- 1
num; nec sitis ambigentes in cogitationi-
bus vestris. Est enim qui credit, quíque re 2
omni vescitur: qui verò infirmus est, olus
comedit. Is autem qui comedit, non com- 3
edentem ne despiciat: & qui non comedit,
comedentem ne condemnet. Deus enim pro-
vexit illum. Tu quis es, qui condemnas 4
servum non tuum, qui si stat, hero suo stat:
&, si cadit, hero suo cadit? stando autem ipse
stat: habet enim herus ejus potestatem susti-
nendi illum. Est qui ab *una* die judicium 5
ferat de *alia* die, est & qui omnes dies judi-
cet. Cæterùm enim unusquisque in mente
sua sit firmus. Qui cogitat quæ diei sunt, 6
domino suo cogitat: & qui non cogitat
quæ diei sunt, domino suo non cogitat. Et
qui comedit, domino suo comedit, Deóque
gratias agit: & qui non comedit, domi-
no suo non comedit, & gratias agit Deo.
Nullus est enim ex nobis qui sibiipsi vivat, 7
nullúsque qui sibiipsi moriatur. Quoniam 8
sive vivimus, Domino nostro vivimus: sive
morimur, Domino nostro morimur. Sive
igitur vivamus, sive moriamur, Domini no-
stri sumus. Propterea etiam Christus mor- 9
tuus est, ac revixit, ac resurrexit, ut sit ipse
Dominus, tum mortuis tum viventibus.
Tu verò cur condemnas fratrem tuum: aut 10
etiam cur tu despicis fratrem tuum? futu-
rum est enim ut nos omnes sistamur ante tri-
bunal Christi. Sicut scriptum est; Vivo 11
ego, inquit Dominus: mihi sese incurva-
bit omne genu, mihique confitebitur omnis
lingua. Igitur unusquisque nostrûm ratio- 12
nem pro se ipso reddet Deo. Nequaquam 13
igitur alius alium condemnet: sed hoc judi-
cate potiùs, ut ne offendiculum fratri tuo
ponas. Novi siquidem & persuasum habeo 14
per Dominum Jesum, nihil esse prophanum
ex seipso: sed ei qui meditatur aliquid im-
purum esse, id ei tantummodò esse impurum.
Sed si propter cibum molestiam exhibes fra- 15
tri tuo, non in dilectione ambulas. Ne per-
das cibo tuo eum, propter quem mortuus est
Christus. Nec blasphemetur bonum no- 16
strum. Namque regnum Dei non est cibus 17
aut potus; sed justitia & pax, & lætitia per
Spiritum sanctitatis. Qui enim per hæc 18
ministrat Christo, placet Deo, & coram
hominibus probatur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወሓለፈት : ሌሊት : ወቀርበት : መዐልት ። ወንግደፍ : እመሳስሌነ : ምግባረ : ጽልመት :
13 ወንልበስ : ወልታ : ብርሃን ። ከመ : ናንሶኩ : ግባረ : ጽድቅ : ወለኮ : በሕታይ :
14 ወበገሙት : ወለኮ : በመርዓት : ወለኮ : በተሐምሞ : ወበቅንለት ። ልብስዎ : ለእግዚ
እነ : ለያሱስ : ክርስቶስ : ወሊትሐልይዎ : ፍትወቶ : ለነፍስትክሙ ። 10
1 ወለዘኒ : ድኩ : ሀይማኖቱ : ጸርዎ : ወሊትግበረ : ለለድልዎ ። ዘሰ : የለመን : ኵ
2 ሎ : ለይብላዕ : ወዘሰ : ይናፍቅ : ኅመለ : ለይኴሰይ ።

*Et præterit nox, & advênit dies: proinde abjiciamus à nobis opera tenebra- 12
rum, & induamus arma lucis: ut ambulemus in operibus justitiæ, et non in 13
compotatione & fornicatione, neque in luxuria, neque in vexatione & invidia.
Induite Dominum nostrum Jesum Christum, & concupiscentiam corporis vestri 14
ne sapiatis.*

CAP. IV.

*ET eum qui fide infirmus est, sublevate: & ne solicitetis ejus placendi stu- 1
dium. Hic credit, omnia comedat: & iste subdubitat, oleribus vescatur. 2*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

11 Nox præcessit, dies autem appropinquavit. Abjiciamus ergò opera tenebrarum, &
13 induamur arma lucis. Sicut in die honestè ambulemus; non in comessationibus, &
ebrietatibus, non in cubilibus, & impudicitiis, non in contentione, & æmulatio-
14 ne: Sed induimini Dominum Jesum Christum, & carnis curam ne feceritis in de-
1 sideriis.

CAP. XIV.

2 INfirmũ autẽ in fide assumite, non in disceptationib⁹ cogitationũ. Ali⁹ enim cre-
3 dit se manducare omnia: qui autẽ infirm⁹ est, olus manducet. Is qui manducat, non
manducantẽ non spernat: & qui non manducat, manducantẽ non judicet: De⁹ enim
4 illũ assumpsit. Tu quis es, qui judicas alienũ servũ? Dño suo stat, aut cadit: stabit au-
5 tẽ: potens est enim Deus statuere illum. Nam alius judicat diem inter diem: alius
6 autem judicat omnem diem: unusquisque in suo sensu abundet. Qui sapit diem,
Domino sapit. Et qui manducat, Domino manducat: gratias enim agit Deo. Et
7 qui non manducat, Domino non manducat, & gratias agit Deo. Nemo enim no-
8 strũm sibi vivit, & nemo sibi moritur. Sive enim vivimus, Domino vivimus: si-
ve morimur, Domino morimur. Sive ergò vivimus, sive morimur, Domini sumus.
In hoc enim Christus mortuus est, & resurrexit: ut & mortuorum & vivorum do- 9
minetur. Tu autem quid judicas fratrem tuum? aut tu quarè spernis fratrem tu- 10
um? Omnes enim stabimus ante tribunal Christi. Scriptum est enim; Vivo ego, 11
dicit Dominus, quoniam mihi flectetur omne genu: & omnis lingua confitebi-
tur Deo. Itaque unusquisque nostrũm pro se rationem reddet Deo. Non ergò 12
ampliùs invicèm judicemus: sed hoc judicate magìs, ne ponatis offendiculum fra- 13
tri, vel scandalum. Scio, & confido in Domino Jesu, quia nihil commune per 14
ipsum, nisi ei qui existimat quid commune esse, illi commune est. Si enim propter 15
cibum frater tuus contristatur: jam non secundùm charitatem ambulas. Noli ci-
bo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est. Non ergò blasphemetur bo- 16
num nostrum. Non est enim regnum Dei, esca & potus: sed justitia, & pax, & 17
gaudium in Spiritu sancto: Qui enim in hoc servit Christo, placet Deo, & pro- 18
batus est hominibus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 13 * اَللَّيْلُ قَدْ وَلَّى وَالنَّهَارُ قَدْ دَنَا. فَلْنَطْرَحْ إِذًا أَعْمَالَ الظُّلْمَةِ. وَلْنَلْبَسْ أَسْلِحَةَ النُّورِ * وَنَسْلُكْ
كَالسَّالِكِينَ فِي النَّهَارِ بِجَمَالِ التَّوَرُّعِ. لَا نَتَصَرَّفُ فِي الْأَعَانِي وَالْمُسْكِرَاتِ. وَلَا فِي الشَّهَوَاتِ الْبَسَايَيَّةِ 13
وَالطَّمَاثَاتِ. وَلَا فِي الْمُحْكِ وَالْحَسَدِ * لَكِنِ الْبَسُوا الرَّبَّ يَسُوعَ الْمَسِيحَ. وَلَا تَهْمُوا بِالْبَسَنِ جَانِحِينَ إِلَى 14
شَهَوَاتِهَا. * اَلْفَصْلُ الرَّابِعُ عَشَرَ. * وَاعْضُدُوا الْمَرِيضَ فِي الْأَمَانَةِ. لَا بِسُكُوكِ أَفْكَارٍ 1
* فَمَنْ يُومِنُ يَأْكُلُ كُلَّ شَيْءٍ. وَأَمَّا الْمَرِيضُ فَيَأْكُلُ بُقُولًا * مَنْ يَأْكُلْ فَلَا يَزْدَرِيَنَّ بِمَنْ لَا يَأْكُلُ. 2 3
وَمَنْ لَا يَأْكُلُ فَلَا يَدِينَنَّ مَنْ يَأْكُلُ. لِأَنَّ اللَّهَ قَدْ قَبِلَهُ * فَأَنْتَ مَنْ أَنْتَ يَا مَنْ يَدِينُ عَبْدًا أَجْنَبِيًّا. 4
إِنَّهُ لِرَبِّهِ يَقِفُ أَمْ يَسْقُطُ. بَلْ سَيَقُومُ لِأَنَّ اللَّهَ قَادِرٌ هُوَ أَنْ يُقِيمَهُ. نَعَمْ * وَاحِدُ يَدِينُ يَوْمًا فَيَوْمًا. 5
وَآخَرُ يَدِينُ كُلَّ يَوْمٍ. وَكُلُّ أَحَدٍ فَلْيَتَيَقَّنْ فِي عَمَلِهِ. * اَلسَّبْتُ التَّاسِعُ بَعْدَ الْعَنْصَرِ * وَالْجُنْبِرِ
الْمُوقِنُونَ. * لِأَنَّ مَنْ يُقَدِّمُ الْيَوْمَ فَالرَّبُّ يُقَدِّمُهُ. وَمَنْ لَا يُقَدِّمُ الْيَوْمَ فَالرَّبُّ لَنْ يُقَدِّمَهُ. 6
وَمَنْ يَأْكُلُ فَلِلرَّبِّ يَأْكُلُ. لِأَنَّهُ يَشْكُرُ لِلَّهِ. وَمَنْ لَا يَأْكُلُ فَلِلرَّبِّ لَنْ يَأْكُلَ. لِأَنَّهُ يَشْكُرُ لِلَّهِ * لِأَنَّ مَا 7
يَعِيشُ أَحَدٌ مِنَّا لِذَاتِهِ. وَلَا يَمُوتُ أَحَدٌ لِذَاتِهِ * وَإِنَّنَا إِنْ عِشْنَا فَلِلرَّبِّ نَعِيشُ. وَإِنْ مُتْنَا فَلِلرَّبِّ 8
نَمُوتُ. فَإِنْ عِشْنَا إِذًا وَإِنْ مُتْنَا فَلِلرَّبِّ نَحْنُ. * اَلتِّلْمِيثَا مِنَ الْجُمْعَةِ الْخَامِسَةِ بَعْدَ الْعَنْصَرِ *
* لِأَنَّ الْمَسِيحَ لِهَذَا مَاتَ وَقَامَ فَعَلَّمَ لِيَسُودَ الْمَوْتَى وَالْأَحْيَاءَ * ثُمَّ. * اَلسَّبْتُ. * فَأَنْتَ لِمَ تَدِينُ 9 10
أَخَاكَ. وَلِمَ تَزْدَرِي أَنْتَ بِأَخِيكَ. لِأَنَّنَا كُلَّنَا سَنَقُومُ لَدَى عَرْشِ الْمَسِيحِ * لِأَنَّ قَدْ كُتِبَ. يَقُولُ الرَّبُّ 11
حَيٌّ أَنَا أَنَّ لِي سَتَحْنِي كُلُّ رُكْبَةٍ. وَكُلُّ لِسَانٍ يَعْتَرِفُ بِاللَّهِ * وَكُلُّ أَحَدٍ مِنَّا إِذًا عَنْ نَفْسِهِ يُعْطِي جَوَابًا لِلَّهِ. 12
* فَلَا يَدِينَنَّ أَحَدُنَا الْآخَرَ أَيْضًا. بَلِ الْأَوْلَى بِكُمْ أَنْ تُمَيِّزُوا هَذَا. أَنْ لَا تَصْنَعُوا لِأَخِيكُمْ عَثْرَةً 13
أَوْ سُكًّا * وَأَنَا مُوقِنٌ عَالِمٌ بِالرَّبِّ يَسُوعَ الْمَسِيحِ. أَنْ لَيْسَ شَيْءٌ بِهِ نَجِسًا. إِلَّا لِمَنْ يَفْتَكِرُ عَنْ شَيْءٍ 14
أَنَّهُ يَكُونُ نَجِسًا. فَلَهُ وَحْدَهُ يَكُونُ نَجِسًا * فَإِنْ كَانَ بِحُزْنٍ أَخَاكَ مِنْ أَجْلِ طَعَامٍ. فَلَسْتَ فِيمَا 15
يَخُصُّ الْمَحَبَّةَ مُسْتَسِيرًا. فَلَا تُفْسِدْ ذَاكَ بِطَعَامِكَ. فَيَهْلِكُ الَّذِي عَنْهُ مَاتَ الْمَسِيحُ * فَلَا يُفْتَرَ 16
أَحَدُكُمْ عَلَى خَيْرِكُمْ * فَإِنَّ مُلْكَ اللَّهِ لَيْسَ هُوَ طَعَامًا وَشَرَابًا. لَكِنَّهُ عَدْلٌ وَسَلَامَةٌ وَسُرُورٌ بِرُوحِ 17
اَلْقُدُسِ * لِأَنَّ مَنْ يَخْدِمُ الرَّبَّ بِهَذِهِ الْمَنَاقِبِ. فَذَلِكَ مَرْضِيٌّ لِلَّهِ وَمُخْتَبَرٌ عِنْدَ النَّاسِ. نَعَمْ. 18

Nox jam recessit, & dies jam accessit. 12
Abjiciamus igitur opera tenebrarum, & induamur arma lucis: Et ambulemus ut 13
ambulari solet in die, decenter compositi. Ne occupemur in cantilenis, & ebrietatibus, neq; in cupiditatibus muliebribus, & turpitudinibus, neque in œco impetu, & invidia: Sed induimini Dominum 14
Jesum Christum: & curam ne impendatis carni, ad ejus illecebras propensi.

CAP. XIV.

ET adjuvate infirmum in fide, non in 1
dubiis cogitationum. Qui enim credit, 2
qualibet re vescatur: at verò infirmus, vescatur oleribus. Qui vescitur, ne despiciat non vescentem: & qui non vescitur, ne judicet vescentem: quandoquidem 3
Deus accepit illum, Tu verò quis es 4
quicunque judicas servum alienum? nam Domino suo stat, aut cadit. imo surget, quia Deus potens est erigere eum. 5
Hucusque. Unus quidem judicat de die in diem: alius autem judicat omnem diem: & unusquisque proprio sit opere contentus.

Sabbatho nono post Pentecosten. Et in funeribus defunctorum.

Nam qui diem honorat, honestabit illum 6
Dominus: & qui diẽ non honorat, haudquaquam honestabit illum Dominus. Et qui vescitur, Domino vescitur, quia Deo gratias agit: & qui non vescitur, Domino non vescitur, quia Deo gratias agit.
Nemo enim nostrũm sibimet vivit, & nemo sibimet moritur. Et si vivamus quidem, Domino vivimus: & si moriamur, 7 8
Domino morimur. Sive ergò vivamus, sive moriamur, Domini sumus.

Feriâ tertiâ hebdomadis quintæ post Pentecosten.

Christus enim ad hoc mortuus est, & surgens revixit, ut dominaretur mortuis ac vivis. Finis. Sabbatho. *Tu igi-* 9 10
tur cur judicas fratrem tuum? & cur despicis tu fratrem tuum? omnes enim stabimus ante tribunal Christi. Scriptum 11
est enim, Dicit Dominus, Vivus sum ego, quòd mihi flectetur omne genu, & omnis lingua Deum fatebitur. Itaq; unusquisq; 12
nostrũm de seipso rationem reddet Deo. 13
Nequis ergò nostrũm alterum posthac judicet: sed potiùs hoc discernite, ut non faciatis fratri vestro offendiculum aut scandalum. Et ego certus sum ac sciens 14
per Dominum Jesum Christum, nullam esse rem seipsâ immundam: sed qui existimat rem aliquam esse immundam, illi soli est immunda. Quòd si contristas 15
fratrem tuum propter cibum, jam non ut charitas requirit ambulas. At ne perimas illum cibo tuo, peréatque is pro quo mortuus est Christus. Nemo vestrũm 16
blasphemet bonum vestrum, Siquidem 17
regnum Dei non est cibus & potus, sed justitia, & pax, & gaudium in Spiritu sancto. Qui enim Domino servit in 18
hujusmodi semitis, is Deo placet, & est apud homines probatus. Finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወዘኒ: ይበልዕ: ሊይመንኖ: ለዘ: ሊይበልዕ: ወዘኒ: ሊይበልዕ: ሊይገለዞ: ለዘ: ይበልፀ:ለኩ-
4 ሎ: እግዚአብሔር ፡ ለእመርኰ:=ፁ ለንተ : እንከ: መንትኑ: እንተ: ዘትግእዝ: ነባሬ:
ባዕድ: እንዘ: ሀሎ: እግዚኡ: ይቀውመ: ዘለኮ: ወይቀ: ጥቀ: ይቀውመ: ይክል : እግዚአብ
5 ሔር: ለቀሞቶ::=ፁ እስመቦ : ዘይትሔረመ : እመዕለት : ዕለተ: ወቦ: ዘይትሔረመ: በኩ-
6 ሉ: መዋዕል::ወበሕቱ: ለኩሉ: በኀመ: ለዝዘ: ልቡ:=ፁ ዘኒ: ተሐረመ: በቦ: ዕለቱ: ለእግ
ዚአብሔር: ተሐረመ: ወዘኒ: በልዐ : ለእግዚአብሔር: በልዐ: ወያለኩቶ: ለእግዚአብሔር:
7 ወዘኒ: ሊበልዐ: ለእግዚአብሔር: ሊበልዐ: ወያለኩቶ: ለእግዚአብሔር::=ፁ ለልቦ: እመ
8 ዊንቴትና: ዘለርእሱ : የሐዩ: ወዘለርእሱ: ይመውት::=ፁ እመኒ: ሐያውነ: ለእግዚአብሔ
ር: ነሐይ: ወእመኒ: ሞትነ: ለእግዚአብሔር : ንመውት::እመኒ: ሐያውነ: ወእመኒ: ሞትነ: ለ
9 እግዚአብሔር: ንሕነ::=ፁ ወበእንተዝ: ሞተ: ክርስቶስ: ወሐይወ: ከመ: ይሰንን: ሕያዋነ:
10 ወመውታነ::=ፁ ለንተ: እንከ: መንትኑ : ለንተ: ዘትግእዝ: ቢጸከ : ወመንተ : እንተ: ዘት
11 ሜንን: ቢጸከ: እንዘ: ሀሎኑ: ኵሉነ: ንብጽሕ: ቅድመ: መኵናኑ: ለክርስቶስ::=ፁ እስመ:
12 ከመዝ : ይቤ : እግዚአብሔር: ሕያው: ለነ: እስመ : ሊተ: ይሰግድ: ኵሉ: ብርክ: ወሊተ:
13 ይገኒ: ኵሉ: ልስን::=ፁ እንዘ: ኵሉነ: ሀለውነ: ንትሐተት: በጎበ: እግዚአብሔር::=ፁ ሊ
14 ንግእዝ: እንከ: ቢጸነ::ወዘንተ: ደእሙ: ነሐሊ : በዘ : ሊንግእዝ: ቢጸነ::=ፁ ወለእመር :
ወእትለመን: በእግዚእነ : ሊያሱስ : ከመ: ለልቦ: ዘይጣስን : በእንቲለሁ: ለሙስና: ደእሙ:
15 ኵሉ: ያሚኽ::=ፁ ወእመሰ: እንበይነ: ሙብልዕኑ: ይሔይሰነ: ቢጽየ: ለልብነኬ: ተፈቅሮ:
16 ቦኑ: እንበይነ: ሙብልዕ: ይትሐጥል: ዝኩ: ዘበእንቲለሁ : ሞተ: ክርስቶስ:=ፁ ሊትፅርፈ:
17 እንከ: ለዕለ: ሠናይ::=ፁ መንግሠተ: እግዚአብሔር::ሊኮነ: ሙብልዕ: ወመስቲ: ዘለንበለ:
18 ጽድቅ: ወሰላመ: ወፍሥሐ : በመንፈስ : ቅዱስ::=ፁ ወዘሰ : ከመዝ: ይትቀነይ: ለክርስቶ
ስ: ለሠሙር: በኀቡ: እግዚአብሔር: ወሳሪይ: በኀበ: ሰብእ::=ፁ

Et hic qui comedit, ne spernat eum qui non comedit: & ille qui non comedit, eum 3
qui comedit non judicet: eos enim *omnes dignoscit Deus. Tu igitur quis es qui* 4
judicas alterius servum? dum permanet, Domino suo stabit: sin cadit, propè est ut assurgat: potis est Deus erigere eum. Quia est qui religiosè observat diem pra 5
die, & est qui religiosè sentit de omni die: verùm sentiat *unusquisque prout declaraverit ei cor suum. Qui religiosè observat quemcunque diem, Deo observat:* 6
& qui edit, Deo edit, & gratias agit Deo: & qui non edit, Deo non edit, & Deo gratias agit. Nemo est ex nobis qui sibiipsi vivit, aut qui sibi- 7
ipsi moritur. Sive enim vivimus, Deo vivimus: & sive etiam morimur, Deo 8
morimur; sive igitur vivimus, sive morimur, Deo sumus. Et propter hoc mortuus 9
est Christus & revixit, ut judicaret vivos & mortuos. Tu igitur quis es qui ju- 10
dicas fratrem tuum, & quis es qui despectui habes fratrem tuum, cùm oportet nos omnes convenire ante tribunal Christi? Quoniam ita dixit Dominus; Vivus ego, 11
quòd mihi se incurvabit omne genu, & mihi confitebitur omnis lingua. Cùm 12
oportet nos omnes examini subjici apud Deum, Ne igitur judicemus fratres nostros: verùm hoc deliberemus potius in quibus non judicaremus fratres nostros. Et 13 14
novi, & persuasus sum per Dominum nostrum Jesum, quòd non est aliquod per se perditum, verùm perdito omnia facta sunt perdita. Quòd si propter escam aliquis 15
ex nostris criminis postulat fratrem meum, non est igitur nobis charitas: Nunquid propter escam perdet eum pro quo mortuus est Christus. Ne igitur blasphemetis bo- 16
num. Regnum Dei non esca & potus, sed justitia, & pax, & gaudium in Spiritu 17
sancto. Et qui ita inservit Christo, placens est Deo, & approbatus hominibus. 18

Digitized by Google

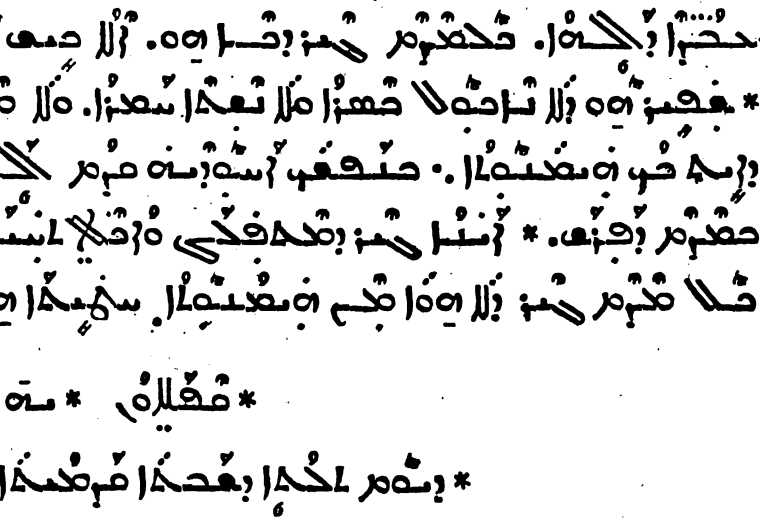
Nempè igitur quæ pacis ſectemur, & quæ ædificationis, ad
19 Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης (ο) διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς
invicem. Ne propter eſcam diſtruito opus Dei. Omnia quidem
20 ἀλλήλους. Μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. πάντα μὲν
munda: ſed malum homini per offendiculum edenti.
καθαρά· ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι.
Honeſtum hoc non manducare carnem, neque bibere vinum, neque in quo frater
21 Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός
tuus offenditur, aut ſcandalizatur, aut infirmatur. Tu fidem habes?
22 σου (π) προσκόπτει, ἢ σκανδαλίζεται, ἢ ἀσθενεῖ. Σὺ πίστιν ἔχεις;
Penes temetipſum habe coram Deo. Beatus non *judicans* ſemetipſum in eo quod
κατὰ σαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ
probat. *At ambigens*, ſi manducaverit, damnatus eſt, quia non ex fide:
23 δοκιμάζει. Ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως·
omne autem quod non ex fide, peccatum eſt.
πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, (ρ) ἁμαρτία ἐστίν.

CAP. XV. ιε'.

Debemus autem nos *potentes* imbecillitates *impotentium portare*, &
1 Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ ΙΗ'
non nobis*ipſis* placere. Unuſquiſque *enim noſtrùm* proximo placeat in
2 μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. (α) Ἕκαστος γὰρ ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς
bonum ad ædificationem. Etenim Chriſtus non ſibiipſi placuit, ſed, ſicut
3 τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ, καθὼς
ſcriptum eſt; Improperia improperantium tibi, ceciderunt ſuper me.
γέγραπται, Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε, (β) ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ.
Quæcunque enim *antè* ſcripta ſunt, ad noſtram doctrinam *antè* ſcripta ſunt: ut per
4 Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη· ἵνα διὰ
patientiam, & conſolationem Scripturarum, ſpem habeamus.
τῆς ὑπομονῆς, (γ) καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν, τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν.
At Deus patientiæ & ſolatii, det vobis id ipſum ſapere in
5 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως, δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν
invicem, ſecundùm Chriſtum Jeſum: Ut *unanimiter in* uno ore *glorificetis*
ἀλλήλοις, κατὰ (δ) Χριστὸν Ἰησοῦν· Ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε
6 Deum, & patrem Domini noſtri Jeſu Chriſti. Διὸ προσλαμβάνεσθε
τὸν Θεὸν, καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διὸ προσλαμβάνεσθε
7 *alii alios*, ſicut & Chriſtus ſuſcepit *nos* in honorem Dei. Dico
ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο (ε) ἡμᾶς εἰς δόξαν (ζ) Θεοῦ. Λέγω
8 *autem* Jeſum Chriſtum miniſtrum fuiſſe circumciſionis propter veritatem Dei, ad
δὲ Ἰησοῦν Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ, εἰς
confirmandum promiſſiones patrum: *At* gentes ſuper miſericordia
τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων· Τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους
9 *glorificare* Deum: ſicut ſcriptum eſt; Propter *hoc* confitebor tibi in
δοξάσαι τὸν Θεόν· καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν
Gentibus, & nomini tuo *pſallam*. Et iterùm dicit; Lætamini
ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε
10 Gentes cum plebe ejus. Et iterùm; Laudate Dominum omnes Gentes, &
ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν, (η) Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ
11 magnificate eum omnes populi. Et rurſùs Eſaias ait; Erit radix
ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει, Ἔσται ἡ ῥίζα
12 Jeſſe, & *exurgens* regere Gentes: in eum Gentes ſperabunt. *At* Deus
τοῦ Ἰεσσαὶ, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. Ὁ δὲ Θεὸς
13 ſpei repleat vos omni gaudio & pace in *credere*, *ad abundandum*
τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν
vos in ſpe, *in* virtute Spiritûs ſancti.
ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει Πνεύματος ἁγίου.

MS.A. (ο) διώκωμεν, (π) προσκόπτει. Σὺ πίστιν ἣν ἔχεις, κατὰ σαυτὸν (ρ) ἁμαρτία ἐστίν. Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου· (Φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως, εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος·) Μόνῳ σοφῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς Κεφ. ιε'. MS.A. (α) Ἕκαστος ἡμῶν (β) ἐπέπεσε (γ) καὶ διὰ τοῦ (δ) Ἰησοῦ Χριστοῦ· (ε) ὑμᾶς (ζ) τοῦ Θεοῦ. Λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον (η) Αἰνεῖτε πάντα τὰ ἔθνη τὸν Κύριον, καὶ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Nunc poſt pacem curramus, & poſt ædificati- 19
onem mutuam. Neq; propter cibum deſtru- 20
am' opera Dei. Omnia ſiquidem munda ſunt:
ſed mala ſunt homini, qui cum offendiculo
comedit. Bonum eſt nos non edere carnem, 21
nec bibere vinum, neque quicquam in quo
offendatur frater noſter. Tu qui fidem ha- 22
bes, eam in teipſo tene coram Deo. Beatus
eſt qui non judicat ſeipſum in re quam diſ-
cernit. Qui enim dubitat, & comedit, reus 23
factus eſt, propterea quòd non in fide.
Quicquid enim non eſt ex fide, peccatum eſt.

Feriâ tertiâ hebdomadis primæ Jejunii. 25.

DEbemus ergò nos fortes infirmitatem 1
imbecillium ferre, neque nobiſmetipſis pla-
cere. Sed unuſquiſque noſtrûm proximo 2
ſuo placeat in bonis, tanquam ad ædificatio-
nem. Quandoquidem ne Chriſtus quidem 3
ſibiipſi placuit: ſed, ſicut ſcriptum eſt;
Convitium eorum qui convitiantur tibi, in-
cidit in me. Quicquid enim quondam ſcri- 4
ptum eſt, ad doctrinam noſtram ſcriptum
eſt: ut per patientiam, & conſolationem
Scripturarum, ſpem habeamus. Deus au- 5
tem patientiæ & conſolationis det vobis ut
æqualitatem meditemini unus erga alium in
Jeſu Chriſto. Et unâ mente, unóque ore 6
glorificetis Deum patrem Domini noſtri Je-
ſu Chriſti. Propterea aſſumite & portate 7
alii alios, quemadmodum & Chriſtus aſ-
ſumpſit vos in gloriam Dei. Dico autem 8
Jeſum Chriſtum miniſtrâſſe circunciſioni pro
veritate Dei, ut veram redderet promiſſionem
Patrum. Et ut Gentes laudibus celebrent 9
Deum pro miſerationibus, quæ in ipſas ex-
titerunt, ſicut ſcriptum eſt; Confitebor tibi
inter Gentes, & nomini tuo pſallam. Et 10
rurſum ait; Lætamini Gentes cum populo
ejus. Et rurſùm ait; Laudate Dominum 11
omnes Gentes, laudate eum omnes natio-
nes. Et rurſùm Eſaias dicit; Erit radix 12
ipſi Jeſſe, & qui exurget, erit princeps
Gentibus; & in eo ſperabunt Gentes. Cæ- 13
terùm Deus ſpei impleat vos omni gaudio
& pace per fidem, ut proficiatis in ſpe ipſius
per virtutem Spiritûs Sanctitatis.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በለፓንዮ : በሠሉስ : በዒል : ሳበ : ይትነበብ : በሰንበት : ዘድሓረ : በዒለ : ሠ ።=።

19 ወይእዜኒ : ንትልዋ : ለሰላም : በዘ : ይትሐነጽ : ቢጽነ ።=። ወሊንስዐር : ግብረ : እግዚአ
20 ብሔር : እንበይነ : መብልዕ ። ወባሕቱ : ኵሉ : ንጹሕ : ለንጹሓን : ወእኩይሰ : ለእብሊ :
21 ዘሖነበለ : ዐቅመ : በሊዕ ።=። ይኄይስ : ሊበሊዕ : ሥጋ : ወሊሰቲየ : ወይነ : ወሊያስኅ
22 ቶ : ቢጽከ ።=። ገጊ ወእመኒ : ብከ : ሀይማኖተ : ርእሰከ : ተለመንከ : ለቅድመ : እግ
23 ዚአብሔር : ረከብከ : ወብፁዕ : ዘኢይዜልፈ : ዘእንበለ : ያጣኅር : ርእሶ ።=። ወእመሰ
ሬሰ : ሰነብዐ : ለእመ : በልዐ : ይትኴንን : እስመ : ኢያዝለፈ : ትዕግስቶ : ይጌጊ ።=።

Feſto tertio Ephaniæ, ubi legitur. Sabbato poſt feſtum 40.

Et nunc quidem ſectemur pacem, per quam ædificabitur frater noſter. Et non diſ- 19
ſolvamus opus Dei propter eſcam. Sed omnia pura ſunt puris, mala autem homini 20
qui edit inordinatè. Bonum eſt non edere carnes, & non bibere vinum, ut non er- 21
rare facias fratrem tuum. Et ſi fidem habes apud te, ſecurus es coram Deo, à quo 22
adeptus es. Et beatus eſt qui non redarguit quempiam, *niſi* de quo *ſibiipſi conſili-*
um dedit. Et poſtquam ſe obſtirmaverit, ſi comedit, condemnabitur: quia con- 23
ſtantiam ſuam non ſtabilit, peccat.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

19 Itaque quæ pacis sunt, sectemur: & quæ ædificationis sunt, in invicèm cu-
20 stodiamus. Noli propter escam destruere opus Dei. Omnia quidem sunt
21 munda: sed malum est homini, qui per offendiculum manducat. Bonum est
non manducare carnem, & non bibere vinum, neque in quo frater tuus
22 offenditur, aut scandalizatur, aut infirmatur. Tu fidem habes? penes te-
metipsum habe coram Deo: Beatus, qui non judicat semetipsum in eo quod
23 probat. Qui autem discernit, si manducaverit, damnatus est: quia non ex
fide. Omne autem, quod non est ex fide, peccatum est.

CAP. XV.

1 Debemus autem nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere, & non
2 nobis placere. Unusquisque vestrûm proximo suo placeat in bonum, ad
3 ædificationem. Etenim Christus non sibi placuit, sed sicut scriptum est;
Improperia improperantium tibi ceciderunt super me. Quæcunque enim 4
scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt: ut per patientiam, & con-
solationem Scripturarum, spem habeamus. Deus autem patientiæ & solatii, 5
det vobis idipsum sapere in alterutrum secundùm Jesum Christum: Ut una- 6
nimes, uno ore honorificetis Deum, & patrem Domini nostri Jesu Christi.
Propter quod suscipite invicèm, sicut & Christus suscepit vos in honorem 7
Dei. Dico enim Christum Jesum ministrum fuisse circumcisionis propter ve- 8
ritatem Dei, ad confirmandas promissiones patrum: Gentes autem super 9
misericordia honorare Deum, sicut scriptum est; Propterea confitebor tibi in
Gentibus, Domine, & nomini tuo cantabo. Et iterùm dicit; Lætamini 10
Gentes cum plebe ejus. Et iterùm; Laudate omnes Gentes Dominum: & 11
magnificate eum omnes populi. Et rursùs Isaias ait; Erit radix Jesse, & 12
qui exurget regere Gentes, in eum Gentes sperabunt. Deus autem spei re- 13
pleat vos omni gaudio & pace in credendo: ut abundetis in spe, & virtu-
te Spiritûs sancti.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Sabbatho hilariorum casei.

19 * السبت مرفع الجبن * فسبيلنا اذا ان نطلب جوالب السلامة وذواعي المنفعة
20 الي ينفع بها احدنا الاخر * ولا ننقض من اجل الطعام عمل الله * كل الاشياء طاهرة * لكن
21 هذا ردي للانسان * ان ياءكل لمضرة غيره وبعثره * جيد هو ان لا ياكل لحم ولا يشرب خمر
22 ولا نستعمل شيا يعثر به اخوك او يرتاب او يمرض * انت لك امانة * فلتكن لك في ذاتك امام الله *
23 فالمغبوط من لا يدين نفسه فيما يمتحن به * فاما من يرتاب منهما * ان اكل فقد صار مدانا *
25 لانه ليس من امانة اكل * وكلما لا يتسوا من الامانة خطية هو * والالاه الحكيم وحده يسوع
المسيح * المستطيع ان يثبتكم على بشارتي * وكرازة يسوع المسيح * على ما يختص باعتلان
26 السر المصمور عنه في سنين ابدية * والظاهر الان بكتب انبيائه على ما يختص بامر الالاه
27 الابدي * والمعروف لطاعة الايمان في الامم كلها * له المجد الي الدهور كلها امين *

* الفصل الخامس عشر * الاحد السابع بعد العنصرة *

1 * ونحن الاقوياء يجب علينا * ان نحمل امراض الذين لا قوة لهم * ولا نرضين انفسنا * وليرض
2 كل احد منا قريبه في الخير للمنفعة * فان المسيح ما ارضي نفسه * بل كما كتب ان تعييرات
3 معيريك تساقطت على * لان كلما سلف تسطير لتعلمنا كتب قدما * ليكون لنا الرجاء
4 بالصبر وبتعزية الكتب * والاه الصبر والعزاء يعطيكم ان تعتقدوا بعضكم في بعض هذا
5 المعتقد نفسه * المخصوص بيسوع المسيح * لكي تمجدوا الله ابا ربنا يسوع المسيح بفم واحد
6 ورائي منفق * الاربعا من الجمعة الخامسة بعد العنصرة * فلهذا فليعضد احدكم
7 الاخر * كما عضدكم المسيح لمجد الله * ثم * واقول ان يسوع المسيح صير للختانة خادما * من
8 اجل صدق الله * ليصحح مواعيد الاباء * والامم يمجدون الله من اجل رحمته اياهم * كما كتب *
9 لهذا اسبحك يا رب في الامم * واربل لاسمك * ويقول ايضا * ايها الامم افرحوا مع شعبه *
10 * وايضا ايها الامم سبحوا الرب * ويا كافة الشعوب امدحوه * وسعياء يقول ايضا * سيكون
11 اصل يسي * والقايم منه يرؤس الامم * والامم عليه يتوكلون * والاه الرجاء يملوكم كل سرور
12 وسلامة * في ان تصدقوا الوعد * لتزيدوا في الرجاء وبنموه بقوة روح القدس *

Sabbatho hilariorum casei.

Oportet igitur ut expetamus merces 19
pacis, & genera utilitatis, quibus alter
alteri prosimus. Et ne destruas propter 20
cibum opus Dei, Res omnes puræ sunt,
at illud homini malum est, comedere
scilicet ad nocumentum & offendiculum
proximi sui. Bonum est non edere car- 21
nem, nec bibere vinum, nec ullâ re uti
per quam frater tuus impingat, aut hæ-
sitet, aut infirmetur. Tu fidem habes? 22
in temetipso habeto coram Deo, nam bea-
tus ille est, qui semetipsum non judicat
in eo quod in se probat. Verùm qui du- 23
bius hæret, si ederit, jam condemnatus
est: quia non ex fide comedit: quicquid au-
tem non prodit ex fide, peccatum est.
Sequuntur postremi versus capitis 16.
quos exemplar nostrum huc inseruit.
Soli autē Deo sapientissimo Jesu Christo 25
qui potens est confirmare vos in Evan-
gelio meo, & prædicatione Jesu Christi,
secundùm revelationem mysterii æterni
annis silentio involuti, Nunc autem pa- 26
tefacti in Scripturis Prophetarū ejus se-
cundùm æternum Dei mandatū, & cogni-
tū ad obedientiam fidei inter omnes
gentes: Gloriam in cuncta secula. Amen. 27

CAP. XV.

Dominicâ septimâ post Pentecosten.

NOs autem fortes ferre debemus in- 1
firmitates eorum qui sunt viribus
destituti, ac non placere nobis ipsis: Sed 2
placeat unusquisque nostrûm proximo
suo in bonum ad emolumentum. Nam 3
Christus non placuit sibi ipsi, imò sicut
scriptum est, Improperia exprobrantium
tibi corruerūt super me. Quicquid enim 4
ante exaratum est, ad nostrum documen-
tum olim scriptum est: ut sit nobis spes
per patientiam, & per consolationem
scripturarum. Et Deus patientiæ & con- 5
solationis det vobis ut teneatis alter erga
alterum hanc eandem sententiam præci-
puam in Jesu Christo: Quatenus glori- 6
ficetis Deum Patrem Domini nostri Jesu
Christi uno ore & mente concordi.

Feriâ quartâ hebdomadæ quin-
tæ post Pentecosten.

Hac igitur de causa opitulamini alter 7
alteri, quemadmodū opitulatus est vobis
Christus, ad gloriam Dei. Hactenus.
Dico autem Jesum Christum factum 8
fuisse circumcisioni ministrum, pro veri-
tate Dei, ut promissa Patrum compro-
baret. Gentes vero Deum glorificant ob 9
ejus misericordiam erga se, sicut scri-
ptum est, Propterea gratias agam tibi ô
Domine inter gentes, & canam nomini
tuo. Et rursum ait; Lætamini gentes 10
cum populo ejus. Et rursum, O gen- 11
tes, laudate Dominum, & ô cuncti po-
puli, celebrate eum. Et rursum Esaia di- 12
cit; Erit radix Jesse, & qui exurget ex
ea, dominabitur gentibus, & gentes in
ipso confident. Deus autem spei 13
vos omni gaudio & pace, per hoc ut fidē
præstetis promissioni: ut proficiatis atque
exuberetis in spe, per potentiam Spiritus
sancti.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1ቲ

1 1ፒ ወርቱዕሰ ፡ ለነትሙ ፡ ጽኑዓን ፡ ትጸርወሙ ፡ ድካሞሙ ፡ ለሰሉናን ፡ ወሊናድሉ ፡ ርእ
2 ሰነ ፡ ፡ ። ወኵልነ ፡ ናድሉ ፡ ለጽድቅ ፡ ወለግብረ ፡ ሠናይ ፡ በዘ ፡ ይትሐነጽ ፡ ቢጽነ ፡ ፡ ። ክርስቶስኒ ፡ ለኵ ፡ ለርእሱ ፡ ዘለድለወ ፡ በከሙ ፡ ይብል ፡ መጽሐፍ ፡ ትዕይርቶሙ ፡ ለእለ
3 ይትዔየሩከ ፡ ወድቀ ፡ ላዕሌየ ፡ ። ወኵሉ ፡ ዘተጽሕፈ ፡ ለተግሣጸ ፡ ዚእነ ፡ ተጽሕፈ ፡ ።
4 ከመ ፡ በትዕግስትነ ፡ ወበተወክሎ ፡ በመጽሐፍት ፡ ንርከብ ፡ ተስፋነ ፡ ። ወእግዚአብሔር ፡
5 ሊመላከ ፡ ትፍሠሕት ፡ ወለቡሃ ፡ ለመሕረት ፡ የሀበነ ፡ ነሐኒ ፡ ዘዚአሁ ፡ ለኵልነ ፡ በእኂ
6 ተ ፡ ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ። ካሙ ፡ ኵልነ ፡ ሩቡረ ፡ በአሐዱ ፡ አፍ ፡ ንሴብሖ ፡ ለእግዚ
7 እነ ፡ ሊየሱስ ፡ ክር ስቶስ ፡ እግዚእነ ፡ ። ወይእዜኒ ፡ ተወከፈ ፡ ቢጽክሙ ፡ እሙ ፡ ክር
8 ስቶስኒ ፡ ተወከፈክሙ ፡ ውስተ ፡ ስብሐተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ። አብል ፡ እንበ ፡ ክርስቶ
9 ስ ፡ ላእክ ፡ ኮነ ፡ ለግዝረተ ፡ ጽድቅ ፡ ኪሙ ፡ ያጽንዓ ፡ ለተስፋ ፡ ለበዊነ ፡ ። ወለሕዝብ
ሰ ፡ ይሴብሕው ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እሙ ፡ ተሠሀሉሙ ፡ እሙ ፡ ከሣሁ ፡ ይቤ ፡ መጽሐ
ፍ ፡ በእንተዝ ፡ እገኒ ፡ ላከ ፡ ውስተ ፡ ለሕዝብ ፡ ወእዜሙር ፡ ለከ ፡ ውስተ ፡ ሕዝ
11 ብ ፡ ። ። ። **** ወካዕበ ፡ ይብል ፡ ሰብሕው ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ኵልክሙ ፡ ለሕዝብ ፡ ወ
12 ይሴብሕው ፡ ኵሉሙ ፡ ሕዝብ ፡ ። ። ። ወኢይሰያስኒ ፡ ይቤ ፡ ይቀውም ፡ ሠርወ ፡ እሰይ ፡ ወ
13 ዘተሠይመ ፡ ነገሠተ ፡ ለሕዝብ ፡ ወይትዌከሉ ፡ ቦቱ ፡ ሙስለ ፡ ሕዝቢሆሙ ፡ ። ። ። ወእግዚአ
ብሔር ፡ ለመላከ ፡ ተስፋነ ፡ ይፈጽመ ፡ ለክሙ ፡ ኵሉ ፡ ፍሠሐ ፡ ወሰላመ ፡ በአሚነ ፡ ከ
ሙ ፡ ያብዝሉ ፡ ለክሙ ፡ ተስፋሁ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወበጎይሉ ፡ ። ። ።

CAP. XV.

ET æquum est ut vos firmi sustineatis infirmitates impotentium, & ut non place- 1
amus nobisipsis. Et nos omnes placere studeamus quantum ad justitiam & bona 2
opera, in quibus ædificetur frater noster. Christus quidem sibiipsi placere noluit, 3
quemadmodum dicit Scriptura; Opprobrium opprobrantium tibi cecidit super me.
Et quicquid scriptum est, pro nostra eruditione scriptum est, ut per patientiam no- 4
stram, & fiduciam in Scripturis, spem nostram adipiscamur. Dominus autem De- 5
us consolationis, & Pater misericordiæ det nobis ut cogitemus pariter de nobis
omnibus per Jesum Christum: ut nos omnes simul uno ore glorificemus Dominum 6
nostrum Jesum Christum, Dominum inquam *nostrum. Et nunc etiam assumite* 7
fratres vestros, quia Christus etiam assumpsit nos in gloriam Domini. Dico igitur, 8
Christus minister fuit circumcisionis justitiæ, ut confirmaret promissiones patrum no-
strorum. Et Gentes etiam glorificabunt Deum, quia misertus est earum: ita enim 9
dicit Scriptura; Propterea confitebor tibi in Gentibus, & tibi psallam in populo.

Deest versus decimus.

Et rursùm dicit; Laudate Dominum vos omnes Gentes, & glorificabunt eum omnes 11
populi. Et Isaias dicit; Exurget radix Asai, & qui præficiur regibus Gentium, 12
& in ipso confident cum populo eorum. Et Dominus Deus promissionum nostrarum 13
adimplebit vos omni gaudio & pace credendo; ut vobis abundare faciat promissio-
nes ejus per Spiritum sanctum, & per virtutem ejus.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΘ'.

Perſuaſus ſum autem, fratres mei, & ipſe ego de vobis, quoniam & ipſi pleni eſtis
14 Πέπεισμαι δὲ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε
bonitate, repleti omni ſcientiâ, potentes & alii alios monere. Au-
15 ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. (ϑ)Τολ- ΙΘ'
daciùs autem ſcripſi vobis, fratres, ex parte, tanquam in memoriam reducens vos,
μηρότερον δὲ ἔγραψα (ι) ὑμῖν, ἀδελφοὶ, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς,
per gratiam datam mihi à Deo: Ad eſſe me miniſtrum Jeſu Chriſti
16 διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· Εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν (κ) Ἰησοῦ Χριστοῦ
in Gentibus, ſanctificantem Evangelium Dei, ut fiat oblatio Gentium
εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν
accepta, ſanctificata in Spiritu ſancto. Habeo igitur gloriationem in Chriſto Jeſu
17 εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Ἔχω οὖν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
ad Deum. Non enim audebo loqui aliquid eorum quæ non effecit Chriſtus
18 τὰ πρὸς Θεόν. Οὐ γὰρ τολμήσω (μ) λαλεῖν τι ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς
per me, in obedientiam Gentium, verbo & opere: In virtute ſignorum & prodigiorum,
19 δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ· Ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων,
in virtute Spiritûs Dei: ita ut me ab Hieruſalem & circum uſque ad Illyricum
ἐν δυνάμει (ν) Πνεύματος Θεοῦ· ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ
impleviſſe Evangelium Chriſti: Sic autem æmanter contendentem evangeli-
20 πεπληρωκέναι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· (ξ) Οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελί-
zare, non ubi nominatus eſt Chriſtus, ut non ſuper alienum fundamentum ædificarem: Sed,
21 ζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ· Ἀλλὰ,
ſicut ſcriptum eſt, Quibus non annuntiatum eſt de eo, videbunt: & qui non
καθὼς γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· καὶ οἱ οὐκ
22 audierunt, intelligent. Ideò & impediebar plurimùm venire ad vos. Nunc
23 ἀκηκόασι, συνήσουσι. Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Νυνὶ
verò non ulteriùs locum habens in regionibus his, cupiditatem autem habens
δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων
veniendi ad vos à multis annis: Ut ſi proficiſcar in Hiſpa-
24 (ο) τῆς ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν· Ὡς (π) ἂν πορεύωμαι εἰς τὴν (ρ) Σπανίαν·

niam, veniam ad vos: ſpero enim præteriens conſpicere vos, & à
νίαν, ἐλπίζω γὰρ (σ) διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ'
vobis præmitti illuc, ſi vobis primùm ex parte impletus fuero. Nunc autem pro-
ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. Νυνὶ δὲ πο- 25
ficiſcor in Hieruſalem miniſtrans Sanctis. Probaverunt enim Macedonia &
ρεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῶν τοῖς ἁγίοις. Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Α- 26
chaia collationem aliquam facere in pauperes Sanctorum, qui in Hieruſalem.
χαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ·
Placuit eis enim, & debitores eorum ſunt. Si enim ſpiritualibus eorum
(τ) Εὐδόκησε γὰρ, καὶ ὀφειλέται (υ) αὐτῶν εἰσιν. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν 27
participârunt Gentes, debent & in carnalibus miniſtrare eis. Hoc
ἐκοινώνησε τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. Τοῦτο 28
igitur perficiens, & aſſignans eis fructum hunc, proficiſcar
οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι
per vos in Hiſpaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos,
δι' ὑμῶν (φ) εἰς τὴν Σπανίαν. Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς, 29
in plenitudine benedictionis Evangelii Chriſti veniam. Obſecro
ἐν πληρώματι (χ) εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ ἐλεύσομαι. Παρακαλῶ 30
autem vos, fratres, per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, & per charitatem
δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης
Spiritûs, ſimul contendere mihi in orationibus pro me ad Deum:
τοῦ Πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν·
Ut liberer ab infidelibus in Judæa, & ut miniſterium meum in Hieru-
Ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, (ψ) καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἱερου- 31
ſalem acceptum fiat Sanctis: Ut in gaudio veniam ad
σαλὴμ εὐπρόσδεκτος (ω) γένηται τοῖς ἁγίοις· Ἵνα ἐν χαρᾷ (α) ἐλθὼ πρὸς 32
vos per voluntatem Dei, & ſimul recreer vobiſcum. Deus autem pacis
ὑμᾶς διὰ θελήματος (β) Θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης 33
ſit cum omnibus vobis. Amen.
μετὰ πάντων (γ) ὑμῶν. ἀμήν.

MS. A. (ϑ) Τολμηροτέρως (ι) ὑμῖν ἀπὸ (κ) Χριστοῦ Ἰησοῦ (λ) πρὸς Θεόν. (μ) τι λαλεῖν ὧν (ν) Πνεύματος ἁγίου· ὥστε (ξ) Οὕτως (ο) ἐλθεῖν (π) ἂν (ρ) Σπανίαν. ἐλπίζω (σ) πορευόμενος (τ) Ηὐδόκησε (υ) εἰσὶν αὐτῶν. (φ) εἰς Σπανίαν. (χ) εὐλογίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι. (ψ) καὶ ἡ (ω) τοῖς ἁγίοις γένηται· (α) ἐλθὼν (β) Θεοῦ, συναναπαύσωμαι (γ) ὑμῶν. Συνιόντες δὲ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Dominicâ ſecundâ Jejunii. 26.

Porrò ego quoque perſuaſum habeo de vobis, fratres mei, vos etiam plenos eſſe bonitate, & abſolutos in omni ſcientia, voſque adeò poſſe & alios monere. Paulò verò audaciùs ſcripſi vobis, fratres mei, ut commonefacerem vos per gratiam quæ mihi data eſt à Deo. Ut ſim miniſter Jeſu Chriſti inter Gentes, & inſerviam Evangelio Dei, ut fiat oblatio Gentium accepta, & ſanctificata per Spiritum ſanctitatis. Eſt mihi igitur gloria in Jeſu Chriſto apud Deum. Non enim auſim quicquam dicere, quod non factum ſit per Chriſtum ad obedientiam Gentium ſermone & operibus, Virtute ſignorum ac miraculorum, & virtute Spiritûs Dei: adeò ut ab Ieruſalem peragraverim aduſque Illyricum, & adimpleverim Evangelium Chriſti. Dum diligentem operam navo evangelizandi, non ubi invocatum eſt nomen Chriſti, ut ne ædificarem ſuper fundamentum extraneum: Sed ſicut ſcriptum eſt; Ii quibus non annuntiatum eſt de eo, ipſum videbunt: & ii qui non audierunt, acquieſcent. Propteréà impeditus fum plu-ries, ne venirem ad vos. Nunc autem quia nullus mihi relictus eſt locus in his regionibus, deſiderium verò habeam jam à multis annis veniendi ad vos: Quum proficiſcar in Hiſpaniam, ſpero venire, voſque inviſere: & vos eritis mihi comites illuc, quum aliquantulum oblectatus fuero conſpectu veſtro. Nunc autem proficiſcor ad Ieruſalem Sanctis miniſtraturus. Voluerunt enim ii qui ſunt in Macedonia & in Achaia, communicationem habere cum pauperibus & Sanctis qui ſunt in Jeruſalem: Voluerunt *in-quam* ut qui ſint eis debitores. Si enim ſpiritu participes fuerunt cum eis Gentes, debent etiam ipſæ in iis quæ carnis ſunt, illis miniſtrare. Hoc igitur ubi perfecero, & conſignavero eis hunc fructum, tranſiturus ſum per vos in Hiſpaniam. Scio enim quum veniam ad vos, me cum plenitudine benedictionis Evangelii Chriſti venturum. Peto autem à vobis, fratres mei, per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, & per dilectionem Spiritûs, ut mecum laboretis in oratione pro me ad Deum: Ut liberer ab iis qui ſunt immorigeri in Judæa: utque miniſterium quod perfero Sanctis qui ſunt in Jeruſalem, benè recipiatur: Et veniam ad vos cum gaudio per voluntatem Dei, & vobiſcum requieſcam. Deus pacis ſit cum vobis omnibus, Amen.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

Secundo Feſto Ephaniæ, ubi legitur.

Perſuaſum habeo etiam ego de vobis fratres noſtri, quod *perfecti eſtis in omni opere bono, & pleni eſtis in omni ſapientia, & poteſtis etiam erudire fratres veſtros. Auſus ſum tamen, ſcribere vobis aliqua ex parte de gratia Dei: ut miniſter ſim Jeſu Chriſti inter Gentes, & ut ſanctificetur doctrina Dei: ut ſit oblatio Gentium accepta & approbata per Spiritum ſanctum. Et mihi Jeſus Chriſtus eſt gloriatio mea apud Deum. Et auſus ſum enarrare quæ per me operatus eſt Chriſtus, quantum ad fidem Gentium, in verbo & operibus:*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

14 Certus sum autem, fratres mei, & ego ipse de vobis, quoniam & ipsi pleni
estis dilectione, repleti omni scientiâ, ita ut possitis alterutrum monere.
15 Audaciùs autem scripsi vobis, fratres, ex parte tanquam in memoriam vos re-
16 ducens: propter gratiam, quæ data est mihi à Deo, Ut sim minister
Christi Jesu in Gentibus: sanctificans Evangelium Dei, ut fiat oblatio Gen-
17 tium accepta, & sanctificata in Spiritu sancto. Habeo igitur gloriam in
18 Christo Jesu ad Deum. Non enim audeo aliquid loqui eorum, quæ per
19 me non efficit Christus in obedientiam Gentium, verbo & factis: In vir-
tute signorum & prodigiorum, in virtute Spiritûs sancti: ita ut ab Jerusa-
20 lem per circuitum usque ad Illyricum repleverim Evangelium Christi. Sic
autem prædicavi Evangelium hoc, non ubi nominatus est Christus, ne super
21 alienum fundamentum ædificarem: sed sicut scriptum est; Quibus non est
22 annuntiatum de eo, videbunt: & qui non audierunt, intelligent. Propter
quod & impediebar plurimùm venire ad vos, & prohibitus sum usque ad-
23 huc. Nunc verò ulteriùs locum non habens in his regionibus, cupiditatem
autem habens veniendi ad vos ex multis jam præcedentibus annis: Cùm 24
in Hispaniam proficisci cœpero, spero quòd præteriens videam vos, & à
vobis deducar illuc, si vobis primùm ex parte fruitus fuero. Nunc igitur 25
proficiscar in Jerusalem ministrare Sanctis. Probaverunt enim Macedonia & 26
Achaia, collationem aliquam facere in pauperes Sanctorum, qui sunt in Je-
rusalem. Placuit enim eis: & debitores sunt eorum. Nam si spiritualium 27
eorum participes facti sunt Gentiles: debent & in carnalibus ministrare il-
lis. Hoc igitur cùm consummavero, & assignavero eis fructum hunc: per 28
vos proficiscar in Hispaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos, in 29
abundantia benedictionis Evangelii Christi veniam. Obsecro ergò vos, fra- 30
tres, per Dominum nostrum Jesum Christum, & per charitatem sancti Spiri-
tûs, ut adjuvetis me in orationibus vestris pro me ad Deum, Ut liberer 31
ab infidelibus qui sunt in Judæa, & obsequii mei oblatio accepta fiat in
Jerusalem Sanctis, Ut veniam ad vos in gaudio per voluntatem Dei, & re- 32
frigerer vobiscum. Deus autem pacis sit cum omnibus vobis. Amen. 33

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * وَاَنَا مُوقِن يَا اِخوتِي مكحف عندكم انكم موعبين صلاحًا * مملوين مِن كافة العِلم * مقدرين
15 اَن يعظ اَحدكم الآخر * وقد كتبت اليكم يا اِخوتي تجترياً ببعض اجراء الخطاب كمذكر اياكم *
16 مِن اَجل النعمة التي اعطانيها الله * لاكون ليسوع المسيح خادمًا في الامم * مكهنًا بسان الله *
لِيصير قربان الامم حسنًا مقبولة * مقدسًا بروح القدس * * الخميس مِن الجمعة الخامسة بعد
العنصرة * * ولي فخر بيسوع المسيح عند الله * لاني لست اجسر اَن اقول شيأ لم يعمله المسيح
17 في لطاعة الامم * بالقول والفعل * بقوة عجائبه واياته بقوة روح الله * حتي اتمم مِن اورسليم
18 ودايرًا حتي اللوريكو * بسان المسيح * وبس هكذا فوق طافتي * لا حيث قد سمي المسيح
19 لئلا ابني على اساس غريب * بل كما كتب اَن الذين لم يخبروا عنه يبصرونه * والذين لم
20 يسمعوا به يفهمونه * ولذلك الاسعال الكثيرة قطعتني عن المجي اليكم * والا فليس لي
21 مسقر في هذه الاقاليم * واني لمسوف الي المجي اليكم * منذ سنين جمة * ولعلني ان مضيت
22 الي الاندلس جيت اليكم * لاني اومل اني في مسيري اسلمكم * وستوعوني انتم الي
23 هناك * اذا تملئت منكم ببعض استياقي * والآن انا منطلق الي اورسليم خادمًا للقديسين *
24 * لاَن اهل مكدونيا واخائيا قد ابروا اَن يصطنعوا لهم سركة ما مع مساكين
25 القديسين الذين باورسليم * ومع انهم قد ابروا ذلك * هم عرماء لهم بهذا * لاَن الامم ان كانوا
26 قد ساركوهم في روحانياتهم * فيجب عليهم اَن يخدموهم وفي الجسدانيات * فاذا تمت
27 هذا وختمت لهم هذا الثمر * امر بكم الي اسبانية * وانا اعلم اني اذا جيت اليكم *
28 سأوافيكم بكلام كمال بركة بسان المسيح * * السبت العاشر بعد العنصرة *
29 * يا اِخوتي اتضرع اليكم بربنا يسوع المسيح * وبمحبة الروح * اَن تجهدوا معي في
30 الصلوات مِن اجلي لدى الله * لكي انجو مِن العصاة في بلد اليهودية * ولتصير خدمتي
31 في اورسليم مقبولة عند القديسين * لاجي اليكم بسرور بمشية الله * واستريح معكم *
32 * والاه السلامة معكم كلكم امين *
33

14 *Equidem certus sum & fratres mei, &* 14
persuasum habeo de vobis quod pleni si-
tis bonitate, referti omni doctrinâ, va-
lentes alius alium admonere. Attà- 15
men audaciùs scripsi vobis fratres mei,
in quibusdam oratio is partibus, veluti
commonfaciens vos, propter gratiam
quam dedit mihi Deus, ut sim Jesu 16
Christo minister inter gentes, sacerdotali
munere exercens evangelium Dei: ut
oblationis gentium acceptio fiat jucun-
da, sanctificata per Spiritum sanctum.
Finis.

Feriâ quintâ hebdomadis quintæ post Pentecosten.

Habeo autem quod glorier in Jesu Chri- 17
sto apud Deum. Non enim audsim quic- 18
quam dicere quod non effecerit Christus
per me in obedientiam gentium, dicto &
facto, Per virtutem prodigiorum & 19
signorum suorum, per potentiam Spiri-
tus Dei: ut perficerem ab Jerusalem,
& per circuitum, usque ad Illyricum,
evangelium Christi, Et ita annuntiarem 20
illud ultra vires meas, non ubi nomina-
tus fuerat Christus, ne ædificarem super
fundamentum alienum: Sed sicut scri- 21
ptum est, Hi quibus non est annuntiatum
de eo, videbunt illum: & qui non au-
dierant de ipso, intelligent eum. Et hac 22
de causa occupationes multæ impedive-
runt me quò minùs venirem ad vos:
Alioquin non esset mihi morandi locus 23
in his climatibus. Et verò percupidus
sum veniendi ad vos multis ab hinc an-
nis. Et fortè, si in Hispaniam abiero, 24
veniam ad vos. Spero enim forè ut iter
faciens videam vos, vósque me deduca-
tis illuc, postquam fruitus fuero vobis
ex parte desiderii mei. Nunc autem pro- 25
ficiscor Hierosolymam, ministraturus
sanctis. Nam cives Macedoniæ & A- 26
chaiæ exercere sibi voluerunt communi-
cationem aliquam in pauperes sanctorum
qui sunt in Jerusalem. Et præterquam 27
quod hoc ipsi voluerunt, debitores sunt
eis in hoc: quia quum Gentiles parti-
cipârint cum illis spiritualia eorum, te-
nentur ministrare eis etiam in corporeis.
Hoc igitur ubi perfecero, & fructum 28
hunc eis obsignavero, transibo per vos in
Hispaniam. Et ego novi quòd quum ve- 29
nero ad vos, venturus sim cum sermone
plenitudinis benedictionis Evangelii
Christi.

Sabbatho decimo post Pentecosten.

O fratres mei, obsecro vos per Dominum 30
nostrum Jesum Christum, & per charis-
tatem Spiritus, ut solliciti sitis mecum
in orationibus pro me ad Deum; Qua-
tenus liberer à rebellibus in regione 31
Judææ, & ut sit ministerium meum in
Jerusalem acceptum apud sanctos, ut 32
cum gaudio veniam ad vos per volunta-
tem Dei, & refociller vobiscum. Et De- 33
us pacis sit cum omnibus vobis. Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወበኀይል : ወበትእምርት : መንክር : ወበሓይለ : መንፈሰ : እግዚአ ብሔር ::ወዘክሙ: መሀር
ኩ: በለየሩሰሌም: እስከ፣ ላደያሚሃ : ሉኒያሪኮ: ወፈጸሙኩ: ትምህርቱ :ክርስቶስ::=
20 ወፈደፋደ : ተፈቅሮት: ትሙህርቱ: ወስብርት: ወሊሉርኩ: ሓበ : ተሰመየ : ክርስቶስ: ኀመ:
21 ሊይሕነጽ: ደበ : መሰረተ: ባዕድ::=ኮ በክሙ: ይብል : መጽሐፍ: እለኒ: ሊዜነወውሙ: በ
22 እኀቲለሁ: ያለመርሙ: ሀለወሙ: ወእለኒ: ሊሰመዕሙ: ይሴሰወሙ::=ኮ ወዘፅፈ: እፊቅድ:
23 እመጸአ : ኅቤክሙ: ወይክለኒኒ:=ኮ ወይእዜ: ባሕቱ: እስሙ: ሰለኝኩ: በገ: ዜከሙርት:እ
24 ጽህቅ: እመጻእ : ኅቤክሙ: እመጥንዱይ : ዕለት:ፈ=ኮ ወእኀዘ : ሊሐሙር : መንገለ: እስጳ
ንያ: እሴሮ: እርለይክሙ: ሩሁፈ: ወእመሓቤክሙ: እትፈኖ:ሃያ: እመክሙ: ቀደመኩ: ተፈ
25 ሣሕኩ : መስቤክሙ::=ኮ ወይእዜሰ : ሊሐሙር : ሊያሩሰሌም : በመልእክተ : ቅዱሰን:=ኮ
26 እስሙ : ኅበፈ: መቄደንያ: ወለካይያ: ያስተዋፅኡ: ለነደያን : እለ : ሊያሩሰሌም : ወለቅዱሰ
27 ን:=ኮ ወኅበፈ::እስሙ: ርቱዕ: ሎሙ: ይዕስይወሙ: እመክመሰ : ተሰተፍወሙ: ለእሕዛብ:
28 በመግባር : ዘመንፈስ: ቅዱስ : ርቱዕ: ይዕቀብወሙ: በዘ : ይትፈቅድ: ነፍሶሙ:=ኮ ወዘንተ:
29 ላስተጋቢእየ : ወኀቲጫየ : ሉኅልፍ : እንተ : ኅቤክሙ : ለሲጣንያ::=ኮ ወእትእመን : በሕ
ቱ : ክመ : እመጽእ : በፍጹመ : በረከተ : ክርስቶስ::=ኮ
በመግደላዊት : መንባብ:=ኮ
30 ወላስተበቍዕክሙ: በእግዚእነ : ሊየሱስ : ክር ስቶስ : ወበፍቅረ : መንፈስ : ቅዱስ::ሰላሱ :
31 ሊተ: በጸሎትክሙ: ኅበ : እግዚአብሔር:=ኮ ክመ: ያድኅነኒ : እመዒባዊያን : እለ : ብሔ
32 ረ : ይሁደ : ክመ : ለስመርሙ : ለቅዱሰን : በመልእክተየ : እለ : ሊየሩሰሌም:=ኮ ክመ :
እመጸእ : ኅቤክሙ : በፍሥሐ : ወለዕርፍ : መስቤክሙ : በፈቃደ : እግዚአብሔር::=ኮ
33 ወለመባእ : ሰላመ : ዩሃሉ : መስቤክሙ : ለጫነ::=ኮ

Et per virtutem & per signa miraculosa, & per potentiam Spiritûs Dei: & quo- 19
modo edocuerim in Jerusalem usque ad confinia Lilarico, & adimpleverim do-
ctrinam Christi. Idque maximè ex amore doctrinæ ejus & honoris: neque pro- 20
fectus sum ubi nominatus esset Christus, ut ne super alienum fundamentum ædifica-
rem. Sicut dicit Scriptura; Quibus non annuntiaverunt de eo, illos oportet 21
cognoscere eum; & qui non audierant, intelligent eum. Semper cupidus fui veniendi 22
ad vos, at nequirem: Nunc verò quoniam confeci munus demandatum in his ce 23
regionibus, solicitus fui veniendi ad vos à longo tempore. Et cùm proficiscar in 24
Hispaniam, transiens spero quòd invisam vos, & quòd à vobis deducar illuc, post-
quam vobis priùs gratulatus fuero. Et nunc proficiscor Jerosolymam ad minis tran- 25
dum Sanctis. Quia consociârunt se qui sunt in Macedonia & Achaia ut eroga- 26
rent aliquid in pauperes qui sunt Jerusalem, & in Sanctos. Etiam consociati sunt, 27
quia æquum est ut ipsi retribuant eis: quandoquidem participes facti sint Gentiles
operis Spiritûs sancti, oportet ut reponant pro eis, ea quibus indiget anima eorum. 28
Et hoc cùm collegero, & consignavero, proficiscar per vos in Lasitaniam. Et con- 29
fido insuper quòd cum perfectione benedictionis Christi venero.

De Magdalena sermo.

Et precor vos per Dominum nostrum Jesum Christum, & per amorem Spiritûs san- 30
cti, ut rogetis pro me in orationibus vestris ad Deum; ut conservet me à contu- 31
macibus, qui sunt in terra Judææ: & ut acceptus sim Sanctis in ministerio meo
pro iis qui sunt in Jerusalem: ut cum gaudio veniam ad vos, & refociller vo- 32
biscum per voluntatem Dei. Deus autem pacis sit vobiscum, Amen. 33

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΕ'. Ις'.

Sed non omnes *auscultárunt* Evangelio. Esaias enim dicit; Domine, quis cre-
16 Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει, Κύριε, τίς ἐ-
didit auditui nostro? Ergò fides ex auditu: *at* auditus per ver-
17 πίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς· ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήμα-
bum *Dei*. Sed dico; Numquid non audierunt? *Imò verò*, In omnem terram
18 τος Θεοῦ. Ἀλλὰ λέγω, Μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε, Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν
exivit sonus eorum, & in fines *habitatæ* verba eo-
ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐ-
rum. Sed dico; Numquid non cognovit Israel? Primus Moyses di-
19 τῶν. Ἀλλὰ λέγω, (μ) Μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ; πρῶτος Μωσῆς λέ-
cit; Ego ad æmulationem adducam vos in non gentem, in gentem insipientem
γει, Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, (ν) ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ
ero, Ego ad iram mittam vos. Esaias autem audet, & dicit; Inventus sum me
20 παροργιῶ ὑμᾶς. Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ, καὶ λέγει, Εὑρέθην τοῖς ἐμὲ
non quærentibus: *conspicuus factus sum* me non interrogantibus. Ad autem
21 μὴ ζητοῦσιν· ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι. Πρὸς δὲ τὸν
Israel dicit; *Totam diem* expandi manus meas ad populum
Ἰσραὴλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν
imperfusum, & contradicentem.
ἀπειθοῦντα, καὶ ἀντιλέγοντα.

CAP. XI. ια'.

Dico ergò; Numquid repulit Deus populum suum? *Ne fiat*: et-
1 ΛΕ'γω οὖν, Μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν (α) αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ Ις'
enim ego Israelita sum, ex semine Abraham, *tribûs* Benjamin. Non
2 γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμὶ, ὁπ σπέρματος Ἀβραὰμ, φυλῆς Βενιαμίν. Οὐκ
repulit Deus plebem suam, quam præscivit. An nescitis in Elia quid
ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω. Ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλίᾳ τί
dicit Scriptura? *ut* interpellat Deum adversùs Israel, *dicens*;
λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ (β) Ἰσραὴλ, λέγων,
Domine, Prophetas tuos occiderunt, & altaria tua suffode-
3 Κύριε, τοὺς προφήτας σου (γ) ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκα-

runt: & ego relictus sum solus, & quærunt animam meam. Sed quid
ψαν· κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου. Ἀλλὰ τί 4
dicit illi divinum responsum? Reliqui mihi ipsi septem *millia* virorum, qui
λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες
non curvaverunt genua Baal. Sic ergò & in *nunc* tempore, *reliquiæ*
οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ. Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, λεῖμμα 5
secundùm electionem gratiæ *factæ* est. Si autem gratia, non jam ex operibus:
καθ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. Εἰ δὲ χάριτι, οὐκ ἔτι ἐξ ἔργων· 6
alioquin gratia non jam est gratia. *Si autem ex operibus, non amplius est*
ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκ ἔτι γίνεται (δ) χάρις. εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκ ἔτι ἐστὶ
gratia: *alioquin opus non amplius est opus*. Quid ergò? quod *inquirit* Isra-
χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκ ἔστι ἔργον. Τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσρα- 7
el, hoc non est consecutus: *at* electio consecuta est: *at* cæteri ob-
ὴλ, (ε) τούτου οὐκ ἐπέτυχεν· ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐ-
durerunt, (Sicut scriptum est; Dedit illis Deus spiritum compunctio-
πωρώθησαν, (Καθὼς γέγραπται, Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατανύξε- 8
nis: oculos *ad* non *videndum*, & aures *ad* non *audiendum*,) usque in hodiernum di-
ως· ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν,) ἕως τῆς σήμερον ἡ-
em. Et David dicit; Fiat mensa eorum in laqueum, & in
μέρας. Καὶ Δαβὶδ λέγει, Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς 9
captionem, & in scandalum, & in retributionem illis. Obscurentur o-
θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον, καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς. Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀ- 10
culi eorum *ad non videndum*, & dorsum eorum semper incurva.
φθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον.
Dico ergò; Numquid offenderunt, ut caderent? *Ne fiat*. Sed illorum *ru-*
Λέγω οὖν, Μὴ ἔπταισαν, ἵνα πέσωσι; μὴ γένοιτο. ἀλλὰ τῷ αὐτῶν πα- 11
ine, salus Gentibus, *ad æmulatione excitandum* illos. Si verò
ραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ (ζ) παραζηλῶσαι αὐτούς. Εἰ δὲ 12
ruina illorum divitiæ mundi, & diminutio eorum divitiæ Gentium,
τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν,
quanto magis plenitudo eorum?
πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν;

MS. A. (α) αὐτοῦ, ὃν προέγνω; (β) Ἰσραὴλ, Κύριε, (γ) ἀπέκτειναν, τὰ (δ) χάρις. Τί οὖν (ε) τοῦτο (ζ) παρα-
Κεφ. ια'. ζηλῶσαι αὐτούς. * * * Ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sed non omnes auscultárunt nuntiationi 16
Evangelii. Esaia enim ait; Domine mi,
Quis credidit voci nostræ? Ergò fides ex 17
auditu auris est, & auditus auris ex verbo
Dei. At inquam, annon audierunt? Et ecce, 18
In omnem terram exivit vox eorum, & in
fines orbis sermones eorum. Sed inquam, 19
nunquid non cognovit Israël? Primus Mo-
ses ita dixit; Ad æmulationem provocabo
vos per populum qui non est populus, &
per gentem immorigeram vos commovebo
ad iram. Esaia autem ausus est & dixit; 20
Visus sum ab iis qui non quærebant me, &
inventus sum ab iis qui de me non interroga-
bant. Israeli verò dicit; Expandi manus 21
meas totâ die ad populum reluctantem &
non acquiescentem.

CAP. XI.

Lectio feriæ tertiæ Passionis. 20.

Sed inquam ego, nunquid depulit Deus 1
populum suum? Absit. Nam & ego sum ex
Israel, ex semine Abraham, ex prosapia
Benjamin. Non depulit Deus populum 2
suum, qui fuit ei præcognitus. An nescitis
Scripturam de Elia quid dicat, dum inter-
pellaret Deum adversùs Israël, ac diceret?
Domine mi, Prophetas tuos trucidárunt, & 3
altaria tua everterunt, ac ego solus super-
fui, quæruntque animam meam. At dictum 4
est ei per revelationem; Ecce reservavi
mihi ipsi septem millia virorum, qui non
flexerunt genua sua, nec adoraverunt Baal.
Ita & hoc tempore reliquiæ remanserunt 5
per electionem gratiæ. Sed si per gratiam, 6
non jam ex operibus; alioquin gratia non
est gratia. Sin ex operibus, non jam ex gra-
tia; alioquin opus non est opus. Quid er- 7
gò? Quod requirebat Israel non invenit,
electio verò invenit: cæteri autem corde
suo obcæcati sunt, (Sicut scriptum est; 8
Dedit eis Deus spiritum stupidum, & oculos
quibus non videant, & aures ut non audiant,)
usque ad hodiernum diem. Et David rur- 9
sus ait; Fiat mensa eorum coram ipsis pro
laqueo, & retributio eorum pro offendiculo.
Caligine obducantur oculi eorum ne vide- 10
ant, & tergum eorum semper sit curvum.
Ego verò dico, Nunquid impegerunt ut ru- 11
erent? Absit: sed per eorum lapsus vita
obvenit Gentibus, ad eorum zelum *excie-*
tandum. Quòd si lapsus eorum fuit opu- 12
lentia mundo, & eorum condemnatio di-
vitiæ Gentibus, quantò magis eorum ple-
nitudo?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ዘለኦ : ኵሎሙ : ሰምዑ፡ለእኵ : ሊሰይያስ፤ : ይቤ : ለግዚኦ፡ሞኑ፡ የለመነን : ቃለነ፡፡=፡
በጸሎተ : ሌልያስ፡ ምንበብ፡፡=፡
17 ወእሉኒ : ዘሰመዐ : የለመን : ወሰሚዕሰ : በቃለ : ክርስቶስ፡፡=፡ ቦኑ : ዘሊሰሙ፡ እ
18 ስራኤል : ለእኵ : ይቤ : መጽሐፍ : ወእተ : ኵሉ : መድር : ወፅለ : ነገሮሙ : ወእስከ :
ለጽናፈ : ዓለመ : በጽሐ : ነቢበሙ፡፡=፡ ቋመ፡=፡
19 እስራኤልኒ፡ ዳእሙ : ሊሰመዑ : ወለእኵ : ሙሴሂ : ለቅደመ : ብዚኒቶሙ : ለነ : ለቀንለ
20 ሙ : በሕዝብ : ዘሊይቤብወ : ወለመዐዓክሙ : ዘበ : ሊኮነ : ሕዝበ፡፡=፡ ሊሳይያስኒ :
ተሓቢሉ : ይቤሉሙ : ረከቡኒ : እለ : ሊኅሠሡኒ : ወእስተርአይክሙ : ለእለ : ሊተ
ስእሉኒ፡፡=፡

Non quòd omnes auscultárunt, annon Isaias dicit; Domine quisnam credidit ser- 16
moni nostro?

In oratione Eliæ lectio.

Omnisne autem qui auscultavit, credidit? Auditus verò est per verbum Christi. 17
Nunquid non audierunt Israel? Nonne dicit Scriptura, In universam terram ex- 18
ivit sermo eorum, & in fines orbis advenit loquela eorũ? Statio. *Israëlne tantùm non* 19
auscultárunt? Annon etiam Moses de eis prædixerit, Ego ad zelum provocabo
eos per gentem excordem: per non gentem ad iram provocabo vos. Isaias autem 20
ausus est, & dixit iis; Invenerunt me, qui me non requirebant: conspectus sum
iis qui me non interrogabant.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

16 Sed non omnes obediunt Evangelio. Isaias enim dicit; Domine, quis credidit
17 auditui nostro? Ergò fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi. Sed dico;
18 Numquìd non audierunt? Et quidem in omnem terram exivit sonus eorum & in
19 fines orbis terræ verba eorum. Sed dico; Numquìd Israël non cognovit? Primus Moyses dicit; Ego ad æmulationem vos adducam in non gentem: in gen-
20 tem insipientem, in iram vos mittam. Isaias autem audet, & dicit; Inventus sum
21 à non quærentibus me: palàm apparui iis, qui me non interrogabant. Ad Israel autem dicit; Totâ die expandi manus meas ad populum non credentem, & contradicentem.

CAP. XI.

1 DIco ergò; Numquìd Deus repulit populum suum? Absit. Nam & ego Israëlita
2 sum ex semine Abraham, de tribu Benjamin: Non repulit Deus plebem suam, quam præscivit. An nescitis in Elia quid dicit Scriptura; Quemadmodùm interpellat Deum adversùm Israël? Domine, Prophetas tuos occiderunt, altaria tua 3
suffoderunt: & ego relictus sum solus, & quærunt animam meam. Sed quid dicit 4
illi divinum responsum? Reliqui mihi septem millia virorum, qui non curvaverunt genua ante Baal. Sic ergò & in hoc tempore, reliquiæ secundùm electionem 5
gratiæ salvæ factæ sunt. Si autem gratia, jam non ex operibus: alioquin gratia 6
jam non est gratia. Quid ergò? quod quærebat Israel, hoc non est consecutus: 7
electio autem consecuta est: cæteri verò excæcati sunt: Sicut scriptum est; Dedit 8
illis Deus spiritum compunctionis: oculos ut non videant, & aures ut non audiant, usque in hodiernum diem. Et David dicit; Fiat mensa eorum in laqueum, & in 9
captionem, & in scandalum, & in retributionem illis. Obscurentur oculi eorum ne 10
videant: & dorsum eorum semper incurva. Dico ergò; Numquìd sic offende- 11
runt ut caderent? Absit. Sed illorum delicto, salus est Gentibus ut illos æmulentur. Quòd si delictum illorum divitiæ sunt mundi, & diminutio eorum divi- 12
tiæ Gentium: quantò magìs plenitudo eorum?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * لٰكِنَّ ٱلْبِشَارَةَ مَا أَطَاعَهَا كُلُّ ٱلنَّاسِ * لِأَنَّ سَعْيَاءَ يَقُولُ * يَا رَبُّ مَنْ صَدَّقَ سَمَاعَنَا * فَٱلْإِيمَانُ
17 إِذًا مِنَ ٱلسَّمَاعِ * وَٱلسَّمَاعُ بِكَلِمَةِ ٱللهِ * لٰكِنِّي أَقُولُ لَعَلَّهُمْ مَا سَمِعُوا * لَا * وَلٰكِنْ إِلَى ٱلْأَرْضِ
18 كُلِّهَا سَكَصَتْ بِهِمْ * وَإِلَى قَوَاصِي ٱلدُّنْيَا بَلَغَتْ كَلَامَاتُهُمْ * لٰكِنِّي أَقُولُ أَلَمْ يَعْرِفْ إِسْرَائِيلُ مَا
19 عَرَفَ * مُوسَى يَقُولُ أَوَّلًا * لَأُغِيرَنَّكُمْ أَنَا بِغَيْرِ أُمَّةٍ * بِأُمَّةٍ لَا فَهْمَ لَهَا أُغَايِظُكُمْ * وَسَعْيَاءُ
20 يَتَجَاسَرُ أَنْ يَقُولَ * قَدْ وُجِدْتُ عِنْدَ ٱلَّذِينَ لَمْ يَطْلُبُونِي * صِرْتُ ظَاهِرًا لِلَّذِينَ لَمْ يَسْأَلُوا
21 عَنِّي * وَيُنَوِّهُ إِسْرَائِيلَ فَيَقُولُ * كُلَّ ٱلْيَوْمِ بَسَطْتُ يَدَيَّ إِلَى شَعْبٍ عَاصٍ وَمُجَاوِبٍ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْحَادِي عَشَرَ *

1 * فَأَقُولُ لَعَلَّ ٱللهَ قَدْ أَبْعَدَ شَعْبَهُ * حَاشَا لِأَنِّي أَنَا * إِسْرَائِيلِيٌّ أَنَا * مِنْ نَسْلِ إِبْرَاهِيمَ وَقَبِيلَةِ
2 بِنْيَامِينَ * مَا أَبْعَدَ ٱللهُ شَعْبَهُ ٱلَّذِي عَرَفَهُ سَالِفًا *

* ٱلْأَرْبَعَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلرَّابِعَةِ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ * أَوْ مَا قَدْ عَرَفْتُمْ مَادَا يَقُولُ
3 ٱلْكِتَابُ فِي خَبَرِ إِيلِيَّا * لَمَّا ٱسْتَغَاثَ بِٱللهِ عَلَى إِسْرَائِيلَ * يَا رَبُّ قَدْ قَتَلُوا أَنْبِيَاكَ * وَأَقْلَبُوا
4 مَذَابِحَكَ * وَقَدْ بَقِيتُ أَنَا وَحْدِي * وَهُمْ يَطْلُبُونَ نَفْسِي * لٰكِنْ مَادَا يَقُولُ لَهُ ٱلْوَحْيُ إِلَيْهِ *
5 قَدِ ٱسْتَبْقَيْتُ لِذَاتِي سَبْعَةَ آلَافِ رَجُلٍ لَمْ يَحْنُوا لِبَاعَالَ رُكْبَةً * كَذٰلِكَ ٱلْآنَ وَفِي هٰذَا ٱلْوَقْتِ
6 قَدْ صَارَ بَقِيَّةٌ بِمَا يَخُصُّ بِٱصْطِفَاءِ ٱلنِّعْمَةِ * فَإِنْ كَانَتْ بِٱلنِّعْمَةِ صَارَتْ * فَلَيْسَتْ مِنَ ٱلْأَعْمَالِ
أَيْضًا * وَإِلَّا فَٱلنِّعْمَةُ لَيْسَتْ بِعْدُ أَيْضًا * وَإِنْ كَانَتْ مِنَ ٱلْأَعْمَالِ فَلَيْسَتْ هِيَ بَعْدُ أَيْضًا * وَإِلَّا
7 فَٱلْعَمَلُ لَيْسَ يَكُونُ عَمَلًا أَيْضًا * فَمَادَا يَقُولُ إِذًا * مَا كَانَ إِسْرَائِيلُ يَطْلُبُهُ * ذٰلِكَ لَمْ يَجِدْهُ * بَلْ بَاقِي
8 ٱلِٱصْطِفَاءِ * فَأَمَّا بَاقِيهِمْ فَعَمُوا * كَمَا كُتِبَ أَنَّ ٱللهَ أَعْطَاهُمْ رُوحَ حُسُوعٍ * أَعْيُنًا لَا تُبْصِرُ * وَآذَانًا
9 لَا تَسْمَعُ حَتَّى إِلَى نَهَارِ ٱلْيَوْمِ * وَدَاوُدُ يَقُولُ لِتَصِرْ مَائِدَتُهُمْ فَخًّا وَمِقْنَصًا وَسُكًّا وَمُجَازَاةً لَهُمْ *
10 لِتُظْلِمْ عُيُونُهُمْ لِئَلَّا يُبْصِرُوا * وَاحْنِ ظُهُورَهُمْ كُلَّ حِينٍ * فَأَقُولُ إِذًا لَعَلَّهُمْ أَدْبَرُوا لِيَسْقُطُوا *
11 حَاشَا * لٰكِنْ بِهَفْوَتِهِمْ صَارَ ٱلْخَلَاصُ لِلْأُمَمِ * لِتَغَايُرِهِمْ * فَإِنْ تَكُنْ هَفْوَتُهُمْ ثَرْوَةً لِلْعَالَمِ * وَإِنْعِلَابُهُمْ
12 غِنًى لِلْأُمَمِ * فَكَمْ أَوْلَى بِذٰلِكَ كَمَالُهُمْ *

Verùm Evangelio non omnes homines 16
obediverunt. Esaia enim dicit, O Domine, quis credidit auditui nostro? Igitur 17
fides, ex auditu est: auditus autem, per verbum Dei. Sed dico, Nunquid non audierunt? Minimè. Attamen per terram universam elata est 18
vox illorum sonora, & ad fines orbis terrarum usque pervenerunt verba eorum. Sed dico, Nunquid Israel non 19
cognovit? Moses quidem primùm ait, Ego sanè ad æmulationem provocabo vos per non gentem, per gentem judicii expertem commovebo vos ad iram. Esaia 20
verò dicere audet, Inventus jam sum apud eos qui me non quæsierant, conspicuus factus sum his qui de me non interrogaverant. Israelem verò com- 21
pellans ait, Totâ die expandi manus meas ad populum rebellem & contradicentem.

CAP. XI.

DIco igitur, Num Deus repulit po- 1
pulum suum? Absit. Etenim ego Israelita sum, de stirpe Abrahæ, & tribu 2
Benjamin. Non repulit Deus populum suum, quem antè cognoverat.

Feriâ quartâ infra hebdomadam quartam post Pentecosten.

An nondum nôstis quid dicat Scriptura in historia Eliæ, quando invocavit Deum adversus Israelem? O Do- 3
mine, occiderunt prophetas tuos, & subverterunt altaria tua: & ego remansi solus, & ipsi quærunt animam meam. 4
Sed quid dicit ei oraculum ipsi declaratum? Reservavi mihi septem millia virorum, qui non flexerunt genu idolo Baal. 5
Sic igitur hoc item tempore factæ sunt etiam reliquiæ, quod attinet ad electionem gratiæ. Quodsi per gratiam factæ sunt, 6
ergo non item ex operibus: alioquin gratia non esset adhuc gratia. Si verò ex operibus essent, igitur non est amplius gratia: alioqui opus non esset adhuc opus. Quid igitur dices? Quod Israel 7
quærebat, id minimè invenit, sed obtinuit illud electio: cæteri verò excæcati sunt, Quemadmodum scriptum est, 8
Dedit eis Deus spiritum submissionis, oculos non videntes, & aures non audidientes, usque ad hodiernum diem. Da- 9
vid etiam dicit, Fiat mensa eorum laqueus, & pedica, & scandalum, atque retributio ipsis. Obtenebrescant oculi eo- 10
rum, ne videant: & terga eorum incurva omni tempore. Dico igitur, Num 11
deliquerunt ut corruerent? Absit: sed per ipsorum delictum salus facta est Gentibus, ad æmulationem eorum. Quodsi delictum eorum divitiæ sunt 12
mundo, & exitium eorum divitiæ Gentibus, quanto magis competit hoc perfectioni illorum?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወለእስራኤልሰ ፡ ይቤሎሙ ፡ ኵሎ ፡ ዕለት ፡ አነሥእ ፡ እደዊየ ፡ ኀበ ፡ ሕዝብ ፡ ዐሳዊያን ፡
1a
ወሕቡያን ፡ ፡ ። ፡ በከበው ፡ በሌልያሰ ፡ ፡ ። ፡
1 እሉ ፡ እንከ ፡ ኀደፎሰ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለሕዝቡ ፡ ሐሰ ፡ ፡ 12 ለኮኑ ፡ ለነሂ ፡ እስራኤላ
2 ዊ ፡ ለነ ፡ ዘርአ ፡ ለብርሃም ፡ ሕገ፡ ፡ በነያም ፡ ። ፡ ሊገደፈ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕዝቦ ፡ ፡
ዘላቅደሙ ፡ ለእሙሮ ፡ ፡ ሊታአመሩኑ ፡ ዘይቤ ፡ ሌልያስ ፡ ለመ ፡ ሰኀቦሙ ፡ ለእስራኤል ፡
3 ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ እንዝ ፡ ይብል ፡ ። ፡ እግዚኦ ፡ ነቢያቲከኒ ፡ ቀተሉ ፡ ወመሠዕ
4 ቲከኒ ፡ ነሠቱ ፡ ወለነ ፡ ባሕቲትየ ፡ ተረፍኩ ፡ ወዘኅሠሠዋየ ፡ ለነፍስየ ፡ ። ፡ ወመንተ ፡
ይቤሎ ፡ ዘለስተርአዮ ፡ ለትረፍኩ ፡ ሊተ ፡ ሰብዓ ፡ ምእተ ፡ ብእሴ ፡ እለ ፡ ሊያመልክሙ ፡
5 ለብዓል ፡ ። ፡ ኅሣኩ ፡ ዮም ፡ በዝ ፡ መዋዕል ፡ እለ ፡ ተርፈ ፡ ሣዒ ፡ ኮኖ ፡ ጽድ
6 ቅ ፡ ። ፡ ወእመሰኬ ፡ በጸጋ ፡ ይጸድቁ ፡ ሊኮነኬ ፡ በመግባር ፡ ወለእመኒ ፡ በመግባር ፡
7 ይጸድቁ ፡ ጸጋ ፡ ሊይኅውን ፡ ጸጋ ፡ ። ፡ መንተ ፡ እንከ ፡ የሓሠሠ ፡ እስራኤል ፡ ዘዘንተ ፡
8 ሊያደመጺ ፡ ወኀረሰ ፡ ሊድመው ፡ ወእለ ፡ ተረፈ ፡ ሶሩ ፡ ። ፡ በካመ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡
ወሀበው ፡ እግዚአብሔር ፡ መንፈስ ፡ ድንዙዝ ፡ ካመ ፡ ይነጽሩ ፡ በአዕይንቲሆሙ ፡ ወሊ
9 ይር አዩ ፡ ወሊይሰሙ ፡ በእዘኒሆሙ ፡ እስከ ፡ ዮም ፡ ። ፡ ዳዊትኒ ፡ ይቤ ፡ ለትኩኖሙ ፡
10 ማእደው ፡ መሠገርተ ፡ በቅድሜሆሙ ፡ ለፍደሆሙ ፡ ወለዕቅፍቶሙ ፡ ። ፡ ወለይጽለሚ ፡
11 አዕይንቲሆሙ ፡ ወይትቀጸዕ ፡ ዘበኅንቲሆሙ ፡ በኵሉ ፡ ጊዘ ፡ ። ፡ እብል ፡ እንከ ፡ ተስአ
ቶሙኑ ፡ ካመ ፡ ይደቁ ፡ ሐሰ ፡ ፡
12 ለኮኑ ፡ በጎጋዮሙ ፡ ቀንሉ ፡ ለዕለ ፡ ሕይወት ፡ ለክዘብ ፡ ። ፡ ሶበ ፡ ስሒተ ፡ ዚለሆሙ ፡ ብዕለ ፡ ኮነ ፡
ለለአዝብ ፡ ወጌጋይ ፡ ዚለሆሙ ፡ ብዕለ ፡ ኮነ ፡ ለዓለመ ፡ እሮ ፡ እንጋ ፡ እመኮኑ ፡ ሶበ ፡ ለደቁ ፡ ። ፡

Ad Israel autem dicit, Totâ die levavi manus meas ad populum prævaricantem & refragantem. 21

CAP. XI.

Pro Cabao: pro Elia.

NUm igitur repulit Deus populum suum? Absit. Nonne ego etiam Israëlita 1
ex semine Abrahami, de tribu Benjamin? Deus non repulit populum 2
suum, quem præcognovit: An nescitis quid dicit Elias, quum interpellaret Deum adversus Israelem, dicens; Domine, prophetas tuos occiderunt, & altaria 3
tua subverterunt, & ego relictus sum solus, & quærunt animam meam? Sed 4
quid dicit qui apparuit ei? Feci ut remanserint mihi septuagies centum virorum, qui non coluerunt Baal. Ita igitur hodie, in hoc tempore, quæ reliquiæ 5
manent, per electionem factæ sunt justitiæ. Quòd si per gratiam justificantur, non 6
est igitur ex operibus: si enim ex operibus justificantur homines, gratia non est gratia. Quid igitur? requirit Israel hoc quod non adeptus est: electio verò 7
consecuta est, & reliqui cæcitierunt. Sicut Scriptura dicit, Et dedit eis Deus 8
spiritum torporis, ut videant oculis suis, at non cernant, neque audiant auribus suis usque hodié. David autem dicit, Fiat ita mensa eorum laqueus in 9
conspectu eorum in retributionem illis, & in scandalum illis. Et obtenebrescant 10
oculi eorum, & incurvetur dorsum eorum omni tempore. Dico igitur, Num 11
ceciderunt se adeò ut caderent? Absit.
Annon per delictum eorum zelo commoti fuerunt de salute Gentes? Si autem 12
destructio eorum divitiæ fuerunt Gentium, & delictum eorum divitiæ fuerunt mundi, quantò magis igitur fient hæc cum fuerint justificati?

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ιε'.

Vobis enim dico Gentibus, *ad quantum* quidem sum ego Gentium Apostolus,
13 Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν, ἐφ' ὅσον (ν) μέν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος,
ministerium meum *glorifico*: Si quomodò ad æmulandum provocem meam carnem, & *salvem*
14 τὴν διακονίαν μου δοξάζω· Εἴπως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω
aliquos ex illis. Si enim *abjectio* eorum, reconciliatio mundi: quæ
15 τινὰς ἐξ αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν, καταλλαγὴ κόσμου· τίς
assumptio, *si non* vitâ ex mortuis? Si *verò primitiæ* sanctæ, & massa:
16 ἡ πρόσλημψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; (ϑ) Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα·
& si radix sancta, & rami. Si *verò* aliqui *ramorum* defracti sunt, tu
17 καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ
autem oleaster *existens* insertus es in illis, & *particeps* radicis, & pin-
τῆς ἀγριέλαιος ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης, καὶ τῆς πι-
guedinis olivæ factus es: *Ne obglorieris ramis*: si *verò* obgloriaris,
18 ότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου· Μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,
non tu radicem portas, sed radix te. Dices ergò: *Defracti* sunt
19 οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις, ἀλλὰ ἡ ῥίζα σέ. Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν
rami, ut ego inserar. *Pulchrè*: *Incredulitate* defracti sunt. Tu
20 (ι) οἱ κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ
autem fide stas: *ne efferaris animo*, sed time: Si enim Deus
21 τῇ πίστει ἕστηκας· μὴ (κ) ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς
ipsis secundùm naturam ramis non pepercit, ne fortè nec tibi pareat. Vide ergò
22 τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ (λ) ἐφείσατο, μήπως οὐδέ σοῦ φείσηται. Ἴδε οὖν
benignitatem, & severitatem Dei: in quidem *lapsos*, severitatem: in
χρηστότητα, καὶ ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, (μ) ἀποτομίαν· ἐπὶ
autem te, *benignitatem*, si permanseris *benignitati*: alioquin & tu excideris.
δὲ σε, χρηστότητα, ἐὰν ἐπιμείνῃς τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.
Et illi autem, si non permanserint *incredulitati*, inserentur: potens
23 (ν) Καὶ ἐκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατός

enim est Deus iterùm inserere illos. *Si enim* tu ex *illo secundùm naturam*
γὰρ ἐστιν ὁ Θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ
excisus es oleastro, & contra naturam insertus es in bonam olivam, quanto
φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ
magis ii qui secundùm naturam, inserentur *propriæ* olivæ? *Non* enim *vo-*
μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν, ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ; Οὐ γὰρ θέ-
lo vos ignorare, fratres, mysterium hoc, (ut non sitis *apud vosipsos*
λω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, (ἵνα μὴ ἦτε (ξ) παρ' ἑαυτοῖς
arrogantes,) quia *obduratio* ex parte Israël *facta est*, *usque quò* plenitudo
φρόνιμοι,) ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα
Gentium intraret: Et sic omnis Israël *servabitur*: sicut scriptum est
τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ· Καὶ (ο) οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται,
Veniet ex Sion *liberator*, & *avertet impietates* à Jacob: Et
Ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ (π) ῥυόμενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ· Καὶ
hoc illis à me *fœdus*, cùm abstulero peccata eorum.
αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
Secundùm quidem Evangelium, inimici propter vos: secundùm autem electionem,
Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογήν,
dilecti propter patres. *Impœnitibilia* enim *dona*, & vocatio
ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις
Dei. Sicut enim & vos aliquando non credidistis Deo, nunc autem misericordiæ
τοῦ Θεοῦ. Ὥσπερ (ρ) γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ Θεῷ, νυνὶ δὲ ἠλεή-
consecuti estis illorum *incredulitate*: Ita & isti nunc non crediderunt ve-
θητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ· (σ) Οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμε-
stræ misericordiæ, ut & ipsi misericordiam consequantur.
τέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσι.

MS. A. (ν) μὲν οὖν εἰμι ἐθνῶν (ϑ) Εἰ γὰρ ἡ (ι) κλάδοι, (κ) ὑψηλὰ φρόνει, (λ) ἐφείσατο, οὐδέ σοῦ (μ) ἀποτομία· ἐπὶ δὲ σε, χρηστότης Θεοῦ, ἐὰν (ν) κἀκεῖνοι (ξ) ἐν ἑαυτοῖς (ο) ὅτως (π) ῥυόμενος· ἀπεστρέψει (ρ) γὰρ ποτὲ ὑμεῖς ἠπειθήσατε (σ) Οὕτως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Dominicâ Palmarum. 21.

13 ܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܥܡܡܐ ܐܢܐ ܕܫܠܝܚܐ ܠܥܡܡܐ ܐܢܐ ܡܫܬܒܚ ܒܫܘܒܚܐ ܕܝܠܝ ܠܡܐ ܕܫܠܝܚ ܐܢܐ ܠܥܡܡܐ
14 ܐܢ ܡܢ ܒܣܪܝ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ
15 ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ
16 ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ
17 ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ
18 ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ
19 ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ
20 ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ
21 ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ
22 ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ
23 ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ
24 ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ
25 ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ
26 ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ
27 ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ
28 ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ
29 ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ
30 ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ
31 ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ ܐܢ ܐܦ ܐܢ ܐܩܢܐ ܒܗܘܢ ܕܒܣܪܝ

* Vos autem alloquor Gentes, ego qui sum Apostolus Gentium, ministerium meum 13
honesto: Si fortè ad æmulationem provo- 14
cem filios carnis meæ, & servem quosdam ex ipsis. Si enim eorum reprobatio in re- 15
conciliationem mundo cessit, quantò magis eorum conversio nonnisi vita ex mortuis? 16
Sed si primitiæ sanctæ, & massa: &, si ra- 16
dix sancta est, etiam rami. Quòd si ex ra- 17
mis *nonnulli* amputati sunt, túque quum esses olea sylvestris, insitus es in locum ipsorum, & factus es particeps radicis ac pinguedi- 17
nis ipsius oleæ: Ne téte efferas adversùs 18
ramos. Quòd si teipsum exuleris, non tu sustines radicem, sed ipsa radix sustinet te. 18
Jam verò dices; Amputati sunt rami, ut ego 19
in locum ipsorum inserer. Pulchrè: illi 20
quidem, quia non crediderunt, amputati sunt; tu verò per fidem stetisti: ne effertor mente 20
tuâ, sed time. Si enim Deus naturalibus ra- 21
mis non pepercit, ne tibi quidem fortè par- 21
cet. Vide igitur benignitatem & severita- 22
tem Dei; in eos quidem qui ceciderunt, se- 22
veritatem; in te verò benignitatem, si per- 22
manseris in ipsa benignitate, alioquin tu 22
quoque amputaberis. Et illi nisi perma- 23
serint in defectu fidei suæ, ipsi quoque inse- 23
rentur: fiquidem potest Deus rursum eos 23
inserere. Nam si tu, qui ex olea es silva syl- 24
vestri quæ est in natura tua, amputatus es, & 24
præter naturam tuam insitus es in oleam opti- 24
mam, quantò magis ergò ii si inserantur in 24
oleam suam naturalem? Velim autem vos 25
scire, fratres mei, hoc arcanum, (ut ne sitis 25
sapientes propriâ opinione) obcæcationem 25
cordis aliquâ ex parte accidisse Israeli, usque- 25
dum introierit plenitudo Gentium. Et tunc 26
omnis Israel servabitur: sicut scriptum est; 26
Veniet ex Sion Redemptor ille, & avertet 26
iniquitatem à Jacob. Tuncque habebunt 27
fœdus illud quod à me est, quum remiserim 27
ipsis peccata eorum. Cæterùm in Evange- 28
gelio hostes sunt propter vos, in electione 28
autem dilecti propter Patres. Non enim 29
revocat Deus donum suum, vocationémque 29
suam. Quemadmodum enim vos etiam 30
quondam non acquiescebatis Deo, nunc au- 30
tem misericordiam adepti estis propter eo- 30
rum inobedientiam: Sic & illi non acqui- 31
everunt nunc miserationibus quæ in vos ex- 31
citerunt, ut ipsis quoque miserationes fi- 31
ant.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ለክሙ : እብል : ለአሕዛብ : ለመጥኑሰ : ሐዋርያሆሙ : ለነ : ለአሕዛብ : እሰብክ : ለመለ
14 ለክትየ ::=: እመቦ : ከመ : እቀንእ : ሳዕለ : ነፍስየ : ወለድሪነ : እለ : ኮነ : እመኒሆ
15 ም ::=: እስመ : ፀለተ : ዚለሆሙ : ዛህለ : ኮነ : ለዓለመ : እስመ : ተቅፈነ : ሕይወተ :
16 እመውታነ ::=: ቁመ : ሶበ : እንታክቲ : እንተ : ቀደሚሃ : ቅድስት : ደኃቲ : ወብ
17 ሑለኂ : ቅዱስ : ወለሠርዋኂ : ቅዱስ : ወለዕጹቂሃኂ : ቅዱስ ::=: ወእስሮቢ : እለ : ተሰ
ብሩ : እመለዕፀ-ቂሃ : ኪያከ : ለወልዐ : ገዳመ : ተክሉ : መኳናሙ : ወተከርከ : ለሠር
18 ወ : መሰሌሆሙ : ወኮንከ : ዘይት : ከሣሆሙ ::=: ሊትዝሀር : እስሙ : ኮንከ : ዕጽቀ :
ዘይት : ወእመሰ : ተዘሀርከ : ለኮ : ለእተ : ዘትጸውሮ : ለሠርው : ደጸውረከ : ለከ ::=:

Vobis loquor Gentibus, inquantùm Apostolus sum Gentium, ministerium meum 13
glorifico. Si forte ita ad æmulationem provocem quos *super animam meam* 14
gero, & aliquos ex illos salvos faciam. Quia per abitum eorum, misericordia 15
facta est mundo; & quia spes nostra, vita est ex mortuis. Standum est. *Si quæ* 16
primitiæ fuerunt sanctæ sunt, etiam totum *fermentum sanctum est: & si radix* 16
sancta, rami sancti. Et quia fuerunt ex ramis qui fracti sunt, teque oleam 17
sylvestrem plantârunt in locum ipsorum, *& cum ipsis particeps factus es radicis,* 17
& factus es olea sicut illi; Ne glorieris, quia factus es ramus oleæ: quòd si glo- 18
riaris, non tu es qui radicem portas, sed illa portat te.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

13 Vobis enim dico Gentibus; Quamdiu quidem ego sum Gentium Apostolus, mi-
14 nisterium meum honorificabo, Si quomodò ad æmulandum provocem carnem
15 meam, & salvos faciam aliquos ex illis. Si enim amissio eorum reconciliatio est
16 mundi: quæ assumptio, nisi vita ex mortuis? Quòd si delibatio sancta est, &
17 massa: & si radix sancta, & rami. Quòd si aliqui ex ramis fracti sunt, tu au-
tem cùm oleaster esses, insertus es in illis, & socius radicis & pinguedinis olivæ
18 factus es, Noli gloriari adversùs ramos. Quòd si gloriaris: non tu radicem
19 portas, sed radix te. Dices ergò; Fracti sunt rami ut ego inserar. Benè: propter
20 incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas: noli altum sapere, sed time.
21 Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit: ne fortè nec tibi parcat.
22 Vide ergò bonitatem, & severitatem Dei: in eos quidem, qui ceciderunt, seve-
ritatem: in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioquin & tu ex-
cidêris. Sed & illi, si non permanserint in incredulitate, inserentur: potens est enim 23
Deus iterùm inserere illos. Nam si tu ex naturali excisus es oleastro, & contra na- 24
turam insertus es in bonam olivam: quantò magìs ii, qui secundùm naturam in-
serentur suæ olivæ? Nolo enim vos ignorare, fratres, mysterium hoc, (ut non sitis 25
vobisipsis sapientes) quia cæcitas ex parte contigit in Israël, donec plenitudo Gen-
tium intraret, Et sic omnis Israël salvus fieret, sicut scriptum est; Veniet ex Sion, 26
qui eripiat, & avertat impietatem à Jacob. Et hoc illis à me testamentum: cùm 27
abstulero peccata eorum. Secundùm Evangelium quidem, inimici propter vos: se- 28
cundùm electionem autem, charissimi propter patres. Sine pœnitentia enim sunt 29
dona & vocatio Dei. Sicut enim aliquando & vos non credidistis Deo, nunc au- 30
tem misericordiam consecuti estis propter incredulitatem illorum: Ita & isti nunc 31
non crediderunt in vestram misericordiam, ut & ipsi misericordiam consequantur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Feriâ quintâ hebdomadæ quartæ.

13 * اَلْخَمِيسُ مِنَ الْجُمْعَةِ الرَّابِعَةِ * * لِأَنِّي لَكُمْ أُخَاطِبُ مَعْشَرَ الْأُمَمِ * إِذْ قَدْ
14 حَصَلْتُ أَنَا رَسُولٌ إِلَى الْأُمَمِ * لَأُسَرِّفُ خِدْمَتِي * حَتَّى أُغَايِرَ بَشَرِيِّ * وَأُخَلِّصَ مِنْهُمْ قَوْمًا *
15 * لِأَنَّ اطِّرَاحَهُمْ إِنْ يَكُنْ صُلْحَ الْعَالَمِ * فَمَا الْفَائِدَةُ إِلَّا الْحَيَاةُ مِنَ الْمَوْتِ * وَإِنْ تَكُنْ
16 الْمُقَدِّمَةُ النَّاضِجَةُ قُدْسَهُ * فَالْعَجِينُ كَذَلِكَ * وَإِنْ يَكُنِ الْأَصْلُ قُدْسًا فَالْأَغْصَانُ كَذَلِكَ *
17 * وَإِنْ يَكُنْ قَوْمًا مِنَ الْأَغْصَانِ قَدْ كُسِرُوا * وَكُنْتَ أَنْتَ زَيْتُونَةً بَرِّيَّةً * فَطُعِّمْتَ فِيهِمْ
18 وَصِرْتَ شَرِيكًا لِلْأَصْلِ وَلِدُسُومَةِ الزَّيْتُونَةِ * فَلَا تَفْتَخِرْ عَلَى الْأَغْصَانِ * فَإِنِ افْتَخَرْتَ فَلَسْتَ
19 أَنْتَ الْحَامِلَ الْأَصْلَ * بَلِ الْأَصْلُ يَحْمِلُكَ * فَسَتَقُولُ إِذًا أَنَّ الْأَغْصَانَ كُسِرَتْ لِكَيْمَا أُطَعَّمَ أَنَا *
20 * فَقَدْ قُلْتَ مَقَالًا حَسَنًا * بِعَدَمِ الْأَمَانَةِ كُسِرُوا * وَأَنْتَ بِالْأَمَانَةِ وَقَفْتَ * فَلَا تَتَعَلَّيَنَّ رَأْيَكَ لَكِنِ
21 ارْهَبْ * فَإِنَّ اللَّهَ إِنْ يَكُنْ مَا شَفَقَ عَلَى الْأَغْصَانِ الْمُخَصَّصَةِ بِطَبِيعَتِهَا * فَلَعَلَّهُ مَا يُشْفِقُ وَلَا
22 عَلَيْكَ * فَانْظُرْ إِلَى خَيْرِيَّةِ اللَّهِ وَصَرَامَتِهِ * إِمَّا صَرَامَتُهُ فَشَمِلَتِ الَّذِينَ سَقَطُوا * وَإِمَّا خَيْرِيَّتُهُ
23 فَاسْتَبْعَتْ عَلَيْكَ * إِنْ ثَبَتَّ فِي الْخَيْرِيَّةِ * وَإِلَّا فَسَتُقْطَعُ أَنْتَ * وَأُولَئِكَ إِنْ لَمْ يَثْبُتُوا فِي
24 عَدَمِ الْإِيمَانِ سَيُطَعَّمُونَ * لِأَنَّ اللَّهَ قَادِرٌ هُوَ أَنْ يُطَعِّمَهُمْ أَيْضًا * لِأَنَّكَ أَنْتَ إِنْ كُنْتَ
قُطِعْتَ مِنَ الزَّيْتُونَةِ الَّتِي هِيَ فِيمَا يَخُصُّ طَبِيعَتَهَا زَيْتُونَةً بَرِّيَّةً * وَطُعِّمْتَ تَطْعِيمًا بِنَاقِضِ
طَبِيعَتِكَ فِي زَيْتُونَةٍ جَيِّدَةٍ فَكَمْ أَوْلَى بِأُولَئِكَ أَنْ يُطَعَّمُوا تَطْعِيمًا يَخُصُّ بِطَبِيعَتِهِمْ فِي زَيْتُونِهِمْ *

Feriâ sextâ infra hebdomadam quartam post Pentecosten.

25 * اَلْجُمْعَةُ مِنَ الْجُمْعَةِ الرَّابِعَةِ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ * * لِأَنِّي يَا إِخْوَتِي لَسْتُ أُرِيدُ أَنْ
يَعْمَى عَلَيْكُمْ هَذَا السِّرُّ * لِكَيْلَا تَكُونُوا عِنْدَ أَنْفُسِكُمْ عُقَلَاءَ * أَنَّ إِسْرَائِيلَ صَارَتْ لَهُ
26 عَمَايَةٌ مِنْ بَعْضِ أَجْزَاءِ الْعَمَايَةِ * إِلَى أَنْ يَدْخُلَ كَامِلُ الْأُمَمِ * وَهَكَذَا يَتَخَلَّصُ كُلُّ إِسْرَائِيلَ *
27 كَمَا كُتِبَ سَيَجِيءُ الْمُنْقِذُ مِنْ صَهْيُونَ * وَيَرُدُّ الْمُنَافَقَاتِ عَنْ يَعْقُوبَ * وَهَذَا هُوَ الْعَهْدُ
28 الَّذِي لَهُمْ مِنِّي إِذَا خَصَصْتُ خَطَايَاهُمْ * فَهُمْ عَلَى مَا يَخُصُّ بِيسَارِ الْإِنْجِيلِ أَعْدَاءٌ مِنْ
أَجْلِكُمْ * وَعَلَى مَا يَخُصُّ الْاصْطِفَاءَ هُمْ أَحِبَّاءُ مِنْ أَجْلِ الْآبَاءِ * لِأَنَّ مَوَاهِبَ اللَّهِ وَدَعْوَتَهُ
30 لَا يُحَامِرُهَا نَدَمٌ * وَكَمَا أَنَّكُمْ أَنْتُمْ عَصَيْتُمُ اللَّهَ قَدِيمًا * فَرُحِمْتُمُ الْآنَ بِعِصْيَانِهِمْ * كَذَلِكَ
31 وَهَؤُلَاءِ عَصَوُا الْآنَ لِلرَّحْمَةِ عَلَيْكُمْ لِيَرْحَمُوا هُمْ *

Vos enim alloquor turba Gentilium, 13
Cùm Apostolum ad Gentes me ipse de-
prehendam, nobilitabo quidem minis-
terium meum, ut ad æmulationem provo- 14
cem carnem meam, & salvos reddam
nonnullos ex eis. Si enim rejectio illo- 15
rum est reconciliatio mundi, quod est
emolumentum, nisi vita ex mortuis?
Quodsi primitiæ enascentes sanctæ 16
sunt, massa itidem. Et si radix fuerit
sancta, similiter & rami. Quodsi qui- 17
dam è ramis fracti sunt, & tu cùm
esses olea sylvestris, insitus es illis, &
consors factus es radicis atque pinguedi-
nis oleæ: Ne glorieris adversus ramos. 18
Nam si glorieris, non es tu radicem
portans, sed radix te portat. Dices 19
igitur, Defracti sunt rami, ut inserer
ego. Optimum sermonem dixisti, per de- 20
fectum fidei defracti sunt, tu verò per
fidem mansisti: ne tamen animum tuum
efferas, sed time. Nam si Deus non pe- 21
percit ramis in propria natura existen-
tibus, fortè nec tibi parcet. Considera 22
igitur bonitatem Dei, & severitatem
ejus: severitas quidem ipsius complexa
est eos qui corruerunt: ejus verò boni-
tas redundabit super te, si permanseris 23
in bonitate: alioquin tu excidêris; Et
illi nisi permanserint in incredulitate
sua, inserentur: potens est enim Deus
iterum inserere illos. Etenim si tu ex- 24
cisus es ex olea quæ, quantùm ad natu-
ram suam, olea est sylvestris, & inser-
tus es insitione alienâ à natura tua,
in bonam oleam: quanto magis com-
petit iis inseri insitione naturæ suæ
consentaneâ, in propriam oleam?

Nolo enim 6 fratres mei, latere vos 25
mysterium hoc, ut ne sitis apud vosmet-
ipsos prudentes, quòd Israëli contigit
cæcitas aliqua ex parte cæcitatis,
quoad ingrederetur perfectio Gentium,
Et sic salvaretur totus Israël: sicut 26
scriptum est, Veniet Redemptor ex Sion,
& avertet impietates à Jacob. Et hoc 27
est fœdus quod à me habent, quum de-
tersero peccata eorum. Itaque ipsi, 28
quantùm ad annuntiationem Evangelii,
inimici sunt propter vos: quantùm ve-
rò ad electionem, amici sunt propter
Patres. Nam dona Dei, ejusque vocatio 29
non permiscentur pœnitudine. Et quem- 30
admodum vos rebellâstis quondam à
Deo, nunc autem misericordiam con-
secuti estis per illorum rebellionem:
Sic & isti nunc rebellârunt, ut vos 31
misericordiam impetretis, ut ipsi mise-
ricordiam consequantur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወንተ: ብሂለኽ:ትዘሀር:ተሰብረ:እዕጹቂሃ: ወለነ: ኮንኩ: ዐጽቀ: ዘይት: ህየንቲሆሙ: ትብ
20 ልኑ::=ፁ ርቱዕ: ይሰበረ: እስሙ: ሊእመኑ:ወለንተሰ:ቆምከ: እስሙ:ለመንከ: ፍሩህከ: ኀ
21 በር:እንከ:ወሊታዕቢ:ርእሰከ::=ፁ ሶበ:ለእልክቱ: እለ: እሙፍጥረቶሙ:ዘይት: እሙንቱ:
22 ሊመሕኮሙ: ኪያከኑ: ይመሕከከ::=ፁ ርሊ: እንከ: መሕረቶሂ: ወለጥብዖቶሂ: ለእግዚ
ለብሑር: ለእለሰ: ወድቁ: ለወቀ:ዮሙ: ወለከሰ: መሐከከ: ለእሙ: ነበርከ: በዘ:መሕረከ:
23 ወእሚለእከሰ: ኪያከሂ:ያወቅየሽ:=ፁ ወሎሙኂ: ይተክሎሙ: ለእሙ: ለሙኑ: ይክል: እግዚ
ለብሔር: ተኪሎቶሙ: ደግሙ:: ኪያከ:ጥቀ:ለወልዐ:ገደመ: ገዘመከ: እሙፍጥረትከ: ወተ
24 ከለ ከ:ወስተ:ዘሊከነ:ፍጥረትከ:ወስተ: ሠናይ: ዘይት:: እፎ: እንከ: ፈድፋደ: ሎሙ:ይክ
25 ል: ተኪሎቶሙ: ወስተ: ፍጥረቶሙ : እለ: ዘይት:እሙንቱ:ቀደሚሆሙ::=ፁ ወእፈቅድ:
ለከሙ: ለኅዊነ:ታእመረ:ዘንተ:መክረ: ከሙ: ሊትበሉ: ጠቢባነ: ንሕነ:እስሙ: ዑረት: ረከ
26 በሙ : ለእሰራሌል : መክፈልቶሙ : እስከ : ለመ : ይበውሉ : ኩሉ : ለሕዛብ::=ፁ ወእመ
ዝ : የሐይዉ : ኩሉ : እሰራሌል : በከመ : ይቤ : መጽሐፍ : እመጽዮን : ይመጽእ : መ
27 ድኅን : ያለትት : ኀጢለተ : እመየዕቀብ::=ፁ ወቦቱ : ይረክቡ : ተስፈሆሙ : ለመ : ለ
28 እተትኩ : ኅጢለቶሙ::=ፁ እመንገለ : ወንጌልሰ : ፀርነ : እሙንቱ : ወእመንገለሰ :
29 ሓሬ : ለኅዊነ : እሙንቱ : በእነተ : ለኄዊነ:=ፁ እስሙ : ለልቦ : ንስሐ : ጸጋ : እግዚለብ
30 ሑር:=ፁ በከመ : ለንትሙ : ቀደሙ : ዐለወኽመ : ለእግዚለብሔር : ወ ይእዜሰ : ተሣ
31 ሀለክሙ : እስመ : ዐለወመ : እሙንቱ::=ፁ ሽማሁ : እሙንቱሂ : ዐለዉ : ይእዜ : ከመ :
ሉሙኂ:ይሣሀሉሙ:=ፁ

Quid dicendum tibi est quod gloriaveris? Effracti sunt rami, dicesne, & ego 19
factus sum ramus oleæ loco ipsorum? Æquum fuit ut defringerentur, qui non 20
crediderunt; & tu quidem stas, quia credidisti: tu igitur timoratus mane,
neque extollas teipsum. Si illis qui ex ipsa creatione eorum olea fuerunt; non 21
pepercit, num tibi parcet? Vide igitur misericordiam Dei, & incitatam 22
severitatem: in eos qui ceciderunt, ex tempore animadvertit: tibi autem
pepercit, si permanseris in benignitate tua; alioqui etiam te excindet. Et 23
ipsos plantabit si crediderint: potens est enim Deus rursum plantare eos. Te 24
omninò sylvestrem oleam ex natura tua excidit, & plantavit te in illud quod
non erat de natura tua, nempe in bonam oleam: quantò magis igitur poterit
ipsos plantare in naturam suam, qui olea fuerunt ab initio ipsorum. Velim au- 25
tem vos scire fratres nostri mysterium hoc, (ut non dicatis, Sapientes sumus,)
quia cæcitas aliqua ex parte contigit Israeli, usque dum ingressi fuerint omnes
Gentes: Et tum omnis Israel servabitur: sicut Scriptura dicit; Veniet ex Zi- 26
on liberator, & avertet peccatum à Jacob. Et in illo nanciscentur spem suam, 27
quum abstulero peccatum eorum. Quantum ad Evangelium, inimici nostri sunt; 28
quantum ad electionem autem fratres nostri sunt de fratribus nostris. Quoniam 29
non afficitur pœnitentiâ gratia Dei. Quemadmodum vos antea prævaricati 30
estis contra Deum, nunc autem misericordiam consecuti estis, eò quòd ipsi trans-
gressi sunt: Ita ipsi etiam prævaricati sunt nunc, ut iis impertiretur misericordia. 31

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ις'. ΙΖ'.

Conclusit enim Deus *omnes* in *incredulitatem*, ut omnium misereatur.
32 Συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.
O *profunditas* divitiarum, & sapientiæ, & scientiæ Dei: quàm incomprehensibilia
33 Ὦ βάθος πλούτου, καὶ σοφίας, καὶ γνώσεως Θεοῦ· ὡς (τ) ἀνεξερεύνητα
judicia ejus, & inpervestigabiles viæ ejus! Quis enim cognovit sensum Domini?
34 τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ· Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου;
aut quis consiliarius ejus fuit? Aut quis prior dedit illi, & retribuetur
35 ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; Ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται
ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso omnia: ipsi gloria
36 αὐτῷ; Ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα
in secula. Amen.
εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

CAP. XII. ιβ'.

Horter itaque vos, fratres, per *miserationes* Dei, *sistere* corpora
1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ΙΖ'
vestra hostiam viventem, sanctam, *benè* placentem Deo, *rationalem cultum* vestrum.
ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, (α) ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν.
Et *ne configuramini* seculo huic: sed reformamini *renovatione*
2 Καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ· ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει
sensûs vestri, *ad probandum vos* quæ voluntas Dei bona,
τοῦ (β) νοὸς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν,
& beneplacens, & perfecta. Dico enim per gratiam *datam* mihi, *omni*
3 καὶ εὐάρεστον, καὶ τέλειον. Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ
existenti in vobis, non *supersapere præter quod* oportet sapere: sed sapere ad
τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν· ἀλλὰ φρονεῖν εἰς
sobrium esse, unicuique sicut Deus *partitus est* mensuram fidei. Sicut enim in
4 τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς (γ) ὁ Θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως. Καθάπερ γὰρ ἐν

(τ) ἀνεξερεύνητα ΚΕΦ. ιβ'. MS. A. (α) ἁγίαν, τῷ Θεῷ εὐάρεστον, ἃ (β) νοὸς, ὃς (γ) ἐμέρισεν ὁ Θεὸς (δ) τὸ ἢ (ε) ὅτε διδασκαλίαν, ἐν (ζ) τῷ Κυρίῳ
δουλεύοντες·

uno corpore membra multa habemus, *at* membra omnia non eundem habent actum:
ἓν σῶμα μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν·
Ita multi unum corpus sumus in Christo, *at singulum, alii aliorum* membra.
5 Οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, (δ) ὁ δὲ καθεὶς, ἀλλήλων μέλη.
Habentes autem donationes secundùm gratiam *datam* nobis, differentes, sive
6 Ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν, διάφορα, εἴτε
prophetiam, secundùm rationem fidei: Sive ministerium, in *ministerio*:
προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· Εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ·
7
sive *docens*, in doctrina: *Sive exhortans*, in *exhortatione*:
(ε) εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· Εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει·
8
distribuens, in simplicitate: *præfectus*, in solicitudine: *misereseens*, in hilaritate.
ὁ μεταδιδοὺς, ἐν ἁπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρότητι.
Dilectio sine simulatione: odientes malum: adhærentes bono:
9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος· ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν· κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ·
Fraternâ charitate in sese mutuo *amore* propensi: honore *alii alios* prævenientes:
10 Τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι·
Solicitudine non pigri: spiritu ferventes: *tempori* servientes:
11 Τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί· τῷ πνεύματι ζέοντες· (ζ) τῷ καιρῷ δουλεύοντες·
Spe gaudentes: tribulatione patientes: orationi instantes:
12 Τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες· τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες·
Usibus Sanctorum communicantes: hospitalitatem sectantes. Benedicite
13 Ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες· τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. Εὐλογεῖτε
14
persequentibus vos: benedicite, & *ne imprecamini*. Gaudete cum gaudentibus, &
15 τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ
flete cum flentibus.
κλαίειν μετὰ κλαιόντων.

δουλεύοντες·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * ܒܟܠ ܙܒܢ ܐܠܗܐ ܟܠ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܒܥܕܡܗܘܢ ܕܠܐ ܙܕܩܝܢ ܢܚܘܢ. ܐܦ ܠܐ ܟܠ ܡܢ ܕܢܫܬܥ. * ܐܘ ܟܕ ܥܡܩ ܗܘ
33 ܚܟܡܬܐ ܘܡܕܥܬܐ ܕܐܠܗܐ ܒܟܠܗ. ܐܝܟ ܠܐ ܡܕܥ ܒܥܩܒܘܗܝ. ܘܐܝܟ ܠܐ ܡܫܬܟܚ ܠܗ ܡܕܥ ܕܢܬܒ.
34 * ܡܢ ܕܝܕܥ ܪܥܝܢܗ ܕܡܪܝܐ. ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܝܬܝܪ ܕܢܬܠ ܠܗ ܥܛܐ. * ܘܢܬܫܠܡ ܠܗ ܡܢ ܩܕܡ
35 ܗܘ ܟܠ ܕܒܗ ܘܡܢ ܒܗ ܘܠܗ ܗܘ ܟܠ ܡܕܡ. ܠܗ ܬܫܒܘܚܬܐ ܘܝܩܪܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. ܐܡܝܢ.
36

* ܩܠܠܐ * ܣ *

* ܒܪܡ ܚܕܐ ܒܫܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܨܘܡܐ ܪܒܐ * ܣ *

1 * ܒܥܝ ܠܟܘܢ ܐܚܝ ܒܪܚܡܝ ܐܠܗܐ ܕܬܩܪܒܘܢ ܦܓܪܟܘܢ ܕܒܚܐ ܚܝܐ ܩܕܝܫܐ ܣܗܝܪܐ ܠܩܕܡ ܐܠܗܐ ܕܦܘܠܚܢܟܘܢ
2 ܗܝ. ܘܠܐ ܬܬܕܡܘ ܠܗܠܝܢ ܥܠܡܐ. ܐܠܐ ܬܬܚܠܦܘ ܒܚܕܬܐ ܕܪܥܝܢܟܘܢ. * ܕܬܬܒܚܢ ܡܢܘ ܗܝ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ
3 ܛܒܬܐ ܘܫܦܝܪܬܐ ܘܫܠܡܬܐ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܛܝܒܘܬܐ ܕܐܬܝܗܒ ܠܝ ܕܠܐ ܬܬܪܡܘ ܠܐ ܠܡܕܡ ܕܠܐ ܫܦܝܪ
ܠܡܫܪܝ ܠܗ ܐܠܐ ܕܬܫܪܝ ܠܡܫܪܝ ܠܗ ܒܨܢܝܥܘܬܐ. ܘܟܠ ܚܕ ܐܝܟ ܕܡܦܠܓ ܐܠܗܐ ܠܗ ܗܝܡܢܘܬܐ ܒܡܫܘܚܬܗ.
4 ܗܟܢܐ ܕܐܝܟ ܕܒܓܘܫܡܐ ܚܕ ܐܝܬ ܠܢ ܐܒܪܝܢ ܣܓܝܐܐ ܘܐܒܪܝܢ ܠܐ ܟܠܗܝܢ ܦܘܠܚܢܐ ܚܕ ܗܘ ܠܟܠܗܝܢ.
5 ܗܟܢܐ ܐܦ ܚܢܢ ܣܓܝܐܝܢ ܚܕ ܓܘܫܡܐ ܚܕ ܐܢܚܢ ܒܡܫܝܚܐ. ܘܟܠ ܚܕ ܚܕ ܠܚܕ ܐܒܪ ܐܢܘܢ ܕܚܕ. * ܘܐܝܬ ܠܢ
6 ܡܘܗܒܬܐ ܫܪܝܪܐ ܒܝܢ ܚܕ ܠܚܕ ܒܝܢ ܟܠ ܚܕ ܠܚܕ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܢܒܝܐ ܠܦܘܡ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ
ܠܢ ܫܘܬܦ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܫܬܡܫ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܠܦ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ
7 ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܫܬܡܫ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܠܦ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ
8 ܡܫܬܡܫ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܠܦ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܫܬܡܫ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ
9 ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܠܦ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܫܬܡܫ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ
10 ܡܠܦ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܫܬܡܫ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܠܦ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ
11 ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܫܬܡܫ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܠܦ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ
12 ܡܫܬܡܫ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܠܦ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܫܬܡܫ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ
13 ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܠܦ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܫܬܡܫ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ
14 ܡܠܦ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܫܬܡܫ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܠܦ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ
15 ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܫܬܡܫ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܠܦ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ
ܡܫܬܡܫ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܠܦ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ. ܘܐܝܬ ܠܢ ܡܫܬܡܫ ܒܫܘܬܦ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ.

Conclusit enim Deus omnes in inobedientia, ut omnium misereatur. O altitudo divitiarum, & sapientiæ, & scientiæ Dei! nemo enim scrutatus est judicia ejus, & viæ ejus sunt imperveſtigabiles. Quis enim novit mentem Domini, aut quis fuit ei consiliarius? Et quis prior dedit ei, ac tum recepit ab eo? Quandoquidem omnia ex eo, & omnia per eum: Cui sint laudes & benedictiones in secula seculorum, Amen. 32 33 34 35 36

CAP. XII.

Feriâ secundâ hebdomadis primæ jejunii. 22.

Peto igitur à vobis fratres mei, per miserationes Dei, ut sistatis corpora vestra hostiam vivam, & sanctam, & acceptam Deo per ministerium rationale. Et ne assimilemini huic seculo: sed transformamini per renovationem mentium vestrarum, & distinguite quæ sit voluntas Dei bona, & accepta, ac perfecta. Dico autem vobis omnibus per gratiam quæ data est mihi, ne sentiatis extrà quàm oporteat vos sentire: sed sentiatis cum modestia, unusquisque prout partitus est illi Deus fidem in mensura. Quemadmodum enim in uno corpore membra multa habemus, omnia autem membra unam non habent actionem: Ita & nos qui multi sumus, unum sumus corpus in Christo: singuli autem ex nobis alii aliorum sumus membra. Sed habemus dona varia, pro gratia quæ data est nobis: alius quidem prophetiam pro mensura fidei suæ: Alius autem ministerium habet in ministerio suo: & alius doctor est in doctrina sua: Et alius consolator est in consolatione sua: & qui dat cum simplicitate: & qui stat in capite cum sedulitate: & qui misereatur cum hilaritate. Nec sit fraudulenta dilectio vestra: sed odio habete mala, & vos adjungite bonis *operibus*. Amate fratres vestros, & alii alios diligite, & honore præoccupate alii alios. Estote diligentes, & non pigri: estote ferventes spiritu: servite Domino vestro. Gaudete in spe vestra: sustinete oppressiones vestras: perseverate in oratione. Participes estote indigentiæ Sanctorum: diligite hospites. Beneprecamini persecutoribus vestris; beneprecamini, & ne imprecamini. Gaudete cum gaudentibus, & flete cum flentibus. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 እሰመ: እግዚአብሔር: ዘገሐ : ለኵሉ : ወስተ : ሓጢአት : ከመ : ይሣሀሎ : ለኵሉ::=ፁ
33 ለዕመቂሁ : ሰብዕለ : ጠበቢሁ : ወለእመርቱ : ለእግዚአብሔር : ወለልቦ : ለሰረ : ፍኖ
34 ቱ : ወእልቦ:: ዘያለ፟ሮ : ለፍትሑ::=ፁ ወመኑ : ያለ፟ር : ሕሊናሁ : ለእግዚአብ
35 ሔር : ወመኑ : ተመክሮ::=ፁ ፲መኑ: ለቅሖ : ወተፈድዮ::=ፁ እስመ : ኵሉ : እመኔሁ:
36 ወኵሉ፡ በእኔቲአሁ : ወኵሉ : ቦቱ : ወለ፟ቱ:ስብሐት:ለዓለመ፣ለዓ፟ለ::=ፁ
በተዝካረ : ነገሠት:=ፁ

ιβ

1 ፲ቢ ለስተበኵዓክሙ: ለኀዊነ: በሠረህሉ:ለእግዚአብሔር :ረሰዩ:ነፍስተትክሙ: መለወጺተ: ቅ
ዱሰ:ለእግዚአለብሔር :ለኩያው :ወለሠራ፟የ :ደኩነ: ቀ፟ርባንክሙ::=ፁ

Quia Deus concluſit omnes homines in peccato, ut omnium misereatur. O profunditas divitiarum ſapientiæ & cognitionis Dei! impervestigabiles ſunt viæ ejus, & nequaquam intelligibilia judicia ejus. Et quis cognovit mentem Dei, & quis fuit ei à conſiliis? Et quis ei mutuum dedit, & retribuetur ei? Eò quòd omnia ab eo, & omnia per eum, & in eo omnia: & ipſi ſit gloria in ſecula, Amen. 32 33 34 35 36

Commemoratione regum.

CAP. XII.

Obſecro vos fratres noſtri, per miſericordiam Dei, ut exhibeatis corpora veſtra hoſtiam ſanctam Deo: viva & placens & approbata ſit veſtra oblatio. 1

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

32 Conclusit enim Deus omnia in incredulitate, ut omnium misereatur.
33 O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei: quàm incomprehensibilia
34 sunt judicia ejus, & investigabiles viæ ejus! Quis enim cognovit sensum Do-
35 mini? Aut quis consiliarius ejus fuit? Aut quis prior dedit illi, & retribuetur
36 ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia: ipsi gloria in se-
cula. Amen.

CAP. XII.

1 OBsecro itaque vos, fratres, per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora
vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium
2 vestrum. Et nolite conformari huic seculo, sed reformamini in novitate sen-
sûs vestri: ut probetis quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta.
3 Dico enim per gratiam quæ data est mihi, omnibus qui sunt inter vos; Non
plus sapere quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem: & unicuique sicut Deus
divisit mensuram fidei. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia 4
autem membra non eundem actum habent: Ita multi unum corpus sumus in Christo, 5
singuli autem alter alterius membra. Habentes autem donationes secundùm gratiam, 6
quæ data est nobis, differentes; sive prophetiam secundùm rationem fidei, Sive 7
ministerium in ministrando, sive qui docet in doctrina, Qui exhortatur in 8
exhortando, qui tribuit in simplicitate, qui præest in solicitudine, qui mise-
retur in hilaritate. Dilectio sine simulatione. Odientes malum, adhærentes 9
bono: Charitate fraternitatis invicèm diligentes: Honore invicèm præveni- 10
entes: Solicitudine non pigri: Spiritu ferventes: Domino servientes: Spe 11
gaudentes: in tribulatione patientes: Orationi instantes: Necessitatibus San- 12
ctorum communicantes: Hospitalitatem sectantes. Benedicite persequentibus 13
vos: benedicite, & nolite maledicere. Gaudete cum gaudentibus, flete cum 14
flentibus. 15

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * لِأَنَّ اللهَ حَبَسَ ٱلْكُلَّ أَجْمَعِينَ فِي ٱلْعِصْيَانِ لِيَرْحَمَ ٱلْكُلَّ * يَا لِعُمْقِ ثَرْوَةٍ وَحِكْمَةِ اللهِ 32
33 وَمَعْرِفَتِهِ * فَإِنَّ أَحْكَامَهُ لَنْ تُفْحَصَ * وَسُبُلَهُ لَا يُسْتَقْرَى آثَارُهَا * لِأَنَّ مَنْ دَا عَرَفَ فِكْرَ 33
34 ٱلرَّبِّ * أَمْ مَنْ دَا صَارَ مُشِيرًا عَلَيْهِ * أَوْ مَنْ سَبَقَ فَأَعْطَاهُ شَيْأً فَيُعْطِيَهُ عِوَضَهُ * لِأَنَّ كَافَّةَ 34
35 ٱلْأَشْيَاءِ مِنْهُ وَبِهِ وَإِلَيْهِ * فَلَهُ ٱلْمَجْدُ إِلَى ٱلدُّهُورِ حَقًّا * 35
36

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي عَشَرَ * * ٱلسَّبْتُ ٱلسَّابِعُ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

1 * أَيُّهَا ٱلْإِخْوَةُ أَتَضَرَّعُ إِلَيْكُمْ بِرَأْفَاتِ اللهِ * أَنْ تُقِيمُوا أَجْسَامَكُمْ ذَبِيحَةً حَيَّةً وَمُقَدَّسَةً مَرْضِيَّةً 1
2 لِلَّهِ دِيَانَتُكُمُ ٱلنَّطْقِيَّةُ * وَلَا تَتَشَكَّلُوا بِهٰذَا ٱلدَّهْرِ * بَلْ تَنْقَلُوا صُوَرَكُمْ إِلَى تَجَدُّدِ عُقُولِكُمْ 2
3 لِتُخْبِرُوا مَا هِيَ مَشِيئَةُ اللهِ ٱلصَّالِحَةُ وَٱلْمَرْضِيَّةُ وَٱلْكَامِلَةُ * لِأَنِّي أَقُولُ بِٱلنِّعْمَةِ ٱلَّتِي أُعْطِيتُهَا 3
لِكُلِّ مَنْ هُوَ مَوْجُودٌ فِيكُمْ * أَلَّا يَعْلُوَ فِي رُوَيَّتِهِ خَارِجَ مَا يَجِبُ أَنْ يَرَى فِيهِ * بَلْ يَرَى
4 فِي أَنْ يَتَعَفَّفَ * كَمَا قَسَمَ اللهُ لِكُلِّ أَحَدٍ مِقْدَارًا مِنَ ٱلْأَمَانَةِ * ثُمَّ * وَكَمَا أَنَّ لَنَا فِي جِسْمٍ وَاحِدٍ 4
5 أَعْضَاءَ كَثِيرَةً * وَٱلْأَعْضَاءُ كُلُّهَا لَيْسَ لَهَا فِعْلٌ وَاحِدٌ بِنَفْسِهِ * هٰكَذَا نَحْنُ ٱلْكَثِيرُونَ جِسْمٌ 5

* ٱلْأَحَدُ ٱلسَّادِسُ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

وَاحِدٌ بِٱلْمَسِيحِ * وَكُلُّ وَاحِدٍ أَعْضَاءُ بَعْضِنَا بَعْضٍ *
6 * فَإِذْ لَنَا مَوَاهِبُ تَخْتَلِفُ كَمَا يَخُصُّ ٱلنِّعْمَةُ ٱلَّتِي أُعْطِيتُهَا * إِنْ تَكُونَ نُبُوَّةً * فَعَلَى مِقْدَارِ 6
7 ٱلْأَمَانَةِ * وَإِنْ كَانَتْ خِدْمَةً فَلِلْخِدْمَةِ * وَإِنْ كَانَ مَنْ يُعَلِّمُ فَلِلتَّعْلِيمِ * وَإِنْ كَانَ مَنْ 7
8 يُعَزِّي فَلِلتَّعْزِيَةِ * ٱلْمُعْطِي فَلْيُعْطِ بِسَمَاحَةٍ وَطَلَاقَةٍ * ٱلْوَاقِفُ مُتَقَدِّمًا لِيَكُنْ ذَا حِرْصٍ * 8
مَنْ يَرْحَمُ فَلْيَكُنْ بِبَشَاشَةٍ وَسَمَاحَةٍ * ٱلْمَحَبَّةُ فَلْتَكُنْ بِلَا مُرَاءَاةٍ * كُونُوا مَاقِتِينَ لِلْخَبِيثِ * 9
10 مُلَاصِقِينَ لِلصَّالِحِ * مَوَدِّدِينَ فِي ٱلْمَحَبَّةِ ٱلْأَخَوِيَّةِ أَحَدُكُمْ إِلَى ٱلْآخَرِ * وَإِلَى إِكْرَامِ بَعْضِكُمْ 10
11 بَعْضًا مُسَابِقِينَ * فِي ٱلْحِرْصِ غَيْرَ عَاجِزِينَ * وَٱلرُّوحِ مُسَخِّنِينَ * وَلِلرَّبِّ خَادِمِينَ * وَٱلرَّجَاءِ 11
12 مَسْرُورِينَ * وَعَلَى ٱلْأَحْزَانِ صَابِرِينَ * وَعَلَى ٱلصَّلَاةِ عَاكِفِينَ * وَلِحَوَائِجِ ٱلْقِدِّيسِينَ مُشَارِكِينَ * 12
13 وَلِجَبَّةِ ٱلْغُرَبَاءِ مُتَسَابِقِينَ * بَارِكُوا مَنْ يَضْطَهِدُكُمْ * بَارِكُوا وَلَا تَلْعَنُوا * ثُمَّ * 13
14

* ٱلْأَثْنَيْنِ ٱلْخَامِسِ *

15 * أَرْبَاضُوا أَنْ تَفْرَحُوا مَعَ ٱلْمَسْرُورِينَ * وَأَنْ 15
تَبْكُوا مَعَ ٱلْبَاكِينَ *

Deus enim conclusit omnes pariter sub 32
rebellionem, ut omnium misereretur. O 33
profunditatem divitiarum, & sapi-
entiæ, ac scientiæ Dei: judicia enim
ipsius nullatenus investigantur, & via-
rum ejus vestigiis non inhæretur. Quis 34
enim novit cogitationes Domini? aut
quis fuit illi consiliarius? Aut quis 35
prævenies dedit ei aliquid, ut pro ipso
reddat ei? Omnes enim res ab ipso sunt, 36
& in ipso, & ad ipsum. Ipsi gloria in
secula, verè.

CAP. XII.
Sabbatho septimo post Pentecosten.

O *Fratres, obsecro vos per miserationes Dei, ut constituatis corpora vestra hostiam vivam, sanctam, acceptam Deo, religionem vestram rationalem. Et ne implicemini hoc seculo, sed* 2
transferte formam vestram in renovationem mentium vestrarum, ut experiamini quænam sit voluntas Dei bona, & accepta, atque perfecta. Dico enim 3
per gratiam quæ data est mihi, cuicunq; inter vos existenti, ne sensum suum efferat præter id quod expedit ut sentiat apud se; sed illud sentiat, ut sit
nimirum temperans, prout partitus est
cuique Deus mensuram fidei. Hucusque.
Et quemadmodum habemus in uno cor- 4
pore membra multa, membra verò omnia
non habent unum eundemque actum:
Ita nos qui multi sumus, unum corpus 5
sumus in Christo, singuli autem alii
aliorum membra.

Dominicâ sextâ post Pentecosten.

Cùm igitur varia sint nobis dona, pro 6
ratione gratiæ quæ data est nobis: si fue-
rit prophetia, sit juxta mensuram fidei:
Et si fuerit ministerium, ministerio cedat: 7
si verò fuerit qui doceat, doctrinæ: Si 8
fuerit qui consoletur, consolationi: qui
tribuit, liberè & hilariter tribuat:
qui stat præpositus, sit impiger: qui
miseretur, sit cum serenitate & hila-
ritate. Dilectio sit absque simulatione: 9
fugite odio prosequentes malum, adhæ-
rentes bono: Diligentes charitate fra- 10
ternâ alter alterum: & ad honorandum
alter alterum, prævenientes: In solertia 11
non pigri: & in spiritu ferventes: &
Domino famulantes: Et in spe exul- 12
tantes: & in calamitatibus patientes:
& in oratione assidui: Et necessitati- 13
bus sanctorum communicantes: & ad
diligendos peregrinos prævenientes. Be- 14
nedicite persequentem vos: benedicite,
& ne maledicatis. Finis.

Die lunæ quinto.

Libeat vobis gaudere cum gaudenti- 15
bus, & flere cum flentibus:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወኢታፈቅርዎ : ለዝ : ዓለም : ወሐድሱ : ልበክሙ : ወአምክሩ : ዘይፈቅድ : እግዚአ 2
3 ብሔር : ወሠናይ : ወዘኦድቅ : ወዘፍጹም ::=: ወእንግረክሙ : ለኵልክሙ : ጸጋ : 3
እግዚአብሔር : ከመ : ሊትትዐበዩ : ወሊተሐልዩ : ትገህርተ :: ሐልዩ : በዘ : ታነጽ
4 ሑ : ርእሰክሙ : እመገውት : ወኵሉ : በከመ : ክፈሎ : እመኅበ : እግዚአብሔር : በ 4
5 መስፈርተ : ሀይማኖት ::=: በከመ : በውስተ : አሐዱ : ነፍስትነ : ብዙኅ : መለያልየ : 5
6 ብነ : ወዘዘ : ዚለሁ : መግባሩ ::=: ካዓሁ : ኵልነ : እንዘ : ብዙኃን : ንሕነ : አሐዱ : 6
7 ሥጋ : ንሕነ : በክርስቶስ ::=: ወብክሙ : ጸጋ : እግዚአብሔር : ወዘዘ : ዚለሁ : ጸጋ 7
8 ሁ : ዘሂ : ይትኔበይ : በሐሰበ : ሀይማኖቱ ::=: ወዘሂ : ይትሳለኽ : በመልእክቱ : ወዘሂ : 8
9 ይጫህር : በትሥህርቱ ::=: ወዘሂ : ይትፈሣሕ : በፍሥሐሁ :: ወዘሂ : ይሠየሙ : ከመ : 9
10 እሰልጥ : መልያክቶ : ወዘሂ : ይምሕር : በሥሚሮቱ ::=: ተፋቀሩ : ዘእንበለ : ኑፋቄ : ተ 10
11 ገሐሡ : እመእኩይ : ወትለዉ : ሠናየ : ወለደልው : ለጽድቅ ::=: ወለፍቅሩ : ቢጸክ 11
ው : ወኩኑ : ሙሐርያነ : ተካበሩ : በበይናቲክሙ : ወእክብሩ : መኳንንቲክሙ ::=:
12 ወለዘሂ : ጽሁቅ : ሊትትሀበዩ : ለመንፈስ : ተሐይዉ : ለእግዚአብሔር : ተቀነዩ ::=: 12
13 ለተስፋክሙ : ተፈሠሑ : ለሕማምክሙ : ተዐገሡ : ለጸሎትክሙ : ተፀመዱ ::=: ለ 13
14 ግብረ : ቅዱሳን : ተስተፈ : እፍቅሮ : ንግድ : ለትልዉ ::=: ደሐርመው : ለእለ : ይሰ
15 ድዱክሙ : ድሐሩ : ወሊትርግሙ ::=: ምስለ : ይትፈሣሕ : ተፈሠሑ : ወምስለ : ዘ
ይበኪ : ብክዩ ::=:

Et ne charum habete hunc mundum, sed renovate cor vestrum, & probate quid 2
voluerit Deus, & quid bonum, & quid justum, & quid perfectum. Et edico vo- 3
bis omnibus per gratiam Dei, ut ne superbiamini, neque sapiatis ad fa-
stum, sed sapite in eo per quod purificetis vosmet à fornicatione, & unus-
quisque juxta portionem ejus à Deo, in mensura fidei. Quemadmodum in 4
uno nostro corpore multa membra habemus, & unicuique ex eis est suum 5
opus: Ita nos omnes multi existentes, unum corpus sumus in Christo. Et 6
quemadmodum se habet gratia Dei, sua est cuique gratia: cui est prophetia,
sit pro ratione fidei suæ: Et cui ministerium, juxta ministerium suum: & 7
qui docet, sit in doctrina sua: Et qui exhortatur, in exhortatione sua: & 8
qui præponitur, ut prosit suæ præfecturæ: & qui miseretur, sit in miseratione
ejus. Diligite absque hæsitantia: abstinete à malo, & adhærete bono, & stu- 9
dete justitiæ, Et amate fratres vestros, & estote benigni, honore prosequi- 10
mini invicem, & honorate præpositos vestros. Et ei qui est solicitus ne es- 11
tote pigri: Spiritu ferventes: Domino servientes: Spe vestrâ gaudentes: in 12
afflictione vestra patientes: in oratione vestra perdurantes: Necessitati San- 13
ctorum communicantes: hospitalitatem sectantes. Benedicite iis qui vos in- 14
sectantur: benedicite inquam *& ne maledixeritis. Gaudete cum gaudenti-* 15
bus, & flete cum flentibus.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΖ'.

Idipsum in invicèm sentientes: non alta sapientes, sed humili-
16 Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπει-
bus consentientes: Ne este prudentes apud vosmetipsos. Nulli malum pro
17 νοῖς συναπαγόμενοι· μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ
malo reddentes: procurantes honesta coram omnibus hominibus. Si
18 κακοῦ ἀποδιδόντες· προνοούμενοι καλὰ (α) ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. Εἰ
possibile, quod ex vobis, cum omnibus hominibus pacem habentes: Non vosmetipsos
19 δυνατὸν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· Μὴ ἑαυτοὺς
ulciscentes, dilecti: sed date locum iræ: Scriptum est enim; Mihi vin-
ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί· ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ ἐκ-
dicta, ego retribuam, dicit Dominus. Si ergò esurierit inimicus tuus,
20 δίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος. (β) Ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου,
ciba illum: si sitit, potum da illi: Hoc enim faciens, carbones ignis
ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς
congeres super caput ejus. Ne vincitor à malo: sed vince in bono
21 σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ (ι) νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ· ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ
malum.
τὸ κακόν.

CAP. XIII. ιγ'.

Omnis anima potestatibus superhabentibus subdita sit: non enim est potestas si non
1 Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ
à Deo: quæ autem existentes potestates, à Deo ordinatæ sunt. Itaque
2 (α)ἀπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. Ὥστε
resistens potestati, ipsi Dei ordinationi resistit: at resistentes
ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες,
sibiipsis damnationem accipient. Nam principes non sunt pavor bonorum
3 ἑαυτοῖς κρῖμα λήψονται. Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος (β) τῷ ἀγαθῷ
operum, sed malorum. Vis autem non timere potestatem? Bonum fac,
ἔργῳ, ἀλλὰ τῷ κακῷ. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει,
& habebis laudem ex illa: Dei enim minister est tibi in bonum. Sed
καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστί σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ 4
autem malum feceris, time: non enim frustrà gladium portat: Dei enim minister
τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· Θεοῦ γὰρ διάκονός
est, vindex in iram ipsi malum agenti. Ideóque necessitas subjici,
ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, 5
non solùm propter iram, sed etiam propter conscientiam. Propter hoc enim &
οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ 6
tributa solvitis: ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum sortiter incumbentes.
φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γάρ Θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.
Reddite ergò omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal,
(γ) Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος, 7
vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem. Nemini quicquam
τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμήν, τὴν τιμήν. Μηδενὶ μηδὲν 8
debeatis, si non diligere alii alios: nam diligens alterum, legem im-
ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ (δ) ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πε-
plevit. Hoc enim; Non mœchaberis, Non occides, Non furaberis, Non
πλήρωκε. Τὸ γάρ, Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ φονεύσεις, (ε) Οὐ κλέψεις, Οὐ 9
falsum testaberis, Non concupisces: & si quod aliud mandatum, in hoc
ψευδομαρτυρήσεις, Οὐκ ἐπιθυμήσεις· καὶ εἴ τις (ζ) ἑτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ
verbo recapitulatur, in hoc; Diliges proximum tuum sicut teipsum.
τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου (η) ὡς ἑαυτόν.
Dilectio proximo malum non operatur: plenitudo ergò legis dilectio.
Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. 10
Et hoc, scientes tempus, quia hora nos jam de somno excitari: nunc
Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι (θ) ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν 11
enim propior nostra salus, quàm cùm credidimus.
γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν.

(η) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. Εἰ (θ) Ἀλλὰ ἐὰν πεινᾷ ὁ (ι) νικᾷ ΚΕΦ. ιγ'. MS. A. (α) ὑπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι, ὑπὸ Θεοῦ (β) τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ, ἀλλὰ τῷ κακῷ. (γ) Ἀπόδοτε πᾶσιν τὰς (δ) ἀλλήλους ἀγαπᾶν· (ε) Οὐ κλέψεις, Οὐκ ἐπιθυμήσεις· καὶ (ζ) ἑτέρα ἐστὶν ἐντολή, (η) ὡς σεαυτόν. ** πλήρωμα ··· νόμου ἡ ἀγάπη. (θ) ὥρα ἤδη ὑμᾶς ἐξ ὕπνου

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et quæ sentitis de vobisipsis, etiam de fra- 16
tribus vestris *sentite*: nec sentiatis elatâ
mente, sed accomodate vos iis qui submissi
sunt: nec estote sapientes propriâ opinione.
Neminíque rependatis malum pro malo, sed 17
vobis curæ sit benè facere coram hominibus
omnibus. Et, si fieri potest, quantum in vo- 18
bis est, cum quolibet pacem componite.
Nec ulciscamini vosmetipsos dilecti mei, 19
sed date locum iræ. Scriptum est enim;
Quòd si judicium non executus fueris tibi-
ipsi, ego judicium tuum exequar, inquit
Deus. Quòd si esurierit inimicus tuus, ciba 20
eum; & si sitiverit, præbe ei potum. Quòd
si hæc feceris, prunas ignis coacervabis in
caput ejus. Ne vincat vos malum, sed vin- 21
cite malum bonitate.

CAP. XIII.

Quo tempore dcligitur Ecclesia. 23.

Omnis anima potestatibus dignitate præ- 1
ditis subjiciatur. Non enim est potestas quæ
non sit à Deo: & quotquot sunt potestates,
à Deo sunt ordinatæ. Qui igitur resistit po- 2
testati, mandato Dei resistit: ii autem qui
ipsis resistunt, condemnationem accipient.
Judices enim non sunt terrori bonis operi- 3
bus, sed malis. Vis igitur ut non reformides
potestatem? quod bonum est age, & laus
tibi futura est ab ea. Minister enim Dei est, 4
sed tibi ad bonum. Quòd si quod malum est
egeris, reformida: non enim fruftrà accin-
ctus est gladio, siquidem minister Dei est,
ultor iræ iis qui malè agunt. Quamobrem 5
necesse est nobis ut subjiciamur, non solùm
propter iram, sed etiam propter conscien-
tiam nostram. Propterea etiam censum ca- 6
pitis datis: ministri enim Dei sunt super hu-
jusmodi rebus constituti. Rependite igitur 7
unicuique prout ei debetur: cui tributum,
tributum: cui vectigal, vectigal: cui timo-
rem, timorem: cui denique honorem, ho-
norem. Et nemini ullius rei debitores sitis, 8
nisi alter alterum diligat. Nam qui dilexit
proximum suum, Legem adimplevit. Et- 9
enim id quod dictum est, Non occides, neque
mœchaberis, neque furaberis, neque concu-
pisces, & si quod est aliud præceptum, hoc
verbo perficitur, nempe, Diliges proxi-
mum tuum sicut teipsum. Dilectio proxi- 10
mum suum malo non afficit: quandoquidem
dilectio est impletio Legis.

Matutinis Dominicæ introitûs jejunii. 24.

Quinetiam hoc scitote, quòd tempus est, & 11
jam hora expergiscendi à somno nostro.
Nunc enim propiùs accessit ad nos vita no-
stra quàm quum credidimus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወከመዝ፡ሐልዩ፡መስለ፡ቢጽክሙ፡ወትዕቢተሰ፡ሊትሐልዩ፡ወከመዝ፡ያትሕት፡ርእሶ፡ተመሰ
17 ሉ።። ሊትበሉ፡ጠቢባን፡ንሕነ፡።። ወሊትፍድይዎ፡እኩየ፡ለዘ፡ለሐሠመ፡ሠናየ፡ተናግሩ፡
18 መስለ፡ ቢጽክሙ።። ወእመሰ፡ ይትከሀሉክሙ፡ መስለ፡ ኩሉ፡ ሰብእ፡ ተለኣዉ።።
19 ወሊትትበቀሉ፡ ለሊክሙ።። ለኅልፍዋ፡ለመዐት፡ እስመ፡ ከመዝ፡ ይቤ፡ ለነ፡ እትቤቀል፡ ይቤ፡
20 እግዚኣብሔር።። ወእመኒ፡ ርኁበ፡ ጸላኢከ፡ ለብልዖ፡ ወለእመኒ፡ ጸመአ፡ ለስትዮ፡ ወዘ
21 ንተ፡ ለእሙ፡ ገበርከ፡ እፍሐመ፡ እሱት፡ታስተጋብእ፡ደበ፡ርእሱ።። ወሊትማእ፡በእኩይ፡
ማእ፡ ለእኩይ ፡ ባገቢረ፡ ሠናይ።።

Et juxta sentire cum fratribus vestris : & sublimia ne cogitetis : 16
& similiter conformes estote ei qui se deprimit : ne dicatis; Sapientes sumus. 17
Neque rependatis malum malignanti : sermonem bonum habete cum fratribus ve- 18
stris. Et si vobis possibile est, cum omnibus gerite vos ut fratres. Et ne vos- 19
met ulciscamini : dimittite iram, quia sic dixit, Ego ulciscar, dicit Dominus. Et 20
si inimicus tuus esurit, ciba eum : & si sitit, da ei potum : & si hoc feceris,
carbones ignis congeres super caput ejus. Et ne vincitor à malo, vince malum 21
benè agendo.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

1 Idipsum invicèm sentientes : Non alta sapientes, sed humilibus consentientes.
17 Nolite esse prudentes apud vosmetipsos : Nulli malum pro malo reddentes : pro-
18 videntes bona non tantùm coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus. Si
19 fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes : Non
vosmetipsos defendentes, charissimi, sed date locum iræ. Scriptum est enim; Mihi
20 vindicta : ego retribuam, dicit Dominus. Sed si esurierit inimicus tuus, ciba il-
lum : si sitit, potum da illi : hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput
21 ejus. Noli vinci à malo, sed vince in bono malum.

CAP. XIII.

1 Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit : Non est enim potestas
2 nisi à Deo : quæ autem sunt, à Deo ordinatæ sunt, Itaque qui resistit potestati,
Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt :
3 Nam principes non sunt timori boni operis, sed mali. Vis autem non timere po-
testatem ? Bonum fac ; & habebis laudem ex illa : Dei enim minister est tibi in bo-
4 num. Si autem malum feceris, time : non enim sine causa gladium portat; Dei
enim minister est: vindex in iram ei, qui malum agit. Ideò necessitate subditi estote,
5 non solùm propter iram, sed etiam propter conscientiam. Ideò enim & tributa
6 præstatis : ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum servientes. Reddite ergò omnibus
7 debita : cui tributum, tributum : cui vectigal, vectigal : cui timorem, timorem :
cui honorem, honorem. Nemini quidquam debeatis, nisi ut invicèm diligatis : qui
8 enim diligit proximum, legem implevit. Nam ; Non adulterabis ; Non occides ;
9 Non furaberis : Non falsum testimonium dices : Non concupisces : & si quod est
aliud mandatum, in hoc verbo instauratur ; Diliges proximum tuum sicut teipsum.
Dilectio proximi malum non operatur. Plenitudo ergò legis est dilectio.
10 Et hoc scientes tempus : quia hora est jam nos de somno surgere. Nunc enim
11 propior est nostra salus, quàm cùm credidimus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 *معتقدين هذا الرأي نفسه احدكم للاخر * ولا تويوا رويات عاليه * بل انقادوا مع
17 المتواضعين * لا تصيروا عند انفسكم عقلا * لا تجازوا احدا هوص سر سرا * واسعوا
18 منعطوا في معقولات حسنة امام الناس كلهم * وان كان ممكنا لكم ان تسالموا جماعة
19 الناس * يا احبائي لا تنقموا لانفسكم * بل اعطوا الغيظ موضعا * فان قد كتب * لي
20 الانتقام يقول الرب وانا اجازيه * فان يجع عدوك فاطعمه * وان عطش فاسقه * فانك اذا
21 عملت هذا * فانما تجمع على راسه جمر نار * لا يغلبنك الشر * بل اغلب بالخير الشر *

1 * كل نفس فلتخضع * للسلطان المسولية * لان السلطنة ما تكون الا من الله * والسلطنات الموجوده هي
2 مرتبه من الله * حتى ان من يقاوم السلطان * فقد قاوم ترتيب الله * والذين يقاومون
3 يعدون لانفسهم دينونة * لان الرؤساء ليسوا خوفا للاعمال الصالحة * لكن للطالحة * اتريد
4 الا تخشى السلطان * اعمل الخير * فيكون لك منه مدحا * لانه خادم الله هو لك في الصالح *
فان عملت الشر فخف * فانه ما يتقلد السيف جزافا * لانه خادم الله في السخط منتقما ممن
5 يعمل الشر * فلذلك الخضوع له ضروري لازم * لا من اجل السخط فقط * بل ومن اجل
6 ذات المعرفة * لانكم من اجل هذا تادون خراجات * لان خدام الله هم * ملازمين
7 هذا الامر نفسه * فاعطوا الكافة ما يجب لهم * فاعطوا جباة الضريبة الضريبة * والمكرجي
8 المكرجي * امنحوا هيبة الخوف الخوف * واصحاب الكرامة الاكرام * ولا تكونوا عزماء
9 لاحد شي الا ان تحب بعضكم بعضا * لان من يحب رفيقه فقد اكمل السريعة * لان
قوله لا تفسق * لا تقتل * لا تسرق * لا تشهد كاذبا * لا تسهين * وان وصية اخرى *
10 هذه الكلمة تتم * بان تحب قريبك كما تحب نفسك * المحبة للقريب ما تصنع سرا * فالمحبة
11 السريعة اذا المحبة * ومن هذا اعرفوا الوقت * ان قد حانت الساعة ان نهض من النوم *

* قراءة اخذ مزوج الجبن * وليوذد يوحنا المعمدان في الرابع والعشرين من حزيران *

16 *Tenentes hanc eandem sententiam alter* 16
erga alterum. Et ne sentiatis opiniones
elatas, sed humilibus morem gerite. Ne
17 *fiatis apud vosmetipsos prudentes. Ne* 17
rependatis cuiquam pro malo malum. Et
maturè providete rationcinationes bonas
coram cunctis hominibus. Et si possibile
18 *vobis est, ut pacificè vivatis cum omni-* 18
bus hominibus. O dilecti mei, ne ulcis-
19 *camini vos ipsos, sed date locum iræ.* 19
Scriptum est enim, Mihi vindicta, dicit
Dominus, & ego rependam. Igitur si esu-
20 *riat inimicus tuus, ciba eum : si sitiat,* 20
da illi potum : hoc enim cùm feceris,
congeres quidem super caput ejus carbo-
nes ignis. Ne vincat malum, sed vince
21 *bono malum.* 21

CAP. XIII.
Sabbatho octavo.

1 *Quælibet anima subdat se potestati-* 1
bus supereminentibus, quia non est po-
testas, nisi à Deo : & potestates quæ re-
2 *periuntur, à Deo sunt ordinatæ. Adeo* 2
ut qui resistit potestatibus, resistat or-
dinationi Dei : qui autem resistunt eis,
3 *acquirunt sibiipsis damnationem. Nam* 3
principes non sunt terrori bonis operibus,
sed malis. Visnè præpositum non timere,
fac bonum, eritque tibi laus apud ipsum.
4 *Is enim minister Dei tibi est in boni-* 4
tate. Quod si malum committas, time:
quia non frustra gladio se præcingit :
nam minister Dei est in ira, ultionem
sumens ab eo qui malum perpetrat.
5 *Propterea subdere se illi necessarium est* 5
ac debitum : non propter iram tantùm,
sed etiam propter ipsam scientiam. Hac
6 *enim de causa reddite tributa, siquidem*
exactores illorum ministri Dei sunt,
7 *hunc eidem negotio instantes. Solvite* 7
igitur omnibus quod eis debetur : & qui-
dem exactoribus vectigalis solvite vec-
tigal : & coactoribus census, censum :
reddite metuendis timorem, & honoran-
8 *dis honorem. Et nemi debitores sitis* 8
in ullare, nisi in diligendo invicem.
Nam qui diligit fœcium suum, jam ex-
9 *plevit legem. Quod enim dicitur, Ne* 9
committas adulterium, Ne occidas, Ne
furaris, Ne falsò testeris, Ne concupiscas,
& quodvis aliud præceptum, hoc verbo
expletur, nempè, ut diligas proximum
10 *tuum, ut te ipsum diligis. Dilectio erga* 10
proximum, non operatur malum. Per-
11 *fectio igitur legis est dilectio. Ex his* 11
noscite tempus : jam enim advenit hora
expergiscendi à somno.

Lectio Dominicæ hilariorum casei.
Et pro Nativitate Joannis Baptistæ, vigesimâ quartâ Junii.

Salus enim propiùs adest nobis modò,
quàm eo tempore quo credidimus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1ר

1 ለኵሉ : ነፍስ፡ ሠለጣንን ፡ ተሰናኑ : እስመ : ሊቀሠጦ : ሠለጣን : ዘእንበለ : እግዚአብሔር : እሙሳበ :
ለዘኒሕቡሮ፡ ወእሙሰ : እሙሳበ : እግዚአብሔር : ውእቱ : ኩሉ : ብውሕ : ሱቱ፡=:
2 ወዘሰ : እበዮ፡ ተሰኣንዎ፡ ለመኰንን፡ ትእዛዘ : እግዚአብሔር : እበዮ :: ወእለሰ : ያሉብዩ : ተ
3 ሰንፃ : ሠርነ፡ ያመጽኡ፡ ለርእሶሙ፡=: ወመኰንንትሰ፡ ሊኵኑ : ግሩማነ : ለዘ : ይገብር :
ሠናየ : ዘእንበለ፡ ለዘ፡ እኩይ : መባሪ:: ወእመሳ፡ ትፈቅድ : ሊትፍርሀሙ፡ ለመኳንንት፡ ግ
4 ባር፡ ሠናየ፡ ወሚደ፡ እሙንቱ : ያለኵቱስ፡=: እስመ፡ ለጊስ፡ እግዚአብሔር፡ እሙንቱ፡ ኵ
ሙ፡ ለንተ፡ ታሠሂን፡ መግቡሪስ፡ ወእመሰ፡ ትፈቅድ : ሊትፍራሃ : ግበር :ሠናየ:: ወዘልኦ፡ ለዝ
5 ንቱ፡ ለሆንንው፡ መጥበሓተ፡ እስመ፡ ላለኩ :እሙንቱ፡ ከሙ፡ ይትበቀልሙ፡ ለግዚ፡እኪት፡=:
6 ይእዜኒ፡ በግብር፡ ተሰናኑ:: ወለኩ፡ ደለሙ : ዘእኩይ፡ ሚደ፡ ዘሠናይን : መግባረ:=: ወበ
እንተዝ፡ ተኃብሉ፡ ሉሙ፡ ጸብሐተ:: እስመ፡ ላእከ፡ እግዚአብሔር፡ እሙንቱ፡ ወለዝ፡ ግብ
7 ር፡ ተሠይሙ:=: ወለኩሉ፡ በዘ፡ ይረትዕ፡ ግበሩ:: ወለዘሂ፡ ጸበአተ : ጸብሑ : ወለዘሂ፡ ብ
8 ነት፡ በንቱ፡ ወለዘሂ፡ ፋር ሀተ፡ፋር ሁ፡ወለዘሂ፡ክብር፡ለክብሩ፡=: ወለልበ፡ ዘይበቍዕክሙ፡
9 ዘእንበለ፡ ልፍቅሮ፡ቢጽክሙ፡ወዘሰ፡ለፍቀረ፡ቢጾ፡ኵሉ፡ ሕግ፡ ፈጸመ፡ ገቢረ፡::=: እስመ ፡
ከመዝ፡ ይቤ፡ ሊትሖር፡ ብእሲተ : ብእሲ ፡ ወሊትቅተል፡ ነፍሰ፡ ወሊትስርቅ፡ ወሊትጉኅ ፡
ሰሚተ ፡ በሐሰተ : ወሊትፍተው፡: ወሚደ : በዕደኂ ፡ ቦቱ : ትእዛዝ ፡ ወሮሜሰ፡ ፡ ለዝኩሉ ፡
10 ለፍቅር ፡ ቢጽከ : ከመ ፡ ነፍስከ፡=: ዘጾፈቅር ፡ ቢጾ ፡ ሊይገብር ፡ እኩየ ፡ ተፈቅሮን ፡
11 ፍጹመ ፡ ሕግ፡ ውእቱ፡:=: ወዘኂ ፡ ታእመሩ ፡ ከመ ፡ በጽሐ ፡ ጊዜሁ ፡ ለነቂህ ፡ እመኒሞ
ም ፡ ወይእዜሰ ፡ ለዕጸቀት፡ ሕይወትነ፡ እንተ፡ ተሰፈውነ፡=:

CAP. XIII.

1 *Omnis anima subdita sit potestati : quoniam non præficitur potestas nisi à Deo :* 1
& si à Deo est, omnem potestatem habet. Et qui recusat subditum esse potestati, 2
2 *mandatum Dei aspernatur : & qui recusant subjici, damnationem sibi accersunt.*
Magistratus autem non sunt terrori benè agentibus, sed eis quorum opera mala sunt : 3
3 *& si velis non metuere potestatem, bonum facito, & etiam ipsi gratiam habebunt*
tibi. Quia ministri Dei sunt, ut tu opera tua rectè præstes : ideò si vis non ti- 4
4 *mere, facito bonum : etenim non frustrà tribuunt potestatem gladio, quia eo ipsos*
armarunt, ut vindictam sumant de malefactoribus. Nunc autem ex necessitate 5
5 *est ut subjecti sitis : & non tantùm qui malus est, sed is insuper cujus opus bo-*
6 *num est. Et propter hoc, illis tributa solvitis, quia misit illos Deus, & ad hoc* 6
opus præficiuntur. Omnibus etiam quod æquum est, reddite : & cui tributum 7
7 *debetur, tributum ejus : & cui vectigal, vectigal ejus : & cui metus, metum ejus :*
& cui honor, honorate eum. Et nihil est quod proderit vobis, nisi dilectio fra- 8
8 *ternitatis vestræ : & qui diligit fratrem, totius legis complevit opus. Siquidem* 9
9 *hoc quod dicit, Non ingredieris ad uxorem viri, & Non occides animam,*
& Non furaberis, & Non eris falsus testis, & Non concupisces, & ultrius
aliud si in ea sit præceptum, etiam summa ejus totalis hæc est, Dilectio fratris
10 *tui, quemadmodum tuæ ipsius animæ. Qui diligit proximum suum, nil perpe-* 10
trat mali. Charitas est completio legis. Et hoc scitote advenisse tempus expergi- 11
11 *scendi à somno : & nunc quidem appropinquat salus nostra, quam sustinuimus.*

Digitized by Google

Nox præcessit, at dies appropinquavit. Abjiciamus ergò opera tenebrarum,
12 Ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα (ι) ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τῦ σκότους,
& induamur arma lucis. Sicut in die, decenter ambulemus:
13 (κ) μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ·
Sed induimini Dominum Jesum Christum, & carnis curam ne feceritis
14 (λ) Ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησῦν Χριστὸν, καὶ τὰς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιῆσθε
in desideriis.
εἰς (μ) ἐπιθυμίας.

CAP. XIV. ιδ'.

Ipsum autem infirmum fide, assumite, non in disceptationib' *disputa-*
1 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει, προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλο-
tionum. Hic *quidem* credit manducare omnia: *at* infirmus olus *edit.*
2 γισμῶν. Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα· ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει.
Manducans, non manducantem non spernat: & non *manducans,* manducantem non
3 Ὁ ἐσθίων, τὸν μὴ ἐσθίοντα (α) μὴ ἐξουθενείτω· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, τὸν ἐσθίοντα μὴ
judicet: Deus enim illum assumpsit. Tu quis es *judicans* alienum
4 κρινέτω· ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον
servum? *proprio* Domino stat aut cadit: stabit autem: potens
οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ Κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ· (β) δυνατὸς
enim est Deus statuere illum. Hic *quidem* judicat diem inter diem, *hic* autem
5 γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς στῆσαι αὐτόν. Ὃς (γ) μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ
judicat omnem diem: unusquisque in *proprio* sensu abundet. *Sapiens*
6 κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· (δ) ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῒ πληροφορείσθω. Ὁ φρονῶν
diem, Domino sapit: & *non sapiens diem, Domino non sapit:*
τὴν ἡμέραν, (ε) Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ·
manducans, Domino manducat, gratias agit enim Deo: & non *manducans,* Domino non
ὁ ἐσθίων, Κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, Κυρίῳ οὐκ
manducat, & gratias agit Deo. Nemo enim nostrûm sibiipsi vivit, & nemo sibiipsi
7 ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ (ζ) τῷ Θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ
moritur. Sive enim vivimus, Domino vivimus: sive morimur,
ἀποθνήσκει. Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε (η) ἀποθνήσκωμεν, τῷ 8
Domino morimur: sive ergò vivimus, sive morimur, Domini
Κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε (θ) ἀποθνήσκωμεν, τῦ Κυρίε ἐσμεν.
sumus. In hoc enim Christus & mortuus est, & resurrexit, & *revixit,* ut & mor-
ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς καὶ (ι) ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη, καὶ ἀνέζησεν, ἵνα καὶ νε- 9
tuorum & vivorum dominetur. Tu autem quid judicas fratrem tuum? aut & tu *quid*
κρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σε; ἢ καὶ σὺ τί 10
spernis fratrem tuum? omnes enim adstabimus *tribunali* Christi-
ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σε; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι (κ) τῦ Χριστῦ·
Scriptum est enim; Vivo ego, dicit Dominus, quoniam mihi *flectet* omne genu,
Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, 11
& omnis lingua confitebitur Deo. Itaque unusquisque nostrûm pro
καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ. Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ 12
seipso rationem reddet Deo. Non ampliùs ergò invicèm judicemus: sed
ἑαυτῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ. Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ 13
hoc judicate magis, *hoc, non ponere* offendiculum fratri, vel
τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ, μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ, ἢ
scandalum. Scio & *persuasum sum* in *Christo* Jesu, quia nihil commune per
σκάνδαλον. Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Χριστῷ Ἰησῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν (λ) δι' 14
ipsum: *si non existimanti* aliquid commune esse, illi commune. *Si verò* propter
ἑαυτῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. (μ) Εἰ δὲ διὰ 15
cibum frater tuus contristatur, non *amplius* secundùm charitatem ambulas: *ne*
βρῶμα ὁ ἀδελφός σε λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς· μὴ
cibo tuo illum *perde,* pro quo Christus mortuus est. Non blasphemetur
τῷ βρώματί σε ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανε. Μὴ βλασφημείσθω 16
ergò vestrum bonum. Non enim est regnum Dei, esca & potus:
οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. Οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῦ Θεῦ, βρῶσις καὶ πόσις· 17
sed justitia, & pax, & gaudium in Spiritu sancto. *Nam in hoc*
ἀλλὰ δικαιοσύνη, καὶ εἰρήνη, καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Ὁ γὰρ ἐν (ν) τούτοις 18
serviens Christo, *bene placens* Deo, & probatus hominibus.
δουλεύων (ξ) τῷ Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ Θεῷ, καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις.

MS. A. (ι) ἤγγισεν. (κ) ἀποθυσώμεθα τὰ ἔργα τῦ φωτός. (λ) Ἀλλὰ (μ) ἐπιθυμίαν. ΚΕΦ. ιδ'. MS. A. (α) μὴ κρινέτω· ὁ γὰρ μὴ (β) δυνατεῖ γὰρ ὁ Κύριος σῶσαι (γ) μὲν γὰρ κρίνει (δ) ἕκαστος τῷ (ε) Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ ἐσθίων, (ζ) τῷ Κυρίῳ. (η) ἀποθνήσκομεν, (θ) ἀποθνήσκωμεν, (ι) ἔθανεν, καὶ ἔζησεν, ἵνα (κ) τῦ Θεῦ. (λ) δι' αὐτῦ· (μ) Εἰ γὰρ διὰ (ν) τούτῳ (ξ) Χριστῷ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Jam nox præteriit, dies verò appropinqua- 12
vit. Propellamus ergò à nobis opera tene-
brarum, & induamur arma lucis. Ut inter- 13
diù cum honestate ambulemus, non in cantu
neque temulentiâ, neque in discubitu im-
puro, nec invidiâ, & contentione. Sed 14
induite Dominum nostrum Jesum Christum,
nec soliciti sitis carnis vestræ ad concupi-
scentias.

CAP. XIV.

ET verò qui est infirmus in fide, date ma- 1
num; nec sitis ambigentes in cogitationi-
bus vestris. Est enim qui credit, quíque re 2
omni vescitur: qui verò infirmus est, olus
comedit. Is autem qui comedit, non com- 3
edentem ne despiciat: & qui non comedit,
comedentem ne condemnet. Deus enim pro-
vexit illum. Tu quis es, qui condemnas 4
servum non tuum, qui si stat, hero suo stat:
&, si cadit, hero suo cadit? stando autem ipse
stat: habet enim herus ejus potestatem susti-
nendi illum. Est qui ab *una* die judicium 5
ferat de *alia* die, est & qui omnes dies judi-
cet. Cæterùm enim unusquisque in mente
sua sit firmus. Qui cogitat quæ diei sunt, 6
domino suo cogitat: & qui non cogitat
quæ diei sunt, domino suo non cogitat. Et
qui comedit, domino suo comedit, Deóque
gratias agit: & qui non comedit, domi-
no suo non comedit, & gratias agit Deo.
Nullus est enim ex nobis qui sibiipsi vivat, 7
nullúsque qui sibiipsi moriatur. Quoniam 8
sive vivimus, Domino nostro vivimus: sive
morimur, Domino nostro morimur. Sive
igitur vivamus, sive moriamur, Domini no-
stri sumus. Propterea etiam Christus mor- 9
tuus est, ac revixit, ac resurrexit, ut sit ipse
Dominus, tum mortuis tum viventibus.
Tu verò cur condemnas fratrem tuum: aut 10
etiam cur tu despicis fratrem tuum? futu-
rum est enim ut nos omnes sistamur ante tri-
bunal Christi. Sicut scriptum est; Vivo 11
ego, inquit Dominus: mihi sese incurva-
bit omne genu, mihique confitebitur omnis
lingua. Igitur unusquisque nostrûm ratio- 12
nem pro se ipso reddet Deo. Nequaquam 13
igitur alius alium condemnet: sed hoc judi-
cate potiùs, ut ne offendiculum fratri tuo
ponas. Novi siquidem & persuasum habeo 14
per Dominum Jesum, nihil esse prophanum
ex seipso: sed ei qui meditatur aliquid im-
purum esse, id ei tantummodò esse impurum.
Sed si propter cibum molestiam exhibes fra- 15
tri tuo, non in dilectione ambulas. Ne per-
das cibo tuo eum, propter quem mortuus est
Christus. Nec blasphemetur bonum no- 16
strum. Namque regnum Dei non est cibus 17
aut potus; sed justitia & pax, & lætitia per
Spiritum sanctitatis. Qui enim per hæc 18
ministrat Christo, placet Deo, & coram
hominibus probatur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወኅለፈት : ሌሊት : ወቀርበ : መዐልት:: ወንግደፍ : እመሳዕሌነ : ምግባረ : ጽልመት :
13 ወንልበስ : ወልታ : ብርሃነ:=: ከመ : ናንሶኩ : በምግባረ : ጽድቅ : ወለኮ : በስታይ :
14 ወበንዝሙት : ወለኮ : በመርዓት : ወለኮ : በተሐምሞ : ወበቅንለት:=: ልብስሙ : ለእግዚ
እነ : ጌየሱስ : ክርስቶስ : ወሊትሐልይሙ : ፍትወቶ : ለነፍስትክሙ:=: 10
1 ወለዘኒ : ድኩሙ : ሀይማኖቱ : ጸርሙ : ወሊትግበሩ : ለለድልሙ:=: ዘሰ : የለመን : ኵ
2 ሎ : ለይብላዕ : ወዘሰ : ይናፍቅ : ጎመለ:ለይኴሰይ:=:

*Et præterisit nox, & advênit dies: proinde abjiciamus à nobis opera tenebra- 12
rum, & induamus arma lucis: ut ambulemus in operibus justitiæ, et non in 13
compotatione & fornicatione, neque in luxuria, neque in vexatione & invidia.
Induite Dominum nostrum Jesum Christum, & concupiscentiam corporis vestri 14
ne sapiatis.*

CAP. IV.

*ET eum qui fide infirmus est, sublevate: & ne solicitetis ejus placendi stu- 1
dium. Hic credit, omnia comedat: & iste subdubitat, oleribus vescatur. 2*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

12 Nox præcessit, dies autem appropinquavit. Abjiciamus ergò opera tenebrarum, &
13 induamur arma lucis. Sicut in die honestè ambulemus; non in comessationibus, &
ebrietatibus, non in cubilibus, & impudicitiis, non in contentione, & æmulatio-
14 ne: Sed induimini Dominum Jesum Christum, & carnis curam ne feceritis in de-
1 sideriis. CAP. XIV.
2 INfirmũ autẽ in fide assumite, non in disceptationib⁹ cogitationũ. Ali⁹ enim cre-
3 dit se manducare omnia: qui autẽ infirm⁹ est, olus manducet. Is qui manducat, non
manducantẽ non spernat: & qui non manducat, manducantẽ non judicet: De⁹ enim
4 illũ assumpsit. Tu quis es, qui judicas alienũ servũ? Dño suo stat, aut cadit: stabit au-
5 tẽ: potens est enim Deus statuere illum. Nam alius judicat diem inter diem: alius
6 autem judicat omnem diem: unusquisque in suo sensu abundet. Qui sapit diem,
Domino sapit. Et qui manducat, Domino manducat: gratias enim agit Deo. Et
7 qui non manducat, Domino non manducat, & gratias agit Deo. Nemo enim no-
8 strũm sibi vivit, & nemo sibi moritur. Sive enim vivimus, Domino vivimus: si-
ve morimur, Domino morimur. Sive ergò vivimus, sive morimur, Domini sumus.
In hoc enim Christus mortuus est, & resurrexit: ut & mortuorum & vivorum do- 9
minetur. Tu autem quid judicas fratrem tuum? aut tu quarè spernis fratrem tu- 10
um? Omnes enim stabimus ante tribunal Christi. Scriptum est enim; Vivo ego, 11
dicit Dominus, quoniam mihi flectetur omne genu: & omnis lingua confitebi-
tur Deo. Itaque unusquisque nostrũm pro se rationem reddet Deo. Non ergò 12
ampliùs invicèm judicemus: sed hoc judicate magìs, ne ponatis offendiculum fra- 13
tri, vel scandalum. Scio, & confido in Domino Jesu, quia nihil commune per 14
ipsum, nisi ei qui existimat quid commune esse, illi commune est. Si enim propter 15
cibum frater tuus contristatur: jam non secundùm charitatem ambulas. Noli ci-
bo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est. Non ergò blasphemetur bo- 16
num nostrum. Non est enim regnum Dei, esca & potus: sed justitia, & pax, & 17
gaudium in Spiritu sancto: Qui enim in hoc servit Christo, placet Deo, & pro- 18
batus est hominibus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 13 * اَللَّيْلُ قَدْ وَلَّى وَالنَّهَارُ قَدْ دَنَا. فَلْنَطْرَحْ إِذًا أَعْمَالَ الظُّلْمَةِ. وَلْنَلْبَسْ أَسْلِحَةَ النُّورِ * وَنَسْلُكْ
كَالسَّالِكِ فِي النَّهَارِ بِجَمَالِ النُّورِ * لَا نَتَصَرَّفُ فِي الْأَعَانِي وَالْمُسْكِرَاتِ * وَلَا فِي الشَّهَوَاتِ النِّسَائِيَّةِ
14 وَالطَّمَاثَاتِ * وَلَا فِي الْحَكِّ وَالْحَسَدِ * لَكِنِ الْبَسُوا الرَّبَّ يَسُوعَ الْمَسِيحَ * وَلَا تَهْتَمُّوا بِالْبَشَرِ جَاعِلِينَ إِلَى
1 شَهَوَاتِهَا * * الْفَصْلُ الرَّابِعَ عَشَرَ * * وَاعْضُدُوا الْمَرِيضَ فِي الْأَمَانَةِ * لَا بِشُكُوكِ أَفْكَارٍ *
2 3 * فَمَنْ يُؤْمِنُ يَأْكُلُ كُلَّ شَيْءٍ * وَأَمَّا الْمَرِيضُ فَيَأْكُلُ بُقُولًا * مَنْ يَأْكُلُ فَلَا يَرْدَرِ بِمَنْ لَا يَأْكُلُ *
4 وَمَنْ لَا يَأْكُلُ فَلَا يَدِنْ مَنْ يَأْكُلُ. لِأَنَّ اللهَ قَدْ قَبِلَهُ * فَأَنْتَ مَنْ أَنْتَ يَا مَنْ يَدِينُ عَبْدًا أَجْنَبِيًّا *
5 إِنَّهُ لِرَبِّهِ يَقِفُ أَمْ يَسْقُطُ * بَلْ سَيَقُومُ لِأَنَّ اللهَ قَادِرٌ هُوَ أَنْ يُقِيمَهُ * ثُمَّ * فَوَاحِدٌ يَدِينُ يَوْمًا فَيَوْمًا *
وَآخَرُ يَدِينُ كُلَّ يَوْمٍ * وَكُلُّ أَحَدٍ فَلْيَتَيَقَّنْ فِي عَمَلِهِ * * السَّبْتَ التَّاسِعَ بَعْدَ الْعَنْصَرِ * وَلِلْجَمِيعِ
6 الْمَوْتَى * * لِأَنَّ مَنْ يُكْرِمُ الْيَوْمَ فَالرَّبُّ يُكْرِمُهُ * وَمَنْ لَا يُكْرِمُ الْيَوْمَ فَالرَّبُّ لَنْ يُكْرِمَهُ *
وَمَنْ يَأْكُلُ فَلِلرَّبِّ يَأْكُلُ * لِأَنَّهُ يَشْكُرُ لِلهِ * وَمَنْ لَا يَأْكُلُ فَلِلرَّبِّ لَنْ يَأْكُلَ * لِأَنَّهُ يَشْكُرُ لِلهِ *
7 لِأَنَّ مَا يَعِيشُ أَحَدٌ مِنَّا لِذَاتِهِ * وَلَا يَمُوتُ أَحَدٌ لِذَاتِهِ * وَإِنَّنَا إِنْ عِشْنَا فَلِلرَّبِّ نَعِيشُ * وَإِنْ مُتْنَا فَلِلرَّبِّ
8 نَمُوتُ * فَإِنْ عِشْنَا إِذًا وَإِنْ مُتْنَا فَلِلرَّبِّ نَحْنُ * * الثَّلَاثَاءَ مِنَ الْجُمُعَةِ الْخَامِسَةِ بَعْدَ الْعَنْصَرِ *
9 10 * لِأَنَّ الْمَسِيحَ لِهَذَا مَاتَ وَقَامَ فَعَاشَ لِيَسُودَ الْمَوْتَى وَالْأَحْيَاءَ * ثُمَّ * * السَّبْتُ * * فَأَنْتَ لِمَ تَدِينُ
11 أَخَاكَ * وَلِمَ تَزْدَرِي أَنْتَ بِأَخِيكَ * لِأَنَّنَا كُلَّنَا سَنَقُومُ لَدَى عَرْشِ الْمَسِيحِ * لِأَنَّهُ قَدْ كُتِبَ * يَقُولُ الرَّبُّ
12 حَيٌّ أَنَا أَنَّ لِي سَيَحْنِي كُلُّ رُكْبَةٍ * وَكُلُّ لِسَانٍ يَعْتَرِفُ بِاللهِ * فَكُلُّ أَحَدٍ مِنَّا إِذًا عَنْ نَفْسِهِ يُعْطِي جَوَابًا لِلهِ *
13 * فَلَا يَدِينَنَّ أَحَدُنَا الْآخَرَ أَيْضًا * بَلِ الْأَوْلَى بِكُمْ أَنْ تُقَرِّرُوا هَذَا * أَنْ لَا تَصْنَعُوا لِأَخِيكُمْ عَثْرَةً
14 أَوْ سُكًّا * وَأَنَا مُوقِنٌ عَالِمٌ بِالرَّبِّ يَسُوعَ الْمَسِيحِ * أَنْ لَيْسَ شَيْءٌ بِهِ نَجِسًا * إِلَّا لِمَنْ يَعْتَبِرُ عَنْ شَيْءٍ
15 أَنَّهُ يَكُونُ نَجِسًا * فَلَهُ وَحْدَهُ يَكُونُ نَجِسًا * فَإِنْ كَانَ يَحْزَنُ أَخَاكَ مِنْ أَجْلِ طَعَامٍ * فَلَسْتَ فِيمَا
16 يَخُصُّ الْمَحَبَّةَ مُسْتَبْشِرًا * فَلَا تُهْلِكْ ذَاكَ بِطَعَامِكَ * فَيَهْلِكُ الَّذِي عَنْهُ مَاتَ الْمَسِيحُ * فَلَا يُفْتَرَ
17 أَحَدُكُمْ عَلَى خَيْرِكُمْ * فَإِنَّ مُلْكَ اللهِ لَيْسَ هُوَ طَعَامًا وَشَرَابًا * لَكِنَّهُ عَدْلٌ وَسَلَامَةٌ وَسُرُورٌ بِرُوحِ
18 الْقُدُسِ * لِأَنَّ مَنْ يَخْدِمُ الرَّبَّ بِهَذِهِ الْمَنَاقِبِ * فَذَلِكَ مَرْضِيٌّ لِلهِ وَمُخْتَبَرٌ عِنْدَ النَّاسِ * ثُمَّ * *

Nox jam recessit, & dies jam accessit. 12
Abjiciamus igitur opera tenebrarum, & induamur arma lucis: Et ambulemus ut 13
ambulari solet in die, decenter compositi. Ne occupemur in cantilenis, & ebrietatibus, neq; in cupiditatibus mulicbribus, & turpitudinibus, neqùe in cœco impetu, & invidia: Sed induimini Dominum 14
Jesum Christum: & curam ne impendatis carni, ad ejus illecebras propensi.
CAP. XIV.
ET adjuvate infirmum in fide, non in 1
dubiis cogitationum. Qui chm credit, 2
qualibet re vescatur: at verò infirmus, vescatur oleribus. Qui vescitur, ne despiciat non vescentem: & qui non vescitur, ne judicet vescentem: quandoquidem 3
Deus accepit illum. Tu verò quis es 4
quicunque judicas servum alienum? nam Domino suo stat, aut cadit. imo surget, quia Deus potens est erigere eum. Hucusque. *Unus quidem judicat de die* 5
in diem: alius autem judicat omnem diem: & unusquisque proprio sit opere contentus.
Sabbatho nono post Pentecosten. Et in funeribus defunctorum.
Nam qui diem honorat, honestabit illum 6
Dominus: & qui diè non honorat, haudquaquam honestabit illum Dominus. Et qui vescitur, Domino vescitur, quia Deo gratias agit: & qui non vescitur, Domino non vescitur, quia Deo gratias agit. 7
Nemo enim nostrùm sibimet vivit, & nemo sibimet moritur. Et si vivamus quidem, 8
Domino vivimus: & si moriamur, Domino morimur. Sive ergò vivamus, sive moriamur, Domini sumus.
Feriâ tertiâ hebdomadis quintæ post Pentecosten.
Christus enim ad hoc mortuus est, & surgens revixit, ut dominaretur mortuis ac 9
vivis. Finis. Sabbatho. *Tu igi-* 10
tur cur judicas fratrem tuum? & cur despicis tu fratrem tuum? omnes enim stabimus ante tribunal Christi. Scriptum 11
est enim, Dicit Dominus, Vivus sum ego, quòd mihi flectetur omne genu, & omnis lingua Deum fatebitur. Itaq; unusquisq; 12
nostrùm de seipso rationem reddet Deo. 13
Nequis ergò nostrùm alterum posthac judicet: sed potiùs hoc discernite, ut non faciatis fratri vestro offendiculum aut scandalum. Et ego certus sum ac sciens 14
per Dominum Jesum Christum, nullam esse rem seipsâ immundam: sed qui existimat rem aliquam esse immundam, illi soli est immunda. Quòd si contristas 15
fratrem tuum propter cibum, jam non ut charitas requirit ambulas. At ne peri-
mas illum cibo tuo, peredtque is pro quo mortuus est Christus. Nemo vestrùm 16
blasphemet bonum vestrum, Siquidem 17
regnum Dei non est cibus & potus, sed justitia, & pax, & gaudium in Spiritu sancto. Qui enim Domino servit in 18
hujusmodi semitis, is Deo placet, & est apud homines probatus. Finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወዘኒ: ይበልዕ: ሊይመንኖ: ለዘ: ሊይበልዕ: ወዘኒ: ሊይበልዕ: ሊይገለዞ: ለዘ: ይበልዖ: ለዝኩ
4 ሎሙ: እግዚአብሔር: ለእመሮሙ:=> ለንተ: እንከ: ምንትኑ: ለንተ: ዘትገእዝ: ነባሪ:
ባዕድ: እንዘ: ሀሎ: እግዚኡ: ይቀውም: ዘለኮ: ወድቀ: ጥቀ: ይቀውም: ይክል: እግዚአብ
5 ሔር: ለቀሞቱ::=> እስመቦ: ዘይትሔረም: እመዕለት: ዕለተ: ወቦ: ዘይትሔረም: በኩ
6 ሉ: መዋዕል::ወቦሕቱ: ለኩሉ: በኀሙ: ለዝዞ: ልቡ:=> ዘኒ: ተሐረም: በቦ: ዕለቱ: ለእግ
ዚአብሔር: ተሐረም: ወዘኒ: በልዐ: ለእግዚአብሔር: በልዐ: ወያእኩቶ: ለእግዚአብሔር:
7 ወዘኒ: ሊበልዐ: ለእግዚአብሔር: ሊበልዐ: ወያእኩቶ: ለእግዚአብሔር::=> ለልቦ: እመ
8 ዊንቴትኑ: ዘለርእሱ: የሐዩ: ወዘለርእሱ: ይመውት::=> እመኒ: ሐየውነ: ለእግዚአብሔ
ር: ነሐዩ: ወእመኒ: ሞትነ: ለእግዚአብሔር: ንመውት::እመኒ: ሐየውነ: ወእመኒ: ሞትነ: ለ
9 እግዚአብሔር: ነሕነ::=> ወበእንተዝ: ሞተ: ክርስቶስ: ወሐይወ: ከመ: ይሮንን: ሕያዋኒ:
10 ወመውታን::=> ለንተ: እንከ: ምንትኑ: ለንተ: ዘትገእዝ: ቢጸከ: ወምንት: እንተ: ዘት
11 ጫንን: ቢጸከ: እንዘ: ሀሎኑ: ኩሉነ: ንብጽሕ: ቅድመ: መኰናኑ: ለክርስቶስ::=> እስመ:
12 ከመዝ: ይቤ: እግዚአብሔር: ሕያው: ለነ: እስመ: ሊተ: ይሰግድ: ኩሉ: ብርክ: ወሊተ:
13 ይገኒ: ኩሉ: ልስን::=> እንዘ: ኩልነ: ሀለውነ: ንትሐተት: በጎበ: እግዚአብሔር::=> ሊ
14 ንግሊዝ: እንከ: ቢጸነ::ወዘኮንተ: ደእሙ: ነሐሊ: በዘ: ሊትገእዝ: ቢጸነ::=> ወለእሙር:
ወእትለመን: በእግዚእነ: ሊያሱስ: ከመ: ለልቦ: ዘይጫስነ: በእንቲአሁ: ለሙስና: ደእሙ:
15 ኩሉ: ያሚሕ::=> ወእመሰ: እንበይነ: ሙብልዕኑ: ይሔይሰነ: ቢጽየ: ለልብነኬ: ተፈቅር:
16 ቦኑ: እንበይነ: ሙብልዕ: ይትሐጉል: ዝኩ: ዘበእንቲሆሁ: ሞተ: ክርስቶስ::=> ሊትፅርፈ:
17 እንከ: ለዕለ: ሠናይ::=> መንግሠተ: እግዚአብሔር::ሊኮነ: ሙብልዕ: ወመስቲ: ዘእንበለ:
18 ጽድቅ: ወሰላመ: ወፍሥሐ: በመንፈስ: ቅዱስ::=> ወዘሰ: ከመዝ: ይትቀነይ: ለክርስቶ
ስ: ለሠውር: በጎበ: እግዚአብሔር: ወሳሩይ: በጎበ: ሰብእ::=>

Et hic qui comedit, ne spernat eum qui non comedit: & ille qui non comedit, eum 3
qui comedit non judicet: eos enim omnes dignoscit Deus. Tu igitur quis es qui 4
judicas alterius servum? dum permanet, Domino suo stabit: sin cadit, propè est ut assurgat: potis est Deus erigere eum. Quia est qui religiosè observat diem pro 5
die, & est qui religiosè sentit de omni die: verùm sentiat unusquisque prout de-
claraverit ei cor suum. Qui religiosè observat quemcunque diem, Deo observat: 6
& qui edit, Deo edit, & gratias agit Deo: & qui non edit, Deo non edit, & Deo gratias agit. Nemo est ex nobis qui sibiipsi vivit, aut qui sibi- 7
ipsi moritur. Sive enim vivimus, Deo vivimus: & sive etiam morimur, Deo 8
morimur: sive igitur vivimus, sive morimur, Deo sumus. Et propter hoc mortuus 9
est Christus & revixit, ut judicaret vivos & mortuos. Tu igitur quis es qui ju- 10
dicas fratrem tuum, & quis es qui despectui habes fratrem tuum, cùm oportet nos omnes convenire ante tribunal Christi? Quoniam ita dixit Dominus; Vivus ego, 11
quòd mihi se incurvabit omne genu, & mihi confitebitur omnis lingua. Cùm 12
oportet nos omnes examini subjici apud Deum, Ne igitur judicemus fratres nostros: verùm hoc deliberemus potius in quibus non judicaremus fratres nostros. Et 13
novi, & persuasus sum per Dominum nostrum Jesum, quòd non est aliquod per se perditum, verum perdito omnia facta sunt perdita. Quòd si propter escam aliquis 14
ex nostris criminis postulat fratrem meum, non est igitur nobis charitas: Nunquid propter escam perdet eum pro quo mortuus est Christus. Ne igitur blasphemetis bo- 15
num. Regnum Dei non esca & potus, sed justitia, & pax, & gaudium in Spiritu 16
sancto. Et qui ita inservit Christo, placens est Deo, & approbatus hominibus. 17
18

Digitized by Google

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΖ'. ΙΗ'.

Nempè igitur quæ pacis sectemur, & quæ ædificationis, ad
19 Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης (o) διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς
invicem. Ne propter escam *destruito* opus Dei. Omnia quidem
20 ἀλλήλους. Μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. πάντα μὲν
munda: sed malum homini per offendiculum *edenti*.
καθαρά· ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι.
Honestum hoc non manducare carnem, *neque* bibere vinum, neque in quo frater
21 Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός
tuus offenditur, aut scandalizatur, aut infirmatur. Tu fidem habes?
22 σου (π) προσκόπτει, ἢ σκανδαλίζεται, ἢ ἀσθενεῖ. Σὺ πίστιν ἔχεις;
Penes temetipsum habe coram Deo. Beatus non *judicans* semetipsum in eo quod
κατὰ σαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ
probat. *At ambigens*, si manducaverit, damnatus est, quia non ex fide:
23 δοκιμάζει. Ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως·
omne autem quod non ex fide, peccatum est.
πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, (ρ) ἁμαρτία ἐστίν.

CAP. XV. ιε'.

Debemus autem nos *potentes* imbecillitates *impotentium portare*, &
1 Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ ΙΗ'
non nobis*ipsis* placere. Unusquisque *enim nostrûm* proximo placeat in
2 μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. (α) Ἕκαστος γὰρ ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς
bonum ad ædificationem. Etenim Christus non sibi*ipsi* placuit, sed, sicut
3 τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ, καθὼς
scriptum est; Improperia improperantium tibi, ceciderunt super me.
γέγραπται, Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε, (β) ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ.
Quæcunque enim *antè* scripta sunt, ad nostram doctrinam *antè* scripta sunt: ut per
4 Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη· ἵνα διὰ
patientiam, & consolationem Scripturarum, spem habeamus.
τῆς ὑπομονῆς, (γ) καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν, τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν.
At Deus patientiæ & solatii, det vobis id ipsum sapere in
5 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως, δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν
invicem, secundùm Christum Jesum: Ut *unanimiter in* uno ore *glorificetis*
ἀλλήλοις, κατὰ (δ) Χριστὸν Ἰησοῦν· Ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε
6 Deum, & patrem Domini nostri Jesu Christi. Ideò suscipite
τὸν Θεὸν, καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διὸ προσλαμβάνεσθε
alii alios, sicut & Christus suscepit *nos* in honorem Dei. Dico
7 ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο (ε) ἡμᾶς εἰς δόξαν (ζ) Θεοῦ. Λέγω
8 autem Jesum Christum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem Dei, ad
δὲ Ἰησοῦν Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ, εἰς
confirmandum promissiones patrum: *At* gentes super misericor—dia
9 τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων· Τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους
glorificare Deum: sicut scriptum est; Propter *hoc* confitebor tibi —n
δοξάσαι τὸν Θεόν· καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι —v
Gentibus, & nomini tuo *psallam*. Et iterùm dicit; Lætamini
ἐθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθη— 10
Gentes cum plebe ejus. Et iterùm; Laudate Dominum omnes Gentes, &
ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν, (η) Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη, —ς 11
magnificate eum omnes populi. Et rursùs Esaias ait; Erit rad— x
ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει, Ἔσται ἡ ῥίζ— α 12
Jesse, & *exurgens* regere Gentes: in eum Gentes sperabunt. *At* Deus —
τοῦ Ἰεσσαὶ, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. Ὁ δὲ Θεὸς — 13
spei repleat vos omni gaudio & pace in *credere*, *ad abundandu*—x
τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν —
vos in spe, *in* virtute Spiritûs sancti.
ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει Πνεύματος ἁγίου.

MS.A. (o) διώκωμεν, (π) προσκόπτει. Σὺ πίστιν ἣν ἔχεις, κατὰ σαυτὸν (ρ) ἁμαρτία ἐστίν. Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου· (φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως, εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος·) Μόνῳ σοφῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς Κεφ. ιε'. MS.A. (α) Ἕκαστος ἡμῶν (β) ἐπέπεσε (γ) καὶ διὰ τὴν (δ) Ἰησοῦν Χριστόν· (ε) ὑμᾶς (ζ) τοῦ Θεοῦ. Λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον (η) Αἰνεῖτε πάντα τὰ ἔθνη τὸν Κύριον, καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Nunc post pacem curramus, & post ædificati-
19 onem mutuam. Neq; propter cibum destru-
20 am' opera Dei. Omnia siquidem munda sunt:
fed mala sunt homini, qui cum offendiculo
comedit. Bonum est nos non edere carnem,
21 nec bibere vinum, neque quicquam in quo
offendatur frater noster. Tu qui fidem ha-
22 bes, eam in teipso tene coram Deo. Beatus
est qui non judicat seipsum in re quam dis-
cernit. Qui enim dubitat, & comedit, reus
23 factus est, propterea quòd non in fide.
Quicquid enim non est ex fide, peccatum est.

CAP. XV.

Feriâ tertiâ hebdomadis primæ Jejunii. 25.

DEbemus ergò nos fortes infirmitatem
1 imbecillium ferre, neque nobismetipsis pla-
cere. Sed unusquisque nostrûm proximo
2 suo placeat in bonis, tanquam ad ædificatio-
nem. Quandoquidem ne Christus quidem
3 sibiipsi placuit: sed, sicut scriptum est;
Convitium eorum qui convitiantur tibi, in-
cidit in me. Quicquid enim quondam scri-
4 ptum est, ad doctrinam nostram scriptum
est: ut per patientiam, & consolationem
Scripturarum, spem habeamus. Deus au-
5 tem patientiæ & consolationis det vobis ut
æqualitatem meditemini unus erga alium in
Jesu Christo. Et unâ mente, unóque ore
6 glorificetis Deum patrem Domini nostri Je-
su Christi. Propterea assumite & portate
7 alii alios, quemadmodum & Christus as-
sumpsit vos in gloriam Dei. Dico autem,
8 Jesum Christum ministrâsse circuncisioni pro
veritate Dei, ut veram redderet promissionem
Patrum. Et ut Gentes laudibus celebrent
9 Deum pro miserationibus, quæ in ipsas ex-
titerunt, sicut scriptum est; Confitebor tibi
inter Gentes, & nomini tuo psallam. Et
10 rursùm ait; Lætamini Gentes cum populo
ejus. Et rursùm ait; Laudate Dominum
11 omnes Gentes, laudate eum omnes natio-
nes. Et rursùm Esaias dicit; Erit radix
12 ipsi Jesse, & qui exurget, erit princeps
Gentibus; & in eo sperabunt Gentes. Cæ-
13 terùm Deus spei impleat vos omni gaudio
& pace per fidem, ut proficiatis in spe ipsius
per virtutem Spiritûs Sanctitatis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ፀአፓንያ : በሠሉስ : በዓል: ኀበ : ይትነበብ : በሰንበት : ዘድኅረ : በዓለ: ሃ:=:
19 ወይእዜኒ : ንትልዋ : ለሰላም : በዘ : ይትሐነጽ : ቢጽነ:=: ወሊንስዐር : ግብረ : እግዚእ
20 ብሉኦር : እንበይነ : መብልዕ :: ወባሕቱ : ኵሉ : ንጹሕ : ለንጹሓን : ወእኩይሰ : ለእብሲ :
21 ዘሰንበለ : ዐቅሞ : በሊዕ:=: ይኄይስ : ሊበሊዕ : ሥጋ : ወሊሰቲየ : ወይነ: ወሊየስሕ
22 ቶ : ቢጽከ::=: ነጊ ወእመኒ : ብኪ : ሀይማኖተ : ርእሰከ : ተለመንከ : ለቅድመ : እግ
23 ዚአብሔር : ረከብከ : ወብፁዕ : ዘሊይዘልፍ : ዘእንበለ: ያጤክር: ርእሶ:=: ወእመድኅ
ረሰ : ሰንፍዐ : ለእሙ : በልዐ : ይትኃንን : እስሙ : ሊያዝለፈ : ትዕግስቶ : ይጌጊ::=:

Festo tertio Ephaniæ, ubi legitur. Sabbato post festum 40.
Et nunc quidem sectemur pacem, per quam ædificabitur frater noster. Et non dis-
19 *solvamus opus Dei propter escam. Sed omnia pura sunt puris, mala autem homini*
20 *qui edit inordinatè. Bonum est non edere carnes, & non bibere vinum, ut non er-*
21 *rare facias fratrem tuum. Et si fidem habes apud te, securus es coram Deo, à quo*
22 *adeptus es. Et beatus est qui non redarguit* quempiam, *nisi* de quo *sibiipsi consili-*
23 *um dedit. Et postquam se obfirmaverit, si comedit, condemnabitur: quia con-*
stantiam suam non stabilit, peccat.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

19 Itaque quæ pacis sunt, sectemur: & quæ ædificationis sunt, in invicèm cu-
20 stodiamus. Noli propter escam destruere opus Dei. Omnia quidem sunt
21 munda: sed malum est homini, qui per offendiculum manducat. Bonum est
non manducare carnem, & non bibere vinum, neque in quo frater tuus
22 offenditur, aut scandalizatur, aut infirmatur. Tu fidem habes? penes te-
metipsum habe coram Deo: Beatus, qui non judicat semetipsum in eo quod
23 probat. Qui autem discernit, si manducaverit, damnatus est: quia non ex
fide. Omne autem, quod non est ex fide, peccatum est.

CAP. XV.

1 Debemus autem nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere, & non
2 nobis placere. Unusquisque vestrûm proximo suo placeat in bonum, ad
3 ædificationem. Etenim Christus non sibi placuit, sed sicut scriptum est;
Improperia improperantium tibi ceciderunt super me. Quæcunque enim 4
scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt: ut per patientiam, & con-
solationem Scripturarum, spem habeamus. Deus autem patientiæ & solatii, 5
det vobis idipsum sapere in alterutrum secundùm Jesum Christum: Ut una- 6
nimes, uno ore honorificetis Deum, & patrem Domini nostri Jesu Christi.
Propter quod suscipite invicèm, sicut & Christus suscepit vos in honorem 7
Dei. Dico enim Christum Jesum ministrum fuisse circumcisionis propter ve- 8
ritatem Dei, ad confirmandas promissiones patrum: Gentes autem super 9
misericordia honorare Deum, sicut scriptum est; Propterea confitebor tibi in
Gentibus, Domine, & nomini tuo cantabo. Et iterùm dicit; Lætamini 10
Gentes cum plebe ejus. Et iterùm; Laudate omnes Gentes Dominum: & 11
magnificate eum omnes populi. Et rursùs Isaias ait; Erit radix Jesse, & 12
qui exurget regere Gentes, in eum Gentes sperabunt. Deus autem spei re- 13
pleat vos omni gaudio & pace in credendo: ut abundetis in spe, & virtu-
te Spiritûs sancti.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اَلسَّبْتُ مَرْفُوعُ الْحُبْنِ * * فَسَبِيلُنَا اِذًا اَنْ نَطْلُبَ جَوَالِبَ اَلسَّلَامَةِ * وَدَوَاعِيَ اَلْمَنْفَعَةِ 19
اَلَّتِي يَنْفَعُ بِهَا اَحَدُنَا اَلْآخَرَ * وَلَا نَنْقُصُ مِنْ اَجْلِ اَلطَّعَامِ عَمَلَ اَللّٰهِ * كُلُّ اَلْاَشْيَاءِ طَاهِرَةٌ * لٰكِنْ 20
هٰذَا رَدِيٌّ لِلْاِنْسَانِ * اَنْ يَاْكُلَ لِمَصِّ فَرِيسَةٍ وَبِعَثْرَةٍ * جَيِّدٌ هُوَ اَنْ لَا يُوكَلَ لَحْمٌ وَلَا يُسْرَبَ خَمْرٌ 21
وَلَا يَسْتَعْمِلَ شَيْئًا يَعْثُرُ بِهِ اَخُوكَ اَوْ يَرْتَابُ اَوْ يَمْرَضُ * اَنْتَ لَكَ اَمَانَةٌ * فَلْتَكُنْ لَكَ فِي ذَاتِكَ اَمَامَ اَللّٰهِ * 22
فَالْمَغْبُوطُ مَنْ لَا يَدِينُ نَفْسَهُ فِيمَا يَمْتَحِنُ بِهِ * فَاَمَّا مَنْ يَرْتَابُ مُتَقَسِّمًا * اِنْ اَكَلَ فَقَدْ صَارَ مُدَانًا 23
لِاَنَّهُ لَيْسَ مِنْ اَمَانَةٍ اَكَلَ * وَكُلُّمَا لَا يَنْشَوا مِنَ اَلْاَمَانَةِ خَطِيَّةٌ هُوَ * وَاَلْاٰلٰهُ اَلْحَكِيمُ وَحْدَهُ يَسُوعُ 25
اَلْمَسِيحُ * اَلْمُسْتَطِيعُ اَنْ يُثَبِّتَكُمْ عَلَى بِشَارَتِي * وَكِرَازَةِ يَسُوعَ اَلْمَسِيحِ * عَلَى مَا يَخُصُّ بِاِعْتِلَانِ
اَلسِّرِّ اَلْمَصْمُومِ عَنْهُ فِي سِنِينَ اَبَدِيَّةٍ * وَاَلظَّاهِرِ اَلْاٰنَ بِكُتُبِ اَنْبِيَائِهِ عَلَى مَا يَخُصُّ بِاَمْرِ اَلْاٰلٰهِ 26
اَلْاَبَدِيِّ * وَاَلْمَعْرُوفِ لِطَاعَةِ اَلْاِيمَانِ فِي اَلْاُمَمِ كُلِّهَا * لَهُ اَلْمَجْدُ اِلَى اَلدُّهُورِ كُلِّهَا اٰمِينَ * 27

* اَلْفَصْلُ اَلْخَامِسُ عَشَرَ * * اَلْاَحَدُ اَلسَّابِعُ بَعْدَ اَلْعَنْصَرَةِ *

* وَنَحْنُ اَلْاَقْوِيَاءُ يَجِبُ عَلَيْنَا * اَنْ نَحْمِلَ اَمْرَاضَ اَلَّذِينَ لَا قُوَّةَ لَهُمْ * وَلَا نُرْضِيَنَّ اَنْفُسَنَا * وَلْيُرْضِ 1 2
كُلُّ اَحَدٍ مِنَّا قَرِيبَهُ فِي اَلْخَيْرِ لِلْمَنْفَعَةِ * فَاِنَّ اَلْمَسِيحَ مَا اَرْضَى نَفْسَهُ * بَلْ كَمَا كُتِبَ اَنَّ تَعْيِيرَاتِ 3
مُعَيِّرِيكَ تَسَاقَطَتْ عَلَيَّ * لِاَنَّ كُلَّمَا سَلَفَ تَسْطِيرٌ لِتَعْلِيمِنَا كُتِبَ قَدِيمًا * لِيَكُونَ لَنَا اَلرَّجَاءُ 4
بِالصَّبْرِ وَبِتَعْزِيَةِ اَلْكُتُبِ * وَاَلٰهُ اَلصَّبْرِ وَالْعَزَاءِ يُعْطِيكُمْ اَنْ تَعْتَقِدُوا بَعْضُكُمْ فِي بَعْضٍ هٰذَا 5
اَلْمُعْتَقَدَ نَفْسَهُ * اَلْخُصُوصَ بِيَسُوعَ اَلْمَسِيحِ * لِكَيْ تُمَجِّدُوا اَللّٰهَ اَبَا رَبِّنَا يَسُوعَ اَلْمَسِيحِ بِفَمٍ وَاحِدٍ 6
وَرَاْيٍ مُتَّفِقٍ * * اَلْاَرْبَعَا مِنَ اَلْجُمُعَةِ اَلْخَامِسَةَ بَعْدَ اَلْعَنْصَرَةِ * * فَلِهٰذَا فَلْيَعْضُدْ اَحَدُكُمْ 7
اَلْاٰخَرَ * كَمَا عَضَدَكُمُ اَلْمَسِيحُ لِمَجْدِ اَللّٰهِ * ثُمَّ * * وَاَقُولُ اَنَّ يَسُوعَ اَلْمَسِيحَ صَيَّرَ لِلْخِتَانَةِ خَادِمًا * مِنْ 8
اَجْلِ صِدْقِ اَللّٰهِ * لِيُصَحِّحَ مَوَاعِيدَ اَلْاٰبَاءِ * وَاَلْاُمَمُ يُمَجِّدُونَ اَللّٰهَ مِنْ اَجْلِ رَحْمَتِهِ اِيَّاهُمْ * كَمَا كُتِبَ * 9
لِهٰذَا اَسْكُرُكَ يَا رَبُّ فِي اَلْاُمَمِ * وَاُرَتِّلُ لِاِسْمِكَ * وَيَقُولُ اَيْضًا * اَيُّهَا اَلْاُمَمُ افْرَحُوا مَعَ شَعْبِهِ * 10
* وَاَيْضًا اَيُّهَا اَلْاُمَمُ سَبِّحُوا اَلرَّبَّ * وَيَا كَافَّةَ اَلشُّعُوبِ اَمْدَحُوهُ * وَسَعْيَاءُ يَقُولُ اَيْضًا * سَيَكُونُ 11 12
اَصْلُ يَسَّي * وَاَلْقَائِمُ مِنْهُ يَرْعَى اَلْاُمَمَ * وَاَلْاُمَمُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُونَ * وَاَلٰهُ اَلرَّجَاءِ يَمْلَؤُكُمْ كُلَّ سُرُورٍ 13
وَسَلَامَةٍ * فِي اَنْ تَصْدُقُوا اَلْوَعْدَ * لِتَزِيدُوا فِي اَلرَّجَاءِ وَتَنْمُوهُ بِقُوَّةِ رُوحِ اَلْقُدُسِ *

Sabbatho hilariorum casei.

Oportet igitur ut expetamus merces 19
pacis, & genera utilitatis, quibus alter
alteri prosimus. Et ne destruas propter 20
cibum opus Dei, Res omnes puræ sunt,
at illud homini malum est, comedere
scilicet ad nocumentum & offendiculum
proximi sui. Bonum est non edere car- 21
nem, nec bibere vinum, nec ullâ re uti
per quam frater tuus impingat, aut hæ-
sitet, aut infirmetur. Tu fidem habes? 22
in temetipso habeto coram Deo, nam be-
atus ille est, qui semetipsum non judicat
in eo quod in se probat. Verùm qui du- 23
bius hæret, si ederit, jam condemnatus est:
quia non ex fide comedit: quicquid au-
tem non prodit ex fide, peccatum est.
Sequuntur postremi versus capitis 16.
quos exemplar nostrum huc inserit.
Soli autē Deo sapientissimo Jesu Christo 25
qui potens est confirmare vos in Evan-
gelio meo, & prædicatione Jesu Christi,
secundùm revelationem mysterii æternis
annis silentio involuti, Nunc autem pa- 26
tefacti in Scripturis Prophetarū ejus se-
cundùm æternum Dei mandatū, & cog-
nitū ad obedientiam fidei inter omnes
gentes: Gloriam in cuncta secula. Amen. 27

CAP. XV.

Dominicâ septimâ post Pentecosten.

Nos autem fortes ferre debemus in- 1
firmitates eorum qui sunt viribus
destituti, ac non placere nobis ipsis: Sed 2
placeat unusquisque nostrûm proximo
suo in bonum ad emolumentum. Nam 3
Christus non placuit sibi ipsi, imò sicut
scriptum est, Improperia exprobrantium
tibi corruerūt super me. Quicquid enim 4
ante exaratum est, ad nostrum documen-
tum olim scriptum est: ut sit nobis spes
per patientiam, & per consolationem
scripturarum. Et Deus patientiæ & con- 5
solationis det vobis ut teneatis alter erga
alterum hanc eandem sententiam præci-
puam in Jesu Christo: Quatenus glori- 6
ficetis Deum Patrem Domini nostri Jesu
Christi uno ore & mente concordi.

Feriâ quartâ hebdomadæ quin-
tæ post Pentecosten.

Hac igitur de causa opitulamini alter 7
alteri, quemadmodū opitulatus est vobis
Christus, ad gloriam Dei. Hactenus.
Dico autem Jesum Christum factum 8
fuisse circumcisioni ministrum, pro ve-
ritate Dei, ut promissa Patrum compro-
baret. Gentes vero Deum glorificant ob 9
ejus misericordiam erga se, sicut scri-
ptum est, Propterea gratias agam tibi &
Domine inter gentes, & canam nomini
tuo. Et rursum ait; Hetis gentes lætami- 10
ni cum populo ejus. Et rursum, O gen- 11
tes, laudate Dominum, & & cuncti po-
puli, celebrate eum. Et rursum Esaia di- 12
cit; Erit radix Jesse, & qui exurget ex
ea, dominabitur gentibus, & gentes in
ipso confident. Deus autem spei repleat 13
vos omni gaudio & pace, per hoc ut fidē
præstetis promissioni: ut proficiatis atque
exuberetis in spe, per potentiam Spiritus
sancti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1ቲ

1 ፲ ወርቱዕሰ ፡ ለነትሙ ፡ ጽኑዓን ፡ ትጸርፆሙ ፡ ድካሞሙ ፡ ለስሉናን ፡ ወሊናድሉ ፡ ርእ
2 ሰነ ፡ ።=። ወኵልነ ፡ ናድሉ ፡ ለጽድቅ ፡ ወለግብረ ፡ ሠናይ ፡ በዘ ፡ ይትሐነጽ ፡ ቢጽነ ፡ ።=። ፡
ክርስቶስኒ ፡ ለኦ ፡ ለርእሱ ፡ ዘለድለወ ፡ በከመ ፡ ይብል ፡ መጽሐፍ ፡ ትዕይርቶሙ ፡ ለእለ ፡
3 ይትዔየረክ ፡ ወድቀ ፡ ላዕሌየ ፡ ።=። ወኵሉ ፡ ዘተጽሕፈ ፡ ለተግህሪ ፡ ዚእነ ፡ ተጽሕፈ ። ።
4 ከመ ፡ በትዕግስትነ ፡ ወበተወክሎ ፡ በመጽሐፍት ፡ ንርከብ ፡ ተስፋነ ፡ ።=። ወእግዚአብሔር ፡
5 ሊመስክ ፡ ትፍሥሕት ፡ ወለቡሃ ፡ ለመሕረት ፡ የሀበነ ፡ ነሰኒ ፡ ዘዚአሁ ፡ ለኵልነ ፡ በእኔ
6 ተ ፡ ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ።=። ካመ ፡ ኵልነ ፡ ሳቡረ ፡ በአሐዱ ፡ አፍ ፡ ንሴብሖ ፡ ለእግዚ
7 እነ ፡ ሊየሱስ ፡ ክር ስቶስ ፡ እግዚእነ ፡ ።=። ወይእዜኒ ፡ ተወከፉ ፡ ቢጽክሙ ፡ እስመ ፡ ክር
8 ስቶስኒ ፡ ተወከፈክሙ ፡ ወስተ ፡ ስብሐተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ።=። አብል ፡ እኔ ፡ ክርስቶ
9 ስ ፡ ሳእነ ፡ ኮነ ፡ ለግዝረተ ፡ ጽድቅ ፡ ከመ ፡ ያጽንዓ ፡ ለተስፋ ፡ ለበዊነ ፡ ።=። ወለሕዛብ
ሰ ፡ ይሴብሕው ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እስመ ፡ ተሠሀሉሙ ፡ እስመ ፡ ከሣሁ ፡ ይቤ ፡ መጽሐ
ፍ ፡ በእንተዝ ፡ እገኒ ፡ ሳስ ፡ ወስተ ፡ ለሕዛብ ፡ ወእዜምር ፡ ለስ ፡ ወስተ ፡ ሕዝ
11 ብ ፡ ።=። **** ወካዕበ ፡ ይብል ፡ ሰብሕው ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ኵልክሙ ፡ ለሕዛብ ፡ ወ
12 ይሴብሕው ፡ ኵሉሙ ፡ ሕዝብ ፡ ።=። ወሊይሰያስኒ ፡ ይቤ ፡ ይቀውም ፡ ለሠርወ ፡ እሰይ ፡ ወ
13 ዘተሠይመ ፡ ነገሠተ ፡ ለሕዛብ ፡ ወይትዌከሉ ፡ ቦቱ ፡ መስለ ፡ ሕዝቢሆሙ ፡ ።=። ወእግዚአ
ብሔር ፡ ለመላክ ፡ ተስፋነ ፡ ይፈጽሞ ፡ ለክሙ ፡ ኵሎ ፡ ፍሠሐ ፡ ወሰላመ ፡ በእሚነ ፡ ኵ
ሙ ፡ ያብዝሉ ፡ ለክሙ ፡ ተስፋሁ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወበኅይሉ ።=።

CAP. XV.

Et æquum est ut vos firmi sustineatis infirmitates impotentium, & ut non place- 1
amus nobisipsis. Et nos omnes placere studeamus quantum ad justitiam & bona 2
opera, in quibus ædificetur frater noster. Christus quidem sibiipsi placere noluit, 3
quemadmodum dicit Scriptura; Opprobrium opprobrantium tibi cecidit super me.
Et quicquid scriptum est, pro nostra eruditione scriptum est, ut per patientiam no- 4
stram, & fiduciam in Scripturis, spem nostram adipiscamur. Dominus autem De- 5
us consolationis, & Pater misericordiæ det nobis ut cogitemus pariter de nobis
omnibus per Jesum Christum: ut nos omnes simul uno ore glorificemus Dominum 6
nostrum Jesum Christum, Dominum inquam nostrum. Et nunc etiam assumite 7
fratres vestros, quia Christus etiam assumpsit nos in gloriam Domini. Dico igitur; 8
Christus minister fuit circumcisionis justitiæ, ut confirmaret promissiones patrum no-
strorum. Et Gentes etiam glorificabunt Deum, quia misertus est earum: ita enim 9
dicit Scriptura; Propterea confitebor tibi in Gentibus, & tibi psallam in populo.

Deest versus decimus.

Et rursum dicit; Laudate Dominum vos omnes Gentes, & glorificabunt eum omnes 11
populi. Et Isaias dicit; Exurget radix Asai, & qui præficitur regibus Gentium, 12
& in ipso confident cum populo eorum. Et Dominus Deus promissionum nostrarum 13
adimplebit vos omni gaudio & pace credendo; ut vobis abundet: faciat promissio-
nes ejus per Spiritum sanctum, & per virtutem ejus.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΘ'.

Perſuaſus ſum autem, fratres mei, & ipſe ego de vobis, quoniam & ipſi pleni eſtis
14 Πέπεισμαι δὲ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε
bonitate, repleti omni ſcientiâ, potentes & alii atios monere. Au-
15 ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. (ϑ)Τολ- ΙΘ'
daciùs autem ſcripſi vobis, fratres, ex parte, tanquam in memoriam reducens vos,
μηρότερον δὲ ἔγραψα (ι) ὑμῖν, ἀδελφοὶ, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς,
per gratiam datam mihi à Deo: Ad eſſe me miniſtrum Jeſu Chriſti
16 διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· Εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν (κ) Ἰησοῦ Χριστοῦ
in Gentibus, ſanctificantem Evangelium Dei, ut fiat oblatio Gentium
εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν
accepta, ſanctificata in Spiritu ſancto. Habeo igitur gloriationem in Chriſto Jeſu
17 εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Ἔχω οὖν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
quæ ad Deum. Non enim audebo loqui aliquid eorum quæ non effecit Chriſtus
18 τὰ (λ)πρὸς Θεόν. Οὐ γὰρ τολμήσω (μ)λαλεῖν τι ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς
per me, in obedientiam Gentium, verbo & opere: In virtute ſignorum & prodigiorum,
19 δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ· Ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων,
in virtute Spiritûs Dei: ita ut me ab Hieruſalem & circum uſque ad Illyricum
ἐν δυνάμει (ν)Πνεύματος Θεοῦ· ὥστε με ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ
impleviſſe Evangelium Chriſti: Sic autem amanter contendentem evangeli-
20 πεπληρωκέναι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· (ξ) Οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελί-
lizare, non ubi nominatus eſt Chriſtus, ut non ſuper alienum fundamentum ædificarem: Sed,
21 ζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ· Ἀλλὰ,
ſicut ſcriptum eſt, Quibus non annuntiatum eſt de eo, videbunt: & qui non
καθὼς γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· καὶ οἳ οὐκ
22 audierunt, intelligent. Ideò & impediebar plurimùm venire ad vos. Nunc
23 ἀκηκόασι, συνήσουσι. Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Νυνὶ
verò non ulteriùs locum habens in regionibus his, cupiditatem autem habens
δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων
veniendi ad vos à multis annis: Ut & proficiſcar in Hiſpa-
24 (ο) τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν· Ὡς (π) ἂν πορεύωμαι εἰς τὴν (ρ)Σπα-

niam, veniam ad vos: ſpero enim præteriens conſpicere vos, & à
νίαν, ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐλπίζω γὰρ (σ)διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ'
vobis præmitti illuc, ſi vobis primùm ex parte implenus fuero. Nunc autem pro-
ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. Νυνὶ δὲ πο- 25
ficiſcor in Hieruſalem miniſtrans Sanctis. Probaverunt enim Macedonia & A-
ρεύομαι εἰς Ἰερουσαλὴμ διακονῶν τοῖς ἁγίοις. Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀ- 26
chaia collationem aliquam facere in pauperes Sanctorum, qui in Hieruſalem.
χαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἰερουσαλήμ.
Placuit eis enim, & debitores eorum ſunt. Si enim ſpiritualibus eorum
(τ) Εὐδόκησε γὰρ, καὶ ὀφειλέται (υ) αὐτῶν εἰσιν. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν 27
participârunt Gentes, debent & in carnalibus miniſtrare eis. Hoc
ἐκοινώνησε τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. Τοῦτο 28
igitur perficiens, & aſſignans eis fructum hunc, proficiſcar
οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι
per vos in Hiſpaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos,
δι' ὑμῶν (φ) εἰς τὴν Σπανίαν. Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς, 29
in plenitudine benedictionis Evangelii Chriſti veniam. Obſecro
ἐν πληρώματι (χ) εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ ἐλεύσομαι. Παρακαλῶ 30
autem vos, fratres, per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, & per charita-
δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης
Spiritûs, ſimul contendere mihi in orationibus pro me ad Deum:
τοῦ Πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεὸν·
Ut liberer ab infidelibus in Judæa, & ut miniſterium meum in Hie-
Ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, (ψ) καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἰερου- 31
ſalem acceptum ſiat Sanctis: Ut in gaudio veniam ad
σαλὴμ εὐπρόσδεκτος (ω) γένηται τοῖς ἁγίοις· Ἵνα ἐν χαρᾷ (α) ἔλθω πρὸς 32
vos per voluntatem Dei, & ſimul recreer vobiſ.
ὑμᾶς διὰ θελήματος (β) Θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης 33
cum omnibus vobis. Amen.
μετὰ πάντων (γ) ὑμῶν. ἀμήν.

MS.A. (ϑ) Τολμηροτέρως (ι) ὑμῖν ἀπὸ (κ) Χριστοῦ Ἰησοῦ (λ) πρὸς τὸν Θεόν. (μ) τι λαλεῖν ὧν (ν) Πνεύματος ἁγίου· ὥστε (ξ) Οὕτως (ο) ἐλθεῖν (π) ἂν (ρ) Σπανίαν. ἐλπίζω (σ) πορευόμενος (τ) Ηὐδόκησε (υ) εἰσὶν αὐτῶν. (φ) εἰς Σπανίαν. (χ) εὐλογίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι. (ψ) καὶ ἡ (ω) τοῖς ἁγίοις γένηται· (α) ἐλθὼν (β) Θεοῦ, συναναπαύσωμαι (γ) ὑμῶν. Συνήσημ δὲ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܒܫܡ ܥܕܬܐ ܒܪܝܫܐ ܕܫܒܐ * ܗ *

Dominicâ ſecundâ Jejunii. 26.

14 * ܐܦ ܐܢܐ ܒܝ ܡܬܪܥܝܢ ܐܢܐ ܥܠ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܠܝܢ ܛܝܒܘܬܐ ܘܡܫܠܡܝܢ ܒܟܠ ܝܕܥܬܐ
15 ܘܡܫܟܚܝܢ ܐܦ ܠܡܢܗܪ ܐܚܕܕܝܢ ܠܥܠ ܡܢ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ * ܒܚܠܐ ܒܝ
ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ
ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ
16 ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ
17 ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ
18 ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ
19 ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ
ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ
20 * ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ
21 ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ
22 ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ
23 ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ
ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ
24 ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ
ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ
25 ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ
ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ
26 ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ
ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ
27 ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ
ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ
28 ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ
ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ
29 ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ
ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ
30 ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ
ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ
31 ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ
ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ
32 ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ
ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ
33 ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܒܚܠܐ ܒܝ ܡܢ ܩܕܡ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܐܝܬ ܠܝ ܒܝ

Porrò ego quoque perſuaſum habeo de vo- 14
bis, fratres mei, vos etiam plenos eſſe bo-
nitate, & abſolutos in omni ſcientia, voſ-
que adeò poſſe & alios monere. Paulò ve- 15
rò audaciùs ſcripſi vobis, fratres mei, ut
commonefacerem vos per gratiam quæ mihi
data eſt à Deo. Ut ſim miniſter Jeſu Chriſti 16
inter Gentes, & inſerviam Evangelio Dei,
ut fiat oblatio Gentium accepta, & ſancti-
ficata per Spiritum ſanctitatis. Eſt mihi 17
igitur gloria in Jeſu Chriſto apud Deum.
Non enim auſim quicquam dicere, quod non 18
factum ſit per Chriſtum ad obedientiam
Gentium ſermone & operibus, Virtute ſi- 19
gnorum ac miraculorum, & virtute Spiritûs
Dei: adeò ut ab Ieruſalem peragraverim
aduſque Illyricum, & adimpleverim Evan-
gelium Chriſti. Dum diligentem operam 20
navo evangelizandi, non ubi invocatum eſt
nomen Chriſti, ut ne ædificarem ſuper fun-
damentum extraneum: Sed ſicut ſcriptum 21
eſt; Ii quibus non annuntiatum eſt de eo,
ipſum videbunt: & ii qui non audierunt,
acquieſcent. Propterea impeditus ſum plu- 22
ries, ne venirem ad vos. Nunc autem quia 23
nullus mihi relictus eſt locus in his regioni-
bus, deſiderium verò habeam jam à multis
annis veniendi ad vos: Quum proficiſcar 24
in Hiſpaniam, ſpero venire, voſque invi-
ſere: & vos eritis mihi comites illuc, quum
aliquantulum oblectatus fuero conſpectu ve-
ſtro. Nunc autem proficiſcor ad Ieruſalem 25
Sanctis miniſtraturus. Voluerunt enim ii 26
qui ſunt in Macedonia & in Achaia, com-
municationem habere cum pauperibus &
Sanctis qui ſunt in Jeruſalem: Voluerunt in- 27
quam ut qui ſint eis debitores. Si enim ſpi-
ritu participes fuerunt cum eis Gentes, de-
bent etiam ipſæ in iis quæ carnis ſunt, illis
miniſtrare. Hoc igitur ubi perfecero, & 28
conſignavero eis hunc fructum, tranſiturus
ſum per vos in Hiſpaniam. Scio enim quum 29
veniam ad vos, me cum plenitudine bene-
dictionis Evangelii Chriſti venturum. Peto 30
autem à vobis, fratres mei, per Dominum
noſtrum Jeſum Chriſtum, & per dilectio-
nem Spiritûs, ut mecum laboretis in orati-
one pro me ad Deum: Ut liberer ab iis 31
qui ſunt immorigeri in Judæa: utque mi-
niſterium quod perfero Sanctis qui ſunt
in Jeruſalem, benè recipiatur: Et veniam 32
ad vos cum gaudio per voluntatem Dei, &
vobiſcum requieſcam. Deus pacis ſit cum 33
vobis omnibus, Amen.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በአፓንያ : በሰኑይ : በዒል : ጎበ : ይትነበብ:=:

14 ፲፱ እትለመነክው: ለነሂ: ለጎዊነ : ትፈጽው: በሙሉ: መግበረ : ሠነይ: ወጽጉባነ : ለነት
15 ው: በሙሉ: ጥበብ : ወትክሉ: ሥሀርቶው: ለቢጽክሙ:ነ:=: ወተኃቢልየ: ጸሕፍኩ : ለክ
16 ው: እመለሐዱ: ገጽ: ባለነተ: ጸጋሁ: ለእግዚአብሔር:=: ከመ: እትለአክ: ለሊየሱስ:ክ
ርስቶስ : ውስተ: ለሐዝብ : ወከመ: ትትቀደስ : ትመሀርቱ : ለእግዚአብሔር:: ከመ: ይኩን:
17 መሠዋዕቶው: ለለሕዛብ : ሠሙረ : ወሳሩየ: በመንፈስ: ቅዱስ::=: ወሊተሰ : ሊየሱስ:ክ
18 ርስቶስ : መክሸየ : በጎበ : እግዚአብሔር:=: ወእትኃበል: እነግር ፡ ዘገብረ : ሊተ : ክር
ስቶስ : በዘ : የላመኑ : ለሕዛብ : በቃል : ፍበመግባር:=:

Secundo Feſto Ephaniæ, ubi legitur.

Perſuaſum habeo etiam ego de vobis fratres noſtri, quod *perfecti eſtis in omni opere* 14
bono, & pleni eſtis in omni ſapientia, & poteſtis etiam erudire fratres veſtros.
Auſus ſum tamen, ſcribere vobis aliqua ex parte de gratia Dei: Ut miniſter 15
ſim Jeſu Chriſti inter Gentes, & ut ſanctificetur doctrina Dei: ut ſit oblatio 16
Gentium accepta & approbata per Spiritum ſanctum. Et mihi Jeſus Chriſtus 17
eſt gloriatio mea apud Deum. Et auſus ſum enarrare quæ per me operatus eſt 18
Chriſtus, quantum ad fidem Gentium, in verbo & operibus:

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

14 Certus sum autem, fratres mei, & ego ipse de vobis, quoniam & ipsi pleni
estis dilectione, repleti omni scientiâ, ita ut possitis alterutrum monere.
15 Audaciùs autem scripsi vobis, fratres, ex parte tanquam in memoriam vos re-
16 ducens: propter gratiam, quæ data est mihi à Deo, Ut sim minister
Christi Jesu in Gentibus: sanctificans Evangelium Dei, ut fiat oblatio Gen-
17 tium accepta, & sanctificata in Spiritu sancto. Habeo igitur gloriam in
18 Christo Jesu ad Deum. Non enim audeo aliquid loqui eorum, quæ per
19 me non efficit Christus in obedientiam Gentium, verbo & factis: In vir-
tute signorum & prodigiorum, in virtute Spiritûs sancti: ita ut ab Jerusa-
20 lem per circuitum usque ad Illyricum repleverim Evangelium Christi. Sic
autem prædicavi Evangelium hoc, non ubi nominatus est Christus, ne super
21 alienum fundamentum ædificarem: sed sicut scriptum est; Quibus non est
22 annuntiatum de eo, videbunt: & qui non audierunt, intelligent. Propter
quod & impediebar plurimùm venire ad vos, & prohibitus sum usque ad-
23 huc. Nunc verò ulteriùs locum non habens in his regionibus, cupiditatem
autem habens veniendi ad vos ex multis jam præcedentibus annis: Cùm 24
in Hispaniam proficisci cœpero, spero quòd præteriens videam vos, & à
vobis deducar illuc, si vobis primùm ex parte fruitus fuero. Nunc igitur 25
proficiscar in Jerusalem ministrare Sanctis. Probaverunt enim Macedonia & 26
Achaia, collationem aliquam facere in pauperes Sanctorum, qui sunt in Je-
rusalem. Placuit enim eis: & debitores sunt eorum. Nam si spiritualium 27
eorum participes facti sunt Gentiles: debent & in carnalibus ministrare il-
lis. Hoc igitur cùm consummavero, & assignavero eis fructum hunc: per 28
vos proficiscar in Hispaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos, in 29
abundantia benedictionis Evangelii Christi veniam. Obsecro ergò vos, fra- 30
tres, per Dominum nostrum Jesum Christum, & per charitatem sancti Spiri-
tûs, ut adjuvetis me in orationibus vestris pro me ad Deum, Ut liberer 31
ab infidelibus qui sunt in Judæa, & obsequii mei oblatio accepta fiat in
Jerusalem Sanctis, Ut veniam ad vos in gaudio per voluntatem Dei, & re- 32
frigerer vobiscum. Deus autem pacis sit cum omnibus vobis. Amen. 33

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * وَأَنَا مُوقِنٌ يَا إِخْوَتِي مِنْكُمْ عَنْكُمْ أَنَّكُمْ مَوْعِظَتِينَ صَلَاحًا * مَمْلُوئِينَ مِنْ كَافَّةِ الْعِلْمِ * مُقْتَدِرِينَ
15 أَنْ يَعِظَ أَحَدُكُمُ الْآخَرَ * وَقَدْ كَتَبْتُ إِلَيْكُمْ يَا إِخْوَتِي مُجْتَرِيًا بِبَعْضِ أَجْزَاءِ الْخِطَابِ كَمُذَكِّرٍ إِيَّاكُمْ *
16 مِنْ أَجْلِ النِّعْمَةِ الَّتِي أَعْطَانِيهَا اللَّهُ * لِأَكُونَ لِيَسُوعَ الْمَسِيحِ خَادِمًا فِي الْأُمَمِ * مُكَهِّنًا بِسِرِّ اللَّهِ *
لِيَصِيرَ قُرْبَانُ الْأُمَمِ حَسَنًا مَقْبُولًا * مُقَدَّسًا بِرُوحِ الْقُدُسِ * ثُمَّ * الْخَمِيسُ مِنَ الْجُمُعَةِ الْخَامِسَةِ بَعْدَ
17 الْعَنْصَرَةِ * وَلِي فَخْرٌ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ عِنْدَ اللَّهِ * لِأَنِّي لَسْتُ أَجْسُرُ أَنْ أَقُولَ شَيْئًا لَمْ يَعْمَلْهُ الْمَسِيحُ
18 فِي لِطَاعَةِ الْأُمَمِ * بِالْقَوْلِ وَالْفِعْلِ * بِقُوَّةِ عَجَائِبِهِ وَآيَاتِهِ بِقُوَّةِ رُوحِ اللَّهِ * حَتَّى أَنِّي مِنْ أُورُشَلِيمَ
19 وَدَائِرًا حَتَّى اللُّورِيكُونَ * بِسِرِّ الْمَسِيحِ * وَلَيْسَ هَكَذَا فَوْقَ طَاقَتِي * لَا حَيْثُ قَدْ سُمِّيَ الْمَسِيحُ
20 لِئَلَّا أَبْنِيَ عَلَى أَسَاسٍ غَرِيبٍ * بَلْ كَمَا كُتِبَ أَنَّ الَّذِينَ لَمْ يُخْبَرُوا عَنْهُ يُبْصِرُونَهُ * وَالَّذِينَ لَمْ
21 يَسْمَعُوا بِهِ يَفْهَمُونَهُ * وَلِذَلِكَ الْأَسْعَالُ الْكَثِيرَةُ قَطَعَتْنِي عَنِ الْمَجِيءِ إِلَيْكُمْ * وَإِلَّا فَلَيْسَ لِي
22 مَسْفَرٌ فِي هَذِهِ الْأَقَالِيمِ * وَإِنِّي لَمَسُوفٌ إِلَى الْمَجِيءِ إِلَيْكُمْ * مُنْذُ سِنِينَ جَمَّةٍ * وَلَعَلِّي إِنْ مَضَيْتُ
24 إِلَى أَسْبَانْيَا أَجِيءُ إِلَيْكُمْ * لِأَنِّي أَرْجُو أَنِّي فِي مَسِيرِي أُسَلِّمُ عَلَيْكُمْ * وَتُوَدِّعُونِي أَنْتُمْ إِلَى
25 هُنَاكَ * إِذَا تَمَلَّيْتُ مِنْكُمْ بِبَعْضِ اسْتِيَائِي * وَالْآنَ أَنَا مُنْطَلِقٌ إِلَى أُورُشَلِيمَ خَادِمًا لِلْقِدِّيسِينَ *
26 * لِأَنَّ أَهْلَ مَكِدُونِيَا وَأَخَائِيَا قَدْ آثَرُوا أَنْ يَصْطَنِعُوا لَهُمْ شَرِكَةً مَا مَعَ مَسَاكِينِ
27 الْقِدِّيسِينَ الَّذِينَ بِأُورُشَلِيمَ * وَمَعَ أَنَّهُمْ قَدْ آثَرُوا ذَلِكَ * هُمْ عَرَضًا لَهُمْ بِهَذَا * لِأَنَّ الْأُمَمَ إِنْ كَانُوا
28 قَدْ شَارَكُوهُمْ فِي رُوحَانِيَّاتِهِمْ * فَيَجِبُ عَلَيْهِمْ أَنْ يَخْدُمُوهُمْ وَفِي الْجَسَدَانِيَّاتِ * فَإِذَا تَمَّمْتُ
29 هَذَا وَخَتَمْتُ لَهُمْ هَذَا الثَّمَرَ * أَمُرُّ بِكُمْ إِلَى أَسْبَانْيَا * وَأَنَا أَعْلَمُ أَنِّي إِذَا جِئْتُ إِلَيْكُمْ *
سَأُوَافِيكُمْ بِكَلَامِ بَرَكَةِ بِسِرِّ الْمَسِيحِ * * السَّبْتُ الْعَاشِرُ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ *
30 * يَا إِخْوَتِي أَضْرَعُ إِلَيْكُمْ بِرَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ * وَبِمَحَبَّةِ الرُّوحِ * أَنْ تَجْهَدُوا مَعِي فِي
31 الصَّلَوَاتِ مِنْ أَجْلِي لَدَى اللَّهِ * لِكَيْ أَنْجُوَ مِنَ الْعُصَاةِ فِي بَلَدِ الْيَهُودِيَّةِ * وَلِيَصِيرَ خِدْمَتِي
32 فِي أُورُشَلِيمَ مَقْبُولَةً عِنْدَ الْقِدِّيسِينَ * لِأَجِيءَ إِلَيْكُمْ بِسُرُورٍ بِمَشِيئَةِ اللَّهِ * وَأَسْتَرِيحَ مَعَكُمْ *
33 * وَإِلَهُ السَّلَامَةِ مَعَكُمْ كُلِّكُمْ آمِينَ *

Equidem certus sum & fratres mei, & 14
persuasum habeo de vobis quod pleni si-
tis bonitate, referti omni doctrinâ, va-
lentes alius alium admonere. Atta- 15
men audaciùs scripsi vobis fratres mei,
in quibusdam orationis partibus, veluti
commonfaciens vos, propter gratiam
quam dedit mihi Deus, ut sim Jesu 16
Christo minister inter gentes, sacerdotali
munere exercens evangelium Dei: ut
oblationis gentium acceptio fiat jucun-
da, sanctificata per Spiritum sanctum.
Finis.

Feriâ quintâ hebdomadis quintæ post Pentecosten.

Habeo autem quod glorier in Jesu Chri- 17
sto apud Deum. Non enim ausim quic- 18
quam dicere quod non effecerit Christus
per me in obedientiam gentium, dicto &
facto, Per virtutem prodigiorum & 19
signorum suorum, per potentiam Spiri-
tus Dei: ut perficerem ab Jerusalem,
& per circuitum, usque ad Illyricum,
evangelium Christi, Et ita annuntiarem 20
illud ultra vires meas, non ubi nomina-
tus fuerat Christus, ne ædificarem super
fundamentum alienum: Sed sicut scri- 21
ptum est, Hi quibus non est annuntiatum
de eo, videbunt illum: & qui non au-
dierant de ipso, intelligent eum. Et hac 22
de causa occupationes multæ impedive-
runt me quò minùs venirem ad vos:
Alioquin non esset mihi morandi locus 23
in his climatibus. Et verò percupidus
sum veniendi ad vos multis ab hinc an-
nis. Et fortè, si in Hispaniam abiero, 24
veniam ad vos. Spero enim forè ut iter
faciens videam vos, vósque me deduca-
tis illuc, postquam fruitus fuero vobis
ex parte desiderii mei. Nunc autem pro- 25
ficiscor Hierosolymam, ministraturus
sanctis. Nam cives Macedoniæ & A- 26
chaiæ exercere sibi voluerunt communi-
cationem aliquam in pauperes sanctorum
qui sunt in Jerusalem. Et præterquam 27
quod hoc ipsi voluerunt, debitores sunt
eis in hoc: quia quum Gentiles parti-
cipârint cum illis spiritualia eorum, te-
nentur ministrare eis etiam in corporeis.
Hoc igitur ubi perfecero, & fructum 28
hunc eis obsignavero, transibo per vos in
Hispaniam. Et ego novi quòd quum ve- 29
nero ad vos, venturus sim cum sermone
plenitudinis benedictionis Evangelii
Christi.

Sabbatho decimo post Pentecosten.

O fratres mei, obsecro vos per Dominum 30
nostrum Jesum Christum, & per chari-
tatem Spiritus, ut solliciti sitis mecum
in orationibus pro me ad Deum; Qua-
tenus liberer à rebellibus in regione 31
Judææ, & ut sit ministerium meum in
Jerusalem acceptum apud sanctos, ut 32
cum gaudio veniam ad vos per volunta-
tem Dei, & refociller vobiscum. Et De- 33
us pacis sit cum omnibus vobis. Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወበኀይል : ወበትእምርት : መንክር : ወበኀይለ : መንፈሰ : እግዚአ ብሔር ::ወዘክሞ: መሀር
ኩ: በሊየሩሰሌም: እስከ: ሊደያሚሃ : ሉኒያሪኮ: ወፈጸሙኩ: ትምህርተ : ክርስቶስ::=
20 ወፈድፋደ : ተቀቅርተ: ትሥሣርቱ: ወክብርቱ: ወሊሐሩኩ: ኀበ : ተሰመየ : ክርስቶስ: ከመ:
21 ሊይሕንጽ: ደበ : መቅረተ: በዕድ::=ከመ: ይብል : መጽሐፍ: እለኒ: ሊዜነወወሙ: በ
22 እንቲአሁ: ያለመርሞ: ሀለወሙ: ወእለኒ: ሊሰመዕሞ:ይቤ ወሙ::=ወዘልፈ: እፈቅድ:
23 እመጸእ : ኀቤክሙ: ወይክለንኒ::= ወይእዜ: ባሕቱ: እስሙ: ሰለኝኩ: በዝ: በሐወርት:እ
24 ጽህቅ: እመጸእ : ኀቤክሙ: እመጉንዲይ : ዕለት::= ወእንዘ : ሊሐወር : መንገለ: እስጸ
ንይ: እሴፎ: እርእይክሙ: ሩኩፈ: ወእሙኀቤክሙ: እትፈኖ:ሃየ: እመክሙ: ቀደምኩ: ተፈ
25 ሣሕኩ : መስለክሙ::=ወይእዜሰ : ሊሐወር : ሊያሩሰሌም : በመልእክተ : ቅዱሰን::=
26 እስሙ : ኀበረ: መቄደንያ: ወእኀኳይያ: ያስተዋፅኡ: ለነደያን : እለ : ሊየሩሰሌም : ወለቅዱሰ
27 ን::= ወኀበሩ::እስሙ: ርቱዕ: ኵሙ: ይዕስይወሙ: እመክሙሰ : ተሰተፍወሙ: ለእስዘብ:
28 በመግቦር : ዘመንፈስ: ቅዱስ : ርቱዕ: ይዕቀብወሙ: በዘ : ይትፈቅድ: ነፍሶሙ::= ወዘንተ:
29 ላስተጋቢእየ : ወኀቲሚያ : ሉኅልፍ : እንተ : ኀቤክሙ : ለሲጣንያ::=ወእትለመን : በሕ
ቱ : ከመ : እመጽእ : በፍጹመ : በረከተ : ክርስቶስ::=
በመግደላዊት : ሥንበብ::=
30 ወእስተበቍዕክሙ: በእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ወበፍቅረ : መንፈስ : ቅዱስ::ሰአሉ :
31 ሊተ: በጸሎትክሙ: ኀበ : እግዚአብሔር::= ከመ: ያድኅነኒ : እመዓብዊያን : እለ : ብሔ
32 ረ : ይሁደ : ከመ : ለስሙርሙ : ለቅዱሰን : በመልእክትየ : እለ : ሊየሩሰሌም::= ከመ :
እመጽእ : ኀቤክሙ : በፍሥሐ : ወለዕርፍ : መስሌክሙ : በፈቃደ : እግዚአብሔር::=
33 ወኢሙሳክ : ሰላመ : ዩሃሉ : መስሌክሙ : ለጌነ::=

Et per virtutem & per signa miraculosa, & per potentiam Spiritûs Dei: & quo- 19
modo edocuerim in Jerusalem usque ad confinia Lijarico, & adimpleverim do-
ctrinam Christi. Idque maximè ex amore doctrinæ ejus & honoris: neque pro- 20
fectus sum ubi nominatus esset Christus, ut ne super alienum fundamentum ædifica-
rem. Sicut dicit Scriptura; Quibus non annuntiaverunt de eo, illos oportet 21
cognoscere eum; & qui non audierant, intelligent eum. Semper cupidus fui veniendi 22
ad vos, at nequirem: Nunc verò quoniam confeci munus demandatum in hisce 23
regionibus, solicitus fui veniendi ad vos à longo tempore. Et cùm proficiscar in 24
Hispaniam, transiens spero quòd invisam vos, & quòd à vobis deducar illuc, post-
quam vobis priùs gratulatus fuero. Et nunc proficiscor Jerosolymam ad minis-
trandum Sanctis. Quia consociârunt se qui sunt in Macedonia & Achaia ut eroga- 25
rent aliquid in pauperes qui sunt Jerusalem, & in Sanctos. Etiam consociati sunt, 26
quia æquum est ut ipsi retribuant eis: quandoquidem participes facti sint Gentiles
operis Spiritûs sancti, oportet ut reponant pro eis, ea quibus indiget anima eorum. 27
Et hoc cùm collegero, & consignavero, proficiscar per vos in Lasitaniam. Et con- 28
fido insuper quòd cum perfectione benedictionis Christi venero. 29

De Magdalena sermo.

Et precor vos per Dominum nostrum Jesum Christum, & per amorem Spiritûs san- 30
cti, ut rogetis pro me in orationibus vestris ad Deum; ut conservet me à contu- 31
macibus, qui sunt in terra Judææ: & ut acceptus sim Sanctis in ministerio meo
pro iis qui sunt in Jerusalem: ut cum gaudio veniam ad vos, & refociller vo- 32
biscum per voluntatem Dei. Deus autem pacis sit vobiscum, Amen. 33

Digitized by Google

CAP. XVI. ις'.

1 Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν(α) ἡμῶν, οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας
2 τῆς ἐν Κεγχρεαῖς· ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παρ-
στῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζῃ πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη,
3 καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ. Ἀσπάσασθε (β)καὶ ἐμοῦ τὸν αὐτὸν. (γ)Πρίσκαν(δ) καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ
4 Ἰησοῦ· (οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν· οἷς οὐκ ἐγὼ
5 μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν·) καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν
ἐκκλησίαν. Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς (ε) Ἀ-
chaiæ in Christo. Salutate Mariam, quæ multum laboravit in nobis.
6 χαΐας εἰς Χριστόν. Ἀσπάσασθε (ς) Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς (ζ) ἡμᾶς.
Salutate Andronicum & Juniam cognatos meos, & concaptivos meos, qui
7 Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου, καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές
sunt insignes in Apostolis, qui & ante me fuerunt in Christo. Salu-
8 εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρό ἐμοῦ (η) γεγόνασιν ἐν Χριστῷ. Ἀσπά-
tate Ampliam dilectum meum in Domino. Salutate Urbanum simul operantem
9 σασθε(θ) Ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν
nostrum in Christo, & Stachyn dilectum meum. Salutate Apellen probum in
10 ἡμῶν ἐν Χριστῷ, καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν
Christo. Salutate eos qui ex Aristobuli. Salutate Herodionem cognatum meum.
11 Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ὄντας Ἀριστοβούλου. Ἀσπάσασθε Ἡρῳδίωνα τὸν (ι)συγγενῆ μου.
Salutate eos qui ex Narcissi, existentes in Domino. Salutate Tryphænam &
12 ἀσπάσασθε τοὺς ὄντας ἐκ Ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ
Tryphosam, laborantes in Domino: Salutate Persidem dilectam, quæ multùm
Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν (κ)Κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ
laboravit in Domino. Salutate Rufum electum in Domino, & matrem ejus
13 ἐκοπίασεν ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ
& meam. Salutate Asyncritum, Phlegontem, Hermam, Patrobam, Hermen,
καὶ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, (λ)Ἑρμᾶν, Πατρόβαν, (μ)Ἑρμῆν,
14 & qui cum eis, fratres. Salutate Philologum & Juliam, Nereum &
καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. Ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, (ν) Νηρέα καὶ
15 sororem ejus, & Olympan, & qui cum eis omnes Sanctos. Salutate
τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. Ἀσπάσασθε
16 alii alios in osculo sancto. Salutant vos Ecclesiæ Christi. Rogo
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι (ξ)τοῦ Χριστοῦ. Παρακαλῶ
17 autem vos, fratres, speculari ipsos dissensiones & offendicula præter doc-
δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν
quam vos didicistis, facientes: & declinate ab illis. Nam hujusmodi Do-
18 ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιοῦντας· καὶ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυ-
mino nostro Jesu Christo non serviunt, sed suoipsorum ventri: & per blandilo-quentiam
ρίῳ(ο)ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας
& benedictionem seducunt corda innocentium. Nam vestra obedientia in
19 καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας
devenit. Gaudeo igitur hoc in vobis: Volo autem vos sapientes quidem esse in bono,
ἀφίκετο. (π)χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν· θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν,
simplices autem in malo: At Deus pacis conteret Satanam sub
20 ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν· Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης (ρ) συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς
pedibus vestris in celeritate. Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum.
πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

Καφ. ις'. MS.A. (α)ὑμῶν, (β)καὶ ἐμοῦ τοῦ αὐτοῦ. (γ)Πρίσκαν(δ)Ἀσίας (ε)Μαρίαν, (ζ)ὑμᾶς. (η)γέγονεν (θ)Ἀμπλιάδην (ι)συγγενῆ (κ)Κυρίῳ.**Ἀσπάσασθε Ῥοῦφον(λ)Ἑρμῆν, (μ)Ἑρμοῦν,
(ν) Νηρέαν (ξ) πᾶσαι τῆ (ο) ἡμῶν Χριστῷ ὁ (π) ἐφ' ὑμῖν ἓν χαίρω· θέλω (ρ) συντρίψαι ὁ σατανᾶν ἐν τάχει ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν. ἡ χάρις

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XVI.

Mulierum sanctarum. 27.

1 Commendo autem vobis Phœben sororem nostram, quæ est ministra Ecclesiæ Cenchreensis: Ut eam excipiatis in Domino
2 nostro, prout æquum est Sanctis: & in omni negotio quod ipsa postulabit à vobis, adsitis ei, quandoquidem & ipsa adstitit cùm
3 multis, tum etiam mihi. Salutate Priskelam & Akulam, coadjutores meos in Jesu
4 Christo. Istimet enim pro anima mea cervicem suam præbuerunt: & non ego tantùm gratias eis ago, sed etiam omnes Eccle-
5 siæ Gentium. Et salutate Ecclesiam, quæ est in domo ipsorum. Salutate Epænetum
6 mihi charissimum, qui est primitiæ Achaiæ in Christo. Salutate Mariam, quæ pluri-
7 mùm laboravit in vobis. Salutate Andronicum & Juniam cognatos meos, qui mecum captivi fuerunt, suntque percelebres inter
8 Apostolos, & in Christo me præcesserunt. Salutate Amplæum mihi charissimum in Do-
9 mino nostro. Salutate Urbanum cooperarium nostrum in Christo, & Stachyn mihi
10 dilectum. Salutate Apellen electum in Do-
11 mino nostro: salutate domesticos Aristobuli. Salutate Herodionem cognatum meum: salutate domesticos Narcissi, eos qui sunt
12 in Domino nostro. Salutate Tryphænam & Tryphosam, quæ laborârunt in Domino
13 nostro. Salutate Persidem mihi charissimam, quæ quidem plurimùm laboravit in Domino nostro. Salutate Rufum electum
14 in Domino nostro, & matrem ejus ac meam. Salutate Asyncritum, & Phlegontem, & Hermam, & Patrobam, & Hermen, & fra-
15 tres qui cum eis sunt. Salutate Philologum, & Juliam, & Nereum ac sororem ejus, &
16 Olympam, omnes denique Sanctos qui cum eis sunt. Salutate alii alios osculo sancto.
17 Salutant vos omnes Ecclesiæ Christi. Peto autem à vobis, fratres mei, ut caveatis ab iis qui dissidiorum & offendiculorum auctores sunt, præter disciplinam quam vos didicistis, ut procul recedatis ab eis. Ii enim
18 qui ejusmodi sunt, non inserviunt Domino nostro Jesu Christo, sed ventri suo: ac sermonibus blandis & benedictionibus sedu-
19 cunt corda simplicium. Obedientia autem vestra cuilibet homini est perquam notissima. Gaudeo igitur propter vos, voléque ut sitis sapientes in rebus bonis, innocentes
20 verò in malis. Cæterùm Deus pacis citò conteret Satanam subter pedes vestros. Gratia Domini nostri Iesu Christi sit vobiscum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. XVI.

De Ephinia: de Magdalena.

1 12 ለሚሐፀንኩክሙ፡ ፊቤን፡ እኅተ፡ መጋቤ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ዘቂንክሬስ፡፡=፡
2 ወትትወስክዋ፡ ምስለ፡ እግዚአብሔር፡ በስመ፡ ይደልወው፡ ለቅዱሳን፡ ወለሠርዕዋ፡ ውስ
3 ተ፡ ዘፈቀድክሙ፡ ትካዝክሙ፡ እስመ፡ ለስለጠት፡ ሰብዙኃን፡ ወሊተኒ፡፡=፡ ለሙ፡
4 ጣርስቂላ፡ ወለቂላ፡ እለ፡ የኅብሩ፡ መስሌን፡ ግብረ፡ ሊየሱስ፡ ክርስቶስ፡=፡ እለ፡ ሞ
ጠው፡ ክሲደው፡ በእንተ፡ ነፍስየ፡ ወላኮ፡ ለነ፡ ባሕቲትየ፡ ዘለለክሙ፡ ዐደ፡ ክኖኩ፡
ቤተ፡ ክርስቲያናት፡ ዘለሕዛብ፡ ለወጸጣኒሆው፡፡=፡

1 Commendo vobis Phœben sororem, ministram Domûs Christianorum, quæ est Cenchris: ut excipiant eam in Domino, sicut decet Sanctos, & constituant ei, in quibus
2 ab ea rogati fueritis de vestra cura, quia profuit multis, & mihi etiam. Salutate
3 Triscillam & Aquilam cooperatores meos in Jesu Christo: Qui pro anima mea
4 cervices suas tradiderunt, quibus non ego solus gratias ago, sed omnes Ecclesiæ Gentium, cum præfectis earum.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XVI.

1 COmmendo autem vobis Phœben sororem nostram, quæ est in ministerio Eccle-
2 siæ, quæ est in Cenchris : Ut eam suscipiatis in Domino dignè Sanctis : & assista-
tis ei in quocunque negotio vestri indiguerit : etenim ipsa quoque astitit multis, &
3 mihi ipsi. Salutate Priscam & Aquilam adjutores meos in Christo Jesu ; (Qui
4 pro anima mea suas cervices supposuerunt : quibus non solus ego gratias ago, sed
5 & cunctæ Ecclesiæ Gentium,) Et domesticam Ecclesiam eorum. Salutate Epæne-
6 tum dilectum mihi ; qui est primitivus Asiæ in Christo. Salutate Mariam, quæ mul-
7 tùm laboravit in vobis. Salutate Andronicum & Juniam, cognatos & concapti-
8 vos meos : qui sunt nobiles in Apostolis, qui & ante me fuerunt in Christo. Salu-
9 tate Ampliatum dilectissimum mihi in Domino. Salutate Urbanum adjutorem no-
10 strum in Christo Jesu, & Stachyn dilectum meum. Salutate Apellen probum in
11 Christo. Salutate eos, qui sunt in Aristoboli domo. Salutate Herodionem cogna-
tum meum. Salutate eos, qui sunt ex Narcissi domo, qui sunt in Dño. Salutate Ty- 12
phænam & Tryphosam, quæ laborant in Dño. Salutate Persidem charissimã, quæ
multùm laboravit in Dño. Salutate Rufum electũ in Dño, & matré ejº, & meã Salu- 13
tate Asyncritum, Phlegontem, Hermam, Patrobam, Hermen, & qui cum eis sunt, fra- 14
tres. Salutate Philologum & Juliam, Nereum & sororem ejus, & Olympiadem, & 15
omnes, qui cum eis sunt, Sanctos. Salutate invicèm in osculo sancto. Salutant vos 16
omnes Ecclesiæ Christi. Rogo autem vos, fratres, ut observetis eos, qui dissensiones 17
& offendicula, præter doctrinam quam vos didicistis, faciunt ; & declinate ab illis.
Hujuscemodi enim Christo Domino nostro non serviunt, sed suo ventri : & per 18
dulces sermones, & benedictiones, seducunt corda innocentium. Vestra enim obe- 19
dientia in omnem locum divulgata est. Gaudeo igitur in vobis. Sed volo vos sa-
pientes esse in bono, & simplices in malo. Deus autem pacis conterat satanam 20
sub pedibus vestris velociter. Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* اَلْفَصْلُ اَلسَّادِسُ عَشَرَ * * اَلْجُمْعَةُ مِنَ اَلْجُمْعَةِ اَلْخَامِسَةِ بَعْدَ اَلْعَنْصَرَ *

CAP. XVI.

Feriâ sextâ hebdomadis quintæ post Pentecosten.

1 * وَاسْتَوْدِعُكُمْ فِيفِن اُخْتَنَا شَمَاسَةَ اَلْكَنِيسَةِ اَلَّتِي فِي كَنْكَرَاسْ * لِتَقْبَلُوهَا بِالرَّبِّ بِمَا هُوَ اَهْلًا
2 لِلْقِدِّيسِينَ * وَتَقُومُوا لَهَا بِأَيِّ اَمْرٍ تَحْتَاجُ مِنْكُمْ * لِاَنَّهَا هِيَ قَدْ صَارَتْ قَيِّمَةً بِكَثِيرِينَ * وَفِي اَنَا
3 نَفْسِي * صَافِحُوا اَبْرِسْكِيلَا وَاَكِيلَانَ مُسَاعِدَيَّ فِي يَسُوعَ اَلْمَسِيحِ * اَلَّذِينَ مِنْ اَجْلِ نَفْسِي
4 بَذَلَا اَعْنَاقَهُمَا * اَلَّذِينَ لَسْتُ اَنَا وَحْدِي شَاكِرٌ لَهُمَا * بَلْ وَجَمِيعُ كَنَائِسِ اَلْاُمَمِ * وَاَلْكَنِيسَةَ
5 اَلَّتِي فِي مَنْزِلِهِمَا * قَبِّلُوا اَبَاثُطُونَ حَبِيبِي اَلَّذِي هُوَ مُقَدَّمُ اَخَايَا لَدَى اَلْمَسِيحِ * صَافِحُوا مَرْيَمَ
6 اَلَّتِي تَعِبَتْ فِيكُمْ كَثِيرًا * قَبِّلُوا اَنْدرونِيكُوسَ وَيُونِيَا نَسِيبِي * وَالْمُتَسَاجِنِينَ مَعِي * اَلَّذِينَ
7 هُمَا فِي اَلرُّسُلِ جَلِيلِيَّيْنِ * اَلْصَّلِيرِينَ فِي مَحَبَّةِ اَلْمَسِيحِ قَبْلِي * صَافِحُوا اَمْبِلِيَانَ حَبِيبِي بِالرَّبِّ
8 * قَبِّلُوا اُورْبَانُوسَ مُعِينَنَا فِي اَلْمَسِيحِ وَاسْطَاشِسَ حَبِيبِي * اَقْرَؤُا اَلسَّلَامَ عَلَى اَبِلِّسَ اَلْمُجَرَّبِ فِي
9 دِيَانَةِ اَلْمَسِيحِ * سَلِّمُوا عَلَى اَهْلِ اَرِسْطُوبُولُسَ * قَبِّلُوا اِيرُودِيُونَا نَسِيبِي * صَافِحُوا اَهْلَ نَرْكِيصُصَ *
10 اَلَّذِينَ هُمْ لِلرَّبِّ * قَبِّلُوا تَرِيفَانَا * وَتَرِيفَاسَا * اَلتَّعِبَتَيْنِ اَلسَّاخِصَتَيْنِ فِي اَلرَّبِّ * صَافِحُوا اَبْرِسِدَهْ
11 اَلْكَنِيسَةَ اَلَّتِي تَعِبَتْ فِي مَوَدَّةِ اَلرَّبِّ كَثِيرًا * سَلِّمُوا عَلَى رُوفُسَ اَلْمُصْطَفَى لِلرَّبِّ * وَاُمِّهِ اَيَّاهُ وَاُمِّي اَنَا اَيْضًا *
12 قَبِّلُوا اَسِنْقِرِيطُنَ * وَفِلَاعُونِطَا * اَرْمَانَ * وَبَطْرُقَانَ * وَاَرْمِينَ * وَالْاِخْوَةَ اَلَّذِينَ مَعَهُمْ * صَافِحُوا
13 فِيلُولُوغُوسَ * وَيُولِيَانَ * وَنِيرَاسَ * وَاُخْتَهُ * وَاُولِمْبِيَانَ * وَجَمَاعَةَ اَلْقِدِّيسِينَ اَلَّذِينَ مَعَهُمْ * صَافِحُوا
بَعْضُكُمْ بَعْضًا بِقُبْلَةٍ قُدْسِيَّةٍ * وَيُصَافِحُكُمْ كَافَّةُ كَنَائِسِ جَمَاعَاتِ اَلْمَسِيحِ *

* اَلْاَنْبِيَنِ مِنَ اَلْجُمْعَةِ اَلسَّادِسَةِ بَعْدَ اَلْعَنْصَرَ *

Feriâ secundâ hebdomadæ sextæ post Pentecosten.

17 * يَا اِخْوَتِي اَتَضَرَّعُ اِلَيْكُمْ اَنْ تَرْقُبُوا اَلصَّانِعِينَ اَلسِّقَاقَاتِ وَالْعِثَرَ * بِخِلَافِ اَلتَّعْلِيمِ اَلَّذِي
18 تَعَلَّمْتُمُوهُ اَنْتُمْ * وَاجْتَنِبُوا عَنْهُمْ * لِاَنَّ اَلَّذِينَ هُمْ مِثْلُ هَؤُلَاءِ مَا يَخْدِمُونَ رَبَّنَا يَسُوعَ اَلْمَسِيحَ *
بَلْ يَخْدِمُونَ بُطُونَهُمْ * وَبِالْكَلَامِ اَلطَّيِّبِ وَالتَّبْرِيكِ يَخْدَعُونَ قُلُوبَ اَلسَّاذِجِينَ * لِاَنَّ طَاعَتَكُمْ
19 قَدْ وَرَدَ خَبَرُهَا اِلَى اَلْكُلِّ * وَاَنَا مَسْرُورٌ بِكُمْ * وَاُرِيدُكُمْ اَنْ تَكُونُوا فِي اَلْخَيْرِ حُكَمَاءَ * وَفِي
اَلشَّرِّ وُدَعَاءَ * وَاِلَهُ اَلسَّلَامَةِ يَسْحَقُ اَلشَّيْطَانَ تَحْتَ اَقْدَامِكُمْ سَرِيعًا * نِعْمَةُ رَبِّنَا يَسُوعَ
20 اَلْمَسِيحِ مَعَكُمْ *

17 O fratres mei, obsecro vos ut observetis auctores sectarum & dissensionis contra doctrinam quam vos didicistis, cósque devitetis. Nam qui his similes sunt, non 18
famulantur Domino nostro Jesu Christo, sed ventri suo famulantur : & sermone blando atque benedictionis inauguratione seducunt corda simplicium. Nam obe- 19
dientiæ vestræ fama jam pervenit ad omnes : & ego gaudeo de eo quod in vobis est, & volo vos esse in bono sapientes, & in malo pacatos. Deus autem pacis 20
brevi conteret Satanam sub pedibus vestris. Gratia Domini nostri Jesu Christi sit vobiscum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ለሎጡ : ሌጤኔጦን : እኁየ : ዘወእቱ : ጥንቶሙ : ለኣሲያ : በክርስቶስ ::=: ለሎጡ :
6 ማርያ : እንተ : ብዙኀ : ሠርሐት : ለክሙ ::=: ለሎጡ : ለእንድሮኒቆን : ወዩልያን : እለ :
7 ለዝሚድየ : ወተፃወው : መስሌየ : ወያለመሮው : ሐዋርያት : ክሙ : ቀደሙኒ : ተልእኮ :
8 ለክርስቶስ ::=: ለሎጡ : ለእንጺልያጦን : እኁየ : በክርስቶስ ::=: ለሎጡ : ሉሪባኖን : ዘነ
9 ኀብር : በገብረ : ክርስቶስ : ወስጦክን : እኁየ ::=: ለሎጡ : እጤሌን ፡ ኀረያ : ክርስቶ
10 ስ ::ለመኀውው : ለእለ : ለእንለርሰጦቢሱ ::=: ለሎጡ : ሄሮድዮና : ዘእዝማድየ :: ለመ
11 ጉ : እለ : እመወስተ : ንርቅሱ : እለ : በክርስቶስ ::=: ለሎጡ : እለ : ጥሬፋና : ወጣሪፍ
ሰ : እለ : ጸመዉ ፡ ለእግዚእነ :: ለሎጡ : ጤርሲደ : እኁተነ : እንተ : ብዙኀ : ጸመወት :
12 ለእግዚእነ ::=: ለሎጡ : ሩፎን : ኀረያ : ለእግዚእነ : ወእሞ : ወኢተፂ : እመየ ::=:
13 ወለሎጡ : ለሰንቀሪጦን : ወቀለሰንጸ : ሄርሜን : ወጸጥሮባን : ወሄርማን : ወለኀዊነ : እለ :
14 መሸሊሆሙ ::=: ለሎጡ : ፊሎጎን : ዊዩልያ : ወነሬየ : ወእኀቶ : ወለልንጦን : ወኩሉ
15 ሙ : ቅዱሰነ : እለ : መስሌሆሙ ::=: ለሎጡ : በበይናቲክሙ : በለሎኀ : ቅድሰት : ወለ
16 ሎቱክሙ : ኵሉ : ላቢያተ : ክርስቲያናቲሁ : ለክርስቶስ ::=: ወለስትብቀኣክሙ : ለኀ
ዊነ : ተዓቀብወው : ለእለ : ይገብረ : ሀከካ : ወያመጽሉ : ካሕያ : ላዕለ : ትመህርትክ
17 ሙ : ዘተመሀርክሙ : ትገበረ :: ወተገሐለወው ::=: እስመ : ለኀርሦሙ : ይትቀነዩ : ወለ
ኵ : ለእግዚእነ : ክርስቶስ :: ወበኂጣነ : ነገር : ወተያወሆ : ያሰኅትወው : ለብዙኀን : የ
18 ቁሃነ ::=: ፎነገረ : ዚለክሙሰ : ተሰመዐ : በኩሉሄ : ወእትፈሣሕ : በለነቲለክሙ :: ወእፈ
19 ቅድ : ለክሙ : ትጥበኩ : ለሠናይ : ወትትገሐለወው : ለለኩይ ::=: ወለመለከ : ሰላመ :
ለይቀጥቅጦ : ሳሕይጣነ : በታሪከተ : እገሪክሙ : ፋጡነ :: ጸጋሁ : ለእግዚእነ : ሊየሱስ :
ክርስቶስ : መስሌክሙ ::=:

Salutate Etcnetum fratrem meum, qui est principium Asiæ in Christo. Salutate 5
Mariam, quæ multùm laboravit pro vobis. Salutate Andronicum & Juliam 6
cognatos meos, & concaptivos meos, quos cognoverunt Apostoli, quòd ante ive- 7
runt me in sequendo Christum. Salutate Ampliaton fratrem meum in Christo. 8
Salutate Urbanum cooperatorem nostrum in Christo, & Stachyn fratrem meum. 9
Salutate Atelen electum in Christo : Salutate domesticos Aristobuli. Salutate 10
Herodium cognatum meum : Salutate domesticos Narcissi, qui sunt in Christo. 11
Salutate domesticos Tryphænæ, & Tryphosæ, qui laborâruni pro Domino no-
stro : Salutate Tersidam sororem nostram, quæ multùm laboravit pro Domino 12
nostro. Salutate Rufum electum Dei, & matrem ejus, meique etiam ipsius
matrem. Et salutate Asyncritum, & Phelaspepum, Hermum & Patrobam, 13
& Hermam, & fratres nostros qui cum illis sunt. Salutate Phelogon, & 14
Julium, & Neriam, & sororem eius, & Alneton, & omnes Sanctos qui 15
cum illis sunt. Salutate invicèm in salutatione sancta : salutant vos omnes 16
Ecclesiæ Christi. Et precor vos fratres nostri, ut observetis eos qui tumul-
tum excitant, & introducunt hæresin contra doctrinam vestram, quam 17
edocti fuistis, ut obtemperetis, & devitetis eos : Quoniam ventri suo in-
serviunt, & non Domino nostro Christo : & per sermones dulces, & per 18
blanditias seducunt simpliciores multos. Et fama vestrûm ubique locorum
divulgata est : Gaudeo igitur de vobis ; & volo vos sapientes esse ad bo- 19
num, & declinantes à malo. Deus autem pacis conterat Satanam sub pe-
dibus vestris citò. Gratia Domini nostri Jesu Christi sit vobiscum. 20

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΘ'.

Salutant vos Timotheus *simul operarius* meus, & Lucius, & Jason, & Sosipater,
21 (σ)Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ (α)συνεργός μου, καὶ Λούκιος, καὶ Ἰάσων, καὶ Σωσίπατρος,
cognati mei. Saluto vos ego Tertius, *scribens* epistolam, in Domino.
22 οἱ συγγενεῖς μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος, ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν, ἐν Κυρίῳ.
Salutat vos Caius hospes meus, & *Ecclesiæ universæ*: salutat vos Erastus
23 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου, (τ)καὶ τῆς ὅλης ἐκκλησίας ὅλης· ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος
procurator civitatis, & Quartus, frater. Gratia Domini nostri Jesu
24 ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ (υ) ἀδελφός. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Christi cum omnibus vobis. Amen. *Ad potenti* vos *stabilire* juxta Evangelium
25 Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν
meum, & prædicationem Jesu Christi, secundùm revelationem mysterii temporibus æternis
μου, καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις

Salutant vos Timotheus *cooperarius* meus, & Lucius, & Jason, & Sosipater,
21 (σ)Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ (α)συνεργός μου, καὶ Λούκιος, καὶ Ἰάσων, καὶ Σωσίπατρος,
cognati mei. Saluto vos ego Tertius, *scribens* epistolam, in Domino.
22 οἱ συγγενεῖς μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος, ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν, ἐν Κυρίῳ.
Salutat vos Caius hospes meus, & *Ecclesiæ universæ*: salutat vos Erastus
23 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου, (τ)καὶ τῆς ὅλης ἐκκλησίας ὅλης· ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος
procurator civitatis, & Quartus, frater. Gratia Domini nostri Jesu
24 ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ (υ) ἀδελφός. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Christi cum omnibus vobis. Amen. *Ad potenti* vos *stabilire* juxta Evangelium
25 Χριστοῦ μεθ' πάντων ὑμῶν. ἀμήν. Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν
meum, & prædicationem Jesu Christi, secundùm revelationem mysterii temporibus æternis
μου, καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις

taciti: (*Manifestati autem* nunc pérque Scripturas *prophetícas*, secundùm *ad*æ*dinationem*
σεσιγημένου· (Φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν
æterni Dei, ad obeditionem fidei, in cunctis Gentibus cogniti:) Soli
τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως, εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος·) Μόνῳ
sapienti Deo, per Jesum Christum, cui gloria in secula. Amen.
σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς (φ) αἰῶνας. ἀμήν.
Ad Romanos scripta est à Corintho per Phœben ministram ejus quæ in Cenchreensibus
(†)Πρὸς Ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου διὰ Φοίβης τῆς διακόνου τῆς ἐν Κεγχρεαῖς
Ecclesiæ.
ἐκκλησίας. πρόσθες καὶ τάδε, Ἐν σίγοις ἄχ. MS.A. (σ)Ἀσπάζεται (τ)καὶ ὅλης·
(υ)ἀδελφός. Τῷ δὲ δυναμένῳ (φ)αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. (†) Πρὸς Ῥωμαίους.
Locus, undè missa est hæc epistola ad Rom. in MS. A. non notatur.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

21 Salutat vos Timotheus adjutor meus, & Lucius, & Jason, & Sosipater,
22 cognati mei. Saluto vos ego Tertius, qui scripsi epistolam, in Domino.
23 Salutat vos Caius hospes meus, & universa Ecclesia. Salutat vos Erastus
24 arcarius civitatis, & Quartus, frater. Gratia Domini nostri Jesu Christi
25 cum omnibus vobis. Amen. Ei autem, qui potens est vos confirmare juxta Evangelium meum, & prædicationem Jesu Christi, secundùm revelationem mysterii temporibus æternis taciti, (Quod nunc patefactum est per Scripturas Prophetarum secundùm præceptum æterni Dei, ad obeditionem fidei,) in cunctis Gentibus cogniti, Soli sapienti Deo, per Jesum Christum, cui honor & gloria in secula seculorum. Amen. 26 27

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * يصافحكم تيموثاوس معيني * ولوكيوس * وياصن * وسوسيباطرس انسباتي * اقبلكم انا ترتيوس
22 كاتب هذه الرسالة بالرب * يسلم عليكم غايوس ضايفي وضايف الجماعة كلها * يسلم عليكم
23 اراسطس خازن المدينة * وكوارطس الاخ * بحبة ربنا يسوع المسيح مع جماعتكم امين *
24 * بحرب رسالة رومية * وكتبت من كورنيوس * وارسلت على يد فبس الشماسة في
كنسية كنخراس * والمجد لرب المجد ابدا * وعلينا رحمته * امين *

Salutat vos Timotheus adjutor meus, & Lucius, & Jason, & Sosipater cognati mei. Osculor vos ego Tertius hujus epistolæ scriptor, in Domino. Salutat vos Gaius hospes meus, & hospes totius congregationis. Salutat vos Erastus quæstor civitatis, & Quartus frater. Gratia Domini nostri Jesu Christi sit cum omnibus vobis, Amen. 21 22 23 24

Reliquos versus lege superiùs in fine capitis 14.

Epistolæ ad Romanos Corinthо scriptæ, & per Phœben Ecclesiæ Cenchreensis ministram missæ, Finis.

Laus Domino gloriæ semper, ejusque clementia super nos. Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወለእስትርለየ : በቃለ : ነቢያት : ወበትእዛዘ : እግዚአብሔር : ዘለዓለም :: ኀመ : ይእመ
ኦ : ኵሉ : ለሕዛብ : ወይእመኑ : በሊየሱስ : ክርስቶስ : ወልደ : እግዚአብሔር :: ወየ
27 እመርም : ለእግዚአብሔር :=: ዘሎቱ : ስብሐት : ወውእቱ : ጥቡብ : ለዓለመ : ዓለ
ም : ለጫን ::=: ለብሔረ : ሮሜ ::=:

At manifestatur per verbum prophetarum, & præceptum æterni Dei: ut auscultent omnes gentes, & credant in Jesum Christum Filium Dei, & cognoscant Deum: Ei sit gloria, quia ille sapientissimus est in secula seculorum. Amen. 26 27

Civitati Romæ.

Versio VULGATA LATINA.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* CORINTHIOS *prima.*

CAPUT I.

1 PAulus vocatus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Sosthenes frater,
2 Ecclesiæ Dei, quæ est Corinthi, sanctificatis in Christo Jesu, vocatis Sanctis, cum
omnibus qui invocant nomen Domini nostri Jesu Christi, in omni loco, ipsorum, &
3 nostro. Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Gra-
4 tias ago Deo meo semper pro vobis in gratia Dei, quæ data est vobis in Christo
5 Jesu: Quòd in omnibus divites facti estis in illo, in omni verbo, & in omni scientia: Sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis: Ita ut nihil vobis desit in ulla gratia, expectantibus revelationem Domini nostri Jesu Christi, 6 7
Qui & confirmabit vos usque in finem sine crimine, in die adventûs Domini nostri 8
Jesu Christi. Fidelis Deus: per quem vocati estis in societatem filii ejus Jesu 9
Christi Domini nostri. Obsecro autem vos, fratres, per nomen Domini nostri Je- 10
su Christi: ut idipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata: sitis autem
perfecti in eodem sensu, & in eadem sententia. Significatum est enim mihi de 11
vobis, fratres mei, ab iis qui sunt Chloës, quia contentiones sunt inter vos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس بولص الي اهل كورنيثوس *

* الفصل الاول * * قراءة البتنا من الجمعة السادسة *

EPISTOLA DIVI PAULI ad Corinthios.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadæ sextæ.

* من بولص المدعو رسولا ليسوع المسيح * بمشية الله * وصوسثانوس الاخ * الي كنيسة الله 1
التي بقورنيثوس * الي المقدسين المدعوين القديسين بيسوع المسيح * مع جماعة المستعينين
باسم ربنا يسوع المسيح * في كل صقع لهم ولنا * * السبت الحادي عشر بعد العنصرة *
* نعمة لكم وسلامة من الاله ابينا والرب يسوع المسيح * ابي شاكر لالهي كل حين من 3 4
اجلكم * على نعمة الله التي اعطيتموها بيسوع المسيح * لانكم في كل امر استعينتم به في كل 5
قول وفي كل علم * كما قد تصادقت فيكم شهادة المسيح * حتي انكم ما اعوزتم ولا في موهبة 6 7
واحدة * منتظرين اعتلان ربنا يسوع المسيح * الذي سيثبتكم الي العاية عادمين الزلل * في 8
يوم ربنا يسوع المسيح * صادق هو الله الذي به دعيتم الي شركة ابنه يسوع المسيح 9
ربنا * نعم * * الاحد الثامن بعد العنصرة * * اصرع اليكم يا اخوتي باسم 10
ربنا يسوع المسيح * ان تقولوا كلكم قولا واحدا نفسه * ولا يكون فيكم شقاقات * فقد كتبت
مستبينين في هذا المعقول نفسه * وفي هذا العزم بعينه * لان اصحاب خلويس عرفوني عنكم يا 11
اخوتي ان فيكم مماحكات *

Salutat vos Timotheus adjutor meus, & Lucius, & Jason, & Sosipater cognati mei. 21
Osculor vos ego Tertius hujus epistolæ scriptor, in Domino. Salutat vos 22
Gaius hospes meus, & hospes totius congregationis. Salutat vos Erastus quæstor 23
civitatis, & Quartus frater. Gratia Domini nostri Jesu Christi sit cum omnibus vobis, Amen. 24

Reliquos versus lege superiùs in fine capitis 14.

Epistolæ ad Romanos Corinthо scriptæ, & per Phœben Ecclesiæ Cenchreensis ministram missæ, Finis.

Laus Domino gloriæ semper, ejusque clementia super nos. Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ለብሔረ : ቆሮንቶስ ::=:

1 a ጳውሎስ : ዘተሠይመ : ሐዋርያሁ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : በፈቃደ : እግዚአብሔር : ወሶስቴ
2 ንስ : እኁነ :=: ለቤተ : ክርስቲያን : ዘእግዚአብሔር : ዘብሔረ : ቆሮንቶስ ::ላእለ : ተቀደ
ሱ : በክርስቶስ : ኢየሱስ : ወተሰመዩ : ቅዱሰነ : ወለኵሉሙ : እለ : ይጸውዑ : ስሞ : ለእግዚ
አብሔር : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : በኵሉ : ቦታሆሙ : ወለነሂ : መስቤሆ
3 ሙ ::=: ሰላመ : ለክሙ : ወቀረሀሉ : እምኀበ : እግዚአብሔር : ለቡነ : ወእግዚእነ : ኢየሱስ : ክ
4 ርስቶስ ::=: ዘልፈ : ለለአኵቶ : ለእግዚአብሔር : በእንቲአክሙ : ወበእንተ : ጸጋሁ : ለእግዚ
5 አብሔር : ዘወሀበክሙ : በኢየሱስ : ክርስቶስ ::=: እስመ : በኵሉ : ብዕልክሙ : በእንቲአ
6 ሁ : በቃል : ወበኵሉ : ጥበብ ::=: ወበከመ : ጸንዐ : ሳዕሌክሙ : ስምዐ : ለክርስቶስ ::=:
7 ከመ : ኢትሳኅሉ : ምንተኒ : እመጸጋሁ : ለእግዚአብሔር : እንዘ : ትሴፈው : መጽአቶ : ለ
8 እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ::=: ዘያጸንዐነ : ለገሥሉፈ : ለዕለተ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክር
9 ስቶስ ::=: ጸድቅ : እግዚአብሔር : ዘለውዐክሙ : ትኩኑ : ስቴፈኒ : ወልዱ : ኢየሱስ : ክርስ
10 ቶስ : እግዚእነ ::=: ለስተበቍዐክሙ : ለኀዊነ : በስሙ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ :
በከመ : በኵሉ : ታድልው : ሎቱ : ወከመ : ኢትተክዙ : ወከመ : ትጽንዑ : በሐዲ : መክር :
11 በሐሲዱ : ልብ ::=: ነገሩነ : በእንቲአክሙ : ለኀዊነ : ሰብለ : ኵሎሌስ : ከመ : ትትካሐዱ ::=:

CIVITATI CORINTHI.

CAPUT I.

PAulus qui constitutus fuit Apostolus Jesu Christi, in voluntate Dei, & Sosthenes 1
frater noster, Domui Christianorum Dei civitatis Corinthi, iis qui sanctificati 2
sunt in Christo Jesu, & nominati sunt Sancti, & omnibus qui invocant nomen Dei
Domini nostri Jesu Christi, in omnibus regionibus suis, & nobis etiam cum illis. Pax 3
vobis, & gaudium à Deo patre nostro, & Domino nostro Jesu Christo. Semper gratias 4
ago Deo pro vobis & pro gratia Dei, quam dedit vobis in Jesu Christo: Quia in omni- 5
bus ditati estis propter eum, in sermone, & in omni prudentia: Et sicut confirmatum 6
fuit super vos testimonium Christi: Sic nè desitis quoquam à gratia Dei 7
expectantes adventum Domini nostri Jesu Christi, Qui confirmabit nos in 8
perpetuum, in diem Domini nostri Jesu Christi. Justus est Deus qui vo- 9
cavit vos fieri participes filii ipsius Jesu Christi Domini nostri. Precor vos 10
fratres nostri in nomine Domini nostri Jesu Christi, ut in omnibus complaceatis ei,
& ut non tristitiam habeatis, & ut confirmati sitis in uno consilio, in uno corde.
Nuntiaverunt mihi de vobis, fratres nostri, homines Cloës, quòd quæstiones moveritis, 11

Digitized by Google

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Α'.

Dico autem hoc, quòd unusquisque vestrûm dicit; Ego quidem sum Pauli, ego autem
12 Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει, Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ
Apollo, ego verò Cephæ, ego autem Christi. Divisus est Christus? Num Paulus crucifi-
13 Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. Μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυ-
xus est pro vobis? aut in nomen Pauli baptizati estis? Gratias ago Deo, quòd
14 ρώθη ὑπὲρ ὑμῶν; ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; Ἐχαριστῶ τῷ (γ) Θεῷ, ὅτι
neminem vestrûm baptizavi, si non Crispum & Caium: Ut ne quis dicat quòd in
15 οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον· Ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς
meum nomen baptizavi. Baptizavi autem & Stephanæ domum. Cæterùm, nescio
16 τὸ ἐμὸν ὄνομα (δ) ἐβάπτισα. Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον. λοιπὸν οὐκ οἶδα
si quem alium baptizaverim: Non enim misit me Christus baptizare, sed evangeli-
17 εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. Οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελί-
zare: non in sapientia verbi, ut non evacuetur crux Christi. Verbum enim cru-
18 ζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ στα-
cis, quidem pereuntibus stultitia est: at servatis, nobis, virtus Dei est.
μροῦ, τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστί· τοῖς δὲ σωζομένοις, ἡμῖν, δύναμις Θεοῦ ἐστι.
Scriptum est enim; Perdam sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium reprobabo.
19 Γέγραπται γάρ, Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.
Ubi sapiens? ubi scriba? ubi inquisitor seculi hujus? Nónne infatuavit
20 Ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; Οὐχὶ ἐμώρανεν
Deus sapientiam mundi hujus? Postquàm enim in sapientia Dei, non cognovit
21 ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ (ε) κόσμου τούτου; Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἔγνω
mundus per sapientiam Deum, placuit Deo per stultitiam prædicationis servare
ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι
credentes. Quandoquidem & Judæi signum petunt, & Græci sapientiam
22 τοὺς πιστεύοντας. Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι (ζ) σημεῖον αἰτοῦσι, καὶ Ἕλληνες σοφίαν
quærunt: Nos autem prædicamus Christum crucifixum, Judæis quidem scanda-
23 (η) ζητοῦσιν· Ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδα-
lum, Gentibus autem stultitiam: Ipsis autem vocatis Judæis atque Græcis,
λον, (θ) Ἕλλησι δὲ μωρίαν· Αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι,
Christum Dei virtutem, & Dei sapientiam. Quia quod stultum Dei, sapientius
Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν, καὶ Θεοῦ σοφίαν. Ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ, σοφώτερόν
hominibus est: & quod infirmum Dei, fortius hominibus est. Videte
τῶν ἀνθρώπων ἐστί· καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ, ἰσχυρότερόν τῶν ἀνθρώπων ἐστί. Βλέπετε
enim vocationem vestram, fratres, quia non multi sapientes secundùm carnem, non multi
γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ
potentes, non multi nobiles: Sed stulta mundi elegit Deus, ut
δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· Ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ (ι) Θεὸς, ἵνα
sapientes pudefaciat: & infirma mundi elegit Deus, ut pudefaciat
τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ· καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, ἵνα καταισχύνῃ
fortia: Et ignobilia mundi & contemptibilia elegit Deus, & non
τὰ ἰσχυρά· Καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ (κ) Θεὸς, καὶ τὰ μὴ
existentia, ut existentia aboleret: Ut non glorietur omnis caro in conspectu
ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ· Ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον
ejus. Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu: qui factus est nobis sapientia à
αὐτοῦ. Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη (λ) ἡμῖν σοφία ἀπὸ
Deo, justitiaque, & sanctificatio, & redemptio: Ut, quemadmodùm scriptum est;
Θεοῦ, δικαιοσύνη τε, καὶ ἁγιασμὸς, καὶ ἀπολύτρωσις· Ἵνα, καθὼς γέγραπται,
Glorians, in Domino glorietur.
Ὁ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω.

CAP. II. β'.

Et ego veniens ad vos, fratres, veni non in sublimitate sermonis aut sapientiæ,
Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας,
annuntians vobis testimonium Dei.
καταγγέλλων ὑμῖν τὸ (α) μαρτύριον τοῦ Θεοῦ.

MS. A. (γ) Θεῷ μου, ὅτι (δ) ἐβαπτίσατε. (ε) κόσμου; Ἐπειδὴ (ζ) σημεῖα (η) ἐπιζητοῦσιν· (θ) ἔθνεσιν (ι) Θεὸς ** ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά· (κ) Θεὸς, τὰ μὴ ὄντα (λ) σοφία ἡμῖν Κεφ. β'. MS. A. (α) μυστήριον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܗܘ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܠܝ ܐܢܐ ܕܦܘܠܘܣ ܐܢܐ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܕܐܦܠܘ ܐܢܐ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܕܟܐܦܐ ܐܢܐ. 12
ܗܘ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܠܝ ܐܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܐ. * ܗܠ ܡܫܝܚܐ ܐܬܦܠܓ ܠܟ ܐܘ ܒܫܡܗ ܕܦܘܠܘܣ ܐܬܥܡܕܬ ܐܢܐ. 13
ܐܘ ܒܫܡ ܦܘܠܘܣ ܨܠܝܒܐ ܐܬܬܥܡܕ ܠܟ ܐܢܐ. * ܐܘܕܝ ܠܐܠܗܝ ܕܠܐ ܐܥܡܕ ܐܢܐ ܠܐ ܐܢ ܠܐ ܠܩܪܝܣܦܘܣ ܘܠܓܝܘܣ. 14
ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܕܒܫܡܝ ܐܢܐ ܥܡܕܬ. ܘܐܦ ܒܝܬ ܣܛܦܢܐ ܥܡܕܬ ܐܢܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܐܢ ܐܚܪܢܐ ܐܢܐ ܥܡܕܬ. 15
ܠܐ ܐܢ ܫܕܪ ܡܫܝܚܐ ܠܡܥܡܕ ܐܢܐ ܐܠܐ ܕܐܒܫܪ ܐܢܐ. ܠܐ ܒܚܟܡܬ ܡܠܬܐ ܕܐܦ ܠܐ ܬܬܒܛܠ ܨܠܝܒܐ ܕܡܫܝܚܐ. 16
ܠܐ ܐܢ ܕܐܡܪ ܐܢܫ ܕܒܫܡܝ ܐܢܐ ܥܡܕܬ. * ܠܐ ܕܝܢ ܕܐܢܐ ܐܫܬܕܪ ܠܡܥܡܕ ܐܢܐ ܐܠܐ ܕܐܒܫܪ ܐܢܐ. ܠܐ 17
ܒܚܟܡܬ ܡܠܬܐ ܕܐܦ ܠܐ ܬܬܒܛܠ ܨܠܝܒܐ ܕܡܫܝܚܐ. * ܡܠܬܐ ܕܝܢ ܕܨܠܝܒܐ ܠܐ ܒܚܟܡܬ ܡܠܬܐ ܐܢܐ ܐܠܐ ܒܚܟܡܬ ܐܠܗܐ. ܐ *
ܠܐ ܟܬܝܒ ܕܐܒܕ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ ܘܣܟܠܬܢܘܬ ܣܟܠܬܢܐ ܐܒܕ. ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ. 18
ܘܐܦ ܠܐ ܐܫܟܚ ܐܢ ܐܒܕ ܣܟܠܬܢܘܬ ܣܟܠܬܢܐ. ܐ * ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ. 19
ܐ * ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ ܘܣܟܠܬܢܘܬ ܣܟܠܬܢܐ ܐܒܕ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ. 20
ܣܟܠܬܢܐ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ ܘܣܟܠܬܢܘܬ ܣܟܠܬܢܐ ܐܒܕ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ. 21
ܣܟܠܬܢܐ ܐܒܕ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ ܘܣܟܠܬܢܘܬ ܣܟܠܬܢܐ ܐܒܕ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ. 22
ܣܟܠܬܢܐ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ ܘܣܟܠܬܢܘܬ ܣܟܠܬܢܐ ܐܒܕ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ. 23
ܣܟܠܬܢܐ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ ܘܣܟܠܬܢܘܬ ܣܟܠܬܢܐ ܐܒܕ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ. 24
ܣܟܠܬܢܐ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ ܘܣܟܠܬܢܘܬ ܣܟܠܬܢܐ ܐܒܕ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ. 25
ܣܟܠܬܢܐ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ ܘܣܟܠܬܢܘܬ ܣܟܠܬܢܐ ܐܒܕ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ. 26
ܣܟܠܬܢܐ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ ܘܣܟܠܬܢܘܬ ܣܟܠܬܢܐ ܐܒܕ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ. 27
ܣܟܠܬܢܐ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ ܘܣܟܠܬܢܘܬ ܣܟܠܬܢܐ ܐܒܕ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ. 28
ܣܟܠܬܢܐ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ ܘܣܟܠܬܢܘܬ ܣܟܠܬܢܐ ܐܒܕ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ. 29
ܣܟܠܬܢܐ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ ܘܣܟܠܬܢܘܬ ܣܟܠܬܢܐ ܐܒܕ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ. 30
ܣܟܠܬܢܐ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ ܘܣܟܠܬܢܘܬ ܣܟܠܬܢܐ ܐܒܕ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ. 31
ܣܟܠܬܢܐ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ ܘܣܟܠܬܢܘܬ ܣܟܠܬܢܐ ܐܒܕ. ܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܐܢ ܐܒܕ ܚܟܡܬ ܚܟܝܡܐ.
ܣܟܠܬܢܐ. ܐ * ܣܠܐ * ܐ *

Hoc autem dico, quia est ex vobis qui dicit; Ego sum Pauli: est & qui dicit; Ego sum Apollo: est & qui dicit; Ego sum Cephæ: est deniq; qui dicit; Ego sum Christi. 12
Nunquid divisus est Christus? aut nunquid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati fuistis? Gratias ago 13
Deo meo quòd neminem vestrûm baptizaverim, nisi Crispum & Gaium: Ne quis 14
dicat, quòd in nomine meo baptizaverim. 15
Baptizavi porrò domum Stephanæ: amplius autem haud scio num quem alium baptizaverim. Non enim misit me Christus 16
ut baptizarem, sed ut evangelizarem, non sapientiâ sermonum, ne inanis reddatur crux Christi. 17

Matutinis feriæ sextæ Crucifixionis. 2.

Sermo enim crucis, pereuntibus stultitia est: 18
nobis verò, qui quidem salvi sumus, virtus Dei est. Siquidem scriptum est; Perdam 19
sapientiam sapientum, & prudentes meæ privabo. Ubi est sapiens, aut ubi est scriba, 20
aut ubi est disputator seculi hujus? Nónne stultam reddidit Deus sapientiam mundi hujus? Nam propterea quòd in sapientia Dei 21
non cognovit mundus per sapientiam Deum, voluit Deus per stultitiam prædicationis servare eos qui credunt. Quandoquidem Ju- 22
dæi signa petunt, & Gentiles sapientiam quærunt. Nos autem prædicamus Christum 23
crucifixum, offendiculum Judæis, Gentilibus verò stultitiam: Illis autem qui voca- 24
ti sunt, Judæis & Gentilibus, Christus est virtus Dei, & sapientia Dei. Quoniam stul- 25
titia Dei sapientior est hominibus, & imbecilitas Dei potentior est filiis hominum. Et- 26
enim videte vocationem vestram, fratres mei, quòd non multos inter vos, sapientes secundùm carnem, nec multos inter vos potentes, nec multos inter vos magno stemmate natos: Sed elegit Deus stultos mundi, 27
ut pudore afficiat sapientes: & imbecillos mundi elegit, ut pudore afficiat potentes: Et elegit eos qui erant infimo genere 28
orti in mundo, & abjectos, eósque qui non sunt, ut obliteret eos qui sunt. Ut 29
ne glorietur omnis caro coram ipso. Quin- 30
etiam vos ex eo estis in Jesu Christo illo, qui factus est nobis sapientia à Deo, & justitia, & sanctitas, & redemptio. Ut quemadmo- 31
dum scriptum est; Quisquis gloriatur, in Domino glorietur.

CAP. II.

Et ego, fratres mei, quum venissem ad vos 1
non sermone grandiloquo, neque sapientiavi vobis arcanum Dei.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወትብሉ : በበይናትክሙ : ለነ : ዘለወሎስ : ወለነ : ዘለጳሎስ : ወለነ : ዘኬፋ : ወለነ : *Et dicitis inter vos; Ego sum Pauli, & ego Apollo, & ego Cephæ, & ego* 12
13 ዘክርስቶስ፡።፡ ቦኑ : ተናፈቀ : ክርስቶስ : ወቦኑ : ጳወሎስ : ተሰቅለ : በእንቲአክሙ : *Christi. Num divisus est Christus? Et nunquid Paulus suspensus est propter* 13
14 ወቦኑ : በስመ : ጳወሎስ : ተጠመቅሙ፡።፡ ለለኩቶ : ለእግዚአብሔር : ዘኢያጥመ- *vos? & nunquid in nomine Pauli baptizati fuistis? Gratias ago Deo, quòd* 14
15 ቁ : እመ ወእስቲትክሙ : ዘለእንበለ : ቀርሰጲስ : ወጋይዮስ፡።፡ ካመ : ሊይበሉ : በስመ : *non baptizavi ex vobis* quenquam, *præter Crispum & Gaium: Ut non di-* 15
16 ዚለሁ : ተጠመቅነ፡።፡ ወበሕቱ : አጥመቁ : ቤተ : እስጢፋናስ : ወኢያእመር : እኔ *catis; In nomine suo baptizati fuimus. Veruntamen baptizavi domum Ste-* 16
ክ : ለእመ : ባዕደ : ዘለጥመቁ፡።፡ በመስቀል : ዘቀውዕ፡።፡
17 እስመ : ለመህሮ : ፈነወኒ : ክርስቶስ : ወእኮ : ለለጥመቆ፡።ወኢኮነ : ተጥበበ : ነገር : ክ *phani: & nescio amplius si fuerit alius, quem baptizavi.*
18 መ : ኢንስዐር : መስቀሉ : ለክርስቶስ፡።፡ ወነገረ : መስቀሉሰ : ለሕሩቱማነ : እበደ : *In Cruce Coi.*
ይመስሎሙ : ወለነሰ : ለለለ : ድኅነ : ኀይለ : እግዚአብሔር : ውእቱ፡።፡ *Quia ad docendum eum misit me Christus, & non ad baptizandum, &* 17
non fuit in sapientia verbi, ut non evacuaremus crucem Christi. Et verba 18
crucis, miseris stultitia videntur: & nobis qui servati sumus, virtus Dei est.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

11 Hoc autem dico, quòd unusquisque vestrûm dicit; Ego quidem sum Pauli: ego
12 autem Apollo: ego verò Cephæ: ego autem Christi. Divisus est Christus?
13 Numquid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis?
14 Gratias ago Deo, quòd neminem vestrûm baptizavi, nisi Crispum & Caium:
15 Nequis dicat quòd in nomine meo baptizati estis? Baptizavi autem & Stephanæ
16 domum: cæterùm nescio si quem alium baptizaverim. Non enim misit me Chri-
17 stus baptizare, sed evangelizare: non in sapientia verbi, ut non evacuetur crux
18 Christi. Verbum enim crucis, pereuntibus quidem stultitia est: iis autem qui sal-
19 vi fiunt, id est, nobis, Dei virtus est. Scriptum est enim; Perdam sapientiam sa-
20 pientium, & prudentiam prudentium reprobabo. Ubi sapiens? ubi scriba?
ubi conquisitor hujus seculi? Nónne stultam fecit Deus sapientiam hujus mundi?
21 Nam quia in Dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam Deum: placuit
22 Deo per stultitia m prædicationis salvos facere credentes. Quoniam & Judæi
23 signa petunt, & Græci sapientiam quærunt: Nos autem prædicamus Christum
crucifixum: Judæis quidem scandalum, Gentibus autem stultitiam: Ipsis autem 24
vocatis Judæis, atque Græcis, Christum Dei virtutem, & Dei sapientiam: Quia 25
quod stultum est Dei, sapientius est hominibus: & quod infirmum est Dei, fortius
est hominibus. Videte enim vocationem vestram, fratres, quia non multi sapien- 26
tes secundùm carnem, non multi potentes, non multi nobiles: Sed quæ stulta 27
sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes: & infirma mundi elegit Deus, ut
confundat fortia: Et ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, & ea quæ 28
non sunt, ut ea quæ sunt destrueret: Ut non glorietur omnis caro in conspectu 29
ejus. Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu, qui factus est nobis sapientia à Deo, & 30
justitia, & sanctificatio, & redemptio: Ut quemadmodùm scriptum est; Qui 31
gloriatur, in Domino glorietur.

CAP. II.

ET ego, cùm venissem ad vos, fratres, veni non in sublimitate sermonis, aut sa- 1
pientiæ, annuntians vobis testimonium Christi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * وَاَقُولُ هٰذَا اِنَّ كُلَّ اَحَدٍ مِنْكُمْ يَقُولُ * اِمَّا اَنَا لِبُولُصَ اَنَا * وَاٰخَرُ لِاَبُولُّس * اَنَا لِكِيفَا * اَنَا 12
13 لِلْمَسِيحِ * اَتُرَى اَلْمَسِيحُ بَجَزَّى * اَلَعَلَّ بُولُصَ صُلِبَ عَنْكُمْ * اَوْ بِاسْمِ بُولُصَ اصْطَبَغْتُمْ * 13
14 * اَشْكُرُ اللّٰهَ اَنِّي مَا عَمَّدْتُ مِنْكُمْ اَحَدًا * سِوَى اَكْرِسْبُونَ وَغَايُوسَ * لِئَلَّا يَقُولَ اَحَدٌ اَنِّي 14
15 اَعْمَدْتُ بِاسْمِي * وَاَعْمَدْتُ بَيْتَ اسْتَافَانَا * وَلَسْتُ اَعْلَمُ فِيمَا بَعْدُ اِنْ كُنْتُ عَمَّدْتُ اَحَدًا اٰخَرَ * 15
16 * لِاَنَّ الْمَسِيحَ مَا اَرْسَلَنِي اُعَمِّدُ بَلْ اُبَشِّرُ * لَا بِحِكْمَةِ كَلَامٍ * لِئَلَّا يَخْلُوَ صَلِيبُ الْمَسِيحِ 16
17 * فَاِنَّ كَلِمَةَ الصَّلِيبِ عِنْدَ الْهَالِكِينَ جَهَالَةٌ * وَهُوَ عِنْدَنَا الْمُخَلَّصِينَ قُوَّةُ اللّٰهِ * لِاَنَّهُ قَدْ كُتِبَ لَاُهْلِكَنَّ 17
18 حِكْمَةَ الْحُكَمَاءِ * وَلَاُحَالِفَنَّ فَهْمَ الْفُهَمَاءِ * اَيْنَ الْحَكِيمُ * اَيْنَ الْكَاتِبُ * اَيْنَ مُسْتَخْصُ هٰذَا 18
19 الدَّهْرِ بِتَعَمُّقٍ * اَوَلَيْسَ قَدْ حَمَّقَ اللّٰهُ حِكْمَةَ هٰذَا الْعَالَمِ * لِاَنَّ اِذْ بِحِكْمَةِ اللّٰهِ لَنْ يَعْرِفَ 19
20 الْعَالَمُ بِالْحِكْمَةِ اللّٰهَ * سَرَّ اللّٰهُ اَنْ يُخَلِّصَ الَّذِينَ اٰمَنُوا بِحَمَاقَةِ الْكِرَازَةِ * وَاِذِ الْيَهُودُ يَسْاَلُونَ اٰيَةً * 20
21 وَالْيُونَانِيُّونَ يَطْلُبُونَ حِكْمَةً * نَكْرِزُ نَحْنُ بِالْمَسِيحِ مَصْلُوبٍ شَكًا عِنْدَ الْيَهُودِ وَحَمَاقَةً عِنْدَ الْاُمَمِ * 21
22 * وَعِنْدَنَا نَحْنُ الْمَدْعُوِّينَ الْيَهُودَ وَالْيُونَانِيِّينَ الْمَسِيحُ قُوَّةُ اللّٰهِ وَحِكْمَةُ اللّٰهِ * لِاَنَّ تَحَامُقَ اللّٰهِ 22
23 هُوَ اَوْفَرُ حِكْمَةً مِنَ النَّاسِ * وَضَعْفُ اللّٰهِ هُوَ اَشَدُّ قُوَّةً مِنَ النَّاسِ * اَلسَّبْتُ الثَّانِي عَشَرَ 23
بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ * يَا اِخْوَتِي قَدْ رَاَيْتُمْ دَعْوَتَكُمْ * اَنَّهُ لَيْسَ يُوجَدُ حُكَمَاءُ كَثِيرُونَ فِيمَا يَخُصُّ 24
25 الْجَسَدَ * اَوْ مَا يُوجَدُ كَثِيرُونَ اَقْوِيَاءَ * اَوْ مَا يُصَادِفُ كَثِيرُونَ جِسْمُهُمْ سَرِيعًا * لٰكِنَّ اللّٰهَ 25
اِخْتَارَ مُسْتَحْمَقَاتِ الْعَالَمِ * لِيُخْزِيَ الْحُكَمَاءَ * وَاِنْتَخَبَ اللّٰهُ مُسْتَضْعَفَاتِ الْعَالَمِ لِيُخْجِلَ الْقَوِيَّاتِ * 26
27 * وَاِخْتَارَ اللّٰهُ اَشْيَاءَ الْعَالَمِ الَّتِي لَا جِنْسَ لَهَا * وَالْمُسْتَحْقَرَاتِ وَغَيْرَ الْمَوْجُودَاتِ لِيُبْطِلَ الْمَوْجُودَاتِ * 27
28 * لِئَلَّا يَفْخَرَ كُلُّ ذِي بَشَرٍ اَمَامَ اللّٰهِ * ثُمَّ * فَاَنْتُمْ مِنْهُ اَنْتُمْ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ الصَّائِرِ لَنَا 28
29 حِكْمَةً مِنَ اللّٰهِ وَعَدْلًا وَقَدَاسَةً وَاِفْتِدَاءً * كَيْ كَمَا كُتِبَ الْفَاخِرُ فَلْيَفْخَرْ بِالرَّبِّ * 29
31

* اَلْفَصْلُ الثَّانِي *

1 * يَا اِخْوَتِي وَاَنَا لَمَّا جِئْتُ اِلَيْكُمْ * جِئْتُ لَيْسَ بِحَوْلِ الْمَنْطِقِ وَالْحِكْمَةِ * اَخْبَرْتُكُمْ بِشَهَادَةِ اللّٰهِ * 1

Hoc autem dico; quòd unusquisque vestrûm dicit, Ego quidem Pauli sum, alius verò Apollo, ego Cephæ, ego Christi. Num Christus divisus est? num Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis? Gratias ago Deo quòd non baptizaverim quenquam vestrûm, præter Crispum & Gaium: ut nequis dicat quòd in nomine meo baptizaverim. Baptizavi etiam domum Stephanæ, & nescio præterea utrùm baptizaverim ullum alium. Siquidem Christus non misit me ad baptizandum, sed annuntiandum, non cum sapientia sermonis: ne vacet crux Christi.

Lectio maximi diei Veneris *(i. Parasceues.)* Et præterea pro festo Crucis.

Nam mentio Crucis apud perditos, stultitia est: apud nos autem salvandos, virtus Dei est. Hactenus. *Scriptum est enim, Sanè perdam sapientiam sapientum, & intellectui prudentum contradicam. ubi est sapiens? ubi scriba? ubi profundus inquisitor hujus seculi? An non infatuavit Deus sapientiam hujus mundi? Cùm enim per sapientiam Dei non cognoscat mundus Deum per sapientiam, libuit Deo salvare eos qui crediderint insipientiæ prædicationis. Dúmque Judæi signum postulant, & Græci sapientiam petunt, Nos prædicamus Christum crucifixum, scandalum apud Judæos, & insipientiam apud Gentes: Apud nos verò vocatos, tam Judæos, quàm Græcos, Christus virtus Dei est, & sapientia Dei. Quoniam insipientia Dei præstantioris est sapientiæ quàm homines, & imbecillitas Dei validioris est fortitudinis quàm homines.*

Sabbatho duodecimo post Pentecosten.

O fratres mei, jam vidistis vocationem vestram. Nónne reperiuntur sapientes multi quantùm ad carnem? An non reperiuntur multi potentes? An non offenduntur multi quorum genus est nobile? Attamen Deus elegit insipientia mundi, ut pudefaceret sapientes: elegitque Deus imbecillia mundi, ut pudefaceret robusta: Elegit etiam Deus res mundi quæ genere carent, & contemptibiles, et non existentes, ut aboleret existentes: ut ne glorietur ullus carne præditus coram Deo. Hucusque. Vos autem ex ipso estis in Christo Jesu, qui factus est nobis à Deo sapientia, et justitia, et sanctitas, atque redemptio: ut, quemadmodum scriptum est, Jactator, in Domino se jactet.

CAP. II.

O Fratres mei, et ego quandò veni ad vos, veni quidem non in eminentia sermonis et sapientiæ, & annuntiavi vobis testimonium Dei.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 እስመ : ከመዝ : ይቤ : መጽሐፍ ::ለሕጉሎሙ : ጥበቢሆሙ : ለጠቢበን : ወለረስዖሙ:
20 ልቦሙ : ለመካርያን ::=: ሞኑ : እንከ : ጦቢብ : ወሞኑ : ጸሐፊ : ወሞኑ : ዘየሓ
21 ሥሠ : ለዝ : ዓለመ : ለኦኑ : ለእበደ : እግዚኣብሔር : ለጥበበዝ : ዓለመ::=: ወእ
ስመ : ኢያእመረ : ዓለመ : ለጥበበ : እግዚኣብሔር : ፈቃደ : እግዚኣብሔር : ጠበቢሁ :
22 ያሕደውሙ : ለሰ : የለመኑ : በዝ : ትመህርተ : ለብድ ::=: እስመ : ለይሁድኒ : ትመ
23 ህርተ : ይሴላሉ : ወለረሚኒ : ጦበበ : የሓሥሡ ::=: ወንሕነሰ : ንስብክ : ክርስቶስ : ዘ
ተሰቅለ : እንዘ : ንብል :: ለኢይሁድኒ : ይመስሎሙ : ዘንጌጎ : ወለለረሚኒ : ይመስሎሙ :
24 ዘሃላብድ ::=: ወለነሰ : ለእለሂ : እመኢይሁድ : ወለእለ : ለረሚይ : ሓረየነ : ሓይለ :
ክርስቶስ : ወወእቱ : ሓይለ : እግዚኣብሔር : ወእቱ : ጥበቢሁ : ለእግዚኣብሔር : ወእ
25 ቱ ::=: እስመ : እበይሁ : ለእግዚኣብሔር : ይጠብብ : እመእጋለ : እመ : ሕያው : ወ
26 ድኅው : ለእግዚኣብሔር : ይጻንዕ : እመእጋለ : እመ : ሕያው ::=: ርእዩ : እንከ : ለ
ሓዊነ : ዘከመ : ጸወዐክሙ : እንዘ : ሊኮንክሙ : ጠቢባነ : ብዙኃነ : ወሊኮንክሙ : ሓያላ
27 ነ : ብዙኃነ : ወሊኮንክሙ : ሓራነ : ብዙኃነ ::=: እስመ : ለብደኒሁ : ለዓዝ : ዓለመ : ሓ
ርየ : እግዚኣብሔር :: ከመ : ያስተኃፍሮሙ : ለጠቢባነ : ወድኩማኒሁ : ለዓለመ : ሓርየ :
28 እግዚኣብሔር : ከመ : ያስተኃፍሮሙ : ለጽኑዓን ::=: ዘመኑናኒሁ : ለዓለመ : ሓርየ :
29 እግዚኣብሔር : እለ : ሊሀለው : ከመ : ያስተሓፍሮሙ : ለእለ : ሀለዉ ::=: ከመ : ሊይ
30 ትመካሕ : ኵሉ : ዘነፍስ : በቅድመ : እግዚእብሔር ::=: ወለእንትኩሰ : እመክርስቶስ :
ለየሱስ : ለእንትሙ : ወቦቱ : ረከብክሙ : ጥበበ : እግዚኣብሔር : ወጽድቀ : ወቅድሳተ :
31 ፍዳድኅነት ::=: ከመ : ይኩን : በእመ : ይቤ : መጽሐፍ : ወዘሰ : ይትሜካሕ : በእግዚ
ኣብሔር : ለይትመካሕ ::=:
1 ፩ ወአነሂ : መጸእኩ : ሓቤክሙ : ለሓዊነ : ወለኮ : በኂጣነ : ተጠባበ : ነገር : መጸእኩ :
እመህርክሙ : ስመዖ : ለእግዚኣብሔር ::=:

Quia sic dicit Scriptura; Perdam intelligentias intelligentium, & oblivioni tradam consilia consiliariorum. Quis igitur intelligens? & quis scriba? & quis conquisitor hujus mundi? nónne infatuavit Deus intelligentiam hujus mundi? Et quia non cognoscebat mundus sapientiam Dei, voluit Deus sapientiâ ejus servare quotquot credunt in hac doctrina stulta. Quia Judæi doctrinam rogant, & Gentes intelligentiam quærunt. Et nos prædicamus Christum qui suspensus fuit, dicentes Judæis; Videtur vobis quòd erramus: & Gentibus, Videtur vobis quòd insanimus. Et nos qui ex Judæis sumus & qui ex Gentibus, elegit virtus Christi: & ipsa virtus Dei, ipsa sapientia Dei est: Quia stultitia Dei, sapientior est hominibus: & infirmitas Dei, fortior est hominibus. Videte igitur, fratres nostri, quomodò vocavit vos quum non essetis sapientes multi, & non essetis potentes multi, & non essetis boni multi: Quia stultos hujus mundi elegit Deus, ut pudefaciat sapientes: & infirmos mundi elegit Deus, ut pudefaciat fortes. Viles hujus mundi elegit Deus, qui non fuerunt, ut pudefaciat eos qui fuerunt: ut non glorietur ullum animal in conspectu Dei. Et vos ex Christo Jesu estis, & in illo invenistis sapientiam Dei, & justitiam, & sanctificationem, & redemptionem: ut fiat secut dixit Scriptura; Et qui gloriatur, in Domino glorietur.

CAP. II.

ET ego, veni ad vos, fratres nostri: & non in fallaci facundia veni docere vos testimonium Dei.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Α'.

Non enim judicavi scire aliquid *in vobis*, *si non* Jesum Christum, & hunc crucifixum. Et ego in infirmitate, & *in* timore, & *in* tremore multo *factus sum* apud vos: Et sermo meus, & prædicatio mea non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritûs & virtutis: Ut fides vestra non sit in sapientia hominum, sed in virtute Dei. Sapientiam autem loquimur *in perfectis*: sapientiam verò non sæculi hujus, neque principum sæculi hujus, qui destruuntur: Sed loquimur sapientiam Dei in mysterio *occultatam*, quam prædestinavit Deus ante sæcula in gloriam nostram: Quam nemo principum sæculi hujus cognovit: si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent. Sed, sicut scriptum est, *Quæ* oculus non vidit, & auris *non* audivit, & in cor hominis *non* ascendit, quæ præparavit Deus *diligentibus* illum: Nobis autem Deus revelavit per Spiritum suum: *nam* Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei. Quis enim scit hominum quæ hominis, si non spiritus hominis, qui in ipso? Ita & quæ Dei nemo *novit*, nisi Spiritus Dei. Nos autem non spiritum mundi accepimus, sed Spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quæ dona à Deo donata sint nobis: Quæ & loquimur non doctrinâ sermonum sapientiæ humanæ, sed doctrinâ Spiritûs; ac spiritualibus spiritualia comparamus. Siquidem homo animalis non recipit spiritualia: stultitia enim ei sunt; nec potest cognoscere, quòd Spiritu dijudicatur. Spiritualis verò omnia dijudicat, & ipse à nemine dijudicatur. Quis enim cognovit mentem Domini, ut doceat eum? Nos autem mentem Christi habemus.

Οὐ γὰρ ἔκρινα (β) τοῦ εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. Καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ, καὶ ἐν φόβῳ, καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς· Καὶ ὁ λόγος μου, καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος (γ) καὶ δυνάμεως· Ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ. Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων· Ἀλλὰ λαλοῦμεν (δ) σοφίαν Θεοῦ ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, Ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης (ε) ἐσταύρωσαν. Ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, (ζ) ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Ἡμῖν δὲ ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ· τὸ γὰρ Πνεῦμα πάντα (η) ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. Τίς γὰρ (ι) οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; (κ) Οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς (λ) οἶδεν, εἰ μὴ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· Ἃ καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς Πνεύματος, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι· καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου ὃς συμβιβάσει αὐτόν; Ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

MS.A. (β) εἰδέναι (γ) Καὶ ἐγὼ (δ) Θεοῦ σοφίαν (ε) ἐσταύρωσε. Καθὼς (ζ) ὅσα (η) ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Πνεύματος· τὸ γὰρ (θ) ἐρευνᾷ, (ι) οἶδεν τὰ τοῦ (κ) Οὕτως (λ) ἔγνωκεν, (μ) Πνεύματος, πνευματικοῖς (ν) τὰ πάντα, Κεφ. γ'. MS.A. (α) Κἀγὼ, (β) σαρκίνοις, (γ) ἐπότισα, ὑ (δ) εἰδὲ (ε) ἔχεις, ὑχὶ (ζ) Παῦλος· ἐγὼ δὲ Ἀπολλὼ, οὐκ ἄνθρωποί ἐστε; Τί οὖν ἐστιν Ἀπολλώς; τί δέ ἐστιν Παῦλος; διάκονοι δι' ὧν

CAP. III. γ'.

Et ego, fratres, non potui loqui vobis quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus, tanquam *infantibus* in Christo. Lac vobis potum dedi, & non escam: nondum enim poteratis: sed nec *adhuc* nunc potestis: adhuc enim carnales estis. Cùm enim *inter vos* zelus & contentio & *dissidia*, nónne carnales estis, & secundùm hominem ambulatis? Cùm enim dicat quis; Ego quidem sum Pauli: alius autem; Ego Apollo: nónne *carnales* estis? Quis enim est Paulus, quis Apollo, nisi ministri per quos

Καὶ ἐγὼ, ἀδελφοὶ, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς (α) σαρκικοῖς, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. Γάλα ὑμᾶς (γ) ἐπότισα, καὶ οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ἐδύνασθε· ἀλλ' (δ) οὔτε ἔτι νῦν δύνασθε· ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. Ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ (ε) ἔρις καὶ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; Ὅταν γὰρ λέγῃ τις, Ἐγὼ μέν εἰμι (ζ) Παύλου· ἕτερος δὲ, Ἐγὼ Ἀπολλώ, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε;

MS.A. (α) Κἀγὼ, (β) σαρκίνοις, (γ) ἐπότισα, ὑ (δ) οὐδὲ (ε) ἔχεις, ὑχὶ (ζ) Παύλου· ἐγὼ δὲ Ἀπολλὼ, οὐκ ἄνθρωποί ἐστε; Τί οὖν ἐστιν Ἀπολλώς; τί δέ ἐστιν Παῦλος; διάκονοι δι' ὧν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Neque judicavi meipsum inter vos quasi qui scirem aliquid, nisi Jesum Christum, & ipsum crucifixum. Et ego cum timore multo ac tremore egi apud vos. Et sermo meus, meaque prædicatio non fuit in persuasione verborum sapientiæ, sed in demonstratione Spiritûs & virtutis. Ut ne sit fides vestra in sapientia humana, sed in virtute Dei. Sapientiam porrò loquimur inter perfectos. Sapientiam quidem non hujus sæculi, neque principum mundi hujus qui desinent: Sed loquimur sapientiam Dei in arcano, quæ erat abscondita, & quam præfinierat Deus ante sæcula ad gloriam nostram: Quam nullus ex principibus mundi hujus cognovit: si enim cognovissent eam, nequaquam Dominum gloriæ crucifixissent. Sed sicut scriptum est, quòd oculus non vidit, & auris non audivit, & in cor hominis non ascendit, quod præparavit Deus iis qui diligunt ipsum.

Dominicâ primâ post Pentecosten. 3.

Nobis autem revelavit Deus per Spiritum suum. Spiritus enim omnia perveſtigat, etiam profunditates Dei. Quis est enim homo qui noverit quæ sunt in homine, nisi spiritus hominis qui est in ipso? Sic etiam quæ in Deo sunt, nemo novit, nisi Spiritus Dei. Nos autem non spiritum mundi accepimus, sed Spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quòd dona à Deo donata sint nobis. Quæ & loquimur non doctrinâ sermonum sapientiæ humanæ, sed doctrinâ Spiritûs; ac spiritualibus spiritualia comparamus. Siquidem homo animalis non recipit spiritualia: stultitia enim ei sunt; nec potest cognoscere, quòd Spiritu dijudicatur. Spiritualis verò omnia dijudicat, & ipse à nemine dijudicatur. Quis enim cognovit mentem Domini, ut doceat eum? Nos autem mentem Christi habemus.

CAP. III.

Dominicâ secundâ post Pentecosten. 4.

Et ego, fratres mei, non potui loqui vobiscum ut cum spiritualibus, sed veluti cum corporeis: & quasi infantes in Christo, Lacte potavi vos, nec dedi vobis cibum: nondum enim poteratis; sed necdum potestis nunc: adhuc siquidem in carne estis. Quum enim sit inter vos æmulatio, & contentio, & dissidia, nónne corporei estis, & in carne ambulatis? Nam quum unusquisque vestrûm dicat, Ego sum Pauli: alius autem dicat, Ego sum Apollo: non corporei estis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et non existimavi testificari super vos aliud verbum, nisi Jesum Christum qui suspensus fuit. Et ego veni ad vos in timore, & in tremore, & in infirmitate multa. Et sermo meus, & doctrina mea, non fuit in adulatione, & non fuit in fallacibus verbis, & non in sapientia, sed in demonstratione Spiritûs sancti: Ne sit in sapientia hominum fides vestra, sed in potentia Dei. Sapientiam loquimur sapientum, & non est sapientia hujus mundi quam loquimur: Sapientiam Dei loquimur, quæ occulta & abscondita fuit ante creationem mundi, quam statuit Deus in gloriam nostrûm:

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

2 Non enim judicavi me scire aliquid inter vos, nisi Jesum Christum, & hunc cruci-
3 fixum. Et ego in infirmitate, & timore, & tremore multo fui apud vos: Et ser-
4 mo meus, & prædicatio mea, non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed
5 in ostensione spiritûs & virtutis: Ut fides vestra non sit in sapientia hominum,
6 sed in virtute Dei. Sapientiam autem loquimur inter perfectos: sapientiam ve-
7 rò non hujus seculi, neque principum hujus seculi, qui destruuntur: Sed loqui-
mur Dei sapientiam in mysterio, quæ abscondita est, quam prædestinavit Deus ante
8 secula in gloriam nostram, Quam nemo principum hujus seculi cognovit: si
9 enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent. Sed sicut scriptum
est; *Quòd* oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ
10 præparavit *Deus* iis, qui diligunt illum: Nobis autem revelavit Deus per Spiri-
11 tum suum: Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda Dei. Quis enim ho-
minum scit quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est? ita & quæ Dei
12 sunt, nemo cognovit, nisi Spiritus Dei. Nos autem non spiritum hujus mundi ac-
cepimus, sed Spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quæ à Deo donata sunt nobis:
13 Quæ & loquimur non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina Spiritûs,
spiritualibus spiritualia comparantes. Animalis autem homo, non percipit ea
14 quæ sunt Spiritûs Dei: stultitia enim est illi, & non potest intelligere: quia spiri-
15 tualiter examinatur. Spiritualis autem judicat omnia: & ipse à nemine judica-
16 tur. Quis enim cognovit sensum Domini, qui instruat eum? nos autem sensum
Christi habemus.

CAP. III.

1 Et ego, fratres, non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus.
2 Tanquam parvulis in Christo, Lac vobis potum dedi, non escam: nondum
3 enim poteratis: sed nec nunc quidem potestis: adhuc enim carnales estis. Cùm
4 enim sit inter vos zelus, & contentio: nónne carnales estis, & secundùm homi-
nem ambulatis? Cùm enim quis dicat; Ego quidem sum Pauli: alius autem;
Ego Apollo: nónne homines estis?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * لاني لم اوثر ان اعرف فيكم شيأ الا يسوع المسيح واياه مصلوبا * ثم * الجمعة الكبير *
3 * وجيت اليكم انا بمرض وجسية وبرعب كثير * وكلامي وكرازتي لم تكن اقوال حكمة انسانية
4 مقنعة * بل ببرهان الروح والقوة * لكيما تكون امانتكم لا بحكمة الناس * لكن بقوة الله *
5 6 * السبت الثالث عشر بعد العنصرة * وتتكلم حكمة في الامور الكاملة * لا حكمة هذا
7 الدهر * ولا حكمة رؤساء هذا الدهر المبطلين * لكننا نتكلم حكمة الله في السر المكتومة *
8 التي سبق الله فحددها قبل الدهور لمجدنا * التي ما عرفها احد من رؤساء هذا الدهر لانهم لو
كانوا عرفوها * لما كانوا صلبوا رب المجد * بل كما كتب * الاربعا من الجمعة السادسة بعد العنصرة *
9 ان الذي اعدها الله للذين يحبونه ما ابصرتها عين * ولا سمعت بها اذن * ولم تخطر على قلب
10 انسان * فاما لنا فاعلنها الله بروحه * لان الروح يفحص الاعماق اعني كل اعماق الله * لان من
11 من الناس عرف خفيات الانسان الا روح الانسان الذي فيه * كذلك مكتومات الله ما عرفها
12 احد الا روح الله * ونحن فما اخذنا روح هذا العالم * بل الروح الذي من الله * لنعاين المواهب
13 التي وهبها الله لنا * التي نتكلم فيها لا باقوال حكمة انسية مستفادة * بل الفاظ روح القدس
14 التي يعلمناها هو * معايسين امورا روحانية لروحانيين * فالانسان النفساني ما يقبل اقوال روح
15 الله * لانها عنده حماقة * وما يمكنه يعلم انه سيفحص عنه فحصا روحانيا * فاما الانسان
16 الروحاني فيفحص امور الكل * وهو ما يفحص عنه احد * لان من دا عرف عقل الرب
فيستعطفه * فنحن لنا عقل المسيح *

* الفصل الثالث *

1 * واما يا اخوتي ما امكنني اخاطبكم كروحانيين * بل
2 كبسريين * وكاطفال في امانة المسيح * سقيتكم لبنا * ولم اطعمكم طعاما * لانكم ما استطعتم
3 ذلك بل ولا الان تستطيعون ايضا * لانكم بسريون ايضا * لان اذ يكون فيكم حسد وخك *
4 وسفافات * السنتم بسريون انتم * ومسلكون فما يحص الانسان * لان اذا قال احدكم انا لبولص
انا * واخر انا لابلس * السنتم بسريون انتم *

Non enim volui scire quicquam inter 2
vos, nisi Jesum Christum, eumque cru-
cifixum. Finis.

Maximâ die Veneris.

Veni autem ego ad vos cum infirmitate, 3
& timore, ac tremore multo. Et verba 4
mea, atque prædicatio mea non fuerunt
sermones sapientiæ humanæ persuaso-
riæ, sed cum demonstratione Spiritûs
ac virtutis: ut sit fides vestra non in 5
sapientia hominum, sed in virtute Dei.

Sabbatho decimo tertio post Pentecosten.

Porrò loquimur sapientiam de rebus per- 6
fectis, non sapientiam hujus seculi, ne-
que sapientiam principum hujus seculi
abolendorum: Sed loquimur sapien- 7
tiam Dei secretò, abstrusam, quam
Deus prædefinivit ante secula in glo-
riam nostram: Quam nullus princi- 8
pum hujus seculi cognovit. Nam si co-
gnovissent eam, nequaquam crucifixis-
sent Dominum gloriæ. Verùm, quem- 9
admodum scriptum est,

Feriâ quartâ hebdomadæ sextæ post Pentecosten.

Quòd quæ præparavit Deus his qui di-
ligunt eum, oculus non vidit, nec auris
audivit, nec subierunt in cor hominis:
Nobis autem revelavit ea Deus per Spi- 10
ritum suum, quia Spiritus profunda
pervestigat, omnia scilicet Dei profun-
da. Quis enim hominum novit arcana 11
hominis, nisi spiritus hominis qui est in
ipso? Pari modo abscondita Dei nemo no-
vit, nisi Spiritus Dei. Et verò nos non 12
accepimus spiritum hujus mundi, sed
Spiritum qui est ex Deo, ut inspiciamus
dona quæ Deus nobis donavit: De qui- 13
bus loquimur, non sermonibus sapientiæ
humanæ acquisitæ, sed eloquiis Spiritûs
sancti, quæ nos ipse docet, spiritualium
rerum comparationem spiritualibus ho-
minibus afferentes. Animalis enim ho- 14
mo non recipit sermones Spiritûs Dei,
quia sunt apud ipsum stultitia, & scire
nequit quòd ipse discutiendus sit scruta-
tione spirituali. At spiritualis homo res 15
quidem omnium scrutatur, ipsum verò
nemo scrutatur. Quis enim novit intel- 16
lectum Dei, ut repetat illum? nos autem
habemus intellectum Christi.

CAP. III.

Et ego O fratres mei, non potui vos 1
alloqui ut spirituales, sed ut carnales:
utque infantes in fide Christi, Lacte 2
vos potavi: neque cibo vos alui, quòd
id minimè potueritis, imò ne nunc qui-
dem adhuc possitis, Quoniam adhuc 3
carnales estis. Siquidem cùm sit in vo-
bis æmulatio, & contentio, & schisma-
ta, nónne carnales estis, & ambulantes
in his quæ propria sunt hominis? Cùm 4
enim quidam vestrûm dicat, Ego Pauli
sum, alius autem, Ego Apollo, nónne
carnales estis?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ዘሊያሉርሆ : መላእክተዝ : ዒለመ :: ሰበሰኬ : ለእመረ : ለእግዚእ : ሰብሐት : እ
9 መ: ሊሰቀልዎ:=: ፎባሕቱ : ለኮኑ : ከመዝ : ይቤ : መጽሐፍ :: ዘዐይን : ሊርእየት:
ወእዝን : ሊሰመዐት :: ወልበ : እጋለ: እመ : ሕያው : ሊሐለየ : ዘለእተደለወ : እግዚአ
ብሔር : ለእለ : ይፈርህዎ::=: በመስቀል:=:
11 ሎኑ : ብእሲ : ዘያሉር : ዘውስተ : ልበ : ሰብእ : ዘእንበለ : መንፈሱ : ለሰብእ : ዘባዕ
ሌሁ :: ከማሁኬ : ዘእግዚአብሔርኒ : ለልቦ : ዘያሉር : ዘእንበለ : መንፈሱ : ለእግዚ
10 አብሔር::=: ወለነሰ: ከሠተ: ለነ: እግዚአብሔር : በመንፈሱ: ቅዱስ: እስመ: መንፈስ :
12 ቅዱስ : ኵሎ : ያእምር : ወጎቡለቲሁኒ : ለእግዚአብሔር::=: ወንሕነሰኬ : ለኮ : መ
13 ንፈስ : ዒለመ : ዘነሀለነ : ዘእንበለ : መንፈስ : እግዚአብሔር::=: ወእመኒ : ነኅርነ:ሊ
ኮነ : ትሙህርተ : እጋለ : እመ : ሕያው : ወሊኮነ : ጥበበ : ነኅር : ዘእንበለ : ትሙህርተ:
መንፈስ : ቅዱስ :ለእለ : መንፈስ : ቅዱሰ : በሙ : እሙንቱ : ይፈክሩ : ዘመንፈስ : ቅዱ
14 ስ:=: ወሰብእሰ : ዘነፍስ : ሊይሌድሞ : ዘመንፈስ : ቅዱስ : እዘደ : ይመስሎ : ወሊያእ
15 ሙር : ኵሙ : በመንፈስ : ቅዱስ : ይትሐተት::=: ወዘሰቦ: መንፈስ : ቅዱስ : ኵሎ : ያእ
16 ሙር : ወሎቱሰ : ለልቦ : ዘያእምር::=: ሙኑ : ያእምር: ሕሊናሁ : ለእግዚአብሔር:
ወሙኑ : መጣክርቲሁ : ንሕነኬ : ሕሊሂናሁ : ለክርስቶስ : ብነ::=:

1 ር በሕፃናት : ምንባበ: ወእነሂ : ኢጎዊነ : ስእነኩ : ሥሀርተክሙ : ከሙ
ዘ:መንፈስ : ቅዱስ : ላዕሌሁ : ዘእንበለ : በሕገ : ዘሠጋ: ወደመ: ወእመ: ለሕፃናት::=:
2 ሰለበ : ወጋዕኩክሙ : ወለኮ : መብልዐ : ዘለብላዕኩክሙ :: እስመ : ዒደክሙ : ሊጸናዕ
3 ክሙ:=: ወኢዒደክሙ : በሕገ : ዘሠጋ : ወደመ : ሀለወክሙ :: ወእመከመሰ : ትትቃን
ሉ : ወትዘሀሩ : በሕገ : ዘሠጋ : ወደመ : ሀለወክሙ : ወካመ : ብእሲ : ትሐውረ::=:
4 እስመ፡ ኦለ : ይብሉ : እሙወስቱትክሙ : ለነ : ዘጸወሎስ : ወካልኦ : ይብል : ለነ : ዘ
ለጳሉስ : ለኮኑ : ሰብእ : እሙንቱ::=:

Quam non cognoscebant principes hujus mundi: si enim cognovissent Dominum glo- 8
riæ, non suspendissent eum. Veruntamen nónne sic dicit Scriptura? Quæ oculus non 9
vidit, & auris non audivit, & cor hominis non cogitavit quæ paravit Deus timen-
tibus eum.

Versus decimus & undecimus transponuntur.

Die Crucis.

Quis homo est qui scit quæ in corde hominis sunt, nisi spiritus hominis, qui super 11
eum? sic igitur quæ Dei sunt, nemo est qui scit, nisi Spiritus Dei. Et nobis revela- 10
vit, nobis inquam, Deus per Spiritum suum sanctum; quia Spiritus sanctus omnia
scit, & occulta etiam Dei. Et nos igitur, non spiritus mundi fuit quem accepimus, 12
sed Spiritus Dei: Dum sermo noster non fuit doctrina hominum, & non fuit facun- 13
dia, sed doctrina Spiritûs sancti: ii qui Spiritum sanctum habent, illi diligent quæ
sunt Spiritûs sancti. Et homo animalis non sapit, quæ sunt Spiritûs sancti, stultiti- 14
a videntur ei, & nescit quòd in Spiritu sancto examinatur. Et qui habet Spiri- 15
tum sanctum, omnia scit, & ipsum nemo est qui scit. Quis scit cogitationes Dei? 16
& quis consilia ejus? nos autem cogitationes Christi habemus.

CAP. III.

Lectio pro parvulis.

Et ego etiam, fratres nostri, non potui docere vos, sicut is super quem est Spiritus 1
sanctus, sed in lege carnis & sanguinis, & sicut parvulos: Lac præbui vobis, & 2
non fuit esca, quâ cibavi vos: quia adhuc vos non estis confirmati. Et adhuc in lege 3
carnis & sanguinis fuistis: & si æmulemini & contendatis, in lege carnis & sangui-
nis estis, & sicut homo ambulatis. Quia sunt qui dicunt ex vobis; Ego sum Pau- 4
li: & alius dicit; Ego sum Apollo: nónne homines sunt?

Digitized by Google

Quis igitur est Paulus? quis verò Apollo? nisi ministri per quos credidistis, &
5 Τίς οὖν ἐστι Παῦλος; τίς δὲ Ἀπολλώς; ἀλλ' ἢ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ
unicuiq; sicut Dominus dedit. Ego plantavi, Apollo rigavit: sed Deus
6 ἑκάστῳ ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν. Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπότισεν· ἀλλ' ὁ Θεὸς
incrementum dedit. Itaque neque *plantans* est aliquid, neque *rigans*: sed *ille*
7 ηὔξανεν. (η) Ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστί τι, οὔτε ὁ ποτίζων· ἀλλ' ὁ
incrementum *dans* Deus. *Plantans* autem & *rigans* unum sunt: unusquisque autem
8 αὐξάνων Θεός. Ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἓν εἰσιν· ἕκαστος δὲ
propriam mercedem accipiet secundùm *proprium* laborem: Dei enim sumus *cooperatores*:
9 τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον· Θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί·
Dei agricultura, Dei ædificatio estis. Secundùm gratiam Dei *datam*
10 Θεοῦ γεώργιον, Θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι,
ut sapiens architectus fundamentum posui, alius autem superædificat: Unusquisq;
ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον (ϑ) τέθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ἕκαστος
autem videat quomodò superædificet. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere,
11 δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι
præter *jactum*, quod est Jesus Christus. Si autem quis superædificat super
12 παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν (ι) Ἰησοῦς ὁ Χριστός. Εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ
fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœnum, stipulam:
τὸν (κ) θεμέλιον τοῦτον, χρυσὸν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην·
Uniuscujusq; opus manifestum *fiet*: *nam* dies declarabit, quia in igne re-
13 Ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκα-
velabitur: & uniuscujusque opus quale sit, ignis probabit. Si cujus
14 λυπτεται· καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι, τὸ (λ) πῦρ δοκιμάσει. Εἴτινος
opus manserit quod superædificavit, mercedem accipiet: Si cujus opus
15 τὸ ἔργον μένει ὃ (μ) ἐποικοδόμησε, μισθὸν λήψεται· Εἴτινος τὸ ἔργον
exuretur, *damnum faciet*: ipse autem *servabitur*; *ita* verò quasi per ignem.
κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται, (ν) οὕτω δὲ ὡς διὰ πυρός.

Nescitis, quia templum Dei estis, & Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis 16
Οὐκ οἴδατε, ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; Εἴτις 17
templum Dei *corrumpit*, disperdet illum Deus. *Nam* templum Dei sanctum est,
τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ (ξ) τοῦτον ὁ Θεός. ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν,
qui estis vos. Nemo *seipsum* seducat: si quis videtur sapiens esse *in*
οἵτινές ἐστε ὑμεῖς. Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν 18
vobis in seculo hoc, stultus fiat, ut *sit* sapiens. *Nam* sapientia
ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. Ἡ γὰρ σοφία 19
mundi hujus, stultitia apud Deum est. Scriptum est enim; *Comprehendens*
τοῦ κόσμου τούτου, μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστι. γέγραπται γάρ, Ὁ δρασσόμενος
sapientes in astutia eorum. Et iterùm; Dominus novit cogitationes
τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. Καὶ πάλιν, Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς 20
sapientium, quoniam sunt vanæ. Itaque nemo glorietur in hominibus: omnia
τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι. Ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα 21
enim vestra sunt: Sive Paulus, sive Apollo, sive Cephas, sive mundus,
γὰρ ὑμῶν ἐστιν· Εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλὼς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος, 22
sive vita, sive mors, sive præsentia, sive futura: omnia vestra sunt.
εἴτε ζωὴ, εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε μέλλοντα· πάντα (ο) ὑμῶν ἐστιν.
Vos autem Christi, Christus autem Dei.
Ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ Θεοῦ. 23

CAP. IV. Δ'.

Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores
Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ, καὶ οἰκονόμους 1
mysteriorum Dei. *Ai reliquum*, quæritur *in dispensatoribus*, ut fidelis quis
μυστηρίων Θεοῦ. Ὧδε δὲ λοιπὸν, ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις 2
inveniatur.
εὑρεθῇ.

MS. A. (η) Ὥστε * ὁ (ϑ) ἔθηκα, (ι) Ἰησοῦς Χριστός. (κ) θεμέλιον, χρυσὸν, (λ) πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει. (μ) ἐποικοδόμησεν, (ν) οὕτως (ξ) αὐτὸν (ο) ὑμῶν. Ὑμεῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Quis enim est Paulus, aut quis est Apollo, 5
nisi ministri per quos credidistis? & prout
unicuique dedit Dominus? Ego planta- 6
vi, & Apollo rigavit; sed Deus dedit in-
crementum. Non igitur is qui plantat est 7
aliquid, nec is qui rigat; sed Deus qui dat
incrementum. Qui autem plantat & qui 8
rigat, unum sunt: unusquisque juxta labo-
rem suum mercedem accepturus est. Cùm 9
Deo enim operamur, & agricolatio Dei, &
ædificatio Dei vos estis. Et secundùm gra- 10
tiam Dei quæ data est mihi, posui funda-
mentum ut architectus sapiens; alius autem
super illud ædificat. Porrò quisque videat
quomodo super illud ædificat. Fundamen- 11
tum enim aliud, præter hoc quod positum est,
nemo potest ponere, quòd est Jesus Christus.
Quòd si quis ædificat super hoc fundamen- 12
tum, aurum, vel argentum, vel lapides pre-
tiosos, vel ligna, vel fœnum, vel stipulam;
Cujúsque opus revelabitur. Dies enim 13
ille patefaciet illud, quippe quod in igne re-
velatur; & cujusque opus quale sit, ignis
discernet. Cæterùm, is cujus permanebit 14
opus, qui ædificaverit, mercedem suam ac-
cipiet. Is verò cujus opus exuretur, jactu- 15
ram faciet: ipse autem salvus fiet, sed ita
quasi ex igne.

Dominicâ tertiâ post Pentecosten. 5.

Nescitis vos esse templum Dei, & Spiritum 16
Dei habitare in vobis? Quisquis corrum- 17
pit templum Dei, perditurus est eum Deus:
siquidem templum Dei sanctum est, quod
estis vos. Nemo seducat se ipsum: qui 18
putat inter vos se sapientem esse in hoc se-
culo, stultus evadat, ut fiat sapiens. Sapi- 19
entia enim mundi hujus, stultitia est apud
Deum. Scriptum est enim, Comprehendit
sapientes in calliditate ipsorum. Et rursùs; 20
Dominus novit cogitationes sapientum esse
vanas. Quapropter nemo glorietur in ho- 21
minibus: omnia enim vestra sunt. Sive 22
Paulus, sive Apollo, sive Cephas, sive mun-
dus, sive vita, sive mors, sive præsentia, sive
futura, omnia sunt vestra: Vos autem 23
Christi, Christus verò Dei.

CAP. IV.

Sic existimati simus à vobis ut ministri 1
Christi, & dispensatores arcanorum Dei.
Hîc jam requiritur in dispensatoribus, ut 2
fidelis quispiam inveniatur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 መንትኑ : ጳውሎስ : ወመንትኑ : ለጳሎስ : ለእኩ : እለ : በሳዕሌሆሙ : ተለመንክሙ::
6 ወለለ : ለሐዱ : በከመ : ወሀቦ : እግዚአብሔር:=> ለነ : ተከልኩ : ወለጳሎስ : ስቀየ :
7 ወእግዚአብሔር : እልሀቀ::=> ወይእዜኒ : ወሊ : ዘተከለ : ወሊዘሰቀየ : ለልቦ : ዘበ
8 ቊዐ : ዘለንበለ : ደለሙ : እግዚአብሔር : ዘለልሀቀ:=> ወዘሂ : ተከለ : ወዘሂ : ሰቀ
9 የ : ለሐዱ : እሙንቱ : ወኩሎሙ : ዐስቦሙ : ይነሥኡ : በሊመጣነ : ጸጣሆሙ::=> እ
ስመ : ረድሌተ : እግዚአብሔር : ንሕነ : ወገባረ : እግዚአብሔር : ንሕነ : ወለንትሙሰ :
10 ሕንጻ : እግዚአብሔር : ለንትሙ::=> ወበከመ : ጸጋሁ : ለእግዚአብሔር : ዘወሀበኒ :
ኬስተደናፍኩ : መስረተ : ከመ : ጠቢበ : ሊቀ : ጸረብት : ወባሕቱ : ካልኣ : ወኀቱ : ዘየ
ሐንጽ :: ወኩሉ : ለይትዐቀብ : ዘከመ : የሐንጽ:=>

*Quis est Paulus? & quis Apollo? ministri per quos credidistis, & unicui- 5
que sicut dedit ei Deus. Ego plantavi, & Apollos rigavit, & 6
Deus crescere fecit. Et nunc neque is qui plantavit, neque is qui rigavit 7
quicquam habet quo prosit: sed tantùm Deus est qui crescere fecit. Et qui 8
plantavit & qui rigavit, unum sunt: & omnes mercedem eorum accipient se-
cundùm laborem eorum. Quia adjutores Dei sumus: & operarii Dei sumus, 9
& vos ædificatio Dei estis. Et secundùm gratiam Dei, quam dedit mihi 10
posui fundamentum, sicut prudens magister fabrorum: sed alius est qui ædi-
ficabit: & quisque caveat quomodò ædificet.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

5 Quid igitur est Apollo? quid verò Paulus? Ministri ejus, cui credidistis,
6 & unicuique sicut Dominus dedit. Ego plantavi, Apollo rigavit: sed De-
7 us incrementum dedit. Itaque neque qui plantat est aliquid, neque qui ri-
8 gat: sed, qui incrementum dat, Deus. Qui autem plantat, & qui rigat,
unum sunt. Unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundùm suum
9 laborem. Dei enim sumus adjutores: Dei agricultura estis, Dei ædificatio
10 estis. Secundùm gratiam Dei, quæ data est mihi, ut sapiens architectus fun-
damentum posui: alius autem superædificat. Unusquisque autem videat quo-
11 modò superædificet. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere, præter
12 id quod positum est, quod est Christus Jesus. Si quis autem superædificat
super fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœ-
13 num, stipulam, Uniuscujusque opus manifestum erit: Dies enim Domini
declarabit, quia in igne revelabitur: & uniuscujusque opus quale sit, ignis
14 probabit. Si cujus opus manserit quod superædificavit, mercedem accipiet.
15 Si cujus opus arserit, detrimentum patietur: ipse autem salvus erit; sic ta-
men quasi per ignem. Nescitis quia templum Dei estis, & Spiritus Dei ha-
16 bitat in vobis? Si quis autem templum Dei violaverit, disperdet illum De-
17 us. Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos. Nemo se seducat: si
18 quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat ut sit sapiens.
Sapientia enim hujus mundi stultitia est apud Deum. Scriptum est enim;
19 Comprehendam sapientes in astutia eorum. Et iterùm; Dominus novit co-
20 gitationes sapientium, quoniam vanæ sunt. Nemo itaque glorietur in homi-
21 nibus. Omnia enim vestra sunt, sive Paulus, sive Apollo, sive Cephas, si-
22 ve mundus, sive vita, sive mors, sive præsentia, sive futura: omnia enim
vestra sunt: Vos autem Christi; Christus autem Dei.
23

CAP. IV.

Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum
1 Dei. Hic jam quæritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniatur.
2

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 *فَمَنْ هُوَ إِذًا بُولُصُ * وَمَنْ هُوَ أَبُلُّوسُ إِلَّا خَادِمَيْنِ بِهِمَا آمَنْتُمْ * وَكُلُّ أَحَدٍ مِنْهُمَا كَمَا مَكَّنَهُ
6 اللهُ * أَنَا غَصَبْتُ * وَأَبُلُّوسُ سَقَى * لَكِنَّ اللهَ أَنْمَاهُ * حَتَّى أَنَّ مَنْ يَغْصَبُ لَيْسَ هُوَ شَيْئًا * وَلَا مَنْ
7 يَسْقِي * بَلِ الْإِلَاهُ الَّذِي يُنْمِي * فَمَنْ يَغْصَبُ وَمَنْ يَسْقِي هُمَا وَاحِدٌ * كُلُّ أَحَدٍ مِنْهُمَا يَأْخُذُ
8 ثَوَابَهُ عَلَى مِقْدَارِ تَعَبِهِ * ثُمَّ *
* الْأَحَدَ الْبَاسِعَ بَعْدَ الْعِنْصَرِ *
9 * لِأَنَّنَا لِلَّهِ مُعِينُونَ * وَأَنْتُمْ فَلَاحَةُ لِلَّهِ * وَبِنَاءُ لِلَّهِ * وَكَمَا خَصَّ نِعْمَةَ اللهِ الَّتِي أَعْطَتْهَا * كَمُهَنْدِسٍ
10 حَكِيمٍ وَضَعْتُ أَسَاسًا وَيَبْنِي عَلَيْهِ آخَرُ * فَلْيَنْظُرْ كُلُّ أَحَدٍ كَيْفَ يَبْنِي عَلَيْهِ * فَإِنَّ مَا يُمْكِنُ
11 أَحَدًا أَنْ يَضَعَ أَسَاسًا آخَرَ * غَيْرَ هَذَا الْمَنْصُوبِ الَّذِي هُوَ يَسُوعُ الْمَسِيحُ * فَإِنْ يَبْنِ أَحَدٌ عَلَى
12 هَذَا الْأَسَاسِ * ذَهَبًا * فِضَّةً * جَوَاهِرَ كَرِيمَةً * خَشَبًا * عُشْبًا * قَصَبًا * سَيَصِيرُ عَمَلُ كُلِّ أَحَدٍ ظَاهِرًا *
13 لِأَنَّ الْيَوْمَ يَدُلُّ أَنَّهُ بِالنَّارِ يَعْتَلِنُ * وَعَمَلُ كُلِّ أَحَدٍ مَهْمَا كَانَ النَّارُ تَخْتَبِرُ * فَمَنْ يَبْقَى عَمَلُهُ
14 الَّذِي بَنَاهُ عَلَيْهِ سَيَأْخُذُ ثَوَابًا * وَمَنْ يَحْتَرِقُ عَمَلُهُ سَيَخْسَرُ * وَهُوَ يَخْلُصُ مُخَلَّدًا * هَكَذَا
15 كَحَاصِلٍ فِي النَّارِ * أَمَا قَدْ عَلِمْتُمْ أَنَّكُمْ هَيْكَلُ اللهِ أَنْتُمْ * وَرُوحُ اللهِ يَسْكُنُ فِيكُمْ * فَمَنْ يُفْسِدُ
16 هَيْكَلَ اللهِ يُفْسِدْهُ اللهُ * لِأَنَّ هَيْكَلَ اللهِ قُدُّوسٌ هُوَ الَّذِي أَنْتُمْ هُمْ *
17 * الْخَمِيسَ مِنَ الْجُمُعَةِ السَّادِسَةِ بَعْدَ الْعِنْصَرِ * * فَلَا يَخْدَعَنْ أَحَدٌ نَفْسَهُ * مَنْ يَظُنُّ أَنَّهُ
18 حَكِيمٌ فِيكُمْ فِي هَذَا الدَّهْرِ فَلْيَصِرْ أَحْمَقَ لِيَصِيرَ حَكِيمًا * لِأَنَّ حِكْمَةَ هَذَا الْعَالَمِ هِيَ عِنْدَ اللهِ
19 حَمَاقَةٌ * لِأَنَّ قَدْ كُتِبَ هُوَ يُقْبِضُ الْحُكَمَاءَ فِي مَكْرِهِمْ * وَأَيْضًا الرَّبُّ يَعْرِفُ أَفْكَارَ الْحُكَمَاءِ أَنَّهَا
20 بَاطِلَةٌ هِيَ * فَلِهَذَا لَا يَفْتَخِرَنَّ أَحَدٌ فِي النَّاسِ * فَإِنَّ الْأَشْيَاءَ كُلَّهَا لَكُمْ هِيَ * إِنْ قُلْتُ بُولُصُ *
21 إِنْ ذَكَرْتُ أَبُلُّوسَ * إِنْ تَوَحَّيْتُ كِنْفَا * إِنْ قُلْتُ عَالَمًا * إِنْ ذَكَرْتُ حَيَاةً أَوْ مَوْتًا * إِنْ أَوْمَأْتُ إِلَى
22 الْبَرَايَا الْوَاقِفَةِ الْآنَ * إِنْ قُلْتُ الْمُسْتَقْبَلَ * كُلُّ هَذِهِ لَكُمْ هِيَ * وَأَنْتُمْ لِلْمَسِيحِ * وَالْمَسِيحُ لِلَّهِ * ثُمَّ *
23 * الْفَصْلُ الرَّابِعُ *
1 * السَّبْتَ الرَّابِعَ عَشَرَ بَعْدَ الْعِنْصَرِ * * هَكَذَا فَلْيَحْسِبْنَا إِنْسَانٌ كَخُدَّامِ الْمَسِيحِ *
وَقَهَارِمَةِ لِأَسْرَارِ اللهِ * وَمَعَ هَذَا سَيُطْلَبُونَ فِي الْقَهَارِمَةِ أَنْ يُوجَدَ أَحَدٌ نِعْمَ *
2

Quis itaque est Paulus, & quis est 5
Apollo, nisi duo ministri per quos cre-
didistis? & quidem uterque ipsorum
prout concessit illi Deus. Ego planta- 6
vi, & Apollo rigavit, sed Deus dedit
incrementum. Adeò ut qui plantat ni- 7
hil sit, neque qui rigat, sed Deus qui ve-
getat. Igitur qui plantat, & qui ri- 8
gat, idem sunt, quilibet eorum accipi-
ens mercedem suam pro ratione laboris
sui. Finis.

Dominicâ nonâ post Pentecosten.

Nos enim adjutores Dei sumus: vos verò 9
Dei agricultura, & Dei ædificium: Et 10
juxta gratiam Dei quam sum assecutus,
ut sapiens architectus posui fundamen-
tum, & alius super illud ædificat: vi-
deat igitur unusquisque quomodo super
illud extruat. Non enim potest quisquam 11
aliud ponere fundamentum præter hoc
erectum, quod est Jesus Christus. Quòd 12
si quis extruat super hoc fundamentum,
aurum, argentum, gemmas pretiosas,
ligna, fœnum, arundines: Cujusque 13
opus manifestum fiet: Dies enim ostendet,
quòd per ignem revelabitur: & cujus-
cunque opus, qualecunque fuerit, ignis
probabit: Et is, cujus opus manse- 14
rit, quod super illud extruxit, mercedem accipiet:
Is autem cujus opus exustum fuerit, ja- 15
cturam patietur: illud verò fundamen-
tum firmum evadet, ita, quasi existens
in igne. An nescitis quòd templum Dei 16
estis, & Spiritus Dei habitat in vobis?
Qui ergò templum Dei corrumpit, cor- 17
rumpet illum Deus: nam templum Dei
sanctum est, quod estis vos.

Feriâ quintâ hebdomadæ sextæ, post Pentecosten.

Nequis seipsum fallat. Qui arbitratur 18
se esse sapientem inter vos in hoc seculo,
desipiens fiat, ut fiat sapiens; Quia 19
sapientia hujus mundi, stultitia est apud
Deum. Scriptum est enim, Ipse venabi-
tur sapientes in dolo ipsorum. Et rur- 20
sum, Dominus scit cogitationes sapien-
tum quòd irritæ sint. Propterea nequis 21
glorietur in hominibus: omnes enim res,
vestræ sunt. Sive Paulum dicam, sive 22
Apollo memorem, sive Cepham compel-
lem, sive dicam mundum, sive memorem
vitam aut mortem, sive creaturas modò
præsentes innuam, sive futuras dicam, 23
hæc omnia vestra sunt: Vos autem
Christi, Christus verò Dei. Finis.

CAP. IV.

Sabbatho quartodecimo post Pentecosten.

Sic æstimet nos homo ut ministros 1
Christi, & moderatores mysteriorum
Dei. Adhæc requiruntur in moderato- 2
ribus, ut fidus aliquis inveniatur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወካልእሰ፡ ውሰረተ፡ ለልቦ፡ ዘይክል፡ ሰርሮ፡ ዲቦ፡ ዘተሰረረ፡ ወመሰረቱኒ፡ ሊየሱስ፡ ክ
12 ርስቶስ፡ ውእቱ።።=፡ ወእመሰቦ፡ ዘይሰርር፡ ወየሐንጽ፡ በደቦ፡ መስረተ፡ ወርቅ፡ ወብ
13 ረር።፡ ወእመኒ፡ ዘዕፅ፡ ወዛዕር፡ ወዛብርዕ።=፡ ለዕለ፡ ኢሐዲ፡ ይትከሠት፡ መዋበረ፡
ወዕሉቱ፡ ያዐውቆ፡ ለመ፡ ከሠቶ፡ እሳት።፡ ወለዕለ፡ ኢሐዲ፡ እሳት፡ ያጤክር፡ መግበ
14 ር።=፡ ወዘጸንዐ፡ መዋበረ፡ ወቆመ፡ ውእቱ፡ ዘይነሥእ፡ ዕሴቶ።=፡ ወዘሰ፡ ውዕ
15 የ፡ መዋበሩ፡ የሐጕል፡ ዕሴቶ፡ ወባሕቱ፡ ለኪሁሰ፡ ይድኅን፡ ወይከውን፡ ከመ፡ ውዒ
16 የ፡ እሳት።።=፡ ወኢታእመሩኑ፡ ከመ፡ ጫኒያሩ፡ ለክርስቶስ፡ ለኔትሙ፡ ወመንፈሰ፡
17 እግዚአብሔር፡ ሳዕቤክሙ።።=፡ ወዘሰ፡ ለጣስኀ፡ ቤተ፡ እግዚአብሔር፡ ሎቱኒ፡ ያጠ
ስኖ፡ እግዚአብሔር።፡ ወቤቱሰ፡ ለእግዚአብሔር፡ ለኔትሙ፡ ውእቱ፡ ለኪክሙ፡ ወቅዱ
18 ስ፡ ውእቱ፡ ቤቱ፡ ለእግዚአብሔር።=፡ ወለልቦ፡ ዘያስኅት፡ ርእሶ፡ ዘይፈቅድ፡ ጠቢ
19 በ፡ ይኩን፡ በዝ፡ ዓለመ፡ እብደ፡ ለይረሲ፡ ርእሶ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ጠቢበ።=፡ እስመ፡
እበድ፡ ውእቱ፡ በኅበ፡ እግዚአብሔር፡ ጥበቡ፡ ለዝ፡ ዓለመ።፡ እስመ፡ ከመዝ፡ ይቤ፡
20 መጽሐፍ፡ ዘይእኅዝመ፡ ለጠቢባን።፡ ትመይኑቶሙ።።=፡ ወኪሳዕበ፡ ይቤ፡ ያለመርሙ፡
21 እግዚአብሔር፡ ለጠቢባን፡ ከመ፡ ኪኑቶ፡ ይሔልዩ።።=፡ ወለልቦ፡ ዘይትመኪሕ፡ እኒ
22 ስ፡ በእጋል፡ እመ፡ ሕያው፡ እስመ፡ ኩሉ፡ ዘዚለክሙ።።=፡ እመኒ፡ ጳውሎስ፡ ወእ
መኒ፡ ለጸሎስ፡ ወእመኒ፡ ኬፋ፡ ወእመኒ፡ ዓለመ፡ እመኒ፡ ሕይወት፡ ወእመኒ፡ ሞት፡ ወ
23 እመኒ፡ ዘሀሉ፡ ወዘይመጽእ።።ኩሉ፡ ዘዚለክሙ።=፡ ወለኔትሙሰ፡ ዘክርስቶስ፡ ወክር
ስቶስኒ፡ ለእግዚአብሔር።።=፡ በሕፃናት።=፡

1 ከመገዚኬ፡ የሐሊ፡ ሱበእ፡ ከመ፡ ለግብርተ፡ ክርስቶስ፡ ወከመ፡ መጋብተ፡ ለሠርዐቱ፡
2 ለእግዚአብሔር።።=፡ ወበዝየ፡ እኔከ፡ ይትፈቀድ፡ ለእመሰ፡ ዘይትረከብ፡ ኄር፡ ወ
ሚእመኔ፡ እመገብት።።=፡

Et aliud fundamentum nemo est qui potest ponere, super illud *quod positum est,* 11
& fundamentum ejus Jesus Christus est. Et si quis fuerit qui ponat & ædi- 12
ficet super fundamentum, aurum, & argentum, aut ligneum, aut fœniseccium,
aut arundineum, Cujusque manifestabitur opus, & dies ejus declarabit eum, 13
quandò manifestabit eum ignis; & uniuscujusque opus ignis probabit. Et is 14
cujus opus est firmum & stetit, ipse est qui accipiet mercedem suam. Et cu- 15
jus opus exustum fuerit, perdet mercedem suam: veruntamen ipse servabitur,
& erit sicut ustus igne. Et nescitisne quòd habitatio Christi estis, et Spi- 16
ritus Dei super vos? Et quis corrupit domum Dei, eum corrumpet Deus: 17
& domus Dei estis vosipsi, & sancta est domus Dei. Et nemo est qui sedu- 18
cet seipsum: qui vult sapiens esse in hoc seculo, stultum faciat seipsum, ut
fiat sapiens. Quia stultitia est apud Deum, sapientia hujus mundi. Quia 19
sic dicit Scriptura, quòd comprehendet sapientes in *astutia ipsorum. Et iterùm* 20
dicit; Scit Deus sapientes, quòd inania cogitant. Et nemo est qui glorietur 21
amplius in hominibus, quia omnia vestra sunt. Sive Paulus, & sive Apol- 22
los, & sive Cephas, & sive mundus, sive vita, & sive mors, sive præ-
sentia, & futura: omnia vestra sunt: Et vos Christi, & Christus Dei. 23

CAP. IV.

Pro puerulis.

Sic igitur nos æstimet homo ut servos Christi, & ut dispensatores constituti- 1
onis Dei. Et hic amplius necesse est, si quis fuerit, quòd inveniatur bonus 2
& fidelis à dispensatoribus.

Digitized by Google

Mihi autem *in minimum* est ut à vobis *dijudicer*, aut ab humano die:
3 Ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' (α) ὑμῶν ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας·
sed neque meipsum *dijudico*. Nihil enim mihi*ipsi* conscius sum: sed non in hoc
4 ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω. Οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα· ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ
justificatus sum: *at dijudicans* me, Dominus est. Itaque *ne* ante tempus *quid judicate*,
5 δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με, Κύριός ἐστιν. Ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε,
quoadusq; veniat Dominus: qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit con-
ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος· ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βου-
silia cordium: & tunc laus erit unicuique à Deo. Hæc autem, fra-
6 λὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ταῦτα δέ, ἀδελ-
tres, transfiguravi in meipsum & Apollo, propter vos: ut in nobis discatis ne
φοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ (β) Ἀπολλὼ δι' ὑμᾶς· ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε (γ) τὸ μὴ
supra *quod* scriptum est, *sapere*: *ut ne* unus *super unum inflemini* adversùs alterum·
ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν· ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου.
Quis enim te discernit? Quid autem habes quod non accepisti? Si autem & accepisti, quid
7 Τίς γάρ σε διακρίνει; Τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; Εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί
gloriaris quasi non *accipiens*? Jam saturati estis, jam *ditati* estis, sine
8 καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; Ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη (δ) ἐπλουτήσατε, χωρὶς
nobis *regnâstis*: & utinam *sanè* regnetis, ut & nos vobis *simul* regnemus.
ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν.
Puto enim quòd Deus nos Apostolos novissimos *edidit*, tanquam morti destinatos:
9 Δοκῶ (ε) γὰρ ὅτι ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους·
quia spectaculum facti sumus mundo, & angelis & hominibus. Nos stulti propter
10 ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. Ἡμεῖς μωροὶ διὰ
Christum: vos autem prudentes in Christo: nos infirmi, vos autem fortes: vos
Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς
gloriosi, nos autem *ignominiosi*. Usque in hanc horam & esurimus, & sitimus,
11 ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν, καὶ διψῶμεν,
& nudi sumus, & colaphis cædimur, & instabiles sumus: Et laboramus; *operantes*
καὶ γυμνητεύομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν· Καὶ κοπιῶμεν, ἐργαζόμενοι
propriis manibus: *convitiis affici*, benedicimus: persecutionem *pati*, sustinemus: *Blas-*
ἰδίαις χερσί· λοιδορούμενοι, εὐλογοῦμεν· διωκόμενοι, ἀνεχόμεθα· (ζ) βλα-
phemati, obsecramus: tanquam purgamenta mundi facti sumus, omnium
σφημούμενοι, παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων
peripsema usque adhuc. Non *pudore afficiens* vos scribo hæc: sed ut *natos* meos
περίψημα ἕως ἄρτι. Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου
charissimos moneo. Si *enim* decem millia pædagogorum habeatis in Christo, sed
ἀγαπητὰ (η) νουθετῶ. Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ'
non multos patres: In *enim* Christo Jesu per Evangelium ego vos
οὐ πολλοὺς πατέρας· Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς
genui. Rogo ergò vos, imitatores mei estote. *Propter hoc*
ἐγέννησα. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. Διὰ (θ) τοῦτο
misi *vobis* Timotheum, qui est *natus* meus *dilectus* & fidelis in Domino: qui
ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, (ι) ὅς ἐστί τέκνον μου ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν Κυρίῳ· ὃς
vos commonefaciet vias meas quæ in Christo, sicut ubique in omni Ecclesia
ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ
doceo. Tanquam non *venturo autem me* ad vos, inflati sunt quidam.
διδάσκω. Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς, ἐφυσιώθησάν τινες.
Veniam autem citò ad vos, si Dominus voluerit: & cognoscam non
Ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ
sermonem *inflatorum*, sed virtutem. Non enim in sermone regnum
τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν. Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία
Dei, sed in virtute. Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in
Β' τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. Τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν
charitate, spiritúque mansuetudinis?
ἀγάπῃ, πνεύματί τε (κ) πραότητος;

Κεφ. Α'. MS.A. (α) *ἡμῶν (β) Ἀπολλὼν (γ) τὸ ·· ····· ὑπὲρ ἃ γέγραπται· ἵνα (δ) ἐπλουτήσατε,*καὶ ὄφελόν (ε) γὰρ, ὁ Θεὸς (ζ) Δυσφημούμενοι, (η) νουθετῶν. (θ) τοῦτο αὐτὸ
ἔπεμψα (ι) ὅς ἐστιν μου τέκνον (κ) πραΰτητος;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* Mihi verò minima est res à vobis judicari, 3
aut à quovis homine; sed ne meipsum qui-
dem judico. Nullus enim rei mihi ipsi 4
conscius sum, sed non per hoc justificatus
sum: siquidem judex meus Dominus est.
* Quamobrem ne ante tempus judicaveri- 5
tis, usque dum venerit Dominus ille, qui
illustraturus est recondita tenebrarum, &
revelabit cogitationes cordium; tunc laus
erit unicuique à Deo.

Dominicâ quartâ post Pentecosten. 6.

* Hæc autem, fratres mei, propter vos posui 6
super personam meam & Apollo, ut per nos
discatis non amplius de vobis sentire quàm
scriptum est; & ne quis supra proximum su-
um efferatur propter aliquem. Quis enim 7
scrutatur te? aut quid habes quod non ac-
ceperis? Quòd si accepisti, quid gloriaris,
quasi non acceperis? Jamdudum saturati 8
estis & ditati? & sine nobis regnum adepti
estis? utinam autem regnum adepti fitis, ut
& nos regnemus vobiscum. Existimo autem 9
quòd nos Apostolos, postremos constituerit
Deus tanquam ad mortem, quippe qui facti
sumus spectaculum mundo, angelis, & ho-
minibus. Nos stulti propter Christum, vos 10
autem sapientes in Christo: nos imbecilles,
vos autem potentes: vos percelebres, nos
autem infames. Ad hanc usque horam esu- 11
rimus & sitimus, & nudi sumus, & colaphis
cædimur, nec locum stabilem habemus: Et 12
laboramus operantes manibus nostris: igno-
miniâ afficiunt nos, nos autem benepreca-
mur: infectantur nos, & sustinemus. Con- 13
vitiis proscindunt nos, & obsecramus eos:
tanquam quisquiliæ mundi facti sumus, &
purgamentum omnium nunc usque. Non ut 14
pudore vos suffundam hæc scribo, sed ut fi-
lios charissimos admoneo. Nam si decem 15
millia pædagogorum habeatis in Christo, at
non multos patres: siquidem in Jesu Christo
ego genui vos per Evangelium. Peto igitur 16
à vobis, ut mei similes sitis.

Dominicâ quintâ post Pentecosten. 7.

Propterea misi ad vos Timotheum, qui est 17
filius meus dilectus, & fidelis in Domino; ut
ipse vobis in memoriam reducat vias meas
quæ sunt in Christo, juxta id quod doceo in
omnibus Ecclesiis. Quasi verò ipse ventu- 18
rus non sim ad vos, superbierunt quidam ex
vobis. Sed si Dominus voluerit, citò veniam 19
ad vos: & cognoscam non sermonem eorum
qui sese efferunt, sed virtutem ipsorum:
Quandoquidem regnum Dei non est in ser- 20
mone, sed in virtute. Quemodo vultis? cum 21
virga veniam ad vos, an cum dilectione, &
spiritu mansueto?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወሊተሰ : ኅሰር : ውእቱ:: ተወድሶ : በኅቤክሙ : ወበኅበ : ሰብእ : መዋቲ : ወለሊየኒ : ለ
4 ልብ : ዘያርሰሐሰሐኒ:=: እስመ : እልቦ : ዘይትዐወቀኒ : ወባሕቱ : ዘኒ : በዚልየ : ሊያ
5 ጸድቀኒ : እስመ : እግዚአብሔር : የሐትተኒ::=: ወመንተኑ : ዘተሐትቱ : ይእዜ : ዘ
እንበለ : ይብጸሕ : ጊዜሁ : እስከ : ይመጽእ : እግዚእነ : ወያበርህ : ዘውስተ : ጽልም
ት : ዘይሐሊ : ልብ :: ውእተ : ለጫረ : ይነሥእ : ኵሉ : ዕሴቶ : በኅበ : እግዚአብሔ
6 ር :=: ወዘኒ : ለኅዊነ : ለብደርኩ : ለነ : እስመ : በእንቲአክሙ : ከመ : ለንት
ሙኑ : ትትመሀሩ : ወይደረተዐክሙኑ : ትትዐበዩ : ለዕሳ : ቢጽክሙ::=:

Et mihi vile est laudari apud vos, & apud homines morientes: & me nemo est 3
qui reprehendet. Quia nihil est quod cognitum est mihi: sed hoc dicens non 4
justifico meipsum; quia Deus scrutabitur me. Et quid est quod scrutamini nunc 5
antequàm veniat tempus ejus? usque dum veniat Dominus noster, & illu-
stret quæ in tenebris sunt, quæ cogitat cor: isto tempore accipiet quisque mer- 6
cedem suam apud Deum. Et hæc, fratres nostri, elegi ego pati propter vos,
ut vos discatis: & convenitne vobis ut inflemini contra fratres vestros?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

3 Mihi autem pro minimo est ut à vobis judicer, aut ab humano die: sed neque
4 meipsum judico. Nihil enim mihi conscius sum: sed non in hoc justificatus sum:
5 qui autem judicat me, Dominus est. Itaque nolite ante tempus judicare, quo-
adusque veniat Dominus: qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & mani-
festabit consilia cordium: & tunc laus erit unicuique à Deo. Hæc autem,
fratres, transfiguravi in me & Apollo, propter vos: ut in nobis discatis, ne
7 suprà quàm scriptum est, unus adversùs alterum infletur pro alio. Quis enim
te discernit? Quid autem habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid
8 gloriaris quasi non acceperis? Jam saturati estis, jam divites facti estis: sine
9 nobis regnatis: & utinam regnetis, ut & nos vobiscum regnemus. Puto enim
quòd Deus nos Apostolos novissimos ostendit, tanquam morti destinatos: quia
10 spectaculum facti sumus mundo, & Angelis, & hominibus. Nos stulti pro-
pter Christum, vos autem prudentes in Christo: nos infirmi, vos autem for-
11 tes: vos nobiles, nos autem ignobiles. Usque in hanc horam & esurimus, &
sitimus, & nudi sumus, & colaphis cædimur, & instabiles sumus, Et labora- 12
mus operantes manibus nostris: maledicimur, & benedicimus: persecutionem
patimur, & sustinemus: Blasphemamur, & obsecramus: tanquam purgamen- 13
ta hujus mundi facti sumus, omnium peripsema usque adhuc. Non ut confun- 14
dam vos, hæc scribo, sed ut filios meos charissimos moneo. Nam si decem mil- 15
lia pædagogorum habeatis in Christo, sed non multos patres. Nam in Christo
Jesu per Evangelium ego vos genui. Rogo ergò vos, imitatores mei estote, sicut 16
& ego Christi. Ideò misi ad vos Timotheum, qui est filius meus charissimus, 17
& fidelis in Domino: qui vos commonefaciet vias meas, quæ sunt in Christo
Jesu, sicut ubîque in omni Ecclesia doceo. Tanquam non venturus sim ad vos, 18
sic inflati sunt quidam. Veniam autem ad vos citò, si Dominus voluerit: & 19
cognoscam non sermonem eorum qui inflati sunt, sed virtutem. Non enim in 20
sermone est regnum Dei, sed in virtute. Quid vultis? in virga veniam ad vos, 21
an in charitate, & spiritu mansuetudinis?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * وهذا امر حقير لي ان تكسفوا انتم عني * او يوم انساني * بل ولا انا اتفحص ذاتي * ولكني
4 لست اعرف في ذاتي شيا * بل ولا بهذا اتزكي * والرب هو الذي يتفحص اموري * * لجمعة
من الجمعة السادسة بعد العنصرة * فلهذا لا تدينوا شيا قبل الوقت الى ان ياتي الرب
الذي يبير مكنونات الظلمة ويظهر ارآء القلوب * وحينيذ يكون المديح لكل احد من الله * ثم
6 * وهذه المقاييس يا اخوتي من اجلكم مثلتها بذاتي وبابللو * لتتعلموا بنا الا تتفاهوا فوق ما
7 كتب * لكيما يعرض الواحد عن الاخر * لكيلا يتسامح احدكم على الاخر * لان من ذا
8 يحاكمك انت * ماذا لك ما لم تاخذه * فان كنت قد اخذت * فلم تفتخر كمن لم ياخذه * اقد
صرتم شباعي فيما سلف * اقد استغنيتم فيما عبر * وقد ملكتم حلوا منا * ويا ليتكم قد ملكتم
9 لنملك ونحن معكم * * الاحد العاشر بعد العنصرة * وفي بذكار الرسل * وعلى حسب طني
ان الله اوعدنا نحن الرسل اخرين * كالمسوقين الى الموت * لاننا صرنا مشهدا للعالم وللملايكة
10 وللناس * نحن من اجل المسيح حمقاء * وانتم بالمسيح فهماء * ونحن ضعفاء * وانتم اقوياء * انتم
11 مسرفون * ونحن مهانون * حتى الى هذه الساعة * نجوع ونعطش ونعري ونقرع ولا ثبوت لنا *
12 * ونتعب ونعمل بايدينا نستم فنبارك * نطرد ونحتمل * نغري علينا فنصرع * وقد صرنا كقمامات
13 العالم * مطروحين تحت اقدام الكل الى الان * وما كتبت هذه لاخجلكم * بل اعذلكم كاولادي
14 احباء * لانكم لو كان لكم في محبة المسيح ربوات معلمين * لكن ليس لكم اباء كثيرون *
15 لاني انا بيسوع المسيح ولدتكم بالبشارة * فاصرع اذا اليكم ان تصيروا متشبهين بي * ثم *
16 * السبت الخامس عشر بعد العنصرة * ولذلك قد ارسلت اليكم تيموثاوس الذي هو ابني
17 الحبيب وبعة للرب * الذي سيذكركم طرقي التي في المسيح * كما اعلم في كل كنيسة بكل صنع *
18 * وكاني لست اجي اليكم * قد تسامح قوم منكم * لكن سآوافيكم سريعا ان ساء الرب *
19 واعرف لا حجة المتشامخين فقط * بل وقوتهم * لان ملك الله ليس هو بكلام بل بقوة *
20 * فكيف تريدون اجي اليكم * بعصا او بمحبة وبروح وداعة *
21

Et hoc parvi momenti negotium est apud 3
me, ut examinetis me vos, aut dies hu-
manus. Imò nec ego quidem meipsum 4
scrutor. Et verò nihil in me ipse depre-
hendo, at ne per hoc justificor, cum Domi-
nus sit qui res meas scrutatur.

Feriâ sextâ hebdomadæ sextæ post Pentecosten.

Quapropter ne judicetis quicquam ante 5
tempus, quoad veniat Dominus, qui illu-
minabit occulta tenebrarum, & patefa-
ciet consilia cordium: & tunc erit laus
unicuique à Deo. Hactenus. *Cæterùm* 6
has comparationes O fratres mei, propter
vos attuli de meipso & de Apollo, ut in
nobis disceretis haud arrogare vobis
prudentiam supra id quod scriptum est,
ita ut unus alium non devitet, ut unus
vestrûm adversus alium non superbiat.
Quis enim tecum rationem init? Quid 7
tuum est, quod non acceperis? & si accepisti, cur gloriaris quasi is qui non accepit? Num saturi facti estis jampridem? 8
num ditati estis jamdudum? & absque
nobis jam regnâstis? Atque ô utinam
regnassetis, ut nos etiam vobiscum
regnaremus.

Dominicâ decimâ post Pentecosten. Et in cõmemoratione Apostolorũ.

Et secundùm opinionem meam Deus nos 9
Apostolos exposuit postremos, quasi ad
mortem ductos: quia facti sumus specta-
culum mundo, & Angelis, & hominibus.
Nos propter Christum insipientes, vos au- 10
tem per Christum prudentes: nos imbecil-
les, vos autem validi: vos honorati, nos
autem despecti. Usq; ad hanc horã. Esu- 11
rimus, & sitimus, & nudi sumus, & va-
pulamus, nec ulla nobis est subsistentia, Et 12
laboramus, et operamur manibus nostris:
contumeliis afficimur, & benedicimus:
persecutionem patimur, & sustinemus:
Calumniis lacessimur, & obsecramus: & 13
facti jam sumus veluti quisquiliæ mun-
di, sub omnium pedibus projecti ad hoc
usq; tempus. Neq; verò hæc scribo, ut vos 14
pudore suffundam: sed vos dirigo ut filios
meos dilectos. Nam etiamsi habeatis in 15
charitate Christi myriades præceptorum,
non tamen habetis multos patres: quoni-
am ego in Christo Jesu vos genui per E-
vangelium. Rogo vos igitur ut fiatis mihi 16
similes. Finis.

Sabbatho quinto decimo post Pentecosten.

Et hac de causa misi ad vos Timotheũ, 17
qui est filius meus dilectus, & Domino
fidelis, qui vobis in memoriam reducet
vias meas quæ sunt in Christo: quemad-
modum doceo in omni ecclesia, ubiq; lo-
corum. Perindè verò ac si non sim ventu- 18
rus ad vos, quidam vestrûm arrogantes
evaserunt. Sed veniam ad vos brevi, si 19
Dominus voluerit, & cognoscam non so-
lùm rationem arrogantium, sed & virtu-
tem eorum. Siquidem regnum Dei non in 20
sermone consistit, sed in virtute. Quomodo ergò vultis veniam ad vos? cum fuste, an cum charitate, & spiritu mansuetudinis? 21

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ዮኑ: ዩሐትተከ: ወምንተ: ኮንከ: ዘኢነሣእከ: እመኒ: ነሣእከ: ምንተ: ትግእዝ: ከመ
8 ዘ: ሊነ/ሠእ::=: ናሁኬ: ጸገብክሙ: ወብዕልክሙሂ: ወደእክሙ: ወነጋሢክሙሂ:
9 በእንቲትክሙ: ወርቱዕሰ: ንሕነ: ንነገሥ: ምስሌክሙ::=: እስመ: ለርለየ: እግዚ
ኣብሔር: ሐዋርያቲሁ: ደኅርተ: ከመዘ: ይሜጡ: ለሞት:: እስመ: ሰለቀ: ኮነ: ለዓ
10 ለም: ወለሰብለእኒ: ወለመላእክትኒ::=: ንሕነሰኬ: ለብዶን: በእንተ: ክርስቶስ: ወእንተ
ውሰ: ጠቢባን: በክርስቶስ: ወንሕነሰ: ድኩማን: ወእንትኩሰ: ጽኑዓን:: ወእንትኩ
11 ሰ: ክቡራን: ወንሕነሰ: ትሑታን::=: እስከ: ዛቲ: ዕለት: ወንርኀብሂ: ወንጸመእሂ:
12 ወነዐርቅሂ: ወንቄልልሂ: ወንትሰራዕሂ::=: ወንሠርሕሂ: እንዘ: ንትቀነይ: በእደዊነ:
13 ለዘሂ: ረገመነ: ንባርኮ: ወለዘሂ: ሰደደነ: ንድኅሮ::=: ወለዘሂ: ይፀርፋ: ናስተ
በቍዖ:: ወከመ: ኂሣላት: ኮነ: ውስተ: ዓለመ: ወቤዛክሙ: እነ: ለኩሉክሙ:
እስከ: ይእዜ: ወኢያየ: ኀፈርክሙነ: ዘእጽሕፍ: ለክሙ: ዘንተ: ዘእጽሕፍ: ለክ
14 ሙ: እኮኑ: ከመ: ውሉድየ: ዘእፈቅር: እገሥጸክሙ::=: ወእመኒ: እፅፈ: ለመ
ርሕተ: ብክሙ: በክርስቶስ: ለበዊክሙስ: ሊኮኑ: ብዙኃነ: እስመ: እነ: ወለድኩክ
15 ሙ: በትመርህተ: ክርስቶስ: ሊየሱስ::=: ለእስተበቍዐክሙ: ለኅዊነ: ኢያየ: ተሞሰ
16 ሉ::=: በእንተዝ:ፈነውክመ:ለክሙ: ለጢሞቴዎስ: ወልድየ: ዘለፈቅር: መለመን: በእ
17 ግዚአብሔር: ዘያዘክረክሙ: ፍናዊየ: ዘበሊየሱስ: ክርስቶስ: በከመ: መሀርኩ: በኵሉሄ:
18 ወበኵሉ:ቤተ:ክር ስቲያናት::=: ወሀለው:እለ:ተዐበዩ:ከመ:ሊይመጽእ: ኀቤክሙ::=:
19 እመጸእኩ: ከመ: ፍቀዳ: እግዚአብሔር: ለእመር: እንከ: ኅይለ: ወእኮ: ነገረ:
20 ዕቡያን::=: እስመ: ሊኮነ: በነገረ: መንግሠተ: እግዚአብሔር: ዘእንበለ: በኃይ
21 ል::=: እፎኑ: ትፈቅዱ: እመጸእክሙ: በበትር: ወጧመ: በተፋቅር:: ወበ
የወሀት::==:

Quis scrutatur te? & quid factus es quod non accepisti? si autem accepisti, quid 7
gloriaris sicut ille qui non accepit? Ecce igitur saturati estis, & divites estis 8
etiam, & regnâstis soli, & expedit ut regnemus vobiscum. Quia designavit 9
Deus Apostolos ejus postremos quasi traditos morti, quia ludibrium facti sumus
mundo, & hominibus, & angelis. Nos igitur stulti propter Christum, & 10
vos prudentes in Christo, & nos infirmi, & vos fortes, & vos gloriosi, &
nos viles. Usque hunc diem & esurimus etiam, & sitimus etiam, & nudi su- 11
mus etiam, & probris affecti sumus etiam, & colaphis cædimur etiam. Et 12
laboramus etiam ministrantes cum manibus nostris, maledicenti nobis benedi-
cimus, & persequenti nos permittimus ei. Et blasphemantem oramus, & 13
tanquam pilæ facti sumus in mundo, & redemptio vestra ego omnibus vobis
usque nunc. Et me puduit de vobis, ut scriberem vobis hoc quod vobis scribo: 14
nonne ut filios meos quos diligo moneo vos? Et si decem millia ducum ha- 15
bueritis in Christo, patres vestri non sunt multi, quia ego genui vos in do-
ctrina Christi Jesu. Rogo vos fratres nostri mihi similes estote. Propterea 16
misi vobis Timotheum filium meum quem diligo, fidelem in Domino, qui me- 17
mores vos faciet viarum mearum, quæ in Jesu Christo sunt, sicut docui ubi-
que & in omni domo Christianorum. Et sunt qui inflati sunt quasi non ve- 18
nirem ad vos. Veniam autem quemadmodum voluit Deus, ut cognoscam 19
igitur virtutem, & non verba inflatorum. Quia non est in verbis regnum 20
Dei, sed in virtute. Quomodo vultis ut veniam ad vos? num in virga, 21
vel in charitate & in mansuetudine?

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Β'. Γ'.

CAP. V. ε'.

1 Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς
Omninò auditur in vobis fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec in
Gentibus nominatur, ita ut uxorem quendam patris habere. Et vos in-
2 (α) ἔθνεσιν ὀνομάζεται, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. Καὶ ὑμεῖς πε-
flati estis, & non magis luxistis, ut tollatur de medio vestrûm
φυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα (β) ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν
qui opus hoc fecit. Ego quidem enim ut absens corpore, præ-
3 ὁ τὸ ἔργον τοῦτο (γ) ποιήσας. Ἐγὼ μὲν γὰρ ὡς ἀπὼν τῷ σώματι, παρ-
sens autem spiritu, jam judicavi ut præsens, eum sic hoc opera-
ὢν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν, τὸν (δ) οὕτω τοῦτο κατεργασά-
tum, In nomine Domini nostri Jesu Christi, congregatis vobis
4 μενον, Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ (ε) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συναχθέντων ὑμῶν
& meo spiritu, cum virtute Domini nostri Jesu Christi,
καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν (ζ) Ἰησοῦ Χριστοῦ,
Tradere ejusmodi satanæ in interitum carnis, ut spiritus
5 Παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ πνεῦμα
servetur in die Domini Jesu. Non pulchra gloriatio ve-
6 σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ (η) Κυρίου Ἰησοῦ. Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑ-
stra. Nescitis quia modicum fermentũ totam massam fermentat? Expur-
7 μῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; (θ) Ἐκκα-
gate igitur vetus fermentum, ut sitis nova massa, sicut estis azymi.
θάρατε οὖν τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι.
Etenim Pascha nostrum pro nobis immolatus est, Christus. Itaque epu-
8 καὶ γὰρ τὸ (ι) πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη, Χριστός. Ὥστε (κ) ἑορτά-
lemur, non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ & nequitiæ, sed in
ζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν
azymis sinceritatis & veritatis. Scripsi vobis in Epistola; Ne
9 ἀζύμοις (λ) εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας. Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, Μὴ
commisceri fornicariis: Et non omnino fornicariis mundi hu-
συναναμίγνυσθαι (μ) πόρνοις· Καὶ οὐ πάντως τοῖς πόρναις τοῦ κόσμου τού-
jus, aut avaris, aut rapacibus, aut idololatris: alioquin debueratis
του, ἢ τοῖς πλεονέκταις, (ν) ἢ ἅρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ (ξ) ὀφείλετε
ex mundo exire. Nunc autem scripsi vobis non commisce-
ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. (ο) Νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυ-
ri, si quis frater nominatus aut fornicator, aut avarus, aut idololatra,
σθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολά-
tra, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax: ejusmodi nec comedere. Quid
τρης, ἢ λοίδορος, ἢ μέθυσος, ἢ ἅρπαξ· τῷ τοιούτῳ (π) μηδὲ συνεσθίειν. Τί
enim mihi & eos qui foris judicare? Nónne eos intùs vos judicatis? Eos autem
γάρ (ρ) μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; Τοὺς δὲ
foris Deus judicat. Tollite auferte malum ex vobis ipsis.
ἔξω ὁ Θεὸς (σ) κρίνει. καὶ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

CAP. VI. ς'.

Γ' Τολμᾷ τις ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ
Audet aliquis vestrûm, negotium habens ad alterum, judicari apud
injustos, & non apud Sanctos? Nescitis quoniam Sancti
τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων; (β) Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι
mundum judicabunt? Et si in vobis judicabitur mundus, indigni estis ju-
τὸν κόσμον κρινοῦσι; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κρι-
diciis minimis? Nescitis quoniam angelos judicabimus? nedum
τηρίων (γ) ἐλαχίστων; Οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; μήτε γε
vitalia? Vitalia quidem igitur judicia si habueritis, mihili facite in
βιωτικά; Βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν
Ecclesia, illos sedere facite.
τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε.

CAP. VI. ς'.

Dominicâ post Resurrectionem. 8.

Indecora est gloriatio vestra, fratres mei. 6
Nescitis quòd paululum fermenti totam con-
sperſionem fermentat? Expurgate à vobis 7
fermentum vetus, ut sitis consperſio novæ,
sicut estis azymi. Pascha enim nostrum
Christus est, qui mactatus est pro nobis.
Idcircò festum agamus, non in fermento ve- 8
teri, nec in fermento malitiæ & amaritudi-
nis, sed in azymo sinceritatis & sanctimo-
niæ. Scripsi vobis per epistolam, Ne com- 9
misceamini cum scortatoribus. Non autem 10
dico cum scortatoribus qui sunt in hoc mun-
do, aut de oppressoribus, aut de raptoribus,
aut cultoribus idolorum: alioquin cogere-
mini etiam ex mundo exire. Hoc autem 11
quod scripsi vobis; Ne commisceamini, est ut
si sit qui vocetur frater, sitque scortator, aut
oppressor, aut cultor idolorum, aut convi-
viator, aut ebriosus, aut raptor, cum ejusmo-
di ne panem quidem comedatis. Quid enim 12
ad me attinet judicare extraneos? vos au-
tem eos qui intùs sunt judicate. Cæterùm 13
eos qui foris sunt, Deus judicat: tollite
autem sceleratum è medio vestrî.

CAP. VI.

Dominicâ sextâ post Pentecosten. 9.

Audet aliquis vestrûm habens litem cum 1
fratre suo, experiri judicio coram iniquis,
non autem coram Sanctis? An nescitis quòd 2
Sancti mundum judicabunt? quòd si per vos
mundus judicandus est, nónne digni estis di-
rimere minuta judicia? Nescitis quòd an- 3
gelos judicaturi sumus? quantò magis ea
quæ sunt seculi hujus? Sed si vobis judici- 4
um competit de his quæ sunt mundi, eos
qui contempti sunt in Ecclesia, constituite
vobis in judicio.

MS. A. (α) ἔθνεσιν, ὥστε (β) ἀφθῇ (γ) πράξας. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἀπὼν (δ) οὕτως (ε) Κυρίου Ἰησοῦ, συναχθέντων (ζ) Ἰησοῦ, Παραδοῦναι (η) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. (θ) Ἐκκαθάρατε τὴν (ι) πάσχα ἡμῶν ἐτύθη (κ) ἑορτάζωμεν, (λ) εἰλικρινείας (μ) πόρνοις· Οὐ (ν) ἢ (ξ) ὠφείλετε (ο) Νῦν δὲ (π) μὴ συνεσθίειν. (ρ) μοι καὶ (σ) κρίνει. ἐξάρατε Κεφ. ς'. MS. A. (α) ἐξ ὑμῶν, (β) Ἢ οὐκ (γ) ἐλαχίστων; **** absunt hic Ver. 3, 4, 5, & 6. Ἦσαν δὲ ἐν ἤθημα ὑμῖν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. V.

1 Andem auditur inter vos scortatio, talis- que scortatio, qualis nec inter Ethnicos no- minatur ita ut accipiat filius uxorem patris sui. Et vos superbitis, ac non potiùs sede- 2 tis in luctu, ut tollatur è medio vestrûm is qui hoc facinus admisit. Ego quidem absens 3 à vobis corpore, vobis autem proximus spi- ritu, jam condemnavi ut proximus eum qui hoc perpetrat: Ut in nomine Domini no- 4 stri Jesu Christi vos omnes congregemini, & ego vobiscum spiritu, cum virtute Domini nostri Jesu Christi, Et tradatis hunc Satanæ 5 ad exitium corporis ejus, ut spiritu servetur in die Domini Jesu Christi.

CAP. VI.

Dominicâ sextâ post Pentecosten. 9.

1 Audet aliquis vestrûm habens litem cum fratre suo, experiri judicio coram iniquis, non autem coram Sanctis? An nescitis quòd 2 Sancti mundum judicabunt? quòd si per vos mundus judicandus est, nónne digni estis di- rimere minuta judicia? Nescitis quòd an- 3 gelos judicaturi sumus? quantò magis ea quæ sunt seculi hujus? Sed si vobis judici- 4 um competit de his quæ sunt mundi, eos qui contempti sunt in Ecclesia, constituite vobis in judicio.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. V.

1 ፲ ወይሰማዕኑ : በላእለ፟ክሙ : ዝሙት : ወዝሙትዚ : ዘከመ : ኢኑ : ዘሊይገብሮ :
2 ለረሚይ : ጥቀ:: ሀሎለ : ል : እወሰበ : ብእሲተ : አቡሁ:=: ወለእንትሙሰ : ንፈ
ኃኝ : እመ : ሊባሐወ፟ክሙኑ : ከመ : ይእትት : እምኔክሙ : ዘገብረ : ዘንተ:ግብረ : :=:
3 ወለእነሰ : እነዘ : ሊሀለውኩ : በረሃየ : ኅቤክሙ : ወመንፈስየሰ : ሀሎ : መስሌክ
ሙ : ፍናሁ: ኮንኩ : ከመዘ : ሀለውኩ : ለዘ : ገብሮ : ለዝንቱ : ግብር : :=:
4 ኀንባኢኅክሙ : በስመ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ወመስለ : መንፈስየ : በኀይለ : እግዚእነ :
ሊየሱስ:=:

E T auditur inter vos fornicatio, & fornicatio hujusmodi quam non commiserunt 1
vel Gentiles, quenquam uxorem duxisse uxorem patris sui. Et vos inflati estis si- 2
ve nónne luxistis, ut tolleretur de vobis qui fecit hoc opus? Et ego quum non es- 3
sem in corpore meo apud vos, & spiritus meus fuit vobiscum, & ecce fui secut præ-
sens fuissem ei qui fecit hoc opus: Congregans vos in nomine Domini nostri Jesu, 4
& cum spiritu meo in virtute Domini nostri Jesu,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. V.

1 OMninò auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatiò, qualis nec inter Gen-
2 tes, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat. Et vos inflati estis: & non magis
3 luctum habuistis, ut tollatur de medio vestrûm qui hoc opus fecit. Ego quidem
absens corpore, præsens autem spiritu, jam judicavi ut præsens, eum, qui sic ope-
4 ratus est, In nomine Domini nostri Jesu Christi, congregatis vobis & meo spi-
5 ritu, cum virtute Domini nostri Jesu, Tradere hujusmodi satanæ in interitum car-
6 nis, ut spiritus salvus sit in die Domini nostri Jesu Christi. Non est bona gloria-
7 tio vestra. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit? Expur-
gate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi. Etenim Pascha
8 nostrum immolatus est Christus. Itaque epulemur, non in fermento veteri, neque
9 in fermento malitiæ & nequitiæ: sed in azymis sinceritatis, & veritatis. Scripsi
10 vobis in epistola; Ne commisceamini fornicariis. Non utique fornicariis hu-
jus mundi, aut avaris, aut rapacibus, aut idolis servientibus: alioquin debuerâtis
de hoc mundo exisse. Nunc autem scripsi vobis non commisceri; si is qui frater
11 nominatur, est fornicator, aut avarus, aut idolis serviens, aut maledicus, aut ebri-
osus, aut rapax: cum ejusmodi nec cibum sumere. Quid enim mihi de iis, qui
12 foris sunt, judicare? Nónne de iis, qui intùs sunt, vos judicatis? Nam eos, qui
13 foris sunt, Deus judicabit. Auferte malum ex vobismetipsis.

CAP. VI.

1 AUdet aliquis vestrûm habens negotium adversùs alterum, judicari apud ini-
2 quos, & non apud Sanctos? An nescitis quoniam Sancti de hoc mundo judica-
3 bunt? Et si in vobis judicabitur mundus, indigni estis qui de minimis judicetis?
4 Nescitis quoniam angelos judicabimus? quantò magis secularia? Secularia igi-
tur judicia si habueritis: contemptibiles qui sunt in Ecclesia, illos constituite ad
judicandum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الخامس *

1 وبالجملة يسمع ان فيكم زنا * وزنا مثل هذا ما سمي ولا
2 في الامم * ان احدكم يكون له امراة ابيه * وانتم مع هذا انتم متكبرون * وما تحتم كالاولى
3 بكم * ليحتاج من بينكم من عمل هذا العمل * واما انا فغايب بجسمي حاضر عندكم بالروح *
4 قد حكمت كحاضر على من فعل هذا * هكذا ان تجمعوا انتم وروحي باسم ربنا يسوع
5 المسيح * مع قوة ربنا يسوع المسيح * وتدفعون هذا نفسه الى الشيطان لهلاك بسريه * لتخلص
6 روحه في يوم ربنا يسوع المسيح * وليست مفاخرتكم جيدة * افراءه السبت المقدس
7 سكرا * وهو فصل مجموع بعضه من هذه الرسالة * وتمامه من رسالة غلاطية *
اما تعلمون ان خمير قليلة يخمر العجينة كلها * فنظفوا الخمير العتيقة * لتكونوا عجينة
8 جديدة * كما كنتم لا خمير فيكم * لان فصحنا المسيح الذي ذبح من اجلنا * حتى نعيد
9 ليس بخمير عتيقة * ولا بخمير رديلة وخبث * لكن بفطاير صفاء السذاجة والحق *
* الاثنين من الجمعة السابعة بعد العنصرة *
10 هذه الرسالة الا تخالطوا الزناة * وبلا محالة اني ما عنيت زناة هذا العالم * والمتكسبين
11 والمتعطرسين او عابدين الاصنام * والا اوجب الامر اذا عليكم ان تخرجوا من العالم *
* والان انما كتبت اليكم الا تخالطوا * اذا كان انسان مسمي اخاكم * اما زانيا * واما
مسعبما * او للاصنام عابدا * او سبابا * او سكيرا * او متعطرسا * فمثل هذا لا تاكلوا
12 معه * لان ما حاجتي ان ادين الذين هم خارج * افلستم انتم تدينون الذين هم داخل *
13 * والله يدين الذين هم خارج * اقلعوا الخبيث من انفسكم *

* الفصل السادس *

1 ايجتري احدكم اذا كان له امر عند رفيقه ان
2 يحاكمه لدي الظلمة * وليس قدام القديسين * او ما تعلمون ان القديسين يدينون
3 العالم * فان كان بكم يدان العالم * فما يليق بكم بجالس القضاة الدنية * اما تعلمون
4 اننا نحن نحكم على ملايكة * فكم اولي بنا نحكم في امور عالمية * وان تكن لكم
اما بجالس قضاء عالمية * فاكحورون في الجماعة يجلسوهم قصاها *

CAP. V.

PRætereà omniò auditur esse inter 1
vos fornicatio: & fornicatio hujusmodi ne inter Gentes quidem nominata est, ut quis vestrûm sibi sumat uxorem patris sui. Et vos ad hæc insolescitis, ac non po- 2
tiùs, ut consultius vobis erat, plorâstis: ut exterminaretur è medio vestrûm qui facinus hoc perpetravit. Ego quidem ab- 3
sens corpore meo, præsens apud vos spiritu, jam tuli sententiam tanquam præsens, in eum qui talia perpetravit, Hoc 4
pacto: ut congregemini vos & spiritus meus in nomine Domini nostri Jesu Christi, unà cum potestate Domini nostri Jesu Christi. Et hunc mihi ejus tradatis 5
satanæ, ad interitum carnis ejus: ut salvetur spiritus illius in die Domini nostri Jesu Christi. Neque verò glori- 6
atio vestra bona est

Lectio sabbathi sancti ad Matutinum. Est autem sectio composita partim ex hac epistola, reliquum verò ex epistola ad Galatas.

An nescitis quod modicum fermentum 7
totam conspersionem fermentat? Expurgate itaque vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, ut eratis infermentati. Nam Pascha nostrum Christus est, qui 8
pro nobis immolatus est: ut festum celebremus non cum fermento veteri, neque cum fermento abominationis & malitiæ, sed cum azymis candoris simplicitatis & veritatis.

Feriâ secundâ hebdomadæ septimæ post Pentecosten.

Scripsi vobis in hac epistola, ne 9
commisceamini cum scortatoribus. Et 10
secluså quidem fallaciâ, non intelligo scortatores hujus mundi, & avum congestores, & oppressores, aut idolorum cultores: alioquin cogeret vos negotiam exire de mundo. Itaque scripsi vobis ne 11
cõmisceamini: cùm aliquis frater vester nominatus fuerit vel scortator, vel divitiis inhians, vel simulachrorum cultor, vel convitiator, vel ebriosus, vel oppressor, cum hujusmodi ne comedatis. Nam 12
enim curæ mihi est judicare eos qui foris sunt: nónne vos judicatis eos qui intus sunt? Deus autem judicat eos qui 13
foris sunt. Extirpate malignum ex vobismetipsis.

CAP. VI.

AUdéne aliquis vestrûm, cùm negotium habet cum socio suo, vocare eum in 1
judicium apud iniquos, & non coram Sanctis? An ignoratis quòd Sancti judi- 2
cant mundum? & si per vos judicatur mundus, dedecent ergò vos subsellia judicum inferiorum. An nescitis quòd nos 3
judicamus angelos? quantò magis igitur judicabimus res seculares? Quòd si 4
tamen habeatis subsellia judicii secularia, despectos inter congregationem sedere faciant (i. constituant) judices illorum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወጥውዎ : ለሰይጣን : ከመ : ይሠርዎ : ሣህሁ : ወትድኅን : መንፈሱ : በዕለተ :
6 ምጽአቱ : ለእግዚእነ : ሊየሱስ ::=: ሊኮነኪ : ሠናይ : ትዝህርትክሙ : ሊታለመ
7 ረኑ : ከመ : ሕዳጥ : ብሑል : ከመ : ብዙኅ : ሐሪጸ : ያብሕሕ ::=: እንጽሑ : እን
ኪ : ብሕለክሙ : ዘትካት : ከመ : ትኩኑ : ለሐዲስ : ሐሪጽ : እስመ : ዲያክሙ :
8 ናእት : እንትሙ : ለኮኑ : በፋሱከን : ተቀትለ : ክርስቶስ ::=: ወይእዜኒ : ግበረ :
በዲለክሙ ፡ ወለኮ : በብሑል : ብሑይ : ወለኮ : በብሑል : እኩይ : ዘኅጢአ
9 ት ::=: ጸሐ ፍኩ : ለክሙ : ውስተ : መጽሐፍ : ሊትደመሩ ፡ መስለ : ዘማዊያ
10 ን ::=: ወለኮ : ዝሙተዝ : ዓለመ : ባሕቲቶ : ሀለው : ዓደ ፡ መስተለግለን :
11 ወሀያድያኒ : ወእለዚ : ያመልኩ : ጣዖተ ::=: ወይእዜኒ : ጸሐፍኩ : ለክሙ : ከመ :
ሊትደመሩ : መስለ : ዘማዊያን : ወእለ : ያጠዕው : ወሀያድያን : ወዘማዊያን :
12 ወሰታይያን : ወመስተለግለን : ወመስለ : ዘከመዝ : ሊትትሐወኩ ::=: ወመንተ :
13 ተልሐፊየ : ለዘ : ለፍላ : እትሐተት ::=: ወለዘ : ወስጥሰ : እግዚአብሔር : የሐ
ትቶ :: ወባሕቱ : ለእትቱ : እመሰዕሌክሙ : እኩየ ::=:

2

1 ወትትሓበሉ : እንከ : ትትዋቀሠ : በሓበ : ፀለልያን :: ለኽመቦ : ዘቦ : ተስናነ : መስለ : ቢጹ : ለ
2 ይትዋቀሠ : በሓበ : ቅዱሰን : ወለኮ : በሓበ : ፀለልያን : ወፀማዊያን ::=: ሊታለመረኑ : ከመ :
ቅዱሰን : ይኌንንወሙ : ለዓለመ : እመሰጌ : ለእትሙ ፡ ትኌንንወሙ : ለዓለመ : ሊይደል
3 ወክሙ : ትሑት : መኮናን ::=: ሊታለመረኑ : ከመ : መላእክተ : ጥቀ : እኌንን :
4 ሳድጥሰ : ዘዝ : ዓለመ ::=: ወለለመቦ : ዘቦ : ትስናንዝ : ዓለመ :: ቢጸ : ትሑታን : ዘቤተ :
ክርስቲያን : ዘእንበሩ : ሉሙ : ይስመዕወሙ ::=:

5 Tradere cum satanæ, ut intereat corpus ejus, & servetur spiritus ejus in die
6 adventús Domini nostri Jesu. Non fuit igitur bona gloriatio vestra: nescitis-
7 ne quòd modicum fermentum quàm multam farinam fermentat? Expurgate igi-
tur fermentum vestrum antiquum, ut sitis in novam farinam, quia adhuc cru-
8 di estis: nónne pro Pascha nostra occisus est Christus? Et nunc quidem faci-
te festum vestrum, & non in fermento veteri, & non in fermento malo iniqui-
tatis. Scripsi vobis in epistola, ne commisceamini cum scortatoribus. Et non
9 loquor de fornicatione hujus mundi solummodò: sunt præterea avari, & rapa-
10 ces, & idololatræ. Et nunc scripsi vobis ne comisceamini cum scortatoribus,
11 & qui idololatræ sunt, & rapaces, & scortatores, & ebriosi, & avari, etiam
cum ejusmodi ne communicetis. Et quid tangit me extrancum ut judicem?
12 Et eum qui intùs est, Dominus judicabit eum: sed tollite à vobis malum.
13

CAP. VI.

ET audetis igitur contendere apud inhonestos? si quis sit qui habet litem cum 1
fratre suo, contendant apud Sanctos, & non apud inhonestos & iniquos. Nesci- 2
tisne quòd Sancti judicaturi sunt mundum? si igitur vos judicaturi estis mundum, non convenit vobis inferior judex. Nescitisne quòd vel angelos judicabo, 3
multò magis quæ sunt hujus mundi? Et si quis fuerit qui habet causam hujus 4
mundi, fratribus inferioribus ecclesiarum quos præposuerunt, ii, auscultent.

Digitized by Google

Ad verecundiam *vobis* dico. Sic non eſt *in vobis* ſapiens *neque unus*, qui poſ-
5 Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. Οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ εἷς, ὃς δυνή-
ſit *dijudicare* inter fratrem ſuum? Sed frater cum fra-
6 σεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; Ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελ-
tre *judicatur*, & hoc apud infideles. Jam quidem *igitur* omninò delictum in vobis
7 φοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων. Ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα ἐν ὑμῖν
eſt, quòd judicia habetis *cum vobiſipſis*. *Propter quid* non magìs injuriam accipitis?
ἔστιν, ὅτι κρίματα ἔχετε πρὸς ἑαυτούς. Διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε;
Propter quid non magìs *damnum accipitis*? Sed vos injuriam facitis & *damno afficitis*,
8 διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; Ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε,
& *hæc fratres*? An neſcitis quia *injuſti* regnum Dei non
9 καὶ (δ) ταῦτα ἀδελφούς; Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι (ε) βασιλείαν Θεοῦ οὐ
poſſidebunt? *Ne errate*: Neque fornicarii, neque *idololatræ*, Neque adul-
10 κληρονομήσουσι; μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, Οὔτε μοι-
teri, neque molles, neque maſculorum concubitores, neque fures, neque avari,
χοὶ, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται, οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται,
neque ebrioſi, *non convitiatores*, *non* rapaces, regnum Dei *non* poſſide-
(ζ) οὔτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες, βασιλείαν (η) Θεοῦ οὐ κληρονομήσου-
bunt. Et hæc *quidam eratis*: ſed abluti eſtis, ſed ſanctificati eſtis, ſed
11 σι. Καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, (θ) ἀλλ'
juſtificati eſtis in nomine Domini Jeſu, & in Spiritu Dei
ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ Πνεύματι τοῦ Θεοῦ
noſtri. Omnia mihi licent, ſed non omnia *conferunt*: omnia mihi licent,
12 ἡμῶν. Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν,
ſed *non* ego redigar poteſtate ſub *quoquam*. *Eſcæ* ventri, &
13 ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαί ὑπό τινος. Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ
venter eſcis: *at* Deus & hunc & has deſtruet. *At*
κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ
corpus non fornicationi, ſed Domino: & Dominus corpori. *At*
14 σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ· καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι. Ὁ δὲ
Deus & Dominum ſuſcitavit, & nos ſuſcitabit per virtutem ſuam. Ne-
Θεὸς καὶ τὸν Κύριον ἤγειρε, καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Οὐκ 1
ſcitis, quoniam corpora veſtra membra Chriſti ſunt? Tollens ergò mem-
οἴδατε, ὅτι τὰ σώματα (ι) ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστιν; ἆρας οὖν τὰ μέ-
bra Chriſti, faciam meretricis membra? *Ne fiat*. An neſcitis quoniam
λη τῆς Χριστοῦ, ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ 16
agglutinatus meretrici, unum corpus *eſt*? Erunt enim, inquit, duo in
κολλώμενος τῇ πόρνῃ, ἓν σῶμά ἐστιν; ἔσονται (κ) γάρ, φησιν, οἱ δύο εἰς
carnem unam. *At agglutinatus* Domino, unus ſpiritus eſt. Fugite forni-
σάρκα μίαν. Ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ, ἓν πνεῦμά ἐστι. Φεύγετε τὴν πορ- 17
cationem. Omne peccatum quodcunque fecerit homo, extra corpus
νείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός 18
eſt: *at fornicans*, in *proprium* corpus peccat. An neſcitis, quoniam
ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι 19
corpus veſtrum, templum qui in vobis ſancti Spiritûs eſt, quem habetis à
(λ) τὸ σῶμα ὑμῶν, ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου Πνεύματός ἐστιν, ὃ ἔχετε ἀπὸ
Deo, & non eſtis veſtri? Empti eſtis enim pretio. Glorificate *jam*
Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; Ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς. Δοξάσατε δὴ 20
Deum in corpore veſtro, & *in ſpiritu veſtro, quæ ſunt*
τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι (μ) ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι
Dei.
τοῦ Θεοῦ.

CAP. VII. ζ'.

Δ' Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, Καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι. 1
Propter autem *fornicationes* unuſquiſque ſuam uxorem habeat: & unaquæque
Διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη 2
proprium virum habeat.
τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω.

MS. A. (δ) τοῦτο (ε) Θεοῦ βασιλείαν (ζ) οὐ μέθυσοι, (η) Θεοῦ κληρονομήσουσιν. (θ) ἀλλὰ (ι) ὑμῶν (κ) γὰρ οἱ (λ) τὸ σώματα (μ) ὑμῶν. Περὶ δὲ ὧν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ad erubeſcentiam quidem dico vobis. Adeò 5
non eſt inter vos ſapiens ne unus quidem,
qui poſſit componere fratrem cum fratre
ipſius? Imò frater cum fratre ſuo litigat, 6
atque adeò coram infidelibus. Jam itaque 7
voſmetipſi culpæ obnoxii eſtis, quòd lites ha-
betis inter vos invicem. Cur enim injuriam
non patimini? & cur damnum non ſuſtine-
tis? Sed vos infertis injuriam, damnóque
afficitis vel fratres veſtros. An neſcitis quòd 8
iniqui regnum Dei hæreditate poſſeſſuri non 9
ſunt? Ne erraveritis: neque ſcortatores,
neque cultores idolorum, neque adulteri,
neque corrupti, neque qui concumbunt cum
maſculis, Neque oppreſſores, neque fures, 10
neque ebrioſi, neque maledici, neque ra-
ptores, hi regnum Dei hæreditate non poſſi-
debunt. Et hæc quidem fuerunt in aliqui- 11
bus veſtrûm: ſed abluti eſtis, & ſanctificati
eſtis, & juſtificati eſtis per nomen Domini
noſtri Jeſu Chriſti, & per Spiritum Dei
noſtri.

Primâ feriâ, quintâ jejunii. 10.

Omnia mihi licent, at non omnia conducunt 12
mihi. Omnia mihi licent, ſed meî nemo
dominabitur. Cibus ventris, & venter ci- 13
bi: Deus autem utrumque abolebit. Porrò
corpus non ſcortationi, ſed Domino noſtro,
& Dominus noſter corpori. Deus autem 14
& Dominum noſtrum ſuſcitavit, & nos ſuſ-
citabit per virtutem ſuam. Neſcitis cor- 15
pora veſtra membra eſſe Chriſti? tol-
lentes membrum Chriſti, faciemus illud
membrum ſcorti? Abſit. An neſcitis 16
eum qui ſe adjungit ſcorto, unum fieri cor-
pus? Siquidem dictum eſt; Erunt ambo
unum corpus. Qui autem ſeſe adjungit 17
Domino noſtro, fit cum eo unus ſpiritus.
Fugite ſcortationem. Nam omne peccatum 18
quod fecerit homo, extra corpus ipſius eſt:
qui verò ſcortatur, in proprium corpus pec-
cat. An neſcitis corpus veſtrum eſſe tem- 19
plum Spiritûs ſanctitatis qui habitat in vo-
bis, quem accepiſtis à Deo? nec eſtis veſtri
juris: Empti enim eſtis pretio. Glorificate 20
itaque Deum corpore veſtro & ſpiritu ve-
ſtro, quæ quidem ſunt Dei.

CAP. VII.

Feriâ quintâ, jejunii primâ.

Porrò de quibus ſcripſiſtis mihi: Bonum 1
eſt homini ad mulierem non accedere. Ve- 2
runtamen propter ſcortationem quiſq; uxo-
rem ſuam teneat, & uxor virum ſuum teneat.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወዝኒ: ዘእብለክሙ : ከመ : ትኅፈር ወሙ: ከመ:ዝኑ: ለልቦ : ጠቢበ:እመውስቴትክሙ:
6 ዘይክል:ዐሪቀ:መስለ: ቢጹ:ብእሴ::=: ወዲኑ: እኅው : መስለ: እኁሁ : ታስተሰእኑ:
7 ወትትግለዙ : በኅበ : ለረሲኢ::=: ለእመሰ : እንከ:ለእመ: ከመ : ገእዘ : ወተሰናኑ:
ብክሙ: ወደእክሙ: ገበርክሙ: ኅጢለተ: ወጌጋየ:ደክውነክሙ: ለመንትኑ : ሊትገፍ
8 ዑ:ወለመንትኑ:ሊትትህየዱ::=: ወዲኑ: ለንትሙ: ትገፍዑ: ወተህይዱ : ወከመዝኑ:ት
9 ሌብሱ:ሳዕለ : ቢጽክሙ::=: ሊታእመሩኑ: ከመ:ዐማዚያን: ሊይሬሊይዋ: ለመንግሠ
ተ : እግዚአብሔር:: ሊያእክቱክሙ : ሊዘማዊያን : ወሊእለ : የሐውርወሙ : ወሊ
እለ : የሐውሩ:=:

Et hoc quod vobis dico, ut pudeat vos: itáne? nónne eſt ſapiens ex vobis 6
qui poteſt pacificare cum fratre ſuo virum? Et adhuc fratres cum fratribus 6
eorum litigant & contendunt apud gentes. Scitote igitur ſi hujuſmodi litem & 7
controverſiam habetis, adhuc facitis peccatum, & iniquitas ineſt vobis: quare
non ſuſtinetis injuriam, & quare non patimini rapinam? Et vos adhuc oppri- 8
mitis & rapitis, & ſiccine peccatis contra fratres veſtros? Neſcitisne quòd 9
iniqui non videbunt regnum Dei? ne ſeducant vos: neque ſcortatores, neque
euntes ad idola, *neque euntes* ad alterius viri uxorem,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

5 Ad verecundiam vestram dico. Sic non est inter vos sapiens quisquam, qui
6 possit judicare inter fratrem suum? Sed frater cum fratre judicio contem-
7 dit: & hoc apud infideles? Jam quidem omninò delictum est in vobis,
quòd judicia habetis inter vos. Quarè non magis injuriam accipitis?
8 quarè non magis fraudem patimini? Sed vos injuriam facitis, & frau-
9 datis: & hoc fratribus. An nescitis quia iniqui regnum Dei non pos-
sidebunt? Nolite errare: Neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adul-
10 teri, Neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, neque avari,
11 neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces, regnum Dei possidebunt. Et
hæc quidam fuistis: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed justificati estis, in
12 nomine Domini nostri Jesu Christi, & in Spiritu Dei nostri. Omnia mihi li-
cent, sed non omnia expediunt: Omnia mihi licent, sed ego sub nullius redigar
13 potestate. Esca ventri, & venter escis: Deus autem & hunc, & has destruet:
14 corpus autem non fornicationi, sed Domino: & Dominus corpori. Deus ve-
rò & Dominum suscitavit: & nos suscitabit per virtutem suam. Nescitis quo- 15
niam corpora vestra membra sunt Christi? Tollens ergò membra Christi, faci-
am membra meretricis? Absit. An nescitis quoniam qui adhæret meretrici, 16
unum corpus efficitur? Erunt enim (inquit) duo in carne una. Qui autem 17
adhæret Domino, unus spiritus est. Fugite fornicationem. Omne peccatum,
quodcunque fecerit homo, extra corpus est: qui autem fornicatur, in corpus su- 18
um peccat. An nescitis quoniam membra vestra, templum sunt Spiritûs sancti,
qui in vobis est, quem habetis à Deo, & non estis vestri? Empti enim estis pre- 19
tio magno. Glorificate & portate Deum in corpore vestro. 20

CAP. VII.

DE quibus autem scripsistis mihi: Bonum est homini mulierem non tangere: 1
Propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat, & unaquæque 2
suum virum habeat.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * لِتَخَجُّلِي لَكُمْ اَقُولُ هٰذَا * هٰكَذَا لَيْسَ فِيكُمْ وَلَا حَكِيمٌ وَاحِدٌ يَسْتَطِيعُ اَنْ يَفْصِلَ اَلْحُكْمَ
6 بَيْنَ الرَّجُلِ وَاَخِيهِ * بَلْ يُحَاكِمُ الْاَخُ مَعَ اَخِيهِ * وَذٰلِكَ يُحْضَرُ الْكَافِرِينَ * اِنَّ هٰذَا اِذًا بِالْجُمْلَةِ
7 لَنَقْصٌ سَالِفٌ لَكُمْ * اَنَّكُمْ لَكُمْ حُكُومَاتٌ مَعَ اَنْفُسِكُمْ * وَلِمَ لَا تَظْلِمُونَ اَكْثَرَ * وَلِمَ لَا تَخْسَرُونَ
8 اَجْدَرَ * بَلْ اَنْتُمْ تَظْلِمُونَ وَتَخْسَرُونَ * وَهٰذِهِ تَفْعَلُونَ بِهَا اِخْوَتِكُمْ * اَوَمَا قَدْ عَلِمْتُمْ اَنَّ
9 اَلظَّالِمِينَ مَا يَرِثُونَ مُلْكَ اللّٰهِ * لَا تَضِلُّوا * فَاِنَّ مُلْكَ اللّٰهِ مَا يَرِثُهُ لَا اَلزُّنَاةُ * وَلَا عَبَدَةُ الْاَصْنَامِ *
10 وَلَا اَلْفُسَّاقُ * وَلَا اَلَّذِينَ يُولَعُونَ بِاٰلَةِ نَسْلِهِمْ * وَلَا اَلْمُضَاجِعُونَ اَلذُّكُورَ * وَلَا اَلْمُخْتَلِسُونَ * وَلَا
اَللُّصُوصُ * وَلَا اَلسِّكِّيرُونَ * وَلَا اَلسَّامُونَ * وَلَا اَلْمُعْتَرِسُونَ * فَقَدْ كُنْتُمْ وَمَا تَتَصَرَّفُونَ فِي هٰذِهِ
11 لٰكِنَّكُمْ قَدِ اغْتَسَلْتُمْ * لٰكِنْ قَدْ قُدِّسْتُمْ * بَلْ قَدْ رُكِّبْتُمْ بِاسْمِ اَلرَّبِّ يَسُوعَ وَرُوحِ اِلٰهِنَا *
12 اَلْاَحَدُ اَلَّذِي قَبْلَ مَرْفَعِ اَلْحَمِ اَلْمَعْرُوفِ بِالْاَبْنِ اَلسَّاطِرِ * * اَلْاَشْيَاءُ كُلُّهَا مُطْلَقَةٌ لِي * لٰكِنْ
لَيْسَتْ كُلُّهَا نَوَافِعِي * كُلُّ شَيْءٍ حَلَالٌ لِي * لٰكِنِّي اَنَا مَا يَتَسَلَّطُ عَلَى شَيْءٍ * اَلْاَغْذِيَةُ لِلْجَوْفِ * وَالْجَوْفُ
13 لِلْاَطْعِمَةِ * وَاللّٰهُ يُبْطِلُهُ وَيُبْطِلُهَا * وَالْجَسَدُ لَيْسَ هُوَ لِلزِّنَا * لٰكِنْ لِلرَّبِّ * وَالرَّبُّ لِلْجَسَدِ * وَاللّٰهُ
14 اَقَامَ اَلرَّبَّ * وَسَيُقِيمُنَا بِقُدْرَتِهِ * اَمَا تَعْلَمُونَ اَنَّ اَجْسَامَكُمْ هِيَ اَعْضَاءُ اَلْمَسِيحِ * اَفَاَخُذُ اِذًا اَعْضَاءَ
15 اَلْمَسِيحِ * وَاَجْعَلُهَا اَعْضَاءَ زَانِيَةٍ * حَاشَا * اَمَا تَعْلَمُونَ اَنَّ مَنْ يُلَاصِقُ اَلزَّانِيَةَ هُوَ جَسَدًا وَاحِدًا
16 لِاَنَّهُ قَالَ اَنَّ اَلْاِثْنَيْنِ يَكُونَانِ جَسَدًا وَاحِدًا * وَمَنْ يُلَاصِقُ اَلرَّبَّ هُوَ رُوحٌ وَاحِدٌ * اُهْرُبُوا مِنَ
17 اَلزِّنَا * فَاِنَّ كُلَّ خَطِيَّةٍ يَعْمَلُهَا اَلْاِنْسَانُ مَهْمَا كَانَتْ فَهِيَ خَارِجٌ جَسَدَهُ * وَمَنْ يَزْنِي فَاِنَّمَا يُخْطِي
18 اِلَى جَسَدِهِ * اَوَمَا قَدْ عَلِمْتُمْ اَنَّ جِسْمَكُمْ هُوَ هَيْكَلُ رُوحِ اَلْقُدُسِ اَلَّذِي فِيكُمْ * اَلَّذِي هُوَ لَكُمْ
19 مِنَ اللّٰهِ * وَلَسْتُمْ لِاَنْفُسِكُمْ * لِاَنَّكُمْ قَدِ اسْتُرِيتُمْ بِثَمَنٍ * * اَلْمُلْتَا مِنَ اَلسُّبْعَةِ اَلسَّابِعَةِ
20 بَعْدَ اَلْعَصَرِ * فَمَجِّدُوا اَللّٰهَ بِجِسْمِكُمْ وَبِرُوحِكُمُ اَللَّذَيْنِ هُمَا لِلّٰهِ * تَمَّ *

* اَلْفَصْلُ اَلسَّابِعُ *

1 * فَاَمَّا اَلْجَوَابُ عَنِ اَلْخُطُوبِ اَلَّتِي كَاتَبْتُمُونِي بِهَا * جَيِّدٌ لِلْاِنْسَانِ اَلَّا يُلَامِسَ اِمْرَاَةً * وَمِنْ اَجْلِ
2 زِنَاءِ اَلزِّنَا فَلْيَكُنْ لِكُلِّ اَحَدٍ اِمْرَاَتُهُ * وَلْتَكُنْ لِكُلِّ اِمْرَاَةٍ رَجُلُهَا *

Ad rubórem vestrum hoc dico. Adeò non 5
est inter vos sapiens, ne unus quidem,
qui litem dirimere possit inter virum &
fratrem ejus? Sed frater cum fratre suo 6
litigat, idque in præsentia infidelium.
Hoc itaque omninò, præterito vobis est 7
vitio, lites habere inter vosipsos. Et cur
non patimini potiùs oppressionem? & cur
non potiùs damnum accipitis? Imo vos 8
opprimitis, & damnum infertis, hisque
fratres vestros invaditis. An nondum 9
nôstis iniustos non esse regnum Dei hæ-
reditate consecuturos? Ne erretis: nam
regnum Dei hæreditariò non possidebunt,
neque scortatores, neque idolorum cultо-
res, neq; adulteri, neq; qui se dedunt va-
sis suis genitalibus, neque cum masculis
concumbentes, Neque avari, neque fures, 10
neque ebriosi neq; convitiatores, neq; op-
pressores. Eratis quidem homines qui in 11
his vos exercebatis: sed jam abluti estis,
sed jam sanctificati estis, sed jam justifi-
cati estis per nomen Domini Jesu, &
Spiritum Dei nostri.

Dominicâ quæ præcedit geniales carnisû dies, quæ appellatur Dominica filii Insolentis. (i. Prodigi.)

Res omnes sunt mihi liberæ, sed non 12
omnes mihi conducunt: res quælibet est
mihi licita, sed mihi nulla res domina-
bitur. Alimenta ventri, & venter cibis: 13
Deus autem hunc abolebit, & illa oblite-
rabit. Corpus verò non est stupro, sed
Domino, & Dominus corpori. Deus au- 14
tem Dominum suscitavit, & nos suscita-
bit per potentiam suam. An nescitis quòd 15
corpora vestra membra sunt Christi? num
igitur tollam membra Christi, faciamque
illa scorti membra? Absit. An ignora- 16
tis quòd qui meretrici se conjungit,
unum est corpus? Ipse enim dixit; Erit
uterque caro una. At qui Domino se 17
adjungit, unus est spiritus. Fugite scor- 18
tationem. Omne enim peccatum quod
homo committit, quodcunq; illud fuerit,
extra corpus ejus est: at qui scortatur,
in proprium corpus peccat. An nescitis 19
quòd corpus vestrum templum est Spiri-
tûs sancti qui in vobis est, quem habetis
à Deo: & non estis vestri juris, Quan- 20
doquidem empti jam estis pretio?

Feriâ tertiâ hebdomadæ septimæ post Pentecosten.

Itaque glorificate Deum corpore vestro,
& spiritu vestro, quorum uterque Dei
est. Hactenus.

CAP. VII.

CÆterùm responsum ut reddam 1
sermonibus quos ad me scripsistis, Bonum
est homini mulierem non attingere. At 2
propter multiplicitatem fornicationis,
suam quisque uxorem habeat, & suum
quæque mulier habeat virum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወለሰራቂያን ፡ ወለመስተላግለን ፡ ወለሂሰታይያን ፡ ወለፀልያን ፡ ወለሀየድያን ፡
11 ሊያይሬእይዋ ፡ ለመንግሠተ ፡ እግዚአብሔር ።።=፡ እሱ ፡ እንከ ፡ ውኑ ፡ እውነቱ ፡
እሱስኬ ፡ ተሣፀቡሂ ፡ ወተቀሱደሂ ፡ ወጸድቁሂ ፡ በስመ ፡ ለእግዚእነ ፡ ሊየሱስ ፡ ክር
12 ስቶስ ፡ ወበመንፈሱ ፡ ለኤሎሀክን ።።=፡ ኵሉ ፡ ይከውንነ ፡ ወኵሉሰ ፡ ለኮ ፡ ናቱዕ ፡
13 ኵሉ ፡ ይነሥኡነ ፡ ወለእነሰ ፡ ሊይጫብል ፡ ወለዕለ ፡ ውኑሂ ።።=፡ ክረሠኒ ፡ ለመብልዕ ፡
ወመብልዕኒ ፡ ለክርሠ ፡ ወእግዚአብሔር ፡ ይሰዕሮሙ ፡ ለክልሌሆሙ ።። ወለሠጋክሙኒ ፡
14 ለእግዚአብሔር ፡ ወእኮ ፡ ለገሙት ፡ ወእግዚአብሔርኒ ፡ ለለሠጋክሙ ።።=፡ እግዚ
አብሔር ፡ ዘለንለአ ፡ ለሊየሱስ ፡ ክርሰቶስ ፡ እግዚእነ ፡ ያንለአነ ፡ ኪያነሂ ፡ በኃይ
15 ሉ ።።=፡ ወሊታለመሩኑ ፡ ከመ ፡ ለባሉ ፡ ለክርስቶስ ፡ ለሠጋክሙ ።። ወእመድኅረ ፡
ንሣእክሙ ፡ እንከ ፡ ለባሉ ፡ ለክርስቶስ ፡ ትረሲዮኑ ፡ እንከ ፡ ለፀለ ፡ ዘማ ፡ ሐሰ ።።=፡
16 ሊታለመረኑ ፡ ከመ ፡ ዘተለዋ ፡ ለዛማ ፡ በሕገ ፡ ዘለጋ ፡ ሀሉ ፡ እስመ ፡ ክሣሁ ፡ ይቤ ፡
17 ለይኩኑ ፡ ክልሌሆሙ ፡ ለለሐዱ ፡ ለጋ ።።=፡ ወዘሰ ፡ ተለመ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በሕ
18 ገ ፡ ዘመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ሀሉ ።።=፡ ጕደዩ ፡ እመዝሙት ።። ኵሉ ፡ ዘሓጢአተ ፡ ይገብር ፡
19 ሰብእ ፡ እመእፍለ ፡ በለጋሁ ፡ ይገብር ፡ ወዘሰ ፡ ይዜሙ ፡ በለጋሁ ፡ ይሌብሽ ።።=፡ ሊ
ታለመረኑ ፡ ከመ ፡ ሥሩደረ ፡ ለመንፈሰ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለኀትሙ ፡ ዘውእቱ ፡ ወህበ
20 ክሙ ፡ ወሊኮነ ፡ ዘዚአክሙ ።።=፡ በሄጥ ፡ ተዛየጠክሙ ፡ ሰብሕሙ ፡ ለእግዚአብሔር ፡
በለጋክሙ ።።=፡
1 ጊ ወበለእዝኑሰ ፡ ዘጸለፍክሙ ፡ ሊት ፡ ይኄይስ ፡ ለብእሲ ፡ ሊቀሪበ ፡ እንስተ ።።=፡ ወከ
2 መሰ ፡ ሊትዘመው ፡ ኵሉ ፡ ብእሰ ፡ ይነበር ፡ በብእሲቱ ፡ ወኵሉ ፡ ብእሲት ፡ ትኑ
በር ፡ በመታ ።።=፡

Neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque convitiatores, neque rapaces, vi- 10
debunt regnum Dei. Hi igitur quinam sunt? hi sunt quidem qui abluti sunt 11
& sanctificati sunt, & justificati sunt etiam in nomine Domini nostri Jesu Chri-
sti, & in Spiritu Dei nostri. Omnia licent nobis, & omnia non expediunt: omnia 12
licent mihi, & ego non præfectus ero super aliquem. Venter escæ, & esca ventri, 13
& Deus destruet ambo: & corpus vestrum Deo, & non scortationi, & Deus qui-
dem corpori vestro. Deus qui suscitavit Jesum Christum Dominum nostrum, sus- 14
citabit nos etiam in potestate sua. Et nescitisne quòd membra Christi sunt cor- 15
pora vestra? & postquam susceperitis igitur membra Christi, facietisne membra me-
retricis? absit. Nescitisne quòd qui adhæret scorto, in lege carnis existit, quia 16
sic dixit; Fiant ambo in unam carnem. Et qui adhæret Deo, in lege spi- 17
ritûs sancti existit. Fugite à scortatione: omne peccatum quod facit homo ad 18
extra, in corpore suo facit: & qui fornicatur, in corpore suo peccat. Nescitis- 19
ne quòd habitaculum spiritûs Dei estis, quem dedit vobis, & non fuit vester.
Cum pretio empti estis: glorificate Deum in corpore vestro. 20

CAP. VII.

ET de quibus scripsistis mihi: potius esset homini non accedere ad mulierem. 1 2
ut non fornicemini, quisque homo habitet cum uxore sua, & quæque mulier
habitet cum viro suo.

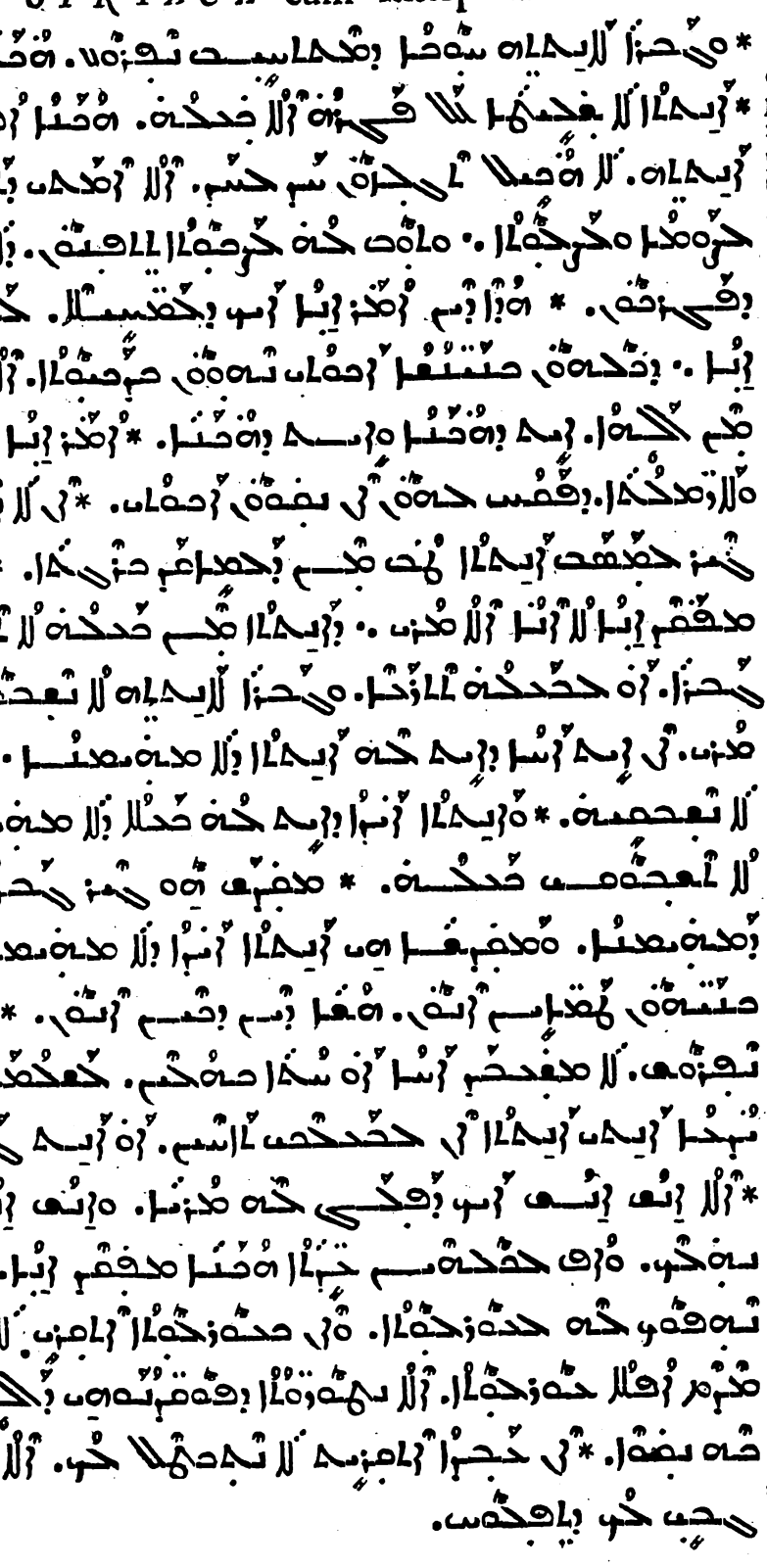
Digitized by Google

Uxori vir *debitam benevolentiam* reddat: similiter autem &
3 Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ (α) ὀφειλομένην εὐνοιαν ἀποδιδότω· ὁμοίως δὲ καὶ
uxor viro. Mulier *proprii* corporis non habet potestatem, sed vir:
4 ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνήρ·
Similiter autem & vir *proprii* corporis non habet potestatem, sed mulier. Ne
5 ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή. Μὴ
fraudate alii alios, si non quid ex consensu ad tempus, ut vacetis
ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μή τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα (β) σχολάσητε
jejunio & orationi, & iterùm in idipsum *conveniatis*: *ut* ne
τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ (γ) συνέρχησθε· ἵνα μὴ
tentet vos *satanas* propter incontinentiam vestram. Hoc autem dico secundùm
6 πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ
indulgentiam, non secundùm imperium. Volo enim omnes homines esse sicut &
7 συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν. Θέλω (δ) γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ
meipsum: sed unusquisque proprium donum habet ex Deo, *hic* quidem sic,
ἐμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον (ε) χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ, (ζ) ὃς μὲν οὕτως,
ille verò sic. Dico autem non nuptis & viduis; Bonum illis est, si
8 ὃς δὲ οὕτως. Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, (η) Καλὸν αὐτοῖς ἐστιν ἐὰν
maneant sicut & ego. Si verò non se continent, nubant: melius enim est
9 μείνωσιν ὡς κἀγώ. Εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖττον γάρ ἐστι
nubere, quàm uri. *At* matrimonio junctis præcipio, non ego, sed
10 (θ) γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι. Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ, ἀλλ'
Dominus, Uxorem à viro non discedere. Si verò & discesserit,
11 ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ (ι) χωρισθῆναι. Ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ,
maneat innupta, aut viro *reconcilietur*: Et *virum* uxorem non *dimittere*.
μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω· καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι.
At cæteris ego dico, non Dominus; Si quis frater uxorem habet
12 Τοῖς δὲ λοιποῖς (κ) ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ Κύριος, Εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει

infidelem, & hæc consentit habitare cum illo, non dimittat illam. Et mulier
ἄπιστον, καὶ αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν. Καὶ γυνὴ
13 si qua habet virum infidelem, & *ipse* consentit habitare cum illa, non dimittat
ἥτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ (λ) αὐτὸς συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω
eum. Sanctificatus est enim vir infidelis *in uxore*, & sanctificata est
(μ) αὐτόν. Ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικὶ, καὶ ἡγίασται
14 mulier infidelis *in viro*: alioquin *nati* vestri immundi *sunt*: nunc
ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος (ν) ἐν τῷ ἀνδρί· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι· νῦν
autem sancti sunt. Si *verò* infidelis discedat, discedat: non servituti subjectus est
15 δὲ ἅγιά ἐστιν. Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω· οὐ δεδούλωται
frater aut soror in hujusmodi: in autem pace vocavit nos
ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν (ξ) ἡμᾶς
Deus. *Quid* enim scis, mulier, si virum *servabis*? aut *quid* scis, vir, si
16 ὁ Θεός. Τί γὰρ οἶδας γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; (ο) ἢ τί οἶδας ἄνερ, εἰ
mulierem *servabis*? *Si non* uniquique sicut *partitus est Deus*, unumquemq; sicut
τὴν γυναῖκα σώσεις; Εἰ μὴ ἑκάστῳ (π) ὡς ἐμέρισεν ὁ Θεὸς, ἕκαστον ὡς
17 vocavit *Dominus*, ita ambulet: & sic in Ecclesiis omnibus *con-*
κέκληκεν (ρ) ὁ Κύριος, οὕτω περιπατείτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατά-
stituo. Circumcisus aliquis vocatus est? non adducat præputiũ. In præputio
σσομαι. Περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω. ἐν ἀκροβυστίᾳ
18 aliquis vocatus est? non circumcidatur. Circumcisio nihil est, & præputium
τις ἐκλήθη; μὴ περιτεμνέσθω. Ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστι, καὶ ἡ ἀκροβυστία
19 nihil est: sed observatio mandatorum Dei. Unusquisque in vocatione, quâ
οὐδέν ἐστιν· ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ. Ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει, ᾗ
20 vocatus est, in ea permaneat. Servus vocatus es? non tibi sit curæ: sed si
ἐκλήθη, (τ) ἐν ταύτῃ μενέτω. Δοῦλος ἐκλήθης; μὴ σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ
21 & potes liber fieri, magis utere.
καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι.

ΚΕΦ. ζ'. MS. A. (α) ὀφειλὴν ἀποδιδότω· ὁμοίως καὶ (β) σχολάσητε τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν (γ) ἦτε· ἵνα (δ) γὰρ πάντας (ε) ἔχει χάρισμα (ζ) ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ (η) Ὅτι καλὸν αὐτοῖς ἐὰν
(θ) γαμῶν (ι) χωρίζεσθαι. (κ) λέγω ἐγὼ, (λ) [illegible] (μ) τὴν ἄνδρα. (ν) ἐν τ[illegible]φῷ· ἐπεὶ ἄρα (ξ) ὑμᾶς (ο) εἰ τί (π) ὡς ὁ Κύριος ἐμέρισεν, (ρ) ὁ Θεὸς, οὕτως (σ) κέκληται τις; (τ) ἐν τούτῳ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et vir uxori suæ dilectionem debitam red- 3
dat: ita etiam ipsa uxor marito suo. Uxor 4
jus non habet corporis sui, sed maritus ejus: similiter & vir non habet jus proprii corporis, sed uxor ipsius. Ne itaque fraudetis vos invicèm, nisi quum ambo consenseritis ad tempus, ut vos occupetis jejunio & oratione: & rursum ad idem negotium revertimini, ne tentet vos Satanas propter concupiscentiam corporis vestri. Hoc autem dico tanquam infirmis, non ex præcepto. Siquidem ego velim omnes homines 7 esse meî instar in puritate. Sed unicuique donum datum est à Deo, quidam sic, & cuidam sic. Dico autem iis qui non habent 8 uxores, & viduis, satius esse si permaneant ut ego. Quòd si se non continent, matri- 9 monio jungantur. Longè enim satius est uxorem ducere, quàm uri cupiditate. Iis au- 10 tem qui habent uxores, præcipio non ego, sed Dominus meus, Uxor à marito suo non separetur. Quòd si separata fuerit, maneat 11 sine viro, aut cum marito suo in gratiam redeat: & vir uxorem suam ne dimittat. Cæteris autem dico ego, non Dominus 12 meus, Si est frater qui habeat uxorem infidelem, & ipsa voluerit habitare cum eo, ne dimittat eam. Mulier verò quæ ha- 13 bet maritum infidelem, & ipse velit habitare cum ea, ne dimittat maritum suum. Sanctificatus est enim vir ille infidelis per 14 uxorem fidelem: & sanctificata est uxor illa infidelis per virum fidelem. Alioquin liberi eorum impuri sunt: nunc autem mundi sunt. Quòd si incredulus discedit, 15 discedat. Non est servituti mancipatus frater aut soror in hujusmodi: ad pacem quidem vocavit nos Deus. Qui enim scis 16 mulier, si maritum tuum es servatura? aut tu vir, nôsti num uxorem tuam servabis? Sed unusquisque ut ipsi partitus est Do- 17 minus, & unusquisque ut eum vocavit Deus, ita ambulet: atque adeò omnibus Ecclesiis sic præcipio. Siquis dum esset cir- 18 cuncisus vocatus est, ne reverratur ad præputium. Quòd si in præputio vocatus est, ne circuncidatur. Circuncisio enim nihil 19 est, nec etiam præputium; sed observationes mandatorum Dei. Unusquisque in 20 ea vocatione, in qua vocatus est, permaneat. Si servus vocatus fueris, non sit tibi curæ: quinetiam si potes in libertatem 21 vindicari, elige tibi ut servias.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ለብእሲትኒ: ዘበ: ርቱዕ: ይግበር: ለቲ: ሎታ: ወከማሁ: ብእሲትኒ: ለሎታ:=: ወብእ
4 ሲኒ: ሊኦነት: ብዊሕተ: ላዕለ: ርእሱ: ዘእንበለ: ዳእሙ: ለሎታ:: ወከማሁ: ብእሲኒ:
5 ሊኦነ: ብዊሕ: ላዕለ: ርእሱ: ዘእንበለ: ዳእሙ: ለብእሲቲ:=: ወበእንተዝ: ሊትትርሐ
ቁ: ዘእንበለ: ዳእሙ: በዘ: ተባዋሕክሙ: በዕድሜሁ: ከመ: ተስተርክቡ: ለጸሎትክሙ:
6 ካዕበ: ተሀልዉ: ኅቡረ: ከመ: ሊያስሕትክሙ: ሰይጣን:: እስመ: ድኩመ: ቲዘሕተ:
7 ነፍሰትክሙ:=: ወዘኒ: ዘእብለክሙ: ላመክረክሙ: ወለኵ: ዘእሌዝዘክሙ:=: እስ
ሙ: እፈቅድ: ኵሉ: ሰብእ: ይኩን: ከማየ: ወበሕቲ: ለኵሉ: በዘ: እግዚአብሔር: ሠርዖ:
8 ይሂሉ: በዘከመዝ: ግዕዙ: ወቦ: ዘካልእ: ግዕዙ::=: ወበሕቲ: እብሎን: ለመዐስብኒ: ወ
ለመበለትኒ፤ይኅይሶን: ለእሙ: ነበራ: ከማየ:=:

Mulieri quod fuerit æquum faciat vir, & similiter mulier viro suo. 3
Et mulieri non est potestas super seipsam, sed tantùm viro suo: & 4
similiter, viro non est potestas super seipsum, sed tantùm uxori suæ. Et propterea ne elongemini nisi solummodò mutuâ permissione ad tempus, ut vacetis orationibus vestris, & iterùm estote simul, ne seducat vos satanas: quia infirmitas obnoxia facit corpora vestra. Et hoc 5
quod dico vobis, consilium do vobis, & non quod præcipiam vobis. Quia velim 6
omnes homines esse ut ipse sum: veruntamen unusquisque in eo quod Deus de- 7
stinavit ei, permaneat: est qui hujusmodi, & est qui alteriusmodi. Sed dico ancillis & viduis, Melius est iis si manserint sicut ego. 8

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

3 uxori vir debitum reddat : similiter autem & uxor viro. 4 Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir. Similiter autem & vir sui corporis potestatem non 5 habet, sed mulier. Nolite fraudare invicèm, nisi fortè ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi : & iterùm revertimini in idipsum, ne tentet vos sa- 6 tanas propter incontinentiam vestram. Hoc autem dico secundùm indulgentiam, non secundùm imperium. 7 Volo enim omnes vos esse sicut meipsum : sed unusquisque proprium donum habet ex Deo : alius quidem sic, alius verò sic. 8 Dico autem non nuptis, & viduis; Bonum est illis si sic permaneant, sicut & 9 ego. Quòd si non se continent, nubant. Melius est enim nubere, quàm uri. 10 His autem, qui matrimonio juncti sunt, præcipio non ego, sed Dominus, Uxo- 11 rem à viro non discedere : Quòd si discesserit, manere innuptam, aut viro 12 suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat. Nam cæteris ego dico, non Dominus. Si quis frater uxorem habet infidelem, & hæc consentit habitare cum illo, non dimittat illam. Et si qua mulier fidelis habet virum infide- 13 lem, & hic consentit habitare cum illa, non dimittat virum : Sanctificatus est 14 enim vir infidelis per mulierem fidelem, & sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem : alioquin filii vestri immundi essent, nunc autem sancti sunt. Quòd si infidelis discedit, discedat : non enim servituti subjectus est frater 15 aut soror in hujusmodi : in pace autem vocavit nos Deus. Undè enim scis, 16 mulier, si virum salvum facies ? aut unde scis, vir, si mulierem salvam facies ? Nisi unicuique sicut divisit Dominus, unumquemque sicut vocavit Deus, ita am- 17 bulet, & sicut in omnibus ecclesiis doceo. Circumcisus aliquis vocatus est ? non 18 adducat præputium. In præputio aliquis vocatus est ? non circumcidatur. Cir- 19 cumcisio nihil est, & præputium nihil est : sed observatio mandatorum Dei. Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. Servus vocatus 20 es ? non sit tibi curæ : sed & si potes fieri liber, magis utere. 21

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وَلْيُعْطِ ٱلرَّجُلُ لِلْٱمْرَأَةِ ٱلْمَحَبَّةَ ٱلْوَاجِبَةَ لَهَا عَلَيْهِ * وَكَذٰلِكَ ٱلْٱمْرَأَةُ فَلْتُوفِ ٱلرَّجُلَ ٱلْمَوْدَّ 3
ٱلْوَاجِبَةَ عَلَيْهَا * فَٱلْٱمْرَأَةُ لَا سُلْطَانَ لَهَا عَلَى جِسْمِهَا بَلِ ٱلرَّجُلُ يَتَسَلَّطُ عَلَيْهِ * وَكَذٰلِكَ ٱلرَّجُلُ 4
لَا سُلْطَانَ لَهُ عَلَى جَسَدِهِ * لٰكِنِ ٱلْٱمْرَأَةُ لَهَا ٱلسُّلْطَانُ عَلَيْهِ * لَا يَغُرُّنَّ أَحَدُكُمُ ٱلْآخَرَ مِنْ 5
دَأْبِهِ * اِلَّا اِنْ يَكُنْ ذٰلِكَ عَنْ مُوَافَقَةٍ اِلَى وَقْتٍ مَّا * لِتَتَبَرَّوْا ٱلصَّوْمَ وَٱلصَّلَاةَ * ثُمَّ تَكُونُونَ اَيْضًا
مُتَّفِقِينَ * لِئَلَّا يُجَرِّبَكُمُ ٱلشَّيْطَانُ لِمَوْضِعِ اِسْرَافِكُمْ * وَهٰذَا اِنَّمَا أَذْكُرُ بِمَعْنَى ٱلْمُسَامَحَةِ لَا عَلَى 6
سَبِيلِ ٱلْاَمْرِ * لِاَنِّي اَشَاءُ ٱلنَّاسَ كُلَّهُمْ اَنْ يَكُونُوا كَمَا اَنَا لٰكِنْ كُلُّ أَحَدٍ لَهُ مِنَ ٱللّٰهِ مَوْهِبَةٌ خَاصَّةٌ 7
أَحَدٌ هٰكَذَا * وَاٰخَرُ كَذٰلِكَ * وَاَقُولُ لِمَنْ لَا يَتَزَوَّجُ وَلِلْاَرَامِلِ اَنْ جَيِّدًا هُوَ لَهُمْ اَنْ يَثْبُتُوا كَمَا 8
اَنَا * فَاِنْ لَمْ يُمْسِكُوا ذَاتَهُمْ فَلْيَتَزَوَّجُوا * لِاَنَّ ٱلتَّزْوِيجَ لَهُمْ لَاَفْضَلُ مِنَ ٱلتَّحَرُّقِ * وَاُوصِي ٱلَّذِينَ 9
قَدْ تَزَوَّجُوا * لَسْتُ اَنَا لٰكِنِ ٱلرَّبُّ * اَلَّا تُفَارِقِ ٱلْٱمْرَأَةُ رَجُلَهَا * وَاِنْ فَارَقَتْهُ فَلْتَبْقَ غَيْرَ 10
مُتَزَوِّجَةٍ * اَوْ فَلْتُصَالِحْ رَجُلَهَا * وَلَا يَتْرُكِ ٱلرَّجُلُ ٱمْرَأَتَهُ * وَٱلْبَاقِي اَقُولُ اَنَا لَيْسَ ٱلرَّبُّ * 11 12
اَلْاَرْبَعَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلسَّابِعَةِ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَ * اَيُّ اَخٍ كَانَتْ لَهُ ٱمْرَأَةٌ لَمْ
يُؤْمِنْ وَيَرْضَى هِيَ اَنْ تَسْكُنَ مَعَهُ فَلَا يُصَرِّفْهَا * ثُمَّ * * وَاَيَّةُ ٱمْرَأَةٍ كَانَ لَهَا رَجُلٌ لَمْ يُؤْمِنْ 13
وَيَرْضَى هُوَ اَنْ يَسْكُنَ مَعَهَا * فَلَا تُسَرِّحْهُ * فَاِنَّ ٱلرَّجُلَ ٱلَّذِي لَمْ يُؤْمِنْ قَدْ تَقَدَّسَ 14
بِٱلْٱمْرَأَةِ * وَٱلْٱمْرَأَةُ ٱلَّتِي لَمْ تُؤْمِنْ قَدْ تَقَدَّسَتْ بِٱلرَّجُلِ * وَاِلَّا فَاَوْلَادُكُمْ نَجِسُونَ هُمْ * وَلٰكِنَّهُمْ
قِدِّيسُونَ * وَاِنْ فَارَقَ ٱلْكَافِرُ فَلْيُفَارِقْ * فَلَسْنَ يُتَعَبَّدُ ٱلْاَخُ وَٱلْاُخْتُ لِمِثْلِ هٰؤُلَاءِ * وَاِنَّمَا دَعَانَا ٱللّٰهُ 15
اِلَى ٱلسَّلَامَةِ * وَمِنْ اَيْنَ تَعْلَمِينَ اَيَّتُهَا ٱلْٱمْرَأَةُ اِنْ خَلَّصْتِ رَجُلَكِ * اَوْ مِنْ اَيْنَ تَعْلَمُ اَيُّهَا 16
ٱلرَّجُلُ اِنْ خَلَّصْتَ ٱمْرَأَتَكَ * اَلَّا اَنَّ كُلَّ أَحَدٍ كَمَا قَدْ قَسَمَ ٱللّٰهُ لَهُ * وَكَذٰلِكَ فَكَمَا قَدْ دَعَاهُ 17
ٱلرَّبُّ كَذٰلِكَ فَلْيَسْتَمِرَّ * هٰكَذَا اُرَتِّبُ فِي ٱلْكَنَائِسِ كُلِّهَا * قَدْ دُعِيَ اِنْسَانٌ مَخْتُونَ فَلَا يَجْذِبْ * 18
دَعْيِ دُو عُلْفَةٍ فَلَا يَخْتَتِنْ * فَٱلْخِتَانَةُ لَيْسَتْ شَيْئًا * وَلَا ٱلْعُلْفَةُ شَيْئًا * بَلِ ٱلشَّيْءُ ٱلنَّافِعُ حِفْظُ 19
وَصَايَا ٱللّٰهِ * فَلْيَثْبُتْ كُلُّ أَحَدٍ فِي ٱلدَّعْوَةِ ٱلَّتِي دُعِيَ فِيهَا * اَدُعِيتَ عَبْدًا فَلَا تَحْفِلْ بِذٰلِكَ * 20 21
بَلْ وَاِنْ اَمْكَنَكَ اَنْ تَصِيرَ حُرًّا فَاَوْلَى بِذٰلِكَ اَنْ تَسْتَعْمِلَ ٱلْعُبُودِيَّةَ *

Vir persolvat uxori debitam ipsi dilectionem, & similiter uxor viro debitum persolvat amorem. 3 *Uxor proprii corporis jus non habet, sed maritus potestatem habet in illud : similiter & vir potestatem non habet in corpus suum, sed uxor potestatem habet in illud.* 4 *Ne quis vestrùm alteri deneget copiam sui, nisi fuerit id ex consensu ad tempus aliquantum, ut insistis jejunio & orationi : deinde sitis rursum concordes, ne tentet vos satana ob causam intemperantiæ vestræ.* 5 *Hoc autem memoro per modum indulgentiæ, non per modum præcepti.* 6 *Volo enim omnes homines esse ut ipse sum : sed unusquisque donum habet à Deo sibi peculiare ; unus sic, alius verò sic.* 7 *Dico etiam his qui non nubunt, & viduis, Bonum est eis permanere ut ego sum.* 8 *Quòd si non continent sese, nubant : quia conjugium illis consultius quidem est, quàm incendium.* 9 *Præcipio autem iis qui jam nupserunt,* 10 *non ego, sed Dominus, ut uxor non separet se à viro suo :* 11 *Et si separet se ab illo, maneat innupta, aut viro suo reconcilietur : Et ne deserat vir uxorem suam.* 12 *Cætera dico ego, non Dominus,*

Feriâ quartâ hebdomadæ septimæ post Pentecosten.

Quicunque frater habet uxorem quæ nondum credidit, & hæc consentit habitare cum illo, ne dimittat eam. 13 Hucusque. *Et quæcunque uxor habet maritum qui nondum credidit, isque consentit habitare cum illa, ne amandet eum.* 14 *Maritus enim qui non credidit, jam sanctificatus est per uxorem : & uxor quæ non credidit, sanctificata jam est per maritum. Alioqui liberi vestri impuri essent, attamen sancti sunt.* 15 *Quòd si incredulus separet sese, separetur : neque enim servitute subjicitur frater & soror hisce similibus : & quidem vocavit nos Deus ad pacem.* 16 *Et unde scis ô uxor, an maritum tuum sis servatura? Aut unde nôsti ô vir, an uxorem tuam sis servaturus?* 17 *Verùmtamen unusquisque ut partitus est illi Deus, atque ita quemadmodum vocavit eum Dominus, sic incedat. Hoc modo in ecclesiis omnibus ordino.* 18 *Vocatus est aliquis circumcisus? ne attrahat præputium. Vocatus est præputiatus? ne circumcidatur.* 19 *Circumcisio cuim nihil est, & præputium nihil est : sed res utilis est observatio mandatorum Dei.* 20 *Perstitat igitur unusquisque in vocatione in qua vocatus est.* 21 *Servus vocatus es ? ne cures hoc : imò etiamsi possis liber fieri, præstantius est ut servitute utaris.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወለእመሰ : ሊይክሀ : ተዐግሶ : ለያዋሰብ : ፀይኔይስ : ለዋሰቦ : እመዘመዎ::=ፁ ወለ
10 እለሂ : ለዋሰቡ : እሌዝዘው : በትእዛዘ : እግዚእነ : ወለኮ : በትእዛዘ : ሩእስየ::
11 ብእሄትእለ : ሊትትሓድግለ : መክለ : መታለ:=ፁ ወእመኒለ : ተሓድግትለ : ትነ
በርለ : በክለ : ወሊታወስብለ : ብእሴለ : ወእግላእነሰሉ : ትትዐረቅለ : መክለለ :
12 መታለ::=ፁ ወለባዕደንሂ : እነግሮው : ለነ : ዘእመሓቤየ : ወእኮ : ዘእመሓበ : እግ
ዚእነ:: ለእመሓ : እመለትሓዊኑ፣ ዘበ : ብእሲተ : እንተ : ሊትለመን : ወታፈቅር : መ
13 ታ : ወትፈቅድ : ትንበር : መስቡሁ : ሊይሓድግ : ብእሲቶ::=ፁ ወእመኒ : ብእሲት:
ባቲ : መተ : ወሊይለመን : ወያፈቅር : ብእሲቶ : ወይፈቅድ : ይንበር : መስቤሃ :
14 ሊትሓድግ : መታ::=ፁ እስመ : ይትቄደስ : ብእሲኒ : ወሊይለመን : ብእንተ : ብእሲ
ቱ : ወትትቄደስ : ብእሲትኒ : እንተ : ሊትለመን : በእንተ : መታ : ወእመለኮሰ : ርኩሳን : ይከ
15 ውኑ : ውሉደሙ:: ወይእዜሰ : ቅዱሰን : እሙንቱ::=ፁ ወእመሰ : ዘሊይለመን : የሓድግ :
ለይሓድግ : ወሊይትሾነን ፣ እኁን : ወእሓትኑ : ለዘ : ከመዝ : እስመ : ለሰላመ : ጸወዐን :
16 እግዚአብሔር::=ፁ መንተ : ተለመር : ብእሲት : ለእመ : ታድሓኖ : ለመታ : ወመንተ :
17 ያለመር :ብእሲ:ለእመ :ያድሓኖ :ለብእሲቲቱ::=ፁ ወባሕቱ :ኵሉ :ዝነው :ኪፉሉ :እመሓበ :
እግዚአብሔር:: ወኵሉ :በከመ :ጸወዖ : እግዚአብሔር : ኪሳሁ : ለየሀቡ : ወከመዝ :ነሌ
18 ዝኃዝ : ለኵሉ : ለቢያተ : ክርስቲያናት::=ፁ ለእመበ : ዘበለ : እንዘ :ግዙር :ውእቱ :ሊይፀ
19 እ :ወእመሰ :ዘእንበለ :ይትግዘር :በለ :ሊይትግዘር :እንከ::=ፁ ተግዝርኒ :ሊይበቍዕ :ወሊ
20 ተግዝርኒ : ሊያሰልጥ :ዘእንበለ :ደእው :ዐቂበ :ትእዛዘ : እግዚአብሔር::=ፁ ወኵሉ :በ
21 ከመ :በሉ :ኪሳሁ : ለየሀቡ::=ፁ ወእመኒ : ገብር : ለእተ : ሊያሐዝነከ : ትክል : ተግዕዘ :
ለእመ :ከመ :ለስለጥከ::=ፁ

Et si non possint perseverare, matrimonium contrahant : melius est matrimonium contrahere quàm fornicare. 9 *Et iis qui matrimonium contraxerunt, præcipio in mandato Dei nostri, & non in mandato meipsius, mulier ne dimittatur à viro suo.* 10 *Et si dimissa sit, maneat lugens, & non se copulet viro : sin minus, reconciliator cum viro suo.* 11 *Et reliquis dico ego quæ ex me sunt, & non quæ ex Domino nostro,* 12 *Si quis sit ex fratribus nostris qui habet uxorem quæ non credit, & diligit virum suum & vult habitare cum eo, ne dimittat uxorem suam.* 13 *Et si uxor habet virum, & non credit, & diligit uxorem suam, & vult habitare cum ea, ne dimittat virum suum.* 14 *Quia sanctificatur etiam vir infidelis, per uxorem ejus, & sanctificatur uxor infidelis per virum suum, alioquin immundi essent filii eorum, & nunc sancti sunt.* 15 *Et si infidelis discedet, discedat : & non subjicietur frater noster aut soror nostra tali, quia in pacem vocavit nos Deus.* 16 *Quid scit mulier, si servabit virum suum? & quid scit vir si servabit uxorem suam?* 17 *Verumtamen quisque sicut impertitum est ei à Deo, & quisque sicut vocavit eum Deus, sic permaneat : & ita præcipimus omnibus domibus Christianorum.* 18 *Si quis sit qui intraverit circumcisus, ipse ne excat : & si incircumcisus intraverit, ne circumcidatur igitur.* 19 *Circumcisio non prodest, & incircuncisio non perficit : solummodò observatio mandati Dei.* 20 *Et quisque sicut intravit, sic permaneat.* 21 *Et si servus sis, non molestiam tibi ferat, potes liber esse si profuisti.*

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Δ'.

Nam in Domino vocatus servus, libertus Domini est: similiter &
22 Ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος Κυρίου ἐστὶν· (υ) ὁμοίως καὶ
liber vocatus, servus est Christi. Pretio empti estis: ne fiatis
23 ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς, δοῦλός ἐστι Χριστοῦ. Τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε
servi hominum. Unusquisque in quo vocatus est, fratres, in hoc permaneat
24 δοῦλοι ἀνθρώπων. Ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοὶ, ἐν τούτῳ μενέτω
apud Deum. De autem virginibus præceptum Domini non habeo: sententiam
25 παρὰ τῷ Θεῷ. Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην
autem do, tanquam misericordiam consecutus à Domino fidelis esse. Existimo
26 δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ Κυρίου πιστὸς εἶναι. Νομίζω
ergò hoc pulchrum esse propter instantem necessitatem, quoniam pulchrum ho-
οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἄν-
minì sic esse. Alligatus es uxori? ne quære solutionem: Solutus es ab
27 θρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. Δέδησαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ
uxore? ne quære uxorem. Si autem & acceperis uxorem, non peccâsti:
28 γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα. Ἐὰν δὲ καὶ (φ) γήμῃς, οὐχ ἥμαρτες·
Et si nupserit virgo, non peccavit: tribulationem verò carnis habebunt
καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτε· θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ
hujusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc autem dico, fratres, tempus
29 τοιοῦτοι. ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοὶ, ὁ καιρὸς
contractum reliquum est, ut & habentes uxores, tanquam non ha-
(χ) συνεσταλμένος τὸ λοιπόν ἐστιν, ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔ-
bentes sint: Et flentes, tanquam non flentes: & gaudentes,
30 χοντες ὦσι· Καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες,
tanquam non gaudentes: & ementes, tanquam nō possidentes: Et u-
31 ὡς μὴ χαίροντες· καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες· Καὶ οἱ χρώ-
tentes mundo hoc, tanquàm non abutentes: præterit enim figura
μενοι (ψ) τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα
mundi hujus. Volo autem vos sine sollicitudine esse. Cælebs curat
τοῦ κόσμου τούτου. Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ 32
quæ Domini, quomodò placeat Domino: At uxorem ducens curat
τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς (ω) ἀρέσει τῷ Κυρίῳ· Ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ 33
quæ mundi, quomodò placeat uxori: Divisa sunt mulier &
τὰ τοῦ κόσμου, πῶς (α) ἀρέσει τῇ γυναικί· Μεμέρισται ἡ γυνὴ καὶ 34
virgo: Innupta curat quæ Domini, ut sit sancta & corpore &
ἡ παρθένος· ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ σώματι καὶ
spiritu: At nupta curat quæ mundi, quomodò placeat vi-
πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς (β) ἀρέσει τῷ ἀν-
ro. Hoc verò ad vestram ipsorum utilitatem dico, non ut laqueum
δρί. Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν (γ) συμφέρον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον 35
vobis injiciam, sed ad decens & benè adherens Domino indefi-
ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ (δ) εὐπρόσεδρον τῷ Κυρίῳ ἀπερι-
ratè. Si autem quis indecens esse super virginem suam existimat, si
σπάστως. Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν 36
sit superadulta, & ita debet fieri, quod vult faciat: non pec-
ᾖ ὑπέρακμος, καὶ (ε) οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρ-
cat: jungantur matrimonio. Qui verò stetit firmus in corde,
τάνει· γαμείτωσαν. Ὃς δὲ (ζ) ἕστηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ, 37
non habens necessitatem: potestatem autem habet circa propriam voluntatem, &
μὴ ἔχων ἀνάγκην, (η) ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ
hoc judicavit in corde suo servare suam virginem, benè
τοῦτο κέκρικεν ἐν (θ) τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς
facit. Itaque & matrimonio jungens, pulchrè facit: at non matrimonio
(ι) ποιεῖ. Ὥστε καὶ ὁ (κ) ἐκγαμίζων, καλῶς ποιεῖ· ὁ δὲ μὴ ἐκγα- 38
jungens, melius facit.
μίζων, κρεῖσσον ποιεῖ.

MS. A. (υ) ὁμοίως ὁ (φ) γαμήσῃ, (χ) συνεσταλμένος ἐστὶν τὸ λοιπὸν, ἵνα (ψ) τὸν ··· μον, ὡς (ω) ἀρέσῃ (α) ἀρέσῃ τῇ γυναικί· καὶ μεμέρισται· Καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι· (β) ἀρέσῃ (γ) * συμφέρον (δ) εὐπάρεδρον (ε) τοῦτο (ζ) ἕστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος, μὴ (η) ἐξουσίαν ἔχει (θ) τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ τηρεῖν (ι) ποιήσει. (κ) γαμίζων τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιεῖ· καὶ ὁ μὴ γαμίζων, κρεῖσσον ποιήσει.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Is etenim qui servus vocatus est in Domino 22
nostro, libertus est Dei: similiter qui inge-
nuus vocatus est, servus est Christi. Pretio 23
redempti estis, ne fueritis servi hominum.
Unusquisque in quo vocatus est, fratres mei, 24
in hoc perduret apud Deum.

Martyrum sanctarum. 12.

Porrò de virginitate præceptum à Deo non 25
accepi: ego verò consilium do, tanquam
vir qui gratiam adeptus sum à Deo ut sim fi-
delis. Puto itaque hoc bonum esse propter 26
necessitatem temporis, quòd satius sit ho-
mini sic esse. Vinctus es cum uxore, ne 27
quæras divortium: solutus es ab uxore, ne
quæras uxorem. Si autem ducas uxorem, 28
non peccas. Et si virgo fuerit viri, non pec-
cat. Molestia autem illis est in corpore qui
sunt hujusmodi: ego autem vobis parco.
Cæterùm hoc dico, fratres mei, tempus jam 29
in miserum statum deveniſſe, ita ut ii qui
habent uxores, sint tanquam non habentes:
Et qui flent, tanquam non flentes: & 30
qui lætantur, tanquam non lætantes: &
qui emunt tanquam non fruentes. Et 31
qui utuntur hoc mundo, ne ultra quod
requirit necessitas, *utantur*. Præterit enim
species mundi hujus. Propterea velim vos 32
absque solicitudine esse. Qui enim non ha-
bet uxorem, curat quæ sunt Domini sui, quo-
modo placeat Domino suo. Qui verò habet 33
uxorem, solicitus est de mundo, quomodo pla-
ceat uxori suæ. Porrò differentia est inter 34
mulierem & virginem. Quæ non est viri,
meditatur in Domino suo, ut sit sancta tum
corpore tum spiritu suo. Quæ autem ha-
bet maritum, cogitat de mundo, quomodo
placeat marito suo. Hoc autem ad utilita- 35
tem vestram dico, non ut laqueum injiciam
vobis, sed ut perseveretis apud Dominum
vestrum in habitu decoro, non curantes de
mundo. Si quis autem putat deridendam fo- 36
re virginem suam, quòd præterierit tempus
ejus, nec dederit eam viro, congruum est ut
det eam: prout voluerit, agat; non peccat,
nubat. Cæterùm is qui certissimè constituit 37
in mente suâ, neque cogitur *ullâ* re, sed po-
testatem habet in propriam voluntatem, &
ita decrevit in corde suo, ut servet virginem
suam, benè facit. Itaque & is qui dat vir- 38
ginem suam, benè facit; & is qui non dat vir-
ginem suam, longè meliùs facit.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በደናግል ፡ መንባብ፡፡═፦

22 እስመ ፡ ዘተቀንየ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ግዑዝ ፡ ውእቱ ፡ በሓበ ፡ ክርስቶስ፡፡ ወከማ
23 ሁ ፡ ለጋዕዚኒ ፡ ገብረ ፡ ክርስቶስ ፡ ውእቱ፡፡═፦ በሤጥ ፡ ተዛየጥክሙ ፡ ሊትኩኑ ፡ እግ
24 ብርተ ፡ ሰብእ፡፡═፦ ወኩልክሙ ፡ ለኀዊነ ፡ በዘ ፡ ቦእክሙ ፡ ከማሁ ፡ ሀለው ፡ ለእግዚ
25 አብሔር፡፡═፦ ወእንበይነ ፡ ደናግልኒ ፡ ሊኮነ ፡ ትእዛዘ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘእብለ
ክሙ ፡ ዳእሙ ፡ ለመክረክሙ ፡ ሕገ ፡ እግዚአብሔር ፡ ተዛሀሉ ፡ ክሙ ፡ ጣእመኑ ፡
26 ለእግዚአብሔር፡፡═፦ ወባሕቱ ፡ ይመስለኒሰ ፡ ከመዝ ፡ እስመ ፡ ይኄይስ ፡ በግብር ፡
27 ይትፈቀድ ፡ ለዝንቱ ፡ ይኄይሶ ፡ ለብእሲ ፡ ከመዝ ፡ የሀሉ፡፡═፦ እመከመ ፡ ሀለውከ ፡
ሥሰለ ፡ ብእሲትከ ፡ ሊትፍቅድ ፡ ተኅድግ ፡ መስሌሃ ፡ ወእመከመሰ ፡ አልብከ ፡ ብእሲተ፡
ሊትፍቅድ ፡ እንሰተ፡፡═፦

De Virginibus Lectio.

Quia qui servivit Deo, libertus est apud Christum; & similiter liber, servus 22
Christi est. Cum pretio empti estis, ne estote servi hominum. Et omnes vos 23
fratres nostri, in quo intrastis, sic permanete Deo. Et de virginibus non est man- 24
datum Dei quod loquor vobis, sed consilium dat vobis lex, Deo misericordiam 25
concedente, sicut fidelis Deo. Veruntamen videtur mihi sic, quia melius est 26
in necessitate desiderari hoc, melius est homini ita esse. Si sis cum uxore tua, 27
ne desideres dimitti ab ea, & si non habes uxorem, ne desideres fœminam.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

22 Qui enim in Domino vocatus est servus, libertus est Domini : similiter qui liber
23 vocatus est, servus est Christi. Pretio empti estis, nolite fieri servi hominum.
24 Unusquisque in quo vocatus est, fratres, in hoc permaneat apud Deum. De vir-
25 ginibus autem præceptum Domini non habeo : consilium autem do, tanquam
26 misericordiam consecutus à Domino, ut sim fidelis. Existimo ergò hoc bonum
27 esse propter instantem necessitatem, quoniam bonum est homini sic esse. Alligatus
es uxori ? noli quærere solutionem. Solutus es ab uxore ? noli quærere uxorem.
28 Si autem acceperis uxorem : non peccâsti. Et si nupserit virgo, non peccavit:
29 tribulationem tamen carnis habebunt hujusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc
itaque dico, fratres; Tempus breve est : reliquum est, ut & qui habent uxores,
30 *tanquam non* habentes sint : Et qui flent, tanquam non flentes : & qui gaudent,
31 tanquam *non* gaudentes : & qui emunt, tanquam non possidentes : Et qui utun-
32 tur hoc mundo, tanquam non utantur : præterit enim figura hujus mundi. Volo
autem vos sine solicitudine esse. Qui sine uxore est, solicitus est quæ Domini
sunt, quomodò placeat Deo. Qui autem cum uxore est, solicitus est quæ sunt 33
mundi, quomodò placeat uxori, & divisus est. Et mulier innupta, & virgo, 34
cogitat quæ Domini sunt; ut sit sancta corpore, & spiritu. Quæ autem nupta
est, cogitat quæ sunt mundi, quomodò placeat viro. Porrò hoc ad utilitatem ve- 35
stram dico : non ut laqueum vobis injiciam, sed ad id, quod honestum est,
& quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum obsecrandi. Si quis 36
autem turpem se videri existimat super virgine sua, quòd sit superadulta, &
ita oportet fieri : quod vult faciat : non peccat, si nubat. Nam qui statuit in 37
corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens suæ vo-
luntatis, & hoc judicavit in corde suo, servare virginem suam, benè facit.
Igitur & qui matrimonio jungit virginem suam, benè facit : & qui non jungit, 38
melius facit.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * لِأَنَّ مَنْ دُعِيَ فِي دِيَانَةِ الرَّبِّ عَبْدًا * فَهُوَ حُرٌّ لِلرَّبِّ * وَكَذٰلِكَ مَنْ دُعِيَ حُرًّا فَهُوَ عَبْدٌ
23 لِلْمَسِيحِ * قَدْ اُسْتُرِيتُمْ بِثَمَنٍ * فَلَا تَصِيرُوا لِلنَّاسِ عَبِيدًا *

* *Nam qui vocatus est in religione Domini* 22 *servus, liber est Domino. Eodémque modo, qui liber vocatus est, servus est Christo. Empti jam estis pretio, nè igitur* 23 *servi fiatis hominibus.*

24 * اَلْخَمِيسُ مِنَ الْجُمْعَةِ السَّابِعَةِ بَعْدَ الْعَنْصَرِ * * أَيُّهَا الْإِخْوَةُ كُلُّ أَحَدٍ فِي الَّذِي

Feriâ quintâ hebdomadæ septimæ post Pentecosten.

25 دُعِيَ إِلَيْهِ فَلْيَثْبُتْ فِيهِ عِنْدَ اللّٰهِ * ثُمَّ * وَأَمَّا الْعَذَارِي فَلَيْسَ مَعِي وَصِيَّةٌ مِنَ الرَّبِّ مِنْ

O fratres, unusquisque in ea re ad 24 *quam vocatus est, permaneat apud Deum.* Hucusque. *Quod autem ad vir-* 25 *ginibus, præceptum non habeo à Domino : ego tamen juvabo vos consilio, ob id quòd Dominus misericordiâ sit usus in me, ut committa sit mihi prædicatio.* 26 *Equidem opinor bonum hoc esse, propter præsentem calamitatem, bonum* inquam *homini sic esse. Alligatus es uxori? nè* 27 *quæras dissolutionem. Solutus es ab uxore? nè quæras uxorem. Quòd si* 28 *conjugem duxeris, non peccâsti : & si nupserit virgo, non peccavit; at hisce similibus corpus mœrore afficietur : ego verò clemens sum erga vos. Hoc autem* 29 *sensu intelligo fratres mei, quòd tempus imposterum præterlabens est, ut sint qui uxores habent, velut hi qui non habent uxores : Et qui flent, ac si non* 30 *fleant : & qui gaudent, quasi non exultent : & qui emunt, quasi non possideant : Et qui hoc mundo utuntur, tanquam* 31 *non utantur : quoniam species hujus mundi præterit ac labitur : Et volo vos* 32 *esse solicitudinis expertes. Nam qui non est conjugatus, in mandatis Domini occupatur, quomodo placeat Domino : Conjugatus autem occupatur in curis* 33 *mundi, quomodo placeat uxori suæ. Et* 34 *diversa res est inter uxorem, & virginem : quæ enim est innupta, occupatur in mandatis Domini, ut sit sancta corpore & spiritu suo : nupta verò occupatur in moribus mundi, quomodo placeat viro suo.*

26 أَجْلِهِمْ * بَلْ أَنَا أُفِيدُكُمْ رَأْيًا بِمَا أَنَّ الرَّبَّ رَحِمَنِي أَنْ أَكُونَ أَمِينًا عَلَى الْكَرَازَةِ * إِنِّي أَسْتَسْعِرُ
27 أَنَّ جَيِّدًا هُوَ هٰذَا * مِنْ أَجْلِ الشِّدَّةِ الْحَاضِرَةِ * أَنْ جَيِّدًا لِلْإِنْسَانِ أَنْ يَكُونَ هٰكَذَا * أَنْتَ
28 مَرْبُوطٌ بِامْرَأَةٍ لَا تَطْلُبْ حَلًّا * أَنْتَ مَحْلُولٌ مِنِ امْرَأَةٍ فَلَا تَطْلُبِ امْرَأَةً * وَإِنْ تَزَوَّجْتَ فَمَا
قَدْ أَخْطَأْتَ * وَإِنْ تَزَوَّجَتِ الْبَتُولُ فَمَا قَدْ أَخْطَأَتْ * وَمِثْلُ هٰؤُلَاءِ فَيَكُونُ لِجِسْمِهِمْ حَرْبٌ * وَأَنَا
29 أُشْفِقُ عَلَيْكُمْ * فَهٰذَا الْمَعْنَى عَنَيْتُ يَا إِخْوَتِي * أَنَّ الْوَقْتَ مُذِ الْآنَ هُوَ مُسْتَمِرٌّ لِيَكُونُوا
الَّذِينَ لَهُمْ نِسَاءٌ كَمَنْ لَيْسَ لَهُمْ نِسَاءٌ * وَالَّذِينَ يَبْكُونَ كَأَنَّهُمْ لَمْ يَبْكُوا * وَالَّذِينَ
30 يَفْرَحُونَ كَأَنَّهُمْ لَمْ يَسُرُّوا * وَالَّذِينَ يَبْتَاعُونَ كَأَنَّهُمْ لَمْ يَمْلِكُوا * وَالَّذِينَ يَسْتَعْمِلُونَ هٰذَا
31 الْعَالَمَ كَأَنَّهُمْ لَمْ يَسْتَعْمِلُوهُ * لِأَنَّ شَكْلَ هٰذَا الْعَالَمِ سَيَعْبُرُ وَيَجُوزُ * وَأُرِيدُكُمْ أَنْ تَكُونُوا
32 لَا هَمَّ لَكُمْ * فَمَنْ لَمْ يَتَزَوَّجْ فَبِأُمُورِ الرَّبِّ يَهْتَمُّ * كَيْفَ يُرْضِي الرَّبَّ * وَالْمُتَزَوِّجُ فَبِهُمُومِ
33 الْعَالَمِ * كَيْفَ يُرْضِي امْرَأَتَهُ * وَقَدِ انْقَسَمَ مَا بَيْنَ الْإِمْرَأَةِ وَالْبَتُولِ * فَالَّتِي لَمْ تَتَزَوَّجْ
34 تَهْتَمُّ بِأُمُورِ الرَّبِّ * لِتَكُونَ قَدِيسَةً بِجِسْمِهَا وَرُوحِهَا * وَالْمُتَزَوِّجَةُ تَهْتَمُّ بِعَادَاتِ الْعَالَمِ * كَيْفَ
تُرْضِي رَجُلَهَا *

Feriâ sextâ hebdomadæ septimæ post Pentecosten.

* *Nam qui vocatus est in religione Domini* 22 *servus, liber est Domino. Eodémque modo, qui liber vocatus est, servus est Christo. Empti jam estis pretio, nè igitur* 23 *servi fiatis hominibus.*

* اَلْجُمْعَةَ مِنَ الْجُمْعَةِ السَّابِعَةِ بَعْدَ الْعَنْصَرِ *

35 * هٰذَا الْقَوْلُ أَقُولُهُ لِمَا يُوَافِقُكُمْ * وَلَسْتُ أُدْكِنُ لِكَيْ أُلْقِيَ عَلَيْكُمْ وَهْقًا * بَلْ أَنْوِحُ
36 حُسْنَ الْمُلَابَزَةِ الْمُسْرِقَةِ لِلرَّبِّ * بِلَا تَغَلُّبٍ وَلَا تَسَاغُلٍ * ثُمَّ * وَإِنِ اسْتَسْعَرَ أَحَدٌ أَنَّهُ يُسَاءُ
بِالْبَتُولِ الَّتِي لَهُ إِنْ كَانَ وَفْقَهَا عَبِرَ * وَهٰكَذَا يَجِبُ أَنْ تَكُونَ * فَلْيَعْمَلْ مَا يَشَاءُ * وَلْيُزَوِّجْهَا
37 فَمَا يُخْطِي * وَمَنْ قَدْ وَقَفَ عَزْمَهُ فِي قَلْبِهِ مُتَوَطِّدًا * وَمَا تَصْطَرُّ شِدَّةٌ * وَلَهُ سُلْطَانٌ عَلَى
مَشِيئَتِهِ * وَقَدْ مَيَّزَ هٰذَا فِي قَلْبِهِ أَنْ يَحْفَظَ الْبَتُولِيَّةَ الَّتِي لَهُ * فَعَمَلًا حَسَنًا يَعْمَلُ * فَمَنْ يُزَوِّجُ
38 إِذًا يَعْمَلْ حَسَنًا * وَمَنْ لَا يُزَوِّجُ يَعْمَلْ أَفْضَلَ مِنْ ذٰلِكَ *

* *Hunc sermonem dico ad id quod vobis* 35 *conducit : nec eum reservo, ut laqueum super vos jaciam : sed intendo honestæ decus adhæsionis Domino, absque tricis aut distractione.* Hactenus. *Quòd* 36 *siquis existimat vituperio se affici ob virginem quam habet, si tempus ejus exviraverit, & sic oportet eam esse : faciat quod libuerit, eâ nque matrimonio jungat : non enim peccabit. Qui verò pro-* 37 *priam sententiam in corde suo firmus decrevit, nec compellitur necessitate, hâbétque potestatem super voluntatem suam, & hîc proposuit in corde suo servare suam virginitatem, bonam facit actionem. Igitur qui nubit, benè facit:* 38 *& qui non nubit, eo præstantius facit.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ወእመኒ : አውሰብከ : ሊይከውንከ : ኀጢአተ : ወእመኒ : አውሰብከ : ድንግለ : ሊይከ
29 ውንከ : ኀጢአተ : ወባሕቱ : ዘስ : አውሰበ : መቅሠፍተ : ኀሠሠ : ሰርእሱ::=: ወ
ለንሰ : እስመ : እመሕዝክሙ : ዘእብለክሙ : ዘኒ : ዘእቤለክሙ : ወባሕቱ : ከመ
ዝ : ይረትዕ : ለኀዊነ : እስመ : ኀለፌ : ዅሉ : ንብረተዝ : ዒለመ : ወይእዜኒ : እለ
30 ኒ : አውሰቡ : ከመዘ : ሊያውሰቡ::=: ወእለኒ : ይዴልው : ከመዘ : ሊይዴልው : ወ
እለኒ : ይትፈሠሑ : ከመዘ : ሊይትፈሠሑ : ወእለኒ : ይበልዑ : ከመዘ : ሊይበልዑ::=:
31 ወእለኒ : ይሰትዩ : ከመዘ : ሊይሰትዩ : እስመ : ኀለፌ : ዅሉ : ንብረተዝ : ዒለመ::=:
32 ወእንሰ : እፈቅድ : ለክሙ : ዘእንበለ : ሐዘን : ተሀልው : ወዘኒ : ሊያውሰበ : የሐልዮ :
33 ለእግዚአብሔር : በዘ : ያደሉ : ለእግዚአብሔር::=: ወዘሰ : አውሰበ : ይሔሊ : ንብ
34 ረተዝ : ዒለመ:: በዘ : ያደሉ : ለብእሲቱ : ወባሕቱ : ተናፈቀ:=: ውብእሲትኒ : ጣዕ
ስብት : ወድንግልኒ : እንተ : ሊያውሰበት : ተሐልዮ : ለእግዚአብሔር : ከመ : ይትቀደስ :
ለሠጋሂኒ : ወነፍሰኒ:: ወእንተሰ : አውሰበት : ተሐሊ : ንብረተዝ : ዒለመ:: በዘ : ታደሉ :
35 ለዕታ::=: ወገዚኒ : በዘ : ይበቍዓክሙ : ዘእብለክሙ : ወእኮ : ከመ : ኣስግርክሙ :
36 ዘእንበለ : ደእሙ : በዘ : ትፀመድዎ : ለእግዚአብሔር : ዘእንበለ : ኑፋቄ::=: ወእመ
ሰበ : ዘየኀፍር : በእንተ : ድንግሉ : እስመ : ልህቀ : ኀመዝ : ርቱዕ : ይኩን:: ዘፈቀ
37 ደ : ይግበር : ወእልበ : ኀጢአተ::=: ወእመከመ : ለጥብዐ : በልቡ : ሊያገብርዎ :
ብዉሕ : ሎቱ : ዘፈቀደ:: ወእመኒ : ለጥብዐ : ይዕቀብ : ድንግልናሁ : በልቡ : ሠ
38 ናዎ : ገብረ::=: ወዘኒ : ለውሰበ : ድንግለ : ሠናዎ : ገብረ:: ወዘሰ : ሊያውሰበ : እንተ :
ትኒይስ : ገብረ::=:

Et si duxeris uxorem, non erit tibi peccato : & si duxeris uxorem vir- 28
ginem, non erit tibi peccato : veruntamen qui uxorem duxerit, plagas quæ-
sivit sibi. Et ego quia parco vobis, dicebam vobis hoc quod dico vobis : 29
veruntamen sic expedit fratres nostri, quia transierunt omnes curæ
hujus mundi : & nunc qui uxorem duxerunt, sicut non duxissent:
Et qui prosperi sunt, ut non prosperi : & gaudentes, sicut non gaudentes: 30
& edentes, sicut non edentes : Et bibentes, sicut non bibentes : quia trans- 31
ierunt omnes curæ hujus mundi. Et ego volo vos sine cura esse : qui non 32
contrahit matrimonium, intentus est Deo, quomodo placeat Deo. Et qui 33
contraxit matrimonium, curat negotium hujus mundi quomodo placeat u-
xori suæ, veruntamen divisus est. Et mulier ancilla, & virgo quæ non 34
contraxit matrimonium, intenta est Deo, quomodo sanctificetur corpus ejus,
& anima ejus: & quæ contraxit matrimonium, curat negotium hujus mundi,
quomodo placeat viro suo. Et ut hoc prosit vobis, loquor vobis : & non ut 35
prehendam vos, sed tantùm ut adhæreatis Deo sine hæsitatione. Et si 36
quis est qui pudefactus est de virgine sua, quia senex est, ita debet
fieri : quod vult faciat, & non habet peccatum. Et si sic statuit in 37
corde suo non cogens, permissum est ei quod voluit : Et si statuit servare 38
virginem suam in corde suo, benè fecit. Et qui matrimonio junxit virginem,
benè fecit : & qui non jungit matrimonio, melius facit.

Digitized by Google

Mulier alligata est legi *in quantum tempus* vivit vir ejus: si verò dormierit
39 Γυνὴ (λ) δέδεται νόμῳ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ (μ) κοιμηθῇ
vir ejus, liberata est cui vult *nubere*, tantùm in Domino. Beatior
40 ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλῃ γαμηθῆναι, μόνον ἐν Κυρίῳ. Μακαριωτέρα
autem *est* si sic *manebit*, secundùm *meam sententiam*. Puto autem & ego Spiritum
δέ δοκῶ ἔχειν ἐγὼ πνεῦμα
Dei *habere*.
Θεοῦ ἔχειν.

CAP. VIII. ι'.

1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις μὲν
De autem idolis *immolatis*, scimus quia omnes scientiam habemus. Scientia
inflat, *at* charitas ædificat. Si autem quis existimat scire aliquid, nondum
2 φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. (α) Εἴ δέ τις δοκεῖ ἐπίσταναί τι, οὔπω
quicquam cognovit quemadmodùm oportet *nôsse*. Si autem quis diligit Deum, hic
3 ἔγνωκε καθὼς δεῖ γνῶναι. Εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν, οὗτος
cognitus est ab eo. De *esca igitur idolothytorum*, scimus quia nihil
4 ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν
idolum in mundo: & quòd nullus Deus *alter*, *si non* unus. *Etenim* etsi
5 εἴδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς (β) Θεὸς εἰ μὴ εἷς. Καὶ γὰρ εἴπερ
sunt *dicti* dii, sive in cœlo, sive in terra, (*sicuti* sunt dii multi
εἰσὶ λεγόμενοι θεοὶ, εἴτε ἐν οὐρανῷ, εἴτε (γ) ἐπὶ τῆς γῆς, (ὥσπερ εἰσὶ θεοὶ πολ-
& domini multi,) *Sed* nobis unus Deus, Pater, ex quo omnia, &
6 λοὶ, καὶ κύριοι πολλοὶ,) Ἀλλ' ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ
nos in illum: & unus Dominus Jesus Christus, per quem omnia, & nos per
ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι'
ipsum. Sed non in omnibus *illa* scientia. Quidam autem conscientiâ idoli
7 αὐτοῦ. Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις. τινὲς δὲ τῇ (δ) συνηθείᾳ τοῦ εἰδώλου
usque nunc, quasi *idolis immolatum* manducant: & conscientia ipsorum infirma *existens*,
ἕως ἄρτι, ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσι· καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα
polluitur. Esca autem nos non commendat Deo. Neque enim si manducaverimus,
μολύνεται. Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ (ε) παρίστησι τῷ Θεῷ. (ζ) οὔτε γὰρ ἐὰν φά- 8
abundamus: neque si non manducaverimus, *deficimur*. Videte
γωμεν, περισσεύομεν· οὔτε (η) ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα. Βλέπετε δὲ 9
autem ne fortè *auctoritas* vestra hæc offendiculum fiat infirmis. Si
ἡ μὴ πως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς (θ) ἀσθενέσιν. Ἐὰν 10
enim quis viderit *te habentem* scientiam, in idolio recumbentem, nonne conscientia
γάρ τις ἴδῃ σε τὸν ἔχοντα γνῶσιν, ἐν εἰδωλίῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις
ejus *infirmi existentis*, ædificabitur ad idolothyta manducandum? Et
αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; (ι) Καὶ 11
peribit infirmus frater in tua scientia, propter quem Christus mortuus est?
ἀπολεῖται ὁ ἀσθενῶν ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει, δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν;
Sic autem peccantes in fratres, & percutientes eorum conscientiam
(κ) Οὕτω δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν 12
infirmam, in Christum peccatis. Quapropter si esca scandalizat fratrem meum,
ἀσθενοῦσαν, εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε. Διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, 13
non manducabo carnem in æternum, *ut* ne fratrem meum scandalizem.
οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

CAP. IX. ϑ'.

1 Οὐκ εἰμὶ (α) ἀπόστολος; οὐκ εἰμὶ (β) ἐλεύθερος; οὐχὶ (γ) Ἰησοῦν Χριστὸν
Non sum Apostolus? non sum liber? nónne Jesum Christum
Dominum nostrum vidi? Non opus meum vos estis in Domino? Si aliis
2 τὸν Κύριον ἡμῶν ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν (δ) Κυρίῳ; Εἰ ἄλλοις
non sum Apostolus, *at* certè vobis sum: nam signaculum mei Apostolatûs vos
οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς 3
estis in Domino. Mea defensio me *inquirentibus*, hæc est; *Nam* non
ἐστὲ ἐν Κυρίῳ. Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν, αὕτη ἐστί, Μὴ οὐκ
habemus potestatem manducandi & bibendi?
ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν;

(α) δέδεται ἐφ' (μ) κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ΚΕΦ. ι'. MS. A. (α) Εἴ τις δοκεῖ ἐπίσταναί τι, οὔπω ἔγνω καθὼς (β) Θεὸς, εἰ μὴ (γ) ἐπὶ γῆς, (δ) *Συνηθείᾳ (ε) παρίστησι (ζ) οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, (η) ἐὰν φάγωμεν, (θ) ἀσθενέσιν. (ι) Ἀπόλλυται ὁ ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ γνώσει ὁ ἀδελφὸς, δι' ὃν (κ) Οὕτως ΚΕΦ. ϑ'. MS. A. (α) ἐλεύθερος; (β) ἀπόστολος; (γ) Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν (δ) Κυρίῳ; * * * Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν, ἔστιν αὕτη,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

39 ܐܶܬܰܐ ܕܰܐܬܶܬ ܒܰܥܠܳܐ ܡܶܢ ܩܕܡ ܕܰܥܠܳܐ ܕܝܠܶܗ ܐܶܬܰܐ ܐܶܢ ܢܶܪܡܰܢ ܥܠ ܓܒܪܳܐ ܕܝܠܶܗ ܫܪܺܝܪ ܗܽܘ ܡܶܢ ܢܽܡܘܣܳܐ ܕܰܐܬܶܬ ܒܰܥܠܳܐ ܐܶܢ ܢܶܫܟܰܒ

Versio VULGATA LATINA.

39 Mulier alligata est legi quanto tempore vir ejus vivit: quòd si dormierit vir ejus,
40 liberata est: cui vult nubat: tantùm in Domino. Beatior autem erit si sic permanserit, secundùm meum consilium: puto autem quòd & ego Spiritum Dei habeam.

CAP. VIII.

1 De iis autem, quæ idolis sacrificantur, scimus quia omnes scientiam habemus.
2 Scientia inflat, charitas verò ædificat. Si quis autem se existimat scire aliquid,
3 nondum cognovit quemadmodum oporteat eum scire. Si quis autem diligit Deum,
4 hic cognitus est ab eo. De escis autem, quæ idolis immolantur, scimus quia nihil
5 est idolum in mundo, & quòd nullus est Deus, nisi unus. Nam etsi sunt qui dicantur dii, sive in cœlo, sive in terra: (siquidem sunt dii multi, & domini multi:)
6 Nobis tamen unus Deus, Pater, ex quo omnia, & nos in illum: & unus Dominus
7 Jesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum. Sed non in omnibus est scientia. Quidam autem cum conscientia usque nunc idoli, quasi idolothytum mandu-
8 cant: & conscientia ipsorum cùm sit infirma, polluitur. Esca autem nos non commendat Deo. Neque enim si manducaverimus, abundabimus: neque si non manducaverimus, deficiemus. Videte autem nè fortè hæc licentia vestra offendi- 9
culum fiat infirmis. Si enim quis viderit eum, qui habet scientiam, in idolio re- 10
cumbentem: nónne conscientia ejus, cùm sit infirma, ædificabitur ad manducandum idolothyta? Et peribit infirmus in tua scientia frater, propter quem Christus 11
mortuus est? Sic autem peccantes in fratres, & percutientes conscientiam eorum 12
infirmam, in Christum peccatis. Quapropter si esca scandalizat fratrem meum: non 13
manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum scandalizem.

CAP. IX.

1 Non sum liber? Non sum Apostolus? Nónne Christum Jesum Dominum nó-
2 strum vidi? Nónne opus meum vos estis in Domino? Et si aliis non sum Apostolus, sed tamen vobis sum: nam signaculum Apostolatûs mei vos estis in Domino.
3 Mea defensio apud eos, qui me interrogant, hæc est; Numquàd non habemus po-
4 testatem manducandi, & bibendi?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

39 وَالْامْرَاَةُ مَرْبُوطَةٌ بِالشَّرِيعَةِ طُولَ الْمُدَّةِ الَّتِي يَعِيشُهَا رَجُلُهَا * فَاِذَا رَقَدَ رَجُلُهَا فَهِيَ مَعْدُومَةٌ
40 مَالِكَةٌ اَنْ تَتَزَوَّجَ بِمَنْ تَشَاءُ * وَلْيَكُنْ بِطَاعَةِ الرَّبِّ فَقَطْ * وَاِنْ بَقِيَتْ كَمَا هِيَ هٰكَذَا عَلَى
رَاْيِي اَنَا * فَتِلْكَ جَرِيلَةٌ الْغَبْطَةِ جِدًّا * وَاَنَا اَظُنُّ اَنَّ رُوحَ اللّٰهِ فِيَّ *

39 *Et verò uxor est alligata legi toto in-*
tervallo quo vivit maritus ejus: cùm
autem obdormierit maritus ejus, emancipata est,
facultatem habens nubendi cui voluerit:
sit autem sub obedientia Domini tan-
tùm. Quòd si talis permanet qualis 40
est, secundùm sententiam meam, hæc,
sanè longè fœlicissima est. Et quidem
opinor Spiritum Dei mihi inesse.

اَلْفَصْلُ الثَّامِنُ *

CAP. VIII.

وَاَمَّا عَنْ ذَبَائِحِ الْاَصْنَامِ فَقَدْ عَلِمْنَا اَنَّنَا كُلَّنَا لَنَا
مَعْرِفَةٌ * وَالْمَعْرِفَةُ تَسْمَحُ * وَالْمَحَبَّةُ تَبْنِي * وَاِنْ يَظُنَّ اَحَدٌ اَنَّهُ يَعْرِفُ شَيْئًا * فَمَا قَدْ عَرَفَ وَلَا شَيْئًا *
كَمَا يَجِبُ اَنْ يَعْرِفَهُ * وَاِنْ اَحَبَّ اَحَدٌ اللّٰهَ فَهٰذَا قَدْ عَرَفَهُ اللّٰهُ * فَاَمَّا عَنْ اَكْلِ ذَبَائِحِ الْاَصْنَامِ فَنَحْنُ
نَعْلَمُ اَنْ لَيْسَ شَيْئًا فِي الْعَالَمِ صَنَمًا * وَاَنْ لَيْسَ اَحَدًا اٰخَرَ اِلٰهًا اِلَّا وَاحِدًا * وَاِنْ كَانَ قَوْمٌ
يُلَقَّبُونَ بِالْاٰلِهَةِ * اِنْ كَانُوا فِي السَّمَاءِ * وَاِنْ كَانُوا عَلَى الْاَرْضِ * كَمَا كَانُوا اٰلِهَةً كَثِيرُونَ وَاَرْبَابٌ
كَثِيرُونَ * لٰكِنَّنَا نَحْنُ لَنَا اِلٰهًا وَاحِدًا * اَلْاَبُ الَّذِي مِنْهُ كُلُّ الْبَرَايَا وَنَحْنُ لَدَيْهِ * وَرَبٌّ وَاحِدٌ
يَسُوعُ الْمَسِيحُ الَّذِي مِنْهُ الْكُلُّ وَنَحْنُ بِهِ * لٰكِنَّ الْعِلْمَ لَيْسَ هُوَ لِكُلِّ النَّاسِ فَهُوَ * مِنْكُمْ
مَعْرِفَةٌ اِنَّهَا ضَحِيَّةُ الصَّنَمِ اِلَى الْاٰنَ يَاْكُلُونَهَا كَاَنَّهَا ضَحِيَّةٌ لِلصَّنَمِ * وَيَتَدَنَّسُ بَصِيرَتُهُمْ اِذْ هِيَ
ضَعِيفَةٌ * اَحَدٌ مَرْفُوعُ اللَّحْمِ * فَمَا يُمَثِّلُنَا لِلّٰهِ طَعَامٌ * فَلَا اِنْ اَكَلْنَا نَزِيدُ * وَلَا
اِنْ لَمْ نَاْكُلْ نَنْقُصُ * فَاحْذَرُوا اَلَّا يَصِيرَ سُلْطَانُكُمْ هٰذَا تَعْثِيرًا لِلضُّعَفَاءِ * لِاَنَّهُ اِذَا رَاٰكَ
اَحَدٌ اَيُّهَا الْعَالِمُ مُتَّكِيًا فِي بَيْتِ الْاَصْنَامِ * اَلَيْسَ اِذْ مَعْرِفَتُهُ ضَعِيفَةٌ * يَتَوَطَّدُ فِي اَكْلِ
ذَبَائِحِ الْاَصْنَامِ * وَيَهْلِكُ الْاَخُ الضَّعِيفُ بِمَعْرِفَتِكَ * الَّذِي مِنْ اَجْلِهِ مَاتَ الْمَسِيحُ * فَاِذْ
تَخْطَئُونَ هٰكَذَا اِلَى الْاِخْوَةِ وَتَضْرِبُونَ مَعْرِفَتَهُمُ الضَّعِيفَةَ * فَاِلَى الْمَسِيحِ قَدْ اَخْطَاْتُمْ * فَلِهٰذَا اِنْ
يُشَكِّكْ اَخِي طَعَامٌ * فَلَنْ اَكُلَ اِلَى الدَّهْرِ لَحْمًا * لِئَلَّا اَفْتِنَ اَخِي *

Quòd autem ad victimas idolorum, i
jam novimus quòd omnes scientiam habemus. Et quidem scientia insolentem
reddit, charitas verò ædificat. Et si- 2
quis arbitratur aliquid se nôsse, nescit
quicquam ut oportet eum nôsse. At si 3
quis Deum diligit, hunc Deus edocuit.
Cæterùm de esu victimarum simula- 4
chorum, nos scimus nullam esse rem in
mundo simulachrum, nullúmque alium esse
Deum præter unum. Et quamvis non- 5
nulli vocitentur dii, sive in cœlo, sive
super terram (quemadmodum multi sunt
dii, & domini multi:) Nobis tamen 6
Deus est unus, Pater à quo cunctæ creaturæ, & coram quo nos sumus: & unus
Dominus Jesus Christus, ex quo omnia,
& per quem nos sumus. Verum scientia 7
non omnium est hominum. Quidam
enim vestrûm cum scientia quòd sit idoli victima, hucusque comedunt eam ut
idoli victimam: & contaminatur con-
scientia eorum, cùm sit infirma.

Dominicâ genialium carnis.

Atqui esca non dat nobis frui præsentiâ 8
Dei.: neque si comederimus, abundabimus; neque si non comederimus, defi-
ciemur. Cavete igitur ne fiat hujusmodi 9
vestra potestas offendiculo infirmis.
Etenim cùm te viderit aliquis, ô eru- 10
dite, accumbentem in domo simulachrorum, nónne illius scientia, cùm sit
imbecillis, confirmabitur in esu victi-
marum simulachrorum? Et peribit fra- 11
ter infirmus per tuam scientiam, propter
quem mortuus est Christus. Cùmque sic 12
peccetis in fratres, & debilem eorum
conscientiam lædatis, in Christum pec-
cástis. Propterea si esca fratrem meum 13
scandalizet, haudquaquâ comedâ carnes
in æternum, nè perdam fratrem meum.

اَلْفَصْلُ التَّاسِعُ *

CAP. IX.

اَوَلَسْتُ اَنَا رَسُولًا * اَوَلَسْتُ حُرًّا * اَوَمَا قَدْ رَاَيْتُ رَبَّنَا
يَسُوعَ الْمَسِيحَ * اَوَمَا عَمَلِي بِالرَّبِّ اَنْتُمْ هُوَ * وَلَئِنْ كُنْتُ لَسْتُ رَسُولًا اِلَى اٰخَرِينَ لٰكِنِّي اِلَيْكُمْ رَسُولٌ *
لِاَنَّ خَاتَمَ رِسَالَتِي بِالرَّبِّ اَنْتُمْ هُمْ *
اَلْاَحَدُ الْحَادِي عَشَرَ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ *
وَاعْتِذَارِي عِنْدَ الَّذِينَ يَفْحَصُونَ اُمُورِي هٰذَا هُوَ * اَلَعَلَّنَا لَا سُلْطَانَ لَنَا اَنْ نَاْكُلَ وَنَشْرَبَ *

Annon sum ego Apostolus? annon sum 1
liber? annon Dominum nostrum Jesum
Christum jam vidi? annon opus meum
in Domino vos estis? Et licet aliis non 2
essem Apostolus, at vobis Apostolus sum.

Dominica undecima post Pentecosten.

Siquidem sigillum Apostolatûs mei in 3
Domino vos estis. Et defensio mea apud
eos qui examinant actiones meas, hæc
est; Annon potestatem habemus edendi 4
& bibendi?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወቦ : እለ፡ ይብልዎሙ : ለጣልኳት: እመ፤ : ዘውስተ፡ ሰማይ: ወለመ፤ : ዘውስተ፡ ምድር:: 5 *Et sunt quos vocant deos, sive in cœlo sive in terra, & quibus sunt multi dii*
6 ፍለጋለሰ : ብዙኅ፡ ለጣልኳትሂሆሙ፡ ብዙኅ፡ ለጋንኒትሂሆሙ፤::= ወለነሰኬ፡ ለሐዲኤ፡ እግ 6 *multi sunt dæmones. Et nobis igitur unus Deus, Pater, à quo sunt omnia, &*
ዚአ፡ቡሔር : ለብ : ዘኵሉ : እምኔሁ : ወነሕነኒ ፡ ቦቱ:: ወለሐዲኤ : እግዚእነ : ሊየ *nos in eo: & unus Dominus noster, Jesus Christus, per quem omnia sunt, &*
7 ሱስ : ክርስቶስ: ዘኵሎ፡በለንቲለሁ: ወንሕነኒ፡በለንቲለሁ፡::= ወባሕቴ፡ ለኵ፡ ኵሉ፡ *nos per eum. Sed non omnes qui cognoscebant eum permanserunt, sed pro mo-* 7
ዘያእምሮ : ሀለው : እለ : በልግላደ፡ ለጣልኳት፡ እስከ : ዮጮ፡ ደበልዑ፡ ዘዘብሑ፡ ለለጣ *re deorum usque hodiè eduit quæ sacrificârunt diis, & polluuntur infirmi exi-*
8 ልክት : ወይረኵሱ ፡ በሊያበብሖቶሙ፡::= ወመብልዕሰ ፡ ሊያሰልጢነ ፡ በኅበ : እግዚ *stentes. Et esca non prodest nobis apud Deum: esca quidem non facit nos lu-* 8
9 ለብሱር፡በቢዕ፡ ሊያፌብሐነ፡ ወለያነቢያነ፡::= ወባሕቴ፡ዑቁ፡ባዕድ ፡ ሊይሰቶት፡በር *crari, neque perdere nos facit. Sed cavete, alius ne erret in exemplo vestro.* 9
10 እየ፡ዚአክሙ፡::= ሳእሮቦ፡ ዘርኢያነ፡ ዘተለመነ፡ እንዘ፡ ትበልዕ፡ ዝቡሑ፡ ለለጣልኳት፡ *Si quis fuerit qui viderit te fidelem edentem immolatum diis, ausus erit sta-* 10
ዘያበብሕ ፡ ኅቡሃ ፡ ገዙ ፡ ዘቀደጣሁ ፡ ኑፈቀ ፡ ልብ ፡ ወይበልዕ ፡ ዝቡሑ ፡ ለለጣል *tim ille qui priùs hæsitans corde erat, & edet immolatum diis. Et morie-* 11
ክት፡::= ወይመውት ፡ ገዙ ፡ ድኩመ ፡ ልብ ፡ በሪእየ ፡ ዚለክ ፡ እኁነ ፡ ዘበእንቲአሁ ፡ *tur hic infirmus corde in exemplo tuo, frater noster, propter quem mortuus est*
12 ሞተ ፡ ክርስቶስ፡::= ወከመዝኑ ፡ ተሌበኩ ፡ ሳዕለ ፡ ቢጽክሙ ፡ ወታወድቁ ፡ ልቦሙ ፡ *Christus. Et nónne sic peccantes contra fratrem vestrum, & excidentes corda* 12
13 ለድኩማን ፡ ለክርስቶስኬ ፡ ለበሰልሙ፡::= ወእመሰ ፡ እንበይነ፡መብልዕኑ ፡ ለሰሕት፡ ቤ *infirmorum, in Christum igitur peccatis? Et si propter escam offendam fratrem* 13
ጽየ፡ሊይበልዕ፡ ለሠጋ፡ለዝሉፈ፡ ከመ፡ሊያሰሕት፡ቢጽየ፡::= *meum, non vescar carnibus in æternum, ut non inducam fratrem meum in errorem.*
በለባ ፡ ሰለሚ ፡ ፌንባብ፡::=

Lectio de patre Salama.

CAP. IX.

1 ሊኮንኩ ፡ ለጋዕዜ ፡ ወሊኮንኩ ፡ ሐዋርያ ፡ ወለኮ፡ እግዚእነ ፡ ሊየሱስ ፡ ዘርሊኩ ፡ ለእመ፡ *Nonne sum liber? & nónne sum Apostolus? & nónne Dominus noster Jesus* 1
ሊኮንክሙ ፡ ለነትሙ ፡ ግብርየ ፡ በእግዚእነ፡::=
2 ወለመ፤ ፡ ለባዕዳን ፡ ሊኮንኩ ፡ ሐዋርያሆሙ ፡ ለክሙስ ፡ ለነ ፡ ሐዋርያክ *fuit quem vidi? Si non fuistis vos opus meum in Domino nostro?* Et *si aliis non* 2
ሙ፡: ኗኦመ ፡ ሓዕተባ ፡ ለመጽሐፍየ ፡ ለነትሙ ፡ ውእቱ ፡ በእግዚእነ፡::=: *fui Apostolus, vobis sum Apostolus vester, quia signaculum epistolæ meæ vos*
3 ወከመዝ ፡ ቅሠትየ ፡ ለእለ ፡ ይትቖቀሡነ፡::= ቦኑ ፡ ሊይስውነነ ፡ ንብለዕሂ ፡ ወ *estis in Domino nostro. Et hujusmodi est defensio mea iis qui contradicunt mihi;* 3
4 ኔስተ.ርሂ፡::=: *Nonne licet nobis ut edamus & bibamus?* 4

Digitized by Google

Num non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi, sicut & cæteri Apostoli,
5 Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι,
& fratres Domini, & Cephas? Aut solus ego & Barnabas non habemus
6 καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, καὶ Κηφᾶς; Ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν
potestatem hoc non operandi? Quis militat propriis stipendiis unquam? Quis
7 (ε) ἐξουσίαν τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι; Τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς
plantat vineam, & de fructu ejus non edit? Aut quis pascit gre-
φυτεύει ἀμπελῶνα, (ζ) καὶ οὐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποί-
gem, & de lacte gregis non manducat? Num secundùm hominem
8 μνιον, καὶ οὐκ ἐκ τοῦ γάλακτος τοῦ ποίμνης οὐκ ἐσθίει; Μὴ κατὰ ἄνθρωπον
hæc loquor? An nónne & lex hæc dicit? In enim Moysis
9 ταῦτα λαλῶ; (η) ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει; Ἐν γὰρ τῷ Μωσέως
lege scriptum est; Non alligabis os bovi trituranti. Num boum cura est Deo?
νόμῳ γέγραπται, Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ;
An propter nos omninò dicit? Propter nos enim scripta sunt; Quoniam in spe
10 Ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, (θ) Ὅτι ἐπ' ἐλπίδι
debet arans arare: & triturans spei suæ participare, in
ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν· καὶ ὁ ἀλοῶν (ι) τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν, ἐπ'
spe. Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum si nos vestra
11 ἐλπίδι. Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν
carnalia metamus? Si alii potestatis vestræ participes sunt, non potiùs
12 τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; Εἰ ἄλλοι (κ) τῆς ἐξουσίας ὑμῶν μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον
nos? Sed non usi sumus potestate hac: sed omnia sustinemus, ne
ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ (λ) ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ· ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα
ne remorationem aliquam demus Evangelio Christi. Nescitis, quoniam
13 (μ) μή τινα ἐγκοπὴν τινα δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. Οὐκ οἴδατε, ὅτι
sacra operati, de sacrario edunt? altari assidentes,
οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι, ὁκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν; οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ (ν) παρεδρεύοντες,
altari comparticipant? Ita & Dominus ordinavit Evan-
τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; (ξ) Οὕτω καὶ ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγ- 14
gelium annuntiantibus, de Evangelio vivere. Ego autem nullo usus sum
γέλιον καταγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. Ἐγὼ δὲ (ο) οὐδενὶ ἐχρησάμην 15
horum: non scripsi autem hæc, ut ita fiant in me: bonum enim
τούτων· οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα (π) οὕτω γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γὰρ
mihi magis mori, quàm gloriationem meam ut quis evacuet. Si enim
μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά (ρ) μου ἵνα τις κενώσῃ. Ἐὰν γὰρ 16
evangelizavero, non est mihi gloriatio: necessitas enim mihi incumbit: væ
εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ
autem mihi est, si non evangelizavero. Si enim volens hoc ago, mercedem
(σ) δέ μοι ἐστὶν, ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. Εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν 17
habeo: si autem invitus, dispensationem creditam suscepi. Quæ ergò mihi est merces?
ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. Τίς οὖν (τ) μοί ἐστιν ὁ μισθός; 18
Ut evangelizans insumptuosum ponam Evangelium Christi, ad non
ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ (υ) εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ
abutendum potestate mea in Evangelio. Liber enim existens ex omnibus,
καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, 19
omnium meipsum servum feci, ut plures lucrifacerem. Et factus sum Ju-
πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. Καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰου- 20
dais tanquam Judæus, ut Judæos lucrarer: iis sub lege, quasi sub
δαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον, ὡς ὑπὸ 21
lege, ut eos sub lege, lucrifaciam: Exlegibus ut exlex, (non existens
(φ) νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, (μὴ ὢν
exlex Deo, sed intex Christo,) ut lucrifaciam exlegei.
ἄνομος (χ) Θεοῦ, ἀλλ' ἔννομος (ψ) Χριστοῦ,) ἵνα κερδάνω ἀνόμους.

MS. A. (ε) ἐξουσίαν μὴ (ζ) καὶ τ καρπὸν αὐτοῦ (η) ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα τ λέγει; (θ) Ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ (ι) τῆς ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. Εἰ (κ) τ ὑμῶν ἐξουσίας (λ) ἐχρήμεθα (μ) μή τινα ἐγκοπὴν δῶμεν (ν) παρεδρεύοντες, (ξ) Οὕτως (ο) τ κέχρημαι ἐδενὶ τούτων· (π) ἔτως (ρ) μου κενώσῃ. (σ) γάρ μοι (τ) μου (υ) εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ κα- ταχρᾶσθαι (φ) νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νομ· · · · πὸ ὑπὸ νόμον (χ) Θεῦ, (ψ) Χριστῦ,) ἵνα κερδανῶ πὸ · · · μους.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 ܐܘ ܠܐ ܫܠܝܛܝܢ ܐܢܚܢ ܕܢܒܝܐ ܐܚܬܐ ܕܒܝܬ ܓܒܪܐ ܥܡ ܫܪܝܟܝܢ ܐܦ ܫܠܝܚܐ ܐܚܪܢܐ ܘܐܚܘܗܝ ܕܡܪܢ ܘܟܐܦܐ
6 ܘܒܪܢܒܐ ܠܐ ܫܠܝܛܝܢ ܐܢܚܢ ܕܢܥܒܕ ܠܐ ܥܒܕܢ ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܢܬܟܠ ܡܢ ܐܓܪܗ ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܢܬܥ
7 ܟܪܡܐ ܘܠܐ ܢܐܟܠ ܡܢ ܦܪܝܗ ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܪܥܝܐ ܕܢܪܥܐ ܥܢܐ ܘܠܐ ܢܐܟܠ ܡܢ ܚܠܒ ܥܢܐ ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܪܥܝܐ
8 ܕܢܪܥܐ ܥܢ ܓܕܝܐ ܘܠܐ ܢܐܟܠ ܡܢ ܚܠܒ ܓܕܝܐ ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܪܥܝܐ ܕܢܪܥܐ ܥܢ ܓܕܝܐ ܘܠܐ ܢܐܟܠ ܡܢ ܚܠܒ ܓܕܝܐ
9 ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܪܥܝܐ ܕܢܪܥܐ ܥܢ ܓܕܝܐ ܘܠܐ ܢܐܟܠ ܡܢ ܚܠܒ ܓܕܝܐ ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܪܥܝܐ ܕܢܪܥܐ ܥܢ ܓܕܝܐ
10 ܘܠܐ ܢܐܟܠ ܡܢ ܚܠܒ ܓܕܝܐ ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܪܥܝܐ ܕܢܪܥܐ ܥܢ ܓܕܝܐ ܘܠܐ ܢܐܟܠ ܡܢ ܚܠܒ ܓܕܝܐ
11 ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܪܥܝܐ ܕܢܪܥܐ ܥܢ ܓܕܝܐ ܘܠܐ ܢܐܟܠ ܡܢ ܚܠܒ ܓܕܝܐ ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܪܥܝܐ ܕܢܪܥܐ ܥܢ ܓܕܝܐ
12 ܘܠܐ ܢܐܟܠ ܡܢ ܚܠܒ ܓܕܝܐ ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܪܥܝܐ ܕܢܪܥܐ ܥܢ ܓܕܝܐ ܘܠܐ ܢܐܟܠ ܡܢ ܚܠܒ ܓܕܝܐ
ܐܘ ܠܐ ܫܠܝܛܝܢ ܐܢܚܢ ܕܢܒܝܐ ܐܚܬܐ ܕܒܝܬ ܓܒܪܐ ܥܡ ܫܪܝܟܝܢ ܐܦ ܫܠܝܚܐ ܐܚܪܢܐ ܘܐܚܘܗܝ ܕܡܪܢ ܘܟܐܦܐ
ܘܒܪܢܒܐ ܠܐ ܫܠܝܛܝܢ ܐܢܚܢ ܕܢܥܒܕ ܠܐ ܥܒܕܢ ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܢܬܟܠ ܡܢ ܐܓܪܗ ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܢܬܥ
ܟܪܡܐ ܘܠܐ ܢܐܟܠ ܡܢ ܦܪܝܗ ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܪܥܝܐ ܕܢܪܥܐ ܥܢܐ ܘܠܐ ܢܐܟܠ ܡܢ ܚܠܒ ܥܢܐ ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܪܥܝܐ
ܕܢܪܥܐ ܥܢ ܓܕܝܐ ܘܠܐ ܢܐܟܠ ܡܢ ܚܠܒ ܓܕܝܐ ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܪܥܝܐ ܕܢܪܥܐ ܥܢ ܓܕܝܐ ܘܠܐ ܢܐܟܠ ܡܢ ܚܠܒ ܓܕܝܐ
ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܪܥܝܐ ܕܢܪܥܐ ܥܢ ܓܕܝܐ ܘܠܐ ܢܐܟܠ ܡܢ ܚܠܒ ܓܕܝܐ ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܪܥܝܐ ܕܢܪܥܐ ܥܢ ܓܕܝܐ
ܘܠܐ ܢܐܟܠ ܡܢ ܚܠܒ ܓܕܝܐ ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܪܥܝܐ ܕܢܪܥܐ ܥܢ ܓܕܝܐ ܘܠܐ ܢܐܟܠ ܡܢ ܚܠܒ ܓܕܝܐ
ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܪܥܝܐ ܕܢܪܥܐ ܥܢ ܓܕܝܐ ܘܠܐ ܢܐܟܠ ܡܢ ܚܠܒ ܓܕܝܐ ܐܘ ܡܢ ܗܘ ܪܥܝܐ ܕܢܪܥܐ ܥܢ ܓܕܝܐ

Vel nunquid non habemus potestatem soro- 5
rem mulierem circumducendi nobiscum, ut
& cæteri Apostoli, & ut fratres Domini no-
stri, & ut Cepha? Aut ego solus & Bar- 6
naba non habemus potestatem ut non ope-
remur? Quis est qui militet militiam pro- 7
priis sumptibus? aut quis est qui plantet vi-
neam, & de fructibus ejus non edat? aut
quis est qui pascat oves, & de lacte gregis
sui non edat? Num secundùm hominem 8
hæc dico? En etiam Lex eadem dicit. Scri- 9
ptum est enim in Lege Mosis; Non obliga-
bis os bovi trituranti. Nunquid de bove
cura est Deo? Imò notum est propter nos 10
eum dixisse: etenim propter nos scriptum
est: quandoquidem in spe oportet eum ara-
re, qui arat; & qui triturat, sub spe pro-
ventûs *triturare*. Si nos quæ sunt Spiritûs, 11
sevimus in vobis, magnum est si nos ex vobis
quæ sunt corporis metamus? Quòd si alii 12
habent potestatem in vos, nónne nobis com-
petit magis? Sed non usi sumus hâc pote-
state: imò omnia sustinemus, ne ullâ re im-
pediamus evangelium Christi.

Commemoratione Antonii & sociorum ejus. 14.

ܗܠܐ ܕܥܒܕܝܢ ܒܗܝܟܠܐ ܡܬܙܘܢ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܘܗܠܝܢ ܕܡܫܡܫܝܢ ܠܡܕܒܚܐ ܡܬܫܬܦܝܢ ܥܡ ܡܕܒܚܐ ܗܟܢܐ ܦܩܕ ܡܪܢ ܠܟܪܙܘܗܝ ܕܡܟܪܙܝܢ ܒܣܒܪܬܗ ܕܫܪܪܐ ܕܐܢ

Versio VULGATA LATINA.

5 Numquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi, sicut & cæ-
6 teri Apostoli, & fratres Domini, & Cephas? Aut ego solus, & Barnabas, non
7 habemus potestatem hoc operandi? Quis militat suis stipendiis unquam? Quis
plantat vineam, & de fructu ejus non edit? Quis pascit gregem, & de lacte gregis
8 non manducat? Numquid secundùm hominem hæc dico? An & lex hæc non di-
9 cit? Scriptum est enim in lege Moysi; Non alligabis os bovi trituranti. Numquid
10 de bobus cura est Deo? An propter nos utique hoc dicit? Nam propter nos scri-
pta sunt: quoniam debet in spe, qui arat, arare: & qui triturat, in spe fructus per-
11 cipiendi. Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est si nos carnalia vestra
12 metamus? Si alii potestatis vestræ participes sunt, quarè non potiùs nos? sed non
usi sumus hac potestate: sed omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus Evan-
13 gelio Christi. Nescitis quoniam qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt,
14 edunt: & qui altari deservium, cum altari participant? Ita & Dominus or-
dinavit iis, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere. Ego autem 15
nullo horum usus sum. Non autem scripsi hæc ut ita fiant in me: bonum est
enim mihi magis mori, quàm ut gloriam meam quis evacuet. Nam si evange- 16
lizavero, non est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit: væ enim mihi
est, si non evangelizavero. Si enim volens hoc ago, mercedem habeo: si autem 17
invitus, dispensatio mihi credita est. Quæ est ergò merces mea? Ut Evan- 18
gelium prædicans, sine sumptu ponam Evangelium, ut non abutar potestate
meâ in Evangelio. Nam cùm liber essem ex omnibus, omnium me servum feci, 19
ut plures lucrifacerem. Et factus sum Judæis tanquam Judæus, ut Judæos lu- 20
crarer: Iis qui sub lege sunt, quasi sub lege essem, (cùm ipse non essem sub 21
lege,) ut eos, qui sub lege erant, lucrifacerem: iis qui sine lege erant, tanquam sine
lege essem, (cùm sine lege Dei non essem, sed in lege essem Christi,) ut lucrifa-
cerem eos, qui sine lege erant.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * عَسَيْ مَا لَنَا سُلْطَانٌ اَنْ نَدُورَ مَعَنَا اُخْتٌ اِمْرَاَةٌ كَبَاقِي اَلرُّسُلِ وَاِخْوَةِ اَلرَّبِّ وَاَلصَّفَا ٥
6 7 * اَمْ اَنَا وَبَرْنَابَا فَقَطْ * لَا سُلْطَانَ لَنَا اَنْ نَكُونَ لَا نَعْمَلَ عَمَلًا * مَنْ مِنْدٌ قَطِّ يَجْنَدُ بِاَرْزَاقِهِ
عُمَالِهِ * اَمْ مَنْ يَنْصِبُ كَرْمًا وَمَا يَاْكُلُ مِنْ ثَمَرِتِهِ * اَمْ مَنْ يَرْعَي رَعِيَّةً وَمَا يَاْكُلُ مِنْ لَبَنِ رَعِيَّتِهِ *
8 * اَتُرَانِي اَقُولُ هٰذِهِ اَلْاَقْوَالَ قَوْلًا مَخْصُوصًا بِاِنْسَانٍ * اَوْ لَيْسَتِ اَلشَّرِيعَةُ تَقُولُ هٰذِهِ اَلْاَقْوَالَ
9 10 * لِاَنَّ قَدْ كُتِبَ فِي شَرِيعَةِ مُوسَي * لَا تُكَمِّمْ ثَوْرًا دَارِسًا * اَلَعَلَّ اَللّٰهَ يَهْتَمُّ بِاَلْبَقَرِ * اَوْ مِنْ
اَجْلِنَا يَقُولُ هٰذِهِ بِلَا اَمْتِرَاءٍ * لِاَنَّ مِنْ اَجْلِنَا كُتِبَ * اَنَّ اَلْفَلَّاحَ يَنْبَغِي لَهُ اَنْ يَفْلَحَ عَلَي
اَلرَّجَاءِ * وَاَلدَّارِسُ يَدْرُسُ مُومِلًا اَنْ يَنَالَ رَجَاهُ * فَلَئِنْ كُنَّا نَحْنُ قَدْ زَرَعْنَا فِيكُمُ اَلرُّوحَانِيَّاتِ
11 * اَفَيَكُونُ مُسْتَعْظَمًا اِنْ حَصَدْنَا بَشَرِيَّاتِكُمْ * وَاِنْ كَانَ قَوْمٌ آخَرُونَ يُشَارِكُونَ سُلْطَانَنَا
12 اَفَمَا نَحْنُ اَوْلَي بِذٰلِكَ * لٰكِنَّنَا مَا اَسْتَعْمَلْنَا هٰذَا اَلسُّلْطَانَ * لٰكِنَّنَا نَحْمِلُ كُلَّ شَيْءٍ * لِئَلَّا
يُسَبَّبَ لِبِشَارَةِ اَلْمَسِيحِ قَطْعًا اَوْ تَعْوِيقًا مَا * اَلْاِثْنَيْنِ بُدُّ وَاَلْجُمُعَةِ اَلثَّامِنَةِ بَعْدَ اَلْعَنْصَرِ *
13 * اَمَا تَعْلَمُونَ اَنَّ اَلَّذِينَ يَعْمَلُونَ اَلْاَعْمَالَ اَلْكَهْنُوتِيَّةَ * مِنَ اَلْهَيْكَلِ يَاْكُلُونَ * وَاَلْمُتَاَبِّرُونَ اَلْمَذْبَحِ
14 يُقَاسِمُونَ اَلْمَذْبَحَ * وَكَذٰلِكَ اَوْصَي اَلرَّبُّ وَرَبَّبَ لِلَّذِينَ يَكْرِزُونَ اَلْبِشَارَةَ * اَنْ يَعِيشُوا مِنَ اَلْبِشَارَةِ *
15 * فَاَنَا مَا اَسْتَعْمَلْتُ وَلَا وَاحِدَةً مِنْ هٰذِهِ اَلْفَرَائِضِ * وَلَا كَتَبْتُ هٰذِهِ اَلْخُطُوبَ * لِتَصِيرُوا فِي
هٰكَذَا * لِاَنَّ جَيِّدٌ لِي اَنْ اَمُوتَ بِاَكْرَي وَلَا يَسْتَلِبَ اَحَدٌ فَخْرِي * لِاَنِّي اِذَا بَشَّرْتُ فَلَيْسَ لِي
16 فَخْرٌ * لِاَنَّ هٰذَا قَدْ نِيطَ بِي بِضَرُورَةٍ لَازِمَةٍ * وَسَيَكُونُ لِي اَلْوَيْلُ اِنْ لَمْ اُبَشِّرْ * وَاِنْ كُنْتُ
17 اَعْمَلُ هٰذَا مُوثِرًا اَفَلَيْسَ لِي ثَوَابٌ * وَاِنْ كُنْتُ اَعْمَلُهُ مُكْرَهًا * فَقَدْ اُوكِلَتْ عَلَيَّ خِدْمَةٌ * فَمَا هُوَ
18 اِذًا ثَوَابِي * اَنْ اَجْعَلَ بِشَارَةَ اَلْمَسِيحِ اِذَا بَشَّرْتُ لَا تَعِبَ * وَلَا اَسْتَعْمِلَ فِي اَلْبِشَارَةِ سُلْطَانِي *
* قَرَاَهُ لِعِيدِ اَلظُّهُورِ اَلْاِلٰهِيِّ * وَهُوَ قُدَّاسُ اَلْمَاءِ * * لِاَنِّي كُنْتُ مِنَ اَلْكُلِّ حُرًّا * 19
وَعَبَّدْتُ لِذَاتِي لِاَرْبَحَ اَكْثَرَهُمْ * وَلَقَدْ صِرْتُ لِلْيَهُودِيِّ كَيَهُودِيٍّ لِاَرْبَحَ اَلْيَهُودَ * وَلِلَّذِينَ 20 21
تَحْتَ اَلشَّرِيعَةِ كَمَنْ هُوَ تَحْتَ اَلشَّرِيعَةِ * لِكَيْ اَرْبَحَ اَلَّذِينَ تَحْتَ اَلشَّرِيعَةِ * صِرْتُ لِلَّذِينَ
لَا شَرِيعَةَ لَهُمْ كَمَنْ لَا شَرِيعَةَ لَهُ * وَلَمْ اَكُنْ عِنْدَ اَللّٰهِ بِلَا شَرِيعَةٍ * بَلْ هَا شَرِيعَةٌ لِلْمَسِيحِ
اَلْمَسِيحِ * لِكَيْ اَرْبَحَ اَلَّذِينَ لَا شَرِيعَةَ لَهُمْ *

Num potestatem non habemus ut circumeat nobiscum soror mulier, sicut cæteri Apostoli, & fratres Domini, & Cepha? An ego & Barnaba tantùm non habemus potestatem operis nullius faciendi? Quis unquam propriis facultatibus & pecuniâ militavit? Quis vineam plantat, & de fructu ejus non comedit? Quis pascit gregem, & de lacte gregis sui non edit? Nunquid hæc dicta profero sermone hominem vedolente? Annon Lex hæc dicta profert? Scriptum est enim in lege Mosis, Pastomidem ne inducas bovi trituranti. Num Deus solicitus est de bobus? An propter nos hæc dicit absque inficiis? Propter nos enim scriptum est, quòd arator debeat arare sub spe, & trituyans tritutare expectans se consecuturum spem suam. Si ergò nos seminavimus in vobis spiritualia, magnúmne erit si carnalia vestra messuerimus? Et si alii quipiam potestatis nostræ sunt participes, nónne potioris nos in hoc sumus juris? Attamen non usi sumus hoc jure; sed omnia toleramus, néquam abstrusionem aut impedimentum annuntiationi Christi causemus.

Feriâ secundâ, initio hebdomadæ octavæ post Pentecosten.

Nónne scitis quòd qui exercent munera sacerdotalia, de templo comedunt, & qui assidui sunt altari, cum altari partiuntur? Sic & præcepit Dominus, atque ordinavit his qui prædicant Evangelium, ut de Evangelio vivant. Ego tamen ne uno quidem horum statutorum sum usus: neque ista colloquia scripsi, ut ita in me faciatis. Bonum est enim mihi mori, potiùs quàm ut detrahat quis gloriæ meæ. Nam si evangelizavero, non est mihi quod glorier: quandoquidem hoc est mihi annexum ex necessitate cogente, & væ erit mihi, nisi evangelizem. Et si volens id agam, nónne erit mihi præmium? sin illud invitus egero, creditum est mihi ministerium. Quod est igitur præmium meum? ut reddam Evangelium Christi, cùm annuntiavero, indeficiens: nec utar in annuntiatione potestate meâ.

Lectio pro solennitate Epiphaniæ Divinæ, quæ aliter vocatur, Missa aquæ.

Eram enim ab omnibus liber, sed omnibus meipsum servum feci, ut complures eorum lucrarer. Et Judæo factus sum velut Judæus, ut Judæos lucrarer: Et his qui sub lege sunt, velut is qui sub lege est, ut lucrarer eos qui sunt sub lege. Factus sum his qui legem non habent, quasi is qui legem non habet, (etsi non sim sine lege apud Deum, sed legi obnoxius apud Christum,) ut eos lucrarer qui sine lege sunt.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወእመሰ : ንሕነ : ዘረእነ : ለከሙ : ዘመንፈስ : ቅዱስ : ዐቢይ : ውእቱ : ሶበ : ንሕነ :
12 አረፍ : ለከሙ : ዘለሣን : ሰብእ::=> ወእመሰ : ባዕድ : ይቀድሞነ : በሂሙተ :
ዚለነ : ለቢከሙ : ታለመረ : ዘይሔይሰከሙ : ወለእሱ : ገዚ : ኵሉ : ሊፈቀድክሙ::
13 ወባእከቱ : በዝኵሉ : እትዔገስ : ኍመ : ሊያዕቅፍ : ተመህርቶ : ለክርስቶስ::=> ሊታ
ለመረኑ : ኍመ : ገነውተ : ለማልክት : ይሴሰዩ : መባለው : ለለማልክት : ወለሠዋዕ
ት : መለሠዋዕትኒ : ሠዋዕቱ : ይትካፈለው : ቍለደማነ : ቤተ : እግዚአብሔር :
14 መባእ : ቤተ : እግዚአብሔር : መርካበው::=> ወእግዚእነሂ : ኍጣሁ : ለዘዘ :
ለእለ : ይሴህረ : ትመህርተ : ወንጌል : በቍእቱ : መህሮ : ወንጌል : ይኩኖሙ : መ
15 ርካቦ : ለሕይወቶሙ::=> ወለእሰ : ዚኒ : ሊፈቀድክሙ : ወለኮ : ዘንተ : ብሂልየ :
እርከብ : ዘጸሐፍኩ : ዝንቱ:: ወሊተሰ : ይሔይስኒ : መሞቱ : እመይትብሃንኒ : መ
16 ዝንየየ::=> ወእመኒ : መሀርኩ : ሊይከውንኒ : መዝገና : እስመ : ግብርየ : ገበር
17 ኩ : ወእመኒ : ሊመህርኩ : ለባሊተ::=> ወእመሰ : ዘእመፈቅድየኑ : ገበርክዐ :
ለዝንቱ : እር እብ : ዓስብየ:: ወእመሰ : ዘበ : ግብርየኑ : መግበ : ለመገቡኒ : ተሰ
18 እኩ::=> መንት : ዕሴትየ : ኍመ : እመህር : ዘእንበለ : ዐስብ : ዘለልብየ : መ
19 ርኅብ : በወንዙተ : ሂመትየ::=> እስመ : እንዘ : ለጋዕዚ : እነ : እመሰኑ : ለቅኔ
20 ደኩ : ርእስዐ : ለሰሩ::=> ወኮንክዐሙ : ለአይሁድ : ኍመ : ለይሁዳዊ : ኍመ :
21 ለስተጋብለሙ : ለአይሁድ::=> ወኮንክዐሙ : ለእለ : ውስተ : ሕገ : ዶሬት : ኍመ :
እክሰት : ሕገ : ዶሬት : ኍመ : ለስተጋብለሙ : ለእለ : ውስተ : ሕገ : ዶሬት:: ወኮ
ንኩሙ : ለጎጥእኒ : ኍመ : ጎጥእ : እንዘ : ሊኮንኩ : ጎጥእ : ለእግዚአብሔር : ኍመ :
ለስተጋብለሙ : ለጎጥለኒ::=>

Et si nos seminavimus vobis quæ sunt Spiritús sancti, magnum eſt si nos emeſſuerimus de vobis carnalia hominis. Et si alius præcedat nos in ministerio noſtro, vos scitis quòd bonum erit vobis: & ego hoc totum non desidero, ſed in omnibus sum patiens, ut non scandalizem doctrinam Chriſti. Nescitisne quòd sacricolæ deorum edunt oblationes deorum, & sacrificium offerentes, ſacrificii fiunt participes, & præpoſiti domús Dei, oblationes domús Dei acquirunt. Et Dominus noſter similiter constituit docentibus doctrinam Evangelii, ut in docendo Evangelium fierent iis quæſtus pro vita eorum. Et ego hoc non deſideravi, neque hoc dicens ut acquiram quod ſcripſi hoc: & mihi melius eſt mori, quàm ut fruſtretur mihi præmium meum. Et ſi docui, non eſt mihi gloriatio, quia opus meum feci: & ſi non docui, væ mihi. Et ſi ex voluntate mea feci hoc, acquiram mercedem meam: & ſi ex neceſſitate, diſpenſationem mandárunt mihi ut ſerviam. Quænam merces mea ut doceam, niſi merces quòd non habeo quæſtum in miniſterio meo? Quia quum liber ſim ab omnibus, ſervum feci meipſum omnibus. Et factus ſum Judæis ut Judæus, ut lucrifaciam Judæos: Et factus ſum iis qui ſunt in ritu legis quaſi exponerem ritum legis, ut congregem eos qui ſunt in ritu legis. Et factus ſum peccatoribus ut peccator, quum non eſſem peccator Deo, ut lucrifaciam peccatores.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Ε'.

Factus sum infirmis ut infirmus, ut infirmos *lucrifaciam*: Omnibus
22 Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν (ω)ὡς ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσι
factus sum omnia, ut *omninò aliquos servem*. Hoc autem facio propter
23 γέγονα (α) τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. (β) Τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ
Evangelium, ut particeps ejus efficiar. Nescitis, quòd in stadio
24 τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ
currentes, omnes quidem currunt, unus verò accipit brabium? Sic currite
τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχομεν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; (γ) οὕτω τρέχετε
ut comprehendatis. Omnis autem *certans*, *omnia continens est*: illi quidem
25 ἵνα καταλάβητε. Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν
igitur ut corruptibilem coronam accipiant: nos autem incorruptam. Ego igitur
26 οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν· ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. Ἐγὼ τοίνυν
sic curro, quasi non in incertum: sic pugno, quasi non aërem verberans: Sed
27 (δ) οὕτω τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως· (ε) οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· Ἀλλὰ
obtundo meum corpus, & in servitutem redigo: ne fortè aliis *prædicans*, ipse
ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μή πως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς
reprobus efficiar.
ἀδόκιμος γένωμαι.

CAP. X. ι'.

Nolo *autem* vos ignorare, fratres, quoniam patres nostri omnes sub
1 Οὐ θέλω (α) δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ
nubem fuerunt: & omnes *per* mare transierunt: Et omnes in *Moy-*
2 τὴν νεφέλην ἦσαν· καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον· Καὶ πάντες εἰς τὸν Μω-
se baptizati sunt, in nube, & in mari: Et omnes eandem
3 σῆν (β) ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ· Καὶ πάντες (γ) τὸ αὐτὸ
escam spiritalem manducaverunt: Et omnes eundem potum spiritalem
4 βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον· Καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν
biberunt: (biberunt *enim* de spiritali *sequente* petrâ: *at* petra erat Christus.)
ἔπιον· (ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός.)

Sed non in pluribus eorum *probavit Deus*: Prostrati sunt *enim* in
Ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν (δ) εὐδόκησεν ὁ Θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν 5
deserto. Hæc autem *typi* nostri facta sunt, *ad* non *esse nos* concupiscentes
τῇ ἐρήμῳ. Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς 6
malorum, sicut & illi concupierunt. Neque idololatræ efficiamini, sicut
κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. Μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθάπερ 7
quidam *eorum*: quemadmodùm scriptum est; Sedit populus manducare & bibere,
τινες (ε) αὐτῶν· ὡς γέγραπται, Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν,
& surrexerunt ludere. Neque fornicemur, sicut quidam *eorum* fornicati sunt: &
καὶ ἀνέστησαν παίζειν. Μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ 8
ceciderunt *in* una die viginti tria millia. Neque tentemus Chri-
(ζ) ἔπεσον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. Μηδὲ ἐκπειράζωμεν (η) τὸν Χρι- 9
stum, sicut & quidam eorum tentaverunt, & à serpentibus perierunt.
στὸν, καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλοντο.
Neque *murmurate*, sicut & quidam eorum murmuraverunt, & perierunt
Μηδὲ γογγύζετε, (θ) καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ (ι) ἀπώλοντο 10
ab exterminatore. Hæc autem omnia *typi* contingebant illis: scripta sunt
ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. Ταῦτα (κ) δὲ πάντα τύποι συνέβαινον ἐκείνοις· ἐγράφη 11
autem ad *admonitionem* nostram, in quos fines seculorum devenerunt. Itaque
δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν. Ὥστε 12
existimans stare, videat ne cadat. Tentatio vos non apprehendit *si non*
ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ. Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ (λ) εἴληφεν εἰ μὴ 13
humana: fidelis autem Deus, qui non patietur vos tentari, *supra* quod
ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι, ὑπὲρ ὃ
poteritis: sed faciet cum tentatione etiam proventum, *ad posse vos*
δύνασθε· ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ (μ) δύνασθαι ὑμᾶς
sufferre. *Quapropter*, *dilecti* mei, fugite ab *idolatria*.
ὑπενεγκεῖν. Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. 14
Ut prudentibus loquor: judicate vos, quod dico.
Ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὃ φημι. 15

MS. A. (ω) ἀσθενὴς, (α) πάντα, (β) Πάντα δὲ (γ) ὅτως (δ) ὅτως (ε) ὅτως ΚΕΦ. ι'. MS.A. (α) γὰρ (β) ἐβαπτίσθησαν (γ) τὸ πνευματικὸν ἔφαγον βρῶμα· Καὶ πάντες τὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα· (ἔπινον (δ) ηὐδόκησεν (ε) ἐξ αὐτῶν· ὥστε γέγραπται, (ζ) ··εσαν (η) τὸν Θεὸν, καθώς τινες (θ) ··θώς τινες (ι) ἀπώλυσθο (κ) δὲ τυπικῶς (λ) ἤλπισεν (μ) δύνασθαι ὑπενεγκεῖν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Factus sum cum infirmis quasi infirmus, ut 22
infirmos lucrifaciam. Omnibus omnia fa-
ctus sum, ut omnes servem. Hoc autem 23
ago, ut fiam particeps Evangelii. Nescitis 24
quòd qui in stadio currunt, omnes quidem
currunt, at unus accipit sibi victoriam? Sic
currite ut assequamini. Quisquis enim cer- 25
tamen agit, ab omni re continet mentem
suam? & illi quidem qui currunt, ut acci-
piant coronam corruptibilem, nos autem in-
corruptibilem. Itaque ego sic curro, non 26
tanquam in rem incognitam: & si decerto,
non tanquam cum aëre pugnans: Sed cor- 27
pus quidem meum edomo, ac in servitutem
redigo, ne fortè quum aliis prædicaverim,
ipse reprobus evadam.

CAP. X.

Ad oblationem intra Epiphaniam. 15,

VElim autem vos scire, fratres mei, omnes 1
patres nostros sub nube fuisse, & omnes
per mare transisse: Et omnes per Mosen 2
baptizatos esse in nube & in mari: Et o- 3
mnes eundem cibum spiritualem comedisse:
Et omnes eundem potum spiritualem bi- 4
bisse: bibebant enim de petra spirituali,
quæ cum ipsis veniebat; Petra autem illa
erat ipse Christus.) Sed non multitudinem 5
eorum gratam habuit Deus: corruerunt
enim in deserto. Hæc autem figura nobis 6
fuerunt, ne simus cupidi malorum, quem-
admodum illi cupidi fuerunt. Nec etiam 7
idololatræ simus, sicut ex iis nonnulli fue-
runt, quemadmodum scriptum est; Sedit
populus ut ederet ac biberet, & surrexerunt
ut luderent. Neque scortemur, sicut ex iis
nonnulli scortati sunt, & ceciderunt uno
die viginti & tria millia. Neque tentemus 9,
Christum, sicut ex ipsis tentârunt, quos enecârunt serpentes. Neque obmurmuretis, 10
sicut ex iis obmurmurârunt, & perierunt per
corruptorem. Hæc omnia quæ contigerunt 11
illis, in exemplum nostrum facta sunt: &
scripta sunt propter eruditionem nostram,
ad quos finis seculorum pervenit. Proin-
dè qui putat stare, caveat ne cadat 12
Tentatio vos non invasit, nisi huma- 13
na: fidelis est autem Deus, qui non laxa-
bit vos, ut tentemini supra id quod potestis:
imò faciet tentationi vestræ exitum, quò pos-
sitis perferre.

Matutinis Feriæ V. Secretorum. 16.

Propterea dilectissimi mei, fugite à cultu 14
idolorum. Ut sapientibus dico, vos judi- 15
cate quod dico.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

22 ወኮንኩወሙ፡ ላድኩማን፡ከመ፡ድኩመ፡ከመ፡አስተጋብኦሙ፡ ለድኩማን፡፡ ለኵሉ፡ በግዕ
23 ዘ፡ ኵሉ፡ ተለወጥኩ፡ ወግበርኩ፡ከመ፡ አስተጋብኦሙ፡ለኵሎሙ፡መንጊለየ፡።። ወኵሉ፡
24 አግብር፡በለንተ፡ትሥህርተ፡ ወንገል፡ከመ፡ እኩኖ፡ ኩቱፎ፡።።። ሊታለመረኑ፡ ከመ፡ እ
ሁሊ፡ይትሀደሩ፡ክልኤሆሙ፡እንዘ፡ይረውጹ፡ለለሐዱ፡ይከውን፡ መዝጋን፡ለዘ፡በደረ፡፡ ከማ
25 ሁኬ፡ሩጹ፡ ወበድሩ፡ከመ፡ትርከቡ፡።። ወኵሉ፡ዘይትጋደል፡ ይትዔገሰ፡ ወይጸንዕ፡ከመ፡
ይንሣእ፡ ለክቢለ ፡ ዕሴተ ፡ መዝጋኑሁ ፡ ኅሳፈ ፡ ዘይሜሰን ፡፡ ወንሕነሰ ፡ ንትዔገስ ፡ ወን
26 ጸንዕ፡ ከመ፡ ንንሣእ፡ ለክቢለ፡ ዘለ፡ይሐልፍ፡።። ለንሰኬ፡ ከመዝ፡ እተጋደል፡ ወእትባደ
27 ር፡።። ወእበውቱ፡ ለነፍስየ፡ ወለጎርየ፡ ሰ ለሠገየ፡ ከመ፡ለነ፡ለርእሰየ፡መኑነ፡ሊይኩን፡
ወከሰዕድ ፡ እጫህር፡።።

Et factus sum infirmis ut infirmus, ut lucrifaciam infirmos: omnibus in liber- 22
tate omni adhæsi, & operatus sum ut lucrifacerem omnes ad me. Et totum 23
facio propter doctrinam evangelii; ut fiam particeps ejus. Nèscitisne quòd 24
cursu contendentium, ambo quum currant, unico erit præmium, ei viz. qui præ-
cucurrit: sic currite, & præcurrite ut obtineatis. Et quicunque certat, patiens 25
est & confortatus est quòd accipiat coronam mercedem, præmium suum transi-
torium perituram: & nos patientes sumus, & confortati sumus, ut accipiamus 26
coronam non perituram. Ego igitur sic certabo & curram: Et affligam ani- 27
mam meam, & domabo corpus meum; ut ego mihimet ciliam reprobus non fiam,
qui alios doceo.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

22 Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus
23 sum, ut omnes facerem salvos. Omnia autem facio propter Evangelium: ut par-
24 ticeps ejus efficiar. Nescitis quòd ii qui in stadio currunt, omnes quidem currunt,
25 sed unus accipit bravium? Sic currite ut comprehendatis. Omnis autem, qui
in agone contendit, ab omnibus se abstinet: & illi quidem ut corruptibilem
26 coronam accipiant; nos autem incorruptam. Ego igitur sic curro, non quasi
27 in incertum: sic pugno, non quasi aërem verberans: Sed castigo corpus meum,
& in servitutem redigo: nè fortè cùm aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar.

CAP. X.

1 Nolo enim vos ignorare, fratres, quoniam patres nostri omnes sub nube fue-
2 runt, & omnes mare transierunt: Et omnes in Moyse baptizati sunt, in nube, &
3 in mari: Et omnes eandem escam spiritalem manducaverunt, Et omnes eundem
4 potum spiritalem biberunt: (bibebant autem de spirituli, consequente eos, petra:
petra autem erat Christus:) Sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo: nam 5
prostrati sunt in deserto. Hæc autem in figura facta sunt nostri, ut non simus con- 6
cupiscentes malorum, sicut & illi concupierunt. Neque idololatræ efficiamini, sicut 7
quidam ex ipsis: quemadmodum scriptum est; Sedit populus manducare & bibere,
& surrexerunt ludere. Neque fornicemur, sicut quidam ex ipsis fornicati sunt, & 8
ceciderunt unâ die vigintitria millia. Neque tentemus Christum, sicut quidam 9
eorum tentaverunt, & à serpentibus perierunt. Neque murmuraveritis, sicut 10
quidam eorum murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore. Hæc autem omnia 11
in figura contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos
fines seculorum devenerunt. Itaque qui se existimat stare, videat ne cadat. 12
Tentatio vos non apprehendat nisi humana: fidelis autem Deus est, qui non 13
patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione pro-
ventum ut possitis sustinere. Propter quod, charissimi mihi, fugite ab idolorum cul- 14
tura: ut prudentibus loquor, vos ipsi judicate quod dico. 15

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 صِرْتُ لِلْمَرْضَى كَمَرِيضٍ لِأَرْبَحَ ٱلْمَرْضَى * صِرْتُ لِلْكُلِّ كُلَّ ٱلْأَشْيَآءِ لِأُخَلِّصَ بِكُلِّ وَجْهٍ قَوْمًا *
23 وَهٰذَا أَعْمَلُهُ مِنْ أَجْلِ ٱلْبِشَارَةِ لِأَكُونَ لَهُ شَرِيكًا * أَمَا تَعْلَمُونَ أَنَّ ٱلَّذِينَ يَتَسَابَقُونَ فِي ٱلْمَيْدَانِ
24 كُلُّهُمْ يَرْكُضُونَ يَرْكُضُونَ جَرْيًا * وَرَايَةُ ٱلْغَلَبَةِ يَأْخُذُهَا وَاحِدٌ مِنْهُمْ * هٰكَذَا ٱجْرُوا لِتَصِلُوا *
25 لِأَنَّ كُلَّ مَنْ يُجَاهِدُ يُمْسِكُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ * فَأُولٰئِكَ يَحْمُونَ لِيَأْخُذُوا إِكْلِيلًا بَالِيًا * وَنَحْنُ نَأْخُذُ
26 إِكْلِيلًا لَا بَالِيًا * فَأَنَا إِذًا هٰكَذَا أُحَاضِرُ لَا كَمَنْ يَجْرِي فِي شَيْءٍ عَامِضٍ * وَهٰكَذَا ٱلْأَكُمُ
27 لَا كَمَنْ يَقْرَعُ ٱلْهَوَآءَ * بَلْ أُصَمِّمُ جَسَدِي وَأُعَبِّدُهُ * لِكَيْلَا أَكْرِزَ لِآخَرِينَ * وَأُوجَدَ أَنَا غَيْرَ
مُحَنَّكٍ * * ٱلْفَصْلُ ٱلْعَاشِرُ * * يُقْرَأُ مِنْ هٰهُنَا عَلَى ٱلْمَآءِ *

* وَلَسْتُ أُرِيدُكُمْ أَيُّهَا ٱلْإِخْوَةُ أَنْ يَعْبُرَ عَلَيْكُمْ أَنَّ آبَآءَنَا كُلَّهُمْ كَانُوا تَحْتَ ٱلسَّحَابَةِ * وَكُلُّهُمْ 1
عَبَرُوا فِي ٱلْبَحْرِ * وَكُلُّهُمْ بِمُوسَى ٱعْتَمَدُوا فِي ٱلْغَمَامِ وَفِي ٱلْبَحْرِ * وَكُلُّهُمْ * أَكَلُوا ٱلطَّعَامَ ٱلرُّوحَانِيَّ 2 3
نَفْسَهُ * وَكُلُّهُمْ سَرِبُوا ٱلشَّرَابَ ٱلرُّوحَانِيَّ بِعَيْنِهِ * لِأَنَّهُمْ كَانُوا يَشْرَبُونَ مِنْ صَخْرٍ رُوحَانِيَّةٍ تَابِعَةٍ 4
وَٱلصَّخْرُ كَانَ ٱلْمَسِيحَ * نَعَمْ * * أَمَّا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلثَّامِنَةِ بَعْدَ ٱلْعِنْصَرِ *
* لٰكِنَّ ٱللهَ لَمْ يُسَرَّ بِأَكْثَرِهِمْ لِأَنَّهُمْ ٱسْتُكْطُوا فِي ٱلْقَفْرِ * وَهٰذِهِ ٱلْخُطُوبُ صَارَتْ لَنَا رُسُومًا * 5 6
لِئَلَّا نَكُونَ مُشْتَهِينَ ٱلشَّهَوَاتِ ٱلرَّدِيَّةَ كَمَا ٱشْتَهَاهَا أُولٰئِكَ * وَلَا تَصِيرُوا عَابِدِينَ ٱلْأَصْنَامَ 7
كَبَعْضِهِمْ * كَمَا كُتِبَ جَلَسَ ٱلشَّعْبُ يَأْكُلُ وَيَشْرَبُ وَقَامُوا يَلْعَبُونَ * وَلَا نَزْنُوا كَمَا زَنَى قَوْمٌ 8
مِنْهُمْ فَسَقَطَ مِنْهُمْ فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ ثَلٰثَةٌ وَعِشْرُونَ أَلْفًا * وَلَا نُجَرِّبُوا ٱلْمَسِيحَ كَمَا جَرَّبَ قَوْمٌ مِنْهُمْ 9
فَأَهْلَكَتْهُمُ ٱلْحَيَّاتُ * وَلَا تَتَذَمَّرُوا كَمَا تَذَمَّرَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ فَأَهْلَكَهَا ٱلْمُبِيدُ * هٰذِهِ ٱلْأَشْيَآءُ كُلُّهَا 10 11
عَرَضَتْ لِأُولٰئِكَ رُسُومًا * وَكُتِبَتْ لِوَعْظِنَا وَتَعْلِيمِنَا * ٱلَّذِينَ قَدِ ٱنْتَهَتْ إِلَيْنَا أَوَاخِرُ ٱلدُّهُورِ *
* لِذٰلِكَ * * ٱلْأَرْبَعَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلسَّابِعَةِ بَعْدَ ٱلْعِنْصَرِ * * مَنْ يَظُنُّ أَنَّهُ قَدْ وَقَفَ 12
فَلْيَحْذَرْ أَلَّا يَسْقُطَ * ثُمَّ * فَلَمْ تُسَاوِكُمْ تَجْرِبَةٌ إِلَّا تَجْرِبَةٌ إِنْسَانِيَّةٌ * لَصَادِقٌ هُوَ ٱللهُ ٱلَّذِي مَا 13
يُهْمِلُكُمْ أَنْ تُمْتَحَنُوا بِمَا يَفُوقُ طَاقَتَكُمْ * بَلْ يَصْنَعُ مَعَ ٱلتَّجْرِبَةِ وَفُورَهَا مَخْرَجًا لِتَسْتَطِيعُوا أَنْ
تَحْمِلُوهَا * فَلِذٰلِكَ يَا أَحِبَّائِي أَهْرُبُوا مِنْ عِبَادَةِ ٱلْأَصْنَامِ * وَلِأَنَّكُمْ عُقَلَآءُ أُخَاطِبُكُمْ 14 15
مَيِّزُوا أَنْتُمْ مَا أَقُولُهُ *

* *Factus sum infirmis quasi infirmus, ut* 22
infirmos lucrarer. Factus sum denique
omnibus omnia, ut omni ratione aliquos
salvarem. Idque facio propter annunti- 23
ationem, ut sim consors ipsius Christi. *An* 24
nescitis quod qui in stadio cursu cer-
tant, omnes quidem cursum currunt, at
victoriæ vexillum unus ex eis obtinet?
Sic currite, ut perveniatis. Quisquis 25
enim certat, ab omnibus rebus abstinet.
Illi quidem laborant, ut corruptibilem co-
ronam accipiant: nos autem coronam in-
corruptibilem accipiemus. Ego igitur 26
sic curro, non ut is qui currit ob rem la-
titantem: & sic pugnis certo, non ut is
qui aërem pulsat: Sed fræno corpus 27
meum, illudque in servitutem redigo: ne
aliis prædicem, & inveniar ego effrenus.

CAP. X.

Hinc legendum super aquam.

Nolim autem ô fratres, lateat vos, 1
quòd patres nostri omnes erant sub nube,
& omnes per mare transierunt: Omnes 2
etiam per Mosen baptizati sunt in
nube & in mari, Et omnes eandem 3
escam spiritualem comederunt, Et 4
omnes eundem potum spiritualem bi-
berunt: (siquidem omnes bibebant de
petra spirituali comitante: petra autem
erat Christus.) Finis.

Feriâ tertiâ hebdomadis octavæ post Pentecosten.

Attamen Deus plerisque illorum non est 5
oblectatus: quia reprobati fuerunt in
deserto. Atque ista colloquia facta sunt 6
nobis figuræ, nè simus cupidi cupidi-
tatum malarum, ut illi cupierunt. Neque 7
sitis colentes idola, ut quidam illorum:
quemadmodum scriptum est, Sedit popu-
lus ut ederet ac biberet, & surrexerunt
ad ludendum. Neque fornicemini, ut 8
fornicati sunt quidam illorum, & ceci-
derunt ex eis uno die viginti tria mil-
lia. Et ne exploretis Christum, quemad- 9
modum tentaverunt eum quidam ex
ipsis, & peremerunt eos serpentes. Neq; 10
murmuretis, sicuti murmurârunt quidam
ex eis, & extinxit eos peremptor. Hæc 11
omnia typicè illis evenerunt, & scripta
sunt ad commonitionem, & documentum
nostrum, ad quos jam devenerunt fines
seculorum. Proinde Feria quarta 12
hebdomadæ septimæ post Pentecosten.
qui arbitratur se jam stetisse, caveat
ne cadat. Hucusque. Non nocuit vobis 13
tentatio, nisi tentatio humana. Verax
quidem est Deus, qui non sinet vos
tentari his quæ superant vires vestras:
imò faciet una cum tentatione ejusque
fine exitum, ut eam sustinere possitis.
Quapropter ô dilecti mei, fugite ab 14
idolorum cultu. Et quoniam prudentes 15
estis, vos alloquar. Discernite vos
quod intendo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፩ ወእፈቅድ፡ ለኵሙ ፡ ታእመሩ፡እስመ፡ ለአኀውነ፡እበዊነ፡ ጸለሎሙ፡ደመና ፡ወኵሎሙ፡
2 ሓለፈ ፡መእላለ፡ባሕር፡፡=፡ ወኵሎሙ፡ሎጥመቆሙ፡ ውሴ፡ በደመና፡ ወበባሕር ፡=፡ ወ
3 ሄሎሙ ፡ ተሴበዩ ፡ እክለ፡ዘመንፈስ፡ቅዱስ፡=፡ ወኵሎሙ፡ ሰተዩ፤ ዘወእቱ፡ መንፈስ፡ቅዱ
4 ስ ፡ ወሰቲዮሙ ፡ ተለወቶሙ፡ይእቲ፡ ሶኵሉስ፡ ወሶኵሉሰ፡ ክርስቶስ፡ውእቱ፡፡=፡ ወለኵ፡
5 ሄሎሙ፡ ዘሓረዮሙ፡ እግዚአብሔር፡ መብዝኅቶሙ፡ ተኀፀፉ፡ በገዳመ ፡፡=፡ ወፀዚ፡ዘረሸ
6 ቦሙ፡ኵሙ፡ይኩኑክሙ፡ እሙንቱ፡ለርእያ፡ ከመ፡ለኒትሠፂ፡ሊትፍተዉ፡እኩየ፡ከመ፡ፈተዉ፡
7 እሙንቱ፡፡=፡ ሊታመልኩ ፡ ይቤልዎሙ፡ወአመለኩ፡ በከመ፡ይቤ፡ መጽሐፍ፡ ነበሩ፡ ለሕዛ
8 ብ፡ ይበልዑ፡ ወይሰትዩ፡ ወተንሥኡ ፡ ይዝፍኑ ፡፡=፡ ወለ፣ትዘመዉ ፡ ይቤልዎሙ ፡ ወቦ ፡ እ
ለ፡ ዘመዉ፡ እመዋስቴቶሙ፡ ወሞቱ፡ በኅሐቲ፡ ዕለት፡ ክልኤ፡ እልፍ፡ ወዕስራ፡ ምእት፡፡=፡
ወሊታመክሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ይቤልዎሙ ፡ ቀለመካር ፡ ፡ ወእኅፍለሙ ፡ እርዊ፡ ዕድ
9 ር፡፡=፡ ሊታንጕርጕሩ ፡ ይቤልዎሙ ፡ ወለንጕርጕሩ ፡ ወለ ሓለቆሙ ፡ ብድብድ፡፡=፡
10 ኵሉ፡ዝንቱ፡ ዘረክቦሙ፡ለእልክቱ፡ሰዶ ም፡ተጽሕፈ፡ ለደኃሪ፡ሰዋዕል፡ለተገለጸ፡ዚኣነ፡፡=፡
11 ፬ይእዘኒ ፡ ዝኩ ፡ ዘይትለመን ፡ ርእሶ ፡ ኵሙ ፡ ይቀውም ፡ ወእቱ ፡ ለይትኈቀብ ፡ ሊይደ
12 ቅ፡፡=፡ ወመንፈሳዊሰ፡ሊይረክበክሙ፡፡ዘእንበለ፡እመሰ ብእ፡ደእሙ፡፡=፡ በእባ ፡
13 ሰብ፡፡=፡ ወእሙት ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘሊሓድጎክሙ ፡ ትትመነደው ፡፡ ዘእ
14 ንበለ ፡ ደእሙ ፡ በዘ ፡ ትክሉ ፡ ለቂረ ፡ ወተዐሳ ፡ ኵሙ፡ይትዐወቅ ፡ መካሪክሙ፡፡=፡ ፬ይ
15 እዜኒ፡ ለኅዊነ፡ ዑቁ፡ እመለማፀክት፡=፡ ኵሙ፡ዘለጠቢባን፡እብለክሙ፡ፋትሑ፡ለሊክሙ፡
ዘይረትዕ፡፡=፡

CAP. X.

Et velim vos scire quòd omnes patres nostros obumbravit nubes, & omnes illi 1
transierunt medio maris: Et omnes illos baptizavit Moses, in nube, & in 2
mari: Et omnes illi ederunt escam Spiritûs sancti: Et omnes illi biberunt 3
quod fuit Spiritûs sancti: & quum bibissent sequuta est eos hæc petra, & petra 4
Christus est: Et non fuerunt omnes illorum, quos elegit Deus: quum multi 5
illorum prostrati fuerint in deserto. Et hoc quod contigit iis, ut fierent in ex- 6
emplo, ut vos non concupiscatis mala, sicut concupierunt ii. Ne facerent deos, 7
dixit iis, & deos fecerunt: sicut dicit Scriptura; Sederunt populi edere &
bibere, & surrexerunt ut luderent. Et ne fornicaventur, dixit iis: & fuerunt qui 8
fornicati sunt ex illis, & mortui sunt in uno die bis decies millia & vicies cen-
tum. Et ne tentarent Deum, dixit iis: & tentâvunt eum, & destruxerunt 9
eos serpentes. Ne murmurarent, dixit iis: & murmurârunt, & consumpsit 10
eos pestilentia. Totum hoc quod contigit iis, in hunc diem scriptum fuit, in ul- 11
timum tempus, ad correptionem nostram. Et nunc is qui confidit sibi quòd stat, 12
ipse caveat ne cadat. Et tentatio non apprehendit vos, nisi ab homine tantùm: 13
De patre Salama. *Et gratia Deo, qui non sivit vos tentari, nisi solummodò, in*
eo quod potestis sustinere & pati, ut nota fiat confidentia vestra. Et nunc, fra- 14
tres nostri, cavete à diis. Ut prudentibus, loquor vobis, vos ipsi judicate quod 15
æquum erit.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Ε'. ς'.

Calix benedictionis cui benedicimus, nónne communicatio sanguinis Christi
16 Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία (ν) τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ
est? Panem quem frangimus, nónne communio corporis Christi est? Quoniam
17 ἐστι; Τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία (ξ) τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστιν; Ὅτι
unus panis, unum corpus multi sumus: nam omnes de uno pane par-
εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετ-
ticipamus. Videte Israël secundùm carnem: nónne edentes victimas,
18 έχομεν. Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· (ο) οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας,
participes altaris sunt? Quid ergò dico? quòd idolum, quid est? aut
19 κοινωνοί τοῦ θυσιαστηρίου εἰσί; Τί οὖν φημι; (π) ὅτι εἴδωλόν, τί ἐστιν; ἢ
quòd idolothytum, quid est? Sed quæ immolant Gentes, dæmoniis immolant,
20 ὅτι εἰδωλόθυτον, τί ἐστιν; Ἀλλ' ὅτι ἃ (ρ) θύουσι τὰ ἔθνη, δαιμονίοις θύουσι,
& non Deo. Nolo autem vos communicatores dæmoniorum fieri. Non potestis
21 καὶ οὐ Θεῷ. οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. Οὐ δύνασθε
calicem Domini bibere, & calicem dæmoniorum: non potestis mensæ Domini
ποτήριον Κυρίου πίνειν, καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης Κυρίου
participes esse, & mensæ dæmoniorum. An irritamus Dominum? Num forti-
22 μετέχειν, καὶ τραπέζης δαιμονίων. Ἢ παραζηλοῦμεν τὸν Κύριον; μὴ ἰσχυρό-
ores illo sumus? Omnia mihi licent, sed non omnia conferunt: omnia
23 τεροι αὐτοῦ ἐσμεν; (σ) Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· (τ) πάντα
mihi licent, sed non omnia ædificant. Nemo suum quærat, sed
24 μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. Μηδεὶς (υ) τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ
quod alterius quisque. Omne in macello venditum, manducate: nihil
25 (φ) τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαστος. Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῃ πωλούμενον ἐσθίετε· μηδὲν
interrogantes propter conscientiam. Nam Domini terra, & plenitudo ejus.
26 ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. Τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.
Si verò quis vocat vos infidelium, & vultis ire, omne appo-
27 (χ) Εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, (ψ) πᾶν τὸ παρατι-

situm vobis manducate, nihil interrogantes propter conscientiam. Si autem
θέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. Ἐὰν δέ 28
quis vobis dixerit; Hoc idolis immolatum est: ne edite propter illum indi-
τις ὑμῖν εἴπῃ, (ω) Τοῦτο εἰδωλόθυτόν ἐστι, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύ-
centem, & conscientiam: nam Domini terra, & plenitudo ejus.
σαντα, καὶ τὴν (α) συνείδησιν· τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.
Conscientiam autem dico non tuam, sed alterius. Ut quid enim libertas
Συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία 29
mea judicatur ab aliena conscientia? Si verò ego gratiâ participo, quid
μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; (β) Εἰ δὲ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί 30
blasphemor pro eo quod ego gratias ago? Sive ergò manducatis, sive bibitis, sive
βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε 31
quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Sine offensione estote & Ju-
τί ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ (γ) ποιεῖτε. Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰου- 32
dæis & Gentibus, & Ecclesiæ Dei: Sicut & ego omnia omnibus placeo,
δαίοις καὶ Ἕλλησι, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ· Καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, 33
non quærens meum ipsius commodum, sed quod multorum, ut salventur.
μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ (δ) συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι.

CAP. XI. ια'.

ς' Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ. Ἐπαινῶ δὲ (α) ὑμᾶς, ἀδελφοί, 1
Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Laudo autem vos, fratres,
quòd omnia mea meministis: & sicut tradidi vobis, traditiones retinetis.
ὅτι πάντα μου μέμνησθε· καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν, τὰς παραδόσεις κατέχετε.
Volo autem vos scire, quòd omnis viri caput, Christus est: caput
Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστι· κεφαλὴ 2
autem mulieris, vir: caput verò Christi, Deus.
δὲ γυναικὸς, ὁ ἀνήρ· κεφαλὴ δὲ (β) Χριστοῦ, ὁ Θεός.

MS. A. (ν) ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ; (ξ) ἐστὶν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ; (ο) οὐχ οἱ (π) ὅτι* εἰδωλόθυτον, τί ἐστιν; Ἀλλ' (ρ) θύουσιν τὰ ἔθνη, δαιμονίοις καὶ οὐ Θεῷ θύουσιν. (σ) Πάντα ἔξεστιν, (τ) πάντα ἔξεστιν, (υ) τὰ (φ) τὰ τοῦ ἑτέρου. Πᾶν (χ) Εἴ τις (ψ) πάντα τὰ παρατιθέμενα (ω) Τοῦτο ἱερόθυτόν (α) Συνείδησιν· Συνείδησιν δὲ λέγω (β) Εἰ ἐγὼ (γ) ποιεῖτε. Ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ (δ) Συμφέρον, ΚΕΦ. ια'. MS. A. (α) ὑμᾶς, ὅτι (β) τοῦ Χριστοῦ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 ܟܣܐ ܕܒܪܟܬܐ ܕܢܒܪܟ ܠܝܗ ܠܐ ܗܘ ܫܘܬܦܢܘܬܐ ܕܕܡܐ ܕܡܫܝܚܐ ܗܘ ܦܬܐ ܕܢܦܪܨ ܠܐ ܗܘ ܫܘܬܦܢܘܬܐ ܕܦܓܪܐ ܕܡܫܝܚܐ ܗܘ
17 ܐܝܟ ܕܚܕ ܗܘ ܦܬܐ ܗܢܘ ܕܢܦܪܨ ܗܟܢܐ ܚܢܢ ܣܓܝܐ ܚܢܢ ܕܟܠܢ ܚܕ ܦܬܐ ܢܣܒ ܚܢܢ ܟܠܢ ܡܢ ܚܕ ܦܬܐ ܗܘ
18 ܕܢܣܒ ܚܢܢ ܚܙܘ ܠܐܝܣܪܝܠ ܒܦܓܪܐ ܠܐ ܐܝܟ ܐܢܘܢ ܕܐܟܠܝܢ ܕܒܚܐ ܫܘܬܦܝ ܡܕܒܚܐ ܐܢܘܢ
19 20 ܗܢܘܢ ܕܐܟܠܝܢ ܡܢ ܕܒܚܐ ܕܐܝܕܘܠܐ ܡܕܡ ܐܝܟ ܕܐܝܕܘܠܐ ܡܕܡ ܐܘ ܕܒܚܐ ܕܐܝܕܘܠܐ ܡܕܡ ܐܝܟ ܕܐܝܕܘܠܐ ܡܕܡ
ܐܠܐ ܕܗܢ ܕܕܒܚܝܢ ܐܢܫܐ ܠܫܐܕܐ ܘܠܐ ܠܐܠܗܐ ܠܐ ܐܬܝ ܠܝ ܕܐܬܐ ܐܢܐ ܕܐܬܫܘܬܦ ܥܡ ܫܐܕܐ
21 ܘܠܐ ܐܬܝ ܠܝ ܕܐܬܐ ܐܢܐ ܕܐܬܫܘܬܦ ܥܡ ܐܠܗܐ ܠܐ ܡܫܬܘ ܟܣܐ ܕܡܪܢ ܘܟܣܐ ܕܫܐܕܐ ܠܐ ܡܫܬܘ
22 ܡܫܬܘ ܡܢܣܐ ܕܡܪܢ ܘܡܢܣܐ ܕܫܐܕܐ ܐܘ ܐܢܢ ܡܩܢܐ ܠܡܪܢ ܐܝ ܚܝܠܢ ܕܢܚܢ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܒܢ ܠܗ
23 ܟܠ ܡܕܡ ܠܝ ܐܠܐ ܠܐ ܟܠ ܡܕܡ ܡܫܟܚ ܠܝ ܐܠܐ ܠܐ ܟܠ ܡܕܡ ܡܒܢܐ ܠܝ ܐܠܐ
24 ܠܐ ܟܠ ܚܕ ܢܒܥܐ ܠܡܕܥ ܐܠܐ ܠܡܢ ܕܠܚܒܪܗ ܐܦ ܟܠ ܡܕܡ ܕܙܒܢ ܒܣܛܐ ܐܟܠܘ ܘܠܐ ܫܐܠܘ
25 ܡܕܡ ܡܢ ܕܐܬܐ ܠܗ ܡܪܝܐ ܕܐܪܥܐ ܘܡܠܝܢܘܬܗ ܟܠ ܡܕܡ ܕܡܙܕܒܢ ܒܣܛܐ ܐܟܠܘ ܘܠܐ ܫܐܠܘ
26 ܡܕܡ ܡܢ ܕܐܬܐ ܠܗ ܡܪܝܐ ܕܐܪܥܐ ܘܡܠܝܢܘܬܗ ܐܢ ܡܢ ܗܘ ܕܐܬ ܠܟܘܢ ܚܕ ܡܢ ܣܢܝܐ
27 ܘܨܒܐ ܐܬܐ ܠܡܣܥܕܟܘܢ ܟܠ ܡܕܡ ܕܡܙܕܒܢ ܒܣܛܐ ܐܟܠܘ ܘܠܐ ܫܐܠܘ
28 ܡܢ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܗܕܐ ܕܒܚ ܠܨܠܡ ܐܝܟ ܕܐܝܕܘܠܐ ܡܕܡ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܐܠܐ ܠܐ ܬܐܟܠܘ
ܡܢ ܒܕܝܠ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܘܡܢ ܒܕܝܠ ܚܘܒܬܐ ܠܐ ܕܝܠܟ ܐܢܐ ܐܠܐ ܕܝܠܗ ܕܗܘ ܕܐܡܪ
29 ܠܟܘܢ ܘܠܡܢܐ ܐܬܬܪܥ ܚܪܝܬܝ ܒܚܪܝܬܐ ܕܐܚܪܢ ܡܢ ܕܝܠܝ ܐܢܐ ܐܡܪ ܠܡܐ ܐܬܬܪܥ ܚܪܝܬܝ
30 ܒܚܪܝܬܐ ܕܐܚܪܢ ܐܢ ܐܢܐ ܒܛܝܒܘܬܐ ܐܫܬܡܫ ܠܡܐ ܐܬܬܪܥ ܥܠ ܡܕܡ ܕܐܢܐ ܡܘܕܐ ܐܢܐ
31 ܠܡܐ ܐܬܬܪܥ ܥܠ ܡܕܡ ܕܐܢܐ ܡܒܪܟ ܐܢ ܐܟܠܬܘܢ ܐܘ ܬܫܬܘܢ ܐܘ ܡܕܡ ܕܐܢ ܥܒܕܝܢ ܟܠ ܗܘ
32 ܒܫܡܗ ܕܐܠܗܐ ܥܒܕܘ ܐܦ ܠܝܗܘܕܝܐ ܐܦ ܠܝܘܢܝܐ ܐܦ ܠܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܬܗܘܘ ܐܝܟ ܕܐܢܐ
33 ܟܠ ܡܕܡ ܠܟܠ ܡܕܡ ܐܪܥܐ ܠܟܠ ܡܢ ܕܠܝ ܠܐ ܕܒܥܐ ܐܢܐ ܡܕܡ ܕܠܝ ܐܠܐ ܕܠܟܬܝܪܐ ܠܣܓܝܐ
ܕܢܬܦܪܩܘܢ ܐܡܝܢ ܐܝܟ ܕܐܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܡܬܦܪܩ ܐܡܝܢ ܐܝܟ ܕܡܫܝܚܐ ܗܘ ܟܕ ܐܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܐܝܟ ܕܡܫܝܚܐ ܗܘ

Calix ille gratiarum actionis cui benedici- 16
mus, nónne communicatio est sanguinis Christi? & panis ille quem frangimus, nónne est communicatio corporis Christi? Quem- 17
admodum igitur unus est panis ille, ita & nos omnes unum sumus corpus: siquidem nos omnes ex uno illo pane accipimus. Vi- 18
dete Israel qui est secundùm carnem: nónne illi qui edunt victimas, sunt participes alta-
ris? Quid ergò dico? idolum aliquid esse, 19
aut immolatum idolo, esse aliquid? Minimé. Sed illud ipsum quod immolant Gentiles, 20
dæmoniis immolant, & non Deo. Nolim autem vos esse socios dæmoniorum. Non 21
potestis bibere calicem Domini nostri, & calicem dæmoniorum: nec potestis partici-
pes esse mensæ Domini nostri, & mensæ dæ-
moniorum. An provocando provocamus 22
ad zelotypiam Dominum nostrum? num for-
tiores illo sumus? Omnia mihi licent, sed 23
non omnia conducunt. Omnia mihi licent,
sed non omnia ædificant. Nemo quod pro- 24
prium est quærat, sed quisque etiam quod
proximi sui est. Quicquid in macello ve-
nundatur, comedite absque disquisitione 25
propter conscientiam. Domini enim est 26
terra cum plenitudine ejus. Quòd si quis- 27
piam ex Ethnicis invitaverit vos, & volue-
ritis ire, quicquid apponetur vobis, edite,
absque disquisitione propter conscientiam.
Sin aliquis dixerit vobis; Hoc de immolato 28
est, ne comedatis, tum propter eum qui di-
xit vobis, tum propter conscientiam. Con-
scientiam autem dico, non vestram, sed illius
qui dixerit. Cur enim libertas mea judicatur 29
ab aliorum conscientia? Si ego cum gra- 30
tia utor, cur ego convitiis proscindor, pro
quo gratias ago? Sive igitur editis, sive 31
bibitis, sive quid facitis, omnia in gloriam
Dei facite. Sine offendiculo estote Judæis, 32
& Gentilibus, & Ecclesiæ Dei. Prout & 33
ego per omnia omnibus placeo: & non quæ-
ro quod mihi conducit, sed quod conducit
multis, ut salventur.

CAP. XI.

1 ܗܘܘ ܕܡܝܢ ܐܝܟ ܕܐܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܗܘ ܘܐܫܒܚ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܐܚܝ ܕܟܠ ܡܕܡ ܐܬ ܠܝ ܘܐܚܕܬܘܢ
2 ܢܛܪܬ ܐܝܟ ܕܡܣܪܬ ܠܟܘܢ ܐܢ ܕܬܗܘܘ ܕܟܪܝܢ ܠܟܠ ܡܕܡ ܐܬ ܠܝ ܘܡܛܠ ܕܐܢ ܐܬ ܠܝ ܐܠܐ
3 ܕܬܗܘܘ ܕܝܥܝܢ ܕܪܫ ܐܢܐ ܕܟܠ ܓܒܪܐ ܪܫܗ ܡܫܝܚܐ ܗܘ ܘܪܫ ܐܢܬܬܐ ܓܒܪܗ ܘܪܫ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܗܘ

Estote mihi similes, sicut & ego Christo. 1
Laudo autem vos, fratres mei, quòd per o- 2
mnia memores mei estis: & sicut tradidi vo-
bis, præcepta tenetis. Velim autem vos 3
scire uniuscujusque viri caput esse Christum:
caput autem mulieris virum: caput verò
Christi, Deum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ዝንቱ : ጽዋዕ : በረከተ : ዘንባርክ : ለኵኑ : ሱታፌ : ደሙ : ለክርስቶስ : ውእ
ቱ : ወዝኒ : ሓብስት : ዘንፈትት : ለኵኑ : ሱታፌ : ሥጋሁ : ለክርስቶስ : ውእ
17 ቱ::=: ወበእመ : ለሐዱ : ሓብስቱ : ከማሁ : ለሐዱ : ሥጋ : ንሕነ : እሙ :
18 ኵልነ : እመለሐዱ : ሓብስት : ንነሥእ::= ርእይዎሙ : ለእስራኤል : በሥጋ :
19 ሰብእ : ወይበልዑ : ዘመሥዋዕት : ወይከውኑ : ሱታፌሁ : ለመሠዋዕ::=: ሎ
ንተ : እንከ : ንብል : ዘሂ : ይዘብሑ : ለለጣልክት : ከንቱ : ወለጣልክቲሆሙ
ኒ : ከንቱ::==:

Hic calix benedictionis cui benedicimus, nónne communio sanguinis Chri- 16
sti est? & hic panis quem frangimus, nónne communio corporis Christi 17
est? Et quemadmodum unus panis ejus, sic unum corpus nos sumus,
quia omnes nos ex uno pane accipimus. Videte Israelem in carne ho- 18
minis, & edunt victimas, & sunt participes altaris. Quid igitur dice- 19
mus? sacrificantes diis inania sunt, & dii eorum inania sunt.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

16 Calix benedictionis, cui benedicimus, nónne communicatio sanguinis Chri-
sti est? & panis, quem frangimus, nónne participatio corporis Domini est?
17 Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane
18 participamus. Videte Israël secundùm carnem: nónne qui edunt hostias,
19 participes sunt altaris? Quid ergó? dico quòd idolis immolatum sit aliquid? aut
20 quòd idolum, sit aliquid? Sed quæ immolant Gentes, dæmoniis immolant, & non
Deo. Nolo autem vos socios fieri dæmoniorum: non potestis calicem Domini bi-
21 bere, & calicem dæmoniorum: Non potestis mensæ Domini participes esse,
22 & mensæ dæmoniorum. An æmulamur Dominum? Numquid fortiores illo
23 sumus? Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt. Omnia mihi licent,
24 sed non omnia ædificant. Nemo quod suum est quærat, sed quod alterius.
25 Omne, quod in macello venit, manducate, nihil interrogantes propter con-
26 scientiam. Domini est terra, & plenitudo ejus. Si quis vocat vos infideli-
27 um, & vultis ire: omne, quod vobis apponitur, manducate, nihil inter-
28 rogantes propter conscientiam. Si quis autem dixerit; Hoc immolatum est
idolis: nolite manducare, propter illum qui indicavit, & propter conscien-
tiam: Conscientiam autem dico non tuam, sed alterius. Ut quid enim
29 libertas mea judicatur ab aliena conscientia? Si ergò cum gratia participo,
30 quid blasphemor pró eo quòd gratias ago? Sive ergò manducatis, sive bi-
31 bitis, sive aliud quid facitis: omnia in gloriam Dei facite. Sine offensione
32 estote Judæis, & Gentibus, & Ecclesiæ Dei: Sicut & ego per omnia
33 omnibus placeo, non quærens quod mihi utile est, sed quod multis, ut
salvi fiant.

CAP. XI.

1 Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Laudo autem vos, fratres, quòd
2 per omnia mei memores estis: & sicut tradidi vobis, præcepta mea tenetis.
3 Volo autem vos scire, quòd omnis viri caput Christus est: caput autem mu-
lieris, vir: caput verò Christi, Deus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * كَأْسُ البَرَكَةِ الَّذِي نُبَرِّكُهُ * أَلَيْسَ شَرِكَةَ دَمِ المَسِيحِ هُوَ * وَالخُبْزُ الَّذِي نَكْسِرُهُ أَلَيْسَ شَرِكَةَ
17 جَسَدِ المَسِيحِ هِيَ * فَلأَنَّ الخُبْزَ وَاحِدٌ * فَنَحْنُ الكَثِيرُونَ جَسَدًا وَاحِدًا * لأَنَّنَا كُلَّنَا نَتَنَاوَلُ
18 مِنَ الخُبْزِ الوَاحِدِ * أَبْصِرُوا إِسْرَائِيلَ الجَسَدَانِيَّ * أَلَيْسَ الَّذِينَ كَانُوا يَأْكُلُونَ الذَّبَائِحَ كَانُوا
19 شُرَكَاءَ المَذْبَحِ * فَمَاذَا أَعْنِي إِذًا أَنَّ الصَّنَمَ هُوَ شَيْءٌ * أَوْ أَنَّ المَذْبُوحَ لِلصَّنَمِ هُوَ شَيْءٌ * لَكِنَّ
20 الضَّحَايَا الَّتِي تَذْبَحُهَا الأُمَمُ إِنَّمَا يَذْبَحُونَهَا لِلْجِنِّ لَيْسَ لِلَّهِ * وَلَسْتُ أُرِيدُ لَكُمْ أَنْ تَصِيرُوا شُرَكَاءَ
21 الجِنِّ * مَا تَسْتَطِيعُونَ تَشْرَبُونَ كَأْسَ الرَّبِّ وَكَأْسَ الشَّيَاطِينِ * وَلاَ يُمْكِنُكُمْ أَنْ تَسْتَعْمِلُوا مَائِدَةَ الرَّبِّ
22 وَمَائِدَةَ الشَّيَاطِينِ * أَوَ لَعَلَّنَا نُغَايِرُ الرَّبَّ * أَلَعَلَّنَا نَحْنُ أَقْوَى مِنْهُ * ثم * * السَّبْتُ السَّادِسُ
عَشَرَ بَعْدَ العَنْصَرَةِ * وَلِسَبْتِ مَرْفَعِ اللَّحْمِ * كُلُّ الأَشْيَاءِ مُطْلَقَةٌ لِي * لَكِنْ لَيْسَ كُلُّ شَيْءٍ
23 يُوَافِقُنِي * كُلُّ شَيْءٍ حَلاَلٌ لِي * لَكِنْ لَيْسَ كُلُّ شَيْءٍ يُفِيدُ مَنْفَعَةً * لاَ يَطْلُبَنَّ أَحَدٌ مِنَّا مَا يَنْفَعُهُ
24 وَحْدَهُ * بَلْ كُلُّ أَحَدٍ فَلْيَطْلُبْ مَا يَنْفَعُ قَرِيبَهُ * كُلُّ مَا يُبَاعُ فِي سُوقِ المَجْزَرِ وَالقَصَّابِينَ
25 كُلُوهُ * غَيْرَ مُمَيِّزِينَ شَيْئًا مِنْ أَجْلِ الفَطْنَةِ * لأَنَّ الأَرْضَ وَكَمَالَهَا لِلرَّبِّ * وَإِنْ دَعَاكُمْ أَحَدٌ مِنَ
26 27 الَّذِينَ لَمْ يُؤْمِنُوا * وَأَرَدْتُمْ أَنْ تَذْهَبُوا مَعَهُ * فَكُلُّوا كُلَّمَا يُقَدَّمُ لَكُمْ * وَلاَ تَسْتَخْبِرُوا عَنْ شَيْءٍ لأَجْلِ
الفَطْنَةِ * * الخَمِيسُ مِنَ الجُمْعَةِ الثَّامِنَةِ بَعْدَ العَنْصَرَةِ * * فَإِنْ قَالَ لَكُمْ قَائِلٌ * هَذَا مِنْ ذَبِيحَةِ
28 الأَصْنَامِ هُوَ * فَلاَ تَأْكُلُوهُ مِنْ أَجْلِ ذَاكَ الَّذِي عَرَّفَ بِهِ وَلأَجْلِ وَهْمِهِ * لأَنَّ الأَرْضَ وَكَمَالَهَا لِلرَّبِّ * ثم *
29 * وَذَكَرْتُ وَهْمًا لاَ وَهْمَكَ وَفِطْنَتَكَ * بَلْ وَهْمَ رَفِيقِكَ * لأَنَّهُ لِمَاذَا تُدَانُ حُرِّيَّتِي مِنْ ضَمِيرٍ آخَرَ *
30 * إِذْ كُنْتُ أَنَا أَسْتَعْمِلُ مَا أَتَنَاوَلُهُ بِشُكْرٍ * فَلِمَ يُفْتَرَى عَلَيَّ بِسَبَبِ مَا أَنَا شَاكِرٌ عَنْهُ * فَإِنْ أَكَلْتُمْ
31 إِذًا وَشَرِبْتُمْ * وَمَهْمَا عَمِلْتُمْ أَشْيَاءَ * فَاعْمَلُوهَا كُلَّهَا لِمَجْدِ اللَّهِ * وَكُونُوا غَيْرَ مُعَثِّرِينَ لِلْيَهُودِ وَالْيُونَانِيَّةِ
32 وَأَهْلِ كَنِيسَةِ اللَّهِ * كَمَا أُرْضِي أَنَا الكُلَّ بِكُلِّ شَيْءٍ * لاَ طَالِبًا مَا يُوَافِقُنِي * بَلْ مَا يُوَافِقُ الكَثِيرِينَ
33 1 لِيَخْلُصُوا * * الفَصْلُ الحَادِي عَشَرَ * * فَتَشَبَّهُوا بِي كَمَا تَشَبَّهْتُ أَنَا بِالمَسِيحِ * وَأَنَا أَيُّهَا الإِخْوَةُ أَمْدَحُكُمْ
2 فِي أَنَّكُمْ تَذْكُرُونَنِي أَقْوَالِي وَأَفْعَالِي كُلَّهَا * وَقَدْ مَسَكْتُمْ بِالفَضَائِلِ كَمَا دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمْ * وَأُرِيدُكُمْ
3 أَنْ تَعْلَمُوا أَنَّ رَأْسَ كُلِّ امْرِئٍ هُوَ المَسِيحُ * وَرَأْسُ المَرْأَةِ الرَّجُلُ * وَرَأْسُ المَسِيحِ اللَّهُ *

Calix benedictionis quem benedicimus, 16
nónne participatio sanguinis Christi est?
& panis quem frangimus, nónne partici-
patio corporis Christi est? Quoniam 17
igitur panis unus est, nos etiam multi
unum corpus sumus: quia nos omnes
ex uno illo pane sumimus. Considerate 18
Israelem corporum. Nónne qui sacri-
ficia comedebant, erant consortes altaris?
Quid ergò intendo? idolum aliquid 19
esse, aut immolatum idolo aliquid esse?
Imò victimas, quas Gentes immolant, 20
dæmonis quidem non Deo immolant: nolo
autem vos consortes fieri dæmoniorum.
Non potestis bibere calicem Domini, & 21
calicem dæmoniorum: neque potestis uti
mensâ Domini, & mensâ dæmoniorum.
Num fortè zelum Domini provocamus? 22
aut validiores eo sumus? Finis.
Sabbatho decimo sexto post Pentecosten. Item sabbatho genialium dierum carnis.
Omnia sunt mihi libera, sed non omnia 23
mihi conducunt: omnia sunt mihi licita, sed non omnia afferunt emolumentum.
Nemo nostrûm quærat quòd sibi soli prod- 24
est, sed quærat unusquisque quod proximo suo prodest. Quicquid venditur in 25
vico macellario & lanionum, comedite,
nihil disquirentes, propter conscientiam.
Terra enim & complementum ejus, Do- 26
mini est. Quòd si quis ex iis qui non cre- 27
dunt, vos invitaverit, & volueritis ire
cum ipso, edite quicquid proponetur vo-
bis: & nihil disquiratis, propter consci-
entiam.
Feriâ quintâ hebdomadis octavæ post Pentecosten.
Quòd si dicat vobis aliquis; Hoc de sa- 28
crificio idolorum est, ne comedatis illud,
propter eum qui id indicavit, & propter
mentem ipsius: terra siquidem, ejusque
complementum, Domini est. Hactenus.
Mentem verò dixi, non mentem tuam, & 29
conscientiam tuam: sed mentem sodalis
tui. Cur enim damnatur libertas mea ab
alia mente? Cùm ego utar quod sumo, 30
cum gratiarum actione, cur ob causam
ejus reprehendor, pro quo gratias ago? Ita- 31
que sive edatis, sive bibatis, & quodcun-
que rem ullam feceritis, omnia facite ad
gloriam Dei. Et estote non præbentes of- 32
fendiculum Judæis, & Græcis, & genti
Ecclesiæ Dei: Quemadmodùm omnibus 33
ego placeo in omnibus, non quærens quod
mihi conducit, sed quod multis conducit,
ut salventur.

CAP. XI.

Itaque imitamini me, ut imitor ego 1
Christum. Cæterum ô fratres mei, ego lau- 2
do vos in eo quòd memoriâ teneatis om-
nia mea tam dicta quàm facta, jámque
retinueritis monimenta mea, sicut tradi-
di ea vobis. Volo autem vos scire quòd 3
omnis viri caput, Christus est: caput ve-
rò mulieris, vir: caput autē Christi, Deus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወለሕዝብኒ : ዘይሠውዑ ፡ ለአጋንንት : ወለኦ : ለእግዚአብሔር :: ወባሕቱ : ኢይፈቅ
21 ድ : ትኩኑ : ሱቱፋነ : ለጋንንት:=ፁ ወኢትክሉ : ሰቲየ : ጽዋዐ : እግዚአብሔር : ወጽ
22 ዋዐ : ለጋንንት ፡ ወኢትክሉ : በኢዐ : ለማእደ : እግዚአብሔር : ወለማእደ : ለጋንንት:=ፁ ኑ
23 ቅናእኑ : እንከ : ለእግዚአብሔር : ቦኑ : ኀይነ : ኀጸንዕ : እመኔሁ::=ፁ ኵሉ :
24 ይሰውናኒ : ወኵሉሰ : ለኦ ፡ ሩቱዕ : ኵሉ : ይሰውነ: ወበኵሉሰ : ኢይትሐነጽ::=ፁ ለ
25 ልቦ : ዘያደሉ : ለርእሱ : ዘእንበለ ፡ ለቢጹ:=ፁ ኵሉ : ዘይሠይጡ : በመሬዎጥ :
26 ብልዑ : ወኢትሕትቱ:=ፁ እስመ : ዘእግዚአብሔር : መድር : በመልኣ:=ፁ
27 ወእመቦ : ዘጸወዐክሙ : ዘኢይለመን : ወፈቀድክሙ : ትሑሩ : ኵሉ : ዘለቅረበ : ለ
28 ክሙ : ብልዑ : ወኢትሕትቱ:=ፁ ወእመሰቦ : ዘይቤለክሙ : ዝቡሕ : ለለጣልክት :
ኢትብልዑ : እንከ ፡ እስመ : ቀጸብክሙ : ከመ : ይግለዝዋ : ለግዕዛንክሙ::=ፁ
31 ወእመኒ : በላዕክሙ : ወእመኒ ፡ ሰተይክሙ ፡ ወኵሉ : ዘገበርክሙ : በለአግቲት : እግዚ
32 አብሔር : ግበሩ::=ፁ ወኩንዎሙ ፡ ለትኩሙ ፡ ለርእየ : ለኢይሁድ : ወለእረጊይ :
33 ወለቤተ : ክርስቲያን : ለእግዚአብሔር:=ፁ በከመ : ኵሉ : እደሉ : ለነ : እስመ :
ተደሳ ፡ ብዙኃን : ለኅሥሠ : በዘ : ይሐይዉ : ወለኦ : ተድላ : ርእስየ : ዘለ
ኅሥሠ::=ፁ
1 1a ተመሰሉ : ኪያየ : በከመ : ለነ : ተመሰልክዎ : ለርክስቶስ:=ፁ ወለእኵተክ
2 ሙ ፡ እስመ : ዘልፈ : ትዘከሩኒ :: ወዘከመ : መሀርኩክሙ : ትትሐፈሙ : ክሣሁ :
3 ተዐቀቡ::=ፁ ወእፈቅድ ፡ ባሕቱ : ከመ : ታእመሩ : ከመ : ክርስቶስ ፡ ርእሱ ፡
ለኵሉ : ብእሲ ፡ ወርእሰ : ለብእሲት : መቃ :: ወርእሱ ፡ ለክርስቶስ : እግዚ
ለብሔር:=ፁ

Et Gentes sacrificantes sacrificant *dæmonibus, & non Deo. Sed nolo ut sitis par-* 20
ticipes dæmonum: Et non potestis bibere calicem Dei, & calicem dæmonum: 21
& non potestis edere ad mensam Dei, & ad mensam dæmonum. Nónne æmula- 22
mur igitur Deum? num nos fortiores sumus illo? Omnia licent nobis, sed 23
omnia non expediunt. Omnia licent, sed cum omnibus non ædificabitur. Nemo 24
sit qui placeat sibi, sed fratri suo. Omnia quæ vendunt in foro, edite, & ne in- 25
terrogetis: Quia Dei terra est in plenitudine sua. Et si quis sit qui invitave- 26
rit vos infidelis, & vultis ire, quæcunque apposuerit vobis edite, & ne interroge- 27
tis. Et si quis fuerit qui dicet tibi; Immolatum est diis: ne edatis igitur, quia 28
indicârunt vobis, ut liberarent conscientiam vestram.

Desunt versus 29 & 30.

Et sive edetitis, & sive biberitis, & quæcunque feceritis, gratias agendo Deo 31
facite. Et estote vos exemplo Judæis; & Gentibus, & domibus Christianis Dei: 32
Sicut omnibus placeo ego, quia placere multis quæro, ut vivant, & non est placere 33
mihimet quod quæro.

CAP. XI.

Similes estote mihi, sicut ego similis factus sum Christo. Et gratias ago vobis, 1
quia semper memores estis mei, & sicut docui vos ut religiosi sitis, sic attendite. 2
Velim tamen ut sciatis, quòd Christus caput est omnis viri: & caput mulieris, vir 3
ejus: & caput Christi, Deus.

Digitized by Google

Omnis vir orans aut prophetans *circum caput habens*, deturpat
4 Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων, καταισχύνει
caput ſuum. Omnis autem mulier orans aut prophetans non
5 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. (γ) Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατα-
velato capite, deturpat caput ſuum: unum enim eſt *ac idem*
καλύπτῳ τῇ κεφαλῇ, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν (δ) ἑαυτῆς· ἓν γάρ ἐστι καὶ τὸ αὐτὸ
raſæ. Si *enim* non velatur mulier, & tondeatur. Si verò turpe
6 τῇ ἐξυρημένῃ. Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνὴ, καὶ κειράσθω. Εἰ δὲ αἰσχρὸν
mulieri tonderi aut *radi*, *veletur*: Vir quidem *enim* non debet
7 γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρ�ᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει
velare caput, imago & gloria Dei *exiſtens*: mulier autem, gloria
κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων· (ε) γυνὴ δὲ δόξα
viri eſt. Non enim eſt vir ex muliere, ſed mulier ex viro.
8 ἀνδρός ἐστιν. Οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός.
Etenim non creatus eſt vir propter mulierem, ſed mulier propter virum.
9 Καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα.
(*Propter hoc* debet mulier poteſtatem habere ſupra caput, propter an-
10 (Διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, διὰ τοὺς ἀγ-
gelos.) Veruntamen neque vir ſine muliere, neque mulier ſine viro,
11 γέλους.) (ζ) Πλὴν οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς,
in Domino. Sicut *enim* muller de viro, ita & vir per mu-
12 ἐν Κυρίῳ. Ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρὸς, (η) οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυ-
lierem: *at* omnia ex Deo. *In vobis ipſis* judicate: *decorum eſt*
13 ναικός· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ. Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶ
mulierem non velatam Deum orare? *Aut* nec ipſa natura
14 γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ Θεῷ προσεύχεσθαι; (θ) Ἡ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις
docet vos, quòd vir quidem ſi *comatus ſit*, ignominia illi eſt: Mulier
15 διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστι· Γυνὴ

verò ſi *comatus ſit*, gloria illi eſt? quoniam *coma* pro velamine *data eſt*
δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται
ei. Si autem quis videtur contentioſus eſſe, nos talem conſuetudinem non
αὐτῇ. Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ
habemus, neque eccleſiæ Dei. Hoc autem *demonſtrans* non *laudo*, quòd non in
Ζ' ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο δὲ (ι) παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς
melius, ſed in deterius convenitis. Primùm quidem *enim* convenientibus
τὸ (κ) κρεῖττον, ἀλλ' εἰς τὸ ἧττον συνέρχεσθε. Πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων
vobis in eccleſia, audio ſciſſuras *in vobis* eſſe: & *partem aliquam*
ὑμῶν (λ) ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν· καὶ μέρος τι
credo. Oportet *enim* & hæreſes *in vobis* eſſe: ut probati manifeſti fiant
πιστεύω. Δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται
in vobis. Convenientibus ergò vobis in unum, non eſt Dominicam cœnam
ἐν ὑμῖν. Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, οὐκ ἔστι Κυριακὸν δεῖπνον
manducare. Unuſquiſque enim *propriam* cœnam præſumit *in edendo*: Et
φαγεῖν. Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον (μ) προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν· καὶ
hic quidem eſurit, *hic* autem ebrius eſt. *Nùm enim* domos non habetis ad manducandum &
ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. Μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ
bibendum? aut eccleſiam Dei contemnitis, & *pudefacitis* non
πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ
habentes? Quid vobis dicam? *Laudabo* vos in hoc? non laudo. Ego
ἔχοντας; (ν) Τί ὑμῖν εἴπω; ἐπαινέσω ὑμᾶς ἐν τούτῳ; οὐκ ἐπαινῶ. Ἐγὼ
enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis, quoniam Dominus Jeſus
γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς
in nocte quâ tradebatur, accepit panem:
ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδοτο, ἔλαβεν ἄρτον·

MS.A. (γ) Καὶ πᾶσα γυνὴ (δ) αὐτῆς· (ε) ἡ γυνὴ (ζ) Πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς, οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς, ἐν Κυρίῳ. (η) ἔπως (θ) Οὐδὲ ἡ φύσις αὐτὴ διδάσκει (ι) παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν, (κ) κρεῖσσον, ἀλλὰ εἰς τὸ ἧσσον (λ) ἐν ἐκκλησίᾳ, (μ) προσλαμβάνει (ν) τί εἴπω ὑμῖν;

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Omnis vir orans aut vaticinans operto ca- 4
pite, probro afficit caput ſuum. Omnis 5
autem mulier quæ orat aut vaticinatur revelato capite, probro afficit caput ſuum: ſimilis eſt enim ei cujus raſum eſt caput. Nam 6
ſi non velatur mulier, etiam tondeatur. Quòd ſi fœdum eſt mulieri tonderi aut radi, velcetur. Vir quidem non debet velare caput 7
ſuum, quippe qui ſit imago & gloria Dei. Mulier verò eſt gloria viri. Siquidem vir 8
ex muliere non eſt, ſed mulier ex viro. Nec 9
enim vir creatus eſt propter mulierem, ſed mulier propter virum. Propter hoc tene- 10
tur mulier ut poteſtas ſit ſuper caput ipſius, propter angelos. Veruntamen neque vir 11
abſque muliere, nec etiam mulier abſque viro in Domino noſtro. Nam quemadmo- 12
dum mulier ex viro, ita & vir per mulierem: omnia autem ex Deo. Judicate inter voſ- 13
ipſos: Decorum eſt mulieri revelato capite Deum orare? Nónne & ipſa natura docet 14
vos, quòd viro, cùm adſunt capilli, probro ſit? At mulieri, ſi nutriat capillos ſuos, 15
gloriæ eſt: quoniam ejus coma pro velamine data eſt ei. Cæterùm, ſiquis contendat ad- 16
verſùs hæc, nos hujuſmodi conſuetudinem non habemus, neque Eccleſia Dei. Hoc 17
autem quod præcipio, non tanquam vos laudans, quia non progreſſi eſtis, ſed in decrementum deſcendiſtis. Primùm enim quum 18
convenitis in Eccleſia, audio diſſidia eſſe inter vos, & aliquas res credo. Futurum eſt 19
etiam ut contentiones ſint inter vos: quo qui probati ſunt inter vos, innotescant. Quum igitur conveniris, non ut decet diem 20
Domini noſtri, editis & bibitis: Sed unuſ- 21
quiſque propriam cœnam antevertens comedit. Et alius quidem eſurit, alius verò ebrius eſt. Nunquid domos non habetis, ut eda- 22
tis & bibatis? aut Eccleſiam Dei ſpernitis, & pudore ſuffunditis eos qui non habent? Quid dicam vobis? Laudabo vos? in hoc non laudo.

Oblatio feria quinta Myſteriorum, 17.

Ego enim accepi à Domino noſtro illud 23
ipſum quòd tradidi vobis, quòd Dominus noſter Jeſus in eâ nocte quâ prodebatur, acceperit panem,

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ኵሉ : ብእሲ : ዘገልቡብ : ርእሱ : ወይጸሊ : ወይትነበይ : ያሳስር : ርእሱ::=
5 ወኵሉ : ብእሲት : እንተ : ክሡት : ርእሰ : ትጸሊ : ወትትነበይ : ታኀስር : ርእሰ ::
6 እስመ : ከመ : ሉጺት : ይእቲ::= ወእመሰ : ሊትትገለበብ : ብእሲት : ለትትላጸይ : ወእማእኵ : ትትቀረፅ : ወእመሰ : ኀሰራ : ሉብእሲት : ተለጽዮሂ : ወተቀርፅሂ : ለትት
7 ገልበብ::= ወብእሲኒ : ሊኆነ : ርቱዕ : ይትገልበብ : ርእሰ : ሶበ : ይጸሊ :: እስመ : ለመሰለ : ስብሐቲሁ : ለእግዚአብሔር : ወሥለቱ : ወብእሲትኒ : ክብረ : ለሥጋ : ይ
8 እቲ::= እስመ : ብእሲት : እመብእሲ : ወፅለት : ወለኦ : ብእሲ : ዘወፅለ : እመ ብእሲት::=

Omnis vir cujus caput velatum eſt, & orat & prophetat, contemnit caput ſuum. Et omnis mulier quæ aperto capite orat, & prophetat, contemnit caput ſuum: quia ſicut tonſa eſt. Et ſi non velatur mulier, tondeatur: & ſi non, radetur: & ſi dedecus ſit mulieri ut tondeatur vel radatur, velatur. Et viro non eſt licitum ut veletur caput ejus dum orat: quia imago gloriæ Dei eſt, & mulier gloria viri ſui eſt. Quia mulier à viro proceſſit, & non proceſſit vir ex muliere.

Deeſt verſus nonus.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

4 Omnis vir orans aut prophetans velato capite, deturpat caput suum.
5 Omnis autem mulier orans aut prophetans non velato capite, deturpat ca-
6 put suum: unum enim est ac si decalvetur. Nam si non velatur mulier,
tondeatur. Si verò turpe est mulieri tonderi, aut decalvari, velet caput
7 suum. Vir quidem non debet velare caput suum: quoniam imago & gloria
8 Dei est, mulier autem gloria viri est. Non enim vir ex muliere est, sed
9 mulier ex viro. Etenim non est creatus vir propter mulierem, sed mulier
10 propter virum. Ideò debet mulier potestatem habere supra caput propter
11 Angelos. Veruntamen neque vir sine muliere, neque mulier sine viro, in
12 Domino. Nam sicut mulier de viro, ita & vir per mulierem: omnia au-
13 tem ex Deo. Vos ipsi judicate: decet mulierem non velatam orare Deum?
14 Nec ipsa natura docet vos, quòd vir quidem si comam nutriat, ignomi-
15 nia est illi? Mulier verò si comam nutriat, gloria est illi: quoniam capilli
pro velamine ei dati sunt. Si quis autem videtur contentiosus esse: nos ta- 16
lem consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei. Hoc autem præci- 17
pio: non laudans, quòd non in melius, sed in deterius convenitis. Pri- 18
mùm quidem convenientibus vobis in Ecclesiam, audio scissuras esse inter vos,
& ex parte credo. Nam oportet & hæreses esse, ut & qui probati sunt, 19
manifesti fiant in vobis. Convenientibus ergò vobis in unum, jam non est 20
Dominicam cœnam manducare. Unusquisque enim suam cœnam præsumit 21
ad manducandum. Et alius quidem esurit, alius autem ebrius est. Num- 22
quid domos non habetis ad manducandum & bibendum? aut Ecclesiam Dei
contemnitis, & confunditis eos, qui non habent? Quid dicam vobis?
Laudo vos? in hoc non laudo. Ego enim accepi à Domino quod & tra- 23
didi vobis, quoniam Dominus Jesus in qua nocte tradebatur, accepit
panem:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 5 * وكُلُّ رَجُلٍ يُصَلِّي اَوْ يَتَنَبَّأُ وعَلَي رَأْسِهِ مِعفَرٌ يُحْجِلُ رَأْسَهُ * وكُلُّ اِمْرَاَةٍ تُصَلِّي اَوْ تَتَنَبَّأُ

Omnis ergò vir qui orat aut prophetat 4
tegmine capiti impositio, dehonestat il-
lud tegmen caput ejus. Et omnis mu- 5

6 ورَأْسُهَا غَيْرُ مُعَطًّا فَاِنَّهَا تُحْجِلُ رَأْسَهَا * وهٰذَا الْمَعْنِي نَفْسُهُ وَاحِدٌ هُوَ كَاَنَّهَا لَوْ كَانَتْ مَحْلُوقَةً * لِاَنَّ

lier quæ orat aut prophetat capite haud
tecto, dehonestat caput suum: hic enim
modus unus ac idem est, ac si rasa esset.
Nam si mulier non velat caput suum, 6
igitur tondeat caput suum: quòd si tur-
pe est mulieri tondere crines suos aut
radere illos, tegat ergò caput suum.
Vir enim non debet tegere caput suum, 7
quum sit imago Dei, & gloria ipsius:
at mulier est gloria viri. Finis

7 الْاِمْرَاَةَ اِنْ لَمْ تَسْتُرْ رَأْسَهَا فَلْتَقْصُصْ شَعْرَهَا * فَاِنْ يَكُنْ مُسْتَهْجَنًا لِلْاِمْرَاَةِ اَنْ تَقُصَّ شَعْرَهَا اَوْ

تَحْلِقَهُ فَلْتُعَطِّ رَأْسَهَا * لِاَنَّ الرَّجُلَ مَا سَبِيلُهُ اَنْ يُعَطِّيَ رَأْسَهُ اِذْ هُوَ صُورَةُ اللّٰهِ وَمَجْدُهُ * وَالْاِمْرَاَةُ

فَهِيَ مَجْدُ الرَّجُلِ * ثُمَّ *

* اَلْجُمْعَةِ مِنَ الْجُمْعَةِ الثَّانِيَةِ *

Feriâ sextâ hebdomadis octavæ.

8 9 * لِاَنَّ الرَّجُلَ لَمْ يَكُنْ مِنَ الْاِمْرَاَةِ * بَلِ الْاِمْرَاَةُ مِنَ الرَّجُلِ كَانَتْ * ثُمَّ * * لِاَنَّ الرَّجُلَ لَمْ

Vir enim non fuit ex muliere sed mulier 8
ex viro fuit: Hactenus. *Quia vir* 9
non fuit creatus causâ mulieris, sed mu-
lier creata est propter virum. Et propter 10
hoc debet mulier habere potestatem su-
per caput suum, propter Angelos. At- 11
tamen non est vir absque muliere in
religione Domini, neque mulier absque
viro. Et quemadmodum mulier ex 12
viro est, ita & vir per mulierem,
omnes autem creaturæ ex Deo. Per- 13
pendite hoc apud vosipsos, num de-
corum est orare mulierem ad Deum ca-
pite non operto? Nonne natura ipsa vos 14
docèt quòd viro, si comam protrahat
suam, id illi dedecori sit? Mulieri 15
verò, si comam protrahat suam, id
illi decori sit? eò quòd coma data sit
ei pro velamine. Quòd si quis putet 16
velle se victoriam contendendo re-
portare, *non est apud nos hujusmodi*
consuetudo, neque apud Ecclesias Dei.
Et quum hac de re vos monuerim, 17
non laudo vos, quandoquidem propensi
estis non ad id quod præstantius est,
sed ad vilius. Et primò quidem cùm 18
convenitis in Ecclesia, audio sectas in-
ter vos esse: & ex parte credo. Opor- 19
tet enim factiones inter vos esse volun-
tarias, ut qui sunt in vobis probati,
fiant manifesti. Et quo tempore pari- 20
ter convenitis, Dominicam cœnam mi-
nimè comeditis. Et quidem unusquis- 21
que vestrum anticipat in edendo cœnam
suam: & unus esurit, alter verò inebri-
atur. Num fortè domos non habetis, in 22
quibus edatis ac bibatis? an Ecclesiam
Dei contemnitis, & pudefacitis eos qui
nihil habent? Quid dicam vobis? an
laudabo vos in hoc? minimè, nequa-
quam laudo.

Lectio maximæ diei quintæ (hoc est, Cœnæ Domini.)

23 * لِاَنِّي اَنَا تَسَلَّمْتُ مِنَ الرَّبِّ الْاَمْرَ الَّذِي دَفَعْتُهُ اِلَيْكُمْ * ثُمَّ * اَنَّ الرَّبَّ يَسُوعَ فِي اللَّيْلَةِ

اَلَّتِي اَسْلَمَ ذَاتَهُ فِيهَا اَخَذَ خُبْزًا *

Ego enim accepi à Domino præceptum 23
quòd tradidi vobis, Hucusque.
quòd Dominus Jesus in nocte qua se-
ipsum tradidit, sumpsit panem:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 በለእንተዝ : ርቱዕ : ትትገልበብ : ርእሰ : ብእሲት : በእንተ : መላእክት::=
11 ወባሕቱ : ይእዜኒ : ሊትትፈለጥ : ብእሲት : እመታ :: ወብእሲኒ : ሊይኅድግ : ብእሲቶ :
12 ወኵልክሙ : ሀልው : በእግዚእነ::= በከመ : ብእሲት : እመብእሲ : ከማሁ : ብእሲኒ :
13 እመብእሲት :: ወ ባሕቱ : ኵሉ : እመኀበ : እግዚአብሔር::= ሐልይዎ : እስኩ : ለሊክ
14 ሙ : ይረትዕኑ : ትትገለበብ : ብእሲት : ሶበ : ትጼሊ : ኀበ : እግዚአብሔር::= ወፍኁ
ኀታኒ : ሊየውቀቀክሙኑ :: እከመ : ለብእሲኒ : ኀስር : ለእመ : ለብቍለ : ድመድማ::=
15 ወለብእሲትሰ : ክቡራ : ውእቱ : ለርእሰ : ለእመ : ለእኁት : ለፀዕራታ : እከመ : ለፀዕራታ :
16 ለብእሲት : ከመ : ሞጣእት : ተውህበ : ሳቲ::= ወዘፈቀደ : ለያክሕድ : ኔሕነስ : ሊና
17 ለመድ : ከመዝ : ወሊቤተ : ክርስቲያን : ለእግዚአብሔር::=ወዝኒ : ዘነገርኩክሙ :
እከመ : ለኦ : ዘእንድኩክሙ : ኢእመ : ሊተሐውሩ : በእንተ : ትሤይስ : ዘእንበለ : ደእ
18 ሙ : ውስተ : ዘይቴሐትት::= ቀደሜ : ኵሉ : ትትጋለዙ : ዐቤተ : ክርስቲያን : ወትኍነ
19 ኵየ : ስሚዕኩ : ወበ : ዘለእመንሂ::= ወባሕቱ : ሀለወክሙ : ትቲናፈቁሂ : ወትትጋለ
20 ዙሂ : ከመ : ይትዐወቁ : ቢጸ : ሩፉያን::= ዘእመተጋብኦክሙ : ሩቡረ : ወእመ : በሀዕነ
21 ሙ : በእሐተኔ::= ትትባደሩሂ : ሐዊረ : ቤተ : ክርስቲያን : ወትቅቀያሙ : ለመጽለ : መ
22 ባልዕቲክሙ :: እንዘ : በሳፈ : እሉ : ርኁቦን : ወለእትሙሰ : ጽጉብን::=ቦኑ : ለብያ
ተ : ለልብክሙ : በኀበ : ትበልዑ : ወበኀበ : ትሰትዩ : ወሚመ : ቤተ : እግዚአብሔር : ታስ
23 ተሐቅረ : ወታስተኃፍርዎሙ : ለነደያን :: በዝንቱ : ሊይንእደክሙ::= እከመ : ዘከመ :
ተመሀርኩ : በኀበ : እግዚአብሔር : መህርኩክሙ : እከመ : ለዚሁ : እግዚእነ : ሊየሱስ :
ክርስቶስ : ለመ : ርእሶ : ይእኅዝመ : በይእቲ : ሌሊት : ነፈለ : ሥብስተ::=

Quapropter expedit velari caput mulieris propter angelos. Veruntamen nunc 10
non dividetur uxor à viro suo, & vir non relinquet uxorem suam, & 11
omnes vos permanete in Domino nostro. Sicut mulier ex viro, sic vir ex 12
muliere: Veruntamen omnes à Deo. Cogitate apud vosmetipsos: nonne con- 13
venit ut veletur mulier quandò orat ad Deum? Et natura ejus nonne docet vos, 14
quia viro dedecus est, si crescere fecerit comam suam? Et mulieri, gloria 15
est capitis sui, si elongaverit capillum suum: quia capillus mulieris sicut ve-
lamen datus est ei. Et qui vult, contendat: nos non habemus consuetudinem 16
talem, neque domus Christianorum Dei. Et hoc quod annunciavi vobis: non 17
quia laudavi vos, quia non proficiscimini pro meliori, sed tantùm in illud
quod vile est. Primò omnium, quòd contenditis in domo Christianorum, & 18
litigatis, audivi, & est quod credam. Veruntamen oportet vos ut dividami- 19
ni & litigetis, ut manifestentur fratres electi. Quòd quum congregati 20
estis simul, quandò festum celebratis unitèr, Contenditis proficisci domum 21
Christianorum, & prævenitis adducendo cibos vestros: partim cùm sint qui
esuriunt, & vos pleni estis. Num domos non habetis, ubi edatis & biba- 22
tis? aut domum Dei contemnitis, & pudefacitis inopes? in hoc non lau-
do vos. Quia sicut doctus sui apud Deum, docui vos, quòd ipse Dominus 23
noster Jesus Christus quando seipsum prehendebat, in ista nocte accepit pa-
nem,

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Ι'. Η'.

Et gratias agens fregit, & dixit; Accipite, manducate: hoc meum est corpus,
24 Καὶ εὐχαριστήσας (ξ) ἔκλασε, καὶ εἶπε, Λάβετε, φάγετε· τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα
quod pro vobis frangitur: hoc facite in meam commemorationem.
τὸ ὑπὲρ (ο) ὑμῶν κλώμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.
Similiter & calicem post cenasse, dicens; Hic calix novum
25 Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ
testamentum est in meo sanguine: hoc facite quotiescunque bibetis, in
διαθήκη ἐστὶν ἐν (π) τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε ὁσάκις ἂν πίνητε, εἰς
meam commemorationem. Quotiescunque enim manducabitis panem hunc, &
26 τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ
poculum hoc bibetis, mortem Domini annuntiatis, usque quò
τὸ (ρ) ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις (σ) οὗ ἂν
veniat. Itaque quicunque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Do-
27 ἔλθῃ. Ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν (τ) ἄρτον τοῦτον, ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ Κυ-
mini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini.
ρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ (υ) αἵματος τοῦ Κυρίου.
Probet autem homo seipsum, & sic de pane edat, & de ca-
28 Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ πο-
lice bibat. Nam edens & bibens indignè, judicium sibiipsi manducat &
29 τηρίου πινέτω. Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ (φ) πίνων ἀναξίως, κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ
bibit, non dijudicans corpus Domini. Propter hoc in vobis multi
30 πίνει, μὴ διακρίνων τὸ (χ) σῶμα τοῦ Κυρίου. Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ
infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Si enim nosmetipsos dijudicaremus,
31 ἀσθενεῖς καὶ ἄῤῥωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. Εἰ (ψ) γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν,
non utique judicaremur. Judicati autem, à Domino erudimur: ut non
32 οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. Κρινόμενοι δὲ, ὑπὸ Κυρίου παιδευόμεθα· ἵνα μὴ
cum mundo condamnemur. Itaque, fratres mei, convenientes ad
33 Ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς
manducandum, alii alios expectate. Si verò quis esurit, in domo manducet:
τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. (ω) Εἴ δέ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, 34
ut non in judicium conveniatis. At reliqua ut venero, disponam.
ἵνα μὴ εἰς κρῖμα συνέρχησθε. τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω, διατάξομαι.

CAP. XII. αβ'.

Η' De autem spiritualibus, fratres, nolo vos ignorare. Scitis 1
Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοὶ, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. Οἴδατε
quoniam Gentes eratis, ad simulachra muta, prout ducebamini, abducti. 2
(α) ὅτι ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν ἤγεσθε, ἀπαγόμενοι.
Ideò notum facio vobis quòd nemo in Spiritu Dei loquens, dicit anathema
Διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν Πνεύματι Θεοῦ λαλῶν, (β) λέγει ἀνάθεμα 3
Jesum: & nemo potest dicere, Dominum Jesum, si non in Spiritu sancto.
Ἰησοῦν· καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν, (γ) Κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ.
Discrimina verò gratiarum sunt: at idem Spiritus: Et discrimina ministra-
Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ Πνεῦμα· Καὶ διαιρέσεις διακο- 4
tionum sunt: & idem Dominus: Et divisiones operationum sunt, at 5
νιῶν εἰσι, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος· Καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ 6
idem est Deus, efficiens omnia in omnibus. Unicuique autem datur
(δ) αὐτὸς ἐστὶ Θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Ἑκάστῳ δὲ δίδοται 7
manifestatio Spiritûs ad utilitatem. Huic quidem enim per
ἡ φανέρωσις τοῦ Πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. Ὧ μὲν γὰρ διὰ 8
Spiritum datur sermo sapientiæ: alii autem sermo scientiæ, secundùm eundem
τοῦ Πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας· ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ
Spiritum: Alteri autem fides, in eodem Spiritu: alii autem dona
Πνεῦμα· Ἑτέρῳ δὲ πίστις, ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι· ἄλλῳ δὲ χαρίσματα 9
sanitatum, in eodem Spiritu:
ἰαμάτων, ἐν (ε) τῷ αὐτῷ Πνεύματι·

MS.A. (ξ) ἔκλασεν, ... Τοῦτό μου ἐστὶν (ο) ὑμῶν· τοῦτο (π) τῷ αἵματί μου· τοῦτο ποιεῖτε ὁσάκις ** ἐὰν ἐσθίητε (ρ) ποτήριον πίνητε, (σ) οὗ ἔλθῃ. (τ) ἄρτον, καὶ πίνῃ (υ) τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ. (φ) πίνων *, κρῖμα(χ) σῶμα. *Διὰ (ψ) δὴ (ω) Εἶπε Κεφ. αβ'. MS.A. (α)ὅτι ὅτε ἔθνη (β) λέγων, Ἀνάθεμα Ἰησοῦς· (γ) Κύριος Ἰησοῦς, (δ) αὐτὸς Θεὸς (ε) τῷ ἑνὶ Πνεύματι·

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et benedixerit, fregerítque, ac dixerit, Ac- 24
cipite, comedite: Hoc est corpus meum
quod pro vobis frangitur; sic facite in mei
commemorationem. Similiter postquàm cœ- 25
navissent, calicem quoque dedit, dixítque;
Hic calix est testamentum novum in san-
guine meo: sic facite quotiescunque bibe-
ritis in mei commemorationem. Nam quo- 26
tiescunque comederitis panem hunc, & bi-
beritis hunc calicem, mortem Domini no-
stri in memoriam revocabitis usque ad ad-
ventum ipsius. Quisquis igitur comederit 27
ex pane Domini, & biberit ex calice ipsius,
cùm sit eo indignus, reus est sanguinis Do-
mini, & corporis ejus. Propterea quisque 28
seipsum probet, & tunc edat ex hoc
pane, & bibat ex hoc calice. Qui enim 29
comedit & bibit ex eo indignus existens,
condemnationem sibiipsi comedit & bibit,
quòd non discreverit corpus Domini. Pro- 30
pter hoc multi sunt inter vos infirmi, &
ægroti, multíque qui dormiunt. Etenim si 31
nosmetipsos judicaremus, nequaquam judica-
remur. At quum judicamur à Domino nostro, 32
corripiendo corripimur, ne cum mundo
condemnemur. Idcircò, fratres mei, quum 33
convenitis ad comedendum, alius alium ex-
pectate. Cæterùm si quis esurit, domi suæ 34
edat; ne ad condemnationem conveniatis.
De cæteris autem, quum venero, præcipiam
vobis.

CAP. XII.

Dominicâ Pentecostes. 18.

DE spiritualibus porrò fratres mei, velim 1
vos scire: Quòd ethnici fueritis, & 2
ad simulachra, eáque *adeò* quæ voce carent,
absque discrimine ducebamini. Quamob- 3
rem notum facio vobis, neminem per Spi-
tum Dei loqui, qui dicat anathema esse Je-
sum: quinetiam nemo potest dicere Do-
minum esse Jesum, nisi per Spiritum sancti-
tatis. Divisiones autem donorum sunt, sed 4
unus est Spiritus. Et divisiones minister- 5
orum sunt, sed unus est Dominus. Sunt & 6
divisiones virtutum, sed unus est Deus, qui
agit omnia in omnibus. Unicuique autem 7
datur manifestatio Spiritûs, sicut ei prodest.
Alii quidem datur per Spiritum sermo sa- 8
pientiæ, alii autem sermo scientiæ per eun-
dem Spiritum. Alii fides per eundem Spi- 9
ritum, alii dona sanationis per eundem Spi-
tum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

Et benedixit & fregit, & dixit iis; Accipite, hoc est corpus meum quod 24
datum est propter vos: & sic facite in recordationem mei. Et similiter ca- 25
licem, postquam cœnâssent, dicens iis; Hic calix novi testamenti, est sanguis
meus: & sic facite in recordationem mei. Quotiescunque ederitis hunc pa- 26
nem, & biberitis hunc calicem, mortem Domini nostri annuntiabitis usque-
quò venerit. Et nunc qui edit hunc panem, & bibit hunc calicem indi- 27
gnus existens, condemnabitur pro corpore & sanguine Christi.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

24 Et gratias agens fregit; & dixit; Accipite, & manducate: hoc est corpus
meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem.
25 Similiter & calicem, postquàm cœnavit, dicens; Hic calix novum testamen-
tum est in meo sanguine: hoc facite quotiescunque bibetis in meam comme-
26 morationem. Quotiescunque enim manducabitis panem hunc, & calicem
27 bibetis: mortem Domini annuntiabitis donec veniat. Itaque quicunque
manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit
28 corporis & sanguinis Domini. Probet autem seipsum homo: & sic de
29 pane illo edat, & de calice bibat. Qui enim manducat & bibit indignè,
30 judicium sibi manducat & bibit: non dijudicans corpus Domini. Ideò in-
31 ter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Quòd si nosmet-
32 ipsos dijudicaremus, non utique judicaremur. Dum judicamur autem, à Do-
33 mino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur. Itaque, fratres mei,
34 cùm convenitis ad manducandum, invicèm expectate. Si quis esurit, domi
manducet: ut non in judicium conveniatis. Cætera autem, cùm venero, disponam.

CAP. XII.

1 De spiritualibus autem, nolo vos ignorare, fratres. 2 Scitis quoniam cùm
Gentes essetis, ad simulachra muta prout ducebamini euntes. 3 Ideò notum
vobis facio, quòd nemo in Spiritu Dei loquens, dicit anathema Jesu. Et
nemo potest dicere, Dominus Jesus, nisi in Spiritu sancto. 4 Divisiones verò
gratiarum sunt, idem autem Spiritus: 5 Et divisiones ministrationum sunt,
idem autem Dominus: 6 Et divisiones operationum sunt, idem verò Deus,
qui operatur omnia in omnibus. 7 Unicuique autem datur manifestatio Spiri-
tûs ad utilitatem. 8 Alii quidem per Spiritum datur sermo sapientiæ: alii au-
tem sermo scientiæ secundùm eundem Spiritum: 9 Alteri fides in eodem Spi-
ritu: alii gratia sanitatum in uno Spiritu:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * وَلَمَّا شَكَرَ كَسَرَهَا * وَقَالَ خُذُوا كُلُوا * هٰذَا هُوَ جَسَدِي ٱلْمَكْسُورُ مِنْ أَجْلِكُمْ * هٰذَا ٱعْمَلُوهُ
25 لِتَذْكَارِي * كَذٰلِكَ أَخَذَ ٱلْكَأْسَ بَعْدَ أَنْ تَعَشَّوْا وَقَالَ * هٰذَا ٱلْكَأْسُ هُوَ ٱلْعَهْدُ ٱلْجَدِيدُ بِدَمِي * هٰذَا ٱعْمَلُوهُ كُلَّ مَرَّةٍ تَسْرِبُونَهُ لِتَذْكَارِي
26 * لِأَنَّ كُلَّ دَفْعَةٍ تَأْكُلُونَ هٰذَا ٱلْخُبْزَ وَتَسْرِبُونَ هٰذَا ٱلْكَأْسَ
27 تُخْبِرُونَ بِمَوْتِ ٱلرَّبِّ * إِلَى أَنْ يَجِيءَ * فَذٰلِكَ مَنْ يَأْكُلُ هٰذَا ٱلْخُبْزَ وَيَسْرِبُ كَأْسَ ٱلرَّبِّ بِعَيْرِ
28 ٱسْتِحْقَاقٍ * فَسَيَكُونُ مُرْتَهِنًا بِطَائِلَةِ جَسَدِ ٱلرَّبِّ وَدَمِهِ * فَلْيَخْبُرِ ٱلْإِنْسَانُ ذَاتَهُ * وَهٰكَذَا
29 فَلْيَأْكُلْ مِنَ ٱلْخُبْزِ وَيَسْرِبْ مِنَ ٱلْكَأْسِ * فَإِنَّ مَنْ يَأْكُلُ وَيَسْرِبُ بِلَا ٱسْتِحْقَاقٍ * فَإِنَّمَا يَأْكُلُ وَيَسْرِبُ
30 دَيْنُونَةً لِنَفْسِهِ * إِذْ لَمْ يُمَيِّزْ جَسَامَةَ جَسَدِ ٱلرَّبِّ * وَمِنْ أَجْلِ هٰذَا فِيكُمْ مَرْضَى كَثِيرُونَ
وَسُقَامٌ * وَكَثِيرُونَ قَدْ رَقَدُوا * * وَرَا ٱءَهُ ٱلْإِنْسِيِّينَ مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلتَّاسِعَةِ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ *
31 32 * لِأَنَّنَا لَوْ حَاكَمْنَا أَنْفُسَنَا لَمَا دِنَّا * فَإِذَا دِينَّا ٱلرَّبُّ فَهُوَ يُؤَدِّبُنَا لِئَلَّا نُدَانَ مَعَ ٱلْعَالَمِ * ثُمَّ *
33 34 * فَلِذٰلِكَ يَا إِخْوَتِي إِذَا ٱجْتَمَعْتُمْ لِتَأْكُلُوا فَلْيَنْتَظِرْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا * فَإِنْ يَجُعْ أَحَدُكُمْ
فَلْيَأْكُلْ فِي مَنْزِلِهِ * لِئَلَّا تَجْتَمِعُوا لِدَيْنُونَةٍ * وَبَاقِي ٱلْأُمُورِ إِذَا حَضَرْتُ أُرَتِّبُهَا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي عَشَرَ * * وَأَمَّا عَنِ ٱلْمَوَاهِبِ ٱلرُّوحَانِيَّةِ يَا إِخْوَتِي * فَلَسْتُ أُرِيدُ أَنْ يَعْبُرَ
1 عَلَيْكُمْ هٰذَا * وَقَدْ عَلِمْتُمْ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ أُمَمًا مُنْقَادِينَ إِلَى ٱلْأَصْنَامِ ٱلْفَاقِدَةِ ٱلنُّطْقِ * كَيْفَ أَمْدَمْتُمْ *
2 3 * فَلِذٰلِكَ أَنَا أُعَرِّفُكُمْ أَنَّهُ مَا يَتَكَلَّمُ أَحَدٌ بِرُوحِ ٱللّٰهِ * فَيَقُولُ أَنْ يَسُوعُ مَفْرُورٌ * وَلَنْ يَسْتَطِيعَ
4 أَحَدٌ أَنْ يَقُولَ أَنْ يَسُوعَ رَبٌّ إِلَّا بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ * فَقَدْ تَكُونُ لِلْمَوَاهِبِ تَوْرِيعَاتٌ * وَٱلرَّبُّ هُوَ ذَاكَ
5 6 نَفْسُهُ * وَقَدْ تَكُونُ لِلْخِدَمِ تَوْرِيعَاتٌ * وَٱلرُّوحُ هُوَ هُوَ نَفْسُهُ * وَقَدْ تَكُونُ لِلْأَفْعَالِ
تَوْرِيعَاتٌ * وَٱلْإِلٰهُ هُوَ ذَاكَ نَفْسُهُ * ٱلْفَاعِلُ فِي ٱلْكُلِّ كُلَّ شَيْءٍ *

* وَرَا ٱءَهُ فِي ٱلسَّابِعِ وَعِشْرِينَ مِنْ تِسْرِينَ ٱلثَّانِي لِلْقِدِّيسِ عَرِيعُورِيُوسَ ٱلْعَجَائِبِيِّ *
7 8 * وَكُلُّ أَحَدٍ يُعْطَى ظُهُورَ ٱلرُّوحِ نَحْوَ مَا يُوَافِقُهُ * فَوَاحِدٌ يُعْطَى بِٱلرُّوحِ قَوْلَ حِكْمَةٍ *
9 وَآخَرُ يُعْطَى كَلَامَ مَعْرِفَةٍ بِٱلرُّوحِ نَفْسِهِ * وَآخَرُ يُمْسِحُ أَمَانَةً بِٱلرُّوحِ نَفْسِهِ * وَآخَرُ يُعْطَى مَوَاهِبَ
أَسْعِيَةٍ بِٱلرُّوحِ نَفْسِهِ *

Et cùm gratias egisset, fregit illum, ac 24
dixit; Accipite, manducate, hoc est cor-
pus meum pro vobis fractum: hoc facite
in meam commemorationem. Similiter 25
accepit calicem postquam cœnaverunt,
ac dixit; Hic calix est testamentum no-
vum in sanguine meo: hoc facite qua-
cúnque vice illum bibetis, in meam com-
memorationem. Quacúnque enim vice 26
comedetis hunc panem, & bibetis hunc
calicem, significabitis mortem Domini,
usquequo venerit. Illud autem interest, 27
Qui comederit hunc panem, & biberit
calicem Domini absque merito, tenebitur
crimine corporis Domini, & sanguinis
ejus. Probet igitur homo seipsum, & sic 28
edat ex pane, & bibat ex calice. Nam 29
qui manducáverit & biberit absque
merito, sanè manducat ac bibit damna-
tionem animæ suæ, non discernens magni-
tudinem corporis Christi. Et propter hoc 30
inter vos ægroti sunt multi, & imbecil-
les, & multi jam obdormierunt.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis nonæ post Pentecosten.

Si enim judicium ipsi nobiscum ini- 31
remus, nequaquam nos judicaret. At cùm 32
judicat nos Dominus, ipse nos corripit, ne
cum mundo condemnemur. Hactenus.
Quapropter ô fratres mei, quum conve- 33
nitis ad manducandum, alii alios ex-
pectent. Quòd si quis vestrûm esurit, 34
domi suæ comedat: ne conveniatis ad
damnationem. Cætera verò negotia, cùm
adero, disponam.

CAP. XII.

Quod autem ad dona spiritualia 0 1
fratres mei, nolo vos latere hoc. Nósti 2
quidem quòd Gentes eratis, ducti ad
idola loquelæ expertia, utcunque du-
cebamini. Iccirco notum vobis facio, 3
neminem per Spiritum Dei loqui, & di-
cere quòd Jesus sit segregatus: nec
posse quenquam dicere quòd Jesus sit
Dominus, nisi per Spiritum sanctum.
Itaque donorum sunt discrimina, Domi- 4
nus autem idem ipse est: Sunt etiam 5
ministeriorum discrimina, at Spiritus
idemmet ipse est: Sunt etiam operum dis- 6
crimina, sed Deus est idemmet, omnia in
omnibus efficiens.

Lectio *recitanda* vigesimo septimo die Novembris, pro sancto Gregorio miraculorum editore, *(seu Thaumaturgo.)*

Unicuique verò datur apparitio Spiri- 7
tus prout illi conducit. Et uni quidem 8
datur per Spiritum sermo sapientiæ: &
alii datur sermo scientiæ per eundem
Spiritum: Alii verò datur fides per 9
eundem Spiritum: alii verò danntur do-
na curationum per eundem Spiritum:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ወይእዚኂ : ለመኪር : ሰብእ : ርእሶ : ወለንጺሑ : ይብላዕ : እም : ውእቱ : ሥብስት : ወይ
29 ስተይ : እም : ውእቱ : ጽዋዕ ::=: እስመ : ዘበልዖ : ወዘስተዮ : ደይኖ : ፍርቅሠፍቶ :
30 ለርእሱ : በልዐ : ወስትየ : ለእም : ሊኆነ : ንጹሐ : ነፍሱ ::=: ወበእንተዝ : ብዙኃን :
31 ድውያን : ወሕሙማን : በውስቴትክሙ : ወይስክቡ : ብዙኃን ::=: ዉለ፡ክሙ : ለሊነ :
32 ሥናነ : ርእሰነ : ኢይኄነኑ ::=: ወእመሰ : እግዚአብሔር : ሐተተነ : ንትቀሠፍ : ወክሙ :
33 ሊንዐሪ : ምስለ : ዓለም : ተሰፎነ ::=: ወይእዜኂ : ለኀዊነ : ሶበ : ተሐውሩ : ትሥእ
34 ሱ : ተዛንሑ : ቢጸክሙ ::=: ወዘኂ : ርኀበ : በቤቱ : ለይብላዕ : ኵሙ : በዝኂ : ሊትትሐ
የሱ : ወበዕደክ : መጺእየ : እሠርዓክሙ ::=:
በበዲለ : ኀምስ : በጸሎተ : ሐሙስ ::=:

1 18 ወበእንተዚ : ዘመንፈስ : ቅዱስ : እፈቅድ : ታእመሩ : ለኀዊነ ::=: ትካትኂ : ለም :
2 ለረሲይ : እንትው : ታእመሩ : ኵሙ : ለማልክተ : በሂሙ : ታመልኩ : ወለጠዐው
3 ክሙ : ወተጸለጸእክሙ ::=: ወይእዜኂ : ለጠይቀክሙ : ኵሙ : ለልቦ : ዘይኅብ : በመን
ፈሰ : እግዚአብሔር : ወይብል : ውጉዝ : ሊየሱስ :: ወለልቦ : ዘይክል : ብሂለ : እግዚ
4 እ : ሊየሱስ : ዘእንበለ : ዘመንፈስ : ቅዱስ : ሳዕሌሁ ::=: እስመ : ለለ : ኢሐዱ :
5 ዘዘ : ዚለሁ : ጸጋሁ : ዘመንፈስ : ቅዱስ ::=: ወለከሉ : በበ : ሙቋፈልቱ ::=:
6 እንዘ : እግዚእነ : ደረድእ : በከሉ : ወእግዚአብሔር : ውእቶ : ከሉ ::=:
7 ወይረድእ : በከሉ : ወለለ : ኢሐዱ : ኢሐዱ : ደሀብ : መንፈስ : ቅዱስ : ብከመ : ይደ
8 ልዎ ::=: ቦለዘ : ደሀቦ : ቃለ : ጥበብ : ወቦለዘ : ደሀቦ : ለእመሮ : ፀመንፈስ : ቅ
9 ዱስ ::=: ወቦ : ለዘ : ደሀቦ ሀይማኖተ : በመንፈስ : ቅዱስ : ወቦ : ለዘ : ደሀቦ : እሶ
ተ : ወያሐዩ : በውእቱ : መንፈስ ::=:

Et nunc probans homo seipsum & purgans, edat ex hoc pane, & bibat ex hoc 28
calice. Quia qui edit & bibit, condemnationem suam, & plagas sibi ipsi edit 29
& bibit, si non sit pura anima ejus. Et propterea multi infirmi & afflicti inter 30
vos, & decumbunt multi. Et si nosipsi dijudicaremus nos ipsos, non condemna- 31
rent nos. Et si Deus scrutatus est nos, flagellabimur: & ne socii essemus cum 32
mundo, judicium ejus. Et nunc fratres nostri, quum convenieritis convivari, 33
expectate fratres vestros. Et qui esuriit, in domo sua edat, ut in hoc non obser- 34
veminí: & cætera, quum venero, constituam vobis.

Festo Pentecostes. Nocturno quinto.

CAP. XII.

Et de iis quæ sunt Spiritûs sancti, velim vos scire fratres nostri. 1
Olim quando Gentes fuistis, scitis quòd deos multos colebatis, & idola coluistis & adora- 2
vistis. Et nunc notum facio vobis, quòd nemo est qui loquitur in Spiritu Dei, 3
& dicit; Anathema est Jesus. Et nemo est qui potest dicere; Dominus Jesus, nisi 4
is super quem est Spiritus sanctus. Quia unicuique proprium suum donum Spi- 5
ritûs sancti est. Et unicuique propria portio sua: Domino nostro adjuvante in 6
omnibus, & Deus in omnibus. Et adjuvat in omnibus, & unicuique dat Spiri- 7
tum sanctum prout convenit. Est, cui dat sermonem sapientiæ: & est, cui dat 8
scientiam in Spiritu sancto: Et est, cui dat fidem in Spiritu sancto: & est, cui 9
dat medicinam, & sanat in eodem Spiritu:

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Η'.

Alii verò operationes virtutum, alii autem prophetia, alii autem discretiones
10 Ἄλλῳ μὲν ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις
spirituum, alteri verò genera linguarum, alii autem interpretatio linguarum.
πνευμάτων, ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ (ζ) ἑρμηνεία γλωσσῶν.
Omnia autem hæc operatur unus atque idem Spiritus, dividens privatim
11 Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ
singulis prout vult. Sicut enim corpus unum est, & membra habet
12 ἑκάστῳ καθὼς βούλεται. Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἓν ἐστι, καὶ μέλη (η) ἔχει
multa, omnia autem membra corporis cum multa existentia, unum
πολλὰ, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ (θ) σώματος τοῦ ἑνὸς πολλὰ ὄντα, ἓν
est corpus: ita & Christus. Etenim in uno Spiritu nos omnes
13 ἐστι σῶμα· (ι) οὕτω καὶ ὁ Χριστός. Καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ Πνεύματι ἡμεῖς πάντες
in unum corpus baptizati sumus, sive Judæi, sive Græci, sive servi, sive
εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι, εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι, εἴτε
liberi: & omnes in unum Spiritum potati sumus. Etenim corpus non est
14 ἐλεύθεροι· καὶ (κ) πάντες εἰς ἓν Πνεῦμα ἐποτίσθημεν. Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν
unum membrum, sed multa. Si dixerit pes, Quoniam non sum manus, non
15 ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά. Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ χεὶρ, οὐκ
sum de corpore: num ob hoc non est de corpore? Et si
16 εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; Καὶ ἐὰν
dixerit auris, Quoniam non sum oculus, non sum de corpore: num ob
εἴπῃ τὸ οὖς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμὸς, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ
hoc non est de corpore? Si totum corpus oculus, ubi auditus?
17 τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμὸς, ποῦ ἡ ἀκοή;
si totum auditus, ubi odotatus? Nunc autem Deus posuit membra,
18 εἰ ὅλον ἀκοὴ, ποῦ ἡ ὄσφρησις; (λ) Νυνὶ δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη,
unumquodque eorum in corpore, sicut voluit. Si verò essent omnia
19 ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν. Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα
unum membrum, ubi corpus? Nunc autem multa quidem membra, unum autem
ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; Νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ 20
corpus. Non poteſt autem oculus dicere manui; Usum tui non habeo:
σῶμα. Οὐ (μ) δύναται δὲ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ, Χρείαν σου οὐκ ἔχω· 21
aut iterùm caput pedibus; Usum vestri non habeo. Sed multò
ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσὶ, Χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. Ἀλλὰ πολλῷ 22
magis putata membra corporis infirmiora esse, necessaria sunt:
μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστι·
Et quæ putamus ignobiliora esse corporis, his honorem abundantiorem circum-
Καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμοτέρα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτι- 23
ponimus: & inhonesta nostra honestatem abundantiorem habent. Ac
θέμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει. Τὰ δὲ 24
honesta nostra, non usum habent: sed Deus contemperavit corpus,
εὐσχήμονα ἡμῶν, οὐ χρείαν ἔχει· (ν) ἀλλ' ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα,
cæremi abundantiorem dans honorem: Ut non sit schisma in corpore;
τῷ (ξ) ὑστερουμένῳ περισσοτέραν δοὺς τιμήν· Ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι· 25
sed idipsum pro invicèm solicita sint membra. Et sive patitur
ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη. Καὶ εἴτε (ο) πάσχει 26
unum membrum, compatiuntur omnia membra: sive gloriatur unum membrum,
ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε (π) δοξάζεται ἓν μέλος,
congaudent omnia membra. Vos autem estis corpus Christi, & membra ex parte.
συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. Ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους. 27
Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia primùm Apostolos, secundò
Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον 28
Prophetas, tertiò doctores, deindè virtutes, exindè dona curationum,
προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, (ρ) εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων,
opitulationes, gubernationes, genera linguarum.
ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν.

MS.A. (ζ) διερμηνία (η) πολλὰ ἔχει, (θ) σώματος πολλὰ (ι) ἔσμεν (κ) πάντες ἓν σῶμα ἐσμεν. Καὶ γὰρ (λ) Νῦν (μ) δύναται ὁ ὀφθαλμὸς (ν) ἀλλὰ συνεκέρασεν ὁ Θεὸς τὸ (ξ) ὑστερουμένῳ (ο) πάσχῃ μέλος, (π) δοξάζεται μέλος, (ρ) ἔπειτα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 ... * ... ... Alii verò virtutes, alii autem vaticinium,
alii autem discretio Spirituum, alii verò ge-
11 ... * ... ... nera linguarum, alii verò interpretatio lin-
guarum. Hæc autem omnia unus ille Spi- 11
ritus efficit, & dividit unicuique prout ipse
12 ... * ... ... vult. Quemadmodum enim unum est cor- 12
pus, & in eo sunt multa membra, omnia ve-
rò membra corporis quum multa sint, unum
13 ... * ... sunt corpus: ita & Christus. Etenim nos 13
omnes per unum Spiritum in unum corpus
baptizati sumus, sive Judæi, sive Gentiles,
sive servi, sive ingenui: & nos omnes unum
14 ... spiritum hausimus. Siquidem & corpus 14
non est unum membrum, sed multa. Si 15
15 ... * ... enim dicat pes; Quia non sum manus, non
sum ex ipso corpore: non ideò non est ex
16 ... * ... ipso corpore. Quòd si dicat auris; Quo- 16
niam non sum oculus, non sum ex ipso cor-
pore: non propterea non est ex ipso corpo-
17 ... * ... re. Si enim totum corpus esset oculus, ubi 17
esset auditus? & si totum auditus esset,
18 ... quomodò olfaceret? Nunc autem Deus 18
19 ... * ... posuit unumquodque membrorum in corpo- 19
re, prout ipse voluit. Quòd si omnia unum
20 ... esset membrum, ubi esset corpus? Nunc 20
autem membra quidem multa sunt, at unum
21 ... * ... corpus est. Non potest oculus dicere ma- 21
nui; Non requireris mihi: nec etiam caput
22 ... potest dicere pedibus; Vobis non indigeo. 22
Imò multò magis membra quæ videntur im
23 ... becilliora esse, necessaria sunt. Et quæ mi- 23
nùs honesta arbitramur in corpore esse, his
honorem uberiorem multiplicamus: & iis
24 ... quæ pudoris sunt, majorem elegantiam ex- 24
hibemus. Cæterùm ea membra quæ hone-
sta habemus, non indigent honore: Deus
enim temperavit corpus, & tribuit copiosi-
orem honorem membro illi quod est mini-
25 ... mum. Ne sit dissidium in corpore, sed 25
omnia membra æquè unum pro alio sollicita
26 ... sint. Ut quandò membrum unum dolore 26
afficitur, omnia compatiantur: & si glorie-
tur unum membrum, cuncta membra glori-
27 ... * ... entur. Vos autem corpus Christi estis, & 27
membra, in loco vestro.

Apostolorum. 19.

... * ...

Posuit enim Deus in Ecclesia sua primùm 28
28 ... * ... Apostolos, deindè prophetas, deindè doctо-
res, deindè operatores virtutum, deindè do-
na sanationis, & adjutores, & gubernato-
res, & genera linguarum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወቦ : ለዘ : ይሁቦ : ረድኤተ : ወኅይለ::ወቦ : ለዘ : ይሁቦ : ተነቢዮ ፡ ወቦ: ለዘ : ይሁቦ : ዖለአምር : ዘመንፈስ ፡ ቅዱስ : ፍካሬ : ወቦ : ለዘ : ይሁቦ : ዖለአምር : ፍካሬ : ዘነገረ : በሐ
11 ውርት::=፦ ወለኵሉ : ዝንቱ : ለሐዲ : ውእቱ : መንፈስ : ቅዱስ : ዘይፈለው : ለኵሉ ፡ ዘ :: ወባሕቱ : ኵሉ : ውስተ : ዘፈቀደ : ልቡ : ይተሉ:=ፁ ወበእመ : ሊሐዲ : ለሠጋኑ: ወ
12 ብዙኅ : መለያልይን :: ወኵሉሰ : መሌትን : ብዙኅ : ውእቱ : እንዘ : ሊሐዲ : ለሠጋኑ :
13 ከማሁ : ክርስቶስኒ:=ፁ እስመ : በለሐዲ : መንፈሱ : ወውስተ : ሊሐዲ : ለሠጋሁ : ተጠመቅነ ፡ ኵልነ : እለሂ : እመለይሁድ : ወእለሂ : እመአረማይ ፡ እመኒ : ገበሪ : ወእመኒ : ለጋዕዚ :: ኵልነ : ለሐዲ : መንፈስ : ሰተይነ:=ፁ

Et est, cui dat auxilium, & potentiam: & est, cui dat prophetiam: & est, 10
cui dat scire Spiritûs sancti interpretationem: & est, cui dat scire interpretati-
onem linguarum exoticarum. Et omnibus his unus est Spiritus sanctus, qui adju- 11
vat omnes: veruntamen quisque ei quod desideravit cor ejus, inhæreat. Et 12
sicut unum corpus nostrum, & multa membra: & omnia membra nostra mul-
ta sunt, quum unum corpus nostrum sint: sic Christus etiam. Quia in uno 13
Spiritu suo, & in unum corpus suum baptizati sumus omnes nos, qui ex Judæis,
& qui ex gentibus, sive servi, sive liberi: omnes nos unum Spiritum hausimus.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

10 Alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera
11 linguarum, alii interpretatio sermonum. Hæc autem omnia operatur unus
12 atque idem Spiritus, dividens singulis prout vult. Sicut enim corpus unum
13 est, & membra habet multa, omnia autem membra corporis cùm sint mul-
ta, unum tamen corpus sunt: ita & Christus. Etenim in uno Spiritu
omnes nos in unum corpus baptizati sumus, sive Judæi, sive Gentiles, sive
14 servi, sive liberi: & omnes in uno Spiritu potati sumus. Nam & cor-
15 pus non est unum membrum, sed multa. Si dixerit pes; Quoniam non sum
16 manus, non sum de corpore: num ideò non est de corpore? Et si dixe-
rit auris; Quoniam non sum oculus, non sum de corpore: num ideò non
17 est de corpore? Si totum corpus oculus: ubi auditus? Si totum auditus:
18 ubi odoratus? Nunc autem posuit Deus membra, unumquodque eorum
19 in corpore sicut voluit. Quòd si essent omnia unum membrum, ubi cor-
20 pus? Nunc autem multa quidem membra, unum autem corpus. Non potest au-
21
tem oculus dicere manui; Operâ tuâ non indigeo: aut iterùm caput pedi-
bus; Non estis mihi necessarii. Sed multò magis quæ videntur membra
22 corporis infirmiora esse, necessariora sunt: Et quæ putamus ignobiliora
23 membra esse corporis, his honorem abundantiorem circumdamus: & quæ
inhonesta sunt nostra, abundantiorem honestatem habent. Honesta autem
24 nostra nullius egent: sed Deus temperavit corpus, ei, cui deerat, abun-
dantiorem tribuendo honorem, Ut non sit schisma in corpore, sed id-
25 ipsum pro invicèm solicita sint membra. Et si quid patitur unum membrum,
26 compatiuntur omnia membra: sive gloriatur unum membrum, congaudent
omnia membra. Vos autem estis corpus Christi, & membra de membro.
27 Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia primùm Apostolos, secundò
28 Prophetas, tertiò Doctores, deindè virtutes, exindè gratias curatio-
num, opitulationes, gubernationes, genera linguarum, interpretationes
sermonum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * وَاخَرٍ يَمْنَحُ افْعَالَ قُوَّاتٍ * وَاخَرٍ يُعْطِي نُبُوَّةً * وَاخَرٍ يَمْنَحُ تَمْيِيزَ الْارْوَاحِ * اخَرٍ يُعْطِي اجْنَاسَ لُغَاتٍ *
11 اخَرٍ يَمْنَحُ تَرْجَمَةَ اللُّغَاتِ * وَهٰذِهِ كُلُّهَا يَفْعَلُهَا الرُّوحُ الْوَاحِدُ نَفْسُهُ * مُوزِعًا لِكُلِّ اخَدٍ مَّا يَخُصُّهُ
كَمَا يَشَاءُ *
* اَلْبَتَّا مِنَ الْجُمْعَةِ التَّاسِعَةِ بَعْدَ الْعَنْصَرِ *
12 * وَكَمَا اَنَّ الْجِسْمَ هُوَ وَاحِدٌ وَفِيهِ اَعْضَاءٌ كَثِيرَةٌ * وَاَعْضَاءُ الْجِسْمِ الْوَاحِدِ كُلُّهَا وَاِنْ كَانَتْ كَثِيرَةً *
13 فَالْجِسْمُ وَاحِدٌ هُوَ * كَذٰلِكَ وَالْمَسِيحُ * لِاَنَّنَا بِرُوحٍ وَاحِدٍ اصْطُبِغْنَا نَحْنُ كُلُّنَا فِي جَسَدٍ وَاحِدٍ * اِنْ
14 كُنَّا يَهُودًا * اِنْ كُنَّا يُونَانِيِّينَ * اَوْ عَبِيدًا * اَوْ اَحْرَارًا * وَكُلُّنَا سُقِينَا رُوحًا وَاحِدًا * لِاَنَّ الْجِسْمَ
15 لَيْسَ هُوَ عُضْوًا وَاحِدًا لٰكِنْ اَعْضَاءٌ كَثِيرَةٌ * فَاِنْ تَقُلِ الرِّجْلُ لِاَنِّي لَسْتُ يَدًا فَمَا اَنَا مِنَ
16 الْجَسَدِ * فَلَيْسَ مِنْ اَجْلِ هٰذَا الْكَلَامِ لَيْسَتْ هِيَ مِنَ الْجَسَدِ * وَاِنْ تَقُلِ الْاُذْنُ لِاَنِّي لَسْتُ عَيْنًا
17 فَلَسْتُ مِنَ الْجَسَدِ * فَلَيْسَ مِنْ هٰذَا الْقَوْلِ مَا هِيَ مِنَ الْجَسَدِ * فَاِنْ كَانَ الْجِسْمُ كُلُّهُ عَيْنًا
فَاَيْنَ السَّمْعُ * وَاِنْ كَانَ كُلُّهُ سَمْعًا فَاَيْنَ الْمَسُّ * فَقَدْ وَضَعَ اللّٰهُ الْاٰنَ الْاَعْضَاءَ * كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهَا فِي
18 الْجَسَدِ كَمَا شَاءَ * فَاِنْ كَانَتْ كُلُّهَا عُضْوًا وَاحِدًا * فَاَيْنَ الْجِسْمُ * فَالْاٰنَ الْاَعْضَاءُ كَثِيرَةٌ وَالْجِسْمُ
19 20 وَاحِدٌ * لَنْ تَسْتَطِيعَ الْعَيْنُ تَقُولَ لِلْيَدِ لَيْسَتْ بِي حَاجَةٌ اِلَيْكِ * وَلَا يُمْكِنُ الرَّاْسَ اَيْضًا يَقُولَ
21 لِلرِّجْلَيْنِ لَسْتُمَا مُحْتَاجًا اِلَيْكُمَا * بَلِ الْاُولٰى كَثِيرًا بِاَعْضَاءِ الْجِسْمِ الْمَطْبُوعَةِ ضَعْفًا اَنْ تَكُونَ الْحَاجَةُ
22 اِلَيْهَا ضَرُورِيَّةً لَازِمَةً * وَاَعْضَاءُ الْجِسْمِ الَّتِي نَظُنُّهَا مَسْهُوبَةً جِدًّا * تِلْكَ نَضَعُ عَلَيْهَا كَرَامَةً
23 زَائِدَةً * وَاَعْضَاؤُنَا الْوَسِخَةُ اَشْكَالُهَا لَهَا شَكْلُ حُسْنٍ زَائِدٍ * وَاَعْضَاؤُنَا الْحَسَنَةُ اَشْكَالُهَا لَا حَاجَةَ بِهَا
24 اِلَى شَيْءٍ * لٰكِنَّ اللّٰهَ قَدْ مَزَجَ الْجِسْمَ وَمَنَحَ النَّاقِصَ كَرَامَةً زَائِدَةً * لِئَلَّا يَكُونَ فِي الْجِسْمِ شِقَاقٌ *
25 بَلْ تَهْتَمُّ الْاَعْضَاءُ بَعْضُهَا بِبَعْضٍ بِهٰذَا الْمَعْنَى نَفْسِهِ * وَاِنْ يَتَاَلَّمْ عُضْوٌ وَاحِدٌ * يَتَاَلَّمْ مَعَهُ
26 الْاَعْضَاءُ كُلُّهَا * وَاِنْ تُسَرَّ عُضْوٌ وَاحِدٌ تُسَرَّ مَعَهُ الْاَعْضَاءُ كُلُّهَا * تَمَّ *

* قِرَاءَةٌ لِلْقِدِّيسِينَ قُزْمَا وَدَمْيَانَ *

27 * فَاَنْتُمْ هُمْ جَسَدُ الْمَسِيحِ وَاَعْضَاؤُهُ مِنْ بَعْضِ اَجْزَائِهَا * وَاللّٰهُ قَدْ جَعَلَ فِي الْكَنِيسَةِ اَوَّلًا رُسُلًا
28 وَثَانِيًا اَنْبِيَاءَ * وَثَالِثًا مُعَلِّمِينَ * ثُمَّ مَوَاهِبَ الْاَسْقِيَةِ * ثُمَّ مُعَاضَدَاتٍ
اَلنُّصْبِ * وَسِيَاسَاتٍ * وَاَجْنَاسَ اللُّغَاتِ *

Alii datur operationes virtutum: alii 10
verò datur prophetia: alii verò datur
discretio spirituum: alii dantur gene-
ra linguarum: alii verò datur inter-
pretatio linguarum. Hæc autem omnia 11
efficit unus idemque Spiritus, distribu-
ens unicuique quod ei proprium est, pro-
ut vult.

Feriâ tertiâ hebdomadis nonæ post Pentecosten.

Et quemadmodum corpus unum est, sunt- 12
que in eo membra multa, membra verò
corporis unius omnia, licet multa sint,
corpus tamen est unum: ita & Christus. 13
Etenim per unum Spiritum nos omnes
baptizati sumus in unum corpus, sive
Judæos dixeris, sive Græcos memo-
res, sive servos, sive liberos: & omnes
uno spiritu potati sumus. Corpus enim 14
non est membrum unum, sed membra
multa. Quòd si dicat pes; Quia non 15
sum manus, ideò non sum de corpore:
non tamen ob hunc sermonem non est de
corpore: Et si dicat auris; Quia non 16
sum oculus, ideò non sum de corpore:
non tamen ob hunc sermonem non est de
corpore. Si enim totum corpus esset ocu- 17
lus, ubi auditus? & si totum foret au-
ditus, ubi odoratus? Nunc autem De- 18
us collocavit membra, singula ex ipsis,
in corpore, prout voluit. Quòd si ea 19
omnia unum essent membrum, ubi cor-
pus? Nunc ergò membra sunt multa, 20
corpus verò unum. Non potest oculus di- 21
cere manui; Non est mihi opus te: nec
potest etiam caput dicere pedibus; Non
ego vobis. Imò quod longè præstantis- 22
simum est in membris corporis quæ parva
censentur, est ut eorum necessitas requi-
sita sit ac pernecessaria. Et membra cor- 23
poris quæ putamus valdè contemptibi-
lia, honorem superadditum collocamus ambi-
orem: & membra nostra, quorum sæde
sunt formæ, formam habent pulchritudi-
nis copiosioris: Et membra nostra pulchræ 24
formæ, nullius rei indigent. Attamen
Deus temperavit corpus, deditque defi-
cienti honorem uberiorem: Ne sit in 25
corpore dissidium, sed curam habeant
membra alia aliorum, in hunc eundem
sensum: Et si patiatur membrum unum, 26
patiuntur cum eo cuncta membra: aut
honore afficiatur unum membrum, gesti-
ant cum eo cuncta membra. Finis.

Lectio pro sanctis Cosma & Damiano.

Vos igitur estis corpus Christi, ejusque 27
membra ex nonnullis ipsorum partibus.
Et Deus quidem posuit in Ecclesia quos- 28
dam, quos ordinavit: Primò quidem
Apostolos, secundò Prophetas, tertiò Do-
ctores, deindè virtutes, deindè dona sa-
nationum, deindè subventiones auxilii,
tum gubernationes, denique genera lin-
guarum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወለ፡ሠጋነሂ : ብዙኅ : መለያልዩ : ወእኮ : አሐዱ ::= እመኒ : ትቤ : እግር : ለእሰ :
15 ሊኮንኩ : እድ : ወሊኮንኩ : እመውስተ : ነፍስት :: እኮ : ዘእት : ብሂለ : ዘሊትከ
16 ውእ : እመውስተ : ነፍስት ::= ወእመኒ : ትቤ : እዝን : ሊኮንኩ : ዐይነ : ወሊኮን
17 ኩ : እመነፍስት : እኮ : ዘእት : ብሂለ : ዘሊትከውእ : እመነፍስት ::= ወእመሰ :
ኵሉ : ነፍስትነ : ዐይን : ውእቱ : እይቲ : እንከ : እዝን :: ወእመ : ኵሉ : ነፍስት
18 ነ : እዝነ : ሊይቲ : እንከ : አፍ ::= ወይእዜኒ : ለእተናብሮ : እግዚአብሔር : ወሠ
19 ርዖ : ለመለያልይነ : ዘዘ : ዚለሁ : በውስተ : ነፍስትነ : ዘከመ : ውእቱ : ፈቀደ ::= ወ
20 እመሰ : ለኵሉ : ነፍስትነ : ለሐዱ : መልኢቱ : እሮ : እንከ : ነፍስቱ ::= ይእዜኒ
21 ኬ : መልኢቲሰ : ብዙኅ : ወነፍስቱ : ለሐዱ ::= ሊትክል : ትበሳ : ዐይነ : ለእድ :
22 ሊይፈቅደኪ : ወካዕበ : ሊትክል : ትበሳ : ርእስ : ለእግር : ሊይፈቅደኪ ::= ፈድፋደ :
23 መፍቅድነ : ውእቱ : ገዙ : ዘይደክሞ : መልኬይትነ ::= ወዝኩ : ሞፀእልነ : ውእ
24 ቱ : ክብርነ ::= እስመ : ቸስሉ : እግዚአብሔር : ለነፍስትነ : ወለክቡሮ : ፈድፋደ : ለመ
ፀእልነ : ኵመ : ሊይትለበይ : በበይናቲሁ : መለያልዮቲነ : ካመ : የዐሪ : መክረ : መለያልይ
25 ነ ::= ወከመ : ሊይትናፈቅ : ለባልነ ::= ለእመ : ለሐዱ : ለቡል : ተመ : የሐመሙ : መስ
26 ሌሁ : ኵሉ : ነፍስትነ : ወእመኒ : ተፈሠሐ : ለሐዱ : ለባል : ይትፈሣሕ : ኵሉ : ነፍስት
27 ነ ::= እንትሙኬ : ለሠጋሁ : ለክርስቶስ : ወለባሉ ::= ወወሀበ : እግዚአብሔር ፡ እ
28 ዝነ : ለቤተ : ክርስቲያን : በቀደሚ : ዘሐዋርያት : በደኃሙ : ዘነቢያት : በሣልስ : ዘሊቃ
ውንት : ወእመገዝ : ዘትእመርት : በኃይል :: ወእመገዝ : ዘለሶት : በጸጋሁ : ዘረድኤት : ወ
ዘለመርሐት : ወዘነገረ : በሐውርት ::=

Et corporis nostri multa membra, & non unum. Si dicat pes; Ego non 14
sum manus, & non sum ex corpore: anne sic dicens propterea non est ex 15
corpore? Et si dicat auris; Non sum oculus, & non sum ex corpore: an- 16
ne sic dicens propterea non est ex corpore? Et si totum corpus nostrum 17
oculus est, ubi igitur auditus? Et si totum corpus nostrum auris, ubi igi-
tur odoratus? Et nunc disposuit Deus, & constituit membris nostris, uni- 18
cuique quod suum est, in corpore nostro, prout ipse voluit. Et si toti cor- 19
pori nostro unum membrum, ubi corpus? Nunc igitur membra multa, & 20
corpus unum. Non potest dicere oculus manui; Non indigeo te: & iterum non po- 21
test dicere caput pedi; Non indigeo te. Magis utile nobis est illud mem- 22
brum infirmissimum membrorum nostrorum: Et illud quod inhonestum fuit 23
nobis, est gloria nostra. Quia temperavit Deus corpora nostra, & honora- 24
vit magis quod opprobrio nobis fuit, ut non dissentirent inter se membra
nostra, ut æqualis sit confidentia membrorum nostrorum, Et ut non di- 25
vidantur membra nostra. Si unum membrum patitur, patietur cum eo totum 26
corpus nostrum: & si gaudet unum membrum, gaudebit totum corpus no- 27
strum. Vos igitur corpus Christi, & membra ejus. Et dedit Deus quidem 28
domui Christianorum, primùm Apostolorum, secundò prophetarum, tertiò
doctorum, & tunc signorum in virtute, & tunc medicinæ in dono suo au-
xiliatorum, & ductorum, & linguarum exoticarum.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Η'.

Num omnes Apostoli? num omnes prophetæ? num omnes doctores? num omnes
29 Μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες
virtutes? num omnes dona habent curationum? Num omnes linguis
30 δυνάμεις; μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; Μὴ πάντες γλώσσαις
loquuntur? num omnes interpretantur? Æmulamini autem charismata meliora.
31 λαλοῦσι; μὴ πάντες διερμηνεύουσι; Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ (σ)κρείττονα.
Et adhuc secundùm excellentiam viam vobis demonstro.
καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

CAP. XIII. ιγ'.

Si linguis hominum loquar & angelorum, charitatem autem non habeam,
1. Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω,
factus sum ut sonans, aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam,
2 γέγονα χαλκὸς ἠχῶν, ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. (α) Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν,
& noverim mysteria omnia & omnem scientiam, & si habuero omnem fidem,
καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, (β) καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν,
ita ut montes transferre, charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si
3 ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, (γ) οὐθέν εἰμι. Καὶ ἐὰν
insumam alendo pauperes omnes facultates meas, & si tradam corpus meum
ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, (δ) καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου
ut ardeam, charitatem autem non habeam, nihil juvor. Charitas
4 ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη
longanimis est, benigna est: charitas non æmulatur, charitas non agit perperàm, non
μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ
inflatur, Non indecorè agit, non quærit
5 φυσιοῦται, Οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται
sua, non irritatur, non cogitat
6 τὸ κακόν, Οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· Πάντα
malum, Non gaudet super injustitia, congaudet autem veritati: Omnia
7 τὸ κακὸν, Οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· Πάντα

suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Charitas nunquam
στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε 8
excidit: sive autem prophetiæ abolebuntur, sive linguæ cessabunt, sive
(ε) ἐκπίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι καταργηθήσονται, εἴτε γλῶσσαι παύσονται, εἴτε
scientia abolebitur. Ex parte enim cognoscimus, & ex parte prophe-
(ζ) γνῶσις καταργηθήσεται. Ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφη- 9
tamus: Cùm autem venerit perfectum, tunc quod ex parte abolebitur.
τεύομεν· Ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ (η) τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. 10
Cùm essem infans, ut infans loquebar, ut infans sapiebam, ut infans
Ὅτε ἤμην νήπιος, (θ) ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος 11
cogitabam: Quando autem factus sum vir, abolevi quæ infantis. Videmus enim
ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. Βλέπομεν γὰρ 12
nunc per speculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc
ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι· τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. ἄρτι
cognosco ex parte, tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum. Nunc
γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. Νυνὶ 13
autem manent fides, spes, charitas, tria hæc: major autem horum
δὲ μένει πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων
charitas.
ἡ ἀγάπη.

CAP. XIV. ιδ'.

Sectamini charitatem, æmulamini verò spiritalia, magis autem ut prophe-
Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικὰ, μᾶλλον δὲ ἵνα προφη- 1
tetis. Nam loquens linguâ, non hominibus loquitur, sed Deo. Nemo
τεύητε. Ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ, οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ Θεῷ. οὐδεὶς 2
enim audit: spiritu autem loquitur mysteria.
γὰρ ἀκούει· πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια.

MS. A. (σ) μείζονα. ΚΕΦ. ιγ'. MS. A. (α) Κἂν (β) κἂν (γ) οὐθὲν ὠφελοῦμαι. Κἂν (δ) κἂν (ε) πίπτει· (ζ) γνώσεως καταργηθήσεται. (η) τέλειον, τὸ ἐκ (θ) ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος· ὅτε γέγονα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Num omnes Apostoli? num omnes prophe- 29
tæ? num omnes doctores? Num omnes 30
edunt virtutes? num omnes habent dona sa-
nationis? num omnes linguis loquuntur?
aut num omnes interpretantur? Quòd si 31
zelo teneamini donorum ampliorum, ego
adhuc ostendam vobis viam præstantiorem.

CAP. XIII.

Si qualibet hominum linguâ loquar, & eâ 1
quæ est Angelorum, charitatem autem non
habeam, factus sum ut æs resonans, aut cym-
balum edens sonum. Quòd si in me fuerit 2
prophetia, & noverim arcana omnia,
omnémque scientiam: & si fuerit in me to-
ta fides, ita ut montes loco dimoveam, cha-
ritatem autem non habeam, nihil sum. Et, 3
si quæcunque habeo, insumam in alendos
pauperes, & si tradam corpus meum ut com-
buratur, charitatem autem non habeam, ni-
hil utilitatis percipio.

Lectionis. 27.

Charitas longaminis est & benigna; chari- 4
tas non invidet; charitas non est tumultu-
osa, neque superbit; Nec patrat quod pu- 5
dendum est; nec quærit quæ sua sunt; non
irritatur, neque cogitat malum. Non gau- 6
det de iniquitate, sed gaudet de veritate.
Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, 7
omnia denique sustinet. Charitas nun- 8
quam excidit. Prophetiæ enim cessabunt,
& linguæ silebunt, & scientia obliterabitur.
Modicum enim ex multo cognoscimus, & 9
modicum ex multo prophetamus. Quum 10
autem venerit perfectio, tunc abolebitur id
quod modicum est. Quum essem puer, ut 11
puer loquebar, & ut puer sentiebam, & ut
puer cogitabam: quum autem factus sum
vir, abolevi ea quæ pueritiæ erant. Cæte- 12
rùm nunc quasi per speculum cernimus in
ænigmate, tunc autem facie ad faciem. Nunc
de multo exiguum cognosco, tunc autem
cognoscam sicut & cognitus sum. Hæc 13
sunt enim tria quæ permanent, fides, & spes,
& charitas: sed quod horum maximum, est
charitas.

CAP. XIV

Currite post charitatem, & æmulamini 1
dona Spiritûs, magis autem ut vaticinemini.
Qui enim loquitur linguâ, non hominibus 2
loquitur, sed Deo: siquidé nemo audit quod
loquitur, sed Spiritu mysterium loquitur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ወዘለኮ : ኵሉ : ዘነቢያት : ወቦኑ : ኵሉ : ሊቃውንት :: ወቦኑ : ለኵሉ : ኀይለ : ት
30 እመርት:=: ወዘለኮ : ለኵሉ : ጸጋ : ለሶት : ወቦኑ : ኵሉሙ : ነገረ : በሐውርት :
31 ይትበሡ : ወቦኑ : ኵሉሙ : መምህራን:::=: ቅንሉ : ለእንተ : ተዐቢ : ጸጋ : ወጊ
ደ : እንተ : ትኄይስ : ፍኖተ : እሜህረክሙ:=:
1 ፲ር ወእመኒ : ለእመርኩ : ነገረ : ኵሉ : በሐውርት : ወነገረ : ኵሉ : እጊለ : እመ:
ሕያው : ወነገረ : መለአክት : ወተፋቅሮ : ለልብየ : ኮንኩ : ከመ : ድምፀ : ብርት ፣
2 ወእመለኮ : ከመ : ደወል : ዘይነቁ:=: ወእመኒ : ተነበይኩ : ወለእመርኩ : ኵሉ : ዘ
ኅቡእ : ወኵሉ : ጥበበ : ወእመኒ : ብዮ : ሀይማኖተ : እስከ : ለፋልስ : ኢድባረ : ወተፋ
ቅሮ : ለልብየ : ኵንቶ : ኮንኩ:=:

Et propterèáne sunt omnes prophetæ? num omnes sunt *magistri? & istne omni-* 29
bus virtus signorum? Et propterèáne omnibus gratia medicinæ? & num omnes 30
linguis exoticis loquuntur? & num omnes docent? Æmulamini majorem grati- 31
am. Et adhuc meliorem viam docebo vos.

CAP. XIII.

Si intellexerim linguas omnium regionum, & linguas omnium hominum, & lin- 1
guas angelorum, & charitatem non habeam, sum sicut sonus æris, sive sicut chorda
instrumenti quæ sonum edit. Et si prophetaverim, & si noverim quodcunque my- 2
sterium, & omnem sapientiam: & si habuerim fidem adeò ut transferam montes,
& charitatem non habeo, inane sum.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

29 Numquid omnes Apostoli? numquid omnes Prophetæ? numquid omnes Doc-
30 tores? Numquid omnes virtutes? numquid omnes gratiam habent curationum?
31 numquid omnes linguis loquuntur? numquid omnes interpretantur? Æmulamini autem charismata meliora. Et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro.

CAP. XIII.

1 Si linguis hominum loquar, & angelorum, charitatem autem non habeam, fa-
2 ctus sum velut æs sonans, aut cymbalum tinniens, Et si habuero prophetiam, & noverim mysteria omnia, & omnem scientiam: & si habuero omnem fidem
3 ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus me-
4 um ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Charitas patiens est, benigna est: Charitas non æmulatur, non agit perperàm, non infla-
5 tur, Non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat
6 7 malum, Non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati: Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Charitas nunquam excidit: 8
sive prophetiæ evacuabuntur, sive linguæ cessabunt, sive scientia destruetur. Ex 9
parte enim cognoscimus, & ex parte prophetamus. Cùm autem venerit quod 10
perfectum est, evacuabitur quod ex parte est. Cùm essem parvulus, loquebar ut 11
parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus. Quando autem factus sum vir, evacuavi quæ erant parvuli. Videmus nunc per speculum in ænigma- 12
te: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum. Nunc autem manent, fides, spes, charitas, tria 13
hæc: major autem horum est charitas.

CAP. XIV.

Sectamini charitatem, æmulamini spiritalia: magis autem ut prophetetis. 1
Qui enim loquitur linguâ, non hominibus loquitur, sed Deo: nemo enim audit. 2
Spiritu autem loquitur mysteria.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

29 * اَلعَسَاهُمْ كُلُّهُمْ رُسُلاً * لَعَلَّهُمْ كُلُّهُمْ اَنبِيَآءَ * اَلعَلَّهُمْ كُلُّهُمْ مُعَلِّمِينَ * اَلعَلَّهُمْ كُلُّهُمْ قُوَاتٍ * اَلعَلَّهُمْ
30 كُلُّهُمْ لَهُمْ مَوَاهِبُ اَلاَسْفِيَةِ * لَعَلَّهُمْ كُلُّهُمْ يَتَكَلَّمُونَ بِاَللُّغَاتِ * اَلعَلَّهُمْ كُلُّهُمْ يُتَرْجِمُونَ * فَعَايِرُوا اِذًا
31 اَلمَوَاهِبَ اَلمُفْضَلَةَ * وَلاَرِيكُمْ طَرِيقًا تَخُصُّ بِاَلنَّبَاهِي فِي اَلكَمَالِ اَيْضًا *

Num sunt omnes Apostoli? nũ omnes Prophetæ? num omnes Doctores? Num omnes virtutes? num omnes habent dona sanationum? num omnes loquuntur linguas? num omnes interpretantur? Ambite ergò; dona præstantissima. Et quidem ostendam vobis adhuc peculiarem viam gloriandi in perfectione. 29 30 31

CAP. XIII.

* اَلفَصْلُ اَلثَّالِثُ عَشَرَ * اِنْ تَكَلَّمْتُ بِلُغَاتِ اَلنَّاسِ وَاَلمَلاَئِكَةِ * وَلاَ يَكُونُ لِي مَحَبَّةٌ 1
فَقَدْ صِرْتُ كَاسًا يَطُنُّ اَوْ صَنْجًا يُجَلْجِلُ * وَاِنْ تَكُونُ لِي اَلنُّبُوَّةُ * وَاُعَايِنُ اَلاَسْرَارَ كُلَّهَا * وَكَافَّةَ 2
اَلعِلْمِ * وَاِنْ تَكُنْ لِي اَلاَمَانَةُ بِحَمْلِهَا حَتَّى اِنْقُلَ اَلجِبَالَ * وَلاَ يَكُنْ لِي مَحَبَّةٌ فَلَسْتُ شَيْئًا * وَاِنْ 3
طَعَمْتُ كُلَّ اَلاَشْيَآءِ اَلَّتِي اَمْلِكُهَا * وَاِنْ دَفَعْتُ جَسَدِي لِيُحْرَقَ * وَمَا يَكُونُ لِي مَحَبَّةٌ * فَمَا يَنْفَعُنِي
ذَلِكَ شَيْئًا * اَلاَرْبَعَا مِنَ اَلجُمْعَةِ اَلتَّاسِعَةِ بَعْدَ اَلعَنْصَرِ * اَلمَحَبَّةُ تَمْهَلُ تَوْحِي اَلصَّلاَحَ * 4
اَلمَحَبَّةُ مَا تَحْسُدُ * اَلمَحَبَّةُ مَا تَطْرَمِدُ * وَلاَ تَبْذَخُ * وَلاَ تَفْجُ اَخْلاَقُهَا * وَلاَ تَلْتَمِسُ حُقُوقَهَا * وَلاَ تَحِدُّ * 5
وَلاَ تَذْكُرُ اَلشَّرَّ * وَلاَ تُسَرُّ بِاَلظُّلْمِ * بَلْ تَفْرَحُ بِاَلحَقِّ * تَحْمِلُ كُلَّ شَيْءٍ * تُصَدِّقُ كُلَّ شَيْءٍ * 6
تَرْجِي كُلَّ شَيْءٍ * تَصْبِرُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ * اَلمَحَبَّةُ مَا تَسْقُطُ اَصْلاً * ثُمَّ * اِنْ قَلَّتِ اَلنُّبُوَّاتُ فَاِنَّهَا 7
تَبْطُلُ * وَاِنْ ذَكَرَتِ اَللُّغَاتِ وَسَتَسْكُنُ وَتَكُفُّ * وَاِنْ قَصَدَتِ اَلعِلْمَ وَسَيَبْطُلُ * وَاِنَّمَا نَعْرِفُ مِنْ 8
بَعْضِ جُزْءِ اَلعِلْمِ * وَيَنْبِي مِنْ بَعْضِ جُزْءِ اَلنَّبِيِّ * فَاِذَا وَافَى اَلاَمْرُ اَلكَامِلُ * وَسَيَبْطُلُ حَيْثُ 9
اَلشَّيْءُ اَلَّذِي هُوَ اَلجُزْءُ * اَلخَامِسَ عَشَرَ مِنْ عُمُورَ لِلْقِدِّيسِ كِبْرِيكُوسَ * 10

* وَلَمَّا كُنْتُ طِفْلاً كُنْتُ اَتَكَلَّمُ كَطِفْلٍ * وَاَسِيرُ مِثْلَ طِفْلٍ * وَاَفْتَكِرُ كَمَا يَفْتَكِرُ اَلطِّفْلُ * 11
وَاِذْ صِرْتُ رَجُلاً بَطَّلْتُ خَلاَئِقَ اَلصَّبِيِّ * لاَنَّنَا نُبْصِرُ اَلاَنَ كَاَنَّنَا نَنْظُرُ فِي اَلمِرْآةِ بِرَمْزٍ * وَحِينَئِذٍ 12
نُبْصِرُ وَجْهًا بِاِزَآءِ وَجْهٍ * اَلاَنَ اَعْرِفُ بَعْضَ جُزْءِ اَلمَعْرِفَةِ * وَفِي ذَلِكَ اَلوَقْتِ اَعْرِفُ كَمَا قَدْ عُرِفْتُ *
* فَالاَنَ تَبْقَى اَلاَمَانَةُ * اَلرَّجَا * اَلمَحَبَّةُ * هٰذِهِ اَلثَّلاَثَةُ * وَاَعْظَمُهُنَّ اَلمَحَبَّةُ * 13

CAP. XIV.

* اَلفَصْلُ اَلرَّابِعُ عَشَرَ * فَاسْعَوْا نَحْوَ اَلمَحَبَّةِ * عَايِرُوا اَلمَوَاهِبَ اَلرُّوحَانِيَّةَ * 1
وَبِسَبَبِهَا * وَاِكْثَارِ اَنْ تَتَنَبَّاوُا * فَاِنَّ مَنْ يَتَكَلَّمُ بِلُغَةٍ فَمَا يُكَلِّمُ اَلنَّاسَ * لَكِنَّهُ يُخَاطِبُ اَللّٰهَ * 2
لِاَنَّ مَا يَسْمَعُهُ اَحَدٌ * اِذْ بِاَلرُّوحِ يَتَكَلَّمُ اَسْرَارًا *

Sectamini charitatem, æmulamini spiritualia, eaque expetite: magis autem ut prophetetis. Nam qui aliquâ loquitur linguâ, non hominibus loquitur, sed cum Deo sermonem habet: quia nemo audit illum, cùm per Spiritum loquatur mysteria. 1 2

CAP. XIII.

Si loquar linguis hominum & Angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum æs tinniens, aut sistrum strepitans. Et si habeam prophetiam, et conspiciam arcana omnia, omnemque scientiam: si habeam fidem in sua totalitate, adeo ut montes transferam, charitatem autem non habeam, nihil sum. Et si comedendas tribuam res omnes quas possideo, & si tradam corpus meum ut comburatur, charitatem autem non habeam, nihil id mihi prodest. 1 2 3

Feriâ quartâ hebdomadis nonæ post Pentecosten.

Charitas longanimis est, intendit bonum: charitas non invidet: charitas non fucatè loquitur, neque superbit, Neque tetricos reddit mores suos, nec quærit legitima sua, neque excandescit, neque recordatur malum, Neque gaudet de injustitia, imò gaudet de veritate. Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, patienter agit in rebus omnibus. Charitas non excidet unquam. Hactenus. *Si prophetias dicam, hæ quidem abolebuntur: si linguas enarrem, silebunt ac cessabunt: si doctrinam mihi proponam, tandem deficiet. Et verò aliquantam doctrinæ partem novimus, & aliquantam prophetiæ partem prophetamus: At ubi venerit res integra, tunc cessabit res quæ est pars.* 4 5 6 7 8 9 10

Decimâ quintâ Julii, pro Sancto Cyriaco.

Cùm enim puer essem, loquebar ut puer, & discernebam ut puer, & cogitabam ut cogitat puer: at ubi factus sum vir, abolevi mores pueriles. Cernimus enim modò ac si per speculum videremus per signum; tunc autem cernemus facie facici oppositâ: nunc aliquam scientiæ partem cognosco, at illo tempo e cognoscam quemadmodum cognitus sum. Nunc ergò manet fides, spes, charitas, tria hæc: maxima autem illarum, charitas. 11 12 13

CAP. XIV.

Sectamini charitatem, æmulamini spiritualia, eaque expetite: magis autem ut prophetetis. Nam qui aliquâ loquitur linguâ, non hominibus loquitur, sed cum Deo sermonem habet: quia nemo audit illum, cùm per Spiritum loquatur mysteria. 1 2

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 ወእመሂ : ወሀብኩ : ለምጽዋት : ኵሉ : ንዋይየ : ወኀደ : ለሠጋየ : ለእመ : አብላዕኩ :
4 ከመ : እትመዘገን : ወተፈቅሮ : ለልብየ : ለልቦ : ዘበቋዕኩ :=: ተፍቅሮ : ያስተዒግ
5 ስ : ተፈትሮ : ያስተምሕር : ተፈቅሮ : ሊያስተቀንእ :=: ወለኢያስተኃፍር : ወሊያሳለ
6 ሠ : ተድላ : ባሕተቱ : ሊያስተጣዕዕ : ወለያሐሊ : እኩየ : ወለያመክር : እኩየ :=:
7 ወሊያስተፈሥሕ : በፍጣዕ : ወያስተፈሥሕ : በጽድቅ :=: በኵሉ : ያስተምሕር : ወበኵ
8 ሉ : ያስተዒግስ : ወበኵሉ : ያስተአምን : ወበኵሉ : ያስተዋክል :=: ተፈቅሮ : ለዝሉ
ፈ : ሊያኃስር : ወሊያወድቅ :: ዘሂ : ተንበየ : ኀላፊ : ወይሰዐር : ወዘሂ : ነበበ : በነገረ :
9 በሐውርት : ኀለፊ : ወይሰዐር : ወዘሂ : ጠበበ : ኀላፊ : ወይሰዐር ::=: እመአሐዱ :
10 ገጽ : ናአምር : ወእመአሐዱ : ገጽ : ንትነበይ :=: ወለመ : በጽሐ : ፍጹሜሁ : ሎቱ
11 ኒ : [ዘለመለሐዱ : ገጽ :] ይስዐር : ውእቱኒ ::=: ለመሰ : ደቂቅ : ለነ : ተናገርኩ :
ከመ : ደቂቅ : ወሐለይኩ : ከመ : ዳቂቅ : ወመከርኩ : ከመ : ደቂቅ : ወእመሰ : ልህቂ :
12 ሰዐርኩ : ኵሉ : ግብረ : ደቂቅ :=: ወይእዜሰ : ተዐውቀኒ : ወለስተር ለየኒ : ኵሉ : ክ
ሠተ : ከመዘ : በመጽሃት : ገጽ : በገጽ : ወይእዜሰ : ለእመር : እመአሐዱ : ኅበር : ዘላመ
13 ሰ : ተዓዉቀኒ :=: ወይእዜኒ : እሉ : ሠለስቱ : እሙንቱ : ሀይማኖት : ወትውክልት : ወተፈቅሮ :
ወእመኵሉ : የዐቢ : ተፈቅሮ : ወተቃህመ : ዘመንፈስ : ቅዱስ :=:

በበዓላ : ኀምሰ :=:

1 10 ዴግንዋ : ለተፈቅሮ : ወተቃህመ : ዘመንፈስ : ቅዱስ : ከመ : ትትንበዩ ::=:
2 እስመ : ዘይነብብ : በነገረ : በሐውርት : ለኮ : ለሰብእ : ዘይነብብ : ዘእንበለ : ለእግዚአ
ብሔር : እሰመ : ለልቦ : ዘይሰመዖ : ዘይነብብ : ለመንፈሱ : ዘኅቡአ :=:

Et si dederim in eleemosynas, omnia bona mea, & etiam corpus meum si cibum præbui, ut gloriæ, & charitatem non habeam, nihil est quo profecerim. Charitas patiens est, charitas misericors est, charitas non invidet. Et non pudefactum reddit, & non quærit placere sibi, imò ne irata est, neque cogitat malum, neque consultat malum. Et non gaudet in violentia, sed gaudet in justitia. In omnibus misericors est, in omnibus patiens est, & in omnibus fidelis est, & in omnibus confidit. Charitas in æternum non vilipendit, neque excidit: qui prophetavit, temporalis est & peribit: & qui loquutus est in linguis regionum, temporalis est & peribit: & qui sapiens est, temporalis est & peribit. Ex una parte cognoscimus, & ex una parte prophetamus. Et quum venerit consummatio ejus, illud quod ex parte est solvet ipse. Quum parvulus essem, loquutus sum ut parvulus, & imaginatus sum ut parvulus, & cogitavi ut puerulus: & quum adoleverim, abolevi omnia opera parvuli. Et nunc cognita sunt mihi, & apparuerunt mihi omnia apertè sicut in speculo facies ad faciem, & nunc cognoscam ex cujusdam communicatione quodcunque edoctus fuero. Et nunc istæ tres sunt, fides, & spes, & charitas, & omnibus major est charitas: & zelamini super eo quod est Spiritûs sancti.

3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

Festo Pentecostes.

CAP. XIV.

Sectamini charitatem, & zelamini super eo quod est Spiritûs sancti, ut prophetetis. Quia qui loquitur in linguis regionum, non hominibus est quod loquitur, sed Deo: quia nemo est qui audit eum qui loquitur spiritui suo mysterium. 1 2

Zzzz

Digitized by Google

At prophetent, hominibus loquitur ædificationem, & exhortationem, & consola-
3 Ὁ δὲ προφητεύων, ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν, καὶ παράκλησιν, καὶ παραμυ-
tionem. *Loquens* linguâ, seipsum ædificat: *At prophetans*, Ecclesi-
4 θίαν. Ὁ λαλῶν γλώσσῃ, ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων, ἐκκλησί-
am ædificat. Volo autem omnes vos loqui linguis, magis autem ut
5 αν οἰκοδομήν. Θέλω δὲ (α) πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα
prophetetis. Major *enim prophetans*, quàm *loquens* linguis, *prater*
προφητεύητε. μείζων (β) γὰρ ὁ προφητεύων, ἢ ὁ λαλῶν γλώσσας, ἐκτὸς
si non interpretetur, ut Ecclesia ædificationem accipiat. Nunc autem, fra-
6 εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. Νυνὶ δὲ, ἀδελ-
tres, si veniero ad vos linguis loquens, quid vobis prodero, *si non* vo-
φοὶ, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑ-
bis loquar aut in revelatione, aut in scientia, aut in prophetia, aut in doctri-
μῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ, ἢ ἐν διδα-
na? Tamen *inanima* vocem dantia, sive tibia, sive cithara, *si* distin-
7 χῇ; Ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς, εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστο-
ctionem sonituum *non* dederint, quomodò scietur *tibiâ cantatum*, aut ci-
λὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον, ἢ τὸ κι-
tharizatum? Etenim si incertam vocem tuba det, quis ap-
8 θαριζόμενον; Καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον (δ) φωνὴν σάλπιγξ δῷ, τίς (ε) παρα-
parabitur ad bellum? Ita & vos per linguam *si non* bene
9 σκευάσεται εἰς πόλεμον; (ζ) Οὕτω καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔ-
significantem sermonem dederitis, quomodò *cognoscetur dictum*? eritis enim in aë-
σημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσῃ τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέ-
ra loquentes. *Tot*, si *contigerit*, genera *vocum* sunt in mundo: &
10 ρα λαλοῦντες. Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν (η) ἐστιν ἐν κόσμῳ, καὶ (θ)
nihil *eorum mutum*. Si ergò nesciero virtutem vocis, ero
11 οὐδὲν ἀυτῶν ἄφωνον. Ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ
loquenti barbarus: & *loquens*, *in me* barbarus. Sic & vos,
λαλοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν, ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. (ι) Οὕτω καὶ ὑμεῖς,
12 quoniam æmulatores estis spiritûum, ad ædificationem Ecclesiæ quæritæ,
ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε,
ut abundetis. *Quapropter loquens* linguâ, oret ut interpre-
ἵνα (κ) περισσεύητε. Διόπερ ὁ λαλῶν γλώσσῃ, προσευχέσθω ἵνα διερμη-
13 tetur. Si *enim* orem linguâ, spiritus meus orat: at
νεύῃ. Ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται· ὁ δὲ
14 mens mea *infructuosa* est. Quid ergò est? Orabo spiritu, ora-
νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι. Τί οὖν ἐστι; Προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξο-
15 bo *autem* & mente: psallam spiritu, psallam *verò* & mente. Cæterùm
μαι δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ. Ἐπεὶ
16 si benedixeris spiritu, *impleus* locum idiotæ, quomodò
ἐὰν (λ) εὐλογήσῃς τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου, πῶς
dicet, Amen, super *tua gratiarum actione*? *quandoquidem* quid *dicis* nescit.
ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδε.
Tu quidem *enim* benè gratias agis: sed alter non ædificatur: Grati-
17 Σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς· ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. Εὐχα-
18 as ago Deo meo, *omnibus vobis magis linguis loquens*. Sed
ριστῶ τῷ (μ) Θεῷ μου, πάντων ὑμῶν μᾶλλον (ν) γλώσσαις λαλῶν. Ἀλλ'
19 in Ecclesia volo quinque verba *per intelligentiam meam* loqui, ut &
ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους (ξ) διὰ τοῦ νοός μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ
alios instruam, quàm decem *mille sermones* in lingua. Fratres, *ne* pue-
ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ. Ἀδελφοὶ, μὴ παι-
20 ri *efficiamini* sensibus, sed malitiâ *puerascite*: *at* sensibus perfecti
δία γίνεσθε ταῖς φρεσὶν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπάζετε· ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι
estote.
γίνεσθε.

Κεφ. ιδ'. MS. A. (α) ὑμᾶς πάντας γλώσσαις λαλεῖν, (β) γὰρ (γ) Νῦν (δ) * σάλπιγξ φωνὴν δῷ, (ε) παρασκευάζεται (ζ) Οὕτως (η) εἰσιν (θ) οὐδὲν ἄφωνον.
(ι) Οὕτως (κ) προφητεύητε. Διὸ ὁ (λ) εὐλόγῃς πνεύματι, (μ) Θεῷ, πάντων (ν) γλώσσῃ * Ἀλλὰ ἐν (ξ) τῷ νοΐ μου

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Is autem qui vaticinatur, hominibus loquitur 3
ædificationem, & exhortationem, & con-
solationem. Qui loquitur linguâ, seipsum 4
ædificat: at qui prophetat, Ecclesiam ædificat.
Velim autem vos omnes loqui linguis, ma- 5
gis autem prophetare: major enim est qui
prophetat, quàm qui loquitur linguâ, nisi
interpretetur: quòd si interpretatur, Ec-
clesiam ædificat. Nunc autem, fratres mei, 6
si veniam ad vos, & vobiscum loquar lin-
guis, quid vobis prodero, nisi loquar vo-
biscum aut per revelationem, aut per scien-
tiam, aut per prophetiam, aut per doctrinam?
Etenim res illæ quæ sunt inanimes, quæque 7
sonum edunt, sive tibia, sive cithara, nisi
distinctionem fecerint inter tonum & socium
ejus, quomodo cognoscetur quid canitur,
aut quid pulsatur? Quòd si cornu emise- 8
rit vocem indistinctam, quis apparabitur
ad prælium? Ita & vos si sermonem linguâ 9
dixeritis, non sit autem explicatus, quo-
modo cognoscetur quod dicitis? eritis vo-
bis quasi cum aëre loquentes. Ecce enim 10
sunt multa genera linguarum in mundo, &
nullum eorum absque voce. Quòd si nesci- 11
ero vim vocis, ego ero barbarus ei qui lo-
quitur; ac etiam ille qui loquitur, erit mihi
barbarus. Sic & vos, quandoquidem ze- 12
latores estis donorum Spiritûs ad ædificati-
onem Ecclesiæ, studete ut abundetis. Et qui 13
loquitur linguâ, oret ut interpretetur. Nam 14
si orem linguâ, spiritus quidem meus orat,
at mens mea est absque fructibus. Quid ergò 15
faciam? Orabo spiritu meo, orabo & mente
& meâ: psallam spiritu meo, psallam & men-
te meâ. Alioqui si benedixeris spiritu, is qui 16
implet locum imperiti, quomodo dicet Amen
ad tuâ gratiarum actionem? quandoquidem
quid dicas nescit. Tu quidem rectè bene- 17
dicis, sed socius tuus non ædificatur. Gra- 18
tias ago Deo, quòd magis quàm vos omnes
linguis loquor. Sed in Ecclesia volo quin- 19
que verba mente meâ loqui, ut & alios do-
ceam, potiùs quàm decem millia verborum,
linguâ.

Gemmum positione. 21.

Fratres mei, ne sitis pueri mentibus vestris, 20
sed malitiis infantes sitis, mentibus autem
vestris estote perfecti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et qui prophetat, hominibus loquitur, in quo confirmetur, & in quo gaudeat, 3
& consolationem habeat. Et qui loquitur in linguis regionum, seipsum ædificat: 4
& qui prophetat, domos Christianas ædificat. Et velim ut loquamini in lin- 5
guis regionum, tamen magis ut prophetetis: quia major est qui prophetat, quàm is
qui loquitur in linguis regionum, quia ut interpretetur nobis necesse est ad
ædificandum populum. Et nunc fratres nostri, si venerim ad vos, & loqua- 6
tus fuerim in linguis regionum, quid prodero vobis, si apertè non loquutus fu-
erim vobis, & quæ prudentiæ sunt, & quæ prophetiæ, & quæ doctrinæ?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

3 Nam qui prophetat, hominibus loquitur ad ædificationem, & exhortationem,
4 & consolationem. Qui loquitur linguâ, semetipsum ædificat: qui autem pro-
5 phetat, Ecclesiam Dei ædificat. Volo autem omnes vos loqui linguis: ma-
gis autem prophetare. Nam major est qui prophetat, quàm qui loquitur lin-
6 guis: nisi fortè interpretetur, ut Ecclesia ædificationem accipiat. Nunc au-
tem, fratres, si venero ad vos linguis loquens; quid vobis prodero, nisi vo-
bis loquar aut in revelatione, aut in scientia, aut in prophetia, aut in do-
7 ctrina? Tamen quæ sine anima sunt vocem dantia, sive tibia, sive cithara,
nisi distinctionem sonituum dederint; quomodò scietur id quod canitur, aut
8 quod citharizatur? Etenim si incertam vocem det tuba; quis parabit se ad
9 bellum? Ita & vos per linguam nisi manifestum sermonem dederitis; quo-
10 modò scietur id quod dicitur? eritis enim in aëra loquentes. Tam multa, ut
putà, genera linguarum sunt in hoc mundo: & nihil sine voce est. Si er- 11
gò nesciero virtutem vocis, ero ei, cui loquor, barbarus: & qui loquitur,
mihi barbarus. Sic & vos, quoniam æmulatores estis spirituum, ad ædifica- 12
tionem Ecclesiæ quærite ut abundetis. Et ideò qui loquitur linguâ, oret ut 13
interpretetur. Nam si orem linguâ, spiritus meus orat, mens autem mea si- 14
ne fructu est. Quid ergò est? Orabo spiritu, orabo & mente: psallam spi- 15
ritu, psallam & mente. Cæterùm si benedixeris spiritu: qui supplet locum 16
idiotæ, quomodò dicet, Amen, super tuam benedictionem? quoniam quid di-
cas, nescit. Nam tu quidem benè gratias agis: sed alter non ædificatur. 17
Gratias ago Deo meo, quòd omnium vestrûm linguâ loquor. Sed in Ecclesia 18
volo quinq; verba sensu meo loqui, ut & alios instruam: quàm decem millia ver- 19
borum in lingua. Fratres, nolite pueri effici sensibus, sed malitiâ parvuli estote: 20
sensibus autem perfecti estote.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 4 * فَامَّا مَنْ يَنْبِي فَانَّمَا يُخَاطِبُ ٱلنَّاسَ * فَيُوَرِّدُ تَوْطِيدًا وَيَعْزِيَةً وَيُسَلِّيَةً * مَنْ يَتَكَلَّمُ بِلُغَةٍ
5 يَبْنِي ذَاتَهُ * وَمَنْ يَنْبِي يَبْنِي كَنِيسَةً * وَأُرِيدُكُمْ كُلَّكُمْ تَتَكَلَّمُونَ بِٱللُّغَاتِ * وَأَفْضَلُ
كَثِيرًا أَنْ تَتَنَبَّاوُا * لِأَنَّ مَنْ يَنْبِي لَأَعْظَمُ مِمَّنْ يَتَكَلَّمُ بِٱللُّغَاتِ * إِلَّا إِنْ يُتَرْجِمْ لِتَكْبُرَ
ٱلْكَنِيسَةُ تَوْطِيدًا * ثُمَّ * ٱلْخَمِيسُ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلتَّاسِعَةِ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

Qui verò prophetat, homines quidem al- 3
loquitur, afferatque confirmationem, &
consolationem, atq; refocillationem. Qui 4
loquitur aliquâ linguâ, seipsum ædificat:
qui autem prophetat, Ecclesiam ædifi-
cat. Volo quidem vos omnes loqui lin- 5
guis, at multò præstantius ut prophete-
tis: nam qui prophetat, sanè major est
quàm qui loquitur linguis: nisi interpre-
tetur, ut Ecclesia confirmationem per-
cipiat. Finis.

Feriâ quintâ hebdomadis nonæ post Pentecosten.

6 * فَٱلْآنَ يَا إِخْوَتِي إِنْ جِئْتُ إِلَيْكُمْ مُتَكَلِّمًا بِلُغَاتٍ * فَمَاذَا أَنْفَعُكُمْ إِنْ لَمْ أُخَاطِبْكُمْ إِمَّا بِإِعْلَانٍ *
7 وَإِمَّا بِمَعْرِفَةٍ * وَإِمَّا بِنُبُوَّةٍ * أَوْ بِتَعْلِيمٍ * وَمَعَ هٰذَا ٱلْآلَاتُ ٱلَّتِي لَا نُفُوسَ لَهَا تُبْدِي صَوْتًا * إِنْ
قُلْتَ صَفَّارَةٌ * وَإِنْ ذُكِرَتْ مَعْرِفَةٌ * فَإِنْ لَمْ أَسْمَعْ فَرْقًا بَيْنَ ٱلنَّغَمَاتِ * فَكَيْفَ يُعْرَفُ مَا قَدْ صُفِرَ
8 9 بِهِ * أَوْ مَا عُرِفَ بِهِ * وَإِنْ أُبْدِي فِي ٱلْبُوقِ صَوْتًا غَامِضًا * فَمَنْ ذَا يَتَسَوَّمُ لِلْحَرْبِ * هٰكَذَا
وَأَنْتُمْ * إِنْ لَمْ تُعْطُوا بِلِسَانِكُمْ كَلَامًا وَاضِحًا بَيَانُهُ * فَكَيْفَ يُعْرَفُ ٱلْمُتَكَلَّمُ بِهِ * لِأَنَّكُمْ تَكُونُونَ
10 تَتَكَلَّمُونَ مِثْلَ هٰذِهِ ٱلْأَقْوَالِ فِي ٱلْهَوَاءِ * وَلَوِ ٱتَّفَقَ أَنْ تَكُونَ فِي ٱلْعَالَمِ أَجْنَاسُ أَصْوَاتٍ مِثْلُ
هٰذِهِ * وَلَا يَكُونُ مِنْهَا شَيْءٌ لَا صَوْتَ لَهُ * إِنْ لَمْ أَعْرِفْ قُوَّةَ ٱلصَّوْتِ * أَصِرْ عِنْدَ ٱلْمُتَكَلِّمِ
11 12 أَعْجَمِيًّا * وَيَصِيرُ ٱلْمُتَكَلِّمُ عِنْدِي أَعْجَمِيًّا * كَذٰلِكَ وَأَنْتُمْ فَإِذَا أَنْتُمْ لِلْأَرْوَاحِ مُعَايِرُونَ لِٱبْتِغَاءِ
ٱلْكَنِيسَةِ * فَٱطْلُبُوا أَنْ تَزِيدُوا فِيهَا وَتَفْضُلُوا * فَلِذٰلِكَ مَنْ يَتَكَلَّمُ بِلُغَةٍ فَلْيَتَوَسَّلْ أَنْ يُتَرْجِمَ *
13 14 15 لِأَنِّي إِنْ صَلَّيْتُ بِلُغَةٍ * فَرُوحِي يُصَلِّي وَيَكُونُ عَقْلِي لَا ثَمَرَ لَهُ * فَمَا هُوَ إِذًا ٱلْأَفْضَلُ *
أَنْ أُصَلِّيَ بِٱلرُّوحِ وَأُصَلِّيَ بِٱلْعَقْلِ * أُسَبِّحَ بِٱلرُّوحِ وَأُسَبِّحَ بِٱلْعَقْلِ * وَٱلْآنَ إِنْ بَارَكْتَ أَنْتَ
16 بِٱلرُّوحِ * فَٱلَّذِي يُكَمِّلُ مَوْضِعَ ٱلْأُمِّيِّينَ * كَيْفَ يَقُولُ عَنْ شُكْرِكَ آمِينَ * لِأَنَّهُ مَا عَرَفَ مَا
17 18 يَقُولُ * أَمَّا أَنْتَ فَتَشْكُرُ حَسَنًا * لٰكِنَّ ٱلْآخَرَ مَا يَنْتَفِعُ * وَأَشْكُرُ لِإِلٰهِي فَإِنِّي أَفْضَلُ مِنْكُمْ
كُلِّكُمْ أَتَكَلَّمُ بِٱللُّغَاتِ * لٰكِنِّي أَسَاءُ أَنْ أَتَكَلَّمَ فِي ٱلْكَنِيسَةِ بِعَقْلِي خَمْسَ كَلِمَاتٍ أُعَلِّمُ بِهَا آخَرِينَ *
19 أَكْثَرَ مِنْ رِبْوَاتِ ٱلْأَلْفَاظِ بِلُغَةٍ أُخْرَى * ثُمَّ *

Sabbatho decimo septimo post Pentecosten.

* ٱلسَّبْتُ ٱلسَّابِعُ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

20 * أَيُّهَا ٱلْإِخْوَةُ لَا تَصِيرُوا صِبْيَانَ ٱلْبَصَائِرِ * لٰكِنْ تَصَابَوْا فِي ٱلشَّرِّ * وَفِي رَوِيَّاتِكُمْ كُونُوا كَامِلِينَ *

Nuuc enim O fratres mei, si veniam ad 6
vos linguis loquens, quid utilitatis ca-
pietis, nisi vos alloquar aut per revela-
tionem, aut per scientiam, aut per pro-
phetiam, aut per doctrinam? Ad hæc, in- 7
strumenta quæ carent anima, sonũ eden-
tia, sive fistulam dicas, sive testudinem
commemores, nisi distinctionem dedero in-
ter tonos, quomodo cognoscetur quod fistu-
lâ, aut quod testudine canitur? Et si edam 8
tubâ vocem occultam, quis apparabitur
ad bellum? Ita & vos, nisi dederitis per 9
linguam vestram sermonem clarè paten-
tem, quomodo cognoscetur quod illâ ex-
primitur? eritis enim loquentes ejusmodi
sermones in aërem. Et licet contingat esse 10
in mundo genera vocum bisce similia, nec
esse quicquam ex eis vocis expers: Nisi 11
novero vim vocis, fiam apud loquentem
barbarus, fietque apud me qui loquitur,
barbarus. Ita & vos, cùm sitis æmula- 12
tores spirituũ ad ædificationem Ecclesiæ,
quærite ut in iis proficiatis et excellatis.
Quapropter qui loquitur aliquâ linguâ, 13
oret ut interpretetur. Nam si quâ linguâ 14
oravero, spiritus quidem meus orabit, sed
erit mens mea fructu carens. Utrum est 15
ergo præstantius? Orare me spiritu, &
orare mente: canere spiritu, & canere
mente. Et nunc si tu benedixeris spiri- 16
tu, is qui implet locum plebeiorum, quo-
modo pro tua gratiarum actione dictu-
rus est, Amen? ignorat enim quid dicas.
Tu quidem benè gratias agis, verum ali- 17
us non proficit. Gratias ago Deo meo, 18
quòd melius quàm vos omnes linguis lo-
quar: Volo tamen in Ecclesia loqui mea 19
mente quinque verba quibus alios doce-
am, potius quàm decem millia dictio-
num linguâ alienâ. Finis.

Sabbatho decimo septimo post Pentecosten.

O fratres, ne sitis pueri sensibus: sed 20
malitiâ pueriscite, sententiis autem
vestris estote perfecti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 እኵኑ : ዘለልቦሚ : ነፍሰ : ይነቁ : ወመሰንቆሂ : ይነበብ : ወዕንዝራሂ:: ወእመሰ : በትእ
ምርት : ዘነቀወ : ወሊነበቡ : ሙኑ : ያለመር : ዘይብል : መስንቆሁኒ : ወዕንዝራሁኒ:=ፉ
8 ወዘሂ : ይነፍኅ : ቀርን : ለእመ : በትእምርት : ባዘ : ይትዐወቅ : ሊነፍኅ : ሙኑ : ይትሌ
9 ሰደ : ሳቁትል::=ፉ ከማሁኬ : ለእትኩኒ : ለእመ : ተናገርክሙ : በነገረ : ቡሐውርት :
ወለልበ : ዘይተረጕሙ : ቃለክሙ : ሙኑ : ያለመር : ዘትብሉ : ወዘትትናገሩ : ትከ
10 ውኑ : ከመዘ : መስለ : ነፋስ : ትነብቡ::=ፉ ሚመጠነ : ሀለው : ለሕዛብ : ውስተ : ዓለ
ም : ወለለ : ብሑሮሙ : ነገሮሙ : ወዘዘ : ዚለሆሙ : ተስናኖሙ : ወኩሉ : ይነብብ : በ
11 ነገረ : ብሑሩ:=ፉ ወለእመ : ሊያለመር : እነከ : ፍጣረሁ : ለነገር : ወሓይለ : ቃሉ : ለ
12 ነሁ : እካውኖ:ለዘ:ይትናገረኒ : ወውእቱኒ:ዘይትናገረኒ : ዘይዘነግዕ : ይመስለኒ:=ፉ ከማ
ሁኬ : እንትሙኒ : ተቃሕው : ለዘ : መንፈስ:ቅዱስ : በዘ:ይትሐነጽ : ሕዝብ : ሩሠሡ : ከ
13 ሙ : ትብዝኑ: :=ፉ ወይእዜኒ : ዘኪ:ይነብብ: በነገረ: በሐውርት : ለይጸሊ: ካሙ:ይትረጕ
14 ሙ:ውኑ:=ፉ ወእመሰ : እጸሊ : በነገረ:በሐውር ት: መንፈሰየ : ዳእሙ: ይጼሊ : ወልቡየሰ:
15 ዕረቂ:ውእቱ:=ፉ መንትኑ:እንከ:ዘእጸሊ: ለመንፈሰየ: እክእል : ለቢጽየኒ:: እዘመር: ለ
16 መንፈሰያኒ: ወእዘመር:ለልቡየኒ:=ፉ እስመ:ለእመ:ለእሶተ:መንፈሰ:መንተ: ያለመር: ዘ
17 ይብሉ፣ለማኝ: እሰመ:ሊያለመር: ዘትብል:ወዘከመ:ተለሶት::=ፉ ናሁ:ለንተ: ሠናየ:ታለ
18 ኩተ ; ለገዝክቱ : እንከ: እሮ : ይተሐነጽ:ልቡ:=ፉ ወለለኩተ፣ ላእግዚአብሔር:በእንተ:
19 ኩሉክሙ : ወእንዘዚ : በነገረ : በሐውርት : ለነብብ::=ፉ ወባሕቲ : በቤተ : ክርስቲያን:
እፈቅድ : ኅሥሡቱ : ቃለ: እንግሮ: ለልቡየ : ከመ : ለባዕድኒ: እመህር: ወእማእኩ : እልፈ:
20 ቃለ: በነገረ: በሐውርት:=ፉ ለኀዊነ: ሊትእበዱ : ወሊትስሐቱ : መክረ: ወስተ: እኩይ: :
ፀባሕቱ : ከመ: ሕፃናት : ኩኑ: ወለመክርሰ: ጠቢባነ:ኩኑ:=ፉ

Nónne quæ non habent animam resonant? & cithara loquitur, & tibia, & si 7
in signis resonent, & non loquantur, quis cognoscet quid dicit cithara & tibia?
Et inflans cornu, si in signis quibus cognoscitur, non inflavit, quis apparabi- 8
tur ad bellum? Sic igitur vos si loquuti estis in linguis regionum, & non 9
sit interpres verborum vestrorum, quis intelliget quæ dicitis & quæ loquiminì?
eritis sicut cum vento loquentes. Quot sunt gentes in mundo? & quarumcun- 10
que regionum quæ sunt linguæ? & quæque suas habent differentias, & quis-
que loquitur in lingua regionis suæ. Et si nesciero igitur interpretationem ser- 11
monis, & virtutem vocis, ego ero ei qui loquitur mihi, & is qui mihi loquitur
barbarè loquens videbitur mihi. Sic igitur vos zelantes quæ sunt Spiritûs 12
sancti, in quibus ædificetur populus, quærite ut abundetis. Et nunc qui lo- 13
quitur in lingua regionum, oret ut cum eo interpretetur. Et si orem in lingua 14
regionum, spiritus meus solummodo orat, sed cor meum vacuum est. Quid 15
igitur? quæ oro spiritui, interrogabo fratrem meum? psallam spiritui, & psal-
lam cordi meo. Quia si gratias egero spiritui, quid intelliget æditimus, quia 16
nescit quid dicitur, & quomodo gratiæ actæ sunt? Ecce tu benè gratias 17
agis, propter hoc tamen quomodo ædificabitur cor ejus? Et gratias ago Deo pro- 18
pter omnes vos, & in linguis regionum loquor. Verumtamen in do- 19
mo Christianorum malim quinque verba loqui cordis mei, ut edoceam etiam
alios, quàm decem millia verborum in linguis regionum. Fratres nostri, ne insani- 20
atis, neque corrumpatis voluntatem in malo: sed sicut parvuli estote, & ad
consulendum prudentes estote.

Zzzz 2

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Η'.

In lege ſcriptum eſt; Quoniam in aliis linguis & in labiis aliis
21 Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, Ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν (ο) ἑτέροις
loquar populo huic: & nec ſic exaudient me, dicit Dominus. Ita-
22 λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ· καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει Κύριος. Ὥσ-
que linguæ in ſignum ſunt, non fidelibus, ſed infidelibus: at
τε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ
prophetia non infidelibus, ſed fidelibus. Si ergò conveniat Ec-
23 προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ὅλη
eccleſia univerſa in *idipſum*, & omnes linguis loquantur, intrent autem
ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ πάντες (π) γλώσσαις λαλῶσιν, εἰσέλθωσι δὲ
idiotæ aut infideles, non dicent quòd inſanitis? Si autem omnes prophe-
24 ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύω-
tent, intret autem quis infidelis, vel idiota, convincitur ab omnibus, di-
σιν, εἰσέλθῃ (ρ) δέ τις ἄπιστος, ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνα-
judicatur ab omnibus: *Et ſic* occulta cordis ejus manifeſta
25 κρίνεται ὑπὸ (σ) πάντων· Καὶ οὕτω τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ
fiunt: & ita cadens in faciem, adorabit Deum, pronuntians
γίνεται· καὶ (τ) οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, προσκυνήσει τῷ Θεῷ, ἀπαγγέλλων
quòd Deus verè in vobis ſit. Quid ergò eſt, fratres? Cùm conveni-
26 ὅτι (υ) ὁ Θεὸς ὄντως ἐν ὑμῖν ἐστι. Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχη-
tis, unuſquiſque veſtrùm pſalmum habet, doctrinam habet, linguam habet, apocaly-
σθε, (φ) ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυ-
pſin habet, interpretationem habet: omnia ad ædificationem fiant. Sive
27 ψιν ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν (χ) γινέσθω. Εἴτε
linguâ quis loquitur, ſecundùm duos, aut *plurimùm* tres, & per partes, & unus
γλώσσῃ τὶς λαλεῖ, κατὰ δύο, ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς
interpretetur. Si autem non fuerit interpres, taceat in Eccleſia: ſibi*ipſi*
28 διερμηνευέτω. Ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτὴς, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ

autem loquatur & Deo. Prophetæ autè duo aut tres *loquantur*, & *alii*
δὲ λαλείτω καὶ τῷ Θεῷ. Προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι 29
dijudicent. Si *verò* alii revelatum fuerit ſedenti, prior taceat.
διακρινέτωσαν. Ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. 30
Poteſtis enim *per unum* omnes prophetare, ut omnes diſcant, &
Δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ 31
omnes *conſolatione afficiantur*. Et ſpiritus prophetarum prophetis *ſubjiciuntur*.
πάντες παρακαλῶνται. Καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται· 32
Non enim eſt diſſenſionis Deus, ſed pacis: *ut* in omnibus Ec-
Οὐ γάρ ἐστιν (ψ) ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς, ἀλλὰ εἰρήνης· ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκ- 33
cleſiis Sanctorum. Mulieres *veſtræ* in Eccleſiis taceant:
κλησίαις τῶν ἁγίων. Αἱ (ω) γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· 34
non enim permittitur eis loqui, ſed ſubditas eſſe, ſicut &
οὐ γὰρ (α) ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, (β) ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ
lex dicit. Si autem quid diſcere volunt, *in domo propria* vi-
νόμος λέγει. Εἰ δέ τι (γ) μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄν- 35
ros interrogent. Turpe enim eſt *mulieribus* in Eccleſia loqui? An à
δρας ἐπερωτάτωσαν. αἰσχρὸν γάρ ἐστι (δ) γυναιξὶν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν. Ἢ ἀφ' 36
vobis verbum Dei *exiit*? aut in vos ſolos pervenit? Si quis
ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν; ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν; Εἴ τις 37
videtur propheta eſſe aut ſpiritualis, cognoſcat quæ ſcribo vobis, quia Do-
δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικὸς, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, (ε) ὅτι τοῦ Κυ-
mini ſunt mandata. Si autem quis ignorat, *ignorus eſto*. Itaque, fra- 38
είου εἰσὶν ἐντολαί. Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω. Ὥστε, (ζ) ἀδελ- 39
tres, æmulamini prophetare, & loqui linguis *ne prohibete*.
φοί, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν (η) γλώσσαις μὴ κωλύετε. 40
Omnia *decenter* & ſecundùm ordinem fiant.
Πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

MS. A. (ο) ἑτέρων (π) λαβῶσιν γλώσσαις, (ρ) τὸ πν (σ) πάντων· Τὰ κρυπτὰ (τ) ὕτως (υ) ὄντως ὁ Θεὸς (φ) ἕκαστος ψαλμὸν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα (χ) γινέσθω. (ψ) ὁ Θεὸς ἀκαταστασίας, ἀλλὰ (ω) γυναῖκες ἐν ταῖς (α) ἐκκλησίαις (β) ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν τοῖς ἀνδράσιν, καθὼς (γ) μανθάνουσι θέλουσιν, (δ) γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. (ε) ὅτι Θεοῦ ἐστιν ἐντολή. (ζ) ἀδελφοί μου, (η) μὴ κωλύετε γλώσσαις. Πάντα ἢ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* صنعوهما حكيم. وبعضهم لهذا يسمعون حكمتنا حكمة خير 21
حكمتنا انا. وكذلك وحنا تعجبهم. ولهذا هذا. * ومن حكمتنا للذين 22
كفروا. وكذلك للمؤمنين. بحكمة هي. ولكن ان يجتمعوا كل الكنيسة 23
كلها. وكلهم يتكلمون بالسنتهم. * وان دخل الى الكنيسة واحد
بغلظة. وبحكمة. وان كلهم يتكلمون. ولكن ان دخل عليهم 24
واحد. * او واحد من الذين يؤمنون. وبحكمة الجميع يوبخونه. 25
ومن جميع يحكمونه. ومكشوفة بحكمة قلوبهم. * وهكذا يخر على وجهه
يسجد لله. ويعترف ان الله بكم. * ما هو اذا اجتمعتم 26
كل واحد منكم يقول مزمورا. وتعليما. وبحكمة. وترجمة. ولتكن
كل بحكمة. وان كان احد يتكلم بالسنة. فاثنان او ثلاثة. وان 27
يكونوا يتكلمون. وواحد يترجم. وان لم يكن مترجم. فليسكت
في الكنيسة. ويتكلم لنفسه ولله. * والانبياء يتكلمون 28
اثنان او ثلاثة. والباقون يميزون. وان اعلن لاحد 29
الجالسين. فالاول يسكت. * لان كلكم تقدرون ان تتكلموا 30
واحد واحد. لكي يتعلم الجميع. ويتعزى الجميع. * وروح 31
الانبياء خاضعة للانبياء. * لان ليس الله الهنا اله 32
فتنة. بل اله سلام. كما في جميع كنائس القديسين. * النساء 33
في كنائسكن. فليسكتن. لانه ليس لهن ان يتكلمن. بل يخضعن
كما قال الناموس. * وان اردن ان يتعلمن شيئا. فليسألن 34
رجالهن في البيت. لان قبيح للنساء ان يتكلمن في الكنيسة. * او 35
من عندكم خرجت كلمة الله. او اليكم وحدكم وصلت. * ان 36
كان احد يظن انه نبي. او روحاني. فليعلم ما اكتب اليكم. انها 37
وصايا الرب. * وان كان احد يجهل فليجهل. * اذا يا اخوتي 38
39
40

In Lege ſcriptum eſt; Sermone extraneo, 21
& linguâ alienâ alloquar hunc populum, &
ne ſic quidem audient me, inquit Dominus.
Itaque linguæ pro ſigno poſitæ ſunt, non fi- 22
delibus, ſed iis qui ſunt increduli: prophe-
tiæ autem non incredulis, ſed fidelibus.
Si ergò congregetur tota eccleſia, & omnes 23
linguis loquantur, ingrediantur autem im-
periti, aut increduli, nónne dicent? Sanè
iſti inſaniunt? Quòd ſi vos omnes prophe- 24
tetis, & introëat ad vos imperitus aut incre-
dulus, inveſtigatur ab omnibus vobis, &
coarguitur à vobis omnibus. Et abſcondita 25
cordis ejus manifeſta fiunt: ac tunc procidet
in faciem ſuam, & adorabit Deum, di-
cétque verè Deum in vobis eſſe. Dico igi- 26
tur, fratres mei, quoties convenitis, qui-
cunque ex vobis canticum habet, dicat: &
qui habet doctrinam, & qui habet revelati-
onem, & qui habet linguam, & qui habet
interpretationem: omnia ad ædificationem
fiant. Quòd ſi quis linguâ loquatur, duo 27
loquantur, aut ad ſummum tres, viciſsímque
loquantur, & unus interpretetur. Quòd ſi 28
non ſit interpres, taceat in eccleſia is qui lo-
quitur linguâ, & inter ſemetipſum ac Deum
loquatur. Prophetæ autem, duo aut tres 29
loquantur & cæteri dijudicent. Quòd ſi 30
alii revelatum fuerit aſſidenti, prior taceat.
Siquidem vos omnes poteſtis ſingulatim pro- 31
phetare, ut quiſque diſcat, & quiſque con-
ſolationem accipiat. Spiritus enim pro- 32
phetarum, prophetis ſubjectus eſt. Quoni- 33
am non eſt Deus tumultûs, ſed pacis, ut in
omnibus Eccleſiis ſanctorum.

Dominicà ſeptimâ Penteceſtes. 22.

Mulieres veſtræ in Eccleſia taceant; non 34
enim licet illis loqui, ſed ſubjici, ſicut &
Lex dicit. Quòd ſi veliint diſcere, domi ſuæ 35
interrogent maritos ſuos. Pudendum enim
eſt ut mulieres in Eccleſia loquantur. Num 36
forſan à vobis prodiit ſermo Dei? an ad vos
tantùm pervenit? Si quis autem ex vobis 37
exiſtimat ſe prophetam eſſe aut ſpiritualem,
ſciat hæc quæ ſcribo vobis, quia præcepta
ſunt Domini noſtri. Cæterùm ſi quis igno- 38
rat, ignoret. Zelatores igitur eſtote pro- 39
phetandi, fratres mei, & loqui linguis ne
prohibeatis. Omnia verò cum decore & 40
per ordinem fiant.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 በውስተ : አሪተኒ : ይብል : በካልእ : ልሰን : ወበካልእ : ከናፍር : እትናገሮሙ : ለዝ :
22 ሕዝብ : ወሶሰለ : ከመዝ : ሊሰሙኒ : ይቤ : እግዚአብሔር ::= ወይእዜኒ :
ነገረ : በሐውርትየ : ለትእመርት : ወእቱ : ለእለ : ሊያእሙ : ወለኮ : ለእለ :
23 የአምኑ :: ወተነቢዮሰ : ለእለ : የአምኑ : ወለኮ : ለእለ : ሊያአምኑ ::= ወለመኒ :
ተጋበእክሙ : ኵልክሙ : ሕዝብ : ሓቡረ : ወነበቡ : ኵሎሙ : ነገረ : በሐውርት :
ወመጽሉ : ለብዳን : እለ : ሊያአምኑ : ለኮኑ : የዐብዱ : ይብሉክሙ ::= ወእ
24 መሰ : ኵሎሙ : ይትነበዩ : ወመጽሉ : ለብዳን : እለ : ሊያአምኑ : ይዘልፍዎሙ : ኵ
ሎሙ : ሓቡረ : ወያስተኃፍርዎሙ ::=

In lege dicitur; *In alia lingua, & in alio labio alloquar hunc populum, & 21*
cum hujuſmodi lingua *non audient me, dicit Deus. Et nunc linguæ regio- 22*
num in ſignum ſunt iis qui non credunt, & non iis qui credunt: & prophe-
tia iis qui credunt, & non iis qui non credunt. Et ſi congregáſtis vos omnes 23
populum ſimul, & loquuti ſunt omnes illi linguas regionum, & veniant inſi-
pientes non credentes, nónne, Inſaniunt, dicent vobis? Et ſi omnes prophetent, 24
& venerint inſipientes non credentes, arguent eos omnes ſimul, & pudefactos
eos reddent.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

21 In lege scriptum est; Quoniam in aliis linguis & labiis aliis loquar populo hu-
22 ic: & nec sic exaudient me, dicit Dominus. Itaque linguæ in signum sunt non
23 fidelibus, sed infidelibus: prophetiæ autem non infidelibus, sed fidelibus. Si ergò conveniat universa Ecclesia in unum, & omnes linguis loquantur, intrent
24 autem idiotæ, aut infideles: nónne dicent quod insanitis? Si autem omnes prophetent, intret autem quis infidelis, vel idiota, convincitur ab omnibus, dijudi-
25 catur ab omnibus: Occulta cordis ejus manifesta fiunt, & ita cadens in faciem
26 adorabit Deum, pronuntians quòd verè Deus in vobis sit. Quid ergò est, fratres? cùm convenitis, unusquisque vestrùm psalmum habet, doctrinam habet, apocalypsim habet, linguam habet, interpretationem habet: omnia ad ædificationem
27 fiant. Sive linguâ quis loquitur, secundùm duos, aut ut multùm tres, & per par-
28 tes, & unus interpretetur. Si autem non fuerit interpres, taceat in Ecclesia, sibi autem loquatur, & Deo. Prophetæ autem duo, aut tres dicant, & cæteri dijudicent. Quòd si alii revelatum fuerit sedenti, prior taceat. Potestis enim omnes per singulos prophetare: ut omnes discant, & omnes exhortentur: Et spiritus prophetarum prophetis subjecti sunt. Non enim est dissensionis Deus, sed pacis: sicut & in omnibus Ecclesiis Sanctorum doceo. Mulieres in Ecclesiis taceant, non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut & lex dicit. Si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent. Turpe est enim mulieri loqui in ecclesia. An à vobis verbum Dei processit? aut in vos solos pervenit. Si quis videtur propheta esse, aut spiritualis, cognoscat quæ scribo vobis, quia Domini sunt mandata. Si quis autem ignorat, ignorabitur. Itaque, fratres, æmulamini prophetare: & loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem honestè, & secundùm ordinem fiant.

29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فَقَدْ كُتِبَ فِي ٱلشَّرِيعَةِ * سَأُخَاطِبُ هٰذَا ٱلشَّعْبَ بِلُغَاتٍ أُخَرَ * وَشَفَوَاتِ أُخَرَ * يَقُولُ ٱلرَّبُّ * وَلَا 21
هٰكَذَا يَسْمَعُونَنِي * فَلِذٰلِكَ ٱللُّغَاتُ هِيَ دَلَالَةٌ لَا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا * بَلْ لِلَّذِينَ لَمْ يُؤْمِنُوا * فَأَمَّا ٱلنُّبُوءَةُ 22
دَلَالَةٌ لَا لِلَّذِينَ لَمْ يُؤْمِنُوا * لٰكِنْ لِلَّذِينَ قَدْ ءَامَنُوا * فَإِنِ ٱجْتَمَعَتِ ٱلْكَنِيسَةُ كُلُّهَا مَعًا * 23
وَيَتَكَلَّمُونَ كُلُّهُمْ بِٱللُّغَاتِ * فَيَدْخُلُ أُمِّيُّونَ وَكَافِرُونَ * أَمَا يَقُولُونَ أَنَّكُمْ قَدْ وَسْوَسْتُمْ * وَإِنْ يَتَنَبَّأُوا 24
كُلُّهُمْ فَيَدْخُلُ إِنْسَانٌ كَافِرٌ أَوْ أُمِّيٌّ * فَيُوَبِّخُهُ ٱلْكُلُّ وَيُحَاسِبُهُ ٱلْكُلُّ عَنْ سَرِيرَتِهِ * وَهٰكَذَا تَصِيرُ 25
خَفَايَا قَلْبِهِ ظَاهِرَةً * فَيَخِرُّ هٰكَذَا عَلَى وَجْهِهِ وَيَسْجُدُ لِلَّهِ * مُسَلِّمًا أَنَّ ٱللَّهَ فِيكُمْ هُوَ حَقًّا * ثُمَّ *

* قِرَاءَةُ ٱلْجُمُعَةِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلتَّاسِعَةِ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

* فَمَاذَا هُوَ مَعْنَى قَوْلِي يَا إِخْوَتِي * إِذَا ٱجْتَمَعْتُمْ كُلُّ أَحَدٍ مِنْكُمْ لَهُ مَزْمُورٌ * لَهُ تَعْلِيمٌ * لَهُ لُغَةٌ * لَهُ 26
ٱسْتِعْلَانٌ * لَهُ تَرْجَمَةٌ * فَلْتَصِرْ كُلُّهَا لِٱبْتِنَاءِ ٱلْمَنْفَعَةِ * إِنْ يَتَكَلَّمْ أَحَدٌ بِلُغَةٍ * فَلْيَتَكَلَّمْ لَدَيْ 27
ٱثْنَيْنِ أَوْ أَكْثَرَ ثَلَاثَةٍ * وَعَلَى ٱنْفِرَادٍ * وَلْيُتَرْجِمْ وَاحِدٌ * وَإِنْ لَمْ يَحْضُرْ مَنْ يُتَرْجِمُ * فَلْيَصْمُتْ 28
فِي ٱلْكَنِيسَةِ * وَلْيُخَاطِبْ نَفْسَهُ وَٱللَّهَ * وَٱلْأَنْبِيَاءُ فَلْيَتَكَلَّمِ ٱثْنَانِ أَوْ ثَلَاثَةٌ * وَبَاقِي ٱلْحُضُورِ 29
فَلْيُمَيِّزُوا كَلَامَهُمْ * وَإِنْ أُسْعِلَتْ نُبُوءَةٌ لِآخَرَ جَالِسٍ * فَلْيَصْمُتِ ٱلْأَوَّلُ * لِأَنَّهُ يُمْكِنُكُمْ 30 31
كُلَّكُمْ أَنْ تَتَنَبَّأُوا وَاحِدًا وَاحِدًا * لِيَتَعَلَّمُوا كُلُّكُمْ * وَيَتَعَزَّوْا كُلُّكُمْ * وَأَرْوَاحُ ٱلْأَنْبِيَاءِ 32
تَخْضَعُ لِلْأَنْبِيَاءِ * لِأَنَّ ٱللَّهَ لَيْسَ هُوَ إِلٰهَ ٱلتَّشْوِيشِ * بَلْ إِلٰهُ ٱلسَّلَامَةِ * كَمَا قَدْ رُتِّبَ ذٰلِكَ فِي 33
كَنَائِسِ ٱلْقِدِّيسِينَ كُلِّهَا * نِسَاؤُكُمْ فَلْيَصْمُتْنَ فِي ٱلْكَنَائِسِ * لِأَنَّهُنَّ لَمْ يُؤْمَرْنَ أَنْ 34
يَتَكَلَّمْنَ * بَلْ يَخْضَعْنَ كَمَا تَذْكُرُ ٱلشَّرِيعَةُ * وَإِنْ شِئْنَ يَتَعَلَّمْنَ شَيْئًا فَلْيَسْأَلْنَ عَنْهُ 35
فِي ٱلْمَنْزِلِ رِجَالَهُنَّ * لِأَنَّ مُسْتَقْبَحًا هُوَ أَنْ يَتَكَلَّمَ ٱلنِّسَاءُ فِي ٱلْكَنِيسَةِ * أَوَ لَعَلَّ كَلَامَ 36
ٱللَّهِ مِنْكُمْ صَدَرَ * أَمْ إِلَيْكُمْ وَحْدَكُمْ آنْتَهَى * مَنْ يَظُنُّ أَنَّهُ نَبِيٌّ أَوْ رُوحَانِيٌّ * 37
فَلْيَعْرِفِ ٱلْأُمُورَ ٱلَّتِي أَكْتُبُهَا إِلَيْكُمْ * إِنَّهَا وَصَايَا ٱلرَّبِّ هِيَ * وَإِنْ جَهِلَهَا أَحَدٌ فَلْيَجْهَلْ * 38
* فَلِذٰلِكَ يَا إِخْوَتِي عَايِرُوا ٱلنُّبُوءَةَ * وَلَا تَمْنَعُوا ٱلتَّكَلُّمَ بِٱللُّغَاتِ * بَلْ فَلْتَصِرْ كُلُّهَا 39 40
بِتَوْرِيعٍ وَتَرْتِيبٍ *

Scriptum enim est in Lege, Colloquar cum hoc populo aliis linguis, aliisque labiis, ait Dominus, & ne ita quidem audient me. Propterea linguæ sunt signum, non his qui crediderunt, sed his qui non crediderunt: prophetia verò signum est non his qui non crediderunt, sed his qui crediderunt. Itaque si conveniat Ecclesia tota simul concors, & loquantur omnes linguis, ingrediantur autem idiotæ atque infideles, nónne dicent vos insanire? At si omnes prophetent, ingrediatur autem infidelis qui pium aut idiota, omnes arguent eum, & omnes arcanum ejus detegent: Et ita fient occulta cordis ejus manifesta: atque ita procidens in faciem suam adorabit Deum, exclamans quòd Deus revera sit in vobis. Finis. 21 22 23 24 25

Lectio feriæ sextæ hebdomadis nonæ post Pentecosten.

Quisnam est igitur sensus verborum meorum O fratres mei? Cùm convenitis, quicunque vestrùm habuerit canticum, habuerit doctrinam, habuerit linguam, habuerit revelationem, habuerit interpretationem: omnia fiant ad ædificationem utilitatis. Si quis aliquâ linguâ loquitur, loquatur apud duos, aut ad plurimum tres, & seorsim: unus autem interpretetur. Quòd si non adsit qui interpretetur, taceat in Ecclesia, & sibiipsi loquatur ac Deo. Prophetæ quoque loquantur duo aut tres, & cæteri assistentes discernant sermones eorum. Quòd si revelata fuerit prophetia alii assidenti, prior taceat. Potestis enim omnes singulatim prophetare, ut omnes discatis, & omnes consolationem accipiatis. Et spiritus Prophetarum subdunt se Prophetis. Nam Deus non est perturbationis Deus, sed Deus pacis: quemadmodùm hoc jam dispositum est in omnibus Ecclesiis sanctorum. Mulieres vestræ taceant in Ecclesiis, quia non permittitur illis ut loquantur: sed subditæ sint, ut memorat Lex. Quòd si quid discere volunt, domi viros suos interrogent: nam turpe est mulieres loqui in Ecclesia. An fortè sermo Dei à vobis profectus est, an ad vos solos devenit? Qui arbitratur se prophetam esse, aut spiritualem, agnoscat sermones quos scribo vobis, quòd Domini sint mandata. Quod si quis ignoret illos, ignoret. Hâc igitur de causa O fratres mei, æmulemini prophetare, & ne vetueritis loqui linguis. Omnia tamen decenter & ordine fiant. 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወይትከሠት፡ ዘየሓብሉ፡ ውስተ፡ ልቡ፡፡ ወእመዝ፡ ይገብእ፡ ይነሽኅ፡ ወይስግድ፡ በገጹ፡
26 ወይዜኒ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ውይኑግር፡ ከመ፡ ለሚ፡ ሀሎ፡ እግዚአብሔር፡ መስሌክሙ፡፡ ።
ይእዜኒ፡ ለኀዊነ፡ ሶበ፡ ትትጋብሉ፡ ኵልክሙ፡ ብክሙ፡ መዝሙረ፡ ወትምህርት፡ ዘከሠተ፡ ዘነ
27 ግረ ፡ ብሉውሮት ፡ ወዘመድሪስት፡ ወኵሉ፡ በዘ፡ትትሀነፁ፡ ግበሩ፡፡ ። ወእመኒ፡ ዘይነብ
ብ፡ በነገረ፡ ብሉውሮት፡ በበ፡ ክልሌቱ፡ ወበበ ፡ ሠለስቱ ፡ ወበበሕቲቶሙ፡ ለሐዲ፡ ለይተርጕ
28 መ፡። ወእመሰ፡ ለልቦ፡ ዘይተረጕመ፡ ለርእሱ፡ በቤተ፡ክርስቲያን፡ ይንብብ፡ ለር እሱ፡
29 ወለእግዚአብሔር፡። ነቢያት፡ ዮነብቡ፡ እማእሉ፡ ክልሌቱ፡ ወእማእሉ፡ ሠለስቱ፡ ወእ
30 ልክቱ፡ ለይፈክሩ፡። ወእመሰበ፡ ለዘ፡ ለስተርእዮ፡ ወከሠተ፡ ሎቱ፡ በኀቡረ፡ ቀደማዊ፡
31 ለያርመመ፡። ይትከሀለክሙ፡ ትትነበዩ፡ ኵልክሙ፡በበ፡ለሐዲ፡ከመ፡ኵሉ፡ይትመህር፡
32 ወከመ፡ኵሉ፡ይትፈሣሕ።። ወመንፈስ፡ነቢያት፡ይትሌዘዙ፡። እስመ፡ሊቆኑ፡ሀከከ፡
33 እግዚአብሔር፡ ዘእንበለ፡ ሰላመ፡ በከመ፡ በኵሉ፡ ቤተ፡ክር ስቲያኖሙ፡ለቅዱሳን፡።። ወ
34 ለእሰትየ፡ለያር መሣ፡በቤተ፡ክርስቲያን፡እስመ፡ ሊይሕወኖን፡ ይትናገሩ፡ ዘእንበለ፡ ደእሙ፡
35 ይትለዘዙ፡ እስመ፡ ካሣሁ ፡ ይቤ፡ ሖፅ፡።። ወእመሰ ፡ ይፈቅዳ ፡ ይትመህረ ፡ በለብያቲ
36 ሆን፡ይስአሉ፡። እስመ፡ ኀሳር፡ ውእቱ፡ ሉብእሲት፡ ተናግሮ ፡ በቤተ ፡ክርስቲያን፡።። ዲእ
ሙኑ ፡በኀቡክሙ ፡ ይሰተት ፡ ቃለ ፡ እግዚኣ ብሔር ፡ ወለባሕቲትክሙኑ ፡ በጽሐክሙ ፡
37 ቃለ ፡ እግዚአብሔር፡።። ወዘሰ ፡ ይብል ፡ ርእሶ ፡ ለመ ፡ ነቢይ ፡ ውእቱ ፡ ወመንፈስ ፡
38 ቅዱስ ፡ ላዕሌሁ ፡ ያሌመር ፡ ዘንተ ፡ ዘጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፡ እስመ ፡ ትእዛዘ ፡ እግዚአብሔ
39 ር ፡ ውእቱ።። ወዘሰ ፡ ሊያሌመር ፡ ሊያሌመር ፡።። ወይእዜኒ ፡ ለኀዊነ ፡ ተቀሐ
40 ው ፡ ለተንቢዮ ፡ ወለዘነ ፡ ይነብብ ፡ በነገረ ፡ በሐውሮት ፡ ሊትክልእው።። ወኵሉ ፡
ዘበሕጉ ፡ ወበድቡት ፡ ወበዐቅመ ፡ ግበሩ ፡።።

Et revelabitur quod occultant in corde eorum: & tunc convertetur, pœnitentiam aget, & prosternet se in faciem suam, & confitebitur Deo, & nuntiabit quòd verè est Deus vobiscum. Et nunc fratres nostri, quum convenitis, omnes vos habetis canticum, & doctrinam revelationis linguarum regionum, & expositionis: & omnes, ea quibus ædificemini, facite. Et si quis sit qui loquitur in linguis regionum, per binos aut per trinos fiat, & separatim unus interpretetur. Et si nullus sit interpres, tacendo in domo Christianorum, loquatur sibiipsi & Deo. Prophetæ loquantur sive duo sive tres, & reliqui interpretentur. Et si quis fuerit cui visio facta est & apparuit ipsi, sedendo prior taceat. Potestis prophetare omnes vos sigillatim, ut quisque doceat, & ut quisque gaudeat. Et spiritui prophetæ obtemperant. Quia non est commotionis Deus, sed pacis, sicut in omnibus domibus Christianis Sanctorum. Et mulieres taceant in domo Christianorum, quia non oportet ut loquantur, sed solummodò ut obtemperent, quia sic dicit lex. Et si voluerint discere, in domibus suis interrogent: quia turpe est mulieri loqui in domo Christianorum. Solummodòne apud vos procedit verbum Dei? & vobisne solis devenit verbum Dei? Et qui prædicat seipsum, si propheta est, & Spiritus sanctus super eum est, cognoscet hoc quod scripsi vobis, quia mandatum Dei est. Et qui nescit, nesciet. Et nunc fratres nostri, zelate prophetiam, & eos qui loquuntur in linguis regionum, ne prohibeatis. Et omnia vitè & honestè et ordinatim facite. 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40

Digitized by Google

CAP. XV. ιε'.

1 ΓΝοτùm facio autem vobis, fratres, Evangelium quod *evangelizavi* vobis, quod
Νωείζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ Θ'
& accepistis, in quo & statis: Per quod & *servamini*, *quo sermone evan-*
2 καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε· Δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγ-
gelizârim vobis, si tenetis: nisi *si non* fruſtrà credidiſtis. Tradidi enim
3 γελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε· ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε. Παρέδωκα γὰρ
vobis in primis, quod & accepi, quoniam Chriſtus mortuus eſt pro peccatis
ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν
noſtris, ſecundùm ſcripturas: Et quia ſepultus eſt, & quia reſurrexit tertiâ
4 ἡμῶν, κατὰ τὰς γραφάς· Καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται (α) τῇ τρίτῃ
die, ſecundùm ſcripturas: Et quia viſus eſt Cephæ, *deindè duodecim*:
5 ἡμέρᾳ, κατὰ τὰς γραφάς· Καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, (β) ὅπειτα τοῖς δώδεκα·
Deindè viſus eſt *ſuprà* quingentis fratribus *ſemel*, ex quibus *plures* ma-
6 Ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ (γ) πλείονες μέ-
nent uſque adhuc, quidam autem & dormierunt: Deindè viſus eſt Jacobo,
7 νουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν· Ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ,
deindè Apoſtolis omnibus: Noviſſimè autem omnium, tanquam ab-
8 (δ) εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν· Ἔσχατον δὲ πάντων, ὡσπερεὶ τῷ ἐκ-
ortivo, viſus eſt & mihi. Ego enim ſum minimus Apoſtolorum: qui non
9 τρώματι, ὤφθη κἀμοί. Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων· ὃς οὐκ
ſum *ſufficiens* vocari Apoſtolus, quoniam perſecutus ſum Eccleſiam Dei.
εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ.
Gratiâ autem Dei ſum quod ſum, & gratia ejus *quæ* in me non *inanis* fuit, ſed
10 Χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμὶ ὅ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ
abundantiùs illis omnibus laboravi: non ego autem, ſed gratia Dei
περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα· οὐκ ἐγὼ δὲ, (ε) ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ
quæ mecum. Sive *igitur* ego, ſive illi, ſic prædicamus, & ſic cre-
11 ἡ σὺν ἐμοί. Εἴτε οὖν ἐγὼ, εἴτε ἐκεῖνοι, (ζ) οὕτω κηρύσσομεν, καὶ οὕτως ἐπι-
didiſtis. Si autem Chriſtus prædicatur quòd à mortuis reſurrexit, quomodò
12 στεύσατε. Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς
dicunt quidam in vobis, quoniam reſurrectio mortuorum non eſt? Si autem re-
(η) λέγουσί τινες ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; Εἰ δὲ ἀ-
13 ſurrectio mortuorum non eſt, neque Chriſtus reſurrexit. Si autem Chriſtus non reſurrexit,
νάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται,
14 inanis *utique* prædicatio noſtra, inanis *autem* & fides veſtra: Invenimur
κενὸν ἄρα (θ) τὸ κήρυγμα ἡμῶν, (ι) κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν· Εὑρισκόμεθα
15 autem & falſi teſtes Dei, quoniam *teſtati ſumus* de Deo, quòd ſuſ-
δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤ-
citaverit Chriſtum: quem non ſuſcitavit, ſi *utique* mortui non reſurgunt. Si enim
γειρε τὸν Χριστόν· ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. Εἰ γὰρ
16 mortui non reſurgunt, neque Chriſtus reſurrexit. Si verò Chriſtus non reſurrexit, va-
νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, μα-
17 na fides veſtra, adhuc eſtis in peccatis veſtris. *Nempè & dormi-*
ταία ἡ πίστις ὑμῶν, (κ) ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. Ἄρα καὶ οἱ κοιμη-
18 *entes* in Chriſto, perierunt. Si in vita hac ſperantes ſumus in
θέντες ἐν Χριστῷ, ἀπόλοντο. Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ (λ) ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν
19 Chriſto tantùm, miſerabiliores omnibus hominibus ſumus. Nunc autem Chriſtus re-
Χριστῷ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐ-
20 ſurrexit à mortuis, primitiæ dormientium *factus eſt*. Quoniâ *enim*
γήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν (μ) κεκοιμημένων ἐγένετο. Ἐπειδὴ γὰρ
22 per hominem mors, & per hominem reſurrectio mortuorum. Sicut *enim* in
δι' ἀνθρώπου (ν) ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. Ὥσπερ γὰρ ἐν
Adam omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes vivificabuntur.
τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, (ξ) οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται.

MS. A. (α) τῇ ἡμέρᾳ τρίτῃ, (β) ἔπειτα (γ) πλείονες (δ) ἔπειτα (ε) ἀλλὰ (ζ) οὕτως (η) λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες, (θ) καὶ τὸ (ι) κενὴ καὶ (κ) καὶ ἔτι (λ) ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν μόνον, (μ) κεκοιμημένων. Ἐπειδὴ (ν) θάνατος, (ξ) οὕτως

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

CAP. XV.

Matutinis Reſurrectionis. 23.

1 NOtum autem vobis facio, fratres mei, Evangelium quod annuntiavi vobis, & quod
2 accepiſtis, & in quo ſtatis: Per quod & ſervamini: quâ ratione annuntiaverint vo-
3 bis, tenetis, niſi in vanum credidiſtis. Tradidi enim vobis inprimis prout & accepi,
Chriſtum mortuum eſſe pro peccatis noſtris, ſicut ſcriptum eſt. Et ſepultum fuiſſe, & 4
excitatum tertiâ die, ſicut ſcriptum eſt. Et 5
viſum eſſe Petro, & poſt eum duodecim. Ac 6
poſteà viſum fuiſſe pluſquàm quingentis fratribus ſimul, quorum multi ſunt adhuc ſuperſtites, & nonnulli obdormierunt. De- 7
inde viſum eſſe & Jacobo, & poſt eum Apoſtolis omnibus. Ad extremum autem o- 8
mnium tanquam abortivo, mihi quoque apparuiſſe. Ego ſum minimus Apoſtolorum: 9
nec ſum dignus qui vocer Apoſtolus, quippe qui perſecutus ſim Eccleſiam Dei. Sed 10
gratiâ Dei ſum id quod ſum: & gratia ejus in me non fuit inanis, ſed pluſquàm omnes laboravi; non ego, ſed illius gratia quæ mecum eſt. Itaque ſive ego, ſive illi, ſic prædicamus, & ſic credidiſtis. Quòd 11 12
ſi Chriſtus prædicatur à mortuis reſurrexiſſe, quomodo ſunt inter vos quidam qui dicant non eſſe vitam mortuorum? Et ſi 13
vita mortuorum non eſt, ne Chriſtus quidem reſurrexit. Quòd ſi Chriſtus non re- 14
ſurrexit, inanis eſt prædicatio noſtra, inanis & fides veſtra. Ac proinde comperi- 15
mur falſi teſtes Dei, qui teſtificati ſimus de Deo quòd excitaverit Chriſtum, quum non ſuſcitaverit. Nam ſi mortui non reſur- 16
gunt, ne Chriſtus quidem reſurrexit. Quòd 17
ſi Chriſtus non reſurrexit, otioſa eſt fides veſtra, & adhuc eſtis in peccatis veſtris. Quin & fortè qui obdormierunt in Chri- 18
ſto, perierunt ſibi. Quòd ſi in hac vita 19
tantùm ſperamus in Chriſto, miſerrimi omnium hominum ſumus.

Ad oblationem Reſurrectionis. 24.

Nunc autem Chriſtus reſurrexit à mortuis, 20
& fuit primitiæ dormientium. Et quem- 21
admodum per hominem fuit mors, ita & per hominem exiſtit vivificatio mortuorum. Nam quemadmodum in Adam omnes ho- 22
mines moriuntur, ita & in Chriſto omnes vivificantur.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Pro lampadibus paſchatis.

CAP. XV.

ET declaro vobis fratres noſtri, doctrinam quam docui vos, quemadmodum ac- 1
cepiſtis in qua manetis, Et in qua vivetis: quare loquutus ſum vobis, ſi non 2
obſervatis quæ didiciſtis, ſi non fuit fruſtrà quod didiciſtis? Ecce docui vos 3
imprimis quemadmodum edoctus fui, quòd Chriſtus mortuus eſt propter peccata noſtra, ſicut dixit Scriptura. Et ſepultus eſt etiam, & ſuſcitatus eſt tertio die, 4
ſicut dixit Scriptura. Et apparuit Cephæ, & tunc apparuit duodecim diſcipu- 5
lis ſuis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XV.

1 NOtum autem vobis facio, fratres, Evangelium, quod prædicavi vobis, quod
2 & accepistis, in quo & statis, Per quod & salvamini: quâ ratione prædicave-
3 rim vobis, si tenetis, nisi frustrà credidistis. Tradidi enim vobis in primis,
quod & accepi; Quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundùm
4 Scripturas: Et quia sepultus est, & quia resurrexit tertiâ die secundùm Scri-
5 pturas: Et quia visus est Cephæ, & post hoc undecim: Deindè visus est
6 plus quàm quingentis fratribus simul: ex quibus multi manent usque adhuc,
7 quidam autem dormierunt: Deindè visus est Jacobo, deindè Apostolis omni-
8 bus: Novissimè autem omnium tanquam abortivo, visus est & mihi.
9 Ego enim sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quo-
10 niam persecutus sum Ecclesiam Dei. Gratiâ autem Dei sum id quod sum, & gra-
tia ejus in me vacua non fuit, sed abundantiùs illis omnibus laboravi: non
ego autem, sed gratia Dei mecum: Sive enim ego, sive illi: sic prædi- 11
camus, & sic credidistis. Si autem Christus prædicatur quòd resurrexit à mor- 12
tuis, quomodò quidam dicunt in vobis, quoniam resurrectio mortuorum non
est? Si autem resurrectio mortuorum non est, neque Christus resurrexit. 13
Si autem Christus non resurrexit, inanis est ergò prædicatio nostra, inanis est & fi- 14
des vestra: Invenimur autem & falsi testes Dei: quoniam testimonium diximus 15
adversùs Deum, quòd suscitaverit Christum: quem non suscitavit, si mortui 16
non resurgunt. Nam si mortui non resurgunt, neque Christus resurrexit. Quòd 17
si Christus non resurrexit, vana est fides vestra, adhuc enim estis in peccatis 18
vestris. Ergò & qui dormierunt in Christo, perierunt. Si in hac vita tantùm 19
in Christo sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. Nunc 20
autem Christus resurrexit à mortuis primitiæ dormientium: Quoniam qui- 21
dem per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum. Et 22
sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الفصل الخامس عشر * * قراءة الاحد الثاني عشر بعد العنصرة *

1 * يا اخوتي اعرفكم بالبشارة التي بشرتكم بها * التي تسلمتموها وثبتم فيها *
2 وبها تخلصون * بأي كلام بشرتكم * ان كنتم قد امسكتموه وعيتموه * الا ان تكونوا قد آمنتم باطلا *
3 * لاني في المبادي دفعت اليكم ما تسلمته انا * ان المسيح مات عن خطايانا * كما في الكتب *
4 5 * وانه دفن * وانه قام في اليوم الثالث كما في الكتب * وانه ظهر لبطرس * ثم للاثني عشر *
6 * وبعد ذلك ظهر لاكثر من خمسمائة اخ في دفعة واحدة * الذين منهم باقون الي الآن *
7 8 ومنهم قد رقدوا * وظهر فيما بعد ليعقوب * ثم للرسل اجمعين * واخرهم كلهم ظهر لي *
9 كمن ظهر لسقط ظهر لي * لاني انا هو اصغر في الرسل الذي لست كفوا ان ادعي رسولا *
10 لاني اضطهدت كنيسة الله * وبنعمة الله انا ما انا * ونعمته الواصلة الي * لم تصد الي جزافا *
11 بل لاني تعبت تعبا اكثر منهم كلهم * ولست انا لكن بنعمة الله التي معي * فان
كنت انا * وان يكن اولئك هكذا نكرز وكذلك آمنتم * * قراءة الاثنين
12 من الجمعة العاشرة بعد العنصرة * * فان يكن المسيح يكرز به انه قد قام من الموتى *
13 فكيف تقول طائفة منكم * ان الموتى ما يكون لهم قيامة * فان لم تكن قيامة الموتى ما
14 تكون * ولا المسيح قام * وان كان المسيح لم يقم * فصكرزنا اذا باطل * وايمانكم باطل *
15 * ونوجد شهود لله كذبة * لاننا شهدنا على الله انه اقام المسيح الذي لم يشهصه * ان يكن
16 الموتى ما يقومون اذا * لان الموتى ان لم يقوموا * ولا المسيح قام * وان كان المسيح لم يقم فايمانكم
17 باطل * وانتم في خطاياكم ايضا * ولعل الراقدين بالمسيح قد هلكوا * فان كنا نحن مؤملين
18 19 من المسيح وبه الحط في هذه الدنيا فقط * فسنكون اشد تحسرا من الناس كلهم * ثم *
20 * قراءة يرسم المذوقين * * فاما المسيح الآن قد قام من الموتى * وصار مقدمة
21 22 الراقدين الناجمة * لان الموت اذ صار بانسان * وقيامة الموتى بانسان * وكما ان الكل بادم
ماتوا * كذلك وبالمسيح يحيا الكل *

CAP. XV.
Lectio Dominicæ duodecimæ post Pentecosten.

O *Fratres mei, notum facio vobis* 1
Evangelium quod annuntiavi vobis,
quod accepistis, & in quo perseverâstis,
Per quod etiam servabimini, quo ser- 2
mone annuntiârim vobis, si tenetis eũ et
custoditis: nisi tamen frustra credidistis.
In primis enim tradidi vobis quod ego 3
accepi: quòd scilicet *Christus mortuus*
sit pro peccatis nostris, prout habetur *in*
scripturis: Et quòd sepultus sit quòdque 4
surrexerit die tertia, ut habetur *in*
Scripturis: Et quòd apparuerit Petro, 5
deinde duodecim illis: Et postea appa- 6
ruerit pluribus quàm quingentis fratri-
bus eadem vice, ex quibus nonnulli sunt
adhuc superstites, nonnulli verò obdor-
mierunt. Postea apparuit Jacobo, deindè 7
Apostolis omnibus. ultimò autem omnium 8
apparuit mihi: ac si apparuisset abor-
tivo, apparuit mihi: Quoniam ego sum 9
abjectissimus inter Apostolos, qui non
sum dignus qui vocer Apostolus, quòd
Ecclesiam Dei sim persecutus. At per 10
gratiam Dei sum quod sum: & gratia
ejus, quæ pervenit ad me, haud frustra
ad me missa fuit: sed quia laboravi
majore labore quàm illi omnes: non
ego tamen, sed gratia Dei quæ mecum
est. Sive igitur ego, sive illi, ita prædi- 11
camus, & ita credidistis. Hucusque.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

Itaq; si de Christo prædicatur quòd sur- 12
rexit à mortuis, quomodo dicunt quidam
ex vobis non esse futuram mortuis re-
surrectionem? Si enim resurrectio mor- 13
tuorum non est futura, ergo neque Chri-
stus resurrexit. Quòd si Christus non 14
resurrexit, ergo prædicatio nostra vana
est, & fides nostra vana: Et reperimur 15
falsi testes Dei: quandoquidem testifi-
cati sumus de Deo, quòd suscitaverit
Christum: quem non excitavit, si vide-
licet mortui non resurgent. Nam si mor- 16
tui non resurgunt, neque Christus resur-
rexit. Si Christus non resurrexit, igitur 17
vana est fides vestra, & estis adhuc in
peccatis vestris: Et so sitan obdormi- 18
entes in Christo jam perierunt. Si nos 19
enim à Christo, & per ipsum, fœlicita-
tem expectamus in hoc mundo tantùm,
erimus profectò miserrimi omnium ho-
minum. Finis.

Lectio pro defunctis.

Nunc autem Christus resurrexit à mor- 20
tuis, & factus est primitiæ obdor-
mientium enascentes. Cùm enim mors 21
per hominem facta sit, etiam re-
surrectio mortuorum per hominem. Et 22
quemadmodum omnes per Adam mor-
tui sunt, ita & per Christum omnes
vivent:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ወእምዝ : እስተርኣዮሙ : ለኀምስቱ ፡ ምእት : ቢጾሙ : ወቦ ፡ እሉሂ ፡ ሀለው ፡
7 እስክ ፡ ደእዜ ፡ ወቦ ፡ እሉሂ ፡ ኖሙ ፡=፡ ወእምዝ ፡ ለእስተር ለዮሙ ፡ ለየዕቆብ ፡ ወለኩሉ ፡
8 ሐዋርያቲሁ ፡=፡ ወድኅሬ ፡ ኩሉ ፡ ለእስተርኣየኒ ፡ ሊተ ፡ካሞ ፡ ዘለሞዉት ፡=፡ እስሞ ፡
9 ለኒ ፡ እቴሐት ፡ እሙኵሉ ፡ ሐዋርያቲሁ ፡፡ ወለኝዘ ፡ ሊይደልወኒ ፡ ለሰሞይ ፡ ሐዋ
10 ርያሁ ፡ እስሞ ፡ ሰደድኩ ፡ ሕዝቦ ፡፡=፡ ወበኅቱ ፡ በጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሀለውኩ ፡ ወጸ
11 ጋሁኒ ፡ ዘወሀበኒ ፡ ለኳ ፡ ለከንቱ ፡ ዘኮነኒ ፡፡ ፈድፋደ ፡ እመኵሎሙ ፡ ለኒ ፡ ጸመዋኩ ፡ ወለእነሰ ፡
12 ለኔ ፡ ውእቱ ፡ ጸጋሁ ፡ ዘሀለውኬየ ፡=፡ ወእመኒ ፡ ኔኒ ፡ ወእመኒ ፡ እሙንቱ ፡ ክመዝ ፡ ንሜህር ፡
13 ወክመዝ ፡ ናለመን ፡=፡ ወእመ ፡ ክሙ ፡ ትሜህሩ ፡ ለብዕድ ፡ ወትብሉ ፡ ተንሥኤ ፡ ክርስቶ
14 ስ ፡ እሙዉታን ፡ ወበእሮ ፡ እንከ ፡ ትብሉ ፡ለኢክሙ ፡ ሊይሕይዉ ፡ ሙዉታን ፡=፡ ወእመሰኬ ፡
15 ሊይሐይዉ ፡ ሙዉታን ፡ ክርስቶስኒኬ ፡ ሊተንሥአ ፡ እሙዉታን ፡=፡ ወእመሰኬ ፡ ክርስ
ቶስ ፡ ሊተንሥአ ፡ እሙዉታን ፡ ከንቱ ፡ ውእቱ ፡ ትምህርትነ ፡ ወከንቱ ፡ ተኣምነ ፡ ቦቱ ፡፡=፡
16 ወእሑነኒ ፡ ንሶ ፡ ሰማዕተ ፡ ሐሰተ ፡ ሳዕሉ ፡ እግዚአብሔር ፡ እስሞ ፡ ንቤ ፡ ለንሠአ ፡ ለክርስቶስ ፡ ዘለ
17 ደንሠአኑ ፡ እንከ ፡ ወሊይትንሥኡኑ ፡ ለእኩ ፡ ሙዉታን ፡፡=፡ ወእመሰኬ ፡ ሊይትንሥኡ ፡ ሙ
18 ዉታን ፡ ክርስቶስኒ ፡ ሊተንሥአ ፡=፡ ወእመሰ ፡ ክርስቶስ ፡ ሊተንሥአ ፡ ከንቱ ፡ ሃይማኖትክ
ሙ ፡ ወሊደክሙ ፡ ሀለውክሙ ፡ ወኵስ ፡ ኀጢአትክሙ ፡፡ ወእለሂኬ ፡ ናሙ ፡ በክርስቶስ ፡ ተሐጕ
19 ሱኬ ፡ ለእኩ ፡=፡ ወእመክመሰ ፡ በዝንቱ ፡ ሕይወትነ ፡ ተወክልነ ፡ በክርስቶስ ፡ ፈድፋደ ፡
20 ሣህልነ ፡፡ እመኵሉ ፡ ሰብእ ፡=፡ ወይእዜኒ ፡ ክርሰቶስ ፡ ቀደሙ ፡ ተንሥአ ፡ እመኵ
21 ሉ ፡ ሰብእ ፡ ሙዉታን ፡=፡ እስሙ ፡ በእንተ ፡ ሰብእ ፡ ተፈጥረ ፡ ሞት ፡ ወተፈጥረ ፡ ተንሥአ
22 ለ ፡ እሙዉታን ፡፡=፡ በክሙ ፡ በእንተ ፡ ለደሙ ፡ ኵልነ ፡ ንሙዋት ፡ ክሣሁ ፡ በእንተ ፡
ክርስቶስ ፡ ኵልነ ፡ ነሐይ ፡፡=፡

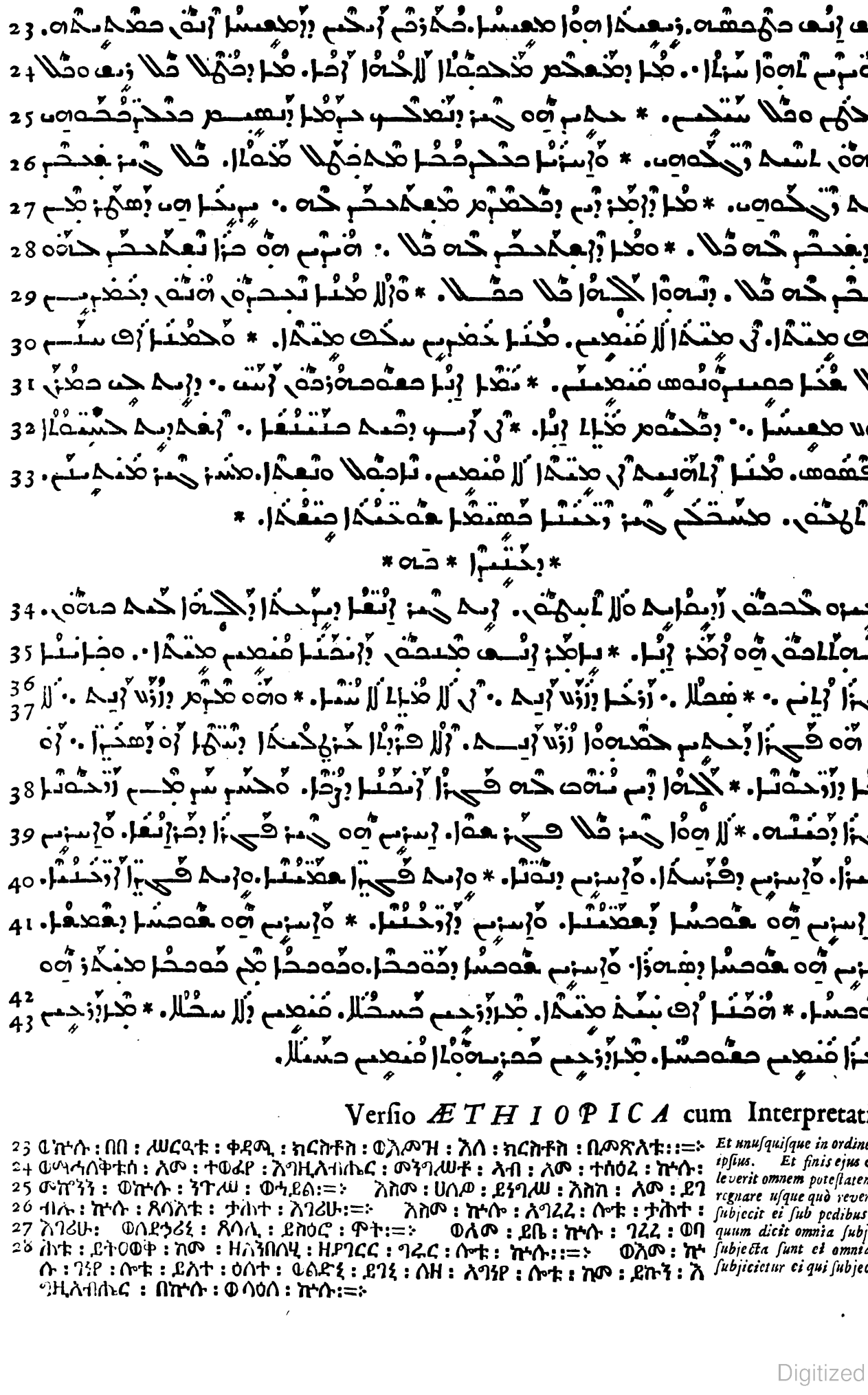
Et tunc apparuit quingentis fratribus eorum: & sunt qui manent usque nunc, & 6
sunt qui obdormierunt. Et tunc apparuit Jacobo, & omnibus Apostolis ejus. 7
Et ultimò omnium apparuit mihi sicut mortuo. Quia ego inferior sum omni- 8
bus Apostolis ejus, & indignus sum vocari Apostolus ejus, quia persequu us 9
sum populum ejus. Veruntamen per gratiam Dei, sum: & gratia ejus quam 10
concessit mihi, non frustrà fuit mihi. Amplius quam omnes illi laboravi: &
non ego, fuit gratia ejus supra me. Et sive ego & sive illi, sic docemus & 11
sic suademus. Et si vos docetis alios, & dicitis; Suscitatus est Christus à 12
mortuis, tum quomodo igitur dicitis vosipsi; Non vivent mortui? Si igitur 13
non vivent mortui, Christus igitur non suscitatus est à mortuis. Et si igitur 14
Christus non suscitatus est à mortuis, frustrà est doctrina nostra, & frustrà con-
fidere in eo: Et nos sumus testes falsi de Deo, quia dicimus; Suscitavit Chri- 15
stum: quem non suscitabat igitur? neque suscitabuntur igitur mortui? Et si igi- 16
tur non suscitantur mortui, Christus quidem non suscitatus est. Et si Christus 17
non suscitatus est, frustrà est fides vestra, & adhuc vos estis in peccatis ve-
stris: Et qui igitur obdormierunt in Christo, perierunt. Et si in hac vita no- 18
stræ speramus in Christo, abundantior est miseratio nostra præ omnibus homini- 19
bus. Et nunc Christus primò suscitatus est ante omnes homines mortuos. 20
Quia per hominem facta est mors, & facta est resurrectio à mortuis. 21
Sicut per Adam omnes nos morimur, sic per Christum omnes nos vivemus. 22

Digitized by Google

Unuſquiſque autem in *proprio* ordine, primitiæ Chriſtus, deindè qui Chri-
23 Ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι, ἀπαρχὴ Χριστὸς, ἔπειτα οἱ (ο) Χρι-
ſti, in *adventu* ejus. Deindè finis, cùm tradiderit re-
24 στοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. Εἶτα τὸ τέλος, ὅταν (π) παραδῷ τὴν βασιλείαν
gnum Deo & Patri: cùm *aboleverit* omnem principatum, & *omnem* poteſta-
καὶ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ· ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν, καὶ πᾶσαν ἐξουσί-
tem & virtutem. Oportet *enim* illum regnare, *uſque quò* ponat omnes
25 αν καὶ δύναμιν. Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις (ρ) οὗ ἂν θῇ πάντας
inimicos ſub *pedes ſuos*. *Ultimus inimicus abolebitur*
26 τοὺς (σ) ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ
mors. Omnia enim ſubjecit ſub *pedes* ejus. Cùm autem dicat, *Quòd*
27 θάνατος. Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ, Ὅτι
omnia ſubjecta ſunt, *manifeſtum quòd excepto illo ſubjiciente* ei omnia. Cùm
28 πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. Ὅταν
autem ſubjecta fuerint illi omnia, tunc & ipſe filius *ſubjicietur illi*
δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ
ſubjicienti ſibi omnia, ut ſit Deus omnia in omnibus. Alio-
29 ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ (τ) Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι. Ἐπεὶ
quin quid facient *baptizati* pro mortuis, ſi omninò mortui non re-
τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐ-
ſurgunt? quid & baptizantur pro *mortuis*? Quid & nos peri-
30 γείρονται; τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ (υ) τῶν νεκρῶν; Τί καὶ ἡμεῖς κιν-
clitamur *omnem horam*? *Per diem* morior, per veſtram
31 δυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν
gloriationem, quam habeo in Chriſto Jeſu Domino noſtro. Si (ſecundùm homi-
32 καύχησιν, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Εἰ (κατὰ ἄνθρω-
nem) ad beſtias pugnavi *in Epheſo*, *quod* mihi *commodum*, ſi mortui non reſur-
που) ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος, εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρον-
gunt? manducemus & bibamus: cras enim moriemur. *Ne erraverite*. Cor-
ται; φάγωμεν καὶ πίωμεν· αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. Μὴ πλανᾶσθε. φθεί-
33 rumpunt mores bonos colloquia mala. Evigilate *juſtè*, & *ne pecca-*
ρουσιν ἤθη (φ) χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί. Ἐκνήψατε δικαίως, καὶ μὴ ἁμαρτάνε-
34 *te*: ignorantiam enim Dei quidam habent: Ad *pudorem* vobis loquor. Sed di-
τε· ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινες ἔχουσι· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. Ἀλλ' ἐ-
35 cet aliquis; Quomodò reſurgunt mortui? quali *autem* corpore *venient*? In-
ρεῖ τις, Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; (χ) Ἄ-
36 ſipiens, tu quod ſeminas, non vivificatur, *ſi non* moriatur. Et quod ſe-
φρον, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ (ψ) ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ. Καὶ ὃ σπεί-
37 minas, non corpus *oriturum* ſeminas, ſed nudum granum, *ſi contigerit*, tri-
ρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σι-
tici, aut alicujus caterorum. *At* Deus illi dat corpus, ſicut vo-
τοῦ, ἤ τινος τῶν λοιπῶν. Ὁ δὲ Θεὸς (ω) αὐτῷ δίδωσι σῶμα, καθὼς ἠ-
38 *luit*, & unicuique ſeminum proprium corpus. Non omnis caro,
θέλησε, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων (α) τὸ ἴδιον σῶμα. Οὐ πᾶσα σὰρξ,
39 eadem caro: ſed alia quidem *caro* hominum, alia *autem caro* pecorum, alia
ἡ αὐτὴ σὰρξ· ἀλλὰ μὲν (β) ἀνθρώπων σὰρξ ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη
verò piſcium, alia *autem* volucrum. Et corpora cœleſtia, & corpora terreſtria: ſed
δὲ (γ) ἰχθύων, ἄλλη δὲ (δ) πτηνῶν. Καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· (ε) ἀλλ'
40 alia quidem cœleſtium gloria, alia autem terreſtrium. Alia *gloria* Solis, & alia
ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. Ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη
41 *gloria* Lunæ, & alia *gloria* ſtellarum. Stella enim à ſtella differt in *gloria*. Sic
δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων. ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. (ζ) Οὕτω
42 & reſurrectio mortuorum: ſeminatur in corruptione, *ſurgit* in incorruptione: Semi-
καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν· σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· Σπείρε-
43 tur in *ignominia*, *excitatur* in gloria: Seminatur in infirmitate, *ſurgit* in virtute:
ται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει·

MS. A. (ο) τοῦ Χριστοῦ (π) παραδιδῷ (ρ) εἰς ὃν (σ) ἐχθροὺς αὐτοῦ ὑπὸ (τ) Θεὸς πάντα (υ) αὐτῶν; (φ) χρηστὰ (χ) Ἄφρων, (ψ) ζωογονεῖται, (ω) δίδωσιν αὐτῷ (α) ἴδιον (β) μὲν ἀν-
θρώπων, (γ) πτηνῶν, (δ) ἰχθύων. (ε) ἀλλὰ (ζ) Οὕτως

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Unuſquiſque autem in ſuo ordine: primitiæ 23
fuit Chriſtus, deinde ii qui ſunt Chriſti, in
adventu ipſius. Et tunc erit finis quum tra- 24
diderit regnum Deo patri, quum ceſſave-
rit omnis principatus, & omnis dominatio,
omnes denique poteſtates. Futurum eſt 25
enim ut regnum obtineat uſquedum poſu-
erit omnes inimicos ſuos ſub pedibus ſuis.
Noviſſima autem inimica abolebitur mors. 26
Omnia enim ſubjecit ſub pedibus ejus.
Quum autem dicat omnia illi eſſe ſubje- 27
cta, manifeſtum eſt, excipiendum eum qui
ſubjecit illi omnia. Quum autem fuerint 28
illi ſubjecta omnia, tunc ipſemet Filius ſub-
jicetur ei qui ſubjecit illi omnia, ut ſit De-
us omnia in omnibus. Alioquin quid fa- 29
cient ii qui baptizantur pro mortuis, ſi mor-
tui non reſurgunt? cur baptizantur pro
mortuis? Cur & nos in periculo omni 30
horâ conſiſtimus? Juro per gloriam ve- 31
ſtram, fratres mei, quam habeo in Domino
noſtro Jeſu Chriſto, me quotidiè mori. Si 32
tanquam inter homines, objectus ſum beſti-
is Epheſi, quid prodeſt mihi, ſi mortui
non reſurgunt? Edamus & bibamus, cras
enim morimur. Ne erraveritis. Nam cor- 33
rumpunt mentes benignas colloquia prava.

Defunctorum. 25,

Excitate corda veſtra juſtè, & ne peccetis: 34
ſunt enim quidam qui ſcientiam Dei non
habent: ad verecundiam veſtram hoc dico.
Dicet aliquis veſtrûm; Quomodo reſurgent 35
mortui, & quonam corpore venturi ſunt?
Stulte, ſemen quod ſeminas, niſi moriatur 36
non reviviſcit. Et quod ſeminas, non qui- 37
dem corpus quod futurum eſt ſeminas, ſed
granum nudum, tritici, aut hordei, aut ca-
terorum ſeminum. Deus autem dat ei cor- 38
pus prout vult, & unicuique ſeminum pro-
prium corpus naturale. Siquidem omne 39
corpus æquale non eſt: aliud eſt enim cor-
pus hominis, & aliud jumenti, & aliud vo-
lucris, & aliud piſcium. Sunt & corpora 40
cœleſtia, & ſunt corpora terreſtria: ſed alia
eſt gloria cœleſtium, & alia terreſtrium.
Item alia eſt gloria ſolis, & alia eſt gloria 41
lunæ, & alia gloria ſtellarum. Stella por-
rò ſtellam gloriâ antecedit. Sic & vivifi- 42
catio mortuorum. Seminantur in corrupti-
one, reſurgunt abſque corruptione. Semi- 43
nantur in ignominia, reſurgunt in gloria.
Seminantur in infirmitate, reſurgunt in vir-
tute.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ፫ኵሉ፡ በበ፡ ለሠርዓቱ፡ ቀደሚ፡ ክርስቶስ፡ ፬እምዝ፡ እለ፡ ክርስቶስ፡ በምጽአቱ።።፦
24 ፬ሣሓለቅቱሰ፡ አመ፡ ተወፈየ፡ እግዚአብሔር፡ መንግሠቶ፡ ለብ፡ ለመ፡ ተሰዕረ፡ ኵሉ፡
25 መኮንን፡ ፬ኵሉ፡ ንጉሥ፡ ፬ሓይል።፦ እስመ፡ ሀለወ፡ ይነግሥ፡ እስከ፡ ለመ፡ ደግ
26 ፃሉ፡ ኵሉ፡ ጸባእቱ፡ ታሕተ፡ እገሪሁ።።፦ እስመ፡ ኵሉ፡ ለግረረ፡ ሎቱ፡ ታሕተ፡
27 እገሪሁ፡ ፬በደኃሪኒ፡ ጸባሊ፡ ይስዕር፡ ሞት።።፦ ፬ለመ፡ ይቤ፡ ኵሉ፡ ገረረ፡ ፬በ
28 ዝኮቱ፡ ይትዐወቀ፡ ከመ፡ ዘሰንበለሂ፡ ዘያገርና፡ ግሩር፡ ሎቱ፡ ኵሉ።።፦ ፬እመ፡ ኵ
ሉ፡ ገኒየ፡ ሎቱ፡ ይለተ፡ ዕለተ፡ ፫ልድኂ፡ ይገኒ፡ ለዘ፡ ለግኒየ፡ ሎቱ፡ ከመ፡ ይኩን፡ እ
ግዚአብሔር፡ በኵሉ፡ ፬ላዕለ፡ ኵሉ።።፦

Et unuſquiſque in ordine ſuo, primò Chriſtus, & tunc qui ſunt *Chriſti in adventu* 23
ipſius. Et finis ejus erit *quum tradiderit Deus regnum ſuum, Patri, quum abo-* 24
leverit omnem poteſtatem, & omnem regem & virtutem. Quia oportet eum 25
regnare uſque quò reverſi ſint omnes inimici ejus ſub pedibus ejus. Quia omnia 26
ſubjecit ei ſub pedibus ejus: et ultimum inimicum deſtruct, mortem. Et 27
quum dicit omnia ſubjecit, tamen manifeſtum eſt quod præter eum qui ſubjecit,
ſubjecta ſunt ei omnia. Et quum omnia ſubjecta fuerint ei, ipſe die Filius 28
ſubjicietur ei qui ſubjecit ei omnia, *ut ſit Deus in omnibus, & ſuper omnia.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

23 Unusquisque autem in suo ordine, primitiæ Christus: deindè ii, qui sunt
24 Christi, qui in adventu ejus crediderunt. Deindè finis; cùm tradiderit re-
gnum Deo & Patri, cùm evacuaverit omnem principatum, & potestatem,
25 & virtutem. Oportet autem illum regnare, donec ponat omnes inimicos
26 sub pedibus ejus. Novissima autem inimica destruetur mors: Omnia enim
27 subjecit sub pedibus ejus. Cùm autem dicat; Omnia subjecta sunt ei: sine
28 dubio præter eum, qui subjecit ei omnia. Cùm autem subjecta fuerint il-
li omnia: tunc & ipse Filius subjectus erit ei qui subjecit sibi omnia, ut
29 sit Deus omnia in omnibus. Alioquin quid facient qui baptizantur pro mor-
tuis, si omninò mortui non resurgunt? ut quid & baptizantur pro illis?
30 Ut quid & nos periclitamur omni horâ? Quotidiè morior per vestram
31 gloriam, fratres, quam habeo in Christo Jesu Domino nostro. Si (secun-
32 dùm hominem) ad bestias pugnavi Ephesi, quid mihi prodest, si mortui
33 non resurgunt? manducemus, & bibamus: cras enim moriemur. Nolite se-
duci: Corrumpunt mores bonos colloquia mala. Evigilate justi, & nolite 34
peccare: ignorantiam enim Dei quidam habent, ad reverentiam vobis lo-
quor. Sed dicet aliquis; Quomodò resurgunt mortui? qualive corpore ve- 35
nient? Insipiens, tu quod seminas non vivificatur, nisi priùs moriatur. 36
Et quod seminas, non corpus, quod futurum est, seminas, sed nudum gra- 37
num, ut putà tritici, aut alicujus cæterorum. Deus autem dat illi corpus 38
sicut vult: & unicuique seminum proprium corpus. Non omnis caro, ea- 39
dem caro: sed alia quidem hominum, alia verò pecorum, alia volucrum,
alia autem piscium. Et corpora cœlestia, & corpora terrestria: sed alia 40
quidem cœlestium gloria, alia autem terrestrium. Alia claritas Solis, alia 41
claritas Lunæ, & alia claritas stellarum. Stella enim à stella differt in clari-
tate: Sic & resurrectio mortuorum. Seminatur in corruptione, surget in 42
incorruptione. Seminatur in ignobilitate, surget in gloria: Seminatur in 43
infirmitate, surget in virtute:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * كُلٌّ وَاحِدٍ فِي مَرْكَبِهِ * فَالْمَسِيحُ الْمُقَدَّمَةُ النَّاجِمَةُ * ثُمَّ أَوْلِيَاءُ الْمَسِيحِ يَقُومُونَ فِي حُضُورِهِ * ثُمَّ
24 الْانْقِضَاءُ * إِذَا دَفَعَ الْمُلْكَ إِلَى الإِلَهِ وَالأَبِ * إِذَا أَبْطَلَ كُلَّ رِيَاسَةٍ وَكُلَّ سُلْطَانٍ وَاقْتِدَارٍ * لأَنَّهُ
25 يَجِبُ لَهُ أَنْ يَمْلِكَ إِلَى أَنْ يَضَعَ كَافَّةَ الأَعْدَاءِ تَحْتَ قَدَمَيْهِ * وَيُبْطِلُ الْمَوْتَ الْعَدُوَّ الآخِرَ * لأَنَّهُ
26 قَدْ خَضَعَ الْكُلَّ تَحْتَ قَدَمَيْهِ * فَإِذَا قَالَ أَنَّ الْكُلَّ قَدْ خَضَعُوا * فَمِنَ الْبَيِّنِ أَنَّ الْكُلَّ مِنْ غَيْرِ
27 مَنْ قَدْ خَضَعَ لَهُ الْكُلَّ * فَإِذَا خَضَعَ لَهُ الْكُلَّ حِينَئِذٍ وَالابْنُ نَفْسُهُ يَخْضَعُ لِمَنْ أَخْضَعَ لَهُ الْكُلَّ *
28 لِيَكُونَ الإِلَهُ فِي الْكُلِّ كُلِّ شَيْءٍ *

* قِرَاءَةُ الثُّلُثِ مِنَ الْجُمُعَةِ الْعَاشِرِ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ *

29 * وَإِلاَّ فَمَاذَا يَصْنَعُ الَّذِينَ يَصْطَبِغُونَ مِنْ أَجْلِ الأَشْخَاصِ الْمَائِتَةِ * إِنْ كَانَ الْمَوْتَى بِالْجُمْلَةِ
30 مَا يَقُومُونَ فَلِمَ يَصْطَبِغُونَ مِنْ أَجْلِ الأَشْخَاصِ الْمَائِتَةِ * وَلِمَ نَتْعَبُ نَحْنُ كُلَّ سَاعَةٍ *
31 وَإِنِّي فِي كُلِّ يَوْمٍ أَمُوتُ * وَحَقِّ فَخْرِكُمُ الَّذِي لِي بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ رَبِّنَا * وَإِنْ كُنْتُ حَارَبْتُ الْوُحُوشَ كَمَا
32 يَخُصُّ بِإِنْسَانٍ بِأَفَسُسَ فَمَا مَنْفَعَتِي * فَإِنْ كَانَ الْمَوْتَى مَا يَقُومُونَ فَلْنَأْكُلْ وَلْنَشْرَبْ * فَإِنَّنَا سَنَمُوتُ
33 غَدًا * لاَ تَضِلُّوا فَإِنَّ الْعَوَائِدَ الصَّالِحَةَ يُفْسِدُهَا الأَحَادِيثُ الرَّدِيَّةُ * فَنَبِّهُوا إِفَاقَةً وَاجِبَةً وَلاَ
34 تُخْطِئُوا * فَإِنَّ فِيكُمْ قَوْمٌ لاَ مَعْرِفَةَ لَهُمْ بِاللهِ * لِتَخْجِيلِكُمْ أَقُولُ هَذَا * لَكِنْ سَيَقُولُ أَحَدُكُمْ
35 كَيْفَ يَقُومُ الْمَوْتَى * وَبِأَيِّ جِسْمٍ يُقْبِلُونَ * يَا جَاهِلُ أَنْتَ الْبِذَارُ الَّذِي تَزْرَعُهُ * إِنْ لَمْ يَمُتْ
36 فَمَا يَعِيشُ * وَالَّذِي تَزْرَعُهُ * فَمَا تَزْرَعُ الْجَسَدَ الَّذِي قَدْ أَيْنَعَ وَنَبَتَ * بَلْ رُبَّمَا يَتَّفِقُ أَنْ
37 تَزْرَعَ حَبَّةً حِنْطَةٍ مُجَرَّدَةً * أَوْ حَبَّةً مِنْ بَاقِي الْبُزُورِ * وَاللهُ كَمَا سَاءَ أَعْطَاهَا جِسْمًا * وَيُعْطِي كُلَّ نَوْعٍ
38 مِنَ الْبُزُورِ جِسْمَهُ * ثم *

* قِرَاءَةُ السَّبْتِ الثَّامِنِ عَشَرَ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ * وَلِلْمَوْتَى أَيْضًا *

39 * وَكُلُّ بَشَرٍ لَيْسَ تِلْكَ الْبَشَرَ نَفْسُهَا * لَكِنْ بَشَرُ النَّاسِ أُخْرَى * وَبَشَرُ الْبَهَائِمِ أُخْرَى * وَبَشَرُ
40 السَّمَكِ أُخْرَى * وَبَشَرُ الطَّيْرِ أُخْرَى * وَأَجْسَامٌ سَمَاوِيَّةٌ * وَأَجْسَامٌ أَرْضِيَّةٌ * لَكِنْ مَجْدُ السَّمَاوِيِّينَ
41 أَحَرُّ * وَمَجْدُ الأَرْضِيِّينَ أَحَرُّ * وَمَجْدُ الشَّمْسِ أَحَرُّ * وَمَجْدُ الْقَمَرِ أَحَرُّ * وَمَجْدُ النُّجُومِ أَحَرُّ * لأَنَّ نَجْمًا
42 يَفْضُلُ عَلَى نَجْمٍ فِي الْمَجْدِ * وَكَذَلِكَ قِيَامَةُ الْمَوْتَى * تُزْرَعُ فِي الْبَلَى فَتَقُومُ بِعَدَمِ الْبَلَى * تُزْرَعُ فِي
43 الْهَوَانِ فَتَقُومُ فِي الْمَجْدِ * تُزْرَعُ فِي الضَّعْفِ فَتَقُومُ بِالْقُوَّةِ *

u unusquisque in suo ordine. Christus quidem primitiæ antecedentes, deinde amici Christi resurgent, cùm ipse aderit. 23
Deinde finis, cùm tradiderit regnum Deo & Patri: cùm abolueverit omnem principatum, & omne dominium, omnémque potentiam. Nam oportet eum regnare donec posuerit omnes inimicos sub pedes ejus. Et cessabit mors ultimus hostis: quandoquidem subjecit omnia sub pedes illius. Cùm igitur dicat omnia subjecta esse, manifestum est quòd omnia dicantur præter eum qui subjecit ei omnia. Cùm autem subjecta fuerint ei omnia, tunc & ipse filius subjicietur ei qui subjecit ipsi omnia, ut sit Deus in omnibus omnia res. 24 25 26 27 28

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

Alioqui quid facient qui baptizantur pro personis mortuis? Si mortui omnino non resurgunt, cur igitur baptizantur pro personis mortuis? Et cur nos omni hora naufragium patimur? Et ego quidem singulis diebus morior, per realitatem gloriæ vestræ quam habeo in Jesu Christo Domino nostro. Et si pugnavi adversùs bestias, ut homini quadrat, Epheſi, quæ mea utilitas? Si enim mortui non resurgunt, igitur edamus & bibamus, quia cras moriemur. Ne decipiamini: bonos enim mores corrumpunt fabulæ pravæ. Evigilate evigilatione debitâ, & ne peccetis: nam sunt inter vos quidam qui non habent cognitionem Dei: ad pudorem vestrum hoc dico. At dicet aliquis vestrûm; Quomodo resurgent mortui, & quali corpore venient? O stulte, semen quod tu seminas, nisi mortuum fuerit, non reviviscit. Et quod seminas, non illud seminas corpus quod pullulavit ac germinavit: sed siquando contingat ut semines granum frumenti nudum, aut granum aliquod ex reliquis seminibus, Deus, ut voluit, dedit ei corpus, & dat cuilibet speciei seminum corpus ejus. 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38

Finis.

Lectio sabbathi decimi octavi post, Pentecosten. Et præterea pro Defunctis.

Et omnis caro, non est ipsa eadem caro; sed alia caro hominum, & alia caro jumentorum, & alia caro piscium, & alia caro volucrum. Et sunt corpora cœlestia, & sunt corpora terrestria: sed alia est gloria cœlestium, alia gloria terrestrium. Et alia est gloria solis, & alia gloria lunæ, & alia gloria stellarum: stella siquidem stellæ præstat gloriâ. Sic & resurrectio mortuorum: seminatur in corruptione, resurgemus corruptionis expertes. Seminamur in ignominia, resurgemus in gloria: seminatur in imbecillitate, resurgemus in potentia: 39 40 41 42 43

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ክመ : መንትኩ : ያጠመቁ : ለኵኑ : ከመ : የሓይዉ : እመዉታን:: ወእመሰኬ : ሊይትነሥዉ
30 ሉ : እመዉታን : ለመንትኩ : እንከ : ያጠመቁ:=> ወለመንትኩ : እንከ : ንሕነኒ : ንሠር
31 ሕ : ኵሉ : ዕለተ : ወንትቀተልዚ::=> ወበእንተዚ : መክሕነ : ለኅዊነ : ዘበ : ክርስቶስ :
32 እግዚእነ : ሊየሱስ::=> ቦኑ : ለሊድልዎ : ለስብእኑ : ተብሊስኩ : መስለ : ሊርዊ : መድ
ር : በሌፈሶን::መንተ : እንከ : ይበቍዓኒ : ለእመ : ሊየሓይዉ : ሞወታን : ንብላዕ : ወንስ
33 ተይ : ጌሠመ :: ንመወት:=> ሊያስሕቱክሙ : ለኅዊነ : ነገር : እኩይ : ግዕዘ : ሠናየ : ያ
34 ሜስን::=> ትግሡ : ለጽድቅ : ወሊትስሐቱ :: እስሞቦ : እለ : ሊያለመርዶ : ለእግዚአ
35 ብሔር : ወባእኩ : ከመ : ተኅፈሩ : እብለክሙ:=> ሀሉ: ዘይብል : እሮኑ: ይትነሥኡ:
36 ሙዉታን : ወበእይ : ነፍስቶሙ : ይትነሠኡ::=> ለብድ : ለንተ : ዘትዘርእ : ሊይሓዩ :
37 ለእመ : ሊሞተ:=> ወዘኒ : ዘትዘርእ : ለኮ : ዝንቱ : ነፍስት : ዘይትወለድ : ዘትዘርእ :
38 ደእሙ : ዕራቃ : ሕጡተ : እመኒ : ዘሠርናይ : ወእመኒ : ዘባዕድ::=> ወእግዚአብሔር :
39 ይሁቦ : ነፍስተ : ዘከመ : ፈቃደ : ወለለ : ለሐዱ : ዘርእ : ዘዘ : ዚእሁ : ነፍስቱ:=> እስ
ሙ : ሊኮነ : ለሐዱ : ለሠጋሁ : ለነፍስተ : ኵሉ :: ካልእ : ዘሰብእ : ወካልእ : ለሠጋ : እንስ
40 ሰ : ወካልእ : ዘሥፍ : ለሠጋሁ : ወካልእ : ነፍስተ : ለሠ:=> ወከልዕ : ነፍስተ : ዘበ : መድ
41 ር : ወካልእ : ዘበ : ሰማይ : ወባእኩ : ካልእ : ክብሩ : ለዘ : በሰማይ : ወካልእ : ክብሩ : ዘ
በ : መድር:=> ካልእ : ክብሩ : ለፀሐይ: ወካልእ: ክብሩ : ላወርኅ : ወካልእ : ክብርሙ:
42 ላከዋክብት : ወከዋክብ : እመኮከብ : ይሜይስ : ክብሩ::=> ከማሁኬ : ተንለፈቶሙ : ለ
43 ሙዉታን : ይዝራእ : በዘ : ይማስን : ወይትነሣእ : በዘ : ሊይማስን::=> ይዘራእ : በሓሰ
ር : ወይትነሣእ : በክብር : ይዘራእ : በድካመ : ወይትነሣእ : በኃይል::=>

Alioquin quid baptizant, nónne ut revivificent à mortuis? si igitur non suscitabuntur à mortuis, quare igitur baptizant? 29
Et quare igitur nos laboramus omni horâ & trucidamur? 30
Et propter gloriationem nostram, fratres nostri, quæ in Christo Domino nostro Jesu est. Num placere hominibus pugnavi cum vipera in Epheso? quid igitur prodest mihi, si non vivent mortui? Edamus, & bibamus; cras moriemur. Ne seducant vos, fratres nostri: sermo malus mores bonos corrumpit. Evigilate pro justitia, & ne erretis: quia sunt qui nescium Deum, sed ut pudefacti sitis loquor vobis. Sunt qui dicunt; Quomodò suscitabuntur mortui, & cujusmodi corporibus suscitabuntur? Demens, quod tu seminas, non vivisci, nisi moriatur. Et illud quod seminas non idem corpus, quod productum erit, est quod seminas, sed nudum granum, sivè tritici, sive alterius grani. Et Deus dat ei corpus prout voluit: & cujuscunque seminis suum proprium est corpus. 31 32 33 34 35 36 37 38

Quia non est una caro omnium corporum: alia est hominum, & alia caro pecorum, & alia volucrum caro, & aliud corpus piscium. Et aliud corpus est, quod est in terra, & aliud quod est in cœlo: sed alia est gloria ejus quod est in cœlo, & alia gloria ejus quod est in terra. Alia gloria solis, & alia gloria lunæ, & alia gloria stellarum. Et stella stellâ potior est gloriâ suâ: Sic & resurrectio mortuorum: seminatur corruptibile, & suscitatur incorruptibile. Seminatur in contemptu, & suscitatur in gloria: seminatur in infirmitate, & suscitatur in potentia: 39 40 41 42 43

Digitized by Google

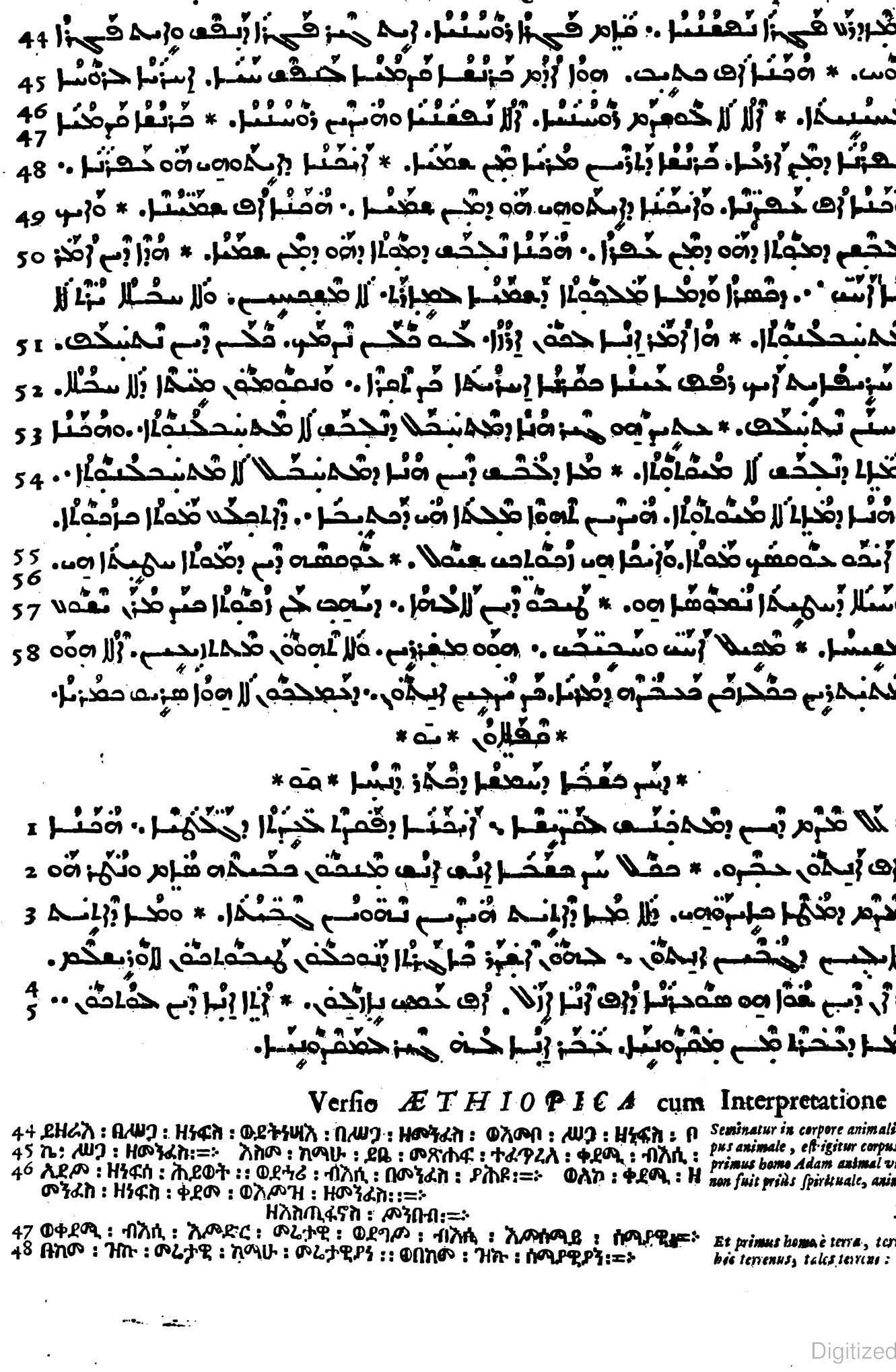
Seminatur corpus animale, *surgit* corpus spiritale. Est corpus animale, & est
44 Σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. (κ) Ἔστι σῶμα ψυχικόν, καὶ ἔστι
corpus spiritale. *Ita* & scriptum est; Factus est primus homo Adam in
45 σῶμα πνευματικόν. Οὕτω καὶ γέγραπται, Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς
animam viventem: novissimus Adam in spiritum vivificantem. Sed non prius spi-
46 ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. Ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευ-
ritale, sed animale: deindè spiritale. Primus homo de
47 ματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν· ἔπειτα τὸ πνευματικόν. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ὢν
terra, terrenus: secundus homo, *Dominus* de cœlo. Qualis terrenus,
48 γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. Οἷος ὁ χοϊκός,
tales & terreni: & qualis cœlestis, tales & cœlestes. Et sicut
49 τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι. Καὶ καθὼς
portavimus imaginem terreni, portemus & imaginem cœlestis. Hoc autem
50 ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, (ϑ) φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου. Τοῦτο δέ
dico, fratres, Quia caro & sanguis regnum Dei *jure hereditario* possidere non possunt,
φημι, ἀδελφοί, Ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύνανται,
neque corruptio incorruptelam *jure hereditario possidet*. Ecce mysterium vobis dico; Omnes
51 οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. Ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω, (ι) Πάντες
quidem *non* dormiemus, omnes *autem* immutabimur: In momento, in ictu
52 μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα· Ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ
oculi, in novissima tuba, (tuba canet enim,) & mortui resurgent
ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι, (σαλπίσει γάρ,) καὶ οἱ νεκροὶ (κ) ἐγερθήσονται
incorrupti, & nos immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere
53 ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι
incorruptionem: & mortale hoc induere immortalitatem. Cùm autem *corruptibile*
54 ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. (λ) Ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν
hoc induerit incorruptionem, & mortale hoc indugelt immortalitatem, tunc fiet
τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται
sermo *ille* scriptus; Absorpta est mors in victoria. Ubi tuus,
ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος, Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. Ποῦ σου, 55
mors, stimulus? ubi *tua, sepulchrum*, victoria? At stimulus mortis,
θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ᾅδη, τὸ νῖκος; Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου, 56
peccatum: *ea* potentia peccati, Lex. At Deo *gratia*
(μ) ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας, ὁ νόμος. Τῷ δὲ Θεῷ χάρις 57
dati nobis victoriam per Dominum nostrum Jesum Christum. Itaque, fratres mei
τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὥστε, ἀδελφοί μου 58
dilecti, stabiles estote, immobiles: abundantes in opere Domini sem-
ἀγαπητοί, ἑδραῖοι γίνεσθε, (ν) ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάν-
per, scientes quòd labor vester non est inanis in Domino.
τοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ.

CAP. XVI. ις'.

De autem *collecta* quæ in Sanctos, sicut ordinavi Ecclesiis Galatiæ,
Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, 1
ita & vos facite. Per unam *Sabbatorum* unusquisque vestrùm apud
(α) οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. Κατὰ μίαν (β) σαββάτων ἕκαστος ὑμῶν παρ' 2
se reponat recondens quod *benè successerit*: ut non cùm venero, tunc collectæ
ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ, τι ἂν (γ) εὐοδῶται· ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι
fiant. Cùm autem *advenero*, quos probaveritis per epistolas, hos
γίνωνται. Ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε διὰ ἐπιστολῶν, τούτους 3
mittam perferre gratiam vestram in Hierusalem. *Si verò* fuerit dignum
πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς (δ) Ἰερουσαλήμ. Ἐὰν δὲ (ε) ᾖ ἄξιον 4
& me proficisci, *cum me proficiscemur*. Veniam autem ad vos, cùm
καὶ ἐμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν 5
Macedoniam pertransiero: (Macedoniam *enim* pertransibo.)
Μακεδονίαν διέλθω· (Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι·)

MS.A. (η) οἱ ἔστιν σῶμα ····κὸν, ἔστιν καὶ πνευματικόν· ····ς καὶ (ϑ) φορέσωμεν (ι) Οἱ πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, οὐ πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα Sed prius οὐ in MS. superscribitur. (κ) ἀνασήσονται (λ) Ὅταν δὲ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃ καὶ ἀθανασίαν, καὶ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃ ἀφθαρσίαν, τότε (μ) ἔστιν ἡ ἁμαρτία· (ν) καὶ ἀμετακίνητοι, Κεφ. ις'. MS.A. (α) ἅπαξ (β) σαββάτου (γ) εὐοδώθη· (δ) Ἱερουσόλυμα. (ε) ἄξιον ᾖ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Seminatur corpus animale, resurgit corpus 44
spirituale. Est enim corpus animæ, est & corpus spiritûs. Ita quoque scriptum est, 45
Factus est Adam homo primus in animam vi-
ventem, at postremus Adam in spiritum vi-
tam largientem. Sed non fuit primùm spi- 46
rituale, sed animale, tum demùm spirituale.
Primus homo pulverulentus ex terra: ho- 47
mo secundus Dominus è cœlo. Quemad- 48
modum est pulvereus ille, sic & pulverei: &
quemadmodum est ille qui ex cœlo est, ita
& cœlestes. Et sicut induimus imaginem 49
illius qui ex pulvere est, sic induemus ima-
ginem illius qui è cœlo est. Hoc autem di- 50
co fratres mei, quòd caro & sanguis regnum
cœlorum hæreditate possidere non possunt:
neq; corruptio possidebit incorruptibilitatẽ.
Ecce dico vobis arcanum, Non omnes ob- 51
dormiemus, omnes autem immutabimur Su- 52
bitò, quasi ictu oculi, per extremam tubam
quum vocem immittet: & resurgent mortui
absque corruptione, & nos immutabimur.
Futurum est enim ut hoc corruptibile induat 53
incorruptibilitatem, paritérque quod mor-
tale est, induat immortalitatem. Quum au- 54
tem hoc quod corruptibile est, induerit in-
corruptibilitatem, & hoc mortale, immor-
talitatem, tunc fiet sermo ille qui scriptus est,
Absorpta est mors in victoria. Ubi est acu- 55
leus tuus, ô mors? & ubi est victoria tua, in-
ferne? Aculeus autem mortis peccatum est, & 56
vis peccati Lex est. Sed Deo gratia qui dedit 57
nobis victoriam per Dominum nostrum Je-
sum Christum. Itaque fratres mei & cha- 58
rissimi mei, estote stabiles, neque sitis mo-
biles, sed estote semper progredientes in
opere Domini, quum sciatis laborem vestrum
non esse inanem in Domino.

CAP. XVI.

Dominicâ V. post Epiphaniam. 26.

Cæterùm de eo quod colligitur pro San- 1
ctis, quemadmodum præcepi Ecclesiis Gala-
tarum, ita & vos facite. Qualibet domini- 2
cà unusquisque vestrûm domi suæ seponat,
& conservet illud quod per manus suas ob-
venit, ne quum venero, tunc fiant collectæ.
Quum autem advenero, quos elegeritis, mit- 3
tam cum epistola, ut perferant gratiam ve-
stram ad Ierusalem. Quòd si fuerit dignum 4
opus ut & ego proficiscar, mecum etiam
proficiscentur. Veniam autem ad vos quum 5
pertransiero Macedoniam, siquidem Mace-
doniam prætergressurus sum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

44 ይዘራኣ : በሥጋ : ዘነፍስ : ወይትነሣእ : በሥጋ : ዘመንፈስ : ወአሎ : ሥጋ : ዘነፍስ : ቦ
45 ጌ: ለሥጋ : ዘመንፈስ:=: እስመ : ከማሁ : ይቤ : መጽሐፍ : ተፈጥረለ : ቀደሚ : ብእሲ :
46 ኣደም : ዘነፍሰ : ሕይወት :: ወደኅሪ : ብእሲ : በመንፈስ : ያሕየ:=: ወእስ : ቀደሚ : ዘ
መንፈስ : ዘነፍስ : ቀደሙ : ወእምዝ : ዘመንፈስ::=:
ዘእስጢፋናስ : መንበብ:=:

Seminatur in corpore animali, & suscitatur in corpore spirituali. Et si fuerit cor- 44
pus animale, est igitur corpus spirituale: Quia sic dicit Scriptura; Creatus est 45
primus homo Adam animal vivens, & postremus homo in Spiritu vivificabit. Et 46
non fuit priùs spirituale, animale fuit primò, & tunc spirituale.

Die Stephani lectio.

47 ወቀደሚ : ብእሲ : እምድር : ምሪታዊ : ወደግም : ብእሲ : እመሰማይ : ሰማያዊ=:
48 ቡከሙ : ዝኩ : መሪታዊ : ከማሁ : መሪታዊያን :: ወበከሙ : ዝኩ : ሰማያዊያን:=:

Et primus homo è terra, terrestris: & secundus homo è cœlo, cœlestis. Qualis 47
hic terrenus, tales terreni: & qualis hic, tales cœlestes. 48

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

42 Seminatur corpus animale, surget corpus spiritale. Si est corpus animale,
45 est & spiritale, sicut scriptum est; Factus est primus homo Adam in ani-
46 mam viventem, novissimus Adam in spiritum vivificantem. Sed non priùs
47 quod spiritale est, sed quod animale: deindè quod spiritale. Primus homo
48 de terra, terrenus: secundus homo de cœlo, cœlestis. Qualis terrenus,
49 tales & terreni: & qualis cœlestis, tales & cœlestes. Igitur sicut porta-
50 vimus imaginem terreni, portemus & imaginem cœlestis. Hoc autem dico,
fratres; Quia caro & sanguis regnum Dei possidere non possunt: neque cor-
51 ruptio incorruptelam possidebit. Ecce mysterium vobis dico; Omnes quidem
52 resurgemus, sed non omnes immutabimur. In momento, in ictu oculi, in
novissima tuba: canet enim tuba, & mortui resurgent incorrupti: & nos
53 immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem; &
54 mortale hoc induere immortalitatem. Cùm autem mortale hoc induerit im-
mortalitatem, tunc fiet sermo, qui scriptus est; Absorpta est mors in victo-
55 ria. Ubi est, mors, victoria tua? ubi est, mors, stimulus tuus?
56 Stimulus autem mortis peccatum est: virtus verò peccati lex. Deo autem gratias, qui
57 dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Jesum Christum. Itaque, fratres
58 mei dilecti, stabiles estote, & immobiles: abundantes in opere Domini sem-
per, scientes quòd labor vester non est inanis in Domino.

CAP. XVI.

1 De collectis autem, quæ fiunt in Sanctos, sicut ordinavi Ecclesiis Gala-
2 tiæ, ità & vos facite. Per unam sabbati unusquisque vestrûm apud se sepo-
nat, recondens quod ei benè placuerit: ut, non, cùm venero, tunc collec-
3 tæ fiant. Cùm autem præsens fuero; quos probaveritis per epistolas, hos
4 mittam perferre gratiam vestram in Jerusalem. Quòd si dignum fuerit ut &
5 ego eam, mecum ibunt. Veniam autem ad vos, cùm Macedoniam pertrans-
iero: nam Macedoniam pertransibo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

44 * نزرع جسم نفساني فنقوم جسم روحاني. ومن الاجسام جسم نفساني. ومنها جسم روحاني * وكذلك
45 كتب ان ادم الانسان الاول صار ذا نفس حية. وادم الاخير صار ذا روح محيية * ثم * لكن
46 ليس الروحاني اولا بل النفساني * وبعد الروحاني * قرا آءة للاموات ايضا *
47 * فالانسان الاول من الارض ترابيا * والانسان الثاني الرب من السماء * فمثل الترابي كذلك
48 الترابيون * ومثل السماوي كذلك السماويون * وكما لبسنا صورة الترابي نلبس صورة
49 السماوي * هذا المعني عنيت يا اخوتي * ان البشر والدم لن يستطيعا ان يرثا ملك الله * ولا
50 البالي يرث عدم البلي * فهاندا اقول لكم سرا * اننا لن نرقد كلنا * ونتبدل كلنا * في
51 هنيهة لا بقطع * في لحظة عين بالبوق الاخير. لانه سيبوق فنقوم الموتي غير بالين ونتبدل
52 نحن * لان هذا البالي يجب له ان يلبس عدم البلي * وهذا المايت ان يلبس عدم الموت *
53 * فاذا ليس هذا البالي عدم البلي. ويلبس هذا المايت البقا * فيصير حينيذ القول المكتوب *
54 ابتلع الموت مغلوبا مبادا * اين حمتك ايها الموت * واين غلبتك ايها الجحيم * جمة الموت
55 56 هي الخطية * وقوة الخطية هي الشريعة * فالنعمة لله الذي اعطانا الغلبة بربنا يسوع
57 المسيح * ثم * السبت التاسع عشر بعد العنصرة * فلذلك يا اخوتي الاحباء *
58 صيروا متوطدين غير متحركين * زايدين مفضلين في عمل الرب دايما * عالمين ان تعبكم
ليس هو في محبة الرب باطلا * الفصل السادس عشر *

1 * فاما عن الجباية التي تواسون بها القديسين * فكما رتبت لكنايس بلد غلاطية * هكذا
2 اعملوا وانتم * في كل سبت كل احد منكم يحرها ويجعلها عنده مهما سمح به ويتيسر له * لكيلا
3 اذا جيت حينيذ تصير الجبايات * واذا جيت اليكم فالذين اخبرعوهم واخبرعوهم ارسلهم
برسايل ليحملوا معروفكم الي اورشليم * * مرا آءة الاربعا من الجمعة العاشر بعد الخمسين *
4 * وان كان الامر اهلا ان يمضي معي فيذهبون معي الذين اخبرعوهم * وساواتي اليكم
5 اذا اجرب بمكدونية وحلتها *

Seminamur corpus animale, resurgemus 44
corpus spirituale. Et corporum aliud *est*
corpus animale, & eorundem aliud *corpus spirituale. Atque ita scriptum est,* 45
quòd Adam primus homo factus est habens animam viventem: Adam verò
postremus factus est habens spiritum vivificantem. Hucusque. *At non spirituale* 46
prius, sed animale: ac deindè spirituale.

Lectio pro Defunctis etiam.

Igitur primus homo de terra pulvereus: 47
secundus autem homo, Dominus de cœlo. Et qualis pulvereus, tales pulvereï: 48
& qualis cœlestis, tales cœlestes. Et 49
quemadmodum induti sumus imaginem
pulverei, ita induemur imaginem cœlestis. Hunc sensum intelligo à fratres 50
mei, quòd caro & sanguis nequeunt hæreditario possidere regnum Dei: neque
corruptibile hæreditario possidere incorruptibilitatem. Ecce ego dico vobis 51
mysterium; Nequaquam obdormiemus
omnes, at immutabimur omnes. In mo- 52
mento individibili, in nictatione oculi,
per ultimam tubam. Nam tuba clangetur, & mortui surgent incorruptibiles,
& nos immutabimur. Quoniam cor- 53
ruptibile hoc oportebit induere incorruptibilitatem, & mortale hoc induere
immortalitatem. Cùm autem corruptibile hoc induerit incorruptibilitatem, & 54
induerit mortale hoc æternitatem: tunc
fiet sermo scriptus, Absorpta est mors
victa atque *peremta. Ubi suprema* 55
vis tua ô mors? & ubi victoria tua
ô inferne? Suprema vis mortis est pecca- 56
tum: & peccati robur est Lex. Grati- 57
as autem Deo, qui dedit nobis victoriam
per Dominum nostrum Jesum Christum.
Finis.

Sabbatho decimo nono post Pentecosten.

Quapropter ô fratres mei dilecti, estote 58
firmi, immobiles, abundantes, excellentes in opere Domini semper, scientes laborem vestrum non esse in charitate Domini irritum.

CAP. XVI.

Porrò quoad collectam qua sanctos sub- 1
levatis, quemadmodum ordinavi Eccle-
siis regionis Galatiæ, ita & vos facite.
Quolibet sabbatho unusquisque vestrûm 2
apud se condat ac reponat illam, quid-
quid scilicet *per liberalitatem libuerit,*
& commodum sibi fuerit: ne quum ve-
nero, tunc fiant collectæ. Et ubi venero 3
ad vos, quos probaveritis & elegeritis,
mittam cum epistolis ad perferendam be-
neficentiam vestram Jerusalem.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

Quòd si res digna fuerit ut mecum abe- 4
at (beneficentia vestra,) ibunt mecum
quos probaveritis. Veniam autem ad vos 5
quum Macedoniam pertransiero atque
perlustravero.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

49 ወበከመ : ለባስነ : ለመትሊሁ : ለመረታዊ : ከማሁ : ንላብስ : ለመስሊሁ : ለሰማያ
50 ዊ:=> ወዘንተ : ንብለክሙ : ለኀዊነ : ከመ : ዘሥጋ : ወደመ : ኢይወርስ : መንግሥ
51 ተ : እግዚአብሔር :: ወዘይማስን : ኢይወርስ : ዘለኢይማስን::=> ናሁ : ኅቡአ : እነ
52 ግረክሙ : ኵልነ : ንመውት : ወለኵ : ኵልነ : ዘንትዋለጥ:=> ለእንተ : መዕር : ከ
መ : ቅጽበተ : ዐይን : በደኀሪ : ጕፋኑቱ : ቀርን : ወይነፍኁ : ቀርነ : ወይትነሥኡ :
53 ሙውታን : እንዘ : ኢይትነካዩ : ወንሕነሂ : ንትዌለጥ::=> ለሕሙ : ሀለው : ለዝንቱ :
54 ዘይማስን : ይለብስ : ዘኢይማስን : ወዘንቱ : መዋቲ : ይለብስ : ዘኢይመውት::=> ወ
55 ለመ : ለብስ : ዝንቱ : መዋቲ : ዘኢይመውት :: ውእተ : ለሚረ : ይፀጽሕ : ቃል : ዘ
56 ተጽሕፈ : ተሰጥመ : ሞት : ወስተ : መለት:=> ኀይቴ : እንከ : ሞት : መዋኢ : ኀይ
57 ቴ : እንከ : ሞት : ቀኖት::=> ወቀኖቱስ : ለሞት : ኅጢአት : ወኀይለኔ : ለኅጢአ
ት : ሐሪት:=> ወለእግዚአብሔር : እሰዮት : ወወሀበነ : ንሣእ : በእንተ : እግዚእነ :
58 ኢየሱስ : ክርስቶስ::=> ወይእዜኒ : ለኀዊነ : ፍቁራኒ : ጽኑዳነ : ኵኑ : ወኢታንቀልቅ
ሱ : ወእብዝኁ : ባግብረ : እግዚአብሔር : ዘልፈ:: ታእመሩ : ከመ : ኢኮነ : ለክንቱ : ዘ
ጸመውክሙ : በእንተ : እግዚእነ;::=>

1 1ኀ ወበእንተሰ : ግብረ : ቅዱሳን : በከመ : ሠራዕክመኩ : ለቤተ : ክርስቲያን : ዘገላ
2 ቲያ : ከማሁ : ግበሩ : እንትሙኒ:=> በበ : እሑድ : ወዘዙ : ዚለክሙ : ዕቀቡ : ኪ
3 ልክሙ : ወይዝግብ : ሎቱ : ዘተሰርሐ :: ከመ : ኢይኩን : ቅሠተ:=> ለእመ : በጸሕ
ኩ : ዘኅረይክሙ : እፈንው : መስለ : መፃሕፍት : የብጽሕ : ኢየሩሰሌም : ለእቲትክ
4 ሙ:=> ወእመስ : ደለወኒ : እሑር : ለኢያ : ኢሐውር : ወየሐውሩ : መስሌየ::=>
5 ወእመሰ : ኀቤክሙ : በጺሕየ : ሖቂደንያ : ወእመቂደንያ : ኀኢፍየ:=>

Et sicut induti fuimus imagine terreni, sic induti erimus imagine cœlestis. 49
Et hoc dico vobis, fratres nostri, quòd carnale & sanguineale non hæredi- 50
tate possidebit regnum Dei, & corruptibile non hæreditate possidebit incor-
ruptibile. Ecce mysterium dico vobis; Omnes nos moriemur, sed non omnes 51
nos immutabimur. Modò, quasi ictu oculi, in ultimo flatu cornu, & suffla- 52
bunt cornu, & suscitabuntur mortui incorrupti, & nos immutabimur.
Quia oportet hoc corruptibile induere incorruptibile, & hoc mortale induere 53
immortale. Et quum inducrit hoc mortale immortale, isto die perveniet ser- 54
mo qui scriptus est; Absorpta est mors in victoria. Ubi igitur mortis vi- 55
ctoria? ubi igitur mortis stimulus? Et stimulus mortis est *peccatum, &* 56
vis peccati lex. Et Deo gratias ago, qui dedit nobis ut vincamus per Do- 57
minum nostrum Jesum Christum. Et nunc fratres nostri dilecti, firmi estote, 58
& ne commoveamini: & abundate in opere Dei semper, & sciatis quòd non
fuit frustrà quòd laboràstis pro Domino nostro.

CAP. XVI.

Et de negotio Sanctorum, sicut constitui domibus Christianorum Galatiæ, sic faci- 1
te vos etiam. Primam quamque dominicam, *& quisque vestrûm observate omnes* 2
vos, & reponat is cui res prosperè succesſit, ne fiat contentio. Si accessero: 3
quem elegeritis mittam cum epistolis, ut perferat Hierusalem gratias vestras,
Et si conveniens fuerit mihi ut proficiscar, ipse ego proficiscar, & proficiscentur me- 4
cum. Et si ad vos venero *accedens Macedoniam, vel à Macedonia recedens,* 5

Digitized by Google

Apud vos autem forsitan manebo, vel etiam hyemabo, ut vos me deducatis,
6 Πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ, ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε,
quocunque iero. Nolo enim vos modò in transitu videre: spero
7 οὗ ἐὰν πορεύωμαι. Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω
verò tempus aliquod manere apud vos, si Dominus permiserit. Per-
8 (ζ) δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος (η) ἐπιτρέψῃ. Ἐπι-
manebo autem in Epheso usque ad Pentecosten. Ostium enim mihi apertum est magnum &
9 μενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς. Θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη καὶ
efficax, & adversarii multi. Si autem venerit Timotheus, videte ut
10 ἐνεργὴς, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί. Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα
sine timore, sit apud vos: nam opus Domini operatur sicut & ego.
ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου ἐργάζεται ὡς (θ) καὶ ἐγώ.
Ne quis ergò illum nihili faciat. Deducite autem illum in pace, ut veniat ad
11 Μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός
me: expecto enim illum cum fratribus. De autem Apollo fratre,
12 με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ Ἀπολλὼ τοῦ ἀδελφοῦ,
multùm rogavi eum, ut veniret ad vos cum fratribus: & omninò non
πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν, ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ
fuit voluntas ut nunc veniret: veniet autem, cùm opportunitatem habuerit. Vigilate,
13 ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ· ἐλεύσεται δὲ, ὅταν εὐκαιρήσῃ. Γρηγορεῖτε,
state in fide, viriliter agite, fortificamini. Omnia vestra in charitate fiant.
14 στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, (ι) κραταιοῦσθε. Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.
Obsecro autem vos, fratres, nôstis domum Stephanæ, quòd est primitiæ
15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ

Achaiæ, & in ministerium Sanctis addixerunt seipsos: Ut & vos subjiciamini
τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· Ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε 16
talibus: & omni cooperanti & laboranti. Gaudeo autem in præsentia
τοῖς τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ 17
Stephanæ & Fortunati & Achaici, quoniam vestrî defectionem hi supple-
Στεφανᾶ καὶ (κ) Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν ὑστέρημα (λ) οὗτοι ἀνεπλή-
verunt. Refecerunt enim meum spiritum & vestrum. Agnoscite ergò tales.
ρωσαν. Ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς (μ) τοιούτους. 18
Salutant vos Ecclesiæ Asiæ: Salutant vos in Domino multùm, Aquila
Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας· Ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας 19
& Priscilla, cum ea quæ in domo eorum Ecclesia. Salutant vos fratres
καὶ Πρίσκιλλα, σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ 20
omnes. Salutate alii alios in osculo sancto. Salutatio meâ manu Pauli.
πάντες. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. 21
Si quis non amat Dominum Jesum Christum, sit anathema, Maran atha.
Εἴ τις οὐ φιλεῖ (ν) Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, ἤτω ἀνάθεμα, μαρὰν ἀθά. 22
Gratia Domini Jesu Christi cum vobis. Charitas mea cum omnibus vobis
Ἡ χάρις τοῦ (ξ) Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. Ἡ (ο) ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν 23
in Christo Jesu. Amen. 24
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν.

Ad Corinthios prior scripta est à Philippis per Stephanam, & Fortunatum,
(†) Πρὸς Κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων διὰ Στεφανᾶ, καὶ Φορτουνάτου,
& Achaicum & Timotheum.
καὶ Ἀχαϊκοῦ καὶ Τιμοθέου.

Ἐν στίχοις πο.

MS.A. (ζ) δὲ (η) ἐπιτρέψῃ. (θ) κἀγώ. (ι) καὶ κραταιοῦσθε. (κ) Φορτουνάτου (λ) αὐτοὶ (μ) τοιούτους. *** Ἀσπάσονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. (ν) Κύριον, ἤτω (ξ) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ (ο) ἀγάπη μου (†) Πρὸς Κορινθίους α'.

Locus undè missa est hæc Epistola in MS.A. non notatur.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܘܐܦ ܐܢܐ ܐܬܝ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܡܢ ܒܥܕ ܕܐܬܪ ܐܙܠ ܠܡܩܕܘܢܝܐ. ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬ ܟܠ ܙܒܢ ܐܦ ܠܘܬ ܒܫܬܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܢ ܨܒܐ ܗܘ. 6 7
* ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬ ܟܠ ܙܒܢ ܐܦ ܠܘܬ ܒܫܬܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܢ ܨܒܐ ܗܘ. 8 9
ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬ ܟܠ ܙܒܢ ܐܦ ܠܘܬ ܒܫܬܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܢ ܨܒܐ ܗܘ. 10
ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬ ܟܠ ܙܒܢ ܐܦ ܠܘܬ ܒܫܬܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܢ ܨܒܐ ܗܘ. 11
ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬ ܟܠ ܙܒܢ ܐܦ ܠܘܬ ܒܫܬܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܢ ܨܒܐ ܗܘ. 12
ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬ ܟܠ ܙܒܢ ܐܦ ܠܘܬ ܒܫܬܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܢ ܨܒܐ ܗܘ.

* ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬ ܟܠ ܙܒܢ ܐܦ ܠܘܬ ܒܫܬܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܢ ܨܒܐ ܗܘ. 13 14
* ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬ ܟܠ ܙܒܢ ܐܦ ܠܘܬ ܒܫܬܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܢ ܨܒܐ ܗܘ. 15
ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬ ܟܠ ܙܒܢ ܐܦ ܠܘܬ ܒܫܬܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܢ ܨܒܐ ܗܘ. 16
ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬ ܟܠ ܙܒܢ ܐܦ ܠܘܬ ܒܫܬܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܢ ܨܒܐ ܗܘ. 17
ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬ ܟܠ ܙܒܢ ܐܦ ܠܘܬ ܒܫܬܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܢ ܨܒܐ ܗܘ. 18
* ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬ ܟܠ ܙܒܢ ܐܦ ܠܘܬ ܒܫܬܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܢ ܨܒܐ ܗܘ. 19
ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬ ܟܠ ܙܒܢ ܐܦ ܠܘܬ ܒܫܬܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܢ ܨܒܐ ܗܘ. 20
ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬ ܟܠ ܙܒܢ ܐܦ ܠܘܬ ܒܫܬܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܢ ܨܒܐ ܗܘ. 21
ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬ ܟܠ ܙܒܢ ܐܦ ܠܘܬ ܒܫܬܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܢ ܨܒܐ ܗܘ. 22
* ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬ ܟܠ ܙܒܢ ܐܦ ܠܘܬ ܒܫܬܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܢ ܨܒܐ ܗܘ. 23
ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬ ܟܠ ܙܒܢ ܐܦ ܠܘܬ ܒܫܬܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܐܢ ܨܒܐ ܗܘ. 24

Quinetiam fortasse apud vos permanebo, 6
aut hybernabo apud vos, ut vos me comite-
mini quocunque proficiscar. Nolo nunc 7
quasi viam transiturus vos invisere: spero
enim me aliquantum tempus commoraturum
apud vos, si Dominus meus permiserit mihi. 8
Namque permansurus sum Ephesi usque ad
Pentecosten. Siquidem ostium magnum pa- 9
tet mihi plenum operosis factis; & adversa-
rii multi. Quòd si venerit ad vos Timothe- 10
us, videte ut absque metu sit apud vos: opus
enim Domini operatur, ut & ego. Ne quis 11
igitur eum despiciat, sed comitemini eum
cum pace, ut veniat ad me: præstolor enim
eum cum fratribus. Ab Apollo autem, fra- 12
tres mei, multùm efflagitavi ab eo, ut veni-
ret ad vos cum fratribus, & fortè non fuit
voluntas eundi ad vos: sed quum erit ei op-
portunitàs, veniet ad vos.

Feriâ III. hebdomadis IV. Jejunii. 27.

Expergiscimini, & state in fide; præbete 13
vos viros, & fortes estote. Omnésque res 14
vestræ cum charitate fiant. Vos autem rogo 15
fratres mei, pro domo Stephanæ: quippe
quam nôstis esse primitias Achaiæ, seque
exposuisse in ministerium Sanctorum: Ut & 16
vos dicto audientes sitis hujusmodi, & uni-
cuique laboranti nobiscum, & adjuvanti.
Gaudeo verò de adventu Stephanæ, & For- 17
tunati & Achaici, quoniam quod mihi deesse
passi estis, ipsi suppleverunt. Siquidem re- 18
focillaverunt spiritum meum ac vestrum.
Cognoscite ergò eos qui hujusmodi sunt.
Postulant pacem vestram ecclesiæ omnes quæ 19
sunt in Asia. Salutant vos plurimùm in Do-
mino nostro Aquila & Priscilla cum ecclesia
quæ est in ædibus ipsorum. Salutant vos 20
omnes fratres. Salutate invicèm osculo san-
cto. Salutatio per scripturam manûs meæ 21
Pauli. Quisquis non amat Dominum no- 22
strum Jesum Christum, anathema sit, Moran
etho. Gratia Domini nostri Jesu Christi sit 23
vobiscum. Et charitas mea cum vobis omni- 24
bus in Christo Jesu. Amen.

Epistolæ ad Corinthios primæ, quæ scripta est
Philippis Macedoniæ, & missa est
per manus Timothei,
FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 እንበር : ኀቤክሙ : እለ : ኮና :: ወእማእኮሰ : እክርመ : ከመ : ለኔትሙ : ትፈነዎ
7 ኒ : ኀበ : ሖርኩ::ኦ ወሊይፈቅድ : ይእዜ : ሳሉፈ : እርእይክሙ : ወባሕቱ : እትለ
8 ውን : ከመ : እንበር : ኀቤክሙ : ዘኮነ : መዋዕለ : ለእመ : ፈቀደ : እግዚአብሔር::ኦ ወ
9 እነብር : ሌፈሶን : እስካ : ጳንጠቆስጤ::ኦ እስመ : ርኅው : ቤተ : ዐቢይ : ለኔቅጽ :
10 ለግብር : ወባሕቱ : ብዙኃን : መከልለኔ::ኦ ወእመ : መጽአ : ጢሞቴዎስ : ዑቅመ :
ከመ : ሊይፍራህ : ባኀቤክሙ : እስመ : ግብረ : እግዚአብሔር : ደገብር : ከማየ::ኦ
11 ወለልኮ : ዘይመንኖ : ወፈንዎ :: በሰላመ : ይመጸእ : ኀቤየ : እስመ : ፀነሱ : መስ
12 ሌየ : ለኅዊነ::ኦ ወበእንተሰ : እኁነ : ብዙኅ : ለስተበቋዕክሙ : ይመጸእ : ኀቤክሙ :
መስለ : ለኅዊነ : ወዮኂ : ሊእፈቅድ : ሎቱ : ይእዜ : ይመጻእ :: ወይመጽእ : በሕ
13 ቱ : ለመ : ተክህሎ::ኦ ትግሁ : ወቁሙ : በሀይማኖት : ተዓገሱ : ወለጥብዑ::ኦ ወ
14 ኵሉ : በተፈቅሮ : ግበሩ::ኦ ለስተበቋዓክሙ : ለኅዊነ :: ታለመረ : ቤተ : እስ
15 ጢፋኖስ : ከመ : ውእቱ : ቀደሚሃ : ለለካይየ : ወለመልእክተ : ቅዱሳን : ለዘዝክመ
16 ው::ኦ ከመ : ለኔትሙኒ : ትትለዘዙ : ለዘከመ : እሱ : ወለኵሉ : ዘይጸመ : ወይ
17 ትቀነይ::ኦ ወእትፈሣሕ : በምጽአቱ : ለእስጢፋኖስ : እስመ : ዘለኔትሙ : ለኅጸጽ
18 ክሙ : እውነቱ : ፈጸሙ::ኦ ወለዕርፋዋ : ለመንፈስክሙ : ወለእመርዐው : ለእለ :
19 ከመዝ::ኦ ለሙኑክሙ : ቤተ : ክርስቲያናት : ዘለእሲያ :: ለመኑክሙ : በእግዚእነ :
ለቂላ : ወእርስቂለ : ወለለሂ : መሕሌሆሙ : እለ : ውስተ : ቢታንያ::ኦ

Manebo apud vos si fieri potest: aut hybernabo, ut vos mittatis me quò 6
proficiscar. Et nolo nunc transeundo vidēre vos, sed spero quòd maneam 7
apud vos aliquot dies, si voluerit Deus. Et manebo Ephesi usque ad Pen- 8
tecosten: Quia apertum est mihi magnum ostium ad operandum, sed multi 9
sunt adversarii. Et si venerit Timotheus, videte ne timeat apud vos: 10
quia opus Dei operatur, ut ego. Et nemo sit qui spernat eum: & dimit- 11
tite eum in pace, ut veniat ad me: quia expectārunt mecum fratres nostri.
Et de fratre nostro, multùm rogavi eum venire ad vos cum fratribus nostris, 12
& profectò non fuit voluntas ei nunc venire: veniet tamen quum conveniat 13
ei. Vigilate, & state in fide, patientes estote, & confirmamini. Et omnia 14
in charitate facite. Precor vos fratres nostri, scitis domum Stephani, quòd 15
fuit primitiæ Achaiæ, & pro ministerio Sanctorum ordinavi eos: ut vos 16
subjiciamini talibus, & cuicunque laboranti, & ministranti. Et gaudeo pro 17
adventu Stephani, quia quæ vos minuistis, illi perfecerunt: Et refece- 18
runt spiritum vestrum. Et cognoscite qui sunt hujusmodi. Salutārunt vos 19
domus Christianorum Asiæ. Salutārunt vos in Domino nostro, Aquila &
Priscilla, & qui cum iis sunt in Bethania.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

6 Apud vos autem forsitan manebo, vel etiam hyemabo: ut vos me deducatis
7 quocunque iero. Nolo enim vos modò in transitu videre, spero enim me
8 aliquantulum temporis manere apud vos, si Dominus permiserit. Permane-
9 bo autem Ephesi usque ad Pentecosten. Ostium enim mihi apertum est ma-
10 gnum, & evidens: & adversarii multi. Si autem venerit Timotheus, vi-
dete ut sine timore sit apud vos: opus enim Domini operatur, sicut & ego.
11 Ne quis ergò illum spernat: deducite autem illum in pace, ut veniat ad me:
12 expecto enim illum cum fratribus. De Apollo autem fratre vobis notum facio,
quoniam multùm rogavi eum ut veniret ad vos cum fratribus: & utique
13 non fuit voluntas ut nunc veniret: veniet autem, cùm ei vacuum fuerit.
14 Vigilate, state in fide, viriliter agite, & confortamini. Omnia vestra in
15 charitate fiant. Obsecro autem vos, fratres, nôstis domum Stephanæ, & For-
tunati, & Achaici: quoniam sunt primitiæ Achaiæ, & in ministerium San-
ctorum ordinaverunt seipsos: Ut & vos subditi sitis ejusmodi, & omni co- 16
operanti, & laboranti. Gaudeo autem in præsentia Stephanæ, & Fortunati, 17
& Achaici: quoniam id, quod vobis deerat, ipsi suppleverunt: Refece- 18
runt enim & meum spiritum, & vestrum. Cognoscite ergò qui hujusmodi
sunt. Salutant vos Ecclesiæ Asiæ. Saluant vos in Domino multùm, Aqui- 19
la & Priscilla, cum domestica sua Ecclesia: apud quos & hospitor. Salu- 20
tant vos omnes fratres. Salutate invicèm in osculo sancto. Salutatio, meâ 21
manu Pauli. Si quis non amat Dominum nostrum Jesum Christum, sit ana- 22
thema, Maran Atha. Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum. Charitas 23
mea cum omnibus vobis in Christo Jesu. Amen. 24

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * لاني اذا طفت مكدونية لعلي اقيم عندكم او لعساني اسيي * لتسيعوني انتم الي حيث
7 امضي * لاني لست اوير ابصركم مجتازا * واومل اني ساقيم عندكم مدة ما ان
8 الرب يذلك * واما مقيم بافسس الي العنصرة * لان قد انفتح لي باب عظيم وعمل * ومعاندون
9 كثيرون * فاذا جاء تيموثاوس * فانظروا ان يصير عندكم بلا خشية * فانه يعمل عمل الرب * كما
10 اعمله انا * فلا يرذلن به احد * وسيعوه بمحبة ليجيي الي * فاني منتظر له مع الاخوة * فاما
11 12 عن ابولوس الاخ فقد عملته كثيرا ليمضي اليكم مع الاخوة * وبلا محالة ان لم تكن له
مسية ان يذهب اليكم الان * لكن سيوافيكم في وقت موافق * تم *
* قرات الاحد الثالث عشر بعد العنصرة *
13 * تيقصوا قفوا في الامانة * تشجعوا تايدوا * ولتصر اموركم كلها بمحبة * ايها الاخوة
14 15 انتصح اليكم * قد عرفتم منزل استافانا انه هو مقدم بلد اخائيا * وقد رتبوا انفسهم لخدمة
16 القديسين * لتخضعوا انتم لمثل هولاء ولكل من يساعد ويتعب في الخير * وقد سررت بورود
17 18 استافانا وفورطوناطوس واخائيكوس * فان نقصكم هولاء عموه * لانهم نيحوا روحي
19 وروحكم * فاعرفوا قدر مثل هولاء * يصافحكم كنايس اسيا * يسلم عليكم بالرب كثيرا *
20 اكيلا وبرسكيلا والكنيسة التي في منزلهما * يسلم عليكم الاخوة اجمعون * ليقبل
21 بعضكم بعضا بقبلة قديسة * السلام بيدي انا بولص * من لا يحب الرب يسوع المسيح
22 فليكن مقورا * ماران اتا اي الرب قد جاء * نعمة الرب يسوع المسيح معكم * محبتي مع
23 24 كافتكم بيسوع المسيح امين *

* والمجد لله دايما ابدا *

* تمت الرسالة بعون الله تعالي وكتبت من مدينة فيلبس * وارسلت على يد استافانا
وفرطوناطوس * واخائيكوس وتيموثاوس *

Cùm enim Macedoniam peragravero, 6
forsan apud vos manebo, aut fortassis hybernabo: ut vos me deducatis quò proficiscar. Nolo enim videre vos 7
transcurrens: sed spero me manserum apud vos aliquanto temporis intervallo, si permiserit hoc Dominus. Per- 8
mansurus sum autem Ephesi usque ad Pentecosten. Nam apertum est mihi 9
ostium magnum, & opera, & adversarii multi. Cùm igitur venerit Timotheus, 10
videte ut sit apud vos sine metu: operatur enim opus Dei, ut ego illud operor. Ne quis ergò spernat eum: sed 11
cum dilectione deducite eum, ut veniat ad me: expecto enim eum cum fratribus. Verùm de Apollo fratre, multùm 12
demulsi eum ut iret ad vos unà cum fratribus: sed (absque dissimulatione) non fuit ei voluntas eundi ad vos modò: veniet autem ad vos tempore opportuno.
Finis.

Lectio Dominicæ decimæ tertiæ post Pentecosten.

Vigilate, state in fide, animosi estote, roboremini. Et fiant omnia negotia 13 14
vestra cum charitate. O fratres, ob- 15
secro vos: jam nôstis domum Stephanæ, quòd ipsa sit princeps regionis Achaiæ, & seipsos ordinâvint in ministerium sanctorum: ut vos subjicia- 16
mini hisce similibus, omnique adjuvanti & laboranti in bonum. Gavi- 17
sus sum quoque de adventu Stephanæ & Fortunati & Achaici: quoniam defectum vestrum hi supplevernat. Tranquillitatem enim attulerunt spiritui meo & spiritui vestro. Agnoscite igitur dignitatem hisce similium. Oscu- 18 19
lantur vos Ecclesiæ Asiæ. Salutant vos in Domino multùm Achilla & Priscilla, & Ecclesia quæ est in domo utriusque. Salutant vos fratres omnes. Oscu- 20
letur alter alterum osculo sancto. Salu- 21
tatio mea manu mei Pauli. Qui non 22
diligit Dominum Jesum Christum, sit segregatus. Maranatha, hoc est Dominus noster venit. Gratia Domini Je- 23
su Christi vobiscum. Charitas mea 24
cum vobis omnibus in Jesu Christo Amen.

Laus Deo jugis ac perpetua.

Absoluta est hæc epistola sub excelsi Dei auspiciis. Scripta verò fuit ab urbe Philippis, & missa per Stephanam, & Fortunatum, & Achaicum, & Timotheum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወሰላሙክሙ : ለኀዊነ : ኵሎሙ : ተለሙ : በቢይናቲክሙ : በለሙን : ቅድሑት ::=: Et salutârunt vos fratres nostri omnes. Salutate vos invicèm in salutatione sanctâ. 20
21 ለማሳሁክሙ : በእደ : ዚለየ : ጳውሎስ::=: ዘሊያፈቅር : ለእግዚእነ : ውጥዘ : ለ Salutavi vos cum manu mea Paulus. Qui non amat Dominum nostrum, 21
22 ይኩን : በመጽአቱ : ለእግዚእነ ::=: ጸጋሁ : ለእግዚእነ : ሊያሱስ : ክርስቶስ : መ anathema sit in adventu Domini nostri. Gratia Domini nostri Jesu Christi vo- 22
23 እሌክሙ::=: ወፍቅረ : ዚለየ : መስለ : ኵልክሙ : በክርስቶስ : ሊያሱስ : እግዚእ biscum sit. Et charitas mea cum omnibus vobis in Christo Jesu Domino nostro, 23
24 ነ : ዘለዑቱ : ስብሐት : ለዒለመ : ዓለመ : ለሜን::=: cui gloria in seculum seculorum. Amen. 24

ለሰብለ : ቆሮንቶስ : ፩ :

Ad Corinthios Prior.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΕΧΟΝΤΑ ΚΑΙ ΤΙΝΑΣ ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Α'. Εὐχαριστία περὶ Θεοῦ βοηθείας, ἣ πεποιθέναι φησί.
Β'. περὶ ἀγάπης τ πρὸς αὐτὸς, κ φιλοτιμίας εἰς τὸ μὴ λυπῶν, εἰ κ λυπῶν ὠφελεῖ, ὡς ἐπὶ τῆ διὰ πορείαν ὀκνηρότερ, ᾧ κ συγχωρεῖ.
Γ'. περὶ τ δι' αὐτοῦ θείας ὠφελείας τοῖς ὑπηκόοις, δι' ἧς κ συνίεσθαί φησι.
Δ'. περὶ τ χ̄ῡ πνεῦμα λατρείας, κ δόξης θεότερας τ χ̄ῡ τ νόμου.
Ε'. περὶ τ θείας δόξης, κ τ ἀκολούθ βίν, ὅτι τοῖς ἁγίοις γενόσεις.
ς'. περὶ τ χ̄ῡ σῶμα ἀσθενείας, κ τ τῆ σώματ ἀποθέσεως κ ἐπαναλήψεως.
Ζ'. περὶ τ ἑαυτῆ φιλοθεότητ κ φιλαδελφίας τ χ̄ῡ Χριστόν.
Η'. Ἀποδοχὴ τ Κορινθίων ὑπακοῆς κ ἀγάπης συφραινύσης αὐτόν.
Θ'. Παρ ὅτι πρὸς ὑπόδοσιν χρημάτων τοῖς ἁγίοις, κ πιμὴν τ διὰ τοῦτο ἐρχομένων. περὶ τ Τίτυ ὑποφολῆς, κ τ ἄλλων πρὸς αὐτός.
Ι'. Διήγησις τ ἰδίων πόνων, κ προθύσεως, κ τ ὑπ' αὐτῶ χάριτ, πρὸς τὸ μὴ τοῖς ὑπεναντίοις προσπθεῖσθαι Κορινθίους. ὑφ ᾧ, ἀντεξέτασις ἑαυτῆ πρὸς ὑπεύθυνος. ἔλεγχ ἰδιώτων.
ΙΑ'. περὶ ἑαυτῆ, τὸ ὑπέπονον, τὸ περὶ Θεῶ τίμιον, τὸ ὀφειλόμενος αὐτόθρον. παραινεῖ πρὸς τ μέλλυ ἑαυτῆ παρουσίαν.

Digitized by Google

AD CORINTHIOS SECUNDA.

(†) Ἡ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΔΕΥΤΕΡΑ. ΚΕΦ. Α'.

CAP. PRIMUM. ΚΕΦ. α'.

1 Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς,
Paulus Apostolus Jesu Christi, per voluntatem Dei, & Timotheus frater,
τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσι τοῖς οὖσιν ὅλῃ
Ecclesiæ Dei existenti in Corintho, cum Sanctis omnibus existentibus in tota
τῇ Ἀχαΐᾳ· 2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
Achaia: Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu
Χριστοῦ. 3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰ- Α'
Christo. Benedictus Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, pater miseri-
κτιρμῶν, καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως· 4 ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει
cordiarum, & Deus totius consolationis: Consolans nos in omni tribulatione
ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως,
nostra: ad posse nos consolari eos qui in omni pressura, per consolationem,
ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. 5 Ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα
quâ consolatione efficimur ipsi à Deo. Quoniam sicut abundant passiones
τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, (a) οὕτω διὰ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. 6 Εἴτε δὲ
Christi in nobis, ita per Christum abundat & consolatio nostra. Sive autem
θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως, καὶ (β)σωτηρίας τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ
tribulamur, pro vestra consolatione, & salute effectâ in tolerantia
τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· Εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν
earundem passionum quas & nos patimur: Sive consolatione afficimur, super vestra
παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· 7 Καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἰδότες ὅτι (γ)ὡσαύτως
consolatione & salute: Et spes nostra firma super vos: scientes quòd sicut
κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, (δ)οὕτω καὶ τῆς παρακλήσεως. 8 Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν,
socii estis passionum, sic & consolationis. Non enim volumus vos igno-
ἀδελφοί, (ε)ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς (ζ)γενομένης ἡμῖν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι
rare, fratres, de tribulatione nostra facta nobis in Asia, quoniam
καθ' ὑπερβολὴν (η) ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ
secundùm exsuperantiam gravati sumus supra virtutem: ita ut perdubitare nos etiam
vivere. Sed ipsi in nobismetipsis decretum mortis habuimus, ut non fi-
τοῦ ζῆν. 9 Ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πε- 9
dentes simus in nobismetipsis, sed in Deo excitante mortuos. Qui ex tan-
ποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς. 10 Ὃς ἐκ τηλι- 10
to morte eripuit nos & eruit: in quem speravimus quoniam & adhuc eripiet,
κούτου θανάτου ἐρρύσατο (θ) ἡμᾶς καὶ ῥύεται· εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται,
Coadjuvantibus & vobis pro nobis oratione, ut ex multis personis illa in nos
11 συνυπουργούντων καὶ (ι)ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς 11
donatio per multos gratiæ agantur pro nobis. Nam gloriatio nostra hæc est, testimo-
χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν. 12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύ- 12
nium conscientiæ nostræ, quòd in simplicitate & sinceritate Dei, non in sapientia carnali,
ριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν (κ)ἁπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ Θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ,
sed in gratia Dei, conversati sumus in hoc mundo: abundantiùs autem ad vos. Non enim
ἀλλ' ἐν χάριτι Θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ· περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. 13 Οὐ γὰρ 13
alia scribimus vobis, nisi quàm quæ legitis aut & agnoscitis: spero autem quòd
ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, (λ)ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε, ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε· ἐλπίζω δὲ (μ)ὅτι
& usque in finem agnoscetis. Sicut & agnovistis nos ex parte, quia gloriatio
καὶ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε. 14 Καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα 14
vestra sumus, sicut & vos nostra, in die Domini Jesu.
ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

MS.A. (†)Πρὸς Κορινθίους β'.

Κεφ. α'. MS.A. (a)ἔτως διὰ τοῦ Χριστοῦ (β)σωτηρίας· εἴτε παρακαλέμεθα ὑ··· ··· ὑμῶν παρακλήσεως τῶ· ···· γομένης ἐν ὑπομονῇ ··· αὐτῶν παθημάτων ὧν ··· · μεῖς πάσχομεν· καὶ ἡ ἐλ··· ἡμῶν (γ) ὡς (δ) ἔτως (ε)φὶ (ζ) γομένης ἐν(η)ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν,(θ) ἡμᾶς· οἱς (ι) ἡμῶν ὑπὲρ ὑμῶν (κ) ἁπότητι καὶ ἐν εἰλικρινίᾳ τ Θεοῦ,(λ) ἀλλ' ἀναγινώσκετε, (μ)ὅπ ἕως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

EPISTOLA AD CORINTHIOS SECUNDA.

CAP. I.

Matutinis Sabbathi annuntiationis. 1.

1 ܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܘܛܝܡܬܐܘܣ ܐܚܐ ܠܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܒܩܘܪܢܛܘܣ ܘܠܟܠ ܩܕܝܫܐ ܕܒܟܠ ܐܟܝܐ ܗܕܐ
Paulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater, ecclesiæ Dei quæ est Corinthi, & omnibus Sanctis qui sunt in universâ Achaia;
2 ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܫܠܡܐ ܘܚܢܢܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܢ ܡܪܢ ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪܟ ܐܠܗܐ ܐܒܐ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܒܐ ܕܪܚܡܐ ܘܐܠܗ ܟܠ ܢܚܡܐ
Gratia vobiscum & pax à Deo patre nostro, & à Domino nostro Jesu Christo. Benedictus Deus Pa-
3 ܕܡܢ ܟܠ ܢܚܡܐ ܐܝܬ ܠܢ ܒܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
ter Domini nostri Jesu Christi, Pater miserationum, & Deus omnis consolationis: Qui
4 ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
4 consolatur nos in omnibus afflictionibus nostris, ut & nos possimus consolari eos qui
ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
sunt in omnibus afflictionibus per illam consolationem quâ nos consolatur Deus. Nam
5 ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
5 quemadmodum abundant in nobis perpessiones Christi, sic & per Christum abundat
ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
consolatio nostra. Quamvis autem affligimur, 6
6 ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
pro vestra quidem consolatione, ac pro vestra salute affligimur: sive consolationem accipimus, *id fit*, ut consolationem accipiatis,
ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
& sit in vobis studium quo sustineatis perpessiones illas, quas & nos patimur. Ac spes 7
7 ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
nostra pro vobis firma est: scimus enim quòd si participes estis passionum, participes quoq; eritis consolationis.

Dominicæ IV. post Epiphaniam. 2.

8 ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
8 Volumus enim vos scire fratres mei, de oppressione quæ nobis accidit in Asia, quoniam
ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
majorem in modum oppressi fuimus supra
9 ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
vires nostras, adeò ut vita nostra propè dissolveretur. Et hac de causâ sententiam mor- 9
tis tuleramus, ne esset nobis spes in nobismetipsis, sed in Deo illo qui excitat mortuos.
10 ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
Qui à morte violenta nos liberavit, & ad- 10
huc speramus nos liberatum iri ab eo, cum
11 ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
11 auxilio deprecationis vestræ pro nobis: ut
ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
donum ejus erga nos sit beneficium collatum in gratiam multorum, & multi gratias ei
12 ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
agant pro nobis. Nam gloriatio nostra hæc 12
est, testimonium conscientiæ nostræ, quòd
ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
cum simplicitate, & sinceritate, & gratiâ
13 ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
Dei versati sumus in mundo, non autem cum
ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
sapientia corporis: atque præsertim apud
ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ ܐܦ ܒܫܘܫܒܢܐ ܕܥܠ ܟܠ ܫܘܫܒܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܚܢܢ ܒܗ
vosipsos. Non alia scribimus vobis, quàm 13
quæ scitis & agnoscitis. Spero autem quòd
ad finem usque agnoscetis: Sicut & agno- 14
vistis modicum ex multo nos esse gloriatio-
nem vestram, ut & vos nostram, in die Do-
mini nostri Jesu Christi.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ለሰብአ : ቆሮንቶስ : ፀ: ወተጽሕፈ : እንዘ : ሀሎ : ብሔረ : ፊሊጶስዩስ:=

Ad Corinthios secunda: & scripta fuit quum esset *in* urbe Philippensi.

1 ፩ ጳውሎስ : ሐዋርያሁ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : በፈቃደ : እግዚአብሔር : ወጢሞቴዎስ:
2 እኁነ : ለቤተ : ክርስቲያን : ዘሀገረ : ቆሮንቶስ : ወለኵሉ : ቅዱሰን : እለ : ሀገረ : ላኪይ
3 ዖ::=: ሰላም : ለክሙ : ወጸጋ : እግዚአብሔር : ለቡነ : ወእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስ
ቶስ:=: ይትባረክ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : እቡሃ : ለመሕረት : ወአምላከ : ለ
ኵሉ : ትፍሠሕት:=:

CAPUT I

1 *Paulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater noster, de-*
mut Christianorum civitatis Corinthi, & omnib⁹ Sanctis qui sunt regionis Achaiæ:
2 *Pax vobis & gratia Dei Patris nostri, & Domini nostri Jesu Christi. Benedictus*
3 *sit Dominus noster Jesus Christus, Pater misericordiæ, & Deus omnis consolationis,*

Digitized by Google

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* CORINTHIOS *Secunda.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater, Ecclesiæ
2 Dei, quæ est Corinthi, cum omnibus Sanctis, qui sunt in universa Achaia. Gratia
3 vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Benedictus Deus &
Pater Domini nostri Jesu Christi, Pater misericordiarum, & Deus totius consola-
4 tionis, Qui consolatur nos in omni tribulatione nostra: ut possimus & ipsi
consolari eos, qui in omni pressura sunt, per exhortationem, quâ exhortamur &
5 ipsi à Deo. Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis: ita & per Chri-
6 stum abundat consolatio nostra. Sive autem tribulamur pro vestra exhortatione
& salute, sive consolamur pro vestra consolatione, sive exhortamur pro vestra ex-
hortatione & salute, quæ operatur tolerantiam earundem passionum, quas & nos
7 patimur: Ut spes nostra firma sit pro vobis: scientes quòd sicut socii passionum
estis, sic eritis & consolationis. Non enim volumus ignorare vos, fratres, de tri- 8
bulatione nostra, quæ facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus supra
virtutem, ita ut taderet nos etiam vivere. Sed ipsi in nobismetipsis responsum 9
mortis habuimus, ut non simus fidentes in nobis, sed in Deo, qui suscitat mortuos:
Qui de tantis periculis nos eripuit, & eruit: in quem speramus quoniam & ad- 10
huc eripiet, Adjuvantibus & vobis in oratione pro nobis: ut ex multorum per- 11
sonis, ejus quæ in nobis est donationis, per multos gratiæ agantur pro nobis.
Nam gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ, quòd in simplicitate 12
cordis & sinceritate Dei, & non in sapientia carnali, sed in gratia Dei, conversati
sumus in hoc mundo: abundantiùs autem ad vos. Non enim alia scribimus vo- 13
bis, quàm quæ legistis, & cognovistis. Spero autem quòd usque in finem cogno-
scetis, Sicut & cognovistis nos ex parte, quòd gloria vestra sumus, sicut & vos 14
nostra, in die Domini nostri Jesu Christi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* رِسَالَةُ القِدِّيسِ بَوْلُصَ الثَّانِيَةُ إِلَى قورِنثوس *

EPISTOLA SANCTI PAULI Secunda ad Corinthios.

* اَلفَصْلُ الأَوَّلُ * * قِرَاءَةُ الخَمِيسِ مِنَ الجُمعَةِ العَاشِرِ بَعْدَ العَنصَرِ *

CAP. I.
Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

* مِنْ بَوْلُصَ رَسُولِ يَسُوعَ المَسِيحِ بِمَشِيئَةِ اللهِ * وَمِنْ تِيمَاوُسَ الأَخِ إِلَى بِيعَةِ اللهِ الَّتِي بِقورِنثوس * 1
مَعَ كَافَّةِ القِدِّيسِينَ الَّذِينَ هُم فِي بَلَدِ أَخَايَا كُلِّهَا * نِعمَةٌ لَكُم وَسَلاَمَةٌ مِنَ الإِلَهِ أَبِينَا وَالرَّبِّ 2
يَسُوعَ المَسِيحِ * مُبَارَكٌ الإِلَهُ وَأَبُو رَبِّنَا يَسُوعَ المَسِيحِ * أَبُو الرَّأفَاتِ وَإِلَهُ كُلِّ عَزَاءٍ * الَّذِي عَزَّانَا 3 4
فِي كَافَّةِ حُزنِنَا * لِنَستَطِيعَ أَن نُعَزِّيَ الَّذِينَ فِي كُلِّ حُزنٍ * بِالعَزَاءِ الَّذِي يُعَزِّينَا بِهِ اللهُ * لأَنَّ 5
بِمِقدَارِ مَا تَزِيدُ * الآلاَمُ المَسِيحِ وَتَكثُرُ فِينَا * كَذَلِكَ يَتَكَاثَرُ بِالمَسِيحِ عَزَاؤُنَا * وَإِن اعتَمَمنَا مِن 6
أَجلِ سَلوَتِكُم وَخَلاَصِكُم المَقبُولِ بِالصَّبرِ عَلَى الآلاَمِ بِعَينِهَا * الَّتِي نَحنُ نَتَأَلَّمُ بِهَا * وَرَجَاؤُنَا 7
مِن أَجلِكُم صَادِقٌ * فَإِن عُزِّينَا مِن أَجلِ تَعزِيَتِكُم وَخَلاَصِكُم * تَكُونُوا عَالِمِينَ أَنَّكُم كَمَا
تُشَارِكُونَ فِي الآلاَمِ كَذَلِكَ تُشَارِكُونَ فِي العَزَاءِ * قِرَاءَةُ السَّبتِ العِشرِينَ بَعدَ العَنصَرِ *
* لأَنَّنَا مَا نُرِيدُ أَيُّهَا الإِخوَةُ أَن يَعبُرَ عَلَيكُم أَمرُ حُزنِنَا الَّذِي استَعمَلَنَا بِاسِيَا * أَنَّهُ بِمَا يَفُوقُ 8
الأَفرَاطَ ثَقُلَ عَلَينَا فَوقَ الطَّاقَةِ * حَتَّى أَنَّنَا تَحَيَّرنَا وَأَيِسنَا مِنَ الحَيَاةِ * لَكِنَّا احتَكَمنَا فِي دَاتِنَا 9
حُكمَ المَوتِ * لِئَلاَّ نَكُونَ مُتَوَكِّلِينَ عَلَى أَنفُسِنَا * لَكِن عَلَى اللهِ المُقِيمِ المَوتَى * الَّذِي أَنقَذَنَا 10
مِن مِثلِ هَذَا المَوتِ وَيُنقِذُنَا * فَإِيَّاهُ قَد رَجَونَا أَنَّهُ سَيُنقِذُنَا * بِاستِعدَادِكُم أَيضاً بِالتَّضَرُّعِ مِن أَجلِنَا * 11
لِكَي مِن وُجُوهٍ كَثِيرَةٍ تُشكَرُ المَوهِبَةُ الَّتِي فِينَا * بِكَثِيرِينَ مِن أَجلِنَا * قِرَاءَةُ الجُمعَةِ
مِنَ الجُمعَةِ العَاشِرِ بَعدَ العَنصَرِ * لأَنَّ فَخرَنَا هُوَ شَهَادَةُ ضَمِيرِنَا * أَنَّنَا بِبَسَاطَةِ 12
الإِلَهِ وَحُسنِ النِّيَّةِ صَرَفنَا فِي العَالَمِ * لاَ بِحِكمَةٍ بَشَرِيَّةٍ * لَكِن بِنِعمَةِ اللهِ * وَبِاكتِثَارٍ لَدَيكُم
جِدًّا * لأَنَّنَا لَستَنَا نَكتُبُ إِلَيكُم أُمُورًا أُخَرَ * بَلِ الأُمُورَ الَّتِي إِمَّا قَرَأتُمُوهَا وَإِمَّا عَرَفتُمُوهَا * وَأَمِّلُ 13
أَنَّكُم وَإِلَى النِّهَايَةِ تَعرِفُونَهَا * وَكَمَا قَد عَرَفتُمُونَا بَعضَ جُزءِ المَعرِفَةِ * أَنَّنَا فَخرُكُم نَحنُ كَمَا أَنتُم 14
فَخرٌ فِي يَومِ الرَّبِّ يَسُوعَ *

Lectio sabbathi vigesimi post Pentecosten.

Non enim volumus O fratres, lateat vos 8
eventus tristitiæ quæ circumclusit nos in Asia: nam ultra supremum gradum gravis fuit nobis, supra facultatem, adeo ut obstupuerimus, & desperaverimus vitam. Verùm accepimus in nobismetipsis sententiam mortis, ne essemus freti nobismetipsis, sed 9
Deo suscitatore mortuorum. Qui nos à 10
tali morte liberavit ac liberat. Ipsum enim speramus nos esse liberaturum, Ope 11
vestrâ in deprecatione pro nobis, ut multis ex partibus gratias agamus pro dono quod est erga nos, per multos pro nobis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

Nam gloriatio hæc nostra testimonium 12
est conscientiæ nostræ, quòd cum simplicitate Dei & rectitudine mentis nos gesserimus in mundo, non cum sapientia carnali, sed cum gratia Dei, ac potissimum apud vos. Non enim scribimus ad vos 13
sermones peregrinos, sed sermones quos vel legistis vel agnovistis, quosque spero vos ad extremum usque agnituros: Sicut & agnovistis nos aliquandò notitiâ 14
quòd simus gloriatio vestra, quemadmodùm vos estis gloriatio nostra in die Domini Jesu.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

4 ዘአስተፈሠሐነ : እመአሳሉ : ሕማምነ : ከመ : ትክሀሉ : አስተፈሠሐቶሙ : ለአሉ :
5 ሕሙማን : በውእቱ : ፍሬኆክሙ : ዘአስተፈሠሐክሙ : እግዚአብሔር ::= ወበከመ : በዝኀ
ት : ሕማሙ : ለክርስቶስ : ባዕበነ : ኀዛኒ : ይፈድፍድ : ፍሠሓሁ : ለክርስቶስ : በእን
6 ቲአሁ : ለክርስቶስ ::= ወእመኒ : ሐመምነ : ክሙ : ለትኩሙ : ቍድሳኑ : ወትትፈሠ
ሑ : ወእመኒ : ተፈሣሕነ : በእንተ : ፍሠሐክሙ : እንተ : ጸንዒት : ሳዕሌክሙ : በትዕግስ
ቱ : ለሠቓየ : ሕማም : ዘበእንቲአሁ : ኒሐመል : ንሕኒ ::=
በሰንበት : እንተ : እመድኅረ : ጌና : ኀበ : ይትነበብ ::=
7 ወትሠክለትነኒ : ጽኑዕ : በእንቲአክሙ ::= ወበከመ : ዐረይነ : ሕማመ : ከማሁ : ኒኒ
8 በር : በፍሠሐነኒ ::= ወንፈቅድ : ታእመሩ : እቁኒነ : ዘከመ : ሐመመነ : በእስዮ :
እስመ : ፈድፋደ : እመለመጣነ : ኀይልነ : ክበድነ : እስከ : ንትቋጣዕ : ሕይወትነ ::=
9 ወለኀበዕነ : ለመዊት : ከመ : ኢንትእመን : በርእሰነ :: ዘእንበሪ : በእግዚአብሔር :
10 ዘይሕይወሙ : ለመዋታን ::= ዘለድኅነነ : እመጠነዝ : ሞት : ወያድኅነነኒ : ዘኪያ
11 ሁ : ትሊመነ : ከመ : ያድኅነነ ::= እንዘ : ትረድኡነ : ለንትሁኒ : በጸሎትክሙ : ከ
ሮ : ትርኪብ : ጦገስ : በኀበ : ብዙኀን : ወለንትሙኒ : ቅትለኮቱ : በኀበ : ኵሉ ::=
12 እስመ : ዘቲ : ይእቲ : ትመክሕትነ : ሕመዐ : ግፅዝነ : ቤመሕረቱ : ወለየኮ ይጥቱ :
ለእግዚአብሔር :: ወሊኮነ : ጥበበ : ዘሠጎ : ደኀሙ : በጸጋ : እጋዚአብሔር : ሀለወ
13 ናሁ : ሠስተ : ዓለመ : ወፈድፋደሰ : ኀቤክሙ ::= እስመ : ዘትጽሐፉ : ንጽሕፍ :
ለክሙ : ወዘታነብቡ : ወእይተዐቀክሙ :: ወለትእመኑ : ከመ : ለዝሉፈ : ታእመሩ
14 ፱ ::= በከመ : ለእመርክሙነ : እመአሐዱ : ገጽ : ከመ : ንሕነ : መክሕክሙ : ፱
ከማሁ : ላንትሙኒ : ለነ : ለዕለተ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ ::=

Sabbato post confessionem, ubi legitur.

Et spes nostra firma est pro vobis: & sicut æquales fuistis in passione, sic socii eritis 7
in gaudio nostro. Et volumus ut sciatis fratres nostri quomodò passi sumus in Asia, 8
quia prævaluit mensuræ virium nostrarum onus nostrum, adeò ut fastidimus vitam nostram. Et proposuimus animi, ut non confideremus in nobis ipsis, sed in 9
Deo, qui vivificat mortuos: Qui liberavit nos à tanta morte, & liberat nos etiam: cui confidimus quòd liberabit nos, Adjuvantibus nos vo- 10 11
bis, per preces vestras: ut obtineamus gratiam apud plures, & vos etiam bonorificemini apud omnes. Quia hæc est gloria nostra, testimonium conscien- 12
tiæ nostræ in misericordia, & in conversione ad Deum, & non est per sapientiam carnis, sed per gratiam Dei sumus in mundo, & præcipuè apud vos. Quia quod agnoscitis scribimus vobis, & quod legitis, & quod ma- 13
nifestum est vobis: Et spero quòd semper agnoscetis: Sicut agnovistis nos 14
ex una parte, quòd sumus gloria vestra, & similiter vos etiam estis nostra, in diem Domini nostri Jesu Christi.

Digitized by Google

Et hac confidentiâ volui ad vos venire priùs, ut secundam
15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην (γ) πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν πρότερον, ἵνα δευτέραν Β'
gratiam haberetis: Et per vos transire in Macedoniam, & iterùm à Macedonia
16 χάριν σχῆτε, Καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας
venire ad vos, & à vobis deduci in Judæam. Hoc ergò
17 ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Τοῦτο (ξ) οὖν
deliberans, numquid levitate usus sum? Aut quæ *deliberans*,
βουλευόμενος, μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; Ἢ ἃ βουλεύομαι, κατὰ
carnem *deliberans*: ut sit apud me *Etiam etiam*, & *Non non*? Fidelis autem Deus,
18 σάρκα βουλεύομαι· ἵνα ᾖ παρ' ἐμοὶ τὸ Ναὶ ναί, καὶ τὸ Οὒ οὔ; Πιστὸς δὲ ὁ Θεὸς,
quia sermo noster qui *ad* vos non *factus* est *Etiam* & *Non*? Nam
19 ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς (ο) οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὔ. Ὁ (π) γὰρ
Dei filius Jesus Christus in vobis per nos prædicatus, per me & Silvanum &
τοῦ Θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ
Timotheum, non *factus* est *Etiam* & *Non*: sed *Etiam* in eo *factus est*. (Quotquot enim
20 Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὔ· ἀλλὰ Ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. (Ὅσαι γὰρ
promissiones Dei, in illo *Etiam*, & *in illo* Amen,) Deo ad
ἐπαγγελίαι (ρ) Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ Ναί, (σ) διὰ καὶ ἐν αὐτῷ τὸ Ἀμὴν,) τῷ Θεῷ πρὸς
gloriam *per nos*. At *confirmans nos cum vobis* in *Christum*, & *ungens* nos,
21 δόξαν δι' ἡμῶν. Ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν, καὶ χρίσας ἡμᾶς,
Deus: Qui & *obsignans* nos, & *dans arrhabonem* Spiritûs in
22 Θεός· (τ) Ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν (υ) ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος ἐν
cordibus nostris. Ego autem testem Deum invoco in meam animam,
τοῖς καρδίαις ἡμῶν. Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν,
23 quòd parcens vobis, non ultrò veni *in* Corinthum. Non quia dominamur vestræ
ὅτι φειδόμενος ὑμῶν, οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον. Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν
24 fidei, sed *cooperatores* sumus gaudii vestri: nam fide statis.
τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε.

CAP. II. β'.

Et Judicavi autè *mihipsi* hoc, *non* iterùm *venire* in tristitia ad vos. Si enim ego
1 Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν (α) ἐλθεῖν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς. Εἰ γὰρ ἐγὼ
2 contristo vos, & quis est *lætificans* me, *si non contristatus* ex me? Et
λυπῶ ὑμᾶς, καὶ (β) τίς ἐστιν ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; Καὶ
3 scripsi vobis hoc ipsum, ut *ne veniens*, tristitiam habeam, de quibus oportuerat me
(γ) ἔσχον ὑμῖν τοῦτο αὐτὸ, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην σχῶ, ἀφ' ὧν ἔδει με
gaudere, *confisus* in omnibus vobis, quia meum gaudium omnium vestrûm est.
χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν.
Ex *enim* multa tribulatione & angustia cordis scripsi vobis, per multas lachrymas:
4 Ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν, διὰ πολλῶν δακρύων·
non ut contristemini, sed charitatem ut sciatis quam habeam abundantiùs in *vos*. Si
οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς. Εἰ
5 autem quis contristavit, non me contristavit, sed ex parte, ut non *onerem*
δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, (δ) ἀλλ' ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ
omnes *vos*. *Sufficiens tali* objurgatio hæc quæ à pluribus. Ita ut
πάντας ὑμᾶς. Ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιπληξις αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων, Ὥστε
6 econtrario magis *vos condonare* & *consolari*, ne fortè abundantiori tristitiâ
7 (ε) τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ
absorbeatur *talis*. *Ideò* obsecro vos *confirmare* in illum charitatem.
καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην.
8 *In hoc* enim & scripsi, ut cognoscam *probationem vestram*, *si* in *omnia* obedientes estis.
Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε.
9 Cui autem aliquid *condonastis*, & ego: Et *enim* ego siquid *condonavi*, *cui condonavi*,
ὯΙ δέ τι χαρίζεσθε, (ζ) κἀγὼ· καὶ γὰρ ἐγὼ εἴ τι κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρισμαι,
propter vos, in *facie* Christi:
δι' ὑμᾶς, ἐν προσώπῳ Χριστοῦ·

MS.A. (γ) πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν; (ξ) ἢ βουλόμενος, (ο) οὐκ ἔστιν Ναὶ (π) τοῦ Θεοῦ γὰρ υἱὸς Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ (ρ) τοῦ Θεοῦ, (σ) διὰ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ Ἀμὴν, (τ) Καὶ σφραγισάμενος (υ) ἀρραβῶνα Κεφ. β'. MS.A. (α) ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. (β) τίς ὁ (γ) ἔσχον τοῦτο, ἵνα (δ) ἀλλὰ (ε) τοὐναντίον ὑμᾶς (ζ) κἀγὼ· καὶ γὰρ ὃ κεχάρισμαι, εἴτι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܗ ܒܫܘܪܝܐ ܕܢܬܝܗܒ ܠܟܘܢ ܐܦ ܗܘ ܒܩܕܡ ܕܐܬܝ ܠܘܬܟܘܢ ܘܬܣܒܘܢ ܐܓܪܐ ܬܪܝܢ *
16 ܘܡܢ ܠܘܬܟܘܢ ܐܙܠ ܠܡܩܕܘܢܝܐ ܘܡܢ ܠܘܬ ܡܩܕܘܢܝܐ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܘܡܢ ܠܘܬܟܘܢ ܐܙܠ ܠܗܘ ܕܢܐܙܠ ܠܝܗܘܕ *
17 ܗܟܢܐ ܕܗܘ ܐܝܬ ܠܝ ܒܗ ܐܝܬ ܠܝ ܒܫܘܪܝܐ ܐܝ ܐܢܐ ܕܚܫܒܬ ܐܝ ܟܦܢܐ ܐܢܐ ܕܚܫܒ ܐܝ ܥܡ ܒܣܪ ܐܝ ܥܡ ܪܘܚܐ ܐܝ ܥܡ ܒܣܪ ܘܪܘܚܐ ܐܝ ܥܡ ܐܠܗܐ ܐܝ ܥܡ ܒܣܪ ܘܐܠܗܐ ܐܝ ܥܡ ܐܢܫܐ ܐܝ ܥܡ ܒܣܪ ܘܐܢܫܐ ܐܝ ܥܡ ܐܢܐ ܐܝ ܥܡ ܒܣܪ ܘܐܢܐ ܐܝ ܥܡ ܐܢܬ ܐܝ ܥܡ ܒܣܪ ܘܐܢܬ ܐܝ ܥܡ ܐܢܬܝ ܐܝ ܥܡ ܒܣܪ ܘܐܢܬܝ ܐܝ ܥܡ ܐܢܘܢ ܐܝ ܥܡ ܒܣܪ ܘܐܢܘܢ ܐܝ ܥܡ ܐܢ ܐܝ ܥܡ ܒܣܪ ܘܐ

Versio VULGATA LATINA.

15 Et hâc confidentiâ volui priùs venire ad vos, ut secundam gratiam haberetis:
16 Et per vos transire in Macedoniam, & iterùm à Macedonia venire ad vos, & à
17 vobis deduci in Judæam. Cùm ergò hoc voluissem, numquìd levitate usus sum?
18 Aut quæ cogito, secundùm carnem cogito, ut sit apud me EST & NON? Fi-
19 delis autem Deus, quia sermo noster, qui fuit apud vos, non est in illo EST &
20 NON. Dei enim filius Jesus Christus, qui in vobis per nos prædicatus est, per
21 me, & Silvanum, & Timotheum, non fuit EST & NON, sed EST in illo fuit.
22 Quotquot enim promissiones Dei sunt, in illo EST: ideò & per ipsum Amen
23 Deo ad gloriam nostram. Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, & qui
unxit nos, Deus: Qui & signavit nos, & dedit pignus Spiritûs in cordibus nostris.
Ego autem testem Deum invoco in animam meam, quòd parcens vobis, non veni
ultrà Corinthum: non quia dominamur fidei vestræ, sed adjutores sumus gaudii
vestri: nam fide statis.

CAP. II.

1 STatui autem hoc ipsum apud me, ne iterùm in tristitia venirem ad vos: Si enim
2 ego contristo vos: & quis est, qui me lætificet, nisi qui contristatur ex me? Et
3 hoc ipsum scripsi vobis, ut non cùm venero, tristitiam super tristitiam habeam, de
quibus oportuerat me gaudere: confidens in omnibus vobis, quia meum gaudium,
4 omnium vestrûm est. Nam ex multa tribulatione & angustia cordis scripsi vobis
per multas lachrymas: non ut contristemini: sed ut sciatis, quam charitatem habeam
5 abundantiùs in vobis. Si quis autem contristavit, non me contristavit: sed ex parte, ut
6 non onerem omnes vos. Sufficit illi, qui ejusmodi est, objurgatio hæc, quæ fit à plu-
7 ribus: Ita ut econtrariò magìs donetis, & consolemini, ne fortè abundantiori tristi-
8 tiâ absorbeatur qui ejusmodi est. Propter quod obsecro vos, ut confirmetis in illum
9 charitatem. Ideò enim & scripsi, ut cognoscam experimentum vestrum, an in omni-
10 bus obedientes sitis. Cui autem aliquid donâstis, & ego: nam & ego quod donavi,
siquid donavi, propter vos in persona Christi,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 *فبهذا التامل نفسه اردت ان اجي اليكم اولا* ليحصل لكم نعمة ثانية *ومن عندكم امضي
16 الى مكدونية واجي اليكم من مكدونية ايضا *وتسعوني انتم الى بلد اليهودية * فاذ
17 اردت هذا الراي هل استعملت سيا بخفة عزم * ام العزايم التي اردتيها بما يحص النفس
18 اردتيها * ليكون عندي النعم نعم والا لا * فصادق هو الله ان قولنا الذي قلناه لكم ما
19 صار نعم ولا *لان ابن الله يسوع المسيح الذي كرز به فيكم بنا بي وسلوانوس وتيموثاوس
20 ما صار نعم ولا * لكن صار فيه نعم *لان جميع مواعيد الله في النعم نفسه * وفي الكف
نفسه لمجد الله بنا * * الاحد الرابع عسر بعد العنصر *
21 *والله الذي يثبتنا معكم في المسيح راسحين * اذ دهننا *وختمنا * ومح رهبون الروح في
22 قلوبنا * واذا استدعي الله شاهدا على نفسي * لاني لاشفاني عليكم ما جيت الى فريتيوس *
23 *لا لاننا نسود اعانكم لكننا نحن موازرون سروركم * لانكم بالامانة قمتم *
24 * الفصل الثاني * * فاحترت هذا الراي لذاتي * الا اجي اليكم بحزن ايضا * فان
1 2 كنت احزنكم انا * فمن هو الذي يسرني الا من احزنه انا *وقد كتبت اليكم هذا الخطاب
3 نفسه * لكيلا اذا جيت يتالمني حزن ممن يجب لي ان افرح من قبلهم * واني لواثق بكم كلكم *
* وراءة الاثنين من الجمعة الحادية عسر بعد العنصر * ان فرحي هو لكم كلكم *
4 *لاني من حزن كثير وضيقة قلب كتبت اليكم بدموع عزيزة * لا لتحزنوا بل لتعرفوا
5 المحبة التي احبكم انا انها متوافرة كثيرا * ثم * *ولئن كان احد قد احزني فما عمني الا
6 بعض جزء الاعتمام * ليلا اثقل عليكم كلكم *فهذه الزجرة كافية لمثل هذا * التي انتهرتم بها
7 الاكثرون *حتى بالعكس تسمحوا له * كما يليق بكم وتعزوه * لئلا يبتلع مثل هذا بالحزن
8 المتزايد * فلهذا اسالكم ان تقرروا معه محبة * لاني لهذا اسلكم وكتبت لاعرف تجربتكم
9 وتختبركم * ان كنتم في كل شي مطيعين * والذنب الذي تهبونه له * وانا اهبه * لاني
10 قد وهبت مهما وهبته من اجلكم لوجه المسيح *

Sub hac eadem spe volui ad vos venire primùm, ut acquirerem gratiam secundam: Et à vobis proficisci in Macedoniam, & rursum venire ad vos è Macedonia, & à vobis deduci in regionem Judææ. Cùm igitur hoc mihi proposuissem consilium, numquid ullâ re fui usus cum levitate animi? an consilia quæ mihi proposui, secundùm carnem proposui, ut Etiam sit apud me Etiam, & Non, Non? Verax est quidem Deus, quòd sermo quem diximus vobis, non fuit Etiam & Non. Nam Dei filius Jesus Christus, de quo inter vos prædicatum est per nos, per me scilicet & per Sylvanum ac Timotheum, non fuit Etiam & Non: sed fuit in ipso, Etiam. Cuncta enim promissa Dei sunt in ipso-met Etiam, & in ipsamet veritate, ad gloriam Dei per nos.

Dominicâ decimâ quartâ post Pentecosten.

Et Deus est qui confirmat nos vobiscum in Christo inconcussos, ungens nos, Et obsignans nos, atque concedens arrhabonem Spiritûs in cordibus nostris. Et ego Deum invoco testem in animam meam, quòd ob meam erga vos indulgentiam non venerim Corinthum. Non quòd dominemur fidei vestræ, sed sumus portitores oneris gaudii vestri: nam fide erecti estis.

CAP. II.

Legi autem hoc consilium mihi ipsi, ne rursus venirem ad vos cum tristitia. Nam si ego tristitiâ vos afficiam, quis est qui exhilaret me, nisi is quem ego tristitiâ afficio? Et jam scripsi vobis hunc eundem sermonem, ut ne, cùm venero, tristitia mihi contingat ab iis à quorum conspectu oportet me gaudere. Et verò vobis omnibus certissimè confido,

Lectio feriæ secundæ hebdomadis undecimæ post Pentecosten.

quòd gaudium meum, omnium vestrûm sit. Nam ex multo mœrore & angustiâ cordis scripsi vobis, cùm lachrymis profusis: non ut contristaremini, sed ut scire-tis charitatem quâ vos diligo, esse longè uberrimam. Hactenus. Et licet aliquis mœrore me affecerit, non tamen attulit mihi nisi aliquam tristitiæ partem, ne vos omnes aggravem. Atque hæc objurgatio sufficit hujusmodi homini, quâ plures eum increpárunt: ut è contrario condonetis illi, ut vos decet, eúmque consolemini: ut non absorbeatur hujusmodi homo nimio mœrore. Et ideirco rogo vos ut profiteamini cum ipso amicitiam. In hunc enim finem rogo vos & scripsi vobis, ut cognoscam charitatem vestram & probatum inter vos, num sitis in omnibus rebus obedientes. Et culpam quam condonabitis ei, ego etiam eidem condono: quicquid enim condonavi, propter vos condonavi, ob faciem Christi (i. ob Christum:)

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 እስመ : ወልደ : እግዚአብሔር : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ዘነሐነ : ሰበክነ : ለነ : ወስልቫኖስ:
20 ወጢሞቴዎስ:: ሊኮነ : እወ : ወለልቦ : እሙን : ደአሙ : ኮነ : በእንቲአሁ:=: ወኵሉ:
ዘለሰፈወ : እግዚአብሔር : እሙነ : ከነ : በእንቲአሁ : ወቦቱ : ለሚኑ : ለእግዚአብሔር :
21 ለክብረ: ዚለነ:=: ወወኀደነ : ያጸነዓነ: ምሰሌክሙ : በክርስቶስ : የቀበለነ : እግዚአብሔ
22 ር:=: ወዐተባነ : ወወሀበነ : ለረብነ : መንፈሰ: ቅዱስ : ውስተ : ልብነ:=: ወለነ : ለሰሙ
23 ዖ : ለእግዚአብሔር : ወለስተበቍዕ : በእንተ : ነፍስየ : ከመ : በሙሒክ : ዚለክሙ : ሊ
24 ሖርኩ : እንተ : መቄደንያ::=: ወለጉሂ : ዘናጌብረክሙ : ትእመኑ : ደአሙ : ረድሊት :
1 ፍሠሐ ክሙ:ንሕነ:እመ: በለሚነ: ቀምክሙ::=: ϐ
2 ወለጥባዕነ:እንከ:ሊይመጸእ:ትኩዝዞ:ኅቤክሙ::=: ϛ ወእመሰ:ለነ:ለቱክዘክ
3 ሙ : መኑ : ያስተፈሠሐነ : ዘለንበለ : ዘለነ : ለስተፈሠሐክዎ:=: ወዝኒ : ዘጸሐፍ
ኩ : ለክሙ : ከመ : መጸእየ : ሊይደነበነ : ሐዘነ : በዘ : ሀለወኒ : እትፈሣሕ : ተለሚነ
4 የ : በኵልክሙ : ከመ : ፍሠሐ : ዚእየ : ዘኵልክሙ : ወእቱ:=: እመ : እመነ :
ብዙኅ : ሕማመ : ወሐዘነ : ልብ : ጸሐፍኩ : ለክሙ : በብዙኅ : እንብዕ : ወለኮ : ከመ:
5 ትተክዙ : ደአሙ : ከመ : ታእመሩ : ከመ : ፈድፋደ : አፈቅረክሙ:=: ወዘኒ : ተካ
6 ዘ : ለኮ : ሊተ : ወይቴክዝ:: ወእቱኒ : ለእመ : ለሐዱ : ኅብር : ኽመ : ሊያክብደ : ላዕ
7 ለ : ኵልክሙ:=: ተለክሉ : ለዘ : ከሣዝ : ዛቲ : ትግሣጽ:=: ዲደ : ሳዘኒ : ይጸልለ
8 ክሙ : ጸግው : ወለስተፈሠሑ:: ከመ : ሊይሰጠመ : በብዝኅ : ሐዘነ : ዘከመዝ:=:
9 ለስተበቍዓክሙ : ለጽንዑ : ተፈቅሮ : ምስሌሁ::=: ወጸሐፍኩ : ለክሙ : ለመ :
10 ለለመር : ግዕዘክሙ : ለእመሁ : በኵሉ : ትትሊዘዙ:=: ወእመኒ : በዘወሀበክሙ : ለነ
ኒ: ወሀብኩ : ምስሌክሙ:: ወዘኒ : ወሀብኩ : በእንቲአክሙ : በቅድመ : ኀጹ : ሰ
ክርስቶስ:==:

Quia filius Dei Jesus Christus, quem nos prædicavimus, ego, & Sylvanus, & Timotheus, non fuit Etiam & Non, sed fidelis fuit per seipsum. Et quicquid promisit Deus verum est per ipsum: & in ipso Amen, Deo, ad gloriam nostram. Et ipse confirmat nos vobiscum in Christo, & unxit nos Deus: Et obsignavit nos, & dedit nobis arrhabonem Spiritûs sancti in corde nostro. Et ego obtestor Deum, & invoco propter animam meam, quòd parcendo vobis, non veni per Macedoniam. Et non ut cogamus vos credere, sed adjutores gaudii vestri sumus, quia credendo stetistis.

CAP. II.

Et statui igitur, non venire iterùm tristis ad vos. Et si ego tristitiâ afficiam vos: quis exhilarabit me, nisi is quem ego exhilaravi? Et hoc quod scripsi vobis fuit, ut venienti non contingeret mihi tristitia, per eos quibus oportet me gaudere: quum confidens sum in omnibus vobis, quòd gaudium meum, omnium est. Quia ex multa afflictione & tristitiâ cordis scripsi vobis, per multas lachrymas: & non ut tristes sitis, sed ut cognoscatis, quòd abundanter diligo vos. Et qui tristis est, non mihi: & tristitiâ afficitur ipse, si unus consensit, ut non aggravem illum supra omnes vos. Sufficit tali hæc increpatio: Deinceps ei qui odio habet vos condonate, & consolamini, ne demergatur in multa tristitia talis. Precor vos, confirmate charitatem cum eo. Et scripsi vobis, si cognoscam mores vestros, si in omnibus obediatis. Et si fuit quod dedistis, ego etiam dedi vobiscum, & quod dedi propter vos, dedi in conspectu Christi.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. Γ'. Δ'.

Ut non occupemur à satana: non enim ejus intelligentias ignora-
11 ῞Ινα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ ἀγνοοῦ-
mus. Veniens autem in Troadem ad Evangelium Christi, & ostio
12 μεν. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας Γ'
mihi aperto in Domino: Non habui relaxationem spiritui meo, ad
13 μοι ἀνεῳγμένης ἐν Κυρίῳ· Οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ
non inveniendum me Titum fratrem meum: sed valedicens eis, ex-
μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου· ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἐξ-
ii in Macedoniam. At Deo gratia semper triumphanti nos
14 ῆλθον εἰς Μακεδονίαν. Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς
in Christo, & odorem notitiæ suæ manifestanti per nos in o-
ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παν-
mni loco. Quia Christi bona fragrantia sumus Deo, in servatis, &
15 τὶ τόπῳ. Ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σῳζομένοις καὶ
in pereuntibus: His quidem odor mortis in mortem, illis autem
16 ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· Οἷς μὲν ὀσμὴ (η) θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ
odor vitæ in vitam. Et ad hæc quis idoneus? Non enim sumus,
17 ὀσμὴ (θ) ζωῆς εἰς ζωήν. Καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; Οὐ γάρ ἐσμεν,
sicut plurimi, cauponantes verbum Dei, sed ut ex sinceritate, sed
ὡς οἱ πολλοί, καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ'
sicut ex Deo, coram Deo, in Christo loquimur.
ὡς ἐκ Θεοῦ, (ι) κατενώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

CAP. III. γ'.

Incipimus iterùm nosmetipsos commendare? *Si non* egemus, sicut quidam,
1 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; εἰ μὴ χρῄζομεν, (α) ὥς τινες,
commendatitiis epistolis ad vos, aut ex vobis *commendatitiis?* Epistо-
2 συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ (β) ὑμῶν συστατικῶν; Ἡ ἐπιστο-
la nostra vos estis, scripta in cordibus nostris, *cognita* & *ke-*
λὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀ-

Ea ab omnibus hominibus: Manifestati quoniam estis epistola Chri-
ναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων· Φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χρι- 3
sti, ministrata à nobis, *inscripta* non atramento, sed Spiritu Dei
στοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ Πνεύματι Θεοῦ
viventis, non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus. Fi-
Δ' ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ (γ) καρδίας σαρκίναις. Πε- 4
duciam autem talem habemus per Christum ad Deum: Non
ποίθησιν δὲ τοιαύτην (δ) ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεόν· Οὐχ 5
quòd sufficientes simus à nobis *ipsis* cogitare aliquid, quasi ex nobis *ipsis*, sed
ὅτι ἱκανοί ἐσμεν (ε) ἀφ' ἑαυτῶν λογίσασθαί τι, ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ'
sufficientia nostra ex Deo. Qui & idoneos fecit nos ministros novi
ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ. Ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς 6
testamenti, non *literæ*, sed *Spiritûs*: *nam* litera occidit,
διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλὰ Πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα (ζ) ἀποκτέινει,
at Spiritus vivificat. Si verò ministratio mortis *in* literis, in-
τὸ δὲ Πνεῦμα ζωοποιεῖ. Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν, (η) ἐν- 7
formata in lapidibus, *facta* fuit in gloria, ita ut non *posse* *intueri* fili-
τετυπωμένη ἐν λίθοις, ἐγένητο ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱ-
os Israel in faciem Moysi, propter gloriam vultûs ejus *abo-*
οὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωσέως, διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν κα-
lendam: Quomodò non magis ministratio Spiritûs erit in gloriâ? Si
ταργουμένην· Πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ Πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; Εἰ 8 9
enim *ministerium* damnationis, gloria: multò magis abundat ministeriũ justi-
γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως, δόξα· πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιο-
tiæ in gloria. *Etenim* nec glorificatũ est *illud* *glorificatum* in hac parte,
σύνης (θ) ἐν δόξῃ. Καὶ γὰρ (ι) οὐδὲ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει, 10
propter excellentem gloriam. Si enim *abolendum*, per gloriam: multò ma-
(κ) ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. Εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον, διὰ δόξης· πολλῷ μᾶλ- 11
gis *manens*, in gloria. Habentes igitur talem spem, multâ fiduciâ utimur.
λον τὸ μένον, ἐν δόξῃ. Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ παῤῥησίᾳ χρώμεθα. 12

MS. A. (η) ἐκ θανάτου (θ) ἐκ ζωῆς (ι) κατέναντι Θεοῦ, Κεφ. γ'. MS. A. (α) ὥσπερ τινές, (β) ὑμῶν; Ἡ ἐπιστολὴ (γ) * καρδίαις (δ) ἔχω (ε) λογίσασθαί τι ἀφ' ἑαυτῶν (ζ) ἀποκτέινει, (η) ἐντετυπωμένη λίθοις (θ) δόξῃ· (ι) οὐ δεδόξασται (κ) ἕνεκεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ne decipiat nos Satanas. Novimus enim co- 11
11 ܕܠܐ ܢܬܚܕܥ ܡܢ ܣܛܢܐ. ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܚܢ ܕܠܐ ܡܫܬܩܠܝܢ. ܘ ܕ ܐ ܘ ܕ ܐ ܘ ܕ ܐ

Versio VULGATA LATINA.

11 Ut non circumveniamur à satana: non enim ignoramus cogitationes ejus.
12 Cùm venissem autem Troadem propter Evangelium Christi, & ostium mihi
13 apertum esset in Domino, Non habui requiem spiritui meo, eò quòd non in-
venerim Titum fratrem meum, sed valefaciens eis, profectus sum in Macedo-
14 niam. Deo autem gratias, qui semper triumphat nos in Christo Jesu, & odo-
15 rem notitiæ suæ manifestat per nos in omni loco: Quia Christi bonus odor
16 sumus Deo, in iis qui salvi fiunt, & in iis qui pereunt: Aliis quidem odor
mortis in mortem; aliis autem odor vitæ in vitam. Et ad hæc quis tam idone-
17 us? Non enim sumus sicut plurimi, adulterantes verbum Dei, sed ex sinceri-
tate, sed sicut ex Deo, coram Deo, in Christo loquimur.

CAP. III.

1 INcipimus iterum nosmetipsos commendare? aut numquid egemus (sicut qui-
2 dam) commendatitiis epistolis ad vos, aut ex vobis? Epistola nostra vos estis,
scripta in cordibus nostris, quæ scitur & legitur ab omnibus hominibus: Ma- 3
nifestati quòd epistola estis Christi, ministrata à nobis, & scripta non atramen-
to, sed Spiritu Dei vivi: non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus.
Fiduciam autem talem habemus per Christum ad Deum: Non quòd sufficientes 4 5
simus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex Deo est:
Qui & idoneos nos fecit ministros novi testamenti; non literâ, sed Spiritu: li- 6
tera enim occidit, Spiritus autem vivificat. Quòd si ministratio mortis, lite- 7
ris deformata in lapidibus, fuit in gloria; ita ut non possent intendere filii Isra-
ël in faciem Moysi, propter gloriam vultûs ejus, quæ evacuatur: Quomodò non 8
magis ministratio Spiritûs erit in gloria? Nam si ministratio damnationis gloria 9
est: multò magis abundat ministerium justitiæ in gloria. Nam nec glorificatum 10
est, quod claruit in hac parte, propter excellentem gloriam. Si enim quod eva- 11
cuatur, per gloriam est: multò magis quod manet, in gloria est. Habentes igi- 12
tur talem spem, multâ fiduciâ utimur:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * لِئَلَّا يَسْتَكْبِرَ بِنَا ٱلشَّيْطَانُ وَيَعْبِنَنَا * فَإِنَّ فِطْنَاتِهِ مَا نَعْدُو عَنَّا * وَلَمَّا جِئْتُ إِلَى ٱلطَّرْوَادَا فِي
12 بِشَارَةِ ٱلْمَسِيحِ * وَٱنْفَتَحَ لِي بِٱلرَّبِّ بَابٌ * مَا وَجَدْتُ رَاحَةً لِرُوحِي إِذْ لَمْ أُصَادِفْ تِيطُوسَ أَخِي *
13 لَكِنِّي بَايَنْتُهُمْ وَخَرَجْتُ إِلَى مَكْدُونِيَةَ * * قَرَاءَةُ ٱلثُّلُثَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلْحَادِيَةِ عَشَرَ * * وَلِلَّهِ 14
ٱلَّذِي يُسَهِّرُنَا فِي مَحَبَّةِ ٱلْمَسِيحِ دَائِمًا * وَيُظْهِرُ بِنَا كُلَّ مَوْضِعٍ تَسْلِيمَ مَعْرِفَتِهِ * لِأَنَّنَا نَحْنُ 15
طِيبُ ٱلْمَسِيحِ لِلَّهِ * بَيْنَ * فِي ٱلَّذِينَ يَخْلُصُونَ وَفِي ٱلَّذِينَ يَهْلِكُونَ * فَنَحْنُ لِقَوْمٍ تَسْلِيمَ مَوْتٍ لِلْمَوْتِ * 16
وَلِطَائِفَةٍ تَسْلِيمَ حَيَاةٍ لِلْحَيَاةِ * وَمَنْ هُوَ كُفْوٌ لِهٰذِهِ ٱلْأَشْيَاءِ * لِأَنَّنَا لَسْنَا كَبَاقِي ٱلنَّاسِ نَغُشُّ 17
كَلَامَ ٱللَّهِ * لٰكِنَّنَا فِي ٱلْمَسِيحِ نَتَكَلَّمُ كَمِنْ صَفَاءِ ٱلسَّدَاجَةِ * بَلْ كَمِنَ ٱللَّهِ قُدَّامَ ٱللَّهِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ * * وَقَدْ بَدَأْنَا نُظْهِرُ أَنْفُسَنَا وَنُوضِحُ فَضْلَنَا أَيْضًا * أَمْ لَعَلَّنَا 1
نَحْتَاجُ كَقَوْمٍ بَرَاهِينَ رَسَائِلَ إِلَيْكُمْ * أَوْ مَسْطُورَاتٍ مِنْكُمْ إِلَى آخَرِينَ * رِسَالَتُنَا هِيَ أَنْتُمْ مَكْتُوبَةٌ 2
فِي قُلُوبِنَا مَعْرُوفَةٌ وَمَقْرُوءَةٌ يَقْرَؤُوهَا كَافَّةُ ٱلنَّاسِ * ظَاهِرِينَ أَنَّكُمْ رِسَالَةُ ٱلْمَسِيحِ ٱلَّتِي خَدَمْنَاهَا نَحْنُ * 3
مَكْتُوبَةٌ لَا بِمِدَادٍ * وَلٰكِنْ بِرُوحِ ٱلْإِلٰهِ ٱلْحَيِّ * لَا فِي أَلْوَاحٍ حَجَرِيَّةٍ * بَلْ فِي أَلْوَاحٍ ذَاتِ قُلُوبٍ لَحْمِيَّةٍ * *
* وَرَاءَةُ ٱلْأَرْبِعَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلْحَادِيَةِ عَشَرَ * * فَلَنَا مِثْلُ هٰذَا ٱلتَّأْمِيلِ بِٱلْمَسِيحِ عِنْدَ ٱللَّهِ * 4
* لَا أَنَّنَا فِينَا كِفَايَةٌ أَنْ نَفْتَكِرَ فِكْرًا مَّا * مِنْ أَنْفُسِنَا كَأَنَّهُ مِنْ ذَاتِنَا * بَلْ كِفَايَتُنَا مِنَ ٱللَّهِ * 5
* ٱلَّذِي جَعَلَنَا كُفْوًا أَنْ نَكُونَ خَادِمِينَ لِلْعَهْدِ ٱلْجَدِيدِ * لَا عَهْدَ ٱلْكِتَابِ بَلْ عَهْدَ ٱلرُّوحِ * 6
لِأَنَّ ٱلْكِتَابَ يَقْتُلُ وَٱلرُّوحَ يُحْيِي * فَلَئِنْ كَانَتْ خِدْمَةُ ٱلْمَوْتِ ٱلْمَرْسُومَةُ بِكِتَابٍ فِي ٱلْحَجَرِ * 7
كَانَتْ مَسْرُوفَةً حَتَّى لَمْ يَسْتَطِعْ بَنُو إِسْرَائِيلَ يَنْظُرُونَ فِي وَجْهِ مُوسَى مِنْ أَجْلِ مَجْدِ وَجْهِهِ ٱلْمُبْطَلِ *
* فَكَيْفَ لَا تَكُونُ خِدْمَةُ ٱلرُّوحِ أَوْلَى بِٱلْمَجْدِ وَأَحَقَّ * وَلَئِنْ كَانَتْ خِدْمَةُ ٱلْمَدَايَنَةِ مَجْدًا * 8 9
فَخِدْمَةُ ٱلْعَدْلِ أَوْلَى كَثِيرًا وَأَحَقُّ أَنْ تَفْضُلَ فِي ٱلْمَجْدِ وَيَزِيدَ سَرَفًا * لِأَنَّ ٱلْمُمَجَّدَ لَمْ 10
يُمَجَّدْ بِهٰذَا ٱلْمِقْدَارِ مِنْ أَجْلِ ٱلْمَجْدِ ٱلْمُفْرِطِ * وَإِنْ كَانَ ٱلْمُبْطَلُ ذَا مَجْدٍ فَٱلْبَاقِي أَحَقُّ 11
بِٱلْمَجْدِ وَأَوْلَى كَثِيرًا * ثُمَّ * * ٱلسَّبْتُ ٱلْحَادِي وَٱلْعِشْرُونَ * * فَإِذْ لَنَا مِثْلُ 12
هٰذَا ٱلرَّجَاءِ نَسْتَعْمِلُ دَالَّةً كَثِيرَةً *

Ne superbiat per nos satana, & vitupe- 11
ret nos: nam machinationes ejus non la-
tent nos. Cùm autem venissem Troadem 12
ad annuntiandum Christum, & apertum
mihi fuisset per Dominum ostium, Non re- 13
peri quietem spiritui meo, cùm non inve-
nissem Titum fratrem meum: sed disce-
dens ab eis, egressus sum in Macedoniam.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis undecimæ.

Deo autem gratia, qui celebres nos red- 14
dit semper in charitate Christi, & pate-
facit per nos in omni loco odorem notitiæ
suæ. Nos siquidem sumus Christi fra- 15
grantia Deo, Hucusque. *In iis qui sal-*
vantur, & in iis qui pereunt. Sumus 16
enim quibusdam odor mortis ad mortem:
nonnullis autem odor vitæ ad vitam. Et
quis est ad has res idoneus? Non enim ut 17
cæteri homines fraudulenter tractamus
sermonem Dei, sed de Christo loquimur
tanquam ex puritate simplicitatis, imò
tanquam ex Deo coram Deo.

CAP. III.

IAm verò cœpimus divulgare nosipsos, 1
& excellentiam nostram iterum decla-
rare. Num fortè egemus, ut quidam, ar-
gumentis epistolarum apud vos, aut à
vobis commendatitiis apud alios? Epi- 2
stola nostra vos estis, inscripta in cordi-
bus nostris, nota & lecta, quam legunt
omnes homines: Manifesti existentes vos 3
esse epistolam Christi, cui nos ministravi-
mus, inscriptam non atramento, sed Spi-
ritu Dei vivi: non in tabulis lapideis, sed
in tabulis cordialibus carneis. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis undecimæ.

Et habemus hujusmodi spem per Chri- 4
stum apud Deum. Non quòd sit in nobis 5
sufficientia cogitandi ullam cogitatio-
nem ex nobismetipsis, velut ex nobismetipsis: sed
sufficientia nostra à Deo est, Qui fecit 6
nos idoneos ut essemus ministri novi te-
stamenti, non fœderis scripturæ, sed fœ-
deris Spiritus: quia scriptura occidit,
Spiritus autem vivificat. Et quidem si 7
mortis ministerium scripturis designatum
in duobus lapidibus fuit gloriosum, adeo
ut non possent filii Israel intueri vultum
Mosis propter gloriam vultus ejus abo-
lendam: Quomodo ministerium Spiritus 8
non erit sublimius ac dignius gloriâ?
Et verò si damnationis ministerium 9
fuit in gloriam, ergò ministerium justi-
tiæ multò eminentius est ac dignius quod
excellat gloriâ et præstet nobilitate.
Quod enim glorificatum fuit, non fuit 10
glorificatum tantâ dignitate propter glo-
riam superantem. Et si quod abolen- 11
dum erat, fuit gloriosum: igitur quod
manet, dignius est gloriâ, & multò
eminentius. Finis.

Sabbatho vigesimo primo.

Itaque cùm talem spem habeamus, multâ 12
fiduciâ utimur:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 እስመ : ሊኮነ : ኵሙ : ብዙኃን : እለ : ይትጫየኑ : ለቃለ : እግዚአብሔር : ዳእሙ :
በዘ: ምሕረኑ: እግዚአብሔር: በእንተ: ክርስቶስ: በቅድመ: እግዚአብሔር ::=:

1 ር ወለካዊነ : ካዕበ : ንወድስ : ላእካነ : ኵሙ : እልክቱ : እለ : ይፈቅዱ : ይወድሰው
2 ኑ:: ወመጻሕፍቲሆሙኒ : ኀቤክሙ : ዘእመኀቤነ : ወመጽሐፍነ:=: ወመጽሐፍነሰ : ለ
ነትሙ : ይእቲ : ወጽሕፍት : ውስተ : ልብክሙ : ወትትዐወቅ : ወያነብባ : ኵሉ : ሰብ
3 እ:=: ወተለመዱ : ለሊክሙ : ኵሙ : መጽሐፈ : ክር ስቶስ : ትትለአኩክሙ : እመኀቤ
ነ:: ወጽሕፍት : ይእቲ : ወለኮ : በማየ : ኀመት : በመንፈስ : እግዚአብሔር : ዘሕያው :
4 ወሊኮነ : ጽሌ : ዘእብን:: ዘእንበለ : ጽሌ : ይእቲ : ዘልብ : ዘለሣ::=:
5 ወብነ : ባሕቱ : ተስፋ : እንተ : መጠነዝ : ኀበ : እግዚአብሔር : በእንተ : ክርስቶስ:=:
6 ወሊይደልወነ : ነሐሊ : ለሊነ : ሳርእሰነ : ወሊመንተነ:=: እስመ : እግዚአብሔር : ረሰ
የነ : ሳእክነ : ለሐዲሰ : ሕግ : በዘ : መንፈሰ : ቅዱስ : ወሊኮነ : በመጽሐፍ : እስመ : መጽ
7 ሐፍሰ : ያቀትል : ወመንፈስ : ያሕዩ:=: ሶበ : ለእንትክቲ : መልአክተ : ሞት : እንተ :
ተጽሕፈት : በእብን : ተገብረ : ሳቲ : ሰብሐት:: እስከ: ሊይክሉ : ደቂቀ : እስራኤል :
8 ነጽርቶ : ገጸ : ለሙሴ : በእንተ : ስብሐተ : ገጹ : ሣላፊ::=: እሮ : እንከ : ፈድፋደ :
9 ይትገበር : ስብሐት : ለመልእክተ : መንፈሰ : ቅዱስ::=: ሶበ : ለመልእክት : ኑፈቅት : ተ
10 ዝረ : ሳቲ : ስብሐት : ብዙኅ : ወፈድፋደ : ሰብሐተ : መልእክተ : ጽድቅ::=: እሰ
ሙ : ዲያሃ : ሊተሰብሐት : ዛቲ : መልእክት : በኀመ : ሀለዋ : ትሰባሕ : በእንተ : ተዐቢ :
11 ሰብሐት : በዝንቱ : ገጽ:=: ሶበ : ኀላፊ : ዘይስዐር : ረኀበ : ስብሐተ : ፈድፋደ : ይረክ
12 ብ: ቀዋሚ : ስብሐተ:=: ወእንዘሰ: ብነ: መጠነዝ : ተስፋ : ርቱዕ::

Quia non fuimus sicut multi qui adulterant verbum Dei, sed prout misertus 17
est nostri Deus per Christum, in conspectu Dei.

CAP. III.

ET fratres nostri, iterum laudamus nuntium nostrum, sicut ii qui indigent 1
laudatione, & epistolis pro iis, ad vos à nobis etiam epistolâ nostrâ? Et epi- 2
stola nostra vos est, & scripta est in cordibus vestris, & manifesta est, & legunt
eam omnes homines. Et scitis vosmetipsi quòd epistola Christi vobis submini- 3
strata est à nobis, & scripta fuit non cum aqua fellis per Spiritum Dei vivi, neque fuit ta-
bula lapidea, sed tabula est cordis carnea. Sed habemus spem talem apud Deum 4
per Christum. Et non oportet nos cogitare de nobismetipsis quicquam. Quia 5
Deus constituit nos ministros novæ legis, quæ est in Spiritu sancto, & non fuit in 6
scriptura: quia scriptura occidit, & Spiritus vivificat. Si antiquo ministerio 7
mortis, quod scriptum fuit in saxis, Deus operatus est gloriam, adeò ut non possent
filii Israel intueri faciem Mosis propter gloriam vultûs ejus transitorii: Quan- 8
to magis igitur operabitur gloriam ministerio Spiritûs sancti. Si ministerio dubio 9
operatus est gloriam, copiosior est & magis abundat gloria ministerii justitiæ.
Quia adhuc non glorificatum est hoc ministerium sicut glorificandum erit, propter 10
majorem gloriam in hac parte. Si transitorium quod aboletur habuit gloriam, ma- 11
gis habebit permanens, gloriam. Et habentes talem spem oportet 12

Deest aliquid ad perficiendum hujus versûs sensum.

Digitized by Google

Et non ſicut Moyſes ponebat velamen ſuper faciem ſuam *ad* non
13 Καὶ ὐ καθάπερ Μωσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον (λ)ἑαυτοῦ πρὸς τὸ μὴ
intueri *filios* Iſrael in *finem* *aboliti:* Sed *obdurueruntſ*
14 ἀτενίσαι τοὺς ὑὸς Ἰσραὴλ (μ) εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου· Ἀλλ' ἐπωρώθη
cogitationes eorum. Uſque enim *hodiè* idipſum velamen in lecti-
τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς (ν) σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀνα-
one veteris teſtamenti manet non revelatum, (quod in Chriſto *abo-*
γνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, (ὅτι ἐν Χριστῷ καταρ-
letur:) Sed uſque *hodiè*, cùm legitur Moyſes, velamen ſuper
15 γεῖται·) Ἀλλ' ἕως σήμερον, (ξ) ἡνίκα ἀναγινώσκεται Μωσῆς, κάλυμμα ἐπὶ
cor eorum poſitum eſt. Cùm autem converſus fuerit ad Dominum, *circum-*
16 τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται. Ἡνίκα (ο) δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, περι-
auferetur velamen. At Dominus Spiritus eſt. Ubi autem Spiritus
17 αιρεῖται τὸ κάλυμμα. Ὁ δὲ Κύριος τὸ Πνεῦμά ἐστιν. οὗ δὲ τὸ Πνεῦμα
Domini, ibi libertas. Nos verò omnes, revelatâ facie glo-
18 (π) Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία. Ἡμεῖς δὲ πάντες, ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δό-
riam Domini ſpeculantes, eandem imaginem transformamur à *gloria* in
ξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα (ρ) μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς
gloriam, tanquam à Domini Spiritu.
δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου Πνεύματος.

CAP. IV. Δ'.

Propter hoc habentes adminiſtrationem *hanc*, *prout* miſericordiam conſecuti ſumus, non
1 Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ Ε'
deficimus. Sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in aſtu-
2 ἐγκακοῦμεν. Ἀλλ' ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουρ-
tia, neque adulterantes verbum Dei, ſed manifeſtatione veritatis commen-
γίᾳ, μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνι-
dantes noſmetipſos ad omnem conſcientiam hominum, coram Deo. *Si autem*
3 στῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Εἰ δὲ
& eſt opertum Evangelium noſtrum, in *pereuntibus* eſt opertum:
καὶ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον·

In quibus Deus ſeculi hujus excæcavit mentes infidelium, *ad* non
Ἐν οἷς ὁ Θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ 4
ſplendendum eis *illuminationem* Evangelii gloriæ Chriſti, qui eſt
(α) αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν
imago Dei. Non enim noſmetipſos prædicamus, ſed Chriſtum Jeſum
εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ (β) Χριστὸν Ἰησοῦν 5
Dominum, noſipſos autem ſervos veſtros per Jeſum. Quoniam Deus *dicens* de
Κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ (γ) Ἰησοῦν. Ὅτι ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ 6
ς' tenebris lucem ſplendeſcere, *qui* illuxit in cordibus noſtris, ad illuminationem
σκότους φῶς (δ) λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, πρὸς φωτισμὸν
ſcientiæ *gloriæ* Dei in facie Jeſu Chriſti. Habemus autem
τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν (ε) προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἔχομεν δὲ 7
theſaurum iſtum in fictilibus vaſis, ut ſublimitas virtutis ſit Dei,
τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ Θεοῦ,
& non ex nobis. In *omni tribulati*, ſed non *coarctati*: *Heſitemus*,
καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν. Ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι· ἀπορούμενοι, 8
ſed non *proſus* hærentes: Perſecutionem *paſſi*, ſed non *deſerti*: *de-*
ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι· Διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· καταβα- 9
jecti, ſed non *perennes*: Semper mortificationem *Domini* Jeſu
λλόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι· Πάντοτε τὴν νέκρωσιν (ζ) τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ 10
in corpore circumferentes, ut & vita Jeſu in *corpore noſtro*
ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ (η) ἐν τῷ σώματι ἡμῶν
manifeſtetur. Semper enim nos *viventes*, in mortem tradimur propter
φανερωθῇ. Ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες, εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ 11
Jeſum, ut & vita Jeſu manifeſtetur in mortali carne noſtrâ. *Itaque*
Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. Ὥστε 12
quidem mors in nobis operatur, *at* vita in vobis. Habentes autem eundem
(θ) ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. Ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ 13
ſpiritum fidei, *ſecundùm* ſcriptum; Credidi, *ideò* locutus ſum: &
πνεῦμα τῆς πίστεως, (†) κατὰ τὸ γεγραμμένον, Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα· καὶ
nos credimus, *ideò* & loquimur:
ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν·

MS.A. (λ) αὐτοῦ (μ) εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ (ν) σήμερον ἡμέρας (ξ) ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται (ο) ἢ ἐὰν (π) Κυρίου, ἐλευθερία. (ρ) μεταμορφοῦμεθα οἱ ἀπὸ ΚΕΦ. Δ'. MS.A. (α) διαυγάσαι τὸν φωτισμὸν (β) Ἰησοῦν Χριστὸν (γ) Ἰησοῦ. (δ) λάμψαι, (ε) προσώπῳ Χριστοῦ. (ζ) τοῦ Ἰησοῦ ἐν (η) φανερωθῇ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν. (θ) ὁ θάνατος (†) Deſunt folia tria in MS.A. ab his verbis verſ. 13. hujus cap. 4. κατὰ τὸ γεγραμμένον ad initium verſ. 7. cap. 12. ..... ἀναστήσει τὸν ἀποκαλύψαντα.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ... * ... ...

14 ... * ... ...

15 ... * ... ...

16 ... * ... ...

17

18 ... * ... ...

Et non ſicut Moſes qui injiciebat velamen 13
ſuper faciem ſuam, ne inſpicerent filii Iſrael
in finem ejus quòd aboletur. Sed obcæcati 14
ſunt mentibus ſuis: ſiquidem uſque ad ho-
diernum diem quum teſtamentum vetus le-
gitur, idem illud velamen perſtat ſuper eos,
nec revelatur, quia per Chriſtum obliteratur.
Et ad hunc uſque diem quum legitur Moſes, 15
velamen cordibus eorum injectum eſt. *At* 16
quum aliquis ex eis convertetur ad Domi-
num, tolletur ab eo velamen. *Dominus* 17
autem Spiritus eſt. Et ubi Spiritus Domini,
ibi eſt libertas. Nos autem omnes, revelatâ 18
facie gloriam Domini, quaſi per ſpeculum
contemplamur, & ad eandem imaginem
transformamur à gloria in gloriam, tanquam
à Domino Spiritu.

CAP. IV.
Dominicâ III. poſt Epiphaniam. 4.

1 ... * ... ...

2 ... * ... ...

3 ...

4 ... * ... ...

5 ... * ... ...

6 ... * ... ...

7 ... * ... ...

8 ... * ... ...

9 ... * ... ...

10 ... * ... ...

11 ... * ... ...

12 ... * ... ...

13 ... * ... ...

PRoptereà tædium non eſt nobis in hoc 1
miniſterio quod amplectimur, juxta miſera-
tiones quæ fuerunt ſuper nos. Sed execrati 2
ſumus occultamenta dedecoris, neque am-
bulamus cum aſtutia, neque doloſè tracta-
mus ſermonem Dei, ſed revelatione veritа-
tis oſtendimus noſipſos omnibus conſcientiis
hominum coram Deo. Quòd ſi velatum eſt 3
Evangelium noſtrum, iis quidem qui pere-
unt velatum eſt. Iis quorum Deus hujus 4
mundi obcæcavit mentes, quia non credunt,
ne oriatur illis lux Evangelii gloriæ Chriſti,
qui eſt imago Dei. Non enim noſmetipſos 5
prædicamus, ſed Chriſtum Jeſum Dominum
noſtrum: nos autem ſervos veſtros propter
Jeſum. Quoniam Deus qui dixit è tenebris 6
lucem orituram, ipſe ortus eſt in cordibus
noſtris, ut illuſtremur per cognitionem glo-
riæ Dei in perſona Jeſu Chriſti.

Martyrum. 7.

Habemus autem hunc theſaurum in vaſcu- 7
ſtaceo, ut magnitudo virtutis ex Deo ſit, non
autem ex nobis. Cæterùm per omnia præ- 8
mimur, at non ſuffocamur: exagitamur, at
non vincimur. Perſecutionem patimur, at 9
non deſerimur: dejicimur & non perimus.
Semper enim mortificationem Jeſu in cor- 10
poribus noſtris bajulamus, ut & vita Jeſu in
corporibus noſtris reveletur. Nam ſi nos 11
vivi ad mortem tradimur propter Jeſum, ſic
& vita Jeſu revelabitur in hoc corpore no-
ſtro mortali. Itaque mors in nobis ſatagit, 12
vita verò in vobis. Proindè & nos, qui 13
eundem ſpiritum fidei habemus, prout ſcri-
ptum eſt, Credidi, & propterea locutus ſum:
credimus, propterea & loquimur.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወበሕቱ : ተጸለለ : ልቡሙ : እስካ : ዮም : እስመ : ውእቱ : ግለ : ነበረ : ውስተ : ሕግ :
15 ብሉይ:: ወሊተአለሠተ : እመ : ለፅርዖ : ክርስቶስ : እስከ: ዮም:=ፁ ወሶበ : ያነቡ : ለ
16 ሪተ : ሙሴ : ይገልሞሙ : ልቡሙ:=ፁ ወእመኮሙ : ተመይጡ : ኀበ : እግዚአብሔር :
17 የለትት : ውእቱ : ግለ : እመኔሆሙ::=ፁ እስመ : እግዚአብሔር : መንፈስ : ውእቱ :
18 ወኀበ : ሀሎ : መንፈስ : እግዚአብሔር : ህየ : ሀሎ : ግዕዛኒ::=ፁ ወንሕነሰ : ኵልነ : ኍ
ሡተ : ገጸ : ንጽሀየ ይ : ስብሐተ : እግዚአብሔር : ወንትመሰል : በርእዮ : ዚአሁ::
ኵሙ : ንባእ : እመክብር : ውስተ : ክብር : እስመ : እመኀበ : እግዚአብሔር :
መንፈስ::=ፁ

Verſus decimustertius deeſt.

Sed obumbratum eſt cor eorum uſque hodiè: quia illud velamen manſit in lege ve- 14
teri, & non apertum fuit ex quo eciaſum reddidit illud Chriſtus uſque hodiè. Et 15
quum legunt legem Moſis, velatum eſt iis cor eorum. Et quum converſi fuerint ad 16
Deum, tolletur illud velamen ab iis. Quia Deus Spiritus eſt: & ubi eſt Spiritus 17
Dei, ibi eſt libertas. Et nos omnes apertâ facie instuebimur gloriam Dei, & 18
transformabimur in ſpeciem ejus, ut intremus à gloria in gloriam, quia à Deo
Spiritus eſt.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

13 Et non sicut Moyses ponebat velamen super faciem suam, ut non intenderent fi-
14 lii Israël in faciem ejus, quod evacuatur, Sed obtusi sunt sensus eorum. Usque
in hodiernum enim diem idipsum velamen in lectione veteris testamenti manet
15 non revelatum, (quoniam in Christo evacuatur,) Sed usque in hodiernum diem,
16 cùm legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum. Cùm autem conver-
17 sus fuerit ad Dominum, auferetur velamen. Dominus autem Spiritus est: Ubi au-
18 tem Spiritus Domini, ibi libertas. Nos verò omnes, révelatâ facie gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatem, tanquam à Domini Spiritu.

CAP. IV.

1 IDeò habentes administrationem, juxta quod misericordiam consecuti sumus, non
2 deficimus, Sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in astutia, neque adulterantes verbum Dei, sed in manifestatione veritatis commendantes nosmet-
3 ipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo. Quòd si etiam opertum est
4 Evangelium nostrum; in iis, qui pereunt, est opertum: In quibus Deus hujus seculi excæcavit mentes infidelium, ut non fulgeat illis illuminatio Evangelii gloriæ Christi, qui est imago Dei. Non enim nosmetipsos prædicamus, sed Jesum 5
Christum Dominum nostrum, nos autem servos vestros per Jesum: Quoniam De- 6
us, qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris, ad illuminationem scientiæ claritatis Dei in facie Christi Jesu. Habemus autem thesau- 7
rum istum in vasis fictilibus: ut sublimitas sit virtutis Dei, & non ex nobis. In 8
omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur: aporiamur, sed non desti-
tuimur. Persecutionem patimur, sed non derelinquimur: dejicimur, sed non peri- 9
mus: Semper mortificationem Jesu in corpore nostro circumferentes, ut & vita 10
Jesu manifestetur in corporibus nostris. Semper enim nos, qui vivimus, in mor- 11
tem tradimur propter Jesum: ut & vita Jesu manifestetur in carne nostra mortali. Ergò mors in nobis operatur, vita autem in vobis. Habentes autem eundem 12
spiritum fidei, sicut scriptum est; Credidi, propter quod locutus sum: & nos cre- 13
dimus, propter quod & loquimur:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 14 * وَلَيْسَ كَمَا كَانَ مُوسَى يَجْعَلُ عَلَى وَجْهِهِ حِجَابًا، لِئَلَّا يُبْصِرَ بَنُو إِسْرَائِيلَ نِهَايَةَ الْمُبْطَلِ * لَكِنْ
عُمِيَتْ أَفْهَامُهُمْ * لأَنَّ ذَلِكَ الْحِجَابَ نَفْسَهُ حَتَّى الْيَوْمِ بَاقٍ عَلَى قِرَاءَةِ الْعَهْدِ الْعَتِيقِ غَيْرَ مَكْشُوفٍ
15 لأَنَّهُ بِالْمَسِيحِ يَبْطُلُ * لَكِنْ إِلَى الْيَوْمِ مَتَى مَا قُرِئَ كِتَابُ مُوسَى * فَعَلَى قُلُوبِهِمْ حِجَابٌ مَوْضُوعٌ *
16 17 * فَمَتَى مَا عَادَ أَحَدُهُمْ إِلَى الرَّبِّ يُنْحَى الْحِجَابُ * وَالرَّبُّ هُوَ الرُّوحُ * وَحَيْثُ رُوحُ الرَّبِّ فَهُنَاكَ
18 الْحُرِّيَّةُ * وَنَحْنُ كُلُّنَا بِوَجْهٍ مَسْفُورٍ كَمَنْ يَنْظُرُ فِي مِرْآةٍ وَيُبْصِرُ مَجْدَ الرَّبِّ * فَنَسْتَحِيلُ صُوَرُنَا
إِلَى الصُّورَةِ نَفْسِهَا مِنْ مَجْدٍ إِلَى مَجْدٍ * كَمَا أَنَّ مِنَ الرَّبِّ تَنَالُ مَجْدَ الرُّوحِ *

* الْفَصْلُ الرَّابِعُ * * الْخَمِيسُ الْحَادِي عَشَرَ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ *

1 2 * مِنْ أَجْلِ هَذَا * إِذْ لَنَا هَذِهِ الْخِدْمَةُ كَمَا قَدْ رُحِمْنَا * فَلَا نَيْأَسُ وَلَا نَضْجَرُ * لَكِنَّا قَدْ دَاحَضْنَا
خَفِيَّاتِ الْخِزْيِ غَيْرَ مُسْتَسْرِينَ بِمَكْرٍ وَلَا غَاشِّينَ كَلَامَ اللَّهِ * بَلْ بِإِظْهَارِ الصِّدْقِ نَحُفُّ أَمَرَنَا فِي
3 كَافَّةِ ضَمِيرِ النَّاسِ أَمَامَ اللَّهِ * وَلَيْسَ كَانَتْ بِسَارِينَا مَحْجُوبَةً * فَإِنَّمَا هِيَ مُسْتَتِرَةٌ عَنِ الْهَالِكِينَ *
4 * الَّذِينَ بِهِمْ إِلَهُ هَذَا الدَّهْرِ قَدْ أَعْمَى بَصَائِرَ الَّذِينَ لَمْ يُؤْمِنُوا * لِكَيْلَا تَلْمَعَ لَهُمْ أَسِينَارُ بِسَارِ
5 مَجْدِ الْمَسِيحِ الَّذِي هُوَ صُورَةُ اللَّهِ الَّذِي لَا يُرَى * لِأَنَّنَا مَا نَكْرِزُ بِأَنْفُسِنَا * بَلْ نَكْرِزُ بِيَسُوعَ
الْمَسِيحِ رَبًّا * وَنَسْتَذِلُّ بِأَنْفُسِنَا عَبِيدًا لَكُمْ مِنْ أَجْلِ يَسُوعَ * * الْأَحَدُ الْخَامِسَ عَشَرَ * وَيُقْرَأُ فِي
6 وُجُودِ رَئِيسِ يُوحَنَّا السَّابِقِ وَلِأَفْنِمُوسَ * * لِأَنَّ الْإِلَهَ الَّذِي قَالَ سَيُسْرِقُ مِنَ الظُّلْمَةِ نُورٌ هُوَ
7 الَّذِي أَسْرَفَهُ فِي قُلُوبِنَا * لِاسْتِنَارَةِ مَعْرِفَةِ مَجْدِ اللَّهِ بِوَجْهِ يَسُوعَ الْمَسِيحِ * ثُمَّ * * وَلَنَا هَذَا الْكَنْزُ
فِي أَوَانٍ خَزَفِيَّةٍ لِيَكُونَ إِفْرَاطُ الْقُوَّةِ وَجِسَامُهَا لِلَّهِ وَلَا مِنَّا * مَعْمُومِينَ فِي كُلِّ شَيْءٍ * لَكِنَّنَا مَا
8 نَصِيقُ عَطِنًا * مُتَحَيِّرِينَ لَكِنَّا غَيْرُ مُتَسَفِّلِينَ وَلَا مُتَهَوِّسِينَ * مُطْرَدِينَ لَكِنَّا غَيْرُ مُهْمَلِينَ *
9 مَطْرُوحِينَ لَكِنَّا لَسْنَا هَالِكِينَ * حَامِلِينَ فِي جِسْمِنَا دَائِمًا مَيْتَوِيَةَ رَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ * كَيْ تَظْهَرَ
10 حَيَاةُ يَسُوعَ فِي جِسْمِنَا * لِأَنَّنَا نَحْنُ الْأَحْيَاءَ نُدْفَعُ إِلَى الْمَوْتِ مِنْ أَجْلِ يَسُوعَ دَائِمًا لِتَظْهَرَ وَحَيَاةُ
11 يَسُوعَ فِي بَسَارِينَا الْمَائِتَةِ * حَتَّى يَفْعَلَ الْمَوْتُ فِينَا * وَالْحَيَاةُ تَفْعَلُ فِيكُمْ *
12 * فَإِذَا لَنَا رُوحُ الْإِيمَانِ نَفْسُهُ كَالْمَكْتُوبِ فِي
13 * قِرَاءَةِ الْجُمْعَةِ مِنَ الْجُمُعَةِ الْحَادِيَةَ عَشَرَ * * فَآمَنْتُ لِذَلِكَ تَكَلَّمْتُ * فَنَحْنُ نُؤْمِنُ وَنُصَدِّقُ * وَلِذَلِكَ نَتَكَلَّمُ *

Nec sicut imponebat Moses faciei suæ 13
velamen, ne intuerentur filii Israel fi-
nem ejus quod cessaturum erat. Verùm 14
excæcati sunt intellectus eorum, quia
velamen illud idem ad hunc usque diem
manet super lectione veteris testamenti
haud retectum, quia per Christum abole-
tur. Sed ad hunc usque diem quoties 15
legitur liber Mosis, cordi eorum velamen
est impositum. At quandocunque conver- 16
titur aliquis eorum ad Dominum, amo-
vetur velamen. Et Dominus est Spiri- 17
tus: ubi autem Spiritus Domini, ibi li-
bertas. Nostrùm autem omnium imago, 18
detectâ facie, velut is qui speculum in-
tuetur videtque gloriam Domini, immu-
tatur in eandem imaginem ex gloria in
gloriam, prout à Domino consequimur
gloriam Spiritus. CAP. IV.

Undecimâ feriâ quintâ post Pentecosten.

Propterea cùm habeamus ministerium 1
istud prout misericordiam consecuti su-
mus, non deficimus nec torpescimus: Sed 2
abdicavimus occulta ignominiæ, haud
incedentes cum dolo, neque fraudulen-
ter tractantes sermonem Dei: sed ma-
nifestatione veritatis comprobamus rem
nostram apud universam hominum na-
turam coram Deo. Quòd si annuntia- 3
tio nostra est velata, pereuntibus qui-
dem est operta, In quibus deus hujus 4
seculi excæcavit sensus eorum qui non
credunt, ne effulgeat eis lumen Evange-
lii gloriæ Christi qui est imago Dei invi-
sibilis. Non enim prædicamus nosipsos, 5
sed prædicamus Jesum Christum esse
Dominum, & alta voce nosipsos fate-
mur vobis servos propter Jesum.

Dominicâ decimâ quintâ. Præterea legitur in inventione capitis Johannis præcursoris. Et *pro Sancto* Epithemio.

Quoniam Deus qui dixit, Splendescet 6
è tenebris lumen, is est cujus splendor est
in cordibus nostris, ad illuminationem
cognitionis gloriæ Dei in facie Jesu
Christi. Hactenus. Habemus autem 7
hunc thesaurum in vasis fictilibus, ut
eminentia virium earumque excellentia
Dei sit, et non ex nobis: Afflicti in rebus 8
omnibus, non tamen coarctamur in po-
tentia nostra: hæsitantes, at non per-
turbati neque consternati: Persecutione 9
vexati, sed non destituti: projecti, sed
non pereuntes. Portantes in corpore no- 10
stro semper mortem Domini nostri Jesu
Christi, ut manifestetur vita Jesu in
corpore nostro. Nos enim vivi semper 11
in mortem tradimur propter Jesum, ut
appareat & vita Jesu in nostra carne
mortali: ut mors agat in nobis, & vi- 12
ta agat in vobis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis undecimæ.

Itaque cùm habeamus eundem Spiritum 13
fidei, secundùm illud quod scriptum est,
Credidi, ideo locutus sum: nos etiam
credimus & fidem adhibemus, & ideo
loquimur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ዐ ወበእንተ : ዝንቱ : እስመ : ብነ : ዘንተ : መልእክት : እስመ : በሣሙ : መሕረነ : ሊንት
2 ቋኅዕ:=: ወንሳድግ : እንከ : ለመባበረ : ኀፍረት : ዘሓቡእ : ወሊነሐር : ቡትመይንት :
ወሊነትሙየኖ : ለቃለ : እግዚአብሔር : ወናቅመ : ርእሰነ : በጽድቅ : ገሃደ : እንበይነ :
3 ግፅዘ : ሰዮ : ሰብእ : በቅድመ : እግዚአብሔር:=: ወእመኒ : ክዱን : ትመህርትነ : ለ
4 ሕሩቱማን : ክዱን : ወእቱ:=: ወለእንፈቀን : እለ : ጸለሎሙ : ልቡሙ : እግዚአብሔር:
ለመለክ : ዘለዓለመ : ክሙ : ያብርህ : ሎሙ : ብርሃነ : ትመህርተ : ሰብሐተ : ክርስቶስ፡
5 ዘወእቱ : ለር ላያሁ : ለእግዚአብሔር::=: ወእኮ : ለርእሰነ : ዘንሰብክ : ዘእንበለ :
ለእግዚአብሔር : በእንተ : ሊያሱስ : ክርስቶስ : እግዚእነ : ወለክሙሰ : ለቅንይነ : ርእ
6 ሰነ : በእንተ : ሊያሱሰ:=: እስመ : እግዚኣብሔር : ይቤ : እመጽልመት : ብርሃነ : ይበር
ህ : በሣሙ : በርሀ : ውስተ : ልብነ : ለእሙር : ሰብሐቲሁ : በቅድመ : ገጹ : ለሊያሱስ :
7 ክርስቶስ::=: ወብነ : ዘንተ : መዝባበ : በንዋየ : ልሕኩት : ክሙ : ይኩን : ዘለመሓ
8 በ : እግዚአብሔር : ዐቢይ : ኀያል : ወለኮ : ዘለመሓቤነ::=: እንዘ : በሰሉስ : ንሐ
9 መ : ወሊነትመነደብ : ወንትጫነን : ወሊነሓስር::=: ወንሰደድሂ : ወሊነትገደፍ :
10 ንጸዐፍ : ወሊነትሐጥል:=: ወዘልፈ : ንጸሠር : ሞቶ : ለክርስቶስ : በሥጋነ:: ስ
ሙ : ይትዐወቅ : ሕይወቱ : ለሊያሱስ: በነዕለ: ዝንቱ: ነፍስትነ : መዋቲ::=: ✧✧✧✧
12 ወይእዜሰ : ጸነዐ : በነዕሌነ : ሞት : እንዘ : ሕይወት: ኀቤነ::=: ወብነ : ውእተ : ሙንፈ
13 ሰ : ዘሃይማኖት : በክሙ : ይቤ : መጽሐፍ : እመንኩ : በዘ: ነበብኩ : ወንሕነኒ : እመነ :
በዘ : ነበብነ:=:

Et propterea quia habemus hoc ministerium, quia sic misertus est nostri, non 1
deficimus. Et dimittimus igitur opus erubescentiæ quod absconditum est, & 2
non ambulamus in astutia, & non adulteramus verbum Dei, & stabilimus nos
ipsos in veritate manifestè, propter conscientiam omnium hominum in conspectu
Dei. Et si tecta est doctrina nostra, iis qui pereunt tecta est: Et infidelibus, 3
quorum corda obumbravit Dominus Deus æternus, ut fulgeat iis illuminatio 4
doctrinæ gloriæ Christi, qui est imago Dei. Et non nosipsos prædicamus, sed De- 5
um per Jesum Christum Dominum nostrum, & vobis subjecimus nosipsos per Je-
sum. Quia Deus dixit, E tenebris lux splendescet, sicut splenduit in cordibus 6
nostris cognitio gloriæ ejus coram facie Jesu Christi. Et habemus hunc thesau- 7
rum in vasis fictilibus, ut sit quæ à Deo est major virtus, & non quæ à nobis. In 8
omnibus patientes, sed non afflicti: & contempti, sed non viles: Et persequutio- 9
nem patientes, sed non abjecti: dejecti, sed non perditi. Et semper portamus 10
mortem Christi in corpore nostro, ut manifesta fiat vita Jesu in hoc corpore nostro
mortali.

Versus undecimus deest.

Et nunc efficax est in nobis mors, dum vita est apud nos. Et habemus hunc spi- 12
ritum fidei, sicut dicit Scriptura; Credidi, propter quod loquutus sum: & nos qui- 13
dem credidimus, propter quod loquuti sumus.

Digitized by Google

Scientes quoniam qui ſuſcitavit Dominum Jeſum, & nos per Jeſum ſuſ-
14 Εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον Ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγε-
citabit, & aſſiſtet vobiſcum. Nam omnia propter vos, ut gratia
15 ρει, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. Τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις
abundans per multorum gratiarum actionem, abundet in gloriam
πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν, περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν
Dei. Ideò non deficimus: ſed ſi & ille extrà noſter homo cor-
16 τοῦ Θεοῦ. Διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν· ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται,
rumpatur, ſed ille intùs renovatur die & die. Nam momentaneæ le-
17 ἀλλ' ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλα-
vitas tribulationis noſtræ, ſecundùm excellentiam in excellentiam, æternum pondus
φρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν, καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν, αἰώνιον βάρος
gloriæ operatur nobis: Non contemplantibus nobis conſpecta, ſed
18 δόξης κατεργάζεται ἡμῖν· Μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ
non conſpecta. Nam conſpecta, temporalia: at non conſpecta,
μὴ βλεπόμενα. τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα,
æterna.
αἰώνια.

CAP. V. ε'.

Scimus enim, quoniam, ſi terreſtris noſtra domus tabernaculi diſſolvatur, æ-
1 Οἴδαμεν γὰρ, ὅτι, ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰ-
dificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cœlis.
κοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
Etenim in hoc ingemiſcimus, habitationem noſtram quæ de cœlo ſuperin-
2 Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσα-
dui cupientes. Si tamen & veſtiti, non nudi inveniamur.
3 σθαι ἐπιποθοῦντες. Εἴ γε καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα.
Etenim exiſtentes in tabernaculo, ingemiſcimus gravati, eò quòd nolumus
4 Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει, στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν
expoliari, ſed ſupervеſtiri, ut abſorbeatur mortale à vita.
ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς.

At operatus nos in ipſum hoc, Deus: & *dans* nobis *ar-*
Ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, Θεός· ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρ-
rabonem Spiritûs. *Confidentes* igitur ſemper, & ſcientes quoniam *ad-*
ραβῶνα τοῦ Πνεύματος. Θαρροῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐν-
venæ in corpore, peregrinamur à Domino. (Per fidem enim am-
δημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου. (Διὰ πίστεως γὰρ περι-
bulamus, non per ſpeciem.) *Confidimus* autem, & *probamus* magis peregrina-
πατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους.) Θαρροῦμεν δὲ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆ-
ri à corpore, & *habitatum* ire ad Dominum. Ideò & conten-
σαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Κύριον. Διὸ καὶ φιλοτι-
dimus, ſive *incolentes*, ſive *migrantes*, *beneplacentes* ei eſſe. *Nam*
μούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. Τοὺς γὰρ
omnes nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti, ut re-
πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομί-
ferat unuſquiſque *ea in corpore*, *ad quæ* geſſit, ſive bonum, ſive
σηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε
malum. (Scientes ergò timorem Domini, hominibus ſuademus, Deo autem
κακόν. Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, ἀνθρώπους πείθομεν, Θεῷ δὲ
manifeſti ſumus: Spero autem & in conſcientiis veſtris *manifeſtari*.
πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι.
Non *enim* iterùm *noſipſos* commendamus vobis, ſed occaſionem *dantes* vobis *glo-*
Οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυ-
riationis de nobis, ut habeatis ad *ipſos* in facie *gloriantes*, & non
χήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους, καὶ οὐ
corde. Sive enim mente excedimus, Deo: ſive *prudenter agimus*, vobis. *Nam*
καρδίᾳ. Εἴτε γὰρ ἐξέσημεν, Θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. Ἡ γὰρ
charitas Chriſti *cohibet* nos, *judicantes* hoc, quoniam ſi unus pro omni-
ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ εἷς ὑπὲρ πάν-
bus mortuus eſt, *nempè* omnes mortui ſunt.
των ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 ... Et ſcimus quòd qui excitavit Dominum noſtrum Jeſum, nos quoque per Jeſum excitabit, & ad ſe nos ſiſtet vobiſcum. Omnia
15 ... enim propter vos ſunt, ut quum abundet gratia per multos, multiplicetur gratiarum actio ad gloriam Dei. Propterea non eſt
16 ... nobis tædium: quamvis enim externus homo noſter corrumpatur, internus tamen renovatur in dies. Namque oppreſſio hujus
17 ... temporis, licèt exigua leviſſimaque ſit, gloriam infinitam in ſeculum ſeculorum parat
18 ... nobis. Quum non ſpectemus ea quæ videntur, ſed ea quæ non videntur. Quæ videntur enim, temporaria ſunt: at quæ non videntur, ſunt æterna.

CAP. V.

Defunctorum. 8.

1 ... Scimus enim quòd ſi domicilium hoc noſtrum terreſtre corporis diſſolutum fuerit, tamen habemus ædificium ex Deo, domum non
2 ... manufactam & æternam in cœlis. Etenim ad hoc gemimus & expetimus indui domo noſtra quæ è cœlis eſt. Niſi etiam poſtquam
3 ... induti fuerimus, reperiamur nudi. Dum e-
4 ... nim nunc ſumus in hoc domicilio, ingemimus ob ejus onus, & nolumus illud exuere, ſed ſuperindui, ut abſorbeatur mortalitas
5 ... per vitam. Porrò qui diſponit nos ad hoc ipſum, Deus eſt, qui dedit nobis arrhabonem ſui Spiritûs. Quoniam igitur ſcimus
6 ... & perſuaſum habemus, quòd quandiu in corpore habitamus, peregrinamur à Domino noſtro: (Per fidem enim ambulamus, &
7 ... non per viſum:) Propterea confidimus, &
8 ... peroptamus peregrinari à corpore, & eſſe apud Dominum noſtrum. Et ſatagimus ſive
9 ... peregrini ſimus, ſive incolæ, ut illi placea-
10 ... mus. Futurum eſt enim ut nos omnes ſiſtamur antè ribunal Chriſti, ut reportet unuſquiſque incorpore ſuo id quod à ſe actum eſt, ſive bonum, ſive malum.

Dominicâ novâ. 9.

11 ... Quum igitur ſciamus terrorem illum Domini noſtri, hominibus ſuademus, Deo verò manifeſti ſumus: Spero autem nos & conſcientiis veſtris manifeſtos eſſe. Non iterum noſ-
12 ... ipſos glorificamus vobis, ſed occaſionem damus vobis ut gloriemini de nobis apud illos, qui facie quidem gloriantur, non autem corde. Nam ſive inſani ſumus, Deo:
13 ... ſive temperantes, vobis. Siquidem chari-
14 ... tas Chriſti conſtringit nos hoc meditari, unum *ſcilicet* pro omnibus mortuum eſſe, itaque omnes mortuos eſſe.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ... *Scitis quòd is qui ſuſcitavit Dominum noſtrum Jeſum, & ſuſcitabit nos etiam*
15 ... *cum eo per Jeſum, & conſtituet nos vobiſcum. Quia omnia propter eum, ut*
16 ... *abundet gratia ejus ſuper multos, & multus ſit honor ejus in gloria Dei.*
17 ... *Et nunc non deficimus, quia externus noſter homo ſeneſcit, & internus re-*
18 ... *novatur quotidiè. Quia afflictio noſtra horaria, honorem & gloriam ope-*
ratur nobis. Et non ducat vos quod videtur, ſed quod non videtur: quia quod videtur, tranſitorium eſt: & quod non videtur, æternum eſt.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

14 Scientes quoniam qui suscitavit Jesum, & nos cum Jesu suscitabit, & constituet
15 vobiscum. Omnia enim propter vos: ut gratia abundans, per multos in grati-
16 arum actione, abundet in gloriam Dei. Propter quod non deficimus: sed licèt
is, qui foris est, noster homo corrumpatur, tamen is, qui intùs est, renovatur de
17 die in diem. Id enim, quod in præsenti est momentaneum & leve tribulationis
nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis,
18 Non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur. Quæ enim vi-
dentur, temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna sunt.

CAP. V.

1 SCimus enim, quoniam si terrestris domus nostra hujus habitationis dissolvatur,
quòd ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cœ-
2 lis. Nam & in hoc ingemiscimus, habitationem nostram, quæ de cœlo est, su-
3 perindui cupientes: Si tamen vestiti, non nudi inveniamur. Nam & qui su-
4 mus in hoc tabernaculo, ingemiscimus gravati: eò quòd nolumus expoliari, sed
supervestiri; ut absorbeatur quod mortale est, à vita. Qui autem efficit nos in 5
hoc ipsum, Deus, qui dedit nobis pignus Spiritûs. Audentes igitur semper, sci- 6
entes quoniam dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino: (Per fidem 7
enim ambulamus, & non per speciem:) Audemus autem, & bonam voluntatem 8
habemus magis peregrinari à corpore, & præsentes esse ad Dominum. Et ideò 9
contendimus sive absentes, sive præsentes, placere illi. Omnes enim nos ma- 10
nifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis,
prout gessit, sive bonum, sive malum. Scientes ergò timorem Domini, homini- 11
bus suademus, Deo autem manifesti sumus. Spero autem & in conscientiis vestris
manifestos nos esse. Non iterùm commendamus nos vobis, sed occasionem da- 12
mus vobis gloriandi pro nobis: ut habeatis ad eos, qui in facie gloriantur, & non
in corde. Sive enim mente excidimus, Deo: sive sobrii sumus, vobis. Charitas 13
enim Christi urget nos: æstimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus mor- 14
tuus est, ergò omnes mortui sunt:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 *عالمين ان الذي اقام الرب يسوع سيقمنا بيسوع * ويحضرنا معكم * لان الاشياء كلها من
15 اجلكم * حتى اذا كثرت النعمة في الاكثرين * تزايد الشكر لمجد الله * لم * ولذلك لن نكل 16
ولا نويس * بل وان كان انساننا الظاهر يبلى * لكن الانسان الباطن يتجدد يوما فيوما * لان 17
خفيف حزننا الفاضي في الحين بمقدار افراطه الي اسرافه يصطنع لنا ثقلا من المجد ابديا *
* اذ لا نتروب الي ترى * بل الي لا ترى * لان التي ترى وقتية * والتي لا ترى ابدية * لم * 18

* الفصل الخامس * * قراءة السبت الثاني وعشرين بعد العنصرة * ويقرى للمتوفين *

* وانا لنعلم ان بيت مسكننا الارضي ان انتقض فلنا ابنية من الله بيتا لا معمولا بيد بل 1
ابديا في السموات * لاننا في هذا نتنهد نايقين ان نلبس مسكننا الذي من السماء * فان 2 3
خلعناه فلن نوجد عراة * لاننا نحن الذين في هذا المسكن نتنهد مثقلين بالذي ما 4
نشاء ان نخلعه بل نوبر ان نلبسه الي ان تبتلع المايت الحياة * والله الذي صنعنا لهذا 5
نفسه * واعطانا رهبون الروح في قلوبنا * فلنقينا اذا دائما * ولعلمنا اننا بحضور في الجسم 6
نغيب عن الرب * لاننا بالامانة نسدبر لا بالنوع * نثق ونحب باكثار ان نغيب من الجسد 7 8
ونحضر عند الرب * فلذلك نحرص ان كنا حاضرين وان كنا غايبين * ان نكون له مرضين * 9
* قراءة الاثنين من الجمعة الثانية عشر * * لاننا كلنا يجب علينا ان نظهر 10
قدام عرش المسيح * ليحمل كل احد جزاء الاعمال التي بالجسد * نظير ما عمل * ام خيرا واما
سرا * لم * * واذ قد عرفنا اذا نقوي الرب نقنع الناس ان يومنوا * ونحن لله ظاهرون * واميل 11
اننا ظاهرون وفي بصايركم * لاننا ما نكفي امرنا عندكم ايضا * لكننا نمكنكم 12
سبب مفاخرين بنا * تكون لكم لذي المفاخرين بالوجه وليس بالقلب * فان وسوسنا 13
فلله نفعل ذلك * وان نورعنا فلكم نعمله * لان محبة المسيح تمسكنا ان نحكم 14

* قراءة الثلثا من الجمعة الثانية عشر بعد العنصرة *

* ان كان واحد مات عن الكل فالكل اذا قد ماتوا *

Scientes quòd qui suscitavit Dominum 14
Jesum, suscitabit nos per Jesum, & sistet
nos vobiscum. Res enim omnes propter 15
vos sunt, ut crescente gratiâ in plurimis,
abundet gratiarum actio in gloriam Dei.
Hucusque. *Propterea non deficimus ne-* 16
que deficimus: sed etiamsi externus
homo noster corrumpatur, homo tamen in-
ternus renovatur in dies. Nam levitas 17
tristitiæ nostræ subiti temporis, modo
eminentissimo atque largissimo operatur
nobis pondus gloriæ æternum: Dum non 18
contemplamur quæ cernuntur, sed quæ
non cernuntur. Nam quæ cernuntur, tem-
porania sunt: quæ verò non cernuntur,
æterna. Finis.

CAP. V.

Lectio sabbathi vigesimi secundi post Pentecosten. Legitur etiam pro Defunctis.

ET quidem certò scimus quòd domici- 1
lium habitationis nostræ terrestris, si
destruatur, habemus ædificium à Deo,
domicilium scilicet *non manufactum,*
sed æternum in cœlis. Ob hoc enim suspi- 2
ramus, experentes indui domicilio nostro
quòd è cœlo est. Quòd si exuamur illo, 3
haudquaquam inveniemur nudi. Nos 4
enim qui sumus in hoc domicilio, suspi-
ramus gravati eo quo nolumus exuisimò
cupimus eo indui, donec absorbeat vita
quod est mortale. Deus autem est qui nos 5
fecit ad hoc ipsum, deditq; nobis arrha-
bonem Spiritus in cordibus nostris. Con- 6
fidentes igitur semper, & scientes quòd
per præsentiam nostram in corpore, abs-
umus à Domino: (Per fidem enim incedi- 7
mus, non per speciem.) Confidimus & 8
exoptamus potiùs abesse à corpore, &
adesse apud Dominum. Et iccirco ambi- 9
mus, sive simus præsentes, sive simus ab-
sentes, illi placere.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis duodecimæ.

Omnes enim nos oportet apparere coram 10
tribunali Christi, ut propriam habeat
unusquisque mercedem operum, quæ in
corpore gessit, juxta id quod operatus
est, sive bonum, sive malum. Hucusque.
Cùm ergò sciamus timorem Domini, 11
suademus hominibus ut credant: Et nos
Deo manifesti sumus, & spero nos esse
manifestos etiam in conscientiis vestris.
Non enim denuò rem nostram approbamus 12
apud vos, sed præbemus vobis occasio-
nem gloriæ in nobis, quam habeatis apud
eos qui gloriantur in facie & non in
corde. Nam sive insanimus, Deo id faci- 13
mus: sive modesti sumus, vobis hoc fa-
cimus. Charitas enim Christi cohibet 14
nos quin judicemus hujus rei veritatem.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis duodecimæ post Pentecosten.

Si unus mortuus est pro omnibus, igitur
omnes mortui sunt.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

በሊጲፋንያ ::=:

1 ድ ወናእሎር: ከመ : ለእመሂ : ተነሥተ: ቤተ : ማኅደርነ: ዘበ: ምድር ፡ ብነ: ሕንጸ : ኀበ :
2 እግዚአብሔር : በሰማያት : ዘኢገብሮ : እዳ : ሰብእ:=: ወኪያሁ : ንሴፎ : ንልበሰ : ቤ
3 ተነ : ዘውስተ : ሰማያት : ዘበእንቲአሁ : ንሠርሕ::=: ወእመሂ : ለበስነ : እንዘ : ሊኮነ:
4 ዕሪቃቲነ : ዘተረከብነ::=: እስመ : እለሂ : ሀለውነ : ውስተ : ዝንቱ : ቤትነ : ነሐዝን :
ፈድፋዶ : እስመ : ሊንፈቅድ : ንሰልበ : ዘእንበለ : ከመ : ንልበሰ:: ከመ : ይሰጠሙ: መቅቲ:
5 በሕይወት:=: ወውእቱ : እግዚአብሔር : ይረድአነ : በዝንቱ : ዘወሀበነ : ለረቢነ : መን
6 ፈስ : ቅዱስ:=: ተለመኑ: እንከ : ወለጥብዑ : በኵሉ : ጊዜ : ወታለመሩ : እንከ : ከመ:
7 ትንግዱ : እመንፍሰትክሙ: ወተሐውሩ: ኀበ : እግዚአነ::=: እሰመ : በሃሚን :ነሐውር:
8 ወለኮ : በለድልዎ:=: ተለመኑ : ወተፈሥሑ: እስመ : ንወፅእ : እመንፍስትነ : ወነሐ
9 ውር : ኀበ : እግዚእነ:=: ወይእዜኒ : ናለኵቶ : እመኒ : ነገድነ: ወእመሂ : ሀለውነ : ሎ
10 ቱ : ደእሙ : ናደሉ::=: እሰመ : ሀለውነ : ኵልነ : ንትሐተት : በቅድመ : መኵናኑ : ለ
ክርስቶስ:: ከመ : ንትፈደይ : ኵልነ: በከመ : ገበርነ : በሥጋነ : እመኒ : ሠናይ : ወእመኒ :
11 እኩይ::=: ታለመሩ : እንከ : ፈሪሀ : እግዚአብሔር : ለሰብእሰ : ናእመር : ለእግዚአብ
12 ሔርስ : ክሡት:: ጊ ወእተለመን: ከመኒ: ይትከሠተነ: ልብነ:=: ወለኮኑ:
ካዕበ : ንዌድስ : ርእሰነ : ወእሁበክሙ : መክንያተ : በዘ : ትትሜክሑ : ለንትውነ:: ከመ :
13 ይኩንክሙ : ለኅበ : እለ : ይትሜክሑ : ለገጽ : ወለኮ : በልብ:=: እመኒ : ለድለው
ነ : ለእግዚእነብሔር : ወእመሰ : ለንጹሕነ : በእንቲአክሙ : ለመሰ : ፍቅረ : ክርስቶስ : ያግ
14 ብለነ : ናጥብዕ : ውስተ : ዝንቱ : ኵሉ:: እስመ : ለሐዱ: ሞተ: ቤዛ: ኵሉ:
በዘ : ወድለ:ሞት: ኵሉ:=:

Festo Epiphaniæ.

CAP. V.

ET scimus quod si destructa fuerit domus habitationis nostræ quæ est in terra, 1
habemus ædificium apud Deum in cœlis, quod non fecit manus hominis. Et ipsum 2
expectamus, ut induamur domo nostrâ quæ est in cœlis, propter quam laboramus.
Et si induti fuimus, non nudi inventi sumus. Quia qui sumus in hac domo no- 3
stra, afflicti sumus valdè: quia non cupimus exui, sed ut induamur, ut absor- 4
beatur mors in vita. Et ipse Deus adjuvabit nos, propter hoc quod dedit nobis, 5
arrhabonem Spiritûs sancti. Confidite igitur, & audentes estote in omni tem- 6
pore: & sciatis igitur quòd migrabitis à corpore vestro, & proficiscemini ad Deum 7
nostrum. Quia credendo proficiscemur, & non simulando. Confidite & gaudete, 8
quia discessuri sumus à corpore nostro, & profecturi sumus ad Dominum nostrum.
Et nunc gloriamur, sive advenæ sive incolentes, ei soliimodò placere. Quia 9
oportet nos omnes subjici coram tribunali Christi, ut rependamus omnes nos 10
secundùm quod fecimus in corpore nostro, sive bonum sive malum. Scitis igi- 11
tur timere Deum: hominibus demonstramus Deo manifestum, & spero quòd ma-
nifestum erit nobis cor nostrum. Et non iterum laudabimus nosmet ipsos sed da- 12
bo vobis occasionem per quam gloriemini vos, ut sit vobis quid dicatis *apud*
eos qui gloriantur ad faciem, & non in corde. Sive placere studuimus, Deo; & sive 13
vos, propter vos. Charitas Christi reducat nos: Audentes sumus in hoc to- 14
to, quia unus mortuus est in redemptionem omnium, in quo jam mortuus est omnis.

Digitized by Google

Et pro omnibus mortuus est, ut *viventes*, non jam sibiipsis vivant, sed
15 Καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες, μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ
ipsi pro ipsis *mortuo* & *excitato*. Itaque nos ex *nunc* neminem
16 τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. Ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα
novimus secundùm carnem: Si *verò* & cognovimus secundùm carnem Christum,
να οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν,
sed nunc non *amplius cognoscimus*. Itaque si *quis* in Christo, nova creatura:
17 ἀλλὰ νῦν οὐκ ἔτι γινώσκομεν. Ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις·
vetera transierunt, ecce facta sunt nova omnia. *At* omnia ex
18 τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα. Τὰ δὲ πάντα ἐκ
Deo, *reconciliante* nos sibiipsi per *Jesum* Christum, & *dante* nobis
τοῦ Θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν
ministerium reconciliationis: *Ut quia* Deus erat in Christo mundum re-
19 τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς· Ὡς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον κατ-
concilians sibiipsi, non reputans illis delicta ipsorum, & po-
λλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμε-
nens in nobis verbum reconciliationis. Pro Christo ergò legatione fungi-
20 νος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύο-
mur, tanquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo; Recon-
μεν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν. Δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, Καταλ-
ciliamini Deo. *Nam* non *cognoscentem* peccatum, pro nobis peccatum fe-
21 λάγητε τῷ Θεῷ. Τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίη-
cit, ut nos efficeremur justitia Dei in ipso.
σεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ.

CAP. VI. ς'.

Cooperantes autem & exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei re-
1 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δέ-
cipere vos. (Ait enim, Tempore accepto exaudivi te, & in die sa-
2 ξασθαι ὑμᾶς. (Λέγει γάρ, Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σω-
lutis adjuvi te.) Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salu-
τηρίας ἐβοήθησά σοι.) Ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτη-
tis. *Nullam in ullo* dantes offensionem, ut non vituperetur mini-
ρίας. Μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακο- 3
sterium: Sed in omnibus *constituentes* nosmetipsos sicut Dei ministri, in *patien-*
νία· Ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομο- 4
tia multa, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, In plagis,
νῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, Ἐν πληγαῖς, 5
in *custodiis*, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, In
ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, Ἐν 6
castitate, in scientia, in longanimitate, in *bonitate*, in Spiritu sancto, in cha-
ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀ-
ritate non ficta, In verbo veritatis, in virtute Dei: per arma
γάπῃ ἀνυποκρίτῳ, Ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων 7
justitiæ dextris & sinistris: Per gloriam & *ignominiam*, per
τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν· Διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ 8
infamiam & bonam famam: ut seductores, & veraces: Sicut ignoti, &
δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς· Ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ 9
cogniti: quasi morientes, & ecce vivimus: ut castigati,
ἐπιγινωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰδοὺ ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι,
& non mortificati: Quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut egen-
καὶ μὴ θανατούμενοι· Ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς πτω- 10
tes, multos autem locupletantes: tanquam nihil habentes, & omnia possiden-
χοί, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχον-
tes. Os nostrum *apertum est* ad vos, Corinthii: cor nostrum di-
τες. Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι· ἡ καρδία ἡμῶν πε- 11
latatum est. Non angustiamini in nobis, angustiamini autem in viscerib.
πλάτυνται. Οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγ- 12
bus vestris. *At* eandem *compensationem*, (*ut natis* dico,) dilatamini & vos.
χνοις ὑμῶν. Τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, (ὡς τέκνοις λέγω,) πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. 13

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et pro omnibus ipse mortuus est, ut ii qui 15
vivunt, non sibiipsis vivant, sed ei qui pro
ipsis mortuus est, & resurrexit. Proindè 16
nos neminem novimus secundùm corpus.
Et si novimus Christum secundùm corpus,
attamen ex hoc tempore non novimus. Quis- 17
quis igitur in Christo est, factus est creatura
nova: vetera præterierunt. Et facta sunt 18
omnia nova à Deo ipso, qui reconciliavit
nos sibi per Christum, & dedit nobis mini-
sterium reconciliationis. Quandoquidem 19
Deus est qui per Christum reconciliavit
mundum cum majestate sua, nec annumeravit
eis ipsorum peccata, & posuit in nobis ser-
monem reconciliationis.

Dominicâ introitus jejunii, & precationum. 10.

Nos igitur legati sumus pro Christo, & per- 20
indè acsi Deus rogaret vos per nos, pro
Christo ergò obsecramus, reconciliamini
Deo. Eum enim qui non noverat pecca- 21
tum, propter vos peccatum fecit, ut nos effi-
ceremur per eum justitia Dei.

CAP. VI.

POrrò tanquam adjuvantes obsecramus 1
vos, ne inanis fiat in vobis gratia Dei, quam
recepistis. Ait enim, In tempore accepto 2
exaudivi te, & in die vitæ opem tibi tuli.
Ecce nunc tempus acceptum, & ecce nunc
dies vitæ. Nemini dederitis occasionem of- 3
fendiculi, ne sit nævus in ministerio nostro.
Sed in omni negotio præbeamus nosipsos 4
esse ministros Dei, in tolerantia multa, in
afflictionibus, in necessitatibus, in carceri-
bus, In plagis, in vinculis, in seditionibus, 5
in labore, in vigilia, in jejunio, In purita- 6
te, in scientia, in longanimitate, in lenitate,
in Spiritu sanctitatis, in charitate non dolo-
sa, In sermone veritatis, in virtute Dei, 7
per arma justitiæ tam in dextera, quàm in si-
nistra, Per gloriam & opprobrium, per 8
laudem & vituperium: tanquam impostores,
tamen veraces: tanquam ignoti, tamen noti
sumus: Quasi mortui simus, & ecce vivi- 9
mus: quasi corripiamur, at non morimur:
Quasi mœrore affecti sumus, tamen in omni 10
tempore gaudemus: & tanquam egeni, mul-
tos tamen ditantes: tanquam nihil habentes,
tamen omnia possidentes.

Feriâ VI. primâ jejunii. 11.

Os nostrum apertum est ad vos, ô Corinthii, 11
& cor nostrum dilatatum. Angustia non 12
premimini in nobis, sed angustia premimini
in visceribus vestris. Cæterùm, tanquam filiis 13
dico, compensate mihi usuras meas, quæ sunt
apud vos, et dilatate charitatè vestrâ erga me.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ipse mortuus est pro omnibus: ut viventes, non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis 15
mortuus est & vixit. Et nunc nemo est quem cognoscimus in carne hominis: & si 16
cognovimus Christum in carne hominis, ex nunc nemo est quem cognoscemus amplius. Et nunc renovati estis omnes vos in Christo: vetus præterivit, & ecce 17
factum est novum. Et omnia ex Deo, qui reconciliatus est per Christum, 18
& dedit nobis ministerium misericordiæ ejus. Quia reconciliatus est Deus 19
mundo per Christum, tegens peccata eorum, & non respiciens: & constituit nos pro ministerio misericordiæ ejus.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

15 Et pro omnibus mortuus est Christus: ut, & qui vivunt, jam non sibi vivant, sed
16 ei qui pro ipsis mortuus est & resurrexit. Itaque nos ex hoc neminem novimus
secundùm carnem. Et si cognovimus secundùm carnem Christum: sed nunc jam
17 non novimus. Si qua ergò in Christo nova creatura, vetera transierunt: ecce
18 facta sunt omnia nova. Omnia autem ex Deo, qui nos reconciliavit sibi per
19 Christum: & dedit nobis ministerium reconciliationis. Quoniam quidem Deus
erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum, &
20 posuit in nobis verbũ reconciliationis. Pro Christo ergò legatione fungimur, tan-
21 quã Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. Eum, qui
non noverat peccatũ, pro nobis peccatũ fecit, ut nos efficeremur justitia Dei in ipso.

CAP. VI.

1 ADjuvantes autem exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis: (Ait enim;
2 Tempore accepto exaudivi te, & in die salutis adjuvi te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis:) Nemini dantes ullam offensionem, ut non 3
vituperetur ministerium nostrum: Sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut 4
Dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in an-
gustiis, In plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, 5
In castitate, in scientia, in longanimitate, in suavitate, in Spiritu sancto, in chari- 6
tate non ficta, In verbo veritatis, in virtute Dei, per arma justitiæ à dextris, & à 7
sinistris; Per gloriam, & ignobilitatem; per infamiam, & bonam famam: ut sedu- 8
ctores, & veraces; sicut qui ignoti, & cogniti: Quasi morientes, & ecce vivimus: 9
ut castigati, & non mortificati: Quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut 10
egentes, multos autem locupletantes: tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.
Os nostrum patet ad vos, ô Corinthii, cor nostrum dilatatum est. Non angustiamini 11
in nobis: angustiamini autem in visceribus vestris: Eandem autem habentes re- 12
munerationem, tanquam filiis dico, Dilatamini & vos: 13

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 وَإِنَّمَا مَاتَ عَنِ ٱلْكُلِّ لِئَلَّا تَكُونَ مُذْ ٱلْآنَ حَيَاةٌ ٱلْأَحْيَاءِ لِنُفُوسِهِمْ بَلْ لِلَّذِي مَاتَ عَنْهُمْ
16 وَقَامَ * ثُمَّ * فَلِذَلِكَ نَحْنُ مُذْ ٱلْآنَ مَا نَعْرِفُ أَحَدًا بِمَا يَخُصُّ ٱلْبَشَرَ * وَلَئِنْ كُنَّا قَدْ عَرَفْنَا
17 ٱلْمَسِيحَ بِمَا يَخُصُّ ٱلْبَشَرَ * لَكِنَّنَا ٱلْآنَ لَمْ نَعْرِفْهُ بِهَا أَيْضًا * فَلِذَلِكَ مَنْ هُوَ فِي أَمَانَةِ ٱلْمَسِيحِ
18 فَهُوَ خَلِيقَةٌ جَدِيدَةٌ * قَدْ عَبَرَ ٱلْأُمُورُ ٱلسَّالِفَةُ وَهَا ٱلْأَشْيَاءُ كُلُّهَا ٱلَّتِي قَدْ صَارَ فِيهَا جَدِيدَةٌ * وَهٰذِهِ
19 كُلُّهَا مِنَ ٱللهِ * ٱلَّذِي صَالَحَنَا لِذَاتِهِ بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * وَمَكَّنَا خِدْمَةَ ٱلْمُصَالَحَةِ * كَأَنَّهُ لَمْ
يُزِلِ ٱلْإِلٰهُ * ٱسْتَصْلَحَ ٱلْعَالَمَ لِذَاتِهِ بِٱلْمَسِيحِ * لَا ذَاكِرًا لَهُمْ هَفَوَاتِهِمْ * وَوَضَعَ فِينَا كَلَامَ ٱلْمُصَالَحَةِ *
20 * فَنَحْنُ عَوْضَ ٱلْمَسِيحِ نَسْعَى كَأَنَّ ٱللهَ يَعِظُكُمْ بِنَا * فَنَطْلُبُ عِوَضَ ٱلْمَسِيحِ إِلَيْكُمْ أَنْ
21 تُصَالِحُوا ٱللهَ * لِأَنَّ مَنْ لَمْ يَعْرِفْ خَطِيَّةً مِنْ أَجْلِنَا عَمِلَ خَطِيَّةً * لِنَصِيرَ نَحْنُ بِهِ عَدْلًا
لِلهِ * ثُمَّ *

* Et sanè mortuus est pro omnibus, ut vita 15
viventium non sit posthac sibiipsis, sed
ei qui pro ipsis mortuus est & resur-
rexit. Hactenus. Propterea nos post- 16
hac neminem novimus, quod attinet ad
carnem. Et licèt noverimus Christum
prout ad carnem attinet, nunc tamen
eum non amplius novimus in ipsa.
Quapropter qui est in fide Christi nova 17
creatura, jam prætergressus est res præ-
teritas, & ecce res omnes in quibus
factus est, novæ sunt. Atque hæc omnia 18
ex Deo sunt, qui nos reconciliavit sibi
per Jesum Christum, dedítque nobis mi-
nisterium reconciliationis. Quippe qui 19
est indesinenter Deus, reconcilivit mun-
dum sibi per Christum, haud mentionem
faciens culparum eorum: posuítque in
nobis sermonem reconciliationis. Nos 20
itaque vice Christi supplicamus, ac si
redimeret vos Deus per nos: vosque ro-
gamus vice Christi, ut reconciliemini
Deo. Qui enim non novit peccatum, 21
pro nobis factus est peccatum: ut nos
per ipsum fieremus justitia Deo. Finis.

CAP. VI.

Dominicâ decimâ sextâ post Pen- ...ten. Et pro sancta Eu- pr...ia.

1 وَفَادٍ نُسَاعِدُ هٰذَا ٱلْعَرْمَ * ٱلْأَحَدُ ٱلسَّادِسُ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ * وَلِلْقَدِّيسَةِ أُومِّيَّةَ *
2 نَسْأَلُكُمْ أَنْ لَا تَقْبَلُوا نِعْمَةَ ٱللهِ جُزَافًا * لِأَنَّهُ يَقُولُ فِي وَقْتٍ مَقْبُولٍ ٱسْتَجَبْتُ لَكَ * وَفِي يَوْمِ ٱلْخَلَاصِ
3 أَعَنْتُكَ * هَا ٱلْآنَ وَقْتًا سَدِيدًا قَبُولًا * هَا ٱلْآنَ يَوْمَ ٱلْخَلَاصِ * لَا نُعْطِ مَعْثَرَةً مَا * وَلَا فِي سَيِّ مِنَ
4 ٱلْأَشْيَاءِ * لِئَلَّا تُعَيَّبَ ٱلْخِدْمَةُ وَتُذَمَّ * بَلْ نُوَضِّحُ ذَاتَنَا فِي كُلِّ أَمْرٍ كَخُدَّامِ ٱللهِ * بِصَبْرٍ كَثِيرٍ *
5 بِهُمُومٍ * بِشَدَائِدَ * بِضَيْقَاتٍ * بِجَرَاحَاتٍ * بِحُبُوسٍ * بِٱعْوِرَارِ مَوَاضِعَ نَقِيمُ فِيهَا * بِأَتْعَابٍ * بِأَسْهَارٍ *
6 7 بِأَصْوَامٍ * بِطَهَارَةٍ * بِمَعْرِفَةٍ * بِتَمَهُّلٍ * بِخَيْرِيَّةٍ * بِرُوحِ قُدُسٍ * بِمَحَبَّةٍ بِلَا مُرَاءَاةٍ * بِكَلَامِ
ٱلْحَقِّ * بِقُوَّةِ ٱللهِ * بِأَسْلِحَةِ ٱلْعَدْلِ * ٱلْيَمِينِيَّةِ وَٱلْيَسَارِيَّةِ * بِسَرَفٍ وَهَوَانٍ * بِسُوءِ ٱلذِّكْرِ وَحُسْنِ
8 ٱلثَّنَاءِ * كَمُضِلِّينَ وَيُحَقِّقِينَ * كَمَجْهُولِينَ وَمَعْرُوفِينَ * كَمَائِتِينَ وَهَا نَحْنُ عَايِشُونَ * كَمُؤَدَّبِينَ
9 وَغَيْرِ مَائِتِينَ * كَمَغْمُومِينَ وَمَسْرُورِينَ دَائِمًا * كَمَسَاكِينَ وَمُغْنِينَ كَثِيرِينَ * كَمَنْ لَا شَيْءَ لَنَا *
10 وَلِلْأَشْيَاءِ كُلِّهَا مَالِكُونَ * ثُمَّ * * قِرَاءَةُ ٱلْأَرْبِعَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّانِيَةِ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *
11 * يَا أَهْلَ فُورِنْثُوسَ فَمُنَا قَدِ ٱنْفَتَحَ نَحْوَكُمْ * وَقَلْبُنَا قَدْ رَحُبَ وَٱتَّسَعَ * فَمَا تَضِيقُونَ
12 فِينَا * إِنَّمَا تَضِيقُونَ فِي حَشَا أَذْهَانِكُمْ * وَأَقُولُ لَكُمْ مِثْلَمَا أَنَّكُمْ أَوْلَادِي ٱسْكُونِي هٰذِهِ
13 ٱلْجَارَاةَ نَفْسَهَا وَٱرْحَبُوا وَأَنْتُمْ *

Hoc igitur consilium prom-ventes, 1
obsecramus vos ne frustra gratiam Dei
recipiatis. Dicit enim ipse; Tempore 2
accepto exaudiam te, & in die salutis
adjuvabo te: ecce nunc tempus cujus
opportuna est acceptio, ecce nunc dies sa-
lutis. Ne ullum præbeamus impedimentũ 3
ulla in re, ne vituperetur ministerium &
arguatur. Sed declaremus nosipsos in 4
omni negotio ut ministros Dei, in pati-
entia multa, in mœroribus, in afflictioni-
bus, in angustiis, In plagis, in car- 5
ceribus, in penuria locorum in quibus
commoremur, in laboribus, in vigiliis,
in jejuniis. In puritate, in scientia, in 6
longanimitate, in bonitate, in Spiritu
sancto, in charitate absque simulatione,
In sermone veritatis, in virtute Dei, 7
per arma justitiæ dextra ac sinistra, Per 8
gloriam & ignominiam, per malum no-
men & bonam laudem: ut seductores, at
veraces: ut ignoti, sed noti: ut mori- 9
entes, & ecce vivi sumus: ut castigati,
sed non morientes: ut mœrentes, at 10
semper hilares: ut pauperes, at multos
ditantes: quasi nihil habentes, sed res
omnes possidentes. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis duodecimæ post Pentecosten.

O Corinthii, os nostrum apertum est 11
erga vos, & cor nostrum ampliatum est
atque dilatatum. Non ergo patimini an- 12
gustiam in nobis, sed angustiam pati-
mini in visceribus mentium vestrarum.
Et vobis dico, prout estis filii mei, 13
Concedite mihi hanc eandem compensa-
tionem, & dilatemini vos etiam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 እስመ : በእንተ : ክርስቶስ : ንትነብል : በዘ : ለስተፈሥሐነ : እግዚአብሔር : ወንሕነ: ነ
21 ሳበ : ክርስቶስ : ከመ : ትትመየጡ : ሳቢ : እግዚአብሔር:=: እስመ : ዘኢያእመር : ኀ
ጢአተ: ገብረ: ኀጢአተ:ከመ: ኪያነ:ያጸድቀነ: ለእግዚአብሔር:=:
በስሙነ : ሰንበት : ጸሎ : መንባብ:=:
1 ፪ ናስተበቍዕሂ: ወንረድእሂ : ተወክፈ : ለነ : ወሊትረስይዋ: ለክንቱ: ለጸጋ : እግዚአብሔ
2 ር :=: እስመ : ከመዝ : ይቤ : በዕለተ : ሣሪት : ሰማዕኩከ:: ወበዕለተ : መድኀኒት :
3 ረዳእኩከ:: ወናሁ : ይእዜ : ጊዜ : ዛህሉ : ወናሁ : ዮም : ዕለተ : ሕድኀኖቱ:=:
4 ወሊትግበሩ : ሳቲ : ዕቅፍተ : ለመልእክትክሙ : ወሊበመንትኒ : ከመ : ሊታነወርዋ:
5 በተዝካረ : ሰማዕት:=: ወበኵሉ: ርስዩ : ረእሰክሙ : ሳእከ:
6 እግዚአብሔር : በብዙኅ : ትዕግስት : በኵሉ : ወበሕማም : ወበጸዕር : ወበመንዳቤ:=:
7 ወበተቀሠፎ : ወበተሞቅሖ:: በሠራሕ : ወበተህወኮ: በትጋህ:=: ወበምክር : በለእመ
8 ሮ : ወበተሰፍሖ : ወበመሐር : ወበጸመ:=: በለእጽሉ : መንፈስ : ቅዱስ : ዘለልቦ: ኑፋቄ:
በኅይለ : እግዚአብሔር : በእንተ : ወልታ : ጽድቅ : ዘለመየማኒ : ወእመፀጋመ:=:
9 በእንተ : ክብር : ወኅሰር : በእንተ : መርገመ : ወመ [ድሐር::] ከመ : ኅጥለኝ : ወጸድቃ
ኒ::=: [ከመ : አ] ለ:ሊያእመሩ : ወማአ [መራኒ: ከ] መ: መውታኒ : ወናሁ : [ነኅየዚ:
10 ኵመ:] መንስኖኝ : ወሊቀታ [ለኒ:=: ከመ : ተ] ኩዛኒ : ወዘልፈ : ንት[ሐስየ : ኅመ :]
11 ነደያን : ወለብዙኃን : [ታብዕሉ : ከ] መዘ : ለልብክሙ : ወ [ታጠርዩ : ኵ] ሉ : ወስተ :
12 እይክሙ:=: [እፈነ: ርኁተ ለክሙ: ሱበለ : ቆር[ንቆስ : ተረሐ] ባ : ልብነ:=: ሊት
13 ንሀሱ : ለ [ነ :ተነሀሱ :] ለለጣዑትክሙ:=: በእንት : ወእቱ : ፍደሃ : ለዛቲ : እብለክ
ሙ : ከመዘ : ለደቂቅየ : ተርሐቡ : ለንትሙኒ::=:

*Quia pro Christo legatione fungimur secundùm quod exhortatus est nos Deus, & 20
rogamus apud Christum, ut convertamini ad Deum. Quia qui nesciebat pecca- 21
tum, fecit peccatum ut nos justificaret Deo.*

Octavo sabbato jejunii, lectio.

CAP. VI.

Rogamus & adjuvamus, ut recipiatis nos, & non faciatis vacuam gratiam 1
Dei. Quia sic dicit, In die accepto audivi te, & in die salutis succurri tibi, 2
& ecce nunc tempus misericordiæ ejus, & ecce hodiè dies salutis ejus. Et ne fa- 3
ciatis scandalum ministerio vestro, in ulla re, ut non maculetis illud.

In commemoratione Martyrum.

Et in omnibus exhibete vosmetipsos ministros Dei, in multa patientia in omnibus, 4
& in afflictione, & in opprobrio, & in tribulatione, Et in percussione, & in 5
incarceratione, in labore, & in commotione, in vigilia, Et in prudentia, in sci- 6
entia, in spe, & in misericordia, & in jejunio, In puritate Spiritûs sancti qui 7
non est incredulus, in virtute Dei, per arma justitiæ à dextra & sinistra: Pro- 8
pter gloriam & ignominiam, propter maledictionem & benedictionem, ut peccato-
res, & justi: ut ignorantes, & scientes: ut morientes, & ecce vivimus: ut 9
tentati, nec tamen interfecti: ut tristes, & semper gaudentes: ut pauperes, sed 10
multos ditantes: ut non habentes vos, sed in manus vestras omnia conferentes. Os 11
nostrum apertum est pro vobis, Corinthii, cor nostrum dilatatum est. Non estis ex- 12
tenuati in nobis, extenuati estis in visceribus vestris. Propter hanc retributio- 13
nem hoc loquor vobis sicut filiis meis, Dilatamini vos etiam.

Digitized by Google

Ne fiatis altero jugo copulati infidelibus. Quæ enim participatio juſtitiæ & iniquitati? 14 Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις. τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ; quæ verò communio luci ad tenebras? Quæ autem conventio Chriſto ad Belial? 15 τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; Τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαρ; aut quæ pars fideli cum infidelí? Qui autem conſenſus templo Dei cum idolis? 16 ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; Τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; Vos enim templum Dei eſtis viventis, ſicut dicit Deus; Quoniam inhabitabo in illis, & inambulabo: & ero illorum Deus, & ipſi erunt mihi populus. ὑμεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ ἐστε ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς, Ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεὸς, καὶ αὐτοί ἔσονταί μοι λαός. Ideò exite de medio eorum, & ſeparamini, dicit Dominus: & immundum ne 17 Διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε, λέγει Κύριος· καὶ ἀκαθάρτου μὴ ottingite: & ego recipiam vos. Et ero vobis in patrem, & vos eritis 18 ἅπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς. Καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ mihi in filios & filias, dicit Dominus omnipotens. μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει Κύριος παντοκράτωρ.

CAP. VII. ζ'.

Has ergò habentes promiſſiones, dilecti, mundemus noſipſos ab 1 Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοὶ, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς omni inquinamento carnis & ſpiritûs, perficientes ſanctificationem in timore Dei. μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ. Capite nos: neminem injuriâ affecimus, neminem corrupimus, neminem avarè frau- 2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. davimus. Non ad condemnationem dico: prædixi enim quòd in cordibus noſtris 3 οὐ πρὸς κατάκρισιν λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν eſtis ad commoriendum & convivendum. Multa mihi fiducia apud vos: mul- 4 ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. Πολλή μοι παῤῥησία πρὸς ὑμᾶς, πολ- ta mihi gloriatio pro vobis: repletus ſum conſolatione: ſuperabundo λή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι gaudio in omni tribulatione noſtrâ. Etenim venientibus nobis in Macedo- τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδο- 5 niam, nullam habuit relaxationem caro noſtra: ſed in omni tribulati: fo- νίαν, οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν· ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξω- ris pugnæ, intùs timores. Sed conſolans humiles, conſolatus eſt 6 θεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. Ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς, παρεκάλεσεν nos Deus in adventu Titi. Non ſolùm autem in adventu ejus, 7 ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου. Οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ſed etiam in conſolatione quâ conſolatus eſt in vobis, referens nobis veſtrum ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν deſiderium, veſtrum fletum, veſtram æmulationem pro me: ita ut me magis ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμὸν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ· ὥστε με μᾶλλον gaudere. Quoniam ſi & contriſtavi vos in epiſtola, non pœnitudine ducor, ſi & χαρῆναι. Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ 8 pœnitudine ducar: intueor enim quòd epiſtola illa, ſi & ad horam, contriſtavit μετεμελόμην· βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν vos. Nunc gaudeo, non quia contriſtati eſtis, ſed quia contriſtati eſtis ad pœnitentiam. ὑμᾶς. Νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν. 9 Contriſtati eſtis enim ſecundùm Deum, ut in nullo detrimento affecti fueritis ex nobis. ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ Θεὸν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. Nam ſecundùm Deum triſtitia pœnitentiam in ſalutem haud pœnitendam operatur: Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται· 10 at mundi triſtitia mortem operatur. ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܠܐ ܬܗܘܘ ܫܪܝܟܝܢ ܥܡ ܠܐ ܗܝܢܘܢ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ. ܡܐ ܕܝܢ ܫܘܬܦܘܬܐ ܐܝܬ ܠܙܕܝܩܘܬܐ ܥܡ ܥܘܠܐ ܘܡܐ ܕܝܢ ܚܘܫܒܢܐ ܐܝܬ ܠܢܘܗܪܐ ܥܡ ܚܫܘܟܐ. ܘܡܐ ܕܝܢ ܫܘܝܘܬܐ ܐܝܬ ܠܡܫܝܚܐ ܥܡ ܒܠܝܥܪ. ܐܘ ܡܐ ܕܝܢ ܚܠܩܐ ܐܝܬ ܠܗܝܡܢ ܥܡ ܠܐ ܗܝܡܢ. ܐܘ ܡܐ ܕܝܢ ܫܘܝܘܬܐ ܐܝܬ ܠܗܝܟܠܐ ܕܐܠܗܐ ܥܡ ܨܠܡܐ. * ܐܘ ܡܢ ܐܝܬ ܗܝܟܠܐ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ ܥܡ ܨܠܡܐ ܕܐܡܪ ܐܠܗܐ ܕܐܫܪܐ ܒܗܘܢ ܘܐܗܠܟ ܒܝܢܬܗܘܢ. ܘܐܗܘܐ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ ܘܗܢܘܢ ܢܗܘܘܢ ܠܝ ܠܥܡܐ. ܘܥܠ ܗܕܐ ܦܘܩܘ ܡܢ ܒܝܢ ܗܢܘܢ ܘܐܬܦܪܫܘ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܘܠܐ ܬܩܪܒܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܛܡܐ. ܘܐܢܐ ܐܩܒܠ ܠܟܘܢ. ܘܐܗܘܐ ܠܟܘܢ ܐܒ ܘܐܢܬܘܢ ܢܗܘܘܢ ܠܝ ܒܢܝܐ ܘܒܢܬܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܟܠܗ ܫܠܝܛܐ.

* ܙ *

* ܗܟܝܠ ܕܐܝܬ ܠܢ ܗܠܝܢ ܬܘܒܬܐ ܚܒܝܒܝ ܢܕܟܝ ܢܦܫܢ ܡܢ ܟܠ ܛܘܡܐ ܕܒܣܪܐ ܘܪܘܚܐ ܘܢܫܠܡ ܩܕܫܬܐ ܒܕܚܠܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܣܒܪܘ ܠܢ ܐܚܘܗܝ ܕܠܐ ܐܫܚܬ ܠܐ ܚܕ ܘܠܐ ܐܚܒܠ ܠܐ ܚܕ ܘܠܐ ܐܫܩܪ ܠܐ ܚܕ. ܠܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܐܡܪ ܩܕܡ ܐܝܬ ܠܝ ܕܒܠܒܟܘܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܡܘܬ ܥܡ ܠܡܚܝܘ. ܐܝܬ ܠܝ ܒܟ ܦܪܝܩܢܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܒܟ ܐܢܐ ܡܬܢܚܡ ܒܟ ܒܟܠ ܥܩܬܢ ܐܦ ܒܟ ܐܢܐ ܡܬܦܪܩ

Versio VULGATA LATINA.

14 Nolite jugum ducere cum infidelibus. Quæ enim participatio justitiæ cum ini-
15 quitate? Aut quæ societas luci ad tenebras? Quæ autem conventio Christi ad
16 Belial? Aut quæ pars fideli cum infideli? Qui autem consensus templo Dei cum
idolis? Vos enim estis templum Dei vivi, sicut dicit Deus; Quoniam inhabi-
tabo in illis, & inambulabo inter eos, & ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi
17 populus. Propter quod exite de medio eorum, & separamini, dicit Dominus, &
18 immundum ne tetigeritis: Et ego recipiam vos: & ero vobis in patrem, & vos
eritis mihi in filios & filias, dicit Dominus omnipotens.

CAP. VII.

1 HAs ergò habentes promissiones, charissimi, mundemus nos ab omni inqui-
2 namento carnis & spiritûs, perficientes sanctificationem in timore Dei. Capite
3 nos. Neminem læsimus, neminem corrupimus, neminem circumvenimus. Non
ad condemnationem vestram dico: prædiximus enim quòd in cordibus nostris
estis, ad commoriendum, & ad convivendum. Multa mihi fiducia est apud vos, 4
multa mihi gloriatio pro vobis: repletus sum consolatione, superabundo gau-
dio in omni tribulatione nostra. Nam & cùm venissemus in Macedoniam, 5
nullam requiem habuit caro nostra, sed omnem tribulationem passi sumus: foris
pugnæ, intùs timores. Sed qui consolatur humiles, consolatus est nos Deus in ad- 6
ventu Titi. Non solùm autem in adventu ejus, sed etiam in consolatione, quâ 7
consolatus est in vobis, referens nobis vestrum desiderium, vestrum fletum, vestram
æmulationem pro me, ita ut magìs gauderem. Quoniam etsi contristavi vos in 8
epistola, non me pœnitet: etsi pœniteret, videns quòd epistola illa (etsi ad
horam) vos contristavit; Nunc gaudeo: non quia contristati estis, sed quia con- 9
tristati estis ad pœnitentiam. Contristati enim estis secundùm Deum, ut in nullo
detrimentum patiamini ex nobis. Quæ enim secundùm Deum tristitia est, 10
pœnitentiam in salutem stabilem operatur: sæculi autem tristitia mortem
operatur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * لَا تَكُنْ مَوَازِينُكُمْ مَائِلَةً إِلَى ٱلْكُفَّارِ * لِأَنَّ أَيَّةَ شِرْكَةٍ بَيْنَ ٱلْعَدْلِ وَٱلْإِثْمِ * وَأَيَّةُ شِرْكَةٍ
15 لِلنُّورِ مَعَ ٱلظُّلْمَةِ * وَأَيُّ ٱتِّفَاقٍ لِلْمَسِيحِ مَعَ ٱلْمَارِقِ * أَمْ أَيُّ حَظٍّ لِلْمُؤْمِنِ مَعَ ٱلْكَافِرِ * أَمْ أَيَّةُ
16 مُشَارَكَةٍ لِهَيْكَلِ ٱللهِ مَعَ ٱلْأَصْنَامِ * * ٱلْأَحَدُ ٱلسَّابِعُ عَسَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ *
لِأَنَّكُمْ أَنْتُمْ هَيْكَلُ ٱللهِ ٱلْحَيِّ كَمَا قَالَ ٱللهُ * ثُمَّ * إِنِّي سَأَسْكُنُ فِيهِمْ وَأَتَمَشَّى فِي عُقُولِهِمْ *
17 وَأَكُونُ لَهُمْ إِلَهًا وَيَكُونُونَ هُمْ لِي شَعْبًا * فَلِهٰذَا ٱخْرُجُوا مِنْ بَيْنِهِمْ يَقُولُ ٱلرَّبُّ * وَتَمَيَّزُوا
18 مِنْهُمْ * وَلَا تَمَسُّوا نَجَسًا * وَأَنَا أَقْبَلُكُمْ * وَأَكُونُ لَكُمْ أَبًا * قَالَ ٱلرَّبُّ ٱلْمُمْسِكُ ٱلْكُلَّ * وَأَنْتُمْ
تَكُونُونَ لِي بَنِينَ وَبَنَاتٍ * * ٱلْفَصْلُ ٱلسَّابِعُ * * يَا أَحِبَّائِي
1 إِذْ لَنَا مِثْلُ هٰذِهِ ٱلْمَوَاعِيدِ * * قِرَاءَةُ ٱلْخَمِيسِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّانِيَةِ عَسَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ *
2 فَلْنُطَهِّرْ أَنْفُسَنَا مِنْ كُلِّ دَنَسِ جَسَدٍ وَرُوحٍ * مُكَمِّلِينَ قَدَاسَةً بِخَشْيَةِ ٱللهِ * ثُمَّ * سَعُونَا فَمَا
3 ظَلَمْنَا أَحَدًا * وَلَا فَسَدْنَا أَحَدًا * وَلَا ٱسْتَعْمَلْنَا أَحَدًا * وَلَسْتُ أَقُولُ هٰذَا مُتَوَجِّيًا دَيْنُونَةَ أَحَدٍ *
4 لِأَنِّي قَدْ سَبَقْتُ فَقُلْتُ أَنَّكُمْ فِي قُلُوبِنَا مُصَمِّمُونَ أَنْ نَمُوتَ مَعَكُمْ وَنَعِيشَ مَعَكُمْ * فَلِي دَالَّةٌ
كَثِيرَةٌ عَلَيْكُمْ * وَلِي فَخْرٌ عَظِيمٌ بِكُمْ * قَدْ تَعَلَّيْتُ بِٱلْعَزَاءِ * وَقَدْ تَزَايَدْتُ فِي ٱلسُّرُورِ كَثِيرًا فِي
5 كَافَّةِ حُرُبِنَا * لِأَنَّنَا لَمَّا جِئْنَا إِلَى مَكْدُونِيَّةَ * لَمْ يَحْصُلْ لِبَشَرِيَّتِنَا وَلَا رَاحَةٌ وَاحِدَةٌ * بَلْ مَغْمُومِينَ
6 فِي كُلِّ أَمْرٍ * فَمِنْ خَارِجٍ قِتَالٌ * وَمِنْ دَاخِلٍ مَخَاوِفُ * لٰكِنِ ٱلْإِلٰهُ ٱلْمُسَلِّي ٱلْمُتَوَاضِعِينَ عَزَّانَا
7 بِحُضُورِ تِيطُسَ * وَلَيْسَ بِحُضُورِهِ فَقَطْ * بَلْ وَبِٱلْعَزَاءِ ٱلَّذِي تَعَزَّيْتُمْ بِهِ * لَمَّا أَخْبَرَنَا بِشَوْقِكُمْ
8 إِلَيْنَا * بُكَائِكُمْ * بِغَيْرَتِكُمْ إِلَيَّ * حَتَّى أَنِّي فَرِحْتُ كَثِيرًا * لِأَنِّي وَإِنْ كُنْتُ قَدْ غَمَمْتُكُمْ
بِٱلرِّسَالَةِ فَمَا نَدِمْتُ * وَإِنْ كُنْتُ قَدْ نَدِمْتُ * لِأَنِّي أَنْظُرُ أَنَّ تِلْكَ ٱلرِّسَالَةَ وَإِنْ كَانَتْ أَحْزَنَتْكُمْ
9 مُدَّةَ سَاعَةٍ * فَأَفْرَحُ ٱلْآنَ * لَا لِأَنَّكُمْ حَزِنْتُمْ * بَلْ سُرِرْتُ * لِأَنَّكُمْ حَزِنْتُمْ لِلنَّدَامَةِ وَٱلتَّوْبَةِ *
لِأَنَّكُمْ حَزِنْتُمْ حُزْنًا مَرْضِيًّا لِلّٰهِ لِكَيْلَا تَخْسَرُوا مِنَّا وَلَا فِي شَيْءٍ وَاحِدٍ *
10 * قِرَاءَةُ ٱلْجُمُعَةِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّانِيَةِ عَسَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ * * لِأَنَّ ٱلْحُزْنَ ٱلْمَرْضِيَّ لِلّٰهِ
يُصْطَنَعُ تَوْبَةً مَوْدِيَةً إِلَى ٱلْخَلَاصِ ٱلَّتِي لَا نَدَمَ فِيهَا * وَحُزْنُ ٱلْعَالَمِ يُصْطَنَعُ مَوْتًا * ثُمَّ *

14 *Nè sint libræ vestræ propendentes ad in-*
fideles. Quod enim consortium est in-
ter justitiam & iniquitatem? & quæ
15 *communio luci cùm tenebris? Et quæ*
concordia Christo cùm apostata? aut quæ
16 *pars fideli cum infideli? Aut quod con-*
sortium templo Dei cum idolis?

Dominicâ decimâ septimâ post Pentecosten.

Vos enim estis templum Dei vivi, sicut
dixit Deus, Hactenus. *Equidem habi-*
tabo in eis, & deambulabo in mentibus
eorum: & ero illis Deus, & ipsi erunt
17 *mihi populus. Propterea egredimini de*
medio eorum, dicit Dominus; & segre-
gemini ab eis: & nè tangatis pollu-
18 *tum, & ego excipiam vos. Eróque vobis*
in patrem, ait Dominus omnia tenens,
& vos eritis mihi in filios & filias.

CAP. VII.

1 *O Dilecti mei, cùm hujusmodi pro-*
missiones habeamus,

Lectio feriæ quintæ hebdomadis duodecimæ post Pentecosten.

mundemus animas nostras ab omni in-
quinamento carnis ac spiritus, perfici-
entes sanctimoniam cum timore Dei.
2 Hucusque. *Capite nos: neminem op-*
pressimus, neminem corrupimus, neminem
3 *deprædati sumus. Neque hoc dico inten-*
dens condemnationem ullius: jam enim
prædixi vos esse in cordibus nostris abs-
trusos, ad moriendum vobiscum, & vo-
4 *biscum vivendum. Multa quidem mihi*
est fiducia in vobis, & maxima mihi
gloriatio de vobis: impletus sum conso-
latione, vehementer abundavi gaudio in
omni mœrore nostro. Etenim cum veni-
5 *issemus Macedoniam, nullam adepta est*
caro nostra requiem vel unam, sed afflicti
in rebus omnibus: foris enim pugna, &
6 *intus pavores. Sed Deus consolator hu-*
milium consolatus est nos per præsenti-
am Titi. Nec solùm per adventum ejus,
7 *sed & per consolationem quam de vobis*
accepit, quum nobis narrásset vehemens
desiderium vestrum erga nos, teneritu-
dinem vestram, zelum vestrum erga me:
ita ut valde sim gavisus. Nam etiamsi
8 *vos contristavi per epistolam, non me*
tamen pœnitet: & quanvis me pœni-
teret; quia video quòd epistola illa (li-
cet hornlæ spatio) vos contristárit, jam
9 *gaudeo: Non quòd contristati fueritis:*
sed gavisus sum, quoniam contristati
estis ad pœnitudinem & pœnitentiam:
contristati enim estis tristitiâ Deo gratâ,
ut nulla in re detrimentum patiamini à
nobis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis duodecimæ post Pentecosten.

10 *Nam tristitia Deo grata operatur pœni-*
tentiam ducentem ad salutem, in qua
non est pœnitudo: tristitia verò mundi,
mortem operatur. Hactenus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወባሕቱ : ፃሉ : እማእከሎሙ : ወተፈለጡ : እመኔሆሙ : ይቤ : እግዚአብሔር: ወሊትግ
18 ስሱ : ርኩሰ : ወእነ : እትወስፈክሙ::=ፁ ወእከውነክሙ : ለባክሙ : ወእንትሙኒ : ተከ
ውኑኒ:ደቂቅየ:ወእዋልድየ:[ይቤ:] እግዚአብሔር:ዘኩሉ: [ይመውእ] ::=፡

ጊ

1 ዘእንተ : እንከ : ተስፋ: [እንዘ: ብነ: ለኅ] ዊነ:ናነጽኅ : ርእስነ: ወ[ሊናርኵስ :ነፍ]ሰነ : ወሊ
2 ነግመን:ነፍስ [ት:ንፈጽመ:] በዘ:ይትቄደስ: በፈሪሀ: [እግዚአብሔር]::=ፁ ቁመ::ወይእዜ
3 ኒ: [ጽንሑነ :] ዘለፅቦ: ዘለበሰነ :ወለፅቦ: ዘገፈዕነ:] ወለፅቦ:ዘለሚስነ:ወይ [ለዜኒ: ለኮ:]
ለለድልወ:ዘእብል:እሙ:[ለቀደመ] ኩሂ:እቤ:: ፐ ኀመ:ጥቡዕ:ልብክሙ:ለመዊ
4 ትኒ: ወለሕይወትኒ:=ፁ ብዙኅ:ሞገስየ:በኅቤክሙ: ወብዙኅ:ትመክሕትየ:በእንቲኣክሙ:
5 ወፈጸመኩ : ፍሠሐየ : ወፈድፈደኒ : ሐዚትየ : እመኩሉ : ሕማመነ::=ፁ ወበጺሐነ :
ሙቄደንያ : ሊረኣብነ : ወለለሐተኒ : ፀረፍተ : ለነፍስነ : ወበኩሉ : ሕማመነ : በላ ፍለኒ:
6 ቀትል : ወበውስጥኒ : ፍርሀት:=ፁ ወባሕቱ : ውእቱ: ዘያስተፈሠሐሙ : ለሕሙማነ : ለ
7 ስተፈሠሐነ : በመጽአቱ : ለቲቶ:=ፁ ወእኮኒ : በመጽአቱ : ደእሙ : ዒደ : በፍለሐ :
ዘለስተፈለሐክሙ : ወዜነወነ : እፍቅሮተክሙ : ዘከመ : ትጽህቁ : ሊተ : ወትትቃሐ
8 ዉ:: ወባሕቱ : እትፈሣሕ:=ፁ እመኒ : ለተከዝኩክሙ : በቃላ : ቀደሜ : በመጸሕፍት :
ወሊያኔስሐኒ : ወእመኒ : ነሰነስኩ : ናሁ : እርለያ : ለይእቲ : እመኒ : ለለሐቲ : ሰዐት : ለተ
9 ከዝኩክሙ:=ፁ ይእዜ : ናሁ : እትፈሣሕ: ወእኮ: እከሙ : ለተከዝኩክሙ : ደእሙ : እከ
ሙ : ተከዝክሙ : ከመ : ትንስሑ:: እከሙ : እንበይነ : እግዚአብሔር : ተከዝክሙ : ከሙ:
10 ሊትሕጉሉ : ወሊለሐዱ : እመኔነ::=ፁ እከሙ : ዘበእንተ : እግዚአብሔር : ሐዘን :
ንስሐሁ : ለሕይወት : ዘለዓለም : ይከውን:: ወትካዝሰ : ዘበእንተ : ዓለም : ሞተ :
ያመጽእ:==ፁ

Sed exite è medio eorum, & separamini ab iis, dicit Dominus, & ne tetigeritis 17
immundum: & ego recipiam vos? Et ero pater vester, & vos eritis filii mei 18
& filiæ meæ, dicit Deus omnipotens.

CAP. VII.

Hanc igitur spem habentes, fratres nostri, purificemus nosmet, & non 1
polluamus animas nostras, neque inquinemus corpora nostra, sed compleа-
mus sanctificationem in timore Dei. Agedum, & nunc sustinete nos: 2
qui in neminem peccavimus, & neminem oppressimus, & neminem corrupi-
mus. Et nunc non ad complacendum, eût hoc quod loquor, quoniam antea 3
dixi, quòd paratum fuit cor vestrum ad moriendum, & ad vivendum.
Multa est gratia mea apud vos, & multa est gloriatio mea dè vobis: & 4
impletus sum gaudio meo, & abundavit exultatio mea ab omnibus affli-
ctionibus nostris. Et quum venissemus in Macedoniam, non invenimus ullam re- 5
quiem animæ nostræ, & in omnibus afflicti fuimus: foris cædes, & intùs timores. 6
Sed ipse qui consolatur afflictos, consolatus est nos, in adventu Titi. Et non solum 7
in adventu ejus, sed etiam in consolatione quâ consolati estis eum, & nuntiavit
nobis amorem vestrum, quomodo curatis me, & soliciti estis: sed gaudeo. Si tri- 8
stitiâ affeci vos in sermone primo per epistolam, neque me pœnitet: & si pœniten-
tiam egi, ecce perspicio per eam si in unam horam tristitiâ affeci vos. Nunc ecce 9
gaudeo: & non quòd tristitiâ affeci vos, sed quia tristitiâ affecti fuistis ut pœni-
tentiam ageretis. Quia per Deum tristitiâ affecti estis, ut non perdamini, neq; unus
ex nobis. Quia quæ propter Deum est tristitia, pœnitentia ejus ad vitam æternam 10
erit: & tristitia quæ propter mundum est, mortem producet.

Cccc 2

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. Η'. Θ'.

Ecce enim hoc ipsum, secundùm Deum contristari vos, *quantum adoperatum sit* in
11 Ἰδὲ γὰρ αὐτὸ τοῦτο, τὸ κατὰ Θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς, πόσην κατειργάσατο ἐν
vobis *studium?* sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desi-
ὑμῖν σπουδήν; ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπό-
derium, sed æmulationem, sed vindictam: in *omni constituistis* vosipsos puros esse
θησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλ' ἐκδίκησιν· ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι
in negotio. Neque si & scripsi vobis, non *causâ injuriantis*, nec
12 ἐν τῷ πράγματι. Ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ οὕνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ
causâ injuriati, sed *causâ manifestandi studium vestrum de*
οὕνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' οὕνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ
nobis ad vos, coram Deo. *Propter hoc consolationem accepimus* in conso-
13 ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα· ἐπὶ τῇ παρα-
latione *vestrâ*: abundantiùs *autem* magis gavisi sumus super gaudio Titi, quia
κλήσει ὑμῶν· περισσοτέρως δὲ μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι
refectus est spiritus ejus ab omnibus vobis. *Quia* si quid *ei* de vobis
14 ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν. Ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν
gloriatus sum, non sum confusus: sed sicut omnia in veritate locuti sumus vobis,
κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην· ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν,
ita & gloriatio nostra quæ ad Titum, veritas facta est: Et viscera
15 οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου, ἀλήθεια ἐγένετο. Καὶ τὰ σπλάγχνα
ejus abundantiùs in *vos* sunt, reminiscentis omnium vestrûm obedientiam,
αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν, ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοὴν,
quomodò cum timore & tremore excepistis illum. Gaudeo quòd in *omni* confido in
16 ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. Χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν
vobis.
ὑμῖν.

CAP. VIII. ῆ'.

Notam facimus autem vobis, fratres, gratiam Dei *datam in* Ec-
1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς Θ'
clesiis Macedoniæ: Quòd in multo experimento tribulationis, abundantia gaudii
2 ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας· Ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως, ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς

ipsorum, & *secundùm profundum* paupertas eorum abundavit in divitias simplici-
αὐτῶν, καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτον τῆς ἁπλό-
tatis eorum. Quia secundùm virtutem, (*testor,*) & supra virtutem voluntarii:
τητος αὐτῶν. Ὅτι κατὰ δύναμιν, (μαρτυρῶ,) καὶ ὑπὲρ δύναμιν αὐθαίρετοι
3 Cum multa exhortatione obsecrantes nos, gratiam, & communicationem *mini-*
Μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακο-
4 *sterii quæ* in Sanctos, *susciperet nos.* Et non sicut speravimus: sed
νίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, δέξασθαι ἡμᾶς. Καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν· ἀλλ'
semetipsos dederunt, primùm Domino, & nobis per voluntatem Dei: *Ut*
ἑαυτοὺς ἔδωκαν, πρῶτον τῷ Κυρίῳ, καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος Θεοῦ· Εἰς
6 *adhortari nos* Titum, ut quemadmodùm *antè* cœpit, ita & perficiat *in*
τὸ παρακλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς
vos & gratiam istam: Sed sicut in *omni* abundatis fide, & sermone,
ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην· Ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε πίστει, καὶ λόγῳ,
7 & scientiâ, & omni *studio*, & *illâ ex vobis* in *nobis dilectione*, ut & in hac
καὶ γνώσει, καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ
gratia abundetis. Non *secundùm imperium* dico, sed per aliorum
τῇ χάριτι περισσεύητε. Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων
8 *studium*, etiam vestræ charitatis *germanitatem* comprobans. Scitis enim
σπουδῆς, καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. Γινώσκετε γὰρ
9 gratiam Domini nostri Jesu Christi, quoniam propter vos *pauperatam subiit* dives
τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσε πλούσιος
existens, ut vos illius *paupertate ditesceretis*. Et *sententiam* in hoc
ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. Καὶ γνώμην ἐν τούτῳ
10 do: hoc enim vobis *confert*: qui non solùm facere, sed &
δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ
velle *primùm* cœpistis à *superiori* anno. Nunc verò & *facere* perfi-
τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι. Νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτε-
11 cite: ut quemadmodùm *promptitudo velle*, ita & *perficere* ex
λέσατε· ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ
ipso habere.
τοῦ ἔχειν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

11 ܐܝܟ ܕܗܘ ܗܢܐ ܒܥܝܢ ܕܐܬܟܪܝܬ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܟܡ ܫܘܬܦܘܬܐ ܥܒܕܬ ܒܟܘܢ ܘܟܡ ܬܪܨܘܬܐ ܘܟܡ ܒܥܬܐ ܘܟܡ ܚܫܐ ܘܟܡ ܬܒܥܐ ܘܟܡ ܩܢܝܢܘܬܐ ܒܟܠ ܡܕܡ ܐܬܪܥܝܬܘ ܕܢܩܝܐ ܐܢܬܘܢ ܒܗܕܐ ܡܠܬܐ *Ecce enim istud ipsum quòd contristati sitis*
12 ܕܐܦ ܐܢ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܠܐ ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܡܢ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ ܐܘ ܠܡܢ ܕܐܬܥܒܕ ܥܠܘܗܝ ܐܠܐ ܕܬܬܓܠܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܫܘܬܦܘܬܟܘܢ ܕܥܠ ܐܢܚܢ *propter Deum, quantam peperit in vobis se-*
13 ܥܠ ܟܠ ܗܢܐ ܐܬܢܚܡܢ ܐܢܚܢ ܒܟܘܢ ܘܥܠ ܗܢܐ ܕܐܬܢܚܡܢ ܐܢܚܢ ܒܟܘܢ ܝܬܝܪ ܚܕܝܢ ܐܬܪܥܝܢ ܐܢܚܢ ܥܠ ܕܚܕܘܬܐ ܕܛܝܬܘ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *dulitatem, & defensionem, & indignationem,*
14 ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *& timorem, & dilectionem, & zelum, &*
15 ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *vindictam? Proindè omnibus in rebus pro-*
16 ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *bâstis vos esse puros in negotio illo. Erit au-*
ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *tem hoc quod scripsi vobis, non ejus causâ*
ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *qui offendit, nec etiam ejus causâ in quem*
ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *commissa est offensio, sed ut innotescat co-*
ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *ram Deo diligentia vestra propter nos. Id-*
ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *circò consolationem accipimus. Et cum no-*
ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *stra consolatione abundantiùs lætati sumus*
ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *ob lætitiam Titi, quòd refocillatus sit spiri-*
ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *tus ejus cum vobis omnibus. Quòd in his*
ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *ob quæ gloriatus sum apud eum de vobis,*
ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *non erubui: sed ut in rebus omnibus verita-*
ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *tem locuti sumus vobiscum, ita & gloriatio*
ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *nostra apud Titum, in rei veritate reperta est.*
15 ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *Quinetiam benevolentia ejus magis ac ma-*
16 ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *gis multiplicata est erga vos, dum in memo-*
ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *riam revocat omnium vestrûm obedientiam,*
ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *qui cum timore ac tremore excepistis eum.*
ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ *Gaudeo quòd in omnibus confidam de vobis.*

CAP. VIII.

Quotidiè. 13.

ܗܘ ܕܐܦ ܐܢ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܠܐ ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܡܢ ܕܥܒܕ ܥܘܠܐ ܐܘ ܠܡܢ ܕܐܬܥܒܕ ܥܠܘܗܝ ܐܠܐ ܕܬܬܓܠܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܫܘܬܦܘܬܟܘܢ ܕܥܠ ܐܢܚܢ ܒܗܕܐ ܡܠܬܐ ܥܠ ܟܠ ܗܢܐ ܐܬܢܚܡܢ ܐܢܚܢ ܒܟܘܢ ܘܥܠ ܗܢܐ ܕܐܬܢܚܡܢ ܐܢܚܢ ܒܟܘܢ ܝܬܝܪ ܚܕܝܢ ܐܬܪܥܝܢ ܐܢܚܢ ܥܠ ܕܚܕܘܬܐ ܕܛܝܬܘ ܕܐܬܪܘܚ ܟܠܗܘܢ ܟܘܠܟܘܢ ܘܥܠ ܕܫܘܒܚܗ

Versio VULGATA LATINA.

11 Ecce enim hoc ipsum, secundùm Deum contristari vos, quantam in vobis operatur solicitudinem: sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed æmulationem, sed vindictam: in omnibus exhibuistis vos, incontaminatos
12 esse negotio. Igitur, etsi scripsi vobis, non propter eum qui fecit injuriam, nec propter eum qui passus est: sed ad manifestandam solicitudinem nostram, quam
13 habemus pro vobis Coram Deo: ideò consolati sumus. In consolatione autem nostra, abundantiùs magis gavisi sumus super gaudio Titi, quia refectus est spi-
14 ritus ejus ab omnibus vobis. Et si quid apud illum de vobis gloriatus sum, non sum confusus: sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus, ita & gloriatio nostra,
15 quæ fuit ad Titum, veritas facta est, Et viscera ejus abundantiùs in vobis sunt: reminiscentis omnium vestrûm obedientiam, quomodò cum timore & tremore
16 excepistis illum. Gaudeo quòd in omnibus confido in vobis.

CAP. VIII.

1 NOtam autem facimus vobis, fratres, gratiam Dei, quæ data est in Ecclesiis
2 Macedoniæ: Quòd in multo experimento tribulationis, abundantia gaudii ipsorum fuit, & altissima paupertas eorum, abundavit in divitias simplicitatis eorum:
3 Quia secundùm virtutem testimonium illis reddo, & supra virtutem voluntarii
4 fuerunt, Cùm multa exhortatione obsecrantes nos gratiam, & communicationem
5 ministerii, quod fit in Sanctos. Et non sicut speravimus, sed semetipsos dede-
6 runt primùm Domino, deindè nobis per voluntatem Dei, Ita ut rogaremus Ti-tum, ut quemadmodùm cœpit, ita & perficiat in vobis etiam gratiam istam.
7 Sed sicut in omnibus abundatis fide, & sermone, & scientiâ, & omni solicitudine,
8 insuper & charitate vestrâ in nos, ut & in hac gratia abundetis. Non quasi im-
9 perans dico: sed per aliorum solicitudinem, etiam vestræ charitatis ingenium bonum comprobans. Scitis enim gratiam Domini nostri Jesu Christi, quoniam
10 propter vos egenus factus est, cùm esset dives, ut illius inopiâ vos divites
11 essetis. Et consilium in hoc do: hoc enim vobis utile est, qui non solùm facere, sed & velle cœpistis ab anno priore: Nunc verò & facto perficite: ut quem-admodùm promptus est animus voluntatis, ita sit & perficiendi ex eo quod habetis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * لِاَنَّ هٰا هٰذَا اَلْحُزْنُ نَفْسُهُ اَلَّذِي حَزِنْتُمُوهُ اَلْحَسَنُ بِاللّٰهِ * كَمْ حِرْصًا قَدِ اَنْبَعَثَ فِيكُمْ * بَلْ
وَاعْتِذَارًا * بَلْ وَاغْتِيَاظًا * بَلْ وَخَوْفًا * لٰكِنْ وَسُوفًا * بَلْ وَغَيْرَةً * بَلْ وَانْتِقَامًا * وَاَوْهَيْتُمْ
12 دَاتَكُمْ فِي كُلِّ شَيْءٍ اَبْرِيَاءَ مِنَ اَلْاَمْرِ * فَلَوْ كَتَبْتُ اِلَيْكُمْ فَلَا مِنْ اَجْلِ اَلظَّالِمِ * وَلَا مِنْ
13 اَجْلِ اَلْمَظْلُومِ * بَلْ حَتَّى يَظْهَرَ حِرْصُكُمْ مِنْ اَجْلِنَا عِنْدَكُمْ لَدَى اللّٰهِ * فَلِهٰذَا
تَعَزَّيْنَا بِتَسْلِيَتِكُمْ * وَفَرِحْنَا فَرَحًا زَائِدًا كَثِيرًا بِسُرُورِ بُطْسَ * اِنَّكُمْ كُلَّكُمْ نَيَّحْتُمْ رُوحَهُ *
14 وَبِهِمَا اَفْتَخَرْتُ بِكُمْ عِنْدَهُ مَا خَجِلْتُ مِنْهُ * بَلْ كَمَا اَنَّا خَاطَبْنَاكُمْ بِالصِّدْقِ بِجَمِيعِ
15 اَقْوَالِنَا * كَذٰلِكَ وَافْتِخَارُنَا بِكُمْ عِنْدَ تِيطُسَ صَادِقًا * وَكَنَائِنُهُ هِيَ سَابِغَةٌ عَلَيْكُمْ كَثِيرًا *
16 مُتَذَكِّرًا طَاعَتَكُمْ كُلَّكُمْ * وَاَنَّكُمْ قَبِلْتُمُوهُ بِوَقَارٍ وَبِخَوْفٍ * وَاَفْرَحُ اَنِّي وَاثِقٌ بِكُمْ فِي كُلِّ شَيْءٍ *

* اَلْفَصْلُ اَلثَّامِنُ * * اَلسَّبْتُ اَلثَّالِثُ وَالْعِشْرِينَ بَعْدَ اَلْعَنْصَرِ *

1 * اَيُّهَا اَلْاِخْوَةُ اُعَرِّفُكُمْ بِنِعْمَةِ اللّٰهِ اَلَّتِي مَنَحَهَا كَنَائِسَ مَكْدُونِيَةَ * اَنَّ فَصْلَةَ سُرُورِهِمْ
2 وَمَسْكَنَتَهُمُ اَلْمُتَنَاهِيَةَ اِلَى اَلْعُمْقِ زَادَتْ فِي غِنَاءِ سَجَايَاهُمْ * فِي تَجْرِبَةِ اَحْزَانٍ كَثِيرَةٍ * وَلِاَنِّي اَشْهَدُ
3 اَنَّهُمْ بِاِيثَارِهِمْ بِمِقْدَارِ قُوَاهُمْ * وَبِمَا يَفُوقُ طَاقَتَهُمْ * بِطِلْبَةٍ كَثِيرَةٍ يَطْلُبُونَ اِنْعَامَكُمْ وَشَرِكَةَ
4 اَلْخِدْمَةِ * اَلَّتِي تُوَاسُونَ بِهَا اَلْقِدِّيسِينَ * وَلَيْسَ ذٰلِكَ كَمَا اَمَّلْنَا * بَلْ دَفَعُوا دَاتَهُمْ اِلَى اَلرَّبِّ اَوَّلًا *
5 وَاِيَّانَا بِمَشِيَّةِ اللّٰهِ * ثُمَّ * لِنَسْأَلَ تِيطُسَ لِكَيْ كَمَا سَبَقَ فَابْتَدَاَ * كَذٰلِكَ يُتَمِّمُ وَهٰذِهِ اَلْاِحْسَانَ
6 اَلَيْكُمْ * * قِرَاءَةُ اَلْاِثْنَيْنِ مِنَ اَلْجُمُعَةِ اَلثَّالِثَةِ عَشَرَ * * لٰكِنْ كَمَا قَدْ رُدِّتُمْ
7 وَفَضَلْتُمْ فِي كُلِّ شَيْءٍ * بِالْاَمَانَةِ فِي اَلْقَوْلِ وَالْعِلْمِ * وَفِي كُلِّ حِرْصٍ وَفِي مَحَبَّتِكُمْ اِيَّانَا * اَنْ تَفْضُلُوا
8 فِي هٰذَا الْاِحْسَانِ وَتُكْثِرُوهُ * وَلَسْتُ اَقُولُ هٰذَا اَمْرًا * بَلْ بِحِرْصِ اٰخَرِينَ * اَخْتَبِرُ خُلُوصَ
9 مَحَبَّتِكُمْ * لِاَنَّكُمْ قَدْ عَرَفْتُمْ نِعْمَةَ رَبِّنَا يَسُوعَ اَلْمَسِيحِ * اَنَّهُ تَمَسْكَنَ مِنْ اَجْلِكُمْ وَلَمْ
10 يَزَلْ غَنِيًّا لِتَسْتَغْنُوا اَنْتُمْ بِمَسْكَنَتِهِ * وَاَنَا بِحُكْمِي فِي هٰذَا رَأْيًا * اِنَّ هٰذَا نَافِعٌ لَكُمْ * اَلَّذِينَ
11 سَبَقْتُمْ مُنْذُ عَامٍ اَوَّلٍ فَبَدَاْتُمْ لَا بِاَنْ تَعْمَلُوا هٰذَا فَقَطْ * بَلْ وَاَنْ تُرِيدُوهُ * فَاَكْمِلُوا اَلْاٰنَ
اَلْفِعْلَ * حَتَّى عَلَى قَدْرِ اَلنَّشَاطِ فِي اِيثَارِ اَلْخَيْرِ * كَذٰلِكَ يَكُونُ اِكْمَالُهُ مِمَّا يُمْلَكُ *

Ecce enim hæc ipsa tristitia quâ affecti 11
estis secundùm Deum, quantum studium effecit in vobis, imò & defensionem, imò & indignationem, imò & timorem, imò & vehemens desiderium, imò & zelum, imò & vindictam: & declarâstis vosipsos in omni re innocentes ab illo negotio. Licèt enim scripserim vobis, non tamen 12
propter opprimentem, nec propter oppressum, sed ut apud vos appareret studium vestrum erga nos coram Deo. Propterea 13
consolationem accepimus ex consolatione vestra, & vehementi plurimóque gaudio gavisi sumus ob exultationem Titi: omnes siquidem exhilarâstis spiritum ejus. Et quicquid gloriatus sum de vo- 14
bis apud ipsum, non sum ab eo pudefactus: sed ut locuti sumus vobis veritatem in cunctis sermonibus nostris, ita & gloriatio nostra de vobis apud Titum, vera fuit. Ac teneritudines ejus admodum 15
redundant in vos, dum reminiscitur omnium vestrûm obedientiæ, & quòd eum exceperitis cum honore & timore. Gaudeo igitur quòd sim securus de vobis in 16
omni re.

CAP. VIII.

Sabbatho vigesimo tertio post Pentecosten.

O *Fratres, notam facio vobis gratiam* 1
Dei quam contulit in Ecclesias Macedoniæ. Quòd scilicet abundantia gaudii 2
ipsorum, eorúmque paupertas ad imum usque pertingens, redundavit in divitias morum ipsorum, per tentationem multarum afflictionum. Et egò sanè testor eos 3
sponte suâ, pro mensura virium suarum, & supra facultatem suam, Multis cum 4
precibus rogare beneficium vestrum & communionem ministerii quâ sanctos sublevatis. Neque id quidem ut sperabamus, sed seipsos dediderunt primùm 5
Domino, ac nobis, per voluntatem Dei. Hucusque. Ut deprecaremur Titum, ut 6
quemadmodum ante cœpit, ita absolvat & hæc beneficia erga vos.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis tertiæ decimæ.

Itaque sicut profecistis & excelluistis 7
in omni re, in fide, in sermone, & scientiâ, & in omni studio, & vestrâ in nos charitate, satagite ut excellatis in hac beneficentia, eamque augeatis. Hoc autem non ex imperio dico, sed per aliorum 8
studium charitatis vestræ sinceritatem exploro. Jam enim nôstis gratiam Domini nostri Jesu Christi, quòd scilicet 9
ipse propter vos pauper sit factus, quum semper sit dives: ut vos ipsius paupertate ditesceretis. Et consilium in hoc do vobis: 10
id enim utile vobis est: Qui jam ab anno superiore cœpistis non id facere modò, verùm etiam illud augere, Nunc opus ab- 11
solvite: ut qualis est promptitudo in voluntate beneficii præstandi, talis sit ejus absolutio ex his quæ possidentur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 እስመ : ሊያስተኃፈርክሙኒ : በኵሉ : ዘተመነንኩ : ሎቱ : በእንቲአክሙ : ለሚኒ : ረሰይ
15 ክሙ : ለነ : ዘነገርናሁ : ክጣሁ : እሙን : ኮነ:::= ወፈድፋደ : ያለኵተክሙ : ወይዘ
10 ክረክሙ : ዘከመ : ትትሌዘዙ : ሎቱ : በፍርሀት : ወበርዓድ : ተወስፋክሙ:=ፉ ወእትፈ
ዛሕ : በእከቱ : እስመ : በኵሉ : እተለመንክሙ:::=ፉ

ፐ

1 ፀ ወእነግረክሙ : ለኀዊነ : ጸጋ : እግዚአብሔር : ዘተወህበ : ለቤተ : ክርስቲያን :
2 ዘመቄደንያ:::= እስመ : እሙብዙኅ : መከራ : ሕማሞሙ : ፈድፈደት : ፍሥሓሆሙ :
3 ወዕመቀ : ኀዴቶሙ : ፈድፈደት : ወስተ : ፍኵሐ : ብዕሎሙ:::= እስመ : ወእቱ : ሰ
ጣዕተነ : ኮነ : በኀይሉ : ወዘእንበለዚ : ወእቱ : ኀይልነ : ለእትሙሰ : ጥቡዓን : ለእት
4 ሙ:::= ወለስተበቍዕክሙ : በእንተ : ሀበት : ዘታስተዋፅሉ : ለቅዱሰን:::= ወለኵሂ :
5 በእመ : ሐዘብነ : እስመ : ለኢሆሙ : በፈቃደሙ : መጠዉ : ነፍሶሙ : ለእግዚአብሔር :
6 ለቅደሙ : ወነገስነሂ : በእመ : ፈቀደ : እግዚአብሔር:=ፉ ለስተፈሣሐነ : ቲቶ:: ከመ :
7 ይፈጽሞ : ለክሙ : ጸጋሁ : በእመ : ወበነ:=ፉ እስመ : ፈድፈድክሙ : በኵሉ :
ሀይማኖት : በቃል : ወበጥበብ : ከመ : ትጽሀቁ : በኵሉ : ዘከመ : ታፈቅሩነ:: ከመ :
8 ታፍድፍዱ : በዛቲ : ጸጋሁ:=ፉ ወእኵሂ : በኀብር : ዘእብለክሙ : እስመሰ : እለ : ይ
9 ጽህቅወ : ለዝንቱ : ክሙ : ይትዐወቅ : ለፍቅሮትክሙ:::= ታአመረ : ጸጋሁ : በ
እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : በእንቲአክሙ : ለእይየ : ርእሶ : እንዘ : በዕል : ወእቱ :
10 ክሙ : ለእትሙ : ትብዓሱ : በእዴተ : ዚአሁ:=ፉ ወበዝኒ : ለመክርክሙ : ዘይበቍዓ
11 ክሙ:: እስመ : ዘእንበለኒ : ትግበርዎ : ፈቀድክሙዎ:=ፉ ወይእዜሰ : ገበርክሙኒ : ወፈ
ለመክሙኒ:: እስመ : ፈቂድኒ : ፈቲው : ወገቢር : ለመረኪብ:::=ፉ

Quia non pudefactum reddidistis me, in toto quod gloriatus sum apud eum 14
de vobis verè, constituistis pro nobis quod loquuti sumus, quòd verum fecit. Et magis gratias agit vobis, & reminiscitur vestri, quomodo subjecti eratis 15
ei in timore, & in tremore recepistis eum. Veruntamen gaudio, quia in omni- 16
bus confido vobis.

CAP. VIII.

ET *annuntio vobis, fratres nostri, gratiam Dei, quæ data est domui Christi-* 1
anorum quæ est Macedoniæ. Quia à multa probatione afflictionum eorum, 2
abundavit gaudium eorum, & profunda paupertas eorum abundavit in gaudio divitiarum suarum. Quia hoc testimonium nostrum fuit in virtute ejus, & 3
præter hoc, virtute nostrâ vos voluntarii fuistis. Et oramus vos propter do- 4
num quod expenditis pro Sanctis. Et non sicut existimavimus, quia ipsi per voluntatem ipsorum tradiderunt animas ipsorum Deo primùm, & nos secun- 5
dùm voluntatem Dei, Exhortati sumus Titum, ut perficiat pro vobis gra- 6
tiam ejus, quemadmodum cœpit. Quia abundâstis in omni fide, in sermo- 7
ne, in intelligentia, ut soliciti sitis in omnibus prout diligitis nos, ut abun-detis in hac gratia ejus. Et non ex necessitate loquor vobis, quia sunt qui 8
soliciti sunt pro hoc, ut manifesta fiat dilectio vestra. Scitis gratiam ejus, 9
in Domino nostro Jesu Christo, qui propter vos inopem fecit seipsum, quum dives esset, ut vos divites essetis per inopiam ejus. Et in hoc consilium do 10
vobis quod prodest vobis, quia antequam faceretis, voluistis. Et nunc fici- 11
stis, & perfecistis, quia velle, affectare & efficere, ex acquisitione.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. Θ'.

Si enim *promptitudo animi prius adfit*, secundùm id quod habet *quis*, *beneacceptum*, non
12 Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις, εὐπρόσδεκτος, οὐ
secundùm id quod non habet. Non enim ut aliis remissio, vobis autem tribulatio: sed
13 καθὸ οὐκ ἔχει. Οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλῖψις· ἀλλ'
ex æqualitate, In *hoc nunc* tempore vestra abundantia *in* illorum *defectum*,
14 ἐξ ἰσότητος, Ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα,
ut & illorum abundantia *fiat in vestrum defectum*: ut fiat aequali-
ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα· ὅπως γένηται ἰσό-
tas: Sicut scriptum est; Qui multum, non abundavit: & qui modicum,
15 της· Καθὼς γέγραπται, Ὁ τὸ πολὺ, οὐκ ἐπλεόνασε· καὶ ὁ τὸ ὀλίγον,
non minoravit. *Gratia* autem Deo *danti illud idem studium* pro
16 οὐκ ἠλαττόνησε. Χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ δόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ
vobis in corde Titi: Quoniam quidem exhortationem *excepit*: *studiosior*
17 ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου· Ὅτι μὲν παράκλησιν ἐδέξατο· σπουδαιότερος
verò existens, *ultroneus* exiit ad vos. *Simul* misimus *autem* cum illo
18 δὲ ὑπάρχων, αὐθαίρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς. Συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ
fratrem, cujus laus in Evangelio per omnes Ecclesias: Non
19 τὸν ἀδελφόν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· Οὐ
solùm autem, sed & *suffragiis electus* est ab Ecclesiis *comperegrinus noster* cum
μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν, συνέκδημος ἡμῶν σὺν
gratia hac administrata à nobis ad *ipsius* Domini gloriam, &
τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δόξαν, καὶ
promptitudinem animi vestri. Devitantes hoc, ne quis nos vituperet in *exube-*
20 προθυμίαν ὑμῶν. Στελλόμενοι τοῦτο, μήτις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρό-
rantia hac *ministrata* à nobis. *Præcogitantes pulchra* non solùm coram
21 τητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν. Προνοούμενοι καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον
Domino, sed etiam coram hominibus. *Simul* misimus autem illis fratrem
22 Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν
nostrum, quem probavimus in multis sæpe *studiosum existentem*, nunc autem
ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ
multo *studiosorem*, confidentiâ multâ *quæ* in vos: Sive pro Tito, so-
23 πολὺ σπουδαιότερον, πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς· Εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοι-
cius meus & in vos *cooperator*: sive fratres nostri, Apostoli Ecclesiarum,
νωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν,
gloria Christi. Ergò ostensionem charitatis vestræ, & nostræ *gloriationis* de
δόξα Χριστοῦ. Τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ 24
vobis, in illos ostendite, & in faciem Ecclesiarum.
ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε, καὶ εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

CAP. IX. Θ'.

De *quidem enim* ministerio in Sanctos, ex abundanti mihi est scribere
Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, περισσόν μοί ἐστι τὸ γράφειν 1
vobis. Scio enim promptum animum vestrum, *quem* de vobis glorior *Macedonibus*,
ὑμῖν. Οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, 2
Quòd Achaia parata est *à superiori* anno: & *ex vobis* æmulatio provocavit
Ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι· καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε
plurimos. Misi autem, fratres, ut ne *gloria nostra* de
τοὺς πλείονας. Ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ 3
vobis, *inanis fiat* in parte hac: ut, (quemadmodùm dixi,) parati
ὑμῶν, κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ· ἵνα, (καθὼς ἔλεγον,) παρεσκευασμένοι
fitis: Ne *forte* si venerint *cum me* Macedones, & invenerint vos impa-
ἦτε· Μήπως ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες, καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρα- 4
ratos, erubescamus nos, (ut non dicamus vos,) in substantia
σκεύους, καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, (ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς,) ἐν τῇ ὑποστάσει
hac *gloriationis*. Necessarium ergò existimavi rogare fra-
ταύτῃ τῆς καυχήσεως. Ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελ- 5
tres, ut *præeant* ad vos, & præparent *præannuntiatam*
φοὺς, ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελμένην
benedictionem *vestram*, hanc paratam esse, sic quasi benedictionem, & non *sicut*
εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἑτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν, καὶ μὴ ὥσπερ
exactionem.
πλεονεξίαν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܕܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ ܕܠܐ

Versio VULGATA LATINA.

21 Si enim voluntas prompta est, secundùm id quod habet, accepta est, non secun-
22 dùm id quod non habet. Non enim ut aliis sit remissio, vobis autem tribulatio,
23 sed ex æqualitate. In præsenti tempore vestra abundantia illorum inopiam sup-
24 pleat: ut & illorum abundantia vestræ inopiæ sit supplementum, ut fiat æquali-
25 tas, sicut scriptum est; Qui multum, non abundavit: & qui modicum, non mi-
26 noravit. Gratias autem Deo, qui dedit eandem solicitudinem pro vobis in corde
27 Titi, Quoniam exhortationem quidem suscepit: sed cùm solicitior esset, suâ vo-
28 luntate profectus est ad vos. Misimus etiam cum illo fratrem, cujus laus est in
29 Evangelio per omnes Ecclesias: Non solùm autem, sed & ordinatus est ab Eccle-
siis comes peregrinationis nostræ, in hanc gratiam, quæ ministratur à nobis ad
30 Domini gloriam, & destinatam voluntatem nostram: Devitantes hoc, ne quis
31 nos vituperet in hac plenitudine, quæ ministratur à nobis. Providemus enim
32 bona non solùm coram Deo, sed etiam coram hominibus. Misimus autem cum
illis & fratrem nostrum, quem probavimus in multis sæpè solicitum esse: nunc
autem multò solicitiorem, confidentiâ multâ in vos, Sive pro Tito, qui est socius 23
meus, & in vos adjutor, sive fratres nostri, Apostoli Ecclesiarum, gloria Christi.
Ostensionem ergò, quæ est charitatis vestræ, & nostræ gloriæ pro vobis, in illos 24
ostendite in faciem Ecclesiarum.

CAP. IX.

NAm de ministerio, quod fit in Sanctos, ex abundanti est mihi scribere vobis. 1
Scio enim promptum animum vestrum; pro quo de vobis glorior apud Mace- 2
dones. Quoniam & Achaia parata est ab anno præterito, & vestra æmulatio
provocavit plurimos. Misi autem fratres: ut ne quod gloriamur de vobis, eva- 3
cuetur in hac parte, ut (quemadmodùm dixi) parati sitis: Ne cùm venerint Ma- 4
cedones mecum, & invenerint vos imparatos, erubescamus nos (ut non dicamus
vos) in hac substantia. Necessarium ergò existimavi rogare fratres, ut præve- 5
niant ad vos, & præparent repromissam benedictionem hanc paratam esse, sic quasi
benedictionem, non tanquam avaritiam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * لِاَنَّ ٱلنَّشَاطَ انْ كَانَ مَوْجُودًا * فَمِقْدَارُ مَا يَكُونُ لِلْاِنْسَانِ يَصِيرُ قَبُولَهُ حَسَنًا * لَا بِمِقْدَارِ مَا
13 لَيْسَ فِيهِ * وَمَا نَسِيرُ بِهٰذَا لِيَحْصُلَ لِاٰخَرِينَ رَاحَةٌ وَلَكُمْ حَرْبًا * لٰكِنْ عَلَى مَا يُوجِبُهُ ٱلْمُسَاوَاةُ فِي
14 هٰذَا ٱلْوَقْتِ ٱلْاٰنَ * اَنْ تَكُونَ فَضْلَتُكُمْ لِعَوَزِ اُولٰئِكَ * وَلِتَصِيرَ فَضْلَةُ اُولٰئِكَ لِعَوَزِكُمْ
15 اَيْضًا * لِتَصِيرَ ٱلْمُسَاوَاةُ مُتَعَادِلَةً * كَمَا هُوَ مَكْتُوبٌ اَنَّ ٱلَّذِي جَمَعَ كَثِيرًا لَمْ يَفْضُلْ عَنْهُ * وَٱلَّذِي
جَمَعَ قَلِيلًا لَمْ يَعْوِزْ * ثُمَّ *

Nam si promptitudo sit alacris, pro ra- 12
tione eorum quæ quis habet, libens erit
acceptio, non pro ratione eorum quæ non
potest. Nec tamen per hoc significamus, 13
ut alii quietem percipiant, vos autem
afflictionem: Sed prout æqualitas nunc 14
requirit pro præsenti tempore, ut abun-
dantia vestra cedat in illorum inopiam,
& ut fiat ipsorum abundantia ad inopi-
am vestram, ut fiat æqualitas justa:
Sicut scriptum est, Qui multum colle- 15
gît, nihil ei superfuit: & qui parum
collegit, nihil ei defuit. Finis.

16 * وَٱلشُّكْرُ لِلّٰهِ ٱلَّذِي مَنَحَ هٰذَا ٱلْحِرْصَ فِي قَلْبِ تِيطُسَ مِنْ اَجْلِكُمْ * لِاَنَّهُ قَبِلَ ٱلسُّؤَالَ *
17 وَاِذْ كَانَ جِرِيصًا حَرَجَ بِاخْتِيَارٍ اِلَيْكُمْ * وَقَدْ اَرْسَلْنَاهُ مَعَ ٱلْاَخِ ٱلَّذِي مَدِيحُهُ فِي ٱلْاِنْجِيلِ
18 فِي ٱلْكَنَائِسِ كُلِّهَا * وَلَيْسَ هٰذَا فَقَطْ * بَلْ وَسَامَتْهُ ٱلْكَنَائِسُ اَنْ يُسَافِرَ مَعَنَا مَعَ هٰذَا ٱلْاِحْسَانِ
19 ٱلَّذِي نَخْدِمُهُ لِمَجْدِ ٱلرَّبِّ نَفْسِهِ وَنَظَرِ نَشَاطِنَا * وَيَجْتَنِبُ هٰذَا ٱلْاَمْرَ لِئَلَّا يُعَيِّبَنَا اَحَدٌ فِي تَدْبِيرِ
20 جَسَامَةِ هٰذِهِ ٱلْعَطِيَّةِ ٱلَّتِي نَخْدِمُهَا * لِاَنَّا نَسْعَى بِنَقَاوَةٍ فَطِنَاتٍ صَالِحَةٍ * لَا اَمَامَ ٱلرَّبِّ فَقَطْ *
21 بَلْ وَاَمَامَ ٱلنَّاسِ * وَاَرْسَلْنَا مَعَهُمْ اَخَانَا ٱلَّذِي اَخْبَرْنَاهُ فِي اَشْيَاءَ كَثِيرَةٍ * فَوَجَدْنَاهُ حَرِيصًا *
22 وَهُوَ ٱلْاٰنَ اَوْفَرُ حِرْصًا لِثِقَتِهِ ٱلْجَزِيلَةِ بِكُمْ * فَاَمَّا عَنْ تِيطُسَ فَهُوَ شَرِيكِي وَمُوَازِرِي فِيكُمْ *
23 وَاَمَّا عَنْ اِخْوَتِي فَهُمْ رُسُلُ ٱلْبِيَعِ وَمَجْدُ ٱلْمَسِيحِ * فَاَوْضِحُوا ٱلْاٰنَ فِيهِمْ اِذًا اِيضَاحَ مَحَبَّتِكُمْ *
24 وَمُفَاخَرَتِنَا بِكُمْ فِي وَجْهِ ٱلْكَنَائِسِ *

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis de-
cimæ tertiæ post Pentecosten.

Gratia autem Deo qui tale studium 16
indidit in cor Titi pro vobis. Is enim 17
preces admisit, & cùm valde studiosus
esset, sua sponte ad vos exivit. Et mi- 18
simus eum cum fratre cujus laus est in
Evangelio per omnes Ecclesias. Nec id 19
solùm, sed etiam destinárunt eum Eccle-
siæ ut nobiscum proficiscatur cum hac
beneficentia cui ministramus ad gloriam
ipsius Domini, & juxta promptitudinem
nostram. Hoc autem negotium vita- 20
vimus, nè quis nos vituperet in ad-
ministratione amplitudinis hujus doni
cui ministramus. Præsentimus enim 21
sensus bonos non solùm coram Domino,
sed & coram hominibus. Porrò mis- 22
imus cum eis fratrem nostrum, quem
multis in rebus experti sumus, ac stu-
diosum reperimus: estque nunc multò
studiosior, ob ingentem fiduciam suam
erga vos. Quod autem ad Titum, est 23
collega meus, ac portans mecum onus
vestrum. Quod verò ad fratres meos,
sunt legati Ecclesiarum, & gloria Christi.
Nunc igitur demonstrationem charitatis 24
vestræ, & nostræ de vobis gloriationis
in eos monstrate in conspectu Eccle-
siarum.

CAP. IX.

1 فَاَمَّا عَنْ خِدْمَتِكُمْ لِلْقِدِّيسِينَ فَفَضْلَةٌ عِنْدِي اَنْ اَكْتُبَ اِلَيْكُمْ * لِاَنِّي اَعْرِفُ
2 نَشَاطَكُمُ ٱلَّذِي اَفْتَخِرُ بِهِ عِنْدَ ٱلْمَكْدُونِيِّينَ بِكُمْ * اَنَّ اَهْلَ اَخَائِيَا قَدِ ٱسْتَعَدُّوا مُنْذُ
3 عَامٍ اَوَّلٍ * وَٱلْغَيْرَةُ ٱلنَّاشِيَةُ مِنْكُمْ قَدْ حَرَّضَتْ كَثِيرِينَ * وَاَرْسَلْتُ ٱلْاِخْوَةَ لِئَلَّا يَنْشَكِبَ
4 اِفْتِخَارُنَا بِكُمْ فِي هٰذَا ٱلْوَجْهِ * حَتَّى كَمَا قُلْتُ تَكُونُوا مُسْتَعِدِّينَ * لِئَلَّا يَجِيءَ مَعِي قَوْمٌ
مَكْدُونِيُّونَ * فَيَجِدُوكُمْ غَيْرَ مُسْتَعِدِّينَ * وَنَخْجَلَ نَحْنُ حَتَّى لَا اَقُولَ تَخْجَلُونَ اَنْتُمْ فِي
5 شَخْصِ ٱلِافْتِخَارِ * وَاَعْتَقَدْتُ اَنَّهُ ضَرُورِيٌّ اَنْ اَسْاَلَ ٱلْاِخْوَةَ * اَنْ يَسْبِقُوا فَيَهْيِّئُوا اِلَيْكُمْ *
وَيُعِدُّوا سَوِيًّا بَرَكَتَكُمْ هٰذِهِ ٱلْمُعَدَّةَ ذِكْرُهَا * لِتَكُونَ مُعَدَّةً هٰكَذَا بَرَكَةً وَلَا
كَاَنَّهَا ٱسْتِعْتَامٌ *

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis de-
cimæ tertiæ post Pentecosten.

AT verò quod ad ministerium ve- 1
strum erga sanctos, supervacaneum est
apud me scribere vobis. Siquidem novi 2
promptitudinem vestram quam jacto de
vobis apud Macedones, quòd scilicet
Achaiæ cives parati jam sint ab anno
superiore: & æmulatio ex vobis orta
diligentes reddidit multos. Nos autem 3
fratres misi, nè effundatur gloriatio
nostra de vobis hac in parte: ut
(sicut dixi) parati sitis: Nè venientes 4
mecum homines Macedones, vos im-
paratos offendant, & pudefiamus nos
(ut ne dicam pudefiatis vos) in per-
sona gloriationis. Et necessarium duxi 5
rogare hos fratres ut præirent ad vos,
& accelerarent præparationem hujusce
benedictionis vestræ superiùs memora-
tæ: ut sit parata sic, tanquam sit be-
nedictio, non tanquam sit direptio.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 ወፈኖነ፡መስሌሁ፡ለኅዊነ፡ዘንእድዎ፡ኵሉ፡ለብያተ፡ክርስቲያናት፡በእንተ፡ትምህርቱ፡።። ዐ
19 ደ፡ለሠይመ፡ውእቱ፡ላቤተ፡ክርስቲያን፡ወኅቡር፡መስሌነ፡በዘቲ፡ጸጋ፡እስመ፡ተፀእኖነ፡ለሰብ
20 ሐተ፡እግዚአብሔር፡ከመ፡ንትፈሣሕ።። ወተዐቀብመ፡ለዝንቱ፡ከመ፡ሊታነውርዋ፡
21 ለመልእክትክሙ።። ወሠናየ፡ሐልዩ፡ለቅድመ፡እግዚአብሔር።። ወፈነውነ፡ኅቡክ
ሙ፡ለኅዊነ፡ዘለመከርናሁ፡ለብዙኅ፡ከመ፡ጽህቀ፡ውእቱ፡በኵሉ፡ወይእዜኒ፡ፈድፋደ፡ጽህ
22 ቀ፡በእንቲኣክሙ፡እስመ፡ብዙኅ፡ያፈቅረክሙ።። ወእመኒ፡በእንተ፡ቲቶ፡ሱታፈየ፡ዘንኅ
23 ብር፡መስሌሁ፡ግብር፡በእንተ፡ለኅዊነ፡ሐዋርያት፡ዘቤተ፡ክርስቲያን፡ለስብሐተ፡እግዚአብ
24 ሔር።። ወባሕቱ፡ለርእያሂ፡ለተፈቅሮትክሙ፡ዝንቱ፡ውእቱ፡ዘቦቱ፡ንትጌኃሕ፡ብክሙ፡
ንሕነሂ፡ወይእዜኒ፡ተራእዩ፡በበይናቲክሙ፡ለቅድመ፡ቤተ፡ክርስቲያን።።

በበለተ፡ክረምት፡መንበብ።።

1 ፱ ወበእንተሰ፡መልእክተ፡ቅዱሰን፡ፀዙኅ፡ብየ፡ዘእጽሕፍ፡ለክሙ።። እስመ፡ለእመርኩ፡ከ
2 መ፡ትጽሃቅ፡ንእድኩክሙ፡በኅበ፡ሰብለ፡መቄደንያ።። እስመ፡ሰብለ፡ለካይያ፡ለስተዳለወ፡
3 እሙዘ፡ዓመ፡በጣህዘ፡ዚእክሙ፡መጣጥ፡ኵልክሙ።። ወፈነውኑ፡ለኅዊነ፡ከመ፡ሊይኵ
ንኔ፡ሐሰተ፡በኅቡሆሙ፡ዘንእድናክሙ፡ከመ፡ይርከቡክሙ፡ድልዋነክሙ፡በከመ፡እቤሉሙ።።
4 ወእመ፡ከመ፡መጽሉ፡መስሌየ፡ሰብለ፡መቄደንያ፡ወረከቡክሙ፡ዘእንበለ፡ታስተዳልዉ፡ን
5 ትኃፈር፡ንሕነሂ፡ከመ፡ሊይበሉክሙ፡ለስተትክሙ።።ለስተበቍዖክሙ፡ለኅዊነ፡ግብረ፡
ረሰይዎ፡ወለስተዳልወ፡ለቅድመ፡ሰብእ፡ውእተ፡በረከተክሙ፡ወሠርዑ፡ዘነገርኩክሙ፡
እንተ፡ላቲ፡ደልዋነ፡ለእትሙ፡ወኀመዝ፡ረሰይዋ፡ከመዘ፡በረከት፡ወለኮ፡ከመ
ዘ፡በግብር።።።

Et misimus cum eo fratrem nostrum quem laudârunt omnes domus Chri- 18
stianorum, propter doctrinam ejus. Deinceps præpositus est ecclesiæ, & 19
consociatus est nobiscum in hac gratia, quia ministravimus pro
gloria Dei ut gaudeamus. Et cavete hoc, ut non maculetis ministerium 20
vestrum. Et bona cogitate coram Deo. Et misimus ad vos fratrem nostrum 21
quem probavimus per multa, quòd studiosus est in omnibus, & nunc magis 22
studiosus pro vobis, quia multùm diligit vos. Et si de Tito quæstio sit, socius 23
meus est quocum cooperamur, aut si de fratribus nostris res sit, Apostoli
sunt ecclesiæ, ad honorem Dei. Sed demonstratio charitatis vestræ hæc est, 24
quâ gloriamur de vobis nos etiam, & nunc demonstratis inter vos in con-
spectu ecclesiæ.

In introitu anni, lectio.

CAP. IX.

ET de ministerio Sanctorum multa habeo quæ scribam vobis. Quia novi 1
quòd soliciti eratis, laudavi vos apud Macedones, quia Achæi parati sunt 2
ex anno, & per odorem vestrum redolêrunt omnes illi. Et miserunt fratres 3
nostros, ne quis falsum judicaret apud eos id quo laudavimus vos, ut inveniant vos
paratos, sicut dicebam iis. Et si venerint mecum Macedones, & offendent 4
vos imparatos, & pudefiamus nos, ne dicant vobis, Apostatæ estis; Oro vos
fratres nostri, necessariò exhibete, & præparate in occursum hujus populi,
benedictionem vestram, & disponite eam de qua loquutus sum, cui præpa-
rati estis, & sic exhibete eam tanquam benedictionem, & non tanquam coactè.

Digitized by Google

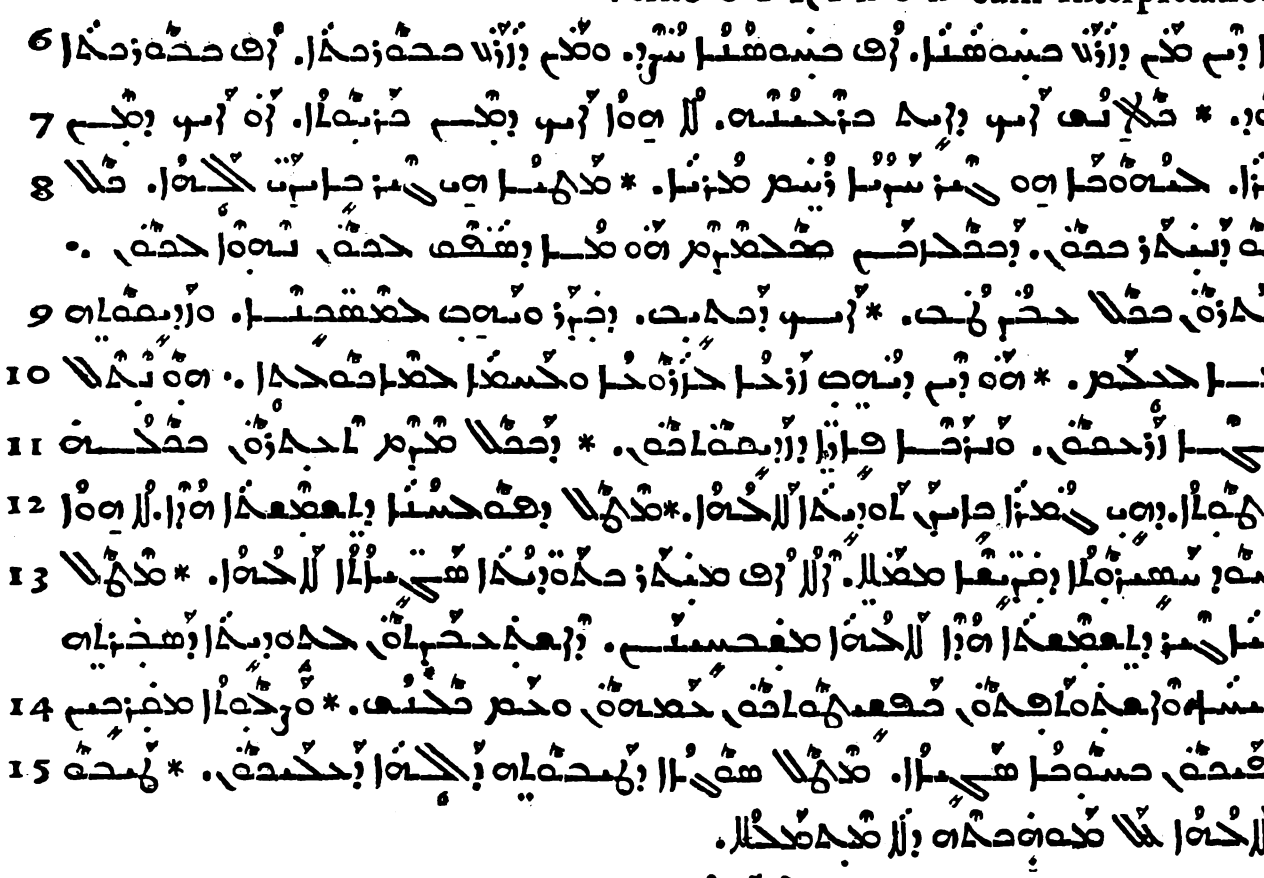
Hoc autem; *Serens* parcè, parcè & metet: & *seminans* in
6 Τοῦτο δέ, Ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ σπείρων ἐπὶ
benedictionibus, *in* benedictionibus & metet. Unusquisque prout *præoptat* cor-
7 εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. Ἕκαστος καθὼς προῄρηται τῇ καρ-
de, non ex tristitia aut ex necessitate: hilarem enim datorem diligit Deus. Potens
8 δίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. Δυνατὸς
autem Deus omnem gratiam abundare facere in *vos*: ut in omnibus semper omnem
δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς· ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν
sufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonum: (Sicut scriptum est;
9 αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· (Καθὼς γέγραπται,
Dispersit, dedit pauperibus: justitia ejus manet in *æternum*. *At*
10 Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε πτωχοῖς· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ὁ δὲ
suppeditans semen seminanti, & panem ad *escam* suppeditet, & *multiplicet*
ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσαι, καὶ πληθύναι
sementem vestram, & *augeat fructus genitos* justitiæ vestræ:) In *omni*
11 τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσαι τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν·) Ἐν παντὶ
ditati in omnem simplicitatem, quæ *adoperatur* per nos gratiarum actionem
πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν
Deo. Quoniam ministerium *oblationis* hujus non solùm *est* *assumpta*
12 τῷ Θεῷ. Ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ προσαναπληροῦσα
inopias *Sanctorum*: sed etiam *redundans* per multas gratiarum actiones
τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων· ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν
Deo: (Per probationem ministerii hujus glorificantes Deum in
13 τῷ Θεῷ· (Διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν Θεὸν ἐπὶ
obedientia confessionis vestræ in Evangelium Christi, & simplicitate
τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἁπλότητι
communicationis in illos, & in omnes,) Et ipsorum obsecratione pro vobis,
14 τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς, καὶ εἰς πάντας,) Καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν,
desiderantium vos propter eminentem gratiam Dei in vobis.
ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμῖν.

Gratia autem Deo super inenarrabili ejus dono.
Χάρις δὲ τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ. 15

CAP. X. ι'.

Ipse autem ego Paulus obsecro vos per *lenitatem* & *equitatem*
Ι' Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραΰτητος καὶ ἐπιεικείας 1
Christi: qui *secundùm* *faciem* quidem humilis *in vobis*, absens autem confido in
τοῦ Χριστοῦ· ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς
vos. Rogo autem, ne præsens *confidens eâ* *fiduciâ*, quâ *cogito*
ὑμᾶς. Δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει, ᾗ λογίζομαι 2
audere in quosdam, *existimantes* nos tanquam secundùm carnem *ambulantes*.
τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας.
In carne enim ambulantes, non secundùm carnem militamus: (Nam arma
Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα· (Τὰ γὰρ ὅπλα 3
militiæ nostræ non carnalia, sed potentia Deo ad *eversionem* mu- 4
τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικὰ, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυ-
nitionum,) ratiocinationes *evertentes*, Et omnem *sublimitatem* *elatam* adversùs
ρωμάτων,) λογισμοὺς καθαιροῦντες, Καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ 5
cognitionem Dei, & *captivantes* omnem intellectum in *obedientiam* Christi:
τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ·
Et in *paratu* habentes ulcisci omnem inobedientiam, cùm impleta fuerit vestra
Καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοὴν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν 6
obedientia. Quæ secundùm faciem *aspicitis*? Si quis confidit sibi *ipsi*, Christi
ἡ ὑπακοή. Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; εἴτις πέποιθεν ἑαυτῷ, Χριστοῦ 7
esse, hoc cogitet iterùm à seipso, quia sicut ipse Christi, ita & nos
εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς
Christi.
Χριστοῦ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Hoc autem *dico*, Qui seminat cum parsimo- 6
nia, etiam cum parsimonia metet: at qui
seminat cum benedictione, etiam cum bene-
dictione metet. Unusquisque prout ipsi in 7
animo est, non tanquam ex tristitia, vel tan-
quam per vim: hilarem enim datorem diligit
Dominus. Facultas siquidem inest in mani- 8
bus Dei omnem beneficentiam augendi in
vos, ut in omnibus semper quod sufficit vo-
bis habeatis, abundetisque in omni opere
bono. Sicut scriptum est; Dispersit, dedítque 9
pauperibus, & justitia ejus stat in seculum.
Cæterùm qui largitur semen seminanti, & 10
panem in cibum, is largietur & multiplica-
bit sementem vestram, & nutriet fructus ju-
stitiæ vestræ. Ut in omnibus ditemini in 11
omnem simplicitatem, quæ per nos perficit
gratiarum actionem Deo. Quoniam functio 12
ministerii hujus, non solùm defectum Sancto-
rum supplet, sed etiam excellit per multas
gratiarum actiones Deo. Nam propter pro- 13
bationem ministerii hujus Deum glorifica-
mus, quòd subjecti sitis confessioni Evangelii
Christi, & communicaveritis in simplicitate
vestra cum eis, & cum omnibus. Preces 14
autem offerunt pro vobis cum multa chari-
tate, propter multitudinem beneficentiæ Dei
in vos. Gratia autem Deo super dono ipsi- 15
us inenarrabili.

CAP. X.

Dominicâ VI. Jejunii. 16.

EGo Paulus peto à vobis per lenitatem 1
& mansuetudinem Christi, qui licèt coràm
humilis sum apud vos, absens tamen con-
fido de vobis. Obsecro autem vos, ne 2
quum venerim, urgear illâ fiduciâ quam
habeo, ut audeam, ut animo agito, in illos
homines qui putant nos quasi secundùm car-
nem incedere. Quamvis enim in carne am- 3
bulemus, non tamen carnalibus rebus mi-
litamus. Arma enim militiæ nostræ non 4
sunt carnalia, sed virtus Dei, ac per eam sub-
jugamus arces munitas, & demolimur co-
gitationes, Omnemque elationem quæ se- 5
se effert adversùs cognitionem Dei, & ca-
ptivos ducimus omnes intellectus ad obe-
dientiam Christi. Ac parati sumus ad fa- 6
ciendam vindictam de iis qui non obedi-
unt, quum impleta fuerit obedientia ve-
stra. Faciem intuemini? Si quis confidit 7
de seipso quòd Christi sit, is sciat ex se-
ipso, quòd quemadmodum ipse Christi est,
ita & nos.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ወዘሰ : ጠቂዖ : ይዘርእ ፡ ለዝንቱ : ከማሁ : ይጠውዖ : ሎቱኒ : ማእረር : ወዘሰ : በበረከት : ይዘርእ ፡ በበረከት : ያለርር፡=: ወኵሉ : በነመ : ኣደሞ : በፅቡ : ይግበ
7 ር : ኣሰመ : ሊኆነ : በግብር : ደኣሙ : በፍሠሐ : ለየሀቡ : እሰመ : ከማሁ : ያፈቅር : እ°ዚኣብሔር :=: ወይክል : እግዚኣብሔር : ኣፈድፍደ : ለክሙ : እመኵሉ :
8 ሠናይቱ : ከመ : ያብዝሓ : ለክሙ : ኵሉ : በረከቶ : ለዝሉፈ : ወታተርፍው : ለኵ
9 ሉ:: ወትፈድፍዱ : በመግባረ : ሠናይ:=: በከመ : ይቤ : መጽሐፍ : ዘረወ : ወወሀበ :
ለነዳይ : ወጽድቁኒ : ይነብር: ለዓለመ : ዓለመ:=:

Et qui parcè seminat, hunc similiter parca evit messis: & qui in benedictione 6
seminat, in benedictione metet. Et quisque sicut complacuit sibi in corde suo, fa- 7
ciat: quia non est ex necessitate, sed hilare dent: quia hujusmodi datorem *diligit*
Deus. Et potens est Deus abundè dare vobis de tota benignitate ejus, ut multi- 8
plicet vobis omnem benedictionem ejus in perpetuum, & ut superfluitatem habe-
atis omnium, & abundetis in operibus bonis. Sicut dicit Scriptura; Dispersit, 9
& dedit egeno, & justitia ejus manet in seculum seculorum.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

6 Hoc autem dico; Qui parcè seminat, parcè & metet: & qui seminat in benedi-
7 ctionibus, de benedictionibus & metet. Unusquisque prout destinavit in corde
suo, non ex tristitia, aut ex necessitate: hilarem enim datorem diligit Deus.
8 Potens est autem Deus omnem gratiam abundare facere in vobis: ut in omnibus
9 semper omnem sufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonum, Sicut
scriptum est; Dispersit, dedit pauperibus: justitia ejus manet in seculum seculi.
10 Qui autem administrat semen seminanti: & panem ad manducandum præstabit,
& multiplicabit semen vestrum, & augebit incrementa frugum justitiæ vestræ:
11 Ut in omnibus locupletati abundetis in omnem simplicitatem, quæ operatur per
12 nos gratiarum actionem Deo. Quoniam ministerium hujus officii, non solùm supplet ea quæ desunt Sanctis, sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in Do-
13 mino, Per probationem ministerii hujus, glorificantes Deum in obedientia con-
fessionis vestræ, in Evangelium Christi, & simplicitate communicationis in illos,
14 & in omnes, Et in ipsorum obsecratione pro vobis, desiderantium vos propter
eminentem gratiam Dei in vobis. Gratias Deo super inenarrabili dono ejus. 15

CAP. X.

IPse autem ego Paulus obsecro vos, per mansuetudinem & modestiam Christi, 1
qui in facie quidem humilis sum inter vos, absens autem confido in vobis. Rogo 2
autem vos ne præsens audeam, per eam confidentiam quâ existimor audere, in
quosdam, qui arbitrantur nos tanquam secundùm carnem ambulemus. In carne 3
enim ambulantes, non secundùm carnem militamus. Nam arma militiæ nostræ 4
non carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem munitionum, consilia de-
struentes, Et omnem altitudinem extollentem se adversùs scientiam Dei, & in ca- 5
ptivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi, Et in promptu 6
habentes ulcisci omnem obedientiam, cùm impleta fuerit vestra obedientia. Quæ 7
secundùm faciem sunt, videte. Si quis confidit sibi Christi se esse, hoc cogitet iterùm apud se: quia sicut ipse Christi est, ita & nos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Dominicâ decimâ octavâ post Pentecosten.

* الاحد الثامن عشر بعد العنصرة * واذكر هذا * من يزرع بشح فبشح يحصد 6
Hoc autem moneo, Qui cum parsimonia 6
seritِ, exiguum præmium metet: qui verò
cum benedictionibus serit, metet in be-
nedictionibus mercedem exuberantem.
Quisque prout ante proposuit in corde 7
suo, non ex tristitia neque ex coactu:
Deus enim diligit hilarem datorem.
Potens est autem Deus multiplicare vo- 8
bis omnem gratiam & beneficium, ut
semper sit vobis in omni re animus
omnino contentus, & excellatis in omni
opere bono. Sicut scriptum est, Dispersit 9
ac dedit pauperibus, & justitia ejus
manebit in seculum. Et qui suppe- 10
ditat serenti semen, & escæ panem,
suppeditet vobis, & multiplicet semen-
tem vestram, & augeat proventus ju-
stitiæ vestræ. Locupletati cunctis in 11
rebus, omni cum liberalitate atque lar-
gitate quæ producit in nobis gratiarum
actionem Deo. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadæ tertiæ decimæ post Pentecosten.

Nam effectus hujus ministerii non solùm 12
est ad supplendum necessitatibus san-
ctorum, sed etiam ad augendas laudes
& multiplicandas gratiarum actiones
Deo. Et per istius ministerii præpara- 13
tionem Deum glorificabunt de obedien-
tia qua profitemini Evangelium Christi,
deque liberalitate communionis vestræ
in se & in omnes pervenientis: Eique 14
gratias agent in precibus suis pro vobis,
expetentes vos propter eminentem Dei
gratiam in vos redundantem. Deo au- 15
tem gratiarum actio super inenarrabili
suo munere.

CAP. X.

CÆterùm ipse ego Paulus rogo vos 1
per mansuetudinem et lenitatem Christi,
ego inquam qui præsente facie humilis
sum inter vos, absens verò confidens
erga vos, Rogo vos ne me compellatis, 2
cùm adero, confidere animo quem me-
ditor, & audere in homines illos qui
nos æstimant quasi ambulantes in his
quæ propria sunt carnis. Nam licèt 3
incedamus in carne, non tamen pugna-
mus pugnam carni propriam. Arma si- 4
quidem militiæ nostræ non sunt carna-
lia, sed valida sunt per Deum ad sub-
vertendas arces: Evertentes cogita- 5
tiones, omnémque celsitudinem quæ ex-
tollitur adversùs cognitionem Dei: &
captivam ducentes omnem prudentiam
atque sententiâ ad obedientiam Christi.
Et parati sumus vindicare omnem con- 6
tumaciam, cùm perfecta fuerit obedi-
entia vestra. Videtis quidem res pa- 7
tentes in præsentia facies.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ tertiæ.

Quicunque apud semetipsum confidit se
esse Christi, hoc etiam apud semetipsum
cogitet, quòd quemadmodum ipse Christi
est, ita et nos Christi sumus. Hucusque.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወውእቱ : ይሁብ : ዘርኦ : ለዘሪኢ ፡ ወእክለ : ለሲሶይ :: ወይሁበክሙ : ወያብዝኅ፡ለክሙ:
11 ዘርኦክሙ : ወያሰሮ : ለክሙ : ጣእረፃ : ጽድቅክሙ፡=ፁ እንዘ : ትብዕሉ : በኵሉ :
12 ትፍሠሕት : እንተ : ትገበር : ለክሙ : ለሞተተ : እግዚአብሔር ፡=ፁ እስመ : ዛቲ : መል
እክተ : ዝንቱ : ግቡር : አኮ : ለዝንቱ : ባሕቲቱ : ዘታሰልጥ ፡: እስመ : ይፈጽሙ : ሎሙ:
ተፃናሶሙ : ለክዱን : ዲደ : ትፈደፍድ : ለሞቱተ : እግዚአብሔር : በባዕላ : ቅዱሳኑ፡=ፁ
13 ወያለኩትዎ : ለእግዚአብሔር : በመከራሃ : ለዛቲ : ሀይማኖትክሙ : እስመ : ተለዘገዝክ
ሙ : ለመልእክቲ : ክርስቶስ : ወኅበርክሙ : ተፈሢሐክሙ : ወለስተዋፃእክሙ : ኵሉክ
14 ሙ፡=ፁ ወእሙንቱሂ : ይጸልዩ : በእንቲአክሙ : ወይፈትዉ : ይርእዩክሙ : በእንተ : ጸጋ:
15 እግዚአብሔር : ዘላዕሌክሙ፡::=ፁ ወእኩት : እግዚአብሔር : በእንተ : ጸጋሁ ፡ ለእግዚ
አብሔር : እንተ : ትመጽእ : ለመ : ሊሐዘብዋ፡::=ፁ

በቱድሮስ : ሰማዕት : መንበብ፡=ፁ

1 1 ወለስተበቍዐክሙ : እኅዊነ : ሊነ : ጸውዖስ : በየውህት : ወበመሕረተ : ክርስቶስ ፡ እ
ስመ : ሶበ : እሄሉ : ኅቤክሙ : መጠነ : ለነ : በገጽሰ : ወበኅበሰ ፡ ሊሀለውኩ : እስፈ : ላዕ
2 ሌክሙ፡=ፁ ወብቍዑኒ : እስመ : እንዘ : ለሀለውኩ : እትለመን : በተፈቅሮትክሙ :
ወእትኅበል :: ለጥብዕ :: እስመቦ ፡ እለ : ይትሐዘቡነ : ከመዘ : በሕገ : ሥጋ : ነሐውር
3 ና፡=ፁ ፡ብሥጋነሰ : ነሐውር : ወእኮ : በሕገ : ዚአሁ : ዘነሐውር : ወዘንፀብእ፡::=ፁ
4 እስመ : ነዋየ : ሐቅሉ : ለዘፀብእነ : ሊኮነ : በሕገ : ዘሥጋ : ኅይለ : እግዚአብሔር : ወ
5 እቱ : ዘይነሥት : ለጽዋናተ፡=ፁ ወያንሐል : ኵሎ : ሕሊናተ : ዘየዐቢ : እመፈሪሀ : እ
6 ግዚአብሔር : ከመ : ይፄወው : ኵሉ ፡ ልብ : ወይግነይ : ለክርስቶስ፡=ፁ ወድልው : ወእ
7 ቱ : ይትቤቀሎ : ላዘ : ሊይገርና : ወለመ : ፈጸመክሙ : ለእትዮኒ : ትእዛዘ፡=ፁ ዘመ
ንባባ : ገጽ : ርእዩ : ወዘሂ : ተለመነ : በክርስቶስ : ከመዝ : ለየሐሊ : ለሊሁ : እስመ : በ
ክሙ : ክርስቶስ : ከማሁ : ንሕነኒ::=ፁ

Et ipse dat semen ad seminandum, & panem in escam, & dabit vobis, & mul- 10
tiplicabit vobis semen vestrum, & jucunda erit vobis messis justitiæ vestræ:
Quum locupletes sitis in omni gaudio quod operatur in vobis gratiarum actionem 11
Deo. Quia hæc administratio hujus operis, non huic solummodò utilis est, quia 12
iis supplet inopiam eorum occultè, sed etiam abundat gratiarum actio Deo, per
eam, in Sanctis ejus, Et gratias agunt Deo in experientia hujus fidei vestræ, 13
quia subditi estis ministerio Christi, & consociati estis, & congratulati estis, &
expendistis omnes vos. Et illi orant pro vobis, & desiderant videre vos propter 14
gratiam Dei quæ supra vos est. Et gratiæ Deo propter gratiam Dei quæ ventura 15
est quando non opinati fuerint.

CAP. X.

Pro Theodoro Martyre, lectio.

ET precor vos fratres nostri, ego Paulus in mansuetudine & in misericordia 1
Christi, quia quum præsens sim apud vos, quantuluscunque ego sum in facie, tamen
quum absim, confido in vobis. Et obsecro, quia absens confido in dilectione ve- 2
stra, & ausus sum strenuus esse, quia sunt qui cogitant quasi secundùm legem carnis
incederemus. In carne nostra incedimus, sed non secundùm legem ejus incedimus 3
& pugnamus. Quia arma hujus militiæ nostræ non sunt secundùm legem carnis, 4
virtus Dei est quæ destruit munitiones, Et prosternit omnes cogitationes quæ majo- 5
res sunt quàm timor Dei, ut in captivitatem redigat omnem intellectum, & ut sub- 6
jiciatur Christo, Et paratus est sumere vindictam de eo qui non obedit, quum
impleveritis vos mandatum. Quæ secundùm faciem sunt aspicite, & qui confi- 7
dit in Christo, sic consideret seipsum: quia sicut Christus fuit, sic nos sumus.

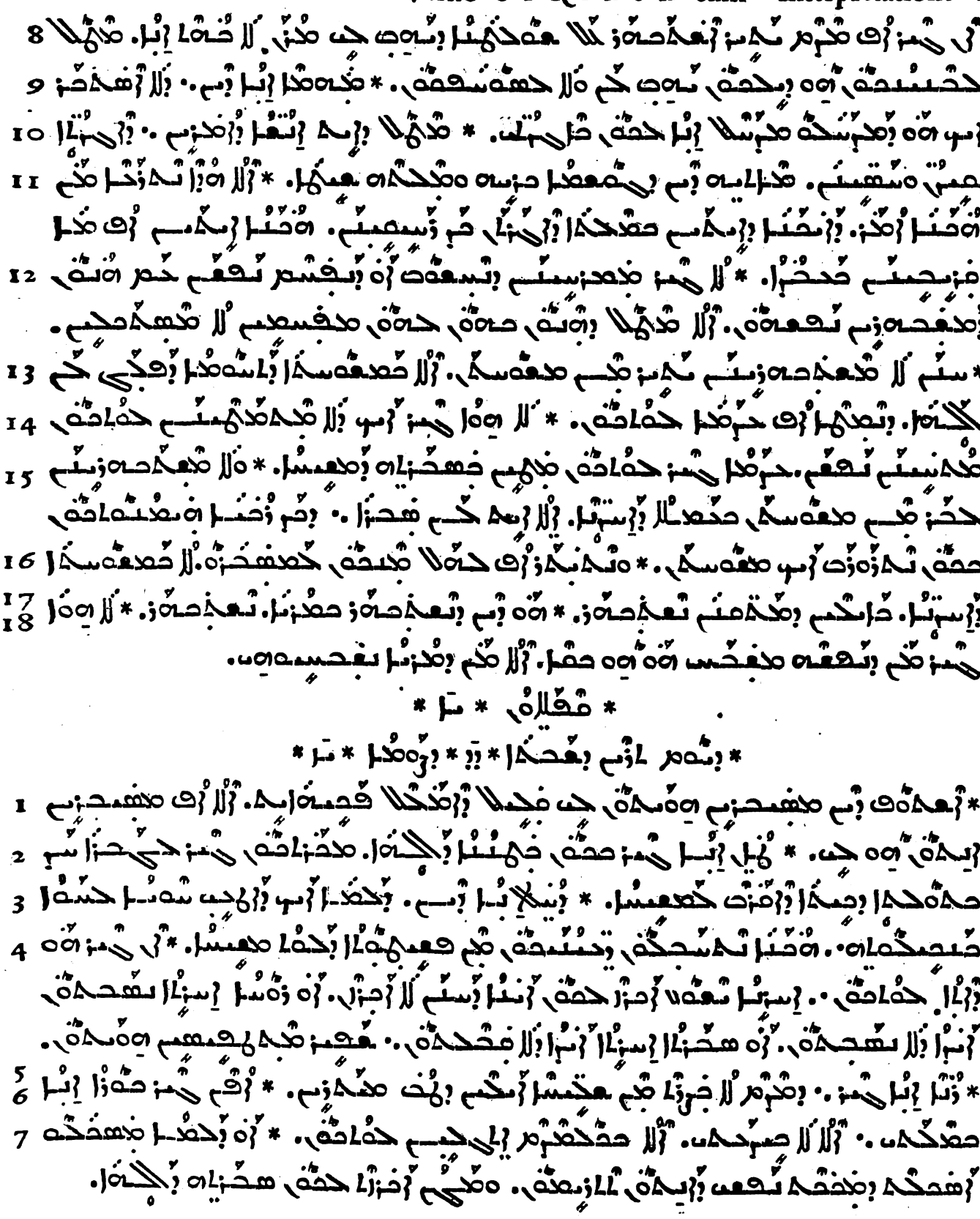
Digitized by Google

Sique enim & amplius aliquid *glorier* de *auctoritate* noſtra, quam
8 Ἐάν τε γὰρ καὶ περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς
dedit Dominus nobis in ædificationem, & non in *eversionem* veſtram, non *pudefiam*:
ἔδωκεν ὁ Κύριος ἡμῖν εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι·
Ut non videar tanquam terrere vos per epiſtolas. (Quoniam
9 ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. (Ὅτι
10 quidem epiſtolæ, *inquit*, graves & fortes: *at* præſentia corporis
αἱ μὲν ἐπιστολαὶ, φησὶ, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραὶ, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος
infirma, & ſermo *nihil* falſus.) Hoc cogitet *talis*, quia
11 ἀσθενὴς, καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος.) Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι
quales ſumus verbo per epiſtolas abſentes, tales & præſentes *opere*.
οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.
Non enim audemus inſerere aut *conferre* noſipſos quibuſdam, ſeipſos *com-*
12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισι, τῶν ἑαυτοὺς συν-
mendantibus: ſed ipſi in *ſeipſis ſemetipſos* metientes, & *conferentes ſeipſos*
ιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες, καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς
ſemetipſis, *non intelligunt*. Nos autem non in *immenſurata* gloriabimur, ſed
13 ἑαυτοῖς, οὐ συνιᾶσιν. Ἡμεῖς δὲ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ
ſecundùm menſuram regulæ, quam *partitus* eſt nobis Deus, menſuram *pertigiſſe* uſque
κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρου ἐφικέσθαι καὶ
& vos. Non enim quaſi non pertingentes ad vos, ſuperextendimus noſipſos.
14 ὑμῶν. Οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς, ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς.
Uſque ad enim & vos pervenimus, in Evangelio Chriſti, Non in *immenſurata*
15 Ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, Οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα
gloriantes in alienis laboribus: ſpem autem habentes, *augeſcente fide*
καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες, αὐξανομένης τῆς πίστεως
veſtrâ, in vobis magnificari ſecundùm regulam noſtram in abundantiam. In *ulteriora*
16 ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν. Εἰς τὰ ὑπερέκεινα
veſtri evangelizare, non in aliena regula, in *parata* gloriari. *At*
ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. Ὁ δὲ 17
gloriens, in Domino glorietur: Non enim ſeipſum *commendans*, ille eſt
καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω. Οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν, ἐκεῖνός ἐστι 18
probatus, ſed quem *Dominus commendat*.
δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ Κύριος συνίστησιν.

CAP. XI. ια'.

Utinam *toleraretis meam pauliſper inſipientiam*: ſed & ſupportate me. Æmulor enim
Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι ἀφροσύνης· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. Ζηλῶ γὰρ 1
vos Dei æmulatione: Deſpondi enim vos uni viro, virginem caſtam *ſiſtere* 2
ὑμᾶς Θεοῦ ζήλῳ· ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ, παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι
Chriſto. Timeo autem ne *forte* ſicut ſerpens Evam ſeduxit *in* aſtutia
τῷ Χριστῷ. Φοβοῦμαι δὲ μή πως ὡς ὁ ὄφις Εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ 3
ſua, ita corrumpantur *menſes veſtræ*, à ſimplicitate *illa in Chriſtum*. *Si*
αὐτοῦ, οὕτω φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν, ἀπὸ τῆς ἁπλότητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν. Εἰ 4
quidem enim veniens alium *Jeſum* prædicat quem non prædicavimus, aut Spiritum alium
μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ Πνεῦμα ἕτερον
accipitis quem non accepiſtis, aut evangelium aliud quod non recepiſtis, rectè
λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς
toleraveritis. Exiſtimo enim *nihilo inferiorem eſſe ſuper valdè* Apoſtolis. Si *verò & rudis*
ἀνείχεσθε. Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων. Εἰ δὲ καὶ 5 6
ſermone, ſed non *cognitione*: *ſed in omni* manifeſtati *in omnibus* in
ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει· ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς
vos. Aut peccatum feci, meipſum humilians, ut vos exaltemini, quoniam
ὑμᾶς. Ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα, ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι 7
gratis Dei Evangelium *evangelizaverim* vobis?
δωρεὰν τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν;

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܕܝܗܒ ܠܢ ܡܪܢ ܫܠܛܢܐ ܕܢܒܢܐ ܘܠܐ ܠܗܪܣܐ ܐܝܬ ܠܝ ܒܗ ܐܦ ܐܢܐ ܐܒܗܬ ܠܐ
9 ܐܟܬܫܐ ܐܠܐ ܕܒܢܝܬܐ ܗܘ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܠܚܘܪܒܢܐ ܕܝܠܟܘܢ ܘܠܐ ܐܒܗܬ ܠܐ ܐܟܬܫܐ ܐܢܐ ܕܠܐ
10 ܐܬܝ ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ * ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܐܓܪܬܐ ܕܐܢܐ
11 ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܐܓܪܬܐ ܗܕܐ ܡܢ ܪܚܩ ܘܠܐ ܡܢ ܩܪܒ ܕܐܢܫ ܕܐܡܪ ܐܓܪܬܐ ܐܢܘܢ
ܩܫܝܬܐ ܘܚܙܩܬܐ ܘܓܘܫܡܐ ܕܝܠܗ ܕܡܓܢ ܘܡܠܬܗ ܕܣܦܣܠ ܐܢܘܢ ܕܐܡܪ ܐܢܘܢ ܕܐܓܪܬܐ
12 ܐܢܘܢ ܩܫܝܬܐ ܘܚܙܩܬܐ ܘܓܘܫܡܐ ܕܝܠܗ ܕܡܓܢ ܘܡܠܬܗ ܕܣܦܣܠ * ܠܐ ܕܝܢ ܕܐܬܚܙܐ
ܐܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ
ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ
13 ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ * ܠܐ ܕܝܢ ܕܐܬܚܙܐ ܐܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ
14 ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ * ܠܐ ܕܝܢ ܕܐܬܚܙܐ ܐܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ
15 ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ * ܠܐ ܕܝܢ ܕܐܬܚܙܐ ܐܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ
ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ
16 ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ * ܠܐ ܕܝܢ ܕܐܬܚܙܐ ܐܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ
17 ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ * ܠܐ ܕܝܢ ܕܐܬܚܙܐ ܐܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ
18 ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ * ܠܐ ܕܝܢ ܕܐܬܚܙܐ ܐܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ
ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ ܐܦ ܐܢܐ ܐܬܚܙܐ ܐܝܟ ܕܐܬܝ

* ܐ * ܒ *

* ܓ * ܕ * ܗ * ܘ * ܙ *

1 * ܚ ܛ ܝ ܟ ܠ ܡ ܢ ܣ ܥ ܦ ܨ ܩ ܪ ܫ ܬ.

Nam etſi aliquid amplius gloriatus fuero de 8
poteſtate quam dedit mihi Dominus noſter,
non erubeſco: quippe quam in veſtrî ædi-
ficationem dedit nobis, non autem in veſtrî
deſtructionem. Verùm conniveo, ne exi- 9
ſtimer tanquam is qui perterrefaciendo per-
terrefaciam vos per epiſtolas meas. Quia 10
ſunt quidam qui dicunt, Epiſtolæ quidem
graves ſunt & validæ, adventus autem cor-
poris infirmus, & ſermo contemptus. Sed 11
hoc cogitet qui ſic dicit, quòd quales ſumus
in ſermone epiſtolæ noſtræ quum abſumus,
tales etiam ſumus in opere præſentes. Non 12
enim audemus æſtimare aut conferre noſipſos
cum iis qui ſeipſos gloriâ efferunt: ſed quia
iſti ſemet ſibi comparant, non intelligunt.
Nos non gloriamur ſupra menſuram noſtram, 13
ſed juxta menſuram termini quem diſtribuit
nobis Deus, & ut pertingamus uſque ad vos.
Non enim quaſi non pertingamus ad vos, 14
extendimus noſipſos: nam uſque ad vos per-
venimus cum Evangelio Chriſti. Neque 15
gloriamur præter menſuram noſtram in la-
bore alieno: ſed eſt nobis ſpes, creſcente
fide veſtrâ, nos in vobis magnificatum iri
juxta menſuram noſtram. Quin & ultra vos 16
progrediemur evangelizando: non in mea-
ſura aliena, in his quæ parata ſunt, gloriabi-
mur. Qui autem gloriabitur, in Domino 17
gloriabitur. Non enim qui ſeipſum laudi- 18
bus effert, ille probatur, ſed quem Dominus
commendaverit.

CAP. XI.

Feria II. hebdomadis IV. jejunii. 17.

Utinam verò toleraretis me pauliſper ut 1
loquerer inſipienter: ſed & ſuffertis me
quidem. Nam zelotypus ſum erga vos zelo 2
Dei. Deſpondi enim vos viro unico virgi-
nem caſtam quam offeram Chriſto. Vereor 3
autem ne prout ſeduxit ſerpens Hevam,
fraude ſuâ, ita corrumpantur ſenſus veſtri à
ſimplicitate quæ eſt erga Chriſtum. Nam 4
ſi is qui venit ad vos, alium Jeſum prædicâſſet
vobis quem nos non prædicavimus, aut ſpi-
ritum alium accepiſſetis quem non accepiſtis,
aut aliud Evangelium quod non recepiſtis;
pulchrè aſſenſum præbuiſſetis. Arbitror 5
enim nihil me minus præſtitiſſe quàm Apo-
ſtoli illi admodùm præſtantes. Quamvis 6
enim inculcus ſim ſermone meo, non tamen
ſcientiâ meâ: verùm in omnibus manifeſti
fuimus apud vos. An fortè culpam commi- 7
ſi quòd meipſum dejecerim ut vos exaltare-
mini? gratuitóque prædicarim vobis Evan-
gelium Dei?

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወእመኒበ ፡ ፈድፋደ ፡ ዘተመካሕኩ ፡ በእነተ ፡ ሚመትክሙ ፡ እነተ ፡ ወሀበ ፡ እግዚአብሔር ፡
9 ለተሰንጎ ፡ ወለኮ ፡ ለተነሠቶ ፡ ሊይትኃፈር ፡=፡ ኀመ ፡ ሊይመሰልክሙ ፡ ከመዘ ፡ እጌርመክ
10 ዐሥ ፡ በመጸሕፍት ፡:=፡ እስመ ፡ ሞጸሕፍሰ ፡ ክቡደት ፡ ወጽኑዓት ፡ ወሀልወ ፡ በሥጋሽ ፡ ድኩ
11 ሥ ፡ ሠእቱ ፡ ወነገረሂ ፡ ሳሉር ፡:=፡ ወበሕቱ ፡ ዘንተ ፡ ለእመረ ፡ በኀመ ፡ ቃልነ ፡ በውስተ ፡
12 መጸሐፍት ፡ ካሣሁ ፡ መግበሪነሂ ፡ ለመ ፡ ሀለወነ ፡:=፡ ወሊይትሓበል ፡ ናጥብዕ ፡ ለርእስ
ነ ፡ ነ፡ሰሊ ፡ ላሊነ ፡ ኀመ ፡ እለ ፡ ይንእደ ፡ ርእሶሙ ፡ በዘ ፡ እመክረ ፡ ወዐየኑ ፡ ለሊሆሙ ፡ ወ
13 ሊ ፡ ያሰመረ ፡ ፍካሬሁ ፡ ዘለሊሆሙ ፡ ይነብቡ ፡:=፡ ወንሕነሰ ፡ ሊንትዓካሕ ፡ በዘ ፡ ለልቦ ፡
ሕገ ፡ ዘለንበለ ፡ በመስፈርት ፡ ዘዐቀመ ፡ ለነ ፡ እግዚአብሔር ፡:=፡

Et ſi fuit amplius quo gloriatus ſum, de poteſtate veſtra, quam dedit Deus ad 8
ædificationem & non ad deſtructionem, non pudefiam. Ut non videar vobis 9
quaſi perterrefacerem vos per epiſtolas: Quia epiſtolæ, graves & validæ ſunt, 10
ſed præſentia in corpore infirma eſt, & ſermo brevis eſt. Veruntamen hoc ſci- 11
tote, ſicut ſermo noſter in epiſtolis fuit, ſic erunt opera noſtra quum aderimus. Et 12
non auſus ſum, ut promptos faceremus noſipſos, exiſtimare nos ſicut laudantes ſe-
metipſos: quia conſilium dederunt, & explorárunt ſeipſos, & neſciunt interpre-
tationem ejus quod ipſi loquuntur. Et nos non gloriabimur in eo quod non habet 13
regulam, ſed in menſura quam conſtituit nobis Deus,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

8 Nam, & si ampliùs aliquid gloriatus fuero de potestate nostra, quam dedit nobis Dominus in ædificationem, & non in destructionem vestram: non 9 erubescam. Ut autem non existimer tanquam terrere vos per epistolas: 10 Quoniam quidem epistolæ, inquiunt, graves sunt & fortes: præsentia au- 11 tem corporis infirma, & sermo contemptibilis: Hoc cogitet qui ejusmodi est, quia quales sumus verbo per epistolas absentes, tales & præsentes in 12 facto. Non enim audemus inserere, aut comparare nos quibusdam, qui seipsos commendant: sed ipsi in nobis nosmetipsos metientes, & comparantes 13 nosmetipsos nobis. Nos autem non in immensum gloriabimur, sed secundùm mensuram regulæ, quâ mensus est nobis Deus, mensuram pertingendi 14 usque ad vos. Non enim quasi non pertingentes ad vos, superextendimus 15 nos: usque ad vos enim pervenimus in Evangelio Christi. Non in immensum gloriantes in alienis laboribus: spem autem habentes crescentis fidei vestræ, in vobis magnificari secundùm regulam nostram in abundantiam, 16 Etiam in illa, quæ ultra vos sunt, evangelizare, non in aliena regula in iis quæ præparata sunt gloriari. Qui autem gloriatur, in Domino glorie- 17 tur. Non enim qui seipsum commendat, ille probatus est: sed quem Deus 18 commendat.

CAP. XI.

UTinam sustineretis modicum quid insipientiæ meæ, sed & supportate me. 1 Æmulor enim vos Dei æmulatione. Despondi enim vos uni viro virginem 2 castam exhibere Christo. Timeo autem, ne sicut serpens Hevam seduxit 3 astutiâ suâ, ita corrumpantur sensus vestri, & excidant à simplicitate, quæ est in Christo. Nam si is qui venit, alium Christum prædicat, quem non 4 prædicavimus; aut alium spiritum accipitis, quem non accepistis; aut aliud Evangelium, quod non recepistis: rectè paterentini. Existimo enim nihil me 5 minus fecisse à magnis Apostolis. Nam etsi imperitus sermone, sed non 6 scientiâ: in omnibus autem manifestati sumus vobis. Aut numquid pecca- 7 tum feci, me ipsum humilians, ut vos exaltemini? quoniam gratis Evangelium Dei evangelizavi vobis?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * وَاِنِّي اِنْ فَاخَرْتُ كَثِيرًا بِسُلْطَانِنَا الَّذِي مَكَّنَاهُ الرَّبُّ لِاِبْتِنَائِكُمْ لَا لِنَقْصِكُمْ فَلَنْ اَخْجَلَ *

Et quidem si multùm glorier de potestate nostra quam dedit nobis Dominus ad ædificationem vestram, non ad destructionem vestram, non erubescam.

9 لِئَلَّا يَظُنَّ بِي كَاَنِّي اُرَوِّعُكُمْ بِالرَّسَائِلِ * 10 اِذْ بَعْضُكُمْ يَقُولُ اَمَّا رَسَائِلُهُ فَثَقِيلَةٌ وَقَوِيَّةٌ * وَاَمَّا

Ne quis arbitretur quòd perterrefaciam vos per epistolas, (Quum nonnulli vestrùm dicant; Epistolæ quidem ejus graves sunt ac validæ, at verò præsentia corporis ejus, debilis, & sermo ejus contemptus.)

11 حُضُورُ جَسَدِهِ فَضَعِيفٌ وَكَلَامُهُ حَقِيرٌ * مِثْلُ هٰذَا فَلْيَفْكُرْ هٰذَا الْاِفْتِكَارَ اَنَّ كَمَا نَحْنُ فِي رَسَائِلِنَا

Qui hujusmodi est, hanc cogitationem cogitet, quòd quales sumus per epistolas nostras, dum absumus, sermone; tales sumus, dum adjumus, facto.

12 فِي مَغِيبِنَا بِالْقَوْلِ * كَذٰلِكَ نَحْنُ فِي حُضُورِنَا بِالْفِعْلِ * لِاَنَّنَا مَا نَتَجَاسَرُ اَنْ نَقْدِرَ اَنْفُسَنَا اَوْ نُقَايِسَ

Non enim audemus metiri nos aut conferre nosipsos cum quibusdam ex iis qui propriam famam magnificant, verùm illi sese metiuntur seipsis, seseque cum seipsis comparant, nec intelligunt.

13 اَنْفُسَنَا بِقَوْمٍ مِنَ الَّذِينَ يُعَظِّمُونَ ذَاتَهُمْ * لٰكِنْ اُولٰئِكَ يَقْدِرُونَ اَنْفُسَهُمْ فِي ذَاتِهِمْ وَيُقَايِسُونَ

Nos autem non gloriati sumus de rebus mensura numeroque carentibus, sed juxta mensuram canonis mensuræ quam dispertitus est nobis Deus, ut veniremus ad vos usque.

14 اَنْفُسَهُمْ مَعَ ذَاتِهِمْ وَمَا يَفْهَمُونَ * 15 وَاَمَّا نَحْنُ فَمَا فَاخَرْنَا بِاُمُورٍ لَا تَقْدِيرَ لَهَا وَلَا اِحْصَاءَ * بَلْ كَمِقْدَارِ

Non enim quasi non pervenerimus ad vos, extendimus nosipsos supra mensuram nostram: quia ut veniremus ad vos, jam pervenimus per Evangelium Christi.

15 قَانُونِ الْمِقْدَارِ الَّذِي قَسَمَهُ اللّٰهُ لَنَا * اَنْ نَجِيَ حَتَّى اِلَيْكُمْ * لِاَنَّا لَسْنَا كَمَنْ لَمْ يَبْلُغْ اِلَيْكُمْ بَسْطٌ

Neque gloriamur de laboribus alienis, in locis quorum mensura sit innumerabilis: quia speramus quòd crescens fides vestrâ in vobis, magnificabitur pro ratione mensuræ nostræ, & augescet ad multum incrementum.

16 ذَاتَنَا فَوْقَ قَدْرِنَا * لِاَنَّنَا حَتَّى نَجِيَ اِلَيْكُمْ قَدْ بَلَغْنَا بِبِشَارَةِ الْمَسِيحِ * 17 وَلَسْنَا مُفَاخِرِينَ بِاَتْعَابٍ

Et annuntiabimus in regionibus illis quarum distantia vos prætergreditur: non in regionibus præparatis gloriamur in aliena mensura.

18 غَرِيبَةٍ فِي اَصْقَاعٍ لَا يُحْصَى بِقَدْرِهَا * لِاَنَّنَا مُؤَمِّلُونَ اِذَا نَمَتْ اَمَانَتُكُمْ فِيكُمْ اَنَّهَا تَعْظُمُ كَمَا يَحُصُّ

Qui autem gloriatur, in Domino glorietur. Non enim qui suipsius rem approbat, ille purus est: sed cujus rem approbat Dominus.

مِقْدَارًا وَيَسْعَى اِلَى زِيَادَةٍ كَثِيرَةٍ * فَنُبَشِّرُ فِي تِلْكَ الْاَصْقَاعِ الَّتِي بِجَوَارِكُمْ مَسَافَتُهَا * لَا فِي

CAP. XI.

Lectio sabbathi vigesimi quarti post Pentecosten.

17 الْاَصْقَاعِ الْمَنْسُوبَةِ بِفَخْرٍ بِمِقْدَارٍ غَرِيبٍ * 18 وَالْمُفَاخِرُ فَلْيَفْخَرْ بِالرَّبِّ * لِاَنَّ لَيْسَ مَنْ يَحْقِقُ اَمْرَ

Et utinam sustineretis insipientiam meam aliquanto spatio: imò utinam sufferretis me.

نَفْسِهِ ذَاكَ هُوَ الْمُهَذَّبُ * بَلِ الَّذِي يَحْقِقُ اَمْرَ الرَّبِّ * الْفَصْلُ الْحَادِي عَشَرَ * قِرَاءَةُ

Ambio enim vos Dominè zelotypiâ, quia despondi vos uni viro, ut sisterem vos Christo virginem puram.

السَّبْتِ الرَّابِعِ وَالْعِشْرِينَ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ * 1 وَيَا لَيْتَكُمْ تَاْتُونَ عَلَى جَهَالَتِي هٰذِهِ يَسِيرًا *

Et metuo ne quemadmodum serpens ille decepit Evam dolo suo, ita corrumpantur mentes vestræ à consfectu simplicitatis quæ est in fide Christi.

بَلْ لَيْتَكُمْ اَحْتَمَلْتُمُونِي * 2 لِاَنِّي اَغَارُ عَلَيْكُمْ بِغَيْرَةِ الرَّبِّ * لِاَنِّي خَطَبْتُكُمْ لِرَجُلٍ وَاحِدٍ لِاُمَثِّلَكُمْ

Et quidem si is qui venit ad vos, alium prædicaret Jesum quem non prædicavimus nos: aut alium acciperetis spiritum, quem non acceperitis: aut aliam susciperetis annuntiationem, quam non susceperitis: congrua sanè esset ejus rei tolerantia.

3 لِلْمَسِيحِ بَتُولًا طَاهِرَةً * وَاَخْشَى لِئَلَّا كَمَا خَدَعَ الثُّعْبَانُ حَوَّا بِمَكْرِهِ * هٰكَذَا تَفْسُدُ فِطَانَتُكُمْ

Lectio feriæ sextæ, post Pentecosten decimæ tertiæ.

4 مِنَ قِبَلِ الْبَسَاطَةِ الَّتِي فِي اَمَانَةِ الْمَسِيحِ * وَلَوْ اَنَّ الْوَارِدَ اِلَيْكُمْ يَكْرِزُ بِيَسُوعَ اٰخَرَ لَمْ نَكْرِزْ بِهِ نَحْنُ *

Et secundùm opinionem meam, profectò nihilo minor sum summis Apostolis. Et quanvis sim in sermone meo plebeius, non tamen sum in scientia mea plebeius: verùm in omni re, & cunctis in operibus nostris manifestati sumus vobis.

اَوْ تَاْخُذُونَ رُوحًا اٰخَرَ لَمْ تَاْخُذُوهُ * اَوْ تَقْبَلُونَ بِشَارَةً اُخْرَى مَا قَبِلْتُمُوهَا * لَقَدْ كَانَ احْتِمَالُ ذٰلِكَ حَسَنًا *

Hucusque. *An verò commisi peccatum cùm meipsum demisi ut vos efferremini? an quia gratis annunciavi vobis evangelium Dei:*

Et reliquistis ordinem vestrum, non quasi perveniretis in doctrinam Christi. Et nos non gloriabimur in eo quod non convenit, videlicet in labore alterius, sed speramus, ut crescat fides vestra, & ut magnificetur super vos, secundùm regulam constitutionis vestræ, Et præcipuè eam, quæ docuit vos, gloriari in eo quod convenit, in eo quod præparatum est. Et qui gloriatur, in Domino glorietur. Non tamen qui seipsum laudat, probatus erit: nónne is quem Deus laudavit?

CAP. XI.

Et oportet ut sustineatis paululùm stultitiam meam, sed etiam sustinuisitis me. Quia ambio vos zelotypiâ Dei, & ecce statui virum, ut maneat cum uxore ejus, & mundum faciat seipsum à scortatione, Christo.

In adventu jejunii, ubi legitur.

Sed metuo vos quidem, ne fortè sicut serpens seduxit Hevam astutiâ suâ, ita corrumpat intellectum vestrum, à mansuetudine & puritate Christi. Si esset alius Jesus venturus quem prædicant, & non prædicavimus vobis; & si esset alius Spiritus quem accipiatis, quem non accepistis; & si alia doctrina, quam non didicistis, rectè expectetis. Sed existimo quod nihil est quo minus vos magis quàm cæteri Apostoli. Et si stultus sum in sermone meo, non tamen in intellectu meo: sed in omnibus apertus sum vobis. Num peccavi igitur, quia afflixi meipsum in omnibus, ut vos attolleremini: quia gratis docui vos doctrinam Dei?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወጎደጓሙ : ዕቅመክሙ : ለኮ : ኵሙ : ትብጽሑ : ውስተ : ትምህርተ : ክርስቶስ:።
15 ወንሕንሰ : ኢንትጫካሕ : በዘ : ኢደረትዕ : በጸግ : ባዕድ :: ወባሕቱ: ኀሴኮ: ትብዛኅ : ሃ
16 ይጣኖትክሙ : ወትዕበይ : በላዕለክሙ : በኵሙ : በሐገ : ለሠርጓትክሙ:። ወፈድፋደሰ :
17 ዘመሀረክሙ :: ተሥካሐ : በዘ : ይረትዕ : በዘ : ደልወ:። ወዘሰ : ይትጫካሕ : በእግዚ
18 ለብሔር : ለይትመካሕ:። ወለኮ : ደአሙ : ዘርእሶ : ንእደ : ሓረየ : ይክውን : ለኮኑ :
ዘእግዚአብሔር : ንእደ : ክሙ::።

1 1a ወርቱዕሰ : ትትዐገሡኒ : ሕደጥ : ለእበድየ : ወእመኒ : ተዐገሥክሙኒ:።
2 እስሙ : እቀንእ : ለክሙ : ቅንአተ : እግዚአብሔር : ወናሁ : ሠረዕኩ : ለብእሲኒ : ይኅበ
ር : በብእሲቱ : ወያነጽኦክ : ርእሶ : እመዝሙት : ለክርስቶስ::።
ብቁዐ : ጾመ : ኀብ : ይትነበብ:።
3 ወባሕቱ : እፈርሀክሙ : ዮጊ : ኵሙ : እርዊ : መድር : ለእሉታ : ለሔዋ : በጕሕሎታ : እ
4 ኒደዊ : ለእሙ : ይጣስን : ልብክሙ : እመየወሀቱ : ወኅጽሉ : ለክርስቶስ:። ሶበሁብ :
ካልእ : ኢየሱስ : ዘይመጽእ : ዘይሰብኩ : ወኢሰበክነ : ለክሙ :: ወእመኒበ : ካልእ : መንፈ
ሰ : ዘትነሥኡ : ዘኢነሣእክሙ : ወእመኒ : ካልኤ : ትመህርተ : ዘኢተመሀርክሙ : ርቱዕ :
5 ትዕገሡ::። ወባሕቱ : እትሐዘብሰ : ለልቦ : ዘለሳጸጽኩክሙ : እመዘ : ባዕድ : ሐዋር
6 ያት:።። ወእመኒ : ለብድ : ለነ : በቃልየ : ለኮኒ : በልብየ : ወባሕቱ : በኵሉ : እኪሠ
7 ት : ለክሙ:። ወጫመ : ለበእኩኑ : እነጋ : ዘለሕመጫኩ : ርለስየ : በኵሉ : ኵሙ : ለነ
ትሙ : ትትለዐሉ::እስሙ : በበነቱ : መሀርኩክሙ : ትመህርተ : እግዚአብሔር:።

Et reliquistis ordinem vestrum, non quasi perveniretis in doctrinam Christi. Et nos non gloriabimur in eo quod non convenit, videlicet in labore alterius, sed speramus, ut crescat fides vestra, & ut magnificetur super vos, secundùm regulam constitutionis vestræ, Et præcipuè eam, quæ docuit vos, gloriari in eo quod convenit, in eo quod præparatum est. Et qui gloriatur, in Domino glorietur. Non tamen qui seipsum laudat, probatus erit: nónne is quem Deus laudavit?

CAP. XI.

Et oportet ut sustineatis paululùm stultitiam meam, sed etiam sustinuisitis me. Quia ambio vos zelotypiâ Dei, & ecce statui virum, ut maneat cum uxore ejus, & mundum faciat seipsum à scortatione, Christo.

In adventu jejunii, ubi legitur.

Sed metuo vos quidem, ne fortè sicut serpens seduxit Hevam astutiâ suâ, ita corrumpat intellectum vestrum, à mansuetudine & puritate Christi. Si esset alius Jesus venturus quem prædicant, & non prædicavimus vobis; & si esset alius Spiritus quem accipiatis, quem non accepistis; & si alia doctrina, quam non didicistis, rectè expectetis. Sed existimo quod nihil est quo minus vos magis quàm cæteri Apostoli. Et si stultus sum in sermone meo, non tamen in intellectu meo: sed in omnibus apertus sum vobis. Num peccavi igitur, quia afflixi meipsum in omnibus, ut vos attolleremini: quia gratis docui vos doctrinam Dei?

Digitized by Google

8 Alias Ecclesias expoliavi, accipiens stipendium, ad
vestrum ministerium: Et *præsens*
9 apud vos, & *egens*, *non obtorpui cuiquam*: nam *inopiam meam* suppleverunt
fratres *venientes* à Macedonia: & in *omni*: *incomertosum* vobis meipsum servavi,
& servabo. Est veritas Christi in me, quoniam gloriatio hæc non *obturabitur*
10 in me in regionibus Achaiæ. *Propter quid?* quia non diligo vos? Deus
11 scit. Quod autem facio, & faciam, ut amputem occasionem *volentium*
12 occasionem: ut in quo gloriantur, inveniantur sicut & nos. Nam ejusmodi pseudo-
13 apostoli, operarii *dolosi*, *transformati* in Apostolos Christi. Et non
14 mirum: ipse enim satanas *transformatur* in angelum lucis. Non
15 magnum ergò si & ministri ejus *transformantur* velut ministri justitiæ: quorum
finis erit secundùm opera ipsorum. Iterùm dico, (ne quis me putet insipientem
16 esse: *si verò non, etiam ut* insipientem accipite me, ut modicum quid & ego glorier,)
17 Quod loquor, non loquor secundùm *Dominum*, sed quasi in insipientia, in hac
18 *præsidentia gloriationis*. Quoniam multi gloriantur secundùm carnem, & ego
gloriabor. Libenter enim sustinetis insipientes, *prudentes existentes*. *Toleratis*
19 enim, si quis vos in servitutem redigit, si quis devorat, si quis accipit, si quis
20 extollitur, si quis vos in faciem cædit. Secundùm *contumeliam* dico: *quasi*
21 *infirmi* fuerimus: In quo *verò* quis audet, (in insipientia dico,) audeo
22 *quòd* nos infirmi fuerimus: In quo *verò* quis audet, (in insipientia dico,) audeo
& ego. Hebræi sunt, & ego: Israëlitæ sunt, & ego: semen A-
23 brahæ sunt, & ego. Ministri Christi sunt, (*desipiens loquor*,) *supra* ego:
in laboribus *abundantiùs*, in plagis supra modum, in carceribus abundantiùs,
in mortibus frequenter: A Judæis quinquiès quadragenas, *præter* unam,
24 accepi: Ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci,
25 noctem diem in profundo egi: Itineribus sæpè: periculis
26 fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex Gentibus,
periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis
in falsis fratribus:

gloriabor. Libenter enim sustinetis insipientes, *prudentes existentes*. *Toleratis* 19
enim, si quis vos in servitutem redigit, si quis devorat, si quis accipit, si quis 20
extollitur, si quis vos in faciem cædit. Secundùm *contumeliam* dico: *quasi* 21
infirmi fuerimus: In quo *verò* quis audet, (in insipientia dico,) audeo
quòd nos infirmi fuerimus: In quo *verò* quis audet, (in insipientia dico,) audeo
& ego. Hebræi sunt, & ego: Israëlitæ sunt, & ego: semen A- 22
brahæ sunt, & ego. Ministri Christi sunt, (*desipiens loquor*,) *supra* ego:
in laboribus *abundantiùs*, in plagis supra modum, in carceribus abundantiùs,
in mortibus frequenter: A Judæis quinquiès quadragenas, *præter* unam, 24
accepi: Ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci, 25
noctem diem in profundo egi: Itineribus sæpè: periculis 26
fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex Gentibus,
periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis
in falsis fratribus:

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Porrò ecclesias alias exui, & accepi sumptus 8
in vestrî ministerium. Et quum venissem 9
ad vos, neminem vestrûm oneravi: indi-
gentiam enim meam suppleverunt fratres
qui venerant à Macedonia: & in omnibus
meipsum servavi ac servaturus sum, ut non
sim vobis oneri. Est in me veritas Christi, 10
quòd hæc gloriatio non abolebitur in me in
regionibus Achaiæ. Quare? quia non dili- 11
go vos? Deus novit. Sed quod facio, idem 12
& faciam, ut præcîdam occasionem iis qui
quærunt occasionem, ut in eo de quo glori-
antur, reperiantur ficut & nos. Sunt *enim* 13
isti pseudoapostoli, & operarii dolosi, &
transformant seipsos in Apostolos Christi.
Et in hoc nihil mirandum est. Si enim 14
ipse Satanas transformatur in angelum lu-
cis, Non est magnum negotium si & mi- 15
nistri ejus transformantur in ministros ju-
stitiæ, quorum finis erit juxta opera ipso-
rum.

In commemorationem Pauli. 18.

Iterum autem dico, Num putat aliquis de me 16
quasi stultus sim? sin minùs, etiam ut stultum
accipite me, ut & ego paulisper glorier.
Quod loquor non secundùm Dominum no- 17
strum loquor, sed quasi per insipientiam in
hoc loco gloriationis. Quandoquidem multi 18
gloriantur secundùm carnem, ego etiam glo-
riabor. Pacifici enim estis ad obtemperan- 19
dum rationis expertibus, quum vos stus sa-
pientes. Et adhæretcitis ei qui vos in ser- 20
vitutem adigit, & qui vos exedit, & qui ac-
cipit à vobis, & qui effert sese supra vos, &
qui cædit vos in faciem vestram. Quasi cum 21
contumelia dico. Ac si nos infirmi essemus,
per amentiam dico, In quocunque audet
aliquis, audeo & ego. Si Hebræi sunt, & 22
ego quoque: sive sint Israelitæ, & ego:
si sunt semen Abraham, & ego. Si ministri 23
sunt Christi (per amentiam dico) illis præ-
stantior sum: in labore plusquam illi, in
verberibus plusquam illi, in vinculis plus-
quam illi, in mortibus pluries. A Judæis 24
quinquies quadragenis plagis vapulavi unâ
minùs. Ter virgis cæsus sum, semel lapi- 25
datus, ter in naufragio fui die & nocte, in
mari sine navigio fui. In itineribus pluri- 26
mis, in periculo fluminum, in periculo fica-
riorum, in periculo ex cognatione mea, in
periculo ex gentibus, in periculo fui in civi-
tatibus, in periculo fui in solitudine, in pe-
riculo in mari, in periculo ex falsis fratribus:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወጫው ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያኑ ፡ እንጋ ፡ ቀሰጥኩ ፡ ለሲሰይየ ፡ ከው ፡ እትለእክው ፡ ወእመኂ ፡ ሀለ
9 ወኩ ፡ ሓበክው ፡ ሊተሠቀሥሠ ፡ ለንዋይክው ፡ እንዘ ፡ እፄንስ ፡=ፁ ወሓበሂ ፡ ሊያለጠልኩ ፡ ስለ
ጦ ፡ ሊተ ፡ ለሓዊን ፡ በጺሑው ፡ እመቂደንያ ፡ ወበዝኑ ፡ ቱዕቀብኩ ፡ ሊያስብድ ፡ ላዕሌክ
10 ው ፡::=ፁ ለማን ፡ ሀሉ ፡ ክርስቶስ ፡ መስሌየ ፡ እስው ፡ ሊተዐጸወተኂ ፡ ዘቲ ፡ ፍረሠስየ ፡ ባደወ
11 ለ ፡ ለኪይያ ፡=ፁ በእንተ ፡ መንት ፡ እስመሁ ፡ እንጋ ፡ ሊያፈቀረክው ፡ እንስሰ ፡ እግዚለብሔ
12 ር ፡ ያለ ፡ር ፡=ፁ ዘሂ ፡ ገበርኩ ፡ ወዘሂ ፡ ሊገበርኩ ፡ ከው ፡ እክልለው ፡ መክንያቶው ፡ ለእ
13 ለ ፡ ይፈቅዱ ፡ መክንያት ፡::ሰው ፡ እውንቱሂ ፡ ይትፈሠሑ ፡ ከማነ ፡=ፁ እስው ፡ ሀለወ ፡ ሐሰ
ዊያነ ፡ ገበርተ ፡ ዐመፃ ፡ እለ ፡ ይትጫይኩ ፡ ወይትጫስሉ ፡ ሐዋርያተ ፡ ክርስቶስ ፡::=ፁ

Num domum Christi amorum igitur spoliavi in stipendium meum, ut ministrarem vo- 8
bis? & quum essem apud vos non extorsi divitias vestras dum egerem. Et ubi non 9
habui satis, suppleverunt me fratres nostri, venientes à Macedonia: & in omni-
bus custoditus fui, ne gravarem super vos. Verè fuit Christus mecum, quia non ex- 10
clusum fuit à me hoc gaudium meum in regione Achaiæ. Propter quid? Num quia 11
igitur non diligo vos amplius? Deus scit. Quod facio, & quod omisi: ut proba- 12
bevem occasionem eorum, qui desiderant occasionem, ut ipsi glorientur sicut nos.
Quia sunt falsi servi iniquitatis, qui dolosè agunt, & similati sunt Apostolis 13
Christi.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

8 Alias Ecclesias expoliavi, accipiens stipendium ad ministerium vestrum.
9 Et cùm essem apud vos, & egerem; nulli onerosus fui: nam quod mihi deerat, suppleverunt fratres, qui venerunt à Macedonia: & in omnibus sine
10 onere me vobis servavi, & servabo. Est veritas Christi in me, quoniam
11 hæc gloriatio non infringetur in me in regionibus Achaiæ. Quare? Quia
12 non diligo vos? Deus scit. Quod autem facio, & faciam: ut amputem occasionem eorum, qui volunt occasionem, ut in quo gloriantur, inveniantur
13 sicut & nos. Nam ejusmodi pseudoapostoli, sunt operarii subdoli, transfi-
14 gurantes se in Apostolos Christi. Et non mirum: ipse enim satanas transfigurat se
15 in Angelum lucis. Non est ergò magnum, si ministri ejus transfigurentur velut ministri justitiæ: quorum finis erit secundùm opera ipsorum. Iterùm dico, (ne quis me putet insipientem esse, alioquin velut insipientem accipite me, ut & ego mo-
17 dicum quid glorier,) Quod loquor, non loquor secundùm Deum, sed quasi
18 in insipientia, in hac substantia gloriæ. Quoniam multi gloriantur secundùm carnem: & ego gloriabor. Libenter enim sufferti insipientes: cùm
19 sitis ipsi sapientes. Sustinetis enim si quis vos in servitutem redigit, si quis
20 devorat, si quis accipit, si quis extollitur, si quis in faciem vos cædit. Secundùm
21 ignobilitatem dico, quasi nos infirmi fuerimus in hac parte. In quo quis audet, (in insipientia dico,) audeo & ego: Hebræi sunt, & ego: Israëlitæ sunt, & ego: Se-
22 men Abrahæ sunt, & ego: Ministri Christi sunt, (ut minùs sapiens dico,)
23 plus ego: in laboribus plurimis, in carceribus abundantiùs, in plagis supra modum, in mortibus frequenter. A Judæis quinquiès, quadragenas,
24 unâ minùs, accepi. Ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum, ter
25 naufragium feci, nocte & die in profundo maris fui, In itineribus
26 sæpè, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex Gentibus, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * وَسَلَبْتُ بِيَعًا اُخَرَ وَاَخَذْتُهَا نَفَقَةً لِخِدْمَتِكُمْ * وَلَمَّا حَضَرْتُ عِنْدَكُمْ وَاعْوَزَ لَمْ اُثْقِلْ عَلَى
9 اَحَدِكُمْ * لِاَنَّ اِعْوَازِي سَدَّهُ الْاِخْوَةُ الْوَارِدُونَ مِنْ مَكْدُونِيَةَ * وَحَفِظْتُ لَكُمْ نَفْسِي فِي كُلِّ شَيْءٍ
10 عَيْرَ مُثْقِلٍ وَاَحْفَظُهَا * وَقَدْ يُوجَدُ فِي حَقِّ اللهِ * اَنَّ هٰذَا الْفَخْرَ لِي مَا يُسَدُّ فِي اَقَالِيمِ اَخَايَا *
11 * اَمْ لِاَيِّ حَالٍ * اَلَاَنِّي لَسْتُ اُحِبُّكُمْ * قَدْ عَلِمَ اللهُ مَا كُنْتُ اَعْمَلُهُ * وَسَاَعْمَلُهُ حَتَّى
12 اَقْطَعَ حُجَّةَ الْمُرِيدِينَ حُجَّةً * لِيُوجَدُوا فِيمَا يَفْتَخِرُونَ بِهِ كَمَا يُوجَدُ نَحْنُ * لِاَنَّ مِثْلَ هٰؤُلَاءِ هُمْ رُسُلٌ
13 كَذَبَةٌ فَعَلَةٌ عَاسِرُونَ * مُتَمَثِّلُونَ بِرُسُلِ الْمَسِيحِ * وَمَا ذٰلِكَ مُسْتَغْرَبًا لِاَنَّ الشَّيْطَانَ نَفْسَهُ يَتَمَثَّلُ
14 بِمَلَاكِ نُورٍ * فَلَيْسَ مُسْتَعْظَمًا اِنْ كَانَ خُدَّامُهُ يَتَمَثَّلُونَ سَكَلَهُمْ كَاَنَّهُمْ خُدَّامُ الْعَدْلِ * اَلَّذِينَ
15 سَيَكُونُ نِهَايَتُهُمْ بِحَسَبِ اَعْمَالِهِمْ * وَاَقُولُ اَيْضًا لَا يَسْتَخِفَّنِي اَحَدٌ سَفِيهًا * فَاِنْ لَمْ يَسْتَخِفَّ فِي
16 ذٰلِكَ * فَاقْبَلُونِي وَلَوْ مِثْلَ سَفِيهٍ حَتَّى اَفْتَخِرَ اَنَا وَلَوْ يَسِيرًا * وَالْقَوْلُ الَّذِي اَقُولُهُ فَلَيْسَ اَقُولُهُ
17 مُخْتَصًّا بِالرَّبِّ * بَلْ كَاَنَّهُ بِسَفَاهَةٍ فِي شَخْصِ الْمُفْتَخِرِ هٰذَا * وَاِذْ كَثِيرُونَ يَفْتَخِرُونَ اِفْتِخَارًا بِحَسَبِ
18 الْجَسَدِ اَفْتَخِرُ وَاَنَا * لِاَنَّكُمْ اِذْ اَنْتُمْ عُقَلَاءُ تَحْتَمِلُونَ بِالْتِذَاذٍ السُّفَهَاءَ * لِاَنَّكُمْ تَحْتَمِلُونَ مَنْ
19 يَسْتَعْبِدُكُمْ * مَنْ يَسْتَاْكِلُكُمْ * وَمَنْ يَاْخُذُ مَالَكُمْ * وَمَنْ يَتَعَالَى عَلَيْكُمْ * وَمَنْ يَضْرِبُكُمْ عَلَى
20 وُجُوهِكُمْ * بِمَعْنَى الْهَوَانِ وَالتَّعْرِيضِ اَقُولُ هٰذَا كَاَنَّنَا نَحْنُ قَدْ ضَعُفْنَا *
21

* قِرَاءَةٌ لِعِيدِ هَامَتَيِ الرُّسُلِ بُطْرُسَ وَبُولُسَ *

22 مَهْمَا اَجْتَرَى عَلَيْهِ اَحَدٌ * بِجَهَالَةٍ اَقُولُ اَجْتَرِئُ اَنَا * اَعِبْرَانِيُّونَ هُمْ وَاَنَا كَذٰلِكَ * اِسْرَائِيلِيُّونَ
23 هُمْ وَاَنَا * اَنَسْلُ اِبْرَاهِيمَ هُمْ وَاَنَا * اَخُدَّامُ الْمَسِيحِ هُمْ * خَارِجَ حَدِّ التَّمْيِيزِ اَتَكَلَّمُ * اَنَا اَعْلَى مِنْهُمْ
24 شَأْنًا * بِالتَّزَايُدِ فِي الْاَتْعَابِ كَثِيرًا * بِاِفْرَاطِ الصَّبْرِ فِي الْجَرَاحَاتِ جِدًّا * بِكَثِيرِ الْمَقَامِ فِي الْحُبُوسِ *
25 مِرَارٍ كَثِيرَةٍ حَصَلْتُ فِي الْمَيْتَاتِ * خَمْسَ مَرَّاتٍ ضَرَبَنِي الْيَهُودُ اَرْبَعِينَ جَلْدَةً اِلَّا وَاحِدَةً * ضُرِبْتُ
26 بِالْعِصِيِّ ثَلٰثَ مَرَّاتٍ * رُجِمْتُ دَفْعَةً * عَرِيتُ فِي الْمَرْكَبِ ثَلٰثَ مَرَّاتٍ * بِتُّ فِي الْعُمْقِ يَوْمًا
وَلَيْلَةً * فِي اَسْفَارِ الطُّرُقِ * مِرَارٍ كَثِيرَةٍ حَصَلْتُ فِي مَعَاطِبِ الْاَنْهَارِ فِي مَصَاعِبِ اللُّصُوصِ * فِي
مَعَاطِبَ مِنْ دَوِيِّ جِنْسِي * فِي مَعَاطِبَ مِنَ الْاُمَمِ * فِي مَصَاعِبَ فِي الْمَدِينَةِ * فِي مَعَاطِبَ فِي
الْقَفْرِ * فِي مَعَاطِبَ فِي الْبَحْرِ * فِي مَعَاطِبَ مِنَ الْاِخْوَةِ الْكَذَبَةِ *

Et alias Ecclesias spoliavi, eâsque in impensas accepi ad obsequium vestrum? Cumque præsens essem apud vos, & egerem, nulli vestrûm onerosus fui: quandoquidem egestatem meam suppleverunt fratres venientes è Macedonia. Et omnibus in rebus meipsum servavi vobis minimè onerosum, ac servabo. Et invenitur in veritate Dei, quod ista gloriatio mihi non occludetur in climatib⁹ Achaiæ. Quonam pacto? ànne quia non diligo vos? novit quidem Deus quod facio. Idémque faciam, ut amputem occasionem cupienti occasionem: ut reperiantur in eo de quo gloriantur, quales nos reperimur. Nam istiusmodi sunt Apostoli falsi, operarii dolosi, reformantes speciem Apostolorum Christi. Neq; id mirum: nam satanas ipse speciem induit Angeli lucis. Non magnum est igitur si ministri ejus immutent speciem suam, ac si ministri sint justitiæ: quorum finis erit secundùm opera eorum. Et rursùm dico; Ne quis vestrûm me putet insipientem: quòd si talis de me non habetur opinio, igitur accipite me vel ut insipientem, ut vel paululum ego glorier. Et quem dico sermonem, non dico secundùm Dominum, sed veluti per insipientiam, in hac persona gloriationis. Cúmque multi gloriantur gloriatione ad carnem pertinente gloriabor & ego: Quia vos cùm sitis prudentes, cum jucunditate sufferti insipientes. Suffertis enim eum qui vos in servitutem redigit, qui vos devorare cupit, qui rapit facultates vestras, qui se super vos attollit, & qui vos cædit super facies vestras. Per modum contumeliæ & exprobrationis hoc dico, ac si nos infirmati essemus.

Lectio in solennitate capitum Apostolorum Petri & Pauli.

In quocunque audet aliquis (per insipientiam dico) audeo & ego. Num Hebræi sunt? & ego itidem: num Israelitæ sunt? & ego: num semen Abrahæ sunt? & ego: Num ministri Christi sunt? (extra terminum prudentiæ loquor) sublimioris ego sum conditionis quàm ipsi: in excessu in laboribus, abundè: in eminentia patientiæ in plagis, vehementer: in frequentia commorationis in carceribus: vicibus multis in mortibus me deprehendi: Quinque vicibus flagellárunt me Judæi quadragenis plagis unâ minus. Fustibus cæsus fui tribus vicibus: semel fui lapidatus: tribus vicibus cum navi demersus: diem cum nocte sua manû in profundo: In itineribus viarum, crebris vicibus me deprehendi in periculis fluminum, in periculis latronum, in periculis à gentilibus meis, in angustiis à Gentibus: in periculis in civitate: in periculis in deserto: in periculis in mari: in periculis à falsis fratribus:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወዝኒ : ለኮ፡ ለለእክር፡ እስሙ: ለሊሁ : ሰይጣን : ይትመስል : ከመ: መልአከ : ብርሃን፡=
15 ወዝኒ : ሊኮን : ዐቢይ፡ እስሙ: መላእክቲሁኒ፡ ከሙ: ምስለእክተ፡ ጽድቅ : ይሬእዩ : ርእሶሙ:
16 ወይዳሪቶሙሰ : በክሙ: ልግብሮሙ::= ወካዕበ : እብል: ለልቦ : ዘይረስየኒ : ከሙ: ሉብ
17 ድ: ወእላለኮ፡ ከሙ: ሉብድኒ፡ ተወክፈኒ::ክሙ፣ እትሜሃሉ: ላእኒ: ሕደጦ፡=> ወዝኒ ፣ ለ
18 ኮ፡ዘምንገቢ፡ እግዚአብሔር፡ ዘእናንር፡ ደለሙ: ከመ: ሊብድ: እዘኒግዕ : በእንተ : ዘቲ : ት
19 መክሕትን::=> እስሙ: ብዙኃን : እለ: ይትሜክሑ: በክንቱ: ዘሠጋ: እንሂ: እትሜጎሕ::=>
20 ለእመስ : ይሌድመክሙ: ለጽመለቶሙ : ለለብደን : እስሙ : ነባቢያን : ለእትሙ::=>
21 እስሙ: ትትዴገስወሙ: ለእለ : ይትሌገሉክሙ: ወለእለሂ : ደሀይዳክሙ: ወለእለሂ : ይትበ
ልዑክሙ: ወለእለሂ : ይትዴበዩ : ላዕለክሙ: ወልዘዚ : ደጽፈዐክሙ: ግጽክሙ፡=> በእንተ:
እለ: ያስተዛክሩ: እብለክሙ: ለመ: ሕማመን : ንሕነሂ : ወለትግበ: በእበድየ: እብል: ለ
22 ነሂ::=> እመኒ : ዕብራዊያን : እሙንቱ: እነሂ : ካማሆሙ: ወእመኒ : እሥራኤል : እሙንቱ:
23 እነሂ : ከማሆሙ: እመኒ : ዘርለ: ለብርሃም: እሙንቱ: እነሂ : ከማሆሙ::=> እመኒ : ለእ
ኩ : ለክርስቶስ : እሙንቱ፡ እዘነግዕ: ለርእስየ: በጸሓሂ : አፈድፈድኩ : ወተሞቅሐ
24 ኒ : አፈድፈድኩ : በተቀሠፍሂ : እብዛሓኩ::ወለሞትኒ : ዘልፈ : እበጽሕ::=> ሩሙስ : ቀ
25 ሠፈኒ: ለይሁድ: በበ : ለርብዓ: ዘእንበለ: አሐቲ::=> ለወልሰ: ዘበኩኒ: በእብትር: ጅመዐ:
ወገረፉኒ: በለእበን: ለሠልሰ: ተሰብደት: ሐመርየ:: ቤትኩ : ወወዐልኩ : እፀብት: ሞኒቶ : ቀነ
26 ይ::=> ወበመንገድኒ : ዘልፈ: እተመንደብ: ወተመንደብኩ: በቁስዛኒ: ወለመንደቡኒ: ፈያት:
ለመንደቡኒ : ለዝጣድየ: ለመንደቡኒ : ለሕዛብ: ተመንደብኩ : በሀገር : ወተመንደብኩ: በሐ
ቀል : ተመንደብኩ : በባሕር : ለመንደቡኒ : ቢጸ : ለሐሰዊያን::=>

Et hoc non est mirandum: quia ipse satanas assimilatur angelo lucis. Et hoc non est magnum, quia ministri ejus sicut ministros justitiæ facient seipsos: & finis eorum erit secundùm opera eorum. Et iterùm dico; Nemo sit qui constituat me ut stultum, alioquin sicut stultum accipiat me, ut gaudeam ego etiam paululum. Et hoc non secundùm Deum loquor, sed sicut stultus balbutiè loquor de hac gloriatione nostra. Quia multi sunt qui gloriantur secundùm legem carnis: ego etiam gloriabor. Si placeat vobis audire stultos: quia sapientes estis. Quia toleratis eos qui in servitutem adigunt vos, & qui diripiunt vobis, & qui devorant vos, & qui attollunt se supra vos, & qui vos in faciem cædunt. De contemptoribus dico vobis, quòd afflicti fuimus nos etiam, & ausus sum in stultitia mea loqui ego etiam: Si ex Hæbræis sunt, ego etiam sicut illi: & si ex Israel sunt, ego etiam sicut illi: si ex semine Abrahæ sunt, ego etiam sicut illi: Si ministri Christi sunt, nonne barbarè loquor de me ipso? in labore superavi, & vinculis superavi, in vulneribus abundavi, & morti indesinenter accedo? Quinquies flagellárunt me Judæi, unaquáque vice quadragenis plagis excepta unâ. Ter verberâtunt me cum virgis, semel obruerunt me cum lapidibus, ter fracta est navis mea, pernoctavi & dies eg. natans in abyssis. In itineribus jugiter afflictus eram, & afflictus fui in solitudine, & afflixerunt me latrones, afflixerunt me cognati mei, afflixerunt me Gentes, afflictus fui in civitate, & afflictus fui in agro, afflictus fui in mari, afflixerunt me fratres falsi:

Digitized by Google

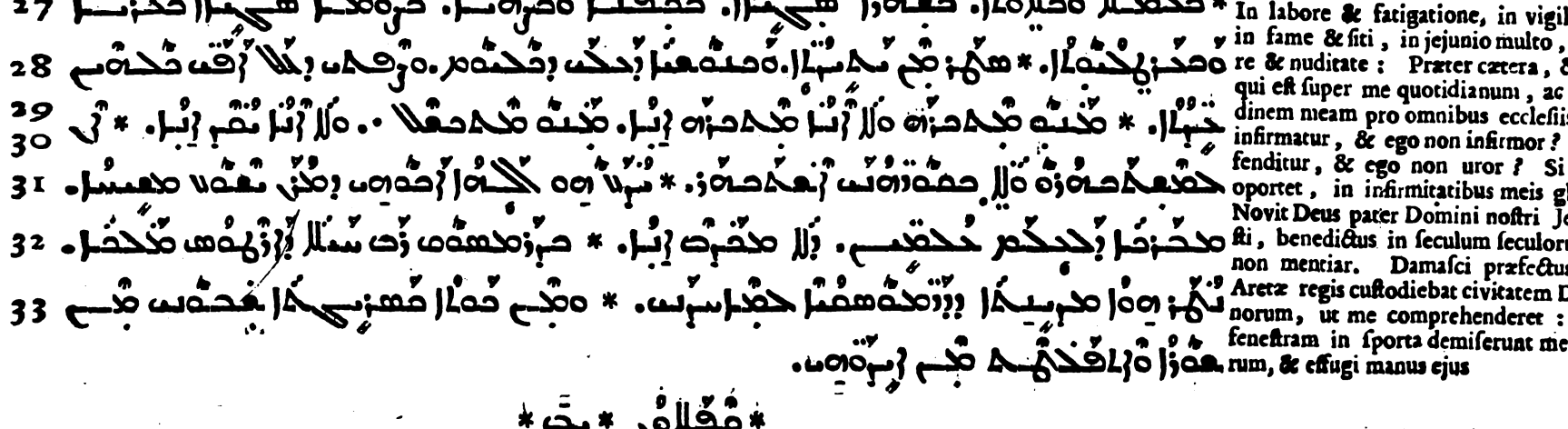
In *fatigatione* & arumna, in vigiliis *sæpè*, in fame & siti, in jejuniis
27 Ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις
sæpè, in frigore & nuditate: Præter illa extrinsecùs instantia mea
28 πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· Χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἡ ἐπισύστασίς μου
per diem, solicitudo omnium Ecclesiarum. Quis infirmatur, & non infirmor?
29 ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ;
quis scandalizatur, & non ego uror? Si gloriari oportet, quæ infirmitatis
30 τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας
mea gloriabor. Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi scit, *ille existens* bene-
31 μου καυχήσομαι. Ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλο- ΙΑ'
dictus in sæcula, quòd non mentior. *In Damasco* gentis præpositus Aretæ
32 γητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. Ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα
regis *præsidio tenebat* Damascenorum civitatem, *prehendere* me *volens*. Et per
33 τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν, πιάσαι με θέλων. Καὶ διὰ
fenestram in sporta demissus sum per murum: & effugi manus
θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους· καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας
ejus.
αὐτοῦ.

CAP. XII. ιβ'.

Gloriari *sanè* non *confert mihi*: veniam *enim* ad visiones & revelationes
1 Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι· ἐλεύσομαι γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις
Domini. Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim, (sive in corpore,
2 Κυρίου. Οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων, (εἴτε ἐν σώματι,
nescio: sive extra corpus, nescio: Deus scit:) raptum
οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν·) ἁρπαγέντα
hujusmodi usque ad tertium cœlum. Et scio hujusmodi hominem, (sive in
3 τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. Καὶ οἶδα τοιοῦτον ἄνθρωπον, (εἴτε ἐν
corpore, sive extra corpus, nescio: Deus scit:) Quoniam raptus est
4 σώματι, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν·) Ὅτι ἡρπάγη
in paradisum: & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui.
εἰς τὸν παράδεισον· καὶ ἤκουσεν ἀῤῥητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι.
Pro hujusmodi gloriabor: pro autem *meipso non* gloriabor, *si non* in
5 Ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι· ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι, εἰ μὴ ἐν
infirmitatibus meis. Si *enim* voluero gloriari, non ero insipiens: veri-
6 ταῖς ἀσθενείαις μου. Ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλή-
tatem enim dicam: parco autem, ne quis in me existimet supra quod videt me,
θειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δὲ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με,
aut audit aliquid ex me. Et *excellentiâ* revelationum *ut* ne *effe-*
7 ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ. Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν (a) ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραί-
rar, datus est mihi stimulus *carni*, angelus *Satanæ*, ut me colaphizet,
ρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκὶ, ἄγγελος Σατανᾶ, ἵνα με (β) κολαφίζῃ,
ut ne *efferar*. *Super hoc* ter Dominum rogavi, ut discederet
ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν Κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ
à me. Et dixit mihi; Sufficit tibi gratia mea: nam virtus *mea* in
8 ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ εἴρηκέ μοι, Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις μου ἐν
infirmitate perficitur. Libenter igitur *magis* gloriabor in infirmitatibus meis, ut
ἀσθενείᾳ (γ) τελεῖται. Ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα
inhabitet in me virtus Christi. *Ideò obtestor* in infirmitatibus, in
9 ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν
contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo. Cùm
ὕβρεσιν, ἐν (δ) ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις ὑπὲρ Χριστοῦ. Ὅταν
enim infirmor, tunc potens sum. Factus sum insipiens *glorians*: vos me
10 γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι. Γέγονα (ε) ἄφρων καυχώμενος· ὑμεῖς με
coëgistis. Ego enim debui à vobis commendari: nihil enim *inferior fui* supra
ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερ-
valdè Apostolis, *si* & nihil sum.
λίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδὲν εἰμι.

(a) ἀποκαλύ···ν, διὸ ἵνα μὴ (β) κολαφί··. Καὶ ὑπὲρ τούτου (γ) τελεῖτε. (δ) ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις (ε) ἄφρων· ὑμεῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

In labore & fatigatione, in vigilia multa, 27
in fame & siti, in jejunio multo, in frigo-
re & nuditate: Præter cætera, & cœtum 28
qui est super me quotidianum, ac solicitu-
dinem meam pro omnibus ecclesiis. Quis 29
infirmatur, & ego non infirmor? quis of-
fenditur, & ego non uror? Si gloriari 30
oportet, in infirmitatibus meis gloriabor,
Novit Deus pater Domini nostri Jesu Chri- 31
sti, benedictus in seculum seculorum, quòd
non mentiar. Damasci præfectus militiæ
Aretæ regis custodiebat civitatem Damasce- 32
norum, ut me comprehenderet: Et per 33
fenestram in sporta demiserunt me per mu-
rum, & effugi manus ejus

CAP. XII.

Gloriari oportet, sed non expedit: ve- 1
nio enim ad visiones & revelationes Domi-
ni nostri. Novi hominem in Christo ante 2
annos quatuordecim, (an verò in corpo-
re, vel extra corpus nescio, Deus novit:)
qui quidem raptus est usque ad tertiam cœ-
li partem. Et novi hunc ipsum hominem, 3
verùm an in corpore, an extra corpus,
nescio: Deus novit. Et raptus est in Pa- 4
radisum, & audivit verba non dicenda,
quæ non licet homini eloqui. Super hu- 5
jusmodi gloriabor, de meipso verò non
gloriabor, nisi in infirmitatibus. Si enim 6
voluero gloriari, non ero insipiens, siqui-
dem veritatem dico: sed parco, ne quis
cogitet de me, supra id quod videt me
esse, aut quod audit ex me. Et ne effer- 7
rer excellentiâ revelationum, datus est mi-
hi pruritus carni meæ nuntius Satanæ,
ut colaphis cæderet me, ne efferrer. Su- 8
per hoc ter obsecravi Dominum meum,
ut discederet à me. Et dixit mihi; Suf- 9
ficit tibi gratia mea, siquidem virtus mea
in infirmitate perficitur. Lubenter igitur
gloriabor in infirmitatibus meis, ut ob-
tegat me virtus Christi. Propterea com- 10
placeo mihi in infirmitatibus, in ignomi-
nia, in oppressionibus, in persecutioni-
bus, in carceribus pro Christo. Quum
enim infirmor, tunc potens sum. Ecce 11
factus sum rationis expers in gloriatione
mea, quia vos me coëgistis. Debueratis
enim testimonium ferre de me: quoni-
am nihil præstiti minùs quàm Apostoli
illi, qui sunt admodùm præstantes, etiam-
si nihil sim.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

In labore & in fatigatione, & in vigiliis multis, in fame & in siti, & 27
in jejuniis multis, in frigore & in nuditate: Præter hæc alia multa fu- 28
erunt, quæ contigerunt mihi quotidiè, dum solicitè considerarem domum
Christianorum. Quis ægrotat, & non patior ego? quis peccat, & non con- 29
turbatus sum? Et si gloriari oporteat, gloriabor ego etiam in afflictione 30
mea. Scit Deus Pater Domini nostri Jesu Christi, qui est benedictus in 31
secula, quòd non mentior. In civitate Damasci præfectus gentis custos 32
civitatis Damascenæ, voluit prehendere me: Et demiserunt me in sporta 33
per fenestram à muro, & effugi è manu ejus.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

27 In labore & ærumna, in vigiliis multis, in fame & siti, in jejuniis multis, in frigore &
28 nuditate: Præter illa quæ extrinsecùs sunt, instantia mea quotidiana, solicitudo
29 omnium Ecclesiarum. Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur,
30 & ego non uror? Si gloriari oportet: quæ infirmitatis meæ sunt, gloriabor.
31 Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui est benedictus in sæcula, scit
32 quòd non mentior. Damasci præpositus Gentis Aretæ regis, custodiebat
33 civitatem Damascenorum, ut me comprehenderet: Et per fenestram in
sporta dimissus sum per murum, & sic effugi manus ejus.

CAP. XII.

1 SI gloriari oportet (non expedit quidem:) veniam autem ad visiones &
2 revelationes Domini. Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim,
(sive in corpore nescio, sive extra corpus nescio, Deus scit,) raptum hu-
3 jusmodi usque ad tertium cœlum. Et scio hujusmodi hominem, (sive
in corpore, sive extra corpus, nescio, Deus scit.) Quoniam raptus est in 4
paradisum: & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui. Pro hu- 5
jusmodi gloriabor: pro me autem nihil gloriabor nisi in infirmitatibus meis.
Nam, & si voluero gloriari, non ero insipiens: veritatem enim dicam, 6
parco autem, ne quis me existimet supra id quod videt in me, aut aliquid
audit ex me. Et ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi sti- 7
mulus carnis meæ angelus satanæ, qui me colaphizet. Propter quod ter 8
Dominum rogavi, ut discederet à me: Et dixit mihi; Sufficit tibi gratia 9
mea: nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in in-
firmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi. Propter quod placeo 10
mihi in infirmitatibus meis, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutio-
nibus, in angustiis pro Christo: Cùm enim infirmor, tunc potens sum. Fa- 11
ctus sum insipiens, vos me coëgistis. Ego enim à vobis debui commenda-
ri: nihil enim minùs fui ab iis, qui sunt supra modum Apostoli: tametsi
nihil sum:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * في التعب والنصب * في الاسهار مرارا كثيرة * في الاصوام كرات عديدة * في الجوع والعطش *
28 بالبرد والعري * سوي السدايد التي هي خارج هذه الموصوفة * والجمع علي كل يوم * اهتمامي
29 بالكنايس كلها * من يمرض فلا امرض انا معه * من داعيسك فلا التهب انا * فان كان يجب
30 ان افتخر فافتخر باوضاعي امراضي * الاحد التاسع عشر بعد العنصرة *

31 * يعلم الاله وابو ربنا يسوع المسيح الذي لم يزل مباركا الي الابد * اني ما اكذب * ان
32 بدمسق رييس الامة اراطا الملك * اعلق مدينة الدمسقيين مريدا ان يقبض علي * واحدرت
33 في صدن من نافذة في السور وافلت من يديه *

* الفصل الثاني عشر *

1 * وما سبيلي ان افتخر ولا يوافقني ذلك * اني اجي الي مناظر الرب واعلاناته * اعرف منذ
2 اربعة عشر سنة انسانا بالمسيح * ان يكن بجسد لست اعلم * وان يكن بغير جسد لست اعلم
3 الله يعلم * هذا نفسه اعرفه مخطوفا الي السماء الثالثة * واعرف هذا الانسان بعينه * ان كان
4 بجسده او بغير جسده لست اعلم الله يعلم * انه خطف الي الفردوس وسمع كلمات لا يلفظ بها
5 الكلمات التي ما يمكن انسانا ينطق بها * من اجل هذا نفسه انا افتخر * فاما من اجل ذاتي
6 فلست افتخر الا باوضاعي * لاني ان شيت افتخر فما اكون جاهلا * لاني اقول حقا * واسقف الا
7 يفتكر في احد باعلي مما يراني او يسمع مني شيا * ولافراط سمو الاستعلانات ليلا انسامي علوا *
8 اعطيت منكرا لبسري رسول شيطان ليفرعني ليلا انسامي * ومن اجل هذا تضرعت الي الرب
9 ثلثة مرات ليبتعد عني * فقال لي تكفيك نعمتي * فان قوتي بالضعف تتكمل * فافتخر اذا
10 باوضاعي واعتقدها مستلذة كثيرا * لتسكن في قوة المسيح *

* فرا آحد الاثنين من الجمعة الرابعة عشر بعد العنصرة * * فلذلك استبشر

بالاوضاع * بالستايم * بالسدايد * بالاضطهادات * بالصيقات من اجل المسيح * لاني اذا مرضت
فحينيذ اكون قويا * قد صرت سفيها مفاخرا * فانتم الرمتموني * وقد كان يجب لي عليكم ان
تحكموا ساني * لاني ما نقصت شيا عن الرسل المعظمين جدا * وان كنت لست شيا *

Verses 27–33 (Arabic):

27 * In labore & fatigatione, in vigiliis sæpe, in jejuniis frequenter, in fame &
28 siti, in frigore & nuditate. Absque molestiis quæ sunt præter hasce commo-
ratas, est etiam congeries in me quotidiana solicitudinis meæ de omnibus
29 ecclesiis. Quis infirmatur quin ego infirmer unà cum ipso? quis offenditur,
30 quin urar ego? Igitur si gloriari me oporteat, gloriabor de vicissitudinibus
infirmitatum mearum.
Dominicâ decimâ nonâ post Pentecosten.
31 Novit Deus ac Pater Domini nostri Je-
su Christi, qui est incessanter benedictus
32 in æternum, quòd non mentior. Da-
masci quidem princeps gentis, Areta
rex, clausit urbem Damascenorum, vo-
33 lens me comprehendere: Et demissus
fui in sporta per fenestram quæ erat
in muro, effugique manus ejus.

CAP. XII.

1 NEque opus est mihi gloriari, neque
id mihi conducit, equidem veniam ad
visiones Domini ejusque revelationes.
2 Novi ab annis quatuordecim hominem
in Christo, (an fuerit cum corpore, ne-
scio: an verò fuerit sine corpore, ne-
scio: Deus novit) hunc ipsum novi rapi-
3 um ad tertium usque cœlum. Et no-
vi hunc eundem hominem (an fuerit
4 cum suo corpore, an verò sine suo cor-
pore, nescio: Deus scit.) Raptum
fuisse in Paradisum, & audisse verba
ineffabilia, verba quæ nequit homo pro-
5 ferre. Propter hunc eundem ego glori-
abor: at propter meipsum minimè glo-
riabor, nisi de infirmitatibus meis.
6 Nam si voluero gloriari, non ero insipi-
ens, quia veritatem dicam: sed parcam,
nequis de me cogitet altius eo quod me
esse videt, aut aliquid ex me audit. Et
7 propter eminentiam sublimitatis revel-
lationum, ne in altum extollar, datus
est mihi stimulus, carni meæ, angelus
satanæ, ut me cædat, ne extollar. Et
8 propter hoc Dominum rogavi tribus vi-
cibus ut abscederet à me. Dixit au-
9 tem mihi; Sufficit tibi gratia mea: nam
potentia mea per infirmitatem perfici-
tur. Itaque gloriabor de infirmitatibus
meis, easque credo valdè jucundas, ut
inhabitet in me potentia Christi.
Lectio feriæ secundæ infra hebdo-
madam quartam decimam post
Pentecosten.
10 Propterea oblector in infirmitatibus,
in contumeliis, in molestiis, in perse-
cutionibus, in angustiis pro Christo:
quia cùm infirmor, tunc potens sum.
11 Jam insipiens factus sum gloriando,
at vos coëgistis me. Et quidem vos de-
bebatis conditionem meam magnifica-
re: quia nihilo minor fui summis
Apostolis, tametsi nihil sum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፲፪ ወተመክሖሰ: ሊይረትዕ::ንግባእ: ክዕበ: መንግለ: ረእይ: ዘኅሠተ: እግዚእነ:=:
2 አለመር: ብእሴ: በክርስቶስ: እመቅድመ: ዐሠርቱ: ወአርባዕቱ: ዐመት::እመሰ: በሠ
ጋሁ: እመኂ: ዘእንበለ: ለሠጋሁ: እንደዒ: እግዚኣብሔር: ያለመር: ወመሠጥወ: ለው
3 እቱ: ዘክሣሁ: እስክ: ሣልስ: ሰማይ::=: አለመሮ: ለውእቱ: ብእሲ: ዘክሣሁ: ወእ
4 መሰ: በለሠጋሁ: ወእመኂ: ዘእንበለ: ለሠጋሁ: እንደዒ: እግዚኣብሔር: ያለመር::=: ወ
መሠጥወ: ወአተ: ገነት: ወሰመዐ: ነገረ: በህየ: ዘሊይክውኖ: እጋለ: እመሕያው: ይ
5 ነብብ::=: በእንተ: ዝንቱሰኬ: ዘክመዝ: እትጫክሕ: ወበርእስየሰ: ሊይትጫክሕ: ዘ
6 እንበለ: በሕማምየ::=: ወእመኂ: ፈቀድኩ: እትመካሕ: ሊኮንኩ: ሉብደ: እስመ: ጽድ
ቀ: እነግር:: ወባሕቱ: እትጫክሕ: ከመ: ሊይትሐዘቡኂ: በዘ: ርእዩኂ: ወበዘ: ሰመዑ
7 ኂ: እስመ: ፈድፋደ:.በዝኂ: ራእየ::=: ወባሕቱ: ከመሰ: ሊይትዐቢይ: ተውህበኂ: መል
8 እከ: ሰይጣን: ዘይደጕጸኂ: ለሠጋየ: ወይሸርዐኂ::=: ወእስተበቋዕኩ: ለእግዚእነ:
9 ለወልሰ: በእንቲአሁ: ከመ: ያእትቶ: እመኔየ::=: ወይቤለኂ: ያለክለከ: ጸጋየ: ወኀይል
ኪ: በደዌ: የኅልቅ: ወእትጫካሕ: በሕማምየ: ከመ: ይሳደር: ኀይለ: ክርስቶስ:
10 ላዕሌየ::=: ወበሕቱ: እትጫክሕ: በሕማምየኂ: ወበተጽእሎኂ: ወበመንደቤኂ: ወበ
ተሕያደኂ: ወበተፅናስኂ: በእንተ: ክርስቶስ::=: ወእመኂ: እበድኩ: በዘ: ለእትው:
11 ለግበርክውኂ: ወሊተሰ: ርቱዕ: ሊተ: እክበር: በኀቤክው: እስመ: ለልቦ: ዘ
ሊኅጽኩክው: እመዘ: ኵሉ: ሐዋርያት: እመኂ: ከመ: ወሊመንት: ለነ:=:

CAP. XII.

ET gloriari non expedit, revertamur ad visionem quam manifestavit Dominus 1
noster. Scio hominem in Christo ante quatuordecim annos, sive in corpore ejus, 2
sive absque corpore ejus, utique Deus scit: & rapuit hunc talem usque ad tertium
cœlum. Scio hujusmodi hominem, sed sive in corpore ejus, sive absque corpore 3
ejus utique, Deus scit. Et rapuit eum in paradisum: & audivit sermones ibi, 4
quos non potest homo loqui. De hujusmodi re igitur gloriabor: & de meipso non 5
gloriabor, nisi in afflictione mea. Et si voluero gloriari, non ero insipiens, quia 6
veritatem dicam: sed gloriabor, ut non reputent me secundùm quod viderunt in me,
quia abundavit super hæc visio. Sed ne elatus essem, datus est mihi angelus sata- 7
næ, qui pungit me corpore meo, & colaphizat me. Et rogavi Dominum nostrum ter 8
super eo, ut abigeret eum à me: Et dixit mihi; Sufficit tibi gratia mea, & 9
virtus in infirmitate perficitur: & gloriabor in afflictione mea, ut habitet virtus
Christi super me. Veruntamen gloriabor in afflictione mea, & in ignominia mea, 10
& in tribulatione, & in persecutione, & in inopia pro Christo: Et si insipiens 11
fui, hac in re vos coëgistis me: & mihi expedit ut glorier apud vos,
quia nihil est in quo minui vos magis quàm omnes Apostoli: tametsi quasi nihil
sum.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Ipsa quidem signa Apostoli efficta sunt in vobis in omni tolerantia, in signis
12 Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, (ζ) ἐν σημείοις
& prodigiis & virtutibus. Quid enim est quod inferiores fuistis supra ceteras ecclesias, si
13 καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι. Τί γάρ ὅτι ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ
non quòd ipse ego non obtorpui vobis? Donate mihi injuriam hanc.
μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; Χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.
Ecce tertiò paratè habeo venire ad vos: & non obtorpescam vobis.
14 Ἰδοὺ τρίτον (η) ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ (ϑ) καταναρκήσω ὑμῶν.
Non enim debent nati parentibus
Non enim quæro vestra, sed vos. Non enim debent nati parentibus
οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, (ι) ἀλλ' ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι
thesaurizare, sed parentes natis. Ego autem libentissimè impendam, &
15 θησαυρίζειν, (κ) ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. Ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω, καὶ
expendar pro animabus vestris: si & abundantiùs vos diligens, minùs
ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· (λ) εἰ καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν, (μ) ἧσσον
diligar. Esto verò, ego non gravavi vos, sed existens astutus,
16 ἀγαπῶμαι. Ἔστω δή· ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς, (ν) ἀλλ' ὑπάρχων πανοῦργος,
dolo vos cepi. Num aliquem eorum quos misi ad vos, per ipsum expilavi
17 δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. Μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα
vos? Rogavi Titum, & simul misi fratrem. Numquid expilavit
18 ὑμᾶς; Παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν. μήτι ἐπλεονέκτησεν
vos Titus? non eodem spiritu ambulavimus? non iisdem vestigiis?
ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι;
Rursùm putatis quòd vobis excusemur? Coram Deo in Christo loquimur:
19 Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; (ο) κατενώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν·
at omnia, charissimi, propter vestram ædificationem. Timeo enim ne fortè veniens
20 τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. Φοβοῦμαι γὰρ μήπως ἐλθὼν
non quales volo inveniam vos: & ego inveniar vobis qualem non vultis: ne fortè
οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε· μήπως

contentiones, æmulationes, iræ, dissensiones, detractiones, susurrationes, inflationes,
ἔριδες, (π) ζῆλοι, θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις,
seditiones: Ne iterùm venientem me humiliet Deus meus apud vos, &
ἀκαταστασίαι· Μὴ πάλιν (ρ) ἐλθόντα με ταπεινώσῃ ὁ Θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ 21
lugeam multos antè peccantium, & non pœnitentiam super immunditia, &
πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ, καὶ
fornicatione, & impudicitia quam gesserunt.
πορνείᾳ, καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν.

CAP. XIII. ιγ'.

Tertio hoc venio ad vos: In ore duorum testium & trium
(α) Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν 1
stabit omne verbum. Prædixi & prædico, ut præsens secundò,
σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. Προεῖρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, 2
& absens nunc scribo antè peccantibus, & cæteris omnibus, Quoniam si
καὶ ἀπὼν (β) νῦν γράφω τοῖς προημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, Ὅτι ἐὰν
venero in iterùm, non parcam. Quandoquidem experimentum quæritis in me
ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι. Ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ 3
loquentis Christi, qui in vos non infirmatur, sed potens est in vobis: Etenim
λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν· Καὶ γὰρ 4
si crucifixus est ex infirmitate, sed vivit ex virtute Dei. Etenim nos infirmi
ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθε-
sumus in illo: sed vivemus cum eo ex virtute Dei in
νοῦμεν (γ) ἐν αὐτῷ· ἀλλὰ ζησόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ εἰς
vos.
ὑμᾶς.

MS.A. (ζ) σημείοις (η) τοῦτο ἑτοίμως (ϑ) καταναρκήσω. οὐ γὰρ (ι) ἀλλὰ (κ) ἀλλὰ (λ) εἰ περισσοτέρως (μ) ἧττον (ν) ἀλλὰ (ξ) Πάλαι (ο) κατέναντι Θεοῦ (π) ζῆλος, (ρ) ἐλθόντος με ταπεινώσῃ μου ὁ Θεός μου Κεφ. ιγ'. MS.A. (α) Ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· (β) νῦν τοῖς (γ) σὺν αὐτῷ· ἀλλὰ ζήσομεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 ... * Signa Apostolorum edidi inter vos cum omni patientiâ, & potentiis, & miraculis, & virtutibus. Nam qua in re fuistis infe- 13
13 ... riores cæteris ecclesiis, nisi in hoc quòd non fuerim vobis oneri? Remittite mihi hanc offensam. Ecce jam tertiò paratus sum veni- 14
14 ... re ad vos, & non esse vobis oneri: quippe qui non quæram quæ vestra sunt, sed vos. Non enim debent liberi reponere thesauros parentibus, sed parentes liberis suis. Ego 15
15 ... verò perlubenter & sumptus impendam, atq; adeò meipsum dabo pro animabus vestris, licèt uberiùs vos diligens, minùs me diligatis. Et fortassis ego non fui vobis oneri, 16
16 ... sed tanquam vir astutus dolo vos suffuratus sum. Num per aliquem alium quem misi vobis, inhiavi in vos? Titum rogavi, & misi 17 18
17 ... cum eo fratrem. Num in vos inhiavit Titus? nónne eodem spiritu ambulavimus, eisdémque vestigiis?
18 ...

Feriâ VI. mediâ Jejunii. 19.

19 ... Num adhuc putatis quòd deprimamus vobis 19
20 ... spiritum? coram Deo in Christo loquimur: omnia verò dilectissimi mei, propter ædificationem quidem vestram. Vereor enim ne 20
21 ... veniam ad vos, & non inveniam vos quales vellem, & ego etiam inveniar à vobis, qualem non velletis: ne fortè sit contentio, & livor, & ira, & contumacia, & obtrectatio, & susurri, & tumor, ac seditio: Ne forsan 21
... quum venero ad vos, deprimat me Deus meus, & lugeam multos illos qui peccaverunt, & non resipuerunt ab immunditia, & à scortatione, & ab impudicitia quam patrârunt.

CAP. XIII.

1 ... * Hæc est tertia vices quâ paratus sum, ut 1
2 ... veniam ad vos, ut in ore duorum triúmve testium stet omne verbum. Prædixeram vo- 2
... bis, & iterum vobis prædico, sicut & bis, quum essem apud vos, dixi vobis: ita & nunc absens scribo iis qui peccaverunt, & cæteris aliis, Si venero, ampliùs me non par-
3 ... citurum. Quandoquidem experimentum 3
4 ... quæritis Christi loquentis in me, qui quidem non est infirmus in vobis, sed potens est in vobis. Etsi enim crucifixus sit in infirmita- 4
... te, tamen vivit in virtute Dei. Quin & nos infirmi sumus cum eo, sed vivimus cum eo per virtutem Dei, quæ est in vobis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ትእምርተ : ሐዋርያትሰ : ተገብረ : ለክሙ : በኵሉ : ትዕግስት : ወበትእምርት : ወበመን
13 ክር : ወበኃይል።።=። ወመኑተኑ : ዘለሳለጽኩክሙ : እምኵሉ : ቤተ : ክርስቲያናት : ዘ
14 እንበለ : ዘቲ : እንተ : ሊመጸእኩ : ኀቤክሙ : ጸገውኒያ : ለዘቲ : ለበሰየ።።=። ናሁ : ሀ
ልስየ : ዝንቱ : እንዘ : ለስተደሉ : እመጸእ : ኀቤክሙ : ወሊይስትፈጠነኒ :: እስመ : ኢ
ያክሙ : እፈቅድ : ወለኮ : ነዋይክሙ : እስመ : ርቱዕ : ለበው : ይዝግቡ : ለውሉደ
15 ው : ወለኮ : ውሉድ : ለለዝሚደሆሙ።።=። ወለእስኬ : መክዕቢተ : ለስተወፃእኩሂ : በእ
ንተ : ነፍሰክሙ : ወእመኒ : ፈድፋደ : ለፍቀርኩክሙ : ርእስየ : ለፍቀርኩ።።=።

Signa sunt Apostolorum operata pro vobis in omni patientia, & in signis, 12
& in miraculo, & in virtute. Et quid est, quo minui vos, magis quam 13
omnes Ecclesias, nisi in hoc quod non veni ad vos? condonate mihi hanc culpam meam. Ecce, tertiâ hâc vice paratus sum venire ad vos: & non 14
festinabam; quia vos desiderabam, & non divitias vestras: quia oportet patres ut colligant pro filiis suis, & non filios pro parentibus suis. Et ego 15
igitur pluriformiter expendi pro animabus vestris, & etiamsi abundè dilexi vos, meipsum dilexi.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

12 Signa tamen Apostolatûs mei facta sunt super vos, in omni patientia, in signis,
13 & prodigiis, & virtutibus. Quid est enim, quod minus habuistis præ cæteris Ec-
14 clesiis, nisi quòd ego ipse non gravavi vos? Donate mihi hanc injuriam. Ec-
ce, tertio hoc paratus sum venire ad vos: & non ero gravis vobis. Non enim
quæro quæ vestra sunt, sed vos, Nec enim debent filii parentibus thesauriza-
15 re, sed parentes filiis. Ego autem libentissimè impendam, & superimpendar
16 ipse pro animabus vestris: licèt plùs vos diligens, minùs diligar. Sed esto:
17 ego vos non gravavi: sed cùm essem astutus, dolo vos cepi. Numquid per ali-
18 quem eorum, quos misi ad vos, circumveni vos? Rogavi Titum, & misi cum il-
lo fratrem. Numquid Titus vos circumvenit? nónne eodem spiritu ambulavimus?
19 nónne iisdem vestigiis? Olim putatis quòd excusemus nos apud vos? Coram
Deo in Christo loquimur: omnia autem charissimi propter ædificationem ve-
20 stram. Timeo enim, ne fortè cùm venero, non quales volo, inveniam vos:
& ego inveniar à vobis, qualem non vultis: ne fortè contentiones, æmulatio-
nes, animositates, dissensiones, detractiones, susurrationes, inflationes, seditiones
sint inter vos: Ne iterùm cùm venero, humiliet me Deus apud vos: & lugeam 21
multos ex iis qui antè peccaverunt, & non egerunt pœnitentiam super immundi-
tia, & fornicatione, & impudicitia, quam gesserunt.

CAP. XIII.

Ecce tertio hoc venio ad vos: In ore duorum vel trium testium stabit omne 1
verbum. Prædixi, & prædico, ut præsens, & nunc absens, iis qui antè pecca- 2
verunt, & cæteris omnibus; Quoniam si venero iterùm, non parcam. An ex- 3
perimentum quæritis ejus, qui in me loquitur Christus, qui in vobis non in-
firmatur, sed potens est in vobis? Nam etsi crucifixus est ex infirmitate: sed 4
vivit ex virtute Dei. Nam & nos infirmi sumus in illo: sed vivemus cum eo
ex virtute Dei in vobis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 * فقد عملت فيكم ايات الرسل * بكل صبر وبجرايح وايات وقوات * فما هو الامر الذي
13 نقصوه دون باقي الكنايس سوآء انني ما ثقلت عليكم * فهبوا لي هذا الظلم
14 * هذه مرة ثالثة انا مستعد ان اجي اليكم ولا اثقل عليكم * لاني لست اطلب الاشيآء التي لكم *
بالذة بسوت ان اجي اليكم ولا اثقل عليكم * لاني لست اطلب الاشيآء التي لكم *
لكي اطلبكم انتم * لان ما ينبغي الاولاد ان يكنزوا للوالدين * بل الوالدين يكنزون للاولاد *
15 * فاما انا فاني باذل ذاتي بالتداد * وابذلها مباحة من اجل انفسكم * وان كنت احبكم حبا زايدا *
16 واحب انا قليلا * ولكني انا ما ثقلت عليكم * لكني اذ انا دو مكر احذبكم بغش * الا
17 اكون اسعمتكم بواحد من الذين ارسلتهم اليكم * سالت تيطوس وارسلت معه الاخ *
18 العل تيطوس عسمكم سيا * اوليس بهذا الروح نفسه سلكنا * وفي هذه الاثار نفسها *
19 * او تظنوني اعتذر اليكم ايضا * قدام الله بالمسيح نتكلم * وهذه كلها يا احبائي ذكرتها من اجل
ابتياء منفعتكم * ثم * * وراءه الثلثا من الجمعة الرابعة عسر بعد العنصر *
20 * ولاني لاحسي الا احبي اليكم فاجدكم كما لا اريد * واوجد انا لكم كما لا تريدون * وليلا
21 احد مماحكات * نحاسد * معاصب * مماريات * وقيعات * مسرارات * بذوحا * معارضات * وليلا عند
ورودي يذللني الاهي عندكم ايضا * واحزن كثيرين من الذين اخطاوا سالفا * ولم يتوبوا
على النجاسة والزني والطمانة التي عملوها *

* الفصل الثالث عسر *

1 * هذه المرة الثالثة احبي اليكم * على فم شاهدين او ثلثة يثبت كل قول * فقد سبقت
2 قلت واتقدم واقول * بما اني كنت حاضرا في المرة الثانية واكتب الان غايبا الى الذين
اخطاوا سالفا * والى باقي الجماعة اني اذا جيت في هذه الدفعة فما اسقف * ثم *
3 * قراءة الاربعا من الجمعة الرابعة عسر بعد العنصر * اذ تطلبون امتحان المسيح
4 الناطق في * الذي ما يصعف عنكم * لكنه مقدر فيكم * فانه وان كان صلب من ضعف *
لكنه حي من قوة الله * لاننا ان ضعفنا نحن به لكننا سنحيا معه من قوة الله من اجلكم *

Peracta quidem sunt in vobis signa Apo- 12
stolorum per omnem patientiam, & per
prodigia, & signa atque virtutes. Quæ- 13
nam est ergò res in qua fuistis inferiores
cæteris ecclesiis, nisi quòd non fui vobis
oneroſus? at condonate mihi hanc injuriam. Hac tertia vice paratus ſum ve- 14
nire ad vos, nec esse vobis oneri: non enim
res quæro quæ vestræ sunt, sed vosipsos
quæro: non enim debent filii thesaurizare parentibus, sed parentes thesaurizare filiis. Ego verò animam meam pro- 15
dam cum voluntate, eamque liberè expo-
nam pro animabus vestris: etiamsi ni-
mio amore vos diligens, parum ego dili-
gar. At verò ego vos non gravavi, sed 16
cùm sim callidus, dolo vos cepi. Anne 17
deprædatus sum vos per ullum ex his
quos misi ad vos? Rogavi Titum, et cum 18
eo misi fratrem illum: nunquid Titus
fraude vobiscum usus est ullâ in re? nónne hoc eodem spiritu ambulavimus,
& in hiscemet vestigiis? Num putatis 19
quòd me iterum excusem apud vos? co-
ram Deo, in Christo loquimur. Atque
hæc omnia, O dilecti mei, ad ædificatio-
nem utilitatis vestræ memoravi. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis quartæ decimæ post Pentecosten.

Et sanè metuo ne veniam ad vos reperi- 20
amque vos quales nolim, & reperiar ego
à vobis qualem nolitis: & ne inveniam
contentiones, invidias, violentias, æmu-
lationes, decertationes, lites, arrogan-
tias, contrarietates: Et ne ad adventum 21
meum iterum me humiliet Deus meus
apud vos: & contristem multos ex iis
qui antehac peccaverunt, nec pœnituit
eos turpitudinis, & scortationis, & impudicitiæ quam commiserunt.

CAP. XIII.

Hac tertia vice veniam ad vos. Ad 1
os duorum testium aut trium firmatus
est omnis sermo. Jam prædixi, & præ- 2
dico, ac si præsens essem, secundâ vice:
& scribo nunc absens ad eos qui antehac
peccaverunt, & ad reliquam congrega-
tionem, quòd si venero hac vice, non par-
cam: Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis quartæ decimæ post Pentecosten.

Quandoquidem quæritis experimentum 3
Christi in me loquentis, qui non infirma-
tur erga vos, sed potens est in vobis. Nam 4
etsi crucifixus fuit ex infirmitate, vivus
tamen est ex potentia Dei: nam si nos
infirmamur in illo, attamen vivemus
cum eo ex virtute Dei propter vos.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

16 ወእንሰ : ኢያክበድኩ : ለዕለክሙ : ወባሕቱ : መስተሞይነ : ከዊነየ : ነሣእኩክሙ :
17 በኦሕሉት::=ፁ ቦኑ : እነጋ : ዘፈነኩ : ኀቤክሙ : ወቦኑ : ዘተለገልኩክሙ::=ፁ
18 ናሁ : ለስተበቋዕክው : ለቲቶ : ወፈነወክው : ለቲቶ : ለእኁነ : ቦኑ : ዘገፋዕክሙ : ቲቶ :
ለኦኑ : በወንቱ : መንፈስ : ዘሳዕሌሁ : ቦቱ : ሑርነ : ወበእሰሪ : ዚለሁ : ተለወነ::=ፁ
19 ወባሕቱ : ለእመረ : ከመ : ለነ : ይትሐሰበነ : በቅድመ : እግዚአብሔር : በእንተዝ :
20 ነገር : እመቢይነ : ክርስቶስ : ወኩሉስ : ለኀዊነ : ከመ : ትትሐነጹ::=ፁ ወባሕቱ : እ
ፈርህ : ለእመቦ : ከመ : መጸእኩክሙ : በከመ : [ሊይረክበክሙ : ከመ :] እፈቅድ : ወ
ለነሂ : እከውነክሙ : በከመ : ሊትፈቅዱ:: ወዮኂ : ትዘሀሩ : ወትትቃነሉ : ወትትሣ
21 ዕው : ወትትገለዙ : ወትትሐመዩ : ወትዜወፈ : ወትትሀወኩ::=ፁ ዮኂ : ካዕበ : መጺእየ :
ኀቤክሙ : ያሐመመኒ : እግዚአብሔር : በእንቲአክሙ:: ወእላሕውው : ለብዙኃን :
እለ : ለበሱ : ወሊነስሑ : በእንተ : ኃሰርው : ወመርዓቶው : ወዝሙቶው : ዘገብሩ::=ፁ

Et ego non gravavi super vos, veruntamen callidus exiſtens cepi vos cum dolo. 16
Num igitur is quem misi ad vos, num verò ego avarè tractavi vos? Ecce 17
precatus sum Titum, & misi Titum fratrem nostrum, fuitne aliquid quo
injuriam fecit vobis Titus? nónne in eodem spiritu qui super eum est, incessi-
mus? & semitam ejus sequuti sumus? Veruntamen scitote quòd rationem po- 19
nemus coram Deo de hoc sermone inter Christum & omnes fratres nostros, ut
ædificemini. Sed metuo si venero, ne non reperiam vos *sicut volo, &* ne ego 20
sim vobis sicut non vultis, & ne fortè contendatis, & æmulemini, & indigne-
mini, & litigetis, & susurretis, & murmuretis, & conturbemini. Ne fortè 21
quum iterum venero ad vos, affligat me Deus pro vobis, & lugeam pro multis
qui peccárunt, & non respuerunt pro turpitudine eorum, & luxuriâ eorum, &
scortatione eorum quam patrârunt.

፲ር

1 ናሁ : ሣልስየ : ዝነቱ : እነዘ : እመጽእ : ኀቤክሙ : ለኦኑ : በለፉ : ክልኤቱ : ወሠለስ
2 ቱ:: ሰማዕት : ይቀውም : ኵሉ : ነገር::=ፁ ወለቅደምኩ : ነጊረ : ወለቅደምኩ :
ብዚለ : በከመ : እነዘ : ሀለወኩ : በቀዳሚ:: ከማሁ : እነዘሂ : ሊሀለወኩ : በሣልስ : ለእለ
3 ሂ : ለበሉ : ወለባዕዳንሂ : ወለኵሉሂ : እመከመ : መጸእኩ : ሊይመሕክ::=ፁ ካዕበ :
ለመክረ : ዘይነብብ : ክርስቶስ : በሳዕሌየ : ከመ : ሊይስለኝ : በኀቤክሙ : ዘእንበለ : ደኸመ :
4 ዘይትከሀል::=ፁ እስመ : ተሰቅለ : በእንተ : ድካመነ : ወሐይወ : ከመ : ያጽንዓን : ቡኀይለ :
እግዚአብሔር : በእንቲአክሙ::=ፁ

Ecce tertiâ hâc vice ego veniens ad vos: nónne in ore duorum vel trium te- 1
stium stabit omne verbum? Et prænuntiavi & prædixi ut præsens primò, sic 2
absens tertiò, iis qui peccârunt, & reliquis etiam omnibus, quum venero ne
glorientur. Iterum probate quod loquitur Christus in me, sicut non infirmus 3
apud vos, sed potens. Quia suspensus est propter infirmitatem nostram, & 4
vivit ut confirmaret nos in virtute Dei pro vobis.

Digitized by Google

Vosmetipsos tentate si estis in fide, vosipsos probate. An non cognoscitis vosmetipsos, quia Jesus Christus in vobis est, si non quid reprobi estis? Spero autem quòd cognoscetis, quia nos non sumus reprobi. Optò autem apud Deum non facere vos malum quicquam: non ut nos probati appareamus, sed ut vos pulchrum faciatis, nos autem ut reprobi simus. Non enim possumus aliquid adversùs veritatem, sed pro veritate. Gaudemus enim cùm nos infirmi sumus, vos autem potentes estis. Hoc verò & optamus, vestram consummationem. Propter hoc hæc absens scribo, ut præsens non severè utar, secundùm potestatem quam dedit mihi Dominus in ædificationem, & non in destructionem. Cæterùm, fratres, gaudete, perficiemini, consolationem habete, idem sapite, pacem habete: & Deus dilectionis & pacis erit cum vobis. Salutate alii alios in sancto osculo. Salutant vos Sancti omnes. Gratia Domini Jesu Christi, & charitas Dei, & communicatio sancti Spiritûs cum omnibus vobis. Amen.

Ad Corinthios secunda scripta fuit à Philippis Macedoniæ, per Titum & Lucam.

MS.A. (δ) πίστει. ἢ οὐκ (ε) Χριστὸς Ἰησοῦς (ζ) Εὐχόμεθα (η) τοῦτο καὶ (θ) ἦν ὁ Κύριος ἔδωκέν μοι (ι) περικοπῆναι, σκληρύνεσθαι (κ) ἐν φιλήμασι ἁγίῳ. (λ) ὑμῶν. (†) Πρὸς Κορινθίους β'.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Vos ipsos probate, num in fide stetis: vos- 5
ipsos curate. An non agnoscitis Jesum Christũ
in vobis esse? alioquin reprobi estis. Spero 6
autem quòd cognoscetis nos non esse repro-
bos. Deum verò imploro ne quid infit vo- 7
bis mali, ut probatio nostrî appareat: imò
ut vos bona faciatis, nos autem simus tan-
quam reprobi. Non enim possumus quicquam 8
agere adversùs veritatem, sed pro veritate.
Cæterùm gaudemus quum nos infirmi su- 9
mus, vos autem fortes: quin & hoc precа-
mur, ut vos perficiamini. Propterea absens 10
hæc scribo, ne quum venerim, duriùs agam
juxta potestatem quam dedit mihi Dominus
meus in vestrî ædificationem, non autem in
vestrî destructionem. Proinde fratres mei, 11
gaudete, & perfecti estote, & consolatio-
nem habete; consensusque & pax sit inter
vos: & Deus charitatis & concordiæ erit vo-
biscum. Salutate vos mutuò osculo sancto. 12
Salutant vos omnes Sancti. Pax Domini no- 13
stri Jesu Christi, & charitas Dei, & com-
municatio Spiritûs sanctitatis sit cum vobis
omnibus. Amen.

Epistola ad Corinthios secunda, quæ scripta est è Philippis Macedoniorum, & missa fuit per Titum.

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወርእሰክሙ: አመክሩ:ለእሙ: ሀለወክሙ: በሀይማኖት: ወርእሰክሙ:ሕትቱ: ለእመቦ:ዘሊታ
6 አመረ:ወለሊክሙ:ትጤይቁ:ከመ: ክርስቶስ: መስሌክሙ: ለእመሰ:መኑናነ:ሊኮንክሙ:=:
ወከመ:ታእመረ:ከመ:ሊኮነ:መኑናነ:ንሕነ:=: ወንጸሊ:ኅበ:እግዚአብሔር:ከመ:ሊይግ
7 በር:እኩየ:ላዕሌክሙ: ወበመንትኒ:ወለእሰ:ከመ:ንሕነ:ሥረያነ:ንኩን:ለእኑ: ደእሙ: ከመ:
8 ለንትሙ:ሠናየ:ትግበሩ:ወንሕነሰ:ከመ: መኑናነ:ንሕነ:=: እስመ:ሊንክል: ወፂለ: እመኵ
ድቅ : ዘእንበለ : ዳእሙ : በጽድቅ::=:

Et vosmetipsos probate si sitis in fide, & vosmetipsos scrutamini si quid sit quod 5
nescitis, & vos ipsi percipietis quòd Christus vobiscum est, si reprobi non fuisti. 6
Et ut sciatis quòd non sumus reprobi nos. Et oramus ad Deum ut non fiat ma- 7
lum in vobis ne in aliquo, & non ut nos probati simus: nonne solummodo ut vos bo- 8
num faciatis, & nos ut reprobi simus? Quia non possumus ire à veritate, sed
solummodo in veritate.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α'. Μετὰ τὸ προοίμιον, διήγησις τ ἑαυτῦ μεταστάσεως ἀπὸ Ἰουδαϊσμῦ κατὰ ἀποκάλυψιν.
Β'. περὶ τ τῶν ἀποστόλων ὀπωπτρησίας εἰς τὴν ἐν πίστει ζωήν.
Γ'. περὶ τ πρὸς Κηφᾶν ἀντιρρήσεως, ὑφ' τ ἐν πίστει καὶ ἐκ ἐν νόμῳ ζωοποίας.
Δ'. Ὅτι διὰ πίστεως ὁ ἁγιασμὸς, οὐ διὰ νόμου.
Ε'. Ὅτι καὶ ὁ Ἀβραὰμ ἐκ πίστεως ἐδικαιώθη εἰς τύπον ἡμῶν.
ς'. Ὅτι ὁ νόμος ἀ δικαιοῖ, ἀλλ' ἐλέγχει, καὶ κατάραν ὑπλίθησιν, ἣν λύει ὁ Χριστός.
Ζ'. Ὅτι ἐκ ἐκ νόμου, ἀλλ' ἐξ ἐπαγγελίας τὰ ἀγαθά. ὁ δὲ νόμος παρεισήλθεις διὰ ἐλέγχου.
Η'. Ὅτι ὑπὸ κρίσιν ἦσαν οἱ ἐν νόμῳ.
Θ'. Ὅτι ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ γυναικὶ τῦ Ἀβραὰμ καὶ τῷ γνησίῳ παιδὶ ὑποτυπώδητο, ἃ χρὴ δουλοῦσθαι νόμῳ.
Ι'. Ὅτι ἡ κλῆσις ἡμῶν ἐκ ὑπόκειται φειτομῇ καὶ νόμῳ διὰ τὸ Χριστῦ πάθος.
ΙΑ'. Ὑποτίθησι τ τοῦ Πνεῦμα ἐλευθερίας.
ΙΒ'. Ἀποτρέπει ἀπὸ τῶν ἐλκόντων ἐπὶ τὴν φειτομὴν, καὶ παραινεῖ πρὸς νέαν ζωὴν τὴν ἐν Πνεύματι.

AD GALATAS EPISTOLA PAULI.

(†) ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ.

CAP. I. α'.

1 ΠΑΥΛΟΣ Apostolus (non ab hominibus, neque per hominem, sed per
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ἀπόστολος (ἐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ
Jesum Christum, & Deum Patrem ipsum qui suscitavit eum à mortuis:) Et qui
2 Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν·) Καὶ οἱ
cum me omnes fratres, Ecclesiis Galatiæ: Gratia vobis &
3 σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοὶ, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· Χάρις ὑμῖν καὶ
pax à Deo Patre, & Domino nostro Jesu Christo: Ipso qui dedit semetipsũ
εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ (α) πατρὸς, καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· Τοῦ δόντος ἑαυτὸν 4
pro peccatis nostris, ut eriperet nos de præsenti so-
(β) ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς (γ) ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶ-
culo nequam, secundùm voluntatem Dei & Patris nostri. Cui gloria in
νος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν. Ὧ ἡ δόξα εἰς 5
secula seculorum. Amen.
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

MS.A. (†) ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ. Κεφ. α'. (α) πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ· (β) περὶ τῶν (γ) ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος πονηροῦ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

SEQUITUR EPISTOLA AD *GALATAS*.

CAPUT I.

Quotidiana.

PAulus Apostolus non ab hominibus neq; 1
per hominem, sed per Jesum Christum, &
Deum Patrem ipsius qui suscitavit eum à
mortuis: Omnesque fratres qui mecum sunt, 2
ecclesiis quæ sunt Galatiæ. Gratia vobiscum, 3
& pax à Deo Patre, & à Domino nostro Je-
su Christo: Qui dedit seipsum pro peccatis 4
nostris, ut eriperet nos ex hoc seculo malo,
juxta voluntatem Dei Patris nostri, Cui glo- 5
ria in seculum seculorum, Amen.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

5 Vosmetipsos tentate si estis in fide: ipsi vos probate. An non cognoscitis vosmeti-
6 psos, quia Christus Jesus in vobis est? nisi fortè reprobi estis. Spero autem quòd
7 cognoscetis, quia nos non sumus reprobi. Oramus autem Deum ut nihil mali fa-
ciatis, non ut nos probati appareamus, sed ut vos quod bonum est faciatis: nos au-
8 tem ut reprobi simus. Non enim possumus aliquid adversùs veritatem, sed pro ve-
9 ritate. Gaudemus enim, quoniam nos infirmi sumus, vos autem potentes estis. Hoc
& oramus vestram consummationem. Ideò hæc absens scribo, ut non præsens du- 10
riùs agam, secundùm potestatem, quam Dominus dedit mihi in ædificationem, &
non in destructionem. De cætero, fratres, gaudete, perfecti estote, exhortamini, 11
idem sapite, pacem habete, & Deus pacis & dilectionis erit vobiscum. Salutate in- 12
vicèm in osculo sancto. Salutant vos omnes Sancti. Gratia Dñi nostri Jesu Christi, 13
& charitas Dei, & communicatio sancti Spiritûs sit cum omnibus vobis. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * امتحنوا انفسكم ان كنتم في الامانة * اختبروا ذواتكم * او ما تعرفون ذاتكم * ان يسوع
المسيح فيكم * ان لم تكونوا لا حبين لكم * واومل انكم تعرفون ذلك · لاننا لسنا للخبث 6
عاديمين * وابتهل الي الله الا يصنع بكم سيا ردياً * ليلا نظهر نحن مختبرين فقط * بل لتعملوا 7
انتم الخير * ونكون نحن كغير مختبرين * لاننا ما يمكننا سيا على الحق · بل من اجل الحق * 8
* واما لنسر اذا صعفنا نحن * وكنتم انتم اقوياء * وابتهل في هذا اي في بناتكم وعكنتكم * 9
* فلهذا اكتب اليكم هذه الاقوال غايبا * حتي اذا حضرت لا استعمل بجراءة ما يحنص 10
بالسلطان الذي مكنه الرب * لبنايكم لا لنقصكم * وفيما بعد يا اخوتي افرحوا 11
توطدوا تعزوا * اعتقدوا هذا المعتقد نفسه * تسالموا * والاله المحبة والسلامة يكون معكم * 12
* ليقبل بعضكم بعضا بقبلة قديسة * يسلم عليكم القديسون كلهم * نعمة الرب 13
يسوع المسيح * ومحبة الله الاب * وشركة روح القدس مع جماعتكم امين *
* تحررت الرسالة * وكتبت من مدينة فيلبس على يد تيطوس ولوقا * والسبح لله دايما ابدا *

Vosipsos tentate utrum sitis in fide: vosipsos probate: an non agnoscitis vosmetipsos, quòd Jesus Christus sit in vobis? nisi careatis experimento. At spero vos 6 *id cognituros, quia non sumus probationis expertes. Precorque Deum nequid* 7 *mali vobis faciat, ut non solùm nos appareamus probati, sed ut vos bonum faciatis, nos verò simus quasi non probati. Non enim possumus quicquam adversus* 8 *veritatem, sed pro veritate. Et quidem* 9 *gaudemus quum nos infirmamur, & vos estis validi. Et pro hoc rogo, scilicet pro constantia & firmitate vestra. Propterea hos absens scribo vobis sermones,* 10 *ut cùm adero, non utar audaciâ congruâ potestati quam tribuit mihi Dominus ad ædificationem vestram, non ad destructionem vestram. Quod autem* 11 *reliquum est ô fratres mei, gaudete, constantes estote, consolationem habete, hanc eandem opinionem sentite, pacificè agite, & Deus charitatis & pacis erit vobiscum. Osculetur alter alterum* 12 *osculo sancto. Salutant vos sancti omnes. Gratia Domini Jesu Christi, &* 13 *charitas Dei Patris, & communio Spiritus sancti sit cum cœtu vestro, Amen.*

Epistolæ finis: scripta verò fuit ab urbe Philippis per Titum & Lucam. Laus Deo semper ac perpetuò.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወእትፈሣሕ : ሶበ : ንሕነ : ነሐመም : ኵሙ : ለእንትዑ : ትትፈሠሑ::=:
10 ወዝሠአቱ : ጸሎትነ : ኵሙ : ለእንትዑ : ትጽንዑ::=: በእንተዝ : ኵሙዝ : እጽሕፍ :
ለክሙ : እንዘ : ሊሀለኩ : ኵሙ : ለሙ : መጸእኩ : ሥቱረ : ሊትግበር : በሳዕሌክሙ : በ
11 ዘ : ለሠናነኒ : እግዚአብሔር : ለሐኒጽ : ወለኮ : ለነሢት::=: ተፈሠሑ : እንከሰ : ለ
ኀዊነ : ወኪያሁ : ሐልዩ : ወተሠናአው : ወለመሰከ : ሰላመ : የሀሉ : መስሌክሙ::=:
12 ተለመኑ : በበይናቲክሙ : በለመጎ : ቅድስት::=: ለሙኑክሙ : ኵሉሙ : ቅዱሰን::=:
13 ጸጋሁ : ለእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ወፍቅረ : እግዚአብሔር : ወሱታፌ : መንፈስ:
14 ቅዱስ : መስለ : ኵልክሙ::=:

Et gaudeo quum nos afflictionem patimur ut vos gaudeatis, & hæc est oratio nostra ut vos confirmemini. Propterea sic scribo vobis non præsens, ut quum vene- 10
ro abscissio non fiat à vobis, secundùm quam dedit mihi potestatem Deus ad ædificandum & non ad destruendum. Gaudete igitur fratres nostri, & ipsum atten- 11
tè considerate, & confortamini, & Deus pacis erit vobiscum. Salutate vos in- 12
vicem in salutatione sancta, & salutârunt vos omnes Sancti. Gratia Domini 13
nostri Jesu Christi, & charitas Dei, & communicatio Spiritûs sancti sit cum omnibus vobis.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* GALATAS.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 PAulus Apostolus non ab hominibus, neque per hominem, sed per Jesum Chri-
2 stum, & Deum Patrem, qui suscitavit eum à mortuis: Et qui mecum sunt omnes
fratres, Ecclesiis Galatiæ. Gratia vobis & pax à Deo Patre, & Domino nostro 3
Jesu Christo, Qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eriperet nos de præ- 4
senti seculo nequam, secundùm voluntatem Dei & patris nostri, Cui est gloria 5
in secula seculorum: Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رسالة القديس بولص الي اهل غلاطية * وهي في عدد الرسايل رابعة *

* الفصل الاول *

* وراءة الخميس من الجمعة الرابعة عشر بعد العنصرة *

1 * من بولص الرسول وليس من الناس ولا بانسان بل بيسوع المسيح * والاله الاب الذي
2 اقامه من بين الموتي * ومن الاخوة الذين معي كلهم الي كنايس غلاطية *

* وراءة السبت الخامس والعشرين بعد العنصرة *

3 4 * نعمة لكم وسلامة من الاله الاب * وربنا يسوع المسيح * الباذل نفسه من اجل خطايانا * لكيما
5 ينجينا من الدهر الحاضر كما يحتص بمشية الاله ابينا * الذي له المجد الي ابد الدهور *

Epistola Divi PAULI *ad cives* GALATIÆ: Estque in numero Epistolarum quarta.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ quartæ post Pentecosten.

1 *APaulo Apostolo non quidem ab hominibus, neque per ullum hominem, sed*
per Jesum Christum, ac Deum Patrem
2 *qui suscitavit eum à mortuis: Et à fra-*
tribus qui mecum sunt omnibus, ad ec-
clesias Galatiæ.

Lectio sabbathi vigesimi quinti post Pentecosten.

3 *Gratia vobis & pax à Deo Patre, &*
4 *Domino nostro Jesu Christo, Qui se-*
metipsum exposuit pro peccatis nostris,
ut nos liberaret à præsenti seculo malo,
secundùm peculiarem voluntatem Dei
5 *Patris nostri, Cui gloria in æternitates*
seculorum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ለሰብሉ: ጋላቲያ: ወተጽሕፈ: እንዘ: ሀሎ: ብሔረ: ሮሜ::=:

1 ፩ ጳውሎስ : ሐዋርያሁ : ዘሊኮነ : በእንተ : ሰብእ : ወሊኮነ : እምስብእ : ዘእንበለ :
በእንተ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ወእግዚአብሔር : ላብ : ዘለንሥአ : እም
2 ውታን::=: ወኵሎሙ : ለኀዊነ : እለ : ምስሌየ : ለቤተ : ክርስቲያን : ዘገለቲየ::=:
3 ሰላም : ለክሙ : ወጸጋ : እግዚአብሔር : እቡነ : ወእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ::=:
4 ዘመጠወ : ርእሶ : በእንተ : ኃጢአትነ : ከመ : ያድኅነነ : እምዝ : ዓለም : ዘይ
5 ትቃወም : በእኩይ : በፈቃደ : እግዚአብሔር : እቡነ::=: ዘሎቱ : ስብሐት : ለዓለመ:
ዓለም : ለዓኔ::=:

Ad Galatas: & scripta fuit quum esset civitate Romæ.

CAPUT

1 *PAulus Apostolus, ejus qui non fuit per homines, & non fuit ab hominibus sed*
per Dominum nostrum Jesum Christum, & Deum Patrem qui suscitavit eum è mor-
2 *tuis. Et omnes fratres nostri, qui mecum sunt, Domui Christianorum Galatiæ,*
3 *Pax vobis & gratia Dei patris nostri, & Domini nostri Jesu Christi: Qui de-*
4 *dit semetipsum pro peccatis nostris, ut liberaret nos ab hoc mundo qui constituitur*
in malo, secundùm voluntatem Dei patris nostri. Cui gloria sit in secula seculorum.
5 *Amen.*

Digitized by Google

Miror quòd *ita* citò transferimini ab eo qui vocavit vos in *gra-*
6 Θαυμάζω ὅτι (δ) οὕτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χά-
tia Christi, in *alterum* Evangelium: Quod non est aliud, *si non quidam* sunt
7 ριτι Χριστοῦ, εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον· Ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μή τινές εἰσιν
turbantes vos, & *volentes* invertere Evangelium Christi. Sed
8 οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ
& *si* nos, aut angelus de cœlo evangelizet vobis præter quod evan-
καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ (ε) εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγ-
gelizavimus vobis, anathema sit. Sicut prædiximus, & nunc iterùm dico;
9 γελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. Ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω,
Si quis vobis evangelizaverit præter quod accepistis, anathema sit. Modò enim
10 Εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. Ἄρτι γὰρ
homines suadeo, an *Deum*? An quæro hominibus placere? Si *enim* adhuc
ἀνθρώποις πείθω ἢ τὸν Θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; (ζ) εἰ γὰρ ἔτι
hominibus placerem, Christi servus non essem. Notum facio *autem* vobis,
11 ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην. Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, A'
fratres, Evangelium evangelizatum à me, quia non est secundùm ho-
ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι κατ'
minem. Neque enim ego ab homine accepi illud, neque *edoctus fui*:
12 ἄνθρωπον. Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, (η) οὔτε ἐδιδάχθην·
sed per revelationem Jesu Christi. Audistis enim meam conver-
13 ἀλλὰ (θ) δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστρο-
sationem aliquando in Judaismo, quoniam supra modum persequebar Ec-
φήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκ-
clesiam Dei, & *vastabam* illam: Et proficiebam in Judaismo
14 κλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· Καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ
supra multos coætaneos in genere meo, abundantiùs æmulator exi-
ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρ-
stens paternarum mearum traditionum. Cùm autem *probavit Deus*
15 χων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. Ὅτε δὲ (ι) εὐδόκησεν ὁ Θεὸς
separans me ex utero matris meæ, & *vocans* per gratiam suam,
ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου, καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ,
Revelare Filium suum in me, ut evangelizarem illum in Gen-
16 Ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔ-

tibus, continuò non acquievi carni & sanguini: Neque veni *in*
θνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι· Οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς 17
Hierosolymam ad *illos ante* me Apostolos: sed abii in Arabiam, &
Ἱερουσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους· ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ
iterùm reversus sum *in* Damascum. Deindè post annos tres veni *in* Hie-
πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. Ἔπειτα μετὰ (κ) ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱε- 18
rosolymam videre Petrum: & mansi apud eum *dies* quindecim.
ροσόλυμα ἱστορῆσαι (λ) Πέτρον· καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε.
Alium autem Apostolorum *non* vidi, *si non* Jacobum fratrem Domini.
Ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου. 19
Quæ autem scribo vobis, ecce coram Deo, quia non mentior. Deindè veni
Ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. Ἔπειτα ἦλθον 20
in *regiones* Syriæ, & Ciliciæ. Eram autem ignotus fa- 21
εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. Ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσ- 22
cie Ecclesiis Judææ quæ in Christo. Tantùm autem *audiebant*
ώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ. Μόνον δὲ ἀκούοντες 23
eam; Quoniam *persequens* nos aliquando, nunc evangelizat fidem quam ali-
ἦσαν, Ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε
quando *vastabat*. Et *glorificabant* in me Deum.
τε ἐπόρθει. Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν Θεόν. 24

CAP. II. β'.

Β' Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνά- 1
ba, *cassumens* & *Titum*. Ascendi autem secundùm revelationem, & ex-
βα, συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον. Ἀνέβην δὲ κατ' ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνε- 2
posui illis Evangelium, quod prædico in Gentibus: seorsùm autem
θέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι· κατ' ἰδίαν δὲ
in pretio habitis, ne fortè in vacuum currerem, aut cucurrissem. Sed neque
τοῖς δοκοῦσι, μήπως εἰς κενὸν τρέχω, ἢ ἔδραμον. Ἀλλ' οὐδὲ 3
Titus *cum me*, *Græcus existens*, *coactus* est circumcidi.
Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι.

MS. A. (δ) ὅτως (ε) εὐαγγίσηται (ζ) εἰ ἔτι (η) οὐδὲ (θ) διὰ (ι) ηὐδόκησεν ὁ Θεὸς ὁ ἀ · · · ἰσας (κ) τρία ἔτη (λ) Κηφᾶν· ᾧ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Miror quomodo tam citò conversi fueritis à 6
Christo illo, qui vocavit vos per gratiam su-
am, ad evangelium aliud. Quod non exist: 7
sed quidam sunt qui perturbant vos, & vo-
lunt invertere Evangelium Christi. Enim- 8
verò sive nos, sive angelus è cœlo annuntia-
verit vobis præter id quod vobis annuntiavi-
mus, anathema sit. Quemadmodum prædixi, 9
& nunc iterum dico; Si quis annuntiaverit
vobis præter id quod accepistis, anathema 10
sit. Nunc enim utrùm hominibus suadeo, an
Deo? aut hominibus studeo placere? Si e-
nim hactenus hominibus placerem, servus
Christi non essem.

De Stephano. 2.

Notum autem vobis facio fratres mei, Evan- 11
gelium quod annuntiatum est à me non esse
ab homine. Nec enim ego ab homine acce- 12
pi illud, illudve didici, sed per revelationem
Jesu Christi. Audistis enim conversationem 13
meam quondam in Judaismo, quòd vehemen-
ter persequebar Ecclesiam Dei, eamque va-
stabam. Ac progressus faciebam in Judaismo 14
supra multos coætaneos meos qui erant in
cognatione mea, & majorem in modum ze-
labam doctrinam patrum meorum. Quum 15
autem voluit ille, qui segregavit me ab ute-
ro matris meæ, & vocavit me per gratiam su-
am, Ut revelaret Filium suum per me, ut 16
annuntiarem eum inter Gentes: statim non
patefeci carni & sanguini, Neque profectus 17
sum in Ierosolymam ad Apostolos qui me
præcesserunt: sed profectus sum in Arabiam,
& iterum reversus sum ad Damascum: De- 18
inde post tres annos profectus sum ad Ieroso-
lymam ut inviserem Petrum: & mansi apud
illum dies quindecim. Alium autem ex Apo- 19
stolis non vidi, nisi Jacob fratrem Domini
nostri. Hæc autem quæ scribo vobis, ecce 20
coram Deo *scribo*, quia non mentior. Postea 21
verò veni in regiones Syriæ & Ciliciæ. Nec 22
de facie quidem cognoscebant me ecclesiæ
illæ, quæ in Judæa sunt in Christo. Sed hoc 23
tantùm auditione acceperant; Qui quon-
dam persequebatur nos, ecce nunc evange-
lizat fidem illam, quam ante aliquod tem-
pus expugnabat. Et glorificabant in me Deu. 24

De Patribus. 3.

CAP. II.

ITerum autem à quatuordecim annis ascen- 1
di ad Ierusalem cum Barnaba, & duxi me-
cum Titum. Ascendi autem per revelatio- 2
nem, & patefeci eis evangelium quod præ-
dico inter Gentes, ac privatim illud ostendi
iis qui existimantur aliquid esse, ne in vanum
cucurrissem, aut currerem. Nec etiam Titus 3
qui mecum erat, quum esset Gentilis, ada-
ctus est ut circunciderentur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ለነክረክው : እሮ : ከመዝ : ፍጡነ : ትፈልሱ : እመዝ : ጸወዓክው : በጸጋሁ : ለክርስቶስ:
7 ወስተ : ካልእ : ትመህርት :=: ወለልቦ : በዕድ : ዘእንበለ : ዘየሠመክው : ወይፈቅድ :
8 ይዕልው : ትመህርቶ : ለክርስቶስ ::=: ወባሕቱ : ለንትሙሰ : መልአክ : እመስጣይ : ለእመ :
9 መሀረክው : ካልእ : እመዘ : መሀርናክው : ውጉዘ : ለይኩን ::=: በከመ : እቤ : ወይእዜኒ :
10 ካዕበ : እብል : ለእመቦ : ዘመሀረክው : ካልአ : እመዘ : መሀርናክው : ውጉዘ : ለይኩን :=: ወ
ይእዜሰ : ለሰብእ : ነለመን : ወለኮ : ለእግዚአብሔር : ወእመሰኬ : ለሰብእ : እፈቅድ : ኢይ
11 ሱ : ሊነነኩ : ገብር : ለክርስቶስ :: ዐ እነግረክው : ለኀዊነ : ትመህርተ : ዘመህርክው :
እስመ : ሊነነ : በእንተ : ሰብእ :=:

Miror vos, quomodo tam citò migratis, ab illo qui vocavit vos in gratia Christi, 6
in aliam doctrinam. Et non est alia, nisi illorum qui conturbant vos, & volunt 7
subvertere doctrinam Christi. Sed vos, angelus è cœlo, si edoceveris vos aliam ab 8
illâ quam edocuimus vos, anathema sit. Sicut dixi, & nunc iterum dicam, Si 9
fuerit qui edocuit vos aliam ab illa, quam edocuimus vos, anathema sit. Et 10
nunc homines profitebimur, & non Deum? & si igitur hominibus volo placere,
non fui servus Christi. Nuntiavi vobis, fratres nostri, doctrinam quam edo- 11
cui vos, quia non fuit per homines.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

6 Miror quòd sic tam citò transferiminì, ab eo qui vos vocavit in gratiam Christi, in
7 aliud Evangelium: Quod non est aliud, nisi sunt aliqui, qui vos conturbant, &
8 volunt convertere Evangelium Christi. Sed licèt nos, aut Angelus de cœlo evan-
9 gelizet vobis præterquàm quod evangelizavimus vobis, anathema sit. Sicut prædiximus, & nunc iterùm dico; Si quis vobis evangelizaverit præter id quod acce-
10 pistis, anathema sit. Modò enim hominibus suadeo, an Deo? An quæro homini-
11 bus placere? Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem. Notum enim vobis facio, fratres, Evangelium, quod evangelizatum est à me, quia non est secun-
12 dùm hominem: Neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per
13 revelationem Jesu Christi. Audistis enim conversationem meam aliquando in Judaismo: quoniam supra modum persequebar Ecclesiam Dei, & expugnabam illam,
14 Et proficiebam in Judaismo supra multos coætaneos meos in genere meo, abundan-
15 tiùs æmulator existens paternarum mearum traditionum. Cùm autem placuit ei,
16 qui me segregavit ex utero matris meæ, & vocavit per gratiam suam, Ut revelaret Filium suum in me, ut evangelizarem illum in Gentibus: continuò non acquievi carni & sanguini, Neque veni Jerosolymam ad antecessores meos Apostolos: 17
sed abii in Arabiam: & iterùm reversus sum Damascum: Deindè post annos tres 18
veni Jerosolymam videre Petrum, & mansi apud eum diebus quindecim: Alium 19
autem Apostolorum vidi neminem, nisi Jacobum fratrem Domini. Quæ autem 20
scribo vobis, ecce coram Deo, quia non mentior. Deindè veni in partes Syriæ, & 21
Ciliciæ. Eram autem ignotus facie Ecclesiis Judææ, quæ erant in Christo: 22
Tantùm autem auditum habebant; Quoniam qui persequebatur nos aliquando, 23
nunc evangelizat fidem, quam aliquando expugnabat: Et in me clarificabant Deum. 24

CAP. II.

DEindè post annos quatuordecim, iterùm ascendi Jerosolymâ cum Barnaba, assumpto & Tito. Ascendi autem secundùm revelationem: & contuli cum illis 2
Evangelium, quod prædico in Gentibus, seorsùm autem iis, qui videbantur aliquid esse: ne fortè in vacuum currerem, aut cucurrissem. Sed neque Titus, qui 3
mecum erat, cùm esset Gentilis, compulsus est circumcidi:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * انّي لمتعجّبا انّكم انتقلتم هكذا باسراع عن المسيح الّذي دعاكم بنعمته الى بسن اخري *
7 * الامر الّذي ليس هو شيأ اخر الّا قوما يزعجونكم * ويريدون ان يعكسوا بشارة المسيح * لكن
8 ان نكن نحن او ملاك من السّماء يبشّركم بما يخالف ما بشّرناكم به فليكن مغرورا * كما تقدّمت
9 قلت * والآن اقول ايضا من يبشّركم بما يضادّ ما تسلّمتم منّا فليكن مغرورا * فالآن ءاصنع النّاس
10 ام الله * او اطلب ان ارضي النّاس * لانّي لو كنت ارضي النّاس ايضا لما كنت اذا للمسيح عبدا *
11 * الاحد العشرين بعد العنصرة * ويقرأ للاحد الّذي بعد الميلاد * ايّها الاخوة اعرفكم ان
12 البشارة الّتي بشّرت بها ليست مخصوصة بانسان * ولا اخذتها انا من انسان ولا علّمتها بل اعلان
13 يسوع المسيح * لانّكم قد سمعتم بسيرتي في الملّة اليهوديّة قديما * انّي كنت اضطهد بدعة الله
14 اضطهادا يفوق الافراط واهدمها * وكنت في الدّيانة اليهوديّة ماجدا اكثر من كثيرين من
15 قرناء سنّي في جنسي * وكنت غيورا لتقليدات ابائي الاوّلين غير مرائد * فلمّا سرّ الاله الّذي ميّزني
16 من جوف امّي * ودعاني بنعمته * ان يعلن ابنه فيّ حتّى ابشّر به في الامم * فوقتئذ لم اخبر لذي
17 لحم ودم * ولا صاعدت الى اورشليم الى الرّسل الّذين قبلي * لكنّي ذهبت الى البلقاء وعدت
18 الى دمشق ايضا * ثمّ بعد ثلثة سنين صاعدت الى اورشليم لاشاهد بطرس * واقمت عنده
19 خمسة عشر يوما * وما عاينت احدا من الرّسل اخر سوى يعقوب اخي الرّبّ * ثمّ
20 ابتدي بقية قراءة الخمس * والالفاظ الّتي اكتبها هانذا قدّام الله اقول انّي ما اكذب *
21 * ثمّ اقبلت الى اقاليم السّاحل والنّهر * وبيع اليهوديّة المؤمنة بالمسيح * لم تكن تعرفني بوجهي *
22 * لكنّهم كانوا يسمعون فقط * انّ ذاك الّذي كان يضطهدنا قديما * الآن هو يبشّر بالامانة الّتي
23 كان يبغضها فيما سلف * وكانوا يمجّدون الله فيّ * الفصل الثّاني * ثمّ بعد اربعة عشر
1 سنة صعدت الى اورشليم ايضا مع برنابا * واخذت معي بيطوس * وصعدت باعلان * واعرضت
2 عليهم البشارة الّتي اكرز بها في الامم * واعرضها على انفراد على الفاضلين بعلمهم * لئلّا اسعى في
3 الباطل * او اكون قد سعيت * بل ولا بيطوس الّذي كان معي * اذ كان يونانيّا * الزم ان يختن *

Equidem miror quòd tam citò defeceritis à Christo qui vos gratiâ suâ vocavit, ad aliam annuntiationem. 6
Res, quæ nihil aliud est, nisi quidam turbant vos, & volunt invertere annuntiationem Christi. 7
Verùm si nos, aut Angelus è cœlo annuntiet vobis quicquam diversum ab eo quod annuntiavimus vobis, sit segregatus. 8
Ut ante dixi; & nunc iterum dico; Quicunque annuntiaverit vobis quod adversatur iis quæ accepistis à nobis, sit segregatus. 9
Nunc enim utrùm homines an Deum suadeo? aut quæro hominibus placere? Enimvero si adhuc hominibus placerem, igitur haudquaquam Christi servus essem. Finis. 10

Lectio Dominicæ vigesimæ post Pentecosten. Legitur etiam pro Dominica quæ sequitur post Nativitatem.

Heus fratres, notum vobis facio, quòd annuntiatio quam annuntiavi, non pertinet ad hominem, 11
Nec eam ego accepi ab homine, nec eam sum edoctus: sed revelatio est Jesu Christi. 12
Jam enim audistis meam olim vivendi rationem in religione Judaica, quòd persequebar Ecclesiam Dei persecutione summum gradum superante, eámque destruebam. 13
Et eram in religione Judaica proficiens plus quàm multi coætanei mei in genere meo, ferebarque in dogmata mea paterna zelo quamplurimo. 14
Sed quando placuit Deo qui me segregavit ab utero matris meæ, & vocavit me per gratiam suam, 15
ut revelaret filium suum in me, ut eum annuntiarem inter Gentes: illico, non significavi apud carnem & sanguinem, 16
Neque ascendi Jerosolymam ad Apostolos qui ante me erant: sed abii in Balcam, (urbs est in Syria) *& denuo reversus sum Damascum.* 17
Deindè tribus post annis ascendi Jerosolymam, ut viderem Petrum: mansique apud eum dies quindecim. 18
Nec vidi quenquam ex Apostolis alium, præter Jacobum fratrem Domini. Finis. 19

Incipe reliquam lectionem feriæ quintæ.

Porrò verba quæ scribo, ecce coram Deo dico non esse commentitia. 20
Deindè veni ad climata Syriæ & Ciliciæ. 21
Ecclesiæ autem Judææ in Christum credentes, non me noverant facie mea: Sed solùm audierant quòd is qui persequebatur nos aliquando, nunc annuntiat fidem quam quondam labefactabat. 22
Et glorificabant in me Deum. 23 24

CAP. II.

DEindè quatuordecim post annis iterum ascendi Jerosolymam cum Barnaba, & mecum duxi Titum. 1
Ascendi autem ex revelatione, & exposui eis annuntiationem quam prædico inter Gentes: eámque privatim exposui iis qui doctrinam suam magna *in opinione habebant, ne in vanum currerem, aut cucurrissem.* 2
Sed neque Titus qui mecum erat, cùm esset Græcus, coactus fuit circuncidi. 3

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወእነሂ : ለኵ : ዘእመኀበ፡ ሰብእ: ዘነሣእክዎ: ወሊሂ :መሀርኑዮ: ደኀሎ:በዘ:ከሠተ:ሊተ:
13 ሊየሱስ: ክርስቶስ:። ወሰማዕክሙ: ግዕዝየ: ዘትካት:ዘለመ: ሀለውኩ:ውስተ: ሊይሁድ:
14 ኀመ:ፈድፋደ: ሰደድኩ:ቤተ:ክርስቲያን:ለእግዚአብሔር: ወለመንዘገዝክዎሙ:። ወገበር
ኩ: ውስተ: እይሁድ: ፈድፋደ : እመኵሉ: ቢጽየ: በውስተ: ሕዝብየ : ለስመ :ፈድፋደ: ኮነ
15 ኵ: ቀንኤ: ለሕገ: ለብዊየ:። ወለመሰ:ፈቀደ: እግዚብሔር : ዘለወ፬ለኂ: እመካር ሠ: እ
16 ምየ : ወጸውዐኂ: በጸጋሁ:። ወከሠተ: ሊተ: ወልደ:: ከመ: እስብክ: ለለሕዝብ: በስሙ::
17 ወኢተመየጥኩ: ሰቡሂ:ኀበ:ሠጋየ: ወደመየ :። ወሊዐርጉ: ሊየሩሰሌም: ኀበ:ሐዋርያት:
ቀደመትየ : ወሖርኩ:ብሔረ: ዐረብ: ወካዕበ: ተመየጥኩ:ደማስቆ::።
18 ወእሙድኅረ : ዝለክቱ : ዓመት : ዐረጉ : ሊየሩሰሌም: እርእዮ: ለኬፋ: ወነበርኩ: ኀቤሁ:
19 መዋዕለ : ዕሡረ : ወኅሙሰ:። ወሊየለመር : ባዕደ : ሐዋርያት : ዘእንበለ : ያዕቆብሂ :
20 እኁሁ : ለእግዚእነ::። ወገዚኖ : ጸሐፍኩ : ለኵሙ : ናሁ : ቅድመ : እግዚአብሔር :
21 ኵመ : ሊይሔሱ::። ወበጺሐኦ : ደዋለ : ቂልቂያ : ወሶርያ:። ወሊያለመረኒ : ቤተ:
22 ክርስቲያን : ዘብሔረ : ይሁዳ : ዘበ : ክርስቶስ:። ወደእኩ : ሰመዑ : ገኩለ : ዘትካ
23 ት : ይሰድድ : ይእዜ : ይሜሕር : ሀይማኖተ:። ወይሴብሕው : ለእግዚአብሔር :
24 በእንቲኣየ::።

ፀ

1 ወእመድኅረ : አሰርቱ : ወለርባዕቱ : ዓመ : ዐርጉ : ካዕበ : ሊየሩሰሌም : መጽለ:: በ
2 ርንባስ : ወኅሣእክው : ለጥቶ:። ወዐረጉ :በዘ : ለስተርአየኒ : ወነገርክዎሙ : ዘከመ :
ሰበሰኩ : ወሰበኩ : ለለሕዝብ : በበአኲተኒ : ለእለ : ይትሐዘቡኒ : ሠመ : ለእንቲቱ :
3 እረውጽ : ወእትባደር::። ወቲቶስ : ዘመሰለየ : እንዘ ፡ ለረማዊ : ውእቱ : ለግበር
ው : ይትገዘር:።

Digitized by Google

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ. ΚΕΦ. Β'. Γ'.

Propter autem subintroductos falsos fratres, qui subintroierunt explorare
4 Διὰ δὲ τοὺς παρείσακτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι
libertatem nostram quam habemus in Christo Jesu, ut nos in servitutem redigerent.
τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς (α) καταδουλώσωνται.
Quibus neque ad horam cessimus subjectione, ut veritas Evangelii per-
5 οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου (β) διαμείνῃ
maneat apud vos. Ab autem visis esse aliquid, (quales aliquando fuerint, nihil
6 μείνῃ πρὸς ὑμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, (ὁποῖοί ποτε ἦσαν, οὐδέν
mihi differt. Faciem Deus hominis non accipit.) Mihi enim
μοι διαφέρει· πρόσωπον (γ) Θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει.) ἐμοὶ γὰρ
in pretio habiti, nihil contulerunt. Sed econtrà, videntes quòd creditum est mihi
7 οἱ δοκοῦντες, οὐδὲν προσανέθεντο. Ἀλλὰ τοὐναντίον, ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι
Evangelium præputii, sicut Petro circumcisionis. (Nam operatus
8 τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρῳ τῆς περιτομῆς. (Ὁ γὰρ ἐνεργήσας
Petro in Apostolatum circumcisionis, operatus est & mihi in Gentes.) Et
9 Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησε (δ) καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη.) Καὶ
cognoscentes gratiam datam mihi, Jacobus, & Cephas, & Joannes, illi visi
γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος, καὶ Κηφᾶς, καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες
columnæ esse, dextras dederunt mihi & Barnabæ, societatis: ut nos in
στύλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας· ἵνα ἡμεῖς (ε) εἰς
Gentes, ipsi autem in circumcisionem: Tantùm autem pauperum ut memini-
10 τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· Μόνον δὲ τῶν πτωχῶν ἵνα μνημο-
semus: quod etiam studui id ipsum facere. Cùm autem venisset Petrus
11 νεύωμεν· ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. Ὅτε δὲ ἦλθε (ζ) Πέτρος Γ'
in Antiochiam, in faciem ei restiti: quia notandus erat. Antè
12 εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην· ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. Πρὸ
enim venire quosdam à Jacobo, cum Gentibus simul edebat: cùm autem venissent,
τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον,
subduxit & separavit seipsum, timens eos ex circumcisione. Et cæte-
ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. Καὶ συνυπε- 13
simulabant ei & cæteri Judæi: ita ut & Barnabas simul abduceretur eorum
κρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι· ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν
simulatione. Sed cùm vidissem quòd non recto pede incederent ad veritatem
τῇ ὑποκρίσει. Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν 14
Evangelii, dixi Petro coram omnibus; Si tu Judæus exi-
τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ (η) Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρ-
stens, gentiliter vivis, & non Judaicè, quòd Gentes cogis Judaizare?
χων, ἐθνικῶς (θ) ζῇς, καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς, τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν;
Nos naturâ Judæi, & non ex Gentibus, peccatores: Scientes quòd non justifi- 15
Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν, ἁμαρτωλοί· Εἰδότες ὅτι οὐ δικαι- 16
catur homo ex operibus legis, si non per fidem Jesu Christi: & nos
ὕται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως (ι) Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ἡμεῖς
in Christum Jesum credidimus, ut justificaremur ex fide Christi, & non
εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ, καὶ οὐκ
ex operibus legis: propter quod non justificabitur ex operibus legis omnis caro. Si
ἐξ ἔργων νόμου· (κ) διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σάρξ. Εἰ 17
verò quærentes justificari in Christo, reperiamur & ipsi peccatores, numquid
δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ, εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἆρα
Christus peccati minister? Absit. Si enim quæ destruxi, hæc iterùm
Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα ταῦτα πάλιν 18
ædifico, prævaricatorem meipsum constituo. Ego enim per legem legi
οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν (λ) συνίστημι. Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ 19
mortuus sum, ut Deo vivam: Christo concrucifixus sum.
ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω· Χριστῷ συνεσταύρωμαι.

ΚΕΦ. Β'. MS. A. (α) καταδουλώσωσιν. (β) διαμένῃ (γ) ὁ Θεὸς (δ) κἀμοὶ (ε) μὲ εἰς (ζ) Κηφᾶς (η) Κηφᾷ (θ) καὶ οὐχ' Ἰουδαϊκῶς ζῇς, πῶς τὰ (ι) Χριστοῦ Ἰησοῦ· (κ) ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα (λ) συνίστανω.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܕܥܠ ܕܥܠܝܢ ܣܝܢ ܕܥܠ ܕܥܠ ܕܥܠ

Versio VULGATA LATINA.

4 Sed propter subintroductos falsos fratres, qui subintroierunt explorare libertatem nostram, quam habemus in Christo Jesu, ut nos in servitutem redigerent.
5 Quibus neque ad horam cessimus subjectione, ut veritas Evangelii permaneat
6 apud vos: Ab iis autem, qui videbantur esse aliquid, (quales aliquando fuerint, nihil meâ interest. Deus personam hominis non accipit:) mihi enim qui
7 videbantur esse aliquid, nihil contulerunt. Sed econtrà cùm vidissent quòd cre-
8 ditum est mihi Evangelium præputii, sicut & Petro circumcisionis: (Qui enim operatus est Petro in Apostolatum circumcisionis, operatus est & mihi inter Gen-
9 tes:) Et cùm cognovissent gratiam, quæ data est mihi, Jacobus, & Cephas, & Joannes, qui videbantur columnæ esse, dexteras dederunt mihi & Barnabæ soci-
10 etatis: ut nos in Gentes, ipsi autem in circumcisionem: Tantùm ut pauperum
11 memores essemus: quod etiam solicitus fui hoc ipsum facere. Cùm autem ve-
12 nisset Cephas Antiochiam, in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat. Priùs enim quàm venirent quidam à Jacobo, cum Gentibus edebat: cùm autem venissent, subtrahebat & segregabat se, timens eos qui ex circumcisione erant. Et si- 13
mulationi ejus consenserunt cæteri Judæi, ita ut & Barnabas duceretur ab eis in illam simulationem. Sed cùm vidissem quòd non rectè ambularent ad veritatem 14
Evangelii, dixi Cephæ coram omnibus; Si tu, cùm Judæus sis, gentiliter vivis, & non Judaicé: quomodò Gentes cogis Judaizare? Nos naturâ Judæi, & non ex 15
Gentibus peccatores. Scientes autem quòd non justificatur homo ex operibus le- 16
gis, nisi per fidem Jesu Christi: & nos in Christo Jesu credimus, ut justificemur ex fide Christi, & non ex operibus legis: propter quod ex operibus legis non justificabitur omnis caro. Quòd si quærentes justificari in Christo, inventi sumus & 17
ipsi peccatores, numquid Christus peccati minister est? Absit. Si enim quæ de- 18
struxi, iterùm hæc ædifico: prævaricatorem me constituo. Ego enim per legem, 19
legi mortuus sum, ut Deo vivam: Christo confixus sum cruci.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * وَأَمَّا عَنِ ٱلْإِخْوَةِ ٱلْكَذَبَةِ ٱلْغُرَبَاءِ ٱلَّذِينَ خَسَسُوا لِيَكْسِبُوا حُرِّيَّتَنَا ٱلَّتِي لَنَا بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ *
5 حَتَّى يَسْتَعْبِدُونَا * فَلَمْ نُذْعِنْ لِطَاعَتِهِمْ * وَلَا قَدْرَ سَاعَةٍ * لِيَبْقَى صِدْقُ ٱلْإِنْجِيلِ عِنْدَكُمْ *
6 * قِرَاءَةُ ٱلْجُمُعَةِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلرَّابِعَةِ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ * * وَأَمَّا ٱلظَّانُّونَ أَنَّهُمْ
سَيِّئًا كَيْفَ مَا كَانُوا قَدِيمًا * فَلَمْ يُفْصِلُوا عَلَيَّ سَيِّئًا * لِأَنَّ ٱللَّهَ لَنْ يُحَابِيَ وَجْهَ إِنْسَانٍ * لِأَنَّ ٱلظَّانِّينَ
7 بِذَاتِهِمْ * مَا عَرَضُوا عَلَيَّ سَيِّئًا * بَلْ بِٱلْعَكْسِ لَمَّا أَبْصَرُوا أَنِّي قَدْ أُوتِمِنْتُ عَلَى بِشَارَةِ ذَوِي
8 ٱلْغُلْفَةِ * كَمَا أُوتِمِنَ بُطْرُسُ عَلَى ذَوِي ٱلْخِتَانَةِ * لِأَنَّ ٱلَّذِي أَيَّدَ بُطْرُسَ فِي رِسَالَةِ ذَوِي ٱلْخِتَانَةِ *
9 أَيَّدَنِي أَنَا فِي ٱلْأُمَمِ * وَإِذْ عَلِمَ يَعْقُوبُ وَٱلصَّفَا وَيُوحَنَّا ٱلظَّانُّونَ أَنَّهُمْ عُمُدٌ * بِٱلنِّعْمَةِ ٱلَّتِي أُعْطِيتُهَا *
أَعْطَوْنِي وَلِبَرْنَابَا مُصَافَحَةَ يَمِينِ شَرِكَةٍ * لِنَكُونَ نَحْنُ لِلْأُمَمِ * وَهُمْ لِلْخِتَانَةِ * وَأَنْ نَكُونَ
10 نَذْكُرَ ٱلْمَسَاكِينَ فَقَطْ * ٱلْأَمْرَ ٱلَّذِي حَرِصْتُ أَنْ أَصْنَعَهُ *
11 * قِرَاءَةُ ٱلْأَنْبِيَنِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلْخَامِسَةَ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ * * وَإِذْ جَاءَ بُطْرُسُ إِلَى
12 أَنْطَاكِيَةَ * قَاوَمْتُهُ مُوَاجَهَةً لِأَنَّهُ كَانَ مَلُومًا * لِأَنَّهُ قَبْلَ وُرُودِ قَوْمٍ مِنْ عِنْدِ يَعْقُوبَ * كَانَ يَأْكُلُ
13 مَعَ ٱلْأُمَمِ وَيُعَاشِرُهُمْ * وَلَمَّا جَاءُوا ٱنْقَبَضَ وَمَيَّزَ ذَاتَهُ مِنْهُمْ * خَائِفًا مِنْ ذَوِي ٱلْخِتَانَةِ * وَرَاءَيُوهُ
14 مَعَهُ وَبَاقِي ٱلْيَهُودِ * حَتَّى وَبَرْنَابَا ٱنْقَادَ لِمُرَاءَاتِهِمْ * لَكِنِّي لَمَّا رَأَيْتُهُمْ مَا يَعْدِلُونَ أَقْدَامَهُمْ فِي صِدْقِ
ٱلْإِنْجِيلِ مُسْتَوِيًا قُلْتُ لِبُطْرُسَ بِحَضْرَةِ كَافَّتِهِمْ * إِنْ كُنْتَ أَنْتَ يَهُودِيًّا وَهَا أَنْتَ تَعِيشُ مَعَاشًا
15 أُمَمِيًّا لَا يَهُودِيًّا * فَلِمَ تُلْزِمُ ٱلْأُمَمَ أَنْ يَتَهَوَّدُوا * نَحْنُ يَهُودٌ بِٱلطَّبِيعَةِ وَلَسْنَا مِنَ ٱلْأُمَمِ خَطَاةً *
16 * ٱلْأَحَدِ ٱلْحَادِي وَعِشْرِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ * وَأَيْضًا لِلْأَحَدِ ٱلَّذِي بَعْدَ ٱلصَّلِيبِ * * وَإِذْ قَدْ
عَلِمْنَا أَنَّ ٱلْإِنْسَانَ لَنْ يَتَزَكَّى مِنْ أَعْمَالِ ٱلشَّرِيعَةِ * إِلَّا بِأَمَانَةِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * آمَنَّا وَنَحْنُ بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ
لِكَيْمَا نَتَزَكَّى أَمَانَةَ ٱلْمَسِيحِ لَا أَعْمَالَ ٱلشَّرِيعَةِ * لِأَنَّ أَعْمَالَ ٱلشَّرِيعَةِ لَنْ تُزَكِّيَ كُلَّ بَشَرٍ * ٱلْآيَتَيْنِ *
17 * فَإِنْ كُنَّا إِذِ ٱلْتَمَسْنَا أَنْ نَتَزَكَّى بِٱلْمَسِيحِ نُوجَدُ وَنَحْنُ خَطَاةٌ * أَتُرَى ٱلْمَسِيحُ خَادِمُ ٱلْخَطِيَّةِ
18 حَاشَا * وَٱلْمُتَعَمِّدَاتُ ٱلَّتِي نَقَضْتُهَا إِنْ كُنْتُ أَرْجِعُ فَأَبْنِيهَا أَنَا نَفْسِي أُصَيِّرُ ذَاتِي مُخَالِفًا *
19 * لِأَنِّي أَنَا بِٱلشَّرِيعَةِ مُتُّ عَنِ ٱلشَّرِيعَةِ لِأَعِيشَ لِلَّهِ * وَقَدْ صُلِبْتُ مَعَ ٱلْمَسِيحِ *

Verùm quoad alienos falsos fratres, qui 4
se retraxerunt ut contaminarent libertatem nostram quam habemus in Jesu Christo, ut nos in servitutem adigerent:
Non acquievimus obedientiæ illorum, ne 5
horulæ quidem spatio: ut veritas Evangelii apud vos maneret.

Lectio Feriæ sextæ hebdomadis decimæ quartæ post Pentecosten.

Qui autem arbitrantur se esse aliquid, 6
qualescunque olim fuerint, nullatenus mihi præstant. Deus enim nullius hominis vultui assentatur. Nam qui bonam de se ipsis habent opinionem, nihil mihi expoluerunt. Imò contrà, quum vidissent 7
concreditam mihi fuisse annuntiationem Præputiatorum, quemadmodum concrediti fuerant Petro Circumcisi: (Qui 8
enim Petrum roboravit in legatione ad Circumcisos, me roboravit inter Gentes:)
Quumque cognovissent Jacobus & Ce- 9
phas & Johannes, qui putant se esse columnas, gratiam quæ data est mihi: dederunt mihi et Barnabæ contactum dexteræ societatis, ut nos essemus pro Gentibus, ipsi vero pro Circumcisione: utque 10
solùm meminissemus pauperum: quam rem studui facere.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ quintæ post Pentecosten.

Cùm autem venisset Petrus Antiochi- 11
am, coràm illi restiti, eo quòd reprehensibilis esset. Nam ante adventum quo- 12
rundam à Jacobo, cum Gentibus edebat ac versabatur: quum autem venissent, continuit ac separavit se ab eis, metuens Circumcisos: Et simulaverunt unà 13
cum ipso reliqui etiam Judæi: adeo ut & Barnabas abductus esset ad illorum simulationem. Verùm ubi vidissem eos 14
non rectà movere pedes suos in veritate Evangelii, dixi Petro, omnibus iis præsentibus, Si tu cùm sis Judæus, ecce tamen vivis vitam Gentilem, non Judaicam, cur Gentes Judaizare compellis?
Nos ex indita nobis natura Judæi su- 15
mus, & non ex Gentibus peccatores.

Dominicâ vigesimâ primâ post Pentecosten. Itemque pro Dominica post Crucem.

Cùm ergo sciamus non justificari homi- 16
nem ex operibus Legis, sed per fidem in Jesum Christum: credimus etiam nos in Jesum Christum, ut justificet nos fides Christi, non opera Legis: quandoquidem opera Legis non justificant ullam carnem. Finis.

Feriâ secundâ.

Quòd si dum quærimus justificari per 17
Christum, reperimur & ipsi peccatores: num Christus minister peccati est? Absit. 18
Et quidem si opiniones quas destruxi, revertar easdemque rursus ædificem, sanè declarabo meipsum contrarium:
Quandoquidem ego per Legem mortuus 19
sum Legi, ut viverem Deo: & jam crucifixus sum unà cum Christo,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወወንቱ : ዘላርድሶ : ለጴጥሮስ : በመልእክቱ : ዘመንግለ : ለይሁድ : ሐርድእኒ : ቢተኒ :
9 ወስተ : ለሕዛብ:=: ወዖደአመረ : ጸጋሁ : ዘወሀበኒ : ያዕቆብ : ወኬፋ : ወዮሐንስ : እለ:
ይብልዎሙ : ለዕጣድ : እሙንቱ : የጣናሙ : መጠውኒ : ሙስሌ : በርናባስ : ኀሙ : ንሰተ
10 ቹ : ወእሙንቱ : ይሑረ : ኀበ : ለይሁድ : ወንሕነኒ : ኀበ : ለረጣይ:=: ደለሙ : ኀ
11 ሙ : ንዘከሮሙ : ለነዳያን:: ወበእንተዝ : ጽሃቁ : እግብሮ : ለዝንቱ:=: ወእመ : መጽ
12 እ : ኬፋ : እንጸክዖ : ተቁወመወ : ቅድሙ : ገጹ : እስመ : ግእዝ:=: እስመ : ዘእንበ
ለ : ይመጽሉ : እመኅበ : ያዕቆብ : ብልዐ : ምስለ : ለረጣይ : ወለመ : መጸእኩ : ተግሕ
13 ሦሙ : እስመ : ይፈርሆሙ : ለእለ : እመለይሁድ:=: ወለድለዉ : ሎቱ : እሙንቱሂ :
14 ለይሁድ : ወበርናባስ : ኀበረ : በለድልወቶሙ::=: ወሶበ : ርኢኩ : ኀመ : ሊያርትዑ:
ግብሮሙ : ኀበ : ጽድቀ : ትምህርቱ : እቤሉ : ለኬፋ : በቅድመ : ኵሉ : ሶበ : ለንተ:
እንዘ : ለይሁዳዊ : ለንተ : በሕግ : ለረጣይ : ትነብር : ወለኮ : በሕግ : ለይሁድ :
15 እሮ : እንከ : ታጌብሮሙ : ለለረጣይ : ይትያህዱ:=: ወይቤ : ንሕነሰ : በለጣን : ሌ
16 ይሁድ : ወለኮ : እመሕዝብ : ኀጥኣን::=: ታእመሮ : ኀመ : ሊይጸድቅ : ሰብእ : በግ
ቢረ : ሕግገ : ለሪት : እመ : ለኮ : ደእሙ : በለጣነ : በሊየሱስ : ክርስቶስ:: ወንሕነኒ :
ለመነ : በሊየሱስ : ክርስቶስ : ኀመ : ንጽደቅ : በለጣነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ወለኮ :
በግቢረ : ሕግገ : ለሪት : እስመ : በግቢረ : ሕግገ : ለሪት : ሊይጸድቅ : ኵሉ : ዘነፍ
17 ሰ::=: ወእለሰ : ይፈቅዱ : ይጽደቁ : በክርስቶስ : ኮነሆሙ : ኀመ : ኀጥኣን:: ክርስቶ
18 ስ : እንከ : ላእኪ : ኀጢኣትኑ : እንጋ : ሐሰ::=: እመሰሌ : ዝኩ : ዘአሠትኩ : ኪያሁ:
19 ኀመ : ለሐንጽ : ዐላዊ : ረሰይኩ : ናእሰየ::=: ለነሰሌ : በእንተ : ሕግ : ዘዐሐጥ:
ሞትኩ : እሕየው : ወተሰቀልኩ : መስለ : ክርስቶስ:=:

Et ille qui cooperatus est Petro in ministerio suo quod apud Judæos erat, coopera- 8
tus est etiam mihi in Gentibus. Et cum *cognovissent gratiam ejus qui mihi dedit,* 9
Jacobus & Cephas & Johannes, quos vocant columnas, ipsi dextras suas dederunt mihi cum Barnaba, ut consociaremus: & illi abierunt ad Judæos & nos quidem ad Gentes. Solummodo ut meminissemus pauperum, & propterea soli- 10
citus fui facere hoc. Et quum venisset Cephas Antiochiam, restiterunt ei co- 11
ram facie sua, quia indignati sunt ei. Quoniam antequàm venissent quidam 12
à Jacobo, edebat cum Gentibus, & quando venissem, secessit ab iis quia timebat illos qui erant è Judæis. Et complacuerunt ei isti Judæi, & Barna- 13
bas consociatus fuit in simulatione eorum. Et quum vidissem quòd non direxissent opera sua ad veritatem doctrinæ, dicebam Cephæ coram omnibus; Quum 14
tu sis Judæus, secundùm legem Gentium vitam agis, & non secundùm legem Judæorum: quomodo igitur cogis Gentes Judaizare? Et dixi; Nos igitur ve- 15
rè Judæi, & non è Gentibus peccatores. Scitis quòd non justificatur homo in 16
præstando præceptum legis, sed solummodo in credendo in Jesum Christum: & nos credidimus in Jesum Christum, quòd justificabimur in credendo in Jesum Christum, & non in præstando præceptum legis, quia in præstando præceptum legis non justificabitur ullum animal. Et volentes justificari in Christo sumus ipsi, 17
sicut peccatores: an Christus exinde minister est peccati igitur? Absit. Si igitur 18
istum quem destruxi, eundem etiam, ædificem, transgressorem constituo meipsum. Ego igitur per legem, qui in lege ejus mortuus fui, vivam. Et crucifixus sum cum 19
Christo.

Digitized by Google

Vivo autem, non *amplius* ego: vivit verò in me Christus. Quod autem nunc vivo in car-
20 Ζῶ δὲ, οὐκ ἔτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός. ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρ-
ne, in fide vivo filii Dei *diligentis* me, & *tradentis* semet-
κὶ, (μ) ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με, καὶ παραδόντος ἑ-
ipsum pro me. Non abjicio gratiam Dei. Si enim per legem ju-
21 αυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. εἰ γὰρ διὰ νόμου δι-
stitia, ergò Christus gratis mortuus est.
καιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

MS. A. (μ) ἐν πίστει τῇ τοῦ

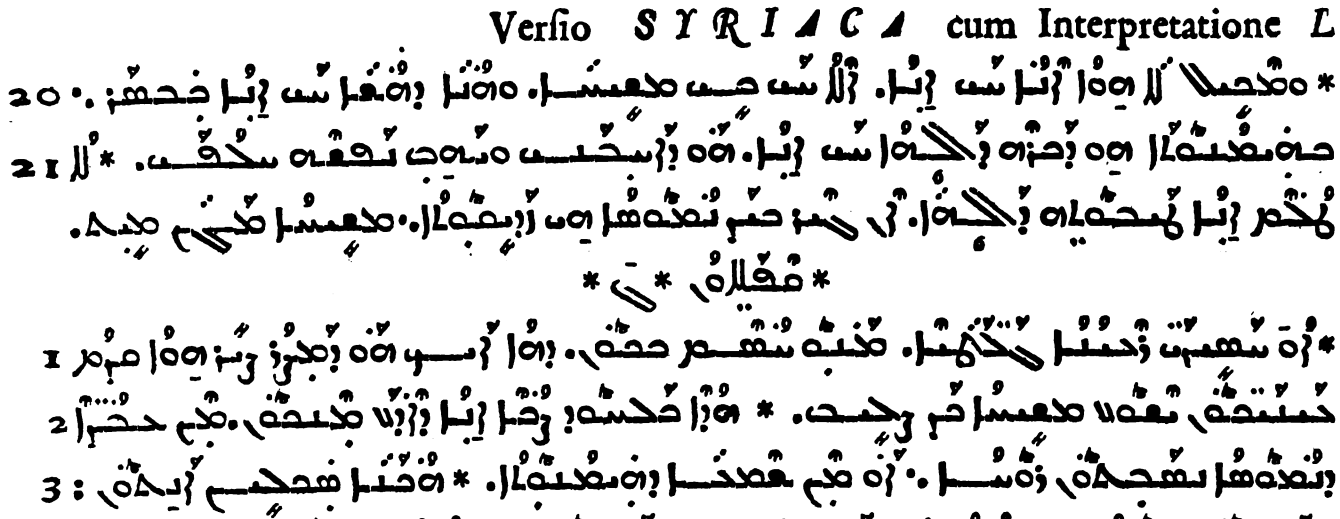
CAP. III. γ'.

1 Ω Ο insensati Galatæ, quis vos fascinavit veritati non *obsequi, quibus*
Ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς (α) ἐβάσκανε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, οἷς
ob oculos Jesus Christus *proscriptus* est, in vobis crucifixus? Hoc
2 κατ' ὀφθαλμὺς Ἰησοῦς Χριστὸς (β) προεγράφη, ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος; Τοῦτο
solùm volo discere à vobis; Ex operibus legis Spiritum accepistis, an ex
μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, Ἐξ ἔργων νόμου τὸ Πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ
auditu fidei? Sic *insensati* estis, *incepti* spiritu, nunc carne con-
3 ἀκοῆς πίστεως; Οὕτως ἀνόητοί ἐστε, ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπι-
summemini? Tanta passi estis *frustrà*? si *modò & frustrà*. Ille ergò *subministrans*
4 5 τελεῖσθε; Τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ. Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν
vobis Spiritum, & *efficiens* virtutes in vobis: ex operibus legis, an ex
ὑμῖν τὸ Πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων (γ) νόμου ἢ ἐξ
auditu fidei? Sicut Abraham credidit Deo, & reputatum est illi ad
6 ἀκοῆς πίστεως; Καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς
justitiam. Cognoscite ergò quia qui ex fide, ii sunt filii Abraam.
7 δικαιοσύνην. Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ.

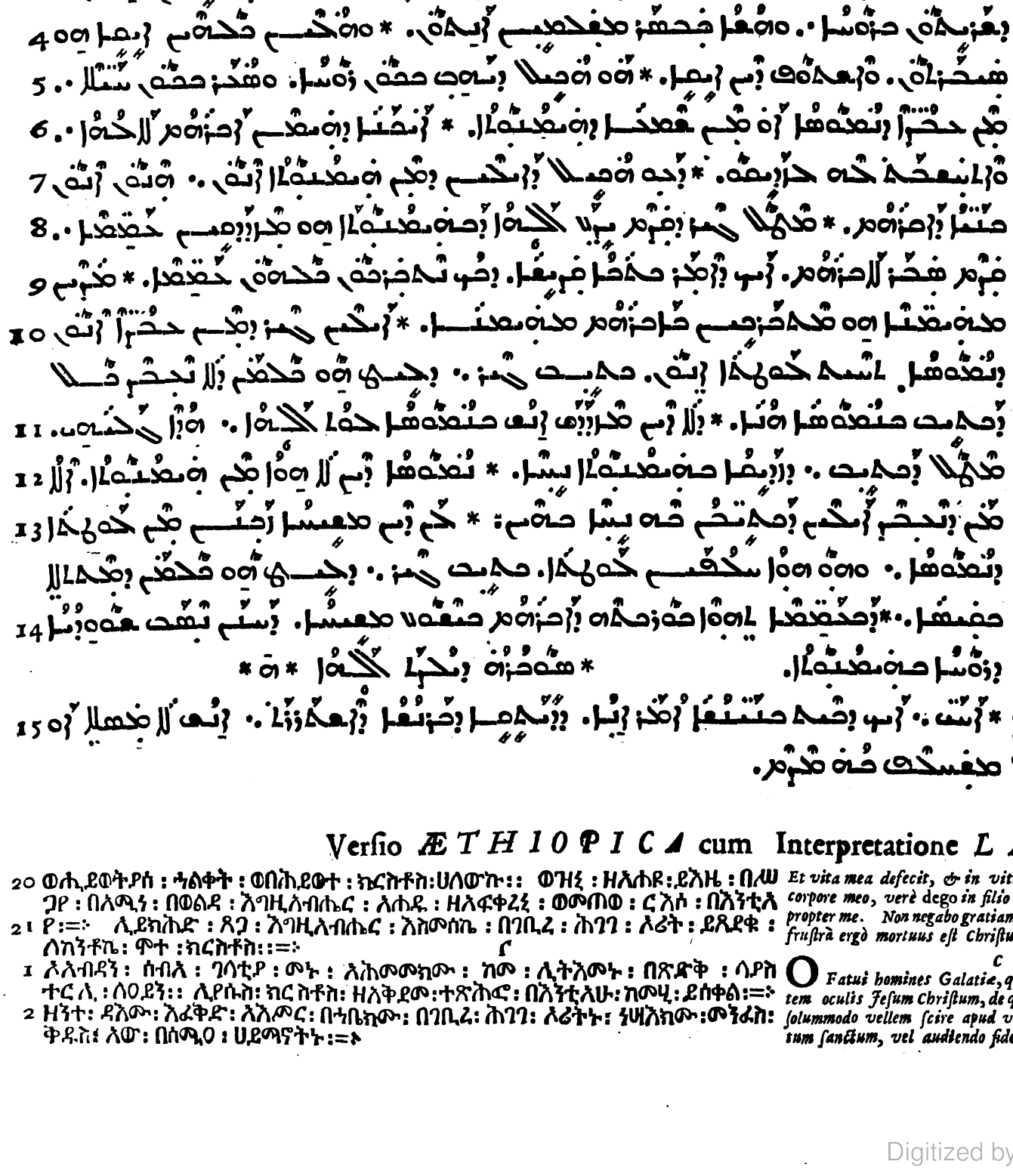
Providens autem Scriptura, quia ex fide justificat Gentes Deus, *prævan-*
Ε' Προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ, ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ Θεὸς, προευη- 8
gelizavit Abrahæ; Quia benedicentur in te omnes Gentes. *Itaque* qui ex fide, benedicentur cum fideli Abraham. Quicunque enim ex ope- 9
γγελίσατο τῷ Ἀβραάμ, Ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. Ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔρ- 10
ς' ribus legis sunt, sub *execratione* sunt: Scriptum est enim; *Execrabilis* omnis
γων νόμου εἰσὶν, ὑπὸ κατάραν εἰσί· Γέγραπται γάρ, (δ) Ἐπικατάρατος πᾶς
qui non permanserit in omnibus *scriptis* in libro legis, *ad fa-*
ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆ- 11
ciendum ea. Quoniam autem in lege nemo justificatur apud Deum,
σαι αὐτά. Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ Θεῷ, manifestum: quia justus ex fide vivet. *At* lex non est ex
δῆλον· ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. Ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως· 12
fide: sed *faciens* ea *homo*, vivet in illis. Christus nos
ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Χριστὸς ἡμᾶς ἐξη- 13
redemit de *execratione* legis, factus pro nobis *execratio*: (scri-
γόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν (ε) κατάρα· (γέ-
ptum est enim; *Execrabilis* omnis *suspensus* in ligno.) Ut in
γραπται γάρ, Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου.) Ἵνα εἰς τὰ 14
Gentes benedictio Abrahæ fieret in Christo Jesu, ut pollicitationem
ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν
Spiritûs accipiamus per fidem. Fratres, (secundùm hominem
τοῦ Πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως. (ζ) Ἀδελφοί, (κατ' ἄνθρωπον 15
Ζ' dico,) tamen hominis *sanctionem* testamentum nemo *abrogat* aut superor-
λέγω,) ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσ-
dinat.
σεται.

Κεφ. γ'. MS. A. (α) ἐβάσκανεν, * οἷς (β) προεγράφη ἐσταυρωμένος; (γ) νόμου τὸ Πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; Καθὼς (δ) Ὅτι ἐπικατάρατος (ε) κατάρα· ὅτι γεγ · · · · · ·, (ζ) Κατὰ ἄνθρωπον λέγω, ἀδελφοί, ὅμως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Proinde jam non ego vivo, sed vivit in me Christus: & hanc *vitam* quam nunc vivo in carne, per fidem filii Dei vivo, qui dilexit me, ac dedit semetipsum pro me. Non de- 21
nego gratiam Dei. Si enim per Legem est justitia, Christus frustrà mortuus est.

CAP. III.

O Dementes Galatæ, quis vobis invidet? 1
nam ecce quasi pingendo depictus fuerat coram oculis vestris Jesus Christus crucifixus.
Hoc tantùm velim à vobis scire, ex operi- 2
bus Legis accepistis Spiritum, an ex auditu fidei? Itáne stulti estis, ut quum spiritu 3
inceperitis, nunc carne absolvatis? Et 4
hæc omnia fruſtrà sustinuistis? at utinam & fruſtrà. Qui ergò indidit vobis spiritum, & 5
edit virtutes in vobis, ex operibus Legis, an ex auditu fidei *id agit*? Quemadmo- 6
dum credidit Abraham Deo, & reputatum est ei ad justitiam, Scitote igitur eos qui 7
sunt ex fide, filios esse Abrahami. Quum 8
enim præsciret Deus per fidem justificatum iri Gentes, prænuntiavit Abrahamo, prout ait Scriptura sancta, In te benedicentur omnes gentes. Itaque fideles benedicun- 9
tur in Abraham fideli. Quotquot enim 10
sunt ex operibus Legis, execrationi subjiciuntur. Scriptum est enim, Execrabilis o-
mnis qui non præstiterit quæcunque scripta sunt in Lege ista. Quòd autem nemo ju- 11
stificetur in Lege apud Deum, illud est manifestum, quandoquidem scriptum est, Justus in fide vivet. Lex autem ex fide non 12
est, sed quisquis præstiterit ea quæ in illa scripta sunt, vivet in eis. Porrò Christus 13
nos exemit ab execratione Legis, ipseque factus est pro nobis execratio. Scriptum
est enim, Execrabilis omnis qui suspendi-
tur in ligno. Ut inter Gentes esset bene- 14
dictio Abrahami per Jesum Christum, ut nos accipiamus promissionem Spiritûs per fidem.

Annuntiatio genitricis Dei. 5.

Fratres mei, tanquam inter homines lo- 15
quor, testamentum hominis quod confirmatum est, nemo reprobat, aut invertit in eo quicquam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወሐ፤ደወትያሰ ፡ ሓልቀት ፡ ወበሕይወት ፡ ክርስቶስ፡ሀለወኒ።። ወዝኒ ፡ ዘአሐዩ፡ደእዜ ፡ በሠ
ጋየ ፡ በአሚነ ፡ በወልዶ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለሐዴ ፡ ዘለፍቀረኒ ፡ ወመጠወ ፡ ርእሶ ፡ በእንቲአ
21 የ፡=፡ ኢይክሕድ ፡ ጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ እስመሰኬ ፡ በኀቢረ ፡ ሕገገ ፡ ለሪት ፡ ይጸደቁ ፡
ለከንቶኬ፡ ሞተ ፡ክርስቶስ።።=፡

1 ፌለብዶን ፡ ሰብእ ፡ ገሰቲየ ፡ ሞኑ ፡ እስመመክሙ ፡ ኀመ ፡ ኢትእመኑ ፡ በጽድቅ ፡ ላየስ
ተርሊ ፡ ለዐይን።። ኢየሱስ፡ክር ስቶስ፡ ዘለቅደመ፡ተጽሕፎ፡ በእንቲአሁ፡ ኀመኒ፡ ይሰቀል።=፡
2 ዘንተ፡ ደእሙ፡ እፈቅድ፡ እእመር፡ በኀቤክሙ፡ በኀቢረ፡ ሕገገ፡ ለሪትኑ፡ ነሀእክሙ፡መንፈስ፡
ቅዱስ፡ ለሠ፡ በሰሚዐ ፡ ሀይማኖትኑ፡=፡

Et vita mea defecit, & in vita Christi fui, & hanc vitam *quam vivo nunc in* 20
corpore meo, verè dego *in filio Dei unici, qui dilexit me & tradidit seipsum propter me. Non negabo gratiam Dei, quia si præstando normam justificantur,* 21
fruſtrà ergò mortuus est Christus.

CAP. III.

O *Fatui homines Galatiæ, quis afflixit vos ut non crederetis verè apparen-* 1
tem oculis Jesum Christum, de quo præscriptum fuit quòd crucifigeretur? Hoc 2
solummodo vellem scire apud vos, ne faciendo præceptum legis accepistis Spiri-
tum sanctum, vel audiendo fidem?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

20 Vivo autem, jam non ego: vivit verò in me Christus. Quòd autem nunc
vivo in carne: in fide vivo filii Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum
21 pro me. Non abjicio gratiam Dei. Si enim per legem justitia, ergò gra-
tis Christus mortuus est.

CAP. III.

1 O Insensati Galatæ, quis vos fascinavit non obedire veritati, ante quo-
2 rum oculos Jesus Christus præscriptus est, in vobis crucifixus? Hoc solùm
à vobis volo discere: ex operibus legis Spiritum accepistis, an ex auditu
3 fidei? Sic stulti estis, ut cùm spiritu cœperitis, nunc carne consummemi-
4 ni? Tanta passi estis sine causa? si tamen sine causa. Qui ergò tribuit
5 vobis Spiritum, & operatur virtutes in vobis: ex operibus legis, an ex au-
6 ditu fidei? Sicut scriptum est; Abraham credidit Deo, & reputatum est
illi ad justitiam. Cognoscite ergò, quia qui ex fide sunt, ii sunt filii Abra- 7
hæ. Providens autem Scriptura, quia ex fide justificat Gentes Deus, præ- 8
nuntiavit Abrahæ; Quia benedicentur in te omnes Gentes. Igitur qui ex 9
fide sunt, benedicentur cum fideli Abraham. Quicunque enim ex operibus 10
legis sunt, sub maledicto sunt. Scriptum est enim; Maledictus omnis, qui
non permanserit in omnibus, quæ scripta sunt in Libro legis, ut faciat ea.
Quoniam autem in lege nemo justificatur apud Deum, manifestum est: quia 11
justus ex fide vivit. Lex autem non ex fide, sed, Qui fecerit ea, vivet in 12
illis. Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum: 13
quia scriptum est; Maledictus omnis qui pendet in ligno; Ut in Gentibus 14
benedictio Abrahæ fieret in Christo Jesu, ut pollicitationem Spiritûs accipi-
amus per fidem. Fratres, (secundùm hominem dico,) tamen hominis con- 15
firmatum testamentum nemo spernit, aut superordinat.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 * فَلَسْتُ اَعِيشُ اَنَا اَيْضًا * وَاِنَّمَا ٱلْمَسِيحُ يَعِيشُ فِيَّ * وَٱلَّذِي اَعِيشُهُ ٱلْآنَ بِٱلْجَسَدِ فَاِنَّمَا اَعِيشُهُ
فِي اَمَانَةِ ٱبْنِ ٱللّٰهِ ٱلَّذِي اَحَبَّنِي وَاَسْلَمَ ذَاتَهُ عَنِّي * ثُمَّ * * ٱلثَّالِثَا * * لَسْتُ اَتْرُكُ نِعْمَةَ ٱللّٰهِ * 21
لِاَنَّ ٱلْعَدْلَ اِنْ كَانَ فِي ٱلشَّرِيعَةِ فَٱلْمَسِيحُ اِذًا قَدْ مَاتَ مَجَّانًا *

Nec vivo ampliùs ego, sed Christus in me vivit: & tempus quod modò vivo in carne, illud vivo per fidem filii Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Finis. 20

Feriâ tertiâ.

Non denego gratiam Dei: nam si justitia consistit in lege, Christus igitur frustra mortuus est. 21

* اَلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ * * يَا اَهْلَ غَلَاطِيَّةَ يَا جُهَّالُ * مَنِ ٱلَّذِي حَسَدَكُمْ اَلَّا تُذْعِنُوا لِلْحَقِّ * 1
يَا مَنْ قَدْ صُوِّرَ فِيكُمْ قُدَّامَ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ بِاَرَاءِ اَعْيُنِكُمْ مَصْلُوبًا * هٰذَا فَقَطْ اَسْاَلُ اَنْ اَعْرِفَهُ 2
مِنْكُمْ * اَمِنْ اَعْمَالِ ٱلشَّرِيعَةِ اَخَذْتُمُ ٱلرُّوحَ اَمْ مِنْ سَمَاعِ ٱلْاِيمَانِ * اَهٰكَذَا اَنْتُمْ لَا فِطْنَةَ لَكُمْ * 3
بَدَاْتُمْ بِرُوحٍ وَتَمُّونَ ٱلْاٰنَ بِٱلْجَسَدِ * وَمِثْلُ هٰذِهِ ٱلْاَشْيَاءِ قَدْ صَابَتْكُمْ بَاطِلًا * وَلَيْتَهَا بَاطِلًا * 4
* فَٱلَّذِي يُرَوِّكُمُ ٱلرُّوحَ وَعَمِلَ فِيكُمْ قُوَّاتٍ * اَمِنْ اَعْمَالِ ٱلشَّرِيعَةِ * اَوْ مِنْ سَمَاعِ ٱلْاَمَانَةِ مَنَحَكُمْ ذٰلِكَ * 5
* كَمَا اَنَّ اِبْرٰهِيمَ صَدَّقَ ٱللّٰهَ فَحُسِبَ لَهُ ذٰلِكَ عَدْلًا * اَبَرَاكُمْ تَعْرِفُونَ اَنَّ ٱلَّذِينَ مِنَ ٱلْاَمَانَةِ 6 7
اُولٰئِكَ بَنُو اِبْرٰهِيمَ * * قِرَاءَةُ ٱلسَّبْتِ ٱلسَّادِسِ وَٱلْعِشْرِينَ * وَاَيْضًا لِلسَّبْتِ ٱلَّذِي قَبْلَ ٱلْمِيلَادِ *
* فَلِسَابِقِ عِلْمِ ٱلْكِتَابِ اَنَّ ٱللّٰهَ مِنَ ٱلْاَمَانَةِ يُزَكِّي ٱلْاُمَمَ * بَشَّرَ قُدَّامَ اِبْرٰهِيمَ * اَنْ كَافَّةَ ٱلْاُمَمِ بِكَ 8
يَتَبَارَكُوا * فَلِذٰلِكَ ٱلَّذِينَ مِنَ ٱلْاَمَانَةِ يُبَارَكُونَ مَعَ اِبْرٰهِيمَ ٱلْمُؤْمِنِ * لِاَنَّ جَمَاعَةَ 9 10
ٱلَّذِينَ هُمْ مِنْ اَعْمَالِ ٱلشَّرِيعَةِ هُمْ تَحْتَ لَعْنَةٍ * لِاَنَّ قَدْ كُتِبَ يَكُونُ مَلْعُونًا مَنْ لَا
يَثْبُتُ فِي جَمِيعِ ٱلْفَرَائِضِ ٱلْمَكْتُوبَةِ فِي مُصْحَفِ ٱلشَّرِيعَةِ لِيَعْمَلَهَا * فَاَمَّا اَنْ اَحَدًا لَنْ 11
يُزَكِّيَ عِنْدَ ٱللّٰهِ بِٱلشَّرِيعَةِ فَذٰلِكَ وَاضِحٌ * لِاَنَّ ٱلصِّدِّيقَ مِنَ ٱلْاَمَانَةِ يَعِيشُ * وَٱلشَّرِيعَةُ 12
لَيْسَتْ مِنَ ٱلْاَمَانَةِ * بَلْ مِنَ ٱلْاِنْسَانِ ٱلَّذِي اِنْ يَعْمَلْ فَرَائِضَهَا يَحْيَ بِهِنَّ * ثُمَّ *
* تَمَامُ قِرَاءَةِ ٱلسَّبْتِ ٱلْكَبِيرِ * * فَٱلْمَسِيحُ ٱبْتَاعَنَا مِنْ لَعْنَةِ ٱلشَّرِيعَةِ وَصَارَ مِنْ اَجْلِنَا لَعْنَةً * 13
لِاَنَّ قَدْ كُتِبَ كُلُّ مَنْ عُلِّقَ عَلَى خَشَبَةٍ مَلْعُونٌ * لِتَصِيرَ بَرَكَةُ اِبْرٰهِيمَ اِلَى ٱلْاُمَمِ بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ 14
لِنَاْخُذَ بِالْاَمَانَةِ مَوْعِدَ ٱلرُّوحِ * ثُمَّ * * قِرَاءَةُ ٱلْاَرْبِعَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلْخَامِسَةِ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *
* اَيُّهَا ٱلْاِخْوَةُ قَوْلًا يَخُصُّ ٱلْاِنْسَانَ اَقُولُ * وَمَعَ هٰذَا اِذَا كَانَ عَهْدُ ٱلْاِنْسَانِ وَصِيَّتُهُ مُثْبَتَةً * 15
مَا يُخَالِفُهَا اَحَدٌ * وَلَا يَاْمُرُ فِيهَا *

Cap. III.

O Cives Galatiæ, ô dementes, quis vos invidit ne acquiesceretis veritati: ô vos in quibus jam anteà depictus fuerat Jesus Christus ob oculos vestros crucifixus, Hoc solùm scire vellem à vobis, num ex operibus legis acceperitis Spiritum, an ex auditu fidei? Adeonè judicii expertes estis? In spiritu cœpistis, & nunc in carne finitis? Et tales res frustra vobis acciderunt? & ô utinam frustra. Qui igitur suppeditat vobis Spiritum, & operatus est in vobis virtutes, num ex operibus legis, an ex auditu fidei talia vobis concessit? Quemadmodum Abraham credidit Deo, & recensitum hoc illi fuit ad justitiam: Num fortè scitis quòd qui sunt ex fide, ii sunt filii Abrahæ? 1 2 3 4 5 6 7

Lectio sabbathi vigesimi sexti. Ac præteréa pro sabbatho quod præcedit Nativitatem.

Ob præscientiam autem scripturæ quòd Deus ex fide justificet Gentes, prænuntiavit Abrahæ quòd omnes Gentes in te benedicentur. Quapropter qui ex fide sunt, benedicuntur cum Abraham fideli. Omnes enim qui sunt ex operibus legis, sub maledictione sunt: quia scriptum est, Maledictus erit qui non manserit in cunctis statutis scriptis in libro legis, ut faciat ea. At verò quòd nemo justificetur apud Deum per legem, id manifestum est: siquidem justus ex fide vivit. Lex autem non est ex fide, sed ex homine; qui si fecerit statuta illius, per ea vivet. Hactenus. 8 9 10 11 12

Supplementum lectionis sabbathi maximi, (id est sancti.)

Christus ergò redemit nos à maledictione legis, factus que est pro nobis maledictio: scriptum est enim; Quisquis appensus fuerit trabi, maledictus est. ut benedictio Abrahæ Gentibus cederet per Jesum Christum, ut per fidem acciperemus promissionem Spiritus. Finis. 13 14

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ quintæ post Pentecosten.

O fratres, sermonem homini proprium dico; attamen cùm fuerit fœdus hominis ejusque præceptum confirmatum, nemo contradicit ei, neque dispensat in eo. 15

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ከመዝኑ : ለብደን : ለንትሙ : እመድኅረ : ዘመንፈስ : ቅዱስ : ወጠንክሙ : ግባእክሙ ::
4 ይእዜ : በሕገ : ዘሥጋ : ወደመ : ትገበሩ ::ፈ ወመጠነኝ : ሐሚመክሙ : ለከንቱ : ረሰ
5 ይክሙ ::ፈ ፫ ወእቱ : ዘይሁበክሙ : መንፈስ : ቅዱስ : ወይገብር : ለክሙ : ኀይለ :
6 በገቢረ : ሕገገ : ሥሪትኑ : ለሠ : በሰሚዐ : ሀይማኖትኑ ::ፈ በከመ : ለብርሃመ : ለመ
7 ነ : በእግዚአብሔር : ወኮኖ : ጽድቀ ::ፈ ሊታለመሬኑ : እንክ : ከመ : እለ : ለመኑ :
8 ወሉደ : ለብርሃመ : እመንቱ ::ፈ እስመ : ለቅደመ : ለእመሮ : መጽሐፍ : ከመ : በለ
ሚነ : ያጸድቆሙ : እግዚአብሔር : ለለሕዛብ : ለቅደመ : ለሰፍሖቶ : እግዚአብሔር : ለ
ለብርሃመ : ከመ ; ቦቱ : ይትባረክ : ኵሉ : ለሕዘብ ::ፈ ወይእዜሰኬ : እለ : የለመኑ :
ይትባረኩ : መስለ : ለብርሃመ : መእመነ ::ፈ
በሰብዕ : ሰንበት : ጸመ : ኅበ : ይትነቡበ ::ፈ
10 2 ወኵሉሙ : እለ : ወእቱ : ሕገ : ሥሪት : ሀለወ : ወእቱ : መርገመ : ይነብሩ :: እስመ :
ከመዝ : ይቤ : መጽሐፍ : ርጉመ : ለይኩን : ኵሉ : ዘዝሰኩፍ : ወእቱ : ዝንቱ : መጽሐ
11 ፈ : ሥሪት : ዘሊይፈጽመ : ገቢሮቶ ::ፈ ወከመሰ : ሊይጸድቁ : በገቢረ : ሕገገ : ሥሪት :
በኅበ : እግዚአብሔር : ይትዐወቅ : ካመ : በለሚነ : ይጸድቁ : ወጸድቅኒ : በሉሚነ : ያሐ
12 ዩ ::ፈ ወለሥሪትሰ : ሊኮነ : በለሚነ : ዘያጸድቅ : ደእመ : ዘፈጸመ : ገቢሮቶ : የሐየ : ቦ
13 ቱ ::ፈ ወተሠየጦነ : ክርስቶስ : እመርገማ : ለሥሪት : በዘ : ወድአ : በጽሐነ : መርገማ :
14 እስመ : ከመዝ : ይቤ : መጽሐፍ :: ርጉመ : ውእቱ : ኵሉ : ዘስቁል : ደቡ : ዕፀ ::ፈ ክ
መ : ይግባእ : ለዕለ : ለሕዘብ : በጸከተ : ለብርሃመ : በእንተ : ሊየሱል : ክርስቶስ : ከመ :
15 ንርከብ : ተስፋሁ : ለመንፈስ : ቅዱስ : በለሚነ : ክርስቶስ ::ፈ ጊ ሕገ : ስብእ : ንብ
ል : ሰብእ : ጥቀ : ሊይለቢ : ወሊይትከሐድ : ኪደነ : ዘፅኑዕ ::ፈ

Adcóne fatui estis, postquam Spiritu sancto cœperitis, ut revertamini nunc secundùm legem carnis & sanguinis agere? Et quanta passi estis, inania fecistis? Ille qui tribuit vobis Spiritum sanctum, & operatur vobis virtutem: num faciendo præceptum legis, vel audiendo fidem? Sicut Abraham credidit in Deo, & fuit justus. Nescitisne igitur quòd credentes filii Abrahæ sunt? Quia præsciebat Scriptura quòd in credendo justificaret Deus Gentes, primò promisit Deus Abrahamo quòd in illo benedicerentur omnes gentes. Et nunc ergò credentes benedicentur cum Abrahamo fideli. 3 4 5 6 7 8 9

Septimo sabbato jejunii, ubi legitur.

Et omnes qui in præcepto legis fuerunt, sub maledicto manent: quia sic dicit Scriptura; Maledictus sit omnis qui non perficiet faciendo quæcunque scripta sunt in libro legis. Et sicut non justificantur faciendo præceptum legis apud Deum, manifestum est quòd credendo justificabuntur, & justi in fide vivent. Et lex, non est in credendo, quòd justificet, sed qui perimplevit opus ejus, in ea vivet. Et redemit nos Christus ab exsecratione legis, eò quòd ipse factus advenit pro nobis maledictum: quia sic dicit Scriptura; Maledictus est omnis qui suspensus est super ligno: ut reverteretur super Gentes benedictio Abrahami per Jesum Christum, & ut obtineamus promissionem Spiritûs sancti confidendo in Christo. More humano loquimur, Homo nequaquam contradicet neque rescindet pactum quod confirmatum fuit. 10 11 12 13 14 15

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ. ΚΕΦ. Ζ'. Η'.

As Abrahæ dictæ sunt promissiones, & semini ejus. Non dicit,
16 Τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐῤῥέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει,
Et seminibus, quasi in multis: sed quasi in uno, Et semini tuo, qui est
Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν· ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός, Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστι
Christus. Hoc autem dico, testamentum *ante confirmatum* à Deo in
17 Χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ (η) Θεοῦ εἰς
Christum, quæ post annos quadringentos & triginta facta lex non *irritat* ad
Χριστὸν, ὁ μετὰ ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς
abolendam promissionem. Si *enim* ex lege hæreditas, non *amplius* ex
18 τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ
Promissione. *At* Abrahæ per repromissionem *gratificatus est* Deus. Quid igitur
19 ἐπαγγελίας. Τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεός. Τί οὖν
lex? *transgressionum causâ* apposita est, *usque quò* veniret semen cui
ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ
Promissum erat, ordinata per angelos in manu mediatoris. *At* mediator, unius
20 ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου. Ὁ δὲ μεσίτης, ἑνὸς
non est: *at* Deus unus est. Ergò lex adversùs promissa Dei?
21 οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ Θεὸς εἷς ἐστιν. Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ;
Absit. Si enim data esset lex *potens* vivificare, verè ex
Μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, (θ)ὄντως ἂν ἐκ
lege esset justitia. Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato,
22 νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη. Ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα (ι) ὑπὸ ἁμαρτίαν,
ut promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus. *Antè* autem *venire*
23 ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσι. Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν
fidem, sub *legem* custodiebamur, conclusi, in *futuram* fidem reve-
τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, (κ)συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυ-
landi. Itaque lex pædagogus noster fuit in *Christum*, ut ex fide
24 φθῆναι. Ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστὸν, ἵνα ἐκ πίστεως
justificaremur. *Veniente autem fide*, non *amplius* sub pædagogo sumus.
δικαιωθῶμεν. Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν·
Omnes enim filii Dei estis per fidem in Christo Jesu. Quicunque enim in *Christum*
Πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν
baptizati estis, Christum induistis. Non est Judæus, neque Græcus: non est servus,
ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος, οὐδὲ Ἕλλην· οὐκ ἔνι δοῦλος,
neque liber: non est masculus, & fœmina. Omnes enim vos *unus* estis in Christo Jesu.
οὐδὲ ἐλεύθερος· οὐκ ἔνι ἄρσεν, καὶ θῆλυ. (λ)Πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
Si autem vos Christi, ergò Abrahæ semen estis, & secundùm promissionem hæredes.
Εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα (μ)ἐστὲ, καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονό-
μοι.

CAP. IV. δ'.

Ad quantum tempus hæres *infans* est, nihil differt servo,
Η' Λέγω δὲ, Ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου,
dominus omnium *existens*: Sed sub *tutores* est & *curatores*, usque *præ-*
κύριος πάντων ὤν· Ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προ-
finitionem Patris. Ita & nos, cùm essemus *infantes*, sub elementis
θεσμίας τοῦ πατρός. Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα
mundi eramus *servituti addicti*. *Cùm verò* venit plenitudo temporis, emi-
τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι. Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξα-
sit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub *legem*:
πέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικὸς, γενόμενον ὑπὸ νόμον,
Ut eos qui sub *legem* redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.
Ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. Ὅτι
autem estis filii, misit Deus Spiritum filii sui in corda vestra,
δέ ἐστε υἱοὶ, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν,
clamantem, Abba, (Pater.)
κράζον, Ἀββᾶ, (ὁ Πατήρ.)

MS.A. (η) Θεοῦ, ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονὼς (θ) ὄντως ἐκ νόμου ἂν ἦν (ι) ὑφ' (κ) συγκεκλεισμένοι (λ) Ἅπαντες γὰρ ὑμεῖς ἐστε Χριστοῦ Ἰησοῦ. (μ) ἐστὲ, κατ'

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Abrahamo autem promissa est promissio, & 16
semini ejus. Nec dixit ei; Seminibus tuis,
quasi plurimis, sed, Semini tuo, tanquam
unico, qui est Christus. Hoc autem dico, 17
nempè testamentum quod antè confirmatum
est à Deo in Christo, Lex quidem quæ facta
est post quadringentos & triginta annos,
non potest improbare, & obliterare promis-
sum. Quòd si ex Lege est hæreditas, jam 18
non est ex promissione. Abrahamo autem
per promissionem quidem dedit Deus.
Quid ergò Lex? propter transgressionem 19
addita est, usque dum veniret semen illud
cui facta fuerat promissio: & data est
ipsa Lex per angelos in manu Me-
diatoris. Mediator autem unius non est, 20
Deus verò unus est. Lex ergò adversatur 21
promissioni Dei? absit. Si enim data esset
lex quæ posset vivificare, verè ex lege esset
justitia. Sed conclusit Scriptura omnia sub 22
peccato, ut promissio per fidem Jesu Chri-
sti daretur iis qui credunt. Cæterùm ante- 23
quam veniret fides, lex custodiebat nos con-
clusos in eam fidem quæ erat revelanda.
Lex igitur pædagogus fuit nobis ad Chri- 24
stum, ut ex fide justificaremur. At post- 25
quam venit fides, non sumus sub pædagogo.
Etenim vos omnes estis filii Dei per fidem 26
in Jesum Christum. Quotquot enim in 27
Christo baptizati estis, Christum induistis.
Non est Judæus, neque Gentilis: non 28
est servus, neque ingenuus: non est mas-
culus, neque fœmina: siquidem vos
omnes unus estis in Jesu Christo. Quòd 29
si ipsius Christi estis, jam estis semen
Abrahami, & hæredes per promissio-
nem.

CAP. IV.

Ad oblationem Nativitatis. 6.

Dico autem quandiu hæres puer est, 1
non differt à servo, quum sit dominus
omnium. Sed sub tutoribus est & pro- 2
curatoribus, usque ad tempus quod præ-
stituerit pater ipsius. Ita & nos quum 3
essemus pueruli sub elementis mundi,
eramus in servitutem redacti. At post- 4
quam venit plenitudo temporis, misit
Deus filium suum, & factus est ex mulie-
re, & factus est sub lege: Ut eos qui 5
sub lege erant redimeret, ut recipere-
mus adoptionem filiorum. Quoniam au- 6
tem estis filii, misit Deus Spiritum illum
filii sui in corda vestra clamantem; Aba,
Pater noster.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወለአብርሃምኒ፡ አስፈሞ፡ ወይቤሎ፡ ለከ፡ ወለዘርእከ፡ ሊይቤሎ፡ ለከ፡ ወለአዝርእትከ፡
ኀምዘ፡ ለብዙኃን፡ ዘእንበለ ኀምዘ፡ ለአሐዱ፡ ለዘርእከ፡ እንሙ፡ ክርስቶስ፡ ውእቱ።።=።
17 ዘንተ፡ እንዘ፡ እብል፡ ኪያሃ፡ ዘእመሓበ፡ እግዚአብሔር፡ ወእመድኀረው፡ በአርባዕቱ፡
ምእት፡ ክረምት፡ ወሠላሳ፡ ክረምት፡ መጽአት፡ ሶሪት ።። ወለከ፡ ኀም፡ ትክሰእ፡ ዘስፈ
18 ወ፡ እግዚአብሔር።=። ወእምሰኬ፡ በኀቢረ፡ ሕገገ፡ ሶሪትኑ፡ ይወርሱ፡ ሊኆኔ፡ ባዘ፡
19 ለሰፈወ፡ ናሁ፡ ለቅደመ፡ እስፍሖቶ፡ እግዚአብሔር ።። ለአብርሃም።=። ለምንት፡ እኒ
ከ፡ መጽአት፡ ሶሪት፡ ኀም፡ ተብዘኃኑ፡ ለኃጢአት፡ እስከ፡ አመ፡ ይበጽሕ ዝኩ፡ ዘ
ርእ፡ ዘለኩ፡ ለሰፈወ፡ በሠርዐተ፡ መላእክቲሁ፡ ወበእደ፡ ሣሪይ።=።

Et Abrahamo promisit, & dixit ei; Tibi & semini tuo: non dicit; Tibi et 16
seminibus tuis, sicut multis: sed sicut uni; Semini tuo, quia Christus est.
Hoc igitur dico, pactum hoc fuisse à Deo: & post quadringentos annos, & 17
triginta annos venisse legem, sed non ut prohiberet quod promisit Deus. Si 18
igitur faciendo præcepta legis, hæreditatem consequentur, non fuit in eo quod
promisit: ecce primò promisit Deus Abrahamo. Quarè igitur venit lex? 19
num ut multiplicant peccata, usque dum venerit hoc semen, cui promissit per
ordinationem angelorum, & per manum Electi?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

16 Abrahæ dictæ sunt promissiones, & semini ejus. Non dicit; Et seminibus,
17 quasi in multis: sed quasi in uno; Et semini tuo, qui est Christus. Hoc
autem dico; Testamentum confirmatum à Deo, quæ post quadringentos &
triginta annos facta est Lex, non irritum facit ad evacuandam promissionem.
18 Nam si ex lege hæreditas, jam non ex promissione. Abrahæ autem per repro-
19 missionem donavit Deus. Quid igitur lex? Propter transgressiones posita est,
donec veniret semen, cui promiserat, ordinata per angelos in manu media-
20 toris. Mediator autem unius non est: Deus autem unus est. Lex ergò ad-
21 versùs promissa Dei? Absit. Si enim data esset lex, quæ posset vivificare,
22 verè ex lege esset justitia. Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut
23 promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus. Priùs autem quàm veni-
ret fides, sub lege custodiebamur conclusi, in eam fidem quæ revelanda
24 erat. Itaque lex pædagogus noster fuit in Christo, ut ex fide justificemur.
25 At ubi venit fides, jam non sumus sub pædagogo. Omnes enim filii Dei
26
estis per fidem, quæ est in Christo Jesu. Quicunque enim in Christo ba- 27
ptizati estis, Christum induistis. Non est Judæus, neque Græcus: non est 28
servus, neque liber: non est masculus, neque fœmina. Omnes enim vos
unum estis in Christo Jesu. Si autem vos Christi: ergò semen Abrahæ estis, 29
secundùm promissionem hæredes.

CAP. IV.

Dico autem; Quanto tempore hæres parvulus est, nihil differt à servo, cùm 1
sit dominus omnium: Sed sub tutoribus & actoribus est, usque ad præfi- 2
nitum tempus à patre: Ita & nos cùm essemus parvuli, sub elementis 3
mundi eramus servientes. At ubi venit plenitudo temporis, misit Deus fili- 4
um suum, factum ex muliere, factum sub lege, Ut eos, qui sub lege erant, 5
redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus. Quoniam autem estis filii, 6
misit Deus Spiritum filii sui in corda vestra, clamantem; Abba, Pater.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * فَالْمَوَاعِيدُ اِنَّمَا قِيلَتْ لِاِبْرَهِيمَ وَلِنَسْلِهِ * وَلَمْ يَقُلْ سُلَالَاتٍ * كَاَنَّهُ يَدُوحِي كَثِيرِينَ * بَلْ كَمَنْ
17 يَنْعَمُ وَاحِدًا * وَلِنَسْلِكَ اَلَّذِي هُوَ ٱلْمَسِيحُ * وَاَقُولُ هَذَا مُوضِحًا اَنَّهُ عَهْدٌ قَدْ سَبَقَ اللّٰهُ فَبَنَاهُ
لِلْمَسِيحِ * وَٱلشَّرِيعَةُ ٱلَّتِي صَارَتْ بَعْدَ اَرْبَعِ مِاَئَةٍ وَبَلَاثِينَ سَنَةً * لَنْ تَنْقُضَهُ بِاَنْ تُبْطِلَ ٱلْمَوْعِدَ *
18 لِاَنَّ ٱلْمَوْرِثَ اِنْ كَانَ فِي ٱلشَّرِيعَةِ فَلَيْسَ مِنْ وَعْدٍ اَيْضًا * وَاللّٰهُ اِنَّمَا وَهَبَ لِاِبْرَهِيمَ بِمَوْعِدٍ * فَمَا
19 ٱلْغَرَضُ اِذًا * اَلشَّرِيعَةُ اِنَّمَا اُسِّسَتْ مِنْ اَجْلِ ٱلْمَعَاصِي اِلَى اَنْ يَجِيءَ ٱلنَّسْلُ اَلَّذِي لَهُ ٱلْمَوْعِدُ *
20 وَرُتِّبَتْ بِمَلَائِكَةٍ بِيَدِ وَاسِطَةٍ * وَٱلْوَاسِطَةُ لَيْسَ هُوَ وَاحِدٌ وَاسِطَةً * فَاَمَّا اللّٰهُ فَهُوَ وَاحِدٌ * فَٱلشَّرِيعَةُ
21 اِذًا تُنْقَضُ عَلَى مَوَاعِيدِ اللّٰهِ حَاشَا. فَاِنْ كَانَتْ قَدْ اُعْطِيَتْ شَرِيعَةً تَسْتَطِيعُ اَنْ تُحْيِيَ * فَالْعَدْلُ
بِٱلْحَقِيقَةِ مِنَ ٱلشَّرِيعَةِ هُوَ * لٰكِنِ ٱلْكِتَابُ حَبَسَ ٱلْكُلَّ تَحْتَ ٱلْخَطِيَّةِ * لِيُعْطَى ٱلْمَوْعِدُ لِلَّذِينَ
22 يُؤْمِنُونَ مِنْ اَمَانَةِ ٱلْمَسِيحِ * * قِرَاءَةُ ٱلْخَمِيسِ ٱلْخَامِسِ عَشَرَ وَفِي عِيدِ ٱلْقَدِيسَةِ بَرْبَارَ *
23 * قَبْلَ اَنْ تَجِيءَ ٱلْاَمَانَةُ كُنَّا تَحْتَ ٱلشَّرِيعَةِ نُصَانُ * نُحْبَسُ لِلْاَمَانَةِ ٱلْمُنْتَظَرِ اَسْتِعْلَانُهَا * فَٱلشَّرِيعَةُ
24 كَانَتْ مُؤَدِّبَنَا لِلْمَسِيحِ * لِنَتَبَرَّرَ بِٱلْاَمَانَةِ * فَلَمَّا وَرَدَتِ ٱلْاَمَانَةُ لَسْنَا نَكُونُ تَحْتَ مُؤَدِّبٍ اَيْضًا *
25 * لِاَنَّكُمْ كُلَّكُمْ بَنُو اللّٰهِ اَنْتُمْ بِٱلْاِيمَانِ بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * لِاَنَّكُمْ كَافَّةَ ٱلَّذِينَ اصْطَبَغْتُمْ بِٱلْمَسِيحِ
26 قَدْ لَبِسْتُمُ ٱلْمَسِيحَ * فَلَيْسَ فِيكُمْ يَهُودِيٌّ وَلَا صَابِئٌ * وَلَا عَبْدٌ وَلَا حُرٌّ * وَلَيْسَ ذَكَرٌ وَاُنْثَى *
27 لِاَنَّكُمْ كُلَّكُمْ بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ وَاحِدٌ * فَاِنْ
28 كُنْتُمْ لِلْمَسِيحِ فَاَنْتُمْ اِذًا نَسْلُ اِبْرَهِيمَ وَوَارِثُونَ مَا يَخُصُّ ٱلْمَوْعِدَ *
29

* اَلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ *

1 * وَاَقُولُ اَنَّهُ مَدَى ٱلزَّمَانِ اَلَّذِي يَكُونُ ٱلْوَارِثُ طِفْلًا * فَلَنْ يَفْضُلَ عَلَى ٱلْعَبْدِ شَيْئًا * اِذْ هُوَ
2 سَيِّدُ ٱلْعَبِيدِ كُلِّهِمْ * بَلْ يَكُونُ تَحْتَ حَجْرِ ٱلْاَوْصِيَاءِ وَٱلْقَهَارِمَةِ اِلَى تَاْجِيلِ اَبِيهِ * كَذٰلِكَ وَنَحْنُ اِذْ
3 كُنَّا اَطْفَالًا كُنَّا مُسْتَعْبَدِينَ تَحْتَ حَجْرِ اَسْتِقْصَاتِ ٱلْعَالَمِ * * قِرَاءَةُ يَوْمِ عِيدِ ٱلْمِيلَادِ ٱلْمَجِيدِ *
4 * فَلَمَّا حَانَ كَمَالُ ٱلزَّمَانِ اَرْسَلَ اللّٰهُ اِبْنَهُ مَوْلُودًا مِنِ اِمْرَاَةٍ * صَائِرًا تَحْتَ ٱلشَّرِيعَةِ * لِيَبْتَاعَ ٱلَّذِينَ
5 تَحْتَ حَجْرِ ٱلشَّرِيعَةِ * لِنَتَسَلَّمَ ٱلتَّبَنِّيَ * ثُمَّ * * ٱلْخَمِيسُ *
6 * وَاَنْتُمْ بَنُونَ اَرْسَلَ اللّٰهُ رُوحَ اِبْنِهِ اِلَى قُلُوبِكُمْ هَاتِفًا بِٱلْاَبِ يَا اَبَانَا *

Promissiones autem dictæ quidem sunt 16
Abrahæ & stirpi ejus. Neque dixit stir-
pibus, ac si multos intenderet: sed vel-
ut is qui unum spectat, Et stirpi tuæ,
qui est Christus. Hoc autem palàm di- 17
co, quòd istud sit fœdus quod jam olim
Deus confirmaverat Christo: et lex quæ
condita fuit post quadringentos & tri-
ginta annos, haudquaquam destruat il-
lud, ut aboleat promissionem. Nam 18
hæreditas ex sit in Lege, ergò non adhuc
ex promissione. Deus autem donavit
quidem Abrahæ per promissionem. Quid 19
igitur mens? profectò Lex condita est
propter contumacias, donec veniret
stirps cujus erat promissio: & ordinata
est per Angelos, per manum mediatoris.
Mediator autem non est unius mediator: 20
Deus verò est unus. Lex igitur exten- 21
ditur supra Dei promissiones? Absit.
Nam si data mihi fuisset Lex quæ posset
vivificare, justitia revera esset ex Le-
ge. Verùm Scriptura conclusit omni- 22
sub peccatum, ut promissio daretur his
qui crediturì essent, ex fide Jesu Christi.
Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ quintæ. Et in die festo sanctæ Barbaræ.
Antequam veniret fides, Lex custodie- 23
bat nos conclusos ad fidem cujus revela-
tio expectabatur. Itaque Lex fuit ma- 24
gistra nostra ad Christum, ut justificaret
nos fides. Quarè veniente fide, non 25
sumus amplius sub magistro. Vos 26
enim omnes filii Dei estis, per fidem in
Jesum Christum. Nam vos omnes qui 27
in Christo baptizati estis, Christum jam
induistis. Non est enim inter vos Ju- 28
dæus, nec deficiens à fide, neque servus,
neque liber, neque est masculus & fœ-
mina.
Ad oblationem in die festo immersionis (seu baptismi, hoc est Epiphaniæ.)
Omnes enim vos unus estis in Jesu
Christo. Quòd si estis Christi, igitur 29
estis progenies Abrahæ, & hæredes ejus
quod attinet ad promissionem.

CAP. IV.

Dico autem, Spatio temporis quo hæ- 1
res puer est, nullatenus præstat servis,
quamvis sit dominus omnium servorum.
Sed est sub tutela curatorum & guber- 2
natorum usque ad tempus præfinitum à
patre suo. Ita & nos, cùm essemus 3
pueri, servitute premebamur sub tutela
elementorum mundi:
Lectio diei festi Nativitatis gloriosissimæ.
At adveniente perfectione temporis, 4
misit Deus filium suum genitum ex mu-
liere, factum sub Lege: Ut redimeret 5
eos qui erant sub Legis tutela, ut acci-
peremus adoptionem filiorum. Hactenus.
Feriâ quintâ.
Quarè cùm sitis filii, misit Deus Spi- 6
ritum Filii sui in corda vestra, cla-
mantem ad Patrem, O Pater noster.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወሓሪይሰ : ሊኆነ : አሐዱ : እግዚአብሔር : ባሕቱ : አሐዱ : ክልኤቱ ::=
21 ለሪት : እንከ፡ትክለእኑ : ዘለእስፈወ : እግዚአብሔር :: መጽአት : ሖስ :: ሶቤሁ : ተውህበ :
22 ሕግ : ዘይክል : ለሕይወ : ለውእቱ : ሕግ : እመኆነ : ጸደቅ ::= ወባሕቱ : ዘኀቡ : መ
ጽሐፍ : ለኵሉ : ውእተ : ኀጢአት : ከመ : ይኩን : ዝኩ : ተስፋ : በለሚን : ወይረክብ
23 መ : እለ : የለመኑ ::= ወዘእንበለሰ : ይብጸሕ : ለሚን : ዐቀበተነ : ለፅት : ቁመርሐተነ :
24 ውእተ : ለሚን : ዘይመጽእ ::= ለፅት : እንከ : መርሐ : ኵነተነ : ለኀበ : ክርስቶስ : ከ
25 መ : ንጽደቅ : በለሚነ : ቦቱ ::= ወእመዝ : መጽአ : እንከ : ለሚን : ኢንፈቅድ : እን
26 ከ : መርሐ ::= እስመ : ኵልነ : ውሉደ : እግዚአብሔር : ኮነ ::= ✣✣✣✣ ለልቦ :
28 ሊይሁያዊ : ወለልቦ : አረማዊ : ወለልቦ : ነባሪ : ወለልቦ : ለጋዕዚ : ወለልቦ : ተባዕተ : ወለ
ልቦ : ለንስተ :: እስመ : ኵልክሙ : ውሉደ : እግዚአብሔር : ለንትሙ : ከመ : ክርስቶስ :
ዘርእ : ለንትሙ ::=

በጉና : ክርስቶስ : መንባብ : በዕለተ : በዓል ::=

1 ዐ ወባሕቱ : እብል : ለመጣን : ሕፃን : ውእቱ : ወረሲ : ለልቦ : ዘይጌይጽ : እመነባሪ : እ
2 ንዘ : እግዚእ : ውእቱ : ለኵሉ ::= ወባሕቱ : ላዕለ : እመሓው : ወላዕለ : መገብት : ይ
3 ትዐቀብ : እስከ : ይበጽሕ : ዕድሜ : ለብዙ ::= ከማሁኬ : ኀነነሂ : ለመ : ሕፃናት : ነ
4 ሕነ : ተቀነይነ : ለስሒተዝ : ዓለመ ::= ወእመ : በጽሓ : ዕድሜሁ : ፈነወ : እግዚአብሔር :
5 ወልደ : ወተወልደ : እመብእሲት : ወገብረ : ሕገ : በለሪት ::= ከመ : ይዛየጦ : ለእለ : ውእ
6 ተ : ለሪት : ከመ : ንርከብ : ትርሲተ : ወልድ ::= ወከመሰ : ውሉዶ : ለንትሙ : ናሁ : ፈነወ : እግ
ዚአብሔር : መንፈስ : ወልዱ : ውእተ : ልብክሙ : ወይጸርኅ : ወይብል : ለባ : ወለአቦየ ::=

Et electus non est unius: Dominus tamen unus est duorum. Lex igitur num 20
prohibere quod promisit Deus adventa est? Absit. Si data fuisset lex quæ pote- 21
rat vivificare eum, lex tunc justificaret. Sed conclusit Scriptura omnia in pec- 22
cato, ut fieret hæc promissio in credendo, & obtinerent eam credentes. Et ante- 23
quàm veniret fides custodivit nos lex, & duxit nos in fide venturi. Lex igitur 24
ductor fuit nobis ad Christum, ut justificaremur per fidem in illo. Et quum igitur 25
adventa fuerit fides, non indigemus amplius ductore. Quia nos omnes filii Dei 26
sumus. Desunt versus 27.
Non est Judæus, neque Gentilis, neque servus, neque liber, neque masculus, neque 28
fœmina. Quia omnes vos filii Dei estis, sicut Christi semen estis.

CAP. IV.

Die festi confessionis Christi, lectio.

Sed dico; Quamdiu parvulus est hæres, nihil est quo differt à servo, existens do- 1
minus omnium: Sed sub tutoribus & dispensatoribus custoditur, usque dum ve- 2
niat tempus præfinitum patris sui: sic igitur nos etiam, quando parvuli eramus 3
inservivimus corruptioni hujus mundi. Et quando venit tempus præfinitum ejus, 4
misit Deus filium suum, & genitus fuit ex muliere, & operarius fuit præcepti in
lege, ut redimeret eos, qui sub lege erant, ut obtineamus adoptionem filiorum: 5
Quemadmodum filii ejus estis: ecce misit Deus Spiritum filii sui in corda vestra, 6
& clamat & dicit; Pater, & Pater mi.

Digitized by Google

Itaque non *amplius es* servus, sed filius: Si verò filius, & hæres Dei
7 Ὥστε οὐκ ἔτι εἶ δοῦλος, (α) ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ (β) κληρονόμος Θεοῦ
Per *Christum*. Sed tunc quidem ignorantes Deum, serviebatis non naturâ
8 διὰ Χριστοῦ. Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες Θεὸν, ἐδουλεύσατε (γ) τοῖς μὴ φύσει
existentibus diis. Nunc autem *cognoscentes* Deum, *magis autem* cogniti à Deo,
9 οὖσι θεοῖς. Νῦν δὲ γνόντες Θεὸν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ,
quomodò convertimini iterùm ad infirma & egena elementa, quibus denuò *desuper*
πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν
servire vultis? Dies observatis, & menses, & tempora, & annos. Timeo
10 δουλεύειν θέλετε; Ἡμέρας παρατηρεῖσθε, καὶ μῆνας, καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτούς. Φοβοῦμαι
11 ὑμᾶς, μή πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. Γίνεσθε ὡς ἐγὼ, ὅτι κἀγὼ
vos, ne fortè *frustrà fatigatus fuerim erga vos*. Estote sicut ego, quia & ego
12 ὡς ὑμεῖς· ἀδελφοὶ, δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἠδικήσατε. Οἴδατε δὲ ὅτι
sicut vos: fratres, obsecro vos: nihil me *injuriâ affecistis*. Scitis autem quia
13 δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον· Καὶ τὸν (δ) πει-
per infirmitatem carnis evangelizavi vobis *priùs*: Et *experimentum* meî in
14 ρασμὸν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε· ἀλλ'
carne mea non *pro nihilo habuistis* neque respuistis: sed
ὡς ἄγγελον Θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. (ε) Τίς οὖν ὁ μακα-
sicut angelum Dei excepistis me, sicut Christum Jesum. *Quæ igitur erat* beati-
15 ρισμὸς ὑμῶν; Μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν, ὅτι εἰ δυνατὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν
tudo vestra? *Testor* enim vobis, quia si *possibile*, oculos vestros
ἐξορύξαντες (ζ) ἂν ἐδώκατέ μοι.
effodientes dedissetis mihi.
16 Ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων
Itaque inimicus vobis factus sum verum dicens
17 ὑμῖν; Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς· ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς
vobis? Æmulantur vos non bené: sed excludere vos volunt, ut illos
ζηλοῦτε. Καλὸν (η) δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν
18 æmulemini. Bonum autem *æmulari* in bono semper, & non tantùm *in*
adesse me apud vos. *Nati* mei, quos iterùm parturio, *usque quò*
τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς. Τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις οὗ
19 formetur Christus in vobis: Vellem autem *adesse ad* vos modò, & mutare
μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν· Ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι
20 vocem meam: quoniam *hæsito* in vobis. Dicite mihi sub lege
τὴν φωνήν μου· ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν. Λέγετέ μοι οἱ ὑπὸ νόμον
21 volentes esse, legem non *auditis*? Scriptum est enim, Quoniam Abraham
θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; Γέγραπται γὰρ, Ὅτι Ἀβραὰμ
22 duos filios habuit: unum de ancilla, & unum de libera. Sed
δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. Ἀλλ'
23 qui *quidem* de ancilla, secundùm carnem natus est: qui autem de libera,
ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης, κατὰ σάρκα γεγέννηται· ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας,
per repromissionem. Quæ sunt *allegorizata*. Hæc enim sunt
(θ) διὰ τῆς ἐπαγγελίας. Ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα. αὗται γάρ (ι) εἰσιν
24 duo testamenta: Unum quidem à monte Sina, in servitutem generans, quæ est
αἱ δύο διαθῆκαι· μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν
Agar: (*Nam Agar*, Sina mons est in Arabia: *quadrat autem*
Ἁγὰρ· (κ) (Τὸ γὰρ Ἁγὰρ, Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ
25 nunc Hierusalem,) servit *verò* cum filiis suis. Illa autem *sublimis*
τῇ νῦν Ἰερουσαλὴμ,) δουλεύει (λ) μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄνω
26 Hierusalem, libera est: quæ est mater *omnium nostrûm*. Scriptum est enim,
Ἰερουσαλὴμ, ἐλευθέρα ἐστὶν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡμῶν. Γέγραπται γὰρ,
27 Lætare, sterilis, non *pariens*: erumpe & clama, non *parturiens*: quia multi
Εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα· ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ
nati desertæ magis quàm *habentis* virum.
τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.

Κεφ. Η'. MS.A (α) ἀλλὰ (β) κληρονόμος διὰ Θεοῦ. Ἀλλὰ (γ) τοῖς φύσι μὴ οὖσι (δ) πειρασμὸν *ὑμῶν ἐν τῇ (ε) Ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς (ζ) ἐξώκατέ (η) δὲ ζηλοῦσθαι (θ) διὰ ἐπαγγελίας. (ι) εἰσιν δύο (κ) (Τὸ δὲ Ἁγὰρ (λ) γὰρ μετὰ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Itaque servi non estis, sed filii: quòd si 7
filii, etiam hæredes Dei per Jesum Chri- 8
stum. Tunc enim quum ignorabatis Deum, colebatis eos qui naturâ suâ non sunt
Dii. Nunc autem quum cognoveritis Deum, & quod magis est, cogniti fictis à Deo, 9
iterùm convertemini ad ea elementa infirma & egena, ac denuò vultis illis servire.
Dies, & menses, & tempora, & annos 10
observatis. Timeo ne fortè in vanum labo- 11
raverim erga vos. Estote ut ego sum, 12
quandoquidem & ego ut vos eram: Fratres
mei, obsecro vos: nihil me offendistis.
Nôstis enim quòd per infirmitatem carnis 13
meæ evangelizaverim vobis jampridem.
Et tentationem quæ erat in carne mea, 14
non spreviſtis nec execrati estis, sed tan-
quam angelum Dei excepistis me, & tan-
quam Jesum Christum. Ubi est ergò beati- 15
tas vestra? testimonium enim fero de vo-
bis, quòd si fieri potuisset, oculos ve-
stros eruissetis, ac dedissetis mihi. Num 16
inimicus factus sum vobis, quòd prædica-
verim vobis veritatem? Æmulantur vos 17
non ad bonum; sed coarctare vos volunt,
ut ipsos æmulemini. Bonum est autem ut 18
invideamini in rebus bonis semper, nec tan-
tùm quum vobis adsum.

Nativitas Johannis. 7,

Filioli mihi quos denuò parturio, donec 19
formetur in vobis Christus: Vellem qui- 20
dem adesse apud vos nunc, ut mutarem vo-
cem meam, quoniam stupefactus sum in
vobis. Dicite mihi vos qui vultis esse sub 21
Lege, Legem ipsam non auditis? Scriptum 22
enim, Abrahamo duos extitisse filios, u-
num ex ancilla, & alterum ex libera. Sed 23
qui ex ancilla, secundùm carnem natus
est: qui verò ex libera, per re-
promissionem extitit. Hæc autem sunt 24
allegoriæ duorum testamentorum, unum
quidem à monte Sinai generans in servitu-
tem, quæ est Hagar. Nam Hagar mons est 25
Sinai qui est in Arabia; & respondet huic
Jerosolymæ, & servit servitutem ipsa &
filii ejus. Illa verò Jerusalem excelsa, li- 26
bera est, quæ est mater nostra. Scriptum 27
est enim; Lætare sterilis quæ non paris, &
erumpe clamáque quæ non parturis: quo-
niam plures facti sunt filii desertæ, quàm
filii maritatæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Igitur filius ejus es, & non es servus: & si filius es, hæres igitur Dei 7
es. Sed olim per ignorantiam vestram serviviſtis iis, quæ non fuerunt Dii. 8
Et nunc quum *cognoscatis Deum, & potiùs ille cognoscat vos: quomodò* 9
convertendo *iterùm ad hoc infirmum & egenum idolum hujus mundi, de-*
sideratis creaturas ut inserviatis iis? Et observatis dies mensis, & 10
tempora annorum. Timeo vos, utique ne frustrà laboraverim propter 11
vos.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

7 Itaque jam non est servus, sed filius. Quòd si filius: & hæres per Deum.
8 Sed tunc quidem ignorantes Deum, iis, qui naturâ non sunt dii, serviebà-
9 tis. Nunc autem cùm cognoveritis Deum, immò cogniti sitis à Deo: quo-
10 modò convertimini iterùm ad infirma & egena elementa, quibus demùm ser-
11 vire vultis? Dies observatis, & menses, & tempora, & annos. Timeo
12 vos, ne fortè sine causa laboraverim in vobis. Estote sicut ego, quia &
13 ego sicut vos: fratres, obsecro vos: Nihil me læsistis. Scitis autem quia
per infirmitatem carnis evangelizavi vobis jampridem: &, tentationem ve-
14 stram in carne mea Non spreveristis, neque respuistis: sed sicut Angelum
15 Dei excepistis me, sicut Christum Jesum. Ubi est ergò beatitudo vestra?
Testimonium enim perhibebo vobis, quia, si fieri posset, oculos vestros
16 eruissetis, & dedissetis mihi. Ergò inimicus vobis factus sum, verum dicens
17 vobis? Æmulantur vos non benè: sed excludere vos volunt, ut illos
æmulemini. Bonum autem æmulamini in bono semper: & non tantùm cùm 18
præsens sum apud vos. Filioli mei, quos iterùm parturio, donec formetur 19
Christus in vobis. Vellem autem esse apud vos modò, & mutare vocem 20
meam: quoniam confundor in vobis. Dicite mihi qui sub lege vultis esse, 21
legem non legistis? Scriptum est enim; Quoniam Abraham duos filios ha- 22
buit: unum de ancilla, & unum de libera. Sed qui de ancilla, secundùm 23
carnem natus est: qui autem de libera, per repromissionem: Quæ sunt per 24
allegoriam dicta. Hæc enim sunt duo testamenta. Unum quidem in monte
Sina, in servitutem generans: quæ est Agar: Sina enim mons est in Ara- 25
bia, qui conjunctus est ei, quæ nunc est Jerusalem, & servit cum filiis suis.
Illa autem, quæ sursùm est Jerusalem, libera est: quæ est mater nostra. 26
Scriptum est enim; Lætare, sterilis, quæ non paris: erumpe, & clama, quæ 27
non parturis: quia multi filii desertæ, magis quàm ejus quæ habet virum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * فلذلك لست عبدًا ايضًا بل ابنًا * فان كنت ابنًا فانت وارث الله بالمسيح * ثم *
8 * قراءة الجمعة من الجمعة الخامسة عشر بعد العنصرة * لكنكم في ذلك الحين اذ لم
9 تعرفوا الاها * تعبدتم للذين ليسوا بطبيعتهم آلهة * فالآن اذ قد عرفتم الله * بل والله قد
عرفكم * فكيف تعودون ايضا الى الاسقصات الضعيفة * والمسكنة التي تريدون تتعبدون لها
10 ايضا ثانية * مراصدين ايامًا وسهورًا واوقاتًا واعوامًا * فاخشى الا اكون قد تعبت فيكم باطلًا *
11 12 صيروا كأنا * فقد كنت انا كانتم * ايها الاخوة اسألكم انا ظلمتموني شيأ * وقد
13 علمتم انني بسببكم اولًا * وانا متكيد مرض البدن * فما رفضتم تجتني التي في بشري *
14 ولا بصقتموني لكن كملاك الله قبلتموني مثل يسوع المسيح * فاين هو تطويبكم اذًا * لاني
15 اشهد لكم ان لو كان يمكنكم لقد كنتم فوريتم اعينكم واعطيتموينها * حتى انني
16 قد صرت عدوكم * انا اصدقكم * يغايروكم لا عين محمودة * بل يريدون ان يعوقوكم
17 ليغايروهم انتم * ومحمودة هي المغايرة في الخير كل حين * وليس في حضوري عندكم فقط *
18 19 يا اولادي الذين هانذا اطلق بكم ايضا الى ان يتصور فيكم المسيح * ولقد كنت
20 اعني ان احضر الآن عندكم * وابدل صوتي فيكم فاني قد تحيرت في امركم *
21 * يقول لي المريدون ان يكونوا تحت شريعة * اما قد سمعتم الشريعة * ثم *
22 * لانه مكتوب * قراءة لعيد السيدة تاسع ايلول * ان ابرهيم كان له ابنان
23 فواحد من الامة * وواحد من الحر * لكن الذي من الامة ولد * لما يخص باليسر * والذي
24 من الحر ولد بالموعد * وهاتان لهما معنى هو غير لفظ خبرهما * لان هاتين هما العهدتان *
25 فالواحدة من طور سينا ناتجة اولادا للعبودية التي هي هاجر * لان هاجر سينا جبل في البلقاء *
26 ويناجم اورسليم * هذه تخدم مع اولادها * فاما اورسليم التي في العلى فهي حر التي هي
27 امنا كلنا * لانه مكتوب افرحي ايتها العاقر التي لا تلد * ترنمي واهتفي يا من لم تطلق *
فان اولاد البرية كثيرون اكثر من اولاد التي لها الرجل *

Quapropter non es amplius servus, sed 7
filius: quòd si filius es, ergo hæres Dei es per Christum. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ quintæ post Pentecosten.

Verùm eo tempore quum ignoraretis Deum, mancipâstis vos iis qui naturâ sua 8
non sunt dii. At nunc quum agnoveritis Deum, imò & Deus agnoverit vos, 9
quomodò iterùm revertimini ad elementa infirma, & paupertatem cui vultis
adhuc secundâ vice vos mancipare, Ob- 10
servantes dies, & menses, & tempora, & annos? Equidem vereor ne frustra 11
sim fatigatus in vobis. Estote qualis ſum 12
ego: eram enim ego quales vos estis. Hæus
fratres, obsecro vos, nulla in re me læ-
sistis. Jam verò nôstis quòd prius an- 13
nuntiaverim vobis dum carnis morbo la-
borarem: Attamen nòn respuistis expe- 14
rimentum mei quod erat in carne mea,
nec expuistis me: sed ut Angelum Dei
excepistis me, ut Jesum Christum. Ubi 15
est igitur beatitatis vestræ prædicatio?
testimonium enim reddo vobis quòd si po-
tuissetis, oculos vestros effodissetis, eòs-
que dedissetis mihi. Adeò ut inimicus 16
factus sim vobis ego vester amicissimus.
Æmulantur vos æmulatione minimè 17
laudandâ, imò impedire vos volunt, ut
ipsos æmulemini. Laudabilis quidem est 18
æmulatio in bono semper, & non so-
lùm me præsente apud vos. O filioli 19
mei, quos ecce iterùm parturio, donec
formetur in vobis Christus: Percupe- 20
rem sanè adesse nunc apud vos, & muta-
re vocem meam de vobis: quoniam ob-
stupui de re vestra. Dicant mihi qui 21
volunt esse sub lege, annon audistis le-
gem? Finis. *Scriptum est enim,* 22

Lectio pro solennitate Dominæ, octavâ die Septembris.

quòd Abraham duos habebat liberos:
unum quidem ex ancilla, & unum ex
libera. Sed qui ex ancilla natus est, se- 23
cundùm carnem fuit: qui verò ex libe-
ra natus est, per promissionem. Hæ autem 24
duæ sensum habent cujus narratio ines-
fabilis est. Nam hæ sunt illæ duæ pro-
missiones, una quidem ex monte Sina ge-
nerans filios ad servitutem, nempè Ha- 25
gar. Nam Hagar Sina mons est in Bal-
ca, quæ conterminа est Hierosolymæ: hæc
servit cum liberis suis. At verò Jeru- 26
salem illa quæ est in excelsis, libera est,
quæ est mater omnium nostrûm. Scri- 27
ptum est enim, Lætare O sterilis quæ
non paris, cane & clama quæ non par-
turis: quia filii desertæ multi sunt,
plures quàm filii ejus quæ habet ma-
ritum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ኑኑ : ከማየ : እስመ : ለነሂ : ከማክሙ : ለነ :: ለኅዊነ : ለስተበቍዐክሙኒ:=
13 ታእመረ : እመ : በሊመጥነ : ድኻመ : ኀይልየ : መሀርኩክሙ : ቀዲሙ:=
14 ወእንዘሂ : ተሐመሙ : ሊተቍጣዕክሙኒ : ወሊመነንክሙኒ : ለሠጋየ : ወተወከፍክሙኒ::
15 ከመ : መልአከ : እግዚአብሔር : ወከመ : ክርስቶስ : ሊየሱስ:= ወበመንትኑሙ : ለ
ብፅዖትክሙ : ለነ : ሰማዕትክሙ : ከመ : ሶበ : ይትከሀለክሙ : ላዕይኒክሙ : መሊኅ
16 ክሙኒ : እመወሀብክሙ:= ጸላኤ : ኮንኩክሙ : እስመ : ጸርታዕክሙ:=
17 ወጎዚነ : ዘይቀንኡ : ሳዕሌክሙ : እንከ : ናቱዕ : ደእሙ : ይዝግሑክሙ : ይፈቅዱ : ከ
18 መ : ትቅንኡ : ሳዕሌሆሙ::= ሠናይ : ተቃንእ : ለገቢረ : ሠናይ : ኵሉ : ጊዜ :
19 ወልኡ : ደእሙ : በህልው : ዚአየ : ኀቤክሙ::= ደቂቅየ : እለ : ደግሙ : ለሐመ
20 ሙ : ብክሙ : እስከ : ለመ : ያስተርኢ : ክርስቶስ : በሳዕሌክሙ:= እፈቅድ : ለሀሉ :
21 ኀቤክሙ : ይእዜ : ወእወለጥ : ቃልየ : እስመ : ለኅጥእ : ዘበእንቲኣክሙ::= ትብ
22 ሉኒ : በሕገ : ሶሪት : ኑሀሉ : ወሊትሰሙዕዋ : ለሶሪት::= ጽሑፍ : ለብር ሃመለ :
23 ክልኤ : ደቂቀ : ወለደ : ለሐደ : እመዕቅብቱ : ወለሐደ : እመለጋዕዚት:= ወበሕ
ቱ : ካልእ : ልደቱ : ለዘ : እመዕቅብቱ : ሕገ : ሰብለ : ተወልደ :: ወዘስ : እመለጋዕ
24 ዚት : በዘ : ለሰፈዎ:= ወዝውእቱ : ክልኤቲ : ለሠርዐት : ወይእቲሰ : እመደብረ :
25 ሲና : ትወልድ : ለቅኔ:= ወይእቲ : እገር : ወሲናሰ : ደብር : ውእቱ : በብሔረ : ዐ
26 ረብ : ወይትናጽር : መስለ : ሊየሩሰሌም : እንተ : ይእዜ : ወትትቀነይ : መስለ : ደቂ
ቀ:= ወሊየሩሰሌምስ : እንተ : ሳዕሉ : ለጋዕዚይት : ለይእቲ : እሙነ:= ጽሑፍ :
27 ትትፈሣሕ : መካን : እንተ : ሊትወልድ : ተለውዩ : ወትግዕር : እንተ : ሊታለመር : ሚ
ሕመመ : እስመ : ብዙኅ : ውሉደ : ለመዕስብ : እመእንተ : በቲ : መተ:=

Estote sicut ego, quia ego sicut vos sum: fratres nostri, obsecro vos. Sci- 12
tis quòd quando infirma erat facultas mea, docui vos priùs: Et quod pa- 13
tientes vos, non fastidivistis, neque reprobâstis corpus meum, & recepi- 14
stis me, sicut angelum Dei, & sicut Christum Jesum. In quo quidem bea- 15
titudo vestra? Ego testimonio sum vobis, quòd si possibile fuisset vobis ocu-
los vestros evulsisse, dedissetis. Inimicus fui vobis, quia dirigo vos? 16
Et hoc quod æmulantur super vos, igitur rectum est? sed excludere vos 17
volunt, ut æmulemini super eos. Bonum æmulamini ad faciendum bonum 18
semper, & non solummodo dum præsens sum apud vos. Filioli mei, pro 19
quibus iterùm cruciatus patior, donec appareat Christus in vobis. Vellem 20
esse apud vos nunc, & mutare vocem meam: quia non possum efficere hoc
pro vobis. Dicitis mihi; In præcepto legis sumus, & non audistis legem? 21
Scriptum est quod Abraham duos filios genuit: unum de ancilla, & 22
unum de libera. Sed duplex est progenies ejus: quæ ab ancilla, secundùm 23
morem hominis nata est: & quæ è libera secundùm promissionem: Et hæc 24
sunt duo testamenta, & hæc ex monte Sinai generat servitutem: Et est 25
Agar: & Sinai mons est in regione Arabiæ, & ex adverso corresponlet
Hierosolymæ, quæ nunc est, & servit cum filiis. Et Hierusalem quæ 26
sursum est, liberæque hanc matrem nostram. Scriptum est; Lætare sterilis, 27
quæ non paris: clama & exclama, quæ non cognoscis dolorem partus:
quoniam plures sunt filii mercede conductæ, quam ejus quæ habet vi-
rum.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ. ΚΕΦ. Θ'. Ι'. ΙΑ'.

28 Nos autem, fratres, secundùm Isaac, promissionis *nati* sumus. Sed quomodò
29 Ἡμεῖς ὑ, ἀδελφοὶ, κτ̄ Ἰσαὰκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. Ἀλλ' ὥσπερ
tunc is secundùm carnem *genitus*, persequebatur eum qui secundùm spiritum: ita &
τότε ὁ κτ̄ σάρκα γεννηθεὶς, ἐδίωκε τὸν κτ̄ πνεῦμα· οὕτω κ̀
nunc. Sed quid dicit Scriptura? Ejice ancillam & filium ejus.
30 νῦν. Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἔκβαλε τὴν (μ) παιδίσκην κ̀ τὸν υἱὸν αὐτῆς.
Non enim hæres erit filius ancillæ cum filio liberæ. *Nempè*,
31 οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετ̄ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. (ν) Ἄρα,
fratres, non sumus ancillæ *nati*, sed liberæ.
ἀδελφοὶ, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

CAP. V. ϛ'.

1 (α) Τῇ Libertate *igitur* quâ Christus nos liberavit, state: & *ne* iterùm
ἐλευθερίᾳ οὖν ᾗ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε· κ̀ μὴ πάλιν
jugo servitutis *implicamini*. Ecce ego Paulus dico vobis; Quoniam si circumcidamini,
2 ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε. Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε,
Christus vobis nihil proderit. Testificor autem rursùs omni homini circum-
3 Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. Μαρτύρομαι ὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περι-
cidenti se; Quoniam debitor est *totam legem facere*. *Aboliti* estis à
4 τεμνομένῳ, Ὅτι ὀφειλέτης ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. Κατηργήθητε ἀπὸ
Christo, *quicunque* in lege justificamini: gratiâ excidistis. Nos
5 τοῦ Χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε· τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. Ἡμεῖς
enim spiritu, ex fide spem justitiæ expectamus. In *enim* Christo
6 γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. Ἐν γὰρ Χριστῷ
Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium: sed fides per charitatem
Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης
efficax. Currebatis *pulchrè*, quis vos impedivit veritati non
7 ἐνεργουμένη. Ἐτρέχετε καλῶς, τίς ὑμᾶς (β) ἀνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ
suaderi? Persuasio non *ex vocante* vos. Modicum fermentum totam
πείθεσθαι; Ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. Μικρὰ ζύμη ὅλον
8 massam *fermentat*. Ego confido in *vos* in Domino, quòd nihil aliud
τὸ φύραμα ζυμοῖ. Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο
sapietis: *at* conturbans vos portabit iudicium, quicunque *fuerit*. Ego
φρονήσετε· ὁ ὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρῖμα, ὅστις (γ) ἂν ᾖ. Ἐγὼ ὲ
autem, fratres, si circumcisionem adhuc prædico, quid adhuc persecutionem patior? *Nempè*
ὑ, ἀδελφοὶ, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; Ἄρα
abolitum est scandalum crucis. Utinam & abscindantur *inquie-*
κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ (δ) σταυροῦ. Ὄφελον κ̀ ἀποκόπτονται οἱ ἀναστα-
tantes vos. Vos enim in *libertate* vocati estis, fratres: tantùm ne liber-
ΙΑ' τοῦντες ὑμᾶς. Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευ-
tatem in occasionem *carni*, sed per charitatem servite *alii alii*. *Nam* omnis
θερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκὶ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ πᾶς
lex in uno sermone impletur, *in illo*; Diliges proximum tuum sicut
νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ (ε) πληροῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς
teipsum. Si *verò alii alios* mordetis & comeditis, videte ne ab invicèm
σεαυτόν. Εἰ ὲ ἀλλήλους δάκνετε κ̀ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων
consumamini. Dico autem; Spiritu ambulate, & *concupiscentiam* carnis non
ἀναλωθῆτε. Λέγω ὲ, Πνεύματι περιπατεῖτε, κ̀ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ
perficietis. *Nam* caro concupiscit adversùs spiritum: *at* spiritus adversùs
τελέσητε. Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κτ̄ τοῦ πνεύματος, τὸ ὲ πνεῦμα κτ̄
carnem: *hæc autem opponuntur alia aliis*: ut non quæcunque vultis, illa
τὴν σαρκός· ταῦτα ὲ (ζ) ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἃ (η) ἂν θέλητε, ταῦτα
facia*tis*. Si *verò* spiritu ducimini, non estis sub lege. Manifesta autem sunt opera
ποιῆτε. Εἰ ὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. Φανερὰ ὲ ἐστὶ τὰ ἔργα
carnis: quæ sunt, *adulterium*, fornicatio, *impuritas*, *protervia*,
τῆς σαρκός· ἅτινά (θ) ἐστι, μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια,

MS.A. (μ) παιδίσκην ταύτην κ̀ (ν) Ἡμεῖς ὑ, ἀδελφοὶ, Κεφ. ϛ'. MS.A. (α) Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν· στήκετε οὖν, κ̀ (β) ἀνέκοψεν ἀληθείᾳ (γ) ἂν
(δ) σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ. (ε) πεπλήρωται, (ζ) ἀλλήλ··· ····κειτε, ἵνα (η) ἐὰν (θ) ἐστιν, πορνεία

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Circuncisione Domini nostri. 8.

Nos autem fratres mei, secundùm Isaac filii 28
sumus promissionis. At quemadmodum 29
tunc is qui natus erat secundùm carnem, per-
sequebatur eum, qui secundùm Spiritum;
ita & nunc. Sed quid ait Scriptura? Eji- 30
ce ancillam & filium ejus, quia hæreditatem
non obtinebit filius ancillæ cum filio liberæ.
Nos itaque fratres mei, non sumus filii an- 31
cillæ, verùm filii liberæ.

CAP. V.

STate igitur in libertate illa quâ Christus 1
nos donavit, & ne cervicem subdatis jugo
servitutis. Ecce ego Paulus dico vobis, 2
quòd si circuncidamini, Christus nihil vo-
bis prodest. Contestor autem iterùm 3
omnem hominem qui circumciditur, quòd
debitor sit totius Legis adimplendæ. De- 4
sciviſtis à Christo quicunque per Legem
justificamini, & à gratia excidistis. Nos 5
enim spiritu qui est ex fide, spem justitiæ
expectamus. Nam in Christo Jesu nihil est 6
circuncisio, neque præputium, sed fides quæ
perficitur charitate. Pulchrè currebatis; 7
quis vos perturbavit ne veritati assensum
præberetis? Persuasio vestra non est ab 8
eo qui vocavit vos. Paululùm fermenti 9
totam consperſionem fermentat. Ego con- 10
fido de vobis in Domino nostro, vos nihil
aliud sentire. Cæterùm qui conturbat vos;
ipse judicium sustinebit, quisquis ille sit.
Ego autem fratres mei, si adhuc circumci- 11
onem prædicarem, cur persecutionem pate-
rer? num abolitum est offendiculum crucis?
Utinam autem præscindendo præscindantur 12
illi qui vos perturbant.

Dominicâ III. Jejunii. 9.

Porrò vos in libertatem vocati fuistis, fratres 13
mei: tantùm ne sit libertas vestra in occa-
sionem carnis, sed per charitatem subjecti
estote alter alteri. Tota siquidem Lex hoc 14
uno verbo impletur, Diliges proximum tu-
um sicut teipsum. Quòd si alius alium 15
mordetis & devoratis, videte ne alius ab
alio consumamini. Dico autem, Spiritu 16
ambulate, & concupiscentiam carnis nun-
quam exequemini. Caro siquidem concu- 17
piscit id quod lædit spiritum, & spiritus
concupiscit id quod lædit carnem: & uter-
que sunt sibi invicèm contrarii, ut non, quod
vultis, faciatis. Quòd si Spiritu ducimini, 18
non estis sub Lege. Nota sunt enim opera 19
carnis, quæ sunt scortatio, immundities,
lascivia,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28
29 ወእንትሙሰ : አኀዊነ : እመይስሐቅ : ውሉድ : ለንትሙ፡=ፈ ወበከመ : ዘበሕገ : ዘሥ
30 ጋ : ተወልደ : ሰደደ : ለዘ : በመንፈስ : ቅዱስ : ከማሁ : ይእዜኒ፡=ፈ ወመኑተ : ይቤ : መ
ጽሐፍ : ሰድደ : ለእመት : መስለ : ወልደ : እመ : ሊይርስ : ወልደ : ለመት : መስለ :
31 ወልደ : ለጋዕዚት፡=ፈ ወይእዜኒ : ሊኮነ : ውሉደ : ለመት : ዘእንበለ : ዘለጋዕዚት : እስ
ም : ክርስቶስ : ለነፀዐነ፡፡=ፈ

በሣልሰ : ሰንበተ : ጾመ : ኀበ : ይትነበቡ፡=ፈ

1 ፲ ወቀሙ : እንከ : ወሊትሐሩ : ደግመ : ውስተ : አርዑተ : ቅኔ፡፡=ፈ

Et vos fratres nostri, ex Isaac filio estis. Et sicut ille qui secundùm legem car- 28
nis natus fuit, persequutus est eum qui secundùm legem *Spiritûs sancti: ita &* 29
nunc. Et quid dicit Scriptura? Eijce ancillam cum filio: quoniam non hæres 30
erit filius ancillæ cum filio liberæ. Et nunc non sumus filii ancillæ, sed liberæ: 31
quia Christus liberavit nos.

CAP. V.

Tertio sabbato jejunii, ubi legitur.

ET *state igitur, & ne eatis iterùm in jugum servitutis.* 1

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

28 Nos autem, fratres, secundùm Isaac promissionis filii sumus. Sed quomodò
29 tunc is, qui secundùm carnem natus fuerat, persequebatur eum, qui secun-
30 dùm spiritum: ita & nunc. Sed quid dicit Scriptura? Ejice ancillam, &
31 filium ejus: non enim hæres erit filius ancillæ cum filio liberæ. Itaque, fra-
tres, non sumus ancillæ filii, sed liberæ: quâ libertate Christus nos liberavit.

CAP. V.

1 STate, & nolite iterùm jugo servitutis contineri. Ecce ego Paulus dico
2 vobis; Quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit. Testificor au-
3 tem rursùs omni homini circumcidenti se, Quoniam debitor est universæ legis faci-
4 endæ. Evacuati estis à Christo, qui in lege justificamini: à gratia excidi-
5 stis. Nos enim spiritu ex fide, spem justitiæ expectamus. Nam in Christo
6 Jesu, neque circumcisio aliquid valet, neque præputium: sed fides, quæ
7 per charitatem operatur. Currebatis benè: quis vos impedivit veritati non
8 obedire? Persuasio hæc non est ex eo, qui vocat vos. Modicum fermen-
9 tum totam massam corrumpit. Ego confido in vobis in Domino, quòd ni-
10 hil aliud sapietis: qui autem conturbat vos, portabit judicium, quicunque
11 est ille. Ego autem, fratres, si circumcisionem adhuc prædico: quid ad-
12 huc persecutionem patior? Ergò evacuatum est scandalum crucis. Utinam
13 & abscindantur qui vos conturbant. Vos enim in libertatem vocati estis,
fratres: tantùm ne libertatem in occasionem detis carnis, sed per charitatem
14 Spiritûs servite invicém. Omnis enim lex in uno sermone impletur; Dili-
15 ges proximum tuum sicut teipsum. Quòd si invicèm mordetis, & comedi-
16 tis: videte ne ab invicèm consumamini. Dico autem; Spiritu ambulate,
17 & desideria carnis non perficietis. Caro enim concupiscit adversùs spiritum:
spiritus autem adversùs carnem: hæc enim sibi invicèm adversantur: ut non
18 quæcunque vultis, illa faciatis. Quòd si spiritu ducimini, non estis sub lege.
19 Manifesta sunt autem opera carnis: quæ sunt, fornicatio, immunditia, im-
pudicitia, luxuria,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ sextæ post Pentecosten.

28 *O fratres, nos sumus filii promissionis ut*
29 *Isaac. Sed quemadmodum tunc tempo-*
ris ille qui secundùm carnem genitus fu-
erat, persecutus est eum qui natus fuerat
30 *secundùm Spiritum: ita & nunc. Ve-*
rùm quid dicit Scriptura? Ejice ser-
vam & filium ejus: nam filius servæ
31 *non erit hæres cum filio liberæ. O fra-*
tres, non sumus filii ancillæ, sed filii
liberæ.

CAP. V.

1 *Quandoquidem Christus emancipa-*
vit nos in libertatem, state, & ne subji-
ciatis vos iterùm jugo servitutis. Ecce
2 *enim ego Paulus dico vobis, quòd si cir-*
cuncidamini, Christus nil proderit vobis.
3 *Testor etiam omni homini circumciso,*
quòd debitor est ac tenetur exequi totam
4 *legem. Jam desistis, & excidistis à*
Christo ô quicunque per legem justifica-
mini, & à gratia corruistis. Nos enim
5 *in Spiritu ex fide spem justitiæ expecta-*
6 *mus. Nam in religione Christi nullam*
rem potest circumcisio, neque præputium:
sed multùm potest fides quæ per charita-
7 *tem operatur. Jam currebatis homo stu-*
dio, quis vos interpellavit quò minùs
8 *obsequeremini veritati? Certè hæc in-*
stigatio non est ab eo qui vos vocavit.
9 *An nescitis quòd modicum fermentum*
10 *totam massam fermentat? Ego in chari-*
tate Domini certus sum de vobis quòd
non habituri sitis aliam opinionem: &
qui vos turbavit, retributionem patie-
tur, quisquis fuerit. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ sextæ.

11 *O fratres, si ego circumcisionem adhuc*
prædicem, quorsùm exercentem illam
persequor? nempè jam desiit scandalum
12 *crucis. Qui autem vos infestant, uti-*
13 *nam obmutescant. O fratres, vos ad*
libertatem vocati estis: tantùm ne ce-
dat libertas in occasionem carni, sed
aliis aliis ministrate per charitatem.
14 *Quilibet enim sermo uno verbo comple-*
tur, diligendo scilicet proximum tuum
15 *ut teipsum diligis. Quòd si alius ali-*
um mordet ac devorat, cavete ne alius
16 *alium absumat. Dico etiam; Si spiritu*
incesseritis, libidinem carnis minimè per-
17 *ficietis. Nam caro quidem optat quod*
militat contra Spiritum, Spiritus autem
optat quod militat contra carnem: atque
hoc quòd alter alteri adversetur, est ut
18 *res quas vultis, easdem non faciatis.*
Quòd si Spiritu ducamini, non estis sub
19 *lege. Facta verò carnis manifesta sunt:*
quæ sunt adulterium, fornicatio, impuri-
tas, libido,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 1 ናሁ : እነ : ጳውሎስ : እብለክሙ : እምኀሙ : ትትገዘሩ : ክርስቶስ : ሊይበቍዐክ
3 ሙ::ኵ ወካዕበ : አሰምዕ : ለኵሉ : ብእሲ : ግዙር : ከመ : ይደልዎ : ይግበር : ኵሎ :
4 ለሪተ::ኵ ተስዕርክሙ : እመክርስቶስ : እለ : በለሪት : ትጸድቁ : ወወደቅሙ : እመጸ
5 ጋሠ::ኵ ወንሕንስ : በመንፈስ : ቅዱስ : ወበእሚን : ንሴፎ : ንጽደቅ::ኵ ወበኀበ :
6 ሊየሱስ : ክርስቶስ : ተገዝርኒ : ሊይበቍዕ : ወሊተገዝርኒ : ሊያሰልጥ : ዘእንበለ : ለሚ
7 ን : ወተፈቅሮ::ኵ ሠናይ : ሮጽክሙ : ሙኑ : ዐቀፈክሙ : ከመ : ሊትእመኑ : በጽድ
9 ቅ::ኵ ✣✣✣✣ ለኵኑ : ሕደጥ : ብሑኣ : ብዙኀ : ሐሪጸ : ያብሕእ::ኵ ለንሰ : ተ
10 እመንኩክሙ : ሙስለ : እግዚአብሑር : ከመ : ሊትሐልዩ : ባዕደ : ወዘስ : ይሀወኽክሙ :
11 ይጸወር : ደይኖ : ወለእመኒ : ሙኑ : ኮነ::ኵ ለንሰ : እኅዊነ : ለእመኒ : ግዝረተ : እስ
ክ : ዓደ : ለመንትኑ : እንከ : እዴግኔ : ተስዕረኑ : እንጋ : ትዕይርተ : መሰቀሉ : ለክርስ
12 ቶስ::ኵ 1ል ርቱዕሰ : ለንትኩ : እለ : ሀለወኽሙ::ኵ ወለንትኩሰ : ለግዕዛነ : ተጸ
13 ዋዕክሙ : ወደእሙ : ሊትገበሩ : ላቲ : ሙክንይታ : ለግዕዛነክሙ : በረሠገክሙ : ወበተፈ
14 ቅሮ : ተሰነዩ : ላቢጽክሙ::ኵ እስመ : እሰዱ : ቃል : ይፈጽሞ : ለኵሉ : ሕግ : እፍቅ
15 ር : ቢጽካ : ከመ : ነፍስክ::ኵ ወእመሰ : በቤይናቲክሙ : ትትበልዑ : ወትትናስኩ : ተጎ
16 ልቁ : ተርፍክሙ::ኵ እብለክሙ : በመንፈስ : ሑሩ : ወፍትወተ : ለሠጋክሙ : ሊትግበ
17 ሩ::ኵ እስመ : ለሠጋኒ : ይፈቱ : ዘሊይፈቅድ : መንፈስ : ወመንፈስኒ : ይፈቱ : ዘሊይፈቅ
18 ድ : ለሠጋ : ወይትለበዩ : በበይናቲሆሙ : ከመ : ሊትግበሩ : ዘትፈቅዱ::ኵ እስመ : ዘመን
19 ፈስ : ትትልዉ : ወፃእክሙ : እመሪት::ኵ ይትዐወቅ : መግብሩ : ለሠጋ :: ዝሙት :
ርኵስ : ወመርዐት::ኵ

Ecce ego Paulus dico vobis; Si circumcidamini, Christus non proderit vobis. 2
Et iterùm testor omni homini qui circumciditur, quòd oportet eum facere 3
totam legem. Evacuati estis à Christo, qui per legem justificamini: & 4
excidistis à gratia ejus. Et nos in Spiritu sancto, & in fide speramus 5
justificari. Et apud Jesum Christum, circumcisio non prodest, & defectus 6
circumcisionis non est utilis: sed fides, & charitas. Benè cucurristis: quis 7
impedivit vos, ut non credatis in justitia?

Versus octavus deest.

Nónne modicum fermentum, multum farinæ fermentat? Ego confidi in vo- 9
bis cum Domino, quòd non curatis aliud: & qui turbabit vos, portabit 10
judicium suum, quicunque fuerit. Ego verò, fratres nostri, si circumcisio- 11
nem prædico adhuc, quarè igitur persequar? evacuatumne igitur opprobri-
um crucis Christi? Æquum est vos qui permanetis: Etiam vos ad liberta- 12
tem vocati estis: sed ne eam faciatis occasionem libertatis vestræ in carne 13
vestra, sed in charitate servite fratribus vestris: Quia unum verbum con- 14
summat totam legem; Dilige fratrem tuum ut teipsum. Et si alii alios 15
comeditis, & mordetis, consummatæ sunt reliquiæ vestrûm. Dico vobis; 16
In spiritu ambulate, & desideria carnis vestræ ne faciatis. Quia caro de- 17
siderat quod non vult Spiritus: & Spiritus desiderat quod non vult caro:
& dissentiunt inter se, ut non faciatis quæ volueritis. Quia qui Spiri- 18
tum sequimini, exivistis à lege. Manifestum est opus carnis, fornicatio, 19
puritas, luxuria,

Digitized by Google

Idololatria, *veneficium*, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissen-
20 Εἰδωλολατρία, φαρμακία, ἔχθραι, ἔριδες, ζῆλοι, θυμοὶ, ἐριθεῖαι, διχο-
siones, sectæ, Invidiæ, homicidia, ebrietates, comessationes, & similia his:
21 στασίαι, αἱρέσεις, φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ
quæ prædico vobis, sicut & prædixi; Quoniam talia *agentes* regnum
προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν
Dei non *hæreditabunt*. At fructus Spiritûs est charitas, gaudium, pax,
22 Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη,
longanimitas, benignitas, bonitas, fides, Mansuetudo, continentia: Adversùs
23 μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, (ι) Πραότης, ἐγκράτεια· κατὰ
hujusmodi non est lex. Qui autem Christi, carnem crucifixerunt cum
24 τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος. Οἱ δὲ τοῦ (κ) Χριστοῦ, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν
affectibus, & concupiscentiis. Si vivimus spiritu, spiritu & ambulemus.
25 τοῖς παθήμασι, καὶ τὰς ἐπιθυμίας. Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν.
Non efficiamur inanis gloriæ cupidi, *alii alios* provocantes, *alii aliis* invidentes.
26 Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

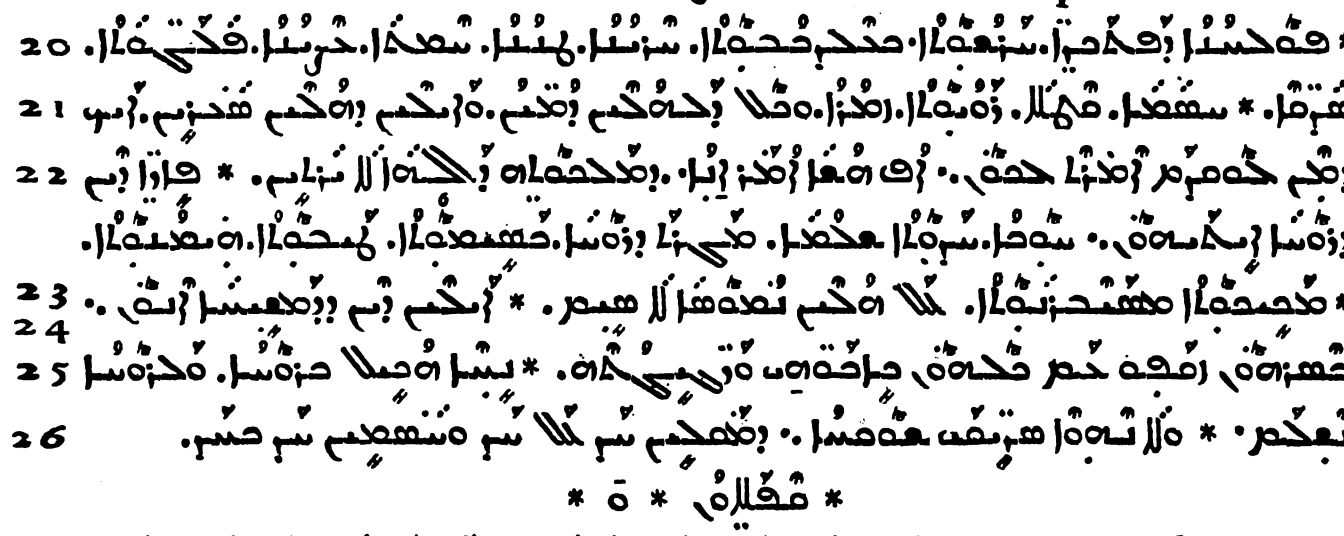
CAP. VI. ς'.

1 Ἀδελφοὶ, ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευ-
Fratres, si & præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos spi-
matικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος, σκοπῶν σεαυτὸν, μὴ
rituales instruite hujusmodi in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne
καὶ σὺ πειρασθῇς. Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε· καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε
& tu tenteris. *Alii aliorum* onera portate: & sic adimplebitis
2 τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὤν, (α) ἑαυτὸν φρεναπα-
legem Christi. Si *enim videtur* quis esse aliquid, nihil *existens*, *seipsum animo*
3 τᾷ τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὤν, (α) ἑαυτὸν φρεναπα-
fallit. At opus suum probet unusquisque: & *tunc* in seipsum tantùm
4 πατᾷ. Τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος· καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον

gloriationem habebit, & non in *alterum*: Unusquisque enim *proprium* onus portabit.
τὸ καύχημα ἕξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. 5
Communicet autem *instituta verbum instituenti*, in omnibus bonis.
Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι, ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. 6
Ne errate: Deus non irridetur. *Quod* enim seminaverit homo, *hoc* & *Mὴ πλανᾶσθε· Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ 7
metet. Quoniam *seminans* in carnem suam, de carne metet
θερίσει. Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει
corruptionem: *At seminans* in spiritum, de spiritu metet vitam æter-
φθοράν. ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώ-
nam. *At pulchrum* facientes, non *segnescamus*: tempore enim *proprio* metemus
νιον. Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες, μὴ (β) ἐκκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν 9
non *elanguentes*. *Nempè igitur* dum tempus habemus, operemur bonum ad
μὴ ἐκλυόμενοι. Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, (γ) ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς 10
omnes, maximè autem ad domesticos fidei. Videte *quàm longis* vobis
ΙΒ' πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως. Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν 11
literis scripsi meâ manu. Quicunque volunt *bonâ facie esse* in carne,
γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκὶ, 12
hi cogunt vos circumcidi, tantùm ut *ne cruci* Christi per-
ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ διώκωνται. Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν· ἀλλὰ 13
secutionē patiantur. Neque enim *circumcisi* ipsi legem custodiunt: sed
θέλουσι περιτέμνεσθαι ὑμᾶς, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται. Ἐμοὶ 14
volunt vos circumcidi, ut in vestra carne glorientur. Mihi
δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
autem absit gloriari, *si non* in cruce Domini nostri Jesu Christi,
δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ. Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ 15
per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. In enim Christo Jesu
neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed nova *creatio*.
οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις.

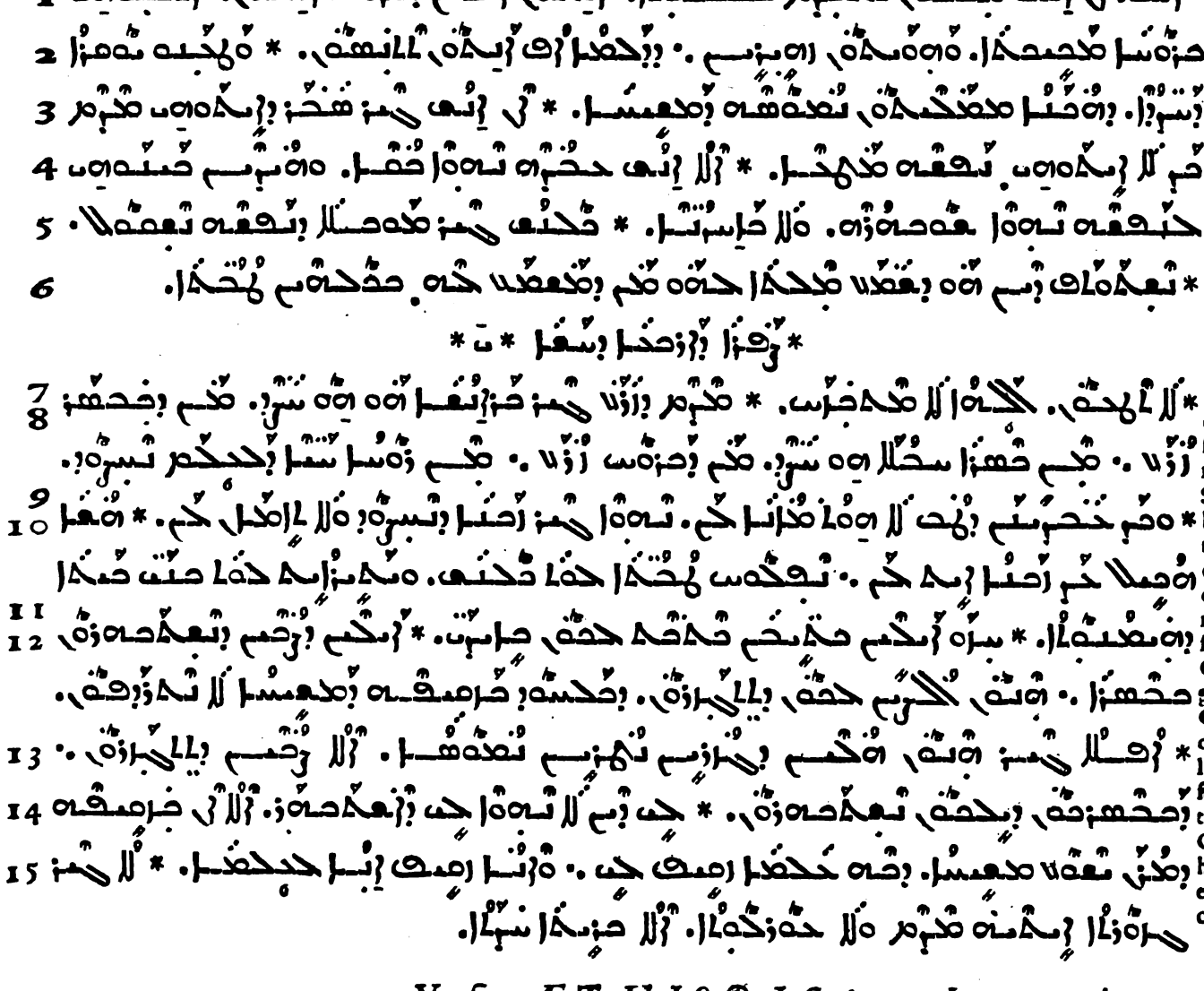
MS. A. (ι) Πραΰτης, (κ) Χριστοῦ Ἰησοῦ, ΚΕΦ. ς'. MS. A. (α) φρεναπατᾷ ἑαυτόν. (β) ἐγκακῶμεν· (γ) ἐργαζόμεθα (δ) ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκωνται. (ε) βέλουσ ὑμᾶς (ζ) καυχήσασθαι, (η) κόσμῳ. (θ) τί ὄφελος,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Cultus idolorum, veneficium, inimicitia, 20
jurgium, æmulatio, ira, contumacia, diffidia,
sectæ, Invidia, homicidium, temulentia, 21
lasciva cantio, omniáque his similia: quæ
qui faciunt, ut jam prædixi vobis, & nunc
dico, regni Dei hæreditatem non sunt ad-
epturi. Fructus autem Spiritûs sunt cha- 22
ritas, gaudium, pax, longanimitas, benigni-
tas, bonitas, fides, Mansuetudo, patien- 23
tia. Adversùs hujusmodi lex posita *non*
est. Qui verò sunt Christi, carnem suam 24
crucifixerunt cum omnibus perpessionibus
ejus, ejusque desideriis. Vivamus ergò Spi- 25
ritu, & Spiritum sectemur. Nec simus ina- 26
nis gloriæ cupidi, alter alterum parvipenden-
tes, & alter alteri invidentes.

CAP. VI.

Fratres mei, si quis vestrûm præoccupa- 1
tus fuerit in delicto, vos qui spirituales estis,
instaurate eum spiritu mansueto, & cavete
ne & vos tentemini. Et portate onus al- 2
ter alterius, quoniam sic adimplebitis Legem
Christi. Nam si quis arbitratur se aliquid 3
esse, quum non sit, seipsum decipit. Sed 4
quisque opus suum probet, & tunc intra se-
ipsum erit gloriatio ejus, & non in alio.
Unusquisque enim suam ipsius sarcinam ba- 5
julabit. Communicet autem is qui audit 6
sermonem, ei qui sibi suggerit, in omnibus
bonis.

Matutinis feria IV. Passionis. 10.

Ne erretis, Deus non deluditur. Quicquid 7
enim seminat homo, idipsum demetet. Qui 8
seminat per carnem, de carne metet cor-
ruptionem: qui per Spiritum seminat, de
Spiritu vitam perennem metet. Quámque 9
benefacimus, ne sit nobis tædio: erit enim
tempus quo metemus, neque nobis erit tæ-
dio. Nunc itaque dum tempus habemus, 10
operemur bona erga unumquemque, sed
maximè erga domesticos fidei. Videte quas 11
scripturas scripsi vobis propriis manibus.
Quotquot volunt gloriari in carne, hi co- 12
gunt vos circuncîdi, tantùm ne per crucem
Christi persecutionem patiantur. Nam 13
qui circunciduntur, ne ipsi quidem servant
legem, sed volunt vos circuncîdi, ut in ve-
stra carne glorientur. Mihi verò non con- 14
tingat gloriari nisi in cruce Domini Jesu
Christi, per quem mundus crucifixus est mi-
hi, & ego crucifixus sum mundo. Nihil 15
enim est circuncisio, neque præputium, sed
creatura nova.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ኣጣዕሞ : ለፀረይ : ጸልእ : ትገዝሀርት : ትገውፍት : ቅንኣት : መዐት : ኑፋቄ : ተቃሕ
21 ዎ:=፦ ተሐመሞ : ተቃትሎ : ስታይ : ስክረት : ወዘኣመሳሊሁ : ለገዝነቱ : በስመ : ኣቅደ
22 መኑ : ነጊርተክሙ : ዘዘነተ : ደገብር : ኢይሬሊ : መንግሠተ : እግዚኣብሔር::=ፀ ወ
23 ፍሬሁሰ : ለመንፈስ : ቅዱስ : ተፋቅሮ : ወፍሠሐ : ወሰላመ : ትዕግስት : መጽዋት : ኀረ
24 ት : ሃይማኖት::=ፀ የወሀት : ኢዘመዎ : ኣልቦ : ዘይቴይስ : እመገ : ሕግ::=ፀ ለኢየ
25 ሱስ : ክርስቶስ : ሰቀልዎ : ለሥጋሁ : መስለ : ፍትወት : ወመስለ : ኣጢኣት::=ፀ ወእመ
ሰ : በመንፈስ : ነሐዩ : ዘመንፈስ : ንግበር::=ፀ

Idololatria, venefícium, inimicitia, jactantia, murmuratio, æmulatio, iræ, 20
schisma, & secta, Afflictio, cædes, potatus, ebrietas, & similia ejus- 21
modi: sicut prædixi vobis, qui hæc facit non videbit regnum Dei. Et fru- 22
ctus Spiritûs sancti est charitas, & gaudium, & pax, patientia, eleemo-
synæ, bonitas, fides, Mansuetudo, continentia: & non est melior quàm 23
hæc, lex. Qui Jesu Christi sunt, crucifixerunt carnem suam, cum concupi- 24
scentia & peccato. Et si in Spiritu vivimus, spiritualia faciamus. 25

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

20 Idolorum servitus, veneficia, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dis-
21 sensiones, sectæ, Invidiæ, homicidia, ebrietates, comessationes, & his similia :
quæ prædico vobis, sicut prædixi; Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non con-
22 sequentur. Fructus autem Spiritûs est : charitas, gaudium, pax, patientia, beni-
23 gnitas, bonitas, longanimitas, Mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas.
24 Adversùs hujusmodi non est lex. Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifi-
25 xerunt cum vitiis & concupiscentiis. Si spiritu vivimus, spiritu & ambulemus.
26 Non efficiamur inanis gloriæ cupidi, invicèm provocantes, invicèm invidentes.

CAP. VI.

1 FRatres, & si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales
2 estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu ten-
3 teris. Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi. Nam si
4 quis existimat se aliquid esse, cùm nihil sit, ipse se seducit. Opus autem suum
probet unusquisque, & sic in semetipso tantùm gloriam habebit, & non in alte- 5
ro. Unusquisque enim onus suum portabit. Communicet autem, is qui cate- 6
chizatur verbo, ei qui se catechizat, in omnibus bonis. Nolite errare : Deus 7
non irridetur. Quæ enim seminaverit homo, hæc & metet. Quoniam qui semi- 8
nat in carne sua, de carne & metet corruptionem : qui autem seminat in spiritu, de
spiritu metet vitam æternam. Bonum autem facientes, non deficiamus : tempore 9
enim suo metemus non deficientes. Ergò dum tempus habemus, operemur bo- 10
num ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei. Videte qualibus literis scri- 11
psi vobis meâ manu. Quicunque enim volunt placere in carne, hi cogunt vos cir- 12
cumcidi, tantùm ut crucis Christi persecutionem non patiantur. Neque enim qui 13
circumciduntur, legem custodiunt : sed volunt vos circumcidi, ut in carne vestra
glorientur. Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi : 14
per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. In Christo enim Jesu, 15
neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed nova creatura,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * عِبَادَةُ الأَصْنَامِ * السِّحْرُ * العَدَاوَاتُ * المُمَاحَكَاتُ * المُغَايَرَاتُ * المَعَاصِبُ * المُغَايَضَاتُ * الخُصُومَاتُ *
21 عَصَبِيَّاتُ الهَوَى * الحَاسِدُ * الآفَاتُ * المَسَاكِرُ * الأَغَانِي * وَبَطَائِرُ هٰذِهِ * الَّتِي أَتَقَدَّمُ فَأَقُولُ لَكُمْ كَمَا
سَبَقْتُ * أَنَّ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ مِثْلَ هٰذِهِ مَا يَرِثُونَ مُلْكَ اللهِ * قِرَاءَةُ السَّبْتِ السَّابِعِ وَالعِشْرِينَ
22 بَعْدَ العَنْصَرَةِ * وَثَمَرُ الرُّوحِ * المَحَبَّةُ * الفَرَحُ * السَّلَامَةُ * طُولُ المَهَلِ * الخَيْرِيَّةُ * الصَّلَاحُ
23 الأَمَانَةُ * الوَدَاعَةُ * الحَمِيَّةُ * فَمِثْلُ هٰؤُلَاءِ لَيْسَ عَلَيْهِمْ سَرِيعَةٌ * الَّذِينَ قَدْ صَلَبُوا لِلْمَسِيحِ الجَسَدَ
24 مَعَ الآلَامِ وَالشَّهَوَاتِ * إِنْ عِشْنَا بِالرُّوحِ فَسَرِيعَتِي بِالرُّوحِ * لَا نَصِيرُ مُعْجِبِينَ يَسْتَعْدِي
25 26 أَحَدُنَا عَلَى الآخَرِ * وَيَحْسُدُ بَعْضُنَا بَعْضًا * الفَصْلُ السَّادِسُ * أَيُّهَا الإِخْوَةُ إِنْ أَفْسَنَ
1 إِنْسَانٌ بِهَفْوَةٍ مَا * فَأَنْتُمْ أَيُّهَا الرُّوحَانِيُّونَ * عَدِّلُوا مِثْلَ هٰذَا بِرُوحِ الوَدَاعَةِ * مُبْرِقِينَ دَائِمًا
عَلَيْكُمْ أَنْتُمْ * قِرَاءَةُ الأَرْبِعَا مِنَ الجُمُعَةِ السَّادِسَةِ عَشَرَ * لِيَحْمِلْ بَعْضُكُمْ ثِقَلَ بَعْضٍ
2 فَهٰكَذَا تُتَمِّمُونَ شَرِيعَةَ المَسِيحِ * ثُمَّ * السَّبْتُ * * وَإِنْ يَظُنَّ أَحَدُكُمْ أَنَّهُ شَيْءٌ وَهُوَ لَا شَيْ *
3 فَذَاكَ يَخْدَعُ عَقْلَهُ ذَاتَهُ * وَكُلُّ أَحَدٍ مِنْكُمْ فَلْيَخْبُرْ عَمَلَهُ * وَيَكُونُ افْتِخَارُهُ عَلَى نَفْسِهِ فَقَطْ * وَلَا
4 5 6 عَلَى آخَرَ * لِأَنَّ كُلَّ أَحَدٍ سَيَحْمِلُ وِسْقَهُ * وَمُتَعَلِّمُ الأَقْوَالِ فَلْيُشَارِكْ مَنْ يُعَلِّمُهُ فِي جَمِيعِ خَيْرَاتِهِ *
7 8 * لَا تَضِلُّوا * اللهُ مَا يُخَادَعُ * الَّذِي يَزْرَعُهُ الإِنْسَانُ إِيَّاهُ سَيَحْصُدُ * لِأَنَّ مَنْ يَزْرَعُ فِي بَسَرِهِ
سَيَحْصُدُ مِنْ بَسَرِهِ بَلْيَ * وَمَنْ يَزْرَعُ فِي الرُّوحِ سَيَحْصُدُ مِنَ الرُّوحِ حَيَاةً دَائِمَةً * وَإِذْ عَمِلْنَا
9 الخَيْرَ فَلَا نَكِلَّ وَلَا نَضْجَرْ * فَإِنَّنَا سَنَحْصُدُهُ فِي وَقْتِهِ * إِذَا لَا نَتَرَاخَى * فَإِذْ لَنَا إِذًا وَقْتٌ
10 فَلْنَعْمَلَنَّ الخَيْرَ مَعَ الكُلِّ وَخُصُوصًا مَعَ المُخْتَصِّينَ بِالإِيمَانِ * ثُمَّ * * الأَحَدُ الثَّانِي وَالعِشْرُونَ *
11 12 وَأَيْضًا لِلأَحَدِ الَّذِي قَبْلَ الصَّلِيبِ * * اعْرِفُوا أَيَّةَ كِتَابَةٍ كَتَبْتُ إِلَيْكُمْ بِيَدِي * إِنَّ
جَمِيعَ المُرِيدِينَ أَنْ يَصِيرَ لَهُمْ جَاهًا بِالبَسَرِ هٰؤُلَاءِ يَضْطَهِدُونَكُمْ أَنْ تَخْتِنُوا * لَا لِسَبَبِ أَحَدٍ إِلَّا
13 حَتَّى لَا يَسْعَوْا فِي الإِتْقَانِ بِصَلِيبِ المَسِيحِ فَقَطْ * لِأَنَّ وَلَا المَخْتُونُونَ يَحْفَظُونَ الشَّرِيعَةَ لَكِنَّهُمْ
14 يُرِيدُونَكُمْ أَنْتُمْ أَنْ تَخْتِنُوا لِيَفْتَخِرُوا بِبَسَرِكُمْ * أَمَّا أَنَا فَلَا كَانَ لِي أَنْ أَفْتَخِرَ إِلَّا بِصَلِيبِ رَبِّنَا
15 يَسُوعَ المَسِيحِ * الَّذِي بِهِ صُلِبَ العَالَمُ عِنْدِي * وَصُلِبْتُ أَنَا عِنْدَ العَالَمِ * لِأَنَّ فِي دِيَانَةِ المَسِيحِ
يَسُوعَ * لَيْسَ بِمِقْدَارِ الخِتَانَةِ عَلَى سَيْ وَلَا الغُلْفَةِ * لَكِنَّ البَرِيَّةَ الجَدِيدَةَ بِمِقْدَارٍ *

Cultus idolorum, veneficium, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, violentiæ, iræ, lites, factiones voluntariæ, Invidiæ, cædes, ebrietates, cantiones, & his similia: de quibus prædico vobis sicut prædixi, quòd qui talia agunt, non erunt hæredes regni Dei. 20 21

Lectio sabbathi vigesimi septimi post Pentecosten.

At fructus Spiritus est charitas, gaudium, pax, longanimitas, benignitas, bonitas, fides, Mansuetudo, continentia. Non est lex super hujusmodi homines, Qui crucifixerunt Christo carnem cum affectibus & concupiscentiis. Si Spiritu vixerimus, Spiritu oblectabimur. Ne efficiamur glorii, alii aliis insultantes, & alii aliis invidentes. 22 23 24 25 26

CAP. VI.

O Fratres, si quis venatione captus est in aliquo delicto, vos spirituales, dirigite talē cum spiritu mansuetudinis: observans temetipsum, ne tu tenteris. 1

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ sextæ.

Portet alter vestrùm onus alterius: sic enim perficietis legem Christi. Hucusq; Sabbatho. Et si quis vestrùm existimat aliquid se esse, cùm nihil sit, hic suipsius mentem fallit. Unusquisque ergo vestrùm opus suum probet, eritq; gloriatio ipsius super semetipsum solùm, & non super alium: Nam unusquisque onus suum portabit. Et qui discit sermones, communicet se docenti omnia bona sua. Ne erretis; Deus non fallitur: rem enim quam seminat homo, eandem metet. Nam qui seminat in carne sua, metet ex carne sua corruptionem: qui verò seminat in spiritu, metet ex spiritu vitam æternam. Cumque fecerimus bonum, ne torpescamus, nec pigeat nos: tempore enim suo metemus illud, si non elanguerimus. Dum igitur suppetit nobis tempus, operemur bonum erga omnes, ac præsertim erga privatos in fide. Finis. 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Dominicâ vigesimâ secundâ. Itemque pro Dominica præcedente Crucem.

Agnoscite quales epistolas scripserim vobis mea manu. Omnes enim volentes honorem sibi fieri in carne, ipsi persequuntur vos ut circuncidamini: non aliàm ob rem, nisi tantùm ne cum securitate incedant in cruce Christi. Nam neque circuncisi legem servant: sed volunt vos circuncidi, ut de vestra carne glorientur. Mihi verò non contingat gloriari; nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi per quem crucifixus est apud me mundus, & crucifixus ego sum apud mundum. Nam in religione Christi Jesu nihil potest circuncisio neque præputium, sed nova creatura potens est. 11 12 13 14 15

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወሊንኩን፡ ዝሁራን፡ ወትትሐመው፡ በበይናቲክሙ፡ ወትትሐሠሡ፡ በበይናቲክሙ፡፡:=:

2

1 ለኀዊነ፡ ለእመበ፡ ብእሲ፡ ዘሰሕተ፡እንትሙ፡ ለለ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ለጽንዕው፡ለዘ፡ ከማሁ፡
2 በመንፈሰ፡የውህት፡እንዘ፡ ትትዐቀቡ፡ ሰርእስክሙ፡ ሊትሰሐቱ፡፡:=: ወጸሩ፡ለቢጽክሙ፡ዘ
3 ለክበዱ፡ ላዕቤሆሙ፡ ወቦቱ፡ ትፈጽሙ፡ ሕገ፡ ክርስቶስ፡:=: ወለልቦ ፡ ዘያስሕት ፡ ርእሰ፡:=:
4 ወኩሉ፡ያጤክር፡ ልግባሮ፡ በዘ፡ይከውኖ፡ ልካሑ፡ ለርእሱ፡ወለኦ፡ለባዕድ፡:=: እስመ፡ኩ
5 ሉ፡ጸር፡ይጸውር፡:=: ወይስሙዖ፡ንለሰ፡ክርስቲያን፡ላዝ፡ነገር፡ወይትመሀር ፡ገቢረ፡ሠናይ፡፡:=:
6 ሊያስሕቱክሙ፡ ለልቦ፡ ዘያስተለብደ፡ ለእግዚለብሔር፡ ዘዘረ ለ ፡ ሰብእ፡ የለርር፡:=: ዘዘ
7 ረለ፡ወስተ፡ሠጋሁ፡ በሠጋሁ፡ የለርር፡ ሞተ፡ ወዘዘረለ፡ ወስተ፡ መንፈሱ፡ ለመንፈሱ፡ የለር
8 ር፡ ሕይወተ፡ ዘለዓለመ፡፡:=: ወሊንትህካይ፡ ገቢረ፡ ሠናይ ፡ እስመ ፡ በዕድሜሁ ፡ ነለርር፡
9 ለመጠነ፡:=: ብነ፡ዕለተ፡ንግበር፡ ሠናይ፡ ለኩሉ፡ወፈድፋደሰ፡ ለሰብለ፡ ሃይማኖት፡:=: ርእ
10 ዩ፡ ዘከመ፡ ጸሐፍኩ፡ ለክሙ፡ በእዴየ፡:=: ወእለሰ ፡ ይፈቅዱ፡ ያድልው ፡ ለገጽ፡ እውነቱ ፡
11 ያገብረክሙ፡ ትትገዘሩ ፡ ዳእሙ፡ ከመ ፡ ሊትትልው ፡ መሰቀሎ ፡ ለክርስቶስ፡:=: ወእለሂ፡
12 ተገዘሩ፡ ሊዐቀቡ፡ ሕገገ፡ ለሪት፡ ዳእሙ፡ ይፈቅዱ፡ ላክሙ፡ ትትገዘሩ፡ ከመ፡በነፍስትክሙ፡
13 ትዘሀሩ፡:=: ወሊተሰ፡ ሐሰ፡ ሊተ፡ እስከ ፡ እዘሀር ፡ ዘእንበለ ፡ ዳእሙ ፡ በመሰቀሉ ፡ ለእ
14 ግዚእነ ፡ ሊየሱሰ ፡ ክርስቶስ ፡ ወበኅቤየሰ ፡ ሥዋት ፡ ዓለመ ፡ ለነሂ ፡ ሥዋት ፡ በኅበ ፡
15 ዓለመ፡:=: ተገዝርሂ ፡ ሊይበቍዕ ፡ ወሊተገዝርሂ ፡ ሊያሰልጥ ፡ ዘእንበለ ፡ ሐዲስ ፡
ፍጥረት፡:=:

Et non simus jactabundi, & affligentes inter vos, & disputantes inter vos. 26

CAP. VI.

FRatres nostri, si sit homo qui erravit, vos qui Spiritum sanctum habetis, firmate talem in Spiritu mansuetudinis, attendentes vobismet ipsis, ne erretis. Et portate pro fratribus vestris, quæ gravant super eos, & in eo complebitis legem Christi. Et nemo est qui fallit seipsum. Et unusquisque probat opus suum, ut sit gloria sibiipsi, & non alteri. Quia unusquisque onus suum portabit. Et audiat junior Christianus hunc sermonem, & discat facere bonum. Ne seducant vos, nemo est qui insipientem reddat Deum: quicquid seminavit homo, id metet. Qui seminavit in carne sua, in carne sua metet mortem: & qui seminavit in spiritu suo, pro spiritu suo metet vitam æternam. Et ne pigremur facere bonum, quia in tempore suo metemus pro mensura: Dum habemus tempus, benefici simus omnibus; & præcipuè hominibus fidei. Videte quomodo scripsi vobis cum manu mea. Et qui volunt simulare, illi cogunt vos circuncidi: tantùm ut non adhæreatis cruci Christi. Et qui circumcisi sunt non servaverunt ritum legis, sed volunt vos circuncidi, ut in corporibus vestris glorientur. Et mihi, absit mihi ut glorier, nisi solummodò in cruce Domini nostri Jesu Christi: & apud me mortuus est mundus, ego etiam mortuus sum apud mundum. Circumcisio non prodest, & incircumcisio non perficit, sed nova creatura. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Digitized by Google

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ. ΚΕΦ. ΙΒ'.

Et quicunque regulâ hâc ordinatè ambulaverint, pax super illos & misericordia, & super Israel Dei. Cæterùm, molestias mihi nemo exhibeat: Ego enim stigmata Domini Jesu in corpore meo porto. Gratia Domini
16 Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ (ι) στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ
17 ἐπὶ τ' Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ. Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ
18 στίγματα (κ) τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου

nostri Jesu Christi cum spiritu vestro, fratres. Amen.
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. ἀμήν.

Ad Galatas scripta est à Roma.
(†) Παῦλος Γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.

Ἐν στίχοις σξγ.'

MS. A. (ι) στοιχῆσιν, (κ) τοῦ Ἰησοῦ (†) Παῦλος Γαλάτας.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et ii qui hanc semitam sectantur, pax sit super eos & misericordia, ac super Israel Dei. Proinde nemo mihi laborem injiciat: ego enim stigmata Domini nostri Jesu Christi in corpore meo porto. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum spiritu vestro, fratres mei, Amen.

Epistola ad Galatas quæ scripta est ab urbe Roma, FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወለዕለ : ኵሎሙ : ይገብሩ : በጎበረ : በጎነት : ሕግ : ሰላም : ወሣህል : ደቡ : እስራኤል : ዘእ
17 ግዚአብሔር ::=: እመይእዜ : እልቦ : ዘያንጥየኒ : ለነሰ : ሕማሞ : ለክር ስቶስ : እ
18 እጸውር : በሥጋየ ::=: ጸጋሁ : ለእግዚእ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : መስለ : መንፈስክ
ሙ : አሜን ::=:

Et super omnes facientes secundùm hanc regulam, pax sit, & misericordia super Israelem Dei. Ex nunc nemo est qui molestiam mihi ferat, ego dolorem Christi porto in corpore meo. Gratia Domini Jesu Christi cum Spiritu vestro, Amen.

Ad Galatas.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α'. Περὶ τ ἐν Χριστῷ εὐλογίας ἡμῶν καὶ οἰκειώσεως.
Β'. Εὐχὴ ὑπὲρ γνώσεως τ ἐν Χριστῷ οἰκειωθέντων ἀγαθῶν οἷς ἡμᾶς.
Γ'. Περὶ τ ἐθνῶν καὶ Ἰουδαίων οἰκειώσεως πρὸς Θεὸν διὰ Χριστοῦ ἐπ' ἐλπίδι κτ χάριν.
Δ'. Περὶ τ δοθείσης αὐτῷ θείας Σοφίας, εἰς φανερωθὲν ἐθνῶν, καὶ ἔλεγχον δαιμονίων.
Ε'. Εὐχὴ ὑπὲρ τ ἐπιγνώσεως εἰς δύναμιν καὶ ἀγάπην Θεοῦ.
ς'. Παραίνεσις πρὸς ἀξίαν ἐναπιτῆς, ἢ καὶ τὰ χαρίσματα δήλωσις πρὸς ὠφέλειαν κοινήν.
Ζ'. Περὶ Σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης πιστοὺς ἡμᾶς θεοσδοῦς.
Η'. Περὶ τοῦ ζῆν ἐπιεικῶς τοῦ ἁγιασμοῦ, ἔργοις τ πονηροῖς ἐλέγχοντας, μὴ λόγοις · πνεύματι τ πληρουμένους διὰ ψαλμῶν, μὴ οἴνῳ.
Θ'. Διάταξις οἰκιακῶν καθηκόντων ἀρχομένοις καὶ ἄρχουσι κτ Χριστόν.
Ι'. Ἐν σχήματι ἁλίσεως πρὸς τ κτ Χριστὸν δυνάμεως.

AD EPHESIOS EPISTOLA PAULI.

(†) ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ. ΚΕΦ. Α'.

CAP. I. α'.

1 ΠΑΥΛΟΣ Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, Sanctis
ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, τοῖς ἁγίοις
existentibus in Epheso, & fidelibus in Christo Jesu: Gratia vobis &
2 (α) τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ, καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Χάρις ὑμῖν καὶ
pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Benedictus Deus &
3 εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Π
Pater Domini nostri Jesu Christi, *benedicens* nos in omni benedictione spiritu-
τὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματι-
ali, in cœlestibus, Christo: Sicut elegit nos in ipso ante
4 κῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, (β) Χριστῷ· Καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ
constitutionem mundi, esse *nos sanctos* & *inculpatos* in conspectu ejus in charitate.
καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ.
Præsciens nos in filiorum adoptionè per Jesum Christum in *sese*, secundùm *bonum*
5 Προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτὸν, κατὰ τ εὐ-
affectum voluntatis suæ, In laudem gloriæ gratiæ suæ, in
6 δοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, Εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, (γ) ἐν
qua gratificavit nos in dilecto. In quo habemus redemptionem
7 ᾗ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ. Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν
per sanguinem ejus, (remissionem peccatorum,) secundùm divi-
διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, (τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων,) κατὰ (δ) τὸν πλοῦ-

tias gratiæ ejus: Quæ *abundavit* in *nos* in omni sapientia &
τον τῆς χάριτος αὐτοῦ· Ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ 8
prudentia: Notum *faciens* nobis *mysterium* voluntatis suæ, secundùm
φρονήσει· Γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν 9
beneplacitum *suum*, quod proposuit in *se*: In dispensatione plenitudinis
εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ· (ε) Εἰς οἰκονομίαν τ πληρώματος 10
temporum, instaurare omnia in Christo, quæ & in cœ-
τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, (ζ) τὰ τ ἐν τοῖς οὐρα-
lis, & quæ in terra, in ipso. In quo etiam *electi sumus*, præ-
νοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν αὐτῷ. Ἐν ᾧ καὶ (η) ἐκληρώθημεν, προ- 11
destinati secundùm propositum *ipsius* omnia *efficientis* secundùm *consilium*
ορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν
voluntatis suæ: *Ad esse* nos in laudem gloriæ ejus,
τοῦ θελήματος αὐτοῦ· Εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ, τοὺς 12
antè *sperantes* in Christo: In quo & vos *audientes* ver-
προηλπικότας ἐν τῷ Χριστῷ· Ἐν ᾧ καὶ (θ) ὑμεῖς ἀκούσαντες τὸν λό- 13
bum veritatis, (Evangelium salutis vestræ,) in quo & creden-
γον τῆς ἀληθείας, (τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν,) ἐν ᾧ καὶ πιστεύσα-
tes signati estis Spiritu promissionis sancto:
τες ἐσφραγίσθητε τῷ Πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ·

MS. A. (†) ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ. (α) πᾶσιν τοῖς (β) ἐν Χριστῷ· (γ) ᾗς ἐχαρίτωσεν (δ) τοῦ πλούτου τ χρηστότητος (ε) Καὶ εἰς τὴν οἰκονομίαν (ζ) τὰ ἐν (η) ἐκληθημεν, (θ) * ἡμεῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

EPISTOLA AD EPHESIOS.

CAPUT I.

Baptismi.

1 PAulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei iis qui agunt Ephesi sanctis & fidelibus in Jesum Christum; Pax vobiscum
2 & gratia à Deo patre nostro, & à Domino nostro Jesu Christo. Benedictus ille Deus
3 pater Domini nostri Jesu Christi, qui benedixit nos omnibus benedictionibus spiritualibus in cœlo per Christum. Quemadmo-
4 dum prælegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & absque nævo in conspectu ipsius, & per charitatem præsignavit nos sibi. Et adoptavit nos in
5 filios per Jesum Christum, uti placuit voluntati ipsius. Ut celebretur laus gratiæ ejus,
6 quam effudit super nos per dilectum suum.
7 Per quem habemus redemptionem, & per sanguinem ipsius remissionem peccatorum,
8 secundùm divitias gratiæ suæ, Quæ abun-
9 davit in nobis in omni sapientia, omníque intellectu spirituali. Et patefecit nobis ar-
10 canum voluntatis suæ quod proposuerat exequi in ipso, In dispensationem plenitudi-
11 nis temporum, ut omnia denuò renovarentur in Christo, quæ in cœlo, & in terra sunt.
12 Et per eum electi sumus, sicut præsignavit nos, & voluit ille qui omnia facit juxta de-
13 cretum voluntatis suæ: Ut simus nos, qui priùs speravimus in Christo, in decus gloriæ ipsius. In quo & vos audistis sermonem veritatis, quod est Evangelium vestræ salutis, & in quo credidistis, & obsignati estis Spiritu sanctitatis, qui promissus fuerat.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

16 Et quicunque hanc regulam secuti fuerint, pax super illos, & misericordia,
17 & super Israel Dei. De cætero nemo mihi molestus sit: ego enim stigmata
Domini Jesu in corpore meo porto. Gratia Domini nostri Jesu Christi, cum
18 spiritu vestro, fratres. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * وكافة الذين يلتصقون بهذا القانون والترتيب فعليهم السلامة والرحمة * وعلى إسرائيل
17 خصيص الله * وفيما بعد لا يسبب لي أحد اتعابا * فاني انا حامل في جسدي وسوم جراحات
18 يسوع المسيح * نعمة ربنا يسوع المسيح مع روحكم ايها الاخوة آمين *
* تمت الرسالة * كتبت من مدينة رومية على يد تيطوس ولوقا *
* والسبح لرب المجد منور عقل الانسان * آمين آمين آمين *

Et omnes qui canonem & ordinem hunc 16
approbant, pax erit super eos & misericordia, & super Israelem proprietatem
Dei. De cætero nequis mihi molestias 17
exhibeat: ego enim in corpore meo porto
stigmata plagarum Jesu Christi. Gra- 18
tia Domini nostri Jesu Christi sit cum
spiritu vestro & fratres, Amen.

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta fuit ab urbe Roma per Titum & Lucam.

Laus autem Domino gloriæ, illuminanti mentem humanam, Amen, amen, amen.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* EPHESIOS.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 PAulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, omnibus Sanctis, qui sunt
2 Ephesi, & fidelibus in Christo Jesu. Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, &
3 Domino Jesu Christo. Benedictus Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi,
4 qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cœlestibus in Christo, Sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & immaculati
5 in conspectu ejus in charitate. Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum
6 per Jesum Christum in ipsum, secundùm propositum voluntatis suæ, In laudem
7 gloriæ gratiæ suæ, in qua gratificavit nos in dilecto filio suo. In quo habemus redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum, secundùm divitias gratiæ ejus, Quæ superabundavit in nobis, in omni sapientia & prudentia: 8
Ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis suæ, secundùm beneplacitum 9
ejus, quod proposuit in eo, In dispensatione plenitudinis temporum, instaurare 10
omnia in Christo, quæ in cœlis, & quæ in terra sunt, in ipso: In quo etiam & 11
nos sorte vocati sumus, prædestinati secundùm propositum ejus, qui operatur omnia secundùm consilium voluntatis suæ: Ut simus in laudem gloriæ ejus nos, qui an- 12
tè speravimus in Christo: In quo & vos, cùm audissetis verbum veritatis, 13
(Evangelium salutis vestræ) in quo & credentes signati estis Spiritu promissionis sancto,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس بولص إلى أهل أفسس * وهي خامسة في عدد الرسايل *
* الفصل الاول * * قراءة الخميس من الجمعة السادسة عشر *

1 * من بولص رسول ايسوع المسيح بمشية الله * الى القديسين الذين بافسس والمومنين بايسوع
2 المسيح * نعمة لكم وسلامة من الله ابينا والرب يسوع المسيح * مبارك الاله وابو ربنا يسوع
3 المسيح * الذي باركنا بكل بركة روحانية بيسوع المسيح * في الخطوط السمائية * كما
4 اصطفانا به قبل انشاء العالم * لنكون قدامه قديسين ولا معابين بمحبته * اذ تقدم
5 مصيرنا للبنين له بيسوع المسيح * كما يحسن بمشيته * لمدح مجد نعمته * التي انعم بها
6 علينا بالمحبوب * الذي * قراءة الجمعة من الجمعة السادسة عشر *
7 8 * به نلنا الفدا بدمه وصفح الهفوات * كما يحص غناء نعمته * التي فضلت علينا بكل
9 حكمة وبصيرة * اذ عرفنا سر مشيته كما يحص مسرته * ثم * التي سبق فنواها فيه *
10 * لتدبير كمال الازمان * ان يتمم بالمسيح البرايا كلها * التي في السماوات * والتي على
11 الارض به * اذ يصير لها راسا * وبه حصل لنا نصيبا * اذ تقدم قاسم بذلك لنا * كما يحص بيه
12 الفاعل كل سي برايي مشيته * لنكون لمديح مجده نحن الذين سلف توكلنا على المسيح * الذي به
13 سمعتم انتم قول الحق بسان خلاصكم * الذي به حصلتم اذ امنتم بروح موعد القديسين *

Epistola Divi PAULI ad EPHESIOS:
Et est quinta in numero Epistolarum.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ sextæ.

A Paulo Apostolo Jesu Christi per 1
voluntatem Dei, ad sanctos qui sunt Ephesi, & credentes in Jesum Christum. Gratia vobis et pax à Deo Patre nostro, 2
& Domino Jesu Christo. Benedictus Deus 3
ac Pater Domini nostri Jesu Christi, qui benedixit nobis omni benedictione spirituali per Jesum Christum in sortibus cœlestibus: Sicut elegit nos per ipsum 4
ante conditum mundum, ut essemus coram ipso sancti & inculpati, per charitatem ipsius: Præsegregans nos in ado- 5
ptionem sibi per Jesum Christum, secundùm placitum voluntatis suæ: Ad lau- 6
dem gloriæ gratiæ suæ quam in nos contulit per dilectum illum.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis 16æ.

Per quem consecuti sumus redemptionem, 7
per sanguinem ipsius, & veniam delictorum, secundùm divitias gratiæ ipsius, Quæ superabundavit super nos omni 8
cum sapientia & prudentia. Significatio 9
nobis mysterio voluntatis suæ juxta beneplacitum suum, Hactenus. quod ante proposuerat in ipso. Ad administrati- 10
onem perfectionis temporum: ut scilicet perficeret in Christo creaturas omnes quæ in cœlis, & quæ super terram sunt in ipso: Quippe qui fiat caput illarum. 11
Et per eum adepti sumus sortem, quandoquidem hoc præmisserat in gratiam nostram, secundùm propositum ejus qui omnia facit ex consilio voluntatis suæ. 12
Ut simus ad laudem gloriæ ipsius nos quorum præcessit fiducia in Christo. Per 13
quem vos audistis sermonem veritatis, annuntiationem salutis vestræ: in quo obsignati estis, credentes Spiritui promissionis sanctorum:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ለሰብለ : ሌፈሶን : ወተጽሕፈ : እንዘ : ሀሎ : ብሔኒ : ርሜ ::=:
በሠሰዕና : ምንባብ ::=:

1 ፩ ጳውሎስ : ሐዋርያሁ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ ፡ በፈቃደ : እግዚአብሔር : ለቅዱሳን : እለ :
2 ሌፈሶን : ወመኦምናን : ለኢየሱስ : ክርስቶስ ::=: ሰላም : ለክሙ : ወጸጋ : እግዚአብሔ
3 ር : ለኩነ : ወእግዚእነ : ሌየሱስ : ክርስቶስ ::=: ይትባረክ : እግዚአብሔር :
ለኩሁ ፡ ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘበረከነ ፡ በኵሉ : በረካተ : መንፈስ : ቅዱስ :
4 በዘ : ሰማያት ፡ በክርስቶስ : ኢየሱስ ::=: በከመ : ኀረየነ : ሎቱ : እምቅድመ : ይትፈጠ
5 ር : ዒለመ : ከመ : ይረስየነ : ቅዱሳነ : ወንጹሓነ : ለቅድሜሁ : በተፋቅሮ ::=: ሠርዐነ :
6 ትርሲተ : ወልዱ : በእንተ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ሎቱ ፡ በለሠርዐተ : ፈቃዱ ::=: ለክብር :
7 ወለስብሐት : በጸጋሁ : ዘጸገወነ : በወልዱ : ፍቁረ ::=: ዘበእንቲአሁ : ረከብነ : መድኀኒ
8 ተነ : ወተሥርዮ : ለነ : ኀጢአተነ : በደሙ : በከመ : ብዕለ : ጸጋሁ ::=: ዘለፈድፈደ : ለ
9 ዕሌነ : በኵሉ : ጥበብ : ወመክር ::=: እርእየነ : ምክረ : ፈቃዱ : በከመ : ለሠመረቱ ::
10 ወዘሠርዐ : በእንቲአሁ ::=: ወዐቀመ : በዘ : ይበጽሕ : ዕድሜሁ : ወለርእሶ : ለዕለ : ኵ
11 ሉ : ለክርስቶስ : ለዘ : በሰማያት : ወለዘ : በሥምድር : ሎቱ ::=: ወከፈለነ : በዘ : ሠርዐነ :
12 እግዚአብሔር : ወረድእነ : በኵሉ : በከመረተ : ፈቃዱ ::=: ከመ ፡ የሀበነ : ምክረ : ወስ
13 ብሐተ : ለእለ : ተወከልነ : በክርስቶስ : ኢየሱስ ::=: ወእንትሁሂ : ሰሚዐክሙ : ቃለ :
ጽድቅ : ትምህርተ ፡ ሕይወትክሙ : ወእመኽክሙ ፡ ወእዐተብክሙ ፡ በመንፈስ : ቅዱስ ::
ዘለሰፈወ ::=:

Ad EPHESIOS: & scripta fuit cum esset in civitate Romæ.

Dominicâ Hosannæ, lectio.

CAPUT I.

PAulus Apostolus Jesu Christi in voluntate Dei Sanctis qui sunt Ephesi, & 1
fidelibus Jesu Christi. Pax vobis & gratia Dei patris nostri, & Domini no- 2
stri Jesu Christi. Benedictus est Deus pater Domini nostri Jesu Christi, qui benedixit nobis in omni benedictione Spiritûs sancti, quæ in cœlis in Christo 3
Jesu. Sicut elegit nos ad eum antequam crearetur mundus, ut constitueret 4
nos sanctos & puros coram eo in charitate. Prædestinavit nos in adoptionem 5
filiorum suorum per Jesum Christum, sibi, in decreto voluntatis suæ, In ho- 6
norem & gloriam, in dono suo quod donavit nobis in filio suo dilecto. Per 7
quem invenimus redemptionem nostram, & remissa sunt nobis peccata nostra, in sanguine ejus, secundùm divitias gratiæ ejus, Quam abundare fecit 8
supra nos, in omni sapientia & consilio, Manifestare nobis consilium voluntatis 9
suæ secundùm beneplacitum suum, & quod decrevit de illo. Et stabilivit, in 10
futuro tempore præstituto suo, & præfecit supra omnia, Christum, quæ in cœlis & quæ in terra, apud eum. Et partivit nobis de iis quæ destinavit nobis Deus, & adjuvit nos in omnibus per beneplacitum voluntatis suæ: ut daret 11 12
nobis consilium & gloriam, qui speravimus in Christo Jesu. Et vos quum audivissetis sermonem veritatis, doctrinam salutis vestræ, & credidistis, tum ob- 13
signavit vos in Spiritu sancto quem promisit:

Digitized by Google

Qui est *arrhabo* hæreditatis nostræ, in redemptionem *assertio-*
14 (ι) Ὃς ἐστιν ἀρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσε-
nis, in laudem gloriæ ipsius. *Propter hoc & ego audiens illam circa vos*
15 ως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο κἀγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς Β'
fidem in Domino Jesu, & dilectionem in omnes Sanctos,
πίστιν ἐν τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ, (κ) καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
Non cesso gratias agens pro vobis, memoriam vestri faciens in ora-
16 Οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, (λ) μνείαν ὑμῶν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσ-
tionibus meis: Ut Deus Domini nostri Jesu Christi, pater glo-
17 δυχῶν μου· Ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δό-
riæ, det vobis spiritum sapientiæ & revelationis, in agnitione ejus: Illu-
18 ξης, δῴη ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ· Πεφω-
minatos oculos *mentis vestræ, ad sciendum vos* quæ est
τισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς (μ) τῆς διανοίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν
spes vocationis ejus, & quæ divitiæ gloriæ hæreditatis
ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως (ν) αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας
ejus in Sanctis: Et quæ *excellens* magnitudo virtutis ejus
19 αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις· Καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ
in nos *credentes* secundùm operationem potentiæ virtutis ejus:
εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ·
Quam operatus est in Christo, suscitans illum *ex* mortuis: & *collocа-*
20 Ἣν (ξ) ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· καὶ (ο) ἐκάθι-
vit in dextera sua in cœlestibus, Supra omnem principatum, & po-
21 σεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, Ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς, καὶ ἐξ-
testatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen *nominatum*
ουσίας, καὶ δυνάμεως, καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου
non solùm in sæculo hoc, sed etiam in futuro. Et omnia sub-
22 οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Καὶ πάντα ὑπ-
jecit sub *pedes* ejus: Et ipsum dedit caput *super omnia* Ec-
έταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκ-
clesiæ: Quæ est corpus ipsius, plenitudo omnia in omnibus *adimpletis*.
23 κλησίᾳ· Ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα (π) τοῦ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου.

CAP. II. β'.

Γ' Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι, καὶ ταῖς (α) ἁμαρτίαις, Ἐν 1
quibus aliquando ambulastis secundùm sæculum mundi hujus, secundùm prin- 2
εἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρ-
cipem potestatis aëris, spiritûs nunc *efficientis* in fili-
χοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱ-
is *infusibilitatis*: In quibus & nos omnes conversati sumus aliquando, in
οῖς τῆς ἀπειθείας· Ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε, ἐν 3
desideriis carnis nostræ, facientes *voluntates* carnis &
ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν
cogitationum: & eramus nati *natura iræ*, sicut & cæteri. At De-
διανοιῶν· καὶ (β) ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί. Ὁ δὲ Θε- 4
us dives *existens* in misericordia, propter *multam* charitatem suam *quam* dile-
ὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπη-
xit nos, Et *existentes nos mortuos* *offensis* convivificavit
σεν ἡμᾶς, Καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωοποίησε τῷ
Christo: (gratiâ estis *servati*:) Et conresuscitavit, & consedere fecit in
Χριστῷ· (χάριτί ἐστε σεσωσμένοι·) Καὶ συνήγειρε, καὶ συνεκάθισεν ἐν 6
supercœlestibus in Christo Jesu, Ut ostenderet in sæculis
τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς 7
supervenientibus *eminentes* divitias gratiæ suæ in bonitate
ἐπερχομένοις (γ) τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι
super nos, in Christo Jesu: *Nam* gratiâ estis *servati* per fidem:
ἐφ' ἡμᾶς, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως· 8
(& hoc non ex vobis: Dei donum:) Non ex operibus, ut ne quis glorietur.
(καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν· Θεοῦ τὸ δῶρον·) Οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσῃ· 9
Ipsius enim sumus factura, creati in Christo Jesu in operibus bonis, quæ
Αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς 10
præparavit Deus, ut in illis ambulemus.
προητοίμασεν ὁ Θεὸς, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

MS. A. (ι) Ὅ ἐστιν (κ) καὶ τ * εἰς πάντας (λ) μνείαν ποιούμενος (μ) τ καρδίας ὑμῶν, (ν) αὐτοῦ, τίς (ξ) ἐνήργησεν (ο) καθίσας αὐτὸν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ (π) τοῦ τὰ πάντα
Κεφ. β'. MS. A. (α) ἁμαρτίας αὐτῶν, Ἐν (β) ἦμεν φ····· ·ιαι ὀργῆς (γ) τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

4 Qui est pignus hæreditatis nostræ, in redemptionem acquisitionis, in laudem
5 gloriæ ipsius. Propterea & ego audiens fidem vestram, quæ est in Domino Je-
6 su, & dilectionem in omnes Sanctos, Non cesso gratias agens pro vobis, me-
7 moriam vestri faciens in orationibus meis: Ut Deus Domini nostri Jesu Christi,
18 pater gloriæ, det vobis spiritum sapientiæ & revelationis, in agnitione ejus; Il-
luminatos oculos cordis vestri, ut sciatis quæ sit spes vocationis ejus, & quæ
19 divitiæ gloriæ hæreditatis ejus in Sanctis, Et quæ sit supereminens magnitudo
virtutis ejus in nos, qui credimus secundùm operationem potentiæ virtutis ejus,
20 Quam operatus est in Christo, suscitans illum à mortuis, & constituens ad dex-
21 teram suam in cœlestibus, Supra omnem principatum, & potestatem, & vir-
tutem, & dominationem, & omne nomen, quod nominatur non solùm in hoc
22 seculo, sed etiam in futuro. Et omnia subjecit sub pedibus ejus: & ipsum de-
23 dit caput supra omnem Ecclesiam, Quæ est corpus ipsius, & plenitudo ejus,
qui omnia in omnibus adimpletur.

CAP. II.

1 Et vos, cùm essetis mortui delictis & peccatis vestris, In quibus aliquando
2 ambulâstis secundùm seculum mundi hujus, secundùm principem potestatis aëris
huius, spiritûs, qui nunc operatur in filios diffidentiæ, In quibus & nos
3 omnes aliquando conversati sumus in desideriis carnis nostræ, facientes volun-
tatem carnis & cogitationum, & eramus naturâ filii iræ, sicut & cæteri:
4 Deus autem, qui dives est in misericordia, propter nimiam charitatem suam quâ
5 dilexit nos, Et cùm essemus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo, (
6 cujus gratiâ estis salvati,) Et conresuscitavit, & consedere fecit in cœlestibus
7 in Christo Jesu: Ut ostenderet in seculis supervenientibus abundantes diviti-
8 as gratiæ suæ in bonitate super nos in Christo Jesu. Gratiâ enim estis salvati
9 per fidem: & hoc non ex vobis; Dei enim donum est: non ex operibus, ut ne-
10 quis glorietur. Ipsius enim sumus factura, creati in Christo Jesu in operibus bo-
nis, quæ præparavit Deus ut in illis ambulemus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * الذي هو رهبون موريثنا لافتداء الاستصناع لمدح مجده *
Qui est arrhabo hæreditatis nostræ, in redemptionem acquisitionis, ad laudem gloriæ ipsius. 14

Lectio sabbathi vigesimi octavi post Pentecosten.

15 والعشرين بعد العنصرة * من اجل هذا اذ سمعت انا الامانة المحصة بكم بيسوع المسيح
Propterea cùm audierim ego fidem in vos inditam in Jesu Christo, & charitatem vestram in omnes sanctos: 15
16 وبحبتكم جماعة القدسين * لست اكف شاكرا عنكم صانعا في صلوتي ذكركم *
Non desino gratias agere pro vobis, faciens in orationibus meis mentionem vestri, 16
17 * ليعطيكم الاله ربنا يسوع المسيح ابو المجد * روح حكمة واستعلان * في معرفته * منار
18 اعين قلوبكم * لتعلموا ما هو رجاء دعوته * وما هو غنا مجد موريثه في القدسين * وما هو
ut concedat vobis Deus Dominus noster Jesus Christus pater gloriæ, Spiritum sapientiæ & revelationis, Hucusque
per agnitionem ipsius, Illuminantem oculos cordium vestrorum: ut sciatis, quæ sit spes vocationis ipsius, & quæ sint divitiæ gloriæ hæreditatis ejus in sanctis: 17 18
19 افراط حسامة قوته فينا المومنين المحصة بفعل عز قوته * التي فعلها بالمسيح الذي اقامه
Et quæ sit eminentia magnitudinis potentiæ ipsius in nobis fidelibus, pendentis ab efficacia fortitudinis roboris ipsius, 19
20 من الموتى واجلسه في يمينه في السمائيات * فوق سمو كل رياسة وسلطان * وقوة وربوبية
Quod exercuit in Christo, quem suscitavit à mortuis, & sedere fecit in dextera sua in cœlestibus, Supra celsitudinem 20
21 وكل اسم مسمى لا في هذا الدهر فقط * بل وفي الدهر المنتظر *
omnis Principatus, & Potestatis, & Potentiæ, atque Dominii, omnisque nominis quod nominatur non olùm in hoc seculo, sed & in seculo quod expectatur. 21

Lectio feriæ secundæ quæ decima septima est post Pentecosten.

22 * وراءة الاثنين السابع عشر بعد العنصرة * يا اخوة ان الله اخضع كل شي
O fratres, Deus quidem subjecit omnia 22
23 تحت قدمي ابنه * وجعله راسا فوق الكل * للكنيسة * التي هي جسده الذي هو كمال * المكمل
sub pedes filii sui, eumque dedit caput super omnia ipsi Ecclesiæ, Quæ est corpus ejus, quod est complementum, perficiens omnia in omnibus. Hactenus 23
كل الاشياء في الكل * ثم *
1 * الفصل الثاني * فانتم اذ كنتم موتى
CAP. II.
Vos igitur cùm essetis mortui in delictis & peccatis, 1
2 بالهفوات والخطايا * التي تصرفتم فيها وقتا ما في هذا العالم * فيما يختص برييس سلطان
In quibus versati estis aliquando in hoc seculo, secundùm principem potestatis aëris, spiritus nunc 2
3 هواء الروح الفاعل الان في بني المعصية * الهفوات التي تصرفنا فيها كلنا وقتا ما في شهوات
بسريرتنا * عاملين مشيات البسر وبادهانها * وكنا بالطبع اولاد رجز كالباقيين * ثم *
agentis in filiis contumaciæ: Delictis 3
inquam in quibus nos omnes versati sumus aliquando in cupiditatibus carnis nostræ, facientes voluntates carnis etiam in mentibus nostris, eramusque naturâ filii iræ sicut reliqui. Finis.

Dominicâ vigesimâ tertiâ post Pentecosten.

الاحد الثالث والعشرون بعد العنصرة *
4 * فاما الله اذ لم يزل غنيا
Deus autem, quum sit indefinenter dives 4
5 بالرحمة * ومن اجل محبته الجزيلة * التي احبنا * وكنا موتى بالهفوات احيانا بالمسيح معه *
in misericordia, propter uberrimâ charitatem suam quâ dilexit nos, Dum mortui 5
6 فبنعمته انتم مخلصون * واقعدنا معه * واجلسنا معه في السمائيات بيسوع المسيح * ليوضح
essemus in delictis, vivificavit nos per Christum cum ipso: (per gratiam enim ipsius vos estis servati:) Et suscitavit 6
7 في الدهور المقبلة غروة بهيته المفرطة جدا * السابغة بخيريته علينا بيسوع المسيح *
nos cùm ipso, nosque cum ipso sedere fecit in cœlestibus, per Jesum Christum: ut declararet seculis succedentibus opulentiam 7
gratiæ suæ valde eminentem, in nos profusam ex benignitate sua per Jesum Christum. Ipsius enim gratiâ vos estis servati 8
8 لانكم بنعمته انتم مخلصون بالامانة * وهذا ليس هو منكم * الله لله * لا من اعمال *
per fidem: idque non ex vobis est: Dei donum est: Non ex operibus: nequis glorietur. 9
9
10 لئلا يفتخر احد * لاننا صناعته نحن خلقنا بيسوع المسيح * للاعمال الصالحة * التي سبق
Nam ipsius sumus opificium, ab eo creati per Jesum Christum ad opera bona quæ Deus antea paravit ut in eis versaremur. Finis. 10
الله فاعدها لنتصرف فيها * ثم *

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወፈድፋደ : ጸንዐ : ኀይሉ : ዘላዕሌነ : በክርስቶስ፡=፡ ወአንሥኦ : እምዉታን : ወአነበ
20 ሮ : በየማኑ : በሰማያት፡=፡ መልዕልተ : ኵሉ : መንግሥት : ወመኳንንት : ውኀይለት : ወ
21 ለኵሉስት : ወኵሉ : ሰሙ : ዘይሰመይ : አኮ : በዝ : ዓለም፡ በሕቲቱ : በዘኒ : ይመጽእ፡=፡
22 ወኵሉ : ለግረጎ : ሎቱ : ታሕተ : እገሪሁ : ወኪያሁ፡ ጸነዐ : ለኵሉ : ቤተ : ክርስቲያን፡=፡
23 በሠጋሁ : ዘው እቱ፡ፍጹመ፡ለኵሉ፡ ፍጹመ፡፡=፡

6

1
2 ር ወአንትሙሂ : እንዘ : ሙቱታን : ለንትሙ : በኀጢአትክሙ፡=፡ በዘ : ቦቱ : ሖርክሙ፡
ትካት : በንብረተ : ለሠርዐተዝ : ዓለም : ወበመልአክ : መኰንን : ናለየተ : ነፋስ : ዘይሜይ
3 ሎሙ : ይእዜ : ለደቂቀ : ክሕድያን፡፡=፡ ወንሕነሂ : ኵልነ : ገበርን : ትካተ : በፍትወ
ተ : ለሠጋነ : ወገበርነ : ፈቃደ : ለሠጋነ : ወዘሰለይነ : ወኮነ : ውሉዳ : መንሱት : ክመ :
እልክቱ : ሰብእ፡፡=፡

ቅድመ፡ሊጺፈንያ፡በሰንበት፡ሳባ፡ይትነበብ፡=፡

4 ወእግዚአብሔርሰ : በብዕለ : ምሕረቱ : ወበብዝኅ : ፍቅሩ : ዘለፈቀረነ፡=፡ እንዘ : ሙ
5 ውታን : ንሕነ : በኀጢአትነ : ለሕየወነ : በክርስቶስ፡ ወድኅነነ፡በጸጋሁ፡፡ ወሠየሰነ፡=፡
6 ወእመሂ : ነበረ : ወእመሂ : ተንሥአ : በሰማያት : በክርስቶስ : ሊያሱስ፡=፡ ክመ :
7 ያርሊ : በዓለመ፡ዘይመጽእ : ብዝኅ : ጸጋሁ : በዘ : መሕረነ : በክርስቶስ፡=፡ እስመ :
በጸጋሁ : ድኅነ : ወበአሚን : ወዝኒ : ጸጋ : እግዚአብሔር : ውእቱ ፡ ወሊኮነ : ዘዚአክ
8 ሙ፡=፡ ወለኮ : በምግባሪነ : ክመ : ለልቦ : ዘይትመካሕ፡=፡ ለእመ : ተግባረ : ንሕ
9 ነ : ወፈጠረን : በእንተ : ሊያሱስ : ክርስቶስ : ለምግባረ : ሠናይ : ዘለቅደሙ ፡ ሠርዐ : እግዚ
አብሔር : በዘ : ቦቱ : ነሐውር፡፡=፡

Et abundavit firmitas potentiæ suæ quæ super nos in Christo. Et suscitavit eum 19
à mortuis, & posuit eum ad dextram suam in cœlis, Supra omnes angelos, & 20
potestates, & virtutes, & dominos, & omne nomen quod nominatur, non in hoc 21
mundo solùm, sed in futuro. Et omnia subjecit ei sub pedibus ejus, & ipsum 22
præposuit toti domui Christianorum, In corpore ejus qui est perfectio omnis per- 23
fecti.

CAP. II.

Et vos mortui fuistis in peccatis vestris, Quibus ambulâstis olim in via con- 1
stitutionis hujus mundi, & secundùm principem potestatis, imaginem spiritûs qui 2
prævalet nunc filiis hæreticis. Et nos etiam omnes fecimus olim, secundùm 3
desiderium carnis nostræ, & fecimus voluntatem carnis nostræ, & quæ cogita-
vimus, & fuimus filii perditionis, sicut reliqui homines.

Sabbato præcedente Epiphaniam, ubi legitur.

Sed Deus in divitiis misericordiæ suæ, & in multa charitate sua quâ dilexit 4
nos, Quum mortui essemus in peccatis nostris, vivificavit nos in Christo, & 5
liberavit nos in gratia ipsius.

Dominicâ Hosanna. 6

Unáque fecit, unáque resurrexit in cœlis in Christo Jesu: ut ostenderet in se- 7
culo succedente, abundantiam gratiæ suæ in qua misertus est nobis in Christo.
Quia in gratia ejus servavit nos, & in fide: & hæc donum Dei est, & non est 8
vestra. Et non in operibus nostris: ut non sit qui glorietur. Quia opus ejus su- 9
mus, & creavit nos per Jesum Christum ad opus bonum, quod præordinavit 10
Deus ut in illo ambulemus.

Digitized by Google

Idò mementote quòd vos aliquandò Gentes in carne, dicti præ-
11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι (δ) ὑμεῖς ποτὲ τὰ ἔθνη ἐν Σαρκὶ, οἱ λεγόμενοι ἀ-
putium à dicta circumcisione in carne manu facta: Quia era-
12 κροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν Σαρκὶ χειροποιήτου· Ὅτι (ε) ἦ-
tis in tempore illo sine Christo, alienati à republica Is-
τε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσ-
rael, & hospites testamentorum, promissionis spem non habentes, &
ραὴλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν, τὴς ἐπαγγελίας ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ
sine Deo in mundo. Nunc autem in Christo Jesu vos aliquando existentes
13 ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. Νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες
longè, propè facti estis in sanguine Christi. Ipse enim est
14 μακρὰν, (ζ) ἐγγὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ
pax nostra, faciens utraque unum, & medium parietem macerie
εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἕν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ
solvens: inimicitiam in carne sua, Legem mandatorum in dogma-
15 λύσας· τὴν ἔχθραν ἐν Σαρκὶ αὐτοῦ, Τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμα-
tis abolens: ut duos condat in semetipso in unum novum homi-
σι καταργήσας· ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν (η) ἑαυτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρω-
nem, faciens pacem: Et reconciliet ambos in uno corpore
16 πον, ποιῶν εἰρήνην· Καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ
Deo per crucem, interficiens inimicitiam in ipso. Et veniens evan-
17 Θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ. Καὶ ἐλθὼν εὐηγ-
gelizavit pacem vobis qui longè, & iis qui propè: Quoniam per ipsum ha-
18 γελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν, (θ) καὶ τοῖς ἐγγύς· Ὅτι δι' αὐτοῦ ἔ-
bemus accessum ambo in uno Spiritu ad Patrem. Non-
19 χομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ Πνεύματι πρὸς τὸν Πατέρα. Ἄ-
pè ergò non jam estis hospites & advenæ, sed cives Sanctorum, & do-
ρα οὖν οὐκ ἔτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, (ι) ἀλλὰ συμπολῖται τῶν ἁγίων, καὶ οἰ-
mestici Dei: Superædificati super fundamento Apostolorum & Pro-
20 κεῖοι τοῦ Θεοῦ· Ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προ-
phetarum, existente summo angulari ipso Jesu Christo: In quo omnis ædi-
φητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ (κ) Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ἐν ᾧ πᾶσα οἰκο- 21
ficatio congregata crescit in templum sanctum in Domino: In quo & vos
δομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ· Ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς 22
coædificamini in habitaculum Dei in Spiritu.
συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν Πνεύματι.

CAP. III. γ'.

Hujus gratiâ ego Paulus vinctus Christi Jesu pro vobis Gentibus: 1
Δ' Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν· Εἴ- 2
quidem audistis dispensationem gratiæ Dei datæ mihi in
γε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς (α) χάριτος τοῦ Θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς
vos: Quoniam secundùm revelationem notificavit mihi mysterium, (sicut
ὑμᾶς· Ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν (β) ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, (καθὼς 3
priùs scripsi in brevi: Ad quod potestis legentes intelligere prudentiam
προέγραψα ἐν ὀλίγῳ· Πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσιν 4
meam in mysterio Christi:) Quod in aliis generationibus non agnitum est
μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ·) (γ) Ὃ ἐν ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη 5
filiis hominum, sicuti nunc revelatum est sanctis Apostolis ejus &
τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ
Prophetis in Spiritu: Esse Gentes cohæredes & cócorporales, & com-
προφήταις ἐν Πνεύματι· Εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα, καὶ συμ- 6
participes promissionis ejus in Christo, per Evangelium: Cujus fa-
μέτοχα τῆς (δ) ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν τῷ Χριστῷ, διὰ τοῦ εὐαγγελίου· Οὗ (ε) ἐ- 7
ctus sum minister secundùm donum gratiæ Dei datum mihi secundùm
γενήθην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ (ζ) τὴν δοθεῖσάν μοι κατὰ
operationem virtutis ejus. Mihi minimo omnium Sanctorum data
τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ (η) πάντων τῶν ἁγίων ἐδό- 8
est gratia hæc, in Gentibus evangelizare investigabiles divitias
θη ἡ χάρις (θ) αὕτη, ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸν ἀνεξιχνίαστον (ι) πλοῦτον τοῦ Χριστοῦ·

MS. A. (δ) ποτὲ ὑμεῖς (ε) ἦτε τῷ (ζ) ἐγενήθητε ἐγγὺς (η) αὐτῷ (θ) καὶ εἰρήνην τοῖς (ι) ἁγίοις καὶ ἐστε Συμπολῖται (κ) Χριστοῦ Ἰησοῦ· Κεφ. γ'. MS. A. (α) χάριτος αὐτοῦ τοῦ (β) ἐγνωρίσθη μοι (γ) ὃ, ἑτέρας (δ) ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διὰ (ε) ἐγενήθην (ζ) τοῦ δοθείσης (η) πάντων ἁγίων (θ) αὕτη, τοῖς (ι) πλοῦτος

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܗܘ ܕܐܝܟ ܕܐܢܬܘܢ ܗܘܝܬܘ ܒܗ ܒܒܣܪܐ ܕܥܠ ܗܕܐ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܐܢܬܘܢ ܥܪܠܐ ܘܐܬܩܪܝ ܥܪܠܬܐ ܕܥܒܕܐ ܒܐܝܕܝ ܒܒܣܪܐ. 11
ܘܐܬܩܪܝ ܥܪܠܬܐ ܕܥܒܕܐ ܒܐܝܕܝ ܒܒܣܪܐ. ܗܘ ܕܒܗ ܐܢܬܘܢ ܗܘܝܬܘ ܒܙܒܢܐ ܗܘ ܒܠܚܘܕ ܡܫܝܚܐ ܘܐܬܪܚܩܬܘܢ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܘܐܢܬܘܢ ܗܘܝܬܘ ܐܓܪܝܢ ܡܢ ܩܝܡܐ ܕܦܘܪܩܢܐ ܕܐܬܝܗܒ ܠܗ ܐܠܗܐ ܘܠܐ ܗܘܝܬܘ ܒܗ ܫܘܒܪܐ ܘܠܐ ܝܕܥܬܘܢ ܐܠܗܐ ܒܥܠܡܐ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܒܡܫܝܚܐ ܝܫܘܥ ܐܢܬܘܢ ܗܘ ܕܐܢܬܘܢ ܗܘܝܬܘ ܒܙܒܢܐ ܗܘ ܪܚܝܩܐ ܗܘ ܒܬܪ ܕܒܕܡܗ ܕܡܫܝܚܐ ܐܬܩܪܒܬܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܕܗܘ ܗܘ ܫܠܡܢܐ ܕܥܒܕ ܬܪܝܨ ܡܢ ܐܠܝܢ ܘܐܠܝܢ ܘܫܪܐ ܒܝܢ

Versio VULGATA LATINA.

11 Propter quod memores estote, quòd aliquando vos Gentes in carne, qui dici-
12 mini præputium, ab ea quæ dicitur circumcisio in carne, manu facta: Quia eratis illo in tempore sine Christo, alienati à conversatione Israël, & hospites te-
13 stamentorum, promissionis spem non habentes, & sine Deo in hoc mundo. Nunc autem in Christo Jesu, vos, qui aliquando eratis longè, facti estis propè in san-
14 guine Christi. Ipse enim est pax nostra, qui fecit utraque unum, & medium pa-
15 rietem maceriæ solvens, inimicitias in carne sua: Legem mandatorum decretis evacuans, ut duos condat in semetipso in unum novum hominem, faciens pacem,
16 Et reconciliet ambos in uno corpore Deo per crucem, interficiens inimicitias in
17 semetipso. Et veniens evangelizavit pacem vobis, qui longè fuistis; & pacem
18 iis, qui propè. Quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno Spiritu
19 ad Patrem. Ergò jam non estis hospites, & advenæ: sed estis cives Sanctorum,
20 & domestici Dei: Superædificati super fundamentum Apostolorum, & Pro-
21 phetarum, ipso summo angulari lapide Christo Jesu: In quo omnis ædificatio
22 constructa crescit in templum sanctum in Domino: In quo & vos coædificamini in habitaculum Dei in Spiritu.

CAP. III.

1 Hujus rei gratiâ, ego Paulus vinctus Christi Jesu, pro vobis Gentibus, Si ta-
2 men audistis dispensationem gratiæ Dei, quæ data est mihi in vobis: Quoni-
3 am secundùm revelationem notum mihi factum est sacramentum, sicut suprà
4 scripsi in brevi: Prout potestis legentes intelligere prudentiam meam in my-
5 sterio Christi: Quod aliis generationibus non est agnitum filiis hominum, sicuti
6 nunc revelatum est sanctis Apostolis ejus, & prophetis in Spiritu: Gentes esse cohæredes, & concorporales, & comparticipes promissionis ejus in Christo Je-
7 su per Evangelium: Cujus factus sum minister, secundùm donum gratiæ Dei,
8 quæ data est mihi secundùm operationem virtutis ejus. Mihi omnium Sancto-rum minimo data est gratia hæc, In Gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * فِرَاءَةُ السَّبْتِ التَّاسِعِ وَالعِشْرِينَ بَعْدَ العَنْصَرَةِ * فَلِذَلِكَ اذْكُرُوا أَنَّكُمُ الأُمَمُ

بِالجَسَدِ وَثَنًا مَا * الَّذِينَ يَدْعُونَكُمْ ذَوِي غُلْفَةٍ * المَقُولُ لَهُمْ ذَوُو خِتَانَةٍ بِجَسَدٍ مَصْنُوعَةٍ بِيَدٍ *

12 * أَنَّكُمْ كُنْتُمْ فِي ذَلِكَ الوَقْتِ بِغَيْرِ مَسِيحٍ غُرَبَاءَ فِي سِيَرِ إِسْرَائِيلَ * وَأَجْنَبِيِّينَ مِنْ عُهُودِ المَوْعِدِ *

13 لَا رَجَاءَ لَكُمْ * وَبِغَيْرِ الإِلٰهِ فِي العَالَمِ * فَالآنَ بِيَسُوعَ المَسِيحِ * أَنْتُمُ الَّذِينَ كُنْتُمْ فِيمَا مَضَى بَعِيدًا *

14 قَدْ صِرْتُمْ بِدَمِ المَسِيحِ قَرِيبًا * ثُمَّ * * الأَحَدُ الرَّابِعُ وَالعِشْرُونَ بَعْدَ العَنْصَرَةِ * * المَسِيحُ

15 هُوَ سَلَامُنَا الَّذِي صَنَعَ الفَرِيقَيْنِ كِلَاهُمَا وَاحِدًا * وَنَقَضَ وَسَطَ حَائِطِ سِيَاجٍ * العَدَاوَةَ بِجَسَدِهِ *

وَبَطَّلَ شَرِيعَةَ الوَصَايَا بِمُعْتَقَدَاتِهِ * لِيَبْرَأَ بِذَاتِهِ الاثْنَيْنِ إِنْسَانًا وَاحِدًا جَدِيدًا صَانِعًا سَلَامًا *

16 * وَيُصَالِحَ بَيْنَهُمَا كِلَيْهِمَا بِجَسَدٍ وَاحِدٍ * فَصَالَحَنَا اللهُ بِالصَّلِيبِ * وَقَتَلَ العَدَاوَةَ بِذَاتِهِ * وَلَمَّا

17 جَاءَ بَشَّرَكُمُ الَّذِينَ كُنْتُمْ بَعِيدًا * وَالَّذِينَ كُنْتُمْ قَرِيبًا بِالسَّلَامَةِ * لِأَنَّ بِهِ لَنَا الفَرِيقَيْنِ كِلَيْنَا

18 المَدْخَلَ إِلَى الآبِ بِرُوحٍ وَاحِدَةٍ * * فِرَاءَةُ الثُّلُثَا السَّابِعِ عَشَرَ بَعْدَ العَنْصَرَةِ * * فَلِسَبَبٍ

19 إِذًا غُرَبَاءَ وَسُكَّانًا أَيْضًا * بَلْ قُرَبَاءَ القِدِّيسِينَ فِي مَدِينَتِهِمْ وَأَهْلَ اللهِ الخَاصِّينَ * الَّذِينَ قَدْ

20 بُنِيتُمْ عَلَى أُسِّ الرُّسُلِ وَالأَنْبِيَاءِ * الَّذِي حَجَرُ زَاوِيَتِهِ قَيُّومُ يَسُوعُ المَسِيحِ * الَّذِي كُلُّ بِنَاءٍ فِيهِ

21 مُتَلَاصِقُ الفُصُولِ وَمُنْتَظِمٌ بِهِ * يَنْمُو بِالرَّبِّ هَيْكَلًا قِدِّيسًا * هٰذَا الَّذِي بِهِ تَسْتَرْكِبُونَ فِي

22 بُنْيَانِكُمْ لِتَصِيرُوا مَسْكَنَ اللهِ بِالرُّوحِ * ثُمَّ *

* الفَصْلُ الثَّالِثُ * * أَنَا بُولُسُ أَسِيرُ

1 يَسُوعَ المَسِيحِ المُقَيَّدُ مِنْ أَجْلِكُمْ مَعْشَرَ الأُمَمِ * إِنْ كُنْتُمْ لَعَلَّكُمْ قَدْ سَمِعْتُمْ سِيَاسَةَ نِعْمَةِ اللهِ

2 3 4 الَّتِي مُنِحَتْهَا لَكُمْ * أَنَّهُ عَرَّفَنِي السِّرَّ بِاعْلَانٍ كَمَا تَقَدَّمَ فَكَتَبْتُ بِقَوْلٍ يَسِيرٍ * إِذَا قَرَأْتُمُوهُ

يُمْكِنُكُمْ أَنْ تَفْطَنُوا بِفَهْمِي بِسِرِّ المَسِيحِ * الَّذِي لَمْ يُعْرَفْ بِهِ بَنُو النَّاسِ فِي أَجْيَالٍ أُخَرَ * 5

مِثْلَمَا قَدْ أُعْلِنَ الآنَ لِرُسُلِهِ القِدِّيسِينَ بِالرُّوحِ القُدُسِيِّ * لِتَكُونَ الأُمَمُ مُتَسَاوِيًا 6

مَوْرِيثُهُمْ مُنْتَظِمًا جِسْمُهُمْ * مُنَفَّعَةً سِرُّكَتُهُمْ بِمَوْعِدِ المَسِيحِ * بِالبَشَارَةِ * الَّتِي صِرْتُ أَنَا لَهَا خَادِمًا 7

بِمَوْهِبَةِ اللهِ الَّتِي أُعْطِيتُهَا حَسَبَ فِعْلِ قُدْرَتِهِ * ثُمَّ * * فِرَاءَةُ الأَرْبِعَا مِنَ الجُمُعَةِ

السَّابِعَةَ عَشَرَ بَعْدَ العَنْصَرَةِ * فَلِي أَنَا أَحْقَرِ القِدِّيسِينَ كَافَّةً أُعْطِيَتْ هٰذِهِ النِّعْمَةُ * 8

أَنْ أُبَشِّرَ فِي الأُمَمِ بِغِنَى اللهِ الَّتِي لَا يُسْتَقْرَى أَثَرُهَا *

Lectio sabbathi vigesimi noni post Pentecosten.

Propterea mementote vos quondam 11
Gentes in carne, quos Præputiatos
vocant hi qui dicuntur Circumcisionem
in carne manu factam habentes: Fuisse 12
vos illo tempore sine Christo, peregrinos
in ratione vivendi Israelis, & alienos à
pactis promissionis, spe destitutos, & Dei
expertes in mundo. At nunc per Jesum 13
Christum, vos qui eratis antehac procul,
jam facti estis per sanguinem Christi
prope. Hactenus.

Dominicâ vigesimâ quartâ post Pentecosten.

Christus est pax nostra, qui utramque 14
factionem in unam redegit, & destruxit
medium parietem sepis Inimicitiæ per 15
carnem suam, & abrogavit Legem man-
datorum per decreta sua: ut conderet
utramque in semetipso in unum novum
hominem, faciens pacem: Et reconciliaret 16
utramque simul in uno corpore. Reconci-
liavit nos igitur Deo per crucem, & pro-
priâ personâ inimicitiam interemit: Et 17
veniens, vobis qui procul eratis, & qui
prope eratis, pacem annuntiavit. Quoni- 18
am per ipsum nos ambæ factiones aditum
habemus ad Patrem per unum spiritum.

Lectio feriæ tertiæ post Pentecosten decimæ septimæ.

Igitur non estis ampliùs peregrini & 19
hospites, sed propinqui sanctorum in ipso-
rum civitate, & domestici Dei peculia-
res; Qui extructi jam estis supra fun- 20
damentum Apostolorum & Prophetarum,
cujus lapis angularis est persona Jesu
Christi, In quo structura quælibet mem- 21
bris compacta atq; composita, crescit in
Domino in templum sanctum. In quo vos 22
participatis in structura vestra, ut sitis
templum Dei per spiritum. Hucusque.

CAP. III.

Ego Paulus mancipium sum Jesu 1
Christi vinctum propter vos, turba Gen-
tium. Si fortè audistis dispensationem 2
gratiæ Dei quæ data est mihi propter
vos: Quòd scilicet ipse notum mihi fe- 3
cerit mysterium per revelationem, ut ante
scripsi brevi sermone. Quem quum le- 4
geritis, percipere poteritis intelligentiam
meam in mysterio Christi, Quod non 5
cognoverunt filii hominum aliis ætati-
bus, ut nunc revelatum est Apostolis ejus
sanctis per Spiritum sanctum. Ut sint 6
Gentes æqualis hæreditatis, cohærentis
corporis, concordis participationis in
promissione Christi per Evangelium: Cu- 7
jus factus sum ego minister ex dono gra-
tiæ Dei, quæ data est mihi secundùm ef-
ficacitatem potentiæ ipsius. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ septimæ post Pentecosten.

Mihi enim humillimo inter vilissimos 8
omnium sanctorum data est gratia hæc,
ut annuntiem inter Gentes opulentiam
Dei, cujus vestigia prosequi nemo potest:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወዓረቆሙ : ለክልሌሆሙ : በእሉዲ : ለሠጋሁ : ለኅበ : እግዚእብሔር : በመሰቀሉ : ለጽዕ *Et reconcilians utrosque in uno corpore suo, Deo, in cruce ejus, inimicitias* 16
17 እ : ቀተለ : ቦቱ ::=: ወመጽአ : ወወሀበነ : ሰላመ : ለርሑቃን : ወሰለመ : ሳቅረባን ::=: *trucidavit in ea. Et venit & dedit nobis pacem longinquis, & pacem pro-* 17
18 እኩመ : ውእቱ : መሮሐነ : ወዐረቆነ : ለክልሌቱ : ለኅበ : እቡሁ : በመንፈስ : ቅዱስ ::=: *pinquis. Quia ipse adduxit nos, & reconciliavit nos utrosque patri suo in* 18
19 እሙይእዜ : እንክ : ሊኮነ : ነግደ : ወፈላሴ : ሀገራቶሙ : ለቅዱሳን : ንሕነ : ወሰብለ : ቤ *Spiritu sancto. Ex nunc igitur non est peregrinus neque advena: concives* 19
20 ቱ : ለእግዚእብሔር : ንሕነ ::=: ወተሐነጽክሙ : ደብ : መሠረቶ : ሐዋርያት : ወነቢ *Sanctorum sumus, & domestici Dei sumus. Et constructi fuistis super fun-* 20
21 ያት : እንዘ : ክርስቶስ : እሙነ : ማእዘንት ::=: ዘቦቱ : የኅድር : ኩሉ : ሕንጸ : ወይ *damentum Apostolorum & prophetarum, quum Christus sit lapis anguli. In quo* 21
22 ጸንዕ : ውስት : ጽርሐ : መቅደሱ : ለእግዚእነ ::=: ወእንትሙኒ : ቦቱ : ተሐነጽክሙ : መሓ *requiescit totum ædificium, & confirmatur in templum sanctum suum in Domi-* 22
ደረ : ለእግዚእብሔር : በመንፈስ : ቅዱስ ::=: *no nostro. Et vos in eo coædificamini in habitaculum Dei in Spiritu sancto.*

በዛለሰ : ሰንበት : ዘቅደመ : ጌና : ኅበ : ይትነበብ ::=:

Sabbato tertio præcedente confessionem, ubi legitur.

1 ሮ ወእንበይነዝ : ለነ : ጳውሎስ : መቄሱ : ለክርስቶስ : እንዚይነ : ዚለክሙ : ለሕዛብ ::=: *Et propterea ego Paulus vinctus Christi propter vos Gentes, Si audistis do-* 1
2 ሰበሁ : ሰማዕክሙ : ሀብተ : ጸጋሁ : ለእግዚእብሔር : ዘወሀበኒ : በእንቲኣክሙ ::=: እስመ : *num gratiæ Dei quam dedit mihi pro vobis. Quia revelavit mihi, & mon-* 2
3 ከለጠ : ሊተ : ወእርሰየኒ : ሥጣሮ :: በከመ : ጸሐፍኩ : ለክሙ : ሕዳጠ ::=: ዘትኴሉ : *stravit mihi consilium suum, sicut scripsi vobis modico; Quòd potestis lege-* 3
4 ለእንብቦ : ወታእመሩ : ሕሊናየ : በመጣሬ : ለክርስቶስ ::=: ዘሊ ያለመሮ : ኀልእ : ትው *re, & intelligere cogitationem meam in consilio Christi: Quod nescibat alte-* 4
5 ልድ : ደቂቀ : እጓለ : እመሕያው : ከመ : ይእዜ : ተከለጠ : ለቅዱሳኒሁ : ወለሐዋርያ *ra generatio filiorum hominum, sicuti nunc revelatum est Apostolis ejus* 5
6 ቲሁ : ወለነቢያት : በመንፈስ : ቅዱስ ::=: ከመ : ይረስዮሙ : ለለሕዛብ : መዋርስቲሁ : *sanctis per Spiritum sanctum. Ut sint* 6
7 ወሰጋሁ : ወኅበረ : ተስፋ : በክርስቶስ : ሊየሱስ : በትምህርተ : ወንጌል ::=: ዘሎ *Gentes æqualis hæreditatis, cohærentis corporis, concordis participationis in promissione Christi per Evangelium: Cu-* 7
8 ቱ : ተሠየመኩ : ላእክ : በህበተ : ጸጋሁ : ዘወሀበኒ : ወበረድሌተ : ኀይሉ ::=: ሊተ : *jus factus sum ego minister ex dono gratiæ ejus quam dedit mihi, & in auxilio virtutis ejus. Mihi, minimo omnium Sanctorum, dedit hanc gra-* 8
ዘእቲሐት : እመኩሉ : ቅዱሰን : ወህበኒ : ዘንተ : ጸጋሁ : ለመህርክሙ : ለለሕዛብ : ብዕ *tiam ejus, ut docerem vos Gentes divitias Christi quæ non habent vestigia.*
ለ : ክርስቶስ : ዘለልቦ : ለሰረ ::=:

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Δ'. Ε'. ς'.

Et illuminare omnes quæ sit communio mysterii absconditi à
9 Καὶ (κ) φωτίσαι πάντας τίς ἡ κοινωνία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ
seculis in Deo, omnia condenti per Jesum Christum: Ut inno-
10 τῶν αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ, τῷ τὰ πάντα (λ) κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ἵνα γνω-
testcat nunc principatibus & potestatibus, in supercœlestibus, per Ecclesiam,
στισθῇ νῦν τοῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, διὰ τῆς ἐκκλησίας,
multiformis sapientia Dei: Secundùm propositum seculorum, quod fecit
11 ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ· Κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἣν ἐποίησεν
in Christo Jesu Domino nostro. In quo habemus fiduciam &
12 (μ) ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν (ν) καὶ
accessum in confidentia, per fidem ejus. Ideò peto non segne-
13 τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει, διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. Διὸ αἰτοῦμαι μὴ (ξ) ἐκκα-
scere in tribulationibus meis pro vobis, quæ est gloria vestra. Hujus gratiâ
14 κεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶ δόξα ὑμῶν. Τούτου χάριν κ'
flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Jesu Christi, Ex
15 κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν (ο) πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ἐξ
quo omnis paternitas in cœlis & in terra nominatur, Ut det vobis
16 ὃν πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, Ἵνα (π) δῷη ὑμῖν
secundùm divitias gloriæ suæ, virtute corroborari per Spiritum
κατὰ (ρ) τὸ πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ Πνεύματος
ejus in interiorem hominem: Habitare Christum per fidem in cordibus
17 αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον· Κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις
vestris: in charitate radicati & fundati, Ut possitis comprehendere
18 ὑμῶν· ἐν ἀγάπῃ ἐῤῥιζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, Ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι
cum omnibus Sanctis, quæ latitudo, & longitudo, & profunditas, & sublimitas: Cogno-
19 σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλάτος, καὶ μῆκος, καὶ βάθος, καὶ ὕψος· Γνῶ-
scereque excellentem cognitionis charitatem Christi: ut impleamini in
ναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν (σ) τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ· Ἵνα πληρωθῆτε εἰς
omnem plenitudinem Dei. At potenti super omnia facere super
20 πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ. Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ
ex abundanti, quæ petimus aut mente concipimus, secundùm virtutem illam efficientem in
ἐκ περισσοῦ, ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν
nobis: Ipsi gloria in Ecclesia, in Christo Jesu, in omnes generationes
ἡμῖν· Αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (τ) ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς 21
seculi seculorum. Amen.
τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. ἀμήν.

CAP. IV. Δ'.

Obsecro itaque vos ego vinctus in Domino, dignè ambulare vocatione
ς' Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως 1
quâ vocati estis, Cum omni humilitate & mansuetudine, cum lenitate animi,
ἧς ἐκλήθητε, Μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας, 2
sustinentes alii alios in charitate: Studentes servare unitatem Spiritûs
ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ· Σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ Πνεύματος 3
in vinculo pacis. Unum corpus & unus Spiritus: sicut & vocati estis
ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. Ἓν σῶμα καὶ ἓν Πνεῦμα· καθὼς καὶ ἐκλήθητε 4
in una spe vocationis vestræ. Unus Dominus, una fides, unum baptisma:
ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν. Εἷς Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα· 5
Unus Deus & Pater omnium, qui super omnes, & per omnia, & in omnibus
Εἷς Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν (α) πᾶσιν 6
vobis. Uni autem cuique nostrûm data est gratia secundùm mensuram donationis
ὑμῖν. Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς 7
Christi. Ideò dicit; Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem: &
τοῦ Χριστοῦ. Διὸ λέγει, Ἀναβὰς εἰς ὕψος, (β) ἠχμαλώτευσεν αἰχμωσίαν· καὶ 8
dedit dona hominibus. (Quod autem, ascendit, quid est, si non quia & de-
ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις. (Τὸ δέ, ἀνέβη, τί ἐστιν, εἰ μὴ ὅτι καὶ (γ) κατ- 9
scendit primùm in inferiores partes terræ? Ille descendens, ipse est &
έβη πρῶτον εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; Ὁ καταβὰς, αὐτός ἐστι καὶ 10
ascendens supra omnes cœlos, ut adimpleret omnia.)
ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα.)

(κ) φωτίσαι τίς ἡ οἰκονομία (λ) κτίσαντι· Ἵνα γνωρισθῇ (μ) ἐν τῷ Χριστῷ (ν) καὶ προσαγωγὴν (ξ) ἐγκακεῖν (ο) πατέρα, Ἐξ οὗ (π) δῷη (ρ) τὸ πλοῦτος (σ) ἀγάπην τῆς γνώσεως τοῦ (τ) καὶ ἐν ΚΕΦ. Δ'. MS. A. (α) πᾶσιν. Ἑνὶ (β) ἠχμαλωτεύσας αἰχμαλωσίαν, ἔδωκεν (γ) κατέβη εἰς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et exponam omnibus quæ sit dispensatio ar-
9 * ܘܢܢܗܪ ܠܟܠ ܡܢ ܕܫܘܬܦܐ ܕܪܙܐ ܕܐܬܟܣܝ ܡܢ ܥܠܡܐ ܒܐܠܗܐ ܕܟܠ ܒܪܝܬܗ ܗܘ ܕܐܬܟܣܝ ܡܢ ܥܠܡܐ ܒܐܠܗܐ ܕܟܠ
cani illius quod abditum erat à seculis in
10 ܒܪܝܬܗ ܗܘ ܕܐܬܟܣܝ ܡܢ ܥܠܡܐ ܒܐܠܗܐ ܕܟܠ

Versio VULGATA LATINA.

9 Et illuminare omnes, quæ sit dispensatio sacramenti abscon-
diti à seculis in Deo,
10 qui omnia creavit. Ut innotescat principatibus & potestatibus in cœlestibus
11 per Ecclesiam, multiformis sapientia Dei, Secundùm præfinitionem seculorum,
12 quam fecit in Christo Jesu Domino nostro: In quo habemus fiduciam, & ac-
13 cessum in confidentia per fidem ejus. Propter quod peto ne deficiatis in tribu-
14 lationibus meis pro vobis: quæ est gloria vestra. Hujus rei gratiâ flecto genua
15 mea ad Patrem Domini nostri Jesu Christi, Ex quo omnis paternitas in cœlis &
16 in terra nominatur, Ut det vobis secundùm divitias gloriæ suæ, virtute corroborari
17 per Spiritum ejus in interiorem hominem, Christum habitare per fidem in cordibus
18 vestris: in charitate radicati, & fundati, ut possitis comprehendere cum omni-
19 bus Sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum: Scire
etiam supereminentem scientiæ charitatem Christi, ut impleamini in omnem ple-
20 nitudinem Dei. Ei autem, qui potens est omnia facere superabundanter quàm
21 petimus, aut intelligimus, secundùm virtutem, quæ operatur in nobis: Ipsi
gloria in Ecclesia, & in Christo Jesu, in omnes generationes seculi seculo-
rum. Amen.

CAP. IV.

OBsecro itaque vos ego vinctus in Domino, ut dignè ambuletis vocatione, quâ 1
vocati estis, Cum omni humilitate, & mansuetudine, cum patientia, sup- 2
portantes invicèm in charitate, Soliciti servare unitatem Spiritûs in vinculo 3
pacis. Unum corpus, & unus Spiritus, sicut vocati estis in una spe voca- 4
tionis vestræ. Unus Dominus, una fides, unum baptisma. Unus Deus & Pa- 5
ter omnium, qui est super omnes, & per omnia, & in omnibus nobis. 6
Unicuique autem nostrûm data est gratia secundùm mensuram donationis Chri- 7
sti. Propter quod dicit; Ascendens in altum captivam duxit captivitatem: dedit 8
dona hominibus. Quòd autem ascendit, quid est, nisi quia & descendit primùm in 9
inferiores partes terræ? Qui descendit, ipse est & qui ascendit super omnes cœ- 10
los, ut impleret omnia.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * وَأَنْ أُضِيءَ ٱلْكَافَّةَ لِيَعْرِفُوا مَا هُوَ ٱلسِّرُّ ٱلْمَكْتُومُ مُنْذُ ٱلدُّهُورِ * عِنْدَ ٱللهِ ٱلْبَارِئِ ٱلْكُلَّ بِيَسُوعَ
10 ٱلْمَسِيحِ * لِيُعْرَفَ ٱلْآنَ عِنْدَ ذَوِي ٱلرِّيَاسَاتِ وَٱلسُّلْطَاتِ فِي ٱلسَّمَائِيَّاتِ * بِٱلْكَنِيسَةِ حِكْمَةُ ٱللهِ
11 ٱلْجَزِيلُ تَلَوُّنُهَا * بِسَابِقِ عِلْمِهِ قَبْلَ إِنْشَاءِ ٱلدُّهُورِ ٱلَّتِي صَنَعَهَا بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ رَبِّنَا * ٱلَّذِي
12 لَنَا ٱلدَّالَّةُ بِهِ وَٱلِٱقْتِيَادُ إِلَيْهِ بِأَمَانَةٍ وَثِيقَةٍ * فَلِذَلِكَ أَسْأَلُكُمْ أَلَّا تَضْجَرُوا وَتَذْهَلُوا فِي أَحْزَانِي
13 مِنْ أَجْلِكُمُ ٱلَّتِي هِيَ سَرْفُكُمْ * فَلِهَذَا ٱلْحَالِ أَحْنِي رُكْبَتِي لَدَى أَبِي رَبِّنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ
14 * ٱلَّذِي مِنْهُ تُسَمَّى كُلُّ قَبِيلَةٍ فِي ٱلسَّمَاوَاتِ وَعَلَى ٱلْأَرْضِ * أَنْ يُعْطِيَكُمْ كَمَا يَخُصُّ ثَرْوَةَ مَجْدِهِ
15 أَنْ تَتَأَيَّدُوا بِقُوَّةٍ بِرُوحِهِ * بِأَنْ يَسْكُنَ ٱلْمَسِيحُ فِي ٱلْإِنْسَانِ ٱلْبَاطِنِ بِٱلْأَمَانَةِ فِي قُلُوبِكُمْ
16 مُتَأَصِّلِينَ فِي مَحَبَّتِهِ وَمُؤَسِّسِينَ * لِتَقْدِرُوا أَنْ تُدْرِكُوا مَعَ كَافَّةِ ٱلْقِدِّيسِينَ مَا هُوَ ٱلْعَرْضُ
17 وَٱلطُّولُ * وَٱلْعُمْقُ وَٱلْعُلُوُّ * فَتَعْرِفُونَ مَحَبَّةَ مَعْرِفَةِ ٱلْمَسِيحِ ٱلْفَائِقِ أَفْرَاطُهَا * لِتَكْمُلُوا فِي كُلِّ
18 ٱللهِ أَجْمَعَ * وَلِلْقَادِرِ أَنْ يَصْنَعَ وَيُسْدِيَ إِلَيْنَا أَكْثَرَ مِنْ كَافَّةِ ٱلْمَقُولَاتِ * فَوْقَ مَا يَزِيدُ عَلَى
19 ٱلطَّلَبَاتِ * ٱلَّتِي نَسْأَلُ فِيهَا أَنْ نَفْطُنَ بِهَا بِمَا يَخُصُّ ٱلْقُوَّةَ ٱلْفَاعِلَةَ فِينَا * ٱلْمَجْدُ فِي ٱلْكَنِيسَةِ
21 بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * إِلَى كَافَّةِ أَجْيَالِ أَبَدِ ٱلدُّهُورِ آمِين *

Et ut omnes illuminem, quatenus sciant 9
quod sit mysterium absconditum à seculis apud Deum qui creavit omnia per
Jesum Christum: Ut nota fiat nunc 10
apud principatibus atque potestatibus
præditos in cœlestibus, per Ecclesiam,
sapientia Dei multicolor, In præscientia 11
ipsius ante condita secula, quam fecit
per Jesum Christum Dominum nostrum:
Per quem habemus fiduciam, & ductum 12
ad ipsum tutâ fide. Quapropter vos rogo 13
ne tædio afficiamini, neque obstupescatis
in afflictionibus meis pro vobis, quæ
sunt gloria vestra. Hanc ob causam 14
flecto genua mea ad Patrem Domini
nostri Jesu Christi, Ex quo nominatur 15
omnis familia quæ in cœlis est, & super
terram: Quatenus det vobis, prout 16
competit opulentiæ gloriæ suæ, ut ejus vir-
tute roboremini in Spiritu ipsius: Per 17
inhabitationem Christi in interiori ho-
mine, per fidem in cordibus vestris, jactis
in ejus charitate radicibus atque fun-
damentis. Ut assequi valeatis cum San- 18
ctis omnibus quæ sit latitudo, & longi-
tudo, & profunditas, ac sublimitas: Et 19
cognoscere charitatem cognitionis Christi
præeminentem, ut perficiamini totâ per-
fectione Dei. Ei verò qui potest facere, 20
& gratiam largiri nobis plusquam quæ-
cunque dicta sunt, ultra id quod ex-
cedit petitiones quibus vigamus eam
intelligere posse, secundùm potentiam
ipsius in nobis agentem, Gloria sit in 21
Ecclesia per Jesum Christum in omnes
ætates seculi seculorum. Finis.

CAP. IV.

Dominicâ vigesimâ quintâ post Pentecosten.

PRecor itaque vos ego vinctus in Do- 1
mino, ut ambuletis in his quæ digna
sunt vocatione qua vocati estis, Cum 2
omni humilitate & mansuetudine, cum
longanimitate: toleret alter alterum cum
charitate: Studentes servare unitatem 3
spiritus per vinculum dilectionis &
pacis. Estote unum corpus, unusque 4
spiritus, quemadmodum vocati estis in
unam spem vocationis vestræ. Dominus 5
est unus, fides una, unum baptisma.
Deus unus est ac Pater omnium, qui est 6
super omnia, & omnium curam gerens,
& in nobis omnibus.

Dominicâ post immersionem (1. Baptisma, sive Epiphaniam.)

Gratia verò data est unicuique nostrûm 7
pro mensura doni Christi. Hucusque.
Quapropter dicit; Quum ascendisset in 8
sublime, captivam duxit captivitatem,
deditque dona hominibus. Dicere autem 9
Ascendit, quis est nisi qui priùs descen-
derat in infimas prosunditates partium
terræ? Qui enim descendit, ipse est qui 10
ascendit super altissimos quósque cœlos,
ut impleret omnes creaturas.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ዘኪያሁ : ይጸውዕ : ኵሉ : በሰማያት: ዘበምድር::=ፅ ከመ:የሀብክሙ:
16 ብዕለ : ስብሐቲሁ : ወያጽንዐክሙ: በኀይለ: መንፈስ : ቅዱስ::=ፅ እስመ : እንተ: ውስጡ:
17 ለሰብእ : የሓድር : ክርስቶስ : በሀይማኖት : ውስተ : ልብክሙ : በተፋቅሮ: ሠርወክሙኒ:
18 ወመሰረትክሙኒ::=ፅ ከመ: ትክህሉ: ረኪበ: ምስለ: ኵሉ: ቅዱሰን:: ምንትኑ:ረሒቡ: ወ
ኑኁ : ወላዕሉ: ወዕመቁ: ሰብእ ቅ: ብዝኅ: ለኢምሮ: ፍቅሬ: ለክርስቶስ: ከመ : ትስልጡ:
19 በኵሉ : ፍጹመ : ለእግዚአብሔር: ዘይክል: እጽሥተክሙ: በኵሉ::=ፅ ከመ:ትነበሩ::
20 ወታፈድፍዱ : ዘንእለ: ወዘነአሊ: ከመ:ይርደእነ:ኀይሉ::=ፅ ዘሎቱ : ስብሐት : በዜቱ:
21 ክርስቲያን:በክርስቶስ: ሊየሱስ: በኵሉ: ትውልድ:ወለዓለመ: ዓለመ:አሜን::=ፅ

0

በሰንበት : ቅድመ : ሊጲፋንዮ::=ፅ

1 እስተበቍዕክሙ : ለነ : ሥቁሉ : ለክርስቶስ: በዘ: ይደልዋ : ለጽዋዔክሙ: ትሖሩ: በዘ: ጸ
2 ውዕክሙ::=ፅ እንዘ: ታቱሕቱ: ርእሰክሙ: በኵሉ: የውሀት: ወትትዔገሡ: ወለሆ:ትብሉ:
3 ለቢጽክሙ: ወትጽህቁ: በተፋቅሮ: ወትሥነሐሩ::=ፅ ወትዕቀቡ: በለሐዱ: መንፈስ: ወበለሰረ:
4 ሰላመ::=ፅ በለሐዱ: ለሠጋ : ወበለሐዱ: መንፈስ: በኀመ : ተጸዋዕክሙ: ለለሐዱ: ተስፋክ
5 ሙ::=ፅ ለሐዱ:እግዚአብሔር : ውእሐዱ: ሀይማኖት:ወለሐቲ:ጥምቀት::=ፅ ወለሐዱ:
6 እግዚአብሔር:ለብ:ለኵሉ:ዘላዕለ:ኵሉ:ወለመኑሁ:ኵሉ:ወውእቱ:ውስተ:ኵሉ::=ፅ
በሰንበት : ቅድመ : ገና::=ፅ
7 ወለለ: ሌክዲ: እመኔነ: ተወህበ: ጸጋሁ: በበ: መስፈርተ: ሀብቱ: ለክርስቶስ::=ፅ እስመ:ይ
8 ቤ: ዐረገ: ውስተ: ለርያመ:ፂዊወከ:ፂዋ : ወወሀበከ: ጸጋከ:ላእጋለ:እመሕያው::=ፅ ወመኑ
9 ትኩ : ዘዐረገ : ሶበ : ሊወረደ : መትሐተ : ምድር::=ፅ ዘዐርገ : ውእቱ : ወዘወረደኒ :
10 ውእቱ: ወዘሀሎ: መልዕልተ ፡ ሰማያት:: ከመ: ይፈጽመ:ኵሉ::=ፅ

Quem invocat quæque regio quæ in cœlis, & quæ in terra, Ut det vobis divi- 15
tias gloriæ suæ, & confirmet vos in virtute Spiritûs sancti: Quia interiora ho- 16
minis inhabitat Christus in fide in cordibus vestris. In charitate sit radix ve- 17
stra & fundamentum vestrum, ut possitis assequi cum omnibus Sanctis, quænam 18
sit latitudo ejus, & longitudo ejus, & sublimitas ejus, & profunditas ejus: Ad 19
cognoscendum copiosam cognitionem charitatis Christi, ut perfecti sitis in omni
perfectione Dei, qui potest confirmare vos in omnibus. Ut faciatis, & superabun- 20
detis ea quæ petimus, & cogitamus, ut adjuvet nos virtus ejus: Cui gloria in 21
Domo Christianorum in Christo Jesu, in omni generatione, & in seculum seculorum.
Amen.

CAP. IV.

Sabbato præcedente Epiphaniam.

ROgo vos ego vinctus Christi, in eo quod dignum erit vocatione vestrâ, ut am- 1
buletis in qua vocati estis, Subjicientes vos in omni mansuetudine, & patien- 2
tiâ, & etiam loquentes fratribus vestris, & prompti in charitate, & communi- 3
cantes, Et conservantes in uno Spiritu, & in vinculo pacis, In uno corpore, & 4
in uno spiritu, sicut vocati estis in unam spem vestram. Unus Deus, & una fides, 5
& unum baptisma. Et unus Deus Pater omnium, qui est super omnia, & ex illo 6
omnia, & ipse in omnibus.

Sabbato præcedente confessionem.

Et unicuique ex nobis data est gratia ejus secundùm mensuram doni Christi. 7
Quia dixit; Ascendisti in sublime, captivam cepisti captivitatem, & dedisti 8
dona tua hominibus. Et quid est quòd ascendit, si non descenderat infra terram? 9
Qui ascendit, ipse est etiam qui descendit: ipse etiam qui fuit supra cœlos, ut imple- 10
ret omnia.

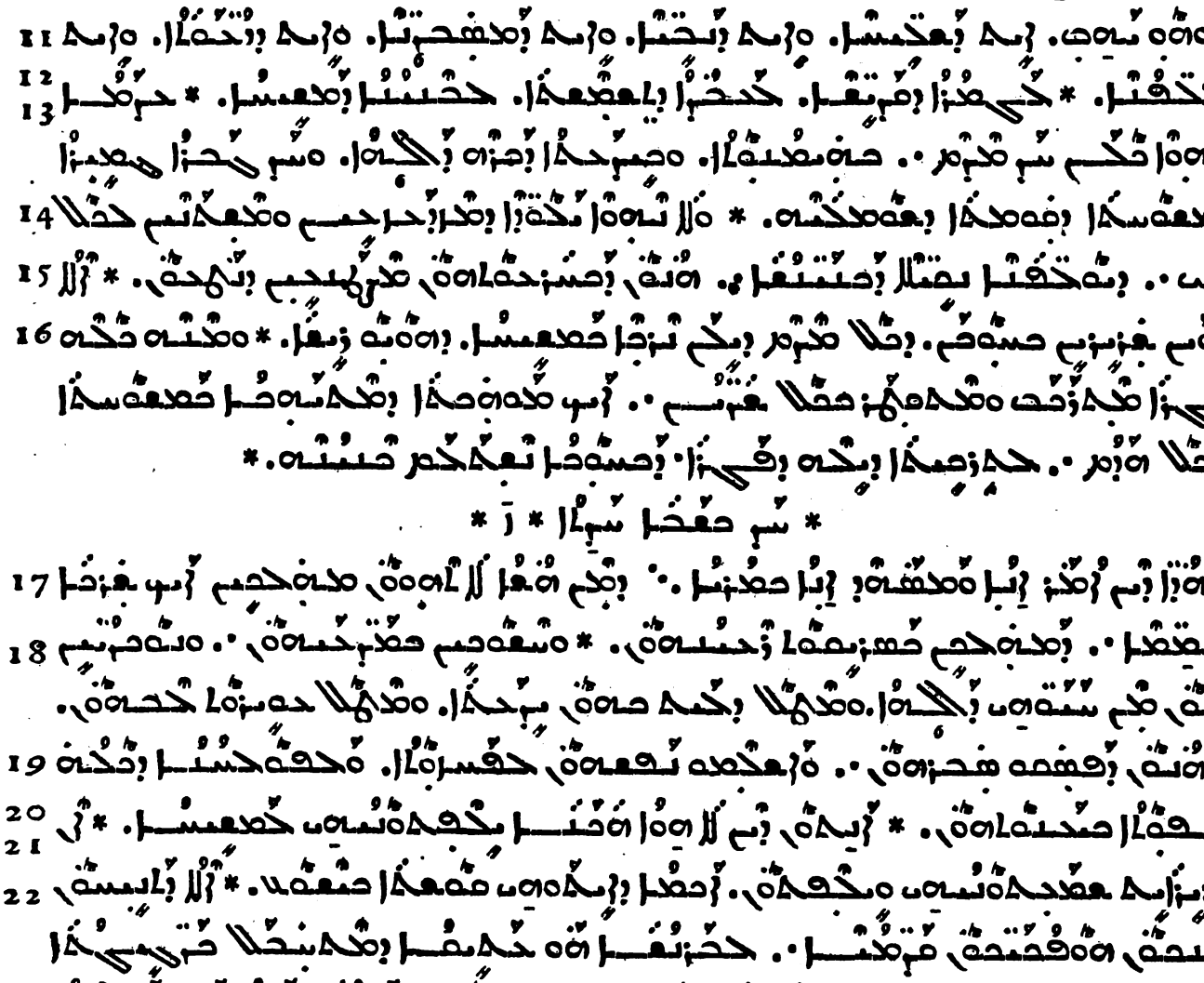
Hhhhh

Digitized by Google

Et ipse dedit, hos quidem, Apostolos: hos autem, Prophetas: hos verò, Evange-
11 Καὶ αὐτὸς ἔδωκε, τοὺ μὲ, ἀποστόλους· τοὺ δὲ, προφήτας· τοὺ δὲ, εὐαγγε-
listas: hos autem, pastores & doctores, Ad coagmentationem Sanctorum,
12 λιστάς· τοὺ δὲ, ποιμένας καὶ διδασκάλους, Πρὸς τὸ καταρτισμὸν τῶ ἁγίων,
in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi: Donec occurramus
13 εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τῦ ζώματος τῦ Χριστῦ· Μέχρι καταντήσωμεν
omnes in unitatem fidei, & agnitionis filii Dei, in virum
οἱ πάντες εἰς τὸ ἑνότητα τῦ πίστεως, καὶ τὸ ἐπιγνώσεως τῦ υἱῦ τῦ Θεῦ, εἰς ἄνδρα
perfectum, in mensuram staturæ plenitudinis Christi: Ut non amplius simus
14 τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τῦ πληρώματος τῦ Χριστῦ· Ἵνα μηκέτι ὦμεν
pueri, fluctuantes, & circumlati omni vento doctrinæ, in alea
νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῦ διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ
hominum, in astutia ad insidias impostura. Veritatem facientes
15 τῶ ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς (δ) τὸ μεθοδίαν τῦ πλάνης. Ἀληθεύοντες
autem in charitate, crescamus in ipsum omnia, qui est caput, Christus:
δὲ ἐν ἀγάπῃ, αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, (ε) ὁ Χριστός·
Ex quo totum corpus connexum & compactum per omnem
16 Ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογύμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης
constructionem, secundùm operationem in mensura uniuscujusque membri,
ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστε (ζ) μέρους,
augmentum corporis facit, in ædificationem sui in charitate. Hoc igitur
17 τὴν αὔξησιν τῦ σώματος ποιεῖται, εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτῦ ἐν ἀγάπῃ. Τοῦτο οὖν Ζ'
dico & testificor in Domino, non amplius vos ambulare, sicut & reliquæ
λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ (η) τὰ λοιπὰ
Gentes ambulant, in vanitate mentis suæ: Obtenebrati cogitatione,
18 ἔθνη περιπατεῖ, ἐν ματαιότητι τῦ νοὸς αὐτῶν· (θ) Ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ,
existentes alienati à vita Dei, per ignorantiam existentem in illis,
ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τῦ Θεῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς,
propter obdurationem cordis ipsorum: Qui dedolentes semetipsos tradi-
19 διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν· Οἵτινες ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς παρέ-
derunt impudicitiæ, in operationem immunditiæ omnis in excessu. Vos
δωκαν τῇ ἀσελγείᾳ, (ι) εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. Ὑμεῖς 20
autem non ita didicistis Christum: Si tamen illum audistis, & in ipso edocti estis,
δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν· Εἴγε αὐτὸν ἠκούσατε, καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, 21
(sicut est veritas in Jesu:) Deponere vos secundùm pristinam
(καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησῦ·) Ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν 22
conversationem veterem hominem, corruptum secundùm desideria erroris:
ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης·
Renovari autem spiritu mentis vestræ, Et induere novum hominem,
Ἀνανεῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τῆς νοὸς ὑμῶν, Καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον, 23
ipsum secundùm Deum creatum in justitia & sanctitate veritatis. Ideò de- 24
τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας. Διὸ ἀπο- 25
ponentes mendacium, loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo: quoniam
θέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τῦ πλησίον αὐτῦ· ὅτι
sumus invicem membra. Irascimini, & ne peccate: Sol non occidat
ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. Ὀργίζεσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω 26
super iracundia vestra: Neque date locum diabolo. Furans,
(κ) ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν· (λ) Μήτε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. Ὁ κλέπτων 27
non amplius, furetur: magis autem laboret, operans bonum mani- 28
μηκέτι κλεπτέτω· μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος (μ) τὸ ἀγαθὸν τοῖς χερ-
bus, ut habeat impertiri ipsi habenti. Omnis sermo putris ex ore
σὶν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τῦ στόματος 29
vestro non egrediatur: sed si quis bonus ad ædificationem usûs, ut det
ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω· ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ
gratiam audientibus. Et ne contristate Spiritum sanctum Dei, in quo signati
χάριν τοῖς ἀκούσι. Καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τῦ Θεῦ, ἐν ᾧ ἐσφρα- 30
estis in diem redemptionis. Omnis amaritudo, & excandescentia, & ira, &
γίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. Πᾶσα πικρία, καὶ θυμὸς, καὶ ὀργὴ, καὶ 31
clamor, & blasphemia tollatur à vobis, cum omni malitia.
κραυγὴ, καὶ βλασφημία (ν) ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ.

MS. A. (δ) τὰς μεθοδίας τῆς πλάνης τῦ διαβόλυ. Ἀληθεύοντες (ε) Χριστός· (ζ) μέλους, (η) τὰ ἔθνη (θ) Ἐσκοτωμένοι (ι) οἱ· *··· ἀσελγείαν (κ) ἐπὶ παροργισμῷ (λ) Μηδὲ (μ) τῆς ἰδίας χερσὶν τὸ ἀγαθὸν, (ν) * ἀρθήτων

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et ipse dedit alios quidem Apostolos, & 11
alios prophetas, alios autem evangelistas,
alios autem pastores, & alios doctores, Ad 12
complementum Sanctorum, in opus admini-
strationis, in ædificium Christi: Donec si- 13
mus omnes unum quidpiam in fide, & in cog-
nitione filii Dei, & unus vir perfectus in
mensuram staturæ plenitudinis ejus. Et ne 14
simus pueruli qui agitantur, & mutantur
quovis vento doctrinarum fraudulentarum
hominum illorum qui calliditate suâ indu-
striè agunt, ut inducant in errorem. Sed 15
simus veraces in charitate nostra, ut quic-
quid nostrum est, adolescat in Christo, qui
est caput. Ex quo totum corpus coagmen- 16
tatur & compingitur per omnes commissu-
ras, juxta donum quod datur eum mensura
cuilibet membro ad incrementum ipsius
corporis: ut in charitate perficiatur ædifi-
cium ejus.

Dominicâ novâ. 7.

Hoc autem dico, & testor in Domino, ut 17
posthac non ambuletis sicut cæteræ gentes,
quæ ambulant in vanitate mentis suæ: Qua- 18
rumque intellectus tenebris obducti sunt,
& extraneæ sunt à vita Dei, tum quia ignis
illis inest scientia, tum propter obcæcatio-
nem cordis ipsarum: Quæ exciderunt suâ 19
spe, seipsásque tradiderunt impudicitiæ, &
operationi omnis spurcitiæ, aviditate suâ. 20
Vos autem non sic didicistis Christum. Si 21
verè illum audistis, & didicistis, ut justum
est in Jesu. Sed ut deponatis à vobis con- 22
versationes vestras priores, hominem illum
veterem qui corrumpitur concupiscentiis
erroris. Ac renovemini spiritu mentium 23
vestrarum. Et induatis hominem illum no- 24
vum, qui in Deo creatus est in justitia & pu-
ritate veritatis.

Feriâ VI. requiei. 8.

Quamobrem deponite à vobis mendacium 25
& loquimini veritatem quisque cum proxi-
mo suo: sumus enim membra alter alterius.
Irascimini & non peccetis: & sol super 26
iracundiam vestram non occidat. Nec dede- 27
ritis locum criminatori. Porrò qui furaba- 28
tur, posthac non furetur, sed laboret mani-
bus suis, & operetur bona, ut habeat unde
largiatur ei qui indiget. Omnis sermo exe- 29
crandus ex ore vestro ne procedat, sed qui
decorus & accommodatus fuerit ædificatio-
ni: ut det gratiam illis qui audiunt. Et ne 30
contristetis Spiritum sanctum Dei per quem
obsignati estis in diem liberationis. Omnis 31
amaritudo, & excandescentia, & ira, & voci-
feratio, & blasphemia tollantur à vobis, cum
omni malitia.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ፀውእቱ : ወሀበ : ሐዋርያተኒ ፡ ወነቢያተኒ : ወመምህራነ : ወናሎተ : ወሊቃውንተ፡=፡ 11
በዘ : ይጸንዑ : ቅዱሳነ : ለግብሩ : መልእክቱ፡ ለሕንጸ : ለሥጋሁ : ለክርስቶስ፡=፡ እስ 12
ም : ንበጽሕ : ኵልነ : በዕሩይ : ሀይማኖት : ወበለእምሮቱ : ለወልደ : እግዚኡበሕር : 13
ብእሲ : ፍጹመ:: ብጹሐ : ለመጣነ : በዐቅሙ : ለክርስቶስ፡=፡ ከመ : ኢንኩን : እንከ: 14
ደቂቀ : ዘይተነትን : ወይትሓወስ : እምኵሉ : ነፋስ : በትምይንተ : ትምህርተ : እጋሪ: 15
እመ : ሕያው : ቡኵሕሱቱ : ለዘ : ይትመነባነ : ደስሕት፡=፡ ጽድቁ : እንከ : በተፋቅሮ :
ወንብዛኒ : በኵሉ : ቦቱ : ዘውእቱ : ክርስቶስ : ርእሱ፡=፡

Et ipse dedit Apostolos, & prophetas, & doctores, & pastores, & magistros: ut 11
confirmarentur Sancti ad opus ministerii, ad ædificationem corporis Christi. 12
Quia veniemus omnes nos in societate fidei, & in cognitione filii Dei, viri 13
perfecti, perveniendo usque ad staturam Christi: ut non simus amplius pueri 14
fluctuantes & agitati ab omni vento, in astutia doctrinæ hominum, in fraude
versuti ad fallendum. Veritatem igitur habete *cum charitate, & crescamus* 15
per omnia in eo cujus est Christus caput ejus:

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

11 Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò
11 Evangelistas, alios autem pastores, & doctores, Ad consummationem Sancto-
13 rum in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi: Donec occurra-
mus omnes in unitatem fidei, & agnitionis filii Dei, in virum perfectum, in
14 mensuram ætatis plenitudinis Christi: Ut jam non simus parvuli fluctuantes, &
circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia ad circum-
15 ventionem erroris. Veritatem autem facientes in charitate, crescamus in illo
16 per omnia, qui est caput Christus: Ex quo totum corpus compactum, & connexum
per omnem junctúram subministrationis, secundùm operationem in mensuram
uniuscujusque membri, augmentum corporis facit in ædificationem sui in charitate.
17 Hoc igitur dico, & testificor in Domino, ut jam non ambuletis, sicut & Gentes
18 ambulant in vanitate sensûs sui, Tenebris obscuratum habentes intellectum,
alienati à vita Dei, per ignorantiam quæ est in illis, propter cæcitatem cordis
19 ipsorum, Qui desperantes, semetipsos tradiderunt impudicitiæ, in operationem
immunditiæ omnis, in avaritiam. Vos autem non ita didicistis Christum, 20
Si tamen illum audistis, & in ipso edocti estis, sicut est veritas in Jesu: 21
Deponere vos secundùm pristinam conversationem veterem hominem, qui 22
corrumpitur secundùm desideria erroris. Renovamini autem spiritu mentis 23
vestræ, Et induite novum hominem, qui secundùm Deum creatus est in justitia, 24
& sanctitate veritatis. Propter quod deponentes mendacium loquimini verita- 25
tem unusquisque cum proximo suo: quoniam sumus invicem membra. Irascimini, 26
& nolite peccare: Sol non occidat super iracundiam vestram. Nolite locum dare 27
diabolo: Qui furabatur, jam non furetur: magis autem laboret, operando ma- 28
nibus suis quod bonum est, ut habeat undè tribuat necessitatem patienti. Omnis 29
sermo malus ex ore vestro non procedat: sed si quis bonus ad ædificationem
fidei, ut det gratiam audientibus. Et nolite contristare Spiritum sanctum Dei: 30
in quo signati estis in diem redemptionis. Omnis amaritudo, & ira, & indigna- 31
tio, & clamor, & blasphemia tollatur à vobis, cum omni malitia.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * وهو صح ان يكون قوم رسلا * وطايفه انبياء * وقوم مبشرين * وطايفه رعاه ومعلمين *
12 لاتقان القدسيين * لعمل الخدمه * لابتناء جسد المسيح * الي ان ننتهي كلنا في اتحاد
13 الامانه ومعرفه ابن الله الي رجل كامل الي مقدار قامه كامل المسيح * ثم *
14 * قراءه الخميس من الجمعه السابعه عسر بعد العنصر * لكيلا نكون
اطفالا مموجين ومنقلبين مع كل رياح تعليم * في تقلب عرايم الناس بتكابب بتوجي
15 حيله الخادعه * بل محقين في المحبه ونهيين اليه كل شي الذي هو المسيح * الراس
16 * الذي منه كل الجسد * اذ هو ملتصق به ومنتظم فيه * يعمل بفعل الدرور في كل
لمس بمقدار واحد فواحد من الاعضاء انماء الجسد لابتنايه بمحبه *
17 * قراءه الجمعه من الاسبوع السابع عسر بعد العنصر * هذا اقول اذا واناشدكم
18 بالرب * الا تسيروا كما تسير باقي الامم ايضا في اعرار عقلهم * ثم * مظلما دهنهم اذ هم
19 معزبون من نحد الله من اجل الجهل الحاصل فيهم من تلقاء عمايه قلبهم * اولئك الذين
20 لما ايسوا من انفسهم دفعوها الي الطمانه * الي افتعال كافه النجاسه باستكثار * فانتم ما
21 تعلمتم المسيح هكذا * ان كنتم قد سمعتموه وعلمتم به كما ان الحق في يسوع المسيح هو
22 * فاطرحوا الانسان العتيق المحنص بالتصرف الاول البالي المفسود * بما يحص شهوات الطغيان *
23 24 وتجددوا بروح عقلكم * والبسوا الانسان الجديد المبرو نظير الله بالعدل وبر الحق *
25 * قراءه الاثنين من الجمعه الثامنه عسر بعد العنصر * فلهذا اطرحوا الكذب * وكل
واحد منكم يعلم قريبه حقا * ثم * لاننا اعضاء بعضنا بعض * اغضبوا ولا تخطيوا *
26 27 28 ولا تعربن الشمس على اغتياظكم * ولا تعطوا المحال موضعا * والسارق فلا يسرق ايضا *
29 بل اولي به ان يتعب عاملا بيديه العمل الصالح ليكون له ما يعطي المحتاج * لا تبدون
من افواهكم كل كلام طالح * بل تكلموا ان كان لاحدكم كلام صالح لابتناء الكافه ليحص
30 السامعين نعمه * لا تحزنوا روح الله القدوس * الذي ختم به في يوم الافتداء *
31 وليرتفع منكم كل مرار وغضب وغيظ وصراخ وافتراء مع كل رديله *

Ipseque dedit ut quidam essent Apostoli, 11
quidam Prophetæ, quidam Annuntiatores, quidam Pastores ac Doctores, Ad 12
consummationem sanctorum, ad opus ministerii, ad ædificationem corporis Christi. Donec perveniamus omnes per 13
unitatem fidei, & agnitionem filii Dei, ad virum perfectum, ad mensuram staturæ perfectionis Christi: Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ septimæ post Pentecosten.

Ut non simus pueri fluctuantes, & cum 14
quibusvis ventis doctrinæ versatiles in inconstantia opinionum humanarum, in malitia, in consilio versutiæ d losæ: Sed 15
veraces in charitate, & provehentes ad ipsum omnia, nempe Christum caput: Ex quo totum corpus, dum cum eo con- 16
nexum compositumque fuerit, efficit per operationem instillationis in singulos contactus, pro mensura uniuscujusque membri, incrementum corporis, in ædificationem sui per charitatem.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ septimæ post Pentecosten.

Hoc itaque dico; & obtestor vos per 17
Dominum, ne posthac ambuletis sicut ambulant reliquæ Gentes in vanitatibus intellectus sui, Hactenus. *Obtene-* 18
bratu eorum mente, abalienati à gloria Dei, propter ignorantiam in ipsis existentem à conspectu cæcitatis cordis sui. Hi 19
qui desperantes animas suas, dediderunt eas impudicitiæ, ad perpetrandam omnem immunditatem cum excessu. Vos 20
autem non ita didicistis Christum. Si 21
eum audistis, cumque cognovistis quemadmodum veritas in Jesu Christo est, 22
Abjicite veterem hominem deditum conversationi pristinæ caducæ & corruptibili, quod attinet ad cupiditates erroris: 23
Et renovamini spiritu mentis vestræ: 24
Et induite novum hominem creatum secundùm Deum in æquitate & justitia veritatis.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ octavæ post Pentecosten.

Propterea abjicite mendacium, & unus- 25
quisque vestrûm veritatem doceat proximum suum. Hactenus. *Nam sumus alii aliorum membra. Irascimini, & ne pec-* 26
cetis: & ne occidat sol super iracundiam vestrum. Neque detis locum fraudulento. 27
Et fur non amplius furetur: sed potius 28
laboret operando manibus suis opus bonum, ut habeat quod impartiatur egeno.
Ne proferatis ex oribus vestris ullum 29
sermonem pravum: sed loquimini, siquis vestrûm habet sermonem bonum, ad ædificationem omnium, ut afferat auditoribus gratiam. Ne tristitiâ afficiatis Spi- 30
ritum Dei sanctum, per quem obsignati estis in die redemptionis. Et tollatur à vo- 31
bis omnis amaritudo, & excandescentia, & ira, & clamor, & blasphemia, cum omni abominatione.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ዘቦቱ : ይሓድር : ኵሉ : ዘለሠጋ : ድዱ : ለኵሉ : በረድኤቱ:: ይሀብ : በበ : መስፈርቱ : ለ
ለ : ለሐዱ : መክፈልቶ : በዘ:ይፅህቅ:ለሠጋሁ:ለይግበር: በዘ: ይሐንጽ:ርእሶ:በተፈቅሮ::=:
17 ጊ ዘንተ: እብል:ወአሰምዕ:እግዚእነ:ከመ:ኢንሑር:እንከ:ከመ:ለሕዘብ:የሐውሩ: በሙስ
18 ና: ልቡሙ:=: ወጽሉም: ሕሊናሆሙ : ወነኪራን : እሙሕይወተ : እግዚአብሔር : ወበጽላ
19 ሌ:ልቡሙ:=: ቅቡፃን: እለ: መጠወ:ርእሶሙ: ለሕርተምና: ወለኵሉ: መግባር:ርኵስ:
20 ፈለመርዐት::=: ወእንትሙሰ : ለኦ: ከማሁ: ዘተመሀርክመወ: ለክርስቶስ:=: እመሰ:
21 ትሰመዕዎ: ወትትጫሀሩ:በኀቤሁ: እስመ: ጻድቅ: ውእቱ: በኢየሱስ:=: ለእትቱ : እመሰ
22 ዕለክሙ: ግዕዘክሙ:ዘትካት:ለብሉይ:ብእሲ: ዘይማስን: በፍትወተ:ስሒት::=: ሐድሱ:
23 መንፈሰ : ልብክሙ:=: ወልበስዎ : ለሐዲስ : ብእሲ: ዘመጸለ: እመኀበ : እግዚአብሔር: በ
24 ጽድቅ : ወበርትዕ : ወበሃሠ ሀት::=: ወይእዜኒ : ኅድግዋ : ለሐሰት : ፈተናገረ : ጽድቀ:
25 ኵልክሙ: ሥስለ: ቢጽክሙ: እስመ: አሐዱ: ለባል: ንሕነ:=: ተመዕዑ: ወኢተለብሱ:
26 ፈዘለንበለ : ደዕረብ : ፀሐይ : ለቍሩረ : መዐተክሙ::=: ወኢተሀብዎ : ፍኖተ : ለሰይጣ
27 ን:=: ዘይሰርቅኒ : ኢይስርቅ : እንከ : ለይትገበር : ወይጸው: እንከ : በእደዊሁ : ለሠናይ:
28 በዘ : ይረድዶ : ለፀኑስ:=: ኵሉ : ነገር : ሐሡመ : ኢይፃለ : እመለፈክሙ : ዘእንበለ:
29 ሠናይ : በዘ : ይትሐነጽ : ትካዝክሙ:በዘ : ትርክቡ : ሞገሰ : በኀበ : ዘይሰሚዕክሙ:=:
30 ፈኢትተክዝሞ : ለመንፈስ : ቅዱስ : ዘቦቱ : ዐተበክሙ : ለሙ : ድኅንክሙ:=: ኵሎ:
31 መሪረ ; ፈመኋተ: ፈቍጥዒ: ወግዒረ : ወመንሱተ: ወፅርፈተ : ለእትቱ : እመላዕሌክሙ: መስ
ለ : ኵሉ : እኩይ::=:

In quo innixa quæcunque corporis junctura, unicuique cum auxilio suo dat se- 16
cundum mensuram, unicuique portionem suam, ut crescat corpus ejus, ad faciendum id quo ædificet seipsum in charitate. Hoc dico, & obtestor per Dominum no- 17
strum, ut non ambulemus amplius sicut Gentes ambulant in corruptione cordis eorum. Et obscurata est cogitatio eorum, & alieni sunt à vita Dei, & in ob cu- 18
ritate corda eorum: Oblivioni dati, qui tradiderunt seipsos miseriæ, & omni 19
operi immundo, & luxuriæ. Et vos non sic didicistis Christum. Si audistis 20
eum, & edocti estis de eo quia veritas est in Jesu, Exuite à vobis mores veteres 21
pristinos veteris hominis, qui corrumpitur in concupiscentia deceptrici. Renovate 22
spiritum cordis vestri. Et induite novum hominem qui venit à Deo, in justitia 23
& in æquitate, & in mansuetudine. Et nunc dimittite mendacium, & loquimi- 24
ni veritatem quisque cum fratre vestro, quia unius membra sumus. Irascimini, 25
& ne peccate, & priusquam occidat sol, refrigerate iracundiam vestram. Et ne 26
detis viam Satanæ. Qui furabatur, non furetur amplius: operetur, & laboret 27
igitur cum manibus ejus pro bono, in quo adjumento sit egeno. Nullus sermo 28
improbus egreditor ex ore vestro, sed bonus in quo ædificetur solitudo vestra: ut 29
inveniatis gratiam apud eum qui audiet vos. Et ne tristitiâ afficite Spiritum 30
sanctum, in quo signati estis si servati fueritis. Omnem amaritudinem, & 31
iracundiam, & fastidium, & clamorem, & scandalum, & blasphemiam amovete à vobis, cum omni malitia.

Digitized by Google

Estote autem *in alii alios* benigni, misericordes, *condonantes vobisipsis*, sicut
32 Γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς
& Deus in Christo *condonavit* vobis.
καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν.

CAP. V. ε'.

1 Estote ergò imitatores Dei, sicut *nati dilecti*. Et ambulate in dilectione,
2 Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά. Καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, Η'
sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis
καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν (α) ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν
oblationem & hostiam Deo, in odorem suavitatis. Fornicatio autem, &
3 προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ, εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. Πορνεία δὲ, καὶ
omnis immunditia, aut avaritia, nec nominetur in vobis: sicut decet
(β) πᾶσα ἀκαθαρσία, ἢ πλεονεξία, μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν· καθὼς πρέπει
Sanctos: *Et obscenitas*, & stultiloquium, aut scurrilitas, non conve-
4 ἁγίοις· (γ) Καὶ αἰσχρότης, καὶ μωρολογία, ἢ εὐτραπελία, (δ) τὰ οὐκ ἀνή-
nientia: sed magis gratiarum actio. Hoc enim *estis cognoscentes*, quòd omnis
5 κοντα· ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. Τοῦτο (ε) γὰρ ἴστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς
fornicator, aut immundus, aut avarus, (qui est *idololatra*,) non habet ha-
πόρνος, ἢ ἀκάθαρτος, ἢ πλεονέκτης, (ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης,) οὐκ ἔχει κλη-
reditatem in regno Christi & Dei. Nemo vos seducat inanibus
6 ρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς
verbis: propter hæc enim venit ira Dei in filios diffidentiæ.
λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.
Ne ergò *efficiamini* participes eorum. Eratis enim aliquando tenebræ, nunc autem
7 Μὴ οὖν, γίνεσθε συμέτοχοι αὐτῶν. Ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ
8 lux in Domino: Ut *nati* lucis ambulate. (*Nam* fructus *Spi-*
9 φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε. (Ὁ γὰρ καρπὸς (ζ) τοῦ Πνεύ-
ritus in omni bonitate, & justitiâ, & veritate:) Probantes quid sit
10 ματός ἐστιν ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ ἀληθείᾳ·) Δοκιμάζοντες τί ἐστιν
beneplacitum *Domino*. Et *ne communicate* operibus infructuosis tenebra-
εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ. Καὶ μὴ συκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκό-
11 rum, magis autem & redarguite. *Nam occulte facta* ab ipsis, turpe
τους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. Τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρόν
12 est & dicere. *At* omnia *arguta*, à lumine manifestantur: omne
ἐστι καὶ λέγειν. Τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα, ὑπὸ τοῦ φωτὸς (η) φανεροῦται· πᾶν
13 enim *manifestatum*, lumen est. *Ideò* dicit; Surge, *dormiens*, & exurge à
γὰρ τὸ φανερούμενον, φῶς ἐστι. Διὸ λέγει, Ἔγειραι ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ
14 mortuis: & illuminabit te Christus. Videte *itaque* quomodò *accuratè* am-
τῶν νεκρῶν· καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός. Βλέπετε (θ) οὖν πῶς ἀκριβῶς περι-
15 buletis: non quasi insipientes, sed ut sapientes: Redimentes *tempus*,
πατεῖτε· μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί· Ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, 16
quoniam dies mali sunt. *Propter hoc* ne *fiatis* imprudentes, sed
ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι. Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ 17
intelligentes quæ voluntas *Domini*. Et *ne inebriemini* vino, in quo
(ι) συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ (κ) Κυρίου. Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ 18
est luxuria: sed implemini in Spiritu, Loquentes vobismetipsis psalmis, &
ἐστιν ἀσωτία· ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν Πνεύματι, λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς, καὶ 19
hymnis, & canticis *spiritalibus*, cantantes & psallentes in *corde*
ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, (λ) ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν (μ) τῇ καρδίᾳ
vestro Domino: Gratias agentes semper pro omnibus in nomine Domini
ὑμῶν τῷ Κυρίῳ· Εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου 20
nostri Jesu Christi, Deo & Patri. Subjecti *alii aliis* in timore
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῷ Θεῷ καὶ Πατρί· Ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ 21
Dei. Mulieres *propriis* viris *subditæ estote*, sicut Domino:
Θ' (ν) Θεοῦ. Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν (ξ) ὑποτάσσεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ· 22
Quoniam vir est caput mulieris, sicut & Christus caput Ecclesiæ:
ὅτι (ο) ὁ ἀνήρ ἐστι κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας· 23
Et ipse *est servator* corporis.
(π) καὶ αὐτός ἐστι Σωτὴρ τοῦ Σώματος.

ΚΕΦ. ε'. MS. A. (α) ὑμᾶς, (β) ἀκαθαρσία πᾶσα, (γ) Ἡ αἰσχρότης, ἢ μωρολογία, (δ) ἃ οὐκ ἀνῆκεν· (ε) γὰρ ἴστε (ζ) τῶν καρπὸς ἐν (η) φανερῷ· (θ) ἐν ἀδελφοὶ, πῶς (ι) συνίετε
(κ) Θεοῦ. (λ) ἐν χάρισι ᾄδοντες (μ) τῇ καρδίαις (ν) Χριστοῦ. (ξ) ὑποτασσέσθωσαν, (ο) ἀνὴρ (π) αὐτὸς ὁ Σωτὴρ

beneplacitum *Domino*. Et *ne communicate* operibus infructuosis tenebra-
εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ. Καὶ μὴ συκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκό- 11
rum, magis autem & redarguite. *Nam occulte facta* ab ipsis, turpe
τους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. Τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρόν 12
est & dicere. *At* omnia *arguta*, à lumine manifestantur: omne
ἐστι καὶ λέγειν. Τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα, ὑπὸ τοῦ φωτὸς (η) φανεροῦται· πᾶν 13
enim *manifestatum*, lumen est. *Ideò* dicit; Surge, *dormiens*, & exurge à
γὰρ τὸ φανερούμενον, φῶς ἐστι. Διὸ λέγει, Ἔγειραι ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ 14
mortuis: & illuminabit te Christus. Videte *itaque* quomodò *accuratè* am-
τῶν νεκρῶν· καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός. Βλέπετε (θ) οὖν πῶς ἀκριβῶς περι- 15
buletis: non quasi insipientes, sed ut sapientes: Redimentes *tempus*,
πατεῖτε· μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί· Ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, 16
quoniam dies mali sunt. *Propter hoc* ne *fiatis* imprudentes, sed
ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι. Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ 17
intelligentes quæ voluntas *Domini*. Et *ne inebriemini* vino, in quo
(ι) συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ (κ) Κυρίου. Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ 18
est luxuria: sed implemini in Spiritu, Loquentes vobismetipsis psalmis, &
ἐστιν ἀσωτία· ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν Πνεύματι, λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς, καὶ 19
hymnis, & canticis *spiritalibus*, cantantes & psallentes in *corde*
ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, (λ) ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν (μ) τῇ καρδίᾳ
vestro Domino: Gratias agentes semper pro omnibus in nomine Domini
ὑμῶν τῷ Κυρίῳ· Εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου 20
nostri Jesu Christi, Deo & Patri. Subjecti *alii aliis* in timore
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῷ Θεῷ καὶ Πατρί· Ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ 21
Dei. Mulieres *propriis* viris *subditæ estote*, sicut Domino:
Θ' (ν) Θεοῦ. Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν (ξ) ὑποτάσσεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ· 22
Quoniam vir est caput mulieris, sicut & Christus caput Ecclesiæ:
ὅτι (ο) ὁ ἀνήρ ἐστι κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας· 23
Et ipse *est servator* corporis.
(π) καὶ αὐτός ἐστι Σωτὴρ τοῦ Σώματος.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sitis autem alius in alium placidi, & misericordes, & remittite alter alteri, quemadmodum Deus per Christum remisit vobis. 32

CAP. V.

Estote igitur conformes Deo, tanquam filii dilecti. Et ambulate in charitate, prout & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem ac victimam Deo in odorem suavem. 1 2

Dominicâ VII. post Epiphaniam. 9.

Scortatio autem & omnis spurcitia, & dolus, ne nominando quidem nominetur inter vos, sicut decet Sanctos. Nec contumeliæ, nec sermones stultitiæ, aut irrisionis, aut scurrilitatis, quibus non opus est: sed pro istis gratiarum actio. Hoc autem scitote, neminem, qui sit scortator, aut spurcus, aut fraudulentus, aut cultor idolorum, habere hæreditatem in regno Christi & Dei. Ne quis vos seducat sermonibus vanis: propter hæc enim venit ira Dei super filios immorigeros. Ne sitis igitur consortes eorum. Eratis enim quondam tenebræ, nunc autem lux estis in Domino nostro. Ut filii lucis igitur, ita ambulate. Fructus enim lucis sunt in omni bonitate, & justitiâ, & veritate. Et dijudicate quid placeat coram Domino nostro. Et ne commercium habueritis cum operibus tenebrarum infrugiferis, sed ea redarguite. Quod enim in occulto perpetrant, vel execrandum est dictu. Omnia enim arguuntur à luce, & revelantur: & quicquid patens est, lumen est. Propterea dictum est, Expergiscere qui dormis, & surge à mortuis, & illucescet tibi Christus. Videte igitur quomodo ambuletis circunspectè, non ut stulti. Sed ut sapientes, qui redimunt calamitatem suam; quoniam dies mali sunt. Propterea ne fueritis rationis expertes; sed intelligite quæ sit voluntas Dei. Et ne inebriamini vino, in quo est luxuria, sed impleamini spiritu. Et loquamini cum vobismetipsis per psalmos & hymnos: & cantica spiritualia canite in cordibus vestris Domino. Et gratias agite in omni tempore pro omnibus in nomine Domini nostri Jesu Christi Deo Patri. Et subditi estote alius alii cum charitate Christi. 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

Quotidie. 10.

Mulieres, estote subditæ maritis vestris, tanquam Domino nostro. Quoniam vir caput est uxoris, quemadmodum & Christus caput est Ecclesiæ, & ipse est Servator corporis. 22 23

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et estote benigni fratribus vestris, & misericordes estote, condonantes sicut condonavit vobis Deus in Christo. 32

In consecratione Ecclesiæ, lectio.

CAP. V.

Imitatores estote Dei, sicut filii dilecti. Et ambulate in dilectione, sicut dilexit vos Christus, & tradidit semetipsum pro vobis victimam & oblationem Deo in odorem bonum. Et scortatio & omnis immunditia & avaritia ne audiatur apud vos, sicut non convenit Sanctis. Et verba invereconda, & stultiloquia, & verba derisoria, quæ non conveniunt, sed gratiarum actio. 1 2 3 4

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

32 Estote autem invicèm benigni, misericordes, donantes invicèm, sicut & Deus in Christo donavit vobis.

CAP. V.

1 Estote ergò imitatores Dei, sicut filii charissimi: Et ambulate in dilectione,
2 sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem &
3 hostiam Deo in odorem suavitatis. Fornicatio autem, & omnis immunditia, aut
4 avaritia, nec nominetur in vobis, sicut decet Sanctos: Aut turpitudo, aut stul-
tiloquium, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinet: sed magis gratiam actio.
5 Hoc enim scitote intelligentes; Quòd omnis fornicator, aut immundus, aut avarus,
quod est idolorum servitus, non habet hæreditatem in regno Christi & Dei.
6 Nemo vos seducat inanibus verbis: propter hæc enim venit ira Dei in filios dif-
7 fidentiæ. Nolite ergò effici participes eorum. Eratis enim aliquando tenebræ,
8 nunc autem lux in Domino. Ut filii lucis ambulate: Fructus enim lucis est in
9 omni bonitate, & justitia, & veritate: Probantes quid sit beneplacitum
10 Deo. Et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis au-
11 tem redarguite. Quæ enim in occulto fiunt ab ipsis, turpe est & dicere.
12 Omnia autem, quæ arguuntur, à lumine manifestantur: omne enim quod mani-
13 festatur, lumen est. Propter quod dicit; Surge, qui dormis, & exurge à mortuis, &
14 illuminabit te Christus. Videte itaque, fratres, quomodò cautè ambuletis: non
15 quasi insipientes, Sed ut sapientes: redimentes tempus, quoniam dies mali sunt.
16 Propterea nolite fieri imprudentes, sed intelligentes quæ sit voluntas Dei.
17 Et nolite inebriari vino, in quo est luxuria: sed implemini Spiritu sancto,
18 Loquentes vobismetipsis in psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus, cantantes
19 & psallentes in cordibus vestris Domino. Gratias agentes semper pro omnibus, in
20 nomine Domini nostri Jesu Christi, Deo et Patri: Subjecti invicèm in timore Christi.
21 Mulieres viris suis subditæ sint, sicut Domino: Quoniam vir caput est mulieris:
22 sicut Christus caput est Ecclesiæ: Ipse, salvator corporis ejus.
23

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 وَلْيَصِرْ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ خَيِّرِينَ مُشْفِقِينَ مُسَامِحِينَ كَمَا سَمَحَ اللهُ لَنَا بِالْمَسِيحِ * ثُمَّ *

* Et estote alii in alios benigni, misericordes, condonantes, quemadmodum condonavit nobis Deus per Christum. Finis.

* الْفَصْلُ الْخَامِسُ *

CAP. V.

* السَّبْتُ الثَّلَثُونَ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ *

Sabbatho trigesimo post Pentecosten.

1 2 * صِيرُوا إِذًا مُتَشَبِّهِينَ بِاللهِ كَأَوْلَادٍ مَحْبُوبِينَ * وَتَصَرَّفُوا بِمَحَبَّةٍ كَمَا أَحَبَّنَا الْمَسِيحُ * وَأَسْلَمَ ذَاتَهُ

Estote igitur imitatores Dei ut filii dilecti: Et versemini cum charitate, 1 2

3 عَنَّا قُرْبَانًا وَذَبِيحَةً لِلَّهِ تَسْمَا طَيِّبًا عَرْفُهُ * فَأَمَّا الزِّنَا وَكَافَّةُ النَّجَاسَةِ * أَوِ الطَّمَعُ * فَلَا يُسَمَّ فِيكُمْ

sicut dilexit nos Christus, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem & victimam Deo, in odorem bonæ fragrantiæ. Scortatio verò, & omnis impuritas, aut avaritia ne nominetur uspiam inter vos, 3

4 أَصْلًا كَمَا يَلِيقُ بِالْقِدِّيسِينَ * وَكَذَلِكَ الْكَلَامُ الْقَبِيحُ وَالْقَوْلُ الْمَائِعُ وَالْمِزَاحُ * هٰذِهِ الَّتِي مَا تَنْفَعُ *

sicut decèt sanctos: Eodémque modo sermo obscœnus, & stultiloquium, & ludibrium, hæc quæ non prosunt: sed 4

5 بَلِ الْأَوْلَى أَنْ تَسْتَعْمِلُوا الشُّكْرَ * لِأَنَّكُمْ تَعْرِفُونَ هٰذَا يَقِينًا أَنَّ كُلَّ زَانٍ أَوْ نَجِسٍ أَوْ مُتَعَطِّرٍ *

potiùs utimini gratiarum actione. Hoc enim certò scitis, quòd omnis scortator, 5

6 الَّذِي هُوَ عَابِدُ الْأَصْنَامِ * لَيْسَ لَهُ مَوْرِثٌ فِي مُلْكِ الْمَسِيحِ الْإِلٰهِ * لَا يُطْغِيَنَّكُمْ أَحَدٌ بِأَقْوَالٍ

aut impudicus, aut avarus, qui est idolorum cultor, non habet hæreditatem in regno Christi Dei. Ne quisquam seducat 6

بَاطِلَةٍ * فَإِنَّ مِنْ أَجْلِ هٰذِهِ الرَّذَائِلِ يُوَافِي رِجْزُ اللهِ عَلَى أَوْلَادِ الْمَعْصِيَةِ * فَلَا تَصِيرُوا شُرَكَاءَ مَعَهُمْ *

vos inanibus sermonibus: propter has enim abominationes venit ira Dei in filios contumaciæ. Ne fitis igitur consortes eorum. 7

7 8 * فَقَدْ كُنْتُمْ قَدِيمًا ظُلْمَةً * وَأَنْتُمُ الْآنَ بِالرَّبِّ نُورٌ * ثُمَّ * * الْأَحَدُ السَّادِسُ وَالْعِشْرُونَ *

Eratis enim olim tenebræ, nunc autem estis lux in Domino: Finis. 8

Dominicâ vigesimâ sextâ.

9 فَتَصَرَّفُوا كَأَوْلَادِ النُّورِ * فَإِنَّ ثَمَرَ الرُّوحِ مَوْجُودٌ فِي كَافَّةِ الصَّلَاحِ وَالْعَدْلِ وَالْحَقِّ *

Ambulate igitur ut filii lucis. Nam fructus Spiritus consistit in omni bonitate, & justitia, & veritate. 9

10 * مُسْتَفْحِصِينَ مَا هُوَ الْعَمَلُ الْمُرْضِي الرَّبَّ * وَلَا تُشَارِكُوا أَعْمَالَ الظُّلْمَةِ الْفَاقِدَةَ الثَّمَرِ

Disquirentes quodnam sit opus gratum Domino. 10

11 بَلْ وَبِّخُوهَا * فَإِنَّ الْأَفْعَالَ الْخَفِيَّةَ مِنْهُمْ سِرًّا قَبِيحٌ هُوَ أَنْ نُذْكَرَ * وَكُلُّ الْأَفْعَالِ الَّتِي يُوَبِّخُهَا

Et ne commercium habueritis cum operibus tenebrarum fructu carentibus, imò arguite illa. 11

12 النُّورُ وَيَكْشِفُهَا تَظْهَرُ * لِأَنَّ كُلَّ أَمْرٍ مُظْهَرٍ فَهُوَ نُورٌ * فَلِذٰلِكَ يَقُولُ أَيُّهَا النَّائِمُ انْهَضْ وَقُمْ

Nam opera quæ ab istis fiunt secretò, turpe est memorare. 12

13 مِنَ الْمَوْتَى فَيُضِيءَ لَكَ الْمَسِيحُ * فَانْظُرُوا إِذًا كَيْفَ تَتَصَرَّفُونَ بِاحْتِرَازٍ * لَا كَغَيْرِ حُكَمَاءَ بَلْ

Et opera quælibet quæ lux arguit ac detegit, manifesta fiunt: res enim quæcunque manifesta, lux est. 13

14 كَحُكَمَاءَ * مُبْتَاعِينَ الْوَقْتَ * فَإِنَّ الْأَيَّامَ خَبِيثَةٌ هِيَ * فَلِهٰذَا لَا تَصِيرُوا سُفَهَاءَ لٰكِنْ

Propterea dicit; O dormiens expergiscere & surge à mortuis: & illucescet tibi Christus. Videte igitur quomodo cum 14

15 تَفْهَمُوا مَا هِيَ مَشِيئَةُ الرَّبِّ * وَلَا تُسْكَرُوا بِالْخَمْرِ الَّذِي فِيهِ الْهَمُ فِي الْفَبَائِحِ * بَلِ امْتَلِئُوا

cautela versemini: non ut insipientes, sed ut sapientes: Ementes tempus: 15

16 بِالرُّوحِ * وَخَاطِبُوا أَنْفُسَكُمْ بِمَزَامِيرَ وَتَسَابِيحَ * وَبِرَنَّمَاتٍ رُوحَانِيَّةٍ * مُسَبِّحِينَ وَمُرَتِّلِينَ فِي

16 quoniam dies mali sunt. Propterea ne fitis imprudentes, sed intelligite quæ 16

17 قُلُوبِكُمْ لِلرَّبِّ * ثُمَّ *

sit voluntas Domini. Et ne inebriemini 17

* قِرَاءَةُ الثَّلْثَا مِنَ الْجُمُعَةِ الثَّامِنَةِ عَشَرَ *

18 vino in quo est libido in turpitudinibus: sed impleamini Spiritu. Et alloquamini 18

19 سَاكِرِينَ عَنْ كُلِّ شَيْءٍ دَائِمًا لِلْآلَاهِ الْآبِ بِاسْمِ رَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ * وَلْيَخْضَعْ أَحَدُكُمْ لِلْآخَرِ

vosipsos psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus, laudantes & canentes in cordibus vestris Domino: Hactenus. 19

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ octavæ.

20 21 بِمَخَافَةِ اللهِ * وَأَنْتُنَّ أَيَّتُهَا النِّسَاءُ اخْضَعْنَ لِرِجَالِكُنَّ كَخُضُوعِكُنَّ لِلرَّبِّ * فَإِنَّ الرَّجُلَ

Gratias agentes semper de rebus omnibus Deo Patri in nomine Domini nostri Jesu Christi. Et subjiciatur 20 21

22 23 هُوَ رَأْسُ الْمَرْأَةِ كَمَا أَنَّ الْمَسِيحَ رَأْسُ الْكَنِيسَةِ * وَهُوَ مُخَلِّصُ الْجَسَدِ *

alter alteri in timore Dei. Et vos 22
mulieres, subjectæ sitis propriis viris, ut estis Domino subjectæ: Quoniam 23
vir caput est mulieris, ut Christus caput Ecclesiæ: & ipsemet servator est corporis:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወዘንተ፡ ለእመሬ፡ ኵሙ፡ ኵሉ፡ ዘማዊ፡ ወርኵስ፡ ፍሙስተለግል፡ ወዘያጣውዮ፡
6 ሕልቦ፡ መክፈልተ፡ ውስተ፡ መንግሥተ፡ ክርስቶስ፡ ዘእግዚአብሔር።።=። ሕልቦ፡ ዘያ
ስሕተክሙ፡ በነገረ፡ ኪንቱ፡ እስመ፡ በእንቲአሁ፡ ይመጽእ፡ መዐተ፡ እግዚአብሔር፡
7 8 ላዕለ፡ ውሉደ፡ ዐላዊያን፡።።=። ሊተትመስልዎሙኬ።=። እስመ፡ ትካት፡ጽልመት፡ ለእት
ሙ፡ ወይእዜሰ፡ ብርሃነ፡ ኮንክሙ፡ በእግዚእነ።። ኵሙ፡ ውሉደ፡ ብርሃነ፡ ሁሩ።=።
9 እስመ፡ ፍሬሁ፡ ለብርሃነ፡ ኵሉ፡ ሠናይ፡ ወጽድቅ፡ ወርትዕ።=። ለመክ
10 ሩ፡ ዘይሠሮ፡ ለእግዚአብሔር።=። ወሊትኅብሩ፡ መስለ፡ እለ፡ ሕልቡሙ፡ ፍሬ፡
11 መግቦሙ፡ ዘጽልመት፡ ኵሉንታሆሙ፡ ዓዲ፡ ገሠጽዎሙ።=። እስመ፡ ዘበ፡ ጽሙ
12 ሚት፡ ይገብሩ፡ ኃፍረተ፡ ለነገር።=። ወዘሰ፡ ክሡት፡ ውስተ፡ ብርሃነ፡ ይትዐወቅ፡
13 ፡እሙ፡ ኵሉ፡ ዘገሃድ፡ ብርሃነ፡ ውእቱ።=። እሙ፡ ይቤ፡ ንቅህ፡ ዘደነውሙ፡ ወተን
14 ሠእ፡ እሙ፡ ውታን፡ ወያበርህ፡ ለከ፡ ክርስቶስ።። ዑቁ፡ እንከ፡ ዘከመ፡ ተሐውሩ፡ ከ
15 መ፡ ጠቢባን፡ ወለከ፡ ከመ፡ ሐብዳን።=። እንዛ፡ ታናሕሰመ፡ ለዝ፡ ዓለመ።። እስመ፡
16 እኩይ፡ መዋዕሊሁ።=። በእንተ፡ ዝንቱ፡ ሊትኩኑ፡ አብደነ፡ ሐልዩ፡ ፈቃደ፡ እግዚአ
17 ብሔር።።=። ወሊትስክሩ፡ ወይነ፡ እስመ፡ መርዓት፡ ውእቱ፡ መልኡ፡ መንፈስ፡ ቅዱ
18 ስ።=። ወለነብቡ፡ መዝሙረ፡ ወስብሐተ፡ ወማኅሌተ፡ ቅድሰተ፡ ሰብኡ፡ ወዘመሩ፡
19 ለእግዚአብሔር።። በልብክሙ።=። ወለእስኦቱ፡ ዘልፈ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡ በስመ፡ እግዚአ
20 ብሔር፡ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡እግዚእነ።።=።

ፀ

በቤተ፡ ክርስቲያን።=።

21 ለትሕቱ፡ ርእሰክሙ፡ እቢጽክሙ፡ በፍርሀተ፡ ክርስቶስ።=። ለእስትኒ፡ ይትለዘዛ፡ ለለመ
22 ታቲሆን፡ከመዘ፡ለእግዚአብሔር።=። እስመ፡ብእሲ፡ርእሰ፡ለብእሲቱ፡ከመ፡ክርስቶስ፡ርእሰ፡
23 ለቤተ፡ ክርስቲያኑ፡ ወመድኀኒ፡ ለዝኒ።=።

Et hoc scitote, quòd nullus scortator & immundus & avarus, & idololatra, habet portionem in regno Christi Dei. Nemo sit qui seducat vos sermonibus inanibus: quia propterea venit ira Dei super filios prævaricantes. Ne igitur iis similes estote: Quia olim tenebræ fuistis, & nunc lux estis in Domino nostro, ut filii lucis ambulate. Quia fructus lucis est omne opus bonum, & justitia, & æquitas. Probate quid placeat Deo. Et ne communicetis cum iis qui non habent fructum, opera tenebrarum omnia etiam arguite. Quia quæ occultè fiunt, pudet dicere. Et quod apertum est, in lumine manifestum erit: quia omne quod manifestat, lumen est. Quia dicit, Vigilato qui dormis, & suscitare à mortuis, & illucescet tibi Christus. Videte igitur quomodo ambuletis, ut sapientes, & non ut stulti. Differentes quæ sunt hujus mundi; quia mali sunt dies ejus. Propterea ne sitis stulti: intelligite voluntatem Dei. Et ne inebriemini vino, quia luxuria est: implemini Spiritu sancto. Et loquimini psalmos & hymnos, & cantica sancta cantate, & psallite Deo in corde vestro. Et gratias agite semper pro omnibus in nomine Dei Jesu Christi Domini nostri.

De Ecclesia.

Subjicite vosmetipsos fratribus vestris in timore Christi. Mulieres obtemperent viris suis ut Domino. Quia vir est caput uxoris suæ, sicut Christus est caput ecclesiæ suæ, & salvator corporis nostri.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Θ'. Ι'.

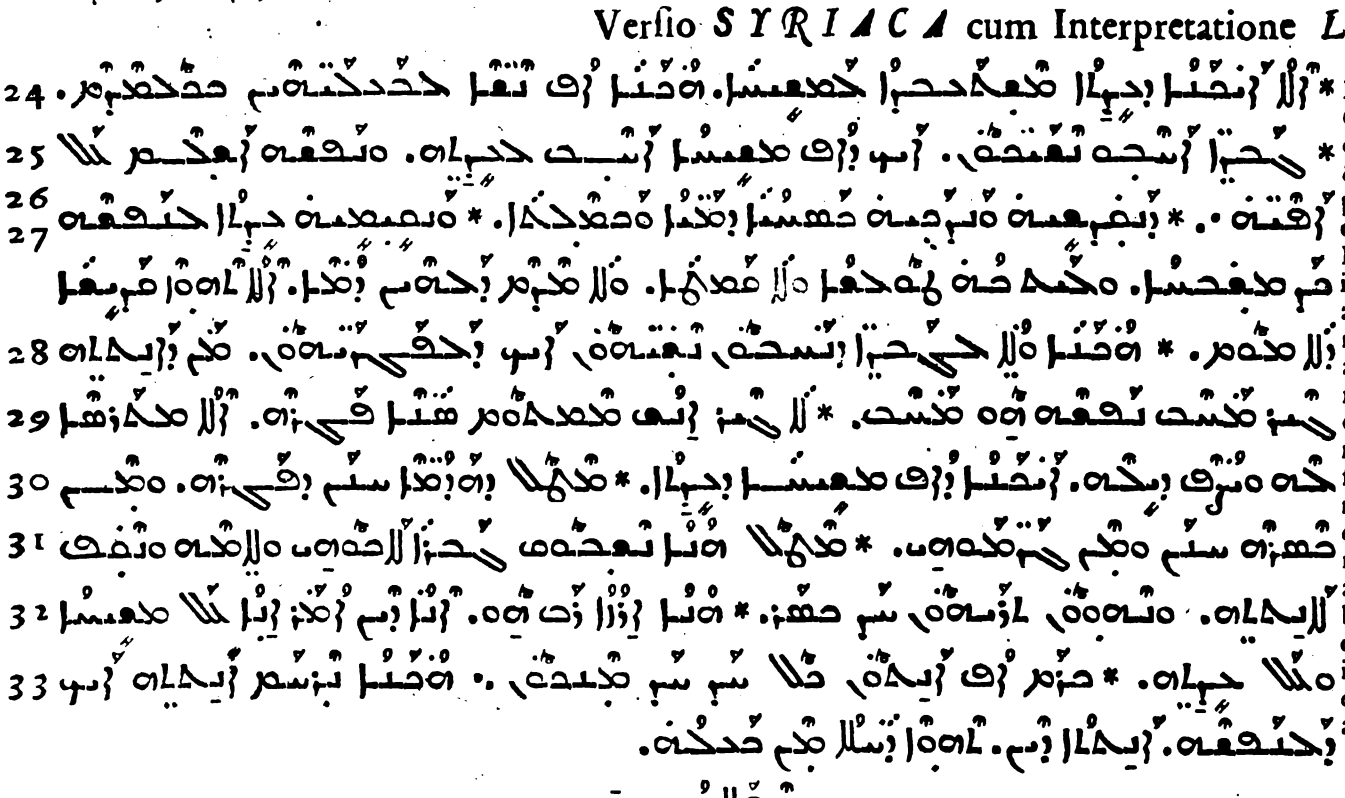
Sed sicut Ecclesia subjecta est Christo, ita & mulieres
24 Ἀλλ' (ρ) ὥσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, (σ) οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες
propriis viris in omnibus. Viri, diligite uxores
25 τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς (τ) γυναῖκας
vestras, sicut & Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro
ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ
ea: Ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo:
26 αὐτῆς· Ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι·
Ut exhiberet ipsam sibiipsi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut
27 Ἵνα παραστήσῃ (υ) αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον, ἢ
rugam, aut aliquid hujusmodi: sed ut sit sancta & immaculata, Ita de-
28 ῥυτίδα, ἤ τι τῶν τοιούτων· ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος. Οὕτως (φ) ὀφείλουσι
bent viri diligere suas uxores, ut sua corpora. Dili-
λεγειν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγα-
gens suam uxorem, seipsum diligit. Nemo enim unquam suam carnem
29 πῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. Οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα
odit: sed nutrit & fovet eam, sicut & Dominus Ec-
ἐμίσησεν· (χ) ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτὴν, καθὼς καὶ ὁ (ψ) Κύριος τὴν ἐκ-
clesiam. Quia membra sumus corporis ejus, de carne ejus, & de
30 κλησίαν. Ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ (ω) σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ
ossibus ejus. Propter hoc relinquet homo patrem suum &
31 τῶν ὀστέων αὐτοῦ. Ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ
matrem, & adhærebit ad uxorem suam: & erunt bi duo in
τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται (α) πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς
carnem unam. Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christum, & in
32 σάρκα μίαν. Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν, καὶ εἰς
Ecclesiam. Veruntamen & vos per unum, unusquisque suam uxorem sic
33 τὴν ἐκκλησίαν. Πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως
diligat sicut seipsum: at uxor ut timeat virum.
ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν· ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

CAP. VI. ς'.

Nati, obedite parentibus vestris in Domino: hoc enim est justum.
ΤΑ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. 1
Honora patrem tuum & matrem: (Quod est mandatum primum in promissione:) 2
Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα· (ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ·)
Ut benè tibi fiat, & eris longævus super terram. Et patres, ne 3
Ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ οἱ πατέρες, μὴ
ad iram provocate natos vestros: sed educate illos in disciplina & correptione 4
παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν· ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ
Domini. Servi, obedite dominis secundum carnem, cum timore & tremore,
Κυρίου. Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε (α) τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα, μετὰ φόβου καὶ τρόμου, 5
in simplicitate cordis vestri, sicut Christo: Non secundum oculorem
ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς (β) τῷ Χριστῷ· Μὴ κατ' ὀφθαλμο- 6
servitutem, quasi hominibus placentes: sed ut servi Christi, facientes voluntatem
δουλείαν, ὡς ἀνθρωπάρεσκοι· ἀλλ' ὡς δοῦλοι (γ) τοῦ Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα
Dei ex animo: Cum benevolentia servientes Domino, & non hominibus:
τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς· Μετ' εὐνοίας δουλεύοντες (δ) τῷ Κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀνθρώποις· 7
Scientes quoniam quodcunque unusquisque fecerit bonum, hoc reportabit à
Εἰδότες (ε) ὅτι ὃ ἐάν τι ἕκαστος ποιήσῃ ἀγαθὸν, τοῦτο (ζ) κομιεῖται παρὰ 8
Domino, sive servus, sive liber. Et domini, eadem facite ad eos,
τοῦ Κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύθερος. Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, 9
remittentes minas: scientes quia & vester illorum Dominus est in cœ-
ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι καὶ (η) ὑμῶν αὐτῶν ὁ Κύριός ἐστιν ἐν οὐρα-
lis, & personarum acceptio non est apud eum. Reliquum, fratres mei, confor-
νοῖς, καὶ προσωπολημψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ. (θ) Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, ἐνδυνα- 10
mini in Domino, & in potentia virtutis ejus. Induite armaturam Dei,
μοῦσθε ἐν Κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. Ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, 11
ad posse vos stare adversus insidias diaboli.
πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου.

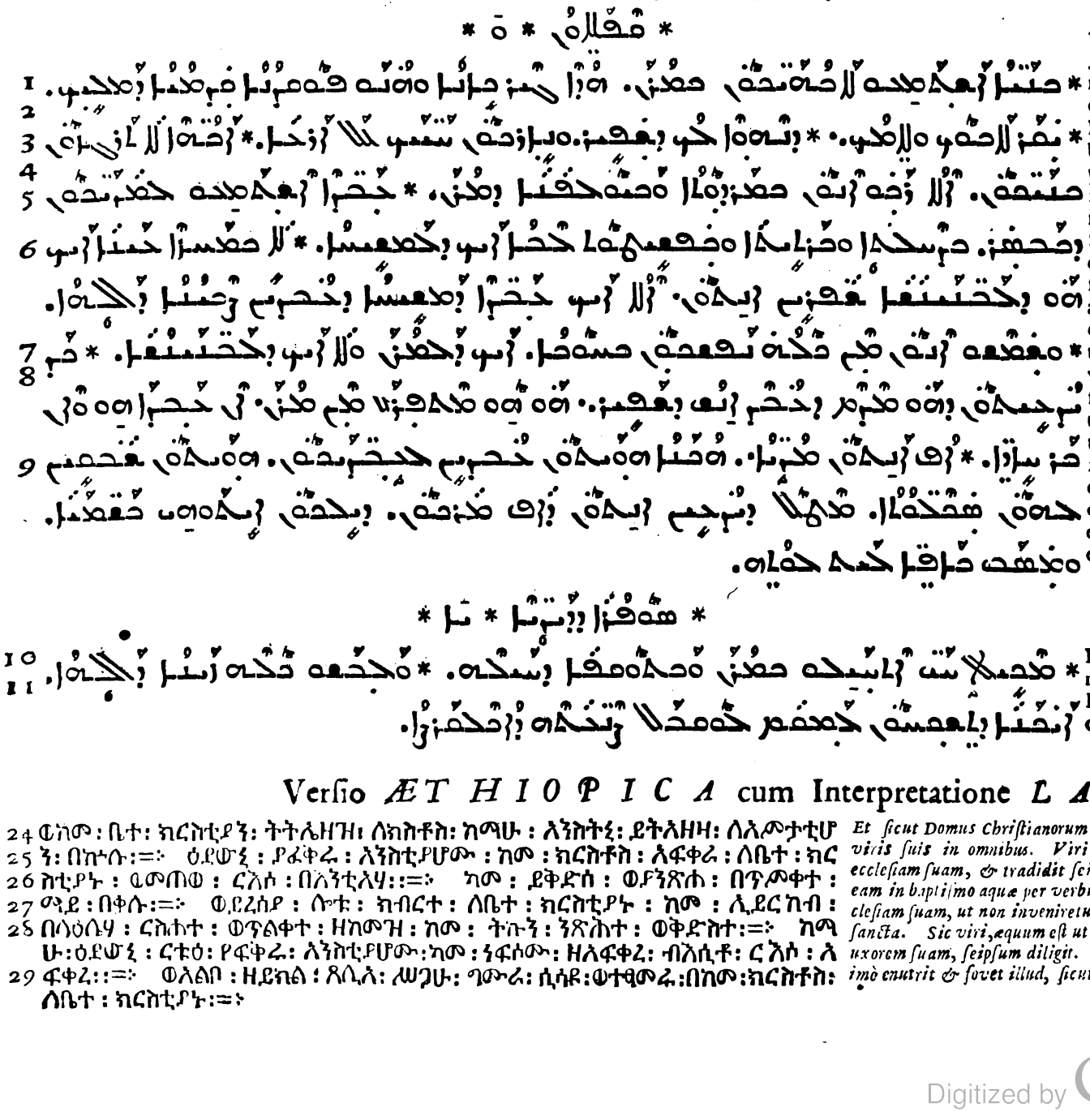
MS. A. (ρ) ὡς (σ) οὕτως (τ) γυναῖκας, καθὼς (υ) αὐτὸς ἑαυτῷ (φ) καὶ οἱ ἄνδρες ὀφείλουσιν ἀγαπᾶν (χ) ἀλλὰ (ψ) Χριστὸς τὴν (ω) σώματος αὐτοῦ,* Ἀντὶ τούτου (α) τῇ γυναικὶ ΚΕΦ. ς'. MS. A. (α) τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, (β) τῷ Κυρίῳ· (γ) Χριστοῦ, (δ) ὡς τῷ (ε) ὅτι ἕκαστος ἐὰν ποιήσῃ (ζ) κομίσηται παρὰ Κυρίου, (η) αὐτῶν καὶ ὑμῶν (θ) Τοῦ λοιποῦ, ἐνδυναμοῦσθαι, ἀδελφοί, ἐν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Imò quemadmodum Ecclesia subdita est 24
Christo; sic etiam uxores maritis suis, in
omnibus. Viri diligite uxores vestras, sicut 25
& Christus dilexit Ecclesiam suam, & sei-
psum tradidit pro ea: ut illam sanctifi- 26
caret ac mundaret lavacro aquæ, & verbo:
Et statueret sibiipsi Ecclesiam gloriosam, & 27
in qua non sit macula, neque ruga, neque
aliquid hujusmodi, sed ut sit sancta absque
nævo. Sic oportet viros diligere uxores su- 28
as, veluti propria corpora. Qui enim uxo-
rem suam diligit, seipsum diligit. Nemo 29
enim unquam odio habet corpus suum, sed
nutrit illud, & solicitudinem illius gerit,
sicut & Christus Ecclesiæ. Quandoquidem 30
membra sumus corporis illius, & ex carne
ejus, & ex ossibus ejus. Quamobrem de- 31
relinquet vir patrem suum, & matrem su-
am, & adhærebit uxori suæ; & erunt am-
bo una caro. Hoc arcanum magnum est, 32
ego autem loquor de Christo & de Ecclesia
ipsius. Enimverò unusquisque vestrûm ita 33
diligat uxorem suam sicut seipsum: uxor
autem revereatur maritum suum.

CAP. VI.

Liberi, obedite parentibus vestris in Do- 1
mino nostro: hoc enim justum est, & hoc
est mandatum primum quod promittitur.
Honora patrem tuum, & matrem tuam: 2
ut benè sit tibi, & prorogetur vita tua su- 3
per terram. Parentes, ne provocetis ad 4
iracundiam liberos vestros; sed educate eos
in correptione & disciplina Domini nostri.
Servi, obedite heris vestris qui sunt secun- 5
dùm carnem, cum timore, & tremore, & cum
simplicitate cordis, tanquam Christo. Non 6
ad aspectum oculi tanquam hominibus pla-
centes, sed ut servi Christi facientes voluntа-
tem Dei. Et ministrate eis ex tota anima 7
vestra cum charitate, tanquam Domino no-
stro, non tanquam hominibus. Quum scia- 8
tis unumquemque quod fecerit boni reporta-
turum à Domino nostro, sive sit servus, sive
ingenuus. Vos quoque domini, similiter agite 9
cum servis vestris: remittite eis offensas, ut
qui cognoscatis vestrum quoque Dominum
esse in cœlis, & acceptionem facierum non
esse apud eum.

Tonsione Monachorum. 11.

Itaque fratres mei, estote fortes per Domi- 10
num nostrum, & per potentiam virtutis ejus.
Et induite totam armaturam Dei, ut possitis 11
obsistere insidiis diaboli.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወከመ: ቤተ: ክርስቲያን: ትትሌዘዝ: ለክስቶስ: ከማሁ: ለንስትኒ: ይትለዘዛ: ለለምታቲሆ
25 ን: በኵሉ:=: ዕደውኒ: ያፈቅረ: ለንስቲያሆሙ: ከመ: ክርስቶስ: ለፍቀረ: ለቤተ: ክር
26 ስቲያኑ: ዉመጠወ: ርእሶ: በለንቲለሂ::=: ካመ: ይቅድሰ: ወይንጽሖ: በጥመቀተ:
27 ማይ: በቀሉ:=: ወይረሰየ: ሎቱ: ክብርተ: ለቤተ: ክርስቲያኑ: ከመ: ሊይር ኸብ:
28 በለዕቤሃ: ርስሐተ: ወጥልቀተ: ዘከመዝ: ከመ: ትኩን: ንጽሕተ: ወቅድስተ:=: ከማ
ሁ:ዕደውኒ: ርቱዕ: የፍቀረ: ለንስቲያሆሙ:ካመ: ነፍሶሙ: ዘለፍቀረ: ብእሲቶ: ርእሶ: ለ
29 ፍቀረ::=: ወለልበ: ዘይክል: ጸቢለ: ለሥጋሁ: ግሙራ: ሲሳዩ:ወተፃመሬ:በከመ:ክርስቶስ:
ለቤተ: ክርስቲያኑ::=:

Et sicut Domus Christianorum subjecta est Christo, sic mulieres subjiciantur 24
viris suis in omnibus. Viri diligant uxores eorum, sicut Christus dilexit 25
ecclesiam suam, & tradidit seipsum pro ea: ut sanctificaret eam, & purgaret 26
eam in baptismo aquæ per verbum ejus. Et constitueret eam sibi gloriosam, ec- 27
clesiam suam, ut non inveniretur in ea macula & pollutio ejusmodi, ut sit pura &
sancta. Sic viri, æquum est ut diligant uxores suas ut semetipsos: qui diligit 28
uxorem suam, seipsum diligit. Et nemo est qui potest odio habere corpus suum: 29
imò enutrit & fovet illud, sicut Christus ecclesiam suam.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

24 Sed sicut Ecclesia subjecta est Christo, ita & mulieres viris suis in omnibus.
25 Viri, diligite uxores vestras, sicut & Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum
26 tradidit pro ea, Ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ,
27 Ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam,
28 aut aliquid hujusmodi, sed ut sit sancta & immaculata. Ita & viri debent diligere
29 uxores suas ut corpora sua. Qui suam uxorem diligit, seipsum diligit. Nemo enim
unquam carnem suam odio habuit: sed nutrit, & fovet eam, sicut & Christus
30 Ecclesiam: Quia membra sumus corporis ejus, de carne ejus, & de ossibus ejus.
31 Propter hoc relinquet homo patrem, & matrem suam, & adhærebit uxori
32 suæ: & erunt duo in carne una. Sacramentum hoc magnum est, ego autem
33 dico in Christo & in Ecclesia. Veruntamen & vos singuli, unusquisque uxorem suam sicut seipsum diligat: uxor autem timeat virum suum,

CAP. VI.

1 Filii, obedite parentibus vestris in Domino: hoc enim justum est. Honora
2 patrem tuum, & matrem tuam, quod est mandatum primum in promissione: Ut benè
3 sit tibi, & sis longævus super terram. Et vos, patres, nolite ad iracundiam provocare
4 filios vestros: sed educate illos in disciplina & correptione Domini. Servi, obedite
5 dominis carnalibus cum timore, & tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Chri-
sto: Non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi, fa-
6 cientes voluntatem Dei ex animo, Cum bona voluntate servientes, sicut Domino, &
7 non hominibus: Scientes quoniam unusquisque, quodcunque fecerit bonum, hoc
8 recipiet à Dño, sive servus, sive liber. Et vos, domini, eadem facite illis, remittentes
9 minas: scientes quia & illorũ, & vester Dominus est in cœlis: & personarum ac-
ceptio non est apud eum. De cætero, fratres, confortamini in Dño, & in potentia vir-
10 tutis ejus. Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversùs insidias diaboli.
11

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 لِكَيْ كَمَا تَخْضَعُ ٱلْكَنِيسَةُ لِلْمَسِيحِ * كَذٰلِكَ فَلْتَخْضَعِ ٱلنِّسَآءُ فِي كُلِّ أَمْرٍ لِرِجَالِهِنَّ *
Ut quemadmodum Ecclesia subjecta est Christo, ita subjectæ sint uxores viris suis in rebus omnibus. 24

25 * قِرَآءَةُ ٱلْأَرْبِعَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلثَّامِنَةِ عَشَرَ * * أَيُّهَا ٱلرِّجَالُ أَحِبُّوا نِسَآءَكُمْ كَمَا أَحَبَّ
Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ octavæ.

26 ٱلْمَسِيحُ ٱلْكَنِيسَةَ * وَأَسْلَمَ ذَاتَهُ مِنْ أَجْلِهَا * لِيُقَدِّسَهَا * ثُمَّ * وَطَهَّرَهَا بِحَمْمِ ٱلْمَآءِ بِكَلِمَتِهِ *
O viri, diligite uxores vestras, sicut dilexit Christus Ecclesiam, & semetipsum tradidit pro ea, ut eam sanctificaret: 25 26

27 * لِيُمَثِّلَهَا لَهُ بَحْتَهُ لَا دَنَسَ فِيهَا وَلَا وَسَخَ * وَلَا سِيَ مِنْ مِثْلِ هٰذِهِ * بَلْ تَكُونُ قَدِيسَةً
Hucusque. *Et mundavit eam balneo aquæ per verbum suum: ut sisteret eam sibi gloriosam, non habentem maculam, aut sordem, aut quicquam ejusmodi: sed esset sancta sine labe. Ita* 27 28

28 بِلَا عَيْبٍ * هٰكَذَا سَبِيلُ ٱلرِّجَالِ أَنْ يُحِبُّوا نِسَآءَهُمْ كَمَا يُحِبُّونَ أَجْسَادَهُمْ * مَنْ يُحِبُّ ٱمْرَأَتَهُ
debent viri diligere suas uxores, ut sua diligunt corpora. Qui diligit uxorem

29 إِنَّمَا يُحِبُّ ذَاتَهُ * لِأَنَّ لَيْسَ أَحَدًا يُبْغِضُ بَسَرَتَهُ قَطُّ * بَلْ يَعُولُهَا وَيُدَفِّيهَا * كَمَا أَحَبَّ ٱلرَّبُّ
suam, sanè seipsum diligit. Nemo enim 29

30 ٱلْكَنِيسَةَ * لِأَنَّنَا نَحْنُ أَعْضَآءُ جَسَدِهِ مِنْ بَسَرَتِهِ وَمِنْ عِصَامِهِ * عِوَضَ هٰذَا يُهْمِلُ ٱلْإِنْسَانُ
carnem suam odio habet unquam: imò enutrit & calesacit eam, sicut dilexit Dominus Ecclesiam: Quia nos membra sumus corporis ejus, ex carne ejus, & 30

31 أَبَاهُ وَأُمَّهُ وَيُلَاصِقُ ٱمْرَأَتَهُ * وَٱلْإِثْنَانِ يَصِيرَانِ بَسَرَةً وَاحِدَةً * هٰذَا ٱلسِّرُّ لَعَظِيمٌ هُوَ * وَأَنَا
ex ossibus ejus. Ob hoc negliget homo patrem suum matremque suam, & 31

32 أَعْنِي بِقَوْلِي ٱلْمَسِيحَ وَٱلْكَنِيسَةَ * بَلْ أَنْتُمْ وَاحِدٌ فَوَاحِدٌ *
adhærebit uxori suæ: & duo fient caro una. Hoc mysterium magnum quidem 32

33
est: ego autem significo sermone meo Christum & Ecclesiam. Vos verò singulatim, 33

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ octavæ.

* قِرَآءَةُ ٱلْخَمِيسِ مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلثَّامِنَةِ عَشَرَ * كُلُّ وَاحِدٍ فَلْيُحِبَّ ٱمْرَأَتَهُ هٰكَذَا كَمَا يُحِبُّ
unusquisque sic diligat uxorem suam ut diligit semetipsum. Hactenus. *Et mulierem decet ut virum suum revereatur.*

ذَاتَهُ * ثُمَّ * وَٱلْمَرْأَةُ يَجِبُ أَنْ تَخَافَ رَجُلَهَا * * ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ * * أَيُّهَا ٱلْأَوْلَادُ أَطِيعُوا

1 وَالِدَيْكُمْ كَمَا تُطِيعُونَ ٱلرَّبَّ * فَإِنَّ هٰذَا هُوَ ٱلْوَاجِبُ * أَكْرِمْ أَبَاكَ وَأُمَّكَ * هٰذِهِ هِيَ وَصِيَّةٌ
CAP. VI.

2 أُولَى فِي ٱلْمَوْعِدِ * لِيَصِيرَ حَظُّكَ جَلِيلًا * وَتَكُونَ طَوِيلَ ٱلْعُمْرِ عَلَى ٱلْأَرْضِ * وَأَنْتُمْ أَيُّهَا
O Liberi, obedite genitoribus vestris, sicut obeditis Domino: id enim est debitum. Honora patrem tuum 1 2

3 ٱلْآبَاءُ * لَا تُغِيظُوا أَوْلَادَكُمْ * بَلْ رَبُّوهُمْ بِأَدَبِ ٱلرَّبِّ وَوَعْظِهِ * أَيُّهَا ٱلْعَبِيدُ أَطِيعُوا سَادَاتِكُمْ
& matrem tuam (Hoc est præceptum primum in promissione.) Ut 3

4 بِمَا يَخُصُّ ٱلْبَسَرَ * بِخَوْفٍ وَرُعْبٍ بِبَسَاطَةِ قُلُوبِكُمْ * كَمَا تُطِيعُونَ ٱلْمَسِيحَ * وَلَا تَكُنْ
fiat sors tua præclara, & sis longæ ætatis super terram. Et vos ô patres, 4

5 خِدْمَتُكُمْ بِرِآءَ ٱلْعَيْنِ كَمَنْ يُرْضُونَ ٱلنَّاسَ * بَلْ كَعَبِيدِ ٱلْمَسِيحِ عَامِلِينَ مَشِيَّةَ ٱللَّهِ مِنْ
ne provocetis ad iram liberos vestros, sed educate eos in disciplina & monitis Domini. O servi, obedite dominis 5

6 صَمِيمِ ٱلنَّفْسِ * خَادِمِينَ بِنُصْحٍ لِلرَّبِّ وَلَيْسَ لِلنَّاسِ * عَالِمِينَ أَنَّ كُلَّ أَحَدٍ مَهْمَا يَعْمَلْ
vestris in his quæ ad carnem pertinent, cum timore & tremore, cum simplicitate cordium vestrorum, sicut obeditis Christo. Neque sit servitus vestra ad eo 6

7 مِنْ عَمَلٍ صَالِحٍ ذَاكَ يَسْتَوْفِيهِ مِنَ ٱلرَّبِّ * عَبْدًا كَانَ أَمْ حُرًّا * أَيُّهَا ٱلسَّادَاتُ اعْمَلُوا مَعَهُمْ
spectum oculi, ut solent qui placent hominibus: sed ut servi Christi, facientes voluntatem Dei ex animi sinceritate: Servientes cum ingenuitate Domino, & 7

8 هٰذِهِ بِعَيْنِهَا دَاحِضِينَ ٱلْوَعِيدَ * عَالِمِينَ أَنَّ رَبَّكُمْ أَنْتُمْ فِي ٱلسَّمَاوَاتِ هُوَ * وَلَيْسَ
non hominibus. Scientes quòd unusquisque quodcunque fecerit bonum opus, illud 8

عِنْدَهُ مُحَابَاةُ ٱلْوُجُوهِ * ثُمَّ * * ٱلْأَحَدُ ٱلسَّابِعُ وَٱلْعِشْرُونَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ *
idem reportabit à Domino: sive servus fuerit, sive liber. O domini, hæc eadem 9
facite erga illos, desistentes à minis: scientes quòd & vester ipsorum Dominus in cœlis est, nec est apud eum assentatio vultuum. Finis.

Dominicâ vigesimâ septimâ post Pentecosten.

10 وَفِيمَا بَعْدُ يَا إِخْوَتِي تَأَيَّدُوا بِالرَّبِّ وَبِعِزِّ قُوَّتِهِ * ٱلْبَسُوا كَافَّةَ سِلَاحِ ٱللَّهِ * لِتَسْتَطِيعُوا أَنْ
11 تَقِفُوا بِرِآءَ حِيَلِ ٱلْمُحَالِ *
Cæterùm & fratres mei, corroboremini per Dominum perque potentiam roboris ejus. Induite universam armaturam 10 11
Dei, ut possitis stare contra versutias fraudulenti.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

30 እስመ : ለበለ : ለሥጋሁ : ንሕነ ::=: ወበእንተ : ብእሲቱ : ይሓድግ : ብእሲ : ለባሁ : ወእ
31 ሞ : ወይትልዋ : ለብእሲቱ : ወይኩኑ : ክፅሌሆሙ : ለሐደ : ለሥ ::=: ዐቢይ : ውእቱ :
32 ዝነገር : ወለእሰ : እብሉ : ላዕለ : ክርስቶስ : ወላዕለ : ቤተ : ክርስቲያኑ ::=: ወበሕቱ : እ
33 ንትሙኒ : ኩልክሙ : ከማሁ : ለፍቅሬ : እንሰቲያክሙ : ክሙ : ነፍስክሙ : ወብእሲትኒ :
ክሙ : ትፍርሆ : ለምታ ::=:

2

በቤተ : ክርስቲያኑ ::=:

1 ወሉድኒ : ክሙ : ትትለዘሙ : ለእዝጣደክሙ : በእግዚእነ : እስመ : ጽድቅ : ውእቱ ::=:
2 እክብር : ለባከ : ወእሙከ : ቀዳሚት : ትእዘዝ : በውስተ : ሠርዓት ::=: ክሙ : ሠናየ : ይ
3 ኩን : ወይኑሳ : መዋዕሊከ : ደበ : ምድር ::=: ለበውኒ : ሊታስተቀጥዑ : ወሉድክሙ :
4 ሕፅኑ : ወገለጹ : በትምህርተ : እግዚአብሔር ::=: ኃባሪኒ : ተለዘዙ : ለእጋእስቲክሙ :
5 ለእለ : ይኄንኑክሙ : ለሥጋክሙ : በፍርሀት : ወበረዓድ : በልብ : ከፈሕ :: ክሙዝ : ለክር
6 ስቶስ ::=: ወለኮ : ክሙዝ : ያደሉ : ለዐይነ : ሰብእ : ክሙ : ለግብርተ : ክርስቶስ :: እን
7 ዘ : ትገብሩ : ፈቃደ : እግዚአብሔር : በሥሉ : ነፍስትክሙ ::=: ክሙዘ : ለእግዚአብሔ
8 ር : ቱቀንደ : ወለኮ : ክሙዘ : ለሰብእ ::=: ታእመሩ : ክሙ : ኵሉ : ዘገብረ : ሠናየ : ይት
9 ርሰይ : በኀበ : እግዚአብሔር : እመኒ : ነባሪ : ወእመኒ : ላጋዕዚ ::=: ወለግእስትኒ : ዕሩ
ዮ : ግበሩ : ሎሙ : እንዘ : ታቀሥሩ : መዐተክሙ : ወእንዘ : ታስተኃጽዱ : ታእመሩ : ከ
10 ሙ : ብክሙ : እግዚአ : በሰማያት : ዘሊያደሉ : ለግጽ ::=: 1 እንከሰ : ጽንዑ : በእ
11 ግዚአብሔር : ወበጽንዐ : ኀይሉ ::=: ወልበሱ : ወልታ : እግዚአብሔር : በዘ : ትክሉ :
ተቃውሞቶ : ለመናግንተ : ሰይጣን ::=:

Quia membra corporis ejus sumus. Et pro muliere sua, relinquet homo patrem 30
suum & matrem suam, & adhærebit uxori suæ & erunt ambo una caro. 31
Magnus est hic sermo, & ego loquor de Christo & de ecclesia ejus. Sed vos omnes 32
sic diligite uxores vestras ut vosmetipsos: & uxor sic timeat virum suum. 33

CAP. VI.

In consecratione ecclesiæ.

Filii sic auscultate parentibus vestris in Domino nostro, quia justum est. 1
Honora patrem tuum & matrem tuam, præcipuum est mandatum in Lege: 2
ut bene sit, & prolongentur dies tuæ in terra. Patres etiam, ne exterminetis 3
filios vestros, enutrite & erudite in doctrina Dei. Servi etiam auscultate do- 4
minis vestris qui præsunt vobis secundùm carnem vestram, in timore & tre-
more, cum corde simplici ut Christo. Et non sicut placentes oculo hominis: 5
sic servi Christi, facientes voluntatem Dei, cum tota anima vestra: Sicut 6
Deo servientes, & non sicut hominibus: Scientes quòd quicunque fecerit bo- 7 8
num, præmium recipiet apud Deum, sive servus sive liber. Et Domini et- 9
iam, æquale facite iis, refrigerantes iracundiam vestram, & minuentes, sci-
entes quòd habetis Dominum in cœlis, qui non accipit personam. Ulteriùs cor- 10
roboremini in Deo, & in fortitudine virtutis ejus: Et induite armaturam Dei, 11
quâ possitis resistere insidiis satanæ.

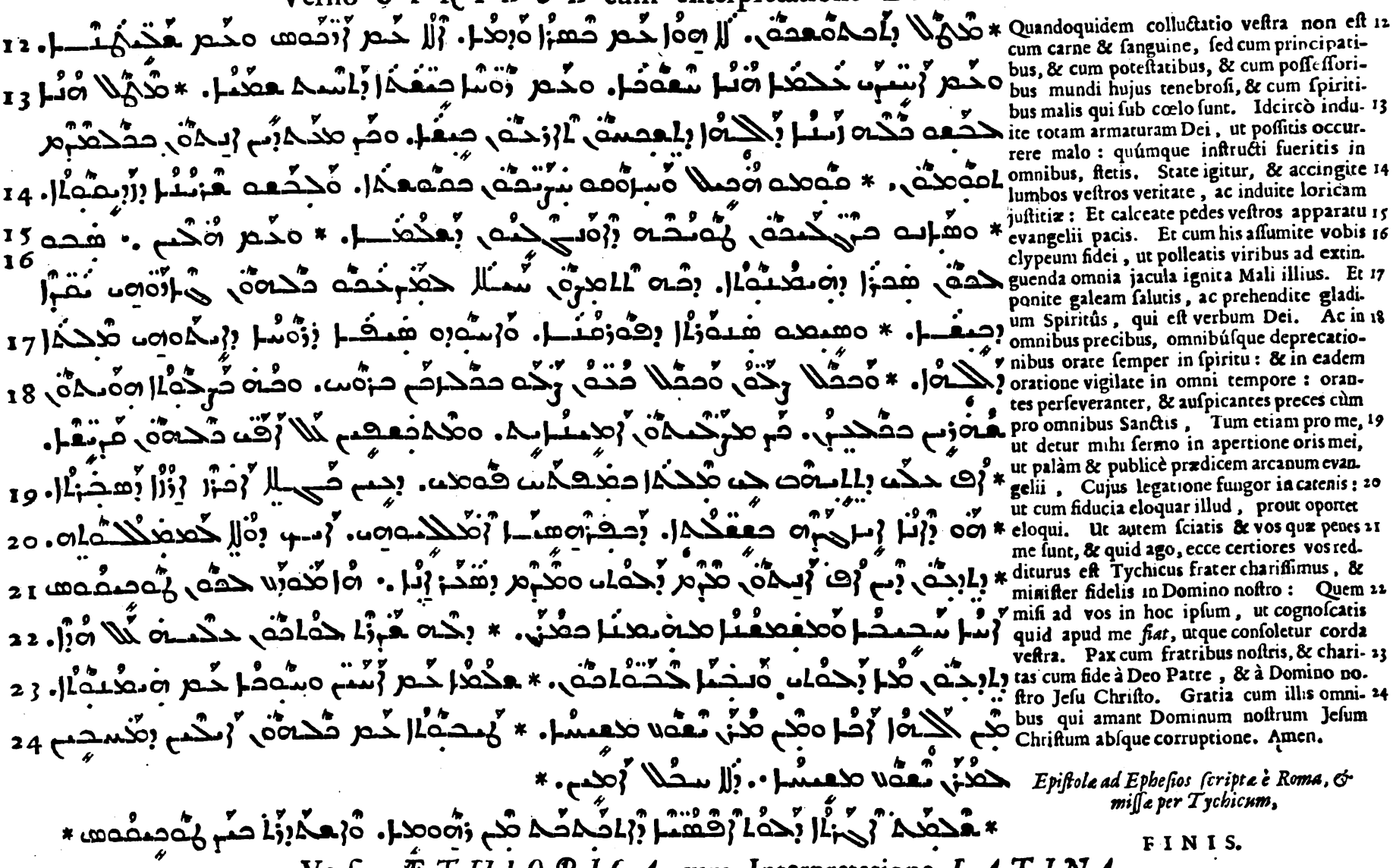
Digitized by Google

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ι'.

Quoniam non est nobis colluctatio adversùs sanguinem & carnem, sed adversùs *principatus,*
12 Ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, *adversùs* potestates, adversùs mundi *potentes* tenebrarum *seculi hujus*, contra
πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ (ι) σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς spiritualia nequitiæ in cœlestibus. *Propter hoc* accipite *universam* arma-
13 τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. Διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανο- turam Dei, ut possitis resistere in die malo, & *omnia*
πλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα *conficientes* stare. State ergò succincti lumbos vestros in veritate, &
14 κατεργασάμενοι στῆναι. Στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ induti loricam justitiæ, Et calceati pedes in præpa-
15 ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, Καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοι- ratione Evangelii pacis: In omnibus *assumentes* scutum fidei,
16 μασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης· Ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, in quo possitis omnia tela *illius Nequam ignita* extinguere: Et
17 ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι· Καὶ galeam *salutaris* assumite, & gladium Spiritûs, quod est
τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μαχαίραν τοῦ Πνεύματος, ὅ ἐστι verbum Dei: Per omnem orationem & obsecrationem orantes *in* omni
18 ῥῆμα Θεοῦ· Διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ tempore in spiritu: & in ipso *hoc* vigilantes in omni instantia &
καιρῷ ἐν πνεύματι· καὶ (κ) εἰς αὐτὸ τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ obsecratione pro omnibus Sanctis: Et pro me, ut mihi detur sermo in
δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων· Καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι (λ) δοθείη λόγος ἐν 19
apertione oris mei *in* fiducia, notum facere mysterium Evangelii:
ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν παῤῥησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου· Pro quo legatione fungor in catena, ut in ipso *liberè loquar*, *ut* oportet me loqui.
Ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παῤῥησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι. 20
Ut autem sciatis & vos quæ circa me, quid agam, omnia vobis nota faciet Tychicus
Ἵνα δὲ (μ) εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμὲ, τί πράσσω, πάντα ὑμῖν γνωρίσει Τυχικὸς 21
dilectus frater & fidelis minister in Domino: Quem misi ad vos in
ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν Κυρίῳ· Ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς 22
illud ipsum, ut cognoscatis quæ circa nos, & consoletur corda vestra. Pax
αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰρήνη 23
fratribus & charitas cum fide, à Deo Patre, & Domino Jesu Christo. Gra-
τοῖς ἀδελφοῖς καὶ (ν) ἀγάπη μετὰ πίστεως, ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ χάρις 24
tia cum omnibus *diligentibus* Dominum nostrum Jesum Christum in incorruptione. Amen.
μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν (ξ) ἀφθαρσίᾳ. ἀμήν.
Ad Ephesios scripta est à Roma per Tychicum.
(†) Πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ. Ἐν στίχοις τιβ'.

MS. A. (ι) σκότους * τούτου, (κ) εἰς αὐτὰ ἀγρυπνοῦντες (λ) δοθῇ (μ) καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε τὰ (ν) ἁγιω μετὰ (ξ) ἀφθαρσίᾳ. (†) Πρὸς Ἐφεσίους.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Quandoquidem colluctatio vestra non est 12
cum carne & sanguine, sed cum principatibus, & cum potestatibus, & cum possessoribus mundi hujus tenebrosi, & cum spiritibus malis qui sub cœlo sunt. Idcircò indu- 13
ite totam armaturam Dei, ut possitis occurrere malo: quúmque instructi fueritis in omnibus, stetis. State igitur, & accingite 14
lumbos vestros veritate, ac induite loricam justitiæ: Et calceate pedes vestros apparatu 15
evangelii pacis. Et cum his assumite vobis 16
clypeum fidei, ut polleatis viribus ad extinguenda omnia jacula ignita Mali illius. Et 17
ponite galeam salutis, ac prehendite gladium Spiritûs, qui est verbum Dei. Ac in 18
omnibus precibus, omnibúsque deprecationibus orate semper in spiritu: & in eadem oratione vigilate in omni tempore: orantes perseveranter, & auspicantes preces cùm
pro omnibus Sanctis, Tum etiam pro me, 19
ut detur mihi sermo in apertione oris mei, ut palàm & publicè prædicem arcanum evangelii, Cujus legatione fungor in catenis: 20
ut cum fiducia eloquar illud, prout oportet eloqui. Ut autem sciatis & vos quæ penes 21
me sunt, & quid ago, ecce certiores vos redditurus est Tychicus frater charissimus, & minister fidelis in Domino nostro: Quem 22
misi ad vos in hoc ipsum, ut cognoscatis quid apud me *fiat*, utque consoletur corda vestra. Pax cum fratribus nostris, & charitas cum fide à Deo Patre, & à Domino nostro Jesu Christo. Gratia cum illis omnibus qui amant Dominum nostrum Jesum Christum absque corruptione. Amen. 23 24

Epistola ad Ephesios scripta è Roma, & missa per Tychicum.

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 ቀትልክሙ፡ሊካን፡መስለ፡ዘሠጋ፡ወደመ፡እሙ፡ዘእንበለ፡መሰለ፡መኳንንተ፡ጽልመት፡ለጋንን *Bellum vestrum non est cum carnali & sanguinali; at enim cum potestatibus te-* 12
13 ት፡እሙያን፡ለለ፡መትሐተ፡ሰማይ።።፦ በለንተዝ፡ንሠሉ፡ወልታ፡እግዚአብሔር፡ከመ፡ትክ *nebrarum, dæmonibus malis qui infra cœlum. Propterea accipite armaturam Dei,* 13
14 ሀሉ፡ተቀውሞታ፡ለዕለት፡እኪት፡ወከመ፡ትቁሙ፡ኵሉ፡ገቢረክሙ፡ቁሙ፡ለእንከ፡ቀኒተክሙ፡ሐ *ut possitis resistere diei malo, & ut stetis omnia conficientes. State igitur cincti* 14
15 ቋክሙ፡በጽድቅ፡ወልበሱ፡ልብሰ፡ጎጲን፡ዘጽድቅ።፦ተሰሊነክሙ፡ጎይለ፡ወንጌል፡በሰላመ።።፦ *lumbos vestros in veritate, & induite vestem ferream justitiæ, Calceati virtu-* 15
te evangelii in pace.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α'. Εὐχαριστία ὑπὲρ τῆς Φιλιππησίων ἀρετῆς, καὶ εὐχὴ τελειώσεως.
Β'. Διήγησις τῆς ἑαυτοῦ διαγωγῆς ἀγωνιστικῆς, καὶ τῆς προθυμίας.
Γ'. Παραίνεσις περὶ χριστομιμήτου ὁμονοίας, καὶ τῆς ἐνδόξου ζωῆς.
Δ'. Περὶ Τιμοθέου καὶ Ἐπαφροδίτου, οὓς ἀπέστειλε πρὸς αὐτούς.
Ε'. Περὶ τοῦ πνευματικοῦ βίου τοῦ μὴ ἐν σαρκὶ, ὃς ἔστι μίμησις τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ.
ς'. Παραινέσεις ἴδιαι τινῶν, καὶ κοιναὶ πάντων.
Ζ'. Ἀποδοχὴ τῆς ἐπιμελείας αὐτῷ διακονίας.

AD PHILIPPENSES EPISTOLA.

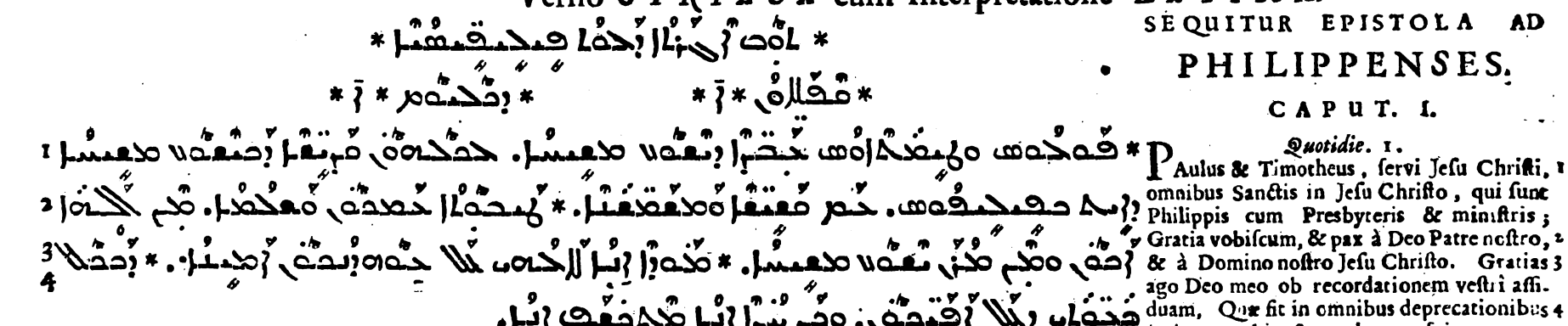
(†) Η ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ. ΚΕΦ. Α'.

CAP. I. α'.

PAULUS & Timotheus servi Jesu Christi, omnibus Sanctis in Christo
1 ΠΑΥΛΟΣ καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Jesu, *existentibus in* Philippis, cum Episcopis & *diaconis*: Gratia vobis &
2 Ἰησοῦ, τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· Χάρις ὑμῖν καὶ pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Gratias ago Deo meo
3 εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου Α' in omni memoria vestri, (Semper in *omni precatione mea* pro omnibus
ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν, (Πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων 4
vobis, cum gaudio deprecationem faciens,)
ὑμῶν, μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος,)

MS. A. (†)···· ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

SEQUITUR EPISTOLA AD PHILIPPENSES.

CAPUT. I.

Quotidie. 1.

PAulus & Timotheus, servi Jesu Christi, 1
omnibus Sanctis in Jesu Christo, qui sunt Philippis cum Presbyteris & ministris; Gratia vobiscum, & pax à Deo Patre nostro, 2
& à Domino nostro Jesu Christo. Gratias 3
ago Deo meo ob recordationem vestri assiduam, Quæ fit in omnibus deprecationibus 4
meis pro vobis: & ego lætus auspicor preces,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

1:12 Quoniam non est nobis colluctatio adversùs carnem & sanguinem; sed adversùs
13 principes, & potestates, adversùs mundi rectores tenebrarum harum, contra spi-
14 ritualia nequitiæ, in cœlestibus. Propterea accipite armaturam Dei, ut possitis re-
15 sistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. State ergò succincti lumbos ve-
16 stros in veritate, & induti loricam justitiæ, Et calceati pedes in præparatione
17 Evangelii pacis: In omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela
18 Nequissimi ignea extinguere: Et galeam salutis assumite; & gladium Spiritûs, (quod est verbum Dei,) Per omnem orationem & obsecrationem orantes omni tempore in spiritu: & in ipso vigilantes in omni instantia, & obsecratione pro omnibus Sanctis: Et pro me, ut detur mihi sermo in apertione oris mei cum fi- 19
ducia, notum facere mysterium Evangelii: Pro quo legatione fungor in catena, 20
ita ut in ipso audeam, prout oportet me, loqui. Ut autem & vos sciatis quæ circa 21
me sunt, quid agam: omnia vobis nota faciet Tychicus, charissimus frater, & fi-
delis minister in Domino: Quem misi ad vos in hoc ipsum, ut cognoscatis quæ 22
circa nos sunt, & consoletur corda vestra. Pax fratribus, & charitas cum fide, à 23
Deo Patre, & Domino Jesu Christo. Gratia cum omnibus, qui diligunt Domi- 24
num nostrum Jesum Christum in incorruptione. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * فَانَّ ٱلْمُصَارَعَةَ لَيْسَتْ لَكُمْ بِٱزَآءِ دَمٍ وَلَحْمٍ بَلْ بِٱزَآءِ ٱلرُّوسَآءِ * بِحُذَآءِ ٱلسَّلَاطِينِ * بِٱزَآءِ اَصْحَابِ عَالَمِ
13 ظُلْمَةِ هٰذَا ٱلدَّهْرِ بِحُذَآءِ رُوحَانِيَّاتِ ٱلْخُبْثِ فِي ٱلْجَوِّ * فَلِهٰذَا تَنَاوَلُوا كَافَّةَ سِلَاحِ ٱللّٰهِ لِتَسْتَطِيعُوا
14 اَنْ تُقَاوِمُوا اَنْتُصَابَهُمْ فِي ٱلْيَوْمِ ٱلْخَبِيثِ * وَاَعْمِلُوا كُلَّ سَعْيٍ لِتَقِفُوا ثَابِتِينَ * اِذَا مُمَنْطَقِينَ
15 حَقَوْكُمْ بِٱلْحَقِّ * لَابِسِينَ دِرْعَ ٱلْعَدْلِ * وَحَاذِيِينَ اَرْجُلَكُمْ بِٱسْتِعْدَادِ بِشَارَةِ ٱلسَّلَامَةِ * وَقَبْلَ
16 هٰذِهِ كُلِّهَا تَنَاوَلُوا تُرْسَ ٱلْاَمَانَةِ ٱلَّذِي بِهِ تَسْتَطِيعُونَ اَنْ تُطْفِئُوا كَافَّةَ سِهَامِ ٱلْخُبْثِ ٱلْحُمِّيِّ *
17 وَاقْبَلُوا هُودَ ٱلْخَلَاصِ وَسَيْفَ ٱلرُّوحِ ٱلَّذِي هُوَ قَوْلُ ٱللّٰهِ * ثُمَّ *
18 * قِرَاآءَةُ ٱلْجُمْعَةِ مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلثَّامِنَةِ عَشَرَ * * مُصَلِّينَ فِي كُلِّ وَقْتٍ بِٱلرُّوحِ * بِكُلِّ
صَلَاةٍ وَتَوَسُّلٍ * وَسَاهِرِينَ فِي هٰذَا ٱلْمَعْنَى بِعَيْنِهِ بِكَافَّةِ ٱلثَّبَاتِ وَٱلتَّضَرُّعِ عَنْ جَمِيعِ ٱلْقِدِّيسِينَ *
19 * وَمِنْ اَجْلِي لِاُعْطَى فِي ٱنْفِتَاحِ فَمِي قَوْلًا * لِاُعَرِّفَ بِسِرِّ ٱلْاِنْجِيلِ بِٱنْجَاهَرِ * ٱلَّذِي عَنْهُ اَسْعَى
20 فِي سَلْسَلَةٍ لِكَيْ اُجَاهِرَ بِهِ كَمَا يَجِبُ عَلَيَّ اَنْ اَتَكَلَّمَ بِهِ * وَلِتَعْرِفُوا اَنْتُمْ اَحْوَالِي وَمَاذَا اَعْمَلُ *
21 سَيُعَرِّفُكُمْ بِهَا كُلِّهَا تِيخِيكُوسُ ٱلْاَخُ ٱلْحَبِيبُ وَٱلْخَادِمُ ٱلْاَمِينُ * فِيمَا يَخُصُّ بِٱلرَّبِّ * ٱلَّذِي اَرْسَلْتُهُ
22 اِلَيْكُمْ فِي هٰذَا ٱلْاَمْرِ نَفْسِهِ * لِتَعْرِفُوا اُمُورَنَا وَيُسَلِّيَ قُلُوبَكُمْ * وَٱلسَّلَامَةُ لِلْاُخُوَّةِ وَٱلْمَحَبَّةُ مَعَ ٱلْاَمَانَةِ
23 مِنَ ٱلْاِلٰهِ ٱلْاَبِ وَٱلرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * ٱلنِّعْمَةُ مَعَ كَافَّةِ ٱلَّذِينَ يُحِبُّونَ رَبَّنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحَ حُبًّا
24 بِلَا فَسَادٍ وَلَا مَعَابٍ اٰمِينَ *

Quoniam luctæ non est vobis adversùs 12
sanguinem & carnem, sed adversùs
principes, contra Potestates, adversùs
dominos mundi tenebrarum hujus se-
culi, contra spiritualia improbi, in
æthere. Propterea assumite universam 13
armaturam Dei, ut possitis resistere oppo-
sitioni eorum in die malo. Et omnia fa- 14
cite ut stetis firmi, præcincti lumbum
vestrum veritate, induti thorace justi-
tiæ, Et calceati pedes vestros præpara- 15
tione annuntiationis pacis. Et ante hæc 16
omnia capite scutum fidei, quo possitis
extinguere cuncta jacula maligni igni-
ta: Et accipite galeam Salvatoris, 17
& gladium Spiritus, qui est sermo
Dei. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ octavæ.

Orantes omni tempore in spiritu, omni 18
oratione & obsecratione: & vigilantes
in hunc eundem sensum omni cum per-
severantia & deprecatione pro omnibus
Sanctis: Et pro me, ut mihi detur in 19
apertione oris mei sermo: ut palàm no-
tum faciam mysterium Evangelii: Pro 20
quo preces fundo in catena, ut pateſa-
ciam illud sicut oportet me loqui de ipso.
ut autem sciatis & vos statum meum 21
& quid agam, omnia vobis nota faciet
Tychicus frater dilectus, & minister fi-
delis in his quæ pertinent ad Dominum:
Quem ad vos misi ob hoc idem negó- 22
tium, ut cognoscerctis res nostras, & con-
solaretur corda vestra. Pax denique 23
fratribus, & charitas cum fide à Deo
Patre, & Domino Jesu Christo. Gra- 24
tia cum omnibus iis qui diligunt Domi-
num nostrum Jesum Christum amore non
vitiato neque culpato, Amen.

Finis hujus epistolæ quæ scripta fuit ab *urbe* Roma per Tychicum.
Laus Deo semper, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወበኵሉ: ንሠሉ: ንዋየ: ሐቅል: ለሃይማኖት: በዘ: ትክሉ:ላጥፍሖቶ:ለኵሉ:ለሐጸሡ:ለእ
17 ኩይ:ርሡኑ:::= ወንሠሉ:ጌሪ:መድኀኒትክሙ:ወመጥበሓተ:ዘመንፈስ: ቅዱስ:ቃለ: እግዚ
18 አብሔር:::= በኵሉ: ጸሎት:ወስእለት: እንዘ:ትጼልዩ: በኵሉ:ጊዜ: በመንፈስ: ቅዱስ:: ወ
19 ሰሀሬሁ: ትግሁ: ወተፀመዱ: በኵሉ: ጸሎት: በእንተ: ኵሉ: ቅዱሳን:::= ወበእንቲአየኒ:ከ
20 መ: የሀበኒ: ቃለ: ወይክሠት: ለፈየ: ወእንግር: ገሃደ: ሕርመተ: ትመህርቱ:::= ዘበእ
21 ንቲአሁ: እትነበል: መቄስዮ: ከመ እንግር: ገህደ: በእንቲአሁ:::= ከመ: ታአመረ:
ለንትሙኒ: ዜናየ: ዘከመ: እንግር: ኵሉ: ያጠይቀክሙ: ጢኪቆስ: እኁነ: ዘናፈቅር:
22 ወላእስ: እግዚአብሔር: ሣለመን:::= ዘፈነውኩ: ኀቤክሙ: ወበእንተዝ: ከመ: ታአመ
23 ሩ: ዜናየ: ወይትፈሣሕክሙ:::= ሰላመ: ለሉሳዊነ: ወተፋቅሮ: መስለ: ሃይማኖት: እ
24 መሓበ: እግዚአብሔር: ለቡነ: ወእግዚእነ: ሊየሱስ: ክርስቶስ:::= ወጸጋሁ: መስለ:
ኵሎሙ: እለ: ያፈቅርዎ: ወላእስ: እግዚአብሔር: ሊየሱስ: ክርስቶስ: ዘለይጠፍእ:::=
ለሰብለ: ሌፈሶን:::=

Et in omnibus accipite arma fidei, quibus possitis extinguere omnes sagittas Mali 16
igniti: Et accipite galeam salutis vestræ, & gladium Spiritûs sancti, verbum 17
Dei, In omni prece & supplicatione precantes: in omni tempore in Spiritu 18
sancto, & cum ipso vigilantes, & perseverantes in omni oratione, pro omnibus
Sanctis: Et pro me, ut det mihi sermonem, & aperiat os meum, & ut loquar 19
palàm religionem doctrinæ suæ: Pro quo legatione fungor vinctus, ut loquar pa- 20
làm de eo. ut sciatis vos historiam mei, quomodò loquor: omnia nota faciet 21
vobis Tychicus, frater noster quem diligimus, & minister Dei fidelis: Quem 22
misi ad vos, & propter hoc ut sciatis historiam meî, & ut consoletur vos.
Pax fratribus nostris, & charitas cum fide à Deo Patre nostro, & Domino 23
nostro Jesu Christo. Et gratia ejus cum omnibus iis qui diligunt eum, & mi- 24
nistrum Dei Jesu Christi incorruptibilis.

Ephesiis.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* PHILIPPENSES.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1:2 PAulus & Timotheus, servi Jesu Christi, omnibus Sanctis in Christo Jesu, qui sunt Philippis, cum Episcopis, & diaconibus. Gratia vobis & pax à
Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Gratias ago Deo meo in omni 3
memoria vestrî, Semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis, 4
cum gaudio deprecationem faciens,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رِسَالَةُ ٱلْقِدِّيسِ بُولُصَ اِلَى ٱلْفِيلِبِّيسِيِّينَ * وَهِيَ فِي عَدَدِ ٱلرَّسَايِلِ سَادِسَةٌ *

* اَلْفَصْلُ ٱلْاَوَّلُ * * قِرَاآءَةُ ٱلْاَنْبِيَا مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلتَّاسِعَةِ عَشَرَ * * مِنْ بُولُصَ وَتِيمُوثَاوُسَ
1 عَبِيدَيْ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ اِلَى كَافَّةِ ٱلْقِدِّيسِينَ بِٱلْمَسِيحِ يَسُوعَ ٱلَّذِينَ بِفِيلِبِّيسَ مَعَ ٱلْاَسَاقِفَةِ وَٱلشَّمَامِسَةِ *
2 * نِعْمَةٌ وَسَلَامَةٌ لَكُمْ مِنَ ٱللّٰهِ اَبِينَا وَٱلرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * اَمَّا بَعْدُ فَاِنِّي اَشْكُرُ اِلٰهِي عَلَى كَافَّةِ
3 4 ذِكْرِكُمْ دَائِمًا * فِي جَمِيعِ تَضَرُّعِي مِنْ اَجْلِكُمْ كُلِّكُمْ صَانِعًا طِلْبَتِي بِسُرُورٍ *

Epistola Sancti PAULI *ad*
PHILIPPENSES:
estque in numero Epistolarum sexta.

CAPUT PRIMUM.
Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ nonæ.

A Paulo & Timotheo servis Jesu 1
Christi, ad omnes Sanctos in Christo
Jesu, qui sunt Philippis, una cum Epi-
scopis ac diaconis. Gratia & pax vobis 2
à Deo Patre nostro, & Domino Jesu
Christo. Ad hæc, gratias ago Deo meo de 3
omni memoria vestra semper: In cunctis 4
precibus meis pro vobis omnibus, faciens
petitionem meam cum gaudio

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ለሰብለ: ፊልጲስዩስ: ወተጽሕፈ: እንዘ: ሀሎ: ብሔረ: ሮሜ:::=
በካልእ: ስንበት: ዘጸሙ: ኅበ: ይትነበብ:::=

1 ፈ ጳውሎስ: ወጢሞቴዎስ: ለግብርተ: ሊየሱስ: ክርስቶስ: ለኵሉ: ቅዱሳን: በክርስቶስ: ሊ
2 የሱስ: ለእለ: ሀለው: ፊልጲሲዩስ: ለጳጳሰት: ወለደቂቀናት:::= ሰላመ: ለክሙ:ወጸጋ: እግ
3 ዚአብሔር: ለቡነ: ወእግዚእነ:ሊየሱስ:ክርስቶስ:::= ፈ ለላኩቶ:ለሉመላኪየ:ዘፅፈ: በ
4 ኵሉ:ወእዘክርክሙ:::= ወእጼሊ:በኵሉ:በእንቲአክሙ:ወእገብር: ጸሎትየ:ፍሡሐ:::=

PHILIPENSIBUS: et scripta fuit quum esset in civitate Romæ.

CAPUT. I.

Secundo sabbato jejunii, quando legitur.

Paulus & Timotheus, servi Jesu Christi, omnibus Sanctis in Christo Jesu, qui 1
sunt Philipis, Papis, (i.e. Episcopis,) & Diaconis, Pax vobis & gratia Dei Patris 2
nostri, & Domini nostri Jesu Christi. Gratias ago Deo meo semper in omnibus, & 3
memoriâ retineo vos, Et oro semper pro vobis, & facio preces meas cum gaudio, 4

Digitized by Google

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Super communicatione vestra in Evangelium, à prima die usque nunc:
5 Ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, (α) ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν·
Confidens ipsum hoc, quia ille incipiens in vobis opus bonum, perficiet
6 πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν, ἐπιτελέσει
usque in diem Jesu Christi: Sicut est justum mihi hoc sentire pro omnibus
7 (β) ἄχρις ἡμέρας Ἰησοῦ Χριστοῦ· Καθώς ἐστι δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων
vobis, propter habere me in corde vos, in & vinculis meis, &
ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου, καὶ
defensione, & confirmatione Evangelii, communicatores meæ gratiæ
τῇ ἀπολογίᾳ, καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συγκοινωνούς μου τῆς χάριτος
omnes vos existentes. Testis enim mihi est Deus, quomodò cupiam omnes
8 πάντας ὑμᾶς ὄντας. Μάρτυς γάρ μού ἐστιν ὁ Θεὸς, ὡς ἐπιποθῶ πάντας
vos in visceribus Jesu Christi. Et hoc oro, ut charitas
9 ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις (γ) Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη
vestra amplius magis ac magis abundet in scientiâ & omni sensu, Ad
10 ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, Εἰς
probandum vos præstantia, ut sitis sinceri & inoffensi
τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι
in diem Christi, Repleti fructibus justitiæ eorum quæ per Jesum Christum,
11 εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, πεπληρωμένοι (δ) καρπῶν δικαιοσύνης τῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ,
in gloriam & laudem Dei. Scire autem vos volo, fratres, quia quæ
12 εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον Θεοῦ. Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοὶ, ὅτι τὰ κατ'
circa me, magis ad profectum Evangelii venerunt. Itaque vincula mea
13 ἐμὲ, μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν. Ὥστε τοὺς δεσμούς μου
manifesta in Christo fieri in toto prætorio, & cæteris omnibus: Et
14 φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι· Καὶ
plures fratrum in Domino, fretos vinculis meis, abundantiùs
τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως
audere impavidè verbum loqui. Quidam quidem & propter invidiam
τολμᾶν ἀφόβως (ε) τὸν λόγον λαλεῖν. Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον 15
& contentionem: quidam autem & propter bonam voluntatem Christum præ-
καὶ ἔριν· τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν (ζ) κη-
dicant. Hi quidem ex contentione Christum annuntiant non sincerè, ex istimantes
ρύσσουσιν. Οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι 16
afflictionem afferre vinculis meis: Illi verò ex charitate, scientes quoniam in
θλῖψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου· Οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς 17
defensionem Evangelii positus sum. Quid enim? Attamen omni modo, sive
ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι. Τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπῳ, εἴτε 18
specie, sive veritate, Christus annuntiatur: & in hoc gaudeo, sed &
προφάσει, εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ
gaudebo. Scio enim quia hoc mihi proveniet ad salutem per vestram
χαρήσομαι. Οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν 19
orationem, & subministrationem Spiritûs Jesu Christi, Secundùm expecta-
δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ Πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, Κατὰ τὴν ἀποκαρα- 20
tionem & spem meam, quia in nullo pudefiam: sed in omni fiducia,
δοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παῤῥησίᾳ,
sicut semper, & nunc magnificabitur Christus in corpore meo, sive per vitam,
ὡς πάντοτε, καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς,
sive per mortem. Mihi enim vivere, Christus: & mori, lucrum.
εἴτε διὰ θανάτου. Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, Χριστὸς· καὶ τὸ ἀποθανεῖν, κέρδος. 21
Si verò vivere in carne, hoc mihi fructus operis, & quid eligam non cognosco.
Εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου, καὶ τί αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω. 22
Coarctor enim è duobus, desiderium habens ad dissolvi, & cum Christo
Συνέχομαι (η) γὰρ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι, καὶ σὺν Χριστῷ 23
esse: multo magis melius:
εἶναι· πολλῷ (θ) μᾶλλον κρεῖσσον·

Καφ. α'. MS A. (α) ἀπὸ τ πρώτης (β) ἄχρι ῆς ἡμέρας (γ) Χριστοῦ Ἰησοῦ. (δ) καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ (ε) τ λόγον τοῦ Θεοῦ λαλεῖν. (ζ) κηρύσσουσιν. Οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι· Οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τ Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ' ἁγνῶς, οἰόμενοι θλῖψιν ἐγεῖραι τοῖς δεσμοῖς μου. Τί γάρ; πλὴν ὅτι παντὶ (η) ἢ (θ) δὲ μᾶλλον

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Ob communionem vestram quæ est in Evangelio à primo die & etiamnùm: Quippe 5
qui confidam de hoc, quòd qui inchoavit in 6
vobis opera bona, ipse perficiet usque ad
diem Domini nostri Jesu Christi. Sic enim 7
æquum est me sentire de vobis omnibus,
quoniam in corde meo positi estis, & in
vinculis meis, & in defensione quæ fit pro
veritate Evangelii, quum socii estis mecum participes gratiæ. Testis est enim mihi Deus 8
quomodò amore vos complectar in visceribus Jesu Christi. Et hoc oro, ut adhuc 9
multiplicetur & abundet charitas vestra in
cognitione, omnique intellectu spirituali.
Ut dijudicetis ea quæ sunt convenientia, si- 10
tísque puri absque offendiculo in diem Christi. Ac repleti fructibus justitiæ illius quæ 11
fit per Jesum Christum ad laudem & honorem Dei.

Petri & Pauli commemoratione. 2.

Velim autem vos scire, fratres mei, opus 12
meum majores progressus facere in Evangelio: Adeò ut & vincula mea revelata sint 13
in Christo in toto prætorio, & apud cæteros omnes. Et multitudo fratrum qui sunt 14
in Domino nostro, confisi vinculis meis,
ausi sunt magìs absque timore proloqui sermonem Dei. Nonnulli quidem ex invidia 15
& contentione; nonnulli verò bonâ voluntate & charitate Christum prædicant.
Quippe qui sciant in defensionem Evange- 16
lii me constitutum esse. Illi autem qui per 17
contentionem Christum prædicant, non
sincerè *agunt*, sed quia arbitrantur se addere oppressionem vinculis meis. Quin hac 18
in re gavisus sum, & gaudeo, quòd quovis modo sive per occasionem, sive per veritatem Christus prædicetur. Scio enim 19
hæc mihi ad salutem cessura per deprecationes vestras, & per donationem spiritûs
Jesu Christi. Quemadmodum spero & 20
expecto nullâ in re me pudefactum iri, sed
aperto vultu sicut semper, ita & nunc
magnificandum Christum in corpore meo,
sive per vitam, sive per mortem. Siqui- 21
dem vita mea, mea inquam, Christus est:
quòd si moriar, lucro mihi cedit. Sin au- 22
tem, & in hac vita quæ est in carne, fructus mihi sunt in operibus meis: nescio
quid eligam mihi. Nam me premunt hæc 23
duo. Liberari cupio, ut sim cum Christo:
& hoc longè satius mihi fuerit.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 በእንተ : ተስፈኩሙ : በትመህርተ : ወንጌል : እመቀደሚት : ዕለት : እስከ : ይእዜ ::=:
6 ተአሚንየ : ከሙ : ውእቱ : ዘወጠነ : ለኩሙ : መግበረ : ሠናየ : ይፈጽሞ : እስከ : ዕለተ :
7 ሊያሱስ : ክርስቶስ ::=: እሙ : ርቱዕ : ሊተ : ዘንተ : ለኩሊ : በእንቲአኩሙ : እሙ :
ሀለውኩሙ : ውስተ : ልብየ :: ወበመዋቅሕትየ : ወበቅሠፈትየ : ወበለጽንዖ : ትመህርተ :
8 ተሰፈኩሙ : ኵልኩሙ : ሓበርኩሙ : ሥጋሁ ::=: ስሙዕየ : እግዚአብሔር :
9 ዘበሙ : ለፍቀረኩሙ : ለኵልኩሙ : በፍቅረ : ክርስቶስ ::=: ወእጸሊ : በእንተ : ዝኒ
ቱ : ከሙ : ይብዛሓ : ተፈቅሮትኩሙ : ፈድፋደ : እሙን : ፈድፋደ : በለእምሮ : ወበ
ኵሉ : ጥበብ ::=:

Propter perseverantiam vestram in doctrina Evangelii, à primo die usque 5
nunc. Confidens quòd ipse qui cœpit pro vobis opus bonum, perficiet us- 6
que diem Jesu Christi. Quia convenit mihi hoc cogitare de vobis: quia 7
estis in corde meo, & in vinculis meis, & in plaga mea, & in confir-
matione doctrinæ spei vestræ, omnes vos communicâstis mecum in gratia ejus. 8
Testis meus est Deus, quomodò diligam vos omnes in dilectione Christi. Et 9
oro propter hoc ut abundet charitas vestra magìs & magìs, in scientia &
in omni intelligentia:

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

5 Super communicatione vestra in Evangelio Christi à prima die usque nunc.
6 Confidens hoc ipsum, quia qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet us-
7 que in diem Christi Jesu. Sicut est mihi justum hoc sentire pro omnibus vo-
bis: eò quòd habeam vos in corde, & in vinculis meis, & in defensione,
8 & confirmatione Evangelii, socios gaudii mei omnes vos esse. Testis enim
9 mihi est Deus, quomodò cupiam omnes vos in visceribus Jesu Christi. Et
hoc oro ut charitas vestra magis ac magis abundet in scientia, & in omni
10 sensu: Ut probetis potiora, ut sitis sinceri, & sine offensa in diem Chri-
11 sti, Repleti fructu justitiæ per Jesum Christum, in gloriam & laudem Dei.
12 Scire autem vos volo, fratres, quia quæ circa me sunt magis, ad profectum
13 venerunt Evangelii: Ita ut vincula mea manifesta fierent in Christo in
14 omni prætorio, & in cæteris omnibus: Et plures è fratribus in Domino
confidentes vinculis meis, abundantiùs auderent sine timore verbum Dei lo-
qui. Quidam quidem & propter invidiam & contentionem, quidam autem 15
& propter bonam voluntatem Christum prædicant, Quidam ex charitate, 16
scientes quoniam in defensionem Evangelii positus sum. Quidam autem ex 17
contentione Christum annuntiant non sincerè, existimantes pressuram se susc-
citare vinculis meis. Quid enim? Dum omni modo, sive per occasionem, 18
sive per veritatem; Christus annuntietur; & in hoc gaudeo, sed & gaudebo.
Scio enim quia hoc mihi proveniet ad salutem, per vestram orationem, & 19
submINistrationem Spiritûs Jesu Christi, Secundùm expectationem & spem 20
meam, quia in nullo confundar: sed in omni fiducia sicut semper, & nunc
magnificabitur Christus in corpore meo, sive per vitam, sive per mortem. 21
Mihi enim vivere Christus est, & mori lucrum. Quòd si vivere in carne, hic 22
mihi fructus operis est, & quid eligam ignoro. Coarctor autem è duobus: 23
desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo, multò magis melius:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

5 6 * عَلَى اشْتِرَاكِكُمْ فِي ٱلْبِشَارَةِ مُنْذُ أَوَّلِ يَوْمٍ إِلَى ٱلْآنَ * وَاثِقًا بِهٰذَا ٱلْأَمْرِ نَفْسِهِ * أَنَّ ٱلَّذِي
7 ٱبْتَدَأَ فِيكُمْ بِعَمَلٍ صَالِحٍ سَيُتَمِّمُهُ إِلَى يَوْمِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * كَمَا هُوَ وَاجِبٌ عَلَيَّ * أَعْتَقِدُ هٰذَا فِيكُمْ
كُلِّكُمْ مِنْ أَجْلِ أَنَّكُمْ فِي قَلْبِي فِي قُيُودِي وَفِي ٱعْتِذَارِي وَفِي تَحْقِيقِ ٱلْبِشَارَةِ * إِذْ كُنْتُمْ كُلُّكُمْ
شُرَكَاءَ مَعِي فِي نِعْمَتِي * نَمْ * * قِرَاءَةُ ٱلثُّلُثَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلتَّاسِعَةِ عَشَرَ *
8 9 * وَٱللّٰهُ هُوَ ٱلشَّاهِدُ لِي أَنِّي أَشْتَاقُ إِلَيْ جَمَاعَتِكُمْ بِتَحَنُّنَاتِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * وَهٰذَا ٱلِٱبْتِهَالُ أَبْتَهِلُ
10 أَنْ يَزِيدَ مَحَبَّتُكُمْ أَيْضًا أَكْثَرَ وَأَفْضَلَ بِمَعْرِفَةٍ وَبِكُلِّيَّةِ ٱلْحِسِّ * لِتَمْتَحِنُوا ٱلْأُمُورَ ٱلْمُخْتَلِفَةَ *
11 لِتَكُونُوا أَنْقِيَاءَ ٱلسَّذَاجَةِ وَغَيْرَ مُتَشَكِّكِينَ فِي يَوْمِ ٱلْمَسِيحِ * مَمْلُوِّينَ ثَمَرَ ٱلْعَدْلِ * بِيَسُوعَ
ٱلْمَسِيحِ لِمَجْدِ ٱللّٰهِ وَمَدْحِهِ * * قِرَاءَةُ ٱلْأَرْبِعَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلتَّاسِعَةِ عَشَرَ *
12 13 * وَأُرِيدُ أَنْ تَعْلَمُوا يَا إِخْوَتِي أَنَّ أُمُورِي قَدْ أَسْرَعَتْ عَلَى نَجَاحِ ٱلْبِشَارَةِ كَثِيرًا * حَتَّى أَنَّ قُيُودِي
14 مِنْ أَجْلِ ٱلْمَسِيحِ تَصِيرُ ظَاهِرَةً فِي قَصْرِ ٱلسُّلْطَانِ أَجْمَعَ * وَعِنْدَ بَاقِي ٱلنَّاسِ كُلِّهِمْ * وَأَنَّ
ٱلْأَكْثَرِينَ مِنَ ٱلْإِخْوَةِ مِنْ أَجْلِ ٱلرَّبِّ * نَمْ * * ٱلثُّلُثَا * لِتَقْهِرِهِمْ بِقُيُودِي
15 يَجْتَرِئُونَ أَنْ يَتَكَلَّمُوا بِقَوْلِ ٱلْكِرَازَةِ بِلَا خَوْفٍ تَكَلُّمًا كَثِيرًا * فَقَوْمٌ مِنْهُمْ يَكْرِزُونَ بِٱلْمَسِيحِ مِنْ
16 أَجْلِ حَسَدٍ وَنَحْكٍ * وَقَوْمٌ بِٱخْتِيَارٍ وَإِرْضَاءٍ * فَأُولٰئِكَ يَسِيعُونَ بِٱلْمَسِيحِ مِنْ تَحْرِيصٍ وَنَحْكٍ لَا
17 عَلَى خَالِصَةٍ * ظَانِّينَ أَنَّهُمْ يُحَلِّبُونَ عَلَى قُيُودِي حُزْنًا * وَهٰؤُلَاءِ يَكْرِزُونَ مِنْ مَحَبَّةٍ * عَالِمِينَ أَنِّي
18 مَنْصُوبٌ لِٱعْتِذَارِ ٱلْبِشَارَةِ * وَلٰكِنْ أُطْنِبُ * لَكِنْ بِكُلِّ حَالٍ ٱلْمَسِيحُ يُسْتَادُ بِهِ * أَمَّا بِحُجَّةٍ وَإِمَّا بِحَقٍّ *
فَقَدْ سُرِرْتُ بِهٰذَا * بَلْ وَسَأُفْرَحُ بِهِ * لِأَنِّي أَعْلَمُ أَنَّ هٰذَا يَسُوقُ لِي خَلَاصًا بِطِلْبَتِكُمْ * وَبِدُرُورِ
19 20 رُوحِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * كَمَا يَحْتَضُّ بِٱنْتِظَارِي وَتَأَمُّلِي * نَمْ *
* قِرَاءَةُ ٱلْخَمِيسِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلتَّاسِعَةِ عَشَرَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَ *
لِأَنِّي لَسْتُ أَخْجَلُ فِي شَيْءٍ * بَلْ يَتَعَظَّمُ ٱلْمَسِيحُ كَمَا فِي كُلِّ وَقْتٍ * وَٱلْآنَ يَتَعَظَّمُ ٱلْمَسِيحُ فِي جِسْمِي * إِمَّا
21 فِي حَيَاتِي وَإِمَّا فِي مَوْتِي * لِأَنَّ صَالِحًا عِنْدِي أَنْ أَحْيَا وَرِبْحًا لِي أَنْ أَمُوتَ * فَإِنْ عِشْتُ بِٱلْجَسَدِ
22 فَهٰذَا لِي ثَمَرُ عَمَلٍ * وَلَسْتُ أَعْرِفُ مَاذَا أَخْتَارُ * إِذْ قَدْ أَكْتَنِفُنِي هٰذَانِ ٱلْعُرْمَانِ * فَإِنَّ ٱلشَّهْوَةَ
23 لِي أَنْ أَحُلَّ وَأَكُونَ مَعَ ٱلْمَسِيحِ * وَهٰذَا أَوْلَى بِي وَأَفْضَلُ كَثِيرًا *

Propter participationem vestram in Evangelio, à primo die ad hoc usque 5
tempus: Certus de hac ipsa spe, quòd qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet 6
illud usq; ad diem Jesu Christi. Quem- 7
admodum conveniens est mihi, credo hoc de vobis omnibus; eo quòd sitis in corde meo tum in vinculis meis, tum in defensione mea, & in confirmatione Evangelii: quum vos omnes sitis mecum participes in gratia mea. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ nonæ.

Et testis est mihi Deus quòd expetam 8
vos omnes in teneritudinibus Jesu Christi. Et hanc supplicationem fundo, ut 9
charitas vestra magis adhuc atque præstantiùs crescat in cognitione & totalitate sensus: ut probetis res discrepantes: ut sitis syncerè pii, & non hæsitantes in die Christi, Pleni fructibus justitiæ per Jesum Christum, ad gloriam Dei ejusque laudem. 10 11

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ nonæ.

Volo autem vos scire O fratres mei, 12
res meas vehementer excessisse ad profectum Evangelii: Adeo ut vincula 13
mea propter Christum, celebria fiant in tota æde Imperatoris, & apud cæteros omnes homines: Et ut plerique ex fratribus propter Dominum Hucusque. 14

Feriâ tertiâ.

ob fiduciam suam in vinculis meis, audeant loqui verba prædicationis absque metu, sermone multo. Ac nonnulli quidem eorum Christum prædicant ex 15
invidia & contentione: nonnulli verò sponte ac libenter. Et illi quidem Chri- 16
stum promulgant ex vitiosa pietate & contentione, non ex concordia; existimantes sese afflictionem superallaturos vinculis meis. Isti verò prædicant 17
ex charitate, scientes me esse erectum ad defensionem Evangelii. Sed quid 18
pluribus contendo? quovis tamen modo Christus prædicetur, sive per prætextum, sive per veritatem: de hoc sanè gavisus sum, imò & gaudebo. Novi 19
enim quòd hoc adducet mihi salutem, per deprecationem vestram, & instillationem spiritus Jesu Christi, Secundùm 20
intentam expectationem & spem meam. Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ nonæ post Pentecosten.

Non enim erubesco in re ulla, sed cum libertate, sicut omni tempore. Nunc etiam magnificabitur Christus in corpore 21
meo, sive per vitam meam, sive per mortem meam. Nam bonum est apud me 22
vivere, & lucrum mihi est mori. Quod si vivam in carne, id mihi operæ pretium est: & ignoro quid eligam, Quum 23
hisce duobus consiliis coarctor. Desiderium enim flagrat ut dissolvar & abeã, simque cum Christo: atque hoc longè præstantius & excellentius est mihi.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

10 ከመ፡ ታመክረ፡ ዘይኄይሰ፡ ወከመ፡ ትኩኑ፡ ሞሀርያን፡ ወትስልጡ፡ በዕለተ፡ ክርስቶስ።።።
11 ለእዝ፡ ሙሉኣን፡ ለእትው፡ ፍሬ፡ ጽድቅ፡ በእእተ፡ ሊየሱስ፡ ክርስቶስ፡ በሰብሐቲሁ፡ ወ
12 ለሥቱቱ፡ ለእግዚአብሔር።።። ፪፡ ወእፈቅድ፡ ለኅዊኑ፡ ታለመረ፡ ዜናየ፡ ከመ፡ ፈድፋ
13 ደ፡ ተለዓለ፡ ወእተ፡ ትምህርተ፡ ወእንጌል።።። ወተዐወቀ፡ ሞዋቅሕትየ፡ በክርስቶስ፡ ለ
14 የሱስ፡ በኅበ፡ ኩሉ፡ ሙሉ፡ ወበኅበ፡ ባዕደንሂ፡ ወበእሉሂ።።። ወበኅበ፡ ለኅዊኑ፡ በእእ
ተ፡ እግዚእነ፡ ፈድፋደ፡ ተዐገሱ፡ ሞዋቅሕትየ።። ወተኀበሉ፡ ደንግሬ፡ ለቃቢሶው፡ ቃለ፡
15 እግዚአብሔር።።። ወቦእለ፡ በቅንኣቶው፡ ወቦእለ፡ ፈቀዱ፡ ይስብኩ፡ ወይመሀሩ፡ በእእ
17 ተ፡ ክርስቶስ።።። ወቦእለ፡ በለፍቅሮ።።
በ፡ ፪ ሰንበት፡ ጸሙ።።።
16 ታለመረ፡ ከመ፡ ለመህሮ፡ ወንጌል፡ ተሠየሙ።።። ወእለሰ፡ ለትዝህርቶው፡ ይነግሩ፡
18 በእእተ፡ ክርስቶስ፡ ያነሣሉ፡ ሊተ፡ ሕጣመ፡ ለመቀሕትየ።።። ወባሕቱ፡ ዘኮነ፡ እ
መኒ፡ በለድልመ፡ ወእመኒ፡ በለጣእ፡ ደእው፡ ይእውኑ፡ በእእተ፡ ክርስቶስ፡ ወበእእተዝ፡
19 እትረሣሕ፡ ወእትሐሠይ።።። ላለመር፡ ከመ፡ ቦቱ፡ እሰይ፡ በጸሎትክሙ፡ ወበሃይማኖ
20 ተ፡ ሊየሱስ፡ ክርስቶስ።።። በከመ፡ ተሐፈውኩ፡ ወተወከልኩ፡ ከመ፡ ሊይትኀፈር፡ ወሊ
በመንትኖ፡ ደእው፡ ተፈሣሕኩ፡ ቦቱ፡ ዘልፈ።። ወደእዜኒ፡ ዕበዩ፡ ለክርስቶስ፡ በለሠጋየ፡
21 እመኒ፡ በሕይወት፡ ወእመኒ፡ በሞት።።። ለእሰ፡ እመኒ፡ ሐየውኩ፡ ለክርስቶስ፡ ወእመ
22 ኒ፡ ሞትኩ፡ ርቡሕ፡ ሊተ።።። ወሐይወ፡ በለሠጋየሰ፡ ከመ፡ እፍረይ፡ ለመግርየ።። ወ
23 ኅጣእኩ፡ ዘእረሲ፡ እመእሱንቱ፡ ክልኤቱ።።። ወእፈቱሰ፡ እፍልስ፡ ወለሠኩ፡ ኅበ፡
ክርስቶስ።።።

ut probetis quod potius est, & ut sitis electi, & ut perfecti sitis in die Christi, 10
Repleti fructu justitiæ per Jesum Christum in gloria ejus, & laude Dei. Et volo 11
fratres nostri, ut cognoscatis narrationem de me, quomodò magis exaltatus est Chri- 12
stus in doctrina Evangelii: Et manifesta fiunt vincula mea in Christo Jesu, apud 13
totum prætorium, & alibi, & ubique; Et apud fratres nostros, per Dominum 14
nostrum magis sustinuerunt vincula mea, & ausi sunt loqui confirmantes verbum Dei. Et sunt qui ex invidia: & sunt qui volunt prædicare & docere de Christo, 15
sunt inquam, qui ex amore ejus:

Secundo sabbato jejunii.

Scientes quòd docere Evangelium constitutus sum. Et qui in gloriationem eorum 17
loquuntur de Christo, adferunt mihi afflictionem vinculis meis. 16

Versus 17. præponitur versui 16.

Veruntamen quocunque modo *fuerit, sive simulatè sive vetè, tamen profitentur* 18
Christum, & profiteræ gaudeo & exulto. Scio quòd in eo vivam per orationem 19
vestram, & per fidem Jesu Christi, Sicut speravi & confidi, quòd non pude- 20
fierem in alio: sed gavisus sum in eo semper, & nunc magnificabo Christum in corpore meo, sive in vita sive in morte. Ego si vixero, Christo: & si mortuus fuero, 21
lucrum mihi erit. Et vivit in corpore meo Christus, *ut frugifera faciam opera* 22
mea: & hæsito quid constituam ex hisce duobus. Et desidero migrare, & esse apud 23
Christum.

Digitized by Google

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Β' Γ'.

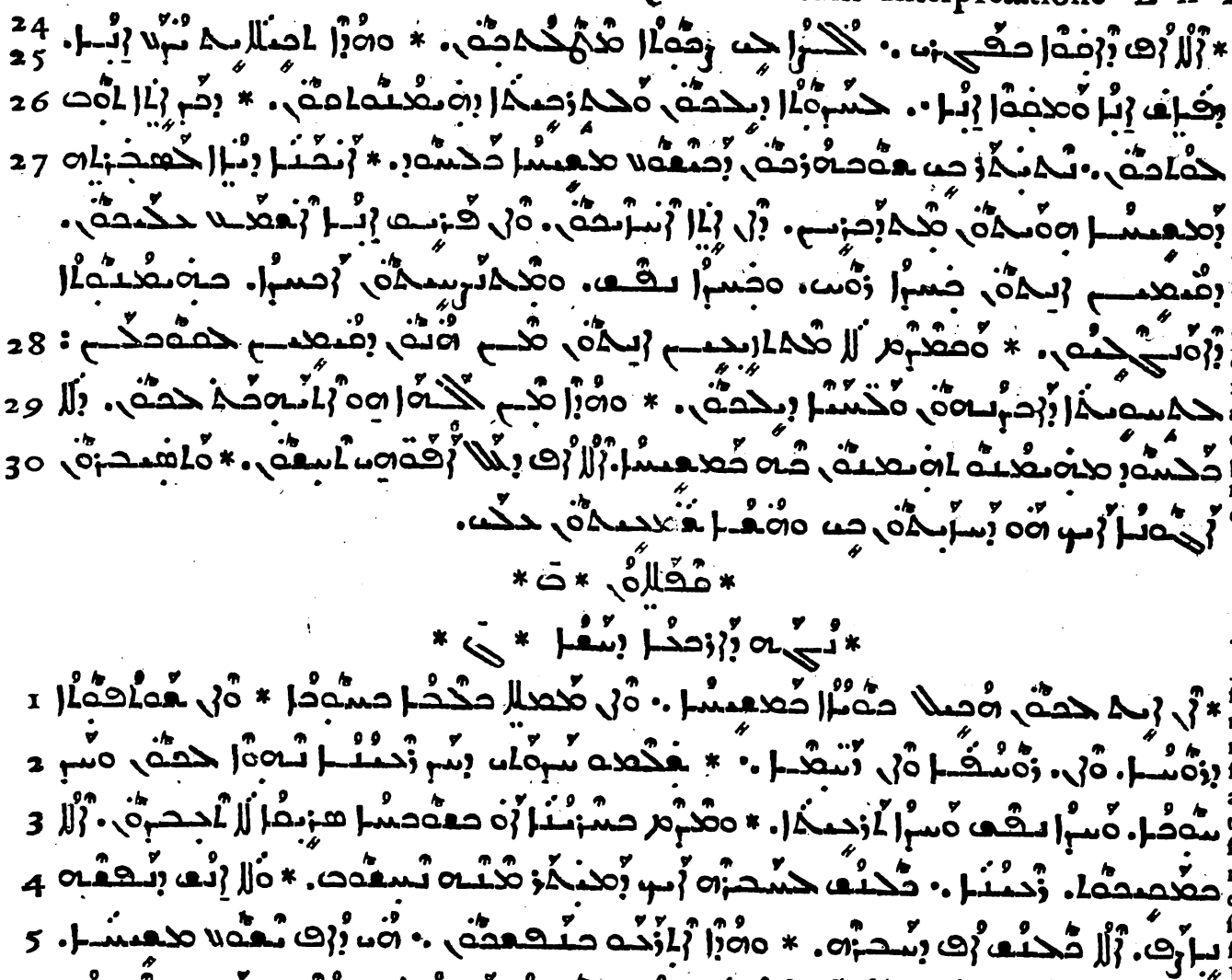
24 Αὶ permanere in carne, magis necessarium propter vos. Et hoc confisus
25 Τὸ δὲ ἐπιμένειν (ι) ἐν τῇ σαρκὶ, ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο πεποιθὼς
scio, quia manebo & una permanebo omnibus vobis, ad vestrum profectum &
οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ (κ) συμπαραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν, εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ
gaudium fidei: Ut gloriatio vestra abundet in Christo Jesu in me,
26 χαρὰν τῆς πίστεως· Ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ,
per meam præsentiam iterùm ad vos. Tantùm dignè Evangelio
27 διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου
Christi gerite vos, ut sive veniens & videns vos, sive absens audiam quæ de
τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν ἀκούσω τὰ περὶ
vobis, quia statis in uno Spiritu, uno animo, collaborantes fidei Evangelii:
ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ Πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ, συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου·
Et non territi in ullo ab adversariis: quod illis quidem est
28 Καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· (λ) ἥτις αὐτοῖς μέν ἐστιν
indicium perditionis, vobis autem salutis: & hoc à Deo. Quia vobis
29 ἔνδειξις ἀπωλείας, (μ) ὑμῖν δὲ σωτηρίας· καὶ τοῦτο ἀπὸ Θεοῦ. Ὅτι (ν) ὑμῖν
donatum est pro Christo, non solùm in eum credere, sed & pro illo pati:
ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν·
Idem certamen habentes, quale vidistis in me, & nunc auditis in me.
30 Τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἴδετε ἐν ἐμοὶ, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

CAP. II. β'.

1 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία Γ'
Si qua ergò consolatio in Christo, si quod solatium charitatis, si qua communio
Spiritûs, si qua viscera & miserationes: Implete meum gaudium,
2 Πνεύματος, (α) εἴ τινα σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί· Πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν,
ut idem sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes, unum sentientes:
ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, (β) τὸ ἓν φρονοῦντες·
Nihil per contentionem aut inanem gloriam, sed modestiâ alii alios
Μηδὲν κατ' ἐριθείαν (γ) ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους 3
arbitrantes superiores sibi ipsis. Non quæ sua singuli considerate, sed & 4
ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν. Μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι (δ) σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ
aliorum unusquisque. Hoc enim sentiatur in vobis, quod & in Christo Jesu:
τὰ (ε) ἑτέρων ἕκαστος. Τοῦτο γὰρ φρονείσθω ἐν ὑμῖν, ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· 5
Qui in forma Dei existens, non prædam reputavit esse pari Deo: Sed 6
Ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ· Ἀλλὰ 7
semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudine hominum factus,
ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος,
& habitu inventus ut homo, Humiliavit semetipsum, factus obe-
καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, Ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑπή- 8
diens usque ad mortem, mortem autem crucis. Ideò & Deus illum
κοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν 9
superexaltavit, & donavit illi nomen super omne nomen: Ut
ὑπερύψωσε, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ (ζ) ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· Ἵνα 10
in nomine Jesu omne genu flectatur cœlestium, & terrestrium, & infer-
ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων, καὶ ἐπιγείων, καὶ καται-
norum: Et omnis lingua confiteatur; Quia Dominus, Jesus Christus,
χθονίων· Καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται, Ὅτι Κύριος, Ἰησοῦς Χριστὸς, 11
in gloriam Dei Patris. Itaque, dilecti mei, (sicut semper obe-
εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός. Ὥστε, (η) ἀγαπητοί μου, (καθὼς πάντοτε ὑπη- 12
distis,) non ut in præsentia mea tantùm, sed nunc multò ma-
κούσατε,) μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλ-
gis in absentia mea, cum metu & tremore vestram ipsorum salutem ado-
λον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατερ-
peramini.
γάζεσθε.

MS.A. (ι) τῇ σαρκὶ, (κ) παραμενῶ (λ) ἥτις δέν αὐτοῖς ἔνδειξις (μ) ὑμῶν (ν) ὅτιν Κεφ. β'. MS.A. (α) εἴ τις σπλάγχνα (β) τὸ αὐτὸ φρονοῦντες· (γ) μηδὲ κατ' κενοδοξίαν,
(δ) σκοποῦντες, (ε) ἑτέρων. Ἕκαστοι τοῦτο φρονεῖτε ἐν (ζ) τὸ ὄνομα (η) ἀδελφοί μου,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 ܐܠܐ ܐܦ ܒܦܓܪܐ ܐܙܠ ܐܢܐ ܒܥܝ ܕܐܢܬܘܢ ܀ ܘܗܕܐ ܐܝܬ ܠܝ ܕܐܝܟ ܕܐܫܬܘܕܥ ܐܢܐ ܐܦ ܒܬܪ ܀
25 ܐܦ ܒܬܪ ܐܢܐ ܐܬܩܝܡ ܘܐܬܒܣܡ ܠܟܠܗܘܢ ܀ ܕܐܦ ܐܢܐ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܀ ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܐܝܡܢ ܕܐܬ
26 ܐܦ ܒܬܪ ܐܢܐ ܐܬܩܝܡ ܘܐܬܒܣܡ ܠܟܠܗܘܢ ܀ ܕܐܦ ܐܢܐ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܀ ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܐܝܡܢ ܕܐܬ
27 ܐܦ ܒܬܪ ܐܢܐ ܐܬܩܝܡ ܘܐܬܒܣܡ ܠܟܠܗܘܢ ܀ ܕܐܦ ܐܢܐ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܀ ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܐܝܡܢ ܕܐܬ
28 ܐܦ ܒܬܪ ܐܢܐ ܐܬܩܝܡ ܘܐܬܒܣܡ ܠܟܠܗܘܢ ܀ ܕܐܦ ܐܢܐ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܀ ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܐܝܡܢ ܕܐܬ
29 ܐܦ ܒܬܪ ܐܢܐ ܐܬܩܝܡ ܘܐܬܒܣܡ ܠܟܠܗܘܢ ܀ ܕܐܦ ܐܢܐ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܀ ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܐܝܡܢ ܕܐܬ
30 ܐܦ ܒܬܪ ܐܢܐ ܐܬܩܝܡ ܘܐܬܒܣܡ ܠܟܠܗܘܢ ܀ ܕܐܦ ܐܢܐ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܀ ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܐܝܡܢ ܕܐܬ

Sed & manere in corpore cogit me negotium propter vos: Et hoc certò scio me manſurum & moram facturum ad gaudium veſtrum, & ad incrementum fidei veſtræ. Ut quum iterum venerim ad vos, exuberet in me gloriatio veſtra, quæ eſt in Jeſu Chriſto tantùm. Sicut decet Evangelium Chriſti, converſemini: ut ſive venerim vos inviſum, ſive abſens, audiam de vobis quòd ſtetis in uno ſpiritu unáque animâ, & celebres ſimul evadatis in fide Evangelii; Nec ulla in re commoveamini ab his qui nobis obſiſtunt, ad argumentum perditionis ipſorum, & ad ſalutem veſtram. Et hoc quidem à Deo ipſo datum eſt vobis, ut non ſolùm credendo credatis in Chriſtum, ſed etiam ut pro illo patiamini: Et ſuſtineatis certamen quale vidiſtis in me, & nunc auditis de me.

CAP. II.

Crepuſculo feria IV. Paſſionis. 3.

ITaque ſi habetis conſolationem in Chriſto, ſive lenimen cordis cum charitate, ſive communionem Spiritûs, ſive clementiam ſive miſerationes: Implete gaudium meum, ut ſit nobis una mens, & una charitas, & una anima, unáque ſententia: Et nihil per contentionem, aut per inanem gloriam faciatis, ſed cum humilitate mentis quiſque proximum ſuum tanquam ſeipſo præſtantiorem exiſtimet. Nec de ſe quiſque ſit ſolicitus, ſed quiſque etiam de proximo ſuo. Illúdque ſentite in vobis ipſis, quod & Jeſus Chriſtus, Is qui cum in imagine Dei eſſet, non rapinam hoc exiſtimavit, eſſe *ſcilicet* æqualem Deo. Sed ſeipſum exinanivit, & ſimilitudinem ſervi accepit, & factus eſt in ſimilitudinem hominum, & habitu repertus eſt ut homo. Et humiliavit ſeipſum, & factus eſt obediens uſque ad mortem, mortem autem crucis. Propterea autem Deus multiplicavit ſublimitatem ejus, & dedit illi nomen præſtantius omnibus nominibus: Ut in nomine Jeſu flectat ſe omne genu, quod in cœlo, & in terra, & ſubter terram eſt: Omniſq; lingua confiteatur Dominum eſſe Jeſum Chriſtum, ad gloriam Dei patris ſui.

Quotidié. 4.

Proindè dilecti mei, quemadmodum ſemper dicto audientes fuiſtis, non tantùm quum præſens adſum vobis, ſed & nunc quum abſens ſum à vobis, multò magis cum timore & tremore operemini opus ſalutis veſtræ.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወፈድፋደስ : ይኄይስኒ : ለሀሉ : በሠጋዖ : በእንቲኣክሙ ። ወእትአመኑ : ኵሙ : እነብ
25 ር : ወእሄሉ : ለአኮላክሙ : ወለተሳዕሉ : ዚአክሙ : ወለፍሥሐ : ዚአክሙ : ወለሀይማ
26 ኖትክሙ ። ኵሙ : ይዕበይ : ክብርክሙ : በሊየሱስ : ክርስቶስ : በኣዕሌየ : ወበመጽአ
27 ተ : ዚአየ : ኳዕበ : ኅቤክሙ ። ፍ ደአሙ : በዘ : ይደልወክሙ : ለትመህርተ : ክ
ርስቶስ : ኵሙ : ትትገበሩ : ለአጫሃ : ወመጸእኩ : ወርኢኩክሙ : ወእመኒ : እንዘ : ሊ
ሀለወኩ : እስመዕ : ዜናክሙ : ኵሙ : ትቀውሙ : በኣሐዱ : መንፈስ : ወበኣሐዱ : ነ
ፍስ ። ወእንዘ : ትትጋደሉ : በሀይማኖተ : ወንጌል ።

Sed multò potius erit eſſe in corpore meo pro vobis. Et confido quòd manebo, & ero omnibus vobis, & ad profectum veſtrum, & ad gaudium veſtrum, & ad fidem veſtram: ut major ſit gloria veſtra in Jeſu Chriſto, propter me, & propter reditum meum ad vos. Sed ut digni ſitis doctrinâ Chriſti, ſic facite: ſive venero, & videro vos, ſive abſens ſuero, audiam narrationem de vobis, quòd ſtatis in uno ſpiritu & in una anima, etiam certantes pro fide evangelii:

Digitized by Google

um adventum iterùm ad vos. Tantùm dignè Evangelio Christi conversamini: ut sive cùm venero, & videro vos, sive absens audiam de vobis, quia statis in uno spiritu unanimes, collaborantes fidei Evangelii: Et in nullo terreamini ab adversariis: quæ illis est causa perditionis, vobis autem salutis, & hoc à Deo: Quia vobis donatum est pro Christo, non solùm ut in eum credatis, sed ut etiam pro illo patiamini: Idem certamen habentes, quale & vidistis in me, & nunc audistis de me.

CAP. II.

Si qua ergò consolatio in Christo, si quod solatium charitatis, si qua societas Spiritus, si qua viscera miserationis: Implete gaudium meum, ut sed ea quæ aliorum. Hoc enim sentite in vobis, quod & in Christo Jesu: Qui cùm in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo: Sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus: & habitu inventus ut homo, Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod est super omne nomen: Ut in nomine Jesu omne genu flectatur cœlestium, terrestrium, & infernorum: Et omnis lingua confiteatur; Quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris. Itaque charissimi mei, (sicut semper obedistis,) non ut in præsentia mei tantùm, sed multò magis nunc in absentia mea, cum metu & tremore vestram salutem operamini.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

وَاسِرُّ اَنْ اَبقَا فِي الْجَسَدِ * وَذٰلِكَ اَحْسَبُهُ ضَرُورِيًّا جِدًّا مِنْ اَجْلِكُمْ * فَلْيَنْفِعْنِي هٰذَا اَنَا اَعْلَمُ
اَنِّي سَابْقِي وَاُقِيمُ عِنْدَكُمْ لِتَجَاحِكُمْ وَلِتَفْرِيحِ الْاَمَانَةِ * لِيَزْدَادَ بِي اَفْتِخَارُكُمْ بِيَسُوعَ
الْمَسِيحِ * فِي حُضُورِي عِنْدَكُمْ اَيْضًا * وَقِرَاءَةُ الْجُمُعَةِ مِنَ السَّبْتِ التَّاسِعَةَ عَشَرَ *
* فَاسْتَسِيرُوا اِذًا بِمَا هُوَ لِسَانُ الْمَسِيحِ اَهْلًا * ثُمَّ * حَيْثُ اِنْ جِئْتُ وَرَاَيْتُكُمْ * وَاِنْ غِبْتُ اَسْمَعُ
اَخْبَارَكُمْ * اَنَّكُمْ قَدْ وَقَفْتُمْ بِرُوحٍ وَاحِدٍ وَبِنَفْسٍ وَاحِدَةٍ * مُجَاهِرِينَ بِاَمَانَةِ الْاِنْجِيلِ * وَلَا تُذْعَرُونَ
مِنَ الْمُصَادِّينَ * وَلَا فِي شَيْءٍ وَاحِدٍ * اَلْاَمْرُ الَّذِي هُوَ لَهُمْ اِيضَاحُ هَلَاكِهِمْ * وَلَكُمْ اَنْتُمْ
وَصُوحُ خَلَاصِكُمْ * وَهٰذَا مِنَ اللّٰهِ قَدْ وُهِبَ لَكُمْ مِنْ اَجْلِ الْمَسِيحِ * لَا اَنْ تُؤْمِنُوا بِهِ فَقَطْ * بَلْ وَاَنْ
تَتَأَلَّمُوا مِنْ اَجْلِهِ * مُكْتَنِفِينَ الْجِهَادَ نَفْسَهُ كَمَا رَاَيْتُمْ فِيَّ * وَقَدْ سَمِعْتُمُ الْاٰنَ اَنَّهُ فِيَّ *

* اَلْفَصْلُ الثَّانِي *

* فَاِنْ حَوَيْتُمْ اِذًا عَزَاءً بِنِعْمَةِ الْمَسِيحِ *
اِنْ مَلَكْتُمْ تَسْلِيَةً مَحَبِّيَّةً * اِنْ تَلْتَئِمْ شَرِكَةُ الرُّوحِ * اِنْ مَلَكْتُمْ تَحَنُّنَاتٍ اَوْ رَاْفَاتٍ * تَمِّمُوا لِيَ سُرُورِي *
لِتَعْتَقِدُوا الرَّاْيَ نَفْسَهُ وَاحِدًا * حَاوِيَيْنِ الْمَحَبَّةَ نَفْسَهَا وَاحِدَةً * مُسَاوِيَيْنِ نُفُوسًا * مُعْتَقِدِينَ الْمُعْتَقَدَ
الْوَاحِدَ * لَا يَصِيرَنَّ شَيْءٌ بِمَكْثٍ اَوْ بِعُجْبٍ * لٰكِنْ بِالتَّوَاضُعِ * فَلْيَتَقَدَّمْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا *
وَيَصِلُوهُمْ عَلَى نُفُوسِكُمْ * وَلَا يُرَاقِبَنَّ اَحَدُكُمْ مَا يُوَافِقُهُ فَقَطْ * بَلْ كُلُّ اَحَدٍ مِنْكُمْ فَلْيُرَاقِبِ
الْاُمُورَ الَّتِي تُوَافِقُ رَفِيقَهُ * وَقِرَاءَةُ لِرُقُودِ وَالِدَةِ الْاِلٰهِ سَيِّدَتِنَا فِي خَامِسِ عَشَرَ اَبٌ *
* وَهٰذَا التَّوَاضُعُ فَلْيَعْتَقِدْ فِيكُمُ الَّذِي هُوَ فِي يَسُوعَ الْمَسِيحِ * اَلَّذِي لَمْ يَزَلْ بِصُورَةِ اللّٰهِ * مَا
حَوَى اَنَّهُ مُسَاوٍ لِلّٰهِ حَصًا تَحَلُّسًا * بَلْ وَضَعَ ذَاتَهُ اِذْ اَخَذَ صُورَةَ عَبْدٍ صَائِرًا بِشَبَهِ النَّاسِ *
وُجِدَ فِي شَكْلِهِ كَاِنْسَانٍ * وَاَضَعَ ذَاتَهُ اِذْ صَارَ مُطِيعًا حَتَّى الْمَوْتِ اَيْ مَوْتِ الصَّلِيبِ *
* فَلِذٰلِكَ اَعْلَاهُ اللّٰهُ اِعْلَاءً * وَمَنَحَهُ اِسْمًا يَفُوقُ كُلَّ اِسْمٍ * لِكَيْ بِاِسْمِ يَسُوعَ يَجْثُوَ كُلُّ رُكْبَةٍ
اَلسَّمَاوِيِّينَ وَالْاَرْضِيِّينَ * وَالَّذِينَ تَحْتَ الثَّرَى * وَكُلُّ لِسَانٍ يَعْتَرِفُ اَنَّ يَسُوعَ الْمَسِيحَ رَبٌّ بِمَجْدِ
الْاٰلَهِ الْاٰبِ * ثُمَّ * وَقِرَاءَةُ الْاِثْنَيْنِ مِنَ الْجُمُعَةِ الْعِشْرِينَ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ *
* فَلِذٰلِكَ يَا اَحِبَّتِي كَمَا اَطَعْتُمُونِي دَائِمًا لَا فِي حُضُورِي فَقَطْ * بَلْ اَوْلَى بِكُمْ اَنْ تُطِيعُونِي فِي
غِيَبِي اَكْثَرَ * اِصْنَعُوا خَلَاصَكُمْ بِخَوْفٍ وَرِعْبٍ *

Elige tamen manere in carne, & hoc 24
puto valde necessarium propter vos. Et 25
ob meam hac de re fiduciam, ego novi
me mansurum & commoraturum apud
vos, ad profectum vestrum, & declara-
tionem fidei: ut augeatur per me glo- 26
riatio vestra de Jesu Christo, meâ rur-
sus apud vos præsentiâ.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ nonæ.

Ambulate igitur in his quæ digna sunt 27
Evangelio Christi: Finis. *Ut sive*
venero & videro vos, sive absens fue-
ro, audiam de rebus vestris quòd steteri-
tis uno spiritu eodémque animo decer-
tantes per fidem Evangelii: Neque 28
terreamini ab adversariis ulla in re:
quæ res illis est indicium exitii sui,
vobis autem argumentum salutis ve-
stræ. Idque à Deo concessum est vobis 29
propter Christum, non solùm credere in
ipsum, sed pati propter ipsum: Su- 30
mentes certamen idem quale vidistis in
me, & nunc auditis in me esse.

CAP. II.

Si quam igitur consolationem tenetis 1
ex Christi gratia, si quod habetis sola-
tium charitatis, si quam obtinetis com-
munionem Spiritus, si quibus benevo-
lentiis ac miserationibus præditi estis:
Explete per ea gaudium meum, ut unam 2
eandémque sentiatis opinionem, unam
eandemque charitatem habentes, animis
concordes, unam sententiam tenentes.
Nihil fiat per contentionem, aut per in- 3
anem gloriam, sed per humilitatem alii
alios prævenite, eósque vobismetipsis præ-
ferte. Et nequis vestrum spectet quod sibi 4
soli conducit, sed unusquisque vestrum
spectet res quæ socio suo conducunt.

Lectio ad occubitum Dominæ nostræ Genitricis Dei, decima quinta Augusti.

Et ea sentiatur in vobis humilitas, quæ 5
fuit in Jesu Christo: Qui semper ex- 6
istens ad imaginem Dei, non tenuit sor-
tem raptam parem se esse Deo: Sed hu- 7
miliavit semetipsum, sumens imaginem
servi, factus ad hominum similitudinem,
& inventus est in figura sua ut homo:
Seséque submisit, factus obediens usque 8
ad mortem, eámque mortem crucis. Qua- 9
propter sublimitate sublimavit eum
Deus, & dedit ei nomen quod eminet
omni nomini: ut in nomine Jesu se fle- 10
ctat omne genu cœlestium, ac terrestrium,
& eorum qui sub terra sunt: Omnisque 11
lingua fateatur quòd Jesus Christus sit
Dominus in gloria Dei Patris. Finis.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ post Pentecosten.

Proinde O dilecti mei, quemadmodum 12
obedistis mihi semper, non in præsentia
mea solùm, sed multò magis obeditis
mihi in absentia mea, operemini salu-
tem vestram cum timore ac tremore.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ወእንዘ : ሊያንቀልቅሉክሙ : እለ : ተቃወሙክሙ : እለ : እሙንቱ : ለረሊያ : ለሕር
29 ትመግ :: ወለክሙሰ : ሕይወት:=ፁ ወዘኒ : እግዚአብሔር : ጸጋወክሙ : ወእኮ :
30 ደእሙ : ክሙ : ትእመኑ : ቦቱ : ዲኒ : ክመዚ : ትብሎሙ : በለንቲላሁ::=ፁ ክ
ማሁ : ክሙ : ተጋደሉ : ዘክሙ : ርሊክሙኒ : ኪያየ : ወይእዜኒ : ትሰሙዑ : በሳ
ዕልየ::=ፁ

1 ፀ ወዘዚ : ይትፈሣሕ : በክርስቶስ : ወዘዚ : ይትናዘዝ : በተፋቅሮ : ወዘዚ : ይሰተፋ :
2 በመንፈስ : ቅዱስ : እንዘ : ትሙህሩ : ወተሣህሉ:=ፁ ፈጽሙ : ሊተ : ፍሥሐየ : ክ
ሙ : ኪያሁ : ክሙ : ተሐልዩ : ወበሠእቱ : ተፋቅሮ : ሀልው : በሊሐዱ : ነፍስ : ወበለ
3 ሐዲ : ምክር::=ፁ ሊትዜሀሩ : ወሊትትዐበዩ : ለትሕቱ : ርእሰክሙ : ለቢጽክሙ :
4 ወለክብሩ : ፈድፋደ : እሙርለክሙ::=ፁ ኵልክሙ : ዘንቱ : ሐልዩ : ለነኒ : ወለክ
6 ርስቶስ : ሊየሱስ:=ፁ ✣✣✣✣✣ ዘወእቱ : ገጹ : ለእግዚአብሔር : ለኮ : ሀይደ : ዘ
7 ኮነ : እግዚአብሔር::=ፁ ለትሒቶ : ርእሶ : ወተመሰሎ : ክመ : ገብር:=ፁ
8 ክዊኖ : ክመ : ብእሲ : ተለዝዘ : እስከ : በጽሐ : ለሞት :: ወሞቱሂ : ዘበመስ
9 ቀል:=ፁ ወለዕበዮ : እግዚአብሔር : ወለገሞ : ስመ : ዘየዐቢ : እሙኵሉ : ስሙ:=ፁ
10 ክመ : ለስሙ : ለሊየሱስ : ክርስቶስ : ይስግድ : ኵሉ : ብርክ : በሰሚያት : ፎበሙድር : ወ
11 በቀላያት:=ፁ ወኵሉ : ልሰን : ይግንይ : ለሊየሱስ : ክርስቶስ : እግዚእነ : በስብሓተ : እግዚ
12 አብሔር::=ፁ ወይእዜኒ : ለጎዋነ : በክመ : ዘልፈ : ትሰሙኒ : ወለኮ : በህልወትየ : ደእሙ :
ወዲየ : ፈድፋደ : እንዘሂ : ሊሀለውኩ : በፍርሀት : ወበርዲድ : ትትጌበሩ : ለሕይወትክሙ::=ፁ

Et quòd non sint commoventes vos, qui oppositerunt vobis, quæ erunt ex emplo per- 28
ditionis, & vobis vita erit: Et hæc Deus donavit vobis, sed non solummodò ut 29
credatis in eo, sed etiam ut patiamini pro eo: ut ita certetis quemadmodum vi- 30
distis me, & nunc auditis de me.

CAP. II.

Et qui gaudet in Christo, & qui consolationem habet in charitate, & qui par- 1
ticipat in Spiritu sancto: docentes, & miserantes, Implete mihi gaudium me- 2
um, ut idemmet cogitetis, & in eadem charitate estote, in una anima, & in uno
consilio. Ne gloriemini, neque inflemini: subjicite vosmetipsos fratribus ve- 3
stris, honorate eos plusquam vosmetipsos. Omnes vos hæc cogitate de nobis, 4
& de Christo Jesu:

Deest versus quintus. 6

Qui quum fuit vultus Dei, non abripuit ei qui fuit Deus: Subjiciens seipsum, 7
& transformatus, ut servus factus: ut homo obediens factus, usque venisset ad 8
mortem, & mortem quæ in cruce erat. Et magnificavit eum Deus, & dedit ei 9
nomen majus omnibus nominibus: ut nomini Jesu Christi incurvet se omne genu 10
in cœlis, & in terra, & in abyssis: Et ut omnis lingua confiteatur Jesum 11
Christum Dominum nostrum in gloria Dei. Et nunc fratres nostri, sicut semper 12
auscultatis mihi, non in præsentia mea solummodò, sed magis quum absens fue-
rim, in timore & tremore operamini salutem vestram.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΤΣ. ΚΕΦ. Γ'. Δ'. Ε'.

13 (ϑ)Ὁ Θεὸς γάρ ἐστιν ὁ (ι)ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν, καὶ τὸ ἐνεργεῖν, ὑπὲρ
14 τῆς εὐδοκίας. Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν, καὶ διαλογισμῶν· (κ)ἵνα γένησθε
15 ἀμέμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ (λ) ἀμώμητα ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διε-
16 στραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ· Λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς
καύχημά μοι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα·
17 Ἀλλ' εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ
18 συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.
19 Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ Δ'
20 (μ) εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. Οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις
21 γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. Οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν,
22 οὐ (ν) τὰ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. Τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ
23 τέκνον, σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. Τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς
24 ἂν (ξ) ἀπίδω τὰ περὶ ἐμέ, ἐξαυτῆς. Πέποιθα δὲ ἐν Κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς
25 ταχέως (ο) ἐλεύσομαι. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην, Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφόν, καὶ
cooperatorem, & commilitonem meum, vestrum autem Apostolum, & ministrum
συνεργὸν, καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου,
mittere ad vos. Quoniam expetens erat omnes vos, & mœstus, eo quòd
πέμψαι πρὸς ὑμᾶς. Ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας (π) ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διὸ
audieratis quòd ægrotâsset. Etenim infirmatus est proximè morti, sed Deus ejus
ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησε. Καὶ γὰρ ἠσθένησε παραπλήσιον θανάτῳ, (ρ)ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐλέησεν
misertus est: non ejus autem solùm, verùm & mei, ut ne tristitiam super tristitia haberem:
αὐτὸν· οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπῃ σχῶ·
Studiosiùs ergò misi illum, ut videntes eum iterùm, gaudeatis, & ego
σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτὸν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν, χαρῆτε, κἀγὼ
sine tristitia sim. Excipite itaque illum in Domino cum omni gaudio, & ejusmodi
ἀλυπότερος ὦ. (τ)Προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν Κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους
in pretio habetote: Quoniam propter opus Christi usque mortem accessit, posthæ-
ἐντίμους ἔχετε· Ὅτι διὰ τὸ (υ)ἔργον τοῦ Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἤγγισε, παραβολευ-
bens animam, ut rursùs impleret vestram defectionem ejus quod ad me obsequii.
σάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.

CAP. III. γ'.

Reliquùm, fratres mei, gaudete in Domino. Eadem scribere vobis, mihi
Ε' Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν Κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ 1
quidem non pigrum: vobis autem tutum. Videte canes, videte ma-
μὲν οὐκ ὀκνηρόν· ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κα- 2
los operarios, videte concisionem. Nos enim sumus circumcisio,
κοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. Ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομὴ, 3
spiritu Deo servientes, & gloriantes in Christo Jesu, & non in carne
οἱ (α)πνεύματι Θεῷ λατρεύοντες, καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ
confidentes.
πεποιθότες.

MS.A. (ϑ) Θεὸς (ι) ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν (κ) Ἵνα ἦτε ἄμεμπτοι (λ) ἄμωμα μέσον γενεᾶς (μ) ὀλυχῶ, (ν) τὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. (ξ) ἀφίδω (ο) ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς. (π) ὑμᾶς ἰδὼν, καὶ (ρ) ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἠλέησεν αὐτόν· (σ) ἐπὶ λύπην ἔχω· (τ) Προσδέξασθε (υ) ἔργον Κυρίου μέχρι Κεφ. γ'. MS.A. (α) Πνεύματι Θεοῦ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * Deus enim ipse agit in vobis, ut & velitis
14 & perficiatis id quod vultis. Omnia autem
15 facite sine murmuratione ac dubio: Ut sitis
perfecti & absque nævo, tanquam puri filii
Dei, qui habitant in generatione aspera &
tortuosa. Et præbete vos inter eos tanquam
16 luminaria in mundo: Quòd sitis eis loco
salutis ad gloriationem meam, in diem
Christi: quòd non inaniter curcurrerim, nec
17 in vanum laboraverim. Quinetiam immolor
super hostia & ministerio fidei vestræ.
18 Gaudeo & exulto cum omnibus vobis. Sic
& vos quoque gaudete & exultate mecum.
19 Cæterùm spero in Domino nostro Jesu me
missurum ad vos Timotheum citò, ut & ego
habeam requiem, quum didicero aliquid de
20 vobis. Neminem enim alium hîc habeo,
qui sit ad mentem meam, qui diligentiorem
21 vestrî curam gerat. Siquidem omnes quæ
22 sua sunt quærunt, non autem quæ Jesu Christi.
Porrò experimentum hujus nôstis, qui tan-
23 quam filius cum patre suo, sic operatur me-
cum in Evangelio. Hunc spero me missurum
24 ad vos citò, postquam videro quæ ad me per-
tinent. Et confido in Domino meo, me quoq;
25 brevi venturum ad vos. Nunc autem coëgit
me negotium mittere ad vos Epaphroditum
fratrem, qui est adjutor & cooperator meus,
vester autem Apostolus, & minister necessita-
26 tis meæ. • Quandoquidem peroptabat vos
omnes invisere, & anxius erat quòd resci-
visset vos auditione accepisse ipsum adversâ
27 valetudine detineri. Et quidem infirmus fuit
usque ad mortem, sed Deus misertus est illi-
us: non autem illius tantùm, sed & meî, ne
28 haberem angustiam super angustiam. Studi-
osiùs itaque misi eum ad vos; ut quum vi-
deritis eum, gaudeatis iterum, mihíque ali-
29 quantum sit refrigerium. Excipite igitur
eum in Domino cum omni gaudio: & qui
sunt hujusmodi, eos cum honore complecti-
30 mini. Nam propter opus Christi usque ad
mortem pervenit, & nihili fecit seipsum, ut
suppleret id quod imminueratis in vestro
erga me ministerio.

CAP. III.

Quotidié. 5.

1 * PRoinde fratres mei, gaudete in Domino
nostro. Eadem vobis scribere non est mihi
2 tædio, eò quòd vos cautiores efficiunt. Ca-
vete à canibus, cavete à malis operariis, ca-
3 vete à concisione carnis. Nos enim sumus
circuncisio qui colimus Deum spiritu, & glo-
riamur in Jesu Christo, & non collocamus
fiduciam nostram in carne:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወእግዚአብሔር : ውእቱ : ዘይረድኣነ : ወይፈቅድ : ለነ : ይፈጽም : ሠናይ : ዘገበር
14 ክሙ : ኵሉ : ዘእንበለ : ኀጕርጓር : ወዘእንበለ : ኑፋቄ :=: ከመ : ትኩኑ : ንጹሓነ : ወ
15 የወሀነ : ውሉደ : ኦዳዲ : እግዚአብሔር : እንዘ : ለልብክሙ : ነውረ : በማእከለ : ውሉደ : ዕልዋ
16 ኒ : ወግፍቱለኝ :: ውታስተርኢዩ : ከመ : ብርሃናት : ውስተ : ዓለም :=: እንዘ: ትኬህሩ:
ቃለ : ሕይወት : በዘ : እትጫካሕ : ለነ : በዕለተ : ክርስቶስ :: እስመ : ለኮ : ለክንቱ: ዘ
17 ሮጽኩ : ወለኮ : ለክንቱ : ዘጸመውኩ :=: ወለወጽሓ : በእንተ : መሠዋዕቶ : ለመልኮ :
ለሀይማኖትክሙ :: እትፈሣሕ : ወእትሐሠይ : ለክሙ :=:

Et Deus est qui adjuvat nos, & vult nobis perficere misericordiam suam. 13
Quæ feceritis, omnia sine murmuratione & sine hæsitatione sint: ut sitis puri & 14
simplices, filii Dei, non habentes maculam in medio filiorum nequam & per- 15
versorum, & ut appareatis ut luminaria in mundo: Docentes verbum vi- 16
tæ quo gloriabor ego in die Christi, quia non frustrà fuit quòd cucurri, ne-
que frustrà fuit quòd laboravi. Et offerri in sacrificium Deo pro fide vestra, 17
gaudebo & congratulabor vobis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

13 Deus est enim, qui operatur in vobis & velle, & perficere, pro bona volunta-
14 te. Omnia autem facite sine murmurationibus, & hæsitationibus: Ut sitis
15 sine querela, & simplices filii Dei, sine reprehensione, in medio nationis pra-
16 væ & perversæ: inter quos lucetis sicut luminaria in mundo, Verbum vitæ
continentes ad gloriam meam in die Christi, quia non in vacuum cucurri, ne-
17 que in vacuum laboravi. Sed & si immolor supra sacrificium, & obsequium
18 fidei vestræ, gaudeo, & congratulor omnibus vobis. Idipsum autem & vos
19 gaudete, & congratulamini mihi. Spero autem in Domino Jesu, Timotheum
me citò mittere ad vos: ut & ego bono animo sim, cognitis quæ circa vos sunt.
20 Neminem enim habeo tam unanimem, qui sincerâ affectione pro vobis solicitus
21 sit. Omnes enim quæ sua sunt quærunt, non quæ sunt Jesu Christi. Experi-
22 mentum autem ejus cognoscite, quia sicut patri filius, mecum servivit in Evan-
23 gelio. Hunc igitur spero me mittere ad vos, mox ut videro quæ circa me sunt.
24 Confido autem in Domino, quoniam & ipse veniam ad vos citò. Necessarium
25 autem existimavi, Epaphroditum fratrem, & cooperatorem, & commilitonem
meum, vestrum autem Apostolum, & ministrum necessitatis meæ, mittere ad
vos: Quoniam quidem omnes vos desiderabat: & mœstus erat, propterea
26 quòd audieratis illum infirmatum. Nam & infirmatus est usque ad mortem: sed
27 Deus misertus est ejus: non solùm autem ejus, verùm etiam & mei, ne tristiti-
am super tristitiam haberem. Festinantiùs ergò misi illum, ut viso eo iterùm
28 gaudeatis, & ego sine tristitia sim. Excipite itaque illum cum omni gaudio in
29 Domino, & ejusmodi cum honore habetote. Quoniam propter opus Christi
30 usque ad mortem accessit, tradens animam suam, ut impleret id, quod ex vobis
deerat erga meum obsequium.

CAP. III.

1 DE cætero, fratres mei, gaudete in Domino. Eadem vobis scribere, mihi qui-
2 dem non pigrum, vobis autem necessarium. Videte canes, videte malos ope-
3 rarios, videte concisionem. Nos enim sumus circumcisio, qui spiritu servimus
Deo, & gloriamur in Christo Jesu, & non in carne fiduciam habentes:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * فَانَّ اللّٰهَ هُوَ الفَاعِلُ فِينَا اَنْ نَشَاءَ وَاَنْ نَعْمَلَ وَفْقَ مَسَرَّتِهِ * اِعْمَلُوا كُلَّ شَيْءٍ بِلَا تَذَمُّرٍ وَلَا افْتِكَارَاتٍ *
14 * لِتَصِيرُوا غَيْرَ مُعَيَّبِينَ وَمُحْكَمِينَ اَوْلَادًا لِلّٰهِ لَا عَيْبَ فِيكُمْ فِيمَا بَيْنَ جِيلٍ قَاسٍ وَمُعْوَجٍّ * اَذْ
15 تُظْهِرُونَ بَيْنَهُمْ كَالنُّجُومِ فِي العَالَمِ * مُمْسِكِينَ قَوْلَ الحَيَاةِ لِفَخْرِي فِي يَوْمِ المَسِيحِ * بِمَ
16 * مَرَاٰهُ اَنِّي لَمْ اَسْعَ مِنَ الجُمُعَةِ العِشْرِينَ بَعْدَ العَنْصَرِ * فَلِذٰلِكَ اَنِّي مَا عَدَيْتُ بَاطِلًا وَلَا تَعِبْتُ فَارِغًا
17 * لٰكِنْ وَاِنْ كُنْتُ اُضَحَّي عَنْ ذَبِيحَةِ اَمَانَتِكُمْ وَخِدْمَتِهَا * فَاِنِّي اُسَرُّ وَاُسَرُّكُمْ مَعِي جَمِيعًا
18 * وَبِهٰذَا نَفْسِهِ اَفْرَحُوا اَنْتُمْ وَاسْتَسِرُّوا مَعِي * وَاُوَمِّلُ بِالرَّبِّ يَسُوعَ المَسِيحِ اَنِّي اُرْسِلُ اِلَيْكُمْ تِيمُوثَاوُسَ
19 سَرِيعًا * لِتَطِيبَ نَفْسِي اِذَا عَرَفْتُ اَحْوَالَكُمْ * لِاَنَّ لَيْسَ مَعِي اَحَدٌ يُسَاوِينِي نَفْسًا فِيهِمْ بِاُمُورِكُمْ
20 بِاِخْلَاصٍ * لِاَنَّ الجَمَاعَةَ اِنَّمَا يَلْتَمِسُونَ مَا لَهُمْ لَا مَا لِاٰبَاتِ المَسِيحِ * وَاَنْتُمْ تَعْرِفُونَ تَجْرِبَتَهُ اَنَّهُ
21 خَدَمَ مَعِي فِي البِشَارَةِ كَمَا يَخْدُمُ الوَلَدُ اَبَاهُ * فَاَنَا اُوَمِّلُ اَنْ اُرْسِلَ هٰذَا اِذَا رَاَيْتُ مَا يَؤُولُ اِلَيْهِ
22 اُمُورِي مِنْ هٰذِهِ * ثُمَّ * * قَرَاٰهُ الاَرْبَعَا مِنَ الجُمُعَةِ العِشْرِينَ * * وَاُوَمِّلُ بِالرَّبِّ اَنِّي وَاَنَا
23 نَفْسِي اُوَافِي اِلَيْكُمْ سَرِيعًا * لٰكِنِّي اَحْسَبْتُ اَمْرًا ضَرُورِيًّا اَنْ اُرْسِلَ اِلَيْكُمْ اَبَافْرُودِيطُسَ اَخِي
24 وَعَوْنِي وَقِرِّينِي فِي الجُنْدِيَّةِ وَرَسُولَكُمْ وَخَادِمَ حَاجَتِي * لِاَنَّهُ كَانَ تَائِقًا اِلَيْكُمْ كُلِّكُمْ وَمَغْمُومًا *
25 لِاَنَّكُمْ سَمِعْتُمْ اَنَّهُ مَرِضَ مَرَضًا يُقَارِبُ المَوْتَ * لٰكِنَّ اللّٰهَ رَحِمَهُ وَلَيْسَ لَهُ فَقَطْ * بَلْ
26 وَرَحِمَنِي اَنَا لِئَلَّا يَكُونَ لِي حُزْنٌ عَلَى حُزْنٍ. * فَاَرْسَلْتُهُ اِلَيْكُمْ بِمُسَارَعَةٍ لِتَفْرَحُوا اِذَا رَاَيْتُمُوهُ
27 اَيْضًا * وَاَكُونَ اَنَا اَقَلَّ اغْتِمَامًا * فَاقْبَلُوهُ بِكُلِّ سُرُورٍ مِنْ اَجْلِ الرَّبِّ * وَلْيَكُنْ عِنْدَكُمْ
29 مِثْلَ هٰؤُلَاءِ مُكَرَّمِينَ مَوْقِرِينَ * فَاِنَّهُ مِنْ اَجْلِ عَمَلِ المَسِيحِ دَنَى حَتَّى اِلَى المَوْتِ * لَمْ يُهْمِلْ
30 نَفْسَهُ لِيُتَمِّمَ نَقْصَ خِدْمَتِكُمْ اِيَّايَ *

* الفَصْلُ الثَّالِثُ * * قَرَاٰهُ الخَمِيسِ مِنَ الجُمُعَةِ العِشْرِينَ *

1 * وَفِيمَا بَعْدُ يَا اِخْوَتِي افْرَحُوا بِالرَّبِّ * هٰذِهِ الاَقْوَالُ نَفْسُهَا اِذَا كَتَبْتُهَا لَكُمْ مَا تَجْعَلُنِي اَنَا عَاجِزًا * وَهِيَ
2 لَكُمْ حِيَاطَةٌ * اِحْذَرُوا الكِلَابَ * اِحْذَرُوا الفَعَلَةَ الاَرْدِيَاءَ * اِحْذَرُوا ذَوِي الخِتَانَةِ * لِاَنَّنَا نَحْنُ هُمُ
3 الخِتَانَةُ * اَلعَابِدُونَ اللّٰهَ بِالرُّوحِ * وَالمُفَاخِرُونَ بِاسْمِ المَسِيحِ * وَلَسْنَا وَاثِقِينَ بِجَسَدٍ *

Deus enim est qui efficit in nobis ut velimus & ut faciamus secundùm voluntatem suam. Omnia facite sine murmuratione & hæsitationibus. Ut sitis inculpati, & integri, filii Dei, sine vitio inter generationem asperam & obliquam, apparentes inter eos velut sydera in mundo, Capientes sermonem vitæ ad gloriationem meam in die Christi. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ post Pentecosten.

Propterea non frustra cucurri, nec in vanum laboravi: Imò etiamsi immolor pro victima fidei vestræ eiúsque ministerio, equidem gaudebo & vos omnes mecum exhilarabo. Et de hoc ipso lætamini vos & exultate mecum. Spero autem in Domino Jesu Christo me brevi missurum ad vos Timotheum, ut bono sim animo quum statum vestrum rescivero. Nemo enim mecum est qui me æquet animo, & res vestras cum sinceritate curet. Nam omnes sua placita quærunt, non placita Christi. Vos autem nôstis probationem ejus, quòd is mecum servierit in Evangelio, ut filius patri suo servit. Hunc igitur ego spero me missurum, simulatque videro quò se vertent res meæ ex præsenti statu. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ.

Et spero in Domino quòd & ego ipse citò sim venturus ad vos. Sed rem duxi necessariam mittere ad vos Epaphroditum fratrem & adminiculum & commilitonem meum, vestrum autem legatum, & necessitatis meæ ministrum. Erat enim omnium vestrûm percupidus, ac mœstus eo quòd audistis eum ægrotâsse morbo ferè mortali. Verùm Deus misertus est eius: nec ejus solùm, sed & mei misertus est, ne contingeret mihi afflictio super afflictionem. Itaque mittam eum vobis quàm citissimè, ut gaudeatis cùm rursus cum videritis, & ego sim minùs afflictus. Excipite igitur eum omni cum gaudio propter Dominum: sitque pones vos hujusmodi in pretio & honore, Is enim propter opus Christi accessit ad mortem usque, non habitâ ratione animæ suæ, ut suppleret defectum vestri erga me officii.

CAP. III.

Lectio feræ quintæ hebdomadis vigesimæ.

Quod superest O fratres mei, gaudete in Domino. Iidem isti sermones, dum scribo vobis illos, non me reddunt pigrum, vobis autem sunt præsidio. Cavete canes, cavete pravos operarios, cavete homines circuncisionis. Nos enim sumus circuncisio, spiritu Deum adorantes, & gloriantes in nomine Christi, nec sumus carne freti.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 ወለንትውሂ : ተፈሠሑ : ወተሐሠዩ : ሊተ::=᎓ ዐ ወእትለመን : በእግዚእነ : ሊየሱ
19 ስ : ከመ : ኦፈንው : ለክሙ : ለጢሞቴዎስ : ከመ : እትለመን : ከመ : እትፈሣሕ : ለነ
20 ሂ : ሰሚዕየ : ዜናክሙ::=᎓ እስመ : አልብየ : ዘከመ : ግዕዝየ::=᎓ ኵሉ : ትኅዘ : ር
21 እሱ : ይሔሊ : ወለኵ : ዘክርስቶስ : ሊየሱስ::=᎓ ወታለመረው : ግዕዞ : ዘከመ : ተቀኝ
22 የ : ሊተ : ከመ : ወሉድ : ለወላዲሁ : በትሥህርተ : ወንጌል::=᎓ ኪያሁ : እሰፈው : እፈ
23 ንው : ላእሚርየ : ዘከመ : ሀለውኑ : እፈንው : ሶቤሂ::=᎓ ወእትለመን : በእግዚእነ : ከ
24 መ:ለነሂ : ፍጡነ : እመጽእ::=᎓ ወፈድፋደ : ጽህቁ : በእንተ : ለፍርዲጦን : እኁነ : ዘ
25 ነኅብር : ግብረ : ዘሥአሌየ : ወዓሊ : ወለክሙ : ሐዋርያክሙ : ወሊእክየ : ለትካዝየ : እ
26 ፈንው : ኅቤክሙ::=᎓ እስመ : ይጽህቅ : ይርእይክሙ :: ወስሣዕክሙ : ከመሂ : ደዌየ::=᎓
27 ወበጽሐ : ለሞት : ወባሕቱ : እግዚአብሔር : ሥሕሮ : ወለኵ : ሎቱ : ለባሕቲቱ : ዓዲ :
28 ሊተኒ : ከመ : ትካዝ : ደበ : ትካዝ : ሊይትወሰከኒ::=᎓ ወፈነውክው : ፍጡነ : ከመ :
29 ትርእይው : ወትትፈሠሑ : ወለነሂ : ከመ : ሊይተኅንዝ::=᎓ ወተወከፍው : በእግዚእነ : በ
30 ኵሉ : ፍሠሓ :: ወለክብርው : ለእለ : ከመዝ::=᎓ እስመ : በእንተ : ግብረ : እግዚ
እብሔር : በጽሐ : ለሞት : ወመጠወ : ነፍሶ : ከመ : ይፈጽመ : ዘለኅለጽክሙ : ለነትሙ :
እመልእክተ : ዚአየ::=᎓

በኅውሰ : ሰንበት : ጸመ : ኅበ : ይትነበብ::=᎓

1 ኲ ወይእዜኒ : እኁየነ : ተፈሠሑ : እኁዊነ : በእግዚእነ : ወዘሂ : ዘእጽሕፍ : ለክሙ :
2 ሊይትህክይ : ለነሰ : ተዐቀቡ : ለነትሙሂ::=᎓ ወዑቁወው : ለከለባት : ዑቁወው : ለገበ
3 ርተ : እኪት : ዑቁወው : ለመቱረን::=᎓ ግሙራን : ንሕነ : እለ : ናመልክ : መንፈስ :
እግዚአብሔር : ናመልክ : ወንትጌኅሕ : በሊየሱስ : ክርስቶስ :: ወለኵ : በሥጋነ : ዘነ
ትዌከል::=᎓

Et vos gaudete, & gratulamini mihi. Et spero in Domino nostro Jesu, quòd mittam vobis Timotheum ut certus fiam: ut gaudeam ego audiens narrationem de vobis. Quia neminem habeo ita unanimem mihi. Quisque solicitudinem suiipsius meditatur, & non Christi Jesu. Et scitis indolem ejus, quomodò servierit mihi ut filius patentibus suis, in doctrina evangelii. Ipsum spero mittere, cognoscens quomodò oportet nos mittere eum statim. Et confido in Domino nostro, quòd ego etiam citò veniam. Et valdè solicitus fui de Aphrodito fratre nostro cooperatore & commilitone meo, vestro apostolo, & ministro meo pro tristitia mea, ut mitterem eum ad vos: Quia solicitus erat videre vos: & audistis quomodò etiam ægrotavit. Et pervenit ad mortem: sed Deus misertus est ejus, & non ejus solummodò, sed etiam mei, ut tristitia super tristitiam non adjiceretur mihi. Et misi eum festinanter, ut videatis eum & gaudeatis, & ut ego etiam tristitiam non habeam. Et recipite eum in Domino nostro cum omni gaudio, & honorate eos qui sunt tales. Quia propter opus Dei accessit ad mortem, & tradidit animam suam, ut suppleret quæ minuistis ex ministerio meo.

CAP. III.

Quinto sabbato jejunii, ubi legitur.

ET nunc fratres nostri, gaudete fratres nostri in Domino nostro, & quæ scribere vobis non pigror ego, observate vos. Et cavete canes, & cavete operarios malos, cavete abscissos. Circumcisi nos sumus, qui colimus Spiritu, Deum colimus, & gloriamur in Jesu Christo, & non in carne nostra est quòd confidimus.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Δ'. ς'.

Et quanquam ego *habeni* confidentiam & in carne. Si quis videtur alius confidere in
4 Καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί. εἴ τις δοκεῖ ἄλλῳ πεποιθέναι ἐν
carne, ego magis. *Circumcisio octavi diei*, ex genere Israël, *tribûs*
5 σαρκὶ, ἐγὼ μᾶλλον. Περιτομὴ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς
Benjamin, Hebræus ex Hebræis, secundùm legem Pharisæus, Secundùm *zelum*
6 Βενιαμὶν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος, (β) Κατὰ ζῆλος
persequens Ecclesiam, secundùm justitiam quæ in lege, *factus irreprehensibilis.*
διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος (γ) ἄμεμπτος.
Sed quæ *erant* mihi lucra, hæc arbitratus sum propter Christum *damnum.* Sed
7 Ἀλλ' ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. Ἀλλὰ
8 *profectò* & existimo omnia *damnum* esse propter *eminentiam cognitionis* Christi Jesu
μενοῦνγε καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως (δ) Χριστοῦ Ἰησοῦ
Domini mei, propter quem omnia *damnum subii*, & arbitror stercora *esse*, ut Christum
τοῦ Κυρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα εἶναι, ἵνα Χριστὸν
lucrifaciam: Et inveniar in illo, non habens meam justitiam quæ ex lege, sed
9 κερδήσω· Καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ
illam quæ *per fidem* Christi, *illam* quæ ex Deo *justitiam* in fide: Ad cogno-
10 τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ Θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει· Τοῦ γνῶ-
scendum illum, & virtutem resurrectionis ejus, & *communionem* passionum
ναι αὐτὸν, καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, (ε) καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων
illius, configuratus morti ejus: Si quomodò occurram ad resurrectionem
11 αὐτοῦ, (ζ) συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ· Εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν
mortuorum. Non quòd jam acceperim, aut jam perfectus sim: sequor autem, si &
12 (η) τῶν νεκρῶν. Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, ἢ ἤδη τετελείωμαι· διώκω δὲ, εἰ καὶ
comprehendam, in quo & comprehensus sum à Christo Jesu. Fratres,
13 καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην (θ) ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. Ἀδελφοὶ,
ego meipsum non arbitror comprehendisse: unum autem, (quæ quidem retrò obli-
ἐγὼ ἐμαυτὸν (ι) οὐ λογίζομαι κατειληφέναι· ἓν δὲ, (τὰ μὲν ὀπίσω ὀπλανθα-
viscens, *in* quæ verò *ante extentus,*) Ad *scopum* persequor, ad
νόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος,) Κατὰ σκοπὸν διώκω, (κ) εἰς τὸ
14 bravium supernæ vocationis Dei in Christo Jesu. Quotquot ergò perfecti,
βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι οὖν τέλειοι,
15 hoc sentiamus: & si quid aliter sapitis, & hoc Deus vobis revelabit.
τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει.
Veruntamen ad quod pervenimus, eâdem *incedere* regulâ, idem *sapere.*
16 Πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ (λ) στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν.
Imitatores mei estote, fratres, & observate ita *ambulantes*, sicut
17 Συμμιμηταί μου γίνεσθε ἀδελφοὶ, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς
habetis *exemplum nos.* Multi enim ambulant, quos sæpè dicebam vobis, (nunc autem &
ἔχετε τύπον ἡμᾶς. Πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, (νῦν δὲ καὶ
18 flens dico,) inimicos crucis Christi: Quorum finis interitus, quorum deus
κλαίων λέγω,) τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ· Ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς
19 venter, & gloria in confusione ipsorum, *illi* terrena *sapientes.* Nostra *enim*
ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. Ἡμῶν γὰρ τὸ πο-
20 *ministratio* in cœlis est, *ex quo* etiam Salvatorem expectamus Dominum Jesum
λίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα Κύριον Ἰησοῦν
Christum: Qui reformabit corpus humilitatis nostræ, *ad esse illud* con-
21 Χριστόν· Ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως (μ) ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμ-
figuratum corpori *gloriæ* suæ, secundùm operationem *posse eum* & subjicere
μορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι
sibiipsi omnia.
(ν) ἑαυτῷ τὰ πάντα.

CAP. IV. Δ'.

Itaque, fratres mei *dilecti* & *exoptati*, gaudium & corona mea, sic
ς' Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, (α) οὕτω
state in Domino, *dilecti.*
στήκετε ἐν Κυρίῳ, ἀγαπητοί.

MS.A. (β) Καὶ τὰ *ζῆλος, (γ) ἄμεμπτος. ἅπινα (δ) Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, (ε) καὶ κοινωνίαν (ζ) συμμορφιζόμενος (η) ἐκ νεκρῶν. (θ) ὑπὸ Χριστοῦ (ι) ὔπω (κ) εἰς τὸ (λ) στοιχεῖν.
Συμμιμηταί (μ) ἡμῶν, σύμμορφον (ν) αὐτῷ Κεφ. Δ'. MS.A. (α) ὕτως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Quanquam esset mihi fiducia etiam in car-4
ne. Si quis enim arbitratur fiduciam suam
habere in carne, ego magis habeo? Cir-5
cuncisus natus octo dies, ex cognatione Is-
rael, ex tribu Benjamin, Hebræus Hebræo-
rum filius: secundùm legem Pharisæus:
Zelo persecutor Ecclesiæ: & quoad justiti-6
am legis, sine crimine fui. Sed hæc, quæ7
fuerunt mihi copia, inopiam existimavi pro-
pter Christum. Enimverò existimo hæc8
omnia inopiam esse præ dignitate scientiæ
Jesu Christi Domini mei, propter quem
omnia amisi & pro stercore habui, ut Chri-
stum lucrifaciam; atque reperiar in eo non9
habens propriam justitiam illâ quæ est ex le-
ge, sed eam quæ ex fide Christi, quæ est justitia
quæ ex Deo est. Ut per eam cognoscâ Jesum,10
& virtutem resurrectionis ejus, ac particeps
fiam passionum ejus, & conformis fiam morti
ipsius. Si fortè possim pervenire ad resurre-11
ctionem illam, quæ est ex mortuis. Non jam12
comprehendi, aut jam perfectus sum: sed
curro, ut fortassis assequar id propter quod
me est assecutus Jesus Christus.

Quotidiè. 6.

Fratres mei, ego de meipso non cogito me13
assecutum fuisse. Unum autem scio, quòd
quæ à tergo sunt, dem oblivioni; ad ea ve-
rò quæ à fronte sunt, me extendam: Et14
decurram ad metam, ut obtineam palmam
supernæ vocationis Dei per Jesum Christum.
Quotquot igitur perfecti sunt, hæc sentiant;15
& si quid aliter sentitis, & hoc Deus revela-
bit vobis. Veruntamen id ad quod perve-16
nimus, eâdem perficiamus semitâ, eâdém-
que concordiâ. Estote mihi conformes, fra-17
tres mei; & considerate eos qui sic incе-
dunt, juxta similitudinem quam in nobis vi-
detis. Sunt enim multi qui aliter incedunt, de18
quibus pluries locutus sum vobis, nunc au-
tem flens dico, qui inimici sunt crucis Christi:
Quorum finis perditio est, quorum deus19
venter eorum est: & gloria eorum, de-
decus ipsorum: quorum cogitatio in terra
versatur. Nostrum autem exercitium in20
cœlis est, & indè expectamus nostrum Ser-
vatorem, Dominum nostrum Jesum Chri-
stum: Qui quidem transfigurabit corpus21
humilitatis nostræ, ut fiat in similitudinem
corporis gloriæ suæ, pro maximâ virtute suâ,
quâ omnia subjecta sunt ei.

CAP. IV.

Proindè fratres mei dilecti & charissimi,1
gaudium meum, & corona mea, sic state in
Domino nostro, dilecti mei.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወእመሰ፡ በሥጋየ፡ እትዌከል፡ ለነ፡ ወዘኒ፡ ይሴፈዉ፡ ካልእ፡ ትዉክልተ፡ በሥጋሁ፡ለእ
5 ሰ፡=፡ ዘእምግዝረት፡ ዘበሰምንት፡ ሕዝበ፡ ፡ እስራኤል፡ ናገደ፡ ብእያሚ፡ ዕብራዊ፡ ዘእ
6 ምዕብራዊያን፡ ወበሕጉሰ፡ ፈረሰዊ፡፡=፡ ወበቅንአት፡ ስደድኩ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ በጽድ
7 ቀ፡ ሶሪት፡ ንጹሐ፡ ኮዊነየ፡=፡ ዝኩ፡ ረባሕየ፡ ለብደርኩ፡ እሕጉሎ፡ በእንተ፡ ክርስ
8 ቶስ፡=፡ ወበሕቱ፡ ኵሉ፡ ሳሰረ፡ ረሰይኩ፡ እስመ፡ ለብደርኩ፡ ፍቅረ፡ ክርስቶስ፡ ሊየ
ሱስ፡ እግዚአነ፡፡ ዘበእንቲአሁ፡ ገደፍኩ፡ ኵሉ፡ ወረሰይክዎ፡ ከመ፡ እደው፡ መሰለኒ፡
ወከመ፡ ኵስሕ፡ ከመ፡ እርብሑ፡ ለክርስቶስ፡=፡

Etsi in corpore meo confiderem ego: nam si quisque alius expectet fiduciam 4
in carne sua, etiam ego, Qui ex circumcisione octavo die, genre Israelis, 5
tribu Benjam, Hebræus ex Hebræis, & secundùm legem Pharisæus, Et 6
in zelo persequutus sum Domum Christianorum, in justitia legis purus ex-
istens, Illud lucrum meum elegi perdere propter Christum. Quin etiam 7
omnia in contemtu posui, quia elegi amorem Christi Jesu Domini nostri: 8
propter quem abjeci omnia, & æstimavi ea sicut transitoriam imaginem,
& sicut purgamentum, ut lucrifaciam Christum,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

4 Quanquam ego habeam confidentiam & in carne. Si quis alius videtur confide-
5 re in carne, ego magis, Circumcisus octavo die, ex genere Israël, de tribu Ben-
6 jamin, Hebræus ex Hebræis, secundùm legem Pharisæus, Secundùm æmulatio-
nem persequens Ecclesiam Dei, secundùm justitiam, quæ in lege est, conversatus
7 sine querela. Sed quæ mihi fuerunt lucra, hæc arbitratus sum propter Christum
8 detrimenta. Veruntamen existimo omnia detrimentum esse, propter eminentem
scientiam Jesu Christi Domini mei: propter quem omnia detrimentum feci, &
9 arbitror ut stercora, ut Christum lucrifaciam, Et inveniar in illo, non habens
meam justitiam, quæ ex lege est, sed illam, quæ ex fide est Christi Jesu: quæ
10 ex Deo est justitia in fide, Ad cognoscendum illum, & virtutem resurrectio-
11 nis ejus, & societatem passionum illius: configuratus morti ejus: Si quo modo
12 occurram ad resurrectionem, quæ est ex mortuis. Non quòd jam acceperim, aut
jam perfectus sim: sequor autem, si quomodò comprehendam in quo & com-
13 prehensus sum à Christo Jesu. Fratres, ego me non arbitror comprehendisse.
Unum autem, quæ quidem retrò sunt obliviscens, ad ea verò quæ sunt priora
extendens meipsum, Ad destinatum persequor, ad bravium supernæ vocationis 14
Dei in Christo Jesu. Quicunque ergò perfecti sumus, hoc sentiamus: & si quid 15
aliter sapitis, & hoc vobis Deus revelabit. Veruntamen ad quod pervenimus, 16
ut idem sapiamus; & in eadem permaneamus regula. Imitatores mei estote, 17
fratres, & observate eos qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram. Multi 18
enim ambulant, quos sæpè dicebam vobis (nunc autem & flens dico) inimicos
crucis Christi: Quorum finis interitus: quorum deus venter est: & gloria in 19
confusione ipsorum, qui terrena sapiunt. Nostra autem conversatio in cœlis est: 20
unde etiam Salvatorem expectamus Dominum nostrum Jesum Christum, Qui re- 21
formabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ, secun-
dùm operationem, quâ etiam possit subjicere sibi omnia.

CAP. IV.

ITaque fratres mei charissimi & desideratissimi, gaudium meum, & corona mea: 1
sic state in Domino, charissimi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 *مَعَ أَنَّ لِي أَنَا ثِقَةً بِٱلْجَسَدِ *فَأَيُّ أَحَدٍ آخَرَ ظَنَّ أَنَّهُ وَاثِقٌ بِٱلْجَسَدِ *فَأَنَا أَوْلَى بِذَلِكَ *ذُو خِتَانَةٍ
5 فِي ٱلْيَوْمِ ٱلثَّامِنِ *مِنْ جِنْسِ إِسْرَائِيلَ مِنْ قَبِيلَةِ بِنْيَامِينَ *عِبْرَانِيٌّ مِنْ عِبْرَانِيِّينَ *فَرِيسِيٌّ كَا
6 يَحِصُّ بِٱلسِّيرَةِ *مُضْطَهِدُ ٱلْكَنِيسَةِ بِمَا يَخُصُّ ٱلْغَيْرَةَ *صَائِرٌ فِي ٱلْعَدْلِ ٱلَّذِي فِي ٱلسِّيرَةِ بِلَا
7 مَعَابٍ * وَرَأَى هٰذِهِ ٱلْجُمْعَةَ مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلْعِشْرِينَ * لٰكِنْ تِلْكَ ٱلَّتِي كَانَتْ لِي فَوَائِدُ حَسِبْتُهَا
8 مِنْ أَجْلِ ٱلْمَسِيحِ خَسَارَةً *بَلْ وَأَحْسِبُهَا أَنَّهَا كُلَّهَا خَسَارَةٌ كَانَتْ *مِنْ أَجْلِ فَوْزٍ جَلَالَةِ مَعْرِفَةِ
رَبِّي يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ *ٱلَّذِي مِنْ أَجْلِهِ خَسِرْتُ كُلَّ ٱلْأَشْيَاءِ *وَأَحْسِبُهَا أَنَّهَا فَضْلَةٌ لِأَرْبَحَ ٱلْمَسِيحَ *ثُمَّ *
9 *وَأُوجَدَ فِيهِ لَيْسَ لِي عَدْلِي ٱلَّذِي مِنَ ٱلشَّرِيعَةِ *بَلِ ٱلْعَدْلُ ٱلَّذِي مِنْ أَمَانَةِ ٱلْمَسِيحِ *ٱلْعَدْلُ
10 ٱلَّذِي مِنَ ٱللَّهِ فِي ٱلْإِيمَانِ *أَنْ أَعْرِفَهُ *وَقُوَّةَ قِيَامَتِهِ *وَشَرِكَةَ آلَامِهِ *مُتَصَوِّرًا بِمَوْتِهِ مَعَهُ *فَلَعَلِّي
11 أَصِلُ إِلَى ٱلِٱبْتِعَاثِ ٱلَّذِي مِنَ ٱلْمَوْتَى *وَلَيْسَ أَنِّي قَدْ أَخَذْتُ فِيمَا سَلَفَ *أَوْ قَدْ كَمُلْتُ فَمَا يُونِسُ *
12 بَلْ أَنَا أُحَاضِرُ سَعْيًا إِنْ وَصَلْتُ فِي ٱلسَّعْيِ ٱلَّذِي قَدْ خَلَّفَنِي فِيهِ يَسُوعُ ٱلْمَسِيحُ *أَيُّهَا ٱلْإِخْوَةُ أَنَا
13 مَا أَحْسَبُ ذَاتِي أَنِّي قَدْ نِلْتُ شَيْئًا *أَوْ أَخَذْتُ سِوَى سَعْيٍ وَاحِدٍ *أَنِّي مُتَنَاسٍ ٱلَّتِي وَرَاءُ *وَمُمْتَدٌّ
14 إِلَى ٱلَّتِي قُدَّامُ *أُحَاضِرُ عَدْوًا بِقَصْدٍ بَاهِتٍ إِلَى إِشَارَةِ رَايَةِ دَعْوَةِ ٱللَّهِ ٱلْعُلْيَا بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * فَيَا
15 مَعْشَرَ ٱلْكَامِلِينَ فَلْنَعْتَقِدْ هٰذَا *وَإِنِ ٱعْتَقَدْتُمْ شَيْئًا بِمَعْنًى آخَرَ فَٱللَّهُ سَيُعْلِنُ لَكُمْ وَهٰذَا *بَلِ ٱلسَّيْ
16 ٱلَّذِي قَدْ بَلَغْنَا إِلَيْهِ فَلْنَرْتَضِ بِذٰلِكَ ٱلْمِقْدَارِ بِعَيْنِهِ وَنَعْتَقِدْ ذَاكَ نَفْسَهُ *أَيُّهَا ٱلْإِخْوَةُ تَسَبَّهُوا
17 وَٱرْقُبُوا ٱلَّذِينَ يَتَصَرَّفُونَ هٰكَذَا *كَمَا كُنَّا نَحْنُ لَكُمْ رَسْمًا * لِأَنَّ كَثِيرِينَ يَسْلُكُونَ ٱلَّذِينَ قَدْ
18 ذَكَرْتُهُمْ لَكُمْ دَفَعَاتٍ كَثِيرَةً *وَٱلْآنَ أَذْكُرُهُمْ بَاكِيًا عَلَى أَعْدَاءِ صَلِيبِ ٱلْمَسِيحِ *ٱلَّذِينَ نِهَايَتُهُمْ
19 تَهْلَكَةٌ *ٱلَّذِينَ إِلٰهُهُمُ ٱلْبَطْنُ *وَمَجْدُهُمْ خِزْيُهُمْ *ٱلَّذِينَ يَرُونَ رُؤْيَاتِ أَرْضِيَّةً *ثُمَّ * وَرَأَى هٰذِهِ
خَمْسَةً وَعِشْرِينَ مِنَ ٱلسَّرِيَّةِ ٱلثَّانِيَةِ * *لِأَنَّ تَصَرُّفَنَا فِي ٱلسَّمَاوَاتِ هُوَ ٱلَّتِي مِنْهَا نَنْتَظِرُ
20 مُخَلِّصَنَا ٱلرَّبَّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحَ *ٱلَّذِي يُبَدِّلُ شَكْلَ جَسَدِ مَذَلَّتِنَا إِلَى أَنْ يَصِيرَ هُوَ بِعَيْنِهِ
21 مُسَاوِيَ لِصُورَةِ جَسَدِ مَجْدِهِ *كَمَا يَخُصُّ بِٱلْفِعْلِ ٱلَّذِي يَقْتَدِرُ عَلَيْهِ هُوَ *وَيَخْضَعُ لَهُ ٱلْكُلُّ *
* ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ * *فَلِذٰلِكَ يَا إِخْوَتِيَ ٱلْأَحِبَّاءَ وَٱلْمَسُوفَ ٱلْيَّ
يَا فَرَحِي وَإِكْلِيلِي *هٰكَذَا قِفُوا فِي أَمَانَةِ ٱلرَّبِّ يَا أَحِبَّائِي *

Quanquam ego habeam fiduciam in 4
carne. Quisquis enim alius putat se
confisum in carne, in hoc ego præcello:
Circumcisus octavo die, ex genere Israe- 5
lis, de tribu Benjamin, Hebræus ex He-
bræis, Pharisæus quod attinet ad legem:
Persequens ecclesiam, quod pertinet ad 6
zelum: factus in justitia quæ est in Lege,
sine reprehensione.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ.

Sed ea quæ mihi erant lucra, jacturam 7
duxi propter Christum. Quinetiam ea 8
omnia duco fuisse jacturam, propter emi-
nentiam nobilitatis cognitionis Domini
mei Jesu Christi: propter quem verum
omnium jacturam feci, easque fæcem esse
duco, ut Christum lucrifaciam: Finis.
Et comperiar in eo non habens justitiam 9
meam quæ est ex Lege, sed justitiam quæ
est ex fide Christi, justitiam quæ est ex
Deo per fidem. Ut cognoscam eum, & 10
vim resurrectionis ipsius, & communio-
nem passionum ipsius, conformatus per
mortem ejus cum ipso: ut forte perve- 11
niam ad resurrectionem quæ est ex mor-
tuis. Non quòd apprehenderim antehac, 12
aut jam dudum perfectus sim: sed ego
cursum curro, si quo modo *perveniam*
per cursum in quo substituit me Jesus
Christus. O fratres, ego non reputo me- 13
ipsum aliquid jam obtinuisse aut insce-
pisse, præter rem unam: quòd scilicet
obliviscens ea quæ retro sunt, & tendens
ad ea quæ sunt antè, Curro cursum cum 14
proposito obviam eunte signo vexilli vo-
cationis Dei supernæ, per Jesum Christum.
Eia igitur omnes perfecti, sentiamus hoc: 15
quòd si quid aliter sentitis, hoc etiam
vobis Deus revelabit. Re tamen, quam 16
jamus jam assecuti, contenti simus eâ-
dem illa in mensura, ipsamquemet sen-
tiamus. O fratres, imitamini & obser- 17
vate eos qui ita se gerunt, quemadmo-
dum fuimus nos vobis exemplo. Multi 18
enim incedunt quorum mentionem sæpè
jam feci vobis, et nunc mentionem facio,
deflens inimicos crucis Christi. Quo- 19
rum finis est interitus: quorum Deus,
venter: & quorum gloria, confusio ipso-
rum: qui sentiunt opiniones terre-
nas. Finis.

Lectio ad vigesimam quintam diem Novembris.

Nam conversatio nostra in cœlis est, è 20
quibus expectamus Salvatorem nostrum
Jesum Christum. Qui mutabit speciem 21
corporis humilitatis nostræ quatenus
illud ipsum fiat æquale formæ corporis
gloriæ suæ, per efficacitatem quam ipse
potest, & omnia subjiciuntur illi.

CAP. IV.

Quapropter O fratres mei dilecti & 1
exoptati, O gaudium meum & corona
mea, ita state in fide Domini, O di-
lecti mei.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወእኩን : ቦቱ : እንዘ : ለልብየ : ጽድቀ : ሥሪት : ዘእንበለ : ጽድቀ : ሀይማኖተ : ክርስቶ
10 ስ : ዘእምሓበ : እግዚአብሔር : ጽድቀ:=ፁ ከመ : አአምሮ : በሀይማኖቱ : ወሓይለ : ተ
11 ንሣእቱ : ወእሰተሮ : በሕማሙ : ወእትጣሰሎ : በሞቱ:=ፁ እመቦ : ከመ : አድኮዖ : አ
12 ሮ : ይትነሣሉ : ሙዋታን:=ፁ አኮሰ : ወደእኩ : ነሣእኩ : ወወደእኩ : ሰለጥኩ : ብ
ሂልየ:: እዴነኝ : ደእሙ : ለእሙ : እረክብ : ዘቦተ : ነሥሉነ : ሓበ : ክርስቶስ::=ፁ
13 አኅዊነ : ሊተሰ : ይመሰለኒ : ዒደየ : ሊነዛእኩ:=ፁ እስመ : ዘድኅሪየ : እረስዕ : ወቅድ
14 ሜየ : ለጌልእ:=ፁ እዴገኝ:: ከመ : ሰብእ : ዓይነ : ለጽዋዒ : እመለዕሱ : ዘእምሓበ:
15 እግዚአብሔር : በእንተ : ሊየሱስ : ክርስቶስ:=ፁ ኵልክሙ : ፍጹማን : ዘንተ : ነሐሊ :
16 ወእመኒ : ቦበዕደ : ዘትሔልዩ : ኪያሁኒ : ይክሠት : ለክሙ : እግዚአብሔር:=ፁ ወባ
17 ሕቱ : ውስተ : ዘበጸሕነ : መዕረ : ናጥብዕ:=ፁ ኪያየ : ተመሰሉ : ለሓዊነ : ወተዓቀብ
18 ዉ : ለእለ : ከመዝ : የሐውሩ : ዘከመ : ርሊክሙነ:: እስመ : ብዙኃን : የሐውሩ :
ዘከመ : እብለክሙ : ዘልፈ : ወይእዜኒ : ገሃደ : እነግረክሙ : ለጸላእተ : መስቀለ : ክር
19 ስቶስ:=ፁ ዘደኅሬቶሙ : ለሕርትመና : እለ : ክርሦሙ : ያመልኩ : ወክብሮሙ : ኀሰ
20 ሮሙ : እለ : ይሔልዩ : ዘውስተ : ምድር:=ፁ ወለነሰ : ውስተ : ሰማያት : ህገርነ:: ዘኅ
21 የሁ : ንፀንሕ : መድኀኒነ : ሊየሱስ : እግዚእነ:=ፁ ዘተመሰለ : በሠጋነ : ትሑት : ወለብ
ሰ: ሰብሕቲሁ: ለሠጋነ: ከመ : ሬድሌቱ : ከመ : ይግነይ: ሎቱ: ኵሉ::=ፁ

0

12 ወይእዜኒ : እኅዊነ : ፍቁራን : ፍሥሐነ : ወለክሊልነ : ከመዝ : ቁሙ : በእግዚ
እነ : ለሓዊነ:=ፁ

Et sim in eo non habens justitiam legis, sed justitiam fidei Christi, quæ à Deo 9
justitia est: ut cognoscam eum in fide ejus in virtute resurrectionis ejus, & 10
communicem cum eo in passione ejus, & similis fiam ei in morte ejus, Si 11
ita fiat ut consequar eum quando suscitabuntur mortui. Non adhuc accepi 12
*& adhuc perfectus sum dum loquor: persequar tamen si obtinca*m id *quo nos ferunt*
ad Christum. Fratres nostri, mihi videtur quòd adhuc non accepi. Quia 13
quæ post me sunt, obliviscor, & quæ à fronte sunt mihi, impleo: persequar ut 14
explorator vocationem ejus è supràa, quæ à Deo per Jesum Christum. Quotquot 15
ex vobis perfecti sunt, hoc sentiamus: & si sit aliud quod sentitis, illud reve-
labit vobis Deus. Veruntamen in eo ad *quod pervenimus semel, confirmemur.* 16
Mihi similes estote, fratres nostri, & observate eos qui sic incedunt, sicut vi- 17
distis nos. Quia multi incedunt, quemadmodum dixi vobis semper, & nunc 18
quidem manifestè annuntio vobis, hostes esse crucis Christi: Quorum finis in 19
perditionem, qui ventres eorum colunt, & gloria eorum turpitudo eorum, qui
curant quæ sunt in terra. Et nobis in cœlis est civitas nostra, qui ipsum 20
expectamus Servatorem nostrum Jesum Dominum nostrum: Qui transformatus 21
fuit in corpore nostro humili, & induit gloriâ ejus corpus nostrum, sicuti adjuto-
rio ejus, ut subjiceret sibi omnia.

CAP. IV.

Et nunc fratres nostri dilecti, gaudium nostrum, & corona nostra, ita state 1
in Domino nostro, fratres nostri.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΤΣ. ΚΕΦ. δ'. Ζ'.

Euodiam rogo, & Syntychen deprecor, idipsum sapere in Do-
2 (β) Εὐοδίαν παρακαλῶ, καὶ Συντύχην παρακαλῶ, τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν Kυ-
mino. Etiam rogo & te, *socie* germane, *opitulare eis*
3 ρίῳ. (γ) Καὶ ἐρωτῶ καί σε, (δ) Σύζυγε γνήσιε, Συλλαμβάνου αὐταῖς
quæ in Evangelio *simul certârunt mihi*, cum & Clemente, &
αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ Cυνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος, καὶ τῶν
cæteris *cooperantibus* meis, quorum nomina in libro vitæ. Gaudete in Do-
4 λοιπῶν Cυνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. Χαίρετε ἐν Kυ-
mino semper: iterùm dico; Gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus
5 ρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, Χαίρετε. Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν
hominibus: Dominus propè. Nihil solliciti sitis, sed in omni
6 (ε) ἀνθρώποις· ὁ Κύριος ἐγγύς. Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ
oratione & obsecratione, cum gratiarum actione, petitiones vestræ innotescant
προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας, τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω
apud Deum. Et pax Dei *superans* omnem sensum,
7 πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ ἡ εἰρήνη (ζ) τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν,
custodiat corda vestra, & intelligentias vestras in Christo Jesu. Re-
8 φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν, καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τὸ λοι-
liquùm, fratres, quæcunque sunt vera, quæcunque *honesta*, quæcunque justa, quæcunque
πὸν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ὅσα
pura, quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ, si qua virtus, & si qua laus,
ἁγνὰ, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ, καὶ εἴ τις ἔπαινος, τὰ
hæc cogitate. Quæ & didicistis, & accepistis, & audistis, & vi-
9 ταῦτα λογίζεσθε. Ἃ καὶ ἐμάθετε, καὶ παρελάβετε, καὶ ἠκούσατε, καὶ εἴ-
distis in me, hæc agite: & Deus pacis erit vobiscum. Ga-
10 δετε ἐν ἐμοὶ, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Ἐ- Ζ'
visus sum autem in Domino *magnoperè*, quoniam *jam* aliquando *revixistis* pro me
χάρην δὲ ἐν Κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ
sentire: *in quo* & sentiebatis, *opportunitate carebatis* autem. Non *quòd* propter pe-
11 φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. Οὐχ ὅτι καθ' ὑ-
nuriam dico: ego enim didici, in quibus sum, *contentus ipse* esse. Scio *autem*
στέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμι, αὐτάρκης εἶναι. Οἶδα (ϛ) καὶ 12
humiliari, scio & abundare: (*in omni* & in omnibus institutus sum,) &
ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· (ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μεμύημαι,) καὶ
satiari, & esurire, & abundare, & penuriam pati: Omnia
χορτάζεσθαι, καὶ πεινᾶν, (ζ) καὶ περισσεύειν, καὶ ὑστερεῖσθαι· Πάντα 13
possum in eo *corroborante* me *Christo*. Veruntamen *pulchrè* feci*stis* commu-
ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί (ι) με Χριστῷ. Πλὴν καλῶς ἐποιήσατε Cυγκοι- 14
nicantes meæ tribulationi. Scitis autem & vos, Philippenses, quòd
νωνήσαντές μου τῇ θλίψει. Οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι 15
in principio Evangelii, quando *exii* à Macedonia, nulla mihi Ecclesia
ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία
communicavit in rationem *dationis* & *acceptionis*, *si non* vos soli:
ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι· Ὅτι καὶ 16
in Thessalonicam & semel & bis in usum mihi misistis. Non
ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ (κ) δὶς εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε. Οὐχὶ 17
quia quæro *donum*, sed requiro fructum abundantem in ra-
ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, (λ) ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λό-
tionem vestram. *Accepi* autem omnia, & abundo: repletus sum ac-
γον ὑμῶν. Ἀπέχω δὲ πάντα, καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι (μ) δεξάμε- 18
cipiens ab Epaphrodito *ea* quæ à *vobis*, odorem suavitatis, hostiam acceptam, be-
νος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐ-
neplacentem Deo. At Deus meus impleat *omnem usum* vestrum secundùm
άρεστον τῷ Θεῷ. Ὁ δὲ Θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ 19
divitias suas in gloria, in Christo Jesu. At Deo, & Patri
(ν) τὸν πλοῦτον αὐτοῦ ἐν δόξῃ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τῷ δὲ Θεῷ, καὶ πατρὶ 20
nostro gloria in secula seculorum. Amen.
ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

MS. A. (β) Εὐοδίαν (γ) Καὶ (δ) γνήσιε Σύζυγε, (ε) τοῖς ἀνθρώποις· (ζ) τοῦ Χριστοῦ ἡ (η) καὶ (θ) περισσεύειν (ι) με. Πλὴν (κ) δὶς τὴν (λ) ἀλλὰ (μ) δεξάμενος τὰ παρ' ὑμῶν, (ν) τὸ πλοῦτος

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Euodiam rogo, & Syntichen, ut una sit eis
voluntas in Domino nostro. Quinetiam te
rogo, mi vere sodalis, ut adjuves eas, quia
ipsæ laboraverunt mecum in evangelio, unà
cum Clemente, cæterisque adjutoribus meis,
quorum nomina scripta sunt in libro vitæ.
Gaudete in Domino nostro semper, & ite-
rum dico, Gaudete. Et mansuetudo vestra
innotescat omnibus. Dominus noster pro-
pè est. De nulla re soliciti sitis, sed sem-
per cum oratione & obsecratione petitio-
nes vestræ innotescant coram Deo. Et pax
Dei quæ major est omni mente, custodiet
corda vestra, & mentes vestras in Jesu
Christo.

Quotidié. 7.

Itaque fratres mei, quæcunque vera sunt, & 8
quæcunque honesta, & quæcunque justa, &
quæcunque sincera, & quæcunque amabi-
lia, & quæcunque laudabilia, denique quæ-
cunque opera gloriosa & celebranda, hæc
animo volvite. Quæ didicistis, & accepi- 9
stis, & audistis, & vidistis in me, hæc agite,
& Deus pacis erit vobiscum. Vehementer 10
autem gavisus sum in Dño nostro, & rursus
cœperitis esse soliciti de me, quemadmodũ
& soliciti eratis, sed non eratis compotes.
Non quòd penuriam passus sim, id dico: di- 11
dici enim ut sufficiat mihi id quod habeo,
Novi humiliari, novi & abundare in omni- 12
bus, & in omnibus exercitatus sum: tum in
satietate, tum inediâ, in copia & inopiâ:
Omnia viribus possum per Christum qui 13
me corroborat. Veruntamen benè feciſtis 14
qui communicâstis oppressionibus meis.
Scitis autem & vos Philippenses, quòd in 15
principio evangelii quum exivi à Macedo-
nia, ne una quidem ex ecclesiis communica-
vit mihi in ratione accipiendi & dandi, ni-
si vos tantúm. Qui & Thessalonicam se- 16
mel & iterum necessitatem meam misistis.
Non quòd munus requiram, sed requiro ut 17
fructus multiplicentur vobis. Omnia rece- 18
pi, & abundo ac expletus sum: & accepi
quæcunque ad me missistis per Epaphrodi-
tum, odorem suavem, & hostiam acceptam
gratamque Deo. Deus autem meus sup- 19
pleat omnem indigentiam vestram secun-
dùm opulentiam suam, in gloria Jesu Chri-
sti. Deo autem Patri nostro laus & honor 20
in seculum seculorum, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ለእስተብቍዖክሙ ፡ ሌዎድያኒ ፡ ወሲንጢኬኒ ፡ ከመ ፡ ትሐልዩ ፡ ዘእግዚእነ ፡ ።።=። እወ ፡
3 ለእስተብቍዖከ ፡ ለከሂ ፡ እኁየ ፡ ወመፈሥር ትየ ፡ ተወከፍኖን ፡ እለ ፡ ሠራሐ ፡ ሊተ ፡ በት
ሥህር ተ ፡ ወኀጌል ፡ ምስለ ፡ ቀሌሜንጦስ ፡ ወቢጸውሂ ፡ እለ ፡ ሰሐዱ ፡ ፡ዛብርኔ ፡ እለ ፡ ተ
4 ጽሕፈ ፡ እስማቲሆሙ ፡ ውስተ ፡ መጽሐፈ ፡ ሕይወት ።።=። ተፈሥሑ ፡ በእግዚእነ ፡ ወ
5 ካዕበ ፡ እብለክሙ ፡ ተፈሥሑ ።=። ከመ ፡ ይትዐወቅ ፡ ሰላመክሙ ፡ በኀበ ፡ ኵሉ ፡ ሰብ
6 እ ። እግዚአብሔር ፡ ቀረብ ።=። ሊትሐልዩ ፡ ወሊመንተ ፡ ጸልዩ ፡ በኵሉ ፡ ጊዜ ፡ ወሰ
አሉ ፡ ለእዘ ፡ ተለእኵቱ ፡ ንግሩ ፡ ስእለተክሙ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ።=።

Rogo vos Euodian & Syntichen, ut cogitetis quæ sunt Domini nostri. Etiam 2
rogo te inquam *frater mi & socie mi*, ut *recipias eas quæ laborârunt mecum* 3
in doctrina evangelii, cum Clemente, & reliquis etiam adjutoribus, quorum no-
mina scripta sunt in libro vitæ. Gaudete in Domino nostro, & iterum dico 4
vobis, Gaudete: ut manifesta fiat auctoritas vestra apud omnes homines. De- 5
us propè est. Ne solicitis sitis omninò, orate in omni tempore, & rogate, & gratias agentes pronuntiate supplicationes vestras ad Deum. 6

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

2 3 Evodiam rogo, & Syntychen deprecor, idipsum sapere in Domino. Etiam rogo & te, germane compar, adjuva illas, quæ mecum laboraverunt in Evangelio cum Clemente, & cæteris adjutoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitæ.
4 Gaudete in Domino semper: iterùm dico; Gaudete. Modestia vestra nota sit
5 omnibus hominibus: Dominus propè est. Nihil soliciti sitis: sed in omni
6 oratione, & obsecratione, cum gratiarum actione, petitiones vestræ innotescant
7 apud Deum. Et pax Dei, quæ exuperat omnem sensum, custodiat corda ve-
8 stra, & intelligentias vestras, in Christo Jesu. De cætero, fratres, quæcunque sunt vera, quæcunque pudica, quæcunque justa, quæcunque sancta, quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ, siqua virtus, siqua laus disciplinæ, hæc cogi-
9 tate. Quæ & didicistis, & accepistis, & audistis, & vidistis in me, hæc agite:
10 & Deus pacis erit vobiscum. Gavisus sum autem in Domino vehementer, quoniam tandem aliquandò refloruistis pro me sentire: sicut & sentiebatis: occupati autem eratis. Non quasi propter penuriam dico; ego enim didici, in qui- 11
bus sum, sufficiens esse. Scio & humiliari, scio & abundare; (ubique & in 12
omnibus institutus sum,) & satiari, & esurire; & abundare, & penuriam pati. 13
Omnia possum in eo, qui me confortat. Veruntamen benè fecistis, communi- 14
cantes tribulationi meæ. Scitis autem & vos Philippenses, quòd in principio 15
Evangelii, quando profectus sum à Macedonia, nulla mihi Ecclesia communicavit in ratione dati & accepti, nisi vos soli: Quia & Thessalonicam semel 16
& bis in usum mihi misistis. Non quia quæro datum, sed requiro fructum 17
abundantem in ratione vestra. Habeo autem omnia, & abundo: repletus sum, 18
acceptis ab Epaphrodito quæ misistis, odorem suavitatis, hostiam acceptam, placentem Deo. Deus autem meus impleat omne desiderium vestrum, secundùm 19
divitias suas, in gloria in Christo Jesu. Deo autem & Patri nostro gloria in se- 20
cula seculorum: Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * وَأَسْأَلُكِ يَا أُودِيَا * وَأَطْلُبُ إِلَيْكِ يَا سِينْتِسِنْ أَنْ تَعْتَقِدَا الرَّأْيَ نَفْسَهُ وَاحِدًا فِي أَمَانَةِ الرَّبِّ *
3 * نَعَمْ وَأَسْأَلُكَ يَا سِيرِيجَا الْمُصَافِي أَنْ تُعَاضِدَهُمَا * اللَّتَانِ جَاهَدَتَا مَعِي فِي الْإِنْسَانِ مَعَ اكْلِيمَنْطُسَ
وَبَاقِي مُسَاعِدِيَّ الَّذِينَ أَسْمَاؤُهُمْ فِي مِصْحَفِ الْحَيَاةِ * * قِرَاءَةٌ لِأَحَدِ الْسَّعَانِينِ *
4 5 * افْرَحُوا بِالرَّبِّ دَائِمًا * وَأَقُولُ افْرَحُوا أَيْضًا * وَلْتُعْرَفْ دَعَتُكُمْ عِنْدَ جَمِيعِ النَّاسِ * الرَّبُّ قَرِيبٌ *
6 7 * فَلَا تَهْتَمُّوا بِشَيْءٍ * بَلْ فَلْتُعْرَفْ مَسْأَلَتُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ فِي كُلِّ صَلَاةٍ وَطِلْبَةٍ بِشُكْرٍ * وَسَلَامَةُ اللَّهِ الَّتِي
8 تَسْمُو عَلَى كُلِّ عَقْلٍ تَحْرُسُ قُلُوبَكُمْ وَفِطَنَاتِكُمْ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ * فَمِنَ الْآنَ أَيُّهَا الْإِخْوَةُ كُلُّ
مَا هِيَ مُحِقَّةٌ * كُلُّ مَا هِيَ مُهَذَّبَةٌ * كُلُّمَا هِيَ مُقْسِطَةٌ * كُلُّمَا هِيَ قُدْسِيَّةٌ * كُلُّ مَا هِيَ مَأْلُوفَةٌ * كُلُّمَا هِيَ
9 مَمْدُوحَةٌ * إِنْ مَلَكْتُمْ فَضِيلَةً * وَإِنْ حَوَيْتُمْ مَدِيحًا * فِيهَا فَكِّرُوا وَإِيَّاهَا تَذَكَّرُوا * وَالْمَنَاقِبَ الَّتِي
تَعَلَّمُوهَا وَتَسَلَّمُوهَا وَسَمِعْتُمُوهَا وَرَأَيْتُمُوهَا فِيَّ اعْمَلُوهَا * وَإِلَهُ السَّلَامَةِ يَكُونُ مَعَكُمْ آمِينَ *
10 * قِرَاءَةُ الْإِثْنَيْنِ مِنَ الْجُمُعَةِ الْحَادِيَةِ وَالْعِشْرِينَ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ * * وَقَدْ فَرِحْتُ مِنْ أَجْلِ
الرَّبِّ فَرَحًا عَظِيمًا * لِأَنَّكُمْ بَعْدَ مُدَّةٍ سَلَفَتْ عِسْتُمْ فِيهَا * أَيِّعَتْ نَظَارَتُكُمْ بِأَنْ تَغْطُوا مِنْ
11 أَجْلِي مَا فَطِنْتُمْ بِهِ إِذْ تَيَسَّرَ لَكُمْ * لَيْسَ أَنِّي أَقُولُ عَنْ إِعْوَازٍ * لِأَنِّي أَنَا قَدْ تَعَلَّمْتُ أَنْ أَكُونَ
12 فِي الْأُمُورِ الَّتِي أَحْصُلُ فِيهَا قَنُوعًا * أَعْرِفُ أَنْ أَتَوَاضَعَ * وَأَعْرِفُ أَنْ أَفْضُلَ فِي كُلِّ وَقْتٍ * وَفِي كُلِّ
13 شَيْءٍ قَدْ تَعَلَّمْتُ الْمَوَافِقَ * وَأَنْ أَشْبَعَ وَأَجُوعَ * وَأَفْضُلَ وَأَنْقُصَ * وَأَقْدِرُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ بِالْمَسِيحِ
14 الْمُؤَيِّدِ إِيَّايَ * بَلْ قَدْ عَمِلْتُمْ عَمَلًا مَحْمُودًا * إِذِ اشْتَرَكْتُمْ مَعِي فِي ضِرِّي * وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ
15 أَيُّهَا الْفِلِبِّيسِيُّونَ أَنَّ فِي مَبْدَأِ الْبِشَارَةِ لَمَّا خَرَجْتُ مِنْ بَلَدِ مَكْدُونِيَةَ لَمْ يُشَارِكْنِي وَلَا وَاحِدَةٌ
مِنَ الْكَنَائِسِ فِي حَالِ إِعْطَاءٍ وَأَخْذٍ إِلَّا أَنْتُمْ وَحْدَكُمْ * لِأَنَّكُمْ فِي مَدِينَةِ تَسَالُونِيكِيَّةَ * أَرْسَلْتُمْ
16 إِلَيَّ مَرَّتَيْنِ وَمَرَّتَيْنِ حَاجَتِي * وَلَسْتُ أَطْلُبُ الْعَطِيَّةَ * بَلْ أَطْلُبُ الثَّمَرَ الْمُتَكَاثِرَ لِنَفْعِكُمْ *
17 * وَقَدِ اسْتَوْفَيْتُ كُلَّ شَيْءٍ وَفَضَلَ عَنِّي * وَقَدْ تَمَلَّيْتُ مِنْ أَبَافْرُودِيطُوسَ بِالْأَشْيَاءِ الْوَارِدَةِ مِنْكُمْ
18 نَسْمَةَ طِيبِ الرَّائِحَةِ * مَحْمُودَةٍ مَرْضِيَّةٍ لِلَّهِ حَسَنًا * فَالَهِي يَمِمْ كَافَّةَ حَاجَتِكُمْ بِغِنَاهُ
19 20 فِي الْمَجْدِ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ * وَالْمَجْدُ لِلَّهِ وَأَبِينَا إِلَى أَبَدِ الْدُّهُورِ آمِينَ *

Te quoq; rogo O Euodia, teq; deprecor O Syntychen, ut unam eandemque sentiatis opinionem de fide Domini. Imo te etiam rogo O candide Syryga, ut utramque adjuves, quæ mecum certârunt in Evangelio una cum Clemente & cæteris adjutoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitæ.

Lectio pro Dominica Palmarum.

Gaudete in Domino semper, & iterum dico gaudete. At nota sit mansuetudo vestra apud omnes homines. Dominus propè est: De nulla ergò re soliciti sitis: sed innotescant petitiones vestræ apud Deum in omni oratione & obsecratione cum gratiarum actione. Et pax Dei quæ superat omnem intellectum, custodiet corda vestra & mentes vestras in Jesu Christo. Posthac igitur O fratres, quæcunque sunt vera, quæcunque sunt honesta, quæcunque sunt justa, quæcunque sunt sancta, quæcunque sunt optabilia, quæcunque sunt laudabilia: siquam habetis virtutem, siqua laude præditi estis, ea cogitate, eaque memoriâ pervolvite. Et monumenta quæ didicistis, & accepistis, & audistis, ac vidistis in me, facite: Et Deus pacis erit vobiscum, Amen.

Lectio feriæ secundæ hebdomidis vigesimæ primæ post Pentecosten.

Gavisus sum autem propter Dominum gaudio magno, quòd post intervallum elapsum quo vixistis, repullulavit cura vestra, eundem in me animũ adjicientes, qualem adjecistis quando fuit vobis opportunũ. Non quòd de egestate loquar: nam ego didici rebus, in quibus sum, esse contentus. Novi deprimi, & novi abundare omni tempore: & in omnibus rebus didici quod consentaneum est, & saturari, & esurire, & abundare, & penuriam pati: Et omnia possum per Christũ qui me corroborat. Sed opus laudandum fecistis, communicantes mecum in afflictione mea. Vos autem nõstis O Philippenses, initio annuntiationis quando egressus sum è regione Macedoniæ, ne unam quidem ex Ecclesiis communicâsse mihi in ratione dandi & accipiendi, præter vos solos. Vos enim in urbe Thessalonicâ misistis mihi semel et iterum egestatem meam. Neq; verò donum requiro, sed requiro fructum abundantem pro locutione (i. ratione ac defensione) vestrâ. Jam autem accepi omnia, & superfluere mihi: & fruitus sum per Epaphroditum rebus quæ provenerunt à vobis, odore suavolenti, victimâ acceptâ, Deo sanè gratâ. Quare Deus meus impleat omnem egestatem vestram opulentiâ suâ, in gloria, per Jesum Christum. Deo autem ac Patri nostro gloria ad æterna sæcula, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወሰላመ : እግዚአብሔር : እንተ : ኵሉ : ባቲ : ታጸንዖ : ለልብክሙ : ወሕሊናክሙ : በ
8 ክርስቶስ : ኢየሱስ::=: ወይእዜኒ : አኀዊነ : ኵሉ : ዘርቱዕ : ወዘንጹሕ : ወዘጽድቅ :
9 ወዘሠናይ : ወዘፍቅር : ወዘመደሐር : ዘይደሉ : ወዘይትለመጦ:: ኪያሁ : ሐልዩ::=: ዘተ
መሀርክሙ : ዘተመጠወትክሙ : ወዘሰማዕክሙ : ወዘርኢክሙ : በኀቤየ : ኪያሁ : ግበሩ :
10 ወአምላከ : ሰላመ : የሃሉ : መስሌክሙ::=: ጊ ተፈሠሑ : በእግዚእነ : ፈድፋ
11 ደ : እስመ : ዘለነ : እሑኪ : ትሑልዩ : ወትካዘክሙኒ : ለኮ : ኀጢአት::=: እብል : ባሕ
12 ቲ::=: ለእሰ : ለለመር : ዘከመ : ከሃሊ : ለነ : ተፀናሰኂ : ወተደልወኒ : በኵሉ : ወበተ
13 ኵሉ : ለመድኩ : ረኂበኒ : ወጸገቡኒ : ሕማመኒ : ወተፈሠሑኒ::=: ኵሉ : እክል : በ
14 ዘ : ወእቱ : ላክሀለኂ::=: ወባሕቲ : ሠናየ : ገበርክሙ : ዘተሳተፍክሙ : በሕመም
15 የ::=: ታለመረ : እንትሙኂ : ስብለ : ፊልጲሲዩስ : በቀዳሚ : ትመህርት : ለመ : ወፃእ
ክሙ : እመቄዶንያ : መስሌየ : ኀመ : ሊኅበሩ : ለሐዱ : እመኒሆሙ : እመቤተ :
16 ክርስቲያን : ወሊበወኂበ : ወሊበነሢለ : ዘእንበለ : ዶአሙ : ባሕቲትክሙ::=: ዲያ
17 በተስሎንቄሂ : መዕረ : ወካዕበ : ፈነውክሙ : ሊተ : ትካዝየ::=: ለኮ : ሀብተክሙ :
ፈቂደየ : ዳእሙ : እስመ : ለኅለሂ : ፍሬክሙ : ዘሠመረ : በሳዕሌክሙ::=:
18 ተወፍይኩ : እስለኂ : ወተርፈ : ሰለጥኩ : በዘ : ለብጽሐ : ሊተ : ለፍቦደጡ : ዘእ
ጵኅቤክሙ : መዓዛ : ሠናይ : መለዋዕተ : ሓረየ : ወለሙረ : በኀበ : እግዚለ
19 ክሔር::=: ወእመሳኪየ : ይፈጽመ : ለክሙ : ኵሉ : መፍቀደክሙ : በብዕለ :
20 ክብሉቲሁ : ለክርስቶስ : ኢየሱስ::=: ለእግዚአብሔር : ለቦ : ስብሐት : ለዓለመ :
ዓለም : ለሜን::=:

Et pax Dei in qua sunt omnia, confirmabit corda vestra & cogitationes vestras in Christo Jesu. Et nunc, fratres nostri, quodcunq; rectum est, quodcunq; purum, & quodcunque justum, & quodcunque bonum, & quodcunque amabile, & quodcunque permissum est, & quodcunque decet, & quodcunque laudabile est, illud curate. Quod didicistis, quod accepistis, & quod audistis, & quod vidistis apud me, illud facite, & Deus pacis sit vobiscum. Gavisus sum in Domino nostro abundanter, quia quæ ego cogito cogitatis, & solicitudo vestra non est peccatum. Veruntamen loquor, Scicns quàm potens sim in inopia & convenientia, ubique in omnibus: consuevi esurire & satiari, affligi & gaudere. Omnia possum, propterea quòd ipse potestatem dedit mihi. Sed benè feciſtis quòd communicâstis in afflictione mea. Scitis vos Philippenses in principio doctrinæ quum profecti estis à Macedonia mecum, quòd non communicârunt ne unus ex illis de ecclesia, neque dando neque recipiendo nisi solummodò vos. Etiam in Thessalonica semel & iterum misistis mihi necessarium mihi munus. Non donum vestrum quærenti, sed quia requiro fructum vestrum qui jucundus sit apud vos. Accepi satis supérque: expletus sum iis quæ attulit mihi Aphroditus quæ ex vobis, odorem bonum, hostiam gratam & placentem apud Deum. Et Deus meus implebit totum desiderium vestrum cum divitiis gloriæ Christi Jesu. Deo Patri gloria in seculum seculorum, Amen.

Digitized by Google

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

Salutate omnem Sanctum in Christo Jesu. Salutant vos qui mecum
21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ
22 fratres. Salutant vos omnes Sancti, maximè autem qui de Cæsaris domo.
ἀδελφοί. ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen.
Ἡ χάρις τοῦ (ξ) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. 23
Ad Philippenses scripta est à Roma per Epaphroditum.
(†) Πρὸς Φιλιππησίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Ἐπαφροδίτου. Ἐγράφη σύ.

MS.A. (ξ) Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν. (†) Πρὸς Φιλιππησίους.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

21 22 Salutate omnem Sanctum in Christo Jesu. Salutant vos, qui mecum sunt, fratres. Salutant vos omnes Sancti, maximè autem qui de Cæsaris domo sunt. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum spiritu vestro. Amen. 23

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 22 23 فبلّوا كلّ قدّيس بيسوع المسيح * يصافحكم من الاخوة الذين معي * يسلّم عليكم القدّيسون كلّهم * ولا سيما الذين من دار قيصر * نعمة الربّ يسوع المسيح مع جماعتكم آمين * تحرّرت الرسالة * وكتبت برومية * وأرسلت على يد ابافرودبطوس *

Osculamini quemlibet Sanctum in Jesu Christo. Salutant vos ex fratribus ii qui mecum sunt. Salutant vos omnes Sancti, ac præsertim qui sunt è domo Cæsaris. Gratia Domini Jesu Christi cum omnibus vobis, Amen. 21 22 23

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit Romæ, & missa per Epaphroditum.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* COLOSSENSES.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 Paulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater: 2 Eis qui sunt Colossis, sanctis, & fidelibus fratribus in Christo Jesu. Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. 3 Gratias agimus Deo, & Patri Domini nostri Jesu Christi, semper pro vobis orantes: 4 Audientes fidem vestram in Christo Jesu, & dilectionem quam habetis in Sanctos omnes, 5 Propter spem, quæ reposita est vobis in cœlis: quam audistis in verbo veritatis Evangelii: 6 Quod pervenit ad vos, sicut & in universo mundo est, & fructificat, & crescit, sicut in vobis, ex ea die quâ audistis, & cognovistis gratiam Dei in 7 veritate, Sicut didicistis ab Epaphra charissimo conservo nostro, qui est fidelis pro vobis minister Christi Jesu, 8 Qui etiam manifestavit nobis dilectionem vestram in Spiritu. 9 Ideò & nos ex qua die audivimus, non cessamus pro vobis orantes, & postulantes ut impleamini agnitione voluntatis ejus, in omni sapientia & intellectu spirituali: 10 Ut ambuletis dignè Deo per omnia placentes: in omni opere bono fructificantes, & crescentes in scientia Dei: 11 In omni virtute confortati secundùm potentiam claritatis ejus, in omni patientia & longanimitate cum gaudio, 12 Gratias agentes Deo Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine: 13 Qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filii dilectionis suæ: 14 In quo habemus redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Epistola Sancti PAULI ad *COLOSSENSES*: estq; in numero Epistolarum septima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ primæ post Pentecosten.

رسالة القدّيس بولص الى الكولوصّيين * وهي في عدد الرسايل سابعة *

الفصل الاول * قراءة الثلثا من الجمعة الحادية والعشرين بعد العنصر *

1 2 من بولص رسول ايسوع المسيح بمسيّة الله * ومن تيموثاوس الاخ * الى الاخوة الذين 1 2 بكولوصايس القدّيسين والمومنين بالمسيح * السبت الحادي والثلثون بعد العنصر *

3 نعمة لكم وسلامة من الاله الاب والربّ يسوع المسيح * نشكر لله وابي ربّنا يسوع المسيح دايمًا 3

4 5 منهلين من اجلكم * اذ سمعنا بايمانكم بيسوع المسيح وحبّتكم لكافة القدّيسين * من 4 5 اجل الرجا المعدّ لكم في السماوات * الذي سمعتم به قبما سلف * بقول صدق البشارة *

6 الحاضر عندكم كما هو في كافة العالم * وسيكون مثمرًا كما قد اثمر وفيكم * منذ يوم 6

7 سمعتم وعرفتم نعمة الله بكفيق * ثم * السبت * وكما تعلّمتم من ابافرا الحبيب وربّنا 7

8 في العبودية الذي هو امين من اجلكم خادم المسيح * الذي عرفنا محبتكم بالروح * 8

9 * فلهذا ونحن منذ يوم سمعنا ما كففنا عن الابتهال من اجلكم وطالبين ان تمولوا 9

10 معرفة مسيئة * بكافة الحكمة والفقه الروحاني * لتسلكوا سلوكًا اهلًا للربّ بكلّية الارضاء * 10

11 مثمرين في كلّ عمل صالح * وامنيين في معرفة الله * مويدين بكلّ القوة كما يحص بعز مجده 11

في كافة الصبر والمهل بفرح * ثم الثلثا * قراءة الاحد الثامن والعشرين بعد العنصر *

12 شاكرين للاب الذي اهلنا كحظ قسم القدّيسين في النور * الذي انقذنا من سلطان 12 13

13 الظلمة * ونقلنا الى ملك ابن محبّته * الذي به لنا الفدا بدمه وصفح الخطايا * 14

Epistola Sancti PAULI ad *COLOSSENSES*: estq; in numero Epistolarum septima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ primæ post Pentecosten.

A *Paulo Apostolo Jesu Christi per voluntatem Dei, & à Timotheo fratre, Ad fratres qui sunt Colossis, Sanctos, & credentes in Christum.* 1 2

Sabbatho trigesimo primo post Pentecosten.

Gratia vobis & pax à Deo Patre, & Domino Jesu Christo. Gratias agimus Deo ac Patri Domini nostri Jesu Christi semper, pro vobis orantes: Auditâ fide vestrâ in Jesum Christum, vestráque charitate in omnes Sanctos: Propter spem paratam vobis in cœlis, quam antea audieratis per sermonem veritatis Evangelii, Quæ apud vos adest quemadmodum est in universo mundo, eritque frugifera ut jam fructificavit & in vobis ex quo die audistis, & verè cognovistis gratiam Dei: Hucusque. Sabbatho. *Utque didicistis ab Epathra dilecto & conservo nostro, qui est fidus pro vobis minister Christi: Qui declaravit nobis vestram in spiritu charitatem. Propterea & nos ex quo die audivimus non destitimus ab oratione pro vobis, petentes ut perficiatis cognitionem voluntatis ejus omni cum sapientia & prudentia spirituali: ut incedatis gressu digno Domino, cum omni satisfactione: fructificantes in omni opere bono, & crescentes in cognitione Dei: Confortati totâ virtute, ut par est potentiæ gloriæ ipsius, in omni tolerantia & patientia cum gaudio.* Hucusque pro feria tertia.

3 4 5 6 7 8 9 10 11

Lectio Dominicæ vigesimæ octavæ post Pentecosten.

Gratias agentes Patri qui fecit nos dignos sorte portionis Sanctorum in luce: Qui liberavit nos à potestate tenebrarum, & transtulit nos in regnum Filii sui dilectissimi: In quo habemus redemptionem per sanguinem ipsius, atque remissionem peccatorum: 12 13 14

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ለሰብኣ: ቆላሲስ: ወተጽሕፈ: እንዘ: ሀሎ: ብሔረ: ሮሜ::=

በዘሥሉስ: ዕለት: በኀስካ: ኀበ: ይትነበብ::=

1 a ጳውሎስ: ሐዋርያሁ: ለኢየሱስ: ክርስቶስ: በፈቃደ: እግዚአብሔር: ወጢሞቴዎስ: እኁነ::=

2 ኀበ: ውስተ: ቆላሲስ: ቅዱሰን: ወመኦምናን: ለኅዊነ: በክርስቶስ:: ::= a

3 ሰላም: ለክሙ: ጸጋ: እግዚአብሔር: ላቡነ:=: ወዓለሙ: ለእግዚአብሔር: ለቡነ: ወእግ

4 ዚእነ: ኢየሱስ: ክርስቶስ: ዘልፈ: በእንቲአክሙ:: ወእጸሊ:=: ሰሚዕየ: ሃይማኖተክሙ: ዘበ

5 ክርስቶስ: ኢየሱስ: ኀመ: ታፈቅርዎሙ: ለኵሎሙ: ቅዱሰን:=: በእንተ: ተስፋክሙ: ዘለዩ

6 ሥ: ለክሙ: በሰማያት: ዘለቅደምኩ: ሰሚዐ: በቃለ: ጽድቅ: ተመህርተ: ወንጌል:=: ዘበጽሐ:

ኀቤክሙ: ኀመ: በኵሉ: ዓለመ: ይፈሪ: ወይሰመር: ኀመ: በላዕሌክሙ: እመለመ: ሰማዕክሙ:

7 ወርኢክሙ: ጸጋሁ: ለእግዚአብሔር:: በጽድቅ:=: በኀመ: ሰማዕክሙ: በኑባቤ: ሌጳፍራ: አኁ

8 ነ:: b ወመኦምነ: በኑባቤክሙ: ወሳእኩ: ክርስቶስ:=: ዘነገደነ: ተፈቅሮተክሙ: በመንፈስ:

9 ቅዱስ:=: ወበእንተዝ: ንሕነሂ: እመለመ: ሰማዐነ: ሊኅደግነ: ጸልዮ: በእንቲአክሙ: ወስኢለ:

10 ክሙ: ትፈጽሙ: ለእመርኦ: ፈቃዱ: በኵሉ: ጥበብ: ወመክር: ዘመንፈስ: ቅዱስ:=: ኀመ: ትሑረ:

በዘ: ይደልዎክሙ: ለኅበ: እግዚአብሔር:: ወበኵሉ: ተድልዉ: ሎቱ: በኵሉ: ሥገባረ: ሠናይ:

11 እንዘ: ትፈርዩ: ወትሰመፉ:: በለእመርኦ: እግዚአብሔር:=: እንዘ: ታጸንዑ: በኵሉ: ኀይል:

12 በጽንዐ: ስብሐቲሁ: በኵሉ: ትዕግሰት: ወተስፋ: ወፍሥሐ:: ::= ለእኩተዎ: ለሊነ: ዘጸወ

13 ዐክሙ: ወኀተ: መክፈልቶሙ: ለርስተ: ቅዱሰን:: ኖ በብርሃን:=: ወለግብለነ: እመኁ

14 ይለ: ጽልመት:: ወእግዚእነ: ወኀተ: መንግሠቱ: ወልዱ: ፍቁረ:=: ዘቦቱ: ረከብነ: መድ

ኀኒተነ: ወተኀድግ: ለነ: ኀጢአትነ:::=

Colossensibus: & scripta fuit quum esset civitate Romæ.

Tertio die Paschatis, ubi legitur.

CAPUT I.

Paulus Apostolus Jesu Christi in voluntate Dei, & Timotheus frater noster, 1
Eis qui sunt in Colossis, sanctis & fidelibus nostris fratribus in Christo: Pax vobis, 2
& gratia Dei patris nostri. Et gratias agimus Deo patri nostro, & Domino nostro Jesu Christo, semper pro vobis: & oro, Auditâ fide vestrâ quæ in Christo Jesu est 3 4
ut diligatis omnes Sanctos. Propter spem vestram quæ sepositа est pro vobis in 5
cœlis, quam præaudivi in sermone veritatis doctrinæ Evangelii, Quod per- 6
venit ad vos ut in toto mundo fructum proferat, & gratum sit sicut apud vos,
ex quo audistis & vidistis gratiam Dei in veritate, Sicut audivistis apud 7
Epaphram fratrem nostrum, & fidelem apud vos, & servum Christi: Qui an- 8
nuntiavit nobis dilectionem vestram in Spiritu sancto. Et propterea nos ex quo 9
audivimus, non cessavimus orare pro vobis, & rogare, ut impleamini cogniti-
one voluntatis ejus in omni sapientia & prudentiâ Spiritûs sancti: Ut ince- 10
datis, prout decet vos apud Deum, & in omnibus placeatis ei, in omni opere
bono fructum proferentes, & placentes in cognitione Dei: Confirmati in omni 11
virtute per fortitudinem gloriæ ipsius, in omnì patientia, & spe, & gaudio.
Gratias agite Patri qui vocavit vos in portionem hæreditatis Sanctorum in lu- 12
mine. Qui reduxit nos à potestate tenebrarum, & inservire nos fecit in re- 13
gno filii dilecti sui. In quo invenimus salutem nostram, & remissionem nobis 14
peccatorum nostrorum:

Digitized by Google

Qui est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ: Quoniam
15 Ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως· Ὅτι
16 in ipso condita sunt universa *quæ* in cœlis & *quæ* in terra, vi-
ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁ-
sibilia & invisibilia, sive throni, sive dominationes, sive principatus, sive pote-
ρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαὶ, εἴτε ἐξου-
states: omnia per ipsum & in *ipsum* creata sunt: Et ipse est ante
17 σίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· Καὶ αὐτός ἐστι πρὸ
omnes, & omnia in ipso constant: Et ipse est caput
18 πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε· Καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ
corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis: ut
σώματος τῆς ἐκκλησίας, ὅς ἐστιν ἀρχὴ, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν· ἵνα
sit in omnibus ipse primatum tenens: Quia in ipso complacuit, omnem
19 γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων· Ὅτι ἐν αὐτῷ (κ) εὐδόκησεν, πᾶν
plenitudinem inhabitare: Et per eum reconciliare omnia in i-
20 τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι· Καὶ δι' αὐτοῦ (λ) ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐ-
psum, pacificans per sanguinem crucis ejus, *per eum*, sive quæ in
τὸν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς
terra, sive quæ in cœlis. Et vos aliquando *existentes alienatos*
21 γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους Δ'
& *inimicos mente* in operibus malis, Nunc autem recon-
22 καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκα-
ciliavit in corpore carnis ejus per mortem, *sistere*
ἠλλαξεν ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ (μ) θανάτου, παραστῆσαι
vos sanctos, & immaculatos, & *inculpatos* coram ipso: Si tamen
23 ὑμᾶς ἁγίους, καὶ ἀμώμους, καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ· Εἴ γε
permanetis fidei fundati & *firmi*, & *non transmoti* à
ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ
spe Evangelii quod audistis, *prædicati* in universa
τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν (ν) πάσῃ τῇ
creatura quæ sub cœlo, cujus factus sum ego Paulus minister. Nunc
24 κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ (ξ) Παῦλος διάκονος. Νῦν Ε'
gaudeo in passionibus *meis* pro vobis, & *rursus* readimpleo *defectiones*
χαίρω ἐν τοῖς (ο) παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα

afflictionum Christi, in carne mea pro corpore ejus, quod est
τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ, ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν
Ecclesia. Cujus factus sum ego minister secundùm dispensationem
(π) ἡ ἐκκλησία. Ἧς ἐγενόμην (ρ) ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν 25
Dei *datam* mihi in *vos*, *implere* verbum Dei: My-
τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· Τὸ μυ- 26
sterium *illud* absconditum à seculis, & à generationibus, nunc autem
στήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων, καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νυνὶ δὲ
manifestum est Sanctis ejus, Quibus voluit Deus *notum* facere *quæ*
ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, Οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς γνωρίσαι (σ) τίς 27
divitiæ gloriæ *mysterii* hujus in Gentibus, *qui* est Christus
ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστι Χριστὸς
in vobis, spes gloriæ. Quem nos annuntiamus, *admonentes*
ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης. Ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες 28
omnem hominem, & docentes omnem hominem in omni sapientia, ut *si-*
πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παρα-
stamus omnem hominem perfectum in Christo Jesu. In *quod* & laboro
στήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν (τ) Χριστῷ Ἰησοῦ. Εἰς ὃ καὶ κοπιῶ 29
decertans secundùm operationem ejus *operatam* in me in virtute.
ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

CAP. II. β'.

Volo enim vos scire, *quantum certamen* habeam pro vobis, & iis qui *in*
Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω (α) περὶ ὑμῶν, καὶ τῶν ἐν 1 ς'
Laodicia, & *quotquot* non viderunt faciem meam in carne: Ut
Λαοδικείᾳ, καὶ ὅσοι οὐχ (β) ἑωράκασι τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί· Ἵνα 2
consolentur corda ipsorum *compatientium* in charitate, & in
παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν (γ) συμβιβασθέντων ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς (δ)
omnes divitias plenitudinis intellectûs, in agnitionem mysterii
πάντα πλοῦτον τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ
Dei, & Patris, & Christi:
(ε) Θεοῦ, καὶ πατρὸς, καὶ τοῦ Χριστοῦ·

MS. A. (κ) εὐδόκησεν, (λ) ἀποκαταλλάξαι (μ) θανάτου αὐτοῦ, (ν) πάσῃ κτίσει (ξ) Παύλος κήρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διάκονος. (ο) παθήμασιν ὑπὲρ (π) ἐκκλησία· (ρ) ἐγὼ Παῦλος διάκονος (σ) τί τὸ πλοῦτος (τ) Χριστῷ. Εἰς τοῦ Χριστοῦ.

Cap. β'. MS. A. (α) ὑπὲρ ὑμῶν, (β) ἑώρακεν (γ) συμβιβασθέντες (δ) πᾶν τὸ πλοῦτος (ε) Θεοῦ, πατρὸς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Qui quidem est imago Dei invisibilis, & 15
primigenius omnium creaturarum. Et per 16
quem creata sunt omnia quæ in cœlo & in
terra, omnia visibilia, omniáq; invisibilia, si-
ve throni, sive dominationes, sive principa-
tus, sive potestates. Omnia per ipsum &
in ipsó condita sunt: Et ipse est ante 17
omnia, & per eum omnia consistunt. Et 18
ipse est caput corporis ecclesiæ, qui est
principium & primogenitus ex mortuis, ut
fit in omnibus ipse primas tenens, Quia 19
in ipso voluit ille omnem plenitudinem in-
habitare: Et per eum reconciliare sibi 20
omnia: & pacem composuit in sanguine
crucis illius per ipsum, sive eorum quæ sunt
in terra, sive quæ in cœlo.

Feriâ quintâ post resurrectionem. 3.

Et vos qui quondam extranei eratis & ini- 21
mici mentibus vestris propter mala ope-
ra vestra, Reduxit nunc in gratiam per 22
corpus carnis suæ, & per mortem suam: ut
fistat vos coram se sanctos absque nævo, &
culpæ non obnoxios; Si permanseritis 23
in fide vestra firmo consistente fundamento
vestro, nec dimoveamini à spe evangelii
illius quod audîstis, quod prædicatum est in
universa creatura, quæ sub cœlo est, cujus
ego Paulus factus sum minister. Et gaudeo 24
in passionibus quæ pro vobis, & suppleo
quod deerat afflictionibus Christi in carne
mea, pro corpore ipsius quod est ecclesia:
Cujus ego factus sum minister, juxta dispen- 25
sationem Dei quæ data est mihi inter vos, ut
adimpleam sermonem Dei, Arcanum il- 26
lud quod abditum fuerat à seculis & à gene-
rationibus, nunc autem patefactum est San-
ctis illius, Quibus voluit Deus notum fa- 27
cere quæ sit opulentia gloriæ arcani hujus in-
ter Gentes, quòd est ipse Christus qui in vo-
bis est, spes gloriæ nostræ. Quem nos præ- 28
dicamus & docemus & intelligendum præ-
bemus cuilibet homini in omni sapientia, ut
sistamus omnem hominem perfectum in Jesu
Christo. In hoc etenim laboro, & preces 29
auspicor, cum auxilio virtutis quæ mihi sup-
peditatur.

CAP. II.

Velim autem vos scire quale sit mihi cer- 1
tamen pro vobis, & pro his qui sunt Laodi-
ceæ, & pro cæteris illis qui faciem meam
non viderunt in carne: Ut consolationem 2
accipiant corda eorum, & cum charitate ac-
cedant ad omnem opulentiam persuasionis,
& ad intelligentiam cognitionis arcani Dei
Patris, & Christi,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ዝውእቱ : አምሰሊሁ : ለእግዚአብሔር : ዘሊያስተርኢ : በኵሩ : ዘላዕለ : ኵሉ : ተግባ
16 ረ፡=፡ እስመ : በእንቲአሁ፡ ፈጠረ፡ ኵሉ፡ ዘበሰማይ፡ ወዘኒ፡ ዘምድር፡ ዘያስተርኢ፡ ወዘ
ኢ : ያስተርኢ : እመኒ : መናብርት : ወእመኒ : አጋእስት : ወእመኒ : መኳንንት : ወእመኒ :
17 ቀደመት : ኵሉ : በእንቲአሁ : ተፈጥረ : ወኵሉ : ሎቱ፡ ኮነ፡=፡ ወውእቱ : እመቅድመ፡
18 ኵሉ፡: ኵሉ፡ቦቱ፡ቆመ፡ወኵሉ፡[ዚአሁ፡]=፡ ረአሰ፡ውእቱ፡ለቤተ፡ክርስቲያኑ፡እስመ፡ው
19 እቱ : በኵረ : ቀደመ : እመኵሉ፡ መዉታን፡ከመ፡ ይኩን፡ውእቱ፡ ርእሰ፡ ለኵሉ፡=፡ እስ
20 መ : ሠመረ : ቦቱ፡ ፍጹመ፡ኵሉ፡ይሳድር፡ላዕሌሁ : ወቦቱ : ይሠሀሉ : ለኵሉ፡:=፡ ዐ
ወግብረ : ሰላመ : በደመ : መስቀሉ : ለዘ : በመድር፡ ወለዘ : በሰማያት፡=፡

Qui est imago Dei invisibilis, primogenitus qui supra omnia opera ejus. Quia 15
per eum creavit omnia quæ in cœlis, & terrestria, visibilia, & invisibilia, sive 16
thronos, sive dominos, sive potestates sive principes, omnia per eum creata sunt,
et omnia pro eo sunt. Et ipse ante omnia, & omnia in ipso consistunt, & omnia [*ejus* 17
sunt.] *Caput est ecclesiæ suæ, quia ipse primogenitus est ante omnia mortalia, ut* 18
sit ipse caput omnium. Quia voluit in eo perfectum omne habitare super 19
eum, & in eo miseretur omnibus. Et reconciliavit in sanguinem crucis ejus 20
quæ in terra & quæ in cœlis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

15 16 Qui est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ: Quoniam in ipso
condita sunt universa in cœlis, & in terra, visibilia, & invisibilia, sive throni,
17 sive dominationes, sive principatus, sive potestates: omnia per ipsum, & in ipso
18 creata sunt: Et ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant. Et ipse est
caput corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis: ut sit in
19 omnibus ipse primatum tenens. Quia in ipso complacuit, omnem plenitudi-
20 nem inhabitare: Et per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per san-
21 guinem crucis ejus, sive quæ in terris, sive quæ in cœlis sunt. Et vos cùm esse-
22 tis aliquando alienati, & inimici sensu in operibus malis: Nunc autem recon-
ciliavit in corpore carnis ejus per mortem, exhibere vos sanctos, & immacula-
23 tos, & irreprehensibiles coram ipso: Si tamen permanetis in fide fundati, &
stabiles, & immobiles à spe Evangelii quod audistis, quod prædicatum est in uni-
24 versa creatura, quæ sub cœlo est, cujus factus sum ego Paulus minister. Qui nunc
gaudeo in passionibus pro vobis, & adimpleo ea quæ desunt passionum Christi,
in carne mea, pro corpore ejus, quod est Ecclesia: Cujus factus sum ego minis- 25
ter secundùm dispensationem Dei, quæ data est mihi in vos, ut impleam ver-
bum Dei: Mysterium, quod absconditum fuit à seculis, & generationibus, nunc 26
autem manifestatum est Sanctis ejus, Quibus voluit Deus notas facere divitias 27
gloriæ sacramenti hujus in Gentibus, quod est Christus, in vobis spes gloriæ,
Quem nos annuntiamus, corripientes omnem hominem, & docentes omnem homi- 28
nem, in omni sapientia, ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo
Jesu. In quo & laboro, certando secundùm operationem ejus, quam operatur 29
in me in virtute.

CAP. II.

VOlo enim vos scire qualem solicitudinem habeam pro vobis, & pro iis qui 1
sunt Laodiciæ, & quicunque non viderunt faciem meam in carne: Ut consolen- 2
tur corda ipsorum, instructi in charitate, & in omnes divitias plenitudinis intelle-
ctûs, in agnitionem mysterii Dei patris & Christi Jesu:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 16 * الَّذِي هُوَ اللهُ الَّذِي لَا يُرَى * بِكْرُ كُلِّ بَرِيَّةٍ * لِأَنَّ بِهِ خُلِقَتِ الْبَرَايَا كُلُّهَا الَّتِي فِي السَّمَاوَاتِ
وَالَّتِي عَلَى الْأَرْضِ * الَّتِي تُرَى وَالَّتِي لَا تُرَى * إِنْ قُلْتَ الْمَنَابِرَ إِنْ ذَكَرْتَ الْأَرْبَابَ * إِنْ عَنَيْتَ الرُّوسَاءَ
17 إِنْ قُلْتَ السَّلَاطِينَ * فَالْبَرَايَا كُلُّهَا بِهِ خُلِقَتْ * وَهِيَ مُعَلَّقَةٌ فِيهِ * وَهُوَ نَفْسُهُ قَبْلَ الْكُلِّ * وَالْبَرَايَا
18 كُلُّهَا بِهِ تَبْتَدِئُ * * وَهُوَ * قِرَاءَةُ الْأَرْبِعَا مِنَ الْجُمُعَةِ الْحَادِيَةِ وَالْعِشْرِينَ بَعْدَ الْعَنْصَرِ *
نَفْسُهُ رَأْسُ جَسَدِ الْكَنِيسَةِ الَّذِي هُوَ الْبَدْءُ * بِكْرٌ مِنَ الْأَمْوَاتِ لِيَصِيرَ هُوَ فِي الْأَشْيَاءِ كُلِّهَا أَوَّلًا
19 وَمُقَدَّمًا * لِأَنَّ فِيهِ سُرَّ أَنْ يَسْكُنَ الْكَمَالُ كُلُّهُ * وَأَنْ يُصَالِحَ بِهِ الْبَرَايَا كُلَّهَا لَهُ * وَأَصْلَحَ بِدَمِ
20 صَلِيبِهِ بِهِ الْمُسَالَمَةَ بَيْنَ الْبَرَايَا الَّتِي عَلَى الْأَرْضِ * وَبَيْنَ الَّتِي فِي السَّمَاوَاتِ * وَأَنْتُمْ كُنْتُمْ وَقْتًا مَا
21 مُغْتَرِبِينَ وَأَعْدَاءَ بِذِهْنِكُمْ فِي الْأَعْمَالِ الْخَبِيثَةِ * وَصَالَحَكُمُ الْآنَ بِجَسَدِ بَشَرِيَّتِهِ عَوْنِهِ * لِيُصَيِّرَكُمْ
22 قِدِّيسِينَ وَغَيْرَ مُعَيَّبِينَ وَلَا مَرْلَلِ عَادِمِينَ قَدَامَهُ * إِنْ صَبَرْتُمْ رَاسِخِينَ فِي الْأَمَانَةِ وَمَوْطَدِينَ
23 وَغَيْرَ مُتَقَلْقِلِينَ مِنْ رَجَا الْبُسَارِ الَّتِي سَمِعْتُمُوهَا الَّتِي كُرِزَ بِهَا فِي كَافَّةِ الْبَرِيَّةِ الَّتِي تَحْتَ السَّمَاءِ *
الَّتِي صِرْتُ وَأَنَا بُولُصُ لَهَا خَادِمًا * ثُمَّ * * قِرَاءَةُ الْخَمِيسِ مِنَ الْجُمُعَةِ الْحَادِيَةِ وَالْعِشْرِينَ *
24 * وَأُسَرُّ الْآنَ بِالْآلَامِ مِنْ أَجْلِكُمْ * وَأُتَمِّمُ مَعَاوِزَ أَحْزَانِ الْمَسِيحِ عَوْضَهُ بِبَشَرِيَّتِي مِنْ أَجْلِ جَسَدِهِ
الَّذِي هُوَ الْكَنِيسَةُ * الَّتِي صِرْتُ أَنَا لَهَا خَادِمًا * كَمَا يَخُصُّ بِتَدْبِيرِ اللهِ الَّذِي مُنِحَهُ مِنْ أَجْلِكُمْ *
25 لِأُتَمِّمَ قَوْلَ اللهِ * السِّرَّ الْمَكْتُومَ مُنْذُ الدُّهُورِ وَالْأَجْيَالِ * وَظَهَرَ الْآنَ لِقِدِّيسِيهِ * الَّذِينَ شَاءَ اللهُ أَنْ
26 27 يُعَرِّفَهُمْ مَا هِيَ ثَرْوَةُ مَجْدِ هَذَا السِّرِّ فِي الْأُمَمِ * الَّذِي هُوَ الْمَسِيحُ فِيكُمْ * رَجَا الْمَجْدِ * الَّذِي
28 نُخْبِرُ بِهِ نَحْنُ وَاعِظِينَ كُلَّ إِنْسَانٍ * وَمُعَلِّمِينَ بِكَافَّةِ الْحِكْمَةِ * لِنُوَفِّقَ كُلَّ إِنْسَانٍ لَدَى يَسُوعَ
29 الْمَسِيحِ كَامِلًا * الَّذِي لِذَلِكَ أَتْعَبُ مُجَاهِدًا كَمَا يُلَائِمُ فِعْلُهُ الْفَاعِلَ فِي بِقْدَرِيَّتِهِ *

* الْفَصْلُ الثَّانِي * * قِرَاءَةُ الْجُمُعَةِ مِنَ الْجُمُعَةِ الْحَادِيَةِ وَالْعِشْرِينَ *

1 * وَأُرِيدُكُمْ تَعْرِفُونَ أَيَّ جِهَادٍ لِي عَنْكُمْ * ثُمَّ * وَعَنِ الَّذِينَ بِاللَّاذِقِيَّةِ * وَجَمِيعِ الَّذِينَ مَا
2 أَبْصَرُوا وَجْهِي بِالْبَشَرِ * لِتَتَسَلَّى قُلُوبُهُمْ مِمَّا يَلْقَوْنَ بِمَحَبَّتِهِ * وَفِي كَافَّةِ ثَرْوَةِ إِيقَاعِ الْعَقْلِ
فِي مَعْرِفَةِ سِرِّ الْإِلَهِ الْآبِ * وَالْمَسِيحِ *

Qui est Deus invisibilis, primogenitus 15
omnis creaturæ. Nam per eum creatæ 16
sunt universæ creaturæ quæ sunt in
cœlis, quæque super terram, quæ viden-
tur, & quæ non videntur: sive Thronos
dicas, sive Dominationes memores, sive
Principes intelligas, sive Potestates di-
cas: omnes creaturæ per eum conditæ
sunt, & ab eo pendent: Et ipsemet est 17
ante omnia, & creaturæ omnes per eum
consistentiam acquisiverunt.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ primæ post Pentecosten.

Et ipsemet caput est corporis Ec- 18
clesiæ, idemque est principium, primoge-
nitus ex mortuis: ut ipse fiat in omni-
bus rebus primus & antecessor: Quo- 19
niam in eo placuit ut tota perfectio in-
habitaret, Et ut per eum reconciliaret sibi 20
omnes creaturas: & pacavit per san-
guinem crucis ejus, per ipsum, pacem in-
ter creaturas quæ sunt super terram, &
inter eas quæ sunt in cœlis. Et vos era- 21
tis quondam alieni, & inimici mente
vestrâ in operibus malis: Nunc autem 22
vos reconciliavit in corpore carnis ejus,
per mortem ipsius: ut sisteret vos sanctos,
& irreprehensos, & culparum expertes
coram se: Si sustinueritis firmi in fide, 23
atque stabiles, & immobiles à spe
Evangelii quod audistis, quod prædica-
tum est inter omnes creaturas quæ sub
cœlo sunt: cui factus sum & ego Pau-
lus minister. Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ primæ.

Et gaudeo nunc de passionibus pro vobis, 24
& defectus afflictionum Christi suppleo
pro ipso in carne mea, propter corpus
ipsius, quod est Ecclesia: Cui factus sum 25
ego minister secundùm dispensationem
Dei, quæ data est mihi propter vos ad
perficiendum sermonem Dei, Mysterium 26
reconditum à seculis & generationibus,
nunc autem patefactum sanctis ejus,
Quibus voluit Deus notum facere quæ 27
sint divitiæ nobilitatis hujus mysterii
inter Gentes, nempe Christi inter vos,
spei gloriæ Quam nos annuntiamus, 28
admonentes omnem hominem, & doce-
tes omni cum sapientia: ut perfectum
reddamus omnem hominem apud Jesum
Christum. Ad quod laboro, certans prout 29
convenit operationi ipsius in me agenti
per ejus potentiam.

CAP. II.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ primæ.

ET quidem volo vos scire quale sit 1
mihi certamen pro vobis, Hactenus. *&*
pro iis qui sunt Laodiceæ, & omnibus
qui non viderunt faciem meam in carne:
ut consolationem percipiant corda eo- 2
rum, quatenus sint concordes in cha-
ritate & in omni opulentia persuasionis
intelligentiæ in cognitione mysterii Dei
Patris, & Christi,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወእንትሙሂ : ትካትሰ : ፀረ : ወነኪሩ : በልብክሙ : ወበለከየ : መግባሬክሙ ::=: ወይእ
22 ዜስ : ትሠሀለክሙ : በነፍስተ : ለሠጋሁ : ወብሞቱ : ረሰየነ : ቅዱሳነ : ወንጹሐነ : ወሓረጵያነ :
ለቅድሜሁ ::=: ጽንዑ : እንከ : በሃይማኖት : እንዘ : ሊያንቀለቅል : ድደ : መሰረት
23 ክሙ : እመተስፋ : ትሥህርተ : ወንጌሉ ::=: ዘሰማዕክሙ : ዘተሰብከ : በኵሉ :
ፍጥረ : ዘበትሕተ : ሰማይ :: ጲ ዘኮቱ : ተሠየመኩ : ለነ : ጳውሎስ : ለ
ዋደሂ : ወለእክሂ ::=:

በረቡዕ : በዓለ : ፋስካ : ሳበ : ይትነበብ ::=:

24 ወይእዜሰ : እትፈሣሕ : በሕማምየ : በእንቲአክሙ : ወእፈጽም : ተሳጸጸ : ሕማሙ : ለክርስቶስ :
25 በሥጋየ : በእንተ : ለሠጋሁ : እስመ : ውእቱ : ቤተ : ክርስቲያኑ ::=: እንተ : ሳቲ : ተሠየ
ሙኩ : ለነ : ሳለከ : በሠርዐተ : እግዚአብሔር : ዘወሀበኒ : በእንቲአክሙ : ከመ : እ
26 ፈጽመ : ቃለ : እግዚአብሔር ::=: ወመክሮ : ዘሓቡእ : እመቅድመ : ዓለመ : ወዘእንበለ :
27 ይትፈጠር : ሰብእ :: ወይእዜሰ : ለስተርአዮሙ : ለቅዱሳኑ ::=: ለእለ : ፈቀደ : እግዚአብ
ሔር : ይክሠት : ሎሙ :: ብዕለ : ስብሐቲሁ : ለጋዝኑቱ : መክረ : በሳዕለ : ለሕዛብ ::
28 እስመ : ውእቱ : ክርስቶስ : ዘሳዕሌክሙ : ተስፋ : ስብሐቲሁ ::=: ዘንሴሀረክሙ : ንሕነ :
ከመ : ትገሠጹ : ኩሎ : ሰብአ : ወትሥህሩ : በኵሉ : ጥበብ : ከመ : ንቅሞ : ለኵሉ : ሰብእ :
29 ፍጹመ : በክርስቶስ : ሊያሱስ ::=: ዘበእንቲአሁ : ንሠርሕ : ወንትጋደል :: በኀይሉ : ረድኤቱ :
ዘረድአነ : በጎደሉ ::=:

B

1 ወእፈቅድ : ታእምሩ : ምጠነ : እትጋደል : በእንቲአክሙ : በእንተ : እለ : ሊዎደቅዮ :: ወኵ
2 ሉሙ : እለ : ሊርእዩኒ : ገጽየ : በሠጋየ ::=: ከመ : ይትፈሠሑሙ : ልቦሙ : ወይጽናዕ : ልቦሙ :
በተፈቅሮ : ወበኵሉ : ብዕለ : ሃይማኖት : በጥበብ : ወበሃይማኖት : ወበለእሙሮ : መክረ :
ለእግዚአብሔር : ዘበእንተ : ክርስቶስ ::=:

Et vos olim inimici & alieni fuistis in cordibus vestris, & in malitia operum 21
vestrorum. Et nunc misertus est vestrûm in corpore carnis suæ, & in morte 22
ejus constituit nos sanctos & puros, & electos in conspectu suo. Confirme- 23
mini igitur in fide, quam immobile sit fulcimen fundamenti vestri à spe doctrinæ evangelii, quod audistis, quod prædicatum fuit in toto mundo, qui sub cœlo est, cui constitutus sum ego Paulus, contionator & minister.

Die quartâ festi paschatis, ubi legitur.

Et nunc gaudeo in afflictione mea pro vobis, & impleo reliquias afflictionum 24
Christi in carne mea pro corpore ejus, quia illud est ecclesia ejus. Cui constitu- 25
tus sum ego minister per præceptum Dei quod dedit mihi pro vobis, ut imple-
rem sermonem Dei, Et mysterium ejus quod absconditum fuit à principio 26
mundi, & antequam crearetur homo, & nunc manifestavit Sanctis suis: Qui- 27
bus voluit Deus aperire divitias gloriæ hujus mysterii super Gentes, quia ipse
Christus est, qui supra vos est spes gloriæ ejus: Quem annuntiamus vobis 28
nos, ut corripiatis omnem hominem, & doceatis in omni sapientia, ut sistamus
omnem hominem perfectum in Christo Jesu: Propter quem laboramus, & 29
certamus secundùm auxilium ejus quo auxiliatus est nobis in virtute ejus.

CAP. II.

ET velim ut sciatis quantùm contendo pro vobis, pro iis qui sunt Laodi- 1
ceæ, & omnibus iis qui non viderunt faciem meam in carne mea. Ut gau- 2
deat cor eorum, & confirmetur cor eorum in charitate & in omni opulentia
fidei, in sapientia, & in fide, & in cognitione mysterii Dei de Christo:

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ. ΚΕΦ. ε'. Ζ'. Η'.

In quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi.
3 Ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας, καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι.
Hoc autem dico, ut nemo vos decipiat in suasibilitate sermonum. Si
4 5 Τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα (ζ) μήτις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. Εἰ
enim & carne absum, sed spiritu vobiscum sum, gaudens & vi-
γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέ-
dens vestrum ordinem, & firmamentum ejus quæ in Christum fidei vestræ.
πων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.
Sicut ergò accepistis Christum Jesum Dominum, in ipso ambulate:
6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε·
Radicati & superædificati in ipso, & confirmati in fide,
7 Ἐῤῥιζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι (η) ἐν τῇ πίστει,
sicut edocti estis, abundantes in ea in gratiarum actione. Videte ne
8 καθὼς ἐδιδάχθητε, (θ) περισσεύοντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ. Βλέπετε μή
quis vos sit abigens per philosophiam & inanem fallaciam, secun-
τις (ι) ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κα-
dùm traditionem hominum, secundùm elementa mundi, & non
τὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ
secundùm Christum. Quia in ipso inhabitat omnis plenitudo deitatis
9 κατὰ Χριστόν. Ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος Ζ'
corporaliter. Et estis in illo repleti, qui est caput omnis princi-
10 σωματικῶς· Καί ἐστε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρ-
patûs & potestatis: In quo & circumcisi estis circumcisione non manufacta, in
11 χῆς καὶ ἐξουσίας· Ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν
exuitione corporis peccatorum carnis, in circumcisione
τῇ ἀπεκδύσει τοῦ (κ) σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκὸς, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ
Christi: Consepulti ei in baptismo, in quo & consecitati estis per
12 Χριστοῦ· Συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ
fidem operationis Dei suscitantis illum ex mortuis.
τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν (λ) ἐκ τῶν νεκρῶν.
Et vos mortuos existentes in delictis, & præputio car-
13 Καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασι, καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρ-
nis vestræ, convivificavit cum illo, condonans nobis omnia
κὸς ὑμῶν, (μ) συνεζωοποίησε σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ
delicta: Delens illud adversùs nos chirographum edictis,
παραπτώματα· Ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, 14
quod erat subcontrarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens il-
ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν (ν) ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐ-
lud cruci: Expolians principatus, & potestates tradu-
τὸ τῷ σταυρῷ· Ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς, καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτι- 15
xit in libertate, triumphans illos in semetipso. Ne ergò quis vos judi-
σεν ἐν παῤῥησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέ- 16
H' cet in cibo, aut in potu, aut in parte festi, aut noviluniì, aut sabbatorum:
τω ἐν βρώσει, ἢ ἐν πόσει, ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς, ἢ νουμηνίας, ἢ Σαββάτων·
Quæ sunt umbra futurorum, at corpus Christi. Nemo vos se-
Ἅ ἐστι σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς κα- 17
ducat, volens in humilitate & religione angelorum, quæ
ταβραβεύέτω, θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, (ξ) ἃ 18
non vidit incedens, frustrà inflatus à sensu carnis suæ:
μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων, εἰκῇ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ·
Et non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus & con-
Καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συν- 19
junctiones subministratum, & constructum, augescit augmentum Dei.
δέσμων ἐπιχορηγούμενον, καὶ συμβιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ Θεοῦ.
Si ergò mortui estis cum Christo, ab elementis mundi, quid
(ο) Εἰ οὖν ἀπεθάνετε σὺν τῷ Χριστῷ, ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί 20
tanquam viventes in mundo dogmatizamini? Ne tetigeris, ne gustaveris, ne contrecta-
ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε· Μὴ ἅψῃ, μὴ γεύσῃ, μὴ θί- 21
veris: Quæ sunt omnia in corruptionem usu, secundùm præcepta & do-
γῃς· Ἅ ἐστι πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ δι- 22
ctrinas hominum:
δασκαλίας τῶν ἀνθρώπων·

MS. A. (ζ) μηδεὶς (η) ἐν πίστει, (θ) περισσεύοντες ἐν εὐχαριστίᾳ. (ι) ἔσται ὑμᾶς (κ) σώματος τῆς σαρκὸς, (λ) ἐκ νεκρῶν. (μ) συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν (ν) ἐκ μέσου, (ξ) ἃ * ἑώρακεν (ο) Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

In quo abditi sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ. Hoc autem dico, ut nemo vos seducat persuasione verborum. Et si enim carne absim à vobis, tamen spiritu vobiscum sum, & gaudeo quòd videam ordinem vestrum, & firmitatem fidei vestræ, quæ est in Christo.

Mediâ die Parascenes crucifixionis. 4.

Quemadmodum igitur accepistis Jesum Christum Dominum nostrum, *ita* in eo ambulate, Radicibus vestris firmatis, vobisque ædificatis in eo, & constantibus in fide illa quâ didicistis, ut in ea abundetis cum gratiarum actione, Cavete ne quis vos spoliet per philosophiam & deceptionem inanem juxta doctrinam hominum, & juxta rudimenta mundi, & non juxta Christum, In quo inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter, Et in quo vos quoque compleri estis: quoniam ipse est caput omnium principatuum, & potestatum, Et in ipso circuncisi estis circuncisione sine manibus *factâ*, quum exuistis carnem peccatorum per circuncisionem Christi: Et sepulti estis cum eo per baptismum, perque ipsum unà cum eo resurrexistis, quòd credideritis in virtute Dei, qui excitavit eum à mortuis. Et vos, qui eratis mortui in peccatis vestris & per præputium carnis vestræ, unà cum eo vivificavit, & remisit nobis omnia peccata nostra. Et delevit mandatis suis chirographum debitorum nostrorum quod erat nobis contrarium, illudque sustulit è medio, ac ipsum affixit cruci suæ. Et per expoliationem corporis sui diffamavit principatus & potestates, & confudit eos palàm in semetipso.

Quotidié. 5.

Nemo igitur vobis molestiam exhibeat in cibo & potu, aut in partitionibus dierum festorum, aut noviluniorum, & Sabbathorum. Quæ sunt umbræ futurorum: corpus autem Christus. Ne quis porrò velit per humilitatem mentis vos adstringere ut serviatis cultui angelorum, dum conatur in ea quæ non vidit, & frustrà turgescit sensu carnis suæ, Nec amplectitur caput, ex quo totum corpus componitur & assurgit per commissuras & membra, & excrescit incremento Dei. Si enim mortui estis cum Christo ab elementis mundi, quid quasi vivatis in mundo judicamini? Nam ne tetigeris, neque gustaveris, neque adhæseris, Sunt quidem hæc usûs corruptibilis, suntque præcepta & doctrinæ hominum:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ዘኀቤሁ : ሀሎ፡ኵሉ፡ መዝገበ፡ ጥበብ፡ወመክር ፡ኀቡኣ፡ ::=፡ ወኀሂ፡ ዘእብለክሙ፡ ከመ፡
4 ሊያስሕቱክሙ፡ ከመ፡ ሊያስሕቱክሙ ፡በሊጣነ ፡ነገር ፡::=፡ ወእመሂ፡ሊሀለውኩ፡ በሥጋ
5 የ ፡ኀቤክሙ ፡ ወበመንፈስየሰ ፡ መስለክሙ ፡ ለነ፡ እትፈሣሕ፡: ወእረእየክሙ ፡ ግዕዞ
6 ክሙ ፡ ወጽንዐ ፡ ሀይማኖትክሙ ፡ ዘበክርስቶስ፡::=፡ ወበዝ ፡ተወስፋክሙ ፡ ለክር
7 ስቶስ ፡ ሊያሱስ ፡ እግዚእነ ፡ ቦቱ ፡ ሖራ፡::=፡ ወተሰረረ ፡ ወ ተሐነጹ ፡ ቦቱ፡: ወጽንዑ ፡
8 በሃይማኖቱ ፡ ወበዘ ፡ ተመህርክሙ ፡ ብዝኁ ፡ በእሞቱቱ፡::=፡ ዑቁ ፡ ሊይኒጡክሙ ፡ በተጎ
ባበ ፡ ነገር ፡ ዘይዜውሁ ፡ ለስነቱ፡: በሠርዐተ ፡ ሰብእ ፡ ለስሐተ ፡ ዝንቱ ፡ ዓለመ ፡ ወለ
ኵ ፡በሕገ ፡ ክርስቶስ ፡ ሊያሱስ፡::=፡

Apud quem est omnis thesaurus sapientiæ & consilii absconditus. Et hoc quod 3
dico vobis, ut non decipiant vos, ut non decipiant vos inquam *in sublimitate* 4
sermonis. Et si non sum in corpore meo, apud vos tamen in spiritu meo vobis- 5
cum sum *gaudens, & videns ordinem vestrum, & firmitatem fidei vestræ quæ*
in Christo. Et sicut accepistis Christum Jesum Dominum nostrum, ita in eo am- 6
bulate, Et fundamini & ædificamini in eo, & confirmamini in fide ejus: & in 7
quibus edocti estis, abundate cum gratiarum actione ei. Cavete ne decipiant 8
vos in sapientia sermonis blandientes frustrà secundùm constitutiones homi-
num ad decipiendum hunc mundum, & non secundùm legem Christi Jesu.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

3 4 In quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ abscon-
5 diti. Hoc autem di-
cò, ut nemo vos decipiat in sublimitate sermonum. Nam etsi corpore ab-
sens sum, sed spiritu vobiscum sum: gaudens, & videns ordinem vestrum,
6 & firmamentum ejus, quæ in Christo est, fidei vestræ. Sicut ergò accepi-
7 stis Jesum Christum Dominum, in ipso ambulate, Radicati, & super-
ædificati in ipso, & confirmati fide, sicut & didicistis, abundantes in illo
8 in gratiarum actione. Videte ne quis vos decipiat per philosophiam, &
inanem fallaciam, secundùm traditionem hominum, secundùm elementa mun-
9 di, & non secundùm Christum: Quia in ipso inhabitat omnis plenitudo
10 divinitatis corporaliter: Et estis in illo repleti, qui est caput omnis prin-
11 cipatûs, & potestatis: In quo & circumcisi estis circumcisione non manu
12 factâ in expoliatione corporis carnis, sed in circumcisione Christi: Conse-
pulti ei in baptismo, in quo & resurrexistis per fidem operationis Dei,
13 qui suscitavit illum à mortuis. Et vos, cùm mortui essetis in delictis, &
præputio carnis vestræ, convivificavit cum illo, donans vobis omnia deli-
14 cta: Delens quod adversùs nos erat chirographum decreti, quod erat con-
trarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens illud cruci: Et expoli-
15 ans principatus, & potestates, traduxit confidenter, palàm triumphans illos
in semetipso. Nemo ergò vos judicet in cibo, aut in potu, aut in parte
16 diei festi, aut neomeniæ, aut sabbatorum: Quæ sunt umbra futurorum:
7 corpus autem Christi. Nemo vos seducat, volens in humilitate, & re-
8 ligione angelorum, quæ non vidit ambulans, frustrà inflatus sensu carnis suæ,
Et non tenens caput, ex quo totum corpus, per nexus & conjunctiones
9 subministratum & constructum, crescit in augmentum Dei. Si ergò mortui
20 estis cum Christo ab elementis hujus mundi: quid adhuc tanquam viventes
in mundo decernitis? Ne tetigeritis, neque gustaveritis, neque contrecta-
21 veritis: Quæ sunt omnia in interitum ipso usu, secundùm præcepta & do-
22 ctrinas hominum:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 4 * ٱلَّذِي فِيهِ سَايِرُ كُنُوزِ ٱلْحِكْمَةِ وَٱلْعِلْمِ مَخْفِيَّةٌ *هٰذَا قُلْتُهُ لِئَلَّا يَمُوهَ عَلَيْكُمْ أَحَدٌ بِأَقْوَالٍ مُقْنِعَةٍ
5 يَطْغَيْكُمْ بِهَا * فَإِنِّي وَإِنْ كُنْتُ بِٱلْجَسَدِ غَايِبًا * لٰكِنِّي بِٱلرُّوحِ مَعَكُمْ آنَا * مَسْرُورًا مُعَايِنًا تَرْتِيبَكُمْ
6 وَصَرَامَةَ إِيمَانِكُمْ بِٱلْمَسِيحِ * فَكَمَا تَسَلَّمْتُمْ إِذًا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحَ ٱلرَّبَّ تَصَرَّفُوا فِيهِ * مُتَأَصِّلِينَ فِيهِ
7 وَمُبْنِينَ عَلَيْهِ * وَمُحْكَمِينَ بِٱلْأَمَانَةِ كَمَا عُلِّمْتُمْ * مُفْضِلِينَ فِي هٰذَا ٱلشُّكْرِ * ثُمَّ *

* قِرَاءَةُ ٱلسَّبْتِ ٱلتَّالِي وَٱلْعِشْرِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ * وَلِعِيدِ ٱلْقِدِّيسِ ٱلنَّبِيلِ أَبِينَا بَاسِيلِيُوسَ *

8 * ٱحْذَرُوا أَلَّا يَكُونَ عِنْدَكُمْ مَنْ يَعْرِيكُمْ وَيَسْلُبُكُمْ بِٱلْفَلْسَفَةِ وَٱلطَّغْيَانِ ٱلْبَاطِلِ ٱلْمُلَائِمِ
9 تَقْلِيدَ ٱلنَّاسِ * ٱلْمُخَالِفِ لِأَسْتِقْصَاتِ ٱلْعَالَمِ * لَا ٱلْمُخَالِفِ بِٱلْمَسِيحِ * فَإِنَّ فِيهِ سَكَنَ كُلُّ كَمَالِ ٱللَّاهُوتِ
10 مُجَسَّدًا * فَكُونُوا مُتَكَمِّلِينَ بِهِ * ٱلَّذِي هُوَ رَأْسُ كُلِّ رِيَاسَةٍ وَسُلْطَانٍ * ٱلَّذِي بِهِ خُتِنْتُمْ
11 خِتَانَةً لَا مَعْمُولَةً بِيَدٍ * فِي ٱلتَّعَرِّي مِنْ جَسَدِ خَطَايَا ٱلْبَشَرِ فِي خِتَانَةِ ٱلْمَسِيحِ * إِذْ قَدْ دُفِنْتُمْ
12 مَعَهُ فِي ٱلْمَعْمُودِيَّةِ وَقُمْتُمْ مَعَهُ بِتَصْدِيقِ فِعْلِ ٱللَّهِ ٱلَّذِي أَقَامَهُ مِنَ ٱلْمَوْتَى * ثُمَّ *

* قِرَاءَةُ ٱلْاِثْنَيْنِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّانِيَةِ وَعِشْرِينَ * * وَأَنْتُمْ كُنْتُمْ مَوْتَى بِٱلْهَفَوَاتِ وَبِغُلْفَةِ
13 بَشَرِيَّتِكُمْ * فَأَحْيَاكُمُ ٱللَّهُ مَعَهُ * سَامِحًا لَنَا بِجَمِيعِ هَفَوَاتِنَا * إِذْ مَحَا ٱلصَّكَّ ٱلْمَكْتُوبَ عَلَيْنَا بِمُعْتَقَدَاتٍ
14 ٱلَّذِي كَانَ ضِدًّا * وَٱقْتَلَعَهُ مِنَ ٱلْوَسَطِ وَسَمَّرَ فِي ٱلصَّلِيبِ * وَلَمَّا عَرَّى ذَوِي ٱلرِّيَاسَاتِ
15 وَٱلسَّلَطَاتِ سَهَرَهُمْ بِمُجَاهَرَةٍ وَفَضَحَهُمْ بِهِ * فَلَا يَدِينَنَّكُمْ أَحَدٌ إِذًا عَلَى مَأْكُولٍ أَوْ مَشْرُوبٍ * أَوْ
16 لِأَجْلِكُمْ مَا تَحْفَلُونَ بِحَطِّ ٱلْعِيدِ * أَوْ بِعَنِّ ٱلشَّهْرِ * أَوْ بِٱلسُّبُوتِ * هٰذِهِ ٱلَّتِي كَانَتْ أَظِلَّةَ ٱلْعَتِيدَاتِ *
17 وَجَسَدُ ٱلْمَسِيحِ * لَا يَدِينَنَّكُمْ عَلَى مُشَارَكَتِهِ أَحَدٌ * مُرِيدًا بِحُجَّةِ ٱلتَّوَاضُعِ وَدِيَانَةِ ٱلْمَلَائِكَةِ * أَنْ
18 يَعُوصَ فِي ٱلْأَشْيَاءِ ٱلَّتِي مَا شَاهَدَهَا * مُتَسَامِحًا مِنْ قِبَلِ عَقْلِ بَشَرِيَّتِهِ بَاطِلًا * وَلَا يُمْسِكُ ٱلرَّأْسَ
19 ٱلَّذِي مِنْهُ ٱلْجِسْمُ كُلُّهُ بِآلَاتِ ٱللَّمْسِ وَبِٱلْأَعْصَابِ ٱلرَّابِطَةِ * إِذْ هُوَ مُسْتَمِدٌّ مِنْهُ ٱلدُّرُورَ وَمُنْبَطِمٌ فِيهِ *
يُنَمِّي ٱلنَّمَاءَ ٱلْمُلَائِمَ لِلَّهِ * * قِرَاءَةُ ٱلثُّلُثَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّانِيَةِ وَٱلْعِشْرِينَ *
20 * إِنْ كُنْتُمْ قَدْ مُتُّمْ مَعَ ٱلْمَسِيحِ مِنْ أَسْتِقْصَاتِ ٱلْعَالَمِ * فَلِمَ كَأَنَّكُمْ أَحْيَاءٌ فِي ٱلْعَالَمِ * ثُمَّ *
21 تَعْتَقِدُونَ مُعْتَقَدَاتِهِ * لَا تَلْمِسْ * لَا تَذُقْ * لَا تَدْنُ * مِنَ ٱلْأَشْيَاءِ ٱلَّتِي تَزُولُ كُلُّهَا إِلَى ٱلْفَسَادِ فِي
22 ٱسْتِعْمَالِهَا * ٱلْمُخَالِفِ بِوَصَايَا ٱلنَّاسِ وَتَعْلِيمِهِمْ *

In quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ abscondit. Hoc dixi, nequis vobis imponat sermonibus persuasoriis quibus decipiat vos. Nam etsi carne 3 4 5
meâ sim absens, tamen spiritu vobiscum sum, gaudens, cernens ordinem vestrum, & generositatem vestræ in Christum fidei. Sicut igitur accepistis Jesum Chri- 6
stum Dominum, ita vos gerite in ipso: In eo radicati, & super ipsum obfirmati, 7
ac certi in fide, quemadmodum edocti estis, excellentes in hujusmodi gratiarum actione. Finis.

Lectio Sabbathi vigesimi secundi post Pentecosten. Et pro die festo Sancti celeberrimi Patris nostri Basilii.

Cavete ne sit apud vos qui spoliet ac de- 8
prædetur vos per philosophiam & inanem deceptionem, traditionis hominum consonam, elementis mundi congruentem, non Christo conformem. Nam in eo in- 9
habitavit tota perfectio Deitatis corporaliter. Quare perfecti estote in eo, qui 10
est caput omnis principatus ac potestatis: Per quem circumcisi estis circumcisione 11
non manufactâ, per expoliationem corporis peccatorum carnis in circumcisione Christi: Quandoquidem sepulti estis 12
cum eo per baptismum, & surrexistis cum eo per fidem efficacitatis Dei qui suscitavit eum à mortuis. Hucusque.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ secundæ.

Vos enim eratis mortui in delictis, & 13
in præputio carnis vestræ: at vivificavit vos Deus cum eo, condonans nobis cuncta delicta nostra: Delens chirogra- 14
phum adversum nos scriptum per dogmata, quod erat contrarium: illudque è medio sublatum, clavis affixit cruci: Spoliatosque principatuum ac potesta- 15
tum possessores publicè exposuit, eósque per illam diffamavit. Nequis igitur 16
vos damnet ob cibum aut potum, aut eo quòd non conveniatis in fortem festi, aut in plenilunio men- 17
struo, aut in Sabbathis: Iis in-
quam, quæ erant umbræ futurorum. Ob communionem autem corporis Chri- 18
sti Nemo vos damnet, volens prætextu humilitatis & religionis angelorum, in-
res penetrare quas non vidit, frustrà su- 19
perbiens ob judicium carnis suæ: Ne-
que tenens caput, ex quo totum corpus per instrumenta tactus, perque nervos connectentes (derivante ex eo influen-
tiâ, et in ipsum corpus ordine distributâ) augescit augmento quod competit Deo.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ secundæ.

Si mortui jam estis cum Christo ab ele- 20
mentis mundi, cur igitur ac si viveretis in mundo, Hucusque, *dogmata ipsius te-*
netis? Ne tetigeris, ne gustaveris, ne 21
accesseris. Ad res quæ redeunt omnes ad 22
corruptionem dum utimur eis, consenta-
neas mandatis doctrinæque hominum:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 እስመ : ላዕሌሁ : ሓደረ : ኵሉ : ፍጹመ : መልኮቱ : በሥጋ : ስብእ:=
10 ወኮነ : ፍጹማነ : ቦቱ:: ጊ እስመ : ውእቱ : ርእሱ : ለኵሉ : መኰንን::ወለኵሉ : መ
11 ንግሠት:=᎓ ዘቦቱ : ተገዘርክሙ : ግዝረተ : ዘሊኮነ : በእድ : ሰብእ : ወበስልበተ : ነፍ
12 ስተ : ሥጋነ : በግዝረተ : ክርስቶስ:=᎓ ተቀበርነ : መስሌሁ : በጥምቀቱ :: ወተንሣእነ :
13 መስሌሁ : በረድኤተ : ሃይማኖተ : እግዚአብሔር : ዘለእነሥሖ : እመውታን:=᎓ ወእንት
ሙሂ : መውታን : ለእንትኩ : በኀጢአትክሙ : ወበቍልፈተ : ነፍስትክሙ : ወለሕዮዋክሙ :
14 መስሌሁ : ወጸገወክሙ : ኵሉ : ኀጢአትክሙ:::=᎓ ወደመሰሰ : ለነ : መጽሐፈ : ዕደነ :
15 በሠርዐቱ : እመዕድወነ : ወለእተቶ : እመነ : ጣእኵሌነ : ወቀነዮ : በመስቀሉ:::=᎓ ወሰ
ለቦኩ : ለቀደመት : ወለመኳንንት:: ፲ ወለርሉየ : ክሡተ : ወተዋለጦኩ : ቦቱ:=᎓
16 ዑቁ : እንካ : ለልቦ : ዘደግእዝክሙ : እንክ : ወሊበመብልዕ : ወሊበመስተ : ወሊባመክፈል
17 ትክሙ : ወሊበበዓልክሙ : ወሊበሓሠሥሩትክሙ : ወሊበሰናብት:=᎓ እስመ : ዝንቱ : ሠ
18 እቱ : ጽላሎተ : ዘይመጽእ::=᎓ ወለልቦ : ዘያስተአብድክሙ : በእንተ : ሠጋሁ : ለክርስ
ቶስ : ፈቂደ : በተያወሆ : ለሕርመተ : መለእክት :: ከመ : ይትናስይ : ርእሶ : ወእመሂ : ኀ
19 ፈሣ : ለሠጋ : ልቡ:=᎓ ወሊያጸንዕ : ርእሶ : ዘቦቱ : የኅድር : ኵሉ : ለሠጋ :: ወይትዋደ
ድ : ኵሉ : መለሌት : ወይልህቅ : ወይጸንዕ : ወይበዝኅ : ወይመልእ : በእግዚአብሔ
20 ር:=᎓ ወለመ : ሞትክሙ : መስለ : ክርስቶስ : እመንብረተዝ : ዓለመ : በእሮ : ካዕበ :
21 ኀመዝ : ሕየዋነ : ወስተ : ዓለመ : ትገብሩ:=᎓ ወሊትግስስ : ወሊትልክፍ : ወሊትጥዐ
22 መ:=᎓ ዘንተ : ለመጽስና : በኀመ : ትእዛዘ : ሰብእ:=᎓

Quia super eum habitat omnis perfectio Deitatis suæ in corpore hominis: 9
Et sumus perfecti in ipso, quia ipse est caput omnis imperii, & omnis re- 10
gni: In quo circumcisi estis circumcisione, quæ non facta fuit per manum 11
hominis, sed per expoliationem corporis carnis nostræ, in circumcisione Christi: Sepulti fuimus cum eo in baptismo suo, & suscitati fuimus cum eo, per 12
auxilium fidei Dei, qui suscitavit eum à mortuis. Et vos mortui fuistis 13
in peccatis vestris, & in præputio corporum vestrorum, & vivificavit vos cum eo, & condonavit vobis omnia peccata vestra. Et delevit pro nobis scri- 14
pturam debiti nostri in decreto quod erat *contra nos, & sustulit eam è medio nostrûm, & affixit eam in cruce ejus: Et expoliavit principes, & potestates,* 15
& monstravit palàm, & pudefecit illos in eo. Cavete igitur ut nemo sit qui ju- 16
dicet vos ampliùs, neque in cibo, neque in potu, neque in portione vestra, neque in festo vestro, neque in novilunîis vestris, neque in sabbathis: Quia hæc 17
sunt umbra futuri. Et nemo insipientes vos reputet propter corpus Christi, volens 18
in blanditiis religionis angelorum, ut pulchrum sit caput ejus, aut inflatus carne cordis ejus: Et non firmat caput suum, in quo requievit totum corpus, & funda- 19
tur quodque membrum, & crescit, & confirmatur, et abundat, & impletur per Deum. Et si mortui fuistis cum Christo à negotio hujus mundi, quomodò ite- 20
rùm ut vivi in mundo, operamini? Neque tetigeris, neque palpaveris, neque 21
gustaveris: Hoc in interitum secundùm præceptum hominum: 22

Digitized by Google

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ. ΚΕΦ. Θ'. Ι'.

Quæ sunt rationem quidem habentia sapientiæ in *voluntario cultu*, & *submissione animi*, &
23 Ἅτινά ἐστι λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκείᾳ, καὶ ταπεινοφροσύνῃ, καὶ
subdutione corporis, non in honore aliquo ad *expletionem* carnis.
ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

CAP. III. γ'.

Si igitur consurrexistis Christo, quæ sursum quærite, ubi Christus est in dextera Dei
1 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ
sedens: Quæ sursum sapite, non quæ super terram. Mortui estis enim, & vita vestra
2 καθήμενος· Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν
3 est abscondita cum Christo in Deo. Cùm Christus apparuerit, vita *nostra*,
4 κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ. Ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, Θ'
tunc & vos cum ipso apparebitis in gloria. Mortificate ergò membra
5 τότε καὶ (α) ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ. Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη
vestra quæ super terram, fornicationem, immunditiam, *mollitiem*, concupiscentiam
ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν
malam, & avaritiam, quæ est *idolatria*: Propter quæ venit
6 κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία· Δι' ἃ ἔρχεται
ira Dei super filios incredulitatis. In quibus & vos ambulá-
7 ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας· Ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ
stis aliquando, cùm viveretis in illis. Nunc autem deponite & vos
8 ποτέ, ὅτε ἐζῆτε ἐν (β) αὐτοῖς. Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς
omnia, iram, *excandescentiam*, malitiam, blasphemiam, *turpiloquium*, ex
τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν, ἐκ
ore vestro. Ne *mentimini* in invicèm, expoliantes veterem
9 τοῦ στόματος ὑμῶν. Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν
hominem cum actibus suis: Et *induti* novum eum re-
10 ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ· Καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνα-
novatum in agnitionem secundùm imaginem ejus qui creavit illum. Ubi
11 καινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν. Ὅπου
non est *Græcus* & Judæus, circumcisio & præputium: Barbarus, Scytha: servus,
οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία· Βάρβαρος, Σκύθης· δοῦλος,
liber: sed omnia & in omnibus, Christus. Induite ergò, sicut electi
(γ) ἐλεύθερος· ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι, Χριστός. Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ 12
Dei, sancti, & dilecti, viscera *misericordiæ*, benignitatem,
(δ) τοῦ Θεοῦ, ἅγιοι, καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα (ε) οἰκτιρμῶν, χρηστότητα,
humilitatem, modestiam, *longanimitatem*: Supportantes *alii alios*, & condonantes
ταπεινοφροσύνην (ζ) πραότητα, μακροθυμίαν· Ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι 13
vobismetipsis, si quis adversùs aliquem habet querelam: sicut & *Christus* condo-
ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν· καθὼς καὶ (η) ὁ Χριστὸς ἐχαρί-
navit *vobis*, ita & vos. Super omnia autem hæc, charitatem, quæ est
σατο ὑμῖν, (θ) οὕτω καὶ ὑμεῖς. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, (ι) ἥτις ἐστὶ 14
vinculum perfectionis: Et pax *Dei superet* in cordibus
σύνδεσμος τῆς τελειότητος· Καὶ ἡ εἰρήνη (κ) τοῦ Θεοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις 15
vestris: in *quam* & vocati estis in vno corpore, & grati estote. Verbum
Ι' ὑμῶν· εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι, καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. Ὁ λόγος 16
Christi *inhabitet* in vobis abundanter, in omni sapientia, docentes & commo-
(λ) τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ, διδάσκοντες καὶ νουθε-
nentes vosmetipsos, psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus, in gratia cantantes
τοῦντες ἑαυτούς, (μ) ψαλμοῖς, καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν χάριτι ᾄδοντες
in *corde vestro Domino*. Et omne quodcunque facitis in verbo aut in opere,
(ν) ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ. Καὶ πᾶν ὅ, τι ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, 17
omnia in nomine Domini Jesu, gratias agentes Deo, & patri per ipsum.
πάντα ἐν ὀνόματι (ξ) Κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ (ο) Θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ.
Mulieres, subditæ estote propriis viris, sicut *convenit*, in Domino. Viri,
Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε (π) τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν, ἐν Κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, 18
diligite uxores, & *ne amarulenti sitis* ad illas. Filii, obedite 19
ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε 20
parentibus per omnia: hoc enim est *beneplacitum* Domino.
τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο (ρ) γάρ ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ.

Κεφ. γ'. MS A. (α) ὑμεῖς φανερωθήσεσθε σὺν ἐν (β) τούτοις. (γ) καὶ ἐλεύθερος· ἀλλὰ πάντα (δ) Θεοῦ, (ε) ἐκλεκτοὶ, (ζ) πραΰτητα, (η) ὁ Κύριος ἐχαρίσατο (θ) οὕτως (ι) ὅ ἐστιν (κ) τοῦ Χριστοῦ βραβευέτω (λ) τοῦ Θεοῦ (μ) ψαλμοῖς, ὑμνοῖς (ν) ἐν τῇ καρδίαις ὑμῶν τῷ Θεῷ. (ξ) Ἰησοῦ Χριστοῦ, (ο) Θεῷ πατρὶ (π) τοῖς ἀνδράσιν, (ρ) καὶ εὐάρεστόν ἐστιν ἐν Κυρίῳ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ܗܠܝܢ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܛܥܡܐ ܕܚܟܡܬܐ ܒܥܒܕܐ ܕܡܬܟܢܝܘܬܐ ܘܕܚܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܒܫܘܝܐ ܕܢܦܫܐ ܘܠܐ ܒܝܩܪܐ ܕܡܕܡ ܕܫܦܝܪ ܐܠܐ ܒܡܕܡ ܕܠܓܫܡܐ ܠܡܬܢ ܒܗ ܛܝܒܘܬܐ.

* ܐܠܗܐ * ܝ

* ܘ * ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܕܒܗ ܐܬܚܕܬ ܒܢܝ ܐܢܫܐ

1 ܐܢ ܗܟܝܠ ܩܡܬܘܢ ܥܡ ܡܫܝܚܐ ܒܥܘ ܕܐܝܬ ܠܥܠ ܡܛܠ ܕܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
2 ܒܥܘ ܠܥܠ ܡܛܠ ܕܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
3 ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
4 ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
5 ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
6 ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
7 ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
8 ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
9 ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
10 ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
11 ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
12 ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
13 ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
14 ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
15 ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
16 ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
17 ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
18 ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
19 ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ
20 ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܝܬܒ

23 Et videntur habere rationem sapientiæ in specie humilitatis & timoris Dei: neque parcunt corpori, non in eo quod honestum est, sed in iis quæ usui sunt carni.

CAP. III.

Feriâ quartâ requiei. 6.

Si ergò resurrexistis unà cum Christo, quæ 1
sunt supernè quærite, ubi Christus sedet ad
dexteram Dei: Quæ superna sunt medi- 2
tamini, & non quæ in terra. Mortui enim 3
estis, & vita vestra abscondita est cum Chri-
sto in Deo. Quum autem Christus manife- 4
status fuerit, qui quidem est vita nostra, tunc
& vos manifestabimini cum eo in gloria.
Mortificate igitur membra vestra terrestria, 5
scortationem, immunditiam, & perturbati-
ones, & concupiscentiam malam, & avari-
tiam, quæ est reverentia idolorum. Pro- 6
pter talia enim venit ira Dei in filios inobe-
dientiæ. In his etiam vos quondam ambu- 7
lâstis, quum in iisdem versabamini. Nunc 8
autem deponite à vobis hæc omnia, iram,
excandescentiam, malitiam, blasphemiam,
sermonem impurum. Et ne mentiamini 9
alius in alium, sed exuite hominem veterem
cum omnibus moribus ejus: Et induite 10
novum qui renovatur per cognitionem, in
similitudinem conditoris sui. Ubi non est 11
Judæus & Gentilis, neque circumcisio &
præputium, neque Græcus & Barbarus, ne-
que servus & ingenuus: sed omnia & in
omnibus est Christus. Induite igitur tan- 12
quam electi Dei, sancti, & dilecti, miserati-
ones, & clementiam, & lenitatem, & humi-
litatem mentis, & tranquillitatem, ac longa-
nimitatem. Et sufferte alius alium, & con- 13
donate vobis mutuò: quòd si quis habeat
querelam adversùs proximum suum, quem-
admodum Christus condonavit vobis, sic &
vos condonate. Et cum his omnibus cha- 14
ritas, quæ est vinculum perfectionis. Et 15
pax Christi gubernet corda vestra, ad quam
vocati estis in uno corpore. Et gratias agi- 16
te Christo, ut sermo ipsius inhabitet in
vobis opulenter cum omni sapientia. Et
docete ac erudite vosmetipsos psalmis, &
hymnis, & canticis spiritualibus; & cum
gratia psallite in cordibus vestris Deo. Et 17
quicquid agitis sermone & opere, in nomine
Domini nostri Jesu Christi agite, & gratiam
habete per eum Deo Patri.

Quotidiè. 7.

Uxores, subditæ estote maritis vestris, ut 18
æquum est in Christo. Viri, diligite uxo- 19
res vestras, & ne sitis amarulenti adversùs
illas. Filii, obedite parentibus vestris per 20
omnia, sic enim placet coram Domino nostro.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ዘያመስልው : ጥበበ።=፦
1 መስለ : ክርስቶስ : ዘለዕሉ : ሓለሠሡ : ሓበ : ሀሉ : ክርስቶስ : በየማነ : እግዚአብሔር ፡
2 ይኅበር።=፦ ዘለዕሉ : ሐልዩ : ወላኮ : ዘምድር።።=፦

ር ወእመሰ : ተንሣእክሙ : *Quod reputant sapientiam.* 23

CAP. III.

Et si resurrexistis cum Christo, superna quærite, ubi est Christus in dextra Dei 1
sedens: Superna curate, & non terrestria. 2

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

13 Quæ sunt rationem quidem habentia sapientiæ in superstitione, & humilitate, & non ad parcendum corpori, non in honore aliquo ad saturitatem carnis.

CAP. III.

1 IGitur, si consurrexistis cum Christo, quæ sursùm sunt quærite, ubi Christus est in
2 dextera Dei sedens: Quæ sursùm sunt sapite, non quæ super terram. Mortui
4 enim estis, & vita vestra est abscondita cum Christo in Deo. Cùm Christus ap-
5 paruerit, vita vestra; tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. Mortificate ergò membra vestra, quæ sunt super terram; fornicationem, immunditiam, libidinem,
6 concupiscentiam malam, & avaritiam, quæ est simulacrorum servitus: Propter
7 quæ venit ira Dei super filios incredulitatis: In quibus & vos ambulâstis ali-
8 quando, cùm viveretis in illis. Nunc autem deponite & vos omnia; iram, indi-
9 gnationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de ore vestro. Nolite
10 mentiri invicèm, expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, Et indu-
entes novum, eum qui renovatur in agnitionem, secundùm imaginem ejus qui creavit illum. Ubi non est Gentilis, & Judæus, circumcisio, & præputium, Barbarus, 11
& Scytha, servus, & liber: sed omnia, & in omnibus Christus. Induite vos ergò sicut electi Dei, sancti, & dilecti, viscera misericordiæ, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam: Supportantes invicèm, & donantes vobismetipsis, 12 13
si quis adversùs aliquem habet querelam: sicut & Dominus donavit vobis, ita & vos. Super omnia autem hæc, charitatem habete, quod est vinculum perfectionis: Et pax Christi exultet in cordibus vestris, in qua & vocati estis in uno corpore: & grati estote. Verbum Christi habitet in vobis abundanter, in omni sapientia, docentes, & commonentes vosmetipsos, psalmis, hymnis, & canticis spiritualibus, in gratia cantantes in cordibus vestris Deo. Omne quodcunque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini Jesu Christi, gratias agentes Deo & Patri per ipsum. Mulieres, subditæ estote viris, sicut oportet, in Domino. Viri, diligite uxores vestras, & nolite amari esse ad illas. Filii, obedite parentibus per omnia: hoc enim placitum est in Domino. 14 15 16 17 18 19 20

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * الَّتِي فِيهَا كَلَامُ حِكْمَةٍ فِي إِيثَارِ التَّعَبُّدِ وَالتَّوَاضُعِ وَتَجَنُّبِ الِاسْتِعْفَافِ عَلَى الْبَدَنِ * لَا فِي إِكْرَامٍ مَّا
1 لِلْبَارِي عَنْ تَمَلِّي الْبَدَنِ * الْفَصْلُ الثَّالِثُ * * فَإِنْ كُنْتُمْ إِذًا قُمْتُمْ مَعَ الْمَسِيحِ فَاطْلُبُوا
2 الَّتِي فِي الْعُلَى * حَيْثُ هُوَ الْمَسِيحُ فِي يَمِينِ اللهِ جَالِسًا * فِي الَّتِي فِي الْعُلَى تَعَطَّفُوا * لَا فِي الَّتِي فِي
3 الْأَرْضِ * لِأَنَّكُمْ قَدْ مُتُّمْ وَحَيَاتُكُمْ قَدْ أُخْفِيَتْ مَعَ الْمَسِيحِ فِي اللهِ * ثُمَّ * الْأَحَدُ التَّاسِعُ وَالْعِشْرُونَ
بَعْدَ الْعَنْصَرِ * وَيُقْرَأُ أَيْضًا لِلْأَحَدِ الْمَعْرُوفِ بِالْأَبْرُوبَاطُورِيَا * * فَإِذَا ظَهَرَ الْمَسِيحُ حَيَاتُنَا * فَحِينَئِذٍ
4 سَتَظْهَرُونَ وَأَنْتُمْ مَعَهُ بِتَسْرِيحٍ * فَأَمِيتُوا إِذًا أَعْضَاءَكُمُ الَّتِي عَلَى الْأَرْضِ * الزِّنَا * النَّجَاسَةَ
5 * الْأَلَمَ * السَّهْوَةَ الرَّدِيَّةَ * السِّنَّ * الِاسْتِعْبَادَ الَّذِي هُوَ عِبَادَةُ الْأَصْنَامِ * هَذِهِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا يَوَافِي
6 سُخْطُ اللهِ عَلَى أَوْلَادِ الْمَعْصِيَةِ * الَّتِي قَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ تَتَصَرَّفُونَ فِيهَا وَقْتًا مَّا * حِينَ كُنْتُمْ فِيهَا *
7 * فَاطْرَحُوا أَنْتُمُ الْآنَ هَذِهِ كُلَّهَا * الْغَيْظَ * الْغَضَبَ * الرَّدِيلَةَ * الِافْتِرَاءَ * الْكَلَامَ الْقَبِيحَ * وَأَقْصُوهَا
8 مِنْ أَفْوَاهِكُمْ * لَا تَكْذِبُوا بَعْضُكُمْ بَعْضًا * أَنْزِعُوا الْإِنْسَانَ الْعَتِيقَ مَعَ أَعْمَالِهِ * وَالْبَسُوا
9 10 الْجَدِيدَ الْمُتَجَدِّدَ كَصُورَةِ مَنْ بَرَأَهُ لِمَعْرِفَتِهِ * حَيْثُ لَيْسَ يُونَانِيٌّ * وَلَا يَهُودِيٌّ * خِتَانَةٌ وَغُلْفَةٌ *
11 عَجَمِيٌّ وَكُرْدِيٌّ * عَبْدٌ وَحُرٌّ * لَكِنِ الْمَسِيحُ عَلَى الْكُلِّ وَفِي الْكُلِّ * * قِرَاءَةُ الْأَحَدِ الثَّلَاثِينَ بَعْدَ
12 الْعَنْصَرِ * * الْبَسُوا إِذًا أَيُّهَا الْقِدِّيسُونَ وَالْمَحْبُوبُونَ كَمَا يَلِيقُ بِمُخْتَارِي اللهِ * حُنُوًّا *
13 رَأْفَةً * حَيِيَّةً * تَوَاضُعًا * وَدَاعَةً * تَمَهُّلًا * تَحَمَّلُوا بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَسَامِحُوا لَهُمْ * إِنْ كَانَ
14 لِأَحَدِكُمْ لَدَيِ الْآخَرِ لَوْمًا * كَمَا سَمَحَ الْمَسِيحُ لَكُمْ كَذَلِكَ وَأَنْتُمُ اسْمَحُوا * وَمَعَ هَذِهِ كُلِّهَا * الْبَسُوا
الْمَحَبَّةَ الَّتِي هِيَ رِبَاطُ الْكَمَالِ * وَسَلَامُ اللهِ فَلْيَتَوَسَّطْ فِي قُلُوبِكُمْ * الَّتِي دُعِيتُمْ إِلَيْهَا بِجَسَدٍ وَاحِدٍ *
15 وَكُونُوا شَاكِرِينَ * وَلْيَسْكُنْ فِيكُمْ قَوْلُ اللهِ بِغِزَارَةٍ بِكَافَّةِ الْحِكْمَةِ * اِذْ تُعَلِّمُونَ أَنْفُسَكُمْ * وَتَعِظُونَهَا
16 بِالْمَزَامِيرِ وَالتَّسَابِيحِ وَالتَّرْنِمَاتِ الرُّوحَانِيَّةِ * مُتَرَنِّمِينَ لِلرَّبِّ فِي قُلُوبِكُمْ * ثُمَّ * * قِرَاءَةُ الْأَرْبَعَا
مِنَ الْجُمُعَةِ الثَّانِيَةِ وَالْعِشْرِينَ * * وَكُلُّ مَا تَعْمَلُونَهُ بِقَوْلٍ أَوْ بِفِعْلٍ كُلُّهَا بِاسْمِ الرَّبِّ يَسُوعَ
17 اعْمَلُوهَا * شَاكِرِينَ بِهِ لِلَّهِ الْآبِ * أَيَّتُهَا النِّسَاءُ اخْضَعْنَ لِلرِّجَالِ بِمُكَافَّةِ الرَّبِّ كَمَا يَجِبُ *
18 19 * أَيُّهَا الرِّجَالُ حُبُّوا نِسَاءَكُمْ * وَلَا تَكُونُوا لَدَيْهِنَّ مُرِّينَ * أَيُّهَا الْأَوْلَادُ اسْمَعُوا وَالِدَيْكُمْ
20 فِي كُلِّ أَمْرٍ فَإِنَّ هَذَا مُرْضِيًا لِلرَّبِّ *

In quibus est sermo sapientiæ per voluntariam submissionem, & humilitatem, atque neglectum parcendi cœpori, non per honorem aliquem creatori exhibitum pro expletione carnis. 23

CAP. III.

Itaque si surrexistis cum Christo, quærite quæ sunt in sublimi, ubi est Christus in dextera Dei sedens: Quæ in sublimi sunt considerate, non quæ in terra. Nam mortui jam estis, & vita vestra jam abscondita est cum Christo in Deo. Finis. 1 2 3

Dominicâ vigesimâ nonâ post Pentecosten. Legitur quoque pro Dominica quæ nuncupatur Probatica.

Quæ quum apparuerit Christus vita nostra, tunc apparebitis & vos cum eo in gloria. Mortificate igitur membra vestra quæ sunt super terram, fornicationem, impuritatem, passionem, cupiditatem pravam, aviditatem, inhiationem opum, quæ est idolorum cultus: Propter quæ venit indignatio Dei super filios contumaces. In quibus vos versabamini quondam, quum in iis essetis. At nunc abjicite vos hæc omnia, iram, excandescentiam, abominationem, maledicentiam, sermonem turpem, eáque procul pellite ab oribus vestris. Ne mendacio arguatis alii alios: exuite veterem hominem cum factis ipsius: Et induite novum, renovatum juxta imaginem ejus qui condidit illum ad agnitionem sui. Ubi non est Græcus, neque Judæus, circuncisio, & præputium, Persa, & Scytha, servus, ac liber: sed Christus super omnia & in omnibus. 4 5 6 7 8 9 10 11

Lectio Dominicæ trigesimæ post Pentecosten.

Induite igitur O Sancti & dilecti, ut decet electos Dei, benignitatem, miserationem, bonitatem, humilitatem, mansuetudinem, longanimitatem: Tolerantes alii alios, eisque condonantes, si quis vestrûm habuerit adversùs alium querelam, sicut condonavit Christus vobis, sic & vos condonate. Et cum his omnibus induimini charitate quæ est vinculum perfectionis. Et pax Dei centrum occupet in cordibus vestris, ad quam vocati estis in uno corpore: & estote gratias agentes. Habitétque in vobis sermo Dei affluenter, omni cum sapientia, docentes & commonentes vosipsos psalmis, hymnis, & canticis spiritualibus, canentes in cordibus vestris Domino. Finis. 12 13 14 15 16

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ secundæ.

Et quicquid egeritis dicto aut facto, omnia in nomine Domini Jesu facite, gratias agentes per eum Deo Patri. O uxores, subditæ estote viris cum timore Domini, ut oportet. O viri, diligite uxores vestras, & ne sitis erga eas intractabiles. O liberi, obedite genitoribus vestris in omni re: hoc enim gratum est Domino. 17 18 19 20

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 እስመ : ሞትክሙ : ወሓብእት : ሕይወትክሙ : ሓበ : ክርስቶስ : በእግዚአብሔር ::=
4 እስመ : መጸለ : ክርስቶስ : ዘይትዐወቅ : ሕይወትክሙ : ይእተ : ለሚረ : ተስተርእዩ : ም
5 ስሌሁ : በሰብሐት ::= ለሙትዋ : ለነፍስትክሙ : በደቡ : ምድር : እመዝሙት : ወርኵ
6 ስ : ወመንሱት : ወፍትወት : እኪት : ወትእግልት : ወጣዖት ::= ዘበእንቲአሁ : ይመጽ
7 እ : መቅሠፍተ : እግዚአብሔር ::= ዘበቱ : ሖርክሙ : ለትኩሂ : ትጣተ : ለመ : ለሐየ
8 ውክሙ : በዝንቱ ::= ወይእዜኒ : ኅድግዋ : ለመዓት : ወለቍጥዓ : እኩይ : ወፀርፈት :
9 ኀገረ :: ኀፍረት : ሊይፀእ : እመለፈክሙ ::= ሊትሓስው : ቢጽክሙ : ኅድግዎ : ለብሱ
10 ይ : ብእሲ : መስለ : መግባሩ ::= ወልበሰው : ለሐዲስ : ብእሲ ::= ዘለልቦ : በኅቤ
11 ሁ : ላይሁደዊ : ወለረማዊ : ግዙረ : ወቍለፊ : ሐቃለ : ወህገሪተ : ነባሪ : ወለጋዕዜ : ዘእ
12 ኽበለ : በኵሉ : ክርስቶስ ::= ልበስው : እኔከ : ክሙ : ሳሩያነ : እግዚአብሔር : ክሙ :
ቅዱሰነ : ወፍቁራን :: በሙሕረት : ወበተሠሃሎ : ኂሩት : ወሎትሕቶ : ርእስ : የውሀት : ወ
13 ትዕግስት ::= ተዐገሱ : ለቢጽክሙ : ወተጸገው : በዘይናቲክሙ : ኅድጉ : ለቢጽክሙ :
14 ዘተሐየስውሙ : ክሙ : ክርስቶስ : ጸገወክሙ : ክሣሁ : ለእትኩኒ : ግበሩ ::= ወሙስ
15 ለ : ዝንቱ : ኵሉ : ተፈቀሩ : ሣእስረ : ተፍጸሜቱ ::= ወሰላሙ : ለክርስቶስ : ይጽናዕ :
16 በልብክሙ ::= ወእነብቡ : ሙዝሙረ : ወሰብሐተ : ወሣኅሌተ : ቅድሰተ : ስብሐሙ : ለ
17 እግዚአብሔር : በልብክሙ ::= ወኵሉ : ዘገበርክሙ : በስመ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ክ
18 ርስቶስ : ለእኩቱሙ : ለእግዚአብሔር : ለብ ::= 1 ለእስትየ : ተለዘዛ : ለለሙታቲ
19 ክኝ : ክመዘ : ለእግዚአብሔር ::= ዕደውኒ : ለፍቅሩ : ለእስቲያክሙ : ወሊትትጋለዝሙ
20 ነ ::= ውሉድኒ : ተለዘዙ : ለለዝሚዲክሙ : በኵሉ : እስመ : ክሣሁ : ርቱዕ : በሳቡ :
እግዚአብሔር ::=

Quia mortui estis, & abscondita est vita vestra apud Christum in Deo. 3
Quia venit Christus, qui declaratur vita nostra; isto die apparebitis cum eo in gloria. Mortificate corpora vestra supra terram, à fornicatione, & immunditiâ, & tentatione, & concupiscentiâ malâ, & avaritiâ, & idolatriâ; Propter quæ veniet flagellum Dei: In quibus ambulâstis vos etiam olim quum vixeritis in iis. Et nunc deponite iracundiam, & fastidium malum, & blasphemiam: obscœnitas ne egrediatur ex ore vestro. Ne mentimini fratribus vestris: repellite veterem hominem cum operibus ejus, Et induite novum hominem: Apud quem non est Judæus & Græcus, circumcisus & incircumcisus, agrestis & civis, servus & liber, sed in omnibus Christus. Induimini igitur ut electi Dei, ut sancti & dilecti, misericordiâ, & commiseratione, benignitate: & submittite caput mansuetudine & patientiâ. Tolerate fratres vestros, & condonate vobis invicèm, remittite fratribus vestris, quæ habetis contra eos: sicut Christus condonavit vobis, sic vos facite. Et cum hisce omnibus diligite vinculum perfectionis ejus: Et pax Christi confirmetur in cordibus vestris. Et legite psalmos, & cantica, & hymnos sanctos, canite Deo in cordibus vestris. Et quicquid egeritis, in nomine Domini nostri Jesu Christi, gratias agite Deo Patri. Mulieres, subditæ estote viris vestris sicut Domino. Viri, diligite uxores vestras, & ne contradicatis iis. Filii, auscultate parentibus vestris in omnibus: quia sic æquum est apud Deum. 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

Digitized by Google

21 Patres, *ne irritate* filios vestros, ut non pusillo animo fiant. Servi, obedite
22 Οἱ πατέρες, μὴ (σ)ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε
per omnia *secùndùm carnem* dominis, non *in oculorum servitiis* quasi hominib⁹ placẽtes, sed
χῡ πάντα τοῖς χῡ σαρκα κυρίοις, μὴ ἐν (τ)οφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωτάρεσκοι, ἀλλ'
in simplicitate cordis, timentes Deum. *Et omne* quodcunque facitis, ex animo opera-
23 ἐν ἁπλότητι καρδίας, φοβούμενοι (υ)τ Θεόν. Καὶ πᾶν ὅ, τι ἐὰν ποιῆτε, ὁκ ψυχῆς ἐργάζεσθε
mini, licut Domino, & nó hominibus: Scientes, quòd à Domino accipietis re-
24 ζεσθε, ὡς τῷ (φ)Κυρίῳ, καὶ ὐκ ἀνθρώποις· Εἰδότες, ὅτι ἀπὸ Κυρίου (χ)ἀπολήψεσθε τ ἀνταπο-
tributionem hæreditatis: *nam* Domino Christo *servitis*. *At* injuriâ *faciens*
25 τὴν τοῦ κληρονομίας· (ψ) τῷ γὰρ Κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε. Ὁ (ω) δὲ ἀδικῶν
reportabit quod iniquè gessit, & non est personarum acceptio.
κομιεῖται ὃ ἠδίκησε, καὶ ὐκ ἔστι προσωπολημψία.

CAP. IV.

Domini, justum & *equabilitatem* servis præstate, sciẽtes quoniã & vos habetis
1 Οἱ Κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τ ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε
Dominũ in *cœlis*. Orationi *perdurate*, vigilantes in ea in gratia-
2 Κύριον ἐν (α)οὐρανοῖς. Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχα-
rũ actione: Orantes simul & pro nobis, ut Deus aperiat nobis ostium sermonis,
3 ριστίᾳ· Προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ Θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τ (β)λόγου,
loqui mysterium Christi, (propter quod etiam vinctus sum:) Ut manifestem illud, ut
4 λαλῆσαι τὸ μυστήριον τῦ Χριστῦ, (δι' ὃ καὶ δέδεμαι·) Ἵνα φανερώσω αὐτὸ, ὡς
oportet me loqui. In sapientia ambulate ad eos qui foris, tempus redimentes.
5 δεῖ με λαλῆσαι. Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τ καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.
Sermo vester semper, in gratia sale conditus, *scire* quomodò oporteat vos uni-
6 Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ
cuique respondere. Ea quæ circa me omnia nota faciet vobis Tychicus, dilectus frater,
7 ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι. Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς, ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς,
& fidelis minister, & conservus in Domino: Quem misi ad vos ad ipsum hoc,
8 καὶ πιστὸς διάκονος, καὶ σύνδουλος ἐν Κυρίῳ· Ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο,
ut cognoscat *ea* quæ circa vos, & consoletur corda vestra: Cùm Onesimo
9 ἵνα (γ)γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν· Σὺν Ὀνησίμῳ
fideli & *dilecto* fratre, qui est ex vobis: Omnia vobis nota facient quæ hîc. Sa-
τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωρίσουσι τὰ ὧδε. Ἀ- 10
lutat vos Aristarchus concaptivus meus, & Marcus consobrinus Barnabæ,
σπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβᾶ,
(de quo accepistis mandata: Si venerit ad vos, excipite illum.) Et Jesus *dì-*
(περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς· ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν.) Καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγό- 11
ctus Justus, *existentes* ex circumcisione: hi soli *cooperarii* in *regnum* Dei,
μενος Ἰοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τ βασιλείαν τ Θεοῦ,
qui *facti sunt* mihi *solatium*. Salutat vos Epaphras qui ex vobis, servus
οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος 12
Christi, semper *decertans* pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti &
(σ)Χριστοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τ προσευχαῖς, ἵνα στῆτε τέλειοι καὶ
pleni in omni voluntate Dei. *Testor* enim illi, quòd habet *zelum* multum
(ε)πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τ Θεοῦ. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ, ὅτι (ζ)ἔχει ζῆλον πολὺν 13
pro vobis, & iis qui *in Laodicia*, & qui in Hierapoli. Salutat vos Lucas medi-
ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ τ ἐν Ἱεραπόλει. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰα- 14
cus *dilectus*, & Demas. Salutate *illos* qui *in* Laodicia fratres, & Nympham, &
τρὸς ὁ ἀγαπητὸς, καὶ Δημᾶς. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς, καὶ Νυμφᾶν, καὶ 15
illam quæ *per domum* ejus Ecclesiam. Et cùm lecta fuerit apud vos epistola,
τὸν κατ' οἶκον (η)αὐτῆς ἐκκλησίαν. Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολὴ, 16
facite ut & in Laodicensium Ecclesia legatur: & eam quæ ex *Laodicia*, ut &
ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ· καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας, ἵνα καὶ
vos legatis. Et dicite Archippo; Vide ministerium quod accepisti in Do-
ὑμεῖς ἀναγνῶτε. Καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ, Βλέπε τ διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν Κυ- 17
mino, ut illud impleas. Salutatio, meâ manu Pauli. Memores estote meorum
ρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς. Ὁ ἀσπασμὸς, τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετέ μου 18
vinculorum. Gratia vobiscum. Amen.
τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' (θ)ὑμῶν. ἀμήν.

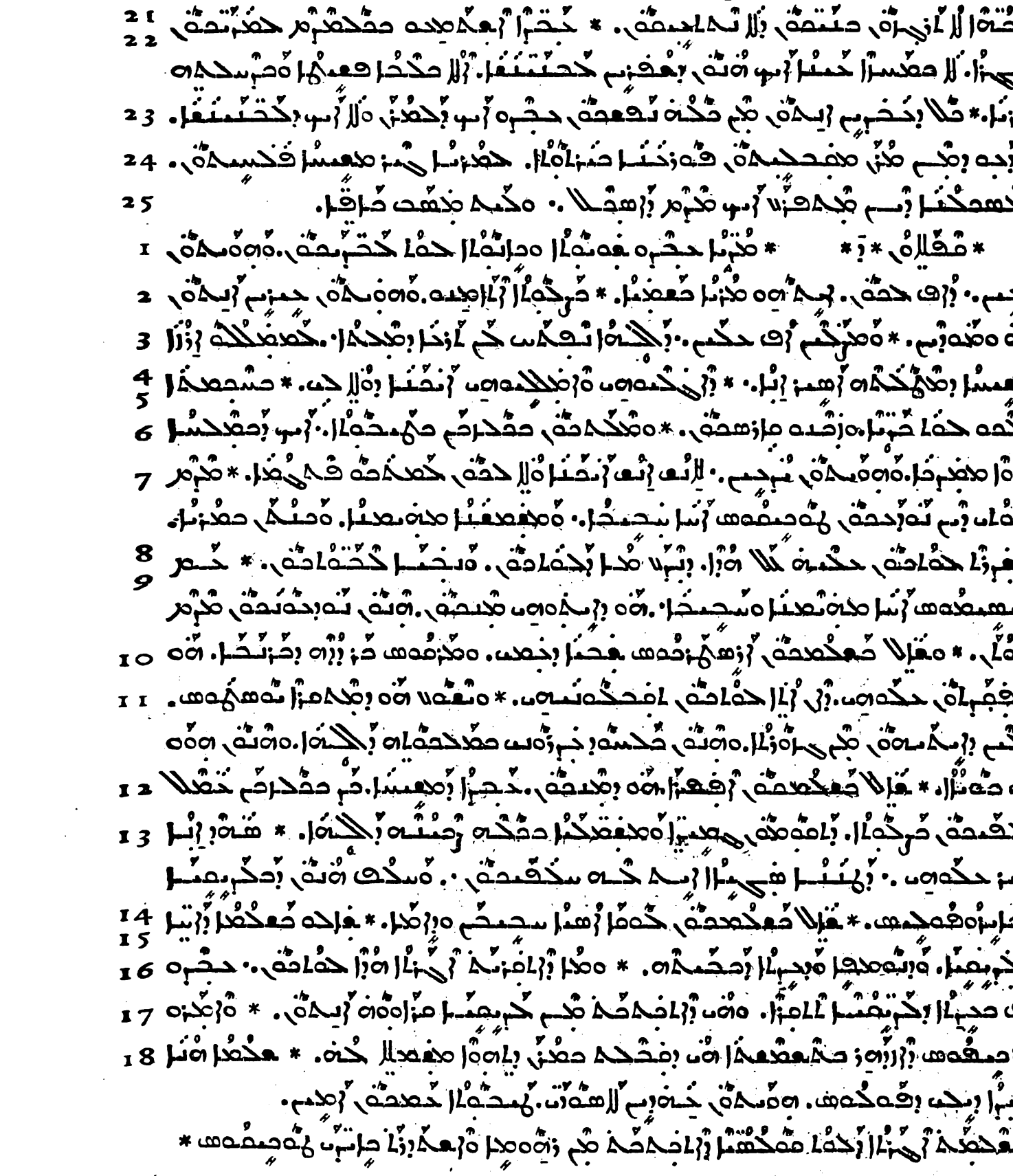
Ad Colossenses scripta est à Roma per Tychicum & Onesimum.

(†) Πρὸς Κολασσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ καὶ Ὀνησίμου.

Ἐν τέλει σή.

MS.A. (σ)παροιζετε (τ)οφθαλμοδουλεία (υ) τ Κύριον. Ὃ ἐὰν ποιῆτε, (φ) Κυρίῳ δουλεύοντες, καὶ ὐκ (χ)λήμψεσθε (ψ) τῷ Κυρίῳ (ω) γὰρ Κεφ. Δ'. MS.A. (α)ἐρανῷ. (β)λόγυ, ἐν παῤῥησίᾳ λαλῆσαι (γ)γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, (δ)Χριστοῦ Ἰησοῦ, (ε)πεπληροφορημένοι (ζ) ἔχει πολὺν πόνον ὑπὲρ (η) αὐτῶν (θ) ὑμῶν. (†) Πρὸς Κολασσαεῖς ἀπὸ Ῥώμης.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Parentes, ne ad iracundiam provocaveritis 21
liberos vestros, ne angoribus conficiantur.
Servi, obedite per omnia heris vestris cor- 22
poreis, non in aspectu, tanquam illi qui pla-
cent hominibus, sed in corde simplici, & in
timore Domini. Quicquid facitis, ex tota 23
anima vestra facite tanquam Domino no-
stro, & non tanquam hominibus. Et scitote 24
vos à Domino nostro accepturos retributio-
nem in hæreditate. Domino enim Christo
servitis. Cæterùm qui peccaverit, luet pœ- 25
nas prout peccaverit, nec est acceptatio fa-
cierum.

CAP. IV.

O Heri, exhibete æquabilitatem & justitiam 1
servis vestris, & scitote vos quoque habere
Dominum in cœlis. In oratione perseve- 2
rate, & estote vigiles in ea, & gratias agen-
tes. Et orantes etiam pro nobis, ut Deus 3
aperiat nobis ostium sermonis, ad eloquen-
dum arcanum Christi, propter quod vinctus
sum: Ut revelem illud & eloquar, quemad- 4
modum teneor. In sapientia ambulate erga 5
extraneos, & vendite calamitatem vestram.
Et sermo vester semper cum gratia tanquam 6
sale sit conditus: & scitote quomodo vos
oportet unicuique responsum dare, Cæte- 7
rùm eorum quæ apud me sunt, certiores vos
reddet Tychicus frater dilectus, & minister
fidelis, & conservus noster in Domino:
Quem misi ad vos in hoc ipsum, ut cogno- 8
scat quid apud vos *fiat*; & consoletur corda
vestra; Cum Onesimo fratre fideli & dile- 9
cto, qui ex vobis est. Hi certiores vos red-
dent eorum quæ apud nos sunt. Porrò postu- 10
lat pacem vestram Aristarchus captivus me-
cum, & Marcus consobrinus Barnabæ, de
quo accepistis mandata, ut si venerit ad vos,
excipiatis eum; Et Jesus qui vocatur Justus, 11
qui quidem sunt ex circuncisione. Et hi soli
opitulati sunt mihi in regno Dei, hique fu-
erunt mihi solatio. Postulat pacem vestram 12
Epaphras, qui ex vobis est, servus Christi,
semper laborans pro vobis in oratione, ut
stetis perfecti & completi in omni voluntate
Dei. Testor enim de eo quòd zelum pluri- 13
mum habeat pro vobis, & pro iis qui sunt
Laodiceæ, & Hierapoli. Postulat pacem ve- 14
stram Lucas medicus dilectus noster, & Di-
mas. Salutate fratres qui sunt Laodiceæ, & 15
Nympham, & ecclesiam quæ est in ædibus
ejus. Et quum lecta fuerit apud vos hæc epi- 16
stola, efficite ut in ecclesia quoque Laodicen-
sium legatur: & eam quæ scripta est ex Lao-
dicea, vos legite. Et dicite Archippo; At- 17
tende ministerio illi quod accepisti in Do-
mino nostro, ut illud adimpleas. Salutatio 18
hæc meâ manu Pauli. Memores estote vin-
culorum meorum. Gratia vobiscum. Amen.

Epistolæ ad Colossenses è Roma scriptæ, & missa per manus Tychici,

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Patres verò, ne angore afficiatis filios vestros. Servi verò, obedite Dominis vestris 21
cum simplicitate cordis, in timore Dei. Versus 23. deest. *Scitis quòd apud* 22.
Deum præmium recipietis: & servitis Christo. Et qui injuriam fecit, inveniet re- 24
tributionem ejus: & non erit personarum acceptio ei. CAP. IV. 25

DOmini, quod convenit, facite servis vestris: scitis quòd habetis in cœlis 1
Dominum. Versus secundus deest.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

21 Patres, nolite ad indignationē provocare filios vestros, ut non pusillo animo fiant.
22 Servi, obedite per omnia dominis carnalibus, non ad oculum servientes, quasi homi-
23 nibus placentes, sed in simplicitate cordis, timentes Deum. Quodcunq; facitis, ex
24 animo operamini, sicut Domino, & non hominibus: Scientes quòd à Domino ac-
25 cipietis retributionem hæreditatis. Domino Christo servite. Qui enim injuriam facit, recipiet id quod iniquè gessit: & non est personarum acceptio apud Deum.

CAP. IV.

1 Domini, quod justum est & æquum, servis præstate: scientes quòd & vos Do-
2 minum habetis in cœlo. Orationi instate, vigilantes in ea in gratiarum actione:
3 Orantes simul & pro nobis, ut Deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum
4 mysterium Christi, (propter quod etiam vinctus sum:) Ut manifestem illud ita ut
5 oportet me loqui. In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt; tempus redimen-
6 tes. Sermo vester semper in gratia sale sit conditus, ut sciatis quomodò oporteat
7 vos unicuique respondere. Quæ circa me sunt, omnia vobis nota faciet Tychicus,
8 charissimus frater, & fidelis minister, & conservus in Domino: Quem misi ad vos
ad hoc ipsum, ut cognoscat quæ circa vos sunt, & consoletur corda vestra, Cum
9 Onesimo charissimo, & fideli fratre, qui ex vobis est. Omnia, quæ hîc aguntur, no-
10 ta facient vobis. Salutat vos Aristarchus concaptivus meus, & Marcus consobri-
11 nus Barnabæ, de quo accepistis mandata: si venerit ad vos, excipite illum: Et
Jesus, qui dicitur Justus: qui sunt ex circumcisione: hi soli sunt adjutores mei in
12 regno Dei, qui mihi fuerunt solatio. Salutat vos Epaphras, qui ex vobis est, ser-
vus Christi Jesu, semper solicitus pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti &
pleni in omni voluntate Dei. Testimonium enim illi perhibeo, quòd habet mul-
13 tùm laborem pro vobis, & pro iis qui sunt Laodiciæ, & qui Hierapoli. Salutat
14 vos Lucas medicus charissimus, & Demas. Salutate fratres, qui sunt Laodiciæ,
15 & Nympham, & quæ in domo ejus est, Ecclesiam. Et cùm lecta fuerit apud vos
16 epistola hæc, facite ut & in Laodicensium Ecclesia legatur: & eam, quæ Lao-
dicensium est, vos legatis. Et dicite Archippo; Vide ministerium, quod acce-
17 pisti in Domino, ut illud impleas. Salutatio, meâ manu Pauli. Memores estote
18 vinculorum meorum. Gratia vobiscum. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * أيها الآبا لا تغايظوا اولادكم ليلا يعموا * أيها العبيد اطيعوا في كل شي لساداتكم بما يحص
23 بالبسن * لا في خدم لدي العين كمن يرضي الناس بل احدموا ببساطة قلب متقين الله *
23 24 * وكلما تعملوه فاعملوه من صميم النفس كخادمين الرب لا الناس * عالمين انكم ستاخذون
25 من الرب مجازاة الموريث * لانكم انما تخدمون الرب يسوع * والظالم سيخص جزآء ما ظلم *
1 وليس محاباة وجوه عند الله * الفصل الرابع * أيها الموالي امنحوا
العبيد العدل والمساواة * عالمين انكم وانتم لكم رب في السماوات * ثم *
2 * المحمس من الجمعة الثانية والعسرين * * واظبوا الصلاة ساهرين بشكر * مصلين
3 وعلينا معا * ليفتح الله لنا باب الكلام * لنذيع سر المسيح * الذي من اجله قيدت * حتى
4 اظهره كما يجب علي ان اتكلم به * * قراءة للقديس الكبير لوقا * * تصرفوا بحكمة
5 لدي الذين خارج * مبتاعين الوقت * كلامكم ليكن بنعمة دايما مطيبا بملح * واعرفوا كيف
6 يجب ان تجاوبوا كل احد * والامور المختصة في كلها يعرفكم بها تيشكوس الاخ الحبيب والخادم
7 الامين والعبد معنا للرب * الذي ارسلته اليكم لهذا السبب نفسه لاعرف احوالكم * وليعزي
8 قلوبكم * مع اونيسموس الاخ المومن الحبيب الذي هو منكم * وهما يعرفانكم جميع الاخبار
9 التي هاهنا * تم * * قراءة الجمعة من الجمعة الثانية والعسرين * * يسلم عليكم
10 اريسطرخوس الاسير معي * ومرقس ابن اخي برنابا * الذي من اجله اخذتم وصايا ان تقبلوه
11 اذا جاء اليكم * ويسوع الملقب يسطس * هولاي من ذوي الختانة * هولاء وحدهم مساعدون
12 ملك الله * وهم صاروا لي تعزية * يصافحكم ابافراس عبد المسيح الذي هو منكم * مجهدا من
13 اجلكم في الصلوات دايما * ان تقفوا تامين ومتكملين في كافة مشية الله * واني لاشهد له ان له
14 عين كثيرة من اجلكم ومن اجل الذين باللاذقية * والذين في ايرابولي * يسلم عليكم لوقا
15 الطبيب الحبيب * ودماس * سلموا على الاخوة الذين باللاذقية * وعلي نمفان والبيعة التي في
16 بيته * واذا قريت هذه الرسالة عندكم * اعملوا بان تقرا في كنيسة اللاذقية * واقراوا
17 انتم الرسالة التي من اللاذقية * وقولوا لارسبوس تامل الخدمة التي اخذتها بالرب ان تتمها *
18 * السلام بيدي بولص * اذكروا قيودي * النعمة معكم امين *

* كتبت الرسالة * وكتبت من رومية وارسلت على يد تيشكوس واونيسموس *

* والسبح لله دايما ابدا * وعلينا رحمة امين *

O patres, ne irritetis liberos vestros, ne 21
mœrore tabescant. O servi, obedite in 22
omni re dominis vestris secundùm car-
nem: non obsequiis quoad oculum, ut qui
placent hominibus, sed ministrate cum
simplicitate cordis, timentes Deum. Et 23
quicquid feceritis, facite ex animi sin-
ceritate, tanquam Domino non hominibus 24
obsequentes: Scientes vos à Domino con-
secuturos mercedem hæreditatis, quando-
quidem Domino Jesu ministratis. Scele- 25
ratus autem reportabit mercedem scele-
ris commissi: neque est assentatio vul-
tuum apud Deum.

CAP. IV.

O *Domini, exhibete servis justitiam* 1
& æquabilitatem: scientes quòd & vos
habeatis Dominum in cœlis. Finis.

Feriâ quintâ hebdomadis vigesimæ secundæ.

Perdurate in oratione, vigilantes cum 2
gratiarum actione; Orantes & pro no- 3
bis simul, ut aperiat nobis Deus ostium
sermonis, ut divulgemus mysterium Chri-
sti, propter quod vinctus sum, ut pate fa- 4
ciam illud sicut oportet me loqui de illo.

Lectio pro maximo sancto Luca.

Sapienter vos gerite erga eos qui foris 5
sunt, tempus ementes. Sermo vester sit 6
semper cum gratia, sale conditus: & sci-
tote quomodo oporteat vos unicuique re-
spondere. Res autem omnes ad me perti- 7
nentes indicabit vobis Tychicus frater
dilectus, & fidus minister, ac servus no-
biscum Domini. Quem misi ad vos hac 8
ipsa de causa, ut cognoscam statum ve-
strum, & ut consoletur corda vestra:
Cum Onesimo fratre fido & dilecto, qui 9
est ex vobis: & ambo exponent vobis
res omnes quæ istic aguntur. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ secundæ.

Salutat vos Aristarchus mecum capti- 10
vus, & Marcus filius fratris Barnabæ,
de quo accepistis commendationes ut cum
excipiatis cùm venerit ad vos: Et Je- 11
sus qui cognominatur Justus. Hi sunt ex
gente Circumcisionis: hi soli sunt adju-
tores regni Dei, & ipsi fuere mihi solatio.
Salutat vos Epaphras servus Christi, qui 12
est ex vobis, semper solicitus pro vobis in
orationibus, ut stetis perfecti & complet i
in omni voluntate Dei. Et quidem atte- 13
stor ei quòd multum habeat zelum pro
vobis, ac pro his qui sunt Laodiceæ, quiq;
sunt Hierapoli. Salutat vos Lucas medi- 14
cus dilectus, & Dimas. Salutate fratres 15
qui sunt Laodiceæ, & Nymphan, & Ec-
clesiam quæ in domo illius est. Et cùm 16
perlecta fuerit hæc epistola apud vos, cu-
rate ut legatur in Ecclesia Laodicenæ: &
legite vos epistolam quæ est ex Laodicea.
Et dicite Archippo, Perpende minister i- 17
um quòd accepisti in Domino, ut illud
impleas. Salutatio meâ manu Pauli. 18
Mementote vinculorum meorum: Gratia
vobiscum. Amen.

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta est ab *urbe* Roma, & missa per Tychicum & Onesimum.

Laus Deo semper, in perpetuum: ejusque
misericordia super nos, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወጸልዩ፡ከመ፡ያርኁ፡ለነ፡ እግዚአብሔር፡ እናቅጸ፡ቃል፡ከመ፡ንግበር፡ሕርመተ፡ዘእመሓበ፡ እ
7 ግዚአብሔር፡።፡ ****** ወኵሉ፡ይዜንወክሙ፡ጢኪቆስ፡ ኦሄነ፡ባእስ፡ ክርስቶስ፡ወእመ
8 ፂ፡።፡ ፈነውክዎ፡ ኀቤክሙ፡ ከመ፡ታእምሩ፡ዜናየ፡ ወይትፈሣሕክሙ፡ልብክሙ፡።፡ መስሉ፡
9 ለኔሴሞ፡ሚእመን፡ ኦሄነ፡ዘፍቅር፡።፡ወኵሉ፡ ያጤይቀክሙ፡።፡ ለመሓክሙ፡ለርሱጠርጦስ፡
10 ወማርቆስ፡ወበርናባስ፡ ዘበእንቲአሁ፡ተለዘዝክሙ፡።፡ለመ፡ መጽአ፡ኀቤክሙ፡ትትወሐፍሙ፡።፡
11 ወሊየሱስ፡ዘተሰምየ፡ሊድስጦስ፡ ኦለ፡ እመለይሁድ፡።፡ እሉ፡ ደእመ፡ፈድሌተ፡ወስተ፡መንግ
12 ሥተ፡ እግዚአብሔር፡።፡።፡ ለመሓክሙ፡ ሌጳፍራስ፡ ገብረ፡ ክርስቶስ፡።፡ወዘፅፈ፡ይጸሊ፡ በእነ
13 ቲለክሙ፡ከመ፡ትትኑ፡ፍጹማነ፡ በኵሉ፡ፈቃደ፡ እግዚአብሔር፡።፡።፡ ወለነ፡ ሰማዕቱ፡ ከመ፡
14 ፈድፋደ፡ያፈቅረክሙ፡ ወለእለሊኒ፡ለሠዲቂያ፡ወሀገረ፡ ሊያዶ፡።፡።፡ ወለመሓክሙ፡ሉቃስ፡ እኁ
15 ነ፡ዐቃቤ፡ሠራይ፡ወይማስ፡ለመሓወሙ፡ለእለ፡ ለሠዲቂያ፡ለኅዊነ፡ወኔፊን፡ ወእለ፡ሀለው፡ሠ
16 ስተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡።፡።፡ ወለእቢበክሙ፡ ዘትተ፡መጽሐፈ፡ ፈነውዋ፡ለሠዲቂያ፡ያትብብዋ፡በ
17 ቤተ፡ክፍስቲያን፡ወእለሂ፡ለመዲቂያ፡።፡።፡ በልዑ፡ለእርክጳ፡ዑቅለ፡መልእክተከ፡ ዘተሠየመከ፡
18 እመሓበ፡ እግዚአብሔር፡ከመ፡ትፈጽሞ፡።፡።፡ ወእማሓኩክሙ፡።፡በእዴየ፡እነ፡ጳውሎስ፡ተዘከ
ረ፡መዋቅሕትየ፡ጸጋሁ፡መስሌክሙ፡።፡።፡።፡ ለሰብለ፡ቀላሲስ፡።፡።፡

Et orate, ut aperiat nobis Deus ostium sermonis, ut perficiamus religionem quæ à 3
Deo est. Vers. 4. 5. & 6. desunt. *Et omnia narrabit vobis Tychicus, frater* 7
noster, minister Christi, & fidelis: Misi eum ad vos, ut cognoscatis historiam mei, 8
& ut consoletur vobis corda vestra, Cum Onesimo fideli fratre nostro, quem diligi-
mus, & omnia nota faciet vobis. Salutavit vos Aristarchus, & Marcus, & Bar-
nabas, per quem mandata accepistis: si venerit ad vos, recipite eum: Et Jesus, 10
qui nominatus est Justus, qui ex Judæis: qui tantùm adjutores fuerunt in re- 11
gno Dei. Salutavit vos Epaphras servus Christi, & semper orat pro vobis, ut si- 12
tis perfecti in omni voluntate Dei. Et ego testis ei sum, quòd multùm diligit vos, 13
& eos qui sunt Laodiceæ, & civitatis Ijara. Et salutavit vos Lucas frater no- 14
ster meditus, & Demas. Salutate eos qui sunt Laodiceæ fratres nostros, & Ne- 15
phan, & eos qui sunt in Domo Christianorum. Et quum legeritis hanc epistolam, 16
mittite eam ad Laodiceam, ut perlegant eam in domo Christianorum, & etiam
Laodicenses: Et dicite Archippo; Vide ministerium pro quo constituius fuisti, 17
adeò ut impleas. Et salutavi vos cum manu mea ego Paulus. Memores estote vin- 18
culorum meorum: gratia ejus vobiscum. Colossensibus.

Digitized by Google

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α'. Ἔπαινος τῶν Θεσσαλονικέων ἐπὶ τοῖς ἀξίοις τῶν ἀποστόλων ἀγῶσι.
Β'. Πόθος αὐτῶν, καὶ χαρὰ ἐπ' αὐτοῖς, καὶ μάριμνα ἕως ἂν πληφωθῶσιν.
Γ'. Εὐχὴ πρὸς Θεὸν περὶ τῆς ἀξίωσεως αὐτῶν, καὶ περὶ αὐξήσεως καὶ βεβαιώσεως Θεσσαλονικέων, ἕως τῆς Χριστοῦ παρουσίας.
Δ'. Παραίνεσις σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ὡς ἐπὶ κρίσει, φιλαδελφίας, ἐργασίας ἰδιοπραγμοσύνης.
Ε'. Διδασκαλία περὶ τῆς τῶν νεκρῶν ἀναστάσεως καὶ ζώντων καὶ νεκρῶν, ἐν ὀπτασίᾳ Χριστοῦ.
ς'. Περὶ τῆς αἰφνιδίου ἥξεως Χριστοῦ, ὅτε δεῖ συνεπίζεσθαι σπουδῇ, πίστει, ἐλπίδι, ἀγάπῃ, τιμῇ, εἰρήνῃ, μακροθυμίᾳ, φιλομαθίᾳ.
Ζ'. Εὐχὴ περὶ ἁγιασμοῦ πνεύματος, καὶ ψυχῆς, καὶ σώματος.

AD THESSALONICENSES EPISTOLA PAULI PRIMA.

(†) Ἡ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΩΤΗ. ΚΕΦ. Α.

CAP. I. α'.

1 ΠΑΥΛΟΣ, καὶ Σιλουανὸς, καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων, ἐν
PAULUS, & Silvanus, & Timotheus, Eccleſiæ Theſſalonicenſium, in
Θεῷ (α) πατρὶ, καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς
Deo Patre, & Domino Jeſu Chriſto: gratia vobis, & pax à Deo patre
2 ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων Α'
noſtro, & Domino Jeſu Chriſto. Gratias agimus Deo ſemper pro omnibus
3 ὑμῶν, (β) μνείαν ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, Ἀδιαλείπτως μνη-
vobis, mentionem veſtri facientes in orationibus noſtris, Indeſinenter me-
μονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς (γ) ὑπομονῆς
mores veſtri operis fidei, & laboris charitatis, & ſuſtinentiæ
4 τῆς ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ, καὶ πατρὸς ἡμῶν. Εἰ-
ſpei Domini noſtri Jeſu Chriſti, ante Deum, & patrem noſtrum. Sci-
5 δότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι, ὑπὸ (δ) Θεοῦ τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν· Ὅτι τὸ εὐαγ-
entes, fratres dilecti, à Deo electionem veſtram: Quia Evan-
γέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη (ε) εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν
gelium noſtrum non fuit ad vos in ſermone tantùm, ſed & in virtute, & in
Πνεύματι ἁγίῳ, καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι (ζ) ἐγενήθημεν ἐν
Spiritu ſancto, & in *plena perceptione* multa, ſicut ſcitis quales *facti ſimus* in
6 ὑμῖν δι' ὑμᾶς. Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε, καὶ (η) τοῦ Κυρίου, δεξάμενοι
vobis propter vos. Et vos imitatores noſtri facti eſtis, & Domini, excipientes
7 τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ, μετὰ χαρᾶς Πνεύματος ἁγίου· Ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς
verbum in tribulatione multa, cum gaudio Spiritûs ſancti: Ut fieri *vos*
8 τύπους πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, (θ) καὶ τῇ Ἀχαΐᾳ. Ἀφ' ὑμῶν
exemplaria omnibus credentibus in Macedonia, & Achaia. A vobis

enim *perſonuit* ſermo Domini, non ſolùm in Macedonia & Achaia, ſed
ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ
& in omni loco fides veſtra quæ ad Deum, *exiit*, ut non *opus*
ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν, ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν
nos habere loqui quicquam. Ipſi enim de nobis annuntiant qualem
(ι) ἡμᾶς ἔχειν λαλεῖν τι. Αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν
introitum *habemus* ad vos: & quomodò converſi eſtis ad Deum *ab*
εἴσοδον (κ) ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς· καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ
idolis, ſervire Deo vivo & vero, Et expectare filium ejus de
τῶν εἰδώλων, δουλεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, Καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὃν 10
cœlis, (quem ſuſcitavit ex mortuis,) Jeſum *liberantem* nos ab ira
τῶν οὐρανῶν, (ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν,) Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς (λ) ἀπὸ τῆς ὀργῆς
ventura.
τῆς ἐρχομένης.

CAP. II. β'.

1 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοὶ, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ
Ipſi enim ſcitis, fratres, introitum noſtrum *qui* ad vos, quia non *vanus*
factus eſt: Sed & antè paſſi & contumeliis affecti (ſicut ſcitis,) in Philippis,
γέγονεν· (α) Ἀλλὰ καὶ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες (καθὼς οἴδατε,) ἐν Φιλίπποις,
2 *libertate uſi ſumus* in Deo noſtro, loqui ad vos Evangelium Dei
ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν, λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ
in *multo* certamine. Nam exhortatio noſtra non *ex impoſtura*, neque *ex* immun-
ἐν πολλῷ ἀγῶνι. Ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρ- 3
ditia, neque in dolo:
σίας, (β) οὔτε ἐν δόλῳ·

MS. A. (†) ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'. (α) πατρὶ ἡμῶν, καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· (β) μνείαν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ὑμῶν, (γ) ὑπομονῆς τοῦ Κυρίου (δ) τοῦ Θεοῦ (ε) πρὸς ὑμᾶς (ζ) ἐγενήθημεν ὑμῖν (η) τοῦ Θεοῦ, δεξάμενοι (θ) καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. *** ἀλλ' ἐν παντὶ τόπῳ (ι) ἔχειν ἡμᾶς (κ) ἔσχομεν (λ) ὀπ τῆς ΚΕΦ. β'. MS. A. (α) Ἀλλὰ προπαθόντες (β) ὑβρ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

SEQUITUR EPISTOLA AD THESSALONICENSES PRIMA.

CAPUT. PRIMUM.

Quotidiè. 1

1 Paulus, & Silvanus, & Timotheus Eccle- 1
ſiæ Theſſalonicenſium, quæ eſt in Deo Patre,
& in Domino noſtro Jeſu Chriſto; Gratia
vobiſcum & pax. Gratias agimus Deo ſem- 2
per pro vobis omnibus, & mentionem ve-
ſtrî facimus in precibus noſtris jugiter; Ac 3
memores ſumus coram Deo Patre operum
fidei veſtræ, & laboris charitatis veſtræ, &
tolerantiæ ſpei veſtræ, quæ eſt in Domino
noſtro Jeſu Chriſto. Siquidem novimus 4
electionem veſtram, fratres mei, dilecti Dei.
Quoniam evangelium noſtrum non fuit in 5
ſermonibus tantùm erga vos, ſed etiam in
virtute, & Spiritu ſanctitatis, & in perſuaſi-
one verâ. Vos etiam ſcitis quales extiteri-
mus inter vos, veſtrî cauſâ. Et vos imita- 6
tores noſtri facti eſtis, & Domini noſtri, re-
cipientes ſermonem in afflictione multa, &
cum gaudio Spiritûs ſanctitatis. Et fuiſtis 7
exemplo omnibus credentibus qui ſunt in
Macedonia & in Achaia. A vobis enim 8
manavit fama ſermonis Domini noſtri non
ſolùm in Macedoniam & Achaiam, ſed &
in omni loco fides veſtra quæ eſt in Deum,
audita eſt, adeò ut non ſit nobis neceſſe de
vobis quicquam dicere. Quandoquidem 9
ipſi referunt qualem introitum habuerimus
apud vos, & quomodò converſi eſtis ad
Deum à ſuperſtitione ſimulachrorum, ut co-
leretis Deum viventem & veracem: Expe- 10
ctantes Filium ejus è cœlis Jeſum illum
quem excitavit à mortuis, qui quidem libe-
rat nos ab ira ventura.

CAP. II.

1 Et vos nôſtis fratres mei, introitum no- 1
ſtrum ad vos in vanum non fuiſſe. Sed nos 2
antè perpeſſos & contumeliis affectos fuiſſe,
ut ſcitis, Philippis: & tunc in multo certa- 3
mine nos locutos fuiſſe vobiſcum per fiduci-
am Dei noſtri, evangelium Chriſti. Nam
exhortatio noſtra non fuit ex impoſtura, ne-
que ex immunditia, neque cum fraude.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

AD THESSALONICENSES.

Et ſcripta fuit quum eſſet in civitate Athenarum.

CAPUT. I.

ለሰብአ : ተስሎንቄ : ውተጽሕፈ : እንዘ : ሀሎ : ብሔረ : አቴና፡=፦
በብዙኃን : ወበረከብዚ : ወበተገሣረ : መነሮስት : መንበብ፡=፦

1 ል ጳዉሎስ : ወሰልዋናስ: ወጢሞቴዎስ : ለቤተ: ክርስቲያን : ዘተስሎንቄ : በእግዚአብሔር: አቡነ : ወእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ:: ል ሰላም : ለኵሉ : ወጸጋሁ፡=፦

In multitudiue,& vacatione,& in commemoratione monachorum,lectio.
1 *Aulus, & Silvanus, & Timotheus, domui Chriſtianorum Theſſalonicæ, in Deo*
Patre noſtro, & Domino noſtro Jeſu Chriſto, Pax vobis & gratia ejus.

Digitized by Google

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* THESSALONICENSES I.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAulus, & Silvanus, & Timotheus, Ecclesiæ Thessalonicensium, in Deo Patre,
2 & Domino Jesu Christo. Gratia vobis, & pax. Gratias agimus Deo semper pro
omnibus vobis, memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione,
3 Memores operis fidei vestræ, & laboris, & charitatis, & sustinentiæ spei Domini
4 nostri Jesu Christi, ante Deum & Patrem nostrum : Scientes, fratres, dilecti à
5 Deo, electionem vestram : Quia Evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone
tantùm, sed & in virtute, & in Spiritu sancto, & in plenitudine multa, sicut scitis
6 quales fuerimus in vobis propter vos. Et vos imitatores nostri facti estis, & Do-
7 mini, excipientes verbum in tribulatione multa, cum gaudio Spiritûs sancti : Ita
8 ut facti sitis forma omnibus credentibus in Macedonia, & in Achaia. A vobis
enim diffamatus est sermo Domini, non solùm in Macedonia, & in Achaia, sed &
in omni loco fides vestra, quæ est ad Deum, profecta est, ita ut non sit nobis necesse
quidquam loqui. Ipsi enim de nobis annuntiant qualem introitum habuerimus 9
ad vos : & quomodò conversi estis ad Deum à simulacris, servire Deo vivo, & ve-
ro : Et expectare Filium ejus de cœlis (quem suscitavit ex mortuis) Jesum, qui 10
eripuit nos ab ira ventura.

CAP. II.

NAm ipsi scitis, fratres, introitum nostrum ad vos, quia non inanis fuit : Sed 1
antè passi, & contumeliis affecti (sicut scitis) in Philippis, fiduciam habuimus in 2
Deo nostro, loqui ad vos Evangelium Dei in multa solicitudine. Exhortatio 3
enim nostra non de errore, neque de immunditia, neque in dolo,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* رِسَالَةُ ٱلْقِدِّيسِ بَوْلُصَ ٱلْأَوَّلِيِّ إِلَى ٱلتَّسَالُونِيكِيِّينَ * وَهِيَ فِي عَدَدِ ٱلرَّسَائِلِ ٱلثَّامِنَةُ *

Epistola Sancti PAULI prima ad *THESSALONICENSES:* estque in numero Epistolarum octava.

* ٱلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ *

CAPUT PRIMUM.

* قِرَاءَةُ ٱلْأَحَدِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّالِثَةِ وَعِشْرِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ tertiæ post Pentecosten.

* مِنْ بَوْلُصَ وَسِيلْوَانُوسَ وَتِيمَاوُسَ إِلَى بِيعَةِ تَسَالُونِيكِيَّةَ * ٱلْمُخْتَصَّةِ بِٱلْإِلٰهِ ٱلْآبِ وَٱلرَّبِّ يَسُوعَ 1
ٱلْمَسِيحِ * نِعْمَةٌ لَكُمْ وَسَلَامَةٌ مِنَ ٱلْإِلٰهِ أَبِينَا * نَشْكُرُ لِلّٰهِ مِنْ أَجْلِكُمْ كُلِّكُمْ دَائِمًا * صَانِعِينَ 2
ذِكْرَكُمْ فِي صَلَوَاتِنَا * مُتَذَكِّرِينَ بِلَا تَوَقُّفٍ عَمَلَ إِيمَانِكُمْ وَتَعَبَ مَحَبَّتِكُمْ وَصَبْرَ رَجَاءِ 3
رَبِّنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * أَمَامَ ٱلْإِلٰهِ وَأَبِينَا * أَيُّهَا ٱلْإِخْوَةُ ٱلْمَحْبُوبُونَ مِنَ ٱللّٰهِ * لَعَلِمْنَا ٱصْطِفَاءَكُمْ * 4
* إِنَّ بِشَارَتَنَا لَمْ تَصِرْ لَدَيْكُمْ بِٱلْكَلَامِ فَقَطْ * لَكِنْ بِٱلْقُوَّةِ وَبِٱلرُّوحِ ٱلْقُدُسِ وَبِٱقْتِنَاعٍ كَثِيرٍ * 5
كَمَا قَدْ عَلِمْتُمْ مِثْلَ مَنْ صِرْنَا فِيكُمْ مِنْ أَجْلِكُمْ * ثُمَّ *

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ tertiæ. Ac præterea pro vigesima sexta Decembris.

* وَأَنْتُمْ صِرْتُمْ مُتَمَثِّلِينَ بِنَا وَبِٱلرَّبِّ * إِذْ قَبِلْتُمْ قَوْلَ ٱلْبِشَارَةِ فِي أَوَانِ حُزْنٍ كَثِيرٍ 6
بِسُرُورِ ٱلرُّوحِ ٱلْقُدُسِ * حَتَّى أَنَّكُمْ صِرْتُمْ رُسُومًا وَقُدْوَةً لِكَافَّةِ ٱلَّذِينَ آمَنُوا فِي مَكْدُونِيَّةَ 7
وَأَخَايَا * لِأَنَّ مِنْكُمْ ذَاعَ قَوْلُ ٱلرَّبِّ لَا فِي مَكْدُونِيَّةَ وَأَخَايَا فَقَطْ * بَلْ وَفِي كُلِّ مَوْضِعٍ قَدْ 8
شَاعَ إِيمَانُكُمْ لَدَى ٱللّٰهِ * حَتَّى أَنَّنَا لَسْنَا نَحْتَاجُ أَنْ نَتَكَلَّمَ شَيْئًا * لِأَنَّهُمْ هُمْ يُخْبِرُونَ عَنْكُمْ وَكَيْفَ 9
رَجَعْتُمْ إِلَى ٱللّٰهِ مِنَ ٱلْأَصْنَامِ لِتَعْبُدُوا ٱلْإِلٰهَ ٱلْحَيَّ وَٱلْحَقَّ * وَتَنْتَظِرُونَ ٱبْنَهُ مِنَ ٱلسَّمَاوَاتِ ٱلَّذِي 10
أَقَامَهُ مِنَ ٱلْأَمْوَاتِ يَسُوعَ ٱلَّذِي أَنْقَذَنَا مِنَ ٱلرِّجْزِ ٱلْآتِي * ثُمَّ *

CAP. II.

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي *

* قِرَاءَةُ ٱلْأَرْبِعَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّالِثَةِ وَٱلْعِشْرِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ tertiæ post Pentecosten.

1 * وَأَنْتُمْ أَنْفُسُكُمْ تَعْلَمُونَ وَتَعْرِفُونَ مَدْخَلَنَا إِلَيْكُمْ أَنَّهُ لَمْ يَصِرْ بَاطِلًا * لَكِنَّنَا لَمَّا تَأَلَّمْنَا
2 وَسِمْنَا فَمَا مَضَيْنَا فِي فِيلِبِّسَ كَمَا قَدْ عَلِمْتُمْ جَاهَرْنَا بِٱلْإِلٰهِ لِنُكَلِّمَكُمْ لَدَيْكُمْ بِبِشَارَةِ ٱللّٰهِ بِجِهَادٍ
3 كَثِيرٍ * لِأَنَّ عِرَاظَنَا لَيْسَ هُوَ مِنْ ضَلَالَةٍ * وَلَا مِنْ دَنَسٍ وَلَا بِمَكْرٍ *

1 *Et vos ipsi scitis & cognoscitis aditum nostrum ad vos, non fuisse inutilem : Sed nos, quum vexati & contumeliis affecti fuissemus antea Philippis, ut nostis, divulgâsse Deum nostrum: ut loqueremur apud vos Evangelium Dei, cum multo certamine. Exhortatio enim nostra non est ex impostura, neque ex immunditia, neque cum dolo :*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 ናለእኵቶ : ለእግዚአብሔር : ዘልፉ : በእንቲአክሙ ፡ ወእዘክረክሙ : ወትረ : በጸሎትየ :=
3 ወእዘክር : ግብረ : ሃይማኖትክሙ ፡ ወጸማ : ፍቅርክሙ : ወትዕግስተ : ተስፋክሙ :: በእግ
4 ዚአነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ለቅድመ : እግዚአብሔር : ለቡነ :=> ታለመረ : ለጎዊ
5 ነ : ፍቁራን : በጎበ : እግዚአብሔር :: ዘከመ : ሣሪያክሙ :=> እስመ : ሊከነት : ትመ
ህርትነ : ኀቤክሙ : በነገረ : ባሕቲቱ : ዲደ ፡ በኀይል : ወበመንፈስ : ቅዱስ :: ወበብዙ
6 ኀ : መእመን : ዘከመ : ታለመረ : ዘኮነ : ለክሙ : በእንቲአክሙ :=> ወለንትኩኒ ፡
ኪያየ : ተመሰልክሙ :: ወተወስፋክሙ : ቃለ : እግዚእነ : በብዙኀ : ሕማመ : መስ
7 ለ : ፍረሐ : መንፈስ : ቅዱስ :=> ከመ : ትኩንመው : ለርእያየ : ለእለ : የአመኑ ፡
8 እለሂ : በመቄደንያ : ወእካይያ ፡=> እስመ : በኀቤክሙ : ተመሀሩ : ቃለ : እግዚአ
ብሔር : ወለአ : ባሕቲቶ : በመቄደንያ : ወለካይያ : ዲደ : በኵሉ : በሐወርት :
ተሰመዐት : ሃይማኖትክሙ : ዘኀበ : እግዚአብሔር : ወሊትፈቅዱ : መኑሂ : ይንግርነ
9 ሙ :=> ለቢሆሙ : ያአመረ : ግዕዘነ : ዘመስሌክሙ : ወዘከመ : ኀበ : እግዚአብሔ
10 ር : እመጣዖት : ከመ : ትትቀነዩ : ለአመለክ : ሕያው : ወለድቅ :=> ወተሰፈውዎ :
ለወልዱ : እመሰማያት :: ዘለነሥኦ : እመዉታን : ሊየሱስ : ዘሌድኀነነ : እመንሱት :
ዘይመጽእ :=>

1 ፀ ታለመረ : ለጎዊነ : ዘከመ : ገበርነ : ለክሙ : ወሊኮነነ : ለከንቱ : ሕማሞነ :=>
2 ወተፀሊላነ : ዘከመ : ርኢክሙ : በፊልጲስ : ክሡተ : ነገርነ : በእግዚአብሔር : ወነገና
3 ክሙ : ትመህርተ : እግዚአብሔር : በብዙኀ : ጸማ :=> ለከመ : ትፍሠሕትነ : ሊከ
ነ : ዘስሒት : ወሊኮነ : ዘርኵስ : ወሊኮነ : ዘጽልሑት :=>

Gratias agimus Deo semper pro vobis, & memor sum vestrî perpetuò in oratione mea, Et in memoriam revoco opus fidei vestræ, & laborem charitatis vestræ, & patientiam spei vestræ, in Domino nostro Jesu Christo, coram Deo Patre nostro. Scitis fratres nostri, dilecti apud Deum, quomodò elegit vos : Quia non fuit doctrina nostra apud vos in sermone tantùm, sed etiam in virtute, & in Spiritu sancto, & in multa persuasione, sicut scitis quomodo fuimus inter vos pro vobis. Et vos mihi similes facti fuistis, & recepistis verbum Domini nostri in multa afflictione, cum gaudio Spiritûs sancti : ut sitis exemplo credentibus qui in Macedonia, & Achaia. Quia apud vos didicerunt verbum Dei, & non solummodò in Macedonia, & Achaia, sed etiam in omnibus regionibus audita est fides vestra, quæ apud Deum, & non necesse habetis ut quis annuntiet vobis. Ipsi cognoscunt mores nostros vobiscum : & quomodò ad Deum conversi estis ab idolis, ut serviretis Deo vivo, & vero, Et expectaretis filium ejus è cœlis, quem suscitavit à mortuis, nempe Jesum, qui liberavit nos à destructione futura.

CAP. II.

Scitis fratres nostri, quomodò operati fuimus pro vobis, & non fuit nobis frustrà afflictio nostra. Et quum contumeliis affecti fuissemus, sicut vidistis, in Philippis, palàm loquuti fumus in Deo, & annuntiavimus vobis doctrinam Dei in multo labore. Quia exhortatio nostra non fallax, & non fuit immunda, & non fuit dolosa,

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ. Α'. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Sed ſicut probati ſumus à Deo *credi* Evangelium, ita loquimur,
4 Ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, (γ) οὕτω λαλοῦμεν,
non quaſi hominibus placentes, ſed Deo *probanti* corda noſtra.
οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν.
Neque enim aliquando in ſermone adulationis *facti ſumus*, ſicut ſcitis: neque in *prætextu*
5 Οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε· οὔτε ἐν προφάσει
avaritiæ: (Deus teſtis:) Nec quærentes *ex* hominibus gloriam, neque à vobis,
6 πλεονεξίας· (Θεὸς μάρτυς·) Οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' (δ) ὑμῶν,
neque ab aliis: *Valentes in onere* eſſe ut Chriſti Apoſtoli, ſed facti ſumus lenes
7 οὔτε ἀπ' ἄλλων· Δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι (ε) ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι, ἀλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι
in medio veſtrûm: tanquam ſi nutrix foveat ſuos *ipſius* filios: Ita *cupidi veſtri*,
8 ἐν μέσῳ ὑμῶν· ὡς ἐὰν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα· Οὕτως ἱμειρόμενοι ὑμῶν,
avebamus tradere vobis non ſolùm Evangelium Dei, ſed etiam noſtras *ipſorum*
εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν
animas, quoniam *cari* nobis facti eſtis. Memores eſtis enim, fratres, laboris noſtri,
9 ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν (ε) ἐγένησθε. Μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν,
& fatigationis: nocte *enim* & die operantes, *ad non ſupergravare* quempiam
καὶ τὸν μόχθον· (ζ) νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα
veſtrûm, prædicavimus in *vos* Evangelium Dei. Vos teſtes, & Deus,
10 ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. Ὑμεῖς μάρτυρες, καὶ ὁ Θεὸς,
ut ſanctè, & juſtè & *inculpatè*, vobis *credentibus facti ſumus*: Sicut ſcitis
11 ὡς ὁσίως, καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως, ὑμῖν τοῖς πιστεύσιν ἐγενήθημεν· Καθάπερ οἴδατε
quomodò unumquemque veſtrûm, ſicut pater filios ſuos, *Hortantes* vos, &
12 ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, Παρακαλοῦντες ὑμᾶς, καὶ
conſolantes, *& teſtati*, *ad ambulare* vos digni Deo vo-
(η) παραμυθούμενοι, καὶ μαρτυράμενοι, εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ τοῦ (θ) κα-
cante vos in ſuum *ipſius* regnum & gloriam. *Propter hoc* & nos gratias agimus
13 λοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν. (ι) Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν

Deo *indeſinenter*, quoniam *accipientes* verbum auditûs à nobis, Dei, *excepi-*
τῷ Θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν, τοῦ Θεοῦ, ἐδέξα-
ſtis non verbum hominum, ſed (ſicut eſt verè,) verbum Dei, qui & operatur in
σθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ (καθώς ἐστιν ἀληθῶς,) λόγον Θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν
vobis *credentibus*. Vos enim imitatores facti eſtis, fratres, Eccleſiarum Dei
ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ 14
exiſtentium in Judæa, in Chriſto Jeſu, quia eadem paſſi eſtis & vos à *propriis*
τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι ταὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων
contribulibus, ſicut & ipſi à Judæis, Et Dominum *occidentibus*
συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, Τῶν καὶ τὸν Κύριον ἀποκτεινάντων 15
Jeſum, & *proprios* prophetas, & *vos perſequentibus*, & Deo non *placentibus*,
Ἰησοῦν, καὶ (κ) τοὺς ἰδίους προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων,
& omnibus hominibus *adverſariis*: *Prohibentibus* nos Gentibus loqui ut *ſervent-*
καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων· Κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι ἵνα σωθῶ- 16
tur, *ad implendum* ſua peccata ſemper: *prævenit autem* ſuper illos ira
σιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε· ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ
in finem. Nos autem, fratres, *orbati* à vobis ad tempus horæ,
Β' εἰς τέλος. Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, 17
aſpectu, non corde, abundantiùs *ſtuduimus* faciem veſtram videre *in* multo
προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ
deſiderio. *Ideò* voluimus venire ad vos, (ego quidem Paulus, & ſemel
ἐπιθυμίᾳ. (λ) Διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, (ἐγὼ μὲν Παῦλος, καὶ ἅπαξ 18
& *bis*,) & *intercidit* nos Satanas. Quæ enim noſtra ſpes, aut gaudium, aut
καὶ δίς,) καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς, ἢ χαρὰ, ἢ 19
corona *gloriationis*? aut nonne & vos ante Dominum noſtrum Jeſum
στέφανος (μ) καυχήσεως; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου ἡμῶν (ν) Ἰησοῦ
Chriſtum, in ejus adventu? Vos enim eſtis gloria noſtra, & gaudium.
Χριστοῦ, ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; Ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν, καὶ ἡ χαρά. 20

MS.A. (γ) ὅτως (δ) ἡμῶν, (ε) ἐγενήθητε. (ζ) νυκτὸς καὶ (η) παραμυθούμενοι, καὶ τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς (θ) καλέσαντος (ι) Καὶ διὰ τοῦτο καὶ (κ) τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς (λ) Διότι (μ) ἀγαλλιάσεως; (ν) Ἰησοῦ, ἐν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Sed quemadmodum probati fuimus Deo, ut 4
concrederetur nobis Evangelium ejus: ita
loquimur, non ut hominibus placeamus, ſed
Deo ipſi qui probat corda noſtra. Nec enim
unquam uſi ſumus ſermone adulatorio, ut ſci-
tis, neque occaſione avaritiæ, Deus teſtis eſt.
Neque quæſivimus gloriam ex hominibus, 6
nec à vobis, nec ab aliis: Quamvis potu- 7
erimus oneri eſſe tanquam Apoſtoli Chriſti.
Sed fuimus manſueti inter vos, & inſtar nu-
tricis blandientis filiis ſuis: Sic & vobis 8
blandimur, deſiderióque tenemur imparti-
endi vobis non tantùm Evangelium Dei, ſed
& animam noſtram, quippe qui dilecti noſtri
ſitis. Etenim memores eſtis, fratres noſtri, 9
quòd laborabamus & exercebamur operâ
manuum noſtrarum noctu & interdiu, ne
cui veſtrûm eſſemus oneri. Vos teſtes eſtis 10
Deúſque, quomodo prædicavimus vobis
Evangelium Dei ſincerè & juſtè, & quòd
inculpabiles fuerimus apud omnes fideles.
Quemadmodum ſcitis quòd ab unoquoque 11
veſtrûm tanquam pater à liberis ſuis efflagi-
tabamus, & conſolabamur corda veſtra:
Vóſque obteſtabamur ut ambularetis, ſicuti 12
decet Deum illum, qui vocavit vos ad
regnum ſuum, ſuámque gloriam.

Crepuſculo ſabbathi Annuntiationis. 2.

Quapropter & nos perſeveranter gratias agi- 13
nius Deo, quòd ſermonem Dei, quem ac-
cepiſtis à nobis, non tanquam ſermonem ho-
minum acceperitis eum, ſed prout verè eſt
ſermo Dei: ipſéque opere perficiatur in vo-
bis & in iis qui credunt. Vos autem, fratres 14
mei, imitatores facti eſtis Eccleſiarum
Dei, quæ ſunt in Judæa in Jeſu Chriſto:
quòd eadem perpeſſi fueritis & vos à contri-
bulibus veſtris, ſicut & illi ab ipſis Judæis,
Qui Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum tru- 15
cidârunt, prophetas qui ex ipſis erant, nóſq;
inſectati ſunt, & Deo non placent, factíque
ſunt adverſarii omnibus hominibus. Qui 16
prohibent nos alloqui Gentes, ut ſerventur,
ut ſcelera ſua ſemper peragant. Pervenit au-
tem in eos ira ad finem uſque.

Quotidié. 3.

Nos porrò, fratres mei, vobis orbati fuimus 17
ad tempus horæ, facie quidem noſtrâ, & non
noſtro corde: quin potiùs ſedulam navavi-
mus operam, ut faciem veſtram conſpicere-
mus cum charitate multa. Et voluimus veni- 18
re ad vos, ego Paulus ſemel & iterum: ſed
obſtitit mihi Satanas. Quæ enim ſpes noſtra, 19
& gaudium noſtrum, & corona gloriationis
noſtræ, niſi vos coram Domino noſtro Jeſu
in adventu ipſius? Vos enim eſtis gloria 20
noſtra, & gaudium noſtrum.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ደሕው : በዘ : አመከረነ : እግዚአብሔር : ወተለመነነ : በትመህርተ : ወንግል::
በተገዝረ : መንካስት:=:
5 ያሉ : ዘመንበለ : ለእግዚአብሔር : ዘለመከረነ : ልብነ::=: ወእመለመ : ኮነ : ሊየቀህ
ናብሁ : ዘከመ : ተለመረ : ወሊተለገልናክሙ : በመክንያት : ከመዕነ : እግዚአብሔር::=:
6 ወሊንፈቅድ : ያደሉ : ብነ : ሰብእ : ወሊእንትሙ : ወሊሰብእ : ወሊባዕድ : እንዘ : ንክል :
ለክብደ : ከመ : ሐዋርያተ : ክርስቶስ::=:

Sed in quantum probavit nos Deus & fiduciam poſuit in *nobis de doctrina evan-* 4
gelii: In recordatione monachorum.
Ita loquimur, & non ut hominibus placentes, ſed Deo, qui probavit nos cordibus
noſtris. Neque unquam blanditiis uſi ſumus erga *vos, ſicut ſcitis: neque avarè* 5
tractavimus vos cum artificiis, teſtis nobis eſt *Deus*: *Et nolumus placere nobis* 6
homines, neque vos, neque homines, neque alios, quum poſſemus oneri eſſe, ut Apo-
ſtoli Chriſti.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

4 Sed sicut probati sumus à Deo ut crederetur nobis Evangelium: ita loquimur,
5 non quasi hominibus placentes, sed Deo, qui probat corda nostra. Neque enim
aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut scitis: neque in occasione ava-
6 ritiæ: Deus testis est: Nec quærentes ab hominibus gloriam, neque à vobis,
7 neque ab aliis. Cùm possemus vobis oneri esse ut Christi Apostoli: sed facti
8 sumus parvuli in medio vestrûm, tanquam si nutrix foveat filios suos. Ita desi-
derantes vos, cupidè volebamus tradere vobis non solùm Evangelium Dei, sed
9 etiam animas nostras: quoniam charissimi nobis facti estis. Memores enim estis,
fratres, laboris nostri, & fatigationis: nocte ac die operantes, ne quem vestrûm
10 gravaremus, prædicavimus in vobis Evangelium Dei. Vos testes estis, & De-
11 us, quàm sanctè, & justè, & sine querela, vobis, qui credidistis, fuimus: Sic-
12 ut scitis, qualiter unumquemque vestrûm, (sicut pater filios suos,) Deprecantes
vos & consolantes, testificati sumus, ut ambularetis dignè Deo, qui vocavit vos
13 in suum regnum & gloriam. Ideò & nos gratias agimus Deo sine intermissio-
ne: quoniam cùm accepistis à nobis verbum auditûs Dei, accepistis illud, non
ut verbum hominum, sed (sicut est verè) verbum Dei, qui operatur in vobis,
qui credidistis. Vos enim imitatores facti estis, fratres, Ecclesiarum Dei, quæ 14
sunt in Judæa in Christo Jesu: quia eadem passi estis & vos à contribulibus
vestris, sicut & ipsi à Judæis: Qui & Dominum occiderunt Jesum, & Pro- 15
phetas, & nos persecuti sunt, & Deo non placent, & omnibus hominibus ad-
versantur: Prohibentes nos Géntibus loqui ut salvæ fiant, ut impleant pecca- 16
ta sua semper: pervenit enim ira Dei super illos usque in finem. Nos autem, 17
fratres, desolati à vobis ad tempus horæ, aspectu, non corde, abundantiùs fe-
stinavimus faciem vestram videre cum multo desiderio: Quoniam voluimus ve- 18
nire ad vos: ego quidem Paulus, & semel, & iterùm, sed impedivit nos satanas.
Quæ est enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloriæ? Nónne vos ante 19
Dominum nostrum Jesum Christum estis in adventu ejus? Vos enim estis gloria 20
nostrà & gaudium.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * بَلْ كَمَا ٱخْتَبَرَنَا ٱللّٰهُ لِنُؤْمَنَ عَلَى ٱلْبِشَارَةِ نَتَكَلَّمُ. كَذٰلِكَ لَا كَمَنْ يُرْضُونَ ٱلنَّاسَ بَلْ كَمَنْ
5 يُرْضِي ٱلْإِلٰهَ ٱلْخَبِيرَ قُلُوبَنَا * لِأَنَّنَا مَا صِرْنَا قَطُّ نَاطِقِينَ بِكَلَامِ تَمَلُّقٍ كَمَا قَدْ عَلِمْتُمْ وَلَا بِعِلَّةِ
6 ٱسْتِعْبَادٍ. ٱللّٰهُ ٱلشَّاهِدُ * وَلَا طَلَبْنَا مِنَ ٱلنَّاسِ مَجْدًا. لَا مِنْكُمْ وَلَا مِنْ آخَرِينَ * إِذْ قَدْ كَانَ
7 يُمْكِنُنَا أَنْ نَثْقُلَ بِمَا أَنَّنَا رُسُلُ ٱلْمَسِيحِ. لٰكِنَّنَا بَيْنَكُمْ صِرْنَا وَدِعَاءَ كَمُرَبِّيَةٍ تُحْضِنُ أَوْلَادَهَا.
8 * هٰكَذَا صَبَوْا إِلَيْكُمْ وَعَنِينَا أَنْ نُعْطِيَكُمْ لَا بِشَارَةَ ٱللّٰهِ فَقَطْ بَلْ وَأَنْفُسَنَا. لِأَنَّكُمْ صِرْتُمْ لَنَا أَحِبَّاءَ
9 * وَأَنْتُمْ تَذْكُرُونَ أَيُّهَا ٱلْإِخْوَةُ تَعَبَنَا وَحِرْصَنَا. لِأَنَّنَا لَيْلًا وَنَهَارًا كُنَّا نَعْمَلُ لِكَيْلَا نُثْقِلَ عَلَى أَحَدٍ مِنْكُمْ. حِينَ كَرَزْنَا لَكُمْ
10 بِشَارَةَ ٱللّٰهِ * أَنْتُمْ ٱلشُّهُودُ وَٱللّٰهُ. * أَيُّنَا صِرْنَا عِنْدَكُمُ ٱلْمُؤْمِنِينَ بِحَالِ تَبَرُّرٍ وَبَعْدَالَةٍ وَبِلَا مَعَابٍ * كَمَا
11 قَدْ عَلِمْتُمْ كَوَاحِدٍ مِنْكُمْ. وَمِثْلَ أَبٍ يُسَلِّي أَوْلَادَهُ * عَرَّيْنَاكُمْ وَنَاشَدْنَاكُمْ أَنْ تَسْتَسِيرُوا سِيَرًا
12 أَهْلًا لِلّٰهِ ٱلَّذِي إِيَّاكُمْ إِلَى مُلْكِهِ وَمَجْدِهِ * فَلِهٰذَا نَحْنُ شَاكِرِينَ لِلّٰهِ دَائِمًا. بِلَا تَعَوُّجٍ. أَنَّكُمْ إِذْ
13 تَسَلَّمْتُمْ مِنَّا قَوْلَ ٱلسَّمْعِ ٱلَّذِي لِلّٰهِ. قَبِلْتُمْ لَا قَوْلَ نَاسٍ بَلْ قَوْلَ ٱللّٰهِ. كَمَا هُوَ قَوْلُ ٱللّٰهِ بِٱلْحَقِيقَةِ *
ٱلَّذِي سَيَعْمَلُ فِيكُمْ ٱلْمُؤْمِنِينَ. ٱلَّذِينَ * قِرَاءَةُ ٱلْجُمْعَةِ مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلثَّالِثَةِ وَٱلْعِشْرِينَ *
14 * لِأَنَّكُمْ أَنْتُمْ أَيُّهَا ٱلْإِخْوَةُ صِرْتُمْ نُظَرَاءَ كَنَائِسِ ٱللّٰهِ ٱلَّتِي فِي ٱلْيَهُودِيَةِ فِي أُمَنَاءَ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ. ٱلَّذِينَ *
لِأَنَّكُمْ صَابَكُمْ تِلْكَ ٱلْمَصَائِبُ بِعَيْنِهَا مِنْ ذَوِي قَبِيلَتِكُمْ. كَمَا أَصَابَ أُولٰئِكَ مِنَ ٱلْيَهُودِ *
15 * ٱلَّذِينَ قَتَلُوا ٱلرَّبَّ يَسُوعَ وَأَنْبِيَاءَهُمْ وَطَرَدُونَا نَحْنُ وَلَمْ يُرْضُوا ٱللّٰهَ * وَلِكَافَّةِ ٱلنَّاسِ يُضَادُّونَ *
16 * يَمْنَعُونَنَا أَنْ نُخَاطِبَ ٱلْأُمَمَ لِيَخْلُصُوا لِكَيْ يُتَمِّمُوا خَطَايَاهُمْ دَائِمًا. وَقَدْ وَصَلَ إِلَيْهِمُ ٱلرِّجْزُ ٱلْبَاتُّ
17 * فَنَحْنُ يَا إِخْوَةُ لَمَّا أُعْدِمْنَا مِنْكُمْ مُدَّةَ سَاعَةٍ. وَجْهًا لَا قَلْبًا. حَرَصْنَا حِرْصًا جَزِيلًا. أَنْ نُعَايِنَ
18 وُجُوهَكُمْ بِشَهْوَةٍ كَثِيرَةٍ * فَلِهٰذَا أَرَدْنَا أَنْ نَجِيءَ إِلَيْكُمْ. أَنَا بُولُسَ مَرَّةً وَمَرَّتَيْنِ. فَقَطَعَنَا
19 ٱلشَّيْطَانُ * لِأَنَّ مَنْ رَجَاؤُنَا أَوْ سُرُورُنَا. أَوْ إِكْلِيلُ فَخْرٍ. أَوَلَسْتُمْ أَنْتُمْ هُوَ قُدَّامَ رَبِّنَا يَسُوعَ
20 ٱلْمَسِيحِ فِي وُرُودِهِ. * قِرَاءَةُ ٱلِٱثْنَيْنِ مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلرَّابِعَةِ وَٱلْعِشْرِينَ * * لِأَنَّكُمْ أَنْتُمْ
هُمْ سُرُورُنَا وَسُرُورُنَا * ٱلَّتِي

Sed sicut probavit nos Deus ut credere- 4
tur nobis Evangelium, ita loquimur:
non quasi placentes hominibus, sed quasi
placentes Deo probanti corda nostra. Non 5
enim fuimus unquam promentes sermo-
nem adulatorium, ut nôstis: nec opum
acquirendarum causâ: Deus testis est.
Nec expetivimus ab hominibus gloriam, 6
non à vobis, nec ab aliis: Quum pos- 7
semus oneri esse, quippe qui simus Apostо-
li Christi. sed inter vos facti sumus mi-
tes velut nutrix fovens liberos suos. Ita 8
cupivimus vos, & exoptavimus imper-
tire vobis non modò Evangelium Dei,
sed etiam animas nostras, eo quòd essetis
nobis amici dilecti. Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ tertiæ.

Et vos meministis 6 fratres, laboris & 9
anxietatis nostræ: quoniam diu noctúque
operabamur, ne quenquam vestrûm gra-
varemus, dum prædicaremus vobis E-
vangelium Dei. Vos testes estis & Deus, 10
quòd fuerimus apud vos qui fideles estis,
modo casto, cum justitia, & sine culpa, ut 11
nôstis: quasi unus ex vobis, & sicut pa-
ter consolans filios suos, Consolati atque 12
hortati simus vos ut incederetis incess-
sum dignum Deo qui vocarat vos ad re-
gnum & gloriam suam. Ac propterea 13
gratias agimus Deo semper sine inter-
missione, quòd cum accepistis à nobis ser-
monem auditus qui Dei est, accepistis
non sermonem hominum, sed sermonem
Dei (uti verè est sermo Dei) qui aget
in vobis fidelibus. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ tertiæ.

Vos enim fratres, facti estis pares Eccle- 14
siis Dei, quæ sunt in Judæa, in fide Je-
su Christi: Hactenus. *siquidem*
acciderunt vobis illæ tribulationes eæ-
dem à contribulibus vestris, quæ ipsis ac-
ciderant à Judæis, Qui occiderunt Do- 15
minum Jesum, & Prophetas suos, nôsque
persecuti sunt: neque Deo placent, &
omnibus hominibus adversantur: Pro- 16
hibent nos quin alloquamur Gentes ut
salventur: quatenus impleant peccata
sua semper. Et jam pervenit ad eos ira
consumens. Nos autem O fratres, cùm 17
orbati vobis essemus horæ spatio, vultu
non corde, studio multo studuimus videre
facies vestras plurimo cum desiderio. Et 18
ideo voluimus venire ad vos, ego qui-
dem Paulus, semel atque iterum: sed im-
pedivit nos Satanas. Quis enim est spes 19
nostra, aut gaudium nostrum, aut corona
gloriæ nostræ? annon estis vos coram
Domino nostro Jesu Christo, in ejus ad-
ventu?

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ quartæ.

Vos siquidem estis gloria nostra & gau- 20
dium nostrum. Hucusque.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወኮነ፡ከመ፡ሕፃናት፡ መእከሌክሙ፡ ወከመ፡ ሐፃኒት፡እንተ፡ትሐዝል፡ደቂቃ፡።፡ ከማሁ፡ተፈ
8 ሣሕነ፡ ለክሙ፡ንመጡክሙ።፡ ለኮ፡ባሕቲቶ፡ ወንጌል፡ እግዚአብሔር፡ ዓደ፡ነፍስነሂ፡ እስመ፡
9 ፍቁራን፡ኮንክሙ፡።፡።፡ ተዘከሩ፡ለኅዊነ፡ጸማነ፡ ወሕማመነ፡መዐልተ፡ወሌሊተ፡ወንትጌበር፡
ከመ፡ሊ፡ንክብድ፡ ወሊ፡ሳዕለ፡ ለሐዱሂ፡ እመ፡ወንቴትትክሙ፡ ወሰበክነ ፡ ለክሙ፡ ትመህርተ፡ ወን
10 ጌሡ፡ለእግዚአብሔር።፡ ወለሊክሙ፡ሰማዕትየ፡ ወእግዚአብሔር፡ጸድቅ፡ ወሪትዕ፡ ወንጹ
11 ሕ፡ለክሙ፡ ለእለ፡ ተለመኑ፡ኮነ፡ለክሙ፡።፡ ታለመረ፡ለለ፡ ለሐዱ፡ እመ፡ወንቴትትክሙ፡ ከ
12 መ፡ ለብ፡ ለወሱዱ፡ነስተበቊዐክሙ፡ወንናዝዘክሙ።፡።፡ ወናሰመዕ፡ለክሙ፡ ከመ፡ትሐረ፡
በዘ፡ይደልወክሙ፡ በኀቡ፡እግዚአብሔር፡ ዘጸወዐክሙ፡ ውስተ፡ መንግሥቱ፡ ወስብሐቲሁ።፡።፡
13 በእንተዝ፡ዘልፈ፡ናለኵሎ፡ ለእግዚአብሔር።፡ እስመ፡ ተወስፍክሙኒ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡
ወለኮ፡ቃለ፡ሰብእ፡ ወለማኑ፡ቃለ፡እግዚአብሔር፡ውእቱ ፡ወረድ፡ለክሙኒ፡ ለእለ፡ተለመኑ።፡።፡
14 እስመ ፡ ተመሰልክሙ ፡ በቤተ ፡ ክርስቲያኑ ፡ ለእግዚአብሔር።፡ እለ ፡ይሁዳ ፡ በክ
ርስቶስ ፡ ሊየሱስ ፡እስመ ፡ ከማሆሙ ፡ ሐመምክሙ።፡። ለንትውሂ ፡ እመሕዝብክሙ ፡
15 በከመ ፡ ንሕነ ፡ ለይሁድ።፡።፡ እለ ፡ቀተልዎ ፡ለእግዚእነ ፡ ሊየሱስ ፡ ወለነቢያትሂ ፡
16 ወኒያነሂ ፡ ሰደዱነ።፡።፡ ወይክልሉነ ፡ ሊንግር ፡ ለሰብእ ፡ በዘ ፡ ይሐይው ፡ ከመ ፡ ይት
ፈጸሞሙ ፡ ኅጢአቶሙ ፡ ለዝሉፈ ፡ ወበጽሖሙ ፡ መቅሠፍት ፡ ዘለዓለመ።፡።፡ ፀ
17 ወንሕነሰ ፡ ለኅዊነ ፡ ከመ ፡ እጋለ ፡ ጣውታ ፡ ንሕነ ፡ በኅቡክሙ።፡ ለሰዐት ፡ ለእመገጽ ፡
18 ደእሙ ፡ ወለኮስ ፡ እመልብ ፡ ወፈደፋደ ፡ ጽህቀነ ፡ ነርእይ ፡ ገጸክሙ።፡።፡ ወብዙኅ ፡ ፈ
ቀድነ ፡ ንመጽእ ፡ ኅቤክሙ ፡ ለኢ ፡ ጸውዖስ ፡ መዕረ ፡ ወኅዕበ ፡ ወለዕቅፈነ ፡ ሰይጣ
19 ን፡።፡ ሙኑ ፡ ተሰፈነ፡ ወፍሥሐነ ፡ ወለክቢልነ ፡ ወመክሕነ ፡ ለኮኑ ፡ ላንትሙ ፡ ለቅድ
20 መ ፡ እግዚእነ ፡ ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ በመጽአቱ።፡።፡ እስመ ፡ ላንትሙ ፡ ክብርነ ፡
ወፍሥሐነ።፡።፡።፡

Et fuimus ut parvuli medio vestrûm, & sicut nutrix quæ fovet parvulum suum: 7
Sic congratulati sumus vobis, tradentes vobis non solum evangelium Dei, sed et- 8
iam animas nostras, quia dilecti nostri facti estis. Memores estote fratres nostri, 9
laboris nostri & afflictionis nostræ die & nocte, quod operabamur ne gravaremus
super quenquam ex vobis, & prædicavimus vobis doctrinam evangelii Dei. Vos 10
ipsi testes mei & Deus, justè, & rectè & purè vobis credentibus fuimus. Scitis 11
unumquemque ex vobis sicut pater filios suos obsecrabamus & consolabamur vos.
Et testabamur vobis ut ambularetis prout oporteret vos apud Deum, qui vocavit 12
vos in regnum suum & gloriam suam. Propterea semper gratias agimus Deo, quia 13
accepistis verbum Dei, & non verbum hominis, & verè verbum Dei est, & auxi-
lium fert vobis credentibus. Quia vos assimulati estis ecclesiæ Dei quæ in Judæa 14
in Christo Jesu: quia sicut illi, passi estis vos à gente vestra, sicut nos Judæi. Qui 15
trucidârunt Dominum nostrum Jesum, & prophetas, & nos etiam persequuti sunt.
Et prohibebant nos ne loqueremur hominibus ut serventur, ut implerent peccata 16
sua semper, & pervenit ad eos pœna æterna. Et nos fratres nostri sicut orphani 17
sumus apud vos ad horam, in specie tantùm, & non ex corde, & abundanter so-
liciti fuimus videre faciem vestram. Et multùm desideravimus venire ad vos, 18
ipse ego Paulus, semel atque iterum, sed impedivit me satanas. Quæ est spes no- 19
stra, & gaudium nostrum, & corona nostra, & gloriatio nostra? nónne vos ante
Dominum nostrum Jesum Christum in adventu ejus. Quia vos estis gloria nostra, 20
& gaudium nostrum.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'. ΚΕΦ. Β'. Γ'. Δ'.

CAP. III. γ'.

1 Διὸ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι·
Et missimus Timotheum fratrem nostrum, & ministrum
2 καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, καὶ διάκονον τοῦ (α) Θεοῦ, καὶ συν-
Dei, & adjutorem nostrum in Evangelio Christi, ad stabilire vos, &
ἐργὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς, καὶ (β) παρακα-
exhortari vos de fide vestra:
3 λέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς πίστεως ὑμῶν· (γ) Τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλί-
Nemnem commoveri in tribulationibus istis: ipsi enim scitis, quòd in hoc positi sumus.
4 ψεσι ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα. Καὶ γὰρ ὅτε
Etenim cùm apud vos essemus, prædicebamus vobis, quòd futuri essemus afflicti, sicut & factum est,
πρὸς ὑμᾶς ἤμεν, προελέγομεν ὑμῖν, ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο,
& scitis.
5 καὶ οἴδατε. Διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν
Propter hoc & ego non amplius sustinens, misi ad cognoscere fidem vestram: ne fortè tentaverit vos tentans, & in vanum fiat la-
πίστιν ὑμῶν· μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κό-
bor noster.
6 πος ἡμῶν. Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγ-
Nuper autem veniente Timotheo ad nos à vobis, & annuntiante nobis fidem & charitatem vestram, & quia habetis memoriam
γελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν
nostri bonam semper, desiderantes nos videre, sicut & nos vos:
ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς·
7 Propter hoc consolati sumus, fratres, in vobis, in omni tribulatione, &
Διὰ τοῦτο (δ) παρεκλήθημεν, ἀδελφοὶ, ἐφ' ὑμῖν, ἐπὶ πάσῃ τῇ (ε) θλίψει, καὶ
necessitate nostrâ, per vestram fidem: Quoniam nunc vivimus, si vos sta-
8 ἀνάγκῃ ἡμῶν, διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως· Ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς στή-
tis in Domino.
9 κετε ἐν Κυρίῳ. Τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦ-
Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere pro vobis, in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante De-
ναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ Θε-
um nostrum:
10 οῦ ἡμῶν· Νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν
Nocte & die super exabundanti orantes ad videndum vestram
11 τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν; Αὐτὸς δὲ
faciem, & complere defectiones fidei vestræ? Ipse autem
Deus, & Pater noster, & Dominus noster Jesus Christus, dirigat
12 ὁ Θεὸς, καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν (ζ) Ἰησοῦς κατευθύναι
viam nostram ad vos. Vos autem Dominus multiplicet, & abundare
τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς. Ὑμᾶς δὲ (η) ὁ Κύριος πλεονάσαι, καὶ περισ-
13 σεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους, καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς
faciat charitatem in invicem, & in omnes, quemadmodùm & nos in vos: Ad confirmare vestra corda inculpata in sanctitate, an-
εἰς ὑμᾶς· Εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν (θ) ἁγιωσύνῃ, ἔμ-
te Deum & Patrem nostrum, in adventu Domini nostri Jesu
προσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν (ι) Ἰησοῦ
Christi cum omnibus sanctis ejus.
Χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων (κ) αὐτοῦ.

CAP. IV. δ'.

Δ' (α) Τὸ λοιπὸν οὖν, ἀδελφοὶ, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς, καὶ παρακαλοῦμεν (β) ἐν Κυ- 1
Reliquùm ergò, fratres, rogamus vos, & obsecramus in Domino Jesu, quemadmodùm accepistis à nobis, quomodò oporteat vos ambu-
ρίῳ Ἰησοῦ, καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν, τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπα-
lare; & placere Deo, ut abundetis magis. Scitis enim quæ præ-
τεῖν, καὶ ἀρέσκειν Θεῷ, (γ) ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. Οἴδατε γὰρ τίνας παρ- 2
cepta dederimus vobis per Dominum Jesum. Hæc enim est voluntas
αγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Τοῦτο γάρ ἐστι (δ) θέλημα 3
Dei, sanctificatio vestra: abstinere vos à fornicatione: Scire
τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν· ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας· Εἰδέναι 4
unumquemque vestrûm suum ipsius vas possidere in sanctificatione & honore: Non
(ε) ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ· Μὴ 5
in passione desiderii, sicut & Gentes nescientes Deum: Nec
ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν· Τὸ μὴ 6
opprimere, & circumvenire in negotio fratrem suum: quoniam vindex
ὑπερβαίνειν, καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἔκδι-
Dominus de omnibus his, sicut & prædiximus vobis, & pertestificati sumus.
κος ὁ Κύριος περὶ πάντων τούτων, (ζ) καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν, καὶ διεμαρτυράμεθα.

Κεφ. γ'. MS.A. (α) Θεοῦ ἐν τῷ (β) εὐαγγελίῳ τοῦ Χ̄ῡ (γ) Τὸ (δ) παρεκαλήθημεν, (ε) ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ὑμῶν, καὶ διὰ τῆς πίστεως ὑμῶν· Ὅτι νῦν (ζ) Ἰησοῦς καταθύναι (η) ὁ Θεὸς (θ) δικαιοσύνῃ, (ι) Ἰησοῦ Χ̄ῡ (κ) ἁγίων αὐτοῦ. ἀμήν. Κεφ. δ'. MS.A. (α) Λοιπὸν οὖν, (β) ἐν τῷ Κυρίῳ (γ) καθὼς καὶ φρυτάλετε, ἵνα (δ) τὸ θέλημα (ε) ἕκαστος (ζ) καθὼς προείπαμεν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. III.

FT quoniam non ferebamus, voluimus remanere Athenis soli, Et mittere ad vos Timotheum fratrem nostrum ministrum Dei, & adjutorem nostrum in Evangelio Christi: ut confirmaret, & rogaret vos de fide vestra, Ne quis vestrûm succumberet in afflictionibus istis. Vos enim scitis ad hoc nos positos esse. Etenim quum apud vos essemus, prædicebamus vobis nos afflictum iri, quemadmodum nôstis factum fuisse. Hac de causa & ego impatiens eram, donec misi sciscitatum de fide vestra, ne fortè tentaret vos tentator ille, fieretque labor noster irritus. Nuper autem quum veniſſet ad nos Timotheus à vobis, & renuntiâſſet nobis de fide vestra, & de charitate vestra, & quòd bonam semper habeatis memoriam nostrî in omni tempore, ac desiderio teneamini videndi nos, quemadmodum nos quoque vos: Idcircò consolationem accepimus per vos fratres nostri, super omnibus angustiis & afflictionibus nostris, ob fidem vestram. Et nunc quidem vivimus, modò vos stetis in Domino nostro. Quam enim gratiarum actionem possumus rependere pro vobis Deo super omni gaudio quo gaudemus vestrî causâ, Nisi coram Deo enixiùs rogare nocturno & interdiu, ut conspiciamus faciem vestram, & perficiamus quod deest fidei vestræ? Ipse autem Deus Pater noster, & Dominus noster Jesus Christus dirigat viam nostram ad vos. Et multiplicet & abundare faciat charitatem vestram unius erga alterum, & erga unumquemque, quomodo nos amore vos complectimur. Et confirmet corda vestra inculpabilia in sanctimonia coram Deo Patre nostro, in adventu Domini nostri Jesu Christi cum omnibus Sanctis ejus.

CAP. IV. *Baptismi.* 4.

PRoinde fratres mei, petimus à vobis, & obsecramus vos per Dominum nostrum Jesum, ut modum acceptum à nobis quo oporteat vos ambulare & placere Deo, magis adaugeatis. Nôstis enim quæ præcepta dederimus vobis per Dominum nostrum Jesum Christum. Hæc enim est voluntas Dei: sanctificatio vestra, & ut sitis remoti ab omni scortatione, Et sciat unusquisque vestrûm possidere vas suum in sanctificatione & honore, Non autem in passionibus concupiscentiæ, sicut cæteræ Gentes illæ, quæ non nôrunt Deum. Neque sitis audaces ad transgrediendum, & ad circumveniendum quisque fratrem suum in isto negotio: quandoquidem Dominus noster ultor est de his omnibus, sicut & jampridem diximus vobis, & contestati sumus.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. III.

ET quum non potuerimus sustinere illud desiderium, *desideravimus remanere Athenis soli.* Et misimus Timotheum fratrem nostrum ministrum Dei in doctrina Christi, ut gaudeatis, ut confirmetur fides vestra, ut non recusetis hanc tribulationem vestrâ: scitis vos ipsi quòd hoc tantùm sustinet nos. Et quum fuerim apud vos, hoc idem nuntiavi vobis, quòd oportuit nos tribulationem pati: & factum est quidem, & vidistis etiam. Et propterea quum non potuerim sustinere illud, misi aspicere fidem vestram, si fortè tentâsset vos tentator, & inanis fiat labor vester. Et nunc venit Timotheus à vobis, & annuntiavit nobis fidem vestram, & charitatem vestram, & quòd etiam memoriâ retinetis nos pro bono, & desideratis videre nos, sicut nos etiam videre vos.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. III.

1 Propter quod non sustinentes ampliùs, placuit nobis remanere Athenis, solis:
2 Et misimus Timotheum fratrem nostrum, & ministrum Dei in Evangelio Chri-
3 sti, ad confirmandos vos, & exhortandos pro fide vestra: Ut nemo moveatur in
4 tribulationibus istis: ipsi enim scitis quòd in hoc positi sumus. Nam & cùm apud
vos essemus, prædicebamus vobis passuros nos tribulationes, sicut & factum est, &
5 scitis. Propterea & ego ampliùs non sustinens, misi ad cognoscendam fidem ve-
6 stram: ne fortè tentaverit vos is qui tentat, & inanis fiat labor noster. Nunc au-
tem veniente Timotheo ad nos à vobis, & annuntiante nobis fidem & charitatem
vestram, & quia memoriam nostri habetis bonam semper, desiderantes nos vide-
7 re, sicut & nos quoque vos: Ideò consolati sumus, fratres, in vobis, in omni ne-
8 cessitate & tribulatione nostra, per fidem vestram, Quoniam nunc vivimus, si
9 vos statis in Domino. Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere
10 pro vobis, in omni gaudio, quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum, No-
cte ac die abundantiùs orantes, ut videamus faciem vestram, & compleamus ea quæ
desunt fidei vestræ? Ipse autem Deus & pater noster, & Dominus noster Je sus
11 Christus, dirigat viam nostram ad vos. Vos autem Dominus multiplicet, & ab-
12 undare faciat charitatem vestram in invicèm, & in omnes, quemadmodùm & nos
in vobis: Ad confirmanda corda vestra sine querela in sanctitate, ante Deum
13 & Patrem nostrum, in adventu Domini nostri Jesu Christi cum omnibus Sanctis
ejus. Amen.

CAP. IV.

1 De cætero ergò, fratres, rogamus vos & obsecramus in Domino Jesu, ut quem-
admodùm accepistis à nobis, quomodò oporteat vos ambulare, & placere Deo,
sic & ambuletis, ut abundetis magis. Scitis enim quæ præcepta dederim vobis
2 per Dominum Jesum. Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra: ut absti-
3 neatis vos à fornicatione, Ut sciat unusquisque vestrûm vas suum possidere in
4 sanctificatione, & honore; Non in passione desiderii, sicut & Gentes, quæ ignorant
5 Deum: Et ne quis supergrediatur, neq; circumveniat in negotio fratrem suum: quoni-
6 am vindex est Dominus de his omnibus, sicut prædiximus vobis, & testificati sumus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثالث *

1 * فلذلك اذ لم نحتمل السوف اريضينا ان نبقي باثينا وحدنا *
2 * وارسلنا تيموثاوس اخانا وخادم الله * ومؤازرنا في بشارة المسيح * ليثبتكم ويعزيكم في ايمانكم *
3 4 * لئلا يخدع احد في هذه الاحزان * لانكم تعلمون انا لهذا منصوبين * لاننا لما كنا عندكم
5 نقدمنا فقلنا لكم اننا عتيدون ان نحزن كما صار وعرفتموه * من اجل هذا اذ لم احتمل انا
ايضا * ارسلت لاعرف امانتكم وتعبتكم * لكيلا يكون المجرب قد جربكم فيصير تعبنا فارغا *
6 * فلما جاء الينا تيموثاوس من عندكم * وبشرنا بايمانكم ومحبتكم * وان ذكرنا عندكم صالح
7 دائما * وانكم مستاقون ان نبصروا نظير اشتياقنا الي معاينتكم * فلهذا تعزينا ايها الاخوة
بكم في كافة حزننا وشدتنا بامانتكم * قراءة الثلثا من الجمعة الرابعة والعشرين *
8 9 * لاننا سنعيش الآن ان وقفتم انتم في امانة الرب * ثم * واي شكر يمكننا ان نجازي الله به
10 عنكم * على جميع الفرح الذي نسر به من اجلكم قدام الاهنا * طالبين ليلا ونهارا طلبا
11 يفوق الاكثار ان نبصر وجوهكم * ونتمم نقوص امانتكم * والاله ابونا نفسه وربنا يسوع
12 المسيح يمهد طريقنا اليكم * وانتم يكثركم الرب ويزيد في محبة بعضكم بعضا * وفي
13 محبتكم للكل * كما نتراءف نحن في محبتكم * لتثبت قلوبكم غير معيبين في القداسة لدي
الاله ابينا في ورود ربنا يسوع المسيح مع جماعة قديسيه آمين *

* الفصل الرابع * قراءة الاربعا من الجمعة الرابعة والعشرين *

1 * وفيما بعد يا اخوتي نسلكم ونتضرع اليكم بالرب ايسوع ان كما تسلمتم منا كيف يجب
2 ان تسيروا ويرضوا الله ان تزيدوه كثيرا * لانكم تعلمون اية وصيات دفعنا اليكم
3 بالرب يسوع * لان هذه هي مشية الله * قداستكم وابتعادكم من الزنا * وان يعرف
4 كل واحد منكم ان يسعي اناءه بقداسة وكرامة * لا بالم الشهوة * مثل الامم الذين لا
5 يعرفون الله * والا ينهجم ويستغبم احاه في الامر * لان الرب منتقم من اجل هذه كلها *
6 كما سبقنا فقلنا لكم وحذرناكم *

CAP. III.

Quapropter id desiderium nequaquam ferentes, placuit nobis manere 1
Athenis soli. Misimusque Timotheum 2
fratrem nostrum, & ministrum Dei, ac
nobiscum sustinentem pondus in annun-
tiatione Christi, ad vos stabiliendos &
consolandos in fide vestra: ut nemo do- 3
lo capiatur in hisce tribulationibus: nō-
stis enim nos ad id erectos. Nam quum 4
essemus apud vos, prædixeramus vobis
fore ut affligeremur: quemadmodum evе-
nit, & nōstis. Quamobrem quum ego 5
non ferrem ampliùs, misi ut cognoscerem
fidem & charitatem vestram: ne fortè
tentator ille vos tentaverit, & reddа-
tur labor noster inanis. Ubi verò Timo- 6
theus venisset ad nos à vobis, & retu-
lisset nobis de fide & charitate vestra,
quódque memoria nostri apud vos optima
sit semper, & quòd cupidi sitis videndi
nos æquè ac avemus videre vos: Pro- 7
pterea consolationem percepimus ō fra-
tres, ex vobis, in omni afflictione &
angustia nostra, per fidem vestram.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ quartæ.

Nam nunc vivemus, si vos steteritis in 8
fide Domini. Hucusque. Et quam gra- 9
tiarum actionem possimus Deo rependere
pro vobis, super toto hoc gaudio quo exul-
tamus propter vos corā Deo nostro? Oran- 10
tes nocte ac die precibus multitudinem
excedentibus, ut videamus facies ve-
stras, & vestræ fidei defectum instaure-
mus. Ipse verò Deus Pater noster, & 11
Dominus noster Jesus Christus complanet
viam nostram ad vos. Vos autem multi- 12
plicet Dominus, & augeat charitatem
inter vos mutuam, vestramque in omnes
charitatem, quemadmodū crescimus nos
in dilectione vestri: ut persistant corda 13
vestra inculpata in sanctitate apud
Deum Patrem nostrum, in adventum
Domini nostri Jesu Christi cum omnibus
Sanctis ejus, Amen.

CAP. IV.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ quartæ.

Quod superest O fratres mei, roga- 1
mus vos & obsecramus per Dominum
Jesum, ut sicut accepistis à nobis quo-
modo oporteat vos versari & placere
Deo, id multùm augeatis. Scitis enim 2
qualia præcepta dederimus vobis per
Dominum Jesum. Quoniam hæc est vo- 3
luntas Dei, sanctimonia vestra, & re-
cessus vester à fornicatione: Et ut sciat 4
unusquisque vestrûm possidere vas suum
cum sanctitate & honore: Non cum pas- 5
sione cupiditatis, sicut Gentes quæ non
noverunt Deum: Et ut non irruat ac de- 6
prædetur fratrem suum in negotio. Nam
Dominus ultor est propter hæc omnia, ut
antè diximus vobis, & monuimus vos.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 በእንተዝ፡ተፈሣሕነ፡ለኀዊነ፡በእንቲለክሙ፡ እመኵሉ፡ ሐሚመነ፡ ወመንዳቤነ፡ በእንተ፡ሃይ
8 ማኖትክሙ፡=፡ እስመ፡ይእዜ፡ንሕዩ፡እመክሙ፡ለእንትሙ፡ ቆመክሙ፡ በእግዚእነ፡=፡ መ
9 ንተ፡ ንክል፡ዐሲዮቶ፡ለእግዚእብሔር፡ በእንቲለክሙ፡ በኵሉ፡ ፍሥሐነ፡ ዘተፈሣሕነ፡በእንቲ
10 ለክሙ፡ በቅድመ፡ለመለክነ፡=፡ መዐልተ፡ ወሌሊተ፡ ወፈድፋደሰ፡ ንጼሊ፡ ነርኢይ፡ገጸክሙ፡
11 ወይትፈጸመ፡ ኀጸጸ፡ሃይማኖትክሙ፡=፡ ወእቱ፡ እግዚአብሔር፡ ለቡነ፡ ወእግዚእነ፡ ሊየ
12 ሱስ፡ ያርትዕ፡ ፍኖተነ፡ ኀቤክሙ፡=፡ ወለክሙኒ ፡ እግዚእነ ፡ ያብዝኅክሙ ፡ ወያፈድፍድ
13 ክሙ፡ እንዘ፡ ትትፈቀሩ፡በበይናቲክሙ፡ ወመስለ፡ ኵሉ ፡ በክመ ፡ ንሕነሂ፡ለክሙ፡=፡ ከመ፡
ይእኅሕክሙ ፡ ልብክሙ ፡ በጽኑዕ፡ ወበቅድሳት፡ ለቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለቡነ፡ ወለመጽ
ለተ፡ እግዚእነ፡ ሊየሱስ፡ መስለ፡ ኵሉ፡ ቅዱሳኑ፡ለጌነ፡:=፡

0

በብዙኃነ ፡ ወበረክብሂ፡=፡

1 ሶ ወይእዜኒ ፡ ለኀዊነ ፡ ንነግርክሙ ፡ ወነስተበቍዐክሙ ፡ በእግዚእነ፡ ሊየሱስ፡ ዘከመ፡ ተለ
ዘገዝክሙ፡ በኀቤነ ፡ በዘ ፡ ተሐውሩ ፡ ወታሠመሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወበከመ፡ ሖርክሙ፡
2 ከመ ፡ ትብዝኁ ፡ ወትፈደፍዱ፡:=፡ ታለመረ ፡ ዘከመ ፡ ለዘገዝናክሙ ፡ በእግዚእነ ፡ ሊ
3 የሱስ፡=፡ እስመ ፡ ዝሠኣቱ ፡ ትእዛዙ ፡ ለእግዚአብሔር ፡: ፈቀደ ፡ ተቃድሰትክሙ፡ ወከ
4 መ ፡ ትርሐቁ ፡ እመዝሙት፡=፡ ከመ ፡ ታለመረ ፡ ለሐደ ፡ በዘ ፡ ተዐቀቡ ፡ ርእሰክሙ፡
5 ወበዘ ፡ ትትቄደሱ ፡ ወታመክረ ፡ ርእሰክሙ ፡ እመዝሙት፡=፡ ወሊትትመሰዉ ፡ በፍ
6 ትወት ፡ ከመ ፡ ለረማይ ፡ እለ ፡ ሊያለመርመ ፡ ለእግዚአብሔር፡=፡ ከመ ፡ ሊትዐበ
ዩ ፡ ወሊትትለገሉ ፡ ቢጸክሙ ፡ እስመ ፡ መስተበቀል ፡ እግዚአብሔር ፡: በእንተ ፡ ኵሉ ፡
ዝንቱ ፡ በከመ ፡ ለቅደምኩ ፡ ነጊሮተክሙ ፡ ወለስማዕኩ፡ ለክሙ፡=፡

Propterea consolationem accepimus, fratres nostri, pro vobis, ex omni afflictione 7
nostra & tribulatione nostra, per fidem vestram. Quia nunc vivimus si vos 8
statis in Domino nostro. Quid possumus rependere Deo propter vos, pro omni 9
gaudio nostro quo gavisi sumus propter vos, coram Deo nostro, Nocte & die? 10
& abundè oramus ut videamus faciem vestram, & impleatur modicum fidei ve-
stræ. Ipse Deus pater noster, & Dominus noster Jesus dirigat viam nostram ad 11
vos. Et vos quidem Dominus noster multiplicet, & abundare faciat, diligentes 12
inter vos, & cum omnibus, sicut nos etiam vos, ut purget vos corde vestro, in 13
firmitate, & sanctitate, coram Deo patre nostro, & in adventum Domini no-
stri Jesu, cum omnibus Sanctis ejus, Amen.

CAP. IV.

In multitudine & vacatione.

Et nunc quidem fratres nostri, alloquimur vos, & obsecramus vos in Domino 1
nostro Jesu, quòd sicut mandata accepistis apud nos quomodò incedatis & place-
atis Deo, & sicut incessistis, sic multiplicetis & abundetis. Scitis quomodo 2
præcepimus vobis in Domino nostro Jesu: Quia hoc est mandatum Dei, vult 3
sanctificationem vestram, & ut elongetis à scortatione, Ut sciatis unum hoc 4
in quo retineatis vosipsos, & in quo sanctificemini, & excitetis vosipsos à scorta-
tione. Et ne liquefacti sitis in concupiscentia, sicut gentes quæ nesciunt Deum, 5
ut non superbiatis, & non circumventatis fratrem vestrum, quia ultor est Deus 6
pro omnibus his, sicut prædixi vobis & testificatus sum vobis.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'. ΚΕΦ. Δ'. Ε'. ς'

Non enim vocavit nos Deus in *immunditiam*, sed in *sanctificatione*. Itaque
7 Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. Τοι-
8 que *rejiciens*, non hominem *rejicit*, sed Deum *& dantem*
γαροῦν ὁ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν Θεὸν (μ) τὸν καὶ δόντα τὸ
Spiritum suum sanctum in nobis. De autem charitate fraternitatis non e-
9 Πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ἡμᾶς. Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεί-
pus habetis scribere vobis: ipsi enim vos à Deo *docti estis ad diligendum*
αν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν
alii alios. Etenim facitis illud in omnes fratres *qui* in universâ
10 ἀλλήλους. Καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς (ϑ) ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ
Macedonia. Rogamus autem vos, fratres, *abundare* magis,
τῇ Μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, (ι) ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον,
Et *contendere* quietè *agere*, & *agere propria*, & *operari pro-*
11 Καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰ-
priis manibus vestris, sicut vobis *annuntiavimus*: Ut ambuletis hone-
12 δίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν· ἵνα περιπατῆτε εὐσχημό-
ste ad eos qui foris, & nullius *rei non habeatis*. *Non volo* autem vos
13 νως πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε. Οὐ (κ) θέλω δὲ ὑμᾶς Ε'
ignorare, fratres, de dormientibus, ut non contristemini, sicut &
ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν (λ) κοιμωμένων, ἵνα μὴ (μ) λυπῆσθε, καθὼς καὶ
reliqui non *habentes* spem. Si enim credimus quòd Jesus mortuus est
14 οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε
& resurrexit: ita & Deus *dormientes* per Jesum, *aget* cum
καὶ ἀνέστη· (ν) οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἄξει σὺν
eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini; Quia nos *vivantes*,
15 αὐτῷ. Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίου, Ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ
reliqui in adventum Domini, non præveniemus *dormien-*
περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέν-
tes: Quoniam ipse Dominus in jussu, in voce archangeli, &
16 τας· Ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ
in tuba Dei descendet de cœlo, & mortui in Christo resur-
ἐν σάλπιγγι Θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀνασ-
gent *primùm*. Deindè nos *vivantes*, *reliqui*, simul cum
τήσονται πρῶτον. Ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν 17
illis rapiemur in nubibus *in occursum* Domini in aëra, &
αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα, καὶ
sic semper cum Domino erimus. Itaque consolamini *alii alios* in
(ξ) οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. Ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν 18
verbis istis.
τοῖς λόγοις τούτοις.

CAP. V. ς'.

De autem *temporibus* & *momentis*, fratres, non *opus habetis* vobis *scri-*
Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γρά-
ς' *bi*. Ipsi enim diligenter scitis, quia dies Domini sicut fur in no-
φεσθαι. Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε, ὅτι ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυ- 2
cte, ita *veniet*. Cùm enim dixerint; Pax & securitas, tunc repen-
κτὶ, οὕτως ἔρχεται. (α) Ὅταν γὰρ λέγωσιν, Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνί- 3
tinus eis *imminet* interitus, sicut dolor in utero habenti: & non
διος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ· καὶ οὐ μὴ
effugient. Vos autem, fratres, non estis in tenebris, ut dies vos
ἐκφύγωσιν. Ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα (β) ἡ ἡμέρα ὑμᾶς 4
tanquam fur comprehendat. Omnes vos filii lucis estis, & filii di-
ὡς κλέπτης καταλάβῃ. Πάντες (γ) ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε, καὶ υἱοὶ ἡμέ- 5
ei: non sumus noctis, neque tenebrarum. *Nempè* igitur non dormiamus
ρας· οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς, οὐδὲ σκότους. Ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν (δ) ὡς καὶ 6
reliqui, sed vigilemus, & sobrii simus. *Nam dormientes*, nocte dor-
οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν, καὶ νήφωμεν. Οἱ γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς καθεύ- 7
miunt: & *inebriati*, nocte ebrii sunt: Nos autem diei *excitantes*
δουσι· καὶ οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν· Ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες 8
sobrii simus, induti *thoracem* fidei, & charitatis, & galeam,
νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως, καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν,
spem salutis.
ἐλπίδα σωτηρίας.

MS.A. (μ) τὸν δόντα εἰπεῖν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον (ϑ) ἀδελφοὺς ὄν (ι) ἀγαπητοὶ, (κ) θέλομεν (λ) κοιμωμένων (μ) λυπῆσθε, (ν) ὅτως (ξ) ὅτως (ο) λέγουσιν, (β) ὑμᾶς ἡ ἡμέρα ὡς (γ) γὰρ ὑμεῖς (δ) ὡς οἱ Kap. ς'. MS. A. (α) Ὅταν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Non enim vocavit vos Deus ad spurcitiam, 7
sed ad sanctificationem. Itaque qui injuriâ 8
afficit, non hominem afficit injuriâ, sed De-
um ipsum qui dedit in vos Spiritum suum
sanctum. Porrò de charitate fraterna non 9
necesse habetis ut scribam vobis: vos enim
ipsi edocti estis à Deo, ut mutuò amore vos
complectamini. Et sic facitis erga omnes 10
fratres qui sunt in tota Macedonia. Cæterùm
vos rogo, fratres mei, ut abundetis. Et sedu- 11
lam navetis operam, ut sitis quieti, & occu-
pati in operibus vestris; & operemini pro-
priis manibus, quemadmodum præcepimus
vobis: Ut conversemini comiter cum extra- 12
neis, nulliúsque operâ egeatis.

Defunctorum. 5.

Velim autem vos scire, fratres mei, ut de iis 13
qui obdormiunt non contristemini sicut &
cæteri homines qui spem non habent. Si 14
enim credimus Jesum mortuum esse, & re-
surrexisse; ita & Deus eos qui obdormierunt
per Jesum, adducturus est cum illo. Hoc au- 15
tem dicimus vobis in verbo Domini nostri,
quòd nos qui reliqui erimus in adventu Do-
mini nostri, qui vivemus, nequaquam per-
tingemus ad eos qui obdormierunt. Quan- 16
doquidem ipse Dominus noster jussu & voce
principis angelorum, & tubâ Dei descen-
det de cœlo: & mortui qui sunt in Christo,
resurgent primùm. Et tunc nos qui reliqui 17
erimus, qui vivemus, rapiemur unà cum eis
in nubibus in occursu Domini nostri in aëra,
& sic semper cum Domino nostro erimus.
Itaque consolamini vos mutuò his sermo- 18
nibus.

CAP. V.

Cæterùm de temporibus & momentis, 1
fratres mei, non necesse habetis ut scribam
vobis. Vos enim verè scitis diem Domini 2
nóstri, ut furem in nocte, ita venturum.
Quum dixerint, Pax & tranquillitas, tunc 3
repentina insurget in eos perditio, sicuti
dolor partûs in prægnantem, nec effugient.
Vos autem fratres mei, non estis in tenebris, 4
ut dies ille tanquam fur vos deprehendat.
Vos enim omnes estis filii lucis, & filii diei: 5
nec estis filii noctis, neque filii tenebrarum.
Ne dormiamus ergò sicut cæteri, sed vigi- 6
lemus & sobrii simus. Illi enim qui dormi- 7
unt, noctu quidem dormiunt; & qui sunt
ebrii, noctu quidem sunt ebrii. Nos autem 8
qui filii diei sumus, vigilemus mente nostrâ,
& induamus loricam fidei & charitatis, &
imponamus *capiti* galeam spei salutis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ኧስም፡ ሊጸዋዐነ፡ እግዚአብሔር፡ ሰር ኵሉ፡ ዘእንበለ፡ ለቅድሳት፡፡=፡ ወይእዜኒ፡ ዘክሕ
8 ደሰ፡ እኮ፡ ለሰብእ፡ ዘክሕደ፡ ዘእንበለ፡ ለእግዚአብሔር ፡ዘወሀበነ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡፡=፡ ወበ
9 ኧንተሰ፡ ኢቀዮር፡ ቢጸክው፡ ሊትፍቅዱ፡ ንጽሐፍ፡ ለክሙ፡ ለቢክሙ፡ መሁራን፡ በኀበ፡ እግዚ
10 አብሔር፡ ለንትሙ፡ ለለፍቅር፡ ቢጽክው፡፡=፡ ወትገብርዎሂ ፡ መስለ ፡ ኵሉ፡ ሊኅዊክሙ፡
11 በኵሉ፡ መቄደንያ ፡ ወናስተበቍዐክሙ ፡ ሊኅዊነ ፡ ትብዝኁ ፡ ወትፈድፍዱ፡፡=፡ ትክበረ፡
ይቀሃነ ፡ ትጉኑ ፡ ወትትገበሬ ፡ ተግበርክሙ፡፡ ወትትቀነዩ ፡ በእደዊክሙ ፡ ዘከመ፡ መሀርናክ
12 ሙ፡፡=፡ ከመ፡ ትሖሩ፡በኀኒሩት፡ለኀበ፡እሳ፡ለፍለ፡ ወሊትጽህቅሙ፡ወሳሊመኑሂ፡፡=፡ ዐ
13 ወንፈቅድ፡ ታእመሩ፡ እኀዊነ፡ በእንተ፡ እሳ፡ናሙ፡ከመ፡ ሊትተክዙ፡ከመ፡ እልኩ፡ እሳ ፡ ቅቡ
ፀን ፡ ተስፋሆሙ፡፡=፡

Quia non vocavit nos Deus ad impuritatem, sed ad sanctificationem. Et nunc 7
qui contradicit, non homini contradicit, sed Deo qui dedit nobis Spiritum san- 8
ctum. Et de charitate fraterna non necesse habetis ut scribam vobis, vosipsi 9
docti apud Deum estis, ad diligendum fratres vestros. Et facitis illud cum omni- 10
bus fratribus vestris in tota Macedonia: & obsecramus vos fratres nostros, ut 11
multiplicetis & abundetis. Operam detis mansueti fieri, & agatis opera ve- 12
stra, & operemini cum manibus vestris, sicut docuimus vos, ut incedatis honestè
apud eos qui foris sunt, & non soliciti sitis de quoquam. Et volumus ut sciatis 13
fratres nostri, de dormientibus, quòd non contristemini sicut illi quorum spes
est irrita.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

7 8 Non enim vocavit nos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem. Itaque qui
hæc spernit, non hominem spernit, sed Deum: qui etiam dedit Spiritum suum
9 sanctum in nobis. De charitate autem fraternitatis non necesse habemus scribe-
re vobis: ipsi enim vos à Deo didicistis ut diligatis invicem. Etenim illud fa-
10 citis in omnes fratres in universa Macedonia. Rogamus autem vos, fratres, ut ab-
11 undetis magis, Et operam detis ut quieti sitis, & ut vestrum negotium agatis,
& operemini manibus vestris, sicut præcepimus vobis: & ut honestè ambuletis
12 ad eos qui foris sunt: & nullius aliquid desideretis. Nolumus autem vos igno-
rare, fratres, de dormientibus, ut non contristemini, sicut & cæteri, qui spem non
13 habent. Si enim credimus quòd Jesus mortuus est, & resurrexit: ita & Deus eos,
14 qui dormierunt per Jesum, adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in ver-
bo Domini, Quia nos, qui vivimus, qui residui sumus in adventum Domini, non
15 præveniemus eos, qui dormierunt. Quoniam ipse Dominus in jussu, & in voce
Archangeli, & in tuba Dei descendet de cœlo: & mortui, qui in Christo sunt,
16 resurgent primi. Deindè nos, qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur
cum illis in nubibus obviàm Christo in aera, & sic semper cum Domino erimus.
17 Itaque consolamini invicèm in verbis istis.

CAP. V.

1 DE temporibus autem, & momentis, fratres, non indigetis ut scribamus vobis.
2 Ipsi enim diligenter scitis, quia dies Domini, sicut fur in nocte, ita veniet.
3 Cùm enim dixerint, Pax, & securitas; tunc repentinus eis superveniet interitus,
sicut dolor in utero habenti, & non effugient. Vos autem, fratres, non estis in te-
4 nebris, ut vos dies illa tanquam fur comprehendat: Omnes enim vos filii lucis
5 estis, & filii diei: non sumus noctis, neque tenebrarum. Igitur non dormiamus
6 sicut & cæteri, sed vigilemus, & sobrii simus. Qui enim dormiunt, nocte dormi-
7 unt: & qui ebrii sunt, nocte ebrii sunt. Nos autem, qui diei sumus, sobrii simus, in-
8 duti loricam fidei & charitatis, & galeam spem salutis:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 8 * لِأَنَّ اللّٰهَ مَا دَعَانَا إِلَى النَّجَاسَةِ بَلْ إِلَى الْقَدَاسَةِ * فَمَنْ يُخَالِفْ إِذًا فَمَا يُخَالِفُ إِنْسَانًا * بَلْ إِلٰهًا
9 يُخَالِفُ اللّٰهَ الَّذِي أَعْطَاكُمْ رُوحَهُ الْقُدُّوسَ * وَأَمَّا عَنِ الْمَحَبَّةِ الْأَخَوِيَّةِ * فَلَيْسَتْ بِكُمْ حَاجَةٌ
10 أَنْ أَكْتُبَ إِلَيْكُمْ * لِأَنَّكُمْ أَنْتُمْ أَنْفُسُكُمْ قَدْ عَلَّمَكُمُ اللّٰهُ أَنْ تُحِبُّوا بَعْضُكُمْ بَعْضًا * وَإِنَّكُمْ
11 لَتَعْلَمُونَ ذٰلِكَ بِجَمَاعَةِ الْإِخْوَةِ الَّذِينَ بِمَكْدُونِيَّةَ كُلِّهَا * فَنَسْأَلُكُمْ أَيُّهَا الْإِخْوَةُ أَنْ تَزْدَادُوا فِيهَا
12 وَتَصْنَعُوهَا كَثِيرًا * وَأَنْ تَسْكُتُوا وَتَعْمَلُوا أَعْمَالَكُمْ وَتَعْمَلُوا بِأَيْدِيكُمْ كَمَا وَصَّيْنَاكُمْ * أَنْ
تَسِيرُوا لَدَى الْبَرَّانِيِّينَ بِرَيٍّ مَمْدُوحٍ * وَلَا تَحْتَاجُونَ إِلَى أَحَدٍ. ثُمَّ * قِرَاءَةُ لِلْمَوْتَى *
13 * وَمَا نُرِيدُ أَيُّهَا الْإِخْوَةُ أَنْ يَعْبُرَ عَلَيْكُمْ أَمْرُ الرَّاقِدِينَ * لِكَيْلَا تَحْزَنُوا كَمَا يَحْزَنُ وَبَاقِي النَّاسِ
14 الَّذِينَ لَا رَجَا لَهُمْ * لِأَنَّنَا إِنْ كُنَّا نُصَدِّقُ أَنَّ الْمَسِيحَ مَاتَ وَقَامَ * فَكَذٰلِكَ وَالرَّاقِدِينَ بِأَمَانَةٍ
يَسُوعُ يُقِيمُهُمُ اللّٰهُ مَعَهُ * هٰذَا إِنَّمَا نَقُولُ لَكُمْ بِقَوْلِ * الرَّبِّ أَنَّنَا نَحْنُ الْأَحْيَاءَ الَّذِينَ نَبْقَى إِلَى وُرُودِ
15 الرَّبِّ لَنْ نَسْبِقَ الرَّاقِدِينَ * لِأَنَّ الرَّبَّ نَفْسَهُ بِأَمْرِهِ بِصَوْتِ رَئِيسِ الْمَلَائِكَةِ * وَبِبُوقِ اللّٰهِ
16 يَنْحَدِرُ مِنَ السَّمَاءِ * وَالْمَوْتَى بِالْمَسِيحِ يَقُومُونَ أَوَّلًا * ثُمَّ نَحْنُ الَّذِينَ قَدْ بَقِينَا أَحْيَاءَ نُخْطَفُ
17 مَعَهُمْ فِي السُّحُبِ جَمِيعًا إِلَى اسْتِقْبَالِ الرَّبِّ فِي الْهَوَاءِ * وَهٰكَذَا نَكُونُ مَعَ الرَّبِّ دَائِمًا *
18 * قِرَاءَةُ الْخَمِيسِ مِنَ الْجُمُعَةِ الرَّابِعَةِ وَالْعِشْرِينَ * * فَلِذٰلِكَ عَزُّوا بَعْضُكُمْ بَعْضًا بِهٰذِهِ الْأَقْوَالِ
الرُّوحَانِيَّةِ *

* الْفَصْلُ الْخَامِسُ *

1 * وَأَمَّا عَنِ الْأَزْمِنَةِ وَالْأَوْقَاتِ * أَيُّهَا الْإِخْوَةُ فَلَيْسَتْ بِكُمْ حَاجَةٌ أَنْ نَكْتُبَ إِلَيْكُمْ *
2 3 * لِأَنَّكُمْ أَنْتُمْ أَنْفُسُكُمْ تَعْلَمُونَ يَقِينًا أَنَّ يَوْمَ الرَّبِّ هٰكَذَا يَجِيءُ كَالسَّارِقِ فِي اللَّيْلِ * وَإِنَّهُمْ
إِذَا قَالُوا سَلَامَةً وَحِيَاطَةً * حِينَئِذٍ يُدْهِمُهُمُ الْهَلَاكُ بَغْتَةً * كَالطَّلْقِ الَّذِي يُدْهِمُ الْحُبْلَى وَمَا
4 يُفْلِتُونَ * فَأَنْتُمْ أَيُّهَا الْإِخْوَةُ لَسْتُمْ فِي ظُلْمَةٍ لِيُدْرِكَكُمُ الْيَوْمُ كَاللِّصِّ * لِأَنَّكُمْ أَنْتُمْ كُلُّكُمْ
5 أَبْنَاءُ النُّورِ أَنْتُمْ وَبَنُو النَّهَارِ * وَلَسْتُمْ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا أَبْنَاءَ الظُّلْمَةِ * فَلَا نَرْقُدَنَّ إِذًا كَبَاقِي النَّاسِ *
6 7 بَلْ فَلْنَسْهَرْ وَنَصْحُ * لِأَنَّ الرَّاقِدِينَ يَنَامُونَ لَيْلًا * وَالَّذِينَ يَسْكَرُونَ يَسْكَرُونَ لَيْلًا * فَإِنَّا نَحْنُ
8 مِنَ النَّهَارِ * فَلْنَصْحُ لَابِسِينَ دِرْعَ الْأَمَانَةِ وَالْمَحَبَّةِ وَخُوذَةَ أَرْجَاءِ الْخَلَاصِ *

Deus enim non vocavit nos ad impuritatem, sed ad sanctitatem. Proinde qui 7
refragatur, non refragatur homini, sed 8
Deo sane refragatur qui dedit vobis spiritum suum sanctum. Cæterùm de fra- 9
terna charitate, non necesse habetis ut scribam vobis: quoniam vos ipsos edocuit Deus ut diligatis alii alios. Et 10
quidem hoc docetis in ecclesia fratrum qui sunt in tota Macedonia. Rogamus autem vos ô fratres, ut proficiatis in 11
ea, multumque congeminetis illam: Et ut sileatis, & agatis negotia vestra, & propriis manibus operemini, quemaddum præcepimus vobis ut vos gerè- 12
tis erga extraneos modo laudabili: & nullius indigebitis. Hucusque.

Lectio pro defunctis.

Nolumus autem ô fratres, latcat vos 13
res occumbentium, ut ne doleatis, quemadmodum dolent & cæteri homines qui spem non habent. Nam si credimus quòd 14
Christus mortuus est & resurrexit: ita etiam occumbentes in fide Jesu, suscitabit Deus cum ipso. Hoc sane dicimus 15
vobis Domini sermone, quòd nos vivi, qui reliqui erimus ad adventum Domini, haudquaquam prævenicmus eos qui occubuerunt. Quoniam Dominus 16
ipse proprio imperio cum voce principis Angelorum ac tubâ Dei descendet de cœlo; & mortui in Christo, resurgent primùm. Deinde nos qui remanseramus 17
vivi, rapiemur simul cum eis per nubes, in occursum Domini in aëra: & ita erimus cum Domino semper.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ quartæ.

Propterea consolemini alii alios hisce 18
sermonibus spiritualibus.

CAP. V.

DE temporibus autem & momentis, 1
ô fratres, non est opus ut scribamus vobis. Vos enim ipsi certò scitis quòd die- 2
es Domini ita sit venturus, ut fur in nocte. Et quòd cùm dixerint, Pax & 3
securitas: tunc obruet eos exitium repentè veluti dolor partus qui prægnantem obruit: nec effugient. At vos fra- 4
tres, non estis in tenebris, ut dies ille tanquam fur vos deprehendat: Siquidem vos omnes filii lucis estis, ac filii 5
diei: neque sumus filii noctis neque filii tenebrarum. Ne dormiamus igitur 6
ut reliqui homines, sed vigilemus & resipiscamus. Nam qui dormiunt, noctu 7
dormiunt: & qui inebriantur, noctu inebriantur. At nos, quum simus filii die- 8
ei, resipiscamus, induti thorace fidei et charitatis, & galeâ spei salutis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወእሎከመሰ: ንትላመን: ኵሙ: ሞተ: ክርስቶስ: ወተንሥአ: ካማሁ: ያንሥኦሙ: እግዚአብሔ
15 ር: ለመዊታን: በሊየዅስ: ወያመጽኦሙ: መስሴሁ::=: ወዘንተ: ንነግረክሙ: በቃለ: እግ
ዚአብሔር: ንሕነ: እለ: ሕያዋን: እለ: ሀለውነ: ለመ: መጽለተ: እግዚእነ: ሊንብጽሐሙ: ለመ
16 ውታን::=: ወይወርድ: እግዚእነ: እመሰጣይ: በትእዛዝ: ወበቃለ: ሊቀ: መላእክት: ወንፍ
ሥት: ቀርን: ዘእመሳበ: እግዚአብሔር: ወይትነሥኡ: መዊታን: በክርስቶስ: ይቀድሙ::=:
17 ወእመዝ: ንሕነ: እለ: ሕያዋን:: ወእለሂ: ተረፍነ: ይመሠጡነ: መስሴሁ: በደመና: ውስተ:
ቅበላሁ: ለእግዚእነ: ውስተ: ደመና: ወንሄሉ: እንከ: ዘልፈ: ኀበ: እግዚእነ::=:
ወ ዘሚካሌል: መንበብ::=:
ወይእዜኒ: መሀሩ: ቢጸክሙ: ዘንተ: ነገር::=:

1 ወ በእንተሰ: ዕድሜሁ: ወዕሰቱ: ለኅዊነ: ሊ ይትፈቀድ: ንጽሐፍ: ለክሙ::=: ለሊክሙ: ታአመ
2 ሩ: ጥዩቀ: ክሙ: ዕለቲ: እግዚእነ: ክሙ: ሰረቂ: ሌሊተ: ክማሁ: ትመጽእ::=: ለመ: ይብ
3 ሉ: ደእሎኒ: ወሰላመ: ግብዞ: ይመጽኦሙ: ተሠርሞ: ክሙ: ፅንስት: እንተ: ውስተ: ማሕመ
4 መ: ወሊይክሉ: ለመሸጡ::=: ወለንትኩሰ: ለኅዊነ: ሊኮንክሙ: ጽልመት: ክሙ: ትርካብ
5 ክሙ: ይእቲ: ዕለት: ክሙ: ሰረቂ::=: እስመ: ኩሉክሙ: ውሉደ: ብርሃን: ለንትኩ: ወው
ሉደ: መዓልት: ወሊኮነ: ሌሊተ: ወሊጽልምት::=: ሊንኑመ: እንከ: ክሙ: እልኩ: ንንቀህ: ወን
6 ኅብ::=: እስመ: እለ: ይነውው: ሌሊተ: ይነውው:: ወእለሂ: ይሰክሩ: ሌሊተ: ይሰክሩ::=:
7 ወንሕነሰ: እንዘ: መዐልት: ውዕቱ: ንንቀህ: ወንልበስ: ልብሰ: ሃሳኒ: በሀይማኖት: ወበተፋቅሮ:
ወንትቀጸል: ጌራ: መድኃኒት: ተስፋን::=:

Et si credimus quòd mortuus est Christus & resurrexit, ita suscitabit Deus mor- 14
tuos in Jesu, & adducet eos secum. Et hoc dicimus vobis in verbo Dei, nos vivi 15
qui reliqui erimus in adventu Domini nostri, non perveniemus ad mortuos. Et 16
descendet Dominus noster à cœlo in jussu, & in voce principis angelorum & fla-
tu cornu quod à Deo, & suscitabuntur mortui in Christo primùm. Et tunc nos 17
vivos, & reliquias nostrorum rapient cum eo in nubes, in occursum Domini
nostri in nubibus: & erimus deinde semper apud Dominum nostrum.

Die Michaelis, lectio.

Et nunc docete fratres vestros hunc sermonem. 18

CAP. V.

DE tempore ejus constituto & die ejus, fratres nostri, non necesse est ut scri- 1
bam vobis. Vos ipsi scitis perspicuè quòd dies Domini nostri ut fur nocte, ita 2
venturus est. Quum dicent; Salus & pax, subitò adveniet iis perditio: sicut 3
gravida quæ est in dolore, & non poterunt effugere illam. Et vos fratres no- 4
stri, non estis in tenebris, ut deprehendat vos ille dies tanquam fur: Quia omnes 5
vos filii lucis estis, & filii dici, & non sumus noctis neque tenebrarum.
Ne dormiamus igitur ut reliqui, vigilemus & intelligamus. Quia qui dormi- 6
unt, nocte dormiunt; & qui inebriantur, nocte inebriantur. Et nos dum dies 7
est, vigilemus, & induimus vestem ferream, in fide & charitate, & coronati su- 8
mus galeâ salutis, i. e. *spe nostrâ.*

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'. ΚΕΦ. ς'. Ζ'.

9 Ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ὀργήν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ
Quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in *assertionem* salutis per
Dominum nostrum Jesum Christum, *Mortuum* pro nobis, ut sive vigi-
10 τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγο-
lemus, sive dormiamus, simul cum illo vivamus. *Ideò* consolamini *alii alios*, &
11 ρῶμεν, εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ
ædificate *unus unum*, sicut & facitis. Rogamus autem vos, fratres,
12 οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε. Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί,
nósse laborantes in vobis, & *præsidentes* vobis in Domino, & *admonentes*
εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ (a) προϊσταμένους ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, καὶ νουθετοῦντας
vos: Et *diligere* illos *super exuberanti* in charitate, propter opus illorum.
13 ὑμᾶς· Καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ, διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν.
Pacem habete in *vobismetipsis*. Rogamus autem vos, fratres, *monete*
14 εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε
inordinatos, consolamini *pusillanimes*, *sustinete* infirmos, *longanimes* estote
τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε
ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper
15 πρὸς πάντας. Ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ· ἀλλὰ πάντοτε
bonum sectamini & in invicem, & in omnes. Semper gaudete.
16 τὸ ἀγαθὸν (ζ) διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους, καὶ εἰς πάντας. Πάντοτε χαίρετε,
Indesinenter orate. In *omni* gratias agite: hæc enim voluntas Dei
17 Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε. Ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο (n) γὰρ θέλημα Θεοῦ
18 εἰς ὑμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. (β) Ἐνορκίζω

in Christo Jesu in vos. Spiritum ne extinguite. Prophetias ne nihili 19
ὑμᾶς τὸν Κύριον Ἰησοῦν εἰς ὑμᾶς. Τὸ Πνεῦμα μὴ σβέννυτε. Προφητείας μὴ ἐξουθε- 20
facite. Omnia *explorate*: bonum tenete. Ab omni specie
νεῖτε. Πάντα δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε. Ἀπὸ παντὸς εἴδους 21
mala abstinete. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos *omnimò perfectos*: 22
πονηροῦ ἀπέχεσθε. Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς· Ζ' 23
& integer vester spiritus, & anima, & corpus *inculpatè* in ad-
καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα, καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρ-
ventu Domini nostri Jesu Christi servetur. Fidelis *ille vocans* vos, qui
ουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. Πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς 24
etiam faciet. Fratres, orate pro nobis. Salutate fratres
καὶ ποιήσει. Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς 25
omnes in osculo sancto. Adjuro vobis Dominum, *legi*
πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ. (γ) Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον, ἀναγνωσθῆναι 26 27
epistolam omnibus sanctibus fratribus. Gratia Domini nostri Jesu
τὴν ἐπιστολὴν πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἀδελφοῖς. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 28
Christi vobiscum. Amen.
Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Thessalonicenses prima scripta est ab Athenis.

(†) Πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Ἔν στίχοις ςλγ'.

MS. A. (a) προϊσταμένους (ζ) διώκετε εἰς (n) γὰρ ἔστιν θέλημα ··· Θεοῦ εἰς ὑμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. (β) Ἐνορκίζω (†) Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Α'. ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ... * ... ...
10 ... ...
11 ... ...
... ... * ... ...
12 ... ...
13 ... ...
14 ... ...
15 ... ...
16 ... ...
17 ... ...
18 ...
19 ... ...
20 ...
21 ... ...
22 ... ...
23 ...
24 ... ...
25 ... ...
26 ... ...
27 ... ...
28 ...
... ...

Quoniam non posuit nos Deus ad iram, sed 9
ad possessionem salutis per Dominum nostrum Jesum Christum, Qui mortuus est pro 10
nobis; ut sive vigilemus sive dormiamus, simul cum eo vivamus. Quamobrem vos mu- 11
tuò consolemini, & alter alterum ædificate, sicut & facitis.

Dominicâ quartâ Jejunii. 6.

Obsecramus autem vos, fratres mei, ut agno- 12
scatis eos qui laborant inter vos, & qui resi-
stunt vobis *in Domino*, quique vos docent:
Ut æstimentur à vobis cum charitate abun- 13
dantiori: & propter eorum opus pacem
habete cum eis. Obsecramus autem vos, 14
fratres mei, erudite malè agentes, & conso-
lamini pusillanimes, & excipite onus eorum
qui infirmi sunt, & longanimes estote erga
unumquemque. Et cavete ne quis vestrûm 15
malum pro malo rependat, sed semper secta-
mini bona cùm erga vos invicem, tum erga
unumquemque. Et gaudete semper: Et 16
orate sine intermissione: Et in omnibus 17
gratias agite. Hæc est enim voluntas Dei per 18
Jesum Christum in vobis. Spiritum ne ex- 19
tinguatis: Prophetiam ne aspernamini, 20
Omnia probate, & quod bonum est tenete. 21
Et ab omni voluntate mala fugite. Ipse 22
autem Deus pacis vos omnes perfectè sancti- 23
ficet, & totum spiritum vestrum, & animam
vestram, & corpus vestrûm custodiat sine cul-
pa in adventum Domini nostri Jesu Christi.
Fidelis est ille qui vocavit vos, ut ipse exe- 24
quatur. Fratres mei, orate pro nobis. 25
Salutate fratres nostros omnes cum osculo 26
sancto. Adjuro vos per Dominum nostrum, 27
ut legatur hæc Epistola omnibus fratribus
sanctis. Gratia Domini nostri Jesu Christi 28
sit vobiscum. Amen.

Epistola ad Thessalonicenses prima, quæ scripta fuit Athenis, missa autem per manus Timothei.

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 እስመ፡ሊረሰየነ፡እግዚአብሔር፡ለመንሱት፡ዘእንበለ፡ለሕይወት፡፡ ወለድኂነ፡በእንተ፡እግዚ
10 እነ፡ ሊየሱስ፡=፡ ዘሞተ፡ለነ፡ቤዛነ፡[ከመ፡እመኒ፡ነቀህነ፡]እመኒ፡ኖሮነ፡ከመ፡መሽሌሁ፡ንሕ
11 የወ፡፡=፡ ወይእዜኒ፡ለስተፋሥሑ፡ቢጸክሙ፡ወተሐነጹ፡በሌሁዴ፡፡ ዘከመ፡ትገብሩ፡=፡ ኀ
12 ሃግረክሙ፡ለኅዊነ፡ዐቂወሙ፡ ለእለ፡ ይጸሮወ፡በሠንቴትክሙ፡፡ ወለእለ፡ይቀውሙ፡ለክሙ፡
13 በእንተ፡እግዚእነ፡ ወይሜህሩክሙ፡=፡ ለክብርዎሙ፡ ፈድፋደ፡ወለፍቅርዎሙ ፡ በእንተ፡
ምግባሮሙ ፡ ወተለኅውዎሙ፡፡=፡

Quia non constituit nos Deus ad tentationem, sed ad vitam, & salutem, per 9
Dominum nostrum Jesum. Qui mortuus est pro nobis in *redemptionem nostram,* 10
[ut sive vigilemus] sive dormiamus, ut cum eo vivamus. Et nunc exhilerate fra- 11
tres vestros, & adificamini in uno sicut facitis. Alloquimur vos fratres ve- 12
stri, ut animadvertatis eos qui laborant inter vos, & qui præsunt vobis pro
Domino nostro, ut doceant vos. Honorate eos abundè, & diligite eos propter 13
opus ipsorum, & fraternâ dilectione amplectimini eos.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α'. Εὐχαριστία ὑπὲρ τῆς τῶν Θεσσαλονικέων πίστεως, καὶ ἀγάπης, καὶ ὑπομονῆς, ἐπὶ τιμῇ αὐτῶν, καὶ κολάσει τῶν θλιβόντων.
Β'. Περὶ τέλους, ὅτι μὴ ἀντίχριστον ἡ παρουσία ἐπὶ ἐλέγχῳ Ἰουδαίων τῶν ἀπιστησάντων Χριστῷ.
Γ'. Εὐχαριστία ὑπὲρ τῆς κλήσεως, καθότι ἔδειμεν εὐχῆς χάριν τοῦ Θεὸν ἐπὶ ἐνισχύσει αὐτῶν.
Δ'. Παράκλησις εὐχῆς ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τῆς ἔργου. εὐχὴ ὑπὲρ αὐτῶν εἰς ἀγάπην Θεοῦ.
Ε'. Παραγγελία ὀργασίας καὶ παραλήψεως τῶν ἀργῶν καὶ ἀτάκτων.
ς'. Εὐχὴ ὑπὲρ εἰρήνης τῆς παρὰ Θεοῦ.

AD THESSALONICENSES EPISTOLA SECUNDA.

(†) Η ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

CAP. I. α'.

ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς, καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ πατρὶ ἡμῶν, καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· PAULUS & Silvanus, & Timotheus, Ecclesiæ Thessalonicensium in Deo patre nostro, & Domino Jesu Christo.

Χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Gratia vobis, & pax à Deo
πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. patre nostro, & Domino Jesu Christo.

MS. A. (†) ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β'.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

... * ...
... * ... * ... * ...
1 ... ...

Versio VULGATA LATINA.

9 Quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in acquisitionem salutis per Dominum
10 nostrum Jesum Christum, Qui mortuus est pro nobis: ut sive vigilemus, sive
11 dormiamus, simul cum illo vivamus. Propter quod consolamini invicem & ædifi-
12 cate alterutrum, sicut & facitis. Rogamus autem vos, fratres, ut noveritis eos, qui la-
13 borant inter vos, & præsunt vobis in Domino, & monent vos, Ut habeatis illos
14 abundantiùs in charitate propter opus illorum: pacem habete cum eis. Rogamus
autem vos, fratres, corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos,
15 patientes estote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed sem-
16 per quod bonum est sectamini in invicem, & in omnes. Semper gaudete.
Sine intermissione orate. In omnibus gratias agite: hæc est enim voluntas Dei 17 18
in Christo Jesu, in omnibus vobis. Spiritum nolite extinguere. Prophetias no- 19 20
lite spernere. Omnia autem probate: quod bonum est tenete, Ab omni specie 21 22
mala abstinete vos. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia: ut integer 23
spiritus vester, & anima, & corpus sine querela in adventu Domini nostri Jesu
Christi servetur. Fidelis est, qui vocavit vos: qui etiam faciet, Fratres, orate 24 25
pro nobis. Salutate fratres omnes in osculo sancto. Adjuro vos per Dominum, 26 27
ut legatur epistola hæc omnibus sanctis fratribus. Gratia Domini nostri Jesu 28
Christi vobiscum. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

٩ لِأَنَّ اللهَ مَا جَعَلَنَا * وِرَاءَهُ الجُمُعَةَ مِنَ الجُمُعَةِ الرَّابِعَةِ وعِشرِينَ بَعْدَ العَنصَرِ *
١٠ لِلسَّخَطِ، بَلْ لِاسْتِصْنَاعِ الخَلَاصِ بِرَبِّنَا يَسُوعَ المَسِيحِ * الَّذِي مَاتَ مِنْ أَجْلِنَا * لِكَيْ إِنْ سَهِرْنَا
١١ أَوْ رَقَدْنَا نَعِيشَ مَعَهُ جَمِيعًا * ثُمَّ * فَلِهٰذَا عِزُّوا بَعْضُكُم بَعْضًا * وَلْيَبْنِ أَحَدُكُم الآخَرَ كَمَا
١٢ قَدْ تَعْمَلُونَ * أَيُّهَا الإِخْوَةُ نَسْأَلُكُمْ أَنْ تَعْرِفُوا قَدْرَ الَّذِينَ يَتْعَبُونَ فِيكُم * وَالمُقَدِّمِ وَوَعْظِهِم فِيكُم
١٣ بِمَحَبَّةِ الرَّبِّ * وَالَّذِينَ يَعِظُونَكُم * وَكَسِبُوهُم فِي المَحَبَّةِ وَفْقَ الزِّيَادَةِ كَثِيرًا مِنْ أَجْلِ عَمَلِهِم *
١٤ وَسَالِمُوا فِي أَنْفُسِكُم * وِرَاءَهُ الأَحَدِ المَعْرُوفِ بِالقِرِيسِي وَالعَشَّارِ * أَيُّهَا الإِخْوَةُ نَطْلُبُ
إِلَيْكُمْ أَنْ تَعِظُوا الَّذِينَ لَا تَرْتِيبَ لَهُم * وَتَعْزُوا الصِّغَارَ نُفُوسَهُم * وَتَحْمِلُوا المَرْضَى وَالضُّعَفَاءَ
١٥ وَتَمَهَّلُوا عَلَى الكُلِّ * وَاحْذَرُوا أَلَّا يُجَازِيَ أَحَدٌ أَحَدًا عِوَضَ سَرٍّ سَرًّا * بَلِ اطْلُبُوا الخَيْرَ
١٦ دَائِمًا بَعْضُكُم لِبَعْضٍ وَلِلكُلِّ * افْرَحُوا دَائِمًا * صَلُّوا بِلَا تَوَقُّفٍ * اشْكُرُوا فِي كُلِّ خَطْبٍ * لِأَنَّ
١٨ ١٧ هٰذِهِ هِيَ مَشِيئَةُ اللهِ الَّتِي يُرِيدُهَا مِنْكُم بِيَسُوعَ المَسِيحِ * الرُّوحَ لَا تُطْفِئُوهُ * النُّبُوءَ لَا تَحْقِرُوهَا *
٢٠ ١٩ * امْتَحِنُوا الأَشْيَاءَ كُلَّهَا * وَتَمَسَّكُوا بِالجَوْدِ مِنْهَا * وَمِنْ كُلِّ نَوْعٍ خَبِيثٍ ابْتَعِدُوا * وَإِلَهُ السَّلَامَةِ نَفْسُهُ
٢٣ ٢١ ٢٢ يُقَدِّسُكُم بِجُمْلَتِكُم * وَلْيَحْفَظْ رُوحَكُم وَنَفْسَكُم وَجَسَدَكُم كَامِلًا بِلَا مَعَابٍ فِي وُرُودِ رَبِّنَا
٢٤ يَسُوعَ المَسِيحِ * صَادِقٌ هُوَ الَّذِي دَعَاكُم * وَسَيَعْمَلُ وَعْدَهُ * أَيُّهَا الإِخْوَةُ صَلُّوا مِنْ أَجْلِنَا *
٢٦ ٢٥ * قَبِّلُوا الإِخْوَةَ كُلَّهُم بِقُبْلَةٍ قُدْسِيَّةٍ * أَسْتَحْلِفُكُم بِالرَّبِّ أَنْ يُقْرَأَ هٰذِهِ الرِّسَالَةُ عَلَى جَمَاعَةِ
٢٧ ٢٨ الإِخْوَةِ القِدِّيسِينَ * نِعْمَةُ رَبِّنَا يَسُوعَ المَسِيحِ مَعَكُم أَمِينَ *
* تَحَرَّرَتِ الرِّسَالَةُ * وَكُتِبَتْ مِنْ أَثِينَا المَدِينَةِ وَأُرْسِلَتْ عَلَى يَدِ تِيمُوثَاوُسَ *
* وَالمَجْدُ لِرَبِّ المَجْدِ دَائِمًا أَبَدَ الآبِدِينَ *

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ quartæ post Pentecosten.

Quoniam Deus non posuit nos ad iram, 9
sed ad acquirendam salutem per Dominum nostrum Jesum Christum, Qui mortuus 10
est pro nobis, ut sive vigilemus, sive dormiamus, simul cum eo vivamus. Hactenus. *Quare consolemini alii alios,* 11
& alter alterum ædificet, ut jam facitis. O fratres, obsecramus vos ut agnoscatis dignitatem eorum qui laborant inter vos, & quorum status eminet inter vos in charitate Domini, quique vos monent: Et æstimetis eos in charitate 13
supra quàm addi possit, vehementer, propter opus ipsorum: & pacem habete in vobis ipsis.

Lectio Dominicæ quæ vocatur Pharisæi & Publicani.

O fratres, precamur vos ut moneatis eos 14
quibus non est ordo, & consolemini eos quorum pusilli sunt animi, & tolleratis egros ac debiles, & longanimes sitis erga omnes. Et cavete nequis malum 15
pro malo malum: sed bonum curate semper vobis invicem & omnibus. Gaudete 16
semper. Orate sine intermissione. 17
Gratias agite in omnibus: hæc enim est 18
voluntas Dei, quam vult à vobis per Jesum Christum. Spiritum ne extinguatis. 19
Prophetiam ne spernatis. Explorate res 20
omnes, & optimas earum tenete. Et ab 21
omni modo malo recedite. Et Deus ipse 22
pacis sanctificet vos omnes: servetque 23
spiritum vestrum, & animam, corpusque vestrum integrum sine culpa in adventu Domini nostri Jesu Christi. Fidelis est 24
qui vocavit vos, & exequetur promissum suum. O fratres, orate pro nobis. 25
Osculamini fratres omnes osculo sancto. 26
Adjuro vos per Dominum, ut recitetur hæc epistola omnibus fratribus sanctis.
Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum, Amen. 28

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit ex Athenarum urbe, missaque per Timotheum.

Et Deo gloriæ laus perennis ac sempiterna, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 15 16 ወናስተበቍዐክሙ : ለኀዊነ : ገሠጽዎሙ : ለገለጕፉን : ናዝዝዎሙ : ለትኩዛን : ጸርፎሙ:
17 ለደኩማን: ተዐገስዎ: ለኵሉ:=: ዐቁ: ሊትፍድዩ: እኩየ: ህየንተ:እኪት:ዘለፊ:ሠናይ:
18 ግበሩ : ለቢጾክሙ: ወለኵሉ:::=: ወተፈሣሕኩ: በኵሉ: ጊዜ:=: ወጸልዩ: ወትረ:=:
19 ለእለኵቱ:በኵሉ:ዝሠእቱ:ፈቃዱ:ለእግዚአብሔር:በክርስቶስ: ሊየሱስ: በእንቲአክሙ:=:
20 ምንፈስ: ሊታኅፍሉ:=: ወተነብዮ: ሊትመነኑ:=: ወኵሉ: ለምክሩ: ወዘሠናይ: ለጽኑ
22 ዑ:::=: ወተገሐሠ:እምኵሉ:መገባረ:እኩይ:::=: 2 ወዉእቱ:ለመለከ:ሰላም:
23 ይቀድሰክሙ:ፍጹመ:ወያኅዉክሙ:ነፍሰክሙ:ወመንፈሰክሙ: ወለሠጋክሙ: በኀጹሕ:ለመጽአ
24 ት:እግዚእነ:ሊየሱስ:ክርስቶስ:: ወይዕቀብክሙ:=: ጸድቅ:ውእቱ:ዘጸውዐክሙ:ወገብረ:
25 ለክሙ:=: ለኀዊነ:ጸልዩ:ለነ:=: ለመኑክሙ:ኵሉሙ:ለኀዊነ:በለመኑ:ቅዱሰት:;=:
26 ለመሐለክሙ:በእግዚእነ:ታነበቡዋ: ለዛቲ:መጽሐፍ: ለኵሉ:ለኀዊነ:::=: ጸጋሁ: ላእግ
28 ዚእነ:ሊየሱስ:ክርስቶስ:መሐለክሙ:ለሚን:::=: ለስብለ:ተስሎንቄ:=:

Et precamur vos fratres nostri, corripite contumeliosos, consolamini tristes, sublevate infirmos, patientes estote erga omnes. Cavete ne retribuatis malum pro 16 17
malitia, semper benefacite fratribus vestris, & omnibus. Et gaudete in omni tempore: Et orate frequenter: Gratias agite pro omnibus: hæc est voluntas Dei in 18 19
Christo Jesu propter vos. Spiritum ne extinguatis: Et prophetiam ne spernatis: 20
Et omnia probate, & quod bonum est firmiter tenete: Et declinate ab omni opere malo. 21
Et ipse Deus pacis sanctificabit vos perfectè, & redintegrabit vos animâ vestrâ, & 22
spiritu vestro, & corpore vestro purè, in adventum Domini nostri Jesu Christi, & 23
custodiet vos. Justus est qui vocavit vos, & operator pro vobis est. Fratres no- 24
stri, orate pro nobis. Salutavérunt vos omnes fratres nostri, in salutatione sancta. 25
Adjuro vos in Domino nostro, ut legatis hanc epistolam omnibus fratribus nostris. 26
Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum, Amen. 27
Thessalonicensibus. 28

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* THESSALONICENSES *secunda.*

Versio VULGATA LATINA.

CAP. I.

1 PAulus, & Silvanus, & Timotheus, Ecclesiæ Thessalonicensium, in Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & 2
Domino Jesu Christo.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رِسَالَةُ القِدِّيسِ بُولُسَ الثَّانِيَةُ إِلَى التَّسَالُونِيكِيِّينَ * وَهِيَ فِي عَدَدِ الرَّسَائِلِ تَاسِعَةٌ *

* الفَصْلُ الأَوَّلُ * * وِرَاءَهُ الاثْنَيْنِ مِنَ الجُمُعَةِ الخَامِسَةِ وعِشرِينَ بَعْدَ العَنصَرِ *

1 * مِنْ بُولُسَ وَسِيلْوَانُوسَ وَتِيمُوثَاوُسَ إِلَى بِيعَةِ تَسَالُونِيكِيَّةَ المُخْتَصَّةِ بِالإِلٰهِ أَبِينَا وَالرَّبِّ يَسُوعَ
2 المَسِيحِ * بِعْهُ لَكُم وَسَلَامُهُ مِنَ الإِلٰهِ أَبِينَا وَالرَّبِّ يَسُوعَ المَسِيحِ *

Epistola Sancti PAULI SECUNDA AD *THESSALONICENSES*: estque in numero Epistolarum nona.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ quintæ post Pentecosten.

A Paulo & Silvano ac Timotheo, 1
ad Ecclesiam Thessalonicæ devotam Deo Patri nostro, & Domino Jesu Christo. Gratia vobis & pax à Deo 2
Patre nostro, & Domino Jesu Christo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ለሰብለ:ተስሎንቄ: ወተጽሕፈ:እንዘ:ሀሉ:ብሐረ:ሮሜ:=:
ዐረብዐ : ሰንበት : ምንባብ:=:
1 a ጳውሎስ: ወስልዋኖስ: ወጢሞቴዎስ: ለቤተ: ክርስቲያን:ዘተስሎንቄ:በእግዚአብሔር:አቡ
ነ:ወእግዚእነ:ሊየሱስ: ክርስቶስ:::=: a
2 ሰላም:ለክሙ:ወጸጋ: እግዚአብሔር:አቡነ: ወእግዚእነ:ሊየሱስ:ክርስቶስ:=:

THESSALONICENSIBUS.

Et scripta fuit quum esset in civitate Romæ.

Quarto sabbato, lectio.

CAPUT I.

PAulus & Silvanus & Timotheus domui Christianorum Thessalonicæ in Deo 1
Patre nostro, & Domino nostro Jesu Christo. Pax vobis & gratia Dei patris no- 2
stri, & Domini nostri Jesu Christi.

Digitized by Google

Gratias agere debemus Deo ſemper pro vobis, fratres, ita ut dignum eſt,
3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, Α'
quoniam ſuperaugeſcit fides veſtra, & abundat charitas uniuſcujuſque omnium
ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων
veſtrûm in invicém: Ut nos ipſos in vobis gloriari in Ec-
4 ὑμῶν εἰς ἀλλήλους· Ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν (α) καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκ-
cleſiis Dei, pro patientia veſtra, & fide in omnibus perſe-
κλησίαις τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν, καὶ πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διωγ-
cutionibus veſtris, & tribulationibus quas ſuſtinetis: Indicium certum juſti
5 μοῖς ὑμῶν, καὶ θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε· Ἔνδειγμα τῆς δικαίας
judicii Dei, ad dignos cenſeri vos regno Dei, pro quo
κρίσεως τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ ἧς
& patimini. Si quidem juſtum apud Deum retribuere tribulantibus
6 καὶ πάσχετε. Εἴπερ δίκαιον παρὰ (β) Θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν
vos tribulationem: Et vobis tribulatis relaxationem nobiſcum, in re-
7 ὑμᾶς θλῖψιν· Καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀπο-
velatione Domini Jeſu de cœlo cum angelis virtutis ejus, In
8 καλύψει τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, Ἐν
igni flammæ, dantis vindictam non ſcientibus Deum, & non obedi-
πυρὶ φλογὸς, διδόν[τ]α ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι Θεὸν, καὶ τοῖς μὴ ὑπα-
entibus Evangelio Domini noſtri Jeſu Chriſti. Qui pœnas luent,
9 κούουσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἵτινες δίκην τίσουσιν,
exitium æternum, à facie Domini, & à gloria fortitu-
(γ) ὄλεθρον αἰώνιον, ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύ-
dinis ejus: Cùm venerit glorificari in Sanctis ſuis, & admirabilis
10 ος αὐτοῦ· Ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆ-
fieri in omnibus credentibus, (quia creditum eſt teſtimonium noſtrum ſuper vos,)
ναι ἐν πᾶσι τοῖς (δ) πιστεύουσιν, (ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς,)
in die illo. In quod etiam oramus ſemper pro vobis,
11 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν,
ut vos dignetur vocatione Deus noſter, & impleat omnem bonum vo-
ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ (ε) πληρώσῃ πᾶσαν εὐδο-
luntatem bonitatis, & opus fidei in virtute: Ut glorificetur
κίαν ἀγαθωσύνης, καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει· Ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ
12 nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti in vobis, & vos in illo, ſecundùm
ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ (ζ) ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ
gratiam Dei noſtri, & Domini Jeſu Chriſti.
τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

CAP. II. β'.

Rogamus autem vos, fratres, per adventum Domini noſtri Jeſu
Β' Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Chriſti, & noſtræ congregationis in ipſum, Ad non citò dimove-
Χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτὸν, Εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆ-
ri vos à ſenſu, neque turbari, neque per ſpiritum, neque per
ναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς, (α) μήτε θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ
ſermonem, neque per epiſtolam tanquam per nos, quaſi quòd inſtet dies
λόγου, μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα (β) τοῦ
Chriſti. Ne quis vos ſeducat ſecundùm ullum modum: Quoniam ſi non ve-
Χριστοῦ. Μή πως ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλ-
3 nerit diſceſſio primùm, & revelatus fuerit homo peccati, ille filius
θῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς
perditionis: Ille oppoſitus, & elatus ſupra omnem dictum
τῆς ἀπωλείας· Ὁ ἀντικείμενος, καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον 4
Deum aut numen, ita ut eum in templum Dei tanquam Deum ſedere,
Θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ (γ) Θεοῦ ὡς Θεὸν καθίσαι,
oſtendentem ſeipſum quòd ſit Deus. Non meminiſtis, quòd adhuc exiſtens apud
ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἔστι Θεός. Οὐ μνημονεύετε, ὅτι ἔτι ὢν πρὸς 5
vos, hæc dicebam vobis? Et nunc obſtaculum ſcitis, ad reve-
ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυ- 6
lari eum in ſuo ipſius tempore. (Nam myſterium jam operatur
φθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ (δ) ἑαυτοῦ καιρῷ. (Τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται 7
iniquitatis, ſolùm ſemens nunc, donec è medio fiat:)
τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι, ἕως ἐκ μέσου γένηται·)

Κεφ. α'. MS. A. (α) ἐγκαυχᾶσθαι (β) τῷ Θεῷ (γ) * ὀλέθριον (δ) πιστεύσασιν, (ε) πληρώσει (ζ) * ἡμῶν
Κεφ. β'. MS. A. (α) μηδὲ (β) τοῦ Κυρίου. (γ) Θεοῦ καθί-
σαι, ἀποδεικνύοντα (δ) αὐτοῦ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܚܝܒ ܐܢܘܢ ܕܢܫܒܚ ܠܐܠܗܐ ܒܟܠ ܥܕܢ ܥܠ ܟܘܢ ܐܚܝ ܪܚܡܝ ܟܕ ܫܦܝܪ ܗܘ ܘܐܬ ܕܡܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܣܓܝܐ ܘܚܒܒܟܘܢ ܠܟܠ ܚܕ ܘܚܕ ܠܫܘܒܚܗ ܕܡܬܪܒܐ ܘܣܓܝ 3
* ܐܢܘܢ ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܟܢܘܫܝ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܣܒܪܬܟܘܢ ܘܥܠ ܫܘܒܚܟܘܢ ܘܥܠ ܬܪܥܝܬܟܘܢ ܕܐܢܘܢ ܣܒܪܝܢ ܒܟܘܢ ܘܡܬܬܪܥܝܢ ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܥܕܢ ܥܠ ܟܘܢ ܐܚܝ ܪܚܡܝ ܟܕ ܫܦܝܪ ܗܘ ܘܐܬ ܕܡܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܣܓܝܐ ܘܚܒܒܟܘܢ ܠܟܠ ܚܕ ܘܚܕ ܠܫܘܒܚܗ ܕܡܬܪܒܐ ܘܣܓܝ 4
ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܟܢܘܫܝ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܣܒܪܬܟܘܢ ܘܥܠ ܫܘܒܚܟܘܢ ܘܥܠ ܬܪܥܝܬܟܘܢ ܕܐܢܘܢ ܣܒܪܝܢ ܒܟܘܢ ܘܡܬܬܪܥܝܢ ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܥܕܢ ܥܠ ܟܘܢ ܐܚܝ ܪܚܡܝ ܟܕ ܫܦܝܪ ܗܘ ܘܐܬ ܕܡܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܣܓܝܐ ܘܚܒܒܟܘܢ ܠܟܠ ܚܕ ܘܚܕ ܠܫܘܒܚܗ ܕܡܬܪܒܐ ܘܣܓܝ 5
ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܟܢܘܫܝ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܣܒܪܬܟܘܢ ܘܥܠ ܫܘܒܚܟܘܢ ܘܥܠ ܬܪܥܝܬܟܘܢ ܕܐܢܘܢ ܣܒܪܝܢ ܒܟܘܢ ܘܡܬܬܪܥܝܢ ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܥܕܢ ܥܠ ܟܘܢ ܐܚܝ ܪܚܡܝ ܟܕ ܫܦܝܪ ܗܘ ܘܐܬ ܕܡܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܣܓܝܐ ܘܚܒܒܟܘܢ ܠܟܠ ܚܕ ܘܚܕ ܠܫܘܒܚܗ ܕܡܬܪܒܐ ܘܣܓܝ 6
ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܟܢܘܫܝ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܣܒܪܬܟܘܢ ܘܥܠ ܫܘܒܚܟܘܢ ܘܥܠ ܬܪܥܝܬܟܘܢ ܕܐܢܘܢ ܣܒܪܝܢ ܒܟܘܢ ܘܡܬܬܪܥܝܢ ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܥܕܢ ܥܠ ܟܘܢ ܐܚܝ ܪܚܡܝ ܟܕ ܫܦܝܪ ܗܘ ܘܐܬ ܕܡܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܣܓܝܐ ܘܚܒܒܟܘܢ ܠܟܠ ܚܕ ܘܚܕ ܠܫܘܒܚܗ ܕܡܬܪܒܐ ܘܣܓܝ 7
ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܟܢܘܫܝ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܣܒܪܬܟܘܢ ܘܥܠ ܫܘܒܚܟܘܢ ܘܥܠ ܬܪܥܝܬܟܘܢ ܕܐܢܘܢ ܣܒܪܝܢ ܒܟܘܢ ܘܡܬܬܪܥܝܢ ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܥܕܢ ܥܠ ܟܘܢ ܐܚܝ ܪܚܡܝ ܟܕ ܫܦܝܪ ܗܘ ܘܐܬ ܕܡܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܣܓܝܐ ܘܚܒܒܟܘܢ ܠܟܠ ܚܕ ܘܚܕ ܠܫܘܒܚܗ ܕܡܬܪܒܐ ܘܣܓܝ 8
ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܟܢܘܫܝ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܣܒܪܬܟܘܢ ܘܥܠ ܫܘܒܚܟܘܢ ܘܥܠ ܬܪܥܝܬܟܘܢ ܕܐܢܘܢ ܣܒܪܝܢ ܒܟܘܢ ܘܡܬܬܪܥܝܢ ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܥܕܢ ܥܠ ܟܘܢ ܐܚܝ ܪܚܡܝ ܟܕ ܫܦܝܪ ܗܘ ܘܐܬ ܕܡܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܣܓܝܐ ܘܚܒܒܟܘܢ ܠܟܠ ܚܕ ܘܚܕ ܠܫܘܒܚܗ ܕܡܬܪܒܐ ܘܣܓܝ 9
ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܟܢܘܫܝ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܣܒܪܬܟܘܢ ܘܥܠ ܫܘܒܚܟܘܢ ܘܥܠ ܬܪܥܝܬܟܘܢ ܕܐܢܘܢ ܣܒܪܝܢ ܒܟܘܢ ܘܡܬܬܪܥܝܢ ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܥܕܢ ܥܠ ܟܘܢ ܐܚܝ ܪܚܡܝ ܟܕ ܫܦܝܪ ܗܘ ܘܐܬ ܕܡܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܣܓܝܐ ܘܚܒܒܟܘܢ ܠܟܠ ܚܕ ܘܚܕ ܠܫܘܒܚܗ ܕܡܬܪܒܐ ܘܣܓܝ 10
ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܟܢܘܫܝ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܣܒܪܬܟܘܢ ܘܥܠ ܫܘܒܚܟܘܢ ܘܥܠ ܬܪܥܝܬܟܘܢ ܕܐܢܘܢ ܣܒܪܝܢ ܒܟܘܢ ܘܡܬܬܪܥܝܢ ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܥܕܢ ܥܠ ܟܘܢ ܐܚܝ ܪܚܡܝ ܟܕ ܫܦܝܪ ܗܘ ܘܐܬ ܕܡܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܣܓܝܐ ܘܚܒܒܟܘܢ ܠܟܠ ܚܕ ܘܚܕ ܠܫܘܒܚܗ ܕܡܬܪܒܐ ܘܣܓܝ 11
ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܟܢܘܫܝ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܣܒܪܬܟܘܢ ܘܥܠ ܫܘܒܚܟܘܢ ܘܥܠ ܬܪܥܝܬܟܘܢ ܕܐܢܘܢ ܣܒܪܝܢ ܒܟܘܢ ܘܡܬܬܪܥܝܢ ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܥܕܢ ܥܠ ܟܘܢ ܐܚܝ ܪܚܡܝ ܟܕ ܫܦܝܪ ܗܘ ܘܐܬ ܕܡܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܣܓܝܐ ܘܚܒܒܟܘܢ ܠܟܠ ܚܕ ܘܚܕ ܠܫܘܒܚܗ ܕܡܬܪܒܐ ܘܣܓܝ 12
ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܟܢܘܫܝ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܣܒܪܬܟܘܢ ܘܥܠ ܫܘܒܚܟܘܢ ܘܥܠ ܬܪܥܝܬܟܘܢ ܕܐܢܘܢ ܣܒܪܝܢ ܒܟܘܢ ܘܡܬܬܪܥܝܢ ܒܟܘܢ ܒܟܠ ܥܕܢ ܥܠ ܟܘܢ ܐܚܝ ܪܚܡܝ ܟܕ ܫܦܝܪ ܗܘ ܘܐܬ ܕܡܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܣܓܝܐ ܘܚܒܒܟܘܢ ܠܟܠ ܚܕ ܘܚܕ ܠܫܘܒܚܗ ܕܡܬܪܒܐ ܘܣܓܝ

* ܫܦܝܪ ܗܘ ܘܐܬ ܕܡܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܣܓܝܐ ܘܚܒܒܟܘܢ ܠܟܠ ܚܕ ܘܚܕ ܠܫܘܒܚܗ ܕܡܬܪܒܐ ܘܣܓܝ

Gratias agere debemus Deo ſemper de vo- 3
bis, fratres mei, ut par eſt, quòd magis au-
geſcat fides veſtra, ac multiplicetur charitas
veſtrûm omnium uniuſcujuſque erga proxi-
mum ſuum: Adeò ut & nos de vobis glorie- 4
mur in Eccleſiis Dei ob fidem veſtram, &
tolerantiam veſtram in omni perſecutione
veſtra, & oppreſſionibus veſtris quas ſuſti-
netis, Ad demonſtrationem juſti judicii Dei, 5
ut digni habeamini regno ipſius, pro quo pa-
timini. Et quandoquidem juſtum eſt coram 6
Deo rependere oppreſſionem oppreſſoribus
veſtris: Vos etiam qui opprimimini, vivi- 7
ficabit nobiſcum in revelatione Domini no-
ſtri Jeſu Chriſti de cœlo, cum virtute an-
gelorum ſuorum: Quum facturus eſt ultionem 8
cum ardore ignis, de iis qui non noverunt
Deum, & de iis qui non agnoverunt Evan-
gelium Domini noſtri Jeſu Chriſti. Hi enim 9
in judicio pœnas luent perditionis æter-
næ, à facie Domini noſtri, & à gloria virtutis e-
jus, Quum venerit ut glorificetur in Sanctis 10
ſuis, & oſtendat miracula ſua in fidelibus
ſuis, ut credatur teſtimonium noſtrum de vo-
bis in die illo. Propterea ſemper oramus pro 11
vobis, ut dignos vos efficiat Deus vocatione
veſtrâ, & adimpleat vos omni voluntate *ope-
rum* bonorum, & actionibus fidei in virtute:
Ut laudibus exornetur in vobis nomen Do- 12
mini noſtri Jeſu Chriſti, & vos in illo, ſecun-
dùm gratiam Dei noſtri, & Domini noſtri
Jeſu Chriſti.

CAP. II.

* ܚܝܒ ܐܢܘܢ ܕܢܫܒܚ ܠܐܠܗܐ ܒܟܠ ܥܕܢ ܥܠ ܟܘܢ ܐܚܝ ܪܚܡܝ ܟܕ ܫܦܝܪ ܗܘ ܘܐܬ ܕܡܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܣܓܝܐ ܘܚܒܒܟܘܢ ܠܟܠ ܚܕ ܘܚܕ ܠܫܘܒܚܗ ܕܡܬܪܒܐ ܘܣܓܝ

OBſecramus autem vos, fratres mei, ob ad- 1
ventum Domini noſtri Jeſu Chriſti, & noſtri
aggregationem ad eum, Ne citò vacilletis in 2
mentibus veſtris, neque obſtupeſcatis ne-
que à ſermone, neque à ſpiritu, neque ab e-
piſtola, acſi à nobis eſſet, quòd ecce inſtet
dies Domini noſtri. Ne quis imponat vobis à 3
ullo modo: quoniam niſi venerit priùs re-
bellio, & revelatus fuerit homo ille peccati,
filius perditionis, Qui adverſarius eſt, & 4
effertur ſupra omnem qui vocatur Deus &
religio, adeò ut & in templo Dei, tanquam
Deus ſedeat, & oſtentet ſeipſum quaſi Deus
ſit. Nónne in memoriam revocatis, quòd 5
quum apud vos eſſem, hæc dixerim vobis?
Et nunc ſcitis quid detineat quin revelatur 6
ſuo tempore. Myſterium enim iniqui illius 7
jam incœpit ſedulò agere, dummodò id quod
nunc detinet, tollatur è medio.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ርቱዕ፡ ናለኵሎ፡ ለእግዚአብሔር፡ በኵሉ፡ ጊዜ ፡ በእንቲአክሙ ፡ አኀዊነ፡ በክሙ ፡ ይደልዎ፡ እስመ፡ ዐብዮት፡ ሃይማኖትክሙ ፡ ወፈድፋደ ፡ ተፈቅሮትክሙ ፡ መስለ፡ ቢጽክሙ፡ ኵሉ፡፡=፨
4 በዘ፡ ንትሜካሕ፡ ብክሙ፡ በቤተ፡ ክርስቲያናቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር፡ በእንተ፡ ትዕግስትክሙ፡ ወሕማመክሙ፡ ዘትትዔገሡ፡ በለርአያ፡ ኵነኔ፡ ጽድቁ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ከመ፡ ይክፈልክ
5 ሙ ፡ መንግሠተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘበእንቲአሁ ፡ ተሐመሙ፡=፨ ወርቱዕሰ ፡ ይትፈደዩ ፡
6 በሓበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕመም ፡ እሉ ፡ ያሐመምክሙ፡=፨ ወለክሙ ፡ ለእለ ፡ ተሐመ
7 ሙ ፡ ዕረፍት፡፡ በመጽአቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ሊያሱስ ፡ እመሰማያት ፡ መስለ ፡ መላእክተ ፡ ሓ ይሉ፡==፨

Oportet ut gratias agamus Deo in omni tempore pro vobis, fratres noſtri, prout 3
convenit, quia magna fuit fides veſtra, & abundavit charitas veſtra cum fratri-
bus veſtris omnibus. Propterea gloriamur pro vobis in eccleſiis Dei propter pa- 4
tientiam veſtram, & afflictionem veſtram quam ſuſtinetis, In exemplo judicii 5
juſtitiæ Dei, ut ipſe *impertiatur vobis regnum Dei pro quo patimini. Et æquum* 6
eſt retribuere, apud Deum, afflictionem, iis qui affligunt vos: Et vobis qui affli- 7
gimini, requiem, in adventu Domini noſtri Jeſu à cœlis, cum angelis potentiæ
ſuæ.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

3 Gratias agere debemus semper Deo pro vobis, fratres, ita ut dignum est, quoniam supercrescit fides vestra, & abundat charitas uniuscujusque vestrûm in invicém: 4 Ita ut & nos ipsi in vobis gloriemur in Ecclesiis Dei, pro patientia vestra, & 5 fide, & in omnibus persecutionibus vestris, & tribulationibus, quas sustinetis, In exemplum justi judicii Dei, ut digni habeamini in regno Dei, pro quo & pa- 6 timini. Si tamen justum est apud Deum, retribuere tribulationem iis qui vos 7 tribulant: Et vobis, qui tribulamini, requiem nobiscum in revelatione Domini 8 Jesu de cœlo cum angelis virtutis ejus, In flamma ignis dantis vindictam iis, qui non noverunt Deum, & qui non obediunt Evangelio Domini nostri Jesu 9 Christi. Qui pœnas dabunt in interitu æternas à facie Domini, & à gloria vir- 10 tutis ejus: Cùm venerit glorificari in Sanctis suis, & admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt: quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo. 11 In quo etiam oramus semper pro vobis: ut dignetur vos vocatione suâ Deus 12 noster, & impleat omnem voluntatem bonitatis, & opus fidei in virtute, Ut clarificetur nomen Domini nostri Jesu Christi in vobis, & vos in illo, secundùm gratiam Dei nostri, & Domini Jesu Christi.

CAP. II.

ROgamus autem vos, fratres, per adventum Domini nostri Jesu Christi, & 1
nostræ congregationis in ipsum: Ut non citò moveamini à vestro sensu, neque 2
terreamini, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per epistolam tanquam per nos missam, quasi instet dies Domini. Nequis vos seducat ullo 3
modo: quoniam nisi venerit discessio primùm, & revelatus fuerit homo pec- 4
cati, filius perditionis, Qui adversatur, & extollitur supra omne quod dicitur Deus, aut quod colitur, ita ut in templo Dei sedeat ostendens se tanquam sit 5
Deus. Non retinetis quòd cùm adhuc essem apud vos, hæc dicebam vobis? Et nunc quid detineat scitis, ut reveletur in suo tempore. Nam mysterium jam 6
operatur iniquitatis: tantùm ut qui tenet nunc, teneat, donec de medio fiat. 7

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * أَيُّهَا الإِخْوَةُ يَجِبُ عَلَيْنَا أَنْ نَشْكُرَ اللهَ دَائِمًا مِنْ أَجْلِكُمْ كَمَا هُوَ مَسْنُوجِبٌ لَهُ * لأَنَّ إِيمَانَكُمْ

4 يَعْلُو نُمُوًّا * وَمَحَبَّةَ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْكُمْ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ كُلَّكُمْ يَتَكَاثَرُ مَزِيدُهَا * حَتَّى أَنَّنَا

أَنْفُسَنَا نَتَفَاخَرُ بِكُمْ فِي كَنَائِسِ اللهِ مِنْ أَجْلِ صَبْرِكُمْ وَإِيمَانِكُمْ فِي كَافَّةِ اضْطِهَادِكُمْ

5 وَاحْتِمَالِكُمُ الَّتِي احْتَمَلْتُمُوهَا * إِيضَاحًا يُسْهِرُ حُكُومَةَ اللهِ الْمُسْتَقِيمَةَ * لِتَوَهُّلُوا لِمُلْكِ اللهِ الَّذِي

6 مِنْ أَجْلِهِ تَالَّمْتُمْ * إِنْ كَانَ عَدْلاً عِنْدَ اللهِ أَنْ يُجَازِيَ الَّذِينَ يُحْزِنُونَكُمْ حُزْنًا * وَيُعْطِيَكُمْ

7 أَنْتُمُ الْمَحْزُونِينَ رَاحَةً مَعَنَا فِي اسْتِعْلاَنِ الرَّبِّ يَسُوعَ مِنَ السَّمَاءِ مَعَ مَلاَئِكَةِ قُدْرَتِهِ * بِنَارٍ لَهِيبٍ

8 مُنْتَقِمًا مِنَ الَّذِينَ لاَ يَعْرِفُونَ الإِلَهَ * وَالَّذِينَ لَمْ يُطِيعُوا بِشَارَةَ رَبِّنَا يَسُوعَ * الَّذِينَ يُسَدُّونَ

9 طَائِلَةَ عُقُوبَتِهَا هَلاَكًا مُؤَبَّدًا مِنْ وَجْهِ الرَّبِّ * وَمِنْ مَجْدِ قُوَّتِهِ * إِذَا جَاءَ لِيُمَجَّدَ بِقِدِّيسِيهِ

10 وَيُتَعَجَّبَ مِنْهُ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ * * قِرَاءَةُ الثُّلُثَا مِنَ الْجُمُعَةِ الْخَامِسَةِ وَعِشْرِينَ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ *

لأَنَّ شَهَادَتَنَا صَدَقَتْ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ * ثُمَّ * الَّذِي فِي تَحْقِيقِهَا نَبْتَهِلُ عَنْكُمْ دَائِمًا لِيُوَهِّلَكُمْ

11 الإِلَهُنَا لِلدَّعْوَةِ * وَيُتَمِّمَ فِيكُمْ كَافَّةَ مَسَرَّةِ صَلاَحِهِ وَعَمَلَ الإِيمَانِ بِهِ بِقُدْرَتِهِ * لِيُمَجَّدَ بِكُمُ اسْمُ

12 رَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ * وَتَتَمَجَّدُوا أَيْضًا أَنْتُمْ بِهِ كَنِعْمَةِ الإِلَهِنَا وَرَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ *

* الْفَصْلُ الثَّانِي *

1 * وَنَسْأَلُكُمْ أَيُّهَا الإِخْوَةُ عَنْ وُرُودِ رَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ * وَالْتِيَامِنَا كُلِّنَا لَدَيْهِ * أَلاَّ تَدْعَرُوا

2 بِسُرْعَةٍ مِنْ رَصَانَةِ الْعَقْلِ * وَلاَ تَنْخَدِعُوا لاَ بِرُوحٍ وَلاَ بِقَوْلٍ وَلاَ بِرِسَالَةٍ كَأَنَّنَا كَاتِبُونَكُمْ بِهَا *

كَأَنَّ قَدْ حَضَرَ يَوْمُ الْمَسِيحِ * ثُمَّ *

* قِرَاءَةُ الأَرْبِعَا مِنَ الْجُمُعَةِ الْخَامِسَةِ وَعِشْرِينَ * * فَلاَ يُطْغِيَنَّكُمْ أَحَدٌ وَلاَ بِحَالٍ

3 وَاحِدٍ * لأَنَّهُ إِنْ لَمْ يَجِئِ الْمَرْوُقُ أَوَّلاً وَيَتَعَيَّنْ إِنْسَانُ الْخَطِيَّةِ ابْنُ الْهَلاَكِ * الْمُعَانِدُ وَالْمُرْتَفِعُ

4 عَلَى كُلِّ مَنْ يُدْعَى إِلَهًا أَوْ دَا دِيَانَةٍ * حَتَّى يَجْلِسَ فِي هَيْكَلِ اللهِ كَأَنَّهُ إِلَهٌ * مُوهِمًا أَنَّهُ

5 6 إِلَهٌ هُوَ * أَمَا تَذْكُرُونَ أَنِّي لَمَّا كُنْتُ عِنْدَكُمْ قُلْتُ لَكُمْ هَذِهِ الأَقْوَالَ * وَالآنَ فَقَدْ

7 عَرَفْتُمُ الْمَانِعَ * لِيُعْلَنَهُ فِي الْوَقْتِ الَّذِي لَهُ * لأَنَّ سِرَّ الإِثْمِ مُذْ الآنَ يَفْعَلُ فِيهِ * إِلَى أَنْ

يُصَيِّرَ الْمَلِكُ فَقَطْ مِنَ الْوَسَطِ زَائِلاً *

3 *O fratres, debemus grátias agere Deo semper pro vobis, ut jam decet, quòd incrementum fidei vestræ provehatur, & augmentum charitatis cujusque omnium vestrûm alterius in alterum adeo multiplicetur, ut nos ipsi glorìemur de vobis* 4 *in Ecclesiis Dei, propter patientiam vestram, & fidem vestram in omni persecutione vestra, & afflictionibus vestris quas toleràstis. Indicium quod patefacit* 5 *judicium Dei justum: ut digni fiatis regno Dei pro quo passi estis: Si tamen* 6 *justum est apud Deum, ut rependat iis qui affligunt vos, afflictionem:* 7 *Vobis verò afflictis concedat requiem nobiscum, dum apparuerit Dominus Jesus de cœlo, cum Angelis potentiæ suæ,* 8 *In igne flammeo, vindictam exigens ab iis qui non noverunt Deum, quique non obedièrunt Evangelio Domini nostri Jesu. Qui dabunt amplissimas ejus* 9 *pœnas exitium æternum, à facie Domini, & à gloria fortitudinis ejus:* 10 *Quum venerit ut glorificetur in sanctis suis, & admirentur eum cuncti fideles.*

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ quintæ post Pentecosten.

Nam testimonium nostrum verum erit in illa die. Hactenus. *In cujus con-* 11 *firmationem obsecramus semper pro vobis, ut dignos reddat vos Deus noster vocatione, & perficiat in vobis omne beneplacitum bonitatis suæ, & opus fidei in ipsum, per potentiam suam.* 12 *ut glorificetur in vobis nomen Domini nostri Jesu Christi, & glorificemini vos etiam in ipso, secundùm gratiam Dei nostri, & Domini nostri Jesu Christi.*

CAP. II.

ROgamus autem vos ô fratres, per ad- 1 *ventum Domini nostri Jesu Christi, & aggregationem omnium nostrûm ad eum:* 2 *Ne citò dimoveamini à soliditate mentis, néve cruciemini, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per epistolam, tanquam à nobis scriptam, quasi jam advenerit dies Christi.* Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ quintæ.

Nemo seducat vos ulla ratione. Nam 3 *nisi venerit apostasia primùm, & revelatus fuerit homo peccati, filius perditionis:* 4 *Se se opponens & efferens super omnem qui vocatur Deus, aut colendus: adeò ut sedeat in templo Dei ac si esset Deus, ostentans seipsum esse Deum. Annon* 5 *meministis quòd quum essem apud vos, dixerim vobis hosce sermones? Nunc* 6 *autem nôstis obstaculum, ut cum revelet suo tempore. Nam mysterium* 7 *iniquitatis ex nunc agit in illo, usquedum fiat Rex tantùm è medio remotus.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 በነደ : እሰት : ከመ : ይትበቀሎሙ : ለእለ : ሊያለመርዐ : ለእግዚአብሔር : ለእለ : ሊ
9 ይስሙዑ : ትምህርተ፡ወንጌሉ : ለእግዚእነ : ሊየሱስ፡፡=፨ ወይረክቡ፡ ፍዳሆሙ፡
ተሠርዎ : ዘለዓለመ : እመቅድመ : ገጹ : ለእግዚእነ : ወእመስብሐት : ኀይሉ፡=፨
10 ለመ : ይመጽእ : ይሰባሕ : በቅዱሳኒሁ : ወይትለአዮት : በእለ : የአምኑ : ቦቱ : እስመ :
11 ሪመነነ : ስምዕነ : በኀቤክሙ : በይእቲ : ዕለት፡=፨ ወበእንተዝ : እጸሊ : ዘልፈ : በእ
ንቲለክሙ፡፡ ከመ : ይክፍልክሙ : ለዘ : ጸዋዕክሙ : እግዚአብሔር : ወይፈጽመ : ለ
12 ክሙ : ኵሎ : ሠሢሎ : ወሠናይቶ : ወ፫ግባረ : ሃይማኖት : በኀይሉ፡=፨ ከመ : ይሰባሕ፡
እግዚአነ : ሊየሱስ : በላዕለክሙ : ወለእንትሙኒ : ቦቱ : በከመ : ጸጋሁ : ለአምላክነ : ወእ
ግዚእነ : ሊየሱስ: ክርስቶስ፡፡ ወለእቱሙኒ: ተሣልወ፡ቦቱ፡፡=፨

ፀ

በሰንበት : ክርስቲያን : በፋሰካ : በእብረ፡=፨

1 እነግረክሙ: እኅዊነ:በእንተ:ምጽአቱ: ለእግዚእነ: ሊየሱስ: ክርስቶስ:: ወለእንትሙኒ: ወስ
2 ተ:ሞሳበረ:=፨ ፀውቁ:ሊይደንፅክሙ: ልብክሙ: ወሊትትሃወኩ: ወሊበሥንፈስ:ወሊበነገ
3 ር:ወሊበመጽሐፍ:: ከመዝ:ለመሳቤነ:ለእመ: ትመጽእ: ዕለተ:እግዚእነ:=፨ ለልቦ:ዘያ
ስሕተክሙ:ወሊበሥንትሂ:: እስመ:ለቅደመ:መጺለ:ዘየሀውክ:ወይትከሠት: ብእሴ:ዐመፃ:
4 ፀልደ:ሕርትመና:=፨ ዳሳዊ:ዘየዐቢ:ርእሶ:: ወይብል:ለኵሉ:ለነ:ውእቱ:እግዚአብሔር:
ላመላክ: ወይነብር :ውስተ: ቤተ:እግዚአብሔር : ፀይሬሲ፡ ር እሶ:ከመ:እግዚአብሔር::=፨
5 ሊትዚከሩኑ : ከመ:ለመ: ሀለውኩ: ሳኔክሙ:ከመ: ነባርኩክሙ:ዘንተ:=፨ ወይእዜሂ:ታለ
6 መራ:ዘይከልለ:ለስተርለዮ፣ ለስከ: ይበጽሕ: ዕድሜሁ:=፨ እስመ: ወድለ:ጽንዐ:ምክረ:
7 ሳጢለት: ወይእዜሂ:ዘይከልለ: እስከ: ዖመለክል፡፡=፨

In flamma ignis, ut ultionem infligat iis qui non cognoscunt Deum, qui non au- 8
scultant doctrinæ evangelii Domini nostri Jesu: Et obtineant retributionem 9
eorum, dispersionem æternam à facie Domini nostri, & à gloria virtutis ejus.
Quum veniet ut glorificetur in Sanctis suis, & honorificetur in iis qui credunt in 10
eo, quia fides nostra erit testimonium nostrum apud vos in isto die. Et propterea 11
oro semper pro vobis, ut impertiat vobis illud ad quod vocavit vos, Deus, &
compleat pro vobis omnem misericordiam suam, & benignitatem suam, & opus
fidei in virtute sua: ut glorificetur Dominus noster Jesus in vobis, & vos in 12
eo, secundùm gratiam Dei nostri, & Domini nostri Jesu Christi, & vos istis
in eo.

CAP. II.

Sabbato paschatis Christianorum, sedendo.

ALloquimur vos, fratres nostri, de adventu Domini nostri Jesu Christi, & vestri, 1
in congregationem ejus. Et cavete ne expaveſcat vobis cor vestrum neque com- 2
moveamini, neque in spiritu neque in sermone, neque in epistola quasi à nobis, si venerit Dies Domini nostri. Nemo sit qui seducat vos in aliquo, quia primùm 3
venturus est Conturbator, & revelabitur homo iniquitatis, filius perditionis, Ad- 4
versarius magnificans seipsum: & dicet omnibus, Ego sum Dominus Deus: & sedebit in domo Dei, & exhibebit seipsum tanquam Deum. Nonne memoriâ retinetis, quòd quum fuerim apud vos, dixi vobis hoc? Et nunc scitis quid pro- 5 6
hibet eum apparere usque dum veniat tempus ejus præstitutum. Quia jam 7
efficax est mysterium peccati, & nunc qui prohibet eum, prohibebit cum usque-dum è medio sublatus fuerit.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β'. ΚΕΦ. Β'. Γ'. Δ'. Ε'.

Et tunc revelabitur ille *exlex*, quem Dominus interficiet Spiritu
8 Καὶ τότε ἀποκαλυφθήσε ὁ ἄνομ, ὃν ὁ (ε) Κύριος ἀναλώσει τῷ Πνεύματι
oris sui, & destruet illustratione adventûs sui: Cujus est ad-
9 τοῦ στόμα αὐτοῦ, καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τ παρουσίας αὐτοῦ· Οὗ ἔσιν ἡ παρ-
ventus secundùm operationem Satanæ, in omni virtute, & signis, & prodigiis
ουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ, ἐν πάσῃ δυνάμει, καὶ σημείοις καὶ τέρασι
mendacii, Et in omni *deceptione injustitiæ in pereuntibus*: *pro quibus*
10 ψεύδους, Καὶ ἐν πάσῃ (ζ) ἀπάτῃ τ ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· ἀνθ' ὧν
charitatem veritatis non receperunt, *ad servari ipsos*. Et *propter hoc*
11 τ ἀγάπην τ ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. Καὶ διὰ τοῦτο
mittet illis Deus operationem *impostura*, *ad credendum eos* mendacio:
(η) πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει·
Ut judicentur omnes non *credentes* veritati, sed *beneplacitum habentes in*
12 ἵνα κριθῶσι (θ) πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες ἐν
injustitia. Nos autem debemus gratias agere Deo semper pro vobis,
13 τῇ ἀδικίᾳ. Ἡμεῖς δ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, Γ'
fratres dilecti à *Domino*, quòd elegerit vos Deus *ab initio* in sa-
ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ (ι) Κυρίου, ὅτι εἵλατο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰς σω-
lutem, in sanctificatione Spiritûs, & fide veritatis: In *quod* vocavit vos
14 τηρίαν, ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος, καὶ πίσει ἀληθείας· Εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς
per evangelium nostrum, in *assertionem* gloriæ Domini nostri Jesu Christi.
διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Nempè ergò, fratres, state, & tenete traditiones quas *edoctì estis*, sive per
15 Ἄρα οὖν, ἀδελφοὶ, σήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ
sermonem, sive per epistolam nostram. Ipse autem Dominus noster Jesus Christus,
16 λόγου, εἴτε δι' ἐπισολῆς ἡμῶν. Αὐτὸς δ ὁ Κύριος ἡμῶν (κ) Ἰησοῦς Χριστὸς,
& Deus, & Pater noster *diligens* nos, & *dans* consolationem æternam, &
καὶ ὁ Θεὸς, καὶ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς, καὶ δὺς παράκλησιν αἰωνίαν, καὶ
spem bonam in gratia, Exhortetur vestra corda, & confirmet *vos*
17 ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, Παρακαλέσαι (λ) ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίξαι ὑμᾶς
in omni sermone, & opere bono.
ἐν παντὶ λόγῳ, καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ.

CAP. III. γ'.

Δ' Τὸ λοιπὸν, προσεύχεσθε, ἀδελφοὶ, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγ τοῦ Κυρίου 1
currat & *glorificetur*, sicut & apud vos: Et ut liberemur ab *importunis*
τρέχῃ καὶ δοξάζηται, καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς· Καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τ ἀτόπων 2
& malis hominibus: non enim omnium fides. Fidelis autem est Do-
καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· ὁ γὰρ πάντων ἡ πίσις. Πισὸς δέ ἐσιν (α) ὁ Κύ- 3
minus, qui confirmabit vos, & custodiet à malo. Confidimus autem in
ριος, ὃς σηρίξει ὑμᾶς, καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Πεποίθαμεν δὲ ἐν 4
Domino *super* vos, quoniam quæ *denuntiamus vobis*, & facitis, & facietis.
Κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν (β) ὑμῖν, καὶ ποιεῖτε, καὶ ποιήσετε.
At Dominus dirigat vestra corda in *charitatem* Dei, & *in*
Ὁ δὲ Κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τ ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ (γ) εἰς 5
expectationem Christi. Denuntiamus autem vobis, fratres, in nomine Do-
ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ. Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυ- 6
E' mini nostri Jesu Christi, *subduci* vos ab omni fratre inordinatè ambu-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περι-
lante, & non secundùm traditionem, quam *accepit* à nobis. Ipsi
πατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τ παράδοσιν, ἣν (δ) παρέλαβε παρ' ἡμῶν. Αὐτοὶ 7
enim scitis, quemadmodùm oporteat imitari nos, quoniam non *inordinati* fuimus *in*
γὰρ οἴδατε, πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν *vobis*: Neque gratis panem manducavimus ab aliquo, sed in labore &
ὑμῖν· Οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ 8
fatigatione *noctem* & *diem* operantes, *ad non aggravare quenquam vestrûm*.
μόχθῳ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν.
Non *quia* non *habemus* potestatem, sed ut nosmetipsos formam daremus vobis ad
Οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς 9
imitandum nos. *Etenim* cùm essemus apud vos, hoc denuntiabamus vobis;
τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. Καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, 10
Quoniam si quis non vult operari, nec manducet.
Ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω.

MS. A. (ε) Κύριος Ἰησοῦς ἀναλοῖ (ζ) ἀπάτῃ ἀδικίας τοῖς (η) πέμπων (θ) ἅπαντες (ι) τοῦ Κυρίου, ὅτι εἵλατο (κ) Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς, (λ) τὰς καρδ'ας ὑμῶν, καὶ στηρίξαι ἐν παντὶ ἔργῳ, καὶ λόγῳ ἀγαθῷ. ΚΕΦ. γ'. MS. A. (α) ὁ Θεὸς, ὃς καὶ στηρίξει (β) ὑμῖν, ποιεῖτε, (γ) εἰς τ ὑπομονὴν (δ) παρελάβοσ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

ܘܬܗܘ ܓܠܝ ܠܗܘ ܠܥܘܠܐ ܕܢܦܩ ܡܢ ܦܘܡܗ ܘܢܫܝܙܒ ܠܗ ܒܪܘܚ ܦܘܡܗ ܘܢܒܛܠ ܠܗ ܒܓܠܝܢܗ ܕܡܬܝܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ 8
ܘܡܬܝܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܫܘܠܛܢܐ ܕܓܒܪܘܬܗ ܘܒܓܠܝܢܐ ܕܡܬܝܬܗ ܕܗܘ ܕܡܬܐ ܒܫܘܠܛܢܐ ܕܣܛܢܐ ܒܟܠ ܚܝܠܐ 9
ܘܒܐܬܘܬ ܘܒܡܘܤܦܬ ܕܟܕܒ ܘܒܟܠ ܡܫܕܐ ܕܥܘܠܐ ܕܒܐܝܡܕ ܐܢܘܢ ܕܠܐ ܩܒܠܘ ܪܚܡܐ ܕܫܪܪܐ ܕܢܬܛܪܘ ܒܗ ܘܢܬܩܝܡܘ ܠܥܠ ܗܕܐ ܫܕܪ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ ܥܘܬܪ ܕܫܘܠܛܢ ܕܛܥܝܘܬܐ ܕܢܗܝܡܢܘ ܒܟܕܒܐ ܘܢܬܕܝܢ ܟܠܗܘܢ ܐܢܫܐ ܕܠܐ ܗܝܡܢܘ ܒܫܪܪܐ ܐܠܐ ܪܥܝܢ ܒܛܠܝܢ ܒܥܘܠܐ ܕܛܥܝܘܬܐ ܘܐܢܚܢܢ ܚܝܒ ܐܝܬ ܠܢ ܕܢܬܘܕܐ ܠܐܠܗܐ ܒܟܠ ܙܒܢ ܥܠ ܟܠܟܘܢ ܐܚܐ ܪܚܝܡ ܕܡܪܢ ܕܒܪ ܠܟܘܢ ܕܐܬܟܠ ܒܫܘܠܡܐ ܘܐܬܩܪܒ ܠܗ ܒܩܘܪܒܢܐ ܕܫܘܠܡܐ ܕܐܬܝ ܠܗ ܡܢ ܒܝܬ ܐܒܘܗܝ ܘܐܡܗ

Versio VULGATA LATINA.

8 Et tunc revelabitur ille iniquus, quem Dominus Jesus interficiet spiritu oris sui,
9 & destruet illustratione adventûs sui eum: Cujus est adventus secundùm opera-
10 tionem satanæ, in omni virtute, & signis, & prodigiis mendacibus, Et in omni
seductione iniquitatis iis qui pereunt: eò quod charitatem veritatis non re-
ceperunt ut salvi fierent. Ideò mittet illis Deus operationem erroris, ut credant
11 mendacio, Ut judicentur omnes, qui non crediderunt veritati, sed consensérunt
12 iniquitati. Nos autem debemus gratias agere Deo semper pro vobis, fratres di-
lecti à Deo, quòd elegerit vos Deus primitias in salutem, in sanctificatione spi-
13 ritûs, & in fide veritatis: In qua & vocavit vos per Evangelium nostrum, in
14 acquisitionem gloriæ Domini nostri Jesu Christi. Itaque, fratres, state: & tenete
15 traditiones, quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram. Ipse
autem Dominus noster Jesus Christus, & Deus & Pater noster, qui dilexit nos,
16 & dedit consolationem æternam, & spem bonam in gratia, Exhortetur corda ve-
stra, & confirmet in omni opere & sermone bono.

CAP. III.

1 De cætero, fratres, orate pro nobis, ut sermo Dei currat, & clarificetur, sicut &
2 apud vos: Et ut liberemur ab importunis, & malis hominibus: non enim omnium
3 est fides. Fidelis autem Deus est, qui confirmabit vos, & custodiet à malo.
4 Confidimus autem de vobis, in Domino, quoniam quæ præcipimus, & facitis, & fa-
5 cietis. Dominus autem dirigat corda vestra in charitate Dei, & patientia Christi.
6 Denuntiamus autem vobis, fratres, in nomine Dñi nostri Jesu Christi, ut subtrahatis
vos ab omni fratre ambulante inordinatè, & non secundùm traditionem, quam acce-
perunt à nobis. Ipsi enim scitis quemadmodùm oporteat imitari nos: quoniam non
7 inquieti fuimus inter vos: Neque gratis panem manducavimus ab aliquo, sed in
8 labore, & in fatigatione, nocte & die operantes, ne quem vestrûm gravaremus.
Non quasi non habuerimus potestatem, sed ut nosmetipsos formam daremus vobis
9 ad imitandum nos. Nam & cùm essemus apud vos, hoc denuntiabamus vobis;
10 Quoniam si quis non vult operari, nec manducet.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 وحينيذ يستعلن الانيم الذي لا شريعة له * الذي سيعدله الرب بروح فمه ويبطله
9 بظهور ورودهِ * ذاك الذي يكون ورودهُ بفعل الشيطان بكل اقتدار الكذب وآياته
10 وجرائحه * وبسايرِ طغيان الظلم في الهالكين * بدل ما لم يقبلوا محبة الحق * ليخلصوا
11 12 بها * لهذا يرسل الله لهم فعل الطلالة * ليصدقوا الكذب * ليدانوا كلهم الذين لم
يصدقوا الحق * بل ارتضوا بالظلم * ثم * قرآءة الخمس من الجمعة الخامسة وعسرين *

13 وايضا في سايح كانون الاول * فاما نحن ايها الاخوة الذين احبكم الرب * فيجب علينا
ان نشكر لله من اجلكم دايما * لان الله اختاركم منذ قديم للخلاص * بقداسة الروح *
14 15 وبتصديق الحق * للذي دعاكم الله ببشارتنا لاصطناع مجد ربنا يسوع المسيح * فقوا اذا
ايها الاخوة واتمسكوا التقليدات التي تعلمتموها * اما بقولنا واما برسايلنا * وربنا يسوع المسيح
16 17 ابوا الذي احبنا واعطانا عزآء ابديا ورجا صالحا * بنعمته يسلي قلوبكم * ويوطدكم
1 في كل قول وعمل صالح * * الفصل الثالث * * ايها الاخوة صلوا عنا فما
يوبغ * منبهلين ان يثبت قول الرب ويسرع كما سرع عندكم * وان ننجي من
2 3 الناس الطاحنين والاشرار * فان الامانة ليست لكل الناس * فصادق هو الرب الذي
4 يثبتكم ويحفظكم من الشرير * ونحن واثقون بالرب عنكم انكم قد عملتم الاوامر التي
5 وصيناكم بها وستعملونها * والرب يقوم قلوبكم في محبة الله وفي صبر يسوع المسيح * ثم *
قرآءة الجمعة من الجمعة الخامسة وعسرين * وايضا في الرابع عسر من تسرين الاول *

6 * واوصيكم ايها الاخوة باسم ربنا يسوع المسيح * ان تنفصلوا من كل اخ يتصرف بلا
7 ترتيب * وما يتصرف في التقليد الذي تسلمه منا * لانكم انفسكم تعلمون كيف
8 سبيلكم ان تتسبهوا بنا * لاننا ما تجاورنا الترتيب عندكم * ولا اكلنا من احد خبزا
9 مجانا * بل كنا نعمل بتعب وحرص ليلا ونهارا * لكيلا نثقل على احد منكم * لا لاننا ما كان
10 لنا سلطان * بل لنعطكم انفسنا رسما وقدوة لتتسبهوا بنا * لاننا لما كنا عندكم
هذا وصيناكم * ان من لا يريد ان يعمل فلا ياكل *

* Et tunc revelabitur iniquus ille qui est 8
sine lege, quem interficiet Dominus spi-
ritu oris sui, & abolebit in apparitione
adventus sui: Illum inquam cujus ad- 9
ventus erit per operationem satanæ, omni
cum potentia mendacii, & signis, at pro-
digiis ejus, Et omni cum fallacia sceleris 10
inter perditos. Pro eo quòd non rece-
perunt amorem veritatis, ut per eum sal-
varentur: Propterea mittet illis Deus 11
efficaciam erroris, ut credant mendacio:
Ut damnentur omnes qui non crediderunt 12
veritati, sed oblectati sunt scelere.
Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ quintæ. Ac præterea pro die septimo Decembris.

Nos autem, ô fratres quos Dominus 13
dilexit, debemus gratias agere Deo
semper pro vobis, quòd elegerit vos Deus
ab antiquo ad salutem, per sanctitatem
spiritus, & fidem veritatis: Ad quam 14
vocavit vos Deus per annuntiationem
nostram, ad acquirendam gloriam Domini
nostri Jesu Christi. State igitur ô fra- 15
tres, & tenete monumenta quæ didi-
cistis, sive per sermonem nostrum sive
per epistolas nostras. Et Dominus noster 16
Jesus Christus Pater noster, qui dilexit
nos, deditque nobis consolationem æternam 17
& spem bonam, Gratiâ suâ consoletur
corda vestra, & confirmet vos in omni
sermone & opere bono.

CAP. III.

O Fratres, quod superest, orate pro 1
nobis, deprecantes ut stabiliatur sermo
Domini, & glorificetur, quemadmodum
glorificatus est apud vos: Et ut libere- 2
mur ab hominibus pessimis ac sceleratis:
fides enim non est omnium hominum. Fi- 3
delis est autem Dominus, qui stabiliet
vos, & tuebitur vos à maligno. Et nos 4
certi sumus in Domino de vobis, quòd
jam feceritis mandata quæ præcepimus
vobis, eáque facturi sitis. Et Dominus 5
dirigat corda vestra in charitatem Dei,
& in patientiam Jesu Christi. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ quintæ. Itémque pro decima quarta die Octobris.

Cæterùm præcipio vobis ô fratres, per 6
nomen Domini nostri Jesu Christi, ut ab-
stineatis ab omni fratre qui se gerit in-
ordinatè, nec se gerit juxta dogma quod
accepit à nobis. Nam vos ipsi scitis 7
quomodo debeatis imitari nos: quoniam
non excessimus ordinem apud vos, Néque
gratis panem edimus à quoquam: sed 8
cum labore & anxietate nocte diéque
operabamur, ne quenquam vestrûm gra-
varemus. Non quòd jus non haberemus, 9
sed ut exhiberemus nosipsos exemplar
& normam ad imitandum nos. Etenim 10
quum essemus apud vos, hoc præcepera-
mus vobis; ut qui non vult operari,
non comedat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ዘበእንቲአሁ: ጸውዐክሙ: በትምህርተ: ወንጌል: ከመ: ትሕየዉ: በስብሐቲሁ: ለእግ
15 ዚእነ: ሊየሱስ: ክርስቶስ::=፨ ወይእዜኒ: አኀዊነ:: ቁሙ: ወዕቀቡ: ለሥርዐተክሙ:
16 ዘበቃልነ: ወዘመጽሐፍኒ::=፨ ወውእቱ: እግዚእነ: ሊየሱስ: ክርስቶስ: እግዚአብ
ሔር: አቡነ: ዘአፍቀረነ: ወህበነ: ፍሥሐ: ዘለዓለም: ወተስፋ: ሠናየ: ወጸጋሁ::=ፀ
17 ከመ: የስተፈሥሕክሙ: ልበክሙ: ወየጽንዕክሙ: በኵሉ: መግባር: ወበቃል:
ሠናይ::=ፀ
0
1 ር ወይእዜኒ: አኀዊነ: ጸልዩ: ለነ: ከመ: ይረጽ: ቃለ: እግዚአብሔር: ወይስባሕ: በከ
2 መ: ኀቤክሙ::=ፀ ወኀመ: ንድኅን: እመሰብእ: ዐላዊ: ወእኩይ: ለከመ: አኮ: ኵ
3 ሉ: ዘየለመን::=ፀ መእመንሰ: እግዚአብሔር: ዘየዐቅበክሙ: እመኵሉ: እኩይ::=ፀ
4 ንትአመንክሙ: መከለ: እግዚአብሔር: ከመ: ትገብሩ: ዘለዘዝናክሙ: ወገበርክሙ
5 ሂ::=ፀ ወእግዚእነ: ያርትዕ: ለክሙ: ወኵተ: ፍቅረ: እግዚአብሔር: ወወኵተ:
6 ተስፋሁ: ለክርስቶስ::=ፀ ፲ ለኀዊነ: ንሌዘንክሙ: በስሙ: ለእግዚእነ: ሊየሱስ:
ክርስቶስ: ተግሐሥዉ: ለኵሉ: ቢጸ: እለ: ያሐውሩ: በትውፅንት: ወለኮ: በ
7 ለሠርዐት: ዘሠረዕናሆሙ::=ፀ ለሊክሙ: ታላመሩ: ከመ: ርቱዕ: ትትመሰሉነ: ከ
8 መ: ሊሠሣዕነ: ሳዕሌክሙ::=ፀ ወሊበላዕነ: እክለ: ባዕድ: በከንቱ: ዘእንበለ: ደእ
ሙ: ዘንጸሙ: ወንሠርሕ: መዐልተ: ወሌሊተ: ወንትጌበር: ከመ: ሊናክብድ: ላዕሌክ
9 ሙ::=ፀ ለኮሰ: ዘሊኮነ: ብዋሐነ: ደእሙ: ከመ: ለርእየ: ንኩንክሙ: ከመ: ትት
10 መሰሉነ::=ፀ ወእመሂ: ሀለዎኩ: ኀቤክሙ: ዘንተ: ለዘዝኩክሙ: ዘሊይፈቅድ: ይትቀ
ነይ: ሊይበሉስያ::=ፀ

Propter quod vocavit vos per doctrinam evangelii, ut vivatis in gloria Domi- 14
ni nostri Jesu Christi. Et nunc fratres nostri, perstate, & observate constituti- 15
ones vestras quæ per sermonem nostrum, & quæ per epistolam. Et ipse Domi- 16
nus noster Jesus Christus, Deus Pater noster, qui dilexit nos, & dedit nobis con-
solationem æternam, & spem bonam, & gratiam ejus, Sic consolctur vos corde 17
vestro, & confirmet vos in omni opere & sermone bono.

CAP. III.

Est nunc fratres nostri, orate pro nobis ut currat verbum Dei, & glorificetur, 1
sicut apud vos: Et ut liberemur ab homine perverso, & malo, quia non est 2
quisque qui credit. Fidelis est Deus qui custodiet vos ab omni malo. Confidi- 3
mus vobis cum Deo, quòd facietis quæ præcepimus vobis, & feciſtis. 4
Et Dominus noster diriget vos in amore Dei, & in spe Christi. Fratres no- 5
stri, præcipimus vobis in nomine Domini nostri Jesu Christi, ut removeatis 6
omnes fratres ambulantes in aſlutia, & non secundùm constitutionem quam
constituimus illis. Vos ipsi scitis quòd oportet ut imitemini nos, sicut non graves 7
fuimus super vos. Neque edimus panem alterius gratis, sed quòd soliciti sumus, 8
& laboramus die & nocte, & operamur, ut non gravaremus super vos.
Non, quòd non permissum fuit nobis, sed ut exemplo simus vobis ut imite- 9
mini nos. Et quum fuerim apud vos, hoc præcepi vobis; Qui non vult mini- 10
strare, non edito.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β'. ΚΕΦ. Ε'. ς'.

11 Ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ
12 περιεργαζομένους. Τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν, καὶ παρακαλοῦμεν (α) διὰ
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον
13 ἐσθίωσιν. Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ (ζ) ἐγκακήσητε καλοποιοῦντες. Εἰ δέ τις
14 οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν, διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, καὶ μὴ συναναμίγνυσθε
αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· Καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς
15 ἀδελφόν. Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης δώῃ (η) ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς
ἐν παντὶ τρόπῳ· ὁ Κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν. Ὁ ἀσπασμὸς, τῇ ἐμῇ χειρὶ
Παύλου, ὅ ἐστι σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· (θ) οὕτω γράφω. Ἡ χάρις τοῦ Κυ-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Theſſalonicenſes ſecunda ſcripta eſt ab Athenis.

(†) Πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Ἐν στίχοις ϛς'.

MS. A. (α) ὲν Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, ἵνα (ζ) ἐγκακήσητε (η) ὑμῖν εἰρήνην (θ) ἔτως (†) Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Β'. ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

11 ڣڂڂڡڂ ڂڂڂڂڂ ڂڂڂڂڂ ڂڂڂڂ

Versio VULGATA LATINA.

11 Audivimus enim inter vos quosdam ambulare inquietè, nihil operantes, sed cu-
12 riosè agentes. Iis autem, qui ejusmodi sunt, denuntiamus, & obsecramus in
13 Domino Jesu Christo, ut cum silentio operantes, suum panem manducent. Vos
14 autem, fratres, nolite deficere benefacientes. Quòd si quis non obêdit verbo
nostro per epistolam, hunc notate, & ne commisceamini cum illo, ut con-
fundatur : Et nolite quasi inimicum existimare, sed corripite ut fratrem. 15
Ipse autem Dominus pacis, det vobis pacem sempiternam in omni loco. Do- 16
minus sit cum omnibus vobis. Salutatio, meâ manu Pauli : quod est signum 17
in omni epistola : ita scribo. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus 18
vobis. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * وَقَدْ سَمِعْنَا اَنْ فِيكُمْ قَوْم بِلَا تَرْتِيب لَا يَعْمَلُونَ شَيْئًا * بَلْ يَدُورُونَ فِي ٱلْفُضُولِ * فَمِثْل
12 هٰؤُلَاءِ نُوصِيهِمْ وَنَسْأَلُهُمْ بِرَبِّنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * اَنْ يَعْمَلُوا اَعْمَالَهُمْ بِسُكُوتٍ وَيَأْكُلُوا خُبْزَهُمْ *
13 * وَاَنْتُمْ اَيُّهَا ٱلْاِخْوَة اِذَا عَمِلْتُمْ خَيْرًا فَلَا تَضْجَرُوا * وَاِنْ يَكُنْ فِيكُمْ اَحَدٌ لَا يُطِيعُ قَوْلَنَا
14 فِي ٱلرِّسَالَةِ * فَاوْسِمُوهُ وَلَا تُخَالِطُوهُ لِيَسْتَحِيَ * وَلَا تَحْسِبُوهُ كَعَدُوٍّ بَلْ عَاتِبُوهُ كَأَخٍ * وَرَبُّ
15 ٱلسَّلَامَةِ نَفْسُهُ يُعْطِيكُمُ ٱلسَّلَامَةَ كُلَّ حِينٍ وَفِي كُلِّ حَالٍ * اَلرَّبُّ مَعَكُمْ اَجْمَعِينَ * اَلسَّلَامُ
16 بِيَدِي بُولُصَ ٱلَّذِي هُوَ عَلَامَة * هٰكَذَا اَكْتُبُ فِي كُلِّ رِسَالَةٍ * نِعْمَةُ رَبِّنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ
17 مَعَكُمْ اَجْمَعِينَ اٰمِين *
18

Audivimus enim quosdam esse inter vos, 11
absque ordine, nihil operantes : sed circumvagantur, negotiis alienis *ultrò se immiscentes. Istiusmodi* hominibus *præcepimus, cósque rogamus per Dominum nostrum Jesum Christum, ut negotia sua cum quiete tractantes, suo pane vescantur. Vos autem, ô fratres,* bene- 13
facientes ne segnescatis. Quod si sit inter vos aliquis qui non obtemperet sermoni nostro in epistola contento, *hunc notate, & ne commercium habeatis cum eo, ut eum pudeat. Ne tamen ut inimicum ducatis illum, sed admonete ut fratrem. Et Dominus ipse pacis det vobis* 16
pacem semper, & omni modo. Dominus sit cum vobis omnibus. Salutatio meâ 17
manu Pauli, quod est signum quod ita scribo in omni epistola. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum vobis 18
omnibus, Amen.

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit Athenis.

* بِحَرْبِ ٱلرِّسَالَة * * وَكُتِبَتْ فِي اَثِينَا *

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ወእመቦ: ዘሊይትሌዘዝ : ለቅልክሙ : ታእሮ ዮ : በመጽሐፍ: ወሊትትሐወልዎ: ከመ:ይት
ኀፈር::=ፁ ወከመ : ጸላሊሰ: ሊትረስይዎ : ገሠጽዎ: ከመ: እኁክሙ::=ፁ ወውእቱ: አ
መላክ: ሰላመ:የሃሉ: መስሌክሙ: በኵሉ:ጊዜ: በኵሉ: ዘገበርክሙ : እግዚአብሔር : መ
ስለ : ኵልክሙ::=ፁ አማኅኩክሙ : በእዴየ : ለነ : ጸወሎስ: ወዝነቱ : ትእመርትየ: ውስ
ተ: ኵሉ : መጸሕፍትየ:: ከመዝ: እጽሕፍ::=ፁ ጸጋሁ : ለእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ:
መስለ:ኵልክሙ:ለሜን::=ፁ ለሰብለ:ተስሎንቄ::=ፁ

14 *Et si quis sit qui non auscultat sermoni vestro, demonstretis eum per epistolam &* 14
ne communicetis cum eo, ut pudefiat: ut inimicum ne existimetis eum, corripite 15
eum ut fratrem vestrum. Et ipse Deus pacis est vobiscum in omni tempore: in 16
omnibus quæ facitis, Deus sit cum vobis omnibus. Salutavi vos cum manu mea 17
ego Paulus, & hoc est signum meum in omni epistola mea : ita scribo. Gratia 18
Domini nostri Jesu Christi cum vobis omnibus, Amen.

Thessalonicensibus.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* TIMOTHEUM *prima.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAULUS Apostolus Jesu Christi secundùm imperium Dei Salvatoris nostri,
2 & Christi Jesu spei nostræ : Timotheo dilecto filio in fide. Gratia, misericordia
3 & pax à Deo Patre, & Christo Jesu Domino nostro. Sicut rogavi te ut remaneres
Epheси cùm irem in Macedoniam, ut denuntiares quibusdam ne aliter docerent,
Neque intenderent fabulis, & genealogiis interminatis : quæ quæstiones præstant 4
magis quàm ædificationem Dei, quæ est in fide. Finis autem præcepti est charitas 5
de corde puro, & conscientiâ bonâ, & fide non fictâ. A quibus quidam aberrantes, 6
conversi sunt in vaniloquium, Volentes esse legis doctores, non intelligentes neque 7
quæ loquuntur, neque de quibus affirmant.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رِسَالَة ٱلْقِدِّيسِ بُولُصَ ٱلْاُولَى اِلَى تِلْمِيذِهِ تِيمَاوُسَ * وَهِيَ فِي عَدَدِ ٱلرَّسَايِلِ عَاشِرَة *

* اَلْفَصْلُ ٱلْاَوَّلُ *

* قِرَاءَة ٱلْاَنْبُذِينِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلسَّادِسَةِ وَالْعِشْرِينَ *

1 * مِنْ بُولُصَ رَسُولِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ بِاَمْرِ ٱلْاِلٰهِ مُخَلِّصِنَا ٱلرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ رَجَائِنَا * اِلَى تِيمَاوُس
2 اَلْوَلَدِ ٱلْخَالِصِ فِي ٱلْاَمَانَةِ * نِعْمَة لَك وَرَحْمَة وَسَلَامَة مِنَ ٱلْاِلٰهِ اَبِينَا وَالرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ رَبِّنَا *
3 * كَمَا كُنْتُ سَاَلْتُكَ اِذْ مَضَيْتُ اِلَى مَكْدُونِيَا اَنْ تَقْعُدَ بِاَفَسُس * وَاَنْ تُوصِيَ قَوْمًا اَلَّا يُعَلِّمُوا
4 تَعْلِيمًا اٰخَرَ * وَلَا يَصْغَوْا اِلَى خُرَافَاتٍ وَنَسَبَاتٍ اَحْيَالٍ لَا يَعْبُرُ مَدَاهَا * اَلَّتِي اَوْلَى بِهَا اَنْ تُنْسِيَ
5 مُسَاجَرَاتٍ وَاسْتِبْكَاتٍ اَكْثَرَ مِنْ اَنْ تُنْسِيَ تَدْبِيرَ ٱللّٰهِ ٱلَّذِي فِي ٱلْاَمَانَةِ * وَاِنَّ نِهَايَة ٱلْوَصِيَّة
6 هِيَ ٱلْمَحَبَّة مِنْ قَلْبٍ نَقِيٍّ وَبَصِيرَةٍ صَالِحَةٍ وَاَمَانَةٍ لَا مِرَاءَ فِيهَا * وَهٰذِهِ ٱلْمَنَاقِبُ ٱلَّتِي خَابَ
7 مِنْهَا قَوْم * وَانْعَكَسُوا اِلَى كَلَامٍ بَاطِلٍ * مُرِيدِينَ اَنْ يَكُونُوا لِلشَّرِيعَةِ مُعَلِّمِينَ وَهُمْ لَا يَفْهَمُونَ
لَا ٱلَّتِي يَقُولُونَهَا وَلَا عَنْ اَيِّ ٱلْاَشْيَاءِ يُحَقِّقُونَ حُكْمَهَا * تَمَّ *

Epistola sancti PAULI prima
ad discipulum suum
TIMOTHEUM:
Quæ est in numero Epistolarum
decima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ sextæ.

1 A Paulo Apostolo Jesu Christi ex
mandato Dei Servatoris nostri Domini 2
Jesu Christi, spei nostræ: Ad Timotheum filium sincerum in fide. Gratia sit tibi, & misericordia, & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo Domino 3
nostro, Quemadmodum rogaveram te, quum abirem in Macedoniam ut maneres Epheси, utque præciperes quibusdam ne docerent aliam doctrinam, Neque attenderent deliriis & genealo- 4
giis progenierum quarum indeficiens est terminus, quæ potiùs nutriunt disceptationes & quæstiones, magis quàm nutriant conversationem Divinam quæ est in fide. At verò finis præcepti est cha- 5
ritas ex corde puro, & mente bona, & fide non simulata. Atque hæc sunt dogmata à quibus quidam aberrantes, 6
conversi sunt ad sermonem vanum, Volentes esse Legis Doctores : quum tamen non intelligant quæ dicunt, nec quarum rerum rationem asseverant. 7
Finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ለጢሞቴዎስ : ወተጽሕፈ : እንዘ : ሀሎ : ሎዎደቂያ::=ፁ

1 ፈ ጳውሎስ: ሐዋርያሁ: ለኢየሱስ: ክርስቶስ: በትእዛዘ: እግዚአብሔር: ወመድኅኒነ: ኢየሱ
2 ስ:ክርስቶስ:ተስፋነ::=ፁ ለጢሞቴዎስ:ወልደየ: ዘእፈቅር: በሃይማኖት:: ሰላመ:ለከ: ወሣ
ህል: ወጸጋሁ: ለእግዚአብሔር: ለነ: ወእግዚእነ : ኢየሱስ: ክርስቶስ::=ፁ
በደግማይ : ሰንበተ : መስከረመ::=ፁ
3 ወበከመ:ለስተበቍዕኩከ: ትኅበር:ሌፈሶን:ለመ:ለሐውር: መቄደንያ: ከመ:ትገሠጾ:ከመ:
4 ኢየመጽሉ: ካልኦ: ትመህርተ::=ፁ ወኢየመጽሉ: ሙኅደመተ : ወነገረ : ዘይፈጥሩ :በዘ:
5 ይስዕቱ: ወየመጽሉ: ተኅለፎ:ወየኅድጉ:ሕገ:እግዚአብሔር: ዘበ: ሃይማኖት::=ፁ ወመ
ፃሮቅቱ : ለትእዛዝ: ተፈቅሮ:በንጹሕ: ልብ : ወሠናይ : ኅሪ: ወሃይማኖት: ዘለንበለ: ኑፈ
6 ቁ::=ፁ እስመቦ: እለ: ዐውከኩ: ወገብሉ: ውስተ: ነገረ: ኍንቱ::=ፁ ወእንዘ ፡ ይፈቅዱ:
7 መመህረነ: ይኩኑ: ኢየአመሩ፡ ዘለኢሆሙ: ይነብቡ::=ፁ

Ad TIMOTHEUM: & scripta fuit quum esset Laodiceæ.

CAP. I.

1 PAulus Apostolus Jesu Christi in mandato Dei & Servatoris nostri Jesu Christi,
promissionis nostræ, Timotheo filio meo quem diligo in fide: Pax tibi, & 2
misericordia, & gratia Dei patris nostri, & Domini nostri Jesu Christi.

Secundo Sabbato Septembris.

Et quemadmodum rogavi te ut permaneres Epheси quum proficiscerer Macedoniam, 3
ut imperares iis ut non introducerent aliam doctrinam: Et non introducerent fa- 4
bulas & sermones Poëtarum, quibuscum seducunt, & introducunt quæstiones, & rejiciunt legem Dei quæ est in fide. Et finis mandati est charitas in puro corde, 5
& bonâ conscientiâ, & fide sine hæsitatione. Quia fuerunt qui recesserunt, & 6
conversi sunt in sermones inanes : Et volentes doctores esse, nesciunt quæ ipsimet 7
loquuntur.

Digitized by Google

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΙΜΟΘΕΟΝ Α'. ΚΕΦ. Α'. Β'. Γ'. Δ'.

Scimus autem quia bona lex, si quis eâ legitimè utatur:
8 Οἴδαμεν ὃ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως (δ) χρῆται·
Sciens hoc, quia justo lex non est posita, *exlegibus verò* & non subditis, impiis
9 εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι
& peccatoribus, sceleratis & contaminatis, patricidis & matricidis, homi-
καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, (ε) πατρολῴαις καὶ μητρολῴαις, ἀνδρο-
cidis, Fornicariis, masculorum concubitoribus, plagiariis, mendacibus, perjuris,
10 φόνοις, Πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσαις, ἐπιόρκοις,
& si quid aliud sanæ doctrinæ adversatur: Secundùm Evan-
11 καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ (ζ) διδασκαλίᾳ ἀντίκειται· Κατὰ τὸ εὐαγ-
gelium gloriæ beati Dei, quod *creditus sum* ego. Et gratiam habeo
12 γέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου Θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. (η) Καὶ χάριν ἔχω Β'
roboranti me Christo Jesu Domino nostro, quia fidelem me existimavit, ponens
τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος
in *ministerium*, Eum priùs *existentem* blasphemum, & *persecutorem*, & *contumeliosum*:
13 εἰς διακονίαν, Τὸν πρότερον (ϑ) ὄντα βλάσφημον, καὶ διώκτην, καὶ ὑβριστήν·
sed misericordiâ consecut⁹ sum, quia ignorans feci in incredulitate. Superabundavit
14 (ι) ἀλλ' ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ. Ὑπερεπλεόνασε
autem gratia Domini nostri cum fide & dilectione *illa* in Christo Jesu. Fidelis
15 ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, Ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον
sermo, & omni acceptione dignus; Quia Christus Jesus venit in hunc mundum
ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην,
peccatores *servare*, quorum primus sum ego. Sed *propter hoc* misericordiâ consecut⁹ sum,
16 ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται (κ) Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν ἅπασαν μακροθυμίαν, πρὸς
ut in me primo ostenderet Jesus Christus omnem *longanimitatem*, ad
ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Τῷ δὲ
informationem *futurorum credere in illo* in vitam æternam. *Ipse* autem
17 βασιλεῖ τῶν αἰώνων ἀφθάρτῳ, (λ) ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ Θεῷ τιμὴ καὶ δόξα εἰς
regi sæculorum immortali, invisibili, soli *sapienti* Deo honor & gloria in
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, 18
sæcula sæculorum. Amen. Hoc præceptum commendo tibi,
Γ' τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν
fili Timothee, secundùm præcedentes in te prophetias, ut milites in
illis *pulchram* militiam, Habens fidem & bonam conscientiam: quam quidam
αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, Ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν· ἣν τινες 19
repellentes, circa fidem naufragaverunt. Quorum est Hymenæus &
ἀπωσάμενοι, περὶ τὴν πίστιν (μ) ἐναυάγησαν. Ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ 20
Alexander, quos tradidi Satanæ, ut discant non blasphe-
Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφη-
mare.
μεῖν.

CAP. II. β'.

Δ' Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων, ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχὰς, ἐντεύξεις, 1
Adhortor igitur primùm omnium, fieri obsecrationes, orationes, postulationes,
gratiarum actiones, pro omnibus hominibus: Pro regibus, & omnibus
ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων· Ὑπὲρ βασιλέων, καὶ πάντων 2
in sublimitate *existentibus*, ut quietam & tranquillam vitam *degamus* in omni
τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἥσυχον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ
pietate & *honestate*: Hoc enim *pulchrum* & acceptum coram Sal-
εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι· (α) Τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Σω- 3
vatore nostro Deo: Qui omnes homines vult *servari*, & ad agnitionem
τῆρος ἡμῶν Θεοῦ· Ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν 4
veritatis venire. Unus enim Deus, unus & mediator Dei & hominum, homo
ἀληθείας ἐλθεῖν. Εἷς γὰρ Θεὸς, εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος 5
Christus Jesus:
Χριστὸς Ἰησοῦς·

MS. A. (δ) χρήσηται· (ε) πατρολῴαις καὶ μητρολῴαις, (ζ) διδασκαλίᾳ *· Κατὰ τὸ (η) Χάριν ἔχω (ϑ) ὄντα με βλάσφημον, (ι) ἀλλὰ (κ) Χριστὸς Ἰησοῦς (λ) ἀοράτῳ, μόνῳ Θεῷ τιμὴ, (μ) * ἐναυάγησαν. ΚΕΦ. β'. MS. A. (α) Τοῦτο καλὸν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Scimus autem legem esse bonam, si quis juxta legem conversetur in ea: Sciens ju- 9
stis legem non esse positam, sed injustis, & rebellibus, & impiis, & sceleratis, & fraudulentis, & iis qui puri non sunt: & iis qui percutiunt patres suos, & iis qui percutiunt matres suas, & homicidis: Et scor- 10
catoribus, & concubitoribus masculorum, & furibus ingenuorum, & mendacibus, & transgressoribus jurisjurandi, & cuilibet rei quæ adversatur sanæ doctrinæ Evangelii 11
gloriæ Dei benedicti, quod mihi concreditum est. Et gratias ago ei qui me corrobo- 12
rat, Domino nostro Jesu Christo, qui me existimavit fidelem, méque constituit ad ministerium suum. Me qui priùs blasphe- 13
mus fueram, & persecutor, & contumelio- sus: sed misericordiam consecutus sum, quia ignorans feceram absque fide. At mul- 14
tiplicata est in me gratia Domini nostri, & fides & dilectio quæ est per Jesum Christum. Fidelis ille sermo, & dignus qui recipiatur, 15
nempè Jesum Christum venisse in mundum, ut servaret peccatores, quorum primus ego sum. Sed ideò mei misertus est, ut in me 16
primò ostenderet Jesus Christus omnem longanimitatem suam, ad exemplum eorum qui crediturí sunt in ipsum, in vitam æternam. Regi autem sæculorum incorruptibili, & in- 17
visibili, qui quidem est unus Deus, honor & gloria in sæculum sæculorum, Amen. Hoc præceptum commendo tibi, fili mi Ti- 18
mothee, juxta primas prophetias quæ extiterunt de te, ut milites in eis bonam istam militiam, Cùm fide & conscientia bona. 19
Illi enim qui hanc à se repulerunt, fide evacuati sunt: Sicut Hymenæus & Alexander, 20
quos tradidi Satanæ, ne sint maledici.

CAP. II.

Deprecationum. 2.

Obsecro te igitur, ut ante omnia deprecationem offeras Deo, & orationem, & inter- 1
pellationem, & gratiarum actionem pro omnibus hominibus: Pro regibus, & 2
magnatibus, ut habitationem pacatam & quietam habitemus cum omni reverentia Dei, & puritate. Hoc enim bonum est & 3
acceptum coram Deo Servatore nostro, Qui quidem vult omnes homines servari, 4
& converti ad agnitionem veritatis. Unus 5
enim est Deus, & unus est mediator Dei & hominum, homo Jesus Christus,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Scimus quòd bona est lex ei qui facit secundùm normam ejus. Scitis simi- 8
liter quòd non justis constituta est lex, sed peccatoribus, & sceleratis, & 9
contumeliosis discedentibus à justitia, immundis, patricidis, & matricidis,
animæcidis, Scortatoribus, & euntibus super virum, plagiariis, mendacibus, 10
& jurantibus in mendacio. Et sunt etiam alia in quibus resistunt doctrinæ
vitæ: Secundùm evangelium gloriæ beati Dei, quod concreditum est mihi. 11
Gratias ago ei qui confidit mihi, & confirmavit me in Christo Jesu Domino no- 12
stro, quia fidelem constituit me ad ministerium suum.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

8 Scimus autem quia bona est lex, si quis eâ legitimè utatur: Sciens hoc quia lex
9 justo non est posita, sed injustis, & non subditis, impiis, & peccatoribus, sceleratis,
& contaminatis, patricidis, & matricidis, homicidis, Fornicariis, masculorum con-
10 cubitoribus, plagiariis, mendacibus, & perjuris, & si quid aliud sanæ doctrinæ ad-
11 versatur, Quæ est secundùm Evangelium gloriæ beati Dei, quod creditum est
12 mihi. Gratias ago ei, qui me confortavit, Christo Jesu Domino nostro, quia fide-
13 lem me existimavit, ponens in ministerio: Qui priùs blasphemus fui, & perse-
cutor, & contumeliosus: sed misericordiam Dei consecutus sum, quia ignorans feci
14 in incredulitate. Superabundavit autem gratia Domini nostri, cum fide, & di-
15 lectione, quæ est in Christo Jesu. Fidelis sermo, & omni acceptione dignus;
Quòd Christus Jesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, quorum
16 primus ego sum. Sed ideò misericordiam consecutus sum: ut in me primo
ostenderet Christus Jesus omnem patientiam, ad informationem eorum, qui cre-
17 diturì sunt illi, in vitam æternam. Regi autem seculorum immortali, invisibili,
soli Deo, honor & gloria in secula seculorum. Amen. Hoc præceptum com- 18
mendo tibi, fili Timothee, secundùm præcedentes in te prophetias, ut milites in
illis bonam militiam, Habens fidem, & bonam conscientiam, quam quidam re- 19
pellentes, circa fidem naufragaverunt: Ex quibus est Hymenæus, & Alexander: 20
quos tradidi satanæ, ut discant non blasphemare.

CAP. II.

OBsecro igitur primùm omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, 1
gratiarum actiones, pro omnibus hominibus: Pro regibus, & omnibus qui 2
in sublimitate sunt, ut quietam & tranquillam vitam agamus, in omni pietate,
& castitate. Hoc enim bonum est, & acceptum coram Salvatore nostro Deo, 3
Qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. 4
Unus enim Deus, unus & mediator Dei & hominum, homo Christus Jesus. 5

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * قِرَاءَةُ البَلْمَا مِنَ الجُمْعَةِ السَّادِسَةِ وَالعِشْرِينَ * * وَنَحْنُ نَعْلَمُ اَنَّ الشَّرِيعَةَ جَيِّدَةٌ اِنْ
9 اَسْتَعْمَلَهَا اَحَدٌ بِمُقْتَضَاهَا * وَهٰذَا فَاعْلَمْهُ اَنَّ الشَّرِيعَةَ لَمْ تُوضَعْ لِصِدِّيقٍ بَلْ لِلْاَثَمَةِ وَلِلَّذِينَ
10 لَا يَخْضَعُونَ وَالْمُنَافِقِينَ وَالْخُطَاةِ * لِلْعَادِمِينَ الْبِرَّ * وَلِلدَّنِسِينَ الضَّارِبِينَ اٰبَاءَهُمْ وَاُمَّهَاتِهِمْ *
لِقَاتِلِي النَّاسِ * لِلزُّنَاةِ * لِلْمُضَاجِعِينَ الذُّكُورَ * لِلْكَذُوبِينَ * لِلْحَالِفِينَ * وَاَيِّ رَذِيلَةٍ
11 اُخْرَى تُعَانِدُ التَّعْلِيمَ الْمُعَافِي * اَلْمَحْصُوصَ بِلِسَانِ مَجْدِ الْاِلٰهِ الْمَغْبُوطِ الَّتِي اُوْعِيتُ اَنَا عَلَيْهَا *
12 * قِرَاءَةُ لِكَبْرِيَانُوسَ وَيُوسْتِينَهْ * * وَلِيَسُوعَ الْمَسِيحِ رَبِّنَا الْمُؤَيِّدِ اِيَّايَ مِنْهُ عَلَى * لِاَنَّهُ
13 حَسِبَنِي بِهِ اَمِينًا * اِذْ جَعَلَ فِي خِدْمَتِهِ * مَنْ كَانَ اَوَّلًا مُفْتَرِيًا وَمُضْطَهِدًا وَسَائِمًا * لٰكِنِّي
14 رُحِمْتُ لِاَنِّي فَعَلْتُ هٰذَا بِعَدَمِ تَصْدِيقٍ اِذْ جَهِلْتُ * فَتَزَايَدَتْ كَثِيرًا بِهِ رَبُّنَا مَعَ اَمَانَتِي
وَمَحَبَّتِي الَّتِي بِحَسَبِهَا بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ * ثُمَّ * * اَلْاَحَدُ الْحَادِي وَالثَّلَاثُونَ بَعْدَ الْعَنْصَرِ *
15 * صَادِقٌ اَلْقَوْلُ وَلِكَافَةِ الْقَبُولِ اَهْلًا * اَنَّ يَسُوعَ الْمَسِيحَ جَاءَ اِلَى الْعَالَمِ * لِيُخَلِّصَ الْخُطَاةَ الَّذِينَ
16 اَوَّلُهُمْ اَنَا هُوَ * لٰكِنِّي مِنْ اَجْلِ هٰذَا رُحِمْتُ لِكَيْ فِي الْاَوَّلِ مِنْهُمْ يُوضِحَ يَسُوعُ الْمَسِيحُ كَافَةَ
طُولِ اَنَاتِهِ * مِثَالًا وَرَسْمًا لِلْمُزْمِعِينَ اَنْ يُؤْمِنُوا بِهِ لِلْحَيَاةِ الْاَبَدِيَّةِ * وَلِلْمَلِكِ الدُّهُورِ الَّذِي
17 لَا يَبْلَى وَلَا يُرَى اَلْحَكِيمِ وَحْدَهُ اللّٰهِ * لَهُ الْكَرَامَةُ وَالْمَجْدُ اِلَى اٰبَادِ الدُّهُورِ حَقًّا *
18 * قِرَاءَةُ الْاَرْبِعَا مِنَ الْجُمْعَةِ السَّادِسَةِ وَالْعِشْرِينَ * * يَا وَلَدِي تِيمُوثَاوُسُ هٰذِهِ الْوَصِيَّةُ
19 اَسْتَوْدِعُكَ الْحِصَّةَ بِالنُّبُوَّاتِ الْمُتَقَدِّمَةِ عَنْكَ * اَنْ تُجَنِّدَ الْجُنْدَ النَّفِيسَ * حَاوِيًا اَمَانَةً
20 وَبَصِيرَةً صَالِحَةً * الَّتِي لَمَّا اَبْعَدَهَا قَوْمٌ عَرَضُوا عَنِ الْاَمَانَةِ * اَلَّذِينَ مِنْهُمْ اِيمَانَاسُ وَالْاِكْسَنْدُرُسُ *
اَلَّذِينَ دَفَعْتُهُمَا اِلَى الشَّيْطَانِ لِيُؤَدَّبَا فَلَا يَفْتَرِيَا * * اَلْفَصْلُ الثَّانِي * اِنْتَقِلْ اِلَى الصَّلِيبِ *
1 * اَلسَّبْتُ الثَّالِثُ وَثَلَاثُونَ بَعْدَ الْعَنْصَرِ * وَاَيْضًا لِاَوَّلِ يَوْمٍ مِنْ اَيْلُولَ * * وَاَسْاَلُكَ اِذًا قَبْلَ
2 كُلِّ شَيْءٍ اَنْ تُعْمَلَ طِلْبَاتٌ * صَلَوَاتٌ * تَضَرُّعَاتٌ * مَبَانِي * شُكْرِيَّاتٌ * مِنْ اَجْلِ النَّاسِ كُلِّهِمْ * مِنْ
اَجْلِ الْمُلُوكِ * وَجَمِيعِ ذَوِي الْبَلَاهَةِ وَالْخُطُوطِ الْحَسِيَّةِ لِيَقْضُوا فِي عُمْرِ هَادِئٍ وَسَاكِنٍ * بِكَافَةِ
3 4 اَلدِّيَانَةِ الْبَهِيَّةِ وَالطَّلَاقَةِ * فَهٰذَا جَيِّدٌ وَمَقْبُولٌ اَمَامَ الْاِلٰهِ مُخَلِّصِنَا * اَلْمُرِيدِ كَافَّةَ النَّاسِ يَخْلُصُونَ
5 وَاِلَى مَعْرِفَةِ الْحَقِّ يُقْبِلُونَ * لِاَنَّ الْاِلٰهَ وَاحِدٌ * وَسِيطُ اللّٰهِ وَالنَّاسِ وَاحِدٌ * اَلْاِنْسَانُ يَسُوعُ الْمَسِيحُ *

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ sextæ.

Nos autem scimus Legem esse bonam, 8
si quis ea juridicè utatur. Et hoc sciat 9
Legem non fuisse positam justo, sed sceleratis, & qui se non subdunt, & impiis, & peccatoribus, justitiâ destitutis, ac prophanis, percutientibus patres suos & matres suas, interfectoribus hominum, Fornicariis, masculorum concubitoribus, 10
mendacibus, fraudulentis, & cuilibet alii abominationi quæ adversatur doctrinæ sanæ, Congruæ Evangelio gloriæ 11
beati Dei, quod concreditum est mihi.

Lectio pro Cypriano & Justina.

Verùm Jesu Christo Domino nostro corroboranti me, gratias habeo, quòd me fidum tutúmque censuerit, collocans 12
in ministerio suo cum Qui prius erat 13
blasphemus, & persecutor, & contumeliosus: sed misericordiam sum consecutus, quòd id fecerim per incredulitatem, ignorans. Et plurimùm abundavit 14
gratia Domini nostri cum fide mea & dilectione mea quæ data est mihi per Jesum Christum. Finis.

Dominicâ trigesimâ primâ post Pentecosten.

Certus est sermo, & omni acceptione 15
dignus, quòd Jesus Christus venit in mundum ut servaret peccatores, quorum primus sum ego. Verùm ad hoc misericordiam adeptus sum, ut in me eorum 16
primo ostenderet Jesus Christus omnem longanimitatem suam, ad exemplar & normam iis qui crediturì essent in eum, in vitam æternam. Regi verò seculorum 17
incorrupto, & invisibili, soli sapienti Deo honor & gloria in æternitates seculorum, Vere.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ sextæ.

O fili mi Timothee, hoc commendo tibi 18
mandatum, consentaneum præcedentibus de te prophetiis, ut milites militiam illustrem: Possidens fidem & mentem bonam, quam 19
quum nonnulli repulissent, submersi sunt è fide. Ex quibus est Hymenæus & 20
Alexander, quos tradidi satanæ, ut puniantur, ac non blasphement. Omitte usque ad crucem.

CAP. II.

Sabbatho trigesimo tertio post Pentecosten. Itémque pro prima die Septembris.

ROgo te igitur ante omnia, ut fiant 1
preces, orationes, obsecrationes, repetitæ postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, Pro regibus, 2
omnibusque nobilitate & sublimibus dignitatibus præditis: ut conserventur in ætate tranquilla & quieta, omni cum pietate nitidâ, atque hilaritate. Nam hoc bonum est & acceptum coram 3
Deo servatore nostro, Qui vult omnes 4
homines servari, & ad agnitionem veritatis venire. Deus enim unus est, mediator Dei & hominum unus, homo Jesus 5
Christus:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 እንዘ : ቀደሙ: ፅሩፍ: ለነ: ወሰዳዲ: ለፀለሊ : ወባሕቱ : ተሣህለኒ : እስመ : በሊያሌሮ: 14 ዝክርኩ:በሊላሚነ:::ፍ ወፈድፋደ : ጸጋሁ : ለእግዚአብሔር : በሳዕሌየ : በሃይማኖቱ : 15 ወበፍቅሩ: ለኢየሱስ : እግዚእነ:::ፍ እሙነ: ነገሩ : ወርቱዕ : ይትወከፍወ: በኵሉ: እስ መ: ኢየሱስ : ክርስቶስ : መጽአ : ውስተ : ዓለመ : ከመ፡ ያድኅኖሙ : ለኃጥኣነ : ወቀደሙ: 16 ኪያየ : ከመ : ያርኢ : በሳዕሌየ : ብዝኅ : ትዕግስቱ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ:: ወእኵኖ 17 ሙ : እርለየ : ለእለ: ሀለወሙ: ይእምኑ: ቦቱ:ለሕይወት: ዘለዓለም:::ፍ ለንጉሠ: ዘለ ይመውት : ወኢያስተርኢ: ላሎሳክ: ዘለዓለም : ዘሎቱ : ክብር : ወሕብስት : ለዓለመ: ዓለ መ:አሜን:::ፍ ር በር:ማርያመ:::ፍ

18 ዘንተ: ትእዛዘ: ለመሐፅንከ: ወልድየ: ጢሞቴዎስ: በነሙ:ተነቢዮ: ዘሳዕሌየ: ከመ:ትትጋደ 19 ል: ሠናየ:ገድለ:::ፍ እንዘ: ብኪ: ሃይማኖተ: ወሠናየ:ግዕዘ:: እስመ: ሀለው: እለ: ዐውከ 20 ኩ:እሙሃይማኖት : ወተሰብሩ:::ፍ እለ:ቴዎፍሎስ:ወለጊሰንድሮስ:እለ:መጠውኪወ: ለስይጣን: ይትቀነዩ:ሊይልመዱ:ፀሪፉ:::ፍ ዐ

1 ፀ ለስተበቍዐከ :ቀደሜ:ኵሉ:ትግበር:ለሱተ:ወስእለ: ወተጋንዮ: በእንተዝ:ጸልዩ:ሳዕለ: 2 ኵሉ : ሰብእ:::ፍ ወሳዕለ : ኵሉ: ነገሠት:ወመኳንንት: ከመ :በዕረፍ: ወበጽምዉ:ይኩ 3 ን: ኑብረትነ:በኵሉ:ጽድቅ:ወንጹሕ:::ፍ ዝኬ: ሠናይ: ወሳሩይ: በቅድመ:እግዚአብሔ 4 ር: ፍመድኅኒነ:::ፍ እስመ:ውእቱ : ይፈቅድ:ኵሉ: ሰብእ: ይሕየው: ወያእመርዋ:ለጽድ 5 ቅ::ፍ ለሐዲ: እግዚአብሔር : ወለሐዲ:ሓሩየ: እግዚአብሔር : ወሰብእ: ሊየሱስ: ክር ስቶስ : ዘኮነ : ሰብእ:::ፍ

Quum prius blasphemus eram, & persequutor, & maledictus: sed misertus est 13
mei, quia ignorans feci, non credendo. Et abundavit gratia Dei, per me in fide, & 14
in dilectione Jesu Domini nostri. Verus est sermo, & oportet ut recipiatur univer- 15
sè, quòd Jesus Christus venit in mundum ut servaret peccatores: & anticipavit me, ut ostenderet in me multitudinem patientiæ Jesu Christi, & ut essem exemplo 16
iis qui crediturì sunt in eo ad vitam æternam. Æterno regi immortali & invisi- 17
bili, Deo æterno, ei sit honos & gloria in seculum seculorum. Amen.

Pro tertiâ Mariâ.

Hoc mandatum commendo tibi, fili mi Timothee, secundùm prophetiam de me, ut certes bonum certamen, Habens fidem, & bonam conscientiam: quia fuerunt qui recef- 18
serunt à fide, & confracti sunt; Quorum sunt Temenæus, & Alexander, quos 19
tradidi satanæ, ut subditi sint, ne discant blasphemare. 20

CAP. II.

ROgo te ante omnia, ut facias preces, & petitiones, & supplicationes: propter- 1
eà orate pro omnibus hominibus: Et pro omnibus regibus, & potestatibus, ut 2
quietè & in silentio sit vita nostra in omni justitia & puritate. Hoc bonum & 3
approbatum est coram Deo, & Servatore nostro: Quia ipse vult ut omnis homo 4
vivat, & agnoscat veritatem. Unus Deus, & unus electus Dei & hominum, Je- 5
sus Christus qui factus est homo,

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α'. ΚΕΦ. Δ'. Ε'. ς'.

Dans ſemetipſum redemptionem pro omnibus, teſtimonium temporibus *propriis:*
6 Ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ (β) πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις·
In *quo* poſitus ſum ego prædicator & Apoſtolus, (veritatem dico *in Chriſto*, non
7 Εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος, (ἀλήθειαν (γ) λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ
mentior,) doctor Gentium in fide & veritate. Volo ergò
8 ψεύδομαι,) διδάσκαλος ἐθνῶν (δ) ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ. Βούλομαι οὖν
orare viros in omni loco, levantes puras manus, ſine
προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας, χωρὶς
ira & diſceptatione. Similiter & mulieres in habitu ornato,
9 ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. (ε) Ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ,
cum verecundia & *modeſtia ornare* ſeipſas, non in *cincinnis*, aut
μετ' αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτὰς, μὴ (ζ) ἐν πλέγμασιν, ἢ
auro, aut margaritis, vel veſte pretioſa: Sed (quod decet mulieres
10 χρυσῷ, ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ. Ἀλλ' (ὃ πρέπει γυναιξὶν
promittentes pietatem) per opera bona. Mulier in ſilentio diſcat,
11 ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν) δι' ἔργων ἀγαθῶν. Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω, Ε'
in omni ſubjectione. Mulieri autem docere non permitto, neque *auctoritatem uſurpare*
12 ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. (η) Γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν
viri, ſed eſſe in ſilentio. Adam enim primus formatus eſt, deindè Heva:
13 ἀνδρὸς, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὕα·
Et Adam non eſt ſeductus, *at* mulier ſeducta in *tranſgreſſione* fuit:
14 Καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ (θ) ἀπαπηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονε·
Salvabitur autem per filiorum generationem, ſi *manſerint* in fide, & dilectione, &
15 Σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ, καὶ
ſanctificatione cum *modeſtia*.
ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

MS. A. (β) πάντων καιροῖς ἰδίοις· Ὃ οὗ κἀγὼ ἐγὼ κήρυξ (γ) λέγω, οὐ ψεύδομαι,) (δ) ἐν πνεύματι καὶ (ε) Ὡσαύτως γυναῖκας (ζ) ἐν καταστολῇ κοσμίου, καὶ χρυσίῳ, (η) ..... γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, (θ) ἐξαπατηθεῖσα.

CAP. III. γ'.

5' Fidelis ſermo: Si quis epiſcopatum *expetit*, *pulchrum* opus deſiderat. Oportet
Πιστὸς ὁ λόγος· Εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. Δεῖ 1
ergò epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, unius uxoris virum, *vigilantem*, ſobrium, 2
οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, (α) νηφάλεον, σώφρονα,
ornatum, hoſpitalem, doctorem, Non vinolentum, non percuſſorem, *non turpis lucri cupidum:*
κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικὸν, Μὴ πάροινον, μὴ (β) πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ· 3
ſed modeſtum, *non pugnantem*, non cupidum *argenti*, *Propriæ* domui benè præpoſitum,
ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, Τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, 4
filios habentem *in ſubjectione* cum omni caſtitate: (Si autem quis *propriæ*
τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος· (Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου 5
domui præeſſe *non novit*, quomodò Eccleſiæ Dei *curam geret?*) Non *nuper inſitum:*
οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται;) Μὴ νεόφυτον· 6
ut non inaniter jactatus, in judicium incidat diaboli. Oportet autem illum &
ἵνα μὴ τυφωθεὶς, εἰς κρῖμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. Δεῖ (γ) δὲ αὐτὸν καὶ 7
teſtimonium bonum habere ab iis qui foris: ut non in opprobrium incidat, &
μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν· ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ, καὶ
laqueum diaboli. Diaconos ſimiliter pudicos, non bilingues, non vino *multo*
παγίδα τοῦ διαβόλου. Διακόνους ὡσαύτως σεμνοὺς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ 8
deditos, non turpe lucrum ſectantes, Habentes myſterium fidei in pura
προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, Ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ 9
conſcientia: Et hi autem probentur primùm, *deindè* miniſtrent
συνειδήσει· Καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν 10
inculpati exiſtentes. Mulieres ſimiliter *honeſtas*, non *calumniaſas*, ſo-
ἀνέγκλητοι ὄντες. Γυναῖκας ὡσαύτως (δ) σεμνὰς, μὴ διαβόλους, (ε) νη- 11
brias, fideles in omnibus. Diaconi ſint unius uxoris viri, *filiis*
φαλίους, πιστὰς ἐν πᾶσι. Διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων 12
benè *præſidentes*, & *propriis* domibus.
καλῶς προϊσταμένους, καὶ τῶν ἰδίων οἴκων.

ΚΕΦ. γ'. MS. A. (α) νηφάλιον, (β) πλήκτην· ἀλλὰ (γ) δὲ καὶ (δ) * σεμνὰς, (ε) νηφαλίους,

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 ܘܗܘ ܕܝܗܒ ܢܦܫܗ ܦܘܪܘܩܐ ܥܠ ܟܠ ܐܢܫ. ܗܘ ܕܐܬܝܗܒ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܙܒܢܗ. * ܘܐܢܐ ܐܬܝܗܒ
7 ܐܬܫܡܥ ܒܗ ܒܟܪܙܘܬܐ ܩܫܝܫܬܐ. ܩܪܝܢ ܐܢܐ ܕܐܡܪ ܫܪܪܐ ܠܐ ܓܠܝ. ܐܢܐ ܡܪܒܝ ܠܐ ܐܟܕܒ
8 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܒܫܪܪܐ. * ܒܥܐ ܐܢܐ ܕܢܨܠܘܢ ܓܒܪܐ ܒܟܠ ܐܬܪ. ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܝܝܐ ܪܡܝܢ
9 ܕܠܝܬ ܒܗܘܢ ܪܘܓܙܐ ܘܦܓܪ ܒܠܚܘܕ. * ܗܟܢܐ ܐܢ ܢܫܝܐ ܕܢܬܟܣܝܢ ܒܠܒܘܫ ܫܦܝܪ ܒܗܝܢ
ܘܒܬܣܝܡܘܬ ܣܗܕܘܬܐ ܘܙܟܘܝܘܬܐ ܕܢܬܟܣܝܢ ܢܫܐ ܐܢܘܢ. ܠܐ ܒܣܒܟ ܕܗܒ ܘܒܡܪܓܢܝܬܐ
ܐܘ ܒܠܒܘܫ ܕܝܩܪ. ܐܠܐ ܒܥܒܕܐ ܛܒܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܠܢܫܐ ܕܡܬܝܪܝܢ ܠܗܘܢ ܕܚܠܬܐ
ܒܝܪܐ. ܢܫܐ ܕܝܠܡܐ ܒܫܬܝܩܘ ܘܒܟܠ ܫܘܠܛܢܐ. * ܠܐ ܐܦܩܝܬ ܠܗ ܕܢܠܦ ܘܠܡܐܡܪ ܠܐ ܫܪܪܐ
ܐܠܐ ܕܢܗܘܐ ܒܫܬܝܩܘ. ܐܕܡ ܓܝܪ ܩܪܝܫ ܐܬܬܒܪܝ ܗܘܐ ܘܗܘܐ ܐܝܬ ܠܗ ܒܪ. ܘܐܕܡ ܠܐ ܐܬܛܥܝ
ܐܠܐ ܐܬܛܥܬ ܐܬܬܐ ܘܐܬܪܫܝܬ ܒܥܒܪܬܐ. ܘܐܬܬܐ ܬܬܪܦܐ ܒܒܢܝܗ ܐܢ ܩܝܡܝܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ
ܘܒܚܘܒܐ ܘܒܩܕܘܫܐ ܥܡ ܣܗܕܘܬܐ. ܘܒܬܘܠܬܐ.

* ܡܠܐ * ܝ *

* ܣ ܚܕܐ * ܒ * ܗܘ * ܒ *

12 * ܗܘ ܕܒܥܐ ܡܫܬܟܚ ܒܟܝܐ. ܒܥܐ ܐܢܐ ܕܢܗܘܐ ܒܫܡܫܢܐ ܐܦܣܩܘܦܐ. ܗܘ ܕܠܐ ܐܫܬܟܚ ܒܗ
ܥܒܝܪܐ. ܕܐܢܬ ܒܥܠ ܐܢܬܬܐ ܚܕܐ ܗܘ ܕܗܘܐ. ܘܐܘܣܦ ܠܐ ܢܗܘܐ ܒܫܡܫܢܐ ܐܠܐ ܒܪ
3 ܒܥܠ ܐܢܬܬܐ ܚܕܐ. ܘܫܠܝܛ ܗܘ ܒܒܝܬܗ ܛܒ. ܘܒܢܘܗܝ ܒܟܠ ܫܘܠܛܢܐ ܕܢܗܘܘܢ ܒܢܝ ܐܢܫ
4 ܚܫܝܒܝܢ. ܐܠܐ ܢܗܘܐ ܡܬܢܝܚ. ܠܐ ܓܣܝܪ ܡܠܐ. ܠܐ ܪܓܓ. ܠܐ ܓܒܝܐ ܕܟܣܦܐ. * ܗܘ ܕܫܦܝܪ
5 ܒܒܝܬ ܒܢܘܗܝ ܘܒܟܠ ܫܘܠܛܢܐ ܕܢܗܘܘܢ ܒܢܝ ܐܢܫ ܚܫܝܒܝܢ. ܘܐܢ ܐܢܫ ܠܐ ܝܕܥ ܠܡܫܪܪ
6 ܒܒܝܬ ܕܝܠܗ ܛܒ ܐܝܟ ܢܫܬܘܣ ܠܡܫܪܪ ܒܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܠܐ ܢܬܬ ܠܗ ܕܢܬܪܡ ܒܪ ܢܦܠ
7 ܒܕܝܢܐ ܕܫܛܢ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܛܒܐ ܡܢ ܒܪ ܐܢܫ ܕܠܐ ܢܬܛܥܐ ܘܢܦܠ ܒܚܪܦܐ
8 ܘܒܦܬܐ ܕܫܛܢ. * ܗܟܢܐ ܕܝܩܢܐ ܠܐ ܢܗܘܘܢ ܕܘܒܪ ܠܐ ܣܓܝ ܒܚܡܪܐ ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܓܒܝ
9 ܒܝܫ ܒܪ ܐܢܫ. ܘܢܢܛܪܘܢ ܒܪܙܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܒܟܠ ܕܟܝܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡܬܚܝܒܝܢ ܒܟܠ
10 ܡܕܡ. ܘܢܬܒܚܢ ܠܗܠܝܢ ܩܕܡ ܘܢܫܬܡܫܘܢ ܒܫܡܫܢܐ ܕܠܐ ܐܫܬܟܚ ܒܗܘܢ ܓܠܝ. ܗܟܢܐ
11 ܢܫܝ ܐܢܘܢ ܕܢܗܘܘܢ ܢܫܐ ܕܫܦܝܪ. ܠܐ ܡܫܬܡܥ ܒܗܘܢ ܡܠܐ ܒܝܫ. ܐܠܐ ܡܠܐ ܛܒ. ܘܒܟܠ
12 ܡܕܡ ܡܗܝܡܢ. ܠܐ ܓܒܝ ܒܪ ܐܢܬܬܐ ܚܕܐ ܗܘ ܕܗܘܐ. ܘܒܢܝܗ ܘܒܒܝܬܗ ܢܗܘܐ ܫܠܝܛ ܛܒ.

CAP. III.

Dominicâ ſecundâ poſt Epiphaniam. 3.

Fidelis eſt ſermo, Si quis deſiderat Preſ- 1
byteratum, opus bonum deſiderat. Oportet 2
autem eum eſſe Presbyterum, in quo nævus
non reperiatur, & qui fuerit maritus unius
uxoris: qui mente ſit vigilanti, & caſtus, at-
que compoſitus, diligens advenas, & do-
ctor: Non autem immoderatus in vino, ne- 3
que cujus manus ſit velox ad percutiendum:
ſed ſit manſuetus, & non litigioſus; neque
amator argenti. Sed probè gubernans do- 4
mum ſuam, & tenens liberos ſuos in ſubje-
ctione cum omni puritate. Si quis enim do- 5
mum propriam neſcit benè moderari, quo-
modo poterit Eccleſiam Dei gubernare?
Nec ſit recentis diſcipulatûs, ne efferatur & 6
incidat in judicium Satanæ. Oportet autem 7
illum bonum habere teſtimonium ab extra-
neis, ne incidat in opprobrium, & in laque-
um Satanæ. Eodem quoque modo Diaconi 8
ſint puri, neque loquantur duplicia, neque
ſint ad multum vinum proclives, neque dili-
gant lucra ſordida: Sed amplectantur ar- 9
canum fidei cum ſincera conſcientia. Atque 10
hi ipſi probentur primùm, & deindè mini-
ſtrent, quum culpâ caruerint. Sic etiam mu- 11
lieres ſint caſtæ, ſintque vigili monte, & fi-
deles per omnia; neque ſint calumniatrices.
Diaconi ſint, is qui unicam uxorem habue- 12
rit, beneque rexerit liberos ſuos & domum
ſuam.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ወመጠወ : ርእሶ : ቤዛ : ኵሉ : ወኮነ : ሰማዕተ : በዕድሜሁ፡=፡ ወሎቱ : ተሠየመ
7 ኩ : ሐዋርያ : ወእቤዱ : እውነ : እብል : ወሊይሔሱ : ተሠየሙኩ : መምህረ : ለአሕ
8 ዛብ : በሃይማኖት ፡ ወበጽድቅ፡፡=፡ ወእፈቅድ ሳዕይው : ይጸልዩ : በኵሉ : ገጽ : መ
9 ካን : ወያንሠሉ : እይዊሆሙ : ዘእንበለ : ነጕር ጋር : ወኑፋቄ፡፡=፡ ከማሁ : ለእስት
ኒ : ይትረሰዩ : በጸሎት : ይስርገዋ : ወበለእንጽሑ : ርእሶን : እመዝሙት : ለኮ : በለሐ
በለተ : ወርቅ : ወበባሕርይ : ወበለልባስ : ቅድው : ዘዕጹብ : ሂጡ : ወለኮ : በተፀፍሮ:
ለሠዕርቶን፡፡=፡

Et tradidit ſemetipſum redemptionem pro *omnibus*, *& factus eſt teſtis in* 6
tempore ſuo. Et ei conſtitutus ſum Apoſtolus, *& concionator*, *veritatem* 7
dico, *& non mentior*, *Conſtitutus ſum doctor Gentium in fide*, *& in veritate.*
Et volo viros orare in quocunque loco, *& ut levent manus ſuas*, *ſine murmu-* 8
ratione & hæſitatione. Sic mulieres amiciantur in oratione, *ornent ſeipſas etiam* 9
cum puritate à ſcortatione, *non cum ſunibus auri*, *& margaritis*, *& cum*
veſtimentis fragrantibus magni pretii, *& non cum concinnatione capilloru*
ſuorum:

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

6 Qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus, testimonium temporibus
7 suis: In quo positus sum ego prædicator & Apostolus, (veritatem dico, non
8 mentior,) doctor Gentium in fide, & veritate. Volo ergò viros orare in omni
9 loco, levantes puras manus sine ira, & disceptatione. Similiter & mulieres
in habitu ornato, cum verecundia & sobrietate ornantes se, & non in tor-
10 tis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa: Sed quod decet
11 mulieres, promittentes pietatem per opera bona. Mulier in silentio discat
12 cum omni subjectione. Docere autem mulieri non permitto, neque domina-
13 ri in virum; sed esse in silentio. Adam enim primus formatus est, deindè
14 Heva: Et Adam non est seductus, mulier autem seducta in prævaricatione
15 fuit. Salvabitur autem per filiorum generationem, si permanserit in fide, & dilectione, & sanctificatione cum sobrietate.

CAP. III.

1 Fidelis sermo: Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.
Oportet ergò episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, sobrium, 2
prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, Non vinolentum, 3
non percussorem, sed modestum; non litigiosum, non cupidum, Sed suæ 4
domui benè præpositum, filios habentem subditos cum omni castitate. Si 5
quis autem domui suæ præesse nescit, quomodò Ecclesiæ Dei diligentiam
habebit? Non neophytum: ne in superbiam elatus, in judicium incidat 6
diaboli. Oportet autem illum & testimonium habere bonum ab iis qui fo- 7
ris sunt, ut non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli. Diaconos 8
similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lu- 9
crum sectantes: Habentes mysterium fidei in conscientia pura. Et hi autem 10
probentur primùm: & sic ministrent, nullum crimen habentes. Mulieres 11
similiter pudicas, non detrahentes, sobrias, fideles in omnibus. Diaconi 12
sint unius uxoris viri: qui filiis suis benè præsint, & suis domibus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * البَاذِلُ ذَاتَهُ عِوَضَ فِدَآءً عَنِ الكُلِّ بِالشَّهَادَةِ فِي أَوْقَاتٍ سَلَفَ تَحْدِيدُهَا * الَّتِي جُعِلْتُ أَنَا نَذِيرًا
7 لَهَا وَرَسُولًا * أَقُولُ حَقًّا فَلَا أَكْذِبُ * مُعَلِّمًا لِلْأُمَمِ بِالْأَمَانَةِ وَالحَقِّ * تم * * السِّنْتُ *
8 * وَأُرِيدُ أَنْ يُصَلِّيَ الرِّجَالُ فِي كُلِّ مَكَانٍ إِذْ يَرْفَعُونَ أَيْدِيًا بِأَنْ بِلَا غَيْظٍ وَافْتِكَارٍ * وَكَذَلِكَ أُرِيدُ
9 النِّسَآءَ يُوسِّينَ ذَاتَهُنَّ بِحُلَّةٍ مُوَسَّاةٍ بِالاِسْتِحْيَاءِ وَالعِفَّةِ * لَا بِالضَّفَائِرِ وَالذَّهَبِ * لَا بِاللُّؤْلُؤِ وَالجَوَاهِرِ *
10 أَوْ بِثَوْبٍ فَاخِرٍ * بَلْ بِمَا يَلِيقُ بِالنِّسَآءِ الوَاعِدَاتِ أَنْ تُجَمِّلْنَ عِبَادَتَهُنَّ بِالأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ *
11 * وَلْتَتَعَلَّمِ الإِمْرَآةُ فِي السُّكُوتِ بِكَافَّةِ الخُضُوعِ * وَلَسْتُ آمُرُ امْرَآةً أَنْ تُعَلِّمَ وَلَا تَسْتَمِرَّ عَلَى
12 رَجُلٍ * بَلْ تَكُونَ فِي سُكُوتٍ * لِأَنَّ آدَمَ جُبِلَ أَوَّلًا ثم حَوَّا * وَآدَمُ لَمْ يُطْعَ * وَالإِمْرَآةُ لَمَّا
13 14 طُغِيَتْ حَصَلَتْ فِي المَعْصِيَةِ * وَسَتَخْلُصُ بِوِلَادَةِ الأَوْلَادِ * إِنْ ثَبَتْنَ فِي الأَمَانَةِ وَالمَحَبَّةِ وَالقَدَاسَةِ
15 بِالعِفَّةِ * ثم *

* اَلفَصْلُ الثَّالِثُ *

* قِرَاآةُ الخَمِيسِ مِنَ الجُمُعَةِ السَّادِسَةِ وَالعِشْرِينَ بَعْدَ العَنْصَرَةِ *

1 * صَادِقٌ القَوْلُ * مَنْ يَسْعَى أُسْقُفًا يَسْعَى عَمَلًا جَلِيلًا * فَيَنْبَغِي إِذًا أَنْ يَكُونَ الأُسْقُفُ لَا
2 نَاقِصًا * رَجُلَ امْرَآةٍ وَاحِدَةٍ * مُتَيَقِّظًا * عَفِيفًا * مُرَبِّيًا بِالوَرَعِ * مُحِبًّا لِلغُرَبَآءِ * ذَا تَعْلِيمٍ *
3 4 * لَا مُسْتَبِدًّا مِنَ الخَمْرِ * لَا جَارِحًا بِكَلَامِهِ * بَلْ وَدِيعًا * لَا مُخَاصِمًا * لَا مُحِبًّا لِلفِضَّةِ * فِيمَا يُدَبِّرُ
5 مَنْزِلَهُ حَسَنًا * لَهُ أَوْلَادٌ فِي طَاعَتِهِ بِكَافَّةِ النَّزَاهَةِ المُهَذَّبَةِ * فَإِنْ كَانَ أَحَدٌ مَا يَعْرِفُ يَقُومُ بِسِيَاسَةِ
6 مَنْزِلِهِ * فَكَيْفَ يَهُمُّ بِكَنِيسَةِ اللهِ * وَلَا يَكُونُ ذَا عَرْسَةٍ جَدِيدَةٍ فِي الأَمَانَةِ * لِئَلَّا يَتَصَلَّفَ فَيَسْقُطَ
7 فِي جِنَايَةِ المُحَالِ * وَيَجِبُ أَنْ يَكُونَ الَّذِينَ خَارِجَ البِيعَةِ يَشْهَدُونَ لَهُ شَهَادَةً حَسَنَةً * لِئَلَّا يَسْقُطَ فِي
8 التَّعْيِيرِ وَفَخِّ المُحَالِ * وَلْيَكُنِ الشَّمَامِسَةُ هَكَذَا مُهَذَّبِينَ * لَا ذَوِي كَلَامَيْنِ * وَلَا يَحْكُمُوا إِلَى
9 كَثِيرِ الخَمْرِ * لَا يَكُونُ تَكَسُّبُهُمْ مُسْتَقْبَحًا * لَهُمْ سِرُّ الأَمَانَةِ فِي بَصِيرٍ نَقِيٍّ * هَؤُلَآءِ
10 فَلْيَمْتَحِنُوا أَوَّلًا ثم فَلْيَخْدِمُوا إِذْ هُمْ بِلَا زَلَّةٍ * وَكَذَلِكَ النِّسَآءُ فَلْيَكُنَّ مُهَذَّبَاتٍ * غَيْرَ ثَرْثَارَاتٍ *
11 مُتَيَقِّظَاتٍ * نَقِيَّاتٍ فِي كُلِّ شَيْءٍ * وَلْيَكُنِ الشَّمَامِسَةُ رِجَالَ ذَوِي امْرَآةٍ وَاحِدَةٍ * فَلْيَثْبُتْ
12 بَنُوهُمْ وَبُيُوتُهُمْ حَسَنًا *

Qui semetipsum commutavit in compensationem redemptionis pro omnibus, cum testimonio in temporibus quorum destinatio præteriit: Cujus constitutus sum 6
ego monitor & Apostolus (veritatem dico, & non mentior) doctor Gentium cum fide & veritate. Finis. 7

Sabbatho.

Volo autem ut orent viri quovis in loco, 8
attollentes manus innocentes absque ira
& hæsitatione. Itidemque volo mulie- 9
res ornare sese stolâ ornatâ pudore &
castitate, non cincinnis, & auro, non
unionibus, ac gemmis, aut veste superbâ:
Sed ut decet mulieres pollicentes suam 10
se pietatem exculturas bonis operibus.
Discatque mulier cum silentio, omni 11
cum subjectione. Neque permitto mulieri 12
docere, nec authoritatem usurpare in vi-
rum, sed esse in silentio. Adam enim 13
plasmatus est prior, deindè Eva. Et 14
Adam non fuit seductus: sed mulier,
quum seducta fuisset, incidit in contu-
maciam. At servabitur per generatio- 15
nem liberorum, si manserint illæ in fi-
de, & charitate, & sanctimonia, cum
castitate. Finis.

CAP. III.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ sextæ post Pentecosten.

Verus est sermo, Qui appetit Episco- 1
patum, præclarum opus appetit. Opor- 2
tet igitur episcopum esse non imperfe-
ctum, virum uxoris unius, vigilantem,
castum, modestiâ ornatum, amatorem
peregrini, aptum ad docendum: Non 3
insolentem præ vino, non vulnerantem
verbis suis, sed mitem; non litigiosum,
non amatorem pecuniæ: Qui benè præ- 4
sit administrationi domus suæ, qui libe-
ros habeat sub obedientia sua, omni
cum honesta continentia. Nam si quis 5
nescit præesse directioni domus suæ, quo-
modò curam habebit Ecclesiæ Dei? Et 6
ne sit recens plantatus in fide, ne arro-
gantiâ ductus incidat in calumniam
fraudulenti. Oportet etiam ut qui ex- 7
tra Ecclesiam sunt, reddant ei testimo-
nium bonum, ne incidat in opprobrium
& laqueum fraudulenti. Diaconi quo- 8
que sint ita morati, non duplicis sermo-
nis, neque sint proni ad copiam vini, non
sit lucrum eorum turpe. Habentes my- 9
sterium fidei cum conscientia pura. Hi 10
probentur priùs, deindè ministrent, si
sint sine crimine. Eodemque modo muli- 11
eres sint morata, non obtrectatrices, vi-
giles, fidæ in omnibus rebus. Sintque 12
Diaconi viri uxoris unius, rectè ge-
rentes gubernationem liberorum suorum,
ac propriarum domorum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ፰ በጲጥሮስ : መንበብ : በር : ጣርያመ : በበዓለ : ለርብዓ : ጎበ : ይትነበብ:=
11 ዘእንበለ : በዘ : ይደልወን : ለለንስት : በትመህርተ : ጽድቅ : በመግባረ : ሠናይ:=: ብእ
12 ሲትኒ : በጽሎው : ትትመሀር : ወትትለዘዝ : በኵሉ:=: ወብእሲትሰ : ትመሀር : ሊናበ
13 ውሕ : ወሊትጫብል : ላዕለ : ብእሲ :: ደእሙ : በጽሎው : ተሣሉ::=: እስመ : ለደሙ :
14 ቀደመ : ተፈጥሮ : ወእመድኅረዚሁ : ሔዋ:=: ወለደመሰ : ሊሰሕተ : ብእሲት : ሰሕተት :
15 ወዐለወት:=: ወባሕቱ : ተሐዩ : በእንተ : ውሉደ : ለእመ : ነበሩ : በሃይማኖት : ወበተፋ
ቅሮ : ወቅድሰት : ወለእንጽሐ : ርእሶሙ::=:

1 ሶ እሙነ : ነገሩ:: 2 ዘይፈቅድ : ይሠየመ : ጳጳስ : ሠናየ : ግብረ : ፈተወ:=:
2 ወባሕቱ : ርቱዕ : ዘይሠየመ : ጳጳስ : ዘሊያደሉ : ለገጽ : ዘለሐተ : ብእሲተ : ለውሰበ ::
3 ብእሲ : ጠቢብ : ዘለንጽሐ : ርእሶ : ወመመህር : መገሠጽ : ወመፍቀሬ : ነግድ:=: ዘሊ
4 ይስቲ : ወይነ : ዘሊዘባጢ : ባቍዕ :: ዘሊይትጋለዝ : ወሊየፈቅር : ንዋየ:=: ዘሠናይ :
5 ለርዐዮተ : ቤቱ : ዘቦ : ውሉደ : ዘይትሌዘዝ : ዘነጹሕ : በኵሉ:=: ወዘሰ : ቤቶ : ሊይ
6 ክል : ሠሪዐ : እፎኑ : ቤተ : እግዚአብሔር : ያስተሐመም::=: ወሊይትዐባይ : ኀመ :
7 ሊይጸለል : ወሊይደቅ : ውስተ : መሠገርተ : ስይጣን:=: ወኒደ : ርቱዕ : ዘሰብለ : ለፍ
8 ለ : ይኅእድው : ኀመ : ሊይደቅ : ውስተ : ፅእለት : ወመሠገረተ : ሰይጣን:=: ወዘዲያቆናት
ኒ : ኀማሁ : ንጹሓነ : እለ : ሉሐዱ : ቃሎሙ : እለ : ሊያብዙኁ : ወይነ : እለ : ሊያፈቅ
9 ሩ : ረበጣ:=: እለ : የዐቅቡ : ምክረ : ሃይማኖቶሙ : በልብ : ንጹሕ:=:
10 ወሎሙኒ : ይቅድሙ : ለመክሮቶሙ : ወእመዝ : ይትለአኩ : ወሓሩዮን : እሙንቱ::=:
11 ወእንስትኒ : ኀማሁ : እለ : ላንጽሐ : ርእሶን : እለ : ሊያስተደጕጸ : ጠቢባተ : ወመአመ
12 ናተ : በኵሉ : ወይትለለካ:=: ወብእሲኒ : ዘለሐተ : ብእሲተ : ለውሰበ : ዘቦ : ውሉደ :
ዘሠናይ : ግዕዘ : ቤቱ:=:

Pro Petro lectio. Pro tertia Maria. Solennitate quadragesimæ, ubi legitur. 10

Sed cum iis quæ decent mulieres, in doctrina veritatis in opere bono. Mulier in si- 11
lentio discat, & subdita sit in omnibus. Et mulieri docere non permittimus, neque 12
dominari in virum; sed in silentio esse. Quia Adam primò creatus fuit, & postea 13
Heva: Et Adam non seduxit, mulier seduxit & prævarieata est. Tamen vivet 14
per filios, si manserint in fide, & charitate, & sanctificatione, & purgaverint seipsos. 15

CAP. III.

Idus sermo; Volēs fieri Papa, (i.e. Episcopus,) bonum opus desideravit. Veruntamē 1
oportet ut is fiat Papa, qui non est hypocrita, qui unam uxorem duxit, vir sapiens, qui 2
purgavit seipsum, & doctor, & reprehensor, & hospitalis, Qui non bibit vinum, qui 3
non percutit, aptus, qui non est litigiosus, & non est avarus, Cujus benè constituta 4
est domus, qui habet filios obedientes, qui purus est in omnibus. Et qui domum 5
suam non potest constituere, quomodò domum Dei curabit? Neque elatus sit, ut 6
non opprobrio sit, & incidat in vete satanæ. Et ulteriùs, oportet ut homines extra- 7
nei laudent eum, ne incidat in opprobrium & rete satanæ. Et quòd Diaconi si- 8
militer puri sint, quorum unus est jejuno, qui non abundant vino, qui non diligunt
lucrum: Qui custodiunt mysterium fidei eorum in corde puro. Et eos priùs 9
probent, & tunc ministrent, & approbati sint. Et mulieres similiter, quæ purga- 10
vêre seipsas, non pungentes, prudentes, & fideles in omnibus, & ministrent. 11
Et Diaconus sit vir qui unam uxorem duxit: qui habuit liberos, cujus benè mo- 12
rata est domus.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α'. ΚΕΦ. δ'. Ζ'. Η'. Θ'.

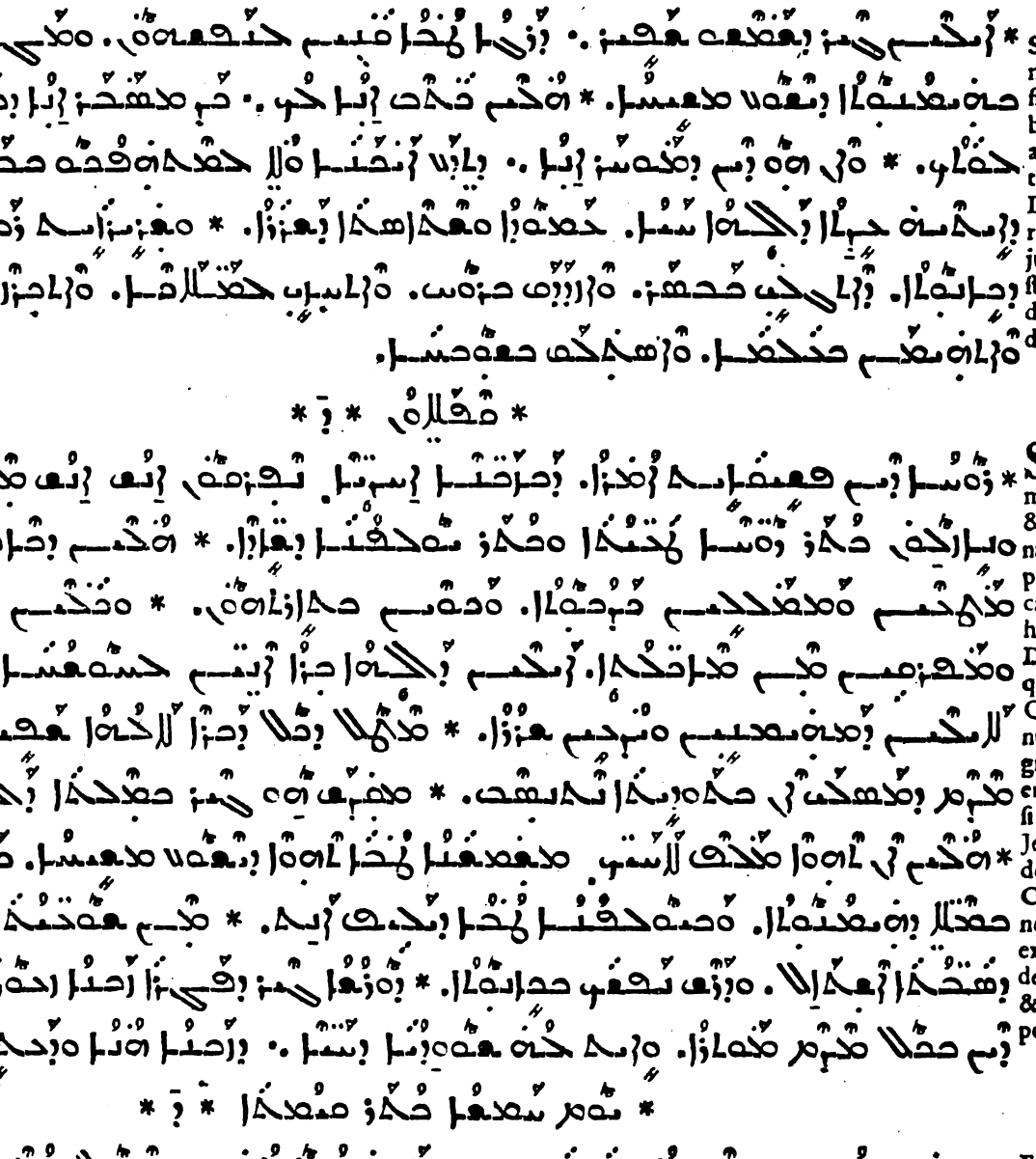
Nam benè *ministrantes*, gradum sibiipsis bonum *acquirunt*, & multam
13 Οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες, βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται, καὶ πολλὴν
libertatem in fide quæ in Christo Jesu. Hæc tibi scribo, sperans venire ad
14 παῤῥησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρός
te citò: Si autem tardavero, ut scias quomodò oporteat in domo Dei
15 σε (ζ) τάχιον· Ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ
conversari, quæ est Ecclesia Dei vivi, columna & firmamentum
ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, στύλος καὶ ἑδραίωμα
veritatis. Et manifestè magnum est pietatis *mysterium*: *Deus*
16 τῆς ἀληθείας. Καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· Θεὸς Ζ'
manifestatus est in carne, *justificatus* est in Spiritu, *visus* est angelis, *prædicatus* est in
ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν
Gentibus, *creditus* est in mundo, *receptus* est in gloria.
ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.

CAP. IV. δ'.

At Spiritus *diserte* dicit; Quia in novissimis temporibus *defecturi* quidam
1 Τὸ δὲ Πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες
fide, attendentes spiritibus *deceptoribus*, & doctrinis dæmoniorum,
τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις, καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων,
In hypocrisi *falsa* loquentium, cauteriatam habentium *propriam* conscientiam,
2 Ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, (α) κεκαυστηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν,
Prohibentium nubere, abstinere cibis, quos Deus creavit ad *acceptionem*
3 κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν
cum gratiarum actione fidelibus, & *cognoscentibus* veritatem: Quia omnis
4 μετ' εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς, καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν· Ὅτι πᾶν
creatura Dei bona, & nihil rejiciendum, cum gratiarum actione *sumptum*:
κτίσμα Θεοῦ καλὸν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετ' εὐχαριστίας λαμβανόμενον·
Sanctificatur enim per verbum Dei & orationem. Hæc *subjiciens* fra-
Ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀ- 5 6
tribus, bonus eris minister Jesu Christi, enutritus verbis fidei,
δελφοῖς, καλὸς ἔσῃ διάκονος (β) Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως,
& bonæ doctrinæ, quam assecutus es. At *profanas* & aniles fabulas
καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας, (γ) ἣν παρηκολούθηκας. Τὰς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους 7
rejice: exerce autem teipsum ad pietatem: Nam corporalis exercitatio ad
Η' παραιτοῦ· γύμναζε δὲ σαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. Ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς 8
modicum est utilis: at pietas ad omnia utilis est, promissionem habens
ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα
vitæ quæ nunc, & futuræ. Fidelis sermo, & omni acceptione dignus. In
ζωῆς τῆς νῦν, καὶ τῆς μελλούσης. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος. Εἰς 9
hoc enim & laboramus, & *probris afficimur*, quia *speramus* in *Deo* 10
τοῦτο (δ) γὰρ καὶ κοπιῶμεν, καὶ (ε) ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ
vivente, qui est Salvator omnium hominum, maximè fidelium. *Annuntia* hæc,
Θ' ζῶντι, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. Παράγγελλε ταῦτα, 11
& doce. Nemo tuam *juventutem* contemnat: sed exemplum esto
καὶ δίδασκε. Μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω· ἀλλὰ τύπος γίνου 12
fidelium, in verbo, in conversatione, in charitate, *in spiritu*, in fide,
τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν (ζ) ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει,
in castitate. Dum venio attende lectioni, exhortationi, do-
ἐν ἁγνείᾳ. Ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδα- 13
ctrinæ. Ne *neglige illud in te donum*, *quod datum est* tibi per prophetiam,
σκαλίᾳ. Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας, 14
cum impositione manuum presbyterii.
μετ' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου.

MS.A. (ζ) ἐν τάχει· Κεφ δ'. MS.A. (α) κεκαυστηριασμένων (β) Χριστοῦ Ἰησοῦ, (γ) ἧς (δ) γὰρ κοπιῶμεν, (ε) ἀγωνιζόμεθα, (ζ) ἀγάπῃ, ἐν πίστει,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Siquidem illi qui probè ministraverint, opti- 13
mum gradum comparant sibiipsis, & multam
fiduciam in fide Jesu Christi. Hæc tibi scri- 14
bo, sperans me brevi venturum ad te. Sin 15
autem tardavero, ut scias quomodo opor-
teat versari in domo Dei, quæ est Ecclesia
Dei viventis, columna & fundamentum ve-
ritatis. Et certè magnum est hoc arcanum 16
justitiæ, quòd manifestatus sit in carne, & ju-
stificatus in Spiritu, visúsque angelis, & prædicatus inter Gentes, & creditus in mundo, denique assumptus in gloria.

CAP. IV.

SPiritus autem perspicuè dicit, in novissi- 1
mis temporibus discessuros quosdam à fide,
& secuturos spiritus impostores, & doctri-
nam dæmoniorum: Qui habitu mentito im- 2
ponent, & loquentur mendacium; & erunt
cauterio notati in sua conscientia: Ac pro- 3
hibentes nubere: & abstinentes à cibis, quos
Deus creavit ut iis utantur, & gratias agant
qui sunt fideles, & cognoscunt veritatem.
Quoniam quicquid creatum est à Deo, bo- 4
num est; & nihil abominandum, si cum
gratiarum actione sumatur. Sanctificatur 5
enim per sermonem Dei, & orationem. Hæc 6
si doceas fratres tuos, bonus eris minister
Jesu Christi, te enutriens in sermonibus fi-
dei, & in doctrina bona quam didicisti.
Cæterùm à fatuis anicularum fabulis absti- 7
neto, & exerce teipsum in rectitudine. Nam 8
exercitatio corporis ad exiguum tempus pro-
dest: rectitudo verò in omnibus utilis est,
& habet promissionem vitæ tum hujus tem-
poris, tum futuri.

Feriâ quintâ post resurrectionem. 4.

Fidelis ille sermo, dignúsque qui recipiatur. 9
Propter hoc enim laboramus, & probris 10
afficimur, quòd speremus in Deo vivente, qui
est Servator omnium hominum, maximè fi-
delium. Hæc doce & præcipe. Et nemo 11
spernat adolescentiam tuam: sed forma esto 12
fidelibus in sermone & conversatione, &
charitate, & fide, & puritate. Usque dum 13
venero, sedulam nava operam in lectione,
& precatione, & doctrina. Neque spreveris 14
donum quod in te est, quod datum est tibi
cum prophetia, & per impositionem manûs
Presbyterii.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወእለሰ፡ ሠናየ፡ ይትለእኩ፡ እንተ፡ ተዐቢ፡ ሢመተ፡ ይግበሩ፡ ሎሙ፡፡ ጊ ወብዙኅ፡
14 ሞገስ፡ በፅኑ፡ በሃይማኖተ፡ ለየሱስ፡ ክርስቶስ፡=፡ ወዝኒ፡ ዘእጽሕፍ፡ ለከ፡ እትለመ
15 ኀ፡ ኅሙ፡ እብጽሐከ፡ ፍጡነ፡፡=፡ ወእመሰ፡ ጐንደይኩ፡ ከመ፡ ታለመር፡ ዘከመ፡ ት
ሠርዕ፡ ቤተ፡ እግዚአብሔር፡ ቤተ፡ ክርስቲያኑ፡ ለእግዚአብሔር፡ ሕያዉ፡ ዐምደ፡ ወ
16 ድይ፡ ለጽድቅ፡፡=፡ እስመ፡ ዐቢይ፡ ዘየለመኑ፡ መከራ፡ ለጽድቅ፡ ዘለስተርአየ፡ በለሠ
ጋ፡ ሰብአ፡ ፈጸድቅ፡ በመንፈስ፡ ወለእስተርአዮ፡ ለመላእክት፡ ወስብክመ፡ ወስተ፡ አለ
ዘብ፡ ወተአመንዎ፡ ወስተ፡ ዓለመ፡ ወዐርገ፡ በስብሐት፡፡=፡

Et qui benè ministrant, majus ministerium acquirunt sibi, & multam gra- 13
tiam habent in fide Jesu Christi. Et hæc scribo tibi, sperans quòd veniam 14
tibi citò. Et si moram fecero, ut cognoscas quomodò ordinare domum Dei, 15
videlicet *ecclesiam Dei vivi, columnam & fulcimen veritatis. Quia* 16
magnum est quod profitentur, mysterium veritatis, quod apparuit in carne humana, & justificatus fuit in Spiritu, & apparuit angelis, & prædicatus fuit inter Gentes, & fidem ei adhibuerunt in mundo, & ascendit in gloria.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

13 Qui enim benè ministraverint, gradum bonum sibi acquirent, & multam fiduci-
14 am in fide, quæ est in Christo Jesu. Hæc tibi scribo, sperans me ad te venire citó.
15 Si autem tardavero, ut scias quomodò oporteat te in domo Dei conversari, quæ est
16 Ecclesia Dei vivi, columna & firmamentum veritatis. Et manifestè magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, justificatum est in spiritu, apparuit angelis, prædicatum est Gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria.

CAP. IV.

1 SPiritus autem manifestè dicit; Quia in novissimis temporibus discedent quidam
2 à fide, attendentes spiritibus erroris, & doctrinis dæmoniorum, In hypocrisi
3 loquentium mendacium, & cauteriatam habentium suam conscientiam, Prohibentium nubere, abstinere à cibis, quos Deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, & iis qui cognoverunt veritatem. Quia omnis creatura Dei 4
bona est, & nihil rejiciendum quod cum gratiarum actione percipitur: Sanctifi- 5
catur enim per verbum Dei, & orationem. Hæc proponens fratribus, bonus eris 6
minister Christi Jesu, enutritus verbis fidei, & bonæ doctrinæ, quam assecutus es. 7
Ineptas autem, & aniles fabulas devita: exerce autem teipsum ad pietatem. Nam 8
corporalis exercitatio, ad modicum utilis est: pietas autem ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & futuræ. Fidelis sermo, & omni acceptione 9
dignus. In hoc enim laboramus, & maledicimur, quia speramus in Deum vi- 10
vum, qui est Salvator omnium hominum, maximè fidelium. Præcipe hæc, & doce. 11
Nemo adolescentiam tuam contemnat: sed exemplum esto fidelium, in verbo, in 12
conversatione, in charitate, in fide, in castitate. Dum venio, attende lectioni, 13
exhortationi, & doctrinæ. Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi 14
per prophetiam, cùm impositione manuum presbyterii.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* قِرَاءَةُ ٱلسَّبْتِ ٱلَّذِي قَبْلَ قُدَّاسِ ٱلْمَاءِ *

Lectio Sabbathi quod præcedit Missam aquæ (i. Epiphaniæ.)

13 * لِأَنَّ ٱلَّذِينَ يَخْدِمُونَ ٱلْخِدْمَةَ حَسَنًا يَصْطَنِعُونَ لِأَنْفُسِهِمْ دَرَجَةً جَلِيلَةً وَدَالَّةً جَزِيلَةً فِي ٱلْأَمَانَةِ
14 بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * ثُمَّ * هٰذِهِ ٱلْأَلْفَاظُ أَكْتُبُهَا إِلَيْكَ مُؤَمِّلًا ٱلْمَجِيءَ إِلَيْكَ سَرِيعًا * فَإِنْ أَبْطَأْتُ
15 فَلْتَعْلَمْ كَيْفَ يَجِبُ أَنْ تَتَصَرَّفَ فِي بَيْتِ ٱللهِ ٱلَّذِي هُوَ كَنِيسَةُ ٱلْإِلٰهِ ٱلْحَيِّ * عَمُودُ ٱلْحَقِّ
16 وَقَاعِدَتُهُ * هٰذِهِ ٱلْمَنَاقِبُ دَكَّرْتُهَا بِحَسَامَةِ سِرِّ ٱلدِّيَانَةِ ٱلْحَسَنَةِ * ٱلْإِلٰهُ ظَهَرَ بِيَسُوعَ * زُكِّيَ بِٱلرُّوحِ *
ظَهَرَ لِلْمَلَائِكَةِ * كُرِزَ بِهِ فِي ٱلْأُمَمِ * أُومِنَ بِهِ فِي ٱلْعَالَمِ * أُرْبِقِيَ بِمَجْدٍ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ *

CAP. IV.

1 * وَٱلرُّوحُ يَقُولُ جَهْرًا أَنَّ فِي ٱلْأَزْمِنَةِ ٱلْأَخِيرَةِ يَمْرُقُ قَوْمٌ مِنَ ٱلْأَمَانَةِ * فَيَصْغَوْنَ إِلَى أَرْوَاحٍ مُضِلَّةٍ *
2 وَتَعَالِيمِ ٱلْجِنِّ * بِتَظَاهُرِ أَقْوَالٍ كَاذِبَةٍ * مَكْوِيِّينَ فِي بَصَائِرِهِمْ * يَمْنَعُونَ ٱلتَّزْوِيجَ * وَيُبْعِدُونَ
3 ٱلْأَطْعِمَةَ ٱلَّتِي خَلَقَهَا ٱللهُ لِلْمُؤْمِنِينَ * وَٱلْعَارِفِينَ ٱلْحَقَّ لِيَسْتَعْمِلُوهَا بِشُكْرٍ *

* قِرَاءَةُ ٱلْجُمُعَةِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلسَّادِسَةِ وَٱلْعِشْرِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ * * لِأَنَّ كُلَّ أَبْدَاعِ ٱللهِ
4 حَسَنٌ * وَلَيْسَ شَيْءٌ مُسْتَعْمَلٌ بِشُكْرٍ مَرْذُولًا * لِأَنَّهُ يُقَدَّسُ بِكَلَامِ ٱللهِ وَبِٱلِٱبْتِهَالِ * ثُمَّ * * هٰذِهِ
5 6 إِذَا أَوْدَعْتَهَا لِلْإِخْوَةِ سَتَكُونُ لِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ خَادِمًا جَلِيلًا * مُتَرَبِّيًا بِأَقْوَالِ ٱلْأَمَانَةِ * وَأَوَامِرِ ٱلتَّعْلِيمِ
ٱلنَّفِيسِ ٱلَّذِي ٱتَّبَعْتَهُ * وَٱسْتَعْفِ مِنَ ٱلْأَقْوَالِ ٱلدَّنِسَةِ ٱلْعَجَائِزِيَّةِ * رُوضْ ذَاتَكَ فِي ٱلدِّيَانَةِ
7 ٱلْبَهِيَّةِ * فَإِنَّ ٱلرِّيَاضَةَ ٱلْجَسَدَانِيَّةَ هِيَ نَافِعَةٌ مُدَّةً يَسِيرَةً * فَأَمَّا ٱلْعِبَادَةُ ٱلْحَسَنَةُ هِيَ نَافِعَةٌ فِي
8 كُلِّ وَقْتٍ وَأَمْرٍ * إِذْ لَهَا مَوْعِدُ ٱلْحَيَاةِ ٱلْحَاضِرَةِ وَٱلْمُنْتَظَرَةِ *

* ٱنْتِقَالِ * ٱلْأَحَدُ ٱلرَّابِعُ وَثَلَاثُونَ ٱلْمَرْسُومِ بِرَكْعِي * * إِنَّ ٱلْقَوْلَ صَادِقٌ وَلِكَافَةِ ٱلْقَبُولِ
9 مَسْتُوجِبٌ * لِأَنَّنَا لِهٰذِهِ ٱلْحَالِ نَتْعَبُ وَنُعَيَّرُ لِأَنَّنَا تَوَكَّلْنَا عَلَى ٱلْإِلٰهِ ٱلْحَيِّ * ٱلَّذِي هُوَ مُخَلِّصُ
10 كَافَّةِ ٱلنَّاسِ * لَا سِيَّمَا ٱلْمُؤْمِنِينَ * هٰذِهِ وَصِّ بِهَا وَعَلِّمْ * وَلَا يَهُونَنَّ أَحَدٌ بِحَدَاثَتِكَ * لٰكِنْ صِرْ
11 12 لِلْمُؤْمِنِينَ رَسْمًا وَقُدْوَةً وَمِيَاسًا * فِي ٱلْكَلَامِ * فِي ٱلتَّصَرُّفِ * فِي ٱلْمَحَبَّةِ * فِي ٱلرُّوحِ * فِي ٱلْأَمَانَةِ * فِي
13 ٱلطَّهَارَةِ * إِلَيَّ أَنْ آتِيَ * أَصْغِ إِلَيَّ ٱلْقِرَاءَةِ * إِلَيَّ ٱلتَّعْزِيَةِ * إِلَيَّ ٱلتَّعْلِيمِ * وَلَا تَتَوَانَ فِي ٱلْمَوْهِبَةِ
14 ٱلَّتِي فِيكَ ٱلَّتِي أُعْطِيَتْهَا بِنُبُوءٍ * بِوَضْعِ أَيْدِي ٱلْقَسُوسِيَّةِ *

1 Qui enim benè ministraverint, gradum bonum sibi acquirent, & multam fiduciam in fide, quæ est in Christo Jesu. Hæc tibi scribo, sperans me ad te venire cito. 15 Si autem tardavero, scias quomodo oporteat te gerere in domo Dei, quæ est Ecclesia Dei vivi, columna veritatis, ac basis ejus. 16 Hæc dogmata memora, nempe magnitudinem mysterii bonæ pietatis: quod Deus apparuit in carne, justificatus est per spiritum, apparuit Angelis, prædicatus est inter Gentes, fides illi habita est in mundo, ascendit cum gloria.

CAP. IV.

1 SPiritus autem aperte dicit quòd postremis temporibus desciscent quidam à fide, & attendent spiritibus seductoribus, & doctrinis dæmonum, 2 Per simulationem sermonum falsorum: insti conscientiâ suâ, 3 Prohibentes matrimonium, & amoventes cibos quos Deus creavit fidelibus & scientibus veritatem ut iis utantur cum gratiarum actione.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ sextæ post Pentecosten.

4 Omnes enim creaturæ Dei, bonæ sunt: nec quicquam cum gratiarum actione adhibitum, est abominandum: 5 Quoniam sanctificatur per verba Dei, & precationem. Hucusque. 6 Hæc quum deposueris fratribus, eris Jesu Christo præclarus minister, ornatus sermonibus fidei, et præceptis nobilis doctrinæ quam sectatus es. Cæterùm sermones profanos aniles devita: recrea temetipsum illustri pietate. 8 Nam recreatio corporalis utilis est modico tempore: at verò recta pietas utilis est in omni tempore & negotio, ut quæ promissionem habeat vitæ præsentis ac futuræ. Omitte.

Dominicâ trigesimâ quartâ quæ connotatur nomine Zacchæi.

9 Sermo quidem verus est, & omni acceptione dignus, 10 Quòd hac de causa laboramus & probris afficimur, quòd freti simus Deo vivo qui est servator omnium hominum, præsertim fidelium. 11 Hæc hortare & doce. 12 Et nemo parvipendat juventutem tuam, sed esto fidelibus exemplar, norma, & mensura, in sermone, in conversatione, in charitate, in spiritu, in fide, in puritate. 13 Usquedum venero attende lectioni, hortationi, doctrinæ. 14 Et ne negligas donum quod in te est, quod datum est tibi cum prophetia, per impositionem manuum Presbyterii.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ዐ በጸሎተ ፡ ሊእስት፡=፦

1 ወመንፈስሰ ፡ ገሃደ ፡ ይነግር ፡ ከመ ፡ በደኅሪ ፡ መዋዕል ፡ የዐልዉ ፡ ሃይማኖቶሙ ፡ ለብዙኃን ፡
2 ወየጸምእዉ ፡ ለለጋንንት ፡ መስሐታን ፡ ወትምህርተ ፡ ሰይጣናት፡=፦ ዘይናፍቅ ፡ ነገረ ፡
3 ሐስት ፡: ዘነዱደነ ፡ ልብ፡=፦ እለ ፡ የሐርሙ ፡ እወሰቦ ፡ ወይክልሉ ፡ መባልዕተ ፡ ዘእግዚ
ለብሔር ፡ ፈጠረ ፡ ይሴስዩ ፡ ወያለአቱ ፡ ለመእመናን ፡ እለ ፡ ያለመርዋ ፡ ለጽድቅ፡:=፦
4 እስመ ፡ ኵሉ ፡ ተግበረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሠናይ ፡ ወለልቦ ፡ ግዱፈ ፡ ወሊ ፡ ኅትኒ ፡ ወይትወ
5 ኅፍዎ ፡ እንዘ ፡ ያለአቱ፡=፦ እስመ ፡ ይትቄደስ ፡ በቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕያው ፡ ወበ
6 ጸሎት፡:=፦ ወዘንተ ፡ መሀርኮ ፡ ለእኅዊከ ፡ ወትካውን ፡ ሥሩዩ ፡ ሳእከ ፡ ሊዮሱስ ፡ ክር
ስቶስ ፡ እንዘ ፡ ትሴስዮ ፡ ለቃለ ፡ ሃይማኖት ፡ ወዘሠናይ ፡ ትምህርተ ፡ ዘተሎከ፡=፦

፪ በጸጸሳት፡=፦

7 ወእበዮሙ ፡ ለርኩሳን ፡ ወለመድኃተ ፡ እቤራት ፡ ለግርና ፡ ርእሰከ ፡ ለጽድቅ፡=፦
8 እስመ ፡ ግረተ ፡ በለሠጋከ ፡ ለሕይጥ ፡ ትበቍዕ፡ ወጽድቀሰ ፡ ታሰልጥ ፡ በኵሉ ፡ ወባቲ ፡ ተስ
9 ፋ ፡ ሕይወት ፡ በዝ ፡ ዓለም ፡ ወበዘ ፡ ይመጽእ፡:=፦ ፱ እሙነ ፡ ነገሩ ፡ ወርቱዕ ፡ ይተወ
10 ኅፍዎ ፡ በኵሉ፡:=፦ እስመ ፡ በእንተዝ ፡ ነሠርሕ ፡ ወንፂሐል ፡ እስመ ፡ ተወክልነ ፡ በእግዚ
11 ለብሔር ፡ ሕያው ፡ መሕይዉ ፡ ለኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ወፈድፋደሰ ፡ ለመሀይመናን፡:=፦ ኧመ
12 ዝ ፡ ገለጽ ፡ ወመህር፡:=፦ ወለልቦ ፡ ዘያስተሊበይ ፡ ለወርዙትከ ፡ ወኵኖሙ ፡ ኦርለዮ ፡
13 ሳመሀይመናን ፡ ፀቀልከ ፡ ወበ፟ግበሪከ ፡ ወሂይማኖት ፡ ወበላእጽሉ፡:=፦ እስከ ፡ እመጽእ ፡
14 ተዐቀብ ፡ ለእብብ ፡ በመሂር ፡ ወበገለጸ፡:=፦ ወሊ ፡ ትስትት ፡ ጸጋሁ ፡ ዘላዕሌከ ፡ ዘወሀበከ ፡
መስለ ፡ ተነብዮ ፡ ወመስለ ፡ ሂሞተ ፡ እዴሆሙ ፡ ለጳጳሰት፡:=፦

CAP. IV.

In oratione mulierum.

1 ET Spiritus manifestè dicit, quòd in posterioribus temporibus prævaricabitur fides multorum, & attendent dæmonibus, 2 deceptoribus, & doctrinæ satanicæ, 3 Ambigui sermonis fallacis, quo incensum est nobis cor, Illicitum statuentes contrahere matrimonium, & prohibentes cibos quos Deus creavit ad cibandum, & ad gratias agendum pro fidelibus cognoscentibus veritatem. 4 Quia omne opus Dei bonum est, & non est rejectum quicquam, & accipiant illud gratias agentes: 5 Quia sanctificatur per verbum Dei vivi, & per orationem. 6 Et hæc doceto fratres tuos, & eris approbatus minister Jesu Christi, innutritus sermonibus fidei, & bonæ doctrinæ, quam assequutus es.

De Episcopis.

7 Et rejice immundas & aniles fabulas: subjice teipsum veritati. 8 Quia subjectio in corpore tuo ad modicum prodest: & veritas prodest in omnibus, & habet promissionem vitæ in hoc mundo, & in futuro. 9 Fidus sermo hic est, & dignus qui recipiatur universe. 10 Quia propterea laboramus & probris afficimur, quòd speravimus in Deo vitæ, vivificante omnes homines, & maximè fideles. 11 Sic præcipe, & doce. 12 Et nemo sit qui insipientem reputet juventutem tuam: & sis exemplar fidelium in sermone tuo, & in opere tuo, & fide, & puritate. 13 Usque dum veniam, attende lectioni in doctrina, & exhortatione. 14 Et ne rejicias gratiam ejus, quæ supra te est, quam dedit tibi cum prophetia, & cum impositione manuum episcoporum.

Digitized by Google

Hæc meditare, in his esto, ut tuus profectus manifestus sit *in* omnibus.
15 Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σῆ ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ (α) ἐν πᾶσιν.
Attende tibipsi, & doctrinæ: *persiste* illis: Hoc enim faciens, &
16 Ἔπεχε σαυτῷ, καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν, καὶ
teipsum *servabis*, & *audientes* te.
σεαυτὸν σώσεις, καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

CAP. V. ε'.

1 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελφούς· 1'
2 *Seniorem mulierem*, ut matrem: juvenculas, ut sorores, in omni castitate. Viduas honora,
3 Πρεσβυτέρας, ὡς μητέρας· νεωτέρας, ὡς ἀδελφάς, ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ. Χήρας τίμα, ΙΑ'
illas verè *viduas*. Si autem qua vidua filios, aut nepotes habet, *discant*
4 τὰς ὄντως χήρας. Εἰ δέ τις χήρα τέκνα, ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν
primùm *propriam* domum *bene* regere, & mutuam vicem reddere parentibus:
πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις·
hoc enim . est *pulchrum & acceptum* coram Deo. *At* verè vidua, &
5 τοῦτο γὰρ (α) ἐστι καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἡ δὲ ὄντως χήρα, καὶ
sola relicta, *fiducia* in Deum, & *instat* obsecrationibus, & orationibus
μεμονωμένη, ἤλπικεν ἐπὶ Θεὸν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι, καὶ (β) προσευχαῖς
6 nocte & die. *At delitiosa*, vivens mortua est. Et *hæc* *admone-*
7 νυκτὸς καὶ ἡμέρας. Ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκε. Καὶ ταῦτα παράγ-
tis, ut irreprehensibiles sint. Si autem quis *proprios*, & maximè
8 γελλε, ἵνα ἀνεπίλημπτοι ὦσιν. Εἰ δέ τις τῶν ἰδίων, καὶ μάλιστα
domesticos non *prospicit*, fidem negavit, & est infideli deterior. Vidua
9 (β) τῶν οἰκείων καὶ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται, καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. Χήρα
eligatur non minùs annorum sexaginta, quæ fuerit unius viri uxor, In
10 καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα, γεγονυῖα ἑνὸς ἀνδρὸς γυνὴ, Ἐν

operibus bonis testimonium habens, si filios educavit, si hospitio recepit, si
ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ
Sanctorum pedes lavit, si *afflictis sufficit*, si omne opus bonum
ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ
subsecuta est. Adolescentiores autem viduas *recusa*: cùm enim *lasciverint adversùs*
ἐπηκολούθησε. Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ (γ) καταστρηνιάσωσι 11
Christum, nubere volunt: Habentes damnationem, quia primam fidem
τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν· Ἔχουσαι κρῖμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν 12
abjecerunt. Simul autem & otiosæ discunt *circumeuntes* domos: non
ἠθέτησαν. Ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι περιερχόμεναι τὰς οἰκίας· οὐ 13
solùm *autem* otiosæ, sed & *nugaces*, & curiosæ, loquentes quæ non *decentia*.
μόνον δὲ ἀργαὶ, ἀλλὰ καὶ φλύαροι, καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα.
Volo ergò juniores nubere, filios procreare, *domum administrare*, nul-
Βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδε- 14
lam occasionem dare adversario maledicti gratiâ: Jam enim quædam
μίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· Ἤδη (δ) γάρ τινες 15
conversæ sunt retro Satanam. Si quis fidelis *aut quæ fidelis* habet viduas, *suffi-*
ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. (ε) Εἴ τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρ- 16
cias illis, & non gravetur Ecclesia, ut verè *viduis* sufficiat.
κείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.
Benè *præsidentes* presbyteri duplici honore digni habeantur, maximè *labo-*
ΙΒ' Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπι- 17
rantes in verbo & doctrina. Dicit enim Scriptura; Bovi trituranti non
ῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ, (ζ) Βοῦν ἀλοῶντα οὐ 18
ligabis os: &, Dignus operarius mercede suâ.
φιμώσεις· καὶ, Ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.

MS.A. (α) πᾶσιν. Κεφ. ε'. MS.A. (α) ἐστιν ἀπόδεκτον (β) οἰκείων (γ) καταστρηνιάσωσιν (δ) γὰρ ἐξετράπησάν τινες (ε) Εἴ τις πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω (ζ) Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα· καὶ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Hæc meditare, & in his esto, ut innotescat 15
omnibus te progressum fecisse. At attende 16
tibi ipsi & doctrinæ tuæ, & perdura in his.
Nam quum hæc feceris, teipsum servabis, &
eos qui te audiunt.

CAP. V.

SEniorem ne objurgaveris, sed adhortare 1
eum ut patrem; & eos qui sunt adolescentes,
ut fratres tuos. Et majores natu *mulieres*, ut 2
matres; & adolescentulas, ut sorores tuas
cum omni puritate. Viduas honora, eas quæ 3
viduæ sunt in veritate. Quòd si qua vidua 4
habet filios aut nepotes, discant primùm ju-
stitiam exercere in domesticos suos, & usuras
rependere parentibus suis. Hoc enim acce-
ptum est coram Deo. Ea porrò quæ verè est 5
vidua, & desolata, hujus spes est in Deo, &
perseverat in orationibus & deprecationi-
bus noctu & interdiu. Illa verò quæ versa- 6
tur in deliciis, mortua est vivens. Hæc præ- 7
cipe illis, ut irreprehensibiles sint. Si quis 8
enim eorum quos habet, & maximè eo-
rum qui sunt ejusmodi fidei, curam non
habet, iste abnegavit fidem, & deterior
est illis qui non credunt. Elige igitur vidu- 9
am illam quæ non sit minor annis sexaginta,
quæ fuerit unius viri, Et quæ habeat testi- 10
monium bonorum operum: Si educavit fi-
lios, si excepit advenas, si lavit pedes San-
ctorum, si refocillavit oppressos, si conver-
sata est in omni opere bono. Cæterùm à vi- 11
duis illis quæ sunt adolescentulæ, recede:
lasciviunt enim sibi adversùs Christum, &
student esse marito. Condemnatio autem 12
earum statuta est, quippe quæ rejecerint su-
am primam fidem. Quinetiam discunt pi- 13
gritiam, quum circumeant domos; nec so-
lùm pigritiam, sed & multiplicare sermones,
& agitare res vanas, & loqui quæ non opor-
tet. Volo igitur eas quæ adolescentulæ sunt, 14
nubere, & gignere liberos, & gubernare æ-
des suas; nec adversario dare ne unam qui-
dem occasionem maledicentiæ. Jam enim 15
cœperunt nonnulli deflectere post Satanam.
Si quis fidelis, aut si qua fidelis habet viduas, 16
alant eas, ne sint oneri Ecclesiæ: ut iis quæ
verè viduæ sunt, satisfaciat. Qui bene præ- 17
sunt Presbyteri, honore duplici digni habe-
antur, illi potissimum qui laborant in ser-
mone & doctrinâ. Dicit enim Scriptura; 18
Non obligabis os bovi dum triturat: &, Di-
gnus est operarius mercede suâ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ዘንተ : እንብብ : ወበዝ : ሀሉ : ከመ : ይትዓወቅ : ስለጡከ : ኵሉሂ ::=: 1
16 ዑቅ : እንከ : ርእስከ : በእንተ : ለንብቦ : ወእመሰ : ዘንተሂ : ገበርከ : ርእሰካሂ : ታድ
ኅን : ወዘረ : ደሕሎዐከ ::=:

ቲ በጲጥሮስ ::=:

1 ሊቀናተ : ሊታመጕጽ : ትለዘዝ : ከመዘ : ለላቡከ :: ወንሉሰንሂ : ከመዘ : ለለኅዊከ ::=:
2 ወለልሒቀናትኒ : ከመዘ : ለእመክ : ወለንሉሰትኒ : ከመዘ : ለለኅቲከ : እንዘ : ባኵሉ :
3 ትነጽሕ ::=: 1a ወለክብር : እቤረ : በለማነ ::=:

Hoc meditare, & in hoc esto: ut manifesta sit perfectio tua in omnibus. Attende 15
igitur tibi ipsi propter lectionem: & si hoc feceris, teipsum servabis, & eum qui 16
audiet te.

CAP. V.

De Petro.

SEniores ne increpato, præcipe, sicut patrem tuum; & juniores, sicut fratres tu- 1
os: Et mulieres natu grandiores, sicut matrem tuam; & juniores, sicut sorores 2
tuas: in omnibus castus existens. Et honora viduam verè. 3

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

15 Hæc meditare, in his esto: ut profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende ti-
16 bi, & doctrinæ: insta in illis. Hoc enim faciens, & teipsum salvum facies, & eos qui te audiunt.

CAP. V.

1 SEniorem ne increpaveris, sed obsecra ut patrem; juvenes, ut fratres; Anus,
2 3 ut matres; juvenculas, ut sorores, in omni castitate: Viduas honora, quæ verè
4 viduæ sunt. Si qua autem vidua filios, aut nepotes habet: discat primùm do-
mum suam regere, & mutuam vicem reddere parentibus: hoc enim acceptum est
5 coram Deo. Quæ autem verè vidua est, & desolata, speret in Deum, & instet ob-
6 secrationibus & orationibus nocte ac die. Nam quæ in deliciis est, vivens mor-
7 tua est. Et hoc præcipe, ut irreprehensibiles sint. Si quis autem suorum, &
8 maximè domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior.
9 Vidua eligatur non minùs sexaginta annorum, quæ fuerit unius viri uxor, In
10 operibus bonis testimonium habens, si filios educavit, si hospitio recepit, si Sanctorum pedes lavit, si tribulationem patientibus subministravit, si omne opus bonum subsecuta est. Adolescentiores autem viduas devita. Cùm enim luxuriatæ fuerint in Christo, nubere volunt: Habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt. Simul autem & otiosæ discunt circuire domos: non solùm otiosæ, sed & verbosæ, & curiosæ, loquentes quæ non oportet. Volo ergò juniores nubere, filios procreare, matresfamiliâs esse, nullam occasionem dare adversario maledicti gratiâ. Jam enim quædam conversæ sunt retro satanam. Si quis fidelis habet viduas, subministret illis, & non gravetur Ecclesia: ut iis, quæ verè viduæ sunt, sufficiat. Qui benè præsunt presbyteri, duplici honore digni habeantur: maximè qui laborant in verbo & doctrina. Dicit enim Scriptura; Non alligabis os bovi trituranti. Et; Dignus est operarius mercede suâ.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 16 * أُدرُسْ هٰذِهِ المَثَاقِبَ. فِي هٰذِهِ كُنْ. لِيَصِيرَ تَحَاحُكَ فِيهَا كُلِّهَا ظَاهِرًا. ثُمَّ. * الأَحَدُ. * احْفَظْ
دَاتَكَ وَدَاوِمِ التَّعَالِيمَ وَثَابِرْهَا. فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ هٰذِهِ سَتُخَلِّصُ نَفْسَكَ وَالَّذِينَ يَسْمَعُونَكَ. ثُمَّ.
1 * الفَصْلُ الخَامِسُ. * قِرَاءَةُ الاثْنَيْنِ مِنَ الجُمْعَةِ السَّابِعَةِ وَالعِشْرِينَ. * لَا تَقْرَعْ
2 سَيِّدًا بَلْ عَلِّقْهُ مِثْلَ أَبٍ لَكَ. وَالشُّبَّانَ كَأَخَوَاتِكَ * وَالعَجَائِزَ كَوَالِدَاتٍ. وَالشَّوَابَّ كَأَخَوَاتٍ *
3 4 بِكَافَّةِ الطَّهَارَةِ * أَكْرِمِ الأَرَامِلَ اللَّوَاتِي هُنَّ بِالحَقِيقَةِ أَرَامِلُ * وَإِنْ يَكُنْ لِإِحْدَاهُنَّ أَوْلَادٌ
أَوْ أَوْلَادُ أَوْلَادٍ. فَلْيَتَعَلَّمُوا أَوَّلًا. أَنْ يُجْمِلُوا عِبَادَةَ مَنْزِلِهِمْ. وَيَقْضُونَ أَجْدَادَهُمْ صُنُوفَ المُكَافَاةِ. فَإِنَّ
5 هٰذَا أَمَامَ اللهِ مَقْبُولٌ * فَالَّتِي هِيَ أَرْمَلَةٌ بِالحَقِيقَةِ وَوَحْدَهَ * فَقَدْ تَوَكَّلَتْ عَلَى اللهِ * وَتُدَاوِمُ
عَلَى الطِّلْبَاتِ وَالصَّلَوَاتِ. لَيْلًا وَنَهَارًا * وَأَمَّا البَطِرَةُ الفَصَافِصَةُ فَقَدْ مَاتَتْ وَإِنْ كَانَتْ حَيَّةً.
6 7 8 * هٰذِهِ الأَوَامِرُ وَصِّ بِهَا لِيَكُونُوا غَيْرَ نَاقِصِينَ * وَإِنْ كَانَ أَحَدٌ مَا يَعْنِينِي بِمَنْ يَخُصُّ بِهِ وَلَا
سِيَّمَا بِأَهْلِهِ. فَقَدْ جَحَدَ الأَمَانَةَ وَهُوَ أَسْرُ مِنْ كَافِرٍ * وَالأَرْمَلَةُ إِذَا اسْتَبَرَّ سَمَاسَةً فَلَا تَكُونُ
9 سِنُّهَا أَقَلَّ مِنْ سِتِّينَ سَنَةً. ذَاتَ رَجُلٍ وَاحِدٍ * مَشْهُودٌ لَهَا بِأَعْمَالٍ صَالِحَةٍ * إِنْ كَانَتْ قَدْ
10 رَبَّتْ أَوْلَادَهَا حَسَنًا. إِنْ كَانَتْ قَدْ أَضَافَتِ الغُرَبَاءَ. إِنْ كَانَتْ غَسَلَتْ أَقْدَامَ القِدِّيسِينَ. إِنْ
كَانَتْ قَدْ تَحَرَّبَتْ لِلْمَعْمُومِينَ. إِنْ كَانَتْ قَدْ تَعَبَّتْ فِي كُلِّ عَمَلٍ صَالِحٍ. ثُمَّ.
11 * قِرَاءَةُ الثُّلُثَا مِنَ الجُمْعَةِ السَّابِعَةِ وَالعِشْرِينَ. * وَاعْتَفِ مِنَ الأَرَامِلِ الحَدَثَاتِ.
12 فَإِنَّهُنَّ إِذَا تَرَاخَيْنَ لِلشَّهْوَةِ بِخِلَافِ المَسِيحِ. يُرِدْنَ أَنْ يَتَزَوَّجْنَ * فَيَصِيرُ ذٰلِكَ لَهُنَّ جِنَايَةً *
13 لِأَنَّهُنَّ خَالَفْنَ الأَمَانَةَ الأُولَى * وَمَعَ هٰذَا يَتَعَلَّمْنَ بَطَّالَاتٍ جَوَالَاتِ البُيُوتَاتِ * وَلَيْسَ بَطَّالَاتٍ
فَقَطْ. بَلْ وَمِهْذَارَاتٍ وَفُضُولِيَّاتٍ. مُتَكَلِّمَاتٍ بِمَا لَا يَجِبُ * وَأُرِيدُ الشَّوَابَّ يَتَزَوَّجْنَ وَيَلِدْنَ
14 أَوْلَادًا وَيَسُدْنَ بُيُوتًا. وَلَا يُعْطِينَ المُعَانِدَ وَلَا فُرْصَةً وَاحِدَةً بِمَعْنَى شَرٍّ * لِأَنَّ قَوْمًا قَدْ مَضَى
15 حَادُوا وَرَاءَ الشَّيْطَانِ * أَيْ مُؤْمِنَةٍ أَوْ مُؤْمِنَةٍ لَهُمَا أَرَامِلُ فَلْيُقِيمُوا بِهِنَّ. وَلَا تَسْتَقِلِ الكَنِيسَةُ
بِهِنَّ. لِتَقُومَ الكَنِيسَةُ بِاللَّوَاتِي هُنَّ بِالحَقِيقَةِ أَرَامِلُ * القَسُوسُ المُتَقَدِّمُ مَوْقِعُهُمْ حَسَنًا. فَلْيُوهَلُوا
17 لِكَرَامَةٍ مُضَعَّفَةٍ. وَلَا سِيَّمَا الَّذِينَ يَتْعَبُونَ فِي الكَلَامِ وَالتَّعْلِيمِ * لِأَنَّ الكِتَابَ يَقُولُ. لَا تُكَمِّمْ
18 ثَوْرًا دَارِسًا. وَالفَاعِلُ مُسْتَحِقٌّ أُجْرَتَهُ.

Hæc dogmata meditare, in his esto: ut 15
fiat progressus tuus in iis omnibus manifestus. Finis. Dominica. *Cave tibi,* 16
& assiduus ac constans esto in doctrinis: hæc enim si feceris, servabis teipsum, & eos qui te audierint. Hucusque.

CAP. V.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ septimæ.

Seniorem ne pulses, sed adulare illi ut 1
patri tuo: & juvenibus, ut fratribus tuis: 2
Et anibus, ut genetricibus: & junioribus 3
ut sororibus, cum omni puritate. Honora 4
viduas quæ sunt verè viduæ. Et si qua earum liberos habeat, aut nepotes, discant imprimis excolere pietatem propriæ domûs, & persolvere avis suis genera retributionis: hoc enim est coram Deo acceptum. Porrò quæ verè vidua est ac sola, freta est Deo, & instans precibus & orationibus nocte ac die. At verò deliciis indulgens & pigra, mortua jam est, licet sit viva. Hæc mandata præcipe, ut sint minimè imperfecti. Quòd si quis non habet curam eorum qui ad ipsum pertinent, maximè verò domesticorum suorum, fidem jam negavit, & est infideli deterior. Item si vidua eligatur diaconissa, non erunt anni ejus pauciores quàm sexaginta anni, uxor unius viri: Cui testimonium reddatur in bonis operibus: si liberos suos benè educavit, si peregrinos excepit, si pedes sanctorum lavit, si afflictis condoluit, si in omni opere bono laboravit. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ septimæ.

Juniores autem viduas devita: quia 11
cùm habenas *libidini laxârint adversùs Christum, nubere volunt. Vertiturque hoc eis crimini, quòd primam fidem violârint: Et ad hæc discunt otiosæ,* 12
perambulationes domorum: & non otiosæ tantùm: sed & mussitabundæ, & 13
alienis negotiis *ultro se interponentes, loquentes quod non decet. Volo autem ju-* 14
niores nubere, liberos gignere, & domibus præesse, neque unam quidem præbere adversario occasionem, obtrectandi gratiâ. Quædam enim antehac deflexerunt post 15
satanam. Quicunque fidelis, aut quæcunque fidelis habet viduas, subveniant eis: & non gravetur eis Ecclesia, ut subveniat Ecclesiæ eis quæ sunt verè viduæ. Presbyteri dignitatem benè ad- 17
ministrantes, digni fiant duplici honore: & ii præsertim qui laborant in Sermone & doctrina. Dicit enim scriptura, Ne 18
obducas pastomidem bovi trituranti. Et, Operarius dignus est mercede suâ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወእመ : እቤረ : እንተ : ባቲ : ውሉደ : ወደቂቀ : ውሉደ : ይቅድሙ : ይትመሀሩ : ለመንዮ :
5 ለቤተሙ : ወይዕስዩ : ለዝሳዲሆሙ : ኀሳሁኬ : ሠናይ : በቅድመ : እግዚአብሔር ::=: ወ
6 እንተሰ : ለሣን : እቤር : ንጽሕት : እንተ : ተወከለት : በለግዚአብሔር : ወትፀመድ : ጸሎ
7 ተ : ወትሰእል : መዐልተ : ወሌሊተ ::=: ወእንተሰ : ትገፍዕ : ሙቱ : በሳዕሉ : ይእቲ ::=:
8 ወከመዝ : ገሥጽ : ኀመ : ሊያድልው ::=: ወዘሰ : ሊይሱሊ : ለቤቱ : ወይገድፍ : ለዝ
9 ሚደሁ : ክሕደ : ሃይማኖቶ : ወየለኪ : እመዘ : ሊያሊመን ::=: እቤር : ይብልዋ : ባእን
10 ተ : እሰ : ክረመታ : እንተ : ለሐደ : ብሥሴ : ለወሰበት ::=: ብሥሲት : እንተ : ይንእድዋ :
ቢመግባረ : ሠናይ :: ለእመ : ውሉደ : ለልሀቀት : እመ : ነግደ : ተወከፈት : ወለእመ : እግ
ረ : ጸድቃን : ኀፀበት : ወእመ : ርኁበ : ለጽገበት : ኵሎ : መግባረ : ሠናይ : ለእመ : ተለ
11 ወት ::=: ወለንሉሰትሰ : መበለት : ተግኅሣን : ሰበ : ፈጣዒ : ባዕለ : ክርስቶስ : ወይገብኡ :
12 ያወስባ : ይፈቅደ ::=: ወፅኑሕ : ደይኖን : እክመ : ክሕደ : ሃይማኖቶን : ቀደሚተ ::=:
13 ወኣደ : ለፀርዕተ : ይትጫሀራ : ወለዋድያተ : ለብያተ : ወለኮ : ኣደ : ባሕቲቶ : ለፀርዕተ :
14 ኣደ : ንበቢያተ : ይፈጥራ : ንባረ : ዘ : ሀሉ ::=: እፈቅድ : እንከ : ለንሉሰት : ያወስባ :
ወይትዋለደ : ወይኵና : በዓልታተ : ቤት : ወሊይረክባ :: ምክንያት : ወሊአሉተኒ : በዘ : ይ
15 ፀብእኑ : ክመ : ሊያፀእሳ : ርእሶን ::=: እስመቦ : እለ : ተመይጡ : ወተለወዎ : ለሰይጣ
16 ን ::=: ወዘሰቦ : መእመን : እቤረ : ይዕቅባ : ወሊያክብደ : ሳዕለ : ቤተ : ክርስቲያን :: ክመ :
17 ትክሀኡ : ለእለ : ኅቡክሙ : እቤራት ::=: 16 እለ : ሠናየ : ተልእኩ : ቀሲሶን : መክ
ዕቢተ : ክብር : ይደልወሙ : ወፈድፋደሰ : ለእለ : ይሠርሑ : በቀል : ወበመህሮ ::=:
18 ወይብል : መጽሐፍ : ሊትፍጽመኒ : እፉሁ : ለሳህመ : ሰበ : ይከይድ : እክለ : ወይደል
ዎ : ለዘ : ይትቀነይ : ዐስቡ ::=:

Et si sit vidua, quæ habet liberos & infantes, liberi primò discant bene- 4
facere domui eorum, & retribuere parentibus eorum: sic enim facere bonum 5
est in conspectu Dei. Et quæ verè vidua est, casta est, quæ sperat in Deo, 6
& adhæret orationi, & supplicat die & nocte. Et quæ voluptuosè vivit, 7
mors superat eam. Et sic præcipe, ut non sint hypocritæ. Et qui non ha- 8
bet curam domûs suæ, & rejicit parentes ejus, abnegavit fidem, & pe- 9
jor est infideli. Viduam vocent eam quæ sexaginta annorum est, quæ unum virum habuit marito, Mulierem quam laudant pro operibus bonis, si li- 10
beros educavit, si peregrinos susceptt, & si pedes sanctorum lavit, & si esurientem replevit, omne bonum opus si sectata est. Et juniores viduas 11
amove. Quum lasciviverint adversùs Christum, & iterùm matrimonii fœdus inire volunt: Et paratum est judicium eorum, quia abnegaverunt fi- 12
dem eorum primam. Et etiam otiosæ esse discunt, & circumire domos: & non solummodo otiosæ, sed etiam garrientes, fingunt verba quæ non oportet. 13
Velim igitur juniores nubere, & gignere, & fieri dominas domûs, & non 14
præbere occasionem aliquam quâ oppugnent, ut non probris afficiant seipsas. 15
Quia fuerunt quæ eversæ sunt, & sequutæ sunt satanam. Et quicunque 16
fidelis habet viduam, retineat eam, & non oneret domum Christianorum: ut sufficiat iis, quæ apud vos sunt, viduis. Benè ministrantibus presbyteris 17
duplex honor debetur: & præcipuè iis qui laborant in sermone & in doctrina. Et dicit Scriptura; Non obturaveris os bovis dum conculcat gra- 18
num: &, Debetur servo merces suæ.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α'. ΚΕΦ. ΙΒ'. ΙΓ'. ΙΔ'. ΙΕ'. Ις'. ΙΖ'.

Adversùs presbyterum accusationem *ne accipito*, *præterquàm* *in* duobus aut tribus
19 Κλὰ πρεσβυτέρυ καλημγορίαν μὴ ϖδαδέχυ, ὀκτὸς ὠμὴ ἐπὶ δύο ἢ τειῶν
testibus. Peccantes, coram omnibus argue, ut & cæteri timorem
20 μαρτύρων. (ν) Τὸς ἁμαρτάνοντας, ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα ϗ οἱ λοιπὸ φόζον
habeant. *Obtestor* coram Deo, & *Domino* Jesu Christo, & electis
21 ἔχωσι. Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον ϖ Θεῦ, (ϑ) ϗ Κυρίυ Ἰησῦ Χεισῦ, ϗ ϖ ἐκλεκτῶν
angelis, ut hæc custodias sine præjudicio, nihil faciens *secundùm inclinat.onem.*
ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κτ' (ε)πρόσκλισιν.
Manus citò nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis. Teipsum
22 Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπίθει, μηδὲ κοινάνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις. σαυτὸν ΙΓ'
castum custodi. *Ne amplius* aquam *bibito*, sed vino modico utere propter stomachum tuum,
23 ἁγνὸν τήρει. Μηκέτι ὑδροπότει, (κ)ἀλλ' οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ ϖ (λ)στόμαχόν συ,
& frequentes tuas infirmitates. Quorundam hominum peccata manifesta sunt, præce-
24 ϗ τὰς πυκνάς συ ἀσθενείας. Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προά- ΙΔ'
dentia ad judicium, quosdam autem & subsequuntur. Similiter & *pulchra opera*
25 γουσαι εἰς κρίσιν, τισὶ δ ϗ ἐπακολυθοῦσιν. (μ) Ὡσαύτως ϗ τὰ καλὰ ἔργα
manifesta sunt, & *ea* aliter *habentia*, abscondi non possunt.
πρόδηλά ἐστι, ϗ τὰ ἄλλως ἔχοντα, κρυβῆναι ὐ δύνα).

CAP. VI. ς'.

Quicumque sunt sub jugo servi, *proprios* dominos omni honore dignos arbi-
1 Ὅσοι ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τὺς ἰδίυς δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίυς ἡγεί- ΙΕ'
trentur: *ut non* nomen *Dei*, & doctrina blasphemetur. *At* fideles *habentes*
2 σθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα ϖ Θεῦ, ϗ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. Οἱ δὲ πιςὸς ἔχοντες
dominos, non contemnant, quia fratres sunt: sed magis serviant, quia
δεσπότας, μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσι· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι
fideles sunt, & dilecti, qui *illius* beneficii *participantes*. Hæc doce, &
πιςοί εἰσι, ϗ ἀγαπητοί, οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι. Ταῦτα δίδασκε ϗ

exhortare. Si quis aliter docet, & non *accedit* sanis sermonibus Domini
Ις' παρακάλ. Εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, ϗ μὴ ϖροσέρχε ὑγιαίνυσι λόγοις τοῖς ϖ Κυρίυ 3
nostri Jesu Christi, & ei quæ secundùm pietatem doctrinæ, *Turget*, nihil
ἡμῶν Ἰησῦ Χριςῦ, ϗ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, Τετύφωται, μηδὲν 4
sciens, sed languens circa quæstiones & verborum pugnas: ex quibus *nascitur invidia*,
εἰδὼς, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις ϗ λογομαχίας· ἐξ ὧν γίνεται φθόνος,
contentio, blasphemiæ, suspiciones malæ, *Perverse exercitationes* corruptorum hominum
ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραὶ, (σ)Παραδιατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων 5
mentem, & *privatorum* veritate, existimantium quæstum esse pietatem: *abscede*
τὸν νῦν, ϗ ἀπεστερημένων τ ἀληθείας, νομιζόντων ϖορισμὸν εἶναι τ (β)εὐσέβειαν· ἀφίστασο
ab *hujusmodi*. Est autem quæstus magnus pietas cum *sue sortis probatione*. Nihil
ἀπὸ τ τοιύτων. Ἔστι δὲ ϖορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετ' αὐταρκείας. Οὐδὲν 6
enim intulimus in mundum: *manifestum quia* nec auferre quid possumus.
γὰ εἰσηνέγκαμεν εἰς τ (γ) κόσμον· δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. 7
Habentes autem alimenta & *tegumenta*, his contenti simus. *At volentes*
Ἔχοντες δὲ διατροφὰς ϗ σκεπάσματα, τύτοις ἀρκεσθησόμεθα. Οἱ δὲ βυλόμενοι 8
ditescere, incidunt in tentationem, & laqueum, & desideria multa inutilia & no-
πλυτεῖν, ἐμπίπτυσιν εἰς πειρασμὸν, ϗ παγίδα, ϗ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτυς ϗ βλα- 9
civa, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem. Radix enim omnium
βερὰς, αἵτινες βυθίζυσι τὺς ἀνθρώπυς εἰς ὄλεθρον, ϗ ἀπώλειαν. Ῥίζα γὰ πάντων 10
malorum est *pecuniæ* cupiditas: quam quidam appetentes, *aberraverunt* à fide,
τ κακῶν ὄρεξις ἡ φιλαργυρία· ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τ πίστεως,
& *seipsos transfixerunt* doloribus multis. Tu autem, ὁ homo Dei,
ϗ ἑαυτὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς. Σὺ δὲ, ὦ ἄνθρωπε (θ) τ Θεῦ, 11
hæc fuge: sectare verò justitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam,
ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονὴν,
mansuetudinem.

(ε) πρᾳότητα.

MS A. (ν) Τὺς δ (ϑ) ϗ Χριςῦ Ἰησῦ, ϗ (ι) πρόσκλησιν. (κ) ἀλλὰ (λ) στόμαχον, ϗ (μ) Ὡσαύτως δ ϗ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, ϗ Κεφ. ς'. MS. A. (α) Διατριβαὶ..... ϗ διεφθαρμένων (β) εὐσέβειαν. Ἔστιν δ (γ) κόσμον· ὅτι (δ) Θεῦ, (ε) πραῢπάθειαν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Adversùs Presbyterum accusationem ne re- 19
cipias, nisi per os duorum aut trium testi- 20
um. Eos qui peccant, coram omnibus ar- 21
gue, ut & cæteri homines timeant. Obte-
stor te coram Deo & Domino nostro Jesu
Christo, & angelis ejus electis, ut hæc ser-
ves, nullâque re præoccupetur mens tua,
& nihil agas per acceptionem personarum.
Manum citò nemini imponas, neque com- 22
munices peccatis alienis. Temetipsum ser-
va in puritate. Neque posthac aquam 23
bibas, sed paululùm vini bibito pro-
pter stomachum tuum, & crebras infirmita-
tes tuas.

Dominicà quintà Jejunii. ς.

Sunt homines quidam quorum scelera nota 24
sunt, & præcedunt eos ad judicium; & sunt
quorum subsequuntur. Ita quoque viri 25
boni manifesti sunt; illi verò qui secus sunt,
occultari non possunt.

CAP. VI.

Quicunque sunt sub jugo servitutis, he- 1
ros suos in omni honore habeant, ne no-
men Dei & doctrina ejus blasphemetur. Qui 2
verò habent heros fideles, ne despiciant
eos, quòd fratres sint; sed magìs inservi-
ant eis, quia fideles sunt & dilecti, tales ut
in illorum ministerio requie fruantur.
Hæc doce & exhortare eos. Si quis au- 3
tem aliam doctrinam docet, & non acce-
dit sermonibus sanis Domini nostri Jesu
Christi, & doctrinæ reverentiæ Dei; Is 4
effert sese quum nihil sciat, sed languet in
indagine & quæstione verborum, ex qui-
bus existit invidia, & contentio, & male-
dicentia, & mala mentis sententia: Et 5
conflictatio hominum mente corruptorum,
& à veritate reprobatorum, ac existiman-
tium quæstum esse reverentiam Dei. Tu 6
verò procul discede ab iis: quæstus enim
noster magnus est, qui est cultus Dei cum
usu sufficientiæ nostræ. Nihil enim intuli- 7
mus in mundum, & notum est nec nos
posse quicquam ab eo educere. Quapro- 8
pter sufficit nobis cibus & tegumentum. Illi 9
autem qui volunt ditescere, incidunt in
tentationes & in laqueos, & in concupi-
scentias multas, quæ stultæ sunt & noxiæ,
& quæ mergunt homines in exitium & per-
ditionem. Radix enim omnium malorum 10
est amor pecuniæ; quam quidam concu-
piscentes, à fide aberrârunt, & seipsos
intulerunt in dolores quamplurimos. Tu 11
autem, ô homo Dei, ab his fuge, & con-
sectare justitiam, & æquitatem, & fidem, &
charitatem, & patientiam, & humilitatem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ሳዕለ : ልሂቅ : ለትሰማዕ : ውዴተ : ዘእንበለ : ይዝልፍው : ክልኤቱ : ወሠለስቱ : ስማዕ 19
ት:=: ወለእሉኒ : በቅድመ : ኵሉ : ገሠጾሙ : ከመ : ባዕድኒ : ይፍርህ:=: 20
ለእመዕ : ለከ : በቅድመ : እግዚእብሔር : ወሊየሱስ : ክርስቶስ : ወመላእክቲሁ : ሓሬዮ 21
ን:: ከመ : ትዕቀብ: ዘንተ : እንዘ : ሊታደሉ : ዘእንበለ : ኑፋቄ : ወሊትግበር : ምንተኒ : ለድ
ልው::=: 1ር ወሊትዚመ : ፍጡነ : ወሊመኑኒ : ወሊትሰተፍ : በሓጢለተ : ባዕድ: ወር 22
ለሰከ : ለንጽሕ: እንከ:=: ወሊትሰተይ : ማየ : ዕሬቆ : ሐደጠ : ወይነ : ቶስሕ : በእንተ : 23
ሕማመ : ኵብድከ : ወበእንተ: ደዌከ: ዘዘልፍ::=: 10 በሰብእ : ዘይትዐወቅ: ሓጢለቱ: 24
ወይትባደሮ : ውስተ : ደይን : ወቦ : ለዘ : ይተልው : ሓጢለቱ:=:

Adversùs sentiorem ne audias accusationem, nisi arguant eum duo aut tres 19
testes. Et eos qui peccant, *coram omnibus corripe, ut reliqui timeant. Ob-* 20
testor te coram Deo, & Jesu Christo, & angelis electis, ut serves hæc, non 21
personam accipiens, sine hæsitatione, & non facias quicquam simulationis.
Et ne constituas subitò quenquam, neque communices in peccatis alterius, 22
& teipsum purga. Et ne bibas amplius aquam simplicem, paululum vini 23
commiscето propter dolorem hepatis tui, & propter morbum tuum perpetuum.
Est homo cujus manifestum est peccatum, & contendit in judicio; & est 24
cujus sequitur peccatum.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

19 Adversus presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testi-
20 bus. Peccantes coram omnibus argue: ut & cæteri timorem habeant. Testor
21 coram Deo & Christo Jesu, & electis angelis, ut hæc custodias sine præjudicio, ni-
22 hil faciens in alteram partem declinando. Manus citò nemini imposueris, neque
23 communicaveris peccatis alienis. Teipsum castum custodi. Noli adhuc aquam bibere, sed modico vino utere, propter stomachum tuum, & frequentes tuas infir-
24 mitates. Quorundam hominum peccata manifesta sunt, præcedentia ad judicium:
25 quosdam autem & subsequuntur. Similiter & facta bona manifesta sunt: & quæ aliter se habent, abscondi non possunt.

CAP. VI.

1 Quicunque sunt sub jugo servi, dominos suos omni honore dignos arbitrentur,
2 ne nomen Domini & doctrina blasphemetur. Qui autem fideles habent dominos, non contemnant, quia fratres sunt: sed magis serviant, quia fideles sunt & dilecti, qui beneficii participes sunt. Hæc doce, & exhortare. Si quis aliter docet, & non 3
acquiescit sanis sermonibus Domini nostri Jesu Christi, & ei, quæ secundùm pietatem est, doctrinæ: Superbus est, nihil sciens, sed languens circa quæstiones, & 4
pugnas verborum: ex quibus oriuntur invidiæ, contentiones, blasphemiæ, suspiciones malæ, Conflictationes hominum mente corruptorum, & qui veritate priva 5
ti sunt, existimantium quæstum esse pietatem. Est autem quæstus magnus, pietas 6
cum sufficientia. Nihil enim intulimus in hunc mundum: haud dubium quòd nec 7
auferre quid possumus. Habentes autem alimenta, & quibus tegamur, his contenti 8
sumus. Nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum dia- 9
boli, & desideria multa inutilia, & nociva, quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas: quam quidam appetentes, 10
erraverunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis. Tu autem, ô homo Dei, hæc fu- 11
ge: sectare verò justitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 20 * لَا تَقْبَلَنَّ سِعَايَةً عَلَى قِسِّيسٍ إِلَّا إِنْ يَكُونَ بِشَاهِدَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةٍ * وَبِّخِ الَّذِينَ يُخْطِئُونَ أَمَامَ

Ne admittas accusationem adversùs 19
Presbyterum, nisi id fiat cum duobus aut
tribus testibus. Eos qui peccant, argue 20

21 الْجَمَاعَةِ * حَتَّى يَحْصُلَ لِبَاقِي الشَّعْبِ خَوْفًا * أَسْهَدُ عَلَيْكَ أَمَامَ اللهِ * وَالرَّبِّ يَسُوعَ الْمَسِيحِ * 21
وَالْمَلَائِكَةِ الْمُخْتَارِينَ * أَنْ تَحْفَظَ هٰذِهِ الْأَوَامِرَ بِلَا تَهَجُّمٍ * وَبِلَا رَيْعِ حُكْمٍ * وَلَا تَعْمَلَنَّ شَيْئًا بِمَعْنَى

coram cœtu, ut reliquo populo terror in-
cutiatur. Te obtestor coram Deo, & Do- 21
mino Jesu Christo, et Angelis electis, ut
serves hæc præcepta sine præcipitatione,
& absque inflexione judicii, nihilque
facias prætextu litis præteritæ. Finis.

سَكْوِيٍّ قَدْ سَلَفَ * تَمَّ * * قِرَاءَةُ الْأَرْبِعَاءِ مِنَ الْجُمُعَةِ السَّابِعَةِ وَالْعِشْرِينَ *

Lectio feriæ quartæ hedomadis vigesimæ septimæ.

22 23 * لَا تَضَعَنَّ يَدَكَ عَلَى أَحَدٍ بِمُسَارَعَةٍ * وَلَا تُشَارِكَنَّ خَطَايَا أَجْنَبِيَّةً * احْفَظْ ذَاتَكَ طَاهِرًا * وَلَا

Ne cui imponas manum tuam cum cele- 22
ritate, neque communices peccatis alie-
nis. Temetipsum purum serva. Et a- 23
quam ne bibas amplius, sed utere modi-
co vino propter stomachum tuum, &
crebros morbos tuos. Peccata quorun- 24
dam hominum, quæ jamdudum manife-
stata sunt, præcedunt eos ad damnatio-
nem: quosdam verò propria peccata
subsequuntur. Itidem & bona opera an- 25
tè manifesta sunt: opera verò quæ sunt
alterius conditionis, non possunt occultari.

24 تَشْرَبَنَّ مَاءً أَيْضًا * بَلِ اسْتَعْمِلْ خَمْرًا يَسِيرًا مِنْ أَجْلِ مَعِدَتِكَ وَأَمْرَاضِكَ الْمُتَكَاثِرَةِ * خَطَايَا

25 أُنَاسٍ مَا قَدْ سَلَفَ وُضُوحُهَا * تَتَقَدَّمُهُمْ إِلَى الدَّيْنُونَةِ * وَقَوْمٍ تَتْبَعُهُمْ خَطَايَاهُمْ * وَكَذٰلِكَ الْأَعْمَالُ

الصَّالِحَةُ سَالِفًا وُضُوحُهَا هِيَ * وَالْأَعْمَالُ الَّتِي هِيَ بِمَعْنَى أَخَرَ مَا يُمْكِنُ أَنْ تَسْتَتِرَ *

* الْفَصْلُ السَّادِسُ *

1 * جَمِيعُ الَّذِينَ هُمْ عَبِيدٌ تَحْتَ نِيرِ الِاسْتِعْبَادِ * فَلْيَحْسِبُوا جَمِيعَ سَادَاتِهِمْ لِكَافَّةِ الْكَرَامَةِ

CAP. VI.

Quicunque servi sunt sub jugo domi- 1
nationis, quoslibet heros suos omni ho-
nore dignos ducant, ne nomen Dei ejus-
que doctrina blasphemetur. Qui verò 2
fideles habent heros, ne spernant eos
quòd fratres eorum sint: imò magis in-
serviant eis, quia qui beneficiorum ex-
ercendorum onus suscipiunt, fideles
sunt ac dilecti. Has res doce, & eos
hortare. Qui docet aliam doctrinam, 3
& non acquiescit sermonibus Domini
nostri Jesu Christi, quorum purus est fi-
nis, doctrinæque congruæ pietati præ-
claræ: Is arrogat sibi, nihil sciens; 4
sed languens est morbo quæstionum, &
verborum certaminibus: ex quibus
nascitur invidia, contentio, blasphemia,
suspiciones malæ, Assiduitas confessus 5
cum hominibus mente corruptis, & ve-
ritate carentibus, quum arbitrentur bo-
nam pietatem esse mercaturam. Secede 6
ab hisce similibus. Bona verò pietas
cum animo sua sorte contento, quæstus
est maximus. Nihil enim intulimus 7
in mundum, & clarum est quòd nihil
ex eo efferre possimus. Igitur si cibum 8
& tegumenta habeamus, his contenti
simus. Cæterùm qui volunt ditescere, 9
incidunt in tentationem & laqueum &
cupiditates multas insanas & noxias,
quæ immergunt homines in exitium &
perditionem. Amor namque pecuniæ 10
stipes est omnium malorum, quam cùm
appetivissent quidam, aberrârunt à fi-
de, & seipsos transfixerunt doloribus
multis. Tu verò ô homo Dei, fuge ab 11
istis abominationibus: Finis.

2 عَلَى أَسَامِ اللهِ وَتَعْلِيمِهِ * وَالَّذِينَ لَهُمْ سَادَاةٌ مُؤْمِنُونَ فَلَا يَهُونُوا بِهِمْ *

3 لِأَنَّهُمْ إِخْوَتُهُمْ هُمْ * بَلْ فَلْيَخْدِمُوهُمْ بِاكْتِثَارٍ لِأَنَّ الَّذِينَ يُوَارِدُونَ الْأَحْسَانَ مُؤْمِنُونَ هُمْ وَمَحْبُوبُونَ *

عَلَّمْ هٰذِهِ الْأُمُورَ وَعِظْهُمْ * مَنْ يُعَلِّمْ تَعْلِيمًا آخَرَ وَلَا يَسْتَدْنِينَ إِلَى أَقْوَالِ رَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ * 3

4 الْمَحْضَةِ عَاقِبَتُهَا وَإِلَى التَّعْلِيمِ الْمَخْصُوصِ بِالدِّيَانَةِ الْإِلٰهِيَّةِ * فَذٰلِكَ قَدْ تَصَلَّفَ غَيْرَ عَارِفٍ شَيْئًا * 4

بَلْ هُوَ سَقِيمٌ بِدَاءِ الِاسْتِبْكَاتَاتِ * وَمَعَارِكِ الْكَلَامِ الَّذِي مِنْهَا يَصْبِرُ الْحَسَدُ * الْمَكْرُ * الِافْتِرَاءُ *

5 الطَّنُونُ الرَّدِيَّةُ * دَوَامُ مُجَالَسَاتِ النَّاسِ الْمَفْسُودِينَ الْعَقْلِ * وَالْعَادِمِينَ الْحَقَّ إِذْ يَظُنُّونَ أَنَّ الْعِبَادَةَ 5

6 الْحَسَنَةَ مَكْسَبٌ اِبْتَعِدْ مِنْ مِثْلِ هٰؤُلَاءِ * فَالْعِبَادَةُ الْحَسَنَةُ بِالْقَنَاعَةِ * تَكُونُ عَظِيمَةَ الْفَائِدَةِ هِيَ * 6

7 8 * لِأَنَّنَا لَمْ نُورِدْ إِلَى الْعَالَمِ شَيْئًا * وَمِنَ الْوَاضِحِ أَنَّهُ مَا يُمْكِنُنَا نُخْرِجُ مِنْهُ شَيْئًا * فَإِذْ لَنَا طَعَامٌ 7 8

وَأَغْطِيَةٌ فَلْنَكْتَفِ بِهَا * فَأَمَّا الْمُوسِرُونَ أَنْ يَسْتَعْبِدُوا يَسْقُطُونَ فِي تَجْرِبَةٍ وَفَخٍّ وَشَهَوَاتٍ كَثِيرَةٍ لَا 9

عَقْلَ فِيهَا وَضَارَّةٍ * الَّتِي تَغْرَقُ النَّاسَ فِي الْإِبَادَةِ وَالْهَلَكَةِ * لِأَنَّ مَحَبَّةَ الْفِضَّةِ هِيَ وَرَمُ 10

كُلِّهَا * الَّتِي لَمَّا تَاقَ إِلَيْهَا قَوْمٌ طَعَنُوا مِنَ الْأَمَانَةِ * وَبَجَّسُوا ذَوَاتِهِمْ فِي أَوْجَاعٍ كَثِيرَةٍ * وَأَمَّا أَنْتَ يَا إِنْسَانَ 11

اللهِ فَاهْرُبْ مِنْ هٰذِهِ الرَّذَائِلِ * تَمَّ * * قِرَاءَةُ السَّبْتِ بَعْدَ الْمِيلَادِ * وَأَيْضًا لِلْأَحَدِ الثَّانِي وَالثَّلَاثِينَ *

وَاطْلُبِ الْعَدْلَ * حُسْنَ التَّعَبُّدِ * الْأَمَانَةَ * الْمَحَبَّةَ * الصَّبْرَ * الْوَدَاعَةَ *

Et quære justitiam, decus pietatis, fi-
dem, charitatem, patientiam, mansue-
tudinem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወከማሁ : ዘሂ : ሠናየ : ይገብር : ይትዐወቅ : ወዘሂ : ካልእ : ሶማብሩ : ሊይትከበ
ት::=: 1ይ

Et similiter, qui benè operatur, manifestus erit: & is cujus opus aliter se habet, non 25
erit occultus.

CAP. VI.

1 2 ወኵሉ : ነበሪ : ወቅኑይ : ለክብሩ : ለግእስቲክሙ : በኵሉ : ክሙ : ሊይፀረፈ : ሳዕለ:
2 እሙ : እግዚአብሔር : ወሳዕለ : ቅሙህርቱ::=: ወእለስ : ቦሙ : ለግእስተ : መሀይምናነ :
ሊያስተብቅሩ : እስሙ : መሀይምናነ : እሙንቱ : ወኋደ : ይትቀነይ : ሉሙ : እስሙ : ለጎ
ዊክሙ : እሙንቱ:: እለ : ይትወኸፈክሙ : ወይረድሉክሙ : ክሙዝ : መሀር : ወገሠ
3 ጽ:=: ወእሙሰ : ዘይጬህር : ካልለ : ወሊይገብአ : ኅበ : ትሙህርተ : ነገረ : ሕይወት :
4 ቃለ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ:: ወተጸለለ : እሙትሙህርተ : ጽድቅ:=: ወእለ
ቦ : ዘያለሙር : ዘእንበለ : መቅሠፍተ : ዘየሓሠሥ : ወነገረ : ጋለዝ :: ወእሙዝ : ይመጽ
5 እ : ተሐሙሞ : ተቅንለ : ፀሪፋ : እኩየ : ምክር:=: ለስተደጕጾ : ሱብእ : ሞሱናነ : ፅ
6 ብ : ወፁላነ : ለሙጽድቅ : ተግበረ : ይሬስይሞ : ለስሊፅ:=: ተግበርሰ : ዕቢይ : ጸይቅ :
7 ወሙጽዋት:=: እስሙ : ለልበ : ዘለሙጽለነ : ወስተ : ዓለሙ : ወለልበ : ዘንክፅ : ነሢ
8 ለ:=: እሙክሙ : ረክብነ : ሲሳየን : ወኋሪዘነ : ለክለነ::=: ወእለሰ : ይፈቅዱ : ይብዐ
9 ሉ : ይወድቁ : ወስተ ቀ መንሱት : ዐበብዙሳ : ፍትወት : ዘእበድ : ወዘይብእሱሙ : ወዘያስ
10 ጠሞሉ : ለስብእ : ወስተ : ተሠርዎ : ወሞት:=: እስሙ : ሠርው : ለኵሉ : እኩይ :
ለፍቅሮ : ንዋይ:: 17 በኂሮኂቦስ : መንበብ:=:
እስመቦ : እለ : ስሕቱ : ወዐለው : ሂይማኖቶሙ : ወሳሠሠ : ለርእሶሙ : ብዙኅ : መቅሠ
11 ፍተ::=: ወለንተሰ : ብእሴ : እግዚአብሔር : ጕይይ : እመዝ : ወዴግኔ : ጽድቀ : ወሥ
ሪረ : ወሂይማኖተ : ወተፈቅሮ : ወትዕግሰተ : የወሀተ:=:

Et omnes operarii & servi, honorate dominos vestros in omnibus, ne blasphe- 1
ment contra nomen Dei, & contra doctrinam ejus. Et qui habent dominos fideles, 2
ne contemnant, quia fideles sunt, sed magis inserviant iis, quia fratres vestri sunt,
qui suscipient vos, & adjuvabunt vos. Sic doce, & exhortare. Et si quis docet 3
aliter, & non accedit ad doctrinam sermonis vitæ, videlicet verbi Domini nostri
Jesu Christi, & operatus est à doctrina veritatis: Et nihil scit præter plagas 4
disputantis, & verba controversiæ, & hinc provenit dolor, invidia, blasphemia,
malum consilium, Compunctio hominum corruptorum corde, recedentium à veri- 5
tate, negotiationem existimantium esse orare. Negotiatio magna est justitia & 6
eleemosyna. Quia nihil est quod intulimus in mundum, & nihil est quod possu- 7
mus auferre. Si acquisivimus alimenta & tegumenta, contenti sumus. Et qui 8
volunt ditescere, incidunt in tentationem, & in multas cupiditates stultitiæ, & 9
quæ injuriâ afficiunt, & quæ immergunt homines in perditionem & mortem.
Quia radix omnium malorum est amor divitiarum. 10

De Georgio, lectio.

Quia sunt qui erraverunt, & irritam fecerunt fidem eorum, & quæsiverunt pro se- 11
ipsis multas plagas. Et tu homo Dei, fuge ab his: & sequere justitiam, & mi-
sericordiam, & fidem, & charitatem, & patientiam, & mansuetudinem.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΙΜΟΘΕΟΝ Α'. ΚΕΦ. ΙΖ'. ΙΗ'.

Certa *pulchrum* certamen fidei, apprehende æternam vitam, in *quam*
12 Ἀγωνίζυ τ καλὸν ἀγῶνα τ πίστως, ἐπιλαζ τ αἰωνίυ ζωῆς, (ζ) εἰς ἣν
& vocatus es, & confessus es *pulchram* confessionem coram multis testibus.
κ) ἐκλήθης, κ) ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων.
Præcipio tibi coram Deo *vivificante* omnia, & Christo Jesu
13 Παραγγέλλω ζοι ἐνώπιον τ Θευ τ (η) ζωοποιύντ τὰ πάντα, κ) Χριστ Ἰησ
testato coram Pontio Pilato *pulchram* confessionem: *Servare te*
14 τ μαρτυρήσαντ ἐπὶ Ποντίυ Πιλάτυ τ καλὴν ὁμολογίαν· Τηρῆσαί ζε
mandatum *immaculatum*, irreprehensibile, usque in *apparitionem* Domini nostri Jesu
τ ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι τ ἐπιφανείας τ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησ
Christi: *Quam* temporibus *propriis* ostendet beatus & solus potens,
15 Χριστ· Ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος κ) μόνος δυνάστης,
rex *regnantium*, & Dominus dominantium, Solus *habens*
16 ὁ βασιλεὺς τ βασιλευόντων, κ) Κύριος τ κυριευόντων, Ὁ μόνος ἔχων
immortalitatem, lucem *habitans* inaccessibilem: quem vidit nullus hominum, nec videre
ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον· ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν
potest: cui honor, & *robur* sempiternum: Amen. Divitibus *in hunc seculo*,
17 δύναται· ᾧ τιμὴ, κ) κράτος αἰώνιον· ἀμήν. Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ΙΗ'

præcipe non sublimè sapere, neque sperare in divitiarum *incertitudine*, sed in
παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδ' ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτυ ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐν
Deo *illo vivente*, (*præbente* nobis abundè omnia ad *refocillationem*,)
τῷ (θ) Θεῷ τῷ ζῶντι, (τῷ παρέχοντι ἡμῖν πλουσίως πάντα εἰς ἀπόλαυσιν,)
Benè agere, *ditescere* in operibus bonis, *benefaribiles esse*, *communicabiles*,
Ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶν, κοινωνικὰς,
Thesaurizantes sibipsis fundamentum *pulchrum* in futurum, ut apprehendant
Ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται
æternam vitam. O Timothee, depositum custodi, devitans
(ι) τ αἰωνίυ ζωῆς. Ὦ Τιμόθεε, τ (κ) παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος
prophanas *inanitates* vocum, & oppositiones *illius falsò nominatæ* scientiæ: Quam
τὰς βεβήλους κενοφωνίας, κ) ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμυ γνώσεως· Ἣν
quidam *profitentes*, circa fidem *aberravêrunt*. Gratia tecum. Amen.
τινες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τ πίστιν ἠστόχησαν. Ἡ χάρις (λ) μετά σε. ἀμήν.

Ad Timotheum prior scripta est à Laodicia, quæ est metropolis Phry-
(†) Πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις Φρυ-
giæ Pacatianæ.
γίας τ Πακατιανῆς. Ἐν τέλει σλ'.

MS. A. (ζ) εἰς ἣν ἐκλήθης, (η) ζωογονοῦντ (θ) Θεῷ, (τῷ παρέχοντι ἡμῖν τὰ πάντα πλουσίως εἰς (ι) τ ὄντως ζωῆς. (κ) παραθήκην (λ) μεθ' ὑμῶν. (†) Πρὸς Τιμόθεον Α'. ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ܐܬܐܚܕ ܒܫܦܪ ܗܝܡܢܘܬܐ ܘܒܥܐ ܠܗ ܠܚܝܐ ܕܥܠܡܐ ܕܐܬܩܪܝܬ ܐܦ ܐܘܕܝܬ ܫܦܪܐ ܩܕܡ ܣܓܝܐ ܡܣܗܕ ܗܘܝܬ ܐܦ ܐܢܬ ܒܫܦܪ ܐܘܕܝܬ

Versio VULGATA LATINA.

12 Certa bonum certamen fidei, apprehende vitam æternam, in qua vocatus es, 13 & confessus bonam confessionem coram multis testibus. Præcipio tibi coram Deo, qui vivificat omnia, & Christo Jesu, qui testimonium reddidit sub Pon- 14 tio Pilato, bonam confessionem: Ut serves mandatum sine macula, irrepre- 15 hensibile usque in adventum Domini nostri Jesu Christi: Quem suis tempo- ribus ostendet beatus & solus potens, Rex regum, & Dominus dominanti- 16 um: Qui solus habet immortalitatem, & lucem inhabitat inaccessibilem: quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest: cui honor, & imperi- um sempiternum, Amen. Divitibus hujus sæculi præcipe non sublimè sapere, 17 neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, (qui præstet nobis om- nia abundè ad fruendum,) Benè agere, divites fieri in bonis operibus, facilè 18 tribuere, communicare, Thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, 19 ut apprehendant veram vitam. O Timothee, depositum custodi, devitans 20 profanas vocum novitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ, Quam qui- 21 dam promittentes, circa fidem exciderunt. Gratia tecum. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * جاهِدْ جِهادَ الأَمانَةِ النَفْسَ * وتَسَلَّمِ الحَياةَ الخالِدَةَ الَّتي إِلَيْها دُعِيتَ * وَاَقْرَرْتَ الإِقْرارَ الحَمِيدَ
13 أَمامَ شُهودٍ كَثِيرِينَ * أُوصِيكَ أَمامَ الإِلٰهِ المُحْيِي الكُلَّ * وَالرَّبِّ يَسُوعَ المَسِيحِ * الَّذِي شَهِدَ عَلَى
14 عَهْدِ بِيلاطُسَ البُنْطِيِّ بِالاعْتِرافِ الجَلِيلِ * اَنْ تَحْفَظَ الوَصِيَّةَ غَيْرَ دَنِسَةٍ * وَغَيْرَ ناقِصَةٍ إِلَى
15 ظُهُورِ رَبِّنا يَسُوعَ المَسِيحِ * الَّذِي يُوضِحُهُ فِي أَوْقاتِهِ المَحْدُودَةِ * المَغْبُوطُ * والقادِرُ وَحْدَهُ * مَلِكُ
16 المُلُوكِ وَرَبُّ الأَرْبابِ * الحاوِي البَقاءَ وَحْدَهُ * السّاكِنُ نُوراً لا يُدْنَى مِنْهُ * الَّذِي لَمْ يُبْصِرْهُ
أَحَدٌ مِنَ النّاسِ * وَلا يَسْتَطِيعُ يَراهُ * الَّذِي لَهُ الكَرامَةُ وَالعِزُّ المُؤَبَّدُ آمِينَ *

* قِراءَةُ الخَمِيسِ مِنَ الجُمُعَةِ السّابِعَةِ وَالعِشْرِينَ *

17 * أَوْصِ الأَغْنِياءَ فِي هٰذا الدَّهْرِ
الحاضِرِ أَلّا يُعَلُّوا فِكْرَهُمْ وَلا يَتَوَكَّلُوا عَلَى غِنًى غامِضٍ * بَلْ يَتَوَكَّلُوا عَلَى الإِلٰهِ الحَيِّ الواهِبِ
18 لَنا كافَّةَ الأَشْياءِ بِسَعَةٍ لِلتَمَتُّعِ * وَلْيَعْمَلُوا صَلاحاً * وَيَسْتَغْنُوا بِالأَعْمالِ الصّالِحَةِ * وَيَكُونُوا أَسْخِياءَ
19 العَطاءِ مُشارِكِينَ فِي مالِهِمْ * خازِنِينَ لِأَنْفُسِهِمْ أَساساً نافِعاً فِي الدَّهْرِ المُوافِي لِيَتَسَلَّمُوا الحَياةَ
20 الأَبَدِيَّةَ * يا تِيمُوثاوُسُ احْفَظِ الوَدِيعَةَ * وَادْحَضِ الأَقْوالَ الباطِلَةَ الدَّنِسَةَ * وَمُقاوَماتِ المَعْرِفَةِ
21 الكاذِبِ لَفْهُما * الَّتِي لَمّا وَعَدَ بِها قَوْمٌ زَاغُوا مِنَ الأَمانَةِ * النِّعْمَةُ مَعَكُمْ آمِينَ *

* كُتِبَتِ الرِّسالَةُ * وَكُتِبَتْ مِنْ مَدِينَةِ اللاذِقِيَّةِ الَّتِي هِيَ أُمُّ مُدُنِ فَرُوجِيَا *

Certa præclarum certamen fidei, & ap- 12 prehende vitam æternam cujus gratiâ vocatus es, & professus laudabilem pro- fessionem coram multis testibus. Denun- 13 tio tibi coram Deo omnium vivificatore, et Domino Jesu christo qui testatam fecit tempore Pilati Pontii illustrem professi- onem: Ut serves mandatum hoc imma- 14 culatum & inculpatum, usque ad appa- ritionem Domini nostri Jesu Christi: Quam suis temporibus præfinitis reve- 15 labit ille beatus & solus potens, Rex re- gum & Dominus dominorum: Qui solus 16 possider veneranitatem, lucem habitans in- accessam: quem nullus hominum vidit, neque videre potest: cui honor & robur æternum, Amen.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ septimæ.

Hortare eos qui divites sunt in hoc se- 17 culo præsenti, ne mentem suam efferant, neve confidant divitiis incertis, sed confidant Deo vivo largienti nobis res omnes abundè ad fruendum: Et ut fa- 18 ciant quod bonum est, & ditescant bonis operibus, sintque liberales in dando, com- municantes facultates suas, Reconden- 19 tes sibi fundamentum utile in seculo re- manente: ut apprehendant vitam æter- nam. O Timothee, serva depositum, & 20 reiice sermones vanos prophanos, & op- positiones falsi nominis scientiæ, Quam 21 nonnulli sibi pollicentes, frustrati sunt fide. Gratia vobiscum, Amen.

FINIS EPISTOLÆ.

Scripta verò fuit ab urbe Laodi- cea, quæ est mater urbium Phrygiæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ዕቀብ : ትእዘዞ : በንጹሕ : እንዘ : ሊታደሉ:: እስከ : መጽለቱ : ለእግዚእነ : ሊየሱስ : 15 ክርስቶስ:=: ዘለአስተርእዮ : በዕድሜሁ : ዘባሕቲቱ : ብፁዕ : ወሳዲል : ንጉሠ : ነገሥት: 16 ወእግዚእ : ለጋእስት:=: ዘባሕቲቱ : ለመሳከ : ለማልክት : ወቦቱ : ብርሃነ : ዘለይጠፍ እ : እመቅድመ : ዓለመ: ዘለልቦ:ዘርኦ: ሰብእ:ወለልቦ: ዘይክል:ርእዮቶ:ዘሎቱ:ክብር: 17 ወኃይል : ለዓለመ : ዓለመ: ለሜን:::= 1ኛ ለለብዕልትነ:ሌዘዙ: ሊይትዐብዩ : በገዝ ነቱ : ዓለመ : ወሊይትለመንዎ : ለብዕሎው : ሓሳፊ : ዘእንበለ : በለግዚአብሔር : ውእ 18 ቱ : ይሁበነ : በብዕሉ : ኵሎ:::= ካመ : ንትፈሣሕ : በገቢረ : ሠናይ : ወንበዐል : በገቢ 19 ረ : ጽድቅ : ወኮኑ : ጸጋዊያነ : ወሱቱፈነ:=: ወገዝገቡ : ለክሙ : መሰረተ : ሠናየ : ለዘ: 20 ይመጽእ : ዓለመ : ካመ : ትርከቡ : ሕይወተ : ዘእማነ:::= ለጢሞቴዎስ : ዕቀብ : ማሕፀነከ : ተገሐሣሙ : ለርኩሳን : እለ : ያመጽሉ : ነገረ : ኽንቶ: ወያሰስልዎ : ለጽድቅ: 21 በሐሰት:=: ለለ: ሰሕቱ:እመተስፋ:ሀይማኖት:ጸገ:እግዚአብሔር:መስሌከ:ለሜን:::= ለሰብለ : ጢሞቴዎስ:::=:

Serva mandatum ejus in puritate, non simulans, usque ad adventum Domini nostri 14 Jesu Christi: Qui apparuit in tempore suo, qui solus est beatus, potens, Rex re- 15 gum, & Dominus dominorum: Qui solus est Deus deorum, & in eo est lux 16 inextinguibilis ante mundum, quem nemo hominum vidit, nec ullus est qui possit videre eum: cui gloria & potestas in seculum seculorum, Amen. Divitibus præ- 17 cipe ne elati sint in hoc mundo, neque confidant divitiis transitoriis, sed in Deo: ipse dabit nobis divitias ejus omnes, ut gaudeamus benefaciendo, & divites si- 18 mus faciendo justitiam: & estote munifici & communicati, Et recondite vobis 19 fundamentum bonum futuri mundi, ut apprehendatis vitam veram. O Timothee, 20 serva depositum tuum, declina immundos qui introducunt sermones inanes, & ex- pellunt veritatem per mendacium: Qui aberrârunt à spe fidei. Gratia Dei sit 21 tecum, Amen.

Viro Timotheo.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* TIMOTHEUM *secunda.*

Versio VULGATA LATINA.

CAP. I.

1 PAulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, secundùm promissionem 2 vitæ, quæ est in Christo Jesu: Timotheo charissimo filio, gratia, misericordia, pax à Deo Patre, & Christo Jesu Domino nostro. Gratias ago Deo, cui ser- 3 vio à progenitoribus in conscientia pura, quòd sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis, nocte ac die.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رِسالَةُ القِدِّيسِ بَوْلُصَ الثّانِيَةُ إِلَى وَلَدِهِ تِيمُوثاوُسَ * وَهِيَ فِي عَدَدِ الرَّسائِلِ حادِيَةَ عَشَرَ *

* الفَصْلُ الأَوَّلُ * * قِراءَةُ الجُمُعَةِ مِنَ الجُمُعَةِ السّابِعَةِ وَالعِشْرِينَ *

1 * مِنْ بَوْلُصَ رَسُولِ يَسُوعَ المَسِيحِ بِمَشِيئَةِ اللهِ المُخَصَّصَةِ بِمَوْعِدِ الحَياةِ المَمْنُوحَةِ بِيَسُوعَ المَسِيحِ *
2 * إِلَى تِيمُوثاوُسَ الوَلَدِ الحَبِيبِ * * أَتَقَبَّلُ لِلأَحَدِ الثَّلاثِينَ * نِعْمَةٌ لَكَ ورَحْمَةٌ
3 وَسَلامَةٌ مِنَ الإِلٰهِ الأَبِ وَيَسُوعَ المَسِيحِ رَبِّنا * إِنَّ اللهَ الَّذِي أَعْبُدُهُ مُنْذُ أَجْدادِي بِنَصِيبٍ
صافِيَةٍ لَهُ عَلَى مَنَّهِ وَشُكْرِهِ * لِأَنَّ ذِكْرَكَ عِنْدِي فِي صَلَواتِي غَيْرُ مُنْقَطِعٍ لَيْلاً ونَهاراً *

Epistola sancti PAULI *secunda ad filium suum* TIMOTHEUM: *Est autem in numero Epistolarum undecima.*

CAPUT I.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ septimæ.

Paulo Apostolo Jesu Christi per 1 voluntatem Dei consentaneam pro- missio vitæ æternæ per Jesum Christum concessæ, Ad Timotheum filium charissimum. Vade ad Dominicam trigesimam. Gratia tibi, & misericordia, & pax à 2 Deo Patre, & Jesu Christo Domino no- stro. Equidem Deo, quem colo ab avis me- is 3 cum pura conscientia, debeo beneficium et gratiarum actionem, quòd memoria tui sit apud me in orationibus meis, haud interrupta, nocte dieque:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ለጢሞቴዎስ : ወተጽሕፈ : ለእዘ : ሀሎ : ሎዎዲቂያ:=:

በቀዳሚ : ሰንበት : መስከረመ : እምርእሰ : ይብል : ዘሳዱር : ላዕሌነ:=:

1 ጳውሎስ: ሐዋርያሁ:ለኢየሱስ:ክርስቶስ: በፈቃደ: እግዚአብሔር:በተስፋ:ሕይወት:በኢየሱ
2 ስ: ክርስቶስ:=: ለጢሞቴዎስ:ወልድየ:ዘለፈቅር:: ሰላመ:ለነ: ወሣህል: ወጸጋ: እግዚአ
3 ብሔር: ለቡነ: ወእግዚእነ:ኢየሱስ:ክርስቶስ:::= ፈ ለለኵቶ:ለእግዚአብሔር:ዘኪ
ያሁ : እመልክ: በልብ: ንጹሕ: እመፍጥረትየ:: ወዘልፊ : እዘክረከ : በጸሎትየ : መዐልተ : ወሌሊተ:==:

Primo Sabbato Septembris: initio cum dixerit, Qui habitat sup nos.

CAPUT I.

Paulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, secundùm promissionem vi- 1 tæ in Jesu Christo, Timotheo filio meo quem diligo; Pax tibi, & misericordia, 2 & gratia Dei patris nostri, & Domini nostri Jesu Christi. Gratias ago Deo, cui 3 servio in puro corde ab origine meâ, & semper memoriam habeo tui in orationibus meis, die & nocte.

Digitized by Google

Desiderans te videre, memor tuarum lachrymarum, ut gaudio implear:
4 Ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ·
Recordationem accipiens quæ in te non ficte fidei, quæ habitavit pri-
5 Ὑπόμνησιν (α)λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε πρῶ-
mùm in avia tua Loïde, & matre tua Eunice: persuasus sum autem
τον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι, καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ· πέπεισμαι δὲ
quòd & in te. Propter quam causam ramos meminisse facio te resuscitare
6 ὅτι καὶ ἐν σοί. Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ
donum Dei, quod est in te per impositionem manuum mearum.
χάρισμα τοῦ (β) Θεοῦ, ὃ ἔστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου.
Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis, &
7 Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως, καὶ ἀγάπης καὶ
sobrietatis. Ne igitur erubueris testimonium Domini nostri, neque me
8 σωφρονισμοῦ. Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ
vinctum ejus: sed compatere afflictiones Evangelio secundùm virtutem Dei,
τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ,
Servantis nos, & vocantis vocatione sanctâ: non secundùm opera nostra,
9 Τοῦ σώσαντος ἡμᾶς, καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ· οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν,
sed secundùm propriam propositum, & gratiam datam nobis in Christo
ἀλλὰ (γ) κατ' ἰδίαν πρόθεσιν, καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ
Jesu ante tempora secularia: Manifestatam autem nunc per apparitionem
10 Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων· φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας
Salvatoris nostri Jesu Christi, destruentis quidem mortem, illuminan-
τοῦ σωτῆρος ἡμῶν (δ) Ἰησοῦ Χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαν-
tis autem vitam & incorruptionem per Evangelium: In quod positus sum ego
11 τος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου· Εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ
prædicator & apostolus, & magister Gentium. Ob quam causam etiam
12 κήρυξ καὶ ἀπόστολος, καὶ (ε) διδάσκαλος ἐθνῶν. Δι' ἣν αἰτίαν καὶ
hæc patior, sed non confundor: scio enim cui credidi, & persuasus sum
ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι,
quia potens est depositum meum servare in illum diem:
ὅτι δυνατός ἐστι τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

Exemplar habe sanorum verborum, quæ à me audisti, in fide & 13
Ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ
dilectione quæ in Christo Jesu. Pulchrum depositum custodi per 14
ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Τὴν καλὴν (ζ) παραθήκην φύλαξον διὰ
Spiritum sanctum inhabitantem in nobis. Scis hoc, quòd aver- 15
Β' Πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν
sati sunt me omnes qui in Asia, quorum est Phygellus & Hermogenes. Det 16
με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστι Φύγελλος καὶ Ἑρμογένης. Δῴη
misericordiam Dominus Onesiphori domui, quia sæpe me refrigeravit, & 17
ἔλεος ὁ Κύριος τῷ (η) Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε, καὶ
catenam meam non erubuit: Sed factus in Roma stu-
τὴν ἅλυσίν μου οὐκ (θ) ἐπῃσχύνθη· Ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ, (ι) σπουδαιοτέρως
diosius quæsivit me, & invenit. Det illi Dominus invenire misericordiã 18
ζήτησέ με, καὶ εὗρε. Δῴη αὐτῷ ὁ Κύριος εὑρεῖν ἔλεος
à Domino in illa die: Et quæcunque in Epheso ministravit, meli-
παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησε, βέλτιο-
às tu nôsti.
σὺ γινώσκεις.

CAP. II. Β'.

Tu ergò, fili mi, confortare in gratia quæ in Christo Jesu: Et
Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Καὶ 1 2
quæ audisti à me per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus,
ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράδου πιστοῖς ἀνθρώποις,
qui idonei erunt & alios docere. Tu igitur malum patere sicut
οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. (α) Σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς 3
pulcher miles Jesu Christi. Nemo militans implicatur vi-
Γ' καλὸς στρατιώτης (β) Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βί- 4
te negotiis, ut deligenti milites placeat.
ου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ.

Κεφ. α'. MS.A. (α)λαβὼν (β) Χριστοῦ, (γ)κατὰ (δ)Χριστοῦ Ἰησοῦ, (ε) διδάσκαλος. Δι' ἣν (ζ) παραθήκην (η) Ὀνησιφόρου (θ) ἐπαισχύνθη· (ι) σπουδαιοτέρως
Κεφ. β'. MS.A. (α) Συνκακοπάθησον (β) Χριστοῦ Ἰησοῦ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et exopto videre te, ac memor sum lachry- 4
* ܗܘ ܐܝܟ ܕܐܬ ܒܗ ܡܢ ܫܪܝܪ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܐܝܬ ܒܟ ܡܢ ܩܕܡ ܐܡܗܬ ܠܘܝܕ ܘܒܐܘܢܝܩܐ ܐܡܟ ܘܐܦ ܒܟ ܒܛܝܪ ܕܐܢܐ ܡܕܟܪ ܐܢܐ ܠܟ ܒܨܠܘܬܝ ܕܠܠܝܐ ܐܢ ܐܬܥܪ ܠܟ ܐܝܟ ܕܐܢ

Versio VULGATA LATINA.

Desiderans te videre, memor lachrymarum tuarum, ut gaudio implear, Recordationem accipiens ejus fidei, quæ est in te non ficta, quæ & habitavit primùm
5 in avia tua Loïde, & matre tua Eunice, certus sum autem quòd & in te. Propter quam causam admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per im-
7 positionem manuum mearum. Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris; sed
8 virtutis, & dilectionis, & sobrietatis. Noli itaque erubescere testimonium Domini nostri, neque me vinctum ejus: sed collabora Evangelio secundùm virtu-
9 tem Dei: Qui nos liberavit, & vocavit vocatione suâ sanctâ, non secundùm opera nostra, sed secundùm propositum suum, & gratiam, quæ data est nobis
10 in Christo Jesu ante tempora secularia. Manifestata est autem nunc per illuminationem Salvatoris nostri Jesu Christi, qui destruxit quidem mortem, illumina-
11 vit autem vitam & incorruptionem per Evangelium: In quo positus sum ego
12 prædicator, & Apostolus, & magister gentium, Ob quam causam etiam hæc patior, sed non confundor. Scio enim cui credidi, sed certus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem. Formam habe sanorum verborum, 13
quæ à me audisti in fide & in dilectione in Christo Jesu. Bonum depositum cu- 14
stodi per Spiritum sanctum, qui habitat in nobis. Scis hoc, quòd averti sunt à 15
me omnes qui in Asia sunt, ex quibus est Phigellus, & Hermogenes. Det mi- 16
sericordiam Dominus Onesiphori domui: quia sæpè me refrigeravit, & catenam meam non erubuit: Sed cùm Romam venisset, solicitè me quæsivit, & in- 17
venit. Det illi Dominus invenire misericordiam à Domino in illa die. Et quan- 18
ta Epheso ministravit mihi, tu melius nosti.

CAP. II.

Tu ergò, fili mi, confortare in gratia, quæ est in Christo Jesu: Et quæ audisti 1
à me per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & 2
alios docere. Labora sicut bonus miles Christi Jesu. Nemo militans Deo im- 3
plicat se negotiis secularibus: ut ei placeat, cui se probavit. 4

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 5 * مستاقًا أن أبصرك متذكر دموعك لكي أمتلي فرحًا * متخذًا ذكر الأمانة التي فيك *
الفائقة المرآءة التي سكنت أولًا في لويذي جدتك * وفي أويذكي أمك * وأنا واثق أنها فيك 5
أيضًا * وأنا من أجل هذا السبب أكرر إذكارك أن تضرم نار موهبة الله التي هي فيك 6
بوضع يدي * لأن الله ما أعطانا روح جبانة بل روح قوة وكبة وبعفف * مرآءة في الخامس 7
عسر من تسرين الأول * فلا تأنف إذًا من شهادة ربنا ولا مني أنا أسيرن * بل لازم السقا 8
في الدسان المخصصة بقوة الله * المخلص والداعي إيانا دعوة قديسة * لا كما يلايم أعمالنا * بل 9
كما يخص ببيته ونعمته * التي أعطيناها يسوع المسيح * قبل سنين دهرية * عظيم هو 10
ومعترف وقد ظهرت الآن بظهور يسوع المسيح مخلصنا نم * حين بطل الموت * ونار ببشارته
الحياة وقد البلي * التي جعلت أنا كارزًا لها ورسولًا * وللأمم معلمًا * ولهذا السبب كل بي 11 12
هذه المصاعب * لكني لن أخجل * لأني قد عرفت بمن آمنت * وأنا موقن أنه قدير أن
يحفظ وديعتي في ذلك اليوم * بقية مرآءة الاربعا * وليكن لك رسم تحذف به من 13
الأقوال الصحيحة التي سمعتها مني بالأمانة والمحبة الممنوحة بيسوع المسيح * احفظ الوديعة النفسة 14
بروح القدس الساكن فينا * وقد عرفت هذا أن قد ارتجع عني كافة الذين في بلد الآسيا * 15
الذين منهم فيجيليوس وارموجانس * يعطي الرب رحمة لأهل بيت اونيسيفورس * فانه مرارًا 16
كثيرن يحيي * ولم يستحي من سلسلتي * لكنه لما حصل برومية طلبني بحرص ووجدني * 17
* يعطيه الرب أن يجد رحمة من لدن الرب في ذلك اليوم * وجميع من كان خدمني بأفسس 18
أنت تعرفه أفضل * نم * * الفصل الثاني * * الأحد الخامس والثلثون بعد العنصرة
وللقديس ديمتريوس * * فأنت إذًا يا ولدي تأيد بالنعمة الممنوحة بيسوع المسيح * 1
والأسرار التي سمعتها مني بشهود كثيرين تلك أودعها عند أناس ثقات يكونون أكفاء 2
أن يعلموا آخرين * واحمل أنت الشقا كجندي صالح ليسوع المسيح * فليس أحد ممن 3 4
يجند نفسه بأمور العالم حتى يرضي من دونه في جندية *

Percupiens te videre, memor lachrymarum tuarum: ut implear gaudio. Resumens memoriam ejus quæ in te est simulatione carentis fidei, quæ habitavit prius in avia tua Loïde, et in matre tua Eunica: quamque ego certus sum etiam in te esse. Et ego hac de causa rursus te moneo ut accendas ignem doni Dei, quod est in te per impositionem manuum mearum. Deus enim non dedit nobis spiritum timiditatis, sed spiritum roboris, & charitatis, & honestatis. 4 5 6 7

Lectio ad decimum quintum diem Octobris.

Ne igitur abhorreas à testimonio Domini nostri, neque à me vinctо ipsius: sed insiste labori in Evangelio congruo potentiæ Dei, Qui salvavit & vocavit nos vocatione sanctâ: non prout convenit operibus nostris, sed prout par est proposito & gratiæ ipsius, quæ data est nobis per Jesum Christum ante annos æternos. Magna res est & confessa, jamque apparuit modò per apparitionem Jesu Christi Servatoris nostri: Finis. Dum abrogatâ morte vitam illustravit, & corruptionem adempsit Evangelio suo, Cujus constitutus sum ego præco & Apostolus, & doctor Gentium. Et hanc ob causam eveniunt mihi acerbitates istæ: sed non erubesco; quoniam novi cui crediderim, & ego certus sum quòd potens est servare depositum meum in illo die. 8 9 10 11 12

Residua lectio feriæ quartæ.

Sitque tibi exemplar quod imiteris, ab integerrimis sermonibus quos à me audisti cum fide & charitate concessa à Jesu Christo. Serva præclarum depositum per Spiritum sanctum inhabitantem in nobis. Et hoc jam nosti, quòd averti sint à me omnes qui sunt in regione Asiæ: ex quibus est Phygelius & Hermogenes. Præstet Dominus misericordiam domui Onesiphori: quoniam sæpè me recreavit, & catenam meam non erubuit: Imò cùm Romam perveniisset, studiosè me quæsivit, & invenit. Det illi Dominus ut inveniat misericordiam à Domino in die illa. Et quotquot mihi ministrârint Epheso, tu optimè nosti. Finis. 13 14 15 16 17 18

CAP. II.

Dominicâ trigesimâ quintâ post Pentecosten. Et prò sancto Demetrio.

Tu igitur O fili mi, corroborare per gratiam datam per Jesum Christum. Et arcana quæ audisti à me per multos testes, ea depone apud homines fidos, qui sint idonei ad alios docendos. Tu autem sustine afflictionem ut strenuus miles Jesu Christi. Nemo enim ex his qui militant, irretitur seculi negotiis: ut ei placeat, qui sublimior est ipso in militia sua. 1 2 3 4

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ዘአድኅነነ : ወጸገወነ : በጽውዓሁ : ቅዱስ:: ወለኮ : በእንተ : ምግባሪነ : ዳእሙ : በፈ
10 ቃዱ : ወሀበነ : ጸጋሁ : በክርስቶስ : ኢየሱስ : ዘእምቅድመ : ዓለም:=: ወአስተርኀየ
ይእዜ : በመጽአቱ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ወሰዐሮ : ለሞት : ወአብርሃ :
11 ለሕይወት : እንተ : ኢትጠፍእ : በትምህርተ : ወንጌሉ:=: ዘኮቱ : ተሠየምኩ : ሐዋ
12 ርያ : ወለዋዴ : ወመምህረ : ለለሕዛብ:=: ወበለንቲላሁ : ለሐመመ : ወእይተኀፈ
ር : እስመ : ላእመር : ዘተለመንኩ : እትለመንሂ : ወይክል : ዐቂበ : ሊተ : ዘለመሐፀን
13 ክሙ : ላይእቲ : ዕለት:: ወኩኖሙ : ለርሉያ : በቀለ : ሕይዊት : ዘሰማዕከ : በኀቤ
14 የ : በሃይማኖት : ወበፍቅረ : ክርስቶስ : ኢየሱስ:=: ዐቀብ : ሣዕከፀንትከ : ሠናየ : በ
15 መንፈስ : ቅዱስ : ዘኀደረ : ላዕሌነ:::=: ወዝነ : ታእመር : ከመ : ዐለውኒ : ኵሉሙ :
16 እለ : ብሔረ : ለሲያ : እለ : ፊጌሉስ : ወሌሞጊንስ:=: ወየሀበ : እግዚእብሔር : ሣ
17 ህለ : ለቤተ : ሂኔሲፎሩ : እስመ : ብዙኀ : እዕረፈኒ : ወሊኀፈረ : በእንተ : መዋቅሕ
18 ትየ::=: ወበጺሖ : ሮሜ : ፍጡነ : ኀሠሠኒ : ወረከበኒ:=: የሀቦ : እግዚእብሔር :
ይርከብ : ሣህለ : በኀበ : እግዚእነ : በይእቲ : ዕለተ:: ወመጠነ : ተልእከኒ : ሠናየ : በሌ
ፈሶን : ለኢከ : ታእመር:::=:

ፀ

1
2 ወለኂተኒ : ወልድየ : ጽናዕ : በጸጋሁ : ለሊየሱስ : ክርስቶስ:::=: ወዘሰማዕከ : በላዕሌየ :
በኀበ : ብዙኃን : ሰማዕተ : ኪያሁ : መሀሮሙ : ለመሀይምናን : ሰብእ : እለ : ይደልዎሙ :
3 ከመ : ይመህሩ : ላእብደን:=: ወጸሙ : ከመ : ሠር : ላእከ : ሊየሱስ : ክርስቶስ:::=: ኖ
ቡ : ቲ : በዓለ : ፋስካ : ምኃብ:=:
4 እስመ : ለልቦ : ዘይትቃተል : ወይሔሊ : ንብረተ : ዓለመ : ከመ : ያደሉ : ለዘ : ሂሞ:=:

Qui servavit nos & condonavit nobis in vocatione ejus sancta, & non propter opera nostra, sed in voluntate sua, & dedit nobis gratiam in Christo Jesu, qui ante mundum erat. Et apparuit nunc in adventu Domini nostri Jesu Christi, & abolevit mortem & illuminavit vitam, quæ non peritura est per doctrinam evangelii. Pro quo constitutus sum Apostolus & prædicator, & doctor Gentium. Et propterea patior, & non erubesco, quia cognosco cui crediderim: spero etiam quod & potest servare mihi quod depositi apud eum in illum diem. Et sis iis exemplo in sermone vitæ quem audisti apud me in fide, & in dilectione Christi Jesu. Serva depositum tuum bonum per Spiritum sanctum qui habitat super nos. Et hoc scitis quòd adversati sunt mihi omnes qui sunt ex Asia, quorum sunt Phygellus & Imogenes. Et præstet Deus misericordiam domui Honesipheri, quia multùm quievit me, & non erubuit propter vincula mea, Et quum venisset Romam, citò quæsivit me & invenit me. Det ei Deus ut inveniat misericordiam apud Dominum nostrum in isto die: & quanta administravit mihi bona in Epheso, ipse tu scis. 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

CAP. II.

Et tu fili mi, corroborare in gratia Jesu Christi. Et quod audisti à me apud multos testes, illud doceto fideles homines qui idonei sunt ut doceant insipientes. Et labora ut bonus sis minister Jesu Christi. 1 2 3

Quinto festi Paschatis, lectio.

Quia nemo est qui militat, et cogitat negotia mundi: ut placeat ei qui constituit eum. 4

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β'. ΚΕΦ. Γ'. Δ'. Ε'.

Si autem & certet quis, non coronatur, *si non* legitimè certaverit.
5 6 (γ) Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. Τὸν
Laborantem agricolam oportet primùm *fructus* percipere. Intellige
7 κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. Νόει (δ)
quæ dico: *det* enim tibi Dominus intellectum in omnibus. Memor esto Je-
8 ἃ λέγω· δώῃ γάρ σοι ὁ Κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσι. Μνημόνευε Ἰη-
sum Christum *excitatum* ex mortuis, ex semine David, secundùm E-
σοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαβὶδ, κατὰ τὸ εὐ-
vangelium meum. In quo *malum patior* usq; ad vincula, quasi *maleficus*: sed
9 αγγέλιόν μου. Ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· (ε) ἀλλ'
verbum Dei non est *vinctum*. *Propter hoc* omnia sustineo propter e-
10 ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται. Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκ-
lectos, ut & ipsi salutem consequantur quæ in Christo Jesu, cum gloria
λεκτοὺς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης
11 *æterna*. Fidelis sermo; Si *enim* commortui sumus, & convivemus: Si
12 αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος, Εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν· Εἰ Δ'
toleramus, & conregnabimus: si negaverimus, & ille negabit nos:
ὑπομένομεν, καὶ (ζ) συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς·
13 Si *infidi sumus*, ille fidelis permanet: negare seipsum non potest. Hæc
14 Εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· (η) ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται. Ταῦτα Ε'
commone, testificans coram Domino, *non* contendere verbis, ad
ὑπομίμνησκε διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, (θ) μὴ λογομαχεῖν, εἰς
nihil utile, ad subversionem audientium. *Stude* teipsum pro-
15 οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. Σπούδασον σεαυτὸν δό-
babilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, rectè *secantem* verbum
κιμον παραστῆσαι τῷ (ι) Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον
veritatis. *At prophanas vanas voces cabibe*: *ad plus* enim *proce-*
16 τῆς ἀληθείας. Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περίϊστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκό-

dent impietatis. Et sermo eorum ut *gangræna pastum habebit*: *quorum*
προσουσι ἀσεβείας. Καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει· ὧν 17
est Hymeneus & Philetus: Qui *circa veritatem aberraverunt*, dicen-
ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός· Οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγον- 18
tes resurrectionem jam esse factam: & *subvertunt* quorundã fidem.
τες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγενῆσθαι· καὶ ἀνατρέπουσι τὰν τινων πίστιν. Ὁ 19
Tamen firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc; *Novit*
μέντοι σταθεὶς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην, Γνῶ
Cognovit Dominus *existentes* ejus: &, Discedat ab *injustitia* omnis *nominans*
Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ· καὶ, Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων
nomen Christi. In magna autem domo non sunt solùm vasa aurea &
τὸ ὄνομα (κ) Χριστοῦ. Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ 20
argentea, sed & lignea & *testacea*: & quædam quidem in honorem, quædam
ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα· καὶ ἃ μὲν εἰς τιμήν, ἃ
autem in *dedecus*. Si ergò quis emundaverit seipsum ab istis, erit vas
δὲ εἰς ἀτιμίαν. Ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος 21
in honorem, sanctificatum, & *benè* utile domino, ad omne opus bonum pa-
εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον, (λ) καὶ εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοι-
ratum. At juvenilia desideria fuge: sectare verò justitiam,
μασμένον. Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, 22
fidem, charitatem, pacem cum *invocantibus* Dominum de puro
πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ (μ) τῶν ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς
corde. At stultas & *imeruditas* quæstiones *rejice*, sciens quia gene-
καρδίας. Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶ- 23
rant *pugnas*. Servum autem Domini non oportet *pugnare*, sed mansuetum esse ad
σι μάχας. Δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, (ν) ἀλλ' ἤπιον εἶναι πρὸς 24
omnes, docibilem, *mala tolerantem*,
πάντας, διδακτικὸν, ἀνεξίκακον,

MS. A. (γ) Ἐὰν γὰρ (δ) ὁ λέγω· δώσει (ε) ἀλλὰ (ζ) συν····λουσομεν· οὐ ἀρνησόμ···, (η) ἀρνήσασθε ··· ἑαυτὸν (θ) Μὴ λογομάχει, ἐπ' ὠφέλειαν (ι) Χριστῷ, (κ) Κυρίου. (λ) εὔχρηστον (μ) πάντων τῶν ἀγαπώντων (ν) ἀλλὰ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * ܘܐܢ ܡܢ ܕܡܬܓܪܐ ܠܐ ܡܬܟܠܝܠ ܐܠܐ ܐܢ ܕܠܐ ܕܓܪ ܒܢܡܘܣܗ ܕܡܬܓܪܐ ܠܐ ܡܬܟܠܝܠ.
6 ܠܦܠܚܐ ܕܡܬܥܒܕ ܒܥܐ ܕܢܣܒ ܡܢ ܦܐܪܝ ܕܝܗ ܒܪܫܐ. * ܐܝܟ ܕܐܢܐ ܐܡܪ ܠܟ ܢܗܘܐ ܠܟ ܡܪܝܐ ܒܟܠ ܡܕܡ ܒܝܢܐ.
7 ܘܐܝܟ ܕܐܢܐ ܐܡܪ ܠܟ ܢܗܘܐ ܠܟ ܡܪܝܐ ܒܟܠ ܡܕܡ ܒܝܢܐ.
8 ܕܬܬܕܟܪ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܡܢ ܙܪܥܗ ܕܕܘܝܕ ܐܝܟ ܕܐܢܐ ܒܫܪ ܒܣܒܪܬܝ.
9 ܕܒܗ ܐܢܐ ܣܒܠ ܥܕ ܩܝܘܕ ܐܝܟ ܥܒܕ ܒܝܫ. * ܐܠܐ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܐܬܩܛܪ. ܥܠ ܗܕܐ ܐܢܐ ܣܒܠ ܟܠ ܡܕܡ
10 ܒܓܝܠ ܒܚܝܪܐ ܕܢܫܪܘ ܗܢܘܢ ܐܦ ܗܢܘܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܬܫܒܘܚܬܐ ܕܥܠܡܐ. * ܗܝܡܢܐ ܗܝ ܡܠܬܐ ܕܐܢ ܡܝܬܢ
11 ܥܡܗ ܢܚܝܐ ܐܦ ܥܡܗ. ܐܢ ܢܣܒܪ ܢܣܒܪ ܥܡܗ ܐܦ ܢܡܠܟ ܥܡܗ. ܐܢ ܢܟܦܘܪ ܗܘ ܐܦ ܢܟܦܘܪ ܠܢ.
12 ܐܢ ܠܐ ܢܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ. * ܐܢ ܢܣܒܪ ܢܣܒܪ ܥܡܗ ܐܦ ܢܡܠܟ ܥܡܗ. ܐܢ ܢܟܦܘܪ ܗܘ ܐܦ ܢܟܦܘܪ ܠܢ.
13 ܐܢ ܠܐ ܢܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ. * ܐܢ ܠܐ ܢܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ.
14 ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ. * ܐܢ ܠܐ ܢܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ.
ܥܠ ܗܕܐ ܐܢܐ ܣܒܠ ܟܠ ܡܕܡ ܒܝܢܐ ܕܢܫܪܘ ܗܢܘܢ ܐܦ ܗܢܘܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܬܫܒܘܚܬܐ ܕܥܠܡܐ.
15 * ܗܝܡܢܐ ܗܝ ܡܠܬܐ ܕܐܢ ܡܝܬܢ ܥܡܗ ܢܚܝܐ ܐܦ ܥܡܗ. ܐܢ ܢܣܒܪ ܢܣܒܪ ܥܡܗ ܐܦ ܢܡܠܟ ܥܡܗ. ܐܢ ܢܟܦܘܪ ܗܘ ܐܦ ܢܟܦܘܪ ܠܢ.
16 ܐܢ ܠܐ ܢܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ. * ܐܢ ܠܐ ܢܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ.
17 ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ. * ܐܢ ܠܐ ܢܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ.
ܥܠ ܗܕܐ ܐܢܐ ܣܒܠ ܟܠ ܡܕܡ ܒܝܢܐ ܕܢܫܪܘ ܗܢܘܢ ܐܦ ܗܢܘܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܬܫܒܘܚܬܐ ܕܥܠܡܐ.
18 ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ. * ܐܢ ܠܐ ܢܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ.
19 ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ. * ܐܢ ܠܐ ܢܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ.
20 ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ. * ܐܢ ܠܐ ܢܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ.
ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ. ܐܢ ܠܐ ܢܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ.
21 ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ. * ܐܢ ܠܐ ܢܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ.
22 ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ. * ܐܢ ܠܐ ܢܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ.
ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ. ܐܢ ܠܐ ܢܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ.
23 ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ. * ܐܢ ܠܐ ܢܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ.
24 ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ. * ܐܢ ܠܐ ܢܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ.
ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܗܝ ܡܗܝܡܢ ܠܢ.

Quòd si quis certet, non coronatur nisi juxta 5
legem suam certet. Agricolam laborantem 6
oportet priorem de fructibus suis cibari.
Intellige quæ dico. Det tibi Dominus no- 7
ster sapientiam in omnibus rebus. Memen- 8
to Jesum Christum resurrexisse à mortuis,
qui quidem est ex semine David secundùm
Evangelium meum, In quo mala perfe- 9
ro usque ad vincula tanquam facinorosus.
Sed sermo Dei vinctus non est. Propter- 10
ea omnia sustineo propter electos, ut &
ipsi inveniant vitam in Jesu Christo cum
gloria æterna. Fidelis ille sermo; Nam si mor- 11
tui fuerimus cum eo, cum eo & vivemus. Et, 12
Si pertulerimus, cum eo quoque regnabimus.
Sin abnegaverimus eum, & ipse abnega-
bit nos. Quòd si non credamus ei, ille in 13
fide sua permanet: seipsum enim negare
non potest. De his eos admone, & conte- 14
stare coram Domino nostro, ne contendant
verbis inutilibus, ad subversionem eorum
qui illa audiunt. Tibique curæ sit sistere 15
teipsum integerrimè coram Deo, operari-
um absque confusione, rectè prædicantem
sermonem veritatis. A sermonibus vanis, 16
qui nulli sunt usui, recede: potiùs enim
adaugebunt impietatem suam qui in illis oc-
cupantur. Et sermo eorum instar cancri 17
morbi depascentis apprehendet multos: u-
nus autem ex eis est Hymenæus, & alter
Philetus. Qui quidem aberrârunt à veri- 18
tate, dicentes resurrectionem mortuorum
factam fuisse, & fidem quorundam subver-
tentes. Firmum autem fundamentum Dei 19
stat, & habet hoc signaculum; Novit Do-
minus qui sui sint: &, Discedat ab iniqui-
tate quisquis invocat nomen Domini. Cæ- 20
terùm in magna domo non tantùm sunt va-
sa aurea aut argentea, sed etiam lignea,
atque testacea, quædam in honorem, &
quædam in dedecus. Si quis igitur expur- 21
gaverit seipsum ab his, erit vas purum in
honorem, accommodatum ad usum domini
sui, & paratum ad omne opus bonum. Ab 22
omnibus concupiscentiis adolescentiæ, fuge,
& curre post justitiam, & fidem, & cha-
ritatem, & pacem cum iis qui invocant
Dominum nostrum ex puro corde. Stultas 23
illas contentiones, quæ sunt absque erudi-
tione, respue: scis enim eas parere di-
gladiationes. Servus autem Domini no- 24
stri non debet digladiari, sed mansuetus
esse erga unumquemque, & doctor, & longanimis;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5
6 ወእመኒ ፡ መስተጋድል ፡ ሊይክውኖ ፡ መዝጋና ፡ ለእሙ ፡ ዘበሕጥ ፡ ሊገደለ፡=፡ ወዘኒ ፡ ይጸ
7 ሙ ፡ ሐረሳዊ ፡ ግብር ፡ ይቀድም ፡ ረኪበ ፡ ፍሬሁ፡፡=፡ ወለቡ ፡ ዘእብለከ ፡ የሀብከ ፡
8 እግዚአብሔር ፡ ትጥበብ ፡ በኵሉ፡፡=፡ ተዘከሮ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘተንሥ
9 ኣ ፡ ለመዋታን ፡ ዘእመዘርአ ፡ ደዊት፡፡ በከመ ፡ መሀርኩ፡=፡ ዘበእንቲአሁ ፡ እሠርሕ ፡
10 ወእስከሞቅሕ ፡ ከመ ፡ ጕስቊልየ ፡ ወባሕቱ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔርሰ ፡ ኢይትለስር፡=፡ ወበ
እንተ ፡ ዝንቱ ፡ እትዔገስ ፡ በኵሉ ፡ በእንተ ፡ ኅረያኒሁ፡፡ ከመ ፡ እውንቱኒ ፡ ይርከቡ ፡
ሐይወቶሙ ፡ ዘበክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡ በሰማያት ፡ ዘበሰማያት፡፡=፡

Et si quis certet, non erit ei præmium nisi legitimè certaverit. Et qui laborat 5
agricola, operatur priusquàm percipiat fructum suum. Et intellige quæ dico ti- 6
bi: det tibi Deus ut intelligens sis in omnibus. Memor esto Jesu Christi qui re- 7
surrexit ex mortuis, qui ex semine David fuit, sicut docui. Propter quem la- 8
boro, & vinctus sum sicut latro: sed verbum Dei non ligatur. Et propterea pa- 9
tiens sum in omnibus propter electos ejus, ut illi consequantur vitam illarum 10
quæ est in Christo Jesu, in gloria quæ in cœlis est.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

Nam & qui certat in agone, non coronatur nisi legitimè certaverit. Laborantem agricolam oportet primùm de fructibus percipere. Intellige quæ dico: dabit enim tibi Dominus in omnibus intellectum. Memor esto Dominum JESUM CHRISTUM resurrexisse à mortuis ex semine David, secundùm Evangelium
9 meum, In quo laboro usque ad vincula, quasi malè operans: sed verbum Dei
10 non est alligatum. Ideò omnia sustineo propter electos, ut & ipsi salutem consequantur, quæ est in Christo Jesu, cum gloria cœlesti. Fidelis sermo; Nam si
12 commortui sumus, & convivemus: Si sustinebimus, & conregnabimus: si negaverimus, & ille negabit nos: Si non credimus, ille fidelis permanet, negare
14 seipsum non potest. Hæc commone, testificans coram Domino. Noli contendere verbis: ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientium. Solicitè cura teipsum probabilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, rectè
16 tractantem verbum veritatis. Profana autem, & vaniloquia devita: multùm enim proficiunt ad impietatem: Et sermo eorum ut cancer serpit: ex quibus 17
est Hymenæus, & Philetus, Qui à veritate exciderunt, dicentes resurrectio- 18
nem esse jam factam, & subverterunt quorundam fidem. Sed firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc; Cognovit Dominus qui sunt ejus: 19
&, Discedat ab iniquitate, omnis qui nominat nomen Domini. In magna au- 20
tem domo non solùm sunt vasa aurea, & argentea, sed & lignea, & fictilia: & quædam quidem in honorem, quædam autem in contumeliam. Si quis ergò 21
emundaverit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum, & utile Domino, ad omne opus bonum paratum. Juvenilia autem desideria fuge, sectare verò ju- 22
stitiam, fidem, charitatem, & pacem cum iis qui invocant Dominum de corde puro. Stultas autem, & sine disciplina quæstiones devita: sciens quia gene- 23
rant lites. Servum autem Domini non oportet litigare: sed mansuetum esse 24
ad omnes, docibilem, patientem,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * وَإِنْ يُجَاهِدْ أَحَدٌ فَلَنْ يُكَلَّلَ إِذْ لَمْ يُجَاهِدْ بِمُقْتَضَى الْجِهَادِ * وَالْفَلَّاحُ الْمُتْعُوبُ يَنْبَغِي لَهُ أَنْ
6 يَسْتَعْمِلَ الْأَثْمَارَ أَوَّلًا * تَفَهَّمْ مَنْطِقًا فِيمَا أَقُولُهُ * فَإِنَّ الرَّبَّ سَيُعْطِيكَ فِي جَمِيعِ الْأُمُورِ فَهْمًا *
7 * تَذَكَّرْ يَسُوعَ الْمَسِيحَ الْمُنْبَعِثَ مِنَ الْمَوْتَى مِنْ نَسْلِ دَاوُدَ * كَمَا يَحُصُّ بِشَارَتِي *
8 9 الَّتِي أَتَكَبَّدُ * السَّعْيَ فِيهَا كَفَاعِلِ السِّرِّ إِلَى الْقُيُودِ * لَكِنَّ كَلَامَ اللهِ مَا يُقَيَّدُ * لِهَذَا أَصْطَبِرُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
10 مِنْ أَجْلِ الْمُصْطَفَيْنَ * لِيَنَالُوا وَهُمُ الْخَلَاصَ الْمَمْنُوحَ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ مَعَ الْمَجْدِ الْأَبَدِيِّ *
11 * صَادِقٌ الْقَوْلُ أَنَّنَا إِنْ مُتْنَا * السَّبْتَ الْخَامِسَ وَثَلَاثِينَ الْمَعْرُوفَ بِالِابْنِ السَّاطِرِ *
12 مَعَهُ فَسَنَعِيشُ مَعَهُ * وَإِنِ اصْطَبَرْنَا فَإِنَّا نَمْلِكُ مَعَهُ * وَإِنْ كَفَرْنَا بِهِ هُوَ يَكْفُرُ بِنَا * وَإِنْ
13 لَمْ نُؤْمِنْ فَإِنَّ ذَاكَ يَثْبُتُ مُوسِيًا * وَإِمَّا يَذْكُرُ نَفْسَهُ لَنْ يَسْتَطِيعَ * مُشْهِدًا عَلَيْهِمْ أَمَامَ الرَّبِّ
14 أَلَّا يُحَارِبُوا بِكَلَامِهِمْ فِي شَيْءٍ غَيْرِ نَافِعٍ لِانْعِكَاسِ السَّامِعِينَ * احْرَصْ أَنْ تَقِفَ ذَاتَكَ لِلَّهِ مُدَرَّبًا
15 فَاعِلًا لَا خَازِيًا * قَاطِعًا عَنْ قَوْلِ الْحَقِّ مَا زِيدَ فِيهِ * وَاعْتَفِ مِنَ الْأَقْوَالِ الْخَاوِيَةِ الدَّنِسَةِ
16 فَسَتَجْنَحُ نِفَاقًا وَيَدْسُو كَثِيرًا * وَقَوْلُهُمْ لَهُ مَرْعًى كَالْأَكِلَةِ * الَّذِينَ مِنْهُمْ إِيمَانَاوُسُ
17 وَفِيلِيطُوسُ * الَّذِينَ حَادَا مِنَ الْحَقِّ قَائِلَيْنِ أَنَّ الْقِيَامَةَ قَدْ سَلَفَ كَوْنُهَا * وَعَكَسَا إِيمَانَ
18 قَوْمٍ مَّا * لَكِنَّ أَسَاسَ اللهِ الْمُوطَّدَ قَدْ وَقَفَ ثَابِتًا عَلَيْهِ هَذَا الْخَاتَمُ * الرَّبُّ قَدْ عَرَفَ الَّذِينَ هُمْ
19 لَهُ * فَلْيَبْتَعِدْ مِنَ الظُّلْمِ كُلُّ مَنْ يُسَمِّي اسْمَ الرَّبِّ * قِرَاءَةُ الْأَثْنَيْنِ الثَّامِنِ
20 وَالْعِشْرِينَ بَعْدَ الْعَنْصَرِ * وَالْبَيْتُ الْأَعْظَمُ فِيهِ لَيْسَ أَوَانِي ذَهَبِيَّةً وَفِضِّيَّةً
21 فَقَطْ * بَلْ وَأَوَانِي خَشَبِيَّةً وَخَزَفِيَّةً * وَبَعْضُهَا لِلْكَرَامَةِ وَبَعْضُهَا لِلْإِهَانَةِ * فَإِنْ يُطَهِّرْ أَحَدٌ
22 مِنْ هَؤُلَاءِ ذَاتَهُ * سَيَكُونُ إِنَاءً لِلْكَرَامَةِ مُقَدَّسًا * وَاسْتِعْمَالُهُ لِسَيِّدِهِ مُلَائِمًا * وَلِكُلِّ عَمَلٍ
صَالِحٍ مُعَدًّا * اَلشَّهَوَاتُ الْأَثَنَائِيَّةُ اهْرُبْ مِنْهَا * وَاسْعَ فِي اتِّبَاعِ الْعَدْلِ * الْأَمَانَةِ * الْمَحَبَّةِ *
23 السَّلَامَةِ * مَعَ الْمُسْتَعِينِينَ بِالرَّبِّ مِنْ قَلْبٍ نَقِيٍّ * وَالِاسْتِجْلَابَاتُ الْمَائِعَةُ الْفَاقِدَةُ الْأَدَبَ *
24 اَلْمُسْتَعِفَّ مِنْهَا * عَالِمًا أَنَّهُنَّ يَنْشَئْنَ خُصُومَاتٍ * وَعَبْدُ الرَّبِّ مَا سَبِيلُهُ يُخَاصِمُ * بَلْ يَكُونُ
مَوْدُودًا إِلَى كُلِّ النَّاسِ * دَا تَعْلِيمٍ * مُحْتَمِلًا السُّوءَ *

*Et siquis certet, haudquaquam coronatur, nisi certet juxta legitima certaminis. Et agricolam fatigatum oportet fructibus uti priorem. Considera prudenter quæ dico. Dominus enim dabit tibi in omnibus rebus intellectum. Memor esto Jesu Christi à mortuis suscitati, de stirpe David, ut exprimitur in Evangelio meo: In quo patior afflictionem, ut 9
facinorosus, usque ad vincula: sed sermo Dei non stringitur vinculis. Ideo pati- 10
enter omnia fero propter electos, ut consequantur etiam ipsi salutem concessam per Jesum Christum, cum gloria æterna.*

Sabbatho trigesimo quinto, quòd nuncupatur Sabbathum filii devii.

*Fidus est sermo, quòd si cum eo morimur, 11
cum eo vivemus: Et si toleremus, cum 12
eo regnabimus: & si abnegemus eum, ipse nos abnegabit. Et si non credamus, 13
ille tamen fidelis manet: & verò negare seipsum non potest. Contestatò denuntians 14
eis coram Domino, ne certent sermonibus suis in re minimè utili, ad subversionem auditorum. Cura ut sistas teip- 15
sum Deo expertum, operarium non erubescentem, resecantem à sermone veritatis quod ei superadditum fuerit. Et de- 16
vita sermones inanes prophanos, quia promovent impietates, multùmque nutriunt. Et sermo eorum pascuam habet 17
ut gangræna: ex quibus est Hymenæus & Philetus, Qui ambo à veritate aberrârunt, dicentes resurrectionis existentiam esse iam elapsam: & subverterunt 18
fidem quorundam. Attamen solidum 19
fundamentum Dei stat inconcussum, super quod est sigillum hoc, Novit jam Dominus qui sint sui: discedat igitur ab iniquitate quisquis nominat nomen Domini.*

Lectio feriæ secundæ quæ est vigesima octava post Pentecosten.

*Et verò in æde maxima non tantùm sunt 20
vasa aurea & argentea, sed etiam vasa lignea ac testacea: & eorum quædam ad honorem, alia verò ad contemptum. Quòd siquis ab istis seipsum expurgâ- 21
rit, erit vas ad honorem, sanctificatum, ejusque usus domino suo conducens, & ad omne opus bonum paratum. Cupidi- 22
tates juveniles fuge, & satoge in expetenda justitia, fide, charitate, pace cum invocantibus Dominum ex puro corde. Et quæstiones stolidas, eruditionis expertes, devita: sciens eas gignere disceptationes. Servus autem Domini non debet 23 24
disceptare, sed benevolus esse erga omnes homines, aptus ad docendum, tolerans malum.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ዐ ኧውን : ነገሩ : እመኧመ : ነትብር : መዊተ : ነዬሪ : ሕይወታ::=፦ ወእመኂ : ዐረ
12 ይነ : ትዕገሰተ : ነዬሪ : ነገሠ : ወእመሰ : ክሕድናዙ : ውእቱኂ : ይክሕደነ::=፦ ወእመኂ :
13 ሊለመናሁ : ውእቱሰ : መእመነ : ይነብር : ወሊይክል : ክሒደ : ርእሰ::=፦ ከመዝ : ዘ
14 ክሮሙ : ወለስመዕ : ቅድመ : እግዚአብሔር:: ፰ ሊትትሳነፆይ : ሊይበቊዐነ : በ
15 ዘ፡ ይትገፍትሉ : እለ፡ ይሰመዑ::=፦ ለስተፋጥን፡ ከመ፡ትረሲ፡ ርእሰክ፡ ሳሩዖ፡ በጎበ ፡እግ
ዚአብሔር : ከመ : ገባሪዊ : ዘሊይትኃፈር : ዘርቱዕ : ይመትር : ቃለ : እግዚአብሔር : በ
16 ጽድቅ::=፦ ወነገረ : ርኩሰንሰ : ዘሊልቦ : በቊዐ : እበዮሙ : እከመ : ያዐብይዋ : ለትጠኒ
17 ለቶሙ::=፦ ወናገሮሙኒ፡ ከንቱ : ላእለ : ሄጴኔወስ : ወፊሌጦስ::=፦ እለ : ዐወከሱ፡ እ
18 መጽድቅ : ወይብሉ : ወድለ : ፕሳ : ሕይወቱ : መውታን : ወይገፍትሉ : ሃይማኖቶሙ :
19 ለብዙኃን::=፦ ወዘሰ : ጽኑዕ : በመሰረተ : እግዚአብሔር : ይቀውም : እንዘቦ : ዘንተ :
መዐተብ : ወያለመሮሙ : እግዚአብሔር : ሳእሊሁ : ወ ይርሕቅ : እመዐመቂ : ኩሉ :
20 ዘይሰሚ : ስመ : እግዚአብሔር::=፦ ውስተ : ቤትኂ : ዐቢይ : ለኦ : ባሕቲተ : ንዋየ : ወ
21 ርቅ : ወብረር : ቦዕፀኂ : ወዘልሕኩትኂ : ቦለዘ : ክብርኂ : ወቦ : ለዘ : ሖሰር::=፦ ወእ
መቦ : ዘለንጽሐ : ርእሰ : እመዝሙት : ይከውን : ንዋየ : ክብር : ወቅዱሰ : ወበቊዐ :
22 ለእግዚሉ : በኩሉ : መግበረ : ሠናይ : ወድልው::=፦ ጕይያ : ለፍትወተ : ው
ርዙት : ወዴግና ፡ለጽድቀ : ሃይማኖት : ተፈቅሮ : ወሰላመ : ሥልለ : ኩሉሙ : እ
23 ለ : ይጸውዕዎ : ለእግዚእነ : በልብ : ንጹሕ::=፦ ለበዮ : ለነገረ : እበድ : ወሰ
24 ላቅ : ወተሓሠሠ : ታለመር : ከመ : ጋእዘ : ያመጽእ::=፦ ወገብረ : እግዚአብሔ
ርሰ : ሊይትጋለዝ : ከመ : ሕፃናት : ይከውን : መክለ : ኩሉ : ወመሃረ : ወመክ
ተዐግሰ : እመ፡ ኩሉ : እኩይ::==ፁ

Fidelis sermo est; Si consocii erimus mortis, pariter convivemus: Et, Si pares fuimus in *patientia, pariter regnabimus: &, Si abnegaverimus eum, ipse etiam abnegabit nos: Et, Si non credimus ei, ipse fidus manebit, & non potest negare seipsum. Sic commemora iis, & testare coram Deo: ne altercentis, non prodest tibi* illud *cum quo subvertuntur auditores. Festinato ut facias te approbatum apud Deum, sicuti operarium non erubescentem, qui rectè scindit verbum Dei in veritate. Et sermones immundos qui nil prosunt, recusato, quia aggravant peccata eorum. Et sermones eorum inanes, quorum sunt Hemeneus & Philetus: Qui discesserunt à veritate, & dicunt; Jam fuit vita mortuorum: & subvertunt fidem multorum. Et quod firmum est in fundamento Dei, stat, habens hoc sigillum, Et cognoscit Deus suos; &, Discedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen Dei. In domo magna non est tantùm vas aureum & argenteum; est ligneum quidem & fictile: & est cui honor, & est cui ignominia* contingit. *Et si quis sit qui purgaverit seipsum à scortatione, erit vas gloriæ, & sanctum, & utile Domino ejus in omni opere bono, & idoneum. Fuge cupiditates juveniles, & sectare justitiam, fidem, charitatem, & pacem, cum omnibus iis qui invocant Dominum nostrum in corde puro. Rejice sermonem stultitiæ & ludibrii, & disputationem, sciens quòd litem producit. Et servus Dei non contendat: sicut infans sit cum omnibus, & doctor, & patiens ab omni malo.*

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β'. ΚΕΦ. Ε'. ς'. Ζ'. Η'.

In lenitate erudientem contrapositos, nequando det illis Deus poe-
25 Εν (ξ)πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε (ο)δῷ αὐτοῖς ὁ Θεὸς με-
nitentiã ad *agnitionem veritatis,* Et resipiscant à diaboli *laqueo,*
26 τάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν (π)ἀληθείας, Καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος,
captivi detenti ab ipso ad ipsius voluntatem.
ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

MS. A. (ξ) πραΰτητι (ο) δῴη (π) ἐπιγνῶσιν, Καὶ

CAP. III. γ'.

Hoc autem scito, quòd in novissimis diebus instabunt tempora periculosa. Erunt
1 2 Τοῦτο δὲ (α)γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. Ἔσονται γ'
enim homines seipsos amantes, *pecuniæ* cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus
γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν
immorigeri, ingrati, scelesti, Sine affectione, *sine fœdere, calumniatores,* incontinentes, immites,
3 ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, Ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι,
bonum non amantes, Proditores, *præcipites, inflati,* voluptatũ amatores magis quàm *amato-*
4 ἀφιλάγαθοι, Προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλό-
res Dei: Habentes *formam* pietatis, *at* virtutem ejus abnegantes. Et hos *aver-*
5 θεοι· Ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. καὶ τούτους ἀπο-
sare. Ex his enim sunt *irrepentes in* domos, & captivas *ducentes* mu-
6 στρέφου. Ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ (β)αἰχμαλωτεύοντες τὰ γυ-
lierculas oneratas peccatis, *actas* desideriis variis, Semper discen-
7 ναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα (γ)ἐπιθυμίαις ποικίλαις, Πάντοτε μανθά-
tes, & nunquam ad scientiam veritatis *venire valentes.* Quemadmodùm autem
8 νοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. Ὃν τρόπον δὲ
Jannes & *Jambres* restiterunt Moysi, ita & hi resistunt veritati, homi-
Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστη (δ)Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρω-
nes corrupti *mentem,* reprobi circa fidem. Sed non proficient *amplius:*
9 ποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. Ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον·
nam amentia eorũ manifesta erit omnibus, sicut & illorum *facta* est. Tu autem
10 ἡ γὰρ (ε) ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. Σὺ δὲ Ζ'

assecutus es meam doctrinam, institutionem, propositum, fidem, lon-
(ζ)παρηκολούθησάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ (η)μα-
ganimitatem, dilectionem, *patientiam,* Persecutiones, passiones: qualia mihi, fa-
κροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, Τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν· οἷά μοι (θ)ἐ-
cta sunt *in Antiochia, in Iconio,* in Lystris: quales persecutiones sustinui: & ex omnibus
γένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων
me eripuit Dominus. Et omnes *autem volentes* piè vivere in Christo Je-
με (ι)ἐρρύσατο ὁ Κύριος. Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες (κ)εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰη-
su, persecutionem patientur: Mali autem homines, & seductores, proficient in pe-
σοῦ, διωχθήσονται· Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι, καὶ γόητες, προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖ-
jus, *seducentes* & *seducti.* Tu verò permane in iis quæ didicisti, & credita sunt tibi, sci-
ρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες, καὶ ἐπιστώθης, εἰ-
ens à quo didiceris: Et quia à puero sacras literas nôsti, quæ
δὼς παρὰ τίνος ἔμαθες· Καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυ-
sapientem te *sapientem reddere* ad salutem, per fidem *illam* in Christo Jesu. Omnis Scriptu-
νάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Πᾶσα γραφὴ
divinitùs inspirata, & utilis ad *doctrinam,* ad *redargutionem,* ad *correctio-*
διδασκαλίαν, καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς (μ)ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθω-
nem, ad *eruditionem quæ* in justitia: Ut perfectus sit Dei homo, ad
σιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· Ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς
omne opus bonum instructus.
πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος.

CAP. IV. δ'.

Η' Testificor *igitur ego* coram Deo, & *Domino* Jesu Christo, *fu-*
(α)Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μέλ-
turo judicare vivos & mortuos, *secundùm apparitionem* ipsius, & regnum ejus:
λοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, (β) κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ·
Prædica verbum, insta *tempestivè, intempestivè:* argue, increpa, obsecra
Κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως, ἀκαίρως· ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον·
in omni *longanimitate,* & doctrina.
ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ, καὶ διδαχῇ.

Κεφ. γ'. MS. A. (α)*γεινώσκεις, (β)αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια (γ)ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, (δ)Μωσεῖ, (ε)διάνοια (ζ) παρηκολούθησάς (η)μακροθυμίᾳ, τῇ ὑπομονῇ, (θ)ἐγένετο (ι) ἐρύσατο (κ)ζῆν εὐσεβῶς (λ)πόνων (μ) ἐλεγμόν, Κεφ. δ'. MS. A. (α) Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, (β) * καὶ τὴν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Ut erudiat eos qui contendunt adversùs
25 * ܒܝܬܐ ܕܢܠܦ ܠܐܢܫܝܢ ܕܡܬܚܫܚܫܝܢ ܠܗܘܢ ܕܢܬܠ ܐܠܗܐ ܠܗܘܢ ܕܬܗܘܢ ܡܬܚܙܪܝܢ
ipsum, cum comitate: siquando det illis Deus resipiscentiam, ut cognoscant veritatem, &
26 ܠܡܕܥ ܕܐܝܬ ܗܘ ܫܪܪܐ ܕܢܦܩܘܢ ܡܢ ܦܘܡ ܕܐܒܠܣ ܕܐܫܬܒܝܘ ܗܘ ܠܨܒܝܢܘܬܗ *
reminiscantur suiipsorum, Ac discedant à laqueo Satanæ, quo irretiti sunt ad volunta-
ܕܗܘ ܒܪ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܡܫܒܩ ܠܗ ܡܢ ܦܘܡ ܕܐܒܠܣ ܕܐܫܬܒܝܘ ܗܘ ܠܨܒܝܢܘܬܗ *
tem ipsius.

1 ܠܗ ܕܝܠܗ ܗܘ ܒܪ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܡܫܒܩ ܠܗ ܡܢ ܦܘܡ ܕܐܒܠܣ ܕܐܫܬܒܝܘ ܗܘ ܠܨܒܝܢܘܬܗ *

CAP. III.

Hoc autem scito, nempe in ultimis die-
1 ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܥ ܐܝܟ ܕܒܐܚܪܝܬ ܝܘܡܐ ܢܬܬܐ ܙܒܢܐ ܩܫܝܐ ܐܬܝܢ ܀
bus ventura tempora duriſſima: Homines
2 ܐܢܫܐ ܢܗܘܘ ܪܚܡܢܝ ܢܦܫܗܘܢ ܪܚܡܢܝ ܟܣܦܐ ܪܡܝ ܓܐ ܡܓܕܦܝ ܠܐܒܗܬܐ ܠܐ ܫܒܝܩܝ ܛܒܬܐ ܠܐ ܩܕܝܫܝ ܀
qui futuros suî amantes, & amantes pecuniæ, fa-
3 ܠܐ ܚܣܝܕܝ ܠܐ ܦܪܘܫܝ ܠܐ ܚܒܝܒܝ ܛܒ ܠܐ ܣܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
stuosos, elatos, blasphemos, hominibus suis
4 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
immorigeros, negantes gratiam, impios, Ca-
5 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
lumniatores, concupiscentiæ subditos, besti-
6 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
ales, osores bonorum, Proditores, præcipi-
7 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
tes, inflatos, concupiscentiarum longè aman-
8 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
tiores, quàm dilectionis Dei: Habentes for-
9 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
mam reverentiæ Dei, sed à virtute Dei pro-
10 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
cul distantes: qui sunt ejusmodi, eos repelle
11 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
à te. Ex his enim sunt qui irrepunt in do-
12 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
mos, & captivas abducunt mulieres obrutas
13 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
peccatis, quæ ducuntur variis concupiscen-
14 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
tiis. Quæ semper discentes nunquam ad cog-
15 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
nitionẽ veritatis pervenire possunt. Quem-
16 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
admodum autem Jonis & Jambaris insur-
17 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
rexerunt adversùs Mosen, ita & isti insurgunt
18 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
in veritatem, homines corruptæ mentis, &
19 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
reprobi à fide. Sed non progredientur. Eo-
20 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
rum enim stultitia innotescit omnibus, sicut
21 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
& illorum innotuit. *D. Severi.* 3.
Tu autem venisti post doctrinam meam, &
22 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
post conversationem meam, & post placitum
23 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
meum, & post fidem meam, & post longa-
24 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
nimitatem meam, & post charitatem meam,
25 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
& post patientiam mea; Et post persecutio-
26 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
nes meas, meas denique passiones. Cæterùm
1 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
nôsti quæ pertulerim Antiochiæ, & Iconii,
2 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
& Lystris; qualem persecutionem sustinue-
3 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
rim. Et ex omnibus eripuit me Dominus
4 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
meus. Enimverò quicunque volunt cum ti-
5 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
more Dei vivere in Jesu Christo, persecuti-
6 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
onem passuri sunt. Homines autem flagitiosi
7 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
& impostores addent ad malitiam suam, er-
8 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
rantes, inducentesque in errorem. Tu verò
9 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
permane in iis quæ didicisti, & in quibus
10 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
confirmatus es. Scis enim à quo didiceris:
11 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
Et quòd à pueritia tua literas sanctas edoctus
12 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
es, quæ te possunt sapientem efficere ad salu-
13 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
tem, per fidem quæ est in Jesu Christo.
In obitu Episcoporum. 4.
Siquidem omnis Scriptura quæ per Spiritum
14 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
scripta est, utilis est ad doctrinam, & ad cor-
15 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
rectionem, & ad directionem, & eruditio-
16 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
nem quæ est in justitia; Ut perfectus sit ho-
17 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
mo Dei ad omne opus bonum atque con-
18 ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܠܐ ܡܪܚܡܢܝ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܝ ܀
summatum.

CAP. IV.

Obtestor te coram Deo & Domino no-
1 ܐܣܗܕ ܐܢܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܘܩܕܡ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܗܘ ܕܥܬܝܕ ܕܢܕܝܢ ܚܝܐ ܘܡܝܬܐ ܀
stro Jesu Christo, qui judicaturus est vivos &
2 ܘܒܓܠܝܘܗܝ ܘܒܡܠܟܘܬܗ ܟܪܙ ܠܡܠܬܐ ܩܘܡ ܥܠ ܙܒܢ ܘܠܐ ܙܒܢ ܟܣܘ ܘܥܥܐ ܘܓܥܪ ܒܟܠ ܐܘܪܟܐ ܘܠܦ ܀
mortuos in revelatione regni sui: Prædica
sermonem, & insta cum sedulitate, oportunè
& inoportunè, argue, & increpa cum omni
longanimitate & doctrina.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

25 ወይገሥጽ : በየዋህት : ለእለ : ይትዋለሉ : እመቦ : ከመ : የሀቦሙ : እግዚአብሔር : ንስሓ : ወያእምሮ : ጽድቅ ::=: ወይንቅሁ : እመሠገርተ : ሰይጠን : እስመ : ወድለ : ለሠገርሙ : ውስተ : ፈቃዱ ::=:
26

Et erudiat cum lenitate disputantes, si ita fiat quòd det iis Deus resipiscere & 25
agnoscere veritatem, Et evigilare è retì satanæ: quia jam piscatus est eos in 26
voluntate ejus.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

Cum modestia corripientem eos, qui resistunt veritati; nequando Deus det illis pœnitentiam ad cognoscendam veritatem, Et resipiscant à diaboli laqueis, à quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem. CAP. III.

1 HOc autem scito, quòd in novissimis diebus instabunt tempora periculosa:
2 Erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus non
3 obedientes, ingrati, scelesti, Sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes,
4 immites, sine benignitate, Proditores, protervi, tumidi, & voluptatum
5 amatores magis quàm Dei: Habentes speciem quidem pietatis, virtutem au-
6 tem ejus abnegantes. Et hos devita: Ex his enim sunt, qui penetrant domos, & captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis, quæ ducuntur variis desideriis:
7 Semper discentes, & nunquam ad scientiam veritatis pervenientes. Quemad-
8 modum autem Jannes & Mambres restiterunt Moysi: ita & hi resistunt veritati, homines corrupti mente, reprobi circa fidem, Sed ultrà non proficient: insi-
9 pientia enim eorum manifesta erit omnibus, sicut & illorum fuit. Tu autem assecutus es meam doctrinam, institutionem, propositum, fidem, longanimitatem, dilectionem, patientiam, Persecutiones, passiones: qualia mihi facta sunt Antiochiæ, Iconii, & Lystris: quales persecutiones sustinui, & ex omnibus eripuit me Dominus. Et omnes, qui piè volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur. Mali autem homines, & seductores, proficient in pejus; errantes, & in errorem mittentes. Tu verò permane in iis, quæ didicisti, & credita sunt tibi: sciens à quo didiceris. Et quia ab infantia sacras literas nôsti, quæ te possunt instruere ad salutem, per fidem, quæ est in Christo Jesu. Omnis Scriptura divinitùs inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia: Ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus. CAP. IV.

1 TEstificor coram Deo, & Jesu Christo, qui judicaturus est vivos & mortuos, per
2 adventum ipsius, & regnum ejus: Prædica verbum, insta opportunè, importunè: argue, obsecra, increpa in omni patientia, & doctrina.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*Resistentes erudiens mansuetudine suâ, 25
siquando det illis Deus pœnitentiam ad
agnoscendam veritatem; Et resipiscant 26
à laqueo dolosi, quippe jam prædatus sit
eos ad voluntatem suam.*

CAP. III.

Lectio Sabbathi trigesimi quarti, quod est *Sabbathum*, filii prodigi.

ILlud autem scito, quòd in diebus extremis exurgent tempora aspera. Inter homines enim erunt sui amantes, amantes pecuniæ, protervi, superbi, blasphemi, molesti genitoribus suis, ingrati, ac minimè justi: Inhumani, expertes fœderis, obtrectatores, intemperantes, haud cicures, & boni minimè amantes: Proditores, præcipites, arrogantes, voluptatum amantes plusquam amantes Dei: Speciem bonæ pietatis habentes, vim tamen illius abnegantes. Hos igitur vejice. Ex his enim sunt ii qui domos penetrant, & captivas ducunt mulierculas, confertas peccatis, obsequentes variis cupiditatibus: Semper discentes, at nunquam valentes venire ad agnitionem veritatis. Et quemadmodùm Janes & Jambres vestiterunt Mosi, ita & hi aversantur veritati: homines mente corrupti, non habentes experimentum in sensu fidei. Sed non multùm proficient, colorem enim induet stultitia eorum apud omnes evidentem, ut evulgata est amentia illorum duorum.

Dominicâ trigesimâ quartâ post Pentecosten.

Tu verò sectare doctrinam meam, meam vivendi rationem, mentem meam, fidem meam, longanimitatem meam, charitatem meam, patientiam meam, Persecutiones meas, passiones meas quæ mihi contigerunt Antiochiæ, & Iconii, & Lystris: qualesque persecutiones sustinui: & ex omnibus eripuit me Dominus. Et omnes volentes vivere cum præclara pietate in Jesu Christo, persecutionem patientur. Quidam verò improbi & impostores proficient pessimum in modum, seducentes, & seducti. At tu persiste in dogmatibus quæ didicisti, quæque tibi concredita sunt, sciens à quo didiceris ea: Et quòd à pueritia tua noveris gloriosas Scripturas, quæ te possunt sapientem reddere ad salutem, per concessam fidem in Jesum Christum.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ octavæ. Et pro sancto Phoca martyre.

*Et quælibet scriptura divinam sapiens 16
avam, utilis est ad doctrinam, ad redargutionem, ad directionem, ad eruditionem quæ est in justitia: ut sit homo 17
Dei perfectus, paratus ad omne opus bonum.*

CAP. IV.

*OBtestor ego te igitur coram Deo, & 1
Domino Jesu Christo, qui judicaturus est vivos & mortuos in apparitione sua & regno suo: Prædica sermonem, & explora 2
eos ex improviso, tam tempore quo opportuna est exploratio, quàm non opportuna: argue, objurga: hortare cum omni patientia & doctrina.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. III.

SEd hoc scitote, quòd in posteritoribus diebus veniet annus malus: Et erunt homines diligentes crapulam, & diligentes divitias, jactabundi, blasphemantes, spernentes parentes eorum, ingrati, exeuntes à veritate, Non habentes misericordiam, superbi, osores boni, Perversi, contumelioси, obcæcati, eligentes voluptates potiùs quam amorem Dei: Assimilati sunt justis, & abnegant virtutem justitiæ: & hos devita. Hi sunt qui intrant in domos hominum, & captivas ducunt mulieres complexas in peccato, & adhærentes ei in multa concupiscentia: Et semper discentes & non cognoverunt unquam veritatem. Sicut qui Janne & Jambre, sic hi etiam restiterunt veritati: homines corrupti corde, & hæsitantes de fide. Sed non exaltabuntur, quia abundavit insipientia eorum & manifesta est, sicut in illis, & apud omnes, quomodo fuit. Et tu assequeris me in doctrina mea, in more meo in quo duxi te, in fide, in longanimitate, in charitate, in patientia, In persecutione, in afflictione; quantum contigit mihi in Antiochia, in Iconio, in Lystris, quantas passus sum persecutiones: & ab omnibus liberavit me Deus. Et omnes viventes in veritate, & volentes vivere in Christo Jesu, persequentur. Et mali homines incantationum provehentur in pejus: & errabunt, & errare facient. Et tu permane in iis quæ didicisti, & concredita sunt tibi, sciens apud quem didiceris. Sciens verè usque Scripturam sanctam, quæ potest vivificare te per fidem Jesu Christi. Et tota scriptura per spiritum Dei est, & prodest in omni doctrina & eruditione, ad corrigendum & instruendum in veritate. ut eruditus sit homo Dei, in omni opere bono, doctor.

CAP. IV.

*ET obtestor Deum & Jesum Christum, qui judicaturus est vivos & mortuos 1
in adventu regni sui, ut prædices verbum ejus, persistens circumspectè in tempore; argue, & corripe, & mansuetus esto, patiens in omnibus, & docens.* 2

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β'. ΚΕΦ. Η'. Θ'.

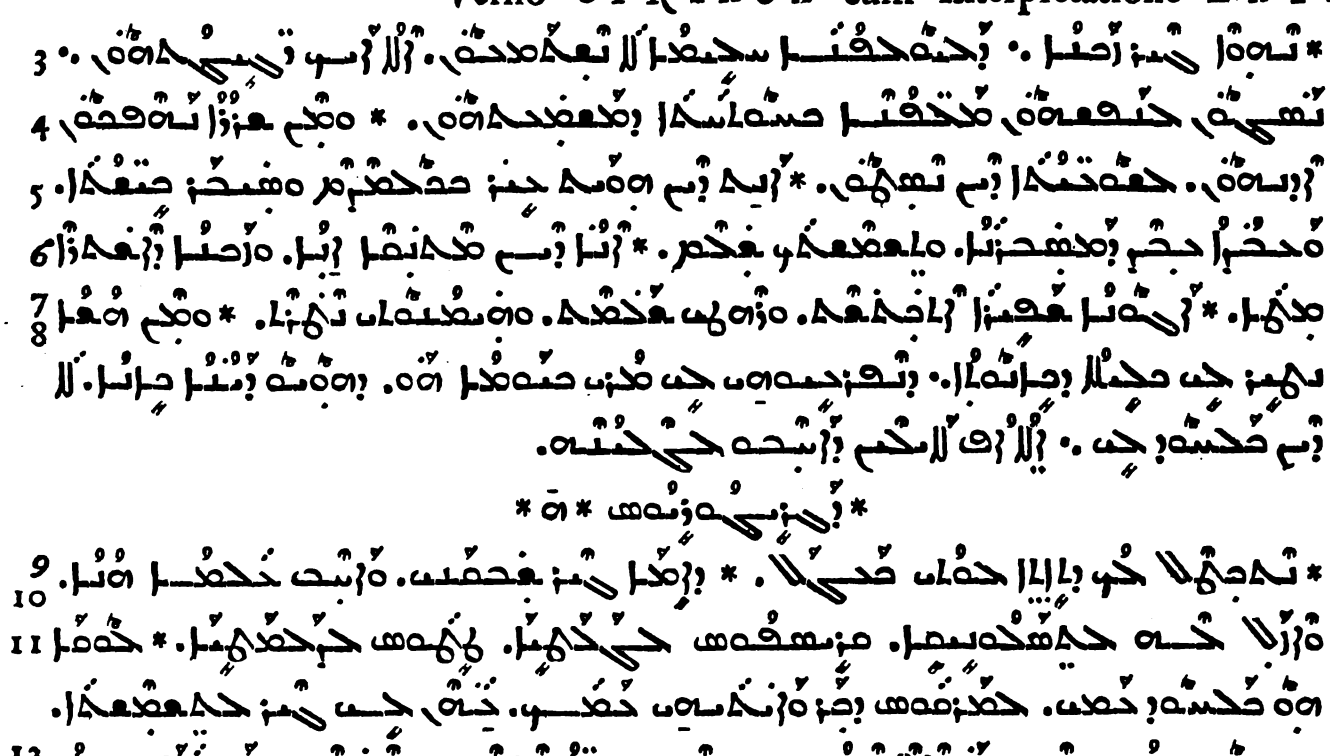
Erit enim tempus, cùm ſanam doctrinam non ſuſtinebunt: ſed *ſecundùm*
3 Ἔσαι γὰ καιρὸς, ὅτε τ ὑγιαινούσης διδασκαλίας οκ ἀνέξον(γ)ται· ἀλλὰ (γ) κατὰ
deſideria *propria* ſibiipſis coacervabunt magiſtros, prurientes *auditum*:
τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους κνηθόμενοι τ ἀκοήν·
Et à quidem veritate auditum avertent, ad autem fabulas conver-
4 καὶ ἀπὸ μὲ τ ἀληθείας τ ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δ τοὺ μύθους ἐκτραπή-
tentur. Tu verò vigila in omnibus, *mala patere*, opus fac. Evange-
5 σονται. Σὺ δ νῆφε ἐν πᾶσι, (δ) κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγε-
liſtæ, miniſterium tuum *impletum redditо*. Ego enim jam delibor, & tempus
6 λιστῦ, τ διακονίαν σου πληροφόρησον. Ἐγὼ γὰ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς Θ'
meæ reſolutionis inſtat. Certamen *pulchrum* certavi, curſum
7 (ε) τ ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε. Τὸν ἀγῶνα τ καλὸν ἠγώνισμαι, τ δρόμον
conſummavi, fidem ſervavi. *Reliquùm*, repoſita eſt mihi juſtitiæ corona,
8 τετέλεκα, τ πίστιν τετήρηκα. Λοιπὸν, ἀπόκειταί μοι ὁ τ δικαιοσύνης στέφανος,
quam reddet mihi Dominus in illa die, juſtus judex: non ſolùm
ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής· ὐ μόνον
autem mihi, ſed & *omnibus diligentibus* apparitionem ejus. *Stude* venire
9 δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τ ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. Σπούδασον ἐλθεῖν
ad me citó. Demas enim me reliquit, diligens *nunc* ſeculum,
10 πρός με ταχέως. Δημᾶς γάρ με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τ νῦν αἰῶνα,
& abiit *in* Theſſalonicam, Creſcens in Galatiam, Titus in Dalma-
καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς (ζ) Δαλμα-
tiam: Lucas eſt ſolus mecum. Marcum *aſſumens*, adduc cum teipſo:
11 τίαν· Λουκᾶς ἐστι μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν, ἄγε μετὰ σεαυτοῦ·
eſt enim mihi utilis in miniſterium. Tychicum autem miſi *in* Epheſum.
12 ἔστι γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. Τυχικὸν δ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον.
Penulam quam reliqui *in* Troade apud Carpum, veniens affer, &
13 Τὸν φελόνην ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ
libros, maximè membranas. Alexander ærarius multa mihi mala
14 τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ
oſtendit: reddet illi Dominus ſecundùm opera ejus: Quem & tu
ἐνεδείξατο· (η) ἀποδῴη αὐτῷ ὁ Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· Ὃν καὶ σὺ 15
obſerva: valdè enim reſtitit noſtris verbis. In prima mea
φυλάσου· λίαν γὰ (θ) ἀνθέστηκε τοῖς ἡμετέροις λόγοις. Ἐν τῇ πρώτῃ μου 16
defenſione nemo mihi adfuit, ſed omnes me dereliquerunt: (non
ἀπολογίᾳ οδείς μοι (ι) συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· (μὴ
illis imputetur.) At Dominus aſtitit, & confortavit me, ut per me
αὐτοῖς λογισθείη.) Ὁ δὲ Κύριος παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι' ἐμοῦ 17
prædicatio *plenè percipiatur*, & audiant omnes Gentes: & *ereptus* ſum de
τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ (κ) ἀκούσῃ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ (λ) ἐρρύσθην ἐκ
ore leonis. Et eripiet me Dominus ab omni opere malo, &
στόματος λέοντος. (μ) Καὶ ῥύσεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ 18
ſervabit in regnum ſuum cœleſte: cui gloria in ſecula
σώσει εἰς τὸ βασιλείαν αὐτοῦ τὸ ἐπουράνιον· (ν) ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺ αἰῶνας
ſeculorum. Amen. Saluta Priſcam & Aquilam, & Oneſiphori domum,
τ αἰώνων. ἀμήν. Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, καὶ τ Ὀνησιφόρου οἶκον. 19
Eraſtus remanſit *in Corintho*: Trophimum autem reliqui *in Mileto* infir-
Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ· Τρόφιμον δ ἀπέλιπον ἐν (ξ) Μιλήτῳ ἀσθε- 20
mum. Feſtina ante hyemem venire: ſalutant te Eubulus, & Pu-
νοῦντα. Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν· ἀσπάζεταί σε Εὔβουλος, καὶ Πού- 21
dens, & Linus, & Claudia, & fratres omnes. Dominus Jeſus
δης, καὶ Λῖνος, καὶ Κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ὁ Κύριος (ο) Ἰησοῦς 22
Chriſtus cum ſpiritu tuo: gratia vobiſcum. Amen.
Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου· ἡ χάρις (π) μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Timotheum ſecunda, Epheſiorum Eccleſiæ primum Epiſcopum ordina-
(†) Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα, τ Ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτο-
tum, ſcripta eſt à Roma, cùm ex ſecundo ſiſteretur Paulus Cæſari Neroni.
νηθεῖσα, ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη Παῦλος τῷ Καίσαρι Νέρωνι.

Ἐν στίχοις ϙοβ'.

MS. A. (γ) καλὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς (δ) κακοπάθησον, ὡς κλὸς εϛαγγελιϛὴς Χριϛοῦ Ἰησοῦ, ἔργον (ε) τ ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν. Τὸν κλὸν ἀγῶνα ἠγώνισμαι, (ζ) Δρμαλίαν· (η) ἀποδώσει (θ) ἀντέϛη (ι) παρεγένετο, (κ) ἀκούσωσιν (λ) ἐρύσθην (μ) Ῥύσεται (ν) αὐτῷ ἡ δόξα (ξ) Μιλήτῳ (ο) Ἰησοῦς μετ (π) μεθ' ὑμῶν. (†) Πρὸς Τιμόθεον Β'. ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Erit enim tempus quum doctrinæ ſanæ non 3
obedient, ſed juxta deſideria ſua multiplicabunt ſibi doctores in pruritum ſui auditûs.
Et à veritate avertent aures ſuas, ad fa- 4
bulas autem declinabunt. Tu verò vigila in 5
omnibus, & ſuſtine mala, & exequere *opus*
Evangeliſtæ: tuúmque miniſterium perfice.
Ego verò immolor, & tempus quo diſſolvar, 6
inſtat. Bonum certamen certavi, & curſum 7
meum explevi, fidémque meam ſervavi. In 8
poſterum autem aſſervatur mihi corona ju-
ſtitiæ, quam rependet mihi Dominus meus
in die illo, quia ipſe eſt juſtus judex: non
ſolùm autem mihi, ſed etiam iis qui dilexerint
manifeſtationem ejus.

Pro Gregorio. 5.

Sit tibi curæ ut venias ad me citó. Nam De- 9
mas me reliquit, & amore complexus eſt 10
hoc ſeculum, ac profectus eſt Theſſalonicam,
Criſpus in Galatiam, Titus in Dalmatiam.
Lucas ſolus eſt mecum. Marcum aſſume & 11
adducito tecum: aptus enim mihi eſt ad
miniſterium. Tychicum autem miſi Ephe- 12
ſum. Thecam verò librorum quam reliqui 13
Troade apud Carpum, quum venies, affer-
to; & libros, maximè autem involucrum
membranarum. Alexander faber ærarius 14
multa mala mihi exhibuit: repenſurus eſt ei
Dominus noſter ſecundùm opera ipſius. Sed 15
& tu cave ab eo: vehementer enim inſur-
rexit contra ſermones noſtros. In prima ex- 16
cuſatione mea nemo mihi adfuit; ſed omnes
deſeruerunt me. Ne imputetur illis hoc.
Dominus autem meus adſtitit mihi, & robo- 17
ravit me, ut per me prædicatio expleretur,
& audirent omnes Gentes. Et ereptus fui
ex ore leonis: Et eripiet me Dominus meus 18
ab omni opere malo: & ſervabit me in
regnum ſuum quod eſt in cœlis. Cui be-
gloria in ſeculum ſeculorum. Amen. Da 19
pacem Priſcillæ & Aquilæ, & familiæ One-
ſiphori. Eraſtus manſit Corinthi. Trophi- 20
mum autem reliqui infirmum in Mileto urbe.
Sit tibi curæ ut ante hyemem venias. Po- 21
ſtulat pacem tuam Eubulus, & Pudis, & Li-
nus, & Claudia, fratres denique omnes.
Dominus noſter Jeſus Chriſtus ſit cum ſpiri- 22
tu tuo. Gratia tecum. Amen.

Epiſtolæ ad Timotheum ſecundæ,
è Roma ſcriptæ,

FINIS.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 እስመ : ይበጽሕ : ጊዜሁ : እመ : የሐብይዋ : ለትምህርተ ፡ ሕይወት : ወይሐውሩ : በፍ
4 ትውቶሙ ፡ ወመምህራን : እለ : ይትህስኩ : እዘኒሆሙ ፡=፡ ወይመይጡ : እዘኒሆሙ : እ
5 መጽድቅ : ወያጸልሉ : መሓደሎተ ፡=፡ ወለንተሰ : ንቀህ : ወጥበብ : በኵሉ : ወጸው :
ወግበር : መግባረ : ወንጌላዊ : ኩን : ወፈጽም : መልእክተከ ፡=፡ ፱
በጣርዖሙ : መንበብ ፡=፡
6 ወለእነሰ : ወዳእኩ : ሰለጥኩ : ወበጽሐኒ : ዕድጫየ ፡ ለለዕርፍ ፡=፡ ሠናየ ፡ ገድለ ፡ ተጋደልኩ ፡
7 በድርየኒ : ፈጸምኩ : ወሃይማኖትየኒ : ዐቀብኩ ፡=፡

Quoniam veniet tempus quando rejicient doctrinam vitæ, & incedent ſecundùm 3
cupiditates eorum, & doctores: quorum aures ſeditioſæ ſunt. Et avertent aures 4
eorum à veritate, & auſcultabunt fabulis. Et tu vigila, & prudens eſto in 5
omnibus, & labora, & operare opus, evangeliſta eſto, & imple miniſterium tuum. 6
Pro Maria, lectio.
Et ego jam finivi, & advenit mihi tempus meum ad quieſcendum. Bonum cer- 7
tamen certavi, curſum meum conſummavi, & fidem meam ſervavi.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

3 Erit enim tempus, cùm sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desi-
4 deria coacervabunt sibi magistros, prurientes auribus: Et à veritate qui-
5 dem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur. Tu verò vigila, in
6 omnibus labora, opus fac Evangelistæ, ministerium tuum imple. Sobrius
7 esto. Ego enim jam delibor, & tempus resolutionis meæ instat. Bonum
8 certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. In reliquo reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus ju-
9 dex: non solùm autem mihi, sed & iis qui diligunt adventum ejus. Fe-
10 stina ad me venire citó. Demas enim me reliquit, diligens hoc seculum,
11 & abiit Thessalonicam: Crescens in Galatiam, Titus in Dalmatiam. Lu-
12 cas est mecum solus. Marcum assume, Et adduc tecum: est enim mihi
13 utilis in ministerium. Tychicum autem misi Ephesum. Penulam, quam reliqui Troade apud Carpum, veniens affer tecum, & libros, maximè au-
tem membranas. Alexander ærarius multa mala mihi ostendit: reddet illi 14
Dominus secundùm opera ejus: Quem & tu devita: valdè enim restitit 15
verbis nostris. In prima mea defensione nemo mihi affuit; sed omnes me 16
dereliquerunt: non illis imputetur. Dominus autem mihi astitit, & con- 17
fortavit me, ut per me prædicatio impleatur, & audiant omnes Gentes:
& liberatus sum de ore leonis. Liberavit me Dominus ab omni opere ma- 18
lo: & salvum faciet in regnum suum cœleste, cui gloria in secula seculo- 19
rum. Amen. Saluta Priscam, Aquilam, & Onesiphori domum. Erastus 20
remansit Corinthi. Trophimum autem reliqui infirmum Mileti. Festina an- 21
te hyemem venire. Salutant te Eubulus, & Pudens, & Linus, & Clau-
dia, & fratres omnes. Dominus Jesus Christus cum spiritu tuo. Gratia vo- 22
biscum. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * لَأَنْ سَيَكُونُ وَقْتًا لَا يَحْتَمِلُونَ التَّعْلِيمَ الْمُعَافِي * بَلْ يَجْمَعُونَ لَهُمْ كَمَا يَخُصُّ بِشَهَوَاتِهِمْ مُعَلِّمِينَ
4 يَحُكُّونَ سَمْعَهُمْ * وَيَرُدُّونَ سَمْعَهُمْ عَنِ الْحَقِّ * وَيَحْكُونَ إِلَى الْخُرَافَاتِ * ثُمَّ *
5 * فَرَاءَةُ الْأَحَدِ قَبْلَ قُدَّاسِ الْمَاءِ * * فَتَيَقَّظْ أَنْتَ فِي سَائِرِ الْأُمُورِ وَالْأَوْقَاتِ * كَابِدِ الْسَّقَا *
6 7 اِعْمَلْ عَمَلَ مُبَشِّرٍ وَحَقِّقْ خِدْمَتَكَ * فَإِنِّي هَا أَنَذَا أُضَحَّى * وَقْدْ وَقَفَ بِي وَقْتُ انْصِرَافِي * وَقَدْ
8 جَاهَدْتُ الْجِهَادَ الْحَسَنَ * قَدْ تَمَّمْتُ السَّعْيَ * قَدْ حَفِظْتُ الْأَمَانَةَ * فَمِنْذُ الْآنَ أَكْلِيلُ الْعَدْلِ
مُعَدٌّ لِي * الَّذِي سَيَقْضِيهِ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ الرَّبُّ الْقَاضِي الْعَدْلُ * وَلَيْسَ لِي فَقَطْ * بَلْ وَلِجَمِيعِ
9 الَّذِينَ أَحَبُّوا ظُهُورَهُ * ثُمَّ * * فَرَاءَةُ الْأَرْبِعَا مِنَ الْجُمُعَةِ الثَّامِنَةِ وَالْعِشْرِينَ * * بَادِرْ *
10 أَنْ تَجِيءَ إِلَيَّ سَرِيعًا * فَإِنَّ دِيمَاسَ قَدْ تَرَكَنِي إِذْ أَحَبَّ الْآنَ هَذَا الدَّهْرَ * وَذَهَبَ إِلَى تَسَالُونِيكِيَّةَ *
11 كِرِيسْكُسُ مَضَى إِلَى غَلَاطِيَّةَ * وَتِيطُسُ إِلَى دَلْمَاتِيَا * لُوقَا وَحْدَهُ مَعِي * خُذْ مَرْقُسَ وَاحْضُرْهُ
12 مَعَكَ * لِأَنَّهُ يَصْلُحُ لِخِدْمَتِي * تِيشِيكُوسَ قَدْ أَرْسَلْتُهُ إِلَى أَفَسُسَ * الْفَلُونِيَّةَ الَّتِي تَرَكْتُهَا
13 بِاطْرَاوَادَا عِنْدَ كَرْبُسَ * فِي مَجِيئِكَ اِحْمِلْهَا مَعَكَ * وَالْمَدْرَجَاتِ لَا سِيَّمَا الرُّقُوقِيَّةَ * أَلِكْسَنْدُرُسُ
14 النَّحَّاسُ قَدْ أَرَانِي سُرُورًا كَثِيرًا * يَقْصِيهِ الرَّبُّ نَظِيرَ أَعْمَالِهِ * فَتَحَفَّظْ أَنْتَ مِنْهُ * فَإِنَّهُ قَدْ قَاوَمَ
15 أَقْوَالَنَا جِدًّا * وَفِي اعْتِذَارِي الْأَوَّلِ مَا حَضَرَ مَعِي أَحَدٌ * لَكِنَّهُمْ كُلَّهُمْ تَرَكُونِي * لَا حُسِبَ لَهُمْ
16 ذَلِكَ ذَنْبًا * لَكِنَّ الرَّبَّ وَقَفَ بِي وَأَيَّدَنِي * لِكَيْمَا تَتَكَمَّلَ الْبِشَارَةُ بِي * وَيَسْمَعَ الْأُمَمُ كُلُّهَا * وَنِلْتُ
17 مِنْ فَمِ الْأَسَدِ * وَسَيُنْجِينِي الرَّبُّ مِنْ كُلِّ عَمَلٍ خَبِيثٍ * وَيُخَلِّصُنِي إِلَى مَلَكُوتِهِ السَّمَاوِيِّ * الَّذِي
18 لَهُ الْمَجْدُ إِلَى أَبَادِ الدُّهُورِ آمِينَ * سَلِّمْ عَلَى بِرِيسْكِيلَا وَأَكِيلَا * وَمَنْزِلِ أُونِيسِيفُورُسَ * إِرَاسْطُوسُ
19 بَقِيَ فِي قُرِنْثُوسَ * طُرُوفِيمُوسُ خَلَّفْتُهُ مَرِيضًا فِي مِلِيطُنَ * اِحْرِصْ أَنْ تَجِيءَ قَبْلَ الشِّتَا *
20 يُسَلِّمُ عَلَيْكَ أُوفُولُسُ * وَبُودُسُ * وَلِينُوسُ * وَكَلَوْدِيَا وَالْإِخْوَةُ كُلُّهُمْ * الرَّبُّ يَسُوعُ الْمَسِيحُ مَعَ
21 رُوحِكَ * النِّعْمَةُ مَعَكُمْ آمِينَ * * تَمَّتِ الرِّسَالَةُ *
22 * وَكُتِبَتْ مِنْ مَدِينَةِ رُومِيَةَ * وَكَانَ قَدْ جُعِلَ بُنْطُوسُ أَسْقُفًا عَلَى أَفَسُسَ * حِينَ
وَقَفَ بُولُصُ بِحَضْرَةِ نَارُنَ قَيْصَرِ مَلِكِ رُومِيَةَ دَفْعَةً ثَانِيَةً *
* وَالْمَسِيحُ لِرَبِّ الْمَجْدِ دَائِمًا أَبَدًا سَرْمَدًا * آمِينَ آمِينَ آمِينَ *

Erit enim tempus quum non sustinebunt 3
doctrinam sanam: sed colligent sibi,
prout competet cupiditatibus suis, do-
ctores titillantes auditum eorum: Et 4
avertent auditum suum à veritate, &
declinabunt ad deliria. Finis.

Lectio Dominicæ ante Sacrum aquæ (i. Missam Epiphaniæ.)

Quare tu vigila in omnibus rebus ac 5
momentis, perfer molestias, prorage opus
Evangelistæ, & comproba ministerium
tuum. Nam ego cn immolor, & instat 6
mihi tempus discessus mei. Jamque de- 7
certavi bonum certamen, cursum jam
absolvi, fidem jam servavi: Et post- 8
hac corona justitiæ parata est mihi,
quam exsolvet mihi in illa die Domi-
nus judex justus: & non mihi solùm
sed etiam omnibus qui dilexerint appa-
ritionem ejus. Finis

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ octavæ.

Festina venire ad me citò. Nam Damas 9
me dereliquit, diligens nunc præsens se- 10
culum, & abiit Thessalonicam: Priscus
profectus est in Galatiam, & Titus in
Dalmatiam. Lucas solus est mecum. 11
Sume Marcum, & adduc eum tecum,
quia conducit ministerio meo. Tychicum 12
misi jam Ephesum. Pheloniam quam 13
reliqui Troade apud Carpum, tecum af-
fer cùm venerit, & volumina, præser-
tim membranacea. Alexander faber 14
ærarius videre me fecit multa mala:
rependat illi Dominus secundùm facta
ipsius. Quam et tu cave eum, quia mul- 15
tùm restitit sermonibus nostris. Et in 16
prima defensione mea nemo adfuit me-
cum, sed omnes me deseruere: ne im-
putetur id eis crimini. Verùm Domi- 17
nus astitit mihi, & corroboravit me:
ut per me compleatur annuntiatio, &
audiant omnes Gentes: & eruptus sum
ex ore leonis. Et eripiet me Dominus 18
ab omni facto malo, salvabitque me
in regnum suum cœleste: cui gloria in
æternitates seculorum, Amen. Salu- 19
ta Priscillam & Achillem, & domum
Onesiphori. Erastus mansit Corinthi. 20
Trophimum reliqui ægrotum in Mileto.
Da operam ut venias ante hyemem. 21
Salutat te Eupulus, & Pudens, &
Linus, & Claudia, & fratres omnes.
Dominus Jesus Christus cum spiritu
tuo. Gratia vobiscum, Amen. 22

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit ab urbe Roma, quum Timotheus constitutus jam esset Episcopus super Ephesum, quando secundâ vice stetit Paulus in præsentia Cæsaris Neronis Imperatoris Romani.

Laus Domino gloriæ perpetuæ, perennis, sempiterna,
Amen, Amen, Amen,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 እንከሰ : ጽኑሕ : ሊተ : ለክሊለ : ጽድቅ : ዘየዐስየኒ : እግዚአብሔር : ይእተ : ዕለተ : ሙ
ሾንነ : ጽድቅ ::ወለኵ : ለባሕቲትየ : ለኵሉሙ : እለ : ያፈቅሩ : በሙጽአተ : ዚአሁ ::=:
9 በ : ፎ : ፈስካ :=: ለስተፋጥን : ትመጻእ : ኀቤየ : ፍጡነ :=:
10 ዴማስ : ኀደገኒ : ወለፍቀሮ : ለዝንቱ : ዓለሙ : ዘይእዜ : ወሖረ : ተስሎንቄ : ወቄርቄስኒ : ጋ
11 ልየ : ወቲቶ : ዴልማጢያ :=: ሉቃስ : ባሕቲቱ : ምስሌየ ::ወአምጽእ : ምስሌከ : ለማርቆ
12 ስ : እስመ : ይበቍዐኒ : ለመልእክት :=: ወፈነውኩመ : ለጢኪቆስ : ሌፈሶን :=: ወፈሉ :
13 ዘኅደጥ : ኀበ : ቀርጳ : ተጣልለ : ምስሌከ ፣ ሶመ : ትምጽእ : ወዲደ : መጻሕፍተ : ረ
14 ቅ ::=: እሌ : እክንድሮስ : ነሃቢ : ብዙኅ : ዛቀየኒ : ይፍድዮ : እግዚአብሔር : በከመ :
15 መግባሬ :=: ወለእተዛ : ተዓቀቦ : እስመ : ፈድፋደ : ተቃወሞ : ለነገርነ ::=: ወበቀደሚ :
16 ነገርየ : ለልቦ : ዘኅበረ : ምስሌየ : ኵሉሙ : ኀደጉኒ ፣ ወይስኢይ : ሉሙ :=: ወደእኃ : እ
17 ግዚአብሔር : ቆመ : ሊተ : ወለጽንዓኒ : ከመ : ይእመኑ ፣ በስብከተ : ዚአየ :: ወይስመዑ :
18 ኵሉሙ : እክዚዛብ : ወድኅንኩ : እመለፈ : ለእበሰ :=: ወያድኅንኒ : እግዚአብሔር : ለሙ
19 ኵሉ : ግብረ : እኩይ : ወያሐይወኒ : ወስተ : ሙንግሠቱ : ዘሰማያት : እስመ : ሎቱ : ስብሐት :
20 ለዓለመ : ዓለም : አሜን ::=: ሉመኁ : ጸርስቅ : ወለቂላ : ወቤተ : ሆኔፎረ :=: ለሬሶጥስ : ኀ
21 በረ : ቆሮንቶስ : ጥሮፊሞን : ኅደግዎ : ሚልጦን : ይደዊ :=: ለስተፋጥን : ትመጽእ : ኀቤየ : ለሙ
ቅድመ : ክረምት ::ለሙኁ : ሌወቡሎስ : ወለጹዴስ : ወሊኖስ : ወቀላሠ ደያ : ወኵሉሙ : ለኅ
22 ዊነ :=: ወእግዚአብሔር : ምስለ : መንፈስከ ::=: ለሰብለ : ጢሞቴዎስ :=:

Ergò parata est mihi corona justitiæ, quam tribuit mihi Deus ipso die, Judex 8
justitiæ: & non solummodo mihi, sed etiam omnibus qui diligent eum in adven-
tu ejus.

Quinto Paschatis.

Festina ut venias ad me citò. Demas reliquit me, & dilexit hoc seculum pra- 9
sens, & profectus est Thessalonicam: & Crescens Galatiam, & Titus Dalmatiam. 10
Lucas solus est mecum: & adduc tecum Marcum, qui utilis est mihi ad minister- 11
ium. Et misi Tychicum Ephesum. Et Phelo, quem reliqui apud Carpum, adfe- 12
ras tecum: quum veneris & etiam libros membraneos. Alexander prædo multùm 13
affixit me, retribuat ei Deus secundùm opera ejus: Et tu caveto eum: quia 14
valdè restitit sermonibus nostris. In primo sermone meo, nemo fuit qui consociatus 15
est mecum, omnes deseruerunt me: & Deus misereatur eorum. Sed Deus adstitit 16
mihi, & corroboravit me, ut crederent per prædicationem meam, & ut audirent 17
omnes Gentes: & liberatus sum, ex ore leonis. Et liberabit me Deus ab omni 18
opere malo: & vivere me faciet in regno suo quod est in cœlis, quia ei est gloria in
secula seculorum, Amen. Salutà Priscam, & Aquilam, & domum Onesephori. 19
Erastus mansit Corinthi. Trophimum reliqui Mileti ægrotantem. Festina ut ve- 20
nias ad me ante hyemem. Salutârunt te Eubulus, & Apudes, & Linus, & Clau- 21
dia, & omnes fratres nostri. Et Deus cum spiritu tuo sit. 22

Viro Timotheo.

Digitized by Google

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α'. Περὶ διδασκάλων ἀπιστούντων εἰς διακονίαν, καὶ ἔλεγχον ἀπιστῶν.
Β'. Κατὰ τὴν συγκρισιν καθάρσεως προσβυτέρων, καὶ ἀστεῖα πολιτικῆς ἀρετῆς.
Γ'. Παραινέσεις, ἃς δεῖ παραινεῖν καθ' ἡλικίαν ἑκάστῳ.
Δ'. Περὶ δούλων, ὡς ἂν καὶ αὐτοὶ τὸ Χριστοῦ χάριτος ἀξίως πολιτεύσιν.
Ε'. Περὶ ἀρχόντων ὑποταγῆς πρεπούσης τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Χριστοῦ.
ς'. Παραίνεσις, ὡς δεῖ ἐκκλίνειν τὰς εἰσηκὰς ζητήσεις.

AD TITUM EPISTOLA PAULI.

(†) Η ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ· ΚΕΦ. Α'. Β'.

1 ΠΑυλος δοῦλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ (α) Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν
Paulus servus Dei, Apostolus autem Jesu Christi, secundùm fidem electorum
Dei, & agnitionem veritatis quæ secundùm veritatem,
2 Θεοῦ, καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, Ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου,
quam promisit expers mendacii Deus, ante tempora secularia: Manifestavit autem
3 ἰδίοις δὲ καιροῖς τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν
temporibus propriis verbum suum, in prædicatione, quam creditum habeo ego secundùm præceptum
4 τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ· Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν, χάρις,
Salvatoris nostri Dei: Tito germano filio secundùm communem fidem, gratia,
misericordia, pax à Deo patre, & Domino Jesu Christo Salvatore nostro.
ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς, (β) καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.
5 Τούτου χάριν (γ) κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς
Hujus gratiâ reliqui te in Creta, ut reliqua corrigas, & constituas
per civitatem presbyteros, sicut ego tibi mandavi: Si quis est inculpatus,
6 κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην· Εἴ τις ἔστιν ἀνέγκλητος,
unius uxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxuriæ, aut non subditos.
μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστὰ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα.
Oportet enim episcopum inculpatum esse, sicut Dei dispensatorem, non arrogantem, non ira-
7 Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀρ-
cundum, non vinolentum, non percussorē, non turpis lucri cupidum: Sed hospitalem, boni amantem,
γίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ· Ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγα- 8
sobrium, justum, sanctum, continentem, Tenacem ejus qui secundùm doctrinam fidelem
θον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, Ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ 9
sermonis: ut potens sit & exhortari in doctrina sana, & contra-
λόγου· ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντι-
dicentes arguere. Sunt enim multi & inobedientes, vaniloqui, & mentis deceptores,
Β' λέγοντας ἐλέγχειν. Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι, καὶ φρεναπάται, 10
maximè illi ex circumcisione: Quos oportet ore obturare: qui universas domos subvertunt,
μάλιστα οἱ ἐκ περιτομῆς· Οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι, 11
docentes quæ non oportet, turpis lucri gratiâ. Dixit quidam ex illis, proprius
διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. Εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος 12
ipsorum propheta; Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri. Te-
αὐτῶν προφήτης, Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. Ἡ μαρ- 13
stimonium hoc est verum: ob quam causam increpa illos præcisè, ut sani sint
τυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής· δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν
in fide: Non intendentes Judaicis fabulis, & mandatis hominum aver-
ἐν τῇ πίστει· Μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρε- 14
santium veritatem.
φομένων τὴν ἀλήθειαν.

MS.A. (†) ... ΤΙΤΟΝ. (α) Χριστοῦ Ἰησοῦ, (β) καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ (γ) ἀπέλιπόν (δ) παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, καὶ τοὺς ἁπλόγνωμας (ε) πολλοὶ ἀνυπόκριτοι,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

EPISTOLA AD TITUM.

CAPUT I.

Quum sit Presbyter. 1.

P Aulus servus Dei, & Apostolus Jesu Chri- 1
sti per fidem electorum Dei, & cognitio- 2
nem veritatis, quæ est in timore Dei, In
spem vitæ æternæ, quam pollicitus est
Deus verax ante tempora seculi: Et pate- 3
fecit sermonem suum tempore suo per no-
stram illam prædicationem, quæ concredita
est mihi mandato Dei Servatoris nostri:
Tito vero filio juxta communem fidem, Gra- 4
tia, & pax à Deo patre, & à Domino nostro
Jesu Christo Servatore nostro. Ob id reli- 5
queram te in Creta, ut ea quæ deerant repa-
rares, & constitueres Presbyteros per singu-
las urbes, sicut præcepi tibi, Eum qui incul- 6
patus est, & fuit maritus unius uxoris, & ha-
bet liberos fideles non blasphemos, quique
non sint effrænati in ingluvie. Debet enim 7
Presbyter inculpatus esse tanquam admini-
strator domûs Dei, nec duci propriâ volun-
tate, nec iracundus esse, nec modum præ-
terire in vino, neque manu promptus ad
percutiendum, nec diligere lucra sordida:
Sed amare hospites, & amare bonas res, ac 8
esse castus, & justus, & pius, & qui conti-
neat se à concupiscentiis: Et qui curam
habeat de doctrina sermonis fidei, ut possit
etiam exhortari per suam doctrinam sanam,
eosque redarguere qui contendunt. Sunt 10
enim quamplurimi intractabiles, & vanilo-
qui, & seducentes hominum mentes, maxi-
mè ii qui sunt ex circuncisione: Quibus 11
oporteret obturare os. Domos multas cor-
rumpunt, & docent quæ non oportet, pro-
pter lucra sordida. Dixit quidam ex illis 12
vates ipsorum, Filii Cretæ semper sunt men-
daces, malæ bestiæ, & ventres otiosi. Et ve- 13
rum est hoc testimonium. Quamobrem se-
verè argue illos, ut sani sint in fide: Nec 14
sese abjiciant fabulis Judaïcis, & præceptis
hominum qui oderunt veritatem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

Ad TITUM: & scripta fuit quum esset in civitate Nicopolis.

CAPUT. I.

P *Aulus servus Dei, & Apostolus Jesu Christi secundùm fidem electorum Dei,* 1
ad docendum veritatem pro eleemosyna,

Digitized by Google

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* TITUM.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAulus servus Dei, Apostolus autem Jesu Christi secundùm fidem electo-
2 rum Dei, & agnitionem veritatis, quæ secundùm pietatem est, In spem
vitæ æternæ, quam promisit qui non mentitur, Deus, ante tempora secu-
3 laria: Manifestavit autem temporibus suis verbum suum in prædicatione,
4 quæ credita est mihi secundùm præceptum Salvatoris nostri Dei: Tito di-
lecto filio secundùm communem fidem, gratia & pax à Deo Patre, &
5 Christo Jesu Salvatore nostro. Hujus rei gratiâ reliqui te Cretæ, ut ea quæ
desunt corrigas, & constituas per civitates presbyteros, sicut & ego dispo-
6 sui tibi: Si quis sine crimine est, unius uxoris vir, filios habens fideles,
7 non in accusatione luxuriæ, aut non subditos. Oportet enim episcopum si-
ne crimine esse, sicut Dei dispensatorem: non superbum, non iracundum, non
vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum: Sed hospitalem, 8
benignum, sobrium, justum, sanctum, continentem, Amplectentem eum, 9
qui secundùm doctrinam est, fidelem sermonem: ut potens sit exhortari in
doctrina sana, & eos, qui contradicunt, arguere. Sunt enim multi etiam 10
inobedientes, vaniloqui, & seductores, maximè qui de circumcisione sunt:
Quos oportet redargui: qui universas domos subvertunt, docentes quæ non 11
oportet, turpis lucri gratiâ. Dixit quidam ex illis, proprius ipsorum pro- 12
pheta; Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri. Testimoni- 13
um hoc verum est. Quam ob causam increpa illos durè, ut sani sint in fi-
de, Non intendentes Judaicis fabulis, & mandatis hominum, aversantium 14
se à veritate.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Epistola Sancti PAULI ad discipulum suum TITUM: Estque in numero Epistolarum duodecima.

* رِسَالَةُ الْقِدِّيسِ بُولُصَ إِلَى تِلْمِيذِهِ تِيطُوسَ * وَهِيَ فِي عَدَدِ الرَّسَائِلِ ٱثْنَيْ عَشَرَ *

* الْفَصْلُ الْأَوَّلُ *

CAPUT PRIMUM.

1 * مِنْ بُولُصَ عَبْدِ اللهِ * وَرَسُولِ يَسُوعَ الْمَسِيحِ كَمَا يَخُصُّ بِأَمَانَةِ مُصْطَفِيِ اللهِ وَمَعْرِفَةِ الْحَقِّ
2 الْمَخْصِّ بِالدِّيَانَةِ الْبَهِيَّةِ * بِتَأْمِيلِ الْحَيَاةِ الْأَبَدِيَّةِ * الَّتِي وَعَدَ بِهَا الْإِلٰهُ الصَّادِقُ قَبْلَ
3 سِنِينَ دَهْرِيَّةٍ * وَأَظْهَرَ كَلِمَتَهُ فِي أَوْقَاتِهِ الْمَحْدُودَةِ * بِالْكِرَازِ الَّتِي أُوعِزَتْ أَنَا عَلَيْهَا بِأَمْرِ
4 الْإِلٰهِ مُخَلِّصِنَا * إِلَى تِيطُوسَ الْوَلَدِ الْخَالِصِ بِمَا يُلَائِمُ الْأَمَانَةَ الْعُمُومِيَّةَ * نِعْمَةٌ لَكَ وَرَحْمَةٌ
5 وَسَلَامَةٌ مِنَ الْإِلٰهِ الْآبِ وَالرَّبِّ يَسُوعَ الْمَسِيحِ مُخَلِّصِنَا * لِهٰذَا الْحَالِ خَلَّفْتُكَ بِأَرِيطَسَ لِتُقَوِّمَ
الْأُمُورَ النَّاقِصَةَ *

Lectio feriæ quintæ hedomadis vigesimæ octavæ.

* قِرَاءَةُ الْخَمِيسِ مِنَ الْجُمُعَةِ الثَّامِنَةِ وَالْعِشْرِينَ *

6 وَتُقِيمَ فِي كُلِّ مَدِينَةٍ شُيُوسًا كَمَا رَسَمْتُ لَكَ أَنَا * مَنْ يَكُونُ بِلَا زَلَّةٍ * رَجُلُ امْرَأَةٍ وَاحِدَةٍ * ذُو
7 أَوْلَادٍ مُؤْمِنِينَ * غَيْرِ مَعْرُوفِينَ بِثَلْبِ بَهِمِ الشَّهْوَةِ * أَوْ غَيْرِ خَاضِعِينَ * لِأَنَّ الْأُسْقُفَ يَنْبَغِي
لَهُ أَنْ يَكُونَ لَا زَلَّةَ لَهُ بِمَا أَنَّهُ قَهْرَمَانٌ لِلَّهِ * لَا يَكُونُ عَاتِيًا وَلَا عَصُوبًا * وَلَا مُسْتَلْسِدًا
8 بِالْخَمْرِ * لَا جَرَّاحًا بِكَلَامِهِ * لَا مُسْتَفْحِكًا مَكْسِبَهُ * لَكِنْ مُحِبًّا لِلْغُرَبَاءِ * وَادًّا لِلصَّلَاحِ *
9 عَفِيفًا * عَدْلًا * بَارًّا * مُحْتَمِيًّا * مُلَازِمًا لِلْكَلَامِ الصَّادِقِ الْمَخْصِّ بِالتَّعْلِيمِ * لِيَكُونَ مُقْتَدِرًا
10 أَنْ يُعَزِّيَ بِالتَّعْلِيمِ الْمُعَافِي * وَيُوَبِّخَ الْمُسَاجِرِينَ * لِأَنَّ قَدْ يُوجَدُ قَوْمٌ كَثِيرُونَ لَا يَخْضَعُونَ *
11 بَاطِلًا قَوْلُهُمْ وَطَاغِيًا مُبَيِّرُهُمْ * وَلَا سِيَّمَا الَّذِينَ مِنَ الْخِتَانَةِ * الَّذِينَ يَجِبُ أَنْ يُبْكَمُوا * الَّذِينَ
12 يَعْكِسُونَ مَنَازِلَ بِجُمْلَتِهَا * إِذْ يُعَلِّمُونَ بِمَا لَا يَجِبُ ذِكْرُهُ * مِنْ أَجْلِ فَائِدَةٍ مُسْتَفْحَكَةٍ * وَقَدْ قَالَ
13 وَاحِدٌ مِنْهُمْ نَبِيٌّ لَهُمْ خَاصٌّ * أَنَّ الْأَرِيطَسِيِّينَ كَذَّبُونَ دَائِمًا * وُحُوشٌ رَدِيَّةٌ * بُطُونٌ خَاوِيَةٌ *
14 * هٰذِهِ الشَّهَادَةُ صَادِقَةٌ هِيَ * فَلِهٰذَا السَّبَبِ وَبِّخْهُمْ بِحَقَاوَةٍ لِيَعَافُوا فِي الْأَمَانَةِ * وَلَا يَصْغَوْا إِلَى
الْخُرَافَاتِ الْيَهُودِيَّةِ * وَإِلَى وَصَايَا النَّاسِ الرَّادِّينَ الْحَقَّ *

Et statuas in qualibet urbe Presbyteros, (ut ego tibi mandavi) Eum qui est sine 6
culpa, vir uxoris unius, liberos habens fidelis, non arcessitos crimine æstus libidinis, aut contumaces. Episcopum 7
enim oportet esse inculpatum, quippe qui est Dei dispensator: non pertinacem, neque iracundum, neque vino furibundum, non vulnerantem verbis suis, cujus lucrum non sit turpe: Sed peregrinos diligentem, boni amantem, ca- 8
stum, æquum, justum, fervente m: Tenacem veri illius sermonis qui facit 9
ad doctrinam, ut sit potens ad hortandum per doctrinam sanam, & arguendum disceptantes. Nam reperiuntur 10
homines multi contumaces, vani sermonis, & judicii erronei, maximè verò qui sunt ex Circuncisione: Quibus 11
oportet os obturare: qui quasdam domos penitus subvertunt, docentes ea quæ memorare non decet, turpis lucri gratia. Dixit autem quidam ex ipsis, 12
proprius ipsorum propheta, Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres vacui. Testimonium hoc est verum; 13
& hanc ob causam redargue eos cum severitate, ut sani fiant in fide, Nec 14
attendant Judaicis deliriis, & præceptis hominum veritatem refellentium.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 እንዘ : ትሴፈው : ሕይተ : ዘለዓለም : ዘለአዘወኝ : ወሊይሔሱ : እግዚአብሔር : እመቅ
3 ጥረተ: ዓለመ:=: ወእስተርአየ : በዕድሜሁ : ወተሰብከ : ቃሉ : ወተለመነኒ : ሊተ : በት
4 እዛዙ : ለእግዚአብሔር : መድኀኒነ::=: ለቲቶ : ወልድየ : ዘለፈቅር : በተሰትፎ :: በሃ
ይማኖት : ሰላመ : ለከ : ወጸጋ : እግዚአብሔር : ለቡነ : ወእግዚእነ : ሊያሱስ : ክርስቶስ :
5 መደኀኒነ::=: ወ እንበይነ : ዝንቱ : ኀደጉከ : ውስተ : ቈረጤን : ከመ : ታስተሪትዕ :
6 ዘተርፈ : ወትሢመ : ቀሲሳነ : ለለ : ለህጉር : ዘከመ : አዘዝኩከ::=: ብእሴ : ዘአሐ
ተ : ብእሲተ : ለወሰበ : ኀረየ : ዘሊይሐመይመ : በእኩይ : ዘቦ : ውሉደ : መሀይመናን :
ዘሊያስተዋድይመው : በመርዐት : እለ : ሊኮኑ : ዝሑፋን : እለ : ይትሌዘዙ::=:
8 በተዝካረ : ማኅበር : ወበካህናት: በለበ : ሰላማ :: በሎጎ
ትወ : ሌጊፋንያ: መንበብ::=:
7 ወርቱዕ : ዘይሠየመ : ጳጳስ : ዘሊያደሉ : ከመ : መጋቤ : እግዚአብሔር :: ዘሊኮነ : ፀዐ
8 ትመ : ዘልቡብ : ዘሊይሰቲይ : ዘሊይዘብጥ : ዘሊያፈቅር : ንዋየ::=: ሥፍቀሬ : ኀጣድ :
ዘሠናይ : መግበረ : ዘያነጽሕ : ርእሶ : ጻድቅ : ኄር : የዋህ : መስተዐግስ : ዘያኀሥሂ::=:
9 ዘመሁር : ቃለ : ሃይማኖት :: ዘይክል : ገሠጸ : በትምህርተ : ሕይወት : ወይዘልፎሙ :
10 ለእለ : ይትዋለሉ::=: እስመ : ብዙኃን : እለ : ሊይትሌዘዙ : ወነገርዎኒ : ከንቲ : ወ
11 መሰሕታን : ወፈድፋደሰ : እለ : እመለይሁድ::=: እለ : ርቱዕ : ይፈጽመው : እለ :
12 ይገፈትሉ : እቢያተ : ኵሉ : ወይጣህሩ : በዘ : ይረ በሎሙ::=: ዘይቤ : ሊሐዲ : እመ
13 ኔሆሙ : ነቢዮሙ : መድልዋን : ሐሰዊያን : ለረዊት : እኩያን : ከርሠ : መካን::=: ወገዝ
ቱ : ስመዕ : እውን : ላዕለሆሙ::ወይዘልፎሙ : መቱረ : በጌጋዮሙ : ከመ : ይጠይቁ :
14 በሃይማኖት:=: ወሊያመጽሉ : ሙኀደመት : ለይሁድ : ወለሠርዐተ : ሰብእ : ዘይመይ
ጣ : ለጽድቅ:=:

Expectatem vitam æternam, quam promisit nobis, & non mentitus est Deus à cre- 2
atione mundi. Et apparuit in tempore suo, & prædicatum fuit verbum ejus, & 3
concreditum fuit mihi per mandatum Dei servatoris nostri: Tito filio meo quem 4
diligo in communicatione, in fide, Pax tibi et gratia Dei Patris nostri, & Do-
mini nostri Jesu Christi Servatoris nostri. Propter hoc reliqui te in Creta, ut 5
corrigas quæ reliqua sunt, & ut constituas presbyteros per singulas civitates, sicut
præcepi tibi: Virum qui unicam uxorem duxit, electum quem non vituperant 6
propter malum, habentem filios fideles quos non accusant de luxuria, qui non sunt
contumeliosi, sed obedientes.

Commemoratione congregationis, & sacerdotum. De patre Salama: In lampadibus Epiphaniæ, sermo.

Et oportet eum constituere Papam, qui non sit hypocrita: sicut dispensator Dei, qui 7
non est iracundus, qui intelligens est, qui non bibit, qui non percutit, qui non di-
ligit divitias: Hospitalem, cujus opus bonum est, mundantem seipsum, justum, 8
bonum, mitem, patientem, continentem: Qui eruditus est in sermone fidei, qui 9
potest erudire in doctrina vitæ, & arguere contradisputantes. Quia multi sunt, 10
qui non obediunt, & verba eorum inania sunt, & seductores sunt, & præcipuè ii
qui ex Judæis: Quibus oportet silentium imponere: qui subvertunt domos to- 11
tas, & docent ut lucrentur. De quibus dixit quidam ex illis, propheta eorum, 12
Hypocritæ mendaces sunt, feræ malæ, ventres steriles. Et hoc testimonium verum 13
est de illis, & redarguit eos breviter de iniquitate eorum, ut percipiant in fide,
Et non introducant fabulas Judæorum, & mandata hominum pervertentia veri- 14
tatem.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ ΚΕΦ. Β'. Γ'. Δ'. Ε'.

Omnia *quidem* munda mundis: *at* *pollutis* & infidelibus
15 (ζ) Πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ (η) μεμιαμμένοις καὶ ἀπίστοις
nihil mundum, sed *polluta* sunt eorum & mens & conscientia. Deum
16 οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. Θεὸν
confitentur nôsse, *at operibus* negant, abominati *existentes* & incredibiles,
ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς,
& ad omne opus bonum reprobi.
καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

CAP. II. β'.

1 Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ· Πρεσβύτας νηφαλίους Γ'
2 εἶναι, σεμνούς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ. Πρεσ-
3 βύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, (α) μὴ οἴνῳ πολλῷ
servientes, benè docentes: Ut prudentiam doceant adolescentulas,
4 δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους· Ἵνα (β) σωφρονίζωσι τὰς νέας,
virorum amantes esse, filiorum amantes, Sobrias, castas, *domi manentes, bonas,* subdi-
5 φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, Σώφρονας, ἁγνάς, (γ) οἰκουρούς, ἀγαθάς, ὑποτασ-
tas *propriis* viris, ut non verbum Dei blasphemetur. Juvenes
6 σομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται. Τοὺς νεωτέρους
similiter hortare *temperantes esse*: Circa *omnia* teipsum *præbens* exemplum *pulchrorum*
7 ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν· Περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν
operum, in doctrina, *integritatem, gravitatem, incorruptibilitatem,* Verbum
8 ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, (δ) ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα, ἀφθαρσίαν, Λόγον
sanum, irreprehensibile: ut is qui ex adverso *erubescat,* nihil habens de vobis dicere
ὑγιῆ, ἀκατάγνωστον· ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων (ε) περὶ ὑμῶν λέγειν
MS.A. (ζ) Πάντα καθαρὰ (η) μεμιαμμένοις Κεφ. β'. MS.A. (α) μηδὲ (β) σωφρονίζωσιν (γ) οἰκουργούς, (δ) ἀφθορίαν, σεμνότητα, Λόγον (ε) λέγειν περὶ ὑμῶν φαῦλον. Δούλους
ἰδιοτάτοις ἰδίοις (ζ) πᾶσιν πίστιν (η) τοῦ σωτῆρος ἡμῶν (θ) σωτῆρι (ι) διδασκ. Κεφ. γ'. MS.A. (α) ὑποτάσσεσθαι ἀρχαῖς, ἐξουσίαις (β) καὶ πρὸς (γ) ἐνδιαμμένους προῦπλα

malum. Servos *propriis* dominis *subjici,* in omnibus *beneplacentes esse,* non
Δ' φαῦλον. Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ 9
contradicentes, non fraudantes: Sed fidem *omnem* ostendentes bonam, ut
ἀντιλέγοντας, μὴ νοσφιζομένους· Ἀλλὰ (ζ) πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθὴν, ἵνα 10
doctrinam Salvatoris *vestri* Dei, ornent in omnibus. Apparuit enim
τὴν διδασκαλίαν (η) τοῦ σωτῆρος ὑμῶν Θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. Ἐπεφάνη γὰρ 11
gratia Dei, *salutifera* omnibus hominibus, Erudiens nos, ut abne-
ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, (θ) ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, Παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησά- 12
gantes impietatem, & *mundana* desideria, sobriè, & justè, & piè
μενοι τὴν ἀσέβειαν, καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως, καὶ δικαίως, καὶ εὐσεβῶς
vivamus in *hoc* seculo: Expectantes beatam spem, & *apparitionem*
ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι· Προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα, καὶ ἐπιφάνειαν 13
gloriæ magni Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi. Qui dedit semetipsum
τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν 14
pro nobis, ut redimeret nos ab omni iniquitate, & mundaret sibiipsi populum
ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν
peculiarem, *zelatorem pulchrorum* operum. Hæc loquere, & exhortare, & argue
περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων. Ταῦτα (ι) λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε 15
cum omni imperio. Nemo te contemnat.
μετὰ πάσης ἐπιταγῆς. μηδείς σε ἐξουθενείτω.

CAP. III. γ'.

Ε' Admone illos principatibus & potestatibus *subjici, obtemperare,* ad
Ὑπομίμνησκε (α) αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, (β) πρὸς 1
omne opus bonum paratos esse: Neminem blasphemare, *à pugna alienos* esse, modestos,
πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι· Μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, 2
omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines.
πᾶσαν (γ) ἐνδεικνυμένους πραότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους.

Omnia enim munda mundis: Iis autem qui 15
polluti sunt & infideles, nihil est mundum,
sed polluta est eorum mens & conscientia.
Et profitentur se cognoscere Deum; suis ve- 16
rò operibus eum negant, quum sint execran-
di, & dicto non audientes, sed reprobi ad
omne opus bonum.

CAP. II.

Tu verò loquere quæ decent sanam do- 1
ctrinam: Et doce ut senes sint vigilanti 2
mente præditi, sintque casti, & puri, & sani
in fide, & in charitate, & patientia. Ac et- 3
iam anus similiter, ut sint in habitu qui de-
ceat reverentiam Dei, nec sint calumniatri-
ces, nec infervientes multo vino: ut doce-
ant bona; Et pudicas eas faciant quæ sunt 4
adolescentulæ: ut diligant maritos suos, &
liberos suos; Ut castæ sint & sanctæ, ut bene 5
curent domos suas, & subditæ sint maritis
suis, ne quis blasphemet sermonem Dei.
Adolescentes confimiliter adhortare, ut casti 6
sint. In omnibus autem exemplum in temet- 7
ipso præbeto in omni opere bono: & in
doctrina tua habeas sermonem sanum, ca-
stum, & incorruptibilem, quem nemo con-
temnat. Ut qui insurrexerit in nos, pude- 8
fiat, quum non poterit dicere contra nos
quicquam turpe. Servi heris suis subditi sint 9
in omnibus, & placeant eis, nec sint repu-
gnantes, neque fures: Sed ostendant inte- 10
gritatem suam bonam in omnibus, ut exor-
nent in omnibus doctrinam Dei Servatoris
nostri.

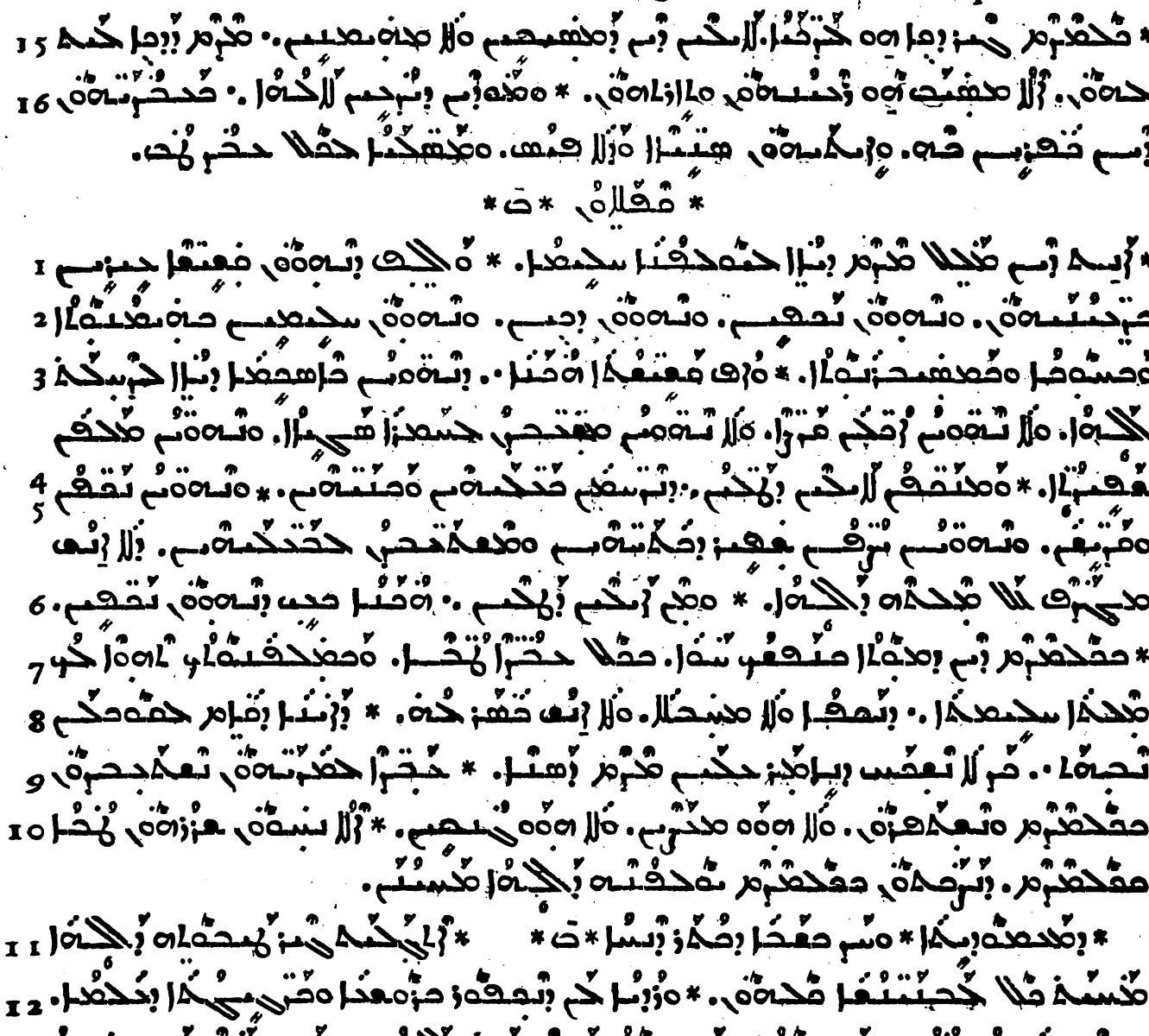
De Baptismo, & dominicâ post Epiphaniam. 2.

Patefacta est enim gratia Dei omnium serva- 11
trix omnibus hominibus, Et erudiens nos ut 12
abnegemus impietatem & concupiscentias
mundi, & vivamus in hoc seculo cum casti-
tate, & justitiâ, & reverentiâ Dei, Expe- 13
ctantes spem benedictam, & manifestatio-
nem gloriæ Dei magni, & Servatoris nostri
Jesu Christi. Qui seipsum dedit pro nobis, 14
ut redimeret nos ab omni iniquitate, & re-
purgaret nos sibiipsi populum novum, qui
studiosus esset bonorum operum. Hæc lo- 15
quere & adhortare, & argue cum omni im-
perio: & nemo te despiciat.

CAP. III.

Porrò admone eos, ut principibus ac po- 1
testatibus dicto audientes sint, subditique,
ac parati sint ad omne opus bonum. Et ne- 2
minem maledictis infectentur, nec sint pu-
gnaces, sed sint mansueti: & in omnibus
ostendant comitatem suam erga omnes ho-
mines.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Omnia enim munda mundis: Iis autem qui 15
polluti sunt & infideles, nihil est mundum,
sed polluta est eorum mens & conscientia.
Et profitentur se cognoscere Deum; suis ve- 16
rò operibus eum negant, quum sint execran-
di, & dicto non audientes, sed reprobi ad
omne opus bonum.

CAP. II.

Tu verò loquere quæ decent sanam do- 1
ctrinam: Et doce ut senes sint vigilanti 2
mente præditi, sintque casti, & puri, & sani
in fide, & in charitate, & patientia. Ac et- 3
iam anus similiter, ut sint in habitu qui de-
ceat reverentiam Dei, nec sint calumniatri-
ces, nec infervientes multo vino: ut doce-
ant bona; Et pudicas eas faciant quæ sunt 4
adolescentulæ: ut diligant maritos suos, &
liberos suos; Ut castæ sint & sanctæ, ut bene 5
curent domos suas, & subditæ sint maritis
suis, ne quis blasphemet sermonem Dei.
Adolescentes confimiliter adhortare, ut casti 6
sint. In omnibus autem exemplum in temet- 7
ipso præbeto in omni opere bono: & in
doctrina tua habeas sermonem sanum, ca-
stum, & incorruptibilem, quem nemo con-
temnat. Ut qui insurrexerit in nos, pude- 8
fiat, quum non poterit dicere contra nos
quicquam turpe. Servi heris suis subditi sint 9
in omnibus, & placeant eis, nec sint repu-
gnantes, neque fures: Sed ostendant inte- 10
gritatem suam bonam in omnibus, ut exor-
nent in omnibus doctrinam Dei Servatoris
nostri.

De Baptismo, & dominicâ post Epiphaniam. 2.

Patefacta est enim gratia Dei omnium serva- 11
trix omnibus hominibus, Et erudiens nos ut 12
abnegemus impietatem & concupiscentias
mundi, & vivamus in hoc seculo cum casti-
tate, & justitiâ, & reverentiâ Dei, Expe- 13
ctantes spem benedictam, & manifestatio-
nem gloriæ Dei magni, & Servatoris nostri
Jesu Christi. Qui seipsum dedit pro nobis, 14
ut redimeret nos ab omni iniquitate, & re-
purgaret nos sibiipsi populum novum, qui
studiosus esset bonorum operum. Hæc lo- 15
quere & adhortare, & argue cum omni im-
perio: & nemo te despiciat.

CAP. III.

Porrò admone eos, ut principibus ac po- 1
testatibus dicto audientes sint, subditique,
ac parati sint ad omne opus bonum. Et ne- 2
minem maledictis infectentur, nec sint pu-
gnaces, sed sint mansueti: & in omnibus
ostendant comitatem suam erga omnes ho-
mines.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ኵሉ ፡፡ ንጽሕ ፡ ለእጹሕ ፡ ወለርኩሳን ፡ ለዕቡ ፡ እንጹሕ ፡ እስመ ፡ ርኩስ ፡ ልቦሙ ፡ ወሕሊና
16 ሆሙ ፡=፡ ዘለሙኑ ፡ ከመቦ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወይክሕድዎ ፡ በመግበሮሙ ፡ ርኩሳን ፡ እ
1 ውንቱ ፡ ወከሐዲያን ፡ ወመኑናን ፡ እውንቱ ፡ በውስተ ፡ ኵሉ ፡ ምግባረ ፡ ሠናይ ፡፡=፡
2 ፪ ወለንተሰ ፡ ንግር ፡ ዘይደልው ፡ ለትምህርተ ፡ ሕይወት ፡፡=፡ ሊቃውንትኒ ፡ ያንጽሑ ፡
ርእሶሙ ፡ እመዝሙት ፡ ወሊይናፍቁ ፡ በሃይማኖት ፡ ይትፋቀሩ ፡ ይለብው ፡ ወይትዐግ
ሱ ፡፡=፡

Omnia pura sunt puris: & immundis nihil est purum, quia impura sunt 15
corda eorum, & cogitationes eorum. Qui professi sunt quòd sit Deus, & dene- 16
gant eum in operibus eorum: immundi sunt, & rebelles, & reprobi sunt in omni
opere bono.

CAP. II.

Et tu loquere quod convenit doctrinæ vitæ: Seniores purgent seipsos à fornici- 1
catione, & ne hæsitent in fide, & diligant, prudentes sint, & patientes sint. 2

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

15 Omnia munda mundis: coinquinatis autem, & infidelibus nihil est mundum,
16 sed inquinatæ sunt eorum & mens & conscientia. Confitentur se nósse Deum, factis autem negant: cùm sint abominati, & incredibiles, & ad omne opus bonum reprobi.

CAP. II.

1 Tu autem loquere quæ decent sanam doctrinam: Senes ut sobrii sint, pudici,
2 prudentes, sani in fide, in dilectione, in patientia: Anus similiter in habitu
3 sancto, non criminatrices, non multo vino servientes, benè docentes: Ut pru-
4 dentiam doceant adolescentulas, ut viros suos ament, filios suos diligant, Pru-
5 dentes, castas, sobrias, domûs curam habentes, benignas, subditas viris suis, ut non
6 blasphemetur verbum Dei. Juvenes similiter hortare ut sobrii sint. In omni-
7 bus teipsum præbe exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gra-
8 vitate, Verbum sanum, irreprehensibile: ut is, qui ex adverso est, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis. Servos dominis suis subditos esse, in omnibus placentes, non contradicentes, Non fraudantes, sed in omnibus fidem bonam ostendentes: ut doctrinam Salvatoris nostri Dei ornent in omnibus. Apparuit enim gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus, Erudiens nos, ut abnegantes impietatem, & secularia desideria, sobriè, & justè, & piè vivamus in hoc seculo, Expectantes beatam spem, & adventum gloriæ magni Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi: Qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum. Hæc loquere, & exhortare, & argue cum omni imperio. Nemo te contemnat.

9 10 11 12 13 14 15

CAP. III.

1 Admone illos principibus & potestatibus subditos esse, dicto obedire, ad omne
2 opus bonum paratos esse: Neminem blasphemare, non litigiosos esse, sed mo-
destos, omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * فَرَاْحَةُ الْجُمْعَةِ مِنَ الْجُمْعَةِ الثَّامِنَةِ وَالْعِشْرِينَ * * لِأَنَّ الْأَشْيَاءَ كُلَّهَا طَاهِرَةٌ لِلطَّاهِرِينَ *

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ octavæ.

16 وَأَمَّا الْدَّنِسُونَ وَالْكَافِرُونَ فَلَيْسَ لَهُمْ شَيْءٌ طَاهِرٌ * بَلْ عَقْلُهُمْ قَدْ تَدَنَّسَ وَبَصِيرَتُهُمْ * وَيُعْتَرِفُونَ

Res quidem omnes puræ sunt puris: at pollutis & infidelibus nulla res est pura: imò mens eorum polluta est & conscientia: Et profitentur se nósse

16 أَنَّهُمْ يَعْرِفُونَ اللهَ وَبِأَعْمَالِهِمْ يُنْكِرُونَهُ * فَهُمْ مَرْذُولُونَ وَعَاصِيُونَ * وَفِي كُلِّ عَمَلٍ صَالِحٍ لَا دُرْبَةَ لَهُمْ *

Deum, sed operibus suis negant eum: sunt que abominandi & rebelles, & omni operi bono insueti.

* اَلْفَصْلُ الثَّانِي *

CAP. II.

1 * وَأَنْتَ تَكَلَّمْ بِمَا يَلِيقُ بِالتَّعْلِيمِ الْمُعَافِي * ثُمَّ * * اَلشُّيُوخُ يَكُونُونَ مُتَيَقِّظِينَ عُقَلَاءَ

Tu verò loquere quæ decent sanam doctrinam. Finis. Senes sint vigilantes, temperantes, sani in fide, in charitate, in patientia. Itidemque anus dis-

2 مُعَافِينَ فِي الْأَمَانَةِ * فِي الْمَحَبَّةِ * فِي الصَّبْرِ * وَكَذَلِكَ الْعَجَائِزُ يَكُنَّ ذَاتَ سَجِيَّةٍ جَلِيلَةٍ لَبَائِقَهَا *

3 لَا عَمَّامَاتٍ * وَلَا مُسْتَعْبَدَاتٍ لِكَثْرَةِ الْخَمْرِ * حَسَنَاتِ التَّعْلِيمِ * لِيُرَدِّعْنَ الْسَّوَابِ * اَلصَّبَايَا فَلْتَكُنْ

4 وَادَّاتِ رِجَالِهِنَّ * وَادَّاتِ أَوْلَادِهِنَّ * عَفِيفَاتٍ * طَاهِرَاتٍ * مُدَبِّرَاتٍ * صَالِحَاتٍ * لِرِجَالِهِنَّ خَاضِعَاتٍ *

5 لِئَلَّا يُعْثَرَ عَلَى قَوْلِ اللهِ * وَكَذَلِكَ اُطْلُبْ إِلَى الْأَسْبَابِ أَنْ يَعِظُوا * اِذْ مَنَحَهُمْ ذَاتَكَ فِي كُلِّ

6 7 اَلْأَشْيَاءِ رَسْمًا لِلْأَعْمَالِ الْصَّالِحَةِ * وَمَنَحَهُمْ فِي تَعْلِيمِكَ إِزَالَةَ أَفْسَادِهِ * تَهْذِيبَهُ * اَلْعَدَامَةَ الْبَلِيَّ *

8 * كَلَامًا مُعَافًا * لِيَخْجَلَ الْمُضَادَّ الَّذِي بِأَرَائِنَا * اِذْ لَا يَكُونُ لَهُ قَوْلٌ طَالِحٌ يَقُولُهُ عَنَّا * وَالْعَبِيدُ

9 يَكُونُونَ لِسَادَاتِهِمْ خَاضِعِينَ * وَيُرْضُوهُمْ فِي كُلِّ شَيْءٍ * وَلَا يَكُونُوا مُجَاوِبِينَ * وَلَا خَائِنِينَ * بَلْ

10 يُوضِحُونَ كَافَّةَ الْبَقِيَّةِ الْصَّالِحَةِ لِيُرَيِّدُوا فِي سَائِرِ الْأَشْيَاءِ تَعْلِيمَ الْإِلٰهِ مُخَلِّصِنَا * ثُمَّ *

Servi quoque sint suis dominis subjecti, eisque placeant in rebus omnibus: & non sint respondatores, Neque perfidi, sed omnem bonam fidem ostendant: ut ornent in omnibus rebus doctrinam Dei servatoris nostri. Finis.

Lectio in solennitate Missæ aquæ.

11 * فَرَاْحَةُ لِعِيدِ قُدَّاسِ الْمَاءِ * * لِأَنَّ قَدْ ظَهَرَ بِهِ اللهُ الْمُخَلِّصُ كَافَّةَ الْنَّاسِ *

Apparuit enim gratia Dei salvatrix omnium hominum, Erudiens nos, ut

12 * مُؤَدِّبَةً إِيَّانَا * لِكَيْ إِذَا جَحَدْنَا وَإِيَّانَا الْبِدَعَ وَالْشَّهَوَاتِ الْعَالَمِيَّةَ * نَعِيشَ فِي هٰذَا الْدَّهْرِ بِتَعَفُّفٍ

13 وَبِتَهَذُّبِ الْعَقْلِ وَبِتَدَيُّنٍ حَسَنٍ * مُنْتَظِرِينَ الْرَّجَا الْمَعْبُوطَ * وَظُهُورَ الْإِلٰهِ الْعَظِيمِ * وَمُخَلِّصِنَا يَسُوعَ

14 اَلْمَسِيحِ * اَلَّذِي بَذَلَ ذَاتَهُ عَنَّا لِيَفْتَدِيَنَا مِنْ كُلِّ إِثْمٍ * وَيُطَهِّرَ لِذَاتِهِ شَعْبًا جَرِيلًا مُهَذَّبًا مُغَايِرًا

15 لِلْأَعْمَالِ الْحَسَنَةِ * بِهٰذِهِ تَكَلَّمْ وَعِزَّ * وَبِخْ بِكَافَّةِ الْمُبَادَرَةِ * وَلَا يَهُونَنَّ بِكَ أَحَدٌ *

abnegantes & relegantes impietatem & cupiditates mundanas, vivamus in hoc seculo cum modestia, & sinceritate mentis, atque rectâ pietate: Expectantes beatam spem, & apparitionem magni Dei ac servatoris nostri Jesu Christi, Qui seipsum exposuit pro nobis, ut redimeret nos ab omni iniquitate, & purificaret sibi ipsi populum uberem, sincerum, æmulum bonorum operum. Hæc loquere & hortare, argue cum omni solertia: & nemo te despiciat.

* اَلْفَصْلُ الثَّالِثُ *

CAP. III.

1 * وَأَذَكِّرُهُمْ أَنْ يَخْضَعُوا لِذَوِي الْرِّيَاسَاتِ وَالْسُّلْطَاتِ وَيُذْعِنُونَ لَهُمْ وَيَكُونُونَ لِكُلِّ عَمَلٍ

2 صَالِحٍ مُسْوِسِينَ * وَلَا يُعَيِّرُونَ عَلَى أَحَدٍ * وَيَكُونُونَ غَيْرَ مُخَاصِمِينَ * وَدِيعِينَ * مُوضِحِينَ

لَدَى الْنَّاسِ أَجْمَعِينَ كَافَّةَ الْوَدَاعَةِ *

Et suggere ipsis ut subditi sint iis qui principatibus ac potestatibus traditi sunt, eisque acquiescant, & sint ad omne opus bonum parati: Et neminem blasphement, sintque minimè rixosi, sed mites, exhibentes erga omnes homines omnem lenitatem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ር ሊቃናትኒ : ከማሁ፡ ይትቀደስ፡ ወያሠሮ : ግዕዝን : ፌያስተሐውሩ : ነገሬ : ሊይስተዮ : ወ
4 ሊይስክራ : ወይጌሠጸ : ወይመህራ : ሠናዮ : ትመህርተ : ከመ : ያንጽሑ : ርእሶን ::=: ወ
5 ንሉሳትኒ : ያፈቅራ : ለመታቲሆን : ወያፈቅራ : ውሉዶን ::=: ሊይዘመዋ : ወይግበራ : ሠ
ናዮ : ወያሠንዮ : ግዕዝን : ወሠርዐተ : ቤቶን : ወይተለዘዛ : ለለመታቲሆን : ከመ : ሊይፅ
6 ርፈ : ሳዕሊ : ቃለ : እግዚአብሔር ::=: ለወሪዙተኒ : ገሠጸው : ከማሁ : ያንጽሑ : ፍ
7 እሶው ::=: ወኩኖው : ላርላዖ : ለኵሉው : በመግበረ : ሠናይ : በትመህርት : በለንጽ
8 ሑ ::=: በሕያው : ነገር : ዘለልቦ : ነውረ : ከመ : ይትኀፈር : ጸላኢ : ወይትጣእ : ዘይኩብ
ብ : ላዕሌን : ሕሡም ::=: ዐ በመሬትወ : ለፊፓንዮ ::=:
9 ነባሪኒ : ይትለዘዙ : ለእጋእስቲሆው : ወያለመሪ : በኵሉ ::=: ያሠነዩ : ዛይሜነቶው :
10 ከመ : ይንለድዉው : በኵሉሃ : ለትመህርተ :: እግዚአብሔር : መድኀኒን ::=: እንመ :
11 ተዐውቀ : ጸጋሁ : ለእግዚአብሔር : ቢኀበ : ኵሉ : ሰብእ ::=: ወትጫህረን : ከመ : ንትና
12 ኸራ : ሎኀጢኣት : ወለፍትወተዝ : ዓለመ : ወንሕየዉ : በጽድቅ : ወበንጽሕ : ወበተፈ
13 ሮ : በዝንቱ : ዓለመ ::=: እንዘ : ንሴፈው : እብፅዖ :: ወመጽአተ : ስብሐቲሁ : ለለመ
14 ሳክነ : ዐቢይ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : መድኀኒን ::=: ዘመጠወ : ርእሶ : በእንቲአን : ከመ :
ይቤዝወን : እመኀጢኣት : ወያፅንሕ : ሎቱ : ሕዝበ : ዘይትቀሐው : በመግባረ : ሠናይ ::=:
15 ከመዝ : ንግር : ወገሠጽ : ወተዛለፍ : እንዘ : ታቲስት : ርእሰከ : በኵሉ : ወለልቦ : ዘያ
ስሕትከ ::=: ፲

Anus similiter sanctificentur, & pulchrós reddant mores earum, non circumferant verba, non sint bibaces, non inebrientur, sed erudiant, & doceant bonam doctrinam: ut purgent seipsas, ut mulieres diligant maritos suos, & diligant filios suos, Ne fornicentur, sed faciant bonum, & pulchros reddant mores earum, & ordines earum domesticos, & subjiciantur maritis suis, ut non blasphemètur contra verbum Dei. Adolescentes hortare ut purgent seipsos. Et sis exemplar omnibus in operibus bonis, in doctrina, in puritate, In vivo sermone non habentem maculam, ut erubescat inimicus, & impotens sit ut loquatur contra nos maledictionem.

1 ር ዘክርው : ለቀደምት : ወለመኳንንት : ከመ : ይትለዘዙ : በኵሉ : መግባረ : ሠናይ :
2 ወይኩኑ : ጥቡዓን : ቦቱ ::=: ወሊያስተቍጥዑ : ወሊይትጋለዙ : መሰረፉ : የዋሃን : ኵሉ :
መስለ : ኵሉ : ሰብእ ::=:

In lampadibus Epiphaniæ.

Servi verò subjiciantur dominis suis, & placeant iis in omnibus, Approbatam reddant fidem eorum, ut laudem ferventes in omnibus doctrinæ Dei Servatoris nostri. Quia conspicua facta est gratia Dei apud omnes homines. Et docet nos, ut alienati simus contra peccatum, & contra cupiditates hujus mundi, & vivamus justè, & purè, & amanter in hoc mundo, Expectantes beatitudinem, & adventum gloriæ Dei nostri magni, Jesu Christi servatoris nostri: Qui tradidit semetipsum pro nobis, ut redimeret nos à peccato, & purificaret sibi populum sequacem in operibus bonis. Sic loquere, & corripe, & redargue, subjiciens te ipsum in omnibus: & nemo sit qui seducat te.

CAP. III.

1 ር ሊቀንስተ : ለመንግሥት : ወለሥልጣናት : ከመ : ይትለዘዙ : በኵሉ : መግባረ : ሠናይ :
2 ወይኩኑ : ጥቡዓን : ቦቱ ::=: ወሊያስተቍጥዑ : ወሊይትጋለዙ : መሰረፉ : የዋሃን : ኵሉ :
መስለ : ኵሉ : ሰብእ ::=:

Suggere ipsis primatibus & potestatibus, ut obtemperent in omni opere bono, & sint parati in eo, Et non dispiciant, neque contendant: misericordes estote, mites estote cum omnibus hominibus.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ Α'. ΚΕΦ. Ε'. ς'.

Eramus enim aliquando & nos insipientes, increduli, errantes, servientes desideriis,
3 Ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις,
& voluptatibus variis, in malitia & invidia agentes, odibiles, odientes alii alios.
καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοὶ, μισοῦντες ἀλλήλους.
Cùm autem benignitas & humanitas apparuit Salvatoris nostri Dei, Non ex
4 Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, Οὐκ ἐξ
5 operibus quæ in justitia, quæ fecimus nos, sed secundùm suam misericordiâ ser-
ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ, (ℓ) ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ (a) τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἔσω-
vavit nos, per lavacrum regenerationis, & renovationis Spiritûs sancti, Quem
6 σεν ἡμᾶς, διὰ (ζ) λουτροῦ παλιγγενεσίας, καὶ ἀνακαινώσεως Πνεύματος ἁγίου, Οὗ
effudit in nos abundè, per Jesum Christum Salvatorem nostrum: Ut justificati
7 ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν· Ἵνα δικαιωθέντες
ipsius gratiâ, hæredes simus secundùm spem vitæ æternæ. Fidelis ser-
8 τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι (η) γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγ-
mo: & de his volo te confirmare, ut curent pulchris operibus præstare
μος· καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι
credentes Deo. Hæc sunt pulchra & utilia hominibus. Stultas
9 οἱ πεπιστευκότες (θ) τῷ Θεῷ. ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. Μωρὰς
autem quæstiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas legales cohibe: sunt enim
δὲ ζητήσεις, καὶ γενεαλογίας, καὶ ἔριδες, καὶ μάχας νομικὰς παραιτοῦ· εἰσὶ γὰρ
inutiles, & vanæ. Hæreticum hominem post unam & secundam admonitionem devita:
ἀνωφελεῖς, καὶ μάταιοι. Αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ·
Sciens quia subversus est hujusmodi, & peccat existens sponte condemnatus. Cùm
Εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος. Ὅταν
misero Artemam ad te, aut Tychicum, festina venire ad me in Nicopolim:
πέμψω Ἀρτεμᾶν πρός σε, ἢ Τυχικὸν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν·
ibi enim statui hyemare. Zenam legisperitum, & Apollo sollicitè pra-
ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν νομικὸν, καὶ Ἀπολλὼ σπουδαίως πρό-
mitte, ut nihil illis desit. Discant autem & nostri pulchris operibus
πεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων
præstare ad necessarios usus, ut non sint infructuosi. Salutant te qui cum me
προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι. Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ
omnes. Saluta amantes nos in fide. Gratia cum omnibus vobis. Amen.
πάντες. (κ) ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. Ἡ χάρις μετὰ πάντων (λ) ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Titum Cretensium Ecclesiæ primum Episcopum ordinatum, scripta est
(†) Πρὸς Τίτον τῆς Κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη
à Nicopoli Macedoniæ.
ἀπὸ Νικοπόλεως τῆς Μακεδονίας.

ἐν στίχοις ζξ'.

MS. A. (ℓ) ὧ (a) τὸ αὐτοῦ ἔλεος (ζ) τοῦ λουτροῦ (η) γενηθῶμεν (θ) Θεοῦ. ταῦτά ἐστιν καλὰ (ι) ἐξέστραπται (κ) ἀπόδου (λ) ὑμῶν. (†) Πρὸς Τίτον. ἐγράφη ἀπὸ Νικοπόλεως.

Versio SIRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 ܐܝܟ ܕܐܦ ܚܢܢ ܗܘܝܢ ܒܙܒܢ ܚܕ ܣܟܠܐ ܠܐ ܡܫܬܥܒܕܝܢ ܠܗ ܠܐ ܡܬܪܝܢ ܘܛܥܝܢ ܗܘܝܢ ܘܡܬܥܒܕܝܢ ܠܫܘܢܐ ܕܫܘܢܝ ܒܟܝܢ ܘܒܚܫܘܕ ܘܒܣܢܐ ܗܘܝܢ ܘܡܬܣܢܝܢ ܠܗܕܕܐ ܘܡܬܣܢܝܢ ܠܗܕܕܐ
4 ܒܗ ܒܙܒܢ ܕܐܬܓܠܝ ܛܝܒܘܬܗ ܘܚܢܘܢܬܗ ܕܡܪܢ ܐܠܗܐ ܡܚܝܢ ܠܢ ܠܐ ܡܢ ܥܒܕܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܕܥܒܕܢ ܚܢܢ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܒܪܚܡܘܗܝ ܐܦ ܦܪܩܢ ܐܢ ܡܢ ܡܝܐ ܕܚܝܐ ܘܡܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ
5 ܕܐܬܚܕܬ ܒܢ ܒܗ ܐܦ

Versio VULGATA LATINA.

3 Eramus enim aliquando & nos insipientes, increduli, errantes, servientes desideriis
4 & voluptatibus variis, in malitia & invidia agentes, odibiles, odientes invicém.
5 Cùm autem benignitas & humanitas apparuit Salvatoris nostri Dei; Non ex ope-
6 ribus justitiæ, quæ fecimus nos, sed secundùm suam misericordiam salvos nos fecit,
7 per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritûs sancti, Quem effudit in nos ab-
8 undè per Jesum Christum Salvatorem nostrum: Ut justificati gratiâ ipsius, hæredes
9 simus secundùm spem vitæ æternæ. Fidelis sermo est: & de his volo te confirmare:
ut curent bonis operibus præesse qui credunt Deo. Hæc sunt bona & utilia homini-
bus. Stultas autem quæstiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas legis de-
10 vita: sunt enim inutiles, & vanæ. Hæreticum hominem, post unam & secundam cor-
11 reptionem devita: Sciens quia subversus est, qui ejusmodi est, & delinquit, cùm sit
12 proprio judicio condemnatus. Cùm misero ad te Artemam, aut Tychicum, festina
13 ad me venire Nicopolim: ibi enim statui hyemare. Zenam legisperitum & Apollo
14 solicitè præmitte, ut nihil illis desit. Discant autem & nostri bonis operibus præ-
15 esse ad usus necessarios, ut non sint infructuosi. Salutant te qui mecum sunt omnes:
saluta eos, qui nos amant in fide. Gratia Dei cum omnibus vobis. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * لِأَنَّنَا قَدْ كُنَّا نَحْنُ فِيمَا سَلَفَ * بِلَا أَفْهَامٍ غَيْرَ مُذْعِنِينَ * ضَالِّينَ * وَلِشَهَوَاتٍ وَلَذَّاتٍ مُتَلَوِّنَةٍ
حَاسِدِينَ * مُبْغِضِينَ بَرْذِيلَةٍ وَحَسَدٍ * مَبْغُوضِينَ * بَاغِضِينَ بَعْضُنَا بَعْضًا * * آبَتَدِي *
4 5 * فَلَمَّا ظَهَرَ بِهِ اللهُ ٱلْإِلٰهُ مُخَلِّصُنَا وَمُعْطِفُهُ * لَا مِنْ قِبَلِ ٱلْأَعْمَالِ ٱلَّتِي فِي ٱلْعَدْلِ ٱلَّتِي
عَمِلْنَاهَا نَحْنُ * بَلْ بِمَا يَخُصُّ بِرَحْمَتِهِ خَلَّصَنَا بِحَمْمِ إِعَادَةِ ٱلْوِلَادَةِ * وَتَجْدِيدِ ٱلرُّوحِ ٱلْقُدُسِ *
6 7 * ٱلَّذِي سَكَبَهُ عَلَيْنَا بِسَعَةٍ بِيَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ مُخَلِّصِنَا * حَتَّى إِذْ تَبَرَّرْنَا بِنِعْمَةِ ذَاكَ نَصِيرَ
وَارِثِينَ مَا يَخُصُّ بِتَأْمِيلِ ٱلْحَيَاةِ ٱلْأَبَدِيَّةِ * * فَرَآءَ ٱلْأَحَدِ قَبْلَ سَادِسِ عَسَرِ يَوْمٍ مِنْ عُمُورٍ *
8 * صَادِقٌ ٱلْقَوْلُ وَإِرَادَتُكَ أَنْ تُثَبِّتَ فِي هٰذِهِ ٱلْأَشْيَاءِ * أَنْ يَكُونَ ٱلَّذِينَ قَدْ آمَنُوا بِٱللهِ
9 يَعْدُونَ ٱلْإِهْتِمَامَ بِٱلْأَعْمَالِ ٱلْحَسَنَةِ * فَهٰذِهِ هِيَ ٱلْأَعْمَالُ ٱلصَّالِحَةُ وَٱلنَّافِعَةُ لِلنَّاسِ * وَٱلْٱسْتِحْبَابَاتُ
ٱلْمَائِعَةُ * وَحِسَابُ ٱلنَّسَبِ * وَٱلْمُمَاحَكَاتُ * وَٱلْمُسَاجَرَاتُ ٱلسَّرْعِيَّةُ ٱعْتَنِ مِنْهَا * فَإِنَّهَا غَيْرُ نَافِعَةٍ وَبَاطِلَةٌ *
10 11 * ٱلرَّجُلُ ٱلْإِرَايْتِقِيُّ بَعْدَ عِظَةٍ أَوَّلِيَّةٍ وَثَانِيَةٍ * ٱسْتَعْفِ مِنْهُ * عَالِمًا أَنْ مِثْلَ هٰذَا قَدْ تَعَوَّجَ *
يُخْطِي وَيَكُونُ دَيَّانَ نَفْسِهِ بِذَاتِهِ * ثُمَّ * * وَإِذَا أَرْسَلْتُ إِلَيْكَ أَرْتَامَاسَ أَوْ تِيشِيكُوسَ
12 13 فَبَادِرْ أَنْ تَجِيءَ إِلَيَّ إِلَى نِيكُوبُولِسَ * فَقَدْ أَبْرَمْتُ أَنْ أَسْتَتِيَ هُنَاكَ * زِينَاسَ ٱلْوَكِيلَ *
14 وَأَبُولُّسَ جَهِّزْهُمَا سَرِيعًا لِئَلَّا يَعْوِزَهُمَا شَيْءٌ * وَلْيَتَعَلَّمْ أَصْحَابُنَا أَنْ يَتَبَادَوْا ٱلْأَعْمَالَ ٱلصَّالِحَةَ
15 فِي ٱلْحَوَائِجِ ٱلضَّرُورِيَّةِ * لِئَلَّا يَكُونُوا غَيْرَ مُثْمِرِينَ * يُسَلِّمُ عَلَيْكَ ٱلَّذِينَ مَعِي كُلُّهُمْ *
قِبَلِ ٱلَّذِينَ يُحِبُّونَنَا بِأَمَانَةٍ * ٱلنِّعْمَةُ مَعَكُمْ كُلِّكُمْ آمِينَ *

* تَحَرَّرَتِ ٱلرِّسَالَةُ * * وَكُتِبَتْ مِنْ نِيكُوبُولِسَ *

* وَٱلْمَجْدُ لِرَبِّ ٱلْمَجْدِ دَائِمًا أَبَدًا آمِينَ *

3 *Nos enim eramus antehac dementes, non obtemperantes, errantes, & variis cupiditatibus atq; voluptatibus servientes, in abominatione & invidia versantes odiosi, alii alios odio persequentes.* Incipe. *At postquam apparuit gratia & clementia Dei, Dei* inquam *servatoris nostri:* 4
5 *Non respectu operum in justitia existentium, quæ fecerimus nos, sed prout competit misericordiæ suæ salvavit nos per lavacrum iteratæ generationis, & innovationem Spiritus sancti, Quem effudit* 6
in nos abundè per Jesum Christum servatorem nostrum: ut justificati per 7
gratiam illius, hæredes efficeremur eorum quæ conveniunt expectationi vitæ æternæ. Finis.

Lectio Dominicæ quæ præcedit decimum sextum diem Julii.

Verus est sermo, teque volo firmum esse 8
in his rebus, ut qui in Deum credide-
runt, solicitè studeant bonis operibus:
hæc autem sunt opera bona & utilia
hominibus. Quæstiones verò stolidas & 9
supputationem stirpium, & contentiones,
& disputationes legales devita: sunt
enim inutiles & vanæ. Hominem hære- 10
ticum post primam & secundam admoni-
tionem, devita: Sciens quòd hujus- 11
modi jam sit obliquatus, & peccet,
sitq; ipsemet judex suiipsius. Finis.
Quum autem misero ad te Arteman aut 12
Tychicum, propera venire ad me Nico-
polim: illic enim hyemare decrevi.
Zenam curatorem & Apollo citò deduc- 13
cito, nequid illis desit. Noverint autem 14
nostri firmiter bonis operibus præesse in
usibus necessariis, ut non sint absque
fructibus. Salutant te qui mecum sunt 15
omnes. Osculare eos qui diligunt nos
in fide. Gratia cum vobis omnibus,
Amen.

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit ex Nicopoli.

Laus Deo gloriæ æternæ & incessabilis, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ዘሰጠ : ላዕሌነ : በላዕሉ : በእንተ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : መድኀኒነ ::= ከመ : ንጽደቅ : በጸ
7 ጋሁ : ወንረስ : ተስፋ : ሕይወተ : ዘለዓለም ::= እሙን : ነገሩ : ወበእንተዝኒ : እፈቅድ :
8 ትጸንዖሙ : ከመ : የሐልዩ : መነባረ : ሠናይ : እለ : ተአምኑ : በእግዚአብሔር : ዝንቱኬ :
9 ሠናይ : ዘሊይበቍዖ : ለሰብእ ::= ነገር : እበድ : ዘይፈጥሩ : ወጋእዘ : ተግሓሥ : እስ
10 ሙ : ከንቱ : ውእቱ : ወሊይበቍዕ ::= ለምስተካሕድ : ብእሲ : እመካሙ : መዕረ : ወካ
11 ዕበ : ገሠጽኮ : ወእዘዮ : ሓድጎ ::= ወለእሙሮ : ከመ : ዐለዊ : ውእቱ : ዘከሣሠ : ወያስ
12 ሕት : ወያጌጊ ::= ወእመጽሖ : ፈነውኩመ : ለአርጤማን : ኀቤከ : አው : ጢኪቆስ : ፍ
13 ጠን : ኀዐ : ኀቤየ : ኂቆጸል : እስመ : ለትክዕጡ : እከረመ : ህየ ::= ፀ ዜኖ : ጸሐፈ :
14 ዘገር : ወለእጵላስ : ፍጡን : ፈንወው : ሊይፀነሱ ::= ወእልክቱሂ : ይትመሀሩ : ሠናየ :
መነባረ : በዘ : ይቀውሙ : ውስተ : ዘይትፈቀድ : ግብር : ከመ : ሊይሓጥሉ : ፍሬ ::=
15 ኢሙኑስ : ኵሎሙ : እለ : መስሌየ ኢሙሉ : ኵሉ : ዘያፈቅረነ : በሃይማኖት ::=
ለሰብእ : ቲቶ ::=

Quem effudit in nos pro altitudine ejus per Jesum Christum Servatorem nostrum: 6
ut justificemur in gratia ipsius, & hæredes efficiamur spei vitæ æternæ. Fidus est 7
sermo ejus: & propterea volo ut confirmes eos: ut cogitent opus bonum qui credide- 8
runt in Deo: hoc igitur bonum est quod non prodest homini. Stultiloquium poëtarum, 9
& contentionem remove; quia inane est, & non prodest. Hæreticum hominem, 10
si semel & iterum corripuisti, & noluit, dimitte eum: Et scio quòd perversus 11
est, qui ejusmodi est, & seducit & errare facit. Et quum misero Arteman ad 12
te, aut Tychicum, subitò veni ad me Nicopolin: quia decrevi hybernare ibi.
Zenæ scribam civitatis, & Apollo citò mitte ne deficiuti sint. Et illi etiam 13
discant bona opera, quibus præstent in eo quod facto opus erit, ut non careant 14
fructu. Salutârunt te omnes qui mecum sunt: salutа unumquemque qui diligit 15
nos in fide.

Ad virum Titum.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* PHILEMONEM.

Versio VULGATA LATINA.

1 PAulus vinctus Christi Jesu, & Timotheus frater; Philemoni dilecto, &
2 adjutori nostro, Et, Appiæ sorori charissimæ, & Archippo commilito-
ni nostro, & Ecclesiæ, quæ in domo tua est. Gratia vobis & pax à Deo 3
Patre nostro, & Domino Jesu Christo.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رِسَالَةُ ٱلْقِدِّيسِ بُولُصَ إِلَى فَيْلِيمُونَ * وَهِيَ فِي عَدَدِ ٱلرَّسَائِلِ ٱلَّتِي عَشَرَ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ * * مِنْ بُولُصَ أَسِيرِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * وَمِنْ تِيمُوثَاوُسَ ٱلْأَخِ * إِلَى 1
فَيْلِمُونَ حَبِيبِنَا وَمُوَازِرِنَا * وَإِلَى أَبْفِيَا ٱلْحَبِيبَةِ * وَأَرْسِيبُوسَ ٱلْمُجَنِّدِ مَعَنَا * وَٱلْبِيعَةِ ٱلَّتِي فِي مَنْزِلِكَ * 2
* نِعْمَةٌ لَكُمْ وَسَلَامَةٌ مِنَ ٱلْإِلٰهِ أَبِينَا وَٱلرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * 3

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ለፊልሞና : ወተጽሕፈ : እንዘ : ሀሉ : ብሔረ : ሮሜ ::=
1 a ጳውሎስ : ሙቁሑ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : ወጢሞቴዎስ : እኁነ : ለፊልሞና : ዘናፈቅ
2 ር ::= ወለአርክጳ : እኁነ : ወእለ : መስሌሆሙ : እለ : ውስተ : ቤተ : ክርስቲያን ::=
3 ሰላም : ለክሙ : ጸጋኃ : እግዚአብሔር : አቡነ : ወእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ::=

Paulus vinctus Jesu Christi, & Timotheus frater noster; Philemoni quem 1
diligimus, Et Archippo fratri nostro, & iis qui cum illis sunt, qui 2
sunt in domo Christianorum, Pax vobis & gratia Dei Patris nostri, & 3
Domini nostri Jesu Christi,

Epistola Divi PAULI ad *PHILEMONEM*: Estque in numero Epistolarum tertiadecima.

CAPUT PRIMUM.

A Paulo vincto Jesu Christi, & à 1
Timotheo fratre, ad Philemonem
dilectum nostrum & onus portantem
biscum, Et ad Appiam dilectam, 2
Archippum commilitonem nostrum, &
Ecclesiam quæ domi tuæ est. Gratia vo- 3
bis & pax à Deo Patre nostro, & Do-
mino Jesu Christo.

Ad PHILEMONEM: & scripta fuit quum esset in civitate Romæ.

CAPUT. I.

Paulus vinctus Jesu Christi, & Timotheus frater noster; Philemoni quem 1
diligimus, Et Archippo fratri nostro, & iis qui cum illis sunt, qui 2
sunt in domo Christianorum, Pax vobis & gratia Dei Patris nostri, & 3
Domini nostri Jesu Christi,

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Gratias ago Deo meo, ſemper memoriam tui faciens in orationibus meis:
4 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, πάντοτε μνείαν Σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου· Α'
Audiens tuam charitatem & fidem, quam habes *ad Dominum* Jeſum, & in
5 Ἀκούων Σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, ἣν ἔχεις (β) πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν, καὶ εἰς
omnes Sanctos: Ut communicatio fidei tuæ *efficax* fiat in
6 πάντας τοὺς ἁγίους· ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς Σου ἐνεργὴς γένηται ἐν
agnitione omnis operis boni in vobis in *Chriſtum Jeſum*. Gaudium enim
7 ἐπιγνώσει παντὸς ἔργου (γ) ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ὑμῖν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν. Χάριν γὰρ
habemus multum, & conſolationem in charitate tua, quia viſcera Sanctorum
ἔσχομεν πολλὴν, καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ Σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων
requieverunt per te, frater. *Ideò* multam in Chriſto *libertatem* habens *imperare*
8 ἀναπέπαυ(ν)ται διὰ Σοῦ, ἀδελφέ. Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν
tibi *decens*, Propter charitatem magìs obſecro, talis *exiſtens*, ut
9 Σοι τὸ ἀνῆκον, Διὰ τὴν (δ) ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν, ὡς
Paulus ſenex, nunc autem & vinctus Jeſu Chriſti: Obſecro te
10 Παῦλος πρεσβύτης, (ε) νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος (ζ) Ἰησοῦ Χριστοῦ· Παρακαλῶ σε Β'
pro meo filio, quem genui in vinculis *meis*, *Oneſimum*: *Illum* aliquando
11 περὶ ἐμοῦ τέκνου, ὃν (η) ἐγέννησα ἐν τοῖς (θ) δεσμοῖς μου, Ὀνήσιμον· Τὸν ποτέ
tibi *inutilem*, nunc autem tibi & mihi *utilem*, Quem remiſi. Tu autem illum,
12 Σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ Σοι καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, Ὃν (ι) ἀνέπεμψα. σὺ δὲ αὐτὸν,
(*id eſt*, mea viſcera,) ſuſcipe: Quem ego volueram *apud meipſum* detinere,
13 (τουτέστι, τὰ ἐμὰ σπλάγχνα,) προσλαβοῦ· Ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν,
ut pro te miniſtraret mihi in vinculis Evangelii: Sine autem *tua*
14 ἵνα ὑπὲρ Σοῦ (κ) διακονῇ μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ Εὐαγγελίου· Χωρὶς δὲ τῆς σῆς
ſententia nihil volui facere, uti ne velut *ſecundùm neceſſitatem* bonum tuum eſſet,
γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατ' ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν Σου ᾖ,
ſed *ſecundùm ſpontaneum*. Forſitan enim *propter hoc* diſceſſit ad horam, ut æternùm
ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον. Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον
illum recipieres: Non jam ut ſervum, ſed *ſupra quàm ſervum*, fratrem *dilectum*,
αὐτὸν ἀπέχῃς· Οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητὸν,
maximè mihi, quantò autem magis tibi, & in carne, & in Domino? Si ergò me
μάλιστα ἐμοὶ, πόσῳ δὲ μᾶλλόν Σοι, καὶ ἐν σαρκὶ, καὶ ἐν Κυρίῳ; Εἰ οὖν (λ) ἐμὲ
habes *communicantem*, ſuſcipe illum ſicut me. Si autem aliquid nocuit tibi, aut
ἔχεις κοινωνὸν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. Εἰ δέ τι ἠδίκησέ σε, ἢ
debet, hoc mihi imputa. Ego Paulus ſcripſi meâ manu; Ego *dependam*:
ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ (μ) ἐλλόγει. Ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, Ἐγὼ ἀποτίσω·
ut non dicam tibi, quòd & teipſum mihi *addebes*. Ita, frater: Ego te
ἵνα μὴ λέγω σοι, ὅτι καὶ σαυτόν μοι προσοφείλεις. Ναὶ, ἀδελφέ· ἐγώ Σου
fruar in Domino: refice mea viſcera in Domino. *Confiſus*
ὀναίμην ἐν Κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν (ν) Κυρίῳ. Πεποιθὼς
auſcultationi tuæ ſcripſi tibi, ſciens quoniam & ſuper quod dico, facies.
τῇ ὑπακοῇ Σου ἔγραψά Σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ (ξ) ὃ λέγω, ποιήσεις.
Simul autem & para mihi hoſpitium: ſpero enim *quòd* per orationes veſtras
Ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν
donabor vobis. Salutant te Epaphras (concaptivus meus in
χαρισθήσομαι ὑμῖν. (ο) Ἀσπάζονταί σε Ἐπαφρᾶς (ὁ σύναιχμάλωτός μου ἐν
Chriſto Jeſu,) Marcus, Ariſtarchus, Demas, Lucas, *cooperantes* mei. Gratia
Χριστῷ Ἰησοῦ,) Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου. Ἡ χάρις
Domini noſtri Jeſu Chriſti cum ſpiritu veſtro. Amen.
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος (π) ὑμῶν. ἀμήν.
Ad Philemonem ſcripta eſt, à Roma per Oneſimum ſervum.
(†) Πρὸς Φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Ὀνησίμου οἰκέτου. Ἐτελέσθη λζ'.

MS.A. (β) εἰς τὸν (γ) ἀγαθοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστόν. Χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔχομεν, καὶ παράκλησιν (δ)* ἀνάγκλω (ε) νῦν(ζ) Χριστοῦ Ἰησοῦ· (η) ἐγὼ ἐγέννησα (θ) δεσμοῖς, Ὀνήσιμον· (ι) ἀνέπεμψά Σοι αὐτὸν, (τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα·) Ὃν ἐγὼ (κ) μοι διακονῇ ἐν (λ) με (μ)* ἐλλόγα. (ν) Χριστῷ. (ξ) ἃ λέγω, (ο) Ἀσπάζεται (π) ὑμῶν.
(†) Subſcriptio abſcinditur.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Gratias ago Deo meo ſemper, & memor 4
ſum tuî in precationibus meis, Jam ex 5
quo audivi fidem tuam, & dilectionem
quam habes erga Dominum noſtrum Jeſum,
omnéſque Sanctos: Ut fiat communicatio 6
fidei tuæ frugifera operibus & agnitione
omnium bonorum quæ habetis in Jeſu Chri-
ſto. Gaudium ſanè magnum habuimus & 7
conſolationem, quòd per charitatem tuam
refocillata ſint viſcera Sanctorum. Qua- 8
propter fiduciam multam habeo in Chriſto,
injungendi tibi ea quæ juſta ſunt. Sed pro- 9
per charitatem efflagitando efflagito à te ego
Paulus qui ſum ſenex, ut ſcis; nunc autem &
vinctus Jeſu Chriſti: Rogo te pro illo fi- 10
lio meo, quem genui in vinculis meis, One-
ſimo; Qui aliquando nulli tibi fuit uſui, 11
nunc autem & tibi & mihi valdè utilis;
& quem remiſi ad te. Tu autem ficut natum 12
meum, ita eum excipe. Volebam enim 13
eum apud me retinere, ut miniſtraret mihi
pro te in meis Evangelii vinculis. Sed 14
præter conſilium tuum nihil volui facere,
ne velut ex neceſſitate beneficium tuum eſ-
ſet, ſed ex voluntate tua. Fortaſſis autem 15
ideò ſeceſſit ad horam, ut perpetuò eum
retineas. Non ampliùs ut ſervum, ſed pluſ- 16
quam ſervum, fratrem dilectum meum,
quantò magìs & tuum quum in carne, tum
in Domino noſtro? Si ergò habes me con- 17
ſortem, eum ſuſcipe perindè ac me. Quòd 18
ſi aliquo damno te affecit, aut quid debet,
hoc mihi imputa. Ego Paulus ſcripſi meâ 19
manu, ego repenſurus ſum: ut ne dicam
tibi, quòd etiam teipſum mihi debeas.
Etiam frater mi, ego refocillabor per te 20
in Domino noſtro: refocilla viſcera mea
in Chriſto. Quoniam confido te mihi di- 21
cto audientem fore, ſcripſi tibi, & ſcio
ultrà quàm dico, te facturum. Simul au- 22
tem & præpara mihi hoſpitium. Spero
enim precationibus veſtris me donatum iri
vobis. Poſtulat pacem tuam Epaphras, 23
qui mecum captivus eſt in Jeſu Chriſto:
Et Marcus, & Ariſtarchus, & Demas, & 24
Lucas adjutores mei. Gratia Domini noſtri 25
Jeſu Chriſti ſit cum ſpiritu veſtro, fratres
mei. Amen.

Epiſtola ad Philemonem è Roma ſcripta, miſſa autem per manus Oneſimi,
FINIS.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ፈ: እለእኵቶ፡ ለእመላኪየ : ዘልፈ : ወእዘክረከ : በጸሎትየ፡=፡ሰሚዕየ : ሃይማኖትከ: ወፍ
5 ቅረ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ወዘኵሉሙ : ቅዱሰን፡=፡ ከመ : ጽኑዐ : ይኩን፡
6 ሱታፈ : ሃይማኖትከ : ተለለመሮ : ለኵሉ : ሠናይ : በክርስቶስ፡፡=፡ ወተፈሣሕኩ : ወተ
7 ሰሐይኩ : በእንተ : ተፋቅሮትከ : እስመ : ለዕረፈት : ነፍሶሙ : ለቅዱሰን : በኀቤከ :እኁ
8 የ፡፡=፡ ፀ ወተለሚንየ : በክርስቶስ፡=፡ ፈድፋደ : በተፋቅሮ : ለእተበቍዐከ : ዲደ: እ
9 ከመ : ልሂቅ : ውእቱ : ከመ : ጸወሩስ : ወይእዜሰ : ውቁሑ : ለክርስቶስ : ሊየሱስ፡፡=፡

Gratias ago Deo meo, ſemper & memor ſum tui in precibus meis, Audiens fi- 4
dem tuam, & charitatem Domini noſtri Jeſu Chriſti, & omnium Sanctorum: 5
Ut efficax fiat communicatio fidei veſtræ, cognitione omnis boni in Chriſto. Et ga- 6
viſus ſum, & exultavi ſuper dilectione tua: quia refrigeravit animas Sanctorum 7
apud te, frater mi. Et fiduciam habens in Chriſto: Potiùs per charitatem 8
obſecro te tamen, quia ſenex eſt ut Paulus, & nunc vinctus Chriſti Jeſu: 9

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

4 Gratias ago Deo meo, semper memoriam tui faciens in orationibus meis,
5 Audiens charitatem tuam, & fidem, quam habes in Domino Jesu, & in omnes
6 Sanctos: Ut communicatio fidei tuæ evidens fiat, in agnitione omnis operis bo-
7 ni, quod est in vobis in Christo Jesu. Gaudium enim magnum habui, & consola-
tionem in charitate tua: quia viscera Sanctorum requieverunt per te, frater.
8 Propter quod multam fiduciam habens in Christo Jesu imperandi tibi quod ad
9 rem pertinet: Propter charitatem magis obsecro, cùm sis talis, ut Paulus se-
10 nex, nunc autem & vinctus Jesu Christi: Obsecro te pro meo filio, quem ge-
11 nui in vinculis, Onesimo, Qui tibi aliquando inutilis fuit, nunc autem & mi-
12 hi & tibi utilis, Quem remisi tibi. Tu autem illum, ut mea viscera, suscipe:
13 Quem ego volueram mecum detinere, ut pro te mihi ministraret in vinculis
14 Evangelii: Sine consilio autem tuo nihil volui facere, uti ne velut ex neces-
sitate bonum tuum esset, sed voluntarium. Forsitan enim ideò discessit ad ho- 15
ram à te, ut æternùm illum reciperes: Jam non ut servum, sed pro servo 16
charissimum fratrem; maximè mihi; quantò autem magis tibi, & in carne, 17
& in Domino? Si ergò habes me socium, suscipe illum sicut me: 18
Si autem aliquid nocuit tibi, aut debet; hoc mihi imputa. Ego Paulus scri- 19
psi meâ manu; Ego reddam, ut non dicam tibi, quòd & teipsum mihi debes: 20
Ita frater. Ego te fruar in Domino: Refice viscera mea in Domino. 21
Confidens in obedientia tua scripsi tibi: sciens quoniam & super id, quod di- 22
co, facies. Simul autem & para mihi hospitium: nam spero per orationes vestras 23
donari me vobis. Salutat te Epaphras concaptivus meus in Christo Jesu, 24
Marcus, Aristarchus, Demas, & Lucas, adjutores mei. Gratia Domini nostri 25
Jesu Christi cum spiritu vestro. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * أَشْكُرُ لِإِلٰهِي دَائِمًا مُكَرِّرًا ذِكْرَكَ فِي صَلَوَاتِي *
5 إِذْ قَدْ سَمِعْتُ بِالْمَحَبَّةِ وَالْأَمَانَةِ الَّتِي لَكَ
6 بِالرَّبِّ يَسُوعَ الْمَسِيحِ * وَبِجَمَاعَةِ الْقِدِّيسِينَ * لِتَصِيرَ شَرِكَةُ أَمَانَتِكَ فَاعِلَةً بِمَعْرِفَةِ كَافَّةِ
7 الصَّلَاحِ * الَّذِي عَمِلْتَهُ بِنَا لَدَى يَسُوعَ الْمَسِيحِ * لِأَنَّ قَدِ اسْتَمْلَنَا ابْتِهَاجًا جَزِيلًا وَعَزَاءً نَفْسًا
8 بِمَحَبَّتِكَ * لِأَنَّ حَسَنًا الْقِدِّيسِينَ قَدْ تَنْعَشُ بِكَ أَيُّهَا الْأَخُ * فَلِهٰذَا إِذْ لِي بِالْمَسِيحِ دَالَّةٌ أَنْ آمُرَكَ
9 بِالْوَاجِبِ مِنْ أَجْلِ الْمَحَبَّةِ * فَالْأَوْلَى بِي أَنْ أَسْأَلَكَ إِذْ كُنْتُ لِمِثْلِ هٰذَا أَهْلًا * بِمَا أَنِّي بُولُصُ
10 الشَّيْخُ * وَالْآنَ أَنَا أَسِيرُ يَسُوعَ الْمَسِيحِ * أَسْأَلُكَ مِنْ أَجْلِ أُونِيسِيمُوسَ وَلَدِي الَّذِي وَلَدْتُهُ فِي
11 أَوَانِ قُيُودِي * الَّذِي كَانَ أَوَّلًا غَيْرَ نَافِعٍ لَكَ * وَهُوَ الْآنَ أَفْضَلُ نَافِعٌ لَكَ وَلِي * وَقَدْ
12 أَرْسَلْتُهُ * فَاقْبَلْهُ أَنْتَ الْآنَ إِذْ هُوَ حَشَايَ * وَقَدْ كُنْتُ أَرَبْ أَنْ أُمْسِكَهُ عِنْدِي
13 لِيَخْدِمَنِي بَدِيلًا مِنْكَ فِي قُيُودِ الْبِشَارَةِ * فَلَمْ أُرِدْ أَنْ أَفْعَلَ شَيْئًا بِغَيْرِ رَأْيِكَ لِئَلَّا يَكُونَ
14 خَيْرُكَ بِالْإِلْزَامِ وَصَلَاحُكَ بِكَرَاهِيَةٍ بَلْ بِاخْتِيَارٍ * وَلَعَلَّهُ فَارَقَكَ مَدَى سَاعَةٍ * لِهٰذَا
15 لِتَسْتَوْفِيَهُ مُؤَبَّدًا * وَإِلَى الدَّهْرِ تَتَّخِذُهُ * لَا كَعَبْدٍ أَيْضًا * بَلْ أَرْفَعَ مَنْزِلَةً مِنْ عَبْدٍ *
16 أَخًا حَبِيبًا لِي أَنَا خَاصَّةً * فَكَمْ لَوْلَى بِهِ أَنْ يَكُونَ لَكَ أَخًا بِالْبَشَرِ وَبِالرَّبِّ * فَإِنْ
17 كُنْتَ أَنَا شَرِيكًا لَكَ فَاقْبَلْهُ مِثْلِي * وَإِنْ كَانَ قَدْ ظَلَمَكَ شَيْئًا أَوْ يَجِبُ لَكَ عَلَيْهِ
18 شَيْءٌ فَاحْسِبْهُ عَلَيَّ * أَنَا بُولُصُ كَتَبْتُ بِيَدِي أَنَا أُفَضِّيكَ عَنْهُ * حَتَّى لَا أَقُولَ أَنْتَ نَفْسَكَ
19 عَرِّيمٌ لِي * نَعَمْ يَا أَخِي أَنَا نَفْعَتُكَ بِالرَّبِّ نَيِّحْ حَشَايَ بِمَحَبَّةِ الرَّبِّ * فَإِنِّي وَاثِقٌ بِطَاعَتِكَ *
20 كَتَبْتُ إِلَيْكَ عَالِمًا أَنَّكَ سَتَعْمَلُ فَوْقَ مَا أَقُولُ لَكَ * وَمَعَ هٰذَا سَوِّمْ لِي مُضَافًا * فَإِنِّي أَوَمِّلُ
21 أَنِّي بِصَلَوَاتِكُمْ سَأُوهَبُ لَكُمْ * يُسَلِّمُ عَلَيْكَ أَبَافْرَا الْمُسْتَأْسَرُ مَعِي مِنْ أَجْلِ يَسُوعَ الْمَسِيحِ *
22 * وَمَرْقُسُ * أَرِسْطَرْخُوسُ * وَيِمَاسُ * لُوقَاسُ مُسَاعِدِي * نِعْمَةُ رَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ مَعَ رُوحِكُمْ آمِينَ *
24
25

* تَحَرَّبَتِ الرِّسَالَةُ وَلِلّٰهِ الْمَنُّ *

* وَكُتِبَتْ مِنْ رُومِيَةَ عَلَى يَدِ أُونِيسِيمُوسَ مَمْلُوكِ فَيْلِيمُونَ *

Gratias ago Deo meo semper, repetens 4
memoriam tui in orationibus meis:
Quum audierim charitatem & fidem 5
quam habes erga Dominum Jesum
Christum & erga omnes sanctos: ut 6
communicatio fidei tuæ efficax fiat ad
agnitionem omnis beneficentiæ quæ usus
es in nos coram Jesu Christo. Perfruiti 7
enim sumus voluptate multa & consola-
tione jucundissima ob charitatem tuam,
quòd viscera sanctorum requieverint per
te, ô frater. Quapropter licet habeam 8
in Christo libertatem imperandi tibi
quod debetur circa charitatem: Con- 9
venientius tamen est ut precer te (cùm
istiusmodi rei sim dignus, quippe sim
Paulus senex, & modò vinctus Jesu
Christi) Precer te inquam *pro One-* 10
simo filio meo quem genui tempore vin-
culorum meorum, Qui quondam erat 11
inutilis tibi, nunc verò tibi & mihi est
valde utilis. Quem jam remisi: at tu 12
manumitte nunc eum, quum ipse sit vi-
scera mea. Et quidem volebam eum 13
apud me retinere, ut vice tui mihi
ministraret in vinculis Evangelii: At 14
nolui quicquam facere absque tua sen-
tentia, ne sit beneficium tuum ex neces-
sitate, & favor tuus cum stomacho, sed
spontaneus. Et forsitan à te discessit ho- 15
rulæ spatio, ad hoc ut eum in perpetuum
recuperares, & in æternum reciperes:
Non jam ut servum, sed sublimiore 16
conditione quàm servum, nempe fra-
trem dilectum, maximè mihi; quantò
igitur potius est ut sit tibi frater in
carne & in Domino? Quare si ego sum 17
tibi consors, accipe eum tanquam me.
Et si quid læsit te, aut aliquid tibi de- 18
bet, hoc mihi recenseto. Ego Paulus 19
scripsi mea manu, ego tibi solvam pro
ipso: ne dicam teipsum esse mihi debi-
torem. Etiam, O frater mi, ego profui 20
tibi in Domino, refocilla mea viscera
in charitate Domini. Quoniam certus 21
sum de obedientia tua, scribo tibi,
sciens te facturum amplius quàm quod
dico tibi. Ad hæc para mihi hospitium: 22
spero enim me per orationes vestras
vobis donandum. Salutat te Epaphra 23
concaptivus meus propter Jesum Chri-
stum, Et Marcus, Aristarchus, Demas, 24
Lucas adjutores mei. Gratia Do- 25
mini nostri Jesu Christi cum spiritu
vestro, Amen.

Absoluta est, favente Deo, epistola.

Scriptâ verò fuit Româ per One-
simum servum Philemonis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ለስተበቀዐከ : በእንተ : ወልድየ : ዘወለድኩ : በመዋቅሕትየ : ለኔሲሞን፡፡ ዘቀ
11 ደሙ : ሊይበቀዐከ : ወይእዜሰ : ለከሂ : ወሊተሂ : በቀዳዕ፡፡ ወፈነውኩዎ : ኀቤ
12 ከ : ተወከፎ፡፡ እስሞ : ዕረፍትየ : ውእቱ፡፡ ወፈቀድኩ : ለእብሮ : ኀቤየ : ከመ :
13 ይትላእከኒ : ህየንተኒ : በመዋቅሕተ ፡. ወእጌል፡፡ ወሊፈቀድኩ : መንተኒ : እግበ
14 ር : ዘለእበለ : ታሊመር : ከመ : ሊይኩን : በኀብር : ሠናይትከ : ዳእሙ : በፈቃድ
15 ከ፡፡ ወዮጊ : በበይነ : ዝንቱ : ኀደጥ : ለሰዐትከ : ከመ : ይኩንከ : ላዕሌከ : ለአ :
16 እነከ : ከመ : ገብር : ከመ : እኁከ : ዘታፈቅር ፡ ወፈድፋደ : በኀቤየ : ወይኄይስ :
17 በኀቤከ፡፡ ወበሠጋሁኒ : ወበእግዚእነሂ፡፡ ወእመሰ : እኁየ : ለንተ : ተወከፍ :
18 ኪጣየ፡፡ ወእመሂየ : ዘለበሰ : ለከ : ወእመሂ : ይፈድየከ : ላዕሌየ : ረሲ፡፡
19 ለነ : ጸወሎስ : ጸሐፍኩ : በእዴየ : ለነ : እፈደ : ከመ : ሊይበልከ : ተፈድየ
20 ኒ፡፡ እወ : እኁየ : ለነ : እፈደ : በእግዚእነ : ለዕርፋ : ለነፍስየ : በክርስቶስ፡፡
21 ተለጢነየ ፡ በተለጠዘትካ : ጸሐፍኩ : ለከ : ለእጢርየ : ከመ : ትገብር : ዘለዘንዙኩ
22 ከ፡፡ ለስተዳሉ : ሊተ : እስሞ : እትለመን : በጸሎትክሙ : ከመ : ይጼግወኒ :
23 ኪያክሙ፡፡ ሊመሓከ : ዘተፄወወ : መስሌየ : በክርስቶስ : ሊየሱስ፡፡ ወማርቆ
24 ስ : ወለርስጥሮኮስ : ወደማስ : ወሉቃስ : እለ : ነኅብር : ግብረ፡፡ ጸጋሁ : ለእግዚ
25 እነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : መስለ : መንፈስክሙ : ለጴን፡፡

ለሰኑስ : ፊልሞና፡፡

Obsecro te inquam *pro filio meo quem genui in vinculis meis, Onesimo,* Qui 10
primò non utilis erat tibi, sed nunc tibi quidem & mihi etiam utilis est. 11
Et misi eum ad te: recipe eum, quia refectio mea est. Et volui collocare eum 12
apud me, ut ministraret mihi pro te in vinculis Evangelii. Et nolui quic- 13
quam facere nisi cognoscas illud, ut non sit per necessitatem beneficium tuum, 14
sed per voluntatem tuam. Et forsitan propter hoc dimisi eum ad horam, ut 15
sit tibi supra te. Non igitur ut servus: ut frater tuus quem diligis & ma- 16
ximè apud me, & potiùs apud te, & in carne ejus, & in Domino nostro. 17
Et si frater meus es, accipe eum tanquam me. Et si quid fuerit quo deli- 18
quit in te, & si debet tibi, mihi impone. Ego Paulus scripsi cum manu 19
mea; Ego rependam, ut non dicam tibi, Debes mihi. Etiam frater mi, rèpen- 20
dam in Domino nostro: refice animam meam in Christo. Confideus in obedientia 21
tua scripsi tibi, sciens quòd præstabis quod præcepi tibi. Parate mihi, quia 22
confido in precibus vestris, quòd dabit mihi Deus vos. Salutavit te conca- 23
ptivus meus in Christo Jesu, Et Marcus, et Aristarchus, & Demas, & 24
Lucas qui cooperamur. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum spiritu ve- 25
stro, Amen.

Ad virum Philemonem.

Digitized by Google

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ, ΕΧΟΝΤΑ ΤΙΝΑΣ ΤΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Α' Ὁμολογία Χριστοῦ ἐν δόξῃ παρὸς καὶ ὑξουσίᾳ τ πάντων, μᾶ τ καθάρσεως τ ἐπὶ γῆς, ἀφ' ἧς ἀνέβη εἰς τ ἐπουράνιον δόξαν.

Β' Ὅτι ἡ λειτουργικὴ ἡ δόξα Χριστοῦ, ἀμὰ θεϊκὴ καὶ ποιητική· διὰ ὃν ὁπὸ τοῦ παμβτ Θ αὐτῶ Θ, ἐν ᾧ οἱ λειτουργοὶ, ἀλλ' ἐπὶ τῆς μελλούσης οἰκουμένης.

Γ' Ὅτι ἐσηχώθη χτὸς διάθεσιν καὶ συμπάθειαν καὶ οἰκειότητα τ πρὸς ἡμᾶς, ἐπὶ ζωπρίᾳ ἀνθρώπων τῇ ὁπ θανάτου, διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειώσεως.

Δ' Ὅτι πιστεύτεον Χριστῷ ὡς καὶ Μωϋσῆ ἐπίσθσαν, καθ' ὑφηχὴν τ Θεοῦ πρὸς ἄνθρωπον. ἐν ᾧ, ὅτι φοβητέον τ πάλαι τ ἔκπωσιν.

Ε' Παρ̈ξοπὴ ἀπουδάσαι εἰς τὴν προσηλουμένην καλάπαυσιν.

ς' Τὸ φοβερὸν τῆς κρίσεως παρὰ τῷ λόγῳ τῷ διὰ πάντων, καὶ τὸ χρησὸν τῆς χάριτΘ τῆς ἱερατικῆς, παρὰ τῷ ὁμοιοπαθήσαντι ἡμῖν ἀνθρωπίνως.

Ζ' Ἐπλίμνησις ὡς ὅτι λυομένους εἰσαγωγῆς. ἐν ᾧ, παρ̈ξοπὴ εἰς ἐπίδοσιν ὡς ὐκ ὄντος δυτέρας ἀρχῆς. ἐν ᾧ, παράκλησις ζωὴ ἐπαίνῳ.

Η' Ὅτι βεβαία ἡ ἐπαγγελία τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα ζωὴ ὅρκῳ.

Θ' Περὶ Μ̈χπεδὲκ τῶ εἰς Χριστὸν τύπου χτ τὸ ὄνομα καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὴν ζωὴν, καὶ τὴν ἱρωσύνην. ἐν ᾧ, ὅτι καὶ τῶ Ἀβραὰμ προεπιμύθη.

Ι' Ὅπ πέπαυ ἡ τοῦ Ἀαρὼν ἱρωσύνη ἡ ἐπίγειΘ ὖσα, ἴσται ἡ ἡ ὑράνιΘ ἡ Χριστοῦ, ὐξ ἑτέρου γένους, ὐ χτ ζάρκα, ὐδὲ διὰ νόμου ζαρκικοῦ.

ΙΑ' Ὑπεροχὴ τῆς δυτέρας διαθήκης παρὰ τ πρυτέραν, ἐν ἱλασμῷ καὶ ἁγιασμῷ.

ΙΒ' Περὶ τοῦ αἵματΘ τοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ ἡ νέα διαθήκη· ὅτι τοῦτο ἀληθὲς καθάρσιον, ἢ τὸ ἐν αἵμασι ζώων τοῖς πολλάκις προσαγομένοις.

ΙΓ' Μαρτυρίαι θεῖαι τ μόνης καθάρσεως, καὶ προσαγωγῆς πρὸς τὸν Θεόν. ἐν ᾧ, προ̈ξοπὴ τῆς ἐν πίστει προόδου.

ΙΔ' Παρ̈ξοπὴ ἀπουδῆς χτ φόβον τῆς ἐγκλίσεως πίστεως.

ΙΕ' Περὶ τοῦ καλὴν ἀρχὴν εἰς καλὸν τέλΘ προαγαγεῖν.

Ις' Περὶ πίστεως τ καὶ τῶν παλαιῶν δοξασάντων.

ΙΖ' Περὶ ὑπομονῆς τῆς ἐν ἀκολουθήσει Χριστοῦ.

ΙΗ' Περὶ ζωφροσύνης ἕως καιρὸς κατορθώσεως, μὴ ἀποτύχωμεν ἀυτῆς, ὡς Ἡσαῦ μὴ οὑρὼν τόπον μετανοίας.

ΙΘ' Ὅπ φοβερώτερα τῶν ἐπὶ Μωϋσέως τὰ μέλλοντα, καὶ πλείΘ ἄξια ἀπουδῆς τὰ νῦν.

Κ' Περὶ φιλαδελφίας καὶ φιλοξενίας. ἐν ᾧ, ἀεὶ ζωφροσύνης. ἀεὶ αὐταρκείας. ἀεὶ μιμήσεως πατέρων.

ΚΑ' Περὶ τοῦ μὴ σωματικῶς ζῆν κατὰ νόμον, ἀλλὰ πνευματικῶς κατὰ Χριστὸν ἐν ἀρετῇ.

ΚΒ' Εὐχὴ πρὸς τὸν Θεὸν ἀεὶ τῆς εἰς ἀρετὴν ἀγωγῆς καὶ οἰκονομίας.

AD HEBRÆOS EPISTOLA PAULI.

(†) Ἡ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

CAP. I. α'.

Α' 1 ΠΟΛΥΜΕΡΩΣ καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, 2 ἐπ' ἐσχάτου τ ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δι' οὗ (β) καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν· 3 Ὃς ὢν ἀπαύγασμα τ δόξης, καὶ χαρακτὴρ τ ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τ δυνάμεως (γ) αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν ποιησάμενΘ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς· 4 τοσούτῳ κρείττων γενόμενΘ τ ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. 5 Τίνι γὰρ εἶπέ ποτε τ ἀγγέλων, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσῃ μοι εἰς υἱόν; 6 Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τ πρωτότοκον εἰς τ οἰκουμένην, λέγει, Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ. 7 Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει, Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα. 8 Πρὸς δὲ τὸν, Ὁ θρόνΘ σου, ὁ Θεός, εἰς τ αἰῶνα τοῦ αἰῶνΘ· (δ) ῥάβδΘ εὐθύτητΘ ῥάβδΘ τ βασιλείας σου. 9 Ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεός, ὁ Θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. 10 Καὶ, Σὺ κατ' ἀρχάς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τ χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί. 11 Αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται· 12 καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις (ζ) αὐτούς, καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι. 13 Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέ ποτε, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; 14 Οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν.

CAP. II. β'.

Β' 1 Propter hoc oportet abundantiùs nos attendere ea quæ audivimus, ne quando 2 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι, μή ποτε 3 perfluamus. (β) παραῤῥυῶμεν.

MS.A. (†) ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ. Κεφ. α'. (α) Ἐπ' ἐσχάτου (β) καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας· (γ) αὐτοῦ, καθαρισμὸν τ ἁμαρτιῶν ποιησάμενΘ ἐκάθισεν (δ) καὶ ἡ ῥάβδΘ τ εὐθύτητΘ ῥάβδΘ (ε) ἀσηκίας· (ζ) αὐτὸς, ὡς ἱμάτιον, καὶ ἀλλαγήσονται· Κεφ. β'. MS.A. (α) προσέχειν ἡμᾶς (β) παραῤῥυῶμεν.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

EPISTOLA AD HEBRÆOS,

CAPUT. I.

Veſpere & matutinis Natalis Domini noſtri. 1.

OMNIFARIAM, omnibuſque mo- 1
dis locutus eſt Deus cum Patribus noſtris per Prophetas quondam: His autem ultimis die- 2
bus locutus eſt nobiſcum per Filium ſuum, quem conſtituit hæredem omnium, & per quem condidit ſecula. Qui quum ſit radius 3
gloriæ, & imago ſubſtantiæ ejus, complectaturque omnia virtute Verbi ſui: ille tamen per ſemetipſum fecit purgationem peccatorum, ſeditque in dextera majeſtatis in excelſis. Et tantò præſtantior fuit Angelis, quan- 4
tò excellentius præ illis nomen acquiſivit. Cui enim ex Angelis dixit unquam Deus, Filius meus es tu, ego hodie genui te? Et rurſum; Ego ero ei pro patre, & ille erit mihi 5
pro filio. Rurſum autem quum inducit primogenitum in mundum, ait; Eum adorent 6
omnes Angeli Dei. Porrò de Angelis ſic 7
dicit; Qui facit Angelos ſuos ſpiritus, & miniſtros ſuos ignem urentem. De filio autem ait; Thronus tuus, O Deus, in ſeculum 8
ſeculorum; ſceptrum protenſum ſceptrum regni tui. Dilexiſti juſtitiam, & odio habui- 9
ſti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo, lætitiæ præ conſortibus tuis. Et 10
iterum; Tu à principio poſuiſti fundamenta terræ, & cœli ſunt opus manuum tuarum. Ipſi præteribunt, tu autem ſtas, & omnes tan- 11
quam veſtimenta veterascent; Et tanquam 12
amictum involves eos: ipſi mutabuntur, tu autem idem es, & anni tui non deficient. Cuinam autem ex Angelis dixit unquam; Se- 13
de à dextera mea, uſquedùm pòſuero inimicos tuos ſcabellum ſub pedibus tuis? Nonne omnes ſunt ſpiritus adminiſtratorii, qui 14
mittuntur in miniſterium propter eos qui futuri ſunt hæredes ſalutis?

CAP. II.

QUamobrem debemus magis attendere iis 1
quæ audivimus, ne cadamus.

Digitized by Google

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* HEBRÆOS.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. I.

1 Multifariàm, multísque modis olim Deus loquens patribus in prophetis: novis-
2 simè, Diebus istis locutus est nobis in filio, quem constituit hæredem universo-
3 rum, per quem fecit & secula. Qui cùm sit splendor gloriæ, & figura substantiæ ejus, portánsque omnia verbo virtutis suæ, purgationem peccatorum faciens, se-
4 det ad dexteram majestatis in excelsis: Tantò melior angelis effectus, quantò dif-
5 ferentius præ illis nomen hæreditavit. Cui enim dixit aliquando angelorum; Filius meus es tu, ego hodiè genui te? Et rursum; Ego ero illi in patrem, & ipse
6 erit mihi in filium? Et cùm iterùm introducit primogenitum in orbem terræ, di-
7 cit; Et adorent eum omnes angeli Dei. Et ad angelos quidem dicit; Qui facit
8 angelos suos spiritus, & ministros suos flammam ignis. Ad filium autem; Thro-
9 nus tuus, Deus, in seculum seculi: virga æquitatis, virga regni tui. Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo exultationis præ participibus tuis. Et; Tu in principio, Domine, terram fundâsti: & 10
opera manuum tuarum sunt cœli. Ipsi peribunt, tu autem permanebis, & omnes 11
ut vestimentum veterascent: Et velut amictum mutabis eos, & mutabuntur: 12
tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient. Ad quem autem angelorum 13
dixit aliquando; Sede à dextris meis, quoadusque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? Nónne omnes sunt administratorii spiritus, in ministeri- 14
um missi propter eos, qui hæreditatem capient salutis?

CAP. II.

Propterea abundantiùs oportet observare nos ea quæ audivimus, ne fortè 1
pereffluamus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* رِسَالَةُ ٱلْقِدِّيسِ بُولُسَ إِلَى ٱلْعِبْرَانِيِّينَ * وَهِيَ فِي عَدَدِ ٱلرَّسَائِلِ رَابِعَةَ عَشَرَ *

* اَلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ *

* قِرَاءَةُ ٱلسَّبْتِ ٱلْأَوَّلِ مِنَ ٱلصَّوْمِ * وَلَيْلَةِ عِيدِ ٱلْمِيلَادِ *

1 * بَعْدَمَا كَلَّمَ ٱللهُ ٱلْآبَاءَ بِٱلْأَنْبِيَا قَدِيمًا * وَفِي أَخِرِ
2 هٰذِهِ ٱلْأَيَّامِ كَلَّمَنَا بِٱبْنِهِ ٱلَّذِي جَعَلَهُ وَارِثَ ٱلْكُلِّ * ٱلَّذِي بِهِ خَلَقَ ٱلدُّهُورَ * ٱلَّذِي لَمْ
3 يَزَلْ سَعَاعَ مَجْدِهِ وَصُورَةَ قُنُومِهِ * وَحَامِلَ ٱلْكُلِّ بِفِعْلِ قُدْرَتِهِ * وَإِذْ صَنَعَ بِهِ تَطْهِيرَ خَطَايَانَا
أَجْلَسَهُ فِي يَمِينِ عِظَمِ ٱلْجَلَالَةِ فِي ٱلْأَعَالِي * صَائِرًا بِهٰذَا ٱلْمِقْدَارِ أَفْضَلَ مِنَ ٱلْمَلَائِكَةِ
4 قَدْرًا * بِقَدْرِمَا أَنَّهُ وَرِثَ ٱسْمًا أَفْضَلَ مِنْهُمْ * لِأَنَّ لِمَنْ مِنَ ٱلْمَلَائِكَةِ قَالَ مُنْذُ قَطِّ أَنْتَ ٱبْنِي
5 وَأَنَا ٱلْيَوْمَ وَلَدْتُكَ * وَأَيْضًا أَنَا أَكُونُ لَهُ أَبًا وَهُوَ يَكُونُ لِي ٱبْنًا * وَإِذَا أَدْخَلَ ٱلْبِكْرَ أَيْضًا إِلَى
6 ٱلْمَسْكُونَةِ يَقُولُ لِتَسْجُدْ لَهُ جَمِيعُ مَلَائِكَةِ ٱللهِ * وَيُنَوِّهُ ٱلْمَلَائِكَةَ فَيَقُولُ * ٱلصَّانِعُ مَلَائِكَتَهُ
7 أَرْوَاحًا وَخُدَّامَهُ لَهِيبَ نَارٍ * وَيَقُولُ لِلِٱبْنِ كُرْسِيُّكَ أَيُّهَا ٱلْإِلٰهُ إِلَى أَبَدِ ٱلدَّهْرِ * عَصَا مُلْكِكَ
8 عَصَا ٱلِٱسْتِقَامَةِ * أَحْبَبْتَ ٱلْعَدْلَ وَأَبْغَضْتَ ٱلظُّلْمَ * مِنْ أَجْلِ هٰذَا دَهَنَكَ ٱللهُ إِلٰهُكَ بِزَيْتِ
9 ٱلِٱبْتِهَاجِ أَكْثَرَ مِنْ شُرَكَائِكَ *

* اَلْأَحَدُ ٱلثَّانِي مِنَ ٱلصَّوْمِ ٱلْمُقَدَّسِ *

10 * وَأَنْتَ يَا رَبُّ فِي ٱلْمَبَادِي أَسَّسْتَ ٱلْأَرْضَ * وَٱلسَّمَاوَاتُ هُنَّ أَعْمَالُ يَدَيْكَ * هُمْ يَبِيدُونَ وَأَنْتَ
11 بَاقٍ * وَكُلُّهُمْ كَٱلثَّوْبِ يَعْتَقُونَ * وَتَطْوِيهَا كَٱلرِّدَا وَيَتَبَدَّلُ * وَأَنْتَ عَلَى مَاهِيَّتِكَ أَنْتَ * وَسَنَوَاتُكَ
12 لَنْ تَنْقُصَ * ثُمَّ * أَفَلِمَنْ مِنَ ٱلْمَلَائِكَةِ قَالَ قَطُّ * ٱجْلِسْ مِنْ مَيَامِنِي إِلَى أَنْ
13 أَجْعَلَ أَعْدَاكَ تَحْتَ مَوْطِئِ قَدَمَيْكَ * أَوْ لَيْسُوا كُلُّهُمْ أَرْوَاحًا دَوَاتِ خِدْمَةٍ * مُرْسَلِينَ
14 فِي ٱلْخِدْمَةِ مِنْ أَجْلِ ٱلْعَتِيدِينَ أَنْ يَرِثُوا خَلَاصًا *

* اَلْفَصْلُ ٱلثَّانِي *

1 * فَلِهٰذَا يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نُصْغِيَ إِلَى ٱلْمَسْمُوعَاتِ إِصْغَاءً مُتَكَاثِرًا * لِئَلَّا نَسْقُطَ عَنِ ٱلْوَاجِبِ *

Epistola Divi PAULI ad HEBRÆOS:
Eaque in numero Epistolarum quartadecima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio Sabbathi primi Quadragesimæ, & noctis diei festi Nativitatis.

Multigenis rationibus & diversis modis formis locutus est olim 1
Deus Patribus per prophetas; At in 2
fine horum dierum locutus est nobis per Filium suum, quem fecit hæredem omnium, per quem creavit secula, Qui 3
est indesinenter splendor gloriæ ejus, & figura personæ illius, omniáque sustinens efficaciâ potentiæ suæ: quem etiam, postquam per ipsum fecisset expiationem peccatorum nostrorum, sedere fecit in dextera magnitudinis majestatis in excelsis: Eò præstantioris quàm Angeli dignitatis factum, quò præstantius præ illis adeptus est nomen. Nam 4 5
cui Angelorum dixit unquam, Filius meus es, & ego hodie genui te? Et rursum, Ego ero ei pater, & ipse erit mihi filius? Quúmque induxisset etiam primogenitum in orbem terrarum, 6
ait; Adorent eum omnes Angeli Dei. Angelos verò compellans, dicit; Qui facit Angelos suos spiritus, & ministros suos flammam ignis. Ad Filium autem 7 8
dicit; Sedes tua ô Deus; in æternitatem seculi: virga regni tui, virga rectitudinis. Dilexisti justitiam, & odisti 9
iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo exultationis plus quàm consortes tuos.

Dominicâ secundâ Jejunii sacrosancti.

Et, Tu O Domine in primordiis fun- 10
dásti terram, & cœli sunt opera manuum tuarum: Ipsi peribunt, tu au- 11
tem permanens es: & omnes ut vestimentum veterascent: Et complica- 12
bis eos velut pallium, & mutabuntur: tu autem ejusdem conditionis es, & anni tui haudquaquam deficient. Hucusque. Cuinam, quæso, Angelorum 13
dixit unquam, Sede à dexteris meis, quoad ponam inimicos tuos sub scabello pedum tuorum? Nónne sunt 14
omnes spiritus ministratores, ad ministerium missi propter eos qui futuri sunt hæredes salutis?

CAP. II.

Propterea oportet nos attendere re- 1
bus auditis summâ attentione, ut ne decidamus ab honestate.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

ለሰብእ : ዕብራዊያን ::=

a

1 በብዙኅ: ነገር : ወበብዙኅ : መክፈልት : ለይድዐ : እግዚአብሔር: ለአበዊነ : በነቢያቲሁ:
በድኅሪ: መዋዕል: ነገረ: በእንተ: ወልዱ: ዘረሰዮ:ወራሴ: ለኵሉ: ዘበእንቲአሁ: ፈጠሮ:ለዓለ
2 ም:=ፁ በክብር ሃነ:ስብሐቲሁ:: ዘውእቱ: በለርለያ:ገጹ: ወዚለሁ:ከመ:ይግነይ:ኵሉ:በቃለ:
ኀይሉ: ወገብረ :በእንቲአሁ: ብዘያነጽሕ: ኃጢለተ:ወነበረ: በየማነ : ዕበዩ: በሰማያት::=ፁ
3 ወመጠነዝ: ሐየሰ:እመለእክት: ወለዕበዮ:እመኔሆሙ:ወወረሰ:ሰመ:ዘየዐቢ:እመኵሉ::=ፁ
4 ለመኑ: እመለእክቲሁ: ይቤሎሙ: እመለመ: ኮነ: ወልድየ: ለእተ: ወለነ:ዮመ:ወለደኩከ:: ፁ
5 ወካዕበ:ይቤ:ለነ:እከወኖ:ለቡሁ: ወውእቱኒ: ይከውነኒ: ወልድየ::=ፁ ወለመ:ካዕበ:ፈነመ:
6 ለበኵሪ:ውስተ:ዓለመ:ይቤ: ወይሰግዱ: ሎቱ: ኵሎሙ:መለእክቲሁ: ለእግዚኣብሔር::=ፁ
7 ወበእንተሰ : መለእክቲሁ:ይቤ: ዘይሬሰዮሙ: ለመለእክቲሁ: መንፈስ: ወሰእለ: ይትለአክመ:
8 ንዳ:እሰት::=ፁ ወበእንተሰ: ወልዱ: ይቤ:መንበርከ: እግዚኦ: ለዓለመ: ዓለመ::በትረ:ጽድ
9 ቅ: ወበትረ:መንግሠተከ::=ፁ ለፍቀርከ:ጽድቀ: ወጸለእከ:ዓመፃ:ወበእንተዝ:ቀብአከ:እግ
10 ዚአብሔር: ቅብአ: ትፍሥሕት: እመአለ:ከማከ::=ፁ ወለእንተሰ:እግዚኦ:ለቅደመከ:ሠረ
11 ሮታ : ለመድር:: ወግብረ:እደዊከ:እማንቱ: ሰማያት::=ፁ እማንቱሰ: ይትሐጥዐ: ወለእንተ
ሰ:እግዚኦ:ለዓለመ:ትነብር:ወኵሉ:ከመ: ልብስ: ይበሊ::=ፁ ወከመ: ጦጣሕት:ትጦወጦ
12 ው:: ወከመ:ልብስ:ይትዊለጡ::=ፁ ወለእንተሰ:ለእተ:ክመ: ወዓመቲከ:ዘለየሐልቅ::=ፁ
13 ለመኑ:እመለእክቲሁ: ይቤሎሙ:: ነበር: በየማነየ:: እስከ: ለገብኦሙ: ታሕተ: መክደያ;
14 እገሪከ : ለጸለእትከ::=ፁ ለኵሉ : ኵሎሙ ; መንፈስ : እሙንቱ : ወይትፈነዉ : እሙንቱ:
መለእክት:በለእተ: እለ:ይወርሱ:ሕይወተ::=ፁ

β

1 ወበእንተ: ዝነቱ:ናቱዕ: ንትዓቀብ: ፈድፋደ: ለለ: ስማዕነ:ወሊነትሀየ::=ፁ

HEBRÆIS.

CAPUT I.

Multo sermone, & multifariàm locutus est Deus patribus nostris per prophe- 1
tas ejus. Ultimis diebus locutus est per filium suum, Quem constituit hære- 2
dem omnium, per quem creavit mundum, Qui est in splendore gloriæ ejus, qui- 3
que est in characterem personæ ejus, & sustinet ipsius, ut subjiciantur omnia per verbum virtutis suæ: & per quem fecit purgationem peccatorum, qui sedet ad dextram Majestatis in cœlis. Et tantò præstantior est ille Angelis, iisque ma- 4
jor, quantò majus est nomen quod hæreditariò obtinuit, quàm omnium. Cui 5
angelorum ejus dixit ex quo conditi sunt, Filius meus es tu, & ego hodie genui te? ac rursum dicit; Ego ero ei pater, & ille erit filius meus. Et rursum cùm 6
misit primogenitum suum in mundum dixit, Et incurvabunt se ei omnes Angeli Dei. At de Angelis ejus dicit, Qui fecit Angelos suos spiritus, & ministros 7
qui inserviunt ei, flammam ignis. De Filio autem dicit, Thronus tuus Domine, in seculum seculi: & virga regni tui, virga justitiæ. Dilexisti justitiam, 8 9
& odisti iniquitatem, & propterea unxit te Deus oleo lætitiæ præ tuis similibus. Et tu etiam Domine, in initio terram fundâsti, & cœli sunt opus manuum tuarum: 10
Ipsi peribunt, tu autem in æternum permanebis, & omnes tanquam vestimentum 11
veterascent. Et sicut linteum circumvolves eos, & velut amictus mutabuntur: 12
tu autem idem es, & anni tui non deficient. Ad quem Angelorum dixit, 13
ad dextram meam, donec reduxero inimicos tuos sub scabello pedum tuorum? Nónne omnes illi sunt spiritus, & in ministerium emittuntur ipsi propter eos 14
qui hæredes sunt salutis.

CAP. II.

Et propterea oportet eò diligentiùs custodire ea quæ audivimus, & ne qua- 1
quam rejicere.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΚΕΦ. Γ'. Δ'.

Si enim ille per angelos dictus sermo factus est firmus, & omnis transgressio, &
2 Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις, καὶ
inobedientia accepit justam mercedis retributionem: Quomodò nos effugiemus, tan-
3 παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν· Πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα, τηλι-
tam negligentes salutem? quæ initium accipiens enarrari per Dominum, ab
καύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ
audientibus in nos confirmata est: Contestante Deo signisque
4 τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη· συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις τε
& portentis, & variis virtutibus, & Spiritûs sancti distributionibus, secundùm
καὶ τέρασι, καὶ ποικίλαις δυνάμεσι, καὶ Πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν
suam voluntatem. Non enim angelis subjecit habitatum futurum, de quo
5 αὐτοῦ θέλησιν. Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς
loquimur. Testatus est autem alicubi quis, dicens; Quid est homo, quòd memor
6 λαλοῦμεν. Διεμαρτύρατο δέ που τις, λέγων, Τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνῃ-
es ejus: aut filius hominis, quoniam visitas eum? Minuisti eum breve
7 σκῃ αὐτοῦ ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ
quiddam præ angelis: gloriâ & honore coronâsti eum, & constituisti eum super
τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτὸν, καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ
opera manuum tuarum. Omnia subjecisti sub pedibus ejus. In enim
8 τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἐν γὰρ
subjecisse ei omnia, nihil dimisit ei non subjectum: Nunc autem necdum
τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον· νῦν δὲ οὔπω
videmus ei omnia subjecta. Eum autem breve quid præ angelis mino-
9 ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. Τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἠλατ-
ratum, videmus Jesum, propter passionem mortis, gloriâ & honore coro-
τωμένον, βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανω-
natum, ut gratiâ Dei pro omnibus gustaret mortem. Decebat enim eum, propter
10 μένον, ὅπως χάριτι Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου. Ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ, δι'
quem omnia, & per quem omnia, multos filios in gloriam adducentem, au-
ὃν τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρ-
ctorem salutis eorum, per passiones consummare. Qui enim
11 χηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν, διὰ παθημάτων τελειῶσαι. Ὅ, τε γὰρ
sanctificat & sanctificati, ex uno omnes. Propter quâ causam non confunditur fra-
ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάντες. δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνε-
tres eos vocare, Dicens; Annuntiabo nomen tuum fratribus meis: in me-
12 ται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων, Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου· ἐν μι-
dio Ecclesiæ laudabo te. Et iterum; Ego ero fidens in eum. Et ite-
σῷ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. καὶ πά-
13 λιν, Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία, ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κε-
municaverunt carni & sanguini, & ipse consimiliter participavit eisdem, ut
κοινώνηκε (γ) σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα
per mortem aboleret eum qui habebat mortis, id est, diabo-
14 διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ', τὸν διάβο-
lum: Et liberaret hos quicumque timore mortis per omne vivere ob-
λον· καὶ (δ) ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τῆς ζωῆς ἔνο-
15 noxii erant servituti. Non enim videlicèt angelos apprehendit, sed semen
χοι ἦσαν δουλείας. Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος
16 Abrahæ apprehendit. Undè debuit per omnia fratribus simila-
Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. Ὅθεν ὤφειλε κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς (ε) ὁμοιωθῆ-
17 ri, ut misericors fieret, & fidelis Pontifex ea quæ ad Deum, ad ex-
ναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται, καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, εἰς τὸ ἱλά-
piandum peccata populi. In quo enim passus est ipse tentatus, potest
σκεσθαι (ζ) τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται
18 tentatis auxiliari.
τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

CAP. III. γ'.

[Δ' Ὅθεν, fratres sancti, vocationis supercœlestis participes, considerate Apostolum
1 Θεὸν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον
& pontificem confessionis nostræ Christum Jesum: Fidelem existentem faci-
2 καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας (α) ἡμῶν Χριστὸν Ἰησοῦν· Πιστὸν ὄντα τῷ ποιή-
enti illum, sicut & Moyses in omni domo ejus.
σαντι αὐτὸν, ὡς καὶ Μωσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

MS.A. (γ) αἵματος καὶ σαρκὸς, (δ) ἀποκαταλλάξῃ (ε) ὁμοιωθῆναι, (ζ) τὰς ἁμαρτίας Καφ. γ'. MS.A. (α) ἡμῶν Ἰησοῦν· Πιστὸν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Si enim sermo qui pronuntiatus est per an- 2
gelos, fuit firmus; & quisquis audiit & trans-
gressus est eum, accepit compensationem in
justitia; Quomodo nos effugiemus, si con- 3
temnamus eos *sermones* qui vivi sunt, eos *in-*
quam qui enarrari cœperunt à Domino no-
stro: & ab his qui ex eo audierunt, in nobis
confirmati fuerunt? Quum de iis attestatus 4
sit Deus signis, & miraculis, & variis virtutibus, ac distributionibus Spiritûs sanctitatis,
quæ datæ sunt juxta ipsius voluntatem.
Statio prima parascenes Crucifixionis. 2.
Non enim Angelis subjecit mundum futu- 5
rum de quo loquimur. Sed sicut testatur Scri- 6
ptura, & ait; Quid est homo quòd memor
fueris ejus, & filius hominis quòd invisetis
eum? Summisisti eum paulisper præ Ange- 7
lis: gloriam & honorem imposuisti capiti
ipsius, & authoritatem ei dedisti in opus ma-
nuum tuarum. Omniaq; subjecisti sub pedi- 8
bus ejus. In hoc autem quòd omnia ei sub-
jecit, nihil omisit quod subjectum non sit.
Nunc autem necdum videmus omnia ei sub-
jecta. Eum autem qui paulisper summissus 9
fuit præ Angelis, videmus esse ipsum Jesum
propter passionem mortis suæ, gloriamq; &
honorem ipsius capiti impositum: nam Deus
ipse per gratiam suam pro omnibus gustavit
mortem. Decebat enim eum per quem omnia, 10
& propter quem omnia, qui filios multos in-
troduxerat in gloriam suam, ipsum principem
salutis eorum per passiones perfectum redde-
re. Qui enim sanctificat & qui sanctificantur 11
ab uno sunt omnes. Propterea non erubuit
eos vocare fratres suos, Dum ait; Annunti- 12
abo nomen tuum fratribus meis, & in medio
ecclesiæ laudabo te. Et rursum, Ego ero fi- 13
dens in eo. Et iterum, Ecce ego & filii quos
dedisti mihi, Deus.

Pro Genitrice Dei. 3.

Quoniam enim filii participes fuerunt carnis 14
& sanguinis, ipse quoque eodem modo par-
ticeps factus est harum earundem rerum, ut
per mortem suam aboleret eum qui habebat
mortis imperium, hoc est, Satanam: Et sol- 15
veret eos, qui timore mortis, in tota vita sua
mancipabantur servituti. Non enim ex Ange- 16
lis assumpsit, sed assumpsit ex semine Abra-
ham. Propterea justum erat ut per omnia 17
similis fieret fratribus suis, ut misericors fie-
ret, & summus sacerdos fidelis in his quæ
Dei sunt, expiaretque peccata populi. Ex 18
hoc enim quod ipse perpessus est, & tentatus,
potest & iis opem ferre qui tentantur.

CAP. III.

PRoinde, fratres mei sancti, qui vocati estis 1
vocatione cœlesti, contemplamini hunc A-
postolum & summum sacerdotem confessio-
nis nostræ Jesum Christum: Quòd fidelis sit 2
ei qui fecit ipsum, sicut Moses in tota do-
mo illius.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ወኦበሁ : በእነተ : መለእክቲሁ : ደቤ : ጽኑዓነ : እምኮነ : ወኵሉ : ኃጢኣት : ዓቢይ :
3 እነተ : ሶነነ : ፍደሁ:=: እፎ : እንክ : ናመሰጥ : ነሕነ : መጠነዝ : ሕይወተ : ለስቲተ
ነ : እነተ : ለቅደሞት: ተናግሮ: በሓበ: እግዚአብሔር: ወለልሰ : ሰሙዑ: በሓቤነ : ጸንዑ:=:
4 በሓበ : እግዚአብሔር : ያርሊ : ስሙ : በትእምርት : ወበመንክር : ወዘዘዚለሁ : ሓይ
5 ል : ዘከመ : ክፈለ : መንፈስ : ቅዱስ : በዘውእቱ : ፈቀደ:=: እስመ : ለኮ : ለመለአ
6 ክት : ዘለዘዘ : ዓለመ : ዘይመጽእ : ዘበእነቲለሁ: ንነግር:=: ወቦሓበ: ለሰመዐ: ወይቤ:
መንተኑ:ሰብእ:ከመ:ትዝክሮ:ለእጋለ:እመሕያው:ከመ:ተሐውጾ:=:

Etenim si quod per Angelos ejus dixit, inde à principio confirmatum fuit nobis, & 2
omne peccatum magnum ut fuit, adjudicavit ei retributionem ejus: Quomodo 3
igitur nos effugiemus, si à tantâ salute recidemus, quæ primùm per Dominum,
enarrata est: quique audierunt, eam nobis confirmârunt. Quum à Deo de- 4
claratum fuit testimonium, per signa & per prodigia, perque virtutes varias, juxta distributionem Spiritûs sancti, in quibus ille voluit. Non enim angelis 5
subordinavit mundum futurum, de quo loquimur. Est autem ubi testatur, & ait 6
dicit; Quid est homo quòd memor sis ejus, filius hominis quòd invisis eum?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

1 Si enim qui per Angelos dictus est sermo, factus est firmus, & omnis prævarica-
2 tio & inobedientia accepit justam mercedis retributionem: Quomodò nos ef-
3 fugiemus, si tantam neglexerimus salutem? quæ cùm initium accepisset enarrari
4 per Dominum, ab eis, qui audierunt, in nos confirmata est, Contestante Deo
signis & portentis, & variis virtutibus, & Spiritûs sancti distributionibus secun-
5 dùm suam voluntatem. Non enim Angelis subjecit Deus orbem terræ futurum,
6 de quo loquimur. Testatus est autem in quodam loco quis, dicens; Quid est
7 homo quod memor es ejus, aut filius hominis quoniam visitas eum? Minuisti eum
paulò minùs ab Angelis: gloriâ & honore coronâsti eum: & constituisti eum
8 super opera manuum tuarum. Omnia subjeciisti sub pedibus ejus. In eo enim
quòd omnia ei subjecit, nihil dimisit non subjectum ei. Nunc autem necdum vi-
9 demus omnia subjecta ei. Eum autem, qui modico quàm Angeli minoratus est,
videmus Jesum, propter passionem mortis, gloriâ & honore coronatum: ut gra-
10 tiâ Dei, pro omnibus gustaret mortem. Decebat enim eum, propter quem omnia,
& per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eo-
rum per passionem consummare. Qui enim sanctificat, & qui sanctificantur, ex 11
uno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare, dicens; 12
Nuntiabo nomen tuum fratribus meis: in medio Ecclesiæ laudabo te. Et ite- 13
rùm; Ego ero fidens in eum. Et iterum; Ecce ego, & pueri mei, quos dedit 14
mihi Deus. Quia ergò pueri communicaverunt carni & sanguini, & ipse simi-
liter participàvit eisdem, ut per mortem destrueret eum, qui habebat mortis im-
perium, id est, diabolum: Et liberaret eos, qui timore mortis per totam vitam 15
obnoxii erant servituti. Nusquam enim Angelos apprehendit, sed semen Abra- 16
hæ apprehendit. Undè debuit per omnia fratribus similari, ut misericors fieret, 17
& fidelis pontifex ad Deum, ut repropitiaret delicta populi. In eo enim, in 18
quo passus est ipse & tentatus, potens est & eis, qui tentantur, auxiliari.

CAP. III.

1 Undè, fratres sancti, vocationis cœlestis participes, considèrate Apostolum
& pontificem confessionis nostræ Jesum: Qui fidelis est ei, qui fecit illum, sic- 2
ut & Moyses in omni domo ejus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Pro solennitate principis Angelorum.

2 *Et enim si quod dictũ est de Angelis, ve-*
ritate comprobatum est: omnisq; inobe-
dientia & contumacia debitam retribu-
tionem accepit: Quomodo nos effugie- 3
mus, si neglexerimus salutem dignitatis
adeo ingentis? salutem inquam, de qua
loquendi initium sumpserant in Domino
qui eam audierunt: Hactenus. *Cujus* 4
etiam veritas comprobata est apud nos
(præter Dei testimonium) prodigiis, &
signis, atque diversimodis virtutibus, &
Spiritus sancti distributionibus pro su-
apte voluntate. Finis. Dominica.

Non enim subjecit Angelis mundum su- 5
perstitem, de quo loquimur: Quum qui- 6
dam interroget quodam in loco, dicens;
Quis est homo, ut memineris illius: aut
filius hominis, ut visites eum? Feciisti 7
eum paulò minorem Angelis: coronâsti
eum gloriâ & honore, & præfeciisti eum 8
operibus manuum tuarum: Omnia sub-
jeciisti sub imis pedibus ejus. Enimve-
ro subjiciendo illi omnia, nihil omisit
quod non esset ei subjectum. At nunc non-
dum vidimus creaturas omnes illi subje-
ctas. Sed videmus Jesum paulò infe- 9
riorem Angelis, propter mortis perpessio-
nem, gloriâ & honore coronatum: ut ex
Dei gratia mortem gustaret pro omnibus.
Decuit enim, propter quem omnia, & per 10
quem omnia, quique multos filios ad
gloriam adduxerat, caput salutis eorum
passionibus perficere. Finis.

Lectio pro Annuntiatione divina.

Nam sanctificator & sanctificati, ex 11
uno sunt omnes: & hanc ob causam non
dedignatur vocare eos fratres, Dicens; 12
Annuntiabo quidem nomen tuum fratri-
bus meis, & laudabo te in medio Ec-
clesiæ. Et rursum, Ego ero fretus ipso. 13
Et iterum, Ecce ego & pueri quos dedit
mihi Deus. Quum igitur pueri carni 14
& sanguini communicârint, ipse quoque
proprietatibus eorum communicavit in-
star ipsorum: ut suâ morte aboleret eum
qui potentiam habebat mortis, nempe
Fraudulentum: ut liberaret eos qui to- 15
to vitæ suæ tempore fuerant ob metum
mortis sub ditione servitutis. Manife- 16
stum est enim quòd ipse non assumpsit ex
Angelis, sed assumpsit ex Abrahæ prosa-
pia. Itaque debitum illud erat, ut assi- 17
milaretur fratribus suis in cunctis eo-
rum conditionibus: ut fieret misericors,
& princeps sacerdotum fidelis, res no-
stras apud Deum purgans, expiareique
peccata populi. Nam ex his quæ conti- 18
gerunt ei quando tentatus est, potest ju-
vare tentatos Finis. CAP. III.

Lectio in renovatione alicujus Ecclesiæ.

Proinde 6 fratres mei sancti, & 6 1
participes vocationis cœlestis, conside-
rate Jesum Christum Apostolum & princi-
pem sacerdotum confessionis nostræ, Qui 2
fidelis est erga eum qui fecit illum in to-
ta domo sua similem Mosi.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Minuisti eum paululùm præ Angelis tuis, gloriam & honorem adjecisti ei, & con- 7
stituisti eum inter omnia opera manuum tuarum: Et omnia subjeciisti ei sub 8
pedibus ejus: Et ita ei subjecit illa, ut nihil omisit non subjectum ei: idque nunc
etiam declaravit nobis, quòd omnia ei subjecit. Et nunc quidem minuit eum 9
paululùm ab Angelis ejus, & ecce declaravit Jesum per ipsum mortis cruciatum,
gloriâ & honore coronatum, ut per gratiam Dei ipsam mortem gustaret pro omnibus.
Et decuit eum, quoniam omnia propter eum, & ex eo omnia, ideò adducendo 10
multos filios ad gloriam, ut principem salutis eorum interficerent. Proinde qui 11
sanctificant, & qui sanctificantur simul sunt omnes: & propterea non erubescit
dicere eis, Fratres mei, Dicens; *Prædicabo nomen tuum fratribus meis, & in me-* 12
dio congregationis laudabo te. Et rursum dicit, Ecce ego, & pueruli quos conces- 13
sit mihi Deus. Et fecit pueros suos, ut participes essent carnis ejus & sanguinis 14
ejus, & ille etiam tanquam frater factus est iis, ut per ipsam mortem aboleret
principem mortis, nempe *Satanam: Et ut quietem daret iis omnibus, qui nullo* 15
non tempore timerent mortem, quique adjudicati erant, eique *subdili. Et qui* 16
nequaquam assumpsit Angelos: nonne semen Abrahæ exaltavit? Et propterhoc 17
conveniens fuit, eum fratribus suis conformem fieri, ut esset misericors in omni-
bus, & justus pontifex apud Deum ad dimittendum peccata populi. Quoniam 18
quum tentavit Deus *& afflixit illum,* potest ille *auxiliari iis qui affliguntur.*

CAP. III.

Nunc autem, fratres nostri sancti & vocati à cœlo, quemadmodum & nos, re- 1
spicite Apostolum vestrum, principem sacerdotum quem confitemur, Jesum, Ju- 2
stum & fidelem ei qui misit eum, sicut Moses fuit in tota domo sua.

Digitized by Google

Amplioris enim gloria iſte præ Moyſe dignus eſt habitus, quantò ampliorem ho-
3 Πλείονος γὰρ (β) δόξης οὗτος παρὰ Μωσῆν ἠξίωται, καθ' ὅσον πλείονα τι-
norem habet domûs conſtruens illam. Omnis namque domus conſtruitur
4 μὴν ἔχει τὴν οἶκον ὁ κατασκευάσας αὐτόν. Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται
ab aliquo: at omnia conſtruens, Deus. Et Moyſes quidem
5 ὑπό τινος· (γ) ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας, Θεός. Καὶ Μωσῆς μὲν
fidelis in tota domo ejus, tanquam famulus, in teſtimonium dicendo-
6 πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομέ-
rum: Chriſtus verò tanquâ filius in domo ſua: cujus domus ſumus nos, ſi
νων· Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐὰν
fiduciam & gloriationem ſpei uſque ad finem firmam retine-
τὴν παῤῥησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κατά-
amus. Ideò ſicut dicit Spiritus ſanctus, Hodiè ſi vocem e-
7 σχωμεν. Διὸ καθὼς λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐ-
jus audieritis, Ne obdurate corda veſtra, ſicut in exacerbatione,
8 τοῦ ἀκούσητε, Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ,
ſecundùm diem tentationis in deſerto, Ubi tentaverunt me
9 κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, Οὗ (δ) ἐπείρασάν με οἱ
patres veſtri, probaverunt me, & viderunt opera mea Quadraginta annis.
10 πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με, καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου (ε) Τεσσαράκοντα ἔτη.
Ideò infenſus fui generationi huic, & dixi; Semper errant corde:
διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ (ζ) ἐκείνῃ, καὶ εἶπον, Ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ·
ipſi autem non cognoverunt vias meas: Ut juravi in ira mea; Si
11 αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου· Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, Εἰ
introibunt in requiem meam. Videte, fratres, ne quando erit in
12 εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. Βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἔν
aliquo veſtrûm cor malum incredulitatis, in diſcedere à Deo vivo:
τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας, ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος·
Sed adhortamini voſmetipſos per unumquemque diem, uſque quò Hodiè
13 Ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ Σήμερον
cognominatur: ut non obduretur quis ex vobis deceptione peccati. Parti-
14 καλεῖται· ἵνα μὴ σκληρωθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας. Μέτο-
cipes enim effecti ſumus Chriſti, ſi modò initium ſubſtantiæ uſ-
χοι γὰρ (η) γεγόναμεν τοῦ Χριστοῦ, ἐὰν περ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως (θ) μέ-
que ad finem firmum retineamus: In dici; Hodiè ſi vo-
χρι τέλους βεβαίαν καταράσωμεν· Ἐν τῷ λέγεσθαι, Σήμερον ἐὰν τῆς φω- 15
cem ejus audieritis, ne obdurate corda veſtra, quemadmodùm in ex-
νῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παρα-
acerbatione. Quidam enim audientes exacerbaverunt, ſed non omnes e-
πικρασμῷ. Τινὲς γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν, ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξ- 16
greſſi ex Ægypto per Moyſen. Quibus autem infenſus eſt quadragin-
ελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωσέως. Τίσι (ι) δὲ προσώχθισε τεσσεράκον- 17
ta annis? nónne peccantibus, quorum corpora ceciderunt in deſerto?
τα ἔτη; οὐχὶ τοῖς (κ) ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ;
Quibus autem juravit non introire in requiem ipſius, ſi non in-
Τίσι δὲ ὤμοσε μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀ- 18
credulis? Et videmus quia non potuerunt introire propter incredulitatem.
πειθήσασι; Καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν. 19

CAP. IV. Δ'.

Timeamus ergò ne quandoque relictâ pollicitatione introeundi in re-
Ε' Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κα- 1
quiem ejus, exiſtimetur aliquis ex vobis deſici. Etenim ſimilem eva-
τάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. Καὶ γὰρ ἐσμὲν εὐηγ- 2
gelizati, quemadmodùm & illi. Sed non profuit ſermo auditûs il-
γελισμένοι, καθάπερ κἀκεῖνοι. ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐ-
lis non admiſtus fidei audientibus. Ingrediemur enim
κείνους, μὴ (α) συγκεκραμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. (β) Εἰσερχόμεθα γὰρ 3
in requiem credentes, quemadmodùm dixit; Sicut juravi in i-
εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν, Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀρ-
ra mea; Si introibunt in requiem meam: & quidem operibus à
γῇ (γ) μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου· καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ
fundatione mundi genitis.
καταβολῆς κόσμου γενομένων.

MS. A. (β) ἐστὶ δόξης (γ) ὁ ὃ πάντα (δ) ἐπει···αν οἱ πατέρες ὑμῶν, ἐνδεκάτῳ··· (ε) Τεσσερα···τα (ζ) τούτῃ, καὶ εἶπε, (η) τῆ Χριστῆ μεγόναμεν, (θ) ἀπῆ μέχρι (ι) ὃ καὶ προσώχθισεν πεσερέκοντα (κ) ἀπειθήσασιν, Κεφ. Δ'. MS. A. (α) συνκεκρασμένους (β) Εἰσερχόμθα ὅων οἱ (γ) μου; * Εἰσελεύσονται

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܝܩܪܐ ܡܢ ܒܝܬܐ ܕܟܠ ܡܕܡ ܕܒܢܐ ܐܢܘܢ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
4 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
5 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
6 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
7 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
8 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
9 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
10 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
11 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
12 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
13 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ * ܙ *
14 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
15 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
16 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
17 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
18 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
19 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *

* ܦ *

1 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
2 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ
3 ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ *
ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܗܘ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܒܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ

Longè enim amplior eſt hujus gloria quàm Moſis, ut & longè amplior eſt honos ejus qui ædificavit domum, quàm ipſius ædificii. Omnis enim domus ab aliquo homine ædificatur: qui verò omnia ædificat, Deus eſt. Et Moſes quidem fidelis 5 in tota domo ejus, in teſtimonium eorum quæ dicenda erant per illum. Chriſtus verò 6 tanquam filius eſt ſuper domum ſuam: nos autem ſumus ejus domus, ſi uſque ad finem habuerimus apertam faciem, & gloriationem ſpei illius. Quamobrem ait Spiritus 7 ſanctus; Hodie ſi vocem ejus audieritis, Ne 8 obduretis corda veſtra, ut ad iram eum provocetis, tanquam exacerbatores, & ſicut in die tentationis quæ extitit in deſerto, Quum 9 tentaverunt me patres veſtri, & probaverunt viderúntque opera mea per quadraginta annos. Quapropter tædium mihi fuit in gene- 10 ratione illa, dixíque; Populus iſte errat corde ſuo, & ipſi non cognoverunt vias meas: Ita ut juraverim in ira mea illos non ingreſ- 11 ſuros in requiem meam. Cavete igitur, fra- 12 tres mei, ne ſit in aliquo veſtrûm cor malum quod incredulum ſit, néve diſcedatis à Deo vivente. Sed adhortamini vos ipſos omni- 13 bus diebus, uſque ad diem illum qui vocatur Hodié: & ne quis veſtrûm obduretur ſeductione peccati.

Sabbatho Candidatorum 4.

Nam commixti ſumus Chriſto, ſi à principio 14 & uſque ad finem in hoc ipſo vero fœdere perſeveraverimus. Sicut dictum eſt; Hodiè 15 ſi vocem ejus audieritis, ne obduretis corda veſtra ut ad iram provocetis eum. Qui ſunt 16 enim illi qui audierunt & exacerbaverunt eum? non illi omnes qui exierant ex Ægypto per manum Moyſis. Quos autem pertæ- 17 ſus eſt quadraginta annis, niſi eos qui peccaverant, quorum oſſa conciderunt in deſerto? De quibus autem juravit eos non ingreſſuros 18 in requiem ſuam, niſi iis qui aſſenſum non præbuerunt? Proindè videmus eos non po- 19 tuiſſe introire, eò quòd increduli fuerint.

CAP. IV.

Timeamus igitur, ne fortè ſtante promiſſi- 1 one ingrediendi in requiem ejus, inveniatur aliquis inter vos qui ingreſſu fruſtratus remaneat. Etenim nobis quoque nuntiatum 2 eſt, prout & illis: ſed non profuit illis ſermo quem audierunt, propterea quòd non fuit cum fide temperatus iis qui ipſum audierant. At introimus in requiem nos qui credi- 3 mus. Quomodo autem dixit? Sicut juravi in ira mea illos non ingreſſuros in requié meam, licèt opera Dei à principio mundi facta ſint.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወበሕቱ : የዐቢ : ምክረ : እመዘ : ውሴ:: ወሎቱ : ደለወ : በሰመ : የዐቢ : ለበዓለ : ቤት : *Verùm major fuit illius prudentia quàm Moſis, idque ei expediebat: quemadmo-* 3
4 እመነ : ቤቱ : ይሕብር : ገበሪሁ::=: እስመ : ለኵሉ : ቤት : ሰብእ : ይገብር : ወለ *dum major tribuendus eſt honor domino domûs qui conſtruit eam, quàm ipſi domui.* 4
5 ኵሉሰ : እግዚአብሔር : ፈጠሪሁ::=: ወሙሴሂ : ምእመነ : በኵሉ : ቤቱ : ከመ : ሎ *Quia omnem domum conſtruit homo: at rerum omnium conditor, Deus eſt. Et Mo-* 5
6 ጋቢሁ : ከመ : ይኩን : ስምዓ : በኵሉ : ዘነበበ::=: ወክርስቶስ : ከመ : ወልድ : ወቤት : *ſes quidem fidelis fuit in tota domo illius, ſicut diſpenſator, ut in teſtimonium eſ-* 6
7 ቤቱ : [ዚአሁ : ቤቱ : ንሕነሰ :] ለእመ : ዓቀብነ : ሞገስነ : ወመክሕነ : ወተስፋነ::=: *ſet omnium quæ ipſe locutus fuerat. At Chriſtus ſicut filius in domo ipſius, [cujus* 7
8 እስመ : ከመዝ : ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ : ዮም : ለእመ : ስማዕክሙ : ቃሉ::=: ሊታጽኑ *domus nos ſumus,] ſi gratiam noſtram, & gloriationem noſtram, & ſpem noſtram* 8
9 ዑ : ልበክሙ : ከመ : ለመ : ለመረርዎ : በዕለተ : ለመከርዎ::=: ዘለመከርዎ : ለበ *tenuerimus. Quia ita dicit Spiritus ſanctus, Hodie ſi vocì ejus auſcultave-* 9
10 ዊክሙ : ወለመከረኒ : ወርእዩ : መገባርየ : ለርብዓ : ዓመተ::=: ተቀጥዕክዎሙ : *ritis, Ne obduretis corda veſtra, ſicut cùm exacerbârunt eum in die tentatio-* 10
ለይእቲ : ትውልድ : ወእቤ : ዘልፈ : ይስሕቱ : ልቦሙ : ወእሙንቱሰ : ሊያእመረ : ፍናወየ::=: *nis: Eò quòd tentaverunt eum patres veſtri, etiam tentaverunt me, & vide-* 9
runt opera mea per quadraginta annos. Moleſtiam paſſus ſum ab ipſa genera- 10
tione, & dixi; Semper aberrat cor eorum, & ipſi non noverunt vias meas:

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

3 Amplioris enim gloriæ iſte præ Moyſe dignus eſt habitus, quantò ampliorem hono-
4 rem habet domûs, qui fabricavit illam. Omnis namque domus fabricatur ab ali-
5 quo: qui autem omnia creavit, Deus eſt. Et Moyſes quidem fidelis erat in to-
ta domo ejus tanquam famulus, in teſtimonium eorum quæ dicenda erant. Chri-
6 ſtus verò tanquam filius in domo ſua: quæ domus ſumus nos, ſi fiduciam, &
7 gloriam ſpei uſque ad finem, firmam retineamus. Quapropter ſicut dicit Spi-
8 ritus ſanctus; Hodiè ſi vocem ejus audieritis, Nolite obdurare corda veſtra,
9 ſicut in exacerbatione, ſecundùm diem tentationis in deſerto, Ubi tentaverunt
10 me patres veſtri; probaverunt, & viderunt opera mea Quadraginta annis:
Propter quod infenſus fui generationi huic, & dixi; Semper errant corde. Ipſi
11 autem non cognoverunt vias meas, Sicut juravi in ira mea; Si introibunt in
12 requiem meam. Videte, fratres, ne fortè ſit in aliquo veſtrûm cor malum incre-
13 dulitatis, diſcedendi à Deo vivo: Sed adhortamini voſmetipſos per ſingulos
dies, donec Hodiè cognominatur, ut non obduretur quis ex vobis fallaciâ pec-
14 cati. Participes enim Chriſti effecti ſumus: ſi tamen initium ſubſtantiæ ejus uſ-
15 que ad finem firmum retineamus. Dum dicitur; Hodiè ſi vocem ejus audieritis,
16 nolite obdurare corda veſtra, quemadmodùm in illa exacerbatione. Quidam
enim audientes exacerbaverunt, ſed non univerſi qui profecti ſunt ex Ægypto
17 per Moyſen. Quibus autem infenſus eſt quadraginta annis? Nónne illis, qui
18 peccaverunt, quorum cadavera proſtrata ſunt in deſerto? Quibus autem juravit
19 non introire in requiem ipſius, niſi illis, qui increduli fuerunt? Et videmus,
quia non potuerunt introire propter incredulitatem.

CAP. IV.

1 Timeamus ergò ne fortè relictâ pollicitatione introëundi in requiem ejus exiſti-
2 metur aliquis ex vobis deeſſe. Etenim & nobis nuntiatum eſt, quemadmodùm &
illis: ſed non profuit illis ſermo auditus, non admiſtus fidei ex iis quæ audie-
3 runt. Ingrediemur enim in requiem, qui credidimus: quemadmodùm dixit;
Sicut juravi in ira mea, Si introibunt in requiem meam: & quidem operibus ab
inſtitutione mundi perfectis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * لِأَنَّ هٰذَا أَهْلٌ لِمَجْدٍ كَثِيرًا أَكْثَرَ مِنْ مُوسَى * كَمَا أَنَّ مَنْ صَنَعَ الْهَيْكَلَ لَهُ كَرَامَةٌ جَزِيلَةٌ

4 أَكْثَرُ مِنْ كَرَامَةِ الْهَيْكَلِ * لِأَنَّ كُلَّ بَيْتٍ يَعْمَلُهُ أَحَدُ النَّاسِ * وَالَّذِي صَنَعَ الْكُلَّ إِلٰهٌ *

5 * وَمُوسَى أَمِينٌ عَلَى بَيْتِهِ كُلِّهِ مِثْلَ أَنَّهُ * وَرَاءَةُ الْأَنْبِيَنِ مِنَ الْجُمُعَةِ التَّاسِعَةِ وَالْعِشْرِينَ *

6 خَادِمٌ فِي الشَّهَادَةِ بِالْأَقْوَالِ الَّتِي خُوطِبَ بِهَا * فَأَمَّا الْمَسِيحُ * فَمِثْلَ ابْنٍ يَقُومُ عَلَى بَيْتِهِ * فَبَيْتُهُ

7 نَحْنُ هُمْ إِنْ أَمْسَكْنَا الثِّقَةَ وَفَخْرَ الرَّجَاءِ ثَبَاتًا إِلَى الْانْقِضَاءِ * ثُمَّ * فَلِذٰلِكَ كَمَا يَقُولُ الرُّوحُ الْقُدُسُ *

8 إِنْ سَمِعْتُمُ الْيَوْمَ صَوْتَهُ * فَلَا تُقَسُّوا قُلُوبَكُمْ كَمَا فَعَلْتُمْ فِي الْمَرْمِرِ فِي يَوْمِ التَّجْرِيبِ * فِي الْقَفْرِ *

9 10 * الَّذِي جَرَّبَنِي فِيهِ آبَاؤُكُمْ * اخْتَبَرُونِي وَعَرَفُوا أَعْمَالِي أَرْبَعِينَ سَنَةً * فَلِذٰلِكَ تَكَرَّهْتُ ذٰلِكَ

11 الْجِيلَ * وَقُلْتُ إِنَّهُمْ ضَالُّوا الْقَلْبِ دَائِمًا * وَلَمْ يَعْرِفُوا طُرُقِي * كَمَا أَقْسَمْتُ فِي غَيْظِي إِنَّهُمْ لَا

12 يَدْخُلُوا إِلَى رَاحَتِي * * السَّبْتُ الثَّانِي مِنَ الصَّوْمِ * * أَيُّهَا الْإِخْوَةُ احْذَرُوا أَلَّا يَكُونَ

13 فِي قَلْبِ أَحَدِكُمْ خُبْثُ عَدَمِ أَمَانَةٍ * فَيَبْتَعِدَ مِنَ الْإِلٰهِ الْحَيِّ * بَلْ عِظُوا أَنْفُسَكُمْ كُلَّ يَوْمٍ مَا

14 دَامَ يُسَمَّى الْيَوْمَ * لِئَلَّا يُقَسِّيَ أَحَدُكُمْ بِخَدِيعَةِ الْخَطِيَّةِ * لِأَنَّنَا إِنَّمَا صِرْنَا شُرَكَاءَ الْمَسِيحِ إِنْ

15 مَسَكْنَا بَدْءَ الْقَوْمِ ثَبَاتًا إِلَى الْغَايَةِ * ثُمَّ السَّبْتُ * * أَبْتَدِي لِبَقِيَّةِ الْأَنْبِيَنِ *

16 * بِقَوْلِهِ الْيَوْمَ إِنْ سَمِعُوا صَوْتِي فَلَا تُقَسُّوا قُلُوبَكُمْ * كَمَا كَانَ فِي الْمَرْمِرِ * لِأَنَّ قَوْمًا إِذْ سَمِعُوا

17 صَوْتَهُ أَغَاظُوهُ * لٰكِنْ لَيْسَ جَمَاعَةُ الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ مِصْرَ بِمُوسَى * فَلِمَنْ تَكَرَّهَ أَرْبَعِينَ

18 سَنَةً * وَأَلَيْسَ لِلَّذِينَ أَخْطَأُوا الَّذِينَ سَقَطَتْ جُثَثُهُمْ فِي الْقَفْرِ * وَلِمَنْ حَلَفَ أَنَّهُمْ لَا يَدْخُلُوا إِلَى

19 رَاحَتِهِ * أَلَا الَّذِينَ عَصَوْهُ * وَقَدْ رَأَيْنَا أَنَّهُمْ مِنْ أَجْلِ عَدَمِهِمُ الْأَمَانَةَ مَا اسْتَطَاعُوا

يَدْخُلُونَ * ثُمَّ *

* الْفَصْلُ الرَّابِعُ * * وَرَاءَةُ الثُّلُثَا مِنَ الْجُمُعَةِ التَّاسِعَةِ وَالْعِشْرِينَ *

1 * فَلْنَرْهَبْ إِذًا لِئَلَّا يَكُونَ قَدْ تَبْقَى مَوْعِدٌ بِالدُّخُولِ إِلَى رَاحَتِهِ * فَيَظُنَّ أَحَدُكُمْ أَنَّهُ يَعْدَمُهَا *

2 * لِأَنَّنَا وَكُنَّ مُبَشَّرُونَ مِثْلَ أُولٰئِكَ * لٰكِنْ قَوْلُ السَّمْعِ مَا نَفَعَ أُولٰئِكَ * إِذْ لَمْ يَكُونُوا مُمْتَزِجِينَ

3 بِتَصْدِيقِ الْأَقْوَالِ الَّتِي سَمِعُوهَا * لِأَنَّنَا نَحْنُ الَّذِينَ * أَمَّا سَنَدْخُلُ إِلَى الرَّاحَةِ كَمَا قَالَ * كَمَا أَقْسَمْتُ

فِي غَيْظِي إِنَّهُمْ لَا يَدْخُلُوا إِلَى رَاحَتِي * وَمَعَ هٰذَا فَأَعْمَالُ الْبَارِي صَانِعُ مُنْذُ إِنْشَاءِ الْعَالَمِ *

Hic enim multa laude dignus eſt, majore 3
quàm Moſes: ut major eſt honor ejus qui templum extruxit, quàm honor templi. *Omnis enim domus ab aliquo homine* 4
conſtruitur: ſed qui condidit omnia, Deus eſt.

Lectio feriæ ſecundæ hebdomadis vigeſimæ nonæ.

Moſes quidem fidelis eſt ſuper totam ip- 5
ſius domum, quatenus eſt miniſter ad teſtificandos ſermones qui cum eo habiti ſunt: At verò Chriſtus, quatenus eſt 6
filius fidelis ſuper domum ſuam: domus autem ipſius nos ſumus, ſi fiduciam & gloriationem ſpei ad finem uſque firmam tenuerimus. Hucuſque. *Quamobrem ut* 7
ait Spiritus ſanctus, Si audieritis hodiè vocem ejus, Ne obduretis corda veſtra 8
ſicut feciſtis in exacerbatione in die tentationis, in deſerto, In quo tenta- 9
verunt me patres veſtri, probaverunt me, & experti ſunt opera mea quadraginta annis. Propterea execratus ſum gene- 10
rationem illam, et dixi eos eſſe ſemper errantes corde, neq; cognoviſſe vias meas. Quemadmodum juravi in ira mea, certè 11
non introibunt in requiem meam.

Sabbatho ſecundo Jejunii.

O fratres, cavete ne ſit in corde ullius 12
veſtrûm ſcelus infidelitatis quo remo-veatur à Deo vivo. Sed hortamini 13
voſipſos quotidie, quandiu votabitur dies: ne quis veſtrûm induretur fallaciâ peccati. Nam facti quidem ſumus par- 14
ticipes Chriſti, ſi modò principiũ hypoſta-ſis firmum tenuerimus ad finem uſque. Hucuſque pro Sabbatho.

Reſume reliquam *lectionem* feriæ ſecundæ.

Dicendo, Hodiè ſi audieritis vocem 15
meam, ne obduretis corda veſtra, ut acciditin exacerbatione. Quidam enim 16
quum audiſſent vocem ejus, ad iram provocárunt eum: non omnes tamen qui exierant ex Ægypto per Moſen. Quoſ- 17
nam verò execratus eſt annis quadraginta? nónne eos qui peccaverant, quorum conciderunt cadavera in deſerto? Et 18
quibuſnam juravit non ingreſſuros in requiem ſuam? nónne iis qui defeceranſ ab eo? Et quidem vidimus, eos 19
propter incredulitatem ſuam non potuiſſe ingredi. Finis.

CAP. IV.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigeſimæ nonæ.

Metuamus igitur, ne fortè quum ſu- 1
perſit aliquod promiſſum ingrediendi in requiem ipſius, putet aliquis veſtrûm ſe amiſſurum illam. Nobis enim evangeli- 2
zatum eſt, ut illis: at non profuit illis ſermo auditus, quum non eſſent mixtè credulitate ſermonum quos audierant. *Etenim nos qui credidimus, ingrediemur* 3
in requiem, quemadmodũ dixit; Sicut juravi in ira mea, profectò non introibunt in requiem meã. Et tamen opera quidem creatoris facta ſunt à condito mundo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ከመሙ : መሐልኩ : በመዓትየ : ከመ : ሊይበውኡ : ውስተ : ዕረፍትየ ::=: ዐቂ : እኀ
12 ክ : እንዋየ : ሊይተረክብ : በለዕለ : እሱዱ : ኀመኔክሙ : ልቡ : ኀጥዒ : ወኑፋቅ :
13 ዘያርሕቀክሙ : እመእግዚአብሔር : ሕያው ::=: ገሠጹ : ኵሉ : ለዚረ : እስከ :
ዮም : ይብል : ከመ : እልቦ : ዘይብል : ወይጸንዕ : እሙኔክሙ : ውስተ : ዘኃጢአ
14 ት ::=: እስመ : ከመ : ክርስቶስ : ኮነ : ለእመ : እዝለፍነ : ዳቂበ : ዘቀደሙ : ለሠር
15 ዓተነ ::=: እስመ : ይቤ : ዮም : ለእመ : ሰማዕክሙ : ቃሉ : ሊታጽንዑ : ልቡክሙ ::=:
16 እስመ : እመኒርዎ : እለ : ሰሙዑ : ወለከ : ኵሉሙ : እለ : ወፅኡ : እመግብጽ : በእደ :
17 ሙሴ ::=: ለመኑ : ተቀጥዖሙ : ለርብዓ : ዓመተ : እንኑ : ለእለ : ለበሱ : ወወድቀ :
18 ለብድንቲሆሙ : ውስተ : ገዳመ ::=: ወለመኑ : መሐለ : ከመ : ሊይበውኡ : ውስተ :
19 ዕረፍቱ : ዘእንበለ : ለዓሳዊያን ::=: ወንረኢ : ከመ : ሊክፍኡ : በዊለ : እስመ : ሊከ
ኽሉ : ለሚነ ::=:

ዐ

1 ንፍራህ : እንከ : ወሊንሳደግ : ትእዘዘ : ከመ : ንበእ : ውስተ : ዕረፍቱ : ወሊይመሰ
2 ሉ : ለአሐዱ : እመኔክሙ : ዘየሐድግወ ::=: እስመ : ሰሙዓን : ትክክነ : ከማሆሙ :
ለእልክቱ :: ወበሕቱሰ : ለእልክቱሰ : ሊበቍዖሙ : ቃለ : ዘሰምዑ : እስመ : ሊኮኑ :
3 ቱሩሓነ : በሃይማኖት : እለ : ሰመዑ ::=: ንበውእ : እንከሰ : ውስተ : ዕረፍቱ : እለ :
እመነ : እስመ : ይቤሎሙ : በከመ : መሐልኩ : በመዓትየ : ከመ : ሊይበውኡ : ውስተ :
ዕረፍትየ :: ወበእንተ : መባባሩ : ዘእመቅድመ : ዓለመ : ዘኮነ ::=:

Adeò ut juraverim in ira mea, quòd non eſſent ingreſſuri in requiem meam. Vi- 11
dete igitur fratres mei, ne inveniatur in aliquo ex vobis cor malum & incredu- 12
lum, quod recedere vos faciat à Deo vivo. Exhortamini omnibus diebus, quo- 13
ad appellatur Hodie, ut non ſit qui dicat etiam indurari ullum *ex vobis in ali-*
quo peccato. Quia ſumus ſicut Chriſtus, ſi perſeveraverimus cuſtodire illud prius 14
noſtrum teſtamentum. Quia dicit; Hodie ſi vocem ejus audieritis, ne obdurate 15
corda veſtra. Quia exacerbaverunt eum, qui audierunt: at non omnes qui 16
egreſſi ſunt ex Ægypto per manum Moſis. Quos moleſtè tulit quadraginta an- 17
nos? nónne eos qui peccaverant, & ceciderunt corpora eorum in deſerto? Et 18
de quibus juravit quòd non eſſent ingreſſuri in requiem ſuam, niſi de prævarica-
toribus? Proinde videmus quòd non potuerunt ingredi, quia non potuerunt credere. 19

CAP. IV.

Metuamus igitur, & non rejiciamus præceptum ejus, ut ingrediamur in re- 1
quiem ejus: neque ſimiles ſint quibuſdam ex vobis, qui reliquerunt eum. *Quoniam nos exauditi ſumus, quemadmodum & illi: illis autem non profuit* 2
verbum quod audiverunt, quia non contemperati fuerunt cum fide qui audierunt illud. Ingredimur igitur in requiem ejus nos qui credidimus: quoniam dicit 3
iis; Sicut juravi in ira mea, quòd non introibunt in requiem meam. Et de opere ejus, quod ab initio mundi factum eſt,

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΚΕΦ. Ε'. ς'.

Dixit enim *alicubi* de septima sic; Et requievit Deus *in*
4 Εἴρηκε γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης (δ) οὕτω, Καὶ κατέπαυσεν ὁ (ε) Θεὸς ἐν
die septima ab omnibus operibus suis. Et in isto rursùm;
5 τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. Καὶ ἐν τούτῳ πάλιν,
Si introibunt in requiem meam. Quoniam ergò supereſt quosdam
6 Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινας
introire in illam, & *ipsi prius annuntiatione morisi* non introierunt propter
εἰσελθεῖν εἰς αὐτὴν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον (ζ) δι'
incredulitatem: Iterùm quendam terminat diem, Hodiè, in David *dicens*;
7 ἀπείθειαν· Πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαβὶδ λέγων,
post tantum *tempus*, ſicut dictum eſt; Hodiè ſi vocem ejus audi-
μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς (η) εἴρηται, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκού-
eritis, *ne obdurate* corda veſtra. Si enim eis Jeſus requiem præſti-
8 σητε, μὴ σκληύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυ-
tiſſet, *non utique* de alia loqueretur poſt *hæc* die. Itaque relinquitur
9 σεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. Ἄρα ἀπολείπεται
ſabbatiſmus populo Dei. *Nam* ingreſſus in requiem
10 σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ. Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν
ejus, etiam ipſe requievit ab operibus ſuis, ſicut à *propriis*
αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων
Deus. *Studeamus* ergò ingredi in illam requiem, ut ne
11 ὁ Θεός. Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ς'
in idipſum quis exemplum incidat incredulitatis. Vivus enim ſermo
12 ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. Ζῶν γὰρ ὁ λόγος
Dei, & efficax, & penetrabilior *ſuper omnem gladium ancipitem*, & pertin-
τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργὴς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνού-
gens uſque ad diviſionem animæque ac ſpiritûs, compagum quoque ac medulla-
μενος ἄχρι μερισμοῦ (θ) ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυε-
rum, & diſcretor cogitationum & intentionum cordis. Et non eſt creatura in-
13 λῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας. Καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀ-
viſibilis in conſpectu ejus: omnia autem nuda & aperta ocu-
φανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλ-
lis ejus, ad quem nobis ſermo. Habentes ergò pontificem magnum *pene-*
14 μοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος. Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διελη-

trantem cœlos, Jeſum filium Dei, teneamus confeſſionem. Non
λυθότα τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. Οὐ 15
enim habemus pontificem *non potentem* compati infirmitatibus noſtris, ten-
γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, (ι) πε-
tatum autem per omnia *juxta ſimilitudinem* abſque peccato. Adeamus
πειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. Προσερχώμεθα 16
ergò cum fiducia *throno* gratiæ, ut *accipiamus* miſericordiam, & gra-
οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν (κ) ἔλεος, καὶ χά-
tiam inveniamus in *opportunum auxilium*.
ριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

CAP. V. ε'.

Omnis namque pontifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus con-
Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων κατ- 1
ſtituitur *ea* quæ ad Deum, ut offerat dona *que* & *victimas* pro pecca-
ἵσταται τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτι-
tis: *Menſuratè pati potens* ignorantibus & errantibus, quoniam & ip-
ῶν· Μετριοπαθῆσαι δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐ- 2
ſe circumdatus eſt *infirmitatem*: Et propter *hanc* debet quemadmodùm pro
τὸς περίκειται ἀσθένειαν· Καὶ (α) διὰ ταύτην ὀφείλει καθὼς περὶ 3
populo, ita etiam pro ſemetipſo offerre pro peccatis. Et non ſi-
τοῦ λαοῦ, (β) οὕτω καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. Καὶ οὐχ ἑ- 4
biipſi quiſquam ſumit honorem, ſed *vocatus* à Deo,
αυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ (γ) ὁ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ,
tanquam & Aaron. Sic & Chriſtus non ſemetipſum *glorificavit*
(δ) καθάπερ καὶ ὁ Ἀαρών. Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε (ε) 5
fieri pontificem, ſed locutus ad eum; Filius meus es tu, ego ho-
γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτὸν, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σή-
die genui te. Quemadmodùm & in alio dicit; Tu ſacerdos in
μερον γεγέννηκά σε. Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν 6
æternum, ſecundùm ordinem Melchiſedec.
αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

MS. A. (δ) ἔτους, (ε) Θεὸς ἀπὸ πάντων (ζ) διὰ (η) περείρηκε, (θ) ψυχῆς καὶ (ι) πεπειρασμένον (κ) ἔλεος, Κεφ. ε'. MS. A. (α) δι' αὐτὴν (β) ὅτως (γ) καλούμενος (δ) καθὼς καὶ ὁ Ἀαρών. Οὕτως (ε) γλωίδαι

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Prout dixit de ſabbatho, requieviſſe Deum 4
in die ſeptimo ab omnibus operibus ſuis:
Ita enim hoc loco ait; Non introibunt in 5
requiem meam. Quoniam igitur erat locus 6
in quem unuſquiſque introiret, & ii qui-
bus primùm annuntiatum fuerat, non introi-
erunt, eò quòd aſſenſum non præbuerunt:
Rurſùm diem alium præfinit poſt multum 7
temporis, ſicut ſupra ſcriptum eſt dixiſſe Da-
vid; Hodiè ſi vocem ejus audieritis, ne ob-
duretis corda veſtra. Si enim Jeſus filius 8
Nun requiem eis præſtitiſſet, haud locutus
fuiſſet poſteà de alio die. Itaque certum eſt 9
ſabbathizandum eſſe populo Dei. Qui 10
enim ingreſſus eſt in requiem ſuam, & ipſe
requievit ab operibus ſuis, ſicut à ſuis Deus.
Demus igitur operam introëundi in requiem 11
illam, ne eodem concidamus modo quo ii
qui non crediderunt. Vivus eſt enim ſermo 12
Dei, & omninò efficax, longéque penetran-
tior gladio ancipiti: & ingreditur uſque ad
diviſionem animæ & ſpiritûs, necnon com-
pagum & medullæ oſſiúmque; ac dijudicat
cogitationes & voluntatem cordis. Nec eſt 13
ulla creatura abſcondita à conſpectu illius.
Sed omnia nuda & manifeſta ſunt coram
oculis ejus cui reddunt rationem.
Secundâ ſtatione noctis Paraſcenes Cruci-
fixionis. 5.
Quum habeamus igitur ſummum pontificem 14
Jeſum Chriſtum filium Dei, qui aſcendit in
cœlos, perſiſtamus in profeſſione ejus. Non 15
enim habemus pontificem qui non poſſit com-
pati infirmitati noſtræ, ſed qui tentatus eſt
per omnia ſicut & nos, excepto peccato.
Accedamus igitur revelato oculo ad thro- 16
num gratiæ ipſius, ut obtineamus miſericor-
diam, & inveniamus gratiam ad auxilium in
tempore afflictionis.

CAP. V.

Omnis enim pontifex qui eſt ex homini- 1
bus, pro hominibus ſtat ſuper iis quæ Dei
ſunt, ut offerat oblationem & ſacrificia pro
peccatis: Quíque poſſit ſeipſum demittere, 2
& compati ignorantibus, errantibúſque,
quandoquidem & ipſe infirmitate indutus
eſt: Propter quam debet quemadmodum 3
pro populo, ita pro ſeipſo offerre pro pecca-
tis ſuis. Porrò nemo ſibiipſi ſumit hono- 4
rem, ſed qui vocatur à Deo quemadmodum
Aharon. Sic & Chriſtus non ſeipſum glo- 5
rificavit, ut pontifex fieret, ſed is qui dixerat
illi; Filius meus tu es, ego hodiè genui te.
Sicut & alio loco dicit; Tu es ſacerdos in 6
æternum ſecundùm ſimilitudinẽ Melchiſedec.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ይቤ : ከመዝ : በእንተ : ሰንበት : ወእዕረፈ : እግዚአብሔር : በዕለተ : ሰንበት : እምኵ
5 ሉ : ግብረ፡=፡ ወካዕበ : ሊይበውኡ : ውስተ : ዕረፍትየ፡=፡ ወቦኑ : እለ : ኀደገ : ይ
6 ባኡ : ውስተ : ዕረፍቱ : ወቀደምትኒ : ሰሚዖሙ : ሊይበውኡ : እስመ : ክሕዱ፡=፡ ወእ
7 ንበይነ : ውኑ : ይብል : ከዕበ : ዮም : ዕለተ : እመ : ሰማዕክሙ : ቃልየ : በዕለተ : ዳዊት ፡
ይቤ : እመድኅረ : ኮኑንደ : ዝየዕል : በከመ : ይቤ : ዮም : ለእመ : ሰማዕክሙ፡
8 ቃሉ : ሊታጽንዑ : ልበክሙ፡=፡ ሶበሰ : ሎሙ : ለዕረፍሙ : ሊየሱስ : እመ : ሊይቤ፡
9 በእንተ : ካልእት : እመድኅረ : እለንቱ : መዋዕል፡=፡ ተስዕረኑ ፡ ክህነቶሙ : ለሕዝበ፡
እግዚአብሔር፡፡=፡

Dixit, quemadmodum de Sabbato; Et requievit Deus die Sabbati ab omni ope- 4
re ejus. Et rurſum, Non introibunt in requiem meam. Fuerúntne igitur quos 5
permiſit ingredi in requiem ejus? Et priores illi qui audierunt, non ingreſſi 6
ſunt, quia abnegârunt. Et de quo dicit rurſum, Hodierno die ſi exaudive- 7
ritis vocem meam? de die loquitur David longo poſt tempore, quemadmodum
dicit, Hodie ſi vocem ejus audieritis, ne obduretis cor veſtrum. Quòd ſi iis 8
requiem perſtitiſſet Jeſus, utique non dixiſſet poſt illos dies de alio. Abro- 9
gatúmne eſt ſacerdotium populi Dei?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

4 Dixit enim in quodam loco de die septima sic; Et requievit Deus die septimâ
5 ab omnibus operibus suis. Et in isto rursum; Si introibunt in requiem meam.
6 Quoniam ergò superest introire quosdam in illam, & ii, quibus prioribus an-
7 nuntiatum est, non introierunt propter incredulitatem: Iterùm terminat diem quendam, Hodiè, in David dicendo, post tantum temporis, sicut suprà dictum est;
8 Hodiè si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra. Nam si eis Jesus re-
9 quiem præstitisset, nunquam de alia loqueretur, posthac, die. Itaque relinquitur
10 sabbatismus populo Dei. Qui enim ingressus est in requiem ejus; etiam ipse re-
11 quievit ab operibus suis, sicut à suis Deus. Festinemus ergò ingredi in illam re-
12 quiem: ut ne in idipsum quis incidat incredulitatis exemplum. Vivus est enim sermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti: & pertingens usque ad divisionem animæ ac spiritûs, compagum quoque ac medullarum, & discretor
13 cogitationum & intentionum cordis. Et non est ulla creatura invisibilis in conspectu ejus: omnia autem nuda & aperta sunt oculis ejus, ad quem nobis sermo. Habentes ergò pontificem magnum, qui penetravit cœlos, Jesum filium 14
Dei: teneamus confessionem. Non enim habemus pontificem, qui non possit 15
compati infirmitatibus nostris; tentatum autem per omnia pro similitudine absque
peccato. Adeamus ergò cum fiducia ad thronum gratiæ: ut misericordiam con- 16
sequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno.

CAP. V.

OMnis namque Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur 1
in iis quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis: Qui condo- 2
lere possit iis, qui ignorant, & errant: quoniam & ipse circundatus est infirmitate: Et propterea debet, quemadmodùm pro populo, ita etiam & pro semetipso 3
offerre pro peccatis. Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo, tanquâ 4
Aaron. Sic & Christus non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret: sed qui lo- 5
cutus est ad eum; Filius meus es tu, ego hodiè genui te. Quemadmodùm & in alio 6
loco dicit; Tu es sacerdos in æternum, secundùm ordinem Melchisedech.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 لِأَنَّهُ قَدْ قَالَ فِي فَصْلٍ مَّا * عَنِ ٱلْيَوْمِ ٱلسَّابِعِ هٰكَذَا * وَٱسْتَرَاحَ ٱللّٰهُ فِي ٱلْيَوْمِ ٱلسَّابِعِ مِنْ
5 سَائِرِ أَعْمَالِهِ * وَفِي هٰذَا ذَكَرَ أَيْضًا إِنَّهُمْ لَا يَدْخُلُونَ إِلَى رَاحَتِي * وَإِذْ قَدْ بَقِيَ قَوْمٌ يَدْخُلُونَ
6 إِلَيْهَا * وَمَا دَخَلَهَا ٱلَّذِينَ بُشِّرُوا أَوَّلًا مِنْ أَجْلِ عِصْيَانِهِمْ * يَحُدُّ يَوْمًا مَّا أَيْضًا قَائِلًا فِي دَاوُدَ
7 ٱلْيَوْمَ * بَعْدَ مِثْلِ كَثْرَةِ هٰذَا ٱلزَّمَانِ * كَمَا قِيلَ ٱلْيَوْمَ إِنْ سَمِعْتُمْ صَوْتَهُ فَلَا تُقْسُوا قُلُوبَكُمْ *
8 لِأَنَّ يَسُوعَ لَوْ كَانَ أَرَاحَهُمْ لَمَا كَانَ بَعْدَ مِثْلِ هٰذَا ٱلزَّمَانِ تَكَلَّمَ عَنْ يَوْمٍ آخَرَ *
9 أَفَهَلْ قَدْ بَقِيَ لِشَعْبِ ٱللّٰهِ إِسْبَاتٌ * لِأَنَّ مَنْ قَدْ دَخَلَ إِلَى رَاحَتِهِ فَذَاكَ قَدِ ٱسْتَرَاحَ مِنْ
10 أَعْمَالِهِ * كَمَا ٱسْتَرَاحَ ٱللّٰهُ مِنْ أَعْمَالِهِ * فَلْنَحْرَصْ إِذًا أَنْ نَدْخُلَ إِلَى تِلْكَ ٱلرَّاحَةِ * لِئَلَّا يَسْقُطَ
11 أَحَدٌ فِي مِثْلِ هٰذَا ٱلْعِصْيَانِ نَفْسِهِ * لِأَنَّ قَوْلَ ٱللّٰهِ حَيٌّ فَاعِلٌ * وَأَصْرَمُ قَطْعًا مِنْ كُلِّ سَيْفٍ
12 ذِي فَمَيْنِ * وَعَائِصٌ إِلَى تَوْرِيعِ ٱلنَّفْسِ وَٱلرُّوحِ وَٱلْمَفَاصِلِ وَٱلْمَخِّ * وَمُمَيِّزٌ وَيَدِينُ أَفْكَارَ ٱلْقَلْبِ
13 وَمَعْقُولَاتِهِ * وَلَيْسَتْ بَرِيَّةٌ غَيْرَ ظَاهِرَةٍ قُدَّامَهُ * لٰكِنَّ ٱلْبَرَايَا كُلَّهَا مُجَرَّدَةٌ وَظَاهِرَةٌ لِعَيْنَيْهِ * ٱلَّذِي
14 إِلَيْهِ يَكُونُ ٱلِٱعْتِذَارُ مِنَّا * * ٱلْأَحَدُ ٱلثَّالِثُ مِنَ ٱلصَّوْمِ * * فَإِذْ لَنَا يَسُوعُ
15 ٱبْنُ ٱللّٰهِ رَئِيسُ كَهَنَةٍ عَظِيمًا نَافِذًا فِي ٱلسَّمَاوَاتِ * فَلْنُمْسِكْ ٱلِٱعْتِرَافَ بِهِ * فَإِنَّنَا لَيْسَ لَنَا
رَئِيسُ كَهَنَةٍ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَتَرَفَّقَ لِأَمْرَاضِنَا * بَلْ مُجَرَّبًا بِكُلِّ ٱلْأَحْوَالِ بِشِبْهِنَا خَلَوًا مِنَ
16 ٱلْخَطِيَّةِ * فَلْنَتَقَدَّمْ إِذًا بِدَالَّةٍ إِلَى عَرْشِ ٱلنِّعْمَةِ * لِنَأْخُذَ نِعْمَةً وَنَجِدَ رَحْمَةً * لِمَعُونَةٍ نَسْتَعْرِضُهَا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ *

1 * لِأَنَّ كُلَّ رَئِيسِ كَهَنَةٍ مَأْخُوذٍ مِنَ ٱلنَّاسِ يُنْتَصَبُ مِنْ أَجْلِ ٱلنَّاسِ فِيمَا يُقَدِّمُهُ إِلَى ٱللّٰهِ *
2 لِيُقَرِّبَ قَرَابِينَ وَضَحَايَا عَنِ ٱلْخَطَايَا * مُقْتَدِرٌ أَنْ يَعْفُوَ وَيُسَامِحَ لِلَّذِينَ يَجْهَلُونَ وَلِلضَّالِّينَ * إِذْ
3 هُوَ يَسْتَمِلُّهُ ضَعْفٌ * فَلِهٰذَا ٱلسَّبَبِ يَجِبُ عَلَيْهِ كَمَا يُقَدِّمُ عَنِ ٱلشَّعْبِ كَذٰلِكَ يُقَرِّبُ عَنْ ذَاتِهِ
4 مِنْ أَجْلِ خَطَايَاهُ * * مِنْ هَاهُنَا يُقْرَأُ لِلْقِدِّيسِ مَتْوِدِيوسَ * * وَلَنْ يَأْخُذَ أَحَدٌ ٱلْكَرَامَةَ
5 لِنَفْسِهِ * لٰكِنْ مَنْ يَدْعُوهُ ٱللّٰهُ * بِطُهْرِ مَا دُعِيَ هَارُونُ * كَذٰلِكَ وَٱلْمَسِيحُ لَمْ يُسَرِّفْ ذَاتَهُ
لِيَصِيرَ رَئِيسَ كَهَنَةٍ * بَلْ مَجَّدَهُ ٱلَّذِي قَالَ لَهُ * أَنْتَ هُوَ ٱبْنِي وَأَنَا ٱلْيَوْمَ وَلَدْتُكَ * كَمَا
6 يَقُولُ فِي فَصْلٍ آخَرَ * أَنْتَ ٱلْكَاهِنُ إِلَى ٱلْأَبَدِ عَلَى رَتِيبِ مَلْكِيصَادَاقَ * تَمَّ *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 እስመ፡ ቦአ፡ ውስተ፡ ዕረፍቱ፡ ከመ፡ውእቱ፡ ለዕረፈ፡ እመኵሉ፡በከመ፡ዘዚአሁ፡ለእግዚአብ
11 ሔር።።=፡ ናስተተፍኖን፡ እንከ፡ ከመ፡ንበእ፡ ውስተ፡ ዕረፍቱ፡ወለልቦ፡ዘይወድቅ፡ውስተ፡ሰሒ
12 ተ፡ ዚአሆሙ።።=፡ እስመ፡ሕያው፡ ቃለ፡እግዚአብሔር፡ ወጽኑዕ፡ወይበልሕ፡እመኵሉ፡መ
ለጫ፡ ዘክልሌ፡ ለፈሡ፡ ወይፈልጥ፡ ነፍስ፡ እመነፍስ፡ ወይለሊ፡ ሠርወ፡እመሌሊት፡ ወሕሊና፡
13 ፍትወት፡ወመክረ፡ልብ።።=፡ ወለልቦ፡ዘተፈጥረ፡ዘሊኦነ፡ ክሡተ፡በቅድሜሁ፡ወኵሉ፡ክሡ
14 ት፡ወስጡሕ፡ቅድመ፡ ለዕይኒቲሁ፡ ወዘመንገሌክሙ፡ንነግር።።=፡ ወብክሙ፡ሊቀ፡ካህናት፡ዐ
ቢይ፡ዘመጽአ፡ውስተ፡ዓለመ፡እመስማያት፡ሊያሱስ፡ ወልደ፡እግዚአብሔር።። ንጽናዕ፡እንከ፡
15 ለሚነነ፡ቦቱ።=፡ እስመ፡ሊኆነ፡ ሊቀ፡ካህናቲነ፡ ዘሊይክል፡ሐሚመ፡ሕሚመነ፡መኵር፡በኵ
16 ሉ፡ ለመሰል፡ ለልቡ፡ ኀጢአተ።=፡ ወንቅረብ ፡ እንከ ፡ ኀበ፡መንበረ፡ ጸጋሁ፡ ከመ፡ንንሣእ፡
ዛህሎ ፡ ወንርከብ ፡ ጸጋሁ ፡ ለጊዚ ፡ ረድኤቱ።=፡

ፎ

1 ኵሉ፡ሊቀ፡ ካህናት፡ እመ፡ሰብእ፡ይነሥእ፡ወበእንተ፡ሰብእ፡ይሰየመ፡ለኀበ፡እግዚአብሔር ።።
2 ከመ፡ ያብእ፡ ቍርባነ፡ ወመሠዋዕተ፡ ዘበእንተ፡ ኀጢአት።=፡ ወሊይክሉ፡ረድኤቶሙ፡ለእ
3 ለ፡ ስሕቱ፡ በእዴሆሙ፡እስመ፡ለኪሁኒ፡ድኩመ፡ወለቱ።።=፡ ወእንበይነ፡ ዝንቱ፡ ርቱዕ፡በእ
4 መ ፡ በእንተ፡ ሕገብ፡ ከማሁ፡ለርእሱኒ፡ያብእ፡በእንተ፡ኀጢአት።።=፡ ለኮ፡ ሎር እሱ፡ ዘይ
5 ከውኖ ፡ ክብረ ፡ ዘእንበለ ፡ ለዘጸውዖ፡ እግዚአብሔር፡ ዳእሙ።። ወበከመ ፡ ሎርኃ።=፡ ከ
ማሁ፡ክሮ ስቶስኒ፡ለኮ፡ርእሶ፡ዘንእደ፡ሊቀ፡ ካህናት፡ ከዊኖ፡ዳእሙ፡ ለኪሁ፡ይቤሎ።። ወልድየ፡
6 ለንተ፡ ወለነ፡ ዮም፡ ወለደኩከ።=፡ ወይቤ፡ ከዕበ፡ ለንተ፡ ካህኑ፡ ለዓለመ፡ በከመ፡ሢመቱ፡
ለመልከጼዴቅ።።=፡

Dixit enim in quadam sectione de septimo die ita; Et requievit Deus die septimo à cunctis operibus suis. Et in 4 5
ista quoque sectione refert, Sanè non introibunt in requiem meam. Cùm au- 6
tem supersint quidam ingressuri in eam; & hi quibus evangelizatum est priùs,
non sint eam ingressi propter suam re-
bellionem: Rursus quendam præfinit 7
diem, dicens per Davidem; Hodiè, post
tantum temporis intervallum: prout di-
ctum est; Hodiè si audieritis vocem ejus, 8
nè obduretis corda vestra. Si enim Jesus
eos in requie collocâsset, nequaquam
fuisset tanto pòst tempore locutus de alio
die. An verò superest populo Dei aliquis 9
sabbatismus? Nam qui ingressus jam 10
est in requiem ipsius, is jam requievit
ab operibus suis, quemadmodum re-
quievit Deus ab operibus suis. Stu- 11
deamus igitur ingredi in illam requiem,
ne quis in eandem prorsus incidat con-
tumaciam. Vivus est enim sermo Dei 12
& efficax, & ad scindendum acutior
quolibet gladio duarum acierum: &
penetrans usque ad divisionem animæ, &
spiritus, & compagum, atque medul-
larum: & discernens, ac judicans co-
gitationes cordis ejusque intentiones.
Nec est ulla creatura quæ non sit mani- 13
festa coram ipso: sed omnes creaturæ
nudæ sunt ac patentes oculis ejus, apud
quem futura est excusatio nostra.

Dominicâ tertiâ jejunii.

Quum itaque habeamus Jesum filium 14
Dei summum principem sacerdotũ, cœlos
penetrantem, teneamus confessionem ejus,
Non enim habemus principem sacerdo- 15
tum qui non possit deflere infirmitates
nostras, sed tentatum modis omnibus sic-
ut nos, excepto peccato. Accedamus 16
ergo cum fiducia ad thronum gratiæ, ut
gratiam assequamur, & inveniamus
misericordiam ad auxilium à nobis op-
portunè captatum.

CAP. V.

ENimverò omnis princeps sacerdo- 1
tum ex hominibus assumptus, pro ho-
minibus constituitur in his quæ Deo
offeruntur: ut offerat sacrificia & vi- 2
ctimas pro peccatis: Potens parcere &
condonare iis qui stultè agunt, & er-
rantibus: cùm ipse quòque circundatus 3
sit infirmitate. Et hac de causa opor-
tet ut quemadmodum offert pro populo,
ita pro seipso offerat pro peccatis suis.

Hinc legatur pro sancto Methodio.

Neque verò quisquam sibi sumit hunc 4
honorem, sed is quem Deus vocat, sicut
vocatus est Haron. Ita & Christus non 5
extulit semetipsum, ut fieret princeps
sacerdotum, sed glorificavit eum qui
dixerat illi, Tu es filius meus, & ego
hodiè genui te. Sicut ait in alia se- 6
ctione, Tu es sacerdos ille in æternum
secundùm ordinem Melchisedec. Hactenus.

Quia ingreditur in requiem ejus, sic ille requievit ab omnibus, sicut Deus à suis. 10
Festinemus igitur ut ingrediamur in requiem ejus, & non sit qui incidat in erro- 11
rem eorum. Quia vivus est sermo Dei, & efficax, & acutior omni novacula 12
ancipiti, & discernit animam ab anima, & quod nocteſcit dispergit à nocte, &
cogitationes desiderabiles, & consilia cordis. Et non est creatura quæ non sit mani- 13
festa in conspectu ejus: sed unumquodque apertum est, & explicatum coram oculis
ejus: & hoc quod apud vos loquimur. Habentes igitur maximum principem sacer- 14
dotum qui de cœlis venit in mundum, Jesum filium Dei, simus igitur confirmati
in fide quæ in eo. Quoniam non factus est pontifex noster maximus talis qui 15
non potest pati dolores nostros, tentatus in omnibus, conformis nobis, excepto pecca-
to. Et accedamus igitur ad thronum gratiæ, ut accipiamus misericordiam ejus, 16
& nanciscamur gratiam ejus in tempore auxilii sui. CAP. V.

OMnis pontifex ex hominibus assumitur, & propter homines constituitur apud 1
Deum, ut offerat oblationes & sacrificia quæ pro peccatis fiunt. Et iis opem 2
ferre nequeunt qui errant per manus eorum, quia ipsemet infirmus est. Et propter 3
hoc, æquum est sicut pro populo, ita & pro seipso ut offerat pro peccatis. Non sibi 4
ipsi quisquam factus est magnus, sed tantùm Deo qui vocavit eum, & sicut Aba-
ron: Similiter Christus etiam minimè seipsum laudavit ut princeps sacerdotum 5
esset: sed ipse qui dixit, Filius meus es tu, & ego hodie genui te. Et dixit ite- 6
rum; Tu sacerdos es in æternum secundùm constitutionem Melchizedeci.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ε'. ζ'.

Qui in diebus carnis suæ, precesque & supplicationes ad *potentem*
7 Ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον *servare* illum à morte, cum clamore valido, & lachrymis offerens, &
σῶζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου, μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς, καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ exauditus pro reverentia. Et *quamvis existens* filius, didicit ex iis quæ passus est
8 εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας. Καίπερ ὢν υἱὸς, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε
obedientiam: Et consummatus, factus est obtemperantibus sibi omnibus causa
9 τὴν ὑπακοήν· Καὶ τελειωθεὶς, ἐγένετο (ζ) τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν αἴτιος
salutis æternæ: Appellatus à Deo pontifex juxta ordinem Mel-
10 σωτηρίας αἰωνίου· Προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Mel-
chisedec. De quo *multus* nobis sermo, & *difficilis interpretatu* dicere, quoniam
11 χισεδέκ. Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος, καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ ζ'
segnes facti estis *auribus*. Etenim *debentes* esse magistri propter tempus,
12 νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, rursùm *opus habetis ad docendum* vos quæ elementa *initii oraculorum*
πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων Dei: & facti estis opus *habentes* lacte, & non solido cibo. Omnis
13 τοῦ Θεοῦ· καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς. Πᾶς enim particeps lactis, expers sermonis justitiæ: *infans* enim est.
γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος, ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· νήπιος γάρ ἐστι. Perfectorum autem est solidus cibus, *per habitum* sensus exercitatos
14 Τελείων δὲ ἐστὶν ἡ στερεὰ τροφὴ, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα *habentium* ad discretionem boni atque mali.
ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

CAP. VI. ε'.

Ideò intermittentes *initia* Christi sermonem, ad perfectionem feramur, non
1 Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ rursùm fundamentum jacientes pœnitentiæ à mortuis operibus, & fidei ad
πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ Deum, Baptismatum doctrinæ, impositionis quoque manuum, resurrectionisque mortuorum, &
2 Θεὸν, βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ judicii æterni. Et hoc faciemus, si quidem permiserit Deus. Impos-
κρίματος αἰωνίου. Καὶ τοῦτο (α) ποιήσομεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός. Ἀδύ- 3
sibile enim semel *illustratos*, *gustantesque* donum cœleste, & parti- 4
νατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετό- cipes *factos* Spiritûs sancti, Et *pulchrum gustantes* Dei verbum,
χους (β) γενηθέντας Πνεύματος ἁγίου, Καὶ καλὸν γευσαμένους Θεοῦ ῥῆμα, 5
virtutésque *futuri* seculi, Et *prolapsos*, rursùs renovari ad
δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, Καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς 6
pœnitentiam, rursùm crucifigentes sibimetipsis filium Dei, & ostentui habentes. Terra
μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ παραδειγματίζοντας. Γῆ 7
enim bibens super se sæpè venientem imbrem, & generans herbam
γὰρ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετὸν, καὶ τίκτουσα βοτάνην opportunam illis *per quos* & colitur, accipit benedictionem à Deo.
εὔθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Proferens autem spinas ac tribulos, reproba, & *maledictioni* proxima: cujus
Ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος, καὶ κατάρας ἐγγύς· οὗ τὸ 8
finis in combustionem. Confidimus autem de vobis, *dilecti*, meliora,
τέλος εἰς καῦσιν. Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοὶ, τὰ (γ) κρείττονα, καὶ 9
& *proxima* salute, si & ita loquimur. Non enim injustus Deus, ob-
καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ (δ) οὕτω λαλοῦμεν. Οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς, ἐπι- 10
livisci operis vestri, & *laboris* dilectionis quam ostendistis in *nomen*
λαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, (ε) καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα ipsius, *ii* qui ministrâstis Sanctis, & *ministrantes*. Cupimus autem unumquemq;
αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις, καὶ διακονοῦντες. Ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον 11
vestrûm *idem* ostentare *studium* ad expletionem spei usque in finem:
ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους· Ut non segnes efficiamini, imitatores *autem illorum* per *fidem* & *longanimitatem* he- 12
Ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κλη- *reditantium* promissiones.
ρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας.

MS. A. (ζ) πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος ΚΕΦ. ε'. MS. A. (α) ποιήσωμεν, (β) γενηθέντας (γ) κρείσσονα, (δ) ὕτως (ε) καὶ τὴν ἀγάπης

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Qui etiam quum carne indutus esset, orati- 7
onem & preces cum vociferatione vehemen-
ti, & cum lachrymis obtulit ei, qui ipsum
poterat à morte vivificare; & exauditus est.
Et quamvis esset Filius, ex timore & passio- 8
nibus quas sustinuit, didicit obedientiam.
Et sic perfectus redditus est; illisque omni- 9
bus qui ipsi obediverunt, fuit causa salutis
æternæ. Ac nominatus est à Deo, Summus 10
sacerdos secundùm similitudinem Melchise-
dec. De hoc autem ipso Melchisedec mul- 11
ta forent nobis verba facienda, & explicatu
difficilia, quoniam infirmi estis auditu vestro.
Nocte secundâ Passionis. 6.
Deberetis enim doctores esse, quum jamdiu 12
sitis sub disciplina: nunc autem adhuc opus
habetis ut discatis quæ sint Scripturæ primæ
exordii sermonum Dei, & facti estis indigen-
tes lacte, & non cibo solido. Quisquis au- 13
tem est, cujus cibus sit lac, inscius est sermo-
nis justitiæ, quoniam infans est. Perfecto- 14
rum autem cibus est solidus, qui quoniam
sunt exercitati, assuefiunt sensus eorum dis-
cretioni boni & mali.

CAP. VI.

Quapropter omittamus initium sermonis 1
Christi, & veniamus ad perfectionem. An
verò iterum fundamentum aliud jacitis ad
pœnitentiam ex operibus mortuis, & ad fi-
dem quæ in Deum est; Et ad doctrinam Ba- 2
ptismi, & impositionis manûs, & ad resur-
rectionem quæ fit ex mortuis, & ad judicium
æternum? Si Dominus permiserit, faciemus 3
hoc. Sed non possunt ii qui semel ad ba- 4
ptismum descenderunt, & gustârunt donum
illud quod è cœlis est, & acceperunt Spiri-
tum sanctitatis, Gustârúntque verbum bo- 5
num Dei, & virtutem seculi futuri; iterùm
peccare, Ut denuò renoventur ad pœni- 6
tentiam: & denuò crucifigere Filium Dei,
& ignominiâ afficere. Terra enim quæ im- 7
biberit imbrem venientem in se multis vici-
bus, & produxerit herbam quæ sit usui iis
propter quos colitur, accipit benedictionem
à Deo. Sin producat carduos, & spinas, 8
ipsa reprobatur, nec procul est ab execratio-
ne, sed finis ejus est combustio. Cæterùm 9
persuasa habemus de vobis, fratres mei, quæ
bona sunt, & saluti propinqua, quamvis ita
loquamur. Non enim iniquus est Deus, ut 10
oblivioni det opera vestra, & vestram illam
charitatem quam exhibuistis ejus nomine,
quippe qui ministraveritis Sanctis, minist re-
tisque. Cupimus autem ut unusquisque ve- 11
strûm hanc ipsam sedulitatem ostendat, ad
complementum spei vestræ, usque in finem:
Neque torpescatis, sed sitis imitatores eo- 12
rum, qui fide & longanimitate fuerunt hæ-
redes promissionis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 በሕይ: በመዋዕለ: በሥጋሁ : በጸሎት : ወበስዕለ: ኀበ:ዘይክል: ለድኅና : እሞት: በዐቢይ:
8 ገዳር:ወለእንብዕ:ለብለ:ወሰመዖ:ጽድቆ::=: ወመሕመነ: ከዊኖ: ወልዶ:ለሕመረ:በእንተ:
9 ዘሐመ:ተለዚዞ::=: ወፈጸሞ: ኮነ: ውእቱ: ዐሰዩ: ሕይወት: ለእሉሎ: እለ:ይትሌዘዙ:
10 ሎቱ : ወመድኅነ : ዒለመ::=: ወሰመዮ : ሊቀ : ካህናት : ከመ : ሢመቱ : ለመልከ
ጸዴቅ::=:

Quemadmodum in die quo *ia carne ejus* fuit, *cum oratione & supplicatione ad* 7
eum, qui potens erat servare eum à morte, cum magno clamore & lachrymis obtulit,
exaudivit eum ob *jussionem ejus. Et fidelis existens filius, didicit per illud quod* 8
passus est præceptū ejus. Et consummatus factus est ille remunerator vitæ omnibus 9
qui obtemperant ei, & redemotor mundi. Et cognominavit eum summum Sacerdo- 10
tem secundùm ordinationem Melchizedeci.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

7 Qui in diebus carnis suæ, preces supplicationésque ad eum, qui possit illum salvum facere à morte, cum clamore valido & lachrymis offerens, exauditus est pro
8 sua reverentia. Et quidem cùm esset filius Dei, didicit ex iis, quæ passus est, obe-
9 dientiam: Et consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi, causa sa-
10 lutis æternæ, Appellatus à Deo pontifex juxta ordinem Melchisedech.
11 De quo nobis grandis sermo, & interpretabilis ad dicendum: quoniam im-
12 becilles facti estis ad audiendum. Etenim cùm deberetis magistri esse propter tempus: rursùm indigetis ut vos doceamini quæ sint elementa exordii sermo-
13 num Dei: & facti estis quibus lacte opus sit, non solido cibo. Omnis enim, qui
14 lactis est particeps, expers est sermonis justitiæ: parvulus enim est. Perfectorum autem est solidus cibus; eorum, qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali.

CAP. VI.

1 Quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem, ad perfectiora feramur, non rursùm jacientes fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis, & fidei ad Deum, Baptismatum doctrinæ, impositionis quoque manuum, ac resur-
2 rectionis mortuorum, & judicii æterni. Et hoc faciemus, si quidem permiserit Deus.
3 Impossibile est enim, eos qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donú cœleste,
4 & participes facti sunt Spiritûs sancti, Gustaverunt nihilominùs bonum Dei ver-
5 bum, virtutésque seculi venturi, Et prolapsi sunt; rursùs renovari ad pœniten-
6 tiam, rursùm crucifigentes sibimetipsis filium Dei, & ostentui habentes. Terra
7 enim sæpè venientem super se bibens imbrem, & generans herbam opportunam illis, à quibus colitur; accipit benedictionem à Deo. Proferens autem spinas ac
8 tribulos, reproba est, & maledicto proxima: cujus consummatio in combustionem.
9 Confidimus autem de vobis, dilectissimi, meliora, & viciniora saluti: etsi ita
10 loquimur. Non enim injustus Deus, ut obliviscatur operis vestri, & dilectionis
11 quam ostendistis in nomine ipsius, qui ministrâstis Sanctis, & ministratis. Cupimus autem unumquemque vestrûm eandem ostentare solicitudinem ad expletionem
12 spei usque in finem: Ut non segnes efficiamini, verùm imitatores eorum, qui fide & patientiâ hæreditabunt promissiones.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * الَّذِي فِي أَيَّامِ نَاسُوتِهِ قَرَّبَ طِلِبَاتٍ وَوَسَائِلَ إِلَى ٱلْقَادِرِ أَنْ يُخَلِّصَهُ مِنَ ٱلْمَوْتِ * مَعَ صُرَاخٍ
8 قَوِيٍّ وَعَبَرَاتٍ قَدَّمَهَا. فَاسْتُجِيبَ لَهُ مِنْ تِلْقَاءِ تَوَرُّعِهِ * وَمَعَ هٰذَا أَنَّهُ إِذْ لَمْ يَزَلِ ابْنًا تَعَلَّمَ
9 الطَّاعَةَ مِنَ الْأَشْيَاءِ ٱلَّتِي صَابَتْهُ * وَلَمَّا كَمُلَ صَارَ لِكَافَّةِ ٱلَّذِينَ يُطِيعُونَهُ سَبَبَ عِلَّةِ خَلَاصٍ
10 أَبَدِيٍّ * وَكَنَّاهُ ٱللهُ رَئِيسَ كَهَنَةٍ * عَلَى تَرْتِيبِ مَلْكِيصَادَاقَ * ثُمَّ * ٱلَّذِي ٱلْكَلَامُ فِيهِ كَثِيرٌ عِنْدَنَا وَصَعْبٌ تَلْخِيصُهُ أَنْ
11 تَصِفُوهُ * إِذْ قَدْ صِرْتُمْ عَاجِزِينَ الِاسْتِمَاعِ * لِأَنَّكُمْ قَدْ كَانَ سَبِيلُكُمْ تَكُونُونَ مُعَلِّمِينَ مِنْ أَجْلِ
12 طُولِ ٱلزَّمَانِ * فَٱحْتَجْتُمْ أَنْ تُعَرَّفُوا مَا هِيَ حُرُوفُ هِجَاءِ مَبْدَإِ أَقْوَالِ ٱللهِ * وَصِرْتُمْ مُحْتَاجِينَ
13 لَبَنًا لَا طَعَامًا صُلْبًا * لِأَنَّ كُلَّ مَنْ يَعْتَذِي لَبَنًا لَا خِبْرَةَ لَهُ بِكَلَامِ ٱلْعَدْلِ * لِأَنَّهُ طِفْلٌ هُوَ.
14 * وَٱلْغِذَاءُ ٱلْقَوِيُّ لِلتَّامِّينَ هُوَ * ٱلَّذِينَ مِنْ أَجْلِ تَمَامِ عَادَاتِهِمْ * لَهُمْ حَوَاسُّهُمْ مُرَوَّضَةٌ لِلتَّمْيِيزِ
1 ٱلْجَيِّدِ وَٱلرَّدِيِّ * * ٱلْفَصْلُ ٱلسَّادِسُ * * فَلِهٰذَا إِذْ تُرِكَ ٱلْكَلَامُ فِي مَبْدَإِ
ٱلْمَسِيحِ * وَيَرْتَقِي إِلَى ٱلْكَمَالِ وَلَا نَطْرَحُ أَسَاسَ ٱلتَّوْبَةِ مِنْ أَعْمَالٍ مَائِتَةٍ أَيْضًا * وَإِيمَانٍ بِٱللهِ *
2 * وَتَعْلِيمِ ٱلْمَعْمُودِيَّاتِ * وَوَضْعِ ٱلْأَيْدِي * وَٱلْبَعَاثِ ٱلْمَوْتَى * وَٱلْحُكُومَةِ ٱلْأَبَدِيَّةِ * وَهٰذَا سَنَعْمَلُهُ إِنْ
3 أَمَرَ ٱللهُ * لِأَنَّ ٱلَّذِينَ قَدْ أُصِيبُوا دَفْعَةً * وَذَاقُوا ٱلْمَوْهِبَةَ ٱلسَّمَائِيَّةَ * وَصَارُوا شُرَكَاءَ لِلرُّوحِ ٱلْقُدُسِ *
4 * وَذَاقُوا قَوْلَ ٱللهِ ٱلْحَطِيرَ * وَقُوَّاتِ ٱلدَّهْرِ ٱلْمُزْمِعِ * ثُمَّ سَقَطُوا * فَلَنْ يُمْكِنَهُمْ أَيْضًا أَنْ يَتَجَدَّدُوا
5 6 بِدَوْبَةٍ وَيَعُدُّونَ صَلْبَ ٱبْنِ ٱللهِ لِأَنْفُسِهِمْ وَيُسْهِرُونَهُ * لِأَنَّ ٱلْأَرْضَ ٱلشَّارِبَةَ دَفَعَاتِ كَثِيرِ ٱلْمَطَرِ
7 ٱلْوَارِدِ إِلَيْهَا * فَتُوَلِّدُ نَبَاتًا مُقَوِّمًا لِأُولَئِكَ ٱلَّذِينَ مِنْ أَجْلِهِمْ فُلِحَتْ * يُبَارِكُهَا ٱللهُ * وَإِذَا
8 أَحْرَجَتْ أَشْوَاكًا وَحَرْطَبًا * فَتِلْكَ مَنْفَاةٌ وَقَرِيبَةٌ مِنَ ٱللَّعْنَةِ ٱلَّتِي نِهَايَتُهَا ٱلْحَرِيقُ * ثُمَّ *
9 * قِرَاءَةُ ٱلسَّبْتِ ٱلرَّابِعِ مِنَ ٱلصَّوْمِ * * وَإِنَّا لَمُوقِنُونَ عَنْكُمْ أَيُّهَا ٱلْإِخْوَةُ ٱلْأَحِبَّاءُ *
10 أَنَّكُمْ قَدْ حُوِيتُمُ ٱلْمَنَاقِبَ ٱلْمُفَصَّلَةَ ٱلْمُصَاقِبَةَ ٱلْخَلَاصِ * وَإِنْ كُنَّا نُخَاطِبُكُمْ هٰكَذَا * لِأَنَّ ٱللهَ
لَيْسَ ظَالِمًا فَيَنْسَى عَمَلَكُمْ * وَتَعَبَ مَحَبَّتِكُمُ ٱلَّتِي أَوْجَمُوهَا لِٱسْمِهِ إِذْ خَدَمْتُمُ ٱلْقِدِّيسِينَ
11 وَتَخْدُمُونَ * وَنَرْتَجِي أَنْ يُوضِحَ كُلُّ أَحَدٍ مِنْكُمْ هٰذَا ٱلْحِرْصَ بِعَيْنِهِ * لِٱقْتِنَاعِ ٱلرَّجَا إِلَى ٱلْجَزَاءِ
12 * لِكَيْلَا تَصِيرُوا عَاجِزِينَ * بَلْ مُسْتَهْيِنِينَ ٱلَّذِينَ بِٱلْأَمَانَةِ وَطُولِ ٱلْأَنَاةِ وَرِثُوا ٱلْمَوَاعِيدَ * ثُمَّ *

Qui in diebus humanitatis suæ preces & supplicationes obtulit ei qui poterat ipsum liberare à morte, cum clamore valido & lachrymis oblatas: & exauditus est propter reverentiam suam. Et quamvis sit indesinenter filius, didicit obedientiam ex rebus quæ contigerunt illi. Cumque perfectus fuisset, factus est omnibus qui obtemperant ei, author causæ salutis æternæ. Et cognominavit illum Deus principem sacerdotum

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ nonæ.

secundùm ordinem Melchisedec. Hucusque. *De quo sermo foret apud nos multus, & explicatu narratuque difficilis: quandoquidem incapaces facti estis ad audiendum. Qui enim deberetis esse doctores propter longitudinem temporis, egetis discere quæ sint elementa principii eloquiorum Dei: & facti estis egentes lacte, non cibo solido. Nam quicunque lacte nutritur, non habet experientiam in sermonibus justitiæ, quoniam infans est: Alimentum verò solidum, perfectorum est, qui propter perfectionem consuetudinum suarum, sensus habent domitos ad discretionem boni & mali.*

CAP. VI.

Quapropter omisso sermone de principio Christi, elevemus nos ad perfectionem, nec amplius jaciamus fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis, & fidei in Deum, Et doctrinæ baptismatum, ac impositionis manuum, & resurrectionis mortuorum, atque judicii eterni. Atque id faciemus, si permiserit Deus. Nam qui semel sunt illuminati, & gustârunt donum cœleste, & facti sunt participes Spiritus sancti, Gustaverúntque sermonem Dei nobilem, & virtutes seculi manentis, Deinde lapsi sunt: non possunt amplius renovari per pœnitentiam, & iterare sibimetipsis crucifixionem filii Dei, eúmque publicè exponere. Nam telluri, quæ imbibit multis vicibus imbrem in se venientem, reddamque progignit herbam iis propter quos colitur, Deus benedicit: At si produxerit spinas ac tribulos, ea reproba est, & proxima maledictioni, cujus finis incendium. Finis.

Lectio Sabbathi quarti Jejunii.

At nos certi sumus de vobis ô fratres dilecti, quòd teneatis præclara monimenta quæ respiciunt salutem, etiamsi ita vos alloquamur. Deus enim non est injustus, ut obliviscatur operis vestri, & laboris charitatis vestræ quam exhibuistis erga nomen ejus: ut qui ministrâstis sanctis & ministratis. Cupimusque ut unusquisque vestrûm hoc idem studium ostendat ad persuasionem spei ad finem usque. Ut non sitis segnes, sed imitatores eorum qui per fidem & longanimitatem hæredes facti sunt promissionum. Finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ዘበእንቲኣሁ፡ዕፁብ፡ነገሩ፡ ወሊይትከሀል፡ይፈክሮ፡ ወይበልው፡ እስመ፡ድኻዙዛነ፡ኮንክሙ፡
12 እዘነክሙ፡=። እንዘ፡ርቱዕ፡ለክሙ፡ትኩኑ፡መምህራነ፡በብዙኅ፡እስመ፡ጕንደይክሙ፡። ወ
ካዕበ፡ትፈቅዱ፡ይመሀሩክሙ፡በቀዳሜ፡ቃሉ፡ለእግዚኣብሔር፡ ወትፈቅዱ፡ ሐሊብ፡ይወግዑክ
13 ሙ፡ ወእኮ፡ መብልዐ፡ ጽኑዐ፡=። እስመ፡ኵሉ፡ ዘይትወጋዕ፡ ሐሊብ፡ሕፃን፡ወእሉ፡ወሊይለ
መር፡ቃለ፡ጽድቅ፡ወመብልዕሰ፡ጽኑዕ፡ለልሂቅ፡ወእሉ፡ዘያ ለመር፡ሠናየ፡ ወእኩየ፡።፡=።

2

1 ዑቁ፡እንከ፡ደግሙ፡ መሠረተ፡ ሊትጎለሠሡ፡በዘ፡ትኔስሑ፡እመግብረ፡መዉት፡ወእተ፡ሃይማኖ
2 ት፡ዘእግዚኣብሔር፡=። ወጥመቀት፡ወትመህሮት፡ወሢመተ፡እድ፡ ወተንሥኤ፡እሙታን፡ወ
3 ኵነኔ፡ወላዓለም፡=፡ ወዘንተኒ፡እመገበርነ፡ሶበ፡ያበውሕ፡ እግዚኣብሔር፡=። ሊይትካሀ
4 ል፡። እመድኅረ፡ተጠመቁ፡ ወጠዓሙ፡ ጸጋሁ፡ ዘእመሰማያት፡ ወኮኑ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡=።
5 ወጥዕሙ፡ቃለ፡እግዚኣብሔር፡ሠናየ፡ወኀይለ፡ዉለመ፡ዘይመጽእ፡=። ለእመ፡ወድቁ፡ይኄድ
6 ስዋ፡ካዕበ፡ለንስሐሆሙ፡ይሰቅልዉ፡ለወልደ፡ እግዚኣብሔር ።።=። መድርኒ፡ለእመ፡ስትየት፡
7 ዝናመ፡ዘይመጽእ፡ለዕሌሃ፡ትወልድ፡ሣዕረ፡ ሶቤሃ።። ወተኀሪሳ፡ ትነሠእ፡በረከተ፡እመኀበ፡እ
8 ግዚኣብሔር፡=። ወእመሰ፡ለወፀለት፡ሦከ፡ ወለጫከለ፡ዘቅረብ፡ መርገመ፡ወደኅሪቱ፡ለእ
9 ኁድ፡።=። ለኃዊነ፡ ንትለመነክሙ፡ ከመ፡ ተሐይሱ፡ ወስተ፡እንታክቲ፡ሕይወት፡ ወእመኒ፡ከ
10 መዝ፡እቤለክሙ፡=። ዘለኮ፡ ይዒመፅ፡እግዚኣብሔር ፡ከመ፡ይርስዕ፡መባሪክሙ፡ወተፈቅ
11 ሮተክሙ፡ዘእርለይክሙ፡በስሙ፡ ወተልእክመውሙ፡ ለቅዱሰኒ፡ ወትትለእኩሂ፡=። ወንፈቱ፡
12 ኵልክሙ፡ከማሁ፡ታርእዩ፡ ጸህቅክሙ፡ በዘ፡ተለመኑ፡ ተስፋክሙ፡እስከ፡ለዝሉፈ፡=። ከመ፡
ሊትኩኑ፡ ድኻዙዛነ ።።ተመስሎሙ፡ለእለ፡በእሚነ፡ወበትዕግሥት፡ወረሱ፡ተስፋሆሙ፡=።

De quo difficilis sermo ejus, & nequit explicare eum, neque exprimere: quia segnes facti estis auribus vestris. Cùm vos oportuit maxima ex parte doctores fuisse (quia cunctati estis) etiam necesse habetis, ut edoceant vos initium sermonis Dei, & opus habetis lac ut curent vobis, & non cibum firmum. Quia omnis cui lac præbetur, puerulus est, & ignorat sermonem justitiæ. At cibus solidus magistri est, qui intelligit bonum & malum.

CAP. VI.

Attendite igitur denuò fundamentum, ne disputetis de rescipiscendo ab operibus mortuis, in fide Dei, Et baptismum, & doctrinam, & impositionem manuum, & resurrectionem à mortuis, & judicium quod est æternum. Atque id faciemus, si permiserit Deus. Fieri non potest postquam baptizati sint, & gustaverunt donum quod est è cœlo, & fuerunt in Spiritu sancto, Et gustaverunt bonum Dei verbum, & virtutem seculi futuri, Si prolabantur, denuò renoventur ad resipiscentiam suam, crucifigunt filium Dei. Terra enim si imbiberit pluviam, quæ super eam venit, proventum emittit illicò: & cùm colitur, accipit benedictionem à Deo. At si produxerit spinas, & de rubo, qui maledictioni proximus est: tum finis ejus est ad combustionem illius. Fratres nostri, confidimus de vobis, quòd meliùs eritis in iis, quæ de antiquissimis vitæ sunt: etiamsi sic vos alloquamur. Quia non est injustus Deus, ut obliviscatur operum vestrorum, & charitatis vestræ, quam ostendistis in nomine ejus, qui ministrâstis Sanctis, & ministratis. Et cupimus ut vos omnes similiter ostendatis studium vestrum in quo reponitis spem vestram usque in finem: ut non sitis hebetes, estote imitatores eorum, qui per fidem & patientiam hæredes facti sunt spei suæ.

Digitized by Google

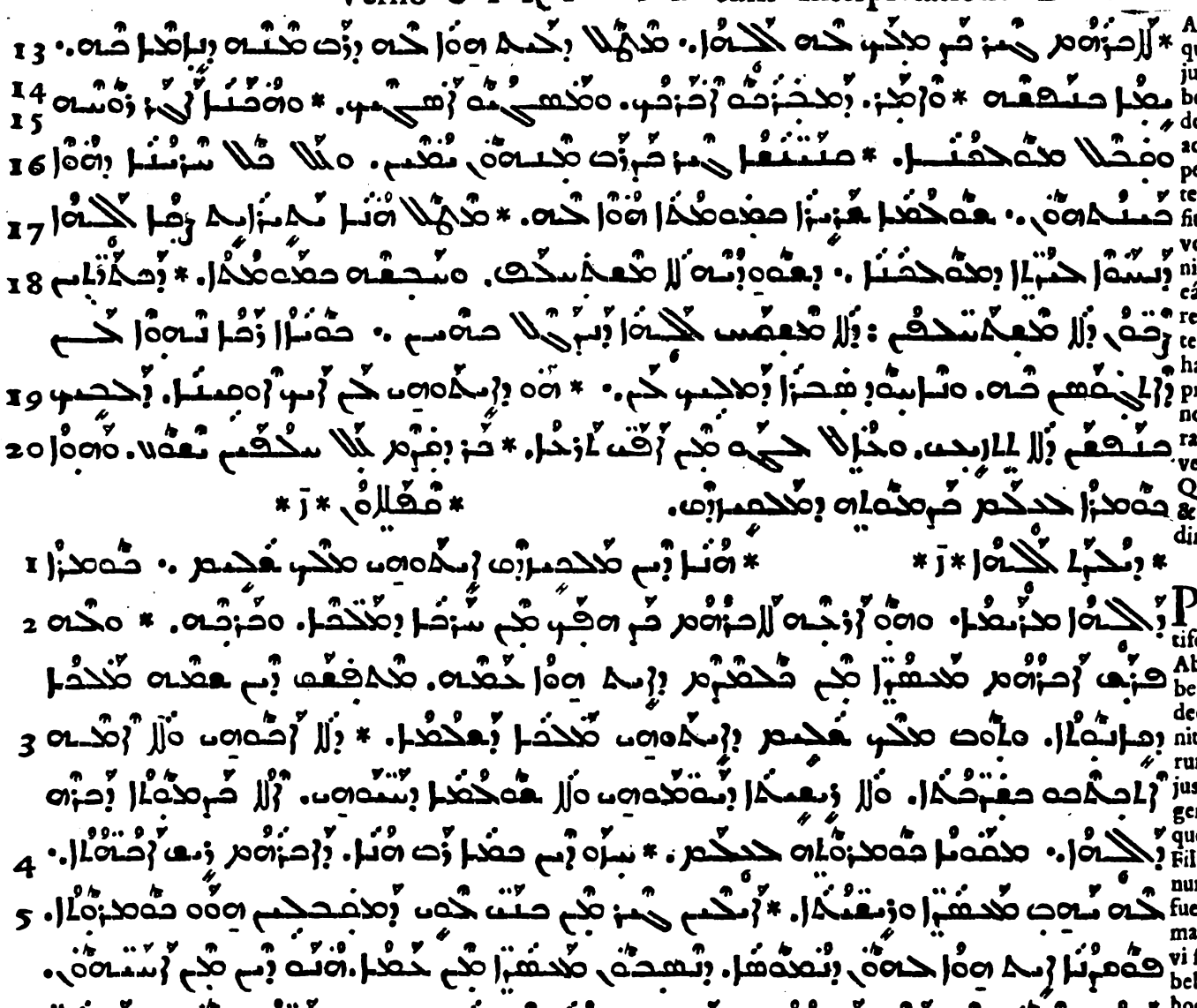
Namque Abrahæ *pollicitus* Deus, quoniam *per* neminem habuit majorem
13 Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ Θεὸς, ἐπεὶ κατ' ἄλλου οὐκ εἶχε μείζονος Η'
jurare, juravit per semetipsum, Dicens; *Certè* benedicens benedicam te, &
14 ὀμόσαι, ἔλεγεν καθ' ἑαυτοῦ, Λέγων, Ἦ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ
multiplicans multiplicabo te. Et sic longanimiter ferens, adeptus est repromissionem.
15 πληθύνων πληθυνῶ σε. Καὶ (ζ) οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας.
Homines *quidem* enim per majorem jurant, & omnis *ipsis* controversiæ finis
16 (η) Ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσι, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας
ad confirmationem juramentum: In quo abundantiùs volens Deus ostendere
17 εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος· Ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ Θεὸς (θ) ἐπιδεῖξαι
hæredibus pollicitationis immobilitatem consilii sui, *intervenit*
τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν
juramento: Ut per duas res immobiles, (*in* quibus impossibile mentiri
18 ὅρκῳ· Ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, (ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι
Deum,) *fortem consolationem* habeamus *confugientes obtinere* propositam
θεὸν,) ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης
spem: Quam sicut anchoram habemus animæ tutámque ac firmam, & *ingre-*
19 ἐλπίδος· Ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς (ι) ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, καὶ εἰσερ-
dientem ad *interius* velaminis: Ubi præcursor pro nobis
20 χομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος· Ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν
introivit Jesus, secundùm ordinem Melchisedec pontifex factus in æternum.
εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

CAP. VII. ζ'.

Hic enim Melchisedec, rex Salem, sacerdos Dei summi,
1 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδὲκ, βασιλεὺς Σαλὴμ, ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, Θ'
occurrens Abrahæ regresso à cæde regum, & *benedicens* ei:
ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων, καὶ εὐλογήσας αὐτόν·
Cui & decimas *ab omnibus partitus est* Abraham: primùm quidem *interpretatur*
2 ὯΙ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ· πρῶτον μὲν ἑρμηνεύόμενος
rex justitiæ, deindè autem & rex Salem, quod est, rex pacis:
βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλὴμ, ὅ ἐστι, βασιλεὺς εἰρήνης·
Sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum, neque vitæ finem
Ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος 3
habens: assimilatus autem filio Dei, manet sacerdos in perpetuum.
ἔχων· ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.
Intuemini autem quantus hic, cui & decimas Abraham dedit *ex manubiis*
Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην (α) Ἀβραὰμ ἔδωκεν ὁ 4
ille patriarcha. Et *ibi* quidem de filiis Levi sacerdotium accipientes,
πατριάρχης. Καὶ οἱ μὲν ὃν τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες, 5
mandatum habent *decimare populum* secundùm legem, id est, *fratres suos*,
ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι, τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν,
quanquam *egressos ex lumbo* Abrahæ. *Ille* autem non *genealogizatus ex*
καίτοι ἐξεληλυθότας ὀσφύος τοῦ Ἀβραάμ. Ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ 6
eis, *decimavit* Abraham, & *habentem* repromissiones benedixit. Sine
αὐτῶν, δεδεκάτωκε τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας (β) εὐλόγηκε. Χωρὶς 7
autem *omni* contradictione, minus à *præstantiore* benedicitur. Et hic
δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. Καὶ ὧδε 8
quidem decimas morientes homines accipiunt: ibi autem *testatione dictum*,
μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος,
Quia vivit. Et, (ut *verbum dicere*,) per Abraham, & Levi decimas *accipiens*
Ὅτι ζῇ. Καὶ, (ὡς ἔπος εἰπεῖν,) διὰ Ἀβραὰμ, καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων 9
decimatus est: Adhuc enim in *lumbo* patris erat, quando obviavit ei
δεδεκάτωται· Ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ 10
Melchisedec. Si *quidem* ergò consummatio per Leviticum sacerdotium erat,
Ι' ὁ Μελχισεδέκ. Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευιτικῆς ἱερωσύνης ἦν, 11
(populus enim sub ipso legem accepit:) quid adhuc *opus*, secundùm ordinem
(ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῇ (γ) νενομοθέτηται·) τίς ἔτι χρεία, κατὰ τάξιν
Melchisedec, alium surgere sacerdotem, & non secundùm ordinem Aaron dici?
Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; 12
Translato enim sacerdotio, *ex necessitate* & legis translatio *fit*.
Μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται.

MS. A. (ζ) οὕτως (η) Ἄνθρωποι γὰρ (θ) ἐπιδείξασθαι (ι) ἀσφαλῆ τε ΚΕΦ. ζ'. MS. A. (α) ἔδωκεν Ἀβραὰμ ὁ πατριάρχης (β) ηὐλόγησεν. (γ) ἐνενομοθέτηται.)

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Abrahamo namque quum polliceretur Deus, 13
quoniam nihil erat seipso majus ut per illud
juraret, juravit per semetipsum: Et ait; 14
benedicendo benedicam tibi, & multiplican-
do multiplicabo te. Et sic longanimis fuit, 15
accepitque promissum. Siquidem homines 16
per majorem seipsis jurant: ac de omni con-
tentione quæ accidit inter eos, vera solutio
fit per jusjurandum. Quapropter maximè 17
voluit Deus ostendere hæredibus promissio-
nis, pollicitationem suam esse immutabilem,
eámque obstrinxit jurejurando. Ut per duas 18
res mutationis expertes, in quibus non po-
test Deus mentiri, consolationem magnam
haberemus nos qui confugimus ad eum, &
prehenderemus spem illam quæ promissa est
nobis: Quæ quidem est nobis velut ancho- 19
ra, quæ retinet animam nostram ne commo-
veatur, & ingreditur intra superficies portæ:
Quò præcedens ingressus est pro nobis Jesus, 20
& factus est pontifex in æternum in simili-
tudinem Melchisedec.

CAP. VII.

De Genitrice Dei. 7.

Porrò hic Melchisedec fuit rex Solim, pon- 1
tifex Dei excelsi, & ipse factus est obviàm
Abrahamo, dum rediret à cæde regum: &
benedixit ei: Et ei impartitus est Abraham 2
decimas ex omnibus quæ erant secum. Expo-
nitur autem nomen illius, Rex justitiæ: &
rursùm, Rex Solim, quod est, Rex pacis. Cu- 3
jus neque pater neque mater scribuntur in
generationibus, nec initium dierum ejus, ne-
que finis vitæ ipsius; sed in similitudinem
Filii Dei permanet pontificatus ejus in æter-
num. Considerate verò quàm magnus hic 4
fuerit, cui Abraham patriarcha dedit deci-
mas, & primitias. Illi enim qui ex filiis Le- 5
vi suscipiebant pontificatum, præceptum ha-
bebant legis, ut acciperent decimas à populo;
hoc est à fratribus suis, quamvis & ipsi ex
lumbis Abraham prodierint. Is autem qui 6
scriptus non est in genealogiis eorum, deci-
mas tulit ab Abraham, & benedixit ei qui
acceperat promissionem. Porrò absque con- 7
troversia, qui minor est, benedicitur ab eo
qui præstantior est ipso. Atque hìc qui- 8
dem homines qui moriuntur, accipiunt
decimas: illic autem is de quo testata est
Scriptura ipsum vivere: Ac (ut quispiam 9
dixerit) per Abraham, etiam Levi ille qui
decimas accipiebat, etiam ipse decimatus est.
Adhuc enim erat in lumbis patris sui, quum 10
occurreret ipsi Melchisedec. Si ergò con- 11
summatio per pontificatum ipsius Levi erat,
uti per quem imposita est lex populo; quid
opus erat pontificem alium surgere in simi-
litudinem Melchisedec? Sed dixit; In simi- 12
litudinem Aharon erit. Imò quemadmo-
dum facta est mutatio in pontificatu, sic fuit
mutatio & in lege:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ለአብርሃምኒ : አሰፈወ : እግዚአብሔር : ወእስመ : አልቦ : ዘየዐቢ : እምኔሁ : ውሉ
14 ለ : ምሐለ : በርእሱ:=: ወይቤ : ከመ : እበርኮ : እበርከከ:: ወአብዝኖ : ለዝኮነ
15 ሐከ:=: ወእምዝ : ተዓጊሶ : አድኃዐ : ተስፋሁ:=: ወሰብእሰ : ይመሐል : በዘ : እ
16 ኰሱ : የዐቢ : ወጥፃኔቱ : ለቅጽቶሙ : በመሐለ : የሐልቅ:=: ወበበይነ : ዝንቱ : ፈ
17 ድፋደ : እግዚአብሔር : ያርኢ : ለእለ : ይወርሱ : ተስፋሆሙ:: ከመ : ሊይጢጥ : ምክሮ :
ለቅደመ : መሐላ:=:

Abrahamo enim pollicitus est Deus, & quia non erat seipso majus per quod juraret, juravit per seipsum: Et dixit, quòd benedicendo benedicam tibi, & multiplicando multiplicabo te. Et tunc patienter expectando, nactus est promissum ejus. Et homo quidem jurat per eum qui omnium maximus est, & egressio controversiæ eorum per juramentum terminatur. Quapropter ex abundanti ut ostenderet Deus hæredibus spei suæ, quàm immutabile est ejus consilium, præmisit ei juramentum. 13 14 15 16 17

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

13 Abrahæ namque promittens Deus, quoniam neminem habuit, per quem juraret,
14 majorem, juravit per semetipsum, Dicens; Nisi benedicens benedicam te, & mul-
15 tiplicans multiplicabo te. Et sic longanimiter ferens, adeptus est repromissionem.
16 Homines enim per majorem sui jurant: & omnis controversiæ eorum finis, ad
17 confirmationem, est juramentum. In quo abundantiùs volens Deus ostendere pol-
18 licitationis hæredibus immobilitatem consilii sui, interposuit jusjurandum: Ut
per duas res immobiles, quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum
19 solatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propositam spem: Quam sicut
anchoram habemus animæ tutam ac firmam, & incedentem usque ad interiora ve-
20 laminis: Ubi præcursor pro nobis introivit Jesus, secundùm ordinem Melchisedech
pontifex factus in æternum.

CAP. VII.

1 Hic enim Melchisedech, rex Salem, sacerdos Dei summi, qui obviavit
2 Abrahæ regresso à cæde regum, & benedixit ei: Cui & decimas omnium divisit
Abraham: primùm quidem qui interpretatur rex justitiæ: deindè autem & rex
Salem, quod est, rex pacis, Sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium 3
dierum, neque finem vitæ habens, assimilatus autem Filio Dei, manet sacerdos in
perpetuum. Intuemini autem quantus sit hic, cui & decimas dedit de præcipuis 4
Abraham patriarcha. Et quidem de filiis Levi sacerdotium accipientes, manda- 5
tum habent decimas sumere à populo secundùm legem, id est, à fratribus suis:
quanquam & ipsi exierint de lumbis Abrahæ. Cujus autem generatio non an- 6
numeratur in eis, decimas sumpsit ab Abraham, & hunc, qui habebat repromis-
siones, benedixit. Sine ulla autem contradictione, quod minus est, à meliore be- 7
nedicitur. Et hìc quidem, decimas morientes homines accipiunt: ibi autem con- 8
testatur, quia vivit. Et (ut ita dictum sit) per Abraham, & Levi, qui decimas ac- 9
cepit, decimatus est: Adhuc enim in lumbis patris erat, quando obviavit ei Melchi- 10
sedech. Si ergò consummatio per sacerdotium Leviticum erat, (populus enim sub 11
ipso legem accepit,) quid adhuc necessarium fuit, secundùm ordinem Melchi-
sedech alium surgere sacerdotem, & non secundùm ordinem Aaron dici? Transla- 12
to enim sacerdotio, necesse est ut & legis translatio fiat.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Dominicâ quartâ Jejunii.

13 * اَلْاَحَدُ الرَّابِعُ مِنَ الصَّوْمِ * لِاَنَّ اللّٰهَ اِذْ وَعَدَ لِاِبْرَاهِيمَ اِذْ لَمْ يَكُنْ لَهُ

Quum enim Deus polliceretur Abrahæ, quia nihil habebat majo per quod juraret, 13

14 سِي اَعْظَمَ يَحْلِفُ بِهِ * حَلَفَ بِذَاتِهِ * قَائِلاً * اَوْسِمَتْ بِالْحَقِيقَةِ اَنَا اَبِي اُبَارِكُكَ تَبْرِيكًا وَاُكَثِّرُكَ

juravit per semetipsum, Dicens; Juravi ego revera, quòd benedicam tibi bene- 14

15 تَكْثِيرًا * وَهٰكَذَا لَمَّا اَطَالَ اَنَاتَهُ نَالَ الْمَوْعِدَ * لِاَنَّ النَّاسَ يَحْلِفُونَ بِمَنْ هُوَ اَعْظَمُ مِنْهُمْ * وَكُلُّ

16 نِزَاعٍ عِنْدَهُمْ عَلَيْهَا الْقَسَمُ الصَّحِيحُ * الَّذِي لَمَّا شَاءَ اللّٰهُ كَثِيرًا اَنْ يُرِي وَرَاثَ الْمَوْعِدِ

17 مُسَاجِنٍ عِنْدَهُمْ عَلَيْهَا الْقَسَمُ الصَّحِيحُ * الَّذِي لَمَّا شَاءَ اللّٰهُ كَثِيرًا اَنْ يُرِي وَرَاثَ الْمَوْعِدِ

dictione, & multiplicabo te multiplica- 15
tione. Atque ita quum longanimitate 15
usus esset, adeptus est promissionem. 16
Homines enim per aliquem jurant qui 16
major sit ipsis: & omnis controversiæ 17
quam habent, decisio est jusjurandum 17
legitimum. Qua in re volens admodum 17
Deus ostendere hæredibus promissi im- 17
mutabilitatem consilii sui, interposuit 18
illud adhibito jurejurando: ut per duas 18
res immutabiles, in quibus non potest 18
Deus mentiri, validum solatium esset 19
nobis qui confugimus ad tenendam spem 19
propositam, Quæ nobis est velut an- 19
chora animæ tuta ac fida, & ingredi- 19
ens usque ad intimum veli penetrale: 19
Quò ingressus est Jesus præcursor pro 20
nobis, ad exemplum Melchisedec, factus 20
princeps sacerdotum in æternum. Finis.

18 اَلْعُدْمَ اِنْتِقَالِ رَاْيِهِ وَسَطَ ذٰلِكَ بِقَسَمٍ * لِكَيْ بِاَمْرَيْنِ لَا يَنْتَقِلَانِ الَّذَيْنِ لَنْ يَسْتَطِيعَ اللّٰهُ اَنْ

19 يَكْذِبَ فِيهِمَا * يَكُونَ عَزَاءً قَوِيًّا لَنَا الَّذِينَ قَدْ لَجَاءْنَا اِلَي مَسْكِ الرَّجَاءِ الْمَنْصُوبِ * الَّذِي

20 هُوَ لَنَا كَمِرْسَي لِلنَّفْسِ حَرِيزًا وَثِيقًا * وَدَاخِلاً اِلَي اَقْصَي دَاخِلِ السِّتْرِ * حَيْثُ دَخَلَ يَسُوعُ

سَابِقًا مِنْ اَجْلِنَا عَلَي رَسْمِ مَلْشِيسَادَاكَ * صَائِرًا رَئِيسَ كَهَنَةٍ اِلَي الْاَبَدِ * تَمَّ *

Dominicâ quartâ Jejunii.

Quum enim Deus polliceretur Abrahæ, 13
quia nihil habebat majo per quod juraret, 13
juravit per semetipsum, Dicens; Juravi 14
ego revera, quòd benedicam tibi bene- 14
dictione, & multiplicabo te multiplica- 15
tione. Atque ita quum longanimitate 15
usus esset, adeptus est promissionem. 16
Homines enim per aliquem jurant qui 16
major sit ipsis: & omnis controversiæ 17
quam habent, decisio est jusjurandum 17
legitimum. Qua in re volens admodum 17
Deus ostendere hæredibus promissi im- 17
mutabilitatem consilii sui, interposuit 18
illud adhibito jurejurando: ut per duas 18
res immutabiles, in quibus non potest 18
Deus mentiri, validum solatium esset 19
nobis qui confugimus ad tenendam spem 19
propositam, Quæ nobis est velut an- 19
chora animæ tuta ac fida, & ingredi- 19
ens usque ad intimum veli penetrale: 19
Quò ingressus est Jesus præcursor pro 20
nobis, ad exemplum Melchisedec, factus 20
princeps sacerdotum in æternum. Finis.

CAP. VII.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ nonæ.

اَلْفَصْلُ السَّابِعُ *

قِرَاءَةُ الْخَمِيسِ مِنَ الْجُمُعَةِ التَّاسِعَةِ وَالْعِشْرِينَ *

1 * لِاَنَّ هٰذَا مَلْشِيسَادَاكَ مَلِكَ سَالِيمَ كَاهِنَ الْاِلٰهِ الْاَعْلَي الَّذِي اسْتَقْبَلَ اِبْرَاهِيمَ رَاجِعًا مِنِ

2 اِحْتِبَاثِ الْمُلُوكِ وَبَارَكَهُ * وَقَسَمَ لَهُ اِبْرَاهِيمُ الْعُشْرَ مِنْ كُلِّ مَا مَعَهُ * فَيُتَرْجَمُ اَوَّلًا مَلِكُ الْعَدْلِ *

3 ثُمَّ مَلِكُ سَالِيمَ الَّذِي مَعْنَاهُ مَلِكُ السَّلَامَةِ * لَا اَبَ لَهُ لَا اُمَّ لَهُ * غَيْرُ مَحْسُوبٍ نَسَبُهُ * لَيْسَ

4 لَهُ بَدْءُ اَيَّامٍ وَلَا نِهَايَةُ حَيَاةٍ * مُشَبَّهًا بِابْنِ اللّٰهِ * يَبْقَي كَاهِنًا سَرْمَدِيًّا * اَمَا تَرَوْنَ مَا اَعْلَي شَاْنَ

5 هٰذَا الَّذِي اَعْطَاهُ اِبْرَاهِيمُ رَئِيسُ الْاٰبَاءِ الْعُشْرَ مِنْ بَوَاكِرِ كُلِّمَا جَاءَ مَعَهُ * اَمَّا الْمُتَقَلِّدُونَ

الْكَهَنُوتَ مِنْ بَنِي لَاوِي فَلَهُمْ وَصِيَّةٌ اَنْ يُعَشِّرُوا الشَّعْبَ * كَاَنَّ فِي الشَّرِيعَةِ * اَيْ يُعَشِّرُونَ اِخْوَتَهُمْ

6 وَهُمْ قَدْ بَرَزُوا مِنْ حَقْوِ اِبْرَاهِيمَ * فَهٰذَا الَّذِي لَمْ يَكُنْ مَحْسُوبًا نَسَبُهُ فِيهِمْ عَشَّرَ اِبْرَاهِيمَ

وَبَارَكَ مَنْ لَهُ الْمَوَاعِيدُ * ثُمَّ *

قِرَاءَةُ لِعِيدِ دُخُولِ الرَّبِّ الْهَيْكَلَ بَانِي اَسْبَاطِ *

7 * يَا اِخْوَةُ خُلُوًا مِنْ كُلِّ مُسَاجِنٍ اَنَّ الْاَدْنَي يُبَارَكُ مِنَ الْاَفْضَلِ * وَهَاهُنَا يَاْخُذُ النَّاسُ الْمَوْتِي

8 اَعْشَارًا وَهُنَاكَ مَشْهُودًا لَهُ اَنَّهُ حَيٌّ * وَيُقَالُ فَضْلُ الْمَعْنَي كَمَا كَانَ اَنَّ لَاوِيَ الْاٰخِذَ الْاَعْشَارِ

9 بِاِبْرَاهِيمَ عُشِّرَ * لِاَنَّهُ كَانَ فِي حَقْوِ اَبِيهِ حِينَ الْتَقَاهُ مَلْشِيسَادَاكَ * فَاِنْ يَكُنِ الْكَمَالُ فِي

10 الْكَهَنُوتِ اللَّاوِيَّةِ كَانَ * لِاَنَّ الشَّعْبَ عَلَيْهَا اَسْرَعَ الْكَهَنُوتَ * فَمَا الْحَاجَةُ اَيْضًا اِلَي اَنْ

11 يُقَامَ كَاهِنٌ اٰخَرُ عَلَي تَرْتِيبِ مَلْشِيسَادَاكَ * وَلَمْ يُقَلْ عَلَي تَرْتِيبِ هٰرُونَ * فَاِذْ قَدِ انْتُقِلَ

12 الْكَهَنُوتُ * فَمِنْ لَازِمِ الضَّرُورَةِ اَنْ يَنْتَقِلَ الشَّرِيعَةُ *

Lectio in die festo introitus Domini in templum, secundâ Februarii.

O fratres, citra omnem controversiam 7
est, quòd minor benedicitur à præstan- 7
tiore. Atque hìc quidem homines mortui 8
decimas accipiunt, illìc autem testimo- 8
nium perhibetur ei quòd sit vivus. Di- 9
citurque, ut oratio quomodocunque ter- 9
minetur, quòd Levi qui decimas accipie- 10
bat, in Abraham decimatus est: Eo quòd 10
esset in lumbo sui patris quando occurrit 10
illi Melchisedec. Quòd si perfectio per 11
sacerdotium Leviticum erat, (nam po- 11
pulo super illud sancita est lex muneris 11
sacerdotalis) quid requiritur adhuc ut 11
alius constituatur sacerdos secundùm 11
ordinem Melchisedec, & non dictus sit 12
secundùm ordinem Haronis? Quarè cùm 12
mutatum sit sacerdotium, omnino neces- 12
se est ut Lex mutetur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 ወሊይትኅሀሉ፡ ሐሰው፡ ለእግዚአብሔር ። ዐቢየ፡ፋሥሐ፡ ብነ፡እለ፡ተማሓፀነ፡ ወለጸናዕነ፡
19 ተወክሎ፡በተስፋነ፡ዘጽኑሕ፡ለነ፡=፨ እንተ፡ ታጸንዒ፡ ለነፍስነ፡ ወታበውአ፡ውስተ፡መንጦላዕ
20 ት፡ዘቢይ።=፨ ኀበ፡ ቦለ፡ ሊየሱስ፡ ሐዋርያነ፡ እመቅድሜነ፡ በሰመ፡ሢመቱ፡ለመልከጼዴቅ፡
ካህነ ፡ ኵሄኖ፡ ዘለዓለመ።=፨

ፈ

1 ወመልከጼዴቅሰ፡ ንጉሠ፡ ሰሌም፡ ካህኑ፡ ለእግዚአብሔር፡ ልዑል፡ውእቱ፡ዘተረከቦ፡ለአብርሃ
2 ም፡እመድኅረ፡ ተመይጠ፡ እመኀቡ፡ ቀተሎሙ፡ለነገሠት፡ ወበረከሂ።=፨ ወወበቦ፡ለብር ሃ
ም፡ዲሠራተ፡እሙ ኵሉ።። ቀደሜ፡ትር ጋሜ፡ ሰሙ፡ንጉሠ፡ጽድቅ፡ ወእመዝ፡ንጉሠ፡ሰሌም፡
3 ብሂል።=፨ ዘለልቦ፡ ለበ፡ ወለልቦ፡ ኦም፡ በደቢ፡ ሥድር ፡ ወሊይትዓወቅ፡ ልደቱ።። ወለልቦ፡
ጥንተ፡ መዋዕለ፡ ወለልበ፡ሣኅለቅተ፡ሕይወቱ፡ በሌመሰሊሁ፡ለወልደ፡እግዚአብሔር፡ይኅብር ፡
4 ካህነ፡ለዝንቱ፡ ወለንዝላፈ።=፨ ትረእይዎኑ፡ ዕቡር፡ ለዝንቱ፡ ዘወሀቦ፡ ለብርሃም፡ዲሠራ
5 ተ፡እመኵሉ፡ ወወሀቦ፡ለበወ ፡ቀደምት፡=፨ ወደቂቀ፡ሌዊሰ፡ ይነሥኡ፡ እመሕዝብ።። በከ
6 መ፡ለሠርዓተ፡ሕጎሙ፡በለዕለ፡ ለኅዊሆሙ፡እለ፡ ወፅኡ፡እመሐቂሁ፡ ለለብርሃም።=፨ ዘእሰ
7 ፈመ፡=፨ ወይትዓወቅ ፡ በሕቱ ፡ ዘእንበለ፡ ካሕድ፡ ከመ፡ ዘየዓቢ፡ ይባርኮ፡ ለዘይኅእስ።=፨
9 ፍበዝየሰ፡ሰብእ፡መዋቲ፡ይነሥእ፡ዲሠራተ፡ ወበከሐከሰ፡ለሊሁ፡ሰማዕቱ፡ ከመ፡ ሕያው፡ ውእ
10 ቱ።። [ወከመዘ፡ብእሲ፡ይቤ፡ በለብርሃም፡ተዐሠረ፡ለሊሁ፡ሌዊኒ፡ዘ] ዲሠረ።=፨ እስመ፡ዲደ
11 ሁ፡ሀሎ፡ ውስተ፡ ሐቂ፡ ለቡሁ፡ ለመ፡ተረከቦ፡ መልከጼዴቅ።=፨ ወይጎብረ፡ሕዝብ፡በከመ፡
ሕገ ፡ ካህናት፡ ዘተሠርዐ።። ለመንት፡ለንጉ፡ይትፈቀድ፡ይሠየመ፡ካልእ፡ ካህነ፡ ዘከመ፡ መል
12 ከጼዴቅ፡ሢመቱ፡ዘእመይቤ።።=፨ እመ፡ከመሰ፡ፈለሰት፡ሥሪቶሙ፡ ትፈልስ፡ክህነቶሙ።።=፨

Certè impossibilitas est Deo mentiendi. Ingentem consolationem habemus, qui confu- 18
gimus ad eum, & confirmamus tutelam ejus in spe nostra, quæ retinetur nobis, Quæ 19
corroborat animas nostras, & introduxit intra velum magnum: Quò ante nos 20
ingressus est Apostolus noster Jesus, secundùm ordinationem Melchizedeci, factus
sacerdos in æternum. *CAP. VII.*

1 Est Melchizedecus rex Salem, sacerdos Dei altissimi, est qui occurrit Abraha-
2 mo postquam reversus est à cæde regum, & benedixit ei: Et dedit ei Abraha-
mus decimas ex omnibus. Primùm exponitur nomen ejus, Rex justitiæ, & dein-
de, Rex pacis dicendus. Cui non est pater, neque est ei mater super terram: ne- 3
que dignoscitur generatio ejus: & non est ei principium dierum, neque est ei ter-
minus vitæ: in similitudine Filii Dei manet sacerdos huic etiam in æternum. Spe- 4
ctatisve hujus sublimitatem, cui dedit Abrahamus decimas ex omnibus, dedit in-
quam ei patriarcha? Et filii Levi accipiunt à populo juxta vitum legis eorum, sci- 5
licet à fratribus suis, qui egressi sunt ex lumbis Abrahami: Qui accepit promissi- 6
onem ejus. Et notum est insuper sine controversia, majorem benedicere minori. Et 7
hìc quidem homines morientes accipiunt decimas: illic autem is de quo testatum 8
est quòd vivit, (Et ut dixerit quispiam, in Abrahamo decimatus est ipse Levi 9
qui) accepit decimas: Quia adhuc erat in lumbis patris suis, cùm occurreret ei 10
Melchizedecus: Et fecerunt populi secundùm legem pontificatûs qui constitu- 11
tus fuit: Quid igitur opus erat ut poneret alium Sacerdotem, cujus con-
stitutionem diceret quis esse secundùm Melchizedecum. Si ita transivit lex eorum, 12
transibit sacerdotium eorum.

Digitized by Google

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ι.

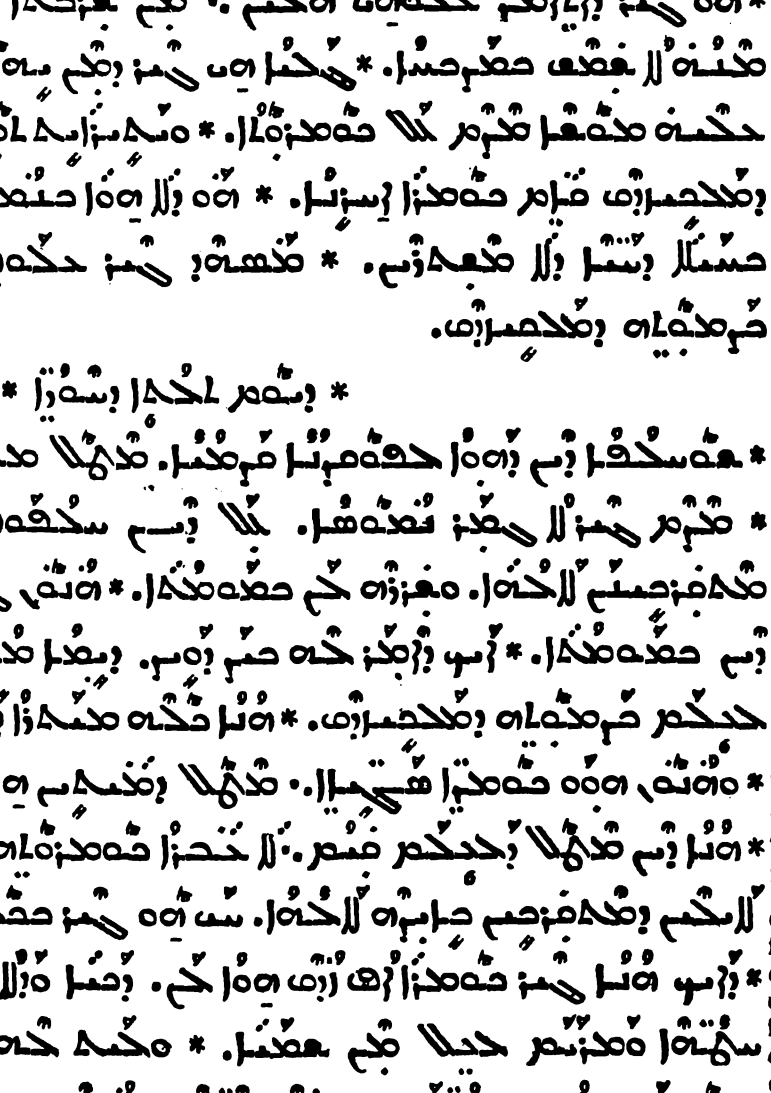
In *quem* enim dicuntur hæc, *tribûs alterius* particeps fuit, de qua nullus
13 Ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς
attendit altari. Manifestum enim quòd ex Juda ortus sit
14 (δ) προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ. Πρόδηλον γάρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέτακεν
Dominus noster: in *quam tribum* nihil de sacerdotio Moyses locutus est. Et
15 ὁ Κύριος ἡμῶν· εἰς ἣν (ε) φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης Μωσῆς ἐλάλησεν. Καὶ
amplius adhuc manifestum est, si secundùm similitudinem Melchisedec exurgat
ἐπιπλεόνως ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατ' ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ ἀνίσταται
sacerdos alius: Qui non secundùm legem mandati carnalis factus est, sed
16 ἱερεὺς ἕτερος· Ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς (ζ) σαρκικῆς γέγονεν, ἀλλὰ
secundùm virtutem vitæ insolubilis. Contestatur enim; Quoniam tu sacerdos in
17 κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. (η) Μαρτυρεῖ γάρ, Ὅτι Σὺ ἱερεὺς εἰς
æternum, secundùm ordinem Melchisedec. *Abrogatio* quidem *enim* fit præcedentis
18 τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης
mandati, propter ejus infirmitatem & inutilitatem. Nihil enim *perfecit* lex:
19 ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές. Οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος·
introductio verò melioris spei, per quam proximamus *Deo*. Et
20 ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς (θ) ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ. Καὶ
quatenus non sine jurejurando: (*Hi* quidem *enim* sine jurejurando sunt sacerdotes
καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας· (οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς
facti: Hic autem cum jurejurando, per *dicentem* ad illum; Juravit
21 γεγονότες· Ὁ δὲ (ι) μετ' ὁρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν, Ὤμοσε
Dominus, & non *pœnitentiâ* ducetur; Tu sacerdos in æternum, *secundùm ordinem*
Κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν
Melchisedec:) In tantum *præstantioris* testamenti factus est sponsor Jesus.
22 Μελχισεδέκ·) Κατὰ (κ) τοσοῦτον κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς.
Et *illi* quidem plures sunt facti sacerdotes, *propter* morte *prohiberi*
23 Καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσι (λ) γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι
permanere. Hic autem, *propter manere* eum in æternum, sempiternum habet
παραμένειν. Ὁ δὲ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει 24
sacerdotium. Undè & salvare in perpetuum potest accedentes
τὴν ἱερωσύνην. Ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους 25
per ipsum *Deo*: semper vivens ad interpellandum pro *eis*: Talis enim
δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ· πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν· Τοιοῦτος γὰρ 26
nobis decebat pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus à
ἡμῖν (μ) ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ
peccatoribus, & excelsior cœlis factus: Qui non habet quotidiè
τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γεγόμενος· Ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν 27
necessitatem, (quemadmodùm sacerdotes,) priùs pro *propriis peccatis* hostias
ἀνάγκην, (ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς,) πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας
offerre, deindè populi: hoc enim fecit semel, *seipsum efferens.*
ἀναφέρειν, ἔπειτα τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, ἑαυτὸν (ν) ἀνενέγκας.
Lex enim homines constituit *pontifices*, habentes infirmitatem: sermo autem
Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ 28
jurisjurandi *ejus quod* post legem, filium in æternum perfectum.
τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

CAP. VIII. α'.

Capitulum autem super *dictis*; Talem habemus pontificem, qui
Κεφάλαιον δὲ (α) ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, Τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς 1
consedit in dextera sedis magnitudinis in cœlis: Sanctorum
ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς· Τῶν ἁγίων 2
minister, & tabernaculi veri, quod fixit Dominus, & non ho-
λειτουργὸς, καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ Κύριος, καὶ οὐκ ἄν-
mo.
θρωπος.

MS. A. (δ) προσέσχεν (ε) φυλὴν περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωσῆς (ζ) Σαρκίνης (η) Μαρτυρεῖται γὰρ, (θ) ἐγγίζωμεν (ι) μὲτ' (κ) τοσοῦτο (λ) ἱερεῖς γεγονότες, (μ) καὶ ἔπρεπεν (ν) προσενέγκας. ΚΕΦ. α'. MS. A. (α) ἐν τοῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Is enim de quo hæc dicuntur, de alia tribu 13
natus est, de qua nemo unquam ministravit
altari, Palam autem est de Juda ortum esse 14
Dominum nostrum, ex tribu de qua nihil
loquutus est Moses de Pontificatu. Eóque 15
magis adhuc notum est, quòd dicat; In si-
militudinem Melchisedec surgit pontifex ali-
us, Qui non factus sit juxta Legem manda- 16
torum corporeorum, sed juxta potentiam
vitæ indissolubilis. Attestatur enim de eo; 17
Tu es Sacerdos in æternum in similitudinem
Melchisedec.

Feriâ tertiâ Candidatorum. 8.

Mutatio autem quæ facta est prioris mandati, 18
fuit propter ejus imbecillitatem, & quòd
nullam in se utilitatem haberet. Nihil enim 19
perfecit Lex, introiit autem loco ipsius spes
præstantior ipsâ, per quam accedimus ad
Deum, quamque confirmavit nobis jureju-
rando. Illi enim absque jurejurando facti 20
sunt pontifices, hic verò cum jurejurando.
Quemadmodum dixit ei per David; Juravit 21
Dominus, neque mentietur, Tu es Sacerdos
in æternum in similitudinem Melchisedec.
Adeò excellens est hoc testamentum cujus 22
factus est sponsor Jesus. At illi quidem mul- 23
ti fuerunt pontifices, propterea quòd mo-
riebantur, nec relinquebantur ut permane-
rent. Hic verò propterea quòd in æter- 24
num stat, non præterit pontificatus ejus:
Et potest in æternum servare eos quibus per 25
eum patet aditus ad Deum: vivit enim ipse
semper, & offert oblationes pro illis. Talis 26
enim etiam æquum erat ut nobis pontifex
esset, purus, & absque malitia, & maculâ,
semotus à peccatis, & sublimior cœlis, & 27
cui non sit necesse quotidie, uti summo sa-
cerdoti, ut priùs pro peccatis suis offerat
victimas, tum demum pro populo: hoc enim
fecit semel per semetipsum quem obtulit.
Siquidem Lex homines infirmos constituit 28
pontifices: sermo autem jurisjurandi qui
factus est post Legem, Filium perfectum in
æternum.

CAP. VIII.

Natali Christi, *& consecratione Ecclesiæ, & Altaris.* 9.

Summa autem horum omnium *est quòd* 1
habemus summum illum Pontificem qui se-
dit à dextera throni majestatis in cœlis. Fu- 2
itque minister sanctuarii, & tabernaculi
illius veri, quod fixit Deus, non homo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወእመሰ : ከመዝ : ይቤ : ይትዒወቅ : ከመ : ካልኦ : ሕዝበ : ረሰየ : እስመ : ሊቀቦቡ :
14 ሥለሠየ ::=: ወበእከቱ : ለቅደመ : ነጊረ : ከመ : እመይሁዳ : ደወፀእ : እግዚእነ :: ሕ
15 ዝብ : ዘነገረ : በእንቲአሆሙ : ወሢመተ : ካህናት ::=: ወዓደ : ፈድፋደ : ያዐውቅ : እስ
16 መ : ይቤ : ይትነሣእ : ካህነ : በሕመሰለ : ሢመቱ : ለመልከጼዴቅ ::=: ዘሊኑነ : በሥ
17 ርዓተ : ሕገ : ዘሥጋ : ወደመ :: በሓይለ : ሕይወት : ዘሊየሐልቅ ::=: ውእቱ : ሰማ
ዕቱ : ዘደቤ : ለእተ : ውእቱ : ካህኑ : ከመ : ሢመቱ : ለመልከ : ጼዴቅ : ለዓለመ ::=:
18 ወይከውን : ስሒትኒ : በቀዳሚ : ሕግ : በእንተ : ድክመ :: እሰመ : ሐልዋቲ : በቍዐ ::=:
19 ወሊይስለጦት : ወሊመንተኒ : ሶሪት : ወበእከቱ : መርሐተነ : ውስተ : እንተ : ትሔይስ :
20 ተሳፍ : እንተቲ : ንቀርቦ : ለእግዚአብሔር ::=: እስመ : ሊኮነት : ዘእንበለ : መሐላ ::=:

Et si ita quis dixerit, notum est quòd aliam posuit tribum, quia non custo- 13
dierunt altare. Insuper prædixerat quòd Dominus noster à Juda exoriretur: 14
Tribus est de qua loquitur, & de constitutione sacerdotii. Et amplius adhuc 15
manifestat hoc, quia dicit; Accipietur sacerdos ad similitudinem constitutionis
Melchizedeci, Qui non factus est ad ritum legis carnis & sanguinis: 16
sed secundùm virtutem vitæ indissolubilis. Ille testis ejus qui dixit; Tu 17
es sacerdos ejus juxta constitutionem Melchizedeci in æternum. Et fuit re- 18
missio quidem in prima lege propter infirmitatem, quia inutilis illa fuit.
Nihil enim consummavit lex: verùm inducit nos in illam meliorem spem, 19
per quam appropinquamus Deo. Quoniam non fuit absque jurejurando. 20

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

13 In quo enim hæc dicuntur, de alia tribu est, de qua nullus altari præstò fuit.
14 Manifestum est enim quòd ex Juda ortus sit Dominus noster: in qua tribu nihil de
15 sacerdotibus Moyses locutus est. Et ampliùs adhuc manifestum est; si secundùm
16 similitudinem Melchisedech exurgat alius sacerdos, Qui non secundùm legem
17 mandati carnalis factus est, sed secundùm virtutem vitæ insolubilis. Contestatur
enim; Quoniam tu es sacerdos in æternum, secundùm ordinem Melchisedech.
18 Reprobatio quidem fit præcedentis mandati, propter infirmitatem ejus, & in-
19 utilitatem: Nihil enim ad perfectum adduxit lex, introductio verò melioris spei,
20 per quam proximamus ad Deum. Et quantum est non sine jurejurando: (alii
21 quidem sine jurejurando sacerdotes facti sunt: Hic autem cum jurejurando,
per eum, qui dixit ad illum; Juravit Dominus, & non pœnitebit eum, Tu es
22 sacerdos in æternum:) In tantum melioris testamenti sponsor factus est Jesus.
23 Et alii quidem plures facti sunt sacerdotes, idcircò quòd morte prohiberentur
permanere: Hic autem eò quòd maneat in æternum, sempiternum habet sa- 24
cerdotium. Undè & salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad 25
Deum: semper vivens ad interpellandum pro nobis. Talis enim decebat ut nobis 26
esset pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & ex-
celsior cœlis factus: Qui non habet necessitatem quotidiè, quemadmodùm sacer- 27
dotes; priùs pro suis delictis hostias offerre, deindè pro populi: hoc enim fecit
semel, seipsum offerendo. Lex enim homines constituit sacerdotes infirmitatem 28
habentes: sermo autem jurisjurandi, qui post legem est, Filium in æternum per-
fectum.

CAP. VIII.

1 CApitulum autem super ea quæ dicuntur; Talem habemus Pontificem, qui
consedit in dextera sedis magnitudinis in cœlis, Sanctorum minister, & taber- 2
naculi veri, quod fixit Dominus, & non homo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * لِأَنَّ الَّذِي قِيلَتْ هٰذِهِ فِيهِ قَدِ ٱسْتَعْمَلَ قَبِيلَةً أُخْرَى * لَمْ يَلْتَفِتْ مِنْهَا أَحَدٌ إِلَى مَذْبَحٍ *
14 * فَمِنْ أَوْضَحِ ٱلْبَيَانِ أَنْ رَبَّنَا مِنَ ٱلْيَهُودِ أَشْرَقَ * مِنَ ٱلْقَبِيلَةِ ٱلَّتِي مَا قَالَ مُوسَى إِطْلَاقًا
15 لَهَا فِي ٱلْكَهَنُوتِ * وَذٰلِكَ وَاضِحُ ٱلْبَيَانِ كَثِيرًا أَيْضًا * بِأَنْ قَدْ قَامَ كَاهِنٌ آخَرُ أَيْضًا * كَمِثَالِ
16 مَلْكِيصَادَاكَ * ٱلَّذِي صَارَ لَا بِمَا يَخُصُّ بِسَرِيعَةِ ٱلْوَصِيَّةِ ٱلْبَشَرِيَّةِ * بَلْ بِمَا يَخُصُّ بِقُوَّةِ ٱلْحَيَاةِ
17 ٱلَّتِي مَا تَنْحَلُّ * لِأَنَّهُ يَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ هُوَ ٱلْكَاهِنُ إِلَى ٱلدَّهْرِ عَلَى تَرْتِيبِ مَلْكِيصَادَاكَ * ثُمَّ *

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ nonæ post Pentecosten.

18 * فَرَاءَةُ ٱلْجُمُعَةِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلتَّاسِعَةِ وَٱلْعِشْرِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ *
18 * لِأَنَّ ٱلْمُخَالَفَةَ إِنَّمَا
19 تَصِيرُ إِذَا تَقَدَّمَهَا وَصِيَّةٌ * مِنْ أَجْلِ ضُعْفِهَا وَقِلَّةِ نَفْعِهَا * لِأَنَّ ٱلسَّرِيعَةَ مَا تَمَّمَتْ شَيْئًا *
20 إِذْ كَانَتْ مُدْخَلًا إِلَى ٱلرَّجَاءِ ٱلْأَفْضَلِ ٱلَّذِي بِهِ نَدْنُو إِلَى ٱللهِ * وَبِمَا أَنَّهُ صَارَ لَا بِغَيْرِ قَسَمٍ *
21 فَٱلَّذِينَ صَارُوا بِلَا قَسَمٍ هُمُ ٱلْكَهَنَةُ * وَهٰذَا إِنَّمَا صَارَ بِقَسَمٍ * بِٱلَّذِي قَالَ لَهُ حَلَفَ ٱلرَّبُّ فَلَنْ
22 يَنْدَمَ أَنَّكَ أَنْتَ ٱلْكَاهِنُ إِلَى ٱلْأَبَدِ عَلَى تَرْتِيبِ مَلْكِيصَادَاكَ * فَعَلَى مِثْلِ هٰذَا ٱلْمَعْنَى صَارَ
23 يَسُوعُ ضَمِينَ ٱلْعَهْدِ ٱلْأَفْضَلِ * فَٱلْكَهَنَةُ ٱلَّذِينَ صَارُوا هُمْ كَثِيرُونَ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُمْ
24 مُنِعُوا بِٱلْمَوْتِ أَنْ يَبْقَوْا * وَهٰذَا مِنْ أَجْلِ بَقَائِهِ إِلَى ٱلدَّهْرِ فَلَهُ ٱلْكَهَنُوتُ بِلَا عَزْلٍ وَلَا فَنَاءٍ *
25 * فَمِنْ هَاهُنَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُخَلِّصَ إِلَى غَايَةِ ٱلْكَمَالِ ٱلْمُقْبِلِينَ بِهِ إِلَى ٱللهِ دَائِمًا * وَهُوَ حَيٌّ
لِيَشْفَعَ عَنْهُمْ دَائِمًا * ثُمَّ *

Lectio pro Johanne ore aureo, & cunctis Pontificibus.

26 * قَرَاءَةُ لِيُوحَنَّا فَمِ ٱلذَّهَبِ * وَلِسَائِرِ رُؤَسَاءِ ٱلْكَهَنَةِ *
26 * لِأَنَّ مِثْلَ هٰذَا لَائِقٌ أَنْ يَكُونَ لَنَا رَئِيسُ كَهَنَةٍ بَارًّا * لَا شَرَّ فِيهِ لَا دَنَسَ * مُنْفَصِلًا مِنَ
27 ٱلْخَطَاةِ * وَصَائِرًا أَعْلَى مِنَ ٱلسَّمٰوَاتِ * ٱلَّذِي مَا يَضْطَرُّ كُلَّ يَوْمٍ صَرُورَ مِثْلِ رُؤَسَاءِ ٱلْكَهَنَةِ *
أَنْ يُقَرِّبُوا أَوَّلًا مِنْ أَجْلِ خَطَايَاهُمْ ضَحَايَا * وَثُمَّا بَعْدُ عَنْ خَطَايَا ٱلشَّعْبِ * لِأَنَّهُ عَمِلَ هٰذَا دَفْعَةً
28 وَاحِدَةً إِذْ قَدَّمَ ذَاتَهُ * لِأَنَّ ٱلسَّرِيعَةَ تُقِيمُ أُنَاسًا رُؤَسَاءَ كَهَنَةٍ يَسْمُلُهُمُ ٱلضَّعْفُ * فَأَمَّا قَوْلُ
ٱلْقَسَمِ ٱلَّذِي بَعْدَ ٱلسَّرِيعَةِ * يُقِيمُ ٱبْنًا إِلَى ٱلْأَبَدِ مُتَكَمِّلًا *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّامِنُ *

1 * وَرَأْسُ لِلْمَقُولَاتِ * قَرَاءَةُ لِبَوْلُصَ ٱلْمُعْتَرِفِ سَادِسَ تِسْرِينَ ٱلثَّانِي *
2 أَنْ لَنَا مِثْلَ هٰذَا رَئِيسَ كَهَنَةٍ قَدْ جَلَسَ فِي يَمِينِ عَرْشِ ٱلْجَلَالَةِ فِي ٱلسَّمَاوَاتِ * خَادِمًا
لِلْقُدْسِيسِ وَٱلْخِبَاءِ ٱلْحَقِيقِيِّ ٱلَّذِي نَصَبَهُ ٱلرَّبُّ لَيْسَ ٱلْإِنْسَانُ * ثُمَّ *

Nam is de quo hæc dicta sunt, usus est 13
alia Tribu, de qua nemo attendit altari.
Evidentissimum enim est quòd Dominus 14
noster ex Judæis sit exortus, ex Tribu
quam non dixit Moses jus habere in sa-
cerdotio. Idque multò etiam evidentius 15
est ex eo *quòd alius ad instar Melchise-*
dec surrexerit adhuc sacerdos, Qui talis 16
factus est, non spectatâ Lege mandati
carnalis, sed spectatâ vi indissolubilis
vitæ. Testatur enim, dicens; *Tu es sa-* 17
cerdos in æternum secundùm ordinem
Melchisedec. Finis.

Nam prævaricatio quidem fit cùm præ- 18
cesserit mandatum, quòd hoc imbecille
sit & exigui emolumenti. Quandoqui- 19
dem Lex nihil perfecit, cùm esset aditus
ad spem nobiliorem, per quam accedimus
ad Deum. Et quatenus factus est non 20
absque jurejurando, (qui enim facti sunt
absque jurejurando, sunt sacerdotes:
Hic verò factus est cum jurejurando, 21
per eum qui dixit illi, Juravit Do-
minus, & non pœnitebit eum, quòd tu
es sacerdos ille in æternum secundùm or-
dinem Melchisedec.) Sub eadem con- 22
ditione factus est Jesus fidejussor po-
tioris fœderis. Et sacerdotes qui facti 23
sunt, multi quidem sunt, propterea quòd
morte prohibiti sint permanere: At ille, 24
quia manet in æternum, habet sacer-
dotium sine abdicatione & sine fine.
Atque hinc servare semper potest usque 25
ad supremam perfectionem accedentes
per ipsum ad Deum, & est semper vi-
vens, ut interpellet pro eis. Finis.

CAP. VIII.

Cæterùm summa eorum quæ dicta 1
sunt, est

Lectio pro Paulo Confessore, sexta Novembris.

talem nobis esse principem sacerdotum,
qui sederit ad dexteram throni majesta-
tis in cœlis, Ministrans sanctis ac ve- 2
ro tabernaculo quod exexit Dominus,
non homo. Hactenus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወለዘሰ: በመሐለ: ዛሎ: ይቤሎ: መሐለ: እግዚአብሔር: ወኢይነስሕ:: ኵሎ:አንተ: ክህኑ:
22 ለዓለም: በኀለ: ዚሞቱ: ለመልከጼዴቅ:=: ወተስፎ: ሊየሱስ: በቅሩብ: ወጽተ:እንተ:
23 ትሜይስ: ወተዐቢ:ዚሞት::=: ወለእልክቱሰ:ለእሉ:ተሰይሙ:ካህናት:እስሙ:ይሰዐርሙ: ሞ
24 ት: ወኢያበውሎሙ:ይንበረ:=: ወወእቱሰ: ይነብር: ለዓለም: እስሙ: ዘለ ይሠዓር : ክህነ
25 ቱ:=: እስሙ : ይክል : ሊድኅኖቶሙ : ለዝሉፈ:: ለእለ : ይመጽሉ:ኀቡ:እግዚአብሔር :
26 እንተ: መንገለሁ: እስሙ: ለግሙራ: ሕያው: ወእቱ:ወይትዋቀለ:ሎሙ::=: ዘከመዝኬ:
ሊቀ : ካህናት: ይደልወነ: ጲድቅ:ወየዋህ: ንጹሕ : ዘር ሑቅ: እመኵሉ: ኀጢአት: ወልዑል:
27 እመኵሉ : እመሰማያት:=: ወለልቦ : ግብረ: ኵሉ: ለሚረ: ከመ: ሊቀ: ካህናት: እለ:
ይቀውሙ: ይሠዉ:በእንተ:ኀጢአቶሙ: ወድኅረ: በእንተ:ሕዝብ: ወወእቱስ:ከመዝ:ገብረ:
28 በጾዕር:ሠዐ:ርእሶ:=: ለሪትሰ:ሰብእ: ትሰይሙ: ሊቀ:ካህናተ: መዋቴ:ወቃለ:መሐለሁሰ:
ዘመጽአ:እመድኅረ:ለሪት:ወልድ:ፍጹመ:ዘለዓለመ::=:

ፐ

1 ዘቀደሚሁሰ: በእንተ: እልከቱ: ይቤ: ወለነሰ:ዘከመዝ:ይደልነ:ሊቀ:ካህናት:ዘነበረ: በየማነ:
2 ዕበየ:መንበረ: በሰማያት:=: እንዘ: ይትቀወሙ: ሎሙ :ለቅዱሳን:: በደብተራ : ጽድቅ :
እንተ: እግዚአብሔር: ተሠሰ : ወለኮ : ሰብእ:=:

At hunc jurejurando posuit, qui dixit ei; Juravit Dominus, & non pœnitebit eum, 21
quòd tu es sacerdos ejus in æternum juxta ordinationem Melchizedeci. At con- 22
stitutus est Jesus propius in melius & excellentius ministerium. Et quantum ad 23
illos altos, plures constituti sunt sacerdotes, quia abstulit eos mors, & non sivit eos
permanere. Iste autem permanet in æternum, quia indissolubile est ejus ministeri- 24
um. Quia potest servare eos in perpetuum, qui accedunt ad Deum per eum: quia 25
omni tempore ille vivit, & interpellat pro eis. Talis igitur nos decebat pontifex, 26
justus & mitis, purus, qui procul remotus est ab omni peccato, & exaltatus supra
omnes cœlos. Et non necesse est ei quotidiè, sicut principibus sacerdotum, qui ad- 27
stant sacrificantes pro peccatis suis, & postea pro peccatis *populi: ita enim ille fe-*
cit quum semel obtulit seipsum. Lex quidem homines morientes constituit princi- 28
pes Sacerdotum: at sermo jurisjurandi ejus, qui venit post legem, Filium constituit
in æternum, consummatum.

CAP. VIII.

Caput autem eorum quæ dixit, quòd talem nos decet habere pontificem, 1
cujus thronus positus est ad dextram Altissimi in cœlis, Præfectum Sancti- 2
is in tabernaculo vero, quod fixit Deus, & non homo.

Digitized by Google

Omnis enim pontifex ad offerendum munerάque & hostias constituitur: undè necesse
3 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον
habere aliquid & hunc quod offerat. Si *quidem enim* esset super terram, nec *utique* esset
4 ἔχειν τι καὶ οὗτον ὃ προσενέγκῃ. Εἰ μὲν (β) γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν
sacerdos, *existentibus sacerdotibus offerentibus* secundùm legem munera: Qui
5 ἱερεὺς, (γ) ὄντων τῶν ἱερέων τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα· οἵτινες
exemplari & umbræ deserviunt cœlestium: sicut *responso edoctus est Moyses*
ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων· καθὼς κεχρημάτισται Μωσῆς
futurum absolvere tabernaculum; Vide (*enim* inquit) *facies* omnia secundùm
μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν, Ὅρα (γάρ φησι,) (δ) ποιήσῃς πάντα κατὰ
exemplar ostensum tibi in monte. Nunc autem *excellentius* sortitus est
6 τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει. Νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτευχε
ministerium, quantò & melioris est testamenti mediator, quod in melioribus repro-
λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστι διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγ-
missionibus sancitum. Si *enim* prius illud *esset inculpabile*, non utique
7 γελίαις νενομοθέτηται. Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν ΙΑ'
secundi inquireretur locus. Vituperans enim eos, dicit; Ecce dies
8 δεύτερος ἐζητεῖτο τόπος. Μεμφόμενος γὰρ (ε) αὐτοῖς, λέγει, Ἰδοὺ ἡμέραι
venient, dicit Dominus, & consummabo super domum Israel, & super domum
ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον
Juda, testamentum novum: Non secundùm testamentum quod feci patribus
9 Ἰούδα διαθήκην καινήν· Οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν
eorum in die *apprehendente me* manum eorum, *educere* illos de terra
αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς
Ægypti: quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo, & ego neglexi eos,
Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν,
dicit Dominus. Quia hoc testamentum quod disponam domui Israel
10 λέγει Κύριος. Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη (ζ) ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ
post dies illos, dicit Dominus; *Dans* leges meas in mentem
μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος, Διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν
eorum, & in corde eorum superscribam eas: & ero eis in Deum, &
αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν, καὶ
ipsi erunt mihi in populum. Et non *docebunt* unusquisque *proximum suum*,
αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν (η) πλησίον αὐτοῦ, 11
& unusquisque fratrem suum, dicens; Cognosce Dominum: quoniam omnes scient me,
καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνῶθι τὸν Κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με,
à *parvo* eorum usq; ad *magnum* eorum: Quia propitius ero *injustitiis* eorum,
ἀπὸ (θ) μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν· Ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, 12
& peccatorum eorum, & *iniquitatum eorum* non memorabor *adhuc*. *In dicere* No-
καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. Ἐν τῷ λέγειν Και- 13
vum, veteravit prius: *at antiquatum* & *senescens*, prope *evanescentiam*.
νὴν, πεπαλαίωκε τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

CAP. IX. Θ'.

Habuit quidem *ergò* & prius *tabernaculum* justificationes culturæ, *illúdque* Sanctum
9 Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ (α) πρώτη σκηνὴ δικαιώματα λατρείας, τό,τε ἅγιον 1
mundanum. Tabernaculũ enim *apparatum* est primum, in quo candelabra, & mensa,
κοσμικόν. Σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία, καὶ ἡ τράπεζα, 2
& propositio panum, quæ dicitur Sancta. Post autem secundum vela-
καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται (β) ἁγία. Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον κατα- 3
mentum, tabernaculum, *dictum* Sancta sanctorum: Aureum habens thuribulum,
πέτασμα, σκηνὴ, ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων· Χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, 4
& arcam testamenti circumtectam *undique* auro, in qua urna
καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος
aurea habens manna, & virga Aaron *germinata*, & tabulæ
χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες
testamenti: Super *autem* eam Cherubim gloriæ, obumbrantia
τῆς διαθήκης· Ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶμ δόξης, (γ) κατασκιάζοντα 5
propitiatorium: de quibus non est modò dicendum per *partes*. His verò ita
τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος. Τούτων δὲ (δ) οὕτω 6
compositis, in quidem priori tabernaculo semper introibant sacerdotes,
κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς,
cultus consummantes.
τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες.

MS. A. (β) ἓν ἦν (γ) ὄντων τῶν προσφ..... κατὰ νόμον (δ) ποιήσῃς (ε) αὐτὸς, (ζ) μὲν ἦν (η) πολίτην (θ) μικροῦ ἕως ΚΕΦ. Θ'. MS. A. (α) πρώτη δικαι'''τα λατρείας, (β) ἅγια * ἁγίων. (γ) κατασκιάζον τὸ (δ) ὕτως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܗܠܐ ܟܠ ܪܒ ܟܗܢܐ ܡܬܩܝܡ ܠܡܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܡܢ ܗܕܐ ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܗ ܡܕܡ ܕܢܩܪܒ ܗܘ ܐܦ ܗܘ ܀ 3
ܗܘ ܕܢܩܪܒ ܀ ܐܠܘ ܗܘ ܐܦ ܗܘ ܒܐܪܥܐ ܠܐ ܗܘ ܐܦ ܟܗܢܐ ܀ ܐܝܬ ܐܝܟ ܕܟܗܢܐ ܗܢܘ ܕܩܪܒܝܢ ܀ 4
ܠܦܘܩܕܢܐ ܕܢܡܘܣ ܀ ܗܢܘ ܕܦܠܚܝܢ ܠܬܕܡܝܬܐ ܘܠܛܠܐ ܕܫܡܝܐ ܀ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܡܘܫܐ ܀ 5
ܟܕ ܗܘ ܥܒܕ ܠܡܫܪܝܬܐ ܕܡܫܟܢܐ ܚܙܝ ܐܡܪ ܗܘ ܕܬܥܒܕ ܟܠ ܕܐܬܚܙܝ ܠܟ ܒܛܘܪܐ ܀ ܗܫܬܐ ܀
ܗܘ ܕܫܡܫ ܠܟܗܢܘܬܐ ܀ ܗܢܘ ܕܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܀ ܗܘ ܕܫܡܫ ܠܟܗܢܘܬܐ ܀ ܗܢܘ ܕܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܀ 6
ܗܘ ܕܫܡܫ ܠܟܗܢܘܬܐ ܀ ܗܢܘ ܕܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܀ ܗܘ ܕܫܡܫ ܠܟܗܢܘܬܐ ܀ ܗܢܘ ܕܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܀ 7
ܗܘ ܕܫܡܫ ܠܟܗܢܘܬܐ ܀ ܗܢܘ ܕܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܀ ܗܘ ܕܫܡܫ ܠܟܗܢܘܬܐ ܀ ܗܢܘ ܕܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܀ 8
ܗܘ ܕܫܡܫ ܠܟܗܢܘܬܐ ܀ ܗܢܘ ܕܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܀ ܗܘ ܕܫܡܫ ܠܟܗܢܘܬܐ ܀ ܗܢܘ ܕܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܀ 9
ܗܘ ܕܫܡܫ ܠܟܗܢܘܬܐ ܀ ܗܢܘ ܕܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܀ ܗܘ ܕܫܡܫ ܠܟܗܢܘܬܐ ܀ ܗܢܘ ܕܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܀ 10
ܗܘ ܕܫܡܫ ܠܟܗܢܘܬܐ ܀ ܗܢܘ ܕܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܀ ܗܘ ܕܫܡܫ ܠܟܗܢܘܬܐ ܀ ܗܢܘ ܕܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܀ 11
ܗܘ ܕܫܡܫ ܠܟܗܢܘܬܐ ܀ ܗܢܘ ܕܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܀ ܗܘ ܕܫܡܫ ܠܟܗܢܘܬܐ ܀ ܗܢܘ ܕܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܀ 12
ܗܘ ܕܫܡܫ ܠܟܗܢܘܬܐ ܀ ܗܢܘ ܕܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܀ ܗܘ ܕܫܡܫ ܠܟܗܢܘܬܐ ܀ ܗܢܘ ܕܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܀ 13
ܗܘ ܕܫܡܫ ܠܟܗܢܘܬܐ ܀ ܗܢܘ ܕܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܀ ܗܘ ܕܫܡܫ ܠܟܗܢܘܬܐ ܀

Omnis enim summus Pontifex constituitur, 3
ut offerat oblationes & sacrificia: quapropter æquum erat ut hic quoque haberet aliquid quod offeret. Quòd si esset in terra, 4
ne sacerdos quidem esset: quoniam aderant sacerdotes qui offerebant oblationes prout est in Lege: Hi *scilicet* qui deserviebant 5
exemplari & umbræ eorum quæ sunt in cœlis: sicuti dictum est Mosi, dum conderet tabernaculum, Vide, & fac omnia secundùm exemplar quòd tibi ostensum est in monte. Nunc verò tantò præstantius quam illud ac- 6
cepit ministerium Jesus Christus, quantò præstantius est etiam testamentum illud cujus factus est Mediator, & cum excellentioribus quàm illius promissionibus datum est. Nam 7
si illud prius, culpæ non fuisset obnoxium, nullus relictus fuisset huic secundo locus. Culpat enim eos, & ait; Ecce dies 8
veniunt, inquit Dominus, & consummabo super familiam domûs Israel, & super familiam domûs Juda, testamentum novum; Non 9
secundùm testamentum illud quod dedi patribus eorum, quo die apprehendi manum eorum, & eduxi eos de terra Ægypti: quoniam illi non permanserunt in testamento meo, & ego despectui eos habui, dicit Dominus. Hoc autem est testamentum quod 10
dabo familiæ domûs Israel post dies illos, dicit Dominus; Indam Legem meam mentibus illorum, & in cordibus illorum inscribam eam: & ero illis ego Deus, ipsique erunt mihi populus. Nec docebit homo conci- 11
vem suum, neque fratrem suum, dicétve, Cognosce Dominum: quandoquidem omnes cognoscent me ab eorum minimo usque ad maximum natu ipsorum. Et veniam eis 12
tribuam iniquitatum illorum, ac peccatorum ipsorum ampliùs non recordabor. In hoc 13
autem quod dicit Novum, prius antiquavit. Quod autem antiquatur ac senescit, propè est ut corrumpatur.

CAP. IX.

IN primo autem erant præcepta ministerii, 1
& ædes sancta mundana. In tabernaculo 2
enim primo quod factum fuerat, erat candelabrum, & mensa, & panis facierum, & vocabatur Ædes sancta. Tabernaculum verò 3
interius quod erat intra superficiem portæ secundæ, vocabatur Sanctum sanctorum. Et erat in eo thuribulum aureum, & arca testa- 4
menti tota circumtecta auro, eratq; in ea urna aurea in qua erat Manna, & virga illa Aharon quæ germinaverat, & tabulæ testamenti. Supra hanc autem erant Cherubim gloriæ 5
obumbrantia propitiatiorium. Non est autem tempus dicendi figillatim de his, Quæ 6
ita ordinata erant. Et verò in tabernaculum exterius semper introibant sacerdotes, ac peragebant ministerium suum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ኩሉ፡ሊቀ፡ካህናት፡ ይሠየመ፡ከመ፡ ያብእ፡ መሥዋዕተ፡ ወቍሩበኒ፡እስመ፡ግብረ፡ውእቱ፡ከ
4 መ፡ያብእ፡መሥዋዕተ፡=፡ ከመዝ፡ሶበሁ፡በመድር፡ውእቱ፡ እመ፡ሊኆ፡ሊቀ፡ካህናት፡ከመ፡
5 ያብእ፡መሠዋዕተ፡በሐገ፡ለሪት፡=፡ ከመ፡ይፀመዱ፡ ጽለሎታ፡ ወለርእያሃ፡ለእንተ፡በሰሚያ
ት፡ በከመ፡ለርእዮ፡ለሙሴ፡ዘከመ፡ ይግብረ፡ለይእቲ፡ ደብተራ፡፡ ወይቤሎ፡ዑቅ፡እንከ፡ከመ፡
6 ትገበር፡ኩሉ፡ዘከመ፡ርኢከ፡በውስተ፡ደብር፡ርኢከ፡ለርእያሃ፡:=፡ ወይእዜሰ፡እንተ፡መሠ
ዋዕተ፡ለድኅዐ፡ወለእንተ፡ተዐቢ፡ለሠርዓት፡ሓራየ፡ኮነ፡ወሠርዐ፡ ተስፋ፡ እንተ፡ትቈይሰ፡=፡

Omnis summus pontifex constituitur ut offerat oblationes & dona: proinde neces- 3
se fuit ei *quòd ipse offerret oblationes. Sic si in terra esset, utique non esset summus* 4
pontifex, sicut qui *offert oblationes secundùm præceptum legis: Sicut* qui *inser-* 5
viunt umbræ & exemplari eorum quæ in cœlis sunt: quemadmodum ostendit Deus
Mosi modum faciendi illud tabernaculum: & dixit ei, Attende igitur quòd faci- •
as omnia secundùm illud quod vidisti in monte, cujus inquam *exemplar vidisti.*
At nunc meliores *oblationes consecutus est, & excellentius testamentum* qui *fœ-* 6
dus est Electus, & sancivit nobis *promissiones meliores.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

3 Omnis enim pontifex ad offerendum munera, & hostias constituitur: undè necesse
4 est & hunc habere aliquid, quod offerat: Si ergò esset super terram, nec esset sa-
5 cerdos: cùm essent qui offerrent secundùm legem munera, Qui exemplari & umbræ deserviunt cœlestium. Sicut responsum est Moysi, cùm consummaret taber-
6 naculum: Vide (inquit) omnia facito secundùm exemplar, quod tibi ostensum est
7 in monte. Nunc autem melius sortitus est ministerium, quantò & melioris testa-
8 menti mediator est, quod in melioribus repromissionibus sancitum est. Nam si il-
9 lud prius culpâ vacâsset: non utique secundi locus inquireretur. Vituperans enim eos dicit; Ecce dies venient, dicit Dominus: & consummabo super domum Israël, & super domum Juda, testamentum novum; Non secundùm testamentum
10 quod feci patribus eorum, in die quâ apprehendi manum eorum ut educerem illos de terra Ægypti: quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo, & ego neglexi eos, dicit Dominus. Quia hoc est testamentum, quod disponam domui Israel post dies illos, dicit Dominus; Dando leges meas in mentem eorum, & in corde eorum superscribam eas: & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in popu-
11 lum: Et non docebit unusquisque proximum suum, & unusquisque fratrem suum, dicens; Cognosce Dominum: quoniam omnes scient me à minore usque ad
12 majorem eorum: Quia propitius ero inquitatibus eorum, & peccatorum eorum jam non memorabor. Dicendo autem Novum, veteravit prius. Quod au-
13 tem antiquatur & senescit, prope interitum est.

CAP. IX.

1 HAbuit quidem & prius, justificationes culturæ, & Sanctum seculare. Taber-
2 naculum enim factum est primum, in quo erant candelabra, & mensa, & propositio panum, quæ dicitur Sancta. Post velamentum autem secundùm, tabernaculum, 3
quod dicitur Sancta sanctorum: Aureum habens thuribulum, & arcam testa- 4
menti circumtectam ex omni parte auro, in qua urna aurea habens manna, & virga Aaron, quæ fronduerat, & tabulæ testamenti, Supérque eam erant Cherubim 5
gloriæ obumbrantia propitiatorium: de quibus non est modò dicendum per singula. His verò ita compositis; in priori quidem tabernaculo semper introibant 6
sacerdotes, sacrificiorum officia consummantes:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * لِأَنَّ كُلَّ رَئِيسِ كَهَنَةٍ إِنَّمَا يُوقَفُ لِيُقَدِّمَ قَرَابِينَ وَذَبَائِحَ * فَلِذَلِكَ يَلْزَمُ ضَرُورَةً أَنْ يَكُونَ
4 لَهُ هُوَ سِي يُقَدِّمُهُ عَنْهُ * فَلَوْ كَانَ فِي ٱلْأَرْضِ لَمْ يَكُنْ إِذًا كَاهِنًا * إِذِ ٱلْكَهَنَةُ مَوْجُودُونَ ٱلَّذِينَ
5 يُقَرِّبُونَ ٱلْقَرَابِينَ ٱلْمَنْصُصَةَ بِٱلسَّرِيعَةِ * ٱلَّذِينَ يَخْدِمُونَ بِأَمْوَجَاتِ ٱلسَّمَاوَاتِ وَظِلِّهَا * كَمَا أُوحِيَ إِلَيَّ
مُوسِي * إِذِ ٱعْتَزَمَ أَنْ يُكْمِلَ ٱلْخَيْمَةَ * لِأَنَّهُ قَالَ لَهُ ٱنْظُرْ أَنْ تَعْمَلَ كُلَّ سِي كَمِثَالِ ٱلرَّسْمِ ٱلَّذِي
6 أُرِيتَهُ فِي ٱلْجَبَلِ * فَقَدْ نَالَ ٱلْآنَ خِدْمَةً أَفْضَلَ قَدْرًا * بِمَا أَنَّهُ وَاسِطَةُ ٱلْعَهْدِ ٱلْمُفْضَلِ ٱلْمُسَرَّعِ
7 بِٱلْمَوَاعِيدِ * لِأَنَّ ذَلِكَ * قَرَاءَةُ ٱلْآيِينَ مِنَ ٱلْجُمْعَةِ ٱلثَّلَاثِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ *
ٱلْعَهْدَ ٱلْأَوَّلَ لَوْ كَانَ عَادِمًا لِلْعَيْبِ * لَمَا كَانَ ٱلْتُمِسَ مَوْضِعُ ٱلْعَهْدِ ٱلثَّانِي * لِأَنَّهُ يَقُولُ ذَامًّا
8 إِيَّاهُمْ * هَا أَيَّامٌ تَجِي قَالَ ٱلرَّبُّ وَأُتِمُّ عَلَى بَيْتِ إِسْرَائِيلَ وَعَلَى بَيْتِ يَهُوذَا عَهْدًا جَدِيدًا * لَا
9 كَٱلْعَهْدِ ٱلَّذِي أَسَّسْتُهُ لِآبَائِهِمْ يَوْمَ أَخَذْتُ بِيَدِهِمْ إِذْ أَخْرَجْتُهُمْ مِنْ أَرْضِ مِصْرَ * وَلِأَنَّهُمْ مَا
10 ثَبَتُوا فِي عَهْدِي قَالَ ٱلرَّبُّ فَوَانَيْتُ أَنَا عَنْهُمْ * لِأَنَّ هٰذَا عَهْدِي ٱلَّذِي عَاهَدْتُهُ عَلَى بَيْتِ
إِسْرَائِيلَ * لِأَنَّ بَعْدَ تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ يَقُولُ ٱلرَّبُّ أَمْنَحُهُمْ سَرَائِرِي فِي ذِهْنِهِمْ * وَأَكْتُبُهَا عَلَى قُلُوبِهِمْ *
وَأَكُونُ لَهُمْ إِلٰهًا * وَيَكُونُونَ هُمْ لِي شَعْبًا * وَمَا يُعَلِّمُونَ كُلُّ أَحَدٍ مِنْهُمْ مَدِينَتَهُ * وَكُلُّ أَحَدٍ مِنْهُمْ
11 أَخَاهُ قَائِلًا ٱعْرِفِ ٱلرَّبَّ * لِأَنَّهُمْ كُلَّهُمْ يَعْرِفُونَنِي مِنْ صَغِيرِهِمْ إِلَى كَبِيرِهِمْ * لِأَنِّي سَأَكُونُ
12 لِطَلَاتِهِمْ عَافِرًا * وَلَنْ أَذْكُرَ أَيْضًا خَطَايَاهُمْ وَلَا إِثْمَهُمْ * فَبِقَوْلِهِ جَدِيدًا فَقَدْ عَتَّقَ ٱلْأَوَّلَ *
13 وَٱلَّذِي ٱلْعَتِيقُ وَٱلشَّيْخُ قَرِيبٌ ٱلْإِبَادَةِ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ *

* قَرَاءَةُ بِرَسِمِ يُوكِيمَ وَحَنَّهُ *

1 * فَٱلْعَهْدُ ٱلْأَوَّلُ كَانَتْ فِيهِ فَرَائِضُ ٱلْخِدْمَةِ *
قُدَاسُهُ عَالَمِيٌّ * لِأَنَّ ٱلْخَبَاءَ ٱلْأَوَّلَ أُصْلِحَ ٱلَّذِي فِيهِ كَانَتِ ٱلْمَنَارُ وَٱلْمَائِدَةُ وَتَصْيِيدُ ٱلْخُبْزَاتِ
2 3 ٱلْمَدْعُوِّ قُدْسًا * وَبَعْدَ ٱلسِّتْرِ ٱلثَّانِي ٱلْخَبَاءُ ٱلْمَدْعُو مَقَادِسَ ٱلْقُدْسِ مِنْ * كَانَ فِيهَا مِبْخَرَةُ ذَهَبٍ
4 وَتَابُوتُ ٱلْعَهْدِ مُصَفَّحَةٌ بِٱلذَّهَبِ كُلُّ جَوَانِبِهَا * فِيهَا جَرَّةُ ذَهَبٍ فِيهَا كَانَ ٱلْمَنُّ * وَعَصَاهُ هَارُونَ
ٱلْمُفْرِعَةُ * وَلَوْحَيِ ٱلْعَهْدِ * وَفَوْقَ أَعْلَاهَا كَرُوبُ ٱلْمَجْدِ يُظَلِّلُ ٱلْمِعْصَرَ * هٰذِهِ ٱلْأَشْيَاءُ ٱلَّتِي لَيْسَ
5 هُوَ ٱلْآنَ وَقْتَ صِفَتِهَا كَمَا يَخُصُّ أَجْزَاءَهَا * وَهٰذِهِ كَانَتْ مَتَقَدِّمَةً هٰكَذَا * ٱلْخَبَاءُ ٱلْأَوَّلُ كَانَ
6 ٱلْكَهَنَةُ يَدْخُلُونَ إِلَيْهِ كُلَّ حِينٍ يُكْمِلُونَ ٱلْخِدَمَ *

Omnis enim princeps sacerdotum con- 3
stituitur quidem ad offerenda sacrificia & victimas: ac proinde necessario requiritur ut idem ipse aliquid habeat quod pro se offerat. Nam si esset in 4
terra, non esset ergò sacerdos: cùm sacerdotes reperiantur qui offerunt sacrificia Legi consentanea, Qui secun- 5
dùm typos umbrásque cœlorum ministrant, quemadmodum revelatum fuit Mosi, ubi decrevisset absolvere tabernaculum. Ait enim illi, Vide ut facias omnia secundùm exemplaris formam quod ostensum tibi fuit in monte. Nunc 6
autem adeptus est ministerium excellentioris dignitatis, quatenus mediator est præstantissimi fœderis in promissionibus sancitis. Finis.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ post Pentecosten.

Nam si fœdus illud primum vitio care- 7
ret, haudquaquam quæsitus esset locus secundi fœderis. Nam increpans eos, in- 8
quit, Ecce dies venient, dicit Dominus, & perfolvam super domum Israel & su- 9
per domum Juda fœdus novum: Non ut fœdus quod edidi patribus eorum, quo die prehendi manum ipsorum, quando eduxi eos de terra Ægypti: & quia non perstiterunt in fœdere meo, ait Dominus, 10
ego neglexi eos. Nam hoc est fœdus meum quod pepigi cum domo Israelis, Quod post dies illos, dicit Dominus, indam leges meas in mentem eorum, & inscribam illas in corda ipsorum: et ero ipsis Deus, & ipsi erunt mihi populus. Neque dose- 11
bunt singuli eorum civitatem suam, & singuli eorum fratrem suum, dicentes; Cognosce Dominum: nam omnes cognoscent me à pusillo inter eos usque ad magnum. Ego enim propitius ero iniquita- 12
tibus eorum, & haudquaquam recordabor amplius peccatorum neque culpæ ipsorum. Dum novum dicit; antiquavit 13
priusres autem antiquata & senescens, proxima est perditioni.

CAP. IX.

Lectio pro Joachimo & Hanna.

IGitur in priore fœdere continebantur 1
statuta ministerii, sanctitas mundana. Tabernaculum enim primum aptatum 2
est, in quo erat candelabrum, & mensa, & ordo panum qui vocantur Sancta. Post secundum autem velum, erat taber- 3
naculum quod vocatur Sancta Sanctorum, In quibus erat thuribulum au- 4
reum, & arca fœderis tecta laminis aureis ex omni parte: in qua erat lagena aurea continens manna, & virga Haronis quæ germinavit, & duæ tabu- 5
læ fœderis. Et super hujus vertirem erat Cherub gloriæ obumbrans Propitiatorium: quas res non est modò tempus narrandi per singulas partes. Hæc 6
autem sic erant dispositæ. Tabernaculum primum, sacerdotes ingrediebantur quovis tempore, officiis functuri.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ለበሁ : ኀጽአት: ኵነት: ቀደሚት : እሙ : ሊፈቀደ : ከልእቶ: ሐድሶ:=ፁ ኪያሆሙ : ይቤ:: 7
8 ናሁ : ይመጽእ : መዋዕል : ይቤ : እግዚአብሔር::ወእሰርዕ : ለቤተ : እስራኤል : ወለቤተ : 8
9 ይሁደ : ሕገ : ሐዲስ:=ፁ ወእኮ : ኵሙ: ዝኩ : ሕግ : ዘሠራዕኩ: ለአበዊሆሙ::አኀዝኩ: 9
በእደዊሆሙ: ወእውጺእክዎሙ: እመድረ : ግብጽ : እስሙ: ኢውኀቱኂ: ሊነበሩ : በሠርዓት
10 የ: ወለእነሂ : ተሣየይክዎሙ: ይቤ : እግዚአብሔር::=ፁ እስሙ: ዛቲ: ይእቲ: ለሠርዓት : እነ 10
ተ: እሠርዕ : ለቤተ : እስራኤል : እመድኅረ : እማንቱ: መዋዕል : ይቤ: እግዚአብሔር : እ
ወደ : ሕገየ: ውስተ : ሕሊናሆሙ: ወለጽሕሮ: ውስተ : ልቦሙ: ወእከውኖሙ: ለመለኮሙ:
11 ወእሙንቱኂ : ይካውኑኂ : ሕዝብየ:=ፁ ወሊይማህሩ : እንሽ : ለሐዱ: ለካልኡ: ወሊይማ 11
ህሩ : እንከ : ብእሲ : እኁሁ: እንዘ : ይብሎ: ለእመርሆ : ለእግዚአብሐር: እስሙ: ኵሉ
12 ሙ : ያእመሩኂ : ንኡሶሙ: ወዓቢዮሙ:=ፁ ኵመ : ኢሠሃሎሙ : ኃጢአቶሙ: እደመስስ : ወ 12
13 ኢይዜክር : ሎሙ: ለበሰሆሙ:=ፁ እስሙ : ይቤ : ሐደስ : ለብለየታ: ለቀደሚት: ወዘሰ: ይ 13
በሊ : ወይልህቅ : ቅሩብ : ውኀቱ : ለሙስና::=ፁ

1 ፱ ወቀደሚትኂ: ባቲ : ለሠርዓት: መሠዋዕ:=ፁ በውስተ: ደብተራ : ጽድቅ : እንተ : እግዚ
2 ለብሔር : ተክለ::ወይሠራዕ : ትርሲታ : ይቀድሙ : መናራታ : ወማእደ : ወይሠርዑ : ሳብስ
3 ታኂ : ወማዕጠንትኂ : ዘወርቅ : ወይብልዋ : ቅድስት::=ፁ ወእመድኅረ : ከልኣ : መንጦለዕ
4 ት : ደብተራ : እንተ: ይብልዋ : ቅድስተ: ቅዱሰን:=ፁ ወታቦተኂ: እንተ: ውስቴታ: ለሪት: ወ
ይከድንዋ: በወርቅ: ውቱረ::ወውስቴታ: መሶበ: ወርቅ: እንተ: መና: ወበትረ: አሮን : እንተ:
5 ሠረፀት::ወጽለትኂ: እንተ: ውስቴታ: ለሪት:=ፁ ወመልዕልታ: ኪሩቤል: ዘአብለት::ወይዜል
6 ልዋ: ለመሠሃል: ወሊይትከሀል: ይንባርሞ: በበገጹ::=ፁ ዝአንከ:ዘከመዝ:ሠርዓቱ:ወትር
ሲቱ: እንዘ:ውስተሰ: ጸናፊሰ: ደብተራ: ዘልፈ: ይበውኡ:ካህናት:ይግበሩ:መሠዋዒሆሙ:=ፁ

Si enim immaculatum fuisset prius, secundo & novo non fuisset opus. Ipsos alloquitur; Ecce veniunt dies, dicit Dominus, quum constituam domui Israel & domui 7 8
Judæ legem novam: At non secundùm illam legem quam ordinavi cum patribus 9
ipsorum, quando apprehendi manum ipsorum, & eduxi eos è terra Ægypti: quoniam ipsi non perstitevunt in fœdere meo, & ego despexi eos, dicit Dominus. Quamobrem 10
hoc est pactum quod paciscar domui Israelis post dies illos, dicit Dominus; Indam legem meam menti eorum, & cordi eorum inscribam eam: & ero ipsis Deus, & ipsi 11
erunt mihi populus: Et non docebunt amplius singuli sodalem suum, neque docebunt amplius singuli fratrem suum, dicentes; Cognosce Dominum: quia omnes cognoscent me, minores eorum, & majores eorum: Ita ut propitiabor iis, peccata eo- 12
rum delebo, neque recordabor contra eos transgressionum eorum. Quia dixit Novum, 13
primùs antiquavit. Et quod antiquatur & senescit, propinquum est corruptioni.

CAP. IX.

ET habuit prius testamenti oblationes. In tabernaculo vero quod Deus fixit 1
& cujus ordinavit compositionem, primò erant lucernæ, & mensa, & panes propositi, 2
& aureum thuribulum, & Sancta vocant ea. Et post secundum velum erat taber- 3
naculum, quod vocant Sancta sanctorum: Et arca etiam in qua lex, & circumtexit 4
eam obducto auro: etiam in ea urna aurea, in qua manna, & virga Aaronis, quæ germinavit: & tabulæ in quibus lex. Et super hanc Cherubim gloriæ obumbran- 5
tes propitiatorium: at de hoc non dicendum est singulatim. His igitur sic ordina- 6
tis, & constructis, in exterius quidem tabernaculum semper ingrediebantur sacerdotes, oblationes eorum peragebant:

Digitized by Google

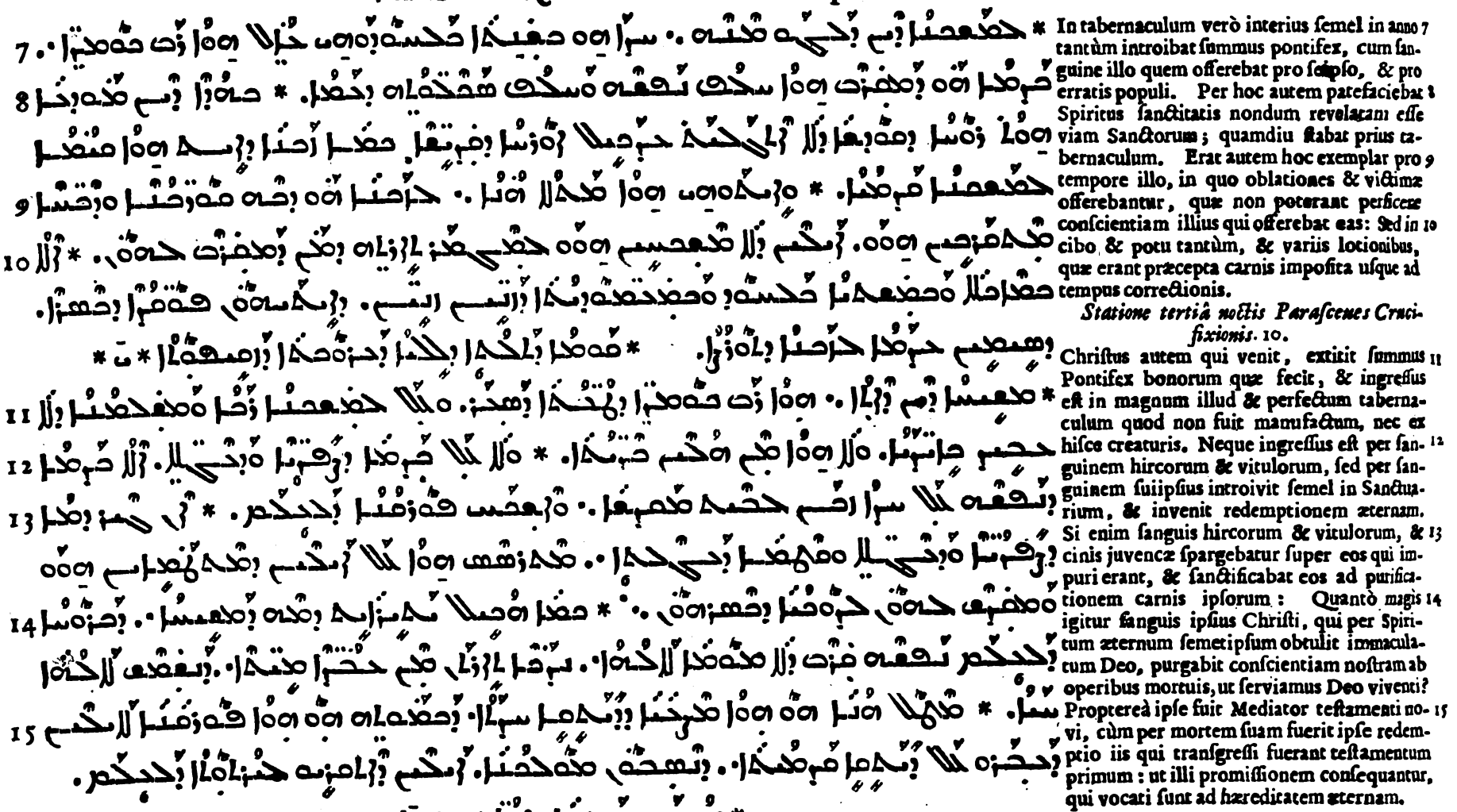
ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΒ'.

In autem secundo, semel in anno solus pontifex, non sine sanguine, quem
7 Εἰς δὲ τὴν δευτέραν, ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ
offert pro suiipsius & populi ignorantiis: Hoc significante Spiritu
8 προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· Τοῦτο δηλοῦντος τοῦ Πνεύματος IB'
sancto, nondum propalatam esse Sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente statum.
τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τῶν ἁγίων τὴν ὁδὸν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν.
Quæ parabola in tempus præsens, juxta quod muneráque & hostiæ
9 Ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, (ε) καθ' ὃν δῶρά τε καὶ θυσίαι
offeruntur, non potentes juxta conscientiam perficere cultorem: solummodò in
10 προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελεῖῶσαι τὸν λατρεύοντα· μόνον ἐπὶ
cibis & potibus, & variis baptismatibus, & justitiis carnis, usque ad
βρώμασι καὶ πόμασι, καὶ διαφόροις (ζ) βαπτισμοῖς, καὶ δικαιώμασι σαρκὸς, μέχρι
tempus correctionis impositis. Christus autem adveniens pontifex futu-
11 καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα. Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελ-
rorum bonorum, per majus & perfectius tabernaculum, non manufactum,
λόντων ἀγαθῶν, διὰ τοῦ μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου,
id est, non hujus creationis, Neque per sanguinem hircorum, & vitulorum,
12 τουτέστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, Οὐδὲ δι' αἵματος τράγων, καὶ μόσχων,
per autem proprium sanguinem introivit semel in sancta, æternam redemptionem
διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν
inveniens. Si enim sanguis taurorum & hircorum, & cinis vitulæ asper-
13 εὑράμενος. Εἰ γὰρ τὸ αἷμα (η) ταύρων καὶ τράγων, καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαν-
gens inquinatos, sanctificat ad carnis emundationem: Quantò magis
14 τίζουσα τοὺς κεκοινωμένους, ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα· Πόσῳ μᾶλλον
sanguis Christi, qui per Spiritum æternum semetipsum obtulit inculpatum
τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ Πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον
Deo, purgabit conscientiam vestram à mortuis operibus, ad serviendum
τῷ Θεῷ, (θ) καθαριεῖ τὴν συνείδησιν (ι) ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν

Deo viventi? Et propter hoc testamenti novi mediator est, ut morte
Θεῷ (κ) ζῶντι; Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστὶν, ὅπως θανάτου 15
intercedente, in redemptionem earum quæ sub priori testamento transgressionum, repro-
γενομένου, εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν ἐπαγ-
missionem accipiant vocati, æternæ hæreditatis. Ubi enim testamentum,
γελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι, τῆς αἰωνίου κληρονομίας. Ὅπου γὰρ διαθήκη, 1
mortem necesse ferri testatoris. Testamentum enim in mortuis ratum,
θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου. Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, 17
quandoquidem nunquam valet, dum vivit testator. Undè nec primum sine
ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. Ὅθεν (λ) οὐδ' ἡ πρώτη χωρὶς 18
sanguine dedicatum est. Expositio enim omni mandato secundùm legem à
αἵματος ἐγκεκαίνισται. Λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ (μ) νόμον ὑπὸ 19
Moyse universo populo, accipiens sanguinem vitulorum & hircorum cum aqua,
Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ (ν)τράγων μετ' ὕδατος,
& lana coccinea, & hyssopo, ipsum quoque librum, & omnem populum asperfit,
καὶ ἐρίου κοκκίνου, καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν (ξ)ἐράντισε,
Dicens; Hic sanguis testamenti, quod mandavit ad vos Deus. Etiam 20
Λέγων, Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός. Καὶ 21
tabernaculum autem, & omnia vasa ministerii, sanguine similiter a-
τὸ σκηνὴν δὲ, καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας, τῷ αἵματι ὁμοίως (ο)ἐρ-
sperfit. Et penè in sanguine omnia mundantur secundùm legem, & sine
ράντισε. Καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς 22
sanguinis effusione non fit remissio. Necesse ergò ipsa quidem exemplaria
αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα 23
eorum quæ in cœlis, his mundari: ipsa autem cœlestia melioribus hostiis
τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι· αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις
præ istis.
παρὰ ταύτας.

(ε) καθ' ἣν (ζ) βαπτισμοῖς, δικαιώματα (η) τράγων καὶ ταύρων, (θ) καθαριεῖ (ι) ὑμῶν (κ) ζῶντι καὶ ἀληθινῷ; Καὶ διὰ(λ) ὃ διὰ (μ) τοῦ νόμου ὑπὸ Μωσέως (ν) τῶν τράγων
(ξ) ἐράντισεν, (ο) ἐράντισεν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

In tabernaculum verò interius semel in anno 7
tantùm introibat summus pontifex, cum san-
guine illo quem offerebat pro seipso, & pro
erratis populi. Per hoc autem patefaciebat 8
Spiritus sanctitatis nondum revelatam esse
viam Sanctorum; quamdiu stabat prius ta-
bernaculum. Erat autem hoc exemplar pro 9
tempore illo, in quo oblationes & victimæ
offerebantur, quæ non poterant perficere
conscientiam illius qui offerebat eas: Sed in 10
cibo & potu tantùm, & variis lotionibus,
quæ erant præcepta carnis imposita usque ad
tempus correctionis.

Statione tertiâ noctis Parascenes Crucifixionis. 10.

Christus autem qui venit, extitit summus 11
Pontifex bonorum quæ fecit, & ingressus
est in magnum illud & perfectum taberna-
culum quod non fuit manufactum, nec ex
hisce creaturis. Neque ingressus est per san- 12
guinem hircorum & vitulorum, sed per san-
guinem suiipsius introivit semel in Sanctua-
rium, & invenit redemptionem æternam.
Si enim sanguis hircorum & vitulorum, & 13
cinis juvencæ spargebatur super eos qui im-
puri erant, & sanctificabat eos ad purifica-
tionem carnis ipsorum: Quantò magis 14
igitur sanguis ipsius Christi, qui per Spiri-
tum æternum semetipsum obtulit immacula-
tum Deo, purgabit conscientiam nostram ab
operibus mortuis, ut serviamus Deo viventi?
Propterea ipse fuit Mediator testamenti no- 15
vi, cùm per mortem suam fuerit ipse redem-
ptio iis qui transgressi fuerant testamentum
primum: ut illi promissionem consequantur,
qui vocati sunt ad hæreditatem æternam.

Crepusculo feriæ V. Mysteriorum. 11.

Ubi enim est testamentum, mortem arguit 16
ejus qui condidit illud. In mortuo enim 17
tantùm confirmatur: quia quamdiu vivit is
qui condidit illud, nullius est usûs. Qua- 18
propter nec primum quidem absque san-
guine confirmatum fuit. Quum enim in- 19
ctum fuisset totum mandatum à Mose univer-
so populo juxta Legem, accepit Moses san-
guinem juvencæ, & aquam cum lana cocci-
nea, & hyssopo, & asperfit libros, & popu-
lum universum, Ac dixit illis; Hic est san- 20
guis testamenti illius quod injunctum est à
Deo. Quinetiam tabernaculum & omnia 21
vasa ministerii ex eo sanguine asperfit:
Quandoquidem omnia per sanguinem pur- 22
gantur in Lege, & sine effusione sanguinis
non fit remissio. Necesse est enim ut illa quæ 23
sunt exemplaria cœlestium, hisce rebus puri-
ficentur: ipsa verò cœlestia, sacrificiis quæ
istis sint præstantiora.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወወስተ : ውስጢትሰ : ምዕረ : በበዓመት : ደበውኢ : ሊቀ : ካህናት : ባሕቲቱ : ምስለ : ደ
8 ም : ዘይሠውዕ : በእንተ : ርእሱ : ወበበደነ : ሕዝብ : በእንተ : ኀጢአቶሙ፡=፡ ከመዝ:
ለዘዘ : መንፈስ : እንዘ : ዒደሃ : ሊተዐወቀት : ፍኖቶሙ : ለቅዱሳን : በቀደሚት : ደብተ
9 ራ::=፡ ፀበእቱ : ለውኅቱ : ወለሥዋለ : ወነገረ : ኮነት : ለዮም : ዘከመ : ያበውሉ: ቍኋ
10 ርባኖ : ወመለዋቀዕቲሁ : ወስእኑ : ገቢረ : መለዋዕቶ : ዘበሕጉ፡=፡ ዘእንበለ : ደእሙ :
በመባልዕት : ወበዘይሰትዩ : ወጎመቅታተ : ዘዘዚለሁ : ሕገ : ዘለጋ : እስከ : ለመ :
ይትራታዕ : ተሰርዐ::=፡

In illud autem, quod interius, semel quotannis ingrediebatur princeps sacerdotum 7
solus cum sanguine, quem offerebat pro seipso, & pro populo, scilicet *pro pecca-*
tis eorum: Hoc modo significavit Spiritus, adhuc non manifestam fuisse Sancto- 8
rum viam, sub priore tabernaculo. Sed constitutio, & exemplar, & prædi- 9
catio erat pro tali tempore, in quo *offerebant dona & oblationes, quæ non pote-*
rant perficere oblationes illius, qui sub lege illa fuit. *Sed tantùm in cibis &* 10
potionibus, & cujuslibet generis *ablutionibus* sub *lege carnali, donec quod corri-*
gendum erat, constitueretur.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

7 In secundo autem semel in anno solus pontifex, non sine sanguine, quem
8 offert pro sua & populi ignorantia: Hoc significante Spiritu sancto, nondùm propalatam esse Sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente sta-
9 tum. Quæ parabola est temporis instantis: juxta quam munera, & hostiæ offeruntur, quæ non possunt juxta conscientiam perfectum facere servientem,
10 solummodò in cibis, & in potibus, Et variis baptismatibus, & justitiis
11 carnis usque ad tempus correctionis impositis. Christus autem assistens pontifex futurorum bonorum, per amplius & perfectius tabernaculum non manu-
12 factum, id est, non hujus creationis; Neque per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed per proprium sanguinem, introivit semel in Sancta, æternâ
13 redemptione inventâ. Si enim sanguis hircorum & taurorum, & cinis vitulæ
14 aspersus, inquinatos sanctificat ad emundationem carnis: Quantò magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi? Et ideò novi Testamenti mediator est; ut morte intercedente, in redemptionem earum prævaricationum, quæ erant sub priori testa- 15
mento, repromissionem accipiant, qui vocati sunt æternæ hæreditatis. Ubi 16
enim testamentum est, mors necesse est intercedat testatoris. Testamentum 17
enim in mortuis confirmatum est: alioquin nondum valet, dum vivit qui te- 18
status est. Undè nec primum quidem sine sanguine dedicatum est. Lecto 19
enim omni mandato legis à Moyse universo populo, accipiens sanguinem vitulorum & hircorum, cum aqua, & lana coccinea, & hyssopo, ipsum quoque librum, & omnem populum aspersit, Dicens; Hic sanguis testa- 20
menti, quod mandavit ad vos Deus. Etiam tabernaculum & omnia vasa 21
ministerii sanguine similiter aspersit. Et omnia penè in sanguine secundùm 22
legem mundantur: & sine sanguinis effusione non fit remissio. Necesse est 23
ergò exemplaria quidem cœlestium his mundari: ipsa autem cœlestia melioribus hostiis quàm istis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * فَامَّا الْخِبَآءُ الثَّانِيْ فَكَانَ يَدْخُلُ اِلَيْهِ رَئِيْسُ الْكَهَنَةِ وَحْدَهُ مَرَّةً فِي السَّنَةِ * لَيْسَ بِغَيْرِ الدَّمِ
الَّذِيْ كَانَ يُقَرِّبُهُ عَنْ ذَاتِهِ وَعَنْ جَهَالَاتِ الشَّعْبِ اَيْضًا * مُشِيْرًا بِذٰلِكَ اِلَى الْقُدْسِ مِنَ الْجُمْعَةِ الْاُوْلٰى *
8 * فَهٰذَا دَلَّ بِهِ رُوْحُ الْقُدْسِ اَنَّ طَرِيْقَ الْقُدْسِيْنَ لَمْ تَكُنْ وَقْتَئِذٍ اُظْهِرَتْ * اِذِ الْخِبَآءُ
الْاَوَّلُ كَانَ لَهُ وُقُوْفٌ اَيْضًا * الَّذِيْ كَانَ مِثَالًا لِلْوَقْتِ الْحَاضِرِ * الَّذِيْ فِيْهِ يُقَرَّبُ قَرَابِيْنُ
9 وَذَبَائِحُ لَا يُمْكِنُهَا اَنْ تُكَمِّلَ مَنْ يَخْدُمُهَا فِيْ وَهْمِ مَعْرِفَتِهِ * مَوْضُوْعَةٌ فِيْ اَطْعِمَةٍ وَاَشْرِبَةٍ
10 وَمَعْمُوْدِيَّاتٍ مُخْتَلِفَةٍ * وَفَرَائِضِ الْبَشَرِ فَقَطْ اِلَى وَقْتِ التَّقْوِيْمِ * * اِنْتَقِلِ * اَلْاَحَدُ الْخَامِسُ
مِنَ الصَّوْمِ * * فَلَمَّا وَرَدَ الْمَسِيْحُ رَئِيْسُ كَهَنَةِ الْخَيْرَاتِ الْمُسْتَقْبَلَةِ بِالْخِبَآءِ الْاَعْظَمِ
11 وَالْكَامِلِ جِدًّا الْغَيْرِ مَصْنُوْعٍ بِيَدٍ * اَيْ لَيْسَ هُوَ بِهٰذِهِ الْبَرِيَّةِ * وَلَا بِدَمِ الْتُيُوْسِ وَالْعُجُوْلِ *
12 بَلْ بِدَمِهِ دَخَلَ دَفْعَةً وَاحِدَةً اِلَى الْمَقَادِسِ * فَوَجَدَ فِدَآءً مُؤَبَّدًا * لِاَنَّهُ اِنْ يَكُنْ دَمُ الْتُيُوْسِ
13 وَالْعُجُوْلِ وَرَمَادُ الْعِجْلَةِ اِذَا نُضِحَتْ عَلَى الْمُجْسِيْنَ يُقَدِّسُهُمْ لِتَطْهِيْرِ الْبَشَرِ * فَكَمْ
14 اَوْلٰى بِذٰلِكَ دَمُ الْمَسِيْحِ الَّذِيْ بِالرُّوْحِ الْاَبَدِيِّ قَرَّبَ ذَاتَهُ لِلّٰهِ بِلَا مَعَابٍ * اَنْ يُطَهِّرَ
بَصِيْرَتَكُمْ مِنَ الْاَعْمَالِ الْمَائِتَةِ لِتَعْبُدُوْا الْاٰهًا حَيًّا * تَمَّ * * اِبْتَدِيْ بَقِيَّةَ قِرَاءَةِ الْتَّلْتَا *
15 * فَمِنْ اَجْلِ هٰذَا الْمَسِيْحُ هُوَ وَاسِطَةُ الْعَهْدِ الْجَدِيْدِ * كَيْ اِذَا صَارَ الْمَوْتُ اِفْتِدَآءً مِنَ الْمَعَاصِيْ فِي
الْعَهْدِ الْاَوَّلِ * يَأْخُذَ الْمَدْعُوْنَ مَوْعِدَ الْمِيْرَاثِ الْاَبَدِيِّ * * لِاَنَّ حَيْثُ مَا عَهْدٌ تُوْصِيَةٌ * يَجِبُ
16 بِالضَّرُوْرَةِ عَلَى الْمُوْصِيْ مَوْتًا * لِاَنَّ عَهْدَ الْوَصِيَّةِ لِلْمَوْتِيْ يَحِقُّ * وَاِلَّا فَلَمْ يَكُنْ لَهَا قُوَّةٌ مَا دَامَ
17 الْمُوْصِيْ حَيًّا * فَمِنْ هٰهُنَا وَلَا الْعَهْدُ الْاَوَّلُ جُدِّدَ بِغَيْرِ دَمٍ * * لِاَنَّ مُوْسِيْ اِذْ خَاطَبَ الشَّعْبَ
18 19 بِكَافَّةِ الْوَصِيَّةِ الْمُخَصَّصَةِ بِالشَّرِيْعَةِ * اَخَذَ دَمَ الْعُجُوْلِ مَعَ مَآءٍ وَصُوْفٍ قِرْمِزِيٍّ وَزُوْفَا *
فَنَضَحَ عَلَى الْمُصْحَفِ نَفْسِهِ * وَعَلَى جَمَاعَةِ الشَّعْبِ * قَائِلًا * هٰذَا هُوَ دَمُ الْعَهْدِ الَّذِيْ
20 21 22 وَصَّاكُمُ اللّٰهُ بِهِ * وَنَضَحَ عَلَى الْخِبَآءِ وَاٰلَاتِ الْخِدْمَةِ كُلِّهَا بِالدَّمِ * كَذٰلِكَ وَكُلُّ الْاَشْيَآءِ اِلَّا قَلِيْلًا
23 بِالدَّمِ يُطَهَّرُ عَلَى مَا يُلَائِمُ الشَّرِيْعَةَ * وَحَلُّوا مِنْ اِرَاقَةِ دَمٍ مَا يَصِيْرُ صَفْحٌ * فَالضَّرُوْرِيُّ اِذًا اَنْ
تَطَهَّرَ مِثَالَاتُ الْاَشْيَآءِ الَّتِيْ فِي السَّمَاوَاتِ بِهٰذِهِ * فَاَمَّا السَّمَاوِيَّاتُ ذَوَاتُ الْعَهْدِ الْجَدِيْدِ فَتُطَهَّرُ
بِضَحَايَا اَفْضَلَ مِنْ هٰذِهِ قَدْرًا * تَمَّ *

Tabernaculum verò secundum, solus princeps sacerdotum semel quotannis ingrediebatur, non sine sanguine quem offerebat pro se & pro delictis populi. Finis. 7

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ.

Hoc igitur innuit Spiritus sanctus, quòd via sanctorum nondum patefacta esset eo tempore quo tabernaculum primum adhuc subsistentiam habebat. Quod erat exemplar pro tempore præsenti, quo offeruntur sacrificia & victimæ quæ nequeunt perfectum mente conscientiæ reddere eum qui ipsis inservit, Collocatæ in cibis & potionibus, diversisque ablutionibus, ac ritibus carnalibus duntaxat, usque ad tempus correctionis. 8 9 10

Omitte. Dominicâ quintâ Jejunii.

Cùm autem advenisset Christus pontifex bonorum quæ sperantur, per maximum & perfectissimum tabernaculum non manu factum, quod nimirum non est in hac creatura, Neque per sanguinem hircorum & vitulorum, sed per proprium sanguinem introivit semel in Sancta, & invenit redemptionem æternam. Si enim sanguis taurorum & hircorum; & cinis vitulæ, asperga super inquinatos, sanctificant cos ad purgationem carnis: Quantò excellentiùs sanguis Christi qui per Spiritum æternum obtulit semetipsum Deo sine culpa, expurgabit conscientiam vestram ab operibus mortuis, ut adoretis Deum vivum? Finis. 11 12 13 14

Resume reliquam lectionem feriæ tertiæ.

Ad hoc igitur Christus est mediator fœderis novi, ut interveniente morte in redemptionem à contumaciis in priore fœdere commissis, *accipiant vocati promissionem hæreditatis æternæ. Nam ubi est fœdus testamenti, infert necessariò mortem testatori. Fœdus enim testamenti, mortuis est legitimum: alioquin non habet vim quandiu testator vivit. Atque hinc est ut ne priùs quidem testamentum dedicatum fuerit sine sanguine. Moses enim quum recitâsset populo omne præceptum expressum in lege, sumpto sanguine vitulorum, cum aqua & lana coccineâ & hyssopo, eo aspersit librum ipsum, totumque populum, Dicens; Hic est sanguis testamenti quod præcepit vobis Deus. Asperfit etiam tabernaculum, & omnia vasa ministerii, sanguine. Atque ita res omnes, præter paucas, sanguine purificantur, prout competit legi: & absque sanguinis effusione non fit remissio. Necesse est igitur ut exemplaria rerum quæ sunt in Cœlis, hisce purificentur: at verò cœlestia novi testamenti, purificantur victimis quæ sunt præstantioris quàm istæ dignitatis.* Finis. 15 16 17 18 19 20 21 22 23

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወክርስቶስ : ካዊና ፡ ሊቀ : ካህናት : ለእንተ : ትመጽእ : ሠናይት : ውስተ : እንተ : ተዐቢ፡
ወትሜይሰ ፡ ደብተራ ፡ እንተ : ሊገብራ ፡ እደ : ሰብእ : ወሊኮነት : በውስተዝ : ዓለመ ፡ ፡ ።
12 ወለኮ ፡ ። በደመ ፡ ለሀይ : ወጣሊ : ዘትትነዛሕ : በደመ : ዚአሁ : ቦአ : በመዕር : ውስተ :
13 ቅድስት : ዘለዓለመ ፡ መድኅኒት : ረኪቦ ፡ ። ሶበ : ደመ : ለሀይ : ወደመ ፡ ጣሊ ፡ ወከዕ
14 ሴ ፡ እጕልት : ያነጽሕ : እመሓጢአት፡ ወይቁድሶ፡ ለእለ : ረኵሱ : ለሥጋሆ፡ ። ። እ
ፎ ፡ እንከ : ፈድፋደ : ደሙ : ለክርስቶስ : ዘሠዐ : ርእሶ : በመንፈስ : እግዚአብሔር : እን
ዘ : ለልቦ : ነሠረ : ያነጽሐክሙ : እመግብረ : ሓጢአት : ከመ : ታምልኩሞ : ለእግዚአብ
15 ሔር : ሕያው ፡ ። ። ወበእንተዝ : ለሐደስ : ሠርዓት : ሊየሱስ : ሓረዩ : ኮነ : ወከመ፡ ጥ
ዒሞ ፡ ሞተ : ያድኅኖሙ : ለእለ : ስሕቱ : በቀደሚ : ሠርዓት : እለ : ሎሙ : ለሰፈወ : ወ
16 ጸውዖሙ : ውስተ : ርስቱ : ዘለዓለም ፡ ። ። ኀበ : ሀሎ : ሠርዓት : ግብር : ይመጽእ : ሞ
17 ት : ለዕለ : ዘሠርዐ ። ። ሠርዓትሰ : ለዘይመውት : ጽንዕት : ይእቲ : እስመ : ሊትበቍሉ
18 ዕ : ለመ : ሕያው : ውእቱ : ዘሠርዐ ፡ ። ። ኀማሁ : ቀደሚት : ዘለንበለ : ደመስ : ሊተሐ
19 ደሰት፡ ። ። ወኀረሮ : ሙሴ : ኵሉ : ትእዛዘ : ለሪት : ለኵሉ : ሕዝብ : ደነሠአ : ደመ :
ለሀይ : ወደመ : ጦሊ : ምስለ : ማይ : ወፐፕረለይ : ወቍጽለ : ሆስጴ : ወደነዝሓ : መጽ
20 ሐፉ : ለሪት : ወኵሉ : ሕዝበ ፡ ። ። ወይቤሎሙ : ዝውእቱ : ደመ : ዘለዘዘክሙ፡ ። ። ወ
21 ያነጽሕ : ደብተራሂ : ወኵሉ : ንዋየ : ግበሪሆሙ፡ ። ። ወይረሲ : ኀመ : ዘበደመ : ይነጽሕ፡
22 ኵሉ : በሕገ : ለሪት ። ። ወዘእንበለ : ይትነዛሕ : ደመ : ሊይሰረይ ፡ ። ። ግብር : እንከ : ለ
23 ዝጡሂ : ዘበሰማያት : ዝውእቱ : ደመ : ያነጽሑ : ሎቱኒ : እንዘ : ውእቱ : ዘበሰማያት : ይ
ሜይሰ : መ፣ሠየዕተ : እመዝ፡ ። ። ።

Christus autem factus princeps pontificum futurorum bonorum, per majus & præstantius tabernaculum, non manu hominis factum, neque quod fuit ex hoc mundo; Neque per sanguinem taurorum, & hircorum cujus facta erat asperfio, sed per sanguinem proprium ingressus est semel in Sanctuarium, æternam redemptionem nactus. Si sanguis taurorum, & sanguis hircorum, & cinis juvencæ mundat à peccatis, & sanctificat eos, quorum inquinantur corpora: Quantò igitur magis sanguis Christi, qui obtulit seipsum per Spiritum Deo absque macula, purgabit vos ab operibus peccati, ut colatis Deum vivum? Et propterea Jesus factus est electus Novi Testamenti; qui, quasi gustatâ morte, liberavit prævaricatores sub priori Testamento, quibus facta est promissio, & vocavit eos in æternam hæreditatem. Ubi Testamentum est, mors interveniat necesse est Testatoris. Testamentum enim in mortuis ratum est: quia non prodest quum vivit Testator. Adeò ut ne priùs sine sanguine dedicatum fuit. Quum enim exposuisset Moses omne præceptum legis universo populo, sumpto sanguine taurorum, & sanguine hircorum, cum aquâ, & lana coccineâ, & foliis hissopi, aspersit librum legis, & totum populum: Et dixit illis; Hic est sanguis, quem mandavit vobis Deus. Et aspergebat Tabernaculum, & omnia vasa ministerii eorum. Et constituit hoc ut sanguine purificarentur omnia juxta præceptum legis: & absque conspersione sanguinis non est remissio. Necesse est igitur, illud exemplar *eorum quæ in cœlis sunt, quod ille sanguis purificaret sibi, dum ipsa cœlestia potiorem habeant præ illo victimam.* 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23

Digitized by Google

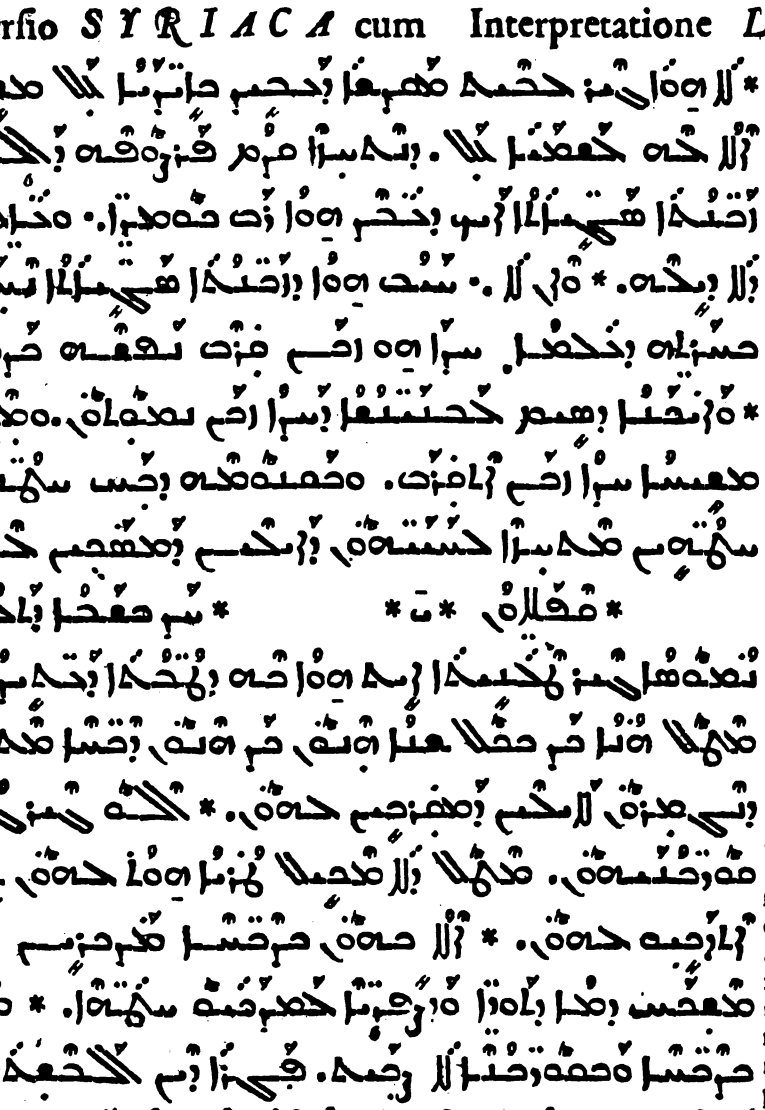
Non enim in manufacta Sancta introivit *Christus*, exemplaria verorum,
24 Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα (π) ἅγια εἰσῆλθεν ὁ Χριστὸς, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν,
sed in ipsum cœlum, nunc *apparere* vultui Dei pro nobis:
ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν·
Neque ut sæpè offerat semetipsum,
25 Οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς
Sancta per singulos annos in sanguine alieno: (Alioquin oportebat eum frequenter
26 τὰ ἅγια καθ' ἑνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ· (Ἐπεὶ ὤφειλεν αὐτὸν πολλάκις
pati à constitutione mundi:) nunc autem semel in consummatione seculorum, ad
παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου·) (ρ) νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς
destitutionem peccati, per hostiam suam apparuit. Et quemadmodùm statu-
27 ἀθέτησιν (σ) ἁμαρτίας, διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται). Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκει-
tum est hominibus semel mori, post autem hoc, judicium: Sic
28 ται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις· (τ) Οὕτως
Christus semel oblatus, ad multorum *tollere* peccata, *ex* secundo sine
ὁ Χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς, εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς
peccato *videbitur*, se expectantibus, in salutem.
ἁμαρτίας ὀφθήσεται, τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις, εἰς (υ) σωτηρίαν.

CAP. X. ι'.

Umbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem
1 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα
rerum, per singulos annos eisdem ipsis hostiis quas offerunt *in as-*
τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς (α) θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ δι-
siduum, nunquam potest accedentes *perficere*. Alioquin *non utique* cessassent
2 πανὲς, οὐδέποτε δύνασθαι πρὸ προσφερόμενοι τελεῖσθαι. Διὰ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο
oblatæ, *propter* nullam *habere* ultrà conscientiam *peccatorum*, cultores
προσφερόμενοι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν, τοὺς λατρεύοντας
semel *mundatos*: Sed in ipsis *recommemoratio* peccatorum per singulos annos.
3 ἅπαξ (β) κεκαθαρμένους· Ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν καθ' ἑνιαυτόν.
Impossibile enim, *sanguinem* taurorum & hircorum *auferre* peccata. Ideò ingrediens
ΙΓ' Ἀδύνατον γὰρ, αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. Διὸ εἰσερχόμενος 4
in mundum, dicit; Hostiam & oblationem *non voluisti*, corpus autem aptâsti 5
εἰς τὸν κόσμον, λέγει, Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω
mihi: Holocautomata & pro peccato non *approbâsti*. Tunc dixi; Ecce
μοι· Ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ (γ) εὐδόκησας. Τότε εἶπον, Ἰδοὺ 6
venio, (in capite libri scriptum est de me,) *ad faciendum*, Deus, voluntatem 7
ἥκω, (ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπταί περὶ ἐμοῦ,) τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά
tuam. Superiùs dicens; Quia *hostiam*, & *oblationem*, & holocautomata, &
σου. Ἀνώτερον λέγων, Ὅτι (δ) θυσίαν, καὶ προσφορὰν, καὶ ὁλοκαυτώματα, καὶ 8
pro peccato noluisti, nec *approbâsti*, (quæ secundùm legem offeruntur:)
περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ (ε) εὐδόκησας, (αἵτινες κατὰ τὸν νόμον προσφέρονται·)
Tunc *dixit*; Ecce venio, *ad faciendum*, Deus, voluntatem tuam: aufert
Τότε εἴρηκεν, Ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου· ἀναιρεῖ 9
primum, ut *secundum* statuat. In quâ voluntate sanctificati sumus,
τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. Ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι (ζ) ἐσμὲν, 10
per oblationem corporis Jesu Christi semel. Et omnis quidem
διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος (η) τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ. Καὶ πᾶς μὲν 11
sacerdos *astat* quotidiè ministrans, & easdem sæpè offerens hos-
(θ) ἱερεὺς ἕστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυ-
sias, quæ nunquam possunt auferre peccata. Hic autem unam pro
σίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας. (ι) Αὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ 12
peccatis offerens hostiam, in sempiternum *sedit* in dextera Dei:
ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν, εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν (κ) ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ·
Reliquùm expectans, donec ponantur inimici ejus scabellum pedum ejus.
Τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος, ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. 13
Unâ enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos. Contestatur
Μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους. Μαρτυρεῖ 14
autem *nobis* & Spiritus sanctus. *Postquàm enim prædixisse*; 15
δὲ ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. μετὰ γὰρ τὸ (λ) προειρηκέναι,

MS. A. (π) εἰσῆλθεν ἅγια Χριστὸς, (ρ) νυνὶ (σ) τῆς ἁμαρτίας, (τ) Οὕτως καὶ ὁ (υ) Σωτὴρ διὰ πίστεως. Σκιὰν ΚΕΦ. ι'. MS. A. (α) θυσίαις προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς, αἱ δύνα-
ται (β) κεκαθαρισμένους· (γ) εὐδόκησας· (δ) θυσίας, καὶ προσφορὰς, (ε) εὐδ·····, (αἵτινες κατὰ νόμον (ζ) ἁγιάζομεν, διὰ (η) Ἰησοῦ (θ) ἀρχιερεὺς (ι) Οὗτος (κ) ὃν δεξιῶν (λ) εἰρηκέναι,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Non enim in Sanctuarium manufactum in- 24
gressus est Christus, quod est similitudo veri illius, sed in ipsum cœlum introivit, ut appareat ante faciem Dei pro nobis. Non 25
quidem ut offerat semetipsum pluries, ut faciebat summus sacerdos qui introibat quolibet anno in Sanctuarium per sanguinem haud proprium. Alioquin debebat sæpiùs 26
pati ab initio mundi: nunc autem in fine mundi semel obtulit seipsum per immolationem suiipsius, ut aboleret peccatum. Et 27
quemadmodum statutum est hominibus ut semel moriantur, post verò mortem ipsorum, judicium: Sic & Christus semel oblatus 28
est, & in seipso immolavit peccata multorum: secundò autem sine peccatis apparebit ad salutem eorum qui ipsum præstolantur.

CAP. X.

Dominicâ III. post Resurrectionem. 12.

Siquidem in Lege erat umbra bonorum 1
futurorum, non ipsamet substantia earum rerum: idcircò etsi quolibet anno illa ipsa sacrificia offerrentur, nunquam potuerunt perficere eos qui ipsa offerebant. Si enim 2
perfeciſſent, jamdiu sanè cessâssent ab oblationibus suis, quoniam haud exagitâsset imposterùm conscientia sua peccatis, eos qui semel purificati fuissent. Verùm in ipsis sa- 3
crificiis commemorant peccata sua quolibet anno. Nam impossibile est sanguinem tauro- 4
rum & hircorum purgare peccata. Quapro- 5
pter quum introit in mundum, dixit; Victimas & oblationes noluisti, corpore autem induisti me. Et holocautomata quæ *fiunt* 6
pro peccatis, non postulâsti. Tunc dixi, Ecce 7
ego venio, quia in capite librorum scriptum est de me, Ut faciam voluntatem tuam, ô Deus. Superiùs dixerat; Sacrificia & oblatio- 8
nes, & combusta integra quæ *fiunt* pro peccatis, noluisti, illa *nempe* quæ offerebantur in Lege. Et postea dixit, Ecce venio, ut fa- 9
ciam voluntatem tuam, Deus. In hoc obliterat primum, ut statuat secundum. Siquidem 10
in hac ipsius voluntate sanctificati sumus per unicam oblationem corporis Jesu Christi. Omnis enim summus sacerdos qui assistebat 11
& ministrabat quotidiè, eadem sacrificia offerebat quæ nunquam poterant purgare peccata. Hic verò unam victimam obtulit pro 12
peccatis, consedítque ad dexteram Dei in æternum. Et expectat deinceps usquedum 13
positi fuerint inimici ejus scabellum sub pedibus suis. Unâ enim oblatione perfecit eos 14
qui sanctificantur in ipso in æternum.

Nocte benedictionis aquarum. 13.

Cæterùm testis est nobis Spiritus sanctitatis, 15
quum dicit;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ወዘእኦ : ውስተ : ግብረ : እደ : ሰብእ : ቦለ : ሊየሱስ : ዘለርሌየ : ቅድሳት : ለጽድቅ : ዘ
እንበለ : በሰማይ ::ወይእዜሰ : ያስተርኢ : ቅድመ : ገጹ : ለእግዚእነ ብሔር : ዘበእንቲአነ ::=÷
25 ወለኦ : ከመ : ዘልፈ : ይሠዉ : ርእሶ : ከመ : ሊቀ : ካህናት : ውስተ : ቅድሰተ : ቅዱሳን : በ
26 በ : ዓመት : በደመ : በዕድ ::=÷ ወእመለኮስ : ብዙኅ : እመተቀትለ : እመፍጥረተ : ዓለመ ::
ወይእዜሰ : መዕረ : በኅለቀተ : ዓለመ : ከመ : ይስዓር : ለኃጢኣት : እስተርአየ : ዝመሠዋ
27 ዕቱ ::=÷ ወበከመ : ፀኑኅ : ለሰብእ : መዕረ : መዊተ : ወእመድኅረዚሁ : ደይን ::=÷ ወከማ
28 ሁ : ክርስቶስኒ : መዕረ : ሣዐ : ርእሶ : ከመ : ይኅድግ : ለብዙኃን ::ወደግመሰ : ዘእንበለ :
ኃጢኣት : ያስተርእዮሙ : ለእለ : ይሴፈውዎ : ያሐይዎሙ ::=÷

Nequaquam autem in sacrarium *manu hominis factum (quod veri Sanctuarii* 24
exemplar fuit) ingressus est Jesus: sed in ipsum *cœlum, & nunc conspicitur antè faciem Dei pro nobis: Et non ut semper offerat seipsum, sicut pontifex maxi-* 25
mus qui ingrediebatur *quolibet anno in Sanctum sanctorum cum sanguine alieno: Alioquì sæpiùs occideretur à creatione mundi: nunc autem semel sub consumma-* 26
tionem seculi, ut aboleret peccatum, comparet per *hanc oblationem sui. Et quem-* 27
admodum hominibus semel subeunda mors est, & post hoc judicium: Similiter 28
et iam Christus semel obtulit seipsum, ut multorum peccata *remitteret; & secundò absque peccato conspicietur iis qui illum expectant in salutem.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

24 Non enim in manufacta Sancta Jesus introivit, exemplaria verorum : sed in ipsum
25 cœlum, ut appareat nunc vultui Dei pro nobis : Neque ut sæpè offerat semet-
ipsum, quemadmodùm Pontifex intrat in Sancta per singulos annos in sanguine ali-
26 eno : Alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi : nunc autem
semel in consummatione seculorum, ad destitutionem peccati, per hostiam suam ap-
27 paruit. Et quemadmodùm statutum est hominibus semel mori, post hoc autem ju-
28 dicium : Sic & Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata ; se-
cundò sine peccato apparebit expectantibus se, in salutem.

CAP. X.

1 UMbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum ; per
singulos annos eisdem ipsis hostiis, quas offerunt indesinenter, nunquam potest acce-
2 dentes perfectos facere: Alioquin cessâssent offerri: ideò quòd nullam haberent ul-
3 trà conscientiam peccati, cultores semel mundati: Sed in ipsis commemoratio pec-
catorum per singulos annos fit. Impossibile enim est sanguine taurorum & hircorum 4
auferri peccata. Ideò ingrediens mundum dicit ; Hostiam & oblationem noluisti: 5
corpus autem aptâsti mihi : Holocautomata pro peccato non tibi placuerunt. Tunc 6
dixi; Ecce venio: in capite libri scriptum est de me; Ut faciam, Deus, voluntatem tuâ. 7
Superiùs dicens; Quia hostias, & oblationes, & holocautomata pro peccato noluisti, 8
nec placita sunt tibi, quæ secundùm legem offeruntur, Tunc dixi; Ecce venio, ut fa- 9
ciam, Deus, voluntatem tuam : aufert primum, ut sequens statuat. In qua voluntate 10
sanctificati sumus per oblationem corporis Jesu Christi semel. Et omnis quidem sa- 11
cerdos præstò est quotidiè ministrans, & easdem sæpè offerens hostias, quæ nun-
quam possunt auferre peccata : Hic autem unam pro peccatis offerens hostiam, in 12
sempiternum sedet in dextra Dei, De cætero expectans donec ponantur inimici 13
ejus scabellum pedum ejus. Unâ enim oblatione, consummavit in sempiternum 14
sanctificatos. Contestatur autem nos & Spiritus sanctus. Postquàm enim dixit ; 15

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Sabbatho quinto Jejunii.

24 * اَلسَّبْتُ اَلْخَامِسُ مِنَ اَلصَّوْمِ * لِأَنَّ اَلْمَسِيحَ مَا دَخَلَ اِلَى اَلْمَقَادِسِ اَلْمَعْمُولَةِ بِالْأَيَادِي

Christus enim non est ingressus in Sanctuaria manibus extructa, verorum Sanctuariorum exemplaria : sed cœlum ipsum ingressus est, ut appareat nunc in conspectu Dei pro nobis. Non ut semet-ipsum offerat multis vicibus, ut ingreditur princeps sacerdotum in Sanctuaria singulis annis cum sanguine alieno : (Alioquin necessarium fuisset sæpè illum pati ab orbe condito) sed nunc in fine seculorum semel quidem apparuit per suiipsius victimam, ad obliterandum sedandúmque peccatum. Et quemadmodum destinatum est hominibus semel mori, posteà verò judicium : Ita & Christus semel oblatus est, ut offerret peccata multorum, & secundò apparebit sine peccato iis qui ipsum ad salutem expectant. Finis.

25 أَسْبَاهِ اَلْمَقَادِسِ اَلْحَقِيقِيَّةِ * لَكِنَّهُ دَخَلَ اِلَى اَلسَّمَاءِ نَفْسِهَا لِيَظْهَرَ اَلْآنَ لِوَجْهِ اَللهِ مِنْ أَجْلِنَا * لَا
لِكَيْ يَقْرِبَ ذَاتَهُ دَفَعَاتٍ كَثِيرَةً * كَمَا يَدْخُلُ رَئِيسُ اَلْكَهَنَةِ اِلَى اَلْمَقَادِسِ فِي كُلِّ سَنَةٍ بِدَمٍ أَجْنَبِيٍّ *
26 * وَإِلَّا فَقَدْ كَانَ يَحْتَاجُ أَنْ يَتَأَلَّمَ مُنْذُ اِبْتِدَاءِ اَلْعَالَمِ مِرَارًا كَثِيرَةً * فَالْآنَ اِنَّمَا ظَهَرَ دَفْعَةً وَاحِدَةً
27 عِنْدَ اِنْقِضَاءِ اَلدُّهُورِ بِذَبِيحَتِهِ لِمَحْقِ اَلْخَطِيَّةِ وَإِعْدَامِهَا * وَكَمَا أَنَّ مُعَدٌّ لِلنَّاسِ أَنْ يَمُوتُوا دَفْعَةً
28 وَاحِدَةً * وَبَعْدَ هٰذَا اَلدَّيْنُونَةُ * كَذٰلِكَ وَالْمَسِيحُ قُرِّبَ دَفْعَةً وَاحِدَةً لِيُقَدِّمَ خَطَايَا كَثِيرِينَ *
وَسَيَظْهَرُ ثَانِيَةً بِلَا خَطِيَّةٍ لِلَّذِينَ يَنْتَظِرُونَهُ خَلَاصًا * ثُمَّ *

* اَلْفَصْلُ اَلْعَاشِرُ *

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ.

1 * قِرَاءَةُ اَلْأَرْبِعَا مِنَ اَلْجُمُعَةِ اَلثَّلَاثِينَ * لِأَنَّ اَلسَّرِيعَةَ فِيهَا ظِلُّ اَلْخَيْرَاتِ اَلْعَتِيدَةِ

Amlex, in qua continetur *umbra futurorum bonorum quæ expectantur, non ipsa rerum imago: per easdem illas hostias quas offerebant singulis annis ad tempus indeficiens, non potuit unquam perfectos reddere accedentes ad se. Alioqui nónne desiissent offerre? quoniam si ministri ejus fuissent semel purificati, nullam haberent mentionem commemorationis peccatorum. Atqui in ipsa fit repetitio memoriæ peccatorum singulis annis. Sanguis enim taurorum & hircorum non potest auferre peccata. Et iccircò ingrediens in mundum dicit; Victimam & oblationem noluisti, corpus autem acquisisti mihi. Penitus cremata, & quæ pro peccatis* offeruntur, *non comprobásti: Tunc dixi; Ecce venio, cùm scriptum sit de me in capite libri ut faciam, Deus, voluntatem tuam. Cùmque id superiùs retulisset, dicens; Victimam, & sacrificium, penitúsque cremata, & quæ pro peccatis, juxta ritum legis oblata, noluisti neque comprobásti: Tunc subdidit, Ecce venio ut faciam, Deus, voluntatem tuam: destruit primum, ut astruat secundum, Per quod nos ex ipsius voluntate sumus sanctificati: ut qui sanctificati sumus unâ vice per oblationem corporis Jesu Christi. Et omnis quidem sacerdos astat quotidiè ministrans, sæpiùs offerens easdem victimas quæ nunquam possunt amovere peccata. Hic verò oblatâ pro peccatis unâ victimâ, sedit ad dexteram Dei sessione cujus ævitas non deficiet: Quod superest, expectans ut ponantur inimici ipsius sub scabello pedum ejus. Unica enim oblatio perfectos reddidit sanctificatos in ævum infinitum. Testatur autem nobis Spiritus sanctus, nam postquàm dixit;*

2 اَلْمُنْطَبِعَةِ لَا صُوَرَ اَلْأُمُورِ نَفْسِهَا * بِتِلْكَ اَلذَّبَائِحِ أَنْفُسِهَا اَلَّتِي يُقَدِّمُونَهَا كُلَّ سَنَةٍ اِلَى مَا لَا يَعْبُرُ
مَدَاهُ * لَمْ تَقْتَدِرْ قَطُّ أَنْ تُتَمِّمَ اَلْمُتَقَدِّمِينَ اِلَيْهَا * وَإِلَّا أَمَا كَانَتْ قَدْ كَفَّتْ تَقْدِمَتُهَا * مِنْ أَجْلِ
3 أَنْ خُدَّامَهَا لَوْ قَدْ تَطَهَّرُوا دَفْعَةً * لَيْسَ لَهُمْ أَيْضًا وَلَا تَذْكَارٌ وَاحِدَةٌ مِنْ ذِكْرِ اَلْخَطَايَا *
4 * لَكِنْ فِيهَا تَذْكِيرُ ذِكْرِ اَلْخَطَايَا كُلَّ سَنَةٍ * لِأَنَّ دَمَ اَلثِّيرَانِ وَالتُّيُوسِ لَنْ يَسْتَطِيعَ أَنْ يَنْزِعَ
5 اَلْخَطَايَا * فَلِذٰلِكَ عِنْدَ دُخُولِهِ اِلَى اَلْعَالَمِ يَقُولُ * مَا أَرَدْتَ ذَبِيحَةً وَقُرْبَانًا وَأَهَّيْتَ لِي جِسْمًا * اَلْمُحْرَقَاتُ
6 بِجُمْلَتِهَا * وَاَلَّتِي عَنِ اَلْخَطَايَا مَا اِرْتَضَيْتَ بِهَا * حِينَئِذٍ قُلْتُ هَا أَنَذَا آتِي * إِذْ قَدْ كُتِبَ عَنِّي
7 فِي رَأْسِ اَلْمُصْحَفِ أَنْ أَعْمَلَ اَللّٰهُمَّ مَشِيئَتَكَ * وَلَمَّا ذَكَرَ فَوْقُ هٰذَا قَائِلًا * أَنَّ اَلذَّبِيحَةَ وَالْقُرْبَانَ 8
وَالْمُحْرَقَاتِ بِجُمْلَتِهَا * وَاَلَّتِي عَنِ اَلْخَطَايَا اَلَّتِي قُدِّمَتْ بِمُقْتَضَى اَلشَّرِيعَةِ * مَا أَرَدْتَهَا وَلَا اِرْتَضَيْتَ بِهَا *
9 * حِينَئِذٍ قَالَ هَا أَنَذَا آتِي لِأَعْمَلَ اَللّٰهُمَّ مَشِيئَتَكَ * يَقْتَلِعُ اَلْأَوَّلَ * لِيُقِيمَ اَلثَّانِيَ * اَلَّذِي بِهِ نَحْنُ 10
مَشِيئَتُهُ مُقَدَّسُونَ * اَلَّذِينَ قُدِّسْنَا فِي دَفْعَةٍ وَاحِدَةٍ بِقُرْبَانِ جَسَدِ يَسُوعَ اَلْمَسِيحِ * وَكُلُّ كَاهِنٍ قَدْ 11
وَقَفَ كُلَّ يَوْمٍ خَادِمًا * يُقَدِّمُ مِرَارًا كَثِيرَةً هٰذِهِ اَلذَّبَائِحَ * اَلَّتِي لَنْ تَسْتَطِيعَ قَطُّ أَنْ تُزِيلَ اَلْخَطَايَا *
12 * فَأَمَّا هٰذَا إِذْ قَرَّبَ عَنِ اَلْخَطَايَا ذَبِيحَةً وَاحِدَةً * جَلَسَ فِي يَمِينِ اَللهِ جُلُوسًا لَا يَعْبُرُ مَدَاهُ
13 * مُنْتَظِرًا فِيمَا بَعْدُ أَنْ تُوضَعَ أَعْدَاؤُهُ تَحْتَ مَوْطِئِ قَدَمَيْهِ * لِأَنَّ قُرْبَانًا وَاحِدًا
14 أَتَمَّ اَلْمُقَدَّسِينَ *
15 إِلَى مَا لَا يَعْبُرُ مَدَاهُ * وَيَشْهَدُ لَنَا رُوحُ اَلْقُدُسِ * لِأَنَّهُ بَعْدُ أَنْ قَالَ *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፤ እስመ፡ ጸለሎታ ፡ ይእቲ ፡ ሶሪት፡ ለእንተ ፡ ትመጽእ ፡ ሠናይት ፡ እንዘ ፡ ሊትክውት፡ ከሣ
ሁሰ ፡ ገቢሮተ ፡ መሠዋዕተ ፡ ዘያበውኡ፡ ዘዕለፈ ፡ ወሊይክል ፡ ግሙራ ፡ ፈጽሞ ፡ ለአለ ፡ ደበ
2 ውኡ፡=ፁ ወእመለኮሰ ፡ እመ ፡ ሊያዕረፈ ፡ እንዘ ፡ ይሠውዑ ፡ ወእስመ ፡ ይሠሪ ፡ ሱው፡ ኀ
3 ጢለቶው፡ ለአለ ፡ ይሠውዑ፡ ወያነጽሖው፡ በሶዕር፡=ፁ ወበው ፡ ዘይባብፈ፡ ተዝክረ ፡ ኀ
4 ጢለት ፡ በበዓመት፡=ፁ እስመ ፡ ሊይትክሀል ፡ ደመ ፡ ለህም ፡ ወጠሊ ፡ ይሕድግ ፡ ኀጢለ
5 ተ፡፡=ፁ ወለመሂ ፡ ይመጽእ ፡ ውስተ ፡ ዓለመ፡ ይቤ፡፡መሠዋዕተ ፡ ወቍሩበን ፡ ሊፈቀድኩ፡፡
6 ለሠጋከ ፡ ለእንጽሕ ፡ ሊተ፡፡=ፁ መሠዕት ፡ ዘበእንተ ፡ ኀጢለኮ ፡ ሊሠመርኩ፡፡=ፁ
7 ውእተ፡ ጊዜ፡ እቤ ፡ ነየ ፡ መጸእኩ፡፡ውስተ፡ ሩእሰ፡ መጽሐፍ፡ ተጽሕፈ ፡ በእንቲአየ፡፡ከመ፡
8 እግበር፡ ፈቃድከ ፡ ሠመርኩ፡ ለመለከየ፡፡=ፁ መልዕልቶ ፡ ይብል ፡ መሠዋዕተ ፡ ወቍሩበን ፡
9 ሊፈቀድኩ ፡ ዘበእንተ፡ ኀጢለት ፡ ሊሠመርኩ፡ ዘይሰውዑ፡ ዘበሕገ ፡ ሶሪት፡=ፁ ወእመዝ፡
10 ይቤ ፡ መጸእኩ ፡ ከመ፡ እግበር ፡ ፈቃደከ፡፡ይነሥት ፡ ቀደማየ ፡ ከመ ፡ ያቅመ ፡ ደሕሪየ፡=ፁ
11 ከመ፡ ንትቀደስ ፡ በፈቃዲ፡ በቍሩበን ፡ ለሢዐ፡ ሁሉ፡ ክርስቶስ፡ ለመዕር፡፡=ፁ ወኵሉ፡
ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ይቀውም ፡ ኵሉ ፡ ለሚረ ፡ ወይሠውዕ ፡ ከማሁ ፡ ክሙ ፡ ዘልፈ ፡ ይሠውዕ ፡
12 መሠዋዕቶ ፡ ለግሙራ ፡ ሊይክል ፡ እንጽሑ ፡ ኀጢለት፡፡=ፁ ወውእቱሰ ፡ ሶዕረ ፡ ሦዐ ፡ መ
13 ለመዋዕተ ፡ እንተ ፡ ለዘለፈ ፡ በእንተ ፡ ኀጢለት ፡ ወነበረ ፡ በየማነ ፡ እግዚአብሔር፡=ፁ ወይ
14 ፀንሕ ፡ እንከ ፡ እስከ ፡ ይገብሉ ፡ ጸለእቱ ፡ ታሕተ ፡ መኪይደ ፡ እገሪሁ፡፡=ፁ ለሐተ ፡ መ
15 ለመዋዕተ ፡ ገብረ ፡ እንተ ፡ ለግሙራ ፡ ለአለ ፡ ይትቁደሱ፡=ፁ ወሰማዕትነ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ፡
እመድኅረ ፡ ይቤ፡፡=ፁ

CAP. X.

Quia umbra lex erat futurorum bonorum, non erat ipsa forma: faciendo vi- 1
ctimas quas continenter offerebant, ideò non potuit omnino perficere offerentes. Ali- 2
qui desiissent offerentes eas: etiam quia condonaverat iis Deus peccata offeren-
tium, quos semel purificaverat: Et in illis sunt qui efficiunt commemoratio- 3
nem peccatorum quotannis. Quia non potest sanguis taurorum & hircorum re- 4
mittere peccata. Et cùm quidem ingrederetur in mundum, dicit; Sacrificiis & 5
oblationibus non indigeo: corpus tuum purificavit mihi: Holocaustis pro peccato 6
non sum oblectatus. Tunc dixi; Ecce venio: in capite libri scriptum est de 7
me: ut faciam voluntatem tuam, complacui Deus meus. Superiùs dixit; Vi- 8
ctimas & oblationes nolui, sacrificiis pro peccato, quæ secundùm præceptum legis
fiunt, non sum oblectatus. Et tunc dixit; Venio, ut faciam voluntatem tuam: 9
aholet quod prius mihi fuit, ut stabiliat quod mihi posterius. Quia sanctifica- 10
mur per voluntatem ejus in oblatione nostra corporis Jesu Christi semel peracta.
Et omnis princeps sacerdotum assistit quotidiè offerens, & ipsamet eadem conti- 11
nuò offert sacrificia, quæ omninò non possunt emundare peccata. Iste verò, semel 12
oblatâ in perpetuum victimâ pro peccatis, deindè consedit ad dextram Dei: Et 13
expectat insuper donec convertantur inimici ipsius sub scabello pedum ejus. Unâ 14
oblatione perfecit penitùs eos qui sanctificantur. Et testificatur nobis Spiritus 15
sanctus, postquam dixerat;

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΚΕΦ. ΙΓ'. ΙΔ'. ΙΕ'.

Hoc testamentum quod *paciscar* ad illos post dies illos, dicit
16 Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει
Dominus, *dans* leges meas in cordibus eorum, & in mentibus eorum super-
Κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ (μ) τὴν διανοίαν αὐτῶν ἐπι-
scribam eas: Et peccatorum *eorum*, & iniquitatum eorum non recordabor
17 γράψω αὐτούς· Καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ (ν) μνησθῶ
18 ampliùs. Ubi autē remissio horum, non jam oblatio pro peccato. Habentes itaque,
19 ἔτι. Ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκ ἔτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας. Ἔχοντες οὖν,
fratres, *libertatem* in *introitum* Sanctorum in sanguine Jesu, Quam initiavit
20 ἀδελφοί, παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, Ἣν ἐνεκαίνισεν
nobis viam *recentem* & viventem per velamen, id est, carnem suam,
ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστι, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,
21 Et sacerdotem magnum super domum Dei: Accedamus cum vero corde in
22 Καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ· Προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν
plenitudine fidei, aspersi corda à conscientia, mala: Et
πληροφορίᾳ πίστεως, (ξ) ῥεραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς· καὶ
abluti corpus aquâ mundâ, Teneamus confessionem spei indeclinabilem:
23 λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, Κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ·
(fidelis enim *pollicitus*,) Et consideremus *alii alios* in provocationem charitatis,
24 (πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος,) Καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης, ΙΔ'
& bonorum operum: Non deserentes collectionem nostram *ipsorum*, sicut *mos*
25 καὶ καλῶν ἔργων· Μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθώς ἔθος
quibusdam, sed *adhortantes*: & tantò magis quantò videritis appropinquantem
ποσὶν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν
diem. *Ultrò* enim peccantibus nobis post *accepisse* notitiam veritatis,
26 τὴν ἡμέραν. Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας,
non jam pro peccatis relinquitur hostia: Terribilis autem quædam expectatio judicii, &
27 οὐκ ἔτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία· Φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ
ignis æmulatio, *devorare futuri* adversarios. Irritam faciens quis legem
πυρὸς ζῆλος, ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. Ἀθετήσας τις νόμον
28 Moysi, *sine* miserationibus *in* duobus vel tribus testibus moritur: Quantò pu-
Μωσέως, χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει· Πόσῳ δοκεῖτε
29 tatis, *deteriore dignus judicabitur supplicio* filium Dei *conculcans*, & sanguinem te-
χείρονος ἀξιωθήσεται πιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθή-
stamenti *communem* ducens, in quo sanctificatus est, & *Spiritum* gratiæ *contumeliâ af-*
κης κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρί-
ficiens? Scimus enim *dicentem*; Mihi *ultio*, ego retribuam, *dicit Dominus*:
30 σας; Οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος· καὶ
& iterùm; Dominus judicabit populum suum. Horrendum, incidere in manus Dei
31 πάλιν, (σ) Κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ. Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ
viventis. Rememoramini autem pristinos dies, in quibus illuminati, *multum*
ΙΕ' ζῶντος. Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες, πολλὴν
32 certamen sustinuistis passionum. *Hoc* quidem, opprobriisque & tribulationib⁹ *in thea-*
ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων. Τοῦτο μὲν, ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεα-
33 *trum productis*: *hoc* autem, *communicantes* taliter conversantium effecti. Etenim
τριζόμενοι· τοῦτο δὲ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες. Καὶ γὰρ
34 *vinculis meis* compassi estis, & rapinam *subsistentium* vestrorum cum
τοῖς (ρ) δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ
gaudio suscepistis, cognoscentes habere in *vobismetipsis præstantiorem* substantiâ *in cœlis*, &
χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες (σ) ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς κρείττονα ὕπαρξιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ
manentem. Ne *abjicite* itaque *fiduciam* vestram, quæ habet remunerationem magnam.
μένουσαν. Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παῤῥησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει (τ) μισθαποδοσίαν μεγάλην.
35 *Patientiâ* enim *habetis opus*, ut voluntatem Dei facientes, reportetis promis-
Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε τὴν ἐπαγ-
36 sionem. Adhuc enim *parvum quantum quantum*, *veniens* veniet, & non tardabit.
γελίαν. Ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ.
37

MS. A. (μ) τὴν διάνοιαν (ν) μνησθήσομαι (ξ) ῥεραντισμένοι (ο) ἡγησάμενος, καὶ τὸ (σ) Κρεῖττον Κύριος (ρ) δεσμίοις συνεπαθήσατε, (σ) ἔχειν ἑαυτὸς κρείσσονα ὕπαρξιν καὶ μένουσ. (τ) μεγάλην μισθαποδοσίαν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Hoc est testamentum quod illis daturus sum 16
post dies illos, ait Dominus; Dabo leg m
meam in mentibus eorum, & in cordibus
ipsorum inscribam eam: Et iniquitatis ac 17
peccatorum eorum non recordabor in ipsos.
Ubi autem est remissio peccatorum, non 18
opus est oblatione quæ fiat pro peccatis.
Habemus igitur fratres mei, fiduciam in in- 19
troitu Sanctuarii per sanguinem Iesu, & vi-
am vitæ, Quam dedicavit nobis nunc per 20
velum januæ, id est, per carnem suam, Et 21
habemus summum Pontificem super domum
Dei. Accedamus ergò constanti corde, & 22
cum fiducia fidei, aspersi cordibus nostris, &
repurgati à conscientia mala, & abluto cor-
pore nostro aquis mundis. Et perseveremus 23
in confessione spei nostræ, neque vacillemus (fidelis enim est qui promisit nobis.)
Et spectemus alii alios, certantes charitate 24
& bonis operibus. Nec deseramus congre- 25
gationem nostram, sicuti mos est nonnullis;
sed adhortamini alter alterum quantò magis
videtis appropinquare diem illum.

De Baptismo. 14.

Si enim propriâ voluntate quis peccaverit 26
postquam acceperit notitiam veritatis, non
est ampliùs hostia quæ offeratur pro peccatis: Sed paratum est judicium formidabi- 27
le, & æmulatio ignis, qui devoraturus est inimicos. Si enim qui transgressus est legem 28
Mosis, juxta os duorum triúmve testium absque commiseratione moritur: Quantò 29
majus putatis supplicium capitale recipiet
qui conculcaverit Filium Dei, & reputaverit
sanguinem testamenti ipsius tanquam vilissimi libet hominis, per quod sanctificatus est; &
contumeliâ affecerit Spiritum gratiæ? Nos- 30
vimus eum qui dixit; Mea est ultio, & ego
rependam. Et iterùm, Judicabit Dominus
populum suum. Magna est formido incide- 31
re in manus Dei viventis. In memoriam 32
itaque revocate primos illos dies, in quibus
recepistis baptismum, & magnum certamen sustinuistis passionum cum opprobrio & oppressione. Et quum facti estis spectacula, 33
& consortes fuistis hominum qui talia pertulerunt. Et dolorem passi estis propter 34
eos qui erant vincti: & direptionem facultatum vestrarum cum gaudio sustinuistis,
quippe qui cognoscatis vos habere substantiam in cœlis præstantiorem, ac non præter-
euntem. Ne perdideritis igitur fiduciam 35
quam habetis, cui futura est multa merces.
Nam patientia requiritur vobis, ut exequa- 36
mini voluntatem Dei, & accipiatis promissum. Quoniam perpusillum est temporis, 37
modicum valdè, quo veniet ille qui venturus
est, neque tardabit.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Hoc est fœdus, quod sanctam iis post illos dies, dicit Dominus; Indam le- 16
gem meam cordibus eorum, & eorum mentibus eam inscribam, Et pecca- 17
torum eorum, atque iniquitatum eorum non recordabor amplius. Et ubi 18
ita illis remittitur, non est amplius oblatio pro peccato. Habentes fratres 19
nostri, gratiam adeundi in Sancta per sanguinem Jesu: Quia innovavit 20
nobis viam vitæ extemplò per velamentum, nempe carnem suam, Et ha- 21
bentes sacerdotem magnum apud Deum: Accedamus itaque cum vero cor- 22
de per constantem fidem, purgatis cordibus nostris, & purificatis nobis-
metipsis ab opere malo,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

16 Hoc autem testamentum, quod testabor ad illos post dies illos, dicit Dominus;
17 Dando leges meas in cordibus eorum, & in mentibus eorum superscribam eas:
18 Et peccatorum, & iniquitatum eorum jam non recordabor amplius. Ubi autem
19 horum remissio: jam non est oblatio pro peccato. Habentes itaque, fratres, fidu-
20 ciam in introitu Sanctorum in sanguine Christi, Quam initiavit nobis viam no-
21 vam, & viventem per velamen, id est, carnem suam, Et sacerdotem ma-
22 gnum super domum Dei: Accedamus cum vero corde in plenitudine fidei,
23 aspersi corda à conscientia mala, & abluti corpus aquâ mundâ, Teneamus spei
24 nostræ confessionem indeclinabilem, (fidelis enim est qui repromisit,) Et consi-
25 deremus invicèm in provocationem charitatis, & bonorum operum: Non de-
serentes collectionem nostram, sicut consuetudinis est quibusdam, sed consolan-
26 tes, & tantò magis quantò videritis appropinquantem diem. Voluntariè enim
peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, jam non relinquitur pro pec-
27 catis hostia, Terribilis autem quædam expectatio judicii, & ignis æmulatio, quæ
consumptura est adversarios. Irritam quis faciens legem Moysi, sine ulla misera- 28
tione duobus vel tribus testibus moritur: Quantò magis putatis deteriora me- 29
ri supplicia, qui filium Dei conculcaverit, & sanguinem testamenti polluti m duxe-
rit, in quo sanctificatus est, & Spiritui gratiæ contumeliam fecerit? Scimus enim 30
qui dixit; Mihi vindicta, & ego retribuam. Et iterùm; Quia judicabit Dominus
populum suum. Horrendum est incidere in manus Dei viventis. Rem m memi- 31
ni autem pristinos dies, in quibus illuminati, magnum certamen sustinu stis passio- 32
num: Et in altero quidem, opprobriis & tribulationibus spectaculum facti: in 33
altero autem, socii taliter conversantium effecti. Nam & vinctis compassi estis, 34
& rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere
meliorem & manentem substantiam. Nolite itaque amittere confidentiam ve- 35
stram, quæ magnam habet remunerationem. Patientia enim vobis necessaria est: 36
ut voluntatem Dei facientes, reportetis promissionem. Adhuc enim modicum ali- 37
quantulum, qui venturus est, veniet, & non tardabit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * هٰذَا هُوَ ٱلْعَهْدُ ٱلَّذِي أُعَاهِدُهُمْ بِهِ بَعْدَ تِلْكَ ٱلْأَيَّامِ * يَقُولُ ٱلرَّبُّ * أُعْطِيهِمْ سَرَائِرِي فِي قُلُوبِهِمْ
17 وَأَكْتُبُهَا فِي أَذْهَانِهِمْ * وَلَنْ أَذْكُرَ خَطَايَاهُمْ وَآثَامَهُمْ أَيْضًا * حَيْثُ ٱغْتِفَارُ هٰذِهِ فَلَنْ يُحْتَاجَ
18 قُرْبَانٌ عَنْ خَطِيَّةٍ أَيْضًا * ثُمَّ *

Hoc est fœdus quod cum eis paciscar 16
post dies illos, dicit Dominus, Indam
leges meas in corda eorum, & in men-
tes ipsorum inscribam illas: Et pec- 17
catorum atque iniquitatum ipsorum non
recordabor amplius. At ubi horum est 18
remissio, non requiritur amplius oblatio
pro peccato. Finis.

* قِرَاءَةُ ٱلْأَحَدِ قَبْلَ سِتَّةِ أَيَّامٍ مِنْ تِشْرِينَ ٱلثَّانِي *

19 وَمَعَهُ يُقْرَأُ دَائِمًا ٱلْأَحَدُ ٱلْخَامِسُ مِنْ لُوقَا ٱلْمَعْرُوفِ بِٱلْعَمِي وَٱلْعَازَرِ * فَإِذْ لَنَا أَيُّهَا ٱلْإِخْوَةُ فِي
20 مَدْخَلِ ٱلْقُدْسِ بِدَمِ يَسُوعَ * ٱلَّذِي جَدَّدَ لَنَا طَرِيقًا مُحْدَثًا طَاهِرًا وَحَيًّا بِٱلْحِجَابِ
21 أَيْ بِبَشَرِيَّتِهِ * وَلَنَا كَاهِنًا عَظِيمًا عَلَى بَيْتِ ٱللهِ * فَلْنَتَقَدَّمْ بِقَلْبٍ مُحِقٍّ بِٱمْتِلَاءِ ٱلْأَمَانَةِ * وَنُصْحٍ
22 قُلُوبُنَا مِنْ فِطْنَةٍ خَبِيثَةٍ * وَجِسْمُنَا بِمَاءٍ نَقِيٍّ * وَنُمْسِكُ ٱعْتِرَافَ ٱلرَّجَاءِ غَيْرَ مَائِلٍ * فَإِنَّ ٱلْوَاعِدَ
23 صَادِقٌ * وَنَتَأَمَّلُ بَعْضُنَا بَعْضًا تَأَمُّلًا يُحَرِّضُ ٱلْمَحَبَّةَ * وَٱلْمِيمِي ٱلْأَعْمَالَ ٱلصَّالِحَةَ * لَا نُهْمِلُوا
24 ٱلِٱجْتِمَاعَ مَعَهُمْ * كَمَا لِقَوْمٍ عَادَةٌ بِذٰلِكَ * بَلْ عِظُوهُمْ بِهٰذَا ٱلْمِقْدَارِ كَثِيرًا بِمِقْدَارِ مَا عَلِمْتُمْ أَنَّ
25 ٱلْيَوْمَ قَرِيبٌ * لِأَنَّنَا إِذَا وَاصَلْنَا ٱلْإِخْطَاءَ ٱخْتِيَارًا * بَعْدَ أَخْذِنَا مَعْرِفَةَ ٱلْحَقِّ * فَمَا تَبْقَى لَنَا
26 ذَبِيحَةٌ عَنِ ٱلْخَطَايَا أَيْضًا * سِوَى ٱنْتِظَارِ دَيْنُونِيَّةٍ مَا مُرْهِبَةٍ * وَغَيْرَةِ نَارٍ عَتِيدَةٍ أَنْ تَأْكُلَ
27 ٱلْمُصَادِدِينَ * لِأَنَّهُ إِذَا خَالَفَ أَحَدٌ سَرِيعَةَ مُوسَى بِمَحْضَرِ شَاهِدَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةٍ يَمُوتُ بِغَيْرِ رَأْفَةٍ *
28 * فَكَمْ تَظُنُّونَ يُسْتَوْجَبُ عِقَابًا أَشَرَّ مِنْ ذٰلِكَ * مَنْ قَدْ دَاسَ ٱبْنَ ٱللهِ * وَٱحْتَسَبَ دَمَ ٱلْعَهْدِ
29 ٱلَّذِي قُدِّسَ بِهِ نَجِسًا وَسَبَّ رُوحَ ٱلنِّعْمَةِ * لِأَنَّا نَعْرِفُ ٱلْقَائِلَ لِي ٱلِٱنْتِقَامُ يَقُولُ ٱلرَّبُّ * أَنَا أُجَازِي *
30 وَأَيْضًا ٱلرَّبُّ يَدِينُ شَعْبَهُ * أَمْرٌ مَرْهُوبٌ ٱلْوُقُوعُ فِي يَدَيِ ٱلْإِلٰهِ ٱلْحَيِّ * ثُمَّ *
31

Lectio Dominicæ quæ præcedit
sextum diem Novembris. Et unà
cum præsenti lectione legitur
semper ex Luca, Dominica quin-
ta quam vocât Divitis ac Lazari.

* ٱلسَّبْتُ ٱلثَّالِثُ مِنَ ٱلصَّوْمِ *

32 * كَرِّرُوا تَذَكُّرَ ٱلْأَيَّامِ ٱلسَّالِفَةِ ٱلَّتِي
33 ٱسْتَضَأْتُمْ فِيهَا * وَصَابَرْتُمْ جِهَادَ آلَامٍ كَثِيرَةٍ * فَمِنْ جِهَةٍ حُصِلْتُمْ مَشْهُورِينَ بِتَعْيِيرَاتٍ وَغُمُومٍ *
34 وَمِنْ جِهَةٍ صِرْتُمْ شُرَكَاءَ ٱلَّذِينَ تُصُرِّفُوا هٰكَذَا * لِأَنَّكُمْ رَثَيْتُمْ لِقُيُودِي * وَٱقْتَبَلْتُمْ ٱخْتِلَاسَ
مَوْجُودَاتِكُمْ بِفَرَحٍ * عَالِمِينَ أَنَّ لَكُمْ فِي ٱلسَّمَاوَاتِ مُلْكًا أَفْضَلَ مِنْ تِلْكَ وَبَاقٍ *

Repetite memoriam dierum præterito- 32
rum, quibus illuminati, multarum passi-
onum certamen sustinuistis. Partim 33
enim fuistis publicè expositi cum probris
& afflictionibus: partim verò facti estis
participes eorum qui sic se gesserant.
Nam miserati estis vincula mea, & di- 34
reptionem facultatũ vestrarũ cum gau-
dio suscepistis, scientes habere vos in cœ-
lis regnũ iis excellentius, ac permanens.

* قِرَاءَةُ ٱلْخَمِيسِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّلَاثِينَ *

Lectio feriæ quintæ hebdoma-
dis trigesimæ.

35 * فَلَا تَطْرَحُوا دَالَّتَكُمُ ٱلَّتِي لَهَا عَطِيَّةٌ ٱلْجَزَاءِ عَظِيمَةٌ * لِأَنَّ بِكُمْ حَاجَةً إِلَى ٱلصَّبْرِ مَاسَّةٌ * حَتَّى
36 إِذَا عَمِلْتُمْ مَشِيَّةَ ٱللهِ تَحْصُلُوا ٱلْمَوْعِدَ * لِأَنَّ بَعْدَ قَلِيلٍ قَرِيبٍ يَجِيءُ ٱلْوَارِدُ وَلَنْ يُبْطِيَ *
37

Ne abjeceritis igitur fiduciam vestram, 35
quæ magnum habet præmium retributi-
onis. Nam urgens vobis opus est patien- 36
tiâ: ut cùm feceritis voluntatem Dei,
complectamini promissionem. Mox enim 37
post tantillum veniet qui venturus est,
& nequaquam tardabit:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 ወሓፁብ : ሠጋነ : በጣይ : ነጹሕ :: ነጽናዕ : እነከ : በለጣነ : በተስፋነ : ዘሊያነቀለቅል፡
24 እስመ : ጸድቅ : ውእቱ : ዘእስፈወነ ::=: ወነትቃሰው : ምስለ : ቢጽነ : በተፋቅሮ : ወበ
25 ምግበር : ሠናይ ::=: ወሊነሕድግ : ጣሓበርነ : ዘከመ : ሌሎድር : ደእሙ : ነትገሠጽ ::
26 እስመ : ናሁ : ዘከመ : ነርሌ : ትቀርብ : ዕለት ::=: ወበምግበር : ነሌብስ : እመድሓረ :
27 እእመርናሃ : ለጽድቅ : ወለልበ : እነከ : መሠዋዕተ : በእነተ : ኀጢኣት ::=: ግረመ :
28 ውእቱ : ደይን : ወእሱት : ዘቅነለት : ዘይበልዖሙ : ለክሐድያን ::=: ለእመቦ : ዘክሠተ :
እመሪዕተ : ውሴ : ወእመለኮ : ክልሌቱ : ወእመለኮ : ሠለስቱ : ዘለፍወ : ይመውት : ወሊ
29 ይመሕርዎ ::=: እፎ : እነከ : ፈድፋደ : ይኄነነ : ዘተከየደ : ወፀደ : እግዚአብሔር : ወ
30 ዘለርስዖ : ደመ : ሠርዓት : ዘቦቱ : ተቀደሰ : ወዘጸለለ : መንፈስ : ጸጋሁ ::=: ናለመ
ሮ : ለዘይቤ : ለነ : እትቤቀል : ወለነ : እትፈደይ :: ወከዕበ : ይቤ : ይፈትሕ : እግዚአብ
31 ሔር : ለሕዝቡ ::=: ግረመ : ወደቅ : ውስተ : እደ : እግዚአብሔር ::=: ተዘከሩ : መ
32 ዋዕለ : ዘቀደሙ : ዘከመ : ለጎመቀክሙ : ዘከመ : ተዐገሠክሙ : ብዙኀ : ሕማመ ::=:
33 ወፀለሉክሙ : ወሠቀዩክሙ : ወተሀለቁ : ለዕቡክሙ :: ወቦ : ዘተስተፋክለውሙ : ለእለ :
34 ከመዝ : ኮኑ ::=: ወኀበርክሙ : ሐሚመ : ሥቅሌየ : በመዋቅሕትየ : ወበተበርብሮ : ኔ
ዋይክሙ : በትፍሠሕት : ተወሰፋክሙ :: እስመ : ታሊመሩ : ከመ : ብክሙ : ኔዋየ :
35 ዘይሔይስ : ዘይነብረክሙ ::=: ሊትግድፈ : እነከ : እንተ : በቲ : ትረክቡ : ብዙኀ :
36 ዕዜተክሙ : ዓቢየ ::=: ወበሕቱ : ትዕግሠተ : ትፈቅዱ :: ከመ : ገቢረክሙ : ፈቃደ :
37 እግዚአብሔር : ትረክቡ : ተስፋክሙ ::=: እስመ : ዓዲ : ሕደጠ : ወይመጽእ : ወይ
በጽሕ : ወሊጕነዲ ::=:

Et abluto corpore nostro aquâ purâ, consortati simus igitur cum veritate in spe 23
nostra non vacillante: quia fidelis est qui promisit nobis. Et zelo commoti simus 24
apud fratres nostros cum amore & bonis operibus: Et ne deseramus congrega- 25
tionem nostram, ut qui de terra sunt: sed erudiamur, quia ecce quomodò vide-
mus diem appropinquantem. Cùm deditâ operâ peccamus postquam cognovimus 26
veritatem, non est amplius oblatio pro peccatis: Formidabile est judicium, & 27
ignis zeli, qui devoraturus est refragantes. ✱ *is qui transgressus est legem Mosis,* 28
vel duobus, vel tribus eum accusantibus, absq; miseratione moritur: Quantò igitur 29
majori supplicio afficietur, qui filium Dei conculcârit, & sanguinem fœderis
per quem sanctificatus fuerat, profanum duxerit, & Spiritum gratiæ contu-
meliâ affecerit? Novimus eum qui dixit; Ego ulciscar, & ego rependam. 30
Et rursum dixit; Judicabit Dominus populum suum. Tremendum est in- 31
cidere in manus Dei. Memores estote dierum priorum, quomodò baptizati 32
fuistis, & quomodò sustinuistis magnam afflictionem: Cùm convitiatî sunt 33
vos, & tribulârunt vos, vosque ludibrio habuerunt: fuerunt etiam ex vo-
bis, qui consortes facti estis eorum qui sic tractati fuerunt. Et socii fu- 34
istis in afflictione mecum in vinculis meis, & direptionem facultatum ve-
strarum cum gaudio excepistis: quoniam scitetis quòd vos habetis substanti-
am potiorem, vobisque permanentem. Ne igitur abiicite illud, per quod 35
adipiscemini vobis multam & magnam mercedem. Verum opus est vobis 36
patientiâ, ut peragendo voluntatem Dei reportetis promissionem vestram. Qui- 37
niam adhuc pusillum, & veniet, & accedet, & non tardabit.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Ις'.

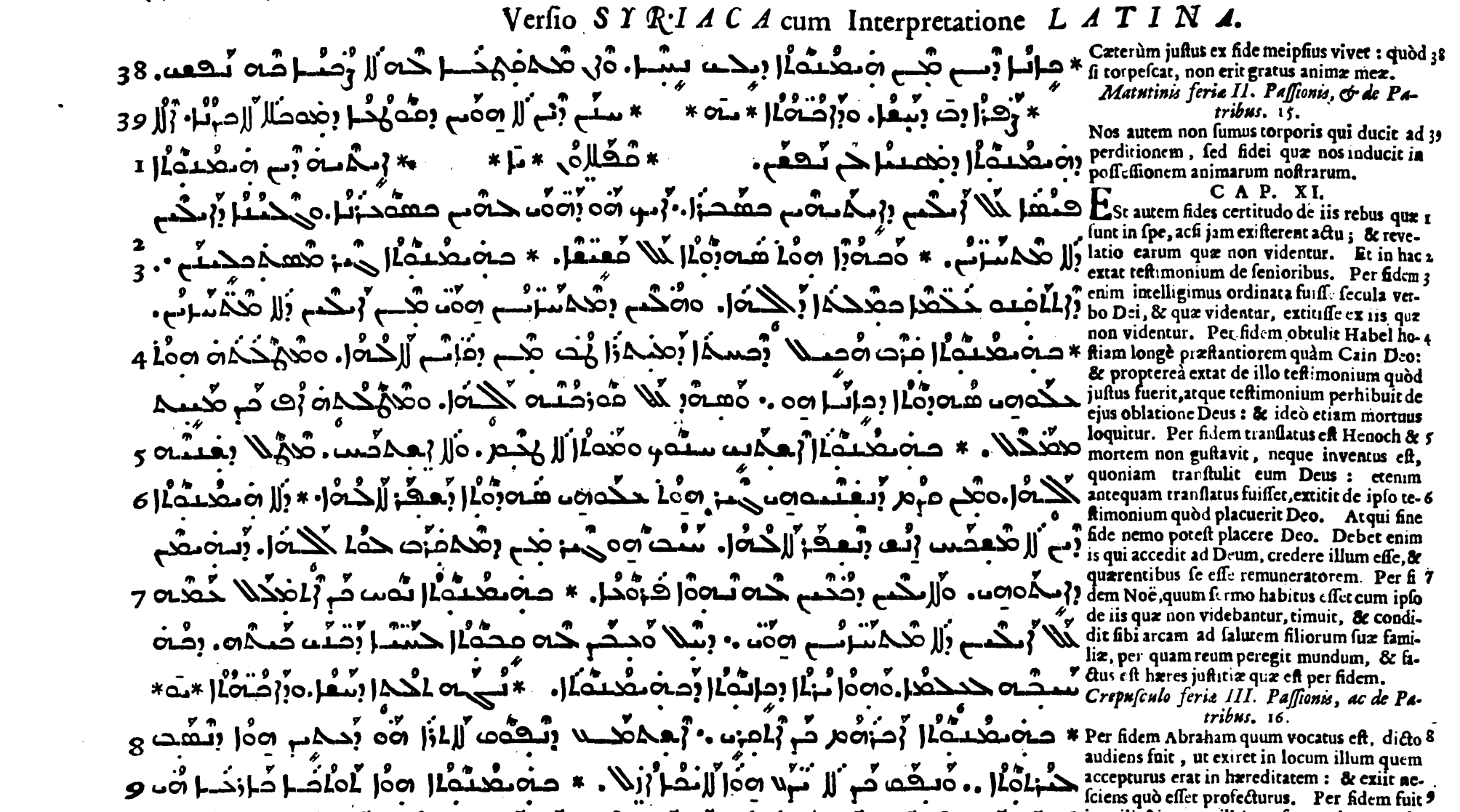
Ait justus ex fide vivet: & si subtraxerit se, non *benè gaudet anima mea in eo.*
38 Ὁ δὲ (υ)δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ.
Nos autem non sumus subtractionis in perditionem, sed fidei in acquisitionem animæ.
39 Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

CAP. XI. ια'.

Est autem fides, *sperandorum* substantia, rerum argumentum non *conspectarum:*
1 Ἔστι δὲ πίστις, ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος (α) οὐ βλεπομένων· Ις'
In hac enim testimonium consecuti sunt senes. Fide intelligimus *constructa* esse
2 Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι
3 secula verbo Dei, *in non ex apparentibus* visibilia *facta esse.* Fide
4 τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων (β) τὰ βλεπόμενα γεγονέναι. Πίστει
plurimâ hostiam Abel *præ* Cain obtulit Deo, per quam testimoniû cõsecut' est
πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκε τῷ Θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη
esse justus, *testante in* muneribus ejus Deo: & per illam *mortuus*
εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ (γ) τῷ Θεῷ· καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν
adhuc loquitur. Fide Henoch translat' est *ad non videndum* mortem, & non inveniebatur:
5 ἔτι (δ) λαλεῖ. Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ (ε) ηὑρίσκετο·
quia transtulit illum Deus: ante enim translationem ejus testimoniû habuit *bene-*
διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός· πρὸ γὰρ τῆ (ζ) μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται (η) εὐαρεστηκέναι
placere. Sine autem fide impossibile *bene*placere. Credere enim oportet ac-
6 τῷ Θεῷ. Χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι. πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσ-
cedentem *Deo,* quia est, & inquirentibus se remunerator sit.
ερχόμενον τῷ Θεῷ, ὅτι ἔστι, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται.
Fide *divinitus monitus* Noe de *nondum visis, reverens* aptavit
7 Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε
arcam in salutem domûs suæ: per quam damnavit mundum, & *ejus* quæ per
κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ
fidem justitiæ, *factus* est hæres. Fide *vocatus* Abraham obedivit,
8 πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος. Πίστει (θ) καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν,
exire in locum quem *futurus erat accipere* in hæreditatem: & exiit, ne-
ἐξελθεῖν (ι) εἰς τὸν τόπον ὃν ἤμελλε λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν· καὶ ἐξῆλθε, μὴ
sciens quò iret. Fide demoratus est in *terram* repromissionis,
ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. Πίστει παῴκησεν (κ) εἰς τὴν τῆς ἐπαγγελίας, 9
tanquam *alienam,* in *tabernaculis habitans,* cum Isaac & Jacob cohæredibus
ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων
repromissionis ejusdem. Expectabat enim *illum* fundamenta habentem civitatem, cujus
τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς. Ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς 10
artifex & conditor Deus. Fide & ipsa Sara, virtutem in con-
τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός. Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα, δύναμιν εἰς κα- 11
ceptionem seminis accepit, etiam præter tempus ætatis *peperit:* quoniam fidelem
ταβολὴν σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν (λ) ἡλικίας ἔτεκεν· ἐπεὶ πιστὸν
existimavit promittentem. Ideò & ab uno orti sunt, (& *hæc* emortuo,)
ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. Διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγεννήθησαν, (καὶ ταῦτα νενεκρωμένου,) 12
tanquam sydera cœli multitudine, & sicut arena quæ ad *labium*
καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ (μ) ὡσεὶ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος
maris innumerabilis. Juxta fidem *mortui* sunt isti omnes, non *accipien-*
τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος. Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, (ν) μὴ λαβόν- 13
tes repromissiones: sed ælongè eas aspicientes & *persuasi,* & salu-
τες τὰς ἐπαγγελίας· ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς (ξ) ἰδόντες, καὶ πεισθέντες, καὶ ἀσπασά-
mentes, & confitentes quia hospites & peregrini sunt super terram. Nam
μενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ γὰρ 14
hujusmodi dicentes, ostendunt palàm quòd patriam *inquirunt.* Et si quidem ipsius
τοιαῦτα λέγοντες, ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι. Καὶ εἰ μὲ ἐκείνης 15
meminissent de qua exierunt, habebant utique tempus revertendi. Nunc
ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς (ο) ἐξῆλθον, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι. (π) Νυνὶ 16
autem meliorem appetunt, id est, cœlestem. Ideò non *erubescit* eos Deus,
δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τουτέστιν ἐπουρανίου. Διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς,
Deus *invocari* eorum: paravit enim illis civitatem.
Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

MS.A (υ)δίκαιός μου ἐκ Κεφ. ια'. MS.A. (α) ὑ *βλεομένων· (β) τὸ βλεπόμενον (γ) *τῷ Θεῷ· (δ) λαλεῖ. (ε) ἠυρίσκετο· (ζ) *μεταθεως μεμαρτύρηται (η) εὐαρεστηκέναι
(θ) ὁ καλούμενος (ι) εἰς τόπον (κ) εἰς γῆν (λ) ἡλικίας· ἐπεὶ (μ) ὡς ἡ ἄμμος (ν) μὴ προσδεξάμενοι τὰς (ξ) ἰδόντες, καὶ ἀσπασάμενοι (ο) ἐξέβησε, εἶχον (π) Νῦν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Cæterùm justus ex fide meipsius vivet: quòd 38
si torpescat, non erit gratus animæ meæ.
Matutinis feriæ II. Passionis, & de Patribus. 15.
Nos autem non sumus torporis qui ducit ad 39
perditionem, sed fidei quæ nos inducit in
possessionem animarum nostrarum.

CAP. XI.

Est autem fides certitudo de iis rebus quæ 1
sunt in spe, acsi jam existerent actu; & revelatio earum quæ non videntur. Et in hac 2
extat testimonium de senioribus. Per fidem 3
enim intelligimus ordinata fuisse secula verbo Dei, & quæ videntur, extitisse ex iis quæ non videntur. Per fidem obtulit Habel ho- 4
stiam longè præstantiorem quàm Cain Deo: & propterea extat de illo testimonium quòd justus fuerit, atque testimonium perhibuit de ejus oblatione Deus: & ideò etiam mortuus loquitur. Per fidem translatus est Henoch & 5
mortem non gustavit, neque inventus est, quoniam transtulit eum Deus: etenim antequam translatus fuisset, extitit de ipso te- 6
stimonium quòd placuerit Deo. Atqui sine fide nemo potest placere Deo. Debet enim is qui accedit ad Deum, credere illum esse, & quærentibus se esse remuneratorem. Per fi- 7
dem Noë, quum sermo habitus esset cum ipso de iis quæ non videbantur, timuit, & condidit sibi arcam ad salutem filiorum suæ familiæ, per quam reum peregit mundum, & factus est hæres justitiæ quæ est per fidem.
Crepusculo feriæ III. Passionis, ac de Patribus. 16.
Per fidem Abraham quum vocatus est, dicto 8
audiens fuit, ut exiret in locum illum quem accepturus erat in hæreditatem: & exiit nescions quò esset profecturus. Per fidem fuit 9
inquilinus in terra illa quæ fuerat ei promissa, tanquam in extranea, & in tentoriis habitavit cum Isahac & Jacob cohæredibus ejusdem promissionis. Expectabat enim civita- 10
tem fundamenta habentem, cujus est opifex & conditor Deus. Per fidem Sara, quæ ste- 11
rilis erat, accepit virtutem suscipiendi semi-
nis: quúmque non esset in tempore annorum suorum, peperit: quòd constanter sibi
persuasisset fidelem eum qui sibi promiserat. Quapropter ab uno qui per senectutem dese- 12
cerat, geniti sunt permulti instar stellarum quæ sunt in cœlo, & instar arenæ quæ est in litore maris, cujus non est numerus. In fide 13
mortui sunt hi omnes; nec acceperunt sibi promissum, sed procul viderunt illud; eóque gavisi sunt, & confessi sunt se esse peregrinos & advenas in terra. Qui autem hæc di- 14
cunt, ostendunt se propriam civitatem inquirere. Quòd si civitatem illam ex qua prodierunt quæsiviissent, habebant tempus ut iterùm revertentes eam adirent. Nunc autem 15
certum est eos istâ meliorem desiderâsse, eam scilicet quæ est in cœlis: propterea non erubescit Deus vocari Deus illorum: paravit enim illis civitatem. 16

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

38 ወጸድቅኒ : በእሚን : የሐዩ :: ወእመሰ : ተመይጠ : ሊትሰመር፣ ቦቱ : ነፍስየ ::=ᐅ
39 ንሕነሰ::ሊኮነ : መዩጣን : ለሕርትመና : ዘእንበለ : ለሃይማኖት: ወለሕይወተ: ነፍሶ: ::=ᐅ
1 1α ሀለው : እለ : ተለሙ : ተስፈው : ነዋየ : ዘሊያስተርሊ ::=ᐅ ዘበለኒለሁ : ሰ
2 ማዕተ : ኮኑ : ሊቃውንት::=ᐅ ናሊመር : ኵመ : በሃይማኖት : ተፈጥረ : ዓለመ : በቃለ :
3 እግዚአብሔር : ወለስተርለየ : ዘሊያስተርሊ : ወእሙነ : ኮነ::=ᐅ

Justus autem ex fide vivit: & siquis diverterit, non oblectabitur in eo anima 38
mea. Nos autem non sumus divertentes ad perditionem, sed ad fidem addicti su- 39
mus, *& ad salutem animæ nostræ.* CAP. XI. 1
Est spes eorum qui credunt, *substantia* eorum *quæ non conspiciuntur. Per hanc* 2
testes facti sunt senes. Per fidem intelligimus creatum fuisse mundum verbo 3
Dei: & conspicitur quod fuit invisibile, & fidelibus factum est.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

38 Justus autem meus ex fide vivit: quòd si subtraxerit se, non placebit animæ meæ.
39 Nos autem non sumus subtractionis filii in perditionem, sed fidei in acquisitionem animæ.

CAP. XI.

1 Est autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium.
2 In hac enim testimonium consecuti sunt senes. 3 Fide intelligimus aptata esse
secula verbo Dei, ut ex invisibilibus visibilia fierent. 4 Fide plurimam hostiam
Abel, quàm Cain, obtulit Deo, per quam testimonium consecutus est esse justus,
testimonium perhibente muneribus ejus Deo: & per illam defunctus adhuc loqui-
5 tur. 5 Fide Henoch translatus est ne videret mortem, & non inveniebatur, quia
translulit illum Deus: ante translationem enim testimonium habuit placuisse Deo.
6 Sine fide autem impossibile est placere Deo. Credere enim oportet accedentem
7 ad Deum quia est, & inquirentibus se remunerator sit. 7 Fide Noë, responso
accepto de iis quæ adhuc non videbantur, metuens aptavit arcam in salutem do-
mûs suæ, per quam damnavit mundum: & justitiæ, quæ per fidem est, hæres est
institutus. 8 Fide qui vocatur Abraham obedivit in locum exire, quem acceptarus 8
erat in hæreditatem: & exiit, nesciens, quò iret. 9 Fide demoratus est in Terra re- 9
promissionis, tanquam in aliena, in casulis habitando, cum Isaac & Jacob cohæ-
redibus repromissionis ejusdem. 10 Expectabat enim fundamenta habentem civita- 10
tem: cujus artifex & conditor Deus. 11 Fide & ipsa Sara sterilis virtutem in con- 11
ceptionem seminis accepit, etiam præter tempus ætatis: quoniam fidelem cre-
didit esse eum, qui repromiserat. 12 Propter quod & ab uno orti sunt (& hoc emor- 12
tuo) tanquam sidera cœli in multitudinem, & sicut arena, quæ est ad oram
maris, innumerabilis. 13 Juxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis repro- 13
missionibus, sed à longè eas aspicientes, & salutantes, & confitentes quia pere-
grini & hospites sunt super terram. 14 Qui enim hæc dicunt, significant se patriam 14
inquirere. 15 Et si quidem ipsius meminissent de qua exierunt, habebant utique 15
tempus revertendi: 16 Nunc autem meliorem appetunt, id est, cœlestem. Ideò non 16
confunditur Deus vocari Deus eorum: paravit enim illis civitatem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * والصديق من الامانة يحيي * ثم * فان انقبض فلن تسرني نفسي * فنحن لسنا لانقباض
39 مورد الي الهلاك * بل لامانة لاصلاح النفس * * الفصل الحادي عشر * * فقد نوجد
1 امانة تخص المامولات * انكشاف امور لا تبصر * لان السيوخ بهذه شهد لهم * بالامانة نعطن
2 3 ان الدهور اتقنت بكلمة الله * لئلا تصير المبصرات ظاهرات * بامانة زايدة قدم هابيل
4 الذبيحة لله افضل من قاين * وبها شهد له انه صديق اذ شهد الله لقرابينه * وبها بعد ان مات
5 يتكلم ايضا * بالامانة نقل اخنوخ لئلا يعاين موتا * فما وجد لان الله نقله * لانه قبل نقلته
6 شهد له بانه ارضي الله * فخلوا من الامانة غير ممكن ان يسترضي الله * لان المقبل الي الله
7 يجب عليه ان يصدق انه موجود * وانه سيكون للذين يبتغونه معطيا مجازاة * بالامانة لما
اوحي الي نوح عن الامور التي لم تكن سوهدت * فورع واصلح السفينة لخلاص منزله التي
بها دان العالم * وصار للعدل المختص بالامانة وارثا * ثم * * قراءة احد الاثبات * والجمعة
8 من الجمعة الثلثين بعد العنصرة * * بالامانة لما دعي ابراهيم اطاع ان يخرج الي الموضع
9 الذي ارمع ان ياخذه موروثا * وخرج غير عالم الي اين يجيء * بالامانة سكن ابراهيم في ارض
الموعد كانها غريبة * وسكن في المضارب مع اسحق ويعقوب الواريثين معه هذا الموعد نفسه *
10 * لانه انتظر المدينة ذات الاساسات التي الله صانعها وخالقها * بالامانة احدث سارن العاقر
11 قوة لايراد نسل * وولدت ولادة بناتي وقت سنها * اذ احسبت الواعد صادقا * هذه الامانة
12 اصطرا اسحق ورفقه * فلذلك ولدوا من واحد * العنس ويعقوب * وهذه الامور وجسده ممات *
13 باس مثل نجوم السماء في كثرتها * وكالرمل الذي على ساطي البحر الذي لا يحصى * في
الامانة مات هولاء كلهم ولم ياخذوا المواعيد * بل ابصروها من بعد وسلموا عليها * واعترفوا
14 انهم عربا في الارض وسكان * لان القايلين مثل هذه الاقوال يوضحون انهم يلتمسون موطنا *
15 * ولو كانوا يذكروا تلك المدينة التي خرجوا منها * لقد كان لهم اذا وقت يعودون اليها *
16 * فالان يستادون الي التي هي افضل من تلك * اي السمايية * فلذلك لم يستنكف الله منهم
ان يدعي الاههم * لانه قد اعد لهم مدينة *

Et justus ex fide vivit. Hucusque. 38
Quòd si se contraxerit, non delectabit me anima mea. At nos non sumus ad 39
contractionem quæ ducit in perditionem, sed ad fidem in restaurationem animæ.

CAP. XI.

INventitur autem fides substantia eo- 1
rum quæ expectantur, evidentia verum quæ non cernuntur. In hac enim attesta- 2
tum est senioribus. Per fidem intelligi- 3
mus secula condita esse verbo Dei, ut quæ cernuntur, non fiant manifesta. Per 4
fidem exuberantem obtulit Habel hosti-
am Deo præstantiùs quàm Cain: & per eam testimonium latum est ei quòd esset justus, testimonium ferente Deo oblati-
onibus ejus: & per eandem postquam mortuus est, adhuc loquitur. Per fidem 5
translatus est Enoch, ne videret mor-
tem: Non enim inventus est, quia Deus transtulit eum; nam ante translatio-
nem suam testimonium obtinuerat quòd placuisset Deo. Itaque sine fide impossi- 6
bile est placere Deo: nam qui accedit ad Deum, hunc oportet credere quòd ille existat, & quòd ipse futurus sit iis qui exquirunt eum, præmii largitor. Per fi- 7
dem, quum revelatum fuisset Noha de rebus quæ nondum visæ fuerant, vene-
rabundus navem aptavit pro salute do-
mus suæ: per quam navim damnavit mundum, & justitiæ quæ ad fidem perti-
net, factus est hæres. Finis.

Lectio Dominicæ Patrum: & feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ post Pentecosten.

Per fidem vocatus Abraham, obedivit 8
ut egrederetur ad locum quem acceptu-
rus erat in hæreditatem: & egressus est, nesciens quò esset venturus. Per fidem 9
habitavit Abraham in terra promissio-
nis tanquam alienâ, habitavitque in tentoriis cum Isaac & Jacob cohæredi-
bus hujus ejusdem promissionis. Expe- 10
ctabat enim civitatem habentem funda-
menta, cujus artifex & creator est De-
us. Per fidem accepit Sara sterilis vim 11
ad volendum fœtum, peperitque partum
repugnantem tempori ætatis suæ: vera-
cem reputans promittentem. Hanc fidem 12
mente conceperunt Isbac & Rebecca, at-
que ideò nati sunt ex uno Esau & Ja-
cob, (atque res quidem istæ contigerunt
dum esset corpus ejus emortuum) homi-
nes velut sydera cœli in multitudine, &
velut innumerabilis arena quæ est ad
littus maris. In fide mortui sunt hi 13
omnes, quum non accepissent promissa,
sed eminus ea vidissent, ac salutâssent,
fassique fuissent se esse peregrinos atque
hospites in terra. Nam qui dicunt hu- 14
jusmodi sermones, ostendunt se quærere
patriam. Quòd si memores fuissent illi- 15
us civitatis è qua exierant, habebant
quidem tempus revertendi ad eam: At 16
nunc eam expetunt quæ præstantior est
illâ, nempè cœlestem. Et ideirco non de-
dignatur Deus, vocari Deus eorum:
paraverat enim ipsis civitatem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 በተአምኖ፡ጎየስ፡መሠዋዕተ፡ለቤል፡እመዘቀየን፡ዘለብለ፡እግዚለብሔር፡ወበእንቲለሁ፡ሰማ
ዕተ፡ኮና፡ከመ፡ጽድቅ፡ውእቱ፡ ወሰማዕቱ፡ዘሰዐ፡ለእግዚለብሔር፡በእንቲለሁ፡ሞቂቱሂ፡ዲደ፡
5 ተናገረ፡።።፨ በተአምኖ፡ለፍለሰ፡ ለሄኖክ፡ከመ፡ሊይርለዮ፡ለሞት፡ወኮመ፡ ሊይተረከብ፡እስ
መ፡ከበቶ፡እግዚለብሔር፡ ወዘእንበለሰ፡ ያፈልሰ፡ ሰማዕተ፡ ኮኖ፡ከመ፡እስመሮ፡ለእግዚለብሔ
6 ር።።፨ ወዘለእንበለሰ፡ ተለመኖ፡ሊይትከሀል፡ ያለመርሆ፡ ወርቱዕሰ፡ ይትለመን፡ይቅድመ፡
ዘይትለመን፡ ይበውእ፡ ኅበ፡ እግዚለብሔር፡ ከመ፡ ሀሎ፡ የዐስዮኑ፡ ለእለ፡ኮኅሊለወ።።፨
7 በተአምኖ፡ ለስተርለዮ፡ ለኖኅ፡ ዘእምከመ፡ ኮነ፡ሊያስተርሊ፡ ወፈሪሆ፡ ግብረ፡ንፍቀ፡ታበተ፡
8 በዘያድኅን፡ቤቶ፡ለመ፡ተሾነነ፡ዓለመ፡ወኮነ፡ወረሲሃ፡ለጽድቅ፡ዛያሣኖተ፡።።፨ በተአምኖ፡
ተለዘዘ፡ ለብርሃመ፡ ይሑር፡ ብሔረ፡ ኅበ፡ ሀሎ፡ ይንሣእ፡ ርስቶ፡ ወሖረ፡ ኢንዘ፡ ሊያለመር፡
9 ኅበ፡ይበጽሕ።።፨ በተአምኖ፡ፈበሰ፡ወነበረ፡ ብሔረ፡ዘለሰፈወ፡ከመ፡ከመ፡ነኪር፡በሐይመታ
10 ት፡ ምስለ፡ይስሐቅ፡ ወያዕቆብ፡ እሉ፡ እሙንቱ፡ ይዌር ሰዋ፡ለተስፈሆሙ።።፨ ወይጸንሑ፡እን
11 ተ፡ ሀገረ፡ ባቲ፡ መሠረተ ፡ እንተ።። ኬንያሃ፡ ወገበሪሃ ፡ እግዚለብሔር።።፨ በተአምኖ ፡ ይ
እቲነ፡ሰረ፡ረከበት፡ ኅይለ፡ዘርእ፡እንዘ፡መከነ፡ይለቲ፡በዘረስዓተ፡ወተለመነቶ፡በዘለሰፈወ።።፨
12 እንዘ፡ ክልሌሆሙ፡ ከመ፡በድን፡ ነፍስቶሙ፡ ከመ ፡ይኩን፡ ብዝሖሙ፡ከመ፡ኮከበ፡ሰማይ፡ ወከ
13 መ፡ ሖፃ፡ ባሕር፡ ዘለይትሩለቍ።።፨ እሉ፡ ኵሉሙ፡ እንዘ፡ ይትለመኑ፡ ወረከቡ፡ ተስፋ
14 ሆሙ፡ ወበሕቱ፡ እመርሑቅ፡ ርእይዋ፡ ወተለመኖዋ ፡ ወእለመረ ፡ ከመ ፡ ነግድ፡ ወፈለሰ፡እ
15 ውንቱ፡ ደበ፡ መድር።።፨ እስመ ፡ ዘከመዝ ፡ይብል፡ ያርሊ፡ ከመ፡ ሀገር፡የኅለመለ።።፨
16 ወሰበ፡ እኮ፡ኪያሃ ፡ ዘይሴፈው ፡ ወወዲለሙ ፡ እመገብሉ፡ በዕድሜሆሙ።።፨ ወይእዜሰ፡እ
ንተ፡ሀገረ፡ እንተ፡በሰማያት፡ወረሱ።። ወበእንተዝ፡ ሊየኅፍር፡ እግዚለብሔር፡ ብሂሎሙ፡እ
ግልክተ፡ እስመ፡ ለስተዳለወ፡ ሎሙ፡ ሀገረ።።፨

Per fidem melius fuit sacrificium Abel, quàm illud quod Cain obtulit Deo, & per 4
hanc testis fuit quòd esset justus, & testis illius quod obtulit Deo, per hanc mor-
tuus adhuc loquitur. Per fidem transtulit Henoc ut non videret mortem, adeò ut 5
non fuit inventus, quia occultaverat eum Deus: & antequam transferret eum,
testis fuit quòd placuisset Deo. At sine fide fieri non potest ut quis illi placeat: 6
oportet enim credat prius ille qui credit, accedendo ad Deum, quòd Deus *est, &*
remuneraturus erit eos qui ipsum requirunt. Per fidem apparuit Noæ dum adhuc 7
invisibilis fuit, qui veritus construxit latibulum, nempe *Arcam, in qua servavit*
domum suam cùm condemnatus fuit mundus, & factus est hæres justitiæ fidei.
Per fidem obtemperavit Abraham, abeundo in locum quem acceptarus erat in hæ- 8
reditatem ejus: & exivit nesciens quò esset venturus. Per fidem commigravit, 9
& habitavit in terra promissionis, quemadmodum peregrinus, in tabernaculis cum
Isbac & Jacob, cohæredibus etiam ipsis promissionis eorum: Qui expectabant 10
habentem fundamenta civitatem, cujus opifex & conditor Deus est. Per fidem 11
ipsa Sara adepta est vim ad concipiendum *semen dum sterilis erat, eò quòd senu-*
erat: & firmiter credidit in eo qui promiserat. Utriusque corpora cùm instar ca- 12
daveris fuerant, etiam tanta eis facta est multitudo, quanta est astrorum cœli, &
tanquam arena maris, cui non est numerus. Isti omnes credentes, adepti sunt pro- 13
missionem suam: sed è longinquo conspicati sunt [illam], & salutârunt eam, ac con-
fessi sunt quòd advenæ & hospites essent super terram. Quoniam qui sic dicit, osten- 14
dit se patriam inquirere. Et nisi eam promissionis, etiam egredientibus illis re- 15
spexissent, utique reverterentur in tempore suo. At nunc civitatem illam quæ in 16
cœlis est hæreditate possident: quapropter non erubescit Deus vocari ipsis Deus, quia
paraverat illis civitatem.

Digitized by Google

Fide obtulit Abraham Isaac, *tentatus*: & unigenitum offere-
17 Πίστει προσενήνοχεν Αβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ, πειραζόμενος· καὶ τὸν μονογενῆ προσέφε-
bat *ille* repromissiones *accipiens*: (Ad quem dictum est; Quia in Isaac voca-
18 ρεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος· (Πρὸς ὃν ἐλαλήθη, Ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κλη-
bitur tibi semen:) Arbitrans, quia & à mortuis suscitare potens Deus: un-
19 θήσεταί σοι σπέρμα.) Λογισάμενος, ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγεῖραι δυνατὸς ὁ Θεός· ὅθεν
de eum & in parabolam accepit. Fide de futuris benedixit
20 καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. Πίστει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν
Isaac, Jacob, & Esau. Fide Jacob moriens, *unumquemque* filiorũ
21 Ἰσαὰκ, τὸν Ἰακὼβ, καὶ τὸν Ἡσαύ. Πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων, ἕκαστον τῶν υἱῶν
Joseph benedixit, & adoravit *super summitatem* virgæ *suæ*. Fide Jo-
22 Ἰωσὴφ τελευτῶν, περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν ὀστέων
seph *finiens*, de *egressione* filiorum Israel *meminit*, & de ossibus
αὐτοῦ ἐνετείλατο. Πίστει Μωσῆς γεννηθεὶς ὀκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων
suis mandavit. Fide Moyses natus occultatus est *trimestre* à parentibus
23 αὐτοῦ ἐνετείλατο. Πίστει Μωσῆς γεννηθεὶς ὀκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων
suis, eò quòd vidissent elegantem infantem, & non timuerunt edictum re-
αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βα-
gis. Fide Moyses grandis factus, negavit *dici filium* filiæ Pharaonis,
24 σιλέως. Πίστει Μωσῆς μέγας γενόμενος, ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ,
Magis eligens *malis* affligi cum populo Dei, quàm *temporarium* habere peccati
25 Μᾶλλον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας
emolumentum: Majores divitias æstimans *illis in Ægypto thesauris*, improperium
26 ἀπόλαυσιν· Μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θησαυρῶν, τὸν ὀνειδισμὸν
Christi: aspiciebat enim in remunerationem. Fide reliquit Ægyptum, non ve-
27 τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φο-
ritus animositatem regis: *illum enim invisibilem tanquàm videns, fortiter tulit.* Fi-
28 βηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ (υ) ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε. Πίστει
de *fecit* Pascha, & effusionem sanguinis, ne *ille perimens* pri-
πεποίηκε τὸ πάσχα, καὶ τὴν πρόχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ (φ) ὀλοθρεύων τὰ πρω-
mogenita, tangeret eos. Fide transierunt per rubrum mare tanquam per
τότοκα, θίγῃ αὐτῶν. Πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ (χ)
29 aridam, *cujus experientiam accipientes* Ægyptii, *absorpti* sunt. Fide muri Jericho
ξηρᾶς, ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι, κατεπόθησαν. Πίστει τὰ τείχη Ἰεριχὼ
30 corruerunt, *circuiti* per septem *dies*. Fide Rahab meretrix non perlit cum
(ψ) ἔπεσε, κυκλωθέντα ἐπὶ ἡμέρας. Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο
31 incredulis, excipiens exploratores cum pace. Et quid adhuc *dico*? De-
τοῖς ἀπειθήσασι, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. Καὶ τί ἔτι λέγω; (ω) Ἐ-
32 ficiet enim me *perenarrantem* tempus, de Gedeon, Barâcque, & Sampſon, & Je-
πιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος, περὶ Γεδεών, (α) Βαράκ τε, καὶ Σαμψών, καὶ Ἰε-
phte, Davidque, & Samuel, & Prophetis: Qui per fidem devicerunt re-
φθάε, Δαβίδ τε, καὶ Σαμουὴλ, καὶ τῶν προφητῶν· Οἳ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασι-
33 gna, operati sunt justitiam, adepti sunt repromissiones, obturaverunt ora leonum,
λείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων,
Extinxerunt *vim* ignis, *effugerunt ora* gladii, convaluerunt de infir-
Ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα (β) μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθε-
34 mitate, facti sunt fortes in bello, castra verterunt exterorum: Acceperunt mulie-
νείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων· Ἔλαβον γυναῖ-
35 res de resurrectione mortuos suos: alii autem distenti sunt, non suscipientes
κες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι
redemptionem, ut meliorem resurrectionem *nanciscerentur*. Alii verò *ludibriorum*
36 τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν. Ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν
& *flagellorum experientiam acceperunt, etiam autem* vinculorum & custodiæ. Lapidati sunt, se-
καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς. Ἐλιθάσθησαν, ἐπρί-
37 cti sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt: circuierunt in *ovillis*, in
σθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον· περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν
caprinis pellibus, egentes, afflicti, *malè habiti*.
αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι.

MS. A. (ρ) καὶ περὶ (σ) ηὐλόγησεν (τ) ηὐλόγησεν, (υ) ἀόρατον (φ) ὀλεθρεύων
(χ) ξηρᾶς γῆς, ἧς (ψ) ἔπεσαν, (ω) Ἐπιλείψει με γὰρ (α) Βαρὰκ, Σαμψὼν, Ἰεφθάε, (β) μαχαίρης,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Per fidem obtulit Abraham Ishacum dum 17
tentaretur: & suum illum unigenitum ad
altare elevavit, quem susceperat ex promis-
sione. Siquidem dictum illi fuerat; In Ishac 18
vocabitur tibi semen. Et cogitabat apud se, 19
posse Deum vel à mortuis excitare: & ideò
in similitudine datus est ei. Per fidem de 20
iis quæ erant futura, benedixit Ishac Jaco-
bo & Esau. Per fidem quum moreretur 21
Jaçob, beneprecatus est cuilibet ex filiis Jo-
seph, & adoravit super fastigium virgæ ejus.
Per fidem Joseph moriens meminit exitûs 22
filiorum Israel, & mandavit de ossibus suis.

Occisionis puerulorum. 17.

Per fidem parentes Mosis, postquam natus 23
est, eum occultârunt menses tres, quòd vi-
dissent pulchrum esse puerulum: neque ti-
muerunt edictum regis. Per fidem Moses 24
quum in virum evasisset, negavit se vocari
filium filiæ Pharaonis. Et elegit sibi in af- 25
flictione cum populo Dei esse, potiùs quàm
ad modicum tempus jucunditate frui in pec-
cato. Et existimavit longè potiores esse di- 26
vitias opprobrii Christi, quam thesaurum
Ægyptiorum: intuebatur enim retributio-
nem mercedis. Per fidem reliquit Ægy- 27
ptum, neque reformidavit regis furorem,
sed spem habuit perinde ac si videret Deum
invisibilem. Per fidem fecerunt Pascha & 28
asperſionem sanguinis, ne accederet ad eos
ille qui destruebat primogenita. Per fidem 29
transierunt mare Suph, tanquam per aridam
terram, & in eo absorpti sunt Ægyptii quum
illud essent audacter aggressi. Per fidem 30
mœnia Jericho corruerunt, ubi perlustrata
fuissent septem diebus. Per fidem Rahab 31
meretrix non periit cum iis qui non obedi-
verunt, quòd excepisset exploratores in pace.

Prophetarum, & Apostolorum, & Patrum. 18.

Quid ampliùs dicam? Modicum enim tem- 31
pus habeo ut recitem de Gedeon, & de Ba-
rac, déque Samsone, & de Nepthe, necnon
Davide, & Samuele, de cæteris denique Pro-
phetis. Qui quidem per fidem devicerunt 33
regna, & operati sunt justitiam, & recepe-
runt promissiones, & obturaverunt ora leo-
num: Et extinxerunt vires ignis, & erepti 34
sunt ab acie gladii, & validi facti sunt ex in-
firmitatibus, & fuerunt strenui in bello, &
everterunt castra hostium, Et reddiderunt mu- 35
lieribꝰ filios ipsarum ex resurrectione mortu-
orum. Alii autem in cruciatibus mortui sunt,
neque speraverunt se liberatum iri, ut resur-
rectionem præstantiorem haberent. Alii 36
verò ludibriis & verberibus se exposuerunt:
alii in vincula & carceres traditi sunt. Alii 37
lapidibus obruti, alii dissecti, alii acie gladii
mortui sunt, alii oberrârunt induti pellibus
ovillis & caprinis, cùm egeni, tum oppressi
& exagitati.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 በተአምኖ : ወሰደ : አብርሃም : ለይስሐቅ : ይሠዮ : ለሙ : አመስሮ : ወአብአ : ሎቱ :
18 ዘለሐዲ:=: ዘበእኒተለሁ : አስፈሙ : ወይቤሎ : እሙ : ይስሐቅ : ይሰመይ : ለኪ : ዘር
19 ለ:=: ተአሚኖ : ከመ ፈጺሖ : ለእሠላቶ : እግዚአብሔር : አሙዉታን : ወበእንተ
20 ዝ : መሰሌሁ : ኮነ : ውእቱ:=: በተአምኖ : ባረኮሙ : ይስሐቅ : ለያዕቆብ : ወለዔ
21 ሰው : በእንተ : ዘሀለወሙ : ደርክብሙ:=: በተአምኖ : ባረኮሙ : ያዕቆብ : ለደቂ
22 ቀ : ዮሴፍ : ለለ : ለሐዱ : ወሰገዱ : ወሰገደ : ከተማ : በትረ:=: በተአምኖ : አመ :
ይመውት : ዮሴፍ : ተዘከረ : በእንተ : ፀአቶሙ : ለደቂቀ : እስራኤል : ወአዘዘ : በእንተ :
ለዕፅሞቲሁ:=:

Per fidem tulit Abrahamus Isaacum & obtulit eum, quum tentaret eum Deus, & 17
obtulit ei unigenitum suum: De quo promisit ei, dicens; In Isaaco vocabitur 18
tibi semen; Credendo Deum vel à mortuis eum excitare posse: propterea typus 19
illius factus est ipse. Per fidem benedixit Isaacus Jacobo & Esavo de re- 20
bus quæ illis futuræ erant, quas acquisierat. Per fidem (suam benedixit Jacobus 21
singulis filiis Josephi, & adoravit super fastigio virgæ illius. Per fidem moriens 22
Joseph meminit de egressione filiorum Israel, deque ossibus suis mandavit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

17 Fide obtulit Abraham Isaac, cùm tentaretur, & unigenitum offerebat, qui susce-
18 perat repromissiones: Ad quem dictum est; Quia in Isaac vocabitur tibi se-
19 men: Arbitrans quia & à mortuis suscitare potens est Deus: undè eum & in
20 parabolam accepit. Fide & de futuris benedixit Isaac Jacob, & Esau. Fide
21 Jacob, moriens, singulos filiorum Joseph benedixit: & adoravit fastigium vir-
22 gæ ejus. Fide Joseph, moriens, de profectione filiorum Israel memoratus est,
23 & de ossibus suis mandavit. Fide Moyses, natus, occultatus est mensibus tribus
à parentibus suis, eò quòd vidissent elegantem infantem, & non timuerunt re-
24 gis edictum. Fide Moyses grandis factus negavit se esse filium filiæ Pharaonis,
25 Magìs eligens affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere jucundi-
26 tatem, Majores divitias æstimans thesauro Ægyptiorum, improperium Christi:
27 aspiciebat enim in remunerationem. Fide reliquit Ægyptum, non veritus ani-
28 mositatem regis: invisibilem enim tanquam videns sustinuit. Fide celebravit
29 Pascha, & sanguinis effusionem: ne qui vastabat primitiva, tangeret eos. Fide
transierunt Mare rubrum tanquam per áridam terram: quod experti Ægyptii,
30 devorati sunt. Fide muri Jericho corruerunt, circuitu dierum septem. Fide
31 Rahab meretrix non periit cum incredulis, excipiens exploratores cum pace. Et
32 quid adhuc dicam? Deficiet enim me tempus enarrantem de Gedeon, Barac,
Samson, Jephte, David, Samuel, & Prophetis: Qui per fidem vicerunt regna,
33 operati sunt justitiam, adepti sunt repromissiones, obturaverunt ora leonum, Ex-
34 tinxerunt impetum ignis, effugerunt aciem gladii, convaluerunt de infirmitate,
fortes facti sunt in bello, castra verterunt exterorum: Acceperunt mulieres de
35 resurrectione mortuos suos. Alii autem distenti sunt, non suscipientes redempti-
onem, ut meliorem invenirent resurrectionem. Alii verò ludibria & verbera
36 experti, insuper & vincula & carceres: Lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt,
37 in occisione gladii mortui sunt: circuierunt in melotis, in pellibus caprinis,
egentes, angustiati, afflicti:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * قِرَاءَةُ الاثنينِ مِنَ الجُمعَةِ الثَّلاثِينَ بَعْدَ العَنصَرِ * * بِالأَمَانَةِ قَرَّبَ إِبْرَاهِيمُ إِسْحٰقَ

18 حِينَ جُرِّبَ، وقَرَّبَ الوَحِيدَ المُقَبِّلَ المَوَاعِيدَ * الَّذِي قِيلَ لَهُ عَنْهُ * أَنَّ بِإِسْحٰقَ يُدْعَى لَكَ نَسْلٌ *

19 * مُعْتَبِرٌ أَنَّ اللهَ قَادِرٌ أَنْ يُقِيمَهُ مِنَ المَوْتَى * فَلِذٰلِكَ احْتَضَنَهُ بِشُكْرٍ * بِالأَمَانَةِ بَارَكَ إِسْحٰقَ

20 يَعْقُوبَ وَالعِيسَ عَنْ أُمُورٍ مُسْتَقْبَلَةٍ * بِالأَمَانَةِ إِذْ حَانَ مَوْتُ يَعْقُوبَ * بَارَكَ كُلَّ وَاحِدٍ مِنْ بَنِي يُوسُفَ *

21 وَسَجَدَ عَلَى طَرَفِ عَصَاهُ * بِالأَمَانَةِ حِينَ حَانَتْ وَفَاةُ يُوسُفَ ذَكَرَ عَنْ خُرُوجِ بَنِي إِسْرَائِيلَ *

22 وَأَوْصَاهُمْ عَنْ حَمْلِ عِظَامِهِ * بِالأَمَانَةِ إِذْ وُلِدَ مُوسَى جَاءَهُ وَالِدَاهُ ثَلاثَةَ أَشْهُرٍ * لأَنَّهُمَا رَأَيَا

23 الصَّبِيَّ مَلِيحًا * وَلَمْ يَرْهَبَا أَمْرَ المَلِكِ * * بِالأَمَانَةِ إِذْ

24 صَارَ مُوسَى عَظِيمًا جَحَدَ أَنْ يُدْعَى لابْنَةِ فِرْعَوْنَ أَبَدًا * وَاخْتَارَ أَنْ يَسْقَى مَعَ شَعْبِ اللهِ

25 أَكْثَرَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَهُ مَتْعٌ وَفِي بِالخَطِيَّةِ * مُحْتَسِبًا بِعَيْرِ المَسِيحِ ثَرْوَةً أَعْظَمَ مِنْ كُنُوزِ

26 مِصْرَ * لأَنَّهُ نَبَصَرَ إِلَى إِعْطَاءِ المُجَازَاةِ * بِالأَمَانَةِ تَرَكَ مِصْرَ وَلَمْ يَخَفْ وَعِيدَ المَلِكِ * لأَنَّهُ ثَبَتَ

27 كَأَنَّهُ يَرَى مَنْ لا يُرَى * بِالأَمَانَةِ عَمِلَ الفِصْحَ وَإِرَاقَةَ الدَّمِ وَلَطْوَحَهُ * لِئَلا يُذْنِيَ مِنْهُمْ مُبِيدُ

28 الأَبْكَارِ * بِالأَمَانَةِ عَبَرُوا البَحْرَ الأَحْمَرَ * كَمَنْ يَعْبُرُ فِي أَرْضٍ يَابِسَةٍ الَّتِي لَمَّا اخْتَبَرَ المِصْرِيُّونَ

29 مَسْلَكَهَا غَرِقُوا * بِالأَمَانَةِ سَقَطَتْ أَسْوَارُ أَرِيحَا * حِينَ دِيرَ حَوْلَهَا سَبْعَةَ أَيَّامٍ * بِالأَمَانَةِ لَمْ تَهْلِكْ

30 رَاحَابُ الزَّانِيَةُ مَعَ العُصَاةِ إِذْ قَبِلَتِ الجَوَاسِيسَ بِسَلامٍ * ثُمَّ * * ابْتَدِي * * وَمَاذَا أَقُولُ أَيْضًا

31 لأَنَّ الزَّمَانَ يَعُوزُنِي وَاصِفًا عَنْ جِدْعُونَ وَبَارَاقَ وَسَمْسُونَ وَيَفْتَاحَ * دَاوُدَ وَصَامُوئِيلَ وَالأَنْبِيَاءِ *

32 * الَّذِينَ بِالأَمَانَةِ جَاهَدُوا المَمْلَكَاتِ * صَنَعُوا العَدْلَ * نَالُوا المَوَاعِيدَ * سَدُّوا أَفْوَاهَ الأُسْدِ *

33 * أَخْمَدُوا قُوَّةَ النَّارِ * فَلَتُوا أَفْوَاهَ السُّيُوفِ * تَأَيَّدُوا بَعْدَ ضُعْفٍ * صَارُوا أَقْوِيَاءَ فِي الحُرُوبِ *

34 هَزَمُوا جُيُوشَ الغُرَبَاءِ * أَخَذُوا النِّسَاءَ أَمْوَاتَهُنَّ مِنَ القِيَامَةِ * آخَرُونَ قُتِلُوا بِالسَّيْفِ * وَلَمْ

35 يَقْبَلُوا الافْتِدَاءَ لِيَنَالُوا قِيَامَةً أَفْضَلَ سِرًّا * آخَرُونَ دَاقُوا حَبْسَ المَهَارِي وَالسِّيَاطِ * وَالقُيُودِ

36 وَالحَبْسِ أَيْضًا * رُجِمُوا * نُشِرُوا * امْتُحِنُوا * بِقَتْلِ السَّيْفِ مَاتُوا * طَافُوا بِالوَسَاحَاتِ بِجُلُودِ

37 المَعْزِ * مَعْوِزِينَ * مَكْرُوبِينَ * سَقِيمِينَ *

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ post Pentecosten.

Per fidem obtulit Abraham Isbacum, 17
quando tentatus fuit: obtulitque qui
promissiones acceperat, unigenitum
illum, De quo dictum sibi fuerat, in 18
Isbac vocabitur tibi sobole: Cogitans 19
quòd Deus potens esset suscitare eum à
mortuis: ideoque complexus est eum
cum gratiarum actione. Per fidem bene- 20
dixit Isbac Jacobo & Esau, de rebus
futuris. Per fidem instante morte Jacobi, 21
benedixit singulis filiis Josephi, & ado-
ravit super extremitate bacuii ejus.
Per fidem, quum instaret obitus Joseph 22
meminit de exitu filiorum Israël, man-
davitq; illis de asportandis ossibus suis.
Per fidem, cùm natus esset Moses, occul- 23
târunt eum sui parentes tribus mensibus,
eo quòd vidissent puellum elegantem: nec
timuerunt edictum regis.

Dominicâ primâ Jejunii.

Per fidem, quum grandis factus esset 24
Moses, negavit vocari filius filiæ Pha-
raonis: Et elegit vexari cum populo Dei 25
potiùs quàm habere temporarium com-
modum in peccato: Æstimans probrum 26
Christi majores divitias, quàm thesauros
Ægypti: siquidem intuebatur præmii
largitionem. Per fidem deseruit Ægy- 27
ptum, nec timuit minas regis: constans
enim fuit, ac si videret eum qui non vi-
detur. Per fidem peregit pascha & effu- 28
sionem atque unctionem sanguinis: ne
tangeret eos primogenitorum vastator.
Per fidem transierunt mare Rubrum ve- 29
lut is qui transit per terram siccam,
quam permeare cùm tentâssent Ægyptii,
submersi sunt. Per fidem corruerunt 30
mœnia Jericho, quando circundata fue-
runt septem diebus. Per fidem Rahab 31
meretrix non periit cum rebellibus, ex-
cipiens exploratores pacificè. Finis.
Resume. *Et quid præterea dicam?* 32
tempus enim me deficiet narrantem de
Gedeone, & Barac, Samsone, & Naph-
tali, Davide, & Samuele, ac Prophetis;
Qui per fidem expugnaverunt regna, 33
exercuerunt justitiam, adepti sunt pro-
missa, occluserunt ora leonum, Sedârunt 34
impetum ignis, effugerunt acies gladio-
rum, corroborati sunt post imbecillita-
tem, validi facti sunt in bellis, fugâ-
runt exercitus exterorum. Acceperunt 35
mulieres mortuos suos ex resurrectione:
alii gladio interfecti sunt, nec admise-
runt redemptionem, ut præclarioris no-
bilitatis resurrectionem adipiscerentur:
Alii gustârunt experimentum ludibrio- 36
rum, & verberû, & vinculorû, ac præte-
rea carceris: Lapidati sunt, serrâ secti 37
sunt, tentati sunt, occisione gladii mortui
sunt, oberrârunt cum coriaceis, cum pel-
libus caprinis, egentes, afflicti, vexati:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 በተአምና ፡ ተወሊደ ፡ ሙሴ ፡ ኅብእወ ፡ ሠለስተ ፡ ለወራኅ ፡ በቤተ ፡ ለበዊሁ ፡ እስመ ፡ ር
24 እይመ ፡ ከመ ፡ ሠናይ ፡ ውእቱ ፡ ሕፃኑ ፡ ወኢፈርሁ ፡ ትእዛዘ . ንጉሠ ፡ ። ። ። በተአምና ፡
25 ፅዒቆ ፡ ክሕደ ፡ ሙሴ ፡ ኢይበልው ፡ ወልደ ፡ ወለተ ፡ ፈርዖን ። ። ። ለብደረ ፡ ይሕመመ ፡
26 መስለ ፡ ሕዝበ ፡ እግዚአብሔር ፡ እመይደሉ ፡ ለሰዓት ፡ ወይኩኖ ፡ ኅጢአት ። ። ። እ
እስመ ፡ እእመረ ፡ ከመ ፡ የዕቢ ፡ ትዕይርቶ ፡ ላክርስቶስ ፡ እመኩሉ ፡ መዛግብቲሆሙ ፡
27 ለግብጽ ። ። ። በተአምና ፡ ኅደገ ፡ መድረ ፡ ግብጽ ፡ ኢፈርሀ ፡ መዓተ ፡ ንጉሠ ፡ እስመ ፡ ለ
28 ብደረ ፡ ይፍርሆ ፡ ለዘኢይርኢ ፡ እመዘ ፡ ይርኢ ። ። ። በተአምና ፡ ገብረ ፡ ፋሠሐ ፡ ወነ
29 ዝኅ ፡ ደመ ፡ ከመ ፡ ኢይጥፈእ ፡ ሎሙ ፡ በኵሮሙ ፡ በብድብድ ። ። ። በተአምና ፡ ዲደ
ዋ ፡ ለበሕረ ፡ ሬርተራ ፡ በከመ ፡ ዘወጽተ ፡ መድር ፡ ይቡስ ፡ ወኮነቶሙ ፡ መከራ ፡ ለግ
30 ብጽ ፡ ተሠጢሞሙ ። ። ። በተአምና ፡ ወድቀ ፡ ለረፈቲሃ ፡ ለኢያሪኮ ፡ ዘለወዳ ፡ ዘበ
31 ሰቡዕ ፡ ዕለት ፡ ይበውእወ ። ። ። በተአምና ፡ ረሓብ ፡ ዘሞ ፡ ኢተሐጕለት ፡ መስለ ፡ ዒለ
32 ዊያን ፡ እስመ ፡ ተወክፈቶሙ ፡ ለሰብለ ፡ ዒይን ፡ ወለድኅነቶሙ ። ። ። መንተ ፡ እንከ ፡
እብፅ ፡ ኅጠእኩ ፡ ዘይዜነወኒ ፡ እመጕነዱይ ፡ ዕለቱ ፡ በእንተ ፡ እለ ፡ ጌድዮን ፡ ወበ
33 ርቅ ፡ ወሰመሶን ፡ ወዮፍታሔ ፡ ወዳዊት ፡ ወሰሙኤል ። ። ወበዕደንሂ ፡ ነቢያት ። ። ። እለ
በተአምና ፡ ተጋደሉ ፡ ወለድመዉ ፡ መንግሠተ ፡ ተገበሩ ፡ ጽድቀ ፡ ፈፈጸሙ ፡ ለፈ ፡ ለ
34 ናብስት ። ። ። ወለጥፉሉ ፡ ኅይለ ፡ እሰተ ፡ ወድኅኑ ፡ እመለፈ ፡ ኩናት ፡ ወጸንዑ ፡ እመቀደመቶ
35 ሙ ፡ ወኅየሉ ፡ በወንስተ ፡ ፀብእ ፡ ወለስተጋብሉ ፡ ተዲያነ ፡ ፀር ። ። ። ወነሠኡ ፡ ለእስት ፡ ትእዛዘ ፡ መዉ
ታኂሆሙ ፡ ወበእለሂ ፡ ይስእቱ ፡ እስመ ፡ ሊተወክፈ ፡ ሞድኅኂቶሙ ፡ ለኅፍሶሙ ፡ ከመ ፡ ይትዐወቁ ፡
36 እለ ፡ ይረክቡ ፡ ሕይወት ፡ እመውታን ። ። ። ወበእለሂ ፡ ቀሠፍዎሙ ፡ ወተዛለቁ ፡ ለዕ
37 ሌሆሙ ፡ ወሐመይዎሙ ፡ ወሞቅሕዎሙ ። ። ። ወወገርዎሙ ፡ ወቀተልዎሙ ፡ በለፈ ፡ ሞኍበ
ሕት ፡ ወዒሱ ፡ በመጫለት ፡ ወበዘበድዉ ፡ ጠኢ ፡ ተፀነሱ ፡ ተመንደቡ ፡ ሐሙ ። ። ።

Per fidem cùm natus esset Moses, occultârunt eum tres menses in domo patris sui, 23
quia viderent eum, quòd venustus erat puerulus, neque veriti sunt edictum re-
gis. Per fidem jam grandis, renuit Moses se vocari filium filiæ Phara- 24
onis. Elegit potius malis affici cum populo Dei, quàm prosperum esse ad tempus 25
in eo quod peccatum ei esset. Quia cognovit magnificiendum esse opprobrium Chri- 26
sti præ omnibus Ægypti thesauris. Per fidem reliquit terram Ægypti, minimè 27
veritus ferociam regis, quia voluit potius timere eum qui est invisibilis, quàm
qui conspicitur. Per fidem peregit paschа, & asperšit sanguinem, ne perimeret 28
primogenita eorum cum peste. Per fidem transierunt rubrum mare, vel- 29
uti per siccam terram, quod cùm tentâssent Ægyptii, absorpti sunt. Per fidem 30
concíderunt mœnia Jericho, quæ cùm per septem dies circundata fuissent, intrâ-
runt urbem. Per fidem Raab meretrix non periit cum iis qui perdîti sunt, quia 31
hospitio exceperat exploratores, eosque servaverat. Quid præterea dicam? non 32
sum enarrando à prolixitudine temporis, de iis quæ Gedeon, & Barac, & Sam-
pson, & Jepthab, & David & Samuel, reliquique prophetæ præstiterunt. Qui per 33
fidem expugnârunt & consecuti sunt regna, operati sunt justitiam, implêrunt ora
leonum, Extinxerunt vim ignis, liberati sunt ab acie gladii, fortes facti sunt præ 34
adversantibus iis, & prævaluerunt in bello, & inimicorum castra subverterunt.
Et mulieres acceperunt ex resurrectione mortuos suos: fuerunt etiam qui perditi 35
sunt, quia non acceptarent liberationem corporum suorum, ut notum facerent qua-
les illi qui vitam consequerentur à mortuis. Et fuerunt qui flagellati sunt, & in 36
quibus illuserunt, & quos calumniati sunt, & quos in carcerem conjecerunt. Et 37
lapidârunt eos, & acie gladii interfecerunt eos, oberrârunt in melotis, & ciliciо
ex pilis caprinis, inopes, tentati, malè habiti:

Digitized by Google

Quibus non erat dignus mundus, in solitudinibus errantes, & montibus, & spelun-
38 Ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, (γ) ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι, καὶ ὄρεσι, καὶ σπηλαί-
cis, & cavernis terræ. Et hi omnes testimonio probati per fidem,
39 οις, καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως,
non reportárunt repromissionem: Deo pro nobis melius aliquid pro-
40 οὐκ ἐκομίσαντο (δ) τὴν ἐπαγγελίαν· Τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προ-
vidente, ut non sine nobis consummarentur.
βλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι.

MS.A. (γ) ἐπὶ (δ) τὰς ἐπαγγελίας·

CAP. XII. ιβ'.

Ideóque & nos tantam habentes *circumjacentem nobis* nubem testium, pondus
1 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ΙΖ'
deponentes omne, & circumstans peccatum, per patientiam curramus
ἀποθέμενοι πάντα, καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, διὰ ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν
propositum nobis certamen: Aspicientes in illum fidei auctorem & consum-
2 προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα· Ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειω-
matorem Jesum, qui *pro* proposito sibi gaudio, sustinuit crucem, con-
τὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινε σταυρόν, αἰ-
fusione contempta: in dexteráque *throni* Dei *sedit*. Recо-
3 σχύνης καταφρονήσας· ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ (α) ἐκάθισεν. Ἀναλο-
gitate enim talem *sustinentem* à peccatoribus in semet-
γίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς αὐ-
ipsum contradictionem, ut ne fatigemini, animis vestris deficientes. Nondum
4 τὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε, ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι. Οὔπω
usque ad sanguinem restitistis, adversùs peccatum repugnantes. Et
5 μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε, πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι. Καὶ
obliti estis *exhortationis*, quæ vobis tanquam filiis *dicitur*; Fili mi,
ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται, Υἱέ μου,

ne parvipende disciplinam Domini, neque *fatisce* ab eo *arguens*. Quem enim
μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. Ὃν γὰρ 6
diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium, quem recipit. *Si*
ἀγαπᾷ Κύριος, παιδεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν, ὃν παραδέχεται. Εἰ 7
disciplinam sustinetis, tanquam filiis vobis *offert se* Deus. Quis enim *est* filius,
παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός. Τίς (β) γάρ ἐστιν υἱὸς,
quem non corripit pater? *Si autem absque* estis *disciplina*, cujus participes facti sunt
ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; Εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι 8
omnes, *atque nobi* estis, & non filii. Deindè *ipsos* quidem carnis nostræ pa-
πάντες, (γ) ἄρα νόθοι ἐστὲ, καὶ οὐχ υἱοί. Εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέ- 9
tres habuimus *castigatores*, & reverebamur: *non* multò magis obtemperabimus
ρας εἴχομεν παιδευτὰς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ (δ) πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ
Patri spirituum, & vivemus? Illi quidem *enim ad paucos dies*, secundùm
πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ ζήσομεν; Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας, κατὰ τὸ 10
visum ipsis, *castigabant*: hic autem ad *commodum*, ad *recipiendam* sanctificati-
δοκοῦν αὐτοῖς, ἐπαίδευον· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ (ε) συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότη-
onem ejus. Omnis autè disciplina *ad* quidem *præsens* nō videtur gaudii esse, sed mœ-
τος αὐτοῦ. Πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύ- 11
roris: postèà autem fructum *pacificum* per eam exercitatis reddet justi-
πης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιο-
tiæ. Idèò remissas manus, & soluta genua erigite: Et
ΙΗ' σύνης. Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας, καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε· Καὶ 12
gressus rectos facite pedibus vestris, ut non *claudus abducatur*, sanetur autè
τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ 13
magis. Pacem sequimini cum omnibus, & sanctimoniam, qua sine nemo vi-
μᾶλλον. Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμὸν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄ- 14
debit *Dominum*. Contemplantes ne quis *deficiat* à gratia Dei: ne qua
ψεται τὸν Κύριον, Ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· μή τις 15
radix amaritudinis sursùm germinans impediat, & per illam inquinentur multi.
ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ, καὶ (ζ) διὰ ταύτης μιανθῶσι πολλοί,

Quum accidit ira Divina, *ac de Job justo*. 19.

Κεφ. ιβ'. MSA. (α) καθέζεται. (β) γὰρ υἱὸς (γ) ἄρα * νοθροι καὶ οὐχ υἱοί ἐστε. (δ) πολὺ (ε) Συμφέρον, (ζ) δι' αὐτῆς μιανθῶσιν οἱ πολλοί.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Viri quibus indignus erat mundus, quíque 38
erant veluti errantes in deserto & monti-
bus, & in spelunciis, & cavernis terræ.
Atque hi omnes, de quibus extitit testi- 39
monium quoad fidem eorum, non sunt
adepti promissionem. Quoniam Deus pro- 40
spexit in auxilium nostrum, ne *sine nobis*
consummarentur.

CAP. XII.

Quamobrem & nos quum habeamus 1
omnes hosce testes, qui nubium in mo-
rem undique sepiunt nos, abjiciamus à no-
bis onera omnia, & peccatum quod sem-
per nobis est in promptu, & cum pati-
entia percurramus certamen illud quod pro-
positum est nobis. Et respiciamus in Je- 2
sum qui fuit principium & perfector fidei
nostræ, qui pro gaudio quod habebat, sus-
tinuit crucem, & ignominiam contempsit,
demum ad dexteram throni Dei consedit.
Quum accidit ira Divina, *ac de Job justo*. 19.
Videte ergò quanta sustinuerit à sceleratis 3
illis qui fuerunt sibiipsis adversarii, ne tæ-
deat vos, néve remittatur vester animus.
Nondum perveniistis usque ad sanguinem in 4
certamine quod fit adversùs peccatum. Et 5
obliti estis doctrinæ illius, quam veluti filiis
diximus vobis, Fili mi ne negligas correc-
ptionem Domini, néve consterneris ani-
mo, quum ab eo arguêris. Quem enim di- 6
ligit Dominus, castigat, & flagellat filios
illos quibus oblectatur. Sustinete igitur 7
correptionem, quandoquidem tanquam
apud filios agit apud vos Deus. Quis
enim est filius quem non castigat pater ipsi-
us? Quòd si absque illa castigatione estis 8
quâ quilibet castigatur, estis extranei, non
autem filii. Quòd si patres nostri carna- 9
les, quum nos castigarent, reverebamur eos,
quantò magis ergò debemus subjici patribus
nostris spiritualibus, ut vivamus? Illi enim ad 10
modicum tempus, prout volebant, erudiebant
nos; Deus autem ad auxilium nostrum, ut
participes efficiamur sanctitatis ipsius.
Omnis porrò castigatio eo ipso tempore 11
non existimatur esse gaudii, sed ægritudinis:
ad extremum verò fructus pacis & justitiæ
datura est illis qui per ipsam exercitati fu-
erint. *Oblatio quadragesimalis*. 20.
Quapropter manus vestras remissas, & genua 12
vestra nutantia confirmate. Et semitas re- 13
ctas facite pedibus vestris, ne membrum
claudum aberret, sed sanitati restituatur.
Cursu properate ad pacem cum omnibus, 14
& ad sanctimoniam, sine qua nemo videt
Dominum nostrum. Et cavete ne quis re- 15
periatur inter vos expers gratiæ Dei: vel
ne qua radix amaritudinum producat herbā
& lædat vos, eâque multi contaminentur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 ዘሊይደልመ : ለዓለመ : ፈስቡ : ወዲሉ : ወስተ : ገደመ : ወወስተ : ለድበር : ወወስተ :
39 ግበበ : መድር:=: ወኵሉሙ : ሰማዕተ : ኮኑ : በሃይማኖት : ወለደ ምዑ : ዘለሰፈወሙ :
40 እ°ዘሊብሕር:=: እስመ : እንተ : ትሔይጵ : ናሕዩ : ለነ : ኀመ : ሊይሰለጡ : ዘለ
ንበሉነ::=:

18

1 ወንሕነኒ : ብዙ : ትጣዕተ : ደመና : ወንግድፍ : እመለዕሌነ : ኵሉ : ክቡደ : ወሀከተ : ኃ
ጢአት : ወንሩጽ : በትዕግስት : ሳበ : ዘሳኑፅ : ለነ : ተፋነ::=:

Quibus indignus erat ut *possideret mundus, oberrantes in desertis, & in mon-* 38
tibus, & in spelunciis terræ. Atque omnes illi testes fuerunt de fide, & ade- 39
pti sunt quod promiserat illis Deus. Quia quod melius esset provideret nobis, 40
ut non sine nobis consummarentur.

CAP. XII.

Proinde nos etiam habentes testium nubem, abjiciamus à nobis omne pondus 1
& conturbationem peccati, & curramus cum patientia ad extructum nobis con-
fessum.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

38 Quibus dignus non erat mundus: in solitudinibus errantes, in montibus, & spe-
39 luncis, & in cavernis terræ. Et hi omnes testimonio fidei probati, non accepe-
40 runt repromissionem, Deo pro nobis melius aliquid providente, ut non sine nobis consummarentur.

CAP. XII.

1 IDeóque & nos tantam habentes impositam nubem testium, deponentes omne pondus, & circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen: Aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem Jesum,
2 qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contemptâ, atque in dex-
3 tera sedis Dei sedet. Recogitate enim eum, qui talem sustinuit à peccatoribus adversùm semetipsum contradictionem: ut ne fatigemini, animis vestris defi-
4 cientes. Nondum enim usque ad sanguinem restitistis, adversùs peccatum repu-
5 gnantes: Et obliti estis consolationis, quæ vobis tanquam filiis loquitur, dicens; Fili mi, noli negligere disciplinam Domini: neque fatigeris dum ab eo
6 argueris. Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium, quem recipit. In disciplina perseverate. Tanquam filiis vobis offert se Deus: 7
quis enim filius, quem non corripit pater? Quòd si extra disciplinam estis, cu- 8
jus participes facti sunt omnes: ergò adulteri, & non filii estis. Deindè patres 9
quidem carnis nostræ, eruditores habuimus, & reverebamur eos: non multò magis obtemperabimus Patri spirituum, & vivemus? Et illi quidem in tempore 10
paucorum dierum, secundùm voluntatem suam erudiebant nos: hic autem ad id, quod utile est in recipiendo sanctificationem ejus. Omnis autem disciplina, in 11
præsenti quidem videtur non esse gaudii, sed mœroris: posteà autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet justitiæ. Propter quod, remissas manus, 12
& soluta genua, erigite, Et gressus rectos facite pedibus vestris: ut non clau- 13
dicans quis erret, magis autem sanetur. Pacem sequimini cum omnibus, & 14
sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum: Contemplantes ne quis desit gra- 15
tiæ Dei: nequa radix amaritudinis sursùm germanans impediat, & per illam inquinentur multi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * الَّذِي لَمْ يَكُنِ الْعَالَمُ يَسْوَاهُمْ * وَلَا يُعَادِلُ قِيمَتَهُمْ * تَائِهِينَ فِي الْبَرَارِي وَالْجِبَالِ وَالْمَغَايِرِ وَبُطُونِ
39 الْأَرْضِ * وَهَؤُلَاءِ كُلُّهُمْ مَشْهُودٌ لَهُمْ بِالْأَمَانَةِ وَلَمْ يَنَالُوا الْمَوَاعِيدَ * لِأَنَّ اللهَ سَبَقَ فَنَظَرَ لَنَا شَيْأً
40 أَفْضَلَ * لِكَيْلَا يَكْمُلُوا حُلْوًا مِنَّا *

Quibus mundus nec par erat, nec eorum 38
pretio adæquabatur: errantes in desertis,
& montibus, ac speluncis, & foraminibus terræ. Atque horum omnium fides 39
testimonio comprobatur, attamen non ob-
tinuerunt promissa. Deus enim providit 40
nobis quiddam præstantius, ne absque nobis perfecti redderentur.

CAP. XII.

* الْفَصْلُ الثَّانِي عَشَرَ *

* قِرَاءَةٌ فِي عِيدِ الْأَرْبَعِينَ شَهِيدًا *

Lectio in die festo quadraginta Martyrum.

1 * فَإِذْ لَنَا إِذًا نَحْنُ سَحَابَةُ شُهَدَاءَ مِقْدَارُ كَثْرَتِهَا هَكَذَا عَظِيمًا مَوْضُوعَةً حَوْلَنَا * فَلْنَطْرَحْ بِقَلْ
2 الْحَصَبِ كُلَّهُ وَالْخَطِيَّةَ السَّهْلَ اقْتِعَالُهَا * وَلْنُحَاضِرْ جَرْيًا بِالصَّبْرِ فِي الْجِهَادِ الْمَنْصُوبِ لَنَا * نَاظِرِينَ
إِلَى يَسُوعَ رَئِيسِ الْأَمَانَةِ وَمُكَمِّلِهَا * الَّذِي عِوَضَ السُّرُورِ الْمَنْصُوبِ لَهُ صَابَرَ الصَّلْبَ * إِذِ اسْتَهَانَ
3 الْخَجَلَ * وَجَلَسَ فِي يَمِينِ عَرْشِ اللهِ * فَكَرِّرُوا إِذًا التَّفَكُّرَ فِيمَنْ صَبَرَ عَلَى مِثْلِ هَذِهِ الْمُقَاوَمَةِ مِنَ
4 الْخُطَاةِ فِي ذَاتِهِ * لِكَيْلَا تَكِلُّوا فَتَرْخُونَ أَنْفُسَكُمْ * لِأَنَّكُمْ مَا قَاوَمْتُمْ فِيمَا بَعْدُ الْخَطِيَّةَ * حَتَّى الدَّمِ
5 مُجَاهِدِينَ بَارِيهَا * وَقَدْ نَسِيتُمُ الْعِزَاءَ الَّذِي يُخَاطِبُكُمْ كَبَنِينَ * * قِرَاءَةٌ لِلزَّلْزَلَةِ * يَا بُنَيَّ
6 لَا تَضْجَرْ مِنْ تَأْدِيبِ الرَّبِّ * وَلَا تَسْتَرْخِ إِذَا وَبَّخَكَ * فَإِنَّ الرَّبَّ يُؤَدِّبُ مَنْ يُحِبُّهُ * وَيَجْلِدُ كُلَّ ابْنٍ
7 يَقْبَلُهُ * اصْبِرُوا فِي الْأَدَبِ فَيُدْنِيَكُمُ اللهُ وَيُقَدِّمُكُمْ إِلَيْهِ كَبَنِينَ * مَنْ هُوَ الِابْنُ الَّذِي مَا يُؤَدِّبُهُ
8 أَبُوهُ * وَإِنْ كُنْتُمْ خُلْوًا مِنَ الْأَدَبِ الَّذِي قَدْ شَارَكَهُ الْكُلُّ * فَأَنْتُمْ إِذًا نَعُولٌ وَلَسْتُمْ بَنِينَ *
9 * ثُمَّ إِذَا كَانَ آبَاءُ بَشَرِيَّتِنَا إِذَا أَدَّبُونَا نَخْجَلُ مِنْهُمْ * أَفَلَيْسَ الْأَوْلَى بِنَا أَنْ نَخْضَعَ لِأَبِي الْأَرْوَاحِ
10 وَنَعِيشَ * لِأَنَّ أُولَئِكَ رُبَّمَا أَدَّبُوا عَلَى مَا يَصْوَبُونَهُ مُوَافِقًا أَيَّامًا يَسِيرَةً * وَهَذَا يُؤَدِّبُ لِمَا يُوَافِقُ
11 لِيَنَالَ مِنْ قَدَاسَتِهِ * ثُمَّ * وَكُلُّ أَدَبٍ فِي هَذَا الْوَقْتِ الْحَاضِرِ مَا يُسْتَسَرُّ فَرَحًا بَلْ حُزْنًا * وَأَخِيرًا
12 يُعْطِي الْمُرَاضِينَ بِهِ الْعَدْلَ السَّلَامِيَّ * فَلِذَلِكَ قَوِّمُوا الْأَيَادِيَ الْمُخَلَّعَةَ وَالرُّكَبَ الْمُسْتَرْخِيَةَ *
13 * وَاجْعَلُوا لِأَرْجُلِكُمْ طُرُقًا مُمَهَّدَةً * لِئَلَّا يَمِيلَ الْأَعْرَجُ بَلْ يُبْرَأَ *

Nos igitur, quum nubem testium tam 1
ingentis multitudinis circum nos posi-
tam habeamus, abjiciamus totum pondus luxuriei, & peccatum facile patratu: & cum patientia cursum curramus in 2
proposito nobis certamine: Intuentes in
Jesum caput & perfectorem fidei, qui vice proposiți sibi gaudii pertulit crucifixionem, contemnens ignominiam, sedit-
que in dextera throni Dei. Repetite ergò 3
memoriam eius qui talem justinuit contradictionem à peccatoribus in semetipso: ne fortè viribus deficientes, re-
mittatis animos vestros. Nondum enim 4
restitistis peccato, usque ad sanguinem decertantes adversus illud. Et jam ob- 5
lisi estis exhortationis quæ vos tanquam filios alloquitur;

Lectio pro terræmotu.

O fili mi, ne molestè feras disciplinam
Domini, neque remissior fias quum te
arguerit. Dominus enim erudit quem 6
diligit, & flagellat omnem filium quem recipit. Patientes estote in castigatione, 7
& admovebit vos Deus atque approxi-
mabit sibi tanquam filios. Quis est fi-
lius quem non castiget pater suus? Quòd 8
si estis absque castigatione in qua omnes participârunt, ergo spurii estis, & non
filii. Deinde, si quum nostræ carnis pa- 9
tres nos castigant, erubescimus eos: nónne præstantius nobis est subjici patri spirituum, & vivere? Nam illi interdum, 10
prout expedire putabant, ad paucos dies
castigârunt: hic verò castigat ad id quod conducit ut impetretur ex ejus sanctitate. Finis Omnis autem casti- 11
gatio hoc præsenti tempore non percipitur esse gaudium, sed tristitia: at postèmò afferet iis qui per eam domiti fuerint, justitiam pacificam. Quapropter manus 12
luxatas & genua remissa erigite: Et 13
facite pedibus vestris vias planas, ut claudus non deviet, sed sanetur.

Lectio pro vigesima quinta Junii.

Expetite pacem cum omnibus, & sancti- 14
moniam, sine qua nemo Dominum videbit. Finis. Prospicientes ne quis careat 15
gratiâ Dei: ne sit in vobis radix amaritudinis sursum pullulans, quæ noceat, & per quam multi homines inquinentur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወንትልው : ለፍጹመ : መልእክነ : ሊያሱስ : ክርስቶስ : ዘተዐገሠ : ኅፍረተ : መሰቀል : ለ
ናሁሲዮ : በእንተ : ፍሥሐሁ : ዘጽኑስ : ሎቱ : ወነበረ : በየማነ : መንበረ : እግዚአብሔ
3 ር ::=: ሐልይው : እስኩ : ለዘ : ከመዝ : ተዐገሰ : እመኃጥኣን : ዉተናገሮ : በበይናቲክ
4 ሙ : ከመ : ሊትስዖሉ : ነፍሰክሙ : ወሊትድክሙ ::=: ወዒዲ : እስከ : ለሞት : ትበጽሑ : ተ
5 ጋደልዋ : ለኃጢአት ::=: ወለብድርዋ : ለትመሥሮት : ተስፋክሙ : እስመ : ከመ : ወሉድ : ደ
ብለክሙ :: ለወልድየ : ሊታስተዳፅብ : ተግሣጸ : እግዚአብሔር : ወሊትትገሐስ : እመኔሁ :
6 ለመ : ገሠጸከ ::=: እስመ : ለዘ : ለፍቀረ : ይጌሠጽ : እግዚአብሔር : ወይቀሠፍመ : ለኵሉ :
7 ወሉድ : ዘሊይትሌዘገ ::=: ለተግሣጽክሙ : ተዐገሡ : እስመ : ከመ : ወሉዱ : ዖፈቅረክ
8 ሙ : እግዚአብሔር :: መኑ : ወሉድ : ዘሊይጌሠጸ : ለቡሁ ::=: ወእመሰ : ሊ ገሠጹክሙ :
9 ዓንፈገራ : ለንትሙ : ወሊኮንክሙ : ወሉደ : ወዓረይክሙ : ኵልክሙ :: ::=: ሀለዉ : ለበዊነ : እለ :
ወለዶነ : በሥጋ : ወይጌሠጹነ : ወነሐፍሮሙ :: እፎ : እንከ : ፈድፋደ : ንግነይ : ወኀ
10 ትሌዘገ : ለአቡነ : ወኀሕየው ::=: ወእሙንቱስ : ለጽላጤ : ሣደጥ : መዋዕል : ይጌሠ
11 ጹነ : ወውእቱሰ : ለእንተ : ትሑይስ : ከመ : ንርከብ : ቅደሰቲሁ ::=: ኵሉ : ተግሣጽ :
ሊይመስል : ትፍሠሕት : ለጊዜሁ : ዳእሙ : ሐዘን : ወእቱ : ወድኅ[illegible] : ትፈሪ : ሰ
12 ለመ : ለእለ : ይገብሩ : ለቲ : ወተዓሰዮሙ : ጽድቀ ::=: ወይእዜኒ : ለርቲዑ : እግረ :
13 ጽወሳተ : ወእደ : ፀውስተ ::=: ወገበሩ : መንሸራኵረ : ርቱዐ : ለእገሪክሙ : ከመ :
14 ይሕየው : ሕንከሴክሙ : ወሊትትለቀፈ ::=: ወትልውዋ : ለሰላመ : መስለ : ኵሉ : ወሊ
15 ትሕድጉ : ቅድሰቲክሙ :: ለእግዚአብሔርሰ :: ለልቦ : ዘርእዮ ::=: እስተጎይጹ :
ለእመቦ : ዘሊደክቦ : ጸጋ : እግዚአብሔር : ለልቦ : ዘይትረከብ : ዘበ : ሠርዎ : መራር :
እንተ : ትሠርፅ : ሕማመ : እንተ : ታረኵሶሙ : ለብዙኃን ::=:

Et adhæreamus perfecto principi nostro Jesu Christo, qui sustinuit opprobrium 2
crucis minimè reputans illud, pro gaudio quod ei obversabatur, & ad dextram throni Dei consedit. Recogitate etiam illum qui talia perpessus est 3
à peccatoribus, & annuntiate de eo inter vos, ne anxia sit anima vestra, & ne facti sitis infirmi. Et adhuc usque ad mortem perveniistis decer- 4
tando adversus peccatum. Et expetivit doctrinam spei vestræ, quia vobis 5
tanquam filiis loquitur, O fili mi, ne difficilem æstimaveris correptionem Do-
mini, & ne declinaveris ab eo cùm te arguerit. Nam quem diligit, corripit cum 6
Dominus, & flagellat omnem filium immorigerum. Castigationem vestram sus- 7
tinete, quia sicut filium suum diligit vos Deus: quis filius est quem non corripit pater ejus. Et si non castigant vos, filii estis peregrini, & non liberi, cùm in hoc *vos* 8
omnes pares fecit. Fuerunt patres nostri qui nos in carne genuerunt, & castigârunt nos, eosque reveriti sumus: quantò igitur magis subjiciemur & obediemus 9
Patri nostro, & vivemus? Et ipsi quidem pro imperio ad paucos dies nos ca- 10
stigabant: hic autem in commodum, ut illius adipiscamur sanctimoniam. Omnis 11
castigatio pro tempore suo, non videtur esse gaudii sed tristitiæ: at postea fructum fert pacis iis qui eâ exercitati fuerint, & retribuit iis justitiam. Et 12
nunc igitur corrigite pedes deductos, & manus remissas: Et rectas orbitas fa- 13
cite pedibus vestris, ut sanetur claudicatio vestra, & non offendatur. Et se- 14
ctemeni pacem cum omnibus, & sanctimoniam vestram ne dimittatis, sine qua
Deum nemo videbit. Prospicite ne quis sit, qui gratiam Dei non est adeptus, 15
ne quis inveniatur in radice amaritudinis, suppullulans truciatum quæ contaminatos reddat multos.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΗ'. Ι Θ'. Κ'.

Ne quis fornicator aut prophanus, ut Esau: qui propter escam unam vendidit
16 Μή τις πόρνος ἢ βέβηλος, ὡς Ἡσαῦ· ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο
primogenita sua. Scitis enim quoniam & postea volens hæreditare
17 τὰ πρωτοτόκια (η) ἑαυτοῦ. Ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι
benedictionem, reprobatus est: pœnitentiæ enim locum non invenit, quamvis cum
τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ ηὗρε, καίπερ μετὰ
lachrymis exquisset eam. Non enim accessistis tractabilem montem,
18 δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν. Οὐ γὰρ προσεληλύθατε (θ) ψηλαφωμένῳ ὄρει, Ι Θ'
& incensum ignem, & turbinem, & caliginem, & procellam, Et tubæ
19 καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ, καὶ γνόφῳ, καὶ (ι) σκότῳ, καὶ θυέλλῃ, Καὶ σάλπιγγος
sonum, & vocem verborum, quam audientes deprecati sunt, non proponi
ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ (κ) προστεθῆναι
eis verbum: (Non portabant enim imperatum: Et si bestia tetigerit montem,
20 αὐτοῖς λόγον· (Οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους,
lapidabitur, aut jaculo confodietur. Et, ita terribile erat ap-
21 (λ) λιθοβοληθήσεται), ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται). Καὶ, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φα-
parens, Moyses dixit; Exterritus sum, & tremebundus:) Sed accef-
22 νταζόμενον, Μωσῆς εἶπεν, Ἔκφοβός εἰμι, καὶ ἔντρομος·) (μ) Ἀλλὰ προσεληλυ-
sistis Sion montem, & civitatem Dei viventis, Hierusalem cœlestem, & my-
λύθατε Σιὼν ὄρει, καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυ-
riadum angelorum frequentiam, Et Ecclesiam primogenitorum in cœlis con-
23 ειάσει ἀγγέλων πανηγύρει, Καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων (ν) ἐν οὐρανοῖς ἀπο-
scriptorum, & judicem Deum omnium, & spiritus justorum perfectorum, Et
24 γεγραμμένων, καὶ κριτῇ Θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, Καὶ
testamenti novi mediatorem Jesum, & sanguine aspersionis præstantiora loquentem præ
διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρείττονα λαλοῦντι παρὰ
Abel. Videte ne recusetis loquentem: si enim illi non effu-
25 τὸν Ἅβελ. Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ (ξ) ἐξέφυ-
gerunt, illum super terram recusantes negotium agentem: multò magis nos,
γον, τὸν ἐπὶ τῆς γῆς παραιτησάμενοι χρηματίζοντα, πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς,
illum de cœlis aversati: Cujus vox terram movit tunc: nunc
οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· Οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε· νῦν δὲ
autem denuntiavit, dicens; Adhuc semel ego moveo non solùm terram, sed &
ἐπήγγελται, λέγων, Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ (ο) σείω οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ
cœlum. Illud autem; Adhuc semel, declarat mobilium translationem,
τὸν οὐρανόν. Τὸ δέ, Ἔτι ἅπαξ, (π) δηλοῖ τῶν σαλευομένων μετάθεσιν,
tanquam factorum, ut maneant non mobilia. Itaque regnum immobile
ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον
suscipientes, habeamus gratiam, per quam serviamus grate Deo, cum
παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ, (ρ) μετὰ
reverentia & religione. Etenim Deus noster ignis consumens.
αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας. Καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

CAP. XIII. ιγ'.

Κ' Ἡ φιλαδελφία μενέτω. Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης
H Charitas fraternitatis maneat. Hospitalitatem ne obliviscimini: per hanc
enim latuerunt quidam, hospitio excipientes angelos. Mementote vinctorum, tanquam
2 γὰρ ἔλαθόν τινες, ξενίσαντες ἀγγέλους. Μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς
simul vincti: malis pressorum, tanquam & ipsi existentes in corpore. Honorabile
συνδεδεμένοι· τῶν κακουχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. Τίμιος
3 connubium in omnibus, & cubile immaculatum: fornicatores autem & adulteros judicabit
ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους (α) γὰρ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ
4 Deus. Pecuniæ non appetens sunt: contenti præsentibus: ipse enim dixit;
ὁ Θεός. Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν,
5 Non te deseram, neque te derelinquam: Ita ut confidentes nos dicere;
Οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω· Ὥστε θαῤῥοῦντας ἡμᾶς λέγειν,
6 Dominus mihi adjutor, & non timebo quid faciat mihi homo,
Κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.

MS. A. (η) ἑαυτοῦ. (θ) ψηλαφωμένῳ καὶ κεκαυμένῳ (ι) ζόφῳ, (κ) προσθῆναι (λ) λιθοβοληθήσεται). Καὶ, οὕτω (μ) Οὐ γὰρ προσεληλύθατε (ν) ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, (ξ) ἐξέφυγον ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλλον (ο) σείων (π) δηλοῖ τῶν σαλευομένων μετάθεσιν, ὡς πεποιημένων. * Διὸ (ρ) μετ' εὐλαβείας καὶ δέους. Καὶ γὰρ ΚΕΦ. ιγ'. MS. A. (α) γὰρ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Aut ne quis inveniatur inter vos scortator 16
& remissus sicut Esau, qui unico edulio ven-
didit suum jus primogeniti. Scitis enim 17
eum quoque postea voluisse hæreditare be-
nedictionem adipisci, & reprobatum fuisse:
locum enim pœnitentiæ non invenit, quam-
vis cum lachrymis eam quæsivisset. Non 18
enim accessistis ad ignem ardentem & tra-
ctabilem, neque ad tenebras, & caliginem,
& procellam, Neque ad sonum cornu & 19
vocem verborum; quam qui audierunt, ef-
fugerunt ne iterum sermo cum eis habere-
tur. Non enim poterant sustinere quod in- 20
junctum fuerat, Quòd si vel bestia accesserit
ad montem, lapidibus obruatur. Et usque 21
adeò terribilis erat visio, ut Moses dixerit,
Perterritus sum ac tremebundus. Vos ve- 22
rò accessistis ad montem Sion, & ad civi-
tatem Dei viventis Jerusalem quæ est in cœ-
lis, & ad cœtus myriadum Angelorum: Et 23
ad Ecclesiam primogenitorum, qui inscri-
pti sunt in cœlis, & ad Deum judicem
omnium, spiritúsque justorum qui perfecti
fuerunt. Ad Jesum denique Mediatorem 24
testamenti novi, ad aspersionem sanguinis
ejus melius loquentis quàm Habel. Cave- 25
te ergò ne devitetis eum qui loquutus est vo-
biscum. Si enim illi non effugerunt qui de-
vitârant eum qui ipsos alloquutus est in ter-
ra, quantò minùs nos, si devitemus eum qui
nos alloquutus est de cœlis? Cujus vox 26
terram commovit: nunc autem pollicetur,
& ait; Adhuc semel, ego commovebo non
solùm terram, sed & cœlos. Per hoc au- 27
tem quod dicit, Semel, ostendit immutati-
onem eorum quæ moventur, quippe quæ
facta sint, ut permaneant ea quæ sunt mo-
tûs expertia.

Trecentorum decem & octo Patrum, Re-
gumque fidelium Commemoratione. 21.

Proinde ergò quum acceperimus regnum, 28
amplectamur gratiam per quam serviamus
ac placeamus Deo cum reverentia & timore.
Deus enim noster ignis est devorans. 29

CAP. XIII.

CHaritas fraterna permaneat in vobis. 1
Et dilectionis peregrinorum ne fictis imme- 2
mores. Per hanc enim digni fuerunt qui-
dam, quamvis non sentientes, qui exciperent
Angelos. Memores estote eorum qui vin- 3
cti sunt, perinde ac si cum eis vincti esse-
tis: mementote eorum qui afflicti sunt, tan-
quam homines qui carne induti estis. Ho- 4
norabile est conjugium in omnibus, thorus
eorum purus est. Scortatores autem & mœ-
chos, judicaturus est Deus. Ne diligat pecu- 5
niam mens vestra, sed sufficiat vobis id quod
habetis. Siquidem ipse Dominus dixit, Non te deseram neque
remittam erga te manus. Proinde digen- 6
dum est nobis confidenter, Dominus meus adjutor meus est, non timebo: quid faciat mihi homo?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ኦልቦ ፡ ዘይከውን ፡ ዘማዊ ፡ ወርኩስ ፡ ከመ ፡ ዔሳው ፡ ዘሂጠ ፡ በአሐዱ ፡ በሶርናሁ ፡ በሶ
17 ሐዱ ፡ መብልዕ ፡ ።=። ወፈቂደኒ ፡ ይረሰ ፡ በረከተ ፡ ተስእኖ ፡ ወተጥሉ ፡ ፍናተ ፡ ይነስሕ ፡
18 ወጎሠሠ ፡ እንዘ ፡ ይበኪ ።=። እስመ ፡ ሊመጻእክሙ ፡ ትግሠሡ ፡ እሰተ ፡ ዘይነድድ ፡
19 ወቆበር ፡ ወዐውሎ ፡ ወጣቅ ።=። ወድምፀ ፡ ሥጥቅዕ ፡ ወቃለ ፡ ነገር ፡ ዘሰምዑ ፡ ወሊ
20 ፈቀዱ ፡ ይደምሩ ፡ ተናገሮሙ ።=። እስመ ፡ ስእነሙ ፡ ለጽሙቶ ፡ ለዘ ፡ ተናገሮሙ ፡ ወእመኒ ፡
ቀርበ ፡ እንስሳ ፡ ለወሰቱ ፡ ይቡር ፡ ይወገረም ።=።

Ne quis sit scortator & pollutus, ut Esau, qui unico edulio vendidit suum jus 16
primogeniti. Qui cupiens hæres fieri benedictionis, impossibile fuit ei: defuit- 17
que via pœnitentiæ, tametsi lachrymans quæsivisset eam. Non enim accessistis ad 18
contrectabilem ignem ardentemque, & ad caliginem, & procellam, atque hæc
valdè: Et ad sonitum tubæ, & vocem verborum, quam qui audierant, noluerunt 19
iterum sermo eorum fieret sibi: Quia non erant audiendo quod edicebatur eis. Et 20
si bestia tetigerit montem illum, lapidabitur.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

16 Ne quis fornicator, aut profanus ut Esau: qui propter unam escam vendidit
17 primitiva sua. Scitote enim quoniam & posteà cupiens hæreditare benedictio-
nem, reprobatus est: non enim invenit pœnitentiæ locum, quanquam cum la-
18 chrymis inquisisset eam. Non enim accessistis ad tractabilem montem, & accensibi-
19 lem ignem, & turbinem, & caliginem, & procellam, Et tubæ sonum, & vocem
20 verborum, quam qui audierunt, excusaverunt se, ne eis fieret verbum. Non enim
21 portabant quod dicebatur: Et si bestia tetigerit montem, lapidabitur. Et ita
22 terribile erat quod videbatur, Moyses dixit; Exterritus sum, & tremebundus. Sed
accessistis ad Sion montem, & civitatem Dei viventis, Jerusalem cœlestem, & mul-
23 torum millium Angelorum frequentiam, Et Ecclesiam primitivorum, qui con-
scripti sunt in cœlis, & judicem omnium Deum, & spiritus justorum perfecto-
24 rum, Et testamenti novi mediatorem Jesum, & sanguinis asperstionem meliùs lo-
25 quentem quàm Abel. Videte ne recusetis loquentem. Si enim illi non effuge-
runt, recusantes eum qui super terram loquebatur: multò magis nos, qui de cœ-
lis loquentem nobis avertimus. Cujus vox movit terram tunc: nunc autem re- 26
promittit, dicens; Adhuc semel: & ego movebo non solùm terram, sed & cœ-
lum. Quòd autem, Adhuc semel, dicit: declarat mobilium translationem, tan- 27
quam factorum, ut maneant ea quæ sunt immobilia: Itaque regnum immobile 28
suscipientes, habemus gratiam: per quam serviamus placentes Deo, cum metu &
reverentia. Etenim Deus noster ignis consumens est. 29

CAP. XIII. 1

CHaritas fraternitatis maneat in vobis. Et hospitalitatem nolite obliviscì, per 2
hanc enim latuerunt quidam, Angelis hospitio receptis. Mementote vinctorum, 3
tanquam simul vincti; & laborantium, tanquam & ipsi in corpore morantes. 4
Honorabile connubium in omnibus, & thorus immaculatus. Fornicatores enim,
& adulteros judicabit Deus. Sint mores sine avaritia, contenti præsentibus: 5
ipse enim dixit; Non te deseram, neque derelinquam: Ita ut confidenter dica- 6
mus; Dominus mihi adjutor: non timebo quid faciat mihi homo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * أَلَّا يَكُونَ فِيكُمْ أَحَدٌ زَانِيًا أَوْ نَجِسًا * كَالعِيسِ الَّذِي عِوَضَ طَعَامٍ وَاحِدٍ بَاعَ بُكُورِيَّاتِهِ *
17 * وَأَنْتُمْ لَتَعْلَمُونَ أَنَّهُ لَمَّا شَاءَ فِيمَا بَعْدُ أَنْ يَرِثَ البَرَكَةَ خَابَ * لِأَنَّهُ مَا وَجَدَ مَكَانَ تَوْبَةٍ * وَلَقَدْ
18 طَلَبَهَا بِدُمُوعٍ * لِأَنَّكُمْ مَا دَخَلْتُمْ فِي جَبَلٍ مَلْمُوسٍ وَمُضْطَرِمٍ نَارًا * وَفِي ضَبَابٍ وَظَلَامٍ وَزَوبَعَةٍ *
19 وَصَوْتِ البُوقِ * وَصَوْتِ الأَقْوَالِ اعْتَفَى مِنْهَا الَّذِينَ سَمِعُوا * أَلَّا يُزَادُوا كَلِمَةً * لِأَنَّهُمْ مَا احْتَمَلُوا
20 أَمْرَ المُوصِي * أَنْ دَنَا مِنَ الجَبَلِ وَلَوْ وَحْشٌ يُرْجَمْ * وَهَكَذَا كَانَ المَنْظَرُ مَرْهُوبًا * حَتَّى أَنَّ مُوسَى
21 قَالَ إِنِّي خَائِفٌ مَرْعُوبٌ * لَكِنَّكُمْ قَدْ دَخَلْتُمْ إِلَى جَبَلِ صَهْيُونَ وَمَدِينَةِ الإِلَهِ الحَيِّ أُورُشَلِيمَ
22 السَّمَاوِيَّةِ * وَمَوْسِمِ رَبَوَاتِ مَلَائِكَةٍ * وَبِيعَةِ الأَبْكَارِ المَكْتُوبِينَ فِي السَّمَاوَاتِ * وَإِلَى حَصَنِ الإِلَهِ
23 قَاضِي الكُلِّ * وَأَرْوَاحِ الصِّدِّيقِينَ الكَامِلِينَ * وَإِلَى أَيْسُوعَ وَاسِطَةِ العَهْدِ الجَدِيدِ * وَنَضْحِ دَمٍ
24 مُتَكَلِّمٍ أَكْثَرَ مِنْ دَمِ هَابِيلَ * * قِرَاءَةُ الثُّلُثَا مِنَ الجُمْعَةِ الحَادِيَةِ وَالثَّلَاثِينَ *
25 * فَاحْذَرُوا أَلَّا تَسْتَعْفُوا مِنَ المُتَكَلِّمِ * لِأَنَّ أُولَئِكَ إِنْ كَانُوا مَا انْفَلَتُوا إِذِ اسْتَعْفَوْا مِنَ الوَحْيِ
الَّذِي فِي الأَرْضِ * فَكَمْ أَوْلَى بِنَا نَحْنُ كَثِيرًا أَلَّا نَنْفَلِتَ إِذِ ارْتَجَعْنَا عَنِ الوَحْيِ الَّذِي مِنَ السَّمَاوَاتِ *
26 * الَّذِي صَوْتُهُ رَعْرَعَ الأَرْضَ حِينَئِذٍ * وَوَعَدَ الآنَ قَائِلًا لَأُرَلْزِلَنَّ أَنَا دَفْعَةً أُخْرَى أَيْضًا لَا الأَرْضَ
27 فَقَطْ * بَلْ وَالسَّمَاءَ * وَقَوْلُهُ دَفْعَةً أَيْضًا أُخْرَى يَدُلُّ عَلَى انْتِقَالِ البَرَايَا المُتَحَرِّكَةِ مِنْ حَيْثُ أَنَّهَا
مَصْنُوعَةٌ * لِتَثْبُتَ الأَشْيَاءُ الَّتِي لَا تَتَرَعْرَعُ * * السَّبْتُ الحَادِي وَالثَّلَاثُونَ * وَلِسَبْتِ العَازَرِ *
28 * فَلِذَلِكَ نَحْنُ نَتَسَلَّمُ مَمْلَكَةً لَا تَتَرَعْرَعُ * فَلْنَتَبَعْهَا نُحْدِثُ اللَّهَ خِدْمَةً مَرْضِيَةً بِاسْتِحْيَاءٍ
29 وَوَرَعٍ * فَإِنَّ الإِلَهَنَا نَارٌ مُبِيدَةٌ * * الفَصْلُ الثَّالِثَ عَشَرَ *
1 * فَلْتَثْبُتِ المَوَدَّةُ الأَخَوِيَّةُ * لَا تَنْسَوْا مَحَبَّةَ الضِّيَافَةِ * فَإِنَّ بِهَذَا أَنْكَرَ عَنْ قَوْمٍ أَنَاسٌ أَضَافُوا
2 مَلَائِكَةً * اذْكُرُوا المُقَيَّدِينَ كَأَنَّكُمْ مَعَهُمْ مُقَيَّدُونَ * وَالمَضْرُورِينَ كَأَنَّكُمْ وَأَنْتُمْ فِي جَسَدٍ مِثْلِهِمْ *
3 * الزَّوَاجُ مُكَرَّمٌ عَلَى كُلِّ حَالٍ * وَمَضْجَعُهُ غَيْرُ دَنِسٍ * وَاللَّهُ يَدِينُ الزُّنَاةَ وَالفَسَقَةَ * عَرِّكُمْ
4 فَلْيَكُنْ غَيْرَ مُحِبٍّ لِلْفِضَّةِ * اقْنَعُوا بِالحَاضِرَاتِ * لِأَنَّهُ هُوَ قَالَ لَسْتُ أَتْرُكُكَ وَلَنْ
5 أُهْمِلَكَ * فَلِذَلِكَ نَبِيفٌ نَحْنُ نَقُولُ * الرَّبُّ مُعِينِي فَلَنْ أَخْشَى مَا يَعْمَلُهُ بِي الإِنْسَانُ *
6

Ne sit inter vos quispiam scortator aut pollutus ut Esau, qui pro unica esca vendidit primogenita sua. Et quidem scitis quòd cùm voluisset postea hæres fieri benedictionis, frustratus sit: non enim reperit pœnitentiæ locum, quanvis cum lachrymis illam postulasset. Non enim introîstis in montem tractabilem & igne flagrantem, & in caliginem ac tenebras & turbinem, Et tubæ sonitum, & vocem sermonum, quos qui audierunt, excusârunt, ne adiceretur sibi verbum: (Non enim pertulerunt jussum imperantis, Si vel bestia ad montem accesserit, lapidetur. Et adeo terribilis erat qui se videndum præbebat, ut Moses dixerit; Equidem timens sum atque perterritus.) Sed introîstis in montem Sion, & urbem Dei vivi Jerusalem cœlestem, & conventum myriadum Angelorum. Et concionem primogenitorum in cœlis conscriptorum, & in conspectum Dei judicis universorum, & spirituum Justorum perfectorum, Et ad Jesum mediatorem novi testamenti, & profluvium sanguinis loquentis plusquam sanguis Habel.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ primæ.

Cavete igitur ne loquentem devitetis: nam si illi non effugerunt, evitantes revelationem ad eos factam in terra: quantò justius est ut nos non effugiamus, si revelationem nobis factam è cœlis aversemur? Cujus vox tunc terram concussit: nunc autem promittit, dicens; Certè concutiam ego alterâ adhuc vice non solùm terram, sed etiam cœlum. Dicendo autem, Alterâ adhuc vice, innuit mutationem creaturarum instabilium quatenus sunt factitiæ: ut maneant res quæ non commoventur.

Sabbatho trigesimo primo. Item pro Sabbatho Lazari.

Quapropter nos assumentes regnum quod non concutitur, habemus gratiam per quam exhibemus Deo ministerium gratum cum pudore & reverentia: Quandoquidem Deus noster est ignis consumens.

CAP. XIII.

MAneat igitur fraterna charitas. Ne obliviscamini amorem hospitalitatis: per id enim latuit quosdam quòd hospitio exceperint Angelos. Memores estote vinctorum, ac si cum illis vincti essetis: & læsorum, ut qui vos etiam in corpore sitis sicut ipsi. Honorabile est conjugium omni modo, & concubitus ejus impollutus: fornicarios autem & adulteros damnabit Deus. Animus vester non sit pecuniæ cupidus, contenti præsentibus. Nam ipse dixit; Non te deseram, neque te negligam. Ac proinde confidamus nos, dicamúsque, Dominus adjutor meus, ideo non timebo quid faciat in me homo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወመስለ:ከመዝ:ግሩመ:ውእቱ:ዘአስተርአዮ::: ወሙሴሂ:ይቤ:ርዑደ: ወድንጉፅ:እነ:=>
22 ወዉእቱ: በጺሖክሙ: ኀበ: ጽዮን: ሀገረ: እግዚአብሔር: ሕያው:ኢየሩሳሌም:እንተ:በሰማ
23 ደ: ወለእለሰፋ: ፍሡሐን:=> ጊኀበረ : በኵሮ : እለ: ጽሑፋ: ለስማቲሆሙ: በሰማያት::
24 ወእግዚአብሔር : መኮንን : ጽድቅ : ወመኮንን : ኵሉ : ጻድቃን : ፍጹማን:=> ወኢየሱ
ስ : ወርሐ : ለሐዲስ: ለሠርዓት:: ወንዝጸተ:ደመ:ዘይሴይሶ: ተናገሮ : እመዘ:ለቤል::=>
25 ዐቁ: እንከ: ሊትለበዖ: ለዘ: ተናገረክሙ: ሶበ: እመንቱ: ሊድኅኑ : እስመ:ለበይወ:ለዘ:
ለስተርአዮሙ:እመደብር:: እሮ:እንከ:ፈድፋደ: ንሕነ: ለእለ: እመሰማይ: ተመየጠነ:=>
26 ወለድለቅለቃ : ለመድር : ቃሉ : ይእተ : ለሚረ:: ወይእዜኒ : ነገረ : ዒደ : ወይቤ : መ
ዕረ : ለነ : ወለድለቀልቀ : ለመድር : ወለኮ : ለበዝኮታ:ለመድር : ዒደ : ለሰሚይኒ:::=>
27 ወዘይቤሰ : ዒደ : መዕረ : ዖርሊ : ከመ : ያፈልሶ : ለዘ: ዖንቀለቅል : ከመ: ይንበር : ዘሊዖ
28 ንቀለቅል:=> እስመ : መንግሠት : ዘሊዖንቀለቀል : ንነሥእ:: ወብነ : ጸጋሁ : ለንተ:
29 በእንቲአሁ : ንሠውዕ : ለእግዚአብሔር : በጸሎት : ወበስሊል:=> እስመ : ለመለክነ :
እሰት : በለዊ : ውእቱ:::=>

1ር

1 ወሀልው : ፀተፋቅሮ : መሰለ : ቢጽክሙ:=> ወኢትር ስዑ: ተቀብሎ: ነግድ: እስመ: በእ
2 ንቲአሁ: በእለ : ከፈሎሙ : ወተቀበሉ : ነግደ : መለእክት:::=> ተዘከሩ : ውቁዓን : እለ:
3 ተመቅሑ : ወተሣቀዩ:በሠጋሆሙ:ከሣክሙ:::=> ክቡር : አውስቦ: በኵለሄ:ወመስካበ
4 ኒ: ለልባ: ስእበተ:: ለዘማውያን : ወለእለ: የሐውሩ: ብእሲተ: ብእሲ: ይኁኝሙ : እግዚ
5 አብሔር:::=> እንዘ: ሊታፈቅሩ:ንዋየ:ሀልው: እመኽሙ: ተለክሑ: ለመልአክተክሙ: እስ
6 መ : ውእቱ : ይቤ : ሊየኅድገክ: ወሊይትሃየየክ:::=> ወይእዜኒ:ተለጣነ: ንበል:እግዚአ
ብሔር:ደረድእነ: ሊይፈርህ:እጋለ: እመሕያው:መንተ:ይሬስየኒ: ::=>

Et usque adeò formidandum erat quod apparuit iis, etiam Moses dixit; Expavefactus, & tremebundus sum. Sed accessistis ad Zion civitatem Dei viventis, Hierusalem cœlestem, & ad decem millia fruentium: Ad conventum primogenitorum, quorum nomina scripta sunt in cœlis: & ad Deum judicem justitiæ, judicemque omnium justorum perfectorum: Et ad Jesum ducem novi Testamenti, & ad aspersionem sanguinis meliora loquentis quam sanguis Abel. Videte igitur ne aspernemini eum, qui vos alloquitur. Si illi non effugerunt qui aversabantur eum qui apparuit eis de monte, quantò igitur magis nos, si eum qui de cœlis est, aversemur. Cujus vox tunc temporis concussit terram: at nunc denuntiavit adhuc, dicens; Semel concutiam etiam ego terram, & non modò terram, sed etiam cœlos. Porrò illud quod dicit, Adhuc semel, demonstrat eorum quæ commoventur transmigrationem, ut maneant ea quæ non concutiuntur. Quia regnum quod concuti non possit, sumus accepturi: ideò teneamus gratiam, per quam offeramus Deo cum prece & supplicatione. Quia Deus noster ignis est consumens.

CAP. XIII.

ET estote in charitate cum fratribus vestris. Et hospitalitatis ne sitis immemores, quoniam per eam fuerunt quorum sors erat etiam angelos hospitio excipere. Memores estote vinctorum qui vinciuntur, & cruciantur in corpore suo, veluti ipsi similiter effectis afflicti. Honorabile est conjugium ubique, & cubile eorum quo sunt sine pollutione: scortatores autem & adulteros, judicabit Deus. Non amantes divitias, estote contenti modò satis habetis pro ministerio vestro: quia ipse dixit; Non deseram te, neque te negligam. Et nunc confidenter dicamus, Deus auxiliabitur mihi, non metuam filium hominis quid mihi faciat.

Digitized by Google

Mementote ducum vestrorum, qui locuti sunt vobis verbum Dei,
7 Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ·
quorum intuentes exitum conversationis, imitamini fidem. Je-
8 ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν. Ἰη-
sus Christus heri & hodiè ipse, & in secula. Doctrinis
9 σοῦς Χριστὸς (β) χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Διδαχαῖς ΚΑ'
variis, & peregrinis ne circumferamini. Pulchrum enim gratiâ stabiliri
ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ (γ) περιφέρεσθε. καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν
cor, non escis, in quibus non sunt adjuti ambulantes. Habe-
10 καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ (δ) περιπατήσαντες. Ἔχο-
mus altare, de quo edere non habent potestatem tabernaculo servientes.
μεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες.
Quorum enim infertur animalium sanguis pro peccato in Sancta per
11 Ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ (ε) αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ
pontificem, horum corpora cremantur extra castra. Idèo &
12 ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. Διὸ καὶ
Jesus, ut sanctificaret per * proprium sanguinem populum, extra portam pas-
Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαὸν, ἔξω τῆς πύλης ἔ-
sus est. Igitur exeamus ad eum extra castra, improperium
13 παθε. Τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν
ejus portantes. Non enim habemus hic manentem civitatem, sed futuram
14 αὐτοῦ φέροντες. Οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν
inquirimus. Per ipsum ergò offeramus hostiam laudis per omne Deo,
15 ἐπιζητοῦμεν. Δι' αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ Θεῷ,
id est, fructum labiorum confitentium nomini ejus. At beneficen-
16 τοῦτέστι, καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Τῆς δὲ εὐποι-
tiæ & communionis ne oblivisciminì: talibus enim hostiis beneplacet sibi De-
ΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θε-
us. Obedite ducibus vestris, & subjacete: ipsi enim pervigilant
17 ὸς. Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ (ζ) ἀγρυπνοῦσιν
pro animabus vestris, quasi rationem reddituri: ut cum gaudio hoc fa-
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποι-
ciant, & non gementes: inutile enim vobis hoc. Orate pro nobis.
ῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο. Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. 18
Confidimus enim quia pulchram conscientiam habemus, in omnibus pulchrè volentes
(η) πεποίθαμεν γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέλοντες
conversari. Ampliùs autem deprecor, hoc facere, ut celeriùs re-
ἀναστρέφεσθαι. Περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ, τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀπο- 19
stituar vobis. At Deus pacis, reducens de mortuis pa-
κατασταθῶ ὑμῖν. Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποι- 20
ΚΒ' storem ovium magnum, in sanguine testimonii æterni, Dominum no-
μένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν, ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον ἡ-
strum Jesum, Aptet vos in omni opere bono, ad
μῶν Ἰησοῦν, Καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ (θ) ἔργῳ ἀγαθῷ, εἰς τὸ 21
faciendum voluntatem ejus: faciens in vobis beneplacitum coram se, per
ποιῆσαι τὸ θέλημα (ι) αὐτοῦ· ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ
Jesum Christum: cui gloria in secula seculorum. Amen. Ro-
Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Παρακα- 22
go autem vos, fratres, sufferte verbum solatii: etenim per bre-
λῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βρα-
vis missi vobis. Cognoscite fratrem Timotheum absolutum:
χέων ἐπέστειλα ὑμῖν. Γινώσκετε τὸν (κ) ἀδελφὸν Τιμόθεον ἀπολελυμένον· 23
cum quo, (si celeriùs venerit,) videbo vos. Salutate omnes du-
μεθ' οὗ, (ἐὰν τάχιον ἔρχηται,) ὄψομαι ὑμᾶς. Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγου- 24
ces vestros, & omnes Sanctos. Salutant vos illi de Ita-
μένους ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰτα-
lia. Gratia cum omnibus vobis. Amen.
λίας. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. 25

Ad Hebræos scripta est ab Italia per Timotheum.
(†) Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς Ἰταλίας διὰ Τιμοθέου.

Ἐν στίχοις ψγ'.

MS. A. (β) ἐχθὲς (γ) περιφέρεσθαι. (δ) περιπατήσαντες. (ε) αἷμα εἰς τὰ (ζ) ἀγρυπνοῦσιν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· ἵνα (η) πεποίθαμεν γὰρ (θ) ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ, (ι) αὐτοῦ· αὐτῷ (κ) ἀδελφὸν ···ν Τιμόθεον (†) Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Estote memores ductorum vestrorum, qui 7
locuti sunt vobiscum sermonem Dei: con-
fiderate exitum conversationum ipsorum, & 8
imitemini fidem illorum. Jesus Christus heri,
& hodiè idem ipse est, & in æternum.

Horâ nonâ Parascenes Crucifixionis, & de Sacerdotibus. 22.

Doctrinis peregrinis & variis, ne circumfe- 9
ramini. Melius est enim ut per gratiam con-
firmemus corda nostra, quàm per cibos:
nullam enim perceperunt utilitatem qui ver-
sati sunt in illis. Habemus autem altare ex 10
quo non licet edere iis qui tabernaculo mi-
nistrant. Siquidem animalium illorum, quo- 11
rum inferebat sanguinem summus pontifex
in Sanctuarium pro peccatis, caro concre-
mabatur extra castra. Propter hoc Jesus, 12
ut sanctificaret populum suum sanguine pro-
prio, extra civitatem passus est. Enimverò 13
nos quoque exeamus ad eum extra castra, in-
duti opprobrio ipsius: (Non enim habe- 14
mus civitatem hic permanentem, sed futu-
ram illam expectamus.) Et per ipsum at- 15
tollamus hostias laudis semper Deo, hoc est
fructus labiorum confitentium nomini ejus.
Nec obliviscamini commiserationis & com- 16
municationis in pauperes: per has hostias
homo gratus est Deo. Parete gubernatori- 17
bus vestris, & estote dicto illis audientes:
ipsi enim vigilant pro animabus vestris,
quippe qui vestrî rationem reddituri sint, ut
cum gaudio hoc faciant, & non cum gemiti-
bus: quoniam non expedit vobis. Orate 18
pro nobis. Confidimus enim nos habere
bonam conscientiam, quia in omnibus volu-
mus bene conversari. Vehementer efflagito à 19
vobis ut hoc faciatis, quò citiùs restituar vo-
bis. Ille autem Deus pacis qui eduxit ex mor- 20
tuis magnũ illũ pastorem gregis per sangui-
nem testamẽti æterni, hoc est Jesum Christum
Dñm nostrum, Ipse perfectos vos reddat in 21
omni opere bono, ut exequamini voluntatem
ipsius: & ipse agat in nobis quod bonum est
coram ipso per Jesum Christum, cui sit laus
in seculum seculorum, Amen. Peto autem à 22
vobis fratres mei, ut longanimes sitis in ser-
mone consolationis, quoniam paucis scripsi
vobis. Cæterùm scitote fratrem nostrum 23
Timotheum solutum esse; & si citò venerit,
cum eo vos invisam. Postulate pacem eorum 24
omnium qui præsunt vobis, omniumque San-
ctorum. Postulant pacem vestram quotquot 25
sunt ex Italia. Gratia cum omnibus vobis,
Amen.

Epistola ad Hebræos ex Italia Romana scripta, missaque per Timotheum.
FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ተዘክሩ : መኳንንቲክሙ : ቃለ : እግዚአብሔር : ዘነገርናክሙ:: ወናሁ : ዘከመ :
8 ተሪእዩ : ንባረተ : ደኃሪተ : ሥጻእቴ : ሰዓለሙ:: ተመስሉ : ኪያየ : በዛይማኖቱ:::
9 ኢያየኩክ : ክርስቶስ : ዘትሜልሶ : ወዮም : ውእቱ : እስከ : ለዓለም:::
ኦሉ : ነኪረ : ትዎሃርተ : ካልኣ : ሠናየ : ጸጋሁ : ያስተፈሥሕ : ልበ : ወእኮ : በ
10 መብልዕት : ዊኢይበቍሥዖ : ለነሰለ : እንስትዉ:::
ኀወ ናሁ : ይብልዉ : እመኔሁ : እለ : የሐርሙ : ለደበተራ:::

Memores estote præpositorũ vestrorũ qui vobis locuti sumus sermonem Domini: & ecce quemadmodũ contemplamini postremã vivendi rationem in exitu de mundo. 8
Imitamini me in fide Jesu Christi, qui heri, & hodiè est usque in æternum. Peregri- 9
nam alterius cujusquam doctrinam ne infertote. Bonum est gratiâ exhilaretur cor,
& non eduliis, quæ non profuerunt illis qui in ipsis ambulárunt. Habemus fratres 10
nostri altare, de quo non est fas edere iis qui devovent se tabernaculo.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

7 Mmentote præpositorum vestrorum, qui vobis locuti sunt verbum Dei, quorum
8 intuentes exitum conversationis, imitamini fidem. Jesus Christus heri, & ho-
9 die: ipse & in secula. Doctrinis variis & peregrinis nolite abduci. Optimum
est enim gratiâ stabilire cor, non escis: quæ non profuerunt ambulantibus
10 in eis. Habemus altare, de quo edere non habent potestatem, qui taberna-
11 culo deserviunt. Quorum enim animalium infertur sanguis pro peccato in
12 Sancta per pontificem, horum corpora cremantur extra castra. Propter quod
& Jesus, ut sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus
13 est. Exeamus igitur ad eum extra castra, improperium ejus portantes.
14 Non enim habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus.
15 Per ipsum ergò offeramus hostiam laudis semper Deo, id est, fructum labio-
16 rum confitentium nomini ejus. Beneficentiæ autem, & communionis nolite
17 oblivisci: talibus enim hostiis promeretur Deus. Obedite præpositis vestris,
& subjacete eis. Ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus
vestris reddituri, ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes: hoc enim non
expedit vobis. Orate pro nobis: confidimus enim quia bonam conscien- 18
tiam habemus in omnibus benè volentes conversari. Amplius autem depre- 19
cer vos hoc facere, quò celeriùs restituar vobis. Deus autem pacis, qui 20
eduxit de mortuis pastorem magnum ovium, in sanguine testamenti æterni,
Dominum nostrum Jesum Christum, Aptet vos in omni bono, ut faciatis 21
ejus voluntatem: faciens in vobis quod placeat coram se per Jesum Chri-
stum: cui est gloria in secula seculorum. Amen. Rogo autem vos, fratres, 22
ut sufferatis verbum solatii. Etenim perpaucis scripsi vobis. Cognoscite 23
fratrem nostrum Timotheum dimissum: cum quo (si celeriùs venerit) videbo
vos. Salutate omnes præpositos vestros, & omnes Sanctos. Salutant vos de 24
Italia fratres. Gratia cum omnibus vobis. Amen. 25

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Lectio pro Patriarchis.

7 * فراآة بريسم الاباء * *تذكروا مدبريكم الذين خاطبوكم بكلام الله * اذ تعيدون
8 نطركم في نعوذ نصروهم فتسبهون باماتيهم * يسوع المسيح امس واليوم * وهو الي الدهور نم *
9 * التعاليم المتلونه والغريبه لا تميلوا معها * لان حسنا هو ان يثبت القلب بالنعمه لا
10 بالاغذيه التي لم ينتفع بها الذين نصروا بها * لنا مذبح ليس للذين يخدمون الخباء سلطان
11 ان ياكلوا منه * لان دم الحيوانات الذي كان يقدم عن الخطايا بريس الكهنه الي المقادس *
12 كانت اجسامها تحرق خارج المعسكر * فلذلك ايسوع ليقدس الشعب بدمه ما لم خارج الباب *
13 14 * فلنخرجن اذا اليه خارج المعسكر حاملين عاره * لان ليس لنا ههنا مدينه ثابته * لكنا
15 نلتمس العتيده * فبه نروح كل وقت الي الله ضحيه التسبيح التي هي ثمر الشفاه شاكرات
16 لاسمه * لا تنسوا الاحسان الي الضعفاء والمشاركه * لان بمثل هذه الضحايا يرتضي الله * نم *
17 * فراآة للقديس الكبير بنفولاوس * *اذعنوا لمدبريكم واطيعوهم * لانهم يسهرون عن
انفسكم كمن يعطون عنكم جوابا * ليعملوا هذا بفرح ولا يتنهدون * فان هذا غير موافق لكم *
18 * صلوا عنا فاننا واثقون ان لنا ضمير جيد في كل سي * مريدين ان نتصرف تصرفا محمودا *
19 * واسالكم ان تعملوا هذا متكاثرا لكي ارجع اليكم سريعا * والاه السلامه المتناس من الموتي
20 يسوع راعي الغنم المعظم بدم العهد الابدي * ربنا يسوع * يوطدكم في كل عمل صالح *
21 ليعملوا مسيته * صانعا بنا الامر المرضي امامه بيسوع المسيح * الذي له المجد الي الدهور امين *
22 * واسالكم ايها الاخوه ان تحملوا كلام التعزيه * لاني انما كتبت باقوال يسيره * عرفوا الاخ
23 يموثاوس المطلق المصي * الذي ان جاء سريعا ساعاينكم معه * فيلوا جماعه روسائكم وكافه
24 القديسين * يسلم عليكم الذين من ايطاليا * النعمه مع جماعتكم امين *
25

* كتبت من ايطاليا على يد تيموثاوس *

* كملت بعون الله وحسن توفيقه رسائل الطوباني بولص الاربعه عشر رساله حسب ما وجد في
النسخه المنقوله منها * * روفنا الرب بركته امين *

Lectio pro magno sancto Nicolao.

Memores estote gubernatorum vestrorum, qui locuti sunt vobis sermonem Dei, applicantes animum vestrum exitui conversationis eorum, & imitantes fidem ipsorum. Jesus Christus heri & hodie, ipseque in secula. Hactenus. Cum doctrinis variis ac peregrinis ne vacilletis: bonum est enim gratiâ stabiliri cor, non alimentis ex quibus non perceperunt utilitatem qui versati sunt in ipsis. Habemus altare, ex quo non habent jus edendi qui tabernaculo deserviunt. Quorum enim animalium sanguis infertur pro peccatis per principem sacerdotum in Sancta, horum corpora comburebantur extra castra. Et iccirco Jesus, ut populum sanctificaret sanguine suo, passus est extra portam. Exeamus igitur ad eum extra castra, portantes ignominiam ejus. Non enim habemus hic civitatem permanentem, sed quærimus futuram. Per ipsum attollamus assiduè Deo hostiam laudis, nempè fructum labiorum gratias agentium nomini ejus. Beneficentiæ erga imbecilles, & communionis ne oblivi-
[illegible]*mini: talibus enim victimis oblectatur Deus.*

Lectio pro magno sancto Nicolao.

Acquiescite ductoribus vestris, & obedite eis: ipsi enim vigilant pro animabus vestris, tanquam responsum de vobis daturi: ut hoc faciant cum gaudio, & non gemant: nam id non conducit vobis. Orate pro nobis: nam certi sumus quòd bonam habemus intentionem in rebus omnibus, cupientes laudabiliter vivendi ratione versari. Et rogo vos ut id frequenter faciatis, ut quamprimùm revertar ad vos. Deus autem pacis e mortuis extractus, Jesus pastor ovium, per sanguinem fœderis æterni magnificatus, Jesus inquam Dominus noster, Confirmet vos in omni opere bono, ut faciatis voluntatem ipsius, efficiens in nobis quod gratum est in conspectu suo per Jesum Christum, cui gloria in secula, Amen. Rogo etiam vos O fratres, ut sufferatis sermonem consolationis: ego enim brevibus quidem sermonibus scripsi vobis, Notum facite fratri Timotheo ad eundum dimisso, cum quo (si citò venerit) videbo vos. O culamini omnes præpositos vestros, & omnes sanctos. Salutant vos qui sunt ex Italia. Gratia cum omnibus vobis, Amen.

Scripta est ex Italia, per Timotheum.

Absolutæ sunt, opitulante rectèque disponente Deo, quatuordecim epistolæ Beati Pauli, prout invenium est in exemplari è quo descriptum est.

Largiatur nobis Dominus benedictiones ejus, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*

11 እነሙ ፡ ለሀሎ ፡ ዘደሠውዑ ፡ ደሞ ፡ ያበውኣ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ውስተ ፡ ቅድስተ ፡ ቅዱሰን ፡
12 ወያውዕይዎ ፡ ለጋሁ ፡ በለፋለ ፡ እሙትዕይንት ፡ በእንተ ፡ ኃጢአት ፡::=ፈ ከማሁ ፡ ሊያ
13 ሱስእ ፡ ከመ ፡ ይቀድሶሙ ፡ በደሙ ፡ ቦለፋለ ፡ በትዕይንት ፡ ተቀተለ::=ፈ ይእዜኒ ፡ ንፃለ ፡
14 ኀቤሁ ፡ ለፋለ ፡ እሙትዕይንት ፡ እንዘ ፡ ንጸውር ፡ ተዕይርቶ::=ፈ ዘለኮ ፡ ብነ ፡ ዝየ ፡ ሀ
15 ገረ ፡ ለኮ ፡ እንተ ፡ ትመጽእ ፡ ነኅለሠለ::=ፈ ቦኑ ፡ እንከ ፡ ናበውኣ ፡ መለዋዕተ ፡ ሰብሐ
16 ት ፡ በኩሉ ፡ ጊዜ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በፍሬ ፡ በለናፍሪነ ፡ ከመ ፡ ንእመን ፡ በስሙ::=ፈ ወኢ
ትርስዑ ፡ ገቢረ ፡ ሠናይ ፡ ወተሣተፋ ፡ እስመ ፡ ዘከማሁ ፡ መለዋዕተ ፡ ይሌድሞ ፡ ለእግዚ
17 ብሔር::=ፈ ተለዘዙ ፡ ለመኳንንቲክሙ ፡ ወተሰየኑ ፡ ሎሙ ፡ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ይትግሁ ፡
በእንተ ፡ ነፍስክሙ ፡ ወሎሙ ፡ ይትሐሰከሙ ፡ ከመ ፡ በፍሥሓ ፡ ይገብርዎ ፡ ለዝንቱ::ወኢይ
18 ትህውኩ ፡ ወዘቱ ፡ ይደልወክሙ ፡ ከመ::=ፈ ትጸልዩ ፡ ለዕሌነ ፡ ንትለመነ ፡ ከመ ፡ ታፈቅሩ ፡
19 ወትፈቅዱ ፡ ሠናየ ፡ ለኵሉ::=ፈ ወፈድፋደ ፡ ትገብሩ ፡ ለእተበቍዓክሙ ፡ ከማሁ ፡ ከመ ፡ ት
20 ግበሩ ፡ ፍጡነ ፡ ንብጸሕክሙ::=ፈ ወአምለነ ፡ ሰለመ ፡ ዘለንለሥ ፡ እሙታን ፡ ለዓቢይ ፡
21 ኖለዊ ፡ ለበግዕ ፡ በደመ ፡ ሠርዓቱ ፡ ለእግዚአነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ::=ፈ ያጽንዕክሙ ፡ ከ
መ ፡ ትግበሩ ፡ ኵሎ ፡ ፈቃዱ ፡ ወይግበር ፡ ሠናይ ፡ ወትሥብሩ ፡ ፊቀደ ፡ እንዘ ፡ ውእቱ ፡ ይገብር ፡ ለ
ክሙ ፡ ለወረቱ ፡ በእንተ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለመ ፡::ለ
22 ሜነ ፡::=ፈ ለእተበቍዓክሙ ፡ ለኃዊነ ፡ ተወከፈ ፡ ቃለ ፡ ትምህርትክሙ ፡ እስመ ፡ በሳዕር ፡
23 ለዘዝኩክሙ ፡::=ፈ ታእመርዎ ፡ ለጢሞቴዎስ ፡ እኁነ ፡ ዘተፍነወ ፡ ወእመሰ ፡ ለፍጠንኩ ፡
24 መጺለ ፡ እሬለየክሙ ፡::=ፈ ለሙኑ ፡ ኵሎሙ ፡ መኳንንቲክሙ ፡ ወኵሎሙ ፡ ቅዱሰን ፡::ለ
25 ሎቱክሙ ፡ እለ ፡ ሊጣልያ ፡::=ፈ ወጸጋሁ ፡ ምስሌክሙ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለመ ፡ ለሜነ ፡:: ወ
ለሜነ ፡::=ፈ ተፈጸመ ፡ ዘዕብራዊያን ፡:: ፊኒስ ፡::=ፈ

Tauorum enim sanguinem, quos mactant, infert princeps sacerdotum in Sanctum Sanctorum, cujus carnem comburebant extra castra pro peccatis. Similiter etiam Jesus ut per sanguinem suum sanctificaret eos qui credunt, interfectus est extra castra. Nunc igitur exeamus ad eum extra castra, opprobrium ejus portantes. Eò quòd non habemus hic civitatem: nònne illam quæ futura est inquirimus? Nunquid offeremus igitur sacrificium laudis omni tempore Deo, cum fructu labiorum nostrorum, ut confiteamur in nomine ejus? Et beneficentiæ & communicationis ne oblivisca[illegible]ini: talibus victimis placet homo *Deo. Obedite præfectis vestris, & subditi estote eis: siquidem illi invigilant pro animabus vestris, & pro eis rationem reddent, ut cum gaudio hoc faciant, & non conturbentur: hoc enim convenit vobis, ita vero. Orate pro nobis: confidimus quòd diligitis, & exoptatis bonum omnibus. Eò magis hoc faciatis oro, cùm ita feceritis citiùs perveniamus ad vos. Et Deus pacis, qui reduxit à mortuis maximum pastorem ovium per sanguinem Testamenti, nempe Dominum nostrum Jesum Christum, confirmet vos ad operandum omne opus bonum, & ad præstandum voluntatem ejus, ipse efficiens in vobis beneplacitũ ejus per Jesum Christũ, cui sit gloria in secula seculorũ, Amen. Obsecro vos fratres nostri sufferte sermonem doctrinæ vestræ, quia breviter præcepi vobis. Scitis fratrem nostrum Timotheum dimissum esse, & si celeriùs venero, visam vos. Salutate omnes præpositos vestros, & omnes Sanctos: Salutant vos Itali. Et gratia ejus vobiscum in secula seculorum, Amen, & Amen.*

Absoluta est *epistola* ad HEBRÆOS. Finis.

XXXXX

Digitized by Google

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ, ΕΧΟΝΤΑ ΤΙΝΑΣ ΚΑΙ ΜΕΡΙΚΑΣ ὑποδιαιρέσεις.

Α'. Περὶ ὑπομονῆς καὶ πίστεως ἀδιακρίτου, καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης πρὸς τοὺς πλουσίους. ἐν ᾧ, περὶ τοῦ ἐν ἡμῖν πυρώσεως, καὶ ὅτι ἐξ ἀνοσίων πειρασμῶν. ὅτι ὁ παρὰ Θεοῦ τὸ εἶπον· οὐ τὸ καλὸν ἡμῖν, παρ' ἀυτοῦ.

Β'. Περὶ πραότητος καὶ ἀγνείας, καὶ πράξεως ἀγαθῆς μεταδοτικῆς ἐπὶ μακροθυμίᾳ. καὶ περὶ ὀλιγοψυχίας καὶ συμπαθείας λόγου.

Γ'. Περὶ τοῦ πρὸς ἕκαστον ἀγάπης ἀνεξικακοπαθείας καὶ τοῦ νόμου.

Δ'. Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἔργων, καὶ οὐκ ἐκ διαφόρου διδαχῆς, ἀλλ' ἐξ ἀμφοῖν ἕνα δικαιοῦται ὁ ἄνθρωπος.

Ε'. Ὅτι ὁ πρόπτης καὶ ἀτακτος γλῶσσα δαμασθῆναι οὐ δυνατοῖ τοῦ κεκτημένου, ἧς κεφαλὴν ἀναγκαῖος ἡμῖν δημιέαν καὶ δόξαν τῷ Θεῷ. ἐν ᾧ, περὶ ἀναστροφῆς ἀγαθῆς καὶ ἀμέμπτου πρὸς ἀλλήλους καὶ φιλοδοξίας τοῦ ἐπὶ σοφίᾳ ἀνθρωπίνῃ. ἐν ᾧ, περὶ θείας σοφίας. ὅτι ἐκ ζηλοτυπίας καὶ φιλονεικίας ἔρις καὶ ἀκαταστασία, καὶ ὧν πρὸς Θεὸν ἔχθρα γίνεται. περὶ μετανοίας καὶ σωτηρίαν, καὶ περὶ τοῦ μὴ κρίνειν τὸν πλησίον.

ς'. Ὅτι οὐκ ἐν ἀνθρώπῳ, ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ τὰ διαθήματα ἀνδρὸς καθδύνει. ἐν ᾧ, περὶ πλουσιοξίας πλουσίων, καὶ τοῦ ἐν κόσμῳ τρυφῆς αὐτῶν, καὶ περὶ ὑπομονῆς Θεοῦ. περὶ μακροθυμίας, καὶ ὑπομονῆς παθημάτων, καὶ περὶ ἀληθείας. ἐξαιρέσις ἰδιικὴ ἐκείνου προσήκουσα μὴ πίστεως. ὅτι διακοπτέον τὴν τοῦ πλησίον σωτηρίαν.

JACOBI EPISTOLA CATHOLICA.

(†) ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ. ΚΕΦ. Α'.

CAP. I. α'.

1 Ἰάκωβος Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν
Jacobus Dei & Domini Jesu Christi servus, illis duodecim tribubus in
2 τῇ διασπορᾷ, χαίρειν. Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν
dispersione, gaudere. Omne gaudium ducite, fratres mei, cùm
3 πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις· Γινώσκοντες, ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πί-
tentationibus incideritis variis: Scientes, quòd probatio vestræ fi-
4 στεως κατεργάζεται ὑπομονήν· Ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε
dei adoperatur patientiam: At patientia opus perfectum habeat, ut sitis
5 τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται
perfecti & integri, in nullo deficientes. Si autem quis vestrùm desiderat
σοφίας, αἰτείτω(α) παρὰ τοῦ διδόντος Θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς, καὶ μὴ ὀνειδίζοντος·
sapientiâ, postulet à dante Deo omnibus simpliciter, & non improperante:
καὶ δοθήσεται αὐτῷ. Αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ
& dabitur ei. Postulet autem in fide, nihil disceptans: nam
7 διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ, καὶ ῥιπιζομένῳ. Μὴ
discipiens similis est fluctui maris venti agitato, & jactato. Non
8 γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήμψεταί τι παρὰ τοῦ Κυρίου. Ἀνὴρ
ergò æstimet homo ille quòd accipiat aliquid à Domino. Vir
9 δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς
duplex animo, inconstans in omnibus viis suis. Glorietur autem frater
10 ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ· Ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ· ὅτι ὡς
humilis in sublimitate suâ: At dives in humilitate suâ: quoniam sicut
11 ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. Ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ
flos fœni transibit. Exortus est enim Sol cum ardore, & arefecit fœnum, & flos ejus decidit, & decor vultûs ejus
ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ
deperiit: ita & dives in itineribus suis marcescet. Beatus
ἀπώλετο· (β) οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. Μακάριος 12
vir qui sustinet tentationem, quoniam probatus factus accipiet coronam
(γ) ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον
vitæ, quam repromisit Dominus diligentibus se. Nemo tentatus
τῆς ζωῆς, ὃν (δ) ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Μηδεὶς πειραζόμενος 13
dicat; Quoniam à Deo tentor: nam Deus intentator est malorum
λεγέτω, Ὅτι (ε) ἀπὸ Θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς ἀπείρακτός ἐστι κακῶν, πειράζει
autem ipse neminem. Unusquisque verò tentatur, à propria concupiscentia abs-
δὲ αὐτὸς οὐδένα. Ἕκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος 14
tractus & illectus. Deindè concupiscentia concipiens parit peccatum:
καὶ δελεαζόμενος. Εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· 15
at peccatum consummatum generat mortem. Nolite errare, fratres mei dilecti.
ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. 16
Omne datum bonum, & omne donum perfectum, superne est, descendens
Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ, καὶ πᾶν δώρημα τέλειον, ἄνωθέν ἐστι, καταβαῖνον 17
à Patre luminum, apud quem non est transmutatio, aut vicissitudinis obum-
ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔνι ἀποσκίασμα, ἢ τροπῆς ἀποσκί-
bratio. Volens genuit nos verbo veritatis, ad esse nos initium aliquod
άσμα. Βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα 18
esse creaturarum.
τῶν (ζ) αὐτοῦ κτισμάτων.

(†) Titulus abscinditur.

Κεφ. α'. MS.A. (α) παρὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ διδόντος πᾶσιν (β) ὕτως (γ) ἄνθρωπος ὃς (δ) ἐπηγγείλατο τοῖς (ε) ἀπὸ Θεοῦ (ζ) ἑαυτοῦ κτισμάτων. Ἴστε,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

EPISTOLA
JACOBI APOSTOLI.

CAPUT. I.

Commemoratione Martyrum. 1.

JAcob servus Dei & Domini nostri Jesu Christi, duodecim tribubus quæ dispersæ sunt inter gentes, Pacem. Omne gaudium habeatis, fratres mei, quum ingrediemini tentationes multas & varias: Scitis enim probationem fidei comparare vobis patientiam. Patientia autem habeat opus consummatum, ut sitis perfecti & consummati & ne quid desit vobis. Si quis autem vobis indiget sapientiâ, postulet à Deo qui dat omnibus simpliciter, nec exprobrat, & dabitur ei. Postulet autem cum fide nihil hæsitans: qui hæsitat, similis est fluctui maris quos commovet ventus. Neque enim existimet homo ille se aliquid acceptarum à Domino, Qui dubius est mente suâ, & inconstans motus in omnibus viis suis. Gloriabundus autem frater humilis in sublimitate sua. Dives autem in humilitate sua, quia sicut flos herbæ, ita præteribit. Exoritur enim sol cum calore suo, & arefacit herbam, & flos ejus cadit, & decor aspectûs illius perit: ita & dives arefit in conversationibus suis. Beatus vir ille qui sustinet tentationes, quoniam quum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ quam promisit Deus iis qui ipsum amant. Ne quis dicat quum tentatur, à Deo tentor. Deus enim non tentatur malis, neminem tentat. Sed unusquisque à propria concupiscentia sua tentatur, & cupit, abstractus illecturque. Porrò hæc concupiscentia concipiens parit peccatum: peccatum verò quum consummatum est, generat mortem. Ne erraveritis fratres mei dilecti. Omne donum bonum & perfectum è superno est descendens à Patre luminum, apud quem nulla est transmutatio, nec obumbratio vicissitudinis. Is voluit, & genuit nos sermone veritatis, ut simus primitiæ quædam creaturarum ejus.

Digitized by Google

Epistola Catholica Beati JACOBI *Apostoli.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 JAcobus Dei & Domini nostri Jesu Christi servus, duodecim tribubus, quæ sunt
2 in dispersione, salutem. Omne gaudium existimate, fratres mei, cùm in tentatio-
3 nes varias incideritis: Scientes quòd probatio fidei vestræ patientiam operatur.
4 Patientia autem opus perfectum habet: ut sitis perfecti & integri, in nullo defici-
5 entes. Si quis autem vestrûm indiget sapientiâ, postulet à Deo, qui dat omnibus
6 affluenter, & non improperat: & dabitur ei. Postulet autem in fide nihil hæsi-
7 tans: qui enim hæsitat, similis est fluctui maris, qui à vento movetur & circumfer-
8 tur. Non ergò æstimet homo ille quòd accipiat aliquid à Domino. Vir duplex
9 animo, inconstans est in omnibus viis suis. Glorietur autem frater humilis in ex-
10 altatione suâ; Dives autem in humilitate suâ, quoniam sicut flos fœni transibit.
11 Exortus est enim Sol cum ardore, & arefecit fœnum, & flos ejus decidit, & decor
vultûs ejus deperiit: ità & dives in itineribus suis marcescet.
12 Beatus vir, qui suffert tentationem: quoniam cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ,
quam repromisit Deus diligentibus se.
13 Nemo cùm tentatur, dicat, quoniam à Deo tentatur: Deus enim intentator malorum est: ipse autem neminem tentat.
14 Vnusquisque verò tentatur à concupiscentia sua abstractus, & illectus. Deindè
15 concupiscentia cùm conceperit, parit peccatum: peccatum verò cùm consumma-
tum fuerit, generat mortem.
16 Nolite itaque errare, fratres mei dilectissimi. Omne
17 datum optimum, & omne donum perfectum, desursùm est; descendens à Patre lu-
minum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio.
18 Voluntariè enim genuit nos verbo veritatis, ut simus initium aliquod creaturæ ejus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* رِسَالَةُ ٱلْقِدِّيسِ يَعْقُوبَ ٱلرَّسُولِ ٱلْكَاثُولِيكِيَّةُ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ * * قِرَاءَةُ ٱلْأَرْبِعَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلْحَادِيَةِ وَٱلثَّلَاثِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

1 2 * مِنْ يَعْقُوبَ عَبْدِ ٱلْإِلٰهِ وَٱلرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * إِلَى ٱلِٱثْنَيْ عَشَرَ قَبِيلَةً ٱلَّذِينَ فِي ٱلشَّتَاتِ * إِنَّ
3 أَفْرَحُوا يَا إِخْوَتِي * ٱحْتَسِبُوا كُلَّ ٱلْفَرَحِ إِذَا سَقَطْتُمْ فِي مِحَنٍ مُتَلَوِّنَةٍ * عَالِمِينَ أَنَّ مُخْتَبَرَ إِيمَانِكُمْ
4 يَفْعَلُ صَبْرًا * وَٱلصَّبْرُ فَلْيَكُنْ لَهُ عَمَلٌ كَامِلٌ * لِتَكُونُوا كَامِلِينَ وَسَالِمِينَ غَيْرَ نَاقِصِينَ
5 مِنْ شَيْءٍ * فَإِنْ يَكُنْ أَحَدُكُمْ يَنْقُصُهُ حِكْمَةٌ فَلْيَسْأَلْ مِنَ ٱلْإِلٰهِ ٱلْمُعْطِي ٱلْكُلَّ بِسَمَاحَةٍ
6 وَلَا يُعَيِّرُ أَحَدًا وَسَيُعْطَى * وَلْيَسْأَلْ بِأَمَانَةٍ غَيْرَ مُنْقَسِمِ ٱلْعَزْمِ فِي شَيْءٍ * لِأَنَّ ٱلْمُرْتَابَ ٱلْمُنْقَسِمَ
7 يُصَاهِي مَوْجَ ٱلْبَحْرِ * ٱلَّذِي تَخْبِطُهُ ٱلرِّيحُ وَيَنْفُخُ فِيهِ بِأَعْصَافِهَا لِيَتَعَالَى جِدًّا * فَلَا يَظُنَّنَّ
8 ذٰلِكَ ٱلْإِنْسَانُ أَنَّهُ يَأْخُذُ مِنَ ٱلرَّبِّ شَيْئًا * ٱلرَّجُلُ ذُو ٱلنَّفْسَيْنِ لَا تُمْكِنُ لَهُ فِي جَمِيعِ طُرُقِهِ *
9 10 * فَلْيَفْتَخِرِ ٱلْأَخُ ٱلْمُتَوَاضِعُ بِعُلُوِّهِ * وَٱلْغَنِيُّ بِتَوَاضُعِهِ * لِأَنَّ كَأَ ٱلْحَشِيشِ رَهْنٌ يَعْبُرُ * لِأَنَّ
11 ٱلشَّمْسَ تَطْلُعُ مَعَ ٱلْحَرِّ فَإِذَا قَدْ يَبِسَ ٱلنَّبَاتُ وَٱنْتَثَرَ رَهْنٌ وَهَلَكَ حُسْنُ بَهَاءِ وَجْهِهِ * هٰكَذَا
12 وَٱلْغَنِيُّ يَضْمَرُ فِي مُنْصَرَفَاتِهِ * ٱلطُّوبَا لِلْإِنْسَانِ ٱلَّذِي يَصْبِرُ عَلَى ٱلْمِحْنَةِ فَإِنَّهُ إِذَا صَارَ مُخْتَبَرًا
13 يَأْخُذُ أَكْلِيلَ ٱلْحَيَاةِ ٱلَّذِي وَعَدَ بِهِ ٱلرَّبُّ أَحِبَّاءَهُ * إِذَا أُمْتُحِنَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَقُلْ أَنَّ ٱللّٰهَ
14 أَمْتَحَنَهُ * فَإِنَّ ٱللّٰهَ مَا يُمْتَحَنُ بِٱلسُّرُورِ وَلَا يَمْتَحِنُ هُوَ أَحَدًا * وَكُلُّ أَحَدٍ إِنَّمَا يُمْتَحَنُ سَهْوَتُهُ
15 تَسْتَجْذِبُهُ وَتَخْدَعُهُ * ثُمَّ إِنَّ ٱلسَّهْوَةَ إِذَا حَبِلَتْ تَجِبُ خَطِيَّةً * وَٱلْخَطِيَّةُ إِذَا كَمُلَتْ تُوَلِّدُ ٱلْمَوْتَ *
16 17 * لَا تَضِلُّوا يَا إِخْوَتِي ٱلْأَحِبَّاءَ * فَكُلُّ عَطِيَّةٍ صَالِحَةٍ وَكُلُّ مَوْهِبَةٍ تَامَّةٍ مِنَ ٱلْعُلَى هِيَ مُنْحَدِرَةٌ *
مِنْ أَبِي ٱلْأَنْوَارِ ٱلَّذِي لَيْسَ عِنْدَهُ ٱبْتِدَالُ رَأْيٍ وَلَا ظِلُّ تَغْيِيرٍ * سَاءَ وَلَدَنَا بِكَلِمَةِ ٱلْحَقِّ *
18 لِنَكُونَ مُقَدِّمَةً مَا لِبَرَايَاهُ * ثُمَّ *

Epistola Sancti JACOBI Apostoli Catholica.

CAPUT PRIMUM

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ primæ post Pentecosten.

1 A Jacobo servo Dei & Domini Jesu Christi, ad duodecim tribus quæ sunt in dispersione. Prosul dubio gau-
2 dete O fratres mei, omni gaudium reputate quando incidetis in tentationes
3 varias: Scientes quòd probatio fidei vestræ operatur patientiam. Patientia
4 verò habeat opus perfectum, ut sitis perfecti & integri, nihilque desit vobis.
5 Quòd sicut vestrûm desit sapientia, postulet à Deo qui largitur omnibus munificè, & nemini exprobrat: ac dabitur ei. Postulet autem cum fide, nul-
6 latenus animo divisus: nam dubius ac divisus, similis est fluctui maris, quem ventus agitat, suisque turbinibus inflat
7 ut admodum turgescat. Neque enim existimet homo ille, se quicquam acceptu-
8 rum à Domino. Vir duplicis animi, non habet constantiam in omnibus viis suis.
9 Glorietur itaque frater humilis in sublimitate sua: Dives
10 autem, in humilitate sua: quoniam velut herba flos ejus præteribit.
11 Sol enim oritur cum æstu, adeóque arescit herba, labiturque flos ejus, & perit pulchritudo nitoris vultus ejus: ita quoque dives languescet in conversationibus suis.
12 Beatitudo homini qui patiens est in tentatione, quia cùm factus fuerit probatus, accipiet coronam vitæ, quam promisit
13 Dominus dilectis suis. Quum quis vestrûm tentatur, ne dicat à Deo se tentatum: nam Deus nec malis tentatur, nec tentat ipse quenquam. Ve-
14 rùm sua quenque tentat cupiditas, allicit, ac decipit. Deindè cupiditas,
15 quum conceperit, parit quidem peccatum: peccatum verò, quum peractum fuerit, generat mortem.
16 Ne erretis fratres mei dilecti.
17 Omne quidem munus bonum, & omne donum perfectum, ab alto est demissum, à Patre luminum, apud quem non est variatio consilii, nec umbra mutationis.
18 Volens genuit nos verbo veritatis, ut essemus primitiæ quædam creaturarum suarum. Finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

መልእክተ : ያዕቆብ : ሐዋርያ ::=

1 a እመያዕቆብ : ገብረ : እግዚአብሔር : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ለዐሠርቱ : ወ
ክልኤቱ : ሕዝበ : ድዮስጶራ : ዘበትረኃጫ : ሰላመ : ለኵሎሙ : እሰ : ዝርዋን ::
2 ሠ : ፍሥሐ ::= ኵሉ : ትፍሥሑተ : ግበሩ : ሶበ : መንሱተ : ይመጽአክሙ : ዘዘዚአ
3 ሁ ::= እንዘ : ቲአምሩ : ከመ : መከራሃ : ለሃይማኖትክሙ : ትዒግሠቱ : ይገብር :
4 ለክሙ ::= ትዕግሠትሰ : ግብረ : ፍጹመ : ባቲ :: ከመ : ትኩኑ : ፍጹማን : ወጥዑያ
5 ን : እንዘ : ለልቦ : ዘትጎጥሉ ::= ወእመሰቦ : ዘኃጥለ : ለጥበብ : ለይስእል : ኀበ :
ወሀቢ : እግዚአብሔር : ዘይሁብ : ለኵሉ : በስፈሐ : ወኢይትዓየር : ወይትወሀብ : ሎ
6 ቱ ::= ወይሰእል : እንዘ : ይትአመን : ወኢይናፍቅ : እስመ : ዘይናፍቅ : ይከውን : ከ
7 መ : ሞገደ : በሕር : እንተ : ይዘብጦ : ነፋስ : ወያነውጻ ::= ወኢይመስሎ : ለውእቱ :
8 ብእሲ : ከመ : ይነሥእ : መንተኒ : በኀበ : እግዚአብሔር ::= ብእሲ : ዘካልሌ : ልቡ :
9 ህውክ : ውእቱ : በኵሉ : ፍናቲ ::= ወይትጫነሕ : እኁኒ : ዘያቲሕት : ርእሶ : በተልዕ
10 ሎቱ ::= ወበዕልሰ : በተትሕቶቱ : እስመ : ከመ : ፍረ : ሣዕር : የኀልፍ ::= እስመ : እ
11 ምከመ : ሠረቀ : ፀሐይ : መስለ : ላህቡ : ያዮብሶ : ለሣዕር : ወፍርሁኒ : ይወድቅ : ወለዊ : ሬ
12 እዩኒ : ይትሐጐል ::ወከማሁኬ : በዕልኒ : ባፍናዊሁ : ይጸመሂ ::= ወብፁዕ : ብእሲ : ዘይ
ትዒገሢ : ለእኒት : እስመ : ተመኪሮ : ይነሥእ : አክሊለ : ሕይወት : ዘላስፈወው : እግዚ
13 አብሔር : ለእለ : ያፈቅርዎ ::= አመ : ዘይትጫከር : ኢይበል : እግዚአብሔር : ያጫክ
14 ረኒ : እግዚአብሔርሰ : ኢያጫክር : ለእኒት : ወሠአቱሰ : ኢያጫክር : ወኢለመኑሂ ::= አ
15 ሐዱ : ለሐዱ : ይትጫከር : በፍትወቱ : እንቲለሁ : ወያወፅእ : ወይደነግፁ ::= ወፍትወ
16 ትሰ : አመከመ : ፀንሰት : ትወልደ : ለኃጢአት : ወኃጢአትኒ : አመከመ : ተፈጸመት : ትወ
17 ልደ : ለሞት ::= ኢያስሕቱክሙ : ለኃዊነ : ፍቁረን ::= ኵሉ : ሀብት : ሠናይ : ወኵ
ሉ : ፍት : ፍጹመ : እመላዕሉ : ይእቲ : እመሓቡ : ለቡሃ : ለ ብርሃን :: ኀበ : ለልቦ : ተወለ
18 ጣ : ወለልቦ : መንተኒ : ዘያመስጥ ::= እስመ : በፈቃዱ : ወለደነ : በቃለ : ጽድቁ : ከመ :
ንኩን : ከመ : እለ : ፈጥረ : ቀደመት ::=

Epistola JACOBI Apostoli.

CAPUT. I.

1 A Jacobo servo Dei Domini nostri Jesu Christi, duodecim tribubus in dia-
2 spora, (quod est interpretatum, 12. quæ dispersæ sunt,) pax vobis, fratres, &
gaudium. Omnem consolationem reputate, cùm vobis advenerit cujuslibet gene-
2 ris tentatio: Scientes quòd probatio fidei vestræ, operatur vobis patientiam.
3 Patientia autem opus perfectum habeat: ut sitis perfecti, & integri, in nullo de-
4 ficientes. Si quis autem sit qui indiget sapientiâ, petat à datore Deo, qui dat
5 omnibus largiter, & non exprobrat: & dabitur ei. Petat autem credens, nec
6 hæsitet: nam qui hæsitat, est sicut fluctus maris, quem concutit ventus, atque
7 evehit. Ne igitur existimet homo ille quòd accipiet aliquid à Domino. Vir
8 qui duplici est animo, commotus est in omnibus viis suis. Glorietur autem frater
9 noster, quòd humiliet seipsum in exaltatione sua; Dives autem, in humilitate
10 sua: quoniam sicut flos herbæ transibit. Nam prout exortus est sol cum æstu suo,
11 arefecit herbam, & flos ejus etiam decidit, & decor aspectûs ejus deperit: ita
& dives etiam in viis suis marcescet. Beatus autem est vir qui sustinet
12 malum: quoniam cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam promisit
Deus iis qui diligunt eum. Si est qui tentatur, ne dicat; Deus tentavit me:
13 Deus quidem non tentat ad malum, neque ille etiam tentat quenquam. Unus-
14 quisque tentatur à propria sua concupiscentia quæ ita emittit, ut attoniti sunt.
Et concupiscentia quidem cùm conceperit, parit peccatum: & peccatum et-
15 iam cùm consummatum fuerit, generat mortem. Ne fallatis vosmet fratres
16 nostri dilecti. Omnis donatio bona, & omnis portio perfecta, supernè est,
17 à Patre luminum, ubi non est transmutatio, neque aliquid quod fugax est.
Nam voluntate suâ genuit nos per verbum veritatis suæ, ut essemus tan-
18 quam principatus eorum quos creavit.

Digitized by Google

Itaque, fratres mei *dilecti*, sit omnis homo velox ad audiendum, tardus
19 Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, (u) ἔστω πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς Β'
ad loquendum, tardus ad iram. Ira enim viri justitiam Dei non ad-
20 εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν. Ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην Θεοῦ (ϑ) οὐ κατ-
operatur. *Ideò* abjicientes omnem *sordem*, & abundantiam malitiæ, in mansuetudine
21 εργάζεται. Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν, καὶ (ι) περισσείαν κακίας, ἐν πραΰτητι
suscipite insitum verbum, *potens* salvare animas vestras. Estote autem factores
22 δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ
verbi, & non tantùm auditores, fallentes vosmetipsos. Quia si quis auditor
23 λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. (x) Ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς
verbi est, & non factor, hic *similis* est viro consideranti vultum nativitatis suæ
λόγου ἐστὶ, καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ
in speculo. Consideravit enim *seipsum*, & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit.
24 ἐν ἐσόπτρῳ. Κατενόησε γὰρ ἑαυτὸν, καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν.
At perspiciens in legem *perfectam illam* libertatis, & *permanens*, *hic* non auditor
25 Ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ (λ) παραμείνας, οὗτος οὐκ ἀκροατὴς
oblivionis factus, sed factor operis, hic beatus in facto suo erit.
ἐπιλησμονῆς γενόμενος, ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.
Si quis *videtur religiosus* esse *in vobis*, non refrænans linguam suam, sed
26 Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς (μ) εἶναι ἐν ὑμῖν, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, (ν) ἀλλὰ
seducens cor suum, hujus vana religio. Religio munda, &
27 ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. Θρησκεία (ξ) καθαρὰ, καὶ
immaculata apud Deum & Patrem hæc est; Visitare pupillos & viduas in
ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ (ο) Πατρὶ αὕτη ἐστὶν, Ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν
tribulatione eorum, immaculatum *seipsum* custodire *à mundo*.
τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

CAP. II. β'.

1 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Γ'
Fratres mei, *ne* in personarum acceptione *habete* fidem Domini nostri Jesu Christi
gloriæ. Si enim introierit in conventum vestrum vir autem habens annulum in
τῆς δόξης. Ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς (π) συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν
2 veste candida, introierit autem & pauper in sordido habitu, Et intendatis in
ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, Καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ
3 *ferentem* vestem *splendidam*, & dixeritis ei; Tu sede hic *pulchrè*: &
τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν, καὶ (α) εἴπητε αὐτῷ, Σὺ κάθου ὧδε καλῶς· καὶ
pauperi dicatis; Tu sta illic, aut sede *hic* sub scabello meo:
τῷ πτωχῷ εἴπητε, Σὺ στῆθι ἐκεῖ, ἢ (β) κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου·
4 Et *non* dijudicatis *in vobismetipsis*, & facti estis judices *disceptationum malarum*? Audite,
Καὶ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; Ἀκούσατε,
5 fratres mei *dilecti*, nónne Deus elegit pauperes *mundi hujus*,
ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, οὐχ ὁ Θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ (γ) κόσμου τούτου,
divites in fide, & hæredes regni, quod repromisit diligentibus
πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονόμους (δ) τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν
6 se? Vos autem exhonorástis pauperem. Nónne divites per potentiam opprimunt
αὐτόν; Ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. (ε) Οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν
7 vos, & ipsi trahunt vos ad judicia? Nónne ipsi blasphemant
(ζ) ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς (η) κριτήρια; Οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσι
pulchrum nomen invocatum super vos? Si tamen legem perficitis rega-
8 τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασι-
lem, secundùm Scripturam, Diliges proximum tuum sicut teipsum, *pulchrè* facitis.
λικὸν, κατὰ τὴν γραφὴν, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν, καλῶς ποιεῖτε.
9 Si autem *personam* accipitis, peccatum operamini, redarguti à lege
Εἰ δὲ προσωπολημπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου
10 quasi transgressores. Quicunque enim totam legem servaverit, offendat autem in uno,
ὡς παραβάται. Ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον (ϑ) τηρήσῃ, πταίσῃ δὲ ἐν ἑνὶ, γέγονε
factus est omnium reus.
πάντων ἔνοχος.

MS.A. (u) ἔστω (ϑ) οὐκ ἐργάζεται. (ι) περίσσειαν (κ) Ἢ τὴν (λ) παραμείνας, οὐκ (μ) εἶναι, μὴ (ν) ἀλλὰ (ξ) γὰρ καθαρὰ (ο) τῷ Πατρὶ Κεφ. Β'. MS.A. (α) εἴπητε, Σὺ (β) κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιον τοῦ ποδῶν μου· Οὐ δὲ κρίνεται (γ) κόσμου, πλουσίους (δ) τῆς ἐπαγγελίας ἧς (ε) οὐχὶ (ζ) ὑμᾶς, (η) κριτήρια; Καὶ αὐτοὶ (ϑ) πλημμέλησιν, πταίσῃ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 ܗܟܢܐ ܐܚܝ ܚܒܝܒܝ. ܟܠ ܐܢܫ ܢܗܘܐ ܠܗ ܡܗܝܪ ܠܡܫܡܥ ܘܡܬܠܐ ܠܡܡܠܠ ܘܡܬܠܐ ܠܡܬܪܓܙ.
20 ܠܡܪܓܙ. ܕܪܓܙܐ ܕܓܒܪܐ ܠܐ ܥܒܕ ܙܕܩܬܐ ܕܐܠܗܐ.
21 ܡܛܠ ܗܟܝܠ ܫܕܘ ܡܢܟܘܢ ܟܠ ܙܘܗܡܐ ܘܟܠ ܫܓܝܐܬ ܒܝܫܬܐ ܘܒܡܟܝܟܘܬܐ ܩܒܠܘ
ܡܠܬܐ ܕܐܬܬܠ ܒܟܘܢ ܕܡܫܟܚ ܠܡܦܪܩ ܢܦܫܬܟܘܢ.
22 ܗܘܘ ܥܒܕܝ ܡܠܬܐ ܘܠܐ ܫܡܥܢܝ ܒܠܚܘ ܢܦܫܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܢ ܡܢ ܕܫܡܥ ܠܐ ܥܒܕ
23 ܗܘ ܕܡܬܡܬܠ ܠܓܒܪܐ ܕܚܙܐ ܐܦܝ ܒܪܝܬܗ ܒܡܪܝܐ.
24 ܘܐܙܠ ܘܫܟܚ ܡܕ ܗܘܐ ܗܘ. ܐܠܐ ܡܢ ܕܡܬܒܨܪ ܒܢܡܘܣܐ ܓܡܝܪܐ ܕܚܪܝܪܘܬܐ
ܘܩܐܡ ܒܗ ܠܐ ܗܘ ܫܡܥܢܐ ܕܢܫܟܚ ܐܠܐ ܥܒܕ ܕܥܒܕܬܐ ܗܕܐ ܢܗܘܐ ܒܥܒܕܬܗ.
25 ܗܢܘܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܡܕܥܐ ܕܐܠܗܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܡܗܝܪ ܠܡܫܡܥ ܘܡܬܠܐ ܠܡܡܠܠ ܘܡܬܠܐ
ܠܡܬܪܓܙ. ܕܪܓܙܐ ܕܓܒܪܐ ܠܐ ܥܒܕ ܙܕܩܬܐ ܕܐܠܗܐ.
26 ܗܟܢܐ ܐܚܝ ܚܒܝܒܝ. ܟܠ ܐܢܫ ܢܗܘܐ ܠܗ ܡܗܝܪ ܠܡܫܡܥ ܘܡܬܠܐ ܠܡܡܠܠ ܘܡܬܠܐ
ܠܡܬܪܓܙ. ܕܪܓܙܐ ܕܓܒܪܐ ܠܐ ܥܒܕ ܙܕܩܬܐ ܕܐܠܗܐ.
27 ܗܢܘܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܡܕܥܐ ܕܐܠܗܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܡܗܝܪ ܠܡܫܡܥ ܘܡܬܠܐ ܠܡܡܠܠ ܘܡܬܠܐ
ܠܡܬܪܓܙ. ܕܪܓܙܐ ܕܓܒܪܐ ܠܐ ܥܒܕ ܙܕܩܬܐ ܕܐܠܗܐ.

ܦܨܠܐ ܕ

1 ܐ ܗܟܢܐ ܐܚܝ ܚܒܝܒܝ. ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܚܛܦܝܢ ܒܦܬܓܡܐ ܕܦܢܝ ܐܝܩܪܐ ܕܡܪܢ
2 ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܡܛܠ ܕܐܢ ܥܠ ܟܢܫܬܟܘܢ ܢܥܘܠ ܓܒܪܐ ܕܒܐܨܒܥܗ ܛܒܥܬ ܕܕܗܒ
3 ܘܒܠܒܘܫ ܫܦܝܪ ܘܐܬܝ ܥܢܝܐ ܒܠܒܘܫ ܡܣܟܢ. ܘܬܫܬܘܡܘܢ ܥܠ ܠܒܫܐ ܫܦܝܪܐ
ܘܬܐܡܪܘܢ ܠܗ ܐܢܬ ܬܒ ܗܪܟܐ ܘܠܡܣܟܢܐ ܐܡܪܘܢ ܠܗ ܐܢܬ ܩܘܡ ܗܟܐ ܐܘ ܬܒ
4 ܗܪܟܐ ܬܚܬ ܬܪܥ ܕܪܓܠܝ. ܘܠܐ ܦܠܚܬܘܢ ܒܢܦܫܬܟܘܢ ܘܗܘܝܬܘܢ ܕܝܢܝ ܒܝܫܐ.
5 ܫܡܥܘ ܐܚܝ ܚܒܝܒܝ. ܠܐ ܐܠܗܐ ܓܒܪ ܠܡܣܟܢܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܕܢܗܘܘܢ ܥܬܝܪܝܢ
ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܝܪܬܐ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܐܦ ܠܐ ܐܠܗܐ ܓܒܪ ܠܡܣܟܢܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܕܢܗܘܘܢ
6 ܥܬܝܪܝܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܝܪܬܐ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܐܦ ܠܐ ܐܠܗܐ ܓܒܪ ܠܡܣܟܢܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ
7 ܕܢܗܘܘܢ ܥܬܝܪܝܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܝܪܬܐ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܐܦ ܠܐ ܐܠܗܐ ܓܒܪ ܠܡܣܟܢܐ ܕܥܠܡܐ
8 ܗܢܐ ܕܢܗܘܘܢ ܥܬܝܪܝܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܝܪܬܐ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܐܦ ܠܐ ܐܠܗܐ ܓܒܪ ܠܡܣܟܢܐ
9 ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܕܢܗܘܘܢ ܥܬܝܪܝܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܝܪܬܐ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܐܦ ܠܐ ܐܠܗܐ ܓܒܪ ܠܡܣܟܢܐ
ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܕܢܗܘܘܢ ܥܬܝܪܝܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܝܪܬܐ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܐܦ ܠܐ ܐܠܗܐ ܓܒܪ ܠܡܣܟܢܐ
10 ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܕܢܗܘܘܢ ܥܬܝܪܝܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܝܪܬܐ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܐܦ ܠܐ ܐܠܗܐ ܓܒܪ ܠܡܣܟܢܐ

Itaque ô vos fratres mei delecti, unusquis- 19
que vestrûm sit velox ad audiendum, & tar-
dus ad loquendum, tardúsque ad irascen-
dum. Ira enim viri justitiam Dei non præ- 20
stat. Quapropter procul expellatis à vobis 21
omnem immunditiem, & multitudinem ma-
litiæ, & cum mansuetudine excipite Ver-
bum illud naturæ nostræ infitum, quoniam
ipsum potest servare animas vestras.

Dominicâ II. post Epiphaniam. 2.

Cæterùm estote effectores sermonis, & non
auditores tantùm. neque decipiatis vosmet-
ipsos. Si quis enim fuerit auditor sermonis
& non effector, hic similis est illi qui aspexit
vultum suum in speculo. Aspexit enim se-
ipsum & præteriit, ac oblitus est qualis
esset. Quisquis autem respicit in Legem
perfectam libertatis, & permanet in ea, non
est auditor auditionis quæ oblivioni traditur
sed effector operis: & hic sanè beatus erit
in opere suo. Quòd si quis existimet se se
vire Deo, & non contineat linguam suam
sed eum inducat in errorem cor suum, isti
vanum est obsequium. Ministerium en
purum & sanctum coram Deo Patre illud
Invisere orphanos & viduas in afflictioni
ipsorum, & servare seipsum à mundo im
culatum.

CAP. II.

FRatres mei, ne cum acceptione per
rum teneatis fidem gloriæ Domini nos
su Christi. Nam si quis introierit in
gregationem vestram qui annulos aure
beat, aut perpulchra vestimenta, int
verò pauper cum vestimentis sordidis
respexeritis in illum qui indutus est
chris vestimentis, ac dixeritis ei, Tu s
benè: pauperi verò dicatis, Tu sta i
sede hic ante scabellum pedum nos
Nónne divisi estis in animabus ves
facti estis discernentes cogitationes
Audite fratres mei dilecti, nónne
mundi, divites autem in fide, elegit
sint hæredes in regno illo quod pro
us iis qui ipsum diligunt? Vos au
temptui habuistis pauperem. Nón
insolescunt in vos, ipsíque trahu
prætorium? Nónne ipsi obloq
bono nomine quod invocatum est
Sed si Legem Dei in hoc adim
scriptum est, Diliges proximum
teipsum, benefacitis. At si facies
peccatum committitis, & reda
Lege tanquam transgressores Legis
qui totam Legem servat, & in un
totius Legis factus est reus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ለኃዊነ : ወይኩን : ኵሉ : ብእሲ : ፍጡነ : ለሰሚዕ : ወይጕንዴየ : ለነቢበ:=: እ
20 ስሙ : መዓቱ : ለብእሲ : ጽድቀ : እግዚአብሔር : ሊያጌብር::=: ወይእዜኒ : ሓደግዋ :
21 ለኵሉ : ርኵሰት : ወለኵሉ : እኪት : ወበየወሀት: ተቀበልዎ: ለቃል : ዘተዘርአ : ዘይክል:
22 ለድሓኖታ : ለነፍስክሙ:=: ኩኑ : ገበርያነ : ሕግ : ወለእ : ለለጽምዐ : በሕቲቱ::ሐልይ
23 ወ : ለእኩ : ለሊክሙ::=: እመቦ : ዘያጸምዐ : ለነገር : ወሊይገብሮ : ይመስል : ብእሲ :
24 ዘይሬሊ : ፍጥረተ : ገጹ : በመጽሄት:=: ወጊይቆ : ርእሶ : ረስዐ :: ዘከመ : እሮ : ወእ
25 ቱ::=: ወዘሰ : ሐወጸ : ወስተ : ሕግ : ፍጹመ : ዘያግዕዝ :: ወዘተዓገሰ : ወሊኮነ : ሬስ
ዐ : ዘከመዐ : ለለ : ገበሬ : ግብሩ : ወእቱ : ብፁዕ : ዝንቱ : በመግብሩ::=:

Fratres nostri, etiam sit omnis homo velox ad audiendum, & tardus ad dum. Nam ira hominis, justitiam Dei exequendam non curat. Et abjicite omnem impuritatem, & omnem malitiam, & cum mansuetu sermonem illum insitum, qui potest servare animas vestras. Est legis, & non auditores tantùm: considerate aliquandiu vosmetipsos. qui audit verbum, & non efficit illud: similis est homini qui contem menta faciei suæ in speculo. Qui simul atque seipsum intuitus est qualisnam ipse esset. Qui autem introspexerit in legem perfectam li qui perseveraverit, is non est oblivioſus auditor, sed effector operis sui est ipse in opere suo.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

19 Scitis, fratres mei dilectissimi. Sit autem omnis homo velox ad audiendum : tar-
20 dus autem ad loquendum, & tardus ad iram. Ira enim viri, justitiam Dei non
21 operatur. Propter quod abjicientes omnem immunditiam, & abundantiam ma-
litiæ, in mansuetudine suscipite insitum verbum, quod potest salvare animas ve-
22 stras. Estote autem factores verbi, & non auditores tantùm, fallentes vosmet-
23 ipsos. Quia si quis auditor est verbi, & non factor: hic comparabitur viro consi-
24 deranti vultum nativitatis suæ in speculo : Consideravit enim se, & abiit, &
25 statim oblitus est qualis fuerit. Qui autem perspexerit in legem perfectam liber-
tatis, & permanserit in ea, non auditor obliviosus factus, sed factor operis :
26 hic beatus in facto suo erit. Si quis autem putat se religiosum esse, non
refrænans linguam suam, sed seducens cor suum, hujus vana est religio.
27 Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem, hæc est ; Visitare
pupillos & viduas in tribulatione eorum, & immaculatum se custodire ab
hoc seculo.

CAP. II.

FRatres mei, nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu 1
Christi gloriæ. Etenim si introierit in conventum vestrum vir aureum annulum ha- 2
bens in veste candida, introierit autem & pauper in sordido habitu, Et intendatis 3
in eum qui indutus est veste præclarâ, & dixeritis ei; Tu sede hìc benè : pauperi autem
dicatis; Tu sta illìc : aut sede sub scabello pedum meorum : Nónne judicatis apud 4
vosmetipsos, & facti estis judices cogitationum iniquarum? Audite, fratres mei dile- 5
ctissimi, nónne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide, & hæredes regni,
quod repromisit Deus diligentibus se ? Vos autem exhonorástis pauperem. Nónne 6
divites per potentiam opprimunt vos, & ipsi retrahunt vos ad judicia ? Nónne ipsi 7
blasphemant bonũ nomẽ, quod invocatũ est super vos ? Si tamẽ legẽ perficitis rega- 8
lem secundùm Scripturas; Diliges proximũ tuũ sicut teipsum: benè facitis : Si autẽ 9
personas accipitis, peccatũ operamini, redarguti à lege quasi transgressores. Qui- 10
cunq; autem totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * قِرَاءَةُ الْخَمِيسِ مِنَ الْجُمْعَةِ الْحَادِيَةِ وَالثَّلَاثِينَ بَعْدَ الْعَنْصَرَةِ * حَتَّى يَكُونَ يَا إِخْوَتِي
20 الْأَحِبَّاءُ كُلُّ إِنْسَانٍ سَرِيعًا فِي الِاسْتِمَاعِ بَطِيًّا فِي الْكَلَامِ * بَطِيًّا فِي الْغَيْظِ * لِأَنَّ غَيْظَ الْإِنْسَانِ مَا
21 يَعْمَلُ عَدْلَ اللَّهِ * فَلِهٰذَا إِذًا طَرْحُوا كُلَّ نَجَاسَةٍ وَزِيَادَةِ رَدَاءَةٍ وَاقْبَلُوا بِوَدَاعَةٍ النُّطْقَ الْغَرْسِيَّ
22 الْقَادِرَ أَنْ يُخَلِّصَ أَنْفُسَكُمْ * كُونُوا عَامِلِينَ النَّامُوسَ لَا سَامِعِينَ فَقَطْ مُضِلِّينَ أَنْفُسَكُمْ *
23 * لِأَنَّ مَنْ هُوَ سَمُوعُ النَّامُوسِ وَلَيْسَ عَمُولًا * فَهٰذَا يُشَابِهُ إِنْسَانًا يَتَأَمَّلُ وَجْهَ كَوْنِهِ فِي الْمِرْآةِ *
24 * لِأَنَّهُ قَدْ تَأَمَّلَ ذَاتَهُ وَانْصَرَفَ * وَنَسِيَ لِلْحِينِ كَيْفَ كَانَ * فَأَمَّا الْمُطَّلِعُ فِي شَرِيعَةِ الْحُرِّيَّةِ
25 التَّامَّةِ وَالثَّابِتُ * فَهٰذَا مَا يَكُونُ سَمُوعًا نَاسِيًا * بَلْ يَكُونُ صَانِعًا لِلْعَمَلِ * هٰكَذَا سَيَكُونُ
26 بِعَمَلِهِ مَغْبُوطًا * مَنْ يَظُنُّ فِيكُمْ أَنَّهُ عَابِدٌ وَلَا يُلْجِمُ لِسَانَهُ بَلْ يَخْدَعُ قَلْبَهُ * فَعِبَادَةُ هٰذَا بَاطِلَةٌ *
27 * وَالْعِبَادَةُ النَّقِيَّةُ الْمَهْذَبَةُ عِنْدَ الْإِلٰهِ الْآبِ هٰذِهِ هِيَ * تَعَاهُدُ الْيَتَامٰى وَالْأَرَامِلِ فِي ضِيقَتِهِمْ *
وَأَنْ يَحْفَظَ الْإِنْسَانُ نَفْسَهُ مِنْ عُيُوبِ الْعَالَمِ غَيْرَ دَنِسٍ * تَمَّ *

* الْفَصْلُ الثَّانِي * * قِرَاءَةُ الْجُمْعَةِ مِنَ الْجُمْعَةِ الْحَادِيَةِ وَالثَّلَاثِينَ *

1 * يَا إِخْوَتِي لَا تَتَّخِذُوا أَمَانَةَ رَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ وَلِيَّ الْمَجْدِ لِمُحَابَاةِ الْوُجُوهِ * لِأَنَّهُ إِنْ يَدْخُلْ إِلَى
2 مَجْمَعِكُمْ رَجُلٌ خَاتِمُهُ ذَهَبٌ بِحُلَّةٍ بَهِيَّةٍ * وَيَدْخُلُ مِسْكِينٌ بِثَوْبٍ وَسِخٍ * فَتَنْظُرُونَ نَظَرَكُمْ
3 إِلَى اللَّابِسِ الْحُلَّةَ الْبَهِيَّةَ وَتَقُولُونَ لَهُ اجْلِسْ أَنْتَ هَاهُنَا جُلُوسًا حَسَنًا * وَتَقُولُونَ لِلْمِسْكِينِ قِفْ
4 أَنْتَ هُنَاكَ * أَوِ اجْلِسْ هَاهُنَا دُونَ مَوْطِئِ قَدَمَيَّ * وَلَمْ تَتَحَيَّرُوا الْأَمْرَ فِي ذَاتِكُمْ * فَقَدْ صِرْتُمْ
5 قُضَاةَ الْأَفْكَارِ الْخَبِيثَةِ * اسْمَعُوا يَا إِخْوَتِي الْأَحِبَّاءُ * أَمَا قَدِ اخْتَارَ اللَّهُ مَسَاكِينَ الْعَالَمِ أَغْنِيَاءَ
6 فِي الْأَمَانَةِ وَوَارِثِينَ الْمُلْكَ الَّذِي وَعَدَ بِهِ أَحِبَّاءَهُ * فَأَنْتُمْ إِنَّ أَهَنْتُمُ الْمِسْكِينَ * أَوَلَيْسَ
7 الْأَغْنِيَاءُ يَجْتَرُّونَ عَلَيْكُمْ وَهُمْ يَسْحَبُونَكُمْ إِلَى مَجَالِسِ الْأَحْكَامِ * وَلَيْسُوا يُقَرِّرُوا عَلَى الِاسْمِ
8 الشَّرِيفِ الَّذِي دُعِيَ عَلَيْكُمْ * فَإِنْ كُنْتُمْ تُتَمِّمُونَ الشَّرِيعَةَ الْمَلَكِيَّةَ كَمَا فِي الْكِتَابِ أَنْ
9 تُحِبَّ قَرِيبَكَ كَمَا تُحِبُّ نَفْسَكَ فَعَمَلًا حَسَنًا تَعْمَلُونَ * وَإِنْ كُنْتُمْ تُحَابُونَ الْوُجُوهَ تَحْطِئُونَ
10 إِذْ تُوَبِّخُكُمُ الشَّرِيعَةُ كَمُذْنِبِينَ * لِأَنَّ مَنْ يَحْفَظُ الشَّرِيعَةَ كُلَّهَا وَيَزِلُّ فِي وَاحِدَةٍ مِنْ فَرَائِضِهَا *
فَقَدْ صَارَ مُحِبَّ جَرِيمَةٍ مُخَالَفَتِهَا كُلِّهَا *

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigesimæ primæ post Pentecosten.

Ut sit, O fratres mei dilecti, quilibet homo velox ad audiendum, tardus ad loquendum, tardus ad iram. Hominis enim ira, non exequitur justitiam Dei. Quapropter abjicientes omnem sordem & excrementum abominationis, suscipite cum mansuetudine insitam à natura ratiocinationem, quæ potest servare animas vestras. Estote factores Legis, non auditores tantùm, negligentes animas vestras. Nam quisquis est auditor Legis tantùm, & non factor, is similis est homini contemplanti vultum substantiæ suæ in speculo. Contemplatus enim seipsum, abiit, & statim oblitus est qualis esset. At verò qui inspexerit in Legem libertatis perfectam, & persistit : is non erit auditor obliviosus, sed operis effector : atque ita erit in opere suo beatus. Quicunque inter vos arbitratur se esse religiosum, nec frænat linguam suam, sed fallit cor suum, hujus religio vana est. Sed religio pura & sincera apud Deum Patrem, hæc est, Visitare pupillos & viduas in angustia eorum : & ut servet homo semetipsum à seculi vitiis immaculatum. Finis.

CAP. II.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ primæ.

O *Fratres mei, ne sumatis fidem Domini nostri Jesu Christi principis gloriæ, ad assentationem vultuum. Nam si ingrediatur in cœtum vestrum vir aureum habens annulum, stolâ splendidâ ; ingrediatur etiam pauper veste sordidâ : Convertatis & aspectum vestrum ad indutum stolâ splendidâ, & dicatis ei ; Sede tu hic sessione honesta : & dicatis pauperi ; Tu sta illic, aut sede hic subter scabellum pedum meorum : Neque perpendatis negotium apud vosmetipsos facti estis judices cogitationum reprobarum. Audite O fratres mei dilecti, nónne Deus elegit pauperes mundi, divites in fide, & hæredes regni quod pollicitus est dilectis suis ? At vos despexistis pauperem. Nónne divites prævalent vobis, & ipsi trahunt vos ad tribunalia judiciorum ? Nónne blasphemant nomen præclarum quod vocatum est super vos ? Quòd si legem regiam perficitis, prout est in Scriptura, Diliges proximum tuum ut diligis teipsum, opus quidem bonum facitis : Sin autem vultibus assentamini, peccatum quidem committitis, arguente vos Lege tanquam sibi refraganies. Qui enim totam Legem servaverit, & in uno ex mandatis ejus deliquerit, fit obnoxius prævaricationi totius.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ወእምቦ : ዘይትሐረመ : ወሊያለጉሞ : ለልሰኑ : ውእቱ : ወለእከቶ : ለልቡ : ለዘ : ከማ
27 ሁ : ከንቶ : ሕርሙቱ::=> ወሕርሙትሰ : ንጽሕት : ደእቲ : እንተ : እሙሳበ : እግዚአብ
ሔር : ለብ :: ዘቲ : ደእቲ : ከመ : ትዕቀቡ : እጋለ : ጣውታ : ወእቤራት : በተጽናስው : ወ
ትዕቀብ : ርእሰከ : እምነ : እመዒለም : ዘለእንበለ : ሕብቃቄ::=>

1 ፀ ለጎዊነ : ሊትኩን : ለገጸ : ሰብእ : ሃይማኖትክሙ : እንተ : በእግዚእነ : ሊየሱስ : ክር
2 ስቶስ : ዘሎቱ : ስብሐት::=> ከመ : እመ : ቦለ : ውሳተ : ጣሕበርክሙ : ብእሲ : ዘከል
3 ቀተ : ወርቅ : ወበአልበሰ : ክቡር :: ወቦለ : ነደይ : በሌልበስ : ርሱሕ::=> ወትኔጽርም :
ለዘይለብስ : ንጹሐ : ወትብልሙ : ንበር : ለንተሰ : ውስተ : ምስናይ : ወለነደይሰ : ትብልሙ :
4 ቁም : ለንተሰ : ኩሕስ : ወእመለኮ : ንበር : ዝየ : ታሕተ : መኪይደ : እገሪየ::=> ለኮኑ :
5 እንስ : እድሎክሙ : ለሊክሙ : ወኮንክሙ : መያልዋነ : ለሕሊና : እኩይ::=> ክመዑ : እ
ጎዊነ : ፍቁራን : ለኮኑ : እግዚአብሔር : ጎረዮሙ : ለነደያነዝ : ዒለም : ወለብዕልትሰ : ከ
መ : በሃይማኖቱሙ : ይወርስዋ : ለመንግሠተ : ሰማያት::እንተ : ለሰፈመው : ለእለ : ያፈቅ
6 ርዎ::=> ወለእትሙሰ : ለስትሐቀርክመው : ለነደይ :: ለኮኑ : እሙንቱ : ለብዕልት : ለለ :
7 ይትሌገሉክሙ : ወይስሕቡክሙ : ውስተ : ተስናናት::=> ወእሙንቱ : ይጸርፈ : ለዕለ : ስ
8 ሙ::ዓቢይ : ዘተስመየ : ላዕሌክሙ::=> ወእመሰ : ትፈጽሙ : ሕገ : መንግሠተ : ትፊጽ
ሙ :: በከመ : ይብል : መጽሐፍ : ለፍቅር : ቢጸከ : ከመ : ነፍስከ : እንዘ : ሠናየ : ትግ
9 ብሩ::=> ወእመሰ : ገጸ : ትነሥኡ : ኃጢአተ : ትገብሩ : ወይዘለፈክሙ : ሕግ : ከመ :
10 ኩሉይ::=> ወዘሰ : ይገብር : ለኩሉ : ሕገ : ወይስሕት : በአሐቲ : ኵነ : መአብሰ :
ብኩሉ::=>

Et si quis est qui se Deo devovet, & non refrænat linguam suam, iste est qui seducit suum cor, & cujus itidem vana est religio. Religio autem illa munda quæ coram Deo Patre, hæc est ; ut custodiatis pupillos & viduas in necessitate ipsorum, custodias quoque teipsum à mundo immaculatum.

CAP. II.

FRatres nostri, ne sit ad faciem hominis fides vestra quæ est in Domino nostro Jesu Christo, cui sit gloria. Nam si ingrediatur in cœtum vestrum vir habens annulum aureum, cúmque veste pretiosa, & ingrediatur pauper in veste sordida; Et respexeritis in eum qui indutus est splendidâ, & dixeritis ei ; Tu quidem sede benè : pauperi verò dixeritis ; Tu sta illic : sin minùs, Sede hic sub scabello pedum meorum. Annon igitur vobismet ipsis placere studuistis, & facti estis hypocritæ malarum cogitationum ? Audite fratres nostri dilecti, nónne Deus elegit pauperes hujus mundi, at divites etiam in fide sua, ut hæredes essent regni cœlestis, quod promisit iis qui diligunt eum ? Vos autem despectui habuistis pauperem. Nónne hi divites sunt, qui opprimunt vos, attrahúntque vos ad tribunalia ? Et ipsi sunt qui blasphemant nomen grande, à quo estis cognominati. Et si adimpletis legem, regnum perficitis, sicut dicit Scriptura ; Diliges proximum tuum sicut animam tuam, utique benè facitis. Sin autem faciem accipitis, peccatum perpetratis, & redarguet vos lex tanquam transgressores. Quicunque autem præstiterit totam legem, & erret in uno, factus, est omnium reus.

Digitized by Google

Ille enim *dicens*; Non mœchaberis, dixit &; Non occides. Si *autem* non mœchaberis,
11 Ὁ γὰρ (ι) εἰπών, Μὴ μοιχεύσῃς, εἶπε καί, Μὴ φονεύσῃς. εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις,
occides autem, factus es transgressor legis. Sic loquimini, & sic facite, sicut
12 φονεύσεις δέ, (κ) γέγονας παραβάτης νόμου. Οὕτω λαλεῖτε, καὶ οὕτω ποιεῖτε, ὡς
per legem libertatis *futuri* judicari. *Nam* judicium sine misericordia non
13 διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλοντες κρίνεσθαι. Ἡ γὰρ κρίσις (λ) ἀνίλεως τῷ μὴ
facienti misericordiam: & *contra gloriatur* misericordia judicium. Quid *illud utile*,
14 ποιήσαντι ἔλεος· (μ) καὶ καυχᾶται ἔλεος κρίσεως. Τί τὸ ὄφελος, Δ'
fratres mei, si fidem dicat quis habere, opera autem non habeat? *non potest* fides
ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν (ν) λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις
salvare eum? Si autem frater *aut* soror nudi sint, & *destituti fuerint*
15 σῶσαι αὐτόν; Ἐὰν δὲ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι, (ξ) καὶ λειπόμενοι ὦσι
quotidiano victu: Dicat autem aliquis illis ex vobis; Ite in pace, cale-
16 τῆς ἐφημέρου τροφῆς· (ο) Εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερ-
facimini, & saturamini: non dederitis autem eis *ea* quæ necessaria corporis, quid
μαίνεσθε, καὶ χορτάζεσθε· μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί
illud utile? Sic & fides, si non opera habeat, mortua est *secundùm*
17 τὸ ὄφελος; (π) Οὕτω καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ (ρ) ἔργα ἔχῃ, νεκρά ἐστι καθ'
seipsam. Sed dicet quis, Tu fidem habes, & ego opera habeo: Ostende mihi
18 ἑαυτήν. (σ) Ἀλλ' ἐρεῖ τις, Σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι
fidem tuam *ex* operibus *tuis*, & ego ostendam tibi ex operibus *meis* fidem meam.
τὴν πίστιν Σου (τ) ἐκ τῶν ἔργων Σου, κἀγώ σοι δείξω ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου.
Tu credis, quoniam Deus unus est: *pulchrè* facis: & dæmones credunt, &
19 Σὺ πιστεύεις, ὅτι (υ) ὁ Θεὸς εἷς ἐστι· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι, καὶ
contremiscunt. Vis autem scire, ô homo inanis, quoniam fides sine operibus
20 φρίσσουσι. Θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων
mortua est? Abraham pater noster nónne ex operibus justificatus est, offerens Isaac
21 νεκρά ἐστιν; Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ
filium suum super altare? Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius,
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; Βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, 22
& ex operibus fides consummata est? Et suppleta est Scriptura dicens; Credidit *autem*
καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη; Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Ἐπίστευσε δὲ 23
Abraham Deo, & reputatum est illi ad justitiam, & amicus Dei appellatus est.
Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος Θεοῦ ἐκλήθη.
Videtis *igitur*, quoniam ex operibus justificatur homo, & non ex fide tantum?
(φ) Ὁρᾶτε τοίνυν, ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον; 24
Similiter *autem* & Raab meretrix, nónne ex operibus justificata est, suscipiens nun-
Ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη, οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγ- 25
tios, & aliâ viâ ejiciens? Sicut enim corpus sine spiritu mortuum
γέλους, καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; Ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν 26
est, ita & fides sine operibus mortua est.
ἐστιν, (χ) οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι.

CAP. III. γ'.

Ne *multi* magistri *fiatis*, fratres mei, scientes quoniâ majus judicium *capiemus*.
Ε' Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρῖμα ληψόμεθα. 1
Multa enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit, hic perfectus vir,
Πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, 2
potens frano circumducere & totum corpus. Ecce equis fræna in
δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. (α) Ἰδοὺ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς (β) εἰς 3
ora mittimus ad *obediendum ipsos* nobis, *etiam* omne corpus illorum
τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι (γ) αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν
circum *agimus*. Ecce & naves *tantæ existentes*, & à validis ventis *impulsæ*,
μετάγομεν. Ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, 4
circumferuntur à modico gubernaculo, ubi impetus dirigentis voluerit.
μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούλῃ.

MS. A. (ι) εἶπας, (κ) ἐγένου παραβάτης νόμου. Οὕτως λαλεῖτε, καὶ οὕτως (λ) ἀναίλεως (μ) κατακαυχᾶται ἔλεος (ν) τὸν λόγον ἔχειν, (ξ) ἢ (ο) Καὶ εἴπῃ τις (π) Οὕτως (ρ) ἔχει ἔργα, (σ) Ἀλλὰ (τ) χωρὶς τῶν ἔργων, κἀγώ (υ) σοὶ ἐστιν ὁ Θεός· (φ) Ὁρᾷς, ὅτι (χ) οὕτως Κεφ. γ'. MS. A. (α) Εἰδὲ (β) εἰς τὸ στόμα (γ) ἡμῖν αὐτὸς, (δ) μεθάγομεν αὐτῶν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Qui enim dixit; Non mœchaberis, ipse 11
dixit; Non occides. Quòd si non mœchus
es, sed homicîda, factus es transgressor le- 12
gis. Sic loquamini, & sic faciatis, ut qui
per legem libertatis judicandi estis. *Judi-* 13
cium enim absque misericordia fiet in eum,
qui non præstiterit misericordiam. Exalta-
bimini per misericordiam super judicium.

Dominicâ XI. post Pentecosten. 3.

Quæ utilitas fratres mei, si quis dixerit; 14
Habeo fidem, opera verò non habeat?
Nunquid poterit ejus fides ipsum servare?
Quòd si frater aut soror nudi fuerint, & in- 15
digeant victu quotidiano: Et dicat illis 16
aliquis ex vobis; Abite cum pace, calescite, & saturamini: nec dederitis illis quæ
sunt necessaria corpori, quæ erit utilitas?
Ita & sola fides absque operibus mortua est. 17
Sed dicet aliquis; Tu fidem habes, & ego 18
habeo opera: ostende mihi fidem tuam abs-
que operibus, & ego ostendam tibi fidem
meam ex operibus meis. Credis unum esse 19
Deum, benè facis: etiam dæmonia credunt
& contremiscunt. Vis autem scire ô homo 20
debilis, quòd fides absque operibus mortua
est? Pater noster Abraham nónne ex ope- 21
ribus justificatus est, quòd obtulerit Isaac
filium suum super altare? Vides fidem il- 22
lius adjumento fuisse ipsius operibus, atque
ex operibus fidem ejus perfectam fuisse. Et 23
impleta est Scriptura, quæ dicit; Credidit
Abraham Deo, & annumeratum est illi ad
justitiam, & amicus Dei vocatus est. Vi- 24
des quòd ex operibus justificatur homo, &
non ex fide tantùm? Sic etiam Rahab 25
meretrix, nónne ex operibus justificata est,
quòd exceperit exploratores, & per viam
aliam emiserit eos? Quemadmodum cor- 26
pus absque spiritu mortuum est, ita & fides
absque operibus est mortua.

CAP. III. 3

Dominicâ III. post Epiphaniam. 4.

Non multi doctores sint inter vos, fratres 1
mei, sed scitote nos majori judicio esse ob-
noxios. In multis enim labimur omnes. 2
Quisquis in sermone non labitur, hic est vir
perfectus, qui potest subjicere & totum cor-
pus suum. Ecce enim fræna in os equo- 3
rum injicimus, ut subjiciantur nobis, & to-
tum corpus eorum circumagimus. Quin 4
& naves validæ quum aguntur ventis vehe-
mentioribus, à minimo ligno trahuntur, quo-
cunque tendit voluntas gubernatoris.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Nam qui dicit; *Ne adulterium committas*, *dixit* etiam; *Ne occidas*: *quòd si* 11
commiseris adulterium, & *occideris tantùm*, *factus es transgressor legis*. *Ita lo-* 12
quimini, & *ita facite*, *tanquam ii qui per legem libertatis judicandi estis*. *Quia* 13
in judicio quidem absque misericordia ille erit, *qui non præstiterit misericordiam*:
& *gloriabitur tantùm ille in die judicii qui fecit misericordiam*. *Quid* 14
proderit fratres nostri, *si quis sit qui dicat*, *Fidem ego habeo*, *opera verò bona*
non habeo? *Nunquid poterit fides ejus servare ipsum*? *Si* autem *sit ex fratribus*
nostris, *aut ex sororibus nostris*, *qui nudi fuerint aut destituti victu suo quotidia-* 16
no: *Et si est*, *qui dicat ex vobis*; *Abite in pace*, *calefacite vos*, & *saturamini*:
non tamen dederitis iis, *quæ necessaria sunt ad inopiam suam*, *quid proderit iis*?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

11 Qui enim dixit; Non mœchaberis, dixit &; Non occides. Quòd si non mœcha-
12 beris, occides autem, factus es transgressor legis. Sic loquimini, & sic facite, sic-
13 ut per legem libertatis incipientes judicari. Judicium enim sine misericordia illi, qui non fecit misericordiam: superexaltat autem misericordia judicium.
14 Quid proderit, fratres mei, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habe-
15 at? Numquid poterit fides salvare eum? Si autem frater & soror nudi sint, &
16 indigeant victu quotidiano, Dicat autem aliquis ex vobis illis; Ite in pace, calefacimini & saturamini: non dederitis autem eis, quæ necessaria sunt corpori,
17 quid proderit? Sic & fides, si non habeat opera, mortua est in semetipsa. Sed
18 dicet quis; Tu fidem habes, & ego opera habeo: ostende mihi fidem tuam sine operibus: & ego ostendam tibi ex operibus fidem meam. Tu credis quoni-
19 am unus est Deus: Benè facis: & dæmones credunt, & contremiscunt. Vis au-
20 tem scire, ô homo inanis, quoniam fides sine operibus mortua est? Abraham pater noster, nónne ex operibus justificatus est, offerens Isaac filium suum super altare? Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius: & ex operibus fides
22 consummata est? Et suppleta est Scriptura, dicens; Credidit Abraham Deo, &
23 reputatum est illi ad justitiam, & amicus Dei appellatus est. Videtis quoniam ex
24 operibus justificatur homo, & non ex fide tantùm? Similiter & Rahab meretrix,
25 nónne ex operibus justificata est, suscipiens nuntios, & aliâ viâ ejiciens? Sicut
26 enim corpus sine spiritu mortuum est, ita & fides sine operibus mortua est.

CAP. III.

Nolite plures magistri fieri, fratres mei, scientes quoniam majus judicium sumi-
1 tis. In multis enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit: hic per-
2 fectus est vir: potest etiam fræno circumducere totum corpus. Si autem equis
3 fræna in ora mittimus ad consentiendum nobis, & omne corpus illorum circumfe-
4 rimus. Ecce & naves, cùm magnæ sint, & à ventis validis minentur, circumfe-
runtur à modico gubernaculo ubi impetus dirigentis voluerit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * لِأَنَّ ٱلَّذِي قَالَ لَا تَفْسُقْ * قَالَ لَا تَزْنِ * فَإِنْ لَمْ تَفْسُقْ وَقَتَلْتَ فَقَدْ صِرْتَ لِلشَّرِيعَةِ مُخَالِفًا *

Nam qui dixit; Non occides, dixit; Non fornicaberis. Quare si non fueris mœchatus, occideris autem, factus es refractarius Legis. 11

12 13 * هٰكَذَا تَكَلَّمُوا وَهٰكَذَا ٱعْمَلُوا كَعَتِيدِينَ أَنْ تُحَاكَمُوا بِشَرِيعَةِ ٱلْحُرِّيَّةِ * فَإِنَّ ٱلْقَضَاءَ ٱلَّذِي

Ita loquamini, & ita faciatis, ut qui per Legem libertatis judicandi sitis. 12

لَا رَحْمَةَ فِيهِ يَكُونُ عَلَى مَنْ لَمْ يَعْمَلْ رَحْمَةً * فَٱلرَّحْمَةُ تَفْتَخِرُ عَلَى ٱلْأَحْكَامِ * ثم *

Nam damnatio in qua non est misericordia, erit in eum qui non præstiterit misericordiam: misericordia autem gloriabitur de ultione. Finis. 13

* قِرَاءَةُ ٱلْأَنْبِيَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّانِيَةِ وَٱلثَّلَاثِينَ *

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ secundæ.

14 * مَا ٱلْمَنْفَعَةُ يَا إِخْوَتِي أَنْ يَقُولَ

Quæ utilitas O fratres mei, ut dicat 14

15 أَحَدٌ أَنَّ لَهُ أَمَانَةً وَمَا يَكُونُ لَهُ أَعْمَالٌ * أَلَعَلَّ أَمَانَتَهُ تَسْتَطِيعُ أَنْ تُخَلِّصَهُ * إِنْ يَكُنْ أَخٌ أَوْ

aliquis habere se fidem, opera verò non habeat? num sua fides poterit eum ervare? Si frater aut soror nudi fuerint, 15

16 أُخْتٌ عَارِيَيْنِ أَوْ مِنَ ٱلْقُوتِ ٱلْيَوْمِيِّ مَعْوِزَيْنِ * فَيَقُولُ لَهُمَا أَحَدُكُمْ ٱنْطَلِقَا بِسَلَامٍ تَسَخَّنَا

aut quotidiano victu egentes: Et dicat eis aliquis vestrùm, Ite cum pace, calescite, & saturamini: non tamen dederitis eis quod opus est corpori eorum: 16

17 وَٱشْبَعَا * وَلَا تُعْطُوهُمَا مَا يَحْتَاجُهُ جَسَدُهُمَا * مَا ٱلْمَنْفَعَةُ مِنْ ذٰلِكَ * كَذٰلِكَ ٱلْأَمَانَةُ إِنْ لَمْ يَكُنْ

quænam inde utilitas? Ita fides, nisi adsint opera, mortua est per seipsa. 17

18 أَعْمَالٌ هِيَ مَائِتَةٌ فِي ذَاتِهَا * لٰكِنْ يَقُولُ وَاحِدٌ أَنْتَ لَكَ أَمَانَةٌ وَأَنَا لِي أَعْمَالٌ * أَرِنِي مِنْ أَعْمَالِكَ

Quinimò dicet aliquis, Tu fidem habes, & ego opera habeo: ostende mihi ex operibus tuis fidem tuã, et ego ostendã tibi ex operibus meis fidem meam. 18

أَمَانَتَكَ * وَأَنَا أُرِيكَ مِنْ أَعْمَالِي أَمَانَتِي * أَنْتَ تُؤْمِنُ أَنَّ ٱللّٰهَ وَاحِدٌ هُوَ حَسَنًا تَعْمَلُ * وَٱلشَّيَاطِينُ

Credis tu Deum unum esse? bene facis: dæmones etiam credunt ita, & expavescunt. 19

19 20 يُؤْمِنُونَ هٰكَذَا وَيَقْرَعُونَ * أَيُّهَا ٱلْإِنْسَانُ ٱلْمُصَفَّرُ * أَتُرِيدُ أَنْ تَعْلَمَ أَنَّ ٱلْأَمَانَةَ خَلْوًا مِنْ أَعْمَالٍ مَائِتَةٌ

Heus homo inanis, vis scire quòd fides absque operibus mortua sit? 20

21 22 هِيَ * إِبْرَاهِيمُ أَبُونَا أَلَيْسَ أَعْمَالُهُ زَكَّتْهُ * إِذْ قَدَّمَ ٱبْنَهُ إِسْحٰقَ عَلَى ٱلْمَذْبَحِ * أَرَأَيْتَ أَنَّ أَمَانَتَهُ

Abraham patrem nostrum nónne opera sua justificárunt, quum obtulit filium suum Ishac super altare? 21

23 سَاعَدَتْ أَعْمَالَهُ * وَأَمَانَتُهُ بِمَعُونَةِ أَعْمَالِهِ * وَتَمَّ ٱلْكِتَابُ ٱلْقَائِلُ أَنَّ إِبْرَاهِيمَ صَدَّقَ ٱللّٰهَ وَحُسِبَ لَهُ

Videsnè quòd fides ipsius inverit opera ejus, & fidem illius perfecerint opera ipsius? 22

24 ذٰلِكَ عَدْلًا * وَدُعِيَ خَلِيلَ ٱللّٰهِ * أَرَأَيْتُمْ إِذَنْ أَنَّ ٱلْإِنْسَانَ مِنَ ٱلْأَعْمَالِ يَتَزَكَّى لَا مِنَ ٱلْأَمَانَةِ

Et expleta est scriptura dicens; Credidit Abraham Deo, & annumeratum est illud ipsi ad justitiam, & vocatus est amicus Dei. 23

25 فَقَطْ * كَذٰلِكَ وَرَحَابُ ٱلزَّانِيَةُ أَلَيْسَتْ أَعْمَالُهَا زَكَّتْهَا * إِذْ قَبِلَتِ ٱلرُّسُلَ وَأَخْرَجَتْهُمْ فِي طَرِيقٍ

Videtisne igitur quòd homo ex operibus justificetur, non ex fide tantùm? Ita & Rahab scortatricem, 24

26 أُخْرَى * لِأَنَّ كَمَا أَنَّ ٱلْجَسَدَ خَلْوًا مِنَ ٱلرُّوحِ مَائِتٌ هُوَ * كَذٰلِكَ وَٱلْأَمَانَةُ خَلْوًا مِنَ ٱلْأَعْمَالِ

nonne opera sua justificárunt, quum excepit nuntios, & aliâ viâ emisit? 25

مَائِتَةٌ هِيَ * ثم *

Nam quemadmodùm corpus absque spiritu mortuum est, ita & fides absque operibus mortua est. Finis. 26

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ *

CAP. III.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ secundæ.

1 * قِرَاءَةُ ٱلثَّلَاثَا مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّانِيَةِ وَٱلثَّلَاثِينَ *

1 * يَا إِخْوَتِي لَا تَصِيرُوا مُعَلِّمِينَ كَثِيرِينَ *

O Fratres mei, ne fiatis multi magistri, scientes quòd gravissimum consequemur judicium. 1

2 عَالِمِينَ أَنَّنَا سَنَخْتَصِمُ دَيْنُونَةً عُظْمَةً * لِأَنَّنَا كُلَّنَا نَعْثُرُ كَثِيرًا * فَمَنْ لَا يَزِلُّ بِكَلِمَةٍ هٰذَا رَجُلٌ

Omnes enim multùm delinquimus: qui autem non labitur in verbo, is est vir perfectus, 2

3 كَامِلٌ مُقْتَدِرٌ أَنْ يُلْجِمَ جِسْمَهُ كُلَّهُ * فَإِنْ كُنَّا نَجْعَلُ ٱللُّجُمَ فِي أَفْوَاهِ ٱلْخَيْلِ لِتَنْقَادَ خَاضِعَةً لَنَا

potens frænare totum corpus suum. Quòd si fræna immittimus in ora equorum, ut subjecti obediant nobis, totumque corpus eorum abducant: 3

4 وَنَجْعَلُ جِسْمَهَا كُلَّهُ * وَهَا ٱلْمَرَاكِبُ عَلَى عِظَمِ مَقَادِيرِهَا تُكَدِّدُهَا ٱلرِّيَاحُ ٱلْعَوَاصِفُ تَعْطِفُهَا رِجْلٌ

Et ecce naves etiam, quantumvis magnæ molis, rapidissimis ventis propulsatas, ligni frustum vile flectit quòcunque voluerit pertinacia directoris atque gubernatoris: 4

حَسَبَ هَوَى ٱلَّذِي يُدَبِّرُهَا * حَتَّى إِلَى حَيْثُ تَشَاءُ هَوَى مَنْ يَقُومُهَا وَيُدَبِّرُهَا *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ከማሁ : ይእቲ : ሃይማኖት: ለመ: ለልባቲ: መግበረ : ሠናይ: መዋት : ይእቲ : ለሊሃ::=
18 እለ : ለመቦ : ዘይቤለከ : ለንተ : ሃይማኖተ : ብኪ : ወለነ : መግበረ : ሠናይ : ብዮ : ለርእ
ዮኒ : ሃይማኖተኪ : ዘለንበለ : መግባርከ : ወለነሰ : እመነ : መግበርዮ : ሃይማኖትዮ::=
19 ወለንተሰ : ተለመነ : ከመ : ሊሐዱ : እግዚአብሔር : ሠናዮ ; ትገብር : ለጋንንትኒ : ዮለመ
20 ኑ : ወይደነግፀ::=ፁ ትፈቅድኑ : ተአመር : ሉብእሲ : ለብድ : ከመ : ሃይማኖት : እንተ:
21 ለልባቲ : መግበር : መዋት : ይእቲ : ለሊሃ::=ፁ ለብርሃም : ለኩነ : ለኮኑ : በመግበረ :
22 ጸድቀ : ለዕረጎ : ለይስሐቅ : ወልዱ : ውስተ : መሠዋዕት::=ፁ ትረሊኑ : ሃይማኖቱ : ትረ
23 ድለ : ወእመግበረ : መልእት : ወፍጽመት : ኮነት : ሃይማኖቱ::=ፁ ወተፈጽመ : ዘይብል :
መጽሐፍ : ለመነ : ለብርሃም : በእግዚአብሔር: ወተሮለቆ : ጽድቂ : መፍቀሬ : እግዚአብ
24 ሔር: ተሰመየ::=ፁ ትረእዩኑ : ከመ : በመግባረ: ይጸድቅ : ሰብእ : ወእኮ: በሃይማኖት:
25 በሕቲታ::=ፁ ወከማሁ : ረአብኒ : ዘሚ : በመግባሪሃ : ጸድቀት : ወተቀበለቶሙ : ለስብእ :
26 ዓይነ::ወእንተ: ከልእ: ፍናት: ለወፀእቶሙ::=ፁ በከመ: ሠጋ: ዘእልቦ : መንፈስ : መዉት:
ውስቱ::ከማሁ : ሃይማኖትኒ : እንተ : ለልባቲ : መግባር: ሠናይ : መዋት : ይእቲ::=ፁ

Ita etiam est fides, si absque bonis operibus est, mortua est ipsamet. Quòd si est qui tibi dicat; Tu habes fidem, & ego opus bonum habeo: ostende mihi igitur fidem tuam absque operibus tuis, & ego etiam ex operibus meis fidem meam ostendam. Tu quidem credis quòd unus Deus est: bèné facis: dæmonia quoque credunt, & contremiscunt. Visne igitur scire ô homo stulte, quòd fides quæ est sine operibus, mortua est ipsamet? Abraham pater noster, nónne in operibus justitiæ obtulit Isaacum filium suum super altare? Videsne quòd fides ejus ipsum adjuverit, Et ex operibus ejus plena & perfecta fuit fides ejus. Atque impletum est quod dicit Scriptura; Credidit Abrahamus in Deum, & imputatum est ei ad justitiam ejus, & amicus Dei vocatus est. Videsne igitur quòd per opera justificatur homo, & non per fidem tantùm? Similiter etiam Raab meretrix per opera sua justificata est, quum accepisset exploratores, & aliâ viâ eos emisisset. Quemadmodùm corpus quod sine anima est, mortuum est; ita et fides quæ est sine bono opere, mortua est. 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26

CAP. III.

1 ፫ ወሊንኩን: ብዙኃን : መምህራን : ለጎዊነ: ተለመረ:ከመ: እንተ: ተዐቢ: ደይኑ: ንነለሠ
2 ኧ:=ፁ እስመ: ብዙኅ: ንስሕት:ኵሉነ::ወዘሰ:ሊ.ይስሕት: በቀሉ:ፍጹመ:ውእቱ;:ወይክል:
3 ወደየ: ልጓመ: ለኵሉ:ለሠጋሁ::=ፁ ወዲ: ለለፍረሰነ: ንወደ:ሎቶን: ለጋመ:ወማተ: ለ
4 ጋሆን: ከመ: ለሆ: ደበለነ: ወንመይጦን:ኵሎ:ለሠጋሆን:::=ፁ ፎናሁ:ለሕማርነ:ዘመጠነገዘ:
ለክሎሙ: ወበኅይለ: ነፋስ: ይትመየጣ: ወይትነድኣ : ወይመይጣ : ዘኅደፈ : ብእሲ: እንዘ:
መጠነገዘ : ናእሱ : ወይበሠአ : ውስተ : መርሶ : ኅበ : መርሶ : ኅበ : ፈቀደ::=ፁ

Digitized by Google

Ita & lingua *parvum* membrum est, & magna *gloriatur*. Ecce *exiguus* ignis
5 (ε) Οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶ, καὶ μεγαλαυχεῖ. Ἰδοὺ (ζ) ὀλίγον πῦρ
quantam materiam incendit. Et lingua ignis, *mundus* iniquitatis: *ita*
6 ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει. Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς (η) ἀδικίας· οὕτως
lingua constituitur in membris nostris, *maculans* totum corpus, & *inflam-*
ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογί-
mans rotam nativitatis, & inflammata à gehenna. Omnis enim natura
7 ζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. Πᾶσα γὰρ φύσις
bestiarúmque & volucrum, serpentiúmque & *marinorum*, *domatur*, & domita est
θηρίων τε καὶ πετεινῶν, (θ) ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, δαμάζεται, καὶ δεδάμασται
naturâ humanâ. At linguam nullus potest hominum domare:
8 τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ. Τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται (ι) ἀνθρώπων δαμάσαι·
incoërcibile malum, plena veneno mortifero. In ipsa benedicimus Deum
9 ἀκατάσχετον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν (κ) τὸν Θεὸν
& Patrem: & in ipsa maledicimus homines *illos* ad similitudinem Dei
καὶ πατέρα· καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ
factos. Ex ipso ore procedit benedictio, & maledictio. Non
10 (λ) γεγονότας. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία, καὶ κατάρα. Οὐ
oportet, fratres mei, hæc ita fieri. Numquid fons de eodem
11 χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα (μ) οὕτω γίνεσθαι. Μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς
foramine emanat *dulce*, & *amarum*? Numquid potest, fratres mei, ficus *olea*
12 ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ, καὶ τὸ πικρόν; Μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, Συκῆ ἐλαίας
facere, aut vitis ficus? sic *nullus fons salsam* & dulcem facere
ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος (ν) σῦκα; οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἁλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι
aquam. Quis sapiens, & *peritus in vobis*? ostendat ex *pulchra* conversatione
13 ὕδωρ. Τίς σοφὸς, καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς
opera sua in mansuetudine sapientiæ. *Si autem* zelum amarum habetis & *conten-*
14 τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας. (ξ) Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐρι-
tionem in *corde* vestro, *ne* gloriamini & mentimini adversùs veritatem.
θείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ (ο) κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας.

Non est ista sapientia desursùm descendens: sed terrena, animalis, *daemo-*
Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη· ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμο-
niaca. Ubi enim zelus & *irritatio*, *illic* tumultus, & *omnis* prava
νιώδης. Ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ (π) ἀκαταστασία, καὶ πᾶν φαῦλον
actio. *Illa* autem *superne* sapientia, primùm quidem pudica est: deindè pacifica,
πρᾶγμα. Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία, πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν· ἔπειτα εἰρηνικὴ,
modesta, *bene* suadibilis, *plena* misericordiâ, & fructibus bonis, non *dijudicans*, &
ἐπιεικὴς, εὐπειθὴς, μεστὴ ἐλέους, καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, (ρ) καὶ
non simulata. Fructus autem justitiæ, in pace seminatur *facientibus*
ἀνυπόκριτος. Καρπὸς δὲ (σ) τῆς δικαιοσύνης, ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν
pacem.
εἰρήνην.

CAP. IV. Δ'.

Undè bella & *pugnæ* in vobis? *Non* hinc, ex *voluptatibus* vestris
Πόθεν (α) πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν
militantibus in membris vestris? Concupiscitis, & non habetis: occiditis
τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; Ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε
& zelatis, & non potestis adipisci: litigatis & belligeratis: non habetis *autem*,
καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε· οὐκ (β) ἔχετε δὲ,
propter non *petere* vos. Petitis, & non accipitis, eò quòd malè *petitis*:
διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε·
ut in *voluptatibus* vestris insumatis. Adulteri & adulteræ, nescitis
ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν (γ) δαπανήσητε. Μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε
quia amicitia mundi, *inimicitia* Dei est? Quicunque ergò voluerit amicus esse
ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου, ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστιν; ὃς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι
mundi, inimicus Dei constituitur. An putatis quia inaniter Scriptura *dicit*;
τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται. Ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει,
Ad invidiam concupiscit spiritus qui habitat in *nobis*?
Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ (δ) κατῴκησεν ἐν ὑμῖν;

MS. A. (ε) Ὡσαύτως (ζ) ἡλίκον πῦρ (η) ἀδικίας· ἡ γλῶσσα (θ) ἑρπετῶν καὶ (ι) δαμάσαι ἀνθρώπων· ἀκατάστατον (κ) τὸν Κύριον, (λ) γεγενημένους. (μ) ὕτως (ν) σῦκα· ὕτε ἁλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ. (ξ) Εἰ δὲ ἔχε ζῆλον (ο) καυχᾶσθε (π) καὶ ἀκαταστασία, (ρ) ἀνυπόκριτος. (σ) δικαιοσύνης, ΚΕΦ. Δ'. MS. A. (α) πόλεμοι ἐν ὑμῖν, καὶ πόθεν μάχαι; οὐκ (β) ἔχετε, διὰ (γ) δαπανήσητε. Μοιχαλίδες, οὐκ (δ) καθήκεσιν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ܗܘ ܐܦ ܠܫܢܐ ܐܝܪܐ ܙܥܘܪܐ ܗܝ ܘܡܬܪܡܡ ܣܓܝ ܐܝܟ ܕܢܘܪܐ ܙܥܘܪܐ ܗܝ ܕܡܐܩܕ ܝܥܪܐ ܣܓܝܐ ܗܟܢܐ ܐܦ ܠܫܢܐ ܗܝ ܐܝܪܐ ܘܥܠܬ ܥܠ ܟܠ ܓܒܐ ܘ

Versio VULGATA LATINA.

5 Ita & lingua modicum quidem membrum est, & magna exaltat. Ecce quantus
6 ignis quàm magnam sylvam incendit! Et lingua ignis est, universitas iniquitatis. Lingua constituitur in membris nostris, quæ maculat totum corpus, & inflammat
7 rotam nativitatis nostræ, inflammata à gehenna. Omnis enim natura bestiarum, & volucrum, & serpentium, & cæterorum domantur, & domita sunt à na-
8 tura humana: Linguam autem nullus hominum domare potest: inquietum ma-
9 lum, plena veneno mortifero. In ipsa benedicimus Deum & Patrem: & in
10 ipsa maledicimus homines, qui ad similitudinem Dei facti sunt. Ex ipso ore pro-
11 cedit benedictio, & maledictio. Non oportet, fratres mei, hæc ita fieri. Num-
12 quid fons de eodem foramine emanat dulcem, & amaram aquam? Numquid potest, fratres mei, ficus uvas facere, aut vitis ficus? Sic neque salsa dulcem po-
13 test facere aquam. Quis sapiens, & disciplinatus inter vos? Ostendat ex bona
14 conversatione operationem suam in mansuetudine sapientiæ. Quòd si zelum amarum habetis, & contentiones sint in cordibus vestris: nolite gloriari, & men-
daces esse adversùs veritatem. Non est enim ista sapientia desursùm descendens; 15
sed terrena, animalis, diabolica. Ubi enim zelus & contentio: ibi inconstan- 16
tia, & omne opus pravum. Quæ autem desursùm est sapientia, primùm quidem 17
pudica est, deindè pacifica, modesta, suadibilis, bonis consentiens, plena misericordiâ, & fructibus bonis, non judicans, sine simulatione. Fructus autem justi- 18
tiæ, in pace seminatur, facientibus pacem.

CAP. IV.

Unde bella & lites in vobis? Nónne hinc? ex concupiscentiis vestris, quæ mili- 1
tant in membris vestris? Concupiscitis, & non habetis: occiditis, & zelatis: & 2
non potestis adipisci: litigatis, & belligeratis, & non habetis, propter quòd non postulatis. Petitis, & non accipitis: eò quòd malè petatis: ut in concupiscentiis 3
vestris insumatis. Adulteri, nescitis quia amicitia hujus mundi, inimica est Dei? Qui- 4
cunq; ergò voluerit amicus esse sæculi hujus, inimicus Dei constituitur. An putatis 5
quia inaniter Scriptura dicat; Ad invidiâ concupiscit spiritus, qui habitat in vobis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * هَكَذَا اللِّسَانُ هُوَ عِضْوٌ صَغِيرٌ وَيَتَعَظَّمُ رَاهِيًا * وَهَا النَّارُ الْيَسِيرَةُ تُحْرِقُ هَيُولِي مِقْدَارِهَا
6 عَظِيمًا * وَاللِّسَانُ نَارٌ عَالَمُ الظُّلْمِ * هَكَذَا اللِّسَانُ يَنْتَصِبُ فِي أَعْضَائِنَا الْمُدَنِّسُ الْجِسْمَ كُلَّهُ *
7 وَالْمُلْهِبُ بِكُنْهِ كَوْنِنَا * وَجَهَنَّمُ تُلْهِبُهُ * لِأَنَّ كَافَّةَ طَبِيعَةِ الْوُحُوشِ وَالطَّيْرِ الدَّوَابِّ وَالْحَرَيَّاتِ
8 تَتَخَضَّعُ وَتَذِلُّ لِلطَّبِيعَةِ الْبَشَرِيَّةِ * فَأَمَّا اللِّسَانُ فَمَا يَسْتَطِيعُ أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ يُذَلِّلُهُ * هُوَ سَرٌّ
9 لَا يُمْسَكُ مَمْلُوًّا مِنْ سَمِّ الْمَوْتِ * بِهِ نُبَارِكُ الْإِلٰهَ الْآبَ * وَبِهِ نَلْعَنُ النَّاسَ الَّذِينَ صَارُوا كَشَبَهِ
10 اللّٰهِ * وَمِنَ الْفَمِ نَفْسِهِ يَخْرُجُ التَّبْرِيكُ وَاللَّعْنُ * مَا يَجِبُ أَنْ تَكُونَ هٰذِهِ الْأَشْيَاءُ يَا إِخْوَتِي هٰكَذَا * تَمَّ
11 * قِرَاءَةُ الْأَرْبِعَا مِنَ الْجُمُعَةِ الثَّانِيَةِ وَالثَّلَاثِينَ * * أَلَعَلَّ الْيَنْبُوعَ يَفِيضُ مِنْ
12 مَنْفَذٍ نَفْسِهِ الْحُلْوَ وَالْمُرَّ * يَا إِخْوَتِي أَلَعَلَّ الْبَيْنَ يُمْكِنُهَا أَنْ تَعْمَلَ زَيْتُونًا * أَوْ تِينُ الْكَرْمَةِ
13 أَنْ تُنْبِتَ تِينًا * هٰكَذَا وَلَا الْيَنْبُوعُ الْوَاحِدُ يَفِيضُ مَاءً مَالِحًا وَعَذْبًا * الْحَكِيمُ وَالْعَالِمُ فِيكُمْ
14 وَاضِحٌ مِنْ سِيرَتِهِ الْحَسَنِ أَعْمَالُهُ بِوَدَاعَةٍ وَحِكْمَةٍ * فَإِنْ يَكُنْ فِيكُمْ حَسَدٌ مُرٌّ * وَفِي قُلُوبِكُمْ
15 نَحْكٌ * فَلَا تَتَفَاخَرُوا وَتَكْذِبُوا عَلَى الْحَقِّ * فَإِنَّ هٰذِهِ الْحِكْمَةَ لَيْسَتْ مِنَ الْعُلَى مُنْحَدِرَةً *
16 لٰكِنَّهَا أَرْضِيَّةٌ نَفْسَانِيَّةٌ شَيْطَانِيَّةٌ * لِأَنَّ أَيْنَمَا كَانَ الْحَسَدُ وَالنَّحْكُ فَهُنَاكَ عَدَمُ التَّمْكِينِ وَكُلُّ أَمْرٍ
17 طَالِحٍ * فَأَمَّا الْحِكْمَةُ الَّتِي مِنَ الْعُلَى فَهِيَ أَوَّلًا طَاهِرَةٌ ثُمَّ سَلَامِيَّةٌ وَدِيعَةٌ سَرِيعَةُ الْخُضُوعِ
18 مَوْعِبَةٌ رَحْمَةً وَثَمَرَاتٍ صَالِحَةً * لَا نَفْسَ فِيهَا وَلَا مُرَاءَاةَ * ثَمَرُ الْعَدْلِ يُزْرَعُ بِالسَّلَامَةِ لِصَانِعِي

السَّلَامَةِ *

* اَلْفَصْلُ الرَّابِعُ *

1 * مِنْ أَيْنَ فِيكُمُ الْحُرُوبُ وَالْخِصَامُ * أَلَيْسَتْ مِنْ هٰهُنَا * مِنْ لَذَّاتِكُمُ الْمُجَنَّدَةِ فِي أَعْضَائِكُمْ
2 * تَسْهُونَ وَلَيْسَ لَكُمْ مَا تُرِيدُونَ * تَقْتُلُونَ وَتَحْسُدُونَ وَمَا يُمْكِنُكُمْ تَنَالُونَ مَطْلُوبَكُمْ *
3 تُخَاصِمُونَ وَتُحَارِبُونَ وَلَيْسَ لَكُمْ شَيْءٌ لِأَنَّكُمْ مَا تَسْأَلُونَ * وَقَدْ تَسْأَلُونَ وَمَا تَأْخُذُونَ لِأَنَّكُمْ
4 تَسْأَلُونَ رَدِيءً لِتُنْفِقُوهُ فِي لَذَّاتِكُمْ * أَيُّهَا الزُّنَاةُ وَالزَّوَانِي أَمَا تَعْلَمُونَ أَنَّ مَحَبَّةَ الْعَالَمِ
5 عَدَاوَةٌ لِلّٰهِ هِيَ * فَمَنْ يُرِيدُ أَنْ يَكُونَ لِلْعَالَمِ مُحِبًّا فَقَدْ حَصَلَ عَدُوًّا لِلّٰهِ * وَتَظُنُّونَ أَنَّ الْكِتَابَ
يَقُولُ عَبَثًا * أَنَّ الرُّوحَ الَّذِي سَكَنَ فِينَا يُرِيدُ أَنْ يَحْسُدَ *

Ita lingua membrum est parvum, tamen 5
essert se jactabunda. Et ecce ignis exiguus incendit materiam magnæ molis.
Lingua etiam ignis est, mundus iniqui- 6
tatis: ita lingua stat inter membra nostra, maculans totum corpus, & inflammans orbem naturæ nostræ, inflammatur autem à gehenna. Nam quævis 7
natura ferarum, & volucrum, serpentium, atque marinorum subigitur ac domatur à natura humana: Linguam 8
verò nullus hominum domare potest: malum est quod non cohibeatur: plena veneno mortifero. Ipsâ Deum Patrem 9
benedicimus, & ipsâ maledicimus homines qui ad similitudinem Dei facti sunt: Et ex eodem ore prodit benedi- 10
ctio & maledictio. Non expedit O fratres mei, has res ita fieri. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ secundæ.

Nunquid fons ex eodem suo foramine 11
manat dulce & amarum? O fratres 12
mei, nunquid ficus oleas edere potest, aut vitis ficus gignere valet? ita neque fons idem aquam salsam ac dulcem manat. Sapiens & doctus inter vos, ex 13
bona conversatione sua patefacit opera sua cum mansuetudine & sapientia.
Quòd si fuerit in vobis invidia amara, & in cordibus vestris contentio, ne 14
gloriemini & mentiamini adversus veritatem. Hujusmodi enim sapientia 15
non est supernè descendens, sed terrena, animalis, diabolica. Nam ubicunque 16
fuerit invidia & contentio, ibi est inconstantia & omne opus pravum. At 17
verò sapientia quæ superne est, inprimis quidem pura est, deinde pacifica, mansueta, celer ad se subjiciendum, plena misericordiæ & fructuum Bonorum, hasitationis atque simulationis expers.
Fructus justitiæ cum pace seritur pa- 18
cem exercentibus.

CAP. IV.

Unde bella & lites inter vos? nónne 1
hinc sunt, ex voluptatibus vestris quæ militant in membris vestris? Con- 2
cupiscitis, & votum vestrum non assequimini: occiditis, & invidetis, & optatũ non potestis adipisci: litigatis et bellatis, & nihil obtinetis, eo quòd non petatis. Aliquando verò petitis & non 3
accipitis, quia malo animo petitis, ut in voluptates vestras id impendatis. Heus 4
fornicarii & fornicariæ, nónne scitis quòd amicitia mundi inimicitia est cum Deo? Quicunque ergò voluerit amicus esse mundi, fit inimicus Dei. An 5
putatis quòd in vanum Scriptura dicat, Spiritum qui habitat in nobis optare ut invideamus,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 እመአሐዱ: አፍ: ይፀእ: ቡሪሄ: ወመርገም: ይረትዕኑ: ከመዝ: ለኀዊነ: ይኩን::=: ይት
11 ከሃልኑ: ይፀእ: እመአሐዱ: ዒይን: ወእመአሐዱ: ዒዘቅት: ይነቅዕኑ: ጣይ: መሪር: ወጣይ: ጥ
12 ዑመ::=: ይክልኑ: ለኀዊነ: በለሰ: ዘይት: ፊሪየ: ወእመለኮ: ወይን: በለሰ: ፊርየ:: ከጣሁ
13 ኬ: ጣይኒ: ጥዑመ: ሊይከወን: መሪር: ወጣይኒ: መሪር: ሊይከወን: ጥዑመ::=: ሞኑ: ጠቢ
ብ: እመኔክሙ: ወመሑር: ከመ: ያርሊ: ምግቦር: በየወሀት: ወበጥበብ: እመስነ: ግዕዙ::=:
14 ወእመሰ: ተቃንአ: መሪር: ወከሕድ: ብክሙ: ወስተ: ልብክሙ: ሊትትመክሑ: ወትሔስው
15 ዋ: ለጽድቅ::=: ወሊኮነት: ዛቲ: ጥበብ: እንተ: እመለዕሉ: ትወርድ: አለ: እንተ: እመድ
16 ርሰ: እንተ: እመ: ነፍሰ: ለጋንነት::=: እስመ: ኀበ: ሀለወ: ተቃንአ: ህየ: ሀለወ: ሀውክ: ወኀ
17 ሕድ: ወኵሉ: እከየ: ምግቦር::=: ወእንተሰ: እመለዕሉ: ጥበብ: ቀደሚሂ: ንጽሕት: ይእቲ:
ወእመኔሁ: እንተ: ታስተሰናሉ: ወእንተ: በዓቅሙ: ለሆ: በሃሊት: ወመልእት: ሙሕረት::ወፍ
18 ሬሃ: ሠናይ: ወዘእንበለ: ኑፋቄ: ለጣኂት:=: ወፍሬሃኂ: ጽድቅ: በሰለመ: ትዘራእ: ለእለ:
ይገብርዋ: ለሰለመ::=:

O

1 እመኢይቱ: ለክሙ: ፀብኣ: ወቀትል: ለኮኑ: እመዝየ: እመእፍቅሮ: ዝሙት: ዘይ
2 ትገበር: በውስተ: ለእባኵዕክሙ::=: ትፈትዉሂ: ወሊትረክቡ: ትትቀተሉሂ: ወትትቀ
3 ንሉሂ: ወሊትክሉ: ረኪበ:: ትትባእሱሂ: ወትፀብሉ: ወሊትረክቡ::=: ትስእሉሂ: ወ
4 ሊይሁቡክሙ: እስመ: ለእኪት: ትስእሉ: ለዝሙትክሙ: ትሀቡ::=: ወሊታአመረ
ኑ: ከመ: ዘጣውደን: ፍቁረ: ለዝ: ዒለመ: ጸለሊሁ: ለእግዚአብሔር:: እስመ:
5 ዘለብደረ: ፍቅሮ: ለዝ: ዒለመ: ጸለሊሁ: ለእግዚአብሔር: ይከውን::=: ወጣመ:
ይመስለክሙ: ዘሐስተ: ይብል: መጽሐፍ: በእንተ: ተቃንአ:: ወዘሰ: ያፈቅር: መንፈስ:
ቅዱስ: ዘየሐድር: ለዕሌክሙ::=:

Ex uno ore egreditur benedictio, & maledictio: rectúmne est ista fieri, fratres nostri? Fierine potest ut egrediatur ex eodem fonte, atque ex eodem puteo promanet 10 11
aqua amara, & aqua sapida? Potéstne fratres nostri, ficus oleas edere, aut 12
vitis ficus? Similiter igitur aqua sapida etiam non fiet amara: neque etiam aqua amara fiet sapida. Quis ex vobis sapiens, & misericordiâ 13
affectus, ut ostendat opera sua cum mansuetudine & prudentiâ ex bona conversatione? Quòd si invidiam amaram, & hæresin habeatis in corde vestro, ne 14
gloriemini, neque mentiamini contra veritatem. Non enim est hæc sapientia quæ su- 15
pernè descendit, sed quæ de terra est, quæq; à spiritu dæmonũ. Nam ubi est invidia, 16
ibi est conturbatio & hæresis, & omne malum opus. Quæ autem è supernis est 17
sapientia, primùm pura est, et ex qua tranquilli fiunt homines, *quæq; in dispositione est se submittendi, plena misericordiæ & fructuum bonorum, & quæ est absque hæsitatione fidei. Et fructus quidem justitiæ in pace seritur iis qui operam dant* 18
paci.

CAP. IV.

Unde vobis bellum & cædes? nónne debinc, ex fornicationis amore, quæ 1
laborat in venis vestris? Concupiscitis & non obtinetis: occiditis etiam & 2
æmulamini, nec potestis nanciſci: pugnatis etiam & bellatis, nec invenitis. Petitis insuper, & vobis non dant, quia propter malum petitis, ut in fornicatio- 3
nem vestram impertiatis. Anne ignoratis adulteri, quòd amator hujus mundi, inimicus est Dei? nam quicunque vult esse amicus hujus mundi, inimicus est 4
Dei. Nunquid autem videtur vobis quòd mendacium dicit Scriptura, de hoc 5
quod ad invidiam fertur etiam quem amat Spiritus sanctus, qui habitat in vobis?

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΑΚΩΒΟΥ. ΚΕΦ. Ε'. ς'.

Majorem autem dat gratiam. Ideò dicit; Deus superbis resistit, hu-
6 Μείζονα δὲ δίδωσι χάριν. διὸ λέγει, Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα-
milibus autem dat gratiam. Subditi estote ergò Deo: resistite dia-
7 πεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. Ὑποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ· ἀντίστητε τῷ διά-
bolo, & fugiet à vobis. Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis:
8 βολῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν. Ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν·
Emundate manus, peccatores: & purificate corda, duplices animo. Affli-
9 καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί· καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι. Ταλαι-
gimini, & lugete, & plorate: risus vester in luctum conver-
πωρήσατε, καὶ (ε) πενθήσατε, καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μετατρα-
tatur, & gaudium in mœrorem. Humiliamini in conspectu Domini, &
10 φήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. Ταπεινώθητε ἐνώπιον (ζ) τοῦ Κυρίου, καὶ
exaltabit vos. Ne contraloquimini alii alii, fratres: Contraloquens fratri, & de-
11 ὑψώσει ὑμᾶς. Μὴ (η) καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ, (θ) καὶ
judicans fratrem suum, contraloquitur legi, & judicat legem. Si autem legem judi-
κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον. εἰ δὲ νόμον κρί-
cas, non es factor legis, sed judex. Unus est ille legislator po-
12 νεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτής. Εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης (ι) ὁ δυνά-
tens servare & perdere. Tu quis es qui judicas alterum? Age
13 μενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι. (κ) Σὺ τίς εἶ ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον; Ἄγε ς'
nunc dicentes; Hodiè & cras ibimus in illam civitatem, &
νῦν οἱ λέγοντες, Σήμερον καὶ αὔριον πορευσώμεθα εἰς τηλάδε τὴν πόλιν, καὶ
faciemus ibi annum unum, & mercabimur, & lucrabimur: Qui
14 (λ) ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα, καὶ ἐμπορευσώμεθα, καὶ (μ) κερδήσωμεν· οἵτινες
ignoratis illud quæ cras. Quæ enim vita vestra? Vapor enim est,
οὐκ ἐπίστασθε (ν) τὸ τῆς αὔριον. ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; (ξ) ἀτμὶς γάρ ἐστιν ἡ
ad modicum apparens, deinceps verò evanescens. Pro dicere
15 πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα (ο) δὲ ἀφανιζομένη. Ἀντὶ τοῦ λέγειν
vos; Si Dominus voluerit, & vixerimus, & faciemus hoc aut illud.
ὑμᾶς, Ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ (π) ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο.
Nunc autem gloriamini in superbiis vestris: omnis gloriatio talis, malig-
16 Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη, πονηρά
est. Scienti igitur bonum facere, & non facienti, peccatum illi est.
17 ἐστιν. Εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν, καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν.

CAP. V. ε'.

Age nunc divites, plorate, ululantes in miseriis vestris su-
1 Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπ-
perventuris. Divitiæ vestræ putrefactæ sunt, & vestimenta vestra à tineis come-
2 ερχομέναις. Ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπε, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρω-
sta facta sunt. Aurum vestrum & argentum æruginavit: & ærugo eorum in
3 τα γέγονεν. Ὁ (α) χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται· καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς
testimonium vobis erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis: Thesaurizastis
μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας (β) ὑμῶν ὡς πῦρ· ἐθησαυρίσατε
in novissimis diebus. Ecce merces operariorum messionum qui
(γ) ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. Ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώ-
ras vestras, intercepta à vobis, clamat: & clamores messionum in
ρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν, κράζει· καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς
aures Domini Sabaoth introierunt. Deliciati estis super terram, &
τὰ ὦτα Κυρίου Σαβαὼθ (δ) εἰσεληλύθασιν. Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς (ε) γῆς, καὶ
luxistis: enutristis corda vestra ut in die occisionis. Con-
ἐσπαταλήσατε· ἐθρέψατε τὰς καρδίας (ζ) ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. Κατε-
demnastis, occidistis justum: non restitit vobis. Patienres estote
δικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν. Μακροθυμήσατε
igitur, fratres, usque ad adventum Domini. Ecce, agricola expectat pre-
οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου. Ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τι-
tiosum fructum terræ, patienter ferens in eo, donec accipiat pluviam matutinam & serotinam,
μιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ, (η) ἕως ἂν λάβῃ ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον.
Patientes estote & vos, confirmate corda vestra: quoniam adventus Dñi appropinquavit.
8 Μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου ἤγγικεν.

MS.A. (ε) πενθήσατε, κλαύσατε· ὁ (ζ) Κυρίου, (η) καταλαλεῖτε, ἀδελφοί μου, ἀλλήλων· ὁ (θ) ἢ κρίνων (ι) καὶ κριτὴς δυνάμενος (κ) Σὺ δὲ τίς· ·· ὁ κρίνων τὸν πλησίον;
((λ) ποιήσωμεν ἐνιαυτὸν (μ) κερδήσωμεν· (ν) τὸ τῆς (ξ) ἀτμὶς ἔσται (ο) καὶ (π) ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν Κεφ. ε'. MS.A. (α) χρυσὸς ὑμῶν καλλιω), καὶ ὁ ἄργυρος· καὶ ὁ
β) ὑμῶν ὁ ἰὸς ὡς πῦρ· (γ) ἐν ἡμέραις ἐσχάταις. (δ) * εἰσελήλυθεν. (ε) γῆς· ἐσπαταλήσατε, (ζ) ὑμῶν ἐν ἡμέραις (η) ἕως λάβῃ ὑετὸν πρώϊμον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Versio VULGATA LATINA.

6 Majorem autem dat gratiam. Propter quod dicit; Deus superbis resistit, humili-
7 bus autem dat gratiam. Subditi ergò estote Deo: resistite autem diabolo, & fu-
8 giet à vobis. Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis. Emundate manus,
9 peccatores: & purificate corda, duplices animo. Miseri estote, & lugete, &
10 plorate: risus vester in luctum convertatur, & gaudium in mœrorem. Humili-
11 amini in conspectu Domini, & exaltabit vos. Nolite detrahere alterutrum, fra-
tres. Qui detrahit fratri, aut qui judicat fratrem suum, detrahit legi, & judi-
12 cat legem. Si autem judicas legem: non es factor legis, sed judex. Unus est le-
13 gislator, & judex, qui potest perdere & liberare. Tu autem quis es, qui judi-
cas proximum? Ecce nunc qui dicitis; Hodiè, aut crastinò ibimus in illam ci-
14 vitatem, & faciemus ibi quidem annum, & mercabimur, & lucrum faciemus:
15 Qui ignoratis quid erit in crastino. Quæ est enim vita vestra? vapor est ad mo-
dicum parens, & deincèps exterminabitur. Pro eo ut dicatis; Si Dominus vo-
16 luerit: &; Si vixerimus, faciemus hoc, aut illud. Nunc autem exultatis in
superbiis vestris. Omnis exultatio talis, maligna est. Scienti igitur bonum fa- 17
cere, & non facienti, peccatum est illi.

CAP. V.

A Gite nunc, divites, plorate ululantes in miseriis vestris, quæ advenient vobis. 1
Divitiæ vestræ putrefactæ sunt: & vestimenta vestra à tineis comesta sunt. 2
Aurum & argentum vestrum æruginavit: & ærugo eorum in testimonium vobis 3
erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizâstis vobis iram in no-
vissimis diebus. Ecce merces operariorum, qui messuerunt regiones vestras, quæ 4
fraudata est à vobis, clamat: & clamor eorum in aures Domini Sabaoth introi-
vit. Epulati estis super terram, & in luxuriis enutristis corda vestra, in die 5
occisionis. Addixistis, & occidistis justum, & non restitit vobis. Patientes igi- 6 7
tur estote, fratres, usq; ad adventũ Dñi. Ecce agricola expectat pretiosum fructum
terræ, patienter ferens donec accipiat temporaneum & serotinum. Patientes igi- 8
tur estote & vos, & confirmate corda vestra: quoniam adventus Dñi appropinquavit.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * ويعطي نعمة عظيمة * فلهذا يقول ان الله يقاوم المستكبرين ويعطي المتواضعين نعمة *
* قراءة الخميس من الجمعة الثانية والثلثين *

Et detur nobis ingens gratia? Ac proinde dicit; Deus resistit superbis, humilibus autem gratiam suam largitur. 6

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigesimæ secundæ.

7 8 * فاخضعوا اذا لله * قاوموا الحال فيهرب منكم * اقتربوا الي الله فيقترب منكم * ايها الخطاة
9 طهروا ايديكم * ويا ذوي النفسين نقوا قلوبكم * اسفوا وبوحوا * ضحككم فليتحول نوحا *
10 وفرحكم اكتيابا * تواضعوا امام الرب فيعليكم * يا اخوتي لا يغتاب بعضكم بعضا *
11 فان من يغتاب اخاه ويدين اخاه يغتاب السريعة ويدين السريعة * فان كنت تدين السريعة
12 فلست عاملا السريعة بل دياتها * واحد هو المشرع للسريعة المقتدر ان يخلص وان يهلك *
13 فانت من انت يا من تدين غيرك * هات الان القايلين اليوم وغدا نتطلق الي مدينة كذا
14 وكذا * ونقيم هناك عاما واحدا * ونكسب ونربح * وانتم الذين ما تعلمون ما يكون في
15 الغد * لان كيف هي حياتكم * انما انتم بخار يظهر قليلا * ثم يبيد مضمحلا * بدل ما
16 تقولون * ان شاء الرب وعشنا نعمل هذا العمل وذاك * الان تفاخرون بكواتيكم * وكل افتخار
17 مثل هذا خبيث هو * ان عرف احد ان يعمل صلاحا ولا يعمله فذاك خطية له *

* الفصل الخامس *

1 2 * هات الان ايها الاغنياء ابكوا مولولين على شقاوتكم التي ستوافيكم * غناوكم قد تعاسا *
3 وملابسكم قد صار الدود ياكلها * ذهبكم وفضتكم قد صديتا * وصداوها سيكون
4 شهادة عليكم * وسياكل لحمانكم كنار حريموها في الايام الاخيرة * ها اجر الفعلة الذين
5 حصدوا حقولكم * الذين اغتصبتموهم وكابرتموهم عليها تصرخ * وهتافات الحصادين قد
6 دخلت الي اذان رب الصباؤوت * تنعمتم على الارض * وبطرتم وعدوتم قلوبكم كمسمنة
7 ليوم الذبح * امضيتم الحكوم * فتلتم الصديق ولم يقاومكم * يا اخوتي تمهلوا الي
ورود الرب * ها الفلاح ينتظر ثمر الارض الكريم متمهلا عليه الي ان ياخذ مطرا متقدما
8 ومتاخرا * فاطيلوا انتم اناتكم ووطدوا قلوبكم * فقد حان ورود الرب *

Subjicite vos igitur Deo: resistite obtrectatori, & fugiet à vobis: Accedite 7
ad Deum, & appropinquabit vobis. O peccatores, emundate manus vestras: & 8
O duplices animo, purgate corda vestra. Affligimini; & lugete: risus vester ver- 9
tatur in luctum, & gaudium vestrum in mœrorem. Submittite vos coram Domi- 10
no, & exaltabit vos. O fratres mei, ne 11
detrahatis alii aliis: quoniam qui fratri suo detrahit, & fratrem suum damnat, Legi detrahit, & Legem damnat: quòd si Legem damnes, non es factor Legis, sed judex illius. Unus est qui Legem tu- 12
lit, potens servare ac perdere. Tu verò quis es ô qui judicas alium? Agite 13
nunc qui dicitis; Hodie & cras ibimus in talem urbem, & morabimur illic annum unum, & mercabimur, & lucrabimur. Et vos qui ignoratis quid futurum sit postero die, (qualis est enim vita 14
vestra? vos quidem estis vapor paulisper apparens, qui deinde perit evanescens) Pro eo quòd dicatis; Si Dominus voluerit, & vixerimus, faciemus hoc negotium & illud. Nunc verò, gloriamini de 15 16
arrogantiis vestris: at omnis hujusmodi gloriatio, mala est. Siquis noverit 17
facere quod rectum est, nec fecerit illud, id ipsi peccatum est.

CAP. V.

A Gite nunc ô divites, flete ululantes de miseriis vestris quæ sunt vobis 1
eventuræ. Nam divitiæ vestræ computruerunt, & vestimenta vestra cœperunt 2
vermes corrodere. Aurum & argentum 3
vestrum æruginem contraxere, & ærugo eorum testimonium erit adversùs vos, & exedet carnes vestras velut ignis quem condidistis in dies postremos. Ec- 4
ce, merces operariorum qui messuerunt agros vestros, quos fraudâstis, & quibus protervè pro ea restitistis, clamat: & clamores messorum introiérunt in aures Domini Sabaoth. Delectati estis 5
super terram, & lasciviistis, & enutristis corda vestra tanquam saginata ad diem mactationis. Sententiam decidistis, occidistis justum, nec restitit vo- 6
bis. O fratres mei, patienter agite usque ad adventum Domini. Ecce, agricola pretiosum fructum terræ præstolatur, patienter expectans eum quoad ac- 7
cipiat pluviam primoticam & serotinam. Longanimes igitur vos este, & confirmate corda vestra: instat enim ad- 8
ventus Domini.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወለሙሰ: አሐዱ: ውእቱ: ወሀቢሃ: ለሕግ: ወሙኮንኖ: ለሕግ:: ዘውእቱ: ይክል: ለማስኖሂ:
13 ወለድኅናሂ:: ለንተኪ: ምንተኑ: እንተ: ዘትብእዘ: ለከፀልእከ:=ኍ ከሙ:እለ:ይብሉ:ዮሙ:
ለወ:ጌሠሙ: ነሐውር: ውስተ: እንተክቲ:ሀገር: ወንነብር: ውስቴታ: ሕዳጠ: ወንትጌበር:ው
14 ስቴታ: ወንረብሕ::=ኍ ወሊያለሙረ: ዘይከውን: ጌሠሙ:: ምንተኑ: ሕይወትክሙ: ለነ
15 ኑ: ጢስ: ለንትሙ: ዘለሙዕር: ያስተርኢ: ወእሙሄሁ: ይጠፍእ:=ኍ ዘለሙትቤሉ: እ
16 መ: ሠመረ: እግዚአብሔር: ወሐየውነ: ንገብር: ዘንተ: ለወ: ዝክተ::=ኍ ወይእዜሰ:
17 ትትሜክሑ: በመግበሪክሙ:: ኵሉ: ትመክሕት: እንተ: ከመዝ:እኪት: ይእቲ:=ኍ ወ
ዘሰ:ያለመር:ገቢሮታ: ለሠናይት: ወሊይገብራ: ኀጢአተ: ትከውኖ::=ኍ

ፕ

1 ንዑ: ይእዜኒ: ለብዕልት: ብክዩ: ለዕለ: ሕር ትመናክሙ: እንተ: ሀለወት: ትመጸእክ
2 ሙ:=ኍ ብዕልክሙ: ወለልባሲክሙኒ: ቋንቋነ::=ኍ ወርቅክሙኒ: ወብሩርክሙኒ:ዝ
3 ሕለ:ወዘሕሉኒ: ስመዐ: ይካውን: ለዕሌክሙ: ወይበልዖ: ለሠጋክሙ: ከመ: እሰት:
4 ዘቲ: እንተ: ገበርክሙ: ለደኃሪ: መዋዕል::=ኍ ናሁ: ለሰቦሙ: ለገበር: ለእለ: ሐረስዋ:
ለመድርክሙ: ወእለሂ: ሄድክሙ: ወዒመፅክሙ: ዓሰቦሙ: የእወይው:: ወገዒሮሙ: ለ
5 ዓፀድ: ቦሉ: ወንተ: እዘኒሁ: ለእግዚአብሔር: ጸበለት:: ወበጽሐ:=ኍ ፍግዒክሙ: ለዕ
6 ለ: መድር: ወተደሎክሙ: ወለስባሕክሙ: ልበክሙ:=ኍ ወተዒየውክመዐ: ወቀተልክ
7 መዐ: ለጻድቅ: ዘእንበለ: ይትቃወመክሙ: ወለሆ: ሊይቤለክሙ::=ኍ ተዒገሡ: እንከ:
ለኅዊነ: ደኃሪት: ዕለት: ለመ: ይመጽእ: እግዚእክሙ: ከመ: ለገረሰዊ: ይጸንሕ:
ፍረሃ: ለመድር: ክብሮት: እንዘ: ይትዔገሰ: ሰርጎ: ወነግህ: እስከ: ትሰዊ: ወትፈሪ:
8 ሎቱ: ወትትዓፀድ:=ኍ ተዒገሡኬ: ለንትሙኒ: ወለጽንዑ: ልቡክሙ: እስመ: ቀርበት:
መጽለቱ: ለእግዚእክሙ::=ኍ

Siquidem unus est dator legis, & unus judex legis, is qui potest perdere & servare. 12
Tu igitur quis es qui judicas proximum tuum? Ita qui dicunt, Hodiè, vel cras 13
proficiscemur in istam urbem, & manebimus in ea paululùm, & negotiabimur in ea, & lucrabimur: Et nescitis quid futurum sit cras: quæ est vita vestra? 14
nónne vapor estis, qui ad exiguum apparet, & deinde evanescit. Pro eo quòd di- 15
ceretis, Si Domino placuerit, & vixerimus, faciemus hoc, vel illud. Nunc au- 16
tem gloriamini in actionibus vestris: omnis ejusmodi gloriatio, mala est. Qui- 17
cunque enim rectè facere novit, nec facit, peccatum est.

CAP. V.

A Gite nunc divites, flete super calamitatibus vestris quæ vobis sunt superven- 1
turæ. Divitias vestras & vestimenta vestra tineæ corruperunt. Et aurum ve- 2
strum & argentum etiam vestrum æruginavit; & ærugo ejus testimonium est adver- 3
sùs vos, & exedet carnes vestras, velut ignis ille quem procurâstis vobis in ulti-
mos dies. Ecce merces operariorum, qui messuerunt terras vestras, quam & 4
diripuistis, & iniquè fecistis, merces eorum clamat, & clamor messorum introi-
vit in aures Domini Sabaoth, & pervenit ad eum. In luxu vixistis super ter- 5
ram, & prosperi fuistis, & crassa fecistis corda vestra. Et transgressi estis, & 6
occidistis justum absque ut resisteret vobis, neque accommodaverit se vobis. Pa- 7
tienter sustinete igitur, fratres nostri, ultimum diem quando adventurus est Dominus vester: sicut agricola expectat pretiosum terræ fructum patienti animo ferens, vespere & mane, donec suam demiserit pluviam, & fructum ferat ei, ac metat. Patienti igitur animo estote vos etiam, atque obfirmate cor 8
vestrum, quoniam appropinquavit Domini vestri adventus.

Digitized by Google

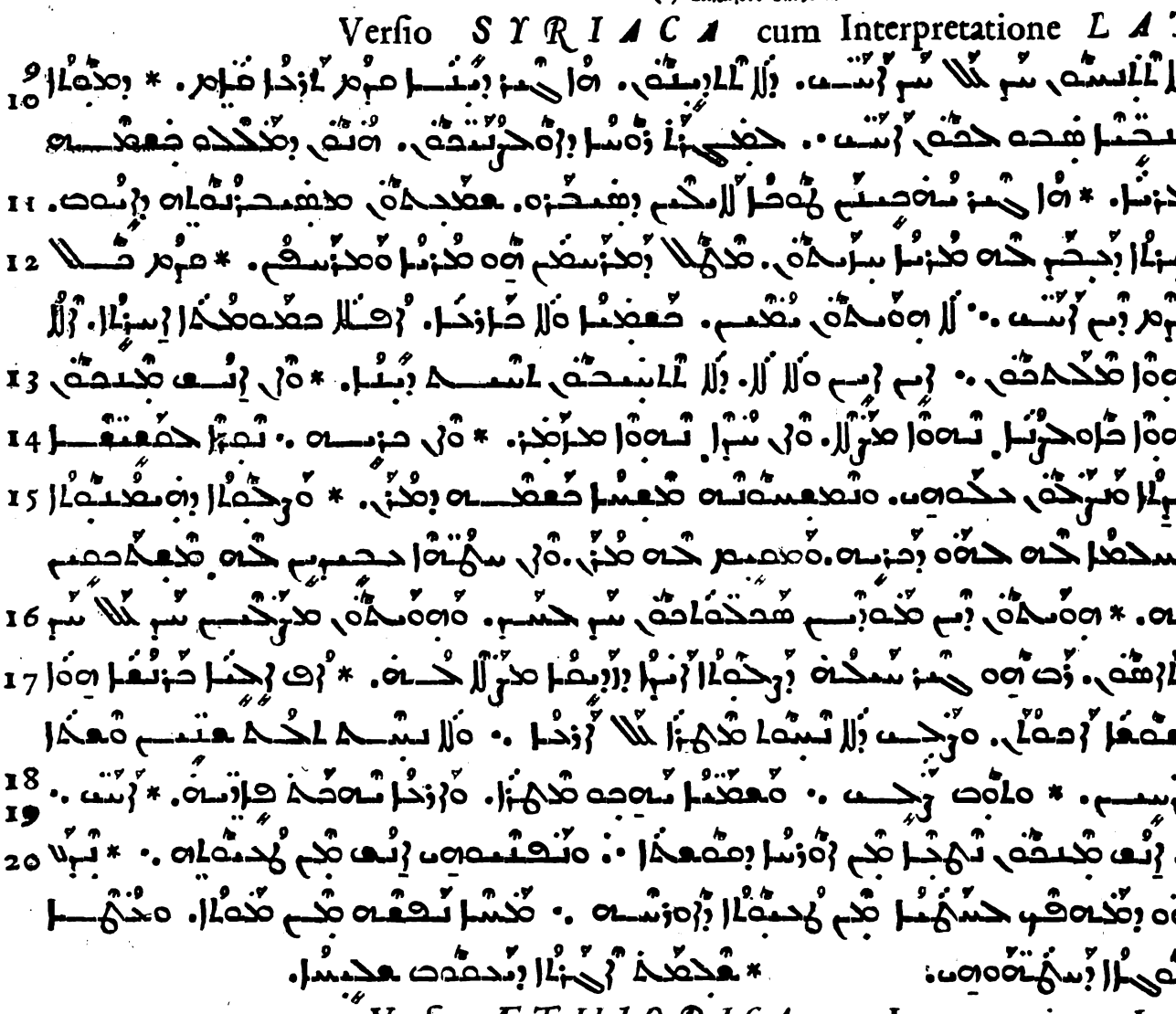
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΑΚΩΒΟΥ. ΚΕΦ. ε'.

Ne ingemiscite adversùs alii alios, fratres, ut non *condemnemini*: Ecce judex ante
9 Μὴ στενάζετε (ϑ) κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί, ἵνα μὴ (ι) κατακριθῆτε· ἰδοὺ κριτὴς πρὸ
fores stetit. Exemplum accipite, *malorum perpessionis,* fratres *mei,* & pa-
10 τῶν θυρῶν ἕστηκεν. (κ) Ὑπόδειγμα λάβετε τῆς κακοπαθείας, ἀδελφοί μου, καὶ τῆς μακροθυμίας,
tientiæ, Prophetas, qui locuti sunt nomine Domini. Ecce beatificamus
11 προφήτας, τοὺς ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι Κυρίου. Ἰδοὺ μακαρίζομεν
tolerantes. *Tolerantiam* Job audistis, & finem Domini vidistis,
τοὺς (λ) ὑπομένοντας. τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος Κυρίου εἴδετε,
quoniam *valdè* misericors est Dominus & miserator. Ante omnia autem, fratres mei, *ne*
12 ὅτι πολύσπλαγχνός ἐστιν ὁ Κύριος καὶ οἰκτίρμων. Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ
jurate, neque cœlum, neque terram, neque aliud quodcunque juramentũ: Sit
ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον (μ) τινὰ ὅρκον· ἤτω
autem *vestrum illud Etiam, etiam: & illud* Non, non: ut non *in hypocrisin* decidatis. Tri-
13 δὲ ὑμῶν τὸ Ναὶ, ναὶ, καὶ τὸ Οὔ, οὔ· ἵνα (ν) μὴ εἰς ὑπόκρισιν πέσητε. Κα-
statur aliquis *in vobis?* oret. Æquo animo est *quis?* psallat. Infirmatur
14 κοπιᾷ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω. εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. Ἀσθενεῖ
quis in vobis? *advocet* presbyteros Ecclesiæ, & orent *super*
τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ'
eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: Et oratio fidei
15 αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι (ξ) τοῦ Κυρίου· Καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως
servabit laborantem, & *eriget* eum Dominus: & si *peccata fuerint perpetrata,* remittentur
σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς, ἀφεθήσε-
ei. Confitemini *alii alibi* *offensiones,* & orate pro *alii*
ται αὐτῷ. Ἐξομολογεῖσθε (ο) ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλή- 16
alibi, ut *sanemini.* Multùm valet deprecatio justi *efficax.* Elias ho-
λων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. Ἠλίας ἄν- 17
mo erat *similiter* passibilis nobis, & oratione oravit *ad* non *pluendum:* &
θρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι· καὶ
non pluit super terram annos tres & menses sex. Et rursùm ora-
οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ. Καὶ πάλιν προσεύ- 18
vit, & cœlum pluviam dedit, & terra *germinavit* fructum suum.
ξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς (π) ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς.
Fratres, si quis *in* vobis erraverit à veritate, & converterit quis
(ρ) Ἀδελφοί, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις 19
eum: *Sciat quòd ille convertens* peccatorem ab errore viæ suæ, *servabit*
αὐτὸν· Γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει 20
animam à morte, & operiet multitudinem peccatorum.
(σ) ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

(†) Ἰακώβου ἐπιστολὴ ἐγράφη ἐν σύροις ἐμβ'.

MS. A. (ϑ) ἀδελφοί μου, καὶ ἀλλήλων, ἵνα (ι) κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ κριτὴς (κ) Ὑπόδειγμα, ἀδελφοὶ, τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας ἔχετε τοὺ (λ) ὑπομείναντας. (μ) ὄρκον τινά· (ν) μὴ εἰς κρίσιν (ξ) Κυρίου· (ο) ὧν ἀλλήλοις τὰς ἁμαρτίας, καὶ προσεύχεσθε (π) ἔδωκεν ὑετὸν, (ρ) Ἀδελφοί μου, (σ) τὸν ψυχὸν αὐτοῦ
(†) Ἰακώβου ἐπιστολή.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Ne ingemiscatis unus adversùs alium, fratres, mei, ut non judicemini: ecce enim judicium pro foribus stat. Exemplum accipite 10
vobis prophetas, fratres mei, ad longanimitatem in afflictionibus vestris, qui quidem locuti sunt in nomine Domini. Ecce enim 11
beatitatem tribuimus iis qui sustinuerunt. Audistis tolerantiam Job, & finem quem præstitit ei Dominus, vidistis: quoniam misericors est Dominus & commiserans. Cæ- 12
terùm ante omnia fratres mei, ne juraveritis per cœlum, neque per terram, neque per aliud jusjurandum. Sed sermo vester sit Est, Est, & Non, Non: ne sitis obnoxii judicio. Quòd si quis ex vobis fuerit in oppressione, 13
oret: quòd si lætetur, psallat. Quòd si 13
ægrotet, vocet Presbyteros ecclesiæ ut orent pro ipso, & ungant eum oleo in nomine Domini nostri: Et oratio fidei sa- 14
nitati restituet ipsum ægrotum, & eriget eum Dominus noster: quòd si peccata sint ab eo commissa, remittentur ei. Porrò confite- 15
mini alius alii delicta vestra, & orate alius pro alio, ut sani efficiamini. Magna si- 16
quidem est virtus orationis illius quam justus orat. Et Elias homo fuit passionibus 17
obnoxius sicut & nos, & oravit ne descenderet pluvia super terram, neque descendit per tres annos & sex menses. Et rursùm 18
preces fudit, & cœli dederunt pluviam, terráque edidit fructus suos. Fratres mei, 19
si quis ex vobis erraverit à via veritatis, & converterit eum aliquis ab errore ipsius: Sciat quòd qui reduxerit peccatorem aber- 20
rore viæ suæ, servabit animam suam à morte, operietque multitudinem peccatorum suorum.

Epistolæ Jacobi Apostoli FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

9 ወሊትግዐሩ: ለኀዊነ: ለዕለ: ቢጽክሙ:: ከመ: ሊትትሶነኑ:: እስሙ: ናሁ: መሶንን: ሓቡ:
10 መድረስ: ሖሳትክሙ: ይቀውሙ:=: ወይጸንሕ:: ለርለ ያሳሰ: ለኀዊነ: ለትዕገሠት: ተጽ
11 ናስክሙ: ብክሙ: ነቢያት:እለ: ተናገሩ: በቃሉ: ለእግዚአብሔር:=: ናሁ : ናስተበጽ
ሙ: ለእለ: ተዓገሡ: ትዕገሠቶ: ሊቀያብ:: ወሰማዕክሙ: ከመ: ፈጸመ:ሎቱ: እግዚአ
ብሔር:: ወርሊክሙ: ከመ : ብዙኅ : መሕረቱ : ለእግዚአብሔር : ወመስተሣህል :
ውእቱ::=:

Ne ingemiscatis, fratres nostri, adversùs proximos vestros, ut non judicemini: quo- 9
niam ecce judex ad vestigia januæ vestræ adstat. Capiatur autem exemplum 10
patientiæ, O fratres nostri, qui destituti estis à prophetis quos habetis, & qui lo-
cuti sunt in verbo Dei. Ecce beatos prædicamus eos qui sustinent. Tolerantiam 11
Job audivistis, quomodo ei exitum dederit Deus etiam vidistis: adeò
multa est misericordia Domini, & miserator est.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ, ΕΧΟΝΤΑ ΤΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Α' Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀναγεννήσεως· καὶ περὶ ὑπομονῆς πειρασμῶν· καὶ περὶ σωτηριώδους πίστεως περικατηγγελμένης ὑπὸ τῶν προφητῶν.
Β' Περὶ ἐλπίδος καὶ ἁγιασμοῦ· τῆς τε ὀφειλομένης ὑπὸ τῆς ὑποδεσίᾳ ἀσφαλῶς ἀναστροφῆς.
Γ' Πρὸς τὴν ἐπαξίας τῆς ὑποδεσίας ζῆν ἐν Χριστῷ, πρὸς ὠφέλειαν καὶ τὴν ἔξωθεν, εἰς δόξαν Θεοῦ.
Δ' Πρὸς τὴν πρὸς ἀρχοντας ὑποταγῆς καὶ φιλαδελφίας καὶ θεοσεβείας. ἐν ᾧ, περὶ δούλων ὑποταγῆς, καὶ ἀνεξικακίας ὑπομονῆς διὰ Χριστόν. πρὸς ὑπακοῆς γυναικῶν, καὶ ὁμονοίας τῆς πρὸς τοὺς ἄνδρας, καὶ σωτηρίας τῆς ἐν πνεύματι εἰς τύπον Σάρρας. περὶ τῆς ἀνδρῶν πρὸς γυναῖκας Συμπεριφορᾶς. πρὸ τῆς πρὸς ἅπαντας ὁλικοῦς ἀνεξικακίας, ἧς τύπος ἦν ἡ ὅτι Νῶε τῆς Θεοῦ φιλανθρωπίας, ἐφ' ἡμᾶς ἡ διὰ τοῦ βαπτίσματος τοῦ Χριστοῦ Συμπάθεια.
Ε' Πρὸ ἀποθέσεως φαύλων περίξεων καὶ ἐπιποθήσεως τῶν ἐν πνεύματι καρπῶν, καὶ διαφορᾶς τῶν χαρισμάτων.
ς' Ὅτι κοινωνία τῆς πρὸς τὸν Χριστὸν, κρατεῖν χρὴ τῶν φυσικῶν παθῶν· ἐλπίδι τε τῇ εἰς αὐτὸν φέρειν τὰς ἐξ ἑτέρων πάθας.
Ζ' Παραίνεσις πρεσβυτέρων περὶ ἐπισκοπῆς τοῦ ποιμνίου. ἐν ᾧ, περὶ κοινῆς πάντων πρὸς ἕκαστον ταπεινοφροσύνης εἰς νίκην τοῦ καὶ τοῦ διαβόλου.
Η' Εὐχὴ ὑπὲρ τελειώσεως τῶν πεπονθότων.

PETRI CATHOLICA EPISTOLA PRIOR.

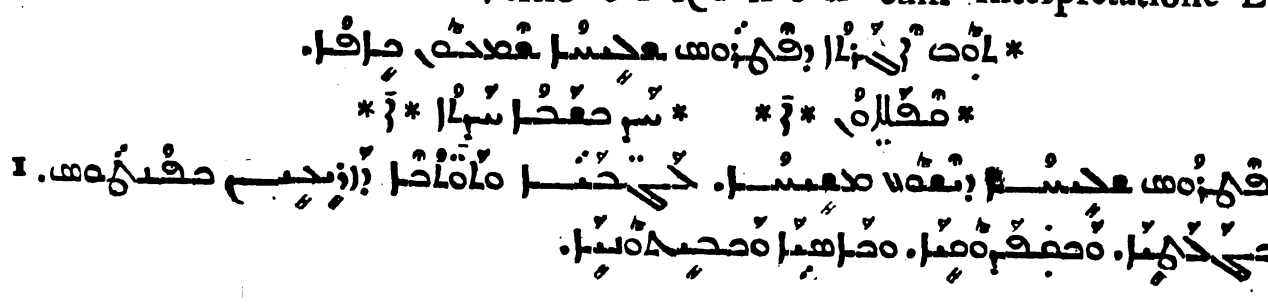
(†) ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

CAP. I. α'.

1 ΠΕΤΡΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόν-
PETRUS Apostolus Jesu Christi, electis advenis dispersionis Ponti, Galatiæ, Cappadociæ, Asiæ, & Bithyniæ,

MS. A. (†) Titulus abscinditur.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

SEQUITUR EPISTOLA
PETRI
SIMONIS CEPHÆ Apostoli.

CAP. I.
Dominicâ novâ. 1.

PEtrus Apostolus Jesu Christi electis & advenis qui sparsi sunt in ponto, & in Galatiâ, & Cappadociâ, & Asiâ, & Bithyniâ;

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

9 Nolite ingemiscere, fratres, in alterutrum, ut non judicemini. Ecce judex ante ja-
10 nuam assistit. Exemplum accipite, fratres, exitûs mali, laboris, & patientiæ,
11 Prophetas: qui locuti sunt in nomine Domini. Ecce beatificamus eos, qui sustinuerunt. Sufferentiam Job audîstis, & finem Domini vidistis, quoniam
12 misericors Dominus est, & miserator. Ante omnia autem, fratres mei, nolite jurare, neque per cœlum, neque per terram, neque aliud quodcunque juramentum. Sit autem sermo vester; Est, est: Non, non: ut non sub judicio decidatis.
13 Tristatur aliquis vestrûm? oret: Æquo animo est? psallat. Infirmatur
14 quis in vobis? inducat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: Et oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei. Confitemini ergò
15 alterutrùm peccata vestra, & orate pro invicèm ut salvemini: multùm enim valet deprecatio justi assidua. Elias homo erat similis nobis passibilis: & ora-
17 tione oravit ut non plueret super terram, & non pluit annos tres, & menses
18 sex. Et rursùm oravit: & cœlum dedit pluviam, & terra dedit fructum suum. Fratres mei, si quis ex vobis erraverit à veritate, & converterit quis
19 eum: Scire debet, quoniam qui converti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ,
20 salvabit animam ejus à morte, & operiet multitudinem peccatorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * يَا إِخْوَتِي لَا يَئِنَّ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِئَلَّا تُدَانُوا * هُوَذَا ٱلْقَاضِي قَدْ وَقَفَ بِٱلْأَبْوَابِ * ثُمَّ *

O fratres mei, ne ingemiscatis alii adversus alios, ne damnemini: ecce enim judex adstat januis. Hactenus.

10 * وِرَاثَةً بِرَسْمِ ٱلْأَنْبِيَاءِ * * يَا إِخْوَتِي ٱتَّخِذُوا نَمُوذَجًا لِمَصَابِرِ ٱلشَّقَا

Lectio pro Prophetis.

O fratres mei, sumite specimen ad perferendas afflictiones, & longanimitatem, Prophetas qui locuti sunt in nomine Domini. Ecce, nos beamus patientes. Jam
11 *audistis patientiam Job, & nostis finem quem constituit ei Dominus: largus enim est benignitate & clementissimus. O*
12 *fratres mei, ante omnia ne juretis neque per cœlum ac terram, neque aliud ullum jusjurandum: sit autem Etiam quòd à vobis* proferetur, *Etiam, & Non, non: ut ne incidatis in simulationem. Siquis*
13 *vestrûm in afflictione & calamitate se deprehendat, oret: & siquis vestrûm exultet, psallat. Quòd siquis inter vos*
14 *infirmetur, accersat presbyteros Ecclesiæ, & orent pro ipso, ungantque eum oleo in nomine Domini: Et oratio fidei*
15 *salvabit infirmum, erigetque eum Dominus: & si peccata commiserit, remittentur ei. Confitemini alii aliis delicta*
16 *vestra: & orate alii pro aliis, ut sanemini: deprecatio enim justi efficax multùm potest. Elias quidem erat homo par*
17 *nobis in passionibus: & orationem oravit ne plueret, & non pluit super terram tres annos & sex menses. Et rursum*
18 *oravit, & cœlum dedit pluviam: protulitque terra fructus. O fratres mei,*
19 *siquis inter vos aberret à via vera, &*
20 *reducat eum quispiam, Noverit quòd qui reduxerit peccatorem ab errore viæ suæ, servabit à morte animam suam, operiretque multitudinem peccatorum suorum.*

Laus Deo semper ac perpetuò: ejusque misericordia sit super nos: Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወአመኵሱሰ: ዘይቀድም: ተፈቀሬ: ለኀዊነ: ሊትመሐሉ: ሊበሰሚይ:ወሊበመድር:: ወሊበ
ክልኤ: ሙስለ: ወሊበዘኮነ: ሙስለ: ሊትመሐሉ: ግሙሬ: ወሊበመንተኒ: ለሐደ: ይኩን:ቃል
ክሙ : እመኒ: እወ: እወ:ወእመኒ: ለልቦ: ለልቦ:ለመ: ሊትትሸነኑ: ወሊትበሉ: ወኵተ: ደይ
13 ን:=: ወአመቦ:ዘይቴክዝ: ለይዴሊ:ወአመቦ:ወተፈሠሐ:ለይዘሙር::=: ወአመቦ:ዘይ
ደዊ: አመኔክሙ: ለይጸውዕ : ቀሰውስተ : አለ: ቤተ: ክርስቲያን: ወይጸልዩ : ለዕሌሁ : ቀቢ
14 ለሙ: ቅብአ: ጰሎት: በስሙ: ለእግዚአነ:=: ወጸሎተ:ሃይማኖት:ያሐይው:ለድዉይ: ወ
15 ያነሥኦ : እግዚአብሔር:: ወአመኒ: ቦቱ: ኀጢአት : ይትሐደግ: ሎቱ::=: ተለመኑ: በ
16 በይናቲክሙ: ኀጢአተክሙ: ወጸልዩ: ለዕለ : ቢጽነክሙ: ከመ: ትሕየዉ: ብዙኅ: ትረድእ: ጸ
17 ሎቱ: ለጸድቅ:ትክል: ወታስልጥ::=: እልያስ:ዘከማነ:ሰብእ:ውእቱ:ወ ዘከመ:ነሐሙመ:
የሐመመ: ወጸሎተ: ጸለየ: ከመ: ሊይዝነመ: ዝናመ : ወሊዘንመ: ውስተ: መድር: ሰለስተ:
18 ዒመተ: ወስድስተ: ለወራኅ:=: ወካዕበ: ጸለየ: ከመ: ይዝነመ : ወወሀበ: ሰማይ: ዝናሞ:
19 ወመድርኒ:ለብቍለት:ፍሬሃ:=: ለኅዊነ: ለእመቦ: ዘስሕተ: እመጽድቅ:: ወቦ:ዘጌጦ:
20 እመጌጸ:=: ለእመረ: ከመ: ዘጌጦ: እመጌጸ: ለድኅነ : ርእሶ: እመነ: ሞት: ወከደ
ኖን : ለብዙኃት : ኀጦወሊሁ::=:

Ante omnia autem, fratres nostri, præcedat charitas ejus: ne juretis, neque per
12 *cœlum, neque per terram, neque per aliud jusjurandum, non* inquam *per quodvis juramentum juretis omninò, quodcunque demum sit. Sit sermo vester vel Etiam*
13 *etiam, vel Non non, ne condemnemini, neque veniatis in judicium. Siquis autem tristitiam habuerit, oret: & læto si fuerit animo, psallat. Quòd si quis ex vobis*
14 *infirmetur, accersat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eo, ungentes eum oleo, preces fiant in nomine Dei nostri. Et oratio fidei sanabit infirmum, erigetque eum*
15 *Dominus: & si in eo peccata sint, remittentur ei. Confitemini invicèm peccata*
16 *vestra, & orate pro fratribus vestris, ut vivatis: multùm juvat oratio justi, potens est, & assistit. Elias, vir erat nobis similis, & prout nos patimur, passus*
17 *est ille, & orationem oravit ut ne plueret pluviam: nec pluit super terram annos tres, & tres menses. Et rursum oravit ut plueret, & dedit cœlum pluvi-*
18 *am, & terra progeminavit fructus suos. Fratres nostri, si quis est qui erra-*
19 *verit à veritate, & est qui converterit eum ab errore suo;*
20 *Scitote, quòd qui convertetit eum ab errore suo, seipsum liberaverit à morte, & cooperuerit multitudinem peccatorum ejus.*

FINIS.

Epistola Beati PETRI *Apostoli prima.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 PEtrus Apostolus Jesu Christi, electis advenis dispersionis Ponti, Galatiæ, Cappadociæ, Asiæ, & Bithyniæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

EPISTOLA SANCTI PETRI prima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ secundæ post Pentecosten.

* رِسَالَةُ ٱلْقِدِّيسِ بُطْرُسَ ٱلْأُولَى *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ *

* وِرَاثَةً لِلْجُمْعَةِ ٱلثَّانِيَةِ وَٱلثَّلَاثِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

1 * مِنْ بُطْرُسَ رَسُولِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ إِلَى ٱلْمُصْطَفِينَ ٱلْغَاطِنِينَ فِي شَتَاتِ بَلَدِ ٱلْبُنْطُسِ *
وَغَلَاطِيَةَ * وَكَبَادُوكِيَةَ * وَأَسِيَّا * وَٱلْبِثِينِيَةِ *

A Petro Apostolo Jesu Christi ad 1 electos habitantes in dispersis regionibus Ponti, & Galatiæ, & Cappadociæ, & Asiæ, & Bithyniæ,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ንቀድም: በረድሌተ: እግዚአብሔር : እግዚእነ: ሊየሱስ : ክርስቶስ:: ንጽሕፍ:
መልእክተ : ጴጥሮስ : ቀዳሚት::=:

Auxiliante Deo Domino nostro Jesu Christo, incipimus scribere Epistolam PETRI priorem.

1 እመጴጥሮስ : ልሉክ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ:: ለሳሬዎን: ሳእለ: ሀለው : ውስተ:
በሐውርተ: ጳንጦስ : ወገለትዎ: ወቀጶዶቅዎ:: ወእስዮ: ወበ.ታንዮ:=:

CAPUT I.

A Petro Apostolo Domini nostri Jesu Christi, electis qui sunt in regionibus 1
Ponti, & Galatiæ, & Cappadociæ, & Asiæ, & Bithyniæ,

Digitized by Google

Secundùm *præscientiam* Dei Patris, in *sanctificatione* Spiritûs, in obedientiam &
2 Κατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ πατρὸς ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ
aspersionem sanguinis Jesu Christi: Gratia vobis & pax multiplicetur. Be-
3 ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη. Εὐ- Α'
nedictus Deus, & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui secundùm mul-
λογητὸς ὁ Θεὸς, καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πο-
tam suam misericordiam *regenerans* nos in spem vivam per resurrectionem Jesu
λὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν διʼ ἀναστάσεως Ἰησοῦ
Christi ex mortuis, In hæreditatem incorruptibilem, & incontaminatam &
4 Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, Εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ
immarcescibilem, conservatam in cœlis in *nos*, In virtute Dei,
5 ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς (a) ἡμᾶς, Τοὺς ἐν δυνάμει Θεοῦ,
custoditos per fidem, in salutem paratam revelari in tempore no-
φρουρουμένους διὰ πίστεως, εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐ-
vissimo. In quo *exultatis*, modicùm nunc (si *opus est*) *tristati* in va-
6 σχάτῳ. Ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι (εἰ δέον ἐστὶ) λυπηθέντες ἐν ποι-
riis tentationibus: Ut probatio vestræ fidei multò pretiosi-
7 κίλοις πειρασμοῖς· Ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολὺ (b) πρωτί-
or auro *illo perdito*, per ignem *verò explorato*, inveniatur in lau-
μου χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαι-
dem & honorem & gloriam, in revelatione Jesu Christi. Quem non viden-
8 νον (β) καὶ τιμὴν καὶ δόξαν, ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὃν οὐκ εἰδό-
tes diligitis: in quem nunc non videntes, credentes autem, *exultatis* lætitiâ
τες ἀγαπᾶτε· εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες, πιστεύοντες δὲ, ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ
inenarrabili & glorificatâ, Reportantes finem fidei vestræ,
9 ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, Κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν,
salutem animarum: De qua salute exquisierunt atque scrutati sunt Pro-
10 σωτηρίαν ψυχῶν· Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ (γ) ἐξηρεύνησαν προ-
phetæ, qui de *illa* in *vos* gratia *prophetarunt*: Scrutantes in
11 φῆται, οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες· Ἐραυνῶντες εἰς
quod vel quale tempus significaret in eis Spiritus Christi,
τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς Πνεῦμα Χριστοῦ, (δ) προ- *præ-*
fatam illam in *Christum* passionem, & *post hæc* glorias: Quibus reve-
μαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· Οἷς ἀπε-
latum est, quia non sibimetipsis, *nobis* autem ministrabant ea, quæ nunc nuntiata sunt
καλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτὰ, ἃ νῦν ἀνηγγέλη
vobis per eos *evangelizantes* vobis in Spiritu sancto misso de cœ-
ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων (ε) ὑμᾶς ἐν Πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπʼ οὐ-
lo, in *quæ* desiderant angeli prospicere. Idcò succincti lumbos
B' ρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι. Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας
mentis vestræ, sobrii, perfectè sperate in eam *latam* vobis
τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν
gratiam in *revelatione* Jesu Christi, Quasi filii obedientiæ, non configu-
χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζό-
rati *illis* priùs *in ignorantia vestra cupiditatibus*: Sed secundùm eum
μενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις· Ἀλλὰ κατὰ τὸν
vocantem vos Sanctum, & ipsi sancti in omni conversatione *fiatis*: Quo-
καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον, καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γένησθε· Διό-
niam scriptum est; Sancti eritis, quoniam ego sanctus sum. Et si Patrem
ὅτι γέγραπται, Ἅγιοι (ζ) γένεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι. Καὶ εἰ πατέρα
invocatis eum sine acceptione personarum *judicantem* secundùm uniuscujusque opus,
ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον,
in timore *conversationis vestræ tempus* conversamini: Scientes quòd non corru-
ἐν φόβῳ τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε· Εἰδότες ὅτι οὐ φθα-
ptibilibus argento vel auro redempti estis de vana vestra conversatione pa-
τοῖς ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε ἀπὸ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πα-
ternæ traditione accepta, Sed pretioso sanguine quasi agni immaculati & incontaminati,
τροπαράδοτου, Ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου,
Christi:
Χριστοῦ·

Κεφ. α'. MS. A. (a) ὑμᾶς, (b) πρότερον (β) καὶ δόξαν καὶ τιμὴν, (γ) ἐξηραύνησε (δ) προμαρτύρόμενον (ε) ὑμᾶς Πνεύματι (ζ) ἔσεσθαι,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Iis qui electi sunt per præscientiâ Dei patris
per sanctificationem Spiritûs, ut sint in obe-
dientiam & aspersionem sanguinis Jesu Chri
sti, Gratia & pax multiplicetur apud vos
Benedictus Deus pater Domini nostri Jes
Christi qui multa misericordiâ suâ genui
nos, denuò per resurrectionem Domini no
stri Jesu Christi in spem vitæ. Et in hære
ditatem incorruptibilem, & incontamina
tam, ac immarcescibilem, quæ in cœlis pa
rata est vobis, Qui custodimini virtu
Dei & fide in salutem, quæ parata est ut re
veletur in temporibus novissimis: In qu
bus lætabimini in æternum, etsi hoc tempo
paululum contristemini per varias tentati
nes quæ vobis contingunt. Ut probatio
dei vestræ appareat excellentior auro purg
to, quod probatum est per ignem, in laude
& honorem & gloriam; in revelatione Je
Christi. Quem non vidistis, & tamen di
gitis, & ejus fide exultatis cum gaudio glo
oso ineffabili: Ut recipiatis retributio
fidei vestræ, salutem animarum vestrar
De qua salute exquisierant prophetæ qu
vaticinati sunt de gratia quæ danda erat
bis. Et scrutati sunt quo tempore dem
straturus esset ac testimonium redditu
Spiritus ille Christi, qui habitabat in i
futuras esse passiones Christi, & gloriam
subsequentem. Et revelata fuerunt
quæcunque scrutabantur, quia non sibi
ipsis perquirebant, sed nobis ipsis vatic
bantur ea quæ nunc revelata sunt vobis
res quas evangelizavimus vobis per S
tum sanctitatis qui missus est è cœlis:
in res desiderant etiam Angeli prospi
Quapropter accingite lumbos mentium
strarum, & excitamini perfectè, & s
te in gaudium illud quod obventuru
vobis in revelatione Domini nostri
Christi, Tanquam filii obedientes. N
communicaveritis amplius primis illis
cupiscentiis quibus concupiscebatis a
scientia. Sed estote sancti in omnibu
versationibus vestris, quemadmodum s
est ille qui vocavit vos. Quandoq
scriptum est, Estote sancti, sicut & eg
ctus sum. Quòd si patrem vocatis e
cujus conspectu non est acceptatio fac
& qui judicat unumquemque secundùm
ra ejus: cum timore versamini hoc
pore incolatûs vest i: Quum sciatis
gento quod corrumpitur, nec auro, v
demptos fuisse ab illis vanis operibus
quæ accepistis à patribus vestris; Sed
oso sanguine agni illius, qui nec mæv
maculam habet, hoc est, Christi:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ለእለ ፡ ቀደሙ ፡ ለእሙሮቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አብ ፡፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ከሙ ፡ ይሰመዑ ፡
3 በነዝሓተ ፡ ደሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ሰላሰ ፡ ወሰለመ ፡ ይብዛሉ ፡ ለክሙ ፡፡ ፡=፡ ይት
ባረክ ፡ እግዚአብሔር ፡ አቡሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ዘቈለያነ ፡ በብዝኅ ፡
ሣሕረቱ ፡ ወለተስፋ ፡ እንተ ፡ በቲ ፡ ነሐደ ፡ በተንሣኤቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶ
4 ስ ፡፡ እመነ ፡ ሥውታነ ፡፡=፡ ለተዋርሶ ፡ ዘኢይበሊ ፡ ወዘኢይረኵሶ ፡ ወዘኢጸመሚ ፡ ዘ
5 ዕቁብ ፡ ለነ ፡ ወለክሙ ፡ በሰማያት ፡፡=፡ ለእለ ፡ በኀይለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዕቁበን ፡
በሃይማኖትክሙ ፡፡ ክሙ ፡ ትድኅኑ ፡ እንተ ፡ ትደሉ ፡ ወታስተርኢ ፡ በደኅሪ ፡ ሥዋዕለ ፡፡ ፡=፡
6 ወበሕቱ ፡ ትትፈሠሑ ፡ ሕዳጠ ፡ ይእዜ ፡ እስመ ፡ ሀለወክሙ ፡ ትተክዙ ፡ በዘ ፡ ይመጽእክ
ሙ ፡ መከራ ፡ ዘዘ ፡ ዚለሁ ፡፡=፡

Qui electi fuerunt *ex præcognitione Dei patris per Spiritum sanctum u*
tarent, per aspersionem sanguinis Jesu Christi, Gratia & pax vobis m
tur. Benedictus sit Deus pater Domini nostri Jesu Christi, qui ex m
misericordia genuit nos in spem vivam per resurrectionem Domini no
Christi à mortuis, Ad hæreditatem quæ nec veterascere potest, nec cont
nec marcescere, nobis vobisque in cœli servatam, Qui per virtutem
ditis estis, & per fidem vestram, ad salutem quæ parata est ut reveletu
bus ex vemic. Veruntamen gaudetis pauxillùm nunc, eò quòd oportet
tiâ affici, de hoc quod vobis adventurum est, de variis scilicet tentatio

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

2 Secundùm præscientiam Dei Patris, in sanctificationem Spiritûs, in obedientiam,
3 & aspersionem sanguinis Jesu Christi : Gratia vobis & pax multiplicetur. Be-
nedictus Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui secundùm misericordiam
suam magnam regeneravit nos in spem vivam, per resurrectionem Jesu Christi ex
4 mortuis, In hæreditatem incorruptibilem, & incontaminatam, & immarcessibi-
5 lem, conservatam in cœlis in vobis, Qui in virtute Dei custodimini per fidem in
6 salutem, paratam revelari in tempore novissimo. In quo exultabitis, modicùm
7 nunc si oportet contristari in variis tentationibus : Ut probatio vestræ fidei mul-
tò pretiosior auro (quod per ignem probatur) inveniatur in laudem, & gloriam,
8 & honorem, in revelatione Jesu Christi : Quem cùm non videritis, diligitis :
in quem nunc quoque non videntes creditis : credentes autem exultabitis lætitiâ
9 inenarrabili, & glorificatâ : Reportantes finem fidei vestræ, salutem animarum.
10 De qua salute exquisierunt, atque scrutati sunt prophetæ, qui de futura in vobis
11 gratia prophetaverunt : Scrutantes in quod vel quale tempus significaret in eis
Spiritus Christi : prænuntians eas quæ in Christo sunt passiones, & posterio-
res glorias : Quibus revelatum est, quia non sibimetipsis, vobis autem mini-
strabant ea, quæ nunc nuntiata sunt vobis per eos qui evangelizaverunt vobis,
Spiritu sancto misso de cœlo, in quem desiderant Angeli prospicere. Pro-
pter quod succincti lumbos mentis vestræ, sobrii perfectè sperate in eam, quæ
offertur vobis, gratiam, in revelationem Jesu Christi : Quasi filii obedientiæ,
non configurati prioribus ignorantiæ vestræ desideriis : Sed secundùm eum,
qui vocavit vos, Sanctum; & ipsi in omni conversatione sancti sitis : Quoni-
am scriptum est; Sancti eritis, quoniam ego sanctus sum. Et si patrem invo-
catis eum, qui sine acceptione personarum judicat secundùm uniuscujusque opus,
in timore incolatûs vestri tempore conversamini. Scientes quòd non corrupti-
bilibus auro vel argento redempti estis de vana vestra conversatione paternæ
traditionis : Sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi, & incon-
taminati:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * بما يخص سابق معرفة الاله الآب بتقداسة الروح لطاعة يسوع المسيح ويصوح دمه *
3 لتكثر لكم النعمه والسلامه * ابتقبل * * تبارك الله وابو ربنا يسوع المسيح الذي
4 اعاد ولادتنا بما يخص وفور رحمته في الرجا الحي بابتعاث يسوع المسيح من الموتي *
5 لموروث غير بال ولا دنس ولا ضامر محفوظ في السماوات لكم * المصونين بقوة الله * بالامانة
6 للخلاص * معدًا ان يستعلن في الزمان الآخر * الذين تبتهجون به الآن قليلا * ان كان
7 واجبا ان تحزنوا بمحن متلونه * ليوجد تجربة امانتكم افضل كرامة من الذهب الهالك
8 المجتبر بالنار لمدح واكرام * ومجيد في اعتلان يسوع المسيح * الذي ما رايتموه فاحببتموه *
9 الذي ما تشاهدونه الآن وقد امنتم به * فستبتهجون بسرور لا ينطق بوصفه ومجد *
10 * تحصلين نهاية امانتكم خلاص انفسكم * ابتديء * * الخلاص الذي من
11 احله طلب * واستفحصوا الانبياء الذي تنبأوا من اجل النعمة الواصلة اليكم *
12 * وفسوا لمن او في اي وقت اوضح روح المسيح فيهم * ما تقدم فشهد به عن الالام التي
13 بالت المسيح * والامجاد الذي بعدها * فاعلن لهم انهم ما كانوا يخدمونها لانفسهم * بل
14 لكم التي بسرتم الآن بها من الذين بشروكم بالروح القدس المرسل من السماء * الامجاد
15 التي تشتهي الملائكة تطلع اليها * ولهذا شدوا حقاء ذهنكم متيقظين متوكلين
16 توكلا كاملا على النعمة السابغة عليكم في استعلان يسوع المسيح * كما يليق باولاد
17 الطاعة * ولا تتشكلوا بالشهوات التي تصرفتم فيها قديما بغباوتكم * بل صيروا انتم
18 كالقدوس الذي دعاكم قديسين في جميع تصرفكم * لان قد كتب صيروا قديسين
19 فاني انا قدوس * وان دعوتم ابا من يحكم على فعل كل احد حكومة لا محاباة فيها *
عالمين انكم ما فديتم من تصرفكم الباطل
بما تصرفوا بالتقوي مدي زمان سكناكم *
الذي قلدكموه اباؤكم بالفضة او بالذهب البالبين
لكن بالدم الكريم اي دم المسيح
الحمل الذي لا معاب فيه ولا دنس *

Prout attinet ad præscientiam Dei Patris, per sanctitatem Spiritus, ad obedientiam Jesu Christi, & aspersionem sanguinis ejus: multiplicetur autem vobis gratia & pax. Transfli. *Benedictus sit Deus ac Pater Domini nostri Jesu Christi, qui nostram iteravit generationem, prout congruum est abundantiæ misericordiæ suæ, in spem vivam, per resurrectionem Jesu Christi à mortuis : Ad hæreditatem incorruptibilem, & incontaminatam, & minimè languescentem, servatam in cœlis vobis Virtute Dei protectis per fidem ad salutem paratam patefieri tempore ultimo: Qui nunc parumper exultatis in eo, (si oportet vos probari variis tentationibus, ut inveniatur exploratio fidei vestræ majoris esse pretii quàm aurum caducum igne probatum: ad laudem, honorem atque gloriam, quum apparuerit Jesus Christus: Quem non vidistis, tamen dilexistis: quem non cernitis modò, tamen credidistis in eum) exultabitis quidem gaudio narratu ineffabili & glorioso: Amplectentes finem fidei vestræ, salutem animarum vestrarum:* Resume. *Salutem* inquam *quæ expetita fuerat. Et scrutantibus prophetis qui de gratia ad vos perventurâ prophetâvunt, Atque investigantibus cuinam, aut quo tempore declararet in eis Spiritus Christi quod antea testatus fuerat de passionibus quæ Christo accciderunt, & gloriis quæ secutæ sunt post illas: Revelatum est quòd non sibi sed vobis administrarent ea quæ nunc annuntiata sunt vobis ab his qui per Spiritum sanctum de cœlo missum annuntiârunt vobis glorias in quas desiderant Angeli intueri. Proinde stringite lumbos mentis vestræ, vigilantes, & perfectâ fiduciâ confidentes in gratia redundante super vos in apparitione Jesu Christi, Prout decet filios obedientiæ. Et ne conformemini cupiditatibus, in quibus olim versati estis in ignorantia vestra: Sed vos, ut sanctus qui vos vocavit, sancti reddamini in omni conversatione vestra. Scriptum est enim, Sancti estote, quoniam ego sanctus sum. Et, si patrem vocatis eum qui judicat opus uniuscujusque judicio assentationis experte, cum timore versemini toto tempore hospitii vestri: Scientes vos non esse redemptos ex vana conversatione vestra, quam monimento reliquerunt vobis patres vestri, argento aut auro caducis: Sed pretioso sanguine, nimirum sanguine Christi, agni in quo nullum est vitium aut macula:*

Verfio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ከመ፡ መክራሃ፡ ለሃይማኖትክሙ:: ዘይትበደር፡ ፈድፋደ፡ እሙነ፡ ወርቅ ፡ ዘይሜስን ፡ ዘበ፡ እሰት ፡ ያሜክር ፡ ወ፡ትትረከብ፡ ሀለዋ፡ በክብር፡ ወበሠ ፡ ወበሰብሐት ፡ ከመ፡ ያስተርኢ ሊ፡ 8 ሊየሱስ፡ ክርስቶስ::=ᐳ ዘተፈቅረ፡ው፡እንዘ፡ሊትረ.ሊይ፡ው:: ወተለመኑ ፡ ቦቱ ፡ እንዘ ፡ ሊታ 9 ለመርዐ፡ው:: ወይእዜኒ፡ ከመ፡ ትትፈሠሑ፡ በፍሥሐ፡ እንተ ፡ ለፅበቲ ፡ ሜኅበቅተ ፡ ወሰብሕ 10 ተ፡=ᐳ እንዘ፡ ትነ.ሠሉ፡ ፍጸሜሃ፡ ለሃይማኖትክሙ፡ ሞድኅንተ፡ ነፍስክሙ፡=ᐳ በእንተ፡ ዘቲ፡ መድኅንተ፡ እንተ፡ ኅሠ.ሠዋ፡ ወለድዋ ፡ ነቢያት፡ እለ፡ተነበዩ፡ በእንተ፡ክብርክሙ፡::=ᐳ 11 እንዘ፡ የኅሠሡ፡ ለለይ፡ ወለማእዜ፡ ፍዋዕል፡ ዘነገረ፡ በለዕሊሆሙ፡ መንፈሱ፡ ለሊየሱስ፡ ክ ርስቶስ፡: ወእቅደሙ፡ ሕሙዐ፡ ከዊነ፡በእንተ፡ዘሀለው፡ይሕሙል፡ክርስቶስ::ለኦ፡ሰርእሶሙ፡: 12 ወዘእመድኅረዝ ፡ ስብሐቲሁ፡=ᐳ ለእለ፡ ለስተር ለዮሙ፡: ወለኦ፡ ለርእሶሙ፡ ለለ፡ በለ ኍቲለክሙ፡ ተልእኩ ፡ ዘይእዜ፡ ንዜነወክሙ፡ እለ ፡ ለይድዑክሙ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዘተፈነ 13 ወ፡ እመሰማይ ፡ እሙሓበ ፡ ያፈትዉሙ፡ለመለእክት፡ ከመ፡ የሐውጽሙ፡=ᐳ ወይእዜኒ፡ ቅኝ ቱ፡ ሐቂ፡ ልብክሙ፡ ጥዩቀ፡ ወንቁህ፡ ተስፈውዋ፡ለ፡እንተ፡ ትመጽእ፡ ለክሙ፡ ትፍሥሕተ፡ በለ 14 ስተርእዮቱ፡ ለእግዚእነ፡ሊየሱስ፡ክርስቶስ::=ᐳ ከመ፡ ውሉድ፡ ዘይትሌዘዝ፡ እንዘ፡ሊት 15 ትመየጡ፡ለእንተ፡ቀደሙ፡ጌጋይክሙ፡በሊ.ያእሮ፡ፈተወክሙ::=ᐳ ወይእዜኒ፡በከመ፡ ጸ 16 ውዓክሙ፡ ቅዱስ፡ ውእቱ ፡ ወለእንትሙኒ ፡ ኩኑ ፡ ቅዱሰነ፡ በኵሉ ፡ ግዕዝክሙ::=ᐳ እስመ፡ 17 ጽሑፍ ፡ ከመ ፡ ቅዱሰነ ፡ ኩኑ ፡ እስመ ፡ ቅዱስ ፡ አነ፡::=ᐳ ወእመሰ ፡ ለለብ ፡ ትጼውዕ ው ፡ ለዘ ፡ ይኳንን ፡ እንዘ ፡ ገጸ ፡ ሊይነ.ለእ ፡ ወይፈድዮ ፡ ለኵሉ ፡ በከመ ፡ ምግበረ ፡ ለለ ፡ ሉሁዱ ፡ እንዘ ፡ ትነ.ሠሉ ፡ ወትፈርሁ ፡ በመዋዕለ ፡ ሕይወትክሙ ፡ ሑረ ፡ ቦቲ::=ᐳ 18 እንዘ ፡ ታእመረ ፡ ከመ ፡ እኮ፡ በዘይሜስን ፡ ብረረ ፡ ወወርቅ ፡ በዘ ፡ ተቤዘወክሙ ፡ እመው 19 ስቱ፡ ዘሊ.ይበቍዕ፡ መግበሪክሙ ፡ ተለጋልያኒ፡ለበዊክሙ፡=ᐳ ለለ ፡ በክቡር ፡ ደመ ፡ ከመ፡ ዘበግዕ ፡ ቅድዉ ፡ ወንጹሕ ፡ ክርስቶስ::=ᐳ

ut exploratio fidei vestræ, pro qua exitendum est obnixius quàm pro auro corruptibili, quod per ignem probatur, etiam invematur vobis *esse in honorem & laudem & gloriam, quum revelabitur Jesus Christus. Quem quum non videritis, diligitis: in quem* eum *non percipientes, credidistis; & nunc etiam exultatis gaudio indefficienti & glorioso. Reportantes mercedem fidei vestræ, salutem animarum vestrarum. Salutem* dico *illam de qua exquisierunt & investigati sunt prophetæ, qui vaticinati sunt de vestra gloria: Scrutantes de quali temporis momento, & quando Spiritus, qui locutus est in eis de Jesu Christo, prædixerat in testimonium fore, de adventuris Christo perpessionibus, non ex seipsis, & de gloria ejus quæ secutura erat postea. Quibus declaratum est, idque non sibiipsis, sed vobis administrârunt ea quæ nunc annuntiamus vobis, quæque vobis prædixerunt per Spiritum sanctum emissum è cœlo, quas in res discupere fecit Angelos ut respiciant. Et nunc igitur succingite lumbos cordium vestrorum attentiùs, & vigilanter spem habete de gaudio quod vobis eventurum est, in revelatione Domini nostri Jesu Christi. Tanquam filii obedientes ne regredimini ad pristinos vestros errores, & concupiscentias vestras in ignorantia. Et nunc etiam quemadmodum qui vocavit vos sanctus est, & vos quoque estote sancti in omni conversatione vestra. Nam scriptum est; Ideò sancti estote, quia sanctus ego sum. Quòd si patrem vocatis eum qui judicat absque personarum acceptione, & retribuit secundùm opus suum, singuli vestrum excitantes vos, & timentes in diebus vitæ vestræ ambulate in eo: Scientes quòd non corruptibilibus rebus, argento scilicet & auro redempti fuistis ex inutilibus vestris operibus à mancipantibus vestris patribus acceptis: Sed pretioso sanguine Christi, tanquam agni optimi & purissimi:*

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΤΡΟΥ Α'. ΚΕΦ. Β'. Γ'. Δ'.

Præcogniti quidem ante constitutionem mundi, manifestati autem in novissimis
20 Προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ (n) ἐπ' ἐσχάτων
temporibus propter vos, Per ipsum credentes in Deum illum suscitantem
21 τοῦ νεκρῶν δι' (θ) ὑμᾶς, Τὰς δ' αὐτοῦ (ι) πιστεύοντας εἰς Θεὸν τὸν ἐγείραντα
eum à mortuis, & gloriam ei dantem, ut fidem vestram & spem esse in
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς
Deum. Animas vestras castificantes in obedientia veritatis per Spiritum,
22 Θεόν. Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς (κ) ἀληθείας διὰ Πνεύματος,
in fraternum amorem non simulatum, ex puro corde alii alios diligite impensè:
εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς·
Renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili, per verbum vivi
23 Ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ (λ) σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος
Dei & permanentis in æternum. Quia omnis caro ut fœnum, & omnis
24 Θεοῦ καὶ (μ) μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα. Διότι πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα
gloria hominis ut flos fœni: exaruit fœnum, & flos ejus
δόξα (ν) ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ (ξ) ἄνθος αὐτοῦ
decidit: At verbum Domini manet in æternum. Hoc autem est verbum
25 ἐξέπεσεν· Τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ (ο) ἐστι τὸ ῥῆμα
evangelizatum in vos.
τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

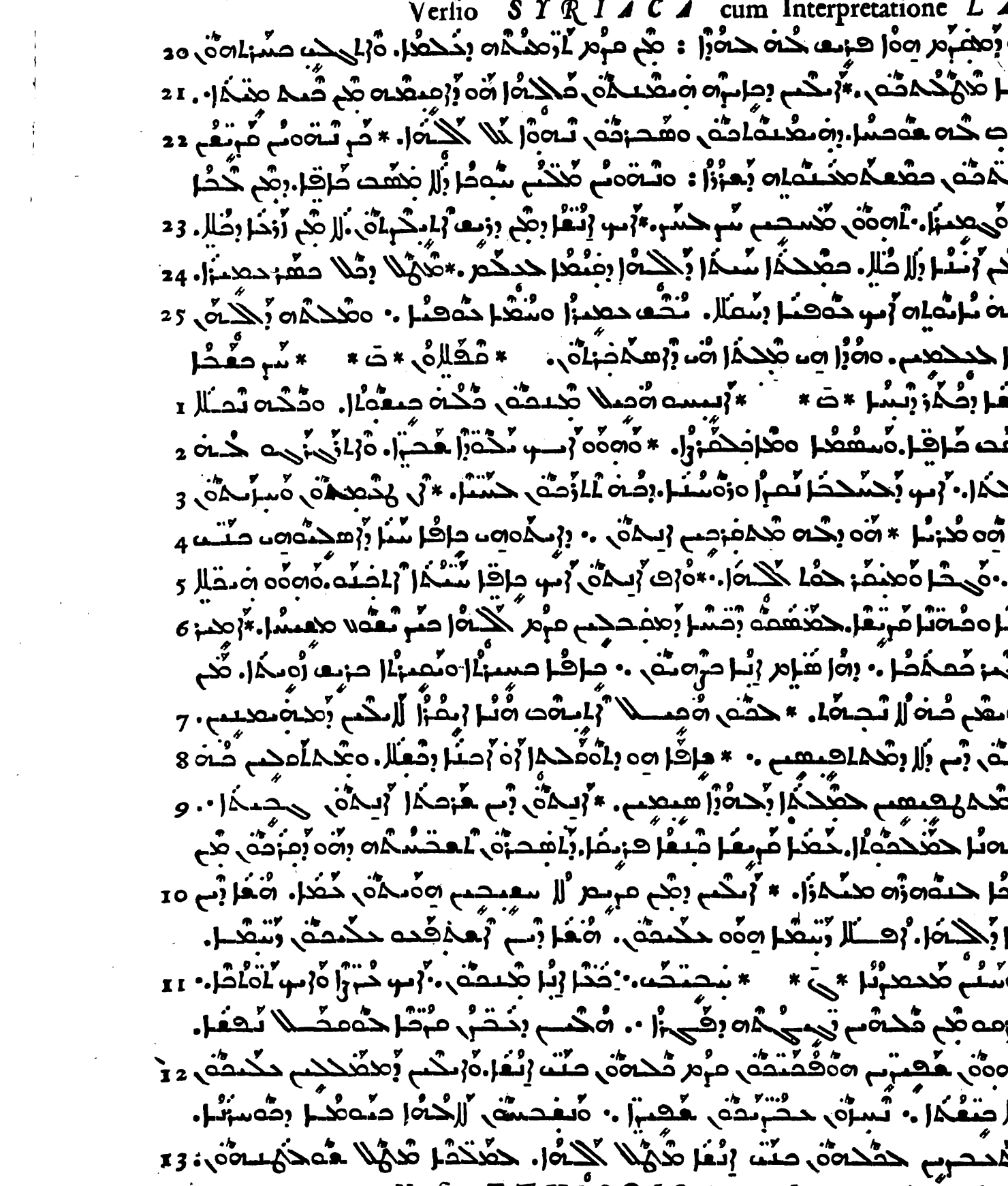
CAP. II. β'.

Deponentes igitur omnem malitiam, & omnem dolum, & simulationes, & invidias,
1 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν, καὶ πάντα δόλον, καὶ ὑποκρίσεις, καὶ φθόνους, Γ'
& omnes obloquutiones, Sicut modò geniti infantes, rationabile, sine dolo, lac
2 (α) καὶ πάσας καταλαλιάς, Ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη, τὸ λογικὸν, ἄδολον γάλα
concupiscite, ut in eo augeamini: Siquidem gustastis quoniam benignus
3 ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ (β) αὐξηθῆτε· Εἰ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς
ille Dominus. Ad quem accedentes, lapidem vivum, ab hominibus quidem
4 ὁ Κύριος. Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν
reprobatum, à autem Deo electum, honorabilem: Et ipsi tanquam
5 ἀποδεδοκιμασμένον, παρὰ δὲ Θεῷ ἐκλεκτὸν, ἔντιμον· Καὶ αὐτοὶ ὡς

lapides vivi superædificamini, domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerre
λίθοι ζῶντες (γ) οἰκοδομεῖσθε, οἶκος πνευματικὸς, (δ) ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι
spirituales hostias, bene acceptabiles Deo per Jesum Christum. Propter quod &
πνευματικὰς θυσίας, εὐπροσδέκτους (ε) τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. (ζ) Διὸ καὶ
continetur in Scriptura; Ecce pono in Sion lapidem summũ angularem, electum, pre-
περιέχει ἐν τῇ γραφῇ, Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτὸν, ἔν-
tiosum: & credens in eo, non pudefiet. Vobis igitur honor creden-
τιμον· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ μὴ καταισχυνθῇ. Ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύ-
tibus: non credentibus autem, lapis quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est
οὐσιν· ἀπιστοῦσι δὲ, (η) λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη
in caput anguli, Et lapis offensionis, & petra scandali: qui offendunt
εἰς κεφαλὴν γωνίας, Καὶ λίθος προσκόμματος, καὶ πέτρα σκανδάλου· οἱ προσκόπτουσι
verbo, imperfusi, in quod & positi sunt. Vos autem genus electum, re-
τῷ λόγῳ, ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. Ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτὸν, βα-
gale sacerdotium, gens sancta, populus in vindicationem: ut virtutes annun-
σίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν· ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγ-
tietis ejus de tenebris vos vocantis in admirabile suum lumen. Qui aliquando
γείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς. Οἵ ποτὲ
non populus, nunc autem populus Dei: qui non consecuti misericordiã, nunc autem misericordiam
οὐ λαὸς, νῦν δὲ λαὸς Θεοῦ· οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεη-
consecuti. Dilecti, obsecro tanquam advenas, & peregrinos, abstinete car-
θέντες. Ἀγαπητοὶ, παρακαλῶ ὡς παροίκους, καὶ παρεπιδήμους, ἀπέχεσθε τῶν σαρ-
nalibus desideriis, quæ militant adversùs animam: Conversationem vestram
κικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· Τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν
in Gentibus habentes honestam: ut in quo obloquuntur vobis, ut malefactoribus, ex bo-
ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλὴν· ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν κα-
nis operibus inspicientes, glorificent Deum in die visitationis. Subjecti
Δ' λῶν ἔργων ἐποπτεύσαντες, δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς. (θ) Ὑποτα-
estote igitur omni humanæ creaturæ, propter Dominum: sive regi, quasi superbam
γητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει, διὰ τὸν Κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι

MS. A. (n) ἐπ' ἐσχάτου τῶν χρόνων (θ) ἡμᾶς, (ι) πιστοὺς (κ) ἀληθείας εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καρδίας ἀλλήλους (λ)* φθορᾶς (μ) μένοντος. Διότι πᾶσα σὰρξ χόρτος, (ν) ἀν-
τῆς ὡς (ξ) ἄνθος ἐξέπεσεν· (ο) ἐστιν εὐαγγελισθὲν ΚΕΦ. β'. MS. A. (α) καὶ καταλαλιάς, Ὡς ἀρτιγέννητα (β) αὐξηθῆτε εἰς σωτηρίαν· Εἰ ἐγεύσασθε (γ) ἐποικοδομεῖσθε, (δ) εἰς ἱε-
ράτευμα (ε) Θεῷ (ζ) Διότι περιέχει (η) λίθος (θ) Ὑποτάγητε πάσῃ

Verlio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Qui præordinatus fuerat ad hoc ante ja
mundi fundamenta: revelatus est autem in fi
temporum propter vos, Qui per ipsum c
didistis in Deum qui excitavit eum à mor
is, & dedit ei gloriam, ut fides spésque ves
sit in Deo: Sanctificatis animabus vestris
obedientiam veritatis, & plenis charitate
ceptione facierum experte, ut ex puro &
tegro corde vos invicèm diligatis: Ut
denuò geniti estis non ex semine corrupti
li, sed ex illo incorruptibili, per vivum
monem Dei, qui stat in æternum. Quon
omnis caro herba, & omnis decor ejus
quam fœnum agri: exaresci herba &
cescit fœnum; At verbum Dei nostri st
secula: & hoc est verbum quod evange
tum est vobis.

CAP. II.

Dominicâ V. post Epiphaniam.

DEponite ergò à vobis omnem mali
omnemq; fraudem, & simulationem, &
diam, & obtrectationem: Et estote sic
eruli infantes, & appetite verbum illu
quam lac purum & spiritale, ut per illi
olescatis ad salutem. Si gustâstis &
quàm bonus sit Dominus, Ad quem a
tis: qui est lapis ille vivus quem repro
runt filii hominum, sed electus & pr
apud Deum: Vos etiam tanquam lapi
vi ædificemini, ac estote templa spirit
sacerdotes sancti ad offerendas hosti
acceptabiles sint coram Deo per Jesu
stum. Dictum est enim in Scriptura, E
no in Sion lapidem electum & preti
caput anguli; in quem qui crediderit
defiet. Vobis igitur datus est hic ho
nimirùm qui credunt: illis verò qui
credulis, Lapis offendiculi, aut petra
ad quam offendunt, eò quòd non acq
sermoni, qui ad hoc positi sunt. V
genus electum estis, sacerdotale mi
exhibens Regno, gens sancta, cœt
ut evangelizetis laudes ejus qui vo
à tenebris in præstantissimam luc
Qui quondam non habebamini po
autem populus Dei: nec super vos
sericordiæ, nunc autem effusæ sunt
miserationes.

De Johanne Baptista. 3.

Dilecti mei, obsecro vos tanqua
& peregrinos, sejungite vos ab on
concupiscentiis corporis, quæ bel
adversùs animam. Sintque bonæ
tiones vestræ coram omnib filiis
ut ii qui obloquuntur de vobis m
nes, conspiciant bona opera vest
ficent Deum in die examinis. Pr
subditi omnibus filiis hominum
um: regibus propter imperium i

Verlio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ዘተለመረ: ዘእንበለ: ይትፈጠር: ዓለም : ለእተርእየ:: በደኅሪ: ምዋዕል : በእንቲአሁ:=፨
21 እለ:እመኑሁ:ለመነ: በእግዚአብሔር: ዘለአረአ:እመነ: ውታን: ወአብሐተ: ወሀበ:: ወይ
22 እዜነ: ሃይማኖትክሙ: ወተስፋክሙ : ይኩን : በእግዚአብሔር:=፨ ለመንፈስክሙ:: ወመዊ
ለክሙ : በትእዘዙ : ለጽድቅ : ከመ: ታፍቅሩ: ከልአነክሙ : እንዘ : ሊትናፍቁ : በመልአ:
23 ልብክሙ : ተፋቀሩ : ዘበጽድቅ : በበይናቲክሙ : ጽፈቀ:=፨ ተወለድክሙ : ለኮ:እመዘ
ርእ : ዘይደመስክ:እለ:እመዘ:ሊይጠፍእ:በትእዛዙ : ላእግዚአብሔር:ዘሀለወ:ዘዕፈ::=፨
24 እስመ : ኵሉ : ዘሥጋ: ከመ : ሣዕር : ወኵሉ : ክብረ : ከመ : ፍረ : ሣዕር : ዘእመክመ:
25 የብሰ : ሣዕሩ: ይትነገፍ:ፍሬሁ:=፨ ወቃሉሰ: ለእግዚእብሔር :ይነብር: ለዓለመ: ዓለመ:
ወዝንቱ : ውእቱ : ቃሉ : ዘነገርናክሙ::=፨

Qui designatus est ad hoc *etiam ante mundum conditum, manife*
in ultimis temporibus propter eum, Qui per ipsum credit in Deu
vit eum ex mortuis, & gloriam ei dedit. Atque nunc igitur
spes vestra sit in Domino. Et subactis animabus vestris ad ma
tis, ut diligatis fraternitatem vestram, minimè hæsitantes, cum
dis vestri: diligite in veritate alii alios valdé. Regeniti estis
perituro, sed ex eo quod non consumitur, per mandatum Dei quod
tuum. Quia omne carneum est ut gramen, & omnis gloria ejus
si quando exaresci gramen, excutitur flos ejus. Verbum autem
secula seculorum: & hoc est verbum ejus quod prædicamus vob

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

20 Præcogniti quidem ante mundi constitutionem, manifestati autem novissimis tem-
21 poribus propter vos; Qui per ipsum fideles estis in Deo, qui suscitavit eum à
22 mortuis, & dedit ei gloriam, ut fides vestra, & spes esset in Deo: Animas vestras
castificantes in obedientia charitatis, in fraternitatis amore, simplici ex corde in-
23 vicèm diligite attentiús: Renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili per
24 verbum Dei vivi, & permanentis in æternum: Quia omnis caro ut fœnum: &
25 omnis gloria ejus tanquam flos fœni: Exaruit fœnum, & flos ejus decidit: Verbum
autem Dñi manet in æternum: hoc est autem verbum, q̃ evangelizatum est in vos.

CAP. II.

1 Deponentes igitur omnem malitiam, & omnem dolum, & simulationes, & in-
2 vidias, & omnes detractiones, Sicut modò geniti infantes, rationabile, sine dolo
3 lac concupiscite; ut in eo crescatis in salutem: Si tamen gustâstis quoniam dulcis
4 est Dominus. Ad quem accedentes lapidem vivum, ab hominibus quidem re-
5 probatum, à Deo autem electum, & honorificatum: Et ipsi tanquam lapides vivi
superædificamini, domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerre spirituales
hostias, acceptabiles Deo per Jesum Christum. Propter quod continet Scri- 6
ptura; Ecce pono in Sion lapidem summum angularem, electum, pretiosum: &
qui crediderit in eum, non confundetur. Vobis igitur honor credentibus: non 7
credentibus autem, lapis quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput
anguli, Et lapis offensionis, & petra scandali, his qui offendunt verbo, nec 8
credunt in quo & positi sunt. Vos autem genus electum, regale sacerdotium, 9
gens sancta, populus acquisitionis: ut virtutes annuntietis ejus, qui de tenebris
vos vocavit in admirabile lumen suum. Qui aliquando non populus, nunc 10
autem populus Dei: qui non consecuti misericordiam, nunc autem misericor-
diam consecuti. Charissimi, obsecro vos tanquam advenas & peregrinos abs- 11
tinere vos à carnalibus desideriis, quæ militant adversùs animam, Conversa- 12
tionem vestram inter gentes habentes bonam: ut in eo, quòd detrectant de vo-
bis tanquam de malefactoribus, ex bonis operibus vos considerantes, glorificent
Deum in die visitationis. Subjecti igitur estote omni humanæ creaturæ propter 13
Deum: sive regi, quasi præcellenti;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 ابْتِدَائِي * الَّذِي الْمَعْرِفَة تَقَدَّمَتْ بِهِ قَبْلَ إِنْشَاءِ الْعَالَمِ * وَظَهَرَتْ فِي أَوَاخِرِ الأَزْمَانِ

Incipe. *De quo præcessit cognitio* 20 *ante mundum conditum, patefacta est autem postremis temporibus propter vos;* 21 *Qui per eum credidistis Deo qui suscitavit illum à mortuis, & dedit ei gloriam: ut esset fides vestra in Deum, & fiducia vestra in ipso: Et mundaretis animas vestras obediendo veritati* 22 *in spiritu, absque simulatione, cum charitate fraterna, alii alios corde puro diligentes amore perpetuo: Atque adeo* 23 *iteraretur nativitas vestra non ex semine corruptibili, sed ex incorruptibili semine, per verbum Dei vivi & manentis in æternum. Nam omnis caro est ut* 24 *fœnum, & omnis gloria hominis ut flos herbæ: aresçit enim herba, & flos ejus decidit: At sermo Domini manet in æternum: atque is est sermo quem annuntio vobis.*

21 مِنْ أَجْلِكُمْ * الَّذِينَ بِهِ آمَنْتُمْ بِاللهِ الَّذِي أَقَامَهُ مِنَ الْمَوْتَى وَأَعْطَاهُ مَجْدًا * لِتَكُونَ أَمَانَتُكُمْ

22 * بِاللهِ وَإِيمَانُكُمْ عَلَيْهِ * فَتُطَهِّرُونَ أَنْفُسَكُمْ بِطَاعَةِ الْحَقِّ * بِالرُّوحِ بِلاَ مُرَاءَاةٍ * فِي مَحَبَّةِ الإِخْوَةِ

23 إِذْ تُحِبُّ بَعْضُكُمْ بَعْضًا * مِنْ قَلْبٍ نَقِيٍّ حُبًّا دَائِمًا * فَتَعُودُ وَلاَدَتُكُمْ لاَ مِنْ زَرْعٍ بَالٍ * بَلْ

مِنْ زَرْعٍ لاَ يَبْلَى * بِكَلِمَةِ اللهِ الْحَيِّ وَالْبَاقِي إِلَى الدَّهْرِ * لأَنَّ كُلَّ بَشَرٍ كَالْعُشْبِ * وَجَمِيعَ 24

سَرَفِ الإِنْسَانِ كَزَهْرِ الْعُشْبِ * وَالْعُشْبُ يَجِفُّ وَزَهْرُهُ يَسْقُطُ * فَأَمَّا كَلاَمُ الرَّبِّ فَيَبْقَى إِلَى الأَبَدِ *

وَهَذَا هُوَ الْكَلاَمُ الَّذِي بُشِّرْتُمْ بِهِ *

CAP. II.

1 * فَاطْرَحُوا إِذًا كُلَّ رَذِيلَةٍ وَكُلَّ غِشٍّ وَمُرَاءَاةٍ وَحَسَدٍ وَجَمِيعَ الْوَقِيعَاتِ * كَأَطْفَالٍ قَدْ وُلِدُوا

2 الآنَ * يَا قِينَ إِلَى اللَّبَنِ الْعُقْلِيِّ الَّذِي لاَ غِشَّ فِيهِ لِتَنْمُوا بِهِ * إِنْ كُنْتُمْ قَدْ ذُقْتُمْ أَنَّ 3

4 الرَّبَّ صَالِحٌ * الَّذِينَ تَقَدَّمُونَ إِلَيْهِ * حَجَرًا حَيًّا * مَرْذُولاً مِنَ النَّاسِ * مُصْطَفًى مُكَرَّمًا عِنْدَ

5 اللهِ * وَأَنْتُمْ بِمَا أَنْتُمْ حِجَارَةٌ حَيَّةٌ قَدْ بُنِيتُمْ بَيْتًا رُوحَانِيًّا كَهَنُوتًا قِدِّيسًا * وَقَدَّمْتُمْ ضَحَايَا

6 رُوحَانِيَّةً مَقْبُولَةً حَسَنًا عِنْدَ اللهِ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ * لأَنَّ الْكِتَابَ فِي مَصْمُونِهِ هَكَذَا * هَا أَنَا أَضَعُ

7 فِي صِهْيُونَ حَجَرًا مُرَاوِيَ مُصْطَفًى مُكَرَّمًا * فَمَنْ يُؤْمِنُ بِهِ مَا يَسْتَكْرِي * فَلَكُمُ الَّذِينَ

8 أَمِنْتُمُ الْكَرَامَةَ * وَلِلْعُصَاةِ الْحَجَرُ الَّذِي رَذَلَهُ الْبَنَّاؤُونَ * هُوَ صَارَ لِلزَّاوِيَةِ رَأْسًا * وَحَجَرَ عِثَارٍ

9 وَصَخْرَ سَكٍّ لِلَّذِينَ عَثَرُوا بِالْكَلِمَةِ وَعَصَوْهُ وَهُمْ لَهُ مُعَدُّونَ * وَأَمَّا أَنْتُمْ جِنْسٌ مُصْطَفًى * كَهَنُوتٌ

مُلُوكِيٌّ * أُمَّةٌ قِدِّيسَةٌ * شَعْبٌ لِلاقْتِنَاصِ * لِتُخْبِرُوا بِفَضَائِلِ مَنْ دَعَاكُمْ مِنَ الظُّلْمَةِ إِلَى

10 نُورِهِ الْعَجِيبِ * الَّذِينَ كُنْتُمْ وَمَا مَا عَيِّرَ سَعْبٌ * وَالآنَ أَنْتُمْ سَعْبُ اللهِ * وَكُنْتُمْ غَيْرَ مَرْحُومِينَ

11 * يَا أَحِبَّائِي أَنْصَرِعُ * فَرِحِمْتُمُ الآنَ * ثُمَّ * قَرَاءَةٌ بِالنِّعْمَةِ لِعَبْدِ بُطْرُسَ وَرَسُولِ *

الَّذِينَ بِمَا أَنَّكُمْ سُكَّانٌ وَغُلاَةٌ أَنْ تَبْتَعِدُوا مِنَ الشَّهَوَاتِ الْبَشَرِيَّةِ الَّتِي تَتَحَدَّثُ عَلَى النَّفْسِ *

12 * حَاوِيَيْنِ تَصَرُّفَكُمْ فِي الأُمَمِ مَحْمُودًا * لِكَيْمَا بِالَّذِي يَتَكَلَّمُونَ بِهِ كَعَامِلِي السُّرِّ

13 مِنْ أَعْمَالِكُمُ الْحَسَنَةِ إِذَا أَبْصَرُوهَا يُمَجِّدُونَ اللهَ فِي يَوْمِ التَّعَهُّدِ * فَاخْضَعُوا إِذًا لِكُلِّ بَشَرِيَّةٍ

مِنْ أَجْلِ الرَّبِّ * إِمَّا لِلْمَلِكِ فَمِنْ أَجْلِ سُلْطَانِهِ *

*A*Biscite igitur omnem abominatio- 1
nem, omnémque fraudem, & simulatio-
nem, atque invidiam, cunctáque de-
tractiones, Infantium instar modò na- 2
torum: expetentes lac illud rationis ca-
pax, in quo nullus est dolus, ut per illud
adolescatis. Si quidem gustâstis quòd bo- 3
nus sit Dominus. Qui acceditis ad 4
ipsum qui est lapis vivus, reprobatus
ab hominibus, electus ac honorandus
apud Deum, Vos etiam, qui estis vivi 5
lapides, ædificati estis in domum spiri-
tualem, sacerdotalem, sanctam: & ob-
tulistis hostias spirituales, bene acceptas
apud Deum per Jesum Christum. Nam 6
in Scripturæ contextu sic habetur,
Ecce ego ponam in Sion lapidem angu-
larem electum, honorandum: & qui
crediderit in eum, non pudefiet. Vobis 7
igitur qui credidistis, honor: contuma-
cibus autem, lapis quem reprobaverunt
ædificantes, ipse factus est anguli caput,
Et lapis offendiculi, & petra scandali 8
iis qui verbo impegerint, in illud re-
bellârint, illudque neglexerint. Vos 9
autem estis genus electum, sacerdotium
regale, gens sancta, populus peculiaris:
ut enarretis virtutes ejus qui vos è te-
nebris vocavit ad lucem suam admira-
bilem. Qui quondam eratis non populus, 10
nunc autem estis populus Dei: & eratis
non consecuti misericordiam, at nunc
misericordiam consecuti. Finis.

Tertia lectio pro die festo Petri ac Pauli.

O dilecti mei, obsecro vos, quum sitis 11
*hospites & peregrini, ut recedatis à cu-
pitatibus carnalibus quæ militant ad-
versus animam: Habentes conversatio-* 12
*nem vestram inter Gentes laudabilem:
ut quæ in re viluperant vos tanquam
maleficos, ex bonis operibus vestris
(quum ea viderint) glorificent Deum in
die visitationis. Submittite vos igitur* 13
*omni humanæ creaturæ propter Domi-
num: sive Regi, propter potestatem ipsius:*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፰ ለሰንልዋ፡ እንከ፡ እመኔክው፡ ኵሎ፡ ለክደ፡ወለኵሉ፡ሕብዕ፡ወለናፍቆ፡ወለትሐመዮ፡ ወ
2 ለተቃንለ፡፡=፨ ወኵኑ፡ ከመ፡ እለ፡ ደኀዜ፡ ተወልዱ፡ ሕፃናት፡እለ፡ተወልዱ፡እለ፡ለልበው፡
3 እነባየ፡፡ ወከመ፡ ሖሊብ፡ ዘለልቦቱ፡ ቱስእተ፡፡ ከሣሁ፡ ተፈቀሩ፡ ከመ፡ቦቱ፡ ትልሀቱ፡ ለድኂ
ኔ፡=፨ ወበዝኀቱ፡ጥዕመክው፡ ወታለመረ፡ከመ፡ ጥዑመ፡ እግዚአብሔር፡=፨ ውኅቤሁ፡
4 መገበኢክው፡ወይእቲ፡እብን፡እንተ፡በጎበ፡ ስብእ፡ መኑንት፡ወበጎበ፡እግዚአብሔርሰ፡ሩሪት፡
5 ወክብርት፡፡=፨ ወለኑውሂ፡ጽንዑ፡ ከመ፡ እብን፡መንፈሰዊ፡፡ ወኵኑ፡ታቦተ፡መንፈሳዊ፡ለክ
ህንት፡ቅድስት፡ ወንጽሕተ፡ከመ፡ታቅር ቡ፡ወታዕር ጉ፡መ ለሠዋዕተ፡ መንፈሰዊ፡ ዘይሰጠወክው፡
6 እግዚአብሔር፡ባእደዊሁ፡ ለኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡=፨ እስመ፡ ከመዝ፡ ጽሑፍ፡ ናሁ፡ እሰይ
7 ሥ፡ወስተ፡ጽዮን፡እብነ፡ማእዘንት፡ሩሪት፡ወክብርት፡ወዛሊመኑ፡ ባቲ፡ ሊይትሓፈር፡፡=፨ ለ
ክው፡ወእቱ፡ክብር፡ለለለ፡ተለመኑ፡ወእውንቱሰ፡ ይክሕዱ፡ በእብን፡እንተ፡መንኑ፡፡ኑደቅት፡
8 ወይእቲ ፡ ኮነት ፡ ውስተ ፡ ርእስ ፡ ማእዘንት፡=፨ እብነ ፡ ዕቅፍትሰ ፡ ወእብነ ፡ ክሕድ፡=፨
9 ለእለ፡ ይትዓቀፈ፡ በቃሉ፡ወይክሕድዎ፡በዘቦቱ፡ተፈጥሩ፡፡=፨ ወለእንትውሰ፡ ፍጥረተ፡ሩሪ
ያን፡ወታቦት፡ ለእንተ፡ሠ ፪ሕዝብ፡ ነጹሕ፡ ወሕዝብ፡ ዘይትጼከሕ፡ ከመ፡ ተነግረ፡ ሠናይቶ፡
10 ለዘ፡ ጸውዓክው፡ እመጽልመት፡ ውስተ፡ ብርሃነ፡ ስብሕቲሁ፡፡=፨ እንዘ፡ ቀደሙ፡ ሊኮንክ
ው፡ሕዝቦ፡ ይለዜሰ፡ ሕዝበ፡እግዚአብሔር፡፡ ወእንዘ፡ ቀደሙ፡ ሊኮንክው፡ መሐረን፡ ይእ
11 ዜሰ፡ መሐረክው፡፡=፨ ለኃዊነ፡ እስእለክው፡ ፍቁረን፡ ብቍሁነ፡በሕገ፡ፈለሲ፡ወከመ፡ድኩ
12 ሙ፡ ወከመ፡ ኅለፊ፡ለርሕቅዋ፡ ለፍትወተ፡ ለሥጋክው፡፡ ዘትትቃወሚ፡ለነፍስክው፡፡=፨ ወግ
ዕዝክውነ፡ በማእከለ፡ ለሰዘብ፡ ሠናየ፡ ለይኩን፡፡ ከመ፡ ሊይርከቡ፡ በዘ፡ የሐመደክው፡ይ
13 ርእዩ ፡ ወይሴብሕው፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘተዛየጦው፡፡=፨ ኦትሕቱ፡ርእሰክው፡ ለኵሉ ፡
ፍጥረተ፡እጋለ፡እመሕያው፡በእንተ፡እግዚአብሔር፡ ወለእንተ፡ሠ ፪እነ፡እመ፡ ኵሉ፡ሎቱ፡=፨

CAP. II.

*D*Eponite igitur à vobis omnem malitiam, & omnem dolum, & hæsitanti- 1
am, & calumniam, & invidiam. Et estote tanquam modò geniti infantes, 2
qui inquam geniti sunt, quique absque malitia: & veluti lac non contemperatum,
ita expetite ut in eo augeseatis ad salutem. ut per illum sapiatis, & perci- 3
piatis quàm suavis Dominus est: Ad quem quidem est regressus vester, & 4
ille lapis est apud homines reprobatus, apud Deum verò electus & pretiosus.
Et vos confortemini ut lapides spirituales: & estote area spiritualis, & in sa- 5
cerdotium sanctum atque purum, ad adducendum & offerendum spirituales
hostias, ut in vobis acquiescat Deus per manus Jesu Christi. Ita enim scriptum 6
est, Ecce pono in Sion lapidem angularem electum & pretiosum, & qui credit in
eum, non pudefiet. Vobis est ille honori qui creditis: qui verò abnegant lapi- 7
dem, quem reprobaverunt ædificantes, etiam ille factus est in caput anguli: Lapis 8
offensionis, & lapis hæresis, iis qui impingunt ad sermonem ejus, eumque abne-
gant ad quod creati sunt. Vos autem creatio estis electorum, & area 9
regalis, & populus purus, & gens glorioſa, ut enarretis beneficia illius, qui vocavit
vos è tenebris in lucem suam honorandam. Qui olim non eratis populus ejus, nunc 10
autem estis populus Dei: & qui antea non fuistis consequuti misericordiam, nunc
autem misericordiam estis consequuti. Fratres nostri, peto à vobis (dilecti pari- 11
ter rogate me) pro more peregrini, & tanquam languidus, & tanquam viator,
procul removete concupiscentias vestras carnales, quæ insurgunt contra animas ve- 12
stras. Conversatio autem vestra inter gentes honesta sit, ut ne deprehendant ali-
quid in quo obloquantur vobis, sed ut videant & glorificent Deum qui redemit 13
eos. Submittite vosmet cuivis ordinationi humanæ propter Deum: & regi quidem, quia omnia ei sunt.

Digitized by Google

Sive *præsidibus*, *ut per eum* missis, ad vindictam *quidem* malefactorum,
14 Εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις, εἰς (ι) ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν,
laudem verò *benè agentium*: Quia sic est voluntas Dei, benè facientes
15 ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· Ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας
expiscare imprudentium hominum ignorantiam: Quasi liberi, & non quasi ve-
16 φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· Ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπι-
lamen habentes malitiæ libertatem, sed ficut servi Dei. Omnes
17 κάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Θεοῦ. Πάντας
honorate: Fraternitatem diligite. Deum timete: Regem honorificate.
τιμήσατε· τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε. τὸν Θεὸν φοβεῖσθε· τὸν βασιλέα τιμᾶτε.
Servi, subditi in omni timore dominis, non tantùm bonis
18 Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς
& *æquis*, sed etiam *pravis*. *Hoc* enim gratia, si propter conscientiam
19 καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν
Dei *suffert* quis tristitias, patiens injustè. Quæ enim *laus*, si peccantes, &
20 Θεοῦ ὑποφέρῃ τις λύπας, πάσχων ἀδίκως. Ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἁμαρτάνοντες, καὶ
colaphizati sustentis? Sed si benè facientes, & *patientes* sustinetis,
κολαφιζόμενοι ὑπομένετε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες, καὶ πάσχοντες ὑπομένετε,
hoc gratia apud Deum. In hoc enim vocati estis: quia & Christus
21 τοῦτο (κ) χάρις παρὰ (λ) Θεῷ. Εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε· (μ) ὅτι καὶ Χριστὸς
passus est pro nobis, *nobis* relinquens exemplum, ut sequamini
ἔπαθεν (ν) ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε
vestigia ejus: Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in
22 τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· Ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν
ore ejus: Qui *convitiis afficiebatur* non *contrà convitiabatur*: *patiens*, non *minabatur*:
23 τῷ στόματι αὐτοῦ· Ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει· πάσχων, οὐκ ἠπείλει·
tradebat autem *judicanti juste*: Qui peccata nostra ipse pertulit
24 παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· Ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν
in corpore suo super lignum: ut peccatis mortui,
ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον· ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις (ξ) ἀπογενόμενοι, τ
tiæ vivamus: cujus *vibice ejus* sanati estis: Eratis enim sicut
δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ (ο) μώλωπι ἰάθητε· Ἦτε γὰρ ὡς
errantes: sed conversi estis nunc ad pastorem & episcopum
(π) πλανώμενα· ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τ
vestrarum.
ὑμῶν.

CAP. III. γ'.

Similiter mulieres, subditæ *propriis* viris, ut &
Ὁμοίως (α) αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ
non *suadentur* verbo, per mulierum conversationem sine verbo luc
ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδ
Aspicientes illam in timore castam conversationem vestram. Quarum
Ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. Ὧν
extrinsecùs *implicationis capillorum*, & *circumpositionis aureorum*, aut indumenti ves
ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν, καὶ περιθέσεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως
ornatus: Sed *ille* absconditus cordis homo, in incorruptibilitat
κόσμος· Ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τ
& quieti spiritûs, qui est in conspectu Dei *pretiosus*.
καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελές. (β) O
aliquando & *illæ* sanctæ mulieres sperantes in *Deum*, ornaban
ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι (γ) ἐπὶ τὸν Θεὸν, κόσμ
subjectæ propriis viris: Sicut Sara obediebat Ab
ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν· Ὡς Σάρρα ὑπήκουσε τῷ Α
minum eum vocans: cujus *filiæ* estis *nunc*, benè facientes, & non
ειον αὐτὸν καλοῦσα· ἧς ἐγενήθητε τέκνα, ἀγαθοποιοῦσαι, καὶ μὴ
ullam *consternationem animi*.
μενδυμίαν πτόησιν.

MS. A. (ι) ἐκδίκησιν κακοποιῶν, (κ) γὰρ χάρις (λ) τῷ Θεῷ. (μ) ὅτι Χριστὸς (ν) περὶ ὑμῶν, ὑμῖν (ξ) ἡμῶν ἀπογενόμενοι, (ο) μώλωπι ἰάθητε· (π) πλ
ΚΕΦ. γ'. MS. A. (α) γυναῖκες, (β) Οὕτως (γ) εἰς Θεὸν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Judicibus autem, ut qui ab eo mi
vindictam nocentium, laudem v
agentium. Quia talis est volunta
per bona opera vestra obturetis os
illorum qui non nörunt Deum:
filii liberi, & non tanquam homi
facta sit sua libertas velamen ma
rum, sed tanquam servi Dei. O
norate: fratres vestros diligite:
reveremini: & regibus honorem
Qui autem servi sunt inter vos, s
heris suis cum timore, non tantù
mansuetis, sed etiam duris & asp
enim gratiam habent coram Deo
pter bonam conscientiam sufferun
quæ sibi obveniunt iniqué. Qui
pter delicta sua sustinent afflictio
nam habent gloriam? Sed quum
ritis, oppressique fueritis, ac su
tunc crescet gloria vestra apud D
hoc enim vocati estis, quoniam
mortuus est pro nobis, & reliqui
exemplum, ut & vos per vestigi
datis. Qui quidem non fecit pec
que dolus inventus est in ore ip
maledicentiam ferebat, neque ma
& patiebatur, neque comminal
committebat judicium suum judi
Et bajulavit omnia peccata nos
sustulit in corpore suo ad crucem
peccato, per justitiam illius viva
ejus vibicibus sanati estis; Q
tanquam oves, nunc autem conv
pastorem & curatorem anima
rum.

CAP. III.

Similiter & vos, mulieres, su
maritis vestris, ut eos qui non
sermoni, bonis moribus vestri
absque labore: Quum videri
& castitate vos conversari. I
mini externis nexuum capillorum
aut monilium aureorum, aut
vestimentorum ornamentis: S
in homine abscondito cordis,
sueto, incorruptibili, ornatu
coram Deo. Sic enim & qu
res illæ sanctæ quæ sperabant i
nabant sese; & erant subdit
Quemadmodum Sara subdita
mo, & vocabat eum, Domine
estis filiæ in bonis operibus, n
ullo timore.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወለመኳንንትኒ : እስመ : ውእቱ : ይፈንዎሙ : ከመ : ይሕንንዎሙ : ለእለ : ይገብርዋ : ለ
15 እኪት:: ወያለኰቶሙ : ለእለ : ይገብርዋ: ለሠናይት:=፦ እስመ : ከመዝ : ጽሑፍ : ው
ኦቱ : ፈቃዱ : ለእግዚአብሔር : እስመ : የለኰሮሙ : ሊፈሆሙ : ለእለ : ይገበርዋ : ለሠናይ
16 ት : ወለብዳነ : ሰብእሰ: ሊያኢሮርዋ::=፦ ኵኑ : ከመ : ለግዒዝያን : ወለኮ : ከመ : እ
17 ለ : ቦሙ : ጌጋየ : ዘእመእኵይ:: ወለንትሁሰ : ለግብርቲሁ : ለእግዚአብሔር:=፦ ለኵ
ሉ : ለክብረ: ወለበጽኅውኒ : ለፍቅሩ:: ወለእግዚአብሔር ነ : ፍርሃዎ: ወለንጉሠነ: ለ
18 ክብርዎ::=፦ ወእንትሁኒ : ነበሪ : ኵነኑ : ለለጋእዝቲክሙ : እንዘ : ትፈርሁ : ወለኮ :
ዳእሙ : ለኒራን : ወለመሐርያን : ወለእኩያንኒ::=፦

*Et judicibus etiam, quia ille emittit eos, ad judicandum malefacto
dandum operantes bona. Quoniam ita scriptum est, hanc esse
quòd obstruant ii qui operantur bona, ora stultorum hominum,
Estote tanquam liberi, non autem ut illi, quibus est iniquitas
venient: quia vos servi estis Dei. Omnes honore habete, e
vestram diligite, & Deum timete, & regem honorate. Et vo
estote dominis vestris, timentes eos: & non tantùm bonos
etiam malos.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

14 Sive ducibus, tanquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem verò bo-
15 norum: Quia sic est voluntas Dei, ut benefacientes obmutescere faciatis im-
16 prudentium hominum ignorantiam: Quasi liberi, & non quasi velamen habentes
17 malitiæ libertatem, sed sicut servi Dei. Omnes honorate: fraternitatem diligite:
18 Deum timete: Regem honorificate. Servi, subditi estote in omni timore dominis,
19 non tantùm bonis & modestis, sed etiam dyscolis. Hæc est enim gratia, si propter
20 Dei conscientiam sustinet quis tristitias, patiens injustè. Quæ enim est gloria, si
peccantes, & colaphizati suffertis? Sed si benè facientes patienter sustinetis, hæc
21 est gratia apud Deum. In hoc enim vocati estis: quia & Christus passus est pro
22 nobis, vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia ejus. Qui peccatum
23 non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus: Qui cùm malediceretur, non ma-
ledicebat: cùm paterétur, non comminabatur: tradebat autem judicanti se in-
24 justè: Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum: ut peccatis
mortui, justitiæ vivamus: cujus livore sanati estis. Erratis enim sicut oves er-
25 rantes, sed conversi estis nunc ad pastorem & episcopum animarum vestrarum.

CAP. III.

Similiter & mulieres subditæ sint viris suis: ut & si qui non credunt verbo, per
1 mulierum conversationem sine verbo lucrifiant, Considerantes in timore castam
2 conversationem vestram. Quarum non sit extrinsecùs capillatura, aut circum-
3 datio auri, aut indumenti vestimentorum cultus: Sed qui absconditus est cordis
4 homo, in incorruptibilitate quieti & modesti spiritûs, qui est in conspectu Dei
locuples. Sic enim aliquando & sanctæ mulieres, sperantes in Deo, ornabant
5 se, subjectæ propriis viris. Sicut Sara obediebat Abrahæ, dominum eum vo-
6 cans: cujus estis filiæ benefacientes, & non pertimentes ullam perturba-
tionem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * وَاِمَّا لِلْاُمَرَآءِ فَمَا اَنَّهُ يُرْسِلُهُمْ لِلْاِنْتِصَارِ مِنْ عَامِلِي الْقَبَائِحِ * وَلِمَدْحِ فَاعِلِ الصَّالِحَاتِ *

15 * لِاَنَّ هٰكَذَا هِيَ مَشِيَّةُ اللّٰهِ اَنْ تَعْمَلُوا الصَّلَاحَ * فَتُبْكِمُونَ جَهَالَةَ النَّاسِ السُّفَهَآءِ * مِثْلَ

16 اَحْرَارٍ * لَا كَمَنْ لَهُمُ الْحُرِّيَّةُ غِطَآءً لِلشَّرِّ * لٰكِنْ مِثْلَ عَبِيْدِ اللّٰهِ * اَكْرِمُوا الْجَمَاعَةَ * اَحِبُّوا

17 الْاُخْوَةَ * اِتَّقُوا اللّٰهَ * اَكْرِمُوا الْمَلِكَ * اَيُّهَا الْعَبِيْدُ اَطِيْعُوا بِكَافَّةِ النَّقْوَى لِسَادَاتِكُمْ *

18 لَا لِلصَّالِحَاتِ فَقَطْ وَالْوُدَعَآءِ * بَلْ وَلِلْمُتَصَعِّبِيْنَ * لِاَنَّ هٰذَا مَحْمُوْدٌ اَنْ يَحْمِلَ الْاِنْسَانُ مِنْ

19 اَجْلِ مَعْرِفَةِ اللّٰهِ عُمُوْمًا * وَيُصَابَ ظُلْمًا * لِاَنَّ اَيُّ فَخْرٍ لَكُمْ اِذَا اَخْطَاْتُمْ وَقَرَعَتْكُمْ فَصَبَرْتُمْ *

20 بَلْ اِنْ عَمِلْتُمُ الصَّالِحَاتِ وَاُصِبْتُمْ فَصَبَرْتُمْ * فَهٰذَا حَمْدٌ لَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ * لِاَنَّكُمْ اِلَيْ

21 هٰذَا دُعِيْتُمْ * لِاَنَّ وَالْمَسِيْحَ اَلَمَّ عَنَّا مُخَلِّفًا لَنَا مِثَالًا لِنَقْفِيَ اٰثَارَهُ * مَنْ لَمْ يَعْمَلْ خَطِيَّةً وَلَا وُجِدَ فِيْ فَمِهِ

22 مَكْرٌ * الَّذِيْ لَمَّا سُتِمَ لَمْ يَسُبَّ عِوَضَهُ * وَاِذْ اَلَمَّ لَمْ يَتَوَعَّدْ بَلْ فَوَّضَ الْاَمْرَ اِلَيْ مَنْ يَحْكُمُ

23 حُكْمًا عَدْلًا * ذٰلِكَ الَّذِيْ حَمَلَ خَطَايَانَا بِجَسَدِهِ عَلَى الْخَشَبَةِ * كَيْمَا نَقْلَعَ عَنِ الْخَطَايَا فَنَعِيْشَ

24 فِي الْعَدْلِ * الَّذِيْ بِجِرَاحِهِ شُفِيْتُمْ * لِاَنَّكُمْ كُنْتُمْ كَغَنَمٍ ضَالَّةٍ * لٰكِنَّكُمُ الْاٰنَ رَجَعْتُمْ

25 اِلَيْ الرَّاعِيْ وَالْمُرَاقِبِ اَنْفُسِكُمْ *

14 * *Sive imperatoribus, eo quòd ipse mittat illos ad ultionem ab his sumendam qui turpia committunt, & ad laudem operantis bona facientis.* 15 *Talis enim est voluntas Dei, ut quod rectum est agentes, mutam reddatis ignorantiam hominum dementium: ut liberi, non ut quibus inservit* 16 *libertas pro velamine malitiæ, sed ut servi Dei. Omnes honorate, fraternitatem diligite, Deum timete, Regem honorate. O servi, obedite cum omni timore dominis vestris, non solùm bonis ac mansuetis, sed etiam severis. Hoc* 19 *enim laudabile est ut sustineat homo propter Dei cognitionem molestias, & immeritò affligatur. Nam quæ gloria* 20 *vobis est, cum peccaveritis tunsique fueritis, tolerare? at si bona egeritis, & afflicti sustinueritis, erit id vobis laudi apud Deum: Ad hoc enim vocati estis.* 21

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ tertiæ.

Nam Christus passus est pro nobis: relinquens nobis exemplum, ut insequamur vestigia ejus. Qui peccatum non 22 *fecit, nec inventus est dolus in ore ipsius: Qui contumeliis affectus, non* 23 *vicissim convitiabatur: quumque pateretur, non minabatur: sed negotium refudit ad eum qui justum fert judicium. Qui peccata nostra portavit in* 24 *corpore suo super lignum: ut à peccatis avulsi, viveremus in justitia: cujus vulneribus sanati estis: Eratis enim* 25 *velut oves errantes: sed nunc reversi estis ad pastorem & observatorem animarum vestrarum.*

* اَلْفَصْلُ الثَّالِثُ *

CAP. III.

1 * كَذٰلِكَ وَالنِّسَآءُ فَلْيَخْضَعْنَ لِرِجَالِهِنَّ خَاصَّةً * لِكَيْمَا اِنْ كَانُوْا طَائِعِيْنَ لَا يَخْضَعُوْنَ لِلْكَلِمَةِ

2 لِاَجْلِ سِيْرَةِ النِّسَآءِ الْحَسَنَةِ بِخَوْفِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمِ كَلَامٍ * اِذْ يَرَوْنَ سِيْرَتَكُمُ الطَّاهِرَةَ بِخَوْفٍ

3 * اَلَّتِيْ لَا تَكُنْ بِصَفْرٍ مِنَ الشَّعْرِ خَارِجٍ * وَلَا بِتَرْصِيْعِ حَلْيِ الذَّهَبِ * وَلَا بِالثِّيَابِ

4 يُلْبَسُ الْحُلَلَ * بَلْ اِنْسَانُ الْقَلْبِ الْمَكْنُوْمُ بِوَسْيِ بِعَدَمِ بَلَيْ الرُّوْحِ الْوَدِيْعِ وَالسَّاكِنِ *

5 الَّذِيْ هُوَ اَمَامَ اللّٰهِ عَظِيْمُ الْجَلَالَةِ * لِاَنَّ هٰكَذَا النِّسَآءُ الْقَدِّيْسَاتُ الْمُتَوَكِّلَاتُ عَلَى اللّٰهِ قَدِيْمًا

6 وَسِرْنَ اَنْفُسَهُنَّ خَاضِعَاتٍ لِرِجَالِهِنَّ * كَسَارَةَ اِذْ طَاعَتْ اِبْرَاهِيْمَ وَسَمَّتْهُ مَوْلَاهَا * الَّتِيْ قَدْ

صِرْتُنَّ اَوْلَادَهَا * عَامِلَاتِ الصَّلَاحِ * غَيْرَ خَائِفَاتٍ وَلَا مِنْ شَيْءٍ مِنَ الْمُذْهِلَاتِ *

1 *Similiter etiam mulieres subditæ sint præcipuè viris suis: ut siqui non submittant se Verbo, ob rectam rationem vivendi mulierum acquiratis eos absque doctrina sermonis; ubi spectâverint casta m conversationem vestram cum timore conjunctam: Rationem inquam* 3 *vivendi, quæ non constat in exteriore capillorum contextu, neque in concervatione auri ornatus, neque in excolendo se stolarum indumentis: Sed homo* 4 *cordis occultus ornet sese incorruptibilitate spiritus mansueti ac tranquilli, qui est coram Deo eximiæ præstantiæ. Ita enim sanctæ mulieres, Deo confisæ,* 5 *olim se ornabant, subjectæ suis viris. Ut Sara, dum obediebat Abrahæ,* 6 *eumque dominum suum vocabat: cujus factæ estis filiæ quod bonum est agentes, terriculamentorum ne ullum quidem pertimescentes.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 እስመ : ዘቲ : ይእቲ፡ ክብር : እንተ : ተወህበት፡ ለዘሠናይ : መግበሪ : ለዘበእንተ : እግዚአ
ብሔር:: ለዘ : ይትኀገሰ : ለኅዘን : እንዘ : ይትዔገሰ : ወእንዘ : የሐመል : በግፍዕ፡::=፨
20 ወሥንትኑ : ይእቲ : ለሠርትክሙ : ወለመሰ : እንዘ : ትሌብሱ : ትትዔገሱ : ወበመቅሠፍት
ክሙ:: ለሰ : ለንዘ : ሠናየ : ትገብሩ : ለመ : ተዓገሠክሙ : ግፍዕክሙ : ዘቲ : ይእቲ :
21 ለሠርትክሙ : በኅበ : እግዚአብሔር ::=፨ ወበእንተ : ዝንቱ : ተጸዋዕክሙ : እስመ : ክ
ርስቶስኒ : በእንቲአክሙ : ሐመ : ከመ : ይኅድግ : ለክሙ : ሣዕተበ : ከመ : ትትልው : ለሰ
22 ረ : ዚለሁ::=፨ በከመ : ውንቱ : ሊገብረ : ኃጢአተ : ወሊተረክበ : ኅስተ : ወኅተ : ለፈ
23 ሁ::=፨ እንዘ : የጸንልመ : ሊጸለለ : ወእንዘ : ያሐመመ : ሊተቀየመ : ለሰ : ለግብለ :
24 ሰዘ : ይኴነኝ : ጽድቀ::=፨ ወበእንተ : ኃጣውኢነ : ወለቱ : ተስቅለ፡ደቦ : ዕፀ : በሥጋሁ :
ከመ : ኦሠፀለነ : እመኃጠውኢነ : ፍሕጽቁ : ያሕይወነ:: እስመ : በቊስለ : ዚለሁ : ሐ
25 የው ክሠ : ቊስልክሙ:=፨ እንዘ : ከመ : ለባዕዕ : ትሰሮዩ : ወይእዜኒ : ግብሉ : ኅበ :
ኖለዊክሙ : ወዓቃቢሃ : ለነፍስክሙ::=፨

1 ወከማሁ : እንትንሂ : እንስት : ተሰንና : ለለመታቲክን : ከመ : ለመቦ : ዘኢየሐመን : በጊዝ
2 ቱ : ነገር : እመስነ : መ፡በሮን : ለለንስት:=፨ ይርለዩ:: ወዘእንበለ : ነሕድ : ይርብሕ
3 ዋ : ለነፍሰሙ:=፨ ወእንትንሂ : ለንሰት : እንዘ : ትፈርሀ፡ለስንዮ : ግዕዝክን:: ለኮ፡ከመ:
ታድልዋ : ለዐይነ : ሰብእ : በተጸፍር : ስዕር ትክን:: ወለኮ : በተሰርግዎ : ወርቅ:: ወብ
4 ሩር : ወበተለብሰ፡ ዘብዙኅ : ሠጡ:=፨ ለሰ : በሳቡእ : ልቡ : ለሰብእ:: ለዘኢይጠፍእ፡
ወለኢይደመፅ : መንፈስ : ቅዱስ : ዘህልው : ቅድሜ : እግዚአብሔር : ዘብዙሕ : ሐሰ
5 ቡ::=፨ ትካትኒ : እንስት : ቅዱስት : ይሰረገዋ : ርእሶን : በተሾንኖ : ለለመታቲሆን:=፨
6 ከመ : ሰረ : ትትሌዘጎ : ለለብርሃመ : ወእግዚአየ : ትብሎ:: በዘ: ትስሠኑ : ወሉደመ:
ሳባበርዶን : ሰለሥ:: እንዘ : ኢትፈርሁ : እመድንጋፄ:ወኢመንትኒ::=፨

Nimirùm iste est honor qui tribuitur ei cujus opera sunt bona, qui propter Deum afflictionem justinet patienter ferens, & exagitatus per injuriam. Quænam autem vobis laus 20 *est, si peccantes etiam flagella vestra patienter feratis? sed si benè agentes patienter feratis injurias vestras, hoc erit vestra gratia apud Deum. Ad hoc enim* 21 *vocati estis, quoniam Christus passus est pro nobis, ut relinqueret nobis signaculum, ad subsequendum ipsius vestigia. Quemadmodum ille non patravit peccatum,* 22 *neque inventus est dolus in ore ejus. Convitiantes eum, non convitiatus est, &* 23 *asperigentibus eum non restitit: sed committebat causam suam ei qui justè judicat. Et quidem propter peccata nostra ille suspensus est in corpore suo super lignum, ut* 24 *recedere nos faceret à peccatis nostris, utque per justitiam suam nos vivificaret: quoniam per vibices ejus, vestra sanavit vulnera. Dolentes eratis velut oves,* 25 *at nunc conversi estote vos ad pastorem vestrum, & custodem animarum vestrarum.*

CAP. III.

ET similiter vos uxores subditæ estote maritis vestris, ut si quis sit qui non assen-
1 titur huic sermoni, in uxorum bona opera Intuentes, quo[illegible]e factione sunt,
2 lucrifaciant animas eorum. Et vos uxores, timentes exornate conversationem ve-
3 stram, non ut oculo hominum complacentes, in concinnatione capillorum vestrorum, neque in ornamentis auri, & argenti, neque in grandis pretii vestimentis. Sed in
4 occulto cordis homine, qui est incorruptibilis, & absque strepitu, à Spiritu sancto, qui est in conspectu Dei permagnæ æstimationis. Olim quidem ita mulieres
5 sanctæ decorabant seipsas in subjectione maritis suis: Sicut Sara subdita
6 erat Abrahæ, & vocabat eum dominum meum: quorum filii estis per opera pacis, nequaquam perterrefactæ ullâ consternatione.

Digitized by Google

Viri similiter, cohabitantes secundùm *cognitionem*, quasi infirmiori *vasi* muliebri
7 Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατ' γνῶσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ
tribuentes honorem, tanquam & *coheredes* gratiæ vitæ: *ad* non
ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ συγκληρονόμοι (δ) χάριτος ζωῆς· εἰς τὸ μὴ
intercidi orationes *vestras*. *At finis*; Omnes unanimes, compatientes,
8 ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν. Τὸ δὲ τέλος, Πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς,
fraternitatis amatores, misericordes, humiles: Non reddentes malum pro
9 φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, (ε) φιλόφρονες· Μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ
malo, *aut convitium* pro *convitio*: *contrarium* verò, benedicentes: *scientes* quia
κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· τοὐναντίον δὲ, (ζ) εὐλογοῦντες· εἰδότες ὅτι
in hoc vocati estis, ut benedictionem hæreditate possideatis. *Nam volens* vitam dili-
10 εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. Ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγα-
gere, & videre dies bonos, coerceat linguam suam à malo, & labia
πᾶν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς, παυσάτω (η) γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ (θ) χείλη
sua, *non loqui* dolum. Declinet à malo, & faciat
11 αὐτοῦ, τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον. Ἐκκλινάτω (ι) ἀπὸ κακοῦ, καὶ (κ) ποιησάτω
pacem, & sequatur eam. Quia oculi Domini super justos, &
12 εἰρήνην, καὶ διωξάτω αὐτήν. Ὅτι (λ) οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ
aures ejus in preces eorum: Vultus autem Domini super facientes mala. Et
13 ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά. Καὶ
quis *ille malè tractans vos*, si boni *imitatores* fueritis? Sed si & *patiamini*
14 τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ (μ) μιμηταὶ γένησθε; Ἀλλ' οἱ καὶ πάσχοιτε
propter justitiam, beati. *At* timorem eorum ne timueritis, *neque* conturbemini:
διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. † δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε·
Dominum autem *Deum* sanctificate in cordibus vestris: parati *verò* semper ad
15 Κύριον δὲ † (ν) Θεὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ἕτοιμοι (ξ) δὲ ἀεὶ πρὸς
apologiam omni poscenti vos rationem de ea in vobis spe, Cum
16 ἀπολογίαν παντὶ τῷ (ο) αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, (π) Μετὰ
modestia & timore: conscientiam habentes bonam, ut in eo quod
πραΰτητος καὶ φόβου· συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ κατα-
ut malefactoribus, *pudefiant illi calumniantes* vestram bonam
ὡς κακοποιῶν, καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν
sationem. Melius enim benè facientes, (si *vult* vo
συνφέρει. Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, (εἰ θέλοι τὸ θ
pati, quàm malè facientes: Quia & Christus semel pro pecc
πάσχειν, ἢ κακοποιοῦντας· Ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρ
justus pro injustis: ut nos offerret Deo, mortific
δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων· ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ, θανατω
vivificatus autem Spiritu: In quo & *illis* in c
ζωοποιηθεὶς δὲ (τ) τῷ Πνεύματι· Ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυ
profectus prædicavit, *Incredulis* aliquando, quando *semel* ex
πορευθεὶς ἐκήρυξεν, Ἀπειθήσασί ποτε, (υ) ὅτε ἅπαξ ἐξε
longanimitas, in diebus Noë, *apparatâ* arcâ: in
μακροθυμία, ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομένης κιβωτοῦ· ε
id est, octo animæ *servatæ* sunt per aquam. Quod & *nos* cor
τουτέστιν ὀκτὼ ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος. Ὃ καὶ (χ) ἡμᾶς
nunc *salvas* baptisma: (non carnis depositio *sordi*,
νῦν σώζει βάπτισμα· (ἀ ἐρωτὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀ
bonæ interrogatio in Deum,) per resurrectionem Jesu Chri
ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεὸν,) (ψ) δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χρι
dextera Dei, profectus in cœlum, subjectis sibi ange
δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέ
& virtutibus.
καὶ δυνάμεων.

MS. A. (δ) ποικίλης χάριτος (ε) ταπεινόφρονες· Μὴ (ζ) εὐλογοῦντες· ὅτι (η) γλῶσσαν ἀπὸ (θ) χείλη, τοῦ (ι) δὲ ἀπὸ (κ) ποιησάτω ἀγαθὸν, ζητησάτω αὐ
μοὶ (μ) ζηλωταὶ γένησθε; Εἰ δὲ καὶ (ν) Χριστὸν (ξ) δὲ πρὸς (ο) ἂν αἰτοῦντι (π) Ἀλλὰ μὲν (ρ) θέλοι (σ) ὑπὲρ ὑμῶν ἀπέθανεν, δικαίου (τ) Πνεύματι· (υ) ὅτε ἀπεξε
(χ) ὑμᾶς (ψ) διὰ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Dominicâ sextâ post Ep

Vos autem, viri, pariter ha
eribus vestris secundùm sc
quam vasa infirmiora, in h
tote: quoniam & ipsæ sunt
des doni vitæ æternæ: ne
orationibus vestris. Finis
omnes unanimes, sitíqu
tientes iis qui patiuntur, &
ligatis, & sitis benigni &
nemini malum pro malo
etiam maledicentiam pro m
è converso beneprecemini
cati estis, ut benedictionem
deatis. Qui ergò desider
videre dies bonos, custod
à malo, & labia sua ne loc
Transeat à malo, & faciat
pace m, cursúque ad eam c
niam oculi Domini sunt s
res ejus ad audiendum e
Domini est super improbo
male faciet, si fueritis zel
Quòd si patiamini propte
estis: neque reformidetis
vobis incutiunt, neque co
sanctificate in cordibus
Christum.

Dominicâ tertiâ post I

Et estote parati ad ratio
omni poscenti vos ratio
Cum humilitate & timore
conscientiam: adeò ut ii
de vobis tanquam de hon
confundantur, ut qui calu
Christo mores vestros. I
quum feceritis bona opera
(si quidem talis fuerit vol
quum malefeceritis. Quo
semel mortuus est pro pecc
pro sceleratis, ut vos offe
autem corpore, & vixit sp
cavit animabus illis quæ d
feris: Quæ quondam inob
diebus Noë, quum longan
pit ut fieret arca, ob spem
& octo tantùm animæ intr
servatæ sunt per aquas. C
plo & vos servamini per
abluentes corpus à sordi
agentes Deo cum pura co
resurrectionem Jesu Chr
est in cœlum, & est ad de
subjecti sunt Angeli, &
tutes.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወካማሁ : እንትሙኒ : ዕደው : እንዘ : ትነብሩ : መስለ : እንስቲያክሙ : ሊታስተሐ
ቅሩ : ለእስቲያክሙ : እስመ : ይደክመ : ፍጥረተ : ዜአሆን : ለክብሩ : ለእስቲያክሙ :
እስመ : ይወርሰ : እማንቱሂ : ክብረ : ዘሕይወት . መስለክሙ : ክመ : ሊትትዓቀፍ : ጸ
8 ሎትክሙ ::=: ወማሩለቅቱሰ : ለኵሉ : ክመ : ተዐርዩ : ልበ : በእሐዱ : ሕሊና : እኝ
9 ዘ : ተሐመሙ : ሐማመ : ቢጽክሙ ::=: ወእንዘ : ሊትፈድይዎ : እኪተ : ለዘ : ገብረ :
ለክሙ : እኪተ :: ወእንዘ : ሊትጸእልዎ : ለዘ : ፀለለክሙ : ወለጸለለኪክሙኒ : በርክዎ :: እስ
ሙ : ለዝንቱ : ተጸዋዕክሙ : ክመ : በረስተ : ትረሱ ::=:

Et similiter vos viri habitantes cum uxoribus vestris,
atis uxores vestras, eò quòd infirmior est earum comp
uxores vestras, quoniam vobiscum hæredes sunt ipsæ, vi
impingentes in precibus vestris. Et summa quidem omn
concordes in eadem sententia, fratrum vestrorum afflicti
Et vobis facientibus mala, nequaquam rependentes mala
tes eos, qui vobis convitiantur: sed iis qui vos probri
quoniam ad hoc vocati estis, ut benedictionem hæreditate p

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

7 Viri similiter cohabitantes secundùm scientiam, quasi infirmiori vasculo muliebri impertientes honorem, tanquàm & cohæredibus gratiæ vitæ: ut non im-
8 pediantur orationes vestræ. In fine autem; Omnes unanimes, compatientes,
9 fraternitatis amatores, misericordes, modesti, humiles: Non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, sed econtrariò benedicentes:
10 quia in hoc vocati estis, ut benedictionem hæreditate possideatis. Qui enim vult vitam diligere, & dies videre bonos, coërceat linguam suam à malo, &
11 labia ejus ne loquantur dolum. Declinet à malo, & faciat bonum: inquirat pa-
12 cem, & sequatur eam: Quia oculi Domini super justos, & aures ejus in pre-
13 ces eorum: Vultus autem Domini super facientes mala. Et quis est qui vobis
14 noceat, si boni æmulatores fueritis? Sed & si quid patimini propter justitiam,
15 beati. Timorem autem eorum ne timueritis, & non conturbemini. Dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris, parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea, quæ in vobis est, spe: Sed cum modestia, & 16
timore, conscientiam habentes bonam: ut in eo, quod detrahunt vobis, confundantur, qui calumniantur vestram bonam in Christo conversationem. Melius 17
est enim benefacientes (si voluntas Dei velit) pati, quàm malefacientes. Quia 18
& Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, justus pro injustis, ut nos offerret Deo, mortificatus quidem carne, vivificatus autem spiritu. In quo & 19
his, qui in carcere erant, spiritibus veniens prædicavit: Qui increduli fuerant 20
aliquando, quando expectabant Dei patientiam in diebus Noë, cùm fabricaretur arca: in qua pauci, id est octo animæ salvæ factæ sunt per aquam. Quod & vos 21
nunc similis formæ salvos facit baptisma: non carnis depositio sordium, sed conscientiæ bonæ interrogatio in Deum per resurrectionem Jesu Christi, Qui est in 22
dextera Dei, deglutiens mortem ut vitæ æternæ hæredes efficeremur: profectus in cœlum, subjectis sibi angelis, & potestatibus, & virtutibus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 وانتم ايها الرجال هكذا ساكنوهن بمعرفة * امنحوهن اكراما كما يليق بالاناء النسائي
8 الشديد ضعفه * وبما انهن وارثات معكم النعمة الحية * لكيلا تنقطع صلواتكم * وغايه
الوصية ان تكونوا كلكم عييركم متساويا * مسعفين * للاخوة محبين * مكتئبين * بسيطين *
9 * لا تكافوا عوض الشر شرا * او عوض السب سبا * بل بالعكس باركوا * عالمين انكم الي
هذا دعيتم لتربوا بركة * ثم *
قراءة الثلثا من الجمعة الثالثة والثلثين *
10 * لان من يوتر الحياة ويحب ان يري اياما صالحة فليكفف لسانه من الشر * وشفتيه من
11 ان يتكلما غشا * وليحح عن الشر وليعمل الخير * وليطلب السلامة ويحاصرها *
12 * فان عيني الرب الي الصديقين * واسماعيه الي طلبتهم * ووجه الرب علي العاملين
13 الاساءة * من الذي يوديكم او يضركم اذ كنتم مساهين الصالح * لكن وان اصبتم
14 من اجل العدل فمكونون مغبوطين * فاما خوفهم فلا ترهبوه ولا تضطربوا * باركوا
15 الرب الاله في قلوبكم * وكونوا مدومين دايما لمجاوبة كل من يسلكم قولا من اجل
16 الرجا الذي فيكم * بوداعة وتقوي * حاوين بصيرة صالحة * لكيما بالسي الذي
يعنالوكم به كعاملي الاساءة * يخجل الذين يودونكم من تصرفاتكم الصالحة في
17 محبة المسيح * لان الافضل ان تعملوا الخير ان اريد مشيه الله * وان تتالموا اجود من
18 ان تعملوا الشر فتضلوا * لان والمسيح دفعة واحدة تالم من اجل خطايانا * الصديق الم
19 من اجل الظالمين * ليدخلنا الي الله * واذ مات بالبسر عاش بالروح * الذي به ذهب
20 الي الارواح التي في الحبس * وكرز * للعصاة وقتا ما * حين اقبل بتعطف الله دفعة في ايام
21 نوح السفينة المبنية التي خلص فيها بالماء نفر يسير اي ثماني انفس * الامر الذي
يعنالنه الان المعمودية تخلصنا * لا مزيلة وسخ البسر فقط * بل بالسباح البصير الصالحة
22 الي الله بانبعاث ايسوع المسيح * الذي هو في يمين الله * واذ مضي الي السماء خضعت له
الملايكة وذوو السلطات والقوات * ثم *

Vos etiam similiter 6 viri, habitate cum 7 eis scienter: tribuite eis honorem, ut decet vas muliebre valde infirmum, tum quia ipsæ sunt vobiscum hæredes gratiæ vitalis: ut non interrumpantur preces vestræ. Summa demum præcepti est, ut 8 sitis omnes mente concordi, clementes, fratrum amantes, misericordes, prompti. Nè rependatis malum pro malo, aut 9 convitium pro convitio: sed contrà, benedicite: scientes vos ad hoc vocatos esse, ut hæredes sitis benedictionis. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ tertiæ.

Nam qui vult vitam, et cupit videre dies 10 bonos, coerceat linguam suam à malo, & labia sua à dolo promendo: Et ma- 11 lum devitet, faciatque bonum, quærat pacem, curratque post eam. Oculi enim 12 Domini ad justos, & aures ejus ad preces illorum: vultus autem Domini adversùs operantes mala. Quis est qui 13 noceat vobis aut damnum vobis inferat, quum fueritis æmulatores veri bonarum? Imò verò si adversa vobis 14 accidant propter justitiam, beati eritis: porrò terrorem eorum nè pertimescatis, neque turbemini. Benedicite Dominum 15 Deum in cordibus vestris. Estote autem parati semper ad respondendum cuilibet petenti à vobis sermonem de spe quæ in vobis est, Cum mansuetudine & ve- 16 verentia, conscientiam habentes bonam: ut in re, in qua vos adorsi sunt tanquam malefícos, qui vos lædunt pudefiant ob vestras bonas in charitate Christi conversationes. Quod enim præstat, est ut 17 faciatis bonum, si velit Dei voluntas: & pati vos, melius est quàm facere malum ac perire. Nam & Christus unà 18 vice passus est pro peccatis nostris: justus passus est pro injustis, ut nos ad Deum introduceret: & in carne mortuus, vixit spiritu, In quo se con- 19 tulit ad spiritus qui erant in carcere, & prædicavit Quondam rebellibus, 20 quando ex benignitate Dei semel accepit in diebus Noe arcam extructam, in qua salvati sunt in aqua homines pauci nempe octo animæ. Cujus rei 21 typus nunc est baptisma salvans nos, non amovendo sordes carnis tantùm, sed exhilarando conscientiam bonam erga Deum per resurrectionem Jesu Christi, Qui est ad dexteram Dei, 22 & cui cùm profectus esset in cœlum, submiserunt se Angeli, & potestatibus ac virtutibus præditi. Finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወዘሰ : ያፈቅሬ : ለሕይወት : ወይፈቱ : ይርእይ : መዋዕለ : ሠናያተ : ያርመው : ልሳ
11 ኖ : እመእኪት:: ወከናፍሪሁኒ : ከመ : ሊይንብበ : ጎበተ : ወጥሁሉት::=ኦ ወይትገ
12 ሐስ : እመእኪት : ወይግበሬ : ለሠናይት : ይሕሠሣ : ለሰሊመ : ወይትሳዋ::=ኦ እስ
ሙ : አዕይንቲሁ : ለእግዜአብሔር : ኀበ : ጸድቃኑ : ወእዝኖሂ : ኀበ : ሰእቦሙ : ገጹ :
13 ለእግዜአብሔር : ኀበ : እለ : ይገብሬ : እኪተ::=ኦ ወሙኑ : ውእቱ : ዘእኪተ : ይፈ
14 ቅድ : ለክሙ : ለመ : ትቀንኡ : ለገቢረ : ሠናይ::=ኦ ወለመሰ : በገቢረ : ጽድቅ : ተሐ
15 መሙ : ብፁዓን : እንትሙ : ወዘሰ : ይፈርሀክሙ : ሊትፍርሁ : ወሊትደንግፁ::=ኦ ለ
እግዜአብሔር : ቀድሰው : በኵሉ : ግዕዝክሙ:: ወድልዋኒክሙ : ሀልው : በኵሉ :
ጊዜ : ከመ : ታውሠአውሙ : ቃለ : ለእለ : ይሴእሉክሙ : በእንተ : ዛቲ : ተስፋክ
16 ሙ::=ኦ ወበየውሀትክሙ : ወበፍርሀተ : እግዚአብሔር : ለሰንዩ : ግዕዘክሙ : ከመ :
እመሰ : ዘየሐመዩክሙ : ከመ : እኩይ : ለግበሪክሙ : ይትሐፈሩ : እለ : የሐመዩክሙ :
17 እመሰነ:ለግበሪክሙ: ዘበእንተ : ክርስቶስ::=ኦ እስመ : ይኄይሰ : እንዘ : ሠናየ : ትገብ
ሩ: ወተፈቅዱ: ፈቃደ: ለእግዚአብሔር:ትሕመሙ:: እመነ:እንዘ: እኪተ : ትገብሩ::=ኦ
18 እስመ : ክርስቶስኒ : ለዐረ : ሞተ : በእንተ: ኀጢወኢ: ሰብእ:: ወበእንቲአነ:ሞተ:ጸድቅ:
በለንተ: ኀበ:ወሊነ : ከመ : ኪያነ: ያብጽሐነ : ኀበ : እግዚአብሔር :ለቅተለ: ሩአሉ: በሠ
19 ጋሁ: ከመ: ያስዘ:በመንፈስ: ቅዱስ::=ኦ ወኮረ:ኀበ:እለ:ውቅአብሔር:
20 ሰበነ: ሎሙ:=ኦ ለእለ:ክሕድዎ:ቀደሙ:ወጸንሐቶሙ:ትዕግሥቱ:ለእግዜአብሔር : ለእ
ለ:በሙቀዐለ ሁ:ለኖኅ:ለመ: ይገብር: ታቦት: ወድኅኑ: ሰማኒቱ: ነፍስ: ሕዳጣነ: እመነ:ማ
21 ይ::=ኦ ወኪ.ያነ: ይእዜ:ያድኅነነ:በእርእያሁ:ጠሚቀ:በዊለ:ወንስተ:ዓቢይ:ክርስቲያን::
ወለኩ:ኵሙ:ያሰንል:ርሰሐተነ:ለለ:ከመ:ግዕዘ:ሠናየ:ይመሀረነ:በዘእመነ: በእግዚአብሔር:
22 በተንሠለቱ: ለለያሁኔ:ክርስቶስ:እግዚእነ:=ኦ ዘሀለወ: ይነብር: በየማነ: እግዚአብሔር:
ዘዐርገ: ወስተ: ሰማይ::ወተሰገነኑ: ሎቱ: መለእክት: ወስሉጣን:ወኵሉ: ወኀይል::=ኦ

Qui enim vult vitam, & exoptat videre dies bonos, filere faciat linguam 10 suam à malo, & labia ejus ne loquantur mendacia & dolum. Recedat 11 à malo, & faciat bonum: quærat pacem, & sectetur eam. Quia oculi 12 Dei sunt super justos, & aures ejus ad petitiones eorum? facies autem Domini in eos qui perpetrant malum. Et quisnam ille est, qui ve- 13 lit vobis malum, si zelati fueritis de bene agendo. Quòd si in exequenda 14 justitia perpetiamini, beati estis, & ab eo qui territat vos ne metuite, neque consternemini. Sanctificate Dominum in omni conversatione vestra: Et 15 parati estote omni tempore, ad respondendum omnibus petentibus vos sermonem de illa spe vestra. Et cum mansuetudine vestra & timore Domini, pul- 16 chros reddite mores vestros: ut siqui sit qui detrectent vobis, tanquam malum perpetrantibus, confundantur, qui vobis calumniantur de bonis vestris operibus quæ per Christum fiunt. Quoniam expedit vobis quum bene faci- 17 entes & voluntati Dei studentes sustinetis mala, quàm quum malè agentes. Nam Christus etiam semel mortuus est pro peccatis hominum, et- 18 iam propter nos mortuus est Justus pro peccatis nostris ut nos ad Deum adduceret: occidit seipsum in carne, ut se vivificaret in Spiritu sancto. Et profe- 19 ctus est ad animas eorum, quæ in carceribus inclusæ manent, iisque prædicavit. Qui antea refragati sunt quum expectabat eos patientia Dei, qui nempe in diebus 20 Noë fuerunt, cùm construxit Arcam, & octo animæ, paucæ quidem servatæ sunt ex aquis. Et nos etiam nunc salvos fecit per exemplar ejus, nempe Baptismum, 21 in ingrediendo per eum in magnam Christianorum domum: idque non ut abjiciamus carnis nostræ sordes, sed in confessione Dei edoceret nos bonam conscientiam retinere per resurrectionem Domini nostri Jesu Christi. Quem cùm ascenderit 22 in cœlum, oportet sedere ad dextram Dei: & ei subjiciuntur Angeli & potestates & omnes etiam virtutes.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΤΡΟΥ Α'. ΚΕΦ. Δ'. ε'.

CAP. IV. Δ'.

1 Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκὶ, καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε, ὅτι
2 ὁ παθὼν (α) ἐν σαρκὶ, πέπαυται ἁμαρτίας, εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων
3 ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον. Ἀρκετὸς
(β) γὰρ ἡμῖν ὁ παρελθὼς χρόνος τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν κατεργάσασθαι,
πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ
4 ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις· Ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς
5 τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες. Οἳ ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἑτοίμως
6 ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη,
ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ, ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.
7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε· Σωφρονήσατε οὖν, καὶ νήψατε (γ) εἰς
8 τὰς προσευχάς. Πρὸ πάντων δὲ τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες·
9 ὅτι ἡ ἀγάπη (δ) καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν. Φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους, ἄνευ
10 (ε) γογγυσμῶν. Ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακο-

στrantes, ut pulchri dispensatores variæ gratiæ Dei. Si quis loqui
νοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ. (ζ) Εἴ τις λαλεῖ
eloquia Dei: si quis ministrat, tanquam ex virtute, quam suppeditat Deus:
λόγια θεοῦ· (η) εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος, ἧς χορηγεῖ ὁ θεός· ἵνα
omnibus glorificetur Deus per Jesum Christum: cui est gloria & imperi
πᾶσι δοξάζηται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· (θ) ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος
secula seculorum. Amen. Dilecti, ne peregrinamini illâ in vobis
5' τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Ἀγαπητοὶ, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυ
ad experimentum vobis factâ, sicut peregrino vobis contingente: Sed
πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος· Ἀλλὰ κ
communicatis Christi passionibus, gaudete: ut & in revelatione gl
χοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι, χαίρετε· ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δ
ejus gaudeatis exultantes. Si probris afficimini in nomine Christi, beati
αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάρ
quoniam quod gloriæ & ille Dei Spiritus super vos requiescit
ὅτι τὸ τῆς (ι) δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ Πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς (κ) ἀναπαύετ
secundùm quidem eos blasphematur, secundùm autem vos glorificatur. Non enim
κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. Μὴ γάρ τ
vestrûm patiatur quasi homicida, aut fur, aut maleficus, aut alienorum explorato
ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς, ἢ κλέπτης, ἢ κακοποιὸς, ἢ ὡς ἀλλοτριοεπίσκοπος·
Si autem ut Christianus, non pudefiat: glorificet autem Deum in
Εἰ δὲ ὡς Χριστιανὸς, μὴ αἰσχυνέσθω· δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ (λ) μέρ
hac. Quoniam tempus incipi judicium à domo Dei. Si autem
τούτῳ. Ὅτι (μ) ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρῖμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ
primum à nobis, quis finis impersuasorum Dei Evangelio?
πρῶτον ἀφ' (ν) ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ;
Et si justus vix salvatur, impius & peccator ubi parebit?
Καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ (ξ) ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;

ΚΕΦ. Δ'. MS. A. (α) σαρκὶ, (β) γὰρ ὁ παρελθὼς χρόνος τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν κατεργάσθαι, (γ) εἰς προσευχάς. (δ) καλύπτει (ε) γογγυσμοῦ. (ζ) Ἤ τις (η) ἤ πως (θ) ᾧ ἡ
(ι) δόξης καὶ δυνάμεως, καὶ τὸ (κ) ἐπαναπαύεται. Μὴ γάρ τις (λ) ὀνόματι (μ) καιρὸς (ν) ὑμῶν, (ξ) ὁ ἁμαρτωλὸς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

CAP. IV.

1 Si ergò Christus passus est pro nobis in carne, vos quoque eâdem mente armemini: quisquis enim mortuus est in corpore suo, 2 destitit ab omnibus peccatis: Ut non amplius desideriis hominum vivat, quandiu manet in corpore, sed voluntati Dei. Sufficit enim quòd transacto tempore operati 3 sitis voluntatem Ethnicorum in crapula, & ebrietate, & impudicitiâ, & cantu, cultu denique dæmoniorum. Et ecce nunc admi- 4 rantur, voſque maledictis proscindunt, eò quòd non lasciviatis cum eis in illa priore intemperantia. Qui quidem reddituri sunt 5 rationem Deo ipsi, qui paratus est ad judicandum mortuos & vivos. Nam propterea 6 evangelizatum est & mortuis, ut judicentur secundùm homines in carne, vivant autem secundùm Deum spiritu.

Dominicâ septimâ post Epiphaniam. 6.

Instat autem finis omnium. Quamobrem 7 estote casti, & invigilate orationi. Et ante 8 omnia charitas vehemens mutua sit inter vos: charitas enim operit multitudinem peccatorum. Et estote amatores peregri- 9 norum absque murmuratione. Porrò unus- 10 quisque vestrûm in dono quod accepit à Deo, ministret sociis suis tanquam boni dis- pensatores distinctæ gratiæ Dei. Quisquis 11 loquitur, ut eloquium Dei loquatur: & quisquis ministrat, ut ex virtute quam dat ei Deus: ut in omnibus quæ agitis, glorifice- tur Deus per Jesum Christum: cui est glo- ria & honor in seculum seculorum. Amen. Dilecti mei, ne miremini tentationes quæ 12 contingunt vobis, quasi quid alienum vobis accidat; quandoquidem ad vestri probatio- nem contingunt. Sed gaudete vos partici- 13 pes esse passionum Christi, ut sic & in reve- latione gloriæ ejus gaudeatis & exultetis. Quòd si probrum patimini pro nomine 14 Christi, beati estis; quoniam Spiritus Dei glorioſus requiescet super vos. Tantùm ne 15 quis vestrûm tanquam homicida, aut fur, aut facinoroſus patiatur. Sin patitur ut Chri- 16 stianus, non erubescat; sed glorificet Deum hoc nomine. Quoniam tempus est ut in- 17 cipiat judicium à domo Dei. Quòd si à no- bis incipit, quis erit finis eorum qui non ac- quiescunt evangelio Dei? Et, si justus vix 18 servatur, impius & peccator ubi invenie- tur?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

CAP. IV.

1 Quòd si Christus crucifixus est pro nobis in carne sua, vos quoque eâdem carne 1 armamini: quisquis enim patitur in carne sua, salvus factus est à peccatis suis: 2 ut non amplius in concupiscentiis esset filiorum hominis, sed ut quod reliquum est 2 temporis vestri, quantum restat vobis in carne vestra, secundùm voluntatem Dei vivatis. Quoniam non fuit vobis quod præteriit tempus, in quo operati estis vo- 3 luntatem Gentium, in fornicatione, & in cupiditatibus, & in libidine, & in inordi- natis compotationibus, & in amore idolorum. Videte in istiusmodi opera ne concurra- tis: alieni facti estote ab istiusmodi viis, & ab istiusmodi operibus inordinatis, & ab iis qui blasphemant.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

CAP. IV.

1 CHristo igitur passo in carne, & vos eâdem cogitatione armamini: quia qui pas-
2 sus est in carne, desitit à peccatis: Ut jam non desideriis hominum, sed voluntati
3 Dei, quod reliquum est in carne vivat temporis. Sufficit enim præteritum tempus
ad voluntatem Gentium consummandam, his qui ambulaverunt in luxuriis, desi-
4 riis, vinolentiis, comessationibus, potationibus, & illicitis idolorum cultibus. In
quo admirantur non concurrentibus vobis in eandem luxuriæ confusionem, blas-
5 phemantes. Qui reddent rationem ei, qui paratus est judicare vivos & mortuos.
6 Propter hoc enim & mortuis evangelizatum est: ut judicentur quidem secundùm
7 homines in carne, vivant autem secundùm Deum in Spiritu. Omnium autem finis
8 appropinquavit. Estote itaque prudentes, & vigilate in orationibus. Ante
omnia autem, mutuam in vobismetipsis charitatem continuam habentes: quia
9 charitas operit multitudinem peccatorum. Hospitales invicèm sine murmuratione.
Unusquisque, sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrantes, sicut boni 10
dispensatores multiformis gratiæ Dei. Si quis loquitur, quasi sermones Dei: si quis 11
ministrat, tanquam ex virtute, quam administrat Deus: ut in omnibus honorifi-
cetur Deus per Jesum Christum: cui est gloria, & imperium in secula seculorum:
Amen. Charissimi, nolite peregrinari in fervore, qui ad tentationem vobis fit, quasi 12
novi aliquid vobis contingat: Sed communicantes Christi passionibus gaudete, ut 13
& in revelatione gloriæ ejus gaudeatis exultantes. Si exprobramini in nomine 14
Christi, beati eritis: quoniam quæ est honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui est ejus
Spiritus, super vos requiescit. Nemo autem vestrûm patiatur ut homicida, aut fur, aut 15
maledicus, aut alienorum appetitor. Si autem ut Christianus, non erubescat: glo- 16
rificet autem Deum in isto nomine. Quoniam tempus est ut incipiat judicium à domo 17
Dei. Si autem primùm à nobis: quis finis eorum, qui non credunt Dei Evangelio? 18
Et si justus vix salvabitur, impius & peccator ubi parebunt?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

فَصْلُ الرَّابِعُ * وَرَاءَةُ الأَرْبِعَا مِنَ الْجُمْعَةِ الثَّالِثَةِ وَالثَّلَاثِينَ بَعْدَ الْعَنْصَرِ *

CAP. IV.
Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ tertiæ post Pentecosten.

1 فَإِذْ قَدْ تَأَلَّمَ الْمَسِيحُ مِنْ أَجْلِنَا بِالْجَسَدِ فَتَدَرَّعُوا أَنْتُمْ بِهٰذَا الْعَزْمِ * أَنَّ الَّذِي أَلِمَ بِالْجَسَدِ
2 قَدْ كَفَّ مِنَ الْخَطِيَّةِ * لِتَعِيشُوا بَاقِي زَمَانِ حَيَاتِكُمْ بِالْجَسَدِ لَا فِي شَهَوَاتِ النَّاسِ أَيْضًا * بَلْ
3 فِي مَشِيَّةِ اللهِ * لَا يَحْبِيكُمْ زَمَانُ عُمْرِكُمُ السَّالِفِ عَامِلِينَ مَشِيَّةَ الأُمَمِ * مُتَسَكِّعِينَ فِي
الْفُسُوقِ * فِي الشَّهَوَاتِ * فِي الْمُسْكِرَاتِ * فِي الأَغَانِي * فِي مَجَالِسِ الشُّرْبِ * وَفِي عِبَادَاتِ الأَصْنَامِ
4 غَيْرِ الْوَاجِبَةِ * الأَمْرُ الَّذِي يَسْتَغْرِبُونَهُ * إِذَا مَا تُحَاضِرُونَ مَعَهُمْ فِي تَخْلِيطِ هٰذَا الْهَيْمِ نَفْسِهِ *
5 فَيَفْتَرُونَ عَلَيْكُمْ * أُولَئِكَ الَّذِينَ يُسَدِّدُونَ جَوَابًا لِمَنْ هُوَ مُعَدٌّ أَنْ يَدِينَ الأَحْيَاءَ وَالْمَوْتَى *
6 لِأَنَّ لِهٰذَا الْمَعْنَى بُشِّرَ الْمَوْتَى * لِيُحَاكَمُوا بِالْجَسَدِ كَمَا يَحْيَصُ بِالنَّاسِ * وَيَعِيشُونَ بِالرُّوحِ كَمَا يَحْيَصُ
7 اللهُ * وَنِهَايَةُ الْكُلِّ قَدْ دَنَتْ * فَارْتَدِعُوا إِذًا وَصَحُوا فِي الصَّلَوَاتِ * وَقَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ اقْتَنُوا
8 الْمَحَبَّةَ فِي أَنْفُسِكُمْ دَائِمَةً * فَإِنَّ الْمَحَبَّةَ تَسْتُرُ كَثْرَةَ الْخَطَايَا * وَلْتُحِبَّ بَعْضُكُمْ أَعْتَابَ
9 بَعْضٍ بِلَا تَذَمُّرٍ * وَكُلُّ أَحَدٍ كَمَا قَدْ أَخَذَ مَوْهِبَةً اخْدُمُوهَا فِي أَنْفُسِكُمْ كَمَا يَلِيقُ بِقَهَارِمَةٍ
10 فَصْلَاءَ عَلَى نِعْمَةِ اللهِ الْمُتَلَوِّنَةِ * مَنْ يَتَكَلَّمْ يَتَكَلَّمْ مِثْلَ أَقْوَالِ اللهِ * مَنْ يَخْدُمْ يَخْدُمْ بِقُطْرٍ
11 فِيهِ الَّذِي يَرْزُقُهُ * لِيُمَجَّدَ اللهُ عَلَى سَائِرِ الأَحْوَالِ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ * الَّذِي لَهُ الْمَجْدُ وَالْعِزُّ
إِلَى أَبَادِ الدُّهُورِ آمِينَ * ثُمَّ * الْخَمِيسُ مِنَ الْجُمْعَةِ الثَّالِثَةِ وَالثَّلَاثِينَ *

Feriâ quintâ hebdomadis trigesimæ tertiæ.

12 يَا أَحِبَّتِي لَا تَسْتَغْرِبُوا الاسْتِحْرَارَ الَّذِي فِيكُمُ الصَّائِرَ امْتِحَانًا لَكُمْ * كَأَنَّهُ يَعْرِضُ لَكُمْ
13 عَرَضًا غَرِيبًا * لَكِنْ بِمِقْدَارِ مَا تُشَارِكُونَ آلَامَ الْمَسِيحِ * فَافْرَحُوا لِكَيْمَا فِي اسْتِعْلَانِ مَجْدِهِ تَسُرُّونَ
14 مُبْتَهِجِينَ * إِنْ عُيِّرْتُمْ بِاسْمِ الْمَسِيحِ فَالطُّوبَى لَكُمْ * فَإِنَّ رُوحَ الْمَجْدِ وَالْقُوَّةِ وَرُوحَ اللهِ تَسْتَرِيحُ
فِيكُمْ * فَهُوَ عِنْدَ اللهِ يُعْبَدُ وَعِنْدَكُمْ اسْمُهُ يُمَجَّدُ * فَلَا يَتَأَلَّمَنَّ وَيُصْبَ
15 أَحَدُكُمْ كَقَاتِلٍ أَوْ لِصٍّ * أَوْ صَانِعِ سُوءٍ * أَوْ كَرَقِيبٍ غَرِيبٍ * فَإِنْ تَحَنَّنَ وَأَلِمَ لِأَنَّهُ
16 مَسِيحِيٌّ فَلَا يَخْجَلْ * وَلْيُمَجِّدِ اللهَ مِنْ هٰذَا الْمَعْنَى * فَإِنَّ الْوَقْتَ قَدْ حَانَ أَنْ يَبْتَدِئَ
17 الْمُدَايَنَةُ مِنْ بَيْتِ اللهِ * فَإِنْ تَكُنْ مِنَّا تَبْتَدِي أَوَّلًا * فَمَا دَا يَكُونُ نِهَايَةُ الَّذِينَ عَصَوْا
18 بِشَارَةَ اللهِ * وَإِنْ يَكُنِ الصِّدِّيقُ بِالْجَهْدِ يَخْلُصُ * فَالْمُنَافِقُ وَالْخَاطِي أَيْنَ يَظْهَرَانِ *

Feriâ quintâ hebdomadis trigesimæ tertiæ.

1 Cum igitur Christus passus sit pro nobis in carne, armemini & vos cogitatione ista, quòd qui passus est in carne, desitit à peccato: Ut vivatis reliquo 2
tempore vestræ in carne vitæ, non in cupiditatibus hominum amplius, sed in voluntate Dei. Ne pudefaciat vos 3
tempus anteactæ ætatis vestræ, dum egeretis voluntatem Gentium, in incertum vagantes per impietatem, per libidines, per ebrietates, per cantilenas, per potationis consessus, per, illicitos idolorum cultus. Quæ res peregrina vi- 4
detur eis, non concurrentibus vobis cum ipsis ad consortium hujus ejusdem lasciviæ: & blasphemabunt in vos. Hi 5
qui reddituri sunt rationem ei qui paratus est judicare vivos & mortuos. Hæc enim de causa evangelizatum est 6
mortuis, ut judicentur in carne ut convenit hominibus: vivant autem in Spiritu, ut convenit Deo. Et quidem omnium finis jam appropinquavit. Tempe- 7
rantes igitur estote, & expergiscimini in orationibus. Ante omnia verò habete 8
charitatem inter vosipsos perpetuam: quia charitas operit multitudinem peccatorum. Præterea diligat vestrûm alter 9
hospitalitatem alterius sine murmuratione. Et ut quisque donum accepit, 10
ac illud administrate in vosipsos, ut decet præclaros variæ gratiæ Dei dispensatores. Qui loquitur, juxta ser- 11
mones Dei loquatur: qui ministrat, juxta virtutem quam suppeditat ei, ministret: ut omnibus modis glorificetur Deus per Jesum Christum, cui gloria & potestas in æternitates seculi Amen. Finis.

O dilecti mei, ne peregrinus videatur 12
vobis æstus qui in vobis est, ad experimentum vestri fœtus, ac si peregrinum accideret vobis. Imò 13
quantùm participes eritis passionum Christi, gaudete: ut quum apparuerit gloria ejus, gaudeatis exultantes. Si 14
probris afficiamini ob nomen Christi, beati estis: quoniam Spiritus gloriæ & fortitudinis, & Spiritus Dei requiescet in vobis: illud enim apud ipsos blasphematur, at apud vos glorificatur. Verùm 15
ne patiatur aut affligatur quisquam vestrûm ut homicida, aut fur, aut malefi-
cus, aut ut explorator alienus. Quòd si 16
tentetur ac patiatur quòd Christianus sit, ne pudefiat, sed glorificet Deum hac ex parte. Adest enim tempus quo in- 17
cipiat intentatio judicii à domo Dei. Quòd si à nobis primùm incipit, quinam erit finis eorum qui rebellárint in Evangelium Dei? Et, si justus vix salvatur, 18
impius & peccator ubi comparebunt?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ሀለውሙ፡ያኅብሉ፡ሐሰበ፡ለዘ፡ሀለወ፡ድልወ፡ይኳንኖሙ፡ላሙዉታን፡ ወለሕያዋን፡::=፡ ወበእንተ፡ዝንቱ፡ይዜነሙ፡ ለሙዉታን፡ከመ፡ይትሮነኑ፡ለሥጋሆሙ፡በሐገ፡ እጊለ፡እመሕያው፡ወይ
6 ሕየው፡በመንፈሶሙ፡በሕገ፡እግዚአብሔር፡::=፡ ወእመሰ፡ቀርበ፡ ጫሳለቅቱ፡ለኵሉ፡ለእኵ
7 ሑ፡ልቡናሙ፡ወጸሐዉ፡ለጸሎት፡::=፡ ወእሙኵሉሰ፡ዘይቀድሙ፡ተፈቀሩ፡ በበይናቲክሙ፡በ
8 ፍልለ፡ልብክሙ፡እስመ፡ተፈቅሮ፡ይደመስስ፡ለኵሉን፡ኃጣውኣ፡::=፡ ወለፈቅሩ፡ነግደ፡እኔ
9 ዘ፡ሊታስተዳፀቡ፡::=፡ ወኵልክሙ፡በከመ፡ነሀለክሙ፡ፍቶ፡ለእግዚአብሔር፡በበይናቲክሙ፡
10 ተለዓኑ፡ ከመ፡ኄር፡ ለእክ፡: እስመ፡ ለለ፡ ሊሐዱ፡ ዘዘ፡ ዚለሁ፡ዕዚቱ፡በኣሀ፡እግዚአብሔ
11 ር፡::=፡ ወለእለሂ፡ትጫህሩ፡መሃሩ፡ ቃለ፡እግዚአብሔር፡ወዘሂ፡ይትለእክ፡ይትለእክ፡በኀይ
ለ፡እግዚአብሔር፡ ዘወሀቦ፡ ከመ፡ በኵሉ፡ ይሴባሕ፡እግዚአብሔር፡በሊያሱስ፡ክርስቶስ፡ዘሎ
12 ቱ፡ኅይለ፡ለዓለመ፡ዓለመ፡ለጫን፡::=፡ ለኅዊነ፡ሊታንክርዋ፡ለእንተ፡ቅምጽለክሙ፡መስራ፡
13 ክሙ፡ያጫክረክሙ፡ ወዘሊትለመዱ፡ይበጽሐክሙ፡::=፡ ከመ፡ተሰተፍዎ፡ በሕማሙ፡ ለክርስ
14 ቶስ፡ ወተፈሠሑ፡ከመ፡እመ፡ያስተር ሊ፡በክብረቲሁ፡ትትሐሠዩ፡ፍሠሐኔክሙ፡::=፡ ወእመ
ሰቡ፡ዘተዳየሩክሙ፡በእንተ፡ስሙ፡ለክርስቶስ፡: ብፁዓን፡ ለኒትሙ ፡እስመ፡ ዘስብሐቲሁ፡ወዘኅ
15 ደሉ፡ ለእግዚአብሔር፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ያዕር ፍ፡ ለዕቤክሙ፡::=፡ ቦኑ፡ዘቦ፡ዘያሐመመ፡
በሠስተትክሙ፡ ለሠ፡ ከመ፡ ቀታቤ፡ለሠ፡ ከመ፡ ስሪቂ፡ ለሠ፡ ከመ፡ዘእኵይ፡መግባሩ፡ለሠ፡
16 ከመ፡ዘባዕደ፡ያፈቅር፡ ወይፈቱ፡::=፡ ወለመሰ፡ ከመ፡ ክርስቲያናዊ፡ ሊትሳፈሩ፡ ሰብሕለመ፡ለ
17 እግዚአብሔር፡በዝንቱ፡ስመ፡::=፡ እስመ፡ጊዜሁ፡ ለፍዳ፡ በጽሐ፡ እመነ፡ቤቱ፡ለእግዚአብ
ሔር፡: ወእመሰ፡ እመሓቤክሙ፡ ቀደመት፡ መንተ፡ እንከ፡ ደኅሪቶሙ፡ ለእለ፡ይክሕድዋ፡ለወ
18 ንጌሉ፡ለእግዚአብሔር፡::=፡ ወሶበ፡ ጸድቅ፡ እመዕፁብ፡ይድኅን፡ኃጥእ፡ ወዓሣዊ፡በሊይቴ፡
ያስተርኢ፡ሀለወ፡::=፡

Qui reddituri sunt rationem ei qui paratus est ad judicandum mortuos & vi- 5
vos. Et propter hoc evangelizavit mortuis, ut judicarentur in carne sua 6
juxta legem filiorum hominis, & viverent secundùm legem Dei in spiritu suo. Et cùm omnium finis appropinquat, purificate corda vestra, & lucolentæ sint pre- 7
ces vestræ. Et quod omnibus antepONendum, diligite alii alios cum plenitudi- 8
ne cordis vestri: Charitas enim delebit omnia peccata. Et non gravati diligi- 9
te peregrinos. Et unusquisque ex vobis quemadmodum accepistis portionem à 10
Deo, alii aliis subministrate, ut boni dispensatores; quia unicuique est sua
merces apud Deum. Quicunque autem instruunt, verbum Dei edoceant; & 11
qui ministrat, ministret secundùm virtutem quàm dederit ei Deus: ut in omnibus glorificetur Deus per Jesum Christum, cui est virtus in secula seculorum, Amen. Fratres nostri, ne peregrinæ videantur quæ vobis superventuræ sunt ten- 12
tationes, ad probandum vos, acsi insuetum aliquid vobis accideret. Quòd 13
consortes estis afflictionum Christi etiam gaudete, ut cùm apparuerit in gloria ejus, exultantes gaudeatis. Et si ita est quòd probris afficiamini pro nomine Christi, 14
beati estis: quoniam ipsa gloria & virtus Dei in Spiritu sancto super vos requiescit. Nunquid est qui patitur inter vos, vel ut homicida, vel ut fur, vel ut patra- 15
tor malorum, vel ut alienorum avidus appetitor? Quòd si quis ut Christianus 16
patitur, ne pudefiat, imo glorificet Deum hoc ipso nomine. Quia tempus est, ut 17
adveniant faces à domo Dei: quòd si à vobis primùm, quis igitur finis eorum erit, qui resistantur evangelio Dei? & si justus vix servatur, peccator & ini- 18
quus ubi comparituros est?

Digitized by Google

Itaque & *patientes* secundùm voluntatem Dei, *ut* fideli Creatori commendent
19 Ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, (ο) ὡς πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν animas suas in *beneficentia.*
τὰς ψυχὰς (π) ἑαυτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

CAP. V. ε'.

Presbyteros illos in vobis obsecro *compresbyter*, & testis
1 Πρεσβυτέρους (α) τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος, καὶ μάρτυς Ζ'
Christi passionum, qui & *futuræ revelari* gloriæ communicator:
τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελούσης (β) ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός·
Pascite *illum* in vobis gregem Dei, *prospicientes* non coactè, sed
2 Ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ'
spontaneè: neque turpis lucri gratiâ, sed *prompto animo*: Neque ut domi-
3 (γ) ἑκουσίως· μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· Μηδ' ὡς κατακυρι-
nantes cleris, sed *exemplaria* facti gregis: Et *apparente*
4 εύοντες τοὺς κλήρους, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου· Καὶ φανερωθέντος
illo principe pastorum, *reportabitis* immarcescibilem gloriæ coronam. Similiter *juve-*
5 τοῦ ἀρχιποίμενος, κομιεῖσθε τὸ ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. Ὁμοίως νεώτε-
res, subditi estote senioribus: Omnes autem *alii aliis subditi*, hu-
ροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ (δ) ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι, τὴν ταπει-
militatem *animi induite*, quia Deus superbis resistit, humilibus autem
νοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ
dat gratiam. Humiliamini igitur sub *potentem manum* Dei, ut
6 δίδωσι χάριν. Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, (ε) ἵνα
vos exaltet in tempore: Omnem *solicitudinem vestram projicientes*
ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ· Πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν (ζ) ἐπιῤῥίψαντες
quoniam ipsi cura est de vobis. Sobrii estote, *vigilate*: *quia adversari*
ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. Νήψατε, γρηγορήσατε· (η) ὅτι ὁ ἀντίδικος
abolus, tanquam leo rugiens, *ambulat*, *quærens quem devoret*. C
ὑμῶν διάβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος, περιπατεῖ, ζητῶν τίνα καταπίῃ. Cui
firmi fide: scientes *eadem passionum illi* in mundo vestræ
στερεοὶ τῇ πίστει· εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῷ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελ-
impleri. At Deus omnis gratiæ, *vocans* nos in æternam suam
φότητι πληροῦσθαι. Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ἡμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ
H' ὀλίγα παθόντας. Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ἡμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ
in Christo Jesu, modicùm passos, ipse *perficiat* vos, *confirmet*,
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὀλίγον παθόντας, αὐτὸς (θ) καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, θεμε-
fundet. Ipsi gloria, & imperium in sæcula sæculorum. Amen.
λιώσαι. Αὐτῷ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.
Silvanum vobis fidelem fratrem, (ut arbitror,) *per pauca* scripsi: obsecr
Σιλουανὸν ὑμῖν τὸν πιστὸν ἀδελφόν, (ὡς λογίζομαι,) δι' ὀλίγων ἔγραψα· παρακα
contestans, hanc esse veram gratiam Dei *in quam* statis. Sal
διαμαρτυρόμενος ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς ἣν (ι) ἐστήκατε. Ἀσπ
vos in Babylone coëlecta, & Marcus filius meus. Salutate *alte*
ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ, καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου. Ἀσπάσασθε ἀλλή
in osculo *charitatis*. Pax vobis omnibus in Christo Jesu. Amen.
ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς (κ) ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀμήν.

(†) Πέτρου ἐπιστολὴ καθολικὴ πρώτη ἐγράφη ἐν Σίλβις· σλς'.

MS. A. (ο) πιστῷ (π) αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιΐαις. ΚΕΦ. ε'. MS. A. (α) ἓν ἐν (β) δόξης ἀποκαλύπτεσθαι (γ) ἑκουσίως καὶ Θεοῦ· μὴ αἰσχροκερδῶς, (δ) ἀλλήλοις, καὶ (ε) ἵνα ὑψώσῃ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς· Πᾶσαν (ζ) ἐπιῤῥίψαντες (η) ὁ ἀντίδικος (θ) καταρτίσει, στηρίξει, θεμελιώσει. Αὐτῷ τὸ κράτος εἰς τοὺς (ι) στῆτε. (κ) ἐν Χριστῷ. (†) Πέτρου Α'.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

Quapropter ii qui patiuntur juxta voluntatem Dei, commendent ei animas suas bonis operibus tanquam conditori fideli.

CAP. V.

Dominicâ decimaquartâ post Pentecosten, & in consecratione Episcoporum. 7.

OBsecro autem presbyteros qui sunt inter 1
vos, ego presbyter socius vester, ac testis
passionum Christi, & particeps gloriæ ipsius quæ revelanda est: Pascite gregem Dei, 2
qui traditus est vobis, & curam ejus agite
spiritualiter, non vi, sed spontè; non in
sordido lucro, sed ex toto corde vestro:
Non tanquam domini gregis, sed ut fitis 3
illis bonum exemplar. Ut quum revelatus 4
fuerit ille pastorum princeps, recipiatis
ab eo coronam gloriæ immarcescibilem.
Vos autem adolescentes, subditi estote 5
senioribus vestris: & strictè amiciamini
unus erga alium, quia Deus illis adver-
satur qui efferunt sese, humilibus autem dat
gratiam. Humiliemini igitur sub po- 6
tenti Dei manu, ut ipsa vos evehat tempore
congruo. Et omnem solicitudinem vestram 7
conjicite in Deum, quippe cui curæ estis.
Vigilate & memores estote, quoniam adver- 8
sarius vester Satanas *tanquam leo* rugit &
obambulat, quæritque quem absorbeat.
Insurgite ergò in eum obfirmati *in fide*, & 9
scitote quòd & fratribus vestris, qui in mun-
do sunt eædem istæ passiones obveniunt.
Deo autem gratiæ (qui vocavit nos ad glo- 10
riam suam in æternum per Jesum Christum,
quique dedit nobis ut cùm sustinuerimus has
oppressiones exiguas, roboremur & confir-
memur, atque perstemus *in eo in æternum*)
Sit gloria & potentia, & honor in sæculum 11
sæculorum, Amen. Pauca hæc, ut arbitror, 12
scripsi vobis per Sylvanum fratrem fidelem:
& persuasum habeo ac testificor hanc esse
veram gratiam Dei, hanc *inquam* in qua
statis. Postulat pacem vestram Ecclesia e- 13
lecta quæ est in Babel, & Marcus filius meus.
Postulate pacem mutuam cum osculo sancto. 14
Pax cum omnibus vobis qui in Christo estis,
Amen.

Epistolæ Petri Apostoli primæ,
FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

19 ወእለኒ፡የሐውፁ፡በእንተ፡ፈቃዱ፡ለእግዚአብሔር፡ለያሚሓፅኑ፡ነፍሶሙ፡ኀበ፡መእመኒ፡ፈጣ
ሪ፡በገቢረ፡ሠናይ።።=፨

Et afflictionem patientes propter voluntatem Dei in sinu recondant animas eo- 19
rum apud fidelem creatorem benefaciendo.

ፒ

CAP. V.

1 ወለእለኒ፡ይትለሀቁ፡እመኔክሙ፡ለስተብቍዕዎሙ፡በሕገ፡ልሂቅ፡ወከመ፡ዘከመዕ፡ውእቱ።።
ወበለእንተ፡ዝንቱ፡ሕማሙ፡ለክርስቶስ፡ለዘሀለወ፡ያስተርኢ፡በሰብሐቲሁ፡ከመ፡ትኩኑ፡
2 ሱታፎ።=፨ ወረዓዩ፡መርዔቶ፡ለእግዚአብሔር፡ዘሀለወ፡ኀቤክሙ፡እንዘ፡ተዓቅ
ብወሙ፡ወሊትቅነይወሙ፡በኵናህ፡ለሰ፡በጽድቅ፡በእንተ፡እግዚአብሔር፡እንዘ፡
3 ሊትትሬብሕወሙ፡ለሰ፡በመልለ፡ልብክሙ፡በትፍሠሕት።=፨ እንዘ፡ሊትትሄየዩ፡
4 ሕዝቦ፡ለርሉያ፡ኩንወሙ፡ለመርዔቱ።።=፨ ከመ፡ለመ፡ያስተርኢ፡እግዚኡ፡ለኖ
5 ሳዊ፡ትንሠኡ፡ለክቢለ፡ስብሐት፡ዘኢይጸመሂ።=፨ ወከማሁ፡ለንትውኒ፡ወሪዙት፡
ተሸነኑ፡ለእለ፡ይልህቁክሙ፡ወኵልክሙ፡ተመሀርዋ፡ለኤ ትሕቶ፡ርእስክሙ፡እስ
ሙ፡እግዚኡለብሔር፡ያሓስሮሙ፡ለዕቤያን፡ወያከብሮሙ፡ለእለ፡ያቴሕቱ፡ርእሶ
6 ሙ።=፨ ኤ ትሕቱ፡እንከ፡ርእሰክሙ፡ታሕተ፡እዴሁ፡ለእግዚኡለብሔር፡ጽንዕት፡
7 ከመ፡ያልዕልክሙ፡ለመ፡ይሄውጸክሙ።።=፨ ወኵሉ፡ሕኪናክሙ፡ግድፈ፡ለ
ዕለ፡እግዚኡለብሔር፡እስመ፡ውእቱ፡ይሄሊ፡በእንቲኣክሙ።።=፨

Et eos qui senuerunt è vobis, precor ego secundùm legem senioris, & sicut is qui 1
testis fuit, & de hac afflictione Christi comparituri in gloria sua, ut fitis participes
ipsius. Et pascite gregem Dei qui est apud vos, custodientes eum, & ne dominamini 2
coactè, sed cum æquitate propter Deum, non lucrum recipientes ab eo, sed in plenitu- 3
dine cordis vestri in gaudio, Non negligentes populum suum: exemplo estote gregi 4
suo: ut quum apparuerit Dominus pastoris, recipiatis coronam gloriæ immar-
cescibilem. Et similiter vos quidem juvenes subjecti estote senioribus vestris, 5
& omnes vos discite subjicere vosmetipsos: quia Deus contemnit superbes, &
honore afficit eos qui subjiciunt seipsos. Subjicite igitur vosmetipsos sub ma- 6
nu Dei forti, ut extollat vos quum visitaverit vos. Et omnem solicitudinem 7
vestram injicite in Deum, quia ipse solicitus erit pro vobis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

19 Itaque & hi, qui patiuntur secundùm voluntatem Dei, fideli Creatori commendent animas suas in benefactis.

CAP. V.

1 SEniores ergò, qui in vobis sunt, obsecro, consenior & testis Christi passio-
2 num: qui & ejus, quæ in futuro revelanda est, gloriæ communicator: Pasci-
te qui in vobis est gregem Dei, providentes non coactè, sed spontaneè secundùm
3 Deum: neque turpis lucri gratiâ, sed voluntariè: Neque ut dominantes in
4 cleris, sed forma facti gregis ex animo. Et cùm apparuerit princeps pastorum,
5 percipietis immarcescibilem gloriæ coronam. Similiter, adolescentes, subditi
estote senioribus. Omnes autem invicèm humilitatem insinuate, quia Deus super-
bis resistit, humilibus autem dat gratiam. Humiliamini igitur sub potenti ma- 6
nu Dei, ut vos exaltet in tempore visitationis: Omnem solicitudinem vestram 7
projicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. Sobrii estote, & vigilate: 8
quia adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit, quærens quem de-
voret: Cui resistite fortes in fide: scientes eandem passionem ei, quæ in mun- 9
do est, vestræ fraternitati fieri. Deus autem omnis gratiæ, qui vocavit nos in 10
æternam suam gloriam in Christo Jesu, modicum passos ipse perficiet, confir-
mabit, solidabitque. Ipsi gloria, & imperium in secula seculorum. Amen. 11
Per Silvanum fidelem fratrem vobis, ut arbitror, breviter scripsi: obsecrans & 12
contestans, hanc esse veram gratiam Dei, in qua statis. Salutat vos Ecclesia, 13
quæ est in Babylone coëlecta, & Marcus filius meus. Salutate invicèm in os- 14
culo sancto. Gratia vobis omnibus, qui estis in Christo Jesu. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * حي ان الذين يتألمون ويصابون كما بمشيه الله * فيما انه خالق امين * يستودع
1 انفسهم في العمل الصالح * الفصل الخامس * اتضرع الي القسوس
2 الذين فيكم انا القس نظيرهم * والشاهد بآلام المسيح * وشريك المجد العتيد استعلانه * ان
ترعوا رعية الله التي فيكم * مراقبين لا ترقبا اضطراريا بل احتياريا * لا لقاذورة قبيحة * ولا
3 لربح سمج * بل بنشاط * لا كمن يسودون دوي مراتب الكهوت * بل تصيرون رسوما وقدوة
4 5 للرعية * حي اذا ظهر رييس الرعاة تحتصون اكليل المجد الذي لا يضمر * كذلك
والسباب يخضعوا للسيوخ * وكافتكم فليخضع احدكم للآخر * اشتملوا التواضع فان الله
6 يعاوم المستكبرين ويعطي المتواضعين نعمه * فتواضعوا * فتراءه لمرفص الرسول *
7 تحت يد الله العزيز ليعليكم في اوان الاستعلاء * وهمكم كله القوه عليه * فله الاهتمام بنا *
8 * وتعوا تيقظوا * فان المحال معاندكم يجول كالسبع الزائر * طالبا انسانا يبتلعه * فعاوموه
9 ممكنين في الامانة * واعلموا انكم تكملون اسباب الآلام انفسها باخويكم التي في
10 العالم * والاه كل نعمة الداعي اياكم الي مجده الابدي يسوع المسيح لتألموا قليلا * هو
يوبدكم ويوطدكم ويقويكم ويوسسكم * الذي له المجد والعز الي ابادِ الدهور امين *
11 12 * وهذه كتبتها بالفاظ يسيرة اليكم على حسب صبي * على يد سلوانوس الاخ الامين
13 منصرفا ومدوسلا ان تكون نعمة الله هذه التي وقعتم فيها تحفه بانية * تقبلكم البيعة
14 المختارة التي ببابل التي معنا ومرقص ابني * ليقبل بعضكم بعضا بقبلة قدسية * السلام
معكم يا جميع الذين في محبة يسوع المسيح امين *
* كملت رسالة القديس بطرس * صلاته تحفظنا امين *
* والسبح لرب المجد دايما ابدا امين *

Itaque qui patiuntur & affliguntur ut libet voluntati Dei, utpote conditor est fidelis, commendatas habet animas illorum in opere bono. 19

CAP. V.

ROgo presbyteros qui inter vos sunt 1
ego presbyter æque ac ipsi, & testis passionum Christi & consors gloriæ revelandæ, ut pascatis gregem Dei, qui inter 2
vos est, excubantes excubias non coactas, sed spontaneas: non ob turpem quæstum & lucrum inhonestum, sed promoto animo. Non ut qui dominantur 3
constituti in dignitatibus sacerdotii, sed sitis exemplaria & norma gregis: ut quum apparuerit princeps pastorum, 4
obtineatis gloriæ coronam quæ nunquam languescet. Similiter & juvenes subjecti sint senioribus: & omnes, alii aliis subditi estote. Amplectimini humilitatem; quoniam Deus resistit superbis, humilibus autem dat gratiam.

Lectio pro Marco Apostolo.

Submittite vos igitur sub potenti manu 6
Dei, ut extollat vos in tempore exaltationis: Et curam vestram omnem, in 7
eum conjicite; nam illi cura est de nobis. Expergiscimini, vigilate; quia ca- 8
lumniator adversarius vester vagatur ut leo rugiens, quærens quem deglutiat. 9
Resistite ergò illi, constantes in fide: & scitote quòd vos imploretis causas earundem passionum in fraternitate vestra quæ in mundo est. Deus autem omnis gra- 10
tiæ, qui vocavit vos ad gloriam suam sempiternam per Jesum Christum, ut aliquantulum patiamini, ipse vos corroboret, confirmet, vires suppediter, fundetque. Cui gloria & potestas in æternitates seculorum, Amen. Atque hæc pau- 11 12
cis verbis scripsi vobis secundùm sensum meum per Sylvanum fratrem fidelem: deprecans & obsecrans, ut gratia Dei hæc in qua statis, vera sit ac firma. 13
Osculatur vos Ecclesia electa quæ est Babylone, quæ nobiscum est, & Marcus filius meus. Alter vestrûm osculetur alte- 14
rum osculo sancto. Pax vobiscum & omnes qui estis in charitate Jesu Christi, Amen.

Finis epistolæ sancti Petri, cujus oratio nos tueatur. Amen.

Laus Domino gloriæ sempiternæ ac perpetuæ, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ፕበቡ፡ እንከ፡ ወእፕብቡ፡ ልብክሙ፡ እስመ፡ ጸላኢክሙ፡ ጋኔን፡ ይፕህር፡ ከመ፡ ለኔ
ጶበሶ፡ ወየሓሥሦ፡ ዘይውሕጥ፡፡=፡ ለጽንዑ፡ ቀዊመ፡ በሃይማኖትክሙ፡ እንዘ፡ ተአሙ
10 ረ፡ ሕማሞ፡ ለዝ፡ ዓለመ፡ ወለጽንዕዎ፡ ለተፈቅሮ፡፡=፡ ወእግዚአብሔርሰ፡ ዘዘኩ
ሉ፡ ኵብር፡ ጸወዓክሙ፡ ውስተ፡ ዓለመ፡ ዚለሁ፡ ወስብሐቲሁ፡ በክርስቶስ፡ ሊየሱስ፡
ወሕደጠ፡ ጎሚምክሙ፡ ውእቱ፡ ይፈጽመ፡ ለክሙ፡ ወየጸንዓክሙ፡ ወየሥብወክሙ፡፡=፡
11 ውእቱ፡ ዘለዓቱ፡ ጎይል፡ ለዓለመ፡ ዓለመ፡ ለሜን፡፡=፡ ሶስለ፡ ስልፃናስ፡ እኁኑ፡
12 ሶእመን፡ በሽመ፡ ጎሐለ ደኩ፡ ሕደጠ፡ ጸሐፍኩ፡ ጎክው፡ እንዘ፡ ለስተብቍዓክው፡ ከ
መ፡ሰማዕት፡ ትኩን፡ ዛቲ፡ እንተ፡ በለማን፡ስብሐቲሁ፡ ለእግዚአለብሔር፡ እንተ፡ በቲ፡
13 ትቀውመ፡፡=፡ ትሌመጓክው፡ እንተ፡ በቢሎን፡ ጎሪት፡ ወማርቆስ፡ ወልዴየ፡=፡ ተአሙ
14 ፡ሠለበደናቲክው፡ በሊመጓ፡ ተፈቅሮ፡ ወተሰናለው፡ ኵሉክሙ፡ እሰ፡ በክርስቶስ፡ ሀሰወክ
ሙ፡፡=፡

መልእት፡ መልእክተ፡ ጴጥሮስ፡ ቅዳሚት፡ጸሎቱ፡ ትኩን፡ ምስሌነ፡ ለሜን፡፡
ወለሜን፡፡=፡

Prudentes estote igitur, & intelligere facite cor vestrum, quia adversarius 8
vester diabolus rugit sicut leo, & quærit quem devoret: Firmiter resistite 9
per fidem vestram, scientes afflictionem hujus mundi, & confirmate charitatem. Et Deus qui ad omnem honorem vocavit vos in seculum suum, & glo- 10
riam suam per Christum Jesum, & quum modicum afflicti fueritis, ipse perfectos reddet vos: & confirmabit vos, & intelligere vos faciet. Ipse, cui 11
potestas in seculum seculorum, Amen. Cum Sylvano fratre nostro fideli, ut existimavi, pauca scripsi vobis, obsecrans vos ut testimonio sit hæc verè glo- 12
ria Dei in qua statis. Salutat vos quæ est Babylone, electa congregatio, & Marcus filius meus. Salutate vos invicèm cum salutatione charitatis, & confirmamini omnes vos qui in Christo estis. 13 14

Completa est Epistola PETRI prior, oratio ejus sit nobiscum, Amen, & Amen.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ, ΕΧΟΝΤΑ ΤΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Α' Περὶ κλήσεως ἡ ἐν πίστει ἔργοις βεβαιουμένης τοῖς τῆς ἀρετῆς, καὶ ἐλπίδι τῶν μελλόντων ἀγαθῶν.

Β' Παραγγελία εἰς ὑπόμνησιν ἡ διδασκαλίας μὴ ἀνάλυσιν εἶναι· καὶ ὅπως ἐν ὄρει Θαβὼρ ἡ τοῦ Θεοῦ φωνὴ τοῦ υἱοῦ ἐπήνεσε φωνῆς.

Γ' Προφητεία ἀπιστηθῆς ὑπαισχύνεσθαι αἱρετικῶν, ἀσεβοῦς τε αὐτῶν, καὶ μελλούσης κολάσεως.

Δ' Ἐπιτίμησις τῆς κακίας ἀνθρώπων αἱρετικῶν. ἐν ᾧ, ὅτι αἱρετικῶς ἦλθεν ὁ Χριστὸς ἡ Σωτηρία τοῦ τε αἰῶνος. ὅτι δεῖ ὑπομένειν πάσῃ αἱρετῇ.

Digitized by Google

EPISTOLA PETRI CATHOLICA SECUNDA.

(†) ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

CAP. I. α'.

1 ΣΥΜΕΩΝ Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χρι-
2 στοῦ· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ, (α) τοῦ Α'
3 Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν· Ὡς (β) πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως
αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ κα-
λέσαντος ἡμᾶς (γ) διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς· Δι' ὧν τὰ μέγιστα ἡμῖν καὶ
4 τίμια ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσε-
ως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν (δ) κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. (ε) Καὶ αὐτὸ τοῦτο
5 δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες, ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν
6 ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, Ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκρά-
τειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέ-
7 βειαν, Ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελ-
8 φίᾳ τὴν ἀγάπην. Ταῦτα γὰρ ὑμῖν (ζ) ὑπάρχοντα, καὶ πλεονάζοντα, οὐκ

(†) Titulus non apparet.

Κεφ. α'. MS. A. (α) τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ (β) τὰ πάντα (γ) ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ· Δι' ὧν τὰ μέγιστα καὶ τίμια ὑμῖν ἐπαγγέλματα (δ) τῷ κόσμῳ (ε) Καὶ αὐτοὶ δὲ (ζ) παρόντα, (η) ἀμβλυμάτων. (θ) σπουδάσατε, ἵνα διὰ τῶν καλῶν ὑμῶν ἔργων βεβαίαν (ι) ἐκλησιν (κ) ποιῆσητε· Οὕτως (λ) Κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ (μ) Διὸ μελλήσω (ν) τῇ ὑπομνήσει·

ότιοσοι nec sine fructu constituent in Domini nostri Jesu Christi cognitione. Cui enim non adsunt hæc, cæcus est, non procul cernens, oblivionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum. Ideò magis, fratres, studete firmam vestram vocationem & electionem facere: Hæc enim facientes non impingetis aliquando. Sic enim abundanter subministrabitur vobis introitus in æternum regnum Domini nostri & Salvatoris Jesu Christi. Ideò non negligam vos semper commonere de his, quamvis scientes, & confirmatos in præsenti veritate. Justum autem arbitror, ad quamdiu sum in hoc tabernaculo, persuscitare vos in commonitione: Sciens quòd velox est depositio tabernaculi mei, sicut & Dominus noster Jesus Christus significavit mihi. Studebo autem & singulatim habere vos post meum exitum, horum memoriam facere.

ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν. ὯΙ γὰρ μὴ πάρεστι ταῦτα, τυφλός ἐστι, μυωπάζων, λήθην λα- 9
βὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ (η) ἁμαρτιῶν. Διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, 10
σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν (θ) κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· Ταῦτα
γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ (ι) πταίσητέ ποτε. Οὕτω γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθή- 11
σεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ (κ) Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ. Διὸ οὐκ ἀμελήσω ὑμᾶς ἀεὶ ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, 12
καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. Δίκαιον δὲ ἡγοῦ- 13
μαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ (λ) σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν (μ) ὑπο-
μνήσει· Εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς 14
καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέ μοι. Σπουδάσω δὲ καὶ 15
ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν (ν) ἔξοδον, τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

EPISTOLA SECUNDA
PETRI.

CAPUT PRIMUM.

Lectio montis Tabor. 1.

1 Simon Petrus servus & Apostolus Jesu
Christi, iis qui æquè pretiosâ fide nobiscum
digni facti sunt per justitiam Domini & Ser-
vatoris nostri Jesu Christi: Gratia & pax
2 multiplicetur vobis per agnitionem Domini
nostri Jesu Christi: Quippequi omnia quæ
3 ad potentiam Dei pertinent, ad vitam cul-
tumque divinum dedit per agnitionem illius
qui vocavit nos in gloriam suamipsius, &
virtutis: Per quæ maxima vobis promissa
4 atque honores donavit, ut per hæc fitis con-
sortes naturæ Divinæ, fugientes à corrupti-
one cupiditatum, quæ est in mundo. Sed
5 & in hoc ipsum omni à vobis curâ collatâ,
adjicite ad fidem vestram, virtutem: ad vir-
tutem verò, scientiam: Ad scientiam ve-
6 rò, temperantiam: ad [illegible]perantiam verò,
tolerantiam: ad tolerantiam verò, cultum
Dei: Ad cultum verò Dei, amorem fra-
7 ternitatis: ad amorem autem fraternitatis,
charitatem. Hæc enim quum vobis adsint
8 & exuberent, haud otiosos, nec infructuo-
sos constituent vos in cognitione Domini
nostri Jesu Christi. Nam is apud quem ista
non reperiuntur, cæcus est nihil videns, &
oblitus est purgationem peccatorum suorum
prædecentium. Illud verò magis curate
fratres mei, ut per opera vestra bona voca-
tionem & electionem vestram firmam effici-
atis: hæc enim facientes nunquam labemini.
Hâc enim ratione copiosè ministrabitur vo-
bis aditus æterni regni Domini & Salvato-
ris nostri Jesu Christi. Et hac de re non
desistam ab his semper vobis suggerendis,
tametsi & *id* sciatis, & innixi sitis huic ve-
ritati. Justum autem esse mihi videtur, quan-
diu sum in hoc corpore, excitare vos com
monitione: Quam sciam obitum corpo
ris mei brevi futurum, sicut & Dominus no
ster Jesus Christus notum fecit mihi. Sat
gite autem & *illud* semper habere, ut etia
post exitum meum, horum mentionem
ciatis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Epistola PETRI secunda à Petro ministro.

CAPUT I.

A Simone Cepha servo & ministro Domini nostri Jesu Christi, iis quibu
participes sumus gloriæ & fidei equam impertivit nobis in justitia Dei nos
redemptoris nostri Jesu Christi. Gratia & pax multiplicetur medio vo
in cognitione Dei nostri Jesu Christi Domini nostri: Quemadmodum
quod habemus divinitatis & virtutis ejus quæ est ad vitam, est in
ejus qui traditus est nobis per cognitionem ejus qui vocavit nos in gloria
am, & in benignitatem suam:

Digitized by Google

Epistola Beati PETRI *Apostoli secunda.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 SImon Petrus, servus & Apostolus Jesu Christi, iis qui coæqualem nobiscum
2 sortiti sunt fidem in justitia Dei nostri, & Salvatoris Jesu Christi. Gratia vobis
3 & pax adimpleatur in cognitione Dei, & Christi Jesu Domini nostri: Quo-
modò omnia nobis divinæ virtutis suæ, quæ ad vitam & pietatem donata sunt,
4 per cognitionem ejus, qui vocavit nos propriâ gloriâ & virtute, Per quem ma-
xima & pretiosa nobis promissa donavit: ut per hæc efficiamini divinæ consortes
5 naturæ: fugientes ejus, quæ in mundo est, concupiscentiæ corruptionem. Vos au-
tem curam omnem subinferentes, ministrate in fide vestra virtutem, in virtute
6 autem scientiam, In scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patien-
7 tiam, in patientia autem pietatem, In pietate autem amorem fraternitatis, in
8 amore autem fraternitatis charitatem. Hæc enim si vobiscum adsint, & superent;
non vacuos, nec sine fructu vos constituent in Domini nostri Jesu Christi cogniti-
one. Cui enim non præstò sunt hæc, cæcus est, & manu tentans, oblivionem ac- 9
cipiens purgationis veterum suorum delictorum. Quapropter, fratres, magis sat- 10
agite, ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis: hæc
enim facientes, non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur vo- 11
bis introitus in æternum regnum Domini nostri, & Salvatoris Jesu Christi. Pro- 12
pter quod incipiam vos semper commonere de his; & quidem scientes & con-
firmatos vos in præsenti veritate. Justum autem arbitror quamdiu sum in hoc 13
tabernaculo, suscitare vos in commonitione: Certus quòd velox est depositio 14
tabernaculi mei, secundùm quod & Dominus noster Jesus Christus significavit
mihi. Dabo autem operam & frequenter habere vos post obitum meum, ut ho- 15
rum memoriam faciatis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* رِسَالَةُ ٱلْقِدِّيسِ بُطْرُسَ ٱلْجَامِعَةُ ٱلثَّانِيَةُ *

Epistola Catholica
SANCTI PETRI
SECUNDA.

* ٱلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ *

CAP. I.

* وَرَاءَةُ ٱلْجُمُعَةِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلثَّالِثَةِ وَٱلثَّلَٰثِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ *

Lectio feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ tertiæ post Pentecosten.

1 * مِنْ سِمْعَانَ بُطْرُسَ عَبْدِ وَرَسُولِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ إِلَى ٱلَّذِينَ قَدْ حَصَلَ لَهُمُ ٱلْأَمَانَةُ ٱلْمُكَرَّمَةُ عِنْدَنَا
2 وَعِنْدَهُمْ بِٱلسَّوَاءِ بِعَدْلِ إِلَٰهِنَا وَمُخَلِّصِنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * لِتَكْثُرْ لَكُمُ ٱلنِّعْمَةُ وَٱلسَّلَامَةُ بِمَعْرِفَةِ
3 ٱلْإِلٰهِ وَيَسُوعَ رَبِّنَا * بِمَا أَنَّ قُوَّةَ ٱلْإِلٰهِيَّةِ قَدْ أَعْطَتْنَا سَائِرَ ٱلْمَنَاقِبِ ٱلْمُؤَدِّيَةِ إِلَى ٱلْحَيَاةِ وَٱلدِّيَانَةِ
4 ٱلْإِلٰهِيَّةِ * بِمَعْرِفَةِ ٱلَّذِي دَعَانَا إِلَى ٱلْمَجْدِ وَٱلْفَضِيلَةِ * ٱللَّتَيْنِ بِهِمَا مَكَّنَا ٱلْمَوَاعِيدَ ٱلْمُكَرَّمَةَ
وَٱلْجَسِيمَةَ * لِكَيْ بِهِمَا تَصِيرُوا شُرَكَاءَ ٱلطَّبِيعَةِ ٱلْإِلٰهِيَّةِ * هَارِبِينَ مِنَ ٱلْفَسَادِ ٱلَّذِي فِي ٱلشَّهْوَةِ فِي
5 ٱلْعَالَمِ * بَاذِلِينَ كَافَّةَ حِرْصِكُمْ فِي هٰذَا نَفْسِهِ أَنْ تَصِيرُوا فِي أَمَانَتِكُمُ ٱلْفَضِيلَةَ * وَفِي ٱلْفَضِيلَةِ
6 ٱلْمَعْرِفَةَ * وَفِي ٱلْمَعْرِفَةِ ٱلْكَمِيَّةَ وَفِي ٱلْكَمِيَّةِ ٱلصَّبْرَ * وَفِي ٱلصَّبْرِ ٱلتَّدَيُّنَ * وَفِي ٱلدِّيَانَةِ
7 ٱلْكَسِيَّةَ مَحَبَّةَ ٱلْإِخْوَةِ * وَفِي مَحَبَّةِ ٱلْإِخْوَةِ ٱلْمَحَبَّةَ * فَإِنَّ هٰذِهِ إِذَا كَانَتْ فِيكُمْ مَوْجُودَةً وَمُتَكَاثِرَةً *
8 فَمَا تَجْعَلُكُمْ بَطَّالِينَ وَلَا غَيْرَ مُثْمِرِينَ فِي مَعْرِفَةِ رَبِّنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * لِأَنَّ مَنْ لَيْسَتْ هٰذِهِ
9 ٱلْفَضَائِلُ حَاصِلَةً فِيهِ فَهُوَ أَعْمَى مَكْفُوفُ ٱلْبَصَرِ * قَدْ أَسْلَمَ نِسْيَانَ تَطْهِيرِ خَطَايَاهُ ٱلْقَدِيمَةِ *

* قِرَاءَةُ لِعِيدِ ٱلْجَلِّيِّ سَادِسِ آبَ *

10 * فَلِذٰلِكَ يَا إِخْوَتِي ٱحْرِصُوا جِدًّا أَنْ تَجْعَلُوا دَعْوَتَكُمْ وَٱصْطِفَاءَكُمْ ثَبْتًا * فَإِنَّكُمْ إِذَا عَمِلْتُمْ
11 هٰذِهِ فَمَا تَزِلُّونَ أَصْلًا قَطُّ * ثُمَّ * لِأَنَّ هٰكَذَا يَتَّسِعُ لَكُمُ ٱلْمَدْخَلُ بِسَعَةٍ إِلَى أَبَدِيِّ مُلْكِ
12 رَبِّنَا وَمُخَلِّصِنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * فَلِذٰلِكَ لَسْتُ أَضْجَرُ فِي أَنْ أُذَكِّرَكُمْ دَائِمًا بِهٰذِهِ ٱلْأَشْيَاءِ * مَعَ أَنَّكُمْ عَالِمُونَ
13 وَمُتَوَطِّدُونَ فِي هٰذَا ٱلْحَقِّ ٱلْحَاضِرِ * فَأَحْسَبُ أَنَّهُ وَاجِبٌ مَا دُمْتُ أَنَا فِي هٰذَا ٱلْمَسْكَنِ أَنْ
14 أُنَبِّهَكُمْ بِٱلذِّكْرِ * عَالِمًا أَنَّ مَبْنَايَ مَسْكَنِي قَرِيبٌ هِيَ سَرِيعًا * كَمَا قَدْ أَوْضَحَ ذٰلِكَ لِي رَبُّنَا
15 يَسُوعُ ٱلْمَسِيحُ * فَأَحْرِصُ بَعْدَ سُكُوصِي أَنْ يَكُونَ لِكُلِّ أَحَدٍ مِنْكُمْ تَذَكُّرُ هٰذَا ٱلْمَكْتُوبِ *

1 A SIMONE Petro servo & Apostolo Jesu Christi, ad eos qui privilegio consecuti sunt fidem æquè apud nos atque apud ipsos honorandam, per justitiam Dei ac servatoris nostri Jesu Christi. 2 Multiplicetur vobis gratia & pax per agnitionem Dei, & Jesu Domini nostri: 3 Utpote virtus ejus Divina dedit nobis omnia dogmata ad vitam illustremque pietatem perducentia per agnitionem illius qui vocavit nos ad gloriam & virtutem: 4 Per quarum utranque tribuit nobis pretiosa maximaque promissa, ut per eas efficeremini consortes naturæ Divinæ, fugientes à corruptione quæ per cupiditatem est in mundo. 5 Omne studium vestrum in hoc ipsum conferentes, ut fructificetis cum fide vestra virtutem, cum virtute scientiam, Cum 6 scientia temperantiam, cum temperantia patientiam, cum patientia pietatem illustrem, Cum pietate bonâ di- 7 lectionem fratrum, cum dilectione fratrum charitatem. 8 Hæc enim quum inventa & exuberantia fuerint in vobis, haud otiosos, nec infrugiferos constituent vos in cognitione Domini nostri Jesu Christi. 9 Nam is in quo hujusmodi virtutes non adsunt, cæcus est, lumine contractus, oblivione purgationis peccatorum suorum olim occupatus.

Lectio pro die festo Transfigurationis, sextâ Augusti.

10 Quapropter ô fratres mei, vehementer satagite ut vocationem & electionem vestram veram reddatis: nam si hoc feceritis, nullo unquam modo delinquetis. 11 Hactenus. Sic enim patescet vobis cum latitudine introitus ad æternitatem regni Domini & servatoris nostri Jesu Christi. 12 Propterea non me tædebit vos semper commonere de his rebus, præterquam quòd periti & confirmati estis in hac præsenti veritate. 13 Expedire enim arbitror, quamdiu sum in hoc tabernaculo, excitare vos per commonitionem: 14 Sciens separationem tabernaculi mei protinus vicinam fore, ut id mihi declaravit Dominus noster Jesus Christus. 15 Studebo autem post discessum meum ut sit apud unumquemque vestrûm memoria horum colloquiorum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

4 በዘቦቱ : ነሐዩ : ወነዓቢ : ወነክብር : በተስፋሁ : እንተ : ጸውዓነ : ከመ : በእንተ : ዝኒ
ቱ : ጕኑ : ሱቱፋነ : ለመለኮተ : ዚለሁ : እንዘ : ትጕይይዋ : ለውስናሁ : ለዝ : ዒለ
5 መ::=> ወለእንተውነ : በኵሉ : ጕጕለ : ገቢረክሙ : ለትልወዋ : ለሠናይት : በሃይ
6 ማኖትክሙ : ወለመወሰት : ሠናይትክሙ : ለለእመሮ::=> ወእመወሰት : ለእመር :
ለለዚመይ : ወእመወሰት : ሊዚመይ : ለትዕግሠት:: ወእመወሰት : ትዕግሠት :
7 ለለመልከጼ::=> ወእመወሰት : እመልከጼ : ለተለኣሆ:: ወእመወሰት : ተለኣሆ :
8 ለተፈቅሮ::=> ወዝንቱ : እመከመ : ሀለወ : ኀቡክሙ : ሊኮንክሙ : ፀረዓነ : ወሊኮን
ክሙ : እለ : እንበለ : ፍረ:: ለለ : ዖበጽሐክሙ : ወሠተ : ለእመሮቱ : ለእግዚእነ :
9 ሊየሱስ : ክርስቶስ::=> ወዘሰ : ሊሀሎ : ወሠተ : ዝንተ : መግበር : ዕወር :ወእቱ : ዘዖ
ሐወር : በመርሰስ : ወረሰዐ : ለእጽሐ : ርእሰ:እመእለ : በልዖ : በለዕሌሁ : ኅጥወሊ
10 ሁ::=> ወይእዜኒ : ለኀዊነ : ጕተሉ : ከመ : በጽነዐ : መግበሪክሙ : ጽንዕተ : ትኩነ :
ጸውዓክሙ : ወታወፍዩ : ሐስበክሙ : ወዘንተነ : እንዘ : ትገብሩ : ሊትሰሐቱ : ለብዕ
11 ሱ::=> ወከማሁ : ለይትሥኩክሙ : ወሠተ : ፍናተ : መንግሠቱ : ለእግዚእነብሔር :
12 ወመድኅኒነ ፡ ሊየሱስ : ክርስቶስ : እንተ፡ ለዓለመ : ዓለመ::=> ወበዘቦሰ : እጽህቅ :
ለክሙ : ዘልፈ : ወእዜከረክሙ : በእንተ : ዝንቱ : ተለመረ : ዘለጽንዓክሙ : ወሊታ
13 ርሕቅዋ : ለእንተ : ትውጽእ : ጽድቁ::=> ወይመስለኒሰ : ከመ : ርቱዕ : ለመጠነ : ሀሎ
14 ኩ : በዝንቱ : ለሠጋዖ : ለነቅሀክሙ : በዘከር::=> እስመ : ለለመር : ከመ : ፍጡነ: ይእ
ቲ : ሰአሊ : ዚለዖ : እመኔክሙ : በከመ : ለይድዓኒ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ::=>
15 ወእጋጕእ : ዘልፈ : ከመ : ትኩኑ:ከሜዖ : ወለመድኅሬዖ : ወኅሊፍዖ : ተዘከርዎ : ለዝነ
ቱ : ወከማሁ : ትገበሩ::=>

In quo vivimus, & elati sumus, & gloriamur in promissione vocationis nostræ: 4 sic propterea estote participes divinitatis ejus fugientes corruptionem hujus mundi. Et vos quidem cum omni festinatione operantes procedite ad benignitatem per fidem vestram, & à benignitate vestra ad scientiam, Et à scientia 6 ad castitatem, & à castitate ad patientiam, & à patientia ad cultum ejus, Et 7 à cultu ejus ad fraternitatem, & à fraternitate ad charitatem: Et hæc si sit 8 apud vos, non fueritis ociosi neque infructuosi, sed ducet vos in cognitionem Domini nostri Jesu Christi. Et qui non est hujusmodi, cæcus & ambulans per 9 aspergillum, & oblitus est purgare seipsum ab antiquis, super eum, peccatis suis. Et nunc fratres nostri, soliciti estote ut in firmitate operum vestrorum firma fiat vocatio vestra, & reddatis computum vestrum, & hoc facientes non 10 errabitis in divitiis ejus. Et sic sequantur vos in via regni Dei, & Servato- 11 ris nostri Jesu Christi, quod erit in seculum seculorum. Et propterea est quòd 12 solicitus sim pro vobis semper, & memores vos faciam de hac doctrina ejus quâ confirmabam vos, & ut non elongetis adventuram justitiam ejus. Et vide- 13 tur mihi quasi æquum quamdiu sum in hoc corpore meo, excitare vos per recordationem ejus. Quia cognosco quòd velox erit recessus meus à vobis, quem- 14 admodum significavit mihi Dominus noster Jesus Christus, Et solicitus ero sem- 15 per ut sitis instar mei, & post me & obitum meum recordari faciatis hoc, & similiter faciatis.

Digitized by Google

Non enim *sophisticatas* fabulas secuti, notam fecimus vobis
16 Οὐ γὰρ (ξ)σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες, ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ
Domini nostri Jesu Christi virtutem & præsentiam: sed speculatores facti
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν· ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς
illius magnitudinis. Accipiens enim à Deo Patre honorem & gloriam,
17 ἐκείνου μεγαλειότητος. Λαβὼν γὰρ παρὰ Θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν,
voce *delatâ* ei hujusmodi à magnifica gloria; Hic est
φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, Οὗτός ἐστιν
filius meus dilectus, in *quem ego beneplacui*. Et hanc vo-
18 ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ (ξ) εὐδόκησα. Καὶ ταύτην τὴν φω-
cem nos audivimus de cœlo allatam, cum ipso *existentes* in monte
νὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν (ο) ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν, ὄντες σὺν αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει τῷ
sancto. Et habemus firmiorem propheticum sermonem: cui benè
19 ἁγίῳ. Καὶ ἔχομεν (π) βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον· ᾧ καλῶς
facitis attendentes, quasi lucernæ *apparenti* in caliginoso loco, *usque quò* di-
ποιεῖτε προσέχοντες, ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν (ρ) αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέ-
ra eluceſcat, & lucifer oriatur in cordibus vestris: Hoc pri-
20 ρα διαυγάσῃ, καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· Τοῦτο πρῶ-
mùm *cognoscentes*, quòd omnis prophetia Scripturæ, propriâ interpretatione non fit.
τον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς, ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνε-
Non enim voluntate *hominis* allata est aliquando prophetia, sed à Spiritu
21 ται. Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ Πνεύματος
sancto *acti* locuti sunt sancti Dei homines.
ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν (σ)οἱ ἅγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι.

CAP. II. Β'.

Fuerunt verò & pseudoprophetæ in populo: sicut & in vobis erunt *fal-*
1 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ· ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευ- Γ'
si doctores: qui *ad*introducent sectas perditionis, & *illum mercatum* e-
δοδιδάσκαλοι· οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐ-

MS. A. (ξ) ηὐδόκησα. (ο) ὃν τῷ ὄρει (π) βεβαιώτερον (ρ) ἀχμηρῷ (σ) ἅγιοι τοῦ Θεοῦ κολαζομένοις πρὸν· (δ)ἀλλὰ (ε) ἀσελγείᾳ *ἀναστροφῇ, (ζ) καταφρονῆντες·

os, Dominum negantes: *inferentes* sibiipsis celerem perditionem. Et mul-
τοὺς Δεσπότην ἀρνούμενοι· ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν. Καὶ πολ-
ti sequentur eorum *perditiones*, per quos via veritatis blasphemabitur: Et in avaritia
λοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς (α) ἀπωλείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθεί-
ficiis verbis *vos* negotiabuntur: quibus judicium *ex* olim non cessat, & perditio eorum non dormitat.
ας βλασφημηθήσεται· Καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσον-
Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit, sed *catenis caliginis de-*
ται· οἷς τὸ κρῖμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει.
Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ (β) σειραῖς ζόφου ταρ-
trudens in tartarum tradidit in judicium *servatos*: Et originali mundo non
τώσας παρέδωκεν εἰς (γ) κρίσιν τετηρημένους· Καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐ-
pepercit, sed octavum Noe, justitiæ præconem custodivit, diluvium
φείσατο, (δ) ὄγδοον Νῶε, δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξε, κατακλυσμὸν
mundo impiorum inducens: Et civitates Sodomorum & *Gomorrhæ* in cinerem redigens,
κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας· Καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας,
everſione damnavit, exemplum *futurorum* impiè *agere* ponens: Et ju-
καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς· Καὶ δί-
ſtum Lot *fatigatum* à nefandorum *in luxuria* conversatione,
καιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν (ε) ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς,
eripuit: (Aspectu enim & auditu *ille* justus habitans *in ipsis*, di-
ἐρρύσατο· (Βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέ-
em *ex die* animam juſtam iniquis operibus *cruciabat*:) Novit Dominus
ραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν·) Οἶδε Κύριος
pios de tentatione eripere, iniquos verò in diem judicii cruciandos
εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους
reſervare: *Maximè* autem eos qui poſt carnem in concupiſcentia immunditiæ *ambulan-*
τηρεῖν· Μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομέ-
tes, & dominationem *contemnentes*: audaces, ſibi placentes, *dignitates* non *hor-*
νους, καὶ κυριότητος (ζ) καταφρονοῦντας· τολμηταὶ, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέ-
rent blaſphemantes.
μουσι βλασφημοῦντες.

Κεφ. Β'. MS. A. (α) ἀσελγείαις, δι' ὧς ἡ ὁδὸς τ (β) * σειραῖς ζόφοις (γ) κρίσιν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Non enim fabulas arte compoſitas ſectamur, 16
quatenus declarem vobis robur & adven-
tum Domini noſtri Jeſu Chriſti: ſed quum
ſpectatores fuerimus majeſtatis ipſius. *Nam* 17
quando accepit à Deo Patre honorem & glo-
riam, quum vox hujuſmodi venit ad eum
poſt decoræ magnificentiæ gloriam, Hic eſt
ille filius meus dilectus in quo mihi placui:
Nos quoque eandemmet vocem audivimus 18
de cœlo ad eum veniſſe, quum eſſemus unà
cum eo in monte ſancto. Habemus præ- 19
terea quòd verum fit verbum prophetiæ,
quòd benefacitis quum intuemini quaſi lu-
cernam in obſcuro loco ſplendentem, quoad
dies eluceſcat, & ſol oriatur in cordibus
veſtris. Illud in primis ſcientes, quòd omnis 20
prophetia ſuæ ſolutio ſcripturæ non fit.
Non enim voluntate hominis venit unquam 21
prophetia, ſed à Spiritu ſancto tracti, locuti
ſunt ſancti Dei homines.

CAP. II.

Fuerunt autem & pſeudoprophetæ in mun- 1
do: ut etiam inter vos erunt falſi doctores,
qui ſubintroducent hæreſes perniciosas, &
Dominum qui emit illos, negabunt: acceſ-
ſentes ſibiipſis celerem perditionem. Et 2
multi abibunt poſt impuritatem eorum:
propter quos blaſpemabitur via veritatis.
Et per fraudem verborum delirii vos nego- 3
tiabuntur: quorum judicium jam olim non
ceſſat, & interitus non dormitat. Si enim 4
Deus angelis qui peccaverunt, non peper-
cit; ſed catenis caliginis in infima loca præ-
cipitavit illos, & tradidit eos ut ſervarentur
ad judicium cruciatûs: Et priſtino mundo 5
non pepercit, ſed Noe octavum, juſtitiæ præ-
dicatorem ſervavit, quando diluvium ſuper
mundum peccatorum adduxit: Urbes So- 6
dum & Amuræ ſuccendit, eaſque ſubverſi-
one damnavit, ſpecimen impiis qui futuri
erant, proponens: Lot quoque juſtum, qui 7
tundebatur ab impudica eorum converſati-
one qui ſine lege erant, eripuit: (Vide- 8
do enim & audiendo, dum juſtus ille inter
ipſos habitaret, in dies animam ſuam juſtam
operibus illegitimis excruciabat.)
Magno die feſto Aſcenſionis. 1.
Novit ſanè Dominus ab anguſtia liberare 9
timentes eum: iniquos autem ad diem ju-
dicii puniendos ſervabit. Præſertim verò 10
illos qui carnem obſcœnis cupiditatibus ſe-
quuntur, & dominatum deſpiciunt, impu-
dentes & arrogantes, qui gloriam non timent
dum blaſphemant:

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 እስመ: ሊኮነ: ጣዒደ‹ት: ጥበብ: ዘተሰነ : ዘእመርኅው : ኵሉ : ወሀልወቱሰ : ለእግዚ
17 እነ:ሊየሱስ:ክርስቶስ:: ለሰ:ናለየተ:ዜለሁ: ተከዊነነ:: ለዕበዩ:=ፅ ዘነሠለ: እመጣበ:
እግዚአብሔር:አብ:: ክብር : ወስብሐት:ቃል:ወረደ:ለዕሌሁ:: እመላይቴ: እመወሰተ:ዕበ
18 ዩ: ሰብሐቲሁ:ይቤ:ዝነቱ:ወእቱ: ወልድየ: ዘለፊቅር : ዘለነ:ሐረይኩ::=ፅ ዘነተ:ቃለ:ነ
ሣነ:ሰማዕናሁ: ከመ:እመሰማይ: ወረደ:ሎቱ:እነዘ:ሀሎነ:መሰሌሁ: በደብረ:መቅደሱ::=ፅ
19 ወብነ:ዓደ :ዘለመ ዝነ: ይቀድሙ:ቃለ:ነቢይ:ዘይቤ:ጥቀ:ታሣነዩ :እለ:ትኔጽርዎ: ከመ:ማኅ
ቶት : እነተ: ታበርህ : ወስተ: መከነ: ጽለመተ: እነከ: ታበርህ: ለክሙ: ዕለት : ወይሠርቅ:
20 ለክሙ : ቤዝ : ወስተ : ልብክሙ::=ፅ ወዘነተ:ባሕቱ : ቅድሙ: ለእመሮ: ከመ: ኵሉ:
ተነብዮ: እመፊቃደ:ሰብእ: ወእመሠረተ:እጋለ:እመሕያው:ዘይፈክር: ሊይከውኖ:=ፅ

Quia non fuit fabula eruditionis quam ſequuti ſumus, quâ docuimus vos ubi- 16
quitatem & præſentiam Domini noſtri Jeſu Chriſti: ſed exemplar ejus factum
eſt nobis magnitudinis, Quam accepit à Deo patre, honor & gloria vocis de- 17
ſcendit ſuper eum: unde de magnitudine gloriæ ejus dixit, Hic eſt filius meus di-
lectus quem ego elegi. Hanc vocem nos audivimus quòd à cœlo deſcendit in 18
eum, quum eſſemus cum ipſo in monte ſanctuarii ſui. Et habemus ulteriùs, hâc 19
antiquiorem vocem, prophetæ dicentis: perbenè facitis qui attenditis ei ſicut lu-
cernæ quæ ſplendet in loco tenebrarum, donec illuceſcat vobis dies, & exoria-
tur vobis redemptio in cordibus veſtris. Veruntamen hoc priùs cognoſcite, quòd 20
nulla prophetia à voluntate hominum, & à libidine hominis exponentis eſt,

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

16 Non enim doctas fabulas secuti, notam fecimus vobis Domini nostri Jesu Christi
17 virtutem & præsentiam: sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens
enim à Deo Patre honorem & gloriam, voce delapsâ ad eum hujusce modi à ma-
18 gnifica gloria; Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum au-
19 dite. Et hanc vocem nos audivimus de cœlo allatam, cùm essemus cum ipso
in monte sancto. Et habemus firmiorem propheticum sermonem: cui benè fa-
citis attendentes, quasi lucernæ lucenti in caliginoso loco, donec dies elucescat,
20 & lucifer oriatur in cordibus vestris: Hoc primùm intelligentes, Quòd omnis
21 prophetia Scripturæ propriâ interpretatione non fit. Non enim voluntate hu-
manâ allata est aliquando prophetia: sed Spiritu sancto inspirati, locuti sunt
sancti Dei homines.

CAP. II.

1 Fuerunt verò & pseudoprophetæ in populo, sicut & in vobis erunt magistri
mendaces, qui introducent sectas perditionis, & eum, qui emit eos, Dominum
negant, superducentes sibi celerem perditionem. Et multi sequentur eorum lu-2
xurias, per quos via veritatis blasphemabitur: Et in avaritia fictis verbis de-3
vobis negotiabuntur: quibus judicium jam olim non cessat: & perditio eorum
non dormitat. Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus in-4
ferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, in judicium reservari: Et ori-5
ginali mundo non pepercit, sed octavum Noë, justitiæ præconem, custodivit, di-
luvium mundo impiorum inducens: Et civitates Sodomorum & Gomorrhæorum6
in cinerem redigens, eversione damnavit: exemplum eorum, qui impiè acturi
sunt, ponens: Et justum Lot oppressum à nefandorum injuria ac luxuriosa conversati-7
one eripuit: (Aspectu enim, & auditu justus erat: habitans apud eos, qui de die8
in diem animam justam iniquis operibus cruciabant:) Novit Dns pios de tentati-9
one eripere: iniquos verò in diem judicii reservare cruciandos: Magis autem10
eos, qui post carnem in concupiscentia immunditiæ ambulant, dominationémq; con-
temnunt, audaces, sibi placentes, sectas non metuunt introducere blasphemantes:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * لَأَنَّنَا مَا ٱتَّبَعْنَا خُرَافَاتٍ مَنْمُوقَةً حِكْمَتُهَا * فَعَرَّفْنَاكُمْ قُوَّةَ رَبِّنَا يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ وَوُرُودَهُ * لَكِنَّا
17 صِرْنَا مُعَايِنِينَ عَظَمَةَ ذٰلِكَ * لِأَنَّهُ أَخَذَ مِنَ ٱلْإِلٰهِ ٱلْآبِ كَرَامَةً وَمَجْدًا * إِذْ قَرَّبَ لَهُ ٱلْمَجْدُ ٱلْعَظِيمُ
18 جَلَالَةً صَوْتًا مِثْلَ هٰذَا * هٰذَا هُوَ ٱبْنِي ٱلْحَبِيبُ ٱلَّذِي بِهِ ٱرْتَضَيْتُ أَنَا * وَهٰذَا ٱلصَّوْتُ نَحْنُ
19 سَمِعْنَاهُ وَارِدًا مِنَ ٱلسَّمَاءِ * إِذْ كُنَّا مَعَهُ فِي ٱلْجَبَلِ ٱلْأَقْدَسِ * وَلَنَا ٱلْكَلَامُ ٱلنَّبَوِيُّ صَادِقًا جِدًّا *
ٱلَّذِي سَتَعْمَلُونَ عَمَلًا حَسَنًا إِذَا أَصْغَيْتُمْ إِلَيْهِ * كَمِصْبَاحٍ ظَاهِرٍ فِي مَوْضِعٍ مُظْلِمٍ * إِلَى أَنْ
يَنْفَجِرَ ٱلنَّهَارُ وَيُشْرِقَ ٱلْمُسْتَمِلُّ ٱلنُّورِ فِي قُلُوبِكُمْ * ثُمَّ *
20 * قِرَاءَةُ ٱلِاثْنَيْنِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلرَّابِعَةِ وَٱلثَّلَاثِينَ * * عَالِمِينَ هٰذَا أَوَّلًا أَنَّ كُلَّ نُبُوَّةِ
21 كِتَابٍ لَنْ تَحُلَّ هِيَ مِنْ ذَاتِهَا * لِأَنَّ لَيْسَ بِمَشِيَّةِ إِنْسَانٍ أُتِيَ نُبُوَّةٌ قَطُّ * لٰكِنْ رِجَالُ ٱللّٰهِ
1 ٱلْقِدِّيسُونَ حَمَلَهُمْ رُوحُ ٱلْقُدُسِ فَتَكَلَّمُوا بِهَا * * ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي * * وَقَدْ صَارَ فِي
ٱلشَّعْبِ أَنْبِيَاءُ كَذَبَةٌ * كَمَا قَدْ صَارَ فِيكُمْ مُعَلِّمُونَ كَاذِبُونَ يُسَوِّرُونَ سَقَاقَاتِ هَلَاكٍ * وَيُنْكِرُونَ
2 ٱلسَّيِّدَ ٱلَّذِي ٱبْتَاعَهُمْ * وَيَجْلِبُونَ لِأَنْفُسِهِمْ هَلَاكًا سَرِيعًا * وَكَثِيرُونَ يَتْبَعُونَ طَمَاتَهُمْ * ٱلَّذِينَ
3 مِنْ أَجْلِهِمْ يُقْدَحُ عَلَى طَرِيقِ ٱلْحَقِّ * وَبِٱلِٱسْتِعْلَامِ يَتَكَسَّبُونَكُمْ بِأَقْوَالِهِمُ ٱلْمُبَهْرَجَةِ * أُولٰئِكَ
4 ٱلَّذِينَ دَيْنُونَتُهُمْ مُنْذُ ٱلْقَدِيمِ مَا تَتَبَطَّلُ وَهَلَاكُهُمْ مَا يَنْعَسُ * لِأَنَّ ٱللّٰهَ إِنْ يَكُنْ مَا سَفَحَ عَلَى
5 ٱلْمَلَائِكَةِ ٱلَّذِينَ أَخْطَأُوا بَلْ أَهْبَطَهُمْ بِحَدَائِلِ ٱلظَّلَامِ وَأَهْمَلَهُمْ مَحْبُوسِينَ إِلَى ٱلدَّيْنُونَةِ * وَٱلْعَالَمَ
ٱلْقَدِيمَ مَا سَفَحَ عَلَيْهِ * بَلْ حَفِظَ نُوحَ ٱلثَّامِنَ نَذِيرَ ٱلْعَدْلِ * وَجَلَبَ ٱلطُّوفَانَ عَلَى عَالَمِ ٱلْمُنَافِقِينَ *
6 * وَرَمَدَ مُدُنَ سَدُومَ وَعَامُورَا * وَحَكَمَ عَلَيْهَا بِٱلِٱنْقِلَابِ * وَجَعَلَهَا رِدَاعَةً لِلْعَتِيدِينَ أَنْ يُنَافِقُوا *
7 8 * وَخَلَّصَ لُوطَ ٱلصِّدِّيقَ ٱلْمُتَوَجِّعَ لَهُمْ مِنْ تَصَرُّفِ ٱلْآثِمِينَ فِي ٱلطَّمَانِيَةِ * لِأَنَّ ٱلصِّدِّيقَ سَكَنَ
بَيْنَهُمْ بِنَظَرٍ وَسَمْعٍ يُعَذِّبُ يَوْمًا فَيَوْمًا نَفْسًا عَدْلَهُ بِٱلْأَعْمَالِ ٱلْآثِمَةِ * * قِرَاءَةُ ٱلثَّلَاثِينَ مِنَ
9 ٱلْجُمُعَةِ ٱلرَّابِعَةِ وَٱلثَّلَاثِينَ بَعْدَ ٱلْعَنْصَرِ * * ٱلرَّبُّ قَدْ عَرَفَ أَنْ يُنْجِيَ ٱلْعَابِدِينَ حَسَنًا
10 مِنَ ٱلْمِحْنَةِ * وَيَحْبِسَ ٱلظَّالِمِينَ إِلَى يَوْمِ ٱلدَّيْنُونَةِ مُعَذَّبِينَ * ثُمَّ * * وَلَا سِيَّمَا ٱلَّذِينَ سَعَوْا بِشَهْوَةِ
ٱلدَّنَسِ وَرَاءَ ٱلْبَشَرِ وَأَهْوَوْا بِٱلسِّيَادَةِ * وَٱلْجَسُورِينَ ٱلْعُنَاةَ مَا يَرْعَبُونَ إِذْ يَفْتَرُونَ عَلَى ٱلْأَنْجَادِ *

Non enim palliatæ sapientiæ gloria secuti, notã vobis fecimus Domini nostri Jesu Christi virtutem & adventum ejus: sed facti spectatores majestatis illius. Accepit enim à Deo Patre honorem & gloriam, summæ gloriâ magnificentiæ hujusmodi vocem ad ipsum deferente, Hic est filius meus dilectus, in quo ego acquiesco. Et hanc vocem nos audivimus è cœlo venientem, quum essemus unà cum eo in monte sanctissimo. Et habemus sermonem Propheticum maximè veridicum, cui rectum opus facitis attendentes, veluti faci perspicuæ in loco tenebroso, usquedum aperiatur dies, & lucifer exoriatur in cordibus vestris. Finis.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ quartæ.

Hoc primùm scientes, quòd omnis prophetia Scripturæ non solvat ipsamet sensum suipsius. Non enim hominis voluntate fabricata est unquam prophetia; sed viri Dei sancti, portante eos Spiritu sancto, protulerunt illam.

CAP. II.

Fuerunt autem in populo falsi prophetæ: ut facti sunt in vobis falsi doctores inducentes sectas exitiales, & negantes Dominum qui emit illos, & asserentes sibimetipsis celerem interitum. Et multi sequuntur impudicitias eorum: propter quos blasphematur contra viam veritatis. Et ditescendi cupiditate lucrabuntur vos vanis sermonibus: bi quorum damnatio jam olim non cessat, & quorum exitium non dormitat. Nam si Deus non misertus est Angelis qui peccaverunt, sed nexibus tenebrarum deturbavit eos, & reliquit illos carcere detentos ad damnationem: Et prisco mundo non pepercit, sed Noe octavum, justitiæ præconem servavit: & diluvium addixit super mundum impiorum: Et urbes Sodomæ atque Amuræ in cinerem redegit, subversione damnavit, ac statuit illas frænum his qui impiè acturi essent: Et liberavit justum Lot afflictum ipsis condolentem propter conversationem in impudicitia delinquentium. (Nam justus ille habitavit inter eos, animam justam flagitiosis illorum factis videndo & audiendo quotidie excrucians.)

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ quartæ post Pentecosten.

Novit Dominus recte colentes è tentatione eripere, & injustos carcere detinere ad diem judicii puniendos. Hucusq; . Maximè verò illos qui in cupiditate impuritatis post carnem incesserint, & dominatum sprevcrint, & audaces protervos qui non horrent dum blasphemant majestates.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ለሰ : በመንፈስ : ቅዱስ : ነበቡ : ተፈኒዎው : ቅዱሰን : ሰብእ : እለ : እሙ : እግዚአብ
ሔር ::=

Sed per spiritum sanctum locuti sunt missi sancti homines qui à Deo erant. 21

B

CAP. II.

1 ወቦቱ:ባሕቱ: ኅሰዊዖን: ነቢያት:ማእከለ:ሕዝብ: ከመ:እለ:ሀለው:ማእከሌክሙ:ወሙስቴት
ክሙ: እለ:ይጼህሩ: እለ! ኅሕደ: ደበወሉ:ዘሕር ትመና:: ወይክሕድዎ:ለእግዚአለሙ:ዘተ
2 ሰጥሙ::ወየመጽእ: ለዕቤሆሙ: ፍጡነ: ለሙስና::=> ወብዙኃን:ይተልወዎሙ:ለእሉ:
3 በእኔተ: ዝሙቶሙ: ወይጸርፈ: ለዕለ: ስብሐተ: ጽድቁ::=> ወይትኅሰዱ: በቃል: ዘለኢሀ
ሙ : ፈጠረ: ወቦቱ: የሐውሩ:: ወይደናሙሰ : ዘእመፍጥረተ: ዓለመ : ዘሊየዐርፍ: ወእመ
4 ሳርትመናሃሙኒ : እኔተ: ሊትይቅሰ::=> ወእግዚአብሔርሰ: ለመለእክቲሁ:እቢሖሙ:ኀቅ:
ሊሣሐኦሙ: ለሰ:ወደዮሙ:ወስተ: ባዕረ: ደይነ: ዘርሱን: መጦወሙ: ይትሾየኑ: ወይነበሩ:
5 ወስተ: ጸዕረ:ደይነ::=> ወዓለመኒ: ቀደምትነ:ሊሣሐኦሙ:ለሰ:ለትረፈ:ሰሚኒቱ: ነፍስ:
መስለ:ኖኅ: ዘዐቀበ:ለጽድቅ:ሸሙ:ይኩን : ዜናዊ:በጽድቅ:: ወለበዕዳኃሰ:ዓለመ: ረስዐው:
6 ወፈነወ : ለይኅ:ለዕቤሆሙ:=> ወለሰደመኒ: ሰደመኒ: ወገሞረ: ለወዓዮሙ: ወገፍትሖሙ:
7 ወከመዝ : ኮነኖሙ : ወለር ለያ: ረስዮሙ : ለደኅሪት:ዓለመ: ኀጉለ: ::=> ወለጸድቅሰ :
8 ሎጥ: ዘተገፍዐ: ሊመእለ: ይሌብሱ: በመግቢረ:ዝሙቶሙ:ለድኅኖ::=> ወእኔዘ :ይረኢ:
ወይሰመዕ : ጸድቅ : ወኅዴር : መስሌሆሙ : ወዕለት : እመዕለት : ይጸዕርዋ : ለነፍ
9 ሱ : ጻድቅት : በከመ : እከየ : መግበሮሙ::=> ወእግዚአብሔር: ይክል:ለደኅኖቶሙ:
እመነ : መንሱት : ለጸድቃን:: ወለኅኀጉለኰ : ዕለተ : ደይነ : ትጸንሖሙ : ሰተቅዕር::=>
10 ወፈድፈደሰ : ለእለ : ይተልወዋ : ድኅረሃ : ለፍትወቶሙ : ወያጌመንም : ለዘገሠሆሙ:
ወያስተሐቅረ፡ወ : ለፈጠሪሆሙ : ሕዙለኝ : ወገዝሉፋን : እለ : ሊይደነገፁ : እመስብ
ሐቲሁ::=>

Digitized by Google

Ubi angeli fortitudine & virtute majores *existentes*, non portant adversùm se
11 Ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες, οὐ φέρουσι κατ' (η) αὐτῶν
à *Domino* blasphemum judicium. Hi verò, velut irrationabilia *animantia naturalia fa-*
12 βλάσφημον κρίσιν. Οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῶα (ϑ) φυσικὰ γε-
cta in captionem & *corruptionē* in his quæ ignorant, blasphemantes, in corruptione sua
νημένα εἰς ἅλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν
adcorrumpentur: *Reportantes* mercedem injustitiæ, voluptatem existimantes *illas in*
13 (ι) κατατρυφήν. Κεμμένοι μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν
die delicias, *labes* & maculæ, luxuriantes in *deceptionibus* suis, *cœpulan-*
ἡμέρᾳ τρυφὴν, σπίλοι καὶ μῶμοι, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς (κ) ἀπάταις αὐτῶν, συνευωχού-
tes vobis, Oculos habentes plenos adulterii, & *incessabiles* pecca-
14 μενοι ὑμῖν, Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς (λ) μοιχαλίδος, καὶ ἀκατα-
ti, *inescantes* animas instabiles, cor exercitatum *cupiditatibus* habentes,
παύστους ἁμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην (μ) πλεονεξίαις ἔχοντες,
maledictionis *nati*: Derelinquentes rectam viam, erraverunt, secu-
15 κατάρας τέκνα· Καταλιπόντες (ν) τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν, ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθή-
ti viam Balaam *illius* Bosor, qui mercedē iniquitatis amavit: Correptionem
16 σαντες τὴν ὁδὸν τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσὸρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν· Ἔλεγξιν
verò habuit *propriæ transgressionis legis*: subjugale mutum, *in* hominis voce *locu-*
δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ἄναυδον ὑποζύγιον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμε-
tum, prohibuit Prophetæ insipientiam. Hi sunt fontes sine aqua,
17 νον, ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. Οὗτοί εἰσι πηγαὶ (ξ) ἄνυδροι,
nebulæ à *turbine* exagitatæ, quibus caligo tenebrarum *in æternum reserva-*
νεφέλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετή-
ta fuit. Superba enim vanitatis loquentes *inescant* in desiderlis
18 ρηται. Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις
carnis, *luxuriæ*, *illos* verè *asfugientes illos* in errore *versatos*,
σαρκὸς, ἀσελγείαις, (ο) τοὺς ὀλίγως ἀποφυγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους,
Libertatem illis promittentes, ipsi servi *existentes* corruptionis. *Cui*
19 Ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι (π) ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς. ᾧ
enim quis superatus est, *huic* & servus *factus* est. Si enim *asfugientes inquinamen-*
20 γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται. Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσμα-

tis mundi in cognitione Domini & Salvatoris Jesu Christi, his
τα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ (ρ) Κυρίου καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ
sus implicati superantur, facta sunt eis posteriora deteriora pri-
πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώ-
Melius enim erat illis non *agnovisse* viam justitiæ, quàm
(σ) Κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ (
noscentibus reverti *ex* tradito *eis* sancto mandato. Conti-
πιγνοῦσιν ἐπιστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς. Συμβέβη
autem eis illud veri proverbii; Canis reversus ad *proprium* vom-
(υ) δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας, Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέρ
tum: & Sus lota, in volutabrum luti.
μα· καὶ, Ὗς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου.

CAP. III. γ'.

Δ' THanc *jam*, *dilecti*, secundam vobis scribo epistolam, in quibus excito ve
Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑ
stram in commonitione sinceram mentem, *Memineritis illorum prædictorum* verbo
μῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, Μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημά
rum à sanctis Prophetis, & Apostolorum *nostrî mandati* Do
των ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων (α) ἡμῶν ἐντολῆς τοῦ Κυ
mini & Salvatoris: Hoc primùm scientes, quòd venient in *novissi-*
ρίου καὶ Σωτῆρος· Τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται (β) ἐπ' ἐσχά
mo dierum *irrisores*, juxta proprias *ipsorum* concupiscentias ambulan-
του τῶν ἡμερῶν (γ) ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας πορευόμε-
tes, Et dicentes; Ubi est promissio adventûs ejus? ex quo enim
νοι, Καὶ λέγοντες, Ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰ
patres dormierunt, omnia sic *permanent* ab initio *creationis*.
οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα (δ) οὕτω διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως.

MS. A. (η) αὐτῶν βλάσφημον (ϑ) γεγυμνένα φυσικὰ εἰς (ι) καὶ φθαρήσονται· (κ) ἀγάπαις (λ) μοιχαλίας, (μ) πλεονεξίας (ν) εὐθεῖαν (ξ) ἄνυδροι, καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ λίλαπος
(ο) τοὺ ὀλίγως ἀποφυγόντας (π) ὄντες τῆς (ρ) Κυρίου ἡμῶν καὶ (σ) κρεῖσσον γὰρ αὐτοῖς ἦν (τ) ἐπιγνοῦσιν εἰς τὰ ὀπίσω ἀνακάμψαι ἀπὸ τῆς (υ) αὐτοῖς
Κεφ. γ'. MS. A'. (α) ὑμῶν (β) ἐπ' ἐσχάτων (γ) ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐπιθέσει, (δ) ὕπως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ڕ̈ ڕ̈ ڕ̈

Versio VULGATA LATINA.

11 Ubi angeli fortitudine & virtute cùm sint majores, non portant adversùm se exe-
12 crabile judicium. Hi verò velut irrationabilia pecora, naturaliter in captionem
& in perniciem in his quæ ignorant blasphemantes in corruptione sua peribunt,
13 Percipientes mercedem injustitiæ, voluptatem existimantes diei delicias: coinqui-
nationes, & maculæ deliciis affluentes, in conviviis suis luxuriantes vobiscum,
14 Oculos habentes plenos adulterii, & incessabilis delicti. Pellicientes animas in-
15 stabiles, cor exercitatum avaritiâ habentes, maledictionis filii: Derelinquentes
rectam viam erraverunt, secuti viam Balaam ex Bosor, qui mercedem iniquitatis
16 amavit: Correptionem verò habuit suæ vesaniæ: subjugale mutum animal, ho-
17 minis voce loquens, prohibuit prophetæ insipientiam. Hi sunt fontes sine aqua;
18 & nebulæ turbinibus exagitatæ, quibus caligo tenebrarum reservatur. Superba
enim vanitatis loquentes, pelliciunt in desideriis carnis luxuriæ eos, qui paulu-
19 lùm effugiunt, qui in errore conversantur: Libertatem illis promittentes, cùm
ipsi servi sint corruptionis: à quo enim quis superatus est, hujus & servus est.
Si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione Domini nostri, & Sal- 20
vatoris Jesu Christi, his rursùs implicati superantur: facta sunt eis posteriora
deteriora prioribus. Melius enim erat illis non cognoscere viam justitiæ, quàm 21
post agnitionem, retrorsùm converti ab eo, quod illis traditum est, sancto man-
dato. Contigit enim eis illud veri proverbii; Canis reversus ad suum vomitum: 22
&, Sus loca in volutabro luti.

CAP. III.

HAnc ecce vobis, charissimi, secundam scribo epistolam, in quibus ve- 1
stram excito in commonitione sinceram mentem: Ut memores sitis eorum, quæ 2
prædixi, verborum à sanctis Prophetis, & Apostolorum vestrorum, præceptorum
Domini & Salvatoris. Hoc primùm scientes, quòd venient in novissimis die- 3
bus in deceptione illusores, juxta proprias concupiscentias ambulantes, Dicen- 4
tes; Ubi est promissio, aut adventus ejus? ex quo enim patres dormierunt, omnia
sic perseverant ab initio creaturæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * اذ الملايكة المعظمون بالقوة والاقتدار ما يحتملون على انفسهم من قبل الرب دينونة افترآء *

12 * هولآء كالحيوانات التي لا نطق لها * الضائين بطبيعتها للافتناص والبلي * الاشيآء التي

13 ما يعرفوها يفترون عليها وبمفسدون بفسادهم * يحصلين اجر الظلم يحسبون النعم في

14 النهار لذة * دنسون ومعابون * يتنعمون بطعاميهم اذ يجتمعون معكم في الولايم * لهم

اعين موعبة فسقا وخطايا لن تقدر * ويخدعون انفس الذين لا رسوخ لهم * لهم قلبا قد ارتاض

15 الاستعتام * اولاد اللعنة * ضلوا اذ تركوا الطريق المستقيم * ابتعوا طريقة بلعام بن بوصور

16 الذي احب اجر الظلم * واخذ توبيخ خطيته * لان حمارا لا صوت له نطق بصوت انسان

17 ومنع جهالة النبي * هولآء عيون لا ماء فيها * وغيوم تكدها الزوبعة * الذين قد حمي لهم

18 سواد الظلمة الى الابد * لانهم يتطقون بما يفوق تعظم الغرور * يخادعون بشهوات البشر

وطماناتها * الهراب بتخفيف * المنصرفون في الضلالة * يعدون انفسهم بالحرية * هولآء لم يزالوا

19 عبيد الفساد * لان مهما يتغلب له احد فله قد تعبد * لان ان يكن الذين قد هربوا من

20 ادناس العالم * بمعرفة ربنا يسوع المسيح * يلتفون بها ايضا ويتغلبون لها * فقد صار لهم

21 اواخرهم شرا من اوايلهم * ولقد كان الاجود لهم الا عرفوا طريق العدل * من انهم

22 عرفوها وعادوا من الوصية القديسة التي دفعت اليهم * وقد واقفهم مثل الكلب عاد الى قيئه * والخنزير اسكم في ممرغة الحماة *

* الفصل الثالث *

* قرآءة الاربعا من الجمعة الرابعة والمثلثين *

1 * يا احبتي قد كتبت رسالة ثانية استنهضكم بالقاطها وبتذكرها الى الذهن النقي *

2 * فتذكرون الاقوال التي تقدم الانبيآء والقديسون فقالوها لكم * ووصية رسلكم وصيته

3 الرب والمخلص * عالمين هذا اولا ان يجي في الايام الاخيرة لعاب مستهزيون سالكين بما

4 يحص بشهواتهم * قايلين اين هو موعد ورودهِ * لان منذ رقد الآبآء هكذا يبقي الكل منذ الخليقة

Quum Angeli qui robore ac potentiâ maximi sunt, non ferant in semetipsos à Domino judicium blasphemiæ: Isti quasi animantia rationis expertia, ex natura sua prædæ atque corruptioni destinata, res quas ignorant blasphemant, & suâ ipsorum corruptelâ corrumpuntur: Amplectentes mercedem injustitiæ, delitias diurnas voluptatem ducunt: sordidi atque probrosi delectantur fallaciâ suâ dum congregantur vobiscum in conviviis. Oculos habent plenos adulterii, & peccata haudquaquam cessantia: pelliciuntque animas eorum quibus nulla est firmitas: cor habent ad invidiam opibus exercitatum, maledictionis filii: Aberrârunt deserentes viam rectam, exquirentes viam Balaam filii Bojor, qui mercedem iniquitatis amavit, Et peccati sui redargutionem accepit: nam asinus voce carens vocem protulit humanam, & prohibuit Prophetæ dementiam. Hi sunt fontes aquâ carentes, & nubes turbine exagitatæ: quibus condita est nigredo tenebrarum in æternum: Quoniam loquentes quod excedit superbiam fallaciæ, pelliciunt per carnis cupiditates ejusque impudicitias. Qui verè sunt profugi, conversantes in errore, Pollicentur sibi libertatem: iidem tamen semper sunt servi corruptionis: siquidem cuilibet rei à qua quis superatur, eidem fit servus. Si enim qui jam effugerunt labes mundi per agnitionem Domini nostri Jesu Christi, iis rursum se implicent, & ab iis superentur, fient ipsis novissima sua deteriora prioribus: Et melius quidem fuisset eis non cognovisse viam justitiæ, quam cognitâ illâ regredi à præcepto sancto quod traditum est eis. Et convenit ipsis proverbium veritatis, quòd canis reversus est ad vomitum suum: & sus lavit se in volutabro cœni.

CAP. III.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ quartæ.

O *Dilecti mei, scribo* vobis *epistolam* 1
secundam, cujus verbis & hortatione ad sinceram mentem vos excito: ut 2
memores sitis sermonum quos prædixerunt vobis sancti Prophetæ; atque præcepti Apostolorum vestrorum, præcepti inquam *Domini ac Servatoris. Illud* 3
primùm scientes, venturos extremis diebus lusores irridentes, in his quæ ad proprias cupiditates pertinent incedentes, Dicentes; ubi est pollicitatio adventûs ejus? Nam ex quo tempore *obdormierunt Patres, omnia sic permanent* 4
ab ipsa creatione.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወተዛለፎ : ለበለዓም : በጎጢአቱ:: ወዘኢይነብብ : ለድግ : ሰቀለ: እጋለ : እመሕያው : 16
17 ነቀወ፣ ወከልለ: ለነቢይ : እበደሁ::=› እሉ : እውነቱ:ዓዘቅት: ኀጽፍት : ወጊጫ: ዘይዘ 17
18 ርው: ኀፈስ:እለ:ሊደይነ:ጽልመት:የዐቅብወሙ:=› እሙ : ዓበይተ : ጌጋይ : ነበቡ:: ወይ 18
ደነግፀውሙ: በጌጋዮሙ: ወበጌጋየ :ዝሙቶሙ: ወበፍትወት : ሠጋሆሙ : ወእለኒ : ሕዳጣት:
19 ወለመሰቡ: ወእውነቱሰ : በጌጋዮሙ : የሐውሩ::=› ወበሕግ : ግዕዛት: ይጫህሩ: ወለእ
ሆሙ: ይጫህሩ: ወለእሆሙ: ቅኑያት: ለሕርትመና : እሙ : ለዘተሞውለ : ሰብእ : ይትቀነ
20 ዩ::=› ወለእለ:: ጉዩ: እመኀጢአቱ: ለዝንቱ: ዓለመ: በለእመርቱ: ለእግዚእነ: ሊያሱ
ስ:ክርስቶስ : እውነቱ : ለመ : እመ : ተፀፀረ: በዝንቱ: ይትመውሉ: ወይከውኖሙ:ደኅሪ:ጌ
21 ጋሮሙ: እመነ: ቀደሙ : ዘየእክሮሙ::=› እመሓየሱሙ: ሰበ : ሊያእመርዋ :ለፍናተ : ጽ
ድቅ: ወይግብሉ:ድኅሬሆሙ:እመእንተ:ተወህበት:ሉሙ:ትእዘዝ:ቅድስት:::=› ወበጽሐ
22 ቶሙ: ለመሰል:እንተ: መሰሉ: በጽድቅ: እንተ: ይቤ:ከልብሉ:ገብለ: ደበ: ቅያሉ:ወሐሪው
ያኒ: ተሐጺበ:ገብለት:ደበ: ጸብር::=›

1 ሮ ወዘተ: ይእቲ:ለኃውየ : ደግሚትየ: ጸሐፍኩ: ለክሙ: መጽሐፈ:ክሙ:ለእለእክሙ:በዘ
ክሮ: ወተሳቀብዋ: ለጽድቅ:ክሙ:ትዕቀብክሙ::=›
2 ሮ ወተዘከሩ : ዘዐቀደመኒ : ነጊሮተክሙ : ቃለ : ዘይቤሉ : ቅዱሳን : ነቢያት : ወትእዘዞ
3 ሙ : ለሐዋርያት : እግዚእ:: ሊየሱስ : ክርስቶስ : መድኀኒነ::=› ወዘኒተነ : ላእ
ሮ : ቅድሙ : ክሙ : ሀለውሙ : ይመጽሉ : በደኅሪ : መዋዕል : መስተሳብዳን : ለለእ
ተለብደ : እለ : የሐውሩ : በፍትወት : ልቡሙ::=› ወይብሉ : ሊይቴ : ውእቱ : ቃሉ :
4 ዘይቤ : ክሙ : ሃለው : ይመጽእ : ናሁ:: እመእመሰ : ቀደምት : ለበዊነ : ሞቱ::ከማሁ : ክ
ሙ : ሀለው : እመፍጥረት : ዓለሙ::=›

Et redargutio fuit Balaamo pro peccato suo: & non-loquens asinus, cum voce hominis resonuit, & prohibuit prophetæ dementiam ejus. Hi sunt fontes siccati, & nebula quam spargit ventus, qui in judicium tenebrarum reservantur. Quia magnam iniquitatem loquuti sunt, & conturbârunt per nequitiam eorum, & per nequitiam scortationis eorum, & per concupiscentiam carnis eorum, paucos qui effugerant: & illi in nequitia eorum incedunt. Et secundùm legem libertatis docent: & ipsi docent, & ipsi subjecti sunt perditioni, quia ei à quo victus est homo, subjicitur. Et qui effugerunt à peccato hujus mundi per cognitionem Domini nostri Jesu Christi, hi si implicati fuerint in vanitate ejus, superabuntur, & his ultimus error primo pejor erit. Melius fuisset iis non cognovisse viam justitiæ, quàm regredi ab eo quod traditum est ipsis mandato sancto. Et contigit illis similitudo quam parabolicè loquuti sunt verè, quæ dicit; Canis reversus est super vomitum suum; & ,Sus quum lota fuerit, reversa est super cœnum.

CAP. III.

Et *hæc est, fratres mei, secunda quam scripsi vobis epistola, ut suscitarem vos* 1
per memoriam ejus, & ut servetis veritatem prout servatis, Et ut memores sitis 2
sermonis quem prænuntiavimus vobis, quem loquuti sunt sancti prophetæ; & præceptorum Apostolorum Domini Jesu Christi, servatoris nostri. Et hoc sci- 3
tote primùm quòd venturi sunt in novissimis diebus contemptores ad contemnendum eum incedentes in concupiscentia cordis eorum, Dicentes; ubi est sermo 4
dicens quòd oportet eum venire? ecce ex quo primi patres nostri mortui sunt, sic est sicut fuit à creatione mundi.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΤΡΟΥ Β'. ΚΕΦ. Δ'.

Latet enim eos hoc volentes, quòd cœli erant *jam olim*, & terra, de
5 Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι, καὶ γῆ, ἐξ
aqua & per aquam consistens Dei verbo: Per quæ, ille tunc
6 ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ· Δι' ὧν, ὁ τότε
mundus aquâ inundatus periit. *At* nunc cœli & terra, *ipsius*
7 κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο. Οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ, (ε) αὐτοῦ
verbo repositi sunt, igni reservati in diem judicii & perdi-
λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶ, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ (ζ) ἀπω-
tionis impiorum hominum: Unum verò hoc non lateat vos, *dilecti*,
8 λείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. Ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ,
quia unus dies apud Dominum sicut mille anni, & mille anni sicut dies unus.
ὅτι μία ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία.
Non tardat Dominus promissionem, (sicut quidam *tarditatem ducunt*:) sed
9 Οὐ βραδύνει (η) ὁ Κύριος τὴν ἐπαγγελίας, (ὥς τινες βραδυτῆτα ἡγοῦνται·) ἀλλὰ
patienter agit *in nos, non volens ullos* perire, sed omnes ad
μακροθυμεῖ (θ) εἰς ἡμᾶς, μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς
pœnitentiam *tendere*. *Veniet* autem dies Domini ut fur *in nocte*: in quo
10 μετάνοιαν χωρῆσαι. Ἥξει δὲ ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς (ι) κλέπτης ἐν νυκτὶ· ἐν ᾗ
cœli *stridenter præteribunt*, elementa verò *æstuantia* solventur: & terra &
οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται· καὶ γῆ καὶ
quæ in ipsa opera exurentur. *His* igitur *omnibus solutis*, quales
11 τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. Τούτων οὖν πάντων λυομένων, ποταπὰς
oportet esse vos in sanctis conversationibus & pietatibus: Expectantes &
12 δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις· Προσδοκῶντας καὶ
properantes adventum *Dei* diei, per quem cœli ardentes solventur,
σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται,
& elementa *æstuantia liquescent*? Novos verò cœlos & terram novam
καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται; Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς (κ) καὶ γῆν καινὴν 13
secundùm *promissum* ipsius expectamus, in quibus justitia
καὶ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη (λ) κατοικεῖ.
habitat.
Idcò, *dilecti*, hæc expectantes, *studete* immaculati & inviolati
Διὸ, ἀγαπητοὶ, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ (μ) ἀμώμητοι 14
ei inveniri in pace: Et Domini nostri longanimitatem, salutem
αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ· Καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν, σωτηρίαν
arbitremini: sicut & *dilectus* noster frater Paulus secundùm
ἡγεῖσθε· καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν (ν) αὐτῷ
datam sapientiam scripsit vobis: Sicut & in omnibus epistolis, loquens
δοθεῖσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν· Ὡς καὶ ἐν πάσαις (ξ) ταῖς ἐπιστολαῖς, λαλῶν 16
in eis de his: in quibus sunt difficilia intellectu quædam, quæ indocti &
ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν (ο) οἷς ἔστι δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ
instabiles *detorquent*, sicut & cæteras Scripturas, ad *propriam* ipsorum perdi-
ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώ-
tionem. Vos igitur, *dilecti*, *præcognoscentes* custodite, ut ne *me-*
λειαν. Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοὶ, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀ- 17
sseriorum errore *simul* traducti excidatis propriâ firmitate. Crescite verò
θέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ· αὐξάνετε δὲ 18
in gratia & cognitione Domini nostri & Salvatoris Jesu Christi. Ipsi gloria
ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα
& nunc, & in diem æternitatis. Amen.
καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. ἀμήν.

MS. A. (ε) τῷ αὐτῷ λόγῳ (ζ) ἀσεβείας τῶν ἀσεβῶν (η) Κύριος (θ) δι' ὑμᾶς, (ι) κλέπτης· ἐν ᾗ (κ) καὶ κενὴν γῆν * καὶ τὰ ἐπαγγέλματα (λ) ἐνοικεῖ. (μ) ἄμωμοι (ν) δι-
δόσιν αὐτῷ (ξ) ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐτοῖς, (ο) οἷς εἰσιν Πέτρου Β'.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܗܠܝܢ ܕܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘ ܕܫܡܝܐ ܗܘ ܡܢ ܩܕܡ ܘܐܪܥܐ ܗܘ ܡܢ ܡܝܐ ܘܒܡܝܐ ܩܝܡ ܐܬܪ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ 5
ܕܒܗ ܗܠܝܢ ܗܘ ܥܠܡܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܝܡܐ ܐܬܒܪ ܘܐܬܚܪܒ * ܘܗܫܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܗܠܝܢ ܕܗܘ ܒܝܡܐ ܩܝܡ ܐܬܪ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ 6
ܕܒܗ ܗܠܝܢ ܗܘ ܥܠܡܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܝܡܐ ܐܬܒܪ ܘܐܬܚܪܒ * ܘܗܫܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܗܠܝܢ ܕܗܘ ܒܝܡܐ ܩܝܡ ܐܬܪ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ 7
ܕܒܗ ܗܠܝܢ ܗܘ ܥܠܡܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܝܡܐ ܐܬܒܪ ܘܐܬܚܪܒ * ܘܗܫܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܗܠܝܢ ܕܗܘ ܒܝܡܐ ܩܝܡ ܐܬܪ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ 8
ܕܒܗ ܗܠܝܢ ܗܘ ܥܠܡܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܝܡܐ ܐܬܒܪ ܘܐܬܚܪܒ * ܘܗܫܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܗܠܝܢ ܕܗܘ ܒܝܡܐ ܩܝܡ ܐܬܪ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ 9
ܕܒܗ ܗܠܝܢ ܗܘ ܥܠܡܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܝܡܐ ܐܬܒܪ ܘܐܬܚܪܒ * ܘܗܫܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܗܠܝܢ ܕܗܘ ܒܝܡܐ ܩܝܡ ܐܬܪ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ 10
ܕܒܗ ܗܠܝܢ ܗܘ ܥܠܡܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܝܡܐ ܐܬܒܪ ܘܐܬܚܪܒ * ܘܗܫܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܗܠܝܢ ܕܗܘ ܒܝܡܐ ܩܝܡ ܐܬܪ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ 11
ܕܒܗ ܗܠܝܢ ܗܘ ܥܠܡܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܝܡܐ ܐܬܒܪ ܘܐܬܚܪܒ * ܘܗܫܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܗܠܝܢ ܕܗܘ ܒܝܡܐ ܩܝܡ ܐܬܪ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ 12
ܕܒܗ ܗܠܝܢ ܗܘ ܥܠܡܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܝܡܐ ܐܬܒܪ ܘܐܬܚܪܒ * ܘܗܫܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܗܠܝܢ ܕܗܘ ܒܝܡܐ ܩܝܡ ܐܬܪ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ 13
ܕܒܗ ܗܠܝܢ ܗܘ ܥܠܡܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܝܡܐ ܐܬܒܪ ܘܐܬܚܪܒ * ܘܗܫܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܗܠܝܢ ܕܗܘ ܒܝܡܐ ܩܝܡ ܐܬܪ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ 14
ܕܒܗ ܗܠܝܢ ܗܘ ܥܠܡܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܝܡܐ ܐܬܒܪ ܘܐܬܚܪܒ * ܘܗܫܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܗܠܝܢ ܕܗܘ ܒܝܡܐ ܩܝܡ ܐܬܪ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ 15
ܕܒܗ ܗܠܝܢ ܗܘ ܥܠܡܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܝܡܐ ܐܬܒܪ ܘܐܬܚܪܒ * ܘܗܫܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܗܠܝܢ ܕܗܘ ܒܝܡܐ ܩܝܡ ܐܬܪ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ 16
ܕܒܗ ܗܠܝܢ ܗܘ ܥܠܡܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܝܡܐ ܐܬܒܪ ܘܐܬܚܪܒ * ܘܗܫܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܗܠܝܢ ܕܗܘ ܒܝܡܐ ܩܝܡ ܐܬܪ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ 17
ܕܒܗ ܗܠܝܢ ܗܘ ܥܠܡܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܝܡܐ ܐܬܒܪ ܘܐܬܚܪܒ * ܘܗܫܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܗܠܝܢ ܕܗܘ ܒܝܡܐ ܩܝܡ ܐܬܪ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ 18
ܕܒܗ ܗܠܝܢ ܗܘ ܥܠܡܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܝܡܐ ܐܬܒܪ ܘܐܬܚܪܒ * ܘܗܫܐ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܗܠܝܢ ܕܗܘ ܒܝܡܐ ܩܝܡ ܐܬܪ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ

Hoc, quia volunt, ignorant, cœlum *videli-* 5
cet jam pridem extitisse, & terram ex aquis
& per aquas verbo Dei subsitisse. Per 6
quæ mundus qui tum erat, aquis inundatus
periit. Cœli qui nunc sunt & terra, ver- 7
bo ipsius repositi sunt, igni reservati in di-
em judicii, & perditionis hominum impi-
orum. Hoc autem unum ne lateat vos ô 8
dilecti mei, quòd unus dies apud Domi-
num instar mille annorum est, & mille an-
ni unius instar diei. Non cunctatur Do- 9
minus in suis promissis, ut quidam cuncta-
tionem arbitrantur, sed longanimis est pro-
pter vos, nolens quemquam perire, sed
unumquenque ad pœnitentiam venire. Ve- 10
niet autem sicut fur dies ille Domini, in
quo cœli repentè transibunt, elementa ve-
rò combusta solventur, & terra, quæque in
ea sunt opera non extabunt. Quum igitur 11
hæc omnia solvenda sint, quales oportet es-
se vos in sanctis conversationibus vestris, &
in timore Dei, Expectantes & festinantes 12
ad adventum diei illius Dei, in qua cœli
igne probati dissolventur, & elementa com-
busta liquescent? Cœlos autem novos ac 13
terram secundùm promissum ejus expecta-
mus, in quibus justitia inhabitat. Propter- 14
ea dilecti mei, hæc expectantes, studete ut
sine labe & sine macula ei reperiamini cum
pace. Et longanimitatem Domini, salutem 15
reputate: quemadmodum etiam dilectus
frater noster Paulus, juxta sapientiam quæ
data est ei, scripsit vobis: Ut in omnibus 16
suis epistolis locutus est de istis, inter quæ
sunt nonnulla intellectu difficilia, quæ im-
periti & instabiles detorquent, ut reliquas
etiam hasce Scripturas, ad suam ipsorum
perditionem. Vos igitur dilecti mei, quum 17
hæc præsciatis, cavete vobis ne forte se-
ductantes errorem eorum qui sine lege sunt,
excidatis à propria firmitate: Sed crescite 18
te in gratia & cognitione Domini & Sal-
vatoris nostri Jesu Christi, & Dei Patris:
cui gloria, cùm nunc tum semper, & in di-
es seculi, Amen.

Epistolæ Petri Apostoli secundæ.

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወሊየእሙርዐ : ለዝንቱ : በፈቃደ፡ው:: ኀመ፡ሰማያትኒ : በኀመ : ፈጣሮን : እመትከት :
6 ወመድርኒ : እመነ : ማይ : ፈጠራ : ወለጽንዓ : ቃለ : እግዚአብሔር:=፡ ወዓለመ : ትከ
7 ትኒ : በማየ : ለይኅ፡ ለጥፋለ: ኵሉ::=፡ ወይእዜኒ፡ሰማይ: ወ መድር: በቃለ : ዚአሁ :
ዝጉበት : እውንቱ : እሰት : ወየዐቅብመ : ለዕለተ : ደይን : በዘይደመሰሱ : ኃጥዓን : ስ
8 ብእ::=፡ ወዘንተ : ባሕቱ : ኢትርስዑ : ለኃዊነ : እስመ : ለሐቲ : ዕለት : በኀበ : እግዚ
አብሔር : ኀመ : ዓሠርቱ : መአት : ዓመት : ወዓሠርቱ : መአት : ዓመት : ከመ : ለሐ
9 ቲ : ዕለት:=፡ ኢይጥነይ : እግዚአብሔር : ቃለ : ዘነበበ:: እስመ፡ : ከመ : ይጥነ
ደ : እለ : ይብሉ : ወወእቱሰ : ይትዔገስ : በእንቲአክሙ : እስመ : ኢይፈቅድ : መንሂ :
10 ያማስነ : እስከ : ትኔስሑ : ኵልክሙ:=፡ ወዕለቲስ : ለእግዚአብሔር : ትመጽእ : ግብ
ተ : ከመ : ሠረቂ:: ወሰማያትኒ : ዘእንበለ : ድምፅ : ይትረሐቀ : ወይሴስለ : ወኵሉ : ፍ
ጥረተ:ቀደሙ:በውዕየተ:እሰት:ይትመሰው :ወመድር:ወኵሉ:ዘለዕሌሃ:ግብር:ይውዒ:=፡

Et nesciunt hoc sponte, quòd cœlos secundùm naturam eorum à principio, & 5
terram etiam ex aqua creavit & confirmavit verbum Dei. Et mundum an- 6
tiquum per aquam fluvii devastavit totaliter: Et qui nunc sunt cœli & terra, 7
per verbum ejus reposita sunt igni, et conservabuntur in diem judicii in quo dele-
buntur impii homines. Hoc tamen ne obliviscamini, fratres nostri, quòd unus dies 8
apud Deum est sicut decies centum anni, & decies centum anni sicut unus dies. Non 9
tardat Dominus sermonem quem loquutus est, quia sunt, tardare eum, dicentes: sed
ipse patiens est propter vos, quia non vult quenquam perdere usque dum resipi-
scatis omnes vos. Et dies Dei veniet subitò sicut fur, & cœli sine strepitu 10
aperientur & transibunt, & omnia elementa per æstum ignis liquefacta erunt,
& terra & omnia quæ in ea sunt opera, exurentur.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

5 Latet enim eos hoc volentes; quòd cœli erant priùs, & terra, de aqua
6 & per aquam consistens Dei verbo: Per quæ, ille tunc mundus aquâ in-
7 undatus periit. Cœli autem qui nunc sunt, & terra, eodem verbo repositi sunt, igni reservati in diem judicii, & perditionis impiorum hominum.
8 Unum verò hoc non lateat vos, charissimi, quia unus dies apud Dominum
9 sicut mille anni, & mille anni sicut dies unus. Non tardat Dominus promissionem suam, sicut quidam existimant: sed patienter agit propter vos,
10 nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reverti. Adveniet autem dies Domini ut fur: in quo cœli magno impetu transient, elementa verò
11 calore solventur, terra autem & quæ in ipsa sunt opera, exurentur. Cùm igitur hæc omnia dissolvenda sint; quales oportet vos esse in sanctis con-
12 versationibus & pietatibus, Expectantes & properantes in adventum diei Domini, per quem cœli ardentes solventur, & elementa ignis ardore tabescent? Novos verò cœlos, & novam terram secundùm promissa ipsius ex- 13
pectamus, in quibus justitia habitat. Propter quod, charissimi, hæc expectan- 14
tes, satagite immaculati & inviolati ei inveniri in pace. Et Domini nostri 15
longanimitatem, salutem arbitremini: sicut & charissimus frater noster Paulus secundùm datam sibi sapientiam scripsit vobis, Sicut & in omnibus 16
epistolis, loquens in eis de his: in quibus sunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles depravant, sicut & cæteras Scripturas, ad suam ipsorum perditionem. Vos igitur, fratres, præscientes custodite: ne insipienti- 17
um errore traducti excidatis à propria firmitate. Crescite verò in gratia, & 18
in cognitione Domini nostri, & Salvatoris Jesu Christi. Ipsi gloria & nunc & in diem æternitatis. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* مُرِيدِينَ أَنْ يَكُتِمَ هٰذَا عَنْهُمْ * أَنَّ السَّمَاوَاتِ كَانَتْ مُنْذُ الْقَدِيمِ وَالْأَرْضَ مِنَ الْمَاءِ * وَفِي 5
الْمَاءِ ثَبَتَتْ بِأَمْرِ اللهِ قَائِمَةً * وَبِهَا طُوفِ الْعَالَمُ فِي ذٰلِكَ الْوَقْتِ فَهَلَكَ * فَالسَّمَاوَاتُ إِذًا وَالْأَرْضُ هِيَ 6 7
مَخْزُونَةٌ فِي كَلِمَتِهِ مَحْفُوظَةٌ بِنَارٍ إِلَى يَوْمِ الدَّيْنُونَةِ وَهَلَكِ النَّاسِ الْمُنَافِقِينَ * يَا أَحِبَّائِي لَا يَكُتِمْ 8
عَنْكُمْ هٰذَا الشَّيْءُ الْوَاحِدُ * أَنَّ يَوْمًا وَاحِدًا عِنْدَ اللهِ كَأَلْفِ سَنَةٍ * وَأَلْفَ سَنَةٍ كَيَوْمٍ وَاحِدٍ *
* وَالرَّبُّ مَا يُبْطِئُ بِوَعْدِهِ كَمَا يَظُنُّهُ قَوْمٌ مُبَاطِئًا * لٰكِنَّهُ يَتَمَهَّلُ عَلَيْنَا غَيْرَ مُرِيدٍ أَنْ يَهْلِكَ 9
قَوْمًا مَا * بَلْ يُرِيدُ الْكُلَّ أَنْ يَبْرُزُوا إِلَى التَّوْبَةِ * سَيَجِيءُ يَوْمُ الرَّبِّ كَالسَّارِقِ فِي اللَّيْلِ * الَّذِي فِيهِ 10
تَعْبُرُ السَّمَاوَاتُ سَرِيعًا * وَالْأَسْتُقُصَاتُ تَحْتَرِقُ فَتَكْمُلُ * وَالْأَرْضُ وَالْبَرَايَا الَّتِي فِيهَا وَالْأَعْمَالُ تَحْتَرِقُ *
* فَإِذَا انْحَلَّتْ هٰذِهِ كُلُّهَا فَكَيْفَ سَبِيلُنَا أَنْ نَكُونَ نَحْنُ * إِلَّا فِي التَّصَارِيفِ الْقَدِيسَةِ وَالدِّيَانَاتِ 11
الْحَمِيدَةِ * مُنْتَظِرِينَ وَمُسَارِعِينَ إِلَى وُرُودِ يَوْمِ الرَّبِّ * الَّذِي مِنْ أَجْلِهِ تَحْتَرِقُ السَّمَاوَاتُ فَتَكْمُلُ * 12
وَالْعَنَاصِرُ تَضْطَرِمُ فَتَذُوبُ * وَنَنْتَظِرُ كَمَا يَخُصُّ بِوَعْدِهِ * سَمَاوَاتٍ جُدُدًا وَأَرْضًا جَدِيدَةً الَّتِي 13
يَسْكُنُ فِيهَا الْعَدْلُ * فَلِهٰذَا يَا أَحِبَّائِي إِذْ نَنْتَظِرُ هٰذِهِ الْأَشْيَاءَ فَاحْرِصُوا أَنْ تُوجَدُوا لَدَيْهِ 14
غَيْرَ مُدَنَّسِينَ * وَلَا مُعَيَّبِينَ بِسَلَامٍ * وَإِمْهَالُ رَبِّنَا احْسِبُوهُ خَلَاصًا * كَمَا كَتَبَ إِلَيْكُمْ أَخُونَا بُولُصُ 15
الْحَبِيبُ بِمَا يَخُصُّ الْحِكْمَةَ الَّتِي أُوتِيَهَا * إِذْ يَتَكَلَّمُ مِنْ أَجْلِ هٰذِهِ الْأَشْيَاءِ فِي سَائِرِ رَسَائِلِهِ * 16
الَّتِي فِيهَا مَعَانٍ مَا مُعْتَاصًا فَهْمُهَا * الَّتِي يُعَوِّجُهَا الَّذِينَ لَا عِلْمَ لَهُمْ وَلَا تَمَكُّنَ * كَمَا يُعَوِّجُونَ
مَعَانِيَ بَاقِي الْكُتُبِ إِلَى هَلَاكِهِمْ * فَاعْلَمْ يَا أَحِبَّائِي إِذْ قَدْ سَبَقَ فَعَرَفْتُمْ * فَاحْتَرِزُوا أَلَّا تَنْقَادُوا 17
إِلَى ضَلَالِ الْأَئِمَّةِ فَتَسْقُطُونَ مِنْ تَوْطِيدِكُمْ * وَانْمُوا فِي نِعْمَةِ وَمَعْرِفَةِ رَبِّنَا وَخَلِّصِنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ * 18
الَّذِي لَهُ الْمَجْدُ الْآنَ وَإِلَى يَوْمِ الدَّهْرِ آمِينَ *

* كَمَّلَتْ رَسَائِلُ الطُّوبَانِيِّ بُطْرُسَ الرَّسُولِ سَكْبِ الْإِيمَانِ *

Volentes nimirum *illud* se latere, quòd 5
cœli jam olim extiterint, & terra ex aqua & in aqua jussu Dei stabilis consistat: Et per hanc inundatus tunc 6
temporis mundus perierit. Cœli igitur 7
ac terra ipsius verbo sunt repositæ, asservata in igne ad diem judicii, perdetque ignis homines impios. O dilecti 8
mei, ne vos lateat hoc unum, quòd unus dies apud Deum perinde sit ac mille anni, & mille anni ut dies unus: Nec 9
tardet Dominus in pollicitatione sua, ut eum quidam tardum opinantur: sed patiens sit erga nos nolens ullos perdere, sed volens omnes prodire ad pœnitentiam. Veniet dies Domini, ut fur, 10
noctu: in quo cœli illico præteribunt, & elementa exusta dissolventur, terráque & quæ in ea sunt creaturæ atque opera comburentur. Quum igitur hæc 11
omnia solvantur, quales debemus nos esse, nisi in sanctis conversationibus & pietatibus laudandis, Expectan- 12
tes & properantes ad adventum diei Domini, cujus causa cœli exusti dissolventur, & elementa flagrantia liquescent? Et quidem expectamus 13
secundùm promissum ejus cœlos novos & terram novam, in quibus justitia inhabitat. Quapropter ô dilecti mei, 14
quum hæc expectemus, satagite ut inveniamini coram eo incontaminati & immaculati, cum pace. Et Domini 15
nostri patientiam, salutem arbitremini: sicut scripsit vobis charus frater noster Paulus pro sapientia sibi concessa; Dum loquitur de his rebus in 16
cunctis epistolis suis, in quibus continentur sensus quidam abstrusæ intelligentiæ, quos si detorquent qui nec scientiam nec firmitatem habent, quemadmodum sensus reliquarum scripturarum detorquent ad proprium exitium. Vos itaque ô dilecti mei, quum hæc 17
jam antè noveritis, cavete ne abducti in errorem nefariorum, excidatis à stabilitate vestra: Et crescite in gratia 18
& agnitione Domini ac Servatoris nostri Jesu Christi, cui gloria nunc & in diem seculi, Amen.

Epistolarum Beati Petri Apostoli Petræ fidei, finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወዝንቱ: ኵሉ: ተመሲሞ: እሮ: ትከውኑ: ሀለወክሙ: በምግባር: ቅዱስ: ዘጽድቅ::=᎓
12 እንዘ: ትሴፈዉ: ወትጐዪሉ: ለዕለተ: መጽአቱ: ለእግዚአብሔር:: እንተ: ባቲ: ስማ
13 ያትኒ: ይረስና: ወይትመሰዋ: ወኵሉ: ፍጥረት: ይወሲ: ወይትመሰው::=᎓ ወሐደሰተ:
14 ሰማያት: ወሐደሰተ: መድር: ኀሌኖ: ዘወስቱቶን: የሐደር: ጽደቅ::=᎓ ወይእዜኒ:
ለጎዊነ: ዘንተ: እንዘ: ትሴፈዉ: ጉጐሉ: ይርከብክሙ: እንበለ: ርሰሐት: ወዘእንበለ: ጌ
15 ጋይ: እንዘ: ትስናለው::=᎓ ወትዕግሠቱሰ: ለእግዚእነ: ወመድኀኒነ: ያበጽሐክሙ: በ
ከመ: እኁነ: ጳውሎስ: ዘናፈቅር:ጸሐፈ: ለክሙ: በእንተ: ዘወሀቦ: እግዚአብሔር: ጥበ
16 በ::=᎓ ዘከመ: ሀሎ: ወስተ: ኵሉ: መጻሕፍቲሁ: ዘነበበ: ወስቴቶን: በእንቲአሁ: ለ
ጊንቱ::ወዘሰ: ነበቡ: እሙራን: ሱበእ: እሰ: ይሌብውዎ: ወእለሰ: ለልቡ: ትመህርተ:
እለ: ሊይሌብውዎ: ወይመይጥዎ: ለቀለ: መጽሐፍ: ወስተ: ግዕዙ: በከመ: ጴጥሮ
17 ኀ: ለብዙኀን: መጻሕፍት: ወቦቱ:ያጣሰኑ::=᎓ ወእንትሙሰ: ለጎዊነ: ለቅድሙ: እእመ
ሮ: ወተዐቀቡ: ከመ: ሊትሰሐቱ: በዘ: ሊይበቍዕ: ትመህርት: ከመ: ሊትደቁ: እመ
18 ጽናዕክሙ::=᎓ ተባዝኑ: በእግዚእነ: ወበአሎታቱ: ለሊያሴስ: ክርስቶስ:: መድኀኒነ:
ዘሎቱ: ስብሐት: ወይእዜኒ: ወለዓለመ: ዓለም: ለጴን:: ወለጴን::=᎓
መልአት: መልእክተ: ጴጥሮስ: ደግሚት: ወሰብሐት: ለ
ለእግዚአብሔር: ለዓለመ: ዓለም: ለጴን::=᎓

Et quum hæc omnia dissolvantur, quomodo vos esse oportet in exercitio 11
sancto justitiæ, Expectantes & properantes ad diem adventûs Dei, in 12
quo cœli igniti erunt & liquefacti erunt, & omnia elementa exurentur & liquescent? Et novos cœlos, & novam terram expectamus in quibus ha- 13
bitabit justitia. Et nunc, fratres nostri, hoc expectantes studete ut experi- 14
amini sine macula & iniquitate, pacifici. Et patientia Domini nostri, & 15
redemptoris nostri præveniet vobis: sicut frater noster Paulus, quem diligimus, scripsit vobis, pro ea, quam dedit ei Deus, sapientia ei. Sicuti est 16
in omnibus epistolis ejus, quibus loquutus est de illo hoc, & quibus legerunt docti homines qui intelligunt illum: & qui non habent doctrinam, qui non intelligunt illum, & convertunt verbum Scripturæ in mentem suam, sicut converterunt multos libros, & propterea peribunt. Et vos fratres nostri 17
præscitote & cavete: ne erretis in ea quæ non proderit vobis doctrina, ne excidatis à stabilitate vestra. Crescite in Domino nostro, & in gratia 18
Jesu Christi Servatoris nostri: Cui gloria & nunc, & in seculum seculorum, Amen, & Amen.

Completa est Epistola Petri secunda: Ac gloria Deo in seculum seculorum, Amen.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ, ΕΧΟΝΤΑ ΤΙΝΑΣ ΥΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Α'. Ἐταγγελικὴ θεολογία περὶ Χριστοῦ. ἐν ᾧ, περὶ ἐξομολογήσεως καὶ προσευχῆς οἱς τὸ μὴ ἁμαρτάνειν. ὅτι ἡ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ ἐστὶ γνῶσιν βεβαιοῖ.

Β'. Περὶ ἀγάπης ἧς ἄνευ ἀσέβεια. ἐν ᾧ, παραίνεσις περὶ χάριτος καὶ ἐπάρσεως καθ' ἡλικίαν. καὶ περὶ ἀποστροφῆς τοῦ περὶ τὸν κόσμον ἀγάπης.

Γ'. Περὶ ψευδαδέλφων αἱρετικῶν, καὶ ὅτι ἡ εἰς Χριστὸν δυσέβεια παντὸς ὁμολογία. ἡ γὰρ τοῦ παντὸς δοξολογία, τοῦ υἱοῦ ἐστι θεολογία. ἐν ᾧ, περὶ θείας καὶ πνευματικῆς χαρίσματος ἐν ἁγιασμῷ ἐπ' ἐλπίδι εἰς γνῶσιν θεοῦ. ὅτι πᾶς ὁ ἐν Χριστῷ, ἐκλὸς ἁμαρτίας· ὁ δὲ ἁμαρτάνων ἐστὶν ἐκ τοῦ διαβόλου.

Δ'. Περὶ ἀγάπης τοῦ πλησίον καὶ διαβάσεως μεταδοτικῆς. ἐν ᾧ, περὶ σωτηρίας ἀγαθῆς τοῦ ἐν πίστει Ἰησοῦ Χριστοῦ. περὶ διαφθορᾶς πνεύματος, ἐφ' ὁμολογίᾳ τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως.

Ε'. Περὶ φιλαδελφίας εἰς θεοσέβειαν.

ς'. Περὶ θεολογίας υἱοῦ ἐν δόξῃ παντὸς· καὶ περὶ νίκης τοῦ κτίσαντος τοῦ πονηροῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωήν.

Ζ'. Περὶ ἀνεπιλήπτου τοῦ ἁμαρτάνοντος ἀδελφοῦ διὰ προσευχῆς, καὶ περὶ τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν. ἐν ᾧ, περὶ ἀποχῆς δαιμονικοῦ σιτίσματος.

Digitized by Google

EPISTOLA JOANNIS CATHOLICA PRIMA.

(†) ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

CAPUT PRIMUM. α'.

1 Quod erat ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod *speculati* 1 Ὃ Ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεα- Α'.
vimus, & manus nostræ contrectaverunt de verbo vitæ: (Et vita manifestata est:
2 σάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς· (Καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη·
& vidimus, & testamur, & annuntiamus vobis *illam* vitam *illam* æternam, quæ
καὶ (α) ἑωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις
erat apud Patrem, & appparuit nobis:) Quod vidimus, & audivimus, annun-
3 ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν·) Ὃ ἑωράκαμεν, καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγ-
tiamus vobis, ut & vos *communionem* habeatis cum nobis: & *communio* verò
γέλλομεν (β) ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ
nostra cum Patre, & cum Filio ejus Jesu Christo. Et hæc scribimus vobis,
4 ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν,
ut gaudium *nostrum* sit plenum. Et hæc est annuntiatio quam audivimus
5 ἵνα ἡ χαρὰ (γ) ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ (δ) ἐπαγγελία ἣν ἀκηκόαμεν
ab eo, & annuntiamus vobis, Quoniam Deus lux est, & tenebræ in eo non sunt
ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, Ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ἐστι, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν
ullæ. Si dixerimus quoniam *communionem* habemus cum eo, & in tenebris
6 οὐδεμία. (ε) Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει
ambulamus, mentimur, & non facimus veritatem: si autem in luce
7 περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ (ζ) ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· Ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ
ambulamus, sicut ipse est in luce, *communionem* habemus *cum aliis*: Et sanguis
περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων· καὶ τὸ αἷμα
Jesu Christi filii ejus emundat nos ab omni peccato. Si dixerimus quoniam
8 Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι
peccatum non habemus, *nosipsos* seducimus: & veritas non est in nobis. Si
9 ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια (η) οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. Ἐὰν
confiteamur peccata nostra, fidelis est & justus, ut remittat nobis peccata,
ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας,
& emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus quoniam non peccavimus,
καὶ (θ) καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, 10
mendacem facimus eum, & verbum ejus non est in nobis.
ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

CAP. II. β'.

1 Filioli mei, hæc scribo vobis, ut non peccetis: Et si quis peccaverit, advo-
1 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἁμάρτητε· καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ, παρά-
catum habemus apud Patrem, Jesum Christum justum. Et ipse propitiatio
κλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν Δίκαιον. Καὶ (α) αὐτὸς ἱλασμός 2
est pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantùm, sed etiam pro totius mundi.
ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.
Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum, si mandata ejus observemus.
Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτὸν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. 3
Dicens; *Novi* eum, & mandata ejus non *servans*, mendax est, & in
Ὁ λέγων, (β) Ἔγνωκα αὐτὸν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης (γ) ἐστὶ, καὶ ἐν 4
hoc veritas non est. Qui autem servat ejus verbum, verè in hoc charitas
τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν. Ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη
Dei perfecta est: in hoc *cognoscimus* quoniam in ipso sumus. *Dicens* in
τοῦ Θεοῦ τετελείωται· ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν. Ὁ λέγων ἐν 6
ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ita ambulare.
αὐτῷ μένειν, ὀφείλει καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ (δ) αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.
Fratres, non mandatum novum scribo vobis, sed mandatum vetus, quod habuistis ab
Β'. Ἀδελφοὶ, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν, ἣν εἴχετε ἀπ' 7
initio. Mandatum vetus est verbum quod audistis *ab initio*.
ἀρχῆς. ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν (ε) ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς.

MS.A. (†) Ἰωάννου α'. Κεφ. α'. (α) ἑωράκαμεν, (β) καὶ ὑμῖν (γ) ὑμῶν (δ) ἀγγελία (ε) Ἐὰν δὲ εἴπωμεν (ζ) ποιῶμεν (η) ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν. (θ) καθαρίσῃ Κεφ. β'. MS.A. (α) αὐτὸς ἐστιν ἱλασμὸς (β) Ὅτι ἐγνώκα (γ) ἐστὶν, ἐν τούτῳ (δ) αὐτὸς περιπατεῖν. Ἀγαπητοὶ, οὐκ (ε) ἠκούσατε. Πάλιν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

SEQUITUR
Epistola Prima JOHANNIS
APOSTOLI.

CAPUT PRIMUM.
Dominicâ post Nativitatem. 1.

Evangelizamus vobis illum qui erat à principio, quem audivimus & vidimus oculis nostris, vidimus, & contrectavimus manibus nostris, eum qui est Verbum vitæ. Et vita revelata est, & vidimus, & testamur: ac prædicamus vobis vitam æternam, quæ erat apud Patrem, & manifestata est nobis. Et quod vidimus & audivimus, vobis quoque patefacimus, ut habeatis societatem nobiscum: est autem societas nostra cum Patre & Filio ejus Jesu Christo. Et hæc scribimus vobis, ut gaudium nostrum quod est in vobis, sit plenum. Et hoc est evangelium quod audivimus ab eo, & annuntiamus vobis, *nempe* Deum lucem esse, & nullas omnino tenebras esse in eo. Quòd si dixerimus nos societatem habere cum eo, & ambulaverimus in tenebris, mendaces sumus, & non in veritate progredimur. Sin autem in lucem ambulaverimus, prout & ipse est in luce, societatem habemus inter nos mutuam, & sanguis Jesu Filii ejus repurgat nos ab omni peccatis nostris. Quòd si dixerimus nos peccatum non habere, nos ipsos seducimus, & veritas non est in nobis. Sin confiteamur peccata nostra, fidelis est & justus ut remittat nobis peccata nostra, & repurget nos ab omni nostra iniquitate. Quòd si dixerimus nos non peccâsse, mendacem eum efficimus, & verbum ipsius penes nos non est.

CAP. II.

Filioli mei, hæc scribo vobis ne peccetis. Quòd si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem, Jesum Christum justum. Ipse enim est propitiatio pro peccatis nostris, nec pro nobis tantùm, sed etiam pro totius mundo. Et in hoc sentimus quòd cognovimus eum, si servamus mandata ejus. Qui enim dixerit se nôsse eum, & mandata ejus non servaverit, mendax est, & veritas non est in eo. Qui autem custodit sermonem ejus, verè in hoc perfecta est charitas Dei. In hoc enim scimus nos in eo esse. Qui dicit se in eo manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ita ambulare.

Oblatione dominicæ Palmarum.
Dilecti mei, præceptum novum non scribo vobis, sed præceptum vetus, quod habuistis ab initio. Præceptum autem vetus est sermo ille quem audîstis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritûs sancti unici Dei. Evangelium JOHANNIS filii Zebedæi Evangelistæ & Apostoli Jesu Christi: oratio ejus sit nobiscum in seculum seculi. Amen.

CAPUT I

Hoc erat primum quod audivimus, & quod vidimus cum oculis nostris intuiti sumus, & quod contrectárunt manus nostræ de verbo vitæ.

Digitized by Google

Epistola Beati JOANNIS *Apostoli Prima.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 QUod fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspe-
2 ximus, & manus nostræ contrectaverunt de verbo vitæ: Et vita manifestata est, & vidimus, & testamur, & annuntiamus vobis vitam æternam, quæ erat apud Patrem,
3 & apparuit nobis: Quod vidimus & audivimus, annuntiamus vobis, ut & vos so-
4 cietatem habeatis nobiscum, & societas nostra sit cum Patre, & cum Filio ejus Jesu
5 Christo. Et hæc scribimus vobis ut gaudeatis, & gaudium vestrum sit plenum. Et
6 hæc est annuntiatio, quam audivimus ab eo, & annuntiamus vobis; Quoniam De-
7 us lux est, & tenebræ in eo non sunt ullæ. Si dixerimus quoniam societatem habe-
mus cum eo, & in tenebris ambulamus, mentimur, & veritatem non facimus: Si
autem in luce ambulamus, sicut & ipse est in luce; societatem habemus ad invicèm,
8 & sanguis Jesu Christi, Filii ejus, emundat nos ab omni peccato. Si dixerimus quo-
9 niam peccatum non habemus; ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Si confiteamur peccata nostra; fidelis est, & justus, ut remittat nobis peccata nostra; & emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus quoniam non peccavimus, men- 10
dacem facimus eum, & verbum ejus non est in nobis.

CAP. II.

Filioli mei, hæc scribo vobis, ut non peccetis. Sed & si quis peccaverit, advoca- 1
tum habemus apud Patrem, Jesum Christum justum: Et ipse est propitiatio pro 2
peccatis nostris; non pro nostris autem tantùm, sed etiam pro totius mundi. Et in 3
hoc scimus quoniam cognovimus eum, si mandata ejus observemus. Qui dicit se 4
nôsse eum, & mandata ejus non custodit, mendax est, & in hoc veritas non est.
Qui autem servat verbum ejus, verè in hoc charitas Dei perfecta est: & in hoc 5
scimus quoniam in ipso sumus. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille am- 6
bulavit, & ipse ambulare. Charissimi, non mandatum novum scribo vobis, sed 7
mandatum vetus, quod habuistis ab initio: Mandatum vetus, est verbum quod audistis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* رِسَالَةُ القِدِّيسِ يُوحَنَّا الأُولَى الكَاثُولِيكِيَّة *

* الفَصْلُ الأَوَّل * * قِرَاءَةٌ لِيَذْكَارٍ فِي الثَّامِنِ مِنْ شَهْرِ أَيَّارَ *

1 * الَّذِي كَانَ مُنْذُ البَدْءِ * الَّذِي سَمِعْنَاهُ * الَّذِي رَأَيْنَاهُ بِأَعْيُنِنَا * الَّذِي شَاهَدْنَاهُ ويدسه
2 أَيْدِينَا مِنْ أَجْلِ كَلِمَةِ الحَيَاةِ * والحَيَاةُ ظَهَرَتْ ورَأَيْنَاهُ وشَاهَدْنَاهُ * ونُبَشِّرُكُمْ بِالحَيَاةِ الأَبَدِيَّةِ الَّتِي
3 كَانَتْ لَدَى الآبِ وظَهَرَتْ لَنَا * والَّذِي رَأَيْنَاهُ وسَمِعْنَاهُ نُبَشِّرُكُمْ بِهِ * لِيَكُونَ لَكُمْ شَرِكَةٌ
4 مَعَنَا * وشَرِكَتُنَا نَحْنُ مَعَ الآبِ * ومَعَ ابْنِهِ يَسُوعَ المَسِيحِ * وهَذِهِ الأَقْوَالُ نَكْتُبُهَا إِلَيْكُمْ لِيَكُونَ
5 سُرُورُكُمْ كَامِلاً * وهَذَا هُوَ الخَبَرُ الَّذِي سَمِعْنَاهُ مِنْهُ وأُخْبِرُكُمْ بِهِ * أَنَّ اللهَ هُوَ نُورٌ ولَيْسَ
6 فِيهِ ظُلْمَةٌ وَاحِدَةٌ * وإِذْ قُلْنَا لَنَا شَرِكَةٌ مَعَهُ ونَسْلُكُ فِي الظُّلْمَةِ * فَقَدْ كَذَبْنَا ومَا عَمِلْ
7 الحَقَّ * وإِنْ سَلَكْنَا فِي النُّورِ كَمَا أَنَّهُ هُوَ فِي النُّورِ * فَلَنَا شَرِكَةٌ بَعْضُنَا مَعَ بَعْضٍ * ودَمُ يَسُوعَ
المَسِيحِ ابْنِهِ يُطَهِّرُنَا مِنْ كُلِّ خَطِيَّةٍ * * قِرَاءَةُ الخَمِيسِ مِنَ الجُمُعَةِ الرَّابِعَةِ وبِلاَتِينَ *
8 * وإِذْ قُلْنَا أَنْ لَيْسَ لَنَا خَطِيَّةٌ * فَإِنَّمَا نَخْدَعُ نُفُوسَنَا ونُضِلُّهَا * والحَقُّ لَيْسَ هُوَ فِينَا * وإِنِ اعْتَرَفْنَا
9 بِخَطَايَانَا * فَهُوَ بِهِ صَادِقٌ وعَدْلٌ أَنْ يَغْفِرَ خَطَايَانَا لَنَا * ويُطَهِّرَنَا مِنْ كُلِّ ظُلْمٍ * إِنْ قُلْنَا أَنَّنَا مَا
10 أَخْطَأْنَا فَنَجْعَلُهُ كَاذِباً * وكَلاَمُهُ لَيْسَ هُوَ فِينَا *

* الفَصْلُ الثَّانِي *

1 * يَا أَوْلاَدِي هَذِهِ الأَلْفَاظُ أَكْتُبُهَا إِلَيْكُمْ لِكَيْلاَ تُخْطِئُوا * وإِنْ يُخْطِئْ أَحَدٌ * فَلَنَا لَدَى
2 الرَّبِّ مُعَزٍّ عَدْلٌ يَسُوعُ المَسِيحُ * وذَلِكَ هُوَ اعْتِذَارٌ مِنْ أَجْلِ خَطَايَانَا * ولَيْسَ مِنْ أَجْلِ خَطَايَانَا
3 فَقَطْ * بَلْ ومِنْ أَجْلِ العَالَمِ * وبِهَذَا يُعْرَفُ أَنَّنَا قَدْ عَرَفْنَاهُ * إِذَا حَفِظْنَا وَصَايَاهُ * فَمَنْ يَقُولُ أَنَّهُ
4 قَدْ عَرَفَهُ ولاَ يَحْفَظُ وَصَايَاهُ * فَهُوَ كَاذِبٌ ولَيْسَ فِيهِ الحَقُّ * مَنْ يَحْفَظْ قَوْلَهُ فَهَذَا قَدِ اسْتَكْمَلَتْ
5 مَحَبَّةُ اللهِ فِيهِ بِالحَقِيقَةِ * بِهَذَا يُعْرَفُ أَنَّنَا فِيهِ نَحْنُ * مَنْ يَقُولُ أَنَّهُ يَثْبُتُ فِيهِ * فَيَنْبَغِي لَهُ أَنْ
6 ذَاكَ أَنْ يَسْلُكَ هُوَ هَكَذَا * * قِرَاءَةُ الجُمُعَةِ مِنَ الجُمُعَةِ الرَّابِعَةِ وبِلاَتِينَ *
7 * يَا إِخْوَتِي لَسْتُ أَكْتُبُ إِلَيْكُمْ وَصِيَّةً جَدِيدَةً * لَكِنْ وَصِيَّةً عَتِيقَةً الَّتِي كَانَتْ لَكُمْ مُنْذُ
القَدِيمِ * الوَصِيَّةُ العَتِيقَةُ هِيَ القَوْلُ الَّذِي سَمِعْتُمُوهُ مُنْذُ القَدِيمِ *

EPISTOLA SANCTI JOHANNIS Catholica Prima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio in commemoratione ejusdem *S. Johannis*, octavo mensis Maii.

Quod erat à principio, quod audivi- 1
mus, quod vidimus oculis nostris, quod spectavimus, & manus nostræ pervestigárunt de verbo vitæ, (Et quidem vita 2
manifestata est, & vidimus eum, & perspeximus illum, & annuntiavimus vobis vitam æternam quæ erat apud Patrem, & apparuit nobis.) Quod inquam 3
vidimus & audivimus, id vobis annuntiavimus: ut sit vobis communio nobiscum, communio autem nostra est cum Patre & cum Filio ejus Jesu Christo. Et hosce sermones scribimus vobis, 4
ut gaudium vestrum sit perfectum. Atq; 5
hoc est nuntium quod audivimus ab eo, & retulimus vobis, Quòd Deus lux est, 6
nullæque sunt in eo tenebræ. Et, si dixerimus communionem nos habere cum ipso, & ambulamus in tenebris, mentimur, & non facimus veritatem. Quòd 7
si ambulemus in luce, ut ipse est in luce, communionem habemus mutuam, & sanguis Filii ejus Jesu Christi emundabit nos ab omni peccato.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigesimæ quartæ.

At si dixerimus nos peccatum non habe- 8
re, profectò nosipsos fallimus ac seducimus, & veritas non est in nobis. Si ve- 9
rò fateamur peccata nostra, ipse quidem fidelis est & verax atque justus, ut remittat nobis peccata nostra, & mundet nos ab omni scelere. Si dixerimus nos 10
minimè peccâsse, mendacem facimus eum, & sermo ejus non est in nobis.

CAP. II.

O Filii mei, hos scribo vobis sermo- 1
nes, ut non peccetis. Quòd si quis vestrûm peccet, consolatorem justum habemus apud Dominum, Jesum Christum. 2
Et ipse est indulgentia pro peccatis nostris: & non tantùm pro peccatis nostris, sed & pro mundi. Per hoc itaque 3
noscetur quòd cognovimus eum, si mandata ipsius observaverimus. Qui enim 4
dicit se nôsse eum, & mandata ejus non servat, mendax est, & non est in eo veritas. Qui servat sermonem ejus, in hoc 5
verè perfecta est charitas Dei. Per hoc agnoscetur nos in eo esse. Qui dicit se 6
in illo manere, debet, sicut ille ambulavit, ita ipse ambulare.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ quartæ.

O fratres mei, non scribo vobis mandatũ 7
novum, sed mandatum vetus quod erat apud vos ab antiquo. Mandatum vetus, sermo ille est quem jam olim audistis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 ወሕይወትኒ ፡ ተዐውቀት ፡ ለነ ፡ ወሰመዐ ፡ ኮነ ፡ ወንዚኀኩክሙ ፡ ለክሙኒ ፡ ሕይወተ ፡ እንተ ፡
3 ለዓለም ፡ እንተ ፡ ሀለወት ፡ ኀበ ፡ አብ ፡ ወተዐውቀት ፡ ለነ ፡፡=፡ ወርሊን ፡ ወሰማዕነ ፡ ወንዚነ
ወክሙ ፡ ለክሙኒ ፡ ከመ ፡ ለንትውኒ ፡ ትኩኑ ፡ ሱታፈ ፡ ምስሌነ ፡፡ወሱታፈነሰ ፡ ምስለ ፡ አብ ፡
4 ወምስለ ፡ ወልዱ ፡ ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡=፡ ወዘንተ ፡ ንጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ ከመ ፡ ትፍሠሕትክ
5 ሙ ፡ ፍጽሞተ ፡ ትኩን ፡፡=፡ ወዘቲ ፡ ይእቲ ፡ ዜና ፡ እንተ ፡ ሰማዕክሙ ፡፡ወንዚነ ወክሙ ፡ ለክሙ
ኒ ፡ ከመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ብርሃን ፡ ውእቱ ፡ ወጽልመትሰ ፡ ለዓቢ ፡ ኀቤሁ ፡ ወሊሊተተኒ ፡፡=፡
6 ወእመሰ ፡ ነቤለክሙ ፡ ብነ ፡ ሱታፈ ፡ ምስሌሁ ፡ ወውስተ ፡ ጽልመት ፡ ንሖር ፡ ንሐሱ ፡ ወ
7 ሊንገብረ ፡ ለርትዕ ፡፡=፡ ወእመሰ ፡ ውስተ ፡ ብርሃን ፡ ነሖር ፡ በከመ ፡ ውእቱ ፡ ውስተ ፡
ብርሃን ፡ ውእቱ ፡ ሱቱፈነ ፡ ንሕነ ፡ በበይናቲነ ፡ ምስሌሁ ፡ ወደሙ ፡ ለእግዚእ ፡ ሊየሱስ ፡
8 ያነጽሐነ ፡ እመኵሉ ፡ ኀጠውሊነ ፡፡=፡ ወእመሰ ፡ ነቤለክሙ ፡ ለልብነ ፡ ኀጢአተ ፡ ንጌጊ ፡
9 ለርእስነ ፡ ወሊሀላወት ፡ ጽድቅ ፡ ኀቤነ ፡፡=፡ ወእመሰ ፡ ነገርን ፡ ወእመነ ፡ ኀጢአትነ ፡ ምእ
መን ፡ ውእቱ ፡ ወጸድቅ ፡ ከመ ፡ ይሥረግ ፡ ለነ ፡ ኀጢአትነ ፡ ወያነጽሐነ ፡ እመኵሉ ፡ ለበሰ
10 ነ ፡፡=፡ ወእመሰ ፡ ነቤ ፡ ሊለበስነ ፡ ሐሰዊ ፡ ነረስዮ ፡ ሎቱ ፡ ወቃሉኒ ፡ ሊሀሉ ፡ ኀቤነ ፡፡=፡
1 ፪ ድቂቅየ ፡ ዘንተ ፡ ንጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ ከመ ፡ ሊተለብሱ ፡ ወእመኒ ፡ ዘለበሰ ፡ ጸሪቅሊጦ
2 ስ ፡ ብነ ፡ ኀበ ፡ አብ ፡ ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡=፡ ጸድቅ ፡ ውእቱ ፡ ይሥረግ ፡ ለነ ፡ ኀጣ
3 ውኢነ ፡ ወለኮ ፡ በእንተ ፡ ዚለነ ፡ በሕቲቱ ፡ አለ ፡ ፀእንተ ፡ ዓለመ ፡፡=፡ ወበእንተዝ ፡ ና
4 አመር ፡ ከመ ፡ ለእመርናሁ ፡ ለእመ ፡ ፈቀብነ ፡ ትእዘዞ ፡፡=፡ ወዘሰ ፡ ይብል ፡ እእመር ፡ ወ
5 ሊየለቅብ ፡ ትእዛዞ ፡ ሐሰዊ ፡ ውእቱ ፡ ወእልቦ ፡ ጽድቅ ፡ እግዚአብሔር ፡ ኀቤሁ ፡፡=፡ ወ
ዘሰ ፡ የዐቅብ ፡ ትእዘዞ ፡ ለጣኔ ፡ ፍቅረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ፍጹመ ፡ ለዕቤሁ ፡፡ ወበዝንቱ ፡
6 ነአምር ፡ ከመ ፡ ቦቱ ፡ ሀለውነ ፡፡=፡ ወዘሰ ፡ ይብል ፡ ቦቱ ፡ ሀለውኩ ፡ ይሖር ፡ በከመ ፡ ሖ
7 ረ ፡ ዝክቱ ፡፡=፡ ለኃዊነ ፡ ለከ ፡ ትእዛዞ ፡ ሐደስ ፡ ዘእጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ ለለ ፡ ትእዘዞ ፡
ብሉይ ፡ ውእቱ ፡ ዝንተ ፡ ቃል ፡ ዘሰማዕክሙ ፡፡=፡

Et vita quidem manifesta est nobis, & testes fuimus, & annuntiamus vobis vi- 2
tam, quæ in æternum erit, quæ fuit apud Patrem, & manifestata est nobis:
Et vidimus & audivimus, & annuntiamus vobis quidem, ut vos etiam sitis 3
societas nobiscum, & societas nostra est cum Patre, & cum Filio ejus Jesu Christo. Et hoc scribimus vobis, ut gaudium vestrum perfectum sit. Et hæc 4
est annuntiatio, quam audivistis, & annuntiamus vobis; Quòd Deus lux est, 5
& tenebræ non sunt apud eum ullæ. Et si dicamus vobis quod habeamus socie- 6
tatem cum eo, & in tenebris incedimus, mentimur, & non agimus rectè. Et 7
si in luce iucedimus, quemadmodum ipse in luce est, participes sumus inter nos cum illo, & sanguis Domini Jesu purificat nos ab omnibus peccatis nostris. Et 8
si dixerimus vobis quod non habeamus peccata, iniqui sumus in nosmetipsos, & non est veritas apud nos. Et si denuntiemus & confiteamur peccatum nostrum: 9
fidelis est & justus, ut remittat nobis peccatum nostrum, & purificet nos ab omni iniquitate nostra. Et si dicamus; Non peccavimus, mendacem facimus eum, 10
& verbum ejus non est apud nos.

CAP. II.

Filioli mei, hoc scribimus vobis, ut non peccetis. Et si quis sit qui peccaverit, 1
Paraclitum habemus apud Patrem, Jesum Christum: Justus ipse propitiator est 2
nobis peccatorum nostrorum: & non propter nostra tantùm, sed propter mundi etiam. Et propter hoc scimus quòd cognovimus eum, si observavimus mandata ejus. 3
Et qui dicit; Cognosco eum, & non observat mandata ejus, mendax est, & non est 4
veritas Dei apud eum. Et qui observat mandata ejus, verè charitas Dei perfecta est supereum: & per hoc scimus quòd in eo sumus. Et qui dicit; In eo sum, 5
ambulet sicut ambulavit ipse. Fratres nostri, non mandatum novum quod scribo 6
vobis, sed mandatum vetus est illud verbum quod audivistis. 7

Digitized by Google

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΚΕΦ. Β'. Γ'.

Iterùm mandatum novum scribo vobis, quod est verum in ipso, & in vobis: quia
8 Πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν (ζ) ἀληθὲς ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν (η) ὑμῖν· ὅτι
tenebræ transeunt, & lumen verum jam lucet. Dicens in luce esse, &
9 ἡ (θ) σκοτία παράγεται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶ(ι), καὶ
fratrem suum odio habens, in tenebris est usque adhuc. Diligens fratrem
10 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι· Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν
suum, in lumine manet, & scandalum in eo non est. Verùm odio habens
11 αὐτοῦ, ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον (ι) ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. Ὁ δὲ μισῶν
fratrem suum, in tenebris est, & in tenebris ambulat, & nescit quò
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶ, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ
eat: quia tenebræ obcæcaverunt oculos ejus. Scribo vobis, filioli:
12 ὑπάγει· ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, τεκνία·
quoniam remittuntur vobis peccata propter nomen ejus. Scribo vobis, pa-
13 ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, πατέ-
tres: quoniam cognovistis eum qui initio. Scribo vobis, adolescentes: quoniam
ρες· ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. Γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι· ὅτι
vicistis Malignum. Scribo vobis, infantes: quoniam cognovistis Patrem.
14 (κ) νενικήκατε τὸν πονηρόν. (λ) Γράφω ὑμῖν, παιδία· ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα.
Scripsi vobis, patres: quoniam cognovistis eum ab initio. Scripsi vobis,
ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες· ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. ἔγραψα ὑμῖν,
adolescentes: quoniam fortes estis, & verbum Dei in vobis manet, &
15 νεανίσκοι· ὅτι ἰσχυροί ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ
vicistis illum Malignum. Ne diligite mundum, neque ea quæ in mundo.
16 νενικήκατε τὸν πονηρόν. Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ.
Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo: Quoniam omne
ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ (μ) πατρὸς ἐν αὐτῷ. Ὅτι πᾶν
illud in mundo, concupiscentia carnis, & concupiscentia oculorum, & superbia
17 τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία
vitæ, non est ex Patre, sed ex mundo est. Et mundus transit,
τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστί. Καὶ ὁ κόσμος παράγει),
& concupiscentia ejus. Verùm faciens voluntatem Dei, manet in æternum.
καὶ ἡ (ν) ἐπιθυμία αὐτοῦ. ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα.
Pueruli, novissima hora est: & sicut audistis quia Antichristus venit, &
Γ' Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστί· καὶ καθὼς (ξ) ἠκούσατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ 18
nunc Antichristi multi facti sunt: undè scimus quia novissima hora est.
νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν (ο) γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν.
Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis: si enim fuissent ex nobis, perman-
Ἐξ ἡμῶν (π) ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκει- 19
sissent utique cum nobis: sed ut manifesti sint, quoniam non sunt omnes ex nobis
σαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶ πάντες ἐξ ἡμῶν.
Et vos unctionem habetis à Sancto, & nostis omnia. Non scripsi vobis,
Καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντα. Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, 20
quòd non nostis veritatem, sed quòd nostis eam: & quoniam omne mendacium 21
ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος
ex veritate non est. Quis est mendax, si non negans quoniam Jesus
ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι. Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς 22
non est Christus? Hic est Antichristus, ille negans Patrem &
οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; Οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ
Filium. Omnis negans Filium, nec Patrem habet. Vos igitur quod
τὸν υἱόν. Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν, οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει. Ὑμεῖς οὖν ὃ 23 24
audistis ab initio, in vobis permaneat: Si in vobis manserit quod ab initio
ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω· ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς
audistis, & vos in Filio & in Patre manebitis. Et hæc est repromissio,
ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, 25
quam ipse pollicitus est nobis, illam vitam æternam: Hæc scripsi vobis de
ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὸν αἰώνιον. Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ 26
illis seducentibus vos.
τῶν (σ) πλανώντων ὑμᾶς.

MS. A. (ζ) ἐν αὐτῷ ἀληθὲς, (η) ἡμῖν· (θ) σκιὰ (ι) οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. (κ) νενικήκατε (λ) Ἐγραψα (μ) Θεοῦ ἐν (ν) ἐπιθυμία. ὁ δὲ (ξ) ἠκούσατε, ὁ ἀντίχριστος (ο) γινώσκωμεν (π) ἐξῆλθαν, (ρ) ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. Ὑμεῖς ὃ ἠκούσατε (σ) πλανώντων

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Rursus præceptum novum scribo vobis, 8
quod verum est in seipso, & in vobis; Quòd
tenebræ transierunt, & verum lumen incipit
apparere. Quisquis igitur dicit se in luce 9
esse, & odio habet fratrem suum, in tene-
bris est etiamnum. Qui diligit fratrem su- 10
um, in lumine permanet, & offendiculum in
eo non est. Qui verò odio habet fratrem 11
suum, in tenebris est, & in tenebris ambu-
lat, & nescit quò eat, quia tenebræ obcæca-
verunt oculos ejus. Scribo vobis filioli, 12
quoniam remissa sunt vobis peccata vestra
propter nomen ejus. Scribo vobis patres, 13
quoniam novistis eum qui erat ab initio.
Scribo vobis adolescentes, quoniam vicistis
Malum illum. Scripsi vobis pueri, quoni- 14
am cognovistis Patrem. Scripsi vobis pa-
tres, quoniam cognovistis eum qui est à prin-
cipio. Scripsi vobis adolescentes, quoniam
fortes estis, & verbum Dei habitat in vobis,
& vicistis Malum illum. Ne diligatis mun- 15
dum, neque ea quæ in ipso sunt. Qui enim
diligit mundum, charitas Patris in eo non
est. Quicquid enim in ipso mundo est, con- 16
cupiscentia est corporis, & concupiscentia
oculorum, & Fastus mundi, quæ quidem non
sunt ex Patre, sed ex ipso sunt mundo. Et 17
mundus præterit, tam ipse quàm concupi-
scentia ejus. Qui autem exequitur volunta-
tem Dei, manet in æternum. Filioli, ulti- 18
mum est tempus: & sicut audistis venturum
pseudochristum, etiam nunc multi sunt
pseudochristi, & ex hoc novimus quòd ulti-
mum tempus est. E nobis egressi sunt, sed 19
ex nobis non erant: si enim ex nobis fuis-
sent, apud nos permansissent: at egressi
sunt è nobis, ut innotescat eos ex nobis non
fuisse. Vos autem unctionem habetis à San- 20
cto illo, & discernitis unumquemque homi-
nem. Non scripsi vobis ut ignorantibus ve- 21
ritatem, sed ut scientibus eam: quódque
omne mendacium non est ab ipsa veritate.
Quis est mendax, nisi ille qui negat Jesum 22
esse Christum? & hic quidem est pseudo-
christus. Qui negat Patrem, negat & Filio-
um; Et qui negat Filium, is ne Patrem 23
quidem credit. Qui confitetur Filium, &
Patrem quoque confitetur. Vos itaque 24
quod audistis ab initio, permaneat apud vos.
Si enim permanserit apud vos quod audistis
ab initio, & vos in Patre & Filio manebitis.
Et hoc est promissum quod pollicitus est no- 25
bis, vitam æternam. Hæc autem scripsi vo- 26
bis propter eos qui seducunt vos.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወአዕበ፡ትእዛዘ፡ሐዲሰ፡ዘእጽሕፍ፡ለክሙ፡ዘእሙን፡ቦቱ፡ወብክሙ፡ኵሙ፡ሐለፈት፡
9 ጽልመት፡ወብርሆን፡ዘበለጣን፡ወድኅ፡ወለእተርእየ፡::=ፅ ወዘስ፡ይብል፡ውስተ፡ብር
ኃን፡ሀለውኩ፡ወይጸልእ፡ቢጾ፡ኀሰዊ፡ውእቱ፡:: ውስተ፡ጽልመት፡ይነብር፡ወሀሎ፡እስ
10 ከ፡ይእዜ፡=ፅ ወዘሰ፡ያፈቅር፡ቢጾ፡ውስተ፡ብርሃን፡ይነብር፡ወለልዖ፡ዕቅፍተ፡ኀ
11 ቤሁ፡::=ፅ ወዘሰ፡ይጸልእ፡ቢጾ፡ውስተ፡ጽላምት፡ውእቱ፡የሐውር፡ወሊያለመር፡ኀ
12 በ፡የሐውር፡እስመ፡ጽልምት፡ለዖር፡አዕይንቲሁ፡::=ፅ እጽሕፍ፡ለክሙ፡ደቂቅየ፡
13 እስመ፡ይትሐደግ፡ለክሙ፡ኃጢአትክሙ፡በስሙ፡ስሙ፡::=ፅ እጽሕፍ፡ለክሙ፡አበ
ው፡እስመ፡ለእመርክመው፡ለቀደሜሃ፡::እጽሕፍ፡ለክሙ፡ወሪዙት፡እስመ፡ሞአክ
14 ፡ለእኩይ፡=ፅ ጸሐፍኩ፡ለክሙ፡ኦደቂቅየ፡እስመ፡ለእመርክመው፡ለአብ፡

Et rursùs mandatum novum quod scribo vobis, quòd verum est in ipso & in vo- 8
bis: quòd transiverunt tenebræ, & lumen veritatis jam apparuit. Et qui dicit; 9
In luce sum, & odio habet proximum suum, mendax est in tenebris manens & 10
existens usque nunc. Et qui diligit fratrem suum, in luce habitat, & non est of-
fendiculum in eo. Et qui odio habet fratrem suum, in tenebris ipse ambulat, & 11
nescit quò ambulet: quia tenebræ excæcârunt oculos ipsius. Scribo vobis filioli 12
mei, quia remittuntur vobis peccata vestra propter nomen ejus. Scribo vobis 13
patres, quia cognovistis Primum. Scribo vobis adolescentes, quia vicistis
Malum. Scripsi vobis filiolis meis, quoniam novistis Patrem. 14

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

8 Iterùm mandatum novum scribo vobis, quod verum est & in ipso, & in vobis:
9 quia tenebræ transierunt, & verum lumen jam lucet. Qui dicit se in luce esse,
10 & fratrem suum odit, in tenebris est usque adhuc. Qui diligit fratrem suum,
11 in lumine manet, & scandalum in eo non est. Qui autem odit fratrem suum, in
tenebris est, & in tenebris ambulat, & nescit quò eat: quia tenebræ obcæcave-
12 runt oculos ejus. Scribo vobis, filioli, quoniam remittuntur vobis peccata
13 propter nomen ejus. Scribo vobis, patres, quoniam cognovistis eum, qui ab ini-
14 tio est. Scribo vobis, adolescentes, quoniam vicistis Malignum. Scribo vobis,
infantes, quoniam cognovistis Patrem. Scribo vobis, juvenes, quoniam fortes
15 estis, & verbum Dei manet in vobis, & vicistis Malignum. Nolite diligere
mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas
16 Patris in eo: Quoniam omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, &
concupiscentia oculorum, & superbia vitæ: quæ non est ex Patre, sed ex mundo
est. Et mundus transit, & concupiscentia ejus. Qui autem facit voluntatem Dei, 17
manet in æternum. Filioli, novissima hora est: & sicut audistis quia Antichri- 18
stus venit, & nunc Antichristi multi facti sunt: undè scimus, quia novissima
hora est. Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis: nam si fuissent ex no- 19
bis, permansissent utique nobiscum: sed ut manifesti sint quoniam non sunt 20
omnes ex nobis. Sed vos unctionem habetis à Sancto, & nôstis omnia. Non 21
scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem, sed quasi scientibus eam: & quoniam
omne mendacium ex veritate non est. Quis est mendax, nisi is qui negat quoniam 22
Jesus est Christus? Hic est Antichristus, qui negat Patrem & Filium. Omnis 23
qui negat Filium, nec Patrem habet: qui confitetur Filium, & Patrem habet.
Vos quod audistis ab initio, in vobis permaneat: Si in vobis permanserit quod 24
audistis ab initio, & vos in Filio & Patre manebitis. Et hæc est repromissio, quam 25
ipse pollicitus est nobis, vitam æternam. Hæc scripsi vobis de his, qui seducunt vos. 26

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 * وَاَكْتُبُ اِلَيْكُمْ اَيْضاً وَصِيَّةً جَدِيْدَةً اَلْقَوْلَ الَّذِي هُوَ حَقٌّ فِيْهِ وَفِيْكُمْ * اِنَّ اَلظُّلْمَةَ قَدْ
9 عَبَرَتْ وَاَلنُّوْرَ اَلْحَقِيْقِيَّ مُنْذُ اَلْاٰنَ يَظْهَرُ * مَنْ يَقُوْلُ اَنَّهُ فِي اَلنُّوْرِ وَيُبْغِضُ اَخَاهُ فَهُوَ اِلَيْ
10 اَلْاٰنَ فِي اَلظُّلْمَةِ * مَنْ يُحِبُّ اَخَاهُ يَثْبُتُ فِي اَلنُّوْرِ وَلَيْسَ فِيْهِ سَكٌّ * مَنْ يُبْغِضُ اَخَاهُ فَهُوَ فِي
11 اَلظُّلْمَةِ * وَفِي اَلظُّلْمَةِ يَسْلُكُ * وَمَا يَعْرِفُ اَيْنَ يَذْهَبُ * لِاَنَّ اَلظُّلْمَةَ قَدْ اَعْمَتْ عَيْنَيْهِ * يَا اَوْلَادِي
12 اَكْتُبُ اِلَيْكُمْ اِنْ قَدْ غُفِرَتْ لَكُمُ اَلْخَطَايَا مِنْ اَجْلِ اِسْمِهِ * اَكْتُبُ اِلَيْكُمْ اَيُّهَا اَلْاٰبَاءُ اِنَّكُمْ
13 قَدْ عَرَفْتُمْ مَنْ هُوَ مُنْذُ اَلْقَدِيْمِ * اَكْتُبُ اِلَيْكُمْ اَيُّهَا اَلْاَحْدَاثُ اِنَّكُمْ قَدْ غَلَبْتُمُ اَلْخَبِيْثَ *
14 اَكْتُبُ اِلَيْكُمْ اَيُّهَا اَلْغِلْمَانُ اِنَّكُمْ قَدْ عَرَفْتُمُ اَلْاٰبَ * كَتَبْتُ اِلَيْكُمْ اَيُّهَا اَلْاٰبَاءُ اِنَّكُمْ قَدْ
عَرَفْتُمْ مَنْ لَمْ يَزَلْ مُنْذُ اَلْقَدِيْمِ * كَتَبْتُ اِلَيْكُمْ اَيُّهَا اَلْاَحْدَاثُ اِنَّكُمْ اَقْوِيَاءُ اَنْتُمْ * وَكَلَامُ اَللّٰهِ
15 يَثْبُتُ فِيْكُمْ وَقَدْ غَلَبْتُمُ اَلْخَبِيْثَ * لَا تُحِبُّوا اَلْعَالَمَ وَلَا اَلْاَشْيَاءَ اَلَّتِي فِي اَلْعَالَمِ * فَاِنْ يُحِبَّ اَحَدٌ
اَلْعَالَمَ فَلَيْسَ فِيْهِ مَحَبَّةُ اَلْاٰبِ * لِاَنَّ كُلَّمَا فِي اَلْعَالَمِ هُوَ شَهْوَةُ اَلْبَشَرِ * وَشَهْوَةُ اَلْعَيْنَيْنِ * وَعَظَمَةُ
16 اَلْعُمْرِ * وَلَيْسَ هُوَ مِنَ اَلْاٰبِ * لٰكِنْ مِنَ اَلْعَالَمِ هُوَ * وَاَلْعَالَمُ يَعْبُرُ وَشَهْوَتُهُ * وَمَنْ يَصْنَعُ اِرَادَةَ اَللّٰهِ
17 يَبْقَى اِلَى اَلْاَبَدِ * تم *

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ quintæ.

* قِرَاءَةُ اَلْاِثْنَيْنِ مِنَ اَلْجُمُعَةِ اَلْخَامِسَةِ وَثَلَاثِيْنَ *

18 * اَيُّهَا اَلْغِلْمَانُ اَلسَّاعَةُ اَلْاَخِيْرَةُ هِيَ * وَكَمَا سَمِعْتُمْ اَنَّ ضِدَّ اَلْمَسِيْحِ سَيَجِيْ * وَالْاٰنَ اَضْدَادُ اَلْمَسِيْحِ
19 كَثِيْرُوْنَ قَدْ صَارُوْا * فَمِنْ هٰهُنَا نَعْلَمُ اَنَّهَا اَلسَّاعَةُ اَلْاَخِيْرَةُ هِيَ * مِنَّا خَرَجُوْا لٰكِنَّهُمْ لَمْ يَكُوْنُوْا
20 مِنَّا * لِاَنَّهُمْ لَوْ كَانُوْا مِنَّا لَكَانُوْا قَدْ ثَبَتُوْا مَعَنَا * لٰكِنْ لِيَظْهَرُوْا اَنَّهُمْ لَيْسُوْا هُمْ كُلُّهُمْ مِنَّا * وَاَنْتُمْ
21 لَكُمْ مَسْحَةٌ مِنَ اَلْقُدُّوْسِ * وَقَدْ عَرَفْتُمْ كُلَّ شَيْءٍ * مَا كَتَبْتُ اِلَيْكُمْ اِنَّكُمْ مَا قَدْ عَرَفْتُمُ اَلْحَقَّ *
22 بَلْ قَدْ عَرَفْتُمُوْهُ * وَاَنَّ كُلَّ كَاذِبٍ لَيْسَ هُوَ مِنَ اَلْحَقِّ * مَنْ هُوَ اَلْكَاذِبُ اِلَّا اَلْجَاحِدُ اَنَّ يَسُوْعَ لَيْسَ
23 هُوَ اَلْمَسِيْحُ * هٰذَا هُوَ ضِدُّ اَلْمَسِيْحِ * اَلْجَاحِدُ اَلْاٰبَ وَالْاِبْنَ * كُلُّ مَنْ يُنْكِرُ اَلْاِبْنَ وَلَا اَلْاٰبَ لَهُ * وَاَنْتُمْ
24 اِذَا اَلَّذِي سَمِعْتُمُوْهُ مُنْذُ اَلْقَدِيْمِ فَلْيَثْبُتْ فِيْكُمْ * فَاِنْ يَثْبُتْ فِيْكُمُ اَلَّذِي سَمِعْتُمُوْهُ مُنْذُ
25 اَلْقَدِيْمِ * فَسَتَثْبُتُوْنَ اَنْتُمْ فِي اَلْاِبْنِ وَفِي اَلْاٰبِ * وَهٰذَا هُوَ اَلْوَعْدُ اَلَّذِي وَعَدَنَا بِهِ هُوَ اَلْحَيَاةُ
26 اَلْاَبَدِيَّةُ * هٰذِهِ اَلْاَلْفَاظُ كَتَبْتُهَا اِلَيْكُمْ مِنْ اَجْلِ اَلَّذِيْنَ يُضِلُّوْنَكُمْ *

8 *Et rursùm scribo vobis mandatum novum, sermonem scilicet qui verus est in se et in vobis; Quod tenebræ jam præterierunt & abscesserunt, & vera lux posthac emergit.* 9 *Qui dicit se esse in luce, & fratrem suum odit, versatur adhuc in tenebris.* 10 *Qui diligit fratrem suum, in luce manet, & non est in eo offendiculum.* 11 *Qui odit fratrem suum, in tenebris versatur, & in tenebris ambulat, & nescit quò vadat, quia tenebræ jam excæcârunt oculos ejus.* 12 *O filii mei, scribo vobis, quia remissa sunt vobis peccata propter nomen ejus.* 13 *Scribo vobis ô patres, quia nôstis eum qui est ab antiquo. Scribo vobis ô adolescentes, quia jam vicistis malignum. Scribo vobis ô juvenes, quia jam cognovistis Patrem. Scripsi vobis ô patres, quia nôstis eum qui est incommutabilis ab antiquo. Scripsi vobis ô adolescentes, quia fortes estis, & verbum Dei manet in vobis, & jam vicistis improbum.* 14 *Ne diligatis mundum, neque res quæ in mundo sunt: si quis enim diligit mundum, non est in ipso amor Patris.* 15 *Quoniam quicquid est in mundo, cupiditas est carnis, & libido oculorum, & superbia ætatis: & non est ex Patre, sed ex mundo est.* 16 *Mundus autem ejusque cupiditas præterit, qui verò facit voluntatem Dei, manet in æternum.* 17 Finis.

O pueri, ultima est hora, & sicut audistis quòd adversarius Christi venturus sit, etiam nunc adversarii Christi multi jam facti sunt: & hinc novimus ultimam horam esse. 18 *E nobis prodierunt, sed non sunt ex nobis: nam si fuissent ex nobis, utique nobiscum permansissent. Sed ut manifesti fiant quòd non sint omnes ex nobis:* 19 *Et vos quidem unctionem habetis à sancto illo, & jam nôstis omnia.* 20 *Non scripsi vobis eò quòd veritatem non cognoveritis, sed jam noveritis illam, quódque omnis mendax non sit ex veritate.* 21 *Quis est mendax, nisi qui negat Jesum non esse Christum? is est Christi adversarius, qui negat Patrem & Filium.* 22 *Quicunque Filium negat, apud istum ne Pater quidem est.* 23 *Res igitur quam audistis ab antiquo, maneat in vobis: si enim manserit in vobis quod jam pridem audistis, vos etiam in Filio & in Patre manebitis.* 24 *Atque hoc est promissum illud quod ipse pollicitus est nobis, Vita illa æterna.* 25 *Hos sermones scripsi vobis propter eos qui seducunt vos.* 26

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

ጸሐፍኩ : ለክሙ ፡ ለበው : እክሙ : ለእመርክሙ : ለቀደማዊ : ጸሐፍኩ : ለክሙ : ወሪዙ
ት : እክሙ : ጽኑዓን : ለኔትሙ : ወቃሉ : እግዚአብሔር : ይነብር : ኀቤክሙ : ወሞእክመ
15 ዐ : ለእኩይ ::=: ሊታቅቅርዐ : ለዓለመ : ወሊዘሀሉ : ወኵሉ : ዓለመ : ወዘሰ : ለፍቀ
16 ር : ለዓለመ : ሊሀሉ : ፍቅረ : ለእግዚአብሔር : ለዕቤሁ ::=: እክሙ : ኵሉ : ዘሀሉ :
ወኵሉ : ዓለመ : ፍትወቱ : ለዐይን : ወፍትወቱ : ለዒይን : ወሠራሑ : ለመንበርት : ሊኮነ :
17 ዝነቱ : እመሓበ : እግዚአብሔር : ለብ : ለለ : እመዒለመ : ወኢቱ ::=: ወዒለውኂ : የ
ሐልፍ : ወፍትወቱኂ : የሐልፍ : ወዘሰ : ይነብር : ፍትወቶ : ለእግዚአብሔር : ይነብር : ለ
18 ዒለመ ::=: ደቂቅየ : ደኅሪት : ስዓት : ይእቲ : ወበእመ : ሰማዕክሙ : ሐሰዊ : መሲሕ :
ይመጽእ : ወይእዜስ : ኮኑ : ብዙኃን : ኀሰዊያን : መሲሕ : ወበገዝነቱ : ለእመርን : ክሙ : ደ
19 ኅሪት : ይእቲ : ሰዓት ::=: እክሙ : እመኔነ : ወፅኡ : እለ : ሊኮኑ : ባሕቱ : እመኔነ ፡ ወ
እቶሙ : ወሰበሰ : እመኔነ : እሙንቱ : እመነበሩ : መክሰነ : ለለ : ባሕቱ : ክሙ : ይትዐወቁ :
20 ክሙ ፡ ሊኮኑ : ኵሎሙ : እመኔነ ::=: ወለንትሙስ : ቅብአተ : ብክሙ : እመነ : ቅዱስ :
21 ወተእመሩ : ኵሎ ::=: ሊጸሐፍኩ : ለክሙ : ክሙ : ሊተእመርዋ : ለጽድቅ : ፅቡ : ክሙ :
22 ታእመርዋ ::እክሙ : ኵለ : ሐሰት : ሊኮነት : እመጽድቅ ::=: ወመኑ : ውእቱ : ሐሰዊ : መ
ሲሕ : ዘእንበለ : ዘይክሕድ : ክሙ : እግዚእ : ሊየሱስ : ሊኮነ : መሲሕ : ወገዝነቱ : ውእቱ :
23 ሐሰዊ : መሲሕ : ዘይክሕድ ፡ በለብ : ወበወልድ ::=: ወኵሉ : ዘይክሕድ : በወልድ ፡ ዘለብሂ :
24 ሊሀለወ ::ወዘስ ፡ የለመነ : በወልድ : ወበለብሂ : ሀለወ ::=: ወለንትሙኂ : ዘስማዕክሙ : ትክት :
ይነብር : ኀቤክሙ : ወእመሰ : ዘሰማዕክሙ : ትካት : ነበረ : ኀቤክሙ : ወለንትሙኂ : ትነብሩ :
25 በለብ : ወበወልድ ::=: ወዛቲ : ይእቲ : ተስፋ : እንተ : ለሰፈወነ : ሕይወተ : እንተ ፡ ለዓፈ
26 ዌነ : ዘለዒለመ ::=: ወዘንተ : ነጽሐፍ : ለክሙ : በእንተ : እለ : ያሰሕቱክሙ ::=:

Scripsi vobis patres, quia cognovi Primum. Scripsi vobis adolescentes, quia fortes estis, & verbum Dei habitat apud vos, & vicistis Malum. 15 *Ne diligatis mundum, neque quod est in mundo: & qui diligit mundum, non est dilectio Dei super eum:* 16 *Quia quicquid est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculi, & molestia vitæ: non est hoc à Deo Patre, sed à mundo est.* 17 *Et mundus quidem transit, & concupiscentia ejus transit, & qui facit voluntatem Dei manebit in æternum.* 18 *Filioli mei, ultimum tempus est: & quemadmodum audivistis, falsus Messias veniet, & nunc sunt multi falsi Messiæ: & per hoc cognovimus quòd ultimum est tempus.* 19 *Quia ex nobis exiverunt, sed non fuerunt tamen ex nobis illi: & si ex nobis fuissent, mansissent nobiscum: veruntamen ut manifesti fierent, quòd non fuerunt omnes illi ex nobis:* 20 *Et vos unctionem habetis à Sancto, & scitis omnia.* 21 *Non scripsi vobis quasi nesciretis veritatem, sed quòd sciatis eam: quia omne mendacium non est ex veritate.* 22 *Et quis est falsus Messias, nisi is qui negat quòd Dominus Jesus non sit Messias? Et hic est falsus Messias, qui negat Patrem & Filium.* 23 *Et quisquis negat Filium, in Patre non est: & qui credit in Filium, etiam in Patre est.* 24 *Et vos quidem quod audivistis olim, maneat apud vos: & si id quod vidistis olim maneat apud vos: vos etiam mansuri estis in Patre & in Filio.* 25 *Et hæc est promissio quam promisit nobis, videlicet vita æterna quam promisit nobis.* 26 *Et hoc scribimus vobis propter eos qui seducunt vos.*

Digitized by Google

Et vos unctionem quam accepistis ab eo, in vobis *manet*: & non *opus* habetis ut
27 Καὶ ὑμεῖς τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, (τ)ἐν ὑμῖν μένει· καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα
aliquis doceat vos: sed sicut *ipsa* unctio docet vos de omnibus, & *vera*
τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸ χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές
est: & non est mendacium. Et sicut docuit vos, manete in eo. Et nunc,
28 ἐστι· καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος. (υ) καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, (φ)μένετε ἐν αὐτῷ. Καὶ νῦν,
filioli, manete in eo: ut cùm apparuerit, habeamus fiduciam, & non *pudefiamus*
τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα (χ) ὅταν φανερωθῇ, σχῶμεν παῤῥησίαν, καὶ μὴ αἰσχυν-
simus ab eo, in adventu ejus. Si scitis quoniam justus est, scitote
29 θῶμεν ἀπ' αὐτοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. Ἐὰν οἴδατε ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε
quoniam omnis *faciens* justitiam, ex ipso natus est.
ὅτι (ψ) πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

CAP. III. γ'.

Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut *nati* Dei *vocemur*.
1 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην (α) δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ, ἵνα τέκνα Θεοῦ (β)κληθῶμεν.
Propter hoc mundus non novit nos, quia non novit eum. *Dilecti*, nunc *nati*
2 διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα
Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus. Scimus *autem* quoniam *si* apparuerit,
Θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. (γ) Οἴδαμεν ὅτι ἐὰν φανερωθῇ,
similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis *habens* spem
3 ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα· ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστι. Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα
hanc in eo, sanctificat seipsum, sicut ille sanctus est. Omnis *faciens* pecca-
4 ταύτην ἐπ' αὐτῷ, ἁγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστι. Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ-
tum, & *transgressionem legis* facit: & peccatum est *transgressio* legis. Et scitis quia ille
5 τίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. Καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος
apparuit, ut peccata nostra tolleret, & peccatum in eo non est. Omnis in
6 ἐφανερώθη, ἵνα τὰς (δ)ἁμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι. Πᾶς ὁ ἐν
eo *manens*, non peccat: omnis *peccans*, non vidit eum, nec cognovit eum.
αὐτῷ μένων, οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων, οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.
Filioli, nemo seducat vos. *Faciens* justitiam, justus est, sicut ille
7 (ε) Τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος

justus est. *Faciens* peccatum, ex diabolo est: quoniam ab initio
δίκαιός ἐστιν. (ζ) Ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστὶν· ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ
diabolus peccat. In hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera dia-
διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ δια-
boli. Omnis natus ex Deo, peccatum non facit: quoniam semen ipsius in
Δ' βόλου. Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ· ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν
eo manet: & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est. In hoc
αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται. Ἐν τούτῳ
manifesti sunt *nati* Dei, & *nati* diaboli. Omnis *non faciens* justi-
φανερά ἐστι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου. πᾶς ὁ μὴ ποιῶν (κ) δικαιο-
tiam, non est ex Deo, & non *diligens* fratrem suum. Quoniam hæc est an-
σύνην, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγ-
nuntiatio, quam audistis ab initio, ut diligamus *alii alios*. Non sicut Cain ex
γελία, ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. Οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ
maligno erat: & occidit fratrem suum. Et *gratiâ cujus* occidit eum? Quoniam
τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι
opera ejus maligna erant: *quæ* autem fratris ejus, justa. Ne *admiremini*,
τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν· τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, δίκαια. Μὴ θαυμάζετε,
fratres *mei*, si odit vos mundus. Nos scimus quoniam translati sumus
(θ) ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν
de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Non *diligens* fra-
ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς. Ὁ μὴ (ι) ἀγαπῶν τὸν ἀδελ-
trem, manet in morte. Omnis *odio habens* fratrem suum homicida est: &
φὸν, μένει ἐν τῷ θανάτῳ. Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐστί. καὶ
scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in se manentem. In
οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν. Ἐν
hoc cognovimus charitatem, quoniam ille pro nobis animam suam posuit:
τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε·
& nos debemus pro fratribus animas ponere.
καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς (κ) τιθέναι.

MS. A. (τ) μένει ἐν ὑμῖν· (υ) καθὼς (φ) μένετε (χ) ἐὰν (ψ) καὶ πᾶς
Κεφ. γ'. MS. A. (α) δέδωκεν (β) κληθῶμεν καὶ ἐσμεν. διὰ (γ) Οἴδαμεν ὅτι (δ) ἁμαρτίας ἄρῃ, (ε) Παιδία, μήτις (ζ) Ὁ δὲ ποιῶν (κ) τὴν δικαιοσύνην, (θ) ἀδελφοί, εἰ (ι) ἀγαπῶν, μένει (κ) θεῖναι.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 ܘܐܦ ܐܢܬܘܢ ܕܡܫܚܐ ܕܩܒܬܬܘܢ ܡܢܗ ܕܫܪܝܐ ܒܟܘܢ ܠܐ ܨܒܝܬܘܢ ܕܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܡܠܦܢܐ ܐܚܪܢܐ ܠܐ ܐܦ ܗܝ ܡܫܚܐ ܕܡܢ ܩܕܡ ܠܟܠ ܡܕܡ ܡܠܦ ܠܟܘܢ ܘܗܝ ܫܪܪܐ ܘܠܐ ܟܕܒܐ ܘܐܝܟ ܕܐܠܦ ܠܟܘܢ ܬܬܩܘܡܘܢ ܒܗ ܘܐܢ ܝܕܥܬܘܢ ܕܙܟܝܐ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܗܟܝ ܐܦ ܟܠ ܕܥܒܕ ܙܟܘܬܐ ܐܬܝܠܕ ܡܢܘ ܘܚܙܝܬܘܢ ܕܟܠ ܕܚܛܗ ܥܒܕ ܚܛܝܬܐ ܡܢ ܒܝܫܐ ܗܘ ܐܬܝܠܕ ܡܢ ܩܕܡ ܕܒܪ ܐܠܗܐ ܐܬܓܠܝ ܕܢܦܪܩ ܥܒܕܝ ܒܝܫܐ ܘܒܗ ܠܐ ܐܝܬ ܚܛܝܬܐ ܟܠ ܕܐܝܬ ܒܗ ܠܐ ܚܛܐ ܘܠܐ ܝܕܥ ܠܗ ܘܠܐ ܚܙܐ ܠܗ ܘܒܢܝ ܠܐ ܢܫܕܐ ܠܟܘܢ ܕܥܒܕ ܙܟܘܬܐ ܙܕܝܩ ܗܘ ܐܝܟ ܕܗܘ ܙܕܝܩ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܕ

Versio VULGATA LATINA.

27 Et vos unctionem quam accepistis ab eo, maneat in vobis. Et non necesse habetis ut aliquis doceat vos: sed sicut unctio ejus docet vos de omnibus, & verum
28 est, & non est mendacium. Et sicut docuit vos: manete in eo. Et nunc, filioli, manete in eo: ut cùm apparuerit, habeamus fiduciam, & non confundamur
29 ab eo in adventu ejus. Si scitis quoniam justus est, scitote quoniam & omnis qui facit justitiam, ex ipso natus est.

CAP. III.

1 Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur & simus.
2 Propter hoc mundus non novit nos: quia non novit eum. Charissimi, nunc filii Dei sumus: & nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cùm apparuerit,
3 similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis qui habet hanc
4 spem in eo, sanctificat se, sicut & ille sanctus est. Omnis qui facit peccatum, &
5 iniquitatem facit: & peccatum est iniquitas. Et scitis quia ille apparuit ut pec-
6 cata nostra tolleret: & peccatum in eo non est. Omnis qui in eo manet, non peccat: & omnis qui peccat, non vidit eum, nec cognovit eum. Filioli, nemo 7
vos seducat. Qui facit justitiam, justus est: sicut & ille justus est. Qui facit pec- 8
catum, ex diabolo est: quoniam ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit Filius
Dei, ut dissolvat opera diaboli. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non fa- 9
cit: quoniam semen ipsius in eo manet, & non potest peccare, quoniam ex Deo
natus est. In hoc manifesti sunt filii Dei, & filii diaboli. Omnis qui non est ju- 10
stus, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum: Quoniam hæc est annuntia- 11
tio, quam audistis ab initio, ut diligatis alterutrum. Non sicut Cain, qui ex Ma- 12
ligno erat, & occidit fratrem suum. Et propter quid occidit eum? Quoniam opera ejus maligna erant: fratris autem ejus, justa. Nolite mirari, fratres, si odit vos 13
mundus. Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligi- 14
mus fratres. Qui non diligit, manet in morte: Omnis qui odit fratrem suum, 15
homicida est. Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in semetipso manentem. In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam 16
suam pro nobis posuit: & nos debemus pro fratribus animas ponere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * وَٱلْمَسْحَةُ ٱلَّتِي أَخَذْتُمُوهَا مِنْهُ ٱنْ تَثْبُتَ فِيكُمْ فَلَيْسَتْ بِكُمْ حَاجَةٌ إِلَى ٱنْ يُعَلِّمَكُمْ أَحَدٌ * بَلْ كَمَا
هِيَ مَسْحَتُهُ لَهُ تُعَلِّمُكُمْ مِنْ أَجْلِ كُلِّ شَيْءٍ * وَصِدْقٌ هِيَ وَلَيْسَتْ كَذِبًا * وَكَمَا عَلَّمَكُمْ ٱنْ تَثْبُتُوا
28 فِيهِ * فَٱلْآنَ يَا أَوْلَادِي ٱثْبُتُوا فِيهِ * لِكَيْمَا إِذَا ظَهَرَ تَكُونُ لَنَا دَالَّةٌ وَلَا نَٱخْجَلَ مِنْهُ فِي وُرُودِهِ *
29 * إِنْ عَلِمْتُمْ أَنَّهُ عَدْلٌ هُوَ * فَٱعْلَمُوا ٱنَّ كُلَّ مَنْ يَعْمَلُ ٱلْعَدْلَ مَوْلُودٌ مِنْهُ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ *

1 * قَدْ عَرَفْتُمْ أَيَّةَ مَحَبَّةٍ مَنَحَكُمُ ٱلْآبُ ٱنْ تُسَمَّوْا أَوْلَادَ ٱللهِ * مِنْ أَجْلِ
2 هٰذَا مَا يَعْرِفُكُمُ ٱلْعَالَمُ لِأَنَّهُ مَا عَرَفَهُ * يَا أَحِبَّائِي نَحْنُ ٱلْآنَ أَوْلَادُ ٱللهِ * فَإِذَا ظَهَرَ لَنَا مَاذَا نَكُونُ *
3 قَدْ عَرَفْنَا أَنَّنَا إِذَا ظَهَرَ سَنَكُونُ نُظَرَاءَهُ * لِأَنَّنَا سَنَرَاهُ كَمَا هُوَ * وَكُلُّ مَنْ يُؤَمِّلُ مِنْهُ هٰذَا
4 ٱلرَّجَاءَ يُطَهِّرُ ذَاتَهُ كَمَا أَنَّ ذَاكَ طَاهِرٌ هُوَ * كُلُّ مَنْ يَعْمَلُ ٱلْخَطِيَّةَ يَعْمَلُ ضِدَّ ٱلشَّرِيعَةِ * لِأَنَّ
5 ٱلْخَطِيَّةَ ضِدُّ ٱلشَّرِيعَةِ * وَقَدْ عَلِمْتُمْ أَنَّ ذَاكَ ظَهَرَ لِيَنْزِعَ خَطَايَانَا وَلَيْسَتْ فِيهِ خَطِيَّةٌ *
6 * وَكُلُّ مَنْ يَثْبُتُ فِيهِ مَا يُخْطِئُ * وَكُلُّ مَنْ يُخْطِئُ فَمَا قَدْ أَبْصَرَهُ وَلَا عَرَفَهُ * يَا أَوْلَادِي لَا يُضِلَّكُمْ
7 أَحَدٌ * مَنْ يَعْمَلِ ٱلْعَدْلَ عَدْلٌ هُوَ كَمَا أَنَّ ذَاكَ عَادِلٌ هُوَ * وَمَنْ يَعْمَلِ ٱلْخَطِيَّةَ مِنَ ٱلْمُحَالِ هُوَ * لِأَنَّ
8 ٱلْمُحَالَ مُنْذُ ٱلْقَدِيمِ يُخْطِئُ * لِهٰذَا ظَهَرَ ٱبْنُ ٱللهِ لِيَنْقُضَ أَعْمَالَ ٱلْمُحَالِ * ثُمَّ *
9 * مَرْآهُ ٱلْمَلَئِكَةِ مِنَ
ٱلْجُمْعَةِ ٱلْخَامِسَةِ وَبَلَّانِينَ *

9 * كُلُّ مَوْلُودٍ مِنَ ٱللهِ مَا يَعْمَلُ خَطِيَّةً * لِأَنَّ زَرْعَهُ يَثْبُتُ فِيهِ * وَمَا
10 يُمْكِنُهُ يُخْطِئُ * لِأَنَّ ٱللهَ قَدْ وَلَدَهُ * بِهٰذَا ظَاهِرُونَ هُمْ أَوْلَادُ ٱللهِ * وَأَوْلَادُ ٱلْمُحَالِ * كُلُّ مَنْ لَا يَعْمَلُ
11 ٱلْعَدْلَ فَلَيْسَ هُوَ مِنَ ٱللهِ * وَمَنْ لَا يُحِبُّ أَخَاهُ كَذٰلِكَ * لِأَنَّ هٰذِهِ هِيَ ٱلْبِشَارَةُ ٱلَّتِي سَمِعْتُمُوهَا
12 مُنْذُ ٱلْقَدِيمِ ٱنْ يُحِبَّ بَعْضُنَا بَعْضًا * لَا مِثْلَ قَايِينَ ٱلَّذِي كَانَ مِنَ ٱلْخَبِيثِ فَذَبَحَ أَخَاهُ *
13 وَلِأَيِّ حَالٍ ذَبَحَهُ * لِأَنَّ أَعْمَالَهُ كَانَتْ خَبِيثَةً وَأَعْمَالَ أَخِيهِ مُسْتَقِيمَةً * لَا تَعْجَبُوا يَا إِخْوَتِي ٱنْ كَانَ
14 ٱلْعَالَمُ يُبْغِضُكُمْ * فَنَحْنُ قَدْ عَرَفْنَا أَنَّنَا قَدِ ٱنْتَقَلْنَا مِنَ ٱلْمَوْتِ إِلَى ٱلْحَيَاةِ * لِأَنَّنَا نُحِبُّ ٱلْإِخْوَةَ *
15 مَنْ لَا يُحِبُّ أَخَاهُ يَثْبُتُ فِي ٱلْمَوْتِ * كُلُّ مَنْ يُبْغِضُ أَخَاهُ قَاتِلُ ٱلنَّاسِ هُوَ * وَقَدْ عَلِمْتُمْ أَنَّ كُلَّ
16 قَاتِلِ ٱلنَّاسِ فَلَيْسَتْ لَهُ فِي ذَاتِهِ حَيَاةٌ أَبَدِيَّةٌ ثَابِتَةٌ * بِهٰذَا قَدْ عَرَفْنَا ٱلْمَحَبَّةَ * إِنَّ ذَاكَ مِنْ أَجْلِنَا
بَذَلَ نَفْسَهُ * وَنَحْنُ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَبْذِلَ أَنْفُسَنَا مِنْ أَجْلِ إِخْوَتِنَا *

At si unctio quam accepistis ab eo, ma- 27
neat in vobis, non est vobis opus ut quis-
quam doceat vos: sed quatenus est ipsius unctio, docet vos omnia de re: & quidem vera est, & non mendax. Itaque 28
prout docuit vos ut maneretis in eo, O
filii mei, manete nunc in eo: ut quum apparuerit, habeamus fiduciam, & non pudefiamus coram eo in ipsius adventu. Si 29
nostis quòd ipse justus est, scitote quòd quisquis exercet justitiam, ex ipso natus est.

CAP. III.

JAm nostis qualem charitatem dedit 1
vobis Pater, ut vocemur filii Dei: propterea mundus non cognoscit vos, quia non novit eum. O dilecti mei, nos modò filii 2
Dei sumus: quum ergò apparuerit nobis, quid erimus? jam autem novimus quòd quum apparuerit, erimus ei similes, quia videbimus eum sicuti est. Et quisquis 3
hanc ab eo spem expectat, seipsum purificat, sicut ille purus est. Quicunque fa- 4
cit peccatum, facit contra Legem: quia peccatum est contra Legem. Et nostis jam 5
quòd ille apparuit ut tolleret peccata nostra, & peccatum in eo non est. Et quis- 6
quis in eo manet, non peccat: & quisquis peccat, sanè non vidit eum, nec novit illum. O filii mei, nemo vos fedu- 7
cat: qui facit justitiam, justus est, sicut ille justus est: Qui verò peccatum 8
facit, ex Calumniatore est, quia Calumniator ille ab antiquo peccat. Ad hoc apparuit Filius Dei, ad dissolvenda opera Calumniatoris. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ quintæ.

Omnis ex Deo natus, peccatum non com- 9
mittit: quoniam semen ipsius in eo manet, nec potest peccare, quia Deus genuit illum. Per hoc manifestati sunt filii 10
Dei & filii Calumniatoris. quisquis non exercet justitiam, non est ex Deo: & quisquis non diligit fratrem suum, ejus-
modi est. Hæc est enim annuntiatio quam 11
jampridem audistis, ut alterum nostri alter diligat. Non ut Cain qui erat ex 12
Maligno, & jugulavit fratrem suum. Et quam ob causam jugulavit illum? quia opera ejus mala erant, opera verò fratris ejus justa. Ne miremini ô fratres mei, 13
si mundus odit vos. Nos enim novimus 14
quòd transtati sumus à morte ad vitam, quia diligimus fratres: qui non diligit fratrem suum, manet in morte. Quis- 15
quis odit fratrem suum, homicida est: & nostis quòd omnis homicida non habet in se vitam æternam permanentem. Per 16
hoc cognovimus charitatem, quòd ille pro nobis donavit animam suam: & nos oportet animas nostras donare pro fratribus nostris.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ኦኀዊነ፡ ይእዜሰ፡ ደቂቀ፡ እግዚአብሔር፡ ለንትሙ፡ ወኢደ፡ ሊተዐውቀ፡ ምንተ፡ ኮነ፡ ናለ
ሮር፡ ባሕቱ፡ ኵሙ፡ እመኵሙ፡ ተዐውቀ፡፡ከማሁ፡ ንኩን፡ ለእሙ፡ ንሬእዮ፡ ሎቱ፡ ወኵሙ፡ወ
3 እቱ፡=፡ ወኵሉ፡ ዘተወሰለ፡ ቦቱ፡ ያነጽሕ፡ ርእሰ፡ በኵሙ፡ ዝክቱኒ፡ ንጹሕ፡ ውእቱ፡፡=፡
4 ወኵሉ፡ ዘይገብራ፡ ለአበሳ፡ ወለኀጢአት፡ ይገብራ፡ ወኀጢአትኒ፡ እመ፡ልበሰ፡ ውእቱ፡=፡
5 ወታአመረ፡ ኵሙ፡ ለስተርአየ፡ ዝክቱ፡ ኵሙ፡ ያስነሰ፡ ለኀጢአት፡ ወኀጢአትሰ፡ ለልቦ፡ ኀቤ
6 ሁ፡=፡ ወኵሉ፡ ዘቦቱ፡ ይነብር፡ ሊይሌብስ፡ ወኵሉ፡ ዘይሌብስ፡ ሊይሬእዮ፡ ወሊያአመ
7 ር፡፡=፡ ደቂቀየ፡ አልቦ፡ ዘያስሕተክሙ፡ ኵሉ፡ ዘይገብራ፡ ለጽድቅ፡ ጸድቅ፡ ውእቱ፡ በክ
8 ሙ፡ ዝክቱኒ፡ ጸድቅ፡ ውእቱ፡=፡ ወዘስ፡ ይገብራ፡ ለኀጢአት፡ እመነ፡ ኃኔን፡ ውእቱ፡፡እ
ኵሙ፡ ቀደሚሁ፡ ሰይጠን፡ ለበስ፡ ወበእንተዝ፡ ለስተርአየ፡ ወልደ፡እግዚአብሔር፡ ኵሙ፡ ይ
9 ፍታሕ፡ ግብሮ፡ ለኃኔን፡=፡ ወኵሉ፡ ዘይትወለድ፡ እመእግዚአብሔር፡ ሊይገብራ፡ ለኀጢ
አት፡፡ እስመ፡ ዘርኣ፡ ዚአሁ፡ ቦቱ፡ ይነብር፡ ወሊይክል፡ ለብሱ፡ እስመ፡ እመእግዚ
10 አብሔር፡ ተወልደ፡፡=፡ ወበዝንቱ፡ እሙራን፡ ውእቶሙ፡ ደቂቀ፡ እግዚአብሔር፡ ወደቂቀ፡ ጋ
ኔን፡፡ ወኵሉ፡ ዘሊይገብራ፡ ለጽድቅ፡ ሊኮነ፡ እመእግዚአብሔር፡ ውእቱ፡ ወሊያፈቅ
11 ር፡ ቢጸ፡፡=፡ እስመ፡ ዝቲ፡ ይእቲ፡ ትእዛዝ፡ እንተ፡ ሰማዕኩሙ፡ ትስት፡ ኵሙ፡ ንትፈቀር፡ በ
12 በይናቲነ፡፡=፡ ወለኮ፡ በኵሙ፡ ቃየን፡ ዘእመአኩይ፡ ወቀተሎ፡ ለእኁሁ፡ እስመ፡ መ፡በረ፡ዚ
13 ለሁ፡ እኩይ፡ ውእቱ፡ ወዘለኁሁሰ፡ ጸድቅ፡ ውእቱ፡፡=፡ ወለታንክረ፡ ሊኀዊነ፡ እመሂ፡ዓ
14 ለሙ፡ ጸልእኩሙ፡=፡ ንሕነ፡ ናለመር፡ ኵሙ፡ ዓደውነ፡ እሞት፡ ውስተ፡ ሕይወት፡ እስመ፡ ናፈ
ቅር፡ ቢጸነ፡፡ወዘሰ፡ ሊያፈቅር፡ ቢጸ፡ ይነብር፡ ውስተ፡ ሞት፡፡ኵሉ፡ ዘይጸልእ፡ ቢጸ፡ ቀታሊ፡
15 ነፍስ፡ ውእቱ፡=፡ ታአመረ፡ ኵሙ፡ ኵሉ፡ ቀታሊ፡ ነፍስ፡ ለልቦቱ፡ ሕይወተ፡ ለዓለመ፡ እን
16 ተ፡ ትሄሉ፡ ለዕለሁ፡፡=፡ ወበዝንቱ፡ አለመርናሁ፡ ለተፈቅሮ፡ እስመ፡ ውእቱ፡ መጠወ፡ ነፍ
ሶ፡ በለንቲለነ፡ ወንሕነኒ፡ ይደልወነ፡ ንመጡ፡ ነፍስነ፡ በለንተ፡ ቢጽነ፡፡=፡

Fratres nostri, nunc quidem filii Dei estis: & adhuc non patefactum est 2
quid fuerimus. Scimus tamen quòd cùm apparuerit, similes ei erimus: quia videbimus eum & sicuti est. Et omnis qui sperat in eo, purificat seipsum, 3
sicut ille purus est. Et omnis qui facit delictum, etiam peccatam facit: 4
& peccatum ex delicto est. Et scitis quòd apparuit ille ut ejiceret pecca- 5
tum: & peccatum non est apud eum. Et omnis qui in eo manet, non pec- 6
cat: & omnis qui peccat, non videt neque cognoscit. Filioli mei, nemo 7
sit qui seducat vos. Omnis qui facit justitiam, justus est: sicut ipse justus est. Et qui facit peccatum, ex diabolo est: quia principio suo Satanas pec- 8
cavit. Et propter hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera diaboli. Et 9
omnis qui natus est ex Deo, non facit peccatum: quia semen ipsius in eo manet, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Et in hoc cogniti 10
sunt filii Dei, & filii diaboli. Et omnis qui non facit justitiam, non est ex Deo ipse, & non diligit proximum suum. Quia hoc est mandatum 11
quod audivistis olim, ut diligatis invicem. Et non sicut Kain, qui ex Ma- 12
lo, & occidit fratrem suum: quia opus ejus malum erat, & fratris ejus 13
justum erat. Et ne miremini fratres nostri, si mundus oderit vos. Nos 14
scimus quòd transivimus à morte in vitam, quia diligimus proximum nostrum. Et ille qui non diligit proximum suum, manet in morte: omnis qui odio habet proximum suum, animæcida est. Scitis quòd omnis animæcida 15
non habet vitam æternam manentem super se. Et per hoc cognovimus chari- 16
tatem ejus, quia ipse tradidit animam suam pro nobis: & nos quidem, oportet nos ut tradamus animam nostram pro proximo nostro.

Digitized by Google

Qui verò habuerit *victum* mundi, & viderit fratrem suum *opus habentem*, &
17 Ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα, καὶ
clauserit viscera sua ab eo, quomodò charitas Dei manet in eo?
κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;
Filioli mei, non diligamus verbo, neque linguâ, sed opere & veritate.
18 (λ) Τεκνία μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ, μηδὲ (μ) γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.
Et in hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus, & *ante eum* suadebimus
19 (ν) Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμὲν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν
corda nostra. Quoniam si reprehenderit nos cor, *quòd* major
20 τὰς καρδίας ἡμῶν. Ὅτι (ξ) ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, (ο) ὅτι μείζων
est Deus corde nostro, & novit omnia. *Dilecti*, si cor
21 ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα. Ἀγαπητοὶ, (π) ἐὰν ἡ καρδία
nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum. Et quicquid
22 ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παῤῥησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ ὃ ἐὰν
petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata ejus custodimus, & placita
αἰτῶμεν, (ρ) λαμβάνομεν παρ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ (σ) τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ
coram eo facimus. Et hoc est mandatum ejus, Ut credamus *nomi-*
23 ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, Ἵνα (τ) πιστεύσωμεν τῷ ὀνό-
ni Filii ejus Jesu Christi: & diligamus *alii alios*,
ματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν
sicut dedit mandatum nobis. Et *servans* mandata ejus, in illo manet, & ipse in eo. Et in
24 ἡμῖν. Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. καὶ ἐν
hoc scimus quoniam manet in nobis, de Spiritu quem nobis dedit.
τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ Πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

CAP. IV. Δ'.

Dilecti, *ne* omni spiritui *credite*, sed probate spiritus, si ex
1 Ἀγαπητοὶ, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ
Deo sint: quoniam multi pseudoprophetæ exierunt in mundum. In hoc
2 Θεοῦ ἐστιν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. Ἐν τούτῳ
cognoscitur Spiritus Dei; Omnis spiritus qui confitetur Jesum Christum in carne ve-
γινώσκετε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, Πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐλη-
nisse, ex Deo est: Et omnis spiritus qui *non confitetur* Jesum *Christum in carne*
λυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ ὅτι· Καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ (α) τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ
venientem, ex Deo non est: & hic est *Antichristi*: de quo audistis, quoniam *venit*:
ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι· καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ ἀντιχρίστου· ὃ ἀκηκόατε, ὅτι ἔρχε-
& nunc in mundo est jam. Vos ex Deo estis, filioli, & vicistis eos:
ται· καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς·
quoniam major est qui in vobis, quàm qui in mundo. Ipsi de mundo sunt: *propter*
ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσί· διὰ
hoc de mundo loquuntur, & mundus eos audit. Nos ex Deo sumus.
τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. Ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμέν.
Cognoscens Deum, audit nos: qui non est ex Deo, non audit nos. *Ex hoc*
ὁ γινώσκων τὸν Θεὸν, ἀκούει (β) ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου
cognoscimus Spiritum veritatis, & spiritum erroris. *Dilecti*, diligamus
Ε' γινώσκομεν τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης. Ἀγαπητοὶ, ἀγαπῶμεν
alii alios, quia charitas ex Deo est: Et omnis *diligens* ex Deo natus est,
ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι· καὶ πᾶς ὁ (γ) ἀγαπῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννη-
& cognoscit Deum. Qui non *diligens*, non novit Deum: quoniam Deus charitas est.
ται καὶ γινώσκει τὸν Θεόν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν, (δ) οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν· ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν.
In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam Filium suum unigenitum mi-
Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέ-
sit Deus in mundum, ut vivamus per eum. In hoc est charitas, non
στειλεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ
quòd nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse dilexit nos, & misit
ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήκαμεν τὸν Θεὸν, ἀλλ' ὅτι (ε) αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέστειλε
Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. *Dilecti*, si sic Deus
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἀγαπητοὶ, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς
dilexit nos, & nos debemus *alii alios* diligere.
ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν.

MS. A. (λ) Τεκνία, μὴ (μ) τῇ γλώσσῃ, ἀλλὰ ἐν ἔργῳ (ν) Ἐν τούτῳ γινώσκομεν (ξ) ἂν (ο) μείζων (π) ἂν ἡ καρδία μὴ καταγινώσκῃ (ρ) λαμβάνωμεν ἀπ' αὐτοῦ, (σ) τηροῦμεν, (τ) πιστεύωμεν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ, Κεφ. Δ'. MS. A. (α) τὸν Ἰησοῦν, ἐκ τοῦ Θεοῦ (β) ἡμῶν· * ἐν τούτῳ γινώσκομεν (γ) ἀγαπῶν τὸν Θεὸν ἐκ (δ) τοῦ γινώσκει τὸν (ε) ἡμᾶς·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * ܘܐܢ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܟܣܐ ܕܥܠܡܐ ܘܚܙܐ ܠܐܚܘܗܝ ܕܡܬܒܥܐ ܘܣܓܪ ܪܚܡܘܗܝ ܡܢܝܗ ܘܠܐ ܐܦܬ ܚܘܒܐ ܕܐܠܗܐ ܒܗ ܗܢܐ ܀ 17
18 ܒܢܝ ܠܐ ܢܚܒ ܒܡܠܬܐ ܘܠܐ ܒܠܫܢܐ ܐܠܐ ܒܥܒܕܐ ܘܒܫܪܪܐ ܀ * ܒܗܕܐ ܝܕܥܝܢ ܕܡܢ ܫܪܪܐ ܐܢܚܢ ܘܩܕܡ ܕܢܐܬܐ ܢܪܥܝܘܗܝ ܠܒܐ ܕܝܠܢ ܀ 18
19 ܕܐܢ ܠܒܐ ܕܝܠܢ ܡܕܝܢ ܠܢ ܒܗ ܗܢܐ ܀ ܘܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܟܣܐ ܕܥܠܡܐ ܘܚܙܐ ܠܐܚܘܗܝ ܕܡܬܒܥܐ ܘܣܓܪ ܪܚܡܘܗܝ ܡܢܝܗ ܘܠܐ ܐܦܬ ܚܘܒܐ ܕܐܠܗܐ ܒܗ ܗܢܐ ܀ 19
20 ܒܢܝ ܠܐ ܢܚܒ ܒܡܠܬܐ ܘܠܐ ܒܠܫܢܐ ܐܠܐ ܒܥܒܕܐ ܘܒܫܪܪܐ ܀ * ܒܗܕܐ ܝܕܥܝܢ ܕܡܢ ܫܪܪܐ ܐܢܚܢ ܘܩܕܡ ܕܢܐܬܐ ܢܪܥܝܘܗܝ ܠܒܐ ܕܝܠܢ ܀ 20
21 ܕܐܢ ܠܒܐ ܕܝܠܢ ܡܕܝܢ ܠܢ ܒܗ ܗܢܐ ܀ ܘܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܟܣܐ ܕܥܠܡܐ ܘܚܙܐ ܠܐܚܘܗܝ ܕܡܬܒܥܐ ܘܣܓܪ ܪܚܡܘܗܝ ܡܢܝܗ ܘܠܐ ܐܦܬ ܚܘܒܐ ܕܐܠܗܐ ܒܗ ܗܢܐ ܀ 21
22 ܒܢܝ ܠܐ ܢܚܒ ܒܡܠܬܐ ܘܠܐ ܒܠܫܢܐ ܐܠܐ ܒܥܒܕܐ ܘܒܫܪܪܐ ܀ * ܒܗܕܐ ܝܕܥܝܢ ܕܡܢ ܫܪܪܐ ܐܢܚܢ ܘܩܕܡ ܕܢܐܬܐ ܢܪܥܝܘܗܝ ܠܒܐ ܕܝܠܢ ܀ 22
23 ܕܐܢ ܠܒܐ ܕܝܠܢ ܡܕܝܢ ܠܢ ܒܗ ܗܢܐ ܀ ܘܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܟܣܐ ܕܥܠܡܐ ܘܚܙܐ ܠܐܚܘܗܝ ܕܡܬܒܥܐ ܘܣܓܪ ܪܚܡܘܗܝ ܡܢܝܗ ܘܠܐ ܐܦܬ ܚܘܒܐ ܕܐܠܗܐ ܒܗ ܗܢܐ ܀ 23
24 ܒܢܝ ܠܐ ܢܚܒ ܒܡܠܬܐ ܘܠܐ ܒܠܫܢܐ ܐܠܐ ܒܥܒܕܐ ܘܒܫܪܪܐ ܀ * ܒܗܕܐ ܝܕܥܝܢ ܕܡܢ ܫܪܪܐ ܐܢܚܢ ܘܩܕܡ ܕܢܐܬܐ ܢܪܥܝܘܗܝ ܠܒܐ ܕܝܠܢ ܀ 24
ܒܢܝ ܠܐ ܢܚܒ ܒܡܠܬܐ ܘܠܐ ܒܠܫܢܐ ܐܠܐ ܒܥܒܕܐ ܘܒܫܪܪܐ ܀

Porrò qui habuerit possessionem mundi, & 17
viderit fratrem suum egentem, & clauserit
viscera sua ab eo, quo pacto est charitas Dei
in illo? Filioli mei, ne diligamus *nos in-* 18
vicèm verbis & linguâ, sed operibus & ve-
ritate. Et in hoc cognoscimus quòd ex ve- 19
ritate sumus, & antequam veniat ipsa, per-
suasum reddimus cor nostrum. Quòd si cor 20
nostrum reprehendat nos, quantò magis De-
us qui major est corde nostro, & novit omnia?
Dilecti mei, si cor nostrum non arguit nos, 21
fiduciam habemus coram Deo, Et quic- 22
quid petierimus, accipiemus ab eo: quoni-
am servamus mandata ejus, & quæ grata
sunt coram ipso peragimus. Et hoc est præ- 23
ceptum ejus; Ut credamus in nomine filii
ipsius Jesu Christi, & diligamus nos invicèm
sicut præcepit nobis. Cæterùm qui servat 24
præcepta ejus, per ipsum servatur, & ille ha-
bitat in ipso: ac per hoc intelligimus quòd
habitet in nobis, è Spiritu suo quem dedit
nobis.

CAP. IV.

Nativitate Domini nostri, 4.

Dilecti mei, non omnibus spiritibus cre- 1
datis, sed dijudicate spiritus num ex Deo sint,
quia multi pseudoprophetæ exierunt in mun-
dum. Per hoc cognoscitur Spiritus Dei; 2
Omnis spiritus qui confitetur Jesum Christum
venisse in carne, ex Deo est. Omnis autem 3
spiritus qui non confitetur Jesum venisse in
carne, non est ex Deo: sed hic est ab ipso
Pseudochristo, quem audistis venturum, & 4
nunc jam in mundo est. Vos autem ex Deo
estis filii, & vicistis eos, quoniam major est 5
ille qui in vobis est, quàm qui in mundo. Et 6
illi ex mundo sunt, propterea de mundo lo-
quuntur, & mundus eos audit. Nos autem
ex Deo sumus, & qui novit Deum, audit nos;
& qui non est ex Deo, non audit nos: per
hoc ipsum intelligimus spiritum veritatis, &
spiritum erroris. Dilecti mei, diligamus nos 7
invicèm, quoniam charitas ex Deo est. Et
quisquis diligit, ex Deo natus est, & cogno-
scit Deum, Quoniam Deus charitas est: 8
& quisquis non diligit, non cognoscit
Deum. Per hoc innotuit charitas Dei 9
erga nos, quòd filium suum unicum miserit
Deus in mundum, ut vivamus per eum. In 10
hoc est charitas, non quòd nos dilexerimus
Deum, sed quòd ipse Deus dilexit nos, &
misit filium suum propitiationem pro pec-
catis nostris.

Lotione mysticâ, & Dominicâ post Epipha-
niam. 5.

Charissimi mei, si sic dilexit nos Deus, & nos 11
quoque debemus nos mutuò diligere.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወዘቦቱ: መንበርተ: ዝንቱ: ዓለም: ወይሬኢ: ቢጾ: ጽኑስ: ወየዐፁ: መሕረቶ: እመኒሁ:
18 እሮ: ይነብር: ፍቅረ: እግዚአብሔር: ለዕሴሁ:::ፁ ደቂቀየ: ሊንትፋቀር: በቃል: ወበልሳ
19 ን: ዘእንበለ: በመግበር: ወበጽድቅ:::ፁ ወበዝንቱ: ናለመር: ከመ: እመጽድቅ: ውእቱ:
20 ወንሕነ: ቅድሜሁ: ናመክር: ለልብነ:::ፁ እስመ:ያርሰሐስሐነ: ልቡነ: ወይቀልየነ: እመ
21 በሰነ: ወያዐብዮ: እግዚአብሔር: ለልብነ: ወያሉር: ኵሎ:::ፁ ለኦዊነ: እመሰ: ሊቀ
22 ለየነ: ልብነ: ገጸ: ብነ: ኀቡ: እግዚአብሔር:::ፁ ወዘሂ: ዘስእልናሁ: ይሰመዓነ: ወንነ
ሠአ: በኀቤሁ: እስመ: ትእዘዞ: ነዐቅብ::ወንገብር: ዘይሌድሞ: ለእግዚአብሔር:::ፁ

Et qui habet gubernationem hujus mundi, & vidit proximum suum egentem, 17
& claudit misericordiam suam ab eo, quomodo manet charitas Dei super eum?
Filioli mei, ne diligamus in sermone & in lingua, sed in opere & in veritate. 18
Et per hoc cognoscimus quòd ex veritate est, & nos coram eo tentemus cor nostrum. 19
Quia reprehendit nos cor nostrum, & contemnit nos ob peccata nostra: & magnifi- 20
cat Deus cor nostrum, & scit omnia. Fratres nostri, si non contempsit nos cor nostrum, 21
fiduciam habemus apud Deum. Et quodcunque rogaverimus eum, exaudit nos, & 22
accipimus ab eo, quoniam mandata ejus observamus, ac facimus id quod placet Deo.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

17 Qui habuerit substantiam hujus mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habe-
18 re, & clauserit viscera sua ab eo: quomodò charitas Dei manet in eo? Filioli
19 mei, non diligamus verbo neque linguâ, sed opere & veritate. In hoc cogno-
scimus quoniam ex veritate sumus: & in conspectu ejus suadebimus corda nostra.
20 Quoniam si reprehenderit nos cor nostrum: major est Deus corde nostro, & no-
21 vit omnia. Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus
22 ad Deum: Et quidquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata ejus
23 custodimus, & ea, quæ sunt placita coram eo, facimus. Et hoc est mandatum ejus;
Ut credamus in nomine Filii ejus Jesu Christi: & diligamus alterutrum, sicut de-
24 dit mandatum nobis. Et qui servat mandata ejus, in illo manet, & ipse in eo;
& in hoc scimus quoniam manet in nobis de Spiritu, quem dedit nobis.

CAP. IV.

1 CHarissimi, nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint:
quoniam multi pseudoprophetæ exierunt in mundum. In hoc cognoscitur Spiritus 2
Dei: omnis spiritus qui confitetur Jesum Christum in carne venisse, ex Deo est:
Et omnis spiritus, qui solvit Jesum, ex Deo non est; & hic est Antichristus, de 3
quo audistis quoniam venit, & nunc jam in mundo est. Vos ex Deo estis, filioli, 4
& vicistis eum, quoniam major est qui in vobis est, quam qui in mundo. Ipsi de 5
mundo sunt: ideò de mundo loquuntur, & mundus eos audit. Nos ex Deo sumus. Qui 6
novit Deum, audit nos: qui non est ex Deo, non audit nos: in hoc cognoscimus Spi-
ritum veritatis, & spiritum erroris. Charissimi, diligamus nos invicem; quia chari- 7
tas ex Deo est. Et omnis qui diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deum. Qui non di- 8
ligit, non novit Deum: quoniam Deus charitas est. In hoc apparuit charitas Dei in 9
nobis, quoniam Filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut vivamus per eum.
In hoc est charitas: non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit 10
nos, & misit Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Charissimi, si sic 11
Deus dilexit nos: & nos debemus alterutrum diligere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * مَنْ كَانَ لَهُ مَعَاشُ ٱلْعَالَمِ وَيُبْصِرُ أَخَاهُ قَدْ مَسَّهُ ٱلْحَاجَةُ فَيُغْلِقُ تَحَنُّنَهُ عَلَيْهِ، كَيْفَ يَثْبُتُ
18 فِيهِ مَحَبَّةُ ٱللهِ * يَا أَوْلَادِي لَا نُحِبُّ بِكَلَامٍ وَلَا بِلِسَانٍ بَلْ بِٱلْفِعْلِ وَٱلْحَقِّ * فَبِهٰذَا نَعْرِفُ أَنَّنَا مِنَ
19 ٱلْحَقِّ * وَأَمَامَهُ نُقْنِعُ قُلُوبَنَا * إِنْ كَانَ قَلْبُنَا يَلُومُنَا * لِأَنَّ ٱللهَ أَعْظَمُ مِنْ قَلْبِنَا وَيَعْرِفُ ٱلْكُلَّ *
20 * قِرَاءَةُ لِعِيدِ يُوحَنَّا ٱلْإِنْجِيلِيِّ فِي ٱلسَّادِسِ وَعِشْرِينَ مِنْ أَيْلُولَ * وَ لِلْأَرْبِعَا ٱلْخَامِسَةِ وَلِلَاثْنَيْنِ
21 بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ * * يَا أَحِبَّائِي إِنْ كَانَ قَلْبُنَا مَا يَلُومُنَا فَلَنَا دَالَّةٌ لَدَى ٱللهِ * وَمَهْمَا نَسْأَلْهُ نَأْخُذْ
22 مِنْهُ * لِأَنَّنَا نَحْفَظُ وَصَايَاهُ وَنَعْمَلُ ٱلْأَعْمَالَ ٱلْمَرْضِيَّةَ أَمَامَهُ * وَهٰذِهِ هِيَ وَصِيَّتُهُ أَنْ نُؤْمِنَ بِٱسْمِ ٱبْنِهِ
23 يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * وَنُحِبَّ بَعْضُنَا بَعْضًا كَمَا عَلَّمَنَا وَصِيَّتُهُ بِهٰذَا * وَمَنْ يَحْفَظْ وَصَايَاهُ يَثْبُتْ فِيهِ * وَذَاكَ
24 أَيْضًا يَثْبُتُ فِيهِ * بِهٰذَا نَعْرِفُ أَنَّهُ يَثْبُتُ فِينَا مِنَ ٱلرُّوحِ ٱلَّذِي أَعْطَانَاهُ * * ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ *
1 * يَا أَحِبَّائِي لَا تُصَدِّقُوا كُلَّ رُوحٍ بَلِ ٱخْتَبِرُوا ٱلْأَرْوَاحَ * إِنْ كَانَ ذَاكَ ٱلرُّوحُ مِنَ ٱللهِ * لِأَنَّ أَنْبِيَاءَ
2 كَذَبَةً كَثِيرِينَ قَدْ خَرَجُوا إِلَى ٱلْعَالَمِ * بِهٰذَا تَعْرِفُونَ رُوحَ ٱللهِ * كُلُّ رُوحٍ يَعْتَرِفُ أَنَّ يَسُوعَ
3 ٱلْمَسِيحَ قَدْ جَاءَ بِٱلْجَسَدِ مِنَ ٱللهِ هُوَ * وَكُلُّ رُوحٍ مَا يَعْتَرِفُ أَنَّ يَسُوعَ قَدْ جَاءَ بِٱلْجَسَدِ فَلَيْسَ هُوَ
4 مِنَ ٱللهِ * وَهٰذَا هُوَ رُوحُ ضِدِّ ٱلْمَسِيحِ ٱلَّذِي قَدْ سَمِعْتُمْ أَنَّهُ سَيَجِيءُ * وَٱلْآنَ فِي ٱلْعَالَمِ هُوَ سَالِفًا *
5 * يَا أَوْلَادِي أَنْتُمْ مِنَ ٱللهِ أَنْتُمْ وَقَدْ غَلَبْتُمْ أُولَئِكَ * لِأَنَّ ٱلرُّوحَ ٱلَّذِي فِيكُمْ هُوَ أَعْظَمُ مِنَ ٱلَّذِي
6 فِي ٱلْعَالَمِ * أُولَئِكَ مِنَ ٱلْعَالَمِ هُمْ * فَلِهٰذَا مِنَ ٱلْعَالَمِ يَتَكَلَّمُونَ * وَٱلْعَالَمُ يَسْمَعُ مِنْهُمْ * نَحْنُ مِنَ
ٱللهِ نَحْنُ * فَمَنْ قَدْ عَرَفَ ٱللهَ يَسْمَعُ مِنَّا * وَمَنْ لَيْسَ هُوَ مِنَ ٱللهِ فَمَا يَسْمَعُ مِنَّا * وَمِنْ هٰذَا نَعْرِفُ
رُوحَ ٱلْحَقِّ * وَرُوحَ ٱلضَّلَالَةِ وَٱلطُّغْيَانِ * * قِرَاءَةُ فِي ٱلسَّابِعَةِ فِي عِيدِ ٱلْمَلَاكِ ٱلْجَدِيدِ *
7 * يَا أَحِبَّائِي فَلْنُحِبَّ بَعْضُنَا بَعْضًا * فَإِنَّ ٱلْمَحَبَّةَ مِنَ ٱللهِ هِيَ * وَكُلُّ مَنْ يُحِبُّ فَقَدْ وُلِدَ مِنَ ٱللهِ * وَيَعْرِفُ
8 ٱللهَ * وَمَنْ لَا يُحِبُّ فَمَا قَدْ عَرَفَ ٱللهَ * إِنَّ ٱللهَ مَحَبَّةٌ هُوَ * بِهٰذَا ظَهَرَتْ مَحَبَّةُ ٱللهِ فِينَا * إِنَّ ٱللهَ
9 أَرْسَلَ ٱبْنَهُ ٱلْحَبِيبَ ٱلْوَحِيدَ إِلَى ٱلْعَالَمِ لِنَحْيَا بِهِ * فِي هٰذَا هِيَ ٱلْمَحَبَّةُ إِنَّنَا لَسْنَا نَحْنُ أَحْبَبْنَا ٱللهَ *
10 بَلْ هُوَ أَحَبَّنَا وَأَرْسَلَ ٱبْنَهُ ٱعْتِفَارًا مِنْ أَجْلِ خَطَايَانَا * يَا أَحِبَّائِي إِنْ يَكُنِ ٱللهُ قَدْ أَحَبَّنَا هٰكَذَا *
11 فَسَبِيلُنَا نَحْنُ أَنْ نُحِبَّ أَحَدُنَا ٱلْآخَرَ * تَمَّ *

Qui habuerit mundi victum, & viderit fratrem suum tactum egestate, clauserit
17 *viscera misericordiam suam ab eo, quomodo manet in eo charitas Dei? O filii*
18 *mei, ne diligamus verbis neque linguâ, sed opere & veritate: Et per hoc scie-*
19 *mus quòd simus ex veritate, & coram ipso persuasa reddentur corda nostra. Si*
20 *cor nostrum nos arguit, profectò Deus major est corde nostro, & novit omnia.*

Lectio pro die festo Johannis Evangelistæ, vigesimâ sextâ Septembris. Et pro feria quarta, post Pentecosten trigesimâ quintâ.

O dilecti mei, si cor nostrum non arguit
21 *nos, fiduciam habemus apud Deum: Et*
22 *quidquid petemus, accipiemus ab eo, quo-*
niam præcepta ejus custodimus, & opera
coram eo placentia facimus. Hoc autem
23 *est præceptum ejus, ut credamus in no-*
mine Filii ejus Jesu Christi, & diliga-
mus alii alios, sicut nobis dedit præce-
ptum dedit. Et qui servat ejus præcepta,
24 *manet in eo, & ipse quoque in eo manet.*
Per hoc novimus quòd maneat in nobis,
nimirum ex Spiritu qui datus est nobis.

CAP. IV.

O *Dilecti mei, ne credatis cuivis spi-* 1
ritui, sed probate spiritus, an ex Deo sit
ille spiritus: quia multi falsi prophetæ
prodierunt in mundum. Per hoc cognosce- 2
tis Spiritum Dei: omnis spiritus qui con-
fitetur Jesum Christum in carnem venis-
se, ex Deo est: Omnis autem spiritus qui 3
non confitetur Jesum in carnem venisse,
non est ex Deo: sed hic est spiritus adver-
sarii Christi, quem audistis esse ventu-
rum, quique nunc in mundo jam est. O fi- 4
lii mei, vos ex Deo estis, & jam vicistis
illos: quoniam Spiritus qui in vobis est,
maior est quam qui in mundo. Illi ex 5
mundo sunt, ideo ex mundo loquuntur, & 6
mundus eos audit. Nos ex Deo sumus, &
qui Deum novit, audit nos: qui autem ex
Deo non est, non audit nos. atque hinc di-
gnoscimus spiritum veritatis, & spiri-
tum erroris ac seductionis.

Lectio ad Nonam in solennitate gloriosissimæ Nativitatis.

O dilecti mei, nostrûm alter diligat alte- 7
rum, quia charitas ex Deo est: & quis-
quis diligit, ex Deo natus est, & cogno- 8
scit Deum: Qui verò non diligit, non cog-
novit Deum: nam Deus charitas est. Per 9
hoc patefacta est charitas Dei erga nos,
quòd Deus filium suum dilectum unicum
misit in mundum, ut per eum vivat. In 10
hoc consistit charitas, quòd non nos dile-
xerimus Deum, sed ipse dilexerit nos, &
filium suum miserit in propitiationem pro
peccatis nostris. O dilecti mei, si Deus 11
nos ita dilexit, debemus & nos alter
alterum diligere. Finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 ወዛቲ: ይእቲ: ትእዛዙ: ከመ:ንእመን: በወልዱ:ሊየሱስ: ክርስቶስ:: ወንትፋቀር: በበይናቲነ:
24 ከመ:ወሀበነ:ትእዛዞ::=: ወዘሰ:የዐቅብ:ትእዛዞ:ቦቱ:ይነብር : ወውእቱኒ:ቦቱ:: ወበዝኀ
ቱ:ናለመር:ከመ:ይነብር:መንሌነ:እመነ:መንፈስ:ቅዱስ:ዘወሀበነ:::=: O
1 ለኀዊነ: ለኵሉ: መንፈሰ: ሊትለመኑ:ለባ:ለመክርወ:ለመንፈሰ:ለእመ:እመጓበ:እግዚአብ
2 ሔር: ይለቲ:እከመ:ብዙኀነ:ኀሰዊያነ: ነቢያት: ወጽሉ: ውስተ: ዓለመ:=: ወበዝኀቱ: ታ
ለመርዋ:ለመንፈሰ:እግዚአብሔር:: ኵሉ:መንፈስ: እንተ:ተለመነ: ከመ:ሊየሱስ:ክርስቶ
3 ስ: መጽለ:በለሠጋ:ሰብእ: እመነ: እግዚአብሔር: ይእቲ::=: ወኵሉ: መንፈሰ: እንተ: ሊ
ተለመነ: ሊኮነት:እመነ: እግዚአብሔር: : ወዝንቱ: ውእቱ:ኀሰዌ: መሲሕ : ዘሰማዕክሙ:
4 እመ: ይመጽእ:: ወይእዜሰ : ዉድለ: ውስተ:ወዓለመ: ሀሎ::=: ለንትሙሰ: እመነ: እግዚ
አብሔር: ለንትሙ: ደቂቀየ: ወሞአክመወ:ለእጹይ:: እከመ:የዐቢ: ዘሀሎ: መስሊክሙ: እ
5 መነ:ዘሀሎ:ውስተ:ዓለመ::=: ወእሙንቱሰ:እመነ:ዓለመ:እሙንቱ:ወበእንተ:ዝንቱ:እመ
6 ነ:ዓለመ: ይነብቡ:ወዓለመኒ:ይሰመዖሙ::=: ወንሕነሰ:እመነ:እግዚአብሔር : ንሕነ:: ዘያእመሮ:ለእግዚአብሔር:ይሰመዓነ: ወዘኢኮነ: እመእግዚአብሔር : ኢይሰመዓነ::ወበእ
7 ንተዝ:ናለመር:ለመንፈሰ:ሐሰት::=: ለኀዊነ:ለንትፋቀር:በበይናቲነ:እከመ:ተፈቅሮ:እመ
8 ነ: እግዚአብሔር:ውእቱ: ወኵሉ: ዘይትፋቀር: እመነ:ለግዚአብሔር:ውእቱ:ተወልደ:ወይ
9 ለመር:ለእግዚአብሔር ::=: እከመ:እግዚአብሔር :ፍቁር:ውእቱ::=: ወበገዘንቱ:ተዐው
ቃት:ፍትረ:ለእግዚአብሔር:ላዕሌነ: እከመ: ለወልዱ: ዋሕድ:ፈነወ:ውስተ: ዓለመ: ከመ:ን
10 ሕየው:በእንቲአሁ::=: ወዝንቱ:ውእቱ:ፍቁረ: ለእግዚአብሔር: ወእኮ: ንሕነ: ዘለፍቀ
ርናሁ:ለእግዚአብሔር: ለበ:ውእቱ: ለፍቀረነ:ወፈነወ : ለወልዱ: ከመ: ይሕድግ: ለነ: ኀጥ
11 ዐቲነ::=: ለኀዊነ : እከመ : ከመዝ : ለፍቀረነ ፣ እግዚአብሔር :: ወንሕነኒ : ይደልወነ፣
ንትፋቀር:በበይናቲነ::=:

Et hoc est mandatum eius, ut credamus in filio ejus Jesu Christo, ut diliga- 23
mus nos invicem, sicuti dedit nobis mandatum suum. Et qui observat man- 24
datum ejus, in ipso manet, & ipse quidem in eo: & per hoc scimus quòd maneat
nobiscum, ex Spiritu sancto quem dedit nobis.

CAP. IV.

F *Ratres nostri, omni spiritui ne credatis, sed probate spiritum an ex Deo sit:* 1
quia multi pseudoprophetæ exiverunt in mundum. Et per hoc cognoscetis Spiri- 2
tum Dei, Omnis spiritus qui credit quòd Jesus Christus venit in carne hominis,
ex Deo est. Et omnis spiritus qui non credit, non est ex Deo: & hic est pseuda- 3
Messias, quem audivistis quòd venerit, & nunc jam in mundo est. Vos autem 4
ex Deo estis, filioli mei, & vicistis Malum: quia major est qui vobiscum est,
quàm ille qui est in mundo. Et illi ex mundo sunt, & propter hoc ex mundo lo- 5
quuntur, & mundus quidem audit eos. Et nos quidem ex Deo sumus: qui 6
cognoscit Deum, audit nos; & qui non est ex Deo, non audit nos: & per hoc cog-
noscimus spiritum erroris. Fratres nostri, diligamus nos invicem, quia chari- 7
tas ex Deo est, & omnis qui diligit, ex Deo ipse natus est, & cognoscit Deum: 8
Quia Deus charitas est. Et in hoc manifestata est charitas Dei super nos, quia 9
filium suum unicum misit in mundum, ut vivamus per eum. Et hæc est cha- 10
ritas Dei, & non nos fuimus qui dileximus Deum, sed ipse dilexit nos, & mi-
sit filium suum, ut remittat nobis peccata nostra. Fratres nostri, quia sic di- 11
lexit nos Deus, & nos quidem decet ut diligamus nos invicem.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ Α'. ΚΕΦ. Ε'. ς'.

Deum nemo unquam vidit: Si diligamus *alii alios*, Deus in nobis ma-
12 Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μέ-
net, & charitas ejus perfecta est in nobis. In hoc cognoscimus
13 νει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ (ζ) τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν. Ἐν τούτῳ γινώσκομεν
quoniam in eo manemus, & ipse in nobis, quoniam de Spiritu suo
ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν, καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ (η)
dedit nobis. Et nos vidimus, & testificamur, quoniam Pater mi-
14 δέδωκεν ἡμῖν. Καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα, καὶ μαρτυροῦμεν, ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλ-
sit Filiũ Salvatorẽ mundi. Quisquis confessus fuerit quoniam Jesus est Fi-
15 κε τὸν υἱὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου. Ὃς ἂν (θ)ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς
lius Dei, Deus in eo manet, & ipse in Deo. Et nos cognovimus
16 τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ. Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν
& credidimus *charitatem* quam habet Deus in nobis. Deus charitas est: &
καὶ (ι) πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί· καὶ
manens in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. In hoc per-
17 ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ. Ἐν τούτῳ τε-
fecta est charitas cum nobis, ut fiduciam habeamus in die judicii,
τελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παῤῥησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆ κρίσεως,
quia sicut ille est, & nos sumus in mundo hoc. Timor non est
18 ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστι, καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Φόβος οὐκ ἔστιν
in charitate, sed perfecta charitas foràs mittit timorem: quoniam timor *pu-*
ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον· ὅτι ὁ φόβος κό-
nitionem habet: *At timens* non perfectus est in charitate. Nos di-
19 λασιν ἔχει· ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ἡμεῖς (κ) ἀ-
ligimus eum, quoniam *ipse* prior dilexit nos. Si quis dixerit;
20 γαπῶμεν αὐτόν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. Ἐάν τις εἴπῃ,
Quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit, mendax est. Nam non *di-*
Ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν. ὁ γὰρ μὴ ἀ-
ligens fratrem suum quem *vidit*, Deum quem non *vidit*, quomodò potest
γαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακε, πῶς δύναται
diligere? Et hoc mandatum habemus *ab eo*, *ut diligens*
21 ἀγαπᾷν; Καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν (λ) ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν
Deum, diligat & fratrem suum.
τὸν Θεὸν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

CAP. V. ε'.

5' Omnis *credens* quoniam Jesus est Christus, ex Deo natus est. Et omnis
Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς, ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννη- καὶ πᾶς 1
diligens genitorem, diligit & *genitum* ex eo. In hoc
ται ἀγαπᾷ τὸν γεννήσαντα, ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ 2
cognoscimus quòd diligimus natos Dei, cùm Deum *diligimus*, &
γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ
mandata ejus *servemus*. Hæc enim est charitas Dei, ut
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ (α) τηρῶμεν. Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς 3
mandata ejus custodiamus: & mandata ejus gravia non sunt. Quoniam omne
ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. Ὅτι πᾶν 4
natum ex Deo, vincit mundum. Et hæc est victoria *vincens*
τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ, νικᾷ τὸν κόσμον. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα
mundum, fides nostra. Quis est *vincens* mundum, *si non credens* quoniam Jesus
τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. Τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς 5
est Filius Dei? Hic est *ille veniens* per aquam & sanguinem, Jesus *ille* Chri-
ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' (β) ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς ὁ Χρι- 6
stus: non in aqua solùm, sed in aqua & sanguine. Et Spiritus est *ille te-*
στὸς· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, (γ) ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵματι. καὶ τὸ Πνεῦμά ἐστι τὸ μαρ-
stans, quoniam *Spiritus* est veritas. Quoniam tres sunt *illi testantes* in
τυροῦν, ὅτι τὸ Πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. Ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ (δ) μαρτυροῦντες ἐν 7
cœlo, Pater, Verbum, & sanctus Spiritus: & hi tres unũ sunt. Et
τῷ οὐρανῷ, ὁ πατὴρ, ὁ λόγος, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἓν εἰσι. Καὶ 8
tres sunt *illi testantes* in terra, Spiritus, & aqua, & sanguis: & tres in
τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ, τὸ Πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς
unum sunt: Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei majus
τὸ ἓν εἰσι· Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ μείζων 9
est: quoniam hoc est testimonium Dei, quòd testificatus est de Filio suo.
ἐστιν· ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ, (ε) ὅτι μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

MS.A. (ζ)ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστίν. (η)ἔδωκεν· Καὶ ἡμεῖς ἐθεασάμεθα, (θ) ὁμολογῇ (ι) πιστεύομεν (κ) ἐν ἀγαπῶμεν, ὅτι ὁ Θεὸς πρῶτος (λ) ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα
Κεφ. ε'. MS.A. (α) τηρῶμεν· ** καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. Ὅτι πᾶν (β) ὕδατος καὶ αἵματος, καὶ Πνεύματος, Ἰησοῦς Χριστός. (γ) ἀλλὰ ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ
Πνεύματι· καὶ τὸ Πνεῦμα (δ) μαρτυροῦντες, *** τὸ Πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσιν. Εἰ τὴν μαρτυρίαν (ε)ὅτι μεμαρτύρηκεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܠܐ ܚܙܐ ܐܢܫ ܒܙܒܢ ܐܠܗܐ ܐܠܐ ܐܢ ܢܚܒ ܐܢܫ ܐܚܘܗ ܘܐܚܬܗ ܒܢ ܐܠܗܐ ܒܟܠ ܚܕ ܘܚܕ ܡܢ ܐܢܘܢ ܠܐ ܡܬܚܙ

Versio VULGATA LATINA.

12 Deum nemo vidit unquam. Si diligamus invicèm, Deus in nobis manet, & cha-
13 ritas ejus in nobis perfecta est. In hoc cognoscimus quoniam in eo manemus,
14 & ipse in nobis: quoniam de Spiritu suo dedit nobis. Et nos vidimus, & te-
15 stificamur, quoniam Pater misit Filium suum Salvatorem mundi. Quisquis con-
fessus fuerit quoniam Jesus est Filius Dei, Deus in eo manet, & ipse in Deo.
16 Et nos cognovimus, & credidimus charitati, quam habet Deus in nobis. Deus Cha-
17 ritas est: & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. In hoc per-
fecta est charitas Dei nobiscum, ut fiduciam habeamus in die judicii: quia sicut
18 ille est, & nos sumus in hoc mundo. Timor non est in charitate: sed perfecta
charitas foràs mittit timorem: quoniam timor pœnam habet, qui autem timet,
19 non est perfectus in charitate. Nos ergò diligamus Deum, quoniam Deus prior
20 dilexit nos. Si quis dixerit quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit, men-
dax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem videt; Deum, quem non videt,
21 quomodò potest diligere? Et hoc mandatum habemus à Deo: ut qui diligit
Deum, diligat & fratrem suum.

CAP. V.

OMnis qui credit, quoniam Jesus est Christus, ex Deo natus est. Et omnis qui 1
diligit eum qui genuit, diligit & eum qui natus est ex eo. In hoc cognoscimus 2
quoniam diligimus natos Dei, cùm Deum diligamus, & mandata ejus faciamus.
Hæc est enim charitas Dei, ut mandata ejus custodiamus: & mandata ejus gra- 3
via non sunt. Quoniam omne quod natum est ex Deo, vincit mundum: & hæc 4
est victoria, quæ vincit mundum, fides nostra. Quis est, qui vincit mundum, ni- 5
si qui credit quoniam Jesus est filius Dei? Hic est, qui venit per aquam & 6
sanguinem, Jesus Christus: non in aqua solùm, sed in aqua & sanguine. Et Spi-
ritus est, qui testificatur, quoniam Christus est veritas. Quoniam tres sunt, qui 7
testimonium dant in cœlo: Pater, Verbum, & Spiritus sanctus: & hi tres unum 8
sunt. Et tres sunt, qui testimonium dant in terra: Spiritus, & aqua, & sanguis:
& hi tres unum sunt. Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei 9
majus est: quoniam hoc est testimonium Dei, quod majus est, quoniam
testificatus est de Filio suo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

Lectio recitanda in Sacro, vigesima sexta die Septembris.

12 * وقراءة في القداس في السادس والعشرين من ايلول * * الله لم يعاينه احد قط * فان
13 احب احدنا الاخر فالله يثبت فينا ويكون محبته متكاملة فينا * بهذا نعرف اننا ثابتون فيه وهو
14 ثابت فينا * انه اعطانا من روحه * ونحن قد رأينا وسهدنا ان الاب ارسل ابنه مخلصا للعالم *
15 16 * فمن يقر ان ايسوع هو ابن الله فالله يثبت فيه وهو يثبت في الله * ونحن قد عرفنا وصدقنا
المحبة التي لم يزل الله يسبغها فينا * الله محبة هو * فمن يثبت في المحبة يثبت في الله * والله يثبت فيه *
17 * بهذا تكاملت المحبة معنا * ان تكون لنا ثقة في يوم الدينونة * ان كما كان ذاك نكون
18 نحن في هذا العالم * المحبة ليست هي المخافة * بل المحبة التامة تطرح المخافة خارجا * لان
المخافة فيها عذاب * والخايف ما قد تكمل في المحبة * فلنحبه لانه هو احبنا اولا *
19 20 * وقراءة الخميس من الجمعة الخامسة وبلاثين * * فان يقل احد اني
احب الله وابغض اخاه فهو كاذب * لان من لا يحب اخاه الذي قد ابصره كيف يمكنه
21 ان يحب الله الذي ما قد عاينه * ثم * * فهذه الوصية لنا منه * ان يكون من
يحب الله يحب واخاه *

* الفصل الخامس *

1 * كل من يومن ان يسوع هو المسيح * فقد ولده الله * وكل من يحب الوالد يحب والمولود منه *
2 3 * بهذا نعرف اننا نحن اولاد الله * اذا احببنا الله وحفظنا وصاياه * فهذه هي المحبة لله ان
4 نحفظ وصاياه * ووصاياه ليست ثقالا * لان كل من قد ولده الله يغلب العالم * وهذه
5 الغلبة التي غلبتم العالم اماننكم * من هو الذي قد غلب العالم * الا من قد امن
6 وصدق ان يسوع هو ابن الله * هذا هو يسوع المسيح * الذي ورد بالماء والدم * ليس بالماء
7 8 فقط * بل بالماء والدم * والروح هو الساهد لان الروح هو الحق * * لان ثلثة هم الشهود * الروح
9 والماء والدم * والثلثة هم في واحد * ان كنا نحن شهادة الناس فشهادة الله هي اعظم *
لان هذه هي شهادة الله التي شهد بها على ابنه *

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigesimæ quintæ.

12 *Deum nemo vidit unquam. Quòd si al-*
ter nostrùm alterum diligat, Deus ma-
nebit in nobis, & erit charitas ejus per-
fecta in nobis. Per hoc scimus manere
13 *nos in eo, et ipsum in nobis manere, quòd*
dederit nobis de Spiritu suo. Et nos vi-
14 *dimus, & testamur quòd Pater miserit*
Filium suum servatorem mundi. Et
15 *quisquis fassus fuerit Jesum esse fili-*
um Dei, in hoc Deus manet, & ipse
manet in Deo. Et nos jam novimus
16 *& credidimus charitatem quam Deus*
incessanter in nos profundit. Deus cha-
ritas est: qui manet igitur in chari-
tate, manet in Deo, & Deus in eo
manet. Per hoc perficietur charitas
17 *erga nos, ut habeamus fiduciam in die*
judicii: si qualis ille fuit, nos simus
18 *in hoc mundo. Charitas non est timor,*
sed charitas perfecta foras ejicit ti-
morem: nam in timore inest cruciatus,
& qui timet, nondum perfectus est
19 *in charitate. Nos ergò diligamus cum,*
quoniam ipse prior dilexit nos.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigesimæ quintæ.

20 *Siquis dicat, Equidem diligo Deum, ta-*
men fratrem suum odit: mendax est.
Nam qui non diligit fratrem suum quem
vidit, quomodo potest diligere Deum
21 *quem non vidit? Hucusque. Et hoc*
mandatum habemus ab eo, ut qui dili-
git Deum, diligat & fratrem suum.

CAP. V.

1 *Quicunque credit Jesum esse Chri-*
stum, is ex Deo natus est: & quicunque
diligit genitorem, diligit & genitum
2 *ab eo. Per hoc scimus nos esse Dei fili-*
os, quum Deum dilexerimus ejusque
3 *mandata servaverimus. Hæc est enim*
charitas in Deum, ut mandata ejus
servemus: & quidem mandata ejus
4 *non sunt gravia. Omnis enim quem*
Deus genuit, vincit mundum: &
hæc est victoria qua mundum vi-
5 *cistis, fides vestra. Quis est qui*
vicit mundum, nisi qui credidit & fide
6 *tenuit Jesum esse Filium Dei? Hic est*
Jesus Christus qui venit per aquam &
sanguinem: non per aquam solùm, sed
7 *per aquam & sanguinem. Et Spiritus est*
8 *testis, quia Spiritus est veritas. Nam tres*
sunt testes, Spiritus, & aqua, & sanguis:
9 *& hi tres in unum sunt. Si testimonium*
hominum admittimus, certè testimoni-
um Dei majus est: nam hoc est testi-
monium Dei, quod testificatus est de
Filio suo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወበዝንቱ፡ተፈጸመት፡ተፈቅሮ፡ምስሌነ፡፡ ከመ፡ንር ከብ፡ገጸ፡በዕለተ፡ደይን፡እስመ፡በከመ፡ኮነ፡
18 ወእቱ፡ኮነ፡ንሕነኒ፡ ወስተ፡ዝንቱ፡ ዓለመ፡፡:=፡ ወእልቦ፡ ፍርሐት፡ ወስተ፡ ተፈቅሮ፡ አለ፡
ተፈቅሮስ፡ ፍጽምት፡ ለፍለ፡ ተወጽአ፡ ለፍርሃት፡ እስመ፡ ፍርሃትሰ፡ መቅሠፍት፡ በቲ፡ ወ
19 ዘሰ፡ይፈርህ፡በተፈቅሮ፡ሊኮነ፡ፍጹመ፡፡:=፡ ወንሕነኒ፡ ንትፈቀር፡ ወናፍቅሮ፡ ለእግዚአብሔ
20 ር፡እስመ፡ወእቱ፡ቀደመ፡ለፈቅሮተነ፡፡:=፡ ወእመሰበ፡ ዘይብል፡ለፈቅሮ፡ለእግዚአብሔር፡
ወይጸልእ፡ቢጸ፡ሐሰዊ፡ወእቱ፡፡ እስመ፡ዘያፈቅሮ፡ ለቢጹ፡ ዘይረኢ፡ ለእግዚአብሔርኒ፡ያፈ
ቅሮ፡፡ ወዘሰ፡ሊያፈቅር፡ ቢጸ፡ዘይረኢ፡እሮ፡እንከ፡ ይክል፡ለፈቅሮቶ፡ለእግዚአብሔር፡ዘአ
21 ረኢ፡፡:=፡ወዘንተ፡ትእዘዘ፡ብነ፡እመኔሁ፡፡ከመ፡ዘያፈቅር፡ለእግዚአብሔር፡ያፈቅር፡ቢጸ፡፡:=፡

ፈ

1 ኵሉ፡ዘየአመነ፡ ከመ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ውእቱ፡ መሲሕ፡እመነ፡እግዚአብሔር፡ተወልደ፡፡
2 ወኵሉ፡ዘያፈቅር፡ለወለደ፡ያፈቅር፡ዘነ፡ተወልደ፡እመኔሁ፡፡:=፡ ወበዝንቱ፡ናአምር፡ ከመ፡
3 ናፈቅር፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ሰበ፡ ለፍቀርናሁ፡ ወነበርነ፡ ትእዘዞ፡፡:=፡ እስመ፡ ዘቲ፡ ይእቲ፡
4 ፍቅረ፡ ለእግዚአብሔር፡ካመ፡ ንዕቀብ፡ ትእዘዞ፡፡ ወትእዘዙኒ፡ ሊኮነ፡ ክቡደ፡፡:=፡ እስመ፡
ኵሉ፡ዘተወልደ፡ እመእግዚአብሔር፡ ይመውዶ፡ለዓለመ፡፡ዘቲ፡ይእቲ፡ውእቱ፡እንተ፡ሞአ፡
5 ለዓለመ፡ዛይማኖትነ፡ው፡፡:=፡ ወመኑ፡ ውእቱ፡ ዘይመውዶ፡ ለዓለመ፡ ዘእንበለ፡ዘየአመነ፡
6 ከመ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ወእቱ፡ወልደ፡ እግዜአብሔር፡፡:=፡ ወከመ፡ውእቱ፡መጽአ፡በማይ፡ወበ
መንፈስ፡ ወበደመ፡ ሊየሱስ፡ክርስቶስ፡ወለኮ፡ በማይ፡በሕቲቱ፡ ለሰ፡በማይኒ፡ ወበደመኒ፡ወበመ
8 ንፈስ፡ ውእቱ፡ዘስመዐ፡ይከውን፡፡:=፡ ፨፨፨ እስመ፡ሠለስቱ፡ አለ፡ይከውኑ፡ሰመዐ፡መንፈስ፡
9 ወማይ፡ወደመ፡ወሠለስቲሆሙ፡ ሊሐዱ፡እውነቱ፡፡:=፡ ወእመሰ፡ስመዐ፡ሰብእ፡ንነሥእ፡ስመ
ዐ፡እግዜአብሔር፡የዓቢ፡ ወዛቲ፡ ይእቲ፡ ሰመዐ፡ ለለግዜአብሔር፡እንተ፡ ሰመዐ፡ ኮነ፡
ሳዕለ፡ ወልዱ፡፡:=፡

Et in hoc perfecta est charitas nobiscum, ut inveniamus fiduciam in die judi- 17
cii: quia sicut ipse fuit, ita nos quidem in hoc mundo. Et non est metus in 18
charitate, sed charitas perfecta foràs ejicit metum, quia metus cruciatum ha-
bet, & qui metuit, in charitate non est perfectus. Et nos quidem diligimur: & 19
amore prosequimur Deum, quia ipse prius dilexit nos. Et si quis fuerit qui di- 20
xerit, Diligo Deum, & odio habet proximum suum, mendax est, quia qui dili-
git proximum suum quem videt, Deum etiam diligit: & qui non diligit proxi-
mum suum quem videt, quomodo igitur potest diligere Deum quem non videt?
Et hoc mandatum habemus ab eo, ut qui diligit Deum, diligat proximum suum. 21

CAP. V.

1 *Quicunque credit quòd Dominus Jesus est Messias, ex Deo natus est: & qui-*
cunque diligit genitorem, diligit eum quoque qui genitus est ex eo. Et per hoc 2
cognoscimus quòd diligimus Deum, si dilexerimus eum & fecimus mandata ejus.
Quia hæc est charitas Dei, ut custodiamus mandatum ejus, & mandatum ejus 3
quidem non est grave. Quia quodcunque natum est ex Deo, vincit mundum: 4
hæc est victoria quæ vicit mundum, fides vestra. Et quis est qui vincit mun- 5
dum, nisi is qui credit quòd Dominus Jesus est filius Dei? Et quemadmodum 6
ipse venit per aquam & per Spiritum & per sanguinem, Jesus Christus: & non
per aquam solùm, sed per aquam & sanguinem, & in Spiritu fuit qui testis erat.

Deest versus septimus.

8 *Quia tres sunt qui sunt testes, Spiritus, & aqua, & sanguis: & hi tres unum*
9 *sunt. Et si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei majus est, & hoc*
est testimonium Dei quod testificatus est super filio suo.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ Α'. ΚΕΦ. ε'. ζ'.

Credens in filium Dei, habet teſtimonium in ſe: Non cre-
10 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἔχει τὴν μαρτυρίαν (ζ) ἐν ἑαυτῷ· ὁ μὴ πι-
dens Deo, mendacem facit eum: quia non credidit in
στεύων τῷ Θεῷ, ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν· ὅτι (θ) οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν
teſtimonium quod teſtificatus eſt Deus de filio ſuo. Et hoc eſt
11 μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ Θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Καὶ αὕτη ἔστιν ἡ
teſtimonium, quoniam vitam æternam dedit nobis Deus: Et hæc vita in
μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός· καὶ (ι) αὕτη ἡ ζωὴ ἐν
Filio ejus eſt. Habens Filium, habet vitam: Non habens Filium
12 τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν. Ὁ ἔχων τὸν υἱὸν, ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν
Dei, vitam non habet. Hæc ſcripſi vobis credentibus in
13 τοῦ Θεοῦ, τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει. Ταῦτα ἔγραψα (κ) ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς
nomen Filii Dei, ut ſciatis quoniam vitam habetis æternam, & ut cre-
τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, καὶ ἵνα πι-
datis in nomen Filii Dei. Et hæc eſt fiducia quam
14 στεύητε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν (λ)
habemus ad eum; Quia ſi quid petierimus ſecundùm voluntatem ejus, audit
ἔχομεν πρὸς αὐτὸν, ὅτι (μ) ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει
nos. Et ſi ſcimus quia audit nos, quicquid petierimus, ſcimus quo-
15 ἡμῶν. Καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὃ ἂν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι
niam habemus petitiones quas poſtulavimus ab eo. Si quis viderit fra-
16 ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτήκαμεν παρ' αὐτοῦ. Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀ- Ζ'
trem ſuum peccantem peccatum non ad mortem, petet & dabit ei
δελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει καὶ δώσει αὐτῷ
vitam, peccantibus non ad mortem. Eſt peccatum ad mortem:
ζωήν, (ν) τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ πρὸς θάνατον. Ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον·
non pro illo dico ut roget. Omnis iniquitas peccatum eſt: & eſt
οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. Πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστί· καὶ ἔστιν 17
peccatum non ad mortem. Scimus quia omnis natus ex Deo, non
ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον. Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐχ 18
peccat: ſed ille genitus ex Deo conſervat ſeipſum, & ille Malignus non
ἁμαρτάνει· ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ τηρεῖ (ξ) ἑαυτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ
tangit eum. Scimus quoniam ex Deo ſumus: & mundus totus in
ἅπτεται αὐτοῦ. Οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν 19
maligno poſitus eſt. Scimus autem quoniam Filius Dei venit, & de-
τῷ πονηρῷ κεῖται. (ο) Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἥκει, καὶ (π) δέ- 20
dit nobis mentem, ut cognoſcamus Verum: & ſumus in
δωκεν ἡμῖν διάνοιαν, ἵνα γινώσκωμεν τὸν (ρ) ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ
Vero, in Filio ejus Jeſu Chriſto. Hic eſt verus Deus, &
ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ (σ) αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. Οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς Θεὸς, καὶ (τ)
vita æterna. Nati, cuſtodite vosipſos ab idolis. Amen.
ἡ ζωὴ αἰώνιος. Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν (υ) εἰδώλων. ἀμήν'. 21

(†) Ἰωάννου δευτέρα καθολικὴ ἐπιστολὴ ἐγράφη ἐν στίχοις τογ'.

MS. A. (ζ) τῷ Θεῷ ἐν αὐτῷ. (θ) τῷ υἱῷ, (ϑ) οὐκ ἐπίστευσεν (ι) αὕτη ἐστὶν ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Ὁ ἔχων (κ) ὑμῖν, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον οἱ πιστεύοντες εἰς τὸ ὄνο-
μα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὕτη (λ) ἔχομεν (μ) ἂν αἰτώμεθα κατὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν· Ὃ ἂν αἰτώμεθα (ν) τοῖς μὴ ἁμαρτάνουσιν ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον.
(ξ) αὐτὸν, (ο) Καὶ οἴδαμεν ὅτι (π) ἔδωκεν (ρ) ἀληθινὴν Θεόν· (σ) αὐτοῦ. οὗτός (τ) ζωὴ (υ) εἰδώλων. (†) Ἰωάννου α'.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 ܗܘ ܕܡܗܝܡܢ ܒܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ.
11 ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ.
12 ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ.
13 ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ.
14 ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ.
15 ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ.
16 ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ.
17 ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ.
18 ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ.
19 ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ.
20 ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ.
22 ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ.

Quiſquis credit in filium Dei, habet hoc te- 10
ſtimonium in ſeipſo. Omnis qui non credit
Deo, mendacem efficit eum: eò quòd non
credat in teſtimonium quo teſtificatus eſt
Deus de Filio ſuo. Et hoc eſt teſtimonium, 11
quòd vitam æternam dedit nobis Deus. Et
hæc vita in filio ejus eſt. Quiſquis habet 12
Filium, habet & vitam: & quiſquis non ha-
bet filium Dei, non eſt ei vita. Hæc ſcripſi 13
vobis, ut ſciatis vos habere vitam æternam,
qui credidiſtis nomini filii Dei. Et hanc 14
fiduciam habemus apud eum, quòd quic-
quid petierimus ſecundùm voluntatem ejus,
audit nos. Quòd ſi perſuaſum habemus 15
quòd audit nos, quicquid petierimus ab eo:
confidimus nos jam recepiſſe petitiones no-
ſtras quas poſtulavimus ab eo. Si quis vi- 16
derit fratrem ſuum peccantem peccatum
haud obnoxium morti, poſtulet, & dabitur
ei vita, illis nimirùm, qui non tanquam ad
mortem peccant. Eſt enim peccatum mor- 17
tis: pro quo non dico ut quis roget. Omnis
enim iniquitas peccatum eſt, & eſt peccatum
quod non eſt mortis. Porrò ſcimus quòd 18
omnis qui natus eſt ex Deo, non peccat: is
enim qui natus eſt ex Deo, cuſtodit ſeipſum,
& Malus ille non accedit ad eum. Scimus 19
quòd ex Deo ſumus, & mundus totus in
Malo poſitus eſt. Et ſcimus filium Dei ve- 20
niſſe, & dediſſe nobis mentem ut cognoſca-
mus Verum illum, & ſimus in ipſo Vero, in
filio ejus Jeſu Chriſto. Hic eſt Deus ve-
rus, & vita æterna. Filioli mei, cuſtodite 21
voſmetipſos à cultu idolorum.

Epiſtola Johannis Apoſtoli,
FINIS.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ዘየኣምን ፡ በወልደ ፡ እግዜአብሔር ፡ ሀለወት ፡ ስምዐ ፡ እግዜአብሔር ፡ ምስሌሁ ፡፡ ወዘ
ሰ ፡ ሊየኣምን ፡ በወልዱ ፡ ሐሰዊ ፡ ረሰዮ ፡ እስመ ፡ ሊኣምን ፡ በስምዕ ፡ እንተ ፡ ሰምዐ ፡ ኮነ ፡
11 ለዕለ ፡ ወልዱ ፡፡=፡ ወዘቲ ፡ ይእቲ ፡ ቅሎዉ ፡ ለአግዜአብሔር ፡ እንተ ፡ ወሀበነ ፡ ሕይወ
ተ ፡ ዘለዓለም ፡፡ ወዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ሕይወት ፡ እንተ ፡ በወልዱ ፡ ዘወሀበነ ፡ ምስሌሁ ፡ ወዕ
12 ድ ፡ ቦቱ ፡ ሕይወቱ ፡፡ ወዘሰ ፡ ሊሀሉ ፡ ምስለ ፡ ወልደ ፡ እግዜአብሔር ፡ ለዕቦቱ ፡ ሕይወ
13 ተ ፡፡ወዘንተ ፡ ጸሐፍኩ ፡ ለኩሙ ፡ ኀሙ ፡ ታእምሩ ፡ ኀሙ ፡ ብኀሙ ፡ ሕይወት ፡ ዘለዓለም ፡
14 እለ ፡ ተአምኑ ፡ በስሙ ፡ ለወልደ ፡ እግዜአብሔር ፡፡=፡ ወዛቲ ፡ ይእቲ ፡ እንተ ፡ ብነ ፡ ገጸ ፡ በኀ
ቤሁ ፡ እስመ ፡ ዘሰአልነ ፡ በኀቤሁ ፡ በስሙ ፡ ዜለሁ ፡ ይሰመዓነ ፡=፡

*Qui credit in filio Dei, eſt teſtimonium Dei cum ipſo: & qui non credit in Fi- 10
lio ejus, mendacem facit eum, quia non credidit teſtimonio quod teſtificatus
eſt ſuper filio ſuo. Et hoc eſt teſtimonium Dei, quòd dedit nobis vitam æter- 11
nam, & hæc eſt vita quæ in filio ejus eſt, quam dedit nobis cum illo. Filius 12
habet vitam: & qui non eſt cum filio Dei, non habet vitam. Et hoc ſcripſi vo- 13
bis, ut ſciatis quòd habetis vitam æternam credentes in nomine filii Dei. Et 14
hæc eſt quam habemus fiducia apud eum, quia quæ petierimus apud eum in
nomine ejus, audit nos.*

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

Μετὰ τὸ σωσίμιον κλῆσιν ἐρῶ βίβλον ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ διὰ πίστεως, ἐυσεβοῦς, ἀμεμπτίδου. ἐν ᾧ, ὅτι οὐ δεῖ αἱρεσιῶν
αἰσυπίζειν ἢ χαιρεσιάζειν ἐφ' ἁμαρτίᾳ. ἐπαγγελία ἔξουσίας αὐτῷ ἐπ' ἐλπίδι πρὸς ὠφέλειαν.

EPISTOLA JOANNIS SECUNDA.

(†) ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΕΥΤΕΡΑ.

CAPUT UNICUM.

1 Ὁ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ἐκλεκτῇ κυρίᾳ, καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ
PRESBYTER Electæ dominæ, & natis ejus, quos ego
ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ (α) ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν
diligo in veritate, & non ego ſolus, ſed & omnes cognoſcentes
2 ἀλήθειαν, Διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν (β) μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται
veritatem, Propter veritatem manentem in nobis, & cum nobis erit
εἰς (γ) τὸν αἰῶνα. Ἔσται μεθ' ὑμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη, παρὰ Θεοῦ πατρὸς, καὶ παρὰ
in æternum. Sit cum vobis gratia, miſericordia, pax, à Deo Patre,
& à Domino Jeſu Chriſto Filio Patris, in veritate & charitate.
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

MS. A. (†) Titulus abſcinditur. (α) ἐγὼ ἢ μόνος, (β) ἐνοικοῦσαν ἐν (γ) αἰῶνα. Χάρις, ἔλεος, εἰρήνη, παρὰ Θεοῦ πατρὸς, καὶ παρὰ Ἰησοῦ

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܗܘ ܕܡܗܝܡܢ ܒܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ.

1 ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ.
2 ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ.
3 ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗ̈ܘ.

EPISTOLA SECUNDA JOHANNIS.

Ingreſſu Domini noſtri in templum.

SEnior electæ Kyriæ & filiis ejus, quos ego 1
in veritate diligo; non autem ego tan-
tùm, ſed omnes ii qui cognoſcunt veritatem:
Propter veritatem quæ permanet in nobis, & 2
nobiſcum eſt in æternum. Sit vobiſcum gra- 3
tia & miſericordia & pax à Deo Patre, & à
Jeſu Chriſto filio Patris. Cum veritate &
amore

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

10 Qui credit in filium Dei, habet teſtimonium Dei in ſe. Qui non credit Filio, mendacem facit eum: quia non credit in teſtimonium, quod teſtificatus eſt Deus
11 de Filio ſuo. Et hoc eſt teſtimonium, quoniam vitam æternam dedit nobis De-
12 us. Et hæc vita in Filio ejus eſt. Qui habet Filium, habet vitam: qui non habet
13 Filium, vitam non habet. Hæc ſcribo vobis: ut ſciatis quoniam vitam habetis
14 æternam, qui creditis in nomine filii Dei. Et hæc eſt fiducia, quam habemus ad eum; Quia quodcumque petierimus ſecundùm voluntatem ejus, audit nos.
15 Et ſcimus quia audit nos quidquid petierimus: ſcimus quoniam habemus petitiones quas poſtulamus ab eo. Qui ſcit fratrem ſuum peccare peccatum non ad 16
mortem, petat, & dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Eſt peccatum ad mortem: non pro illo dico ut roget quis. Omnis iniquitas, peccatum eſt: 17
& eſt peccatum ad mortem. Scimus quia omnis qui natus eſt ex Deo, non peccat: 18
ſed generatio Dei conſervat eum, & Malignus non tangit eum. Scimus quoniam 19
ex Deo ſumus: & mundus totus in maligno poſitus eſt. Et ſcimus quoniã Filius Dei 20
venit, & dedit nobis ſenſum ut cognoſcamus verum Deum, & ſimus in vero Filio ejus. Hic eſt verus Deus, & vita æterna. Filioli, cuſtodite vos à ſimulacris. Amen. 21

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * مَنْ يُؤْمِنُ بِٱبْنِ ٱللهِ فَلَهُ ٱلشَّهَادَةُ فِي نَفْسِهِ * وَمَنْ لَا يُؤْمِنُ بِٱبْنِ ٱللهِ فَقَدْ جَعَلَ ٱللهَ نَفْسَهُ
11 كَاذِبًا * لِأَنَّهُ لَمْ يُصَدِّقِ ٱلشَّهَادَةَ ٱلَّتِي شَهِدَ ٱللهُ بِهَا عَنِ ٱبْنِهِ * وَهٰذِهِ هِيَ ٱلشَّهَادَةُ أَنَّ ٱللهَ أَعْطَانَا
12 حَيَاةً أَبَدِيَّةً * وَهٰذِهِ ٱلْحَيَاةُ هِيَ فِي ٱبْنِهِ * مَنْ لَهُ ٱلِٱبْنُ فَلَهُ ٱلْحَيَاةُ * وَمَنْ لَيْسَ ٱبْنُ ٱللهِ لَيْسَ هُوَ لَهُ
13 فَٱلْحَيَاةُ لَيْسَتْ لَهُ * هٰذِهِ ٱلْأَقْوَالُ كَتَبْتُهَا إِلَيْكُمْ أَيُّهَا ٱلْمُؤْمِنُونَ بِٱسْمِ ٱبْنِ ٱللهِ لِتَعْلَمُوا أَنَّ لَكُمْ
14 حَيَاةً أَبَدِيَّةً إِذْ تُؤْمِنُونَ بِٱسْمِ ٱبْنِ ٱللهِ * وَهٰذِهِ هِيَ ٱلدَّالَّةُ ٱلَّتِي لَنَا لَدَيْهِ * أَنَّنَا إِنْ سَأَلْنَاهُ شَيْئًا
15 مِمَّا يَخُصُّ بِمَشِيئَتِهِ يَسْمَعُنَا * وَإِنْ عَرَفْنَا أَنَّهُ يَسْتَجِيبُ لَنَا فِي مَهْمَا سَأَلْنَاهُ فَقَدْ عَرَفْنَا أَنَّنَا
16 سَأَلْنَاهُ ٱلْوَسَائِلَ ٱلَّتِي سَأَلْنَاهَا مِنْهُ * إِنْ أَبْصَرَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ مُخْطِئًا خَطِيَّةً لَيْسَتْ إِلَى ٱلْمَوْتِ *
يُوَسِّلُ وَيُعْطِيهِ حَيَاةً * ٱلَّذِينَ يُخْطِئُونَ خَطَأً لَيْسَ لِلْمَوْتِ * لِأَنَّ قَدْ تَكُونُ خَطِيَّةٌ لِلْمَوْتِ * فَلَيْسَتْ
17 أَقُولُ أَنْ تُسْأَلَ مِنْ أَجْلِ تِلْكَ * كُلُّ ظُلْمٍ خَطِيَّةٌ هُوَ * وَتَكُونُ خَطِيَّةٌ لَيْسَتْ لِلْمَوْتِ * وَقَدْ
18 عَلِمْنَا أَنَّ كُلَّ مَنْ وَلَدَهُ ٱللهُ فَمَا يُخْطِئُ * بَلْ مَنْ قَدْ وَلَدَهُ ٱللهُ يَحْفَظُ نَفْسَهُ وَمَا يَمَسُّهُ ٱلْخَبِيثُ * قَدْ
19 عَرَفْنَا أَنَّنَا مِنَ ٱللهِ نَحْنُ * وَٱلْعَالَمُ كُلُّهُ قَدْ وُضِعَ فِي حِظِّ ٱلشِّرِّيرِ * وَقَدْ عَلِمْنَا أَنَّ ٱبْنَ ٱللهِ سَيَجِيءُ *
20 وَقَدْ مَكَّنَّا هٰهُنَا نَعْرِفُ بِهِ ٱلْإِلٰهَ ٱلْحَقَّ * وَنَكُونُ فِي ٱلرَّبِّ ٱلْحَقِيقِيِّ فِي يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ ٱبْنِهِ *
21 هٰذَا هُوَ ٱلْإِلٰهُ ٱلْحَقُّ * وَٱلْحَيَاةُ ٱلْخَالِدَةُ * يَا أَوْلَادِي ٱحْفَظُوا أَنْفُسَكُمْ مِنَ ٱلْأَصْنَامِ *

* وَٱلْمَجْدُ لِلّٰهِ دَائِمًا أَبَدًا سَرْمَدًا آمِينَ *

10 *Qui credit in Filium Dei, habet teſtimonium in ſemetipſo: qui verò non credit in Filium Dei, Deum ipſum fecit mendacem: quia non credidit teſtimonio quod teſtificatus eſt Deus de Filio ſuo.* 11 *Eſt autem hoc teſtimonium,* videlicet *quòd dedit nobis Deus vitam æternam: & hæc vita, in Filio ejus eſt.* 12 *Qui habet Filium, habet vitam: qui autem Filium Dei non habet, vitam non habet.* 13 *Hos ſermones ſcripſi vobis ô qui creditis in nomen Filii Dei: ut ſciatis quòd habetis vitam æternam, quandiu creditis in nomen Filii Dei.* 14 *Et hæc eſt fiducia quam habemus apud ipſum, quòd ſiquid ex his quæ conſentanea ſunt ejus voluntati, ab eo petierimus, audit nos.* 15 *Et ſi ſcimus quòd exaudit nos in omnibus quæ petimus ab illo, ſcimus etiam quòd conſequemur petitiones quas ab eo poſtulabimus.* 16 *Siquis veſtrùm viderit fratrem ſuum peccantem peccato quod non eſt ad mortem, petat, & dabit ei vitam;* his nempe *qui peccant peccato quod non eſt ad mortem. Eſt enim peccatum ad mortem, & non pro illo dico ut petas.* 17 *Omnis quidem iniquitas peccatum eſt: at eſt peccatum quod non eſt ad mortem.* 18 *Jam autem novimus quòd omnis quem Deus genuit, non peccat: ſed is quem Deus genuit, ſervat ſeipſum, & Improbus non tangit eum.* 19 *Jam novimus quòd ex Deo ſumus, & mundus totus in ſortem maligni ſit poſitus.* 20 *Et novimus Filium Dei eſſe venturum: dedítque nobis mentem per quam cognoſcamus Deum verum, & ſimus in vero Domino,* nempe *in Jeſu Chriſto ejus filio. Ille enim eſt Deus verus, & vita inconcuſſa.* 21 *O filii mei, cavete vobis ab idolis.*

Laus Deo perpetua perennis ac ſempiterna, Amen.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወእሙሰ፡ርሊነ፡ከመ፡ዘሰአልናሁ፡ ይሰመዓነ:: ናእመር፡እንከ፡ ከመ፡ብነ፡ ስእለተነ፡ ዘሰአልነ፡
16 በኀቤሁ::=፡ ወእመቦ፡ዘር ኦዮ፡ ለኃልሉ፡ እንዘ፡ይሌብስ፡እበሰ፡ዘሊኮነ፡ለሞት፡ ወሰአሉ፡
ፖሕይው፡ ለእሉ፡ይሌብሰ፡ዘሊኮነ፡ለሞት:: እስመቦ፡ለበሰ፡ዘለሞት:: ቈሊኮነ፡በእኂቲአሃ፡ዘ
17 እብል፡ ከመ፡ ይስእሉ:=፡ እስመ፡ኵሉ፡ለበስ፡ ኃጢአት፡ ይእቲ:: ወቦጌጋዮ፡ ዘለሞት:=፡
18 ናእመር፡ ከመ፡ኵሉ፡ ዘተወልደ፡ እመነ፡ እግዜአብሔር ፡ሊይሌብስ::እሰ፡ ዘተወልደ፡እመነ
19 ግዜአብሔር፡ የዐቅብ፡ ርሱ፡ ወእኩይኒ፡ ሊይሰሕጥ::=፡ ናእመር፡ከመ፡እመነ፡እግዜአ
20 ብሔር፡ነበነ:: ወዓለመሰ፡ኵሉ፡በእኪት፡ይቀውመ::=፡ ናእመር፡ ከመ፡ ወልደ፡እግዜአብ
ሔር፡ መጽአ፡ ወወሀበነ ፡ ልበ ፡ከመ ፡ናእመር፡ ለእግዜአብሔር ፡ ዘበጽድቅ:: ወሀለውነ ፡
ዘበ፡ጽድቅ፡በወልደ፡ እግዜአብሔር፡ በኢየሱስ ፡ክርስቶስ:: ውእቱ ፡ ዘበአማነ ፡ እግዜአብ
21 ሔር ፡ ወብነ ፡ሕይወተ ፡ዘለዓለመ::=፡ ባቲ፡ ደቂቅየ፡ ዕቀቡ፡ ርእሰክሙ፡ እመነ ፡ ለጣል
ክት::=፡

Et ſi videmus quòd quæ petivimus audiet nos, ſcimus igitur quòd habemus petitiones noſtras quas petivimus apud eum. 16 *Et ſi quis ſit qui videret ſocium ſuum peccantem peccatum quod non eſt ad mortem, rogans vivificabit peccantem* peccatum *quod non eſt ad mortem: quia eſt peccatum ad mortem, & non eſt pro illo quòd dico ut rogent.* 17 *Quia omnis iniquitas peccatum eſt, & eſt nequitia quæ eſt ad mortem.* 18 *Scimus quòd omnis qui natus eſt ex Deo, non peccat: ſed qui genitus eſt ex Deo conſervat ſeipſum, & Malus non notet ei.* 19 *Scimus quòd ex Deo ſumus, & mundus univerſus in malo perſiſtit.* 20 *Scimus quòd filius Dei venit, & dedit nobis intelligentiam ut cognoſcamus Deum verum, & ſumus juſti in filio Dei in Jeſu Chriſto: ipſe eſt quì verè Deus eſt, & habemus vitam æternam: Propter eam filioli mei, conſervate voſmetipſos à diis.*

FINIS.

Epiſtola Beati JOANNIS *Apoſtoli ſecunda.*

Verſio VULGATA LATINA.

1 SEnior Electæ dominæ, & natis ejus, quos ego diligo in veritate, & non ego
2 ſolus, ſed & omnes qui cognoverunt veritatem, Propter veritatem quæ permanet in nobis, & nobiſcum erit in æternum. Sit vobiſcum gratia, miſericor- 3
dia, pax à Deo Patre, & à Chriſto Jeſu Filio Patris, in veritate & charitate.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رِسَالَةُ ٱلْقِدِّيسِ يُوحَنَّا ٱلْإِنْجِيلِيِّ ٱلثَّانِيَةُ *

* قِرَاءَةُ يَوْمِ ٱلْجُمُعَةِ قَبْلَ مَرْفَعِ ٱللَّحْمِ *

EPISTOLA SANCTI JOHANNIS Evangeliſtæ ſecunda.

1 Lectio feriæ ſextæ quæ præcedit dies geniales carnium.

1 * مِنَ ٱلْقِسِّ ٱلشَّيْخِ إِلَى كُورِيَا ٱلْمُصْطَفَاةِ وَلَوْلَادِهَا ٱلَّذِينَ أُحِبُّهُمْ أَنَا بِٱلْحَقِّ * وَلَسْتُ أَنَا وَحْدِي
2 بَلْ وَجَمَاعَةُ ٱلْعَارِفِينَ ٱلْحَقَّ * مِنْ أَجْلِ ٱلْحَقِّ ٱلثَّابِتِ فِينَا وَٱلْكَائِنِ مَعَنَا إِلَى ٱلْأَبَدِ * لِتَكُونَ
3 مَعَكُمُ ٱلنِّعْمَةُ وَٱلرَّحْمَةُ وَٱلسَّلَامَةُ * مِنَ ٱللهِ ٱلْآبِ وَمِنَ ٱلرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ ٱبْنِ ٱلْآبِ بِٱلْحَقِّ وَٱلْمَحَبَّةِ *

1 *A Presbytero ſene ad Kyriam electam & liberos ejus, quos ego verè diligo, & non ego ſolus, ſed & omnes veritatis agnitores:* 2 *Propter veritatem in nobis manentem, & nobiſcum exiſtentem in æternum.* 3 *Gratia ſit vobiſcum, & miſericordia & pax à Deo Patre, & à Domino Jeſu Chriſto filio Patris cum veritate & charitate.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

መልእክተ፡ ዮሐንስ፡ ዳግሚት፡ወልደ፡ዘብዴዎስ::=፡

Epiſtola ſecunda JOHANNIS filii Zebedæi.

a

1 እመነ፡ቀሲስ ፡ ለኅሬት ፡ ወለእግዝእት ፡ ወለደቂቃ:: ለእንተ፡ ለነ፡ ለፈቅሬ፡ በጽድቅ፡ ወበእ
ንተ ፡ ዛቲ፡ጽድቅ፡ ወለኵ፡ ለነ፡ባሕቲትየ፡ለሰ፡ ወእሰሂ ፡ዖለመርዋ፡ ለጽድቅ፡ኵሉ::=፡
ወበእንተ ፡ ዛቲ ፡ ጽድቅ ፡ እንተ ፡ ትነብር ፡ ኀቤነ ፡ ወትሄሉ ፡ መስቤነ ፡ ይእቲ ፡ ለዓለ
2 መ::=፡ ወይሄሉ ፡መስቤነ ፡ ምሕረ ፡ ወሰላመ ፡ ወፍሥሐ ፡ እመኀበ ፡ እግዜአብሔር ፡
3 ለብ ፡ ወእመኀበ ፡ ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልዱ ፡ ለእግዜአብሔር ፡ ለብ ፡ በጽድቅ ፡
ወበተፋቅሮ::=፡

A *Seniore electæ & dominæ & filiis ejus, quam ego diligo in veritate, & propter hanc veritatem:* & *non ego ſolus, ſed & illi qui cognoſcunt veritatem omnium eorum.* 2 *Et propter hanc veritatem quæ manet apud nos, & erit nobiſcum quæ eſt æterna.* 3 *Et ſit nobiſcum gratia, & vita, & pax à Deo Patre, & à Jeſu Chriſto filio Dei Patris in veritate & in charitate,*

Digitized by Google

EPISTOLA JOANNIS CATHOLICA PRIMA.

(†) ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

CAPUT PRIMUM. α'.

1 Ὃ Ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς· (Καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν·) Ὃ ἑωράκαμεν, καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν (β) ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ (γ) ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, Ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ἐστι, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. (δ) Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ (ζ) ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· Ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια (η) οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

1 Quod erat ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis noſtris, quod ſpectavimus, & manus noſtræ contrectaverunt de verbo vitæ: (Et vita manifeſtata eſt: 2 & vidimus, & teſtamur, & annuntiamus vobis *illam* vitam *illam* æternam, quæ erat apud Patrem, & appparuit nobis:) Quod vidimus, & audivimus, annuntiamus 3 vobis, ut & vos *communionem* habeatis cum nobis: & *communio* verò noſtra cum Patre, & cum Filio ejus Jeſu Chriſto. Et hæc ſcribimus vobis, 4 ut gaudium *noſtrum* ſit plenum. Et hæc eſt annuntiatio quam audivimus 5 ab eo, & annuntiamus vobis, Quoniam Deus lux eſt, & tenebræ in eo non ſunt ullæ. Si dixerimus quoniam *communionem* habemus cum eo, & in tenebris 6 ambulamus, mentimur, & non facimus veritatem: ſi autem in luce 7 ambulamus, ſicut ipſe eſt in luce, *communionem* habemus *cum aliis aliis*: Et ſanguis Jeſu Chriſti filii ejus emundat nos ab omni peccato. Si dixerimus quoniam 8 peccatum non habemus, *noſipſos* ſeducimus: & veritas non eſt in nobis. Si 9 peccata noſtra confiteamur, fidelis eſt & juſtus, ut remittat nobis peccata, & emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus quoniam non peccavimus, 10 mendacem facimus eum, & verbum ejus non eſt in nobis.

Β'. Ἀδελφοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιάν, ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς. ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν (ε) ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς.

CAP. II. β'.

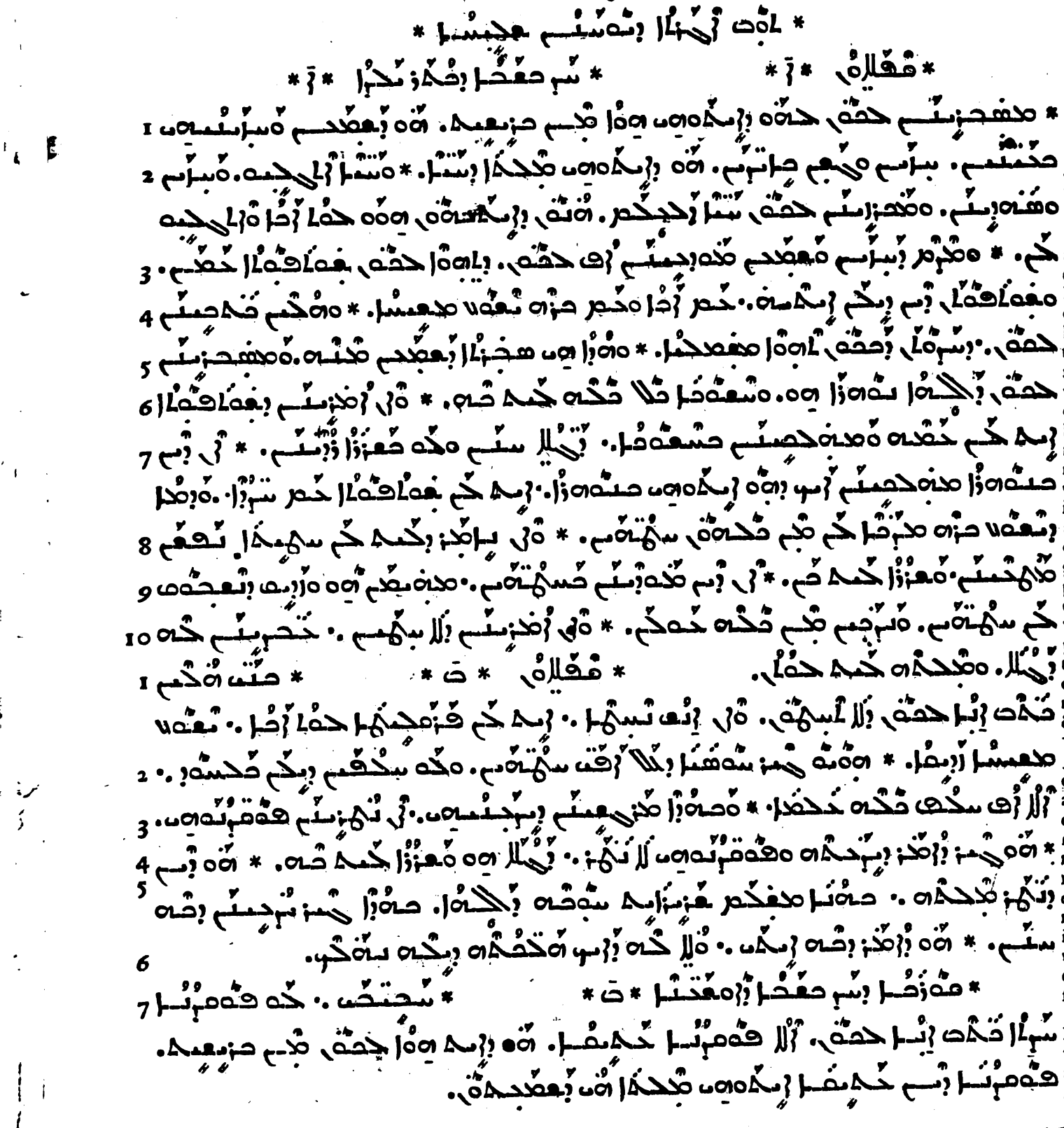
Filioli mei, hæc ſcribo vobis, ut non peccetis: Et ſi quis peccaverit, advo- 1 catum habemus apud Patrem, Jeſum Chriſtum juſtum. Et ipſe propitiatio eſt pro peccatis noſtris: non pro noſtris autem tantùm, ſed etiam pro totius mundi. 2 Et in hoc ſcimus quoniam cognovimus eum, ſi mandata ejus obſervemus. Qui autem ſervat ejus verbum, verè in hoc charitas 3 Dei perfecta eſt: in hoc *cognoſcimus* quoniam in ipſo ſumus. *Dicens* in ipſo manere, debet, ſicut ille ambulavit, & ipſe *ita* ambulare. 4 *Fratres*, non mandatum novum ſcribo vobis, ſed mandatum vetus, quod habuiſtis 5 initio. Mandatum vetus eſt verbum quod audiſtis *ab initio*. 6 7

MS.A. (†) Ἰωάννου α'. Κεφ. α'. (α) ἑωράκαμεν, (β) καὶ ὑμῖν (γ) ὑμῶν (δ) ἀγγελία (ε) Ἐὰν δὲ εἴπωμεν (ζ) ποιῶμεν (η) ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν. (θ) καθαρίσῃ Κεφ. β'. MS.A. (α) αὐτός ἐστιν ἱλασμὸς (β) Ὅτι ἐγνώκα (γ) ἐσμὲν, ἐν τούτῳ (δ) αὐτὸς περιπατῶν. Ἀγαπητοί, οὐκ (ε) ἠκούσατε. Πάλιν

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

SEQUITUR

Epiſtola Prima *JOHANNIS APOSTOLI*.

CAPUT PRIMUM.

Dominicâ poſt Nativitatem. 1. Evangelizamus vobis illum qui erat à principio, quem audivimus & vidimus oculis noſtris, vidimus, & contrectavimus manibus noſtris, eum qui eſt Verbum vitæ. Et 2 vita revelata eſt, & vidimus, & teſtamur: ac prædicamus vobis vitam æternam, quæ erat apud Patrem, & manifeſtata eſt nobis. Et quod vidimus & audivimus, vobis quo- 3 que patefacimus, ut habeatis ſocietatem nobiſcum: eſt autem ſocietas noſtra cum Patre & Filio ejus Jeſu Chriſto. Et hæc ſcribi- 4 mus vobis, ut gaudium noſtrum quod eſt in vobis, ſit plenum. Et hoc eſt evangelium 5 quod audivimus ab eo, & annuntiamus vobis, *nempe* Deum lucem eſſe, & nullas omninò tenebras eſſe in eo. Quòd ſi dixerimus 6 nos ſocietatem habere cum eo, & ambulaverimus in tenebris, mendaces ſumus, & non in veritate progredimur. Sin autem in luce 7 ambulaverimus, prout & ipſe eſt in luce, ſocietatem habemus inter nos mutuam, & ſanguis Jeſu Filii ejus repurgat nos ab omnibus peccatis noſtris. Quòd ſi dixerimus nos pec- 8 catum non habere, nos ipſos ſeducimus, & veritas non eſt in nobis. Sin confiteamur 9 peccata noſtra, fidelis eſt & juſtus ut remittat nobis peccata noſtra, & repurget nos ab omni noſtra iniquitate. Quòd ſi dixerimus 10 nos non peccâſſe, mendacem eum efficimus, & verbum ipſius penes nos non eſt.

CAP. II.

Filioli mei, hæc ſcribo vobis ne peccetis: 1 quòd ſi quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem, Jeſum Chriſtum juſtum. Ipſe 2 enim eſt propitiatio pro peccatis noſtris, nec pro nobis tantùm, ſed etiam pro toto mundo. Et in hoc ſentimus quòd cognove- 3 rimus eum, ſi ſervamus mandata ejus. Qui 4 enim dixerit ſe nôſſe eum, & mandata ejus non ſervaverit, mendax eſt, & veritas non eſt in eo. Qui autem cuſtodit ſermonem ejus, 5 verè in hoc perfecta eſt charitas Dei: per hoc enim ſcimus nos in eo eſſe. Qui dicit, In ipſo 6 ſum, oportet ut juxta itinera ipſius ambulet.

Oblatione dominicæ Palmarum. 2. Dilecti mei, præceptum novum non ſcribo 7 vobis, ſed præceptum vetus, quod habuiſtis ab initio. Præceptum autem vetus eſt ſermo ille quem audiſtis.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritûs ſancti unici Dei, *Epiſtola* JOANNIS filii Zebedæi Evangeliſtæ & Apoſtoli Domini noſtri Jeſu Chriſti: oratio ejus ſit nobiſcum in ſeculum ſeculi, Amen.

CAPUT. I

1 *Hoc erat primum quod audivimus, & quod vidimus cum oculis noſtris, & quod intuiti ſumus, & quod contrectârunt manus noſtræ de verbo vitæ.*

Digitized by Google

Epistola Beati JOANNIS *Apostoli Prima.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 Quod fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspe-
2 ximus, & manus nostræ contrectaverunt de verbo vitæ: Et vita manifestata est, &
vidimus, & testamur, & annuntiamus vobis vitam æternam, quæ erat apud Patrem,
3 & apparuit nobis: Quod vidimus & audivimus, annuntiamus vobis, ut & vos so-
cietatem habeatis nobiscum, & societas nostra sit cum Patre, & cum Filio ejus Jesu
4 Christo. Et hæc scribimus vobis ut gaudeatis, & gaudium vestrum sit plenum. Et
5 hæc est annuntiatio, quam audivimus ab eo, & annuntiamus vobis; Quoniam De-
6 us lux est, & tenebræ in eo non sunt ullæ. Si dixerimus quoniam societatem habe-
7 mus cum eo, & in tenebris ambulamus, mentimur, & veritatem non facimus: Si
autem in luce ambulamus, sicut & ipse est in luce; societatem habemus ad invicèm,
8 & sanguis Jesu Christi, Filii ejus, emundat nos ab omni peccato. Si dixerimus quo-
9 niam peccatum non habemus; ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Si
confiteamur peccata nostra; fidelis est, & justus, ut remittat nobis peccata nostra;
& emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus quoniam non peccavimus, men- 10
dacem facimus eum, & verbum ejus non est in nobis.

CAP. II.

Filioli mei, hæc scribo vobis, ut non peccetis. Sed & si quis peccaverit, advoca- 1
tum habemus apud Patrem, Jesum Christum justum: Et ipse est propitiatio pro 2
peccatis nostris; non pro nostris autem tantùm, sed etiam pro totius mundi. Et in 3
hoc scimus quoniam cognovimus eum, si mandata ejus observemus. Qui dicit se 4
nôsse eum, & mandata ejus non custodit, mendax est, & in hoc veritas non est.
Qui autem servat verbum ejus, verè in hoc charitas Dei perfecta est: & in hoc 5
scimus quoniam in ipso sumus. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille am- 6
bulavit, & ipse ambulare. Charissimi, non mandatum novum scribo vobis, sed 7
mandatum vetus, quod habuistis ab initio: Mandatum vetus est verbum quod audistis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* رِسَالَةُ ٱلْقِدِّيسِ يُوحَنَّا ٱلْأُولَى ٱلْكَاثُولِيكِيَّةُ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْأَوَّلُ * * قِرَاءَةٌ لِيَوْمِ ٱلثَّامِنِ مِنْ شَهْرِ أَيَّارَ *

1 * ٱلَّذِي كَانَ مُنْذُ ٱلْبَدْءِ * ٱلَّذِي سَمِعْنَاهُ * ٱلَّذِي رَأَيْنَاهُ بِأَعْيُنِنَا * ٱلَّذِي شَاهَدْنَاهُ وَيَدَانَا
2 أَيْدِينَا مِنْ أَجْلِ كَلِمَةِ ٱلْحَيَاةِ * وَٱلْحَيَاةُ ظَهَرَتْ وَرَأَيْنَاهُ وَشَاهَدْنَاهُ * وَنُبَشِّرُكُمْ بِٱلْحَيَاةِ ٱلْأَبَدِيَّةِ ٱلَّتِي
3 كَانَتْ لَدَى ٱلْآبِ وَظَهَرَتْ لَنَا * وَٱلَّذِي رَأَيْنَاهُ وَسَمِعْنَاهُ نُبَشِّرُكُمْ بِهِ لِيَكُونَ لَكُمْ شَرِكَةٌ
4 مَعَنَا * وَشَرِكَتُنَا نَحْنُ مَعَ ٱلْآبِ * وَمَعَ ٱبْنِهِ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * وَهٰذِهِ ٱلْأَقْوَالُ نَكْتُبُهَا إِلَيْكُمْ لِيَكُونَ
5 سُرُورُكُمْ كَامِلًا * وَهٰذَا هُوَ ٱلْخَبَرُ ٱلَّذِي سَمِعْنَاهُ مِنْهُ وَأُخْبِرُكُمْ بِهِ * أَنَّ ٱللّٰهَ هُوَ نُورٌ وَلَيْسَ
6 فِيهِ ظُلْمَةٌ وَاحِدَةٌ * وَإِذْ قُلْنَا لَنَا شَرِكَةٌ مَعَهُ وَنَسْلُكُ فِي ٱلظُّلْمَةِ * فَقَدْ كَذَبْنَا وَمَا نَعْمَلُ
7 ٱلْحَقَّ * وَإِنْ سَلَكْنَا فِي ٱلنُّورِ كَمَا أَنَّ ذَاكَ فِي ٱلنُّورِ * فَلَنَا شَرِكَةٌ بَعْضُنَا مَعَ بَعْضٍ * وَدَمُ يَسُوعَ
ٱلْمَسِيحِ ٱبْنِهِ يُطَهِّرُنَا مِنْ كُلِّ خَطِيَّةٍ * * قِرَاءَةُ ٱلْخَمِيسِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلرَّابِعَةِ وَٱللَّاتِينِ *
8 * وَإِذْ قُلْنَا أَنْ لَيْسَتْ لَنَا خَطِيَّةٌ * فَإِنَّمَا نَخْدَعُ نُفُوسَنَا وَنَضِلُّهَا * وَٱلْحَقُّ لَيْسَ هُوَ فِينَا * وَإِنِ ٱعْتَرَفْنَا
9 بِخَطَايَانَا * فَهُوَ بَرٌّ صَادِقٌ وَعَدْلٌ أَنْ يَغْفِرَ خَطَايَانَا لَنَا * وَيُطَهِّرَنَا مِنْ كُلِّ ظُلْمٍ * إِنْ قُلْنَا أَنَّنَا مَا
10 أَخْطَأْنَا فَنَجْعَلُهُ كَاذِبًا * وَكَلَامُهُ لَيْسَ هُوَ فِينَا * * ٱلْفَصْلُ ٱلثَّانِي *
1 * يَا أَوْلَادِي هٰذِهِ ٱلْأَلْفَاظُ أَكْتُبُهَا إِلَيْكُمْ لِكَيْلَا تُخْطِئُوا * وَإِنْ يُخْطِئْ أَحَدٌ مِنْكُمْ * فَلَنَا لَدَى
2 ٱلرَّبِّ مُعِينٌ عَدْلٌ يَسُوعُ ٱلْمَسِيحُ * وَذٰلِكَ هُوَ ٱعْتِفَارٌ مِنْ أَجْلِ خَطَايَانَا * وَلَيْسَ مِنْ أَجْلِ خَطَايَانَا
3 فَقَطْ * بَلْ وَمِنْ أَجْلِ ٱلْعَالَمِ * وَبِهٰذَا يُعْرَفُ أَنَّنَا قَدْ عَرَفْنَاهُ * إِذَا حَفِظْنَا وَصَايَاهُ * فَمَنْ يَقُولُ أَنَّهُ
4 قَدْ عَرَفَهُ وَلَا يَحْفَظُ وَصَايَاهُ * فَهُوَ كَاذِبٌ وَلَيْسَ فِيهِ ٱلْحَقُّ * مَنْ يَحْفَظْ قَوْلَهُ فَهٰذَا قَدِ ٱسْتَكْمَلَتْ
5 مَحَبَّةُ ٱللّٰهِ فِيهِ بِٱلْكَمَالِ * بِهٰذَا يُعْرَفُ أَنَّنَا فِيهِ نَحْنُ * مَنْ يَقُولُ أَنَّهُ يَثْبُتُ فِيهِ * فَيَنْبَغِي كَمَا سَلَكَ
ذَاكَ أَنْ يَسْلُكَ هُوَ هٰكَذَا * * قِرَاءَةُ ٱلْجُمُعَةِ مِنَ ٱلْجُمُعَةِ ٱلرَّابِعَةِ وَٱللَّاتِينِ *
7 * يَا إِخْوَتِي لَسْتُ أَكْتُبُ إِلَيْكُمْ وَصِيَّةً جَدِيدَةً * لٰكِنْ وَصِيَّةً عَتِيقَةً ٱلَّتِي كَانَتْ لَكُمْ مُنْذُ
ٱلْقَدِيمِ * ٱلْوَصِيَّةُ ٱلْعَتِيقَةُ هِيَ ٱلْقَوْلُ ٱلَّذِي سَمِعْتُمُوهُ مُنْذُ ٱلْقَدِيمِ *

EPISTOLA SANCTI JOHANNIS Catholica Prima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio in commemoratione ejusdem *S. Johannis*, octavo mensis Maii.

Quod erat à principio, quod audivi- 1
mus, quod vidimus oculis nostris, quod
spectavimus, & manus nostræ perve-
strigárunt de verbo vitæ, (Et quidem vita 2
manifestata est, & vidimus eum, & per-
speximus illum, & annuntiavimus vo-
bis vitam æternam quæ erat apud Pa-
trem, & apparuit nobis.) Quod inquam 3
vidimus & audivimus, id vobis an-
nuntiavimus: ut sit vobis communio
nobiscum, communio autem nostra est
cum Patre & cum Filio ejus Jesu Chri-
sto. Et hosce sermones scribimus vobis, 4
ut gaudium vestrum sit perfectum. Atq; 5
hoc est nuntium quod audivimus ab eo,
& retulimus vobis, Quòd Deus lux est,
nullæque sunt in eo tenebræ. Et, si di- 6
xerimus communionem nos habere cum
ipso, & ambulamus in tenebris, menti-
mur, & non facimus veritatem. Quòd 7
si ambulemus in luce, ut ipse est in luce,
communionem habemus mutuam, &
sanguis Filii ejus Jesu Christi emunda-
bit nos ab omni peccato.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigesimæ quartæ.

At si dixerimus nos peccatum non habe- 8
re, profectò nosipsos fallimus ac seduci- 9
mus, & veritas non est in nobis. Si ve-
rò fateamur peccata nostra, ipse quidem
fidelis est & verax atque justus, ut re-
mittat nobis peccata nostra, & mundet
nos ab omni scelere. Si dixerimus nos 10
minimè peccásse, mendacem facimus
eum, & sermo ejus non est in nobis.

CAP. II.

O Filii mei, hos scribo vobis sermo- 1
nes, ut non peccetis. Quòd si quis ve-
strûm peccet, consolatorem justum habe-
mus apud Dominum, Jesum Christum. 2
Et ipse est indulgentia pro peccatis no-
stris: & non tantùm pro peccatis no-
stris, sed & pro mundi. Per hoc itaque 3
noscetur quòd cognovimus eum, si manda-
ta ipsius observaverimus. Qui enim 4
dicit se nôsse eum, & mandata ejus non
servat, mendax est, & non est in eo veri-
tas. Qui servat sermonem ejus, in hoc 5
verè perfecta est charitas Dei. Per hoc
agnoscetur nos in eo esse. Qui dicit se 6
in illo manere, debet, sicut ille ambu-
lavit, ita ipse ambulare.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ quartæ.

O fratres mei, non scribo vobis mandatũ 7
novum, sed mandatum vetus quod erat
apud vos ab antiquo. Mandatum vetus,
sermo ille est quem jam olim audistis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 ወሕይወትኒ : ተዐውቀት : ለነ : ወሰመዐ : ኮነ : ወንዚነውክሙ : ለክሙኒ : ሕይወተ : እንተ :
3 ለዓለም : እንተ : ሀለወት : ኀበ : አብ : ወተዐውቀት : ለነ ::= ወርሊነ : ወሰማዕነ : ወንዜነ
ወክሙ : ለክሙኒ : ከመ : ላእትውኒ : ትኩኑ : ሱታፌ : መስቤነ ::ወሱታፌነሰ : መስለ : ኀብ :
4 ፀሎስለ : ወልዱ : ሊየሱስ : ክርስቶስ ::= ወዘእነተ : እጽሕፍ : ለክሙ : ከመ : ትፍሥሕትነ
5 ሙ : ፍጽሙተ : ትኩን ::= ወዘቲ : ይእቲ : ዜና : እንተ : ስማዕክሙ ::ወንዜነወክሙ : ለክሙ
ኒ : ከመ : እግዚአብሔር : ብርሃን : ውእቱ : ወጽልመትሰ : ለልቦ : ኀቡሁ : ወሊኢሰተኒ ::=
6 ወእመሰ : ንቤለክሙ : ብነ : ሱታፌ : መስቤሁ : ወውስተ : ጽልመት : ንሐውር : ንሐሲ : ወ
7 ሊንገብረ : ለርትዕ ::= ወእመሰ : ውስተ : ብርሃን : ንሐውር : በከመ : ውእቱ : ውስተ :
ብርሃን : ውእቱ : ሱቱፋነ : ንሕነ : በበይናቲነ : መስቤሁ : ወደሙ : ለእግዚእ : ሊየሱስ :
8 ያነጽሐነ : እመኵሉ : ኀጠውሊነ ::= ወእመሰ : ንቤለክሙ : ለልብነ : ኀጢአተ : ንጌጊ :
9 ለርእሰነ : ወሊሀለወት : ጽድቅ : ኀቤነ ::= ወእመሰ : ነገርነ : ወለመነ : ኀጢአተነ : መእ
መን : ውእቱ : ወጹድቅ : ከመ : ይሣህግ : ለነ : ኀጢአተነ : ወያነጽሐነ : እመኵሉ : ለበሰ
10 ነ ::= ወእመሰ : ንቤ : ሊለበስነ : ሐሰዊ : ነረስዮ : ሎቱ : ወቃሉኒ : ሊሀሉ : ኀቤነ ::=
1 ፀ ደቂቅየ : ዘእነተ : እጽሕፍ : ለክሙ : ከመ : ሊተአብሱ : ወእመኒሰ : ዘለበሰ : ጸረቅሊጦ
2 ስ : ብነ : ኀበ : አብ : ሊየሱስ : ክርስቶስ ::= ጻድቅ : ውእቱ : ይሣደግ : ለነ : ኀጣ
3 ወሊነ : ወለኮ : በእንተ : ዚለነ : በሕቲቱ : ለሰ : ፀእንተ : ዓለመኒ ::= ወበእንተዝ : ና
4 እመር : ከመ : ለእመርናሁ : ለእሙ : ቈቀብነ : ትእዘዞ ::= ወዘሰ : ይብል : እእመር : ነ ወ
5 ሊየለቅብ : ትእዘዞ : ሐሰዊ : ውእቱ : ወለልቦ : ጽድቅ : እግዚአብሔር : ኀቤሁ ::= ወ
ዘሰ : የዐቅብ : ትእዘዞ : ለሚነ : ፍቅረ : እግዚአብሔር : ፍጹመ : ለዕቤሁ :: ወበዝነቱ :
6 ነኣመር : ከመ : ቦቱ : ሀለውነ ::= ወዘሰ : ይብል : ቦቱ : ሀለውኩ : ይሖር : በከመ : ሎ
7 ረ : ዝክቱ ::= ለኃዊነ : ለከ : ትእዘዞ : ሐዲስ : ዘእጽሕፍ : ለክሙ : ለሰ : ትእዘዞ :
ብሉይ : ውእቱ : ዝነተ : ቃል : ዘሰማዕክሙ ::=

Et vita quidem manifesta est nobis, & testes fuimus, & annuntiamus vobis vi- 2
tam, quæ in æternum erit, quæ fuit apud Patrem, & manifestata est nobis:
Et vidimus & audivimus, & annuntiamus vobis quidem, ut vos etiam sitis 3
societas nobiscum, & societas nostra est cum Patre, & cum Filio ejus Jesu
Christo. Et hoc scribimus vobis, ut gaudium vestrum perfectum sit. Et hæc 4
est annuntiatio, quam audivistis, & annuntiamus vobis; Quòd Deus lux est, 5
& tenebræ non sunt apud eum ullæ. Et si dicamus vobis quod habeamus socie- 6
tatem cum eo, & in tenebris incedimus, mentimur, & non agimus rectè. Et 7
si in luce incedimus, quemadmodum ipse in luce est, participes sumus inter nos
cum illo, & sanguis Domini Jesu purificat nos ab omnibus peccatis nostris. Et 8
si dixerimus vobis quod non habeamus peccata, iniqui sumus in nosmetipsos, &
non est veritas apud nos. Et si denuntiemus & confiteamur peccatum nostrum: 9
fidelis est & justus, ut remittat nobis peccatum nostrum, & purificet nos ab
omni iniquitate nostra. Et si dicamus; Non peccavimus, mendacem facimus eum, 10
& verbum ejus non est apud nos.

CAP. II.

Filioli mei, hoc scribimus vobis, ut non peccetis. Et si quis sit qui peccaverit, 1
Paraclitum habemus apud Patrem, Jesum Christum: Justus ipse propitiator est 2
nobis peccatorum nostrorum: & non propter nostra tantùm, sed propter mundi et-
iam. Et propter hoc scimus quòd cognovimus eum, si observavimus mandata ejus. 3
Et qui dicit; Cognosco eum, & non observat mandata ejus, mendax est, & non est 4
veritas Dei apud eum. Et qui observat mandata ejus, verè charitas Dei perfe- 5
cta est super eum: & per hoc scimus quòd in eo sumus. Et qui dicit; In eo sum, 6
ambulet sicut ambulavit ipse. Fratres nostri, non mandatum novum quod scribo 7
vobis, sed mandatum vetus est illud verbum quod audivistis.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΚΕΦ. Β'. Γ'.

Iterùm mandatum novum ſcribo vobis, quod eſt verum in ipſo, & in vobis: quia
8 Πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν (ζ) ἀληθὲς ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν (η) ὑμῖν· ὅτι
tenebræ tranſeunt, & lumen verum jam lucet. Dicens in luce eſſe, &
9 ἡ (θ) σκοτία παράγεται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι,
fratrem ſuum odio habens, in tenebris eſt uſque adhuc. Diligens fratrem
10 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν
ſuum, in lumine manet, & ſcandalum in eo non eſt. Verùm odio habens
11 αὐτοῦ, ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον (ι) ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. Ὁ δὲ μισῶν
fratrem ſuum, in tenebris eſt, & in tenebris ambulat, & neſcit quò
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶ, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ
eat: quia tenebræ obcæcaverunt oculos ejus. Scribo vobis, filioli:
12 ὑπάγῃ· ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, τεκνία·
quoniam remittuntur vobis peccata propter nomen ejus. Scribo vobis, pa-
13 ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, πατέρες·
tres: quoniam cognoviſtis eum ab initio. Scribo vobis, adoleſcentes: quoniam
πατέρες· ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι· ὅτι
viciſtis Malignum. Scribo vobis, infantes: quoniam cognoviſtis Patrem.
14 (κ) νενικήκατε τὸν πονηρόν. (λ) Γράφω ὑμῖν, παιδία· ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα.
Scripſi vobis, patres: quoniam cognoviſtis eum ab initio. Scripſi vobis,
ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες· ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. ἔγραψα ὑμῖν,
adoleſcentes: quoniam fortes eſtis, & verbum Dei in vobis manet, &
15 νεανίσκοι· ὅτι ἰσχυροί ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ
viciſtis illum Malignum. Ne diligite mundum, neque ea quæ in mundo.
16 νενικήκατε τὸν πονηρόν. Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ.
Si quis diligit mundum, non eſt charitas Patris in eo: Quoniam omne
ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ (μ) πατρὸς ἐν αὐτῷ. Ὅτι πᾶν
illud in mundo, concupiſcentia carnis, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia
17 τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία
vitæ, non eſt ex Patre, ſed ex mundo eſt. Et mundus tranſit,
τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. Καὶ ὁ κόσμος παράγεται,

& concupiſcentia ejus. Verùm faciens voluntatem Dei, manet in æternum.
καὶ ἡ (ν) ἐπιθυμία αὐτοῦ. ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα.
Pueruli, noviſſima hora eſt: & ſicut audiſtis quia Antichriſtus venit, &
Γ' Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστί· καὶ καθὼς (ξ) ἠκούσατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ 18
nunc Antichriſti multi facti ſunt: undè ſcimus quia noviſſima hora eſt.
νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν (ο) γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν.
Ex nobis exierunt, ſed non erant ex nobis: ſi enim fuiſſent ex nobis, perma-
Ἐξ ἡμῶν (π) ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκει- 19
ſiſſent utique cum nobis: ſed ut manifeſti ſint, quoniam non ſunt omnes ex nobis
κεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶ πάντες ἐξ ἡμῶν.
Et vos unctionem habetis à Sancto, & nôſtis omnia. Non ſcripſi vobis,
Καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντα. Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, 20
quòd non nôſtis veritatem, ſed quòd nôſtis eam: & quoniam omne mendacium
ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτὴν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος 21
ex veritate non eſt. Quis eſt mendax, ſi non negans quoniam Jeſus
ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι. Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς 22
non eſt Chriſtus? Hic eſt Antichriſtus, ille negans Patrem &
οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; Οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ
Filium. Omnis negans Filium, nec Patrem habet. Vos igitur quod
τὸν υἱόν. Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν, οὐδὲ τὸν πατέρα (ρ) ἔχει. Ὑμεῖς οὖν ὃ 23
audiſtis ab initio, in vobis permaneat: Si in vobis manſerit quod ab initio
ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω· ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς 24
audiſtis, & vos in Filio & in Patre manebitis. Et hæc eſt repromiſſio,
ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, 25
quam ipſe pollicitus eſt nobis, illam vitam æternam: Hæc ſcripſi vobis de
ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὸν αἰώνιον. Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ 26
illis ſeducentibus vos.
τῶν (σ) πλανώντων ὑμᾶς.

MS. A. (ζ) ἐν αὐτῷ ἀληθὲς, (η) ἡμῖν· (θ) σκιὰ (ι) οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. (κ) νενικᾶτε
(λ) Ἔγραψα (μ) Θεοῦ ἐν (ν) ἐπιθυμία. ὁ δὲ (ξ) ἠκούσατε, ὁ ἀντίχριστος (ο) γινώσκωμεν (π) ἐξῆλθαν, (ρ) ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. Ὑμεῖς ὃ ἠκούσατε (σ) πλανώντων

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 ܠܥܠ ܕܚܕܬܬ ܐܟܬܒ ܠܟܘܢ ܕܗܝ ܕܫܪܪܐ ܒܗ ܘܒܟܘܢ ܕܚܫܟܐ ܥܒܪ ܘܢܘܗܪܐ ܕܫܪܪܐ ܗܫ ܡܬܚܙܐ ܀
9 ܕܡܢ ܕܐܡܪ ܕܒܢܘܗܪܐ ܐܢܐ ܗܘ ܘܠܐܚܘܗܝ ܣܢܐ ܗܘ ܥܕ ܗܫܐ ܒܚܫܟܐ ܐܢܐ ܗܘ ܀
10 ܕܡܚܒ ܠܐܚܘܗܝ ܒܢܘܗܪܐ ܐܢܐ ܗܘ ܘܒܗ ܠܐ ܐܝܬ ܟܫܠܐ ܀ ܘܕܣܢܐ ܠܐܚܘܗܝ
11 ܒܚܫܟܐ ܐܢܐ ܗܘ ܘܒܚܫܟܐ ܗܠܟ ܘܠܐ ܝܕܥ ܐܝܟ ܐܙܠ ܀ ܕܚܫܟܐ ܥܡܝܗ ܥܝܢܘܗܝ
12 ܠܒܢܝ ܐܟܬܒ ܠܟܘܢ ܕܫܪܝܢ ܠܟܘܢ ܚܛܗܝܟܘܢ ܒܫܡܗ ܀ ܐܟܬܒ ܠܟܘܢ ܐܒܗܬܐ
13 ܕܝܕܥܬܘܢ ܠܗܘ ܕܡܢ ܫܪܝܬ ܐܟܬܒ ܠܟܘܢ ܥܠܡܝܐ ܕܝܕܥܬܘܢ ܠܐܒܐ ܀
ܐܟܬܒ ܠܟܘܢ ܥܠܡܝܐ ܕܚܝܠܐ ܐܬܬܟܝܬ ܘܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܒܟܘܢ ܩܐܡ ܘܒܝܫܐ
14 ܐܝܬ ܒܟܘܢ ܀ ܐܟܬܒ ܠܟܘܢ ܐܒܗܬܐ ܕܝܕܥܬܘܢ ܠܗܘ ܕܡܢ ܫܪܝܬ ܐܟܬܒ ܠܟܘܢ
ܥܠܡܝܐ ܕܚܝܠܐ ܐܬܬܟܝܬ ܘܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܒܟܘܢ ܩܐܡ ܘܒܝܫܐ ܐܝܬ ܒܟܘܢ
15 ܘܚܫܟܐ ܥܒܪ ܘܢܘܗܪܐ ܕܫܪܪܐ ܗܫ ܡܬܚܙܐ ܀ ܠܐ ܬܪܚܡܘܢ ܠܥܠܡܐ ܘܠܐ ܕܒܥܠܡܐ
16 ܐܢ ܡܢ ܕܪܚܡ ܠܥܠܡܐ ܠܝܬ ܒܗ ܪܚܡܐ ܕܐܒܐ ܀ ܠܐ ܡܢ ܕܒܥܠܡܐ ܗܘ ܐܠܐ
ܡܢ ܕܒܥܠܡܐ ܗܘ ܬܪ ܬܪ ܥܒܪ ܘܡܢ ܕܒܥܠܡܐ ܗܘ ܐܠܐ ܡܢ ܕܒܥܠܡܐ ܗܘ ܀
17 ܘܥܠܡܐ ܥܒܪ ܘܬܪ ܥܒܪ ܘܡܢ ܕܥܒܕ ܨܒܝܢ ܕܐܒܐ ܗܘ ܥܒܕ ܀ ܘܥܠܡܐ
18 ܥܒܪ ܘܨܒܝܢ ܕܝܠܗ ܐܢܐ ܗܘ ܀ ܒܢܝ ܫܥܬܐ ܗܝ ܘܐܝܟ ܕܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܐ
ܕܡܫܝܚܐ ܕܫܩܪܐ ܐܦ ܗܫ ܡܫܝܚܐ ܣܓܝܐܝܢ ܗܘܘ ܘܡܢ ܗܕܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܚܢ
19 ܕܒܢܝ ܫܥܬܐ ܗܝ ܀ ܡܢ ܒܝܬܢ ܢܦܩܘ ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܘ ܡܢ ܒܝܬܢ ܐܝܟ ܕܐܠܘ
ܡܢ ܒܝܬܢ ܗܘܘ ܥܡ ܒܝܬܢ ܐܠܐ ܕܢܬܓܠܝ ܕܠܐ ܡܢ ܒܝܬܢ ܗܘ ܀ ܐܢܬܘܢ
20 ܕܫܚܬܐ ܕܩܕܫܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܘܝܕܥܝܢ ܟܠ ܚܕ ܘܚܕ ܀ ܠܐ ܐܟܬܒ ܠܟܘܢ
21 ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܫܪܪܐ ܐܠܐ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢ ܐܦ ܟܠ ܕܫܪܪܐ ܠܐ ܡܢ ܫܪܪܐ ܗܘ ܀
22 ܡܢ ܗܘ ܟܕܒܐ ܐܠܐ ܗܘ ܕܟܦܪ ܕܝܫܘܥ ܠܝܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܗܕܐ ܗܘ ܟܕܒܐ
ܘܡܫܝܚܐ ܗܕܐ ܗܘ ܕܟܦܪ ܒܐܒܐ ܘܒܒܪܐ ܀ ܟܠ ܕܟܦܪ ܒܒܪܐ ܠܐ ܐܝܬ ܠܗ
23 ܐܒܐ ܘܟܠ ܕܡܘܕܐ ܒܒܪܐ ܐܦ ܒܐܒܐ ܡܘܕܐ ܗܘ ܀ ܐܢܬܘܢ ܕܫܡܥܬܘܢ ܡܢ
ܫܪܝܬ ܢܬܩܝܡ ܒܟܘܢ ܐܢ ܕܫܡܥܬܘܢ ܡܢ ܫܪܝܬ ܒܟܘܢ ܢܬܩܝܡ ܐܦ ܐܢܬܘܢ
24 ܒܒܪܐ ܘܒܐܒܐ ܬܬܩܝܡܘܢ ܀ ܘܗܕܐ ܗܘ ܡܘܥܕܐ ܕܗܘ ܡܫܕܪ ܠܢ ܚܝܐ
25 ܕܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܀ ܗܠܝܢ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܥܠ ܐܢܘܢ ܕܡܛܥܝܢ ܠܟܘܢ ܀
26

Rurſus præceptum novum ſcribo vobis, 8
quod verum eſt in ſeipſo, & in vobis; Quòd
tenebræ tranſierunt, & verum lumen incipit
apparere. Quiſquis igitur dicit ſe in luce 9
eſſe, & odio habet fratrem ſuum, in tene-
bris eſt etiamnum. Qui diligit fratrem ſu- 10
um, in lumine permanet, & offendiculum in
eo non eſt. Qui verò odio habet fratrem 11
ſuum, in tenebris eſt, & in tenebris ambu-
lat, & neſcit quò eat, quia tenebræ obcæca-
verunt oculos ejus. Scribo vobis filioli, 12
quoniam remiſſa ſunt vobis peccata veſtra
propter nomen ejus. Scribo vobis patres, 13
quoniam noviſtis eum qui erat ab initio.
Scribo vobis adoleſcentes, quoniam vici ſtis
Malum illum. Scripſi vobis pueri, quoni- 14
am cognoviſtis Patrem. Scripſi vobis pa-
tres, quoniam cognoviſtis eum qui eſt à prin-
cipio. Scripſi vobis adoleſcentes, quoniam
fortes eſtis, & verbum Dei habitat in vobis,
& viciſtis Malum illum. Ne diligatis mun- 15
dum, neque ea quæ in ipſo ſunt. Qui enim
diligit mundum, charitas Patris in eo non
eſt. Quicquid enim in ipſo mundo eſt, con- 16
cupiſcentia eſt corporis, & concupiſcentia
oculorum, & faſtus mundi, quæ quidem non
ſunt ex Patre, ſed ex ipſo ſunt mundo. Et 17
mundus præterit, tam ipſe quàm concupi-
ſcentia ejus. Qui autem exequitur voluntа-
tem Dei, manet in æternum. Filioli, ulti- 18
mum eſt tempus: & ſicut audiſtis venturum
pſeudochriſtum, etiam nunc multi ſunt
pſeudochriſti, & ex hoc novimus quòd ulti-
mum tempus eſt. E nobis egreſſi ſunt, ſed 19
ex nobis non erant: ſi enim ex nobis fuiſ-
ſent, apud nos permanſiſſent: at egreſſi
ſunt è nobis, ut innoteſcat eos ex nobis non
fuiſſe. Vos autem unctionem habetis à San- 20
cto illo, & diſcernitis unumquemque homi-
nem. Non ſcripſi vobis ut ignorantibus ve- 21
ritatem, ſed ut ſcientibus eam: quódque
omne mendacium non eſt ab ipſa veritate.
Quis eſt mendax, niſi ille qui negat Jeſum 22
eſſe Chriſtum? & hic quidem eſt pſeudo-
chriſtus. Qui negat Patrem, negat & Filio-
um; Et qui negat Filium, is ne Patrem 23
quidem credit. Qui confitetur Filium, &
Patrem quoque confitetur. Vos itaque 24
quod audiſtis ab initio, permaneat apud vos.
Si enim permanſerit apud vos quod audiſtis
ab initio, & vos in Patre & Filio manebitis.
Et hoc eſt promiſſum quod pollicitus eſt no- 25
bis, vitam æternam. Hæc autem ſcripſi vo- 26
bis propter eos qui ſeducunt vos.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወከዕበ : ትእዛዘ : ሐዲሰ : ዘእጽሕፍ : ለክሙ: ዘእሙን : ቦቱ : ወብክሙ: ክሙ : ሖለፈት: ፀ
9 ጽልምት: ወብርሆን : ዘበለጣን : ወድለ : ወለስተርአየ::=ፁ ወዘስ : ይብል : ውስተ : ብር
ሃን : ሀለውኩ : ወይጸልእ : ቢጾ : ኀሰዊ:ውእቱ :: ውስተ : ጽልምት : ይነብር : ወሀሉ : እስ
10 ከ : ይእዜ:=ፁ ወዘሰ: ያፈቅር : ቢጾ : ውስተ : ብርሃን : ይነብር : ወለልቦ : ዕቅፍተ : ኀ
11 ቤሁ::=ፁ ወዘሰ : ይጸልእ : ቢጾ : ውስተ : ጽላምት : ውእቱ : የሐውር : ወሊያለመር:ኀ
12 በ : የሐውር : እስመ : ጽልምት : ለዖር : እዕይንቲሁ::=ፁ እጽሕፍ : ለክሙ : ደቂቅየ :
13 እስመ ይትሐደግ : ለክሙ : ኃጢአተክሙ : በለእተ : ስሙ::=ፁ እጽሕፍ : ለክሙ : አበ
ው : እስመ : ለእመርክመ : ለቀደማዊ :: እጽሕፍ : ለክሙ : ወሪዙት : እስመ : ሞእክ
14 መ : ለእዙይ:=ፁ ጸሐፍኩ : ለክሙ : እደቂቅየ : እስመ : ለእመርክመ : ለአብ :

Et rurſùs mandatum novum quod ſcribo vobis, quòd verum eſt in ipſo & in vo- 8
bis: quòd tranſeverunt tenebræ, & lumen veritatis jam apparuit. Et qui dicit; 9
In luce ſum, & odio habet proximum ſuum, mendax eſt in tenebris manens & 10
exiſtens uſque nunc. Et qui diligit fratrem ſuum, in luce habitat, & non eſt of- 11
fendiculum in eo. Et qui odio habet fratrem ſuum, in tenebris ipſe ambulat, & neſcit quò ambulet: quia tenebræ excæcárunt oculos ipſius. Scribo vobis filioli 12
mei, quia remittuntur vobis peccata veſtra propter nomen ejus. Scribo vobis 13
patres, quia cognoviſtis Primum. Scribo vobis adoleſcentes, quia viciſtis 14
Malum. Scripſi vobis filiolis meis, quoniam noviſtis Patrem.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

8 Iterùm mandatum novum scribo vobis, quod verum est & in ipso, & in vobis:
9 quia tenebræ transierunt, & verum lumen jam lucet. Qui dicit se in luce esse,
10 & fratrem suum odit, in tenebris est usque adhuc. Qui diligit fratrem suum,
11 in lumine manet, & scandalum in eo non est. Qui autem odit fratrem suum, in
tenebris est, & in tenebris ambulat, & nescit quò eat: quia tenebræ obcæcave-
12 runt oculos ejus. Scribo vobis, filioli, quoniam remittuntur vobis peccata
13 propter nomen ejus. Scribo vobis, patres, quoniam cognovistis eum, qui ab ini-
14 tio est. Scribo vobis, adolescentes, quoniam vicistis Malignum. Scribo vobis,
infantes, quoniam cognovistis Patrem. Scribo vobis, juvenes, quoniam fortes
15 estis, & verbum Dei manet in vobis, & vicistis Malignum. Nolite diligere
mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas
16 Patris in eo: Quoniam omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, &
concupiscentia oculorum, & superbia vitæ: quæ non est ex Patre, sed ex mundo
est. Et mundus transit, & concupiscentia ejus. Qui autem facit voluntatem Dei, 17
manet in æternum. Filioli, novissima hora est: & sicut audistis quia Antichri- 18
stus venit, & nunc Antichristi multi facti sunt: undè scimus, quia novissima
hora est. Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis: nam si fuissent ex no- 19
bis, permansissent utique nobiscum: sed ut manifesti sint quoniam non sunt
omnes ex nobis. Sed vos unctionem habetis à Sancto, & nôstis omnia. Non 20
scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem, sed quasi scientibus eam: & quoniam 21
omne mendacium ex veritate non est. Quis est mendax, nisi is qui negat quoniam 22
Jesus est Christus? Hic est Antichristus, qui negat Patrem & Filium. Omnis 23
qui negat Filium, nec Patrem habet: qui confitetur Filium, & Patrem habet.
Vos quod audistis ab initio, in vobis permaneat: Si in vobis permanserit quod 24
audistis ab initio, & vos in Filio & Patre manebitis. Et hæc est repromissio, quam 25
ipse pollicitus est nobis, vitam æternam. Hæc scripsi vobis de his, qui seducunt vos. 26

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 * وَاَكْتُبُ اِلَيْكُمْ اَيْضاً وَصِيَّةً جَدِيْدَةً اَلْقَوْلَ الَّذِي هُوَ حَقٌّ فِيْهِ وَفِيْكُمْ * اَنَّ اَلظُّلْمَةَ قَدْ
9 عَبَرَتْ وَاَلنُّوْرَ اَلْحَقِيْقِيَّ مُنْذُ اَلاٰنَ يَظْهَرُ * مَنْ يَقُوْلُ اَنَّهُ فِي اَلنُّوْرِ وَيُبْغِضُ اَخَاهُ فَهُوَ اِلَى
10 اَلاٰنَ فِي اَلظُّلْمَةِ * مَنْ يُحِبُّ اَخَاهُ يَثْبُتُ فِي اَلنُّوْرِ وَلَيْسَ فِيْهِ سَكٌّ * مَنْ يُبْغِضُ اَخَاهُ فَهُوَ فِي
11 اَلظُّلْمَةِ * وَفِي اَلظُّلْمَةِ يَسْلُكُ * وَمَا يَعْرِفُ اَيْنَ يَذْهَبُ * لِاَنَّ اَلظُّلْمَةَ قَدْ اَعْمَتْ عَيْنَيْهِ * يَا اَوْلَادِي
12 اَكْتُبُ اِلَيْكُمْ اَنَّ قَدْ غُفِرَتْ لَكُمُ اَلْخَطَايَا مِنْ اَجْلِ اِسْمِهِ * اَكْتُبُ اِلَيْكُمْ اَيُّهَا اَلْاٰبَاءُ اَنَّكُمْ
13 قَدْ عَرَفْتُمْ مَنْ هُوَ مُنْذُ اَلْقَدِيْمِ * اَكْتُبُ اِلَيْكُمْ اَيُّهَا اَلْاَحْدَاثُ اَنَّكُمْ قَدْ غَلَبْتُمُ اَلْخَبِيْثَ *
14 اَكْتُبُ اِلَيْكُمْ اَيُّهَا اَلْغِلْمَانُ اَنَّكُمْ قَدْ عَرَفْتُمُ اَلْاَبَ * كَتَبْتُ اِلَيْكُمْ اَيُّهَا اَلْاٰبَاءُ اَنَّكُمْ قَدْ
عَرَفْتُمْ مَنْ لَمْ يَزَلْ مُنْذُ اَلْقَدِيْمِ * كَتَبْتُ اِلَيْكُمْ اَيُّهَا اَلْاَحْدَاثُ اَنَّكُمْ اَقْوِيَاءُ اَنْتُمْ * وَكَلَامُ اَللّٰهِ
15 يَثْبُتُ فِيْكُمْ وَقَدْ غَلَبْتُمُ اَلْخَبِيْثَ * لَا تُحِبُّوا اَلْعَالَمَ وَلَا اَلْاَشْيَاءَ اَلَّتِي فِي اَلْعَالَمِ * فَاِنْ يُحِبَّ اَحَدٌ
16 اَلْعَالَمَ فَلَيْسَ فِيْهِ مَحَبَّةُ اَلْاَبِ * لِاَنَّ كُلَّمَا فِي اَلْعَالَمِ هُوَ سَهْوَةُ اَلْبَشَرِ * وَسَهْوَةُ اَلْعَيْنَيْنِ * وَعَظَمَةُ
17 اَلْعُمْرِ * وَلَيْسَ هُوَ مِنَ اَلْاَبِ * لٰكِنْ مِنَ اَلْعَالَمِ هُوَ * وَاَلْعَالَمُ يَعْبُرُ وَسَهْوَتُهُ * وَمَنْ يَصْنَعُ اِرَادَةَ اَللّٰهِ
يَبْقَى اِلَى اَلْاَبَدِ * تَمَّ *

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ quintæ.

* قِرَاءَةُ اَلْاِثْنَيْنِ مِنَ اَلْجُمُعَةِ اَلْخَامِسَةِ وَاَلثَّلَاثِيْنَ *

18 * اَيُّهَا اَلْفِتْيَانُ اَلسَّاعَةُ اَلْاَخِيْرَةُ هِيَ * وَكَمَا سَمِعْتُمْ اَنَّ ضِدَّ اَلْمَسِيْحِ سَيَجِيْ * وَالْاٰنَ اَضْدَادُ اَلْمَسِيْحِ
19 كَثِيْرُوْنَ قَدْ صَارُوْا * فَمِنْ هٰهُنَا نَعْلَمُ اَنَّهَا اَلسَّاعَةُ اَلْاَخِيْرَةُ هِيَ * مِنَّا خَرَجُوْا لٰكِنَّهُمْ لَمْ يَكُوْنُوْا
مِنَّا * لِاَنَّهُمْ لَوْ كَانُوْا مِنَّا لَكَانُوْا قَدْ ثَبَتُوْا مَعَنَا * لٰكِنْ لِيَظْهَرُوْا اَنَّهُمْ لَيْسَ هُمْ كُلُّهُمْ مِنَّا * وَاَنْتُمْ
20 لَكُمْ مَسْحَةٌ مِنَ اَلْقُدُّوْسِ * وَقَدْ عَرَفْتُمْ كُلَّ شَيْءٍ * مَا كَتَبْتُ اِلَيْكُمْ اِنَّكُمْ مَا قَدْ عَرَفْتُمُ اَلْحَقَّ *
21 بَلْ قَدْ عَرَفْتُمُوْهُ * وَاَنَّ كُلَّ كَاذِبٍ لَيْسَ هُوَ مِنَ اَلْحَقِّ * مَنْ هُوَ اَلْكَاذِبُ اِلَّا اَلْجَاحِدُ اَنَّ يَسُوْعَ لَيْسَ
22 هُوَ اَلْمَسِيْحُ * هٰذَا هُوَ ضِدُّ اَلْمَسِيْحِ * اَلْجَاحِدُ اَلْاَبَ وَالْاِبْنَ * كُلُّ مَنْ يُنْكِرُ اَلْاِبْنَ وَلَا اَلْاَبَ لَهُ * وَاَنْتُمْ
23
24 اِذَا اَلَّذِي سَمِعْتُمُوْهُ مُنْذُ اَلْقَدِيْمِ * فَلْيَثْبُتْ فِيْكُمْ * فَاِنْ يَثْبُتْ فِيْكُمُ اَلَّذِي سَمِعْتُمُوْهُ مُنْذُ
25 اَلْقَدِيْمِ * فَسَتَثْبُتُوْنَ اَنْتُمْ فِي اَلْاِبْنِ وَفِي اَلْاَبِ * وَهٰذَا هُوَ اَلْمَوْعِدُ اَلَّذِي وَعَدَنَا بِهِ هُوَ اَلْحَيَاةُ
26 اَلْاَبَدِيَّةُ * هٰذِهِ اَلْاَلْفَاظُ كَتَبْتُهَا اِلَيْكُمْ مِنْ اَجْلِ اَلَّذِيْنَ يُضِلُّوْنَكُمْ *

Et rursùm scribo vobis mandatum novum, sermonem scilicet qui verus est in se et in vobis; Quod tenebræ jam præterierunt & abscesserunt, & vera lux posthac emergit. Qui dicit se esse in luce, & fratrem suum odit, versatur adhuc in tenebris. Qui diligit fratrem suum, in luce manet, & non est in eo offendiculum. Qui odit fratrem suum, in tenebris versatur, & in tenebris ambulat, & nescit quò vadat, quia tenebræ jam excæcârunt oculos ejus. O filii mei, scribo vobis, quia remissa sunt vobis peccata propter nomen ejus. Scribo vobis ô patres, quia nôstis eum qui est ab antiquo. Scribo vobis ô adolescentes, quia jam vicistis malignum. Scribo vobis ô juvenes, quia jam cognovistis Patrem. Scripsi vobis ô patres, quia nôstis eum qui est incommutabilis ab antiquo. Scripsi vobis ô adolescentes, quia fortes estis, & verbum Dei manet in vobis, & jam vicistis improbum. Ne diligatis mundum, neque res quæ in mundo sunt: siquis enim diligit mundum, non est in ipso amor Patris. Quoniam quicquid est in mundo, cupiditas est carnis, & libido oculorum, & superbia ætatis: & non est ex Patre, sed ex mundo est. Mundus autem ejusque cupiditas præterit, qui verò facit voluntatem Dei, manet in æternum. Finis.

O pueri, ultima est hora, & sicut audistis quòd adversarius Christi venturus sit, etiam nunc adversarii Christi multi jam facti sunt: & hinc novimus ultimam horam esse. E nobis prodierunt, sed non sunt ex nobis: nam si fuissent ex nobis, utique nobiscum permansissent. Sed ut manifesti fiant quòd non sint omnes ex nobis: Et vos quidem unctionem habetis à sancto illo, & jam nôstis omnia. Non scripsi vobis eò quòd veritatem non cognoveritis, sed jam noveritis illam, quódque omnis mendax non sit ex veritate. Quis est mendax, nisi qui negat Jesum non esse Christum? is est Christi adversarius, qui negat Patrem & Filium. Quicunque Filium negat, apud istum ne Pater quidem est. Res igitur quam audistis ab antiquo, maneat in vobis: si enim manserit in vobis quod jam pridem audistis, vos etiam in Filio & in Patre manebitis. Atque hoc est promissum illud quod ipse pollicitus est nobis, Vita illa æterna, Hos sermones scripsi vobis propter eos qui seducunt vos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

ጸሐፍኩ : ለክሙ ፡ ለበው : እስመ : ለእመርክው : ለቀደማዊ : ጸሐፍኩ : ለክሙ : ወሪዙ
ት : እስመ : ጽኑዓን : ለእትሙ ፡ ወቃሀ : እግዚአብሔር : ይነብር : ኀቤክሙ : ወሞእክመ
15 ው : ለእኩይ ፡ ፡ ። ኢታፍቅርው : ለዓለመ : ወኢዘሀሎ : ውስተ : ዓለመ : ወዘሰ : ለፍቀ
16 ሮ : ለዓለመ : ኢሀሎ : ፍቅሩ ፡ ለእግዚአብሔር : ለዕሴሁ ፡ ። እስመ : ኵሉ : ዘሀሎ :
ውስተ : ዓለመ : ፍትወቱ : ለሥጋ : ወፍትወቱ : ለዓይን : ወለሠረሑ : ለመንበርት : ኢነ፡
17 ዝነቱ : እመኅበ : እግዚአብሔር : አብ : አለ : እመዓለመ : ውእቱ ፡ ። ። ወዓለሙኒ : የ
ሐልፍ : ወፍትወቱኒ : የሐልፍ : ወዘሰ : ይገብር : ፍትወቶ : ለእግዚአብሔር ፡ ይነብር : ለ
18 ዓለመ ፡ ። ። ደቂቅየ : ደኅሪት : ስዓት : ይእቲ : ወበእመ : ሰማዕክሙ : ሐሰዊ : መሲሕ :
ይመጽእ : ወይእዜስ : ኮኑ : ብዙኃን : ኀሰዊያን : መሲሕ : ወበዝንቱ : ለእመርን : ከመ : ደ
19 ኅሪት : ይእቲ : ሰዓት ፡ ። እስመ : እመኔነ : ወፅኡ : እለ : ሊኮኑ : ባሕቱ : እመኔነ ፡ ወ
እቶሙ : ወሰበሰ : እመኔነ : እሙንቱ : እመኀበሩ : መስሌነ : አለ : ባሕቱ : ከመ : ይትዐወቁ :
20 ከመ : ሊኮኑ : ኵሉሙ : እመኔነ ፡ ። ። ወለንትሙስ : ቅብአተ : ብክሙ : እመነ : ቅዱስ :
21 ወተአመሩ : ኵሉ ፡ ። ። ሊጸሐፍኩ : ለክሙ : ከመ : ሊተእመርዋ : ለጽድቅ : ፅሉ : ኃሙ :
22 ታእመርዋ ፡ ። እስመ : ኵለ : ሐሰት : ሊኮነት : እመጽድቅ ፡ ። ። ወመኑ : ውእቱ : ሐሰዊ : መ
ሲሕ : ዘእንበለ : ዘይክሕድ : ከመ : እግዚእ : ሊየሱስ : ሊኮነ : መሲሕ : ወዝንቱ : ውእቱ :
23 ሐሰዊ : መሲሕ : ዘይክሕድ ፡ በአብ : ወበወልድ ፡ ። ። ወኵሉ : ዘይክሕድ : በወልድ ፡ በአብኒ ፡
24 ሊሀለወ ፡ ። ወዘሰ ፡ የአምን ፡ በወልድ : ወበአብኒ ፡ ሀለወ ፡ ። ። ወእንትሙኒ ፡ ዘእሙዕክሙ ፡ ትከት ፡
ይኅብር ፡ ኀቤክሙ ፡ ወእመሰ ፡ ዘሰማዕክሙ ፡ ትካት ፡ ኅበር ፡ ኀቤክሙ ፡ ወእንትሙኒ ፡ ትኅብሩ ፡
25 በአብ ፡ ወበወልድ ፡ ። ። ወዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ተስፋ ፡ እንተ ፡ ለሰፈወነ ፡ ሕይወተ ፡ እንተ ፡ ለዓለ
26 ሜነ ፡ ዘለዓለም ፡ ። ። ወዘንተ ፡ ኀጽሐፍ ፡ ለክሙ ፡ በእንተ ፡ እለ ፡ ያሰሕቱክሙ ፡ ። ። ።

Scripsi vobis patres, quia cognovi Primum. Scripsi vobis adolescentes quia fortes estis, & verbum Dei habitat apud vos, & vicistis Malum. Ne diligatis mundum, neque quod est in mundo: & qui diligit mundum, non est dilectio Dei super eum: Quia quicquid est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculi, & molestia vita: non est hoc à Deo Patre, sed à mundo est. Et mundus quidem transit, & concupiscentia ejus transit, & qui facit voluntatem Dei manebit in æternum. Filioli mei, ultimum tempus est: & quemadmodum audivistis, falsus Messias veniet, & nunc sunt multi falsi Messiæ: & per hoc cognovimus quòd ultimum est tempus. Quia ex nobis exiverunt, sed non fuerunt tamen ex nobis illi: & si ex nobis fuissent, mansissent nobiscum: veruntamen ut manifesti fierent, quòd non fuerunt omnes illi ex nobis: Et vos unctionem habetis à Sancto, & scitis omnia. Non scripsi vobis quasi nescireti veritatem, sed quòd sciatis eam: quia omne mendacium non est ex veritate. Et quis est falsus Messias, nisi is qui negat quòd Dominus Jesus non sit Messias? Et hic est falsus Messias, qui negat Patrem & Filium. Et quisquis negat Filium, in Patre non est: & qui credit in Filium, etiam in Patre est. Et vos quidem quod audivistis olim, maneat apud vos: & si id quod vidistis olim maneat apud vos: vos etiam mansuri estis in Patre & in Filio. Et hæc est promissio quam promisit nobis, videlicet vita æterna quam promisit nobis. Et hoc scribimus vobis propter eos qui seducunt vos.

Digitized by Google

Et vos unctionem quam accepistis ab eo, in vobis *manet*: & non *opus* habetis ut
27 Καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, (τ)ἐν ὑμῖν μένει· καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα
aliquis doceat vos: sed sicut *ipsa* unctio docet vos de omnibus, & *vera*
τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸ χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές
est: & non est mendacium. Et sicut docuit vos, manete in eo. Et nunc,
28 ἐστι καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος. (υ) καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, (φ)μένετε ἐν αὐτῷ. Καὶ νῦν,
filioli, manete in eo: ut cùm apparuerit, habeamus fiduciam, & non *pude-*
τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα (χ) ὅταν φανερωθῇ, ἔχωμεν παῤῥησίαν, καὶ μὴ αἰσχυν-
fimus ab eo, in adventu ejus. Si scitis quoniam justus est, scitote
29 θῶμεν ἀπ' αὐτοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. Ἐὰν οἴδατε ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε
quoniam omnis *faciens* justitiam, ex ipso natus est.
ὅτι (ψ) πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

CAP. III. γ'.

Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut *nati* Dei *vocemur*.
1 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην (α) δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ, ἵνα τέκνα Θεοῦ (β)κληθῶμεν.
Propter hoc mundus non novit nos, quia non novit eum. *Dilecti*, nunc *nati*
2 διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα
Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus. Scimus autem quoniam *si* apparuerit,
Θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. (γ) Οἴδαμεν ὅτι ἐὰν φανερωθῇ,
similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis *habens* spem
3 ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα· ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστι. Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα
hanc in eo, sanctificat seipsum, sicut ille sanctus est. Omnis *faciens* pecca-
4 ταύτην ἐπ' αὐτῷ, ἁγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστι. Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ-
tum, & *transgressionem* legis facit: & peccatum est *transgressio* legis. Et scitis quia ille
5 τίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. Καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος
apparuit, ut peccata nostra tolleret, & peccatum in eo non est. Omnis in
6 ἐφανερώθη, ἵνα τὰς (δ)ἁμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι. Πᾶς ὁ ἐν
eo *manens*, non peccat: omnis *peccans*, non vidit eum, nec cognovit eum.
αὐτῷ μένων, οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων, οὐχ ἑώρακεν αὐτόν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.
Filioli, nemo seducat vos. *Faciens* justitiam, justus est, sicut ille
7 (ε) Τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς. ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος
justus est. *Faciens* peccatum, ex diabolo est: quoniam ab initio
δίκαιός ἐστιν. (ζ) Ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστὶν· ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ
8 diabolus peccat. In hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera dia-
διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διά-
boli. Omnis natus ex Deo, peccatum non facit: quoniam semen ipsius in
Δ' βολου. Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ· ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν 9
eo manet: & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est. In hoc
αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται. Ἐν τούτῳ 10
manifesti sunt *nati* Dei, & *nati* diaboli. Omnis *non faciens* justi-
φανερά ἐστι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου. πᾶς ὁ μὴ ποιῶν (η)δικαιο-
tiam, non est ex Deo, & non *diligens* fratrem suum. Quoniam hæc est an-
σύνην, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγ- 11
nuntiatio, quam audistis ab initio, ut diligamus *alii alios*. Non sicut Cain ex
γελία, ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. Οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ 12
maligno erat: & occidit fratrem suum. Et *gratis cujus* occidit eum? Quoniam
τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι
opera ejus maligna erant: *quæ* autem fratris ejus, justa. *Ne admiremini*, 13
τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν· τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, δίκαια. Μὴ θαυμάζετε, 13
fratres *mei*, si odit vos mundus. Nos scimus quoniam translati sumus
(θ)ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν 14
de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. *Non diligens* fra-
ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· Ὁ μὴ (ι)ἀγαπῶν τὸν ἀδελ-
trem, manet in morte. Omnis *odio habens* fratrem suum, homicida est: &
φὸν, μένει ἐν τῷ θανάτῳ. Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐστί. καὶ 15
scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in se manentem. In
οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν. Ἐν 16
hoc cognovimus charitatem, quoniam ille pro nobis animam suam posuit:
τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε·
& nos debemus pro fratribus animas ponere.
καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς (κ) τιθέναι.

MS. A. (τ) μένει ἐν ὑμῖν· (υ) καθὼς (φ) μένετε (χ) ἐὰν (ψ) καὶ πᾶς
Κεφ. γ'. MS. A. (α)ἔδωκεν (β)κληθῶμεν καὶ ἐσμεν. διὰ(γ)Οἴδαμεν ὅτι(δ)ἁμαρτίας ἄρῃ,(ε)Παιδία,μήπως(ζ)Ὁ ὁ ποιῶν (η)τὴν δικαιοσύνην,(θ)ἀδελφοί, οἱ(ι)ἀγαπῶν,μένει(κ)θεῖναι.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Sed & vos, si permanserit vobiscum unctio 27
illa quam accepistis ab eo, necesse non habebitis ut quis doceat vos: sed sicut illa unctio à Deo est, ipsa docebit vos de omnibus: & verax est, nec est in ea mendacium. Et sicut docuit vos, manete in eo. Et nunc 28
filioli mei, manete in eo, ut quum revelatus fuerit, non erubescamus ab eo, sed habeamus fiduciam in adventu ipsius. Si scitis quòd justus est, scitote quòd omnis qui facit justitiam, ex eo est.

CAP. III.

Porrò videte quanta sit charitas Patris erga nos, qui filios vocavit nos, effecitque. Propterea mundus non novit nos, quoniam nec illum novit. 1

De Genitrice Dei. 3.

Dilecti mei, nunc filii Dei sumus, nec usque 2
adhuc revelatum est quid futuri simus. Scimus autem quum ipse revelatus fuerit, nos in similitudinem ipsius fore, eumque visuros prout ipse est. Et quisquis habet in eo hanc 3
spem, purificat seipsum sicut & ille purus est. Qui autem peccatum committit, iniquitatem 4
facit: peccatum enim omne iniquitas est. Et scitis illum manifestatum esse ut tolleret 5
peccata nostra, & peccatum in eo non esse. Porrò quisquis in eo manet, non peccat: & 6
quicunque peccat, non vidit eum, nec eum novit. Filioli mei, nemo seducat vos. Qui 7
facit justitiam, justus est, sicut & ipse Christus justus est. Qui verò committit peccatum, 8
ex Satana est, quoniam à principio ipse Satanas peccator est. Et propter hoc apparuit filius Dei, ut dissolveret opera Satanæ. Quis- 9
quis natus est ex Deo, peccatum non committit, quoniam semen ipsius in illo est, & non potest peccare quia ex Deo natus est. In 10
hoc distinguuntur filii Dei à filiis Satanæ. Quisquis non facit justitiam, neque diligit fratrem suum, non est ex Deo. Quoniam 11
hoc est præceptum quod audistis ab initio, ut diligatis vos invicem. Non sicut Cain ille 12
qui erat ex Malo, & trucidavit fratrem suum. Et quare trucidavit eum, nisi quia mala erant opera sua, fratris verò sui justa? Nec mire- 13
mini fratres mei, si odit vos mundus. Nos 14
scimus quòd translati sumus à morte ad vitam, eò quòd diligimus fratres nostros. Qui non amat fratrem suum, in morte manet. Quisquis enim odit fratrem suum, homicida 15
est. Et scitis quòd in omni homicida non potest permanere vita æterna. In hoc cog- 16
noscimus charitatem ejus erga nos, quòd is dederit animam suam pro nobis: & æquum est nos quoque pro fratribus nostris dare animas nostras.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

27 ወለእንትሁሰ : ቅብለተ : ብክሙ : እንተ : ነሣእክሙ : እሙኅቤሁ : ትነብር : ኅቤክሙ : ወ
ሊትፈቅዱ : መነሂ : ይሜህረክሙ : አለ : መንፈሰ : ዚአሁ : ይሜህረክሙ : በእንተ : ኵሉ :
28 ወአሙን : ውእቱ : ወሊኮነ : ሐስተ : ወበከመ : ትመህርትክሙ : ንበሩ : በቲ ::=: ወይእ
ዜነ : ደቂቀየ : ንበሩ : ቦቱ : ከመ : አመ : አስተርአየ : ንርከብ : ገጸ : ወሊትሓፈር : በኅ
29 ቤሁ : አመ : ይመጽእ ::=: ወእመሰ : ርሊክሙ : ከመ : ጸድቅ : ውእቱ : አእመርዱ : ከ
መ : ኵሉ : ዘይገብሮ : ለጽድቅ : እመኔሁ : ተወልደ ::=:
1 ናሁ ርእዩ : ዘከመ : እሮ : ፍቅሮ : ዘወሀበነ : አብ : ከመ : ውሉደ : እግዚአብሔር : ንኩ
ን : ወኮነሂ :: ወበእንተ : ዝንቱ : ሊፈተውነ : ዓለመ : እስመ : ኦቱኒ : ሊያአመሮ ::=:

Et vos unctionem habetis quam accepistis ab eo, quæ manet apud vos, & non ne- 27
cesse habetis ut quisquam doceat vos, sed Spiritus ejus docebit vos de omnibus, & verus est, & non est mendacium, & secundùm doctrinam vestram manete in ea. Et nunc quidem, filioli mei, manete in eo: ut quum apparuerit, inveniamus fiduci- 28
am, & non pudefiamus apud eum quum advenerit. Et si vidistis quòd justus est, 29
scitote quòd omnis qui facit justitiam, ex ipso natus est.

CAP. III.

Videte quanta sit charitas ejus quem dedit nobis Pater, ut filii Dei essemus. Et 1
fuimus etiam, & propter hoc non desideravit nos mundus, quia eum nescit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

27 Et vos unctionem quam accepistis ab eo, maneat in vobis. Et non necesse habetis ut aliquis doceat vos: sed sicut unctio ejus docet vos de omnibus, & verum
28 est, & non est mendacium. Et sicut docuit vos: manete in eo. Et nunc, filioli, manete in eo: ut cùm apparuerit, habeamus fiduciam, & non confundamur
29 ab eo in adventu ejus. Si scitis quoniam justus est, scitote quoniam & omnis qui facit justitiam, ex ipso natus est.

CAP. III.

1 VIdete qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur & simus.
2 Propter hoc mundus non novit nos: quia non novit eum. Charissimi, nunc filii Dei sumus: & nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cùm apparuerit,
3 similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis qui habet hanc
4 spem in eo, sanctificat se, sicut & ille sanctus est. Omnis qui facit peccatum, &
5 iniquitatem facit: & peccatum est iniquitas. Et scitis quia ille apparuit ut pec-
6 cata nostra tolleret: & peccatum in eo non est. Omnis qui in eo manet, non peccat: & omnis qui peccat, non vidit eum, nec cognovit eum. Filioli, nemo 7
vos seducat. Qui facit justitiam, justus est: sicut & ille justus est. Qui facit pec- 8
catum, ex diabolo est: quoniam ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit Filius
Dei, ut dissolvat opera diaboli. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non fa- 9
cit: quoniam semen ipsius in eo manet, & non potest peccare, quoniam ex Deo
natus est. In hoc manifesti sunt filii Dei, & filii diaboli. Omnis qui non est ju- 10
stus, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum: Quoniam hæc est annunti- 11
atio, quam audistis ab initio, ut diligatis alterutrum. Non sicut Cain, qui ex Ma- 12
ligno erat, & occidit fratrem suum. Et propter quid occidit eum? Quoniam opera ejus maligna erant: fratris autem ejus, justa. Nolite mirari, fratres, si odit vos 13
mundus. Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligi- 14
mus fratres. Qui non diligit, manet in morte: Omnis qui odit fratrem suum, 15
homicida est. Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in semetipso manentem. In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam 16
suam pro nobis posuit: & nos debemus pro fratribus animas ponere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * وَالْمَسْحَةُ الَّتِي أَخَذْتُمُوهَا مِنْهُ ان تثبت فيكم فليست بكم حاجة الي ان يعلمكم أحد* بل كما
هِيَ مَسْحَةٌ لَهُ* تعلمكم من أجل كل شيء* وصدق هي وليست كذبا* وكما علمكم ان تثبتوا
28 فيه * فالآن يا أولادي اثبتوا فيه* لكيما اذا ظهر تكون لنا دالة ولا نخجل منه في ورودهِ*
29 * ان علمتم انه عدل هو* فاعلموا ان كل من يعمل العدل مولود منه*

1 * الفصل الثالث* * قد عرفتم اية محبة محكم الآب ان نسمي أولاد الله* من أجل
2 هذا ما يعرفكم العالم لانه ما عرفه * يا أحبائي نحن الآن أولاد الله* فاذا ظهر لنا ماذا نكون*
3 فقد عرفنا أننا اذا ظهر سنكون نظراوه* لاننا سنعاينه كما هو * وكل من يومل منه هذا
4 الرجا يطهر ذاته كما ان ذاك طاهر هو * كل من يعمل الخطية يعمل ضد الشريعة* لان
5 الخطية ضد الشريعة * وقد علمتم ان ذاك ظهر ليبترع خطايانا وليست فيه خطية*
6 * وكل من يثبت فيه ما يخطي* وكلمن يخطي فما قد أبصره ولا عرفه * يا أولادي لا يضلكم
7 أحد* من يعمل العدل عدل هو كما ان ذاك عادل هو * ومن يعمل الخطية من الخال هو* لان
8 الخال منذ القديم يخطي* لهذا ظهر ابن الله ليفصل اعمال الخال* ثم * قرا آه العلما من
9 الجمعة الخامسة وبلاثين * * كل مولود من الله ما يعمل خطية* لان زرعه يثبت فيه* وما
يمكنه يخطي* لان الله قد ولده * بهذا ظاهرون هم أولاد الله* وأولاد الخال* كلمن لا يعمل
10 العدل فليس هو من الله* ومن لا يحب أخاه كذلك * لان هذه هي البشارة التي سمعتموها
11 منذ القديم ان يحب بعضنا بعض * لا مثل قايين الذي كان من الخبيث فذبح أخاه*
12 ولاي حال ذبحه* لان اعماله كانت خبيثة واعمال أخيه مستقيمة * لا تعجبوا يا اخوتي ان كان
13 العالم يبغضكم * فنحن قد عرفنا اننا قد انتقلنا من الموت الى الحياة* لاننا نحب الاخوة*
14 من لا يحب أخاه يثبت في الموت * كل من يبغض أخاه قاتل الناس هو* وقد علمتم ان كل
15 قاتل الناس فليست له في ذاته حياة ابدية ثابتة * بهذا قد عرفنا المحبة* ان ذاك من أجلنا
16 بذل نفسه* ونحن ينبغي لنا ان نبذل انفسنا من أجل اخوتنا*

At si unctio quam accepistis ab eo, ma- 27
neat in vobis, non est vobis opus ut quis-
quam doceat vos: sed quatenus est ipsi-
us unctio, docet vos omni de re: & qui-
dem vera est, & non mendax. Itaque
prout docuit vos ut maneretis in eo, O 28
filii mei, manete nunc in eo: ut quum ap-
paruerit, habeamus fiduciam, & non pu-
deſiamus coram eo in ipsius adventu. Si 29
nostis quòd ipse justus est, scitote quòd
quisquis exercet justitiam, ex ipso na-
tus est.

CAP. III.

JAm nostis qualem charitatem dedit 1
vobis Pater, ut vocemur filii Dei: pro-
pterea mundus non cognoscit vos, quia non
novit eum. O dilecti mei, nos modò filii 2
Dei sumus: quum ergò apparuerit nobis,
quid erimus? Jam autem novimus quòd
quum apparuerit, erimus ei similes, quia
videbimus eum sicuti est. Et quisquis 3
hanc ab eo spem expectat, seipsum purifica,
sicut ille purus est. Quicunque fa- 4
cit peccatum, facit contra Legem: quia
peccatum est contra Legem. Et nostis jam 5
quòd ille apparuit ut tolleret peccata no-
stra, & peccatum in eo non est. Et quis- 6
quis in eo manet, non peccat: & quis-
quis peccat, sanè non vidit eum, nec no-
vit illum. O filii mei, nemo vos sedu- 7
cat: qui facit justitiam, justus est, sic-
ut ille justus est: Qui verò peccatum 8
facit, ex Calumniatore est, quia Calu-
mniator ille ab antiquo peccat. Ad hoc
apparuit Filius Dei, ad dissolvenda ope-
ra Calumniatoris. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ quintæ.

Omnis ex Deo natus, peccatum non com- 9
mittit: quoniam semen ipsius in eo ma-
net, nec potest peccare, quia Deus genu-
it illum. Per hoc manifestati sunt filii 10
Dei & filii Calumniatoris. quisquis non
exercet justitiam, non est ex Deo: &
quisquis non diligit fratrem suum, ejus-
modi est. Hæc est enim annuntiatio quam 11
jampridem audistis, ut alterum nostri
alter diligat. Non ut Cain qui erat ex 12
Maligno, & jugulavit fratrem suum. Et
quam ob causam jugulavit illum? quia
opera ejus mala erant, opera verò fratris
ejus justa. Ne miremini ô fratres mei, 13
si mundus odit vos. Nos enim novimus 14
quòd transtati sumus à morte ad vitam,
quia diligimus fratres: qui non diligit
fratrem suum, manet in morte. Quis- 15
quis odit fratrem suum, homicida est: &
nostis quòd omnis homicida non habet
in se vitam æternam permanentem. Per 16
hoc cognovimus charitatem, quòd ille
pro nobis donavit animam suam: & nos
oportet animas nostras donare pro fratri-
bus nostris.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ለኀዊነ: ይእዜሰ: ደቂቀ: እግዚአብሔር: ለንትሙ: ወኢደ: ሊተዐውቀ: ምንተ: ኮነ: ናለ
ምር: ባሕቱ: ከመ: እመጽሙ: ተዐውቀ:: ከማሁ: ንኩን: ለእሙ: ንሬእዮ: ኦቱ: ወከመ: ው
3 እቱ:=> ወኵሉ: ዘተወሰለ: ቦቱ: ያነጽሕ: ርእሶ: በከመ: ዝክቱኒ: ንጹሕ: ውእቱ::=>
4 ወኵሉ: ዘይገብራ: ለለበሰ: ወለኀጢአት: ይገብራ: ወኀጢአትኒ: እመለበሰ: ውእቱ::=>
5 ወታለመሬ: ከመ: ለከተርለየ: ዝክቱ: ከመ: ያሰስለ: ለኀጢአት: ወኀጢአትሰ: ለለበ: ኅቤ
6 ሁ:=> ወኵሉ: ዘቦቱ: ይነ በር: ሊይሌብስ: ወኵሉ: ዘይሌብስ: ሊይሬእዮ: ወሊያለመ
7 ሮ::=> ደቂቀየ: ለለቦ: ዘያሰሕተክሙ: ኵሉ: ዘይገብራ: ለጽድቅ: ጸድቅ: ውእቱ: በከ
8 ሙ: ዝክቱኒ: ጸድቅ: ውእቱ:=> ወዘስ: ይገብራ: ለኀጢአት: እመነ: ጋኔን: ውእቱ::እ
ስመ: ቀደሚሁ: ሰይጠን: ለበስ: ወበእንተዝ: ለስተርለየ: ወልደ: እግዚአብሔር: ከመ: ይ
9 ፍታሕ: ግብሮ: ለጋኔን:=> ወኵሉ: ዘይትወለድ: እመእግዚአብሔር: ሊይገብራ: ለኀጢ
ለት:; እስመ: ዘርአ: ዚለሁ: ቦቱ: ይነብሮ: ወሊይክል: ለብሉ: እስመ: እመእግዚ
10 አብሔር: ተወልደ::=> ወበዝንቱ: እሙራን: ውእቶሙ: ደቂቀ: እግዚአብሔር: ወደቂቀ: ጋ
ኔን :: ወኵሉ: ዘሊይገብራ: ለጽድቅ: ሊኮነ: እመእግዚአብሔር: ውእቱ: ወሊያፈቅ
11 ር: ቢጸ::=> እስመ: ዝቲ: ይእቲ: ትእዛዝ: እንተ: ሰማዕክሙ: ትክት: ከመ: ንትፈቀር: በ
12 በይናቲነ::=> ወለከ: በከመ: ቃየን: ዘእመእኩይ: ወቀተሎ: ለእኁሁ: እስመ: ምንበር: ዚ
13 ለሁ: እኩይ: ውእቱ: ወዘእኁሁሰ: ጸድቅ: ውእቱ::=> ወሊታንክሩ: ለኀዊነ: እመሊ: ዐ
14 ለመ: ጸልእክሙ::=> ንሕነ: ናለመር: ከመ: ዒደውነ: እሞት: ውስተ: ሕይወት: እስመ: ናፈ
ቅር: ቢጸነ::ወዘሰ: ሊያፈቅር: ቢጸ: ይነብር: ውስተ: ሞት::ኵሉ: ዘይጸልእ: ቢጸ: ቀታሊ:
15 ነፍስ: ውእቱ:=> ታለመሬ: ኮመ: ኵሉ: ቀተሊ: ነፍስ: ለልቦቱ: ሕይወተ: ለዒለመ: እን
16 ተ: ትሣሉ: ለዕቢሁ::=> ወበዝንቱ: እለመርናሁ: ለተፈቅር: እስመ: ውእቱ: መጠወ: ነፍ
ሶ: በለእንቲለነ: ወነሕነኒ: ይደልወነ: እመጡ: ነፍስነ: በለእንተ: ቢጽነ::=>

Fratres nostri, nunc quidem filii Dei estis: & adhuc non patefactum est 2
quid fuerimus. Scimus tamen quòd cùm apparuerit, similes ei erimus: quia
videbimus eum & sicuti est. Et omnis qui sperat in eo, purificat seipsum, 3
sicut ille purus est. Et omnis qui facit delictum, etiam peccatam facit: 4
& peccatum ex delicto est. Et scitis quòd apparuit ille ut ejiceret pecca- 5
tum: & peccatum non est apud eum. Et omnis qui in eo manet, non pec- 6
cat: & omnis qui peccat, non videt neque cognoscit. Filioli mei, nemo 7
sit qui seducat vos. Omnis qui facit justitiam, justus est: sicut ipse justus
est. Et qui facit peccatum, ex diabolo est: quia principio suo Satanas pec- 8
cavit. Et propter hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera diaboli. Et 9
omnis qui natus est ex Deo, non facit peccatum: quia semen ipsius in eo
manet, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Et in hoc cogniti 10
sunt filii Dei, & filii diaboli. Et omnis qui non facit justitiam, non est
ex Deo ipse, & non diligit proximum suum. Quia hoc est mandatum 11
quod audivistis olim, ut diligatis invicem. Et non sicut Kain, qui ex Ma- 12
lo, & occidit fratrem suum: quia opus ejus malum erat, & fratris ejus
justum erat. Et ne miremini fratres nostri, si mundus oderit vos. Nos 13
scimus quòd transivimus à morte in vitam, quia diligimus proximum no- 14
strum. Et ille qui non diligit proximum suum, manet in morte: omnis qui
odio habet proximum suum, animæcida est. Scitis quòd omnis animæcida 15
non habet vitam æternam manentem super se. Et per hoc cognovimus chari- 16
tatem ejus, quia ipse tradidit animam suam pro nobis: & nos quidem,
oportet nos ut tradamus animam nostram pro proximo nostro.

Digitized by Google

Qui verò habuerit *victum* mundi, & viderit fratrem ſuum *opus habentem*, &
17 Ὃς ἢ ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα, καὶ
clauſerit viſcera ſua ab eo, quomodò charitas Dei manet in eo?
κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;
Filioli mei, non diligamus verbo, neque linguâ, ſed opere & veritate.
18 (λ) Τεκνία μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ, μηδὲ (μ) γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.
Et in hoc cognoſcimus quoniam ex veritate ſumus, & *ante eum* ſuadebimus
19 (ν) Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμὲν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν
corda noſtra. Quoniam ſi reprehenderit nos cor, *quòd* major
20 τὰς καρδίας ἡμῶν. Ὅτι (ξ) ἐὰν καταγινώσκῃ ὑμῶν ἡ καρδία, (ο) ὅτι μείζων
eſt Deus corde noſtro, & novit omnia. *Dilecti*, ſi cor
21 ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα. Ἀγαπητοὶ, (π) ἐὰν ἡ καρδία
noſtrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum. Et quicquid
22 ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παῤῥησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ ὃ ἐὰν
petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata ejus cuſtodimus, & placita
αἰτῶμεν, (ρ) λαμβάνομεν παρ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ (σ) τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ
coram eo facimus. Et hoc eſt mandatum ejus, Ut credamus *nomi-*
23 ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, Ἵνα (τ) πιστεύσωμεν τῷ ὀνό-
ni Filii ejus Jeſu Chriſti: & diligamus *alii alios*, ſicut dedit mandatum
ματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν
nobis. Et *ſervans* mandata ejus, in illo manet, & ipſe in eo. Et in
24 ἡμῖν. Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. καὶ ἐν
hoc ſcimus quoniam manet in nobis, de Spiritu quem nobis dedit.
τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ Πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

CAP. IV. Δ'.

Dilecti, *ne* omni ſpiritui *credite*, ſed probate ſpiritus, ſi ex
1 Ἀγαπητοὶ, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ
Deo ſint: quoniam multi pſeudoprophetæ exierunt in mundum. In hoc
2 Θεοῦ ἐστιν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. Ἐν τούτῳ
cognoſcitur Spiritus Dei; Omnis ſpiritus qui confitetur Jeſum Chriſtum in carne ve-
γινώσκετε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, Πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐλη-
niſſe, ex Deo eſt: Et omnis ſpiritus qui *non confitetur* Jeſum *Chriſtum in carne*
λυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι· Καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ (α) τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ
venientem, ex Deo non eſt: & hic eſt *Antichriſti*: de quo auditis, quoniam venit:
ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι· καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ ἀντιχρίστου· ὃ ἀκηκόατε, ὅτι ἔρχε-
& nunc in mundo eſt jam. Vos ex Deo eſtis, filioli, & viciſtis eos
καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς,
quoniam major eſt qui in vobis, quàm qui in mundo. Ipſi de mundo ſunt: propter
ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσὶ· διὰ τοῦτο
hoc de mundo loquuntur, & mundus eos audit. Nos ex Deo ſumus.
τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. Ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμέν.
Cognoſcens Deum, audit nos: qui non eſt ex Deo, non audit nos. Ex hoc
ὁ γινώσκων τὸν Θεὸν, ἀκούει (β) ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου
cognoſcimus Spiritum veritatis, & ſpiritum erroris. *Dilecti*, diligamus
Ε' γινώσκομεν τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης. Ἀγαπητοὶ, ἀγαπῶμεν
alii alios, quia charitas ex Deo eſt: Et omnis *diligens* ex Deo natus eſt,
ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι· καὶ πᾶς ὁ (γ) ἀγαπῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται,
& cognoſcit Deum. Qui non *diligens*, non novit Deum: quoniam Deus charitas eſt.
καὶ γινώσκει τὸν Θεόν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν, (δ) οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν· ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν.
In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam Filium ſuum unigenitum mi-
Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέ-
ſit Deus in mundum, ut vivamus per eum. In hoc eſt charitas, non
στειλεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ
quòd nos dilexerimus Deum, ſed quoniam ipſe dilexit nos, & miſit
ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήκαμεν τὸν Θεὸν, ἀλλ' ὅτι (ε) αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέστειλε
Filium ſuum propitiationem pro peccatis noſtris. *Dilecti*, ſi ſic Deus
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἀγαπητοὶ, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς
dilexit nos, & nos debemus *alii alios* diligere.
ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν.

MS. A. (λ) Τεκνία, μὴ (μ) τῇ γλώσσῃ, ἀλλὰ ἐν ἔργῳ (ν) Ἐν τούτῳ γινωσκόμεθα (ξ) ἂν (ο) μείζων (π) ἂν ἡ καρδία μὴ καταγινώσκῃ (ρ) λαμβάνωμεν ἀπ' αὐτοῦ, (σ) τηρῶμεν, (τ) πιστεύωμεν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. Κεφ. Δ'. MS. A. (α) τὸν Ἰησοῦν, ἐκ τοῦ Θεοῦ (β) ἡμῶν· * ἐν τούτῳ γινώσκομεν (γ) ἀγαπῶν τὸν Θεὸν ἐκ (δ) γινώσκει τὸν (ε) ἠμᾶς

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Porrò qui habuerit poſſeſſionem mundi, & 17
viderit fratrem ſuum egentem, & clauſerit
viſcera ſua ab eo, quo pacto eſt charitas Dei
in illo? Filioli mei, ne diligamus nos in- 18
vicèm verbis & linguâ, ſed operibus & ve-
ritate. Et in hoc cognoſcimus quòd ex ve- 19
ritate ſumus, & antequam veniat ipſa, per-
ſuaſum reddimus cor noſtrum. Quòd ſi cor 20
noſtrum reprehendat nos, quantò magis De-
us qui major eſt corde noſtro, & novit omnia?
Dilecti mei, ſi cor noſtrum non arguit nos, 21
fiduciam habemus coram Deo, Et quic- 22
quid petierimus, accipiemus ab eo: quoni-
am ſervamus mandata ejus, & quæ grata
ſunt coram ipſo peragimus. Et hoc eſt præ- 23
ceptum ejus; Ut credamus in nomine filii
ipſius Jeſu Chriſti, & diligamus nos invicèm
ſicut præcepit nobis. Cæterùm qui ſervat 24
præcepta ejus, per ipſum ſervatur, & ille ha-
bitat in ipſo: ac per hoc intelligimus quòd
habitet in nobis, è Spiritu ſuo quem dedit
nobis.

CAP. IV.

Nativitate Domini noſtri, 4.

Dilecti mei, non omnibus ſpiritibus cre- 1
datis, ſed dijudicate ſpiritus num ex Deo ſint,
quia multi pſeudoprophetæ exierunt in mun-
dum. Per hoc cognoſcitur Spiritus Dei; 2
Omnis ſpiritus qui confitetur Jeſum Chriſtum
veniſſe in carne, ex Deo eſt. Omnis autem 3
ſpiritus qui non confitetur Jeſum veniſſe in
carne, non eſt ex Deo: ſed hic eſt ab ipſo
Pſeudochriſto, quem auditis venturum, &
nunc jam in mundo eſt. Vos autem ex Deo 4
eſtis filii, & viciſtis eos, quoniam major eſt
ille qui in vobis eſt, quàm qui in mundo. Et 5
illi ex mundo ſunt, propterea de mundo lo-
quuntur, & mundus eos audit. Nos autem 6
ex Deo ſumus, & qui novit Deum, audit nos;
& qui non eſt ex Deo, non audit nos: per
hoc ipſum intelligimus ſpiritum veritatis, &
ſpiritum erroris. Dilecti mei, diligamus nos 7
invicèm, quoniam charitas ex Deo eſt. Et
quiſquis diligit, ex Deo natus eſt, & cogno-
ſcit Deum, Quoniam Deus charitas eſt: 8
& quiſquis non diligit, non cognoſcit
Deum. Per hoc innotuit charitas Dei 9
erga nos, quòd filium ſuum unicum miſerit
Deus in mundum, ut vivamus per eum. In 10
hoc eſt charitas, non quòd nos dilexerimus
Deum, ſed quòd ipſe Deus dilexit nos, &
miſerit filium ſuum propitiationem pro pec-
catis noſtris.

Lotione myſticâ, & Dominicâ poſt Epipha-
niam. 5.

Chariſſimi mei, ſi ſic dilexit nos Deus, & nos 11
quoque debemus nos mutuò diligere.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወዘቦቱ: መንበርተ: ዝንቱ: ዓለም: ወይሬኢ: ቢጾ: ጽኑስ: ወየዐፁ: ምሕረቶ: እመኒሁ:
18 እሮ: ይነብር: ፍቅረ: እግዚአብሔር: ለዕሴሁ::=: ደቂቅየ: ሊንትፈቀር: በቃል: ወበልሳ
19 ን: ዘእንበለ: በመግበር: ወበጽድቅ::=: ወበዝንቱ: ናአምር: ከመ: እምጽድቅ: ውእቱ:
20 ወንሕነ: ቅድሜሁ: ናምክር: ለልብነ::=: እስመ: ያርሰሐስሐነ: ልበነ: ወይቀልዖነ: እመ
21 በሰነ: ወያዐብዮ: እግዚአብሔር: ለልብነ: ወያአምር: ኵሎ::=: አኃዊነ: እመሰ: ሊቀ
22 ለየነ: ልብነ: ገጸ: ብነ: ኀበ: እግዚአብሔር::=: ወዘኒ: ዘእለናሁ: ይሰመዓነ: ወንነ
ሠአ: በኀቤሁ: እስመ: ትእዘዞ: ነዓቅብ::ወንገብር: ዘይሌድሞ: ለእግዚአብሔር::=:

Et qui habet gubernationem hujus mundi, & vidit proximum ſuum egentem, 17
& claudit miſericordiam ſuam ab eo, quomodo manet charitas Dei ſuper eum?
Filioli mei, ne diligamus in ſermone & in lingua, ſed in opere & in veritate. 18
Et per hoc cognoſcimus quòd ex veritate eſt, & nos coram eo tentemus cor noſtrum. 19
Quia reprehendit nos cor noſtrum, & contemnit nos ob peccata noſtra: & magnifi- 20
cat Deus cor noſtrum, & ſcit omnia. Fratres noſtri, ſi non contemptſit nos cor noſtrum, 21
fiduciam habemus apud Deum. Et quodcunque rogaverimus eum, exaudit nos, & 22
accipimus ab eo, quoniam mandata ejus obſervamus, ac facimus id quod placet Deo.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

17 Qui habuerit substantiam hujus mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habe-
18 re, & clauserit viscera sua ab eo: quomodò charitas Dei manet in eo? Filioli
19 mei, non diligamus verbo neque linguâ, sed opere & veritate. In hoc cogno-
scimus quoniam ex veritate sumus: & in conspectu ejus suadebimus corda nostra.
20 Quoniam si reprehenderit nos cor nostrum: major est Deus corde nostro, & no-
21 vit omnia. Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus
22 ad Deum: Et quidquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata ejus
23 custodimus, & ea, quæ sunt placita coram eo, facimus. Et hoc est mandatum ejus;
Ut credamus in nomine Filii ejus Jesu Christi: & diligamus alterutrum, sicut de-
24 dit mandatum nobis. Et qui servat mandata ejus, in illo manet, & ipse in eo:
& in hoc scimus quoniam manet in nobis de Spiritu, quem dedit nobis.

CAP. IV.

1 CHarissimi, nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint:
quoniam multi pseudoprophetæ exierunt in mundum. In hoc cognoscitur Spiritus 2
Dei: omnis spiritus qui confitetur Jesum Christum in carne venisse, ex Deo est:
Et omnis spiritus, qui solvit Jesum, ex Deo non est; & hic est Antichristus, de 3
quo audistis quoniam venit, & nunc jam in mundo est. Vos ex Deo estis, filioli, 4
& vicistis eum, quoniam major est qui in vobis est, quam qui in mundo. Ipsi de 5
mundo sunt: ideò de mundo loquuntur, & mundus eos audit. Nos ex Deo sumus. Qui 6
novit Deum, audit nos: qui non est ex Deo, non audit nos: in hoc cognoscimus Spi-
ritum veritatis, & spiritum erroris. Charissimi, diligamus nos invicem: quia chari- 7
tas ex Deo est. Et omnis qui diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deum. Qui non di- 8
ligit, non novit Deum: quoniam Deus charitas est. In hoc apparuit charitas Dei in 9
nobis, quoniam Filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut vivamus per eum.
In hoc est charitas: non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit 10
nos, & misit Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Charissimi, si sic 11
Deus dilexit nos: & nos debemus alterutrum diligere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * مَنْ كَانَ لَهُ مَعَاشُ ٱلْعَالَمِ وَيُبْصِرُ أَخَاهُ قَدْ مَسَّهُ ٱلْحَاجَةُ فَيُغْلِقُ مَحَبَّتَهُ عَلَيْهِ، كَيْفَ يَثْبُتُ
18 فِيهِ مَحَبَّةُ ٱللهِ * يَا أَوْلَادِي لَا نُحِبُّ بِكَلَامٍ وَلَا بِلِسَانٍ بَلْ بِٱلْفِعْلِ وَٱلْحَقِّ * فَبِهٰذَا نَعْرِفُ أَنَّا مِنَ
19 20 ٱلْحَقِّ * وَأَمَامَهُ نُقْنِعُ قُلُوبَنَا * إِنْ كَانَ قَلْبُنَا يَلُومُنَا * لِأَنَّ ٱللهَ أَعْظَمُ مِنْ قَلْبِنَا وَيَعْرِفُ ٱلْكُلَّ *
* قِرَاءَةٌ لِعِيدِ يُوحَنَّا ٱلْإِنْجِيلِيِّ فِي ٱلسَّادِسِ وَعِشْرِينَ مِنْ أَيْلُولَ * وَلِلْأَرْبِعَا ٱلْخَامِسَةِ وَبَلَّانِينَ
21 22 بَعْدَ ٱلْعَنْصَرَةِ * * يَا أَحِبَّتِي إِنْ كَانَ قَلْبُنَا مَا يَلُومُنَا فَلَنَا ثِقَةٌ لَدَى ٱللهِ * وَمَهْمَا نَسْأَلُهُ نَأْخُذْهُ
23 مِنْهُ * لِأَنَّنَا نَحْفَظُ وَصَايَاهُ وَنَعْمَلُ ٱلْأَعْمَالَ ٱلْمَرْضِيَّةَ أَمَامَهُ * وَهٰذِهِ هِيَ وَصِيَّتُهُ أَنْ نُؤْمِنَ بِٱسْمِ ٱبْنِهِ
24 يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ * وَنُحِبَّ بَعْضُنَا بَعْضًا كَمَا مَكَّنَا وَصِيَّتُهُ بِهٰذَا * وَمَنْ يَحْفَظْ وَصَايَاهُ يَثْبُتُ فِيهِ * وَذَاكَ
أَيْضًا يَثْبُتُ فِيهِ * بِهٰذَا نَعْرِفُ أَنَّهُ يَثْبُتُ فِينَا مِنَ ٱلرُّوحِ ٱلَّذِي أَعْطَانَاهُ * * ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعُ *
1 * يَا أَحِبَّتِي لَا تُصَدِّقُوا كُلَّ رُوحٍ بَلِ ٱخْتَبِرُوا ٱلْأَرْوَاحَ * إِنْ كَانَ ذَاكَ ٱلرُّوحُ مِنَ ٱللهِ * لِأَنَّ أَنْبِيَاءَ
2 كَذَبَةً كَثِيرِينَ قَدْ خَرَجُوا إِلَى ٱلْعَالَمِ * بِهٰذَا تَعْرِفُونَ رُوحَ ٱللهِ * كُلُّ رُوحٍ يَعْتَرِفُ أَنَّ يَسُوعَ
3 ٱلْمَسِيحَ قَدْ جَاءَ بِٱلْجَسَدِ مِنَ ٱللهِ هُوَ * وَكُلُّ رُوحٍ مَا يَعْتَرِفُ أَنَّ يَسُوعَ قَدْ جَاءَ بِٱلْجَسَدِ فَلَيْسَ هُوَ
مِنَ ٱللهِ * وَهٰذَا هُوَ رُوحُ ضِدِّ ٱلْمَسِيحِ ٱلَّذِي قَدْ سَمِعْتُمْ أَنَّهُ سَيَجِيءُ * وَٱلْآنَ فِي ٱلْعَالَمِ هُوَ سَالِفًا *
4 * يَا أَوْلَادِي أَنْتُمْ مِنَ ٱللهِ أَنْتُمْ وَقَدْ غَلَبْتُمْ أُولٰئِكَ * لِأَنَّ ٱلرُّوحَ ٱلَّذِي فِيكُمْ هُوَ أَعْظَمُ مِنَ ٱلَّذِي
5 6 فِي ٱلْعَالَمِ * أُولٰئِكَ مِنَ ٱلْعَالَمِ هُمْ * فَلِهٰذَا مِنَ ٱلْعَالَمِ يَتَكَلَّمُونَ * وَٱلْعَالَمُ يَسْمَعُ مِنْهُمْ * نَحْنُ مِنَ
ٱللهِ نَحْنُ * فَمَنْ قَدْ عَرَفَ ٱللهَ يَسْمَعُ مِنَّا * وَمَنْ لَيْسَ هُوَ مِنَ ٱللهِ فَمَا يَسْمَعُ مِنَّا * وَمِنْ هٰذَا نَعْرِفُ
رُوحَ ٱلْحَقِّ * وَرُوحَ ٱلضَّلَالَةِ وَٱلطُّغْيَانِ * * قِرَاءَةٌ فِي ٱلسَّاسِعَةِ فِي عِيدِ ٱلْمَلَاكِ ٱلْمُجَيِّدِ *
7 * يَا أَحِبَّتِي فَلْنُحِبَّ بَعْضُنَا بَعْضًا * فَإِنَّ ٱلْمَحَبَّةَ مِنَ ٱللهِ هِيَ * وَكُلُّ مَنْ يُحِبُّ فَقَدْ وُلِدَ مِنَ ٱللهِ * وَيَعْرِفُ
8 ٱللهَ * وَمَنْ لَا يُحِبُّ فَمَا قَدْ عَرَفَ ٱللهَ * إِنَّ ٱللهَ مَحَبَّةٌ هُوَ * بِهٰذَا ظَهَرَتْ مَحَبَّةُ ٱللهِ فِينَا * إِنَّ ٱللهَ
9 10 أَرْسَلَ ٱبْنَهُ ٱلْحَبِيبَ ٱلْوَحِيدَ إِلَى ٱلْعَالَمِ لِنَحْيَا بِهِ * فِي هٰذَا هِيَ ٱلْمَحَبَّةُ * لَيْسَ نَحْنُ أَحْبَبْنَا ٱللهَ *
11 بَلْ هُوَ أَحَبَّنَا وَأَرْسَلَ ٱبْنَهُ ٱعْتِبَارًا مِنْ أَجْلِ خَطَايَانَا * يَا أَحِبَّتِي إِنْ يَكُنِ ٱللهُ قَدْ أَحَبَّنَا هٰكَذَا *
وَسَيُلْنَا نَحْنُ أَنْ نُحِبَّ أَحَدُنَا ٱلْآخَرَ * تَمَّ *

Qui habuerit mundi victum, & viderit fratrem suum tactum egestate, clauserit 17
viscera misericordiam suam ab eo, quomodo manet in eo charitas Dei? O filii 18
mei, ne diligamus verbis neque linguâ, sed opere & veritate: Et per hoc scie- 19
mus quòd simus ex veritate, & coram ipso persuasa reddentur corda nostra. Si 20
cor nostrum nos arguit, profectò Deus major est corde nostro, & novit omnia.

Lectio pro die festo Johannis Evangelistæ, vigesimâ sextâ Septembris. Et pro feria quarta, post Pentecosten trigesimâ quintâ.

O dilecti mei, si cor nostrum non arguit 21
nos, fiduciam habemus apud Deum: Et 22
quicquid petemus, accipiemus ab eo, quo-
niam præcepta ejus custodimus, & opera
coram eo placentia facimus. Hoc autem 23
est præceptum ejus, ut credamus in no-
mine Filii ejus Jesu Christi, & diligamus alii alios, sicut nobis de hoc præ-
ceptum dedit. Et qui servat ejus præcepta, 24
manet in eo, & ipse quoque in eo manet.
Per hoc novimus quòd maneat in nobis,
nimirum ex Spiritu qui datus est nobis.

CAP. IV.

O Dilecti mei, ne credatis cuivis spi- 1
ritui, sed probate spiritus, an ex Deo sit
ille spiritus: quia multi falsi prophetæ
prodierunt in mundum. Per hoc cognosce- 2
tis Spiritum Dei: omnis spiritus qui con-
fitetur Jesum Christum in carnem venis-
se, ex Deo est: Omnis autem spiritus qui 3
non confitetur Jesum in carnem venisse,
non est ex Deo: sed hic est spiritus adver-
sarii Christi, quem audistis esse ventu-
rum, quique nunc in mundo jam est. O fi- 4
lii mei, vos ex Deo estis, & jam vicistis
illos: quoniam Spiritus qui in vobis est,
maior est quam qui in mundo. Illi ex 5
mundo sunt, ideo ex mundo loquuntur, &
mundus eos audit. Nos ex Deo sumus, & 6
qui Deum novit, audit nos: qui autem ex
Deo non est, non audit nos. atque hinc di-
gnoscimus spiritum veritatis, & spiri-
tum erroris ac seductionis.

Lectio ad Nonam in solennitate gloriosissimæ Nativitatis.

O dilecti mei, nostrûm alter diligat alte- 7
rum, quia charitas ex Deo est: & quis-
quis diligit, ex Deo natus est, & cogno- 8
scit Deum: Qui verò non diligit, non cog-
novit Deum: nam Deus charitas est. Per 9
hoc patefacta est charitas Dei erga nos,
quòd Deus filium suum dilectum unicum
misit in mundum, ut per eum vivat. In 10
hoc consistit charitas, quòd non nos dile-
xerimus Deum, sed ipse dilexerit nos, &
filium suum miserit in propitiationem pro
peccatis nostris. O dilecti mei, si Deus 11
nos ita dilexit, debemus & nos alter
alterum diligere. Finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 ወዛቲ: ይእቲ: ትእዛዙ: ከመ:ንእመን: በወልዱ:ሊየሱስ: ክርስቶስ:: ወንትፋቀር: በበይናቲነ:
24 ከመ:ወሀበነ:ትእዛዞ::=: ወዘሰ:የዐቅብ:ትእዛዞ:ቦቱ:ይነብር : ወውእቱኒ:ቦቱ:: ወበዝንቱ:ናለመር:ከመ:ይነብር:መንሴነ:እመነ:መንፈስ:ቅዱስ:ዘወሀበነ:::=: ዐ
1 ለኀዊነ: ለኩሉ: መንፈሰ: ሊትለመኑ:ለባ:ለመክርዎ:ለመንፈሰ:ለእመ:እመኅበ:እግዚአብ
2 ሔር: ይለቲ:እስመ:ብዙኀን:ኀሰዊያን: ነቢያት: ወጽሉ: ውስተ: ዓለመ:=: ወበዝንቱ: ታ
ለመርዋ:ለመንፈሰ:እግዚአብሔር:: ኩሉ:መንፈስ: እንተ:ተለመን: ከመ:ሊየሱስ:ክርስቶ
3 ስ: መጽአ:በሥጋ:ሰብእ: እመነ: እግዚአብሔር: ይእቲ::=: ወኩሉ: መንፈሰ: እንተ: ሊ
ተለመን: ሊኮነት:እመነ: እግዚአብሔር: : ወዝንቱ: ውእቱ:ኀሰዊ: መሲሕ : ዘሰማዕክሙ:
4 እመ: ይመጽእ:: ወይእዜሰ : ዐድለ: ውስተ:ወዓለመ: ሀሎ::=: ለንትሙሰ: እመነ: እግዚ
አብሔር: ለንትሙ: ደቂቅየ: ወሞአክመ:ለእጹይ:: እስመ:የዐቢ: ዘሀሉ: መስሌክሙ: እ
5 መነ:ዘሀሉ:ውስተ:ዓለመ::=: ወእሙንቱሰ:እመነ:ዓለመ:እሙንቱ:ወበእንተ:ዝንቱ:እመ
6 ነ:ዓለመ: ይንብቡ:ወዓለመኒ:ይሰመዖሙ::=: ወንሕነሰ:እመነ:እግዚአብሔር : ንሕነ:: ዘየእመሮ:ለእግዚአብሔር:ይሰመዓነ: ወዘሊኮነ: እመእግዚአብሔር : ሊይሰመዓነ::ወበእ
7 ንተዝ:ናለመር:ለመንፈሰ:ሕሰት::=: ለኀዊነ:ለንትፋቀር:በበይናቲነ:እስመ:ተፈቅሮ:እመ
8 ነ: እግዚአብሔር:ውእቱ: ወኩሉ: ዘይትፈቀር: እመነ:ለግዚአብሔር:ውእቱ:ተወልደ:ወያ
9 ለመር:ለእግዚአብሔር ::=: እስመ:እግዚአብሔር :ፍቅር:ውእቱ::=: ወበዝንቱ:ተዐው
ቃት:ፍትሖ:ለእግዚአብሔር:ላዕሌነ: እስመ: ለወልዱ: ዋሕደ:ፈነወ:ውስተ: ዓለመ: ከመ:ን
10 ሕየው:በእንቲአሁ::=: ወዝንቱ:ውእቱ:ፍቅሮ: ለእግዚአብሔር: ወለእኁ: ንሕነ: ዘለፍቀ
ርናሁ:ለእግዚአብሔር: አለ:ውእቱ: ለፍቀረነ:ወፈነወ : ለወልዱ: ከመ: ይሕድግ: ለነ: ኀጥ
11 ዐሊነ::=: ለኀዊነ : እስመ : ከመዝ : ለፍቀረነ ፣ እግዚአብሔር :: ወንሕነኒ : ይደልወነ: ንትፋቀር:በበይናቲነ::=:

Et hoc est mandatum eius, ut credamus in filio ejus Jesu Christo, ut diliga- 23
mus nos invicem, sicuti dedit nobis mandatum suum. Et qui observat man- 24
datum ejus, in ipso manet, & ipse quidem in eo: & per hoc scimus quòd maneat
nobiscum, ex Spiritu sancto quem dedit nobis.

CAP. IV.

Fratres nostri, omni spiritui ne credatis, sed probate spiritum an ex Deo sit: 1
quia multi pseudoprophetæ exiverunt in mundum. Et per hoc cognoscetis Spiri- 2
tum Dei, Omnis spiritus qui credit quòd Jesus Christus venit in carne hominis,
ex Deo est. Et omnis spiritus qui non credit, non est ex Deo: & hic est pseudo- 3
Messias, quem audivistis quòd venerit, & nunc jam in mundo est. Vos autem 4
ex Deo estis, filioli mei, & vicistis Malum: quia major est qui vobiscum est,
quàm ille qui est in mundo. Et illi ex mundo sunt, & propter hoc ex mundo lo- 5
quuntur, & mundus quidem audit eos. Et nos quidem ex Deo sumus: qui 6
cognoscit Deum, audit nos; & qui non est ex Deo, non audit nos: & per hoc cog-
noscimus spiritum erroris. Fratres nostri, diligamus nos invicem, quia chari- 7
tas ex Deo est, & omnis qui diligit, ex Deo ipse natus est, & cognoscit Deum: 8
Quia Deus charitas est. Et in hoc manifestata est charitas Dei super nos, quia 9
filium suum unicum misit in mundum, ut vivamus per eum. Et hæc est cha- 10
ritas Dei, & non nos fuimus qui dilexi mus Deum, sed ipse dilexit nos, & mi-
sit filium suum, ut remittat nobis peccata nostra. Fratres nostri, quia sic di- 11
lexit nos Deus, & vos quidem decet ut diligamus nos invicem.

Digitized by Google

Deum nemo unquam vidit: Si diligamus *alii alios*, Deus in nobis ma-
12 Θεὸν ὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μέ-
net, & charitas ejus perfecta est in nobis. In hoc cognoscimus
13 νει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ (ζ) τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν. Ἐν τούτῳ γινώσκομεν
quoniam in eo manemus, & ipse in nobis, quoniam de Spiritu suo
ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν, καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ (η)
dedit nobis. Et nos vidimus, & testificamur, quoniam Pater mi-
14 δέδωκεν ἡμῖν. Καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα, καὶ μαρτυροῦμεν, ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέστα-
sit Filiũ Salvatorẽ mundi. Quisquis confessus fuerit quoniam Jesus est Fi-
15 κε τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου. Ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς
lius Dei, Deus in eo manet, & ipse in Deo. Et nos cognovimus
16 τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ. Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν
& credidimus *charitatem* quam habet Deus in nobis. Deus charitas est: &
καὶ (ι) πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί· καὶ
manens in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. In hoc per-
17 ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ. Ἐν τούτῳ τε-
fecta est charitas cum nobis, ut fiduciam habeamus in die judicii,
τελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παῤῥησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆ κρίσεως,
quia sicut ille est, & nos sumus in mundo hoc. Timor non est
18 ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστι, καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Φόβος οὐκ ἔστιν
in charitate, sed perfecta charitas foràs mittit timorem: quoniam timor *poni-*
ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον· ὅτι ὁ φόβος κό-
tionem habet: *At timens* non perfectus est in charitate. Nos di-
19 λασιν ἔχει· ὁ γὰρ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ἡμεῖς (κ) ἀ-
ligimus eum, quoniam *ipse* prior dilexit nos. Si quis dixerit;
20 γαπῶμεν αὐτόν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. Ἐάν τις εἴπῃ,
Quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit, mendax est. Nam non di-
Ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεὸν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν. ὁ γὰρ μὴ ἀ-
ligens fratrem suum quem *vidit*, Deum quem non *vidit*, quomodo potest
γαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακε, πῶς δύναται
diligere? Et hoc mandatum habemus *ab eo*, *ut* *diligens*
21 ἀγαπᾷν; Καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν (λ) ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν

Deum, diligat & fratrem suum.
τὸν Θεὸν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

CAP. V. ε'.

5' Πᾶς *omnis credens* quoniam Jesus est Christus, ex Deo natus est. Et *omnis*
ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς, ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται· καὶ πᾶς ὁ 1
diligens *genitorem*, diligit & *genitum* ex eo. In hoc
ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα, ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ γι-
cognoscimus quòd diligimus natos Dei, cùm Deum *diligimus*, &
νώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ
mandata ejus *servamus*. Hæc enim est charitas Dei, ut
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ (α) τηρῶμεν. Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς 3
mandata ejus custodiamus: & mandata ejus gravia non sunt. Quoniam omne
ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. Ὅτι πᾶν 4
natum ex Deo, vincit mundum. Et hæc est victoria *vincens*
τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ, νικᾷ τὸν κόσμον. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα
mundum, fides nostra. Quis est *vincens* mundum, *si non credens* quoniam Jesus
τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. Τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς 5
est Filius Dei? Hic est *ille veniens* per aquam & sanguinem, Jesus *ille* Chri-
ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' (β) ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς ὁ Χρι- 6
stus: non in aqua solùm, sed in aqua & sanguine. Et Spiritus est *ille te-*
στὸς· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, (γ) ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵματι. καὶ τὸ Πνεῦμά ἐστι τὸ μαρ-
stans, quoniam *Spiritus* est veritas. Quoniam tres sunt *illi testantes* in
τυροῦν, ὅτι τὸ Πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. Ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ (δ) μαρτυροῦντες ἐν 7
cœlo, Pater, Verbum, & sanctus Spiritus: & hi tres unũ sunt. Et
τῷ οὐρανῷ, ὁ πατὴρ, ὁ λόγος, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἓν εἰσι. Καὶ 8
tres sunt *illi testantes* in terra, Spiritus, & aqua, & sanguis: & tres in
τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ, τὸ Πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς
unum sunt: Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei majus
τὸ ἕν εἰσι· Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ μείζων
est: quoniam hoc est testimonium Dei, quòd testificatus est de Filio suo.
ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ, (ε) ὃν μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

MS. A. (ζ) ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστίν. (η) ἔδωκεν· Καὶ ἡμεῖς ἐθεασάμεθα, (θ) ὁμολογῇ (ι) πιστεύομεν (κ) ἔν ἀγαπῶμεν, ὅτι ὁ Θεὸς πρῶτος (λ) ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα
Κεφ. ε'. MS. A. (α) τηρῶμεν· ** καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. Ὅτι πᾶν (β) ὕδατος καὶ αἵματος, καὶ Πνεύματος, Ἰησοῦς Χριστός. (γ) ἀλλὰ ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ
Πνεύματι· καὶ τὸ Πνεῦμα (δ) μαρτυροῦντες, *** τὸ Πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν. Εἰ τὴν μαρτυρίαν (ε) ὅτι μεμαρτύρηκεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Deum nemo vidit unquam. Sed si dilexerimus nos mutuò, Deus in nobis manet, & charitas ejus in nobis perfecta est. Et per hoc scimus nos in eo manere, & ipsum manere in nobis, quia de spiritu suo largitus est nobis. Et nos vidimus & testificamur, quòd Pater miserit filium suum Redemptorem in mundum. Quisquis confitetur Jesum esse filium Dei, Deus in eo manet, & ipse manet in Deo. Et nos credidimus & novimus quam charitatem habeat Deus erga nos. Deus enim charitas est, & quisquis manet in charitate, in Deo manet. Et in hoc completa est charitas ejus nobiscum, ut fiduciam habeamus in die judicii: quia sicut ipse fuit, ita & nos sumus in hoc mundo. Timor in charitate non est, sed charitas perfecta foràs ejicit ipsum timorem, quoniam timor in pavore est. Qui autem timet, non est perfectus in charitate. Nos igitur diligamus Deum, quoniam ipse primùm dilexit nos. Sed si quis dicat, Diligo Deum, & fratrem suum odit, mendax est. Qui enim fratrem suum qui videtur, non diligit, Deum ipsum qui non videtur, quomodo potest diligere? Et hoc præceptum accepimus ab eo, ut omnis qui diligit Deum, diligat & fratrem suum.

CAP. V.

Festo Luminum, hoc est, Epiphaniæ. 6.

Quisquis credit Jesum esse Christum, ex Deo natus est. Et quisquis diligit genitorem, diligit & eum qui natus est ex eo. Et in hoc cognoscimus quòd diligimus filios Dei, quum Deum diligimus, & exequimur præcepta ejus. Hæc est enim charitas Dei, ut servemus præcepta ejus; & præcepta ejus gravia non sunt. Quoniam quisquis natus est ex Deo, vincit ipsum mundum: & hæc est victoria quæ vicit mundum, fides nostra. Quis est enim qui vincit ipsum mundum, nisi is qui credit Jesum esse filium Dei? Hic est qui venit per aquam & sanguinem Jesus Christus, non per aquam solùm, sed per aquam & sanguinem. Et Spiritus testificatur, quoniam ipse Spiritus est veritas.

Deest 7. versus.

Et tres sunt testes, Spiritus, & aqua, & sanguis: & hi tres in uno sunt. Si testimonium hominum accipimus, quantò magis testimonium Dei, quod majus est? & hoc est testimonium Dei, quo testificatus est de Filio suo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ለእግዚአብሔር : ለልቦ : ዘርእዮ : ግሙራ : ወእመሰ፡ ተፋቅርነ : በበይናቲነ፡ እግዚአብሔር
13 ኔ፡ይነብር፡ ምስሌነ፡ ወፍቅረሂ፡ ፍጹመ፡ ውእቱ : ኀሎ : ምስሌነ፡።።ፁ ወበዝንቱ : ነአመ
ር፡ ከመ፡ ምስሌሁ : ንነብር : ወውእቱኒ፡ ምስሌነ : ወእመነ፡ መንፈስ : ቅዱስ፡ ዘዉሀበነ፡።።ፁ
14 ወንሕነኒ : ርኢነ : ወስማዕነ : ከመ፡ አብ : ፈነወ፡ ወልደ፡መድኀኒ፡ዓለመ፡።።ፁ ዘየአምን፡
15 ከመ : እግዚእ : ሊየሱስ፡ውእቱ : ወልዶ : ለእግዚአብሔር : እግዚአብሔርኒ : ይነብር : ምስ
16 ሌሁ፡ ወውእቱኒ፡ ምስለ : እግዚአብሔር።።ፁ ወንሕነሰ፡ ለእመርነ፡ ወለመነ፡ እትተቦ፡ እ
ግዚአብሔር : ፍቅር፡ ምስሌነ።። እግዚአብሔርሰ : ፍቅር፡ ውእቱ : ወዘኒ : ነበረ : ተፋቅሮ፡
ምስለ፡እግዚአብሔር : ይኩብር ።።ወእግዚአብሔር፡ ምስሌሁ።።ፁ

Deum nemo est qui vidit unquam: & si diligamus invicem, Deus manet nobiscum, & charitas ejus perfecta est nobiscum. Et per hoc cognoscimus quòd cum ipso manemus, & ipse nobiscum, & ex Spiritu sancto quem dedit nobis. Et nos vidimus, & testati sumus quòd Pater misit Filium suum, Servatorem mundi. Qui confessus fuerit quòd Dominus Jesus est filius Dei, Deus manet cum ipso, & ipse cum Deo. Et nos cognovimus & credidimus quam habet Deus charitatem nobiscum: Deus charitas est, & qui manet in charitate, cum Deo manet, & Deus cum ipso.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

12 Deum nemo vidit unquam. Si diligamus invicèm, Deus in nobis manet, & cha-
13 ritas ejus in nobis perfecta est. In hoc cognoscimus quoniam in eo manemus,
14 & ipse in nobis: quoniam de Spiritu suo dedit nobis. Et nos vidimus, & te-
15 stificamur, quoniam Pater misit Filium suum Salvatorem mundi. Quisquis con-
fessus fuerit quoniam Jesus est Filius Dei, Deus in eo manet, & ipse in Deo.
16 Et nos cognovimus, & credidimus charitati, quam habet Deus in nobis. Deus Cha-
17 ritas est: & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. In hoc per-
fecta est charitas Dei nobiscum, ut fiduciam habeamus in die judicii: quia sicut
18 ille est, & nos sumus in hoc mundo. Timor non est in charitate: sed perfecta
charitas foràs mittit timorem: quoniam timor pœnam habet, qui autem timet,
19 non est perfectus in charitate. Nos ergò diligamus Deum, quoniam Deus prior
20 dilexit nos. Si quis dixerit quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit, men-
dax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem videt; Deum, quem non videt,
21 quomodò potest diligere? Et hoc mandatum habemus à Deo: ut qui diligit
Deum, diligat & fratrem suum.

CAP. V.

OMnis qui credit, quòniam Jesus est Christus, ex Deo natus est. Et omnis qui 1
diligit eum qui genuit, diligit & eum qui natus est ex eo. In hoc cognoscimus 2
quoniam diligimus natos Dei, cùm Deum diligamus, & mandata ejus faciamus.
Hæc est enim charitas Dei, ut mandata ejus custodiamus: & mandata ejus gra- 3
via non sunt. Quoniam omne quod natum est ex Deo, vincit mundum: & hæc 4
est victoria, quæ vincit mundum, fides nostra. Quis est, qui vincit mundum, ni- 5
si qui credit quoniam Jesus est filius Dei? Hic est, qui venit per aquam & 6
sanguinem, Jesus Christus: non in aqua solùm, sed in aqua & sanguine. Et Spi-
ritus est, qui testificatur, quoniam Christus est veritas. Quoniam tres sunt, qui 7
testimonium dant in cœlo: Pater, Verbum, & Spiritus sanctus: & hi tres unum 8
sunt. Et tres sunt, qui testimonium dant in terra: Spiritus, & aqua, & sanguis:
& hi tres unum sunt. Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei 9
majus est: quoniam hoc est testimonium Dei, quod majus est, quoniam
testificatus est de Filio suo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * وَرَأَيْتُ فِي ٱلْقُدَّاسِ فِي ٱلسَّادِسِ وَٱلْعِشْرِينَ مِنْ أَيْلُولَ * * أَنَّ ٱللَّهَ لَمْ يُعَايِنْهُ أَحَدٌ قَطُّ * فَإِنْ
13 أَحَبَّ أَحَدُنَا ٱلْآخَرَ فَٱللَّهُ يَثْبُتُ فِينَا * وَتَكُونُ مَحَبَّتُهُ مُتَكَامِلَةً فِينَا * بِهٰذَا نَعْرِفُ أَنَّنَا ثَابِتُونَ فِيهِ وَهُوَ
14 ثَابِتٌ فِينَا * لِأَنَّهُ أَعْطَانَا مِنْ رُوحِهِ * وَنَحْنُ قَدْ رَأَيْنَا وَنَشْهَدُ أَنَّ ٱلْآبَ أَرْسَلَ ٱبْنَهُ مُخَلِّصًا لِلْعَالَمِ *
15 16 * فَمَنْ يُقِرُّ أَنَّ يَسُوعَ هُوَ ٱبْنُ ٱللَّهِ فَٱللَّهُ يَثْبُتُ فِيهِ وَهُوَ يَثْبُتُ فِي ٱللَّهِ * وَنَحْنُ قَدْ عَرَفْنَا وَصَدَّقْنَا
ٱلْمَحَبَّةَ ٱلَّتِي لَمْ يَزَلِ ٱللَّهُ يَسْبِغُهَا فِينَا * ٱللَّهُ مَحَبَّةٌ هُوَ * فَمَنْ يَثْبُتُ فِي ٱلْمَحَبَّةِ يَثْبُتُ فِي ٱللَّهِ * وَٱللَّهُ يَثْبُتُ فِيهِ *
17 * بِهٰذَا تَكَامَلَتِ ٱلْمَحَبَّةُ مَعَنَا * أَنْ تَكُونَ لَنَا دَالَّةٌ فِي يَوْمِ ٱلدَّيْنُونَةِ * إِنْ كَمَا كَانَ ذَاكَ تَكُونُ
18 نَحْنُ فِي هٰذَا ٱلْعَالَمِ * ٱلْمَحَبَّةُ لَيْسَتْ هِيَ ٱلْمَخَافَةَ * بَلِ ٱلْمَحَبَّةُ ٱلتَّامَّةُ تَطْرَحُ ٱلْمَخَافَةَ خَارِجًا * لِأَنَّ
19 ٱلْمَخَافَةَ فِيهَا عَذَابٌ * وَٱلْخَائِفُ قَمَا قَدْ تَكَمَّلَ فِي ٱلْمَحَبَّةِ * فَنَحْنُ نُحِبُّهُ لِأَنَّهُ هُوَ أَحَبَّنَا أَوَّلًا *
20 * فَإِنْ يَقُلْ أَحَدٌ إِنِّي
أُحِبُّ ٱللَّهَ وَيُبْغِضُ أَخَاهُ فَهُوَ كَاذِبٌ * لِأَنَّ مَنْ لَا يُحِبُّ أَخَاهُ ٱلَّذِي قَدْ أَبْصَرَهُ كَيْفَ يُمْكِنُهُ
21 أَنْ يُحِبَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِي مَا قَدْ عَايَنَهُ * ثُمَّ * * وَهٰذِهِ ٱلْوَصِيَّةُ لَنَا مِنْهُ * أَنْ يَكُونَ مَنْ
يُحِبُّ ٱللَّهَ يُحِبُّ وَأَخَاهُ *

Lectio recitanda in Sacro, vigesima sexta die Septembris.

Deum nemo vidit unquam. Quòd si alter nostrûm alterum diligat, Deus manebit in nobis, & erit charitas ejus perfecta in nobis. Per hoc scimus manere nos in eo, et ipsum in nobis mancre, quòd dederit nobis de Spiritu suo. Et nos vidimus, & testamur quòd Pater miserit Filium suum servatorem mundi. Et quisquis fassus fuerit Jesum esse filium Dei, in hoc Deus manet, & ipse manet in Deo. Et nos jam novimus & credidimus charitatem quam Deus incessanter in nos profundit. Deus charitas est: qui manet igitur in charitate, manet in Deo, & Deus in eo manet. Per hoc perficietur charitas erga nos, ut habeamus fiduciam in die judicii: si qualis ille fuit, nos simus in hoc mundo. Charitas non est timor, sed charitas perfecta foras ejicit timorem: nam in timore inest cruciatus, & qui timet, nondum perfectus est in charitate. Nos ergò diligamus cum, quoniam ipse prior dilexit nos. 12 13 14 15 16 17 18 19

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigesimæ quintæ.

Si quis dicat, Equidem diligo Deum, tamen fratrem suum odit: mendax est. Nam qui non diligit fratrem suum quem vidit, quomodo potest diligere Deum quem non vidit? Hucusque. Et hoc mandatum habemus ab eo, ut qui diligit Deum, diligat & fratrem suum. 20 21

* ٱلْفَصْلُ ٱلْخَامِسُ *

1 * كُلُّ مَنْ يُؤْمِنُ أَنَّ يَسُوعَ هُوَ ٱلْمَسِيحُ * قَدْ وَلَدَهُ ٱللَّهُ * وَكُلُّ مَنْ يُحِبُّ ٱلْوَالِدَ يُحِبُّ ٱلْمَوْلُودَ مِنْهُ *
2 * بِهٰذَا نَعْرِفُ أَنَّنَا نَحْنُ أَوْلَادُ ٱللَّهِ * إِذَا أَحْبَبْنَا ٱللَّهَ وَحَفِظْنَا وَصَايَاهُ * فَهٰذِهِ هِيَ ٱلْمَحَبَّةُ لِلَّهِ أَنْ
3 نَحْفَظَ وَصَايَاهُ * وَوَصَايَاهُ لَيْسَتْ ثَقِيلَةً * لِأَنَّ كُلَّ مَنْ قَدْ وَلَدَهُ ٱللَّهُ يَغْلِبُ ٱلْعَالَمَ * وَهٰذِهِ
4 ٱلْغَلَبَةُ ٱلَّتِي غَلَبْتُمُ ٱلْعَالَمَ أَمَانَتُكُمْ * مَنْ هُوَ ٱلَّذِي قَدْ غَلَبَ ٱلْعَالَمَ * إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ
5 وَصَدَّقَ أَنَّ يَسُوعَ هُوَ ٱبْنُ ٱللَّهِ * هٰذَا هُوَ يَسُوعُ ٱلْمَسِيحُ * ٱلَّذِي وَرَدَ بِٱلْمَاءِ وَٱلدَّمِ * لَيْسَ بِٱلْمَاءِ
6 فَقَطْ * بَلْ بِٱلْمَاءِ وَٱلدَّمِ * وَٱلرُّوحُ هُوَ ٱلشَّاهِدُ لِأَنَّ ٱلرُّوحَ هُوَ ٱلْحَقُّ * * لِأَنَّ ثَلَاثَةٌ هُمُ ٱلشُّهُودُ * ٱلرُّوحُ
7 8 وَٱلْمَاءُ وَٱلدَّمُ * وَٱلثَّلَاثَةُ هُمْ فِي وَاحِدٍ * إِنْ كُنَّا نَقْبَلُ شَهَادَةَ ٱلنَّاسِ فَشَهَادَةُ ٱللَّهِ هِيَ أَعْظَمُ *
9 لِأَنَّ هٰذِهِ هِيَ شَهَادَةُ ٱللَّهِ ٱلَّتِي شَهِدَ بِهَا عَلَى ٱبْنِهِ *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወበዝንቱ፡ተፈጸመት፡ተፋቅሮ፡ምስሌነ፡፡ከመ፡ንር ኩብ፡ገጸ፡በዕለተ፡ደይን፡እስመ፡በከመ፡ኮነ፡
18 ወእቱ፡ኮነ፡ንሕነኒ፡ ወኵተ፡ዝንቱ ፡ዓለመ፡፡::ፁ ወአልቦ፡ ፍርሐት፡ ወኵተ፡ ተፋቅሮ፡ አለ፡
ተፋቅሮስ ፡ ፍጽምት፡ ለፍለ ፡ ተወጽለ ፡ ለፍርሃት፡ እስመ፡ ፍርሃትሰ ፡ መቅሠፍት ፡ በቲ፡ ወ
19 ዘሰ፡ይፈርህ፡በተፋቅሮ፡ሊኮነ፡ፍጹመ፡፡::ፁ ወንሕነኒ፡ ንትፋቀር፡ ወናፍቅሮ፡ ለእግዚአብሔ
20 ር፡እስመ፡ወእቱ፡ቀደመ፡ለፍቅሮተነ፡፡::ፁ ወእመሰበ፡ ዘይብል፡ለፈቅሮ፡ለእግዚአለብሔር ፡
ወይጸልእ፡ቢጾ፡ሐስዊ፡ወእቱ፡፡ እስመ፡ዘያፈቅር፡ ለቢጹ፡ ዘይረኢ፡ ለእግዚአብሔርኒ፡ያፈ
ቅሮ፡፡ ፀዘሰ፡ሊያፈቅር፡ ቢጾ፡ዘይሬኢ፡እሮ፡እንከ፡ ይክል፡ለፈቅሮቶ፡ለእግዚአለብሔር፡ዘሊ
21 ሬሊ፡፡::ፁ ወዘንተ፡ትእዘዘ፡ብነ፡እመኔሁ፡፡ከመ፡ዘያፈቅር፡ለእግዚአለብሔር፡ያፈቅር፡ቢጾ፡፡::ፁ

ፐ

1 ኵሉ፡ ዘየለመነ፡ ከመ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ወእቱ፡ መሲሕ፡እመነ፡እግዚአብሔር፡ተወልደ፡፡
2 ወኵሉ፡ዘያፈቅር፡ለወለደ፡ያፈቅሮ፡ዘነ፡ተወልደ፡እመኔሁ፡፡::ፁ ወበዝንቱ፡ናለመር ፡ከመ፡
3 ናፈቅር፡ ለእግዚአለብሔር፡፡ ሰበ፡ ለፍቀርናሁ፡ ወነበርነ፡ ትእዘዞ፡፡::ፁ እስመ፡ ዘቲ፡ ይእቲ፡
4 ፍቅሬ፡ ለእግዚአለብሔር፡ካመ፡ ንዕቀብ፡ ትእዘዞ፡፡ ወትእዘዙኒ፡ ሊኮነ፡ ክቡደ፡፡::ፁ እስመ፡
ኵሉ፡ዘተወልደ፡ እመእግዚአለብሔር ፡ ይመውዖ፡ለዓለመ፡፡ዛቲ፡ይእቲ፡ውእቱ፡እንተ፡ሞዖ፡
5 ለዓለመ፡ዓይማኖትነ፡፡::ፁ ወመኑ፡ ወእቱ፡ ዘይመውዖ፡ ለዓለመ፡ ዘእንበለ፡ዘየ፡ለመነ፡
6 ከመ፡እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ወእቱ፡ወልደ፡ እግዜአለብሔር፡፡::ፁ ወከመ፡ውእቱ፡መጽአ፡በማይ፡ወበ
ደመነፈስ፡ ወበደመ፡ ሊየሱስ፡ክርስቶስ፡ወለኮ፡ በማይ፡በሕቲቱ፡ ለሰ፡በማይና፡ ወበደመና፡ወበመ
8 ንፈስ፡ ወእቱ፡ዘስመዐ፡ደከወነ፡፡::ፁ ✧✧✧✧ እስመ፡ሠለስቱ፡ለለ፡ደከወኑ፡ሰመዐ፡መንፈስ፡
9 ወማይ፡ወደመ፡ወሠለስቲሆሙ፡ሊሐዱ፡እውነቱ፡፡::ፁ ወእመሰ፡ስመዐ፡ሰብእ፡ንነሥእ፡ስመ
ዐ፡እግዜአለብሔር፡የዓቢ ፡ ወዛቲ ፡ ይእቲ ፡ሰመው ፡ለለዝሔለብሔር፡እንተ ፡ሰመዐ ፡ኮነ፡
ሳዕለ ፡ወልዱ፡፡::ፁ

Et in hoc perfecta est charitas nobiscum, ut inveniamus fiduciam in die judicii: quia sicut ipse fuit, ita nos quidem in hoc mundo. Et non est metus in charitate, sed charitas perfecta foràs ejicit metum, quia metus cruciatum habet, & qui metuit, in charitate non est perfectus. Et nos quidem diligimur: & amore prosequimur Deum, quia ipse prius dilexit nos. Et si quis fuerit qui dixerit, Diligo Deum, & odio habet proximum suum, mendax est, quia qui diligit proximum suum quem videt, Deum etiam diligit: & qui non diligit proximum suum quem videt, quomodo igitur potest diligere Deum quem non videt? Et hoc mandatum habemus ab eo, ut qui diligit Deum, diligat proximum suum. 17 18 19 20 21

CAP. V.

Quicunque credit quòd Dominus Jesus est Messias, ex Deo natus est: & quicunque diligit genitorem, diligit eum quoque qui genitus est ex eo. Et per hoc cognoscimus quòd diligimus Deum, si dilexerimus eum & fecimus mandatum ejus. Quia hæc est charitas Dei, ut custodiamus mandatum ejus, & mandatum ejus quidem non est grave. Quia quodcunque natum est ex Deo, vincit mundum: hæc est victoria quæ vicit mundum, fides vestra. Et quis est qui vincit mundum, nisi is qui credit quòd Dominus Jesus est filius Dei? Et quemadmodum ipse venit per aquam & per Spiritum & per sanguinem, Jesus Christus: & non per aquam solùm, sed per aquam & sanguinem, & in Spiritu fuit qui testis erat. 1 2 3 4 5 6

Deest versus septimus.

Quia tres sunt qui sunt testes, Spiritus, & aqua, & sanguis: & hi tres unum sunt. Et si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei majus est, & hoc est testimonium Dei quod testificatus est super filio suo. 8 9

Digitized by Google

Credens in filium Dei, habet teſtimonium in ſe: Non credens Deo, mendacem fecit eum: quia non credidit in teſtimonium quod teſtificatus eſt Deus de filio ſuo. Et hoc eſt teſtimonium, quoniam vitam æternam dedit nobis Deus: Et hæc vita in Filio ejus eſt. Habens Filium, habet vitam: Non habens Filium Dei, vitam non habet. Hæc ſcripſi vobis credentibus in nomen Filii Dei, ut ſciatis quoniam vitam habetis æternam, & ut credatis in nomen Filii Dei. Et hæc eſt fiducia quam habemus ad eum; Quia ſi quid petierimus ſecundùm voluntatem ejus, audit nos. Et ſi ſcimus quia audit nos, quicquid petierimus, ſcimus quoniam habemus petitiones quas poſtulavimus ab eo. Si quis viderit fratrem ſuum peccantem peccatum non ad mortem, petet & dabit ei vitam, peccantibus non ad mortem. Eſt peccatum ad mortem: non pro illo dico ut roget. Omnis iniquitas peccatum eſt: & eſt peccatum non ad mortem. Scimus quia omnis natus ex Deo, non peccat: ſed ille genitus ex Deo conſervat ſeipſum, & ille Malignus non tangit eum. Scimus quoniam ex Deo ſumus: & mundus totus in maligno poſitus eſt. Scimus autem quoniam Filius Dei venit, & dedit nobis mentem, ut cognoſcamus Verum: & ſumus in Vero, in Filio ejus Jeſu Chriſto. Hic eſt verus Deus, & vita æterna. Filioli mei, cuſtodite vosipſos ab idolis. Amen.

(†) Ἰωάννου ἐπιστολὴ καθολικὴ πρώτη ἐγράφη ἐν ἐφέσῳ σοῦ.

MS. A. (ζ) τῷ Θεῷ ἐν αὐτῷ. (η) τῷ υἱῷ, (θ) ἃς ἐπίστευσαν (ι) ἄνθρ. ἃ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Ὁ ἔχων (κ) ὑμῖν, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον οἱ πιστεύοντες εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὕτη (λ) ἔχομεν (μ) ἂν αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν· Ὃ ἂν αἰτώμεθα (ν) τοῖς μὴ ἁμαρτάνουσιν ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον. (ξ) αὐτὸν, (ο) Καὶ οἴδαμεν ὅτι (π) ἔδωκεν (ρ) ἀληθινὸν Θεόν· (σ) αὐτοῦ. Οὗτος (τ) ζωὴ (υ) αἰώνιον. (†) Ἰωάννου α'.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quiſquis credit in filium Dei, habet hoc teſtimonium in ſeipſo. Omnis qui non credit Deo, mendacem efficit eum: eò quòd non credat in teſtimonium quo teſtificatus eſt Deus de Filio ſuo. Et hoc eſt teſtimonium, quòd vitam æternam dedit nobis Deus. Et hæc vita in filio ejus eſt. Quiſquis habet Filium, habet & vitam: & quiſquis non habet filium Dei, non eſt ei vita. Hæc ſcripſi vobis, ut ſciatis vos habere vitam æternam, qui credidiſtis nomini filii Dei. Et hanc fiduciam habemus apud eum, quòd quicquid petierimus ſecundùm voluntatem ejus, audit nos. Quòd ſi perſuaſum habemus quòd audit nos, quicquid petierimus ab eo: confidimus nos jam recepiſſe petitiones noſtras quas poſtulavimus ab eo. Si quis viderit fratrem ſuum peccantem peccatum haud obnoxium morti, poſtulet, & dabitur ei vita, illis nimirùm, qui non tanquam ad mortem peccant. Eſt enim peccatum mortis: pro quo non dico ut quis roget. Omnis enim iniquitas peccatum eſt, & eſt peccatum quod non eſt mortis. Porrò ſcimus quòd omnis qui natus eſt ex Deo, non peccat: is enim qui natus eſt ex Deo, cuſtodit ſeipſum, & Malus ille non accedit ad eum. Scimus quòd ex Deo ſumus, & mundus totus in Malo poſitus eſt. Et ſcimus filium Dei veniſſe, & dediſſe nobis mentem ut cognoſcamus Verum illum, & ſimus in ipſo Vero, in filio ejus Jeſu Chriſto. Hic eſt Deus verus, & vita æterna. Filioli mei, cuſtodite voſmetipſos à cultu idolorum.

Epiſtolæ Johannis Apoſtoli,
FINIS.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Qui credit in filio Dei, eſt teſtimonium Dei cum ipſo: & qui non credit in Filio ejus, mendacem facit eum, quia non credidit teſtimonio quod teſtificatus eſt ſuper filio ſuo. Et hoc eſt teſtimonium Dei, quòd dedit nobis vitam æternam, & hæc eſt vita quæ in filio ejus eſt, quam dedit nobis cum illo. Filius habet vitam: & qui non eſt cum filio Dei, non habet vitam. Et hoc ſcripſi vobis, ut ſciatis quòd habetis vitam æternam credentes in nomine filii Dei. Et hæc eſt quam habemus fiduciæ apud eum, quia quæ petierimus apud eum in nomine ejus, audit nos.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

Μετὰ τὸ σωθῆναι ἐκ τῆς βίας ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ διὰ πίστεως, ἐυσεβοῦς, ἀμεμφάδητον. ἐν ᾧ, ὅτι οὐ δεῖ αἱρετικὸν οἰκοκλίζειν ἢ χαιρεσλίζειν ἐφ' ἁμαρτίᾳ. ἐπαγγελία ἐξουσίας αὐτῷ ἐπ' ἐλπίδι πρὸς ὠφέλειαν.

EPISTOLA JOANNIS SECUNDA.
(†) ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΕΥΤΕΡΑ.
CAPUT UNICUM.

1 Ὁ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ἐκλεκτῇ κυρίᾳ, καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ (α) ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν 2 ἀλήθειαν, Διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν (β) μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται

O PRESBYTER Electæ dominæ, & natis ejus, quos ego diligo in veritate, & non ego ſolus, ſed & omnes cognoſcentes veritatem, Propter veritatem manentem in nobis, & cum nobis erit in æternum. Sit cum vobis gratia, miſericordia, pax, à Deo Patre, & à Domino Jeſu Chriſto Filio Patris, in veritate & charitate.

MS. A. (†) Titulus abſcinditur. (α) ἐγὼ ἡ μόνος, (β) ἐνοικοῦσαν ἐν (γ) αἰῶνα. Χάρις, ἔλεος, εἰρήνη, παρὰ Θεοῦ πατρὸς, καὶ παρὰ Ἰησοῦ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

EPISTOLA SECUNDA JOHANNIS.

Ingreſſu Domini noſtri in templum.

SENIOR electæ Kyriæ & filiis ejus, quos ego in veritate diligo; non autem ego tantùm, ſed omnes ii qui cognoſcunt veritatem: Propter veritatem quæ permanet in nobis, & nobiſcum eſt in æternum. Sit nobiſcum gratia & miſericordia & pax à Deo Patre, & à Jeſu Chriſto filio Patris. Cum veritate & amore

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

10 Qui credit in filium Dei, habet testimonium Dei in se. Qui non credit Filio, mendacem facit eum: quia non credit in testimonium, quod testificatus est Deus
11 de Filio suo. Et hoc est testimonium, quoniam vitam æternam dedit nobis De-
12 us. Et hæc vita in Filio ejus est. Qui habet Filium, habet vitam: qui non habet
13 Filium, vitam non habet. Hæc scribo vobis: ut sciatis quoniam vitam habetis
14 æternam, qui creditis in nomine filii Dei. Et hæc est fiducia, quam habemus ad eum; Quia quodcumque petierimus secundùm voluntatem ejus, audit nos.
15 Et scimus quia audit nos quidquid petierimus: scimus quoniam habemus petitiones quas postulamus ab eo. Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad 16
mortem, petat, & dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad
mortem: non pro illo dico ut roget quis. Omnis iniquitas, peccatum est: 17
& est peccatum ad mortem. Scimus quia omnis qui natus est ex Deo, non peccat: 18
sed generatio Dei conservat eum, & Malignus non tangit eum. Scimus quoniam 19
ex Deo sumus: & mundus totus in maligno positus est. Et scimus quoniam Filius Dei 20
venit, & dedit nobis sensum ut cognoscamus verum Deum, & simus in vero Filio
ejus. Hic est verus Deus, & vita æterna. Filioli, custodite vos à simulacris. Amen. 21

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * مَنْ يُومِنُ بِٱبْنِ ٱللهِ فَلَهُ ٱلشَّهَادَةُ فِي نَفْسِهِ * وَمَنْ لَا يُومِنُ بِٱبْنِ ٱللهِ فَقَدْ جَعَلَ ٱللهَ نَفْسَهُ
11 كَاذِبًا * لِأَنَّهُ لَمْ يُصَدِّقْ ٱلشَّهَادَةَ ٱلَّتِي شَهِدَ ٱللهُ بِهَا عَنِ ٱبْنِهِ * وَهٰذِهِ هِيَ ٱلشَّهَادَةُ أَنَّ ٱللهَ أَعْطَانَا
12 حَيَاةً أَبَدِيَّةً * وَهٰذِهِ ٱلْحَيَاةُ هِيَ فِي ٱبْنِهِ * مَنْ لَهُ ٱلِٱبْنُ فَلَهُ ٱلْحَيَاةُ * وَمَنْ لَيْسَ ٱبْنُ ٱللهِ لَيْسَ هُوَ لَهُ
13 فَٱلْحَيَاةُ لَيْسَتْ لَهُ * هٰذِهِ ٱلْأَقْوَالُ كَتَبْتُهَا إِلَيْكُمْ أَيُّهَا ٱلْمُومِنُونَ بِٱسْمِ ٱبْنِ ٱللهِ لِتَعْلَمُوا أَنَّ لَكُمْ
14 حَيَاةً أَبَدِيَّةً إِذْ يُومِنُونَ بِٱسْمِ ٱبْنِ ٱللهِ * وَهٰذِهِ هِيَ ٱلثِّقَةُ ٱلَّتِي لَنَا لَدَيْهِ * أَنَّا إِنْ سَأَلْنَاهُ شَيْئًا
15 مِمَّا يَخُصُّ بِمَشِيئَتِهِ يَسْمَعُنَا * وَإِنْ عَرَفْنَا أَنَّهُ يَسْتَجِيبُ لَنَا فِي مَهْمَا سَأَلْهُ فَقَدْ عَرَفْنَا أَنَّا
16 سَأَحَزْنَا ٱلْوَسَائِلَ ٱلَّتِي سَأَلْنَاهَا مِنْهُ * إِنْ أَبْصَرَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ يُخْطِئُ خَطِيَّةً لَيْسَتْ إِلَى ٱلْمَوْتِ *
يَسْأَلُ وَيُعْطِيهِ حَيَاةً * ٱلَّذِينَ يُخْطِئُونَ خَطَأً لَيْسَ لِلْمَوْتِ * لِأَنَّهُ قَدْ تَكُونُ خَطِيَّةٌ لِلْمَوْتِ * فَلَيْسَتْ
17 أَقُولُ أَنْ تُسْأَلَ مِنْ أَجْلِ تِلْكَ * كُلُّ ظُلْمٍ خَطِيَّةٌ هُوَ * وَتَكُونُ خَطِيَّةٌ لَيْسَتْ لِلْمَوْتِ * وَقَدْ
18 عَلِمْنَا أَنَّ كُلَّ مَنْ وَلَدَهُ ٱللهُ فَمَا يُخْطِئُ * بَلْ مَنْ قَدْ وَلَدَهُ ٱللهُ يَحْفَظُ نَفْسَهُ وَمَا يَمَسُّهُ ٱلْخَبِيثُ * قَدْ
19 عَرَفْنَا أَنَّا مِنَ ٱللهِ نَحْنُ * وَٱلْعَالَمَ كُلَّهُ قَدْ وُضِعَ فِي حِطِّ ٱلشِّرِّيرِ * وَقَدْ عَلِمْنَا أَنَّ ٱبْنَ ٱللهِ سَيَجِيءُ *
20 وَقَدْ أَحْكَمَنَا دِينًا نَعْرِفُ بِهِ ٱلْإِلٰهَ ٱلْحَقَّ * وَنَكُونُ فِي ٱلرَّبِّ ٱلْحَقِيقِيِّ فِي يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ ٱبْنِهِ *
21 هٰذَا هُوَ ٱلْإِلٰهُ ٱلْحَقُّ * وَٱلْحَيَاةُ ٱلْخَالِدَةُ * يَا أَوْلَادِي ٱحْفَظُوا أَنْفُسَكُمْ مِنَ ٱلْأَصْنَامِ *

* وَٱلسُّبْحُ لِلّٰهِ دَائِمًا أَبَدًا سَرْمَدًا آمِينَ *

Qui credit in Filium Dei, habet testi- 10
monium in semetipso: qui verò non cre-
dit in Filium Dei, Deum ipsum fecit
mendacem: quia non credidit testimonio
quod testificatus est Deus de Filio suo.
Est autem hoc testimonium, videlicet 11
quòd dedit nobis Deus vitam æternam:
& hæc vita, in Filio ejus est. Qui ha- 12
bet Filium, habet vitam: qui autem Fi-
lium Dei non habet, vitam non habet.
Hos sermones scripsi vobis ô qui credi- 13
tis in nomen Filii Dei: ut sciatis quòd
habetis vitam æternam, quandiu credi-
tis in nomen Filii Dei. Et hæc est fidu- 14
cia quam habemus apud ipsum, quòd
siquid ex his quæ consentanea sunt ejus
voluntati, ab eo petierimus, audit nos.
Et si scimus quòd exaudit nos in omni- 15
bus quæ petimus ab illo, scimus etiam
quod consequemur petitiones quas ab eo
postulabimus. Siquis vestrûm viderit 16
fratrem suum peccantem peccato quod
non est ad mortem, petat, & dabit ei vi-
tam; his nempe qui peccant peccato
quod non est ad mortem. Est enim pecca-
tum ad mortem, & non pro illo dico ut
petas. Omnis quidem iniquitas pecca- 17
tum est: at est peccatum quod non est ad
mortem. Jam autem novimus quòd 18
omnis quem Deus genuit, non peccat:
sed is quem Deus genuit, servat seipsum,
& Improbus non tangit eum. Jam no- 19
novimus quòd ex Deo sumus, & mun-
dus totus in sortem maligni sit po-
situs. Et novimus Filium Dei esse ven- 20
turum: deditque nobis mentem per quam
cognoscamus Deum verum, & simus in
vero Domino, nempe *in Jesu Christo*
ejus filio. Ille enim est Deus verus, &
vita inconcussa. O filii mei, cavete 21
vobis ab idolis.

Laus Deo perpetua perennis ac sempiterna, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወእመሰ፡ርሊነ፡ከመ፡ዘሰአልናሁ፡ ይሰመዓነ:: ናእምር፡እንከ፡ ከመ፡ብነ፡ ስእለተነ፡ ዘሰአልነ፡
16 በኀቤሁ::=ፁ ወእመ፡ዘር ኦ፡ ለኀልሉ፡ እኀዝ፡ይሌብስ፡ለበሰ፡ዘሊኮነ፡ለሞት፡ ወሰአሉ፡
ያሕይው፡ ለእለ፡ይሌብሰ፡ዘሊኮነ፡ለሞት:: እስመ፡ለበሰ፡ዘለሞት:: ወሊኮነ፡በእኔቲአሃ፡ዘ
17 እብል፡ ከመ፡ ይስእሉ፡=ፁ እስመ፡ኵሉ፡ለበስ፡ ኃጢአት፡ ይእቲ:: ወቦጌጋዮ፡ ዘለሞት፡=ፁ
18 ናእምር፡ ከመ፡ኵሉ፡ ዘተወልደ፡ እምነ፡ እግዜአብሔር ፡ሊይሌብስ::ለነ፡ ዘተወልደ፡እምኀ
19 ግዜአብሔር፡ የወቅብ፡ ርኩሰ ፡ ወእኩይ፡ ሊይሰእኮ::=ፁ ናእምር፡ከመ፡እምነ፡እግዜአ
20 ብሔር፡ንሕነ:: ወዓለመሰ፡ኵሉ፡በእኒት፡ይቀውመ::=ፁ ናእምር፡ ከመ፡ ወልደ፡እግዜአብ
ሔር፡ መጽአ፡ ወወህበነ ፡ ልበ ፡ ከመ ፡ ናእምር፡ ለእግዜአብሔር ፡ ዘበጽድቅ:: ወህለውን ፡
ዘበ፡ጽድቅ፡በወልደ፡ እግዜአብሔር፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ:: ውእቱ ፡ ዘበለግኄ ፡ እግዜአብ
21 ሔር ፡ ወብነ ፡ ሕይወተ ፡ ዘለዓለመ::=ፁ ባቲ፡ ደቂቅየ፡ ዕቀቡ፡ ርእሰክሙ፡ እመነ ፡ ለግል
ክት::=ፁ

Et si videmus quòd quæ petivimus audiet nos, scimus igitur quòd ha- 15
bemus petitiones nostras quas petivimus apud eum. Et si quis *sit* 16
qui viderit socium suum peccantem peccatum quod non est ad mor-
tem, rogans vivificabit peccantem peccatum *quod non est ad mortem: quia est*
peccatum ad mortem, & non est pro illo quòd dico ut rogent. Quia omnis ini- 17
quitas peccatum est, & est nequitia quæ est ad mortem. Scimus quòd omnis 18
qui natus est ex Deo, non peccat: sed qui genitus est ex Deo conservat seipsum,
& Malus non nocet ei. Scimus quòd ex Deo sumus, & mundus universus in 19
malo perstitit. Scimus quòd filius Dei venit, & dedit nobis intelligentiam ut 20
cognoscamus Deum verum, & sumus justi in filio Dei in Jesu Christo: ipse est
qui verè Deus est, & habemus vitam æternam: Propter eam filioli mei, con- 21
servate vosmetipsos à diis.

FINIS.

Epistola Beati JOANNIS *Apostoli secunda.*

Versio VULGATA LATINA.

1 SEnior Electæ dominæ, & natis ejus, quos ego diligo in veritate, & non ego
2 solus, sed & omnes qui cognoverunt veritatem, Propter veritatem quæ permanet in nobis, & nobiscum erit in æternum. Sit vobiscum gratia, misericor- 3
dia, pax à Deo Patre, & à Christo Jesu Filio Patris, in veritate & charitate.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

EPISTOLA
SANCTI JOHANNIS
Evangelistæ secunda.

r Lectio feriæ sextæ quæ præcedit dies geniales carnium.

* رِسَالَةُ ٱلْقِدِّيسِ يُوحَنَّا ٱلْإِنْجِيلِيِّ ٱلثَّانِيَةُ *

* قِرَاءَةُ يَوْمِ ٱلْجُمُعَةِ قَبْلَ مَرْفَعِ ٱللَّحْمِ *

1 * مِنَ ٱلْقِسِّ ٱلشَّيْخِ إِلَى كُورِيَا ٱلْمُصْطَفَاةِ وَلَوْلَادِهَا ٱلَّذِينَ أُحِبُّهُمْ أَنَا بِٱلْحَقِيقِ * وَلَسْتُ أَنَا وَحْدِي
2 بَلْ وَجَمَاعَةُ ٱلْعَارِفِينَ ٱلْحَقَّ * مِنْ أَجْلِ ٱلْحَقِّ ٱلثَّابِتِ فِينَا وَٱلْكَائِنِ مَعَنَا إِلَى ٱلْأَبَدِ * ٱلنِّعْمَةُ تَكُونُ
3 مَعَكُمْ وَٱلرَّحْمَةُ وَٱلسَّلَامَةُ * مِنَ ٱلْإِلٰهِ ٱلْآبِ وَمِنَ ٱلرَّبِّ يَسُوعَ ٱلْمَسِيحِ ٱبْنِ ٱلْآبِ بِحَقٍّ وَمَحَبَّةٍ *

A Presbytero sene ad Kyriam ele- 1
ctam & liberos ejus, quos ego verè
diligo, & non ego solus, sed & omnes
veritatis agnitores: Propter veritatem 2
in nobis manentem, & nobiscum existen-
tem in æternum. Gratia sit vobiscum, 3
& misericordia & pax à Deo Patre,
& à Domino Jesu Christo filio Patris
cum veritate & charitate.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

መልእክተ፡ ዮሐንስ፡ ዳግሚት፡ወልደ፡ዘብዴዎስ::=ፁ

Epistola secunda JOHANNIS filii Zebedæi.

a

CAPUT I.

1 እመነ፡ቀሲስ ፡ ለኀሬት ፡ ወለአግዝአት ፡ ወላደቂቃ:: ለእነተ፡ እነ፡ አፈቅራ፡ በጽድቅ፡ ወበእ
ንተ ፡ ዝኒ፡ጽድቅ፡ ወለኵ፡ እነ፡ባሕቲትየ፡ለሰ፡ ወእለኒ ፡ያእምርዋ፡ ለጽድቅ፡ዅሉ።::=ፁ
ወበእንተ ፡ ዛቲ ፡ ጽድቅ ፡ እንተ ፡ ትነብር ፡ ኀቤነ ፡ ወትሄሉ ፡ ምስሌነ ፡ ይእቲ ፡ ለዓለ
2 ም፡=ፁ ወይሄሉ ፡ምስሌነ ፡ ምኅረ ፡ ወሕይወት ፡ ወሰላም ፡ እመኀበ ፡ እግዜአብሔር ፡
3 ለብ ፡ ወእመኀበ ፡ ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልዱ ፡ ለእግዜአብሔር ፡ ለብ ፡ በጽድቅ ፡
ወበተፋቅር::=ፁ

Et si videmus quòd quæ petivimus audiet nos, scimus igitur quòd ha- 15
bemus petitiones nostras quas petivimus apud eum. Et si quis *sit* 16
qui viderit socium suum peccantem peccatum quod non est ad mor-
tem, rogans vivificabit peccantem peccatum *quod non est ad mortem: quia est*
peccatum ad mortem, & non est pro illo quòd dico ut rogent. Quia omnis ini- 17
quitas peccatum est, & est nequitia quæ est ad mortem. Scimus quòd omnis 18
qui natus est ex Deo, non peccat: sed qui genitus est ex Deo conservat seipsum,
& Malus non nocet ei. Scimus quòd ex Deo sumus, & mundus universus in 19
malo perstitit. Scimus quòd filius Dei venit, & dedit nobis intelligentiam ut 20
cognoscamus Deum verum, & sumus justi in filio Dei in Jesu Christo: ipse est
qui verè Deus est, & habemus vitam æternam: Propter eam filioli mei, con- 21
servate vosmetipsos à diis.

FINIS.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ Β'. ΚΕΦ. Α'.

Gavisus sum valdè quoniam inveni de natis tuis ambulantes in veritate, sicut
4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὑρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς Α'
mandatum accepimus à Patre. Et nunc rogo te, domina, non tanquam man-
5 ἐντολὴν ἐλάβομεν (δ) παρὰ τοῦ πατρός. Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε κυρία, οὐχ ὡς ἐντε-
datum scribo tibi novum, sed quod habuimus ab initio: ut diligamus alii alios.
λλω (ε) γράφων σοι καινὴν, ἀλλὰ ἣν εἴχομεν ἀπ' ἀρχῆς· ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.
Et hæc est charitas, ut ambulemus secundùm mandata ejus. Hoc est man-
6 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. (ζ) αὕτη ἐστὶν ἡ ἐν-
datum, quemadmodùm audistis ab initio, ut in eo ambuletis. Quoniam multi sedu-
7 τολὴ, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε. Ὅτι πολλοὶ πλά-
ctores ingressi sunt in mundum, non confitentes Jesum Christum qui venit in carne.
νοι (κ) εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί.
Hic est seductor & Antichristus. Videte vosmetipsos, ut ne perdamus quæ
8 οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. Βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ (λ) ἀπολέσωμεν ἃ
operati sumus, sed mercedem plenam accipiamus. Omnis transgrediens & non
9 εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν. Πᾶς ὁ παραβαίνων καὶ μὴ

manens in doctrina Christi, Deum non habet. Manens in doctrina Christi, hic
μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, Θεὸν οὐκ ἔχει. ὁ μένων ἐν τῇ (ι) διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, καὶ
& Patrem & Filium habet. Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non af-
καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. Εἴ τις ἔρχε(ται) πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέ-
fert, ne recipite eum in domum, & Gaudere ei ne dicite. Nam dicens illi
ρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ Χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε. (κ) Ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ
Gaudere, communicat operibus ejus malignis. Plura habens vobis scribere,
Χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς. Πολλὰ ἔχων ὑμῖν (λ) γράφειν,
nolui per chartam & atramentum: sed spero venire ad vos, & os
οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος· (μ) ἀλλὰ ἐλπίζω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα
ad os loqui: ut gaudium nostrum sit plenum. Salutant te fi-
πρὸς στόμα λαλῆσαι· ἵνα ἡ χαρὰ (ν) ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Ἀσπάζεταί σε τὰ τέκ-
lii sororis tuæ Electæ. Amen.
να τῆς ἀδελφῆς σου τῆς (ξ) ἐκλεκτῆς. ἀμήν.

(ξ) Ἰωάννου ἐπιστολὴ δευτέρα ἐγράφη ἐν στίχοις λ'.

MS.A. (δ) ἀπὸ τοῦ (ε) καινὴν γράφω σοι, ἀλλ' ἣν εἴχαμεν (ζ) αὕτη ἡ ἐντολή ἐστιν, ἵνα καθὼς (η) ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν αὐτῇ περιπατῆτε. (θ) ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. Πᾶς ὁ παραβαίνων καὶ μὴ (ι) διδαχῇ, τοῦτ' ἔστι καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. (κ) Ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ (λ) χαίρειν, οὐκ ἐβουλήθην (μ) ἐλπίζω γὰρ ἡδέως σπεύδω πρὸς (ν) ὑμᾶς (ξ) ἐκλεκτῆς. (†) Ἰωάννου β'.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܫܦܝܪ ܗܘ ܕܐܫܟܚܢ ܒܢܝܟ ܡܗܠܟܝܢ ܒܫܪܪܐ ܟܡܐ ܕܦܩܕܢ ܐܝܟ ܕܩܒܠܢ ܡܢ ܐܒܐ ܀
5 ܘܗܫܐ ܐܒܥܐ ܡܢܟ ܡܪܬܐ ܠܐ ܐܟܬܘܒ ܠܟ ܦܩܕܢܐ ܚܕܬܐ ܐܠܐ ܗܝ ܕܗܘܬ ܠܢ ܡܢ ܫܪܝܬܐ ܕܢܪܚܡ ܚܕ ܠܚܕ ܀
6 ܘܗܕܐ ܗܝ ܚܘܒܬܐ ܕܢܗܘܐ ܗܠܟܝܢ ܟܦܩܕܢܗ ܗܘ ܕܗܝ ܦܩܕܢܐ ܕܫܡܥܬܘܢ ܡܢ ܫܪܝܬܐ ܕܒܗ ܢܗܘܐ ܗܠܟܝܢ ܀
ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܝ ܦܪܫܘ ܠܥܠܡܐ ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܡܘܕܝܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܐܬܐ ܒܒܣܪܐ ܗܕܐ ܗܘ ܐܝܬܘܗܝ ܕܓܠ ܘܐܢܛܝܟܪܝܣܛܘܣ ܀
7 * ܐܬܪܥܘ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܢܐܒܕ ܡܕܡ ܕܥܒܕܬܘܢ ܐܠܐ ܕܬܩܒܠܘܢ ܐܓܪܐ ܡܠܝܐ ܀
8 ܐܬܪܥܘ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܢܐܒܕ ܡܕܡ ܕܥܒܕܬܘܢ ܐܠܐ ܕܬܩܒܠܘܢ ܐܓܪܐ ܡܠܝܐ ܀
9 ܟܠ ܕܥܒܪ ܘܠܐ ܩܐܡ ܒܬܠܝܬܝܬܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܠܝܬ ܠܗ ܗܘ ܕܩܐܡ ܒܬܠܝܬܝܬܐ ܗܕܐ ܐܦ ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܐܝܬ ܠܗ ܀

Valdè gavisus sum quòd invenerim ex filiis 4
tuis qui incedant in veritate, quemadmodum
præceptum accepimus à Patre. Et obsecro 5
te Kyria, (nequaquam præceptum novum scri-
bo tibi, sed illud quod apud nos erat ab ini-
tio) ut alter alterum diligamus. Atq; hæc est 6
charitas, ut ambulemus secundùm præceptũ.
Præceptum hoc est, sicut audistis ab initio,
ut in eo ambuletis: Quia multi seductores 7
exierunt in hunc mundum, qui non confiten-
tur Jesum Christum venisse in carne. Istiusmodi, seductor est & antichristus. Cavete 8
vobis ne perdatis quod operati estis, sed mercede integrâ remuneremini. Quicunq; transgreditur, & non manet in doctrina Christi, non est in eo Deus: qui manet in ejus doctrina, hic & Patrem & Filium habet. Siquis 10
veniat ad vos, & hanc doctrinam non afferat, ne recipiatis eum domum, & Lætare bonoq; fis animo, ne dixeritis ei. Nam qui dixe- 11
rit ei, Læto fis animo, communicat operibus ejus malis. Quum plura haberem vobis scri- 12
benda, nolui ut per chartam & atramentum fieret: sed spero me venturum ad vos, & ore ad os locuturos: ut gaudium nostrum sit integrum. Pacem tibi precantur filii sororis 13
tuæ electæ. Gratia vobiscum, Amen.

Epistolæ secundæ finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ተፈሣሕኩ : ጥቀ : እስመ : ረከብኩ : እምደቂቀኪ : እለ : የሐውሩ : በጽድቅ:: በከመ :
5 ነሣእነ : ትእዛዘ : እምኀበ፡እግዚእነ፡እብለኪ : እግዝእትየ፡ወእኮ፡ ትእዛዘ :
ሐዲስ : ዘእጽሕፍ : ለኪ፡እለ : ትእዘዝ : እንተ : ብነ : እምትከት : ከመ : ንትፋቀር : በበ
6 ይናቲነ : ከመ : ንሖር : በትእዘዙ:::ፍ ወዛቲ :ይእቲ ፡ ትእዛዙ:ከመ : ንሖር : በዛቲ :
7 እንተ : ሰማዕክሙ:ትካት:::ፍ ለከሙ: ብዙኃን : መስሕታን:እለ:ሞጽሉ : ውስተ : ዓለም:
እለ : ሊየለሙ : በሊየሱስ : ክርስቶስ:: ከመ : መጽለ:በሥጋ : ሰብእ: ወዝንቱ : ውእቱ :
8 መስሕቲ : ሐሰዊ : መሲሕ:::ፍ ዑቁ : ርእሰክሙ : ሊትሕጕሉ : ዘገበርክሙ : ለለ: ከሙ:
ዐስበ : ፍጹመ : ትነሥኡ:::ፍ

Gavisus sum valdè, quia inveni ex filiis tuis qui incedunt in veritate, sicut ac- 4
cepimus mandatum ejus à Patre. Et nunc quidem dico tibi domina mea, & 5
non est mandatum novum quod scribo tibi, sed mandatum quod habuimus ex principio, ut diligamus nos invicèm, ut incedamus in mandato ejus. Et hoc 6
est mandatum ejus, ut incedamus in eo quod audivistis olim. Quia multi præ- 7
varicatores fuerunt *qui venerunt in mundum, qui non credunt in Jesu Christo, quòd venit in carne hominis: & hic est prævaricator, & falsus Messias. Cave-* 8
te vobismetipsis ne perdatis quæ fecistis, sed ut mercedem perfectam recipiatis.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

Ἐυχὴ ὑπὲρ τελειώσεως καὶ εὐχαριστίας ἐπ' ὁμολογίᾳ φιλοξενίας τῶν ἀδελφῶν διὰ Χριστόν. ἐν ᾧ, ὅτι ἡ Διοτρεφοῦς φαυλότητος καὶ μισαδελφίας. ὅτι Δημητρίου, ᾧ μαρτυροῦ τὰ κάλλιστα. ὅτι ἀφίξεως αὐτοῦ πρὸς αὐτοὺς ἐπ' ὠφελείᾳ ἐν πίστει.

EPISTOLA JOANNIS TERTIA.

(†) ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΡΙΤΗ. ΚΕΦ. Α'.

CAPUT UNICUM.

PRESBYTER Gaio *dilecto*, quem ego diligo in veritate. *Dilecte*,
1 Ὁ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. Ἀγαπητέ, Α'
2 de omnibus *opto* te prosperè *agere* & valere, sicut prosperè agit tua anima. Ga-
3 περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. Ἐ-
visus sum *enim* valdè veniêtibus fratribus, & *testantibus* tuæ veritati, sicut tu
χάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν, καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, (α) καθὼς σὺ
in veritate ambulas. *Majus* horum nõ habeo *gaudiũ*, ut audiam meos *natos*
4 ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. Μειζότερον τούτων οὐκ ἔχω χαρὰν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα
in veritate *ambulantes*. *Dilecte*, *fidele* facis quicquid operaris in
5 ἐν (β) ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν (γ) ἐργάσῃ εἰς τοὺ

fratres, & in peregrinos, Qui *testati sunt* tuæ charitati in conspectu Eccle-
ἀδελφοὺς, καὶ (δ) εἰς τοὺς ξένους, Οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλη-
6 siæ, quos benè *facies deducens* dignè Deo. Pro enim nomine
σίας, οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ Θεοῦ. Ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος
7 *exierunt*, nihil accipientes à Gentibus. Nos ergò debemus sus-
ἐξῆλθον, μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν (ε) ἐθνικῶν. Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν (ζ) ἀπο-
8 cipere hujusmodi, ut cooperatores simus *veritati*. *Scripsi*
λαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ (η) ἀληθείᾳ. Ἔγραψά τι τῇ
Ecclesiæ: sed *amans* primatum gerere *ipsorum* Diotrephes, non recipit nos.
ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς.

MS.A. (†) Titulus abscinditur. (α) καθὼς ἐν (β) τῇ ἀληθείᾳ (γ) ἐργάζῃ (δ) καὶ τοῦτο ζένους, (ε) ἐθνικῶν. (ζ) ὑπολαμβάνειν (η) ἐκκλησίᾳ. Ἔγραψά τι τῇ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܓܝܘܣ ܚܒܝܒܝ ܕܐܢܐ ܚܒܝܒ ܠܗ ܒܫܪܪܐ ܀ ܚܒܝܒܝ ܐܦ ܒܟܠ ܡܕܡ ܨܠܚ ܐܢܬ ܘܫܠܡ ܐܢܬ ܐܦ ܟܕ ܢܦܫܟ ܨܠܚܐ ܗܝ ܀
1 ܘܫܓܝܐ ܚܕܝ ܒܗ ܕܐܬܘ ܐܚܝ ܘܣܗܕܝ ܒܫܪܪܬܟ ܐܦ ܐܝܟ ܗܟ ܕܐܢܬ ܗܠܟ ܒܫܪܪܐ ܀
2 ܠܝܬ ܠܝ ܚܕܘ ܕܐܦ ܡܢ ܒܢܝ ܒܢܝ ܐܫܡܥ ܕܒܢܝ ܒܫܪܪܐ ܗܠܟܝܢ ܀
3 ܐܝܟ ܕܐܢܐ ܚܕܝ ܒܗ ܕܐܬܘ ܐܚܝ ܘܣܗܕܝ ܒܫܪܪܬܟ ܐܦ ܐܝܟ ܗܟ ܕܐܢܬ ܗܠܟ ܒܫܪܪܐ ܀
4 ܠܝ ܗܘ ܕܐܦ ܡܢ ܒܢܝ ܒܢܝ ܐܫܡܥ ܕܒܢܝ ܒܫܪܪܐ ܗܠܟܝܢ ܀
5 ܚܒܝܒܝ ܐܦ ܒܟܠ ܡܕܡ ܨܠܚ ܐܢܬ ܘܫܠܡ ܐܢܬ ܐܦ ܟܕ ܢܦܫܟ ܨܠܚܐ ܗܝ ܀
6 ܘܫܓܝܐ ܚܕܝ ܒܗ ܕܐܬܘ ܐܚܝ ܘܣܗܕܝ ܒܫܪܪܬܟ ܐܦ ܐܝܟ ܗܟ ܕܐܢܬ ܗܠܟ ܒܫܪܪܐ ܀
7 ܠܝ ܗܘ ܕܐܦ ܡܢ ܒܢܝ ܒܢܝ ܐܫܡܥ ܕܒܢܝ ܒܫܪܪܐ ܗܠܟܝܢ ܀
8 ܚܒܝܒܝ ܐܦ ܒܟܠ ܡܕܡ ܨܠܚ ܐܢܬ ܘܫܠܡ ܐܢܬ ܐܦ ܟܕ ܢܦܫܟ ܨܠܚܐ ܗܝ ܀
9 ܘܫܓܝܐ ܚܕܝ ܒܗ ܕܐܬܘ ܐܚܝ ܘܣܗܕܝ ܒܫܪܪܬܟ ܐܦ ܐܝܟ ܗܟ ܕܐܢܬ ܗܠܟ ܒܫܪܪܐ ܀

EPISTOLA JOHANNIS TERTIA.

Feriâ quartâ, Jejunii secundâ. Et feriâ quartâ Passionis.

SENIOR Gaio dilecto meo, ei quem 1
ego verè diligo. Dilecte noster, in omni re 2
oro pro te ut prosper sis atque incolumis, sicut prosperè agit anima tua. Gavisus sum 3
enim valdè quòd veniant fratres & testimonium reddant de veritate tua, prout tu in veritate ambulas. Et quidem majus hoc gaudi- 4
um non habeo, *quàm* ut audiam filios meos ambulare in veritate. Chariſſime noster, fide- 5
liter facis id quod agis erga fratres, & *eos* præsertim qui sunt peregrini: Qui testimoniũ 6
reddiderunt de charitate tua apud universam Ecclesiam: in quos beneficia confers, ut Deum decet. Nam post nomen ejus egressi sunt, 7
nihil accipientes à Gentibus. Nos ergò tenemur suscipere qui tales sunt, ut adjutores 8
simus veritati. Optarem scribere Ecclesiæ: 9
sed ille qui primas vester esse cupit, Diotrephes, non recipit nos.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

4 Gavisus sum valdè, quoniam inveni de filiis tuis ambulantes in veritate, sicut
5 mandatum accepimus à Patre. Et nunc rogo te, domina, non tanquam mandatum novum scribens tibi, sed quod habuimus ab initio, ut diligamus alterutrum.
6 Et hæc est charitas, ut ambulemus secundùm mandata ejus. Hoc est enim man-
7 datum, ut quemadmodùm audistis ab initio, in eo ambuletis: Quoniam multi seductores exierunt in mundum, qui non confitentur Jesum Christum venisse in
8 carnem: hic est seductor, & antichristus. Videte vosmetipsos, ne perdatis quæ operati estis: sed ut mercedem plenam accipiatis. Omnis qui rece- 9
dit, & non permanet in doctrina Christi, Deum non habet: qui permanet in doctrina, hic & Patrem & Filium habet. Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam 10
non affert, nolite recipere eum in domum, nec AVE ei dixeritis. Qui enim dicit 11
illi AVE, communicat operibus ejus malignis. Plura habens vobis scribere, no- 12
lui per chartam & atramentum: spero enim me futurum apud vos, & os ad os loqui: ut gaudium vestrum plenum sit. Salutant te filii sororis tuæ Electæ. 13

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * قَدْ سُرِرْتُ جِدًّا لِأَنِّي وَجَدْتُ أَوْلَادَكِ مِمَّنْ يَسْلُكُ فِي الْحَقِّ كَمَا أَخَذْنَا مِنَ الْآبِ وَصِيَّةً * وَالْآنَ
5 أَسْأَلُكِ يَا كُورِيَا لَا كَمَنْ يَكْتُبُ إِلَيْكَ وَصِيَّةً جَدِيدَةً * بَلِ الْوَصِيَّةَ الَّتِي لَنَا مُنْذُ الْقَدِيمِ *
أَنْ نُحِبَّ بَعْضُنَا بَعْضًا * وَهٰذِهِ هِيَ الْمَحَبَّةُ أَنْ نَسْلُكَ فِيمَا يَخُصُّ وَصَايَاهُ * فَهٰذِهِ هِيَ الْوَصِيَّةُ كَمَا 6
سَمِعْتُمْ مُنْذُ الْقَدِيمِ أَنْ تَسْلُكُوا فِيهَا * إِنَّ مُضِلِّينَ كَثِيرِينَ قَدْ دَخَلُوا إِلَى الْعَالَمِ * وَهُمُ الَّذِينَ 7
مَا يَعْتَرِفُونَ أَنَّ يَسُوعَ الْمَسِيحَ قَدْ جَاءَ بِالْجَسَدِ * فَمَنْ يَقُولُ هٰذَا فَهُوَ الْمُضِلُّ وَضِدُّ الْمَسِيحِ * احْذَرُوا 8
عَلَى أَنْفُسِكُمْ لِئَلَّا يَضِيعَ مَا قَدْ عَمِلْنَاهُ * بَلْ نَأْخُذُ ثَوَابًا كَامِلًا * كُلُّ مَنْ يُخَالِفُ وَلَا يَثْبُتُ فِي تَعْلِيمِ 9
الْمَسِيحِ فَلَيْسَ لَهُ اللّٰهُ * وَمَنْ يَثْبُتُ فِي تَعْلِيمِ الْمَسِيحِ فَذٰلِكَ لَهُ الْأَبُ وَالِابْنُ * فَمَنْ يَجِيءُ إِلَيْكُمْ وَمَا 10
يَجِبُ هٰذَا التَّعْلِيمُ فَلَا تَقْبَلُوهُ فِي مَنْزِلِكُمْ وَلَا تُسَلِّمُوا عَلَيْهِ سَلَامًا * لِأَنَّ مَنْ يَقُولُ لِإِنْسَانٍ سَرِيرٍ 11
السَّلَامُ عَلَيْكَ * فَإِنَّمَا يُسَارِكُ أَعْمَالَهُ الْخَبِيثَةَ * وَلِي أَمْوَالٌ كَثِيرَةٌ لِأَكْتُبَكُمْ بِهَا * فَلَمْ أَوَدَّ أَنْ 12
أَكْتُبَ إِلَيْكُمْ بِوَرَقٍ وَمِدَادٍ * لَكِنِّي أَرْجُو أَنْ أَجِيءَ إِلَيْكُمْ وَأُخَاطِبَكُمْ فَمًا بِرَأْسِ فَمٍ * لِيَكُونَ سُرُورُنَا
كَامِلًا * يُسَلِّمُ عَلَيْكَ أَوْلَادُ أُخْتِكَ الْمُصْطَفَاةِ * * وَالْمَسِيحُ لِلّٰهِ دَائِمًا آمِينَ * 13

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወኵሉ: ዘይትቀደም: ወሊይነብር: በትምህርቱ:ለክርስቶስ:ኀሙ:ምጽአ:ሊሀሉ:እግዜአብ
10 ሔር.ምስሌሁ:: ወዘሰ:ይነብር:በትምህርተ:ለክርስቶስ:በለብ:ወበወልድ:ሀሉ::=: ወዘኒ:
ይመጽእ:ኀቤክሙ: ወዘንተ: ትምህርተ: ሊያመጽእ:ኀቤክሙ: ሊታብእሙ: ቤቱክሙ: ወበሐ
11 ኒ:ጥቀ:ሊትበፀሙ::=: እስሙ:ዘይቤሎ:በሐ:ይሰተፎ:በመግበሪ:እኩይ::=: ብዙኀ:ብየ:
12 ዘእጽሕፍ: ለክሙ: ወሊፈቀድኩ: በክርታስ: ወቢጣየ:ኢኮተ:እስሙ:እትለመነ:ኀዎ:እሙሮ
13 እ:ኀቤክሙ:: ወእፈሀአፈ:እትናገረው:ኀሙ:ፍጹመ:ደኑ:ፍሥሐክሙ::=: ለሙኒ:ደቂ
ቀ:እኅትኪ: ሳሪት: ሞገሰ: ወተፋቅሮ: መስሌክሙ::=:

9 *Et omnis qui adversatur, & non permanet in doctrina Christi,* nempe *quòd advenit,* 9
non est Deus cum eo: & qui permanet in doctrina Christi, in Patre & in Filio est.
Et qui venit ad vos, & hanc doctrinam non adfert ad vos, ne ingredi faciatis 10
eum domum vestram, & Ave omninò ne dicatis ei. Quia qui dicit ei Ave, commu- 11
nicat in opere ejus malo. Multum habeo quod scribam vobis, & nolui per chartam, 12
& per aquam scribere vobis, quia confido quòd veniam ad vos, & ore ad os loquar vobis,
ut perfectum sit gaudium vestrum. Saluta filios sororis tuæ electæ. Gratia & 13
charitas sit vobiscum.

Epistola Beati JOANNIS *Apostoli tertia.*

Versio VULGATA LATINA.

1 2 SEnior Gaio charissimo, quem ego diligo in veritate. Charissime, de omni-
bus orationem facio prosperè te ingredi, & valere, sicut prosperè agit anima
3 tua. Gavisus sum valdè venientibus fratribus, & testimonium perhibentibus
4 veritati tuæ, sicut tu in veritate ambulas. Majorem horum non habeo grati-
5 am, quàm ut audiam filios meos in veritate ambulare. Charissime, fideliter fa-
cis quidquid operaris in fratres, & hoc in peregrinos; Qui testimonium red- 6
dideruut charitati tuæ in conspectu Ecclesiæ: quos, benefaciens, deduces dignè
Deo. Pro nomine enim ejus profecti sunt, nihil accipientes à Gentibus. 7
Nos ergò debemus suscipere hujusmodi, ut cooperatores simus veritatis. 8
Scripsissem forsitan Ecclesiæ: sed is, qui amat primatum gerere in eis, Diotre- 9
phes, non recipit nos.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رِسَالَةُ الْقِدِّيسِ يُوحَنَّا الْجَامِعَةُ الثَّالِثَةُ * .

1 * قِرَاءَةُ يَوْمِ الْاِثْنَيْنِ مِنْ جُمُعَةِ الْجُبْنِ * * مِنَ الْقِسِّ السَّيْخِ إِلَى غَايُوسَ الْحَبِيبِ *
2 الَّذِي أُحِبُّهُ أَنَا حَقًّا * أَيُّهَا الْحَبِيبُ أَنَا أَصَلِّي مِنْ أَجْلِكَ أَنْ تَتَيَسَّرَ طُرُقُكَ فِي جَمِيعِ الْأَشْيَاءِ
وَتُعَافَى كَمَا أَنَّ نَفْسَكَ قَدْ تَيَسَّرَ سُبُلُهَا * لِأَنِّي سُرِرْتُ جِدًّا بِالْإِخْوَةِ الْوَارِدِينَ وَالشَّاهِدِينَ لَكَ بِالْحَقِّ 3
كَمَا أَنَّكَ سَالِكٌ فِي الْحَقِّ * فَلَيْسَ لِي سُرُورٌ أَعْظَمُ مِنْ هٰذَا قَدْرَ أَنْ أَسْمَعَ أَنَّ أَوْلَادِي سَالِكُونَ فِي 4
الْحَقِّ * أَيُّهَا الْحَبِيبُ الْجَمِيلُ الَّذِي تَعْمَلُ بِإِخْوَةِ الْغُرَبَاءِ اجْعَلْهُ صَادِقًا * الَّذِينَ شَهِدُوا لَكَ 5 6
بِالْمَحَبَّةِ أَمَامَ الْجَمَاعَةِ * الَّذِينَ سَتَعْمَلُ عَمَلًا مَحْمُودًا إِذْ تُسَيِّعُهُمْ بِمَا هُوَ لِلّٰهِ أَهْلًا * لِأَنَّهُمْ مِنْ أَجْلِ 7
اسْمِهِ خَرَجُوا وَلَمْ يَأْخُذُوا مِنَ الْأُمَمِ شَيْئًا * فَيَكُونُ لَنَا أَنْ نَقْبَلَ أَمْرَ مِثْلِ هٰؤُلَاءِ * لِنَكُونَ لِلْحَقِّ 8
مُسَاعِدِينَ * قَدْ كَتَبْتُ إِلَى الْجَمَاعَةِ * لٰكِنْ دِيُوطْرَافِي الْمُؤْثِرُ أَنْ يَتَقَدَّمَهُمْ لَمْ يَقْبَلْنَا * 9

EPISTOLA
SANCTI *JOANNIS*
Catholica tertia.
Lectio feriæ secundæ hebdomadis casei.

A *Presbytero sene ad Gaium charis-* 1
simum quem ego verè diligo. O charis- 2
sime, ego pro te oro ut planè sint viæ tuæ in omnibus rebus, & bene valeas, quem-admodum animæ tuæ viæ sunt jam com-
planatæ. Nam valdè gavisus sum de 3
fratribus venientibus, & veritatem ti-
bi attestantibus, prout tu incedis in ve-
ritate. Nec ullum est mihi majoris quàm 4
hoc amplitudinis gaudium, ut scilicet
audiam filios meos in veritate ambula-
re. O dilecte, beneficium quod exerces 5
in fratres peregrinos, fideliter exerce:
Qui de tua charitate testimonium red- 6
diderunt in conspectu Ecclesiæ: quos
quum deduxeris prout Deo dignum est,
præclarum opus præstiteris. Nam pro- 7
pter nomen ejus egressi sunt, nihil acci-
pientes à Gentibus. Nos ergo precamur, 8
ut hujusmodi hominum *rem benignè*
complectaris: ut simus veritatis adju-
tores. Jam scripsi Ecclesiæ; sed Dio- 9
trephes qui ambit eis præesse, non re-
cepit nos.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 ዘዮሐንስ : ወንጌላዊ ፭ዘልዳ:=:
2 ኧሮ፡ቀሲስ:ኢያቻዮስ:ለጋይዮስ:ዘእነ: ለፈቅር:በጽድቅ:=: እኁየ:በእንተ:ኵሉ:እጸሊ:
3 ለከ:ትሰሬሕ:ወትሕዮ:በዘ:ይሌድግ:ለነፍስከ:=: ተረሥሕኩ፡ኀቅ:ሶቢ:መጽሉ:ለኀዊነ:
4 ወሕመዐ:ኮኑ:ላዕለ:ተፈቅሮተከ:: ወከመ: በጽድቅ : ተሐውር:=: እንተ: ተዓቢ: እመዘ
5 ቲ:ትፍሠሕት:እልበየ:ኀመ:እስማዕ::እነዘ:በጽድቅ:የሐውሩ: ደቂቀ:=: እኁየ:እሙነ:
6 ግብረ:ዘገበርከ:ለእንግዒነ::=: ወዝንቱኒ: ኄኪር:ስመዐ:ኮነ:ላዕለ:ተፈቅሮተኪ:በቅድመ:
7 ቤተ፡ ክርስቲያን: ኀመ: ሠናየ : ትገብር : ወለእቅደምከ: ፈንወ:ኮሙ: ዘይደሉ: ለእግዜአብሔ
8 ር::=: ወበእንተ:ስሙ:ወፂአኩ:እነዘ:ኢልቦ:ዘእነ፡ለሕ:እምነ:ለሕዘብ::=: ወንሕነስ:እ
9 ኁዊነ:ይደልወነ: ንትቀበሎሙ: ለእለ: ኀመዝ : ኀመ: ንኩን:ሔታሮ: ለጽድቅ::=: ወጸሐ
ፍኩ : ለቤተ : ክርስቲያን : ለሳ : ርቱዕ : ለቅድመ: ሎሙ : ወበእንቲ : በናፍቆስ : ሊይሰመ
ወኀመ:=:

JOHANNIS Evangelistæ tertia.

A *Seniore Gaio fratri nostro, quem ego diligo verè. Frater mi, per omnia* 1
oro pro te, ut prosperè agas, atquè valeas, in iis quæ jucunda sunt animæ tuæ. 2
Gavisus sum valdè quum venissent fratres nostri, & testimonio fuissent de chari-
tate tua & quomodo in veritate ambulas. Majus hoc gaudium non habeo, ut 3
audiam quum in veritate ambulant filii. Frater mi, fidele est opus quod feciśti 4
fratribus nostris. Et hic extraneus testis fuit de charitate tua coram Domo Chri- 5
stianorum, quòd benè facis, & præmonstrâsti viam eorum qui placent Deo. Et pro- 6
pter nomen ejus egressus sum nihil accipiens à Gentibus. Et nos fratres nostri, 7
oportet nos ut recipiamus eos qui sunt hujusmodi, ut fiamus participes veritatis. 8
Et scripsi Domui Christianorum, sed rectus præcedebat eos: veruntamen propter 9
infidelitatem non parcbit vobis.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ Γ'. ΚΕΦ. Α'.

Propter hoc si veniam, submonebo ejus opera quæ facit, verbis malignis garri-
10 Διὰ τοῦτο (θ) ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυ-
ens nos. Et non contentus in his, neque ipse suscipit fratres, &
αρῶν ἡμᾶς. καὶ μὴ ἀρκούμενος ὅτι τούτοις, ὔτε αὐτὸς ὑποδέχε) τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τοὺς
volentes prohibet, & de Ecclesia ejicit. Dilecte, ne imitare malum,
11 βουλομένους κωλύει, καὶ ὁκ τ ὑπελησίας ὑκβάλλει. Ἀγαπητὲ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν,
sed bonum. Benefaciens ex Deo est: at malefaciens non vidit Deum.
ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ὁκ τοῦ Θεοῦ ὄτιν· (ι) ὁ δὲ κακοποιῶν ὐκ ἑώρακε τ Θεόν.
Demetrio testimonium est ab omnibus, & ab ipsa veritate: & nos autem te-
12 Δημητρίῳ μεμαρτύρη) ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ' αὐτῆς τ ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρ-

stamur, & nostis quoniam testimonium nostrum verum est. Multa habui scri-
τυροῦμεν, καὶ (κ) οἴδατε ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ὄτι. Πολλὰ ὑπῆρον(λ)γράφειν
bere, sed non volo per atramentum & calamum tibi scribere. Spero autem pro-
13 φειν, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ (μ)καλάμου σοι γράψαι. Ἐλπίζω δὲ ἐν-
tinùs videre te, & os ad os loquemur. Pax tibi. Salutant te
14 θέως (ν) ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε
amici. Saluta amicos per nomen.
οἱ (ξ)φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

(†) Ἰωάννου ἐπιστολὴ καθολικὴ τρίτη στίχων λβ'.

MS. A. (θ)ἂν (ι) ὁ κακοποιῶν (κ) οἶδας (λ) γεγράψαι σοι, ἀλλ' οὐ βούλομαι διὰ (μ) καλάμου γράψαι σοι· (ν) σε ἰδεῖν, (ξ) ἀδελφοί. (†) Ἰωάννου γ'.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ... Propterea, si venero, mentionem faciam o-
perum ejus quæ perpetravit; verbis enim
malis tractat nos: & his non contentus, nec
ipse recipit fratres, & eos qui recipiunt, pro-
hibet, quin ex Ecclesia expellit. Charissi- 11
me noster, ne malum imitêre, sed bonum.
Qui bonum facit, ex Deo est: qui verò ma-
lum facit, Deum non vidit. De Demetrio 12
redditum est testimonium ab unoquoque,
& ab ipsa Ecclesia, imo ab ipsa veritate:
sed nos etiam testimonium perhibemus:
& nôstis testimonium nostrum verum
esse. Multa haberem tibi scribenda, sed 13
nolo per atramentum & calamum tibi scri-
bere. Spero autem protinus me visurum 14
te, & præsentes coram locuturos. Pax 15
tecum sit. Pacem tibi precantur amici.
Pacem precare amicis, unicuique nomine
proprio.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወበእንተ፡ዝንቱ፡እመ፡መጸእከ፡እዜክር፡መግበር፡ዘይገብር፡ንቢበ፡እኩየ፡ዘይነብብ፡ላዕሌነ፡
ወሊየለክሉ፡ዘንተኒ፡ወውእቱኒ፡ሊይትቀበሎሙ፡ለእንግዳነ፡ወለእለኒ፡ይፈቅዱ፡ይከልእሙ፡
11 ወያወፅሖሙ፡እመቤተ፡ክርስቲያን።።ፍ እኁየ፡ ኢትኩን፡ከመ፡ገባሬ፡እኪት፡እሰ፡ከመ፡ገባ
ሬ፡ሠናይት፡ወገባሬ፡ሠናይትስ፡እመእግዚአብሔር፡ውእቱ።። ወገባሬ፡እኪትስ፡ ኢይሬእዮ፡
12 ለእግዜአብሔር።።ፍ ወበእንተኒ፡ድሜጥርስ፡ሰመዐ፡ኮነ፡ኵሉ፡ወለኪሂኒ፡ጽድቅ።። ወንሶኒ
13 ንእነ፡ስመዓ፡ኮነ፡ ወንዜነክሙ፡ ወተአመረ፡ከመ፡ ርትዕት፡ይእቲ፡ ስመዕነ።።ፍ ወብዙኅ፡ብ
14 የ፡ዘጽሕፍ፡ለከ፡ለሳ፡ ኢፈቅድ፡በማየ፡ሕመት፡ወበቀለመ፡ለጽሕፍ፡ለከ።።ፍ ለሰ፡እትለ
15 ሮነ፡ባሕቱ፡ከመ፡ፍጡነ፡ኢሬእየከ።። ወእትናገረከ፡ለፋ፡በለፊ።።ፍ ስለመ፡ለከ፡ወይለመ
ኁከ፡ለኃዊነ፡ ወለመሓ፡ ቢጸከ፡ በበለስማቲሆሙ።።።ፍ

Et propter hoc si venero, in memoriam reducam facinora ejus quæ facit, viz. 10
sermonem malum quem effutit contra nos: & non sufficit ei hoc, & ipse non
recipit fratres nostros, & eos qui volunt, prohibet, & ejicit ex domo Christiano-
rum. Frater mi, ne sis ut operator mali, sed ut operator boni: & operator bo- 11
ni à Deo est, & operator mali non videbit Deum. Et de Demetrio testis est 12
quisque, & ipsa veritas & nos testimonio sumus & annuntiamus vobis, &
scitis quòd rectum est testimonium nostrum. Et multum habeo quod scribam tibi, sed 13
nolui per aquam fellis, & per calamum scribere tibi. Sed spero tamen quòd 14
citò videbo te, & alloquar te os ad os. Pax tibi: & salutant te fratres nostri. 15
Et saluta proximos tuos nominatim.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΙΟΥΔΑ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΔΗΣ, ΕΧΟΝΤΑ ΤΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΝ.

Α' Πεὶ σωσοχῆς τ εἰς Χεισὸν πίστεως διὰ τὴν ἐπαίσασιν τῶν ἀσιβῶν, καὶ ἀσιλγῶν ἀνδρῶν. ὧν φῶ, σὲι μελλόσης αὐτῶν κολάπως καθ' ὁμοίωσιν τῶν πάλαι ἐμπλωτῶν τε καὶ πονηρῶν.

Β' Τδιαισμὸς αὐτῶν ὅτι τῇ πλάνῃ καὶ δυσεβείᾳ καὶ ἀσιλγείᾳ, καὶ βλασφημίᾳ καὶ ὑπηλά-

ζω ὑσωρίσιν τ εἰς ἀπάτλω δικαιοδοσίας.

Γ' Πεὶ ἀσφαλείας αὐτῶν ἐν τῇ πίσει, συμπαθείας τ καὶ φοιδῶς εἰς τ πλησίον, ὅτι σωτηρίᾳ καὶ ἁγιασμῷ.

Δ' Εὐχὴ ὑπὲρ αὐτῶν εἰς ἁγιασμὸν καὶ παῤῥησίαν καθαρὰν ζῶν δοξολογίᾳ Θεῦ.

EPISTOLA JUDÆ CATHOLICA.

(†) ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ ΚΑΘΟΛΙΚΗ. ΚΕΦ. Α'.

CAPUT UNICUM.

JUDAS Jesu Christi servus, frater autem Jacobi, his in Deo Patre sanctificatis, & Jesu Christo servatis, vocatis: Misericordia vobis, & pax, & chari-
1 ΙΟΥΔΑΣ Ἰησῦ Χεισῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβε, τοῖς ἐν Θεῷ πατρὶ (α) ἡγιασμένοις, καὶ Ἰησοῦ Χεισῷ τετηρημένοις, κλητοῖς· Ἔλεος
2 ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη ἀσμένοις, καὶ Ἰησῦ Χεισῷ τετηρημένοις, κλητοῖς· Ἔλεος
3 πλησθωείη. Ἀγαπητοὶ, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τ κοινῆς (β) σωτηρίας, ἀνάγκλω ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ
4 παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίσει. Παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι (οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρῖμα,) ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν (γ) χάριν μετατιθέν-

tes in luxuriam, & solum herum Deum & Dominũ nostrum Jesum Christum negantes. Commonere autem vos volo, scientes vos semel hoc, quoniam
5 ἀνάμνησιν. Τπομιμνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, (ε) εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο, ὅτι Dominus populum de terra Ægypti salvans, secundò non credentes perdi-
6 Κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσε. Angelósque non servantes suum principium, sed reliquen-
7 σεν. Ἀγγέλους (ζ) τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας tes proprium domicilium, in judicium magni diei, vinculis æternis sub caligine
8 τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας, δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν. reservavit.

MS. A. (†) Pars Tituli abscinditur: Κ..... ὑπομνήσει. (α) ἠγαπημένοις, (β) ὑμῶν σωτηρίας, (γ) χάριτα (δ) πατρὶ καὶ Κύριον (ε) εἰδότας ἅπαξ πάντα, ὅτι Ἰησοῦς λαὸν (ζ) ...

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

EPISTOLA JUDÆ
Fratris JACOBI.

Pro Antonio & sociis ejus: & Prophetis.
Et feriâ tertiâ Passionis.

Juda servus Jesu Christi, frater autem Ja-1
cobi Gentibus vocatis, à Deo Patre dilectis,
& in Jesu Christo conservatis: Misericor-2
dia & pax cum charitate multiplicetur vo-
bis. Dilecti mei, omnem curam adhibens 3
scribendi vobis de salute nostra communi,
necessarium est mihi scribere vobis, rogans
ut certamen subeatis pro fide quæ semel
tradita est Sanctis. Obtinuerunt enim qui-4
dam introitum, qui ab initio præscripti fu-
erant in damnationem istam, homines im-
pii, qui gratiam Dei convertunt in obscœ-
nitatem, & eum qui solus est Dominus De-
us, *nempe* Dominum nostrum Jesum Chri-
stum, negant. Commonere vos autem vo-5
lo, quum sciatis omnes quòd Deus quum
unâ vice populum ex Ægypto liberâsset,
alterâ eos qui non crediderunt perdidit. Et6
Angelos qui non servârunt primas sutas, sed
reliquerunt suum domicilium, ad judicium
magni diei vinculis ignotis sub caligine
reservavit.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

10 Propter hoc si venero, commonebo ejus opera, quæ facit, verbis malignis garriens in nos: & quasi non ei ista sufficiant; neque ipse suscipit fratres; & eos, qui
11 suscipiunt, prohibet, & de Ecclesia ejicit. Charissime, noli imitari malum, sed quod bonum est. Qui benefacit, ex Deo est: qui malefacit, non vidit Deum.
Demetrio testimonium redditur ab omnibus, & ab ipsa veritate, sed & nos testi- 12
monium perhibemus: & nôsti quoniâ testimonium nostrum verum est. Multa habui tibi 13
scribere: sed nolui per atramentum & calamum scribere tibi. Spero autem protinus te vi- 14
dere, & os ad os loquemur. Pax tibi. Salutant te amici. Saluta amicos nominatim.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * فَمِنْ اَجْلِ هٰذَا اِذَا جِئْتُ سَاَذَكِّرُ بِاَعْمَالِهِ الَّتِي يَفْعَلُهَا * لِاَنَّهُ يَهْذِي بِنَا بِاَقْوَالٍ خَبِيثَةٍ *
وَمَا يَكْتَفِي بِهٰذِهِ * فَلَا هُوَ يَقْبَلُ الْاِخْوَةَ * وَالَّذِينَ يُرِيدُونَ يَقْبَلُونَهُمْ يَمْنَعُهُمْ وَيُخْرِجُهُمْ
11 مِنَ الْكَنِيسَةِ * اَيُّهَا الْحَبِيبُ لَا تَتَشَبَّهْ بِهِ فِي الشَّرِّ بَلْ بِالْخَيْرِ * مَنْ يَعْمَلِ الْخَيْرَ مِنَ اللّٰهِ هُوَ *
12 وَمَنْ يَعْمَلِ الشَّرَّ مَا قَدْ اَبْصَرَ اللّٰهَ * دِيمِيرِيُوسُ الْجَمَاعَةُ يَشْهَدُونَ لَهُ * وَالْحَقُّ نَفْسُهُ يَشْهَدُ
13 لَهُ * وَنَحْنُ نَشْهَدُ لَهُ * وَقَدْ عَلِمْتُمْ اَنَّ شَهَادَتَنَا صَادِقَةٌ هِيَ * وَلِي اَقْوَالٌ كَثِيرَةٌ اَكْتُبُهَا
14 لَكُمْ * لٰكِنِّي لَسْتُ اُرِيدُ اَنْ اَكْتُبَ اِلَيْكُمْ بِمِدَادٍ وَقَلَمٍ * اُؤَمِّلُ اَنْ اَجِيَ اَرَاكَ سَرِيعًا
15 وَنَتَخَاطَبَ فَمًا بِاَرَاهُ فَمٍ * اَلسَّلَامُ لَكَ. يُقَبِّلُكَ اَصْدِقَاؤُكَ * سَلِّمْ عَلَى اَصْدِقَائِنَا كُلِّ وَاحِدٍ بِاسْمِهِ *

10 *Propterea quum venero, monebo eum de* 10
facinoribus suis quæ facit: blaterat
enim in nos sermonibus improbis: & his
minimè contentus, neque ipse recipit
fratres, & qui volunt eos recipere, pro-
hibet, & ejicit ex Ecclesia. O dilecte, 11
ne imiteris eum in malo, sed in bono:
qui benè facit, ex Deo est; qui autem
malè facit, non vidit Deum. Demetrio 12
omnes attestantur, et veritas ipsa attesta-
tur illi, & nos attestamur ei: & nôstis
quòd testimonium nostrum verum est.
Multos etiam sermones habeo vobis scri- 13
bendos, sed nolo scribere vobis per atra-
mentum & calamum. Spero fore ut brevi 14
veniam te invisum, & os ad os loquamur.
Pax tibi. Osculantur te amici tui. 15
Saluta amicos nostros, unumquenque
proprio nomine.

Epistolarum Apostoli puri Johannis Evangelista, finis.

Laus Deo plurima & sempiterna, Amen.

Epistola Catholica Beati JUDÆ *Apostoli.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT UNICUM.

1 JUDAS Jesu Christi servus, frater autem Jacobi, his qui sunt in Deo Patre
2 dilectis, & Christo Jesu conservatis, & vocatis. Misericordia vobis, & pax, &
3 charitas adimpleatur. Charissimi, omnem solicitudinem faciens scribendi vobis de communi vestra salute, necesse habui scribere vobis: deprecans supercertari
4 semel traditæ Sanctis fidei. Subintroierunt enim quidam homines (qui olim præscripti sunt in hoc judicium) impii, Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam, & solum Dominatorem & Dominum nostrum Jesum Christum negantes. Com- 5
monere autem vos volo, scientes semel omnia, quoniam Jesus populum de terra Ægypti salvans, secundò eos, qui non crediderunt, perdidit: Angelos verò 6
qui non servaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in judicium magni diei, vinculis æternis sub caligine reservavit.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

EPISTOLA.
BEATI JUDÆ
Fratris Domini Catholica.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis casei. Et pro die festo Michaëlis principis Angelorum. Præterea pro die festo Judæ Apostoli.

* رِسَالَةُ يَهُوذَا اَلسَّعِيدِ اَخِي الرَّبِّ اَلْكَاثُولِيكِيَّةُ *

* فِرَاءَةُ يَوْمِ اَلثَّلَاثَا مِنْ جُمُعَةِ اَلْجُبْنِ. وَلِعِيدِ مِيخَايِيلَ رَئِيسِ اَلْمَلَائِكَةِ. وَاَيْضًا لِعِيدِ يَهُوذَا اَلرَّسُولِ *

1 * مِنْ يَهُوذَا عَبْدِ اِيسُوعَ اَلْمَسِيحِ وَاَخِي يَعْقُوبَ * اِلَى اَلْمُقَدَّسِينَ بِاللّٰهِ اَلْآبِ وَاِيسُوعَ اَلْمَسِيحِ *
2 اَلْمُخْتَارِينَ اَلْمَحْفُوظِينَ * لِتَكْثُرْ لَكُمُ اَلرَّحْمَةُ وَاَلسَّلَامَةُ وَاَلْمَحَبَّةُ * يَا اَحِبَّائِي قَدْ عَمِلْتُ كُلَّ اَلْحِرْصِ
3 اَنْ اَكْتُبَ اِلَيْكُمْ مِنْ اَجْلِ اَلْخَلَاصِ اَلْكَامِلِ وَاَلسَّاهِلِ اَلْمُشْتَرَكِ * وَاضْطُرِرْتُ اَنْ اَكْتُبَ
اِلَيْكُمْ مُتَضَرِّعًا اَنْ تَجْهَدُوا فِي اَلْاَمَانَةِ * اَلَّتِي دُفِعَتْ اِلَى اَلْقِدِّيسِينَ مَرَّةً * لِاَنَّ حَدَسَ
4 وَاَنَاسَ قَوْمٍ مُنَافِقُونَ * قَدْ سَلَفَ اَكْتِيَابُهُمْ قَدِيمًا فِي هٰذِهِ اَلْمَذَايَةِ * اَلَّذِينَ يَعْقُلُونَ
بِهِ رَبَّنَا اِلَى اَلطُّمَانِيَةِ وَيُحْكِدُونَ سَيِّدَنَا وَحْدَهُ اَلْاِهَنَا وَرَبَّنَا اِيسُوعَ اَلْمَسِيحَ * مُرِيدًا اَنْ اَذْكُرَ
5 لَكُمْ اِذْ قَدْ عَرَفْتُمْ دَفْعَةً وَاحِدَةً هٰذَا اَلْمَعْنَى * اَلرَّبُّ خَلَّصَ اَلشَّعْبَ مِنْ اَرْضِ مِصْرَ * وَفِي
اَلثَّانِيَةِ اَهْلَكَ اَلَّذِينَ لَمْ يُؤْمِنُوا * وَاَلْمَلَائِكَةُ اَلَّذِينَ لَمْ يَحْفَظُوا رِيَاسَتَهُمْ * بَلْ تَرَكُوا
6 مَسْكِنَهُمُ اَلْخَاصِّيَ * فَهُمْ مَحْبُوسُونَ اِلَى دَيْنُونَةِ يَوْمٍ عَظِيمٍ * بِوَثَاقَاتٍ اَبَدِيَّةٍ *

1 *Ego Judas servus Jesu Christi, & frater Jacobi, ad sanctificatos per Deum Patrem & Jesum Christum electos & conservatos. Multiplicetur vo-* 2
bis misericordia & pax & charitas. 3
O dilecti mei, omni studio adhibito ut scriberem vobis de salute perfecta uni-versali atque communi, coactus sum scribere vobis, deprecans ut soliciti sitis in fide quæ semel tradita est sanctis. 4
(Nam subrepserunt & inferuerunt se quidam impii, qui jam olim præscripti fuerant in hanc damnationem, qui transferunt gratiam Domini nostri ad lasciviam, & negant Dominum nostrum, qui solus est Deus ac Dominus noster Jesus Christus.) Volens mentionem 5
vobis facere, quum jam semel noveritis hunc sensum, quod scilicet Dominus liberavit populum de terra Ægypti, & in secunda vice perdidit eos qui non crediderant. Et Angeli qui non servárunt 6
principatum suum, sed proprium ipsorum domicilium destituerunt, carcere ad judicium magni diei vinculis æternis detinentur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ: ዐ: አምላክ:: ሐልእክተ : ይሁደ : አኁሁ: ለያዕቆብ : ጸሎቱ ፡ ይብጽሐነ : ለጫነ: ::=:

a

1 ኧመይሁዳ : ገብረ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : አኁሁ : ለያዕቆብ : ለአለ : ያፈቅርዎ : ለአግ
2 ዚለብሔር : አብ : ስሙያን : ወጽውዓን : በኢየሱስ : ክርስቶስ::=: ሰላመ : ለክሙ :
3 ወተፈቅሮ : ወሣህል : ይብዘኅ : ማእከቤክሙ::=: ለጎዊነ : በኵሉ : ለስተፈጣንኩ : ከ
መ : እጽሐፍ : ለክሙ : ጽሁቀ : ወለስተበቍዓክሙ : ከመ : ትትቀነይዋ : ለእንተ : ትመ
4 ጽአ : ጽድቁ : እንተ : ተውህበት : ለቅዱሰን : ሃይማኖት:=: እስመ: በሉክሙ : ውስተ :
ልብክሙ : ሰብእ : ረሲኣን : እሉ : ጽሑፋን : ቀደሙ : ለዝንቱ : ደይን : እለ : ያፈልስዋ:
ለጸጋሁ : ለእግዚአብሔር : ውስተ : ዝሙቶሙ : ወይክሕድዎ : ለወእቱ : ባሕቲቱ : እ
5 ግዚአብሔር : ኢየሱስ : ክርስቶስ::=: ወእዜከረክሙ : ፈቀድኩ : ወታእመረ : መዕረ
ሰ : ኵሎ : ከመ:ኢየሱስ : ለድኅነ : ሕዝቦ : እመድረ : ግብጽ:: ወበደግመሰ : ለእለ : ኢ
6 ለመኑ : ለጥፍለሙ:=: ወለመለእክቲሁኒ : እሉ : ኢዐቀቡ : ፍጥረቶሙ : ውስተ : ደይ
ኔ: ለእበርሙ : ወተለስሩ : ለዕለት:ዓበይ: ለዘለኢሆሙ: ለቅነዩ: ርእሶሙ:=:

In nomine Patris & Filii & Spiritûs sancti unici Dei; Epistola JUDÆ fratris Jacobi, oratio ejus præveniat nobis, Amen.

CAPUT. I.

1 *A Juda servo Jesu Christi, fratre Jacobi, iis qui diligunt Deum Patrem, no-*
2 *minatis & vocatis in Jesu Christo: Pax vobis, & charitas, & misericordia*
3 *multiplicetur medio vestrûm. Fratres nostri, semper festinavi ut scriberem vo-bis solicitè, & obsecro vos ut pareatis ei quæ adveniura est veritati ejus, & ei quæ tradita est Sanctis fidei. Quia intrârunt in corda vestra homines impii,* 4
qui præscripti sunt olim ad hanc damnationem, qui transferunt gratiam Dei in libidinem suam, & negant illum solum Deum, Jesum Christum. Et in memo-
5 *riam revocare vobis volui, & scitis semel omnes quòd Jesus servavit populum suum ex terra Ægypti; & secundò, eos qui non crediderunt, perdidit. Et Ange-*
6 *los ejus qui non servaverunt originem suam, in judicium constituit, & ligati sunt in diem magnum, cui ipsimet subjecerunt seipsos.*

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΟΥΔΑ. ΚΕΦ. Α'. Β'. Γ'.

Sicut Sodoma, & Gomorrha, & illæ circa eas civitates, *similem his modum*
7 Ὡς Σόδομα, καὶ Γόμορρα, καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον (η) τούτοις ἐκπορνεύσασαι,
exfornicatæ, & abeuntes post carnem alteram, *propositæ* sunt exemplum, ignis
καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα, πυρὸς
æterni pœnam sustinentes. Similiter *atqui* & hi *somnii*, carnem
8 αἰωνίου δίκην (θ) ὑπέχουσαι. Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι, σάρκα
quidem maculant, *dominationem* autem spernunt, *dignitates* autem blasphemant. *At Mi-*
9 μὲν μιαίνουσι, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. Ὁ δὲ Μι-
chael archangelus, cùm diabolo *dimicans*, *disceptaret* de Moysi
χαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωσέως
corpore, non est ausus judicium inferre blasphemiæ: sed dixit; *Increpet*
σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας (ι) ἀλλ' εἶπεν, Ἐπιτιμήσαι
te Dominus. Hi autem quæcunq; quidem ignorant, blasphemant: quæcunq; autem
10 σοι Κύριος. Οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασι, βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ
naturaliter tanquam *irrationalia* animalia nôrunt, in his corrumpuntur. Væ illis, quia
11 φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. Οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι
viâ Cain *ingressi sunt*, & errore Balaam mercede effusi sunt, &
τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ
contradictione Core perierunt. Hi sunt in *agapis vestris* maculæ,
12 τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο. Οὗτοί εἰσιν (κ) ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες,
convivantes, sine timore semetipsos pascentes: nubes sine aqua, à ven-
συνευωχούμενοι, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες· νεφέλαι ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέ-
tis *circumlatæ*, arbores *emarcidæ*, infructuosæ, bis mortuæ, eradi-
μων (λ) περιφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ, ἄκαρπα, δὶς ἀποθανόντα, ἐκριζω-
catæ: Fluctus feri maris, despumantes *sua ipsorum dedecora*, *stellæ*
13 θέντα· Κύματα ἄγρια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες
erraticæ: quibus *caligo* tenebrarum in æternum servata est. Prophetavit
14 πλανῆται· οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους (μ) εἰς τὸν αἰῶνα τετήρηται. Προεφήτευσε

autem & his septimus ab Adam, Enoch, dicens; Ecce venit Dominus in
(ν) δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ, Ἐνὼχ, λέγων, Ἰδοὺ ἦλθε Κύριος (ξ) ἐν
millibus Sanctis suis: Facere judicium contra omnes, & *redarguere* omnes
μυριάσιν ἁγίαις αὐτοῦ· Ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ (ο) ἐλέγξαι πάντας
impios *eorum*, de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impiè egerunt:
τοὺς (π) ἀσεβεῖς αὐτῶν, περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν·
& de omnibus duris, quæ locuti sunt contra eum peccatores impii.
καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς.
Hi sunt murmuratores, querulosi, secundùm desideria sua ambu-
Οὗτοί εἰσι γογγυσταὶ, (ρ) μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευό-
lantes, & os eorum loquitur *præsumida*, mirantes personas *ad lucrum*
μενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας
gratiâ. Vos autem, *dilecti*, memores estote verborum *prædictorum* ab
Γ' χάριν. Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοὶ, μνήσθητε (σ) τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ
Apostolis Domini nostri Jesu Christi: *Quia* dicebant vobis; Quoniam in
τῶν ἀποστόλων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, Ὅτι (τ) ἐν
novissimo tempore *erunt* illusores, secundùm suas *ipsorum* desideria ambulantes
ἐσχάτῳ χρόνῳ ἔσονται ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι
impietatum. Hi sunt *segregantes*, animales, Spiritum non habentes.
τῶν ἀσεβειῶν. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοὶ, Πνεῦμα μὴ ἔχοντες. 19
Vos autem, *dilecti*, sanctissimæ vestræ fidei superædificantes vosmetipsos, in
Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοὶ, (υ) τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς, ἐν 20
Spiritu sancto orantes, Vosmetipsos in dilectione Dei servate, ex-
Πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι, ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ τηρήσατε, προσ- 21
pectantes misericordiam Domini nostri Jesu Christi, in vitam æternam: Et
ἐκδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ζωὴν αἰώνιον· Καὶ 22
hos quidem *miseremini dijudicantes*:
οὓς μὲν (φ) ἐλεᾶτε διακρινόμενοι·

MS. A. (η) πρόκειται τούτοις (θ) * ὑπέχουσαι. Ὁμοίως (ι) ἀλλὰ (κ) οἱ ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν, σπιλάδες, (λ) παραφερόμεναι, (μ) εἰς αἰῶνα (ν) καὶ τούτοις (ξ) ἐν ἁγίαις μυριάσιν (ο) ἐλέγξαι (π) ἀσεβεῖς, περὶ (ρ) μεμψίμοιροι, (σ) τῶν προειρημένων ῥημάτων (τ) ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἐλεύσονται (υ) ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἁγιοτάτῃ ὑμῶν πίστει, (φ) ἐλέγχεται διακεκριμένους. Οὓς δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες, οὓς δὲ * ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܐܢܘܢ ܕܒܟܘܠܗܝܢ ܡܕܡܗ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܒܢܝ ܣܕܘܡ. ܘܥܡܘܪܐ ܗܘ ܕܡܬܐ ܠܗܘ ܠܡܬܝ ܣܕܘܡ. ܘܥܡܘܪܐ ܗܘ ܕܡܬܐ ܠܗܘ ܠܡܬܝ ܣܕܘܡ. 7
ܘܐܝܟ ܕܐܢܘܢ ܕܒܟܘܠܗܝܢ ܡܕܡܗ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܒܢܝ ܣܕܘܡ. ܘܥܡܘܪܐ ܗܘ ܕܡܬܐ ܠܗܘ ܠܡܬܝ ܣܕܘܡ. 8
ܘܒܢܝ ܐܢܘܢ ܕܒܟܘܠܗܝܢ ܡܕܡܗ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܒܢܝ ܣܕܘܡ. ܘܥܡܘܪܐ ܗܘ ܕܡܬܐ ܠܗܘ ܠܡܬܝ ܣܕܘܡ. 9
ܘܒܢܝ ܐܢܘܢ ܕܒܟܘܠܗܝܢ ܡܕܡܗ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܒܢܝ ܣܕܘܡ. ܘܥܡܘܪܐ ܗܘ ܕܡܬܐ ܠܗܘ ܠܡܬܝ ܣܕܘܡ. 10
ܘܒܢܝ ܐܢܘܢ ܕܒܟܘܠܗܝܢ ܡܕܡܗ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܒܢܝ ܣܕܘܡ. ܘܥܡܘܪܐ ܗܘ ܕܡܬܐ ܠܗܘ ܠܡܬܝ ܣܕܘܡ. 11
ܘܒܢܝ ܐܢܘܢ ܕܒܟܘܠܗܝܢ ܡܕܡܗ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܒܢܝ ܣܕܘܡ. ܘܥܡܘܪܐ ܗܘ ܕܡܬܐ ܠܗܘ ܠܡܬܝ ܣܕܘܡ. 12
ܘܒܢܝ ܐܢܘܢ ܕܒܟܘܠܗܝܢ ܡܕܡܗ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܒܢܝ ܣܕܘܡ. ܘܥܡܘܪܐ ܗܘ ܕܡܬܐ ܠܗܘ ܠܡܬܝ ܣܕܘܡ. 13
ܘܒܢܝ ܐܢܘܢ ܕܒܟܘܠܗܝܢ ܡܕܡܗ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܒܢܝ ܣܕܘܡ. ܘܥܡܘܪܐ ܗܘ ܕܡܬܐ ܠܗܘ ܠܡܬܝ ܣܕܘܡ. 14
ܘܒܢܝ ܐܢܘܢ ܕܒܟܘܠܗܝܢ ܡܕܡܗ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܒܢܝ ܣܕܘܡ. ܘܥܡܘܪܐ ܗܘ ܕܡܬܐ ܠܗܘ ܠܡܬܝ ܣܕܘܡ. 15
ܘܒܢܝ ܐܢܘܢ ܕܒܟܘܠܗܝܢ ܡܕܡܗ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܒܢܝ ܣܕܘܡ. ܘܥܡܘܪܐ ܗܘ ܕܡܬܐ ܠܗܘ ܠܡܬܝ ܣܕܘܡ. 16
ܘܒܢܝ ܐܢܘܢ ܕܒܟܘܠܗܝܢ ܡܕܡܗ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܒܢܝ ܣܕܘܡ. ܘܥܡܘܪܐ ܗܘ ܕܡܬܐ ܠܗܘ ܠܡܬܝ ܣܕܘܡ. 17
ܘܒܢܝ ܐܢܘܢ ܕܒܟܘܠܗܝܢ ܡܕܡܗ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܒܢܝ ܣܕܘܡ. ܘܥܡܘܪܐ ܗܘ ܕܡܬܐ ܠܗܘ ܠܡܬܝ ܣܕܘܡ. 18
ܘܒܢܝ ܐܢܘܢ ܕܒܟܘܠܗܝܢ ܡܕܡܗ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܒܢܝ ܣܕܘܡ. ܘܥܡܘܪܐ ܗܘ ܕܡܬܐ ܠܗܘ ܠܡܬܝ ܣܕܘܡ. 19
ܘܒܢܝ ܐܢܘܢ ܕܒܟܘܠܗܝܢ ܡܕܡܗ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܒܢܝ ܣܕܘܡ. ܘܥܡܘܪܐ ܗܘ ܕܡܬܐ ܠܗܘ ܠܡܬܝ ܣܕܘܡ. 20
ܘܒܢܝ ܐܢܘܢ ܕܒܟܘܠܗܝܢ ܡܕܡܗ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܒܢܝ ܣܕܘܡ. ܘܥܡܘܪܐ ܗܘ ܕܡܬܐ ܠܗܘ ܠܡܬܝ ܣܕܘܡ. 21
ܘܒܢܝ ܐܢܘܢ ܕܒܟܘܠܗܝܢ ܡܕܡܗ ܕܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܒܢܝ ܣܕܘܡ. ܘܥܡܘܪܐ ܗܘ ܕܡܬܐ ܠܗܘ ܠܡܬܝ ܣܕܘܡ. 22

Quemadmodum & Sadum & Amora, & his circunjacentes civitates, quæ simili ac isti ratione fornicatæ sunt & post alienas carnes abierûnt, positæ sunt sub igne æterno obnoxiæ judicio: Pari quoq; modo isti in somnio delusi, carnem quidem contaminant, dominationem autem deprimunt, & majestatem blasphemant. At Michael Archangelus qui cum Calumniatore loquens disputabat de corpore Mosis, non est ausus proferre in eum judicium blasphemiæ, sed dixit; Increpet te Dominus. At isti quæ non noverunt, ea blasphemant: quæ verò naturaliter ut animantia nôrunt, in iis corrumpuntur. Væ ipsis: nam in via Cain abierunt, & post errorem Balaam in mercedem libidinosè exarserunt, & in rebellione Coreh perierunt. Hi sunt qui in otiis suis fœdati, lasciviunt, absque metu seipsos pascentes: nubes sine pluvia, quæ ob ventos vagantur, arbores quarum fructus defecit, suntque infructuosæ, bis mortuæ: quarum è radicibus emerserunt: Fluctus maris vehementes, qui per spumam suam declarant ignominiam suam: stellæ seducentes: quibus caligo obscuritatis æternæ servata est. Prophetavit etiam de istis ille qui septimus est ab Adam, Henoch, dicens; Ecce venit Dominus cum myriadibus Sanctorum, Ut judicium ferat adversùs omnes, & arguat omnes impios de factis omnibus quæ impiè patrârunt, & de omnibus verbis duris quæ locuti sunt peccatores impii. Hi sunt qui murmurant & conqueruntur de re quacunque, dum in suis libidinibus incedunt, & os illorum loquitur violenta, personásque commendant quæstuum gratiâ. Vos autem dilecti mei, mementote verborum quæ prædicta fuerunt ab Apostolis Domini nostri Jesu Christi. Qui dicebant vobis futuros in fine temporum qui irriderent, qui secundùm libidines suas impietatem sequerentur. Hi sunt illi qui sunt segregati, animales, in quibus non est Spiritus. Vos autem dilecti mei, in fide vestra sancta iterum ædificemini per Spiritum sanctum, orantes. Nos verò meipsos in amore Dei conservemus, expectantes clementiam Domini nostri Jesu Christi, in vitam nostram æternam. Et nonnullos quidem eorum ex igne rapite: quum autem resipuerint, eos commiseramini.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ከመ : ሰዶም : ወገሞራ : ወለህጥሮሂ : እለ : ምስሌሆን : እለ : በአርአያሆን : ዘመዋ፡ወተ
ለፃሆን : በፍትወተ፡ ዝሙት:: ሀሎው : አርአያ፡ ደይን : ዘእሰት : ዘለዓለመ፡ዓለመ : ወተ
8 መለወ : ኵነኔሆን:=ፁ ወከማሁ : እሁኒ : እለ : በሕልሞሙ : ያጌመኑ : ሥጋሆሙ : ወይ
9 ክሕድው : ለእግዚአሁ : ወይፀርፈ : ለዕለ : ስብሐቲሁ::=ፁ ወሚካኤልኒ : ሊቀ : መላእ
ክት : ለመ : ይትበሀሎ : ለሰይጠን : በእንተ : ሥጋሁ : ለሙሴ : ሊተሐበለ : ቃለ : ጽርፈ
10 ት : ይንብብ : እለ : ይብሉ : ይሚስከ : እግዚእብሔር:=ፁ ወእሉሰ : እለ : ይጸርፈ :
እሉ: እለ : ዮሌብሱ : በዘ:ሊያእመሩ: ወእኒናሆሙኒ : ዘለሠጋ: ያእመሩ: ከመ: እንስሰ :
ወባቲ : ይሠረዉ::=ፁ

Sicut Sedom & Gamora & civitates consociatæ iis, quæ ad exemplum earum 7 *fcortatæ sunt & fectatæ sunt eas in libidine fcortationis, positæ sunt exemplo judicii ignis æterni, & traditæ sunt condemnationi earum. Et fimiliter isti qui* 8 *in fomno fuo polluunt carnem fuam, & abnegant Deum fuum, & blafphemant contra gloriam fuam. Et Michael princeps Angelorum, quum difceptâffet cum* 9 *Satana de corpore Mofis, non auſus eſt verbum blafphemiæ pronuntiare, fed dixit ei; Te potior Deus eſt. Et iſti ſunt qui blaſphemant, & iſti ſunt qui peccant in* 10 *eum quem ignorant, & cogitationem ſuam carnalem cognoſcunt, ſicuti bruta animalia, & in ea intereunt.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

7 Sicut Sodoma, & Gomorrha, & finitimæ civitates simili modo exfornicatæ, & abeuntes post carnem alteram, factæ sunt exemplum, ignis æterni pœnam sustinentes.
8 Similiter & hi carnem quidem maculant, dominationem autem spernunt, ma-
9 jestatem autem blasphemant. Cùm Michaël Archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Moysi corpore, non est ausus judicium inferre blasphemiæ: sed di-
10 xit; Imperet tibi Dominus. Hi autem, quæcunque quidem ignorant; blasphemant: quæcunque autem naturaliter, tanquam muta animalia, nôrunt, in his corrumpun-
11 tur. Væ illis, quia in via Cain abierunt, & errore Balaam mercede effusi sunt, & in
12 contradictione Core perierunt. Hi sunt in epulis suis maculæ; convivantes sine timore, semetipsos pascentes, nubes sine aqua, quæ à ventis circumferuntur, ar-
13 bores autumnales, infructuosæ, bis mortuæ, eradicatæ, Fluctus feri maris, despumantes suas confusiones, sidera errantia: quibus procella tenebrarum servata est in æternum. Prophetavit autem & de his septim⁹ ab Adam Enoch, dicens; Ecce venit 14
Dñs in Sanctis millibus suis, Facere judiciũ contra omnes, & arguere omnes impios 15
de omnib⁹ operib⁹ impietatis eorum, quib⁹ impiè egerunt, & de omnib⁹ duris, quæ locuti sunt contra Deum peccatores impii. Hi sunt murmuratores querulosi, secun- 16
dùm desideria sua ambulantes, & os eorũ loquitur superba, mirantes personas quæstûs causâ. Vos autem, charissimi, memores estote verborum, quæ prædicta sunt ab 17
Apostolis Dñi nostri Jesu Christi, Qui dicebant vobis quoniam in novissimo tem- 18
pore venient illusores, secundùm desideria sua ambulantes in impietatibus. Hi 19
sunt, qui segregant semetipsos, animales, Spiritum non habentes. Vos autem, cha- 20
rissimi, superædificantes vosmetipsos sanctissimæ vestræ fidei, in Spiritu sancto orantes, Vosmetipsos in dilectione Dei servate, expectantes misericordiam Domini 21
nostri Jesu Christi in vitam æternam. Et hos quidem arguite judicates: 22

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 *كَسَدُوم وعَمُورَة * وَالْمُدُن الَّتِي تُحِيطُ بِهِمَا * بِالْعَرْم الَّذِي يُشَابِه عَرم هؤلَاي * رَبِين وَمَصِين
8 وَرَاءَ بِسرٍ * فَصِرْن مِثْلَه رَادِعَة * مَسُوحِيَات طَايِلَة النَّارِ الْمُؤَبَّدَة * كَذَلِك وَهؤلَاي يَحْبِنُون
9 فِي مَنَامِهِم * وَيُدَنِّسُون بَسرِهِم * وَيُخَالِفُون السِّيَادَة * وَعَلَي الْإِه الْمَجْدِ يَفْرُون * فَأَمَّا مِيخَايِيل
رِيس الْمَلَائِكَة لَمَّا كَان يُنَازِع الْمُحَال * إِذْ حَاظَبَه مِن أَجْلِ جَسَدِ مُوسِي * مَا أَجْرِي
10 أَن يَحْمِل دِيُونِه الْإِفْرَاء * بَل قَال يَرْجُرُك الرَّب * فَأَمَّا هؤلَاي أَجْمَع فَإِنَّهُم يَفْرُون وَلَا
يَعْلَمُون * وَأَمَّا بِطَبِيعَتِهِم فَكَمِثْلِ الدَّوَابّ يَفْعَلُون وَيُفْسِدُون *
11 * قِرَاءَة الْأَرْبِعَا مِن جُمعَة مَرفَع الْجُبْنِ * * يَا أَحِبَنِي * اَلْوَيْل لِلْمُنَافِقِين لِأَنَّهُم
سَلَكُوا فِي سَبِيل قَايِين * وَانْصَبُّوا إِلَي ضَلَالَة بَلْعَام * وَهَلَكُوا بِمُحَارَبَة قورح * هؤلَاي الَّذِين
12 مَحَبَّاتِهِم الْجَسَد يَبْكِيُون مَعَهُم فِي الْوَلَايِم * وَيَرْعَون أَنفُسَهُم بِلَا مَخَافَة * كَمِثْلِ غَمَامَة لَيْس
فِيهَا مَاء وَهِي تَسَاق مِن الرِّيَاح * وَمِثْل أَشْجَارٍ خَرِيفِيَّة لَا ثَمَر فِيهَا مَايِتَة دَفعَتَين مَقْلَعَة *
13 * وَمِثْل أَمْوَاج بَحرٍ مُتَعَسِيَة وَحسَة مُرِيدَة بِذَات خِزيِهِم تَحفَظ لَهُم * بُحُوم مَكِين * الَّذِين قَد
14 حَيِي لَهُم الظُّلْمَة الْمُدْلَهِمَّة إِلَي الْأَبَد * وَقَد تَنَبَّي عَلَي هؤلَاي ذَلِك الَّذِي هُو سَابِع مَحلُوف
مِن آدَم أَخنُوخ * قَايِلًا هَا الرَّب قَد جَاء مَعَه رِبوَات مَلَايِكَتِه الْقُدُّسِين * لِيَسِي الْقَضَاء
15 عَلَي الْكُل * وَيُوبِّخ مُنَافِقِيهِم مِن أَجْلِ جَمِيع أَعْمَالِ نِفَاقِهِم الَّتِي نَافَقُوا بِهَا * وَمِن أَجْلِ
جَمِيع الْأَقْوَالِ الْصَعْبَة الَّتِي تَكَلَّم عَلَيْه الْخُطَاة الْمُنَافِقُون * هؤلَاي هُم مُتَذَمِّرُون دَامُّوا
16 خُطُوطِهِم سَالِكِين فِيمَا يَخُص شَهَوَاتِهِم * وَفَمهُم يَتَكَلَّم بِالْعَظَايِم الْمُبهِن * وَيُعجِبُون الْوُجُوه
بِقِلَّة مَنفَعَة الْإِخوَة * فَأَمَّا أَنتُم يَا أَحِبَنِي فَاذكُرُوا الْكَلَام الَّذِي قِيل لَكُم قَدمًا مِن رُسُلِ
17 رِبنَا أَيسُوع الْمَسِيح * لِأَنَّهُم قَالُوا لَكُم أَن فِي الْأَزمَانِ الْأَخِين يَايُون لُعَاب مُسهزِيِين *
18 وَيسلُكُون فِيمَا يَخُص شَهَوَاتِهِم وَفِي النِّفَاقَات * هؤلَاي هُم الْمُعدِبُون النَّفسَانِيُون الَّذِين لَيْس
19 مَحَبَّاتِهِم * وَأَنتُم يَا أَحِبَنِي فَابنُوا أَنفُسَكُم عَلَي إِمَايِتِكُم الْأَبرِي قدسها بِالرُّوحِ
20 الْقُدُس * مُصَلِّين * حَافِظِين أَنفُسَكُم بِمَحَبَّةِ اللَّه * مُنتَظِرِين رَحمَة رِبنَا أَيسُوع الْمَسِيح
21 لِلْحَيَاة الْمُؤَبَّدَة * وَارسَمُوا قَومًا إِذ يَرتَابُون مُتَكَلِّمِين *
22

Sicut Sadum & Amura, & urbes iis 7
adjacentes, mente quæ similis est menti
istorum, scortatæ, & carnem sectatæ,
factæ suns exemplum cohibens, ignis
æterni pœnâ dignæ. Sic isti dormiendi 8
tempore secedentes, carnem suam fœdant,
dominationi contradicunt, & in Deum
gloriæ blasphemant. At Michael princeps 9
Angelorum cum Fraudulento disceptans
dum alloqueretur cum de corpore Mosis,
non est ausus ferre sententiam bla-
sphemiæ, sed dixit, Increpet te Domi-
nus. Verùm hi omnes blasphemant qui- 10
dem, at non percipiunt: ex propria au-
tem natura, tanquam jumenta agunt,
& corrumpuntur.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis dierum genialium casei.

O dilecti mei, væ impiis, quoniam in 11
via Cain ambulaverunt, & ad errorem
Balaam sese effuderunt, & certamine
Coreh pericrunt. Hi sunt qui amicas 12
suas impudicas accumbere faciunt se-
cum in conviviis, & pascunt semetipsos
absque timore: similes nubi aqua caren-
ti, & à ventis abactæ: velut arbores
autumnales fructuum expertes, bis
emortuæ, eradicatæ: Et velut undæ maris 13
tenebricosæ, horribiles, despumantes sua
ipsorum dedecora, ipsis asservatæ: sy-
dera errantia: quibus recondita est ca-
ligo densissima in æternum. Et de his 14
vaticinatus est septimus ille ab Adam
creatus Henoch, dicens; Ecce cum Do-
mino venerunt myriades Angelorum ejus
sanctorum, ut proferat judicium ad- 15
versùs omnes, & redarguat impios eorum
de omnibus operibus impietatum eorum
quas perpetrârunt, deque omnibus ser-
monibus asperis quos locuti sunt in eum
peccatores impii. Hi sunt murmura- 16
tores, de propriis sortibus queruli, in his
quæ cupiditatibus suis competunt in-
cedentes: & quorum os loquitur super-
bias prætumidas, admirantes vultus
absque ulla fratrum utilitate. Vos 17
autem ô dilecti mei, memores estote
verborum quæ jam dicta vobis fuerunt
ab Apostolis Domini nostri Jesu Christi.
Nam ipsi dixerunt vobis, quòd extre- 18
mis temporibus venient lusores irri-
dentes, in his quæ ad proprias cupidi-
tates attinent, & in impietatibus in-
cedentes. Hi sunt qui cruciantur, ani- 19
males, in quibus non est Spiritus. Vos 20
autem ô dilecti mei, ædificate vosipsos
super vestram innocentissimæ sanctitatis
fidem, per Spiritum sanctum, orantes,
conservantes vosipsos in charitate Dei, 21
expectantes misericordiam Domini no-
stri Jesu Christi in vitam æternam.
Et quosdam quidem, *cùm ambigant,* 22
perditos designate:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 አሌኤሎሙ፡ እስመ፡ በፍናተ፡ቃየን፡ ሖሩ፡ ወበዓስበ፡ ጌጋዩ፡ ለበለዓም፡ ውእዩ፡ ወበክሕዱ፡ ለቆ
12 ሬ፡ ተሐጕሉ፡፡ እሉ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ በፍቅር፡ ለፍቀሬክሙ፡ ተባዕያን፡ ለኃጢአ
ቶሙ፡ ወየሐውሩ፡ በፍትወቶሙ፡ ወዘእንበለ፡ ፍርሀት፡ ይርዕዩ፡ ርእሶሙ፡ ደመና፡ እንተ፡
ዝናም፡ ለልባቲ፡ እንተ፡ ትትወሰክ፡ እመነፋስ፡ ዕፀዋት፡ እሙንቱ፡ ይቡሰት፡ እለ፡ ለልቦ
13 ሙ፡ ፍሬ፡፡ እለ፡ ካዕበ፡ ሞታ፡ ወተሰረዋ፡፡ ሞገደተ፡ በሕር፡ እለ፡ እሙንቱ፡ ዕቡዳ
ት፡ እሉ፡ ይፈልሐ፡ ለሐሰሮሙ፡ እለ፡ዮሐውሩ፡ በጽኅብ፡ መስሕት፡ ወይትዋከሉ፡ በጽልሞት፡
14 ዘይጸንሐሙ፡፡ በእሙ፡ ተነበየ፡ ሄኖክ፡ ዝሠእቱ፡ ሰብዕ፡ እሙነ፡ ለደሙ፡፡ ወይቤ፡
15 ናሁ፡ ይመጽእ፡ እግዚአብሔር፡ በአእላፊሁ፡ ቅዱሰን፡፡ ከመ፡ ይግበር፡ ኵነኔ፡ ወይ
ፈድዮ፡ ለኵሉ፡፡ ወይዘለፍሙ፡ ለኵሎሙ፡ ኃጥኣን፡ በእንተ፡ ግብረ፡ ኃጢአቶሙ፡ ዘ
አበሱ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡ ዘነበቡ፡ ለዕሌሆሙ፡ ዘሊይክሠኝ፡ ቃለ፡ ኃጥኣን፡ ወጽልእዋ
16 ን፡፡ እሉ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ ያንኵዕዕሩ፡ እክሙ፡ ቅቡጸን፡ እለ፡ የሐውሩ፡ በፍትወተ፡
ልቦሙ፡፡ ወልቦሙኒ፡ ወእፈሆሙኒ፡ ይነብብ፡ ጽርፈተ፡ ወያስተብዕሉ፡ ወደይልዉ፡ ለገጽ፡
17 ዘይገብሩ፡ ከሙ፡ ይርብሑሙ፡፡ ወእንትሙሰ፡ አኀዊነ፡ ተዘከሩ፡ ቃለ፡ ዘነገርናክሙ፡ ቀ
18 ዲሙ፡ ሐዋርያቲሁ፡ ለእግዚእነ፡ ሊደሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ዘይቤሉክሙ፡ ከሙ፡ በደኃሪ፡
መዋዕል፡ ይመጽሉ፡ መስሕታን፡ እለ፡ ይሚህረ፡ በፍትወተ፡ ልቦሙ፡ ወያሰሕቱ፡ በኃጣው
19 ኢሆሙ፡፡ እሉ፡ እሙንቱ፡ያሰሕቱ፡ በጌጋዮሙ፡ ወያሰሕቱ፡ በፍትወተ፡ ነፍሶሙ፡ ወመን
20 ፈስ፡ ቅዱስ፡ ለልቦሙ፡፡ ወእንትሙሰ፡ ለኀዊነ፡ ሕንጹ፡ርእስክሙ፡በሃይማኖት፡ቅድስት፡
21 ወበመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ጸልዩ፡፡ ወበፍቅሬ፡ ለእግዚአብሔር፡ ተዐቀቡ፡ ወተስፈወዋ፡ለመ
22 ሕረቱ፡ ለእግዚእነ፡ሊደሱስ፡ ክርስቶስ፡እንተ፡ ሕይወት፡ ዘለዓለመ፡ ዓለመ፡፡፡ እስመ፡
ለዘይዘልፍሞ፡ በቃል፡ዘተብህለ፡፡፡

Væ illis, quia in via Cain incedunt, & propter conductionem iniquitatis Ba- 11
laami exarserunt, & in contradictione Corach pericrunt. Hi sunt qui in charitate 12
dilexerunt vos, prosequentes peccata sua, & incedunt secundùm cupiditates suas,
& sine metu pascunt seipsos: nubes quæ pluviam non habet, quæ commota
est à vento: arbores sunt aridæ, non habentes fructum, quæ denuò mortuæ, &
eradicatæ sunt: Fluctus maris sævientes, despumantes sordes eorum, qui ince- 13
dunt per stellam erraticam, & confidunt in tenebris quæ recipient eos. Sicuti 14
prophetavit Henoch qui fuit septimus ab Adam, & dixit; Ecce venit Deus cum
millibus suis Sanctis: ut faciat judicium, & redarguat omnibus, & redarguat 15
omnes peccatores de operibus peccatorum suorum quæ perpetrârunt, & de omnibus
quæ loquuti sunt adversùs eos quorum non est sermo peccatorum, & impostorum.
Isti sunt qui obmurmurant quia aboliti sunt, incedentes in cupiditatibus cordis 16
sui, & cor eorum, & os eorum loquetur blasphemiam, & se jactabunt divitiis, &
placere studebunt personis, quod facient ut lucrentur eas. Et vos fratres nostri, 17
recordamini verborum quæ annuntiavimus vobis olim Apostoli Domini nostri
Jesu Christi: Qui dixerunt vobis quòd in novissimo tempore advenient seducto- 18
res, qui docebunt secundùm concupiscentiam cordis eorum, & seducent per peccata
sua. Isti sunt qui errabunt in iniquitate sua, & in errorem ducent per concupiscen- 19
tiam animas eorum, & Spiritum sanctum non habentes. Et vos quidem, fratres 20
nostri, superædificate vosmetipsos in fide sancta, & in Spiritu sancto orate. Et in 21
charitate Dei conservamini, & expectate misericordiam Domini nostri Jesu
Christi ad vitam æternam. Quia est quem reprehenderit per verbum quod 22
dictum fuit.

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΟΥΔΑ. ΚΕΦ. Δ'.

Hos verò *in timore* salvate, de igne rapientes, odientes & eam
23 Οὓς ἢ ἐν φόβῳ σώζετε, ἐκ τοῦ πυρὸς ἁρπάζοντες, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ
carne maculatam tunicam. *At potenti custodire eos* sine pec-
24 τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα. Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι (χ) αὐτοὺς ἀπτ-
cato, & constituere ante conspectum gloriæ suæ *inculpatos* in exultatione:
σους, καὶ στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ (ψ) ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει·

Soli *sapienti* Deo Salvatori nostro, gloria & magnificentia, *robur* & *auctoritas*,
(ω) Μόνῳ σοφῷ θεῷ σωτῆρι ἡμῶν δόξα καὶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ ἐξουσία, 25
& nunc & in omnia secula. Amen.
καὶ νῦν, καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

(†) Ἐπιστολὴ Ἰούδα καθολικὴ στίχων σε'.

MS. A. (χ) ἡμᾶς (ψ) ἀμώμους (ω) "τῷ θεῷ σωτῆρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ "" Κυρίου ἡμῶν, δόξα, μεγαλωσύνη", κράτος καὶ ἐξουσία, πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος, καὶ νῦν, καὶ """εἰς
(†) Ἰούδα Ἐπιστολὴ, Περιέχουσα τὸν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ Καθολικαί.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

23 Illos verò salvate, de igne rapientes. Aliis autem miseremini in timore : odientes
24 & eam, quæ carnalis est, maculatam tunicam. Ei autem, qui potens est vos conservare sine peccato, & constituere ante conspectum gloriæ suæ immaculatos in
25 exultatione in adventu Domini nostri Jesu Christi, Soli Deo Salvatori nostro, per Jesum Christum Dominum nostrum, gloria & magnificentia, imperium & potestas ante omne seculum, & nunc, & in omnia secula seculorum. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

23 وَخَلِّصُوا قَوْمًا بِالْحَوْفِ * اخْتَطِفُوهُم مِنَ النَّارِ * مَاقِتِينَ الثَّوْبَ الْمُدَنَّسَ مِنَ الْبَشَرِ * وَالإِلَهُ
24 الْحَكِيمُ وَحْدَهُ الْقَادِرُ أَنْ يَحْفَظَكُم غَيْرَ هَافِتِينَ * وَيُقِيمَكُم أَمَامَ مَجْدِهِ غَيْرَ مُعَابِينَ *
25 بِابْتِهَاجٍ رَبِّنَا وَمُخَلِّصِنَا أَيْسُوعَ الْمَسِيحِ * الَّذِي لَهُ الْمَجْدُ وَالْعَظَمَةُ وَالْعِزُّ وَالسُّلْطَانُ الآنَ وَكُلَّ
أَوَانٍ وَإِلَى دَهْرِ الدَّاهِرِينَ آمِينَ *

* *Alios verò servate, eos ex igne* 23
rapite : odio habentes tunicam à carne
maculatam. Cæterùm Deo, qui solus 24
sapiens est, potens servare vos im-
munes à peccato, & sistere vos ante
gloriam suam inculpatos in exultatione
Domini ac Servatoris nostri Jesu
Christi, Gloria & magnificentia, potestas 25
& imperium, nunc & semper, & in se-
culum seculorum, Amen.

APOCALYPSIS *Beati* JOANNIS *Apostoli.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 APocalypsis Jesu Christi, quam dedit illi Deus palàm facere servis suis, quæ opo tet fieri citó : & significavit, mittens per Angelum suum servo suo Joanni,
2 Qui testimonium perhibuit verbo Dei, & testimonium Jesu Christi, quæcunque
3 vidit. Beatus, qui legit & audit verba prophetiæ hujus : & servat ea, quæ in
4 ea scripta sunt : tempus enim propè est. Joannes septem Ecclesiis, quæ sunt in Asia. Gratia vobis & pax ab eo, qui est, & qui erat, & qui venturus est ; & à septem spiritibus, qui in conspectu throni ejus sunt ; Et à Jesu Christo, qui est
5 testis fidelis, primogenitus mortuorum, & princeps regum terræ : qui dilexit nos, & lavit nos à peccatis nostris in sanguine suo, Et fecit nos regnum & 6
sacerdotes Deo & Patri suo : ipsi gloria & imperium in secula seculorum : Amen.
Ecce venit cum nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt. 7
Et plangent se super eum omnes tribus terræ : Etiam : Amen. Ego sum α & ω, 8
principium & finis, dicit Dominus Deus, qui est, & qui erat, & qui venturus est, omnipotens.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

VISIO
JOHANNIS
Apostoli & Evangelistæ, nempe
Apocalypsis.

* رُؤْيَةُ يُوحَنَّا الرَّسُولِ الإِنْجِيلِيِّ * وَهِيَ الأَبُوكَالِبْسِيسُ *

* الفَصْلُ الأَوَّلُ *

* إِظْهَارُ أَيْسُوعَ الْمَسِيحِ * وَمَا أَعْطَاهُ اللهُ لِيُظْهِرَ لِعَبِيدِهِ * وَكُلُّمَا يَجِبُ فِي مُسْتَقْبَلِ الدَّهْرِ 1
كَوْنُهُ عَاجِلاً * وَرَسَمَهُ وَأَرْسَلَهُ عَلَى أَيْدِي مَلاَكِهِ إِلَى عَبْدِهِ يُوحَنَّا * الَّذِي شَهِدَ عَنْ 2
كَلِمَةِ اللهِ * وَشَهَادَةِ أَيْسُوعَ الْمَسِيحِ * وَمَا قَدْ أَبْصَرَ عِيَانًا * وَمَا هُوَ كَائِنٌ الآنَ * وَمَا يَكُونُ
بَعْدَ هَذِهِ * فَطُوبَاهُمُ الَّذِينَ يَقْرَؤُونَ وَيَسْمَعُونَ كَلاَمَ هَذِهِ النُّبُوَّةِ * وَمَنْ يَحْفَظُ مَا فِيهَا مَكْتُوبٌ 3
عَنْ هَذَا الْعَالَمِ الْفَانِي * لأَنَّ الزَّمَانَ قَدْ قَرُبَ * مِنْ يُوحَنَّا إِلَى السَّبْعَةِ كَنَائِسَ الَّتِي بِأَسِيَّةَ * 4
النِّعْمَةُ لَكُمْ وَالسَّلاَمُ مِنَ الأَزَلِيِّ وَالَّذِي هُوَ وَالآتِي * وَمِنَ السَّبْعَةِ أَرْوَاحٍ الَّتِي هِيَ أَمَامَ عَرْشِهِ *
وَمِنْ يَسُوعَ الْمَسِيحِ الشَّاهِدِ الأَمِينِ * بِكْرِ الأَمْوَاتِ وَرَئِيسِ مُلُوكِ الأَرْضِ * الَّذِي أَحَبَّنَا 5
وَحَلَّنَا وَمِنْ وَسَخِ خَطَايَانَا غَسَلَنَا * بِافْرَاغِ دَمِهِ الْحَيِّ وَالْمَاءِ * وَصَنَعَ لَنَا مُلْكًا وَكَهَنَةً لِلَّهِ أَبِيهِ * لَهُ الْمَجْدُ وَالْعِزُّ إِلَى أَدْهَارِ الأَدْهَارِ 6
وَطَهَّرَنَا مِنْ خَطَايَانَا بِدَمِهِ * وَصَنَعَ لَنَا مُلْكًا وَكَهَنَةً لِلَّهِ أَبِيهِ * لَهُ الْمَجْدُ وَالْعِزُّ إِلَى أَدْهَارِ الأَدْهَارِ
آمِينَ * هُوَذَا يَأْتِي مَعَ السَّحَابِ وَيُبْصِرُهُ كُلُّ عَيْنٍ * وَأُولَئِكَ الَّذِينَ طَعَنُوهُ * وَيَنُوحُ عَلَيْهِ 7
وَيَنُوحُونَ عَلَيْهِ جَمِيعُ قَبَائِلِ الأَرْضِ * نَعَمْ حَقًّا * أَنَا هُوَ الأَلِفُ وَالْيَاءُ الأَوَّلُ وَالآخِرُ يَقُولُ 8
الرَّبُّ الإِلَهُ * الَّذِي لَمْ يَزَلْ وَهُوَ وَيَأْتِي * الْمَاسِكُ الْكُلِّ *

VISIO
JOHANNIS
Apostoli & Evangelistæ, nempe
Apocalypsis.

CAPUT PRIMUM.

REvelatio Jesu Christi, quodque de- 1
dit ipsi Deus ut revelaret servis suis,
& quicquid futuris seculis citò fieri
oporteat : signatum ab eo missumque
per manus Angeli sui servo suo Jo-
hanni : Qui testimonium reddidit de 2
verbo Dei, & testimonio Jesu Christi,
& his quæ vidit oculatim, quæque
sunt modò, & quæ futura sunt postea.
Beati qui legunt & audiunt verba 3
hujus prophetiæ, quique servant quod
in ea scriptum est de hoc mundo caduco:
tempus enim jam proximum est. A Jo- 4
hanne ad septem Ecclesias quæ sunt in
Asia. Gratia vobis & pax ab illo
æterno, & qui est, & qui venturus est :
& à septem Spiritibus qui adstant co-
ram throno ipsius : Et à Jesu Christo 5
teste fideli, primogenito mortuorum, &
principe regum terræ : qui dilexit nos,
& solvit nos, atque à sordibus pecca-
torum nostrorum lavit nos per effusio-
nem sanguinis sui vivifici, & aquæ :
Fecitque nobis regnum sacerdotii, & 6
mundavit nos à peccatis nostris per
sanguinem suum, & fecit nobis re-
gnum, ac Sacerdotes Deo Patri suo.
Ipsi gloria & fortitudo in secula secu-
lorum, Amen. En ipse venturus est 7
cum nubibus, & videbit eum omnis
oculo præditus, & ii qui pupugerunt
eum : & flebunt plangentque ob id
omnes tribus terræ, etiam, verè. Ego 8
sum Aleph & Ye, primus & ultimus,
dicit Dominus Deus, qui nunquam de-
fitit, & est, & venturus est, omnia
tenens.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ራእዩ : ዮሐንስ :=

ዘዮሐንስ : ሌጲስቆጶስ : ዘቊስጥንጥንዮ : መጥሮጶሊስ: ለሙ: ሀለዎ: ይሰደድ :=

1 ራእዩ : ለዮሐንስ : ዘክሙ : ርእዮ :ለእግዚእ : ሊየሱስ : ክርስቶስ:: ዘወሀቦ : እግዚአብሔ
ር : መንፈስ : ክሙ : ያርእዮሙ : ለእግብረ ቲሁ: ዘሀሉ : ይኩን : ፍጡነ:: ወእመድኅረዝ:
2 ፈነወ : መልአኮ : ኀበ : ዮሐንስ : ገብረ:=> ዘኮነ : ሰመዓ : በእንተ:ቃለ : እግዚአብሔ
3 ር : ፡ በእንተ : ሰመዮ : ለእግዚእ : ሊየሱስ : ክርስቶስ:: ለዕለ : ኵሉ : ዘርእየ:=> ወብ
ፁዕ : ዘያነብቦ : ወዘይሰመዖ : ቃለ : ተነብዮቶ : ለዝንቱ : መጽሐፍ : ዘጽሑፍ : ወእቲ
4 ቱ : እስመ: ቅሬብ: ዘመኑ: ዘለሐሮ:=> ዮሐንስ: ለሰብዑ: ለብዖተ : ክርስቲያናት : እለ:
ውስተ : እስዖ : ሞጋሱ : ለክሙ : ወስለሙ:እሙሓበ : ዘሀሉ : ወይሄሉ : ዘመጽአ : ወይመጽ
5 እ:እሙነ:: ጊ: መንፈሰ:ዘቅድመ:መንበሩ:ለእግዚእ:ሊየሱስ : ክርስቶስ:::=> ዘወእ
ቱ : ስመለ : መሣይመናን : ወጸድቅ : ውእቱ : ቀደመ : ባኵረ : ክዊነ : እመነ : መውታን :
ዘተነሥአ:: ወውእቱ: ሞኮንኖሙ : ለነገሠተ : መድር : ውእቱ: ዘለፋቀረክሙ : ወሐ
6 ጸበክሙ : እመሓጠውሊክሙ : በደሙ:=> ወረሰየክሙ : ውስተ:: መንግሠተ : ቅድሰተ:
7 ለቡሁ : እግዚአብሔር : ዘሀሉቱ: ስብሐት : ወኀይል: ለዓለመ:ዓለመ : ለሜን:::=> ናሁ:
ይመጽእ : በደመና:ስማይ: ወትረኢዮ : ኵሉ : ዓይን : ወእልክቱኒ : እለ : ወግዕዎ : ይበክዩ :
8 በእንቲአሁ : ኵሉሙ : ሊስዛበ : መድር:: እወ : ወለሜን:=> ለነ : ውእቱ : ለ
ልፋ : ፀለ:ወይቤ : እግዚአብሔር : ዘሀሉ : ወይሄሉ : ወዘይመጽእ : ዘውእቱ : ይመል
ክ : ኵሉ::=>

VISIO JOHANNIS:
Qui JOHANNES Episcopus fuit Constantinopolitanæ metropolis, quum passurus erat persecutionem.

CAPUT. I.

VIsio Johannis, quemadmodum vidit Dominum Jesum Christum, quam de- 1
dit ei Deus spiritu, ut indicaret servis ejus quid oporteat fieri citò : &
postea misit angelum suum ad Johannem servum suum, Qui fuit testis de 2
sermone Dei, per testimonium Jesu Christi, super omnia quæ vidit. Et be- 3
atus est qui legit, & qui audit sermonem prophetiæ hujus libri, qui scri-
ptus est in eo, quia propè est tempus ejus qui scripsit eum. Johannes se- 4
ptem Domibus Christianorum, quæ sunt in Asia. Gratia sit vobis & pax,
ab eo qui est & erit, qui venit & venturus est; à septem spiritibus, qui
in conspectu throni Domini Jesu Christi, qui est testis fidelis & justus, 5
quum ipse primogenitus fuit qui ex mortuis resurrexit : & ipse princeps re-
gum terræ fuit, qui dilexit vos, & lavit vos à peccatis vestris in sangui-
ne suo, Et constituit vos in regno sancto Patris ejus Dei : cui virtus & 6
gloria in seculum seculorum, Amen. Ecce venit in nubibus cœli, & vide- 7
bit eum omnis oculus, & ii quidem qui transfixerunt eum. Et plangent
propter eum omnes populi terræ : Etiam : & Amen. Ego sum Alpha & 8
Ω, & dixit Deus, qui est, qui erit, & qui venturus est, qui do-
minatur omnibus.

Digitized by Google

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Ego Johannes *qui & frater vester, & communicans* in tribulatione, & *in* regno
9 Ἐγὼ Ἰωάννης (λ) ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν, καὶ συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει (μ) καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ
& tolerantia Jesu Christi, fui in insula *vocata* Patmos, propter verbum
καὶ ὑπομονῇ (ν) Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον
Dei, & *propter* testimonium Jesu Christi. *Factus sum* in spiritu in Dominica
10 τοῦ Θεοῦ, (ξ) καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ
die: & audivi post me vocem magnam tanquam tubæ, Dicentis;
11 ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα (ο) ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος, (π) Λεγούσης,
Ego sum Alpha & Omega, primus & ultimus: & Quod vides scribe in
Ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος· καὶ, Ὃ βλέπεις γράψον εἰς
librum: & mitte Ecclesiis in Asia, *in Ephesum*, & *in Smyrnam*, &
βιβλίον· καὶ πέμψον (ρ) ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν Ἀσίᾳ, εἰς Ἔφεσον, καὶ εἰς Σμύρναν, καὶ
in Pergamum, & *in Thyatiram*, & *in Sardeis*, & *in Philadelphiam*, & *in Lao-*
εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς (σ) Θυάτειρα, καὶ εἰς Σάρδεις, καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν, καὶ εἰς Λαο-
dicieam. Et conversus sum *videre* vocem quæ loquebatur cum me: & con-
12 δίκειαν. Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις (τ) ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπι-
versus vidi septem candelabra aurea: Et in medio septem candelabrorum simile
13 στρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς· Καὶ ἐν μέσῳ (υ) τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν ὅμοιον
Filio hominis, *indutum talari*, & præcinctum ad mamillas
υἱῷ ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον (φ) ποδήρη, καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς (χ) μαστοῖς
zonâ aureâ. *At* caput ejus & capilli candidi, tanquam lana alba, tanquam
14 ζώνῃ χρυσῇ. Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ, (ψ) ὡσεὶ ἔριον λευκὸν, ὡς
nix: & oculi ejus *velut* flamma ignis: Et pedes ejus similes *chal-*
15 χιών· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς "φλὸξ πυρός· Καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλ-
colibano, sicut in camino *igniti*: & vox illius tanquam vox aquarum
κολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ (ω) πεπυρωμένοι· καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων
multarum. Et *habens* in dextera sua *manu* stellas septem: & de ore
16 πολλῶν. (α) Καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ ἀστέρας ἑπτά· καὶ ἐκ τοῦ στόμα-
ejus gladius *anceps* acutus *exiens*: & facies ejus sicut Sol lucet
τος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνῃ
in virtute sua. Et cùm vidissem eum, cecidi ad pedes ejus tanquam
17 ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. Καὶ ὅτε εἶδον αὐτὸν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς

mortuus. Et *imposuit* dexteram suam *manum* super me, dicens mihi; Ne *time*: ego
νεκρός. καὶ (β) ἐπέθηκε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐπ' ἐμὲ, λέγων μοι, Μὴ φοβοῦ· ἐγώ
sum primus & novissimus, Et *vivens*: & *factus sum* mortuus, & ecce
εἰμι ὁ (γ) πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, Καὶ ὁ ζῶν· καὶ ἐγενόμην νεκρὸς, καὶ ἰδοὺ 18
vivens sum in secula seculorum. *Amen*: Et habeo claves inferni &
ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν (δ) αἰώνων. ἀμήν· καὶ ἔχω τὰς κλεῖς (ε) τοῦ ᾅδου καὶ
mortis. Scribe quæ vidisti, & quæ sunt, & quæ *futurum est* fieri post hæc.
τοῦ θανάτου. Γράψον οὖν ἃ εἶδες, καὶ ἃ εἰσὶ, καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα. 19
Mysterium septem stellarum quas vidisti in dextera mea, & septem
Τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων (ζ) ὧν εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ 20
candelabra aurea: septem stellæ, angeli septem Ecclesiarum sunt: &
λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἑπτὰ ἀστέρες, ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσι· καὶ
septem candelabra *quæ vidisti*, septem Ecclesiæ sunt.
αἱ (η) ἑπτὰ λυχνίαι ἃς εἶδες, ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσί.

CAP. II. β'.

Τῷ Angelo *Ephesinæ* Ecclesiæ scribe; Hæc dicit *tenens* septem
Ὦ ἀγγέλῳ (α) τῆς Ἐφεσίνης ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ 1
stellas in dextera sua, *ambulans* in medio septem candelabrorum aureorum;
ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν (β) χρυσῶν,
Scio opera tua, & laborem *tuum*, & *tolerantiam* tuam: & quia non potes
Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν (γ) κόπον σου, καὶ τὴν ὑπομονήν (δ) σου· καὶ ὅτι οὐ δύνῃ 2
sustinere malos: & tentâsti *dicentes* esse Apostolos, & non sunt: &
βαστάσαι κακούς· καὶ (ε) ἐπειράσω τοὺς φάσκοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους, καὶ οὐκ εἰσὶ· καὶ
inveniisti eos mendaces: Et *patiâsti*, & *tolerantiam* habes, & propter nomen
εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· (ζ) Καὶ ὑπέμεινας, καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ διὰ τὸ ὄνομά 3
meum *laborâsti*, & non defecisti. Sed habeo adversùm te, quòd charitatem tuam
μου κεκοπίακας, καὶ οὐ κέκμηκας. Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου 4
illam primam reliquisti.
τὴν πρώτην ἀφῆκας.

MS. A. (λ) ὁ ἀδελφὸς (μ) καὶ βασιλείᾳ (ν) ἐν Χριστῷ, ἐγενόμην (ξ) καὶ τῇ μαρτυρίαν Ἰησοῦ. Ἐγὼ ἐγενόμην (ο) φωνὴν μεγάλην ὀπισθέν μου ὡς (π) Λεγούσης, Ὃ βλέπεις γράψον (ρ) ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἔφεσον, (σ) Θυάτειραν, (τ) λαῷ (υ) τῶν λυχνιῶν ὁμοίωμα υἱῷ (φ) ὀδήλῳ, (χ) μαζοῖς ζώνην χρυσᾶν. (ψ) ὡς (ω) * πεπυρωμένης· (α) Καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἀστέρες ἑπτά· (β) ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ, λέγων, Μὴ (γ) πρωτότοκος καὶ (δ) αἰώνων. καὶ (ε) τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾅδου. Γράψον οὖν ἃ (ζ) ὡς εἶδες ἐν τῇ δεξιᾷ μου, (η) λυχνίαι αἱ ἑπτὰ, ἑπτὰ ἐκκλησίαι ΚΕΦ. β'. MS. A. (α) τῷ ἐν Ἐφίσῳ (β) χρυσίων, (γ) κόπον, καὶ (δ) σου ὅτι (ε) ἐπίεσας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους, (ζ) Καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακας. Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν πρώτην σου ἀγάπην ἀφῆκας.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܐܢܐ ܝܘܚܢܢ ܐܚܟܘܢ ܘܫܘܬܦ ܒܥܘܠܬܐ ܘܒܡܠܟܘܬܐ ܘܒܨܒܪܐ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܗܘܝܬ ܒܓܙܝܪܬܐ ܕܩܪܝܐ ܦܛܡܘܣ ܒܓܠܠ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܒܓܠܠ ܣܗܕܘܬܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܗܘܝܬ ܒܪܘܚܐ ܒܝܘܡܐ ܩܕܡܝܐ ܕܫܒܬܐ ܘܫܡܥܬ ܒܬܪ ܓܒܝ ܩܠܐ ܪܒܐ ܐܝܟ ܩܠ ܒܘܩܢܐ ܕܡܐܡܪ ܐܝܟ ܕܚܙܐ ܐܢܬ ܟܬܘܒ ܒܣܦܪܐ ܘܫܕܪ ܠܫܒܥ ܟܢܫܝܐ ܕܒܐܦܣܘܣ ܘܒܣܡܪܢܐ ܘܒܦܪܓܡܘܢ ܘܒܬܝܐܛܝܪܐ ܘܒܣܪܕܝܣ ܘܒܦܝܠܕܠܦܝܐ ܘܒܠܐܘܕܝܩܝܐ ܘܐܬܦܢܝܬ ܕܐܚܙܐ ܠܩܠܐ ܕܡܠܠ ܥܡܝ ܘܟܕ ܐܬܦܢܝܬ ܚܙܝܬ ܫܒܥ ܡܢܪܬܐ ܕܕܗܒ ܘܒܡܨܥ ܡܢܪܬܐ ܐܝܟ ܒܪ ܐܢܫ ܠܒܫ ܠܒܘܫ ܪܓܠܐ ܘܡܬܙܢܪ ܥܠ ܬܪܥ ܠܘܬ ܬܕܝܗ ܘܪܫܗ ܘܣܥܪ ܪܫܗ ܚܘܪ ܐܝܟ ܨܡܪ ܘܥܝܢܘܗܝ ܐܝܟ ܠܗܒܬܐ ܕܢܘܪܐ ܘܪܓܠܘܗܝ ܕܡܝܢ ܢܚܫܐ ܕܡܬܩܛܪ ܒܐܬܘܢܐ ܘܩܠܗ ܐܝܟ ܩܠ ܡܝܐ ܣܓܝܐܐ ܘܒܝܡܝܢܗ ܫܒܥ ܟܘܟܒܐ ܘܡܢ ܦܘܡܗ ܣܝܦܐ ܚܕ ܕܐܝܬ ܠܗ ܬܪܬܝ ܦܬܝ ܘܐܦ ܐܝܟ ܫܡܫܐ ܕܢܗܪ ܒܚܝܠܗ ܘܟܕ ܚܙܝܬ ܠܗ ܢܦܠ ܐܢܐ ܠܓܒ ܪܓܠܘܗܝ ܐܝܟ ܡܝܬܐ ܘܫܕܪ ܝܡܝܢܗ ܥܠܝ ܘܐܡܪ ܠܝ ܠܐ ܬܕܚܠ ܐܢܐ ܗܘ ܩܕܡܝܐ ܘܐܚܪܝܐ ܘܚܝ ܐܢܐ ܘܗܘܝܬ ܡܝܬ ܘܗܐ ܚܝ ܐܢܐ ܥܕ ܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ ܘܐܝܬ ܠܝ ܦܬܚܐ ܕܡܘܬܐ ܘܕܫܐܘܠ ܟܬܘܒ ܗܠܝܢ ܕܚܙܝܬ ܘܗܠܝܢ ܕܗܘ ܘܗܠܝܢ ܕܗܘ ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܪܙܐ ܕܫܒܥ ܟܘܟܒܐ ܕܚܙܝܬ ܒܝܡܝܢܝ ܘܫܒܥ ܡܢܪܬܐ ܕܕܗܒ ܗܠܝܢ ܟܘܟܒܐ ܡܠܐܟܐ ܕܫܒܥ ܥܕܬܐ ܗܢ ܘܡܢܪܬܐ ܫܒܥ ܥܕܬܐ ܗܢ ܫܒܥ ܟܢܫܝܐ ܗܢ

Ego Johannes, ille frater vester, & consors 9
vester in afflictione & tolerantia, quæ est in
Jesu Christo, fui in insula quæ vocatur Pata-
mon, propter verbum Dei, & propter testi-
monium Jesu Christi. Fui in Spiritu, in die 10
Dominico, & audivi à tergo meo vocem
magnam, tanquam tubam quæ dicebat;
Quod videris, scribe in libro, & mitte his 11
septem Ecclesiis, Epheso, & Smyrnæ, & Per-
gamo, & Thyatiræ, & Sardis, & Philadel-
phiæ, & Laodiciæ. Et converti me ad viden- 12
dum vocem illam quæ loquebatur mecum:
quumque me convertissem, vidi septem can-
delabra aurea: Et in medio candelabro- 13
rum, similem Filio hominis, indutum podere,
& vinctum juxta mammas suas zonâ aureâ.
Ipsum autem caput ejus & pili, albi erant 14
sicut lana instar nivis alba: & oculi ejus, sicut
flamma ignis. Et pedes ejus, similes æri liba- 15
nico accenso tanquam in fornace: & vox ej⁹,
tanquam vox aquarum multarum. Et habebat 16
in manu sua dextera stellas septem: & ex ore
ejus gladius acutus duarum acierum, exiens:
& facies ejus, sicut sol lucens in robore suo.
Et quando vidi eum, cecidi ad pedes ejus 17
tanquam mortuus: & posuit super me ma-
num suam dexteram, dicens; Ne timeas, Ego
sum ille primus & ille ultimus: Et qui vi- 18
vus sum, & qui fui mortuus, & ecce vivus
sum in secula seculorum, Amen. Et habeo
claves mortis & inferni. Scribe igitur 19
quod vidisti, & ea quæ sunt, & ea quæ futu-
ra sunt post hæc: Mysterium septem stella- 20
rum quas vidisti in dextera mea, & septem
candelabra aurea. Illæ septem stellæ, ange-
li septem Ecclesiarum sunt: & illa candela-
bra septem, septem Ecclesiæ sunt.

CAP. II.

ANgelo Ecclesiæ quæ Ephesi est, *scribe*, 1
Hæc dicit ille tenens omnia, & illas septem
stellas in dextera sua, qui ambulat in medio
illorum septem candelabrorum aureorum;
Novi opera tua, & laborem & tolerantiam 2
tuam, & quòd non potes ferre malos: &
tentâsti eos qui seipsos dicunt Apostolos esse,
& inveniisti eos mendaces: Et tolerantia 3
est tibi, & tulisti propter nomen meum, &
non fatigatus es. Sed *aliquid* est contra te, 4
quoad charitatem tuam illam priorem quam
dereliquisti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወእነ፡ ዮሐንስ፡ እኁክሙ፡ ወሱቱፈክሙ፡በሕማምክሙ:: ወበትእግሠትክሙ፡ወበእንተ፡ትዕ
ግሠቱ፡ለሰማዚእ፡ሊየሱስ:: ወእነዘ፡ሀሎኩ፡ውስተ፡ደሴት፡እንተ፡ሰሚ፡ፍጥሞ:: በእንተ፡ቃ
10 ለ፡እግዚአብሔር፡ወበእንተ፡ሰሙ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ::ኮንኩ፡መጽሉ፡ለዕሌየ፡መንፈስ፡በዕለተ፡እሁ
ድ::ወሰማዕኩ፡ቀለ ፡ዐቢየ፡እሙድኅሪየ፡ከመ፡ ቃለ፡ ቀርን፡ ወከመ፡ ነጐድጓድ:: ወእነሰ፡
11 ኮንኩ፡ከመ፡በድን::=ወይቤለኒ፡ ጸሐፍ፡እንከ፡ዘተሬሊ፡ውስተ፡መጽሐፍ፡ወፈኑ፡ለለብዖተ፡
ክርስቲያናት፡ ሰብለቱ:: ዘሌፈሰን፡: ወዘሰርዲናን:: ወዘጲርጋሞን:: ወዘቲያጥሮን:: ወዘ
ሰርዲዖ፡:ወዘፊልዲልፍዖ:: ወዘሎዶቅዖ፡ ::=

Et ego Johannes frater vester, & socius vester in afflictione vestra, & in tole- 9
rantia vestra, & propter tolerantiam Domini Jesu: & quum essem in insula
cujus nomen est Patmo, propter sermonem Dei, & propter nomen Domini Jesu,
Venit super me Spiritus in die primo, & audivi vocem magnam post me tanquam 10
vocem cornu, & tanquam tonitru, & ego fui sicut cadaver. Et dixit mihi; Scribe 11
igitur quod vides in libro, & mitte Dominibus Christianorum septem, Epheso, & Sar-
dini, & Pergami, & Thyatiræ, & Sardiæ, & Philadelphiæ, & Laodiceæ.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

9 Ego Joannes frater vester, & particeps in tribulatione, & regno, & patientia in Christo Jesu; fui in insula, quæ appellatur Patmos, propter verbum Dei, & 10 testimonium Jesu: Fui in spiritu in Dominica die, & audivi post me vocem 11 magnam tanquam tubæ, Dicentis; Quod vides, scribe in libro: & mitte septem Ecclesiis, quæ sunt in Asia, Ephesо, & Smyrnæ, & Pergamo, & Thyatiræ, & 12 Sardis, & Philadelphiæ, & Laodiciæ. Et conversus sum, ut viderem vocem quæ 13 loquebatur mecum: Et conversus vidi septem candelabra aurea: Et in medio septem candelabrorum aureorum similem Filio hominis, vestitum podêre, & 14 præcinctam ad mamillas zonâ aureâ: Caput autem ejus & capilli erant candidi 15 tanquam lana alba, & tanquam nix, & oculi ejus tanquam flamma ignis, Et pedes ejus similes aurichalco, sicut in camino ardenti, & vox illius tanquam vox aqua- 16 rum multarum: Et habebat in dextera sua stellas septem: & de ore ejus gladius utrâque parte acutus exibat: & facies ejus sicut Sol lucet in virtute sua. 17 Et cùm vidissem eum, cecidi ad pedes ejus tanquam mortuus. Et posuit dexteram suam super me, dicens; Noli timere: ego sum primus, & novissimus; Et vi- 18 vus, & fui mortuus; & ecce sum vivens in secula seculorum, & habeo claves mortis, & inferni. Scribe ergò quæ vidisti, & quæ sunt, & quæ oportet fieri post hæc. 19 Sacramentum septem stellarum, quas vidisti in dextera mea, & septem candelabra 20 aurea: septem stellæ, Angeli sunt septem Ecclesiarum: & candelabra septem, septem Ecclesiæ sunt.

CAP. II.

ANgelo Ephesi Ecclesiæ scribe; Hæc dicit, qui tenet septem stellas in dextera 1 sua, qui ambulat in medio septem candelabrorum aureorum; Scio opera tua, & 2 laborem, & patientiam tuam, & quia non potes sustinere malos: & tentâsti eos, qui se dicunt Apostolos esse, & non sunt: & inveniisti eos mendaces: Et patientiam 3 habes, & sustinuisti propter nomen meum, & non defeciisti. Sed habeo adversùm 4 te, quòd charitatem tuam primam reliquisti.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

٩ * أَنَا يُوحَنَّا أَخُوكُمُ الشَّرِيكُ مَعَكُمْ فِي الْكَرْبِ وَفِي الْمُلْكِ وَفِي الصَّبْرِ بِيَسُوعَ الْمَسِيحِ * إِنِّي لَمَّا ٩
١٠ كُنْتُ فِي جَزِيرَةٍ يُقَالُ لَهَا بَطْمُسُ * بِسَبَبِ كَلِمَةِ اللهِ وَبِسَبَبِ شَهَادَةِ يَسُوعَ الْمَسِيحِ * أُسِرِيَ ١٠
١١ فِي الرُّوحِ * وَكَانَ ذَلِكَ فِي يَوْمِ الْأَحَدِ * وَسَمِعْتُ خَلْفِي صَوْتًا عَظِيمًا كَصَوْتِ الْقَرْنِ * يَقُولُ ١١
أَنَا الْأَلِفُ وَالْيَاءُ * الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ * مَا تُعَايِنُهُ اكْتُبْهُ فِي مُصْحَفٍ * وَأَرْسِلْهُ إِلَى السَّبْعَةِ كَنَائِسَ
١٢ وَهُمْ * أَفَسُسَ * وَأَزْمِرْنَةَ * وَبِرْغَامُونَ * وَبِيَاطِيرَةَ * وَسَرْدِسَ * وَفِيلَادَلْفِيَا * وَلَاوُدِيقِيَّةَ * فَانْصَرَفْتُ ١٢
وَجْهِي إِلَى هُنَاكَ لِأَنْظُرَ الصَّوْتَ الَّذِي خَاطَبَنِي * فَلَمَّا الْتَفَتُّ * أَبْصَرْتُ سَبْعَةَ مَنَائِرَ ذَهَبٍ * ١٣
١٣ * وَفِي وَسَطِ السَّبْعَةِ الْمَنَائِرِ الَّذِينَ هُمْ ذَهَبٌ * شِبْهَ ابْنِ الْإِنْسَانِ * لَابِسٌ ثَوْبًا عَكَبًا * وَكَانَ
١٤ مُمَنْطَقًا عَلَى ثَدْيَيْهِ بِمِنْطَقَةٍ مِنْ ذَهَبٍ * وَكَانَ شَعْرُ رَأْسِهِ كَالصُّوفِ الْأَبْيَضِ * وَأَسْطَعَ مِنَ ١٤
١٥ الثَّلْجِ * وَكَانَتْ عَيْنَاهُ كَلَهِيبِ النَّارِ * وَكَانَتْ رِجْلَاهُ كَالنُّحَاسِ الْمُصْفَى الْحَمِيِّ فِي أَتُونٍ ١٥
١٦ النَّارِ * وَصَوْتُهُ كَأَصْوَاتِ أَمْيَاهٍ كَثِيرَةٍ * وَكَانَ قَدْ مَسَكَ بِيَدِهِ الْيُمْنَى سَبْعَةَ نُجُومٍ * وَكَانَ ١٦
يَخْرُجُ مِنْ فَمِهِ سَيْفٌ ذُو فَمَيْنِ قَاطِعًا * وَكَانَ وَجْهُهُ كَالشَّمْسِ الْمُضِيءِ بِقُوَّتِهِ * فَلَمَّا أَبْصَرْتُهُ ١٧
١٧ سَقَطْتُ عِنْدَ رِجْلَيْهِ كَالْمَيِّتِ * فَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَيَّ وَقَالَ لَا تَخَفْ * أَنَا هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ *
١٨ * وَالْحَيُّ وَكُنْتُ مَيِّتًا * وَهَا أَنَذَا حَيٌّ إِلَى أَدْهَارِ الْأَدْهَارِ * وَعِنْدِي هِيَ مَفَاتِيحُ الْمَوْتِ وَالْحَيَاةِ * ١٨
١٩ وَمَفَاتِيحُ الْجَحِيمِ * فَاكْتُبْ كُلَّمَا رَأَيْتَ * وَمَا هُوَ كَائِنٌ * وَمَا هُوَ عَتِيدٌ أَنْ يَكُونَ بَعْدَ هَذَا * ١٩
٢٠ * أَمَّا سِرُّ عَيْنَيِ السَّبْعَةِ نُجُومٍ الَّتِي رَأَيْتَ بِيَمِينِي * وَالسَّبْعِ مَنَائِرِ الذَّهَبِ * فَالسَّبْعَةُ نُجُومٍ ٢٠
هُمْ السَّبْعَةُ مَلَائِكَةِ الَّتِي لِلْكَنَائِسِ السَّبْعَةِ * وَالْمَنَائِرُ السَّبْعَةُ هُمْ السَّبْعَةُ كَنَائِسَ *

٩ * Ego Johannes frater vester, & consors vester in afflictione, & in regno, & in patientia in Jesu Christo; quum essem in Insula quadam quæ dicitur Patmos propter verbum Dei, & propter testimonium Jesu Christi, Ductus fui spiritu, 10 (accidit autem hoc die Dominicâ) & audivi à tergo vocem magnam tanquam vocem cornu, Dicentem, Ego sum Aleph 11 & Ye, primus & ultimus. Quod videris, scribe in libro, & mitte septem Ecclesiis, nempe Ephesо, & Smyrnæ, & Pergamo, & Thyatiræ, & Sardibus, & Philadelphiæ, & Laodiceæ. Convertique 12 vultum meum illùc, ut viderem vocem quæ locuta erat mecum. Conversus, vidi septem candelabra aurea. Et in medio 13 septem candelabrorum quæ erant aurea, similem Filio hominis, indutum veste mirabili; eratque præcinctus mammillas suas zonâ aureâ. Capilli verò 14 capitis ejus erant tanquam lana alba, & nive superiores candore: erantque oculi ejus ut flamma ignis. Erant autem pedes ejus velut orichalcum splendens incensum in fornace ignis: & 15 vox ejus tanquam vox aquarum multarum. Tenebatque manu sua dextera 16 septem stellas: & prodibat ex ore ejus gladius duarum acierum, secans: & erat facies ejus velut sol lucens in vigore suo. Cúmque vidissem eum, cecidi 17 ad pedes illius quasi mortuus: at imposuit mihi manum suam dexteram, & ait, Ne timeas, ego sum primus & ultimus, Et vivus: fui autem mortuus, at ecce sum vivens in secula seculorum: & apud me sunt claves 18 mortis & vitæ, & claves inferni. Scribe ergo quicquid vidisti, & quæ 19 sunt, quæque post hæc sunt futura. Porrò mysterium allegoriæ septem stellarum quas vidisti in dextera mea, 20 & septem candelabrorum aureorum: septem quidem stellæ, sunt septem Angeli Ecclesiarum septem: & candelabra septem, sunt septem Ecclesiæ.

* الْفَصْلُ الثَّانِي *

CAP. II.

١ * فَاكْتُبْ إِلَى مَلَاكِ كَنِيسَةِ أَفَسُسَ * هَكَذَا يَقُولُ الْمَاسِكُ بِيَمِينِهِ السَّبْعَةَ نُجُومٍ * الْمَاشِي ١
٢ فِيمَا بَيْنَ السَّبْعَةِ مَنَائِرِ الذَّهَبِ * قَدْ عَرَفْتُ أَعْمَالَكَ وَتَعَبَكَ وَاحْتِمَالَكَ * وَأَنَّكَ لَا تَسْتَطِيعُ ٢
أَنْ تَحْمِلَ الْأَشْرَارَ * وَأَنَّكَ جَرَّبْتَ أُولَئِكَ الَّذِينَ يَقُولُونَ أَنَّهُمْ رُسُلٌ وَلَيْسُوا هُمْ كَذَلِكَ * وَوَجَدْتَهُمْ ٣
٣ كَذَبَةً * وَاحْتَمَلْتَنِي وَأَنْتَ فِي ذَلِكَ وَدِيعٌ * وَصَبَرْتَ عَلَيْهِمْ بِسَبَبِ اسْمِي * وَأَنْتَ فِي ذَلِكَ ٤
٤ تَعِبٌ * وَلَكِنْ أَنَا وَاجِدٌ عَلَيْكَ * إِذْ قَدْ تَرَكْتَ مَحَبَّتَكَ الْأُولَى *

١ Igitur Angelo Ecclesiæ Ephesi scribe: Sic dicit qui tenet suâ dexterâ septem 1
stellas, qui ambulat inter septem candelabra aurea: Jam novi opera tua, 2
& laborem ac tolerantiam tuam, & quòd non possis ferre malos: & quòd exploraveris eos qui se dicunt Apostolos esse, & non sunt tales, & compereris 3
eos mendaces: Et sustineris me, sisque in hoc mansuetus: & toleraveris eos propter nomen meum, ac sis in hoc fatigatus. Verùm succenseo tibi quòd 4
omiseris charitatem tuam pristinam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ወተመየጥኩ፡ እርአይ፡ ዘሰ፡ ቀለ፡ ዘይትናገር፡ ምስሌየ፡ ወሶበ፡ ተመየጥኩ፡ ናዉ፡ እሬኢ፡ ሰብዐ፡ ١٢
ሜኖታት፡ ዘወርቅ፡=፡ ወሜኣእስለ፡ ሜኖታት፡ ዘወርቅ፡ ከመ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ ١٣
ወይለብስ፡ ልብሰ፡ ጸዴር፡ ወቅኑት፡ ሐቂሁ፡ በቅናት፡ ዘወርቅ፡=፡ ወረሠርተ፡ ርእሱ፡ ١٤
ከመ፡ ፀምር፡ ጸዓዳ፡ ወከመ፡ በረድ፡ ወአዕይንቲሁ፡ ከመ፡ ነደ፡ እሳት፡=፡ ወእገሪሁ፡ ከመ፡ ١٥
ብርተ፡ ለባናስ፡ ዘአርሰነመ፡ ውስተ፡ እሳት፡ ወቃሉ፡ ከመ፡ ቃለ፡ ሜይ፡ ብዙኅ፡=፡ ወወሰ ١٦
ዮ፡ኢይሁ፡ ዘየሜነ፡ ጊ፡ ኮከብ፡ ወይወፅእ፡ እመነ፡ አፈሁ፡ ሰይፍ፡ በሊሕ፡ ዘክልኤ፡ አፈሁ፡
ገፅኡ፡ ከመ፡ ፀሐይ፡ ብሩህ፡ ወያስተርኢ፡ በኃይል፡=፡ ወሶበ፡ ርኢክሞ፡ ወደቁ፡ ውስተ፡ እ ١٧
ገሪሁ፡ ወኮንኩ፡ ከመ፡ በድን፡ ወለኃዘኒ፡ በየሜኑ፡ ወለእንሥእኒ፡ ወይቤለኒ፡ ሊተፍራህ፡ እነ፡
ሰ፡ ቀዳሜዊ፡ ወደኃሪዊ፡=፡ ዘሕያው፡ ዘሀሎኩ፡፡ ወለእነሰ፡ ኮንኩ፡ ከመ፡ በድን፡ ወይቤ ١٨
ለኒ፡ ናሁ፡ እነ፡ ሕያው፡ ለዓለመ፡ ዓለም፡ ወኅቤየ፡ ሀሎ፡ መራኁተ፡ ሞት፡ ወዘሲኦል፡=፡
ወአኮኑ፡ እንከ፡ ዘርኢኮ፡ ዘሀለወ፡ ወዘሀለወ፡ ደኁን፡ እሙድኅረ፡ ዝንቱ፡=፡ ወፍ ١٩
ካሬሆሙ፡ ለ ጊ፡ ኮከብ፡ ለለ፡ ርእክ፡ ውስተ፡ የሜኑ፡ ወዝ ጊ፡ ሜኖታት፡ እለ፡ ወርቅ፡ ዝንቱ፡ ጊ፡ ٢٠
ኮከብ፡ መለአክት፡ እሙንቱ፡ ጊ፡ ሜኖታት፡ ሰብዑ፡ ለብየተ፡ ክርስቲያናት፡ እሜንቱ፡=፡

ፀ

ወሐጸፍ፡ ሎቱ፡ ለመልአክ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ዘኤፌሶን፡ ከመዝ፡ ይቤለሽ፡ ዘያጸንዕ፡ ١
ጊ፡ ኮከብ፡ በየሜኑ፡ ዘየሐውር፡ ሜኣከለ፡ ሰብዑ፡ ሜኖታት፡ ዘወርቅ፡=፡ ርኢኩ፡ ٢
ግብረከ፡ ወአሜኣከ፡ ወተአግሠቶከ፡ ከመ፡ ኢተክል፡ ጸዊሮቶሙ፡ ለእኩያን፡ እለ፡ ይ
ብሉ፡ ርእሶሙ፡ ሐኅርያት፡ ኍእነ፡ ወሊኮኑ፡ ወረከብካሆሙ፡ ከመ፡ ሐሰዉ፡=፡ ٣
ወተፈኅሠከ፡ ወጸርከ፡ በእንተ፡ ሰሚየ፡ ወኢተቀንጠእከ፡=፡ ወበእንቲአሁ፡ ቦ፡ ወለሕይወከ፡ እመ ٤
ኄሆሙ፡ እስመ፡ ሐደገ፡ ተፈቀርተከ፡ ዘቀደምኃ፡=፡

Et conversus sum ut *viderem istam vocem quæ loquuta erat mecum, & conversus, ecce videbam septem lucernas aureas: Et medio lucernarum aurearum quasi Filium hominis, indutum vestimento Poder, & præcinctum lumbos suos cum Zona aurea. Et capilli capitis ejus erant tanquam lana alba, & tanquam nix, & oculi ejus tanquam flamma ignis. Et pedes ejus* erant *tanquam æs Libani quod focillant in igne, & vox ejus tanquam vox aquæ multæ. Et in manu ejus dextra* habebat *septem stellas, & prodibat ex ore ejus gladius acutus* habens *duo ora, & vultus ejus* erat *sicut sol splendidus, & apparens in virtute. Et quum vidissem eum, cecidi ad pedes ejus, & fui tanquam cadaver, & prehendit me cum dextra sua, & sustulit me, & dixit mihi; Ne metuas: ego sum primus & ultimus. Vivus qui sum, & ego factus sum tanquam cadaver, & dixit mihi; Ecce vivens sum in seculum seculorum: & apud me est clavis mortis & inferni. Scribe igitur quod vidisti, quod est, & quod erit post hoc. Et expositio septem stellarum quas vidisti in dextra ejus & septem lucernarum aurearum, hæc est; Septem stellæ, Angeli sunt; septem lucernæ, septem Domus Christianorum sunt.*

CAP. II.

Scribe Angelo ecclesiæ Ephesinæ, Sic dicit tibi is qui sustinet septem stellas in dextra sua, qui ambulat medio septem lucernarum aurearum; Vidi opera tua, & laborem tuum, & tolerantiam tuam, quòd non possis ferre malos qui dicunt de seipsis, Apostoli sumus, & non sunt: & inveniisti eos quòd mentiti sunt. Et patiens fuisti, & onera tulisti propter nomen meum, & non defeciisti. Sed aliquid est quo magis contendam tecum quàm cum illis, quia reliquisti charitatem tuam primam.

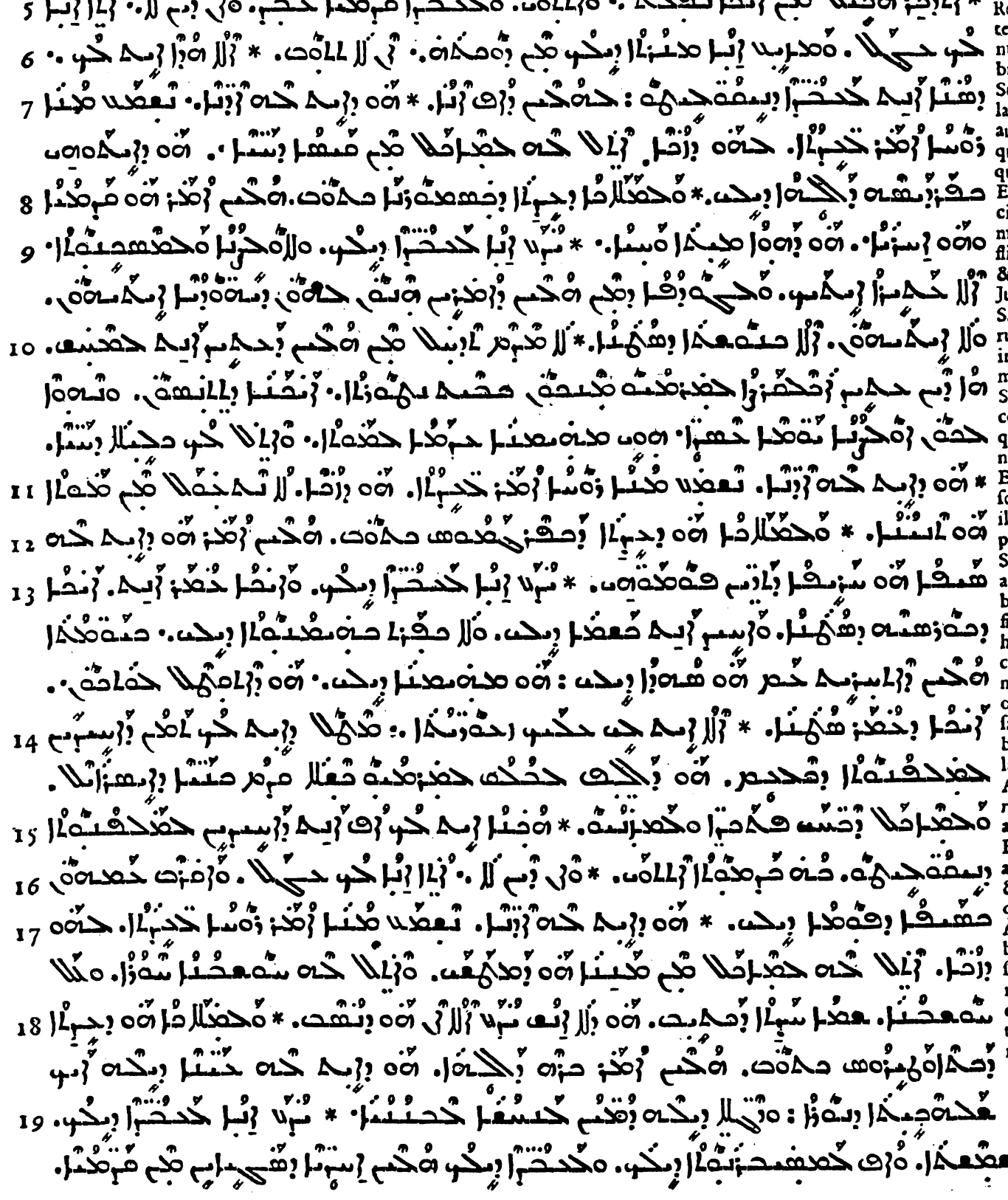
Digitized by Google

Memor esto itaque undè excideris: & age pœnitentiam, & prima opera fac:
5 Μνημόνευε οὖν πόθεν (η) ἐκπέπτωκας, καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον·
Si autem non, venio tibi cìtò, & movebo candelabrum tuum de loco suo, si
εἰ δὲ μή, ἔρχομαί (ϑ) σοι τάχει, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν
non pœnitentiam egeris. Sed hoc habes, quia odisti opera Nicolaitarum, quæ
6 μὴ μετανοήσῃς. Ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, (ι) ἃ
& ego odi. Habens aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis:
7 κἀγὼ μισῶ. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει τῇ (κ) ἐκκλησίαις·
Vincenti dabo illi edere de ligno vitæ, quod est in medio Paradisi
τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν (λ) ἐν μέσῳ τοῦ Παραδείσου
Dei. Et angelo Ecclesiæ Smyrnæorum scribe; Hæc dicit pri-
8 τοῦ Θεοῦ. Καὶ τῷ ἀγγέλῳ (μ) τῆς ἐκκλησίας Σμυρναίων γράψον, Τάδε λέγει ὁ (ν) πρῶ-
mus & novissimus, qui fuit mortuus, & vixit; Scio tua opera, &
9 τος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς, καὶ ἔζησεν, Οἶδά (ξ) σου τὰ ἔργα, καὶ
tribulationem, & paupertatem, (dives autem es:) & blasphemiam di-
τὴν θλῖψιν, καὶ τὴν πτωχείαν, (ο) (πλούσιος δὲ εἶ·) καὶ τὴν βλασφημίαν (π) τῶν λε-
centium Judæos esse seipsos, & non sunt: sed synagoga Satanæ. Ni-
10 γόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοὺς, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ. (ρ) Μηδὲν
hil timeas quæ futurus es pati: (Ecce futurum est jacere ex vobis diabolus in
φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν· (ἰδοὺ μέλλει βαλεῖν (σ) ἐξ ὑμῶν ὁ διάβολος εἰς
custodiam, ut tentemini: & habebitis tribulationem diebus decem:) Esto fidelis
φυλακὴν, ἵνα πειρασθῆτε· καὶ (τ) ἕξετε θλῖψιν ἡμερῶν δέκα·) γίνου πιστὸς
usq; ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Habens aurem, audiat quid
11 ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί
Spiritus dicat Ecclesiis: Vincens, non lædetur à morte secunda.
τὸ Πνεῦμα λέγει τῇ ἐκκλησίαις· ὁ νικῶν, οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.
Et angelo illius in Pergamo Ecclesiæ scribe; Hæc dicit habens rom-
12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομ-
phæam ancipitem acutam; Scio opera tua, & ubi habitas, ubi thronus
13 φαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν, (υ) Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος

Satanæ: & tenes nomen meum, & non negâsti fidem meam: Et in
τοῦ Σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου· καὶ ἐν
diebus in quibus Antipas testis meus fidelis, qui occisus est apud vos,
ταῖς (φ) ἡμέραις ἐν αἷς Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ (χ) πιστὸς, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν,
ubi habitat Satanas. Sed habeo adversùs te pauca, quia habes illic
ὅπου (ψ) κατοικεῖ ὁ Σατανᾶς. Ἀλλ' ἔχω κατά σου ὀλίγα, ὅτι (ω) ἔχεις ἐκεῖ
tenentes doctrinam Balaam, qui docebat in Balac mittere scandalum
κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαὰμ, ὃς ἐδίδασκεν ἐν (α) τῷ Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδαλον
coram filiis Israel, edere idolothyta, & fornicari. Ita habes & tu
ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα, καὶ πορνεῦσαι. Οὕτως ἔχεις καὶ σὺ
tenentes doctrinam Nicolaitarum: quod odi. Pœnitentiam age. Si verò non, ve-
κρατοῦντας τὴν διδαχὴν (β) τῶν Νικολαϊτῶν· ὃ μισῶ. Μετανόησον· εἰ δὲ μὴ, ἔρ-
niam tibi citò, & pugnabo cum illis in gladio oris mei. Habens
χομαί σοι ταχύ, καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. Ὁ ἔχων
aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis: Vincenti dabo ei
οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει τῇ ἐκκλησίαις· τῷ (γ) νικῶντι δώσω αὐτῷ
edere de manna abscondito, & dabo illi calculum candidum, & in
φαγεῖν ἀπὸ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ
calculo nomen novum scriptum, quod nemo scit, si non accipiens. Et
τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς (δ) οἶδεν, εἰ μὴ ὁ λαμβάνων. Καὶ
angelo illius in Thyatiris Ecclesiæ scribe; Hæc dicit Filius Dei,
τῷ (ε) ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ,
habens oculos suos tanquam flammam ignis, & pedes ejus similes
ὁ ἔχων τοὺς (ζ) ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρὸς, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι
chalcolibano; Novi tua opera, & charitatem, & ministerium, &
χαλκολιβάνῳ, Οἶδά σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν (η) ἀγάπην, καὶ τὴν διακονίαν, καὶ
fidem, & patientiam tuam, & opera tua, & novissima plura
τὴν πίστιν, καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου, καὶ τὰ ἔσχατα πλείονα
prioribus.
τῶν πρώτων.

MS. A. (η) πέπτωκας, (ϑ) σοι, καὶ (ι) κράγω (κ) ἐπὶ ἐκκλησίαις· τῷ νικῶντι (λ) ὃν τῷ ϑεραπίσῳ (μ) τῷ ἐν *Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον, (ν) πρωτότοκος (ξ) σου τὴν θλῖψιν, (ο) (ἀλλὰ πλούσιος εἶ·) (π) ἐκ τῶν (ρ) Μὴ φοβοῦ (σ) ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν (τ) ἔχητε (υ) Οἶδα τῶν (φ) ἡμέραις Ἀντίπας (χ) πιστός μου, (ψ) ὁ Σατανᾶς κατοικεῖ. (ω) ἔχεις (α) τῷ Βαλὰκ βασιλεῖ σκάνδαλον (β) Νικολαϊτῶν ὁμοίως. Μετανόησον ἤν. εἰ (γ) νικῶντι δώσω αὐτῷ τὸ μάννα (δ) οἶδεν, (ε) ἀγγέλῳ τῷ ἐν Θυατείροις γράψον, (ζ) ὀφθαλμοὺς ὡς (η) ἀγάπην, καὶ τὴν πίστιν, καὶ τὴν διακονίαν, καὶ ὑπομονήν (ϑ) σου τὰ ἔσχατα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Recordare igitur unde ecciderís, & pœnitentiam age, & opera prima fac: sin minùs, veniam tibi citò, & movebo candelabrum tuum è loco suo, nisi te pœnitear. Sed hoc habes, quòd oderis opera Nicolaïtarum, quæ & ego. Qui habet aures, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis, Ei qui vicerit, dabo edendum de ligno vitæ, quod est in paradiso Dei mei. Et Angelo Ecclesiæ quæ Smyrnæ est, scribe, Hæc dicit ille primus & ille ultimus, ille qui fuit mortuus & vixit; Novi opera tua, & afflictionem & paupertatem, imò dives es: & blasphemiam ab iis qui seipsos dicunt Judæos esse, & non sunt, sed congregatio Satanæ. Nihil horum timeas quæ passurus es: ecce enim futurum est ut Diabolus injiciat ex vobis in carcerem, ut probemini: & erit vobis afflictio dies decem. Sis fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Qui habet aures, audiat quid dicat Spiritus Ecclesiis; Qui vicerit, nihil perversi patietur à morte illa secunda. Et Angelo illi Ecclesiæ quæ Pergami est, scribe, Hæc dicit ille qui habet gladium illum acutum duarum acierum; Novi opera tua, & ubi habitas, ubi thronus est Satanæ: & retines nomen meum, & non abnegâsti fidem meam in diebus illis quibus impugnâsti testem illum meum, illum fidelem meum qui occisus est apud vos ubi habitat Satana. Sed habeo contra te pauca: Habes enim ibi qui teneat doctrinam Balaam, qui docuit Balacum objicere offendiculum coram filiis Israëlis; & edere sacrificia idolorum, & scortari. Sic habes etiam tu, qui tenent doctrinam Nicolaïtarum: eodem modo te pœniteat: Alioquin, veniam tibi citò, & bellum geram cum ipsis gladio oris mei. Qui habet aures, audiat, quid dicat Spiritus Ecclesiis, Ei qui vicerit, dabo, edere de manna illo abscondito: & dabo ei calculum album, & super calculum nomen novum scriptum, quod nemo novit nisi ille qui accipit. Et Angelo illi Ecclesiæ quæ est Thyatiræ, scribe; Hæc dicit Filius Dei qui habet oculos suos sicut flammam ignis, & pedes suos similes æri Libanico; Novi opera tua, & charitatem & fidem, & obsequium, etiam tolerantiam tuam, & opera tua hæc posteriora quæ plura sunt primis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወተዘከር : በበይነ : ምንተ : ወደቀ : በገጽከ : ወይእዜኒ : ዑቅ : ወነስሕ : ወእመሊአከሰ: እመ
ጽአ : ወእድለቅልቅ : ለማኅቶትከ : እመኒ : ሙከና : ለመ : ሊነስሕከ : ወከመ : ቀደሙ :
6 ግብርከ:እመ: ሊገበርከ:=: ወዘንተሰ: እስመ: ትጸልእ:እመግበሮሙ : ለእሊቆለዊያን : በከ
7 መ : አነ : እጸልእ:=: ዘቦ : እዝነ : ሰሚዕ : ለይሰማዕ:: ምንተ : ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ:
ለአብያተ : ክርስቲያናት : ወለዘ : ሞአሰ : እሁቦ : ይብለዕ : እመዕፀ:ሕይወት : ዘሀሎ :
8 ውስተ:ገነቱ:ለእመለኪዮ::=: ወጸሐፍ: ሎቱ: ለመልአኪ: ቤተ: ክርስቲያን: ዘሰምርኔስ:
ከመዝ:ይቤ:መንፈስ:ቅዱስ:ቀዳማዊ: ወደኃራዊ: ዘሞተ:ወሐይወ::=:

Et memor esto quomodo eccideristi in faciem tuam, & nunc attende, & resipisce: 5
sin minùs veniam, & movebo lucernam tuam à loco suo si non egeris pœnitentiam, & prout prius fecisti non egeris. Et hoc habes, *quia odio habes facta* 6
Nicolaïtarum, quemadmodum ego odio habeo. Qui habet aurem, audiendo au- 7
diat quid dicit Spiritus sanctus Ecclesiis; Et victori dabo edere de ligno vitæ,
quod est in horto Dei mei. Et scribe Angelo Ecclesiæ Smyrnæ, Sic dicit Spiritus 8
sanctus, primus & ultimus, qui fuit mortuus, & vixit;

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

5 Memor esto itaque unde excideris: & age pœnitentiam, & prima opera fac: sin
6 autem, venio tibi, & movebo candelabrum tuum de loco suo, nisi pœnitentiam
7 egeris. Sed hoc habes, quia odisti facta Nicolaitarum, quæ & ego odi. Qui ha-
bet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis: Vincenti dabo edere de ligno vi-
8 tæ, quod est in paradiso Dei mei. Et Angelo Smyrnæ Ecclesiæ scribe; Hæc dicit
9 primus, & novissimus; qui fuit mortuus, & vivit; Scio tribulationem tuam, &
paupertatem tuam, sed dives es: & blasphemaris ab his, qui se dicunt Judæos esse,
10 & non sunt, sed sunt synagogæ satanæ. Nihil horum timeas quæ passurus es. Ecce
missurus est diabolus aliquos ex vobis in carcerem ut tentemini: & habebitis tri-
bulationem diebus decem. Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam
11 vitæ. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis: Qui vicerit, non
12 lædetur à morte secunda. Et Angelo Pergami Ecclesiæ scribe; Hæc dicit qui ha-
bet rhomphæam utràque parte acutam; Scio ubi habitas, ubi sedes est satanæ: &
13 tenes nomen meum, & non negâsti fidem meam. Et in diebus illis Antipas testis
meus fidelis, qui occisus est apud vos, ubi satanas habitat. Sed habeo adversùs te
14 pauca: quia habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Balac mittere
scandalum coram filiis Israël, edere, & fornicari: Ita habes & tu tenentes doctri-
15 nam Nicolaitarum. Similiter pœnitentiam age: si quominùs veniam tibi citò,
16 & pugnabo cum illis in gladio oris mei. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus di-
17 cat Ecclesiis: Vincenti dabo manna absconditum, & dabo illi calculum candidum:
& in calculo nomen novum scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit. Et Angelo
18 Thyatiræ Ecclesiæ scribe; Hæc dicit Filius Dei, qui habet oculos tanquam flammam
ignis, & pedes ejus similes aurichalco; Novi opera tua, & fidem, & charitatem
19 tuam, & ministerium, & patientiam tuam, & opera tua novissima plura prioribus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * فَاذْكُرِ الآنَ مِنْ أَيِّ مَوْضِعٍ سَقَطْتَ * وَتُبْ وَاعْمَلِ الأَعْمَالَ الأُولَى * الَّتِي هِيَ الْمَحَبَّةُ *
6 وَإِلَّا أَنَا آتِيكَ سَرِيعًا وَأُزِيلُ مَنَارَتَكَ مِنْ مَكَانِهَا إِنْ لَمْ تَتُبْ * وَقَدْ أَحْسَنْتَ فِيمَا أَضَفْتَ
7 إِلَيْكَ أَبْغَضْتَ أَفْعَالَ الْغَنَّاكِ * الَّذِي أَبْغَضْتُهُ أَنَا * فَمَنْ كَانَتْ لَهُ أُذُنٌ * فَلْيَسْمَعْ مَا الَّذِي
يَقُولُهُ الرُّوحُ لِلْكَنَائِسِ * وَالظَّافِرُ أَنَا أُعْطِيهِ يَأْكُلُ مِنْ شَجَرَةِ الْحَيَاةِ الَّتِي فِي وَسَطِ فِرْدَوْسِ اللهِ *
8 * وَإِلَى مَلَاكِ كَنِيسَةِ أَزْمِرْنَا اكْتُبْ * هَذَا مَا يَقُولُ الأَوَّلُ وَالآخِرُ الَّذِي صَارَ مَيِّتًا فَحَيِيَ *
9 * عَرَفْتُ أَعْمَالَكَ وَحُرْبَكَ وَمَسْكَنَتَكَ * وَلَكِنَّكَ غَنِيٌّ أَنْتَ * إِذِ احْتَمَلْتَ فَرَايَا وَتَجْدِيفَ الْقَائِلِينَ
أَنَّهُمْ يَهُودٌ * وَلَيْسُوا هُمْ بِالْكَيْفِيَّةِ يَهُودٌ بَلْ هُمْ مَجْمَعُ الشَّيْطَانِ * فَلَا تَخَفْ مِمَّا هُمْ مُبْتَدِئُونَ أَنْ يُبَالِيَكَ
10 بِهِمْ * فَإِنَّ هُودَا إِبْلِيسَ جَعَلَ بَعْضًا مِنْكُمْ فِي الْحَبْسِ * لِيَكُونَ ذَلِكَ لَكُمْ تَجْرِبَةً * وَتَكُونُونَ
فِي كَرْبٍ وَضِيقَةِ عَشَرَ أَيَّامٍ * فَكُنْ مُؤْمِنًا صَبُورًا حَتَّى الْمَوْتِ * فَإِنِّي مُعْطِيكَ تَاجَ الْحَيَاةِ * فَمَنْ
11 كَانَتْ لَهُ أُذُنٌ فَلْيَسْمَعْ مَا الَّذِي يَقُولُ الرُّوحُ لِلْكَنَائِسِ * وَالظَّافِرُ لَا يَتَضَرَّرُ مِنَ الْمَوْتِ
الثَّانِيَةِ * وَإِلَى مَلَاكِ كَنِيسَةِ بَرْغَامِيَا اكْتُبْ * هَذَا مَا يَقُولُ صَاحِبُ السَّيْفِ ذِي الْفَمَيْنِ
12 الْقَاطِعِ * قَدْ عَرَفْتُ أَعْمَالَكَ وَمَوْضِعَ مَسْكَنَتِكَ * وَذَلِكَ حَيْثُ هُوَ كُرْسِيُّ الشَّيْطَانِ * وَأَنْتَ
مُمْسِكٌ لِاسْمِي * وَلَمْ تَجْحَدِ الأَمَانَةَ بِي * فِي الأَيَّامِ الَّتِي قُتِلَ فِيهَا دَاعِيَّ شَهَادَتِي الْمُؤْمِنُ * قُتِلَ
13 عِنْدَكُمْ مَوْضِعَ عَمَانِ الشَّيْطَانِ * وَلَكِنْ بَقِيَ لِي عَلَيْكَ دَرَكٌ قَلِيلٌ * وَذَلِكَ إِنَّ عِنْدَكَ
هُنَاكَ أُنَاسٌ يَتَمَسَّكُونَ بِتَعْلِيمِ بَلْعَامَ * الَّذِي عَلَّمَ لِبَالَاقَ أَنْ يُلْقِيَ بِهِ السُّكَّ قُدَّامَ بَنِي
إِسْرَائِيلَ * لِكَيْ أَكَلُوا ذَبَائِحَ الأَوْثَانِ وَزَنَوْا * كَذَلِكَ أَنْتَ عِنْدَكَ مِمَّنْ يَفْعَلُ فِعْلَ الْغَنَّاكِ الَّذِي
14 أَنَا أُبْغِضُهُ * فَاطْلُبِ الآنَ التَّوْبَةَ * وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ * فَإِنِّي آتِيكَ سَرِيعًا وَأُحَارِبُهُمْ بِسَيْفِ فَمِي * وَفِي
15 الْعَهْدِ الرَّاهِنِ * مَنْ كَانَتْ لَهُ أُذُنٌ فَلْيَسْمَعْ مَا يَقُولُ الرُّوحُ لِلْكَنَائِسِ * وَالظَّافِرُ أَنَا أُعْطِيهِ أَنْ
يَأْكُلَ مِنَ الْمَنِّ الْمَكْنُونِ * وَأُعْطِيهِ جَوْهَرَةً بَيْضَاءَ مُضِيئَةً * وَعَلَى الْجَوْهَرَةِ مَكْتُوبٌ اسْمٌ جَدِيدٌ
16 الَّذِي لَا يَعْرِفُهُ إِلَّا الَّذِي يَنَالُهُ * وَاكْتُبْ إِلَى مَلَاكِ * كَنِيسَةِ يَنَاطِيرَةَ * هَذَا مَا يَقُولُ ابْنُ
اللهِ الَّذِي لَهُ عَيْنَانِ كَلَهِيبِ النَّارِ * وَرِجْلَاهُ كَالنُّحَاسِ الْمُضِيءِ * قَدْ عَرَفْتُ أَعْمَالَكَ * وَمَحَبَّتَكَ
17 وَإِيمَانَكَ * وَخِدْمَتَكَ وَصَبْرَكَ وَأَعْمَالَكَ * وَأَنَّ أَعْمَالَكَ هَذِهِ أَكْثَرُ مِنَ الأُولَى *

Recordare igitur quo ex loco excideris, teque pœniteat, & exerce opera priora, nempe charitatem: alioquin ego veniam ad te confestim, & amovebo candelabrum tuum à loco suo, nisi te pœniteat. Bene quidem fecisti illud possidendo, quòd odisti facta Procacis quem ego odi. Qui habet aurem, audiat quid dicat Spiritus Ecclesiis: & vincenti ego dabo edere ex arbore vitæ, quæ est in medio paradiso Dei. Angelo verò Ecclesiæ Smyrnæ scribe; Hoc est quod dicit primus ille & ultimus qui factus est mortuus, & vixit: Novi opera tua, & afflictionem ac paupertatem tuam: attamen dives es, quòd sustinueris convicia & blasphemiam dicentium se Judæos esse, nec sunt revera Judæi, imò sunt congregatio Satanæ. Ne metuas quæ tibi sunt ab eis eventura: nam ecce Diabolus posuit aliquot ex vobis in carcerem, ut hoc cedat vobis in experimentum: & eritis in afflictione & angustia decem diebus. Esto itaque fidelis ac patiens usque ad mortem; quia daturus sum tibi coronam vitæ. Qui habet aures, audiat quid dicat Spiritus Ecclesiis: & victor non lædetur à morte secunda. Angelo verò Ecclesiæ Pergami scribe, Hoc est quod dicit habens gladium duarum acierum, secantem: Jam novi opera tua, & locum habitationis tuæ, nempe ubi sedes est Satanæ: at tu tenes nomen meum, & non negâsti fidem in me iis diebus quibus occisus est fidus testimonii mei professor, occisus inquam apud vos in loco domicilii Satanæ. Sed tamen restat mihi adversùm te aliquanta querela, quòd scilicet sint illic apud te quidam tenentes doctrinam Balaam, quam docuit Balacum, ut objiceret scandalum ante filios Israel, quando comederunt victimas idolorum, & fornicati sunt. Ita tu habes ex his qui faciunt opus Procacis illius quem ego odi. Quære igitur pœnitentiam: quod ni feceris, veniam ad te citò, & oppugnabo eos gladio oris mei, & verò in minis, clementia. Qui habet aurem, audiat quid dicat Spiritus Ecclesiis: & victori ego dabo edere ex manna abscondito: & dabo illi gemmam albam lucidam, & super gemmam scriptum nomen novum, quod nemo novit nisi qui accipit illud. Angelo verò Ecclesiæ Thyatiræ scribe; Hoc est quod dicit Filius Dei, qui habet oculos ut flammam ignis, & cujus pedes sunt velut orichalcum lucidum: Jam novi opera tua, & charitatem ac fidem tuam, & ministerium, & patientiam, atque tolerantiam tuam; & quòd opera tua ista plura sunt prioribus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ለእመርአ : ሕማምከ : ወኅጠይከ : ወባሕቱ : ብዑል : ለንተ : ወጽርፈቶሙ : ለእሉያን : እለ : ይብሉ : ርእሶሙ : ሊይሁድ : ሐዋርያት : ኀሠነ : ወሊኆኑ : እሉ : እለ : እመነ : ሚ
10 ሳበረ : ለሰይጠን : እውንቱ:=ᎍ ሊትፋራሃ : መንተ : ለንተ : ዘሀለወከ : ትሕመም : እ
ስመ : ናሁ : ሰይጣን : ይወደ : ኣመኔክሙ : ውስተ : ጦቅሕ : ከመ : ትትሊቀፈ : ወትሐውሩ :
ዐሡረ : መዋዕለ : ወኩን : ሞሳይመነ : እስከ : ለሞት : ወእሁበከ : ለአኀቢለ : ዘለወት:=ᎍ
11 ዘቦ : እዘነ : ሰሚዕ : ለይስማዕ::መንተ : ይቤ : መንፈስ: ቅዱስ : ለሐብያተ : ክርስቲያናት :
12 ወዘሰ : ሞለ : ሊይመውት : ደግመ : ሞተ::=ᎍ ወጸሐፍ : ሎቱ : ለመልአክ : ቤተ : ክርስ
13 ቲያን : ዘጲርጋሞን::ከመዝ : ይቤ : ዘቦ : ሰይፈ : በኢሉ : ዘክልኤ : አፈሁ:=ᎍ ለእመር
ኣ : ኅበ : ትነብር : ወእዴከ : መንበሩ : ለሰይጣን : ወታንጸዕ : ስመየ : ወኢክህድከ : ሃይማ
ኖትየ : በመዋዕል : ዘቀተልዎ : በኅቤክሙ : ለጸድቅየ : መሐይመን : በኅበ : ይነብር : ሰይጠ
ን:=ᎍ ባሕቱኣ : ቦ : ዘለሐይሰኪ : እስመ : ሀለዉ : ኀቦ : እሉ : እለ: ያጸንዑ : ትመሕር
ቶ : ለበለዓመ : መመህሪ : ለባልቅ : ወይወድዩ : ዕቁቅተ : ቅድሜሆሙ : ሊደቂቀ : እስራ
15 ኤል : ከመ : ይብልዑ : ዝቡሐ : ለእማልክት : ወይዜመው:=ᎍ ወእሉ : ሀለዉ : ኀቤከ :
16 እለ : ያጸንዑ : ትመህሮቶሙ : ለኒቆላዊያን:=ᎍ ወይእዜኒ : ነሠሣ : ወእመለኮሰ : እመጽ
17 እ : ወእጸብዖሙ : ፍጡነ : በሰይፈ : አፈየ:=ᎍ ዘቦ : ለዝነ : ሰሚዕ : ለይስማዕ::መንተ
ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ : ለሐብያተ : ክርስቲያናት::ለዘ : መለሰ : እሁበ : መና : ዘሳቡእ :
ወእሁቦሙ: ጽሐፈ : ብርሃነ : ወወስተ : ወኀቱ : መጽሐፈ : ስመ : ሐዲስ : ወለልዑ ፡ ዘየለ
18 መሮ : ዘእንበለ : ዘነሠአ::=ᎍ ወጸሐፍ : ሎቱ : ለመልአክ : ቤተ : ክርስቲያን : ዘትያፕ
ሮን : ከመዝ : ይቤ : ወልደ : እግዚአብሔር : ዘለዐይኒሁ : ከመ : ነደ : እሰት : ወእገሪሁ :
19 ከመ : ርስነ : ብርተ : ሊበኖስ::=ᎍ ወእእመር : ግብረከ : ወተፋቅሮተከ : ወሃይመኖተከ :
ወመልእክተከኒ : ወትዕግሥተከ : ወግብረከ: ደኅሪት: ትበዝኅ: እመነ: ቀደሚት:=ᎍ

Scio tribulationem tuam, & indigentiam tuam, sed dives es: & blasphemiam malorum, qui dicunt de seipsis, Judæorum Apostoli sumus, & non sunt, sed ex synagoga satanæ sunt. Ne metuas quæ passurus es: quia ecce satanas projiciet aliquos ex vobis in carcerem, ut tentemini, & cruciemini decem dies: & esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Qui habet aurem, audiendo audiat, quid dicit Spiritus sanctus Ecclesiæ; Et victor non morietur secundam mortem. Et scribe Angelo Ecclesiæ Pergami, Sic dicit qui habet gladium acutum, cujus duplex os est; Scio ubi habitas, & circundedit te thronus satanæ: & firmiter tenes nomen meum, & non negâsti fidem meam in diebus quibus trucidârunt apùd vos Justum meum fidelem, ubi habitat satanas. Veruntamen est aliquid quo contendam tecum, quia sunt illic qui sustinent doctrinam Balaam doctoris Balac: & objiciebat offendiculum coram filiis Israel, ut ederent immolatum diis, & scortarentur. Et hi sunt apud te qui sustinent doctrinam Nicolaitarum. Et nunc respice: sin minùs, veniam & oppugnabo iis citò cum gladio oris mei. Qui habet aurem, audiendo audiat quid dicit Spiritus sanctus Ecclesiis; Victori dabo manna absconditum, & dabo iis librum splendidum, & in isto libro nomen novum, & nemo est qui scit illud, nisi qui accepit. Et scribe Angelo Ecclesiæ Thyatiræ: Sic dicit filius Dei, cujus oculi sunt tanquam flamma ignis, & pedes ejus tanquam ignitum æs Libani; Et scio opera tua, & charitatem tuam, & fidem tuam, & ministerium tuum, & tolerantiam tuam, & opera tua posteriora plura sunt prioribus.

Digitized by Google

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΤ.

Sed habeo adversùs te pauca, quia permittis mulierem Jezabel, *dicentem*
20 (ι) Ἀλλ᾽ ἔχω κατά σου ὀλίγα, ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκα Ἰεζαβὴλ, ἡ λέγουσα
seipsam Prophetem, docere, & seducere meos servos, fornicari, & *idolothyta*
ἑαυτὴν προφῆτιν, διδάσκειν, καὶ πλανᾶσθαι τοὺς ἐμοὺς δούλους, πορνεῦσαι, καὶ (κ) εἰδωλόθυτα
manducare. Et dedi illi tempus ut pœnitentiam ageret à fornicatione suâ, & non
21 φαγεῖν. Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα (λ) μετανοήσῃ ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς, καὶ οὐ
pœnituit. Ecce ego *mitto* eam in lectum, & *mœchantes* cum ea,
22 μετενόησεν. Ἰδοὺ ἐγὼ βάλλω αὐτὴν εἰς (μ) κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ᾽ αὐτῆς
in *afflictionem magnam, si non* pœnitentiam egerint ab operibus suis. Et
23 εἰς θλῖψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ (ν) μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων (ξ) αὐτῶν. Καὶ
filios ejus interficiam in morte: & scient omnes Ecclesiæ, quia ego
τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι, ὅτι ἐγώ
sum scrutans renes & corda: & dabo *vobis* unicuique secundùm opera *vestra.*
εἰμι ὁ (ο) ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν.
Vobis autem dico, & cæteris *in Thyatira,* Quicunque non habent do-
24 Ὑμῖν δὲ (π) λέγω, καὶ λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, Ὅσοι οὐκ ἔχουσι τὴν δι-
ctrinam hanc, & qui non cognoverunt *profunda* Satanæ, quemadmodùm dicunt:
διδαχὴν ταύτην, (ρ) καὶ οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ (σ) βάθη τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν·
non mittam super vos aliud pondus. Tamen quod habetis, tenete donec
25 οὐ (τ) βαλῶ ἐφ᾽ ὑμᾶς ἄλλο βάρος. Πλὴν ὃ ἔχετε, κρατήσατε (υ) ἄχρις οὗ ἂν
veniam. Et *vincem,* & *custodiens* usque in finem opera mea, dabo illi potestatem super
26 ἥξω. Καὶ ὁ νικῶν, καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ
Gentes: Et *pascet* eas in virga ferrea: tanquam *vasa figulina* con-
27 τῶν ἐθνῶν· Καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συν-
fringentur, sicut & ego accepi à Patre meo: & dabo illi stellam
28 τρίβεται, Ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου· καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα
matutinam. *Habens* aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.
29 τὸν πρωϊνόν. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

CAP. III. γ'.

Et angelo *illius in* Sardis Ecclesiæ scribe; Hæc dicit *habens* Spi-
Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων (α) τὰ πνεῦ- 1
ritus Dei, & septem stellas; Scio tua opera, quia nomen habes quòd vivas,
ματα τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας, Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι (β) τὸ ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς,
& mortuus es. Esto vigilans, & confirma cætera quæ *futura sunt mori.* Non enim
καὶ νεκρὸς εἶ. Γίνου γρηγορῶν, καὶ (γ) στήριξον τὰ λοιπὰ ἃ (δ) μέλλει ἀποθνῄσκειν. οὐ γὰρ 2
inveni tua opera plena coram Deo. *Memento* ergò *quomodò* acceperis,
εὕρηκά σου (ε) τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ (ζ) Θεοῦ. Μνημόνευε οὖν πῶς
& audieris: & *serva,* & pœnitentiam age. Si ergò non vigilaveris, veniam ad te tanquam
καὶ ἤκουσας· καὶ τήρει, καὶ μετανόησον. ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, (η) ἥξω ὡς κλέπτης,
fur, & nescies quâ horâ veniam ad te. Habes pauca nomina &
καὶ οὐ μὴ γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπί σε. (θ) Ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα (ι) καὶ 4
in Sardis, *quæ* non inquinaverunt vestimenta sua: & ambulabunt mecum in
ἐν Σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσουσι μετ᾽ ἐμοῦ ἐν
albis, quia digni sunt. *Vincens, hic* vestietur *in* vestimentis albis: & non
λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. Ὁ νικῶν, οὗτος περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ 5
delebo nomen ejus de libro vitæ, & confitebor nomen ejus
ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ (κ) ἐξομολογήσομαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ
coram Patre meo, & coram angelis ejus. *Habens* autem, audiat quid
ἐνώπιον τοῦ πατρός μου, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί 6
Spiritus dicat Ecclesiis. Et angelo *illius in Philadelphia* Ecclesiæ
τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας 7
scribe; Hæc dicit Sanctus, Verus, *habens* clavem David, *aperiens,*
γράψον, Τάδε λέγει (λ) ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινὸς, ὁ ἔχων τὴν κλεῖδα τοῦ Δαβὶδ, ὁ ἀνοίγων,
& nemo claudit: & claudit, & nemo aperit;
καὶ οὐδεὶς (μ) κλείσει· καὶ κλείων, καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει,

MS. A. (ι) Ἀλλὰ ἔχω κατά σου, ὅτι ἀφεῖς τὴν "γυναῖκά σου τοῦ Ἰεζαβὴλ, ἡ λέγει" ἑαυτὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει "πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς (κ) φαγεῖν εἰδωλόθυτα. (λ) μετανοῆσαι, καὶ ἐκ ἠθέλησεν μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. Ἰδοὺ βάλλω (μ) φυλακὴν, (ν) μετανοήσουσιν (ξ) αὐτῶν. Τὰ (ο) ἐραυνῶν (ω) λέγω, λοιποῖς (ρ) οἵτινες (σ) βαθέα (τ) βάλλω (υ) ἕως ἧ Κεφ. γ'. MS A. (α) τὰ ἑπτὰ πνεύματα (β) ὄνομα (γ) στήριξον (δ) ἤμελλον (ε) ἔργα (ζ) Θεοῦ μου. (η) ἥξω ὡς (θ) Ἀλλὰ ἔχεις (ι) ἐν (κ) ὁμολο"ω (λ) ὁ ἀληθινὸς, ὁ ἔχων τὴν Δαβὶδ, (μ) κλίσῃ· κλείων, καὶ οὐδεὶς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܟ ܥܠ ܐܢܬ ܕܫܒܩܬ ܠܐܝܬܬܐ ܐܝܙܒܠ ܕܐܡܪܐ ܕܢܒܝܐ ܗܝ ܘܡܠܦ ܘܡܛܥܐ ܠܥܒܕܝ ܕܢܙܕܢܘ ܘܢܐܟܠܘ ܕܒܚܐ ܕܨܠܡܐ ·
ܠܗ ܙܒܢ ܕܬܬܢܚܡ ܡܢ ܙܢܝܘܬܗ ܘܠܐ ܨܒܬ ·
21 ܗܐ ܐܢܐ ܫܕܐ ܠܗ ܒܥܘܠܐ ܘܒܥܘ ܕܢܬܢܚܡ ܡܢ ܙܢܝܘܬܗ ܘܠܐ ܨܒܬ ·
22 ܗܐ ܐܢܐ ܫܕܐ ܠܗ ܒܡܫܟܒܐ ܘܟܠ ܕܙܢܝ ܥܡܗ ܒܫܘܓܫܐ ܪܒܬܐ ܐܢ ܠܐ ܢܬܚܪܛܘ ܡܢ ܥܒܕܝܗܘܢ ·
23 ܘܒܢܝܗ ܐܩܛܠ ܒܡܘܬܐ ܘܢܕܥܘܢ ܟܠ ܥܕܬܐ ܕܐܢܐ ܗܘ ܕܒܚܢ ܟܠܝܐ ܘܠܒܐ ܘܐܬܝ ܐܢܐ ܠܟ ܐܝܟ ܠܓܒܪܐ ·
ܘܐܬܠ ܠܟ ܐܝܟ ܠܓܒܪܐ ·
24 ܐܢ ܠܐ ܬܕܥ ܒܐܝܡܐ ܐܝܬ ܥܠ ܠܟ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܚ ·
ܐܝܬ ܠܟ ܐܢ ܠܐ ܬܫܟܚ ·
25 ܗܐ ܐܢܐ ܐܬܐ ܠܟ ܐܝܟ ܠܓܒܪܐ ·
26 ܗܐ ܐܢܐ ܐܬܐ ܠܟ ܐܝܟ ܠܓܒܪܐ ·
27 ܗܐ ܐܢܐ ܐܬܐ ܠܟ ܐܝܟ ܠܓܒܪܐ ·
28 ܗܐ ܐܢܐ ܐܬܐ ܠܟ ܐܝܟ ܠܓܒܪܐ ·
29 ܗܐ ܐܢܐ ܐܬܐ ܠܟ ܐܝܟ ܠܓܒܪܐ ·

Sed habeo contra te, eò quòd permiseris 20
uxori tuæ Jezabel, quæ dicit esse se Pro-
phetissam, & docet ac seducit servos me-
os, fornicari, & edere sacrificia idolorum.
Et dedi ipsi tempus, ut pœnitentiam age- 21
ret: at non vult se pœnitere fornicationis
suæ. Ecce projicio eam in lectum, & eos 22
qui mœchantur cum ea, in afflictionem ma-
gnam, nisi pœniteat eos operum suorum:
Et filios ejus occidam morte: & cognos- 23
cent omnes Ecclesiæ quòd ego sum ille
qui scrutatur renes & corda: & dabo vo-
bis unicuique secundùm opera vestra.
Vobis autem dico, illis reliquis qui Thya- 24
tiræ sunt, omnibus illis qui non habent
doctrinam hanc, illis hominibus qui non
norunt profunditates Satanæ, ut dicunt;
Non injiciam in vos aliud onus. Verùm 25
quod habetis, tenete usquedum venio.
Et qui vicerit, usque servaverit usque ad 26
finem opera mea, dabo illi potestatem su-
per populos: Et pascet eos virgâ ferreâ:
& sicut vasa figuli comminuentur, Sicut 27
etiam ego accepi à patre meo: Et dabo 28
ei stellam maturinam. Qui habet aurem, 29
audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.

CAP. III.

ET Angelo illi qui est Sardibus, scribe, 1
Hæc dicit ille qui habet illos septem Spi-
ritus Dei, & illas septem stellas; Novi o-
pera tua: quòd nomen habes quòd vivas,
& mortuus es. Expergiscere, & serva 2
reliquos illos qui morituri erant: non enim
inveni quòd opera tua sint perfecta coram
Deo meo. Memento igitur quomodo ac- 3
ceperis, & audiveris, & serva, & pœni-
tentiam age: quòd si non evigilaveris, ve-
niam contra te sicut fur, & non scies quâ
horâ veniam contra te. Sed habes pauca 4
nomina Sardibus, eos *videlicet* qui non pol-
luerunt vestimenta sua: & ambulabunt me-
cum in albis, quia digni sunt. Qui vice- 5
rit, sic tegetur vestibus albis, & non de-
lebo nomen eorum è libro illo vitæ, &
confitebor nomen eorum coram Patre meo,
& coram Angelis ejus. Qui habet aures, 6
audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis. Et 7
Angelo illi Ecclesiæ quæ est Philadelphiæ,
scribe, Hæc dicit ille sanctus, ille verus,
qui habet clavem Davidis, qui aperit,
& nemo claudit, & claudit & nemo a-
perit;

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወባሕቱ : ቦአ: ዘእሉተይከ: እስመ: ለርመልካ : ለቲ : ለሊልዘቤል : ብእሲት : እንተ :: ት
ብል : ርእስ : ነቢይት : ወትጣህር : በዘ : ታስሕቶሙ : ወታዘምወሙለ : ለአግብርትየለ :
21 ከመ:ይብልዑለ: ዝቡሑለ: ለአማልክትለ:=: ወወሀብክዋ : መዋዕለ : በዘ: ትኔስሕ: ወአ
22 በየት : ንለሠሉ : እመኒ : ዝሙታ:=: ወናሁ : አገብአለ : ውስተ : መስክባ : ወለእለኒ : ይ
23 ዜምዉ : መስአሃ : ውስተ : ዐቢይ : ስቃይ : እመ : ሊንስሐት : እመኒ : መግብረ:=: ወ
እቀትል : ደቂቃ : በሞት: ወየአመረ : ኵሉ : አብያት : ክርስቲያናት : ከመ : አነ : ውእቱ:
ዘአፈተን : ፅበ : ወኵላየት :: ወእፈድየክሙ : ለሰ : አሐዱ : እመኔክሙ : በከመ : እንየ:
መግበረክሙ::=:

Veruntamen est aliquid *quo contendam tecum: quia cessâsti* loqui *contra* Ie- 20
zabel mulierem, quæ prædicat seipsam prophetissam, & docet, ut seducat
& scortari faciat servos meos, ut edant immolatum dæmonibus. Et dedi illi 21
tempus ut resipiscere, & noluit resipiscere à scortatione sua. Et ecce re- 22
ducam eam in lectum suum, & eos qui scortantur cum ea in magnam tri-
bulationem, si non resipuerit ab operibus suis. Et interficiam filios ejus in 23
morte, & scient omnes Ecclesiæ quòd ego sum scrutator cordis & renum:
& retribuam unicuique ex vobis secundùm malitiam operum vestrorum.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

20 Sed habeo adversùs te pauca : quia permittis mulierem Jezabel, quæ se dicit propheten, docere, & seducere servos meos, fornicari, & manducare
21 de idolothytis. Et dedi illi tempus ut pœnitentiam ageret ; & non vult
22 pœnitere à fornicatione sua. Ecce mittam eam in lectum : & qui mœchantur cum ea, in tribulatione maxima erunt, nisi pœnitentiam ab operibus
23 suis egerint. Et filios ejus interficiam in morte, & scient omnes Ecclesiæ, quia ego sum scrutans renes & corda : & dabo unicuique vestrùm secundùm
24 opera sua. Vobis autem dico, Et cæteris qui Thyatiræ estis; Quicunque non habent doctrinam hanc, & qui non cognoverunt altitudines satanæ,
25 quemadmodùm dicunt, non mittam super vos aliud pondus : Tamen id,
26 quod habetis, tenete donec veniam. Et qui vicerit, & custodierit usque
27 in finem opera mea, dabo illi potestatem super Gentes, Et reget eas in
28 virga ferrea, & tanquam vas figuli confringentur, Sicut & ego accepi à
29 Patre meo : & dabo illi stellam matutinam. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.

CAP. III.

1 Et Angelo Ecclesiæ Sardis scribe ; Hæc dicit qui habet septem Spiritus Dei, & septem stellas ; Scio opera tua, quia nomen habes quòd vivas, & mortuus es. Esto vigilans, & confirma cætera, quæ moritura erant. Non
2 enim invenio opera tua plena coram Deo meo. In mente ergò habe quali-
3 ter acceperis, & audieris, & serva, & pœnitentiam age. Si ergò non vigilaveris, Veniam ad te tanquam fur, & nescies quâ horâ veniam ad te. Sed
4 habes pauca nomina in Sardis, qui non inquinaverunt vestimenta sua : & ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt. Qui vicerit, sic vestietur ve-
5 stimentis albis, & non delebo nomen ejus de Libro vitæ, & confitebor nomen ejus coram Patre meo, & coram angelis ejus. Qui habet aurem, audiat
6 quid Spiritus dicat Ecclesiis. Et Angelo Philadelphiæ Ecclesiæ scribe ; Hæc
7 dicit Sanctus & Verus, qui habet clavem David : qui aperit, & nemo claudit : claudit, & nemo aperit ;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * وَلٰكِنْ لِي عَلَيْكَ دَرَكٌ * وَذٰلِكَ أَنَّكَ تَرَكْتَ ٱلْمَرْأَةَ ٱلَّتِي ٱسْمُهَا إِرَابِل * وَهِيَ تَدَّعِي أَنَّهَا نَبِيَّةٌ *

Attamen habeo adversùm te querelam aliquam, quòd scilicet permittis mulieri quæ vocatur Jezabel, quæ profitetur se esse prophetissam, idque palàm docuit, decepitque servos meos, ut scortarentur & ederent sacrificia idolorum. Et dedi illi tempus quo pœnitentiam ageret, sed noluit se pœnitere scortationis suæ. Sed ecce ego abjecturus sum eam in lectum doloris, & eos qui cum illa scortantur, in afflictionem & tribulationem maximam. Et nisi pœniteat eos operum suorum, Interficiam filios eorum morte: ut etiam sciant omnes Ecclesiæ me esse scrutatorem renum & cordium : dabóque vobis singulis pro ratione operum vestrorum. Vobis autem dico reliquis qui estis in Ecclesia Thyatiræ, cuilibet vestrùm non habenti hanc novam doctrinam : & quandoquidem ignoratis profunditatem astùs Satanæ, non imponam vobis aliud onus. Tamen tenete id in quo estis, usque ad tempus quo sum venturus. Et victor, & qui servaverit sermones meos & opera mea in finem usque, ego dabo illi potestatem super Gentes : Et pascet eas virgâ ferreâ : & quasi vasa argillæ conteret eas, Quemadmodùm accepi ego à Patre meo : & dabo illi nitorem matutinum. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.

وَٱلَّذِينَ يَزْنُونَ مَعَهَا 22 فَلَمْ نَسَاءُ أَنْ تَتُوبَ عَنْ زِنَاهَا * وَلٰكِنْ هُوَذَا أَنِّي مُلْقِيهَا عَلَى مَضْجَعِ ٱلْوَجَعِ * وَٱلَّذِينَ يَزْنُونَ مَعَهَا
فِي حُزْنٍ وَشِدَّةٍ عَظِيمَةٍ * وَإِنْ لَمْ يَتُوبُوا عَنْ أَعْمَالِهِمْ * فَإِنِّي أَقْتُلُ أَوْلَادَهُمْ بِٱلْمَوْتِ * وَلْيَعْلَمْ كُلُّ 23
ٱلْكَنَائِسِ أَنِّي أَنَا هُوَ فَاحِصُ ٱلْكُلَى وَٱلْقُلُوبِ * وَأُعْطِيكُمْ وَاحِدًا فَوَاحِدًا عَلَى قَدْرِ أَعْمَالِكُمْ * وَلَكُمْ 24
أَقُولُ ٱلْبَقِيَّةَ ٱلَّذِينَ بِكَنِيسَةِ ثِيَاطِيرَةَ * كُلُّ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ لَيْسَ هٰذِهِ ٱلْبِدْعَةَ نَعْنِي وَأَنْتُمْ لَيْسَ
تَعْرِفُونَ عُمْقَ صَنِيعِ ٱلشَّيْطَانِ * فَإِنِّي لَا أُلْقِي عَلَيْكُمْ ثِقْلًا آخَرَ * بَلْ تَمَسَّكُوا بِمَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ * 25
إِلَى ٱلْوَقْتِ ٱلَّذِي أَجِيءُ فِيهِ * وَٱلظَّافِرُ وَٱلَّذِي يَحْفَظُ أَقْوَالِي وَأَعْمَالِي إِلَى ٱلْمَلَإِ * فَأَنَا أُعْطِيهِ 26
سُلْطَانًا عَلَى ٱلْأُمَمِ * وَيَرْعَاهُمْ بِعَصَا حَدِيدٍ * وَكَإِنَاءِ ٱلْخَزَفِ يَسْحَقُهُمْ * كَمِثْلِ مَا أَخَذْتُ أَنَا مِنْ أَبِي * 27 28
وَأُعْطِيهِ رَهْنَ ٱلصُّبْحِ * مَنْ كَانَتْ لَهُ أُذُنٌ * فَلْيَسْمَعْ مَا يَقُولُ ٱلرُّوحُ لِلْكَنَائِسِ * 29

* ٱلْفَصْلُ ٱلثَّالِثُ *

1 * وَٱكْتُبْ إِلَى مَلَاكِ كَنِيسَةِ سَرْدِسَ * هٰذَا مَا يَقُولُ صَاحِبُ سَبْعَةِ أَرْوَاحِ ٱللّٰهِ * وَٱلَّذِي بِيَدِهِ
ٱلنُّجُومُ ٱلسَّبْعَةُ * قَدْ عَرَفْتُ أَعْمَالَكَ * وَذٰلِكَ أَنَّمَا مَعَكَ ٱسْمٌ أَنَّكَ حَيٌّ * وَأَنْتَ مَيِّتٌ * فَكُنْ مُنْتَبِهًا * 2
وَقَوِّ ٱلَّذِينَ أَرْدَفَ طَرْحُهُمْ * لِأَنِّي أَصَبْتُ أَعْمَالَكَ لَيْسَ بِٱلْكَامِلَةِ قُدَّامِي * فَٱذْكُرْ كَيْفَ تَلَّقَّيْتَ 3
وَكَيْفَ سَمِعْتَ * وَٱحْفَظْ وَتُبْ * وَإِنْ لَمْ تَنْتَبِهْ وَتَسْهَرْ فَإِنِّي أَتِي عَلَيْكَ كَٱلسَّارِقِ * وَلَا تَعْلَمُ مَتَى
أَحُلُّ بِكَ * وَلٰكِنْ لَكَ أَسْمَاءٌ يَسِيرَةٌ بِسَرْدِسَ * وَهُمْ لَا يُدَنِّسُونَ ثِيَابَهُمْ * وَقَدْ سَلَكُوا مَعِي * وَهُمْ 4
مُكْتَسِيَاتٌ ٱلثِّيَابَ ٱلْبِيضَ * وَهُمْ لِذٰلِكَ مُسْتَحِقُّونَ * ٱلظَّافِرُ هٰكَذَا يَلْبَسُ ٱلثِّيَابَ ٱلْبِيضَ * وَلَا يَمْحُو ٱسْمَهُ 5
مِنْ سِفْرِ ٱلْحَيَاةِ * وَأَنَا أَعْتَرِفُ بِٱسْمِهِ قُدَّامَ أَبِي * وَقُدَّامَ مَلَائِكَتِهِ * فَمَنْ كَانَتْ لَهُ أُذُنٌ 6
فَلْيَسْمَعْ مَا يَقُولُ ٱلرُّوحُ لِلْكَنَائِسِ * وَٱكْتُبْ إِلَى مَلَاكِ كَنِيسَةِ فِيلَادِلْفِيَا * هٰذَا مَا يَقُولُ 7
ٱلْقُدُّوسُ ٱلْحَقَّانِيُّ صَاحِبُ مِفْتَاحِ دَاوُدَ * وَهُوَ يَفْتَحُ وَلَا أَحَدٌ يُغْلِقُهَا إِلَّا ٱلَّذِي فَتَحَهَا *
وَإِذَا أَغْلَقَ لَيْسَ مَنْ يَفْتَحُ *

Attamen habeo adversùm te querelam aliquam, quòd scilicet permittis mulieri quæ vocatur Jezabel, quæ profitetur se esse prophetissam, idque palàm docuit, decepitque servos meos, ut scortarentur & ederent sacrificia idolorum. Et dedi illi tempus quo pœnitentiam ageret, sed noluit se pœnitere scortationis suæ. Sed ecce ego abjecturus sum eam in lectum doloris, & eos qui cum illa scortantur, in afflictionem & tribulationem maximam. Et nisi pœniteat eos operum suorum, Interficiam filios eorum morte: ut etiam sciant omnes Ecclesiæ me esse scrutatorem renum & cordium : dabóque vobis singulis pro ratione operum vestrorum. Vobis autem dico reliquis qui estis in Ecclesia Thyatiræ, cuilibet vestrùm non habenti hanc novam doctrinam : & quandoquidem ignoratis profunditatem astùs Satanæ, non imponam vobis aliud onus. Tamen tenete id in quo estis, usque ad tempus quo sum venturus. Et victor, & qui servaverit sermones meos & opera mea in finem usque, ego dabo illi potestatem super Gentes : Et pascet eas virgâ ferreâ : & quasi vasa argillæ conteret eas, Quemadmodùm accepi ego à Patre meo : & dabo illi nitorem matutinum. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.

CAP. III.

1 Angelo verò Ecclesiæ Sardium scribe, Hæc est quòd dicit habens septem spiritus Dei, & is in cujus manu sunt septem stellæ, Jam novi opera tua, quòd scilicet nomen habeas quòd sis vivus, tamen sis mortuus. Igitur esto
2 vigilans ; quosque vis vejicere, corrobora : invenio enim opera tua haud perfecta coram me. Et memento qualia ac-
3 ceperis, & qualia audieris, & cave tibi, ac pœnitentiam age. Quòd si non expergiscaris & vigiles, equidem veniam ad te sicut fur, & nescies quando adero
4 tibi. Habes tamen aliquot nomina Sardibus, eorum scilicet qui non contaminant vestimenta sua, & ambulabunt mecum albis induti : sunt autem hoc digni. Victor sic amicietur albis, & non
5 delebitur nomen ejus de libro vitæ, & ego profitebor nomen ejus coram Patre meo, & coram Angelis ejus. Qui ha-
6 bet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis. Angelo autem Ecclesiæ Phi-
7 ladelphiæ scribe, Hoc est quod dicit Sanctus ille verax, habens clavem Davidis, qui aperit, & nemo claudit, nisi is qui aperuit: cúmque clauserit, non est qui aperiat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወለክሙኒ : እብለክሙ : ለእለ : ተረፍክሙ፡ ውስተ : ትያጥሮን : ለእለ : ለልብክሙ : ዘኀ
25 ተ : ትመሀርተ : ለጦሕሉተ : ሰይጣን : ዘይብሉ :: ወሊይወደ : ለዕለክሙ : ክልሌ : ክበ
26 ደ፡=ፁ ወበሕቱ : ዘብክሙ : ለጽንዑ : እስከ : ለመ : እሣሀል፡::=ፁ ወለዘሞለሰ : ወዒቀ
27 በ : ግብርየ : ለገዝሉፈ : እሁቦ : ስልጣነ : ለዕለ : ለሕዛብ፡=ፁ ወይሬእዮሙ : በበትረ : ሐ
28 ጺን :: ወበከመ : ንሞየ : ለብሐ : ይቀጠቅጦሙ፡::=ፁ በከመ : ለነ : ነሣእኩ፡ ስልጣነ : እመ
29 ኀበ : ለቡየ : ወእሁቦ : ኮከበ : ጽባሕ፡::=ፁ ዘቦ : እዝነ : ስሚዕ : ሊይስማዕ :: መንተ : ይ
ቤ : መንፈስ : ቅዱስ : ለለብየተ : ክርስቲያኖት፡::=ፁ

ϛ

1 ወጸሐፍ : ሎቱ : ለመልአከ : ቤተ : ክርስቲያን : ዘሰርዴስሰኒ :: ወከመዝ : ይቤለከ : ዘቦ :
ሰብአተ : መንፈሰ : ዘእግዚአብሔር : ወ ፯ ኮከብ :: ለኢመር : ግብረከ : ከመ፡
2 ሰመከ : ሕየው : ወመዊት : ለኔተ፡=ፁ ትጋህ : እንከ : ወለጸንዖሙ : ለእለ : ለፅጸቁ : ይ
3 ሙቱ : እስመ : ሊረከብኩ : ግብረከለ : ፍጹመ : በቅድመ : እመለከይ፡=ፁ ወተዘከር : እ
ፎለ : ነሣእከ : ወሰማዕከ : ነስሕ : እንከ : ወእሙሰ : ሊተጋሕከ : ከመ : ሰረቂ፡ ወሊተለመ
4 ር : በለይ : ሰዓት : እመጽእ : ላዕሌከ፡=ፁ ወባሕቱ : ኖከ : ሕደጥ : ሰብአ : ውስተ : ሰር
ዴስ : እለ : ሊገመኑ : ልባሲሆሙ : መስለ : እንሰት : ወየሐውሩ : መስሌከ : በንጹሕ፡::=ፁ
5 ወለዘሞለሰ : ወከመዝ : ልብስ : ንጹሕ : ለዘ : ይደልዎ : ወሊይደምሰከ : ስሙ : እመነ : መ
ጽሐፈ : ሕይወት፡::ወለእመኖ : በስሙ : በቅድመ : ለኩየ : ወበቅድመ : መለእክቲሁ : ዘቦ፡
6 እዝነ : ሰሚዕ : ለይስማዕ :: መንተ : ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ : ለለብየተ : ክርስቲያኖት፡=ፁ
7 ወጸሐፍ : ሎቱ : ለእብየተ : ክርስቲያኖት : ዘፊላድልፍያ፡ :: ወከመዝ : ይቤ : ቅዱስ : ወ
ጻድቅ : ዘሀቤሁ : ኲሉ : መራሑተ : ቤተ : ደዊት :: ወእልቦ : ዘየርሑ : ወእልቦ : ዘየአ
ፁ : ዘእንበቤሁ፡=ፁ

*Et vobis dico qui superfuistis in Thyatira, qui non habetis hanc doctrinam, 24
altutiam satanæ quam vocant, quòd non imponam vobis aliud onus. Verumtamen 25
quod habetis, firmiter tenete usque quò misertus fuero. Et ei qui vicerit, & custo- 26
dierit opus meum perpetuò, dabo potestatem in Gentes, Et reget eas cum 27
virga ferrea, & tanquam vas fictile conteret eas : Quemadmodum ego accepi 28
potestatem à Patre meo : & dabo ei stellam matutinam. Qui habet aurem, au- 29
diendo audiat, quid dicat Spiritus sanctus Ecclesiis.*

CAP. III.

1 Et scribe Angelo Ecclesiæ Sardis ; Et sic dicit tibi, is qui habet septem spiritus qui ex Deo sunt, & septem stellas ; Scio opera tua, quòd nominaris vivus, sed mortuus es. Vigila igitur, & confirma eos, quæ citò morituri sunt.
2 Quia non inveni opera tua perfecta coram Deo meo. Et memento quomodo acce-
3 peris, & audieris : resipisce igitur : & si non vigilaveris, veniam tanquam fur, & non cognosces in quâ horâ veniam ad te. Verumtamen habes paucos homines
4 in Sardis, qui non inquinárunt vestimenta sua cum muliere, & ambulabunt te-
5 cum puré. Et el qui vicerit, vestimentum erit purum, & similiter ei qui dignus erit : & non delebo nomen ejus de Libro vitæ, sed profitebor nomen ejus coram Patre meo, & coram Angelis ejus. Qui habet aures, audiendo audiat, quid
6 dicat Spiritus sanctus Ecclesiis. Et scribe Ecclesiæ Philadelphiæ ; Et sic dicit
7 Sanctus & Justus, apud quem est omnis clavis domûs Davidis, & nemo est qui aperit, & nemo est qui claudit præter eum ;

Digitized by Google

Scio tua opera: Ecce dedi coram te ostium apertum, & nemo potest clau-
8 Οἶδά σου τὰ ἔργα· ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεῳγμένην, (ν) καὶ οὐδεὶς δύναται κλῆ-
dere illud: quia parvam habes virtutem, & servâsti meum verbum, & non negâsti no-
σαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνο-
men meum. Ecce dabo de synagoga Satanæ, dicentium seipsos Judæos
9 μά μου. Ἰδοὺ (ξ) δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους
esse, & non sunt, sed mentiuntur. Ecce faciam illos, ut veniant, & adorent
εἶναι, καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ ψεύδονται. ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς, ἵνα (ο) ἥξουσι, καὶ προσκυνήσουσιν
ante pedes tuos, & sciant quia ego dilexi te. Quoniam servâsti verbum
10 ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε. (π) Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον
patientiæ meæ, & ego te servabo ab hora tentationis futuræ venire in
τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ
habitatum universam, tentare habitantes in terra. Ecce venio citò: tene,
11 τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ (ρ) γῆς. Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· κράτει
quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. Vincenti, faciam illum columnam in
12 ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν
templo Dei mei, & foràs non egredietur ampliùs: & scribam super eum nomen
τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι· καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα
Dei mei, & nomen civitatis Dei mei novæ Hierusalem, quæ descendens
τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ μου τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ, ἡ καταβαίνουσα
de cœlo à Deo meo, & nomen meum novum. Habens aurem, audiat
13 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν· Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω
quid Spiritus dicat Ecclesiis. Et angelo illius Ecclesiæ Laodi-
14 τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Καὶ τῷ ἀγγέλῳ (σ) τῆς ἐκκλησίας Λαοδι-
censium scribe; Hæc dicit Amen, testis fidelis & verus, principium creaturæ
κείων γράψον, Τάδε λέγει ὁ Ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινὸς, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως
Dei; Scio tua opera, quia neque frigidus es, neque calidus: utinam frigidus
15 τοῦ Θεοῦ. Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ, οὔτε (τ) ζεστός· ὄφελον ψυχρὸς
esses, aut calidus. Sic, quia tepidus es, & neque frigidus, neque calidus, futurus sum te
16 εἶης, ἢ ζεστός. Οὕτως, ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ψυχρὸς, οὔτε ζεστὸς, μέλλω σε

evomere ex ore meo: Quia dicis; Quis dives sum, & locupletatus sum, & nul-
ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου· Ὅτι λέγεις, Ὅτι πλούσιός εἰμι, καὶ πεπλούτηκα, καὶ (υ) οὐ- 17
lius opus habeo: & nescis quia tu es miserabilis, & miserabilis, & pauper,
δενὸς χρείαν ἔχω· καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος, καὶ (φ) ἐλεεινὸς, καὶ πτωχὸς,
& cæcus, & nudus. Suadeo tibi emere à me aurum ignitum
καὶ τυφλὸς, καὶ γυμνός. Συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον 18
ex igni, ut locupletes fias: & vestimentis albis ut induaris: & ne appareat confusio
ἐκ πυρὸς, ἵνα πλουτήσῃς· καὶ ἱμάτια λευκὰ, ἵνα περιβάλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη
nuditatis tuæ: & collyrio inunge oculos tuos, ut videas. Ego
τῆς γυμνότητός σου· καὶ κολλούριον (χ) ἔγχρισον τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς. Ἐγὼ 19
quoscunque amo, arguo & castigo: Æmulare ergò, & pœnitentiam age. Ecce sto
ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω. (ψ) ζήλωσον οὖν, καὶ μετανόησον. Ἰδοὺ ἕστηκα 20
ad ostium, & pulso. Si quis audierit vocem meam, & aperuerit januam, intrabo
ἐπὶ τὴν θύραν, καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι
ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum. Vincenti, dabo ei sedere
πρὸς αὐτὸν, καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι 21
mecum in throno meo, sicut & ego vici, & sedi cum Patre meo in
μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν
throno ejus. Habens aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.
τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. 22

CAP. IIII. Κ'.

Post hæc vidi, & ecce ostium apertum in cœlo: & vox prima quam
Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεῳγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν 1
audivi tanquam tubæ loquentis cum me, dicens, Ascende huc, & ostendam tibi
ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, (α) λέγουσα, Ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω σοι
quæ oportet fieri post hæc. Et statim fui in spiritu: & ecce
(β) ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. (γ) Καὶ εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ 2
thronus erat positus in cœlo, & supra thronum sedens.
θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ (δ) ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος.

MS.A. (ν) ἣν οὐδεὶς (ξ) δίδω (ο) ἥξουσιν, καὶ προσκυνήσουσιν (π) Καὶ ἐτήρησας (ρ) γῆς. Ἔρχομαι (σ) τὴν Λαοδικίᾳ ἐκκλησίας γράψον, (τ) ζεστός· *Οὕτως ὅτι χλιαρὸς (υ) οὐδὲν (φ) ὁ ἐλεεινὸς, (χ) ἔγχρισαι (ψ) ζήλευε Κεφ. Κ'. MS.A. (α) *λέγων. Ἀνάβηθι (β) δεῖ (γ) Εὐθέως (δ) ἐπὶ τὸν θρόνον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Novi opera tua: & ecce, dedi ante te por- 8
tam apertam, quam nemo potest claudere:
quia aliquantam habes fortitudinem. & ser-
vâsti verbum meum, & non abnegâsti no-
men meum. Ecce do ex Synagoga Satanæ, 9
aliquot ex iis qui dicunt seipsos Judæos esse,
& non sunt, sed mentiuntur: ecce agam
ipsos, ut veniant & adorent coram pedibus
tuis: & cognoscent quòd ego dilexi te.
Propterea quòd servâsti verbum tolerantiæ 10
meæ, & ego servabo te ex hora tentationis
venturæ super orbem universum, ad tentan-
dum eos qui habitant super terram. Venio 11
citò: tene id quod habes, ut nemo accipiat
coronam tuam. Qui vicerit, faciam eum 12
columnam in templo Dei mei: & foràs non
exibit ampliùs: & scribam super ipsum
nomen Dei mei, & Hierosolymæ novæ quæ
descendit è cœlo à Deo meo, & nomen
meum illud novum. Qui habet aures, au- 13
diat quid Spiritus dicit Ecclesiis. Et Ange- 14
lo illi Ecclesiæ quæ Laodiceæ est, scribe,
Hæc dicit ille Amen, ille testis, ille fidelis,
ille verus, illud principium creaturæ Dei;
Novi opera tua, quòd non calidus sis neque 15
frigidus: utinam frigidus esses, aut calidus.
Nunc quia tepidus es, & non calidus, ne- 16
que frigidus, evomiturus sum te ex ore meo:
Quia dicis, Dives sum, & ditatus sum, & 17
nullius rei opus est mihi: & nescis te esse
abjectum, & miserabilem, & pauperem, &
cæcum, & nudum. Consulo tibi ut emas 18
à me aurum probatum ab igne, ut ditescas:
& vestem albam, ut tegaris, & non conspi-
clatur pudor nuditatis tuæ: & collyrio in-
unge oculos tuos, ut fias videns. Ego 19
omnes quoscunque diligo, arguo & casti-
go: æmulare ergò, & pœnitentiam age.
Ecce steti ad portam, & pulsabo: si quis 20
audierit vocem meam, & aperuerit portam,
intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, &
ille mecum. Ei qui vicerit, dabo sedere 21
mecum super thronum meum, sicut etiam
ego vici, & sedi cum Patre meo in throno
ipsius. Qui habet aures, audiat quid Spi- 22
ritus dicit Ecclesiis.

CAP. IV.

Post hæc vidi, & ecce porta aperta in cœ- 1
lo, & vox prima quam audivi tanquam tu-
bam loquentem mecum, dicebat; Ascende
huc, & ostendam tibi ea quæ oportet fieri
post hæc. Statim fui in spiritu, & ecce 2
thronus positus erat in cœlo, & super thro-
num erat quidam sedens.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ለእመር፡ግብረከ፡ ወናሁ፡ ወሀበኩከ፡ቅድሜከ፡ሖፃተ፡ ርኁተ፡ ዘአልቦ፡ ዘይክል፡ አጺዎታ፡
9 እስመ፡ ውሉድ፡ኀይልከ፡ ወዐቀብከ፡ ቃልየ፡ ወሊክህድከ፡ ሰሞየ፡=፡ ወናሁ፡ አነ፡ እሁበከ፡
እመነ፡ ጣኅበሬ፡ ለሰይጣን፡ ወእመነ፡ እለ፡ይብሉ፡ርእለሙ፡አይሁድ፡ ኀሠነ፡ ወሊኮኑ፡ ይቤ
ዐ ሰዉ፡ ወይሰገዱ፡ ቅድመ፡ እገሪከ፡ ወየአመረ፡ ከመ፡ አነ፡ ለፍቀርኩከ፡=፡ እስመ፡ ዓቀብከ፡
ቃልየ፡ ወትዕግሢትየ፡ ወበእንተ፡ ዝንቱ፡ አነኒ፡ ዓቀብኩከ፡ እመነ፡ ሰዓት፡ መንሱት፡ እንተ፡ሀ
ለወት፡ትመጽእ፡ውስተ፡ኩሉ፡ዓለመ፡ ከመ፡ታመክሮሙ፡ ለእለ፡ ይነብሩ፡ውስተ፡መድር፡=፡

Scio opera tua: et ecce, dedi tibi coram te ostium apertum, quod nemo potest clau- 8
dere: quia modica est virtus tua, & servâsti sermonem meum, & non negâsti no-
men meum. Et ecce ego dabo tibi de synagoga satanæ, & ex iis qui dicunt de se- 9
ipsis, Judæi sumus, & non sunt, sed mentiuntur: & adorabunt ante pedes tuos,
& scient quòd ego dilexi te. Quia servâsti sermonem meum & patientiam meam, 10
& propterea ego quidem servavi te ab hora tentationis quæ ventura est in univer-
sum mundum, ut tentet eos qui habitant in terra.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

8 Scio opera tua. Ecce dedi coram te ostium apertum, quod nemo potest claudere: quia modicam habes virtutem, & servásti verbum meum, & non negásti nomen me-
9 um. Ecce dabo de synagoga satanæ, qui dicunt se Judæos esse, & non sunt, sed mentiuntur: Ecce faciam illos ut veniant, & adorent ante pedes tuos: & scient quia
10 ego dilexi te. Quoniam servásti verbum patientiæ meæ, & ego servabo te ab hora
11 tentationis, quæ ventura est in orbem universum tentare habitantes in terra. Ecce
12 venio citó: tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei, & foràs non egredietur ampliús: & scribam super eum nomen Dei mei, & nomen civitatis Dei mei novæ Jerusalem, quæ descendit
13 de cœlo à Deo meo, & nomen meum novum. Qui habet aurem, audiat quid Spiri-
14 tus dicat Ecclesiis. Et angelo Laodiciæ Ecclesiæ scribe, Hæc dicit Amen, testis fide-
15 lis, & verus, qui est principium creaturæ Dei; Scio opera tua, quia neque frigidus es,
16 neque calidus: utinam frigidus esses, aut calidus: Sed quia tepidus es, & nec frigidus, nec calidus, incipiam te evomere ex ore meo. Quia dicis; Quòd dives sum, & 17
locupletatus, & nullius egeo: & nescis quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, &
cæcus, & nudus. Suadeo tibi emere à me aurum ignitum probatum, ut locuples fias, 18
& vestimentis albis induaris, & non appareat confusio nuditatis tuæ, & collyrio in-
unge oculos tuos, ut videas. Ego quos amo, arguo, & castigo. Æmulare ergò, & 19
pœnitentiam age, Ecce sto ad ostium, & pulso: si quis audierit vocem meam, & 20
aperuerit mihi januam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum. Qui 21
vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut & ego vici, & sedi cum Patre
meo in throno ejus. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis. 22

CAP. IV.

POst hæc vidi; & ecce ostium apertum in cœlo: & vox prima, quam audivi, tanquã 1
tubæ loquentis mecum, dicens; Ascende huc, & ostendam tibi quæ oportet fieri post
hæc. Et statim fui in spiritu: & ecce sedes posita erat in cœlo, & supra sedẽ sedens, 2

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * قَدْ عَرَفْتُ أَعْمَالَكَ * وَهَا أَنَا أَجْعَلُ قُدَّامَكَ بَابًا مَفْتُوحًا * الَّذِي لَا يَسْتَطِيعُ أَحَدٌ عَلَقَهُ * لِأَنَّ لَكَ
9 قُوَّةٍ يَسِيرَةً * وَقَدْ حَفِظْتَ قَوْلِي وَلَمْ تُنْكِرِ اسْمِي * هُوَذَا أَجْعَلُ مِنْ جَمَاعَةِ الشَّيْطَانِ * الْقَائِلِينَ
عَنْ أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ يَهُودٌ * وَلَيْسُوا هُمْ كَذَلِكَ بَلْ هُمْ كَذَبَةٌ * هُوَذَا أَجْعَلُهُمْ أَنْ يَأْتُوا وَيَسْجُدُوا
قُدَّامَ رِجْلَيْكَ * لِيَعْلَمُوا أَنِّي أَنَا أَحْبَبْتُكَ * لِأَنَّكَ حَفِظْتَ كَلِمَةَ صَبْرِي وَصَبْرِي * وَأَنَا أَحْفَظُكَ فِي
11 سَاعَةِ الْمِحَنِ الْمُزْمِعَةِ أَنْ تَأْتِيَ عَلَى الْمَسْكُونَةِ كُلِّهَا * لِأَنَّ الْخَرِبَةَ تَحُلُّ بِكُلِّ سُكَّانِ الْأَرْضِ * هَا
12 إِنِّي آتِي مُسْرِعًا * فَامْسِكْ بِمَا مَعَكَ * لِئَلَّا يَنْزِعَ أَحَدٌ تَاجَكَ * الظَّافِرُ أَجْعَلُهُ عَمُودًا فِي هَيْكَلِ
إِلَهِي * وَلَا يَخْرُجُ أَيْضًا خَارِجًا * وَأَكْتُبُ عَلَيْهِ اسْمَ إِلَهِي * وَاسْمَ مَدِينَةِ إِلَهِي الَّتِي هِيَ
أُورُشَلِيمُ الْجَدِيدَةُ النَّازِلَةُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ عِنْدِ إِلَهِي * الَّذِي هُوَ الِاسْمُ الْجَدِيدُ * مَنْ
13 كَانَ لَهُ أُذُنٌ فَلْيَسْمَعْ مَا الَّذِي يَقُولُ الرُّوحُ لِلْكَنَائِسِ * وَاكْتُبْ إِلَى مَلَاكِ كَنِيسَةِ لَاوُدِيكِيَّةَ *
14 هَذَا مَا يَقُولُ الْكَفُّ السَّاهِدُ الْأَمِينُ الْحَقِيقِيُّ أَوَّلُ أَمَانَةِ اللهِ * قَدْ عَرَفْتُ أَعْمَالَكَ أَنَّكَ لَيْسَ بِالْبَارِدِ
15 وَلَا بِالْحَارِّ * وَكَانَ أَحْسَنَ بِكَ أَنْ تَكُونَ حَارًّا أَوْ بَارِدًا * وَلَكِنْ أَنْتَ فَاتِرٌ وَلَيْسَ بِحَارٍّ وَلَا بَارِدٍ * فَأَنَا أُرِيدُ
16 أَنْ أَلْفِيَكَ مِنْ فَمِي * لِأَنَّكَ تَقُولُ إِنِّي غَنِيٌّ وَقَدِ اسْتَلَبْتُ * وَغَيْرُ مُحْتَاجٍ لِأَحَدٍ * وَلَيْسَ تَعْلَمُ أَنَّكَ
17 شَقِيٌّ عَدِيمٌ * وَفَقِيرٌ وَأَعْرَى وَأَعْمَى * فَالْآنَ أُشِيرُ عَلَيْكَ * أَنْ تَشْتَرِيَ مِنِّي الذَّهَبَ الْمُجَرَّبَ
الْمُصَفَّى بِالنَّارِ * لِتَكُونَ غَنِيًّا * وَتَكْتَسِيَ بِالثِّيَابِ الْبِيضِ الْمُضِيئَةِ * لِئَلَّا تَظْهَرَ عَرِيَّتُكَ *
19 وَدَاوِ عَيْنَيْكَ أَنْ تُبْصِرَ بِهِمَا * لِأَنَّ كُلَّ مَنْ أُحِبُّهُ أُوَبِّخُهُ وَأُؤَدِّبُهُ * فَغِرْ وَاطْلُبِ التَّوْبَةَ * هُوَذَا
20 أَنَا قَائِمٌ عَلَى الْبَابِ وَأَقْرَعُ * فَمَنْ سَمِعَ صَوْتِي وَفَتَحَ لِي الْبَابَ * فَإِنِّي أَدْخُلُ إِلَيْهِ وَأَتَعَشَّى مَعَهُ * وَهُوَ
يَتَعَشَّى مَعِي * الظَّافِرُ أُعْطِيهِ أَنْ يَجْلِسَ مَعِي عَلَى كُرْسِيِّي * كَمِثْلِ مَا ظَفِرْتُ أَنَا وَجَلَسْتُ مَعَ أَبِي
22 عَلَى كُرْسِيِّهِ * مَنْ لَهُ أُذُنٌ فَلْيَسْمَعْ مَا يَقُولُ الرُّوحُ لِلْكَنَائِسِ *

الْفَصْلُ الرَّابِعُ *

1 * بَعْدَ هَذَا نَظَرْتُ * فَإِذَا بَابٌ مَفْتُوحٌ فِي السَّمَاءِ * وَالصَّوْتُ الَّذِي كَانَ سَمِعَهُ كَالْبُوقِ
2 يَتَكَلَّمُ مَعِي قَالَ لِي * اصْعَدْ إِلَيَّ هَاهُنَا لِأُرِيَكَ كُلَّمَا يَجِبُ أَنْ يَكُونَ بَعْدَ هَذَا * فَحِينَئِذٍ صِرْتُ
بِالرُّوحِ * وَإِذَا بِكُرْسِيٍّ قَدْ نُصِبَ فِي السَّمَاءِ * وَكَانَ عَلَى الْكُرْسِيِّ جَالِسٌ *

Jam novi opera tua, & ecce ego propono tibi ostium apertum, quod nemo potest claudere: quia nonnullam habes virtutem, & servasti sermonem meum, neque abnegásti nomen meum. Ecce inter congregationem Satanæ eorum dicentes de seipsis quòd sint Judæi, & non sunt tales, imò sunt mendaces: ecce faciam eos venire & adorare ante pedes tuos, ut sciant quòd ego te diligo. Quoniam servásti verbum præcepti mei, & patientiæ meæ, ego te conservabo te horâ explorationum quæ venturæ sunt super orbem universum: nam tentatio invadet omnes habitatores terræ: Ecce enim citò veniam. Tene ergò quod habes, ne quis auferat coronam tuam. Victorem ponam columnam in templo Dei mei; nec foràs egredietur amplius: & scribam super eum nomen Dei mei, & nomen urbis Dei mei, hoc est Jerusalem novæ descendentis è cœlo à Deo meo; quod est nomen illud novum. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis. Angelo verò Ecclesiæ Laodiceæ scribe, Hoc est quod dicit veritas; testis ille fidelis & verax, principium fidei Dei: Jam novi opera tua, quòd neque frigidus sis, neque fervidus, & verò melius tibi foret esse fervidum aut frigidum. Tu verò tepidus es, non fervidus, neque frigidus: quapropter volo te ejicere ex ore meo. Dicis enim; Ego quidem dives sum, & jam expletus sum, & nullius indigens: & nescis te esse miserum, vacuum, & in paupertate, nuditate, atque cæcitate demersum. Quare consulo tibi emere à me aurum igni exploratum & percolatum, ut fis dives: & indui vestibus albis, lucentibus, ut non appareat dedecus nuditatis tuæ: & mederi oculis tuis, ut iis videas. Nam quemcunque diligimus, eundem corripimus & erudimus: æmulare igitur, & quære pœnitentiam. Ecce sto ad ostium, illudque pulso: qui audierit vocem meam, & aperuerit mihi ostium, ingrediar ad eum & cœnabo cum eo, ipseque comedet mecum. Victori dabo sedere mecum super thronum meum, quemadmodum ego vici & sedi cum Patre meo super thronum ipsius. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.

CAP. IV.

POst hæc aspexi, & ecce ostium apertum in cœlo: & vox quam audieram tanquam tubæ loquentis mecum, dixit mihi; Ascende huc ut ostendam tibi quicquid oporteat fieri posthac. Tunc igitur abii spiritu, & ecce thronus erectus est in cœlo, eratque super throno quidam sedens,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወናሁ : እምጽእ : ፍጡን : ወእጽንዕ : ዘብከ : ከመ : ኢልቦ : ዘይነሥእ : ለክሊለከ፡=
12 ወለዘ፡ ሞአሰ፡ እሬሰዮ፡ ለመደ፡ ውስተ፡መቅደሱ፡ ለኢመልኢዮ፡ወሊይወፅእ፡ እንከ፡ ለፋለ፡:
ወእጽሕፍ፡ ለዕሌሁ፡ ስሞ፡ ለኢመለከዮ፡ወሰመ፡ ሀገሩ፡ሐዲስ፡ሊየሩሰሌመ፡ እንተ፡ ትወርድ፡
13 እመሰማይ፡ እመላከ፡እመለኪየ፡ ወሰመየኒ፡ሐዲስ፡=ዘቦ፡ እዝነ፡ ሰሚዕ፡ለይሰማዕ፡:መ
14 ንተ፡ይቤ፡ መንፈስ፡ቅዱስ፡ለአብያተ፡ክርስቲያናት፡::=ወጸሐፍ፡ሎቱ፡ለመልኣክ፡ዘቤተ፡ክር
ስቲያን፡ ዘሎደቅየ፡ ከመዝ፡ ይቤ፡ ዘውእቱ፡ለሚን፡ ወውእቱ፡ ስሙዓ፡ መሀይመን፡ ወጸድቅ፡
15 ወውእቱ፡ እመቅድመ፡ኵሉ፡ ዘፈጠረ፡ እግዚአብሐር፡::=ኣእመርለ፡ ግብረከለ፡ ከመለ፡
16 ሊኮንከለ፡ ቍሪረለ፡ ወሊኮንከለ፡ መውቀለ፡ ወርቱዕሰለ፡ ትኩንለ፡ ቍሪረለ፡ ወእመለከለ፡
17 መውቀለ፡=እስመእ፡ሚእከለለ፡ለንተኒ፡***=ወትብልኒ፡ብዑልለ፡ለነኒ፡ውብዕልኩ፡ወለ
ልቦለ፡ ዘእፈቅድለ፡ መንተኒ፡ ወለሊካለ፡ ታእመርለ፡ ከመለ፡ ነደይለ፡ ውመስኪንለ፡ለንተ
18 ኬ፡ ወዕሩቅለ፡ ወዕውርለ፡ ለንተለ፡=ኦይእዜኒ፡ እብለከለ፡ ትነሥኤለ፡ እመኒቤየ፡ ወርቀ
ለ፡ ዚለየለ፡ ዘንጡፍለ፡ወጽሩይለ፡ በእሰተእ፡ ከመእ፡ትብዕልለ፡ ብየለ፡ወልብሰኒለ፡ ዘዚለ
የለ፡ ትለብስለ፡ ዘንጹሕለ፡ ከመለ፡ ትትኪደኝ፡ እርቃኒከለ፡ ወበሪውሰለ፡ ዜለየለ፡ ትትሮሐ
19 ልለ፡ ዕይንቲከ፡ ከመ፡ ትርእይዒ፡=እንሰ፡ ለእለእ፡ ለፈቅርለ፡ እጌሠጸጮ፡ ወእመሃሮ
20 ለ፡ ቅናእ፡ ለንስሐ፡ እንከ፡=ወናሁ፡ ቆሚኩ፡ኅቡ፡ሮኅቱ፡ ወእጉደኑድ፡ እመቦ፡ ዘሰሚዒ
21 ቃልየ፡ ወያርኅወኒ፡ እበወእ፡ ሰቤሃ፡ ወእለርፍ፡ መስሌሁ፡ ወውእቱኒ፡ መስሌየ፡::=ወለዘ
ሞእስ፡ እሁቦ፡ ይንበር፡ መስሌየ፡ ውስተ፡መንበርየ፡ በከመ፡ ለነ፡ መእኩ፡ ወነበርኩ፡ መስለ፡
22 እቡየ፡ ውስተ፡ መንበረ፡::=ዘቦ፡ እዝነ፡ ሰሚዕ፡ለይሰማዕ፡:መንተ፡ ይቤ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡
ለአብያተ፡ ክርስቲያናት፡::=

0

1 ወእመድኅረ፡ዝንቱ፡ ርኢኩ፡ኆኅተ፡ ርኁተ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ወቃደሚ፡ ቃል፡ ሰማዕኩ፡ከመ፡
መጥቅዕ፡ ወከመ፡ ቃለ፡ ቀርኑ፡ ጸርኅ፡ ውተናገረ፡ መስሌየ፡:ወይቤለኒ፡ ዕረግ፡ ዝየ፡ ኅቤየ፡ ወ
2 ሶርእየከ፡ ዘሀለወ፡ ይኩን፡ እመድኅረ፡ ዝንቱ፡::=ቊበጊዜሃ፡ ኮንኩ፡ ስርግው፡ በመንፈስ፡ወ
ናሁ፡ ርኢኩ፡ መንበረ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ ነቡር፡=

Et ecce veniam citò: & firmiter tene quod habes, ut nemo sit qui accipiat coronam tuam. Et vincentem, constituam columnam in templo Dei mei, & non egredietur amplius foràs: & scribam super eum nomen Dei mei, & nomen civitatis ejus, novæ Hierusalem, quæ descendit de cœlo à Deo meo, & nomen meum novum. Qui habet aurem, audiendo audiat quid dicat Spiritus sanctus Ecclesiis. Et scribe Angelo Ecclesiæ Laodiciæ, Sic dicit is qui est verus, & est testis fidelis & justus, & fuit ante omnia quæ creavit Deus; Scio opera tua, quòd non es frigidus, neque es fervidus, utinam esses frigidus aut fervidus: Quoniam tepidus es ··· , Et dicit; Dives sum, & locupletatus sum, & nullius egeo omninò: & ipse tu scis quòd pauper, & mendicus es, & nudus, & cæcus es. Et nunc dico tibi, ut accipias à me aurum meum, quod probatum & purgatum est in igne, ut dives fis in me, & vestimento meo induaris quod purum est, ut cooperta sit nuditas tua, & cum medela mea tinctus sis oculis tuis, ut videas. Ego quos amo, arguo, & doceo: æmulare pro resipiscentia igitur. Et ecce steti ad ostium, & pulso: si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi, ingrediar statim, & requiescam cum eo, & ipse quidem mecum. Et vincenti, dabo sedere mecum in throno meo: sicut ego vici, & sedi cum Patre meo in throno ejus. Qui habet aurem, audiendo audiat quid dicat Spiritus sanctus Ecclesiis.

CAP. IV.

ET post hæc vidi ostium apertum in cœlo: & vox prima, quam audivi sicut tuba & sicut vox cornu, clamavit, & loquuta est mecum, & dixit mibi; Ascende huc ad me, et ostendam tibi quid oporteat fieri post hæc. Et tunc fui sonmosus in spiritu: et ecce, vidi thronum in cœlo positum.

Digitized by Google

Et *sedens* erat similis aspectu *lapidi jaspidi*, & *sardini*: & iris in circuitu
3 Καὶ ὁ (ε)καθήμενος ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι, καὶ (ζ)σαρδίνῳ· καὶ ἶρις κυκλόθεν
throni similis *aspectui smaragdino*. Et in circuitu *throni*, *throni* viginti &
4 τοῦ θρόνου ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ. Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου (η) θρόνοι εἴκοσι καὶ
quatuor: & super thronos *vidi* viginti & quatuor seniores sedentes
τέσσαρες· καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους εἶδον τοὺς εἴκοσι καὶ τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους,
circumamictos *in* vestimentis albis: & *habebant* in capitibus eorum *coronas aure-*
περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς· (θ)καὶ εἶχον ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυ-
as. Et de throno *procedunt* fulgura, & tonitrua, & voces: & septem
5 σοῦς. Καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ, (ι) καὶ βρονταὶ, καὶ φωναί· καὶ ἑπτὰ
lampades *ignis* ardentes ante thronum, *quæ* sunt septem spiritus Dei.
λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, (κ) αἵ εἰσι τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ.
Et in conspectu *throni* mare vitreum, simile crystallo: & in medio *throni*, &
6 Καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου (λ)θάλασσα ὑαλίνη, ὁμοία κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου, καὶ
circuitu *throni*, quatuor animalia plena oculis ante & retrò. Et
7 κύκλῳ τοῦ θρόνου, (μ)τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. Καὶ
animal primum, simile leoni: & secundum animal, simile vitulo: & tertium
τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι· καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ· καὶ τὸ τρίτον
animal, habens faciem quasi *homo*: & quartum animal, simile aquilæ vo-
ζῶον ἔχον τὸ πρόσωπον ὡς (ν)ἄνθρωπος· καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετο-
lanti. Et quatuor animalia, *unum secundum seipsum* habebant singula alas *sex* in circuitu,
8 μένῳ. Καὶ τέσσαρα ζῶα, ἓν καθ' ἑαυτὸ εἶχον ἀνὰ πτέρυγας ἓξ κυκλόθεν,
& intùs plena oculis: & requiem non *habent* die ac nocte, di-
καὶ ἔσωθεν (ο) γέμουσι ὀφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, (π) λέ-
centia; Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus omnipotens, qui erat, & *existens*,
γοντα, Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν, καὶ ὁ ὤν,
& qui venturus. Et cùm *dederint* illa animalia gloriam & honorem & *gratiarum actionem*
9 καὶ ὁ ἐρχόμενος. Καὶ ὅταν δώσουσι τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ (ρ)εὐχαριστίαν
sedenti super thronum, viventi in secula seculorum, *Procident*
10 τῷ καθημένῳ (σ) ἐπὶ τοῦ θρόνου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Πεσοῦνται
viginti & quatuor seniores ante sedentem in throno, & *ad-*
οἱ (τ)εἴκοσι καὶ τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ (υ)προσ-
orant viventem in secula seculorum, & *mittunt* coronas suas ante
κυνήσουσι τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσι τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον
thronum, dicentes; Dignus es, Domine, accipere gloriam, & honorem, & vir-
τοῦ θρόνου, λέγοντες, Ἄξιος εἶ (φ)Κύριε, λαβεῖν τὴν δόξαν, καὶ τὴν τιμὴν, (χ)καὶ τὴν δυ- 11
tutem: quia tu creâsti omnia, & propter voluntatem tuam *sunt*, & creata sunt.
ναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ (ψ) διὰ τὸ θέλημά σου εἰσὶ, καὶ ἐκτίσθησαν.

CAP. V. ε'.

Et vidi in *dexteram* sedentis supra thronum librum scriptum intùs &
Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ 1
à tergo, obsignatum sigillis septem. Et vidi angelum fortem prædicantem
ὄπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά. Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα 2
voce magnâ; Quis est dignus aperire librum, & solvere signacula ejus?
(α)φωνῇ μεγάλῃ, Τίς ἐστιν ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ λύσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ;
Et nemo poterat in cœlo, neque in terra, neque subtus terram, aperire
Καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοῖξαι
librum, neque respicere illum. Et ego flebam multùm, quoniam nemo dignus
τὸ βιβλίον, (β)οὐδὲ βλέπειν(γ)αὐτό. Καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολλὰ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος 4
inventus est aperire & *legere* librum, *neque respicere* eum. Et unus de
εὑρέθη ἀνοῖξαι καὶ ἀναγνῶναι τὸ βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό. Καὶ εἷς ἐκ 5
senioribus dicit mihi; Ne fleveris: ecce vicit leo *ille existens* de tribu Juda,
τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι, Μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων(δ)ὁ ὢν ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα,
radix David, aperire librum, & solvere septem signacula ejus. Et
ἡ ῥίζα Δαβὶδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, (ε)καὶ λύσαι τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ. (ζ)Καὶ 6
vidi, & ecce in medio throni & quatuor animalium, & in medio *seniorum*,
εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων,
agnum stantem tanquam occisum, habentem cornua septem, & oculos septem: qui
ἀρνίον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον κέρατα ἑπτὰ, καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ, (η) οἵ
sunt septem Dei spiritus, missi in omnem terram:
εἰσι τὰ ἑπτὰ τοῦ Θεοῦ πνεύματα, τὰ ἀπεσταλμένα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν.

MS. A. (ε)καθήμενος ὅμοιος (ζ)σαρδίνῳ· καὶ *ἶρις (η)*θρόνους εἴκοσι τέσσαρες· καὶ
ἐπὶ τοὺς εἴκοσι τέσσαρας θρόνους πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἱματίοις
(θ)καὶ ἐπὶ (ι)καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ. (κ)αἵ ὅτιν (λ)ὡς θαλασσα (μ)τέσσερα (ν)ἀνθρώπου (ξ)πλουμένῳ. Καὶ τὸ τέσσερα ζῶα, ἓν καθ' ἓν αὐτῶν * ἔχων (ο) γέμουσιν (π)λέγοντες, (ρ)εὐχαριστίας (σ)ἐπὶ τῷ θρόνῳ, (τ)εἴκοσι τέσσαρες (υ)προσκυνήσουσι (φ)ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν (χ)καὶ δύναμιν· (ψ)διὰ θελήματί σου ἦσαν. Καὶ ἶδον ΚΕΦ. ε'. MS. A. (α) ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Τίς ἄξιος (β) ἐστι (γ) ἀνοῖξαι. *** Καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων (δ) ὁ ἐκ (ε) καὶ τὰς (ζ) Καὶ ἰδοὺ, καὶ ἐμέσῳ (η) οἱ εἰσιν τὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ, ἀπεσταλμένοι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 Et qui sedebat, similis erat aspectui lapidis Jaspidis, & Sardii, & arcus nubium: circum sedem *aspiciebatur quid* ejusdem similitudinis cum aspectu Smaragdino. Circum thronum erant sedes vi-
4 ginti quatuor; & super sedes illas, viginti quatuor seniores sedentes, amicti vestibus albis; & super capita ipsorum coronæ aureæ. Et de throno exibant
5 fulgura, & voces tonitruum: & septem lampades ignis ardentes ante thronum ejus: hi sunt septem Spiritus Dei. Et
6 ante thronum, tanquam mare vitreum simile chrystallo: & in medio throni, & circum illum, & ante thronum, quatuor animalia plena oculis ab interiori & posteriori sua parte. Et animal illud
7 primum, simile erat leoni: & animal illud secundum, simile vitulo: & illud animal tertium, habebat faciem tanquam homo: & illud animal quartum, simile erat aquilæ volanti. Et quatuor illa a-
8 nimalia, unumquodque ex illis habet quidem senas alas in circuitu: & intus plena sunt oculis, & non silent die & nocte à dicendo, Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus ille omnipotens, qui erat, & qui est, & qui venturus est. Et quando reddunt illa animalia glori-
9 am & honorem & gratiarum actionem, ei qui sedet super thronum, ei qui vivit in secula seculorum, Cadunt illi
10 viginti quatuor seniores ante eum qui sedet super thronum, & adorant eum qui vivit in secula seculorum, & projiciunt coronas suas ante thronum, dicen-
11 tes; Dignus es Domine Deus noster, ille Sancte, accipere gloriam & honorem & potentiam: quia tu creâsti omnia, & per te sunt, & propter voluntatem tuam erant, & creata sunt.

CAP. V.

Et vidi super dexteram ejus qui sede-
1 bat super thronum, librum scriptum intus & à tergo, obsignatum sigillis septem. Et vidi Angelum fortem, prædi-
2 cantem voce magnâ; Quis est dignus aperire librum, & solvere sigilla ejus? Et
3 nemo poterat in cœlo sursum, neque super terram, neque subter terram, aperire librum, neque videre eum. Et fle-
4 bam multùm, propterea quòd nemo inventus esset dignus aperire librum, neque videre eum. Et unus ex illis senioribus di-
5 xit mihi; Ne fleas: ecce vicit leo ille qui est ex tribu Judæ, illa radix Davidis: ipse aperiet librum, & septem sigilla ejus. Et vi-
6 di, & in medio illorum seniorum agnus *erat* stans tanquam mactatus, habens cornua septem, & oculos septem qui sunt septem Spiritus Dei, qui missi sunt in omnem terram.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወዘየቤዙ: ይነብር: ይመስል: ሩብረ: ከሞ: ዕንቁ: ሊያስጲድ: ወሰርደና::ወካህናት: እለ:
4 ለዉዱ: ለውጦቱ: መንበር: ይመስል: ሕብሮሙ: ከሞ: መረግድ::=: ወለውዱ: ለውጦቱ:መ
ንበር: ፲ወዐ: መናብርት: ወደበ: ውለቱ: መናብርት: ይነብረ: ፲ወዐ: ሊቃናት: ወይለብሱ:
5 ጸዐድዉ: ለልባስ: ወደበ: ለርእስቲሆሙ: ለክሊሳት: ዘወርቅ::=: ወእሙነ: ውእቱ: መንበ
ር: ይወፅእ: መብረቅ: ወጸለዕ: ቈንጉድጓድ::ወእሙቅድሜሁ: ለውጦቱ:መንበር:ያውዲዋ:
ሰብሉ: ውኃትው: ዘውእቱ: መንፈስ: ቅዱስ: ዘለግዚለብሔር::=:

Et qui sedebat super illum, videbatur similitudo ejus sicut lapidis jaspidis &
3 *sardini: & sacerdotes qui circundabant hunc thronum, videbatur similitudo*
eorum sicut smaragdi. Et circundederunt hunc thronum viginti & quatuor sedi-
4 *lia: & super ista sedilia sedebant viginti & quatuor seniores, & amicti erant*
albis vestibus, & super capita eorum erant *coronæ aureæ. Et ex isto throno*
5 *prodibat fulgur, & vox, & tonitru: & ante hunc thronum ardebant septem*
lampades, istius Spiritûs sancti Dei.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

3 Et qui sedebat, similis erat aspectui lapidis jaspidis & sardinis: & iris erat in circu-
4 itu sedis, similis visioni smaragdinæ. Et in circuitu sedis sedilia viginti quatuor: & super thronos viginti quatuor seniores sedentes, circumamicti vestimentis albis,
5 & in capitibus eorum coronæ aureæ. Et de throno procedebant fulgura, & voces, & tonitrua: & septem lampades ardentes ante thronum, qui sunt septem spiritus
6 Dei. Et in conspectu sedis tanquam mare vitreum simile chrystallo: & in medio
7 sedis, & in circuitu sedis, quatuor animalia plena oculis antè & retrò. Et animal primum simile leoni, & secundum animal simile vitulo, & tertium animal ha-
8 bens faciem quasi hominis, & quartum animal simile aquilæ volanti. Et quatuor animalia, singula eorum habebant alas senas: & in circuitu, & intùs plena sunt oculis: & requiem non habebant die ac nocte, dicentia; Sanctus, Sanctus, San-
9 ctus, Dominus Deus omnipotens, qui erat, & qui est, & qui venturus est. Et cùm darent illa animalia gloriam, & honorem, & benedictionem sedenti super thronum,
10 viventi in secula seculorum, Procidebant viginti quatuor seniores ante sedentem in throno, & adorabant viventem in secula seculorum, & mittebant coronas suas
11 ante thronum, dicentes; Dignus es, Dñe Deus noster, accipere gloriam, & honorem, & virtutem: quia tu creásti omnia, & propter voluntatem tuam erant, & creata sunt.

CAP. V.

1 ET vidi in dextera sedentis supra thronum, librum scriptum intùs & foris, signa-
2 tum sigillis septem. Et vidi Angelum fortem, prædicantem voce magnâ; Quis
3 est dignus aperire librum, & solvere signacula ejus? Et nemo poterat, neque in cœlo, neque in terra, neque subtus terram, aperire librum, neque respicere illum.
4 Et ego flebam multùm, quoniam nemo dignus inventus est aperire librum, nec vide-
5 re eum. Et unus de senioribus dixit mihi; Ne fleveris: ecce vicit leo de tribu
6 Juda, radix David, aperire librum, & solvere septem signacula ejus. Et vidi: & ecce in medio throni & quatuor animalium, & in medio seniorum, agnum stantem tanquam occisum, habentem cornua septem, & oculos septem: qui sunt septem spiritus Dei, missi in omnem terram.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 *صِفَةُ الْحَجَرِ الْجَوْهَرِ الَّذِي يُسَمَّى أَسْبَنْدَه وَسَرْدِيُوس *وَكَانَ دَايِرًا حَوَالَيِ الْكُرْسِي مَنْظَرُ كَالزُمُرُّدِ *

Speciem referens *lapidis gemmei qui* 3 *vocatur jaspis & sardius: & erat ambiens circum thronum aspectus ut smaragdi.*

4 *وَحَوَالَيِ الْكُرْسِي اَرْبَعَة وِعِشْرِين كُرْسِيًا * وَعَلَي الْكَرَاسِي اَرْبَعَة وِعِشْرِين شَيْخًا جَلُوسًا * عَلَيْهِم

Et circa thronum, viginti quatuor sedes: & super sedes, viginti quatuor 4 *senes sedentes,* gestantes *super se*

لِبَاس اَبْيَض *وَعَلَي رُوسِهِم تِيجَان ذَهَب * وَكَان يَخْرُج مِن ذَلِكَ الْكُرْسِي بُرُوق وَاصْوَات وَرُعُوه *

vestimentum album, & super capita 5 *sua coronas aureas. Prodibant autem ex eo throno fulgura, & voces, & tonitrua: & ardentes ante thronum, quæ sunt septem spiritus Dei.*

6 وَكَانَ سَبْعَة مَشَاعِيل مَوقُودَه مِن قُدَّام الْكُرْسِي *اَلَّتِي هِي سَبْعَة اَرْوَاح اللّٰه * وَكَان قُدَّام

Erat etiam ante 6 *thronum ipsius mare vitreum simile chrystallo: & in circuitu throni, quatuor animalia plena oculis à fronte & à tergo.*

كُرْسِيّه بَحْر مِن زُجَاج كَشِبْه الْجَلِيد *وَمِن حَوَالَيِ الْكُرْسِي اَرْبَعَة حَوَاب مَمْلِيَه اَعْيُن *مِن قُدَّام

Erat autem animal primum, 7 *simile leoni: & animal secundum, simile vitulo: & tertii animalis vultus, similis vultui hominis: et quartum animal, simile aquilæ volanti.*

وَمِن خَلْف * وَكَان الْحَيَوَان الْاَوَّل كَشِبْه الْاَسَد *وَالْحَيَوَان الثَّانِي كَشِبْه الْعِجْل *وَالْحَيَوَان الثَّالِث

وَجْهه كَوَجْه اِنْسَان *وَالْحَيَوَان الرَّابِع كَمِثْل عُقَاب يَطِير * وَكَان لِكُلّ وَاحِد مِن الْحَيَوَان الْاَرْبَعَة 8 *Et* unumquodque ex animalibus quatuor habebat sex alas, & circunquaque & intus plena erant oculis, & non cessabant die neque nocte, dicentia; Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus, Dominus sabaoth omnia tenens, qui nunquam defuit, & est, & veniet.

سِتَّة اَجْنِحَة *وَهُولِهِم وَدَاخِلِهِم مَمْلُوِين اَعْيُنًا *وَلَيْس لَهُم قَرَار لَا لَيْل وَلَا نَهَار قَايِلِين *قُدُّوس *

قُدُّوس *قُدُّوس اَلرَّب *اَلرَّب صَبَاؤُث اَلْمَاسِك اَلْكُلّ *اَلَّذِي لَم يَزَل وَهُو وَايِّي * وَاِذ كَان الْحَيَوَان 9

Cumque illa 9 *animalia tribuerent gloriam & honorem & gratiarum actionem sedenti super thronum, viventi in secula seculorum,*

يُعْطِي الْمَجْد وَالْكَرَامَة وَالشُّكْر لِلْجَالِس عَلَى الْكُرْسِي *الْحَيّ اِلَي اَدْهَار الْاَدْهَار * يَسْقُطُون الْاَرْبَعَة 10

Procidebant illi viginti quatuor seniores ante insidentem throno, & adorabant vivente in secula seculorum, deponebántque coronas suas ante thronum, dicentes;

وَعِشْرُون شَيْخًا قُدَّام الْجَالِس عَلَى الْكُرْسِي *وَيَسْجُدُون لِلْحَيّ اِلَي اَدْهَار الدُّهُور وَيَضَعُون تِيجَانهُم

قُدَّام الْكُرْسِي قَايِلِين *مُسْتَحِق اَنْت يَا رَبَّنَا وَالْاَهَنَا الْقُدُّوس اَن نَقْبَل الْمَجْد وَالْكَرَامَة وَالْقُدْرَة * 11

Digne es 6 Domine ac Deus noster, qui accipias gloriam & honorem & potentiam: quia tu creásti omnia, & per voluntatem tuam fuerunt & creata sunt.

لِاَنَّك اَنْت خَلَقْت الْكُلّ *وَبِاِرَادَتِك كَانُت وَخُلِقَت *

CAP. V.

*اَلْفَصْل الْخَامِس *

1 *وَرَاَيْت عَن

Prætereà vidi ad dexteram insidentis throno, librum scriptum intus & foris, obsignatum septem sigillis.

يَمِين الْجَالِس عَلَى الْكُرْسِي مِصْحَفًا مَكْتُوبًا مِن دَاخِل وَمِن خَارِج *وَهُو مَطْبُوع بِسَبْعَة طَوَابِع *

2 *ثُم رَاَيْت مَلَاكًا اَحَر قَوِيًا يُنَادِي بِصَوْت عَظِيم وَيَقُول *مَن كَان مُسْتَحِقًا فَلْيَاْتِ هَذَا الْمِصْحَف

Deinde vidi Angelum alium fortem, clamantem voce magna, ac dicentem; Quis dignus fuerit, sumat hunc librum, & solvat signacula ejus.

وَيَكْسِر طَوَابِعَه * فَلَم يَسْتَطِع اَحَد مِمَّن فِي السَّمَاء فَوق *وَلَا مِمَّن فِي الْاَرْض اَسْفَل * وَلَا مِمَّن هُو 3

At non potuit quisquam 3 *ex his qui sunt in cœlo superiùs, neque ex his qui sunt in terra inferiùs, neque ex his qui sunt sub terra, aperire librum, nec aspicere eum.*

تَحْت الْاَرْض *اَن يَفْتَح الْمِصْحَف وَلَا يَنْظُرَه * فَجَعَلْت اَبْكِي كَثِيرًا عِنْدَ مَا لَم يُوجَد اَحَد 4

Inde capi flere multùm, quùm nemo repertus esset dignus qui librum aperiret, nec inspiceret eum.

مُسْتَحِق مِمَّن يَفْتَح الْمِصْحَف وَلَا يَنْظُرَه * وَقَال لِي اَحَد الْمَشْيَخَة لَا تَبْك *هُوَذَا الْاَسَد الَّذِي 5

Dixit autem mihi unus 5 *ex senibus illis, Ne fleveris: ecce Leo qui est de tribu Judæ & stirpe Davidis, vicit: ipseque aperiat librum & septem ejus sigilla.*

مِن سِبْط يَهُوذَا وَاَصْل دَاوُد قَد غَلَب *وَهُو يَفْتَح الْمِصْحَف وَطَوَابِعَه السَّبْعَة * ثُم رَاَيْت فِي 6

Deinde vidi in medio 6 *throni, & inter animalia quatuor, & viginti quatuor senes, Agnum stantem acsi esset mactatum: habebátque septem cornua, & septem oculos, qui sunt septem spiritus Dei, missi in omnem terram.*

وَسْط الْكُرْسِي *وَبَيْن الْحَيَوَان الْاَرْبَعَة *وَالْاَرْبَعَة وِعِشْرِين شَيْخًا *حَرُوفًا قَايِمًا كَاَنَّه مَذْبُوح *

وَكَانَ لَه سَبْعَة قُرُون *وَسَبْعَة عُيُون *اَلَّتِي هِي سَبْعَة اَرْوَاح الْمُرْسَلَة فِي كُلّ الْاَرْض *

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ወቅድሚሁ: ለውእቱ: መንበር: ባሕር: ከመ: እንቲ: በረድ::ወእሉግባዊቲሁ: ለውእቱ:መን
7 በር: ዐ እንስሳሁ:ወመሉእን: እሙንቱ:ለዕይንት: እመቅድሙ: ወእመድኅር::=> ወቀደሚ
ሦ: ደሞስል: ከመ:ለንበሳ: ወከልሉ: ይመስል:ከሙ: ለሃሙ: ወዛልሱ: ይመስል:ከመ: ገጸ: እ
8 ጊለ: እመሕያው: ወርብዕ:ይመስል: ከመ:ንስር: ዘይስርር::=> ወለእሉ: ዐ: እንስሳሁ:ለሰ:
ዳ: እመኔሆሙ: በበ: ኀ: ክነፈሆሙ::ወእንት:ኵለኒታሆሙ: ሞሉእን: እሙንቱ: ለዕይንት ፡
ወለልበሙ: ዕረፍተ: መዐልተ:ወሌሊት: እንዘ: ይብሉ::ቅዱስ:ቅዱስ:ቅዱስ: እግዚኡክሔር:
9 ለመለከ: ለሚልክት: ዘሀሉ: ወይሄሉ::=> ወሶበ: ከመዝ: ይብሉ: እልክቱ: እንስሳሁ: ወይ
ሁቡ: ስብሐቲ: ወክብረ: ወለሞቴተ: ለዝክቲ: ዘይነብር: ደቡ: መንበር:ዘሕያው: ለዓለመ:
10 ዓለም:=> ወይስግዱ: ቅድሜሁ:ለዝክቲ: ዘይነብር: ደቡ: መንበር: እልክቲ: ፲ወዐ: ሊቃ
ናት: ለዝክቲ: ዘሕያው: ለዓለመ: ዓለም::ወይወስዱ: አክሊሊቲሆሙ: ዘወርቅ:ቅድመ:መን
11 በረ.: ወይብልው:=> ለከ:ይደሉ: እግዚኦ: እሙለክነ: ስብሐት: ወክብር:ወኃይል: እስመ:ለ
ኀተ: ፈጠርከ: ኵሎ: ወበፈቃደ: ዚለከ: ይሄሉ: ኵሉ: ዘተፈጥረ::=>

CAP. V.

1 ቲ: ወእመዝ:ርኢኩ: ውስተ: የማኑ:ለውእቱ: ዘይነብር: ደቡ:መንበር:መጽሐፍ: ጽሕፍት:
2 እንቲ: ውስጠ: ወእንተ:እፍለሃ:ወኅትሞት: ፀ: ጊ: ሳኅተም::=> ወርእኩ:ሞልኣከ:ዐቢ
ዮ: ይጸርኅ: በቃል: ዐቢይ: ወይብል:ሞኑ: ዘይደልዎ:ይክሠታ: ለይእቲ: መጽሐፍ: ወይፍታ
3 ኤ: ሳኅተሚሃ::=> ወአልቦ: ዘክህለ: ኀሢቶታ:ለይእቲ: ቀጽሐፍ: ወሊርእዮታ: ሊበሰሚ
4 ይ : ወሊበሎድር::=> ወብዙኅን: እለ: በከዩ: እስመ: አልቦ: ዘተረክበ: ዘይደሊው: ይክሠ
5 ታ::ለይእቲ:መጽሐፍ: ወይርእዩ::=> ወይበለኒ: አሐዴ: እሙውስቴሆሙ: ለአልክቲ: ሊቀ
ኅ::ሊትበኪ፡ ናሁ: ቀዳ: ለንበስ: ዘእመነገደ: ይሁይ: ዘእመውስተ: ስርዉ: ለደዊት: ከመ:
6 ይፍትሃ:ለይእቲ: መጽሐፍ: ወለሰባዓቲሃ::=> ወርኢኩ: ሳእከለ: ዝኩ: መንበር: ወዘእ
ልክቱ: ዐ: እንስሳሁ: ወሳእከለ: አልክቲ: ሊቃናት: ደቂቃመ: በግዕ: ወከመ: ዘርጥዝ:ውኀ
ቱ : ቦ ጊ: ለቅርንት: ወ ጊ: ለዕይንት::ወዝንቱ:ውእቱ:መንፈሱ:ለእግዚኡክሔር:ዘተፈነወ:
ወ ስተ ፡ ኵሉ ፡ ምድር::=>

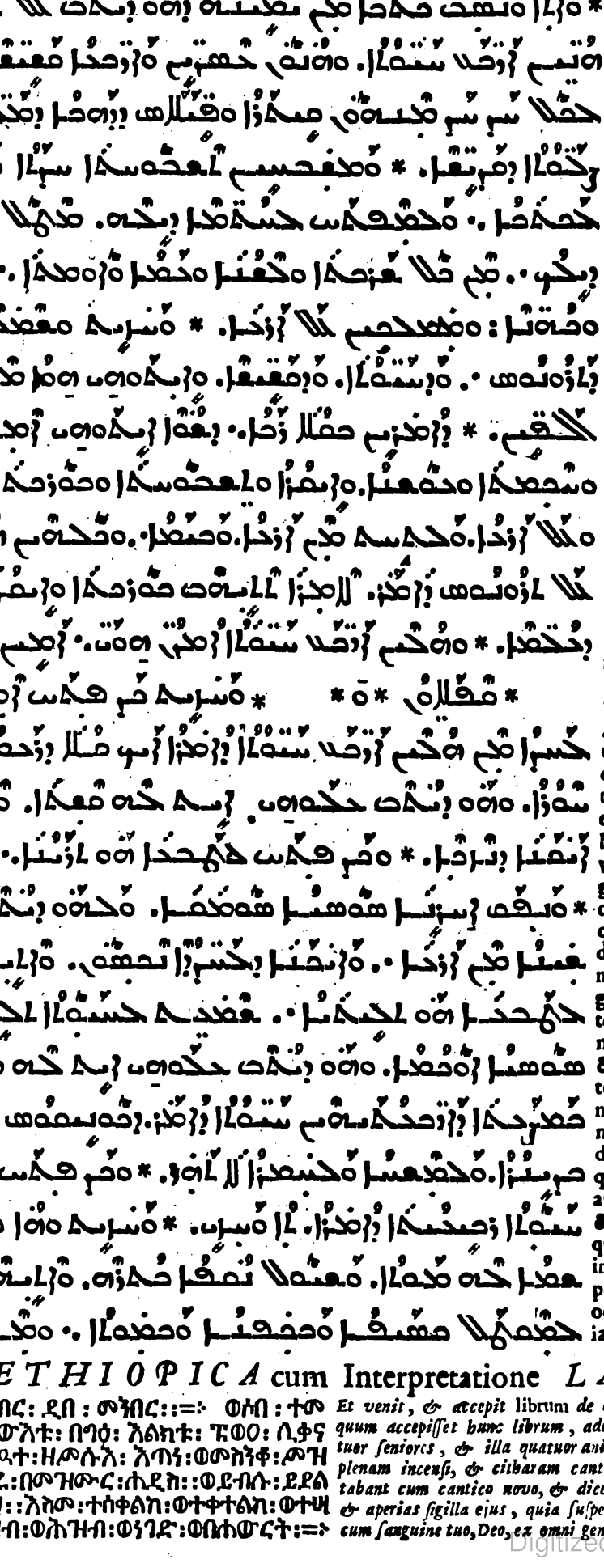
Digitized by Google

7 Et venit, & accepit librum de dextera ſedentis in throno. Et cùm
8 Καὶ ἦλθε, καὶ (θ)εἴληφε τὸ βιβλίον ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. Καὶ ὅτε
accepiſſet librum, quatuor animalia, & viginti quatuor ſeniores ceciderunt
ἔλαβε τὸ βιβλίον, τὰ (ι)τέσσαρα ζῶα, καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι (κ)ἔπεσον
coram Agno, habentes unuſquiſque citharas, & phialas aureas plenas odoramentorum,
ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος (λ)κιθάρας, καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων,
quæ ſunt orationes Sanctorum. Et *canunt* canticum novum, dicentes; Dignus es acci-
9 αἵ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων. Καὶ (μ)ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν, λέγοντες, Ἄξιος εἶ λα-
pere librum, & aperire ſignacula ejus: quoniam occiſus es, & redemiſti
βεῖν τὸ βιβλίον, καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ· ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας
Deo nos in ſanguine tuo, ex omni tribu, & lingua, & populo & *gente*:
τῷ Θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου, ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης, καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους·
Et feciſti nos Deo noſtro *reges* & ſacerdotes: & regnabimus ſuper terram.
10 Καὶ ἐποίησας (ν)ἡμᾶς τῷ Θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς· καὶ βασιλεύσομεν ἐπὶ τῆς γῆς.
Et vidi, & audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni, & animalium, &
11 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν (ξ)κυκλόθεν τοῦ θρόνου, καὶ τῶν ζώων, καὶ
ſeniorum: & *chiliades chiliadum*, *Dicentes* voce magnâ; Dignus eſt
12 τῶν πρεσβυτέρων· (ο) καὶ χιλιάδες χιλιάδων, λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ, (π)Ἄξιόν ἐστι
Agnus occiſus, accipere virtutem, & *divitias*, & ſapientiam, & fortitudinem,
τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον, λαβεῖν τὴν δύναμιν, καὶ πλοῦτον, καὶ σοφίαν, καὶ ἰσχὺν,
& honorem, & gloriam, & benedictionem. Et omnem creaturam, quæ eſt in cœlo, &
13 καὶ τιμὴν, καὶ δόξαν, καὶ εὐλογίαν. Καὶ πᾶν κτίσμα, (ρ)ὃ ἐστιν ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ
in terra, & ſub terra, & in mari quæ ſunt, & *ea* quæ in *eis*,
(σ) ἐν τῇ γῇ, καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης (τ)αὐτὰ ἐστι, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς,
omnia audivi *dicentia*; Sedenti in throno, & Agno, benedictio, &
πάντα ἤκουσα λέγοντα, Τῷ καθημένῳ (υ) ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ τῷ ἀρνίῳ, ἡ εὐλογία, καὶ
honor, & gloria, & *robur* in ſecula ſeculorum. Et quatuor animalia
14 ἡ τιμὴ, καὶ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ (ρ)τὰ τέσσαρα ζῶα
dicebant; Amen. Et viginti quatuor ſeniores ceciderunt, & adoraverunt
ἔλεγον, Ἀμήν. καὶ (χ) οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν, καὶ προσεκύνησαν
viventem in ſecula ſeculorum.
ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν (α) σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ 1
KEt vidi *quando* aperuiſſet Agnus unum *de* ſigillis, & audivi unum de
quatuor animalibus, dicens, tanquam vocem tonitrui; Veni & vide. Et vidi, 2
τῶν τεσσάρων ζώων, λέγοντος, ὡς (β) φωνῆς βροντῆς, Ἔρχου καὶ βλέπε. Καὶ εἶδον,
& ecce equus albus: & *ſedens* ſuper illum *habens* arcum, & data eſt ei co-
καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός· καὶ ὁ καθήμενος (γ) ἐπ' αὐτῷ ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέ-
rona, & exivit vincens, & ut vinceret. Et cùm aperuiſſet ſecundum ſigil-
φανος, καὶ ἐξῆλθε (δ)νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ. Καὶ ὅτε ἤνοιξε (ε) τὴν δευτέραν σφρα- 3
lum, audivi ſecundum animal dicens; Veni & vide. Et exivit alius
γῖδα, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζῴου λέγοντος, (ζ)Ἔρχου καὶ βλέπε. Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος 4
equus rufus: & *ſedenti* ſuper illum, datum eſt ei *ſumere* pacem de
ἵππος (η)πυρρός· καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτῷ ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην (θ)ἀπὸ
terra, & *ut alii alios* interficiant: & datus eſt ei gladius magnus. Et
τῆς γῆς, καὶ ἵνα ἀλλήλους (ι) σφάξωσι· καὶ ἐδόθη αὐτῷ (κ) μάχαιρα μεγάλη. Καὶ 5
cùm aperuiſſet tertium ſigillum, audivi tertium animal, dicens; Veni &
ὅτε ἤνοιξε τὴν (λ) τρίτην σφραγῖδα, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζῴου, λέγοντος, (μ)Ἔρχου καὶ
vide. Et vidi, & ecce equus niger: & *ſedens* ſuper illum *habens* ſtateram in
βλέπε. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας· καὶ ὁ καθήμενος (ν) ἐπ' αὐτῷ ἔχων ζυγὸν ἐν
manu ſua. Et audivi vocem in medio quatuor animalium, *dicentem*; *Chœnix*
τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Καὶ ἤκουσα (ξ)φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων, λέγουσαν, Χοῖνιξ 6
tritici denario, & tres *chœnices* hordei denario: & oleum & vinum ne læſe-
σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες (ο)κριθῆς δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς.
ris. Et cùm aperuiſſet ſigillum quartum, audivi vocem quarti animalis,
Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζῴου, 7
dicentem; Veni & vide. Et *vidi*, & ecce equus pallidus: & *ſedens*
(π)λέγοντος, Ἔρχου καὶ βλέπε. Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρός· καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω 8
eum, nomen illi, Mors: & Infernus ſequebatur *eum*: & data eſt *illis*
αὐτοῦ ὄνομα αὐτῷ, ὁ Θάνατος· καὶ ὁ Ἅδης ἀκολουθεῖ μετ' αὐτοῦ· καὶ ἐδόθη αὐτοῖς
poteſtas interficere ſuper *quartam partem* terræ, in gladio & *in* fame, & in morte,
ἐξουσία (ρ)ἀποκτεῖναι ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ,
& *ſub* beſtiis terræ.
(σ) καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

MS.A. (θ)εἴληφεν ὀπ(ι)τέσσερα (κ)πεῖ (λ) κιθάραν,(μ)ᾄδουσιν (ν) αὐλὸς βασιλείαν καὶ ἱερε··· βασιλεύσυν(ξ) κύκλῳ(ο)καὶ ἦν ὁ ···θμὸς αὐλῶν μυριάδες μυριάδ··, καὶ χιλιάδες (π)ᾼξιός(ρ)ὁ ἐν(σ)ἐπὶ τῆς γῆς,(τ)ὄντων,(υ)ἐπὶ τῷ θρόνῳ, τῷ ἀρνίῳ(φ)τέσσερα(χ)οἱ πρεσβύτεροι ἔπεῖ,καὶ προσεκύνη. Καὶ ἶδον ὅτε Κεφ.ς'. MS.A.(α)ἐπὶ σφραγίδων,(β)φωνὴ βροντῆς,λέγοντος,Ἔρχυ. Καὶ ἶδον,(γ)ἐπ' αὐτὸν (δ)ὁ νικῶν(ε)τὴ σφραγῖδα τὴ δευτέραν,(ζ)Ἔρχυ. Καὶ ἐξῆλθεν(η)πυρὸς· καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη λαβεῖν(θ) τὴ γῆς (ι)σφάξουν,(κ)μεγάλη μάχαιρα.(λ)σφραγῖδα τὴ τρίτην,(μ)Ἔρχυ· καὶ ἶδον,(ν)ἐπ' αὐτὸν(ξ) ὡς φωνὴν (ο)κριδῶν τῆ δυναρίυ· (π)λέγοντος, ···υ. Καὶ ἶδον,(ρ) ἐπὶ τὸ τέταρτον τ ··ς ἀποκλῶναι, ἐν (σ) καὶ τὸ τέταρτον ·ὧν θηρίων

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et venit, & accepit librum à dextera e- 7
jus qui ſedebat ſuper thronum. Et quum 8
accepiſſet librum, illa quatuor animalia,
& illi viginti quatuor ſeniores ceciderunt
ante Agnum, habentes unuſquiſque ex
illis citharam, & phialas aureas plenas
ſuffituum, quæ ſunt preces Sanctorum. Et 9
canebant canticum novum, dicentes; Di-
gnus es accipere librum, & aperire ſi-
gilla ejus, quia mactatus es, & emiſti nos
Deo per ſanguinem tuum, ex omni tri-
bu, & linguâ, & populo, & natione:
Et feciſti eos Deo noſtro reges & ſacer- 10
dotes, & regnant ſuper terram. Et vidi 11
& audivi tanquam vocem aquarum mul-
tarum circum thronum & animalia &
ſeniores: & erat numerus eorum myrias
myriadum, & chilias chiliadum, Dicen- 12
tium voce magnâ; Dignus eſt Agnus ille
mactatus, accipere robur, & divitias, &
ſapientiam, & fortitudinem, & honorem,
& gloriam, & benedictionem, Et omnem 13
creaturam quæ eſt in cœlo, & ſuper ter-
ram, ſubter terram, & in mari, & omnia
quæ in iis ſunt. Et audivi eum qui ſe-
debat ſuper thronum, dicentem; Agno de-
tur benedictio, & honor, & gloria, &
potentia in ſecula ſeculorum. Et illa qua- 14
tuor animalia dicebant, Amen: & illi ſe-
niores ceciderunt, & adorârunt.

CAP. VI.

ET vidi, quum aperuiſſet Agnus unum 1
ex ſeptem ſigillis, & audivi unum ex illis
quatuor animalibus dicens tanquam vocem
tonitru, Veni & vide. Et vidi, & ecce 2
equus albus: & qui ſedet ſuper eum, ha-
bet arcum, & data eſt ei corona, & exivit
victor ut vinceret. Et quum aperuiſſet ſi- 3
gillum illud ſecundum, audivi animal ſe-
cundum dicens, Veni. Et exivit alius e- 4
quus rufus: & ei qui ſedebat ſuper eum,
datum eſt auferre pacem à terra, & ut ſe
mutuò mactent: & datus ei gladius ma-
gnus. Et quum aperuiſſet ſigillum illud 5
tertium, audivi animal tertium dicens; Ve-
ni & vide: & vidi, & ecce equus niger;
& ille qui ſedebat ſuper eum, habebat ſta- 6
teram in manu ſua. Et audivi vocem in
medio quatuor animalium dicentem, Chœ-
nix tritici denario, & tres chœnices hordei
denario: & oleo ac vino ne noceas. Et 7
quum aperuiſſet ſigillum illud quartum,
audivi illud quartum animal dicens, Veni
& vide. Et vidi, & ecce equus viridis: & 8
qui ſedebat ſuper eum, nomen illi Mors, &
infernus ſequitur poſt eum: & data eſt ei
poteſtas ſuper quartam partem terræ, ad
occidendum gladio, & fame, & morte, et-
iam ex animali dentis terræ.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወመጽአ፡ ወተመጠዋ፡ እመነ፡ የማኑ፡ ለዝክቱ፡ ዘይንብር፡ ደበ : መንበር።።ኦ ወሶበ : ተመ
8 ጠዋ፡ ላይእቲ፡ መጽሐፍ፡ ሰገዱ፡ ሎቱ፡ ቅድሜሁ : ለወንቱ፡ በግዕ፡ እልክቱ፡ ፹፬ዐ፡ ሊቃና
ት፡ወእልክቱኒ፡ ዐ፡ እንስሳሁ፡ወያጸንዑ፡ኵሉ፡ጽዋኅ፡ዘመሉእ፡ እጣን፡ወመስንቆ፡ዘዝ
9 ሙር።።ወዝሙእቱ፡ጸሎቶሙ፡ለቅዱሳን።።ኦ ወይዜመሩ፡በመዝሙር፡ሐዲስ።።ወይብሉ፡ይደል
ወከ፡ትንሣኤ፡ላዘቲ፡መጽሐፍ፡ወትፍታሕ፡ማኅተሞቱ።።እስመ፡ተሰቀልከ፡ወተቀተልከ፡ወተዋህ
ዮኀን፡በደምከ፡ለእግዚአብሔር፡እመነ፡ኵሉ፡ለሕዛብ፡ወሕዝብ፡ወነገድ፡ወበሐውርት።።ኦ

Et venit, & accepit librum *de dextra ejus qui ſedebat ſuper thronum. Et* 7
quum accepiſſet hunc librum, adorârunt ante hunc agnum illi viginti & qua- 8
tuor ſeniores, & illa quatuor animalia: & ſupportabant omnia illa, phialam
plenam incenſi, & citharam cantici, & hæc ſunt preces Sanctorum. Et can- 9
tabant cum cantico novo, & dicebant; Competit tibi ut accipias hunc Librum,
& aperias ſigilla ejus, quia ſuſpenſus fuiſti, & occiſus fuiſti, & mercatus es
cum ſanguine tuo, Deo, ex omni gente, & populo, & tribu, & regione.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

7
8 Et venit, & accepit de dextera sedentis in throno librum. Et cùm aperuisset librum, quatuor animalia, & viginti quatuor seniores ceciderunt coram agno, habentes singuli citharas, & phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orati-
9 ones Sanctorum: Et cantabant canticum novum, dicentes; Dignus es, Domine, accipere librum, & aperire signacula ejus: quoniam occisus es, & redemisti nos
10 Deo in sanguine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione: Et fecisti
11 nos Deo nostro regnum, & sacerdotes: & regnabimus super terram. Et vidi, & audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni, & animalium, & seniorum:
12 & erat numerus eorum millia millium, Dicentium voce magnâ; Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem, & divinitatem, & sapientiam, & forti-
13 tudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem. Et omnem creaturam, quæ in cœlo est, & super terram, & sub terra, & quæ sunt in mari, & quæ in eo: omnes audivi dicentes; Sedenti in throno, & Agno, benedictio, & honor, & glo-
14 ria, & potestas in secula seculorũ. Et quatuor animalia dicebant; Amen. Et viginti quatuor seniores ceciderũt in facies suas: & adoraverũt Viventẽ in secula seculorũ.

CAP. VI.

Et vidi quòd aperuisset Agnus unum de septem sigillis, & audivi unum de 1
quatuor animalibus, dicens, tanquam vocem tonitrui; Veni, & vide. Et vidi: 2
& ecce equus albus, & qui sedebat super illum habebat arcum, & data est ei
corona, & exivit vincens ut vinceret. Et cùm aperuisset sigillum secundum, au- 3
divi secundum animal. dicens; Veni, & vide. Et exivit alius equus rufus: & qui 4
sedebat super illum, datum est ei ut sumeret pacem de terra, & ut invicèm se interficiant, & datus est ei gladius magnus. Et cùm aperuisset sigillum tertium, audivi 5
tertium animal, dicens; Veni, & vide. Et ecce equus niger: & qui sedebat super
illum, habebat stateram in manu sua. Et audivi tanquam vocem in medio qua- 6
tuor animalium, dicentium; Bilibris tritici denario, & tres bilibres hordei denario, & vinum & oleum ne læseris. Et cùm aperuisset sigillum quartum, audivi 7
vocem quarti animalis dicentis; Veni, & vide. Et ecce equus pallidus: & qui se- 8
debat sup eum, nomen illi, Mors, & infernus sequebatur eum, et data est illi potestas
super quatuor partes terræ, interficere gladio, fame, & morte, & bestiis terræ.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * وَاقبَلَ وَاحِدٌ ٱلْمَصْحَفَ مِنْ يَمِيْنِ الْجَالِسِ عَلَى الْكُرْسِيِّ * فَلَمَّا أَخَذَ ٱلْمَصْحَفَ اقْبَلَتِ
8 الْحَيَوَانُ الْاَرْبَعَةُ وَالْاَرْبَعَةُ وَعِشْرُوْنَ شَيْخًا * وَسَقَطَتْ قُدَّامَ الْحَرُوْفِ * وَكَانَتْ مَعَهُمْ قِيَاثِيْرُ وَجَامَاتٌ
9 ذَهَبٍ * وَكَانَتْ مَمْلُوْءَةً بَخُوْرًا طِيْبًا الَّتِيْ هِيَ صَلَوَاتُ الْقِدِّيْسِيْنَ * وَكَانُوْا يُسَبِّحُوْنَ بِسَبْحَةٍ جَدِيْدَةٍ
قَائِلِيْنَ * مُسْتَحِقٌّ اَنْتَ اَيُّهَا الْحَرُوْفُ اَنْ تَاْخُذَ ٱلْمَصْحَفَ وَتَحُلَّ طَوَابِعَهُ * لِاَنَّكَ ذُبِحْتَ وَاشْتَرَيْتَنَا
10 لِلّٰهِ بِدَمِكَ * مِنْ كُلِّ قَبِيْلَةٍ وَلِسَانٍ * وَاُمَّةٍ وَشَعْبٍ * وَصَيَّرْتَهُمْ لِاَلٰهِنَا مُلُوْكًا وَكَهَنَةً * وَيَمْلِكُوْنَ عَلَى
11 الْاَرْضِ * فَنَظَرْتُ وَسَمِعْتُ اَصْوَاتَ مَلَائِكَةٍ حَوَالَيِ الْكُرْسِيِّ * وَالْحَيَوَانِ وَالْمَشْيَخَةِ * وَكَانَ عَدَدُ مَبْلَغِهِمْ
12 رِبْوَاتُ الرِّبْوَاتِ * وَالْاَفُ الْاَفٍ * وَهُمْ يَقُوْلُوْنَ بِاَصْوَاتٍ عَظِيْمَةٍ * مُسْتَحِقٌّ هُوَ الْحَرُوْفُ الْمَذْبُوْحُ اَنْ
13 يَاْخُذَ الْقُوَّةَ * وَالْغِنَا * وَالْحِكْمَةَ * وَالْمَقْدِرَ * وَالْكَرَامَةَ * وَالْمَجْدَ * وَالْبَرَكَةَ * وَجَمِيْعَ الْخَلِيْقَةِ الَّتِيْ فِي
السَّمَآءِ * وَعَلَى الْاَرْضِ * وَمَا تَحْتَ الْاَرْضِ * وَمَا فِي الْبَحَارِ لَهُ تَكُوْنُ * وَيَسْمَعُ الْكُلُّ يَقُوْلُوْنَ * لِلْجَالِسِ
14 عَلَى الْكُرْسِيِّ وَلِلْحَرُوْفِ * اَلْبَرَكَةُ وَالْحَرْمَةُ وَالْمَجْدُ وَالْعِزُّ اِلَى دَهْرِ الدَّاهِرِيْنَ * فَقَالَتِ
الْحَيَوَانُ الْاَرْبَعَةُ اٰمِيْنَ * وَالْمَشَايِخُ خَرُّوْا وَسَجَدُوْا *

* اَلْفَصْلُ السَّادِسُ *

1 * فَنَظَرْتُ اِذْ فَتَحَ الْحَرُوْفُ طَابِعًا مِنْ طَوَابِعِ الْمُصْحَفِ السَّبْعَةِ *
2 وَسَمِعْتُ اَحَدَ الْحَيَوَانِ الْاَرْبَعَةِ يَقُوْلُ لِيْ بِصَوْتٍ كَاَنَّهُ الرَّعْدُ * تَعَالَ وَتَرَيْ * فَنَظَرْتُ فَاِذَا بِفَرَسٍ
3 اَبْيَضَ * وَكَانَ مَعَ الرَّاكِبِ عَلَيْهِ قَوْسٌ * وَاُعْطِيَ لَهُ تَاجٌ * ثُمَّ اِنَّهُ خَرَجَ لِيَغْلِبَ فَغَلَبَ * فَلَمَّا فَتَحَ
4 الطَّابِعَ الثَّانِيَ * سَمِعْتُ الْحَيَوَانَ الثَّانِيَ يَقُوْلُ * تَعَالَ تَرَيْ * فَرَاَيْتُ * فَاِذَا بِفَرَسٍ نَارِيٍّ وَرْدٍ * وَالرَّاكِبُ
عَلَيْهِ اُعْطِيَ لَهُ اَنْ يَنْزِعَ الْاَمَانَ وَالصُّلْحَ مِنَ الْاَرْضِ * لِيَقْتُلَ النَّاسُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا * وَاُعْطِيَ لَهُ
5 سَيْفٌ عَظِيْمٌ * فَلَمَّا فَتَحَ الطَّابِعَ الثَّالِثَ سَمِعْتُ الْحَيَوَانَ الثَّالِثَ يَقُوْلُ لِيْ تَعَالَ وَاَبْصِرْ * فَنَظَرْتُ فَاِذَا
بِفَرَسٍ اَدْهَمَ * وَالرَّاكِبُ عَلَيْهِ بِيَدِهِ مِيْزَانٌ * وَسَمِعْتُ صَوْتًا مِنْ بَيْنِ الْاَرْبَعِ حَيَوَانٍ يَقُوْلُ * مِكْيَالُ قَمْحٍ
6 بِدِيْنَارٍ * وَثَلَاثُ مَكَايِيْلَ شَعِيْرٍ بِدِيْنَارٍ * وَالزَّيْتُ وَالْخَمْرُ لَا يُفْسَدُ * فَلَمَّا فَتَحَ الطَّابِعَ الرَّابِعَ سَمِعْتُ
7 الْحَيَوَانَ الرَّابِعَ يَقُوْلُ لِيْ تَعَالَ تَرَيْ * فَنَظَرْتُ فَاِذَا بِفَرَسٍ اَصْفَرَ * وَالرَّاكِبُ عَلَيْهِ يُدْعَى اسْمُهُ الْمَوْتُ *
8 وَالْجَحِيْمُ كَانَ يَتْبَعُهُ * وَاُعْطِيَ لَهُ السُّلْطَانُ عَلَى رُبُعِ الْاَرْضِ لِيَقْتُلَ بِالسَّيْفِ وَالْجُوْعِ وَبِالْوَبَا وَبِوُحُوْشِ الْاَرْضِ *

Is veniens accepit librum è dextera se- 7
dentis super thronum. Cùmque accepis- 8
set librum, venerunt animalia quatuor, & viginti quatuor senes, & ceciderunt coram Agno: habebántque citharas, & phialas aureas, plenas incenso aromatico, quæ sunt orationes sanctorum. Et 9
cancbant canticum novum, dicentes, Dignus es O Agne, qui accipias librum, & solvas signacula ejus: quia mactatus es, & emisti nos Deo per sanguinem tuum, ex omni tribu, & lingua, & gente, ac populis. Et feciſti eos Deo nostro re- 10
ges & sacerdotes; & regnabunt super terram. Tum aspexi, & audivi voces 11
Angelorum circa thronum & animalia & senes: erat autem numerus summæ eorum, myriades myriadum & millia millium. Et hi dicebant magnis voci- 12
bus, Dignus est Agnus mactatus qui accipiat fortitudinem, & divitias, & sapientiam, & potentiam, & honorem; & gloriam, atque benedictionem: Et 13
omnes creaturæ quæ sunt in cœlo, & super terram & quod sub terra est, quodque in maribus est, ipsius est. Et omnia audivi dicentia, Sedenti super thronum & Agno benedictio, & veneratio, & gloria, & vobur in seculum seculorum. Et dixerunt animalia quatuor, 14
Amen: et senes prostrati adoraverunt.

CAP. VI.

Et aspexi, quum aperuisset Agnus 1
sigillum unum *ex septem libri sigillis, et audivi unum ex animalibus quatuor, dicens mihi voce tonitruo simili, Veni, & videbis. Aspexi igitur, & ecce equus* 2
albus: et qui insidebat ei, habebat arcum: & data est ei corona: ac tum quidem prodiit ad vincendum, et vicit. Cúmque aperuisset sigillum secundum, 3
audivi secundum animal dicens, Veni & videbis. Aspexi igitur, et ecce equus 4
ex igneo rufus: et insidenti super illum, datum est ut tolleret securitatem et pacem è terra, ut hominum alii alios trucident: et datus est ei gladius ingens. Quum autem aperuisset sigillum ter- 5
tium, audivi tertium animal dicens mihi, Veni, & vide. Aspexique, & ecce equus niger: et in manu insidentis super eum, statera. Et audivi vocem de medio 6
quatuor animalium, dicentem, Mensura tritici denario, & tres mensuræ ordei denario: et oleum et vinum ne corrumpatur. Et cùm aperuisset sigillum quar- 7
tum, audivi quartum animal dicens mihi, Veni, & videbis. Tum aspexi, et 8
ecce equus viridis: et insidentis super eum nomen vocatur Mors: et infernus sequebatur eum. Datáque est illi potestas in quartam terræ partem, ut perimeret gladio, et fame, et peste, et per feras terræ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወረሰይከ:እመኀሆሙ: ለመንግሥተ: እግዚአብሔር: ካህናተ:ወነገሥተ:ውስተ:ኵሉ:መድ
11 ር::=: ወሰማዕኩ: ቃለ: ብዙኃን: መላእክተ: በለውዴ: ለውእቱ: መንበር: ወዘእንስሳሁኒ:
ወዘለልክቱኒ:ሊቃናት:: ወኁልቆሙሰ:ዲየ: ወለእሊሳፍ:ወለእሊሳፌ:ለእሊፋት: ዘ ዲየ ለግዒዚ::=:
12 ወይቤሉ:በቃል: ዓቢይ:ይደልወ: ለውእቱ: በገዕ:ዘተቀትለ: ከመ:ይንሣእ:ኀይለ: ወብዕለ:ወ
13 መንግሥተ: ወጽንዓ:ወጥበበ: ወክብረ: ወስብሐተ: ወበረከተ::=: ወኵሉ:ዘተፈጥረ:ዘበሰ
ማይ: ወዘበመድር:ወታሕተ: መድር: ወዘሠስተ: ባሕር :ወኵሉ: ዘውስቴቶሙ:ይብሉ:ስብ
14 ሐት:ወክብር: ወኀይል:ወበረካት:ለዘ:ይነብር :ደበ: መንበሩ: ወለገዝ:ባግዑ:ለዓለመ:ዓለመ:
ለሜን::=: ወይብሉ:እልክቱ:እንስሰሁ:ለሜን:: ወሰገዱ:ሎቱ: እልክቱ:ሊቃናት::=:

2

1 ወሶበ:ፈትሐ:ዝክቱ:በግዕ ፩:እመነ: ፯: ማኅተሚሃ:ወይቤ: ለነ: ፩: እመነ:እልክቱ: ዐ: አ
2 ንስሰሁ:ናዑ:ርሉ:ወስማዕከ:ቃሎ:ከመ:ነጐድጓድ::=: ወርሊኩ:ናሁ: ፈረስ:ጸዓዳ:ወዘይ
3 ጸዓኖ:ቀሰተ:ያጸንዕ: ወወሀብዎ:ለክሊሰ: ወወፀአ:ከመ: ይማኅ::=: ፪: ወሶበ:ፈትሐ:ካል
4 ኦ: ማኅተመ:ይቤለነ: ከልእ:እመሠስተ: እንስሰሁ:ናዑ:ርሊ::=: ወወፀአ: ከልእ:ፈረሰ:ቀ
ይሐ:በሕመስለ:እሰተ:ወለዘገዘመ:ለዘ:ይጸዓኖ: ይነሣእ: ስለመ: እመነ: መድር: ከመ: ይት
5 ቃተሉ:በበይናቲሆሙ:ወመጠወዎ:ዓቢያ:መጥባሕተ::=: ሶ: ወሶበ:ፈትሐ:ሣልሰ:ማኅተመ:
ይቤለነ:ሣልሰ:አመሠስተ:እንስሰሁ:ናዑ:ትርሊይ:: ወወፀአ: ፈረስ: ጸሊመ: ወዘይጸዓኖ: መ
6 ደልወ:ያጸንዕ::=: ወሰማዕኩ:ቃለ:ዓቢ ያ:በመእከሉሙ:ለእልክቱ: ዐ: እንስሰሁ:ከመ:ቃለ:
ንስር :ወይብል:መስፈርተ:ሰርናይ:በደናር: ወ ሶ: መስፈር ተ:እክል:በደናር: ወወይንሰ: ወቅብ
7 እ:ሊያአብፈ::=: ዐ: ወሶበ:ፈትሐ:ራብእ:ማኅተመ: ወሰማዕኩ:ቃለ:ዘይብለነ:እመነ:እ
8 ንስሰሁ:ራብዕ:ናዑ:ትርሊይ::=: ወወፀአ: ፈረስ: ሐመልሚል: ወዘይጸዓኖ:ሞት:ስሙ: ወሲ
ኦል: ትትለው: ወወሀብዎ: ሰልጣነ: ለዕለ: ራብዕት: እደሃ: ለመድር: ከመ: ያስተቃትሉሙ:
በሰይፈ :ሐጺን : ወበረሀብ : ወበሞት : ወበአራዊተ : መድር::=:

Et constituisti ex illis in regnum Dei, sacerdotes & reges in omni terra. Et au- 10
divi vocem multorum Angelorum in circuitu istius throni, & animalium, & illorum seniorum, & numerus eorum myrias et myriades, et myriades myriadum, quorum myrias liberi. Et dixerunt in magna voce, Oportet hunc agnum, qui occisus 11
est, ut accipiat virtutem, & divitias, & imperium, & fortitudinem, & sapientiam, & honorem, & gloriam, & benedictionem. Et omnia quæ creata sunt, in 12
cœlo, & in terra, & subter terram, & quæ in mari, & omnia quæ in iis, dixerunt; Gloria & honor, & virtus, & benedictio ei qui sedet super thronum, & agno ejus in seculum seculorum, Amen. Et dixerunt illa animalia ejus, Amen: 13
& adorárunt eum illi seniores. CAP. VI.

Et tunc aperuit hic agnus primum ex septem sigillis, & dixit mihi unum ex 1
illis quatuor animalibus ejus; Veni, vide: & audivi vocem ejus sicut tonitru. Et vidi, ecce equum album, & qui insedebat ei, arcum tenebat, & data est ei 2
corona, & exivit ut vinceret. Et quum aperuisset secundum sigillum, dixit 3
mihi secundum ex animalibus ejus; Veni, vide. Et prodiit alius equus rufus, in 4
similitudine ignis, & datum est in mandato illi qui insedebat ei, tollere pacem de terra, ut interficerent se invicem, & traditus est ei magnus gladius. Et quum 5
aperuisset tertium sigillum, dixit mihi tertium ex quatuor animalibus ejus; Veni ut videas, & prodiit equus niger, & qui insedebat ei, statéram tenebat. Et audi- 6
vi vocem maguam in medio illorum quatuor animalium, sicut vocem aquilæ, & dixit; Mensura tritici pro denario, & tres mensuræ hordei pro denario, & vinum & oleum non transgredientur. Et tunc aperuit quartum sigillum, & audivi vo- 7
cem dicentem ex quarto animali ejus, Veni ut videas. Et prodiit equus viridis, 8
& ejus qui insedebat illi nomen, Mors erat, & infernus sequebatur eam, & data est ei potestas super quartam partem terræ, ut trucidaret cum gladio fevri, & cum fame, & cum morte, & cum bestiis terræ.

Digitized by Google

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ. CAP. VII. ζ'.

Et cùm aperuisset quintum sigillum, vidi subtus altare animas
9 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς
interfectorum propter verbum Dei, & propter testimonium quod habebant.
τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, (τ) καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον.
Et clamabant voce magnâ, dicentes; Usquequò, Domine, sanctus & ve-
10 Καὶ (υ) ἔκραζον φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, Ἕως πότε ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος (φ) καὶ ὁ ἀλ-
rus, non judicas & vindicas sanguinẽ nostrum de *habitantibus* in terra?
ληθινὸς, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν (χ) ἀπὸ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς;
Et datæ sunt *singulis* stolæ albæ, & dictum est illis, ut requiescerent
11 Καὶ (ψ) ἐδόθησαν ἑκάστοις στολαὶ λευκαὶ, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς, ἵνα (ω) ἀναπαύσωνται
adhuc tempus *parvum*, donec compleantur & conservi eorum, & fratres eorum,
ἔτι χρόνον μικρὸν, ἕως οὗ πληρωθῶσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, οἱ
futuri trucidari sicut & illi. Et vidi cùm aperuisset sigillum
12 μέλλοντες ἀποκτέννεσθαι ὡς καὶ αὐτοί. Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα
sextum, & ecce terræmotus magnus factus est, & Sol factus est niger tanquã
τὴν ἕκτην, καὶ ἰδοὺ σεισμὸς (α) μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς
saccus cilicinus, & Luna facta est sicut sanguis. Et stellæ *cœli*
13 σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη (β) ἐγένετο ὡς αἷμα. Καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ
ceciderunt *in* terram, sicut ficus emittit grossos suos, à magno vento
ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς (γ) ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου
mota. Et cœlum recessit sicut liber involutus, & omnis mons
14 σειομένη. Καὶ (δ) οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον (ε) ἑλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος
& insula de locis suis motæ sunt. Et reges terræ, &
15 καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν (ζ) ἐκινήθησαν. Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ (η)
magnates, & divites, & tribuni, & *potentes*, & omnis servus, & *omnis* li-
μεγιστᾶνες, καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ χιλίαρχοι, καὶ οἱ δυνατοὶ, καὶ πᾶς δοῦλος, καὶ πᾶς ἐλεύ-
ber abscondetũ seipsos in *speleis*, & in *petris montium*. Et di-
16 θερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια, καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων. Καὶ λέ-
cunt montibus & petris; Cadite super nos, & abscondite nos à
γουσι τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς πέτραις, (ϑ) Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ
facie sedentis super thronũ, & ab ira Agni. Quoniam ve-
17 προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου. Ὅτι ἦλ-
nit dies magnus iræ *ejus*: & quis poterit stare?
θεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ· καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

Et post hæc vidi quatuor angelos stantes super quatuor angulos
(α) Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον τέσσαρες ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ τοὺς τέσσαρας γωνίας τῆς 1
terræ, tenentes quatuor ventos terræ, ne *flaret ventus* super terram,
γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ (β) ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς,
neque super mare, neque *super omnem* arborem. Et vidi alterum angelum
μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον. Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον (γ) 2
ascendentem ab ortu Solis, habentem signum Dei vivi: & clamavit vo-
ἀναβάντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ ζῶντος· καὶ ἔκραξε φω-
ce magnâ quatuor angelis, quibus datum est *eis* nocere terræ &
νῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θά-
ri, Dicens; Ne *nocete* terræ, *neque* mari, neque
λασσαν, Λέγων, Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, (δ) μήτε τὴν θάλασσαν, μήτε τὰ 3
arboribus, quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eo-
δένδρα, (ε) ἄχρις οὗ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων (ζ) αὐ-
rum. Et audivi numerum signatorum, centum quadraginta quatuor
τῶν. Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρες 4
millia signati, ex omni tribu filiorum Israel. Ex tribu Juda, duo-
χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ. Ἐκ φυλῆς Ἰούδα, δώ-
decim millia signati: ex tribu Ruben, duodecim millia signa-
δεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν, δώδεκα (η) χιλιάδες ἐσφραγισμέ- 5
ti: ex tribu Gad, duodecim millia signati: Ex tribu Aser, duode-
νοι· ἐκ φυλῆς Γὰδ, δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· Ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ, δώδε- 6
cim millia signati: ex tribu Nephthalim, duodecim millia signa-
κα (ι) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Νεφθαλείμ, δώδεκα (κ) χιλιάδες ἐσφραγι-
ti; ex tribu Manasse, duodecim millia signati: Ex tribu Sime-
σμένοι· ἐκ φυλῆς (λ) Μανασσῆ, δώδεκα (μ) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· Ἐκ φυλῆς Συμ- 7
on, duodecim millia signati: ex tribu Levi, duodecim millia si-
εὼν, δώδεκα (ν) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Λευὶ, δώδεκα (ξ) χιλιάδες ἐσφρα-
gnati: ex tribu Issachar, duodecim millia signati: Ex tribu Za-
γισμένοι· ἐκ φυλῆς (ο) Ἰσαχὰρ, δώδεκα (π) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· Ἐκ φυλῆς Ζα- 8
bulon, duodecim millia signati: ex tribu Joseph, duodecim mil-
βουλὼν, δώδεκα (ρ) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ, δώδεκα (σ) χιλιά-
lia signati: ex tribu Beniamin, duodecim millia signati.
δες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν, δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.

MS.A. (τ) καὶ τὴν (υ) ἔκραξαν (φ) καὶ ἀληθινὸς, (χ) ὁκ τῶν (ψ) ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκὴ, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς, (ω) ἀναπαύσονται χρόνον ἔτι μικρὸν, ἕως πληρωθῶσιν (α) ἐγένετο μέγας, (β) ὅλη ἐγένετο (γ) ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σαλευομένη. (δ) ὁ οὐρανὸς (ε) ἐλισσόμενον, (ζ) ἀπεκόπησαν. (η) μεγιστᾶνες, οἱ χιλίαρχοι, καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ ἰσχυροὶ, καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος (ϑ) Πέσατε Κεφ. ζ'. MS.A. (α) Μετὰ ταῦτα (β) ἄνεμος μήτε ἐπὶ θαλάσσης, μήτε ἐπ' δένδρου. (γ) ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῶν (δ) καὶ τὴν (ε) ἄχρι σφραγίσωμεν (ζ) αὐτῶν * ἑκατὸν τεσσαράκοντα δ' χιλιάδες (η) χιλιάδες· ὁκ (ϑ) χιλιάδες· ἐκ (ι) χιλιάδες· ἐκ (κ) χιλιάδες· ἐκ (λ) Μανασσῆ, (μ) χιλιάδες· ἐκ (ν) χιλιάδες· ἐκ (ξ) χιλιάδες· ἐκ (ο) Ἰσσαχὰρ, (π) χιλιάδες· ἐκ (ρ) χιλιάδες· ἐκ (σ) χιλιάδες· ἐκ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et quum aperuisset sigillum illud quintum, 9
vidi subter altare animas eorum qui ma-
ctati fuerant propter verbum Dei, & pro-
pter testimonium Agni quod habebant. Et 10
clamabant voce magnâ, dicentes; usque
quando *tu* ille domine, ille sancte, ille ve-
re, non judicas & ulciscéris sanguinem
nostrum ab iis qui habitant super terram?
Et data est unicuique ex illis stola alba: 11
& dictum est illis, ut quiescerent adhuc
tempus exiguum, usque dum complerentur
etiam conservi eorum, illi fratres eorum,
qui occidendi essent sicut etiam ipsi. Et 12
vidi quum aperuisset sigillum illud sextum,
& terræmotus magnus factus est, & sol fa-
ctus est niger ut saccus pilorum, & luna
tota facta est ut sanguis: Et stellæ cœli 13
ceciderunt in terram, sicut ficus quæ abjicit
grossos suos, quando à vento magno com-
movetur: Et cœli sejuncti sunt, velut li- 14
ber qui involvitur: & omnes montes &
insulæ è locis suis motæ sunt. Et reges 15
terræ, & magnates, & duces millenorum,
& divites, & potentes, & omnis servus
& liber, abdiderunt ipsi se in speluncis, &
in petris, & montibus, Et dicunt monti- 16
bus & petris; Cadite super nos, & abs-
condite nos à facie ejus qui sedet super
thronum, & ab ira Agni. Quoniam venit 17
dies ille magnus iræ eorum, & quis po-
test stare?

CAP. VII.

ET post hæc vidi quatuor Angelos stan- 1
tes super quatuor angulos terræ, & tenen-
tes quatuor ventos terræ, ut non flaret
ventus super terram, neque super mare,
neque super arbores. Et vidi alium An- 2
gelum ascendisse ab ortu solis, habentem
sigillum Dei vivi: & clamavit voce ma- 3
gnâ quatuor Angelis illis quibus datum fuit
ut nocerent terræ & mari, dicens; Ne no-
ceatis terræ, neque mari, neque arboribus,
usque dum obsignaverimus servos Dei no-
stri super frontibus suis. Et audivi nu- 4
merum eorum qui obsignati fuerunt, cen-
tum & quadraginta quatuor millia, obsi-
gnati ex omni tribu Israelitarum. Ex tri- 5
bu Judæ duodecim millia obsignati: ex
tribu Rubil duodecim millia: ex tribu Gad
duodecim millia: Ex tribu Aser duodecim 6
millia: ex tribu Nephtali duodecim millia:
ex tribu Manasse duodecim millia: Ex tri- 7
bu Simeonis duodecim millia: ex tribu Le-
vi duodecim millia: ex tribu Isachar du-
odecim millia. Ex tribu Zebulon duode- 8
cim millia: ex tribu Joseph duodecim mil-
lia: ex tribu Benjamin duodecim millia
signati.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ፫ ወሶበ፡ፈትሐ፡ ሓምሰ፡ ማኅተመ፡ ርኢኩ፡ ታሕተ፡ መሠዋዕ፡ነፍሶሙ፡ለሰብኡ፡ለእለ፡ተቀ
10 ትሉ፡ በእንተ፡ቃለ፡እግዚአብሔር፡ ወበእንተ፡ ዘኀቀቡ፡ ሕሳ፡፡=፡ ወጸርኑ፡ በቃል፡ ዓቢይ፡
ወይቤሉ፡ እስከ፡ ማእዜኑ፡ እግዚኦ ፡ ቅዱስ ፡ ወጸድቅ ፡ ኢትትኬቀሎሙኑ፡ ወኢትኌንኖ፡
በእንተ፡ ደመ፡ ፡ እመእሰ ፡ ይነብሩ ፡ ደቡ ፡ ምድር፡፡=፡

Et quum aperuisset quintum sigillum, vidi sub altarì animas hominum qui ma- 9
ctati fuerant propter verbũ Dei, et quia custodiissent legem ejus. Et clamárunt cum 10
voce magna, et dixerunt; usque quo Domine Sancte, et Juste, nónne vindictam ca-
pis et judicas propter sanguinem nostrum de iis qui habitant super terram?

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

9 Et cùm aperuisset sigillum quintum, vidi subtus altare animas interfectorum, pro-
10 pter verbum Dei, & propter testimonium, quod habebant, Et clamabant voce
magnâ, dicentes; Usquequò, Domine, (sanctus & verus,) non judicas, & non
11 vindicas sanguinem nostrum de iis qui habitant in terra? Et datæ sunt illis sin-
gulæ stolæ albæ: & dictum est illis ut requiescerent adhuc tempus modicum,
donec compleantur conservi eorum, & fratres eorum, qui interficiendi sunt sic-
12 ut & illi. Et vidi cùm aperuisset sigillum sextum: & ecce terræmotus magnus
factus est, & Sol factus est niger tanquam saccus cilicinus: & Luna tota facta est
13 sicut sanguis: Et stellæ de cœlo ceciderunt super terram, sicut ficus emittit
14 grossos suos cùm à vento magno movetur, Et cœlum recessit sicut liber invo-
15 lutus: & omnis mons, & insulæ de locis suis motæ sunt: Et reges terræ, &
principes, & tribuni, & divites, & fortes, & omnis servus, & liber, absconde-
16 runt se in speluncis, & in petris montium: & dicunt montibus, & petris; Cadi-
te super nos, & abscondite nos à facie sedentis super thronum, & ab ira Agni:
17 Quoniam venit dies magnus iræ ipsorum: & quis poterit stare?

CAP. VII.

POst hæc vidi quatuor Angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes 1
quatuor ventos terræ, ne flarent super terram, neque super mare, neque in ullam
arborem. Et vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu Solis, habentem signum 2
Dei vivi: & clamavit voce magnâ quatuor Angelis, quibus datum est nocere terræ,
& mari, Dicens; Nolite nocere terræ, & mari, neque arboribus, quoadusque si- 3
gnemus servos Dei nostri in frontibus eorum. Et audivi numerum signatorum, 4
centum quadraginta quatuor millia signati, ex omni tribu filiorum Israël. Ex tri- 5
bu Juda duodecim millia signati: Ex tribu Ruben duodecim millia signati: Ex
tribu Gad duodecim millia signati: Ex tribu Aser duodecim millia signati: Ex 6
tribu Nephthali duodecim millia signati: Ex tribu Manasse duodecim millia si-
gnati: Ex tribu Simeon duodecim millia signati: Ex tribu Levi duodecim 7
millia signati: Ex tribu Issachar duodecim millia signati: Ex tribu Zabulon 8
duodecim millia signati: Ex tribu Joseph duodecim millia signati: Ex tribu
Benjamin duodecim millia signati.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * فَلَمَّا فَتَحَ الطَّابِعَ الْخَامِسَ نَظَرْتُ * فَإِذَا تَحْتَ الْمَذْبَحِ أَنْفُسُ الَّذِينَ قُتِلُوا بِسَبَبِ كَلِمَةِ اللهِ *
10 وَبِسَبَبِ شَهَادَةِ الْحُرُوفِ * وَهُمْ يَصْيَحُونَ بِأَصْوَاتٍ عَالِيَةٍ وَيَقُولُونَ * حَتَّى مَتَى يَا أَيُّهَا الْقُدُّوسُ
11 الْحَقَّانِيُّ * لَا تَحْكُمُ وَتَنْتَقِمُ لِدَمِنَا مِنَ السُّكَّانِ عَلَى الْأَرْضِ * فَأُعْطِيَ لَهُمْ وَاحِدٍ فَوَاحِدٍ ثِيَابٌ بِيضٌ
مَصْبُوغَةٌ * وَقِيلَ لَهُمْ أَنْ يَصْبِرُوا وَيَسْتَرِيحُوا هٰذَا الزَّمَانَ لِيَتَكَمَّلَ عَدَدُ أَصْحَابِهِمْ وَإِخْوَتِهِمْ * وَالَّذِينَ
12 عَتِيدٌ أَنْ يُقْتَلُوا كَمَا قُتِلُوا هُمْ * فَلَمَّا فَتَحَ الطَّابِعَ السَّادِسَ * صَارَ زِلْزَلَةٌ عَظِيمَةٌ * وَصَارَتِ
الشَّمْسُ سَوْدَاءَ كَمِسْحِ الشَّعْرِ * وَصَارَ الْقَمَرُ كُلُّهُ كَالدَّمِ * وَنُجُومُ السَّمَاءِ تَسَاقَطَتْ فِي الْأَرْضِ * كَمِثْلِ
14 التِّينِ الَّذِي يَتَسَاقَطُ إِذَا هَبَّتِ الرِّيحُ الْعَاصِفُ * وَرَأَيْتُ السَّمَاءَ تَنْطَوِي كَالْمِصْحَفِ * وَكُلُّ الْجِبَالِ
15 وَالْأَوْدِيَةِ تَقَلْقَلَتْ * وَزَالَتْ مِنْ أَمْكِنَتِهَا * وَمُلُوكُ الْأَرْضِ * وَالْوُزَرَاءُ * وَقُوَّادُ الْأُلُوفِ * وَالْأَغْنِيَاءُ * وَالْأَقْوِيَاءُ *
16 وَكُلُّ مَنْ عَلَى ظَهْرِهَا مِنْ عَبْدٍ وَحُرٍّ * قَدْ هَرَبُوا وَاخْتَفَوْا فِي الْمَغَايِرِ وَأَكْهَافِ الْجِبَالِ * وَهُمْ يَقُولُونَ
لِلْجِبَالِ وَلِلصُّخُورِ اسْقُطُوا عَلَيْنَا * وَاحْجُبُونَا مِنْ وَجْهِ الْجَالِسِ عَلَى الْكُرْسِيِّ * وَمِنْ سَخَطِ الْحُرُوفِ *
17 * لِأَنَّ قَدْ وَافَى يَوْمُ رِجْزِهِ الْعَظِيمُ * وَمَنْ هُوَ الَّذِي يَقْدِرُ يَثْبُتُ * الْفَصْلُ السَّابِعُ *

Quumque aperuisset sigillum quintum, 9
aspexi, & ecce subter altare animæ eo-
rum qui interfecti fuerant propter ver-
bum Dei, & propter testimonium Agni.
Hi verò clamabant vocibus, ac di- 10
cebant; usquequo ô Sancte & verax,
non judicas, & vindicas sanguinem no-
strum ab habitantibus super terram? Et 11
datæ sunt singulis eorum vestes albæ lu-
cidæ, dictumque est eis ut sustinerent ac
requiescerent id temporis, ut perficeretur
numerus sociorum & fratrum eorum,
& eorum qui trucidandi sunt, quemad-
modum trucidati fuerant ipsi. Et quum 12
aperuisset sigillum sextum factus est ter-
ræmotus magnus: et sol factus est niger
tanquam cilicium setaceum, et luna tota
facta est sicut sanguis: Et stellæ cœli de- 13
ciderunt in terram, tanquam ficus quæ
labuntur flante vento rapidò. Vidi quo- 14
que cœlum convolvi sicut volumen: et
omnes montes et valles nutârunt, lo-
cisque suis decesserunt. Et reges terræ, 15
et regni onus sustinentes, et tribuni, et
divites, et potentes, et omnes qui super
eius superficie sunt, tum servi, tum in-
genui fugerunt, et abdiderunt se in spe-
luncis et cavernis montium: Et dicebant 16
montibus et petris; Cadite super nos, et
abscondite nos à facie sedentis super
thronum, et ab ira Agni: Nam venit 17
magnus ille dies iræ ipsius, et quis est
qui possit consistere?

CAP. VII.

POst hæc vidi quatuor Angelos stantes 1
in quatuor angulis terræ, qui tenuerant
quatuor ventos terræ, ne flaret ventus
super terram, neque in mare, neque super
ullam arborem. Et vidi alium Angelum 2
ascendentem ab ortu solis, habentem anu-
lum Dei vivi: et clamabat voce magnâ,
dicebatque quatuor Angelis quibus præ-
ceptum fuerat vastare terram et mare,
Cavete ne vastetis terram, neque mare, 3
neque arbores, quoadusque obsignemus
servos Dei nostri in frontibus suis. Et 4
audivi numerum obsignatorum: centum
millia, et quadraginta quatuor millia.
Ex tribu Juda, duodecim mille signati. 5
Et ex tribu Rubem, duodecim mille si-
gnati. Et ex tribu Gath, duodecim mille
signati. Et ex tribu Asir, duodecim mille 6
signati. Et ex tribu Neobtalim, duode-
cim mille signati. Et ex tribu Manasse,
duodecim mille. Et ex tribu Simeon, 7
duodecim mille. Et ex tribu Levi, duo-
decim mille Et ex tribu Sochar, duode-
cim mille. Et ex tribu Zabulon, duode- 8
cim mille. Et ex tribu Joseph, duode-
cim mille. Et ex tribu Benjamin, duo-
decim mille.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወወሀብዎሙ፡ለለ፡ ልብ፡ እመሄሆሙ፡ለ ልባሰ፡ብረሃ፡ ወይቤልዎሙ፡ ከመ፡ዖዕር ፈ፡ ዒደ፡እስ
ክ፡ለመ፡ይትፈጸው፡እለ፡ ከማሆሙ፡ለ ግብር ተ፡እግዚአብሔር፡ወለኅዊሆሙ፡ እለ፡ሀለወሙ፡
12 ይትቀተሉ፡ከማሆሙ፡፡=ፃ፡ ፪፡ወሶበ፡ፈትሐ፡ሰድስ፡ማኅተመ፡ወኮነ፡ ከዕበ፡ ዓበይተ፡ድልቅልቃተ፡
13 ወጸልመ፡ጸሐይ፡ ወወርኀኒ፡ከመ፡ደመ፡ኮነ፡ ኵልንታሁ፡=ፃ ወከዋክብተኒ፡ ወድቁ፡እመሰማ
14 ይ፡ከመ፡ቍጽለ፡በለስ፡ዘይወድቅ፡ሶበ፡ይዘብጠ፡ዐቢይ፡ነፋስ፡፡=ፃ ወሰማይኒ፡ተጠቅመ፡ከመ፡
15 ክርታስ፡ዘይጠቀመ፡ወለድባርኒ፡ወይሰዖት፡ወኵሉ፡=ፃ ፨፨ ወነገሥተ፡መድርኒ፡ወመሰፍን
16 ት፡ ወመለእክት፡ ዐበይት፡ ወለብዕልት፡ ወኵሉ፡ ጉብር ፡ወለግዒዛ፡ተኅብሉ፡ወሸተ፡እድባር፡
17 ወበአታት፡፡=ፃ ወይቤልዎሙ፡ ለለድባር፡ ወለጸለዖት፡ደቂ፡ለዕሴን፡ወአድኅን፡እመገጹ፡ለዘ፡
ይነብር፡ደቡ፡ መንበረ፡ ወእመን፡መዐተ፡በገው፡፡=ፃ እስመ፡ በጽሐት፡ዕለተ፡ መዓቱ፡ ዐቢይ፡
ወመኑ፡ይክል፡ተቃውሞታ፡፡=ፃ

ז

1 ወእመድኅረ፡ዝንቱ፡ርኢኩ፡ ዐ፡ መለእክተ፡ይቁውሙ፡ወሸተ፡ ዐ፡ ማእዘንሃ፡ለመድር፡ከመ፡
2 ሊይንፈሕ፡ነፋሰ፡ወሸተ፡መድር፡ወ ሊ ወሸተ፡ባሕር፡ወሊ ወሸተ፡ዕፀታት፡፡=ፃ ወነጸርኩ፡ ወርሊ
ኩ፡ ወመጽአ፡ካልእ፡መልአክ፡እመነ፡ ጽባሕ፡ወይጸውር፡ማኅተመ፡እግዚአብሔር፡ዘሕያው፡
ለዓለመ፡፡ ወይበሎሙ፡በዓቢይ፡ቃል፡ ለእልክቱ፡ ለርባዕቱ፡ መለእክት፡ እለ፡ተውህበ ፡ሎሙ፡
3 ይቅስፍዋ፡ለመድር ፡ ወለባሕር፡፡=ፃ ወባሕቱ፡ ይቤሎሙ፡ ሊታሕመሙ፡ እኁሰ፡መእረሰ፡
መድኀ፡ ወሊባሕረ፡ ወሊዕፀተት፡እሰኒ፡ይትኅተሙ፡ለግብርተ፡እግዚአብሔር፡ ወሸተ፡ፋጽሞ
4 ሙ፡፡=ፃ ወሰማዕኩ፡ኆልቆሙ፡ ለእለ፡ተኅትሙ፡ 1 ወ ዐየ፡ ወሀየ፡እለ፡ተኅትሙ፡እመወስ
5 6 ተ፡ኵሉ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡፡=ፃ እለ፡እመወስተ፡ሕዝበ፡ይሁደ፡ዖየ ወፔየ፡፡ ወእለ፡እመው
7 8 ስተ፡ሕዝበ፡ሮቤል፡ዖየ ወ ፔየ፡እለ፡እመወስተ፡ሕዝበ፡እመጸን፡ዖየ ወ ፔየ፡፡ ወእለ፡እመወስ
ተ፡ሕዝበ፡ሌዊ፡ዖየ ወፔየ፡፡ ወእለ፡እመወስተ፡ሕዝበ፡ዛብሎን፡ ዖየ ወ ፔየ፡፡ ወእለ፡እመወስ
ተ፡ሕዝበ፡ይሰኮር ፡ ዖየ ወፔየ፡፡ ወእለ፡እመወስተ፡ሕዝበ፡ለሴር፡ ዖየ ወፔየ፡፡ ወእለ፡እመ
ወስተ፡ሕዝበ፡ንፍታሌም፡ዖየ ወፔየ፡፡ ወእለ፡እመወስተ፡ሕዝበ፡ ዮሴፍ፡ዖየ ወ ፔየ፡፡ወእለ፡
እመወስተ፡ሕዝበ፡መናሴ፡ ዖየ ወፔየ፡፡ወእለ፡እመወስተ፡ሕዝበ፡ብንያም፡ዖየ ወፔየ፡፡ወእለ፡
እመወስተ፡ሕዝበ፡ጋድ፡ ዖየ ወፔየ፡፡ ወእለ፡እንከ፡እመንቱ፡እለ፡ ተሐትሙ፡፡

Et data sunt singulis illorum vestimenta alba, & dictum est iis, ut requiescerent 11
adhuc usque quo complerentur pares eorum, servi Dei, & fratres eorum qui tru-
cidandi sunt sicut ipsi. Et tunc aperuit sextum sigillum, & factus est denuò ma- 12
gnus terræ motus, & obscuratus fuit sol, & luna quidem facta est in
totalitate sua. Et stellæ ceciderunt è cœlo, sicuti frons fici quæ cadit, percuti- 13
ente magno vento. Et cœlum involutum fuit, sicut charta involuta: & montes & 14
insulæ, & omnes..... Et reges terræ, & præsides, & principes magni, & divites, & 15
omnes servi & ingenui absconditi fuerunt in montibus & in recessibus. Et dixe- 16
runt montibus & petris, Cadite super nos, & abscondite nos à conspectu ejus qui
sedet super thronum, & ab ira agni ejus. Quia venit dies iræ ejus magnus, & 17
quis poterit stare?

CAP. VII.

ET postbac vidi quatuor Angelos stantes in quatuor angulis terræ, ne flaret 1
ventus super terram, neque super mare, neque super arbores. Et prospexi & 2
vidi, & venit alter Angelus ab Oriente, & portabat signum Dei vivi in æter-
num: et loquutus est in magna voce illis quatuor Angelis, quibus datum fuit no-
cere terræ & mari. Verumtamen dixit iis, Ne affligatis igitur modò terram, 3
neque mare, neque arbores, quoadusque obsignentur servi Dei in frontibus su- 4
is. Et audivi numerum eorum qui obsignati erant, decies & quater myria-
des & quadragies centum obsignati erant, ex omnibus filiis Israel. Ex tribu 5 6
Juda, myrias et vigesies centum: et ex tribu Rubel, myrias et vige- 7 8
sies centum: ex tribu Simeon, myrias et vigesies centum: Et ex tribu Le-
vi, myrias et vigesies centum: et ex tribu Zebulon, myrias et vige-
sies centum: et ex tribu Isachar, myrias et vigesies centum: et ex tribu
Aser, myrias et vigesies centũ: et ex tribu Nephtali, myrias et vigesies
centũ: et ex tribu Joseph, myrias et vigesies centũ: et ex tribu Manasse, my-
rias et vigesies centũ: et ex tribu Benjamin, myrias et vigesies centũ: et ex
tribu Gad, myrias et vigesies centum: ut hi igitur sunt qui obsignati sunt,

Digitized by Google

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

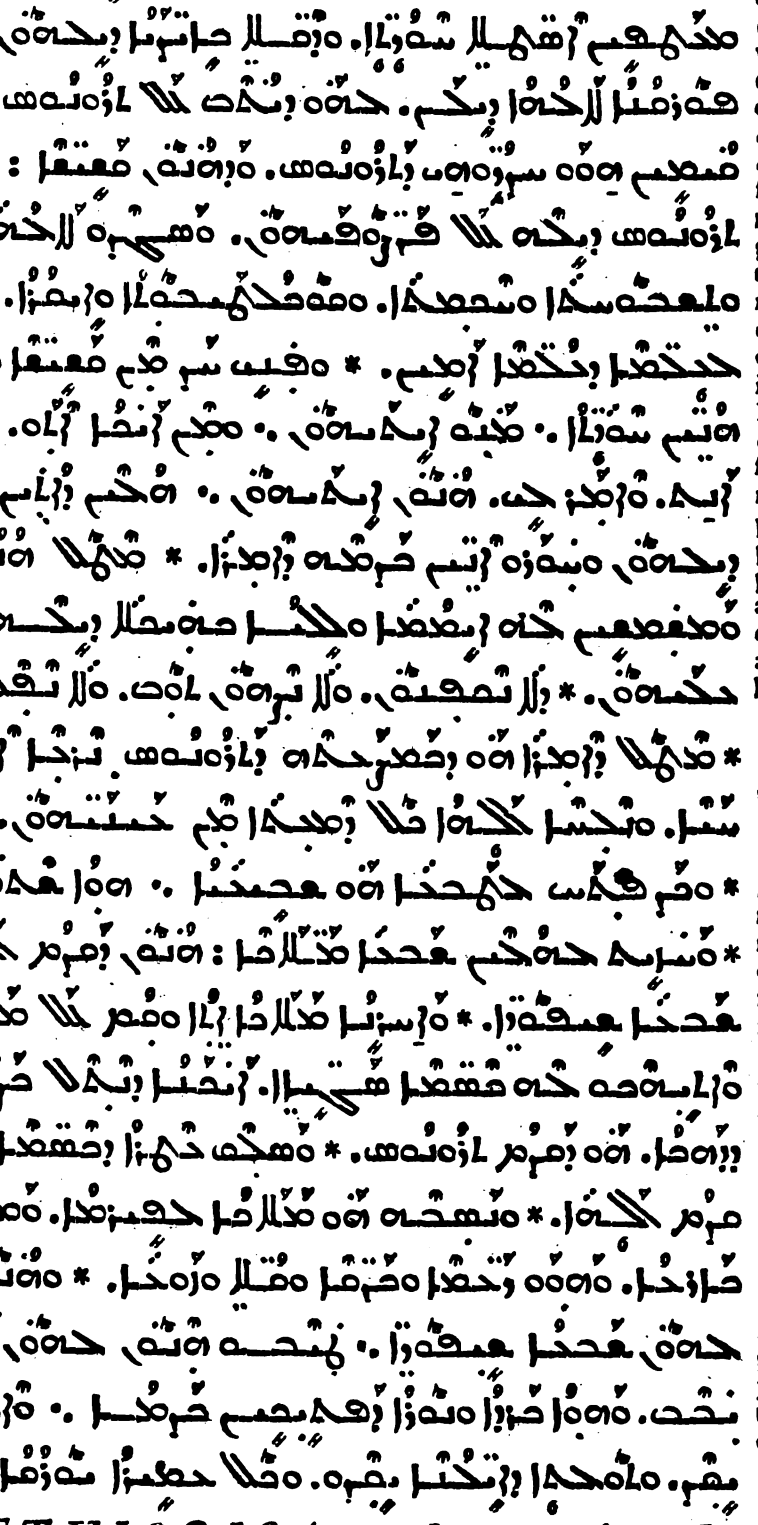
Post hæc vidi, & ecce turba multa, quam dinumerare eam nemo pote-
9 Μετὰ τοῦτο (τ) εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς (υ) ἠδύ-
rat, ex omni gente, & tribubus, & populis, & linguis, stantes ante thro-
νατο, ἐκ παντὸς ἔθνους, καὶ φυλῶν, καὶ λαῶν, καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες (φ) ἐνώπιον τοῦ θρόνου
num, & in conspectu Agni, circumamicti stolis albis: & palmæ in
καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, (χ) περιβεβλημένους στολὰς λευκὰς καὶ φοίνικες ἐν ταῖς
manibus eorum: Et clamantes voce magnâ, dicentes; Salus fe-
10 χερσὶν αὐτῶν· Καὶ (ψ) κράζοντες φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, Ἡ σωτηρία (ω) τῷ θε-
denti super thronum Dei nostri, & Agno. Et omnes angeli stabant
11 ῷ καθημένῳ (α) ἐπὶ τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ τῷ ἀρνίῳ. Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι (β) ἑστήκεισαν
in circuitu throni, & seniorum, & quatuor animalium: & ceciderunt in con-
κύκλῳ τοῦ θρόνου, καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ τῶν τεσσάρων ζώων· καὶ (γ) ἔπεσον ἐνώ-
spectu throni in facies suas, & adoraverunt Deum, Dicentes;
12 πιον τοῦ θρόνου (δ) ἐπὶ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, Λέγοντες,
Amen. Benedictio, & gloria, & sapientia, & gratiarum actio, & honor, & vir-
Ἀμήν. ἡ εὐλογία, καὶ ἡ (ε) δόξα, καὶ ἡ σοφία, καὶ ἡ εὐχαριστία, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ δύνα-
tus, & fortitudo Deo nostro in secula seculorum. Amen. Et respondit
13 μις, καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Καὶ ἀπεκρίθη
unus ex senioribus, dicens mihi; Hi circumamicti stolis
μοι εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, λέγων μοι, Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς
albis, qui sunt, & unde venerunt? Et dixi illi, Domine, Tu scis. Et di-
14 λευκὰς, τίνες εἰσὶ, καὶ πόθεν ἦλθον; Καὶ εἴρηκα αὐτῷ, Κύριε, Σὺ οἶδας. καὶ εἶ-
xit mihi; Hi sunt venientes de tribulatione magna, & laverunt
πέ μοι, Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι (ζ) ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς
stolas suas, & dealbaverunt stolas suas in sanguine Agni. Propter hoc sunt
15 στολὰς αὐτῶν, καὶ ἐλεύκαναν (η) στόλας αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. Διὰ τοῦτό εἰσιν
ante thronum Dei, & serviunt ei die ac nocte in templo ejus:
ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ·
& sedens in throno habitabit super illos. Non esurient amplius
16 καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. Οὐ πεινάσουσιν ἔτι, (θ)
neque sitient amplius, neque cadet super illos Sol, neque omnis æstus: Quo-
17 οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος, οὐδὲ πᾶν καῦμα· Ὅ-
niam Agnus qui per medium throni, pascet illos, & deducet eos ad
τι τὸ ἀρνίον τὸ ἀναμέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς, καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ (ι)
viventes fontes aquarum: & absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum.
ζώσας πηγὰς ὑδάτων· καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον (κ) ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

CAP. VIII. η'.

Et cùm aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in ce-
Καὶ (α) ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐ-
1 lo quasi mediâ horâ. Et vidi septem angelos, qui in conspectu Dei as-
ρανῷ ὡς ἡμιώριον. Καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους, οἳ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἑστή-
2 serunt: & datæ sunt illis septem tubæ. Et alius angelus venit, & sti-
κασι· καὶ (β) ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθε, καὶ ἔ-
tetit ad altare habens thuribulum aureum, & data sunt illi incensa
στη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα
3 multa, ut daret orationibus Sanctorum omnium super altare
πολλὰ, ἵνα (γ) δώσῃ ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον
aureum quod ante thronum. Et ascendit fumus incensorum
τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. Καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς
4 orationibus Sanctorum, de manu angeli, coram Deo. Et accepit
προσευχαῖς τῶν ἁγίων, ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἔλαβεν
5 angelus thuribulum, & implevit illud de igne altaris, &
ὁ ἄγγελος (δ) τὸ λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν (ε) αὐτὸ ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ
misit in terram: & factæ sunt voces, & tonitrua, & fulgura, & terræ-
(ζ) ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο (η) φωναὶ, καὶ βρονταὶ, καὶ ἀστραπαὶ, καὶ σει-
motus. Et septem angeli habentes septem tubas, præparaverunt
σμός. Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι (θ) ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας, ἡτοίμασαν (ι)
6 seipsos ut clangerent. Et primus angelus clangit, & facta est gran-
ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσι. Καὶ ὁ (κ) πρῶτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένετο χά-
7 do, & ignis, mixta sanguine, & missa sunt in terram. Et tertia pars
λαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα (λ) αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ (μ) τρίτον
arborum combusta est, & omne fœnum viride combustum est.
τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

MS. A. (τ) ἶδον ὄχλον πολὺν, καὶ ἀριθμῆσαι (υ) ἐδύνατο, (φ) ὅτι τοῖς (χ) περιβεβλημένοις (ψ) κράζουσι (ω) τῷ Θεῷ ἡμῶν τῷ (α) ὅτι τῷ θρόνῳ καὶ τῷ (β) ἑστήκεσαν (γ) ἔπεσαν (δ) ὅτι τὰ πρόσωπα (ε) δόξα, καὶ ἡ εὐχαριστία, (ζ) ἀπὸ θλίψεως μεγάλης, (η) αὐτὰς ἐν (θ) ἐδὲ μὴ διψήσουσιν (ι) ζωῆς (κ) ὁ τῶν Κεφ. η'. MS. A. (α) ὅταν (β) ἐδόθη (γ) δόσει (δ) τὸν (ε) αὐλὸν (ζ) * ἔλαβον (η) βρονταὶ, καὶ ἀστραπαὶ, καὶ φωναὶ, καὶ Σεισμός. (θ) οἱ ἔχοντες (ι) αὐτοὺς (κ) πρῶτος ἐσάλπισεν, (λ) ἐν αἵματι, (μ) τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῆ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܟܠ ܚܕ ܡܢ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܢܝܢܗ ܕܗܘ ܣܓܝ ܥܡܐ ܡܢ ܟܠ ܫܪܒܐ ܘܡܢ ܟܠ ܐܡܐ ܘܠܫܢ ܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܩܕܡ ܠܐܓܢܐ ܠܒܫܝܢ ܣܛܘܠ ܚܘܪ ܘܫܘܠܡ̈ܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܩܕܡ ܠܐܓܢܐ ܠܒܫܝܢ ܣܛܘܠ ܚܘܪ ܘܫܘܠܡ̈ܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ

10 ܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܩܕܡ ܠܐܓܢܐ ܠܒܫܝܢ ܣܛܘܠ ܚܘܪ ܘܫܘܠܡ̈ܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܩܕܡ ܠܐܓܢܐ ܠܒܫܝܢ ܣܛܘܠ ܚܘܪ ܘܫܘܠܡ̈ܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ

11 ܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܩܕܡ ܠܐܓܢܐ ܠܒܫܝܢ ܣܛܘܠ ܚܘܪ ܘܫܘܠܡ̈ܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܩܕܡ ܠܐܓܢܐ ܠܒܫܝܢ ܣܛܘܠ ܚܘܪ ܘܫܘܠܡ̈ܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ

12 ܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܩܕܡ ܠܐܓܢܐ ܠܒܫܝܢ ܣܛܘܠ ܚܘܪ ܘܫܘܠܡ̈ܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܩܕܡ ܠܐܓܢܐ ܠܒܫܝܢ ܣܛܘܠ ܚܘܪ ܘܫܘܠܡ̈ܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ

13 ܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܩܕܡ ܠܐܓܢܐ ܠܒܫܝܢ ܣܛܘܠ ܚܘܪ ܘܫܘܠܡ̈ܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܩܕܡ ܠܐܓܢܐ ܠܒܫܝܢ ܣܛܘܠ ܚܘܪ ܘܫܘܠܡ̈ܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ

14 ܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܩܕܡ ܠܐܓܢܐ ܠܒܫܝܢ ܣܛܘܠ ܚܘܪ ܘܫܘܠܡ̈ܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܩܕܡ ܠܐܓܢܐ ܠܒܫܝܢ ܣܛܘܠ ܚܘܪ ܘܫܘܠܡ̈ܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ

15 ܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܩܕܡ ܠܐܓܢܐ ܠܒܫܝܢ ܣܛܘܠ ܚܘܪ ܘܫܘܠܡ̈ܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܩܕܡ ܠܐܓܢܐ ܠܒܫܝܢ ܣܛܘܠ ܚܘܪ ܘܫܘܠܡ̈ܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ

16 ܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܩܕܡ ܠܐܓܢܐ ܠܒܫܝܢ ܣܛܘܠ ܚܘܪ ܘܫܘܠܡ̈ܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܩܕܡ ܠܐܓܢܐ ܠܒܫܝܢ ܣܛܘܠ ܚܘܪ ܘܫܘܠܡ̈ܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ

17 ܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܩܕܡ ܠܐܓܢܐ ܠܒܫܝܢ ܣܛܘܠ ܚܘܪ ܘܫܘܠܡ̈ܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܟܘܪܣܝܐ ܘܩܕܡ ܠܐܓܢܐ ܠܒܫܝܢ ܣܛܘܠ ܚܘܪ ܘܫܘܠܡ̈ܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܟܠ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ

Post hæc vidi: & ecce turba multa quam 9
nûmerare nemo poterat, ex omni gente, & populis, & tribubus, & linguis, stante ante thronum, & ante Agnum, amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum, Et clamantes 10
voce magnâ, dicentes; Salus Deo nostro, ei qui sedet super thronum, & Agno. Et 11
omnes illi Angeli stabant circum thronum, & illos seniores, & illa quatuor animalia; & ceciderunt ante thronum ejus super facies suas, & adorârunt Deum, Dicentes; A- 12
men, benedictio, & gloria, & sapientia, & gratiarum actio, & honor, & robur, & fortitudo Deo nostro in secula seculorum, Amen. Et respondit unus ex senioribus, & 13
dixit mihi; Hi qui amicti sunt stolis hisce quinam sunt, & unde venerunt? Et dixi 14
ipsi; Domine mi, tu nôsti. Et dixit mihi; Isti sunt ii qui veniunt ex afflictione magna, & lavârunt stolas suas & dealbârunt eas in sanguine Agni. Propterea sunt ante thro- 15
num Dei, & serviunt ei die & nocte in templo ejus: & ille qui sedet super thronum proteget eos, Quin esuriant, nec sitiant am- 16
pliùs, neque cadat super eos sol, neque ullus æstus. Quoniam Agnus qui in medio throni 17
est, pascet eos, & ducet eos secus fontes aquarum vivarum; & delebit Deus omnem lachrymam ab oculis eorum.

CAP. VIII.

Et quum aperuisset sigillum illud septi- 1
mum, factum est silentium in cœlo, mediâ fermè horâ. Et vidi illos septem Angelos 2
qui ante Deum stabant, & datæ sunt ipsis septem tubæ. Et alius Angelus venit, & 3
stetit super altare, & habebat thuribulum aureum, & dati sunt illi suffitus multi, ut offerret cum precibus omnium Sanctorum, super altare aureum quod est ante thronum. Et ascendit fumus suffituum precum San- 4
ctorum è manu Angeli ante Deum. Et accepit 5
ille Angelus thuribulum, & implevit illud ex igne altaris, & projecit in terram: & facta sunt tonitrua, & fulgura, & voces, & terræ motus. Et illi septem Angeli, qui ha- 6
bebat septem tubas, parârunt ipsi se ut clangerent. Et ille primus clanxit, & facta est 7
grando & ignis, mixta sanguine: & projecta sunt in terram, & tertia pars terræ usta est, & tertia pars arborum usta est, & omne gramen viride ustum est.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወእመዝ: ርኢኩ: ሰብለ: ብዙኃ: ወእልቦ: ዘየኀልፍ: ኍልቆቶሙ:እመኒ:ኵሉ:ለሕዛብ:ወእመኒ:ነገሥ:ኵሉ:በሐውርት:: ይቀውሙ: ቅድመ:መንበሩ: ወቅድመ:በግዑ:ወይሰብሑ:ለልበሰ:ብ
10 ረዛ:ወያጸንዑ:ወንስተ:እደዊሆሙ: ፀበርተ::=> ወይጸርኍ: በዐቢይ: ቃል: ወይብሉ: ፍርቃ
11 ነ:ለአምላክነ: ለዘ: ይነብር: ደበ: መንበሩ: ወለበግዑ::=> ወይቀውሙ: ኵሉሙ: መለእ
ክት: ወሊቃናት: ዐውደ: መንበሩ:ወእልክቱኒ:: ዐ እንሰሰሁ:ስገዱ:በገጸሙ:ቅድመ:መንበሩ:
12 ለእግዚአብሔር:=> ወይብሉ: ለሜን:: ሎቱ: ስብሐት: ወበርኅት: ወጥበብ: ወለኵሎቱ: ወአምላክነ:ለዓለመ:ዓለም:ለሜን::=> ወይቤሰኑ: ፈ: እመሊቃናት:እሉ:
13 ወኄይል: ወጽንዕ:ለአምላክነ:ለዓለመ:ዓለም:ለሜን::=> ወይቤሰኑ: ፈ: እመሊቃናት:እሉ: እሰ: ይለበሱ: ኦልበሰ: ብረሀ: እመአይቴ: ውጸኡ::=>

*Et postea vidi populos multos, & nemo poterat numerare eos, ex omnibus gen- 9
tibus & ex omnibus regionibus: stabant ante thronum ejus & agnum ejus, & amicti erant vestimentis albis, & tenebant in manibus suis, ramos. Et cla- 10
mabant in magna voce, & dicebant; Salus Deo nostro sedenti super thronum suum & Agno suo. Et stabant omnes Angeli & seniores circuitu throni ejus, 11
& ista quatuor animalia inciderunt in facies suas, coram throno Dei. Et di- 12
cebant, Amen: Gloria, & benedictio, & sapientia, & gratiarum actio, & virtus, & potentia Deo nostro in seculum seculorum, Amen. Et dixit mihi unus 13
ex senioribus iis; Qui amicti erant vestimentis albis, unde venerunt?*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

9 Post hæc vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis: stantes ante thronum, & in conspe-
10 ctu Agni, amicti stolis albis: & palmæ in manibus eorum: Et clamabant vo-
11 ce magnâ, dicentes; Salus Deo nostro, qui sedet super thronum, & Agno. Et omnes Angeli stabant in circuitu throni, & seniorum, & quatuor animalium: &
12 ceciderunt in conspectu throni in facies suas, & adoraverunt Deum, Dicentes, Amen. Benedictio, & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor, & virtus,
13 & fortitudo Deo nostro, in secula seculorum, Amen. Et respondit unus de senioribus, & dixit mihi; Hi, qui amicti sunt stolis albis, qui sunt? & undè vene-
14 runt? Et dixi illi; Domine mi, tu scis. Et dixit mihi; Hi sunt, qui venerunt de tribulatione magna, & laverunt stolas suas, & dealbaverunt eas in san-
15 guine Agni. Ideò sunt ante thronum Dei, & serviunt ei die ac nocte in tem-
16 plo ejus: & qui sedet in throno, habitabit super illos. Non esurient neque si-
17 tient amplius, nec cadet super illos Sol, neque ullus æstus: Quoniam Agnus, qui in medio throni est, reget illos, & deducet eos ad vitæ fontes aquarum, & absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum.

CAP. VIII.

1 ET cùm aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in cœlo, quasi mediâ
2 horâ. Et vidi septem Angelos stantes in conspectu Dei: & datæ sunt illis sep-
3 tem tubæ. Et alius angelus venit, & stetit ante altare habens thuribulum aureum: & data sunt illi incensa multa, ut daret de orationibus Sanctorum omnium super altare aureum, quod est ante thronum Dei. Et ascendit fumus incen-
4 sorum de orationibus Sanctorum de manu Angeli coram Deo. Et accepit An-
5 gelus thuribulum, & implevit illud de igne altaris, & misit in terram, & facta sunt tonitrua, & voces, & fulgura, & terræmotus magnus. Et septem Angeli,
6 qui habebant septem tubas, præparaverunt se ut tubâ canerent. Et primus An-
7 gelus tubâ cecinit, & facta est grando, & ignis, mista in sanguine, & missum est in terram, & tertia pars terræ combusta est, & tertia pars arborum concremata est, & omne fœnum viride combustum est.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 *وَمِن بَعْدِ هٰذِهِ نَظَرْتُ فَاذَا جَمْعٌ كَثِيرٌ مَا لَا يَسْتَطِيعُ أَحَدٌ يُحْصِيهِ مِن كُلِّ الْأُمَمِ وَالْقَبَائِلِ
وَالشُّعُوبِ وَالْأَلْسُنِ وَهُمْ وُقُوفٌ قُدَّامَ الْكُرْسِيِّ وَقُدَّامَ الْخَرُوفِ وَهُمْ كُلُّهُمْ لَابِسُونَ حُلَلًا بِيضًا
10 وَبِأَيْدِيهِمْ نَخَلٌ * وَهُمْ يَصِيحُونَ بِأَعْلَى أَصْوَاتِهِمْ قَائِلِينَ * اَلْخَلَاصُ لِلْاَهِنَا الْجَالِسِ عَلَى الْكُرْسِيِّ
11 وَالْخَرُوفِ * وَرَأَيْتُ جَمِيعَ الْمَلَائِكَةِ الْقِيَامَ حَوْلَ الْكُرْسِيِّ وَالْمَشَايِخِ وَالْحَيَوَانِ الْأَرْبَعِ فَسَقَطُوا
قُدَّامَ كُرْسِيِّهِ عَلَى وُجُوهِهِمْ * وَسَجَدُوا لِلَّهِ * قَائِلِينَ آمِينَ * اَلْبَرَكَةُ وَالْمَجْدُ * وَالْحِكْمَةُ * وَالشُّكْرُ *
12 وَالْكَرَامَةُ * وَالْقُوَّةُ * وَالْقُدْرَةُ لِلْاَهِنَا إِلَى أَدْهَارِ الْأَدْهَارِ آمِينَ * فَأَجَابَ أَحَدُ الْمَشَايِخِ وَقَالَ لِي * هَاؤُلَاءِ
13 اَلَّذِينَ عَلَيْهِمُ اللِّبَاسُ الْأَبْيَضُ مَنْ يَكُونُوا وَمِن أَيْنَ قَدِمُوا * فَقُلْتُ لَهُ يَا سَيِّدِي أَنْتَ أَعْرَفُ *
14 فَقَالَ لِي هَاؤُلَاءِ هُمُ اَلَّذِينَ أَتَوْا مِنَ الْكَرْبِ وَالْمَسَغَاتِ الْعَظِيمَةِ * وَهُمُ اَلَّذِينَ غَسَلُوا ثِيَابَهُمْ وَبَيَّضُوهَا
15 بِدَمِ الْخَرُوفِ * فَلِذَلِكَ هُمُ الْآنَ قُدَّامَ كُرْسِيِّ اللَّهِ * وَهُمْ يَعْبُدُونَهُ فِي هَيْكَلِهِ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالْجَالِسُ عَلَى
16 الْكُرْسِيِّ يَسْكُنُ فِيهِمْ * وَلَا يَجُوعُونَ أَيْضًا وَلَا يَعْطَشُونَ * وَلَا تَحْرِقُهُمُ الشَّمْسُ وَلَا كُلُّ حَرٍّ * لِأَنَّ
17 الْخَرُوفَ اَلَّذِي فِي وَسْطِ الْكُرْسِيِّ يَرْعَاهُمْ * وَيَهْدِيهِمْ إِلَى عُيُونِ مَاءِ الْحَيَاةِ * وَيَمْسَحُ اللَّهُ عَنْهُمْ كُلَّ دُمُوعِهِمْ
مِنْ أَعْيُنِهِمْ * * اَلْفَصْلُ الثَّامِنُ * * فَلَمَّا فَتَحَ الطَّابِعَ السَّابِعَ * صَارَ عِنْدَ ذٰلِكَ سُكُوتٌ
1 وَهُدُوٌّ فِي السَّمَاءِ نَحْوَ نِصْفِ سَاعَةٍ * ثُمَّ رَأَيْتُ السَّبْعَةَ مَلَائِكَةِ الْقِيَامِ قُدَّامَ الْكُرْسِيِّ قَدْ أُعْطِيَ
2 لَهُمْ سَبْعَةُ أَبْوَاقٍ * وَمَلَاكٌ آخَرُ قَدْ أَتَى وَوَقَفَ عَلَى الْمَذْبَحِ * وَمَعَهُ بَخُّورٌ مِن ذَهَبٍ * وَدُفِعَ إِلَيْهِ
3 بَخُورٌ وَطِيبٌ كَثِيرٌ * اَلَّتِي هِيَ صَلَوَاتُ الْقِدِّيسِينَ * عَلَى ذٰلِكَ الْمَذْبَحِ الذَّهَبِ الَّذِي قُبَالَةَ الْكُرْسِيِّ *
4 * فَصَعِدَ مِن ذٰلِكَ دُخَانُ الْبَخُورِ * اَلَّتِي هِيَ صَلَوَاتُ الْقِدِّيسِينَ * مِن يَدَيِ الْمَلَاكِ اَلَّذِي هُوَ
قُدَّامَ اللَّهِ * ثُمَّ إِنَّ الْمَلَاكَ أَخَذَ الْمِجْمَرَ * فَمَلَأَهَا مِن نَارِ الْمَذْبَحِ * وَأَلْقَاهَا فِي الْأَرْضِ * فَصَارَ مِن
5 ذٰلِكَ أَصْوَاتٌ وَرُعُودٌ وَبُرُوقٌ وَزَلَازِلُ * وَأَنْصَبُوا أُولَئِكَ الْمَلَائِكَةُ السَّبْعَةُ * اَلَّذِينَ مَعَهُمْ
6 اَلسَّبْعُ بُوقَاتٍ * وَهَيَّؤُوا لِيَبُوقُوا * فَأَبْتَدَأَ الْأَوَّلُ وَضَرَبَ الْبُوقَ * فَصَارَ مِن ذٰلِكَ بَرَدٌ وَنَارٌ مُخْتَلِطٌ
7 بِالدَّمِ * وَأُلْقِيَا فِي الْأَرْضِ * فَاحْتَرَقَ ثُلُثُ الْأَرْضِ * وَثُلُثُ الْأَشْجَارِ احْتَرَقَ * وَاحْتَرَقَ كُلُّ
حَشِيشِ الْأَرْضِ الْأَخْضَرِ *

Post hæc aspexi, & ecce turba multa, quam nemo posset numerare, ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis: iisque stabant ante thronum & in conspectu Agni, tidémque omnes induti stolis albis, & in manibus eorum palmæ: Et hi clamabant altissimis vocibus, dicentes, Salus Deo nostro sedenti super thronum, & Agno. Et vidi omnes Angelos, qui stabant circa thronum & Senes & animalia quatuor, procidere coram ejus throno super facies suas, & adorare Deum, Dicentes, Amen: benedictio, & gloria, & sapientia, & gratiarum actio, & honor, & virtus, & potentia Deo nostro in secula seculorum, Amen. Tum respondens unus è senibus dixit mihi, Hi qui sunt amicti vestitu albo, quinam sunt & unde venerunt? Dixi ei, O Domine mi, tu doctior es. Et dixit mihi, Isti sunt qui venerunt è mœroribus & ærumnis magnis: & ipsi sunt qui laverunt vestes suas, ac dealbârunt eas in sanguine Agni. Ideóque ipsi modò adstant throno Dei, & serviunt ei in templo ipsius nocte diúque: & qui insidet throno, habitabit in eis. Et non esurient amplius, neque sitient, & non aduret eos sol, neque ullus æstus: Quoniam Agnus qui in medio throni est, pascet eos, ducétque illos ad fontes aquæ vitæ: auferétq; Deus ab eis omnes lachrymas eorum ab oculis ipsorum.

CAP. VIII.

Quum autem aperuisset sigillum septimum, factum est tunc temporis silentium & quies in cœlo, mediâ fermè horâ. Tum vidi septem illis Angelis qui adstant coram throno, datas fuisse septem buccinas. Et alius Angelus venit, & stetit ad altare, habens thuribulum aureum: & datum est ei incensum & aroma multum, quæ sunt orationes Sanctorum, super altare illud aureum quod est è regione throni. Ascenditque ex eo fumus incensi, quæ sunt orationes Sanctorum, de manibus Angeli qui astabat coram Deo. Deinde Angelus ille accepit thuribulum, & implevit illud igne altaris, & abjecit eum in terram: factæque sunt ex eo voces, & tonitrua, & fulgura, & terræmotus. Et assurgentes illi septem Angeli qui habebant septem buccinas, parârunt se ad clangendum. Cœpit ergo primus, clanxitque buccinâ, & factæ sunt inde grandines & ignis sanguine mista: projecitque ea in terram: & combusta est tertia pars terræ: & tertia pars arborum exusta est: & exustum est omne terræ fœnum viride.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወእቤሎ : እግዚአ : አንተ፡ ተአምር ።። ወይቤለኒ : እሱ፡ እሙንቱ፡አሀ፡ መጽሉ፡ እመዐቢይ፡
15 ሕማም፡ ወሐፀቡ፡አልበሲሆሙ፡ ወአጥሮሱ፡በደመ : በግዑ።። ወበበይነ፡ ዝንቱ፡ በጽሑ ፡
ቅድመ : መንበረ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይሴብሕዎ፡መዐልተ፡ ወሌሊተ፡ ወየዐርፍ፡ኅቤሆሙ፡ው
16 እቱ ፡ ዘይነብር ፡ ደቡ፡ መንበር ፡ ወይጼልል ፡ ዲቤሆሙ።። ሊይርሃቡኒ ፡ ወሊጸምዑኒ፡ ወፀ
17 ሐየ ፡ ኅረርኒ ፡ ሊይረክበሙ።። እስመ ፡ በግዑ ፡ ዘቅድመ ፡ መንበረ ፡ ይሬእዮሙ ፡ ወይ
መርሆሙ ፡ ውስተ ፡ ነቅዓ ፡ ሕይወት።። ወያሴስእ፡ እግዝአብሔር ፡ ለንብአ ፡ እመዐዕይንቲ
ሆሙ።።

Et dixi ei, Domine, tu scis: & dixit mihi, Hi sunt qui venerunt ex magna afflictione, & laverunt vestimenta sua, & purgârunt in sanguine Agni ejus. Et propterea venerunt ante thronum Dei, & laudant eum die & nocte, & requiescet apud eos ipse qui sedet super thronum, & obumbrabit iis. Non esurient, neque sitient, & sol æstuans non incidet iis. Quia Agnus ejus qui ante thronum ejus est, pascet eos, & deducet eos in fontes vitæ, & absterget Deus lachrymas ab oculis eorum.

፰

1 ወሶበ፡ ፈትሑ፡ ሱብዓ፡ ማኅተመ፡ አርዕመ፡ ኵሉ፡ ዘበሰማይ፡ ወዘበመድር፡ አስከ ፡ መንፈቀ፡
2 ሰዓት።።= ወወነብሮሙ፡ለእልክቱ ፡ ጊ መለአክት፡እለ፡ይቀውሙ፡ ቅድመ ፡እግዚአብሔ
3 ር፡ ጊ መጣቅዕተ።።= ወመጽአ ፡ ካልእ፡ መልአክ ፡ አመጽአ፡ወቆመ፡ ቅድመ ፡ የማነ፡
መሠዊዕ፡ወያእንዕ፡ ማዕጠንተ፡ወርቅ፡ ዘእሰት።። ወወህቦ፡ ብዙኅ፡ ዕጣንተ፡ከመ፡ የህብ፡
ለጸሎተ ፡ ኵሉሙ ፡ ቅዱሳን ፡ በደቡ ፡ መሠዊዕ ፡ ዘወርቅ፡ቅድመ ፡ መንበረ ፡ ለእግዚአብ
4 ሔር ።።= ወዐርገ፡ጢሱ፡ ለዕጣን ፡ ውስተ ፡ ዕጣን ፡ መስለ ፡ ጸሎቶሙ ፡ ለቅዱሳን፡ እመውስተ ፡
5 እዴሁ ፡ ለመልአክ፡ ቅድመ ፡ እግዚአብሔር።= ወነሠአ ፡ ውስቱ ፡ መልአክ ፡
ጣዕመንቱ ፡ እመሳበ ፡ እሰት ፡ ዘመሠዊዕ ፡ ወሌወረደ ፡ ውስቶ ፡ መድር ።። ወመጽአ ፡
6 መብረቅ ፡ ወኮነ ፡ነጐድጓድ ፡ ወፀዐዕ ፡ ወድልቅልቅ።።= ወእልክቱኒ ፡ መለአክት፡ ጊ
7 እለ፡ ያእንዑ፡ ጊ፡ መጣቅዕተ፡ ተደለዉ፡ ከመ፡ ይኅቅዑ።።= ወሶበ ፡ ጠቅዐ ፡ ቀዳሚዊ፡
መልአክ ፡ ኮነ ፡በረድ ፡ ወእሰት ፡ መስለ ፡ ደመ ፡ ድውረ ፡ ወወረደ ፡ ውስተ ፡ መድር ፡ ወው
ዕየ ፡ ሣልስተ ፡ እዴሃ ፡ ለመድር ፡ ወውዕየ ፡ሱሉ ፡ሣዕር ፡ሓመለሚል።።

Et quum aperuisset septimum sigillum, conticuit totum quod fuit in cœlo & quod fuit in terra, usque medietatem horæ. Et datæ sunt iis septem Angelis qui stabant coram Deo, septem tubæ. Et venit alius Angelus ab Oriente, & stetit ante dextram Altaris, & tenebat thuribulum aureum ignis, & dati sunt ei multi suffitus, ut daret precibus omnium Sanctorum super altare aureum ante thronum Dei. Et ascendit fumus hujus suffitûs, cum precibus sanctorum, de manu hujus Angeli coram Deo. Et accepit iste Angelus thuribulum de igne altaris, & misit in terram, & venit fulgur, & factum est tonitru, & vox, & terræ motus. Et illi Angeli septem qui tenebant septem tubas, præparati sunt ut clangerent. Et quum clanxerat primus Angelus, facta est grando & ignis, cum sanguine mixta, & descendit in terram, & combussit tertiam partem terræ, & combussit omnem herbam viridem.

Digitized by Google

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Et ſecundus angelus *clanxit*, & tanquam mons magnus igne *incenſus* miſſus eſt in
8 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ κεκαυμένον ἐβλήθη εἰς
mare: & facta eſt tertia pars maris, ſanguis: Et mortua eſt tertia pars
9 τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης, αἷμα· Καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν
creaturarum earũ quæ in mari, *habentia* animas, & tertia pars navium *perierunt*.
κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρη.
Et tertius angelus *clanxit*, & cecidit de cœlo ſtella magna *incenſa* tanquã
10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς
lampas, & cecidit in tertiam partem fluminum, & in fontes aquarum. Et
11 λαμπὰς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν (ξ)ποταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς ὑδάτων. Καὶ
nomen ſtellæ dicitur Abſinthium: & facta eſt tertia pars in Abſinthium, &
τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται (ο)Ἄψινθος· καὶ (π)έγένετο τὸ τρίτον εἰς ἄψινθον, καὶ
multi hominum mortui ſunt de aquis, quia amaræ factæ ſunt. Et quartus
12 πολλοὶ (ρ)ἀνθρώπων ἀπέθανον(σ)ὸν τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέταρτος
angelus *clanxit*, & percuſſa eſt tertia pars Solis, & tertia pars Lunæ, & tertia
ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου, καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης, καὶ τὸ τρί-
pars ſtellarum: ita ut obſcuraretur tertia pars eorum, & *dies* non luceret *tertiam partem*
τον τῶν ἀστέρων· ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα μὴ (π)φαίνῃ τὸ τρίτον
ipſius, & *nox* ſimiliter. Et vidi, & audivi *unam angelum volantem in medio* cæ-
13 αὐτῆς, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως. Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς (υ)ἀγγέλου πετομένου ἐν μεσουρανήμα-
li, *decimam* voce magnâ; Væ, væ, væ habitantibus in terra, de cæteris
τι, λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ, Οὐαὶ, οὐαὶ, οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν
vocibus *tubæ* trium angelorum *futurorum* clangere.
φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

CAP. IX. ϑ'.

Et quintus angelus *clanxit*: & vidi ſtellam de cœlo *delapſam* in
1 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε· καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς
terram, & data eſt ei clavis putei abyſſi. Et aperuit puteum abyſſi,
2 τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου. Καὶ ἤνοιξε τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου,
& aſcendit fumus *ex puteo*, ſicut fumus fornacis magnæ: & obſcuratus eſt Sol
καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ (α)φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης· καὶ (β)ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος

& aër de fumo putei. Et de fumo exierunt locuſtæ in terram, &
καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ 3
data eſt illis poteſtas, ſicut habent poteſtatem ſcorpiones terræ. Et *dictum* eſt il-
ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία, ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. Καὶ ἐρρέθη αὐ- 4
lis, ne læderent fœnum terræ, neque omne viride, neque omnem arborem;
ταῖς, ἵνα μὴ (γ)ἀδικήσωσι τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρὸν, οὐδὲ πᾶν δένδρον·
niſi homines *ſolos*, qui non habent ſignum Dei in fron-
εἰ μὴ (δ)τοὺς ἀνθρώπους μόνους, οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγῖδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν (ε)μέ-
tibus ſuis. Et datum eſt illis ne occiderent eos, ſed ut cru-
σων αὐτῶν. Καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτοὺς, ἀλλ' ἵνα (ζ)βασα- 5
arentur menſibus quinque: & cruciatus eorum, ut cruciatus ſcorpii, cùm percutit
νισθῶσι μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν, ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ
hominem. Et in diebus illis quærent homines mortem, & non
ἄνθρωπον. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ (η)οὐχ 6
invenient eam: & deſiderabunt mori, & fugiet mors ab eis.
εὑρήσουσιν αὐτόν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ (ϑ)φεύξεται ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν.
Et ſimilitudines locuſtarum, ſimiles equis paratis in prælium: & ſuper
Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων, (ι)ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον· καὶ ἐπὶ 7
capita earum tanquam coronæ ſimiles auro, & facies earum *velut* fa-
τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσ-
cies hominum. Et habebant capillos ſicut capillos mulierum: & dentes earum
ωπα ἀνθρώπων. Καὶ (κ)εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν· καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ἦσαν 8
ſicut leonum erant. Et habebant *thoraces* ſicut *thoraces ferreos*: & vox ala-
ὡς λεόντων ἦσαν. Καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς· καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύ- 9
rum earum ſicut vox curruum equorum multorum currentium in bellum: Et habe-
γων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον· Καὶ ἔχου- 10
bant caudas ſimiles *ſcorpiis*: & aculei erant in caudis *ſuis*: & poteſtas earum
σιν ὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις, καὶ (λ)κέντρα ἦν ἐν ταῖς (μ)οὐραῖς αὐτῶν· καὶ ἡ ἐξουσία αὐτῶν
ad lædendum homines menſibus quinque. Et habebant ſuper ſe regem angelum
ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας (ν)πέντε. Καὶ ἔχουσιν ἐφ' ἑαυτῶν βασιλέα τὸν (ξ)ἄγγελον 11
abyſſi: nomen *ei* Hebraicè, Abaddon, & *in Græca* nomen *habet*, Apollyon.
τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ, Ἀβαδδών, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει, Ἀπολλύων.

MS. A. (ν) δ''''''ρησαν. (ξ)πολεμῶν. Καὶ τὸ ὄνομα (ο) ὁ Ἄψινθος (π)ἐγέ''το τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς (ρ) τῶν ἀνθρώπων (σ) ἐπὶ τῆ (τ) φανῇ τὸ τέταρτον (υ) ἐστῦ πεπαίνε ΚΕΦ. ϑ'. MS. A. (α) φρέατος, καπνὸς (β) καὶ ἐσκοτώθη (γ) ἀδικήσουσιν (δ)ἀνθρώπους, οἵτινες (ε) μετώπων. Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς (ζ) βασανισθήσονται (η) ὐ μὴ εὑρωσιν (ϑ) φεύγε (ι) ὁμοιώματα (κ)''χαν (λ) κέντρα· καὶ ἐν (μ)αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν (ν) πέντε. Ἔχουσιν ἐπ' (ξ) ἄρχοντα τῆς ἀβύσσου τὸν ἄγγελον, ὄνομα

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et ille ſecundus Angelus clanxit, & tanquam 8
mons magnus, igne ardens, projectus eſt in
mare: & facta eſt etiam tertia pars *maris*
ſanguis. Et mortua eſt tertia pars omnium 9
creaturarum quæ ſunt in mari, quæ habent
animas: & tertia pars navium corrupta eſt.
Et ille tertius Angelus clanxit, & cecidit è 10
cœlo ſtella ardens ſicut lampas: & cecidit
ſuper tertiam partem fluminum, & ſuper
fontes aquarum. Et nomen ſtellæ illius di- 11
citur Abſinthus: & facta eſt tertia pars aqua-
rum in abſinthium, & multi homines mortui
ſunt ex aquis, eò quòd amaræ factæ eſſent.
Et ille quartus Angelus clanxit, & percuſſa 12
eſt tertia pars ſolis, & tertia pars lunæ, &
tertia pars ſtellarum, ut obtenebraretur ter-
tia pars earum: & obtenebrata eſt dies, ita
ut non luceret tertia pars illius: & nox eo-
dem modo. Et vidi, & audivi aquilam 13
unam volantem, caudam ſanguinis habentem, dicentem voce magnâ; Væ,
væ, væ iis qui habitant ſuper terram à voce
reliquarum tubarum illorum trium Angelo-
rum qui clangent.

CAP. IX.

Et ille quintus Angelus clanxit, & vidi 1
ſtellam cecidiſſe è cœlo ſuper terram, &
data eſt illi clavis putei abyſſi. Et aperu- 2
it puteum abyſſi, & aſcendit fumus ex pu-
teo tanquam fumus fornacis quæ accenditur:
& obtenebratus eſt Sol & aër ex fumo pu-
tei. Et ex fumo exierunt locuſtæ in ter- 3
ram: & data eſt illis poteſtas, qualem ha-
bent ſcorpii ſuper terram. Et dictum eſt il- 4
lis, ut non nocerent gramini terræ, neque
ulli arbori, niſi *ſolùm* hominibus illis qui
non habent ſigillum Dei ſuper frontibus ſu-
is. Et datum eſt eis, ut non occîdant eos, 5
ſed ut crucientur menſes quinque: & cruci-
atus eorum, ſicut cruciatus ſcorpii, quum
percuſſerit aliquem. Et in diebus illis quæ- 6
rent homines mortem, & non invenient: &
deſiderabunt mori, & fugiet mors ab illis.
Similitudo illarum locuſtarum *hæc eſt*, re- 7
ferunt ſimilitudinem equorum paratorum ad
prælium, & ſuper capita earum, tanquam
corona ſimilitudinis auri: & facies earum,
ſicut facies hominum. Et habebant comam 8
ſicut comam mulierum: & dentes earum,
ſicut leonum erant. Et habebant loricas, 9
ſicut loricas ferreas: & ſonitus alarum ea-
rum, ſicut ſonitus curruum equorum mul-
torum currentium ad prælium. Et habent 10
caudas ſimiles ſcorpionum, & aculeos: &
in caudis ſuis habent poteſtatem nocendi ho-
minibus menſes quinque. Et habent regem 11
ſupra ſe, Angelum abyſſi, cui nomen He-
braicè Abadon, Græcè autem nomen eſt *ipſi*
Apollon.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወሶበ: ጠቅዐ: ካልኣ: መልኣክ: ወረደ: ውስተ:ባሕር:እሰተ:ዐቢይ:ዘመጠነ:ደብር:እንዘ:ይነ
9 ደድ:: ወኮነ:ደመ:ዛልሰተ:ዕይሂ:ለባሕር ::=: ወሞተ:ዛልስ: ዕይሁ: ለዘ:ሀለው:ውስተ:ባሕ
10 ር:ዘተፈጥረ:ዘቦ:መንፈሰ: ሕይወት: ወዛልስተ: ዕይሆን:ለኣሕማር:ሚሰና::=: ወሶበ: ጠ
ቅዐ: ዛልሰ:መልኣክ:ወረደ: እመስማይ: ኮከብ: ዐቢይ:እንዘ:ይነድድ:ከመ: እሰት: ወወረደ:
ውስተ: ዛልሰተ: ዕይሆው: ለኣፍለግ: ወለዓንቅዕተ:ሚየት:=:

Et quum clanxiſſet ſecundus Angelus, deſcendit in mare ignis magnus, quaſi mons ardens, & facta eſt ſanguis tertia pars maris. Et mortua eſt tertia pars exiſtentium in mari creaturarum habentium ſpiritum vitæ, & tertia pars navium interierunt. Et quum clanxiſſet tertius Angelus, deſcendit de cœlo ſtella magna, ardens ſicut ignis, & deſcendit in tertiam partem fluminum, & fontium aquarum. 8 9 10

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

8 Et secundus Angelus tubâ cecinit : & tanquã mons magnus igne ardens missus est
9 in mare, & facta est tertia pars maris sanguis, Et mortua est tertia pars creaturæ
10 eorũ quæ habebant animas in mari, & tertia pars naviũ interiit. Et tertius Angel⁹ tubâ cecinit : & cecidit de cœlo stella magna, ardens tanquã facula, & cecidit
11 in tertiã partẽ fluminũ, & in fontes aquarũ : Et nomen stellæ dicitur Absinthiũ; & facta est tertia pars aquarũ in absinthium : & multi hominum mortui sunt de
12 aquis, quia amaræ factæ sunt. Et quart⁹ Angel⁹ tubâ cecinit : & percussa est tertia pars Solis, & tertia pars Lunæ, & tertia pars stellarũ, ita ut obscuraretur tertia pars
13 eorũ, & diei non luceret pars tertia, & noctis similiter. Et vidi, & audivi vocem unius aquilæ volantis per medium cœli, dicentis voce magnâ; Væ, væ, væ habitantibus in terra, de cæteris vocibus trium Angelorum, qui erant tubâ cantaturi.

CAP. IX.

1 ET quintus Angelus tubâ cecinit : & vidi stellã de cœlo cecidisse in terram, &
2 data est ei clavis putei abyssi. Et aperuit puteũ abyssi : & ascendit fumus putei,
3 sicut fum⁹ fornacis magnæ : & obscurat⁹ est Sol & aër de fumo putei: Et de fumo putei exierunt locustæ in terram, & data est illis potestas, sicut habent potestatẽ scorpiones terræ: Et præceptũ est illis ne læderent fœnũ terræ, neq; omne viride, neq; 4
omnem arborẽ : nisi tantùm homines, qui non habent signũ Dei in frontib⁹ suis : Et datũ est illis ne occiderent eos; sed ut cruciarent mensib⁹ quinque : & cruciatus 5
eorũ, ut cruciat⁹ scorpii cùm percutit hominẽ. Et in dieb⁹ illis quærent homines 6
mortẽ, & non invenient eam : & desiderabunt mori, & fugiet mors ab eis. Et si- 7
militudines locustarũ, similes equis paratis in prælio : & sup capita earũ tanquam coronæ similes auro : & facies earum tanquam facies hominum. Et habebant 8
capillos sicut capillos mulierum ; & dentes earum sicut dentes leonum erant : Et habebant loricas sicut loricas ferreas, & vox alarum earum sicut vox curru- 9
um equorum multorum currentium in bellum : Et habebant caudas similes 10
scorpionum, & aculei erant in caudis earum : & potestas earum nocere hominibus mensibus quinque : & habebant super se Regem angelum abyssi, cui 11
nomen Hebraicè Abaddon, Græcè autem Apollyon, Latinè habens nomen Exterminans.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * ثم الملاك الثاني ضرب البوق * فصار من ذلك كانه جبل عظيم * وهو يبعد نارا * فالقي في
9 البحر * فصار ثلث البحر دما * وهلكت ثلث الخليقة التي في البحر * ذوات الانفس * واضمحل
10 ثلث المراكب * ثم ان الملاك الثالث ضرب البوق * فسقط من ذلك نجم عظيم من السماء * وهو
11 يقد مثل المشعل * فسقط على ثلث الانهار * وعلى اعين المياه * وكان اسم النجم مرارن * فمات
12 كثير من الناس من مرارن الماء * لانه صار مرا * ثم الملاك الرابع ضرب البوق * فاظلم
من ذلك ثلث الشمس * وثلث القمر * وثلث النجوم * ولم يظهر ثلثها المظلم * والنهار كان بمنزلة
13 الليل * فنظرت وسمعت ملاكا واحدا وهو طاير وسط السماء * وهو يقول بصوت عظيم * ثلثة *
الويل * الويل * الويل لسكان الارض من سايرِ اصوات البوقات الثلثة * ومن الملايكة الثلاثة
1 الذين يريدون يضربوها * * الفصل التاسع * * ثم ان الملاك الخامس ضرب البوق *
2 فرايت نجما سقط من السماء في الارض * واعطي له مفتاح بير الجوم * فلما فتحه صعد دخان
3 من عمق البير كانه دخان تنور عظيم * فاظلمت الشمس والهوي من دخان البير * فخرج من
4 ذلك الدخان جراد في الارض * واعطي لها سلطان كسلطان عقارب الارض * وقيل لها ان لا
تاذي حسيس الارض * ولا كل دا خضر * ولا كل شجر * بل ان تاذي البشر الذين ليس في
5 جباههم طابع الله * واعطي لها سلطان ان لا يقتلهم بل ليعذبهم خمسة اشهر * وعذابها لهم
6 مثل العقارب اذا لسعت انسان * وكانوا الناس في تلك الايام يطلبون الموت ولا يجدونه *
7 ويسهون الموت ويهرب عنهم * وكان شبه تلك الجراد * كمثل الخيل المنصبة للحرب * وكان على
8 روسها مثل تيجان من ذهب * ووجوهها كوجوه الناس * وكان لها شعور كشعور النساء *
9 واسنانها كاسنان السباع * وكانت صدورها مدرد كدرد حديد * واصوات اجنحتها كانت
10 كاصوات الخيل الكثيرين * التي تجري الى الحرب * ولها اذناب كاذناب العقارب * وفي اطراف
11 اذنابها سوكات لتلسع بها الناس ويعذبهم خمسة اشهر * وكان ملكا عليهم ملاك الجوم * وكان
اسمه بالعبرانيه ابادون وبالسرين فداك * واسمه باليونانيه ابوللون وبالسرين سعاك *

Deinde Angelus secundus clanxit buccinâ, factaque inde est quasi mons magnus igne ardens, & projectus est in mare: factaq; est tertia pars maris, sanguis. 8
Et periit tertia pars creaturarum quæ erant in mari, animatarum: & evanuit tertia pars navium. Tum Angelus tertius clanxit buccinâ, & cecidit ob id stella magna de cœlo, ardens veluti fax: cecidit quæ super tertiam partem fluminum, & super fontes aquarum: Erat autem nomen stellæ Amaritudo. Quare mortui sunt plures homines ob amaritudinem aquæ, quòd evasissent amara. Deinde quartus Angelus clanxit buccinâ, & obscurata est ob id tertia pars solis, & tertia pars lunæ, & tertia pars stellarum: & tertia pars earum obtenebrata, non apparebat : & dies erat similis nocti. Et vidi atque audivi Angelum quendam volantem per medium cœli, ter dicentem voce magna, Væ, væ, væ incolis terræ è reliquis clangoribus trium buccinarum, & à tribus illis Angelis qui sunt iis cantaturi. 9 10 11 12 13

CAP. IX.

Tum quintus Angelus clanxit buccinâ, & vidi stellam è cœlo cecidisse in terram: & data est ei clavis putei abyssorum. Quem quum aperuisset, ascendit fumus ex imo putco, ut fumus fornacis ardentis: & obscuratus est sol & aer à fumo putei. Egressæ sunt autem ex eo fumo, locustæ in terram : dataque est illis potestas æqualis potestati scorpionum terræ. Et dictum est eis ne læderent herbam terræ, nec quicquam viride, neque ullam arborem: sed ut læderent homines in quorum frontibus non aderat sigillum Dei. Data verò fuit eis potestas, non ut occiderent eos, sed ut cruciarent eos quinque mensibus, & cruciatus illarum in ipsos esset velut cruciatus scorpionum quum pungunt homines. Porrò homines in illis diebus quærebant mortem, & non inveniebant eam: et exoptabant mortem, & fugiebat ab eis. Forma autem locustarum illarum erat velut equorum stantium ad prælium: erantque super capita earum quasi coronæ aureæ: et facies earum, ut facies hominum. Et habebant comas, ut comas mulierum : et dentes earum, ut dentes leonum. Erant etiam illarum pectora loricata, ut loricis ferreis: et sonitus alarum carum erat ut sonitus equorũ multorũ currentium ad bellũ. Et habebant caudas ut caudas scorpionum; et in extremis caudis earum erant aculei, quibus pungerent homines, et cruciarent eos quinque mensibus. Erat autem super eis rex, Angelus abyssorum, cujus nomen Hebraicè est Abaddon, quod significat peremptorem : ejusdemque nomen Græcè est Apollyon, id est effusor sanguinis. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወስሙ:ለዋእየት:ኮከብ: ዕጕስታር:: ወኮነ: ዕጕሰታረ: ዛልሰተ: ዕዴሆሙ: ለማያት: መስለ:
12 ዐውሎ:ወብዙሓ:ስብእ:ዘሞተ:እመነ:ምረዱ:ለማይ::=: ወሶበ: ጠቅዐ:ራብዕ:መልአክ: ተቀሰፈት : ፀሐይ : ወጸልመት: ዛልሰተ: እይሄ:: ወዛልሰተ: ዕዴሃ:ለወርኅ:: ወዛልሰተ: ዕዴ
13 ሆሙ : ለካዋክብት:: ወዛልሰተ: ዕዴሆሙ: ልዕለት: ወለሊሊት:=: ወሰማዕኩ: ወር ሊኩ: ዳ: ንስር: እንዘ: ይስርር: ማእከለ: ሰማይ: ወይብል: በዐቢይ: ቃል:: ለቢሎሙ: ለቤሎሙ: ለእለ: ይነብሩ: ወስተ: ምድር: እመነ: ዘተርፈ:ቃለ:መጥቅሥሙ:ለ ሮ:መለእ ክት:እለ :ሀለወሙ:ይጥቀዐ::=: ፱

1 ወሶበ: ጥቅዐ: ኃምስ: መልአክ: ወረደ: ኮከበ: እመስማይ: ዲበ: ምድር:: ወተወህበ: ሎቱ:
2 ሙራጉተ : ለጕቅዕተ: ቀለያት:=: ወዐርገ:ጢስ:እመነ: ውእቱ: ቀለይ: ከመ:ጢሰ:ቶቶን:
3 ዐቢይ: ወጸደና:ለፀሐይ:ወኮነ:ከመ:ደመና:ውእቱ:ጢሰ:ቀለይ::=: ወእመነ:ውእቱ:ጢስ: ወፅሉ: ለጕበጡ: ውስተ: ምድር: ወተህበሙ: ስልጣነ: ይሱኑ: ከመ: ለቅራብ: ውስተ:ምድ
4 ር:=: ወለዘዝሙው:ከመ: ሊያማስኑ: ሣዕረ: ወሊኩሉ:ሐመልማለ:ወሊኩሉ:ዕፀ:ዘእኔ
5 ፍለ:ሰብእ:እለ :ለልቦሙ:ማኅተመ:እግዚአብሔር :ውስተ:ፋጽሞሙ::=: ወለዘዝሙው: ከመ:ሊይቅትልዎሙ:ደለዎ:ከመ:ያሕመልዎሙ: ቴ: ለወራኅ:: ወሕማሞሙ: ከመ:ሕ
6 ማመ: ለቅራብ:ሰበ:ይነድፍ:ሰብእ::=: ወበወእቱ: መዋዕል:የኅሠሡ:ሰብእ:ሞተ:ወሊረ
7 ክብ:ወይፈቱ:ይሙት:ወይትጎጣእ:እመኔሁ:መዊት::=: ወከመገዝ: ውእቱ:ራሰዮሙ: ለእ ሙንቱ:ለእበጥ: ከመ:ለፋረስ: ዘድልው:ለፀብእ:ይመስሉ:: ወወስተ:ርእሰሙ:በሙ:ቀጸላ:
8 በሊመስለ: ወርቅ:: ወገጸሙ: ከመ:ገጸ:ሰብእ:=: ወለሠዕር ቶሙ: ከመ:ለሠዕርተ:ለእንስት:
9 ወእነሂሆሙ: ከመ:እነ:ለናብስት:=: ወቦሙ: ጌራ: ከመ: ጌራ:ሐጺን:ወድምጸ:እግሪሆሙ:
10 ከመ:ድምጸ:ሰረገለት:ብዙኅ:ዘያረውጹ:እፍራሰ:ውስተ:ቀትል::=: ወቦሙ:ዘነበ:ከመ:ዘነ
11 በ:ለቅራብ:ወውስተ:ዘነቦሙ:በሙ:ቅንቀተ:በዘ:ቦቱ:ይነድፍወ:ለሰብእ:ቴ: ለውራኅ::=: ወ ነበሙ:ንጉሠ:መልአከ:ቀለይ: በዕብራይስጥ: ለብደን: ወበጽርዕ: ለጶሎን::=:

Et nomen hujus stellæ fuit absynthium: et facta est in Absynthium tertia pars aquarum, cum tempestate, et multitudine hominum qui mortui sunt ex amaritudine aquæ. Et quum clanxisset quartus Angelus percussus est sol et obscurata fuit tertia pars ejus, et tertia pars lunæ, et tertia pars stellarum, et tertia pars diei et noctis. Et audivi et vidi unam aquilam volantem medio cœli et terræ et dicentem in magna voce, Væ, væ, væ habitantibus in terra à reliquis sonis tubæ trium Angelorum, quos oportet clangere. 11 12 13

CAP. IX.

ET quum clanxisset quintus angelus, descendit stella à cœlo super terram et data est ei clavis fontium abyssorum. Et ascendit fumus ex illo abysso, ut fumus fornacis magnæ, et cooperuit solem, et factus est ut nubes, iste fumus abyssi. Et ex isto fumo exierunt locustæ in terram, et data est iis potestas ut essent sicut serpens in terra. Et datum est mandatum iis ut non læderent herbam, neque quicquam viride, neque ullam arborem, sed homines non habentes signum Dei in frontibus suis. Et datum est mandatum illis ut non occiderent eos, sed ut cruciarent eos quinque menses, et cruciatus eorum sicut cruciatus serpentis quum percusserit hominem. Et in isto die quæret homo mortem, et non inveniet, et desiderabit mori, et deficiet ab illo mors. Et hujusmodi est species illarum locustarum: sicut equi qui parati sunt ad prælium videntur, et super capita earum habent coronas similes auro, et facies earum, ut facies hominum: Et capilli earum ut capilli mulierum, et dentes earum ut dentes leonum. Et habuerunt loricas sicut loricas ferreas: et strepitus pedum earum, sicut strepitus curruum multus, quos currere faciunt equi in prælium. Et habuerunt caudam sicut caudam serpentis, et in cauda ipsarum habuerunt stimulum, quocum percutiebant homines quinque menses. Et habuerunt regem, Angelum Abyssi, Hebraicè Abdon, et Græcè Apolon. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Digitized by Google

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Væ unum abiit, ecce veniunt adhuc duo væ post hæc. Et sextus an-
12 Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἔρχονται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα. Καὶ ὁ ἕκτος ἄγ-
13 gelus *clanxit*, & audivi vocem unam ex quatuor cornibus altaris
γελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν (ο) ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ
aurei quod *coram Deo*, Dicentem sexto angelo qui habebat tu-
14 χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, (π) Λέγουσαν τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ ὃς εἶχε τὴν σάλ-
bam; Solve quatuor angelos *alligatos* in flumine magno
πιγγα, Λύσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ
Euphrate. Et soluti sunt quatuor angeli parati in horam, & diem,
15 Εὐφράτῃ. Καὶ (ρ) ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν, καὶ ἡμέραν
& mensem, & annum, ut occiderent tertiam partem hominum. Et numerus
16 καὶ μῆνα, καὶ ἐνιαυτὸν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὁ ἀριθμὸς
exercituum equitatûs, *duæ myriades myriadum*. Et audivi numerum
(σ) στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ, (τ) δύο μυριάδες μυριάδων. καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν
eorum. Et ita vidi equos in visione, & *sedentes* super eos *ha-*
17 αὐτῶν. Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτοῖς ἔ-
bentes loricas igneas, & hyacinthinas & sulphureas: & capita equorũ tanquã
χοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς
capita leonum: & de *oribus* eorum procedit ignis, & fumus, & sulphur.
κεφαλαὶ λεόντων· καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ, καπνὸς, καὶ θεῖον. (υ)
A tribus his occisa est ⌜ tertia pars hominum, de igne, &
18 Ὑπὸ τῶν τριῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς, (φ) καὶ
de fumo, & de sulphure *procedente* ex *oribus* ipsorum. *Nam*
19 ἐκ τοῦ καπνοῦ, καὶ ἐκ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. (χ) Αἱ γὰρ
potestates eorum in ore eorum est. Nam caudæ eorum
ἐξουσίαι αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν (ψ) εἰσιν. αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν
similes serpentibus, habentes capita: & in his nocent. Et ce-
20 ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλάς. καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι. Καὶ οἱ λοι-
teri *hominum* qui non occisi sunt in plagis his, neq; pœnitentiã egerunt
ποὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐδὲ μετενόησαν
de operibus manuum suarum, ut non *adorent* dæmonia, & simulachra
ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ (ω) προσκυνήσωσι τὰ δαιμόνια, καὶ (α) εἴδωλα
aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neq; videre
τὰ χρυσᾶ, καὶ τὰ ἀργυρᾶ, καὶ τὰ χαλκᾶ, καὶ τὰ λίθινα, καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν (β)
possunt, neque audire, neque ambulare. Et non egerunt pœnitentiam ab homicidiis suis,
δύναται, οὔτε ἀκούειν, οὔτε περιπατεῖν. Καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, 21
neque à veneficiis suis, neque à fornicatione sua, neque à furtis suis.
οὔτε ἐκ τῶν φαρμακειῶν αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς (γ) πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

CAP. X. ι'.

KEt vidi alium angelũ fortem descendentem de cœlo, amictum nube:
Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην· 1
& iris in capite, & facies ejus ut Sol, & pedes ejus tanquã co-
(α) καὶ ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦ-
lumnæ ignis. Et habebat in manu sua libellum apertum: & posuit
λοι πυρός. Καὶ (β) εἶχεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ (γ) βιβλαρίδιον ἠνεῳγμένον· καὶ ἔθηκε τὸν 2
pedem suum dextrum super mare, *at* sinistrum super terram. Et clamavit vo-
πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν (δ) ἐπὶ τῆς θαλάσσαν, τὸν δὲ εὐώνυμον (ε) ἐπὶ τῆς γῆν. Καὶ ἔκραξε φω- 3
ce magnâ, quemadmodũ leo rugit. Et cùm clamâsset, locuta sunt septẽ tonitrua suasipsorum
νῇ μεγάλῃ, ὥσπερ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν
voces. Et cùm locuta fuissẽt septem tonitrua voces suas, *futurum* eram *scribere*: &
φωνάς. Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ (ζ) βρονταὶ τὰς φωνὰς ἑαυτῶν, ἤμελλον γράφειν· καὶ 4
audivi vocem de cœlo, dicentẽ mihi; Signa quæ locuta sunt septem tonitrua,
ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, (η) λέγουσάν μοι, Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ,
& *ne* hæc *scribas*. Et angelus, quem vidi stantem super mare & super
καὶ μὴ (ϑ) ταῦτα γράψῃς. Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς 5
terram, levavit manum suam ad cœlum, Et juravit in *Vivente* in secula
γῆς, ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, Καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν 6
seculorum, qui creavit cœlum & ea quæ in eo, & terram & ea quæ in ea, & ma-
αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν (ι) αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν θά-
re & ea quæ in eo; Quia tempus nõ erit ampliꝰ: Sed in diebus vocis
λασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, Ὅτι χρόνος οὐκ ἔσται ἔτι· Ἀλλὰ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ 7
septimi angeli, cùm *futurum erit* clangere, & consummabitur mysterium Dei, sicut
ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, (κ) καὶ τελεσθῇ τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ὡς
evangelizavit *suis servis* Prophetis.
εὐηγγελίσατο (λ) τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας.

MS. A. (ο) ἐκ τῶν κεράτων (π)* λέγοντα τῷ ἀγγέλῳ * ὁ ἔχων (ρ) *ἐλυπήθησαν (σ) τῶν στρατευμάτων (τ) δισμυριάδες μυριάδων· ἤκουσα (υ) Ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων (φ) καὶ τοῦ καπνοῦ, καὶ τοῦ θείου (χ) Ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν * τόπων ἐν (ψ) ὄζει, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν Αἱ γὰρ (ω) προσκυνήσουσιν (α) τὰ εἴδωλα (β) δύναν(γ) πονηρίας. Κεφ. ι'. MS. A. (α) καὶ ἤλεγεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ (β) ἔχων (γ) βιβλαρίδιον. καὶ ἔθηκεν (δ) ἐπὶ τῆς θαλάσσης, (ε) ἐπὶ τῆς γῆς. (ζ) βρονταὶ, ἤμελλον (η) λέγουσι, Σφράγισον (ϑ) αὐτὰ (ι) αὐτῷ **, Ὅτι χρόνος οὐκ ἔτι ἔσται· Ἀλλ' (κ) ἐτελέσθη (λ) τοὺς ἑαυτῶ δούλους τοὺς προφήτας.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Illud unum væ abiit: ecce veniunt adhuc duo væ post hæc. Et ille sextus Angelus clanxit: & audivi vocem quandam è cornibus altaris aurei quod est coram Deo, Dicentem Angelo sexto habenti tubam; Solve illos quatuor Angelos qui vincti sunt ad fluvium magnum Euphratem. Et soluti sunt illi quatuor Angeli, qui parati sunt ad horam, & ad diem, & ad mensem, & ad annum, ut occiderent tertiam partem hominum. Et numerus militum equitatûs, duas myriades myriadum audivi numerum eorum. Et quum vidissem illos equos in visione, & eos qui sedebant super ipsos habere loricas igneas, & hyacinthinas, & sulphureas: etiam capita equorum erant sicut capita leonum, & ex oribus eorum exibat ignis & fumus & sulphur. Et ab hisce tribus plagis occisa fuit tertia pars hominum, ab igne *scilicet*, & à fumo, & à sulphure, quæ exibant ex oribus eorum. Illa enim potestas equorum, in ore eorum est, & in caudis eorum est: illæ enim caudæ eorum similes sunt serpentibus habentibus capita per quæ nocent. Et reliquos homines, qui non occisi fuerunt plagis illis, haud pœnituit facinorum manuum suarum, ut non adorarent dæmones, & idola aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neque videre possunt, neque audire: Neque conversi sunt ab homicidiis suis, neque ab incantationibus suis, neque à scortatione sua, neque à furtis suis.

CAP. X.

ET vidi alium Angelum fortem descendentem è cœlo, amictum nube: & arcus nubis super caput ejus, & facies ejus sicut sol, & pedes ejus sicut columna ignis. Et habebat in manu sua libellum apertum: & posuit pedem suum dextrum super mare, sinistrum autem super terram. Et clamavit voce magnâ quemadmodum rugit leo: & quum clamâsset, locuta sunt illa septem tonitrua voces suas. Et quum locuta essent illa septem tonitrua, scripturus eram: at audivi vocem è cœlo, dicentem; Obsigna hæc quæ locuta sunt illa septem tonitrua, & ea ne scribas. Et ille Angelus, quem vidi stantem super mare & super terram, levavit manum suam dextram in cœlum, Et juravit per eum qui vivit in secula seculorum, qui creavit cœlum & ea quæ in eo sunt, & terram & ea quæ in ea sunt, & mare & ea quæ in eo sunt, tempus non fore ampliùs: Sed in diebus vocis Angeli septimi, quando futurum est ut clangat, consummandum esse mysterium Dei, sicut evangelizavit servis suis illis Prophetis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወበጸ፡ ኅለፈት፡ አሐቲ፡ ሕማም፡ ወተረፈ፡ ክልኤ፡ ሕማም።።=። ወሶበ፡ ጠቅዐ፡ ሰድሰ፡ መልአክ፡ ቃለ፡ አሐዱ፡ እምኔ፡ አቅርንተ፡ መሠዊዕ፡ ዘመንበረ፡ ወርቅ፡ ዘቅድመ፡ እግዚ
13 ኣብሔር።።=። ወይቤሎ፡ ለዝኩ፡ ሰድሰ፡ መልአክ፡ ዘያጸንዕ፡ መጥቅዐ፡ ፍትሖ፡ ለእልክቱ፡
14 ዐ፡ መለአክት፡ እለ፡ እሱራን፡ ወስተ፡ ፈለገ፡ ሌፍራጥስ፡ ዐቢይ።።=። ወሶበ፡ ፈትሖ፡ ለእልክቱ፡
15 ዐ፡ መለአክት፡ እለ፡ ድልዋን፡ ለስዓት፡ ወለዕለት፡ ለወርኅ፡ ወለዐመት፡ ከመ፡ ይቅትሉ፡ ሣልስተ፡
16 ዕዴሆሙ፡ ሳእኋለ፡ እመሕያው።።=። ወኁልቈ፡ እፍረሲሆሙ፡ መክዕቢተ፡ ዲዮ፡ እመ
ሰለፍ።።=።

Et in hoc abiit una afflictio, & remanserunt duæ afflictiones. Et tunc clanxit sextus Angelus, & audivi vocem quandam ex cornibus altaris throni aurei, quod ante Deum erat. Et dixit huic sexto Angelo, qui tenebat tubam, Solve illos quatuor Angelos, qui vincti sunt in flumine Euphrate magno. Et tunc solvit illos quatuor Angelos qui parati erant ad horam, & ad diem, & ad mensem, & ad annum, ut trucidarent tertiam partem hominum. Et numerus equorum equi, duæ erant myriades myriadum.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

12 Væ unum abiit, & ecce veniunt adhuc duo væ post hæc. Et sextus Angelus tubâ ce-
13 cinit: & audivi vocem unam ex quatuor cornibus altaris aurei, quod est ante ocu-
14 los Dei, Dicentem sexto Angelo, qui habebat tubam; Solve quatuor Angelos,
15 qui alligati sunt in flumine magno Euphrate. Et soluti sunt quatuor Angeli, qui parati erant in horam, & diem, & mensem, & annum, ut occiderent tertiam par-
16 tem hominum. Et numerus equestris exercitûs vicies millies dena millia. Et au-
17 divi numerum eorum. Et ita vidi equos in visione: & qui sedebant super eos, habebant loricas igneas, & hyacinthinas, & sulphureas, & capita equorum erant tanquam capita leonum: & de ore eorum procedit ignis, & fumus, & sulphur.
18 Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum, de igne, & de fumo, & sul-
19 phure, quæ procedebant de ore ipsorum. Potestas enim equorum in ore eorum est, & in caudis eorum: nam caudæ eorum similes serpentibus, habentes capita: & in
20 his nocent. Et cæteri homines, qui non sunt occisi in his plagis, neque pœnitentiam egerunt de operibus manuum suarum, ut non adorarent dæmonia, & simulacra aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neque videre possunt, neque audire, neque ambulare: Et non egerunt pœnitentiam ab homicidiis 21
suis, neque à veneficiis suis, neque à fornicatione sua, neque à furtis suis.

CAP. X.

1 Et vidi alium Angelum fortem descendentem de cœlo amictum nube, & iris in capite ejus, & facies ejus erat ut Sol, & pedes ejus tanquam columnæ ignis: Et
2 habebat in manu sua libellum apertum: & posuit pedem suum dextrum super mare, sinistrum autem super terram: Et clamavit voce magnâ, quemadmodùm cùm
3 leo rugit. Et cùm clamâsset, locuta sunt septem tonitrua voces suas. Et cùm locu-
4 ta fuissent septem tonitrua voces suas, ego scripturus eram: & audivi vocem de cœlo dicentem mihi; Signa quæ locuta sunt septem tonitrua, & noli ea scribere. Et
5 Angelus, quem vidi stantem super mare, & super terram, levavit manum suam ad
6 cœlum; Et juravit per viventem in secula seculorum, qui creavit cœlum, & ea quæ in eo sunt; & terram, & ea quæ in ea sunt; & mare, & ea quæ in eo sunt: Quia
7 tempus non erit ampliùs: Sed in diebus vocis septimi angeli, cùm cœperit tuba canere, consummabitur mysterium Dei, sicut evangelizavit per servos suos Prophetas.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * اَلْوَيْلُ الْاَوَّلُ قَدِ انْقَضَى * وَهُوَذَا يَاْتِي الْوَيْلُ الثَّانِي * بَعْدَ هٰذِهِ الْمَلَاكُ السَّادِسُ ضَرَبَ الْبُوقَ *
13
14 وَسَمِعْتُ صَوْتًا مِنْ اَحَدِ اَرْكَانِ الْمَذْبَحِ الذَّهَبِ الَّذِي هُوَ قُدَّامَ اللّٰهِ * وَهُوَ يَقُولُ لِلْمَلَاكِ السَّادِسِ
15 الَّذِي مَعَهُ الْبُوقُ حُلَّ الْمَلَائِكَةَ الْاَرْبَعَ الْمَرْبُوطِينَ عَلَى النَّهْرِ الْعَظِيمِ الْفُرَاتِ * فَاَحَلُّوا الْمَلَائِكَةَ
16 الْاَرْبَعَةَ الْمُسْتَعِدِّينَ لِلسَّاعَةِ وَلِلْيَوْمِ وَلِلشَّهْرِ وَلِلسَّنَةِ * لِيَقْتُلُوا ثُلُثَ النَّاسِ * وَعَدَدُ جُيُوشِ عَسْكَرِهِمْ
17 رِبْوَاتُ الرِّبْوَاتِ * وَهٰذَا مَا رَاَيْتُ فِي رُؤْيَايَ لِلْخَيْلِ * وَكَانُوا رُكَّابُ الْخَيْلِ قَدْ لَبِسُوا دُرُوعًا نَارِيَّةً
وَكِبْرِيتِيَّةً * وَكَانَتْ رُؤُوسُ الْخَيْلِ كَرُؤُوسِ الْاُسْدِ * وَكَانَ يَخْرُجُ مِنْ اَفْوَاهِهَا النَّارُ وَالدُّخَانُ وَالْكِبْرِيتُ *
18 * فَمَاتَ مِنْ هٰذِهِ الثَّلَاثِ حَوَائِجَ ثُلُثُ النَّاسِ * مِنَ النَّارِ وَالدُّخَانِ وَالْكِبْرِيتِ * الَّذِي كَانَ يَخْرُجُ
19 مِنْ اَفْوَاهِهَا * لِاَنَّ سُلْطَانَ الْخَيْلِ كَانَ فِي اَفْوَاهِهَا * وَفِي اَذْنَابِهَا * لِاَنَّ اَذْنَابَهَا كَانَتْ مِثْلَ الْحَيَّاتِ
20 الَّتِي لَهَا رُؤُوسٌ * وَبِهَا كَانَتْ تَفْعَلُ بَقِيَّةُ النَّاسِ الَّذِينَ لَمْ يَمُوتُوا مِنَ الثَّلَاثِ ضَرَبَاتٍ * مِنَ النَّارِ
وَالدُّخَانِ وَالْكِبْرِيتِ * وَمَعَ هٰذَا لَمْ يَتُوبُوا عَنْ اَعْمَالِ اَيْدِيهِمْ * وَلَمْ يَتْرُكُوا عَنْ سُجُودِهِمْ لِلشَّيَاطِينِ *
وَلَا عَنْ عِبَادَةِ اَوْثَانِهِمْ * الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالنُّحَاسِ وَالْخَشَبِ * الَّذِينَ لَا يَسْتَطِيعُونَ يُبْصِرُونَ وَلَا
21 يَسْمَعُونَ وَلَا يَسْلُكُونَ * وَلَمْ يَتُوبُوا عَنْ سَفْكِهِمْ * وَلَا عَنْ سُحُورِهِمْ * وَلَا عَنْ زِنَاهُمْ * وَلَا مِنْ سَرِقَتِهِمْ *

* اَلْفَصْلُ الْعَاشِرُ * * وَرَاَيْتُ مَلَاكًا اٰخَرَ قَوِيًّا نَازِلًا مِنَ السَّمَاءِ قَدِ الْتَحَفَ بِسَحَابَةٍ *
1
2 وَكَانَتْ دَائِرَةٌ عَلَى رَاْسِهِ * وَكَانَ وَجْهُهُ كَالشَّمْسِ * وَرِجْلَاهُ كَانَتَا كَاَعْمِدَةٍ مِنْ نَارٍ * وَقَدْ مَسَكَ بِيَدِهِ
3 مُصْحَفًا مَفْتُوحًا * وَجَعَلَ رِجْلَهُ الْيُمْنَى عَلَى الْبَحْرِ * وَرِجْلَهُ الْيُسْرَى عَلَى الْاَرْضِ * وَصَاحَ بِصَوْتٍ
4 عَظِيمٍ كَالْاَسَدِ الَّذِي يُزْئِرُ * فَعِنْدَ مَا صَاحَ تَكَلَّمَتِ الرُّعُودُ السَّبْعَةُ بِاَصْوَاتِهَا * فَلَمَّا تَكَلَّمَتِ
الرُّعُودُ السَّبْعَةُ * اَرَدْتُ اَنْ اَكْتُبَ * فَسَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ السَّمَاءِ يَقُولُ * اَخْتِمْ مَا تَكَلَّمَتِ السَّبْعَةُ رُعُودٍ
5 وَلَا تَكْتُبْهُ * وَالْمَلَاكُ الَّذِي رَاَيْتُهُ قَائِمًا عَلَى الْبَحْرِ وَعَلَى الْاَرْضِ * رَفَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى اِلَى السَّمَاءِ *
6 * وَاَقْسَمَ بِالْحَيِّ اِلَى اَدْهَارِ الْاَدْهَارِ * الَّذِي خَلَقَ السَّمَاءَ وَمَا فِيهَا * وَالْاَرْضَ وَمَا عَلَيْهَا * وَالْبَحْرَ وَمَا
فِيهِ * اَنَّهُ لَا يَكُونُ زَمَانٌ مِنْ بَعْدُ * وَلٰكِنْ فِي الْاَيَّامِ الَّتِي يُصَوِّتُ فِيهَا الْمَلَاكُ السَّابِعُ
7 بِالْبُوقِ السَّابِعِ * يَتِمُّ سِرُّ اللّٰهِ الَّذِي بَشَّرَ بِهِ عَبِيدَهُ الْاَنْبِيَاءَ *

Væ primum jam completum est, & ecce 12
venit væ secundum. Post hæc Angelus 13
sextus clanxit buccinâ, & audivi vo-
cem ex uno angulorum altaris aurei
quod est in conspectu Dei, Dicentem An- 14
gelo sexto qui habebat buccinam, Solve
Angelos quatuor vinctos ad flumen ma-
gnum Euphratem. Soluti sunt igitur An- 15
geli quatuor parati ad horam & diem
& mensem & annum, ut occiderent ter-
tiam partem hominum. Et numerus 16
equestris exercitûs eorum, erant myria-
des myriadum. Et hoc est quod vidi in 17
visione mea circa equos: Sessores equo-
rum induti jam erant loricas igneas &
sulphureas: erant autem capita equorum
ut capita leonum: et prodibat ex ore ipso-
rum ignis, & fumus, & sulphur. Et mor- 18
tua est ab his tribus rebus tertia pars ho-
minum, nempe ab igne, & fumo, & sul-
phure, quod prodibat ex oribus eorum.
Potestas enim equorum erat in oribus & 19
caudis eorum: nam caudæ illorum si-
miles erant serpentibus habentibus capi-
ta. Iisque occidebant reliquos homines 20
qui mortui non fuerant ob tres plagas,
ignem scilicet, & fumum, ac sulphur;
& tamen non pœnituerat eos operum
manuum suarum, neq; destiterant ab ad-
orandis dæmonibus, neque à colendis ido-
lis suis aureis & argenteis, lapideis, &
ligneis, quæ nequeunt videre, nec au-
dire, nec ambulare: Et non pœnituerat 21
eos cædis suæ, neque adorationis suæ,
neque scortationis suæ, neque furti sui.

CAP. X.

Vidi quoque alium Angelum fortem 1
descendentem de cœlo, amictum nube, su-
per cujus caput erat circulus: vultus
autem ejus sicut sol, & pedes ejus erant
ut columnæ igneæ, Tenebatque manu sua 2
librum apertum: & posuit pedem suum
dextrum super mare, & pedem suum si-
nistrum super terram. Clamavitque vo- 3
ce magnâ sicut leo qui rugit: & quum
clamâsset, locuta sunt septem tonitrua
voces suas. Et quum locuta fuissent se- 4
ptem tonitrua, volui scribere: sed audi-
vi vocem de cœlo dicentem, Obsigna quod
locuta sunt septem tonitrua, & ne scri-
bas illud. Et Angelus quem vidi 5
stantem super mare & super terram,
sustulit manum suam dextram ad cœ-
lum, Et juravit per viventem in se- 6
cula seculorum, qui creavit cœlum &
quæ sunt in eo, & terram & quæ super
eam sunt, & mare & quæ sunt in eo,
non fore tempus in posterum: Sed in die- 7
bus quibus clanxerit Angelus septimus
buccinâ septimâ, perficiendum esse my-
sterium Dei, quod annuntiaverunt Pro-
phetæ servi ipsius.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወካመዝ : ርእዮተ: አፍራሲሆሙ፣ ወዘእለ: ይጼዓንወሙ: ቦሙ: ጌራ: ዘእሰት: ዘሩብረ:ደር
ኍኖ::ወእርእስተ: አፍራሲሆሙ: ከመ፣ አርእስተ: እናብስት::፣ ወይወፅእ: እመን: አፈሆሙ:
18 እሰተ: ወጢስ: ወትይ::=› ወእመን: ዝንቱ: ር: ሕማም: ሞተ: ሣልስተ: ዕዴሁ: ለእጓለ:
19 እመሐያዉ: እመን: እሰት: ወጢስ : ወትይ: ዘይወፅእ : እመን : አፈሆሙ::=› እስመ: ስል
ጣን: አፍራሲሆሙ: ውስተ: እፈሆሙ: ወአዘናቢሆሙ: ከመ: አራዊተ: መድር :: ወቦሙ: ህ
20 የ: ሊርእስተ: በዘቦቱ: ይነስኩ: ሰብእ: ቲ: አውራኅ::=› ወዘተርፈ: ሰብእ: ድኅን: እመን:
ውእቱ: መቅሠፍት::ወቦ: እለ: ተሸየኑ: በሉመልኮ: ግብረ: እደዊሆሙ: እስመ: ሊነሰሁ:እ
ለ፣ ለቅነዩ: ርእሶሙ: እንዘ: ይሰግዱ: ለሊጣልክት: ወለእጋንንት::ዘዐርቅ::ወዘብረር:: ወ
21 ዘእብን: ወዘዕፅ::እለ: ሊይርእዩ: ወሊይስመዑ::ወሊየሐውሩ:=› ወሊይነስኩ: ዒደ: እ
መን : ቅትለቶሙ: ወእመን : ስሪያቲሆሙ : ወእመን : ዝሙቶሙ: ወእመን : ርስኩቶሙ ፣ ወ
እመን : ስርቆሙ::=›

1 1 ወለመዝ : ወረደ: ካልእ: መልአክ: ዐቢይ: እመሰጣይ: ወይትለጸፍ: ደመና:ውሰተ: ርእ
2 ሱ: ወብረሃ: ገጹ: ከመ: ፀሐይ::ወእገሪሁ:ከመ:ሉመደ: እሰት:=› ወውስተ: እዴሁ: ያጽነ
ዕ: መጽሐፈ: ክሱተ::ወኪደ:በእግሩ: እንተ: የማነ: ውስተ:ባሕር:ወእንተ: በፀጋሙ: ለዕለ:
3 መድር::=› ወጸርኅ: በቃል:ዐቢይ:ከመ:ለንበሳ: እንዘ: ይጥሕር:ወሰቦ:ጸርኅ:ተናገፈ:ነጐ
4 ጽጊድ:በቃላቲሆሙ::=› ወ ጊ: ፀዐዕ: ወዘነጐድጓዲ: በበይነዘባሊሆ: ይጸሐፍ::ወሰመዕኩ:
እንዘ:ይብሉ: ቃለ: ጊ: ነጐድጓደ: ወፈቀድኩ: ለጽሐፎ: ወለመዝ:መጽአ: ቃል: እመሰማ
5 ይ: ዘይብል:ሩትመ: ዘነበቡ: ጊ: ነጐድጓድ:ወሊትጽሐፍ::=› ወውእቱሰ:መልአክ: ዘርሊ
6 ኩ: ዘኬደ:ውስተ: ባሕር:ወውስተ:መድር:ለልዐለ: እዴሁ:ዘየማነ:ውስተ:ሰማይ::=› ወመ
ሐለ: በዘ:ሕያው: ለዓለመ:ዓለመ: ዘፍጠረ:ሰማየ: ወመድረ:ወባሕረ: ፍኩሉ: ዘውስቲቶ
7 ሙ::ወለልቦ:እንከ:መዋዕለ:=› ዘእንበለ: መዋዕለ:ቃሉ: ለሰብዕ: መልአክ: ዘሀለው:ይኍቆ
ዕ:ዉቦቱ:የሐልቅ:መስጢሩ:ለእግዚአብሔር: ዘለሰፈወሙ:ለለግብርቲሁ:ወለነቢያሁ::=›

Et hujusmodi fuit visio equorum eorum, & illorum qui insidebant iis, Habuerunt 17
loricas igneas quæ simul conjunctæ erant, & capita equorum eorum, ut capita leo-
num: & prodibat ex ore ipsorum, ignis, & fumus, & sulphur. Et ab hac tertia 18
plaga, mortua est teria pars hominum, nempe *ex igne, & fumo, & sulphure, quod*
prodibat ex ore ipsorum. Quia potestas equorum eorum in ore eorum, & caudæ eo- 19
rum sicut serpentes, & habuerunt ibi capita quibuscum mordebant homines quin-
que menses. Et reliquum hominum servatum est ab hac plaga, & fuerunt qui 20
subjecti fuerunt cultui operis manuum suarum: quia non resipuerunt, qui subjece-
runt seipsos, adorantes deos & dæmones aureos, & argenteos, & lapideos, & ligne-
os, qui non vident, neque audiunt, neque ambulant: Neque resipiscunt adhuc, 21
ab occisionibus suis, & à veneficiis suis, & à scortationibus suis, & ab immun-
ditiis suis, & à furtis suis.

CAP. X.

Et tunc descendit alius Angelus magnus à cœlo, & involutus erat nube in capite 1
ejus, & lucida fuit facies ejus ut sol, & pedes ejus ut columna ignis: Et in ma- 2
nu ejus tenebat librum apertum, & calcavit cum pede suo dextro in mari, & sinistro
suo super terram: Et clamavit in voce magna sicut leo rugiens: & quum cla- 3
mâsset, loquuta sunt tonitrua cum vocibus suis. Et septem voces tonitrui erant 4
dum ipse scriberet, & audivi loquentia voces septem tonitrua: & volui scribere,
& tunc venit vox è cœlo, dicens; Obsigna quæ loquuta sunt septem tonitrua, & ne
scribas. Et ipse Angelus, quem vidi, qui calcaverat in mari & in terra, levavit 5
manum suam dextram ad cœlum: Et juravit per eum qui vivit in secula seculo- 6
rum, qui creavit cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in iis sunt, Et non est
amplius tempus: Nisi tempus vocis septimi angeli qui clanctarus est, & in eo con- 7
summabitur mysterium Dei, quod annuntiavit servis suis, & Prophetis suis.

Digitized by Google

Et *vox quam* audivi de cœlo, iterùm *locuta* mecum, *& dicens*, Vade, accipe
8 Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν (μ)λαλοῦσα μετ' ἐμοῦ, καὶ λέγουσα, Ὕπαγε, λάβε
librum apertum *in* manu angeli ſtantis ſuper mare, & ſuper
τὸ (ν)βιβλαρίδιον τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ (ξ)ἀγγέλου τ ἑστῶτ ἐπὶ τ θαλάσσης, καὶ ἐπὶ
terram. Et abii ad angelum, dicens ei, *Da* mihi librum. Et
9 τ γῆς. Καὶ (ο)ἀπῆλθον πρὸς τ ἄγγελον, λέγων (π)αὐτῷ, Δός μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ
dixit mihi; Accipe, & devora illum: & faciet amaricari tuum ventrem, ſed in ore tuo
λέγει μοι, Λάβε, καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ ς τ (ρ)κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί ς
erit dulce tanquam mel. Et accepi librum de manu angeli, & devoravi
10 ἔσαι γλυκὺ ὡς μέλι. Καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τ χειρὸς τ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον
illum: & erat in ore meo tanquam mel dulce. Et cùm devorâſſem eum, amaricatus eſt
αὐτό· καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου (σ) ὡς μέλι γλυκύ. καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη
venter meus. Et dixit mihi; Oportet te iterùm *prophetizare in* populis, & Gentibus,
11 ἡ κοιλία μου. Καὶ (τ)λέγει μοι, Δεῖ ς πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς, καὶ ἔθνεσι,
& linguis, & regibus multis.

καὶ γλώσσαις, καὶ βασιλεῦσι πολλοῖς. CAP. XI. ια'.

Et datus eſt mihi calamus ſimilis virgæ, *dicens*; Surge, & metire templum Dei,
1 ΚΑΙ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων, Ἔγειραι, καὶ μέτρησον τ ναὸν τ Θεοῦ,
& altare, & adorantes in eo. Et atrium quod *interius templi*
2 καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. Καὶ τ αὐλὴν τὴν (α) ἔσωθεν τ ναοῦ
ejice foràs: & ne illud metiaris: quoniam datum eſt Gentibus, & civitatem ſanctam
ἔκβαλε (β) ἔξω καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς· ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι, καὶ τ πόλιν τ ἁγίαν
calcabunt menſibus quadraginta duobus. Et dabo duobus teſtibus meis, & pro-
3 (γ)πατήσουσι μῆνας (δ)τεσσαράκοντα δύο. Καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προ-
phetabunt diebus mille ducentis ſexaginta, amicti ſaccis. Hi ſunt
4 φητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα. (ε) περιβεβλημένοι σάκκους. Οὗτοί εἰσιν
duæ olivæ, & duo candelabra in conſpectu *Dei* terræ ſtantes. Et ſi quis
5 αἱ δύο (ζ) ἐλαῖαι, καὶ δύο λυχνίαι αἱ (η) ἐνώπιον τ Θεοῦ τ γῆς ἑστῶσαι. Καὶ εἴ τις
eos voluerit nocere, ignis *egreditur* de ore eorum, & *devorat* inimicos
αὐτοὺς (θ) θέλῃ ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύε ὐκ τ στόματος αὐτῶν, καὶ κατεδίῃ τοὺς ἐχθροὺς
eorum: & ſi quis eos voluerit lædere, ſic oportet eum occidi. Hi
αὐτῶν· καὶ εἴ τις (ι) αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆσαι, οὕτω δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. Οὗτοι
6 habent poteſtatem *claudere* cœlum, ne pluat *pluvia in* diebus illorum prophe-
ἔχουσιν (κ)ἐξουσίαν κλεῖσαι τ οὐρανὸν, ἵνα μὴ (λ) βρέχῃ ὑετὸς ἐν ἡμέραις αὐτῶν τ προφη-
tiæ: & poteſtatem habent ſuper aquas, *convertere* eas in ſanguinem, & percutere terram
τείας· καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τ ὑδάτων, στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τ γῆν
omni plagâ, quotieſcunque voluerint. Et cùm finierint teſtimonium ſuum,
7 (μ) πάσῃ πληγῇ, ὁσάκις ἐὰν θελήσωσι. Καὶ ὅταν τελέσωσι τ μαρτυρίαν αὐτῶν,
beſtia *aſcendens* de abyſſo, faciet bellum *cum* eis, & vincet
τὸ (ν) θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τ ἀβύσσου ποιήσει (ξ) πόλεμον μετ' αὐτῶν, καὶ νικήσει
illos, & occidet eos. Et *cadavera* eorum in *plateis* civitatis
αὐτοὺς, καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. Καὶ (ο) τὰ πτώματα αὐτῶν ἐπὶ τ πλατείας (π) πόλεως
8 magnæ, quæ vocatur ſpiritualiter Sodoma & Ægyptus, ubi & Dominus *noſter*
τ μεγάλης, ἥτις καλεῖ πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ Κύριος (ρ) ἡμῶν
crucifixus eſt. Et videbunt de populis, & tribubus, & linguis, & Gentibus, *cadavera*
ἐσταυρώθη. Καὶ (σ)βλέψουσιν ἐκ τ λαῶν, καὶ φυλῶν, καὶ γλωσσῶν, καὶ ἐθνῶν, (τ)τὰ πτώματα
9 eorum dies tres & dimidium: & *cadavera* eorum non ſinent poni in monumentis.
αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ· καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐ (υ)ἀφήσουσι τεθῆναι εἰς μνήματα.
Et *habitantes in terra* gaudebunt ſuper illos, & jucundabuntur, & munera mittent
Καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τ γῆς χαρήσονται ἐπ' αὐτοῖς, καὶ εὐφρανθήσονται, καὶ δῶρα πέμψουσι
10 *alii aliis*, quoniam hi duo prophetæ cruciaverunt *habitantes* ſuper terram. Et poſt
ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τ γῆς. Καὶ μετὰ
11 tres dies & dimidium, ſpiritus vitæ à Deo intravit in eos: & ſteterunt ſuper
τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ, πνεῦμα ζωῆς ἐκ τ Θεοῦ εἰσῆλθεν (φ)ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ
pedes ſuos, & timor magnus cecidit ſuper *ſpectantes* eos. Et audierunt
τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας (χ)ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. Καὶ ἤκουσαν
12 vocem magnam de cœlo, dicentem eis; Aſcendite huc: & aſcenderunt in cœlum
φωνὴν μεγάλην ἐκ τ οὐρανοῦ, (ψ)λέγουσαν αὐτοῖς, Ἀνάβητε ὧδε· καὶ ἀνέβησαν εἰς τ οὐρανὸν
in nube: & viderunt illos inimici eorum.
ἐν τῇ νεφέλῃ· καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν.

MS. A. (μ)λαλοῦσ μετ' ἐμοῦ, καὶ λέγουσ, (ν)βιβλίον (ξ)τῦ ἀγγέλυ (ο)ἀπῆλθα (π)αὐτῷ δῦναί (ρ)*καρδίαν, (σ)γλυκὺ ὡς μέλι. (τ)λέγσίν Κεφ. ια'. MS. A. (α) ἔξωθεν (β)ἔξωθεν· (γ)*μετρήσουσιν (δ)τεσσεράκοντα καὶ δύο. (ε)*περιβεβλημένοι (ζ) αὐλαῖαι, καὶ αἱ δύο (η) ἐνώπιον Κυρίυ τ γῆς ἑστῶτες. (θ) θέλει (ι) θελήσῃ αὐτοὺς ἀδικῆσαι, δεῖ (κ)τ ἐξουσίαν (λ) ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τ προφητείας αὐτῶν· καὶ (μ)ἐν πάσῃ (ν)θλιβίῳ τὸ τέταρτον τὸ*ἀναβαίνον (ξ)μετ' αὐτῶν πόλεμον, (ο)τὸ πτῶμα (π) τ πόλεως (ρ)αὐτῶν (σ)βλέπουσιν (τ)τὰ πτῶ· ····· ἡμέρας (υ)ἀφίσυν (φ)ἐν αὐτοῖς· (χ)ἐπέπεσεν (ψ)λέγυσ, Ἀνάβατε

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ܘܩܠܐ ܕܐܢܐ ܫܡܥܬ ܡܢ ܫܡܝܐ ܬܘܒ ܡܡܠܠ ܥܡܝ ܘܐܡܪ ܙܠ ܣܒ ܓܠܝܐ ܕܦܬܝܚ ܒܐܝܕ ܡܠܐܟܐ ·
9 ܕܩܐܡ ܥܠ ܝܡܐ ܘܥܠ ܝܒܫܬܐ · ܘܐܙܠ ܐܢܐ ܠܘܬ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܕܝܗܒ ܠܝ ܓܠܝܐ ·
ܘܐܡܪ ܠܝ ܣܒ ܘܟܠ ܐܢܘܢ ܘܢܡܪܪ ܠܟ ܒܟܪܣܟ ܐܠܐ ܒܦܘܡܟ ܗܘ ܢܗܘܐ ܡܬܩ ·
10 ܐܝܟ ܕܒܫ ܠܝ · ܘܣܒܬ ܓܠܝܐ ܡܢ ܐܝܕ ܡܠܐܟܐ ܘܟܠ ܐܢܘܢ ܘܐܟܠ ܘܗܘ ܒܦܘܡܝ ·
ܐܝܟ ܕܒܫ ܠܝ · ܘܟܕ ܟܠ ܐܢܘܢ ܐܬܡܪܪ ܟܪܣܝ · ܘܐܡܪ ܠܝ ܕܐܝܬ ܠܟ ܕܬܬܢܒܐ ·
11 ܥܠ ܥܡܡܐ ܘܥܠ ܫܘܒܐ ܘܥܠ ܠܫܢܐ ܘܥܠ ܡܠܟܐ ܣܓܝܐ ·

* ܘܐܬܝܗܒ ܠܝ ܩܢܝܐ ܕܡܫܚ ܐܝܟ ܓܘܕܪܐ · ܘܩܡ ܘܣܘܪ ܠܗܝܟܠܐ ܕܐܠܗܐ ·
1 ܘܡܕܒܚܐ ܘܠܡܣܓܕܝܢ ܒܗ · ܘܕܪܬܐ ܕܒܪ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܫܒܩ ܠܗ ܘܠܐ ܬܡܕܘܗܝ ·
2 ܡܛܠ ܕܐܬܝܗܒ ܗܝ ܠܥܡܡܐ · ܘܩܪܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܢܕܘܫܘܢ ܫܬܝܢ ܘܬܪܝܢ ܫܢܝܢ ·
3 ܘܐܬܝܗܒ ܠܬܪܝܗܘܢ ܣܗܕܐ ܘܢܬܢܒܐ ܐܠܦ ܘܬܠܬ ܡܐܐ ܘܫܬܝܢ ܘܫܬܝܢ ·
4 ܣܥܪ ܣܩ ܠܒܫܝܢ · ܗܠܝܢ ܬܪܝܢ ܙܝܬܐ ܘܬܪܝܢ ܡܢܪܐ ·
5 ܕܩܐܡܝܢ ܩܕܡ ܡܪܐ ܕܐܪܥܐ · ܘܐܢ ܐܝܬ ܕܨܒ ܠܡܥܒܕ ܒܗܘܢ ·
ܢܦܩ ܢܘܪܐ ܡܢ ܦܘܡܗܘܢ ܘܢܐܟܠ ܠܒܥܠܝ ܒܝܗܘܢ · ܘܐܢ ܐܝܬ ܕܨܒ ܠܡܥܒܕ ܒܗܘܢ
6 ܗܟܢܐ ܢܬܩܛܠ ܗܘ · ܗܠܝܢ ܫܠܛܢ ܕܢܟܪܘ ܫܡܝܐ ܕܠܐ ܢܫܪܪ ܡܛܪܐ ·
ܒܝܘܡܝ ܢܒܘܬܗܘܢ · ܘܫܠܛܢ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܥܠ ܡܝܐ ܕܢܗܦܟܘܢ ܠܗܘܢ ܠܕܡܐ ·
ܘܕܢܡܚܘܢ ܒܟܠ ܡܟܬܐ ܕܢܨܒܘܢ ·
7 ܘܟܕ ܫܠܡܘ ܣܗܕܘܬܗܘܢ · ܚܝܘܬܐ ܕܣܠܩ ܡܢ ܬܗܘܡܐ · ܢܥܒܕ ܥܡܗܘܢ ܩܪܒܐ ·
ܘܢܙܟܐ ܢܩܛܠܝܢ ܠܗܘܢ · ܘܦܓܪܗܘܢ ܢܫܕܝܢ ܒܫܘܩܐ ܪܒܬܐ ·
8 ܕܩܪܝܐ ܠܗ ܒܪܘܚܐ ܣܕܘܡ ܘܡܨܪܝܡ · ܐܝܟ ܕܐܦ ܡܪܢ ܨܠܝܒ ܗܘܐ ܒܗ ·
9 ܘܢܚܙܘܢ ܡܢ ܥܡܡܐ ܘܫܒܛܐ ܘܠܫܢܐ ܘܡܢ ܐܡܡܐ ܦܓܪܗܘܢ ·
ܬܠܬ ܝܘܡܝܢ ܘܦܠܓ ܝܘܡܐ · ܘܠܐ ܫܒܩܝܢ ܠܡܣܡ ܦܓܪܗܘܢ ·
10 ܘܕܝܪܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܢܚܕܘܢ ܥܠܝܗܘܢ · ܘܢܬܒܣܡܘܢ ·
ܘܫܕܪܝܢ ܡܬܢܐ ܒܝܢ ܚܕ ܠܚܕ · ܡܛܠ ܕܬܪܝܢ ܢܒܝܐ ܐܠܝܢ ·
ܥܠ ܕܝܪܐ ܐܬܥܢܘ · ܘܠܐ ܫܒܩ ܠܡܣܡ ܦܓܪܗܘܢ ·
11 ܘܒܬܪ ܬܠܬ ܝܘܡܝܢ ܘܦܠܓ ܝܘܡܐ · ܪܘܚܐ ܕܚܝܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ·
ܥܠ ܓܒܝܗܘܢ ܥܠܘ · ܘܩܡܘ ܥܠ ܪܓܠܝܗܘܢ · ܘܕܚܠ ܒܚܙܘܬܐ ·
12 ܥܠ ܟܠ ܕܚܙܘ ܐܢܘܢ · ܘܫܡܥܬ ܩܠܐ ܪܒܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ·
ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ ܣܩܘ ܗܠܟ ܠܗܪ · ܘܣܩܘ ܒܥܢܢܐ ·
ܘܐܬܚܙܝ ܠܒܥܠܝ ܒܝܗܘܢ · ܘܚܙܘ ܐܢܘܢ ܒܥܠܝ ܒܝܗܘܢ ·

Et vox quam audivi è cœlo, rurſus lo- 8
quebatur mecum, & dicebat; Abi, ac-
cipe libellum illum apertum in *manu*
Angeli illius qui ſtat ſuper mare, & ſu-
per terram. Et abii ad Angelum, dicens 9
ipſi, ut daret mihi libellum. Et dixit mi-
hi, Accipe, & ede eum, & amarum red-
det tibi ventrem tuum, ſed in ore tuo erit
dulcis ſicut mel. Et accepi libellum è ma- 10
nu Angeli, & edi eum, & erat in ore
meo ſicut mel, dulcis: & quum ediſſem
eum, amaricatus eſt venter meus. Et di- 11
xit mihi; Oportet te adhuc prophetare
de populis, & de nationibus, & linguis,
& regibus multis.

CAP. XI.

ET datus eſt mihi calamus ſimilis vir- 1
gæ: & ſtabat Angelus, dicens; Surge, &
metire templum Dei, & altare, & eos qui
adorant in eo. Et atrium quod extra tem- 2
plum eſt, ejice foràs, & ne metiaris illud,
quia datum eſt Gentibus: & civitatem
ſanctam conculcabunt menſes quadra-
ginta duos. Et dabo duobus teſtibus me- 3
is, & prophetabunt diebus mille duce-
tis ſexaginta, amicti ſaccis. Hi ſunt duæ 4
oleæ, & duo candelabra, qui ante Do-
minum terræ ſtant. Et ſi quis eos velit 5
lædere, ignis exit ex ore eorum, & devo-
rat inimicos eorum: & ſi quis eos velit
lædere, ſic oportet eum occidi. Hi ha- 6
bent poteſtatem claudendi cœlum, ut
pluvia non pluat in diebus illis prophe-
phetiæ: & poteſtatem habent ſuper a-
quas, ut vertant eas in ſanguinem, & ut
percutiant terram omni plagâ, quotcun-
que vicibus voluerint. Et quum abſol- 7
verint teſtimonium ſuum, animal dentis
quod aſcendit ex abyſſo, inibit cum illis
prælium, & vincet eos, & interficiet illos.
Et cadavera eorum *erunt* ſuper plateam 8
latam urbis illius magnæ, illius quæ vo-
catur ſpiritualiter Sodom & Ægyptus, 9
ubi etiam Dominus illorum crucifixus eſt.
Et videbunt ex populis, & tribubus, & 9
nationibus, & linguis, cadavera eorum
per dies tres & dimidium, & cadavera
eorum non ſinent poni in ſepulchra. Et 10
qui habitant ſuper terram, gaudebunt
ſuper illis, & delectabuntur, & dona mit-
tent alii aliis, quòniam illi duo prophe-
tæ cruciârunt eos qui habitant ſuper
terram. Et poſt hos tres dies & dimidi- 11
um, ſpiritus vitæ à Deo intravit in eos,
& ſteterunt ſuper pedes ſuos, & timor
magnus cecidit ſuper illos qui videbant
eos. Et audivi vocem magnam è cœlo, 12
dicentem ipſis; Aſcendite hûc: & aſcen-
derunt in cœlum in nube, & viderunt
eos inimici ipſorum.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወውእቱ : ቃል : ዘሰማዕኩ : እምሰማይ : ተናገረ : ካዕበ : ምስሌየ :: ወይቤለኒ : ሑር : ኀ
ሠሊእ : ወክስተ : እንተ፡ክቲ : ምጽሐፍ : እንተ፡ ውስተ : እደሁ፡ ለገዝቱ : መልአክ : ዘኬደ :
9 ውስተ : በሕር : ወወስተ : ምድር ::=: ወሖርኩ : ኀበ : ውእቱ : መልአክ : ወእቤሎ : ሀ
በኒ፡ : ለይእቲ : ምጽሐፍ :: ወይቤለኒ : ንሥኣ : ወብልዐ : ወለትመረር : ለከርሠከ : ወ
በወስተ : አፈከ : ጥዕሙተ : ለትኩንከ : ከመ : መዐር ::=:

Et iſta vox quam audieram à cœlo, loquuta eſt iterum mecum, & dixit mihi; 8
Abi, accipe, & aperi iſtum librum qui eſt in manu illius Angeli, qui calcavit
in mari, & in terra. Et abii ad iſtum angelum, & dixi ei; Da mihi hunc li- 9
brum; & dixit mihi, Accipe, & comede, & amaritudinem adſerat ventri tuo,
& in ore tuo dulcis ſit tibi ſicut mel.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

8 Et audivi vocem de cœlo iterùm loquentem mecum, & dicentem; Vade, & ac-
9 cipe librum apertum de manu angeli ſtantis ſuper mare, & ſuper terram. Et
abii ad angelum, dicens ei, ut daret mihi librum. Et dixit mihi; Accipe librum,
& devora illum: & faciet amaricari ventrem tuum, ſed in ore tuo erit dulce tan-
10 quam mel. Et accepi librum de manu angeli, & devoravi illum: & erat in ore
meo tanquam mel dulce: & cùm devorâſſem eum, amaricatus eſt venter meus:
11 Et dixit mihi; Oportet te iterùm prophetare Gentibus, & populis, & linguis, &
regibus multis.

CAP. XI.

1 ET datus eſt mihi calamus ſimilis virgæ, & dictum eſt mihi; Surge, & metire
2 templum Dei, & altare, & adorantes in eo. Atrium autem, quod eſt foris tem-
plum, ejice foràs, & ne metiaris illud: quoniam datum eſt Gentibus, & civita-
3 tem ſanctam calcabunt menſibus quadraginta duobus: Et dabo duobus teſtibus
4 meis, & prophetabunt diebus mille ducentis ſexaginta, amicti ſaccis. Hi ſunt duæ
5 olivæ, & duo candelabra, in conſpectu Domini terræ ſtantes. Et ſi quis voluerit
eos nocere, ignis exiet de ore eorum, & devorabit inimicos eorum: & ſi
quis voluerit eos lædere, ſic oportet eum occîdi. Hi habent poteſtatem claudendi 6
cœlum, ne pluat diebus prophetiæ ipſorum: & poteſtatem habent ſuper aquas
convertendi eas in ſanguinem, & percutere terram omni plagâ quotieſcunque
voluerint. Et cùm finierint teſtimonium ſuum, beſtia quæ aſcendit de abyſſo, fa- 7
ciet adverſùm eos bellum, & vincet illos, & occîdet eos. Et corpora eorum jace- 8
bunt in plateis civitatis magnæ, quæ vocatur ſpiritualiter Sodoma, & Ægyptus,
ubi & Dominus eorum crucifixus eſt. Et videbunt de tribubus, & populis, & 9
linguis, & Gentibus, corpora eorum per tres dies & dimidium: & corpora eo-
rum non ſinent poni in monumentis. Et inhabitantes terram gaudebunt ſuper il- 10
los, & jucundabuntur: & munera mittent invicèm, quoniam hi duo prophetæ
cruciaverunt eos, qui habitabant ſuper terram. Et poſt dies tres & dimidium, ſpi- 11
ritus vitæ à Deo intravit in eos. Et ſteterunt ſuper pedes ſuos, & timor magnus ce-
cidit ſuper eos, qui viderunt eos. Et audierunt vocem magnam de cœlo, dicentem 12
eis; Aſcendite huc. Et aſcenderunt in cœlum in nube: & viderunt illos inimici eorũ.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

٨ ثم إن الصوت الذي نادني من السماء أيضا تكلم وقال لي * اذهب وخذ الصحف المفتوح *
الذي بيد الملاك القايم على البحر وعلى الارض * فمضيت الى الملاك فقلت له أعطني الصحف * ٩
فقال لي خذه وكله فيمر بطنك منه * وهو في فمك حلو مثل العسل * فاخذت الصحف من ١٠
يد الملاك واكلته * وكان في فمي حلوا كالعسل * فلما اكلته امتلت بطني مرارة * فقال لي يجب ١١
لك أيضا ان تتنبا للشعوب * والامم * واللسن * والملوك كثيرين *

* الفصل الحادي عشر *

١ * فاعطيت قصبة كشبه عصاة * وقال لي انهض وقس بها هيكل الله * والمذبح والذين يسجدون
٢ فيه * والصحن الذي من خارج الهيكل اخرجها خارجا ولا تقسها * لانها اعطيت للامم *
٣ ويطوا المدينة المقدسة اثنين واربعين شهرا * واعطي لشاهدي جميعا ان يتنبا الف يوم *
٤ ومايتي وسبعين يوما * ويلبسون المسوح * وهاولي هم الزيتونتان والمنارتان القايمتان على الارض
٥ قدام الرب * وكل من اراد ان يضر بهما تخرج نار من افواههما * وتاكل اعداهما * والذي يريد
٦ ان يظلمهما هكذا يجب ان يقتل * وهاولي لهما سلطان ان يغلقا السماء ليلا تمطر في ايام
٧ نبوتهما * ولهما ايضا سلطان على المياه ليحولاها الى دم * ويضربا الارض باي عاهة أرادا * فاذا
٨ تما شهادتهما * الدابة الصاعدة من لجوم الارض * تحاربهما وتغلبهما وتقتلهما * وجثتاهما تبقيان
٩ في رحاب المدينة العظمة * التي تدعى روحانيا سدوم ومصر * حيث صلب ربهما * وترى
جثتيهما الشعوب والقبايل والالسن والامم * ثلثة ايام ونصفا * ولا تترك اجسادهما ان تقبر في
١٠ مقبر * والسكان على الارض يفرحون عليهما * ويسرون لذلك * ويهادوا بعضهم بعضا * لان هذين
١١ النبيين عذبا سكان الارض * ومن بعد الثلثة ايام ونصف * يدخلهما روح الحياة من الله *
١٢ ويقومان على ارجلهما * فيسقط من ذلك فزع عظيم على كل من ابصرهما * وسمعت صوتا عظيما من
السماء يقول لهما * اصعدا هاهنا * فصعدا الى السماء بالسحاب * فابصروهما اعداهما *

*Deinde vox quæ me compellârat à cœlo, 8
rurſus locuta eſt ac dixit mihi; Vade, & accipe librum apertum qui eſt in manu Angeli ſtantis ſuper mare & ſuper terram. Abii igitur ad Angelum, 9
& dixi ei; Da mihi librum. Et dixit mihi; Accipe eum, & devora illum, & amareſcet ex eo venter tuus, dum fuerit in ore tuo dulcis ſicut mel. Accepi igi- 10
tur librum de manu Angeli, & devoravi eum, fuitque in ore meo dulcis ſicut mel: at quum devorâſſem illum, impletus eſt venter meus amaritudine. Tum 11
dixit mihi, oportet te iterum prophetare populis, & gentibus, & linguis, & regibus multis.*

CAP. XI.

*DAta autem eſt mihi arundo baculo ſimilis: & dixit mihi; Surge, eáque metire templum Dei & altare, & eos qui adorant in eo. Atrium verò quod 2
extra templum eſt, eximendo eximе, & ne metiaris illud, quia datum eſt Gentibus: & conculcabunt urbem ſacroſanctam quadraginta duobus menſibus. Dabóque duobus ſimul teſtibus meis pro- 3
phetare mille diebus, & ducentis ſexaginta diebus: & induentur ciliciis. Atque hi ſunt duæ olivæ, & gemina 4
candelabra ſtantia ſuper terram in conſpectu Domini. Et quicunque voluerit eis nocere, ignis prodibit ex oribus 5
eorum, & devorabit hoſtes eorum: & qui voluerit eos opprimere, ita oportet eum occidi. Et hi poteſtatem habent 6
claudendi cœlum, ne pluat diebus prophetiæ ipſorum: habent etiam poteſtatem ſuper aquas, convertendi eas in ſanguinem; & percutiendi terram quacunque voluerint plaga. Quum autem 7
abſolverint prophetiam ſuam, beſtia aſcendens ex abyſſis terræ, pugnabit adverſùs utrunque & vincet eos, & interficiet eos. Et utriuſque cadavera 8
manebunt in platea civitatis magnæ, quæ vocatur ſpiritualiter Sodoma & Ægyptus, ubi crucifixus eſt Dominus illorum duorum. Et videbunt cadave- 9
ra eorum populi, & nationes, & linguæ, & Gentes per tres dies cum dimidio: & non ſinent corpora eorum ſepeliri in monumento. Et habitantes ſuper ter- 10
ram lætabuntur ſuper illis duobus, & exultabunt hac de re, & munera mittent alii aliis: quòd hi duo prophetæ cruciârint incolas terræ. At poſt tres 11
illos dies cum dimidio, ingredietur in utrunque ſpiritus vitæ, à Deo, ſtabúntque in pedes ſuos: & cadet ob hoc timor magnus in omnes qui ſpectârint illos. Audivi quoque vocem magnam de 12
cœlo, dicentem utrique, Aſcendite hûc. Aſcenderúntque in cœlum in nubibus: & viderunt eos inimici eorum.*

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወነሣእክዋ ፡ ለይእቲ ፡ መጽሐፍ ፡ እመነ ፡ እይሁ ፡ ለወእቱ ፡ ሞላእክ ፡፡ ወበላዕክዋ ፡ ወኮነ
11 ተኒ ፡ ጥዕሙተ ፡ በወስተ ፡ አፈየ ፡ ወሰበ ፡ ወሕጥክዋ ፡ አመረረታ ፡ ለከሪሠየ ፡፡=፡ ወይ
ቤለነ ፡ ሀለወከ ፡ ትትነበይ ፡ ለአሕዛብ ፡ ወለሕዝብ ፡ ወለነገድ ፡ ወለነገሠት ፡ ብዙኅን ፡፡=፡
1 1ል ወመጠወነ ፡ ሕለተ ፡ ወርቅ ፡ ዘመጠነ ፡ በትር ፡፡ ወይቤለኒ ፡ ንሣእ ፡ ወመጥን ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡
2 ለእግዚአብሔር ፡ ወመሠወዶ ፡ ወእለሂ ፡ ይሰገዱ ፡ ሎቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡=፡ ወዕፀደሰ ፡ ፀነ
ፈ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ሓድግ ፡ ወሊትመጥን ፡፡ እስመ ፡ ተውህበት ፡ ለአሕዛብ ፡ ባዘ ፡ ህገር ፡ ቅድስ
3 ት ፡፡ ወይትካየድዎ ፡ ሣወ ፀ ፡ ለዎሪኃ ፡=፡ ወእሌዘዘሙ ፡ ለ ፀ ፡ ጸድቃንየ ፡ ኅሙ ፡ ይትነበዩ ፡ በ
4 መዋዕለ ፡ 1 ፡ ወ ፀየ ፡ ወ ፯ ፡ እንዘ ፡ ሰቀ ፡ ይለብሱ ፡፡=፡ ወእሉ ፡ እሙንቱ ፡ ፀ ፡ ዕፀ ፡ ዘይት ፡ ወ ፀ ፡
5 መኃትው ፡ እለ ፡ ቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ እለ ፡ ስዩማን ፡ ለዕለ ፡ መድር ፡=፡ ወለዘ ፡ ፈቀደ ፡ ይስ
ሐጥው ፡ እመወስተ ፡ ጸለእቶው ፡ ትወፅ ፡ እሰት ፡ እሙነ ፡ ለፈሆው ፡ ወታጠፍእ ፡ ጸለእቶው ፡፡
6 ወኽመዝ ፡ ይመውቱ ፡ እለ ፡ ይስሕጥወው ፡=፡ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ሰሉጣን ፡ ላዕለ ፡ ሰሚይ ፡ ከመ ፡
ይዕፅውዋ ፡ ከመ ፡ ሊይዝእመ ፡ ዘናመ ፡ ለዕለ ፡ መድር ፡ በመዋዕለ ፡ ትንቢቶው ፡፡ ወዐይ ፡ ሰሉጣ
ን ፡ እሙንቱ ፡ ላዕለ ፡ ማይ ፡ ከመ ፡ ይረስይዎ ፡ ደመ ፡ ወያሕመዎ ፡ ለመድር ፡ በኵሉ ፡ መቅሠ
7 ፍቶው ፡ ወጠነ ፡ ፈቀደ ፡፡=፡ ወሰበ ፡ ፈጸው ፡ ስመው ፡ ውትንቢቶው ፡ አርዌ ፡ ዘዐርገ ፡ እመ
8 ቀለይ ፡፡ ወተበእሰ ፡ መስሌሆው ፡ ወሞአው ፡ ወቀተሎው ፡=፡ ወለኀሪረ ፡ በድኖው ፡ ወስተ ፡ ህገ
ር ፡ ዐቢይ ፡፡ እንተ ፡ ሰማ ፡ ፍጥሞ ፡ ዘሳቡእ ፡ ሰደመ ፡ ወግብጽ ፡ ኀበ ፡ ተጸልበ ፡ እግዚአው ፡፡=፡
9 ወይረእይዎው ፡ ለአሕዛብ ፡ ወነገደ ፡ ወበሐወርት ፡ ለበድኖው ፡ ሠሉሰ ፡ መዋዕላ ፡ ወመኅፈ ፡፡ ወ
10 ሊ ፡ ያበወሱ ፡ ይቅብሮው ፡ ውስተ ፡ መቃብር ፡ ለበድኖው ፡፡=፡ ወይትፈሠሑ ፡ ለዕሌሆው ፡ እ
ለ ፡ ይነብሩ ፡ ደበ ፡ መድር ፡፡ ወይጸገዉ ፡ እመሣ ፡ በበይናቲሆው ፡፡ ወይብሉ ፡ እስመ ፡ ለሉ ፡ ፀ ፡
11 ነቢያት ፡ ለአሕዛብ ፡ ለእለ ፡ ደነብሩ ፡ ደበ ፡ መድር ፡፡=፡ ወእመድኅረ ፡ ሠሉስ ፡ መዋዕ
ል ፡ ወመንፈቅ ፡ ትመጽእ ፡ መንፈስ ፡ ሕይወት ፡ እመኣበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወትበውእ ፡ ውስቴቶ
ው ፡ ወይትነሠሉ ፡ ወይቀውው ፡ በእገሪሆው ፡፡ ወኾነ ፡ ፍርሀት ፡ ለዕለ ፡ እለ ፡ ይረእይዎ
12 ው ፡፡=፡ ወመጽአ ፡ ቃል ፡ እመሰማይ ፡ ወይቤሎው ፡ ዕረጉ ፡ ዝየ ፡፡ ወእመዝ ፡ ዐርጉ ፡ ው
ስተ ፡ ሰሚይ ፡ በደመና ፡ ወርሰይዎው ፡ ጸለእቶው ፡፡=፡

*Et accepi hunc librum è manu hujus angeli, & comedi eum: & fuit mihi dulcis in ore meo; & quum deglutiviſſem eum, amaritudinem attulit ventri meo. Et 11
dixit mihi; Oportet te prophetare Gentibus, & populis, & tribubus, & regibus multis.*

CAP. XI.

*ET tradidit mihi calamum aureum ſimilem virgæ, & dixit mihi; Surge, & me- 1
tire Domum ſanctam Dei, & altare, & eos qui adorant verſùs illud, Deum. Et 2
atrium inferius templi omitte, & ne metiaris: quia data eſt Gentibus in placationem civitas ſancta, & calcabunt eam quadraginta & duos menſes. Et dabo in 3
mandatis duobus teſtibus meis, ut prophetent per dies duodecies centies & ſexaginta, ſaccis amicti. Et hi ſunt duæ olivæ, & duæ lucernæ, quæ in conſpectu Dei, 4
quæ poſitæ ſunt ſuper terram. Et in quantum reſpicit eum qui vult nocere illis, 5
ex inimicis illorum, exibit ignis ex ore illorum, & deſtruet inimicos illorum, & ſic morientur nocentes illis. Quia ipſi poteſtatem habent ſuper cœlum, ut claudant 6
illud, ne pluat pluviam ſuper terram in diebus prophetiæ eorum: & ulteriùs poteſtatem habent ſuper aquam, ut faciant eam ſanguinem, & affligant terram omnibus
plagis eorum quotieſcunque voluerint. Et quum finiiſſent teſtimonium eorum, & 7
prophetiam eorum, beſtia quæ aſcendit ex abyſſo, pugnavit cum iis, & vicit eos, & occidit eos. Et poſuit cadavera eorum in civitate magnæ, cujus no- 8
men Patmo, myſticè Sodoma & Ægyptus, ubi ſuſpenſus fuit Dominus eorum. Et 9
videbunt gentes, & tribus, & regiones cadavera eorum tres dies & dimidium, & non permittent ſepelire in ſepulchro cadavera eorum. Et gaudebunt ſuper iis, 10
qui habitant ſuper terram: & munera dabunt tunc invicèm, & dicent quòniam hi duo prophetæ cruciaverant habitantes ſuper terram. Et poſt tres dies & dimidi- 11
um, veniet ſpiritus vitæ à Deo, & ingredietur in illos, & ſuſcitabuntur, & ſtabunt in pedes ſuos: & factus eſt timor ſuper eos qui videbant illos. Et venit vox à cœ- 12
lo, & dixit ipſis; Aſcendite huc: et tunc aſcenderunt in cœlum per nubem, et viderunt eos inimici eorum.*

Digitized by Google

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Et in illa hora factus est terræmotus magnus,& decima pars civitatis cecidit: & occisa
13 Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν
sunt in terræ motu nomina hominum millia septem: & reliqui *territi facti sunt*, &
ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά· καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ
dederunt gloriam Deo cœli. Væ secundum abiit: ecce væ tertium veniet
14 ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται
citò. Et septimus angelus *clanxit*: & factæ sunt voces magnæ in cœlo,
15 ταχύ. Καὶ (ω) ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ,
dicentes; *Factum sunt regna* hujus mundi, Domini nostri, & Christi ejus: & re-
(α) λέγουσαι, Ἐγένοντο αἱ βασιλεῖαι τοῦ κόσμου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ· καὶ βα-
gnabit in secula seculorum. Et viginti & quatuor seniores in conspectu
16 σιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ (β) οἱ εἴκοσι καὶ τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον
Dei *sedentes* in *thronis* suis, ceciderunt in facies suas, & ado-
τοῦ Θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσ-
raverunt Deum, Dicentes; Gratias agimus tibi, Domine Deus omnipotens, qui *existens*,
17 κύνησε τῷ Θεῷ, Λέγοντες, Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν,
& qui *erat*, & qui venturus: quia accepisti virtutem tuam magnam, & regnâsti,
καὶ ὁ (γ) ἦν, καὶ ὁ ἐρχόμενος· ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ ἐβασίλευσας.
Et Gentes iratæ sunt, & advenit ira tua: & tempus mortuorum, judicari, & reddere
18 Καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησε, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου· καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν, κριθῆναι, καὶ δοῦναι
mercedem servis tuis Prophetis, & Sanctis, & timentibus nomen
τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις, (δ) καὶ τοῖς ἁγίοις, καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά
tuum, *parvis* & magnis, & *perdere corrumpentes* terram. Et apertũ
19 σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν. Καὶ ἠνοίγη
est templum Dei in cœlo, & visa est arca testamenti ejus in templo ejus:
ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ (ε) ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ·
& factæ sunt fulgura, & voces, & *tonitrua*, & terræ motus, & grando magna.
καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ, καὶ φωναὶ, καὶ βρονταὶ, καὶ σεισμὸς, καὶ χάλαζα μεγάλη.

CAP. XII. ιβ'.

Et signum magnum *visum est* in cœlo: Mulier *circumamicta* sole, & Luna
1 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ· Γυνὴ (α) περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη

sub pedibus ejus: & in capite ejus corona stellarum duodecim: Et in
ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα· Καὶ ἐν 2
utero habens, clamabat *doloribus partûs detenta*, & *cruciata* parere. Et visum est aliud
γαστρὶ ἔχουσα, (β) κράζει ὠδίνουσα, καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. Καὶ ὤφθη ἄλλο 3
signum in cœlo, & ecce draco magnus rufus, habens capita
σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων μέγας πυρρὸς, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ κέρατα
decem: & in capitibus ejus diademata septem. Et cauda ejus trahebat
δέκα· καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς (γ) αὐτοῦ διαδήματα ἑπτά. Καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει 4
tertiam partem stellarum cœli, & misit eas in terram: & draco stetit
τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν
ante mulierem *futuram* parere, ut cùm peperisset filium *suum*
ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς
devoraret. Et peperit filium masculum, qui *futurus* erat pascere omnes Gentes in
καταφάγῃ. Καὶ ἔτεκεν υἱὸν (δ) ἄρρενα, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν 5
virga ferrea: & raptus est filius ejus ad Deum, & thronum ejus,
ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ (ε) τὸν θρόνον αὐτοῦ.
Et mulier fugit in solitudinem, ubi *habet* locum paratum à Deo,
Καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου (ζ) ἔχει τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, 6
ut ibi pascant eam diebus mille ducentis sexaginta. Et factum est prælium
ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα. Καὶ ἐγένετο πόλεμος 7
in cœlo: Michael & angeli ejus præliabantur *contra draconem*, &
ἐν τῷ οὐρανῷ· (η) ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ (ϑ) ἐπολέμησε κατὰ τοῦ δράκοντος, καὶ
draco pugnabat, & angeli ejus. Et non valuerunt, neque locus inventus est
ὁ δράκων ἐπολέμησε, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ. Καὶ ἐκ (ι) ἴσχυσε, οὐδὲ 8
eorum amplius in cœlo. Et projectus est draco ille magnus, serpens antiquus,
αὐτῶν ἔτι εὑρέθη τόπος ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, 9
vocatus diabolus & Satanas, *seducens habitatam universam*: projectus est in
ὁ καλούμενος διάβολος καὶ ὁ σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην· ἐβλήθη εἰς
terram, & angeli ejus cum illo *projecti* sunt.
τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν.

MS.A. (ω) ἔβδομος (α) * λέγοντες, Ἐγένετο ἡ βασιλεία (β) οἰκοσιτέωσαν πρεσβύτεροι ἐνώπιον (γ) ἦν· ὅτι (δ) καὶ τοὺς ἁγίους, καὶ τοὺς φοβουμένους τὸ ὄνομά (ε) ὁ ἐν τῷ Κεφ. ιβ'. MS.A. (α) *περιβλεπομέ··, * (β) κράζει καὶ ὠδίνουσα (γ) αὐτῶν ἑπτὰ διαδήματα. (δ) ἄρσεν, (ε) πρὸς * (ζ) ἔχει ἐκεῖ τόπον (η) ὁ τε (ϑ) τῷ πολεμῆσαι μὴ τῷ (ι) ἴσχυσεν, οὐδὲ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * Et in illa hora factus est motus *terræ* magnus,& pars decima urbis cecidit: & occisa sunt in *terræ* motu nomina hominum,millia septem: & reliqui timidi facti
14 sunt, & dederunt gloriam Deo. Illud væ secundum abiit:ecce illud væ tertium venit citò. Et ille Angelus septimus clanxit,
15 & factæ sunt voces, & tonitrua, dicentes; Factum est regnum mundi,Domini nostri & Christi ejus, & regnabit in secula seculorum. Et illi viginti quatuor seniores,
16 qui coram throno Dei sunt,qui sedent super thronos suos, ceciderunt super facies suas,& adorárunt Deum,Dicentes; Gra-
17 tias agimus tibi Domine Deus, ille omnipotens,qui est,& qui erat:quoniam accepisti robur tuũ illud magnum;& regnâsti.
18 Et gentes iratæ sunt, & advenit ira tua, & tempus mortuorum, ut judicentur : & ut des mercedem servis tuis, prophetis, & sanctis, & illis qui timent nomen tuum, parvis & magnis : & ut perdas eos
19 qui perdiderunt terram. Et apertum est templum Dei in cœlo, & visa est arca fœderis ejus in templo ejus : & facta sunt fulgura,& tonitrua, & voces,& *ter-*
ræ motus, & grando magna.

CAP. XII.

1 Et signum magnum visum est in cœlo, Mulier amicta sole, & luna sub pedibus ejus,& super caput ejus corona stellarum duodecim. Et quum in ventre haberet,
2 clamabat &partûs dolore premebatur,& cruciabatur ad pariendum. Et visum est
3 aliud signum in cœlo,& ecce,draco ignitus magnus,habens capita septem,& cornua decem : & super capita sua, septem diademata. Et cauda ejus trahit tertiam
4 partem stellarum cœli, & projecit eas in terram: & ille draco stabat ante illam mulierem,quæ paritura erat: ut quum peperisset,devoraret filium ejus. Et peperit fi-
5 lium masculum, qui pasturus est omnes gentes virgâ ferreâ: & raptus est filius ejus ad Deum, & ad thronum ejus. Ipsa verò
6 mulier fugit in desertum ubi erat ipsi locus paratus à Deo,ut ibi pascerent illam dies mille ducentos sexaginta. Et factum
7 est prælium in cœlo : venitque Michaël & Angeli ejus ad præliandum cum dracone: & draco & Angeli ejus præliati sunt :
8 Et non prævaluerunt,& locus eorum non inventus est ampliùs in cœlo. Et proje-
9 ctus est ille draco magnus, ille serpens antiquus,qui vocatur Impostor & Satana, qui seducit orbem totum : projectus est *in ignem* super terram, & angeli ejus cum eo projecti sunt.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወበይእቲ: ሰዓት: ኮነ: ሕሩነ: ዐቢይ : ወድልቅልቅ::ወወድቀ: 1: እይሂ: ለይእቲ: ህገር::ወ
14 ሞቱ: በውእቱ: ድልቅልቅ:ርዮ: ነፍስ::ወደነገፁ: እለ:ተርፈ: ሰብሕዎ: ወለእግዚአ: ለለ
15 መላከ: ሰማይ::=> ወበገዝእቱ: ሐለፈ: ፀ: ሕማመ: ወተረፈ: ሀለስ: ሕማመ::=> ወሶበ:
ጠቅዐ: ስብዕ:መልአክ: መጽአ:ቃል: እመስማይ: ዘይብል: ኮነት: መንግሥተ:ዓለመ: ለእግ
16 ዚእነ: ወለመሲሁ: ወይነግሥ: ለዓለመ: ዓለመ::=> ወእልክቱኒ: ፲ ወ ዐ: ሊቃናት: እለ:
ይነብሩ : ቅድመ : እግዚአብሔር: በመንበርቲሆሙ : ሰገዱ : በገጸሙ: ለእግዚአብሔር::=>

Et in ista hora facta est condemnatio magna, & concussio, & cecidit decima pars istius civitatis, & mortuæ sunt in ista concussione septuagies centum animæ, & territi sunt reliqui, & glorificârunt, & gratias egerunt Deo cœli. 13
Et in hoc abierunt duæ afflictiones, & remansit tertia afflictio. Et quum clanxisset septimus Angelus, venit vox à cœlo, dicens; Factum est regnum mundi, Domini nostri & Messiæ ejus, & regnabit in seculum seculorum. Et illi viginti & quatuor seniores, qui stedebant ante Deum in thronis suis, adorârunt in facies suas Deum : 14 15 16

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

13 Et in illa hora factus est terræmotus magnus, & decima pars civitatis cecidit: & occisa sunt in terræmotu nomina hominum septem millia: & reliqui in timorem
14 sunt missi, & dederunt gloriam Deo cœli. Væ secundum abiit: & ecce væ terti-
15 um veniet citó. Et septimus Angelus tubâ cecinit: & factæ sunt voces magnæ in cœlo, dicentes; Factum est regnum hujus mundi, Domini nostri & Christi
16 ejus, & regnabit in sæcula sæculorum: Amen. Et vigintiquatuor seniores, qui in conspectu Dei sedent in sedibus suis, ceciderunt in facies suas, & adoraverunt De-
17 um, dicentes; Gratias agimus tibi, Domine Deus omnipotens, qui es, & qui eras,
18 & qui venturus es: quia accepisti virtutem tuam magnam, & regnâsti. Et iratæ sunt Gentes, & advenit ira tua, & tempus mortuorum judicari, & reddere mercedem servis tuis Prophetis, & Sanctis, & timentibus nomen tuum pusillis & ma-
19 gnis, & exterminandi eos qui corruperunt terram. Et apertum est templum Dei in cœlo: & visa est arca testamenti ejus in templo ejus, & facta sunt fulgura, & voces, & terræmotus, & grando magna.

CAP. XII.

Et signum magnum apparuit in cœlo: Mulier amicta Sole, & Luna sub pedibus 1
ejus, & in capite ejus corona stellarum duodecim: Et in utero habens, clamabat 2
parturiens, & cruciabatur ut pariat. Et visum est aliud signum in cœlo: & ecce 3
draco magnus rufus, habens capita septem, & cornua decem: & in capitibus
ejus diademata septem: Et cauda ejus trahebat tertiam partem stellarum cœli, 4
& misit eas in terram: & draco stetit ante mulierem, quæ erat paritura; ut cùm
peperisset, filium ejus devoraret. Et peperit filium masculum, qui recturus erat 5
omnes Gentes in virga ferrea: & raptus est filius ejus ad Deum, & ad thronum
ejus: Et mulier fugit in solitudinem, ubi habebat locum paratum à Deo, ut ibi 6
pascant eam diebus mille ducentis sexaginta. Et factum est prælium magnum in 7
cœlo: Michaël, & angeli ejus præliabantur cum dracone, & draco pugnabat, & 8
angeli ejus: Et non valuerunt, neq; locus inventus est eorum ampliùs in cœlo. Et 9
projectus est draco ille magnus, serpens antiquus, qui vocatur diabol⁹, & satanas, qui
seducit universum orbem: & projectus est in terrâ, & angeli ejus cum illo missi sunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * وفي ذلك اليوم ضارب زلزلة عظيمة * وسقط عشر المدينة * ومانوا من الزلزلة في تلك المدينة من
14 الناس سبعة آلاف * والبقية اربعوا وصاروا فرعين * واوفوا المجد لاله السماء * الويل الثاني ذهب *
15 وهوذا الويل الثالث ياتي مسرعا * ثم ان الملاك السابع ضرب البوق * فصار من ذلك اصوات
16 عظيمة من السماء قايلة * صار ملك الدنيا لربنا ومسيحه * ويملك الى ادهار الادهار * والاربعة
وعشرون سيخا الذين قدام الكرسي * الجلوس على كراسيهم سقطوا على وجوههم * وسجدوا لله *
17 * قايلين * نشكرك يا ربنا والاهنا الضابط الكل * الذي انت هو ولم تزل * انك اخذت قوتك
18 العظيمة * وملكت * وجرت الامم * واتي زجرك وزمان الموتى ليدانوا * ويعطي الاجر لعبدك الانبياء
والقديسين * والذين يتقون اسمك صغيرهم وكبيرهم * ويهلك مفسدين الارض * ثم رايت ان
19 هيكل الله الذي في السماء فتح * وظهر تابوت ميثاق الله في هيكله * فصار من ذلك بروق
واصوات * ورعود وبرد عظيم *

الفصل الثاني عشر *

1 * وظهرت علامة عظيمة في السماء * وذلك امراة التحفت الشمس * والقمر تحت رجليها *
2 وعلى راسها اثنا عشر تاجا من كواكب * وكانت حاملا في بطنها * وهي متوجعة تطلق لتلد *
3 * وظهرت ايضا علامة اخرى في السماء فاذا تنين احمر عظيم * له روس سبعة * وقرون عشر *
4 وعلى روسه سبعة تيجان * ثم ان ذنبه جذب ثلث النجوم التي في السماء * والقى بهم في الارض *
فوقف ذلك التنين قبالة المراة التي تريد ان تلد * حتى اذا ولدت ياكل ابنها * وولدت
5 ولدا ذكرا * الذي هو عتيد ان يرعا الامم بعصا حديد * فخطف ابنها الى الله والى عرسه *
6 * والمراة هربت الى القفر * الى موضع هيا له هناك من الله * لتعال هناك الفا ومايتين
7 وستين يوما * ثم تحرك في السماء حرب * فما بين الملاك ميكاييل وملايكته * ليحارب التنين *
8 وحاربه التنين واجناده * فلم يكن له مقدر * ولم يوجد له موضع بعد ذلك في السماء *
9 * وطرد التنين العظيم * الحنش القديم * الذي سمي ابليس وشيطان المضل لكل المسكونة *
وطرح في الارض وطرحوا اجناده معه *

Eodem die factus est terræmotus magnus, cecidítque decima pars urbis: & mortui sunt ex terræmotu in ea urbe, hominum septem millia: & reliqui expaverunt & facti sunt perterriti, & persolverunt gloriam Deo cœli. Væ secundùm abiit, & ecce væ tertium citò veniet. Tum Angelus septimus clanxit buccinâ, factæque sunt inde voces magnæ de cælo, dicentes; Factum est regnum mundi Domino nostro & Christo ejus, & regnabit in secula seculorum. Et viginti quatuor illi senes qui sunt ante thronum, qui sedent super sedes suas, procidérunt in facies suas, & adoraverunt Deum, Dicentes; Gratias agimus tibi ô Dómine ac Deus noster omnitenens, qui es, & nunquam moveris: quoniam sumpsisti robur tuum magnum, & regnasti, Et iratæ sunt gentes. Venit ira tua, & tempus mortuórum ut judicentur, & des mercedem servis tuis prophetis & sanctis, & iis qui timent nomen tuum, parvis ac magnis: & perdas corruptores terræ. Deinde vidi templum Dei, quod est in cælo, apertum fuisse, & apparuisse Arcum fœderis Dei in templo ipsius: & facta sunt inde fulgura, & voces, & tonitrua, & grando magna.

CAP. XII.

Apparuit autem signum magnum in cælo, nempe Mulier amicta sole, sub cujus pedibus erat luna, & super caput ejus duodecim coronæ ex stellis; Et erat ferens in utero suo, & dolens cruciabatur ut pareret. Apparuit etiam aliud signum in cœlo. Ecce enim serpens rubeus, ingens, habens capita septem & cornua decem: & super capita ejus, septem diademata. Is porrò traxit suâ candâ tertiam partem stellarum quæ sunt in cœlo, projecitque eas in terram. Stetit autem ille draco ante mulierem quæ erat paritura; ut quum peperisset, devoraret filium ejus. Peperit ergo filium masculum, qui pasturus erat Gentes virgâ ferreâ. Raptúsque est filius ejus ad Deum & ad thronum ejus: Mulier autem fugit in solitudinem, ad locum qui paratus ei fuerat illic à Deo: ut nutriretur ibi mille ducentis sexaginta diebus. Deindè commotum fuit in cœlo bellum inter Angelum Michaelem & Angelos ejus, ut prælларetur adversùs serpentem: certavit autem adversùs eum serpens cum militibus suis. At non habuit vires, neque inventus est ei locus imposterum in cœlo. Et expulsus fuit draco ille magnus, serpens antiquus, qui vocatus est Diabolus & Satanas, totius orbis seductor: et projectus est in terram, projectíque fuerunt milites ejus cum eo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወይቤሉ: ናለኩተከ: እግዚኦ: እግዚአብሔር: ዘኵሉ: ይመልክ: ዘሀሎ: ወይሄሉ: እስመ:
18 ለኀዘንከ: ኀይለከ: ዐቢየ: ወነሣእከ: መንግሠተ::=ወለሕዛብኒ: ተመዐዑ: ወበጽሐ: መ
ዐትከ: ወዘመኖሙ: ለሙተኒ: በዘ: ይትኬነኑ:: ወሰመ: ተህቦሙ: ጸሎቶሙ: ለለግብርቲከ: ለ
19 ነቢያት: ወለቅዱሳን: ወለእለ: ይፈርሁ: ስመከ: ለንኡሰሙ: ወለዐቢዮሙ::ወከመ: ትሠኒኖ
ሙ::ለእለ: እማሰንዋ: ለመድር::=ወእምዝ:ተርሕወ: ቤተ: መቅደሱ:ለእግዚአብሔር: ዘ
ውስተ: ሰማይ: ወለስተርእየት: ታቦተ: ሕጉ: ለእግዚአብሔር: ውስተ: መቅደሱ:: ወመጽ
እ: መብረቅ: ወቃለ: ነጐድጓድ: ወድልቅልቅ: ወበረድ: ዐቢይ::=

1 ፲፪ ወእስተርእየ: ተአምር: ውስተ: ስማይ: ብእሲት: እንተ: ትለብስ: ፀሐየ:: ወወር
2 ሓ: ታሕተ: እገሪሃ: ወውስተ: ርእሳ: ለክሊል: ፲ወ ፪: ኀዋክብት:=ወጽንስት: ይእ
3 ቲ: ብእሲት: ወትግዕር: ወተሐመመ: ለወሊድ::=ወእስተርእየ: ካልእ: ተአምር:
ውስተ: ሰማይ: ለርዌ: ዐቢይ: ወቀይሕ: ዘጊ: ለእርሰቲሁ: ወ፯: ለቅርንቲሁ:: ወውስ
4 ተ: ለእርስቲሁ: ጊ: ቀጸላ::=ወበዘነቡ: ይስሕብ: ዛልሰተ: እዴሆሙ: ለከዋክብት:
ሰማይ: ወለወረደሙ: ውስተ: ምድር:: ወቆመ: ውእቱ: ለርዌ: ኀመ: ሶበ: ወለደት: ይ
5 ብላዕ: ሕፃና::=ወወለደት: ወልደ: ተባእተ: ዘውእቱ: ዘይረእዮሙ: ለኵሉሙ: ለ
ሕዛብ: በበትረ: ሐጺን::ወመሰጥዎ: ለውእቱ: ሕፃን: ወወሰድዎ: ኀበ: እግዚአብሔር:ወ
6 ኀበ: መንበሩ:=ወጥየት: ይእቲ: ብእሲት: ውስተ: ገደመ: ወውስተ: መካን::ዘለስተደ
ለወ: ሳቲ: እግዚአብሔር: ከመ: ትትዓቀብ: በህየ: በኵሉ: መዋዕል: ፲ዖ: ወ ፪ዖ: ወ ፶::=
7 ወፀብአወ: በሰማይ: ለውእቱ: ልርዌ: ሚካኤል: ወመላእክቲሁ::ወተፀብአሙ: ውእቱ: ለ
8 ርዌ: መስለ: መላእክቲሁ:=ወስእኖሙ: ወሊረከበ: እንከ: መካነ: በውስተ: ሰማ
9 ይ::=ወወድቀ: ውስተ: ምድር: ውእቱ: ለርዌ: ዐቢይ:: ወለርዌሰ: ዐቢይ: ዘው
እቱ: ሰይጣን: ቀደሙ: ዘለስሐቶሙ: ለኵሉ: ዓለመ:: ወወድቀ: ውስተ: ምድር: ወ
መለእክቲሁኒ: ወድቁ: ውስተ: ምድር: መስሌሁ::=

Et dixerunt; Gratias agimus tibi Domine Deus, qui omnium Dominator est, qui est & erit: quia sustulisti virtutem tuam magnam, & erexisti regnum. Et Gentes indignatæ sunt, & advenit indignatio tua, & tempus mortuorum in quo judicentur, & ut des præmium servis tuis Prophetis & Sanctis, et timentibus nomen tuum, pusillis & magnis, & ut condemnes eos qui perdiderunt terram. Et tunc apertum est templum Dei quod in cælo erat: & visa est arca legis Dei in templo ejus, & venit fulgur, & vox tonitru, & concussio, & grando magna.

CAP. XII.

Et apparuit signum in cœlo, Mulier amicta sole, & luna sub pedibus ejus, & in capite ejus corona duodecim stellarum: Et gravida fuit ista mulier, & exclamabat & cruciabatur ad parturiendum. Et apparuit aliud signum in cœlo, bestia magna & rufa, cujus septem capita, & decem cornua, & in capite ejus septem coronæ: Et cum cauda ejus trahebat tertiam partem stellarum cœli, & submisit eas in terram: & stetit ista bestia, ut quum peperisset, devoraret infantem ejus. Et peperit partum masculum, qui recturus erat omnes Gentes in virga ferrea: & diripuerunt hunc infantem, & adduxerunt eum ad Deum, & ad thronum ejus: Et fugit illa mulier in solitudinem, & in locum quem præparaverat ei Deus, ut servaretur ibi, per totum spatium dierum, decies centum & ducentorum & sexaginta. Et oppugnavit in cœlo hanc bestiam, Michael & angeli ejus, & oppugnavit eum illa bestia cum angelis suis: Et non prævaluit iis, & non invenit amplius locum in cœlo. Et cecidit in terram illa bestia magna: et bestia magna quæ fuit Satanas olim, qui seduxit totum mundum, et cecidit in terram, et angeli ejus cecíderunt in terram cum eo.

Digitized by Google

Et audivi vocem magnam dicentem in cœlo; Nunc facta est salus, &
10 Καὶ ἤκουσα φωνὴν (κ) μεγάλην λέγουσαν ἐν τῷ οὐρανῷ, Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία, καὶ
virtus, & regnum Dei nostri, & potestas Christi ejus: quia projectus est
ἡ δύναμις, καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι (λ) κατεβλήθη
accusator fratrum nostrorum, accusans illos ante conspectum Dei nostri die
ὁ κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν (μ) αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας
ac nocte. Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem Agni, & propter verbum
11 καὶ νυκτός. Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ τὸν λόγον
testimonii sui: & non dilexerunt animam suam usque ad mortem. Propter hoc lætamini
12 τοῦ μαρτυρίας αὐτῶν· καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. Διὰ τοῦτο εὐφραί-
mini cœli, & in eis habitantes. Væ habitantibus terram & ma-
νεσθε οἱ οὐρανοὶ, καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. (ν) Οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν καὶ τὴν θά-
re: quia descendit diabolus ad vos, habens animum magnum, sciens, quòd
λασσαν· ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς, ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι
modicum tempus habet. Et cùm vidit draco quòd projectus esset in terram, persecutus est
13 ὀλίγον καιρὸν ἔχει. Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξε
mulierem, quæ peperit masculum. Et datæ sunt mulieri duæ alæ
14 τὴν γυναῖκα, ἥτις ἔτεκε τὸν (ξ) ἄρρενα. Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ (ο) δύο πτέρυγες
aquilæ magnæ, ut volaret in desertum in locum suum, ubi alitur
τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται
illic tempus, & tempora, & dimidium temporis, à facie serpentis. Et emisit ser-
15 ἐκεῖ καιρὸν, καὶ καιροὺς, καὶ ἥμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. Καὶ ἔβαλεν ὁ (π) ὄφις
pens post mulierem ex ore suo, aquam tanquam flumen, ut hanc
ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμὸν, ἵνα (ρ) ταύτην
flumine latam faceret. Et adjuvit terra mulierem, & aperuit terra os
16 ποταμοφόρητον ποιήσῃ. Καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα
suum, & absorbuit flumen quod misit draco de ore suo. Et
17 αὐτῆς, καὶ κατέπιεν (σ) τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ
iratus est draco in mulierem, & abiit facere prælium cum reliquis seminis
ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθε ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος
ejus, custodientibus mandata Dei, & habentibus testimonium Jesu Christi.
αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐχόντων τὴν (τ) μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Et steti supra arenam maris.
Καὶ (υ) ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. CAP. XIII. ιγ'. 18

Et vidi de mari bestiam ascendentem, habentem capita septem & cornua decem,
ΚΑΙ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, (α) ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα, 1
& super cornua ejus decem diademata, & super capita ejus nomen; blaspe-
καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ (β) ὄνομα βλασφη-
mia. Et bestia, quam vidi, erat similis pardo, & pedes ejus sicut ursi,
μίας. Καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον, ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς (γ) ἄρκου, 2
& os ejus sicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem suam, &
καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ
thronum suum, & potestatem magnam. Et vidi unum capitum ejus quasi cæsum
τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἐξουσίαν (δ) μεγάλην. Καὶ εἶδον μίαν τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην 3
in mortem: & plaga mortis ejus curata est: & admiratum fuit in universa terra
εἰς θάνατον· καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη· καὶ (ε) ἐθαυμάσθη ὅλη τῇ γῇ
post bestiam: & adoraverunt draconem qui dedit potestatem bestiæ. Et
ὀπίσω τοῦ θηρίου· καὶ προσεκύνησαν (ζ) τὸν δράκοντα ὃς ἔδωκεν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ. Καὶ 4
adoraverunt bestiam, dicentes; Quis similis bestiæ? Quis poterit pugnare
προσεκύνησαν τὸ θηρίον, λέγοντες, Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; (η) τίς δύναται πολεμῆσαι
cum ea? & datum est ei os loquens magna, & blasphemias. Et data est ei
μετ' αὐτοῦ; καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα, καὶ (θ) βλασφημίας. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ 5
potestas facere menses quadraginta duos. Et aperuit os suum in blasphemiam
ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας (ι) τεσσαράκοντα δύο. Καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς (κ) βλασφημίαν 6
ad Deum, blasphemare nomen ejus, & tabernaculum ejus, & in cœlo
πρὸς τὸν Θεὸν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν (λ) αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ
habitantes. Et datum est illi bellum facere cum Sanctis, & vincere eos:
σκηνοῦντας. Καὶ ἐδόθη (μ) αὐτῷ πόλεμον ποιῆσαι μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ νικῆσαι αὐτούς· 7
Et data est illi potestas in omnem tribum, & linguam, & gentem.
καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν, καὶ γλῶσσαν, καὶ ἔθνος.

MS.A. (κ) μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαν, Ἄρτι (λ) ἐβλήθη ὁ κατήγωρ (μ) αὐτῶν (ν) Οὐαὶ κατοικοῦσι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν· (ξ) ἄρσενα. (ο) αἱ δύο (π) ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς, ὕδωρ (ρ) αὐτὴν (σ) τὸ ὕδωρ ὃ ἔβαλεν (τ) μαρτυρίαν Ἰησοῦ. (υ) ἐστάθη Κεφ. ιγ'. MS.A. (α) ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων (β) ὀνόματα (γ) ἄρκου, (δ) μεγάλην ἔδωκεν αὐτῷ. Καὶ μίαν ἐκ (ε) ἐθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ (ζ) τῷ δράκοντι ὅτι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν (η) καὶ τίς (θ) βλάσφημα. (ι) τεσσαράκοντα καὶ δύο. (κ) βλασφημίας (λ) αὐτοῦ, τοὺς (μ) αὐτῷ ** ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν, καὶ λαὸν, καὶ γλῶσσαν, καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et audivi vocem magnam in cœlo, dicentem; Nunc facta est salus, & potentia, & 10
regnum Dei nostri, & potestas Christi ejus: quia projectus est ille accusator 9
fratrum nostrorum, qui accusabat eos coram Deo nostro die & nocte. Et ipsi vi- 11
cerunt eum, propter sanguinem Agni, & propter verbum testimonii ipsorum, & non dilexerunt animam suam usque ad mortem. Propterea oblectamini cœli, & 12
qui in iis habitatis. Væ terræ & mari, quia descendit Impostor ad vos, habens iram magnam, sciens breve tempus sibi 13
superesse. Et quum vidisset ille draco se projectum esse super terram, persequutus est mulierem illam quæ peperit masculum. 14
Et datæ sunt mulieri duæ illæ alæ aquilæ illius magnæ, ut avolaret in desertum, in locum suum, ubi alatur ibi per tempus, & tempora, & dimidium temporis, à facie serpentis. Et projecit 15
ille serpens ex ore suo post mulierem, aquas tanquam fluvium, ut eam ablatam à fluvio faceret. Et adjuvit terra mulie- 16
rem, & aperuit terra os suum, & absorbuit fluvium quem projecerat ille draco ex ore suo. Et iratus est ille draco con- 17
tra mulierem, & abiit ad faciendum prælium cum iis qui residuum seminis ejus sunt, qui servant mandata Dei, & habent testimonium Jesu. Et stetit super are- 18
nam maris.

CAP. XIII.

ET vidi quòd ascendit animal dentis è 1
mari, habens cornua decem & capita septem; & super cornua ejus decem diademata, & super capita ejus nomina blasphemiæ. Et animal dentis illud quod vi- 2
di, erat simile pardo, & pedes ejus tanquam ursi, & os ejus sicut os leænæ: & dedit ipsi ille draco potentiam suam, & thronum suum, & potestatem magnam. Et unum ex capitibus ejus erat tanquam 3
mactatum ad mortem, & plaga lethalis ejus sanata est, & admirata est tota terra post illud animal dentis. Et adorárunt 4
draconem, quòd potestatem dedisset illi animali dentis, dicentes; Quis simile est bestiæ huic, & quis potest præliari cum illa? Et datum est illi os loquens magna, 5
& blasphemias: & data est illi potestas agendi menses quadraginta duos. Et a- 6
peruit os suum ad blasphemiam adversùs Deum, ad blasphemiis afficiendum nomen ejus, & tabernaculum ejus, & eos qui in cœlo habitant. Et data est illi potestas 7
super omnem gentem, & tribū, & linguā, & nationem: & datum est illi facere prælium cum Sanctis, ad vincendum eos.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወሰማዕኩ : ቃለ : ዐቢየ : በሰማይ : ዘይብል : ኮነት : መድኀኒት : ወኀይል : ወመንግሥት :
ለአምላክነ : ወሰልጣነ : ሜሲሁ : እስመ : ወድቀ : መስተዋድይ : ዘእስተዋደዮሙ : ለአኀዊነ : ቅ
11 ድመ : እግዚአብሔር : መዐልተ : ወሌሊተ : ። ወሞአሙ : እሙንቱ : በእንተ : ደመ : በግዑ : ወ
12 በእንተ : ቃለ : ጽድቆሙ : እስመ : ሊዮ ብደሩ : ነፍሶሙ : እስከ : ለሞት : ። ወበእንቲአሁ
ሙ : ተፈሥሑ : ሰማያት : ወመድር : ወእለ : ይነብሩ : ውስቴቶን : ። ለቤሳ : ሳመድር : ወለባሕ
ር : እስመ : ወረደ : ሰይጣን : ውስቴቶን : መዐለ : ዐቢይ : ሕሙዙ : እስመ : የአመር : ከመ : ው
13 ሑድ : መዋዕል : ተረፈ : ። ወሰበ : ርእየ : ውእቱ : አርዌ : ከመ : ወድቀ : ውስተ : መድር : ።
ዴገን : ለእንትክቲ : ብእሲት : እንተ : ወለደት : ሕፃነ : ተባዕተ : ።

Et audivi vocem magnam in cœlo dicentem; Facta est salus, et virtus, et impe- 10
rium Dei nostri, et potestas Messiæ ejus: quia cecidit Accusator, qui accusavit
fratres nostros coram Deo die et nocte. Et vicerunt eum ipsi propter sanguinem 11
Agni ejus, et propter sermonem justitiæ ipsorum, quia non dilexerunt animas suas us-
que ad mortem. Et propter illos lætamini cœli et terra et habitantes in iis. Væ 12
terræ, et mari, quia descendit satanas in ea, cum magno veneno suo, quia scit
quòd modicum tempus restat ei. Et quum vidisset illa bestia quòd cecidisset in ter- 13
ram, persequuta est illam mulierem, quæ peperisset infantem masculum.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

10 Et audivi vocem magnam in cœlo dicentem; Nunc facta est salus, & virtus, & regnum Dei nostri, & potestas Christi ejus: quia projectus est accusator fratrum
11 nostrorum, qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte. Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem Agni, & propter verbum testimonii sui, & non
12 dilexerunt animas suas usque ad mortem. Propterea lætamini cœli, & qui habitatis in eis. Væ terræ, & mari, quia descendit diabolus ad vos, habens iram ma-
13 gnam, sciens quòd modicum tempus habet. Et postquàm vidit draco quòd pro-
14 jectus esset in terram, persecutus est mulierem, quæ peperit masculum: Et datæ sunt mulieri alæ duæ aquilæ magnæ, ut volaret in desertum in locum suum,
15 ubi alitur per tempus & tempora & dimidium temporis, à facie serpentis. Et misit serpens ex ore suo post mulierem, aquam tanquam flumen, ut eam faceret
16 trahi à flumine. Et adjuvit terra mulierem, & aperuit terra os suum, & absor-
17 buit flumen, quod misit draco de ore suo. Et iratus est draco in mulierem: & abiit facere prælium cum reliquis de semine ejus, qui custodiunt mandata Dei, & habent testimonium Jesu Christi. Et stetit supra arenam maris. 18

CAP. XIII.

ET vidi de mari bestiam ascendentem, habentem capita septem, & cornua decem, 1
& super cornua ejus decem diademata, & super capita ejus nomina blasphemiæ.
Et bestia, quam vidi, similis erat pardo, & pedes ejus sicut pedes ursi, & os ejus 2
sicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem suam, & potestatem magnam. Et vi- 3
di unum de capitibus suis quasi occisum in mortem: & plaga mortis ejus curata
est. Et admirata est universa terra post bestiam. Et adoraverunt draconem, qui 4
dedit potestatem bestiæ: & adoraverunt bestiam, dicentes; Quis similis bestiæ?
& quis poterit pugnare cum ea? Et datum est ei os loquens magna, & blasphe- 5
mias: & data est ei potestas facere menses quadraginta duos. Et aperuit os suum 6
in blasphemias ad Deum, blasphemare nomen ejus, & tabernaculum ejus, & eos
qui in cœlo habitant. Et est datum illi bellum facere cum Sanctis, & vincere eos. 7
Et data est illi potestas in omnem tribum, & populum, & linguam, & gentem:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * وسمعت صوتا عظيما في السماء يقول * الآن صار الخلاص والقدرة والملك لالهنا * والسلطان
11 لمسيحه * لان باغي اخوتنا قد طرح * الذي كان يبغيهم قدام الله الليل والنهار * وهم قد
12 غلبوه بدم الخروف * وبكلام شهاداتهم * الذين لم يحبوا انفسهم الى الموت * فلذلك افرحوا
يا ايتها السماوات والسكان بها * الويل للارض وللبحر * لان ابليس نزل اليهما ممتليا غضبا
13 عظيما * لما علم ان زمانه قليل * فلما ابصر التنين انه القي الى الارض * اقبل يطلب
14 المراءة التي ولدت الولد الذكر * فاعطي للمراءة جناحي العقاب العظيم * لتطير الى القفر
الى موضعها * لتعال هناك زمانا وزمانين ونصف زمان * من قدام وجه الحنش * فارع الحنش
15 من فمه نهر ماء خلف المراءة ليدركها ويغرقها في ذلك النهر * فاعانت الارض المراءة * وفتحت
16 فاها الارض وبلعت ذلك النهر الذي ارغ التنين من فمه * فحرد ذلك التنين على المراءة *
17 ومضى ليحارب باقي زرع المراءة * الذين يحفظون وصايا الله * الذين لهم شهادة ايسوع * ووقف
18 التنين على رمل ساطي البحر *

* الفصل الثالث عشر *

1 * فرايت دابة صاعدة من البحر * لها عشر قرون ورووس سبعة * وعلي قروبها عشر تيجان *
2 وعلي روسها اسماء الكفر * والدابة التي رايت هي شبه النمر * ورجلاها كالدب * وفمها كفم
3 الاسد * فاعطاها التنين قوته وكرسيه وسلطانه العظيم * وكان احد روسها كانه مذبوح
4 ميت * ثم ان جرح موتها شفي * فتعجب لذلك الارض كلها * واتبعت الدابة * وسجدوا للتنين
الذي اعطي السلطان للدابة * وسجدوا ايضا للدابة قايلين * هل شبه احد هذه الدابة *
5 او من له مقدرة يحاربها * واعطي لها فم ان تتكلم بالكبايير والفرايا * ثم اعطي لها سلطان
6 ان تحارب اثنين واربعين شهرا * وفتحت فمها بالتجديف والفرايا على الله * وتجدف على اسمه *
7 وعلي جنايه والذين يسكنون السماء كذبت * واعطي لها ان تحارب القديسين ويغلبهم *
واعطي لها سلطان على كل القبايل * والسعوب * والالسن * والامم *

Et audivi vocem magnam in cœlo, dicentem; Nunc facta est salus, & potentia, & regnum Deo nostro, & potestas Christo ejus: quia calumniator fratrum nostrorum jam abjectus est, qui calumniabatur eos coram Deo nocte dieque. At ipsi vicerunt eum per sanguinem Agni, & per sermonem testimonii suorum: qui non dilexerunt animas suas usque ad mortem. Propterea lætamini ô cœli, & habitantes in eis. Væ terræ marique, quoniam Diabolus descendit ad utrunque plena ira magna, ut qui sciat tempus suum exiguum esse. Quum ergò vidisset draco quòd projectus esset in terram, cœpit quærere mulierem quæ pepererat filium masculum. Sed datæ sunt mulieri duæ alæ aquilæ magnæ, ut volaret ad desertum in locum suum: ut aleretur ibi per tempus, & duo tempora, & dimidium temporis à conspectu serpentis. Effudit autem serpens ex ore suo flumen aquæ post mulierem, ut attractam obrueret eo flumine. Sed succurrit terra mulieri, aperuitque terra os suum, & absorbuit flumen illud quod serpens effuderat ex ore suo. Iratus est igitur ille serpens adversùs mulierem: & abiit ad bellum gerendum cum reliquo semine mulieris, observantibus mandata Dei, habentibus testimonium Jesu. Stetit autem serpens super arenam litoris maris.

CAP. XIII.

Tum vidi bestiam è mari ascendentem, habentem decem cornua, & capita septem: & super cornua ejus, decem diademata: & super capita ejus, nomina apostasiæ. Et bestia quam vidi, similis est tigri, & pedes ejus ut ursi, & os ejus ut os leonis: deditque illi draco robur suum, & thronum suum, & potestatem suam magnam. Erat autem unum ex capitibus ejus quasi jugulatum ac mortuum: tum vulnus mortis ejus curatum est: quapropter admirans universa terra, secuta est bestiam. Et adorárunt draconem qui dederat potestatem bestiæ: & adorárunt bestiam quoque, dicentes; Num similis est quisquam huic bestiæ? aut quis habet facultatem pugnandi cum ea? Datúmque est illi os ad loquendas abominationes & blasphemias: data est etiam illi potestas pugnandi quadraginta duobus mensibus. Et aperuit os suum cum blasphemia et conviciis adversùs Deum, et blasphemabat nomen ejus: et in velum ejus, et eos qui habitant in cœlo, mentita est. Datum etiam est ei belligerare cum Sanctis, et vincere eos: et data est ei potestas in omnes tribus, et populos, et linguas, et gentes.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወተወህባ : ለይእቲ : ብእሲት : ክንፍ : ከመ : ዘዐቢይ : ንስር : ከመ : ትስርር : ውስተ : ገደ
ል : ወውስተ : መካን : ሳቦ : ትትዓቀብ : በኵሉ : መዋዕለ : ዘመን : ወለዘማን : ወመንፈቀ :
ዘመን : ወጥዮት : ይእቲ : ብእሲት : እመቅድመ : ገጸ : ለውእስቴ : ለርዌ : ወሰረፈ : ወደገኖ :
15 ውእቱ : ለርዌ ::= ወለውፅለ : እምነ : ለፈሁ : ውኃ : ለርዌ : ማየ : ብዙኅ : ከመ : ፈ
16 ለግ : ዐቢይ : እንተ : ድኅረ : ለይእቲ : ብእሲት : ከመ : ይንሠአ : ውሒዙ ::= ወረደ
ት : መድሩ : ለይእቲ : ብእሲት : ወለርሐወት : ለፈሃ : መድር : ወሰረበቶ : ለውእቱ : ውሒ
ዝ : ዘለውሐዘ : ውእቱ : ለርዌ : እምነ : ለፈሁ : ወሊዖእመረ : ከመ : ተውህበ : ሳቲ : ክነ
17 ፍ ::= ወተመዕዓ : ውእቱ : ለርዌ : ለይእቲ : ብእሲት ::ወሖረ : ይፀብሖ : ለእለ : ተርፈ :
ውሉደ : ለእለ : የዐቅቡ : ትእዘዘ : እግዚአብሔር : ወይሄልዉ : በጽድቁ : ለእግዚእ : ላዖ
ሱስ :: ወቆመ : ላዕለ : ሩፃ : ባሕር ::=

1 ወወፀአ : ለርዌ : እምነ : ባሕር : ዘ 1 : ለቅርንቲሁ : ወ ፯ : ለርእስቲሁ :: ወዉስተ : ለርእስ
2 ቲሁ : 1 ቀጸለ : ውስተ : ለርእስቲሁ : ጽሑፍ : ስም : ጽርፈት ::= ወይመሰል : ውእቱ : ለ
ርዌ : ነምረ : ወለገሪሁ : ከመ : ድብ : ወለፈሁ : ከመ : ለንበሰ ::ወወሀቦ : ጓኅቱ : ለርዌ : ቀደ
3 ሜዊ : ሓይሎ : ወመንበሮ : ወዕበየ : ስልጣን ::= ወለሐቲ : እምነ : ለርእስቲሁ : እንተ : ተፈገ
ዘት : በሞት ::ወቀኍስለ : ሞቱሰ : ሐይወ : ወለእንከረቶ : ኵለ : መድር ::ወተለወዎ : ለውእቱ :
4 ለርዌ ::= ወሰገዱ : ሎቱ : ለዝኅቱ : ቀደሜዊ : ለርዌ ::እስመ : ወህቦ : ለዝኅቱ : ለርዌ : ስል
ጣን ::ወሰገዱ : ሎቱ : ለውእቱ : ለርዌ : እንዘ : ይብሉ : ሎኑ : ይመስሎ : ለዝንቱ : ለርዌ :
5 ወመኑ : ይክል : ፀቢሖቶ ::= ወተውህበ : ሎቱ : ለፈ : ከመ : ይንብብ : ዓቢያተ : ወጽርፈታ
6 ተ ::ወተውህበ : ሎቱ : ስልጣነ : ይግበር : ተለመረ : ዘፈቀደ : ዛ : ወ ፪ : ለውሪኃ ::= ወለመ
ዝ : ፈትሐ : ለፈሁ : ከመ : ይጽርፍ : ላዕለ : እግዚአብሔር : ወላዕለ : ሰሙ : ወላዕለ : ጽር
7 ኁ : መቅደሱ : ዘበሰማያት ::= ወተውህበ : ሎቱ : ከመ : ይገብር : ፀብአ : ምስለ : ቅዱሳን :
ወይጣለሙ ::ሰልጣነ : ላዕለ : ኵሉ : ለአዛብ : ወሕዝብ : ወነገድ : ወበሐውርት ::=

Et datæ sunt huic mulieri Æ sicut aquilæ magnæ, ut evolaret in solitudinem, & in locum ubi servatur per spatium temporis & temporum & dimidii temporis: & fugit illa mulier à conspectu hujus bestiæ, & volavit: & persequuta est illam ista bestia. Et emisit ex ore suo ista bestia aquam multam, tanquam flumen magnum, post illam mulierem, ut caperet eam fluxus ejus. Et succurrit terra huic mulieri, & aperuit os suum terra, & absorbuit hunc fluxum, quem fluere fecisset hæc bestia ex ore suo, & nesciebat quòd datæ essent eî alæ. Et irata est hæc bestia adversùs hanc mulierem, & abiit ut oppugnaret reliquis filiis ejus, custodientibus mandatum Dei, & permanentibus in justitia Dei. Et stetit super arenam maris.

CAP. XIII.

Et exivit bestia è mari cujus decem cornua erant, & septem capita, & super capita ejus decem coronæ: super capita ejus scriptum fuit nomen blasphemiæ. Et similis erat hæc bestia pardo, & pedes ejus, sicut pedes ursi, & os ejus sicut os leonis, & dedit ei hæc bestia prima virtutem suam, & thronum suum, & magnitudinem potestatis suæ. Et unum ex capitibus ejus, quod transfixum fuit ad mortem, & vulnus mortis ejus curatum fuit. Et admirata est tota terra, & sequuta est hanc bestiam. Et adoraverunt istam primam bestiam: quia dedit huic bestiæ potestatem suam, & adorárunt hanc bestiam, dicentes; Quis similis est huic bestiæ? & quis potest oppugnare cũ? Et datum est ei os ut loqueretur magna, & blasphemias: & data est ei potestas facere signa quæcunque voluerit quadraginta & duos menses. Et tunc aperuit os suum, ut blasphemaret contra Deum, & contra nomen ejus, & contra templum sanctum suum quod in cœlis est. Et datum est ei ut gereret bellum cum Sanctis, & ut vinceret eos, & data est ei potestas super omnes gentes, & populos, & tribus, & regiones:

Digitized by Google

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

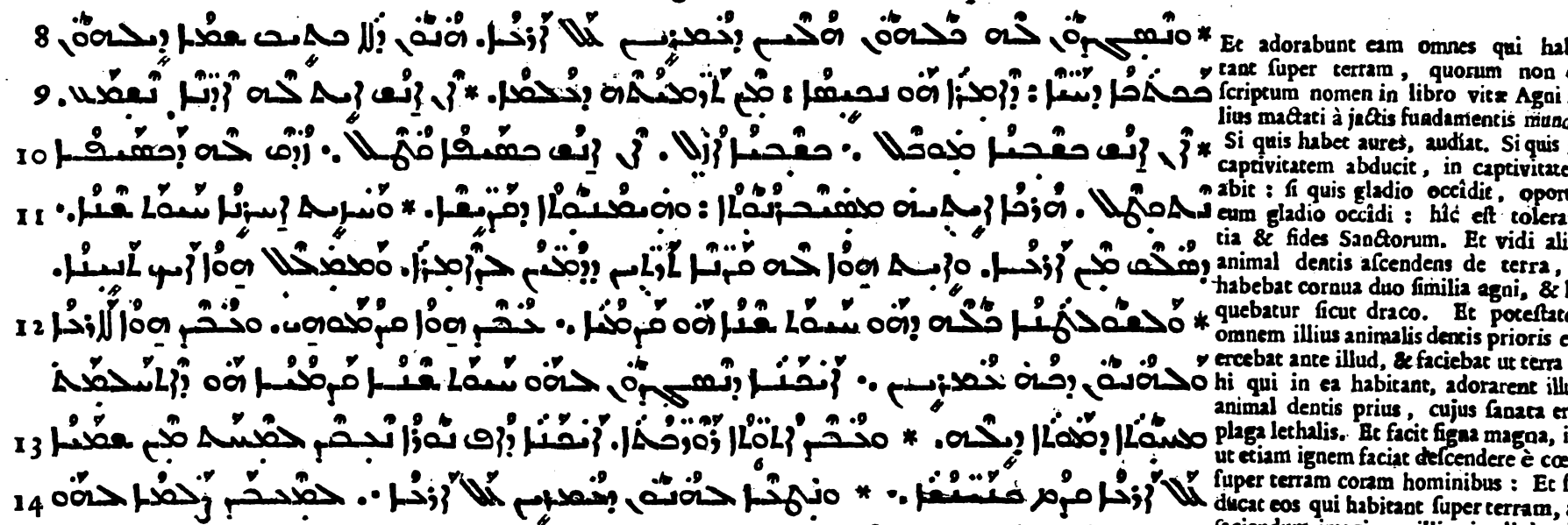
Et *adorabunt* eam omnes *habitantes* *super* terrâ, quorũ non scripta sunt no-
8 Καὶ προσκυνήσουσιν (ν) αὐτῇ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τ γῆς, ὧν ὐ γέγραπται (ξ) τὸ ὄνο-
mina in libro vitæ Agni *mactati* à *fundatione* mundi. Si quis habet
9 ματα ἐν τῷ βιβλίῳ τ ζωῆς τοῦ ἀρνίου (ο) ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Εἴ τις ἔχει
aurem, audiat. *Si quis* captivitatem *congregat*, in captivitatem *vadit*: *si quis*
10 ὖς, ἀκουέτω. (π) Εἴ τις αἰχμαλωσίαν συνάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις
in gladio occiderit, oportet eum in gladio occidi: Hic est patientia, &
ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι· ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ, καὶ
fides Sanctorum. Et vidi aliam bestiam ascendentem de terra, & habebat cornua duo, si-
11 ἡ πίστις τ ἁγίων. Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τ γῆς, καὶ εἶχε κέρατα δύο ὅ-
milia *agno*, & loquebatur sicut draco. Et potestatem prioris bestiæ omnem *facit* in
12 μοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. Καὶ τ ἐξουσίαν τ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐν-
conspectu ejus, & *facit* terram & habitantes in ea, *ut adorent* bestiam
ὑπιον αὐτοῦ, καὶ ποιεῖ τ γῆν καὶ τοὺς (ρ) κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ, ἵνα προσκυνήσωσι τὸ θηρίον
primam, cujus curata est plaga mortis ejus. Et *facit* signa magna, ut
13 τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη (σ) ἡ πληγὴ τ θανάτου αὐτοῦ. Καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα
& ignem faceret descendere de cœlo in terram in conspectu hominum. Et *seducit*
14 καὶ πῦρ ποιῇ (τ) καταβαίνειν ἐκ τ οὐρανοῦ εἰς τ γῆν ἐνώπιον τ ἀνθρώπων. Καὶ πλανᾷ
habitantes in terra, propter signa, quæ data sunt illi facere in conspectu bestiæ,
τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τ γῆς, διὰ τὰ σημεῖα, ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τ θηρίου,
dicens habitantibus in terra, *facere* imaginem bestiæ, quæ habet plagam
λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τ γῆς, ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, (υ) ὃ ἔχει τ πληγὴν
gladii, & vixit. Et datum est illi *dare* spiritum imagini bestiæ, ut &
15 τ (φ) μαχαίρας, καὶ ἔζησε. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ
loquatur imago bestiæ: & faciat, quicunque non adoraverint imaginem bestiæ,
λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου· καὶ ποιήσῃ, (χ) ὅσοι ἂν μὴ προσκυνήσωσι τ εἰκόνα τοῦ θηρίου,
ut occidantur. Et *facit* omnes, *parvos* & magnos, & divites &
16 (ψ) ἵνα ἀποκτανθῶσι. Καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ
pauperes, & liberos & servos, *ut daret illis* characterem in
τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα (ω) δώσῃ αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ
manu *eorum* dextera, aut in frontibus *eorum*. Et ne quis possit
τ χεῖρὸς αὐτῶν τ δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ (α) τ μετώπων αὐτῶν. Καὶ ἵνα μή τις δύνηται 17
emere aut vendere, *si non habens* characterem, aut nomen bestiæ, aut numerum
ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ (β) χάραγμα, ἢ τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου, ἢ τ ἀριθμὸν
nominis ejus. Hic sapientia est: *Habens mentem*, computet numerum
τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὧδέ ἡ σοφία ἐστίν· ὁ ἔχων (γ) τ νοῦν, ψηφισάτω τ ἀριθμὸν 18
bestiæ: numerus enim hominis est: & numerus ejus, Sexcenti sexaginta sex.
τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστὶν, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ, Ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ.

CAP. XIV. ιδ'.

Et vidi, & ecce Agnus *stans* supra montem Sion, & cum eo centum quadra-
Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ (α) ἀρνίον ἑστηκὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν (β) τεσσερά- 1
ginta quatuor millia, habentes nomen Patris ejus scriptum in fronti-
κοντα τέσσαρες χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ (γ) ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τ μετώ-
bus suis. Et audivi vocem de cœlo tanquam vocem aquarum multarum, & tanquã vocem
πων αὐτῶν. Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν 2
tonitrui magni: & vocem audivi citharœdorum citharizantium in citharis suis:
βροντῆς μεγάλης· καὶ (δ) φωνὴν ἤκουσα κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν.
Et cantabant quasi canticum novum ante *thronum*, & ante quatuor animalia, &
Καὶ ᾄδουσιν ὡς ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τ τεσσάρων ζώων, καὶ 3
seniores: & nemo poterat discere canticum, nisi illa centum quadraginta
τ πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τ ᾠδὴν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν (ε) τεσσαράκοντα
quatuor millia, empti de terra. Hi sunt qui cum mulieribus non
τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τ (ζ) γῆς. Οὗτοί εἰσιν οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ 4
sunt coinquinati: virgines enim sunt: hi *sunt* *sequentes* Agnum quocunque
ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν· (η) οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου
ierit: hi empti sunt ex hominibus primitiæ Deo & Agno.
ἂν (θ) ὑπάγῃ· οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τ ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ.

MS. A. (ν) αὐτὸν (ξ) τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ (ο) τοῦ ἐσφαγμένου (π) Εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι,* αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι. (ρ) ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας, ἵνα προσκυνήσουσιν (σ) ἡ πληγὴ αὐτοῦ. (τ) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατοικοῦντας, ἐν τῷ (υ) ὃς ἔχει (φ) μαχαίρης, (χ) ἵνα ὅσοι ἐὰν (ψ) ἀποκτανθῶσιν. (ω) δῶσιν (α) τὸ μέτωπον (β) χάραγμα, τὸ (γ) νοῦν ΚΕΦ. ιδ'. MS. A. (α) τὸ ἀρνίον ἑστὸς (β) τεσσεράκοντα (γ) ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τὸ γεγραμμένον (δ) ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς κιθαρῳδῶν (ε) τεσσεράκοντα (ζ) γῆς· Οἱ μετὰ (η) ἔτοι οἱ (θ) ὑπάγει·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et adorabunt eam omnes qui habi- 8
tant super terram, quorum non est
scriptum nomen in libro vitæ Agni il-
lius mactati à jactis fundamentis *mundi*. 9
Si quis habet aures, audiat. Si quis in 10
captivitatem abducit, in captivitatem
abibit: si quis gladio occîdit, oportet
eum gladio occîdi: hîc est tolleran-
tia & fides Sanctorum. Et vidi alind 11
animal dentis ascendens de terra, &
habebat cornua duo similia agni, & lo-
quebatur sicut draco. Et potestatem 12
omnem illius animalis dentis prioris ex-
ercebat ante illud, & faciebat ut terra &
hi qui in ea habitant, adorarent illud
animal dentis prius, cujus sanata erat
plaga lethalis. Et facit signa magna, ita 13
ut etiam ignem faciat descendere è cœlo
super terram coram hominibus: Et se- 14
ducat eos qui habitant super terram, ad
faciendum imaginem illi animali dentis,
quod habuerat plagam gladii, & vixerat.
Et datum est ei indere spiritum imagini 15
illius animalis dentis, ita ut loqueretur
imago illius animalis dentati: & facere
ut omnes qui non adorârint illam ima-
ginem istius animalis dentis, occidantur.
Et facere omnes, parvos & magnos, & 16
divites & pauperes, & liberos & servos,
ut detur illis character super manus ipso-
rum dextras, aut super frontes ipsorum:
Ut nemo possit emere aut vendere, nisi 17
qui habeat characterem nominis illius
animalis dentis, aut numerum nominis
ejus. Hîc sapientia est: qui habet men- 18
tem, computet numerum illius animalis
dentis, numerus enim hominis est; &
numerus ejus est, sexcenta et sexaginta sex.

CAP. XIV.

Et vidi, & ecce Agnus ille stans super 1
montem Sion, & cum eo numerus, cen-
tum & quadraginta & quatuor millia
habentia nomen ejus & nomen Patris
ejus scriptum super frontibus suis. Et 2
audivi vocem è cœlo, tanquam vocem
aquarum multarum, & tanquam vocem
tonitrui magni: & vox quam audivi,
erat tanquam citharœdorum pulsan-
tium citharas suas, Et canentium can- 3
ticum novum ante thronum, & ante
illa quatuor animalia, & illos seniores:
& nemo poterat discere canticum illud,
nisi illa centum quadraginta quatuor mil-
lia, illi empti ex terra. Hi sunt ii qui 4
cum mulieribus non polluerunt se: vir-
gines enim sunt. Hi sunt ii qui sequun-
tur Agnum quocunque ierit. Illi à Jesu
empti sunt ex hominibus, primitiæ Deo
& Agno:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወሰገዱ : ሎቱ : ኵሎሙ: እለ : ይነብሩ: ውስተ: ምድር : እለ: ሊኆነ : ጽሑፍ: ለሰማቲሆ
9 ሙ: ውስተ: መጽሐፈ: ሕይወት: ዘበግዑ : ዘተቀትለ: ዘእመፍጥረተ : ዓለም::=፨ ዘቦ: እ
10 ዝኑ: ሰሚዕ: ለይሰሚዕ::=ፁ ወተጸወወነ: ሕሊናየ :: ወዘሰ : ይቀትል: በመጥባሕት: ሀለዎ:
ይሙት: በመጥባሕት :: ወዝየ: ውስተ : ትእግስቶሙ: ወሃይማኖቶሙ: ለቅዱሳን : ብፁዓን:
11 ወሊለእነክሮቱ : ለሰይጣን::=ፁ ወእመዝ: ወፅእ: ካልእ: እርዌ: እመነ : መድር : ወ ፀ: እ
ቅርንቲሁ : ወይመስል : ከመ : ባግዕ : ወይነብብ : ከመ : እርዌ::=ፁ

Et adoraverunt eam omnes habitantes in terra, quorum non sunt scripta no- 8
mina sua in libro vitæ Agni ejus, qui occisus est, qui à creatione mundi erat. 9
Qui habet aurem, audiendo audiat. Et abducta fuit mihi cogitatio mea: 10
& qui occidit per gladium, oportet eum mori per gladium: & hîc est patientia
& fides Sanctorum beatorum, & non est mirandum satanæ. Et tunc prodi- 11
it alia bestia è terra, & duo cornua ejus erant, & videbatur sicut agnus, & loquebatur sicut bestia.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

8 Et adoraverunt eam omnes, qui habitant terram: quorum non sunt scripta no-
9 mina in Libro vitæ Agni, qui occisus est ab origine mundi. Si quis habet au-
10 rem, audiat. Qui in captivitatem duxerit, in captivitatem vadet: qui in gla-
dio occiderit, oportet eum gladio occidi. Hîc est patientia, & fides Sanctorum.
11 Et vidi aliam bestiam ascendentem de terra, & habebat cornua duo similia Agni,
12 & loquebatur sicut draco. Et potestatem prioris bestiæ omnem faciebat in con-
spectu ejus: & fecit terram, & habitantes in ea, adorare bestiam primam, cujus
13 curata est plaga mortis. Et fecit signa magna, ut etiam ignem faceret de cœlo de-
14 scendere in terram in conspectu hominum. Et seduxit habitantes in terra, pro-
pter signa, quæ data sunt illi facere in conspectu bestiæ, dicens habitantibus in
15 terra, ut faciant imaginem bestiæ, quæ habet plagam gladii, & vixit. Et datum
est illi ut daret spiritum imagini bestiæ, & ut loquatur imago bestiæ: & faciat
16 ut quicunque non adoraverint imaginem bestiæ, occidantur. Et faciet omnes
pusillos, & magnos, & divites, & pauperes, & liberos, & servos habere chara-
17 cterem in dextera manu sua, aut in frontibus suis: Et nequis possit emere, aut
vendere, nisi qui habet characterem, aut nomen bestiæ, aut numerum nominis
ejus. Hîc sapientia est. Qui habet intellectum, computet numerum bestiæ. Nu-
18 merus enim hominis est: & numerus ejus, Sexcenti sexaginta sex.

CAP. XIV.

1 Et vidi, & ecce Agnus stabat supra montem Sion, & cum eo centum quadra-
ginta quatuor millia, habentes nomen ejus, & nomen Patris ejus scriptum in fron-
2 tibus suis. Et audivi vocem de cœlo, tanquam vocem aquarum multarum, & tan-
quam vocem tonitrui magni: & vocem, quam audivi, sicut citharœdorum citha-
3 rizantium in citharis suis. Et cantabant quasi canticum novum, ante sedem, &
ante quatuor animalia, & seniores: & nemo poterat dicere canticum, nisi illa
4 centum quadragintaquatuor millia, qui empti sunt de terra. Hi sunt, qui cum
mulieribus non sunt coinquinati: Virgines enim sunt. Hi sequuntur Agnum quo-
cunque ierit. Hi empti sunt ex hominibus primitiæ Deo, & Agno:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * وَسَجَدُوا لَهَا كُلُّ ٱلسُّكَّانِ عَلَى ٱلْأَرْضِ * ٱلَّذِينَ لَيْسَ لَهُمُ ٱسْمٌ مَكْتُوبٌ فِي سِفْرِ ٱلْحَيَاةِ * وَٱلْحُرُوفِ
9 ٱلْمَعْمُولِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَكُونَ ٱلدُّنْيَا * مَنْ كَانَتْ لَهُ أُذُنٌ فَلْيَسْمَعْ * فَمَنْ كَانَ فِي سَبْيٍ * فَلْيَنْطَلِقْ *
10 وَكُلُّ مَنْ قَتَلَ بِٱلسَّيْفِ * فَبِٱلسَّيْفِ يُقْتَلُ * هَاهُنَا هُوَ صَبْرُ ٱلْقِدِّيسِينَ وَصَلَوَاتُهُمْ * ثُمَّ رَأَيْتُ دَابَّةً
11 أُخْرَى صَاعِدَةً مِنَ ٱلْأَرْضِ * وَكَانَ لَهَا قَرْنَيْنِ كَأَنَّهَا قَرْنَا كَبْشٍ * وَكَانَتْ تَتَكَلَّمُ كَٱلثُّعْبَانِ * وَكَانَ
12 لَهَا سُلْطَانٌ أَنْ تَعْمَلَ كُلَّ أَعْمَالِ ٱلدَّابَّةِ ٱلْأُولَى بِحَاضَرِهَا * وَأَمَرَتِ ٱلْأَرْضَ وَٱلسُّكَّانَ عَلَيْهَا * أَنْ يَسْجُدُوا
13 لِلدَّابَّةِ ٱلْأُولَى * ٱلَّتِي شُفِيَ جُرْحُ مَوْتِهَا * وَعَمِلَتْ عَجَائِبَ عَظِيمَةً * وَذَلِكَ أَنَّهَا كَانَتْ تُنْزِلُ ٱلنَّارَ
14 مِنَ ٱلسَّمَاءِ عَلَى ٱلْأَرْضِ قُدَّامَ ٱلنَّاسِ * وَتَخْدَعُ ٱلسُّكَّانَ عَلَى ٱلْأَرْضِ * بِتِلْكَ ٱلْعَلَامَاتِ ٱلَّتِي أُعْطِيَتْ
أَنْ تَعْمَلَ بَيْنَ يَدَيِ ٱلدَّابَّةِ * وَتَقُولُ لِلسُّكَّانِ عَلَى ٱلْأَرْضِ * أَنْ يَصْنَعُوا صُورَةَ ٱلدَّابَّةِ ٱلَّتِي سُفِيَ
15 جُرْحُهَا * وَعَاشَتْ مِنْ بَعْدِ ٱلسَّيْفِ * وَأُعْطِيَ لَهَا رُوحٌ أَنْ تُعْطِيَهُ لِصُورَةِ ٱلدَّابَّةِ * وَكَانَتْ تَأْمُرُ أَنْ
16 كُلُّ مَنْ لَا يَسْجُدُ لِصُورَةِ ٱلدَّابَّةِ يُقْتَلُ * وَصَيَّرَتِ ٱلْكُلَّ ٱلْكِبَارَ وَٱلصِّغَارَ * وَٱلْأَغْنِيَاءَ وَٱلْفُقَرَاءَ *
17 وَٱلْأَحْرَارَ وَٱلْعَبِيدَ * أَنْ يَجْعَلُوا فِي ٱلْيَدِ ٱلْيُمْنَى عَلَامَةَ ٱلْكُفْرِ وَفِي جِبَاهِهِمْ * حَتَّى لَيْسَ يَقْدِرُ أَحَدٌ
أَنْ يَشْتَرِيَ أَوْ يَبِيعَ * إِلَّا أَنْ تَكُونَ لَهُ تِلْكَ ٱلْعَلَامَةُ ٱلَّتِي هِيَ ٱسْمُ ٱلدَّابَّةِ * أَوِ ٱسْمُ عَدَدِ ٱسْمِهَا *
18 * هَاهُنَا تُحْتَاجُ ٱلْحِكْمَةُ * فَمَنْ لَهُ عَقْلٌ فَلْيَعُدَّ عَدَدَ ٱلدَّابَّةِ * وَعَدَدُهُ هُوَ عَدَدُ إِنْسَانٍ * وَجُمْلَتُهُ
سِتُّمِائَةٍ وَسِتَّةٌ وَسِتُّونَ * * ٱلْفَصْلُ ٱلرَّابِعَ عَشَرَ * * فَنَظَرْتُ فَإِذَا بِٱلْحَمَلِ قَائِمًا عَلَى طُورِ
1 صِهْيَوْنَ وَمَعَهُ عِدَّةٌ * وَهِيَ مِائَةٌ وَأَرْبَعَةٌ وَأَرْبَعُونَ أَلْفًا عَلَيْهِمُ ٱسْمُهُ وَٱسْمُ أَبِيهِ مَكْتُوبٌ عَلَى جِبَاهِهِمْ *
2 * وَسَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ ٱلسَّمَاءِ كَصَوْتِ مِيَاهٍ كَثِيرَةٍ * وَكَمِثْلِ صَوْتِ رَعْدَةٍ عَظِيمَةٍ * وَٱلصَّوْتُ ٱلَّذِي
3 سَمِعْتُ هُوَ كَصَوْتِ ٱلْقِيثَارِ إِذَا ضُرِبَ * وَيَسْجُدُونَ سَجْدَةً جَدِيدَةً قُدَّامَ ٱلْكُرْسِيِّ * وَقُدَّامَ ٱلْحَيَوَانِ
ٱلْأَرْبَعِ * وَقُدَّامَ ٱلْمَشَايِخِ * وَلَمْ يَكُنْ أَحَدٌ يَقْدِرُ يَتَعَلَّمُ تِلْكَ ٱلسَّجْدَةَ * إِلَّا أُولَئِكَ ٱلْأَرْبَعَةُ وَأَرْبَعُونَ
مِائَةُ أَلْفٍ * ٱلَّذِينَ ٱشْتُرُوا مِنَ ٱلْأَرْضِ * وَهُمُ ٱلَّذِينَ لَمْ يَتَنَجَّسُوا مَعَ ٱلنِّسَاءِ لِأَنَّهُمْ أَبْكَارٌ * وَهَؤُلَاءِ
4 هُمُ ٱلَّذِينَ يَتْبَعُونَ ٱلْحَمَلَ حَيْثُمَا تَوَجَّهَ * وَهُمُ ٱلَّذِينَ ٱشْتُرُوا مِنْ بَيْنِ ٱلنَّاسِ بَاكُورَةً لِلَّهِ وَلِلْحَمَلِ *

Et adorârunt eum omnes habitantes super terrâ, quibus non est nomen scriptum 8
in libro vitæ & Agni illius occisi antequam esset mundus. Qui habet aurem, 9
audiat. Qui fuerit in captivitate, evadat: & quicunque gladio occiderit, gladio 10
occidatur: hîc est patientia & orationes Sanctorum. Præterea vidi aliam bestiam 11
emergentem è terra: habebátque duo cornua quasi cornua arietis: & loquebatur
ut draco. Et habebat potestatem faciendi 12
omnia opera prioris illius bestiæ, in conspectu ipsius: præcepitque terræ & habi-
tantibus super eam, ut adorarent bestiam illam primam, cujus curatum fuerat vul-
nus lethale. Et edidit miracula magna: 13
nam descendere faciebat ignem de cœlo
super terram, præsentibus hominibus: Et 14
fallebat habitantes super terram ignis
illis quæ datum fuerat ei facere in con-
spectu bestiæ: dicebatque incolis terræ
ut facerent imaginem bestiæ cujus cura-
tum fuerat vulnus, quæque post gladium
revixerat. Datusque est ei spiritus, ut 15
inderet eum imagini bestiæ: & præcipie-
bat ut quicunq; non adoraret imaginem
bestiæ, occideretur. Effecit etiam ut 16
omnes, parvi ac magni, divites & pau-
peres, ingenui & servi ponerent in manu
dextera signum apostasiæ, & in frontibus
suis: ut nemo posset emere aut vendere, 17
nisi haberet signum illud, nempe nomen
bestiæ, aut nomen numeri nominis ejus.
Hic requiritur sapientia. Qui ergò ha- 18
bet intellectum, computet numerum
bestiæ: numerus autem ejus, numerus
hominis est; et summa ejus, sexcenta sex-
aginta sex.

CAP. XIV.

Tum aspexi, et ecce Agnus ille stans 1
super montem Sion, et cum eo multitudo,
nempe centum quadraginta quatuor mil-
lia, super quibus erat nomen ejus et no-
men Patris ejus scriptum in frontibus
eorum. Et audivi vocem de cœlo tan- 2
quam vocem aquarum multarum, et tan-
quam sonum tonitrui magni: porrò vox
quam audivi, erat quasi vox citharæ-
rum pulsatarum. Et canebant canticum 3
novum ante thronum, et ante quatuor
animalia, et ante Seniores: nec poterat
quisquam discere canticum illud, nisi
illa quadraginta quatuor et centum mil-
lia quæ empta fuerant de terra. Sunt 4
autem ii qui non contaminârunt sese
cum mulieribus; virgines enim sunt:
atque isti sunt qui secuti sunt Agnum
quòcunque se contulit: isidemque sunt qui
per Jesum ex hominibus à principio
empti sunt Deo et Agno.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወበስልጣኑ : ለቀደማዊ : እርዌ : ይገብር: ኵሎ: በቅድሜሁ:: ወይሬስዮ: ለምድር: ከመ: እለ: ይነብሩ: ውስቴታ: ይስግዱ: ሎቱ: ለቀደማዊ: እርዌ: ዘሐይወ: እመቍስለ:ሞቱ::=
13 ወገብረ : ተአምራተ : ዐበይተ: ከመ : ያውርድ : እመስማይ : እሰተ: ደቡ: መድር : ቅድመ:
14 እጋለ: እመሕያው::= ወያስሕቶሙ:ለዕለ: ይነብሩ: ደቡ: መድር:በእንተ: ተአምር: ዘት
ወህበ : ሎቱ: ከመ: ይግበር: በቅድመ : ውእቱ :እርዌ:: ወ ይቤሎሙ : ለእለ: ይነብሩ: ውስ
ተ : መድር : ከመ : ይግበሩ : ለመሰሎ :ለዝክቱ : እርዌ : ዘቍሰለ : በሞጥባሕት : ወሐይ
15 ወ::= ወተውህበ: ሎቱ: ይደይ: ውስቴቱ: መንፈሰ: ለለመሳለ: ዝክቱ : ለርዌ : ከመ ; ይ
ነብብ : መሰሉ: ለውእቱ: እርዌ:: ወገብሮሙ: ለኵሎሙ : ለእለ : ይሰግዱ: ለመሰለ: ዝክ
16 ቱ : እርዌ : ከመ ; ይሙቱ::= ይገበር : ንሉሱ ; ወዕቢዶ:: ለብዕልት : ወነደያን : እግብ
ርት: ወለግዒዚ: ከመ : ይጽሐፈ : ውስተ : እደዊሆሙ : እንተ : የማን: ወመለኮ : ውስተ :
17 ፍጽሞሙ::= ወከመ : ለልቦ : ዘይክል : ሠይጠ : ወተሣይጦ : እንበለ : እለ : ጽሑፋን :
18 እውንቱ: ትእመርተ: ከሙ: ለውእቱ : እርዌ : ለወ : ዘተኰልቍ : ስሙ::= ወዘሰ : ጠቢ
ብ : ውእቱ : ወዘቦ: ልቡ: የለመር : ሩባቄሁ : ለውእቱ: እርዌ:: እስመ: ለመጠነ : እጋለ;
እመሕያው : ውእቱ:: ወሩባቄሁኒ : ፮የ ፲ ወ ፮::=

10

1 ወእመዝ: ቆመ:ዝሱ:በግዕ:ለዕለ : ደብረ ፡ ጽዮን: ወመሰሌሁ: 1 ወ ዐ ፀየ ወ ሠዘየ : ሕፃናት:
2 እለ: ጽሑፍ: ውስተ፡ ፍጽሞሙ: ስሙ: ወአመ: ለቡሁ: ወቅዱስ: መንፈሱ::=ወመጽሉ:
ቃል: እመሰማይ:ከመ:ቃለ: ጣ ይ:ብዙኅ: ወከመ:ቃለ : ነጐድጓድ: ዐቢይ:ወከመ:ቃሉ:ሙሰ
3 ናቁት: ሰበ: ይሰነቅዉ: በመሰናቁታቲሆሙ::=ወየሓልዩ: ጣኅሌት: ሐደሰተ: ቅድመ:መን
በረ: ወበግዑ: ወቅድመ: እልክቱ: ዐ: እንስሰሁ: ወእልክቲሂ:ቢቃናት:: ወለልቦ:ዘይክል:ለእ
መሮታ: ለይእቲ: ጣኅሌት: ዘእንበለ : እልክቱ: 1 ወ ዐ ፀየ: ወሠየ: እለ:ተቤዘዉ:እመነ:መ
4 ድረ: ግብጽ::=ወ እለ: ንጹሓን:እውንቱ:እመለንስት:በከመ: ተወልዱ:: ወእሉ:እውንቱ:
እለ: ተለወጦ: ለበግዑ: ኅበ: ሐረ:: ወእለ: ቀደሙ: ተቤዝወ : እመነ : እጋለ : እመሕያው:
ለእግዚአብሔር : ወለበግዑ::=

Et per potestatem prioris bestiæ faciebat omnia in conspectu ejus, & faciebat ter- 12
ram, sicut habitantes in ea, adorare primam bestiam quæ curata fuit à vulnere
mortis suæ. Et fecit signa magna, ut descenderet à cœlo ignis super terram, 13
conspectu hominum. Et seducebat habitantes super terram propter signum quod 14
datum est ei, ut faceret in conspectu hujus bestiæ: & dixit habitantibus in ter-
ra ut facerent imaginem istius bestiæ quæ vulnerata fuit per gladium, & vixit.
Et datum est ei ut immitteret ei spiritum ad similitudinem hujus bestiæ, ut lo- 15
queretur imago hujus bestiæ, & fecit omnes adorantes imaginem hujus bestiæ, ut
morerentur. Faciebat pusillos & magnos, divites & pauperes, servos & liberos 16
ut scriberent eam in manu sua dextra, sin minùs, in frontibus suis. Et sic nemo 17
fuit qui poterat emere aut vendere, nisi ii quibus inscripta erant signa nominis
hujus bestiæ, vel numeri nominis ejus. Et qui sapiens est, & qui habet intelli- 18
gentiam scit numerum hujus bestiæ, quia quantitas hominis est: & numerus
ejus, sexcenta sexaginta & sex.

CAP. XIV.

Et tunc stetit hic agnus super montem Sion, & cum eo quater decies my- 1
riades & quadragies centum parvuli, quorum in frontibus scriptum fuit no-
men ejus, et nomen Patris ejus, et sancti Spiritûs ejus. Et venit vox à cœlo 2
sicut vox aquæ multæ, et sicut sonus tonitrui magni, et sicut vox citharœdorum
dum pulsant citharas eorum. Et cantant canticum novum ante thronum ejus, 3
et agnum ejus, et ante illa quatuor animalia ejus, et illos seniores, et nemo
fuit qui poterat intelligere hoc canticum, nisi illi quaterdecies myriades
et quadragies centum, qui redempti fuerunt è terra Ægypti. Qui puri sunt à 4
muliere, prout nati fuerunt: et hi sunt qui sequuti sunt Agnum ejus quocunque
ierit, et qui priùs redempti sunt ex hominibus Deo et agno ejus.

Digitized by Google

Et in ore eorum non est *inventus dolus*: sine macula enim sunt ante con-
5 Καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη (ι) δόλος· ἄμωμοί γάρ εἰσι ἐνώπι-
spectu throni Dei. Et vidi alterum angelum volantem *in medio* cœ-
6 ον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον (κ) πετώμενον ἐν μεσουρανήμα-
li, habentem Evangelium æternum, *evangelizare habitantibus* super terrã,
τι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον, εὐαγγελίσαι (λ) ἐπὶ κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς,
& omnem gentem, & tribum, & linguam, & populum, Dicentem in voce ma-
7 καὶ (μ) πᾶν ἔθνος, καὶ φυλὴν, καὶ γλῶσσαν, καὶ λαόν, (ν) λέγοντα ἐν φωνῇ με-
gnâ; Timete *Deum*, & date illi *gloriam*, quia venit hora judicii ejus:
γάλῃ, Φοβήθητε τὸν Θεὸν, καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ·
& adorate eum qui fecit cœlum, & terram, & mare, & fontes a-
καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ θάλασσαν, καὶ πηγὰς ὑ-
quarum. Et alius angelus secutus est, dicens; Cecidit, cecidit
8 δατῶν. Καὶ (ξ) ἄλλος ἄγγελος ἠκολούθησε, λέγων, Ἔπεσεν, ἔπεσε
Babylon civitas *illa* magna: *quæ ex* vino iræ fornicationis suæ po-
(ο) Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ μεγάλη· ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πε-
tavit omnes gentes. Et tertius angelus secutus est illos, dicens
9 πότικε πάντα (π) τὰ ἔθνη. Καὶ τρίτος ἄγγελος ἠκολούθησεν (ρ) αὐτοῖς, λέγων
in voce magna; Si quis bestiam adoraverit, & imaginem ejus, & accepe-
ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Εἴ τις (σ) τὸ θηρίον προσκυνεῖ, καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβά-
rit characterem in fronte sua, aut in manu sua, Et hic bibet
10 νει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, Καὶ αὐτὸς πίεται
de vino iræ Dei, *mixto* mero in *poculo* iræ
ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου (τ) ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς
ipsius, & cruciabitur *in* igne & sulphure in conspectu sanctorum an-
αὐτοῦ, καὶ (υ) βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον (φ) τῶν ἁγίων ἀγ-
gelorum, & ante conspectum Agni. Et fumus *cruciatûs* eorum ascen-
11 γέλων, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. Καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν (χ) ἀναβαί-
dit in secula seculorum: & *non* habent requiem die ac nocte *adoran-*
νει εἰς αἰῶνας αἰώνων· καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦν-
tes bestiam, & imaginem ejus, & si quis acceperit characterem nominis
τες τὸ θηρίον, καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος

ejus. Hic patientia Sanctorum est: *hic custodientes* mandata
αὐτοῦ. Ὧδε (ψ) ὑπομονὴ τῶν ἁγίων (ω) ἐστὶν· ὧδε οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ 12
Dei, & fidem Jesu. Et audivi vocem de cœlo, dicentem mihi; Scri-
Θεοῦ, καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ. Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, (α) λεγούσης μοι, Γρά- 13
be; Beati mortui, in Domino *morientes* amodò. *Etiam*, dicit Spiritus,
ψον, Μακάριοι οἱ νεκροὶ, οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι. ναὶ, λέγει τὸ Πνεῦμα,
ut requiescant à laboribus suis: *ea* opera illorum sequuntur *eos*.
ἵνα (β) ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· (γ) τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐ-
τῶν. Et vidi, & ecce *nubes alba*, & super nubem *sedens similis Fi-*
lio hominis, *habens* in capite suo coronam auream, & in manu sua 14
falcem acutam. Et alius angelus exivit de templo, clamans *in* magna voce
ὄρος λευκὸν, καὶ ἐπὶ τοῦ νεφέλης καθήμενον ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ
sedenti super nubem; Mitte falcem tuam, & mete: quia venit
τῷ καθημένῳ ἐπὶ τὴν νεφέλης, Πέμψον τὸ δρέπανόν σου, καὶ θέρισον· ὅτι (ω) ἦλθε
tibi hora *metendi*: quoniam aruit messis terræ. Et misit fa-
σοι ἡ ὥρα τοῦ θερίσαι· ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. Καὶ ἔβαλεν ὁ καθή- 16
cem super nubem, falcem suam in terram, & demessa est terra. Et
μενος ἐπὶ (ϑ) τὴν νεφέλην, τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. Καὶ 17
alius angelus exivit de templo quod in cœlo, habens & ipse fal-
ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ.
cem acutã. Et alius angelus exivit de altari, *habens* potestatẽ supra ignem: &
Καὶ ἄλλος ἄγγελος (ι) ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, (κ) ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός· καὶ 18
clamavit *clamore magno habenti* falcem acutam, dicens; Mitte tuam
ἐφώνησε (λ) κραυγῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ, λέγων, Πέμψον σου τὸ
falcem acutam, & vindemia botros terræ: quoniam maturæ sunt u-
δρέπανον τὸ ὀξὺ, καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας (μ) τῆς γῆς· ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυ-
væ ejus. Et misit angelus falcem suam in terram, & vindemiavit
λαὶ αὐτῆς. Καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησε τὴν 19
vineam terræ, & misit in lacum iræ Dei magnum.
ἄμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τὸν μεγάλην.

MS. A. (ι) ψεῦδος· ἄμωμοί εἰσιν. Καὶ εἶδον (κ) πετόμενον (λ) ἐπὶ τοὺς (μ) ἐπὶ πᾶν (ν) λέγων φωνῇ (ξ) ἄλλος δεύτερος ἄγγελος (ο) Βαβυ-
ἡ μεγάλη· ἣ ἐκ τοῦ (π) τὰ ἔθνη.
ἄλλος ἄγγελος τρίτος (ρ) αὐτῷ, (σ) προσκυνεῖ τὸ * θυσιαστήριον, (τ) ἐκ τοῦ ποτηρίου τὴν ὀργὴν (υ) βασανισθήσονται (φ) τῶν ἀγγέλων, καὶ (χ) εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει·
(ψ) ἡ ὑπομονὴ (ω) ἐστὶν· οἱ (α) λεγούσης, Γράψον, (β) * ἀναπαύσουσι (γ) τὰ γὰρ ἔργα (δ) καθήμενον ὅμοιον *υἱὸν ἀνθρώπου, (ε) ἐπὶ κεφαλῆν, (ζ) κράζων ἐκ τοῦ ναοῦ ἐν φωνῇ μεγάλῃ
(η) ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι· (ϑ) τὴν νεφέλης, (ι) ἄγγελος ἐκ (κ) ὁ ἔχων (λ) φωνῇ μεγάλῃ (μ) τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et in ore eorum non inventum est mendacium: sine maculis enim sunt. Et vidi 5 6
alium Angelum volantem in cœlo, habentem Evangelium æternum, ad evangelizandum iis qui habitant super terram, & apud
omnem nationem, & tribum, & linguam 7
& gentem: Dicentem voce magnâ, Servite Deo, & date illi gloriam, quia venit
hora judicii ejus: & adorate eum qui fecit cœlum, & terram, & mare, & fontes
aquarum. Et alius Angelus secundus secu- 8
tus est eum, dicens; Cecidit, cecidit Babel illa magna, quæ ex vino excandescentiæ
scortationis suæ potavit omnes gentes. Et 9
alius Angelus tertius secutus est eos, dicens voce magnâ; Si quis adoraverit illud animal dentis, & imaginem ejus: & accepe-
rit characterem ejus super frontem suam,
aut super manum suam, Ipse quoque bi- 10
bet ex vino excandescentiæ Dei, quod mixtum est mero in calice iræ ejus: & cru-
ciabitur in igne & sulphure coram Angelis
sanctis, & coram throno. Et fumus cruci- 11
atûs eorum in secula seculorum ascendet, & non est quies die ac nocte iis qui adorant
illud animal dentis, & imaginem ejus. Hîc 12
tolerantia Sanctorum est, qui servant præcepta Dei, & fidem Jesu. Et audivi vocem 13
è cœlo, dicentem; Scribe, Beati sunt mortui, qui in Deo moriuntur. Posthac sanè
dicit Spiritus, ut requiescant à laboribus
suis: ipsa enim opera eorum sequuntur
eos. Et vidi, & ecce nubes alba, & super 14
nubem *quidem* sedens similis Filio hominis, habens super caput suum coronam auream,
& in manu sua falcem acutam. Et alius 15
Angelus exivit è templo, compellans voce magnâ eum qui sedet super nubem. Et 16
projecit falcem suam super terram, & demessa est terra. Et alius Angelus exivit è templo quod est in cœlo, habens etiam
falcem acutam. Et alius Angelus exivit è 18
altari, habens potestatem super ignem: & clamavit clamore magno ad eum qui habet
falcem acutam, dicens; Mitte falcem tuam illam acutam, et vindemia botros vineæ
terræ, quia adoleverunt uvæ terræ. Et 19
projecit Angelus falcem suam in terram, et vindemiavit vineam terræ, et projecit
in torcular excandescentiæ Dei illius magni.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወሊተረክበ፡ ሐሰት፡ ውስተ፡ አፈሆሙ፡ ለእሙ፡ ንጹሐን፡ እሙንቱ፡ እመሓጢኣት፡ ።።ፁ ወእመ
6 ዝ፡ምጽአ፡ ካልእ፡መልአክ፡፡ እንዘ፡ይሰርር፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወመድር ፡ወይጸውር፡ ወንጌለ፡ዘ
ለዓለም፡።።ከመ፡ይስብክ፡ሎሙ፡ለእለ ፡ይነብሩ፡ውስተ፡መድር።። ወለኩሉሙ፡ለሕዝብ፡ ወሕ
7 ዝበ፡ወነገድ፡ወበሐውርት፡።።ፁ እንዘ፡ይብል፡በቃል፡ዐቢይ፡ፍርህዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ወሰ
ብሕዎ።። እስመ፡በጽሐት፡ዕለተ፡ሰዓተ፡ደይኑ፡ወሰገዱ፡ሎቱ፡ለዘ፡ገብረ፡ሰማየ፡ ወመድረ፡ ባሕ
8 ረ፡ ወለፍላገ፡ ወእንቅዕተ ፡ ማያት፡።።ፁ ወካልኢ ፡ መልአክ፡ ተለወ ፡ እንዘ ፡ ይብል፡። ወወድ
ቀት፡ ባቢሎን፡ዐባይ፡ ሀገር፡ እመ፡ጽዋዓ፡ወደነ፡መንሱታ፡ ወዝሙታ ፡ ዘለአሕዛብ፡ለኩሉ፡ለ
ሕዛብ፡።።ፁ

Et non inventum est mendacium in ore eorum, quia puri sunt à peccato. Et 5
tunc venit alius Angelus volans medio cœli & terræ, & portabat evangelium 6
æternum, ut prædicaret iis qui habitabant in terra, & omni genti, & populo,
& tribui & regioni, Dicens in voce magna; Timete Deum, & glorificate eum, 7
quia venit dies & hora judicii ejus; & adorate eum qui fecit cœlum & terram,
mare & flumina, & fontes aquarum. Et alius Angelus sequutus est eum, di- 8
cens; Cecidit, & cecidit Babylon magna urbs, ex calice vini tentationis suæ, & scortationis suæ, quæ potavit omnes gentes.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

5 Et in ore eorum non est inventum mendacium: sine macula enim sunt ante thro-
6 num Dei. Et vidi alterum Angelum volantem per medium cœli, habentem Evan-
gelium æternum, ut evangelizaret sedentibus super terram, & super omnem gen-
7 tem, & tribum, & linguam, & populum: Dicens magnâ voce; Timete Domi-
num, & date illi honorem, quia venit hora judicii ejus: & adorate eum, qui fecit
8 cœlum & terram, mare, & fontes aquarum. Et alius Angelus secutus est, dicens; Ce-
cidit, cecidit Babylon illa magna: quæ à vino iræ fornicationis suæ potavit omnes
9 gentes. Et tertius Angelus secutus est illos, dicens voce magnâ; Si quis adora-
verit bestiam, & imaginem ejus, & acceperit characterem in fronte sua, aut in ma-
10 nu sua: Et hic bibet de vino iræ Dei, quod mistum est mero in calice iræ ipsius,
& cruciabitur igne & sulphure in conspectu Angelorum sanctorum, & ante con-
11 spectum Agni: Et fumus tormentorum eorum ascendet in secula seculorum:
nec habent requiem die ac nocte, qui adoraverunt bestiam, & imaginem ejus, &
12 si quis acceperit characterem nominis ejus. Hic patientia sanctorum est, qui cu-
stodiunt mandata Dei, & fidem Jesu. Et audivi vocem de cœlo, dicentem mihi; 13
Scribe, Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Amodò jam dicit Spiritus, ut re-
quiescant à laboribus suis: opera enim illorum sequuntur illos. Et vidi, & ecce 14
nubem candidam: & super nubem sedentem similem Filio hominis, habentem in
capite suo coronam auream, & in manu sua falcem acutam. Et alius Angelus ex- 15
ivit de templo, clamans voce magnâ ad sedentem super nubem; Mitte falcem tu-
am, & mete, quia venit hora ut metatur, quoniam aruit messis terræ. Et misit qui 16
sedebat super nubem, falcem suam in terram, & demessa est terra. Et alius Angelus 17
exivit de templo, quod est in cœlo, habens & ipse falcem acutam. Et alius Ange- 18
lus exivit de altari, qui habebat potestatem supra ignem: & clamavit voce ma-
gnâ ad eum qui habebat falcem acutam, dicens; Mitte falcem tuam acutam, &
vindemia botros vineæ terræ: quoniam maturæ sunt uvæ ejus. Et misit Ange- 19
lus falcem suam acutam in terram, & vindemiavit vineam terræ, & misit in la-
cum iræ Dei magnum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 *وَلَمْ يُوجَدْ فِي فَمِهِمْ كَذِبٌ لِأَنَّهُمْ بِلَا عَيْبٍ هُمْ * وَرَأَيْتُ مَلَاكًا يَطِيرُ فِي مُتَوَسِّطِ السَّمَاءِ * وَمَعَهُ*
6 *الإِنْجِيلُ الأَبَدِيُّ لِيُبَشِّرَ الْجُلُوسَ عَلَى الأَرْضِ * وَكُلَّ جَمِيعِ الأُمَمِ وَالْقَبَائِلِ وَالأَلْسُنِ وَالشُّعُوبِ * وَيَقُولُ* 7
*بِصَوْتٍ عَظِيمٍ خَافُوا الرَّبَّ وَأَعْطُوهُ الْمَجْدَ * لِأَنَّ قَدْ أَتَتْ سَاعَةُ دَيْنُونَتِهِ * اسْجُدُوا لَهُ الَّذِي خَلَقَ*
*السَّمَاءَ وَالأَرْضَ * وَالْبَحْرَ وَعُيُونَ الْمِيَاهِ * وَإِذَا مَلَاكٌ ثَانٍ يَتْبَعُهُ قَائِلًا سَقَطَتْ بَغْدَادُ الْعَظِيمَةُ مِنْ* 8
*خَمْرِ سُخْطِهَا * الَّذِي سَقَى كُلَّ جَمِيعِ الأُمَمِ * وَمَلَاكٌ آخَرُ تَالٍ كَانَ يَتْبَعُهُمْ وَهُوَ يَقُولُ بِصَوْتٍ عَظِيمٍ * 9
*كُلُّ مَنْ سَجَدَ لِلدَّابَّةِ وَلِصُورَتِهَا * وَأَخَذَ الْعَلَامَةَ فِي جَبْهَتِهِ أَوْ فِي يَدِهِ * فَهُوَ يَشْرَبُ مِنْ خَمْرِ* 10
*غَضَبِ اللهِ * الَّذِي قَدْ مُزِجَ فِي كَأْسِ رِجْزِهِ * وَيُعَذَّبُ فِي النَّارِ وَالْكِبْرِيتِ * قُدَّامَ الْمَلَائِكَةِ الْقِدِّيسِينَ *
*وَقُدَّامَ الْقِدِّيسِينَ وَالآخَرُونَ * وَدُخَانُ عَذَابِهِمْ يَصْعَدُ إِلَى دَهْرِ الدَّاهِرِينَ * وَلَيْسَ لَهُمْ رَاحَةٌ لَيْلًا* 11
*وَلَا نَهَارًا * الَّذِينَ يَسْجُدُونَ لِلدَّابَّةِ وَلِصُورَتِهَا * وَكُلُّ مَنْ أَخَذَ وَسْمَةَ اسْمِهَا * هَاهُنَا هُوَ صَبْرُ* 12
*الْقِدِّيسِينَ * هَاهُنَا صَبْرُ الَّذِينَ يَحْفَظُونَ وَصَايَا اللهِ وَأَمَانَةَ يَسُوعَ * ثُمَّ سَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ السَّمَاءِ* 13
*يَقُولُ اكْتُبْ * طُوبَاهُمُ الْمَوْتَى الَّذِينَ مَاتُوا عَلَى دِينِ الرَّبِّ * الآنَ يَقُولُ الرُّوحُ نَعَمْ لِيَسْتَرِيحُوا مِنْ*
*جَمِيعِ كُرُوبِهِمْ * وَأَعْمَالُهُمْ تَتْبَعُهُمْ * فَنَظَرْتُ فَإِذَا سَحَابَةٌ بَيْضَاءُ * وَالْجَالِسُ عَلَى السَّحَابَةِ شِبْهُ* 14
*ابْنِ الإِنْسَانِ * وَعَلَى رَأْسِهِ تَاجٌ مِنْ ذَهَبٍ * وَبِيَدِهِ مِنْجَلٌ حَادٌّ * وَمَلَاكٌ آخَرُ خَرَجَ مِنَ السَّمَاءِ وَهُوَ* 15
*يَصْرُخُ بِصَوْتٍ عَظِيمٍ لِلْجَالِسِ عَلَى السَّحَابِ * أَرْسِلْ مِنْجَلَكَ وَاحْصُدْ * لِأَنَّ قَدْ أَتَتْ سَاعَةُ*
*الْحَصَادِ * لِأَنَّ قَدْ يَبِسَ حَصَادُ الأَرْضِ * فَوَضَعَ الْجَالِسُ عَلَى السَّحَابِ مِنْجَلَهُ الْحَادَّ عَلَى* 16
*الأَرْضِ * فَحُصِدَتِ الأَرْضُ * وَمَلَاكٌ آخَرُ خَرَجَ مِنَ الْهَيْكَلِ الَّذِي فِي السَّمَاءِ * وَهُوَ يَصْرُخُ* 17
*وَمَعَهُ مِنْجَلٌ حَادٌّ * وَمَلَاكٌ آخَرُ خَرَجَ مِنَ الْمَذْبَحِ وَلَهُ سُلْطَانٌ عَلَى النَّارِ * وَهُوَ يَصِيحُ بِأَعْلَى* 18
*صَوْتٍ * الَّذِي مَعَهُ الْمِنْجَلُ الْحَادُّ قَائِلًا * أَرْسِلْ مِنْجَلَكَ الْحَادَّ * وَاقْطِفْ عَنَاقِيدَ كُرُومَاتِ*
*الأَرْضِ * فَإِنَّ قَدْ طَابَ عِنَبُهَا * فَأَلْقَى الْمَلَاكُ مِنْجَلَهُ إِلَى الأَرْضِ * فَقَطَفَ كُرُومَ الأَرْضِ كُلَّهَا* 19
*وَأَلْقَى الْعِنَبَ فِي مِعْصَرَةِ اللهِ الْعَظِيمَةِ *

Et in quorum ore non est inventum mendacium, quia sine vitio sunt. Vidi quoque Angelum volantem per medium cœli, habentem Evangelium æternum, ut annuntiaret incolis terræ, & omnibus gentibus, & tribubus, & linguis, & populis: Dicentem voce magna, Timete Dominum, eique tribuite gloriam: jam enim venit hora judicii ejus: adorate eum qui creavit cœlum ac terram, mare & fontes aquarum. Et ecce Angelus secundus sequebatur eum, dicens, Cecidit Babylon illa magna ob vinum suæ necis, quod propinavit omnibus gentibus. Et alius Angelus tertius sequebatur eos, dicens voce magna, Quicunque adoravit bestiam & imaginem ejus, & accepit signum in fronte sua aut in manu sua, Is bibet ex vino iræ Dei, quod temperatum est in calice furoris ejus: & cruciabitur in igne & sulphure in conspectu Angelorum sanctorum, & in conspectu Sanctorum, & Agni. Et fumus cruciatus eorum ascendet in seculum seculorum: nec erit eis requies nocte nec die, qui adorant bestiam & imaginem ejus, & quisquis accepit characterem nominis ejus. Hic est patientia Sanctorum: hic est tolerantia eorum qui servant mandata Dei, & fidem Jesu. Deindè audivi vocem de cœlo dicentem, Scribe, Beati mortui qui mortui sunt pro fide Domini. Jam dicit Spiritus, Ita est, requiescant ab omnibus angoribus suis, & opera eorum sequantur illos. Aspexi autem, & ecce nubes candida: & qui sedebat super nubem, similis erat filio hominis: & super caput ejus corona aurea: & in manu ejus falx acuta. Et alius Angelus egressus est è cœlo clamans voce magnâ ad insidentem nubi, Mitte falcem tuam, & mete: quia jam venit hora messis: nam aruit messis terræ. Posuit igitur qui insidebat nubi falcem suam super terram, & demessa est terra. Et alius Angelus prodiit è templo quod est in cœlo, clamans, habens falcem acutam. Tum alius Angelus prodiit ex altari, habebatque potestatem super ignem: et is clamabat altissimâ voce ad eum qui habebat falcem acutam, dicens; Mitte falcem tuam acutam, et præcide botros vinearum terræ: jam enim maturuit uva ejus. Protulit igitur Angelus ille falcem suam in terram, et vindemiavit vineas universæ terræ, posuitque uvam in lacum vinarium Dei magnum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወሣልስ : መልአክ : ተለውሙ : እንዘ : ይብል : በቃል : ዐቢይ : ዘሰገደ : ለጻዕቁቱ : አርዌ : ወለምስሉ : ወለዘ : ጽሑፍ : ትእምርቱ : ውስተ : ፋጽሙ : ለው : ውስተ : እደዊሁ ::=
10 ውእቱኒ : ይስተይ : ወይነ : መዐቱ : ለእግዚአብሔር : ዘቅዱሕ : ውስተ : ጽዋኢ : መዐቱ : ዘሊኮነ : ፍሡሐ : ወይትኋነን : በእሰት : ወተይ : በቅድመ : መለአክቲሁ : ወበቅድመ : በግ
11 ዑ ::=፡ ወዐርግ : ጢሰ : ደይኖሙ : ለዓለመ : ወለዓለመ : ዓለመ :: ወለልቦሙ : ዕረፍተ : መ
ዐልተ : ወሌሊተ :: ወዘንተ : ኵነኔ : ይረክቡ : እለ : ይሰግዱ : ለውእቱ : አርዌ : ወለመስ
12 ሉ : ወእለ : ይጽሕፈ : ትእመርተ : ስሙ ::=፡ ወዝውእቱ : ትዕግሠቶሙ : ለቅዱሳን : እ
13 ለ : የዓቅቡ : ትእዛዘ : እግዚአብሔር : ወሃይማኖቶ : ለእግዚእ : ሊየሱስ ::=፡ ወመጽ
ሉ : ቃል : እመስማይ : ዘይብል :: ጸሐፍ : ይለዜኒ : ብፁዓን : እለ : ሞቱ : በእንተ : እግዚእ
ብሔር : እወ : ከማሁ : ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ : ከመ : ያዕርፉ : እመን : ጸጣሆሙ : ወእ
14 ሙን : ዘተለውሙ : ግብሮሙ ::=፡ ወመጽአት : ደመና : ብርህት : ወውስተ : ደእቲ : ደ
መና : ይነብር : ወልደ : እጋለ : እመሕያው :: ወለክቢለ : ወርቅ : ደቡ : ርእሱ : ጣዕፀድ :
15 በቢሕ : ደቡ : እደዊሁ ::=፡ ወወፅአ : ካልእ : መልአክ : እመን : መቅደሱ :: ወይጸርኅ : ሎ
ቱ : በቃል : ዐቢይ : ለዘ : ይነብር : ውስተ : ደመና :: ወይብል : ፈኑ : ጣዕፀደከ : በቢሃ : ወ
16 ዕፀድ : እስመ : በጽሐት : ሰዓት : ለዒዲድ : እስመ : የብሰ : ጣዕረረ : መድር ::=፡ ወእመዝ :
ለልዐለ : ጣዕፀደ : ውእቱ : ዘይነብር : ውስተ : ደመና : ለዕለ : መድር : ወተዐፀደት : መድ
17 ር ::=፡ ወወፅአ : ካልእ : መልአክ : እመን : መቅደሱ : ዘውስተ : ሰማይ : ወይጸውር : ው
18 እቱኒ : ጣዕፀደ : በቢሐ ::=፡ ወክልእ : መልአክ : ተለው : እመን : መሠዋዕ : ዘውእቱ :
ስሉጥ : ለዕለ : እሰተ :: ወጸውዖ : በቃል : ዐቢይ : ለዝክቱ : ዘይጸውር : ጣዕፀደ : በቢሐ :
ወይቤሎ : ፈኑ : ጣዕፀደከ : በቢሐ : ወቅሰም : አስክሎ : ለዐፀደ : ወይና : ለመድር : እስ
19 መ : ዐቢይ : አስካሉ ::=፡ ወነሠአ : ውእቱ : መልአክ : ጣዕፀደ : ወለወረደ : ውስተ : መድር : ወቀ
ጠመ : ቦቱ : ዐፀደ : ወይና : ለመድር : ወወደየ : ውስተ : ጦክየደ : መዐቱ : ለእግዚአብሔር ::=

Et tertius angelus sequutus est eos, dicens in magna voce; Qui adoraverit hanc bestiam, et imaginem ejus, et is cui inscriptum fuerit signum ejus in fronte sua, aut in manu sua, Ipse bibet vinum iræ Dei, quod exhaustum est in poculum iræ ipsius quod non est gratum, et judicabitur in igne et sulphure in conspectu Angelorum sanctorum, et in conspectu Agni sui. Et ascendit fumus judicii eorum, in seculum, et in seculum seculorum, et non habuerunt requiem die et nocte: et hoc judicium invenient adorantes hanc bestiam, et imaginem ejus, et scribentes signum nominis ejus. Et hæc est patientia Sanctorum, qui custodiunt mandatum Dei, et fidem Domini Jesu. Et venit vox è cœlo, dicens, Scribe nunc; Beati qui mortui sunt propter Deum, etiam sic dicit spiritus sanctus, quòd requiescent à laboribus suis, et à suis quæ sequuntur eos operibus. Et venit nubes lucida, et super istam nubem sedebat Filius hominis, et corona aurea super caput ejus, & falx acuta in manu sua. Et, prodiit alius Angelus è templo ejus, et clamabat in voce magna ad eum qui sedebat super nubem, et dixit; Mitte falcem tuam acutam, et mete, quia venit hora ad metendum, quia aruit messis terræ. Et tunc extulit falcem suam ipse qui sedebat in nube super terram, et demessa est terra. Et prodiit alius Angelus è templo suo quod est in cœlo, et portabat istam falcem acutam. Et alius Angelus sequutus est eum ab altari, qui donatus fuit potestate in ignem, et vocavit in voce magna eum qui portabat falcem acutam, et dixit ei; Mitte falcem tuam acutam, et vindemia botrum vineæ terræ, quia magnus est botrus ejus. Et accepit ipse Angelus falcem, et misit eam in terram, et vindemiavit cum ea vineam terræ, et abjecit in torcular iræ Dei.

Digitized by Google

Et calcatus est lacus extra civitatem, & exivit sanguis de lacu usque ad
20 Καὶ ἐπατήθη ὁ ληνὸς (ν) ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἀπὸ τῆς ληνοῦ ἄχρι
frænos equorum, à stadiis mille sexcentis.
τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

CAP. XV. ις'.

Et vidi aliud signum in cœlo magnum & mirabile, angelos septem, habentes
1 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστὸν, ἀγγέλους ἑπτὰ, ἔχοντες
plagas septem novissimas: quoniã in illis consummata est ira Dei. Et
2 τας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας. ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ
vidi tanquam mare vitreum mistum igne, & vincentes ex bestia, &
εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρὶ, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου, καὶ
ex imagine ejus, & ex characte̅re ejus, ex numero nominis ejus,
ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ, (α) καὶ ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ,
stantes super mare vitreum, habentes citharas Dei. Et canunt canticũ
3 ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ Θεοῦ. Καὶ ᾄδουσι τὴν ᾠδὴν
Moysi servi Dei, & canticum Agni, dicentes; Magna & mirabilia
(β) Μωσέως δούλου τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες, Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ
opera tua, Domine Deus omnipotens: justa & vera viæ tuæ,
τὰ ἔργα σου, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ
rex Sanctorum. Quis non timebit te, Domine, & glorificabit nomen tuũ?
4 βασιλεὺς τῶν (γ) ἁγίων. Τίς οὐ μὴ (δ) φοβηθῇ σε, Κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου;
quia solus pius: quoniam omnes gentes venient & adorabunt in conspectu
ὅτι μόνος ὅσιος· ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσι καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν (ε)
tuo quoniã judicia tua manifesta sunt. Et post hæc vidi, & ecce aper-
5 σου· ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν. Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, (ζ) καὶ ἰδοὺ ἠ-
tũ est templũ tabernaculi testimonii in cœlo. Et exierunt septem angeli,
6 νοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι
habentes septẽ plagas, de templo, vestiti linum purum, & præ-
(η) ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς, ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι (θ) λίνον καθαρὸν, καὶ λαμ-
cinctum, & præcincti circa pectora zonis aureis. Et unum de quatuor ani-
7 πρὸν, καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. Καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζω-

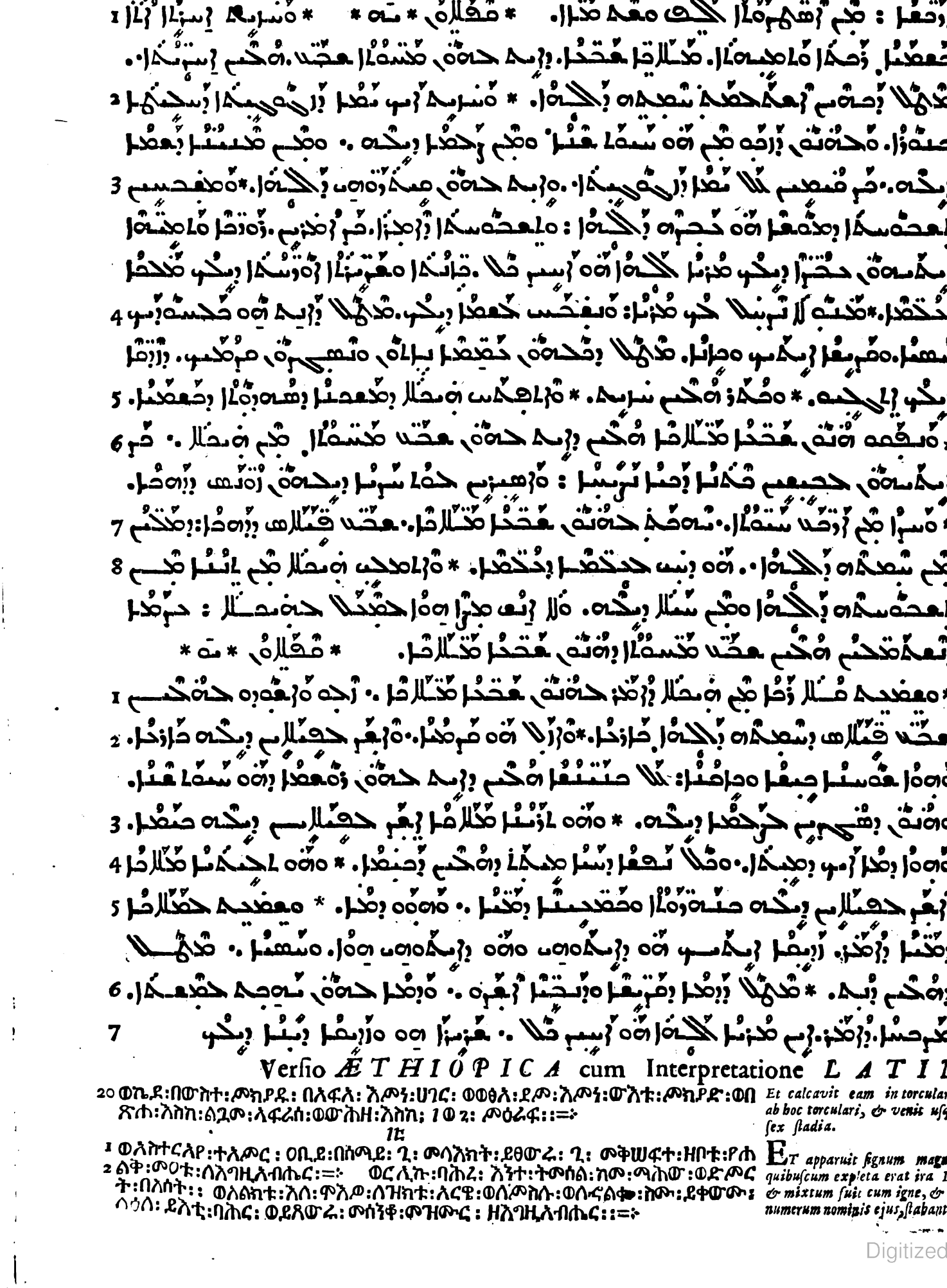
malibus dedit septẽ angelis septẽ phialas aureas, plenas iracundiæ Dei
ων ἔδωκε τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς, γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ
viventis in secula seculorum. Et impletum est templũ fumo ex gloria
ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ
Dei, & de virtute ejus: & nemo poterat introire in templum, donec con-
Θεοῦ, καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν, ἄχρι τε-
summarentur septem plagæ septẽ angelorum.
λεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

CAP. XVI. ις'.

Et audivi vocem magnam de templo, dicentẽ septẽ angelis; Ite, &
1 Καὶ ἤκουσα (α) φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ναοῦ, λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις, Ὑπάγετε, καὶ
effundite phialas iræ Dei in terram. Et abiit primus, &
(β) ἐκχέατε τὰς φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ
2 effudit phialam suam in terrã: & factũ est vulnus malum & malignum in
ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ (γ) ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο (δ) ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν εἰς τοὺς
homines habentes characterẽ bestiæ, & imaginẽ ejus adoran-
ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, (ε) καὶ τοὺς τῇ εἰκόνι αὐτοῦ προσκυνῶν-
tes. Et secundus angelus effudit phialam suam in mare: & factus est san-
τας. Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷ-
3 guis tanquã mortui, & omnis anima vivens mortua est in mari. Et tertius
μα ὡς νεκροῦ, (ζ) καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσσῃ. Καὶ ὁ (η) τρίτος
4 angelus effudit phialã suam in flumina & in fontes aquarum: & fa-
ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς (θ) καὶ εἰς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ (ι) ἐ-
ctus est sanguis. Et audivi angelũ aquarum, dicentem, Justus, Domine, es,
γένετο αἷμα. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων, λέγοντος, (κ) Δίκαιος, Κύριε, εἶ,
5 qui existis, & qui erat, sanctus, quia hæc judicasti: Quia sanguinem Sanctorũ & Prophetarũ
ὁ ὤν, καὶ ὁ (λ) ἦν, ὁ ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας· Ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν
6 effuderũt, & sanguinẽ eis dedisti bibere: digni enim sũt. Et audivi alterũ de
ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς (μ) δέδωκας πεῖν· (ν) ἄξιοί γάρ εἰσι. Καὶ (ξ) ἤκουσα τοῦ
7 altari, dicentem; Etiam, Dñe Deus omnipotens, vera & justa judicia tua.
θυσιαστηρίου, λέγοντος, Ναὶ Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου.

MS. A. (ν) ἔξωθεν Κεφ. ις'. MS. A. (α) καὶ ἐκ τοῦ ἀετοῦ (β) Μωϋσέως τοῦ δούλου (γ) ἁγίων. (δ) φοβηθῇ, Κύριε, καὶ δοξάσει (ε) Σου, Κύριε· ὅτι (ζ) καὶ ἀνοίγη (η) οἱ ἑπτὰ (θ) *λίθον καθαρὸν, λαμπρὸν, Κεφ. ις'. MS. A. (α) μεγάλης φωνῆς (β) ὀργῆς τοὺς ἑπτὰ φιάλας (γ) εἰς τὸν (δ) ἕλκος * καὶ πονηρὸν ὅλη τοὺ (ε) καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. Καὶ ὁ δεύτερος ἐξέχεεν (ζ) καὶ πᾶσα ψυχῆς ζωῆς ἀπέθανεν, τὰ ἐν τῇ (η) τρίτος ἐξέχεεν (θ) καὶ τὰς (ι) ἐγένοντο (κ) Δίκαιος εἶ, (λ) ὢν, ὅσιος, (μ) δέδωκας (ν) ἄξιοί εἰσιν. (ξ) ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et calcatum est illud torcular extra urbem, 20
& effluxit sanguis è torculari usque ad fræna equorum, à stadiis mille & sexcentis.

CAP. XV.

ET vidi aliud signum in cœlo magnum 1
& admirabile, Angelos septem, habentes plagas septem illas ultimas, quoniam in illis consummata est excandescentia Dei. Et vidi tanquam mare vitreum mixtum igni, 2
& eos qui victoriam reportârunt ab illo animali dentis, & ab imagine ejus, & à numero nominis ejus, stantes super mare vitreum, & habentes citharas Dei, Et canentes can- 3
ticum Mosis, illius servi Dei, & canticum Agni, dicentes; Magna & mirabilia sunt opera tua, Domine Deus omnipotens: justæ & veræ sunt viæ tuæ, rex seculorum. Quis non timebit te Domine, & glorifica- 4
bit nomen tuum? quia tu solus pius & sanctus es ac justus, quoniam omnes gentes venient, & adorabunt ante te, quòd judicia tua patefacta sint. Et post hæc vidi, & 5
apertum est templum tabernaculi testimonii quod est in cœlo. Et exiverunt illi septem 6
Angeli qui habent septem plagas, è templo, induti lino puro, splendido, & vincti ad pectus suum zonis aureis. Et unum ex 7
quatuor animalibus dedit illis septem Angelis, septem phialas aureas plenas excandescentiâ Dei, qui vivit in secula seculorum. Et impletum est templum fumo præ gloria 8
Dei & præ potentia ejus: & nemo poterat intrare in templum, usquedum explerentur illæ septem plagæ illorum septem Angelorum.

CAP. XVI.

ET audivi vocem magnam de templo di- 1
centem illis septem Angelis, Ite & effundite illas septem phialas excandescentiæ Dei in terram. Et abiit ille primus, & ef- 2
fudit phialam suam in terram: & factum est ulcus malum & dolorificum super homines illos qui habent characterem illius animalis dentis, & qui adorant imaginem ejus. Et ille secundus Angelus effudit phi- 3
alam suam in mare, & factus est sanguis sicut mortui; & omnis anima vivens mortua est, ex his quæ sunt in mari. Et ille tertius 4
Angelus effudit phialam suam in fluvios, & in fontes aquarum, & facti sunt sanguis. Et audivi Angelum aquarum dicentem, Ju- 5
stus es ô ille qui es, & qui erat, & sanctus, quia hæc judicâsti. Quia sanguinem San- 6
ctorum & prophetarum effuderunt, & sanguinem ipsis dedisti bibendum, quia digni sunt. Et audivi altare dicens, Etiam Do- 7
mine Deus omnipotens, verum est & justum judicium tuum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወኬደ:በውስተ:ምክያዱ: በለፋለ: እምነ:ሀገር: ወወፅአ:ደመ:እምነ:ውስቴ:ምክያድ:ወበ
ጽሐ:እስከ:ልጓመ:ላፍረሰ:ወውሕዘ:እስከ; 1600 ፡ ምዕራፍ::=

Et calcavit eam in torculari suo, extra civitatem, & exivit sanguis 20
ab hoc torculari, & venit usque ad frænos equorum, & fluxit usque decem & sex stadia.

CAP. XV.

1 ወአስተርአየ:ተአምር : ዐቢይ:በሰማይ: ጊ: መላእክት:ይፀውሩ: ጊ: መቅሠፍተ:ዘቦቱ:ዮሐ
2 ልቅ:መዐቱ:ለእግዚአብሔር:=: ወርኢኩ:በሕረ: እንተ:ትመስል:ከመ:ማሕው:ወድመር
ት:በእሳት:: ወለልክቱ:እለ:ሞአመ:ለጎዝክቱ:ለርዌ:ወለሥሉ:ወለሥልሙ:ወለሩፍቋ:ስሙ:ይቀውሙ:
ላዕለ: ደኅቲ:በሕር: ወይጸውሩ: መሰንቆ:ዘእግዚአብሔር::=:

ET apparuit signum magnum in cœlo, septem Angeli portabant septem plagas 1
quibuscum expleta erat ira Dei. Et vidi mare quod videbatur sicut vitrum, 2
& mixtum fuit cum igne, & ii qui vicerunt hanc bestiam & imaginem ejus & numerum nominis ejus, stabant super hoc mare & portabant citharam cantici Dei.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

20 Et calcatus est lacus extra civitatem, & exivit sanguis de lacu usque ad frænos equorum per stadia mille sexcenta.

CAP. XV.

1 ET vidi aliud signum in cœlo magnum & mirabile, Angelos septem, habentes
2 plagas septem novissimas: Quoniam in illis consummata est ira Dei. Et vidi tanquam mare vitreum mistum igne, & eos, qui vicerunt bestiam, & imaginem ejus, & numerum nominis ejus, stantes super mare vitreum, habentes citharas Dei:
3 Et cantantes canticum Moysi servi Dei, & canticum Agni, dicentes; Magna & mirabilia sunt opera tua, Domine Deus omnipotens: justæ & veræ sunt viæ tuæ, Rex
4 seculorum. Quis non timebit te, Domine, & magnificabit nomen tuum? quia solus pius es: quoniam omnes gentes venient, & adorabunt in conspectu tuo, quo-
5 niam judicia tua manifesta sunt. Et post hæc vidi, & ecce apertum est templum
6 tabernaculi testimonii in cœlo: Et exierunt septem Angeli habentes septem plagas de templo, vestiti lino mundo & candido, & præcincti circa pectora zo-
7 nis aureis. Et unum de quatuor animalibus dedit septem Angelis septem phialas aureas, plenas iracundiæ Dei viventis in secula seculorum. Et impletum est tem- 8
plum fumo à majestate Dei, & de virtute ejus: & nemo poterat introire in templum, donec consummarentur septem plagæ septem Angelorum.

CAP. XVI.

ET audivi vocem magnam de templo, dicentem septem Angelis; Ite, & effun- 1
dite septem phialas iræ Dei in terram. Et abiit primus, & effudit phialam suam 2
in terram: & factum est vulnus sævum & pessimum in homines, qui habebant characterem bestiæ; & in eos, qui adoraverunt imaginem ejus. Et secundus Ange- 3
lus effudit phialam suam in mare, & factus est sanguis tanquam mortui: & omnis anima vivens mortua est in mari. Et tertius effudit phialam suam super flumi- 4
na, & super fontes aquarum, & factus est sanguis. Et audivi Angelum aquarum 5
dicentem; Justus es, Domine, qui es, & qui eras sanctus, qui hæc judicâsti: Quia 6
sanguinem Sanctorum & Prophetarum effuderunt, & sanguinem eis dedisti bibere: digni enim sunt. Et audivi alterum ab altari dicentem; Etiam, Domine 7
Deus omnipotens, vera & justa judicia tua.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * ثم ان عجنت المعصر خارج المدينة * فانحدر من تلك المعصر دم كثير * الى أن بلغ
1 لجم الخيل * الى منها اميال الف وسمانية * * الفصل الخامس عشر * * ورأيت علامة
اخري عظيمة في السماء عجيبة * وذلك سبعة ملائكة * ومعهم سبعة جوائح الاخيرة * التي بها
2 يتمضي غضب الله * ورأيت كبحر من زجاج ممزوج نارا * والذين غلبوا الذابة وصورتها
وعدد اسمها * ووقوا على البحر الزجاج * وهم يمسكون قيثارات الله * ويسبحون تسبحة موسي عبد
3 الله * وتسبحة الحروف * قايلين * عظيمة هي وعجيبة اعمالك يا ربنا والاهنا يا ماسك الكل *
عادلة وحكمة هي سبلك * انت ملك الامم * فمن هو الذي لا يخافك يا رب ويمجد اسمك *
4 انك انت وحدك قدوس * والكل ياتون ويسجدون قدامك * لان عدلك قد ظهر * ثم بعد
5 هذا نظرت * فاذا قد فتح هيكل خيمة الشهادة الذي في السماء * وخرجوا السبع ملائكة
6 الذين معهم السبع جوائح من الهيكل * وعليهم ثياب كتان نقية مضيية * ممنطقين على
صدورهم بمناطق ذهب * ورأيت احد الحيوان الاربع * اعطي للسبع ملائكة سبعة جامات
7 من ذهب * وكانت مملوة بغضب الله الحي الي ادهار الادهار * وامتلي الهيكل من دخان
8 مجد الله * ومن قدرته * ولم يقدر احد يدخل الهيكل حتي انقضت سبع جوائح الملائكة السبعة *

Tum subactus fuit lacus extra urbem, 20
effluxitque ex eo lacu sanguis multus, adeo ut pertingeret frænos equorum, per spatium milliariorum mille sexcentorum.

CAP. XV.

ET vidi signum aliud in cœlo magnum 1
& mirabile, videlicet septem Angelos habentes septem extrema ultima, quibus finem habet ira Dei. Et vidi tanquam 2
mare vitreum mixtum igni: & eos qui vicerant bestiam & imaginem ejus & numerum nominis ejus, stantes prope mare vitreum. Hi tenebant citharas Dei, 3
Et canebant canticum Mosis servi Dei, 5
& canticum Agni, dicentes, Magna sunt & mira opera tua, ô Domine & Deus noster, ô omnitenens: justæ ac veræ 4
sunt viæ tuæ: tu es rex gentium. Quis est qui te non formidet ô Domine, & glorificet nomen tuum? nam tu solus sanctus es: & omnes venient et adorabunt coram te, quia judicium tuum jam apparuit. Tum posthæc aspexi, & ecce apertum est templum tabernaculi testimonii, 5
quod est in cœlo: Et egressi sunt illi septem Angeli qui habebant septem extitia, 6
è templo, amicti vestibus lineis mundis ac lucidis, præcincti circa pectora sua zonis aureis. Et vidi unum ex animalibus quatuor dedisse septem illis Angelis septem phialas aureas, quæ plenæ 7
erant irâ Dei viventis in secula seculorum. Et impletum est templum fumo gloriæ Dei, & potentia ipsius: nec poterat quisquam ingredi templum, donec explerentur septem extitia septem Angelorum. 8

CAP. XVI.

ET audivi vocem magnam è templo 1
dicentem septem illis Angelis, Ite & evacuate septem phialas plenas irâ Dei in terram. Abiit igitur Angelus primus, 2
& evacuavit phialam suam in terram, ortaque est inde calamitas maxima & pessima in homines qui habebant signum bestiæ, & in eos qui adorabant imaginem ejus. Tum Angelus secundus evacuavit phialam suam in mare, factumque est totum mare sanguis mortuorum, 3
& mortua est omnis anima vivens in mari. Deinde tertius evacuavit phialam suam in flumina & in fontes, versæque sunt aquæ omnes in sanguinem. Et 4
audivi Angelum aquarum dicentem, Justus es tu Æterne, Electissime, quòd hæc judicaveris in eos. Qui effude- 5
runt sanguinem Sanctorum & Prophetarum, & adegisti eos ad bibendum sanguinem, prout merentur. Et audivi al- 6
tare dicens, Etiam ô Domine, ô omnitenens, justa & vera sunt opera & judicia tua. 7

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወይሴብሑ፡ለእግዚእ፡ኵሉ፡በኀም፡ ሰብሐ፡ ሙሴ፡ገብሬ፡ እግዚእብሐር፡ወስብሐተ፡በግዑ፡
ወይቤሉ፡ ዐቢይ፡ወመደ፡ሙ፡ግብርከ፡እግዚኦ፡እግዚእብሔር፡ ዘኵሎ፡ትመልክ፡፡ ጽድቅ፡
4 ወርትዕ፡ፍናዊከ፡ዘነገሠከ፡ሳዕለ፡ኵሉ፡ለሕዛብ፡=፡ ወመኑ፡ዘሊይፈርህ፡ ወሊይሴብሕ፡
ለስሙከ፡ለስሙ፡በሕቲትከ፡ጸድቅ፡ ለኀተ፡ ወስሉጥ፡ለኀተ፡፡ ወሳዕሳ፡ኵሉ፡ለሕዛብ፡ወይሰግ
5 ዱ፡ ቅድሜከ፡እግዚኦ፡ኵሉ፡ተግባረ፡እደዊከ፡ ለስሙ፡ ለስትርኢየ፡ኵነኔከ፡፡=፡ ወእመደኅ
6 ጊ፡ ዝኀቱ፡ተርሕወ፡መቅደሱ፡ዘውስተ፡ሰማይ፡=፡ ወወፅኡ፡ጊ፡መላእክት፡ለለ፡ይጸውሩ፡ጊ፡መ
ቅሠፍተ፡እመኀ፡መቅደሱ፡፡ ወይለብሱ፡ ኀጹሐ፡ ወብረሃ፡ ወቅኑታኀ፡ ለውኀቱ፡በቅናተ፡ወርቅ፡
7 እኀተ፡መንገለ፡ለኀያዐቲሆሙ፡፡=፡ ወዐ፡ለመኀ፡ለልክቱ፡ ዐ፡ እንከሠሁ፡መጠወሙ፡ለለለ
ክቱ፡ ጊ፡ መላእክት፡ጊ፡ ጽዋዐተ፡መሉለኀ፡መዐቱ፡ለለግዚእብሔር ፡ዘሕያው፡ለዓለመ፡፡=፡
8 ወእመዝ፡መልአ፡ውስተ፡ መቅደሱ፡ጢሰ፡ መዓቱ፡ለእግዚኦብሔር፡፡ ወስብሐተ፡ እግዚእብሔ
ር፡ወኀይሉ፡ ወለልቦ፡ ዘይክል፡ በዊለ፡ ውስተ፡ መቅደሱ፡ እስከ፡ ሐልቀ፡ጊ፡ መቅሠፍት፡ ዘ ጊ፡
መላእክት፡፡=፡

17

1 ወይቤሎሙ፡ቃል፡እመሰጣይ፡እመኀ፡ መቅደሱ፡ ለለልክቱ፡ መላእክት፡፡ሑሩ፡ ወከዐዉ፡ጽዋዐ
2 ተ፡መዐቱ፡ለእግዚኦብሔር ፡ውስተ፡ኵሉ፡መድር፡፡=፡ ወሖረ፡ቀደማዊ፡ መልአክ፡ወከዐወ፡
ጽዋዖ፡ውስተ፡መድር፡፡ ወመጽአ፡ለዕለ ፡እልክቱ፡ሰብእ፡እለ፡ተጽሕፈ፡ትእመርቶ፡ለገዜክቱ፡
3 ሕርዊ፡ወሰገዱ፡ለመሰሉ፡፡ ወመጽአ፡ለዕሴሆሙ፡ጽልእ፡እኩይ፡፡=፡ ወከዐወ፡ካልእ፡ጽዋዖ፡
4 ውስተ፡ባሕር፡ ወኮነ፡፡ ደመ፡ባሕር፡ወሞቱ፡ኵሉ፡ነፍስ፡ሕይወት፡ዘውስተ፡ባሕር፡፡=፡ ወከ
ዐወ፡ ሣልሰ፡ ጽዋዖ፡ውስተ፡ ለፍላግ፡ ወውስተ፡ ለእኁዕተ፡ ጣያት፡፡ ወኮነ፡ ደመ፡ኵሉ፡ለእኁዕተ
5 ት፡ጣያት፡፡=፡ ወይቤ፡ መልአክ፡ ለእኁዕተ፡ጣያት፡፡ ጸድቅ፡ ለኀተ፡ለግዚኦ፡ዐራትዕ፡ዘሀሎ
6 ከ፡ወትሂሉ፡፡ ዘመዝ፡ኾነኵሙ፡=፡ እስመ፡ ከዐዉ፡ ደመ፡ቅዱሳኀከ፡ ወነቢያቲከ፡ወለስተይ
7 ጣሆሙ፡ ደሞሙ፡ እስመ፡ ይደልዎሙ፡=፡ ወይቤ ፡ መልአክ፡ ለእኁዕተ፡ ጣያት፡ እወ፡ እግዚ
ለብሔር ፡ዘኵሉ፡ ትመልክ ፡ ጽድቅ፡ ወርትዕ፡ ኵነኔከ፡፡=፡

Et cantabant Domino omnes secundùm canticũ Mosis servi Dei, & canticũ agni 3
ejus, & dicebant; Magnum & mirabile est opus tuum Domine Deus, omnium Dominator: justitia et rectitudo sunt viæ tuæ, quibus imperium exercuisti super omnes gentes. Et quis est qui non timebit & non glorificabit nomen tuum, quia solus 4
tu justus es, & potestate donatus es, & super omnes gentes, & adorabunt coram te Domine, omnia opera manuum tuarum, quia apparuit judicium tuum. Et post- 5
ea apertum fuit templum ejus quod est in cœlo: Et prodierunt septem Angeli, 6
portantes septem plagas è templo ejus: & amicti erant lino puro & splendido, & cincti erant cum cingulo aureo circa pectora eorum. Et unum ex illis quatuor 7
animalibus tradidit illis septem Angelis septem phialas plenas irâ Dei viventis in æternum. Et tunc plenum fuit templũ fumo iræ Dei, & gloriâ Dei, et virtu- 8
te ejus: & nemo erat qui poterat intrare in templum, donec explerentur septem plagæ septem Angelorum.

CAP. XVI.

ET dixit vox è cœlo de templo illius Angelis, Ite et effundite phialas iræ Dei 1
in totam terram. Et abiit primus Angelus, et effudit phialam suam in terram: et 2
venit super illos homines quibus inscripta erant signa hujus bestiæ, et qui adoraverunt imaginem ejus, et venit super illos inimicitia mala. Et effudit secundus 3
phialam suam in mare: et factum est sanguis mare, et mortuæ sunt omnes animæ viventes quæ in mari erant. Et effudit tertius phialam suam in flumina, et 4
in fontes aquarum: et facti sunt sanguis omnes fontes aquarum. Et dixit Ange- 5
lus fontium aquarum; Justus es Domine, et rectus, qui fuisti et eris, sic judicâsti eos: Quia effuderunt sanguinem Sanctorum tuorum et prophetarum tuorum, et potum dedisti iis sanguinem suum, quia convenit iis. Et dixit Angelus fontium 6
aquarum; Etiam Domine, omnium Dominator, justè et rectè judicâsti. 7

Digitized by Google

Et quartus angelus effudit phialã ſuam in Solem: & datũ eſt illi æſtu
8 Καὶ ὁ (ο)τέταρ⸗ ἄγγελ⸗ ἐξέχεε ☧ φιάλην αὐτῦ ἐπὶ ☧ ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυ-
affligere homines in igni. Et æſtuaverunt homines æſtu magno, &
9 ματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί. Καὶ ἐκαυματίσθησ οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ
blaſphemaverunt nomen Dei habentis poteſtatẽ ſuper plagas has:
(π)ἐβλασφήμησ τὸ ὄνομα τῦ Θεῦ τῦ ἔχοντ⸗ (ρ) ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας· &
non egerunt pœnitentiam dare illi gloriam. Et quintus angelus effudit
10 καὶ ὐ μετενόησ δῶναι αὐτῷ δόξαν. Καὶ ὁ (σ) πέμπτ⸗ ἄγγελ⸗ ἐξέχεε ☧
phialam ſuam ſuper thronum beſtiæ: & factum eſt regnum ejus tenebroſum, &
φιάλην αὐτῦ ἐπὶ ☧ θρόνον τῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτῦ ἐσκοτωμένη, καὶ (τ)
mandebant linguas ſuas ex labore. Et blaſphemaverunt Deum cœli
11 ἐμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶ ἐκ τῦ πόνου. Καὶ ἐβλασφήμησ ☧ Θεὸν τῦ οὐρανοῦ
ex laboribus ſuis, & ex vulneribus ſuis: & non egerunt pœnitentiam ex operibus ſu-
ἐκ ☧ πόνων αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶ καὶ ὐ μετενόησ ἐκ ☧ ἔργων αὐ-
is. Et ſextus angelus effudit phialam ſuam in flumen illud magnũ
12 τῶν. Καὶ ὁ (υ) ἕκτ⸗ ἄγγελ⸗ ἐξέχεε ☧ φιάλην αὐτῦ ἐπὶ ☧ ποτα μὸν ☧ μέγαν
Euphraten: Et exiccata eſt aqua ejus, ut præpararetur via regum ab
☧ Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτῦ, ἵνα ἑτοιμασθῆ ἡ ὁδὸς ☧ βασιλέων ☧ ἀπὸ
ortu Solis. Et vidi de ore draconis, & de ore
13 ἀνατολῶν ἡλίου. Καὶ εἶδον ἐκ τῦ στόματ⸗ τῦ δράκοντ⸗, καὶ ἐκ τῦ στόματ⸗ τῦ
beſtiæ, & de ore pſeudoprophetæ ſpiritus tres immundos ſimiles ra-
θηρίου, καὶ ἐκ ☧ στόματ⸗ τῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα (ρ) ὅμοια βα-
nis. Sunt enim ſpiritus dæmoniorum facientes ſigna, procedere
14 τράχοις. Εἰσὶ γὰρ πνεύματα (χ) δαιμόνων ποιοῦντα σημεῖα, (ψ) ἐκπορεύεσθαι
ad reges terræ & habitatæ totius, congregare illos in prælium
ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ ☧ οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς (ω) πόλεμον
diei illius magnæ Dei omnipotentis. Ecce venio ſicut
15 τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγάλης τῦ Θεῦ ☧ παντοκράτορ⸗. Ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς
fur: Beatus vigilans & cuſtodiens veſtimenta ſua, ne nudus ambu-
κλέπτης· μακάρι⸗ ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῆ
let, & videant turpitudinem ejus. Et congregavit illos in locum illum ve-
16 καὶ βλέπωσι ☧ ἀσχημοσύνην αὐτῦ. Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς (α) εἰς ☧ τόπον ☧ κα-

catum Hebraicè Armageddon. Et ſeptimus angelus effudit phialam ſuam
λούμενον Ἑβραϊστὶ (β) Ἀρμαγεδδών. Καὶ ὁ ἕβδομ⸗ ἄγγελ⸗ ἐξέχεε ☧ φιάλην αὐτῦ 17
in aërem: & exivit vox magna de templo cœli, à throno, di-
(γ) εἰς ☧ ἀέρα· καὶ ἐξῆλθε (δ) φωνὴ μεγάλη ἀπὸ ☧ ναῦ ☧ οὐρανῦ, ἀπὸ ☧ θρόνου, λέγου-
cens; Factum eſt. Et facta ſunt voces, & tonitrua, & fulgura: & terræmotus fa-
σα, Γέγονε. Καὶ ἐγένοντο (ε) φωναὶ, καὶ βρονταὶ, καὶ ἀστραπαὶ· καὶ σεισμὸς ἐγέ- 18
ctus eſt magnus, qualis non fuit ex quo homines fuêre ſuper terrã, talis
νετο μέγας, οἷ⸗ οὐκ ἐγένετο (ζ) ἀφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ ☧ γῆς, τηλικοῦτ⸗
terræmotus, ſic magnus. Et facta eſt civitas magna in tres partes, & civitates
σεισμὸς, οὕτω μέγας. Καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις 19
Gentium ceciderunt: & Babylon magna venit in memoriam ante Deum, dare
τῶν ἐθνῶν (η) ἔπεσον· καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον ☧ Θεῦ, δῦναι
illi poculum vini indignationis iræ ejus. Et omnis inſula fugit, & montes non
αὐτῇ τὸ ποτήριον ☧ οἴνου ☧ θυμῦ ☧ ὀργῆς αὐτ☧. Καὶ πᾶσα νῆσ⸗ ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ 20
ſunt inventi. Et grando magna ſicut talentaria deſcendit de cœlo in homi-
εὑρέθησ. Καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία κατα βαίνει ἐκ ☧ οὐρανῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώ- 21
nes: & blaſphemaverũt homines Deum ex plaga grandinis: quoniã magna eſt
πους· καὶ ἐβλασφήμησ οἱ ἄνθρωποι ☧ Θεὸν ἐκ ☧ πληγῆς ☧ χαλάζης· ὅτι μεγάλη ἐστὶν
plaga ejus vehementer.
ἡ πληγὴ αὐτ☧ σφόδρα.

CAP. XVII. ιζ'.

Et venit unus de ſeptem angelis habentibus ſeptem phialas, & lo-
Καὶ (α) ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐ- 1
cutus eſt mecum, dicens mihi; Veni, oſtendam tibi damnationem meretricis ma-
λάλησε μετ' ἐμοῦ, (β) λέγων μοι, Δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης ☧ μεγά-
gnæ, ſedentis ſuper aquas multas: Cum qua fornicati ſunt re-
λης, ☧ καθημένης (γ) ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν· Μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βα- 2
ges terræ, & inebriati ſunt de vino fornicationis ejus habitantes terram:
σιλεῖς ☧ γῆς, καὶ (δ) ἐμεθύσθησαν ἐκ ☧ οἴνου ☧ πορνείας αὐτ☧ οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν.
Et abſtulit me in deſertum in ſpiritu: & vidi mulierem ſedentem ſuper be-
Καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι· καὶ (ε) εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θη- 3
ſtiam coccineam, plenam nominibus blaſphemiæ, habentẽ capita ſeptem, & cornua decẽ.
ρίον κόκκινον, γέμον (ζ) ὀνομάτων βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ κέρατα δέκα.

MS. A. (ο)τέταρ⸗ ἐξέχεεν (π) ἐβλασφήμησ ἐνώπιον τῦ Θεῦ (ρ) ☧ ἐξουσίαν (σ) πέμπ⸗ ἐξέχεεν (τ) ἐμασῶντο (υ) ἕκτ⸗ ἐξέχεεν (φ) ὡς βάτραχοι. (χ) δαιμονίων (ψ) ῥοιν ὅτι τὰς βασιλεῖς ☧ ..... μένης (ω) ☧ πόλεμον ☧ μεγάλης ἡ..ερας ☧ Θεῦ (α) εἰς ☧ *πόπμον (β) Αρμαγεδών. Καὶ ὁ ἕβδομ⸗ ἐξέχεεν (γ) ὅτι ☧ (δ) φωνὴ ὀπ τῦ ναῦ ἀπὸ ☧ θρόνου, λέγουσα, (ε) ἀ-στραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ, (ζ) ἀφ' οὗ ἄνθρωπ⸗ ἐγένετο (η) ἐπ⸗· Κεφ. ιζ'. MS. A. (α) ἐξῆλθεν (β) λέγων, Δεῦρω, (γ) ὅτι ὑδάτων πολλῶν· (δ) ἐμεθύσθησ οἱ κατοικοῦντες ☧ γῆν ὀπ τῦ οἴνου ☧ πορνείας αὐτῆς. (ε) Ἴδα (ζ) * τὰ ..... ία βλασφημίας

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et ille quartus effudit phialam ſuam ſuper ſolem, & datum eſt ei calefacere homines 8
igne. Et æſtuârunt homines illi æſtu magno, & convitiis affecerunt homines nomen 9
Dei qui habet poteſtatem ſuper plagas illas, & non pœnituit eos, ut darent ipſi gloriam.
Et ille quintus effudit phialam ſuam ſuper 10
thronum illius animalis dentium, & factum eſt regnum ejus tenebroſum, & mandebant
linguas ſuas præ dolore Et convitiis affe- 11
cerunt Deum cœli præ doloribus ſuis, & præ ulceribus ſuis, & non pœnituit eos
operum ſuorum. Et ille ſextus effudit phi- 12
alam ſuam ſuper fluvium illum magnum Eu-
phratem, & aruerunt aquæ ejus, ut pararetur via regum illorum qui ab Oriente ſo-
lis *adventabant*. Et vidi ex ore draconis, 13
& ex ore illius animalis dentis, & ex ore
illius prophetæ falſi, ſpiritus tres immun-
dos tanquam ranas. Sunt enim ſpiritus 14
dæmoniorum facientium ſigna, qui abe-
unt ad reges orbis habitabilis totius, ad con-
gregandum eos ad prælium magni illius
diei Dei omnipotentis. Et ecce venio tan- 15
quam fur: beatus eſt qui vigilat, & ſervat
veſtes ſuas, ut ne nudus incedat, & videant
ignominiam ejus. Et congregârunt eos in 16
locum qui vocatur Hebraicè Armageddon.
Et ille ſeptimus effudit phialam ſuam ſuper 17
aërem: & exivit vox magna è templo, è
throno, dicens, Factum eſt. Et facta ſunt 18
fulgura, & tonitrua, & voces: & terræmo-
tus factus eſt magnus, qualis non fuit ex
quo fuerunt homines ſuper terram, talis
terræmotus, adeò magnus. Et facta eſt 19
urbs illa magna in tres partes, & urbs Gen-
tium cecidit: & Babel illa magna in me-
moriam venit coram Deo, ut daret ipſi
calicem vini illius excandeſcentiæ iræ ſuæ.
Et omnis inſula fugit, & montes non in- 20
venti fuerunt. Et grando magna quaſi ta- 21
lenti pondo facta eſt è cœlo ſuper homi-
nes; & convitiis affecerunt illi homines
Deum ob plagam grandinis, propterea
quòd magna erat plaga illius valdé.

CAP. XVII.

ET venit unus ex illis ſeptem Angelis qui 1
habent ſeptem phialas, & locutus eſt me-
cum, dicens; Veni, oſtendam tibi judicium
illius meretricis magnæ, quæ ſedet ſup aquas
multas: Cum qua ſcortati ſunt reges ter- 2
ræ, & inebriati ſunt qui habitant in terra è
vino ſcortationis ejus. Et perduxit me ad 3
deſertum in ſpiritu: & vidi mulierem ſe-
dentem ſuper animal dentis rubrum, ple-
num nominibus blaſphemiæ, habens capita
ſeptem, & cornua decem.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወከዐወ : ራብዕ : ጽዋዖ : ውስተ : ፀሐይ : ተውህበ : ሎቱ : ሐሩር : ወከመ : ያውዕዮ : ሐሩ-
9 ለሰብእ : በእሳት ::=: ወውዕየ : ሰብእ : በዐቢይ : ሐሩር : እስከ : ይጸርፈ : ላዕለ : ስመ :
እግዚአብሔር : ዘውእቱ : ስሉጥ : ላዕለ : እልክቱ : መቅሠፍታት : ወኢንስሑ : ከመ : ያዕ-
10 ትዎ ::=: ወከለወ : ኀምሰ : ጽዋዖ : ላዕለ : መንበረ : ለጎዙ : ለርዌ : ወጸልመት : መንግሠቱ :
11 እስከ : ይመጽሩ : ልሰናቲሆሙ : ሰብእ : በሕማም ::=: እስከ : ይጸርፈ : ላዕለ : እግዚአ :
እግዚ : እሙነ : ሕማሙ : እጽልእቲሆሙ : ወኢንስሑ : እሙነ : መግቦሙ ::=: ወከዐወ :
12 ሰድስ : ጽዋዖ : ውስተ : ፈለግ : ዐቢይ : ዘሔፍራጥስ : ወየብሰ : ማዩ : ከመ : ትደሉ : ፍናቶሙ :
ለነገሠት : እለ : እሙነ : እመስራቀ : ጸሐይ ::=:

Et effudit quartus phialam ſuam in ſolem: & datus eſt ei æſtus, & ut combu- 8
reret homines per ignem. Et combuſſit homines cum magno æſtu, uſque dum blaſ- 9
phemarent contra nomen Dei, qui poteſtatem habet ſuper illas plagas, et non re-
ſipuerunt ut glorĭam darent ei. Et effudit quintus phialam ſuam ſuper thro- 10
num bujus beſtiæ, et factum eſt tenebroſum regnum ejus, uſque dum manderent
linguas ſuas homines propter dolorem, Et uſque dum blaſphemarent contra Do- 11
minum cœli præ doloribus inimicorum ſuorum: et non reſipuerunt ab operibus ſuis.
Et effudit ſextus phialam ſuam in flumen magnum Euphratem, et ſiccata eſt aqua 12
ejus ut pararetur via regum qui ab ortu ſolis.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

8 Et quartus Angelus effudit phialam suam in Solem, & datum est illi æstu affligere
9 homines, & igni: Et æstuaverunt homines æstu magno, & blasphemaverunt
nomen Dei habentis potestatem super has plagas, neque egerunt pœnitentiam ut
10 darent illi gloriam. Et quintus Angelus effudit phialam suam super sedem bestiæ;
& factum est regnum ejus tenebrosum, & commanducaverunt linguas suas præ do-
11 lore: Et blasphemaverunt Deum cœli, præ doloribus & vulneribus suis, & non
12 egerunt pœnitentiam ex operibus suis. Et sextus Angelus effudit phialam suam
in flumen illud magnum Euphraten: & siccavit aquam ejus, ut præpararetur via
13 regibus ab ortu Solis. Et vidi de ore draconis, & de ore bestiæ, & de ore pseu-
14 doprophetæ spiritus tres immundos in modum ranarum. Sunt enim spiritus dæ-
moniorum facientes signa, & procedunt ad reges totius terræ, congregare illos in
15 prælium ad diem magnum omnipotentis Dei. Ecce venio sicut fur. Beatus qui
vigilat, & custodit vestimenta sua, ne nudus ambulet, & videant turpitudinem
16 ejus. Et congregabit illos in locum, qui vocatur Hebraicè Armagedon. Et se-
17 ptimus Angelus effudit phialam suam in aërem, & exivit vox magna de templo à
throno, dicens; Factum est. Et facta sunt fulgura, & voces, & tonitrua, & ter- 18
ræmotus factus est magnus, qualis nunquam fuit ex quo homines fuerunt super
terram: talis terræmotus, sic magnus. Et facta est civitas magna in tres partes: 19
& civitates Gentium ceciderunt, & Babylon magna venit in memoriam ante Deum, dare illi calicem vini indignationis iræ ejus. Et omnis insula fugit, & mon- 20
tes non sunt inventi. Et grando magna sicut talentum descendit de cœlo in ho- 21
mines: & blasphemaverunt Deum homines propter plagam grandinis: quoniam magna facta est vehementer.

CAP. XVII.

Et venit unus de septem Angelis, qui habebant septem phialas, & locutus est 1
mecum, dicens; Veni, ostendam tibi damnationem meretricis magnæ, quæ sedet
super aquas multas. Cum qua fornicati sunt reges terræ, & inebriati sunt qui 2
inhabitant terram de vino prostitutionis ejus. Et abstulit me in spiritu in de- 3
sertum. Et vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam, plenam nomini-
bus blasphemiæ, habentem capita septem, & cornua decem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 9 * ثُمَّ إِنَّ الرَّابِعَ أَفْرَغَ جَامَتَهُ عَلَى الشَّمْسِ * فَأُعْطِيَتْ أَنْ تُحْرِقَ النَّاسَ * فَاحْتَرَقُوا النَّاسُ مِنْ ذٰلِكَ
اِحْتِرَاقًا عَظِيمًا * وَجَدَّفُوا النَّاسُ عَلَى اسْمِ اللهِ الَّذِي لَهُ السُّلْطَانُ عَلَى هٰذِهِ الْجَوَائِحِ * وَلَمْ يَتُوبُوا
10 لِيُعْطُوهُ الْمَجْدَ * ثُمَّ إِنَّ الْخَامِسَ أَفْرَغَ جَامَتَهُ عَلَى كُرْسِيِّ الدَّابَّةِ * فَذَهَبَ مُلْكُهَا وَصَارَ مُظْلِمًا *
11 وَكَانُوا يَلْحَسُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ مِنَ الْوَجَعِ * وَجَدَّفُوا عَلَى إِلٰهِ السَّمَاءِ مِنْ وَجَعِ جِرَاحِهِمْ * وَلَمْ يَتُوبُوا
عَنْ أَعْمَالِهِمْ * ثُمَّ إِنَّ السَّادِسَ أَفْرَغَ جَامَتَهُ عَلَى النَّهْرِ الْعَظِيمِ الَّذِي هُوَ الْفُرَاتُ * فَيَبِسَ مَاؤُهُ
12 لِكَيْمَا تُصَيَّرَ فِيهِ طَرِيقٌ مُعَدَّةٌ لِلْمُلُوكِ الْآتِيِينَ مِنْ مَشْرِقِ الشَّمْسِ * فَرَأَيْتُ مِنْ فَمِ التِّنِّينِ
13 وَمِنْ فَمِ الدَّابَّةِ * وَمِنْ فَمِ الْمُدَّعِي النُّبُوَّةِ الْكَذَّابِ * ثَلَاثَ أَرْوَاحٍ نَجِسَةٍ كَأَنَّهَا ضَفَادِعُ * وَهِيَ
14 أَرْوَاحُ الشَّيَاطِينِ الَّتِي تَصْنَعُ الْعَجَائِبَ * الَّتِي تَجُولُ عَلَى مُلُوكِ الْأَرْضِ وَالْمَسْكُونَةِ كُلِّهَا * وَتَجْمَعُهُمْ
إِلَى حَرْبِ ذٰلِكَ الْيَوْمِ الْعَظِيمِ * يَوْمِ اللهِ مَالِكِ الْكُلِّ * هَا أَنَا آتِي كَالسَّارِقِ * فَطُوبَاهُ الَّذِي يَسْهَرُ وَيَحْفَظُ
15 ثِيَابَهُ * لِئَلَّا يَمْشِيَ عُرْيَانًا وَيُظْهِرَ عَوْرَتَهُ * وَيَجْمَعُهُمْ إِلَى الْمَوْضِعِ الَّذِي يُقَالُ لَهُ بِالْعِبْرَانِيَّةِ أَرْمَاجِدُونَ *
16 * ثُمَّ إِنَّ الْمَلَاكَ السَّابِعَ أَفْرَغَ جَامَتَهُ عَلَى الْهَوَاءِ * فَخَرَجَ مِنَ الْهَيْكَلِ الَّذِي فِي السَّمَاءِ وَمِنَ
17 الْكُرْسِيِّ * صَوْتٌ عَظِيمٌ وَهُوَ يَقُولُ * قَدْ كَانَ * فَصَارَ بُرُوقٌ وَرُعُودٌ وَأَصْوَاتٌ وَزِلْزِلَةٌ عَظِيمَةٌ * لَمْ
18 يَكُنْ مِثْلُهَا مُنْذُ كَوْنِ النَّاسِ عَلَى الْأَرْضِ * فَانْقَسَمَتِ الْمَدِينَةُ الْعَظِيمَةُ عَلَى ثَلَاثَةِ أَقْسَامٍ *
19 وَسَقَطَتْ مُدُنُ الْأُمَمِ * وَبَابِلُ الْعَظِيمَةُ ذُكِرَتْ قُدَّامَ اللهِ * لِتَسْقِيَ مِنْ كَأْسِ خَمْرِ غَضَبِهِ *
20 * وَهَرَبَتِ الْجَزَائِرُ * وَالْجِبَالُ لَمْ تُوجَدْ * وَنَزَلَ عَلَى النَّاسِ بَرَدٌ مِنَ السَّمَاءِ * فِي الْحَجَرِ الْوَاحِدِ رَطْلٌ *
21 فَجَدَّفُوا النَّاسُ عَلَى اللهِ مِنْ هٰذَا الْبَرَدِ * لِأَنَّ هٰذِهِ كَانَتْ جَائِحَةً عَظِيمَةً جِدًّا *

* الْفَصْلُ السَّابِعَ عَشَرَ *

1 * وَأَقْبَلَ إِلَيَّ وَاحِدٌ مِنَ السَّبْعِ مَلَائِكَةِ الَّذِينَ كَانَ مَعَهُمُ السَّبْعَةُ جَامَاتٍ * فَخَاطَبَنِي وَقَالَ * تَعَالَ
2 نُعَرِّضْ عَلَيْكَ حُكُومَةَ تِلْكَ الْمَرْأَةِ الزَّانِيَةِ الْعَظِيمَةِ * الَّتِي هِيَ جَالِسَةٌ عَلَى الْمِيَاهِ الْكَثِيرَةِ * الَّتِي
3 زَنَى مَعَ مُلُوكِ الْأَرْضِ * وَسَكِرُوا سُكَّانُ الْأَرْضِ مِنْ خَمْرِ زِنَاهَا * فَمَضَى بِي بِالرُّوحِ إِلَى الْقَفْرِ * فَنَظَرْتُ
فَإِذَا بِامْرَأَةٍ جَالِسَةٍ عَلَى دَابَّةٍ حَمْرَاءَ مَمْلُوَّةٍ بِأَسْمَاءِ الْكُفْرِ * لَهَا سَبْعُ رُؤُوسٍ وَعَشَرُ قُرُونٍ *

Postea quartus evacuavit phialam suam super solem, & datum est ei comburere homines. Quare exarserunt homines æstu maximo, & blasphemârunt homines in nomen Dei qui potestatem habet in hujusmodi pernicies: & non pœnituit eos, ut darent ei gloriam. Tum quintus evacuavit phialam suam super thronum bestiæ: quapropter desiit regnum ejus, & factum est tenebrosum: & corrodebant linguas suas præ dolore: Et blasphemârunt in Deum cœli præ dolore vulnerum suorum, & non pœnituit eos operum suorum. Deinde sextus evacuavit phialam suam super flumen magnum, nempe Euphratem, & siccata est aqua ejus, ut fieret in eo via parata regibus venientibus ab ortu solis. Et vidi ex ore draconis, & ex ore bestiæ, & ex ore arrogantis sibi prophetiam, mendacis, tres spiritus impuros similes ranis. Sunt autem spiritus dæmoniorum, qui edunt miracula, quique pergentes ad reges terræ & totius orbis, congregant eos ad prælium magni illius diei, diei inquam *Dei omnipotentis. Ecce ego veniam ut fur. Beatus qui vigilat & custodit vestimenta sua, ne nudus incedat, & pateant ejus verenda. Et congregabit eos in locum qui dicitur Hebraicè Armagedon. Tum Angelus septimus evacuavit phialam suam super aërem: & prodiit è templo quod est in cœlo, & è throno, vox magna, quæ dicebat, Jam factum est. Factáque sunt fulgura & tonitrua & sonitus atque terræmotus magnus, qualis non fuit ex quo homines fuerunt super terram. Et disrupta est urbs illa magna in tres partes, & corruerunt urbes Gentium: & de Babylone magnâ mentio facta est coram Deo, ut potaretur de calice vini indignationis ejus. Et fugerunt insulæ, & montes non sunt inventi. Et cecidere super homines de cœlo grandines, quarum lapillus unus libralis erat: & blasphemârunt homines in Deum ob istas grandines: hoc enim fuit exitium magnum vehementer.*

CAP. XVII.

Et venit ad me unus ex septem Angelis qui habebant septem phialas, & allocutus est me, dixitque, Veni, exponemus tibi damnationem mulieris illius meretricis magnæ, quæ sedet super aquas multas: Quæ fornicata est cum regibus terræ, & è cujus vino scortationis inebriati sunt incolæ terræ. Itaque abduxit me spiritu in desertum, aspexique, & ecce mulier insidens bestiæ rubræ, plenæ nominibus infidelitatis, habenti septem capita, & decem cornua.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወእመዝ: ወፀሉ: እመነ: ኢፈሡ: ለገዝኩቱ: ኦርዌ:ቀደማዌ: ወእመኢፈሡ: ለአሰዊ: ነ
14 ቢይ: ሶ: ለጋንንት:ርኩሰን::=ፁ ወከመ: ቍርናንለት: እውንቱ: መንፈሰ: ለጋንንት: ወይገ
ብሩ: ተኣምረ:: ለዕለ: ኵሉ: ነገሠት: እለ:ውስተ:ኵሉ: ዓለመ: ከመ: ያስተጋብእ
ሙው:ይትቃተሉ: በዕለት: ዐቢይ: እንተ: ኀብረ: እግዚአብሔር: ዘኵሉ: ይመላክ:=ፁ
15 ወናሁ: እመጽእ: ጎብዝ: ኵሙ: ሰረቂ:: ወብፁዕ: ዘይተግህ: ወየዐቅብ: ለልባሲሁ:ከሙ:
16 ሊይሐር:ዕሪቁ: ወሊያስተርኢ:ኀፍረቶ::=ፁ ወያስተጋብኦሙ: ውስተ: መካን: ዘስሙ:ለር
17 ማጌደን: በዕብራይስጥ::=ፁ ወከዐወ:ሰብዕ:መልአክ:ጽዋዖ:ውሰተ: ነፋስ::ወወፀአ:ቃል:ዐ
18 ቢይ: እመነ: መቅደሱ: ወእመሓበ:መንበረ:ዘይብል:ኀልቀ::=ፁ ወእመዝ:ኮነ: መብረቅ:
ወቃለ: ነጐድጓድ: ወመጽአ:ዐቢይ: ድልቅልቅ: ዘለኮነ:ከማሁ: ድልቅልቅ: ዐቢይ: እመለ
19 መ: ተፈጥረ: እጋለ: እመሕያው:ውስተ:መድር: ዘከማሁ::=ፁ ወኮነት: ሀገር:ዐቢይ:ሶ:
መክፈልት: ወለሃገተ: ለሕዛብኒ: ወድቃ: ወለባቢሎንኒ: ዐቢይ:ተዘከርዋ: ቅድመ: እግዚአ
20 ብሔር: ከመ: ይሥጥዎ: ጽዋዐ:ወይነ:ሕመዘ: መዐቱ::=ፁ ወጠፈአ: ኵሉ:ደሰያት: ወ
21 ኢይባርኒ: ሊተረክቡ::=ፁ ወወረደ: ላዕለ: እልክቱ: ሰብእ: እመሰማይ: ዐቢይ: በረ
ድ: መጠነ: ሞካልይ: ወፀረፈ:ሰብእ: ላዕለ: ከመ: እግዚአብሔር: በእንተ: ወእቱ: መቅ
ሠፍተ; በረድ:እሙ: ዐቢይ: ወእቱ:መቅሠፍቱ:ጥቀ::=ፁ

ነጊ

1 ወመጽአ: ፈ: እመነ: ወእቶ: ጊ: መላእክት: እለ:ይጸውሩ: ጊ: ጽዋኣቶ:: ይቤለኒ:ናዲ:
2 ኢርኢከሃ: ደይና: ለእንታክቲ: ዘሚ: ዐቢይ: እንተ: ትነብር: ውስተ: ጣያት: ብዙኅ::=ፁ እ
ንተ: መስቤሃ: ዘሙው: ነገሠት: ሥድር: ወሰክረ: እመነ: ወይነ: ዝሙታ:እለ:ይነብሩ:ደ
3 በ:መድር::=ፁ ወእመዝ:ወሰደኒ:መንፈስ:ገደሙ:ወርኢኩ:ብእሲተ:ትጼዓነ:ላዕለ:ኦርዌ:
ቀይሕ:ዘመሉእ:እስማተ:ጽርፈት: ወ ጊ: ኦርእስቲሁ:ወ 1: ለቅርንቲሁ::=ፁ

Et tunc prodierunt ex ore hujus bestiæ primæ, & ex ore pseudoprophetæ, tres dæmones impuri. Et sicut ranæ erant Spiritus dæmonum, & faciebant signa super omnes reges qui in toto mundo erant, ut congregati bellum gererent in die magno, quem constituit Deus qui omnibus dominatur. Et ecce, veniam subitò sicut fur: & beatus est qui vigilat & custodit vestimenta sua, ut non ambulet nudus, & non appareat dedecus ejus. Et congregabit illos in locum cujus nomen Armagedon Hebraicè. Et effudit septimus Angelus phialam suam in ventum, & prodiit vox magna è templo ejus & è throno ejus, dicens; Perficitur. Et tunc factum est fulgur & vox tonitru, & venit concussio magna, qualis non fuit concussio magna ex quo creatus est homo in terra, tanta inquam *fuit. Et facta est civitas magna* in *tres partes, & civitates gentium cecidерunt, & Babylon magna in memoriam venit ante Deum, ut tradерent ei calicem vini veneni indignationis suæ. Et evanuerunt omnes insulæ, & montes non sunt inventi. Et descendit super illos homines è cœlo magna grando quansa sunt talenta, & blasphemârunt homines contra nomen Dei, propter hanc plagam grandinis, quia magna fuit plaga ejus valdè.*

CAP. XVII.

Et venit unus ex istis septem Angelis qui portabant septem phialas, & dixit mihi; Veni, ostendam tibi damnationem istius meretricis magnæ quæ sedet in aquis multis: Quâcum scortati sunt reges terræ; & inebriati sunt ex vino scortationis ejus habitantes super terram. Et tunc abstulit me spiritus in desertum, & vidi mulierem sedentem super bestiam rufam, quæ plena fuit nominibus blasphemiæ, & septem capita ejus, & decem cornua ejus.

Digitized by Google

Et mulier circumdata purpurâ, & coccino, & inaurata auro, &
4 Καὶ ἡ γυνὴ (ν) ἦν περιβεβλημένη πορφύρᾳ, καὶ κοκκίνῳ, καὶ χρυσωμένη (ϑ) χρυσῷ, καὶ
lapide pretioso, & margaritis, habens aureum poculum in manu sua, plenum
λίθῳ τιμίῳ, καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα (ι) χρυσοῦν ποτήριον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, γέμον
abominationibus, & immunditiâ fornicationis suæ. Et in fronte ejus nomen
5 βδελυγμάτων, (κ) καὶ ἀκαθαρσίας τῆς πορνείας αὐτῆς. Καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα
scriptum; Mysterium, Babylon magna, mater fornicationum & abominationum
γεγραμμένον, Μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων
terræ. Et vidi mulierem ebriam de sanguine Sanctorum, & de sanguine
6 τῆς γῆς. Καὶ (λ) εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων, καὶ ἐκ τοῦ αἵματος
martyrum Jesu: & miratus sum, *videns* illam, *admirationem magnam*. Et dixit mihi an-
7 τῶν (μ) μαρτύρων Ἰησοῦ· καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτὴν, θαῦμα μέγα. Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγ-
gelus; Quarè miraris? Ego tibi dicam *mysterium* mulieris, & bestiæ
γελος, Διατί ἐθαύμασας; (ν) ἐγώ σοι ἐρῶ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς, καὶ τοῦ θηρίου
portantis eam, *habentis* septem capita, & decem cornua. Bestia quam
8 τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς, καὶ τὰ δέκα κέρατα. (ξ) Θηρίον ὃ
vidisti, *erat*, & non est: & *futura est ascendere* de abysso, & in interitum *ibire*:
εἶδες, ἦν, καὶ οὐκ ἔστι· καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν (ο) ὑπάγειν·
& mirabuntur *habitantes super* terram, (quorum non sunt scripta nomina in
καὶ θαυμάσονται) οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, (ὧν (π) οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸ
libro vitæ à constitutione mundi,) videntes bestiam, quæ erat, & non
βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου) βλέποντες τὸ θηρίον, ὅτι ἦν, καὶ οὐκ
est, *& tamen est*. Hic sensus *habens* sapientiam: septem capita, montes sunt septem,
9 ἔστι, (σ) καίπερ ὄντα. Ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν· αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ, (τ) ὄρη εἰσὶν ἑπτὰ,
ubi mulier sedet *super eos*: & reges septem sunt. Quinque ceciderunt, &
10 ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν· καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν. Οἱ πέντε (υ) ἔπεσαν, καὶ
unus est: alius nondum venit: & cùm venerit, *paululum* illum oportet manere. Et
11 ὁ εἷς ἔστιν· ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθε· καὶ ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. Καὶ
bestia quæ erat, & non est, & *ipse octavus* est, & de septem est, & in interitum
τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν
vadit. Et decem cornua quæ vidisti, decem reges sunt, qui regnum
12 ὑπάγει. Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν
nondum acceperunt, sed potestatem tanquam reges *unam horam* accipient *cum bestia*.
(ρ) οὔπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσι μετὰ τοῦ θηρίου.
Hi unum consilium habent, & virtutem & potestatem suam bestiæ tra-
13 Οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσι, καὶ τὴν δύναμιν (χ) καὶ τὴν ἐξουσίαν ἑαυτῶν τῷ θηρίῳ (ψ) διδόασι·
dent. Hi cum Agno pugnabunt, & Agnus vincet illos: quoniâ Dominus
14 οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς· ὅτι Κύριος
dominorum est, & Rex regum: & qui cum illo, vocati, & electi, & fideles.
κυρίων ἐστὶ, καὶ Βασιλεὺς βασιλέων· καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κλητοὶ, καὶ ἐκλεκτοὶ, καὶ πιστοί.
Et dixit mihi; Aquæ quas vidisti, ubi meretrix sedet, populi & *turbæ* sunt, &
15 (ω) Καὶ λέγει μοι, Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, ἔνθα ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶ, καὶ
gentes, & linguæ. Et decem cornua quæ vidisti in bestia, hi odient
ἔθνη, καὶ γλῶσσαι. Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες (α) ἐπὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι
16 fornicariam, & desolatam facient illam & nudam, & carnes ejus man-
τὴν πόρνην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φά-
ducabunt, & ipsam concremabunt *in* igni. Nam Deus dedit in corda
γονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί. Ὁ γὰρ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας
17 eorum *facere* sententiam ejus, *& facere* unam sententiam, *& dare* regnum
αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην (β) αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην, καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν
suum bestiæ, donec consummentur verba Dei. Et mulier quam vidisti, est
αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι (γ) τελεσθῇ τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες, ἔστιν
18 civitas magna, *habens* regnum super reges terræ.
ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

Cap. XVIII. ιη'.

Et post hæc vidi angelum descendentem de cœlo, habentem potestatem
(α) Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν
1 magnam: & terra illuminata est à gloria ejus.
μεγάλην· καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ.

MS.A. (ν) ἦν περιβεβλημένη πορφυρᾶν, ··· κόκκινον, (ϑ) χρυσίῳ, (ι) ποτήριον χρυσῶν (κ) καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορ' ίας (λ) ἶδα (μ)* μαρτυρίων (ν) ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ (ξ) Τὸ θηρίον ὃ ἶδες, ᾗ, (ο) ὑπάγει· καὶ θαυμαδήσουσι) (π) οὐκ ἐγγέγραπται τὸ ὄνομα (ρ) βλεπόντων (σ) καὶ παρέσται. (τ) ἑπτὰ ὄρη εἰσὶν, ὅπου (υ) ἔπεσαν, ὁ εἷς (φ) οὐκ ἔλαβον, ἀλλὰ (χ) καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν (ψ) δίδασιν. (ω) Καὶ εἶπέν μοι, (α) καὶ τὸ (β) αὐτοῦ, καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῷ τῷ (γ) τελεσθήσονται) οἱ λόγοι τοῦ ΚΕΦ. ιη'. MS.A. (α) Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Ipsa verò mulier erat amicta purpurâ & 4
cocco, & inaurata auro, & lapidibus
pretiosis, & margaritis: habens calicem
aureum in manu sua, plenum pollutione
& immunditie scortationis suæ, *quibus*
fœdavit terram. Et super fronte ejus no- 5
men scriptum, Mysterium, Babel illa
magna, illa mater scortationum, & in-
quinationum terræ. Et vidi mulierem 6
illam ebriam è sanguine Sanctorum, & è
sanguine testium Jesu: & admiratus
sum, quando vidi eam, admiratione ma-
gnâ. Et dixit mihi ille Angelus; Quare 7
admiratus es? ego dicam tibi mysterium
mulieris, & animalis dentis quod gestat
eam, quod habet illa septem capita, & 8
illa decem cornua. Animal dentis quod
vidisti, erat, & non est, & ascensurum est
ex abysso, & in perditionem abiturum:
& admirabuntur qui habitant super ter-
ram, quorum non est scriptum nomen in
libro vitæ, à jactis fundamentis mundi,
videntes illud animal dentis fuisse, & 9
non esse, & *tamen* adventare. Hîc mens
ei qui habet sapientiam. Illa septem cæ-
pita, septem montes sunt super quibus
illa mulier sedet. Et regos septem sunt: 10
quinque ceciderunt, unus est, alius non-
dum venit: & quando venerit, brevi
oportet ipsum manere. Et animal dentis 11
quod erat, & non est, etiam hic octavus
est, & ex septem est, & in perditionem
est. Et decem cornua quæ vidisti, decem 12
reges sunt, homines qui regnum nondum
acceperunt, sed potestatem tanquam re-
ges unâ horâ accipiunt cum illo animali
dentis. Hi unam voluntatem habent, & 13
potentiam ac potestatem suam illi ani-
mali dentis tradunt. Hi cum illo Agno 14
præliabuntur: & ille Agnus vincet eos,
quia Dominus dominorum est, & Rex
regum, & qui cum ipso sunt, vocati, & 15
electi, & fideles. Et dixit mihi; Aquæ
quas vidisti, ubi illa meretrix est sedens,
gentes, & turbæ sunt, & nationes, &
linguæ. Et decem cornua quæ vidisti, & 16
illud animal dentis, ipsi odio habebunt
istam meretricem, & desertam facient
eam & nudam, & carnem ejus comedent,
& ipsam igne concremabunt. Deus enim 17
dedit in corda eorum, ut facerent volun-
tatem ejus, et facerent unam voluntatem,
et darent regnum suum isti animali den-
tis, usque dum compleantur verba hæc
Dei. Et mulier quam vidisti, est urbs illa 18
magna, quæ habet regnum super reges
terræ.

Cap. XVIII.

Post hæc vidi alium Angelum descen- 1
dentem è cœlo, habentem potestatem
magnam: et terra splenduit à gloria ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወትለብሰ: ይእቲ: ብእሲት: ልብሰ: ወርቅ: ዘቦ : ጴለተ: ወዘቦ: ሰዖ:: ወዕንቈ: ክቡረ: ወባ
ሕርያት:: ወትጸውር: ይእቲ: ብእሲት: ወስተ: እዴሃ: ጽዋዐ: ወርቅ:ዘመሉእ: ርኵሰ: ወግ
5 ማኔ: ዝሙታ::=: ወጽሑፍ : ውስተ: ፍጽሚ : ለሰማተ : መስጢራ: ለበቢሎን : ዐባይ:: ዘ
6 እሞን:ለዘማት:ወዘርኵስ : ለመድር::=: ወአስከርት : ይእቲ:ብእሲት:እመደሞ:ለቅ
ዱሳን : ወእመደሞ : ለቅዱሰኒሁ : ለእግዚእ : ሊየሱስ:: ወለእንዘናክዋ : ሶቦ : ርኢኩዋ:
ዐበይ : ተደመምኩ::=:

Et amicta erat hæc mulier vestimento aureo quod habuit purpuram, & coccum, 4
& lapidem pretiosum, & margaritas: & portabat ista mulier in manu sua
calicem aureum plenum immunditiæ & abominationis scortationis sua. Et 5
scripta sunt in fronte ejus nomina, Mysterium Babylonis magnæ, mater scortatio-
num & abominationum terræ. Et ebria fuit hæc mulier de sanguine Sanctorum, 6
& de sanguine Sanctorum Domini Jesu: & miratus sum eam, magnoperè obstupui.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

4 Et mulier erat circumdata purpurâ, & coccino, & inaurata auro, & lapide pretioso, & margaritis, habens poculum aureum in manu sua, plenum abominatione,
5 & immunditiâ fornicationũ ejus: Et in fronte ejus nomen scriptum; Mysterium: Babylon magna, mater fornicationũ, & abominationum terræ. Et vidi mulierem ebriam de sanguine Sanctorum, & de sanguine martyrum Jesu. Et miratus
7 sum cùm vidissem illam admiratione magnâ. Et dixit mihi Angelus; Quarè miraris? Ego dicam tibi sacramentum mulieris, & bestiæ quæ portat eam, quæ habet
8 capita septem, & cornua decem. Bestia, quam vidisti, fuit, & non est, & ascensura est de abysso, & in interitum ibit: & mirabuntur inhabitantes terram (quorum non sunt scripta nomina in Libro vitæ à constitutione mundi) videntes bestiã, quæ
9 erat, & non est. Et hic est sensus, qui habet sapientiam. Septem capita septem
10 montes sunt, super quos mulier sedet, & reges septem sunt. Quinque ceciderunt, unus est, & alius nondum venit: & cùm venerit, oportet illum breve tempus manere.
11 Et bestia, quæ erat, & non est: & ipsa octava est: & de septem est, & in interitum vadit. Et decem cornua, quæ vidisti, decem reges sunt: qui regnum nondum acce- 12
perunt, sed potestatem tanquam reges unâ horâ accipient post bestiam. Hi unum 13
consilium habent, & virtutem & potestatem suam bestiæ tradent. Hi cum Agno 14
pugnabunt, & Agnus vincet illos: quoniam Dominus dominorum est, & Rex regum, & qui cum illo sunt, vocati, electi, & fideles. Et dixit mihi; Aquæ, 15
quas vidisti ubi meretrix sedet, populi sunt, & Gentes, & linguæ. Et decem cor- 16
nua, quæ vidisti in bestia: hi odient fornicariam, & desolatam facient illam, et nudam, et carnes ejus manducabunt, et ipsam igni concremabunt. Deus enim de- 17
dit in corda eorum ut faciant quod placitum est illi: ut dent regnum suum bestiæ donec consummentur verba Dei. Et mulier, quam vidisti, est civitas magna, quæ 18
habet regnum super reges terræ.

CAP. XVIII.

ET post hæc vidi alium Angelum descendentem de cœlo, habentem potestatem 1
magnam: et terra illuminata est à gloria ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * وكانت هذه المراءة اللابسة البرفير والقرمز والمحلية بالذهب والحجارة الكريمة والجوهر
5 بيدها كاس من ذهب مملو بالنجاسة ووسخ زناها * وكان في جبهتها مكتوبا اسم * سراير * بابل
6 العظيمة ام جميع الزواني وكل نجاسة الارض * ورايت هذه المراءة قد سكرت من دماء
7 القديسين ومن دماء شهداء ايسوع * فعجبت عند ما رايتها عجبا عظيما * فقال لي الملاك *
لماذا تعجبت منها · انا اقول لك سر هذه المراءة والذابة التي تحملها * التي لها سبعة روس
8 وعسن قرون * الذابة التي رايت ولم تكن ويريد ان تصعد من الاعماق * ويذهب الي
الهلاك * ويتعجبون منها سكان الارض * الذين ليس اسماءهم مكتوبة في سفر الحياة من
قبل كون العالم * يتعجبون اذا ما ابصروا هذه الذابة التي تكون وليس هي * ويذهب
9 وهي مقبلة * هاهنا يحتاج من كان له عقل وحكمة * الروس السبعة هي السبعة جبال التي
10 جلست عليها المراءة · وهم سبعة ملوك * الخمسة سقطوا * والواحد هو والاخر لم ياتي * فاذا
11 ما اتي زمانا قليلا يقيم * والذابة التي رايت وليس هي * هي ثامنة * ومن السبعة هي *
12 وللهلاك تذهب * والعسن قرون التي رايت هم عسن ملوك * ولم ياخذوا بعد ملكهم *
13 واما سلطانهم يكون ساعة واحدة * ياخذونه مع الذابة * وهاولي يكونون متفقين يذهب
14 واحد * ووجوههم وسلطانهم اعطوه للذابة * وهم يحاربون الخروف والكن الخروف يغلبهم * لان
15 رب الارباب * وملك الملوك * واصحابه يدعون مختارين * مدعوين * مومنين * ثم قال لي * المياه
16 التي رايت المراءة القاتكة جالسة عليها * هم الامم والشعوب والاجناس والالسن * والعسن
17 قرون التي رايت والذابة * هم الذين يبغضون الزانية * ويجعلونها وحسة وعريانة * ويا كلون
لحمها * ويحرقونها بالنار * لان الله جعل في قلوبهم ان يصنعوا رايه ويكونوا مسون واحدة *
18 ليعطوا ملكهم للذابة * حتي يتم كلام الله * والمراءة التي رايتها هي المدينة العظيمة التي
1 ملكها على جميع ملوك الارض * * الفصل الثامن عسر * * وبعد ذلك رايت
ملاكا اخر قد انحدر من السماء ومعه سلطان عظيم * فاضات الارض من بهاء وجهه *

Habebat autem mulier ista amicta purpurâ & cocco, & auro atque lapidibus pretiosis ac gemmis ornata, in manu sua calicem aureum plenum immunditiâ, & sordibus scortationis suæ. Et erat in 4 5
ejus fronte scriptum nomen, Mysteria, Babylon magna, mater omnium scortationum & abominationis terræ. Et vidi mulierem hanc inebriatam sanguinibus Sanctorum, & sanguinibus Martyrum Jesu: & miratus sum, quum vidissem illam, admiratione magnâ. Dixit autem mihi 6 7
Angelus, Cur demiratus es illam? ego dicam tibi mysterium mulieris hujus, & bestiæ quæ portat eam, quæ habet septem capita & cornua decem. Bestiam, quam 8
vidisti & non erat, & ascensura est ex abyssis, & abitura in exitium; quamque demiraturi sunt incolæ terræ, quorum nomina non sunt scripta in libro vitæ antequam mundus extitisset: mirabuntur quum viderint hanc bestiam quæ erit & non est, & abitura est, & tamen ventura. Hic requiritur qui habeat judicium & sapientiam. Capita septem, sunt septem montes super quibus sedit illa mulier, qui sunt septem reges: 9
Quorum quinque ceciderunt, unus extat, & alius nondum venit: quum autem venerit, brevi tempore manebit. Bestia 10 11
verò quam vidisti & non est, octava est, & ex iis septem est, & in exitium abit. Decem autem cornua quæ vidisti, decem sunt reges qui regnum suum nondum obtinuere, sed eorum potestas erit horæ unius, quam obtinebunt cum bestia. Hi 12 13
porrò concordes erunt in eadem sententia, & robur ac potestatem suam tradidere bestiæ. Et hi oppugnabunt Agnum, attamen Agnus vincet illos: quoniam Dominus dominorum, & Rex regnum, et amici ejus vocabuntur electi, vocati, fideles. Deinde dixit mihi, Aquæ super 14 15
quas vidisti mulierem procacem sedentem, sunt gentes, et populi, et genera, et linguæ. Et decem cornua quæ vidisti, 16
et bestia, ipsi sunt qui oderunt meretricem, et reddent eam solitariam et nudam, et devorabunt carnem ejus, & ipsam igne comburent. Deus enim posuit in corda eorũ ut exequerentur mentem ejus, essentque ejusdem consilii, ut darent regnum suum bestiæ, donec compleretur sermo Dei. Et mulier quam vidisti, est urbs illa magna, cujus regnum est super omnes reges terræ. 17 18

CAP. XVIII.

POST hæc vidi alium Angelum descendisse de cœlo, habentem potestatem magnam: & resplenduit terra nitore vultus ejus. 1

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወይቤለኒ: ዝኩ: መልአክ: ምንተ: ታነክር :ለነ : እነግረከ:ምስጢራ:ለዛቲ : ብእሲት : ለዝ
8 ክቱኒ: ለርዌ:ዘይጸውራ: ዘ ጊ: ለርእስቲሁ: ወ 1: ለቅርንቲሁ::=፨ ዝክቱ: ለርዌ: ዘርሊ
ከ:ሀለወ:ወሊሀለወ: ወሀለመ:ይዕርግ:እመነ:ቀሳይ:: ወየሐውር: ውእቱኒ:ለውስነ:: ወይደ
መሙ:በእንቲለሁ:እለ:ይነብሩ:ደቡ:ምድር:እለ:ሊኮነ:ጽሑፍ: ለስሚቲሆሙ:ውስተ:መጽ
ሐፉ: ሕይወት: ዘእመፍጥረተ:ዓለመ:: ሶበ: ርእይዎ: ለውእቱ:ለርዌ:ከመ:ሀለወ: ወሊሀለ
9 ወ::=ለዘቦ:ልበ: ወጥበበ:የለመሮ:ለዝንቱሰ:ለርእሰቲሁ:ጊ:ለድባር : እውንቱ:እለ:ውስቴ
10 ቶሙ: ትነብር:ዛቲ:ብእሲት: ጊ: ነገሠት:እውንቱ::=፨ ወ ፫: ወድቁ: ወ ፩: ባሕቱ:ሀለወ:
11 ወ ፩ ለ: መጽለ: ዓደ::ወሶበ:መጽለ:ይነብር:ሕዳጠ::=፨ ወገሀንቱሰ:ለርዌ:ዘሀለ ወ:ወሊሀ
12 ለወ: ሰመኖሙ: ውእቱ:: ወመስሊሁ:እሉ:ጊ :የሐውሩ: ለውስነ::=፨ ወዝንቱኒ : 1:ለቅ
ርንቲሁ:ዘርሊከ: 1: ነገሠት : እውንቱ:እለ :ዓደ: ሊጸንዓ: መንግሠቶሙ: ፲ባሕቱ: ከመ:
13 ነገሠት : ስልጣነ:ቦሙ:ለለሐቲ:ሰዐት:: ወይትነሠሉ:መሰለ:ዝንቱ:ለርዌ::=፨ ወ ፩:ምክ
14 ሮሙ:: ወኅይሎሙ : ወስልጣናሙ: እግብሉ: ለዝክቱ:ለርዌ::=፨ ወይፃብሉ: መስለ :በግ
ዑ:ወይመውለሙ:በግዑ: እስመ: እግዚእ: ለጋእዝት:ውእቱ:ወንጉሠ:ነገሠት:ውእቱ:: ወ
15 እለ: መስሊሁኒ:ስዑያን:ወኅሩያን:ወመሃይመናን: እውንቱ::=፨ ወዘንተ: ጣያተ:ዘርሊ
ከ: ዘቡኑቤሁ:ትነብር:ዛቲ: ብእሲት: ዘጣ:: ለሕዛብ: ወሕዝብ: ወበሐውሩት: ወነገድ:ወሰ
16 ብእ: እውንቱ::=፨ ወዝንቱኒ: 1: ለቅርንቲሁ: ወዝንቱኒ:ለርዌ : ዘርሊከ:: ይጸልእዋ:እ
ውንቱ:ለዛቲ: ዘጣ: ወያጣስንዋ: ወያዐርቅዋ: ወይበልዕዋ: ለሥጋ:ወኪያሃሰ: ያውዕይዋ:በእሰ
17 ት::=፨ እሰሙ: እግዚእብሔር: ወደየ: ውስተ: ልቡሙ:ከመ: ይጣበረ:በሙክር:ወያግብሉ:
18 መንግሠቶሙ:ለገክቱ:ለርዌ:እስከ:ለመ: ይትፈጸመ: ቃለ: እግዚአብሔር::=፨ ወዛቲ:ብ
እሲት:እንተ:ርሊከ:ሀገር:ዐበይ:ይእቲ:እንተ: ትነግሠ:ለዕለ:ኵሉ:መንግሠታት::=፨
1 ፲ ወእመድኅረ:ዝንቱ:ካልእ:መልአክ: ወረደ:እመሰማይ:: ወቦ:ዐቢየ:ስልጣነ:ወበርሀት:
መድር : እመብርሃነ : ገጹ : ወእመስብሐቲሁ::=፨

Et dixit mihi hic Angelus, Quid miraris? ego dicam tibi mysterium hujus mulieris, 7
& hujus bestiæ quæ portat eam, cujus sunt septem capita, & decem cornua. Hæc 8
bestia quam vidisti, fuit, et non fuit, et ascensura est ex abysso, et ibit in ipsa quidem in perditionem, et mirabuntur propterea habitantes super terram, ii quorum non sunt scripta nomina in libro vitæ, ex creatione mundi, quum viderint istam bestiã, quòd fuit et non fuit. Qui habet sapientiam et intelligentiam, cognoscat hoc: capitd ejus 9
septem montes sunt super quibus sedet illa mulier, septem reges sunt: Et quinque 10
ceciderunt, & unus solus est, & unus non venit adhuc: & quum venerit, manebit paulisper. Et hæc bestia quæ fuit & non fuit, octava earum est, et cum illa hæ sep- 11
tẽ ibunt in perditionem. Et hæc res est: decem cornua quæ vidisti, decem reges sunt, 12
quorum adhuc non sunt firmata regna: veruntamen tanquam reges potestatem habent pro una hora, et migrabunt cum hac bestia. Et una est voluntas eorum: et vir- 13
tutem eorum, et potestatem eorum transferunt in hanc bestiam. Et pugnabunt cum 14
agno ejus, et vincet eos agnus, quia Dominus dominorũ est, et Rex regũ est: et qui cum eo, vocati, et electi, et fideles sunt. Et hæ aquæ quas vidisti, ubi sedebat hæc mulier 15
adultera, gentes et populi, et regiones, et tribus, et homines sunt. Et hæc decem cor- 16
nua ejus, et hæc bestia quam vidisti, odio habebunt hanc meretricem, et destruent eam, et nudam reddent eam, et devorabunt carnem ejus, et ipsam comburent in igne. 17
Quia Deus injecit cordibus eorum, ut consentiant in consilio, et transferant regna eorum ad hanc bestiam, donec perficiatur verbum Dei. Et hæc mulier quam vidisti 18
civitas magna est, quæ imperium habet super omnia regna.

CAP. XVIII.

ET postea alius Angelus descendit è cœlo, et habuit magnam potestatem, et splen- 1
duit terra è splendore vultûs ejus, et è gloria ejus.

Digitized by Google

Et exclamavit in fortitudine *voce magnâ*, dicens; Cecidit, cecidit Babylon magna, &
2 Καὶ (β) ἔκραξεν ἐν ἰσχύϊ φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἔπεσεν, ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ
facta est habitatio dæmoniorum, & custodia omnis spiritûs immundi, &
ἐγένετο κατοικητήριον (γ) δαιμόνων, καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος (δ) ἀκαθάρτου, καὶ
custodia omnis volucris immundæ & odibilis: Quia de vino iræ fornicationis
3 φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου· Ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας
ejus biberunt omnes gentes, & reges terræ cum illa fornicati sunt, &
αὐτῆς (ε) πέπωκε πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ
mercatores terræ de virtute deliciarum ejus divites facti sunt. Et audivi aliam
4 οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν. Καὶ ἤκουσα ἄλλην
vocem de cœlo, dicentem; Exite de illa, populus meus, ne *communi-*
φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν, (ζ) Ἐξέλθετε ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου, ἵνα μὴ συκοινω-
ceris peccatis ejus, & *ut* non accipiatis de plagis ejus: Quoniam *secuta*
5 νήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, (η) καὶ ἵνα μὴ λάβητε ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς· Ὅτι ἠκολού-
sunt ejus peccata usque cœlum, & recordatus est Deus *injustitias* ejus.
θησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ Θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς.
Reddite illi sicut & ipsa reddidit vobis, & duplicate *ei* duplicia secundùm
6 Ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν ὑμῖν, καὶ (θ) διπλώσατε αὐτῇ διπλᾶ κατὰ
opera ejus: in poculo quo miscuit, miscete illi duplum. *Quanta* glorificavit
7 τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασε, κεράσατε αὐτῇ διπλᾶ. Ὅσα ἐδόξασεν
seipsam, & in deliciis fuit, tantum date illi *cruciatum* & luctum: quia in cor-
(ι) ἑαυτὴν, καὶ ἐστρηνίασε, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος· ὅτι ἐν τῇ καρ-
de suo dicit; Sedeo regina, & vidua non sum, & luctum non videbo. *Propter*
8 δίᾳ αὐτῆς λέγει, (κ) Κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω. Διὰ
hoc in una die venient plagæ ejus, mors, & luctus, & fames: & *in* igne
τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος, καὶ πένθος, καὶ λιμός· καὶ ἐν πυρὶ
comburetur: quia fortis *Dominus* Deus *judicans* illam. Et flebunt *eam*,
9 κατακαυθήσεται· ὅτι (λ) ἰσχυρὸς Κύριος ὁ Θεὸς ὁ κρίνων αὐτήν. Καὶ κλαύσουσιν αὐτὴν,
& plangent *super* illam reges terræ, cum illa *fornicantes*, & *luxuriantes*, cùm
καὶ κόψονται ἐπ' αὐτῇ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν
viderint fumum incendii ejus, *A* longè stantes, propter timorem *cru-*
βλέπωσι τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, Ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες, διὰ τὸν φόβον τοῦ βα- 10
ciatûs ejus, dicentes; Væ, væ, civitas illa magna Babylon, civitas illa *fortis*:
σανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες, Οὐαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη Βαβυλὼν, ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά·
quoniâ in una hora venit judicium tuum. Et *mercatores* terræ *plorant* & *lugent* super
(μ) ὅτι ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου. Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσι καὶ πενθοῦσιν ἐπ' 11
illam: quoniam merces eorum nemo *emit* ampliùs: Merces auri, & argenti, & lapidis
αὐτῇ· ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι· Γόμον χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου 12
pretiosi, & margaritæ, & byssi, & purpuræ, & serici, & *coccini*: & omne lignum
τιμίου, καὶ (ν) μαργαρίτου, καὶ βύσσου, καὶ πορφύρας, καὶ σηρικοῦ, καὶ κοκκίνου· καὶ (ξ) πᾶν ξύλον
thyinum, & *omne vas eburneum*, & *omne vas ex ligno* pretioso, & *ære*, &
θύϊνον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος (ο) ἐκ ξύλου τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ, καὶ
ferro, & marmore, Et cinamomum, & *suffitus*, & *unguentum*, & *thus*, & *vinum*,
σιδήρου, καὶ μαρμάρου, Καὶ (π) κινάμωμον, καὶ θυμιάματα, καὶ μύρον, καὶ λίβανον, καὶ οἶνον, 13
& *oleum*, & *similæ*, & *triticum*, & *jumenta*, & *oves*: & equorum, & rhedarum, & mancipiorũ,
καὶ ἔλαιον, καὶ σεμίδαλιν, καὶ σῖτον, καὶ κτήνη, καὶ πρόβατα· καὶ ἵππων, καὶ ῥοδῶν, καὶ ζωμάτων,
& *animas* hominum. Et poma desiderii animæ tuæ discesserunt à te, & omnia
καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. Καὶ ἡ (ρ) ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα 14
pingua & præclara *abierunt* à te, & *non* ampliùs non *invenies* illa.
τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ (σ) ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκ ἔτι οὐ μὴ (τ) εὑρήσῃς αὐτά. Οἱ 15
Mercatores horum divites facti, ab ea à longè stabunt propter timorem *crucia-*
ἔμποροι τούτων οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τῆς *βασανι-*
tûs ejus, flentes, ac lugentes: Et dicentes; Væ, væ, civitas illa magna *circum-*
σμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες καὶ (υ) πενθοῦντες· Καὶ λέγοντες, Οὐαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη (φ) ἡ περι- 16
amicta byssо, & purpurâ, & *coccino*, & deaurata *in* auro & lapide pretioso, &
βεβλημένη βύσσινον, καὶ πορφυροῦν, καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ, καὶ
margaritis: Quoniа unâ horâ *deseritæ* sunt tantæ divitiæ: & omnis gubernator, & omnis
(χ) μαργαρίταις· Ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος· καὶ πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς 17
in *navibus* multitudo, & nautæ, & *quotquot* mare operantur, à longè steterũt:
(ψ) ἐπὶ τὸ πλοῖον ὁ ὄμιλος, καὶ ναῦται, καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν·

MS. A. (β) ἐκέκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ, λέγων, (γ) δαιμονίων, (δ) ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου, καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου· Ὅτι ἐκ τοῦ θυμοῦ τῆς (ε) πόρνης (ζ) Ἐξέλθατε (η) καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· Ὅτι ἐκολλήθησαν (θ) διπλώσατε διπλᾶ (ι) αὐτῇ, (κ) Ὅτι κάθημαι (λ) ἰσχυρὸς ὁ Θεὸς κρίνας αὐτήν. Καὶ κλαύσουσι, καὶ κόψονται (μ) ὅτι μίαν ὥραν ἡ κρίσις σου. Καὶ (ν) μαργαρίτου, καὶ βυσσίνου, καὶ σιρικοῦ, (ξ) πᾶν σκεῦος θύϊνον (ο) ἐκ λίθου τιμιωτάτου, (π) κιννάμωμον, καὶ ἄμωμον, καὶ θυμιάματα, (ρ) ὀπώρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν (σ) ἀπώλετο ἀπὸ (τ) αὐτοῦ εὑρήσουσιν. (υ) πενθοῦντες, λέγοντες, (φ) περιεβεβλημένη κόκκινον, καὶ πορφυροῦν, καὶ βύσσινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ (χ) μαργαρίτῃ· (ψ) ὁ ἐπὶ τόπον πλοῖον, καὶ ναῦται,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ... * ... ...

Versio VULGATA LATINA.

2 Et exclamavit in fortitudine, dicens; Cecidit, cecidit Babylon magna: & facta est habitatio dæmoniorum, & custodia omnis spiritûs immundi, & custodia omnis vo-
3 lucris immundæ & odibilis: Quia de vino iræ fornicationis ejus biberunt omnes gentes: & reges terræ cum illa fornicati sunt: & mercatores terræ de virtute delicia-
4 rum ejus divites facti sunt. Et audivi aliam vocẽ de cœlo, dicentem; Exite de illa, po-
5 pulus meus: ut ne participes sitis delictorũ ejꝰ, & de plagis ejus non accipiatis. Quoniam pervenerunt peccata ejus usque ad cœlũ, & recordatus est Dominus iniquita-
6 tum ejꝰ. Reddite illi sicut & ipse reddidit vobis: & duplicate duplicia secundùm
7 opera ejus: in poculo, quo miscuit, miscete illi duplum. Quantum glorificavit se, & in deliciis fuit; tantum date illi tormentum & luctum: quia in corde suo dicit; Sedeo
8 regina: & vidua nõ sum: & luctum non videbo. Ideò in una die venient plagæ ejus, mors, & luctus, & fames, & igne comburetur: quia fortis est Deus, qui judicabit il-
9 lam. Et flebunt, & plangent se super illam reges terræ, qui cum illa fornicati sunt, &
10 in deliciis vixerunt, cùm viderint fumum incendii ejus: Longè stantes propter timo-rem tormentorum ejus, dicentes; Væ, væ civitas illa magna Babylon, civitas illa fortis: quoniam unâ horâ venit judicium tuum. Et negotiatores terræ flebunt, & lu- 11
gebunt super illam: quoniam merces eorum nemo emet ampliùs: Merces auri, 12
& argenti, & lapidis pretiosi, & margaritæ, & byssi, & purpuræ, & serici, & cocci, (& omne lignum thyinum, & omnia vasa eboris, & omnia vasa de lapide pretioso, & æramento, & ferro, & marmore, Et cinnamomum,) & odoramentorum, & un- 13
guenti, et thuris, et vini, et olei, et similæ, et tritici, & jumentorum, et ovium, et equo-rum, et rhedarum, et mancipiorum, et animarum hominum. Et poma desiderii ani- 14
mæ tuæ discesserunt à te, et omnia pinguia et præclara perierunt à te, et ampliùs illa jam non invenient. Mercatores horum, qui divites facti sunt, ab ea longè sta- 15
bunt propter timorem tormentorum ejus, flentes ac lugentes, Et dicentes; Væ, væ 16
civitas illa magna, quæ amicta erat byssо, et purpurâ, et cocco, et deaurata erat auro, et lapide pretioso, et margaritis: Quoniam unâ horâ destitutæ sunt tantæ divitiæ. Et 17
omnis gubernator, et omnis qui in locum navigat, et nautæ, et qui in mari operantur, longè steterunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * وَصَرَخَ بِصَوْتٍ عَالٍ * قَدْ سَقَطَتْ بَابِلُ ٱلْمَدِينَةُ ٱلْكَبِيرَةُ * وَصَارَتْ مَرْقَدًا لِلشَّيَاطِينِ *
3 وَمَسْكَنًا لِكُلِّ رُوحٍ نَجِسٍ * وَمَأْوًى لِكُلِّ طَيْرٍ نَجِسٍ وَمَبْغُوضٍ * لِأَنَّ مِنْ خَمْرِ رِجْزِ زِنَاهَا سَقَوْا
4 ٱلْأُمَمَ كُلَّهُمْ * وَمُلُوكُ ٱلْأَرْضِ زَنَوْا مَعَهَا وَتُجَّارُ ٱلْأَرْضِ مِنْ نِعَمِ تَرَفِهَا ٱسْتَغْنَوْا * وَسَمِعْتُ صَوْتًا آخَرَ مِنَ
5 ٱلسَّمَاءِ قَائِلًا * ٱخْرُجُوا مِنْهَا يَا شَعْبِي * لِئَلَّا تَشْتَرِكُوا فِي خَطَايَاهَا وَلِئَلَّا تَأْخُذَكُمْ ضَرَبَاتُهَا * لِأَنَّ ذُنُوبَهَا
6 ٱلْتَصَقَتْ بِهَا وَدَنَتْ مِنَ ٱلسَّمَاءِ * وَذَكَرَ ٱللهُ ظُلْمَهَا * كَافُوهَا كَمَا جَزَتْ * وَضَاعِفُوا لَهَا مِثْلَ أَعْمَالِهَا *
7 وَكَأْسِهَا مِثْلَمَا مَلَأَتْ هِيَ ضَاعِفُوهَا لَهَا * وَعَلَى قَدْرِ أَرْدِيَاتِهَا وَتَنَعُّمِهَا أَعْطُوهَا عَذَابًا وَحُزْنًا * لِأَنَّهَا
تَقُولُ فِي قَلْبِهَا * إِنِّي جَالِسَةٌ مَلِكَةً * وَلَسْتُ أَرْمَلَةً * وَلَا أَرَى حُزْنًا * لِأَجْلِ ذٰلِكَ فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ تَأْتِي
8 ضَرَبَاتُهَا * مَوْتٌ وَحُزْنٌ وَجُوعٌ * وَتُحْرَقُ بِٱلنَّارِ لِأَنَّ ٱلرَّبَّ ٱلْإِلٰهَ ٱلَّذِي حَكَمَ عَلَيْهَا قَوِيٌّ هُوَ * وَيَبْكُونَ
9 وَيَحْزَنُونَ عَلَيْهَا مُلُوكُ ٱلْأَرْضِ ٱلَّذِينَ زَنَوْا وَٱسْتَتَدُّوا مَعَهَا * وَلَمَّا نَظَرُوا دُخَانَ حَرِيقِهَا * وَقَفُوا
10 بَعِيدًا مِنْ فَزَعِ عَذَابِهَا * قَائِلِينَ ٱلْوَيْلُ ٱلْوَيْلُ لِلْمَدِينَةِ ٱلْكَبِيرَةِ بَابِلَ * ٱلْمَدِينَةِ ٱلْقَوِيَّةِ * ٱلَّتِي
فِي سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ جَاءَ حُكْمُهَا * وَتُجَّارُ ٱلْأَرْضِ يَبْكُونَ وَيَنُوحُونَ عَلَيْهَا * لِأَنَّ لَيْسَ مَنْ يَشْتَرِي
11 تِجَارَتَهُمْ * تِجَارَةَ ٱلذَّهَبِ وَٱلْفِضَّةِ * وَٱلْحِجَارَةِ ٱلْكَرِيمَةِ * وَٱللُّؤْلُؤِ * وَٱلْكَتَّانِ * وَٱلْأُرْجُوَانِ * وَٱلْقِرْمِزِ *
12 وَكُلِّ إِنَاءٍ مِنْ عَاجٍ * وَكُلِّ إِنَاءٍ مِنَ ٱلْحَجَرِ ٱلثَّمِينِ * وَٱلنُّحَاسِ * وَٱلْحَدِيدِ * وَٱلرُّخَامِ * وَبِلَّوْرٍ وَطِيبٍ * وَدُهْنٍ * وَلُبَانٍ * وَخَمْرٍ * وَزَيْتٍ * وَسَمِيذِ ٱلْحِنْطَةِ *
13 وَبَهَائِمَ * وَغَنَمٍ * وَخَيْلٍ * وَبِغَالٍ * وَعَبِيدٍ * وَسَائِرِ أَجْسَادِ وَأَنْفُسِ ٱلنَّاسِ * وَفَاكِهَةِ سَهْوَةٍ
14 نَفْسِكِ ٱنْقَطَعَتْ عَنْكِ * وَكُلُّ ٱلْأَشْيَاءِ ٱلشَّحْمِيَّةِ وَٱلْبَهِيَّةِ ٱضْمَحَلَّتْ مِنْكِ * وَلَا تَجِدِينَهَا بَعْدُ * لِأَنَّ
15 هٰؤُلَاءِ ٱلَّذِينَ ٱسْتَغْنَوْا مِنْهَا * وَقَفُوا بَعِيدًا مِنْ أَجْلِ فَزَعِ عَذَابِهَا * يَبْكُونَ وَيَنُوحُونَ * قَائِلِينَ *
16 ٱلْوَيْلُ ٱلْوَيْلُ لِلْمَدِينَةِ ٱلْعَظِيمَةِ ٱلْمُلْتَحِفَةِ بِٱلْكَتَّانِ * وَٱلْقِرْمِزِ * وَٱلْأُرْجُوَانِ ٱلْمُمَسَّحِ بِٱلذَّهَبِ وَٱلْحِجَارَةِ
17 ٱلثَّمِينَةِ وَٱللُّؤْلُؤِ * لِأَنَّ فِي سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ خَرِبَ هٰذَا ٱلْغِنَى ٱلْعَظِيمُ * وَكُلُّ ٱلْمُدَبِّرِينَ * وَٱلذِّينَ
يَسْلُكُونَ فِي ٱلْبَحْرِ * وَٱلْمَلَّاحُونَ * وَٱلْمُتَّجِرُونَ فِي ٱلْبَحْرِ يَقِفُونَ بِٱلْبُعْدِ *

Exclamavit autem elata voce; Jam ce- 2
cidit Babylon urbs magna, factaque est cubile dæmonibus, & habitaculum omni spiritui immundo, & receptaculum omni volucri impuro & exoso: Quoniam 3
ex vino iræ fornicationis ejus biberunt omnes gentes, & reges terræ fornicati sunt cum ea, & mercatores terræ labore ipsius ditati sunt. Et audivi aliam vo- 4
cem è cœlo dicentem; Exite ex ea populo mi, ne participes sitis peccatorum ejus, & ne apprehendant vos plagæ illius. Nam scelera ejus annexa sunt ei, 5
& pertigerunt usque in cœlum: & recordatus est Deus perversitatis illius. Rependite illi secundùm mercedem ejus: & 6
duplicate ei secundùm opera ipsius: & calicem ejus, prout implevit illum, duplicate ei: Et pro mensura fastus 7
ac delitiarum ejus, date illi tormentum & mœrorem. Quia dicit in corde suo, Equidem sedeo regina, nec sum vidua, nec videbo tristitiam: Propterea unâ 8
die venient plagæ ejus, mors & mœror ac fames; & igne comburetur: quia Dominus Deus qui damnavit eam, validus est. Et flebunt & contristabuntur su- 9
per eam reges terræ, qui cum ea fornicati & oblectati fuerant: cùmque viderint fumum incendii ejus, Stabunt 10
eminus ob timorem cruciatus ejus, dicentes, Væ, væ urbi magnæ Babyloni, urbi validè, cujus unâ horâ venit judicium. Et mercatores terræ flebunt & 11
lugebunt super eam, quia non est qui emat merces eorum: Merces auri & argenti, & lapidum pretiosorum, & margaritarum, & serici, & purpurei coloris, & 12
cocci, & purpuræ, & omnium vasorum eboris, & omnium vasorum ligni pretiosi, omnisque ligni fabrefacti, & omnis eris, & ferri, & marmoris, Et crystalli, 13
& aromatis, & unguenti, & thuris, & vini, & olei, et similaginis triticeæ, et jumentorum, et arietum, et equorum, et mulorum, et camelorum, et mancipio-rum, atque omnium corporum et ani-marum hominum. Et fructus desiderii 14
animæ tuæ decerptus est à te, et tota pinguedo tua, omniaque præclara eva-nuerunt à te, nec ampliùs invenies ea. Hi enim qui ditati sunt ab ea, 15
steterunt à longè propter timorem cru-ciatus ejus plorantes ac gementes: Di- 16
centes, Væ, væ civitati illi magnæ amictæ serico et cocco atque purpurâ insertâ auro et lapidibus pretiosis et unionibus. Nam unâ horâ desierunt 17
hæ divitiæ magnæ. Et omnes gube-rnatores, quique maria sulcant, et nau-tæ, quique mercaturam exercent in mari, procul stabunt;

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወመጽአ : ካልእ: ቃል : እመሰማይ : ዘይብል:: ፀሉ : ሕዝብየ: እመኔሃ: ከመ: ሊትትካፈል
5 ኀጢ፡ኀጢአታ: ወሊደርከብክሙ፡ መቅሠፍታ::=> እስመ:ተለኀ:ኀጣውኢሃ:እስከ:ሰማይ:
6 ወተዘከረ:ላቲ : እግዚለብሔር: ለመዲሃ : ወኀጣውኢሃ::=> ወተበቀለ: በከመ:ተበቀለት:
7 ይእቲ:: ወበጽዋዕ:ዘቀድሐት:ቀድሑ:ለቲ:ካዕበተ:መክዕቢተ:ዘከመ:ገብረት::=> ወለመ
ጣን: ገፍለት: ወፈግዓት: ከማሁ: ሀቀይዋ: ወለልሐውዋ:: እስመ: ትቤ:በልባ:እነግሠ:ሳዊ
8 ሱፈ: ወሊይከውኝ: መበለተ: ወሊይሬሊ: ለሐ::=> ወበእንተ:ዝንቱ:በለሐቲ:ሰዓት:ይመ
ጽእ: መቅሠፍታ: ሞትና: ወለሕሂ: ወረኀብኒ: ወያውዕይዋ: በእሳት:: እስመ:ጽኑዕ:ውእቱ:
9 እግዚለብሔር:ዘይትቤቀሶ:::=> ወይበክዩ: ሳዕሌሃ: ነገሠት: መድር : ወይሬእይዋ: እለ:
10 ዘመው:ወፈግዑ:መስሌሃ:: ወሰበ:ርእዩ: ጢሰ: እሳታ:::=> እመርሑቅ: ቆሙ: በእንተ:ፍር
ሃተ:ስቃያ:: ወይብሉ:ለቤላ:ወለቤላ: ለሀገረ: ባቢሎን:ዐቢይ:ለሀገር:ጽንዕት:: እስመ:በጽ
11 ሐ: ሰዓተ : ደይና:::=> ወይበክዩዋ: ሠየጣ: መድርኒ: ወይሳሕውዋ:: እስመ: ለዕበ: ዘይሄ
12 የጥ: ሎው : ገሪውሂሆው::=> ወርቀ : ወብረረ: ወዕንቁ: ክቡረ: ወባሕርየ:: ወሜላተ:
ወለዝመረ: ወለየ: ወሰንሰሪቆተ:: ወኵሉ: ዕፀ: ሕቍ: ወኵሉ:ንዋየ:ዘቀርነ:ነጌ: ወኵሉ:
13 ሰርጦ: ዘበ: ዕንቁ:ክቡረ:ወብርተ: ወሐጺነ:: ወባለቀ:=> ወቀናንሞ: ወለብሞ: ወዕጣነ:
ወሜርና: ወኽሒነ:: ወወይነ:ወቅብዓ:ወሰንዳሌ:: ወስርናየ: ወእንስሳ: ወለባግዓ: ወለፍሪሶ:
14 ወሪደነ:: ወጸዋ : ወነፍስ : ሰብእ:::=> ወለቅማሕትኪ : ተኀድገ : እመኔኪ:: ወብር
ሃነኪ ፡ ተደመነ ፡ ወኵሉ ፡ ስብሐትኪ:: ወሊይረክብዎ ፡ እንከ : ሠየጥኪ : ለዝንቱ : በወ
15 ኀቲትኪ:::=> ወይቀውሙ : እመርሑቅ: በእንተ : ፍርሃተ : ስቃይኪ ፡ ወይበክዩኪ: ወይለ
16 ሕውኪ:::=> ወይብሉ: ለቤላ: ወለቤላ ፡ ለሀገር : ዐቢይ:: እንተ : ትለብስ ፡ ጫላተ : ወለ
ዝመረ ፡ ወለየ :: እንተ : ተገብረት : በወርቅ : ወበዕንቍ ፡ ክቡር: ወበባሕርይ:: እስመ: በለ
17 ሐቲ:ሰዓት: ሚሰነ: ብዕለ:::=> ወኵሉ : ዘሀይፊ : ወኵሉ : ጌነተ : ለሕማር : ወኖትዖት::
ወኵሉሙ:እለ:ይትቀነዩ: በውስተ: ባሕር ፡እመርሑቅ፡ቆሙ:::=>

Et venit alia vox è cœlo, dicens; Exite populo mi ex ea, ne participes sitis pec- 4
catorum ejus, & ne contingant vobis plagæ ejus. Quia pertigerunt peccata ejus 5
usque ad cœlum, & recordatus est Deus in eam iniquitatum & peccatorum ejus. Et 6
vindictam sumpsit, sicut vindictam sumpsit ipsa: & in calice quo exhausit, ex-haurite ei duplum, quemadmodum fecit. Et quantum oppressit & delicitata fuit, 7
tantum affligite eam, & lugere facite eam, quia dixit in corde suo; Regnabo sem-per, & non ero vidua, & non videbo luctum. Et propterea in una hora venient 8
plagæ ejus, mors, & luctus, & fames, & comburent eam in igne, quia fortis est Deus qui vindictam sumet de ea. Et flebunt super eam reges terræ: & vide- 9
runt eam qui scortati sunt & delicias habuerunt cum ea; & quum vidissent fumum ignis, E longè steterunt propter timorem cruciatûs ejus, & dixerunt; 10
Væ, væ civitati Babyloni magnæ, civitati forti, quia venit hora judicii sui. Et 11
flebant super eam mercatores terræ, & lugebant eam, quia nemo est qui emet ex iis merces eorum: Aurum & argentum, & lapides pretiosos, et margaritas, 12
et purpuram, et sericum, & coccum, et sansracum, et omne lignum exsculptum, et omne vas de cornu elephantis, et omnem ornatum qui habuit lapides pretiosos, 13
et æs, et ferrum, et marmorem. Et cinamomum, et abmam, et suffitum, et myr-rham, et libanum, et vinum, et oleum; et senidalim, et triticum, et jumenta, et oves, et equos, et rhedas, et mancipia, et animas hominum. Et poma tua discesse- 14
runt à te, et lux tua obnubilata est, et tota gloria tua, et non invenient am-pliùs mercem tuam hanc in te. Et stabunt è longè propter timorem cruciatûs 15
tui, et flebunt super te, et lugebunt super te. Et dicent; Væ, væ civitati magnæ 16
quæ amicta erat purpurâ, et byssо, et cocco, quæ negotiata est cum auro et lapidi-bus pretiosis, et margaritis, Quia in una hora perditæ sunt divitiæ ejus. Et 17
omnis gubernator, et turba navium, et nautæ, et omnes navigantes in mari, è longè steterunt:

Digitized by Google

Et clamaverunt, videntes *fumum* incendii ejus, dicentes; Quæ similis civitati
18 Καὶ (ω) ἔκραζον, ὁρῶντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες, Τίς ὁμοία τῇ πόλει
huic magnæ? Et miserunt pulverem super capita sua, & clamaverunt flentes,
19 τῇ μεγάλῃ; Καὶ (α) ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ (β) ἔκραζον κλαίοντες,
& lugentes, dicentes; Væ, væ civitas illa magna, in qua divites facti sunt omnes
καὶ πενθοῦντες, λέγοντες, Οὐαὶ, οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες
habentes naves in mari de *pretio* ejus: quoniam unâ horâ desolata est.
οἱ ἔχοντες (γ) πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς· ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη.
Exulta super eam cœlum, & sancti Apostoli, & Prophetæ: quoniam judicavit
20 Εὐφραίνου (δ) ἐπ' αὐτῇ οὐρανὲ, καὶ οἱ ἅγιοι (ε) ἀπόστολοι, καὶ οἱ προφῆται· ὅτι ἔκρινεν
Deus judicium vestrum de illa. Et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarē
21 ὁ Θεὸς τὸ κρῖμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς. Καὶ ἦρεν (ζ) εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον
magnū, & misit in *mare*, dicens; *Sic* impetu mittetur Babylon illa magna
μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων, Οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη
civitas, & non invenietur *amplius*. Et vox citharœdorū, & musicorum, & tibiā canentium, & *clan-*
22 πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι. Καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν, καὶ μουσικῶν, καὶ αὐλητῶν, καὶ σαλ-
gentium non audietur in te amplius: & omnis artifex omnis artis non invenietur in te
πιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· καὶ πᾶς (η) τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ
amplius: & vox molæ non audietur in te amplius: Et lux lucernæ non lucebit in te amplius:
23 ἔτι· καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ (θ) ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· Καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι·
& vox sponsi & sponsæ non audietur in te adhuc: quia mercatores tui erant *magna-*
καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· (ι) ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶ-
tes terræ, quia in *veneficio tuo* erraverunt omnes gentes. Et in ea sanguis
24 νες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη. Καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα
Prophetarum & Sanctorum inventus est, & omnium *mactatorum* in terra.
προφητῶν καὶ ἁγίων εὑρέθη, καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

CAP. XIX. ιθ'.

Et post hæc audivi vocem *turbæ multæ magnam* in cœlo, dicentis; Alle-
1 (α) Καὶ μετὰ ταῦτα ἤκουσα φωνὴν ὄχλου πολλοῦ μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λεγόντων, Ἀλλη-
luja: Salus, & gloria, & *honor*, & virtus, *Domino* Deo nostro. Quia
2 λούϊα· ἡ σωτηρία, καὶ ἡ (β) δόξα, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ δύναμις, Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. Ὅτι
vera & justa judicia ejus: *quia* judicavit *meretricem magnam*, quæ corrupit
ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινε τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἥτις (γ) ἔφθειρε
terram in *fornicatione* sua, & vindicavit sanguinem servorum suorum de *manu* ejus.
τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησε τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ (δ) ἐκ χειρὸς αὐτῆς.
Et iterùm dixerunt; Alleluja: & fumus ejus ascendit in secula seculorum.
Καὶ δεύτερον εἰρήκαν, Ἀλληλούϊα· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Et ceciderunt seniores viginti & quatuor, & quatuor animalia, & adoraverunt
4 Καὶ ἔπεσαν (ε) οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι καὶ τέσσαρες· καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνησαν
Deum sedentem super thronum, dicentes; Amen: Alleluja. Et vox de
τῷ Θεῷ τῷ καθημένῳ (ζ) ἐπὶ τῷ θρόνου, λέγοντες, Ἀμήν· ἀλληλούϊα. Καὶ φωνὴ (η) ἐκ
5 throno exivit, dicens; *Laudate Deum nostrum*, omnes servi ejus, & ti-
τοῦ θρόνου ἐξῆλθε, λέγουσα, Αἰνεῖτε (θ) τὸν Θεὸν ἡμῶν, πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, καὶ οἱ φο-
mentes eum, & *parvi* & magni. Et audivi quasi vocem turbæ *multæ*, &
βούμενοι (ι) αὐτὸν, καὶ οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, (κ) καὶ
6 sicut vocem aquarum multarum, & sicut vocem tonitruorū *fortium*, dicentes, Alleluja: quoniā
ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, (λ) λέγοντας, Ἀλληλούϊα· ὅτι
regnavit Dominus Deus omnipotens. Gaudeamus & exultemus, & demus glo-
ἐβασίλευσε Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ. Χαίρωμεν καὶ (μ) ἀγαλλιώμεθα, καὶ δῶμεν τὴν δό-
7 riam ei: quia venerunt nuptiæ Agni, & uxor ejus præparavit *seipsam*. Et datum est
ξαν αὐτῷ· ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν. Καὶ ἐδόθη
8 illi ut *amiciatur* byssino candido & splendenti: *nam* byssinum, justificationes
αὐτῇ ἵνα περιβάληται (ν) βύσσινον καθαρὸν καὶ λαμπρόν· τὸ γὰρ βύσσινον, τὰ (ξ) δικαιώματα
sunt Sanctorum. Et *dicit* mihi; Scribe, Beati *illi* ad cœnam nuptiarum Agni vo-
9 τῶν ἁγίων. Καὶ λέγει μοι, Γράψον, Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλη-
cati: & dicit mihi; Hæc verba vera sunt Dei. Et cecidi ante pe-
μένοι· καὶ λέγει μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι (ο) ἀληθινοί εἰσι τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἔπεσον ἔμπροσθεν τῶν πο-
10 des ejus *adorare* eum: & dicit mihi; Vide ne: conservus tuus sum, & fratrum
δῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ· καὶ λέγει μοι, Ὅρα μή· σύνδουλός σου εἰμὶ, καὶ τῶν ἀδελφῶν
tuorum habentium testimonium Jesu: Deum adora: *nam* testimonium Jesu
σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν (π) τοῦ Ἰησοῦ· τῷ Θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρτυρία (ρ) τοῦ Ἰησοῦ
est spiritus prophetiæ.
ἐστὶ τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας. MS. A. (ω) ἔκραξαν, βλέποντες τὸν τόπον τῆς (α) ἐπι-
κλησιν (β) ἔκραξαν, λέγοντες, Οὐαὶ, (γ) τὰ πλοῖα (δ) ἐν αὐτῇ (ε) καὶ οἱ ἀπόστολοι, (ζ) εἷς ἄ..... λίθον ὡς μύλινον μέγαν, (η) τεχνίτης ὁ μὴ (θ) ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτ· * καὶ φωνὴ νυμφίου (ι) ὅτι
ἔμποροί ΚΕΦ. ιθ'. MS. A. (α) Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, λεγόντων, (β) δόξα, καὶ ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, (γ) * ἐκείνην τὴν γὴν (δ) ἐκ χειρὸς (ε) οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι, καὶ τὰ τέσσερα (ζ) ἐπὶ τῷ θρόνῳ, (η) ἀπὸ τοῦ (θ) τῷ Θεῷ (ι) αὐτὸν οἱ (κ) καὶ φωνὴν (λ) λεγόντων, (μ) ἀγαλλιῶμεν, (ν) βύσσι··· λαμπρὸν, καθαρόν· (ξ) δικαιώματα τῶν ἁγίων ··τίν. (ο) οἱ ἀληθινοί τοῦ Θεοῦ εἰσιν. Καὶ ἔπεσα (π) Ἰησοῦ· (ρ) Ἰησοῦ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et clamârunt videntes fumum incendii ejus, 18
dicentes; Quænam est similis urbi isti magnæ? Et injecerunt pulverem super ca- 19
pita sua, & clamârunt, flentes, & lugentes, ac dicentes; Væ, væ, civitas illa magna in qua ditati sunt omnes qui habent naves in mari ex pretiositate ejus: quoniam in una hora vastata est. Oblectamini super eam 20
cœli, & Angeli, & Apostoli, atque Prophetæ: quoniam judicat Deus judicium ve-
strum ab ea. Et sustulit unus Angelus la- 21
pidem, molari similem, magnum, & projecit in mare dicens; Ita cum impetu projicietur Babel civitas illa magna, & non invenietur ampliùs. Et vox citharœdorum, 22
& musicorum, & tibicinum, & tubarum, non audietur in te ampliùs: & ullus artifex ullius artificii, non invenietur in te ampliùs: Et lumen lucernæ non videbitur 23
in te ampliùs: & vox sponsi & sponsæ non audietur in te ampliùs, quia mercatores tui erant magnates terræ, quia incantatione tuâ seductæ sunt sunt omnes gentes. Et in 24
te sanguis prophetarum, & Sanctorum inventus est, & omnium eorum qui mactati sunt super terram.

CAP. XIX.

Post hæc audivi vocem magnam turbæ 1
multæ in cœlo, dicentium; Haleluja: salus, & potentia, & gloria, & honor Deo nostro. Quoniam vera & justa sunt judicia 2
ejus: quia judicavit meretricem illam magnam, illam quæ corrupit terram scortatione suâ, & ultus est sanguinem servorum de manu ejus. Et secundò dixerunt, Ha- 3
leluja: & fumus ejus ascendebat in secula seculorum. Et ceciderunt illi seniores vi- 4
ginti quatuor, & illa quatuor animalia, & adorârunt Deum sedentem super thronum, dicentes; Amen, Haleluja. Et vox exivit 5
è throno, dicens; Laudate Deum nostrum, omnes servi ejus, & ii qui timent eum, parvi & magni. Et audivi tanquam vocem 6
aquarum multarum, & tanquam vocem tonitruum fortium, dicentium; Haleluja: quoniam regnavit Dominus Deus noster, ille omnipotens. Gaudeamus, & exulte- 7
mus, & demus gloriam ei: quia venerunt nuptiæ illius Agni, & uxor ejus paravit se. Et datum est ei, ut amiciatur byssino splen- 8
dido & mundo: illud enim byssinum justitiæ Sanctorum est. Et dixit mihi, Scribe; 9
Beati sunt qui ad cœnam nuptiarum Agni vocati sunt. Et dixit mihi; Hæc verba mea vera, Dei sunt. Et cecidi ante pedes ejus, 10
ad adorandum eum: & dixit mihi; Vide ne *feceris*: conservus tuus sum, & fratrum tuorum qui habent testimonium Jesu: Deum adora: ipsum enim testimonium Jesu est ille spiritus prophetiæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 ወጸርኑ፡ሶበ፡ርእዩ፡ውዕየተ፡ህገሪ:: ወይቤሉ፡ምኑ፡ይመስላ፡ለዝቲ፡ህገር፡ዐባይ:::ወወደዩ፡
19 መሬተ፡ውስተ፡ላርእስቲሆሙ፡ ወይፀርኑ፡ወይበክዩዋ፡ ወይላሕውዋ፡ወይቤሉ፡ለቤላ፡ወለቤላ፡
ለህገር፡ዓባይ፡እንተ፡ እምኔሃ፡ብዕሉ፡ ከሥዮሙ፡ እለ፡ በሙ፡ለሕማረ፡ውስተ፡ባሕር፡እምነ፡ክ
20 ብረ:: እስመ፡በሰዓቲ፡ሰዓት፡ጣሰነት:::ወይትፈሣሕ፡ለዕቤሃ፡ሰማይ፡ቅዱሳን፡ነቢያት፡
ወሐዋርያት:: እስመ፡ተቀበለ፡እግዚአብሔር፡በቀለክሙ:::

Et clamârunt quum vidissent incendium civitatis ejus, & dixerunt; Quæ similis 18
erat huic civitati magnæ? Et projecerunt pulverem in capita sua, & clamabant, 19
& flebant super eam, & lugebant super eam, & dixerunt; Væ, væ civitati magnæ,
ex qua divites facti sunt omnes qui habebant naves in mari, de pretiis ejus, quia
in una hora perdita est. Et exulta super ea cœlum, sancti prophetæ, & Apostoli, 20
quoniam vindictam sumpsit Deus ultionis vestræ.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

18 Et clamaverunt videntes locũ incendii ejus, dicentes; Quæ similis civitati huic ma-
19 gnæ? Et miserũt pulverẽ super capita sua, & clamaverunt flentes & lugentes, dicen-
tes; Væ, væ civitas illa magna, in qua divites facti sunt omnes, qui habebant naves in
20 mari, de pretiis ejus: quoniã unâ horâ desolata est. Exulta super eã cœlũ, & sancti A-
21 postoli, & Prophetæ: quoniã judicavit Deꝰ judiciũ vestrũ de illa. Et sustulit unꝰ An-
gelus fortis lapidẽ quasi molarẽ magnũ, & misit in mari, dicens; Hoc impetu mit-
22 tetur Babylon civitas illa magna, & ultrà jam non invenietur Et vox citharœdorũ,
& musicorũ, & tibiâ canentiũ, & tubâ non audietur in te ampliùs: & omnis artifex
omnis artis non invenietur in te ampliùs: & vox molæ non audietur in te ampliùs:
23 Et lux lucernæ non lucebit in te ampliùs: & vox sponsi & sponsæ non audietur ad-
huc in te: quia mercatores tui erant principes terræ, quia in veneficiis tuis erraverunt omnes gentes. Et in ea sanguis Prophetarũ & Sanctorũ inventus est, & omni-
24 um qui interfecti sunt in terra.

CAP. XIX.

1 POst hæc audivi quasi vocẽ turbarũ multarũ in cœlo, dicentiũ; Alleluja: Salus, & gloria, & virtꝰ Deo nostro est: Quia vera & justa judicia sunt ejus, qui judicavit de 2
meretrice magna, quæ corrupit terrã in prostitutione sua, et vindicavit sanguinẽ ser-
vorũ suorũ de manibꝰ ejꝰ. Et iterũ dixerunt; Alleluja. Et fumꝰ ejꝰ ascendit in secula 3
seculorũ. Et ceciderunt seniores viginti quatuor, & quatuor animalia, & adoraverũt 4
Deũ sedentẽ sup thronũ, dicentes; Amen: Alleluja. Et vox de throno exivit, dicens; 5
Laudẽ dicite Deo nostro omnes servi ejꝰ: & qui timetis eũ, pusilli & magni. Et audi- 6
vi quasi vocẽ turbæ magnæ, & sicut vocẽ aquarũ multarum, & sicut vocẽ tonitruorum magnorũ, dicentiũ; Alleluja: quoniã regnavit Dñs Deꝰ noster omnipotens. Gaudea- 7
mus & exultemus, & demꝰ gloriã ei: quia venerunt nuptiæ Agni, & uxor ejꝰ præpa-
ravit se. Et datum est illi, ut cooperiat se byssino splendenti & candido. Byssinum 8
enim, justificationes sunt Sanctorum. Et dixit mihi, Scribe; Beati, qui ad cœnã nu- 9
ptiarum Agni vocati sunt: & dicit mihi; Hæc verba Dei vera sunt. Et cecidi ante 10
pedes ejus, ut adorarem eum. Et dicit mihi; Vide ne feceris: conservus tuus sum, & fratrum tuorum habentium testimonium Jesu. Deum adora. Testimonium enim Je-
su, est spiritus prophetiæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * ويصرخون لنظرهم إلى دخان حريقها * قائلين * من يشبه هذه المدينة الكبيرة * ويجعلون
19 على رؤسهم التراب * ويصرخون ويبكون ويدوحون قائلين * الويل الويل للمدينة العظمة
التي استغنوا فيها من سفنهم في البحر * واستعدوا من عزها التي خربت بساعة واحدة * افرحي
20 ايتها السماء عليها * وجميع الحواريين والانبياء القديسين * لان الرب قضى حكمكم فيها *
21 ثم ان ملاكا قويا اخذ حجرا كحجر طاحونة ورماه في البحر قائلا * هكذا يهبط بسقط بابل
22 المدينة العظمة * ولا توجد بعد * ولا صوت قيثارة * ولا بوق * ولا زمر * ولا قرن لا يسمع فيك
بعد * ولا جميع الصناع لا يوجدون فيك ولا صوت رحا بعد لا يسمع فيك * ونور مصباح
23 لا يبدو فيك بعد * ولا صوت عريس ولا عروسة لا يسمع فيك بعد * لان اسرافك اغتسلوا الارض
وبحارها * وضلت الامم بسحرها * ووجد فيك دماء الانبياء والاطهار وجميع الذين
24 قتلوا على الارض *

1 * الفصل التاسع عشر * ومن بعد هذه سمعت مثل صوت عظيم
جموع كثيرين في السماء قائلا * اللهلويا * الخلاص والمجد والكرامة والقوة لالهنا * لان احكامه حق
2 وعدل * وحكم على الزانية العظمة التي افسدت الارض ببزناها * وانتقم دماء عبيده من يدها *
3 * ثم قال من ثانية اللهلويا * وصعدها صعد الى ابد الابدين * وخر الاربعة وعشرون شيخا *
4 والاربعة الحيوانات * وسجدوا لله الجالس على الكرسي قائلين * امين اللهلويا * وخرج صوت
5 من الكرسي قائلا سبحوا لالهنا يا جميع عبيده والخائفين منه الصغار والكبار * وسمعت
6 مثل صوت جمع كثير * ومثل صوت مياه كثيرة * ومثل صوت رعود عظمة قائلة *
اللهلويا لان تملك الرب الاهنا ضابط الكل * لنفرح ونتهلل ونمجده * لان عرس الخروف قد
7 قرب مع عروسته المعدة له * واعطيت ان تلبس حريرا نقيا صافيا * والحرير هو بر الاطهار *
8 * فقال لي اكتب * طوباهم المدعوون الى وليمة الخروف * وقال لي هذا كلام الله حق هو *
9 وسقطت عند رجليه لاسجد له * فقال لي احذر لا تفعل * لاني عبد مثلك ومثل اخوتك
الذين معهم شهادة يسوع * لله فاسجد * فان شهادة يسوع هو روح النبوة *

Et clamabunt, videntes fumum incendii 18
ejus, dicentes, Quæ similis est huic urbi
magnæ? Imponentque capitibus suis 19
pulverem, & clamabunt, flebunt, ac lugebunt, dicentes, Væ, væ urbi illi magnæ, in
qua ditati sunt ii quorum naves sunt
in mari, & divites facti sunt ex ejus
fastu, quæ diruta est unâ horâ. Lætare super ea cœlum, & omnes Apostoli 20
ac Prophetæ sancti, quia Dominus exercuit judicium vestrum in eam. Tum 21
Angelus quidam fortis assumpsit lapidem quasi lapidem molarem, & projecit illum in mare, dicens, Ita præceps ruet Babylon urbs illa magna, & non invenietur amplius: Neque vox citharæ, ne- 22
que buccinæ, neque tibiæ, neque cornu audietur in te amplius: nec ulli artifices invenientur in te: neque sonitus molæ audietur in te amplius: Neque 23
lux facis lucebit in te amplius: neque vox sponsi neque sponsæ audietur in te amplius: quia proceres tui corruperunt terram & mercatores ejus, & seductæ sunt gentes universæ veneficiis tuis: Et inventi sunt in te sanguines Prophe- 24
tarum & Purorum, omniumque eorum qui interfecti sunt super terram.

CAP. XIX.

POst hæc audivi quasi vocem magnam 1
turbarum multarum in cœlo, dicentem, Alleluja: salus & gloria & honor atque robur Deo nostro: Quoniam judicia ejus 2
vera sunt ac justa, & damnavit meretricem illam magnam quæ terram corrupit fornicatione sua, & vindicavit sanguinem servorum suorum ex manibus ejus. De- 3
inde dixit secundò, Alleluja: & fumus ejus ascendit in seculum seculorum. Et 4
prosiderunt viginti quatuor Seniores, & quatuor animalia, & adorârunt Deum sedentem super thronum, dicentes, Amen, Alleluja. Et prodiit vox è throno, di- 5
cens, Laudate Deum nostrum & omnes servi ejus, & qui timetis eum, pusilli ac magni. Et audivi tanquam vocem turbæ 6
magnæ, & tanquam sonitum aquarum multarum, & tanquam sonitum tonitruorum magnorũ, dicentium, Alleluja, quia regnavit Dominus Deus noster omnitenens. Gaudeamus & exultemus, & glo- 7
rificemus eum: quia nuptiæ Agni jam advenerunt cum ejus sponsa ipsi præparata. Et datum est ei ut indueretur se- 8
rico mundo ac pellucido: sericum autem est justitia sanctorum. Tum dixit mihi, 9
Scribe, Beati vocati ad convivium Agni. Et dixit mihi, Hic sermo Dei verus est. Et cecidi ad pedes ejus, ut adorarem eum: 10
dixitque mihi, Cave, ne feceris: quia servus sum sicut tu, & sicut fratres tui qui habent testimonium Jesu. Deum a-
dora: nam testimonium Jesu est spiritus prophetiæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወነሠአ: ፩: መልአክ:ኀያል:ወጽኑዕ:እብነ:ዐቢየ:ከመ: ጣኀረጽ:: ወወገረ: ውስተ:ባሕር:
22 ወይቤ: ከመዝ:ትትገደፍ: ባቢሎን:ሀገር: ዓባይ : ወሊትትረኻብ:እንከ::=ᎈ ወሊይሰማዕ:
በውስቴታ:ቃለ: መሰናቁት: ወዕንዚራ: ወማኅሌት:ወቃለ:ቀርን:: ወሊይትረከብ:በውስቴቱ:
23 ኵሉ:ጌንየ: ዘኵሉ: ጢን:=ᎈ ሊይትረከብ:በውስቴታ::ሊብርሃነ:ማኅቶት: ወሊቃለ:መር
ዓዊ:ሊቃለ:መርዓት:ሊይሰማዕ:በውስቴታ::እስመ:ሠየጥኪነ:መሳፍንተ:መድር: እለ:ለአሐ
24 ትኪዮ:በስሪያትኪ: ለኵሉ:አሕዛብ:መድር::=ᎈ ወተረክበ:ለዕሴኪ:ደመ: ነቢያት:
ወዘኵሉ:ቅዱሳን:እለ:ተቀትሉ:በውስተ:መድር:በእንተ:ሰሙ:ለክርስቶስ::=ᎈ 1ዘ
1 ወእመድኅረ: ዝንቱ: ተሰመዐ: ቃል:ዓቢይ: በሰማይ:ከመ: ዘብዙኅ:ሰብእ: ወይብሉ:ሃሌሉ
2 ያ:እስመ:ስብሐት: ወኀይል: ወቅድቅ:ለአምላክነ:=ᎈ እስመ:ጽድቅ: ወርትዕ:ኵነኔሁ::
እስመ:ሖነነ: ለዓባይ: ዘማ:እንተ: እማሰነት:መድረ:በዝሙታ:: ወተበቀለ: ደመ:ኵሉ:
3 እግብርቲሁ: እመነ: እይሄ::=ᎈ ወይብሉ:ደግመ: ሃሌሉያ: ወዐርገ: ጢስ: ዘለዓለመ: ዓለ
4 መ:=ᎈ ወሰገዱ:እልክቱ:ፔ ወ ዐ: ሊቃናት:ወእልክቱኒ: ዐ: እንስሳሁ:ለእግዚአብሔር:ለዘ
5 ይነብር:ዲበ:መንበሩ:ቅዱስ:ወይቤሉ:ለሜን:ሃሌሉያ:=ᎈ ወወፅአ:ቃል:እመ ውስተ:መንበ
ሩ:ዘይብል:ሰብሑ:ለአምላክነ:ኵልክሙ: ለግብር ቲሁ: ወእለ: ትፈርህዎ: ንኡሰክሙ: ወዐ
6 በ,ይክሙ::=ᎈ ወእመዝ:ሰማዕኩ: ቃለ:ዐቢየ::በሰሚይ: ከመ: ዘብዙኅ:ሰብእ:ወከመ:ቃ
ለ:ማ,ይ:ብዙኅ: ወከመ:ቃለ:ነጐድጓድ:ዐቢይ:: ወይብሉ:ሃሌሉያ:እስመ:ነግሠ:እግዚአብ
7 ሔር: ዘኵሉ: ይመልክ::=ᎈ ለንትፈሣሕ: ወንትሐሰይ: ወነህብ: ሎቱ: ስብሐተ:: እስመ:
8 በጽሐ:መርዐ:በግዑ:ወብእሲትኂ:ድሉት:ይእቲ:=ᎈ ወተውህበ:ላቲ:ከመ:ትልበስ:ጫለተ:
9 ብርሃነ:ንጹሐ:እስመ:ወጽቱ:ጫሳተ: ጽድቆሙ: ለቅዱሳን::=ᎈ ወይቤለኒ: ጸሐፍ: ይእዜ:
ብፁዓን: እለ:ተጸውዑ:ውስተ:በአለ:መርዐ: በግዑ: እስመ:ዝንቱ:ቃለ: ጽድቅ:ዘእግዚአብ
ሔር: ወጽቱ::=ᎈ ወወደቁ: ኅበ: እግሪሁ: ወሰገድኩ:ሎቱ:: ወይቤለኒ:ለሐዲ: እግዚአብ
ሔር፡ሎቱ:ወመስለ:ለሐዊከ:እለ:የዐቅቡ:ክህነ: ለእግዚእ:ኢየሱስ:: ፈጣሪቱ:ለእግዚ
አብሔር:ንስግድ:ኵልነ:እስመ:ክህነ:ወጽቱ:ለእግዚእ:ኢየሱስ:መንፈሰ:ተንብዮ::=ᎈ

Et sustulit unus Angelus strenuus & fortis lapidem magnum instar molæ, & proje- 21
cit in mare, & dixit; Sic projicietur Babylon urbs magna, & non invenietur amplius. Et non audietur in ea vox citharæ & tibiæ et cantici, et vox cornu; et non inve- 22
nietur in ea ullus artifex cujuscunq; artis. Non invenietur in ea neque lux lucer- 23
næ, neque vox sponsi, neque vox sponsæ audietur in ea, quia mercatores tui prin-
cipes terræ, qui seduxerunt cum veneficiis tuis omnes gentes terræ. Et inventus 24
est super te sanguis prophetarum, & omnium Sanctorum qui mactati sunt in terra propter nomen Christi.

CAP. XIX.

ET postea audita est vox magna à cœlo, sicut multæ turbæ, & dixit; Halelujah, 1
quia gloria, & virtus, & charitas Deo nostro. Quia justum, et æquum est judici- 2
um ejus, quoniam condemnavit magnam meretricem quæ corrupit terram cum scor-
tatione sua, et vindicavit sanguinem omnium servorum suorum ex manu ejus. Et 3
dixerunt secundò, Halelujah: et ascendit fumus qui in seculum seculorum. Et ado- 4
rârunt illi viginti quatuor seniores, et illa quatuor animalia, Deum sedentem super
thronum suum sanctum, et dixerunt; Amen, Halelujah. Et prodiit vox è throno 5
ejus, dicens; Laudate Deum nostrum omnes vos servi ejus, et qui timetis eum pu-
silli et magni. Et tunc audivi vocem magnam in cœlo, tanquam multæ turbæ, et 6
sicut vocem aquæ multæ, et sicut vocem tonitru magni, et dixerunt; Halelujah,
quia regnavit Deus omnium Dominator. Gaudeamus, et exultemus, et demus ei 7
gloriã, quia venerunt nuptiæ agni ejus, et uxor parata est. Et datum est ei ut amici- 8
atur purpurâ splendoris puri, quia est purpura justitiæ Sanctorum. Et dixit mihi, 9
Scribe nunc; Beati qui vocati sunt ad festum nuptiale agni ejus, quia hic sermo
justitiæ Dei est. Et cecidi ad pedes ejus, et adoravi eum, et dixit mihi qui- 10
dam; Deus sit tecum, et cum fratribus tuis, qui custodiunt legem Domini Jesu: veruntamen Deum adoremus omnes nos, quia præceptum est Domini Jesu spiri us
prophetiæ.

Digitized by Google

Et vidi cœlum apertum: & ecce equus albus, & *sedens* super eum vo-
11 Καὶ εἶδον τ ὐρανὸν (σ)ἀνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ'(τ)αὐτὸν κα-
cans Fidelis & Verax, & *in* justitia judicat & *belligerat*. *As* oculi ejus sicut
12 λούμενος Πιστὸς καὶ Ἀληθινὸς, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς
flamma ignis, & in capite ejus diademata multa: habens nomen scriptum, quod nemo
φλὸξ πυρὸς, καὶ ἐπὶ τ κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά· ἔχων ὄνομα γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς
novit nisi ipse. Et *circumdatus vestimentum* tinctum sanguine: & vocatur
13 οἶδεν εἰ μὴ αὐτός. Καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι· καὶ (υ) καλεῖται
nomen ejus, Verbum Dei. Et exercitus in cœlo sequebantur eum in
14 τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ὁ λόγος τ Θεοῦ. Καὶ τὰ στρατεύματα ἃ ἐν τῷ ὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ'
equis albis, *indutî* byssino albo & mundo. Et de ore ejus
15 ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι (φ)βύσσινον λευκὸν καθαρόν. Καὶ ἐκ τ στόματος αὐτοῦ
procedit gladius acutus, ut in ipso percutiat Gentes: & ipse *pascet* eas in
ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ (χ)πατάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν
virga ferrea: & ipse calcat *torcular* vini furoris & iræ Dei omni-
ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τ ληνὸν τ οἴνου τ (ψ)θυμοῦ καὶ τ ὀργῆς τ Θεοῦ τ παντο-
potentis. Et habet in vestimento & in femore suo *nomen* scriptum;
16 κράτορος. Καὶ ἔχει (ω)ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τ μηρὸν αὐτοῦ τὸ ὄνομα γεγραμμένον,
Rex regum, & Dominus *dominorum*. Et vidi unum angelum stantem in Sole: &
17 Βασιλεὺς βασιλέων, καὶ Κύριος κυρίων. Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ
clamavit voce magnâ, dicens omnibus avibus *volantibus in medio* cœli,
ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς (α)πετομένοις ἐν μεσουρανήματι,
Venite & congregamini ad cœnam *magni* Dei: Ut manducetis carnes regum, &
18 (β)Δεῦτε καὶ συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τῦ μεγάλου Θεοῦ· Ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων, καὶ
carnes tribunorum, & carnes fortium, & carnes equorum, & sedentium in ipsis,
σάρκας χιλιάρχων, καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων, καὶ τ καθημένων (γ)ἐπ' αὐτῶν,
& carnes omnium, liberorum & servorum, & *parvorum* & magnorum. Et vidi be-
19 καὶ σάρκας πάντων, (δ)ἐλευθέρων καὶ δούλων, καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων. Καὶ εἶδον τὸ θη-
stiam, & reges terræ, & exercitus eorum congregatos *facere* prælium
εἰον, καὶ τοὺς βασιλεῖς τ γῆς, καὶ τὰ στρατεύματα (ε) αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι (ζ)πόλεμον
cum *sedente* in equo, & cum exercitu ejus. Et apprehensa est bestia, &
μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ μετὰ τ στρατεύματος αὐτοῦ. Καὶ ἐπιάσθη τὸ (υ)θηρίον, καὶ 20
cum hac pseudopropheta qui fecit signa coram ipso, *in* quibus seduxit ec-
μετ' τούτου ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς λα-
cipientes characterem bestiæ, & *adorantes* imaginem ejus: vivi missi sunt *hi*
βόντας τὸ χάραγμα τ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ
duo in stagnum ignis *ardens in sulphure*. Et cæteri occisi sunt in
δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς (ϑ)τ καιομένην ἐν τῷ θείῳ. Καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ 21
gladio sedentis super equum, *procedente* de ore ipsius: & omnes
τῇ ῥομφαίᾳ τ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, τῇ (ι)ἐκπορευομένῃ ἐκ τ στόματος αὐτοῦ· καὶ πάντα
aves saturatæ sunt *ex* carnibus eorum.
τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τ σαρκῶν αὐτῶν.

CAP. XX. κ'.

Et vidi angelum descendentem de cœlo, habentem clavem abyssi, & catenam
1 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τ ὐρανοῦ, ἔχοντα τ (α) κλεῖδα τ ἀβύσσου, καὶ ἅλυσιν 1
magnam in manu sua. Et apprehendit draconem,
μεγάλην ἐπὶ τ χεῖρα αὐτοῦ. Καὶ ἐκράτησε τ δράκοντα, (β) τ ὄφιν τ ἀρχαῖον, ὅς ἐστιν 2
diabolus & Satanas: & ligavit eum mille annos. Et misit eum in abyssum, &
διάβολος καὶ (γ)Σατανᾶς· καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη. Καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς 3
clausit eum, & signavit super illum, ut non *seduceret* gentes ampliùs, donec con-
(δ)τὴν ἄβυσσον, καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ (ε)τὰ ἔθνη ἔτι, ἄχρι τε-
summentur mille anni: & post hæc oportet illum solvi *parvum tempus*. Et vidi
λεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· (ζ)καὶ μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον. Καὶ εἶδον 4
thronos, & sederunt super eos, & judicium datum est illis: & animas *eorum* per-
θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ κρῖμα ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τ (η)πεπελε-
cussorum propter testimonium Jesu, & propter verbum Dei, & qui non adoraverunt
κισμένων διὰ τ μαρτυρίαν Ἰησοῦ, καὶ διὰ τ λόγον τ Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν
bestiam, neque imaginem ejus, & *non* acceperunt characterem in *fronte*
τὸ θηρίον, (ϑ)ὔτε τ εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ (ι) μέτωπον
suum, & in *manum suam*: & vixerunt, & regnaverunt cum Christo mille annis.
αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τ χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν, καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ (κ) Χριστοῦ τὰ χίλια ἔτη.

MS. A.(σ)ἠνεῳγμένον,(τ)αὐτῷ Πιστὸς (υ)κάλεῖται (φ)ἐνδεδυμένος ῥοδινον καθαρόν. (χ)παίξῃ, (ψ)θυμοῦ τ (ω)ἐπὶ τ μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα (α) πεπομένοις (β) Δεῦτε, συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τ Θεοῦ· (γ)ἐπ' αὐτοὺς, (δ)ἐλευθέρων τ καὶ (ε) αὐτοῦ (ζ)τ πόλεμον (η)ἐνώπιον, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ὁ (ϑ)τ καιομένης ἐν θείῳ. (ι) ἐξηθέσῃ ΚΕΦ. κ'. MS. A.(α)πλὴν (β)ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, (γ)ὁ σατανᾶς·(δ)ἐκλείσειν,καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ,ἵνα (ε)ἔτι τὰ ἔθνη,(ζ)μετὰ ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν μικρὸν (η)σπολελυμένον (ϑ)ὐδὲ (ι)μέτωπον, καὶ (κ)τ Χριστοῦ χίλια ἔτη. Οἱ λοποὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Et vidi cœlum apertum: & ecce equus al- 11
bus, & qui sedet super eum, vocatur Fidelis
& Verus, & in justitia judicat, & præliatur.
Ipsi autem oculi ejus, tanquam flamma 12
ignis, & super caput ejus diademata multa,
habens nomina scripta, & nomen scriptum
quod nemo novit, nisi ipse. Et est amictus 13
veste conspersâ sanguine: & vocatur no-
men ejus, Verbum illud Dei. Et illi exerci- 14
tus qui in cœlo sunt, sequebantur eum su-
per equos albos, induti vestimento byssino,
candido, puro. Et ex ore ejus exit gladi- 15
us duarum acierum, ut eo percutiat gentes:
& ipse pascet gentes virgâ ferreâ, & ipse
calcabit torcular vini excandescentiæ Dei
omnipotentis. Et habet super vestimentum, 16
& super femur suum nomina scripta, Rex
regum, & Dominus dominorum. Et vidi 17
Angelum stantem in sole: & clamavit voce
magnâ, dicens omnibus avibus quæ volant
in medio cœli; Venite, congregamini ad
cœnam illam magnam Dei: Ut edatis car- 18
nes regum, & carnes chiliarchorum, & car-
nes fortium, & carnes equorum & sedentiũ
super eos, & carnes omnium liberorum &
servorum, & parvorum & magnorum. Et 19
vidi illud animal dentis, & reges terræ, &
exercitus eorum, congregatos ad faciendum
prælium cum eo qui sedet super equum, &
cum exercitibus ejus. Et captum est illud 20
animal dentis, & cum eo falsus ille pro-
phera qui fecit illa signa coram ipso, per
quæ seduxit eos qui acceperunt charac-
terem illius animalis dentis, & eos qui ado-
rârunt imaginem ejus: & vivi projecti sunt
ambo in stagnum ignis, ardens sulphure.
Et reliqui occisi sunt gladio sedentis super 21
equum, eo *gladio* qui exit ore ejus: & omnes
aves saturatæ fuerunt carnibus eorum.

CAP. XX.

Et vidi Angelum descendentem è cœlo, 1
habentem clavem abyssi, & catenam ma-
gnam in manu sua. Et apprehendit Draco- 2
nem, illum serpentem, illum primum, qui
est Impostor & Satanas, qui seduxit totum
orbem habitabilem: & ligavit eum mille
annos. Et projecit eum quoque in abyssum, 3
& clausit, & obsignavit super eum, ut non
seducat ampliùs gentes, donec absolvantur
illos mille annos: postea autem solvetur
modico tempore. Et vidi thronos, & sedêrũt 4
super eos, & judicium datum est illis, atque
animabus quæ obtruncatæ fuerunt propter
testimonium Jesu, & propter sermonem
Dei, & qui non adorârunt illud animal den-
tis, neque imaginem ejus, neque acceperunt
characterem super frontem, & super manum
suam, & vixerunt, & regnârunt cum Chri-
sto suo hosce mille annos.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወአመጣዝ: ተርኅወ: ሰማይ: ወወፅአ: ፈረስ: ጸዓዳ: ወዘ: ይሴዐኖ:ስሙ: መሃይምን: ወጽድቅ:
12 ወዘበጽድቅ : ይኴንን : ወይፀብእ::=ᐧ ወለዕይንቲሁ: ከመ: ነደ : እሳት : ወደበ : ርእሱ:
ለክሊል:: ወጽሑፍ: ወስተ : ቀጸለሁ : እሰማት : ወለልቦ : ዘየአምሮ : ዘእንበለ : ወአቱ:
13 ባሕቲቱ::=ᐧ ወይለብሰ: ልብሰ: ዘንዙሕ: በደመ:: ወሰመዩ:ስሞ:ቃለ:እግዚአብሔር ::=ᐧ
14 ወሐሪ:ሰማይ:ይተልውዎ:በእፍረስ:ፀዓዳ: ወይለብሰ : ጫሃት : ብርሃን:ንጹሐ::=ᐧ

Et tum apertum est cœlum, & prodiit equus albus, & ejus qui insidebat ei nomen, 11
Fidelis, & Verax, & qui juste judicat & pugnat. Et oculi ejus tanquam flam- 12
ma ignis, & super caput ejus corona: Et scriptum fuit in diademate ejus, no-
men, & nemo cognoscebat illud nisi ipse solus. Et amictus fuit veste aspersâ san- 13
guine, & vocatum est nomen ejus Sermo Dei. Et exercitus cœli sequebatur eum 14
cum equis albis, & vestitus erat purpurâ splendoris puri.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

11 Et vidi cœlum apertum, & ecce equus albus, & qui ſedebat ſuper eum, vocabatur
12 Fidelis, & Verax, & cum juſtitia judicat, & pugnat. Oculi autem ejus ſicut flamma
ignis, & in capite ejus diademata multa, habens nomen ſcriptum, quod nemo novit
13 niſi ipſe. Et veſtitus erat veſte aſperſa ſanguine: & vocatur nomen ejus, Verbum
14 Dei. Et exercitus qui ſunt in cœlo, ſequebantur eum in equis albis, veſtiti byſſino
15 albo & mundo. Et de ore ejus procedit gladius ex utraque parte acutus: ut in ipſo
percutiat Gentes. Et ipſe reget eas in virga ferrea: & ipſe calcat torcular vini furo-
16 ris iræ Dei omnipotentis. Et habet in veſtimento & in femore ſuo ſcriptum; Rex re-
17 gum, & Dominus dominantium. Et vidi unum Angelum ſtantem in Sole, & clamavit
voce magnâ, dicens omnibus avibus, quæ volabant per medium cœli: Venite, &
18 congregamini ad cœnam magnam Dei: Ut manducetis carnes regum, & carnes
tribunorum, & carnes fortium, et carnes equorum, et ſedentium in ipſis, et carnes
19 omnium liberorum, et ſervorum et puſillorum, et magnorum. Et vidi beſtiam, et
reges terræ, et exercitus eorum congregatos, ad faciendum prælium cum illo qui ſe-
debat in equo, et cum exercitu ejus. Et apprehenſa eſt beſtia, et cum ea pſeudopro-
20 pheta: qui fecit ſigna coram ipſo, quibus ſeduxit eos, qui acceperunt characterem
beſtiæ, et qui adoraverunt imaginem ejus. Vivi miſſi ſunt hi duo in ſtagnum ignis ar-
dentis ſulphure: Et cæteri occiſi ſunt in gladio ſedentis ſuper equum, qui proce-
21 dit de ore ipſius: et omnes aves ſaturati ſunt carnibus eorum.

CAP. XX.

1 ET vidi Angelum deſcendentem de cœlo, habentem clavem abyſſi, et catenam
2 magnam in manu ſua. Et apprehendit draconem, ſerpentem antiquum, qui eſt
3 diabol⁹ et ſatanas, et ligavit eū p annos mille: Et miſit eū in abyſſum, et clauſit, et
ſignavit ſup illū, ut non ſeducat ampli⁹ gentes, donec conſummarentur mille anni:
4 & poſt hæc oportet illū ſolvi modico tempore. Et vidi ſedes, et ſederunt ſup eas, et
judiciū datū eſt illis: et animas decollatorū propter teſtimoniū Jeſu, et propter ver-
bū Dei, et qui nō adoraverūt beſtiā, neq; imaginē ej⁹, nec acceperūt characterē ejus
in frontib⁹ aut in manibus ſuis, et vixerunt, et regnaverunt cum Chriſto mille annis.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * وَمِن بَعْدِ ذٰلِكَ رَأَيْتُ ٱلسَّمَآءَ مَفْتُوحَةً * فَهَا بِفَرَسٍ أَبْيَضَ * وَٱلرَّاكِبُ عَلَيْهِ يُسَمَّى ٱلْأَمِينَ
12 ٱلصَّادِقَ * وَبِدِينِ بِٱلْحَقِّ وَيُحَارِبُ * وَكَانَتْ عَيْنَاهُ كَلَهِيبِ ٱلنَّارِ * وَعَلَى رَأْسِهِ تِيجَانٌ كَثِيرَةٌ * وَكَانَ
13 لَهُ ٱسْمٌ مَكْتُوبٌ ٱلَّذِي لَيْسَ يَعْرِفُهُ أَحَدٌ إِلَّا هُوَ * وَكَانَ مُلْتَحِفًا بِثَوْبٍ قَدِ ٱنْصَبَغَ بِٱلدَّمِ *
14 وَكَانَ يُدْعَى ٱسْمُهُ كَلِمَةَ ٱللهِ * وَكَانَتْ أَجْنَادُ ٱلسَّمَآءِ تَتْبَعُهُ عَلَى أَفْرَاسٍ بِيضٍ * وَقَدْ لَبِسُوا ثَوْبًا بَهِيًّا
15 مُصَيَّا * وَكَانَتْ تَخْرُجُ مِنْ فَمِهِ سَيْفٌ دَاءٌ فَمَيْنِ قَاطِعَةٌ * وَهُوَ يَضْرِبُ بِهَا ٱلْأُمَمَ وَيَرْعَاهُمْ بِعَصًا
16 حَدِيدٍ * وَهُوَ ٱلَّذِي دَرَسَ مَعْصَرَ خَمْرِ رِجْزِ ٱللهِ وَغَضَبِهِ * ٱلَّذِي هُوَ مَاسِكُ ٱلْكُلِّ * وَكَانَ عَلَى
17 ثَوْبِهِ وَعَلَى فَخِذِهِ ٱسْمٌ مَكْتُوبٌ * مَلِكُ ٱلْمُلُوكِ وَرَبُّ ٱلْأَرْبَابِ * وَرَأَيْتُ مَلَاكًا وَاحِدًا وَاقِفًا فِي ٱلشَّمْسِ
وَهُوَ يُنَادِي بِصَوْتٍ عَالٍ * وَهُوَ يَقُولُ لِجَمِيعِ طُيُورِ ٱلسَّمَآءِ ٱلَّتِي تَطِيرُ بَيْنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ * أَقْبِلُوا
18 إِلَيَّ ٱلْآنَ وَٱجْتَمِعُوا إِلَيَّ عَشَآءَ ٱللهِ ٱلْعَظِيمِ * لِتَأْكُلُوا لُحُومَ ٱلْمُلُوكِ * وَلُحُومَ قُوَادِ ٱلْأُلُوفِ * وَلُحُومَ ٱلْخَيْلِ
19 وَٱلرُّكَّابِ عَلَيْهَا * وَلُحُومَ جَمِيعِ ٱلْأَحْرَارِ وَٱلْعَبِيدِ * وَٱلصِّغَارِ وَٱلْكِبَارِ * وَرَأَيْتُ تِلْكَ ٱلدَّابَّةَ وَمُلُوكَ
ٱلْأَرْضِ وَعَسَاكِرَهُمْ * ٱجْتَمَعُوا لِيُحَارِبُوا ذٰلِكَ ٱلرَّاكِبَ عَلَى ٱلْفَرَسِ ٱلْأَبْيَضِ * وَجَمِيعَ أَجْنَادِهِ *
20 فَظُرِبَ وَإِذَا بِٱلدَّابَّةِ قَدْ أُمْسِكَتْ * وَٱلَّذِي كَانَ مَعَهَا ٱلْمَدْعُو بِٱلنُّبُوَّةِ * ٱلَّذِي كَانَ يَعْمَلُ
ٱلْعَجَائِبَ قُدَّامَهَا * وَٱلَّذِينَ خَدَعَهُمْ * وَأَخَذُوا عَلَامَةَ ٱلدَّابَّةِ * وَٱلَّذِينَ سَجَدُوا لِصُورَتِهَا * أُحْيِيَا
21 طَرِحَا هٰذَانِ جَمِيعًا فِي بُحَيْرَةِ ٱلنَّارِ ٱلْحُرِقَةِ وَٱلْكِبْرِيتِ * وَسَائِرُ أَصْحَابِهِمْ قُتِلُوا بِٱلسَّيْفِ ٱلْخَارِجَةِ مِنْ
فَمِ ٱلْجَالِسِ عَلَى ٱلْكُرْسِيِّ * وَكُلُّ ٱلطُّيُورِ شَبِعَتْ مِنْ لُحُومِهِمْ *

* ٱلْفَصْلُ ٱلْعِشْرُونَ *

1 * وَرَأَيْتُ مَلَاكًا نَازِلًا مِنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَعَهُ مَفَاتِيحُ ٱلْجَحِيمِ * وَكَانَتْ سِلْسِلَةٌ عَظِيمَةٌ بِيَدِهِ * فَضَبَطَ عَلَى
2 دَلِكَ ٱلثُّعْبَانِ * ٱلْحَيَّةِ ٱلْقَدِيمِ ٱلَّذِي هُوَ إِبْلِيسُ وَٱلشَّيْطَانُ ٱلْمُضِلُّ لِكُلِّ ٱلْمَسْكُونَةِ * وَرَبَطَهُ إِلَى
أَلْفِ سَنَةٍ * وَأَلْقَاهُ فِي ٱلْعُمْقِ * وَغَلَّقَ وَخَتَمَ عَلَيْهِ لِئَلَّا يَخْدَعَ ٱلْأُمَمَ * إِلَى تَمَامِ أَلْفِ سَنَةٍ * وَبَعْدَ
3 ذٰلِكَ يَجِبُ أَنْ يُحَلَّ زَمَانًا قَلِيلًا * فَرَأَيْتُ كَرَاسِيَ وَضَعَتْ وَجَلَسُوا عَلَيْهَا وَأُمِرُوا بِأَحْكَامٍ لِأَنْفُسِ ٱلْمَقْتُولِينَ
4 مِنْ أَجْلِ شَهَادَةِ يَسُوعَ * وَمِنْ أَجْلِ شَهَادَةِ كَلِمَةِ ٱللهِ * وَٱلَّذِينَ لَمْ يَسْجُدُوا لِلدَّابَّةِ وَلَا
لِصُورَتِهَا * وَلَمْ يَأْخُذُوا ٱلْعَلَامَةَ فِي جِبَاهِهِمْ وَلَا فِي أَيْدِيهِمْ * فَمَلَكُوا مَعَ ٱلْمَسِيحِ وَعَاشُوا مَعَهُ أَلْفَ سَنَةٍ *

11 *Poſt hæc vidi cœlum apertum, & ecce equus albus: & inſidens ei vocabatur Fidelis & verax, & juſtè judicat & pugnat. Erant autem oculi ejus tanquam flamma ignis: & ſuper caput ejus plures coronæ: habebatq; nomen ſcriptum quod nemo novit niſi ipſe. Et amictus erat veſte tinctâ ſanguine: & vocabatur nomen ejus Verbum Dei. Exercitus autem cœleſtes ſequebantur eum ſuper equos albos, induti veſte mundâ ſplendenti. Et prodibat ex ejus ore gladius biceps acutus, eoque percutit ipſe gentes, paſcitque eas virgâ ferreâ: & ipſe eſt qui trivit lacum iræ ac furoris Dei qui omnia tenet. Eratque ſuper veſtem ejus & ſuper femur ipſius nomen ſcriptum, Rex regum & Dominus dominorū. Vidi etiam Angelum quendam ſtantem in ſole, eumque clamantem elatâ voce atque dicentem omnibus avibus cœli, quæ volant inter cœlum ac terram, Venite nunc ad me, & congregamini ad cœnam magni Dei: ut comedatis carnes regum, & carnes tribunorum, & carnes equorum & inſidentium eis, & carnes omnes omnium liberorum ac ſervorum, parvorum ac magnorum. Tum vidi beſtiam illam, & reges terræ, & exercitus eorum congregatos ad præliandum adverſus illum inſidentem equo albo, & omnes exercitus ejus. Porro aſpexi, & ecce apprehenſa eſt beſtia, & qui cum ea erat pſeudopropheta qui edebat miracula coram illa, & hi quos ſeduxerat & acceperant characterem beſtiæ, quique adoraverant imaginem ejus. Vivi projecti fuerunt hi duo ſimul in ſtagnum ignis ardentis & ſulphuris: Et reliqui ſodales eorum occiſi fuerunt gladio prodeunte ex ore ejus qui inſidebat throno: & omnes aves ſaturatæ ſunt carnibus eorum.*

CAP. XX.

PRæterea vidi Angelum deſcendentem è cœlo, habentem claves inferni: habebatque catenam ingentem in manu ſua. Et apprehendit draconem illum, ſerpentem antiquum, qui eſt Diabalus & Satanas ſeductor totius orbis, & vinxit eum ad annos mille: Conjecitque eum in abyſſum, & clauſit, & obſignavit ſuper eum, ne ſeduceret gentes uſque ad finem mille annorum: & poſtea oportet eum ſolvi modico tempore. Vidi autem ſedes poſitas eſſe, & ſedisſe ſuper eas, et demandatum eis eſſe judicium animarum interfectorum propter teſtimonium Jeſu, et propter teſtimonium verbi Dei: eorum qui non adoraverant beſtiam neque imaginem ejus, et non acceperunt ſignum illud in frontibus ſuis nec in manibus ſuis: et regnârunt cum Chriſto, vixeruntque cum eo mille annos.

Verlio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወይወፅእ: እምውስተ: አፈሁ:ሳይፍ:በኢሕ: ዘክልሌ:አፈሁ:በዘ:ቦቱ:ይቀሠፍሙ:ለአሕዛ
ሙ: ለሕዛብ:: ወውእቱ:ይሬእዮሙ:በበትረ:ሐጺን:: ወውእቱ:ይኸይደ:ለመክዮደ:ወይነ:
16 ሕመዘ: መዐቱ : ለእግዚአብሔር: ዘአኰሎ:ይመልክ:::= ወጽሑፍ: ውስተ:ገቦሁ: ስሙ:
17 ዘይብል:ንጉሠ:ነገሥት:ወእግዚእ:ለጋዕዝት:::= ወእመዝ:ቆመ: አሐደ:መልአክ:ውስተ:
ፀሐይ:: ወጸርኅ: በቃለ: ዐቢይ: ወይቤ: ለአሞ: ለዕየፋት:ዘይስርር : ውስተ: ማእከለ:ሰማ
18 ይ:: ነዑ:ተጋብኡ:ውሰተ:በፀሉ:ለእግዚአብሔር:ዐቢይ:::= ከመ:ትብልዑ:ሥጋ:ነገሠ
ት: ወሠጋ:መላእክት:: ሥጋ: ጽኑዓን: ወሠጋ: ለፋሪስ:ወዘእለ:ይጼዓንውሙ:: ወሥጋ:ኵ
19 ሉ:እግኣዚ: ወገብር:ዘንዑስ: ወዘዐቢይ::= ወእመዝ: መጽሉ:ዝክቱ: ለርዌ: ወነገሠ
ት: መድር:: ወሰራዊቶሙ:ተጋብኡ: መስሬሁ: ከመ: ይፅብእው: ለንዝክቱ: ዘይጼዓን: ለዕለ:
20 ፈረስ: ፀዓዳ: ወለሰራዊቲ:::= ወእመዝ: ለሐዝው: ለንዝክቱ: ለርዌ: ወለሐሰዊ: ነቢዩ:ዘገ
ብረ:ተአመረ : በቅድሜሁ:በዘ:ያስሕቶሙ:ለእሉ:: ወተጽሕፈ: ስሙ: ሳሕተሙ:ለወጽቱ:
21 ለርዌ:ወሰገዱ:ሎቱ: ወለመስሉ:::= ወይወድይወሙ: ሕያዋኒሆሙ: ውስተ: እዘቅተ:እሰ
ት:ዘይነድድ:በተይ:::= ወለእለሰ:ተርፈ: ቀተልወሙ: በሰይፍ:: ለንዝክቱ: ዘይጼዐን: ለ
ዕለ:ፈረስ:ጸዐዳ:: እንተ: ትወፅእ: እምነ: ላፈሁ:ሰይፍ: በኢሕ:ውእቱ:: ወእለ:መስሊሁ:
ወፀግቡ:ኵሉ:ለዕዋፈ:ሰማይ: እመነ:ሠጋሆሙ:::= ፲

1 ወእመዝ:ወረደ:ክልእ:መልአክ:እመሰማይ: ወይጸውር: መራሑተ:ጸሐይ:: ወዐበይት:መዋቅ
2 ሕት:ውስተ: እዴሁ::= ወእሐዘ: ለንዝክቱ: ለርዌ: ዘውእቱ:ቀደጣዊ: ወውእቱ:ጋኔን:
3 ሰይጠን::ወእሰሮ:ነየ: ዒሙተ::= ወእውደቆ:ውስተ:ጣዕሙቅ:ወእጸወ:ለዕቤሁ:ማኅተሙ:
ከመ:ኢያስሕተ:ለሕዛበ:እስከ:ለመ: ይትፈጸመ:ዝንቱ: ነየ: ዒሙተ:: ወእመድሕረ:ዝንቱ:
4 ሀለወ:ይፍተሕው:ሕዳጠ:መዋዕለ::= ወእመዝ:ርኢኩ:መናብርተ: ወነበረ: ለዕቤሆሙ:
ወፅልደ:እጋለ:እመሕያው:: ወለግብዐ: ሎሙ: ፍትሐ: በእንተ:ነፍሶሙ:ለእለ:ተቀትሉ:በእን
ተ:ሕጉ:ለእግዚእ: ኢየሱስ: ወበእንተ: ቃለ:እግዚአብሔር: ወእለሰ:ኢሰገዱ:ለውእቱ:እር
ዌ: ወኢለመስሉ: ወኢጸሐፈ: ትእመርቶ: ውስተ: ፋጽሞሙ: ወኢውስተ: እደዊሆሙ:: ወእ
ሙንቱ : ያሐይዉ: ወይነግሡ: መስለ: ክፈስቶስ: ነየ:ዒሙተ:::=

15 *Et prodibat ex ore ejus gladius acutus cujus duo ora fuerunt, quibus percutiet omnes gentes. Et ipſe paſcet eas cum virga ferrea: & ipſe calcabit torcular vini veneni iræ Dei omnium Dominatoris. Et ſcriptum fuit in latere ejus nomen, dicens; Rex regum, & Dominus dominorum. Et tunc ſtetit quidam Angelus in ſole, & clamavit in voce magna, & dixit omnibus avibus quæ volabant in medio cœli; Venite, congregamini ad feſtum Dei magni: ut edatis carnem regum, & carnem principum, carnem fortium, & carnem equorum & inſidentium, & carnem omnium liberorum & ſervorum, puſillorum & magnorum. Et tunc venerunt iſta beſtia & reges terræ, & exercitus eorum congregati ſunt cum ea, ut oppugnarent illum qui ſedebat ſuper equum album & exercitum ejus. Et tunc prehenderunt iſtam beſtiam, & pſeudoprophetam qui feciſſet ſigna coram ea, quibuſcum ſeducebat eos, & inſcriptum fuit ei nomen impreſſum hujus beſtiæ, & adorârunt eam & imaginem ejus, & projiciebat eos vivos in ſtagnum ignis ardentis cum ſulphure. Et reliquos trucidârunt cum gladio ejus qui ſedebat ſuper equum album, qui prodibat ex ore ejus: gladius acutus erat, & ii qui cum illo erant, & ſaturatæ ſunt omnes aves cœli ex carne eorum.*

CAP. XX.

ET tunc deſcendit alius Angelus è cœlo, & portabat clavem ſolis, & magna catena fuit in manu ejus. Et apprehendit illam beſtiam, ipſam antiquam, & ipſum diabolum ſatanam, & vinxit eum ad decies centum annos. Et lapſu miſit eum in profundum, et incluſit eum ſupra poſito ſigillo, ut non ſeducat Gentes donec compleantur hi decies centum anni, et poſtea oportet eum ſolvi ad modicum tempus. Et tunc vidi ſedem, et ſedit ſuper eam Filius hominis, et reddidit iis judicium propter animas eorum qui mactati ſunt propter legem Domini Jeſu, et propter ſermonem Dei, et eorum qui non adorârunt hanc beſtiam, neque imaginem ejus, neque ſcripſerunt ſignum ejus in frontibus ſuis, neque in manibus ſuis: et illi vivent et regnabunt cum Chriſto decies centum annos.

Digitized by Google

Ai cæteri mortuorum non vixerunt, donec consummentur mille anni. Hæc illa resurrectio
5 Οἱ δὲ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ (λ)ἀνέζησεν, ἄχρις τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις
prima. Beatus & sanctus, habens partem in resurrectione prima: in his
6 ἡ πρώτη. Μακάριος καὶ ἅγιος, ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων
mors secunda non habet potestatem: sed erunt sacerdotes Dei, & Christi,
(μ) ὁ θάνατος ὁ δεύτερος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν· ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ Χριστοῦ,
& regnabunt cum illo mille annis. Et cùm consummati fuerint mille anni, solvetur
7 καὶ (ν)βασιλεύσουσι μετ' αὐτοῦ χίλια ἔτη. Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται
Satanas de carcere suo: & exibit seducere Gentes quæ in quatuor
ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ· καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν τοῖς τέσσαρσι
angulis terræ, Gog & Magog, congregare eos in prælium: quorum
γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ καὶ Μαγώγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς (ξ) πόλεμον· ὧν
numerus sicut arena maris. Et ascenderunt super latitudinem terræ, & circu-
8 ὁ ἀριθμὸς ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. Καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ (ο)ἐκύκλευσαν
ierunt castra Sanctorum, & civitatem dilectam. Et descendit ignis
9 τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημένην. Καὶ κατέβη (π)πῦρ
à Deo de cœlo, & devoravit eos. Et diabolus seducens eos,
10 ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτούς. Καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς,
missus est in stagnum ignis & sulphuris, ubi bestia & pseudopropheta: & cru-
ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου (ρ)τό τε θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης· καὶ βα-
ciabuntur die ac nocte in secula seculorum. Et vidi thronum candidum
11 σανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ εἶδον θρόνον (σ) λευκὸν
magnum, & sedentem super eum, cujus à conspectu fugit terra & cœlum: &
μέγαν, καὶ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐτοῦ, ἀπὸ (τ) προσώπου οὗ ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός· καὶ
locus non est inventus eis. Et vidi mortuos, parvos & magnos, stantes in
12 τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. Καὶ εἶδον τοὺς νεκροὺς, (υ) μικροὺς καὶ μεγάλους, ἑστῶτας ἐν
conspectu Dei: & libri aperti sunt: Et liber alius apertus est, qui est vitæ: &
ἀπίον (φ)τοῦ Θεοῦ· καὶ βιβλία ἠνεῴχθησαν· καὶ (χ)βιβλίον ἄλλο ἠνεῴχθη, ὅ ἐστι τῆς ζωῆς· καὶ
judicati sunt mortui ex scriptis in libris, secundùm opera ipsorum. Et
ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Καὶ 13
dedit mare eos, qui in eo, mortuos: & mors & infernus dederunt suos
ἔδωκεν ἡ θάλασσα (ψ) τοὺς ἐν αὐτῇ νεκροὺς· καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης (ω) ἔδωκαν τοὺς
in ipsis mortuos: & judicati sunt unusquisque secundùm opera ipsorum. Et mors &
ἐν αὐτοῖς νεκροὺς· καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Καὶ ὁ θάνατος καὶ 14
infernus missi sunt in stagnum ignis. (Hæc est secunda mors.) Et
ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. (α) (Οὗτός ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος θάνατος.) Καὶ 15
si quis non inventus est in libro vitæ scriptus, missus est in stagnum ignis.
εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

CAP. XXI. κα'.

Et vidi cœlum novum, & terram novam: nam primum cœlum, & prima terra
Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν, καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς, καὶ ἡ πρώτη γῆ 1
abiit: & mare non est jam. Et ego Joannes vidi civitatem sanctam
(α)παρῆλθε· καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης εἶδον τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν 2
Hierusalem novam descendentem à Deo de cœlo, paratam, sicut sponsam
Ἱερουσαλὴμ (β) καινὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἡτοιμασμένην, ὡς νύμφην
ornatam viro suo. Et audivi vocem magnam de cœlo, dicentem;
κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ (γ) οὐρανοῦ, λεγούσης, 3
Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, & habitabit cum eis: & ipsi populi ejus
Ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν· καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ
erunt, & ipse Deus erit cum eis, Deus eorum. Et absterget Deus
ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ (δ) Θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν, Θεὸς αὐτῶν. Καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς 4
omnem lachrymam ab oculis eorum, & mors non erit ultrà, neque luctus,
πᾶν δάκρυον (ε) ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος,
neque clamor, neque dolor non erit ultrà, quia prima abierunt.
οὔτε κραυγὴ, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται (ζ) ἔτι, ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον.

MS. A. (λ) ἔζησε, ἄχρι τελεσθῇ (μ) ὁ λύτρος θάνατος (ν) βασιλεύσουσιν (ξ) τὸν πόλεμον· ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς (ο) ἐκύκλευσε (π) πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, (ρ) καὶ τὸ (σ) μέγαν λευκὸν, (τ) οὗ προσώπου (υ) τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικροὺς, (φ) τοῦ θρόνου· καὶ (χ) ἄλλο βιβλίον ἠνοίχθη, (ψ) τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ· (ω) ἔδωκεν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς· (α) (οὗτός ὁ θάνατος ὁ λύτρος ἐστὶν ἡ λίμνη τοῦ πυρός.) Καὶ ΚΕΦ. κα'. MS. A. (α) ἀπῆλθαν· καὶ τὴν θάλασσαν οὐκ εἶδον ἔτι. Καὶ τὴν πόλιν τὴν (β) καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἡτοιμασμένην, (γ) θρόνου, (δ) Θεὸς μετ' αὐτῶν ..... αὐτῶν Θεός. Καὶ (ε) ἐκ τὸ (ζ) ἔτι· τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Hæc est resurrectio illa prima. Beatus est, & sanctus qui habet partem in resurrectione illa prima; super ejusmodi mors secunda non habet potestatem: sed erunt sacerdotes Dei, & Christi ejus: & regnabunt cum eo illos mille annos. Et quando complebuntur illi mille anni, solvetur ille Satanas è carcere suo. Et exibit ad seducendum gentes illas quæ sunt in quatuor angulis terræ, Gogum & Magogum, ad congregandum eos ad prælium, quorum numerus sicut arena maris. Et ascenderunt super latitudinem terræ, & obsederunt castra Sanctorum, & urbem illam dilectam: & descendit ignis à Deo è cœlo, & devoravit eos. Et diabolus qui seduxit eos, projectus est in stagnum ignis & sulphuris, ubi sunt etiam illud animal dentis, & ille propheta falsus: & cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum. Et vidi thronum magnum album, & eum qui sedet super illum, à cujus facie fugit terra & cœlum, & locus ob hoc non inventus est illis. Et vidi mortuos, magnos & parvos, stantes ante thronum, & libri aperti sunt: & alius liber apertus est, qui est vitæ: & judicati sunt mortui ex iis quæ scripta erant in libris, secundùm opera eorum. Et dedit mare mortuos qui erant in seipso: & mors & infernus dederunt mortuos qui erant in ipsis: & judicati sunt unusquisque secundùm opera sua. Et mors & infernus, projecti sunt in illud stagnum ignis: hæc mors secunda est, stagnum illud ignis. Et si quis non inventus est in libro vitæ scriptus, projectus est in stagnum illud ignis.

CAP. XXI.

Et vidi cœlos novos, & terram novam: illud enim primum cœlum, & terra prima abierunt, & mare non est ampliùs. Et civitatem illam sanctam Jerusalem novam, vidi descendentem è cœlo à Deo, paratam tanquam sponsam ornatam viro suo. Et audivi vocem magnam è cœlo, dicentem; Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, & habitavit cum illis: & ipsi populus ejus erunt, & ipse Deus cum iis erit, iis Deus. Et deficiet omnis lachryma ab oculis eorum, & mors non erit ampliùs, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ampliùs: quoniam prima transierunt.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et cæteri mortui non suscitabuntur usque dum compleantur hi decies centum anni: & hæc est prima vita. Et beatus & sanctus est qui invenit portionem in isto die qui præcedit adventum ejus: quia non est ampliùs secunda potestas mortis contra hos homines, quia erunt sacerdotes Dei & Christi, & regnabunt cum eo decies centum annos. Et quum consummati fuerint decies centum anni, solvetur Satanas è carcere suo. Et exibit, ut seducat gentes quæ sunt in quatuor angulis terræ, & congregabit Gog & Magog ut occidat eos: & numerus eorum est sicut arena maris.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

5 Cæteri mortuorum non vixerunt, donec consummentur mille anni. Hæc est resur-
6 rectio prima. Beatus, & sanctus, qui habet partem in resurrectione prima: in his
secunda mors non habet potestatem: sed erunt sacerdotes Dei & Christi, & regna-
7 bunt cum illo mille annis. Et cùm consummati fuerint mille anni, solvetur Sata-
nas de carcere suo, & exibit, & seducet Gentes, quæ sunt super quatuor angulos
terræ, Gog, & Magog, & congregabit eos in prælium, quorum numerus est sicut
8 arena maris. Et ascenderunt super latitudinem terræ, & circuierunt castra San-
9 ctorum, & civitatem dilectam. Et descendit ignis à Deo de cœlo, & devoravit
eos: & diabolus, qui seducebat eos, missus est in stagnum ignis & sulphuris, ubi
10 & bestia Et pseudopropheta cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum.
11 Et vidi thronum magnum candidum, & sedentem super eum, à cujus conspectu
12 fugit terra & cœlum, & locus non est inventus eis. Et vidi mortuos, magnos &
pusillos, stantes in conspectu throni: & libri aperti sunt: & alius Liber apertus
est qui est vitæ: & judicati sunt mortui ex his quæ scripta erant in libris, secundùm
opera ipsorum. Et dedit mare mortuos, qui in eo erant: & mors & infernus 13
dederunt mortuos suos, qui in ipsis erant: & judicatum est de singulis secundùm
opera ipsorum. Et infernus & mors missi sunt in stagnum ignis. Hæc est mors 14
secunda. Et qui non inventus est in Libro vitæ scriptus, missus est in stagnum 15
ignis.

CAP. XXI.

Et vidi cœlum novum, & terram novam. Primum enim cœlum, & prima ter- 1
ra abiit, & mare jam non est. Et ego Johannes vidi sanctam civitatem Jerusa- 2
lem novam descendentem de cœlo à Deo, paratam, sicut sponsam ornatam viro
suo. Et audivi vocem magnam de throno dicentem; Ecce tabernaculum Dei 3
cum hominibus, & habitabit cum eis. Et ipsi populus ejus erunt, & ipse Deus
cum eis erit eorum Deus: Et absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum: 4
& mors ultrà non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultrà,
quia prima abierunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * وبقيه الموتي لم يعيشوا حتي تتم الف سنة * فهذه هي القيامه الاولي * مغبوط هو وقدوس
6 الذي له نصيب في القيامة الاولة * لان الموته الثانيه ليس لها سلطان عليهم * بل يكونون
كهنه الله والمسيح * ويملكون معه الف سنة * فاذا كملت الف سنة يحل الشيطان من حبسه *
7 * ويخرج ويخدع الامم * الذين في اربع زوايا الارض * ويقومون معه ياجوج وماجوج * وحينيذ
8 يجتمعون الي الحرب * الذين عددهم مثل رمل البحر * ويصعدون علي اعلي الارض * ويحوطون
9 بعسكر القديسين * وبالمدينه المحبوبة * فنزل نار من السماء وتاكلهم * وابليس الذي
10 اغواهم يطرح في بحيرة النار والكبريت، حيث تلك الدابه والنبي الكذاب يعذبون الليل
والنهار الي ادهار الادهار * فرايت كرسيا عظيما ابيض * والجالس عليه الذي هربت من
11 قدامه وجهه السماء والارض * حتي لم يصب لهم موضع * ورايت الكبار والصغار من الموتي
12 قياما قدام الكرسي * وفتحت المصاحف * وفتح مصحف آخر الذي هو مصحف الحياة *
ودينوا الاموات من المكتوبات في تلك المصاحف * علي قدر اعمالهم * ثم ان البحر
13 اعطي موتاه * والموت والجحيم اخرجا اموتاهما * ودينوا كل واحد علي قدر عمله * والموت
14 والجحيم القيوا في بحيرة النار * وهذه هي الموته الثانيه التي هي بحيرة النار * وكل من
15 لم يوجد مكتوبا في سفر الحياة القي في بحيرة النار المحرقة *

* الفصل الحادي والعشرون *

1 * ثم رايت سماء جديده * وارضا جديده * لان السماء الاولي * والارض الاولي اضمحلت
2 وجارت * والبحر لم يوجد ايضا * والمدينه المقدسه اورشليم الجديده رايتها نازلة من
3 السماء من عند الله * وهي معده مزينه كالعروسة المزينه لرجلها * وسمعت صوتا عظيما
من السماء يقول * هذه الخيمة التي يسكن فيها الله مع الناس * ويسكن معهم * الذين هم
4 شعبه وهو الههم * وقد ازال كل الدموع عن اعينهم * وليس يكون بعد موت * ولا نوح *
ولا صراخ * ولا وجع يكون ايضا * لان الاوليات قد مضت *

Reliqui verò mortui nequaquam vi- 5
vent, donec absolvantur anni mille.
Hæc est resurrectio prima. Beatus est 6
ac sanctus qui sortem habet in resurrec-
tione prima: mors enim secunda non
habet potestatem in istos: sed erunt sa-
cerdotes Dei & Christi, & regnabunt
cum eo mille annis. Quum verò ab 7
soluti fuerint mille anni, solvetur Sa-
tanas è carcere suo. Et egressus se- 8
ducet gentes quæ sunt in quatuor angu-
lis terræ: surgentque cum eo Gog &
Magog, & tunc congregabuntur ad bel-
landum; quorum numerus est ut arena
maris. Et ascendent super terræ su- 9
perficiem, cingentque exercitum San-
ctorum & urbem dilectam: sed descen-
det ignis è cœlo, & devorabit eos. Et 10
diabolus qui seduxit eos, conjicietur
in lacum ignis & sulphuris, ubi illa
bestia & falsus propheta cruciantur
die ac nocte in secula seculorum. Tum 11
vidi thronum magnum candidum, &
sedentem super eum, cujus è conspectu
fugit cœlum ac terra, ita ut non inve-
niatur eis locus. Et vidi tam magnos 12
quàm parvos ex mortuis, stantes ante
thronum: & aperti sunt libri: & aper-
tus est alius liber, qui est liber vitæ:
judicatique sunt mortui ex iis quæ
scripta erant in iis libris, pro ratione
operum ipsorum. Deinde reddidit qui- 13
dem mare mortuos suos: & mors atque
infernus protulere mortuos suos: &
judicati fuerunt singuli pro ratione
operum suorum. Mors autem & in- 14
fernus projecti fuere in stagnum ignis:
atque hæc est mors secunda, nempe sta-
gnum ignis. Et quicunque non inven- 15
tus est scriptus in libro vitæ, conjectus
est in stagnum ignis comburentis.

CAP. XXI.

1 * ثم رايت سماء جديده * وارضا جديده * لان السماء الاولي * والارض الاولي اضمحلت
2 وجارت * والبحر لم يوجد ايضا * والمدينه المقدسه اورشليم الجديده رايتها نازلة من
3 السماء من عند الله * وهي معده مزينه كالعروسة المزينه لرجلها * وسمعت صوتا عظيما
من السماء يقول * هذه الخيمة التي يسكن فيها الله مع الناس * ويسكن معهم * الذين هم
4 شعبه وهو الههم * وقد ازال كل الدموع عن اعينهم * وليس يكون بعد موت * ولا نوح *
ولا صراخ * ولا وجع يكون ايضا * لان الاوليات قد مضت *

Tum vidi cœlum novum & ter- 1
ram novam: cœlum enim primum,
& terra prima evanuerant ac præ-
terierant: et mare non extabat amplius.
Et urbem sanctam Jerusalem no- 2
vam vidi descendentem è cœlo à Deo,
paratam ornatámque ut sponsam or-
natam conjugi suo. Et audivi vocem 3
magnam è cœlo, dicentem; Hoc est ta-
bernaculum in quo Deus habitabit cum
hominibus: habitabit autem cum eis
qui sunt populus ejus, et quorum ipse
Deus est. Et absterget omnes lachry- 4
mas ab oculis eorum: et non erit ul-
terius mors, neque gemitus, neque
clamor, neque dolor erit ultrà ulterius;
quia prima jam transierunt.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወአርጥ፡ ውስተ፡ ስፍሐ፡ ለምድር ፡ ወዕገትዋ ፡ ለትዕይንቶሙ ፡ ለቅዱሰን ፡ ወለሀገር፡ ቅድስ
10 ት፡፡ወእመጣ፡ ወረደት፡ እሰት፡ እመሰማይ፡ ወበልዐቶሙ፡ እመሓበ፡ እግዚአብሔር፡፡::=፡ ወ
ለጎክቱኒ፡ ስይጠን፡ ዘለአሐቶሙ፡፡ወደይመ፡ ውስተ፡ ዓዘቅተ፡ እሰት ፡ ወተይ፡፡ኅቦ፡ ሀሎ፡ ዝ
ክቱ፡ ለርዌ፡፡ወለሐሰዊ፡ ነቢይ፡ ከመ፡ይደየኑ፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡ እስከ፡ለዓለመ፡ዓለመ፡፡::=፡
11 ወእመጣ፡ ርኢኩ፡ መንበረ፡ ዐቢየ፡ ፀዳደ፡ ወእመዘ ፡ ይነብር፡ ደቤሁ፡ ጥዩ ፡ ኢመቅድመ፡ ገ
12 ጹ፡ ሰማይ፡ ወምድር፡ ወኀጥኡ፡ ውኅኒ፡ ዘነ፡፡::=፡ ወእመዝ ፡ መጽሉ፡ ኵሉ፡ መውታን፡ ሀቢይ፡
ወንሉስ፡፡ወቆሙ፡ ቅድመ፡ መንበር፡ ወኀሠቱ፡ ኵሉ፡ መጻሕፍተ ፡ ወለመጽሐፈ፡ ሕይወትሰ ፡
እንተ፡ ባሕቲታ፡ኀሠትዋ፡፡ወተሰየኑ፡ እልክቱ፡መውታን፡ በከመ፡ጽሑፍ፡ውስተ፡ዝንቱ፡መጽ
13 ሐፍ፡በከመ፡ገብሩ፡፡::=፡ ወለግብለት፡ባሕርኢ፡ኵሉ፡ሙታነ፡እለ፡ውስቴቱ፡ወለግብሉ፡ ሲኦል፡
ወሞት፡ ዘኅቡሆሙ፡መውታን፡፡ወለግብለት፡መድርኢ፡ እለ፡ ሀለው ፡ውስቴቱ፡ መውታን፡፡ወተ
14 ሰነኑ፡ኵሉሙ፡በከመ፡መግባሮሙ፡፡::=፡ ወወደይመ፡ ለሲኦል፡ ወለሞት፡ውስተ፡ዓዘቅተ፡ እ
15 ሰት፡ ዘመልእት፡ተይ፡፡ወሞትሰ፡ደግሙ፡ ዘገሃነም፡ እሰት፡ ውእቱ፡፡::=፡ ወኵሉ፡ ዘኢይትረከ
ብ ፡ ጽሑፍ ፡ ውስተ፡ መጽሐፈ ፡ ሕይወት ፡ ደወድይመ ፡ ውስተ ፡ ገሃነም ፡ ዘእሰት፡፡::=፡

1 ፲፩ ወእመዝ፡ ርኢኩ፡ ሰማየ፡ ሐዲሰ፡ ወምድረ፡ ሐዲሰ፡ እስመ፡ ሰዳለ፡ ሰማይ፡ ቀደማዊ ፡
2 ወምድርኒ፡ ቀደሚት፡ ወባሕርኒ፡ ተሰእረት፡ እንከ፡፡::=፡ ወሀገረኒ ፡ ቅድስት፡ ሐደስ፡ ሊየሩሰ
ሌም፡፡ርኢክዋ፡ እንተ፡ ትወርድ፡ እመሰማይ፡ እመሓበ፡ እግዚአብሔር ፡ ወድሉት፡ ይእቲ፡
3 ከመ፡ መርዓት፡ ለውርጥት፡ ለመታ፡፡::=፡ ወሰማዕኩ፡ ቃለ፡ ዐቢየ፡ እመሰሚይ፡ዘይብል፡፡ናሁ፡
ቅድስቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ኅደረት ፡ መስለ ፡ እጋለ ፡ እመሕያው፡፡ወእሙንቱኒ ፡ ይከውን
መ ፡ ሕዝቦ ፡ ወውእቱኒ ፡ ይከውኖሙ ፡ ለመለኮሙ ፡፡ ወይሄሉ ፡ እግዚአብሔር ፡ መስለሆ
4 ሙ፡፡::=፡ ወያሴስል ፡ ለእብዐ ፡ እመለዕይንቲሆሙ ፡፡ ወለልቦሙ ፡ እንከ ፡ ሞት ፡ ወሊሳሃ ፡፡
ወሊገዳረ ፡ ወሊሕማሙ ፡ ወለልቦ ፡ እንከ ፡ እስመ ፡ ሐለፊት ፡ ዘቀደሚት፡ ለሠርዓት ፡ ወናሁ፡
ትሐደሱ ፡ ኵሉሙ፡፡::=፡

Et ascenderunt in latitudinem terræ, et circundederunt castra Sanctorum & urbem 9
sanctam: & tunc descendit ignis è cœlo, & devoravit eos à Deo. Et hunc sata- 10
nam qui seduxit eos, conjecit in stagnum ignis & sulphuris, ubi est hæc bestia, &
pseudoprophetam, ut judicium paterentur die ac nocte usque in secula seculorum.
Et tunc vidi thronum magnum album, & ab eo qui sedebat super eum, fugerunt è 11
conspectu ejus cœlum & terra, & non habuerunt locum. Et tunc venerunt omnes 12
mortui magni, & pusilli, & steterunt in conspectu throni; & aperuerunt omnes
Libros, & librum vitæ seorsùm aperuerunt: & judicati sunt illi mortui secun-
dùm quod scriptum fuit in hoc libro, quemadmodum fecissent. Et reddidit mare 13
omnes mortuos qui in eo erant: & reddiderunt infernus & mors illos qui apud
eos mortui erant, & reddidit terra illos qui in ea mortui erant, & judicati sunt
omnes illi secundùm opera eorum. Et conjecerunt infernum & mortem in sta- 14
gnum ignis qui plenus fuit sulphuris, & mortis secundæ quæ gehenna ignis est. Et 15
omnem qui non invenietur scriptus in libro vitæ, conjicient in gehennam ignis.

CAP. XXI.

Et tunc vidi cœlum novum, & terram novam. Quia abiit cœlum primum, & 1
terra prima, & mare exhaustum fuit igitur. Et civitatem sanctam, novam Hie- 2
rusalem vidi descendentem è cœlo, à Deo, & parata fuit sicut sponsa ornata viro
suo. Et audivi vocem magnam è cœlo dicentem; Ecce sanctitas Dei habitat cum 3
hominibus, & ipsi erunt ei populus ejus, & ipse quidem erit iis Deus eorum, & erit
Deus cum iis. Et absterget lachrymas ab oculis eorum, & non erit iis amplius 4
mors, neque luctus, neque clamor, neque dolor, neque quicquam amplius, quia abiit
primum testamentum, & ecce nova sunt omnia.

Digitized by Google

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Et dixit *ſedens* in throno; Ecce nova omnia facio: Et *dicit* mihi,
5 Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος (η) ἐπὶ τῷ θρόνῳ, Ἰδοὺ καινὰ πάντα ποιῶ· καὶ λέγει μοι,
Scribe: quia hæc verba vera & *fidelia* ſunt. Et dixit mihi, Factum eſt.
6 Γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι (θ) ἀληθινοί καὶ πιστοί εἰσι. Καὶ εἶπέ μοι, (ι) Γέγονε.
Ego ſum α & ω, initium & finis: Ego ſitienti dabo de fonte
ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος· ἐγὼ τῷ διψῶντι (κ) δώσω ἐκ τῆς πηγῆς
aquæ vitæ gratis. *Vincens* poſſidebit *omnia*: & ero illi Deus,
7 τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. Ὁ νικῶν κληρονομήσει (λ) πάντα· καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς,
& ille erit mihi filius. Timidis autem, & incredulis, & *abominandis*,
8 καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. Δειλοῖς δὲ, καὶ ἀπίστοις, καὶ ἐβδελυγμένοις,
& homicidis, & fornicatoribus, & veneficis, & idololatris, & omnibus men-
καὶ φονεῦσι, καὶ πόρνοις, καὶ (μ) φαρμακοῖσι, καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσι τοῖς (ν) ψευ-
dacibus, pars illorum in ſtagno ardenti igne & ſulphure, quod eſt ſecunda
δέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστι (ξ) δεύτερος
mors. Et venit *ad me* unus ſeptem *angelorum habentium* ſeptem phialas
9 θάνατος. Καὶ ἦλθε πρός με εἷς τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας
plenas ſeptem plagis noviſſimis, & locutus eſt mecum, Dicens, Veni,
(ο) τὰς γεμούσας τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων, Δοῦρο,
oſtendam tibi ſponſam, Agni uxorem. Et ſuſtulit me in ſpiritu
10 δείξω σοι τὴν (π) νύμφην, τὴν ἀρνίου τοῦ γυναῖκα. Καὶ ἀπήνεγκέ με ἐν πνεύματι
in montem magnum & altum, & oſtendit mihi civitatem *magnam*, ſanctam
(ρ) ἐπ' ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν (σ) πόλιν τὴν μεγάλην, τὴν ἁγίαν
Hieruſalem deſcendentem de cœlo à Deo, Habentem *gloriam* Dei:
11 Ἱερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ (τ) Θεοῦ, Ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ·
& lumen ejus ſimile lapidi *pretioſiſſimo*, tanquam lapidi *jaſpidi*
καὶ ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι·
habentémque murum magnum & altum, Habentem portas duodecim, & in
12 (υ) ἔχουσάν τε τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, (φ) Ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ

portis angelos duode , & nomina inſcripta, quæ ſunt duodecim
τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδ ι , καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, (χ) ἅ ἐστι τῶν δώδεκα
tribuum filiorum Iſrael. Ab Oriente, portæ tres: ab Aquilone
φυλῶν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. (ψ) Ἀπ' ἀνατολῆς, πυλῶνες τρεῖς· (ω) ἀπὸ βορρᾶ, 13
portæ tres: ab Auſtro, portæ tres: ab *Occaſibus*, portæ tres. Et
πυλῶνες τρεῖς· (α) ἀπὸ νότου, πυλῶνες τρεῖς· (β) ἀπὸ δυσμῶν, πυλῶνες τρεῖς. Καὶ 14
murus civitatis habens fundamenta duodecim, & in ipſis nomina duodecim
τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα, (γ) καὶ ἐν αὐτοῖς ὀνόματα τῶν δώδεκα
Apoſtolorum Agni. Et *loquens* mecum habebat *calamum* aureum, ut
ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχε κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα 15
metiretur civitatem, & portas ejus, & murum ejus. Et civitas
μετρήσῃ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς, καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. Καὶ ἡ πόλις 16
quadrangularis ſita eſt, & longitudo ejus tanta eſt quanta & latitudo: &
τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς τοσοῦτόν ἐστιν ὅσον καὶ τὸ πλάτος· καὶ
menſus eſt civitatem *calamo* ad ſtadia duodecim *millium*: longitudo, &
ἐμέτρησε τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίων δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος, καὶ
latitudo, & altitudo ejus æqualia ſunt. Et menſus eſt murum ejus
τὸ πλάτος, καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστί. Καὶ ἐμέτρησε τὸ τεῖχος (λ) αὐτῆς 17
centum quadraginta quatuor cubitorum, menſura hominis, quæ eſt angeli.
ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου.
Et erat ſtructura muri ejus, *jaſpis*: & civitas aurum mundum,
(ε) Καὶ ἡ ἐνδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς, ἴασπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν, 18
ſimili vitro mundo. Et fundamenta muri civitatis omni lapide
(ζ) ὁμοία ὑάλῳ καθαρῷ. (η) Καὶ οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ 19
pretioſo ornata: Fundamentum primum, jaſpis: ſecundum, ſapphirus:
πεποικισμένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος, ἴασπις· ὁ δεύτερος, σάπφειρος·
tertium, chalcedonius: quartum, ſmaragdus:
ὁ τρίτος, χαλκηδών· ὁ τέταρτος, σμάραγδος·

MS. A. (η) ἐπὶ τῷ θ··νῳ, Καὶ ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα· καὶ λέγει, Γράψον, (θ) πιστοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσιν. (ι) Γέγονεν· ἐγὼ (κ) δώσω ἐκ τοῦ ὕδατος (λ) ταδπ· καὶ ἔσομαι *αὐτῶν θεὸς, καὶ ἔσαι μοι υἱός. Τοῖς δὲ δειλοῖς, καὶ (μ) φαρμακοῖς, (ν) ψεύσαις, (ξ) ὁ θάνατος ὁ δεύτερος. Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶ(ο)*τ γεμόντων τῶ ἑπτὰ (π) νύμφην, τοῦ γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. (ρ) ἐπὶ (σ) πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ (τ) Θεοῦ· ὁ φωστὴρ (υ) ἔχων τὸ τεῖχος (φ) Ἔχων πυλῶνας δώδεκα, καὶ ὀνόματα (χ) ἅ ἐστι τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν (ψ) Ἀπὸ (ω) καὶ ἀπὸ (α) καὶ ἀπὸ δυσμῶν, (β) καὶ ἀπὸ νότου, (γ) καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα (δ) αὐτῆς δ' καὶ κατὸν τεσσεράκοντα πηχῶν, (ε) αἱ ἡ ἐνδόμησις (ζ) ὅμοιον (η) Οἱ θεμέλιοι

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ܘܐܡܪ ܐܝܢܐ ܕܝܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ ܗܐ ܐܢܐ ܥܒܕ ܚܕܬܬܐ ܟܠܗܝ ܘܐܡܪ ܟܬܘ ܡܛܠ ܗܠܝܢ ܡܠܝܐ ܗܢܘܢ ܘܫܪܝܢ ܗܢܘܢ ܕܐܠܗܐ ܐܢܘܢ ׃ *
6 ܘܐܡܪ ܠܝ ܫܠܡ ܐܢܐ ܐܠܦ ܘܬܘ ܪܫܝܬܐ ܘܣܘܦܐ ܐܢܐ ܠܡܨܝܐ ܐܬܝܗܒ ܡܢ ܡܥܝܢܐ ׃ *
ܕܡܝܐ ܚܝܐ ܕܝܢ ܕܢܫܬܐ ܠܗ ׃ ܕܢܨܚ ܢܘܪܬ ܗܠܝܢ ܘܐܢܐ ܐܗܘܐ ܠܗ ܐܠܗ ܘܗܘ ܐܝܬܝ ܒܪ ׃
7 8 ܘܠܕܚܠܢܐ ܘܠܟܦܪܐ ܘܠܡܪܓܙܢܐ ܘܠܙܢܝܐ ܘܠܚܪܫܐ ܘܠܥܒܕܐ ܕܛܥܘܬܐ ܘܠܟܠ ׃ *
ܕܫܩܪ ܢܗܘܐ ܚܠܩܗܘܢ ܒܐܓܡܐ ܕܡ ܘܒܪܝܬܐ ׃ ܗܢܘ ܡܘܬܐ ܬܢܝܢܝܐ ׃ ܘܐܬܐ ܚܕ ܡܢ ܫܒܥ
9 ܡܠܐܟܐ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܫܒܥ ܦܝܐܠܐ ܕܡܠܝܢ ܫܒܥ ܡܟܝܬܐ ܒܐܚܪܝܬܐ ׃ ܘܡܠܠ ܥܡܝ
ܘܐܡܪ ܐܬܐ ܘܐܚܙܝܟ ܠܟܠܬܐ ܕܚܬܢܐ ܐܢܬܬܗ ܕܐܓܢܐ ׃ ܘܫܩܠܢܝ ܒܪܘܚܐ ܥܠ ܛܘܪ
10 ܪܡܐ ܘܪܒܐ ܘܚܙܝ ܠܝ ܐܬ ܡܕܝܢܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܝܪܘܫܠܡ ܕܡܢ ܫܡܝܐ ܢܚܬܐ ׃ ܡܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ
11 ܕܐܝܬ ܠܗ ܝܩܪܐ ܘܢܘܗܪܗ ܕܡܐ ܠܐܒܢ ܝܩܪ ܕܡ ܐܝܟ ܐܒܢ ܕܝܫܦ ܕܡܬܚܙܐ ׃ ܘܫܘܪܗ
12 ܪܒ ܘܪܡ ܘܫܒܥ ܬܪܥܝܗ ܘܫܒܥ ܡܠܐܟܐ ܒܬܪܥܝܗ ׃ ܘܫܘܪܗ ܡܫܟܠ ܥܒܝܕ ܐܝܟ ܐܒܢ
ܝܫܦ ܘܡܫܟܠ ܐܝܟ ܙܓܓ ׃ ܘܐܝܬ ܠܗ ܫܘܪ ܪܒ ܘܪܡ ܘܐܝܬ ܠܗ ܬܪܥܐ ܥܣܪ ܘܬܪ
13 ܥܣܪ ܡܠܐܟܐ ܒܬܪܥܐ ׃ ܘܫܘܪ ܒܢܝܗ ׃ ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܬܠܬ ܬܪܥ ׃ ܘܡܢ ܨܦܘܢ ܬܠܬ ܬܪܥ ׃
14 ܘܡܢ ܕܪܘܡ ܬܠܬ ܬܪܥ ׃ ܘܡܢ ܡܥܪܒ ܬܠܬ ܬܪܥ ׃ ܘܫܘܪ ܕܡ ܐܝܬ ܠܗ ܬܪܥܐ ܥܣܪ ׃ ܘܒܗܝܢ
15 ܫܡܗ ܕܬܪܥܐ ܥܣܪ ܫܡܗ ܕܬܪܥܐ ׃ ܘܡܠܠ ܥܡܝ ܘܐܝܬ ܠܗ ܡܫܟܐ ܕܩܢܐ ܕܕܗܒ ܕܢܫܟܚ
ܒܗ ܠܡܕܝܢܬܐ ܘܠܬܪܥܗ ܘܠܫܘܪܗ ׃ ܘܡܕܝܢܬܐ ܡܪܒܥ ܐܝܬ ܘܐܘܪܟܗ ܐܝܟ ܪܘܚܒܗ ׃
16 ܘܫܩܠ ܠܡܕܝܢܬܐ ܒܡܫܟܐ ܥܠ ܬܪܥܐ ܬܪܬܝܢ ܥܣܪ ܐܠܦ ׃ ܐܘܪܟܗ ܘܪܘܚܒܗ ܘܪܡܗ
17 ܫܘܝܐ ׃ ܘܫܩܠ ܫܘܪܗ ܡܐܐ ܘܐܪܒܥܝܢ ܘܬܪܬܝܢ ܐܡܬ ܕܐܢܫܐ ׃ ܗܘ ܕܡܠܐܟܐ ׃
18 ܘܒܢܝܬ ܫܘܪܗ ܡܢ ܝܫܦ ׃ ܘܡܕܝܢܬܐ ܕܕܗܒ ܛܒ ܕܕܟܝ ܕܡܙܓܓ ׃ ܘܐܘܪ ܫܘܪ
19 ܡܕܝܢܬܐ ܡܬܙܝܢ ܒܟܠ ܐܒܢ ܝܩܪ ׃ ܐܘܪ ܫܘܪ ܐܘܠ ܝܫܦ ׃ ܬܪܝܢ ܣܦܝܪ ׃ ܬܠܬ ܟܠܟܕܘܢ ׃
ܪܒܥ ܣܡܪܓܕܐ ׃

Et dixit ille qui ſedet ſuper thronum, Ecce etiam omnia nova facio: & dixit, Scribe; quia verba hæc fidelia & vera, Dei ſunt. Et dixit mihi, Ego ſum Olaph & Tau, initium & finis: ego ſitienti dabo ex fonte aquæ vivæ gratis. Qui vicerit, poſſidebit hæc: & ero ei Deus, & ipſe erit filius meus. Timidis autem & infidelibus, & peccatoribus, & pollutis, & homicidis, & ſcortantibus, & incantatoribus, & cultoribus idolorum, & omnibus mendacibus, pars eorum erit in ſtagno illo ardente igne & ſulphure, quæ eſt mora illa ſecunda. Et venit unus ex illis ſeptem Angelis, qui habent illas ſeptem phialas, quæ plenæ ſunt ſeptem plagis hiſce poſtremis, & locutus eſt mecum, dicens; Veni, oſtendam tibi ſponſam illam, uxorem illius Agni. Et abduxit me in Spiritu ſupra montem magnum & altum, & oſtendit mihi civitatem illam ſanctam Jeruſalem, deſcendentem è cœlo à Deo, Habentem gloriam Dei, tanquam ſplendorem radii, ſimilem lapidi multùm pretioſo, tanquam lapidem jaſpidis ſimilem cryſtallo: Habentem murum magnum & altum, qui habet portas duodecim, & nomina ſcripta ſuper eas, quæ ſunt nomina duodecim tribuum filiorum Iſrael: Ab Oriente, portas tres: & ab Aquilone, portas tres: & à Meridie, portas tres: & ab Occidente, portas tres. Murus autem urbis habet fundamenta duodecim, & ſuper ea duodecim nomina duodecim Apoſtolorum illius Agni. Et ille qui loquebatur mecum, habebat menſuram, calamum aureum, ut metiretur urbem, & portas ejus, & murum ejus. Et illa urbs quadrangularis poſita erat, & longitudo ejus quanta etiam latitudo, & menſus eſt urbem calamo ſuper duodecim ſtadiis duodecim millium: & longitudo, & latitudo, & altitudo ejus equales ſunt. Et menſus eſt murum ejus, *ad* centum & quadraginta quatuor menſuras ulnarum hominis, quæ eſt Angeli *menſura*. Et ſtructura muri ejus, jaſpis eſt: & ipſa urbs ex auro puro, ſimili vitro puro. Ipſa verò fundamenta muri urbis, omni lapide pretioſo ſunt ornata: fundamentum prius, jaſpis: ſecundum, ſapphirus: tertium, chalidon: quartum, ſmaragdus.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወይቤ : ዘይቤ : ዘይነብር : ደበ : መንበሩ : ናሁ : እገብር : ኵሉ : ሐዲስ:: ወይቤለኒ : ጸ
6 ሐፍ : አስም : ዝንቱ : ቃል : እሙን : ዘበሕድቅ : ወእቱ : ዘይከውን:::= እስም : አነ :
ወእቱ : አልፋ : ወለ : ወአነ : ቀደማዊ : ወደኃራዊ :: ወእንሰ : ለዘጸምዓ : እሁቦ : እም
7 ነቅዓ : ማየ : ሕይወት : ይስተይ : በሕንቱ:::= ወዘሰ : ጦለ : ይወርስ : ለገዝኑ: ወእከውኖ:
8 ለመለኮ : ሎቱ : ወውእቱኒ : ይከውንኒ : ወልደየ :::= ወእለሰ : ይፈርህዎ : እንዘ : የለ
ሙኑ : ወለኢይገብሩ : ትእዛዘ :: ወየጌሙኑ : ርእሶሙ : ወይቀትሉ : ወይዜሙው :: ወይግብ
ሩ : ስሪየ : ወያመልኩ : ለማልክተ : ወኵሉ : ሐስተ : ወይከውን : መንደቤሆሙ : ገሃነመ :
ዘእሳት : ወትይ : ወገንቱ : ደግሙ:ሞት:::=

Et dixit is qui ſedebat ſuper thronum ejus; Ecce faciam omnia nova. Et dixit mihi; Scribe, quia hic ſermo fidelis eſt qui in veritate fiet. Quia ego ſum Alpha & Ω, & ſum primus & ultimus: & ego ſitienti dabo ex fonte aqua viva, ut bibat gratis. Et qui vicerit poſſidebit hunc, & ero Deus ipſi, & ipſe erit mihi filius meus. Et qui timent eum credentes, & non facientes mandatum ejus, & polluentes ſeipſos, & homicidæ, & ſcortatores, & venefici, & colentes deos, & mendaces, & erit tribulatio eorum gehenna ignis & ſulphuris: & hæc eſt ſecunda mors.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

5 Et dixit qui sedebat in throno; Ecce nova facio omnia. Et dixit mihi; Scri-
6 be, quia hæc verba fidelissima sunt, & vera. Et dixit mihi; Factum est: Ego
sum a, & ω: initium, & finis. Ego sitienti dabo de fonte aquæ vitæ, gratis.
7 8 Qui vicerit, possidebit hæc, & ero illi Deus, & ille erit mihi filius. Timidis
autem, & incredulis, & execratis, & homicidis, & fornicatoribus, & veneficis,
& idololatris, & omnibus mendacibus, pars illorum erit in stagno ardenti igne
9 & sulphure: quod est mors secunda. Et venit unus de septem Angelis haben-
tibus phialas plenas septem plagis novissimis, & locutus est mecum, dicens; Ve-
10 ni, & ostendam tibi sponsam, uxorem Agni. Et sustulit me in spiritu in mon-
tem magnum & altum, & ostendit mihi civitatem sanctam Jerusalem descen-
11 dentem de cœlo à Deo, Habentem claritatem Dei: & lumen ejus simile la-
pidi pretioso tanquam lapidi jaspidis, sicut crystallum. Et habebat murum ma-
12 gnum & altum, habentem portas duodecim: & in portis Angelos duodecim,
& nomina inscripta, quæ sunt nomina duodecim tribuum filiorum Israël. Ab 13
Oriente portæ tres, & ab Aquilone portæ tres, & ab Austro portæ tres, & ab
Occasu portæ tres. Et murus civitatis habens fundamenta duodecim, & in ipsis 14
duodecim nomina duodecim Apostolorum Agni. Et qui loquebatur mecum, 15
habebat mensuram arundineam auream, ut metiretur civitatem, & portas ejus,
& murum. Et civitas in quadro posita est, & longitudo ejus tanta est quanta 16
& latitudo: & mensus est civitatem de arundine aurea per stadia duodecim millia:
& longitudo, & altitudo, & latitudo ejus, æqualia sunt. Et mensus est murum ejus 17
centum quadraginta quatuor cubitorum, mensura hominis, quæ est angeli. Et 18
erat structura muri ejus ex lapide jaspide: ipsa verò civitas, aurum mundum
simile vitro mundo. Et fundamenta muri civitatis, omni lapide pretioso orna- 19
ta. Fundamentum primum, jaspis: secundum, sapphirus: tertium, chalcedonius:
quartum, smaragdus:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * وَقَالَ ٱلْجَالِسُ عَلَى ٱلْكُرْسِيِّ • هُوَذَا أَجْدِدُ ٱلْأَشْيَاءَ كُلَّهَا • وَقَالَ ٱكْتُبْ • إِنَّ هٰذَا
6 ٱلْكَلَامَ ٱلصَّادِقَ ٱلْحَقَّ هُوَ لِلّٰهِ * ثُمَّ قَالَ • قَدْ كَانَ • أَنَا ٱلْأَلِفُ وَٱلْيَاءُ ٱلْأَوَّلُ وَٱلْآخِرُ • أَنَا
7 أُعْطِي لِلْعَطْشَانِ أَنْ يَشْرَبَ ٱلْمَاءَ مِنَ ٱلْعَيْنِ مَجَّانًا * ٱلظَّافِرُ يَرِثُ هٰذَا • وَأَكُونُ لَهُ إِلٰهًا •
8 وَهُوَ يَكُونُ لِي ٱبْنًا * وَأَمَّا ٱلْخَائِفُونَ • وَٱلْكَافِرُونَ • وَٱلْمُذَنِّبُونَ • وَٱلْأَنْجَاسُ • وَٱلْقَتَّالُونَ •
وَٱلزُّنَاةُ • وَعَبَدَةُ ٱلْأَصْنَامِ • وَكُلُّ ٱلْكَذَّابِينَ نَصِيبُهُمْ فِي ٱلْبَحْرِ ٱلْمُحْمَّةِ بِٱلنَّارِ وَٱلْكِبْرِيتِ •
9 ٱلَّتِي هِيَ ٱلْمَوْتُ ٱلثَّانِيَةُ * فَأَقْبَلَ إِلَيَّ وَاحِدٌ مِنَ ٱلْمَلَائِكَةِ ٱلَّذِينَ مَعَهُمُ ٱلسَّبْعَةُ جَامَاتٍ
ٱلْمُمْتَلِئَةُ مِنَ ٱلسَّبْعَةِ جَوَائِحِ ٱلْأَخِيرَةِ • فَخَاطَبَنِي قَائِلًا • تَعَالَ نُعْرِضْ عَلَيْكَ ٱلْمَرْأَةَ ٱلَّتِي هِيَ
10 عَرُوسُ ٱلْخَرُوفِ * وَأَسْرَى بِرُوحِي إِلَى جَبَلٍ عَظِيمٍ عَالٍ • وَأَرَانِي ٱلْمَدِينَةَ ٱلْمُقَدَّسَةَ • أُورُشَلِيمَ
11 ٱلنَّازِلَةَ مِنَ ٱلسَّمَاءِ مِنْ عِنْدِ ٱللّٰهِ * وَفِيهَا مَجْدُ ٱللّٰهِ • وَكَانَ نُورُهَا شِبْهَ ٱلْجَوْهَرِ ٱلْكَرِيمِ • كَمِثْلِ
12 ٱلْيَاقُوتِ وَٱلدُّرِّ ٱلْمُصْفِي * وَكَانَ لَهَا سُورٌ عَظِيمٌ عَالٍ • وَلَهَا ٱثْنَا عَشَرَ بَابًا • وَعَلَى ٱلْأَبْوَابِ ٱثْنَا
عَشَرَ مَلَاكًا • وَأَسْمَاءٌ مَكْتُوبَةٌ • وَهِيَ أَسْمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ ٱلٱثْنَي عَشَرَ * وَكَانَتْ مِنَ ٱلشَّرْقِ 13
ثَلَثَةُ أَبْوَابٍ • وَمِنَ ٱلْقِبْلَةِ ثَلَثَةُ أَبْوَابٍ • وَمِنَ ٱلشَّمَالِ ثَلَثَةُ أَبْوَابٍ • وَمِنَ ٱلْغَرْبِ ثَلَثَةُ أَبْوَابٍ •
* وَلِسُورِ ٱلْمَدِينَةِ ٱثْنَي عَشَرَ أَسَاسًا • وَعَلَى ٱلْأَسَاسَاتِ ٱثْنَي عَشَرَ ٱسْمًا • وَهِيَ أَسْمَاءُ رُسُلِ ٱلْخَرُوفِ 14
ٱلٱثْنَي عَشَرَ * وَٱلَّذِي كَانَ يَتَكَلَّمُ مَعِي • كَانَ بِيَدِهِ مِقْيَاسُ قَصَبَةٍ مِنْ ذَهَبٍ • لِيَقِيسَ 15
فِيهَا ٱلْمَدِينَةَ وَأَبْوَابَهَا وَسُورَهَا * وَتِلْكَ ٱلْمَدِينَةُ كَانَتْ مُرَبَّعَةً • وَعَرْضُهَا وَطُولُهَا وَاحِدٌ • 16
فَقَاسَ ٱلْمَدِينَةَ بِتِلْكَ ٱلْقَصَبَةِ • فَوَجَدَ كَكَوَانِيَ عَشَرَ أَلْفَ عَلْوَةٍ طُولُهَا • وَعَرْضُهَا
وَٱرْتِفَاعُهَا سَوَاءٌ * ثُمَّ قَاسَ سُورَهَا • فَوَجَدَ مِائَةً أَرْبَعَةً وَأَرْبَعِينَ ذِرَاعًا • قِيَاسَ ٱلْإِنْسَانِ 17
ٱلَّذِي هُوَ مَلَاكٌ * وَبُنْيَانُ سُورِهَا كَانَ مِنَ ٱلْيَاقُوتِ • وَٱلْمَدِينَةُ كُلُّهَا بِٱلذَّهَبِ ٱلنَّقِيِّ • وَكَمِثْلِ 18
ٱلزُّجَاجِ ٱلصَّافِي * وَأَسَاسَاتُ سُورِ ٱلْمَدِينَةِ • بِكُلِّ جَوْهَرٍ كَرِيمٍ • ٱلْأَسَاسُ ٱلْأَوَّلُ مِنَ ٱلْيَاقُوتِ • 19
وَٱلثَّانِي سَفِيرُسٌ • ٱلثَّالِثُ حَلْقِيدُونُ • ٱلرَّابِعُ زُمُرُّدٌ •

Et dixit qui sedebat super thronum, 5
Ecce renovo res omnes. Et dixit, Scri-
be: nam sermo iste fidus ac verax,
Dei est. Tum dixit, Jam actum est; 6
ego sum Aleph & Ye, primus & ulti-
mus. Ego dabo sitienti bibere aquam
de fonte gratis. Victor hæreditate pos- 7
sidebit hæc; & ero ei Deus, & ipse
erit mihi filius. At verò timidorum, 8
& infidelium, & sceleſtorum, & im-
purorum, & homicidarum, & scorta-
torum, et colentium idola, omniumque
mendacium sors erit in stagno ardenti
igne et sulphure: quod est mors se-
cunda. Tum venit ad me unus ex 9
illis Angelis qui habebant septem phi-
alas plenas septem exitiis postremis:
et allocutus est me, dicens; Veni,
exponemus tibi mulierem illam quæ
est sponsa Agni. Duxitque spiritum 10
meum super montem magnum ac sub-
limem, et ostendit mihi urbem san-
ctam Jerusalem descendentem è cœ-
lo à Deo. Et erat in ea gloria Dei: 11
eratque splendor ejus ut gemmæ pre-
ciosissimæ, ut pyropi et unionis co-
ruscantis. Habebat autem mu- 12
rum magnum & altum: habe-
batque portas duodecim, & ad
portas Angelos duodecim, & nomina
scripta, nempe nomina duodecim filio-
rum Israel. Et erant ab Oriente 13
portæ tres, & ab Austro portæ tres,
& ab Aquilone portæ tres, & ab
Occidente portæ tres. Et murus ur- 14
bis habebat duodecim fundamenta:
& super fundamenta, duodecim no-
mina, videlicet nomina duodecim
Apostolorum Agni. Cæterùm qui lo- 15
quebatur mecum, habebat in manu
sua mensuram arundinem auream, ut
ea metiretur urbem & portas ac mu-
rum ejus. Urbs autem illa, quadran- 16
gularis erat: & latitudo ac longi-
tudo ipsius, eadem. Mensus est igi-
tur urbem arundine illâ, & inventa
est circiter duodecim millia stadiorum
longitudo ejus, & latitudo atque al-
titudo ejus erant æquales. Deinde 17
mensus est murum ejus, & invenit
centum quadraginta quatuor cubitos,
mensurâ hominis qui est Angelus.
Porrò structura muri ejus erat ex 18
hyacintho: et urbs tota, ex auro pu-
ro, et similis vitro pellucido. Fun- 19
damenta verò muri urbis, omnigenis
gemmis pretiosis ornata. Fundamen-
tum primum, ex hyacintho: secun-
dum, sapphirus: tertium, chalcedo-
nius: quartum, smaragdus:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወመጽአ ፡ እመኒ፡፡ እልክቱ ፡ ኀ፡ ሶላእክት ፡ እለ ፡ ይጸውሩ፡ ኀ፡ ጽዋዐተ፡እለ፡ ሶሉአ
ን ፡ ኀ፡ሙቅሠፍተ ፡ ደኅርያን፡፡ ወተናገረ ፡ ምስሌየ ፡ ወይቤለኒ ፡ ናዓ፡እርሊከሂ ፡ ለመርዓት፡
10 ብእሲተ ፡ በግዑ፡፡፡ ወወሰደኒ ፡ መንፈሰ ፡ ውስተ ፡ ደብር ፡ ዐቢይ ፡ ወነዋሕ ፡ ወአርአ
የኒ ፡ ለሀገር ፡ ቅድስት ፡ ሊያሩሰሌም ፡ እንተ ፡ ትወርድ ፡ እምሰማይ ፡ እሙነበ ፡ ለሙ
11 ለኪያ፡፡፡ ወሰብሐት ፡ እግዚአብሔር ፡ ለዕለሃ፡፡ ወከዋክብቲሃኒ ፡ ይመስሉ ፡ ከሙ ፡
12 ዕንቍ ፡ ክቡር ፡፡ ወጽዕዱት ፡ ከሙ ፡ ባሕር ይ፡፡፡ ወዐባይ፡ ለረፍታ ፡ ወነዋሕ ፡ ጥቅ
ሚ፡፡ ወባቲ ፡ 1 ወ ፀ፡ ለናቅጻ፡፡ ወውስተ፡ 1 ወ ፀ፡ ለናቅጻ፡ 1 ወ ፀ፡ መለእክት፡ ወጽሑ
13 ፍ ፡ ለሰሚት ፡ ዘ 1 ወ ፀ፡ ሕዝበ ፡ እስራሌል፡፡፡ ወውስተ ፡ ለንቀጻ ፡ ጽባሕዊያን ፡
ያ ፡፡ ወስተ ፡ ለንቀጻ ፡ ዐረባዊያን ፡ ያ፡ ወውስተ ፡ ለንቀጻ ፡ ደቡባዊያን፡ ያ፡ ወውስተ ፡
14 ለንቀጻ ፡ ሰጫናውያን ፡ ያ፡፡፡ 1 ወ ፀ፡ መስረታቲሃ ፡ ለለረፍተ ፡ ሀገራ፡፡ ወጽሑፍ ፡
15 ወስቴቶን ፡ ለሰሚት፡ ዘ 1 ወ ፀ፡ ሐዋርያተ ፡ በግዑ፡፡፡ ወዝክቱ ፡ ዘይትናገር ፡ መስሌ
የ ፡ ይጸውር ፡ ሓለተ ፡ ወርቅ ፡ ዘለመጠነ ፡ በትር ፡ በዘቦቱ ፡ ይጫጥና ፡ ለይእቲ ፡ ሀገር ፡
16 ለለናቅጺሃ ፡ ወለለረፈቲሃ፡፡፡ ወርብዕት ፡ ይእቲ ፡ ሀገር ፡ በእመጠነ ፡ ኑኃ ፡ ወግድ
ሚ፡፡ ወመጠና ፡ ለይእቲ ፡ ሀገር ፡ በውስቱ ፡ ሕለት፡፡ ወኮነ ፡ እመጠነሂ፡ 1 ወ ፀ የ፡
17 ኑኃ ፡ ወግድማ ፡ ወቆማኒ ፡ ዕረይ፡፡፡ ወእመዝ፡ መጠነ ፡ ለረፈቲሃኒ፡ የዛ ወ ዐ ፡ በእ
18 መተ ፡ ሱብእ ፡ ዝውእቱ ፡ ዕ፡ በእመተ ፡ መልአክ፡፡፡ ወውስተ ፡ ርእሰ ፡ አረፍታ ፡ ለ
ይእቲ ፡ ሀገር ፡ በያክንት፡፡ ወበዕንቍ ፡ ሊያስጲስ፡፡ ወትመሰል ፡ ሀገራ ፡ ከሙ ፡ ዘበወር
19 ቅ ፡ እጹሕ ፡ ግበረታ፡፡፡ ወመሠረተ ፡ አራፍተ ፡ ሀገራ ፡ ከሙ ፡ ጣሓው ፡ ጸዓደ፡፡ ወ
ስርግው ፡ በሰሉ ፡ ዕንቍ ፡ ክቡር ፡፡ ወቀደሚት ፡ መሠረት ፡ ዘሊያስጲስ፡፡ ወካልእት ፡
በሰንፔር ፡፡ ወሣልሰት ፡ በኬልቄዶን፡፡ ወራብዕት ፡ በዘመረግድ ፡፡፡

Et venit unus ex illis septem Angelis qui portabant septem calices plenos septem 9
plagis postremis, & loquutus est mecum, & dixit mihi; Veni, ostendam tibi spon-
sam, uxorem agni. Et attulit me Spiritus in montem magnum & excelsum, & 10
ostendit mihi urbem sanctam Hierusalem quæ descendebat è cœlo à Deo meo. Et 11
gloria Dei super eam fuit, & stellæ ejus videbantur sicut lapis pretiosus, & alba
fuit sicut margarita. Et magnus fuit murus ejus, & excelsa mœnia ejus: & 12
habuit duodecim portas, & in duodecim portis duodecim angelos, & inscripta
nomina duodecim tribuum Israel. In porta Orientali tres habuit, *in porta Occi- 13*
dentali tres, & in porta Aquilonari tres, & in porta Australi tres. Duodecim 14
fundamenta muri civitatis fuerunt, & inscripta fuerunt iis nomina duodecim
Apostolorum agni. Et is qui loquebatur mecum portabat calamum aureum, 15
æqualem virgæ, quocum metiretur hanc civitatem, portas ejus, & murum ejus.
Et quadra fuit hæc civitas in æqualitate longitudinis suæ & latitudinis suæ: 16
& mensus est hanc civitatem cum isto calamo, & fuit quantitas ejus duo-
decies centum longitudine, & latitudo ejus & altitudo ejus æquales. Et tunc 17
mensus est murum ejus, centum quadraginta & quatuor, secundùm cubitum ho-
minis, qui est unus secundùm cubitum Angeli. Et in capite muri hujus civi- 18
tatis structura fuit de hyacintho, & de lapide jaspide, & videbatur civi-
tas quasi de auro puro structa fuisset. Et fundamentum muri civitatis, sicut 19
vitrum album, & ornatum fuit cum omni lapide pretioso: & primum fun-
damentum cum jaspide, & secundum cum saphyro, & tertium cum chal-
cedone, & quartum cum smaragdo,

Digitized by Google

Quintum, ſardonyx: ſextum, ſardius: ſeptimum, chryſolithus: octavum, beryllus: nonum, topazius: decimum, chryſoprаſus: undecimum, hyacinthus: duodecimum, amethyſtus. Et illæ duodecim portæ, duodecim margaritæ, *singulæque* *portarum erat ex* *una margarita*: & platea civitatis aurum mundum, tanquam vitrum perlucidum. Et templum non vidi in ea: *nam* Dominus Deus omnipotens, templum illius eſt, & Agnus. Et civitas non *opus habet* Sole, neque Lunâ, ut luceant in ea: nam *gloria* Dei illuminavit eam, & lucerna ejus Agnus. Et Gentes *eorũ qui ſalvandi ſunt* in lumine ejus ambulabunt: & reges terræ afferent gloriam & honorem *ſuum* in illam. (Et portæ ejus non claudentur *die*: nox enim non erit illic.) Et afferent gloriam & honorem Gentium in illam. Et non intrabit in eam *omne inquinans* & faciens abominationem & mendacium, *ſi non* ſcripti in libro vitæ Agni.

20 Ὁ πέμπτος, (ϑ) Σαρδόνυξ· ὁ ἕκτος, (ι) Σάρδιος· ὁ ἕβδομος, χρυσόλιθος· ὁ ὄγδοος, (κ) βήρυλλος· ὁ ἔνατος, τοπάζιον· ὁ δέκατος, (λ) χρυσόπρασος· ὁ ἑνδέκατος, ὑάκινθος· ὁ δωδέκατος, ἀμέθυστος. Καὶ 21 αἱ δώδεκα πυλῶνες, δώδεκα μαργαρῖται, ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν, ὡς ὕαλος διαυγής. Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, 22 ναὸς αὐτῆς ἐστι, καὶ τὸ ἀρνίον. Καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου, οὐδὲ 23 (γ) τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν (ξ) ἐν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτὴν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ (ο) ἀρνίον. Καὶ περιπατήσουσι τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς 24 τῆς γῆς φέρουσι (π) δόξαν καὶ τιμὴν αὐτῇ εἰς αὐτήν. 25 Καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας· νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ.) 26 Καὶ οἴσουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. Καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν 27 πᾶν κοινὸν καὶ (ρ) ποιοῦν βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου.

CAP. XXII. κβ'.

1 Καὶ ἔδειξέ μοι ποταμὸν ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. 2 Ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ, (α) ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδοὺν τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. 3 Καὶ πᾶν (β) κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι· καὶ ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ 4 ἔσται· καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ. Καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· καὶ τὸ ὄνομα 5 αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. Καὶ νὺξ οὐκ ἔσται (γ) ἐκεῖ, καὶ χρείαν οὐκ ἔχουσι φωτὸς λύχνου, καὶ φωτὸς ἡλίου· ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς (δ) φωτίζει ἐπ' αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 6 Καὶ εἶπέ μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί· καὶ ὁ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν ἁγίων προφητῶν ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις 7 αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. (ζ) Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. 8 (η) Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης ὁ βλέπων ταῦτα καὶ ἀκούων· καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι (ι) ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα. 9 Καὶ λέγει μοι, Ὅρα μὴ (κ) σύνδουλός σου εἰμὶ, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ Θεῷ προσκύνησον. 10 Καὶ λέγει μοι, Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου (λ) τούτου· ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐστιν.

cedentem de *throno* Dei, & Agni. In medio plateæ ejus & fluminis, *hinc & hinc* lignum vitæ, *faciens* fructus duodecim, per *menſem unum*-quemque reddens fructum ſuum: & folia ligni ad ſanitatem Gentium. Et omne maledictum non erit amplius: & *throno* Dei & agni in illa erunt: & ſervi ejus ſervient illi. Et videbunt faciem ejus: & nomen ejus in frontibus eorum. Et nox non erit *illic*, & *opus* non *habent* lucernâ, & lumine Solis: quoniam Dominus Deus *illuminat* illos: & regnabunt in ſecula ſeculorum. Et dixit mihi; Hæc verba *fidelia* & vera: & Dominus Deus *ſanctorum* prophetarũ miſit angelum ſuum oſtendere ſervis ſuis quæ oportet fieri *in celeritate*. Ecce venio velociter: Beatus *cuſtodiens* verba prophetiæ libri hujus. Et ego Joannes *videns* hæc & audiens: & poſtquàm audiſſem & vidiſſem, cecidi *adorare* ante pedes angeli, *oſtendentis* mihi hæc. Et dicit mihi; Vide ne: conſervus tuus enim ſum, & fratrum tuorum prophetarum, & *ſervantium* verba libri hujus: Deum adora. Et dicit mihi; Ne ſignaveris verba prophetiæ libri hujus: *quia* tempus propè eſt. Qui nocet, nocebit adhuc: & qui in ſordibus eſt, ſordescat adhuc: & qui juſtus eſt, juſtificetur adhuc: & qui ſanctificatus eſt, ſanctificetur adhuc.

MS. A. (ϑ) Σαρδόνυξ· (ι) Σάρδιον· (κ) βήρυλλος· (λ) χρυσόπρασον· (μ) διαυγής· (ν) ὁ ναὸς (ξ) αὐτῆς· (ο) ἀρνίον. Καὶ περιπατήσουσι τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς (π) δόξαν αὐτῶν εἰς (ρ) ποιῶν Κεφ. κβ'. MS. A. (α) καὶ ἀπὸ (β) κατάθεμα· (γ) ἔτι, καὶ οὐκ ἔχουσι χρείαν φωτὸς λύχνου, καὶ * φῶς ἡλίου· (δ) φωτίσει ἐπ' αὐτούς· (ε) ὁ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν (ζ) Καὶ ἰδοὺ (η) Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα· (ϑ) Ἔβλεπον, (ι) πρὸ τοῦ (κ) Σύνδουλός σου εἰμὶ, (λ) τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quintum ſardonichus: ſextum ſaridon: ſeptimum, chryſothlus: octavum, beryllus: nonum, topazion: decimum, chryſopoſius: undecimum, hyacinthus: duodecimum, amethyſtus. Et illæ duodecim portæ, duodecim ſunt margaritæ: ſingulæ *margaritæ* ſingulæ portæ, & ſingulæ *portæ* è ſingulis margaritis: & vicus latus urbis, aurum purum, tanquam vitrum ſplendidum. Et templum non vidi in ea: ipſe enim Dominus, ille Omnipotens, templum ejus eſt, & ille Agnus. Et ipſa urbs non habet opus ſole neque lunâ, ut illuminent eam: ipſa enim gloria Dei illuminavit eam, & lucerna ejus ille Agnus. Et ambulabunt Gentes quæ ſervatæ ſunt per lucem ejus, & reges terræ: afferentes gloriam ſuam, & honorem Gentium in eam. Et portæ ejus non claudentur interdiu: nox enim non eſt ibi. Et afferent gloriam & honorem Gentium in eam. Et non intrabit in eam ullus polutus, & faciens immunditiem & mendacium: niſi qui ſcripti ſunt in libro vitæ illius Agni.

CAP. XXII.

Et oſtendit mihi fluvium aquarum vivarum nitidarum tanquam chryſtallum, exeuntem ex throno Dei, & illius Agni. In medio vici lati ejus, & juxta fluvium hinc atque illinc, lignum vitæ faciens fructus duodecim, ſingulis menſibus reddens unumquodque fructum ſuum: & folia ligni ad ſanitatem Gentium: Et nullus fluxus *foliorum* erit ampliùs. Et thronus Dei & illius Agni in ea erit, & ſervi ejus miniſtrabunt ei. Et videbunt faciem ejus, & nomen ejus ſuper frontes eorum *erit*. Et nox non erit ampliùs, neque indigebunt lumine lucernæ neque ſolis: quia Dominus Deus illuminat eos, & regnabunt in ſecula ſeculorum. Et dixit mihi; Hæc verba ſunt fidelia & vera: & Dominus Deus ſpiritûs prophetarum miſit me Angelum ſuum, ad indicandum ſervis ſuis ea quæ oportet fieri citò. Et ecce venio citò: beatus eſt qui ſervat verba prophetiæ hujus. Etiam ego Johannes qui audiebam & videbam hæc, quum audiviſſem ego & vidiſſem, cecidi ad adorandum ante pedes Angeli, qui hæc indicabat mihi. Et dixit mihi; Vide ne: conſervus tuus ſim, & fratrum tuorum prophetarum, & eorum qui ſervant verba libri hujus: Deum adora. Et dixit mihi; Ne obſigna verba prophetiæ libri hujus: illud enim tempus propinquum eſt.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወሓምስት: በሰርደንክስ:: ወሳድስ: ባስርድዮን:: ወስብእት: በክሪሶ: ቶፑቤ:: ወሰምንት: በብሬሉ:: ወታስዕት: በወሪወር:: ወለስርት: ባክሪስ: ጳራስስ:: ወእነት: ዐሠር: ወለሐቲ: 21 በያክንት:: ወእነተ: ዐሠረ: ወክልሌ: በለሜቴስጢናስ:: = ወዴይዶቲሃ: 1 ወፀ: ባለሠረ: ወክልሌ: ባስርሪ:: ወለለ: ል: ዴዴ: ለሐቲ: ባስርይ: ወጽጉ: ሀገሪ: ከመ: ወር ቅ: ንጹሕ: 22 ዘያጻድል: ከመ: እነተ:: ጣሕወ:: = ወሊርሊጉ: ዘከማሃ: ጽርጓ: እስመ: እግዚአብሔር: ዘኵሉ: ይመልክ: ውስተ: ጽርጓ: መቅደሱ: ወበግዑ: = ፡

Et quintum cum ſardonice, & ſextum cum ſardio, & ſeptimum cum chryſotolobe, 20 *& octavum cum beryllo, & nonum cum varavero, & decimum cum chryſopraſo, & undecimum cum hyacintho, & duodecimum cum amethyſto. Et portæ ejus* 21 *duodecim, ſunt duodecim margaritæ, & unaquæque porta una margarita fuit, & platea civitatis ſicut aurum purum ſplendens ſicut vitrum. Et non vidi tale* 22 *templum, quia Deus omnium Dominator in templo ſancto ſuo eſt, & Agnus ejus.*

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

20 Quintum, sardonyx: sextum, sardius: septimum, chrysolithus: octavum, beryllus:
nonum, topazius: decimum, chrysoprasus: undecimum, hyacinthus: duodeci-
21 mum, amethystus. Et duodecim portæ, duodecim margaritæ sunt, per singulas:
& singulæ portæ erant ex singulis margaritis: & platea civitatis aurum mundum,
22 tanquam vitrum perlucidum. Et templum non vidi in ea. Dominus enim Deus
23 omnipotens templum illius est, & Agnus. Et civitas non eget Sole, neque Lu-
nâ, ut luceant in ea: nam claritas Dei illuminavit eam, & lucerna ejus est Agnus.
24 Et ambulabunt gentes in lumine ejus: & reges terræ afferent gloriam suam &
25 honorem in illam. Et portæ ejus non claudentur per diem: nox enim non erit
26 illic. Et afferent gloriam & honorem gentium in illam. Non intrabit in eam
27 aliquod coinquinatum, aut abominationem faciens & mendacium, nisi qui scri-
pti sunt in libro vitæ Agni.

CAP. XXII.

1 ET ostendit mihi fluvium aquæ vitæ, splendidum tanquam crystallum, proce-
2 dentem de sede Dei & agni. In medio plateæ ejus, & ex utraque parte flu-
minis lignum vitæ, afferens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum
suum, & folia ligni ad sanitatem Gentium. Et omne maledictum non erit am- 3
plius: sed sedes Dei & Agni in illa erunt, & servi ejus servient illi. Et vi- 4
debunt faciem ejus: & nomen ejus in frontibus eorum. Et nox ultrà non 5
erit: & non egebunt lumine lucernæ, neque lumine Solis, quoniam Dominus De-
us illuminabit illos, & regnabunt in secula seculorum. Et dixit mihi; Hæc ver- 6
ba fidelissima sunt, & vera. Et Dominus Deus spirituum prophetarum misit An-
gelum suum ostendere servis suis quæ oportet fieri citò. Et ecce venio veloci- 7
ter. Beatus, qui custodit verba prophetiæ libri hujus. Et ego Joannes, qui au- 8
divi, & vidi hæc. Et postquàm audissem & vidissem, cecidi ut adorarem ante
pedes Angeli, qui mihi hæc ostendebat: Et dixit mihi; Vide ne feceris: con- 9
servus enim tuus sum, & fratrum tuorum Prophetarum, & eorum qui servant
verba prophetiæ libri hujus: Deum adora. Et dicit mihi; Ne signaveris ver- 10
ba prophetiæ libri hujus: tempus enim propè est.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * اَلْخَامِسُ سَرْدُون * اَلسَّادِسُ سَرْدِيُوس * اَلسَّابِعُ اَرُورِد * اَلثَّامِنُ يَاقُوب اَخْضَر * اَلتَّاسِعُ زَبَرْجَد *
21 اَلْعَاشِرُ اَسْبَادِسْم * اَلْحَادِي عَشَرَ اِيَاكِنْس * اَلثَّانِي عَشَرَ اَلْبَرَادِي * وَالْاَبْوَابُ الْاِثْنَا عَشَرَ *
كَانَتِ اثْنَي عَشَرَ جَوْهَر * كُلُّ بَابٍ مِنْهَا كَانَ مِنْ جَوْهَرٍ وَاحِدٍ * وَاَزِقَّةُ الْمَدِينَةِ كَانَتْ مِنْ ذَهَب *
22 حَالِصٍ كَالزُّجَاجِ * وَلَمْ اَرَ فِيهَا هَيْكَلًا * لِاَنَّ الرَّبَّ الْاِلٰهَ مَاسِكَ الْكُلِّ هُوَ هَيْكَلُهَا وَالْحَرُوف *
23 * وَالْمَدِينَة لَمْ يَكُنْ لَهَا حَاجَة لِضِيَآءِ شَمْسٍ وَلَا قَمَر * لِاَنَّ مَجْدَ اللهِ هُوَ الَّذِي اَنَارَهَا * وَسِرَاجُهَا
24 الْحَرُوف * وَالْاُمَمُ يَمْشُونَ فِي نُورِهِ * وَمُلُوكُ الْاَرْضِ اَجْلَبُوا مَجْدَهُمْ وَكَرَامَتَهُمْ فِيهَا * وَاَبْوَابُهَا لَا
25 26 يُغْلَقُ بِالنَّهَارِ * لِاَنَّ لَيْسَ هُنَاكَ لَيْل * وَيَاتُونَ بِالْمَجْدِ وَالْكَرَامَةِ الْاُمَمُ اِلَيْهَا * وَلَيْسَ يَدْخُلُهَا
27 شَيْءٌ مِنْ نَجِسٍ * وَلَا عَمَّالُ الرَّذَائِلِ وَالْكَذِبِ * بَلْ اِنَّمَا يَدْخُلُهَا الَّذِينَ هُمْ مَكْتُوبُونَ فِي
سِفْرِ الْحَيَاةِ * اَلَّذِي لِلْحَرُوف *

* اَلْفَصْلُ الثَّانِي وَالْعِشْرُونَ *

1 * ثُمَّ اَوْرَانِي نَهْرًا نَقِيًّا مِنْ مَآءِ الْحَيَاةِ يَضِيءُ كَالْمَا * مُنْحَدِرًا مِنْ كُرْسِيِّ اللهِ وَالْحَرُوف * فِي
2 وَسْطِ رِحَابِهَا * وَمِنْ كُلِّ نَاحِيَةٍ مِنَ النَّهْرِ * فِيهَا شَجَرُ الْحَيَاةِ يَصْنَعُ اثْنَي عَشَرَ ثَمَرٍ * يَاْتِي بِثَمَرِهَا
فِي كُلِّ شَهْرٍ * وَاَوْرَاقُ الشَّجَرِ لِشِفَا الْاُمَمِ * وَكُلُّ لَعْنَةٍ لَيْسَ تَكُونُ فِيهَا * وَفِيهَا يَكُونُ
3 كُرْسِيُّ اللهِ وَالْحَرُوف * فِيهَا يَكُونُ * وَعَبِيدُهُ يَعْبُدُونَهُ * وَيُعَايِنُونَ وَجْهَهُ * وَاسْمُهُ مَكْتُوبٌ
4 فِي جِبَاهِهِمْ * وَلَيْلٌ لَيْسَ فِيهَا * وَلَا يَحْتَاجُونَ اِلَي ضِيَآءِ مِصْبَاحٍ وَلَا نُورٍ * لِاَنَّ الرَّبَّ الْاِلٰهَ نُورُهُمْ *
5 وَيَمْلِكُونَ اِلَي اَبَدِ الْاٰبِدِ * فَقَالَ لِي هٰذَا الْقَوْلُ هُوَ صَحِيحٌ حَقَانِي * لِاَنَّ الرَّبَّ الْاِلٰهَ اَرْسَلَ مَلَاكَهُ
6 بِاَرْوَاحِ الْاَنْبِيَآءِ * لِيُظْهِرَ لِعَبِيدِهِ مَا يَجِبُ كَوْنُهُ عَاجِلًا * وَهَا اَنَا ذَا اَتِي مُسْرِعًا * فَطُوبَاهُ الَّذِي
7 يَحْفَظُ كَلَامَ نُبُوَّةِ هٰذَا الْمُصْحَفِ * وَاَنَا يُوحَنَّا هٰذَا مَا رَاَيْتُ * وَاِذْ سَمِعْتُ وَرَاَيْتُ * خَرَرْتُ سَاجِدًا
8 قُدَّامَ رِجْلَيِّ الْمَلَاكِ * الَّذِي كَانَ يُظْهِرُ لِي هٰذِهِ * فَقَالَ لِي اُحْذَرْ لَا تَفْعَلْ * لِاَنِّي عَبْدٌ مِثْلُكَ *
9 وَمِثْلُ اِخْوَتِكَ الْاَنْبِيَآءِ * وَلِلَّذِينَ يَحْفَظُونَ كَلَامَ هٰذَا الْمُصْحَفِ * لِلّٰهِ فَاسْجُدْ * ثُمَّ قَالَ لِي * لَا
10 تَخْتِمْ عَلَي كَلَامِ نُبُوَّةِ هٰذَا الْمُصْحَفِ * لِاَنَّ الزَّمَانَ قَرِيبٌ هُوَ *

CAP XXII.

1 THum ostendit mihi fluvium purum
aquæ vivæ, rutilantem ut adamantem,
2 defluentem de throno Dei et Agni. In me-
dio fori ejus, et ex omni parte fluvii, in-
erat arbor vitæ afferens fructus duode-
cim, reddens fructum suum singulis men-
sibus: et folia arboris, ad sanitatem
Gentium. Et nullum maledictum erit 3
in ea: et in ipsa erit thronus Dei et
Agni: in ipsa inquam erit, et servi ejus
servient ei. Cernentque vultum ejus: 4
et nomen ejus scriptum erit in frontibus
eorum. Et nox in ea non est, neque indi- 5
gent splendore facis, neque lumine: quo-
niam Dominus Deus est lumen eorum: et
regnabunt in seculum seculi. Tum dixit 6
mihi, Hic sermo fidelis est ac verax:
Dominus enim Deus misit Angelum su-
um in spiritus Prophetarum, ut reve-
laret servis suis quid oporteat fieri ci-
tò. Et ecce ego venio citò, beatus qui 7
servaverit verba propbetiæ libri hujus.
Et hoc est quod vidi et audivi ego Jo- 8
hannes: quumque audissem ac vidissem,
procidi adorans ante pedes Angeli qui
mihi hæc ostendebat. Dixit autem mi- 9
hi, Cave, ne feceris: servus enim tuus
sicut tu, et sicut fratres tui Prophetæ,
et ii qui servabunt verba libri hujus:
Deum adora. Deinde dixit mihi, Ne 10
obsignes verba prophetiæ libri hujus:
tempus enim prope quum est.

Quintum, sardonyx: sextum, sardius: septimum, chrysolithus: octavum, hyacinthus viridis: nonum, topazius: decimum, chrysoprasus: undecimum, hyacinthus: duodecimum, amethystus. Duodecim autem portæ, duodecim erant gemmæ: singulæ ex iis portæ è singulis erant gemmis: et plateæ urbis erant ex auro puro quasi vitrum. Et templum non vidi in ea: Dominus enim Deus omnipotens templum ejus est, et Agnus. Et urbs ista non habebat opus lumine solis neque lunæ: nam gloria Dei est quæ illustravit eam, et lucerna ejus est Agnus. Et gentes ambulabunt in lumine ipsius: et reges terræ gloriam et honorem suum in ipsam intulere. Et portæ ejus non claudentur interdiu, quia non est ibi nox. Et afferent gloriam et honorem Gentes ad eam. Nec intrabit in eam quicquam immundum, neque operantes abominationes et mendacium: at verò intrabunt in eam qui scripti sunt in libro vitæ ad Agnum pertinente.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 ወሀገሪሰ:ሊትፈቅድ:ፀሐየ: ወሊወርኅ:ከመ:ያብር ሁ:ላታ::እሙ: ብርሃነ:እግዚአብሔር:
24 ያበርህ:ላቲ::ወማኅቶተ:በግዑ::=> ወየሐውሩ: ለሕዛብ: በብርሃነ: ዚአሃ:: ወነገሠተ:
25 መድርኢ : ያመጽሉ: ክብሮሙ : ወስቴታ::=> ወሊይለእው: አናቅጺሃ : መዐልተ : ወሌሊ
26 ተ: እሙ: ለልባቲ: ሌሊተ::=> ወያመጽሉ: ክብሮሙ: ወስብሐቲሆሙ: ለሕዛብ: ወ ስቴ
27 ታ::=> ወሊይበውእ: ወስቴታ: ኵሉ: ዘርኩስ: ወዘይገብር : ግማኔ: ወ ሐሰተ:: ወሊይጸ
ሐፍ: ወስተ : መጽሐፈ : ሕይወት : ዘበግዑ::=> ፲፩

1 ወለርለየኒ: ፈለገ: ዘሜየ: ሕይወት: ጸዲይ: ከመ: ዘበረድ:: ወይወፅእ:እመኒ:መንበረ:ለእግ
2 ዚአብሔር: ወስልጣኑ: በግዑ::=> ወይውሕዝ: ወስተ: ጣእከሰ: መርሓባ: ወእመሰፈኒ: ወኔ
ቱ:ፈለግ:: ወእመክሀክኒ:ፀፀ:ሕይወት::ወይገብር:ፍረ: 1 ወ ፀ:ለሰ ፅ:ወርኅ: ወይሁብ:ፍረ
3 ሁ: ወቀጽለ:ዕፁኒ: ለሕይወተ: ለሕዛብ::=> ወለልባ: እንከ:ርኩስ: ወሊመንተኒ:: ወሀ
ሎ: ወስቴታ: መንበረ: እግዚአብሔር : ወበግዑ: ወሊይወእእ: ዓሞት: ለዕለ: ለግብርተ: እግ
4 ዚአብሔር:: ወእግብርቲሁኒ:ለእግዚአብሔር:ያመልክዑ::=> ወይሬእዩ:ጋጾ:ወስሙ:ጽሑ
5 ፍ: ወስተ: ፋጽሞ::=> ወለልያ: ሌሊተ : ወሊይፈቅዱ: እንከ: ብርሃነ: ማኅቶት::
ወሊብርሃነ: ፀሐይ: እሙ:ብርሃነ: እግዚአብሔር :ያበርህ: ላዕሌሆሙ: ወይነግሡ:ለዓለመ:
6 ዓለም::=> ወይቤለኒ : ዝኩ : ቃለ : ጽድቅ : ወመኑይመነ : እግዚእነ : እግዚአብሔር :
እመላክነ : መንፈሰ: ነቢያት : ፈነወ : መልአኮ : ከመ: ያርእዮሙ : ለእግብር ቲሁ : ዘሀለወ:
7 ይኩን : ፍጡነ::=> ወናሁ : እመጽእ : ፍጡነ: ግብተ : ከመ : ሰራቂ:: ወብፁዕ: ዘየዓቅ
8 ብ : ቃለ : ተነብዮ : ዘዝንቱ : መጽሐፍ::=> ወእነ: ዮሐንስ: ዘርኢኩ: ዘንተ : ወዘሰማዕ
ኩ:: ወወደቁ:ታሕተ: እገሪሁ: ወሰገድኩ : ቅድመ : ወአቱ : መልአክ: ዘለርለየኒ: ለዝክ
9 ቱ::=> ወይቤለኒ: ሊትሰግድ:ሊተ: ዑቅ:ዮጊ:ገብረ:ዚአከ:ለኒ: ወዘለኅዊከ: ነቢያት: ወዘ
እለ:የዐቅቡ:ቃለ:ዝንቱ:መጽሐፍ:ወትእዘዘ: እግዚአብሔር::ወእንተሰ:ለእግዚአብሔር:ስ
10 ግድ::=> ወሊትኅትም:ቃለ:ተነብዮ:ዘዝንቱ:መጽሐፍ:እሙ:ዘጽሐ:ጊዜሁ:ወዘመኑ::=>

Et civitas non eget sole neque lunâ, ut illustrent eam, quia lux Dei illustrat eam, & lucerna Agni ejus. Et incedent Gentes per lucem ejus, & reges terræ inferent gloriam suam in eam. Et non claudentur portæ ejus die & nocte, quia non erit nox. Et inferent honorem & gloriam Gentium in eam. Et non intrabit in eam quicquam immundum, & quod facit abominationem & mendacium, & non scriptum in libro vitæ agni ejus.

CAP. XXII.

ET ostendit mihi fluvium aquæ vitæ candidum tanquam crystallinum, & procedebat ex throno Dei & potestate Agni ejus. Et fluebat in medium plateæ: & è latere hujus fluvii & illic, arbor vitæ fuit, & ferebat fructum duodecim singulis mensibus, et edebat fructum suum: et folia ligni, ad vitam Gentium. Et non erit amplius immundum quicquam: et fuit in ea thronus Dei et agni, et non fuit annus super servos Dei, et servi Dei colent eum. Et videbunt faciem ejus, et nomen ejus scriptum in frontibus suis. Et non erit iis nox, et non egebunt amplius lumine lucernæ, neque lumine solis, quia lumen Dei splendebit super eos, et regnabunt in seculum seculorum. Et dixit mihi; Hic sermo veritatis, et fidelis: Dominus noster, Dominus Deus noster spirituum prophetarum misit angelum suum ut indicet servis suis quid oportet fieri citò. Et ecce veniam citò repentè sicut fur, et beatus est qui custodiet sermonem prophetiæ hujus libri. Et ego Johannes is sum qui vidi hæc, et qui audivi, et cecidi sub pedibus ejus, et adoravi in conspectu istius angeli qui ostendit mihi hæc. Et dixit mihi, Ne adoras me: age utique, servus tuus sum et fratrum tuorum prophetarum et eorum qui custodiunt sermonem hujus libri et mandatum Dei: et tu Deum adora. Et ne obsignes sermonem prophetiæ hujus libri, quia venit tempus ejus, et præstitutum ejus tempus.*

Digitized by Google

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Nocens, noceat adhuc: & *sordens*, sordescat adhuc: & justus ju-
11 Ὁ ἀδικῶν, (μ) ἀδικησάτω ἔτι· καὶ ὁ ῥυπῶν, ῥυπωσάτω ἔτι· καὶ ὁ δίκαιος δι-
stificetur adhuc: & *sanctus, sanctificetur* adhuc. *Et* ecce venio citò: &
12 καιωθήτω ἔτι· καὶ ὁ ἅγιος, ἁγιασθήτω ἔτι. Καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· καὶ ὁ
merces mea mecum, reddere unicuique *ut* opus *ejus* erit. Ego
13 μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον (ν) αὐτοῦ ἔσται. Ἐγώ
sum *α* & *ω*, principium & finis, primus & novissimus. Beati
14 εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος. Μακάριοι
facientes mandata ejus, ut sit potestas eorum in ligno
(ξ) οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆ
vitæ, & *portis* intrent in civitatem. Foris *autem* canes,
15 ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. (ο) Ἔξω δὲ οἱ κύνες,
& venefici, & *fornicatores*, & homicidæ, & *idololatræ*, & omnis
καὶ οἱ φαρμακοὶ, καὶ οἱ πόρνοι, καὶ οἱ φονεῖς, καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ (π) πᾶς
amans & *faciens* mendacium. Ego Jesus misi angelum meum, te-
16 ὁ φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος. Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου, μαρ-
stificari vobis hæc in Ecclesiis. Ego *sum* radix & genus
τυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα (ρ) ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος
David, stella splendida & matutina. Et Spiritus &
17 (σ) τοῦ Δαβὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς (τ) καὶ ὀρθρινός. Καὶ τὸ Πνεῦμα καὶ ἡ
sponsa dicunt; Veni: Et *audiens* dicat; Veni. Et *sitiens*
νύμφη λέγουσιν, (υ) Ἐλθέ· καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, (φ) Ἐλθέ. καὶ ὁ διψῶν (χ)
veniat, & *volens* accipiat aquam vitæ gratis. Contestor enim
ἐλθέτω, καὶ ὁ θέλων λαμβανέτω τὸ ὕδωρ ζωῆς δωρεάν. (ψ) Συμμαρτυρῶμαι γὰρ
omni audienti verba prophetiæ libri hujus; si quis ap-
παντὶ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, Ἐάν τις (ω) ἐπι-
posuerit ad hæc, apponet Deus super illum plagas scri-
θῇ πρὸς ταῦτα, ἐπιθήσει ὁ Θεὸς (α) ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμέ-
ptas in libro isto: Et si quis *abstulerit* de verbis
νας (β) ἐν βιβλίῳ τούτῳ· Καὶ ἐάν τις (γ) ἀφαιρῇ ἀπὸ τῶν λόγων (δ)
libri prophetiæ hujus, auferet Deus partem ejus de
βίβλου τῆς προφητείας ταύτης, (ε) ἀφαιρήσει ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ (ζ)
libro vitæ, & de civitate sancta, & *scriptis* quæ
βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς (η) ἁγίας, καὶ τῶν γεγραμμένων (θ)
in libro isto: Dicit *testans* hæc; Etiam venio citò. A-
ἐν βιβλίῳ τούτῳ· Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, Ναὶ ἔρχομαι ταχύ. (ι) ἀ-
men. *Etiam*, veni, Domine Jesu. Gratia Domini nostri Jesu Christi
μήν. ναὶ, ἔρχου Κύριε Ἰησοῦ. Ἡ χάρις τοῦ (κ) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
cum omnibus vobis. Amen.
μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

(†) ΤΕΛΟΣ.

MS. A. (μ) ἀδικησάτω ἔτι· * καὶ ὁ δίκαιος, δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι· καὶ ὁ ἅγιος, (ν) ὄψιν αὐτοῦ. Ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ω, πρῶτος καὶ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. (ξ) οἱ πλύνοντες τὰς στόλας αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν (ο) Ἔξω οἱ (π) πᾶς φιλῶν (ρ) ἐν ταῖς (σ) Δαβὶδ, (τ) καὶ ὁ πρωϊνός. (υ) Ἔρχου· (φ) Ἔρχου. (χ) ἐρχέσθω· ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ (ψ) Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι (ω) ἐπιθῇ ἐπ' αὐτὰ, (α) * ἐπ' αὐτῷ (β) ἐν τῷ βιβλίῳ (γ) ἀφέλῃ (δ) τῆ βιβλίου τ (ε) ἀφέλοι (ζ) τῆ ζύλου τῆς ζωῆς, καὶ τ (η) ἁγίας, τῶν (θ) ἐν τῷ (ι) ἀμήν. Ἔρχου (κ) Κυρίου Ἰησοῦ μ πάντων. (†) Ἀποκάλυψις Ἰωάννου.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Qui injuriâ afficit, injuriâ afficiat adhuc: & 11
qui sordidus est, sordescat adhuc: & justus
justitiam faciat adhuc: & sanctus sanctifice-
tur adhuc. Ecce venio citò, & merces 12
mea mecum, ad retribuendum unicuique,
quale est opus ejus. Ego sum Olaph & 13
Tau, primus & ultimus, initium & finis.
Beati sunt qui custodiunt mandata ejus, ut 14
sit potestas eorum in lignum vitæ, & per por-
tas intrent in urbem. Foris canes, & ve- 15
nefici, & scortatores, & homicidæ, & cul-
tores idolorum, & omnis qui diligit &
facit mendacium. Ego Jesus misi Ange- 16
lum meum, ad contestandum vobis hæc
coram Ecclesiis: ego sum illa radix &
genus Davidis, tanquam illa stella splen-
dida, illa matutina. Et Spiritus & spon- 17
sa dicunt, Veni: & ille qui audit, dicat,
Veni: & qui sitit, veniat: & qui vult, ac-
cipiat aquas vivas gratis. Testor ego omni 18
audienti verba prophetiæ libri hujus, quòd
si quis apponat ad hæc, apponet Deus super
illum plagas quæ scriptæ sunt in libro hoc.
Et si quis diminuerit de verbis libri pro- 19
phetiæ hujus, diminuet Deus portionem
ejus è ligno vitæ, & ex urbe illa sancta,
scriptis in libro hoc. Dicit is qui testatur 20
hæc, Etiam, venio citò, Amen. Veni do-
mine Jesu. Gratia Domini nostri Jesu Chri- 21
sti cum omnibus Sanctis, Amen, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

Et eum qui oppressit me, opprimet adhuc: & eum qui afflixit me, affliget 11
ampliùs: et justus justificator, et purus purificator. Et ecce veniam citò, 12
repentè, et merces mea mecum est, ut retribuam unicuique, et judicem se-
cundùm opera ejus. Ego sum Alpha et Ω, et sum primus et ultimus, prin- 13
cipium et finis, caput temporis et consummatio. Beati qui purgant vesti- 14
menta sua, ut sit potestas eorum super ligno vitæ, et ingrediantur per por-
tas in hanc civitatem sanctam. Et exibunt foràs quinque canes, et ve- 15
nefici, et scortatores, et sicarii, et colentes deos, et omnes qui diligunt
committere mendacium.

Digitized by Google

Versio VULGATA LATINA.

11 Qui nocet, noceat adhuc: & qui in sordibus est, sordescat adhuc: & qui
12 justus est, justificetur adhuc: & sanctus, sanctificetur adhuc. Ecce venio ci-
13 tò, & merces mea mecum est, reddere unicuique secundùm opera sua. Ego
14 sum α, & ω, primus, & novissimus, principium & finis. Beati, qui lavant stolas suas in sanguine Agni: ut sit potestas eorum in ligno vitæ, & per
15 portas intrent in civitatem. Foràs canes, & venefici, & impudici, & ho-
16 micidæ, & idolis servientes, & omnis qui amat & facit mendacium. Ego Jesus misi Angelum meum, testificari vobis hæc in Ecclesiis. Ego sum ra-
17 dix & genus David, stella splendida & matutina. Et spiritus & sponsa dicunt; Veni. Et qui audit, dicat; Veni. Et qui sitit, veniat: & qui vult, accipiat aquam vitæ, gratis. Contestor enim omni audienti verba 18
prophetiæ libri hujus; Si quis apposuerit ad hæc, apponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto. Et si quis diminuerit de verbis libri pro- 19
phetiæ hujus, auferet Deus partem ejus de libro vitæ, & de civitate sancta, & de his quæ scripta sunt in libro isto. Dicit qui testimonium perhibet 20
istorum. Etiam venio citó: Amen. Veni, Domine Jesu. Gratia Domini 21
nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * فَمَنْ كَانَ يَظْلِمْ فَلْيَظْلِمْ أَيْضًا * وَالْمُتَسَمِّجُ فَلْيَتَسَمَّجْ أَيْضًا * وَالْبَارُّ فَلْيَفْعَلِ الْبِرَّ أَيْضًا *
12 13 * هَا نَذَا آتِي مُسْرِعًا * وَأُجْرِي مَعِي * وَأُكَافِي كُلَّ أَحَدٍ عَلَى قَدْرِ أَعْمَالِهِ * أَنَا الْأَلِفُ وَالْيَاءُ الْأَوَّلُ
14 وَالْآخِرُ * الْقَدِيمُ وَالْحَدِيثُ * طُوبَاهُمُ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ بِوَصَايَاهُ * وَلْيَكُونَ سُلْطَانُهُمْ عَلَى شَجَرِ
15 الْحَيَاةِ * وَيَدْخُلُونَ الْمَدِينَةَ مِنْ أَبْوَابِهَا * وَخَارِجًا يَبْقَوْنَ الْكِلَابُ * وَالسَّحَرَةُ * وَالزُّنَاةُ * وَالْقَتَلَةُ *
16 وَعَابِدُوا الْأَوْثَانِ * وَكُلُّ مَنْ يُحِبُّ الْكَذِبَ وَيَفْعَلُهُ * أَنَا يَسُوعُ أَرْسَلْتُ مَلَاكِي * أَنْ يُخْبِرَكُمْ بِهَذِهِ
17 فِي كَنَايِسِكُمْ * أَنَا هُوَ أَصْلُ وَجِنْسُ دَاوُدَ * وَكَمِ الصُّبْحِ الْمُضِيءُ * وَالرُّوحُ وَالْعَرُوسُ يَقُولَانِ تَأَتَّى *
وَكُلُّ مَنْ يَسْمَعُ يَقُلْ إِتِ * وَمَنْ عَطِشَ فَلْيَأْتِ * وَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَشْرَبَ مِنْ مَاءِ الْحَيَاةِ مَجَّانًا * وَأَنَا
18 أَشْهَدُ لِكُلِّ إِنْسَانٍ سَمِعَ كَلَامَ هَذَا الْمُصْحَفِ * وَكُلُّ مَنْ زَادَ عَلَى هَذَا شَيْئًا يَزِيدُ اللَّهُ عَلَيْهِ
19 الْعَذَابَ الْمَكْتُوبَ فِي هَذَا الْمُصْحَفِ * وَكُلُّ مَنْ نَقَصَ شَيْئًا مِنْ كَلَامِ النُّبُوَّةِ الَّذِي فِي هَذَا الْمُصْحَفِ *
فَيُسْقِطُ اللَّهُ اسْمَهُ مِنْ سِفْرِ الْحَيَاةِ وَمِنَ الْمَدِينَةِ الْمُقَدَّسَةِ * وَمِمَّا هُوَ مَكْتُوبٌ فِي هَذَا الْمُصْحَفِ *
20 وَمَنْ لَهُ عَيْنَانِ فَلْيَنْظُرْ * وَمَنْ لَهُ أُذُنَانِ فَلْيَسْمَعْ * هَذَا قَوْلُ شَاهِدِ هَذَا الْكَلَامِ * نَعَمْ يَأْتِي
21 مُسْرِعًا * آمِينَ * آمِينَ * تَعَالَ يَا رَبَّنَا يَسُوعُ * وَنِعْمَةُ الرَّبِّ تَكُونُ مَعَ جَمِيعِنَا آمِينَ *

11 *Qui opprimebat, opprimat adhuc:* 11
& sordidus, sordescat adhuc: & justus exerceat adhuc justitiam. Ecce 12
venio citó: & merces mea mecum est,
& rependam unicuique pro ratione ope-
rum suorum. Ego sum Aleph & Te, 13
primus & ultimus, antiquus & novus.
Beati qui se exercent in mandatis 14
ejus: erit quidem jus eorum in arbo-
rem vitæ, & ingredientur urbem per
portas ejus. At extra illam ejicien- 15
tur canes, & venefici, et scortatores,
& homicidæ, & cultores idolorum,
& quisquis amat mendacium & com-
mittit illud. Ego Jesus misi Ange- 16
lum meum, ut annuntiaret vobis hæc in
Ecclesiis vestris. Ego sum radix &
prosapia Davidis, et stella matutini
lucida. Et Spiritus ac Sponsa di- 17
cunt; Venias. Et quisquis audit, di-
cat; Veni. Et qui sitit, veniat: et
qui voluerit bibere ex aqua vitæ
gratis. Et ego contestor omni homini 18
audienti verba hujus libri; Si quis
adjecerit ad hæc rem ullam, adjiciet
super eum Deus cruciatum scriptum
in hoc libro. Et quisquis detraxerit 19
aliquid ex verbis prophetiæ, quæ
continentur in hoc libro, abolebit
Deus nomen ejus à libro vitæ, &
ab urbe sancta, & ab iis quæ scri-
pta sunt in libro isto. Qui ergò ha-
bet oculos, videat: & qui habet
aures, audiat. Hæc sunt verba Te- 20
stis horum sermonum. Sanè citò ve-
nient, Amen, amen. Veni ô Domine
noster Jesu. Et gratia Domini sit 21
cum nobis omnibus, Amen.

* بِحَرَبِ يَعُونِ رَبِّنَا يَسُوعَ الْمَسِيحِ * رُؤْيَا يُوحَنَّا الرَّسُولِ * الْإِنْجِيلِيِّ * الْحَبُوبِ مِنَ الرَّبِّ * آمِينَ * آمِينَ *
* وَهِيَ الْأَبُوكَالِبْسِيسُ الَّتِي أَظْهَرَهَا الرَّبُّ لَهُ * لِمَا فِيهَا مِنَ الْمَنَافِعِ لِبَنِي الْبَشَرِ *
لَهُ الْمَجْدُ إِلَى دَهْرِ الدَّاهِرِينَ * آمِينَ *

Absoluta est, opitulante Domino nostro Jesu Christo, visio Johannis Apostoli & Evangelistæ, dilecti à Domino, Amen, amen.
Est autem Apocalypsis quam revelavit ei Dominus ob inditas in illa hominibus utilitates. Ipsi gloria in seculum seculorum, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ለነ : እግዚእ : ኢየሱስ : ፈኖኩ : ምልእክየ : ያስመዕ : ለክሙ : ዘንተ : ለለብያተ : ክርስ
17 ቲያናት : ለነ : ውእቱ: ሰርው : ዘአሎነ: ዘመደ: ደዊት: ኮከበ : ብርሃነ : ጽባሕዊ:=: መ
ንፈስ : ቅዱስ : ዘመርዔት :: ወይቤ : ለይመጽእ : ወዘጸመአኒ : ለይመጽእ : ዘይፈቅድ : ይ
18 ነሣእ : ማየ : ሕይወት : በከንቱ:=: ወለነ : ስመው : ለኵሉ : ዘይሰምዕ : ቃለ : ዝንቱ :
መጽሐፍ : እመኒ : ወሰከ : ደቤሁ : ይዌስክ : እግዚአብሔር : ሳዕሌሁ : መቅሠፍተ : ዘጽ
19 ሑፍ : ውስተ : ዝንቱ : መጽሐፍ::=: እመኒ : ለሰሰለ : እመውስተ : ዝንቱ : ቃለ :: መጽሐፍ : ያሴስል : እግዚአብሔር : ክፍሉ : እመዕፀ : ሕይወት : ወእመነ : ሀገር : ቅድ
20 ስት : ዘጽኦፍት : ውስተ : ዝንቱ : መጽሐፍ::=: ወይብል : ዘሰመዐ : ዘንተ : እወ : እ
21 መጽእ : ፍጡነ : እሜን :: ናዓ : እግዚኦ : ኢየሱስ:=: ወጸጋሁ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ:
መስሀ : ኵልክሙ : ለሜን::=:

Ego Dominus Jesus misi Angelum meum testificari vobis hæc pro domibus 16
Christianis. Ego sum radix vera progenies Davidis, stella lucis matutinæ.
Spiritus sanctus sponsæ, & dixit; Veniat. Et qui sitivit, veniat. Qui 17
vult, accipiat aquam vitæ gratis. Et ego testis sum omni qui audiet ser- 18
monem hujus libri; Si quis adjecerit super eum, apponet Deus super eum
plagas quæ scriptæ sunt in hoc libro. Si abstulerit ex sermone hujus libri, 19
auferet Deus portionem ejus è ligno vitæ, & è civitate sancta quæ scri-
pta est in hoc libro. Et dicit qui testatus est hæc; Etiam, veniam citò, 20
Amen. Veni Domine Jesu. Et gratia Jesu Christi cum omnibus, Amen. 21

በዝየ : ተፈጸመ : ራእየ : ዮሐንስ : አቡ : ቀለመሲስ: አጴን : ዘውእቱ : ብሂል : ዘርእየ : በሕይወቱ : ራእየ::ወተጽሕፈ : ለብፁዕ : ዮሐንስ::ወንጌላዊ : አምላኮ:

Hic absoluta est Visio Johannis, Apocalypsis, Amen: Hoc est ac si diceres; Visio quam in vita sua vidit, & scripta fuit per beatum Johannem Evangelistam Dei &c.

FINIS.

Digitized by Google

LONDINI,
EXCUDEBAT· THOMAS ROYCROFT.

M DC L VII.

1023 597

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Legatoria
R. SALVATORIZZA
Via Varese, 28
Tel. 490.220 — ROMA

Digitized by Google